646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ÎNTREGUL POPOR SUSŢINE CU ENTUZIASM ŞI PROFUNDĂ SATISFACŢIE REALEGEREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU CA SECRETAR GENERAL AL PARTIDULUI

ROMÂNIA — noi trepte pe drumul progresului şi civilizaţiei socialiste

Numărul 27 • Vineri 6 iulie 1984

PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL AL FRONTULUI DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

LUCRĂRILE SESIUNII MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

letode moderne în autogestiune și autofinanțare

CONDUCEREA PRIN COSTURI

a activității brigăzilor complexe, reprizelor și antreprizelor generale de construcții-montaj

ESURSELE planificate ale dezvoltării economico-socia- n anul 1984 provin în proporție covîrșitoare din acu- ările bănești ale unităților economice. În cadrul aces- beneficiile ce trebuie realizate de către unitățile de tructii ocupă o pondere însemnată.

todată, consolidarea autogestiunii economico-financiare ine ca fiecare dintre aceste unități, începînd de la bri- complexă de antrepriză, să-și sporească eforturile ru a obține un volum de beneficii care să permită : ciparea la fondul de dezvoltare economico-socială, tituirea fondurilor de cointeresare materială a colecti- i de oameni ai muncii, restituirea fondurilor primite de ocietate și realizarea unei contribuții sporite la forma- fondurilor centralizate ale statului.

rnind de la aceste cerințe se impune **aplicarea cu itate, în activitatea practică, a metodelor moderne de ucere previzională și de calculație a costurilor.**

linia lărgirii instrumentarului metodologic de con- re previzională a costurilor cu aplicație la producția onstrucții-montaj și a stabilirii unor indicatori cu pu- sporită de informare, necesari fundamentării decizii- entru o eficientă conducere prin costuri, a fost per- nată metoda **„direct-costing"** (termen în limba en- . ce ar putea fi tradus prin „stabilirea directă a cos- r"). Esența ei constă în separarea cheltuielilor de ație — în raport cu caracterul lor față de variația nului fizic al producției de construcții-montaj — în ieli **variabile** și **fixe** și **luarea în considerație, la cal- costului unitar, numai a cheltuielilor variabile,** în ce cheltuielile fixe se scad, pe total, din rezultatul ciar brut al verigii organizatorice respective.

siderîndu-se că numai cheltuielile variabile depind roducția de construcții-montaj, întrucît cresc sau des- în raport cu mărirea sau micșorarea volumului pro- ducției, ele se identifică și se colectează direct **pe categorii de lucrări** sau **pe obiect.** Cheltuielile fixe — considerate drept cheltuieli de structură sau cheltuieli ale perioadei — se efectuează indiferent de volumul producției și privesc în ansamblu capacitatea întreprinderii de a produce și deconta, fiind în funcție de timp ; din acest motiv ele se programează și se urmăresc în raport cu un număr redus de locuri de cheltuieli sau centre de responsabilități — și se deduc direct din rezultatele financiare brute.

Costul unitar (Cu) se calculează prin raportarea cheltuielilor variabile **(Chv)** la valoarea producției de construcții-montaj **(Q),** după modelul : **Cu = Chv : Q** (în lei la 1 000 lei). Prin metoda „direct-costing" însă nu se urmărește în primul rînd determinarea costului pe fiecare obiect în parte, **ci calculația și analiza rentabilității la nivel de brigadă, antrepriză, antrepriză generală.** Pe fiecare obiect în parte se calculează numai **contribuția brută la beneficiu** (sau beneficiul direct), realizată prin punerea în funcțiune a obiectului de construcții considerat. Contribuția brută unitară la beneficiu **(Cbu)** se calculează ca diferență între prețul de decontare unitar **(Pdu** — egală cu 1 leu) și costul unitar **(Cu) : Cbu = Pdu — Cu,** sau **Cbu = 1 — Cu** (în lei). Pentru determinarea rezultatului financiar total — adică a beneficiului sau pierderii la nivelul brigăzii, antreprizei sau antreprizei generale, se înmulțește valoarea producției decontate pe obiect **(VD)** în perioada considerată, cu contribuția brută unitară la beneficiu a obiectului respectiv, obținîndu-se contribuția brută totală la beneficiu ; din aceasta se scade apoi totalul cheltuielilor fixe din perioada respectivă **(Chf)** pentru nivelul organizatoric luat în calcul.

(Relațiile de calcul sînt date în pag. 2).

Modelul de calcul este cel din relația **(1),** în care **i** reprezintă devizele pe obiect — 1, 2, ..., n — ce fundamentează planul de producție al nivelului organizatoric **k.** Într-o formă mai concentrată, modelele de determinare a beneficiului sau a pierderii sînt prezentate în Tabelul nr. 1.

ROLUL RELAȚIEI PREȚ DE DECONTARE — COST — VOLUMUL DECONTĂRILOR ÎN CONDUCEREA ACTIVITĂȚII

Conducerea brigăzii, antreprizei, antreprizei generale este în măsură să adopte decizii raționale, care să permită obținerea de rezultate optime, numai dacă ține seama de un principiu esențial : **cheltuielile fixe și cele variabile se găsesc în corelație cu volumul producției și, deci, cu cel al decontărilor, respectiv cu gradul de utilizare a resurselor și cu prețul de decontare.** Această corelație se exprimă cu ajutorul indicatorilor : punctul de echilibru, factorul de acoperire, coeficientul de siguranță dinamic și intervalul de siguranță.

Supliment la Revista ECONOMICA nr. 27 1984

Indicator / Nivel organizatoric	Punctul de echilibru [Pe] (lei)	Factorul de acoperire [Fa] (%)	Coeficientul de siguranță dinamic [Ks] (%)	Intervalul de siguranță [Is] (lei)
Brigada complexă (B)	$Pe_B = \frac{Chf_B}{Cbu_B}$	$Fa_B = \frac{Cb_B}{Q_B} \cdot 100$ sau $Fa_B = \frac{Chf_B}{Pe_B} \cdot 100$	$Ks_B = \frac{Q_B - Pe_B}{Q_B} \cdot 100$ sau $Ks_B = \frac{B_B}{Cb_B} \cdot 100$ sau $Ks_B = G_B - g_B$	$Is_B = Q_B - Pe_B$
Antrepriză de construcții montaj (A)	$Pe_A = \frac{Chf_A}{Cbu_A}$	$Fa_A = \frac{Cb_A}{Q_A} \cdot 100$ sau $Fa_A = \frac{Chf_A}{Pe_A} \cdot 100$	$Ks_A = \frac{Q_A - Pe_A}{Q_A} \cdot 100$ sau $Ks_A = \frac{B_A}{Cb_A} \cdot 100$ sau $Ks_A = G_A - g_A$	$Is_B = Q_A - Pe_A$
Antrepriza generală de construcții montaj (AG)	$Pe_{AG} = \frac{Chf_{AG}}{Cbu_{AG}}$	$Fa_{AG} = \frac{Cb_{AG}}{Q_{AG}} \cdot 100$ sau $Fa_{AG} = \frac{Chf_{AG}}{Pe_{AG}} \cdot 100$	$Ks_{AG} = \frac{Q_{AG} - Pe_{AG}}{Q_{AG}} \cdot 100$ sau $Ks_{AG} = \frac{B_{AG}}{Cb_{AG}} \cdot 100$ sau $Ks_{AG} = G_{AG} - g_{AG}$	$Is_{AG} = Q_{AG} - Pe_{AG}$

Tabelul nr. 1: **Calculul indicatorilor specifici metodei „direct-costing" pe nivele organizatorice.** Semnificații : **Chv** — cheltuieli variabile calculate la nivel de obiect, brigadă, antrepriză, antrepriză generală ; **VD** — valoarea devizului pe obiect ; **Q** — producția de construcții-montaj decontată ; **Pdu** — preț de decontare unitar (egal cu 1 leu la un leu producție) ; **Chf** — cheltuieli fixe ; (**i** = 1, 2,..., n) — devizele pe obiect ce fundamentează planul de construcții-montaj al brigăzii complexe ; (**j** = 1, 2,.., m) — brigăzile complexe sau specializate ce fac parte din structura organizatorică a antreprizei ; (p=1,2, ...v) — antreprizele de construcții-montaj ce fac parte din structura organizatorică a antreprizei generale.

● **PUNCTUL DE ECHILIBRU (Pe)** este acela în care veniturile realizate din decontarea producției acoperă în întregime cheltuielile variabile aferente producției respective și cheltuielile fixe ale perioadei, situație în care unitatea (subunitatea) nu obține **nici beneficii, nici pierderi.** Deci punctul de echilibru exprimă acel volum al activității pentru care veniturile obținute din decontarea producției sînt egale cu cheltuielile, iar rentabilitatea este zero (motiv pentru care mai poartă denumirea de prag al rentabilității) ; el arată „punctul critic" de la care orice mărire a volumului decontărilor aduce, nivelului organizatoric respectiv, beneficii iar activitatea lui devine rentabilă — după cum orice micșorare a volumului decontărilor aduce pierderi, activitatea devenind nerentabilă. Calculul său se face la nivel de brigadă complexă sau specializată, antrepriză, întreprindere de antrepriză, antrepriză generală. Pe această bază, structurile în cauză pot determina modificarea influenței costurilor, respectiv a cheltuielilor variabile și fixe, a volumului decontărilor asupra beneficiului.

Determinarea **Pe** se poate face fie prin procesul aritmetic, fie prin cel grafic, atît în etapa planificării activ cît și în cea a postcalculului.

Aritmetic, punctul de echilibru se calculează ca r între cheltuielile fixe totale ale perioadei și contri brută unitară la beneficiu. Rezultatul obținut repre volumul producției de construcții-montaj ce trebuie zat și decontat, pentru ca veniturile încasate să ac cheltuielile variabile aferente și cheltuielile fixe total încît beneficiul sau pierderea să fie egale cu zero. Mo de calcul al **Pe** este cel din relația **(2)**, unde **k** repre nivelul organizatoric la care se face calculul. Pentru culul punctului de echilibru prin procedeul **grafic s tocmește diagrama preț-cost-volum,** pe baza căreia se determina rezultatul la diferite grade de activitat funcție de cheltuielile fixe, cheltuielile variabile și vol decontărilor. La alcătuirea ei se pornește de la un si de ordonate (fig. 1) unde cheltuielile și veniturile (de dentă variabilă) sînt reprezentate grafic întotdeauna axa verticală „Y", iar volumul producției de constru montaj realizate și decontate — pe axa orizontală Pe axa „Y" se notează mai întîi cheltuielile ca o dreaptă care pornește din punctul „A" și se pre gește paralel cu axa „X" — întrucît, indiferent de gr de activitate al nivelului organizatoric, ele rămîn con te, fixe, pînă în punctul „Chf". Din punctul „A" se a

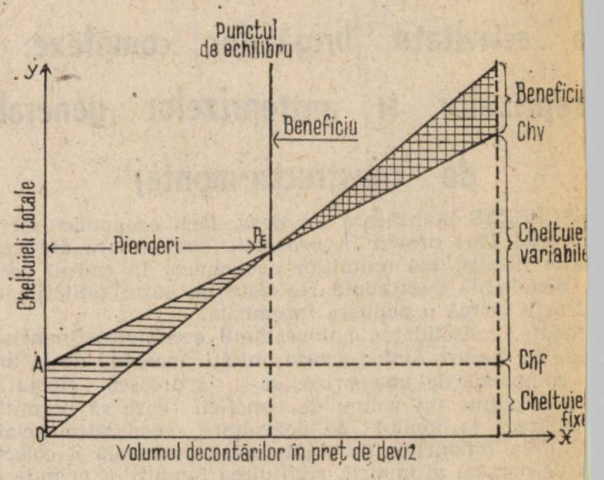

Fig. 1 : **Diagrama rezultatului total**

gă cheltuielile variabile, care cresc proporțional cu terea volumului decontărilor, pînă în punctul „Chv care, adăugate la cheltuielile fixe, formează costul tot producției decontate. Tot pe axa „Y" se mai notează lumul veniturilor realizate din decontări, ca o linie pornește din punctul de origine „O", crescînd conc tent și proporțional cu volumul decontărilor, pînă în p tul „I". De la punctul „Pe" (în care linia costurilor intersectează linia veniturilor realizate) în sus, pe lini niturilor realizate, beneficiul începe să crească și a tatea să devină rentabilă — iar în jos începe să cr pierderea, activitatea devenind nerentabilă. Triun **„Pe I Chv"** reprezintă zona beneficiilor totale, iar ghiul **„Pe O A"** — cea a pierderilor. Din diagramă că pe măsură ce volumul decontărilor crește, cheltu fixe pe unitatea de producție decontată scad.

Mai pregnant iese în evidență corelația preț-cost-v cînd se folosește **diagrama rezultatului unitar** (fig. care se observă cum cheltuielile variabile — care sî general, proporționale cu volumul producției — rămî chimbate pe unitatea de producție decontată, iar che lile constante — care sînt, în general, fixe pentru volum al decontărilor — scad pe unitatea de product contată odată cu creșterea volumului decontărilor, d reduce costul acesteia și crește beneficiul. Dacă — as cum se observă în graficul rezultatului total — chelt totale au o relație liniară cu volumul de activitate,

Relații de calcul

$$(B/P)_K = (VD_1 \cdot Cbu_1 + VD_2 \cdot Cbu_2 + \cdots + VD_n \cdot Cbu_n) - Chf_K = \sum_{i=1}^{n} VD_i \cdot Cbu_i - Chf_K \quad (1)$$

$$Pe_K = \frac{Chf_K}{Cbu_K} \quad (2)$$

$$Fa_K = \frac{Cb_K}{Q_K} \cdot 100 \; ; \; Fa_K = \frac{Chf_K}{Pe_K} \cdot 100 \quad (3;4)$$

$$Cb_K = (VD_1 \cdot Cbu_1 + VD_2 \cdot Cbu_2 + \cdots + VD_n \cdot Cbu_n = \sum_{i=1}^{n} VD_i \cdot Cbu \quad (5)$$

$$Ks_K = \frac{Q_K - Pe_K}{Q_K} \cdot 100 \; ; \; Ks_K = \frac{B_K}{Cb_K} \cdot 100 \; ; \; Ks_K = \frac{B_K}{Cb_K} \cdot 100 \quad (6;7;8)$$

$$Is_K = Q_K - Pe_K \quad /lei/ \quad (9)$$

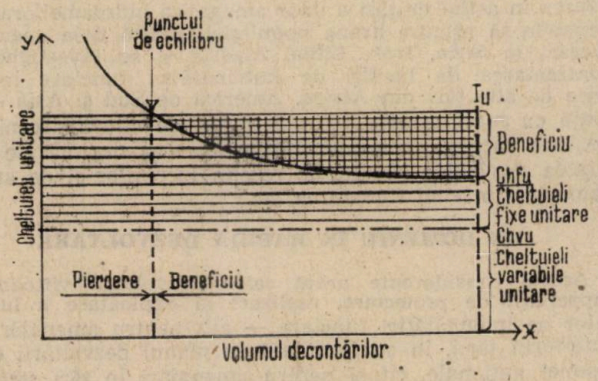

Fig. 2 : **Diagrama rezultatului unitar**

tuielile unitare — cum reiese din graficul rezultatului unitar — se prezintă însă sub forma unei curbe, care arată cum ele descresc pe măsură ce volumul decontărilor crește.

● **FACTORUL DE ACOPERIRE (Fa)** se calculează (în procente) fie raportînd contribuția brută la beneficiu, la volumul total al decontărilor și apoi înmulțind cu 100, fie raportînd cheltuielile fixe la volumul decontărilor, calculat la nivelul punctului de echilibru și înmulțind cu 100. Acest indicator exprimă instabilitatea potențială. El prezintă o deosebită importanță pentru adoptarea deciziilor curente privind decontarea, deoarece arată cîte procente din volumul decontărilor planificate sînt necesare pentru acoperirea cheltuielilor fixe și obținerea unui beneficiu. Cu cît acest indicator va fi mai mare, cu atît și beneficiul va fi mai ridicat.

Modelele de calcul al factorului de acoperire, corespunzătoare celor două variante, sînt cele din relațiile **(3)** și **(4)**, unde contribuția la beneficiu **(Cb)** a nivelului organizatoric **k** este dată de modelul **(5)**.

● **COEFICIENTUL DE SIGURANȚA DINAMIC (Ks)** se calculează ca raport între volumul decontărilor totale minus volumul decontărilor la nivelul punctului de echilibru, și volumul decontărilor totale, înmulțind cu 100. **Ks** arată cu cît poate să scadă volumul decontărilor în mod relativ, pentru ca nivelul organizatoric respectiv să ajungă la punctul de echilibru. Orice scădere peste acest coeficient va face ca nivelul organizatoric respectiv să intre în zona pierderilor. Deci, toate deciziile de reducere a decontărilor trebuie să fie luate în limita coeficientului de siguranță dinamic. Modelul de calcul este **(6)**. Acest coeficient se poate calcula și ca raport între beneficiul total și contribuția brută la beneficiu, înmulțit cu 100, după modelul **(7)**, — precum și scăzînd, din produsul de decontare planificat (**G = 100%**), gradul de decontare la nivelul punctului de echilibru **(g)**, după modelul **(8)**.

● **INTERVALUL DE SIGURANȚĂ (Is)** reprezintă diferența dintre volumul decontărilor totale și volumul decontărilor la nivelul punctului de echilibru **(9)**. **Is** are aceeași semnificație cu **Ks**, cu deosebirea că informațiile sînt prezentate nu în mărimi relative, ci absolute.

Calculele și analizele efectuate pe baza relației preț-cost-volumul decontărilor constituie un instrument important la îndemîna conducerii brigăzii, antreprizei sau antreprizei generale pentru optimizarea rezultatului activității economice, prin determinarea influențelor pe care le are asupra beneficiului modificarea factorilor care au stat la baza stabilirii lui : preț de decontare, volumul decontărilor, cheltuielile variabile, cheltuielile fixe și structura producției de construcții-montaj.

O VARIANTĂ EVOLUATĂ A METODEI

Adoptarea unor decizii cît mai raționale în ceea ce privește producția, decontarea și obținerea rentabilității scontate impune unele îmbunătățiri ale metodei prezentate, cum ar fi : **calculul contribuției la beneficiu în trepte, în funcție de nivelele organizatorice ; introducerea normării cheltuielilor directe și a bugetelor de cheltuieli pentru cheltuielile indirecte.** Aceasta dă naștere la o nouă variantă, evoluată, a metodei „direct-costing", potrivit căreia contribuția brută la beneficiu — calculată ca o sumă globală pe nivele organizatorice — se defalcă în mai multe trepte în funcție de posibilitățile de calcul al cheltuielilor fixe, fără a se introduce însă repartizarea pe bază de coeficienți. În această situație cheltuielile fixe nerepartizabile devin tot mai puține pînă la nivel de antrepriză generală. Deci, cheltuielile fixe se calculează pe purtători și se exclud treptat din contribuția brută totală la beneficiu, astfel că puterea informativă a contribuției brute la beneficiu crește. Treptele de calcul al cheltuielilor fixe se constituie ținînd cont de procesele care le-au ocazionat : producția și administrația.

Pentru decontarea cheltuielilor fixe se constituie 4 trepte (vezi Tabelul nr. 2) și anume: la nivel de obiect de construcții (echipă), la cel al brigăzii complexe sau specializate de antrepriză, la cel al antreprizei de construcții-montaj și la cel al antreprizei generale. În ce privește aplicarea

Indicator / Nivel de calcul	Costul unitar [Cu]	Contribuția unitară la beneficiu [Cbu]	Beneficiul sau pierderea [B/P]
Obiect de construcții (Formație) [O]	$Cu_o = \frac{Chv_o}{VD_o}$	$Cbu_o = Pdu - Cu_o$	—
Brigadă complexă sau specializată de antrepriză [B]	$Cu_B = \frac{\sum_{i=1}^{n} Chv_o}{\sum_{i=1}^{n} VD_o}$	$Cbu_B = Pdu - Cu_B$	$(B/p)_B = Q_B Cbu_B - Chf_B$
Antrepriză de construcții montaj [A]	$Cu_A = \frac{\sum_{j=1}^{m} Chv_B}{\sum_{j=1}^{m} Q_B}$	$Cbu_A = Pdu - Cu_A$	$(B/p)_A = Q_A Cbu_A - Chf_A$
Antrepriză generală de construcții montaj [AG]	$Cu_{AG} = \frac{\sum_{p=1}^{v} Chv_A}{\sum_{p=1}^{v} Q_A}$	$Cbu_{AG} = Pdu - Cu_{AG}$	$(B/p)_{AG} = Q_{AG} Cbu_{AG} - Chf_{AG}$

Tabelul nr. 2 : **Calculul indicatorilor ce izvorăsc din corelația „preț de decontare — cost — volumul decontărilor" pe nivele organizatorice**

normării, aceasta se referă la cheltuielile variabile, iar bugetele de cheltuieli — la cele fixe și au drept scop întărirea controlului preventiv al cheltuielilor de producție.

În calcul se iau în considerație — pornind de la devizele pe obiect, însumate apoi la nivel de brigăzi, antreprize și antrepriză generală — operațiunile perioadei (lună trimestru, an) privind : valoarea decontărilor (total, din care : cheltuieli variabile de producție normate ; abateri de la aceste cheltuieli) ; totalul cheltuielilor variabile de producție ; contribuția netă la beneficiu din producție ; cheltuielile fixe pe obiecte de construcții ; contribuția brută la beneficiu (I) ; cheltuielile fixe ale brigăzii ; contribuția brută lar beneficiu (II) : cheltuielile fixe ale antreprizei ; contribuția brută la beneficiu (III) cheltuielile fixe generale ale antreprizei de construcții-montaj ; beneficiul.

Deci, aplicarea metodei „direct-costing" evoluat impune atît separarea cheltuielilor de producție în variabile și fixe și colectarea lor ca atare, cît și sectorizarea cheltuielilor fixe pe treptele constituite în raport cu verigile organizatorice amintite.

În situația în care cheltuielile fixe se programează și se urmăresc pe trepte, **contribuția brută la beneficiu calculată pe nivele organizatorice permite să se observe pînă în care punct realizarea unui obiect de construcții este eficientă.** Utilizînd metoda „direct-costing" în variantele prezentate, conducerea brigăzii, antreprizei, antreprizei generale își lărgește posibilitățile și orizontul de previziune, putînd decide, cu un factor de risc minim, asupra următoarelor probleme :

- care este setul de devize ce va sta la baza fundamentării planului de stat în vederea realizării tuturor indicatorilor de eficiență (producție netă, beneficiu, rentabilitate, productivitatea muncii etc.) ;
- ce influență au asupra beneficiului volumul decontărilor, cheltuielile fixe și cele variabile — utilizînd calculul punctului de echilibru, pe baza căruia se optimizează procesul de producție și de decontare ;
- care să fie structura în timp a lucrărilor de construcții-montaj pentru a se realiza planul de producție, a nu se depăși termenele de punere în funcțiune și a se îndeplini planul de beneficii ;
- cum să fie repartizate lucrările pe brigăzi complexe și specializate de antrepriză, astfel încît fiecare dintre ele să aibă o activitate rentabilă și toate să concure la rentabilitatea antreprizei, respectiv a antreprizei generale.

În rezolvarea acestor probleme nu pornim de la ideea că o lucrare care nu este eficientă trebuie scoasă din planul de producție al brigăzii, deparece acest mod de rezolvare nu stinge nevoia socială care a generat necesitatea executării lucrării respective. Metoda propusă, cu adaptările făcute, permite **găsirea unei structuri de producție care să permită concomitent executarea și a unor lucrări de construcții-montaj mai puțin eficiente** (din punctul de vedere al brigăzii) **și realizarea indicatorilor de eficiență.**

Adriana PRISECARU
Nelu PRISECARU
Brașov

INFORMATICA ȘI ÎMBUNĂTĂȚIRILE FUNCIARE

– Cerințe actuale și de perspectivă –

ÎN PROCESUL de dezvoltare intensivă și modernizare a agriculturii, domeniul de activitate al îmbunătățirilor funciare are drept obiect asigurarea unor condiții optime dezvoltării plantelor din punctul de vedere al cadrului natural (sol — apă — climă), adică optimizarea relației plantă — mediu.

Programul național de creștere a suprafeței agricole și arabile a țării ,de irigații, desecări și combatere a eroziunii solului, program elaborat din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, constituie unul din factorii determinanți ai realizării unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate, unor producții sigure și stabile independent de climă. El prevede executarea în complex a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, de gospodărire a apelor, a celor agropedoameliorative și de organizare a teritoriului, cu aplicarea unor soluții tehnologice și constructive îmbunătățite, care să conducă la reducerea consumului de materiale, energie și forță de muncă și a pierderilor de apă în exploatare. Stăpînirea relației plantă — mediu prin lucrări de îmbunătățiri funciare se dovedește astfel a fi determinantă în obținerea de producții agricole constant mari.

Pe de altă parte, ținînd seama de potențialul tehnic acumulat, în contextul amplificării și diversificării relațiilor economice ale României cu țările în curs de dezvoltare se extinde participarea unităților noastre specializate la realizarea în astfel de țări a unor amenajări hidroameliorative capabile să asigure hrana populației. Există deja angajate lucrări în Siria, Irak, Libia, Algeria și se investighează contractarea de lucrări de îmbunătățiri funciare într-o serie de alte țări din Africa, America de Sud și Asia — o piață cu mari cerințe pe o perioadă de cîteva decenii și pe care succesul participării României va depinde de calitatea serviciilor oferite, de reușita lucrărilor și de aranjamentele privind finanțarea lor.

UN DOMENIU ÎN RAPIDĂ DEZVOLTARE

Aceste considerente arată calea dezvoltării viitoare a capacității de proiectare, realizare și exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare — atît pentru amenajări în interiorul țării, în conformitate cu planul dezvoltării economiei naționale, cît și pentru amenajări în țări străine, în cadrul unor contracte pe termen lung — capacitate care privește toate laturile unei acțiuni complexe și de mari proporții : concepția lucrărilor (cercetare, inginerie tehnologică, studii și proiecte), realizarea acestora (utilaje de construcții, personal muncitor, mijloace de transport, materii prime și materiale), utilaj tehnologic pentru amenajări, ca și aspecte colaterale (marketing, calcul electronic, prospecțiuni etc.). De aici rezultă ca necesară o abordare globală a îmbunătățirilor funciare, ce să ia în considerare aspectele organizatorice, de utilaje, personal, introducerea de tehnologii avansate etc., pentru realizarea lucrărilor în condițiile unui nivel tehnico-economic ridicat și unei înalte productivități a muncii.

Programul național la care ne-am referit reprezintă cea mai vastă lucrare din istoria României, antrenînd investiții de circa 100 miliarde lei și generînd importante mutații economice și sociale. Un factor esențial în înfăptuirea lui îl constituie activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, desfășurată în condiții de maximă eficiență și de ritm accelerat, specific revoluției tehnico-științifice și revoluției agrare — activitate în cadrul căreia un rol aparte revine informării.

În domeniul îmbunătățirilor funciare (I.F.), pînă în prezent informatica a promovat cu prioritate la nivel microeconomic și în special în activitățile de gestiune economică și conducere, realizîndu-se un grad înalt de acumulare pe suporți informatici a datelor tehnologice cu caracter normativ și economic. Prin automatizarea activităților de birou prelucrarea automată a informațiilor a preluat o parte din sarcinile utilizatorilor, creîndu-se astfel mutații din activitățile economice în activitatea de informatică. Cerințele de dezvoltare a informaticii sînt influențate și orientate de :

- sarcinile actuale și de perspectivă ale activității de I.F., corelate cu evoluția fenomenelor economico-sociale în contextul revoluției agrare ;
- revizuirea și adaptarea modului general de gîndire și concepție în toate domeniile de activitate al I.F., conform Programului național ;
- crearea și perfecționarea bazei tehnico-materiale proprii, prin dotarea cu echipamente de prelucrare automată a datelor la toate nivelele de organizare ;
- perfecționarea metodelor și tehnicilor de realizare a sistemelor informatice ;
- evoluția tehnicii de calcul și integrarea ei nemijlocită în procesul de producție.

Abordarea de ansamblu a activității de informatică în domeniul I.F. (fig. 1) este axată pe utilizarea intensivă și extensivă a tehnicii de calcul în activitățile de cercetare, studii, proiectare, execuție și exploatare, identificarea și evaluarea elementelor constitutive și funcționale ale acestora orientînd modul de realizare a aplicațiilor informatice pe **module elementare,** ce pot fi corelate și/sau dezvoltate independent ; schimbarea conținutului unei activități nu va atrage după sine decît modificări la nivel de

module informatice și nu la nivelul sistemului. Se realizează astfel o informatizare descentralizată, ierarhizată și distribuită a tuturor activităților din sistem, ce converge în mod unic către conturarea unui sistem informatic general al îmbunătățirilor funciare.

Modularizarea și ierarhizarea activității de informatică în I.F. evidențiază pe nivelul 3 modulele cu cel mai mare grad de **stabilitate în timp** și anume :

— cercetare-proiectare asistată de calculator (C.P.A.C.),

— conducerea și exploatarea asistată de calculator a lucrărilor de îmbunătățiri funciare (C.E.A.C.),

— conducerea și gestiunea activităților economice,

— baze de date (BD).

Modulele de nivel inferior (4, 5) sînt tributare unor modificări de ordin economic sau tehnic, iar modulele superioare (2, 1) se modifică potrivit unor cerințe de ordin politic, economic sau organizatoric.

Conceptul de ansamblu al **sistemului informatic pentru domeniul îmbunătățirilor funciare** evidențiază două fronturi de acțiune :

— schimbarea centrului de greutate al aplicațiilor tehnicii de calcul, de la problematica de gestiune economică la cea **tehnico-științifică, de producție, realizarea informaticii industriale,** prin care se pun în valoare cît mai deplin resursele calculatoarelor electronice ;

— asigurarea unei dotări corespunzătoare, care să permită realizarea unor aplicații complexe de teleprelucrare a datelor, bazate pe **rețele de teletransmisie moderne** care să conducă la integrarea nemijlocită a informaticii în producție și la distribuirea puterii de calcul.

Cercetarea-proiectarea asistată de calculator și conducerea și exploatarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare prin echipamente computerizate — componente ale informaticii industriale — utilizează, ca subsistem hardware, un ansamblu de terminale și alte echipamente specifice (display-grafic DIAGRAM, graph-plotter ARISTO, microprocesoare și traductoare analogico-numerice), terminale clasice cuplate la minicalculatoare Independent. Subsistemul software face posibilă colaborarea între utilizator (ingineri, cercetători, proiectanți), și calculator, primul realizînd munca de concepție și decizie, iar celălalt munca de rutină. Pe măsură ce este dotat și alimentat cu programele necesare, acest subsistem permite elaborarea de proiecte tehnice și tehnologii complexe de exploatare a lucrărilor de I.F.

SISTEMUL DE CERCETARE-PROIECTARE ASISTATĂ DE CALCULATOR

Prima fază a fluxului tehnologic pentru cercetarea și proiectarea investițiilor (fig. 2) o constituie **documentarea.** În cadrul Institutului de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare-București (I.S.P.I.F.) s-a realizat ceea ce se numește „informatica documentară", prin creearea — cu ajutorul pachetului de programe MISTRAL — a unui sistem modern și rapid de înmagazinare și regăsire a informațiilor documentare. Baza de date aferentă conține indexate peste 4000 de lucrări de specialitate și o brevetotecă de peste 2000 de invenții și inovații din domeniu. Proiectanții pot astfel să se orienteze rapid asupra celor mai noi și adec-

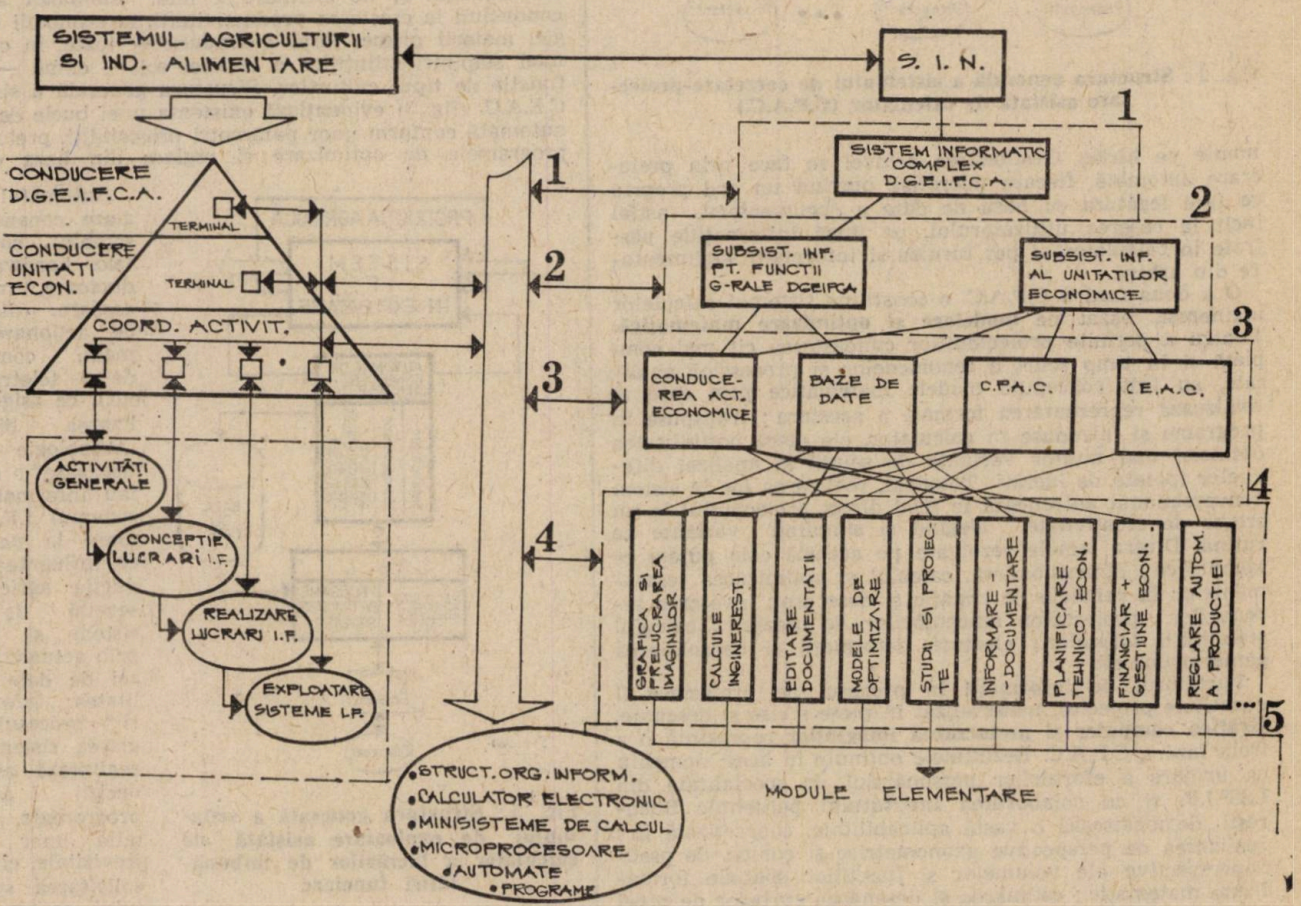

Fig. 1 : **Conceptul activității de informatică în domeniul îmbunătățirilor funciare**
(S.I.N. — sistemul informatic național)

vate soluții, evitîndu-le pe cele depășite, ineficiente. De asemenea s-a asimilat tehnica arhivării pe microfișe a documentațiilor, care permite să se înregistreze pe o folie magnetică, de dimensiunile unei cartele perforate, 40 pînă la 700 de pagini de text și planșe ce pot fi ulterior mărite sau copiate la dimensiunile unor pagini standard ori proiectate pe ecran. Pe lîngă reducerea spațiului necesar depozitării arhivelor tehnice, se realizează și o însemnată eco-

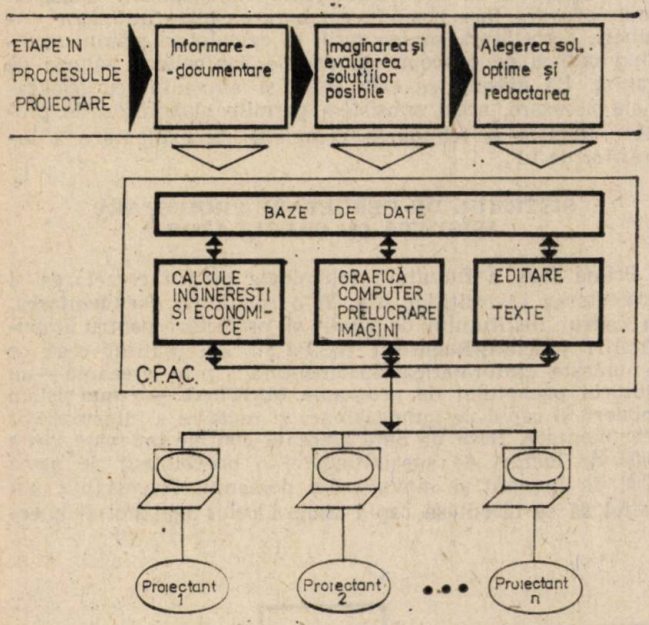

Fig. 2 : **Structura generală a sistemului de cercetare-proiectare asistată de calculator (C.P.A.C.)**

nomie de hîrtie. Gestionarea arhivei se face prin prelucrare automată, fiecare microfișă purtînd un cod propriu ce face legătura cu baza de date a documentării, astfel încît la cererea utilizatorului, pe lîngă informațiile păstrate în calculator se pot furniza și informații suplimentare din arhivă.

O a doua fază a C.P.A.C. o constituie sistemul calculelor inginerești bazat pe **modelare și optimizare matematică.** Pentru a permite proiectanților cunoașterea cît mai completă și în timp scurt a fenomenelor și proceselor analizate, au fost concepute modele matematice prin care se realizează reprezentarea formală a acestora ; transpuse în programe și introduse în calculator, ele oferă posibilitatea obținerii mai multor variante de soluții și analizei diferitelor ipoteze de lucrări. Totodată, realizarea lor în sistem conversațional antrenează în mod direct proiectantul la un proces de creativitate, alegînd și simulînd variante de rutină. Dintre temele rezolvate pe această cale putem exemplifica : dimensionarea, calculul și optimizarea terasamentelor la canalele de irigație și desecare ; nivelarea terenurilor ; proiectarea amenajărilor de orezării ; calculul stabilității taluzelor ; eforturi, deformații și consolidarea pămînturilor etc.

Purtătorul de informații în procesul de proiectare îl constituie proiectul, materializat în piese scrise și desenate. **Grafica computer și prelucrarea imaginilor** reprezintă o a treia fază a C.P.A.C. Rezultatele obținute în acest domeniu ca urmare a eforturilor personalului de specialitate din I.S.P.I.F. și cu colaborarea Institutului politehnic București demonstrează o vastă aplicabilitate, concretizată în : realizarea de perspective axonometrice și conice, de pseudoperspective ale volumelor și funcțiilor spațiale formalizate matematic ; estimarea și desenarea curbelor de nivel pe baza ridicării topo ; reprezentarea grafică a terenurilor și canalelor rezultate din sistemele de calcule inginerești ; prelucrarea imaginilor captate din satelit, pe baza cărora se obțin hărți de mare precizie și o serie de informații tehnice referitoare la soluri, apă, păduri, zăcăminte etc. Calculatorul transformă imaginile în șiruri de date numerice ce se pot păstra în baze de date specifice, rezultînd un sistem nou de stocare, refacere și recreare a imaginilor vizuale.

Editarea automată a documentațiilor economice este posibilă prin utilizarea software-ului specializat al microcalculatoarelor românești. Astfel, există preocupări privind asimilarea editorului de texte M 18 pentru formalizarea și încărcarea formatelor standardizabile din documentațiile elaborate, în fișiere, pe tipuri de lucrări. La cerere, prin terminale tip DAF—2010 se completează aceste formate cu informațiile specifice fiecărui proiect și apoi se editează automat documentația obținută. Economia de forță de muncă și de hîrtie ce rezultă impune generalizarea acestei tehnici.

CONDUCEREA ȘI EXPLOATAREA ASISTATĂ DE CALCULATOR A LUCRĂRILOR

Necesitatea de a realiza corelația sol — apă — climă, cu posibilități fine de reglare, justifică oportunitatea introducerii sistemelor informatice cu reglare automată în conducerea și exploatarea lucrărilor de I.F. Aceasta presupune analiza trinomului **„tehnologie — automatizare — informatizare"**, ca și analiza influenței fiecărui monom din componența lui, asupra eficienței și productivității sistemelor de hidroameliorații. Absolutizarea oricăreia dintre aceste laturi luată separat determină apariția unor structuri care diminuează eficiența față de cea scontată. Realizarea sistemelor de C.E.A.C. constituie un mijloc complex de automatizare și de afirmare a unor tehnologii avansate, conducînd la creșterea productivității, la economii de energie, materii prime, forță de muncă — toate, în contextul unei stăpîniri științifice a relației sol — climă — apă în funcție de tipul culturilor. Structura generală a sistemului C.E.A.C. (fig. 3) evidențiază existența unei bucle de reglare automată conform unor parametri prestabiliți, preluați prin programele de optimizare și reglare din baza de date.

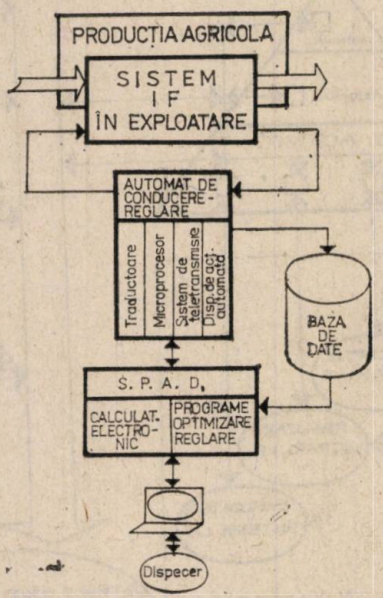

Fig. 3 : **Structura generală a sistemului de exploatare asistată de calculator a lucrărilor de îmbunătățiri funciare**

Automatul de reglare constituie ansamblul componentelor hardware (traductoare, microprocesoare, dispozitive de acționare automată, componente de teletransmisie etc.), ce asigură realizarea binomului „tehnologie — automatizare" ; ele preiau informațiile din sistemul I.F. referitoare la parametrii ce influențează producția agricolă deservită de acest sistem și creează, prin actualizarea bazei de date, posibilitatea „informatizării" procesului. Reglarea sistemului se realizează atît prin decizii automate programate, în limita unor variații previzibile, cît și prin solicitarea specialistului, ce are posibilitatea să intervină operativ, în timp real. Procesul de automatizare se integrează astfel într-un concept de sistem cu elemente de inteligență artificială, ce asociază calitățile unui sistem de

calcul evoluat (viteză de calcul și memorie mari, capacitatea de a „raționa") cu experiența unui specialist, din această îmbinare rezultînd un complex om—mașină performant.

La noi în țară există în prezent două complexe de irigații cu automatizare completă (Sadova — Corabia și Olt — Călmățui) ; extinderea și perfecționarea sistemului vor fi posibile pe măsura achiziționării echipamentelor necesare.

UTILIZAREA INFORMATICII ÎN GESTIUNE

Conducerea și gestiunea activităților economice cu ajutorul calculatorului electronic reprezintă o altă clasă de aplicații cu o mare răspîndire în domeniul I.F. Structura generală a acestora, modularizată pe nivele ierarhice succesive, urmărește funcțiile unităților economice. La realizarea modulelor se analizează în primul rînd dacă este posibil și oportun să se preia aplicații deja elaborate, cu caracter departamental sau republican — și numai în caz contrar se trece la proiectarea și implementarea unor aplicații proprii. Toate unitățile din rețeaua Direcției generale economice de îmbunătățiri funciare și construcții agricole au în prezent în exploatare aplicații informatice de gestiune și conducere, cu părți de concepție proprie și cu preluarea unor pachete de programe elaborate de Institutul central pentru conducere și informatică sau de centre de calcul coordonatoare pe ramuri ale economiei naționale. Orientarea de viitor constă în unificarea acestor aplicații la nivelul sistemului informatic al domeniului îmbunătățirilor funciare și integrarea acestuia sistemului informatic al agriculturii și al economiei naționale.

În toate domeniile de abordare ale informaticii, expuse mai sus, apare necesitatea constituirii și utilizării **bazelor de date,** acestea reprezentînd factorul integrator al diferitelor concepte și tehnici de programe. Realizarea unor sisteme complexe de teleprelucrare a datelor, bazate pe rețele de teletransmisie cu acces rapid și comod la baze de date comune, creează utilizatorilor posibilitatea informării dinamice pe măsura evoluției tehnologice a proceselor. Totodată acestea permit ca resursele de calcul existente să fie mai eficient utilizate, iar numărul beneficiarilor care au acces la calculator să crească, fără a necesita mari investiții suplimentare.

Avînd în vedere perspectiva certă de dezvoltare a activității de export în domeniul îmbunătățirilor funciare, informatica poate constitui un factor important în realizarea competitivității. Există deja un precedent la lucrările de I.F. contractate în Irak, unde activitatea de studii și proiectare este abordată în conceptul proiectării asistate pe calculator prin exploatarea minisistemelor H.P.-9830 A și CORAL. Pentru a evidenția avantajul cert rezultat, precizăm că dacă în prelucrare manuală, realizarea detaliilor de execuție pentru un tronson de 1,5 km la un canal mare de irigație dura minimum 2 luni, în prelucrare automată aceasta se realizează în maximum 10 zile, cu o economie substanțială de forță de muncă, materiale și, în ultimă instanță, cu economii valutare. Această experiență se cere generalizată în contextul unei **abordări coordonate a informaticii la contractarea lucrărilor în străinătate.** Cu ajutorul tehnicii de calcul se pot dezvolta problemele de marketing extern și analiză a valorii, prin realizarea unor baze de date care să înmagazineze cerințele de lucrări pe zone geografice, ca și condițiile specifice de realizare a acestora. Se pot astfel realiza simulări de proiecte tip, luînd în considerare cerințele externe și posibilitățile interne la un moment dat și anticipînd astfel efectele economice rezultate în diferite variante de contractare.

OBIECTIVE PRIORITARE

Modul de abordare a informaticii conform orientărilor și sarcinilor actuale urmărește cu prioritate realizarea următoarelor obiective :

- ridicarea nivelului de productivitate și competitivitate a muncii de cercetare, proiectare, execuție și exploatare ;
- elaborarea unor metodologii unitare privind proiectarea constructivă și tehnologică, exploatarea lucrărilor de I.F. asistată de calculator și generalizarea ei la toate unitățile de profil ;
- sprijinirea unităților de profil prin elaborarea și generalizarea aplicațiilor informatice de gestiune și conducere ;
- dezvoltarea unor echipamente conduse de calculator pentru diferite faze ale proceselor tehnologice ;
- abordarea unor cerecetări pentru elaborarea de echipamente și programe care să includă elemente de inteligență artificială.

Pentru realizarea acestor obiective sînt necesare perfecționări vizînd creșterea continuă a eficienței proprii activității de informatică. Pornind de la premisa că în etapa actuală, elaborarea de produse-program devine o activitate de tip industrial, se impune **implementarea unor principii organizatorice de lucru noi, precum și a unor metodologii care să asigure o producție informatică eficientă, mobilă și de înalt nivel calitativ.** În această ordine de preocupări se impun generalizarea utilizării metodelor de analiză, proiectare și programare ajunse astăzi „clasice" (programare modulară și structurată, testabilitatea programelor în faza de proiectare etc.), generalizarea dezvoltării interactive a programelor, introducerea datelor direct pe suporți magnetici. Totodată este necesară policalificarea personalului de specialitate din informatică, pentru o cît mai bună utilizare a forței de muncă. Pentru scurtarea duratei de integrare nemijlocită a informaticii în domeniul îmbunătățirilor funciare se impune unificarea eforturilor tuturor informaticienilor din unitățile teritoriale de I.F. în abordarea coordonată a producției de software pentru microprocesoare, microcalculatoare și sisteme complexe de teletransmisie și teleprelucrare. De asemenea, se solicită intensificarea eforturilor de asimilare și utilizare a domeniilor noi, de mare interes practic ale informaticii (grafica computer, recunoașterea formelor, prelucrarea imaginilor, robotica, sisteme cu inteligență artificială).

Noua generație a sistemelor informatice oferă actului de decizie și execuție metode și tehnici de simulare și optimizare, diagnoză și prognoză, proiectare și exploatare asistată de calculator, datorită accesului direct al utilizatorului la tehnica de calcul. Terminalele conectate la calculator devin instrumente care să înlocuiască vechiul mod de funcționare bazat pe registre arhive, proceduri manuale și decizii cu un înalt grad de rutină.

Este necesar ca utilizatorii să fie pregătiți pentru noua epocă funcțională, să asimileze în permanență, la toate nivelele de formare a lor (licee, facultăți, cursuri de reciclare și perfecționare în producție), cerințele și posibilitățile informaticii. Etapa pe care o parcurgem realizează integrarea informaticii în economie, astfel încît, virtual, activitatea de exploatare a sistemelor informatice se va realiza direct de către utilizatorii acestora. Dezvoltarea hidroameliorațiilor va fi condiționată în mare parte de dezvoltarea informaticii, care îi va deveni și cauză, și efect — iar în același timp, un veritabil autoregulator.

Marian OPREA
Eugen RUSU
Institutul de studii și proiectări pentru îmbunătățiri funciare — București

DIN ȚĂRILE SOCIALISTE

ABORDAREA DIALECTICĂ A RELAȚIEI SUBSISTEMELOR CENTRAL ȘI PERIFERIC ALE ECONOMIEI NAȚIONALE

Pe măsura adîncirii specializării întreprinderilor, în economia U.R.S.S. s-au dezvoltat considerabil relațiile de cooperare între acestea, numărul contractelor între furnizorii și beneficiarii de repere, subansamble, agregate ajungînd anual la multe milioane (iar realizarea lor întîmpinînd adesea dificultăți din cauza divergențelor de interese). Astfel, o uzină mare din construcția de mașini primește de la cîteva sute de întreprinderi 3—5 mii de repere ; la construcția unei hidrocentrale participă sute de organizații, ceea ce necesită contacte multilaterale pentru coordonarea lucrărilor. De aici — subliniază prof. dr. R. A. Belousov (într-un articol publicat în nr. 1/1984 al revistei „Ekonomika i organizațiia promîșlennogo proizvodstva") — rezultă o strînsă interdependență între verigile economiei naționale ; funcționarea cu succes a acestei accentuate diviziuni sociale a muncii este determinată într-o măsură decisivă de calitatea planului național unic, de perfecționarea conducerii economiei și a mecanismului economic, de mai buna îmbinare a întăririi centralismului democratic cu creșterea autonomiei întreprinderilor, printr-o abordare dialectică a acestei relații fundamentale, în sensul creșterii calității muncii organelor centrale paralel cu degrevarea lor de sarcina luării de decizii într-o serie de probleme economice operative.

Autorul consideră că sistemul economic al U.R.S.S. poate fi condus și reglat mai bine prin dezvoltarea celor două subsisteme legate reciproc, totuși din ce în ce mai independente : cel central și cel periferic.

Fiecare dintre cele două subsisteme are funcțiile sale specifice. Orice încercare de paralelism sau de schimbare între ele a acestor funcții duce la suprаîncărcarea unuia dintre sisteme și la slăbirea celuilalt, ceea ce se reflectă negativ în calitatea și eficiența întregului mecanism economic. Arta conducerii constă în delimitarea optimă și, în același timp, unirea funcțiilor ambelor subsisteme. R. B. sugerează diferitele căi de rezolvare a acestei probleme, prin schema simplificată de mai jos :

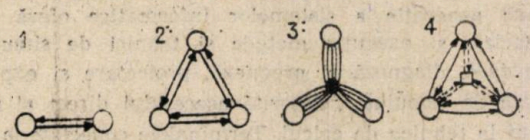

1 — relațiile reciproce autonome între două întreprinderi ; 2 — relațiile reciproce autonome între trei întreprinderi ; 3 — relațiile reciproce între trei întreprinderi, prin intermediul organului central ; 4 — relațiile reciproce între trei întreprinderi, cu participarea organului central.

După cum se observă din schemă, relațiile economice reciproce între două întreprinderi se pot rezolva simplu și pe deplin fără intervenția organului central. În cazul cooperării între un număr mare de întreprinderi, numărul furniturilor reciproce crește considerabil, ceea ce îngreunează efectuarea centralizată a îndrumării, reglării și controlului acestor relații, chiar dacă se recurge la cele mai evoluate mijloace ale tehnicii de calcul ; de aici rezultă frecvente necorelări între planurile de producție și asigurarea lor tehnico-materială, deși resursele existente sînt îndestulătoare pentru a acoperi necesarul. Rezolvarea unor astfel de probleme trebuie să intre în mai mare măsură — după părerea autorului — în sarcina uniunilor (centralelor), întreprinderilor, ca și a sovietelor locale.

În condițiile U.R.S.S., o soluție posibilă ar fi constituirea, în sectoarele-cheie ale industriei, a 500—600 de mari uniuni industriale, cu funcții, responsabilități și posibilități adecvate, însărcinate cu satisfacerea necesarului economiei naționale sau al diferitelor regiuni la produsele pentru care se specializează ; fiecare dintre ele ar urma să aibă în componența sa 10—20 de întreprinderi legate între ele prin relații de cooperare, puternice nuclee de cercetare, organizații de inginerie tehnologică și proiectare, precum și 1—2 unități experimentale ca bază pentru testarea rezultatelor cercetării. Uniunile ar trebui să aibă competența de a rezolva o gamă largă de probleme tehnice, de producție și sociale, în condițiile indicatorilor obligatorii privind volumul și structura pe sortimente ale producției de interes prioritar pentru satisfacerea nevoilor economiei naționale și ale populației.

Hotărîrea adoptată în anul trecut de către C.C. al P.C.U.S. și Consiliul de Miniștri al U.R.S.S., cu privire la experimentarea lărgirii drepturilor uniunilor și întreprinderilor de producție în domeniul planificării și al activității economice și la întărirea răspunderii lor pentru rezultatele obținute, este de natură să stimuleze perfecționarea conducerii și organizării subsistemului periferic al economiei naționale.

PÎRGHII ECONOMICE DE STIMULARE A EFORTULUI PENTRU CREȘTEREA RENTABILITĂȚII

Printre principalele orientări ale modernizării mecanismului economic din R. P. Ungară, formulate de Plenara C.C. al P.M.S.U. din aprilie a.c., un rol aparte revine creșterii eficienței și competitivității întreprinderilor și cooperativelor, ca o cale importantă pentru asigurarea echilibrului economiei naționale. Programul elaborat, pe baza acestor orientări, de către guvern prevede perfecționări succesive, în următorii ani, ale activității de planificare, ale sistemului de pîrghii economice, ale sistemului de organizare atît la nivel central, cît și la cel al unităților, ținînd seama de condițiile și cerințele specifice ale țării, de concluziile rezultate din experiența de pînă acum.

În prezent, statul subvenționează încă un număr însemnat de întreprinderi nerentabile. Pentru remedierea situației se are în vedere să se acționeze simultan pe mai multe căi, printre care : ● stabilirea prin plan a directivelor de utilizare a fondurilor primite de la stat de către acele întreprinderi care sînt special finanțate în vederea îndeplinirii anumitor sarcini de producție, legate de asigurarea echilibrului macroeconomic ; ● stimularea unei gestiuni eficiente a întreprinderilor, prin impozite sporite asupra factorilor de producție utilizați (mijloace fixe, forță de muncă) și prin diminuarea prelevărilor la buget din beneficii ; ● perfecționarea sistemului de acordare a creditelor bancare ; ● intervenția, pentru redresarea unităților care intră în dificultate economică, a organelor centrale, a instituțiilor bancare creditoare și a întreprinderilor care le-au avansat resurse de producție ; ● crearea condițiilor normative și folosirea pîrghiilor economice care să faciliteze dezvoltarea — prin investiții din fondurile centralizate, din credite bancare sau din fonduri proprii — a întreprinderilor ce lucrează bine, eficient și limitarea sau sistarea activității acelor secții care nu-și pot asigura acoperirea cheltuielilor din veniturile proprii :

Paralel cu creșterea atribuțiilor și răspunderilor întreprinderilor și cooperativelor în conducerea și gestiunea curentă a activității lor, urmează să se întărească rolul planificării centrale în stabilirea liniilor generale de dezvoltare economico-socială, în promovarea progresului științifico-tehnic, în elaborarea unor variante de plan (de pildă, în ce privește asigurarea și alocarea resurselor) care să țină seama și de modificările previzibile în economia mondială.

Redactor coordonator : Dorin CONSTANTINESCU

contract economic

Reflecții cu privire la consecințele neomologării produselor

Cerința legală a livrării produselor numai după omologarea lor a determinat consecințele cunoscute pe planul răspunderii pentru neîmplinire la termen a obligațiilor contractuale de livrare. Unitățile furnizoare sînt deseori exonerate de plata penalităților aferente nelivrării produselor contractate pe motiv că respectivele produse nu au fost omologate.

Fără să punem în discuție rezolvările adoptate în acest sens, am socotit util să înfățișăm unele elemente, care, după o analiză aprofundată, ar putea să determine nuanțarea unor soluții ori consolidarea altora.

1. Temeiul rezolvărilor la care ne referim rezidă exclusiv în interdicția legală de a se livra produse de serie neomologate.

În prezent, această interdicție rezultă din următoarele dispoziții ale art. 27 din Legea nr. 7/1977 :

„Centralele industriale, întreprinderile și celelalte unități economice... sînt obligate să ia măsuri pentru :

a) introducerea în fabricația de serie a produselor noi numai după omologare și după ce au fost luate toate măsurile tehnico-materiale și organizatorice pentru asigurarea calității produselor."

Este incontestabil că din moment ce asemenea produse neomologate nu pot fi introduse în fabricație, cu atît mai puțin este permisă livrarea lor. Cu alte cuvinte, interdicția introducerii în fabricație, implică în același timp, interdicția livrării.

Subliniem că legea se referă exclusiv la produsele **noi**, interdicția fabricării și livrării privind doar asemenea produse.

Din acte normative emise de către unele ministere cerința omologării rezultă nu numai pentru produsele noi, dar și pentru alte produse care fuseseră executate, fiind omologate anterior.

De pildă, în Ordinul ministrului industriei metalurgice nr. 26/1980 privind metodologia de omologare a produselor metalurgice se precizează — la pct. 1.1. — că metodologia respectivă, se aplică atît produselor **noi**, cît și produselor **reproiectate** realizate în unitățile Ministerului Industriei Metalurgice.

Pentru înțelegerea exactă a noțiunilor este util să arătăm că, potrivit pct. 2.2 din acel ordin, prin produse noi se înțeleg acele produse la care proprietățile fizico-chimice, în ansamblu, sînt **sensibil** diferite de cele ale produselor din producția curentă, ele fiind fabricate pentru prima dată în unitățile Ministerului Industriei Metalurgice.

Cît privește produsele reproiectate — supuse de asemenea omologării — ordinul citat are în vedere, în realitate, două categorii de asemenea produse și anume :

— Produse la care **proprietățile în ansamblu nu se modifică substanțial**, dar la care se **îmbunătățesc anumite caracteristici de calitate**, corespunzător unor noi cerințe de funcționalitate sau de punere în operă ale beneficiarilor (pct. 3.1.).

— Produse care din punct de vedere al proprietăților fizico-mecanice sînt **identice cu cele din producția curentă**, dar care se realizează pe **capacități noi sau cu tehnologii** și dotări noi, cu o eficiență tehnico-economică îmbunătățită.

Frecvența situațiilor în care produsele din fabricația curentă se realizează pe capacități sau dotări noi determină interesul deosebit pe care îl prezintă consecințele neomologării produselor de acest fel.

Fără îndoială că, în accepțiunea de mai sus, din punct de vedere tehnic, deosebirea dintre produsele noi și cele reproiectate este izbitoare.

Din punct de vedere juridic — mai precis, pe planul răspunderii patrimoniale pentru neîndeplinirea conformă a obligațiilor — s-ar putea susține că se impune, de asemenea, o diferențiere.

Astfel, așa cum s-a văzut mai sus, Legea nr. 7/1977 interzice introducerea în fabricație și deci, livrarea numai în privința **produselor noi.**

Cu alte cuvinte, produsele reproiectate, așa cum au fost definite mai sus, nu fac parte din categoria produselor noi.

Pe cale de consecință, ținînd seama de faptul că interdicția legală privește exclusiv produsele noi, s-ar putea susține, pe acest temei, că neomologarea produselor reproiectate nu produce, pe planul răspunderii, consecințele recunoscute în privința produselor noi.

În susținerea acestui punct de vedere ar fi posibil să se invoce și faptul că printr-un ordin ministerial nu se poate adăuga la prevederile exprese ale legii prin care s-a instituit interdicția **numai cu privire la produsele noi.**

Altfel spus, prin acel ordin s-a putut institui o metodologie de omologare și pentru produsele reproiectate, dar nu se putea stabili o interdicție de felul aceleia consacrate prin dispozițiile art. 27 din Legea nr. 7/1977.

De altfel, Ordinul M.I.M. nr. 26/1980 nici nu cuprinde o astfel de interdicție. Dimpotrivă, la pct. 11 prevede că omologarea produselor reproiectate nu este obligatorie în situația în care acestea se realizează pe capacități noi sau cu tehnologii și dotări noi în întreprinderi existente care în prealabil au fabricat curent produsele respective pe capacități proprii.

Ca urmare, neomologarea în termen a produselor reproiectate n-ar trebui să constituie în nici un caz, o împrejurare care să apere unitățile furnizoare de plata penalităților aferente nelivrării la termen a acelor produse.

Această concluzie ar fi urmarea firească a lipsei interdicției legale de livrare, interdicție pe care se întemeiază soluțiile de exonerare de plata penalităților în cazul produselor noi neomologate.

Angajarea răspunderii cu penalități ar avea efect mobilizator, în sensul că ar determina unitățile furnizoare să-și îndeplinească neîntîrziat îndatoririle care le revin în legătură cu omologarea produselor reproiectate.

Adică, în lipsa unui impediment legal în calea îndeplinirii obligațiilor contractuale de livrare, neomologarea la timp a produselor reproiectate ar constitui una dintre obișnuite justificări invocate, justificare ce s-ar analiza ca orice altă apărare pentru a se stabili, în final, dacă neomologarea în timp util se datorează sau nu unor împrejurări imputabile unității furnizoare. În alte cuvinte s-ar evoca comportamentul acelei unități raportat la toate faptele pe care trebuia să le îndeplinească în scopul realizării la termen a obligației contractuale de livrare.

În aceste condiții, dacă cauzele neomologării s-ar releva cu privire la produse reproiectate din categoria acelora prevăzute de art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969, competența analizării și confirmării acestor cauze ar reveni după caz, Comitetului de Stat al Planificării sau Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe.

2. S-a statuat, în mod constant, că neomologarea produselor nu dă loc unor efecte exoneratoare de răspundere numai cu privire la **penalitățile** aferente neîndeplinirii obligațiilor contractuale de livrare. Cu alte cuvinte, asemenea efecte nu se produc atunci cînd unitatea beneficiară reclamă acoperirea **prejudiciului** pe care l-a încercat ca urmare a nelivrării produselor ce nu au fost omologate. Prin urmare, unei asemenea acțiuni în daune nu i s-ar putea opune cu succes simplul fapt al neomologării.

Pentru a obține exonerarea de plata daunelor, unitatea furnizoare trebuie să dovedească că nerealizarea la timp a omologării — ceea ce a dus la nelivrarea în termen a produselor contractate — s-a datorat unor cauze pe care nu le putea birui. Contrar, unitatea furnizoare — chiar dacă a fost apărată de plata penalităților aferente produselor nelivrate la termen — suportă daunele pe motiv că, în mod culpabil, nu a îndeplinit acele îndatoriri de care era condiționată realizarea omologării.

Acesta fiind deci, temeiul obligării la plata daunelor, s-ar putea susține că raționamentul ar trebui urmat și în cazurile pe care le vom evoca în continuare.

Este vorba de situațiile în care produsul contractat, dar nelivrat a fost omologat din timp. Ceea ce nu s-a omologat a fost unul din materialele necesare realizării produsului respectiv. Ipoteza este verosimilă datorită acțiunilor ce se întreprind pentru reducerea substanțială a importurilor, acțiuni în cadrul cărora materiale care se achiziționau din import sînt înlocuite cu materiale identice realizate în țară.

Asemenea materiale nefiind omologate la timp și nici livrate în termen contractual, acțiunea de penalități introdusă împotriva unității care trebuia să furnizeze materialele este respinsă pe considerentul că lipsa omologării a constituit un impediment legal insurmontabil în calea îndeplinirii obligațiilor contractuale.

Prin ipoteză, beneficiara acelui material care este, în același timp, furnizoare de produse într-un al doilea raport contractual, nu-și poate îndeplini la timp propriile sale obligații de livrare datorită lipsei materialului care nu a fost omologat.

Poate fi exonerată de plata penalităților această unitate furnizoare pe motiv că în raportul contractual stabilit cu furnizorul de material nu s-au datorat penalități, existînd acel impediment legal în calea îndeplinirii obligațiilor de livrare care este lipsa omologării ?

Cu alte cuvinte, consecințele neomologării se produc în lanț și asupra raporturilor contractuale subsecvente ori se limitează la un singur raport contractual ?

Există argumente în sprijinul tezei potrivit căreia lipsa omologării nu produce efecte în lanț.

Reluînd exemplul pe care l-am folosit, observăm că ne aflăm în prezența a două raporturi contractuale distincte. Primul, avînd ca obiect livrarea unui material. Cel de al doilea, avînd ca obiect livrarea unui produs finit la a cărui realizare este necesar acel material.

Produsul din cel de al doilea raport contractul este, prin ipoteză, omologat din timp. La omologarea prototipului și a seriei zero s-au folosit exemplare realizate cu material provenit din import.

Ulterior, s-a renunțat la acest material care a fost înlocuit cu unul identic asimilat în țară. Utilizarea acestui material nu implica o nouă omologare a produsului finit.

Cît privește faptul că neomologarea materialului asimilat în țară a determinat exonerarea producătorului de plata penalităților, aceasta nu are nici o relevanță în cel de al doilea raport contractual care are ca obiect — repetăm — un produs omologat din timp.

Consecințele inechitabile care s-ar produce în cele două raporturi contractuale sînt doar aparente.

Într-adevăr, chiar în concepția actuală, unitatea furnizoare a materialului, deși a fost exonerată de plata penalităților pe motivul neomologării, poate fi ținută să răspundă pentru daune în măsura în care se constată că nerealizarea la timp a omologării îi este imputabilă.

Ca urmare, penalitățile plătite datorită nelivrării produsului finit din cel de al doilea raport contractual pot forma obiectul unor pretenții la daune în primul raport, chiar dacă unitatea care trebuia să furnizeze materialul a fost absolvită de plata penalităților pe motivul neomologării.

Așadar, în final, sînt posibile două soluții :

A. Unitatea furnizoare a materialului din primul raport contractual face dovada prevăzută de art. 46 din Legea nr. 71/1969 și este exonerată de plata daunelor. Fiind în prezența unui caz de forță majoră, acesta își va repercuta efectele și în cel de al doilea raport contractual, unitatea furnizoare a produsului finit fiind, la rîndul ei, absolvită de plata penalităților aferente produselor pe care nu le-a putut realiza în lipsa materialului respectiv.

B. Unitatea furnizoare a materialului nu face dovada prevăzută de art. 46 din legea citată, situație în care datorează daunele chiar și în ipoteza în care a fost exonerată — pe motivul neomologării — de plata penalităților aferente materialului nelivrat. Ca urmare, unitatea furnizoare a produsului finit nelivrat recuperează, sub formă de daune, penalitățile plătite beneficiarului sau contractual, răspunderea fiind localizată, în final, la unitatea realmente în culpă.

S-ar putea releva și faptul că o asemenea rezolvare prezintă avantajul că implică examinarea în concret a conduitei unității care invocă neomologarea materialului, permițînd deci, o examinare și apoi o stabilire a cauzelor reale care au împiedicat realizarea omologării la timp. Altfel spus, examinarea nu s-ar opri, de această dată, la

constatarea neomologării, ca impediment legal în calea îndeplinirii obligației contractuale de livrare, ci s-ar extinde asupra cauzelor care au provocat această situație, ceea ce este evident de preferat atît din punct de vedere economic, cît și din punct de vedere juridic.

I. ICZKOVITS

Drept economic

Încercarea de clasificare a mijloacelor de apărare a patrimoniului întreprinderilor

În rîndurile ce urmează, în accepțiunea ce o conferim conceptului de **apărare**, includem atît ideea de intervenție în ajutorul cuiva sau a ceva, cît și aceea de pază, păstrare, menținere (conservare).

În lumina celor de mai sus, mijloacele de apărare a patrimoniului întreprinderii reprezintă un ansamblu coerent și organizat de operațiuni și activități, de natură tehnică, administrativă, organizatorică, financiar-economică, precum și fapte și acte juridice care au o finalitate comună. Deși de natură diferită, avînd caracteristici și particularități proprii, toate aceste activități sînt subsumate unui țel unic, ceeace le conferă posibilitatea de a se constitui într-un ansamblu, de a fi complementare și de a reprezenta părțile unui întreg.

În continuare, încercăm a clasifica în funcție de natura lor intrinsecă, principalele mijloace de apărare a patrimoniului încredințat spre administrare unităților economice de stat.

Mijloace tehnice. Includem în această categorie, toate operațiile și activitățile care — prin natura lor — au caracter tehnic, cum sînt (cu titlu de exemplu) controlul tehnic de calitate, tehnologiile de fabricație; activitatea de metrologie; reparațiile capitale și cele curente etc., precum și măsurile care sînt luate în scopul apărării patrimoniului unității, ele fiind însă rezultatul unor operațiuni sau analize cu caracter tehnic, de pildă instituirea și îmbunătățirea normelor și normativelor de muncă; a normelor și normativelor de consum de materii prime, combustibili, energie; stabilirea limitelor maxime de pierderi tehnologice, stabilirea perisabilităților (pierderilor) naturale; stabilirea duratei de utilizare normată etc.

Mijloacele organizatorice. Din această categorie de activități fac parte: paza bunurilor; paza contra incendiilor; recuperarea materialelor refolosibile și utilizarea produselor secundare; selecționarea personalului, calificarea acestuia, precum și perfecționarea calificării celor încadrați în muncă. Avem în vedere condițiile legale privind nu numai încadrarea și menținerea în funcții de gestiune, ci și toate cerințele de pregătire, vechime în muncă și specialitate a întregului personal muncitor. În esență, calitatea muncii fiecărei persoane încadrate, contribuie la menținerea și apărarea patrimoniului unității cu care se află în raporturi de muncă.

Mijloace economico-financiare. Includem în această categorie toate activitățile și operațiunile care prin natura lor au caracter economic sau financiar. Cu titlu de exemplu, menționăm pe cele mai importante și semnificative: inventarierea patrimoniului unității; stabilirea normelor și normativelor de stoc; stabilirea de normative financiare pentru cheltuielile administrativ-gospodărești; stabilirea perioadei de garanție: controlul ierarhic operativ curent; controlul economic preventiv: controlul financiar preventiv; controlul financiar intern precum și controlul altor organe specializate; instituirea controlului bancar asupra plăților; instituirea regimului special de supraveghere; stabilrea de penalități pentru nejustificarea sau nedepunerea avansului spre decontare; stabilirea valorii pagubelor cauzate avutului obștesc; înregistrarea plusurilor constatate la inventariere; stabilirea regimului soldării de produse; inadmisibilitatea trecerii pe costuri sau în contul rezultatelor a pierderilor cauzate din vina personalului; determinarea normativului mijloacelor circulante; instituirea premiilor pentru economii de materiale și de forță de muncă; consituirea de garanții gestionare etc.

Mijloace de drept. Din această categorie fac parte normele de drept și instituțiile juridice destinate a păstra integritatea patrimonială a întreprinderii și a servi la reintregirea patrimoniului cînd acesta a fost atins. Avem în vedere: imprescriptibilitatea și inalienabilitatea dreptului de proprietate socialistă; insesizabilitatea mijloacelor fixe; principiul despăgubirii integrale (cu includerea foloaselor nerealizate); imputabilitatea creanțelor prescrise și vărsate la bugetul de stat: răspunderea civilă, materială și penală. Drept instrumente juridice în apărarea patrimoniului întreprinderii considerăm: acțiunea în revendicare, acțiunile posesorii, acțiunile în pretenții, decizia de imputare, dispoziția de reținere din retribuție a avansurilor nejustificate; acțiunile arbitrale etc.

Se impun unele consideratii cu caracter concluziv. Clasificarea pe care am prezentat-o nu este pusă la adăpost de orice critică: în primul rînd ea nu este completă; apoi criteriile utilizate sînt susceptibile de a fi îmbunătățite: în fine, unele din mijloacele considerate de noi că fac parte dintr-o anumită categorie pot fi socotite ca aparținînd alteia din cauza caracteristicilor predominante pe care le prezintă. Orice recomandare sau sugestie în acest sens va fi bine primită.

dr. C. JORNESCU

Contracte economice imperfecte

Îndatorirea unităților socialiste de a contracta conform legii și sarcinilor de plan nu poate fi socotită pe deplin îndeplinită prin simplul fapt al încheierii contractelor economice. Interesează în egală măsură, conținutul acestor contracte, respectiv dacă ele sînt în măsură să îndeplinească funcția de concretizare a sarcinii de plan și de mijloc de realizare a ei, funcții care sînt proprii contractului economic. Căci — în măsura în care nu li se asigură contractelor economice un asemenea conținut — apar dificultăți și, uneori, chiar obstacole în calea executării, ceea ce periclitează însăși îndeplinirea sarcinii de plan.

Deși încheiate, asemenea contracte pot fi denumite imperfecte, întrucît clauzele lor cu toate că nu sînt potrivnice unei anume dispoziții legale, nu asigură executarea întocmai a sarcinii de plan. Ca urmare, astfel de contracte nu îndeplinesc exigența impusă de art. 22 din Legea nr. 71/1969 și, în special, de prevederile lit. h din articolul citat.

Cazurile la care ne referim constituie fenomene de excepție și ele se datorează fie unităților socialiste — părți contractante, fie modului cum înțeleg să-și îndeplinească organele prevăzute de art. 26 din Legea nr. 71/1969 atribuțiile care le revin în materia rezolvării neînțelegerilor precontractuale.

Pentru relevarea adecvată a implicațiilor economico-juridice la care dau loc asemenea contracte imperfecte, am construit cîteva ipoteze concrete pe care le oferim în cele ce urmează.

1. Sînt încă frecvente cazurile cînd părţile contractante se mărginesc să stabilească scadenţa obligaţiilor contractuale prin referire la unul din trimestrele anului pentru care au încheiat contractul. Această practică contravine caracterului ferm şi planificat al obligaţiilor şi al activităţilor care se desfăşoară în cadrul unităţilor socialiste.

Într-adevăr, din punctul de vedere al unităţii beneficiare, nu este indiferent dacă produsele contractate pentru trimestrul II/1984 sînt primite în luna aprilie ori în luna iunie 1984.

În ipoteza la care ne referim, datorită imperfecţiunii contractului economic, unitatea furnizoare este îndreptăţită să efectueze livrarea în oricare dintre cele trei luni ale trimestrului II/1984. Mai mult chiar. Efectuînd livrarea pînă la 30 iunie 1984, unitatea furnizoare îşi îndeplineşte la termen obligaţia, întrucît în lipsa unui termen de livrare lunar sau pe zi calendaristică, obligaţia sa poate fi executată conform contractului pînă în ultima zi a trimestrului. Deci, în cazul neprecizării unui termen de livrare pe zi calendaristică, unitatea furnizoare este îndreptăţită să efectueze livrarea oricînd în cadrul trimestrului prevăzut în contract. Ca atare, unitatea beneficiară nu poate să refuze primirea produselor livrate în cursul trimestrului de referinţă şi, totodată, este obligată să efectueze plata preţului la termenele de decontare stabilite, în funcţie de data primirii produselor livrate.

Rezultă deci, că, datorită unei reglementări contractuale defectuoase, părţile ajung într-o situaţie de inegalitate juridică : unitatea furnizoare este în drept să livreze produsele oricînd în cursul trimestrului şi răspunde numai în cazul cînd livrarea nu s-a realizat pînă la finele trimestrului, pe cînd unitatea beneficiară este obligată să primească produsele livrate oricînd în cursul trimestrului, revenindu-i şi îndatorirea de a achita neîntîrziat preţul în raport cu data cînd a primit produsele livrate de către unitatea furnizoare.

Considerăm că, în ipoteza la care ne referim, nu devin incidente dispoziţiile art. 40 lit. a din Legea nr. 71/1969 potrivit cu care „în cazul maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor destinate obiectivelor de investiţii, livrarea anticipată se poate face numai cu acordul băncii finanţatoare prin care se atestă că achiziţionarea în devans a utilajelor este justificată economic, fiind asigurate condiţii pentru montarea şi darea lor în exploatare înainte de termenele stabilite prin documentaţia tehnico-economică aprobată".

Într-adevăr, acceptînd clauza contractuală privind livrarea în trimestrul II/1984, unitatea beneficiară a achiesat, implicit, la posibilitatea de a se efectua livrarea în prima lună a trimestrului respectiv, astfel că nu se poate pune, în raport cu termenii contractului, problema unei livrări anticipate care să necesite avizul prevăzut de art. 40 lit. a din legea menţionată. Prin urmare, unitatea beneficiară avea obligaţia de a asigura fondurile necesare achitării preţului pe întregul trimestru II/1984.

Arătăm, de asemenea, că în raport cu modul în care s-a încheiat contractul, nu este asigurată aprovizionarea corespunzătoare a unităţii beneficiare printr-un contract care permite livrarea produselor chiar şi în ultima zi a trimestrului.

În majoritatea covîrşitoare a cazurilor, primirea produselor abia la finele trimestrului constituie pentru unitatea beneficiară un impediment în calea realizării propriilor sale obligaţii de livrare. Ea nu va putea însă obţine — în raporturile cu proprii săi beneficiari — exonerarea de răspundere, invocînd situaţia de mai sus, întrucît, pe de o parte, acei beneficiari sînt terţi faţă de primul raport contractual iar, pe de altă parte, unitatea beneficiară la care ne referim poartă răspunderea pentru faptul că a consimţit la încheierea unui contract economic imperfect.

Ţinînd seama de acest din urmă considerent, se vor localiza în patrimoniul unităţii beneficiare şi pagubele care s-au ocazionat prin livrarea produselor în cadrul trimestrului stabilit, dar la o dată cînd unitatea beneficiară nu era pregătită pentru primirea lor. Drept consecinţă, această unitate va suporta, de pildă, taxele de locaţie percepute de calea ferată pentru nedescărcarea în termen a vagoanelor.

2. Consecinţe negative se produc şi în situaţiile cînd părţile convin asupra unor clauze contractuale echivoce care, în mod practic, sînt de natură să pericliteze însăşi executarea contractului. O asemenea clauză contractuală se înfăţişează astfel : „Produsele contractate se vor expedia de către unitatea furnizoare ori se vor ridica de unitatea beneficiară".

Datorită caracterului echivoc al textului contractual, este posibil ca — în cursul executării — fiecare parte să aştepte ca cealaltă să procedeze la expedierea, respectiv la ridicarea produselor şi întrucît nici una nu procedează astfel, contractul economic să rămînă neexecutat pînă la sfîrşitul anului de plan.

O asemenea situaţie se poate evita, stabilind, cu ocazia încheierii contractului, fără echivoc condiţiile în care expedierea produselor este în sarcina unităţii furnizoare, precum şi situaţiile în care această obligaţie este înlocuită de aceea a unităţii beneficiare privind ridicarea produselor.

Sub rezerva unor reglementări exprese cuprinse în contractele model sau în alte acte normative, nu s-ar putea susţine cu temei că obligaţia de expediere a produselor revine automat unităţii furnizoare, după cum nu se poate susţine cu succes nici teza că — în situaţia părţilor contractante avînd sediul în aceeaşi localitate — unităţii beneficiare i-ar reveni întotdeauna obligaţia de a ridica produsele contractate.

Aceste aspecte se cer reglementate în mod univoc prin contractele economice care se încheie, eventualele neînţelegeri precontractuale dintre părţi urmînd să fie rezolvate de organele prevăzute la art. 26 din Legea nr. 71/1969.

3. Este indicat să se acorde atenţie sporită determinării corecte şi complete a obiectivului contractului economic sub raport calitativ.

Nu este exclus ca un produs corect specificat prin referire la un act normativ cum este, de pildă, standardul de stat sau norma internă, să nu corespundă totuşi necesităţilor unităţii beneficiare.

Astfel, de pildă, obiectul contractului poate fi corect determinat prin înscrierea unui anume standard de stat, dar — ca urmare faptului că oţelul contractat urma să fie folosit la fabricarea unor utilaje cu regim de lucru în condiţii speciale — era necesară restrîngerea unui ele-

ment component al oţelului şi supunerea acestuia, înainte de livrare, la unele probe speciale, deosebit de severe.

Neînscrierea acestor cerinţe în cuprinsul contractelor economice poate avea drept consecinţă livrarea unor produse care nu corespund destinaţiei economice concrete pe care urmau s-o primească la unitatea beneficiară. Aşadar, încheierea unor contracte imperfecte poate ocaziona aprovizionarea unor produse neadecvate realizării sarcinilor de plan.

Consecinţe similare se produc atunci cînd standardul de stat prevede posibilitatea executării unui produs în mai multe clase de calitate. Referirea din contract numai la standardul de stat în cauză — fără precizarea clasei de calitate — constituie o sursă potenţială de neînţelegeri şi litigii cu ocazia executării contractului, întrucît fiecare dintre părţi poate pretinde că s-a contractat altă calitate decît cea recunoscută de partea contractantă.

La sfîrşitul acestor consideraţii, socotim util a reaminti că imperfecţiuni de natura celor semnalate pot fi înlăturate chiar şi după încheierea contractelor economice.

În acest scop, părţile vor uza de acele prevederi ale Legii nr. 71/1969 care reglementează condiţiile în care pot fi modificate contractele economice.

Dezacordul dintre părţi în privinţa modificării nu poate constitui un obstacol de netrecut în calea remedierii conţinutului contractului, deoarece art. 32 din aceeaşi lege prevede că dispoziţiile pe care le cuprinde referitor la concilierea şi rezolvarea neînţelegerilor precontractuale se aplică în mod corespunzător şi în ceea ce priveşte modificarea contractelor economice.

Ca urmare, dezacordul dintre părţi privind modificarea contractului se va soluţiona de către organele prevăzute de lege, realizîndu-se, în acest fel, un contract economic cu conţinut perfect.

H. MATEI

Drept financiar

Sursele şi procedura de finanţare a mijloacelor circulante şi a cercetării de dezvoltare şi perfecţionare

Mijloacele circulante şi cercetarea de dezvoltare şi perfecţionare sînt finanţate şi creditate în mod diferenţiat pentru fiecare întreprindere şi unitate economică de stat.

Pentru acoperirea necesităţilor, unităţile economice de stat folosesc mai multe categorii de resurse proprii : cele acumulate prin finanţări repetate ale normativelor ; cele provenite din finanţarea planului de cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică ; cele provenite din trecerea unor fonduri de producţie din categoria fondurilor fixe în cea a fondurileor circulante.

Mijloacele circulante sînt formate, în principal, pe seama finanţării repetate a normativelor. În decursul anilor de construcţie socialistă, în ţara noastră, s-au folosit mai multe metode de finanţare a normativelor şi de formare a resurselor proprii[1]: adoptarea iniţială de la bugetul de stat cu mijloace circulante ; acoperirea creşterilor anuale de normativ pe seama redistribuirii de fonduri prin intermediul organelor ierarhic superioare ; finanţarea, în anumiţi ani, a creşterilor anuale de normativ de la bugetul de stat ; autofinanţarea creşterilor anuale de normativ pe seama beneficiului fiecărei unităţi economice. Aceste metode au avut un rol diferit de la o etapă la alta de dezvoltare a economiei româneşti.

Dotarea de la bugetul de stat cu mijloace circulante este o metodă de finanţare iniţială, de constituire primară a resurselor proprii pentru mijloace circulante. Această metodă are un caracter istoric. Prima dotare cu mijloace circulante a fost făcută în perioada imediată naţionalizării principalelor mijloace de producţie, adică în anii 1949—1950[2]. Această acţiune a fost necesară pentru a creea condiţii pentru buna funcţionare a întreprinderilor organizate pe principiile gestiunii economice. Dotarea de la buget cu mijloace circulante a întreprinderilor naţionalizate s-a făcut în completarea resurselor proprii existente în unităţile economice la acea dată. Ulterior acestui act, dotarea cu mijloace circulante a privit şi priveşte şi astăzi unităţile economice noi. În prezent, dotarea iniţială a unităţilor economice noi nu se realizează dintr-o dată, ci treptat, sub forma unor avansuri care apoi se transformă în dotare definitivă.

Finanţarea creşterilor de mijloace circulante este actul ulterior dotării, deci de suplimentare de la o perioadă la altat a fondurilor băneşti proprii dacă necesităţile de mijloace circulante sînt în creştere. Finanţarea creşterilor de mijloace circulante a fost reglementată în mod diferit de la o etapă la alta de dezvoltare a economiei naţionale.

Astfel[3], în perioada 1950—1957 finanţarea creşterilor de mijloace circulante s-a făcut din următoarele surse (în ordinea ponderii lor) : a) beneficii ; b) redistribuirea de fonduri de la organele ierarhic superioare ; c) alocaţii de la bugetul de stat.

După 1957 s-a renunţat la finanţarea creşterilor de mijloace circulante din beneficiu, iar din 1970 s-a revenit la acest procedeu. Desigur, revenirea s-a făcut în alte condiţii decît cele din anul 1957. Mai mult, în ultimii ani, îndeosebi după Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1978, ca urmare a aplicării măsurilor de perfecţionare a mecanismului economico-financiar autofinanţarea a fost generalizată în toate ramurile economiei naţionale.

Metoda redistribuirii de fonduri prin organele ierarhic superioare, în vederea acoperirii necesarului de mijloace circulante, a fost folosită cu intensitate diferită, de la o perioadă la alta, de la o ramură la alta. O asemenea metodă se apreciază astăzi că nu corespunde principiilor autogestiunii economico-financiare[4]. Ne alăturăm opiniei că soluţia vărsării unei cote de 0,5% din fondul mijloacelor circulante al unităţilor economice pentru constituirea fondului de rezervă la nivelul centralelor economice[5], nu mai este corespunzătoare. O astfel de situaţie face ca unităţile economice să nu poată dispune în totalitate de fondurile proprii ce li se cuvin, apelînd la credite bancare suplimentare pentru acoperirea părţii descompletate prin cotizări la centrală. Mai mult, redistribuirea acestui fond prin intermediul centralei se sustrage controlului bancar. Sîntem de părere că fondul de rezervă al centralelor ar trebui constituit pe seama altor resurse şi nu prin descompletarea fondurilor proprii destinate mijloacelor circulante. O soluţie ar fi constituirea acestui fond prin repartizarea unei părţi din beneficiul peste plan, aşa cum s-a procedat şi în anii anteriori.

De asemenea, analizat dintr-un alt punct de vedere, fondul de rezervă al centralei, constituit pe seama fondurilor proprii ale întreprinderilor, are un caracter de imobilizare de resurse băneşti. Acest aspect se va accentua pe măsura înfăptuirii depline a autofinanţării, cînd fondul de rezervă al centralei nu va mai fi folosit. Privit sub acest aspect existenţa fondului de rezervă nu se mai justifică, cunoscîndu-se faptul că eventualele neîndepliniri, ce ar putea să apară în unităţile economice, se pot rezolva mai operativ şi mai eficient prin alte căi, îndeosebi prin cele ce ţin de creditare.

O nouă şi importantă sursă de acoperire a necesarului de mijloace circulante ar putea fi şi fondul social depus de oamenii muncii. Participarea directă a oamenilor muncii la dezvoltarea mijloacelor de producţie în unităţile economice a fost pusă la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, cu care ocazie se arată că : „...circa 70 la sută din mijloacele fixe, din **fondurile de bază** ale unei unităţi să fie proprietate comună, dată în administrare, în gospodărire şi pentru dezvoltare colectivului de oameni ai muncii, iar circa 30 la sută din **mijloacele de bază,** să aparţină oamenilor muncii din unitatea respectivă, pe baza participării fiecăruia cu o contribuţie corespunzătoare.[6]

În măsura în care fondurile constituite pe această cale nu vor fi folosite în investiţii, ele vor putea acoperi, în vederea evitării imobilizării lor, necesarul de mijloace circulante. O asemenea soluţie va duce la sporirea posibilităţilor de formare a fondurilor necesare desfăşurării activităţii economice, va perfecţiona procesul de folosire eficientă a fondurilor în economie.

Cercetarea de dezvoltare şi perfecţionare este finanţată din : a) surse financiare interne ; b) rezultatele financiare formate din valorificarea unor produse obţinute din operaţii de asimilare ; c) fonduri special constituite la nivelul centralei sau ministerului ; d) alocaţii de la bugetul de stat; e) credite bancare.

Sursele financiare interne sînt cuprinse în „fondul pentru cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi introducerea progresului tehnic", constituite, conform reglementărilor în vigoare, la dispoziţia unităţilor economice.[7]

Recursele de finanţare a cercetării ştiinţifice sînt păstrate în contul curent. Nu ar fi însă, lipsită de utilitate practică şi posibilitatea păstrării într-un cont distinct a acestor nume. Această soluţie apreciem că ar spori considerabil gradul de cointeresare şi răspundere a unităţilor economice în ridicarea eficienţei acţiunii de asimilare de noi produse şi procedee tehnologice, pornindu-se şi de la ideea că decontarea cheltuielilor legate de realizarea acestor obiective s-ar putea face numai după analiza rezultatelor obţinute pe această linie.

Rezultatele financiare formate din valorificarea unor produse obţinute din operaţiile de asimilare de produse noi sau modernizarea celor existente în fabricaţie pot fi o importantă sursă în condiţiile în care pregătirea materială, organizatorică şi tehnică a fabricaţiei asigură unitatea de concepţie, reducerea termenilor de realizare şi a eforturilor materiale şi de muncă.

Sumele obţinute ar putea fi cea de-a doua sursă, alături de beneficiu, de formare a fondului pentru cercetare ştiinţifică şi introducerea progresului tehnic, aflat la dispoziţia unităţii economice şi păstrat la bancă într-un cont special.

În fine, **fondul[8] pentru cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi introducerea progresului tehnic** se constituie centralizat, la nivelul ministerelor şi celorlalte organe centrale şi la nivelul centralelor economice, din sumele virate de întreprinderi, calculate prin aplicarea asupra costurilor planificate a cotelor procentuale stabilite conform legii.[9] Din fondul astfel constituit la organul central, se asigură resursele necesare pentru acoperirea cheltuielilor ce urmează să se efectueze de către întreprindere pentru cercetare ştiinţifică şi introducerea progresului tehnic.

dr. DAN DROSU ŞAGUNA
lector — Facultatea de drept Bucureşti

---

[1]). Pentru detalii a se vedea C. Iuga, „Eficienţa economică şi pîrghiile financiare" (un sistem de finanţare a mijloacelor circulante mai elastic şi stimulativ), Editura Politică, Bucureşti 1977, pp. 164—172.

[2]). Vezi Al. Sesan, „Aspecte din istoria aparatului financiar al R.P.R.", Edit. Ştiinţifică, Bucureşti, 1958, p. 127.

[3]) Vezi, I. Mola şi colab., „Bugetul de stat al R.P.R.", Editura de stat pentru literatură economică şi juridică, Bucureşti, 1955, p. 117.

[4]) E. Vasilescu, P. Petrescu, op. cit., p. 101.

[5]) Art. 25, Legea finanţelor.

[6]) Nicolae Ceauşescu, „Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în tara noastră, la problemele teoretice, ideologice şi activitatea politică, educativă a partidului", Edit. Politică, Bucureşti, 1982, p. 30.

[7]) Art. 7, lit. f din Legea nr. 5/1978; art. 18, lit. a din Legea finanţelor.

[8]) Vezi, H.C.M. nr. 121/1963, modificat şi completat prin H.C.M. nr. 1683/1967.

[9]) Art. 5, alin. ultim din Legea nr. 19/1971.

acte ● acţiuni ● proceduri

EXECUTARE MOBILIARĂ PENTRU CREANŢELE UNITĂŢILOR SOCIALISTE — este reglementată prin D. nr. 221/1960. 1. **Competenţă :** Executorii judecătoreşti aparţinînd judecătoriei în a cărei rază teritorială se găsesc bunuri urmăribile, coordonarea întregii executări revenind organului în raza căruia îşi are domiciliul debitorul, iar dacă la domiciliul acestuia nu sînt bunuri urmăribile, organului (executorului judecătoresc) care a fost investit mai întîi cu executarea (art. 5 şi 8). 2. **Condiţii :** Creanţa trebuie să fie constatată prin titlu executor (art. 1), iar dreptul la executare să nu fie prescris, adică să nu fi trecut 3 ani de la data la care s-a născut dreptul la executare. Executarea silită a bunurilor mobile nu se poate efectua : în cazul cînd datoria este sub 3.000 lei, iar debitorul realizează numai venituri din muncă ; dacă debitorii au venituri cunoscute, pe seama cărora creanţa poate fi realizată într-un termen de 12 luni (art. 28). Nu sînt supuse executării : bunurile mobile necesare uzului personal sau casnic al debitorului şi familiei sale ; alimentele necesare debitorului şi familiei sale pe timp de 2 luni, iar dacă acesta se ocupă exclusiv cu agricultura, alimentele necesare pînă la noua recoltă, precum şi — la alegerea debitorului — o vacă cu lapte, un porc, două capre sau trei oi ; combustibilul pentru încălzit şi prepararea hranei pe trei luni de iarnă ; bunurile mobile ce servesc la exer-

citarea ocupației debitorului ; dacă acesta se ocupă cu agricultura, i se va lăsa inventarul agricol, semințele și furajele în măsura necesară continuării muncii ; casa locuită de debitor și familia sa, cu excepția cazurilor cînd creanța rezultă din infracțiune (art. 11). 3. **Procedură :** Dispozitivul hotărîrilor prin care s-au acordat sau recunoscut drepturi statului și organizațiilor socialiste se comunică de instanță creditorilor. Nici o executare nu se poate face înainte de ora 7 și după ora 20 ; executarea începută poate continua totuși în aceeași zi sau în zilele următoare (art. 10). Executarea este precedată de o înștiințare de plată comunicată de executor debitorului cu 3 zile înainte de ziua fixată pentru executare (art. 22 alin. 1). Executarea despăgubirilor pentru prejudicii cauzate prin infracțiuni se face fără înștiințare prealabilă (art. 22, alin. final.). Valorificarea bunurilor mobile nu se poate face înainte ca acestea să fie sechestrate de executor (art. 29). Bunurile urmărite (și sechestrate) se valorifică prin : preluare directă de unitatea creditoare ; vînzare către alte unități socialiste ; predarea spre vînzare în comerțul socialist ; vînzare la licitație (art. 31). În cazul cînd sînt mai mulți creditori, suma realizată se repartizează de executor potrivit următoarei ordini de preferință : creanțele rezultînd din cheltuielile făcute cu urmărirea bunurilor ; cele rezultînd din retribuții și alte datorii asimilate acestora, din datorii în cadrul asigurărilor sociale de stat, din despăgubirile pentru repararea daunelor cauzate prin moarte sau prin incapacitate de muncă ; creanțele din obligații de întreținere ; creanțele din impozite, taxe și prime ADAS ; creanțele din împrumuturi bancare ; creanțele reprezentînd despăgubiri pentru repararea pagubelor pricinuite proprietății socialiste prin fapte ilicite ; creanțele din amenzi cuvenite bugetului de stat ; creanțele provenite din livrări de produse, prestări de servicii, executări de lucrări ; alte creanțe (art. 34). În cazul creanțelor de același rang, suma realizată se repartizează între creditori proporțional cu creanța fiecăruia. 4. **Notă.** Executarea este scutită de taxa de timbru (art. 77 H.C.M. nr. 792/1960). În cazul în care în perioada celor 3 ani în care se poate efectua executarea silită ea nu a avut loc, însă unitatea creditoare a făcut cereri de executare sau de poprire, prescripția dreptului de executare nu operează, aceasta fiind întreruptă (art. 16 lit c., D. nr. 167/1958 și Plen. Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 5/1966). După întreruperea prescripției începe să curgă o nouă perioadă de 3 ani. În cazul pagubelor aduse prin infracțiuni, prescripția dreptului de a cere executarea silită se suspendă pe timpul cît debitorul nu are venituri sau alte bunuri urmăribile (art. 45 alin. 2).

POPRIRE PENTRU EXECUTAREA CREANȚELOR PERSOANELOR JURIDICE — este reglementată prin H.C.M. nr. 792/1960. 1. **Condiții :** Existența unui titlu executor : adresa instanței de comunicare a dispozitivului hotărîrii rămase definitive ; titlu executor notarial, decizie de imputare etc. 2. **Procedură :** Unitatea creditoare sau organele financiare, după caz, trimit recomandat o adresă terțului poprit, fără prealabilă înștiințare de plată, împreună cu copia de pe titlul executor, certificată de creditor. Odată cu această comunicare va fi înștiințat și debitorul (art. 10 și 18 alin. 1). Terțul poprit este obligat ca în termen de 5 zile de la comunicarea primită să înștiințeze, tot recomandat, unitatea creditoare dacă datorează sau nu suma de bani debitorului urmărit (art. 18 alin. 3). Terțul poprit este obligat ca după 5 zile de la înființarea popririi sau de la scadența datoriei să consemneze la C.E.C. suma de bani și să trimită recomandat recipisa unității creditoare (art. 18 alin. 7). Valoarea recipisei se va încasa după expirarea termenului de introducere a contestațiilor sau după soluționarea lor definitivă (art. 18 alin. 8). 3. **Notă.** Unitățile socialiste sînt scutite de taxa de timbru (art. 77).

Al. D.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

BAZA DE APROVIZIONARE TEHNICO-MATERIALĂ
Colibași — Pitești

Distribuitoare hidraulice cu comandă normală pentru mașini-unelte și cuptoare de turnătorie

— 641102120 buc. 30
— 6411051506 buc. 5
— 6411053506 buc. 82
— 6411023506 buc. 107
— 6411011506 buc. 42
— 6411713506 buc. 18
— 641104110 buc. 11
— 641004110 buc. 63
— 641002110 buc. 3
— TGL 26223/40 buc. 325

Filete

— 6792650000 buc. 86
— 6691703000 buc. 16

Relee intermediare

— R 15 B 24 V buc. 10
— R 15 N 110 V buc. 5
— R 15 L 220 V buc. 9
— R 15 L 110 V buc. 34
— R 15 K 110 V buc. 5
— R 15 K 220 V buc. 30
— R 15 Y 24 V buc. 10
— R 15 H 220 V buc. 109
— R 15 K 220 V buc. 39
— R 14 L 220 V buc. 5
— R 14 Q 220 V buc. 16
— R 1C 4 24 V buc. 146
— R 19 RS 71775 buc. 103
— R 1 13 AT 48 Vcc buc. 419
— R 1 13 AT 48 Vcc buc. 317
— R 1 13 BT 24 Vca buc. 500
— R1 17 A 1 RS 72778 buc. 105
— R1 4 K 48 V buc. 20
— R 14 J 110 V buc. 7
— R 14 H 220 V buc. 31
— R 14 F 220 V buc. 50
— R 14 F 24 V buc. 12
— R 14 F 110 V buc. 46
— R 14 E 220 V buc. 10
— R 14 E 110 V buc. 10
— R 14 E 48 V buc. 15
— R 15 J 12 V buc. 19

Sîrmă de bobină cu izolație textilă

— ∅ 0,6 mm kg. 345
— ∅ 0,65 mm kg. 142
— ∅ 0,7 mm kg. 378
— ∅ 0,75 mm kg. 319
— ∅ 0,8 mm kg. 45
— ∅ 0,85 mm kg. 261
— ∅ 0,9 mm kg. 115
— ∅ 0,95 mm kg. 82
— ∅ 1,0 mm kg. 422
— ∅ 1,05 mm kg. 121
— ∅1,1 mm kg. 201
— ∅ 1,15 mm kg. 48
— ∅ 1,35 mm kg. 73
— ∅ 1,4 mm kg. 102
— ∅ 1,45 mm kg. 28
— ∅ 1,55 mm kg. 20
— ∅ 1,6 mm kg. 101
— ∅ 1,7 mm kg. 12
— ∅ 1,2 mm kg. 81
— ∅ 1,25 mm kg. 41
— ∅ 1,5 mm kg. 281

Becuri semnalizare

— 2,5 V—0,075 AE 10 S 11 buc. 300
— 3 V 0,2 W SM 3 G buc. 182
— 4 V 3 W B.15 buc. 3300
— 6,3 V—B.15 1 pol. sofite buc. 900
— Becuri telefoane 6 V 0,004 T 5/5 buc. 580
— Becuri cu vap. de mercur 120V——250 W buc. 60
— Becuri infraroşii T20V 100 W buc. 60

Patroane AEG gr. 00

— 4 A buc. 660
— 6 A buc. 1188
— 10 A buc. 2486
— 16 A buc. 2788
— 20 A buc. 1801
— 25 A buc. 3206
— 36 A buc. 1354
— 50 A buc. 1905
— 63 A buc. 1547

Doze pantzer

— 21—2 buc. 94
— 21—4 buc. 386
— 29—2 buc. 204
— 29—3 buc. 146
— 36—4 buc. 116
— Cleme de legătură cu buton 25 milimetri buc. 823
— idem cu nituri 50 mm buc. 50

Conectori

— 200191 buc. 59
— 200225 buc. 160
— 200578 buc. 58
— 300247 buc. 91
— 300285 buc. 2
— 300001 buc. 90
— 300007 buc. 10
— 300077 A buc. 63
— 300078 A buc. 45
— 100019 buc. 10
— 100061 buc. 44
— 100062 buc. 75
— 200564 buc. 179
— 300122 buc. 44
— 400001 buc. 5
— 400002 buc. 10
— 400013 buc. 34
— 200563 buc. 198
— 300070 buc. 20
— 300014 buc. 10
— 300015 buc. 40
— 400002 buc. 39
— 400014 buc. 32
— 200563 buc. 198
— 300070 buc. 20
— 300017 buc. 10
— 300015 buc. 40
— 400027 buc. 150
— 200563 buc. 75
— 200223 buc. 16
— 360028 buc. 5
— 360029 buc. 10

Tuburi electronice

— STR 130/30 buc. 28
— STR 108/30 buc. 48
— 7586 buc. 10
— 6 BX 4/6×4 buc. 14
— Z 700 U buc. 24
— 6 M 8 buc. 12
— 6 M 7 buc. 1
— 5963 buc. 11
— STR 85/10 buc. 10
— ZZ 1021 buc. 1
— EF — 86 buc. 25
— EF — 22 buc. 2
— PL 2 D 21 buc. 12
— 6 C 19 II buc. 150
— 2033 buc. 32
— ECC 85 buc. 1
— SR 3 A buc. 55
— 5 U 3 C buc. 125
— 6 H 2 II buc. 148
— E 80 CC buc. 21
— E 83 F buc. 50
— 2050 buc. 3
— 2434 buc. 47
— OT K 4 buc. 1
— TR 3 buc. 40
— TR 1 buc. 44
— 6 M 6 C buc. 50
— 6 U 4 II buc. 50
— TH 6240 buc. 2
— Z 502 S buc. 5
— SRD 872 buc. 1
— TB 4 buc. 3
— B 13 G 25 buc. 2
— TQ 41 buc. 12
— 869 B buc. 1
— M 270 buc. 4
— Z X 1052 buc. 41
— H 370 buc. 24
— BG 163 buc. 3
— 5879 buc. 17
— STR 75/50 buc. 23
— ECC 80 buc. 2
— 544 C buc. 1
— 543 C buc. 5
— 6 N 7 C buc. 69
— 2 D 21 buc. 200
— 6 H 9 C buc. 69
— 6 N 8 C buc. 30
— 2 N 9 C buc. 30
— 6 H 1 II buc. 40
— E D 800 buc. 13
— E 81 CC buc. 6
— E 90 CC buc. 20
— OA 2 buc. 6
— OA 3 buc. 36
— EM 87 buc. 15
— E 80 L buc. 16
— E 82 CC buc. 24
— E CC 83 buc. 6
— E 184 buc. 11
— STR 75/60 buc. 15
— EL 95 buc. 18
— 6 H 6 II buc. 100
— AH 238 buc. 6
— Z 5600 M buc. 7
— Z 560 M buc. 7
— ECC 858 buc. 1

Rezistenţe

— 120 — 24 K buc. 3435
— 100 buc. 900
— RNG 0,47—33 buc. 150
— RMG 10—22 27 buc. 80
— RBC 47 3W buc. 113
— RBC 30—200 5 W buc. 280
— RBC 1,2—5 W buc. 190
— RBC 24—27 7 W buc .120
— RBC 8,2 5 W buc. 60

Condensatori

— 39 PF buc. 60
— 3,9 PF buc. 74
— 400 MF buc. 69
— 2×16/450 buc. 299
— 2×32/450 buc. 289
— 2×8/450 buc. 154
— 0,15/400 buc. 370
— 12×16/350 buc. 210
— 470/10 buc. 181
— 0,033/610 buc. 126
— 0,02/650 buc. 252
— 100/4 buc. 133
— 0,047/630 buc. 217
— 220/6,3 buc. 225
— 0,15/500 buc. 124
— 23,7/NF buc. 78
— 36 PF buc. 200
— 92 PF buc. 200
— 0,22 MF buc. 50
— 0,27 MF buc. 50
— 1.5 PF 56 PF buc. 350
— 22 PF buc. 175
— 220 PF buc. 540
— 15 PF buc. 145
— 25 PF buc. 340

Tiparul I. P. „Informaţia" — 6 iulie — Preţul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU, ÎN JUDEȚELE SIBIU ȘI ALBA

OFICIUL MUSLAHI INFORMAȚII
1983

În lanurile de grîu ale C.A.P. Lancrăm, județul Alba

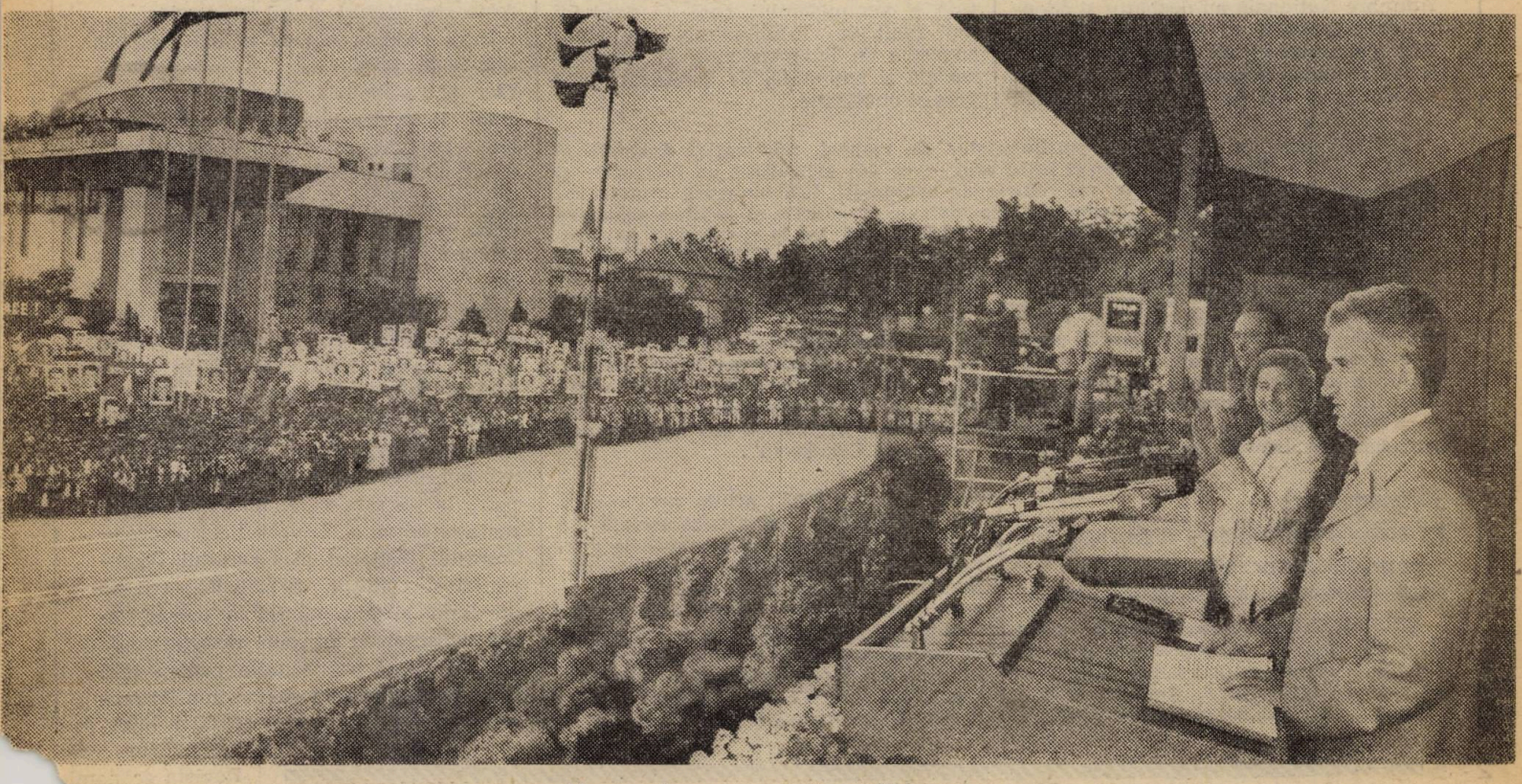

Marea adunare populară din Sibiu

Întregul nostru popor susține cu entuziasm și profundă satisfacție realegerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU ca secretar general al partidului

„Trebuie să fim pe deplin conștienți că nimic nu se obține fără muncă, nimic nu cade din cer și nu va cădea niciodată din cer ! Puterea, viitorul, fericirea stau în mîinile poporului nostru, în mîinile popoarelor care vor să trăiască libere și fericite. Trebuie să ne unim forțele, să facem totul pentru ca, prin munca noastră, să asigurăm poporului român, întregii națiuni un viitor demn, liber, fericit, de bunăstare, de independență !"

NICOLAE CEAUȘESCU

ROMÂNIA — NOI TREPTE PE DRUMUL PROGRESULUI ȘI CIVILIZAȚIEI SOCIALISTE

STRÎNSĂ ÎNLĂNȚUIRE de evenimente cu amplu ecou a marcat, în săptămîna trecută, viața politică a țării, ilustrînd o dată mai mult profundul democratism al orînduirii noastre socialiste, atașamentul fierbinte al întregii națiuni la politica consecvent științifică, înnoitoare a partidului, forța economiei și societății românești.

În reuniuni succesive, desfășurate într-o atmosferă de vibrant patriotism, de puternică angajare revoluționară, Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, Comitetul Central al partidului, Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Marea Adunare Națională au dezbătut și adoptat în unanimitate documente de cea mai mare importanță pentru dezvoltarea economico-socială a României în următoarea etapă, pentru ridicarea continuă a gradului de civilizație, a nivelului de trai material și spiritual al poporului nostru. Aceste documente poartă profund amprenta proeminentei personalități a tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** care a adus o contribuție hotărîtoare la elaborarea lor, orientînd cu strălucită clarviziune fundamentarea acestora în direcțiile determinante pentru progresul multilateral al patriei. Ctitor al României moderne, secretarul general al partidului, președintele Republicii privește cu cutezanță comunistă și răspundere patriotică spre viitor, călăuzindu-ne neabătut în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, a comunismului, spre un grad tot mai înalt de înfăptuire a idealurilor supreme de independență, de dreptate socială și națională, de bunăstare, progres și civilizație.

Dînd glas cu înflăcărare sentimentelor de respect, admirație, dragoste și recunoștință față de omul — erou între eroi — ce s-a identificat cu interesele și aspirațiile lor cele mai înalte, milioanele de comuniști, toți oamenii muncii, întreaga suflare românească a primit cu cea mai vie satisfacție și deplină aprobare Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al P.C.R. cu privire la realegerea de către Congresul al XIII-lea al partidului, în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al națiunii noastre, conducător încercat al partidului și poporului nostru, personalitate proeminentă a lumii contemporane. Acest consens național exprimă încrederea fermă că legitima reinvestire va garanta continuarea liniei politice stabilite prin Programul partidului, realizarea în linii generale a obiectivelor acestuia, înfăptuirea exemplară a istoricelor hotărîri ce vor fi adoptate de Congresul al XIII-lea, împlinindu-se astfel cu noi cuceriri, fără precedent, cea mai rodnică perioadă din drumul de milenii al patriei — „Epoca Ceaușescu".

Dinamismul — trăsătură definitorie a dezvoltării economico-sociale a țării

PROIECTUL Planului național unic de dezvoltare economico-socială a României și proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii, industriei alimentare, gospodăririi apelor și silviculturii pe anul 1985 ; schița preliminară de dezvoltare economico-socială a României și schița preliminară de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare în perioada 1986—1990 ; iar în mod deosebit, proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului cu privire la planul cincinal 1986—1990 și dezvoltarea economico-socială a României în perspectivă, pînă în anul 2000 — trasează și dimensionează pe un amplu orizont, ce se întinde pînă la finele mileniului, devenirea socialistă a patriei noastre, afirmarea ei în rîndurile țărilor dezvoltate ale lumii. Dezbaterea în întregul partid, cu întregul popor a proiectului de Directive, ce urmează a fi dat publicității, va constitui — după cum aprecia secretarul general al partidului — **„o expresie puternică a democrației noastre revoluționare-muncitorești, a faptului că întreaga politică internă și externă este opera întregului nostru partid, a întregului popor, liber și stăpîn pe destinele sale, care își făurește în deplină unitate o viață nouă, liberă, demnă și independentă — făurește socialismul și comunismul".**

Între roadele acestei politici se vor înscrie și rezultatele remarcabile cu care se va încheia cel de-al 7-lea cincinal. Prin realizarea prevederilor pe 1984—1985, în anul viitor — comparativ cu nivelul din 1980 — producția industrială-marfă va fi mai mare cu peste 30%, cea netă cu 57%, producția agricolă cu circa 30%, exportul cu circa 80%, iar venitul național cu peste 45%.

Din căile și programul de dezvoltare continuă a patriei, așa cum au fost ele sintetizate în cuvîntările rostite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara Comitetului Central, la sesiunea parlamentului economic al țării — Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, la plenara celui mai larg reprezentativ organ al democrației noastre — Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, rezultă pregnant și argumentat o caracteristică definitorie : așa cum rezultatele de pînă acum și previziunile pentru 1985 demonstrează că, în ciuda situației economice mondiale, a unor condiții inter-

naționale foarte complexe, a unor probleme și contradicții interne pe care a trebuit să le soluționăm, **România se înscrie și în actualul cincinal cu ritmuri de dezvoltare printre cele mai înalte din lume,** tot astfel în următoarea etapă, abordînd din vreme problemele nou apărute sau care se conturează, interpretîndu-le științific, realist, potrivit obiectivelor naționale, valorificînd la maximum bogatul potențial acumulat și cel ce urmează a fi creat și consolidat în anii următori, **patria noastră își va urma cursul nestăvilit spre noi trepte de progres și civilizație.**

Despre aceasta vorbesc elocvent cifrele avute în vedere pentru viitorul cincinal, referitoare la creșterea principalilor indicatori economici, în 1990 față de 1983 : **producția industrială-marfă** — cu 33% ; **producția netă** — cu 61% ; **producția agricolă** — cu 29% ; **venitul național** — cu 44% ; **activitatea de comerț exterior** — cu 40%. Oare cîte din statele lumii — și încă dintre cele care beneficiază de condiții stabile ori conjuncturale cu mult mai favorabile — își pot propune azi, cu certitudine întemeiată, asemenea ritmuri ?

Temeiul certitudinilor noastre privind dezvoltarea în continuare nu stă în resurse naturale (dar puținul pe care îl avem poate și trebuie să fie încă mult mai bine valorificat), ci în **potențialul creat** prin munca eroică, plină de abnegație a întregii națiuni, sub conducerea clarvăzătoare a partidului :

— o puternică bază tehnico-materială modernă, la care se cuplează — amplificîndu-i continuu posibilitățile — rezultatele obținute prin efort propriu în alinierea la revoluția științifico-tehnică contemporană, devenită o adevărată și semnificativă forță de producție ;

— o clasă muncitoare care, paralel cu rapida și masiva creștere numerică, și-a însușit într-o perioadă relativ scurtă cele mai noi cunoștințe profesionale și tehnice ; o intelectualitate tehnică și științifică stăpînă pe cuceririle cele mai evoluate din domeniul său ; o țărănime nouă, care demonstrează prin întreaga sa activitate că știe să aplice în bune condiții tehnologiile și realizările științei agricole.

„Ceea ce am realizat pînă acum — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — stă chezășie că programele pe care ni le propunem sînt realiste, stă în puterea poporului nostru să le înfăptuiască".**

Accent și mai puternic pe factorii intensivi, pe calitate și eficiență

REALISMUL schiței preliminare de dezvoltare a României în perioada 1986—1990 rezultă și din faptul că prevederile sale se fundamentează pe programe speciale aflate de-acum în plină derulare, detaliate pe ramuri, întreprinderi și ani, cu măsuri cunoscute, însușite și demarate — privind dezvoltarea și valorificarea superioară a bazei energetice și de materii prime, creș-

Programele speciale privind reducerea consumurilor specifice, a costurilor de producție, creșterea calității și productivității muncii, introducerea și asimilarea produselor noi în diferite ramuri industriale — programe elaborate din inițiativa și sub conducerea secretarului general al partidului — vor sta la baza măririi eficienței în economia națională în anul 1985 și în cincinalul viitor. Cu prilejul noii întîlniri cu cadre de conducere și specialiști din mai multe ramuri importante, ce a avut loc la 28 iunie în incinta Complexului expozițional din Piața Scînteii, tovarășul Nicolae Ceaușescu *a continuat analiza începută anterior, examinînd rezultatele obținute pînă în prezent și măsurile luate pentru viitor în vederea înfăptuirii acestor programe, dînd indicații pentru extinderea, perfecționarea și accelerarea acțiunilor întreprinse în industriile metalurgică, a construcțiilor de mașini, a mașinilor-unelte, electrotehnică și electronică, în domeniul energiei electrice și în cel al transporturilor*

rea producției agricole prin mărirea potențialului productiv al pămîntului și îmbunătățiri funciare, creșterea mai accentuată a productivității muncii, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor materiale ; pe studii și prognoze pe grupe de produse și produse ; pe programul dezvoltării cercetării științifice și extinderii progresului tehnic în cincinalul viitor, elaborat sub conducerea directă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu.

În caracterizarea de ansamblu a prevederilor pentru perioada anilor '86—'90, secretarul general al partidului a pus pe primul plan **sublinierea sau accentuarea și mai mult a unor laturi calitative, pentru dezvoltarea intensivă a întregii activități,** în acest context o deosebită importanță prezentînd reliefarea rolului mult sporit al **științei și tehnicii,** al muncii de cercetare științifică pentru întreaga dezvoltare economico-socială : **„Avînd în vedere că întreaga omenire pășește într-o nouă etapă a revoluției tehnico-științifice, și țara noastră — ca de altfel toate țările socialiste — trebuie să participe activ și să se ridice la nivelul celor mai înalte cuceriri ale științei și tehnicii mondiale".** Aportul acestui factor determinant al progresului este, de altfel, pe larg avut în vedere — cu direcții și obiective precise — în toate programele menționate, în programele speciale pe subramuri și produse ; dar întrucît nivelurile stabilite prin aceste programe trebuie conside-

rate ca minimale, întrucît trebuie făcut totul pentru a le îmbunătăți pe parcursul realizării lor — ținînd totodată seama de ritmul deosebit de accelerat al înnoirilor în știință și tehnică, de perspectiva ca în acest deceniu și în cei următor ele să aducă schimbări fundamentale în structura producției, în viața oamenilor — prevederile respective se cer considerate ca etape obligatorii, dar nu ca punct terminus.

Pentru a obține, în decursul actualului deceniu, mai mult decît dublarea productivității muncii (accentuînd, față de prevederile inițiale ale programului, rolul automatizării, cibernetizării și robotizării producției), pentru a aduce, pînă în anul 1990, toate produsele românești la parametri celor similare realizate pe plan mondial, pentru a asigura baza energetică și de materii prime — problemă ce va sta în centrul atenției și în deceniul următor, deoarece rezolvarea ei va condiționa în mare măsură dezvoltarea avută în vedere la nivelul anului 2000 —, pentru a reduce consumurile și a produce noi materiale, calitativ superioare, dar cu cheltuieli mai mici, pentru a crește puternic rentabilitatea și eficiența tuturor sectoarelor de activitate, vor fi, desigur, necesare uriașe eforturi coordonate în cercetare și producție. Dar aceste eforturi, aceste rezultate sînt indispensabile pentru creșterea mai puternică a venitului național. **„Numai pe această bază** — sublinia secretarul general al partidului — **vom dispune de mijloacele necesare, atît pentru realizarea uriașului volum de investiții pe care îl prevedem pentru cincinalul 1986—1990, cît și pentru asigurarea fondurilor necesare menținerii nivelului de viață realizat și ridicării, în continuare, a bunăstării materiale și spirituale a poporului, în raport cu dezvoltarea generală a societății noastre."**

În condițiile primatului factorilor intensivi, **relația calitatea muncii — calitatea vieții** capătă, în toate domeniile, o confirmare mai profundă, implicații majore la scară micro- și macrosocială. Veniturile oamenilor muncii vor crește pe măsura sporirii productivității muncii și reducerii cheltuielilor materiale. Prin implicarea colectivelor tuturor unităților economice și sociale în mărirea venitului național în ritmurile prevăzute se va putea asigura o rată optimă a acumulării, ceea ce va crea și resursele pentru înfăptuirea vastului program de construcții de locuințe și de alte lucrări sociale. Contribuția țărănimii, a ramurilor ce furnizează resurse agriculturii, la lărgirea și diversificarea bazei de materii prime agroalimentare va pune baza materială pentru îmbunătățirea aprovizionării populației în conformitate cu Programul de alimentație științifică, elaborat pe baza indicațiilor și sub îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu și aprobat, cu o săptămînă în urmă, de Marea Adunare Națională.

Viitorul începe azi

CALITATEA MUNCII în acest an 1984, al 40-lea al libertății noastre, anul Congresului al XIII-lea al partidului, este decisivă pentru înfăptuirea întregului cincinal, pentru a pune, prin aceasta, o bază trainică dezvoltării viitoare a patriei. Realizarea planului în toate sectoarele, a sarcinilor de export, a tuturor indicatorilor, pregătirea temeinică a planului pe 1985 impun ministerelor, celorlalte organe centrale, tuturor unităților economice ca, aplicînd indicațiile secretarului general al partidului, să acționeze pentru recuperarea unor rămîneri în urmă ce s-au înregistrat în primul semestru, pentru îndeplinirea exemplară a producției fizice, pe sortimente și obținerea de producții suplimentare la materii prime, resurse energetice, produse cu desfacere asigurată la export, devansarea punerii în practică a măsurilor stabilite prin programele speciale, urgentarea intrării în funcțiune a obiectivelor de investiții cu termen în acest an și scurtarea perioadei de atingere a parametrilor proiectați. În agricultură, paralel cu încheierea grabnică a recoltării păioaselor și însămînțarea culturilor succesive, trebuie pregătite temeinic, de pe acum, lucrările campaniei de toamnă, astfel ca roadele pămîntului și ale muncii țărănimii să fie valorificate în întregime.

Într-o perioadă apropiată vor avea loc adunările generale ale oamenilor muncii. Desfășurîndu-se sub semnul întîmpinării cu rezultate cît mai bune a sărbătoririi aniversării revoluției de eliberare socială și națională și a Congresului partidului, adunările generale trebuie să-și afirme mai puternic rolul definit de către tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca **organe de hotărîre în ce privește dezvoltarea fiecărei unități,** să sporească răspunderea lor și a consiliilor de conducere în fața oamenilor muncii. Dezbaterile ce vor avea loc și măsurile ce vor fi stabilite să marcheze, în lumina indicațiilor și sarcinilor formulate în recentele cuvîntări ale secretarului general al partidului, analiza exigentă a activității din prima jumătate a anului — desprinzînd concluziile ce se impun atît din ceea ce e bun, cît și din lipsuri — și orientarea fermă spre perfecționarea ei sub toate aspectele în lunile următoare, prin punerea superioară în valoare a tuturor rezervelor, a întregului potențial tehnico-material și uman, vizînd, o dată cu realizarea planului și a angajamentelor asumate, înscrierea concretă pe linia perspectivei.

1985, 1990, 2000 : etape ale unei noi și măreți ascensiuni a României socialiste pe treptele progresului și civilizației. Cu gîndul la luminoasele perspective pentru generațiile de azi și cele viitoare, strîns unit în jurul partidului, al conducătorului său, poporul român își înzecește forțele, ridicîndu-se demn printre popoarele lumii, liber și stăpîn pe soarta sa, mîndru de ceea ce a înfăptuit și de ceea ce e hotărît să adauge la acest tezaur, încrezător în idealurile socialismului și comunismului.

Dan CONDREA

Un alt moment al amplului dialog de lucru al tovarășului Nicolae Ceaușescu cu cadre de conducere și specialiști din economie, consacrat analizei unor probleme fundamentale ale ridicării calității producției, ale creșterii eficienței economice

23 AUGUST
40
1944
1984

Dezvoltare-bunăstare: coordonate fundamentale ale unei strălucite strategii de progres al României [III]

PE BAZA lărgirii puternice a capacității de producție în toate ramurile economiei naționale, în toate județele și localitățile patriei, a fost posibil ca în perioada 1950—1983 să se creeze 5,5 milioane de noi locuri de muncă, din care 3,3 milioane în perioada 1966—1983. Este foarte semnificativ pentru forța economiei noastre naționale faptul că și în anii 1981—1983, cînd în economia mondială ritmurile de creștere economică au fost foarte reduse, sau chiar negative, în țara noastră datorită continuării dezvoltării forțelor de producție s-au creat peste 250 000 de noi locuri de muncă.

Analiza realistă, de mare profunzime științifică, efectuată magistral de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta sesiune a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, cu privire la fundamentarea prevederilor planului național unic de dezvoltare economică și socială a României în 1985, scoate în evidență că, deși ritmurile sînt ceva mai mici față de prevederile inițiale, totuși, ținînd seama de situația economică mondială, de problemele pe care a trebuit să le soluționăm, în această perioadă, pe ansamblul cincinalului se va realiza un ritm bun de dezvoltare economico-socială. **„România se va înscrie, și în acest cincinal, arăta secretarul general al partidului, cu ritmuri de dezvoltare printre primele țări ale lumii“**, demonstrîndu-se realismul strategiei de progres, elaborată cu aportul hotărîtor al conducătorului partidului nostru.

În acest fel, s-au consolidat și se asigură în continuare bazele reale ale uneia din condițiile ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului — ocuparea populației aptă de muncă în ramuri și sectoare de activitate capabile de o înaltă productivitate a muncii și un grad superior de valorificare a resurselor naturale atrase în procesul reproducției socialiste lărgite.

Creșterea venitului național pe locuitor — expresie sintetică a nivelului de trai

EXPERIENȚA României socialiste, ale cărei elemente de originalitate au fost reliefate îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, demonstrează că acumularea înaltă și rațional dimensionată creează premisele pentru creșterea gradului de înzestrare tehnico-productivă a muncii și, pe această bază, se asigură creșterea productivității muncii sociale, factor hotărîtor de sporire a venitului național pe locuitor (tabelul nr. 3).

Creșterea populației ocupate în sfera productivă, alături de sporirea gradului de înzestrare tehnico-productivă a muncii și de creșterea productivității muncii au constituit factorii de bază care au contribuit la sporirea continuă a venitului național pe locuitor în țara noastră în toată perioada construcției socialiste — indicator sintetic de comensurare a nivelului de trai al oamenilor muncii. Astfel, față de un venit național pe locuitor de 2 170 lei în 1950, acesta s-a ridicat la 7 674 lei în 1965, pentru ca în 1983 să fie de 28 960 lei, ceea ce reprezintă o creștere de peste 13,3 ori în 1983 față de 1950.

Analizînd interdependența care s-a creat între rata acumulării și evoluția venitului național pe locuitor — pe baza datelor din tabelul nr. 2 — rezultă că la o rată medie a acumulării de 22,3% cît s-a realizat în primele trei cincinale, sporul mediu anual al venitului național a fost de 7,4 miliarde lei, în timp ce la o rată medie anuală a acumulării de 32,8%, cît s-a realizat în perioada 1966—1980, sporul mediu anual al venitului național a fost de 24,2 miliarde de lei. Iată deci că în perioada construcției socialiste, cînd strategia dezvoltării economico-sociale s-a bazat pe o rată înaltă și rațional dimensionată, la o creștere cu 10,5 puncte a ratei acumulării în perioada 1966—1980 față de 1951—1965, sporul mediu anual al venitului național a fost de 3,8 ori mai mare. În același timp, este semnificativ și faptul că din sporul venitului național realizat în cei treizeci de ani cît cuprinde perioada 1950—1980, intervalului 1966—1980, în care s-a consemnat cea mai înaltă rată a acumulării, îi revine 77%.

Tabelul nr. 3

Indicatori	U.M.	1950	1965	1982
Populația ocupată	mil pers.	8,3772	9,684	10,4281
	%	100	115,6	124,5
Numărul mediu de personal muncitor	mil pers.	2,123	4,3053	7,5532
	%	100	203	356
din care muncitori :	mil pers.	1,2229	3,1099	6,0266
	%	100	254	493
Productivitatea muncii sociale*)	lei	4 487	17 829	70 100
	%	100	397	15,6 ori
Veniturile reale totale ale populației	%	100	249	653**)

*) S-a raportat venitul național la populația ocupată în industrie, construcții, agricultură, silvicultură, transporturi, telecomunicații și circulația mărfurilor.

**) Se referă la anul 1981.

Caracteristica definitorie a modelului românesc de optimizare a dezvoltării economico-sociale a constituit-o realizarea unei interdependențe dinamice între creșterea venitului național, a fondului de acumulare și a fondului de consum. Faptul că, în toată perioada construcției socialiste, acești trei indicatori ai dezvoltării economico-sociale au crescut continuu demonstrează viabilitatea strategiei de optimizare avansate, realiste, adaptate condițiilor țării noastre care a așezat la temelia ridicării continue a nivelului de trai, material și spiritual al poporului politica de făurire a unui puternic potențial tehnico-productiv prin acumulare înaltă și valorificare eficientă a resurselor investite.

Tocmai pe o asemenea bază a fost posibil să crească continuu fondul de consum pe locuitor în toți anii construcției socialiste, și cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului. Astfel, fondul de consum pe locuitor a crescut de la 3 227 lei în 1950, la 5 755 lei în 1965 și 15 515 lei în 1980. Și în acest caz, față de un spor absolut al fondului de consum de 30,3 miliarde lei în 1951—1965, perioada 1966—1980 se caracterizează prin obținerea unui spor absolut al fondului de consum de 236,6 miliarde lei, ceea ce înseamnă o creștere de aproximativ 3 ori.

Intensitatea creșterii fondului de consum rezultă și din compararea sporului mediu anual al fondului de consum la un punct din ritmul său mediu anual de creștere din cele două perioade. Astfel, puterea socială a unui punct din ritmul mediu anual de creștere a fondului de consum a fost de 0,58 miliarde de lei în primele trei cincinale ale construcției socialiste, în timp ce în perioada 1966—1980 fiecare punct din ritmul mediu anual de creștere a fondului de consum asigura un spor mediu anual de aproape 2 miliarde de lei, deci de 3,5 ori mai mare. Se verifică, în acest fel, o orientare strategică a politicii economice a partidului nostru potrivit căreia perioada cu cea mai înaltă rată a acumulării a fost și cea care s-a reflectat mai puternic în creșterea fondului de consum.

Creşterea veniturilor populaţiei

ÎN CONDIŢIILE unei politici de asigurare a unei concordanţe tot mai depline între latura natural-materială şi cea valorică a fondului de consum, s-au pus bazele sporirii continue a veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Retribuţia nominală netă a personalului muncitor a crescut de la 330 lei în 1950 la 1928 lei în 1965, pentru ca în 1980 să fie de 2 238 lei, iar în 1983 să ajungă la 2 601 lei lunar. Calculele demonstrează că sporul absolut al retribuţiei medii a personalului muncitor a fost de 691 lei în primele trei cincinale ale construcţiei socialiste, iar în perioada 1966—1980 acest spor a fost de 1 210 lei, ceea ce înseamnă o creştere cu 519 lei mai mult pe lună. În acelaşi timp, veniturile nominale totale ale ţărănimii au crescut de la 167 lei în 1950 la 506 lei în 1965, pentru ca în 1980 să ajungă la aproape 1 400 de lei lunar.

Pe fondul sporirii susţinute a veniturilor oamenilor muncii şi în condiţiile asigurării unei concordanţe tot mai bune între latura materială şi cea valorică a venitului naţional şi a fondului de consum s-au creat condiţiile pentru creşterea continuă

Tabelul nr. 4

Indicatori	1938	1965	1982
Numărul unităţilor de învăţământ	15 879 (1938/1939)	24 060 (1965/1966)	29 365 (1982/1983)
Numărul studenţilor la 10 000 locuitori	17	69	81
Numărul abonamentelor la televiziune la 1 000 locuitori	—	26	172
Numărul locuitorilor ce revin la un medic	1 893	682	511
Numărul persoanelor din ţară, la odihnă şi tratament în staţiuni balneoclimatice (mii pers.)	—	629	2 300*)
Numărul locuinţelor date în folosinţă din fondurile statului, întreprinderilor, organizaţiilor cooperatiste şi obşteşti şi fondurile populaţiei	1951—1965	1966—1980	1981—1983
	2 199 334	2 240 208	469 304

*) Anul 1983

a retribuţiei reale a personalului muncitor şi a veniturilor reale ale ţărănimii. Faţă de anul 1950, retribuţia reală a personalului muncitor a crescut de 2,26 ori în 1965 şi de 4,2 ori în 1980.

Expresia concludentă a acestei creşteri este redată de evoluţia volumului desfacerilor de mărfuri prin comerţul socialist care, în perioada 1950—1983, a crescut de la 12,1 miliarde lei la 259,2 miliarde lei, deci de 21,4 ori. Şi din acest punct de vedere este foarte semnificativ faptul că, faţă de un spor al desfacerilor de mărfuri de 63,7 miliarde lei în 1951—1965, perioada 1966—1980 a înregistrat un spor de 213,1 miliarde lei.

În anii construcţiei socialiste, ca urmare a dezvoltării şi diversificării bazei materiale a activităţilor prestatoare de servicii către populaţie, volumul acestora a crescut continuu, de la 9,4 miliarde lei în 1965 la 42,65 miliarde în 1980, pentru ca în anul 1983 volumul serviciilor prestate cu plată populaţiei de unităţile socialiste — inclusiv din activitatea de transport şi gospodăria comunală — să fie de 54,8 miliarde lei.

Creşterea continuă a volumului desfacerilor de mărfuri către populaţie a determinat înfiinţarea unor noi unităţi comerciale cu amănuntul şi de alimentaţie publică în toate judeţele şi localităţile patriei. Cele mai mari creşteri ale numărului de magazine comerciale date în folosinţă în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului s-au realizat în judeţele : Bihor, Brăila, Călăraşi, Gorj, Harghita, Ialomiţa, Mehedinţi, Olt, Sălaj, Teleorman, Vaslui şi Vîlcea, zone care se situau, şi din punctul de vedere al nivelului de trai, sub media pe ţară.

Finalitatea socială a procesului de dezvoltare armonioasă a forţelor de producţie pe teritoriu îşi găseşte expresia sintetică în ridicarea nivelului de trai al populaţiei în toate zonele ţării. Pînă în anul 1985, 32 de judeţe se vor situa peste media pe ţară în ceea ce priveşte nivelul pe locuitor al desfacerilor de mărfuri şi prestărilor de servicii. Totodată, în acest cincinal se va încheia acţiunea de înzestrare cu spitale generale a tuturor oraşelor reşedinţă de judeţ, concomitent cu construirea de spitale mai mici şi în alte 26 de oraşe, între care : Adjud, Cîmpeni, Salonta, Beclean, Topliţa, Feteşti, Mediaş, Huşi.

Tocmai ca rezultat al dezvoltării puternice a producţiei de bunuri materiale şi, în acelaşi timp, ca o condiţie pentru aşezarea întregii dezvoltări economico-sociale pe principiile calităţii, eficienţei şi competitivităţii, prin promovarea fermă a ştiinţei, culturii şi formarea omului nou, multilateral pregătit, cu o înaltă conştiinţă socialistă, s-au dezvoltat puternic învăţămîntul, ştiinţa şi cultura, ocrotirea sănătăţii (tabelul nr. 4).

În acest sens, este relevant faptul că an de an au sporit cheltuielile pentru învăţămînt, cultură şi ocrotirea sănătăţii finanţate de la bugetul de stat, de la 3,5 miliarde lei în 1950 la 21 miliarde lei în 1965, la 71 miliarde lei în 1980, pentru ca în anul 1983 acestea să ajungă la 82,4 miliarde lei. Cheltuielile social-culturale de la bugetul de stat ce revin în medie pe un locuitor au crescut de la 211 lei în 1950 la 1 100 lei în 1965, iar în 1983 au ajuns la 3 654 lei, ceea ce reprezintă o sporire de peste 3 ori faţă de 1965 şi de peste 17 ori faţă de 1950.

Dezvoltarea puternică a bazei materiale a activităţilor sanitare şi creşterea numărului personalului medical, în toate zonele şi localităţile patriei, au avut ca rezultat o creştere de 5 ori a numărului paturilor de asistenţă medicală la 1 000 de locuitori în prezent faţă de anul 1938, concomitent cu reducerea numărului locuitorilor ce revin la un medic de la 1895 în 1938 la cca 500 în prezent, cu efecte calitative asupra stării de sănătate a populaţiei, asupra calităţii vieţii.

În întreaga perioadă a construcţiei socialiste s-au realizat 4,6 milioane noi locuinţe. Cele mai importante rezultate au fost obţinute de fapt în ultimii 20 de ani, cînd s-au construit şi dat în folosinţă aproape 3 100 000 de locuinţe, din care aproape 2 250 000 la oraşe, ceea ce echivalează cu mutarea în locuinţe noi a peste 10 120 000 de oameni ai muncii, deci aproape jumătate din populaţia ţării ; din populaţia oraşelor peste 78% s-a mutat în această perioadă în locuinţe noi. În ultimele două decenii a fost realizată, de asemenea, o nouă bază materială pentru învăţămîntul primar, liceal şi cel universitar. Spre exemplu, peste 80% din actuala bază materială a învăţămîntului superior a fost creată în ultimii 20 de ani. Concomitent, cheltuielile social-culturale pe un locuitor au crescut de la 211 lei în 1950 la 3 654 lei în 1983.

Iată, aşadar, date care ilustrează convingător interdependenţa dintre acumulare-dezvoltare-bunăstare, faptul că funcţiile acumulării înalte şi raţional-dimensionată nu numai că nu se află în contradicţie cu consumul maselor, ci tocmai ele creează premisele reale pentru ca ridicarea continuă a nivelului de trai să se bazeze pe o reproducţie lărgită în măsură să ofere permanent resursele creşterii în ritm susţinut a venitului naţional pe locuitor.

Urmînd cu consecvenţă orientarea de bază în privinţa alocării unei părţi importante din venitul naţional pentru acumulare, Congresul al XII-lea şi Conferinţa Naţională ale partidului subliniază necesitatea utilizării pe mai departe a fondului de dezvoltare pentru sporirea forţei economice a României socialiste. Hotărîrea Congresului al XII-lea de a se trece, începînd cu actualul cincinal, la o dezvoltare intensivă a economiei naţionale pe baza utilizării unei rate optime de acumulare judicios dimensionată, pentru această perioadă, constituie cea mai elocventă expresie a înţelegerii şi aplicării creatoare a exigenţelor legii acumulărilor socialiste şi a celorlalte legităţi ale reproducţiei lărgite, în raport de noile condiţii istorice concrete interne şi internaţionale.

Sporirea eficienţei

PRIN ACUMULAREA unui puternic potenţial tehnico-productiv, modern, în toate ramurile economiei naţionale, în toate zonele şi judeţele patriei, perioada 1966—1980 a pus bazele trecerii la dezvoltarea intensivă a forţelor de producţie în actualul deceniu, ca o condiţie esenţială a întăririi forţei economice a României socialiste, ridicării nivelului de trai material şi spiritual al poporului. Pe fondul utilizării a cca 29% din venitul naţional pentru acumulare, prin accentul pe care-l pune pe creşterea mai substanţială a productivităţii muncii, pe îmbunătăţirea nivelului tehnic şi calitativ al produselor şi reducerea puternică a cheltuielilor materiale de producţie şi creşterea gradului de valorificare competitivă a resurselor naturale, actualul deceniu asigură bazele viabile ale consolidării creşterii venitului naţional pe locuitor, pe seama progresului calitativ al tuturor factorilor de producţie.

În prezent, în toate ramurile economiei naţionale, în toate unităţile economice şi administrativ-teritoriale se desfăşoară o puternică activitate creatoare pentru transpunerea în practică a programelor adoptate în domeniul sporirii eficienţei, a competitivităţii economiei noastre naţionale. Dublarea productivităţii muncii pînă în anul 1990, obţinerea unor performanţe de competitivitate mondială la o parte însemnată a produselor industriei noastre constituie cea mai elocventă dovadă a forţei

Dumitru CIUCUR
Constantin POPESCU

(Continuare în pag. 10)

23 AUGUST 40 1944 1984

Industria românească de rulmenți: loc de frunte în economia mondială

CREAREA și dezvoltarea industriei de rulmenți din țara noastră este rezultatul înfăptuirii cu consecvență a politicii Partidului Comunist Român de industrializare socialistă a țării, proces prin care România a devenit astăzi o țară puternic dezvoltată, cu o industrie modernă și o agricultură avansată. Rod al acestei politici, o serie de ramuri industriale au cunoscut o evoluție fără precedent, dezvoltîndu-se într-un ritm înalt industria constructoare de mașini, electronică și electrotehnică, producția de mijloace de transport și instalații tehnologice, industria de mecanică fină ș.a. Progresul rapid al acestor ramuri industriale a atras după sine nașterea și dezvoltarea unei puternice industrii specializate în fabricația de rulmenți, caracterizată printr-un grad înalt de diversificare sortotipodimensională, ceea ce îi conferă posibilitatea să satisfacă cele mai variate și exigente necesități ale economiei naționale cît și să onoreze operativ solicitările beneficiarilor externi.

■

INDUSTRIA de rulmenți din România, care împlinește în acest an 35 de ani de existență, s-a dezvoltat în această perioadă, relativ scurtă, într-un ritm deosebit. Dacă pînă în anul 1949 România își asigura necesarul relativ mic de rulmenți, de circa 300 mii bucăți pe an, exclusiv din import, astăzi industria autohtonă de rulmenți asigură peste 90% din consumul intern și exportă mai bine de jumătate din producție în peste 70 de țări ale lumii. Anul 1949 marchează începutul fabricației de rulmenți în România, pionierii acesteia fiind un colectiv restrîns de specialiști din cadrul întreprinderii „Steagul Roșu" din Brașov, care, în numai cîteva luni, au reușit să realizeze un număr aproximativ de 6 000 bucăți rulmenți, în condiții deosebit de dificile. Dacă în primii ani de existență fabricația de rulmenți era organizată într-o secție de producție și cuprindea cîteva zeci de tipodimensiuni în volum de 200-300 mii bucăți pe an, în prezent producția de rulmenți din România se desfășoară în cadrul unor întreprinderi moderne, dotate cu utilaje de înalt nivel, care realizează un volum de producție de peste 100 milioane rulmenți pe an, într-o nomenclatură de circa 4 200 sortotipodimensiuni.

În primii 15 ani de activitate producția de rulmenți a crescut în limite modeste, atingînd în anul 1965 un volum de 13,6 milioane bucăți, într-o gamă de 480 tipodimensiuni. Din punct de vedere organizatoric, această perioadă se caracterizează prin intrarea în funcțiune în 1953 — la Bîrlad — a primei întreprinderi specializate în producția de rulmenți, precum și prin desprinderea, în anul 1959, a secției de rulmenți din cadrul întreprinderii „Steagul Roșu" și înființarea noii unități specializate „Rulmentul"—Brașov.

În perioada ultimilor 20 de ani, fabricația de rulmenți a marcat o creștere puternică, producția realizată depășind

● Coordonate ale fabricației de rulmenți : — volumul producției depășește 100 milioane buc. pe an ; — nomenclatorul de produse al întreprinderilor de profil conține circa 4 200 sortotipodimensiuni ; — în prezent, industria noastră produce rulmenți din toate cele 5 clase de precizie; — la finele anului 1984, producția destinată exportului va reprezenta peste 60% din totalul producției realizate

● Un amplu program de dezvoltare și modernizare în continuare a industriei de rulmenți în scopul creșterii cantitative și calitative a producției

● Activitatea de cercetare de profil — puternic implicată în creșterea eficienței în acest domeniu

suta de milioane de bucăți pe an încă din 1980 — ritmul mediu anual fiind de circa 12% — iar producția pe locuitor ajungînd de la 0,71 bucăți în anul 1965 la 4,77 bucăți în 1983 și 5,04 în 1984, ceea ce situează țara noastră printre primele țări socialiste, atît din punct de vedere al volumului producției, cît și din cel al producției pe locuitor (tabelul nr. 1). Această perioadă este caracterizată de o puternică dezvoltare a capacităților de producție, prin modernizarea întreprinderilor de rulmenți de la Brașov și Bîrlad, precum și prin construirea întreprinderii de rulmenți de la Alexandria și a celei de rulmenți grei de la Ploiești, dotate cu utilaje moderne, de mare randament. Aceste realizări au fost posibile datorită politicii partidului nostru de dezvoltare prioritară a sectorului de rulmenți, care a beneficiat în ultimii 20 de ani de importante fonduri de investiții ; în prezent fabricația de rulmenți asigură integral necesitățile producției de autocamioane, autoturisme, tractoare, mașini agricole, mașini-unelte, motoare electrice, locomotive și vagoane, utilaj metalurgic.

Paralel cu creșterea volumului producției o atenție deosebită s-a acordat nivelului calitativ al rulmenților, acționîndu-se — prin perfecționarea proceselor tehnologice — pentru reducerea valorilor abaterilor de formă și a toleranțelor dimensionale, îmbunătățirea calității suprafețelor căilor de rulare, diminuarea nivelului de vibrații, creșterea preciziei și durabilității în exploatare. Îmbunătățirile calitative realizate sistematic și constant conferă rulmenților românești competitivitate în raport cu rulmenții produși de firme consacrate, fiind bine apreciați pe plan mondial. De remarcat faptul că exportul pe relația devize convertibile reprezintă peste 80% în totalul exportului de rulmenți, ceea ce a făcut posibilă recuperarea într-un termen foarte scurt a eforturilor valutare determinate de dezvoltarea capacităților de producție. Astfel, dacă se ia în considerare numai exportul realizat în perioada 1970-1983 pe relația devize convertibile, se constată că fondurile valutare investite în dezvoltarea producției de rulmenți au fost recuperate în întregime. În ce privește restul de 20% din export, acesta se efectuează pe relația CTS în cadrul schimburilor reciproce cu țările socialiste.

Importul de rulmenți se realizează în principal din țările socialiste membre ale C.A.E.R. în cadrul specializării și cooperării multilaterale în producția de rulmenți și cuprinde atît tipodimensiuni

Tabelul nr. 1

Evoluția producției de rulmenți

Indicator	U/M	Anii						
		1950	1965	1970	1975	1980	1983	1985
Producția	mil. buc.	0,2	13,6	24,5	70,6	101,9	108,7	131
Nr. tipodimensiuni	număr	17	480	730	1419	3594	4000	4400
Producția pe locuitor	buc.	0,01	0,71	1,21	3,32	4,60	4,77	5,65

Tabelul nr. 2

Evoluția productivității muncii și a consumului de metal în fabricația de rulmenți

Indicator	U/M	Anii					
		1950	1965	1970	1975	1980	1983
Productivitatea muncii	buc./om al muncii	206	2114	3229	5612	6691	6468
Consum de metal	tone metal/1 tonă rulmenți	6,152	3,053	2,438	2,377	2,334	2,314

din producția acestor țări, din care necesarul fiind mic nu se justifică economic să fie asimilate în producția noastră internă, cît și tipodimensiuni care se produc și de către întreprinderile noastre de rulmenți, însă în cantități insuficiente față de cererile beneficiarilor interni.

■

O DATĂ cu dezvoltarea producției de rulmenți a apărut necesitatea creării bazei materiale a acestei fabricații. Dacă în prima parte a perioadei sale de existență fabricația de rulmenți s-a bazat în exclusivitate pe oțeluri și materiale tehnologice din import, treptat acestea au fost asimilate de industria noastră metalurgică, astfel încît spre sfîrșitul anilor '70 ponderea importurilor nu depășea 50% din necesarul sectorului de rulmenți, iar începînd cu ultimii 2-3 ani, prin măsurile aprobate de conducerea de partid, întreg necesarul de materii prime este asigurat din producția internă.

În ce privește concepția tehnologică, în industria de rulmenți au fost adoptate de-a lungul anilor soluții dintre cele mai moderne cunoscute pe plan mondial, printre care : ● presarea la cald a semifabricatelor din bară și laminarea profilată a căilor de rulare, ceea ce asigură precizie și constanță dimensională sporite, adaosuri de prelucrare reduse, precum și proprietăți fizico-mecanice superioare, datorită fibrajului orientat, obținut în urma deformării plastice și laminării ; ● obținerea semifabricatelor inelelor de rulmenți cardanici și radial-axiali cu role conice cu diametrul exterior de pînă la 80 mm, din oțel de cementare, prin extrudare la rece, procedeu tehnic de vîrf care, pe lîngă o productivitate înaltă, asigură un indice superior de utilizare a metalului precum și o eficiență ridicată ca urmare a diferenței de preț între oțelul de cementare și cel de rulmenți ; ● obținerea corpurilor de rulare prin presare în matrițe închise, combinată cu extrudare ; ● strunjirea inelelor pe strunguri multiax, cu 4, 6 și 8 axe, precum și pe strunguri monoax, amplasate în linii de transfer automatizate ; ● executarea carcaselor din bandă prin sudură ; ● utilizarea de agregate automatizate cu flux continuu și atmosferă controlată în procesele de tratament termic ; ● rectificarea inelelor pe mașini specializate, dotate cu aparatură de control activ și verificare post proces ; ● superfinisarea căilor de rulare prin metoda vibronetezirii pe mașini cu ciclu automat. Toate aceste preocupări au condus în fabricația de rulmenți la înregistrarea unor niveluri de productivitate din ce în ce mai înalte, în paralel cu reducerea permanentă a consumurilor de metal (tabelul nr. 2).

Ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției de rulmenți este asigurată de existența unei puternice activități de cercetare ce se desfășoară în cadrul centrului de cercetări științifice și inginerie tehnologică de profil. Activitatea acestui sector, ce cuprinde peste 300 de specialiști, este îndreptată spre studierea permanentă a nivelului tehnic atins pe plan mondial, precum și spre stabilirea celor mai judicioase soluții privind proiectarea și realizarea rulmenților, modernizarea proceselor tehnologice, mecanizarea și automatizarea lor, dotarea cu aparatură și echipamente de măsură și control adecvate. Totodată, centrul de cercetări și proiectări dispune de laboratoare dotate corespunzător pentru determinarea fiabilității rulmenților și urmărirea comportării acestora în regimuri de încărcare și medii diferite. De asemenea, în cadrul centrului există o preocupare majoră pentru asimilarea unor noi materiale de bază, înlocuitori ai oțelului, lichide de ungere, spălare și conservare, iar printr-o grupă specializată se acordă asistență tehnică beneficiarilor din întreaga economie în domeniul proiectării lagărelor cu rulmenți, montării și exploatării rulmenților în general.

În scopul asigurării în măsură tot mai mare a necesarului propriu de utilaje și instalații specializate pentru fabricația de rulmenți o atenție deosebită s-a acordat și se acordă în continuare activității de autoutilare care, de altfel, și-a adus o contribuție importantă la crearea bazei tehnice a întreprinderilor de profil. Astfel, în perioada 1966—1983 au fost realizate autoutilări în valoare de peste 1 miliard lei, din care 50% reprezintă mașini-unelte specifice fabricației de rulmenți. Pe prim plan în această activitate s-a situat studierea, proiectarea și executarea mașinilor specializate pentru fabricarea bilelor de rulmenți, domeniu în care colectivul brașovean deține o mare experiență, dotarea secțiilor de bile fiind asigurată în totalitate cu mașini de fabricație proprie. Aceeași atenție este acordată și dezvoltării producției de mașini de superfinisat, a strungurilor monoax multioperaționale, precum și familiei de instalații de tratament termic. De asemenea, în cadrul activității de autoutilare, un loc important îl ocupă acțiunea de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, cu precădere în direcția asigurării liniilor de transfer și a automatizării operațiilor de control.

■

INDUSTRIA românească de rulmenți va cunoaște și în viitor o dezvoltare prioritară așa cum de altfel s-a subliniat atît la Sesiunea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, cît și la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — concretizată în principal în dublarea capacităților de producție la Întreprinderea de rulmenți-Alexandria și intrarea în funcțiune a încă două întreprinderi de profil. De asemenea, în cadrul întreprinderilor existente vor lua ființă secții de fabricație a rulmenților de serie mică și speciali (rulmenți pentru industria aeronautică și microrulmenți), care în prezent se importă. Aceste măsuri vor conduce la creșterea volumului producției de rulmenți și la diversificarea masivă a acesteia, ceea ce va face posibilă asigurarea aproape integrală a necesarului de rulmenți al economiei naționale și va menține la un nivel ridicat exportul.

În paralel cu dezvoltarea capacităților de producție, o atenție deosebită se va acorda în continuare asigurării condițiilor necesare desfășurării unei activități eficiente, creșterii calității și competitivității produselor. În acest sens, printre obiectivele de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în perioadele următoare se află: producerea rulmenților speciali pentru broșe de mașini-unelte, a rulmenților speciali pentru industria siderurgică și a celor miniaturali pentru industria de mecanică fină, a rulmenților pentru industria aeronautică, precum și a celor necesari programelor energetice; îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație în scopul creșterii nivelului calitativ al produselor, astfel încît ponderea rulmenților din clasele de precizie superioare în totalul producției să sporească de la 20% la circa 40%, concomitent cu mărirea fiabilității lor; creșterea productivității muncii prin extinderea tehnologiilor de vîrf aplicate în fabricația de rulmenți, prin mecanizarea și automatizarea mai accentuată a proceselor de producție; reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, utilizarea mai bună a deșeurilor recuperabile, creșterea procentului de utilizare a înlocuitorilor de metale feroase și neferoase.

Concomitent, sînt și vor fi în continuare inițiate ample măsuri și acțiuni în sectoarele de activitate ce colaborează cu industria de rulmenți în scopul asigurării condițiilor materiale necesare atingerii obiectivelor stabilite. În acest sens se urmărește: asigurarea bazei materiale în sortimentul și de calitatea necesare nivelului tehnic al producției de rulmenți, prin dezvoltarea corespunzătoare a capacităților de producție la furnizorii actuali, în special în ce privește execuția țevilor din oțel pentru rulmenți și a benzilor de oțel, laminate la rece, cu grosimea de 0,2; 0,25; 0,3 și 1,1 mm, necesare pentru execuția coliviilor de rulmenți; creșterea calității corpurilor abrazive impregnate cu sulf (în special pentru rectificări cu viteze periferice mari), asimilarea corpurilor abrazive pentru superfinisarea căilor de rulare și rectificarea bilelor și a rolelor pe mașini de rectificat fără centre; îmbunătățirea în continuare a produselor de spălare, răcire, ungere și conservare folosite în procesele tehnologice de fabricație a rulmenților.

Gheorghe BADEA
director general al Centralei industriale de rulmenți și organe de asamblare — Brașov

23 AUGUST
40
1944
1984

Clasa muncitoare și partidul ei politic — promotori ai idealurilor de dreptate socială și libertate națională

CONFRUNTAT de la începuturile existenței sale cu complexele probleme ale vieții social-politice a țării, Partidul Comunist Român s-a dovedit forța politică cea mai consecventă, ce a organizat și condus lupta clasei muncitoare, a celorlalte categorii de oameni ai muncii, împotriva exploatării capitaliste, pentru drepturi și libertăți democratice, pentru apărarea independenței și suveranității patriei. **„Privind retrospectiv drumul parcurs de Partidul Comunist Român, rolul său în viața politică din România, precum și activitatea sa de întărire a solidarității internaționale cu forțele revoluționare și progresiste de pretutindeni** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în expunerea prilejuită de cea de-a 60-a aniversare a făuririi P.C.R. — **putem afirma cu îndreptățită mîndrie că partidul nostru și-a îndeplinit întotdeauna cu cinste misiunea istorică ce și-a asumat-o, că a servit neabătut interesele clasei muncitoare, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, ale întregului nostru popor".**

Mărturia elocventă a prestigiului de care se bucură partidul în rîndul maselor de oameni ai muncii, a fermității sale revoluționare sînt amplele bătălii de clasă din perioada 1929—1933, precum și marea demonstrație de la 1 Mai 1939 din București, cînd, la chemarea P.C.R., mase largi de oameni ai muncii, pe baza unității de acțiune a clasei muncitoare, s-au ridicat la luptă împotriva exploatării capitaliste, a pericolului fascist, pentru salvgardarea integrității teritoriale, a independenței și suveranității naționale a poporului român. Înfăptuirea victorioasă a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a deschis o nouă eră în procesul luptelor revoluționare, în promovarea pe baze largi de către clasa muncitoare și partidul ei politic a idealurilor de dreptate socială și libertate națională. În decursul acestui proces revoluționar, o mare însemnătate a avut Conferința Națională a partidului din octombrie 1945, care a dus la elaborarea orientării politice și sociale cu privire la obiectivele partidului în noua etapă de dezvoltare.

Anii care au urmat au fost ani de lupte și de victorii importante, în cadrul cărora P.C.R. s-a dovedit apărătorul cel mai consecvent al intereselor clasei muncitoare, țărănimii, celorlalte categorii de oameni ai muncii împotriva exploatării capitaliste, precum și inițiatorul unor serii de reforme politice și sociale, de care au beneficiat masele largi de oameni ai muncii. Instaurarea puterii politice a clasei muncitoare în alianță cu țărănimea și celelalte categorii de oameni ai muncii, eliminarea inegalităților și discriminărilor, prin desființarea proprietății private asupra mijloacelor de producție și înlocuirea ei cu proprietatea socialistă, stabilirea, în consecință, a unor relații economice și sociale echitabile între toți membrii societății, dezvoltarea în ritm intens a economiei naționale sînt tot atîtea premise reale ce au permis și permit partidului să înfăptuiască, în anii socialismului, mărețele idealuri de dreptate socială și națională, pentru care au militat și s-au jertfit generații de înaintași.

În climatul înnoitor inaugurat de Congresul al IX-lea al P.C.R. satisfacerea într-un grad tot mai înalt a nevoilor materiale și spirituale ale populației, ridicarea sistematică a nivelului de trai și a calității vieții, realizarea efectivă a drepturilor fundamentale ale omului, participarea fără nici o îngrădire la viața publică și conducerea societății reprezintă un proces care se desăvîrșește și capătă noi valențe, pe măsura succeselor înregistrate în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate. **„Tot ceea ce facem în țara noastră** — sublinia secretarul general al P.C.R., tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este destinat dezvoltării și modernizării bazei economice a societății, ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor — țelul suprem al socialismului, al politicii partidului nostru comunist, care pune pe primul plan omul cu cerințele sale, bunăstarea și fericirea lui".**

Înfățișînd tabloul amplu al succeselor importante obținute de P.C.R. în domeniul asigurării unor largi drepturi sociale de care să beneficieze toți oamenii muncii, se cuvine să ne oprim, în primul rînd, asupra politicii de sporire continuă a veniturilor oamenilor muncii, condiție fundamentală a satisfacerii necesităților determinate științific, a asigurării unei vieți umane demne, bogate în conținut și creative. În acest context, trebuie subliniat că veniturile din retribuții — principala sursă a veniturilor personalului din întreprinderi și instituții — au crescut an de an, în condițiile perfecționării sistemului de retribuire a muncii și ale sporirii retribuției medii, care s-a realizat prin majorări generale efectuate în mod succesiv, devenite posibile pe baza acumulării mijloacelor materiale și bănești necesare, precum și a creșterii an de an a productivității muncii.

Promovînd o politică socială bazată pe principiile eticii și echității socialiste, partidul nostru aplică principiul sporirii cu precădere a veniturilor mai mici, precum și al menținerii unui raport echilibrat între retribuția minimă și maximă pe economie, care, în etapa actuală, este de 1 la 5,5. Ținînd seama de aceleași principii de echitate, se urmărește, de asemenea, realizarea unei corelații mai echilibrate între veniturile oamenilor muncii de la orașe și sate.

Paralel cu veniturile din muncă și ca o completare a acestora, oamenii muncii beneficiază de venituri din fondurile sociale de consum sub forma alocației pentru copii, burselor, altor ajutoare, precum și a pensiilor pentru membrii organizațiilor cooperatiste, care, de asemenea, sînt majorate periodic, pe măsura sporirii resurselor bugetare.

Un element hotărîtor în afirmarea drepturilor sociale ale cetățenilor patriei noastre îl reprezintă și garantarea dreptului la muncă. Ca urmare a politicii de industrializare socialistă, de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, au fost create, începînd cu anul 1950, peste 5 300 000 locuri de muncă, ceea ce a acoperit atît cererea noilor generații cît și ale forței de muncă eliberate din agricultură. În prezent, România socialistă are o proporție a populației ocupate de 90% din populația în vîrstă de muncă, una dintre cele mai ridicate din lume.

Umanismul politicii Partidului Comunist Român rezidă nu numai în eliberarea omului de exploatare, asigurarea și păstrarea calității vieții, ci și în grija deosebită acordată, în cadrul acestei politici, pentru formarea unui om nou, instruit, înarmat cu cunoașterea legilor obiective ale dezvoltării sociale, cu o conștiință înaintată, socialistă, cu o personalitate puternică. În acest context, învățămîntul românesc a fost transformat pe baze noi, dezvoltat și perfecționat în ritmul impus de evoluția societății socialiste. S-a dezvoltat continuu baza materială a culturii și artei, au fost date în folosință noi instituții și așezăminte de cultură. În impulsionarea activității educative, în făurirea culturii noi, în întreaga viață spirituală a societății un rol important îi revine Festivalului național „Cîntarea României". Această grandioasă manifestare de masă a pus cu putere în evidență geniul creator al poporului nostru, care întotdeauna a fost adevăratul purtător al celor mai înalte năzuințe sociale și spirituale, creatorul culturii înaintate, făuritorul civilizației materiale și spirituale în România.

În politica sa de afirmare a idealurilor de dreptate socială și națională ale oamenilor muncii, Partidul Comunist Român consideră dezvoltarea democrației socialiste, crearea unui cadru organizatoric în măsură să asigure participarea întregului popor la conducerea vieții economico-sociale ca un factor esențial și o necesitate obiectivă.

Un rol important în acest sens îl au organele reprezentative alese prin vot universal — Marea Adunare Națională, consiliile populare orășenești și comunale — în care sînt reprezentați muncitori, țărani, intelectuali, toate categoriile sociale. Alături de organele de stat, a fost creat un sistem larg, democratic, de organisme naționale, teritoriale și în unități, care asigură participarea întregului popor la luarea deciziilor în toate domeniile. Referindu-se la acest cadru organizatoric nou statornicit, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** evidențiia faptul că **„prin organismele pe care le-a creat, România a realizat un sistem democratic, unic în felul său, și care este superior față de orice alt sistem democratic din țările capitaliste".** Asigurarea deplinei egalități în drepturi pentru femei este una din marile cuceriri ale socialismului din țara noastră. De altfel, crearea condițiilor în vederea afirmării femeilor în toate domeniile de activitate este consacrată în primul rînd în Constituție, care prevede că femeia are drepturi egale cu bărbatul, iar statul

ocrotește căsătoria și familia și apără interesele mamei și copilului. În virtutea acestor principii politice și constituționale și ca rezultat al preocupării conștiente a conducerii partidului și statului pentru crearea unor condiții de muncă și viață din ce în ce mai bune, femeile ocupă astăzi un loc însemnat în producția materială și spirituală, în întreaga viață politică, social-culturală, în conducerea societății.

Umanismul societății noastre este, totodată, reliefat de ansamblul măsurilor privind ocrotirea mamei și copilului — prin sistemul alocațiilor și ajutoarelor pentru copii, prin înlesnirea condițiilor de muncă ale femeilor gravide, concediul de maternitate plătit ca și cel pentru îngrijirea copiilor bolnavi, prin ampla dezvoltare a rețelei de creșe, cămine și grădinițe de copii. În acest cadru trebuie menționată și marea atenție pe care partidul nostru o acordă afirmării plenare a drepturilor fundamentale ale tineretului — viitorul națiunii noastre socialiste. De aceea el a pus și pune în centrul preocupărilor creșterea și educarea tineretului în spiritul concepțiilor înaintate despre lume și viață, pregătirea temeinică a tineretului din punct de vedere profesional și politic, participarea activă și efectivă a acestuia la viața economică-socială, la conducerea treburilor obștești, a întregii noastre societăți.

Afirmarea drepturilor fundamentale sociale și naționale ale oamenilor muncii din țara noastră este garantată și de ansamblul măsurilor adoptate pentru asigurarea deplinei legalități socialiste, atît de către fiecare cetățean, cît și de către organele de stat și obștești în raporturile lor cu cetățenii, astfel încît să fie prevenite orice abuzuri, orice manifestări de subiectivism. Garanțiile materiale ale realizării drepturilor sociale și naționale ale cetățenilor patriei noastre sînt întărite și de preocuparea constantă a P.C.R. pentru crearea unui cadru legislativ adecvat, proces care cunoaște o extindere deosebită, îndeosebi în perioada de după Congresul al IX-lea. În această direcție se cuvine relevată adoptarea unor legi de importanță majoră cum sînt : Codul Muncii, Legea retribuirii muncii după cantitatea, calitatea și importanța ei socială, Legea privind pensiile de asigurări sociale și de stat și asistența socială, reglementările referitoare la alocațiile de stat pentru copii, Legea asigurării sănătății populației, Legea educației și învățămîntului, unele dintre cele mai expresive exemple ale spiritului umanist al cadrului juridic și eficienței sale, pentru dezvoltarea și îmbogățirea continuă a conținutului drepturilor fundamentale de care se bucură cetățenii patriei noastre.

În procesul înfăptuirii idealurilor de dreptate socială și libertate națională o importanță de prim ordin o are întărirea continuă a națiunii, consolidarea caracteristicilor noi ale acesteia, omogenizarea și ridicarea pe trepte superioare a națiunii noastre socialiste. Afirmarea clasei muncitoare ca forță socială conducătoare în societate, ca exponent al întregii națiuni reprezintă una din trăsăturile fundamentale ale națiunii noastre, de importanță vitală pentru construirea cu succes a socialismului pe pămîntul României, pentru realizarea aspirațiilor de dreptate socială și libertate națională ale întregului nostru popor.

Acționînd ca forță conducătoare a întregii națiuni, Partidul Comunist Român a devenit centrul vital al societății românești. În această calitate, care se afirmă ca o nouă trăsătură a națiunii noastre socialiste, partidul asigură atît elaborarea științifică a căilor de dezvoltare a României, în care un rol important revine satisfacerii deziderateloor de dreptate socială și libertate națională ale maselor de oameni ai muncii, cît și conducerea activității politico-organizatorice în vederea înfăptuirii acestei politici. Aceste sarcini se realizează în condițiile dezvoltării continue a formelor democratice de conlucrare ale partidului cu masele largi ale poporului, de dezbatere publică a liniei sale politice, a programului său. Rezolvarea justă, în spiritul concepției revoluționare marxist-leniniste, a problemei naționale, asigurarea unor condiții egale de muncă și viață pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, constituie una din componentele determinante ale cadrului optim de afirmare a politicii clasei muncitoare și a partidului său de promotori ai idealurilor de dreptate socială și națională.

Această evidentă realitate a societății noastre contemporane își găsește expresie în ritmul înalt de dezvoltare economico-socială a tuturor județelor, inclusiv a celor în care, alături de români, trăiesc și oameni ai muncii aparținînd altor naționalități. O dată cu aceasta au fost asigurate dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului și lărgirea bazei materiale a activității cultural-artistice în limbile naționalităților din țara noastră. Naționalitățile conlocuitoare participă activ la viața politică, la activitatea de conducere a societății, în organele partidului, în Marea Adunare Națională, în organismele centrale de stat, în consiliile populare, la toate nivelurile. Un rol important în acest sens îl au consiliile oamenilor muncii maghiari, germani și de alte naționalități.

În buna funcționare a democrației noastre socialiste, în unirea întregului popor pentru înfăptuirea politicii partidului, pentru realizarea aspirațiilor sale de dreptate socială și libertate națională, un rol important revine Frontului Democrației și Unității Socialiste, care, sub conducerea politică a partidului comunist, reunește toate organizațiile de masă și obștești, toate categoriile sociale, toate forțele sociale ale României într-un front unic, asigurînd participarea activă și permanentă a întregului popor la realizarea conștientă a propriului său viitor, la afirmarea cu putere a independenței și suveranității României.

Desigur că suprema garanție a promovării largi a drepturilor sociale, a realizării deplîne a libertății naționale o constituie unitatea indisolubilă dintre politica internă și externă a partidului și statului nostru. Pe această bază, partidul și statul nostru acționează pentru o politică de largă dezvoltare a relațiilor de prietenie și colaborare cu toate țările socialiste, de extindere a raporturilor cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pentru întărirea colaborării și solidarității Partidului Comunist Român cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste și social-democrate, cu mișcările de eliberare națională, cu toate forțele antiimperialiste. De asemenea, partidul și statul nostru, prin glasul autorizat al conducătorului destinelor națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, apreciază că problema centrală a epocii noastre o reprezintă asigurarea păcii, apărarea dreptului fundamental al oamenilor, al popoarelor la viață, la existență liberă și demnă, iar drept condiții vitale pentru realizarea destinderii internaționale sînt considerate lichidarea tuturor conflictelor și stărilor de tensiune, lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini internaționale.

Pe deplin conștienți că garanția respectării drepturilor și libertăților sociale și naționale cîștigate prin luptă, a independenței și suveranității patriei o constituie conducerea de către partid, acum, în preajma glorioasei aniversări a 40 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și în întîmpinarea Congresului al XIII-lea al P.C.R., uniți în gînd și în acțiune, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, își consacră întreaga energie creatoare înfloririi patriei comune — România socialistă, pe deplin încredințați că în acest fel își făuresc viitorul fericit și luminos la care năzuiesc.

dr. Gh. TUDOR

Dezvoltare-bunăstare

(Urmare din pag. 6)

și capacității economiei naționale care, pe baza puternicului potențial tehnico-productiv acumulat și prin mobilizarea pe principii economice a celorlalți factori de producție, va putea să asigure întregul proces de dezvoltare economico-socială.

Dacă avem în vedere ce a realizat pînă în prezent economia noastră națională, într-un timp relativ scurt, atunci putem, pe baza faptelor și încrezători în capacitatea de gîndire și activitatea creatoare ale P.C.R., să considerăm că singurul izvor al acestor împliniri a fost, este și va fi munca de calitate înaltă desfășurată de întregul nostru popor, efortul propriu și dăruirea de a contribui cu înaltă competență și responsabilitate la făurirea unei economii naționale moderne, echilibrată în profil de ramură și teritorial, la construirea socialismului prin popor și pentru binele și fericirea sa.

„Putem spune cu îndreptățită mîndrie — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta plenară a C.C. al P.C.R. — **că atît realizările obținute de poporul nostru în construcția socialistă, în cei 40 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, cît și crearea unui sistem larg al democrației muncitorești, revoluționare demonstrează cu putere forța socialismului, capacitatea unui popor care a lichidat pentru totdeauna asuprirea capitalistă, dar și asuprirea străină, care, stăpîn pe destinele sale, își făurește viitorul în mod liber, în colaborare cu țările socialiste, cu toate popoarele lumii, convins că numai prin munca sa își poate asigura viitorul, bunăstarea, fericirea, independența și suveranitatea".**

Realizarea exemplară a acestor sarcini presupune o înaltă conștiință, asumarea răspunderii deosebite de către fiecare colectiv de oameni ai muncii de a cheltui cu maximum de raționalitate fiecare leu investit, de a gospodări cu eficiență fondurile încredințate, asigurînd astfel consolidarea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare în toate unitățile, crearea condițiilor pentru a susține noul echilibru economic pe baza factorilor intensivi și calitativi ai dezvoltării. Pe o asemenea bază va fi posibil ca în 1985 venitul național al României să ajungă la circa 900 miliarde lei — ceea ce va reprezenta o creștere de peste 25,7 ori față de 1950. Acest nivel de dezvoltare oferă garanția constituirii unor noi surse de acumulare, mai ales pentru progresul calitativ al factorilor de dezvoltare în viitor,

23 AUGUST 40 1944 1984

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Producția fizică — îndeplinită ritmic, integral

ASIGURAREA condițiilor tehnico-materiale și umane necesare îndeplinirii integrale a prevederilor de plan la producția fizică reprezintă pentru fiecare întreprindere și centrală industrială o preocupare prioritară, de mare răspundere. Așa cum s-a subliniat și la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., realizarea necondiționată a planului fizic, respectarea angajamentelor asumate prin contracte reprezintă singurele căi prin care se poate obține un spor real de producție, creșterea în și mai mare măsură a avuției naționale, ridicarea eficienței întregii activități.

În primul semestru al acestui an marea majoritate a întreprinderilor industriale, din toate ramurile economiei, au obținut rezultate bune pe linia îndeplinirii la termen și de calitate a producției fizice. O atenție deosebită a fost acordată în acest context activității de realizare a planului la producția de cărbune, toți factorii implicați în acest proces mobilizîndu-se pentru onorarea integrală a sarcinilor încredințate. Între aceștia, o contribuție însemnată au adus-o și constructorii de utilaje miniere de la **Întreprinderea de utilaj minier Tg. Jiu**, unitate nouă, modernă, dotată cu utilaje și echipamente de înaltă tehnicitate.

■

ÎN PREZENT, întreprinderea contribuie la extracția unor cantități sporite de cărbune energetic prin dotarea unităților miniere din bazinele carbonifere ale țării cu utilaje de înaltă productivitate și de un nivel tehnic-calitativ ridicat. Astfel, întreprinderea produce părți componente pentru excavatoarele cu roată portcupe tip ERC 470 și ERC 1400 și instalația de haldare tip IH 6500, în viitorul apropiat urmînd a livra, în structură completă, căruciorul cu bandă pe șenile tip CBS 1200 și CBS 1600. Pînă în prezent au fost produse și livrate unităților miniere subansamble pentru 8 excavatoare cu rotor portcupe tip ERC 1400 și 6 instalații de haldare tip IH 6500 și se află în curs de finalizare primele subansamble de la excavatorul tip ERC 470.

Toate aceste realizări s-au concretizat, la nivelul întreprinderii, în îndeplinirea și depășirea planului la principalii indicatori fizici și de eficiență (tabelul nr. 1). Astfel, la producția marfă s-a obținut un spor în valoare de aproape 4 465 mii lei, la producția fizică 23 t utilaje pentru lucrări miniere, iar valoarea producției nete planificate a fost depășită cu peste 2 762 mii lei. De menționat faptul că toate aceste depășiri au fost obținute pe seama creșterii productivității muncii, care a înregistrat în această perioadă un spor de 1,27% față de indicele planificat.

● Corelația productivitate-plan fizic în centrul preocupărilor ● Folosirea integrală a fondului de timp maxim disponibil ● Acțiuni și măsuri tehnico-economice cu eficiență imediată și de perspectivă în creșterea producției de utilaje miniere

Avînd în vedere sarcinile deosebite care revin colectivului de muncă pe linia asigurării industriei miniere cu utilaje tot mai perfecționate, cu parametri tehnico-economici cît mai ridicați, s-a urmărit ca **activitatea de execuție a acestor utilaje să se organizeze pe formații de lucru specializate pe subansamble.** Această organizare a permis, pe de o parte, cunoașterea în detaliu a tehnologiilor de execuție, iar pe de altă parte specializarea pe operații a membrilor fiecărei formații. În același timp, o atenție deosebită a fost acordată încărcării locurilor de muncă, îmbunătățirii activității de programare, lansare și urmărire a execuției reperelor pentru utilajele miniere, în ordinea impusă de montaj, precum și organizării unei formații speciale, compusă din muncitori cu o bogată experiență, pentru dotări și autodotări.

Atenția acordată realizării integrale a producției fizice și a acoperirii nevoilor de utilaje pentru diferite cariere și exploatări miniere a fost coroborată cu aceea pentru **sporirea mai rapidă a productivității muncii.** Ținînd seama de nivelul dotării tehnice, de complexitatea lucrărilor, singura cale viabilă prin care se pot asigura sporuri de producție, cîștiguri superioare, o eficiență ridicată este creșterea mai puternică a productivității. În acest sens, încă de la sfîrșitul anului trecut, a fost stabilit un amplu program de măsuri, cu termene și responsabilități concrete, care urmărește realizarea nivelurilor planificate pentru 1984, prin antrenarea tuturor factorilor structurali care contribuie la sporirea productivității.

Un loc important între aceștia l-a deținut și îl deține în continuare promovarea pe scară largă a progresului tehnico-științific. Au fost concepute și realizate, prin efort propriu, o serie de prese pentru introdus inele și distanțiere la role, dispozitive pentru extras și introdus rulmenți la axe pentru tamburi, mașini de găurit la 90° etc. În această perioadă a fost pus la punct și un dispozitiv adaptabil pe mașini-unelte obișnuite, cu ajutorul căruia se execută operații complexe care necesitau pînă acum achiziționarea unor mașini speciale. Trebuie să menționăm, totodată, și acțiunile deosebite inițiate pe linia perfecționării organizării activității de execuție de prototipuri, a sculelor, dispozitivelor și verificatoarelor etc., care au contribuit în mare măsură la creșterea productivității muncii și, pe această cale, la realizarea producției fizice planificate. De altfel, acest efort organizatoric și tehnico-uman poate fi ilustrat prin gradul de îndeplinire a indicatorului productivitatea muncii pe capitolele prevăzute în program (tabelul nr. 2).

■

REALIZĂRILE de pînă acum, deși bune în ansamblu, nu reprezintă nivelul maxim al posibilităților tehnico-materiale și umane de care dispune întreprinderea. În activitatea practică,

Tabelul nr. 1

Evoluția principalilor indicatori de plan

Indicatori	U.M.	Plan (5 luni)	Realizat (5 luni)	%
Producția marfă	mii lei	91 000	94 465	103,8
Producția netă	”	40 000	43 162	106,83
Număr mediu personal pentru productivitate	nr.	974	994	102,05
Productivitatea muncii calculată la producția-marfă	lei/pers.	98 805	100 068	101,27
Producția în unități fizice	tone/ mii lei	1 350/ 57 500	1 373/ 60 567	101,70/ 105,49

Tabelul nr. 2

Contribuția factorilor de influență la realizarea productivității muncii pe 5 luni din 1984

Capitolul	Eficiența prevăzută în program		Eficiența realizată	
	Economie relativă (pers.)	Creșterea productivității %	Economie relativă (pers.)	Creșterea productivității %
Progres tehnic	52	5,2	57	5,9
Perfecționarea organizării conducerii producției și muncii	32	3,2	37	3,9
Calificarea, perfecționarea și creșterea îndemînării executanților	18	1,8	18	1,8
TOTAL	102	10,5	112	11,6

în secțiile de producție există încă însemnate rezerve care, valorificate la vreme, s-ar fi concretizat în creșteri și mai mari ale producției fizice, într-un număr sporit de utilaje atît de necesare în exploatările și carierele miniere. Avem în vedere faptul că nu s-au rezolvat definitiv problemele legate de întărirea disciplinei tehnologice și de producție, că au existat unele neconcordanțe între cercetarea uzinală proprie și fabricația propriu-zisă, în sensul rămînerii în urmă, în anumite privințe, a activității de concepție, că s-au mai manifestat unele deficiențe legate de fiabilitatea anumitor utilaje etc.

Fără îndoială că simpla enumerare a acestor neajunsuri nu rezolvă nici pe departe complexitatea problemelor cu care se confruntă colectivul de oameni ai muncii din întreprindere. Totuși, considerăm că o mențiune specială trebuie făcută în legătură cu **forța de muncă și utilizarea rațională a acesteia.** La acest capitol există încă serioase rezerve, în special în ce privește formele și metodele de organizare a muncii la nivelul fiecărui loc de muncă, referitoare la creșterea ponderii operațiilor tehnologice, modificarea succesiunii unor operații, prevenirea sau eliminarea etapelor inutile care determină risipă de timp și creșterea duratei de imobilizare în fabricație etc. Iată de ce programul de măsuri prevede pentru perioada imediat următoare găsirea soluțiilor celor mai eficiente pentru utilizarea integrală a timpului de lucru, ca una din condițiile importante ale realizării integrale și chiar depășirii prevederilor fizice de plan.

În același timp, acțiunile colectivului vor fi îndreptate în perioada următoare spre realizarea unor obiective deosebit de importante, de care depinde, în cea mai mare măsură, creșterea mai puternică a producției: ● îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație la noile subansamble la care a fost omologată pregătirea de fabricație; ● organizarea montajului prototipului „Cărucior cu bandă pe șenile tip CBS 1200", precum și a subansamblului „Braț de echilibrare" de la instalația de haldare IH 6500; ● execuția unor noi dispozitive pentru montajul subansamblelor de la excavatorul de 470 mc; ● organizarea depozitului de laminate și produse finite, punerea în funcțiune a magaziei centrale și organizarea depozitării reperelor pe verticală.

Mihai VOINEA

directorul Întreprinderii de utilaj minier — Tg. Jiu

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Instalații pentru forat puțuri miniere cu diametrul de pînă la 7 metri

SPECIALIȘTII Întreprinderii de foraj și lucrări geologice speciale au trecut de curînd la realizarea prin foraj cu diametre mari a puțurilor și suitorilor de mină cu instalații de concepție și fabricație indigenă. Două dintre cele mai recente instalații de acest gen permit forarea de puțuri miniere cu diametre cuprinse între 5 metri și 6,4 metri pînă la adîncimi de 500 metri, respectiv 700 metri.

Instalația F 400—4 DH—M, de exemplu, realizată de întreprinderea „1 Mai" din Ploiești după proiectele elaborate de I.P.C.U.P. a fost folosită pentru deschiderea unui puț minier cu diametrul de 5 metri și cu adîncimea de 400 metri, iar în prezent este folosită la deschiderea unui nou zăcămînt de cărbuni în cadrul exploatării miniere din Baraolt. Instalația utilizează în acest scop sape cu diametru similar cu cel al găurii. Evacuarea detritusului rezultat prin săpare se face prin metoda de circulație inversă cu aer-lift. Două compresoare executate în cadrul întreprinderii „23 August" (cu un debit de 2 400 Nm^3/oră și cu o presiune de 31 bar), realizează debitul de aer necesar lifțării detritusului de pe talpa sondei. Instalația este dotată cu prăjini de foraj (de $14^3/_8$ inci) prevăzute cu tevi interioare care permit injecția noroiului de foraj destinat spălării sapei, prevăzută cu role conice interschimbabile pentru toate tipurile de terenuri.

Cel de al doilea tip de instalație (FMP-900-H) dispune de performanțe tehnice superioare și poate fora puțuri adînci de 700 metri cu un diametru de 6,4 metri. Construcția ei este diferită de cea a instalației F 400—4 DH—M. Spre exemplu, mastul este înlocuit de o structură de ghidaj reactiv care culisează pe o platformă mobilă pe care se află montat modulul de foraj. Deplasarea acestei platforme pe verticală se face cu ajutorul a doi cilindri hidraulici. Modulul de foraj, montat pe platformă, este acționat de patru motoare hidrostatice și are dublu rol: de rotație (de masă rotativă) și de circulație (de cap hidraulic). Pentru manevrarea garniturii de foraj această instalație este prevăzută cu manipulatoare. Operațiile de foraj și de manevră ale garniturii de foraj sînt mecanizate (ele pot fi și complet automatizate). O platformă sapă-manipulator acționată cu patru motoare hidrostatice asigură aducerea în axul instalației a sapei, stabilizatorului și a prăjinii grele. De asemenea, asigură susținerea întregii garnituri de foraj în timpul operațiunilor de introducere și de extragere. Controlul asupra executării comenzilor și a curselor diferiților cilindri hidraulici ai instalației este asigurat prin semnalizare optică. Pentru supravegherea întregului proces tehnologic — realizat cu această instalație — există și un sistem de televiziune în circuit închis.

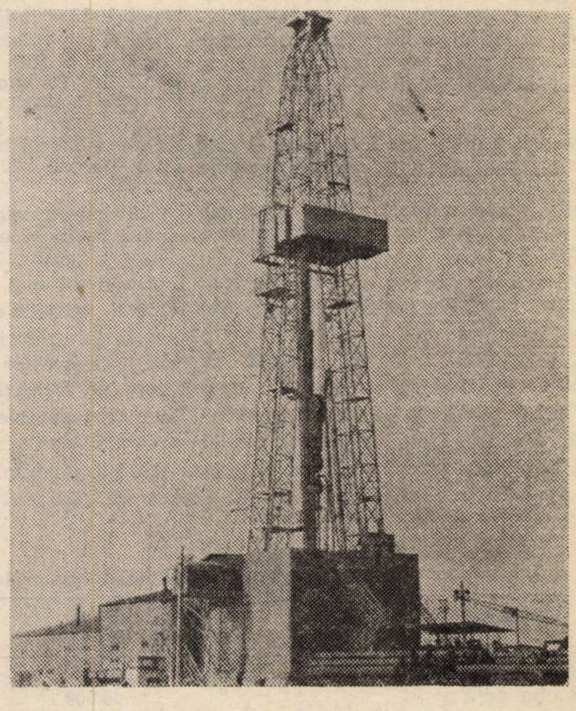

E.C.

Dezbateri în mari unități industriale

ÎNNOIREA ȘI DIVERSIFICAREA PRODUCȚIEI – O CERINȚĂ A ECONOMIEI MODERNE (I)

— Cum se acționează pentru creșterea producției de oțeluri de înaltă calitate —

UNUL din obiectivele prioritare prevăzute pentru industria siderurgică îl constituie **creșterea și diversificarea accentuată a producției de oțel de înaltă calitate.** Schimbarea structurii producției de metal prin asimilarea de noi mărci superioare de oțel este determinată de cerințele crescînde, îndeosebi ale industriei construcțiilor de mașini, care în anii actualului cincinal a trecut să realizeze în serie o gamă largă de produse de înalt nivel competitiv, solicitate atît de economia națională cît și la export.

Saltul calitativ necesar a impus și impune în continuare furnizorilor de metal schimbări radicale în tehnologiile practicate, modernizarea și dotarea cu noi instalații capabile să realizeze în timp scurt oțeluri aliate și speciale pentru industria aeronautică, centralele nucleare, pentru nevoile industriei chimice, de autovehicule, de rulmenți etc. De altfel, ritmul de asimilare a produselor noi în construcția de mașini este determinat de modul în care marile unități siderurgice ale țării reușesc să-și însușească tehnologia realizării de mărci de oțeluri speciale, corespunzătoare solicitărilor. Așa cum de altfel s-a subliniat în ultimele documente de partid, precum și cu prilejul recentei întîlniri a secretarului general al partidului cu cadre de conducere și specialiști din importante ramuri ale economiei naționale de la Complexul expozițional din Piața Scînteii, **în industria metalurgică este necesar să se acționeze cu mai multă fermitate și operativitate pentru introducerea noului, pentru adoptarea de tehnologii moderne, accelerarea ritmului de asimilare a noi mărci de oțeluri, creșterea indicelui de scoatere a metalului, reducerea mai accentuată a consumurilor materiale și energetice.**

Ce s-a întreprins și ce este necesar să se întreprindă pentru a răspunde exigențelor crescînde de sporire a producției de oțeluri de înaltă calitate la **Combinatul siderurgic Galați,** una din marile unități ale siderurgiei — iată tema dezbaterii organizate recent la Galați de „Revista economică", la care au luat parte cercetători, specialiști, tehnicieni din cadrul combinatului.

Publicăm în cele ce urmează intervențiile participanților.

În pas cu cerințele progresului tehnic

Alexandru FLOREA: „Combinatul siderurgic Galați se prezintă în anul '40 al eliberării ca cea mai mare și mai complexă unitate metalurgică a economiei naționale, realizînd în convertizoare și cuptoare electrice circa 60% din producția de metal a țării. Construit pentru producție de oțeluri de masă, treptat, activitatea acestuia a fost adaptată la cerințele economiei naționale, astfel încît în prezent ponderea cea mai mare o dețin oțelurile de calitate superioară. Fiind specializat în produse plate, combinatul asigură actualmente circa 98% din cerințele economiei naționale, realizînd totodată cantități sporite de astfel de produse cu destinație la export.

Asimilarea de noi mărci de oțeluri a constituit o preocupare permanentă a întregului colectiv, reușindu-se ca, în actualul cincinal, să se facă progrese însemnate în acest domeniu. Dacă în 1981 au fost asimilate 6 noi mărci de oțeluri, în 1982 s-au asimilat 11, în 1983 12, pentru 1984 fiind prevăzute 45. Desigur, importantă este în primul rînd însușirea în fabricație a noilor mărci de oțeluri, dar pe aceeași linie se situează și cantitățile realizate, laminarea lor în formate și grosimi corespunzătoare solicitărilor. Pentru ca activitatea de producție să se desfășoare în condiții bune au fost necesare eforturi mari în domeniul investițional, pentru achiziționarea de instalații speciale, crearea și execuția unor aparataje prin eforturi proprii. Bunăoară, în vederea asigurării complete și la timp a sortimentelor de oțeluri și a produselor plate cerute de economia națională, au fost puse în funcțiune și sînt în curs de execuție o serie de noi instalații (de desulfurare a fontei în afara furnalului, de degazare în vid a oțelurilor elaborate în convertizor, de tratare a oțelului lichid cu modificatori — pulberi de silicocalciu, zirconiu etc.), care să asigure creșterea capacității de producere a tablelor groase cu rezistență ridicată, precum și micșorarea gradului de aliere. Realizarea fiecărei mărci de oțel reprezentînd o noutate, a impus măsuri de pregătire a cadrelor, acțiuni de încadrare în consumurile energetice și de combustibili, de reducere a celor de feroaliaje etc. Experiența dobîndită pe parcurs, precum și dorința de autodepășire a specialiștilor din cadrul combinatului au făcut posibil ca **timpul de asimilare a noilor mărci de oțeluri să se reducă considerabil în actualul cincinal, de la un an și jumătate la cîteva luni.**

În sprijinul afirmației stau realizările obținute, respectiv faptul că marea majoritate a produselor plate din oțeluri de înaltă calitate se produc în combinat, importurile fiind în prezent reduse la limita minimă. Pentru a cunoaște concret eforturile ce se depun în vederea realizării de noi mărci de oțeluri am să prezint în continuare rezultatele obținute în realizarea cîtorva produse importante, cu pondere mare. Astfel, în producția curentă figurează table groase și subțiri cu rezistență ridicată din oțeluri refractare și inox, precum și table cu garanții privind clasa de control ultrasonic și rezistență la destrămarea lamelară, ale căror caracteristici sînt superioare celor obișnuite. În viitor, se preconizează o sporire considerabilă a acestor sortimente în totalul producției combinatului. Dacă ponderea tablei groase obținută din oțel cu limita de curgere ridicată, a cărei utilizare asigură o reducere a consumului de metal la beneficiar de pînă la 25%, va ajunge în anii următori pînă la 10—15% din totalul producției, tabla cu garanții privind clasa de control ultrasonic și rezistență la destrămarea lamelară va reprezenta circa 10% din totalul tablei livrate de C.S. Galați.

Un loc important îl dețin oțelurile pentru ambutisarea cu destinație generală, inclusiv pentru autoturisme, precum și benzile din oțel pentru dinam și transformator. Creșterea numărului sortotipodimensiunilor din aceste mărci de oțeluri cunoaște însă unele neajunsuri generate fie de lipsa de capacitate, în cazul producției de bandă din oțel pentru dinam și transformator (este în curs de execuție investiția suplimentară pentru un nou laminor de benzi la cald), fie datorită fiabilității mai reduse a unor piese de schimb necesare agregatelor din secțiile de elaborare a oțelurilor pentru ambutisare (role cauciucate, pompe de vehiculare a soluției de acid, a sulfatului feros, cilindri de laminare, aparatură de măsură și control etc.).

În ce privește tablele din oțeluri inoxidabile și refractare precum și tablele din oțeluri de scule, sînt în prezent în asimilare mărci de oțeluri cu performanțe tehnico-economice ridicate (oțelurile aliate cu aluminiu, superferitice cu conținuturi foarte scăzute de carbon și azot), paralel cu acțiunea de dotare cu o serie de noi utilaje specifice (mașină de polizat platină, instalație de tăiere cu plasmă, mașină de polizat

Participanții la dezbatere: Alexandru **FLOREA,** director tehnic; Florea **STRUGARI,** șeful serviciului tehnic; Teodor **POPOIU,** maistru, uzina laminate pline; Constantin **ZAHARIA,** șeful serviciului planificare; Horia **VINTILĂ,** fizician, uzina de laminate pline, Mircea **TUDOSIU,** director tehnic al Institutului de cercetări și proiectări pentru fabricația de produse plate și acoperiri metalice; George **MÎRZAC,** șeful serviciului C.T.C.; Ilie **NISTOR,** șeful atelierului elaborare oțel de la oțelăria electrică; Marin **NEACȘU,** inginer la laminorul de tablă groasă nr. 1; Stan **NEDELCU,** șeful serviciului laboratoare; Dumitru **PLEȘA,** șeful secției laminorul de benzi la cald; Eugen **PETICA,** inginer și Ioan **BODEA,** inginer, uzina oțelăriei refractoare; Iacob **CRĂCIUN,** inginer, uzina laminate pline; Viorel **MUNTEANU,** inginer, serviciul tehnic; Gheorghe **MIRON,** maistru, uzina oțeluri refractare; Nicușor **TRANDAFIR,** maistru, uzina laminate pline; Gheorghe **VILSAN,** inginer, serviciul tehnic; Gheorghe **BOLEA,** maistru, uzina laminate pline

table, cuptoare cu atmosferă de protecție etc.).

Deși realizările obținute pe linia asimilării de noi mărci de oțel sînt evidente, mai avem mult de făcut în sensul sporirii producției și diversificării acesteia. Sîntem conștienți că actualele cerințe de metal ale țării se pot realiza în prezent cît și în perspectivă — așa cum s-a subliniat atît la recenta Sesiune a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, cît și la Plenara C.C. al P.C.R. — numai prin acțiuni conjugate ale specialiștilor din cercetare și producție, prin generalizarea experienței înaintate, folosirea mai deplină a capacităților de producție, introducerea consecventă a progresului tehnic".

Florea STRUGARI: „În prezent, combinatul produce circa 350 mărci de oțeluri într-o structură sortotipodimensională foarte diversificată (circa 30 000). Combinatul este de asemenea prezent cu 25% din produsele sale în acțiunile de cooperare internațională, exportînd produse de bună calitate în peste 30 de țări ale lumii. În acest an — așa cum s-a mai subliniat în dezbatere — combinatul gălățean urmează să asimileze în fabricație o serie de oțeluri cu caracteristici deosebite sub formă de table groase, table și benzi laminate la cald, table și benzi laminate la rece, produse de vîrf în industria siderurgică. Acestea sînt oțeluri aliate și slab aliate de înaltă rezistență, tratate termic, cu puritate ridicată, cu tenacități la temperaturi foarte scăzute (—185°C) și bună sudabilitate. Avînd în vedere destinația produselor (platforma de foraj marin, coloane de sinteză, rezervoare de mare capacitate de gaze petroliere pe nave maritime etc.), aceste oțeluri trebuie să aibă o rezistență ridicată la coroziune intercristalină și destrămare lamelară, ele constituind noutăți pentru industria noastră.

În primele 5 luni ale anului au fost realizate o serie de produse noi : table groase de înaltă rezistență, tratate termic, table groase din oțeluri refractare, benzi electrotehnice pentru transformatori, table și benzi pentru discuri și jenți „Oltcit", table și benzi pentru pavilion „Dacia", table groase cu caracteristici superioare pentru recipienți, benzi din oțeluri inox cu carbon foarte scăzut, table groase cu lățimi de peste 3 000 mm etc. Combinatul siderurgic Galați realizează, de asemenea, metalul necesar pentru construcțiile navale, materializat în 8 mărci de oțeluri, cu limită de curgere normală și ridicată.

În vederea promovării comerțului pe piețele externe, ne-am organizat fabricația de produse plate prin asimilarea unor mărci de oțel după diferite norme străine — germane, americane, engleze, japoneze, franceze, sovietice, indiene etc. — asigurîndu-se cerințele tehnice speciale solicitate de diferiți parteneri. Astfel, au fost realizate produse cu o bună comportare atît la temperaturi ridicate cît și scăzute, putînd fi utilizate în diverse domenii. Prin aceste acțiuni se explică bunul renume al produselor exportate pe diferite piețe externe".

Structurarea producției pe criterii calitative

Teodor POPOIU : „Aș dori să relev eforturile depuse de colectivul Laminorului de tablă groasă nr. 1 pentru realizarea de produse noi, de nivel calitativ ridicat. Pus în funcțiune în urmă cu aproape 18 ani, acest mare agregat, cu o capacitate proiectată de un milion tone pe an, a început să lamineze inițial oțeluri carbon obișnuite de tip necalmat, calmat și, ulterior, de tip slab aliat și aliat. Pe măsură ce au trecut anii, modernizîndu-se o serie de tehnologii la beneficiari, s-a ivit necesitatea obținerii unor produse superioare atît din punct de vedere al calității suprafeței, cît și al caracteristicilor mecanice. A crescut producția oțelurilor pentru cazane și recipienți la 50 000 t/an. De asemenea, a apărut necesitatea fabricării tablelor din oțeluri inoxidabile și refractare, iar mai nou s-a început asimilarea tablelor pentru centrale electrice nucleare, cu caracteristici de suprafață și structură la un nivel foarte ridicat.

Toate aceste noi mărci de oțel necesită perioade mari de încercări, testări în laborator etc., rezultatele nefiind de fiecare dată pe măsura așteptărilor ; se înregistrează respingeri ale unor cantități de tablă ce nu sînt în limitele prescripțiilor cerute, rezultînd, totodată, o scoatere mică. În acest context, planul de producție, realizabil în raport cu capacitatea de producție în mod normal, este afectat de timpul relativ mare necesar pentru fabricația sortimentelor aflate în asimilare (măsurători suplimentare, verificări interfazice, probe de laborator etc.). Pentru învingerea neajunsurilor amintite **propun a se lua toate măsurile în vederea grăbirii tiristorizării instalațiilor de bază în laminor.** De asemenea, **ar fi util ca, la nivelul conducerii combinatului, să se aibă în vedere ca timpul necesar pentru producție în asimilare să fie corelat cu timpul necesar pentru realizarea planului, astfel ca asimilările să fie înglobate în sarcinile de plan curente.**

Este, totodată, necesar **să se găsească soluții de către conducerea combinatului în vederea unei mai bune concretizări a criteriilor stabilite pentru brigăzile de laminoriști, în sensul stimulării ridicării calității produselor.** Actualele criterii țin prea puțin seama de eforturile ce se fac pentru obținerea de produse de calitate, pentru creșterea procentului de scoatere a laminatelor de calitate pe tona de oțel lingou. Introducerea unor asemenea criterii, cu precizări concrete în funcție de situația existentă, de cerințele impuse de creșterea eficienței, ar stimula și mai mult preocuparea pentru obținerea unor producții sporite de laminate de calitate superioară din aceeași cantitate de oțel lingou".

Eugen IORDACHE : „Mă raliez întru totul ideilor exprimate cu privire la necesitatea intensificării eforturilor pe toate eșaloanele pentru ridicarea nivelului calitativ al producției și asimilarea mai rapidă a noi mărci de oțeluri superioare. Și colectivul secției laminoare de benzi la cald se preocupă intens pentru diversificarea și sporirea producției de laminate de calitate din aceeași cantitate de oțel lingou. **Față de 1980, producția de oțel silicios pentru dinam a crescut în acest an de trei ori, în timp ce la oțel electrotehnic cu grăunți orientați, față de anul 1982, înregistrăm o sporire de aproximativ șapte ori,** avînd planificat ca la sfîrșitul anului creșterea să fie de aproximativ zece ori. Totodată, au fost asimilate oțelurile inox feritice sau austenitice, în prezent fiind în curs de asimilare oțelurile ferito-martensitice și austenito-martensitice.

Secția noastră realizează și benzile de tablă pentru autovehiculele fabricate la I.A. Pitești și I.A. „Oltcit". În acest an preconizăm să laminăm axproximativ 140 000 tone, acoperind astfel întregul necesar de tablă pentru industria de autoturisme.

Fără îndoială, activitatea noastră nu este lipsită de unele greutăți, multe dintre acestea fiind generate de propriile noastre neajunsuri. Mă refer în special la faptul că sînt încă mari rezerve în ce privește disciplina tehnologică pe întregul flux de fabricație, că nu întotdeauna organizarea producției și a muncii se ridică la nivelul exigențelor actuale, că mai avem probleme în ce privește pregătirea profesională a forței de muncă, că nivelul productivității nu este încă cel cerut etc. În toate aceste cazuri acționăm pe multiple planuri pentru înlăturarea neajunsurilor și îmbunătățirea activității. Avem multe reușite în această privință. Aș dori însă să mă refer la unele neajunsuri ce ni le provoacă unii furnizori de materiale.

Ridicarea calității mărcilor de oțeluri noi impune, fără îndoială, o activitate similară și din partea acestor furnizori. Dar, această corelație nu este totdeauna respectată. De exemplu, oțelurile feritice, austenitice și mai ales oțelul silicios cu grăunți orientați se încălzesc la temperaturi foarte mari, de aproximativ 1 500 grade. În aceste condiții este firesc ca vetrele de la cuptoare să reziste la asemenea temperaturi. Din păcate, însă, cărămizile refractare pentru zidărie nu prezintă întotdeauna calitățile necesare care să le facă rezistente la asemenea temperaturi. După două cicluri de laminare trebuie practic să refacem zidăria, cu consecințe directe asupra producției, consumurilor materiale și productivității muncii. Iată de ce, **solicităm din partea întreprinderilor de produse refractare un sprijin mai mare în asigurarea unor cărămizi rezistente la condițiile tehnologice impuse de fabricarea unor mărci noi de oțeluri, superioare din punct de vedere calitativ.**

Același lucru se poate spune și în legătură cu cilindri de sprijin, care, datorită condițiilor noi de fabricație, se uzează mai repede. În cadrul secției există unele preocupări, în sensul că, avînd mai multe dimensiuni de diametre pentru cilindri, prin strunjire reușim să realizăm dimensiuni mai mici de asemenea cilindri utilizabili la diferite caje. Totuși, aceasta nu este o soluție definitivă. Ar fi util, după părerea noastră ca **întreprinderile producătoare de asemenea cilindri din Călan, Iași și Aiud să acorde mai mare atenție calității acestora, în conformitate cu cerințele de fabricație ale noilor mărci de oțeluri.**

O problemă care ar trebui mai bine analizată este cea privitoare la nivelul indicilor de consum. Trecerea la laminarea în proporție din ce în ce mai mare a mărcilor de oțeluri speciale determină consumuri sporite de materiale și combustibil. Sîntem de părere ca în asemenea situații **să se aibă în vedere și modificarea corespunzătoare a indicilor de consum, în sensul ca ei să reflecte fidel realitatea din secțiile de producție."**

V. BOESCU
C. BÂRNEA

Direcții ale perfecționării normării muncii în agricultura cooperatistă

NORMAREA **științifică a muncii în agricultură,** componentă de bază a organizării producției și a retribuirii, are un rol important în dimensionarea, repartizarea și utilizarea forței de muncă, în planificarea producției în profil teritorial, pe ramuri, sectoare, culturi etc., în determinarea corectă a capacităților de producție și asigurarea utilizării cît mai depline a acestora, contribuind direct la **creșterea productivității muncii, la realizarea unei corelații stricte între nivelul retribuirii și munca depusă.** Importanța ei este mult amplificată în condițiile extinderii și generalizării, cu eficiență sporită, a acordului global.

Factori de fundamentare a normelor

MĂSURA în care normarea muncii satisface funcțiile ei complexe în utilizarea eficientă a forței de muncă poate fi analizată în două direcții esențiale : una **cantitativă,** care se referă la introducerea și extinderea normării muncii în toate unitățile din agricultură și pentru toate activitățile și lucrările efectuate — și alta **calitativă,** care exprimă modul în care normele reușesc să sintetizeze în mod corespunzător influența factorilor determinanți ai producției și muncii.

Pentru a-și putea îndeplini cît mai bine rolul de pîrghie a utilizării eficiente a potențialului de producție, de instrument de planificare și echilibru în consumul de forță de muncă, norma trebuie să fie o rezultantă a cel puțin trei variabile : fonduri fixe, forță de muncă și organizare ; să aibă un caracter dinamic, urmărind permanent echilibrul și evoluția acestora ; să semnaleze necesitatea și sensul de mișcare și perfecționare a fiecăruia din factorii menționați.

Analiza problematicii fundamentării normelor de muncă din agricultură presupune două precizări prealabile :

a) dacă metodele de normare din agricultură nu diferă de cele folosite în alte ramuri ale producției materiale, din punctul de vedere al unor factori de fundamentare a normelor, există diferențe sensibile în ce privește forma, conținutul și sfera de cuprindere. Eficiența economică a utilizării forței de muncă, precum și cea a progresului tehnic în agricultură (mecanizare, chimizare, irigații etc.) sînt serios influențate de factorii naturali (climă, sol, relief, vegetație, hidrografie, vînturi, capacitatea productivă a plantelor și animalelor). Forma de proprietate și modul relativ diferit de organizare a producției și a muncii, aspectele particulare ale repartiției după muncă pot, de asemenea, influența mărimea consumului de muncă în întreprinderile agricole de stat, stațiunile de mecanizare, asociațiile economice și cooperativele agricole de producție. Așa, de pildă, dacă în domeniul înzestrării tehnice a muncii s-a produs o apropiere sensibilă între cele două forme de proprietate din agricultură, din punctul de vedere al calității participanților la muncă (structura pe vîrste, nivelul de instrucție, de pregătire etc.) și al retribuirii muncii, discrepanțele au crescut. Unificarea nivelului consumului de muncă, a normelor — atît în profil teritorial, cît și pe forme de proprietate — a devansat procesele de perfecționare și adaptare a organizării producției și muncii și nu a fost însoțită de stimulente capabile să susțină folosirea acestor norme în întreaga agricultură, cu deosebire în C.A.P. ;

b) calitatea normelor poate fi apreciată pe baza unui ansamblu de criterii, dintre care cele mai utilizate sînt : gradul de îndeplinire a normelor, respectiv raportul între timpul normat și cel efectiv consumat pe diferite operații, lucrări, culturi etc. ; repartiția cooperatorilor pe nivele de îndeplinire a normelor ; gradul de folosire a factorilor de producție.

Cercetările efectuate au evidențiat faptul că, în special în C.A.P., unele din aceste elemente nu se urmăresc și nu se analizează statistic. Din aceste motive, nici la nivel central nu se poate stabili exact care este gradul de îndeplinire a normelor, care este consumul orar normat și realizat pe produse, culturi etc. Evident, această situație ține și de baza de cadre pentru activitatea de normare din agricultură în general și din C.A.P. în special.

Aprecierea contribuției pe care a adus-o normarea muncii din agricultura cooperatistă în utilizarea mai eficientă a potențialului productiv al acestor unități, precum și evaluarea calității normelor de muncă implică, înainte de toate, examinarea pe multiple planuri a dinamicii bazei tehnico-materiale, a evoluției cantitativ-structurale a forței de muncă și a participării cooperatorilor la lucrări (inclusiv a gradului de utilizare a timpului de lucru) și, în fine, a progreselor înregistrate în creșterea producției și a productivității muncii.

O condiție de bază, obiectivă, pentru fundamentarea științifică a normelor de muncă o constituie **nivelul înzestrării tehnice a muncii.**

În aprecierea corectă a corelației fonduri fixe — înzestrare tehnică — normare în C.A.P. trebuie să avem în vedere că numai 24% din fonduri (mașini, utilaje și instalații de lucru, unelte și accesorii de producție), contribuie la economisirea forței de muncă, pe cînd 49% solicită sporirea volumului de muncă (irigații, sere, animale, plantații etc.). La creșterea volumului absolut de muncă pot, de asemenea, să contribuie și modificarea structurii culturilor, mărirea cantităților de îngrășăminte chimice și, în general, sporirea producției fizice din agricultură.

Pe lîngă această evoluție complexă a bazei tehnico-materiale aflate direct în proprietatea cooperatistă, trebuie să mai amintim — ca un factor de contracarare a tendinței de creștere a volumului de muncă — și sporirea continuă a numărului de tractoare din S.M.A. (de la 55,4 mii unități fizice în anul 1965 la 151,4 mii în 1982) și, respectiv, a gradului de mecanizare a principalelor lucrări, paralel cu perfecționarea tehnologiilor de cultură și producție. Volumul total de lucrări executate de S.M.A. pentru C.A.P. a crescut în perioada amintită de 3,4 ori ; dacă în 1965 se consumau 13,3 zile-muncă pentru un hectar de arătură normală (executat mecanic de S.M.A.), în 1982 acest necesar a fost de 3,70 norme fizice/ha.

Creșterea bazei tehnico-materiale, a înzestrării muncii cu fonduri fixe (proprii și ale S.M.A.) a făcut ca producția agricolă să fie dependentă și de factorul mecanizare (pe lîngă forța de muncă, potențialul de producție al solurilor și raselor de animale și factorii pedoclimatici). Din acest punct de vedere, rolul normării nu numai că nu a scăzut, dar este în continuă creștere ; este vorba, între altele, de procese de substituție între munca manuală și cea mecanică, de apariția unor activități și profesii noi — al căror timp de muncă trebuie normat riguros, pentru a asigura utilizarea deplină a mijloacelor tehnice și a forței de muncă — și în fine, de menținerea unor diferențe teritoriale în ce privește nivelul înzestrării tehnice, diferențe acentuate și de condițiile pedoclimatice, care presupun o bună adecvare a normelor de muncă.

În al doilea rînd, **numărul și structura pe vîrste și sexe, nivelul de pregătire generală și profesională ale populației ocupate, ale resurselor de forță de muncă disponibile** constituie un factor esențial al normării muncii.

Pe de altă parte, în analiza calității normelor de muncă din agricultură, a funcțiilor acestora pe linia sporirii productivității muncii și a eficienței economice nu se poate face abstracție, pe lîngă numărul cooperatorilor, de gradul planificat și cel realizat de utilizare a timpului de lucru și, respectiv, a timpului disponibil de muncă al acestora, de diferențele teritoriale ce se înregistrează în nivelul acoperirii cu norme de muncă a participanților la procesul de producție.

Acoperirea extrem de diferită, în unele județe chiar slabă, cu norme de muncă (exceptînd în oarecare măsură județul Timiș) slăbește prin ea însăși rolul normării, explicînd totodată și atenția scăzută ce se acordă acestei pîrghii, inclusiv în privința asigurării cadrelor de normare și a bazei tehnice corespunzătoare. Această situație este evidentă atît la datele de plan, cît și la realizări și este generată în principal de structura culturilor și a activităților din cooperative, de predominanța sectorului vegetal și îndeosebi a cerealelor, de slaba dezvoltare a zootehniei, a industriei mici, a sectoarelor anexe, a prestărilor de servicii.

Ponderea încă mare a consumului de muncă din sectorul vegetal în raport cu alte ramuri (circa 55%), dublată de depășirea consumului planificat (în special la cereale, la care gradul de mecanizare este mai mare) și nerealizarea consumului de norme în ramurile mari consumatoare de muncă (zootehnie, legumicultură, viticultură și pomicultură) generează un grad mare de sezonalitate, cu efecte negative în ce privește folosirea eficientă a forței de muncă, prin pierderea de productivitate ce se înregistrează datorită nefolosirii mecanizate și neglijării unor culturi intensive.

Dintre cauzele ce determină această evoluție reținem : nerealizarea suprafețelor, a efectivelor și a producțiilor planificate unele greutăți în aprovizionarea cu carburanți pentru efectuarea lucrărilor mecanice, conditionarea acordării unei părți din pro-

ducție sub forma retribuirii în natură (în cazul cerealelor) de efectuarea unui anumit număr de norme de muncă etc. În același timp, aceste fenomene reflectă — pe lîngă o structură de culturi neadecvată suficient resurselor de muncă existente — și carențe în planificarea și urmărirea consumului de norme de muncă pe ramuri, sectoare și activități.

În altă ordine de idei, aplicarea unor **norme de muncă unificate** pe totalul agriculturii cooperatiste, foarte apropiate sau chiar similare cu cele din agricultura de stat, constituie în sine un fapt pozitiv dacă avem în vedere necesitatea unei **„tipizări" a tehnologiilor de producție** din agricultură.

Tehnologii de producție unitare au fost elaborate deja de către institutele de cercetare științifică de profil, ele constituind o bază obiectivă a fundamentării consumului de muncă, respectiv a normelor ; dar se impune o mare rigoare în aplicarea acestora și în controlul transpunerii lor în practică. Perfecționarea lor, mai buna adaptare la condițiile tehnico-organizatorice și naturale trebuie să constituie, practic, o activitate permanentă. Faptul că aceste tehnologii și norme nu se aplică în mod unitar este demonstrat de o serie de discrepanțe teritoriale în ce privește consumul de muncă la unitatea de suprafață, pe o tonă de produs sau la 1 000 capete de animale.

Corelația înzestrare tehnică—producție—productivitate

PROGRESELE înregistrate în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii cooperatiste, în perfecționarea organizării și normării muncii s-au concretizat în creșterea productivității muncii cu peste 165% în perioada 1965—1982. Este evident că, în cazul cînd normele de muncă ar fi rămas neschimbate, fie am fi înregistrat aceeași productivitate, fie ar fi fost necesar un număr mult mai mare de cooperatori pentru a realiza sporirea producției. Dacă s-ar fi menținut nivelul de productivitate din 1965, în 1982 ar fi fost necesari pentru realizarea producției agricole a C.A.P. circa 5,9 milioane de cooperatori, deci cu circa 3,7 milioane mai mulți decît au fost efectiv utilizați.

Pentru a vedea cum se corelează această creștere de productivitate cu baza tehnico-materială și cu resursele de muncă, în timp și pe județe, s-a recurs la utilizarea metodei de corelație a rangurilor pentru o serie de indicatori în anii 1972 și 1981. Mărimea coeficienților de corelație în condițiile înzestrării tehnice ridicate ar trebui să fie negativă și înaltă ; invers, dacă înzestrarea tehnică este scăzută, legătura producției cu consumul de muncă ar trebui să fie pozitivă și înaltă, pentru a putea considera că există o legătură semnificativă între indicatorii analizați. Desigur, oricare ar fi mărimea coeficienților, ei au semnificație și oferă informații utile. Evoluția contradictorie a legăturii dintre înzestrare, producție și productivitate are multiple cauze și consecințe economice.

În practică, așa cum am arătat, planul consumului de norme de muncă înregistrează depășiri la unele culturi și activități și nerealizări la altele ; dacă vom corela însă nivelul de realizare a planului consumului de muncă cu cel al realizării planului de producție, constatăm mari depășiri pe unitatea de produs. Evident, normele din C.A.P. au urmărit reducerea consumului de muncă și creșterea productivității. Dacă în sectorul vegetal se poate argumenta o situație sau alta prin condițiile climatice, prin insuficiența forței de muncă în campanii etc., în zootehnie — unde procesul de muncă este permanent, iar condițiile naturale influențează mai puțin atît asupra producției, cît și asupra consumului de muncă, depășirea consumului de muncă apare oarecum nejustificată.

Consumurile diferite de norme de muncă generate fie de factorii naturali, fie de gradul de intensificare, de resursele de muncă existente, de participarea la muncă, de tehnologie sau modul de normare și de control al normelor de muncă, antrenează oscilații mari în raportul dintre normele de muncă și indicatorii de rezultate, cu alte cuvinte în nivelul productivității muncii pe județe.

Direcții posibile de acțiune

ACEASTĂ SITUAȚIE este generată de influența unui complex de factori, a căror cunoaștere și folosire mai adecvată este de natură să înlăture evoluțiile uneori contradictorii.

● Astfel, în practica planificării din agricultură, se transmit, pentru cooperativele agricole, baremuri (nivele) maximale ale consumului de muncă pe produs. Aceste sarcini nu întotdeauna se corelează destul de bine cu normele stabilite pe lucrări și operații. Totodată, producțiile planificate sînt de multe ori depășite sau nerealizate. Pe de altă parte, datorită unor situații excepționale (climă, lipsă de combustibil, de energie etc.), volumul de muncă solicitat este mult mai mare decît cel normat prin baremuri. În aceste condiții apare o necorelare a baremurilor cu normele și un ecart mare între acestea și situația practică. Pentru a înlătura asemenea neconcordanțe, aceste baremuri ar trebui să stea la baza elaborării unor noi norme de muncă, fapt ce presupune o foarte exactă corelare între unele capitole de plan. Este vorba, în esență, de stabilirea unei **legături foarte strînse între planul consumului de muncă și planul de normare a muncii.** Spunem aceasta și pentru faptul că nu întotdeauna ceea ce este prevăzut în planul departamental de normare a muncii corespunde cu o anumită concepție tehnologică.

În anul 1983, de pildă, s-a prevăzut pentru C.A.P. elaborarea sau îmbunătățirea normelor pentru 26 de lucrări, la diferite culturi, pe zone, tipuri de sol, tehnologii etc. De asemenea, au fost stabilite 30 de lucrări din zootehnie la care trebuiau să fie perfecționate normele sau elaborate altele noi. Un astfel de plan ar trebui să aibă la bază, după părerea noastră, mai întîi o anumită **concepție în ce privește tehnologia** ce se va aplica la o cultură sau alta, **baremurile consumului de muncă** — și în această viziune să se elaboreze coerent norme pentru întreaga gamă de lucrări din fișele tehnologice. **Elaborarea tehnologiilor în raport cu dotarea tehnică și cu forța de muncă existentă trebuie să preceadă normarea muncii.** Planul de normare ar trebui, deci, fundamentat pe această bază. Avînd în vedere baremurile sau consumurile de muncă normate pe tonă și existentul de forță de muncă, se poate stabili o tehnologie și cu o succesiune de lucrări corespunzătoare, după care se va elabora planul de normare și se va trece la stabilirea și îmbunătățirea propriu-zisă a acestora.

● Actualele norme — pentru I.A.S. și C.A.P. — care se vor aplica și în viitorii 2—3 ani — conțin lucrări la care precizarea sarcinii de muncă nu este suficient de clară, în ce privește atît modul de exprimare, respectiv unitatea de măsură, cît și volumul de muncă (timpul) sau producția ce trebuie obținută. Mai concret, la unele lucrări la care norma de muncă se exprimă prin timpul la unitatea de suprafață, se impune și **precizarea producției** (timpul pe tonă) ; la altele nu este precizată clar relația dintre muncă și obiectul muncii sau dintre unitatea de măsură și conținutul lucrării etc. Asemenea situații — uneori obiective, alteori nu — influențează în final modul de realizare a legăturii dintre retribuție și muncă, avînd efecte negative în stimularea efectuării unor lucrări de bună calitate și în termenul optim.

● În dimensionarea normelor din agricultură este nevoie să se ia mai mult în considerare **structura actuală a forței de muncă.** Aplicarea unor norme unice, indiferent de posibilitățile fizice ale cooperatorilor, de vîrsta mai înaintată, influențează negativ participarea la muncă, are efecte negative în ce privește realizarea la timp a lucrărilor și — nu în ultimul rînd — asupra efectuării unui număr minim de norme pe un participant.

● Una din funcțiile normării muncii și a normelor o constituie și asigurarea echității în domeniul repartiției, respectiv a corespondenței dintre calitatea și cantitatea muncii, dintre rezultatele muncii și retribuție. Un aspect esențial de care depinde rolul normei de muncă în stimularea producătorilor la economisirea timpului, la a solicita norme progresive, îl constituie **raportul dintre normă,** pe de o parte, și **rezultatul muncii și cuantumul retribuției,** pe de altă parte. Această funcție a normelor de muncă din agricultură este serios influențată de neconcordanța dintre timpul de muncă și cel de producție, de „productivitatea naturală" a factorilor, de unele necorelări în cantitățile de muncă și tarifele aplicate pe diferite lucrări și culturi, de faptul că în timpul anului se practică norme de timp, iar retribuția se acordă la sfîrșit după producție (norma de timp nu are corespondent egal în norma de producție, fapt ce influențează negativ respectarea acesteia, a calității lucrărilor, a tehnologiei etc.), în fine, de lipsa unei încadrări a cooperatorilor în funcție de vechime.

● În legătură cu organizarea normării muncii în agricultură, cercetările efectuate au scos în evidență necesitatea activizării și a creșterii rolului actualei comisii de normare din C.A.P. care, practic, în prezent funcționează formal. Se impune, totodată, **o mai bună coordonare a activității de normare** în special la nivel de consiliu unic agroindustrial de stat și cooperatist și județ, concomitent cu formarea și dotarea cu cadre specializate în această muncă, de la nivel de cooperativă pînă la consiliu și direcție județeană.

● În fine, o ultimă remarcă se referă la necesitatea unei **concordanțe între norme și formele de organizare a muncii.** Generalizarea acordului global presupune elaborarea de norme de muncă colective pentru echipe, care nu în toate cazurile sînt omogene. Și din acest punct de vedere există încă rezerve pe linia perfecționării normării muncii, ceea ce presupune abordarea problematicii într-o viziune îmbunătățită, eficientă.

Constantin CIUTACU

Ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor

Realizările de vîrf în înlocuirea importurilor — cale pentru dezvoltarea unui export competitiv

CU O EXPERIENȚĂ de peste 7 decenii în domeniul prelucrării metalelor, întreprinderea „Neptun" — Cîmpina s-a profilat din anul 1959 pe fabricația de reductoare, în special pentru ascensoare de marfă și pasageri. Anul 1971 a constituit un moment de cotitură în activitatea uzinei ; în urma vizitei de lucru făcute aici de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și pe baza indicațiilor sale, gama produselor s-a extins pentru a satisface necesarul diferitelor sectoare ale economiei naționale.

ACEASTĂ GAMĂ cuprinde transmisii mecanice, reductoare de turație, motoreductoare, mecanisme de acționare a armăturilor industriale ș.a. pentru utilaj minier, siderurgic, transportoare industriale, utilaje de construcții, mașini agricole, instalații complexe pentru petrochimie etc.

Întreprinderea participă la realizarea mai multor programe naționale prioritare — cum sînt cel minier, naval, nuclear etc. În anul 1980 s-au fabricat peste 50 000 de reductoare, urmînd ca în actualul cincinal, producția medie anuală de reductoare, mecanisme și pompe să fie aproape dublă față de cea din cincinalul anterior.

Buna calitate a produselor realizate la „Neptun" a determinat și intensa lor solicitare pe piața externă. Astfel, **planul pe acest an prevede o creștere de aproape 7 ori a volumului exportului în comparație cu cel din 1983.**

Care au fost factorii care au condus la aceste realizări remarcabile într-un interval relativ scurt ?

● În primul rînd se cuvine să amintim succesele obținute în **activitatea proprie de cercetare-proiectare.** La ora actuală gradul de înnoire a producției, realizat de la începutul cincinalului, este de 65% (față de cifra de plan de 63%, prevăzută pentru finele anului 1985). Dintre realizările mai importante amintim : realizarea tehnologiilor de execuție și control pentru angrenajele de înaltă portantă, asimilarea troliilor tipizate, a motoreductoarelor cu angrenaje cilindrice și melcate, iar în ultimii ani, construcția de pompe și electropompe în gamă tipizată pentru lichide viscoase și a cuplajelor hidraulice.

În proiectarea gamei de cuplaje hidrodinamice de uz general de 700—3 000 kW, specialiștii uzinei au colaborat fructuos cu Institutul de proiectări pentru utilaj petrolier — filiala Cîmpina, iar cu I.C.S.I.T. „Faur" — filiala Brașov pentru cuplajele destinate centralelor electrice. Cu bune rezultate s-a colaborat, de asemenea, și cu I.C.T.C.M. — București pentru asimilarea unor mecanisme de acționare și a altor agregate complexe, care au înlocuit un important volum de importuri.

„Programul de asimilări și tehnică nouă" al uzinei nu constituie numai o sarcină de serviciu. El a fost în repetate rînduri discutat și în comisia inginerilor și tehnicienilor, fiind repartizate spre rezolvare teme cadrelor tehnice, atît din atelierele de proiectare cît și din secțiile de producție. Pentru temele mai dificile au fost create colective care să analizeze și să elaboreze tehnologii de fabricație, procedee tehnice, materiale noi etc.

Pornind de la faptul că în nomenclatorul nostru de fabricație sînt cuprinse circa 200 de familii de produse, care în cursul unui an se nominalizează în contracte pentru peste 4 000 de tipodimensiuni, s-a impus — ca o prioritate a creșterii eficienței economice și flexibilității producției — **tipizarea reperelor și subansamblelor.** În prezent am reușit ca circa 50% din acestea să se execute tipizat.

Reproiectarea de produse, în vederea ridicării nivelului lor tehnico-calitativ, constituie o activitate permanentă în întreprinderea noastră. Putem exemplifica, dintre acțiunile recente, reproiectarea gamei de reductoare conico-cilindrice tip 2CH, care a condus la alinierea acestor produse la nivelul realizărilor de vîrf pe plan mondial, în condițiile îmbunătățirii coeficienților de putere pe unitatea de greutate (kW/kg) în medie cu 20% și creșterii între 2 și 20 de ori a gradului de valorificare a metalului.

Printre produsele asimilate în vederea reducerii importurilor figurează cuplajele hidraulice reglabile CHR-850 destinate acționării morilor de cărbune la termocentrale ; în premieră pe țară am realizat, de asemenea, alte agregate destinate grupurilor de 330 MW din centralele termoelectrice, reductoare pentru acționarea turbopompelor de alimentare (utilizate la centralele Turceni, Rovinari ș.a.), etc. ca și mecanismele de acționare a armăturilor by-pass. Pentru industria chimică și cea navală a fost introdusă în fabricație o gamă de pompe și electropompe cu șurub, care permit vehicularea fluidelor viscoase, iar pentru excavatoarele miniere gigant, cu rotor port-cupe, am realizat gama de reductoare ESRc-470 și SchRs-1 400 ; împreună, aceste noi produse conduc la economii valutare anuale de peste 40 milioane de dolari. În același timp pentru satisfacerea necesităților industriei naționale, ca și pentru export sînt în curs de asimilare mecanisme de acționare a armăturilor din cadrul centralelor electrice nucleare, care vor fi fabricate într-un sector specializat.

Pentru o imagine cît mai exactă asupra nivelului tehnic al produselor noastre, prezentăm în tabelul de mai jos cîteva comparații de parametri cu realizările producătorilor din alte țări pentru reductoarele de turație conico-cilindrice 2CH-B-160 (turație : 1 000 r/min, raport de transmitere : i=12,5) și pentru cuplajele hidrodinamice reglabile tip CHR-850.

Produsele întreprinderii noastre sînt exportate atît direct, cît și în cadrul exporturilor complexe de instalații industriale, în țări socialiste — U.R.S.S., Cehoslovacia, Polonia, R.D. Germană, R.P. Chineză ; în țări capitaliste dezvoltate — R.F. Germania ; în țări în curs de dezvoltare — Iran, Irak, Egipt, Siria, Libia, India, Pakistan.

Mărețele perspective de dezvoltare a industriei românești (și, în cadrul acesteia, a construcțiilor de mașini), clar conturate și științific fundamentate în proiectele planurilor pe anul 1985 și pe următorul cincinal — planuri în care regăsim concepția profund înnoitoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — constituie și pentru colectivul întreprinderii „Neptun" Cîmpina un îndemn puternic la o și mai intensă concentrare a efortului pentru promovarea rezultatelor științifico-tehnice, pentru realizarea unor produse cu parametri ridicați.

Reductoare de turație

Parametri	„Neptun" Cîmpina	U.R.S.S.	R.D.G.	R.S.C.	Renk R.F.G.
Putere (kW)	22	10	17	18	15
Masă (kg)	180	130	160	167	170
Puterea specifică (kW/kg)	0,122	0,076	0,106	0,107	0,08
Gama de rapoarte	8—40	8—35,5	8—40	3—31,5	5—28

Cuplaje hidrodinamice reglabile

Parametri	„Neptun" Cîmpina	„Voith" tip 750	Austria tip 866	Brendo Sinclair Anglia
Putere nominală (kW)	1 400	6—1 150	1 050—2 050	1 250—2 000
Putere de antrenare (kW)	1 320	425—1 075	963—1 963	1 165—1 915
Masa (kg)	1 780	1 200	1 750	1 800

Radu FRĂȚILĂ
inginer-șef al întreprinderii „Neptun" — Cîmpina

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Cum pot fi asigurate la timp capacitatea de plată și decontările?

SPORIREA eficienței se conturează, în lumina prețioaselor orientări și indicații ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cuprinse în recentele cuvîntări la Plenara C.C. al P.C.R. și la Sesiunea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din luna iunie a.c., ca o problemă deosebit de importantă în fiecare unitate economică, care face necesară creșterea rolului și răspunderii întreprinderilor și organelor financiar-bancare în desfășurarea cu rezultate economico-financiare superioare a întregii activități economice. **Accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante reprezintă una din cerințele esențiale ale desfășurării cu o înaltă eficiență a procesului productiv ;** ea trebuie să asigure permanenta lichiditate a întreprinderilor în circuitul de încasări-plăți, cerință de bază a autofinanțării fiecărei unități economice. Mișcarea mijloacelor materiale și bănești în circuitul producției și circulației mărfurilor reprezintă un proces complex, rezultatul acesteia reflectîndu-se direct în capacitatea unităților de a face față plății obligațiilor bănești în orice moment. În acest cadru, **decontările constituie o pîrghie importantă care poate contribui direct la accelerarea mișcării fondurilor în economie.**

În acest articol ne propunem să prezentăm unele dintre acțiunile și căile concrete de accelerare a decontărilor întreprinse în unitățile economice din județul Mureș — din care unele cu aplicabilitate generală în economie — menite a contribui la creșterea rolului și răspunderii organelor financiar-bancare și întreprinderilor în utilizarea mai eficientă a mijloacelor bănești în economie.

● O primă acțiune o reprezintă **concentrarea eforturilor tuturor factorilor implicați în vederea îmbunătățirii organizării circuitului documentelor financiar-contabile în întreprinderi și, prin aceasta, raționalizarea și accelerarea circuitului lor și mărirea vitezei decontărilor, precum și folosirea celor mai adecvate instrumente de decontare.** Acțiunea desfășurată în acest scop a urmărit revizuirea și îmbunătățirea circuitului documentelor care stau la baza decontărilor și, drept rezultat, la întreprinderea „Metalotehnica", „Imatex", la Țesătoria de bumbac, toate din Tg. Mureș, și la altele s-a reușit să se accelereze decontările cu 2-3 zile. La „Metalotehnica", de exemplu, prin introducerea dispoziției de încasare cu factură în locul dispoziției de plată cu factură, decontările s-au accelerat în medie cu 2 zile.

Tot în cadrul acțiunii, constatîndu-se că livrările nu se fac ritmic și se crează surse atrase pentru întreprinderea comerțului cu ridicata pentru produse alimentare și imobilizări de fonduri pentru Cooperativa de producție, achiziție și desfacerea mărfurilor, au fost înlocuite plățile planificate pentru decontările dintre I.C.R.A. și Cooperativa de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor, inclusiv dispoziția de plată cu factură, cu utilizarea de dispoziții de încasare cu decontare imediată și posibilitate de refuz ulterior, pentru toate produsele. Rezultatul a fost accelerarea decontărilor cu 4 zile la un volum de livrări de 1,5 miliarde lei mărfuri, în condițiile în care refuzurile au rămas la nivelul unor sume nesemnificative.

● Cuprinzînd în control și relațiile de decontări între Întreprinderea comerțului cu ridicata pentru textile și încălțăminte și Întreprinderea comercială locală de stat pentru mărfuri industriale Tg. Mureș, a rezultat că la întreprinderile comerciale de stat, pentru anumite mărfuri industriale, din cauza organizării deficiente a recepției mărfurilor care se făcea cu întîrzieri de 8—10 zile la magazinele de desfacere și a circuitului greoi al acestor documente la sediul întreprinderilor, decontările mai întîrziau încă 3—4 zile, din care cauză I.C.R.T.I. încasa contravaloarea mărfurilor livrate cu o întîrziere de 11—14 zile. Ca efect al măsurilor luate, timpul de decontare dintre cele două unități s-a redus în medie cu 12 zile pentru un volum de marfă cu 600 milioane lei.

Accelerarea rotației mijloacelor circulante

Plecînd de la constatarea că în cadrul localității circuitul poștal are o durată de 3 zile și că facturile cu dispoziție de plată în localitate înregistrează din această cauză un interval de întîrziere de 6-7 zile de la depunerea la poștă pînă la încasarea în contul furnizorului, în timp ce marfa a parcurs acest drum într-o singură zi cu mijloacele de transport auto, **s-a stabilit,** împreună cu conducerea B.J.A.T.M.-ului din Tg. Mureș, **ca toate facturile cu dispoziție de plată pentru livrări de mărfuri de peste 200 mii lei** (care au o pondere de 50% din livrările locale) **să fie predate la plătitor prin curier cel mai tîrziu a doua zi de la data livrării mărfii.** Ca urmare a acestei măsuri, dispoziția de plată cu factură se decontează într-un interval de 4 zile, față de 6-7 zile cît reprezenta durata medie a celor trimise prin poștă.

● O altă acțiune importantă vizează **reanalizarea termenelor de acceptare la plată a documentelor de decontare îndeosebi la unitățile comerciale cu ridicata, ca urmare a îmbunătățirii condițiilor de primire și recepționare a mărfurilor în depozite.** Prin aceasta s-a reușit să se reducă termenele de acceptare și deci să se asigure accelerarea decontărilor la I.C.R.T.I., I.C.R.A., Oficiul farmaceutic ș.a. în medie cu 3 zile pentru un volum de mărfuri de 1,8 miliarde lei.

O metodă utilizată cu eficiență, în cazul cînd documentele de decontare nu s-au încasat în termen sau au fost refuzate pentru diferite motive, **o constituie intervenția directă la băncile cumpărătorilor pentru a se face analiza cauzelor neplății la scadență a mărfurilor recepționate de beneficiari mai ales după ce băncile au primit împuternicirea ca, în astfel de cazuri, pentru achitarea furnizorilor să acorde credite.** Astfel de intervenții au avut ca efect faptul că într-o perioadă scurtă de timp au fost încasate efectiv documente în valoare de 70 milioane lei la Întreprinderea de stofe Sighișoara, Întreprinderea de utilaje și piese de schimb și „Republica" Reghin, „Metalotehnica" — Tg. Mureș ș.a. rambursîndu-se credite nerambursate la scadență de egală valoare. Pe această linie de idei, importantă de subliniat este preocuparea pentru achitarea la timp a contravalorii mărfurilor primite de către unitățile din județ de la furnizori, fie din disponibilitățile întreprinderilor, fie din credite, astfel că sumele neachitate la timp furnizorilor, la nivelul județului nu reprezintă practic decît cîteva facturi cu valori nesemnificative. Efectele măsurilor luate se pot oglindi într-un indicator sintetic al decontărilor din dinamica căruia reiese că documentele neachitate în termen prezintă o evoluție favorabilă astfel că în anul 1983 au fost mai reduse ca număr cu 3 710 documente în valoare de 871 mil. lei decît în anul 1982, situație care este mult îmbunătățită în anul curent și aceasta ca urmare a păstrării nealterate a capacității de plată a întreprinderilor. Toate aceste măsuri au fost luate ca urmare a analizei și controlului situației economico-financiare a tuturor unităților înainte de a se produce dezechilibru între încasări și plăți.

Rezultatele obținute au fost posibile, pe de-o parte, ca urmare a acordării prompte și oportune a creditelor la care întreprinderile erau îndreptățite și în ultimă analiză prin acordarea de credite pentru refacerea capacității de plată, dar și ca urmare a sprijinirii și colaborării perseverente cu întreprinderile, prin acțiuni de maximă eficacitate pentru lichidarea imobilizării fondurilor. Numai în primele 5 luni din acest an

au fost lichidate efectiv peste 858,5 mil. lei credite nerambursate la scadență, adică 94% din cele constatate în aceeași perioadă. Desigur, este clar că preocupările în această direcție se cer continuate cu consecvență pînă la achitarea integrală a tuturor restanțelor de plată.

● Una din cauzele întîrzierilor mai frecvente a decontărilor și asupra cărora trebuie să se acționeze mai mult o reprezintă refuzurile de plată. Frecvența relativ mare a acestora (43% din totalul refuzurilor) este determinată de refuzurile pentru nerespectarea clauzelor contractuale cu privire la cantitate, calitate, termen de livrare ș.a.

Pentru prevenirea lor, **întreaga atenție trebuie acordată în întreprinderi întăririi disciplinei de plan și contractuale,** îmbunătățirii întregului proces al producției materiale începînd de la aprovizionarea tehnico-materială la timp și cu materialele necesare de calitate corespunzătoare și continuînd cu organizarea și desfășurarea procesului de producție în scopul realizării la timp și în condiții de calitate superioară a producției fizice planificate și contractate.

● Refuzurile de plată determinate de neprimirea la timp, respectiv pînă la limita maximă prevăzută de lege pentru scadențarea plății, sînt legate în multe cazuri de întîrzierile ce se produc în transportul mărfurilor la întreprinderile de expediție și camionaj, unități de transport auto sau C.F.R. Întîrzierile la plată din această cauză sînt de 27,5% din total, și apreciem că aplicarea corespunzătoare a măsurilor de optimizare a transporturilor este de natură să conducă la accelerarea vitezei de rulare a mărfurilor către beneficiari și drept urmare să asigure accelerarea plăților către furnizori.

Dacă în cazul neplății mărfurilor determinată de neprimirea mărfii factorii sînt externi, neplata pentru neprimirea documentelor prevăzute în contracte (fără de care produsele nu pot fi recepționate, folosite sau valorificate, sau sumele pretinse nu sînt datorate) nu poate fi tolerată deoarece depinde exclusiv de modul cum își face datoria personalul financiar-contabil și cel din sectoarele de aprovizionare și desfacere din întreprinderi. Volumul destul de mare al acestor refuzuri — de 12% din totalul lor — atestă necesitatea întăririi răspunderii acestui personal și o exigență sporită a organelor de control financiar-bancar asupra modului cum se derulează documentele, care în fapt nu staționează ele, ci banii pe care-i exprimă. Netransmiterea la timp a unui document de decontare nu înseamnă, cum greșit se mai interpretează, o greșeală formală, ci una de fond, căci datorită ei întîrzie mișcarea banilor în economie și se încetinesc decontările. Același efect apare și în cazurile cînd în întreprindere, în calitate de beneficiar, dispozițiile de plată cu factură se mențin în sertare sau se înregistrează cu întîrzieri, deoarece și în acest caz nu stau documentele ci sînt imobilizate fondurile.

În acest context, apreciez că se cer mobilizate mai activ toate mijloacele de influențare a tuturor factorilor implicați pentru întărirea răspunderii în vederea asigurării accelerării decontărilor. Pe această linie de idei, trebuie arătat că economia națională, prin întîrzierile produse în decontări, prin care crește volumul creditelor bancare, suportă consecințe negative incomparabil mai mari față de valoarea penalizărilor aplicate pentru abaterile de la normele privind decontarea produselor; **apreciem deci că pentru a determina creșterea răspunderii în întărirea disciplinei financiare este necesară revizuirea cuantumului acestor penalizări, în sensul dimensionării lor mai adecvate în funcție de valoarea integrală a prejudiciului produs.**

Perfecționarea activității în domeniul accelerării decontărilor și asigurării capacității de plată a întreprinderilor comportă măsuri eficiente atît în activitatea productivă a fiecărei întreprinderi, a compartimentelor sale funcționale, cît și a aparatului de control financiar-bancar, astfel ca prin măsuri convergente să se asigure o desfășurare rapidă, eficientă, a circuitului bănesc, realizarea cu mijloace financiare minime a întregii producții planificate.

Ioan OȚELEA
directorul sucursalei județene Mureș a Băncii Naționale a R.S.R.

Noi surse de sporire a eficienței

OPINII, SOLUȚII

Refolosirea ambalajelor

AM CITIT CU INTERES nota intitulată „Cine plătește ambalajele uzate?" publicată în numărul 13 din acest an al revistei. Dat fiind că ea redă punctul de vedere al furnizorului, aș dori să fac cunoscută și opinia beneficiarilor de ambalaje, solicitînd totodată sprijinul revistei în rezolvarea acestei probleme.

O dată cu creșterea volumului ambalajelor a crescut și ponderea acestora în cheltuielile de transport-aprovizionare, în această categorie de cheltuieli intrînd valoarea ambalajelor primite de la furnizori cu materialele aprovizionate, mai puțin valoarea ambalajelor la prețul de recuperare. Cu cît cota de restituire către furnizor a ambalajelor este mai mare iar ambalajele restituite corespund destinației lor, cu atît valoarea recuperării ar trebui să fie mai mare, reducîndu-se corespunzător cheltuielile de transport-aprovizionare.

În practică lucrurile nu se petrec întotdeauna așa, deoarece pe de o parte produsele sînt depozitate uneori pe platforme deschise, unde stau adesea perioade mai lungi, fapt care supune ambalajele influenței intemperiilor, iar pe de altă parte la utilizarea materialelor în procesul de producție unele ambalaje se deteriorează, fie din cauza manipulării lor cu mai puțină grijă, fie din cauza manipulării cu mijloace mecanizate. Ca urmare a acestor deteriorări, se ajunge la restituirea ambalajelor sub cota admisă de reglementările legale în vigoare sau se restituie în cadrul cotei admise sau peste, dar primitorul ambalajelor refuză plata unei cote părți din contravaloarea lor pe motiv că la recepție se constată ambalaje deteriorate, lipsă de capace sau alte părți componente, că ele nu sînt spălate etc. În aceste cazuri, comisiile de recepție aplică prevederile legale privind recepția, după care le transformă în material recuperabil din lemn, fier vechi, deșeuri de polietilenă sau alt material plastic, deșeuri din cauciuc și altele. Acest neajuns costă anual multe milioane de lei, care încarcă costurile de producție și conduce la consum în plus de materii prime pentru confecționarea de ambalaje noi.

Este adevărat că problemei recondiționării ambalajelor i se acordă toată atenția în normele de utilizare și circulație a ambalajelor, paletelor și containerelor aprobate prin Ordinul M.A.G.F. nr. 96/1981, dar și după părerea noastră el este susceptibil de unele perfecționări. Și iată de ce:

— din experiență se constată că în unitățile industriale beneficiare de ambalaje există o anumită lipsă de personal pentru recondiționarea ambalajelor, deoarece acest personal este considerat ca personal auxiliar. De aceea, consider că dacă unitățile cooperației meșteșugărești sau alte unități prestatoare de servicii ar organiza formații de lucru de 2—3 persoane și ar contracta aceste lucrări de recondiționare a ambalajelor s-ar aduce mari economii cu cheltuieli minime. După părerea noastră, constituirea acestor echipe, care să lucreze la fața locului, este ușoară, nu necesită dotări speciale și nici spații de lucru pretențioase;

— pentru că recondiționările ce s-ar efectua de către unități terțe fac parte din categoria unor prestări dintre unitățile socialiste este necesar să se aprobe un tarif de prestări pentru aplicarea sa uniformă pe economie;

— o serie de ambalaje cum sînt cele care conțin produse chimice sau vopsele nu pot fi spălate de către toate unitățile care utilizează materialele respective, deoarece nu au instalații speciale și efectuînd cu utilaje improvizate spălările necesare ar putea provoca poluarea mediului ambiant. De aceea, apreciem necesar ca unitățile în cauză să fie dotate cu instalații de spălare, iar contravaloarea acestei operațiuni să fie reținută din valoarea de restituire a ambalajelor;

— un alt aspect este acela că pe timpul transportului se deteriorează unele ambalaje, fapt care face ca primitorul să le refuze la plată. Propun ca în aceste cazuri primitorul să fie obligat să repare ambalajele în cauză, iar cheltuielile de reparare să fie suportate de către expeditor sau de către cărăuș cînd poate fi dovedită vina acestuia.

Prin aplicarea acestor propuneri s-ar obține importante economii în gestiunea ambalajelor.

Andrei COZOȘ

Metode ştiinţifice, operativitate, eficienţă în munca de conducere a unităţilor agricole

DUPĂ CUM A REIEŞIT în mod pregnant din documentele recentei Plenare a Comitetului Central al partidului, proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii, industriei alimentare, gospodăririi apelor şi silviculturii în anul 1985 şi, mai cu seamă, proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la Planul naţional unic de dezvoltare economico-socială a României pentru perioada 1986—1990 şi orientările pînă în anul 2000 conturează sarcini de deosebită importanţă în domeniul agriculturii, ramură de bază a economiei naţionale, factor determinant — alături de baza energetică şi de materii prime — pentru dezvoltarea tuturor celorlalte ramuri de activitate.

Componenta cantitativă a acestor sarcini va putea fi înfăptuită printr-o puternică accentuare a laturilor calitative ale activităţii, în primul rînd prin utilizarea deplină şi eficientă a factorilor de producţie, printr-o organizare mai bună, ceea ce impune ca **la nivelul fiecărei unităţi şi fiecărui organ din agricultură să se înfăptuiască indicaţia formulată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu** la Plenara Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, **privind perfecţionarea activităţii de conducere, creşterea operativităţii, asigurarea unei conduceri ştiinţifice, bazată pe cunoaşterea realităţilor şi a cerinţelor.**

Conţinutul conducerii sistemului „întreprinderea agricolă" evoluează ca sferă de cuprindere şi complexitate, odată cu dezvoltarea forţelor de producţie specifice. O conducere dinamică a unităţilor agricole — avînd la bază principii, metode şi procedee ştiinţific fundamentate — implică existenţa unor activităţi efectuate de sistemul conducător într-o anumită succesiune, imprimînd un caracter ciclic procesului de conducere. În aceste condiţii, rolul conducerii nu înseamnă numai a stabili măsuri sau a da directive ; odată luată o hotărîre, aplicarea ei şi obţinerea rezultatelor scontate depind în primul rînd de munca organizatorică, de măsurile concrete întreprinse pentru a se asigura controlul îndeplinirii.

Funcţiile conducerii (previziune-planificare, organizare, coordonare, decizie şi control), acţiunile întreprinse potrivit lor de către sistemul conducător includ sfere de activitate legate logic între ele şi care se condiţionează reciproc, asigurînd totodată rezolvarea întregului complex de sarcini din cadrul unităţii agricole (cercetare-dezvoltare, producţie, comercial, financiar-contabil, personal). Cunoaşterea acestor funcţii, înţelegerea rolului lor în conducerea întregii activităţi reprezintă o condiţie indispensabilă pentru creşterea eficienţei în munca de conducere din agricultură.

● **Funcţia de PREVIZIUNE-PLANIFICARE** se concretizează în stabilirea obiectivelor unităţii agricole şi a mijloacelor necesare pentru realizarea lor într-o etapă bine delimitată. Aceasta presupune optimizarea factorilor de producţie a căror acţiune converge către obţinerea maximului de randament posibil în condiţiile unităţii — **producţii record cu minimum de cheltuieli de muncă vie şi materializată.** Obiectivele menţionate constituie rezultate, respectiv ieşiri ale oricărui sistem de planificare, independent de natura unităţii (de stat sau cooperatistă) sau de nivelul ierarhic. Intrările în sistemul de planificare al unităţilor agricole constau în informaţiile privind trecutul, starea actuală şi cunoştinţele asupra mecanismului de evoluţie, atît a factorilor externi, cît şi a unităţii. Previziunea reprezintă, deci, condiţia de bază, prealabilă pentru cunoaşterea şi exercitarea celorlalte funcţii ale conducerii şi trebuie să fie prezentă la toate nivelurile ierarhice de conducere, de la fermă pînă la consiliul unic agroindustrial. A prevedea înseamnă a discerne posibilităţile consolidării economico-organizatorice a unităţii, elaborînd programul de acţiune specific, pentru prezent şi pentru viitor.

În exercitarea funcţiei de previziune se disting următoarele etape principale :

— **stabilirea perspectivei,** respectiv a direcţiei în care trebuie dirijată dezvoltarea unităţii agricole, urmărindu-se identificarea tuturor informaţiilor (considerate utile) pe baza cărora se pot formula soluţii posibile (de exemplu, profilarea în perspectivă a producţiei vitipomicole a unităţilor agricole dintr-o anumită zonă) ;

— **precizarea obiectivelor** care condiţionează întregul mod de organizare a realizării sarcinilor — ca obiective generale — şi, apoi, integrarea acestora la nivelul fiecărei trepte ierarhice (în cazul menţionat, al profilării în vitipomicultură, suprafeţele se repartizează pe unităţile agricole integrate teritorial în cadrul C.U.A.S.C.) ;

— **elaborarea strategiilor,** cuprinzînd ansamblul deciziilor ce asigură îndeplinirea obiectivelor (precizarea speciilor şi sortimentelor, a perioadelor de plantare, de intrare pe rod etc.) ;

— **elaborarea programelor** pentru fiecare subunitate (fermă), ca parte integrantă din programul general privind organizarea producţiei şi a muncii ;

— **stabilirea mijloacelor** materiale, umane şi băneşti necesare, ţinînd seama de folosirea cît mai economică şi raţională a acestora ;

— **evaluarea strategiilor previzionale** — etapă care conturează sistemul de intenţii precise, ce conduc la elaborarea unor decizii de îndrumare în sectoarele activităţii de bază a unităţii agricole.

Coordonarea de către consiliile unice a unităţilor socialiste din agricultură are în vedere tocmai totalitatea proceselor de dirijare la diferite niveluri de organizare a producţiei agricole, în interdependenţa lor reciprocă, urmărind soluţionarea multiplelor aspecte care trebuie să asigure realizarea optimului parţial (la nivelul unităţilor agricole) şi a optimului total (la nivelul agriculturii ca ramură a economiei naţionale). Prin funcţia de previziune-planificare la nivelul consiliului pot fi stabilite obiectivele zonale şi prevăzute mijloacele necesare pentru atingerea lor, care se concretizează în planurile de perspectivă şi anuale. Totodată, organele de conducere de pe toată scara ierarhică fac previziuni pentru întreaga capacitate de producţie (pe termen lung sau scurt), apreciind astfel potenţialul de care vor putea dispune, ca urmare atît a dezvoltării resurselor prezente, cît şi a oportunităţilor ce se vor ivi.

● **Funcţia de ORGANIZARE** are ca obiect stabilirea optimă a cadrului organizatoric pentru asigurarea funcţionării unităţii agricole de producţie. A organiza înseamnă a concepe şi a preciza modul de realizare a obiectivelor propuse, stabilind tehnologiile, forţa de muncă necesară, mijloacele de producţie ce urmează a fi angrenate, volumul şi calitatea materialelor ce vor fi folosite, perioadele de execuţie etc. Realizarea acestei funcţiuni urmăreşte definirea clară a tuturor elementelor care determină cadrul organizatoric, între care pot fi enumerate : structura de organizare, cu componentele sale şi relaţiile din cadrul acesteia ; sistemul informaţional, care trebuie să corespundă structurii de organizare ; complexul de relaţii exterioare ale ansamblului sistemului ; îmbinarea întăririi autorităţii pe diferite niveluri ierarhice cu descentralizarea activităţii.

Ca o concretizare practică, în cadrul teritorial au fost create condiţii pentru organizarea efectivă a unităţilor agricole pe baza autogestiunii economice, în contextul autoconducerii şi autoaprovizionării teritoriale. Fiecare unitate trebuie nu numai să-şi acopere cheltuielile, ci să obţină şi mijloacele financiare necesare autofinanţării. Organizarea acţiunilor de cooperare între toate unităţile componente ale C.U.A.S.C., înlesneşte asigurarea unor condiţii egale de tehnologie, la un nivel superior, iar în consecinţă, obţinerea unor producţii înalte. Egalizarea condiţiilor de producţie, alături de organizarea unor programe unice de acţiune ale conducerii, are consecinţe favorabile asupra retribuţiei, repartizării veniturilor şi asupra rentabilităţii unităţilor agricole.

Astfel, prin funcţia de organizare sînt definite principalele activităţi ale sistemului de conducere al C.U.A.S.C., al unităţilor şi subunităţilor agricole, în vederea asigurării îndeplinirii sarcinilor, utilizînd cele mai adecvate metode şi mijloace ; totodată sînt precizate canalele de comunicaţie, care să asigure circulaţia corespunzătoare a informaţiilor. La nivelul de execuţie, această funcţie defineşte principalele activităţi de îndeplinire, care ulterior devin sarcini. Activităţile trebuie să fie descompuse în operaţiile cele mai simple, precizîndu-se autoritatea şi competenţa necesară pentru realizarea lor. În urma-

grupării operațiilor după caracteristicile de omogenizare, autoritate și competență, se hotărăsc procedeele și metodele de îndeplinire a activităților, care servesc ca instrumente de acțiune pentru responsabilii acestora.

● **Funcția de COORDONARE** poate fi definită prin unirea și asigurarea tuturor elementelor și posibilităților, prin corelarea acțiunilor necesare realizării obiectivelor urmărite. Ea presupune fixarea unor sarcini precise fiecărui compartiment al unității agricole, pînă la nivelul formației de muncă, evitîndu-se atît necorelarea pe orizontală și verticală a acestor sarcini, cît și încălcarea atribuțiilor dintr-o parte sau alta. În cazul conducerii fluxurilor de producție agricole, conform acestei funcții trebuie făcute anumite sincronizări într-un timp stabilit exact, pentru a nu perturba conducerea întregului proces de muncă. Totodată, conducătorului i se cere să urmărească dacă sarcinile trasate corespund capacității persoanei sau colectivului în cauză și dacă eforturile acestuia se corelează cu ale celorlalți subordonați, să asigure o intercondiționare între organele și posturile de răspundere din unitate.

Programele unitare la nivelurile superioare întreprinderii agricole trebuie corelate cu toate subdiviziunile organizatorice, în vederea utilizării eficiente a resurselor materiale și umane pentru realizarea obiectivelor de plan. Un exemplu concludent privind funcția de coordonare îl oferă acțiunile inițiate de către C.U.A.S.C., care îmbină eforturile cadrelor de conducere ale diferitelor tipuri de unități agricole, ceea ce oferă premise echilibrului intern în cadrul unităților și subunităților organizatorice și unității de acțiune a tuturor membrilor colectivului. Astfel, coordonarea în cadrul sectorului de mecanizare din consiliu (reprezentat prin S.M.A.) trebuie făcută de așa manieră, încît acest echilibru și această unitate de acțiune la nivelul secțiilor de mecanizare să se realizeze prin muncă în colectiv, prin ședințe de lucru cu subordonații și colaboratorii direcți, urmărind obținerea unor rezultate cît mai bune.

● **Funcția de DECIZIE** presupune antrenarea, de către conducerea întreprinderii, a oamenilor muncii pentru atingerea cu maximă eficiență a obiectivelor propuse. Organului de conducere din unitatea agricolă i se cere să cunoască temeinic și să aplice întocmai legislația în vigoare. Prin funcția de decizie, alături de elaborarea de ordine, dispoziții și directive cu caracter obligatoriu, trebuie să se realizeze și motivarea oamenilor muncii din unitate pentru participarea lor — în tripla calitate de proprietari, producători și beneficiari — la realizarea obiectivelor acesteia. Totodată trebuie căutate și folosite modalitățile de verificare și cuantificare a îndeplinirii sarcinilor încredințate.

Exercitarea eficientă a acestei funcții presupune, și în sfera producției agricole, respectarea următoarelor elemente :

— existența unui sistem informațional care corelează toate nivelurile, comanda exercitîndu-se printr-un proces de comunicație între conducători și subordonați ;

— eșalonarea rațională a deciziilor transmise, atît pe diferite trepte ierarhice cît și în timp, urmărindu-se atingerea anumitor obiective care fac parte integrantă din sarcinile generale ale agriculturii, caracteristice fiecărei etape ;

— aplicarea de fiecare conducător a delegării de autoritate în limitele reglementărilor în vigoare ;

— adoptarea unui stil de muncă adecvat principiilor conducerii colective și poziției pe care conducătorii o ocupă în ierarhia întreprinderii ;

— selecția și pregătirea cadrelor de conducere — întrucît dreptul de decizie implică atît autoritate profesională și morală, cît și experiență în munca cu oamenii.

Adăugăm că la nivelul subunităților agricole — datorită nivelului de pregătire încă scăzut al unor lucrători agricoli — este necesar ca dispozițiile să fie formulate cît mai clar și complet, pentru a fi înțelese și executate.

● **Funcția de CONTROL** cere ca organul de conducere să compare rezultatele cu obiectivele, să măsoare diferențele dintre acestea și să verifice în ce măsură structurile și metodele de antrenare a lucrătorilor favorizează realizarea obiectivelor, pentru corectarea în timp util a abaterilor ce pot apărea, determinîndu-se și factorii care le-au cauzat. Procesul de control începe încă din momentul adoptării deciziei, prin stabilirea măsurilor privind efectuarea lui (de pildă, în perioada de la intrarea în producție a unui obiectiv de investiții pînă la atingerea parametrilor proiectați) ; acest proces însoțește întreaga activitate de conducere, în toate etapele și fazele sale (toate celelalte patru funcții ale conducerii interferîndu-se cu el) ; controlul contribuie la prevenirea abaterilor de la obiectivele stabilite, avînd în vedere perfecționarea procesului informație-decizie-acțiune, iar finalitatea lui poate fi concretizată fie prin revenirea procesului sau a activității controlate în limitele normale (optime) de desfășurare, fie prin modificarea calitativă a deciziilor.

La nivelul teritorial al unității agricole sînt necesare :

— diferențierea punctelor de control, potrivit condițiilor de eficacitate a acestuia. Astfel, controlul trebuie concretizat teritorial în punctele „cheie", strategice sau critice, a căror corectare este necesară pentru desfășurarea continuă și în bune condiții a activităților. De exemplu, dacă într-o unitate agricolă livrările nu se realizează conform prevederilor contractuale, atenția trebuie îndreptată nu numai spre sectoarele de aprovizionare și desfacere, ci în primul rînd spre ferme, unde se realizează producția. Controlul în asemenea puncte furnizează informații utile care determină luarea unor decizii de intervenție pentru valorificarea producției agricole ;

— reajustarea (reactualizarea) acțiunilor viitoare, bazată pe informații asupra realizărilor obținute în trecut, pe experiența în controlul unor fenomene. Este recomandabil ca autocontrolul personalului muncitor să se îmbine în mod organic cu controlul din partea conducătorului unității, subunității agricole sau al compartimentelor ;

— flexibilitatea (supletea) controlului — caracteristică de deosebită însemnătate în cazul producției agricole, ținînd seama de condițiile în care se desfășoară aceasta. Astfel, sensibilitatea sistemului de control față de condițiile de mediu relevă adaptarea acestuia la noi parametri de funcționare ;

— adaptarea și integrarea mijloacelor de control la structura organizatorică și de conducere a unității agricole. Rețeaua de informații pentru control trebuie să se suprapună noii rețele de informații pe care o introduce orice modificare în structura organizatorică a întreprinderii, pentru a evita apariția unor scurtcircuitări sau paralelisme în procesul de control.

În concluzie, considerăm că **în etapa actuală, rolul și funcțiile conducerii trebuie să fie adaptate noilor cerințe impuse producției agricole, să fie exercitate simultan și sistematic.** Neglijarea uneia dintre funcții duce la dereglări în toate activitățile unității agricole, la perturbarea întregului mecanism de conducere.

Constantin MARIAN

PERISCOP

Reconstrucția tehnică a întreprinderilor

LA ÎNCHEIEREA primei jumătăți din etapa I-a a programului de reconstrucție tehnică a întreprinderilor de stat din R.P. Chineză, conceput pentru o perioadă de 5—10 ani, rezultatele obținute în introducerea progresului tehnic permit aprecieri concrete asupra rolului modernizării forțelor de producție, ca bază a reproducției socialiste și a creșterii eficienței economiei naționale. Numai în anul trecut, statul a alocat 24 miliarde de iuani pentru înnoirea echipamentului și tehnologiilor în 3 800 de întreprinderi, din principalele ramuri. Din 364 de întreprinderi care au importat tehnologii de peste hotare (cu sau fără participarea capitalului străin prin contracte de cooperare), circa 300 au început deja producția în noile condiții, în alte zeci de unități sînt în curs de realizare linii tehnologice moderne, pentru fabricația de calculatoare și alte echipamente electronice, televizoare, produse textile, alimentare ș.a. Principalul accent se pune însă pe rezolvarea problemei prin forțe proprii. În acest sens au fost stabilite, ca priorități ale programului : economisirea resurselor energetice și materiale și, ca rezultat, reducerea cheltuielilor de producție ; îmbunătățirea calității produselor și diversificarea lor potrivit cerințelor pieței interne și externe ; raționalizarea utilizării resurselor de muncă. Potrivit acestor priorități se urmăresc 12 grupe de măsuri concrete : pînă la finele anului viitor, standardele de stat pentru 1 000—1 500 (iar pînă în 1987 — în total pentru circa 10 000) de produse să fie aduse la nivelul normelor internaționale, întărindu-se totodată controlul tehnic al calității ; concentrarea pe plan teritorial a eforturilor de reconstrucție tehnică ; intensificarea înnoirii și modernizării produselor ; introducerea tehnicii și tehnologiilor de peste hotare cu adaptarea lor la condițiile întreprinderilor chineze ; fundamentarea științifică și economică a introducerii tehnologiilor noi și, în acest scop, înființarea de laboratoare și stații-pilot de ramură și regionale ; introducerea unui sistem de autorizații de producție, pe care întreprinderile să le primească numai pentru acele produse care corespund standardelor de calitate ; recuperarea și refolosirea tuturor resurselor energetice secundare ; introducerea largă a informaticii, pe baza unor planuri cu fundamentare științifico-economică pe fiecare ramură ; creșterea numărului de institute și centre de cercetare și inginerie tehnologică ; dezvoltarea sistemului de informare documentară și trecerea la constituirea unui sistem unic de acordare a brevetelor ; accentuarea stimulării morale și materiale a mișcării de raționalizare și modernizare tehnologică ; îmbunătățirea pregătirii specialiștilor și ridicarea nivelului lor științifico-tehnic.

A. R.

Repartizarea fondurilor sociale de consum (II)

ÎN PRIMA PARTE a acestui studiu *) am prezentat cîteva probleme de principiu privind repartizarea fondurilor sociale de consum. În continuare, ne propunem să abordăm unele aspecte ale practicii de repartizare a fondurilor sociale de consum în țara noastră, respectiv analiza comparativă pe principalele destinații a gradului de acoperire a nevoilor pe care le satisfac, a formelor prin care aceasta se realizează și a criteriilor în funcție de care acestea sînt repartizate.

Formele de repartizare

PENTRU asigurarea unei funcționalități eficiente a sistemului fondurilor sociale de consum prezintă o deosebită importanță alegerea formelor de repartizare a acestora. Principalele forme sînt cele bănești și cele în natură, acestea din urmă concretizîndu-se fie în bunuri sau servicii gratuite, fie în acordarea unor dotații pentru menținerea la un nivel scăzut a prețurilor și tarifelor unor bunuri și servicii.

Fiecare dintre aceste forme are particularități care condiționează anumite modalități ale realizării funcțiilor lor, ale satisfacerii nevoilor sociale ale populației. Astfel, pe calea formelor bănești se pune la dispoziția persoanelor și familiilor beneficiare un venit pe care acestea îl pot utiliza conform preferințelor, înclinațiilor și modului propriu de viață, lucru important în condițiile creșterii continue a nivelului de trai al populației, al lărgirii evantaiului de nevoi și al diversificării posibilităților de satisfacere a acestora. În același timp, utilizarea alocațiilor bănești poate favoriza și neutilizarea acestor venituri în concordanță cu funcțiile lor (așa cum se întîmplă uneori, de pildă, în cazul alocațiilor pentru copii primite de familiile inadaptate social).

Formele de repartizare a fondurilor sociale de consum în natură permit orientarea mai precisă a acestora spre realizarea funcțiilor lor, constituind totodată unul din mijloacele cele mai eficiente de determinare socială a modelului de consum al populației, de influențare activă a mărimii și structurii acestuia. Dezvoltarea lor necesită însă eforturi considerabil mai mari din partea economiei naționale decît formele bănești, întrucît presupun o infrastructură corespunzătoare, dotare materială și forță de muncă de înaltă calificare. De asemenea, inegalitățile în dezvoltarea acestei infrastructuri (în profil teritorial și pe cele două medii) pot să genereze inegalități în repartizarea și consumul acestor forme ale fondurilor sociale de consum.

În satisfacerea diferitelor categorii de nevoi ale populației formele bănești și în natură de repartizare a fondurilor sociale de consum se completează reciproc, existînd nevoi cărora le sînt specifice anumite forme de alocații (de pildă, cele în natură pentru învățămînt și ocrotirea sănătății și cele bănești pentru întreținerea persoanelor vîrstnice și bolnave), dar și nevoi în satisfacerea cărora diferitele forme se completează și se substituie reciproc. Experiența din țările socialiste arată, de pildă, că în creșterea și întreținerea copiilor se utilizează alocațiile pentru copii, indemnizațiile pentru mamele care își întrerup activitatea pentru creșterea copiilor pînă la 2—3 ani, serviciile creșelor și grădinițelor, alimentația la școală, medicamentele gratuite, prețuri și tarife preferențiale la îmbrăcăminte, cărți și reviste, transport, spectacole etc.

Alegerea formelor de repartizare a fondurilor sociale de consum, găsirea combinației optime a acestor forme trebuie să aibă în vedere corespondența fiecăreia cu funcțiile generale și specifice ale fondurilor sociale de consum, cu sistemul de obiective și principiile politicii de repartiție, eficiența utilizării unei forme sau alteia în cazul fiecărei categorii de nevoi, precum și obișnuința oamenilor, tradițiile de consum [1]).

Un criteriu important al evaluării oportunității utilizării diferitelor forme de repartizare a fondurilor sociale de consum îl constituie și implicațiile economice și sociale ale acestora, influența pe care utilizarea unei anumite forme o poate avea asupra altor domenii ale vieții economice și sociale. Astfel, utilizarea dotațiilor din fondurile sociale de consum pentru menținerea prețurilor și tarifelor scăzute la unele produse și servicii (chirii pentru locuință, transport etc.), constituie, pe de o parte, o frînă în funcționarea mecanismului economic al unităților producătoare respective, în punerea activității lor pe bazele eficienței economice și, pe de altă parte, prilejuiește un consum inegal al fondurilor sociale repartizate prin aceste forme, întrucît, fiind asociate consumului plătit de bunuri și servicii, de ele beneficiază într-o măsură mai mare populația cu venituri mai mari. În aceste condiții, în practica economică și socială din țara noastră și din alte țări socialiste (cu excepția R.D.G.) s-a renunțat treptat la acoperirea din fondurile sociale de consum sau alte fonduri bugetare a diferențelor între prețurile și costurile unor produse, între cheltuielile de exploatare a fondului de locuințe și chirii, între costurile și tarifele de transport etc. [2]).

Pentru realizarea cu eficiență maximă a funcțiilor fondurilor sociale de consum și pentru articularea lor corectă în ansamblul relațiilor de repartiție, în mecanismul de funcționare a economiei naționale, o însemnătate deosebită are utilizarea concomitentă a mai multor forme de repartizare, care să se completeze și să se potențeze reciproc în obținerea unor efecte — economice și sociale — pozitive cît mai ridicate, în condițiile volumului de resurse ce pot fi alocate acestor forme de repartiție în fiecare etapă.

După părerea noastră, în perspectivă, configurația sistemului fondurilor sociale de consum din punct de vedere al formelor de repartizare, trebuie să evolueze în direcția multiplicării formelor prin care să se asigure satisfacerea unei anumite categorii de nevoi în așa fel încît prin combinarea lor optimă să se realizeze în mod eficient întregul complex de obiective curente și de perspectivă ale politicii sociale, contribuind în același timp la înfăptuirea eficientă a politicii economice. Este necesar de asemenea ca pe această bază, ca și pe baza sporirii volumului fondurilor sociale de consum, a procesului de descentralizare a formării și repartizării lor să crească elasticitatea utilizării diferitelor forme de repartizare la modificarea condițiilor vieții social-economice și în funcție de situațiile concrete de viață în care intervine repartiția prin fondurile sociale de consum.

Principalele destinații ale fondurilor sociale de consum

DATĂ FIIND IMPORTANȚA deosebită pentru creșterea nivelului de trai și calității vieții populației, ca și pentru asigurarea unui potențial cît mai înalt al factorului uman al creșterii economice, învățămîntul și ocrotirea sănătății sînt considerate domenii prioritare ale utilizării fondurilor sociale de consum. Ca urmare, în practica repartizării fondurilor sociale de consum din țara noastră s-a urmărit acoperirea din aceste fonduri a nevoilor de servicii de învățămînt și ocrotirea sănătății la un nivel cît mai înalt pentru întreaga populație, aceste servicii fiind organizate pe principiul accesului egal al tuturor membrilor societății la utilizarea lor.

Satisfacerea gratuită a nevoilor de învățămînt și ocrotirea sănătății la un nivel socialmente acceptat, impus de cerințele dezvoltării economiei și societății și permis de evoluția economiei, contribuie la realizarea eficientă a obiectivelor legate de ridicarea generală a nivelului de instruire și pregătire profesională, ca și la îmbunătățirea stării de sănătate a populației — componente esențiale ale nivelului de trai al populației — concomitent cu asigurarea aspectelor calitative ale reproducției forței de muncă în conformitate cu nevoile economiei naționale. În același timp, din punctul de vedere al nivelului de trai și calității vieții, accesul egal al populației la serviciile de învățămînt și ocrotire a sănătății constituie o premisă fundamentală a înfăptuirii echității sociale, fiind de fapt o componentă a procesului de realizare a egalității economice a tuturor cetățenilor. Aceasta întrucît posibilitatea atingerii unui înalt nivel de pregătire profesională și o bună stare de sănătate sînt condiții ale egalității în exercitarea dreptului la muncă și, prin aceasta, ale omogenizării veniturilor, a nivelului de trai al populației.

În practica dezvoltării sistemelor de învățămînt și ocrotire a sănătății din țara noastră și din alte țări socialiste, gratuitatea satisfacerii, pînă la nivelul socialmente acceptat ca necesar și posibil de acoperit pentru întreaga populație, a nevoilor respective se împletește cu dezvoltarea unor servicii cu plată destinate satisfacerii la un nivel superior a nevoilor cuprinse în

*) Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 24 din 15 iunie al revistei

[1]) După N. Bădilă, următoarele împrejurări existente în mod obiectiv influențează alegerea căilor concrete de satisfacere a nevoilor sociale ale oamenilor : a) nivelul de eficiență pe care îl asigură satisfacerea trebuințelor respective pe o cale sau alta ; b) implicațiile sociale ale satisfacerii trebuințelor într-o formă sau alta ; c) obișnuința oamenilor, tradițiile și condițiile concrete din fiecare economie națională. (Nicolae Bădilă, Repartiția după muncă, București, Edit. științifică și enciclopedică, 1979, p. 75—78).

[2]) În teoria și practica repartiției prin fondurile sociale de consum este, dealtfel, controversată problema apartenenței acestor dotații la sfera de cuprindere a fondurilor sociale de consum.

aceste categorii. Un exemplu în această direcție îl constituie policlinicile și celelalte instituții sanitare cu plată, care oferă servicii ce țin de exigența individului în acoperirea nevoii sale de sănătate (în legătura cu posibilitatea de a alege medicul, de pildă), ca și organizarea, prin școlile populare de artă, case de cultură etc. a unor forme de învățămînt destinate satisfacerii nevoilor de instruire în concordanță cu preferințele personale.

Între nevoile populației incluse în sfera de cuprindere a fondurilor sociale de consum, cele legate de cultură și artă, sport, odihnă — nevoi legate de dezvoltarea multilaterală a personalității umane, de asigurarea unei bune stări a sănătății populației ca și de petrecerea utilă și civilizată a timpului liber — se detașează ca o categorie foarte largă de nevoi, în care intră atît nevoi de prim ordin cît și nevoi de ordin superior. Fără îndoială, nu se poate vorbi în acest caz de satisfacerea integrală a acestora din fondurile sociale de consum, cea mai mare parte a lor realizîndu-se din veniturile personale ale populației, cu atît mai mult cu cît formarea unora dintre aceste nevoi este determinată, în mai mare măsură decît în cazul altor categorii de nevoi, de factori subiectivi, iar alegerea formelor de satisfacere a acestora depinde de asemenea de gusturile și preferințele individuale. În anul 1980, din valoarea totală a serviciilor de cultură și artă, 35% au fost acoperite din fondurile sociale de consum, restul fiind suportate din bugetul individual al populației. Din totalul cheltuielilor efectuate pentru tratament balnear și odihnă, contribuția beneficiarilor a reprezentat în același an, mai mult de jumătate (52%).

Cheltuielile efectuate din fondurile sociale de consum pentru cultură, artă și sport sînt orientate în principal spre finanțarea căminelor culturale, caselor de cultură, centrelor de îndrumare a creației, bibliotecilor, muzeelor, școlilor populare de artă etc. În activitatea acestora predomină formele de masă ale satisfacerii nevoilor de cultură, artă și sport ale populației care, împreună cu concursurile și festivalurile (finanțate din fondurile sociale de consum), favorizează pătrunderea largă a culturii în rîndurile populației și care, antrenînd mase largi de cetățeni în acțiuni cu caracter sportiv și cultural, asigură realizarea principiului accesului egal al întregii populații, gratuit sau cu înlesniri de plată, la utilizarea acestei categorii de servicii.

În prima perioadă a construcției socialiste, acoperirea în mai mare măsură a acestor nevoi din fondurile sociale, oferta gratuită sau cu tarife scăzute a serviciilor respective, este necesară în primul rînd pentru a facilita accesul maselor largi, pentru a introduce cultura în modul de viață al populației. Pe măsura întăririi consumului alimentar, de îmbrăcăminte, locuință — deci a satisfacerii nevoilor fundamentale de prim ordin — în faza de saturație, lăsînd cîmp liber creșterii veniturilor discreționare ale populației, devine mai eficientă trecerea satisfacerii unora dintre aceste nevoi pe seama veniturilor din muncă. Perspectiva extinderii și diversificării continue a acestor necesități legate de petrecerea timpului liber, în condițiile în care cererea și consumul serviciilor respective țin mai mult de preferințele individuale, de personalitatea consumatorului, constituie argumente ale eficienței satisfacerii lor pe seama veniturilor din muncă.

O altă categorie de nevoi, spre satisfacerea cărora este orientată o parte din fondurile sociale de consum, este legată de asigurarea populației cu locuințe și cu servicii de gospodărie comunală. În ceea ce privește nevoile de locuințe, subliniem că cea mai mare parte a lor în prezent sînt asigurate prin mobilizarea veniturilor personale, fie prin construirea de locuințe proprietate personală, fie prin acordarea de locuințe din proprietatea statului, pentru utilizarea cărora populația plătește chirie. În unele țări socialiste fondurile sociale de consum se utilizează pentru acoperirea acelei părți a cheltuielilor de exploatare a fondului de locuințe care depășește nivelul chiriilor. În general, importanța acestei forme de repartizare a fondurilor sociale de consum scade[3]) și în literatura de specialitate se pune problema reorientării spre alte destinații a mijloacelor utilizate în acest scop, respectiv a concentrării lor spre realizarea altor obiective prioritare (dezvoltarea infrastructurii rurale a serviciilor de ocrotirea sănătății, înfăptuirea politicii demografice, unificarea sistemelor de asigurări sociale etc.). În acest context, fie că satisfacerea acestei nevoi este exclusă din sfera de cuprindere a fondurilor sociale de consum, fie că este considerată ca o problemă posibil de realizat pe măsura satisfacerii la un nivel mai înalt a celorlalte nevoi sociale prioritare și a sporirii potențialului economiei.

Dintre serviciile de gospodărie comunală, cele legate mai direct de consumul familiilor (furnizarea apei potabile, gazelor naturale, energiei electrice și termice etc.) sînt acoperite din veniturile personale ale acestora, din fondurile sociale de consum fiind acoperite în parte acele servicii de gospodărie comunală care se adresează în egală măsură întregii colectivități din localitățile urbane și rurale (iluminatul public, salubritate, întreținerea parcurilor și zonelor verzi, întreținerea și repararea străzilor, drumurilor și podurilor etc.).

Spre deosebire de direcțiile de repartizare a fondurilor sociale de consum pe care le-am prezentat mai sus, respectiv de utilizarea acestora în scopul finanțării serviciilor destinate acoperirii unei anumite categorii de nevoi sociale ale populației, principalele forme ale prestațiilor familiale, veniturilor de înlocuire și ale asistenței sociale (alocații pentru copii, burse, pensii, indemnizații de boală și maternitate, cămine de bătrîni și handicapați, leagăne și case de copii etc.) sînt destinate satisfacerii integrale sau parțiale a ansamblului nevoilor de consum ale categoriilor de populație cărora le sînt adresate. Întreținerea populației pre și postactive (copii, tineretul în perioada de studii, bătrînii) precum și a persoanelor active aflate în incapacitate definitivă sau temporară de muncă, principalul obiectiv al utilizării acestor forme, reprezintă o sarcină economică și socială deosebit de importantă a întregii societăți, la realizarea căreia alături de fondurile sociale participă într-o măsură importantă și veniturile obținute din muncă de către populația activă, avînd loc în acest caz o redistribuire la nivel microfamilial a acestor venituri.

Satisfacerea integrală din fondurile sociale de consum a nevoilor de consum ale populației cuprinse în aceste categorii se realizează prin formele de asistență socială în cazul populației inapte de muncă (bătrîni, persoane handicapate, copii), care nu dispune de mijloacele necesare de subzistență, neavînd nici susținători legali. De asemenea, se poate considera satisfacere integrală a nevoilor de consum la un nivel socialmente acceptat, corelat cu nivelul realizat pe baza retribuției în perioada de viață activă, în cazul pensionarilor de asigurări sociale cu vechime integrală, precum și al celor aflați în incapacitate temporară de muncă. În cazul în care pensionarii de asigurări sociale nu îndeplinesc condițiile de vechime integrală, întreținerea lor se poate realiza numai parțial pe baza veniturilor din fondurile sociale de consum (pensie, ajutor social), restul fiind asigurat de către familie.

La baza repartizării fondurilor sociale de consum pentru întreținerea bătrînilor și bolnavilor stă principiul repartiției lor în funcție de aportul acestora la producția socială, gradul de acoperire a nevoilor persoanelor în vîrstă și ale celor aflate în incapacitate temporară de muncă fiind corelat cu vechimea în muncă și nivelul retribuției realizate în perioada vieții active.

Sarcina întreținerii tinerei generații revine în cea mai mare parte familiei, societatea contribuind parțial la realizarea acesteia, în principal prin intermediul alocației pentru copii, a burselor, a întreținerii copiilor în creșe și grădinițe. În ceea ce privește alocațiile — formă principală a prestațiilor familiale — menționăm că în sistemul actual acestea acoperă numai o parte din cheltuielile minime pentru întreținerea copiilor și se acordă numai unei părți din familiile cu copii, criteriile de acordare și repartizare fiind categoria socio-profesională, mediul de reședință, și nivelul retribuției capului familiei.

■

DETERMINATE de funcțiile lor specifice și de sistemul nevoilor sociale ale populației, satisfacerea nevoilor de instruire și cultură, ocrotirea sănătății și odihnă, de întreținere a populației inapte de muncă din cauza vîrstei înaintate și a bolii, precum și sprijinirea familiilor cu copii în vederea întreținerii acestora constituie principalele direcții de repartizare a fondurilor sociale de consum.

Nivelul pînă la care se asigură satisfacerea din fondurile sociale de consum a fiecăreia dintre aceste categorii de nevoi depinde de locul pe care acestea îl ocupă în ierarhia socială și individuală a nevoilor, de resursele pe care societatea le poate aloca în fiecare etapă pentru consumul populației, de exigențele corelației dintre cele două forme de repartiție — după muncă și prin fondurile sociale de consum — precum și de eficiența mecanismului de repartizare a lor, de modul concret de îmbinare și aplicare a principiilor, criteriilor și formelor prin care se realizează acest proces. Un astfel de mecanism, bine fundamentat și articulat în mecanismul de ansamblu al repartiției, al funcționării economiei naționale, reprezintă o premisă esențială pentru asigurarea în fiecare etapă a unui nivel cît mai înalt de satisfacere a nevoilor sociale ale populației pentru realizarea cu maximă eficiență a funcțiilor pentru care au fost create fondurile sociale de consum, pentru creșterea contribuției acestora la ridicarea nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții.

Grigore VĂLCEANU
Maria MOLNAR

[3]) Ponderea acestor cheltuieli în fondurile sociale de consum a scăzut în perioada 1960—1980 de la 5,8% la 2% în Ungaria, de la 5,1% la 4,3% în Cehoslovacia, în timp ce în Bulgaria ponderea acestor cheltuieli este nesemnificativă. O ușoară tendință de creștere a acestei ponderi se înregistrează în U.R.S.S., de la 4,7% la 5,9%. În R.D.G. creșterea ei este destul de accentuată, de la 2,9% la 11,5%.

Confruntări de idei în problemele dezvoltării (I)

DE UN DECENIU, Organizația Națiunilor Unite editează o publicație cu 10 apariții pe an, „Forumul dezvoltării", căreia îi conferă un rol esențial în formarea unei opinii publice avizate în probleme mondiale de importanță vitală în atenția guvernelor, a sistemului O.N.U. însuși, a organizațiilor neguvernamentale, a celor ce doresc să se informeze, inclusiv din marele public. În articolele publicate în „Forumul dezvoltării" se relevă opinii și orientări din cele mai diverse și mai incitante — atît idei personale, care nu angajează decît pe autorii înșiși, cît și o agendă a preocupărilor diferitelor instituții, organe, organisme și organizații — în problematica dezvoltării economice și sociale în lume. Este perspectiva din care apare interesant să se arunce o privire asupra curentelor care converg sau diverg în această vitală problemă a omenirii, care este dezvoltarea în lumea contemporană.

Desigur, opinii avizate în problematica dezvoltării nu se pot emite fără a ține seama de incidențele majore, care se exercită asupra strategiilor naționale și internaționale ale dezvoltării de către criza economică mondială, ca și de alternativa ei istorică — noua ordine economică mondială. De aceea, cu greu se pot desprinde idei despre dezvoltare care să nu conțină, în premise, implicații și consecințe, date din cele mai diferite zone ale lumii, din cele mai variate domenii ale vieții economice și sociale mondiale. Este de remarcat că o mare parte dintre articolele-studii apărute în publicație vin în întîmpinarea apropiatei Conferințe internaționale asupra populației, care își va desfășura lucrările la Mexico între 6 și 13 august 1984. Pornind de la faptul că populația mondială sporește anual cu nu mai puțin de 80 milioane, că ponderea populației din zonele cu handicap al dezvoltării a sporit de la 2/3 în urmă cu 30 de ani, la 3/4 în prezent și va ajunge la 4/5 în următorii 15 ani, că ritmul fecundității, natalității și sporului absolut al populației înregistrează recorduri tocmai în țările continentului cel mai defavorizat — al Africii (spor absolut anual — de 15 milioane de oameni care trebuie hrăniți, în condițiile cînd producția alimentară pe locuitor a continentului este în scădere continuă) — problema economică stringentă devine folosirea forței de muncă.

Dintr-o asemenea perspectivă, în considerațiile sale, Victor Urquidi, președintele Colegiului din Mexico și al Asociației economice internaționale, pornește de la aprecierea că intensificarea preocupărilor pentru folosirea cît mai deplină a forței de muncă disponibile în țările în curs de dezvoltare n-a dus la o reducere substanțială a situației preexistente, de folosire incompletă. De ce? Pentru că, notează autorul, industrializarea, cu toate că a sporit evident numărul locurilor de muncă, a transformat caracterul și structura forței de muncă folosite (tehnicile industriale moderne, ca formă de economisire a forței de muncă, nu au putut absorbi disponibilitățile în creștere de forță de muncă). Examinînd o serie de alte incidențe ale situației economice mondiale și din țările avansate industrial asupra procesului dezvoltării în țările în curs de dezvoltare, V. Urquidi conchide că aceste țări trebuie să-și reexamineze perspectivele de dezvoltare, fie și numai pe termen scurt și mediu, orientîndu-și eforturile spre asigurarea individuală și colectivă a resurselor care le sînt necesare dezvoltării economice. O asemenea opinie este, însă, oarecum contrazisă de concluziile lui Michael Hopkins asupra unui studiu în cadrul programului mondial de folosire a forței de muncă, din care rezultă că industria, și chiar serviciile surclasează rapid agricultura în ce privește oferta de locuri de muncă. Oricum, se relevă că „schimbarea cheii" dezvoltării nu și-a putut demonstra realmente eficacitatea în climatul de recesiune mondială, care a decelerat ritmurile creșterii și a contribuit la cronicizarea nefolosirii forței de muncă și sărăciei în numeroase țări în curs de dezvoltare. Și atunci, în ardoarea luptei pentru supraviețuire, pentru crearea a cel puțin un miliard de noi locuri de muncă în „lumea a treia", unii observatori văd ca un factor de folosire productivă a forței de muncă așa-zisul „sector nestructurat"*), cu „furibunda sa degringoladă de ingeniozitate, care lansează milioane de soluții pe oră", cel puțin pentru o populație cum este cea a insalubrelor periferii ale orașelor Indiei.

Cît privește insulele Mauritius, directorul executiv al Băncii africane pentru dezvoltare aprecia că acest arhipelag nu are alternativă la strategia dezvoltării industriale orientată spre export și spre substituirea importurilor — optînd însă pentru acele ramuri cu mare intensitate a forței

FIȘE

● *Multă vreme ignorată, problema utilizării eficiente, raționale a combustibililor și energiei în agricultură a devenit deosebit de actuală o dată cu declanșarea crizei energetice. S-a relevat, cu această ocazie, că agricultura modernă, superior mecanizată, este o agricultură intensivă din punctul de vedere al consumului energetic. Pornind de la această premisă — deosebit de însemnată sub aspect economic — doi autori,* Dragoș Toma *și* Ion Bianu, *și-au propus în volumul* „Folosirea economică a energiei în mecanizarea agriculturii", *publicat la* EDITURA „CERES", *să evidențieze care sînt căile susceptibile să contribuie la reducerea consumului energetic în această ramură a economiei. După o sinteză a principalelor tendințe evidențiate în țara noastră și pe plan mondial în ce privește raportul mecanizare-randament energetic, autorii detaliază analize pe fiecare componentă a procesului. Sînt astfel evaluate, pe bază de bilanț, consumurile energetice specifice activităților din producția vegetală și cea animală. Un capitol de carte este consacrat sistematizării modalităților prin care pot fi dimensionate corect consumurile de energie în cazul diferitelor lucrări, iar altul analizează pe larg posibilitățile de extindere a folosirii surselor neconvenționale de energie, integrarea lor eficientă în agricultura mecanizată.*

Conceptul de „interes" în socialism

● *Evoluția economiei socialiste modifică nu numai realitatea social-economică ci și teoria. Între conceptele care necesită reinterpretări, îmbogățiri — în contextul perfecționării mecanismului economic — este categoria de „interese", opinează* N. Belev *în articolul* „Ikonomiceskite interesi v dirjavnoto socialisticesko predpriatie" *(Interesele economice ale întreprinderii socialiste de stat) publicat în numărul 3/1984 al revistei bulgare* „IKONOMICESKA MISL". *Potrivit opiniei autorului, în cadrul întreprinderii socialiste de stat pot fi deosebite două tipuri de interese: cele ale lucrătorilor (inclusiv ale conducerii întreprinderii), pe de o parte, și cele ale societății, în calitate de proprietar al mijloacelor de producție. Interesele personalului muncitor sînt legate de obținerea unor retribuții corespunzătoare cantității și calității muncii prestate, în timp ce interesele societății se concentrează cu precădere asupra realizării unor indicatori macroeconomici: structură de ramură, asigurarea unui nivel mediu de rentabilitate și productivitate pe ansamblul economiei etc. Armonizarea celor două tipuri de interese s-ar putea realiza,*

de muncă, dat fiind faptul că aceasta este calificată, uşor adaptabilă şi relativ ieftină. Pentru Africa, însă, sociologul rural Ajaga Nji consideră necesare mici stabilimente agroindustriale sătești pentru folosirea pe scară largă şi continuă a marilor disponibilități de forță de muncă, pentru a stăvili exodul, mai ales al tinerilor, de la sate, şi pentru a permite populațiilor, mai ales celor marginalizate, îndeosebi femeilor, să deprindă meserii, ocupații menite să le asigure perpetuarea în vetrele sătești, pentru autosatisfacerea necesităților în principal din resursele locale.

De la abordări parțiale, se ajunge la nodul problemei, mai bine spus la unul din aspectele de bază : stilul de dezvoltare propus de țările avansate, bogate, care, după opiniile anumitor observatori, suferă de un fel de „rău de dezvoltare", altfel spus, asistăm la o criză a modelului, a stilului de dezvoltare (denumit „stilul Nordului"). Această adevărată maladie a dezvoltării este propagată în întreaga lume, provocînd, aşa cum opinează Pierre Pradervand, responsabilul unui serviciu de educare în spiritul dezvoltării pentru „lumea a treia", creat la Lausanne, un autentic „sindrom al lui Cain", parafrazînd celebrul personaj biblic care şi-a ucis fratele (Abel) pe care era invidios. Denunțarea „stilului Nordului" în dezvoltarea economică este făcută de autor în probleme majore, cum este sănătatea, respectiv folosirea pesticidelor (care într-o bună măsură, mai de grabă, otrăvesc oamenii, pentru că dăunătorii se adaptează ; rezistenți în 1954 erau numai 25, iar în 1980 au ajuns la 432 !), sau chiar alimentația, pentru a nu mai vorbi de absurdul cel mai flagrant – înarmările (numai marile puteri nucleare dispun de stocuri care echivalează cu 5 tone de exploziv pentru fiecare locuitor al globului).

La rîndul lor, John Irvine şi Ian Miles susțin că pentru a se obține o nouă ordine internațională în domeniul dezvoltării trebuie transformat modelul (stilul) de viață propriu Nordului bogat, caracterizat prin patru indicatori sociali : bunăstarea (prosperitatea materială), gradul de siguranță, identitatea şi libertatea persoanei. Denunțînd acea „prosperitate" generatoare de inegalități social-umane, criminalitatea şi violența – generate de nesiguranța zilei de mîine, creşterea deteriorării psihice şi a consecinței ei extreme – sinuciderea, şi „libertatea" tot mai mult concentrată de cei ce dețin puterea economică, celor săraci rămînîndu-le doar „libertatea" emigrației şi şomajului, autorii se rezumă la a conchide că modelele, stilurile de dezvoltare trebuie să evite dezvoltarea de pînă acum a Nordului, şi să caute soluții de compatibilitate între cerințele progresului material şi eradicarea sărăciei.

Dintre atacurile frontale la adresa dezvoltării – aşa cum este ea propagată pînă în prezent – cel mai violent pare cel lansat de Claude Alvares, ziarist profesionist şi directorul Centrului de studii şi transformări rurale din Gôa (Panaji) din India. Articolul lui C.A. atrage atenția nu numai prin aplombul virulenței polemice ci şi prin pertinența demonstrațiilor, prin caracterul tranşant al opiniilor pe care le emite. El pune procesul dezvoltării, aşa cum se relevă dezbaterilor din lume, sub semnul nesiguranței, al însăşi „dezvoltării mortale" (aşa şi-a şi intitulat articolul !), expunîndu-se în mod deliberat controverselor. După opinia lui C.A., după ce a dominat cinci decenii lumea ideilor economice, noțiunea de dezvoltare s-a angajat, pe drumul declinului. Atacată, denunțată, ideea de dezvoltare, crede C.A., apare drept cea mai scump plătită lecție dintr-o istorie de secole a omenirii. Se poate observa că, de fapt, este pus sub semnul întrebării tipul de dezvoltare care a proliferat inegalitățile economice şi sociale, deteriorarea mediului. „Sistemul industrial n-a ezitat să-i gonească pe toți cei care refuzau această mare aventură a progresului" – arată C.A. ! A agravat sărăcia, a dezrădăcinat populații, a sacrificat pe altarul creşterii industriale rapide orice formă a economiilor de subzistență (denumite uneori economii de autoconsum, alteori de autosuficiență), considerate primitive, oricum subdezvoltate. Sistemul industrial, consideră C.A., a creat un nou tip uman sensibilizat de progresele științei şi tehnicii, ca omul viitorului, pe care a urmărit să-l prolifereze aidoma şi în lumea subdezvoltată industrial. Nu întotdeauna cu cele mai bune rezultate.

conf. dr. Ioan CRISTESCU

*) În treacăt fie spus, aceasta nu este o problemă numai pentru țări sărace, de felul Indiei. În interviul acordat „Forumului dezvoltării", Cesare Marchetti recomanda chiar pentru societățile occidentale suprimarea oricăror restricții față de tentativele oamenilor de a-şi găsi de lucru, inventînd diverse tipuri de activități. În acest sens, se afirmă că economia italiană devine pe de-a-ntregul o economie „la negru", pentru că în meseriile şi ocupațiile cunoscute, tradiționale nu mai sînt mari speranțe de folosire deplină a disponibilului de forță de muncă. La limită, crede C. Marchetti, oamenii pot chiar „uita" că aveau o „profesie de bază"! Şi aceasta nu mai puțin decît pentru zece ani de-acum înainte...

---

susține autorul, în cadrul unei noi categorii economice : aceea de „interese colective". Interesele colective, deşi reflectă în esență interesele personalului muncitor, nu se identifică totuşi cu acestea, sfera lor asimilînd şi obiectivele privind dezvoltarea echilibrată a economiei.

Politică industrială

● *Nu se poate vorbi despre o politică industrială în sensul propriu al termenului în cazul S.U.A. Totuşi, apreciază* Bernard Haudeville *în studiul „Les États-Unis et la politique industrielle" publicat în numărul din mai al revistei „CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA SÉDÉIS", anumite elemente pot fi identificate, unele existente de mai multă vreme iar altele, afirmate mai recent. În rîndul elementelor cu tradiție sînt incluse : programele de susținere a cercetării în industriile de vîrf, în domeniul apărării, credite acordate unor întreprinderi care întîmpină dificultăți financiare, strategii politice în ce privește creşterea capacității concurențiale a producătorilor americani etc. Elemente mai recente care ar putea preciza profilul unei politici industriale în această țară se înscriu pe două planuri. Primul se referă la crearea unui sistem financiar care să permită aplicarea unor proiecte unitare de dezvoltare industrială. Un al doilea plan, ce declanşează vii controverse, priveşte dezvoltarea regională. Potrivit unor opinii, arată B.H., fondurile ar trebui utilizate pentru susținerea unor regiuni aflate în declin (cele care dispun de industrie tradițională) în timp ce alți factori politici militează pentru impulsionarea zonelor în care se află implantată industria de vîrf. Indiferent de opțiune, aplicarea unor astfel de programe pare incertă în sine, deoarece aceasta contravine concepției întreprinzătorilor, potrivit căreia piața asigură cea mai judicioasă alocare a resurselor.*

Ocuparea forței de muncă

● *Ceea ce în terminologia economică s-a încetățenit în ultima vreme sub denumirea de „şomaj structural", nu este un fenomen de conjunctură. După cum apreciază* Yves Fricker *în studiul „La classe ouvrière des années quatre-vingt" publicat în numărul 4/1983 al revistei „TRAVAIL ET SOCIÉTÉ tendința ca diferite categorii profesionale să dobîndească un statut independent şi dinamici diferite pe piața forței de muncă (deci prezența şomajului structural) este specifică societății industriale. Aceasta îşi află originea în divizarea pieței forței de muncă în două segmente care subzistă concomitent. O primă formă a acestei divizări o reprezintă existența unui sector tradițional şi a unui sector format pe baza industriilor moderne. O a doua formă de manifestare se regăseşte în cazul sectorului modern unde, alături de un procent din forța de muncă stabilă, activează numeroase persoane cu statut sezonier (fie forță de muncă străină, fie forță de muncă de proveniență rurală). Explicația apariției acestor fenomene ar consta, potrivit opiniei exprimate de Y.F., în incertitudinile şi variațiile ce caracterizează economiile țărilor capitaliste dezvoltate.*

FIŞE

CONVORBIRI ECONOMICE

cu

Christopher J. DEDE

profesor la Universitatea din Houston, Texas (S.U.A.)

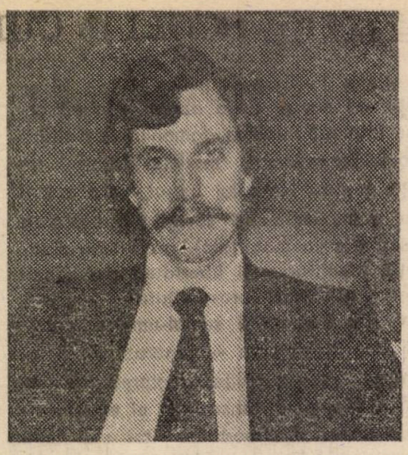

Cercetarea viitorului pentru o lume a păcii

— Calculatorul electronic își croiește drum în cele mai diverse domenii ale vieții economico-sociale. Cum sînt pregătiți tinerii în S.U.A. pentru a-l putea utiliza în viitor ?

— Tinerilor care studiază le sînt transmise în prezent diferite cunoștințe practice care considerăm că vor fi importante în majoritatea locurilor de muncă în momentul cînd ei vor ajunge la maturitate și care din acest motiv au fost incluse în programa școlară. Prelucrarea și manipularea cuvintelor reprezintă un asemenea grup de cunoștințe necesare — chiar pentru elevi foarte tineri — într-o economie bazată pe informații, în care se pune mare accent pe capacitatea de a lucra cu informație scrisă și a transmite idei în formă scrisă. Organizarea datelor este o altă categorie de cunoștințe absolut necesare. Calculatorul ne-a dat posibilitatea de a acumula mari cantități de informații, astfel încît capacitatea de a comanda calculatorul pentru a căuta diverse date este foarte importantă. Încercăm de asemenea să dăm elevilor care se apropie de vîrsta de liceu cunoștințele de bază necesare pentru comunicarea între două persoane care lucrează la distanță, folosind calculatorul (poștă electronică, conferințe prin calculator etc.), care sînt altele decît cele pentru comunicarea directă, față în față. Elevii învață, de asemenea, să elaboreze la calculator diferite reprezentări grafice, pentru care altminteri trebuiau să aibă talentul de a le desena. În sfîrșit, ei învață să construiască modele pe calculator, pentru a înțelege ce s-ar putea întîmpla dacă intervin anumite schimbări. Aceasta din urmă este cea mai abstractă dintre capacitățile pe care ei trebuie să și le însușească.

Totuși ne dăm seama că este foarte dificil să prezicem cu exactitate ce locuri de muncă sau ce cunoștințe vor fi importante în societatea noastră peste trei, cinci sau zece ani, de aceea evităm să pregătim elevii prea îngust, și le dăm niște cunoștințe generale.

— Ați inițiat, în 1970, primul curs universitar din S.U.A. pe tema cercetării viitorului. Ce elemente conține astăzi acest curs ?

— Există destul de puține cursuri universitare în S.U.A. privind cercetarea viitorului. Credem că există un complex de cunoștințe folositoare pentru înțelegerea viitorilor alternativi. Viitorul este ca un copac pe al cărui trunchi ne cățărăm către ramuri. Copacul are doar un singur trunchi, prezentul, dar foarte multe ramuri diferite — foarte mulți viitori alternativi posibili. De fiecare dată cînd luăm o decizie în prezent, tăiem o cracă, dăm la o parte un viitor alternativ, căci fiecare decizie este o realegere și ceea ce nu alegi dispare ca posibilitate. Deci pînă ajungi sus, rămîne un nou prezent și din nou un set de alternative. Studenții noștri învață ceea ce numim „modelarea mediului", examinarea prezentului pentru a vedea ce tendințe și dezvoltări pot apare și deveni importante. Ei învață prognoză, respectiv cum pot forma un copac de viitori alternativi ; învață „evaluare", respectiv studierea implicațiilor posibile ale diverselor ramuri pentru valorile și scopurile umane, inclusiv a efectelor secundare. La „analiza strategiilor politice" ei învață modul cum se poate acționa în prezent pentru a alege între diverșii viitori alternativi, cum se poate forma viitorul, ce ramuri ale copacului trebuie păstrate și care să fie tăiate. Apoi așa-numita „planificare strategică" ia rezultatele analizei, strategiilor politice, ale prognozei, ale evaluării și încearcă să le unească, să le coordoneze într-un plan, de obicei de trei-opt ani, căci este foarte dificil să planificăm pe perioade ce depășesc această limită. În sfîrșit, ei învață conducere, respectiv cum să acționeze pentru a îndeplini planul strategic. Există diferite programe în S.U.A. care își îndreaptă atenția principală numai asupra unuia din aceste domenii enumerate (de exemplu doar a analizei strategiilor politice sau a evaluării), dar viitorologii consideră că importantă este sinteza lor.

— Ce rol atribuiți cercetării viitorului pentru o lume a păcii ?

— Planificarea, așa cum s-a făcut în istoric, pentru o instituție sau pentru o țară, și-a îndreptat de obicei atenția principală asupra aspectelor, obiectivelor, proceselor interne. Într-o epocă în care nu se petrec schimbări externe aceasta este o metodă corectă. Dar trăim într-o epocă în care se petrec considerabile schimbări externe și în care evenimentele externe au adesea un impact mai mare asupra unei instituții și asupra obiectivelor și proceselor interne. Acest lucru își pune fără îndoială amprenta asupra viitorilor alternativi.

Cred că grupurile internaționale de viitorologi, cum este Federația Mondială pentru Studierea Viitorului — din care fac parte și viitorologi români care au adus contribuții importante, în special în domeniul învățării — permit crearea unei imagini mai realiste asupra viitorului lumii. Ei arată că nu există un viitor inevitabil față de care oamenii trebuie pur și simplu să reacționeze și să-l accepte, că există o oarecare libertate de alegere atît la nivel de individ, națiune, cît și de grup, de națiuni. Conștiința acestui fapt este valoroasă și poate contribui la consolidarea păcii, deoarece cîteodată oamenii simt că nu se pot baza pe viitor, sînt blocați de o singură viziune a ceea ce s-ar putea întîmpla, se simt fără putere și cînd te simți fără putere acționezi într-un mod care te face să fii cu și mai puțină putere, poți fi prins ca într-o capcană într-un singur tip de viitor. Oferind viziuni alternative și posibilități alternative, cred că viitorologii contribuie la moduri noi de abordare, astfel ca fiecare persoană, instituție, țară, poate chiar lumea ca întreg să poată contribui la alegerea viitorului.

— Vă aflați la prima dv. vizită în România. Ce impresie v-au lăsat contactele științifice pe care le-ați avut la București ?

— Programul bogat al vizitei mi-a oferit șansa să mă întîlnesc cu mulți specialiști. M-au impresionat mai multe lucruri, dar în mod cu totul special seriozitatea întrebărilor care mi s-au pus în legătură cu implicațiile sociale ale noilor tehnologii. Uneori în S.U.A. oamenii devin atît de fascinați de tehnologie, încît ei sînt interesați să audă doar despre mașină și ce lucruri minunate poate ea să facă. Or, aici interlocutorii au atins imediat un aspect care mi se pare cu mult mai important și anume ce fel de consecințe poate atrage tehnologia respectivă și dacă există moduri în care se pot atenua unele consecințe nedorite din punct de vedere al viitorului. Am apreciat de asemenea modul în care, în condițiile unor resurse totuși limitate, sînt folosite calculatoarele în învățămînt, în sensul că au fost alese domenii importante în care sînt utilizate eficace. Am constatat de asemenea că, aplicînd pentru prima dată calculatoarele în învățămînt, România a fost foarte preocupată să învețe din greșelile altora, folosind astfel în mod înțelept resursele sale. A fost o vizită folositoare pentru mine, ea mi-a sugerat unghiuri noi de abordare și sper să revin pentru a continua discuțiile foarte interesante cu specialiștii români.

Interviu realizat de

Dinu DRAGOMIRESCU

Al treilea deceniu al dezvoltării: evaluări, tendințe

PROCLAMAREA celui de-al treilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare (1981—1990) și adoptarea strategiei internaționale pentru acest deceniu — la a cărei elaborare România a avut o contribuție remarcabilă — au fost primite cu interes de comunitatea internațională. Este adevărat că determinările cantitative și calitative ale strategiei deceniului al treilea al dezvoltării au fost supuse criticilor încă din faza elaborării, în sensul că sînt prea ambițioase sau nu ar răspunde pe deplin exigențelor reclamate de realitățile vieții economice contemporane.

În același timp, economiști, politologi, sociologi din numeroase țări — între aceștia situîndu-se și economiști români —, plasîndu-se pe o poziție realistă, au exprimat opinia că obiectivele deceniului al treilea al dezvoltării pot constitui un sprijin pentru accelerarea dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare, pentru soluționarea unor probleme economice internaționale, în măsura în care ar fi îndeplinite mai multe condiții [1]).

Astfel, creșterea produsului intern brut pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare cu 7% anual pe parcursul acestui deceniu, a produsului intern brut pe locuitor cu 4,5%, a producției agricole cu 4%, a producției industriale cu 9% și alte obiective stabilite pentru deceniul al treilea al dezvoltării dădeau speranțe că la sfîrșitul deceniului s-ar putea ajunge la o reducere cu aproximativ 19% a decalajelor între nivelurile produsului național brut pe locuitor în țările dezvoltate și în țările în curs de dezvoltare, respectiv de la 12,5 : 1 în 1980 la 10,2 : 1 în 1990, la unele modificări în structura economiilor naționale ale țărilor în curs de dezvoltare, la creșterea gradului de ocupare a forței de muncă și de satisfacere a necesarului de produse agroalimentare al populației, la unele ameliorări ale calității vieții în țările în curs de dezvoltare, la o anumită creștere a ponderii acestor țări în economia și schimburile economice internaționale — elemente indispensabile pentru echilibrul economiei mondiale, pentru securitate și pace pe planeta noastră.

Pentru aceasta era nevoie de transpunerea în viață a unui ansamblu complex de măsuri — de altfel prevăzut în strategia internațională pentru deceniul al treilea al dezvoltării — la care să contribuie atît țările în curs de dezvoltare, cît și țările dezvoltate și organismele internaționale; se așteptau modificări de substanță în sistemul relațiilor economice internaționale, în cadrul juridic și instituțional al economiei mondiale.

Așa, de pildă, pentru a se atinge ritmurile convenite pentru creșterea P.N.B. sau a producțiilor industrială și agricolă, s-a preconizat, între altele, ca rata acumulării să se ridice la 24% în țările în curs de dezvoltare, iar ponderea investițiilor în P.I.B. să atingă 28%, exporturile acestor țări să crească cu 7,5% anual, iar importurile cu 8%, ajutorul public pentru dezvoltare să atingă 0,7% din P.N.B. al țărilor dezvoltate pînă în 1985 și 1,0% în continuare, cît mai curînd posibil ș.a.

Cum au evoluat lucrurile pînă anul acesta, al patrulea an al deceniului al treilea al dezvoltării?

Importante rămîneri în urmă

EVALUĂRILE realizate pînă în prezent — la nivel național, regional, sectorial și global, inclusiv în cadrul Comitetului O.N.U. însărcinat cu examinarea și evaluarea aplicării strategiei internaționale pentru al treilea Deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, a cărei ultimă sesiune a avut loc între 7 și 25 mai 1984 la New York, — relevă, cu diferite nuanțări, importante rămîneri în urmă față de obiectivele propuse și, uneori, chiar față de deceniul al doilea al dezvoltării.

Un raport al secretariatului U.N.C.T.A.D., dat publicității la sfîrșitul anului 1983 [2]), evidențiază, de exemplu, că, în loc de a se accelera, creșterea economică în țările în curs de dezvoltare s-a încetinit considerabil, oprindu-se practic cu totul în anul 1983; de la 0,3% în 1981 și 0,5% în 1982, creșterea s-a situat în jur de zero în 1983 și se estimă că se va menține la cote scăzute și în 1984, astfel încît creșterea P.I.B. va fi de numai 1,3% pe întreaga perioadă 1981—1984.

În condițiile creșterii populației, P.I.B. pe locuitor a înregistrat regrese: —2,2% în anii 1980—1982 și —1,3% în întregul interval 1980—1984, așa cum rezultă, de altfel, și din tabelul nr. 1.

Tabelul nr. 1

Creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare în perioada 1960—1984 (în %)

	1960—1970	1970—1980	1980—1982*)	1980—1984**)
P.I.B.	5,8	5,2	0,4	1,3
P.I.B./locuitor	3,1	2,6	—2,2	—1,3
Volumul exporturilor	7,9	3,8	—6,4	—2,1
Volumul importurilor	5,3	9,4	2,1	2,0
Raportul de schimb	—2,0	6,4	0,04	—1,6

*) date efective sau estimative ;
**) date pe bază de previziuni privind 71 de țări în curs de dezvoltare, care în 1980 asigurau 97% din P.I.B. și cuprindeau 95% din populația a 96 de țări în curs de dezvoltare
Sursa : Doc. cit. TD/B/AC. 36/2 dec. 1983, p. 12

Pentru o imagine mai completă asupra realizărilor din primii trei ani ai deceniului al treilea al dezvoltării, am putea menționa că numai două țări în curs de dezvoltare au atins obiectivul stabilit de creștere cu 7% a P.I.B. și numai una singură (Singapore) pe cel de creștere a P.I.B. pe locuitor cu 4,5%.

16 țări în curs de dezvoltare, al căror P.I.B. însumat depășea 100 miliarde dolari în 1980, printre care Arabia Saudită, Brazilia, Argentina, Nigeria, se estimează că vor înregistra o creștere permanent negativă în întregul interval 1980—1984. Alte 32 de țări, care în 1980 dețineau circa 65% din P.I.B. cumulat al țărilor în curs de dezvoltare și în care trăia 32% din populația țărilor respective, se așteaptă la o reducere substanțială a P.I.B. pe locuitor, pe ansamblul aceluiași interval.

Iată de ce, în mod justificat, după părerea noastră, secretariatul U.N.C.T.A.D., comparînd situația actuală cu cea din anii '70, aprecia că, în raport cu începutul anilor '80, criza din deceniul trecut pare minoră.

În ceea ce privește cauzele care au condus la o asemenea situație, aprecierile pe plan internațional sînt diferite. Țările occidentale afirmă că neîmplinirile au fost determinate, pe de o parte, de criza economică mondială, iar, pe de altă parte, de politicile interne necorespunzătoare ale unor țări în curs de dezvoltare (neglijarea agriculturii, lipsa stimulentelor pentru investițiile străine, adoptarea unor programe disproporționate față de posibilități, nemobilizarea în suficientă măsură a resurselor interne, îndatorarea excesivă etc.). Fără a face abstracție de influențele crizei economice mondiale, țările în curs de dezvoltare evidențiază efectele nefaste ale recrudescenței protecționismului, ale politicilor dobînzilor înalte, ale neîndeplinirii obligațiilor asumate de țările dezvoltate în privința ajutorului public pentru dezvoltare ș.a., toate acestea fiind plasate pe fondul lipsei de voință politică din partea țărilor dezvoltate.

În abordarea cauzelor care au condus la mari rămîneri în urmă în îndeplinirea obiectivelor deceniului al treilea al dezvoltării, în spiritul viziunii de largă anvergură a partidului și statului nostru, se impune o analiză multilaterală, multicriterială. În limitele permise de dimensiunile acestui articol, încercăm mai jos cîteva explicații, fără pretenții la o ierarhizare strictă.

[1]) Vezi, de exemplu, Costin Murgescu, **Obiective prioritare în lupta pentru o nouă ordine economică internațională**, Era socialistă nr. 22, 1980; George Marin, **Noua strategie internațională a dezvoltării**, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982; Miljan Komatina, **Vers les pourparlers globaux?**, Revue de politique internationale, Belgrade, nr. 755, 20.IX.1981 ș.a.

[2]) La Contribution de la C.N.U.C.E.D. à l'examen et à l'évaluation, par l'Assemblée générale, de l'application de la Stratégie internationale du développement pour la troisième Décennie des Nations Unies pour le développement (Doc. TD/B/AC. 36/2 dec. 1983)

Realmente, evoluțiile nefavorabile din economia mondială nu au fost de natură să stimuleze creșterea economică în ritmurile preconizate. Primii doi ani ai deceniului au fost anii agravării crizei economice mondiale, creșterea producției fiind de numai 1,2% în 1981 și aproape 0 în 1982. Stagnarea producției mondiale s-a repercutat asupra volumului schimburilor internaționale, care a scăzut cu 1% în 1981 și 2% în 1982 (valoric cu 2% și respectiv 6%). Absența aproape totală a cererii a avut urmări deosebit de negative asupra prețurilor la produsele primare, care, cu excepția petrolului, s-au redus constant în perioada 1980—1982. Unele diminuări ale prețurilor au avut loc, așa cum rezultă din tabelul nr. 2, și la produsele manufacturate, însă în proporții mult mai mici.

Tabelul nr. 2

Fluctuația cursurilor produselor de bază și articolelor manufacturate pe piețele internaționale în perioada 1980—1984
(exprimate în dolari S.U.A. curenți)

	1980	1981	1982	1983*)	1984*)
Produse primare, altele decît combustibilii	14,7	—15,7	—15,3	1	7
Produse alimentare	62,2	—21,4	—30,2	—6	9
Băuturi tropicale	— 5,9	—18,9	— 4,4	5	4
Uleiuri vegetale și semințe oleaginoase	—14,9	— 3,1	—23,0	—9	7
Materii prime agricole	11,2	—13,0	—12,9	3	8
Minereuri, minerale și metale	13,3	—13,4	—12,7	5	10
Petrol brut	65,8	11,5	— 5,6	—15	5
Articole manufacturate exportate de țări capitaliste dezvoltate	10,5	— 5,1	— 2,0	3	5

*) previziuni.
Sursa : Etude sur l'économie mondiale, 1983, Nations Unies, New York, 1983, p. 51

Ca urmare a acestor mișcări neuniforme ale prețurilor, s-au produs noi deplasări în raportul de schimb, care s-a redus cu aproape 5% anual, defavorizînd în continuare țările în curs de dezvoltare.

Pe fondul unor asemenea evoluții, politicile protecționiste promovate de țările capitaliste dezvoltate nu au făcut decît să agraveze situația țărilor în curs de dezvoltare. Nu întîmplător, obiectivul de creștere a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare cu 7,5% anual, prevăzut pentru actualul deceniu, a fost atins, pînă în prezent, de numai 11 țări, care cuprind doar 16% din populația totală a acestui grup de țări. Pentru comparație, menționăm că, în anii '60, 39 de țări, iar în deceniul trecut 23 de țări au cunoscut ritmuri anuale de peste 7,5% la capitolul creșterii exporturilor.

Pe de altă parte, dobînzile excesive au accelerat plățile în contul datoriilor externe, au determinat eforturi supradimensionate din partea țărilor în curs de dezvoltare pentru rambursare, ceea ce a influențat asupra importurilor și efortului de acumulare ale acestor țări. De altfel, obiectivul de creștere a importurilor cu 8% a fost îndeplinit pînă acum de numai 7 țări în curs de dezvoltare, care în 1980 asigurau numai 11% din P.I.B. cumulat al țărilor în curs de dezvoltare și cuprindeau numai 4% din populația lor. Reamintim că în anii '60, 32 de țări, iar în anii '70 — 33 de țări au atins ritmurile de 8% preconizate în strategie pentru creșterea importurilor.

Insuficiența resurselor interne ale țărilor în curs de dezvoltare a determinat, în unele cazuri, rate incredibil de reduse ale acumulării. În țările mai puțin dezvoltate, acumularea internă a depășit în rare cazuri 10%, în anii 1980—1981.

La toate acestea se adaugă, evident, insuficiența resurselor financiare externe. Din 17 țări membre ale Comitetului de asistență pentru dezvoltare al O.C.D.E., numai patru (Danemarca, Olanda, Norvegia și Suedia) au atins ori au depășit obiectivul de 0,7% din P.N.B. destinat ajutorului public pentru dezvoltare și numai două (Olanda și Suedia) l-au depășit pe cel de 1%, în primii ani ai deceniului. Rata medie anuală a asistenței ca procent din produsul național brut înregistrată în R.F.G., Austria, Belgia, Finlanda, Franța, Italia, Elveția și Japonia a fost superioară în anii 1981—1982 celei din perioada 1977—1978, însă rata a rămas staționară sau s-a redus — la circa 0,15% — într-o țară ca S.U.A., cu mare pondere în volumul total al asistenței pentru dezvoltare.

Instituțiile financiare internaționale — F.M.I., Banca Mondială ș.a. — au sporit volumul creditelor și împrumuturilor acordate țărilor în curs de dezvoltare, au introdus unele ameliorări în condițiile de acordare a acestora[3]). Ele rămîn însă total insuficiente față de necesarul actual și de perspectivă al țărilor în curs de dezvoltare, mai ales pe fondul evoluțiilor din ultimii ani a situației lor economico-financiare.

Necesitatea unor negocieri de fond

TOTUȘI, în esență, în relațiile economice internaționale nu au intervenit mutații care să permită transpunerea în viață a măsurilor prevăzute de strategia deceniului al treilea al dezvoltării sau de programele de acțiune adoptate de conferințele internaționale după proclamarea deceniului al treilea al dezvoltării. În acest sens, lipsa de voință politică din partea țărilor occidentale a avut și are o mare înrîurire. Este suficient să amintim că și în cadrul lucrărilor recentei sesiuni a Comitetului O.N.U. pentru evaluarea și aplicarea strategiei internaționale pentru al treilea deceniu al dezvoltării, țările occidentale, îndeosebi S.U.A., Japonia, Anglia, R.F.G., Franța, au evitat sub orice formă să-și asume noi angajamente. Mai mult, față de documentul de lucru prezentat de „Grupul celor 77", care cuprinde un apel către toate statele pentru intensificarea eforturilor în vederea îndeplinirii măsurilor cuprinse în strategia deceniului al treilea al dezvoltării, pentru adoptarea de noi măsuri, îndeosebi de combatere a protecționismului, de ușurare a poverii datoriei externe și de creștere a asistenței financiare și a ajutorului alimentar, S.U.A., Japonia, Piața comună și țările nordice au prezentat documente proprii în care au pus accent pe măsuri de ordin intern în țările în curs de dezvoltare, măsurile referitoare la țările dezvoltate fiind prezentate în termeni foarte generali și neangajanți. În cadrul unor discuții generale — pentru că negocieri propriu-zise nu au avut loc — țările capitaliste dezvoltate au exprimat o opoziție netă față de cererile țărilor în curs de dezvoltare referitoare la combaterea protecționismului și la accesul țărilor respective pe piețele țărilor dezvoltate, față de sporirea asistenței financiare pentru dezvoltare și ajutorul alimentar, reducerea poverii datoriei externe, creșterea accesului acestor țări la resursele F.M.I. și B.I.R.D., precum și față de convocarea unei conferințe internaționale în probleme financiar-monetare.

Practic, lucrările Comitetului O.N.U. pentru evaluarea aplicării strategiei deceniului al treilea al dezvoltării s-au încheiat fără rezultate.

Ce perspective se conturează pentru viitor ?

Din punct de vedere tehnic, uneori — de pildă din partea secretariatului U.N.C.T.A.D. — se exprimă opinia că, pentru a se ajunge la atingerea obiectivelor creșterii economice prevăzute pentru deceniul al treilea al dezvoltării, este necesar ca P.I.B. în țările în curs de dezvoltare să crească în următorii ani cu peste 10% anual. Desigur, asemenea evaluări se pot face în cele mai diverse variante și corelații. Important este însă, după părerea noastră, să se ajungă mai întîi la negocieri de fond între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate asupra posibilităților de aplicare a măsurilor convenite, folosindu-se în acest scop toate prilejurile, inclusiv reuniunile internaționale de amploare la care sînt prezente toate țările — reuniunea ECOSOC, cea de-a IV-lea Conferință generală a O.N.U.D.I. etc. — pentru ca la începutul lunii septembrie 1984, cînd vor fi reluate lucrările Comitetului O.N.U. pentru evaluarea aplicării strategiei deceniului al treilea al dezvoltării, să se poată trece la negocierea unor măsuri care, supuse celei de-a XXXIX-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U., să poată fi adoptate de aceasta.

Acesta este și spiritul aprecierilor partidului și statului nostru, care — așa cum sublinia secretarul general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu — consideră că **„ținînd seama de înrăutățirea considerabilă a situației economice a țărilor în curs de dezvoltare, trebuie să acționăm, împreună cu aceste țări, pentru stabilirea unei strategii comune și pentru intensificarea luptei pe plan internațional, în vederea realizării unor înțelegeri reale cu țările dezvoltate, care trebuie să acorde un sprijin puternic țărilor în curs de dezvoltare".**

George MARIN
Ion BARAC

[3]) La finele lunii mai 1984, Banca Mondială a anunțat, de pildă, că s-a ajuns la o înțelegere ca țărilor sărace să li se acorde, în următorii trei ani, un împrumut fără dobîndă în valoare de 9 miliarde dolari. S-a hotărît, totodată, majorarea capitalului acestei bănci cu 8,4 miliarde dolari.

R. P. MONGOLĂ

Accelerarea dezvoltării economico-sociale

ORIENTĂRILE Congresului al XVIII-lea al Partidului Popular Revoluționar Mongol privind dezvoltarea economico-socială a țării în cursul celui de-al VII-lea plan cincinal au drept coordonată principală accelerarea creșterii și intensificarea procesului de diversificare a economiei. Rezultatele obținute în anii anteriori, ca și obiectivele prevăzute pentru anul în curs pun în evidență dezvoltarea în continuare a bazei tehnico-materiale a principalelor sectoare productive, concomitent cu realizarea unor obiective importante de natură socială, cărora le sînt alocate fonduri sporite.

Potrivit datelor statistice, ritmul de creștere de 5,8% din anul 1983 a **venitului național** față de 1982 va fi menținut și în anul curent, pentru care se prevede un ritm de 6%. În **agricultură**, sector de bază al economiei mongole, majorarea cu 9% a producției globale anticipată pentru anul curent recuperează unele rămîneri în urmă înregistrate în anul 1983, în condițiile unei creșteri efective cu 3%, inferioară prevederilor planului. Realizările anului precedent au fost însă, chiar în aceste condiții, superioare celor din anul 1982, mai ales în domeniul culturilor vegetale. Astfel, producțiile de cereale de circa 813 mii tone, de cartofi (97,5 mii tone) și legume (34 mii tone), obținute în 1983, au depășit substanțial nivelurile anului anterior. În scopul dezvoltării bazei tehnico-materiale, unităților agricole le-au fost livrate în 1983 peste 900 tractoare, circa 380 combine de recoltat cereale, peste 450 autocamioane, precum și 69,3 mii tone îngrășăminte chimice. Construirea de noi adăposturi zootehnice, irigarea unor suprafețe importante de pășuni și asigurarea bazei furajere, precum și creșterea cantităților de fîn și masă verde recoltate au creat condiții pentru accelerarea, în acest an, a producției zootehnice, care constituie sectorul predominant al agriculturii țării.

Industria, a cărei producție globală se prevede să crească în acest an cu 7,8%, a înregistrat în anul precedent depășiri ale ritmurilor planificate în majoritatea ramurilor. Sporuri deosebite au fost obținute, comparativ cu nivelurile din 1932, în producțiile de energie electrică (16,7%), tricotaje (56,6%), încălțăminte din piele (28,9%), conserve de carne (10,6%), produse de panificație (13,1%) ș.a. Concomitent cu majorările de producție, în numeroase unități ale industriei prelucrătoare au fost asimilate produse noi, ridicîndu-se și procentul produselor de calitate superioară.

Susținerea procesului de dezvoltare a principalelor sectoare economice prin alocarea unor importante fonduri de **investiții** s-a concretizat în anul 1983 într-o creștere cu 10% a fondurilor fixe în economie, punerea în funcțiune a unui număr de 878 obiective de investiții de diferite dimensiuni, continuarea lucrărilor la o serie de obiective productive și social-culturale. În prezent, 60% din lucrările de construcții-montaj se concentrează asupra obiectivelor cu termen de predare în anul curent, între care figurează și construcții de locuințe însumînd 157 mii mp, comparativ cu 140 mii mp în 1983.

Desfășurarea activității de investiții constituie în ultimul timp obiectul unor măsuri de perfecționare, atît sub raportul definirii priorităților, cît și sub aspectul mecanismului economic. O trăsătură caracteristică o reprezintă, în contextul accelerării creșterii economice, alocarea prioritară a fondurilor pentru construirea de obiective noi. Perfecționarea mecanismului economic în domeniul investițiilor urmărește cointeresarea simultană a întreprinderilor de construcții-montaj și a celor beneficiare în realizarea la termen și la parametrii prevăzuți a obiectivelor, acestea devenind criterii importante de apreciere a activității întreprinderilor respective.

Creșterea **nivelului de trai** al populației reprezintă o preocupare constantă, reflectată de alocarea în acest scop a unor fonduri importante. În anul 1983, mijloacele pentru finanțarea obiectivelor social-culturale au depășit cu 25% nivelul anului 1982, iar pentru anul 1984, bugetul de stat prevede în acest scop o sumă comparabilă cu cea destinată finanțării ramurilor productive ale economiei naționale, respectiv circa 50% din cheltuielile bugetare totale.

În corelație cu creșterea veniturilor bănești ale populației, în anul 1983 au fost majorate livrările de bunuri de consum alimentare și nealimentare, sporuri mai importante înregistrînd vînzările de bunuri de consum îndelungat — frigidere, televizoare, mașini de cusut, motociclete — precum și cele de produse alimentare.

Dezvoltarea bazei materiale pentru învățămînt, cultură și ocrotirea sănătății este, de asemenea, o preocupare de prim ordin. În ultimii ani ai cincinalului în curs o atenție deosebită se acordă creării condițiilor pentru dezvoltarea învățămîntului de toate gradele, în legătură cu nevoia crescîndă de cadre calificate a economiei naționale. Numai în anul 1983 au fost date în funcțiune spații școlare de peste 10 mii locuri, precum și spații de cazare în cămine pentru un număr important de elevi și studenți, din totalul de 490 mii care frecventează în anul școlar 1983/84 cursurile celor 960 unități de învățămînt de toate gradele. Asistența medicală pentru populația țării, care însuma la 1 ianuarie 1984 1 820 mii locuitori, înregistrează, la rîndul său, evoluții favorabile. În prezent, la 10 mii locuitori revin 23 medici și 109 paturi în unități de asistență medicală.

Progresul economic al Mongoliei socialiste are loc în condițiile unei participări crescînde, în plin proces de diversificare, la diviziunea internațională a muncii. **Schimburile externe**, desfășurate în mod preponderent cu celelalte țări socialiste, evoluează ascendent, concomitent cu extinderea acțiunilor de specializare și cooperare bi și multilaterală cu țările partenere. În anul 1983, prevederile planului de comerț exterior au fost depășite, pe ansamblu, cu 7%.

Evoluția favorabilă a **relațiilor de colaborare româno-mongole** a fost impulsionată în mod deosebit de convorbirile la nivel înalt între tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Yumjaaghiin Țedenbal, secretar general al C.C. al Partidului Popular Revoluționar Mongol, președintele Prezidiului Marelui Hural Popular al R.P. Mongole, desfășurate în iunie 1983, cu ocazia vizitei delegației de partid și de stat mongole în țara noastră. Tratatul de prietenie și colaborare dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Mongolă semnat cu acest prilej asigură pe termen lung un cadru larg, deschizînd noi perspective de întărire și dezvoltare a bunelor relații româno-mongole, de intensificare a conlucrării pe multiple planuri între cele două țări și popoare.

Rezultatele pozitive obținute în cursul anilor în domeniul colaborării economice, apreciate favorabil în Comunicatul comun din vara anului trecut, și-au găsit concretizarea, între altele, în realizarea cu utilaje și asistență tehnică românești a unor obiective de mare însemnătate pentru economia țării prietene, în dezvoltarea schimburilor comerciale bilaterale. Potrivit înțelegerilor între organele de resort din cele două țări, în spiritul orientărilor convenite la nivel înalt, în prezent sînt puse în valoare posibilitățile sporite pe care le oferă pentru intensificarea colaborării însăși înfăptuirea programelor de dezvoltare economică a celor două țări.

Ioachim SILVESTRU

Construcții navale: decalaje occidentale

PENTRU industria vest-europeană constructoare de nave, perspectivele rămîn încă greu de precizat. După criza petrolului, acest sector a trecut la măsuri de adaptare constînd în reduceri de gabarit, reprofilarea unor tipuri de nave comerciale, reduceri mari de personal. Situația este însă deosebit de dificilă — arată ziarul Financial Times *— și cîteva evenimente recente au accentuat acest tablou. Astfel, Franța și-a anunțat intenția de a reduce capacitatea industriei de construcții navale cu circa 30%, în următorii trei ani, ceea ce va determina pierderea locului de muncă de către 5 mii de angajați (din totalul de 22 mii locuri de muncă existente în acest sector); în Anglia au fost închise unele docuri și urmează să fie pus în aplicare un program de creștere a productivității, menit să ridice competitivitatea industriei britanice; în Piața comună a fost acceptată hotărîrea prin care țările membre pot majora subvențiile acordate sectorului, concomitent cu operarea de reduceri asupra capacităților excedentare. Anul trecut, în R.F.G. locurile de muncă în construcțiile navale s-au redus cu 9 mii, la 44 mii, iar în Suedia același sector mai utilizează 8 mii de angajați, față de 28 mii în 1975.*

Principalii producători de nave
(tone registru brut)

	Tonaj lansat la apă			Total comenzi la sfîrșitul anului		
	1973	1982	1983	1973	1982	1983
Japonia	14,7	6,7	6,7	59,6	10,1	14,0
Europa occidentală din care :	12,0	3,8	4,1	54,9	7,7	5,7
Suedia	2,3	0,3	0,3	10,7	0,6	0,5
R.F.G.	1,9	0,6	0,8	7,3	0,9	0,6
Anglia	1,1	0,4	0,5	7,5	1,0	0,6
Spania	1,3	0,6	0,5	7,2	1,5	1,2
Franța	1,2	0,3	0,3	5,2	0,7	0,5
Total mondial	30,4	16,7	15,7	128,9	29,2	32,6

Sursa : după Financial Times

Unul din principalele efecte ale redresării ar urma să îl constituie crearea a circa 200 mii noi locuri de muncă, astfel că nivelul mediu al șomajului se va reduce întrucîtva, la 2,15 milioane de oameni în 1984, față de 2,26 milioane anul trecut.

După aprecierile specialiștilor, inflația se va menține la 3%, la fel ca în 1983, astfel că nu va avea o influență deosebită asupra creșterii economice.

În ce privește exporturile, se așteaptă ca ele să sporească cu 8,5%, în termeni reali, în 1984. Anul trecut, R.F. Germania înregistrase un excedent de 10,1 mrd. mărci în balanța conturilor curente, nivel așteptat să se mențină aproximativ neschimbat în acest an.

R.F.G.: prognoze macroeconomice

REDRESAREA economiei vest-germane, anticipată de principalele institute de cercetări economice în termenii unei creșteri de 3% (față de 1,3% în 1983) este pusă pe seama efectului conjugat al unor factori, ca sporirea consumului privat, majorarea investițiilor industriale și în special amplificarea relațiilor comerciale externe.

Programe de dezvoltare

TURCIA: priorități energetice și în infrastructură

DEPENDENȚA puternică de importul de țiței (în prezent 42% din necesarul de energie al țării se acoperă din import, în condițiile în care importul de țiței satisface 85% din necesarul de țiței și deține totodată o pondere de 40% în volumul valoric al importului de mărfuri al Turciei) și ritmurile rapide de creștere a populației determină ca obiectiv fundamental al politicii guvernamentale dezvoltarea industriei energetice, indeosebi pe bază de lignit și prin utilizarea resurselor hidro. Astfel, în anul 1983 a fost pusă în funcțiune prima din cele 4 turbine de cîte 350 MW de la termocentrala pe bază de lignit de la Afsin Elbistan. Alte 7 turbine cu o putere totală de 1 470 MW se instalează la Mugla, iar alte 4 centrale de 660 MW vor fi amplasate în Anatolia Centrală.

Potențialul hidroelectric al țării, apreciat la 110 miliarde kWh, este utilizat în prezent doar în proporție de 19—12%. Capacitatea celor 46 hidrocentrale existente se ridică la 3 220 MW, dar construirea unui număr de 15 baraje, dintre care se evidențiază îndeosebi barajele Atatürk și Karakaya, va mări puterea instalată a hidrocentralelor cu încă 6 140 MW. Un proiect gigant, care necesită o investiție de 2 miliarde dolari, este barajul Atatürk, de pe Eufrat. În prezent au început deja lucrările de construcții, primul grup de 300 MW urmînd să fie pus în funcțiune în mai 1990, pentru ca ulterior, în decurs de 3 ani, să intre în funcțiune alte 7 grupuri de cîte 300 MW. Reprezentînd cel mai important proiect de lucrări publice al țării, barajul Atatürk va permite, de asemenea irigarea suprafețelor de teren arid din Urfa și va crea posibilitatea dublării producției de orez, bumbac, sfeclă de zahăr și ulei vegetal. În afara acestor două baraje, Autoritatea de Stat pentru Ape (D.S.I.) are în construcție alte 13 baraje, care în decurs de 10 ani vor necesita un volum de investiții de 1 000 miliarde lire și a efectuat, de asemenea, proiecte pentru alte 15 hidrocentrale.

În același timp se află în stadiu de realizare sau de proiect o serie de importante lucrări de infrastructură pe termen lung. Astfel, în octombrie a.c. se va trece la realizarea unui studiu de fezabilitate pentru proiectul de construire a unui tunel sub Bosfor, care va permite legarea căilor ferate din Europa cu cele din Asia Mică. Un alt studiu care va fi terminat în martie 1985 se referă la construcția unui al doilea pod peste Bosfor. Podul va face parte din calea rutieră transeuropeană care pornește din Gdansk traversînd Europa de Est și Turcia pînă la Marea Caspică și Zona Golfului. Un alt proiect major, a cărui realizare ar urma să fie încheiată în anul 1995, se referă la construirea unei noi căi ferate între Ankara și Istanbul, cu 160 km mai scurtă decît actuala cale ferată.

În anul 1982 schimburile comerciale dintre România și Turcia s-au situat la un nivel de 2,92 miliarde lei, România exportînd în ultimii ani cu precădere produse ale industriei constructoare de mașini (utilaj petrolier și chimic, produse electrotehnice etc.) și produse chimice (îngrășăminte, produse sodice, PVC etc.) și importînd produse alimentare, bumbac, magnezită, cărbune, ferocrom.

N. NISTORESCU

EVOLUȚII MONETARE

ULTIMA SĂPTĂMÎNĂ A LUNII IUNIE a.c. a fost marcată de o „agitație" destul de pronunțată a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

Tendința de consolidare a monedei americane a fost determinată de noi factori de influență pozitivă, între care amintim : ridicarea nivelului dobînzii preferențiale „prime rate" de către principalele mari bănci americane de la 12,5 la 13% ; reducerea deficitului balanței comerciale a S.U.A. pe luna mai a.c. la 6,84 miliarde dolari (după recordul lunar din aprilie a.c. de 12,19 miliarde dolari și cel mai redus deficit lunar din decembrie 1983, cînd a fost de 6,74 miliarde dolari).

În același timp însă, publicarea indicelui principalilor indicatori ai economiei americane pentru luna mai a.c., care au arătat o scădere de 0,1% (după o creștere de 0,5% în aprilie a.c. și respectiv prima scădere lunară din august 1982), prefigurează destul de evident o încetinire a activității economice în S.U.A. în a doua jumătate a acestui an, factor de natură să influențeze negativ poziția dolarului S.U.A. pe piețele de schimb. Ca urmare a creșterii unor dobînzi de bază în Europa (în R.F.G. taxa oficială a scontului a fost ridicată de la 4 la 4,5% p.a., în Suedia de la 8,5 la 9,5% p.a., iar în Anglia dobînda de bază la principalele mari bănci a fost ridicată de la 9 la 9,25% p.a.), dolarul a pierdut din recordurile de repreciere înregistrate la un moment dat. Nu este mai puțin adevărat că și băncile centrale vest-europene au intervenit persistent pe piață (Bundesbank, de exemplu, a vîndut în cele 5 zile lucrătoare, peste 200 milioane dolari, cumpărînd mărci, numai la perioada stabilirii cursului de fixing, plus alte multe milioane neidentificate public, direct prin băncile comerciale, în tot cursul zilei), în intenția lor de a limita creșterea cursului dolarului.

În atare condiții, dolarul S.U.A. era cotat la închiderea din 29 iunie, comparativ cu cea de referință din 22 iunie, în repreciere în raport cu **lira sterlină** (1,35 față de 1,3625 dolari/1 liră, continuarea grevelor din industria carboniferă și tendințele tot mai pronunțate de scădere a prețului la țiței jucînd un rol important la această depreciere de 0,9% a lirei), **yenul japonez** (237 și 235,50 yeni/1 dolar, ca factor negativ pentru moneda niponă fiind menționată și scăderea excedentului balanței contului curent al Japoniei la 1,85 miliarde dolari în mai a.c., după excedentul record din luna aprilie a.c., de 3,52 miliarde dolari), **francul elvețian** (2,33 și respectiv 2,32 franci/1 dolar) și **marca vest-germană** (2,79 și 2,7875 mărci/1 dolar) ; față de **francul belgian** era cotat la același nivel de 56,72 franci/1 dolar, în timp ce a pierdut ușor teren în raport cu **francul francez** (8,55 franci/1 dolar pe 29 VI față de 8,56 franci/1 dolar pe 22 VI, moneda franceză beneficiind de recentele ameliorări în domeniul inflației, șomajului și a balanței comerciale, prognozele ministrului finanțelor francez fiind, de exemplu, a unui excedent comercial în 1985 de 11,5 miliarde franci, după un deficit anul acesta de 25 miliarde franci) și **lira italiană** (1 719 și respectiv 1 721 lire/1 dolar, lira beneficiind de nivelul mai ridicat al dobînzilor în raport cu restul valutelor occidentale).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au avut o evoluție contradictorie : creștere la eurolira sterlină (de la 9,875% p.a. pe 22 VI, la 10,5625% p.a. pe 29 VI, și la euromarca vest-germană (de la 6,25 la 6,3125% p.a. în același interval), în timp ce la eurodolar a cotat în jurul aceluiași nivel de 12,75% p.a., iar la eurofrancul elvețian a scăzut ușor de la 4,6875 la 4,625% p.a., la aceleași date de referință.

Prețul **aurului** la Londra a fluctuat în jurul nivelului de 370 dolari/uncie.

Creșterea dobînzilor în Europa occidentală

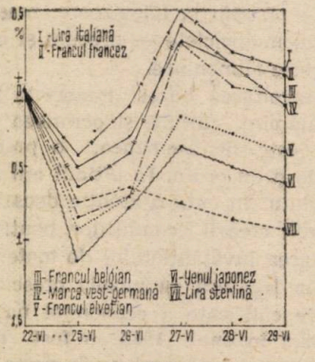

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 25—29 VI ; bază : 22 VI 1984

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

GLOSAR

Asigurarea creditelor de export [II]

BENEFICIARUL poliței de asigurare emisă de organismele specializate este exportatorul sau banca sa. Condițiile care i se cer sînt să fie rezident legal al țării respective și să exporte mărfuri provenind din acea țară. Dar, încă din cursul anilor '60 a început să se extindă practica garanțiilor financiare acordate direct băncilor sau altor instituții financiare din țara exportatorului care împrumută pe termen lung partenerului străin fondurile necesare pentru a face plata la livrare, cu alte cuvinte pentru asigurarea creditului cumpărător. Asemenea tranzacții privesc proiecte importante, de valori mari.

Corelat cu beneficiarul, obiectul asigurării îl formează de regulă mărfuri și servicii autohtone. Ca urmare a unor negocieri repetate, țările din Piața comună, precum și alte țări au convenit că asigurarea poate să includă și mărfuri străine în procente de 30—40% în funcție de valoarea contractului.

Este de reținut că asigurarea creditelor de export acoperă livrările și închirierile de bunuri, deci și leasingul, executarea de construcții, lucrări, proiecte de dezvoltare în străinătate, cedarea de licențe și de alte drepturi asupra unor bunuri nemateriale, prestații diverse, incluzînd și consulting. O categorie distinctă o formează asigurările care acoperă riscul de nerestituire a acontului plătit într-un contract de comerț exterior.

Condiția obligatorie pentru intrarea în vigoare a unei asigurări a creditului de export și respectiv pentru acoperirea riscurilor prevăzute o constituie plata primelor și spezelor aferente de către beneficiar.

O problemă esențială în cadrul asigurării creditelor de export o reprezintă riscurile care fac obiectul acesteia.

Principalele categorii sînt :

Riscuri comerciale în care se includ ;

— insolvabilitatea cumpărătorului sau incapacitatea acestuia de a achita la termenele prevăzute mărfurile livrate de către furnizor ;

— refuzul de plată al cumpărătorului, cu toate că livrările sau prestațiile corespund condițiilor din contract ;

Riscuri necomerciale care cuprind :

— riscul de război, revoluție și alte evenimente cu implicații asupra operațiunilor în cauză ;

— riscul de neplată, rezultînd moratoriu sau alte măsuri de prelungire a scadențelor la transferuri în valută ;

— anularea sau nereînnoirea de către autorități a autorizației de export sau import după expedierea mărfii sau angajamentul unei firme de a expedia marfa ;

— exproprierea sau alte măsuri ale autorităților care împiedică plata ;

— majorarea costului transportului, datorită întreruperii sau prelungirii rutei.

Unele țări includ în riscurile necomerciale și pe cele rezultînd din calamități naturale, cum ar fi cutremure, inundații, uragane, erupții vulcanice. De asemenea, unele organisme, de exemplu ECDG din Anglia, includ ca o clauză generală printre riscuri necomerciale, orice altă cauză de pierderi produsă în afara granițelor țării exportatoare și ieșind din sfera de control a părților contractante.

Riscuri monetare între care se numără :

— riscul creșterii prețului, inclus în ultimul timp pe măsură ce s-a accentuat procesul inflaționist în țările capitaliste ;

— riscul valutar decurgînd din modificarea raportului de curs între moneda națională și moneda în care se face decontarea.

Radu NEGREA

Economie montană

Aida Damșe, Rădăuți — Stabilizarea și intinerirea populației din zonele montane, prin diversificarea posibilităților de ocupare a forței de muncă din aceste zone, constituie în prezent o preocupare în numeroase țări în care regiunile muntoase conteză cu o parte importantă din suprafața lor. Un asemenea caz îl constituie Franța, țară în care zonele muntoase ocupă 21% din teritoriul național, cuprinzînd încă, după mai mult de un secol de exod rural, 6,7% din populația țării. În cadrul politicii naționale de amenajare a teritoriului, în ultimii ani au fost preconizate măsuri adaptate specificului economic și social al fiecărui masiv muntos. O atenție specială se acordă stimulării dezvoltării agriculturii, reprezentată mai ales de creșterea animalelor, în condiții în care să asigure păstrarea echilibrului ecologic. O altă orientare o reprezintă stimularea de către autorități a valorificării în industria mică a unor resurse locale, care să compenseze pe cît posibil reducerea numărului locurilor de muncă din ramurile tradiționale din zonele muntoase, cea textilă în primul rînd, afectate de criză. În sfîrșit, se preconizează ca la amenajările turistice de amploare să se țină seama, în mai mare măsură decît pînă acum, de exigențele agriculturii montane, precum și de faptul că aceste amenajări trebuie să corespundă și cerințelor specifice perioadei de vară, cînd sînt folosite un interval de timp de două ori mai lung decît iarna. Această din urmă caracteristică constituie un rezultat direct al tendinței tot mai frecvente de fragmentare a concediilor.

Termoficare

Georgeta Buzdugan, Brașov — Producerea combinată a energiei electrice și termice și termoficarea prezintă certe avantaje în lumina cărora ponderea extrem de redusă pe care o deține termoficarea în acoperirea necesarului de căldură și apă caldă în unele țări dezvoltate poate într-adevăr apărea paradoxală. În R.F. Germania, de pildă, unde aproape două cincimi din totalul energiei finale consumate sînt utilizate pentru încălzitul clădirilor și prepararea apei calde menajere, această pondere nu depășește în prezent 5%. Așa cum constată un studiu al Institutului de cercetări economice din Berlinul occidental, publicat în **Wochenbericht des DIW** (nr. 21/1984), în absența termoficării consumul anual de energie primară al R.F.G. ar fi fost cu 3 milioane tone cărbune convențional mai ridicat, între care o bună parte procurată din import sub formă de petrol. Extinderea termoficării, pe baza unui sprijin financiar mai substanțial al statului, ținînd seama de amploarea investițiilor pe care le presupune aceasta, este considerată pe deplin justificată de experții citați dacă se au în vedere diversele ei avantaje. Este vorba de posibilitatea valorificării mai ample a resurselor proprii de cărbune chiar în condițiile unor norme mai severe de protecție a mediului înconjurător, creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, prin construirea de noi centrale și economii valutare, prin reducerea importului.

Spor demografic

Ileana Nacu, Florești — Explicația faptului că este nevoie de 2,1 copii pentru a înlocui (a reproduce deci simplu) un cuplu și nu de 2 (situație în care 100 femei ar da naștere la 200 de copii), cum s-ar părea la prima vedere, este următoarea : la 100 fetițe se nasc 105 băieți, astfel încît pentru ca în rîndul acestui lot de copii să fie 100 de fetițe numărul copiilor născuți trebuie să fie în fapt 205. În plus, nu toate aceste fetițe (ci numai să spunem 98) vor atinge vîrsta la care femeile încep să aibă copii, datorită existenței unei mortalități infantile, riscului unor accidente în prima tinerețe etc. În consecință, pentru ca 100 femei să aibă 100 de fiice capabile de a procrea este necesar în exemplul ales (care prezintă cazul Franței) ca ele să dea naștere la 210 copii și nu la 205, ceea ce revine la 2,1 copii pentru o femeie. La mijlocul secolului trecut, cînd rata mortalității era mult mai ridicată, „suplimentul" respectiv era nu de 0,05 copii la o femeie ca în prezent, ci de 1,5 copii, iar pe la 1690 de 1 copil.

În țările în curs de dezvoltare proporția care să asigure reproducția simplă a populației este mult mai ridicată, datorită ratei considerabil mai înalte a mortalității infantile și juvenile.

Obiecte ale muncii

Romeo Cristescu, București — Nu trebuie pierdut din vedere că și materiile prime au o dinamică a lor legată de progresul științific și tehnic, care poate deschide domenii noi de utilizare a acestora, ca și restrîngerea sau dispariția altora. Utilizarea petrolului drept carburant, începînd din secolul trecut, în legătură cu inventarea motorului cu combustie internă, sau trecerea la folosirea uraniului pentru producerea energiei nucleare în secolul nostru, constituie numai cîteva din exemplele cele mai la îndemînă care se pot cita. După cum relevă istoria ultimelor decenii, chiar materii prime dintre cele mai banale și mai răspîndite, cum ar fi nisipul, pot căpăta un rol primordial în ramuri de vîrf ale industriei moderne. Un exemplu elocvent este producerea monocristalelor de siliciu, element esențial în fabricarea circuitelor integrate, ca și a celulelor fotovoltaice, utilizate pentru conversia directă a energiei solare în energie electrică. O altă întrebuințare modernă a acestei materii prime o reprezintă producerea fibrelor optice.

Restrîngerea utilizării într-un anumit scop a unei materii prime (a cuprului, de pildă, pentru fabricarea cablurilor de telecomunicații) nu este neapărat rezultatul descoperirii unui material cu proprietăți superioare, ci al unei veritabile revoluții tehnice, reprezentate în cazul de față de lansarea sateliților de telecomunicații.

Forță de muncă feminină

Marcela Ichim, Orăștie — Creșterea gradului de angajare a femeilor într-o activitate remunerată (exprimat procentual în raport cu totalul populației feminine apte de muncă) este caracteristică pentru aproape întregul continent european în ultimele decenii. Potrivit unui raport recent al Biroului internațional al muncii (B.I.T.), intitulat **Le travail dans le monde**, cele mai înalte rate de activitate feminină se constată în țările socialiste europene (70—80%, în unele cazuri chiar peste 90% din femeile din grupa de vîrstă între 25 și 55 de ani). O feminizare marcată a forței de muncă se constată și în țările scandinave (74,1% în Suedia, 70,8% în Danemarca, 67,1% în Finlanda). Fără a atinge niveluri atît de ridicate, ponderea angajării femeilor a sporit substanțial și în Canada, de la 32% în 1960 la 57,3% în 1980.

Principalele explicații ale tendinței amintite sînt găsite de experții B.I.T. în creșterea nivelului de instruire și pregătire profesională a femeilor, care stă la baza dorinței de a-și valorifica cunoștințele dobîndite, în ușurarea muncii în gospodărie datorită extinderii dotării cu bunuri electrocasnice de folosință îndelungată, în creșterea numărului femeilor cap de familie ca urmare a sporirii incidenței divorțurilor. Fenomenul are însă și o explicație economică importantă, notează raportul citat, și anume erodarea puterii de cumpărare a salariului soților în țări occidentale dezvoltate cu o rată ridicată a inflației.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul numărului 27 din 6 iulie 1984

— România — noi trepte pe drumul progresului și civilizației socialiste **(Dan Condrea)** 2

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

— **NICOLAE CEAUȘESCU** — spirit revoluționar, novator în gîndire și acțiune. Dezvoltare-bunăstare : coordonate fundamentale ale unei strălucite strategii de progres al României (II) **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 5

— Industria românească de rulmenți : loc de frunte în economia mondială **(Gheorghe Badea)** 7

— Clasa muncitoare și partidul ei politic — promotori ai idealurilor de dreptate socială și libertate națională **(Gh. Tudor)** 9

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Producția fizică — îndeplinită ritmic, integral **(Mihai Voinea)** 11

— Dezbateri în mari unități industriale. Înnoirea și diversificarea producției — o cerință a economiei moderne (I) **(V. Boescu, C. Bârnea)** 13

— Direcții ale perfecționării normării muncii în agricultura cooperatistă **(Constantin Ciutacu)** 15

— Realizările de vîrf în înlocuirea importurilor — cale pentru dezvoltarea unui export competitiv **(Radu Frățilă)** 17

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Cum pot fi asigurate la timp capacitatea de plată și decontările ? **(Ioan Oțelea)** 18

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Metode științifice, operativitate, eficiență în munca de conducere a unităților agricole **(Constantin Marian)** 20

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Repartizarea fondurilor sociale de consum (II) **(Grigore Vălceanu, Maria Molnar)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Confruntări de idei în problemele dezvoltării (I) **(Ioan Cristescu)** 24

— Cercetarea viitorului pentru o lume a păcii. Convorbiri economice cu **Christopher J. Dede** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Al treilea deceniu al dezvoltării : evaluări, tendințe **(George Marin, Ion Barac)** 27

— R. P. Mongolă. Accelerarea dezvoltării economico-sociale **(Ioachim Silvestru)** 29

— Tendințe-conjuncturi 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— România : new steps on the way towards progress and socialist civilization **(Dan Condrea)** 2

— **NICOLAE CEAUȘESCU** — a revolutionary and inovative spirit in thought and action. Development — welfare : basic coordinates of a brilliant strategy aimed to Romania's progress (II) **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 5

— The Romanian bearing industry : a leading place in the world economy **(Gheorghe Badea)** 7

— The working class and its political party : promoters of the ideals of social justice and national freedom **(Gh. Tudor)** 9

— The physical production : carried out rhythmically and completely **(Mihai Voinea)** 11

— Debates within large industrial units. New and diversified production : a requirement of the modern economy (I) **(V. Boescu, C. Bârnea)** 13

— Directions for the improvement of the system of labour quotas in the cooperatist agriculture **(Constantin Ciutacu)** 15

— The way to develop o competitive export : imports replaced by high-quality domestic goods **(Radu Frățilă)** 17

— How to insure a good timing for the payment and discount capacity of the enterprise ? **(Ioan Oțelea)** 18

— Management in the agricultural units : scientific methods, promptness and efficiency **(Constantin Marian)** 20

— Schools ● trends ● economists. Debates on the development issue (I) **(Ioan Cristescu)** 24

— The future research for a world of peace. Economic talks with **Christopher J. Dede** 26

— The Third Development Decade : assessements, trends **(George Marin, Ion Barac)** 27

— The Mongolian People's Republic. Gearing up the economic and social development **(Ioachim Silvestru)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Румыния — новые шаги по пути социалистического прогресса и цивилизации **(Дан Кондреа)** 2

— **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** — революционный дух, новаторский в мышлении и действии. Развитие — благосостояние: основные координаты блестящей стратегии прогресса Румынии (II) **(Думитру Чукур, Константин Ионеску)** 5

— Румынская шарикоподшипниковая промышленность: передовое место в мировой экономике **(Георге Бадя)** 7

— Рабочий класс и его политическая партия — инициаторы идеалов социальной справедливости и национальной свободы **(Г. Тудор)** 9

— Примерное выполнение плановых заданий. Продукция в натуральном выражении — ритмичное и полное выполнение **(Михай Войня)** 11

— Обсуждение на крупных промышленных предприятиях. Обновление и модернизация производства — требование современной экономики (I) **(В. Боеску, К. Бырня)** 13

— Направления совершенствования нормирования труда в кооперативном сельском хозяйстве **(Константин Чутаку)** 15

Передовое достижения в замещении импорта — путь развития конкурентоспособного экспорта **(Раду Фрацилэ)** 17

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Как можно обеспечить своевременно платеже способность и оплату? **(Иоан Оцеля)** 18

— Научные методы, оперативность, эффективность в руководстве сельскохозяйственными единицами **(Константин Марнан)** 20

— Школы — течения — экономисты. Борьба идей по проблемам развития (I) **(Иоан Кристеску)** 24

— Исследование будущего за мир во всем мире. Экономические беседы с **Кристофером Дж. Деде)** 26

— Третье десятилетие развития: оценка, тенденции **(Джеордже Марин, Ион Барак)** 27

— М.Н.Р. Ускорение социально-экономического развития **(Иоаким Сильвестру)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

gama CORDIAL

- CREMĂ PENTRU RAS
- DEODORANT
- LOŢIUNE DUPĂ RAS

Produsele cosmetice din gama CORDIAL obţinute pe bază de extract de plante sînt destinate bărbaţilor.

Folosirea acestor produse conferă epidermei o acţiune tonică şi revitalizantă, contribuind la menţinerea echilibrului metabolic al pielii.

Producător: ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE COSMETICE „NIVEA" — BRAŞOV

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ BUCUREȘTI

PRODUCĂTOR:
Întreprinderea Mecanică Fină
București-România -str. Popa Lazăr 9—19
Telefon: 35.00.00; Telex: 11.583

Întreprinderea Mecanică Fină București execută în cadrul programului său de fabricație și următoarele familii de produse:
Aparate și instrumente de măsură și control dimensional — Aparate și mecanisme de orologerie industrială — Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice — Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor și temperaturilor — Scule, portscule, dispozitive și matrițe — Produse din carburi metalice sinterizate — Scule diamantate — Pile și raspele

APARAT CU BILE PENTRU VERIFICAT ALEZAJE 11—18 mm

0,002 mm

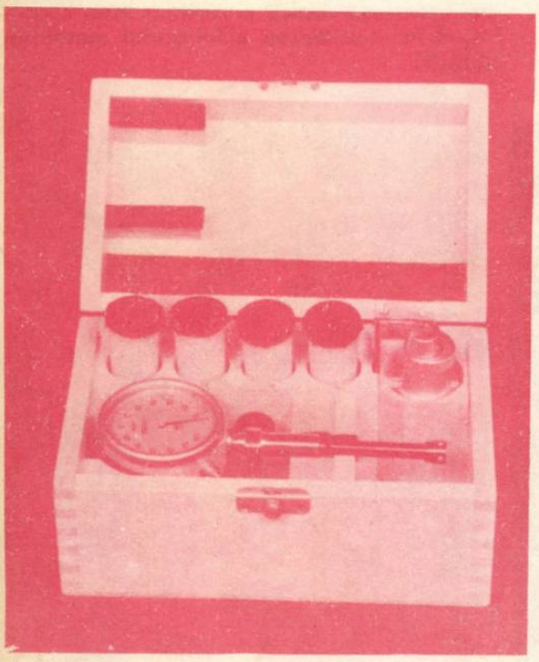

1984 III 2 5

CARACTERISTICI :

— Aparatul se utilizează la măsurarea prin comparație a alezajelor
— Este echipat cu un comparator cu scală bilaterală cu valoarea diviziunii de 0,002 mm și 4 capete de măsurare interschimbabile
— Fiecare cap de măsurare are 4 bile
— Aparatul se reglează cu calibre inel
— Ambalaj : din lemn.

APARAT DE MĂSURAT ALEZAJE CU CITIRE DIRECTĂ

0,002 mm

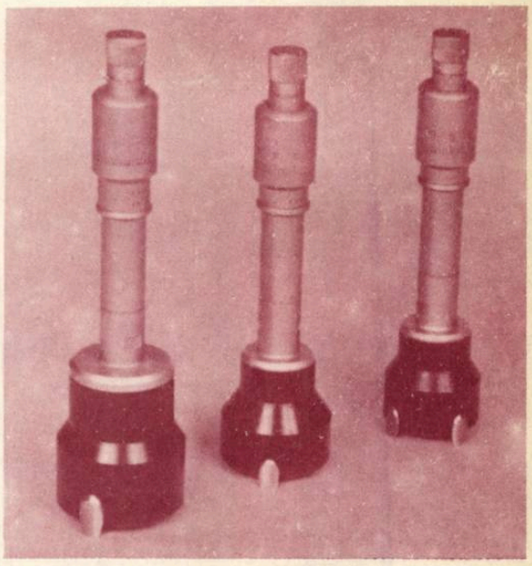

CARACTERISTICI :

— Interval de măsurare : 20...100 mm
— Aparatul este utilizat la măsurarea directă a alezajelor
— Reglarea se face cu calibru inel
— Suprafețele exterioare sint cromate mat
— Diviziunile și cifrele permit o citire comodă
— Ambalaj : din lemn.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

23 AUGUST 40 1944 1984

REALIZĂRI DE ANVERGURĂ ISTORICĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ

CHIMIA ROMÂNEASCĂ- DINAMISM, EFICIENŢĂ

23 AUGUST 40 1944 1984

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI

DINAMICA PRINCIPALILOR INDICATORI AI DEZVOLTĂRII ECONOMIEI NAȚIONALE

- în procente -

FONDURI FIXE

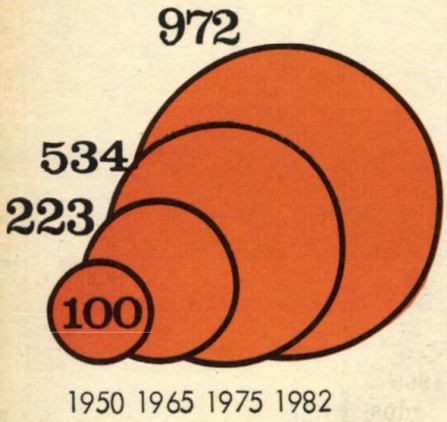

VOLUMUL INVESTIȚIILOR

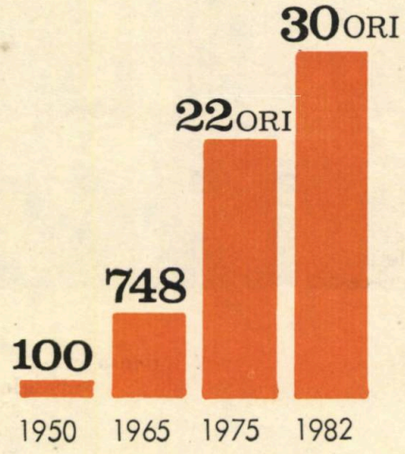

VENITUL NAȚIONAL

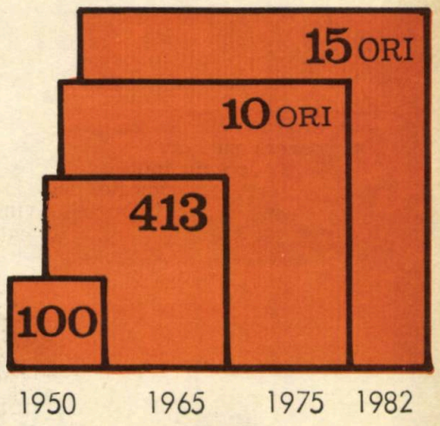

PRODUCȚIA INDUSTRIALĂ

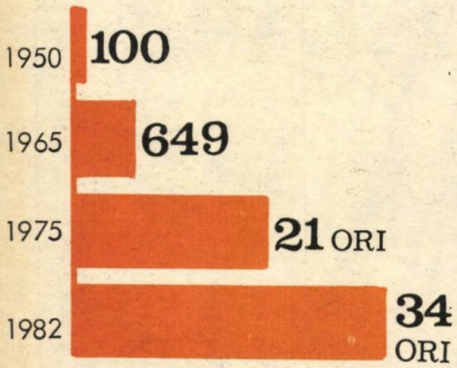

PRODUCȚIA GLOBALĂ AGRICOLĂ

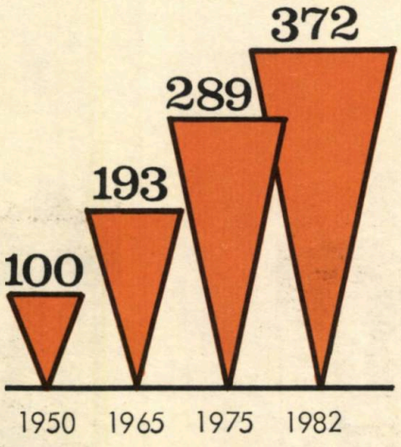

VOLUMUL COMERȚULUI EXTERIOR

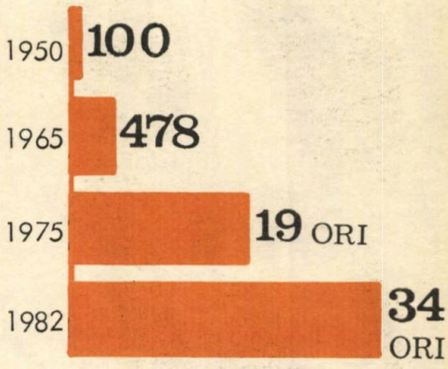

PRODUCTIVITATEA MUNCII PE O PERSOANĂ

ÎN INDUSTRIE

ÎN CONSTRUCȚII-MONTAJ ÎN ANTREPRIZĂ

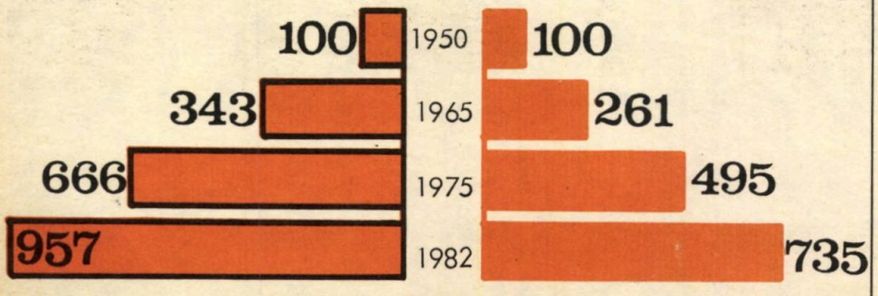

CHELTUIELI PENTRU ACȚIUNI SOCIAL-CULTURALE DE LA BUGETUL STATULUI

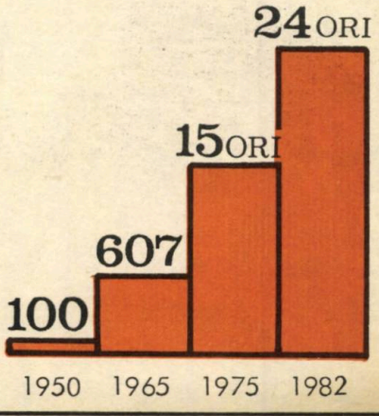

23 AUGUST 40 1944 1984

Realizări de anvergură istorică în dezvoltarea economico-socială a țării

CHIMIA ROMÂNEASCĂ — DINAMISM, EFICIENȚĂ

Gheorghe DINU
ministrul industriei chimice

ÎN PROCESUL dezvoltării economico-sociale a țării, al modernizării structurilor economice industria chimică ocupă un loc deosebit atît prin volumul producției, cît și prin rolul pe care îl are în valorificarea superioară a unor resurse naturale. Atenția de care s-a bucurat această ramură din partea conducerii partidului și statului nostru a determinat ca, în ultimele trei decenii, industria chimică să înregistreze o dinamică dintre cele mai ridicate, depășind ritmurile de creștere din celelalte ramuri ale industriei. Avînd sarcina de a asigura valorificarea superioară a resurselor naturale ale țării și de a diversifica și dezvolta baza de materii prime necesară celorlalte sectoare ale economiei naționale, această ramură deține în prezent un loc prioritar în ansamblul dezvoltării noastre industriale.

■

ÎNAINTE de 1944, România, deși dispunea de materii prime, nu avea o industrie chimică dezvoltată. Cu toate că, în 1938, țara noastră se situa pe locul 6 în ierarhia producătorilor de petrol, nu se putea vorbi practic de o chimizare a acestuia. Pînă în 1944 industria petrochimică era practic inexistentă ; funcționau doar cîteva instalații mici de separare a benzenului și toluenului după procedeul Edeleanu și o instalație de izooctan. De asemenea, metanul nu era chimizat în suficientă măsură (numai o mică parte se chimiza ca negru de fum), cea mai mare parte servind pentru încălzitul locuințelor. După naționalizarea principalelor mijloace de producție și după primele planuri anuale din 1949 și 1950, programele de dezvoltare a industriei chimice au asigurat o evoluție mereu ascendentă a acestei ramuri, în raport cu cerințele economiei naționale.

● Producția industriei chimice a crescut în 1983 de 339 ori față de 1938 ● Ponderea produselor chimice în exportul total al țării s-a ridicat de la 7,6% în 1966 la 13,3% în 1983 ● România exportă produse ale industriei chimice în peste 65 de state ale lumii ● În acest an vor fi asimilate peste 220 de noi produse pentru toate sectoarele economiei naționale ● Modificări de structură în dezvoltarea ramurii, prin trecerea progresivă de la chimia grea la cea de sinteză fină

În dezvoltarea industriei chimice o importanță deosebită au avut hotărîrile istorice ale Congresului al IX-lea al partidului, care au stabilit noi orientări calitative. În raportul prezentat Congresului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Industria chimică are un rol de mare însemnătate în dezvoltarea economiei noastre. Sarcini importante revin industriei chimice în vederea satisfacerii nevoilor agriculturii cu îngrășăminte, biostimulatori și antidăunători, a cererilor de fibre și fire ale industriei textile, a nevoilor de produse chimice pentru celelalte ramuri ale industriei, de medicamente și bunuri de consum pentru populație. De asemenea, industria chimică va trebui să-și sporească simțitor contribuția la export."**

Un merit incontestabil în dezvoltarea acestei ramuri îl are secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care cu clarviziune a stabilit o concepție științifică cu privire la dezvoltarea industriei chimice, a indicat și sprijinit pătrunderea progresului tehnic, a cuceririlor științei în producție, chimia dispunînd în prezent de obiective și capacități de producție de înaltă tehnicitate

În această perioadă, punînd în aplicare politica științifică a partidului de industrializare socialistă, sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, au fost construite numeroase unități de mare capacitate, utilate la nivelul tehnicii înaintate, au fost dezvoltate și modernizate majoritatea unităților existente. Astfel, au fost conectate la circuitul industrial noi complexe petrochimice (pe platformele de la Pitești, Borzești, Ploiești, Rm. Vîlcea, Telejean, Midia, Timișoara), combinate de îngrășăminte chimice (la Craiova, Piatra Neamț, Tg. Mureș, Tr. Măgurele, Năvodari, Arad, Slobozia și Bacău), întreprinderi de produse sodice (la Govora, Rm. Vîlcea, Giurgiu), uzine de fibre și fire artificiale și sintetice (la Brăila, Popești-Leordeni, Săvinești, Suceava, Dej, Cîmpulung Muscel, Iași, Roman, Vaslui), întreprinderi pentru prelucrarea materialelor plastice (la București, Buzău, Iași, Focșani, Bistrița-Năsăud), fabrici de anvelope (la București, Florești, Zalău, Drobeta-Tr. Severin), combinate și întreprinderi de articole tehnice de cauciuc (la București, Pitești, Tg. Jiu, Botoșani), întreprinderi de medicamente (la București, Iași, Cluj), de cosmetice (la București, Cluj-Napoca), de coloranți, lacuri și vopsele (la Codlea, București, Oradea) etc.

În același timp, volumul producției fizice a cunoscut sporuri apreciabile. Astfel, față de anul 1965, în 1983 s-au obținut creșteri importante la produsele de bază ale industriei chimice : la acid sulfuric de 3,6 ori, la amoniac de sinteză de 11,6 ori, la îngrășăminte chimice 100% s.a. de 9,8 ori, la antidăunători de 1,8 ori, la etilenă de 26 ori, la metanol de 8,4 ori, la fibre și fire artificiale de 3,6 ori, la fibre și fire sintetice de 52 ori, la materiale plastice și rășini sintetice 100% de 8,4 ori, la cauciuc sintetic de 4,8 ori, la detergenți de 5,3 ori, la coloranți și pigmenți organici de 2,3 ori, la aluminiu primar și aliaje din aluminiu de 2,5 ori etc.

O importanță majoră în asigurarea ritmului înalt de dezvoltare a industriei chimice a avut-o faptul că, în ultimele 3 decenii, s-a lărgit baza de materii prime prin utilizarea a noi resurse, în primul rînd petroliere, baza economică pentru dezvoltarea producției de polimeri, materiale sintetice cu o mare valoare de utilizare. Posibilitățile chimiei moderne de a obține, prin procese chimice de transformare, o serie de produse ce-și găsesc o largă utilizare ca materii prime sau auxiliare în alte industrii cît și ca bunuri de larg consum pentru nevoile populației sau pentru sănătate au determinat ca aceasta să devină un element important în introducerea progresului tehnic în toate ramurile economiei. **La fiecare deceniu, volumul produselor de sinteză organică s-a triplat.**

Graficul nr. 1:
DINAMICA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE CHIMICE

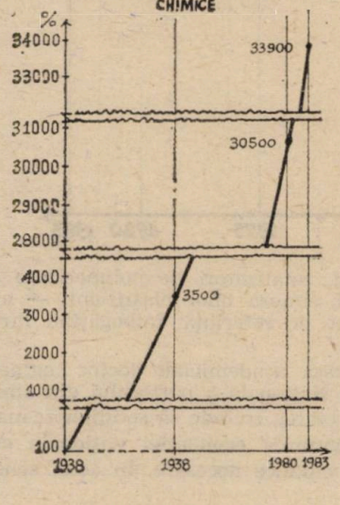

■

PENTRU sporirea și diversificarea continuă a producției industriei chimice a fost necesară, în primul rînd, dezvoltarea ingineriei chimice, legată direct de cercetarea științifică în acest vast domeniu de activitate. Complexitatea temelor de cercetare aplicate în producție a crescut de la an la an, fapt ilustrat de valoarea produselor obținute, care în 1980 era de circa 20 ori mai mare decît cea din 1970. Datorită creșterii im-

petuoase a industriei chimice cît şi a noilor planuri de dezvoltare a acestei ramuri, în următorii ani s-a simţit nevoia şi s-a pus problema reorganizării cercetării din acest domeniu. În 1973, din iniţiativa tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, prim viceprim-ministru al guvernului, preşedintele Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, s-a trecut la reorganizarea cercetării chimice la nivel naţional, prin înfiinţarea Institutului Central de Chimie, care coordonează atît unităţile de cercetare şi proiectare ale Ministerului Industriei Chimice, ale Academiei Republicii Socialiste România, cît şi activitatea de cercetare din învăţămîntul superior. În acest mod, forţele de cercetare şi proiectare au fost concentrate spre studierea unor probleme prioritare ale chimiei şi introducerea lor rapidă în producţie.

Dinamica unor produse de bază

Produsul	UM	1950	1965	1975	1980	1983
Etilenă	mii tone	—	12	155	267	315,7
	%		100	13 ori	22 ori	26 ori
Materiale plastice şi răşini sintetice (100%)	tone	359	75497	346741	579030	632917
	%	100	210 ori	966 ori	1613 ori	1763 ori
Cauciuc sintetic	tone	—	30820	98941	150422	150422
	%	—	100	3 ori	5 ori	5 ori
Fibre şi fire sintetice	tone	—	3297	95586	140977	171144
	%	—	100	29 ori	43 ori	52 ori
Amoniac de sinteză	mii tone	2	265	1895	2732	3311
	%	—	100	7 ori	10 ori	13 ori
		1956				
Antibiotice	tone	3,0	82,0	268,0	454,0	460,0
	%	100	27 ori	39 ori	151 ori	153 ori

Prin orientarea permanentă spre rezolvarea problemelor majore ale activităţii productive, spre realizarea de tehnologii moderne, de înaltă eficienţă, care să valorifice la maximum materiile prime şi energiile consumate, spre obţinerea unor produse de calitate şi valoare ridicată, cercetarea chimică românească a cunoscut o puternică afirmare atît pe plan intern cît şi pe plan internaţional. Realizările dobîndite pînă acum ca şi întreaga concepţie a dezvoltării cercetării noastre chimice poartă amprenta remarcabilei activităţi ştiinţifice şi organizatorice a tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu, a hotărîrii şi consecvenţei cu care a orientat munca de cercetare spre soluţionarea problemelor prioritare ale industriei chimice. Această contribuţie se reflectă în preocuparea constantă a specialiştilor din institut de a îmbunătăţi tehnologiile existente, sub raportul reducerii consumurilor specifice de materii prime şi energetice, de a diversifica producţia în scopul înlocuirii importurilor cu produse româneşti.

Lucrările de cercetare fundamentală şi aplicativă ale tovarăşei Elena Ceauşescu au condus la înfiinţarea şi dezvoltarea unui domeniu de cea mai mare importanţă pentru economia naţională, concretizat în marile instalaţii industriale care funcţionează la Piteşti, Brazi, Timişoara şi în cele în curs de realizare. Lucrările pe care le-a elaborat — polimerizarea stereospecifică a izoprenului, polimerizarea anionică, răşini de hidro-

Graficul nr.2

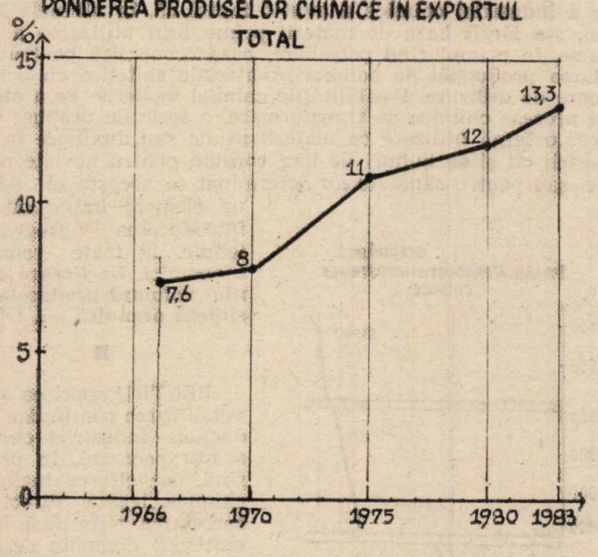

arburi, elastomeri terpolimeri, catalizatori de polimerizare a unor compuşi macromoleculari, sinteza unor plastifianţi — au astăzi pe plan mondial valoare de referinţă, îmbogăţind literatura de specialitate.

Aşa cum a subliniat tovarăşa academician doctor inginer Elena Ceauşescu la Conferinţa Naţională a partidului din anul 1982, în domeniul chimiei, cercetarea trebuie să soluţioneze mai rapid problemele privind asigurarea economiei naţionale cu toate produsele şi materialele chimice necesare. În acest sens, pe primul plan trebuie pusă valorificarea superioară a ţiţeiului şi gazului natural, realizarea de noi produse petrochimice, îndeosebi de noi polimeri, înlocuitori de metale. O atenţie deosebită este necesar să se acorde în continuare asigurării materialelor şi dezvoltării industriei de medicamente, catalizatori, intermediari, pesticide şi alte produse chimice. În general, în următorii ani trebuie realizate în întregime programele privind asigurarea materialelor necesare industriei nucleare, electronicii, aviaţiei şi altor sectoare de activitate.

■

O CARACTERISTICĂ a dezvoltării chimiei în actualul cincinal cît şi în viitor este aplicarea cercetării şi proiectării originale româneşti în realizarea de tehnologii şi instalaţii necesare economiei noastre naţionale şi pentru export. În acest sens, sarcinile industriei chimice sînt corelate cu cerinţele sporite de produse chimice, determinate de dezvoltarea economiei, de lărgirea şi diversificarea exportului.

Producţia de mase plastice, răşini şi cauciucuri va cunoaşte creşteri substanţiale, realizîndu-se noi sortimente de valoare ridicată care să asigure necesarul intern şi un export mai eficient. Totodată, prin dezvoltarea producţiei de îngrăşăminte, antidăunători, medicamente de uz veterinar, biostimulatori, se vor asigura cantităţi sporite şi o gamă mai largă de produse necesare agriculturii în general, zootehniei în special. Va fi intensificată, în acelaşi timp, activitatea de asimilare a unor produse din domeniul pesticidelor, în special pentru produsele de vîrf în acest domeniu. În paralel cu creşterea producţiei fizice la toate sortimentele s-a prevăzut un grad ridicat de înnoire, ceea ce va duce la îmbunătăţiri calitative ale produselor, la reducerea costurilor de fabricaţie şi la creşterea eficienţei generale a activităţii în industria chimică. Aplicînd cu mai multă operativitate în producţie rezultatele cercetării ştiinţifice proprii, atît prin realizarea noilor produse pe instalaţiile existente, prin completări la aceste instalaţii sau prin realizarea altora noi, numai **în anul 1984 vor fi asimilate peste 220 noi produse pentru toate sectoarele economiei noastre naţionale**.

În acest cincinal se realizează şi îmbunătăţirea structurii producţiei pe seama produselor înalt prelucrate, respectiv printr-o valorificare ridicată a materiilor prime şi resurselor naturale ale ţării. Astfel, creşterea gradului de valorificare a produselor petroliere şi petrochimice se va obţine prin intrarea în producţie a noilor capacităţi de prelucrare adîncită a ţiţeiului şi realizarea tuturor instalaţiilor de prelucrare superioară care vor fabrica sortimente mai valoroase, ca de exemplu noi tipuri de mase plastice, fibre şi fire sintetice de calitate superioară, noi coloranţi, antidăunători, noi tipuri de cauciucuri sintetice şi latexuri de cauciuc etc. şi care conduc la diminuarea în şi mai mare măsură a importurilor.

După cum se ştie, industria chimică este un important furnizor dar totodată un mare consumator de materii prime. Grija pentru reducerea continuă a consumurilor specifice de materii prime, combustibil, energie este, din acest motiv, un important obiectiv al activităţii noastre. În acest sens, o preocupare deosebită a industriei chimice a fost aceea de a realiza importante economii (valutare) pe seama recuperării, refolosirii şi revalorificării materialelor ; de exemplu, în anul 1983 au fost reşa-

D 646

CURIER
ECONOMIC — LEGISLATIV

Drept economic

Contractul de acord global prin preluarea în antrepriză a lucrărilor de construcții-montaj

Ne-am propus să înfățișăm, în materialul de față, unele implicații — pe planul raporturilor contractuale dintre unitățile socialiste — ale noilor reglementări în materia investițiilor.

Prin Decretul nr. 139/1984 a fost stabilit modul de încheiere și executare a contractelor de acord global prin preluarea în antrepriză a lucrărilor de construcții-montaj. Acest act normativ, ca și contractul model pe care îl aprobă, cuprinde o serie de reglementări diferite de cele care sînt proprii legislației economice anterioare.

Astfel, pentru prima oară s-au consacrat două tipuri de contracte care urmează să se încheie cu privire la executarea lucrărilor de construcții-montaj :

— Contractul **cadru** de acord global prin preluarea în antrepriză a lucrărilor de construcții-montaj ;

— Contractul **ferm** de acord global prin preluarea în antrepriză a execuției lucrărilor de construcții-montaj.

Succesiunea și raportul dintre cele două tipuri de contracte amintite reiese din prevederile art. 3 ale decretului menționat și din cuprinsul art. 6 al contractului model. Art. 3 citat prevede că „la lucrările pentru care beneficiarul și antreprenorul au asigurat toate condițiile necesare prevăzute de lege pentru executarea lucrărilor, se pot încheia direct contracte ferme". De unde rezultă — per a contrario — concluzia că, de regulă, încheierea contractului ferm este precedată de încheierea contractului cadru.

Cît privește art. 6 din contractul model, potrivit prevederilor acestuia, în 15 zile de la primirea documentației tehnico-economice aprobate, antreprenorul general are obligația să întocmească și să prezinte beneficiarului propunerile necesare pentru încheierea contractului ferm de acord global prin preluare în antrepriză a execuției lucrărilor de construcții-montaj care fac obiectul contractului cadru existent între părți.

Cele de mai sus îndreptățesc concluzia că, în ordine cronologică, contractul cadru premerge contractul ferm iar acest din urmă contract este menit să amănunțească, în raport cu documentația tehnico-economică aprobată, obiectul contractului cadru și, în general, conținutul acestuia.

Această concluzie este îndreptățită și în lumina următoarelor prevederi ale art. 1 din decretul amintit : „Pentru încheierea contractului ferm, contractul cadru se completează cu datele cuprinse în documentațiile tehnico-economice aprobate, precizîndu-se totodată, obligațiile și răspunderile ce le revin părților în realizarea obiectivului contractat". Prin urmare, rolul de concretizare a contractului ferm în raport cu conținutul contractului cadru este în afară de orice îndoială.

Dacă încheierea contractului ferm constituie o obligație generală, părțile nu sînt îndatorate — așa cum s-a văzut — să încheie contracte cadru atunci cînd sînt asigurate toate condițiile necesare prevăzute de lege pentru executarea lucrărilor.

O altă situație în care nu este obligatorie încheierea contractului cadru rezultă din art. 2 al decretului la care ne referim : „Lucrările de construcții-montaj, pînă la valoarea de 50 000 lei, se pot executa pe bază de comandă confirmată în scris și în cel mult 10 zile de la primire. Comanda confirmată sau executarea lucrărilor imediat echivalează cu contract ferm încheiat". Fără îndoială că ipoteza textului reprodus are în vedere lucrări în condiții de executare pe deplin asigurate.

Considerăm că nu este lipsită de interes compararea acestui text cu dispozițiile corespunzătoare din Instrucțiunile nr. 7/1967 ale fostului C.S.C.A.S. și Ministerului Finanțelor, ca și cu prevederile art. 24 din Legea nr. 71/1969.

Supliment la
nr. 28 1984
Revista ECONOMICA

Astfel, dacă menționatele instrucțiuni permiteau doar folosirea formei comenzii confirmate în scris, textul legal pe care îl analizăm echivalează cu contract ferm încheiat și comanda urmată de executarea lucrărilor **imediat.**

Reglementarea art. 2 din Decretul nr. 139/1984 poate fi socotită superioară aceleia din art. 24 a Legii nr. 71/1969 sub două aspecte.

În primul rînd, fixează un termen limită în care confirmarea comenzii determină stabilirea raportului contractual în forma prevăzută de lege, înlăturînd astfel posibilitatea diferitelor oscilații la care a dat loc interpretarea textului citat din Legea nr. 71/1969.

În al doilea rînd, îngrădește posibilitatea folosirii formelor simplificate de contractare numai în legătură cu lucrări pînă la 50.000 lei, pe cînd Legea nr. 71/1969 nu cuprinde o asemenea limitare, deși ar fi fost necesară, întrucît practica demonstrează că nu este indicată contractarea unor livrări sau prestații de mare valoare și complexitate prin utilizarea formelor simplificate de contractare.

Contractul model mai cuprinde o serie de reglementări ce constituie norme imperative de la care părțile nu se pot abate cu ocazia stabilirii raporturilor contractuale.

Astfel, de pildă, antreprenorul general este obligat :

— să execute în întregime și să predea beneficiarului lucrările complet terminate, în conformitate cu graficul de eșalonare ;

— să remedieze fără plată, părțile de lucrări pe care le-a executat cu deficiențe și abateri peste limitele prevăzute în proiecte, standarde și prescripții tehnice ;

— să asigure adaptarea la teren a proiectelor și să elaboreze detalii de execuție ;

— să preia lucrările executate de subantreprenori prin proces verbal de predare-primire și să asigure paza și conservarea acestora.

La rîndul său, beneficiarul este obligat :

— să pună la dispoziția antreprenorului general amplasamentele libere de orice sarcini ;

— să predea documentația completă necesară execuției ;

— să predea utilajele, instalațiile tehnologice și materialele speciale, cu caracteristicile tehnice și de calitate prevăzute în proiecte și în prescripțiile tehnice.

O reglementare care prezintă interes deosebit este cea de la art. 11 din contractul model. Ea stabilește obligația beneficiarului de a deconta lunar antreprenorului valoarea lucrărilor executate corespunzător gradului de realizare a stadiilor fizice. Decontarea lucrărilor se face în limita valorii totale prevăzute în contractul ferm, cu excepția lucrărilor de calitate necorespunzătoare care nu se decontează.

Pe lîngă obiectele recepționate preliminar, beneficiarul are obligația să preia prin proces-verbal de predare-primire :

— obiectele sau părțile de obiecte terminate la cererea sa ori în conformitate cu graficul de eșalonare a lucrărilor, înainte de recepția preliminară și să le pună în funcțiune sau să le dea în folosință ; în acest caz, răspunderile legate de paza, conservarea și utilizarea obiectelor respective trec în sarcina beneficiarului pe data preluării ;

— obiectele la care execuția se întrerupe ca urmarea neasigurării proiectelor de execuție, a utilajelor tehnologice sau a altor prevederi contractuale.

Art. 14 din contractul model are semnificația unui pas important în direcția instituirii unui sistem unitar al răspunderii pentru neîndeplinirea întocmai a obligațiilor asumate prin contractele economice.

Potrivit articolului citat, „pentru neexecutarea obligațiilor asumate prin contract ori executarea necorespunzătoare a acestor obligații, partea în culpă datorează celeilalte părți penalitățile prevăzute de Legea contractelor economice, nr. 71/1969, precum și despăgubiri, în vederea reparării integrale a prejudiciului cauzat".

Prin textul reprodus s-a curmat definitiv firul disputelor iscate după intrarea în vigoare a Legii nr. 71/1969 privitor la penalitățile aplicabile în cazul neîndeplinirii obligațiilor care rezultă din contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj.

Astfel, prin efectul dispozițiilor legale suscitate, penalitățile stabilite prin Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj, aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964 au devenit inaplicabile.

Ca urmare, pentru nepredarea în termenul contractual a lucrărilor, antreprenorul nu datorează penalitățile de 0,05% pe zi prevăzute la pct. 15 din regulamentul menționat, ci penalitățile de 0,1%, 0,2% și 0,3% pe zi, astfel cum au fost reglementate prin art. 47 pct. 1 din Legea nr. 71/1969.

De asemenea, nu se mai poate pune problema plafonării penalităților la limita de 5% din valoarea de deviz a obiectelor de construcții nepredate în termen, așa cum prevede același pct. 15 din regulamentul citat.

Penalitățile la care ne referim se datorează nu numai în raport cu termenele de predare finale, dar și pentru nerespectarea termenelor intermediare. Ele se calculează numai la valoarea structurii de construcții-montaj, deci, exclusiv valoarea utilajelor și a materialelor aprovizionate de către beneficiar.

Desigur că problema aplicării acestor penalități se pune numai în condițiile în care părțile contractante au stabilit, în mod efectiv, termene intermediare de predare.

Potrivit art. 19 din contractul model, penalitățile aplicate antreprenorului pentru nerespectarea termenelor intermediare de executare a unui obiect, prevăzute în contractul ferm, se vor restitui dacă acesta respectă termenul final de predare a obiectivului și dacă întîrzierea nu a condus la amînarea efectuării probelor tehnologice sau punerii în funcțiune a obiectului executat.

În sfîrșit, penalitățile pentru nepredarea obiectelor la termen nu se datorează de către antreprenorul general — prevede art. 18 din contractul model — în caazul întîrzierii de către beneficiar a predării proiectelor, amplasamentelor, utilajelor și a materialelor care sînt în sarcina sa.

Sîntem în prezența unei localizări a efectelor întîrzierii creditorului în îndeplinirea obligațiilor ce îi revin în calitate de debitor, situație de maximă frecvență în domeniul contractelor economice și în special, în sfera

contractelor de antrepriză a lucrărilor de construcții-montaj.

Exonerarea antreprenorului general operează însă, conform art. 18 citat, numai „pentru perioadele și la obiectele care au fost întîrziate din aceste cauze". Adică, se cere stabilirea legăturii cauzale dintre întîrzierea beneficiarului în îndeplinirea obligațiilor sale și depășirea termenului de predare a lucrărilor de către antreprenorul general.

Cît privește întîrzierea în decontarea prețului lucrărilor de construcții-montaj, penalitățile datorate în prezent de către beneficiari sînt cele de 0,1%, 0,2% și 0,3% pe zi stabilite prin art. 47 pct. 5 din Legea nr. 71/1969 în locul penalității de 0,05% pe zi plafonată la 5%, conform pct. 15 din regulamentul amintit.

Pentru anumite abateri contractuale, nesancționate prin Legea nr. 71/1969, contractul model cuprinde penalități specifice.

Astfel, potrivit art. 16, întîrzierea în efectuarea de către antreprenor a remedierilor stabilite de comisia de recepție atrage pentru partea în culpă plata unei penalități de 0,5% pentru fiecare zi de întîrziere din valoarea remedierilor aferente lucrărilor de construcții-montaj. Această penalitate se aplică de la data stabilită de comisia de recepție pentru efectuarea remedierilor.

O altă penalitate a fost stabilită pentru neconvocarea comisiei de recepție.

În conformitate cu art. 12 din contractul model, beneficiarului îi revine obligația de a convoca comisia de recepție la cererea antreprenorului general și la data comunicată de acesta.

Neîndeplinirea culpabilă a acestei obligații este sancționată prin aplicarea unei penalități de 0,01% din valoarea lucrărilor recepționate, pentru fiecare zi de întîrziere.

În încheiere, relevăm că, potrivit art. 4 din Decretul nr. 139/1984, contractele de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj în curs de executare se vor adapta potrivit prevederilor contractului model la care ne-am referit. Aceasta înseamnă că, în ceea ce privește răspunderea pentru neîndeplinirea conformă a obligațiilor asumate, contractele se consideră modificate de drept, părțile datorînd penalitățile la care ne-am referit chiar și în cazul contractelor încheiate anterior intrării în vigoare a decretului amintit. Pe aceeași dată a fost abrogat și Regulamentul privind contractul de antrepriză pentru lucrările de construcții-montaj aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964, precum și toate dispozițiile contrare noii reglementări.

I. ICZKOVITS

Transport

Recîntărire vagoane — lipsuri cantitative

Sînt frecvente situațiile în care destinatarii după primirea vagoanelor de la cărăuș fără obiecțiuni, solicită stațiilor C.F.R. de destinație, aprobarea pentru recîntărirea vagoanelor, sau participarea cărăușului la constatarea unor lipsuri sau degradări a mărfurilor, perioade care influențează termenele de operare a vagoanelor, ocazionîndu-se locații care generează litigii arbitrale prin interpretarea diferită a rezultatelor din actele de constatare încheiate de părți urmărindu-se localizarea locațiilor și a lipsurilor în sarcina unităților în culpă.

Astfel, destinatara I.J.C.M. Tulcea, a preluat fără obiecțiuni din stația C.F.R. Tulcea-oraș un număr de vagoane încărcate cu ciment vrac și după 48 ore a solicitat aceleiași stații aprobarea pentru recîntărirea vagoanelor. Cu această ocazie, s-au constatat diferențe între greutatea stabilită de expeditor pe scrisorile de trăsură și aceea constatată pe cîntarul stației C.F.R. mai mari de 2%, împrejurare față de care destinatara a refuzat să plătească locațiile aplicate de stația C.F.R. pentru întîrzierea în descărcare a vagoanelor.

Organul arbitral a constatat și reținut că destinatarul a preluat vagoanele fără obiecțiuni, că stația C.F.R. Tulcea-oraș a calculat locațiile pe intervalul de la punerea vagoanelor la dispoziția destinatarului și pînă la formularea cererii de cîntărire a vagoanelor, că diferențele de cantitate și lipsurile invocate influențează perioada de timp de la formularea cererii de cîntărire a vagoanelor, astfel că prin hotărîrea 372/III.1984 s-a admis acțiunea Regionalei C.F.R. Constanța și pîrîta a fost obligată la plata locațiilor calculate de stația C.F.R. Tulcea-oraș.

Speța la care ne-am referit, pune în discuție, unele probleme de aplicare a Tarifului local de mărfuri cu privire la locațiile care intervin pe perioada recîntăririi vagoanelor la cerere și a constatării unor neajunsuri cu prilejul descărcării mărfurilor după primirea acestora de la cărăuș fără obiecțiuni, interpretate diferit de participanții în circulația mărfurilor și care astfel generează litigii arbitrale.

1. Potrivit art. 13 (2) din T.L.M. termenul de descărcare în caz de recîntărire a vagoanelor la cererea destinatarului, se calculează conform normelor generale (art. 7 pct. 4 din T.L.M.) și în situațiile în care cererea de recîntărire este justificată, termenele de descărcare începute, încetează să curgă de la ora introducerii cererii de recîntărire și pînă la ora punerii vagoanelor la descărcare după efectuarea cîntăririi.

În condițiile de aplicare a textului menționat, se precizează că „dacă în urma recîntăririi vagoanelor nu se constată nici o diferență în plus sau în minus sau aceasta este mai mică de 2% față de cantitatea declarată de predător sau cea stabilită de calea ferată, pentru timpul scurs de la ora introducerii cererii de recîntărire și pînă la ora punerii vagoanelor la descărcare, după efectuarea recîntăririi, se percepe locația tarifară. Timpul de efectuare a recîntăririi pentru care se percepe locația nu poate să depășească 12 ore."

Față de prevederile T.L.M. și explicațiile de aplicare a textului reprodus distingem următoarele situații :

a) Pînă la formularea cererii de recîntărire a vagoanelor, se aplică normele generale de calculare a termenului de descărcare prevăzut de art. 7 pct. 4 din T.L.M., situație în care, unitatea destinatară nu poate invoca beneficiul rezultatului cîntăririi, pe perioada pînă la formularea cererii de recîntărire, vagoanele rămînînd imobilizate nejustificat, față de obligația formulării cererii la preluarea vagoanelor sau cel mai tîrziu în limitele termenului tarifar de descărcare , termenul fiind suspendat prin cererea formulată :

În acest context, referindu-ne la speța menționată, destinatara formulînd cererea de recîntărire după 48 de ore de la preluarea vagoanelor, pe perioada respectivă a suportat justificat locațiile calculate de stația C.F.R.

b) Momentul introducerii cererii de recîntărire a vagoanelor influențează termenele de descărcare și în situațiile în care cererea de recîntărire este justificată, termenele de descărcare începute încetează de la ora introducerii cererii de recîntărire și pînă la ora punerii vagoanelor la descărcare după efectuarea recîntăririi.

Noțiunea de „cerere justificată" așa cum a fost precizată prin condițiile de aplicare ale art. 13 (2) din T.L.M. privește situațiile în care în urma recîntăririi vagoanelor se constată o diferență în plus sau în minus mai mare de 2% față de greutatea declarată de predător sau cea stabilită de calea ferată. În aceste situații pentru timpul scurs

de la ora introducerii cererii de recîntărire și pînă la ora punerii vagoanelor la descărcare după efectuarea cîntăririi, locațiile nu se percep. Este de subliniat prevederea în sensul că termenul de descărcare neexpirat, începe să curgă din nou de la ora punerii vagoanelor la descărcare, după efectuarea recîntăririi, de unde rezultă efectul suspensiv al cererii de recîntărire asupra termenelor de descărcare prevăzute de T.L.M.

C. În situațiile în care în urma recîntăririi vagoanelor nu se constată nici o diferență în plus sau în minus sau aceasta este mai mică de 2% față de cantitatea declarată de predător sau cea stabilită de calea ferată, deci ne găsim în alternativa unei cereri nejustificate, pentru timpul scurs de la ora introducerii cererii de recîntărire și pînă la ora punerii vagoanelor la descărcare, după efectuarea recîntăririi, se percepe locația tarifară.

În aceleași condiții de aplicare a textului menționat s-a făcut precizarea că timpul de efectuare a cîntăririi pentru care se percepe locația nu poate să depășească 12 ore. Este o condiție limitativă pentru cărăuș, a cărei semnificații trebuie avută în vedere de unitățile socialiste destinatare, pe durata de la formularea cererii și pînă la repredarea vagoanelor recîntărite, se pot percepe locații dar numai pentru 12 ore, astfel că atît momentul cererii, cît și al repredării, urmează a fi precizate de părți, aceste momente fiind importante și decisive în calculul locațiilor.

2. Sînt însă situații în care destinatarii, după primirea vagoanelor fără obiecțiuni, solicită stațiilor de destinatie participarea acestora la constatarea unor lipsuri sau degradări a mărfurilor, perioadele pînă la formularea invitației, pînă la întocmirea actelor de constatare și după acestea, imobilizează vagoanele, influențîndu-se perioadele tarifare de descărcare și apărînd implicit locații pretinse de cărăuș și obiectate de destinatar.

Este neîndoios că potrivit art. 35—36 din Regulamentul de aplicare a H.C.M. 941/1959 există obligația pentru cărăuș de a participa la constatarea lipsurilor cantitative, calitative și degradarea mărfurilor intervenite pe timpul transportului, dar nesesizate cu ocazia verificării sumare a vagoanelor la preluarea acestora, după cum potrivit art. 38 și 39 din menționatul regulament cărăușul răspunde pentru transportul mărfurilor în bune condiții.

Deși potrivit art. 46 din menționatul regulament răspunderea cărăușului pentru lipsuri, degradări, întîrzieri ale transportului, este limitată, s-a născut problema în practica arbitrală, dacă acesta poate încasa locații pentru vagoanele nedescărcate în termenul tarifar din cauzele menționate.

Practica arbitrală a statuat constant că în situațiile în care vagoanele puse la dispoziția destinatarilor, chiar fără obiecțiuni, nu au putut fi descărcate în termenele tarifare pînă la determinarea lipsurilor — degradărilor — culpabile cărăușului, pentru perioada de la formularea invitației cărăușului de a participa la constatare și pînă la efectuarea constatării în prezența acestuia, destinatarii nu datorează locații. Fiind o legătură între aspectele discutate la pct. 1 de mai sus și care au corespondent de reglementare în T.L.M., situațiile la care ne-am referit mai sus au fost rezolvate de practica arbitrală pe ideea de culpă, de aceea am considerat necesar să subliniem precizările și punctele de vedere juste ale părților din litigiul arbitral examinat.

În principiu, la preluarea mărfii de la cărăuș participanții au obligația potrivit art. 35 din Regulamentul menționat să verifice sumar starea mărfii și în măsura în care nu se constată lipsuri cantitative — calitative — degradări și destinatarul preia documentul de transport și semnează de primirea mărfii, s-a creat prezumția că acesta a preluat transportul în ordine.

Sînt însă frecvente situațiile în care după îndeplinirea acestei formalități, destinatarii constată violări ale transportului, lipsuri cantitative și degradări ale mărfurilor, în care se impune cu necesitate participarea cărăușului la constatare în condițiile art. 57 și următoarele din menționatul regulament.

Omițînd a examina aspectele legate de răspunderea cărăușului pentru lipsuri și degradări, ne limităm discuția la problema locațiilor, la întrebarea dacă, cărăușul este îndreptățit să aplice locații în asemenea situații, din ce moment și pînă cînd, sau destinatarii sînt exonerați de răspundere pentru întîrzierea în operarea vagoanelor.

În acest context, prin comparație, referindu-ne la aspectele tratate la pct. 1 de mai sus și la obligația legală a destinatarului de a verifica starea mărfii la primirea de la cărăuș, opiniem că din momentul preluării mărfii fără obiecțiuni și pînă în acela al formulării cererii pentru participare a cărăușului la constatare, locațiile curg în sarcina destinatarului care a reținut nejustificat vagoanele și nu a formulat în termenul tarifar — de descărcare, cererea pentru participarea la constatare față de cărăuș.

În celelalte situații, destinatarii referindu-se la prevederile Regulamentului aprobat prin H.C.M. 941/1959 în sensul cărora constatarea lipsurilor la destinatar se poate face în termen de 5 zile, sau într-un termen mai scurt, după natura mărfii, omit să aibă în vedere obligațiile cu privire la descărcarea mărfurilor din vagoanele C.F.R. potrivit termenelor tarifare, și astfel se produc locații, care s-ar putea evita prin rezolvarea operativă a neajunsurilor apărute pe timpul transportului și după aceea.

Și în aceste situații pot exista mai multe cauze a neajunsurilor în raport de care se localizează răspunderea părților din contractul de transport cu influență indirectă asupra calculării și localizării locațiilor.

Elementul culpă fiind determinant pentru situațiile în care lipsurile au intervenit pe timpul transportului și deci cererea de participare a cărăușului la constatarea lipsurilor a fost justificată, efectul cererii de participare devine suspensiv pe întreaga perioadă, calea ferată nefiind îndreptățită să perceapă locații.

În situațiile în care cererea de participare a cărăușului la constatarea lipsurilor la vagoanele predate fără obiecțiuni se dovedește nejustificată (lipsurile nu se datorează cărăușului ci furnizorului ; au apărut după preluarea vagoanelor de la cărăuș ; prin natura mărfii, pentru diferență nu răspunde cărăușul) opiniem că destinatarul urmează să suporte locațiile pentru întreaga perioadă de depășire a termenelor tarifare de descărcare a vagoanelor.

Se pune problema, raportul la perioada pentru care poate pretinde cărăușul locații în situații de cereri nejustificate din partea destinatarilor (12 ore maximum pentru recîntărirea vagoanelor, 12 ore pentru determinarea tarei vagoanelor) situații reglementate prin T.L.M. dar negăsite în același act în situațiile la care ne referim, dacă, cărăușul poate calcula locații pe o durată nedeterminată. Este necontestat că destinatarul suportă locațiile pentru formularea cu întîrziere a cererii de participare la constatare a evenimentelor. Este adevărat că stația C.F.R. are obligația participării la constatare sau a exprimării negației de participare, situație în care actul încheiat cu delegat neutru este opozabil cărăușului. În acest context, cărăușul nu poate prelungi imobilizarea vagoanelor pentru efectuarea unor constatări, de aceea, exprimăm părerea că prin situațiile de cereri nejustificate, cărăușul nu poate pretinde locații sine die, ci numai pe perioada pînă la formularea cererii de participare a cărăușului la constatare, dovedită și în maximum 12 ore de la formularea cererii, perioadă necesară cărăușului să-și organizeze participarea la constatare. Evident, dacă și după încheierea actului de constatare cu cărăușul sau în lipsa acestuia cu delegatul neutru, în termenul la care ne-am referit, destinatarul nu descarcă în continuare vagoanele, locațiile urmează a se aplica în condițiile art. 7 (4) din T.L.M.

Ne-am referit la unele din aspectele litigioase legate de recîntărirea vagoanelor și constatarea lipsurilor în stațiile de destinație, cu dublă semnificație și cu consecințe pe planul răspunderii părților în legătură cu executarea contractului de transport, dar mai ales pentru a sublinia unele interpretări generatoare de litigii, care în fapt conduc la imobilizarea nejustificată a vagoanelor și la prejudicii pentru economie.

Iulian LASCU

Agenda consiliilor populare

Transmiterea prin act juridic a terenurilor agricole

Prin Decretul nr. 112 din 29 martie 1984 (publicat în B. Of. nr. 28/1984) a fost modificat art. 44 din Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar, prin adăugarea la textul inițial (devenit alin. 1).) a încă două alineate, cu următorul conținut: „În mod excepțional, producătorii agricoli particulari din zonele necooperativizate pot transmite copiilor lor o parte din terenurile agricole pe care le au în proprietate, dacă aceștia locuiesc sau urmează să-și stabilească domiciliul în aceeași comună, își asumă obligația de a asigura cultivarea lor în bune condiții, de a obține producțiile prevăzute în planurile de cultură și de creștere a animalelor și de a contracta și preda la fondul de autoaprovizionare și la fondul de stat cantitățile de produse stabilite potrivit legii.

Transmiterea terenurilor în condițiile alin. 2. se aprobă de comitetul executiv al consiliului popular județean".

Întrucît în practica aplicării acestor dispoziții este posibil să se ivească unele probleme, credem că următoarele scurte considerații vor fi utile.

De la bun început constatăm că „aprobarea" reglementată de alin. 3 are o figură juridică foarte **asemănătoare** cu aceea a autorizației administrative de înstrăinare a construcțiilor prevăzută de art. 11 din Decretul nr. 144/1958 și de art. 31 din Legea nr. 58/1974, precum și cu aceea a autorizației administrative de împărțeală (prin fracționare) a terenurilor reglementată de art. 31 din Legea nr. 58/1974, art. 46 din Legea nr. 59/1974 și art. 11 din Decretul nr. 144/1958 — fără însă a se confunda cu aceste acte.

Paralela menționată este, totuși, utilă, întrucît cele mai multe dintre soluțiile împărtășite astăzi constant de teoria și practica dreptului în privința acestor din urmă autorizații (pentru sinteza lor, vezi Fr. Deak, St. Cărpenaru, **Drept civil. Contractele speciale. Dreptul de autor. Dreptul de moștenire**, Universitatea din București, 1983, p. 52—54 și 528—530) se impun a fi aplicate și aprobării analizate, căci **ubi eadem ratio, eadem solutio esse debet.**

Astfel, este evident că „aprobarea" menționată este un **act administrativ individual** de competența exclusivă a comitetelor executive ale consiliilor populare județene (precum și — deși legea nu o spune expres — a Comitetului Executiv al Consiliului Popular al Municipiului București). Nici un alt organ de stat (de exemplu, biroul permanent al comitetului executiv al consiliului popular județean) nu poate elibera o asemenea aprobare.

Dacă sînt întrunite condițiile prevăzute de lege, organul administrativ **este obligat** să elibereze aprobarea. Aplicînd — **mutatis mutandis** — și la această situație argumentele aduse în ultimul timp în teoria și practica dreptului relativ la autorizația de înstrăinare a construcțiilor și autorizația de împărțeală a terenurilor (vezi Fr. Deak, St. Cărpenaru, **op. cit.**, p. 54 și 529), credem că este indiscutabilă recunoașterea pentru partea nemulțumită a posibilității ca — în caz de refuz nejustificat — să se adreseze nu numai organului ierarhic superior (Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare), ci și instanței judecătorești în baza Legii nr. 1/1967, pentru ca aceasta să hotărască dacă refuzul este justificat sau nu, avîndu-se în vedere că aprobarea menționată nu este un act de planificare.

De asemenea, se înțelege că acțiunea întemeiată pe dispozițiile Legii nr. 1/1967 poate fi folosită și în cazul eliberării aprobării, dacă reclamantul este o persoană căreia i s-a încălcat astfel, nejustificat, un drept.

Înstrăinarea făcută în lipsa aprobării este lovită de nulitate absolută, aceasta fiind cerută **ad validitatem.** De aceea, în cuprinsul ei trebuie să se precizeze obiectul înstrăinării și persoanele între care se face. Neconcordanța — sub unul dintre aceste aspecte — între aprobare și înstrăinare duce la nevalabilitatea, totală sau parțială, a celei din urmă.

Obiectul înstrăinării (și — deci — și al aprobării) îl constituie numai „terenurile agricole", așadar acelea care corespund definiției cuprinse în art. 3, lit. a. din Legea nr. 59/1974.

Este de la sine înțeles că — prin ipoteză — nu toate categoriile de terenuri acolo enumerate (de exemplu „platforme și spații de depozitare care servesc nevoilor producției agricole") se pot afla în proprietatea producătorilor agricoli particulari la care se referă legea.

Aprobarea pentru transmisiune se va da pentru suprafața de teren convenită de către părți, dar se va urmări ca în nici un caz să nu se transmită decît „o parte" din terenurile aflate în proprietatea înstrăinătorului. Pentru conturarea a ceea ce înseamnă „o parte" (în condițiile în care legea nu stabilește vreo limită concretă în unități de măsură sau vreun alt criteriu), credem că trebuie pornit de la fundamentul reglementării, reprezentat — cu siguranță — de voința legiuitorului de a crea condițiile pentru cultivarea corespunzătoare a oricărei suprafețe de teren, între care se înscrie și necesitatea de a permite acelor proprietari de terenuri care, din diverse motive (în principal, vîrsta înaintată), nu pot cultiva întreaga suprafață deținută, să înstrăineze „o parte", rămînîndu-le numai terenul pe care — ei și familia lor — îl pot cultiva singuri. (De bună seamă, legiuitorul a avut în vedere și alte obiective, cum ar fi — de exemplu — crearea condițiilor pentru atragerea forței de muncă tinere în agricultură etc.).

Așa fiind, rezultă că aprobarea trebuie eliberată numai dacă înstrăinătorului îi mai rămîne „o altă parte" de teren nu mai mică decît cea pe care — în concret — el și familia sa o vor putea cultiva în continuare. Oricare ar fi situația însă, este inadmisibilă înstrăinarea întregii suprafețe de teren agricol deținută de o persoană.

În ceea ce privește **părțile înstrăinării,** transmițătorul poate fi numai un producător agricol particular iar dobînditorii trebuie să aibă calitatea de „copii" ai acestuia (așadar, copii din căsătorie, din afara căsătoriei sau înfiați, dar nu și alți descendenți, de exemplu nepoți, strănepoți etc.). Deși legea folosește pluralul („copii", iar nu „copil"), este totuși de la sine înțeles că transmiterea se va putea face chiar și către un singur copil (fie că este unicul copil al transmițătorului, fie că este unul dintre copiii

acestuia). De asemenea, credem că este valabilă înstrăinarea uneia și aceleiași suprafețe de teren către doi sau mai mulți copii, pentru ca aceștia să devină coproprietari între ei, după cum valabilă este și înstrăinarea numai a unei cote-părți din dreptul de proprietate, urmînd ca transmițătorul și dobînditorul (sau dobînditorii) să devină coproprietari.

Observăm că, uneori, prin efectul dispozițiilor art. 30 alin. 1 C. fam. („Bunurile dobîndite în timpul căsătoriei, de oricare dintre soți, sînt, de la data dobîndirii lor, bunuri comune ale soților"), dobîndirea se va face nu numai de de către copilul transmițătorului, ci și de către soțul copilului— în coproprietate devălmașă. Bineînțeles că nu se va întîmpla așa atunci cînd transmiterea se va face în condițiile art. 31 lit. b. C. fam., adică prin donație sau legat cu clauză expresă că bunul transmis este propriu al soțului dobînditor, iar nu comun al ambilor soți. În celelalte cazuri, cînd bunul devine comun, soțului copilului dobînditor nu i se cere consimțămîntul, întrucît acționează prezumția de mandat tacit reciproc, prezumție care este înlăturată de art. 35 alin. 2 fraza a II-a C. fam. numai pentru actele de **înstrăinare**, iar nu și **dobîndire** a imobilelor. (Vezi I. Filipescu, **Dreptul familiei**, Universitatea din București, 1976, p. 118).

Dobînditorul trebuie să mai întrunească și alte calități speciale, în lipsa cărora aprobarea nu se va elibera, și anume : să locuiască sau să urmeze a-și stabili domiciliul în aceeași comună ; să își asume obligația de a asigura cultivarea în bune condiții a terenurilor, de a obține producțiile prevăzute în planurile de cultură și de creștere a animalelor și de a contracta și preda la fondul de autoaprovizionare și la fondul de stat cantitățile de produse stabilite potrivit legii.

Relativ la prima dintre aceste condiții speciale, constatăm o inadvertență de tehnică legislativă în formularea „dacă aceștia **locuiesc** sau urmează să-și stabilească **domiciliul** în aceeași comună", fiind utilizate în corelație de suplinire reciprocă două noțiuni diferite : locuință și domiciliu. În orice caz, prin „domiciliu" credem că trebuie să înțelegem nu numai noțiunea de drept administrativ (adică îndeplinirea în fața organelor de stat competente a formalităților legale pe linie de evidență a populației), ci și pe aceea de drept civil (art. 13 din Decretul nr. 31/1954), interesînd chiar stabilirea în fapt a locuinței, spre a exista posibilitatea reală a cultivării terenului.

Referitor la aceeași primă condiție specială, ne întrebăm ce înseamnă „aceeași comună" : aceeași comună în care locuiește transmițătorul sau aceeași comună în care se află terenul ? Întrebarea se sprijină pe observația că este posibil ca transmițătorul să nu locuiască în comuna în care este situat terenul. În tăcerea legii, credem că aprobarea poate fi dată dacă dobînditorul are deja sau își stabilește domiciliul fie în comuna unde este situat terenul (dar în care nu locuiește și înstrăinătorul), fie în comuna unde locuiește înstrăinătorul (dar în care nu este situat și terenul), cu precizarea pentru această din urmă variantă că trebuie verificată suplimentar întrunirea a cel puțin următoarelor împrejurări : dacă în acest fel s-a avut în vedere apropierea de părintele ce trebuie sprijinit fiind în vîrstă sau bolnav, sau dacă dobînditorul are asigurată locuință în această localitate, iar nu și în cea în care e situat terenul — **precum și, întotdeauna (independent de distincțiile de mai sus), dacă nestabilirea domiciliului în comuna unde este situat terenul împiedică ori nu îndeplinirea obligațiilor corespunzătoare celorlalte condiții speciale (asigurarea cultivării în bune condiții etc.).** Pentru a ilustra ipoteza pe care o avem în vedere — sub acest din urmă aspect, dăm ca exemplu situația în care cele două comune sînt foarte apropiate între ele.

Întrucît legea arată numai că, în condițiile precizate, terenurile agricole se pot „transmite", ne întrebăm care sînt **modalitățile de transmitere ?** Avînd în vedere dispozițiile alin. 1 al art. 44, care — ca regulă generală — permit circulația numai prin moștenire legală, iar nu și prin acte juridice, este evident că excepția creată de alin. 2 și 3 privește transmiterea **prin act juridic.** Legea nu distinge, astfel încît pot fi utilizate acte cu titlu oneros sau cu titlu gratuit, precum și — dintr-un alt punct de vedere — acte între vii sau pentru cauză de moarte. Este ușor de înțeles că în practică se vor încheia cel mai adesea acte cu titlu gratuit și acte între vii. În orice caz, organul administrativ competent nu va avea posibilitatea să cenzureze alegerea părților de a încheia o anumită categorie de acte juridice, iar nu o alta (de exemplu, să nu aprobe contractul de rentă viageră, ci numai vînzarea-cumpărarea sau donația etc.).

Credem, de asemenea, că aprobarea nu are a se preocupa de cenzurarea clauzelor concrete ale actului, cum ar fi : cuantumul prețului, determinarea obligațiilor în contractul de întreținere etc., voința părților fiind suverană în această privință (desigur în limitele normelor imperative). În raport de formularea generală, nerestrictivă, a legii, socotim că este admisibilă „transmiterea" și prin contractul de **schimb, cu respectarea tuturor celorlalte condiții.**

O altă problemă este aceea dacă aprobarea prevăzută de alin. 3 al art. 44 este necesară pentru toate categoriile de acte juridice de transmitere ? Mai precis, **dacă se cere aprobarea și pentru legatul prin care se transmite copiilor terenul agricol ?** Față de natura specială a legatului, apreciem că în această ipoteză nu este necesară aprobarea. Altfel spus, alin. 3 nu putea condiționa valabilitatea transmiterii prevăzute de alin. 2 decît atunci cînd această aprobare se poate concilia cu natura operațiunii de transmitere. Nici în alte situații asemănătoare eficacitatea **legatului** nu este condiționată de asemenea aprobări sau autorizări : avem în vedere înstrăinarea construcțiilor fără autorizație administrativă și înstrăinarea, mai înainte de rambursarea integrală a creditului, a locuințelor construite ori cumpărate cu credit acordat de C.E.C — fără a exista autorizarea acestuia.

Instanța supremă, interpretînd dispozițiile fostului art. 44 (acum ale alin. 1), a decis — mai înainte de actuala modificare a art. 44 — că dobîndirea terenurilor nu se poate face nu numai prin act juridic, dar nici pe cale de uzucapiune. Întrucît — așa cum am mai arătat — alin. 2 reprezintă, în raport cu alin. 1, o excepție (cuvintele de debut ale alin. 2 sînt : „În mod excepțional..."), precum și față de împrejurarea că legea utilizează, fără restricții, termenul generic „transmite", socotim că transmisiunea se poate face și pe cale de uzucapiune. De asemenea, ne exprimăm opinia că nici pentru uzucapiune nu este necesară aprobarea prevăzută de alin. 3, căci o asemenea

cerință ar duce, în realitate, la anihilarea posibilității uzucapării, deci la înlăturarea dispozițiilor alin. 2, adică practic la nerespectarea voinței legiuitorului. (Vezi, totuși, în sensul că, în lipsa autorizației, nu poate fi considerată transmisă nici posesiunea pentru dobîndirea prin uzucapiune a proprietății asupra unei construcții, T. S., s. civ., dec. nr. 292/1970, în C. D. 1970, p. 108).

Similar, dacă în aplicarea alin. 1 s-a decis că este interzisă dobîndirea oricăror alte drepturi reale ce reprezintă dezmembrăminte ale dreptului de proprietate (cum sînt uzufructul, uzul, superficia — vezi T.S., s. civ., dec. nr. 1584/1979, în R. R. D. nr. 3/1980, p. 67), este evident că în aplicarea alin. 2 asemenea dobîndire este permisă.

Atunci cînd înstrăinarea se face **prin act juridic,** o problemă esențială este aceea a formei acestuia. Legea nu face nici o referire în această privință, deși — într-o bună tehnică legislativă — s-ar fi impus ca alin. 3 să fi realizat o precizare expresă. În ceea ce ne privește, socotim că actul juridic de transmitere trebuie să îmbrace **forma autentică, ad validitatem.** Un prim argument este de ordin istoric: toate actele normative anterioare (Decretele nr. 151/1950 și nr. 144/1958, precum și Legea nr. 19/1968), atunci cînd permiteau — în anumite condiții — înstrăinarea terenurilor, impuneau forma autentică — **ad validitatem;** nu credem că în prezent ar exista rațiuni care să determine o soluție diferită. Un al doilea argument este acela că, dacă — pentru înstrăinarea **construcțiilor** — art. 31 din Legea nr. 58/1974 stabilește forma autentică, atunci cu atît mai mult aceasta se impune în cazul **terenurilor.**

Precizăm — însă — că înstrăinarea pe cale de legat rămîne totuși supusă replementării Codului civil, testamentul putînd fi, la alegerea testatorului, olograf, autentic, secret ori privilegiat.

Într-o altă ordine de idei, constatăm că — evident — aprobarea de care ne ocupăm nu poate fi eliberată din oficiu, ci numai la cererea celor interesați. Cine sînt însă aceștia? De bună seamă, pentru argumente ce nu necesită a fi expuse, cererea trebuie formulată de către transmițător. Credem, însă, că este absolut necesară și cererea — alăturată ori separată — din partea dobînditorului, din moment ce acesta — potrivit alin. 2 — trebuie să se oblige (și apreciem că o va face chiar în cuprinsul acestei cereri) să cultive terenul în bune condiții etc., oferindu-se astfel organului administrativ elemente de apreciere relativ la întrunirea condițiilor legale pentru eliberarea aprobării.

Formularea din alin. 2 al art. 44 reprezentată de cuvintele inițiale „În mod excepțional..." a fost interpretată de unii juriști în sensul că organului administrativ i se recunoaște competența de a aprecia, de la caz la caz, dacă — deși sînt întrunite condițiile prevăzute în continuare de alineatul menționat — se impune ori nu eliberarea aprobării. Astfel cum rezultă implicit din considerațiile de mai sus, credem că expresia „În mod excepțional" se raportează la regula cuprinsă în alin. 1, așadar că s-a voit ca, **prin excepție** față de interdicțiile acestuia, să fie permisă transmiterea terenurilor agricole nu numai prin moștenire legală. Cu alte cuvinte, dacă sînt întrunite condițiile legale, este **obligatorie** eliberarea aprobării.

O ultimă problemă analizată este aceea a valabilității în timp a aprobării, avînd în vedere că legea nu cuprinde nici o precizare în acest sens. Este exclusă varianta valabilității nelimitate a aprobării. O altă variantă posibilă ar fi aceea a extrapolării dispozițiilor art. 15 alin. 3 și 4 din Decretul nr. 144/1958 adică stabilirea unei valabilități de 6 luni de la eliberare, cu dreptul de a se cere prelungirea pe încă cel mult 6 luni atunci cînd valorificarea în acest termen a fost împiedicată din motive de forță majoră și dacă toate condițiile inițiale nu au suferit nici o schimbare. Preferăm însă soluția de a recunoaște organului administrativ competența sa, apreciind de la caz la caz în funcție de situația concretă, să stabilească el însuși — în cuprinsul aprobării — termenul de valabilitate. Nimic nu se opune, de asemenea, la prelungirea termenului inițial. În orice caz, trebuie recunoscut dreptul ca — în situația nevalorificării — să se formuleze o nouă cerere, urmîndu-se (în întregime) procedura inițială. Consecvenți cu afirmațiile noastre anterioare, socotim că și acțiunea bazată pe Legea nr. 1/1967 poate fi utilizată și în ipoteza în care persoana se consideră vătămată în drepturile sale prin stabilirea unui termen de valabilitate prea scurt.

Lucian MIHAI
Aurora TUDOR

Drepturile și obligațiile personalului

ADUCEREA LA CUNOȘTINȚĂ A NORMELOR DE MUNCĂ. 1. În unitățile de stat. În baza prevederilor art. 95 din C. m., organele de conducere și compartimentele de muncă au datoria să aducă la cunoștința personalului, în timp util, atribuțiile ce revin fiecăruia, normele de muncă stabilite și să efectueze instruirea necesară în vederea însușirii și cunoașterii acestora. Aducerea la cunoștință are loc de regulă, prin afișarea normelor de muncă, la locurile unde urmează a fi aplicate. Se afișează atît valorile normelor, cît și condițiile de producție în care acestea urmează a se aplica. În cazurile în care afișarea nu este posibilă la locul de muncă (de exemplu: în agricultură, silvicultură, construcții-montaj etc.), sau la producție de serie mică și la unicate, normele de muncă se aduc la cunoștința executanților oral, de către maiștri, șefi de brigadă sau de echipă. Normele vor fi afișate timp de 15 zile consecutive. Tot 15 zile trebuie să treacă de la aducerea la cunoștință a normelor prin afișare sau verbal și pînă la aplicarea lor. În cazuri excepționale, bine justificate, termenul de 15 zile poate fi micșorat pe baza aprobării organului de conducere colectivă din unitate, cu acordul comitetului sindical. Pentru normele provizorii termenul este de 3 zile. Nu este admisă aplicarea normelor de muncă înainte de a fi afișate sau aduse la cunoștința celor interesați. În cazul în care au fost formulate contestații împotriva normelor de muncă și acestea au fost respinse, nu mai este necesară realizarea normelor. Dacă prin aprobarea contestațiilor a fost elaborată o normă de muncă mai corespunzătoare se va proceda din nou la afișarea acesteia, însă pe o perioadă mai scurtă, în funcție de tipul producției, dar nu mai puțin de o zi. **2. În cooperativele meșteșugărești,** în baza prevederilor art. 35 alin. 7 din Hotărîrea nr. 1/1973 a Consiliului UCECOM, conducerea cooperativei și compartimentele de muncă au datoria să aducă la cunoștință cooperatorilor, în timp util, atribuțiile ce revin fiecăruia, normele de muncă stabilite, să efectueze instruirea necesară în vederea cunoașterii și însușirii acestora.

ADUCEREA LA ÎNDEPLINIRE A HOTĂRÎRILOR ADUNĂRILOR GENERALE ȘI A ALTOR ORGANE DE CONDUCERE. 1. **În unitățile de stat,** în baza prevederilor art. 5 din Legea nr. 1/1970 și ale art. 37 lit. t coroborate cu art. 73 din Legea nr. 5/1978, atît personalul muncitor, cît și consiliile oamenilor muncii au datoria de a aduce la înde-

plinire hotărîrile și sarcinile stabilite de adunarea generală a oamenilor muncii. Potrivit art. 73 alin. 2 din Legea nr. 5/1978, în cazul în care adunarea generală consideră ca nesatisfăcătoare activitatea C.O.M. sau a unor membri ai acestuia, conducerea organului căruia îi este subordonată unitatea este obligată ca în termen de 15 zile să ia măsurile necesare (inclusiv înlocuirea unor membri), informînd consiliile unităților în subordine și oamenii muncii asupra măsurilor luate. În cazurile în care hotărîrile adunării generale nu sînt aduse la îndeplinire de unele persoane din unitate, cei în cauză își angrenează răspunderea lor disciplinară. 2. **În cooperativele meșteșugărești,** în baza art. 17 lit. b din Statut, membrii cooperatori au îndatorirea să aducă la îndeplinire hotărîrile adunărilor generale și ale organelor de conducere. Potrivit art. 36 și 39 din Hotărîrea nr. 1/1983 a Consiliului UCECOM, nerespectarea acestei îndatoriri constituie abatere disciplinară ce atrage aplicarea uneia din sancțiunile disciplinare prevăzute în art. 39 din Hotărîre.

BUNA GOSPODĂRIRE A UNITĂȚII. 1. **În unitățile de stat,** potrivit prevederilor art. 5 lit. f din Legea nr. 1/1970 art .20 din C. m., art. 1 din L. nr. 3/1983 și pct. 2 anexa nr. 3 la D. nr. 337/1983, personalul muncitor din unitățile de stat are datoria să asigure buna gospodărire a unității și eficiența mijloacelor materiale și a fondurilor bănești încredințate. Încălcarea acestei obligații prevăzută și în angajamentul individual asumate în baza Legii nr. 3/1983 constituie abatere disciplinară. Dacă abaterea a prejudiciat unitatea, persoana vinovată răspunde în condițiile art. 102 și urm. din C.m. 2. **În cooperativele meșteșugărești,** în baza art. 17 lit. f din Statut membrii cooperatori au obligația să contribuie la buna gospodărire a cooperativei. Încălcarea acestei îndatoriri constituie abatere disciplinară care atrage aplicarea de sancțiuni. Dacă unitatea a fost păgubită cel vinovat răspunde și material față de cooperativă.

SUPRAVEGHEREA INSTALAȚIILOR, UTILAJELOR SAU MAȘINILOR. 1. **În unitățile de stat.** Este interzisă lăsarea fără supravegherea impusă de prescripțiile tehnice a instalației, utilajului sau mașinii, la care lucrează personalul muncitor. Încălcarea acestei obligații stabilită prin regulamentele de ordine interioară constituie abatere disciplinară și se sancționează în baza prevederilor art. 100 din C. m., inclusiv cu desfacerea contractului de muncă. Dacă fapta este săvîrșită de către personalul muncitor care lucrează nemijlocit la instalații, utilaje sau mașini cu regim de funcționare continuu, sau cu grad ridicat de pericol în exploatare, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare începînd de la 3 luni la 2 ani și mergînd de la 5 ani la 20 ani, în raport cu circumstanțele, în baza prevederilor art. 18 din D. nr. 400/1981, 2. **În cooperativele meșteșugărești.** Membrii cooperatori au obligația prevăzută de regulamentele de ordine interioară, de a nu lăsa fără supraveghere instalațiile, utilajele sau mașinile la care prescripțiile tehnice impun o asemenea supraveghere. Încălcarea acestei obligații constituie abatere disciplinară ce se sancționează în baza art. 39 din Hotărîrea nr. 1/1983, inclusiv cu excluderea din cooperativă. Săvîrșirea acestor fapte de către cooperatorii care lucrează nemijlocit la instalații, utilaje sau mașini cu regim de funcționare continuu sau cu grad ridicat de pericol în exploatare, constituie infracțiune, în baza art. 18 al. 20 din D. nr. 400/1981 (vezi pct. 1).

INTERZICEREA FUMATULUI ÎN ANUMITE LOCURI DE MUNCĂ. 1. **În unitățile de stat.** Personalul muncitor nu are voie să fumeze — în baza prevederilor regulamentelor de ordine interioară — în locurile de muncă expuse pericolelor de incendiu și în alte locuri unde fumatul este interzis. În incinta acestor unități sînt organizate locuri anume unde este îngăduit fumatul. Încălcarea acestei interdicții constituie abatere disciplinară. Fumatul în locurile de muncă unde acesta este interzis, dacă fapta a fost săvîrșită de personalul muncitor care lucrează nemijlocit la instalații, utilaje sau servicii cu regim de funcționare continuu sau cu grad ridicat de pericol în exploatare, constituie infracțiune și se pedepsește conform prevederilor art. 18 din D. nr. 400/1981. 2. **În cooperativele meșteșugărești.** Membrii cooperatori nu au voie să fumeze — în baza prevederilor regulamentelor de ordine interioară — în locurile unde fumatul este interzis. Încălcarea acestor prevederi constituie abatere disciplinară. În unitățile cu foc continuu sau care au instalații, utilaje și mașini cu grad ridicat de pericol, din cadrul cooperativelor meșteșugărești, fumatul în locuri interzise constituie infracțiune în baza art. 20 din Decretul nr. 400/1981.

MUNCA DE NOAPTE. Potrivit prevederilor art. 115 din Codul muncii și ale art. 53 alin. 5 din Hotărîrea nr. 1/1983 a Consiliului UCECOM, se consideră muncă în timpul nopții, aceea care se prestează în intervalul cuprins între orele 22—6, cu posibilitatea abaterii, în cazuri justificate, cu o oră în minus sau în plus, față de aceste limite. 1. **În unitățile de stat,** în baza prevederilor art. 114, C.m., pentru persoanele al căror program de muncă se desfășoară în timpul nopții, durata de muncă este mai mică de o oră decît durata muncii prestate ziua, fără ca prin aceasta, să se reducă retribuția. Persoanele care au programul normal de lucru, mai mic de 8 ore nu beneficiază de această reducere. În unitățile în care procesul de muncă este neîntrerupt, sau unde condițiile specifice de muncă o impun, programul de lucru din timpul nopții poate fi egal cu cel din timpul zilei. Munca prestată în timpul nopții, în cadrul unui asemenea program, se plătește cu un spor de 15 la sută din retribuția tarifară de încadrare, pentru orele lucrate în timpul nopții, dacă aceste ore reprezintă cel puțin jumătate din programul normal de lucru. Acest spor poate fi majorat, în mod excepțional, la unele unități, pînă la 25 la sută prin H.C.M. De sporul pentru munca de noapte, beneficiază și persoanele al căror timp de lucru este redus sub 8 ore. Munca de noapte este interzisă : femeilor gravide începînd din luna a șasea și celor care alăptează ; tinerilor în vîrstă de pînă la 18 ani (art. 154 și art. 161, C. m.). Prin excepție, munca femeilor în timpul nopții în unitățile industriale este admisă numai în anumite cazuri, expres prevăzute în art. 153 din Codul muncii. Astfel, femeile pot efectua munca în timpul nopții dacă lucrează în serviciile sanitare și de asistență socială. Munca femeilor mai este admisă în timpul nopții în cazuri de forță majoră, dacă se produce o întrerupere în funcționarea dispozitivelor și instalatiilor, cînd defecțiunea acestora provoacă încetarea lucrului, precum și în cazul în care munca este necesară pentru salvarea de la o pierdere inevitabilă, a materiilor prime, a materialelor sau produselor. 2. **În cooperația meșteșugărească,** potrivit art. 53, alin. 1 din Hotărîrea nr. 1/1983, cooperatorii care au program mai mic de 8 ore în timpul zilei, nu beneficiază de reducerea cu o oră a programului de lucru în timpul nopții, reglementarea fiind identică prevederilor art. 114 din C. m. În baza art. 53, alin. 2 din hotărîre, în cooperativele în care procesul de muncă este neîntrerupt sau unde condițiile specifice ale muncii o impun, programul de lucru în timpul nopții poate fi egal cu cel din timpul zilei. Munca prestată în timpul nopții, în cadrul unui asemenea program, se plătește cu un spor de 15% din retribuția tarifară de încadrare pentru orele lucrate în timpul nopții, dacă aceste ore reprezintă cel puțin jumătate din programul normal de lucru. De sporul pentru munca de noapte beneficiază și cooperatorii al căror timp de lucru se stabilește sub 8 ore pe zi (art. 53 alin. 3 și 4). Litigiile dintre cooperatori și cooperativă în legătură cu durata timpului de lucru se soluționează de organele cooperatiste superioare, în baza art. 79 alin. 3 din Hotărîrea nr. 1/1983.

PREMII ÎN UNELE ACTIVITĂȚI SPECIFICE. Potrivit art. 62 și art 163—164 din L. nr. 57/1974 și anexa nr. 8 la D. nr. 100/1979, în legislația noastră se creează posibilitatea pentru acordarea unor premii specifice anumitor activități sau ramuri. Astfel, pentru personalul din echipele de filmare, precum și cei din atelierele și secțiile de bază ale studiourilor cinematografice, care contribuie la realizarea filmelor, poate beneficia de premii pentru realizarea de economii față de costul de deviz al filmului. Legea se referă la personalul propriu al studiourilor cinematografice, precum și la regizorii, pictorii și alte cadre artistice — membri ai echipei de filmare — retribuite pe film, pe bază de contracte și nu la colaboratori sau alte persoane care iau parte sporadic sau întîmplător la realizarea de filme. La determinarea economiilor pe fiecare film nu se iau în calcul economiile realizate la cheltuielile de regie generală și la amortizare. Premiile pot reprezenta maximum 30% din economia realizată, în funcție de categoria de calitate a fiecărui film și anume : pentru filmele de categoria I, pînă la 30% ; pentru filmele de categoria II pînă la 20% ; pentru filmele de categoria III pînă la 10%. Premiile se stabilesc în procentele de mai sus, de către organul de conducere colectivă al Centralei Româniafilm și se plătesc dacă sînt îndeplinite cumulativ următoarele condiții : predarea copiei standard a filmului are loc la termenul fixat ; economiile obținute se reflectă în beneficiul peste plan realizat la filmul respectiv. Premiile pentru economii de forță de muncă se plătesc în limita fondului total de retribuire planificat anual al studioului. Premiile pentru economii la celelalte costuri de deviz se plătesc din fondul de retribuire planificat pe activități și acțiuni, prin planurile de casă trimestriale. Aceste premii se pot adăuga celor acordate pentru realizări deosebit de importante în baza art. 164 din L. nr. 57/1974. Pentru regizori, pictori etc. — membri ai echipei de filmare — retribuiți pe film, pe bază de contract, premiul individual ce li se poate acorda nu va depăși 20% din veniturile de bază stabilite prin contract. Potrivit art. 8 alin. 2 D. nr. 325/1983, premiile se aprobă de consiliul oamenilor muncii din unitate. Pentru persoanele din conducerea unității ele se aprobă de organul de conducere colectivă al organului ierarhic superior. Conform prevederilor cap. V pct. 2 din anexa nr. 3 la D. nr. 325/1983, listele cuprinzînd sumele individuale acordate personalului vor fi afișate în toate unitățile, cu cel puțin 10 zile înainte de data plății acestora, astfel încît oamenii muncii să ia cunoștință din timp și să formuleze observații și propuneri. Potrivit prevederilor art. 207 alin. 2 din L. nr. 57/1974, soluționarea contestațiilor cu privire la acordarea premiilor este de competența consiliului oamenilor muncii din unitate sau al organului ierarhic superior dacă numirea personalului respectiv s-a făcut de către acest organ.

RESPECTAREA PROGRAMULUI DE LUCRU — este o obligație generală a oamenilor muncii din unitățile de stat și organizațiile cooperatiste. 1. Obligația face parte din disciplina muncii, dar legea o înscrie distinct, datorită faptului că respectarea programului de lucru determină în mod nemijlocit creșterea productivității muncii. Respectarea programului de lucru înseamnă începerea activității la ora stabilită și terminarea acestuia la sfîrșitul duratei legale a timpului de muncă, precum și nedepășirea întreruperilor legale din timpul programului (pauza pentru masă, pauza pentru alăptare acordată femeilor etc.). Nerespectarea programului de lucru, indiferent sub ce formă se prezintă constituie abatere disciplinară. Întîrzierile și absențele în timpul programului sînt evidențiate și cumulate în cursul unei luni, iar retribuția aferentă se scade din drepturile de retribuire ale lunii respective. În cazul cînd nerespectarea programului de lucru are drept consecință neîndeplinirea sarcinilor de muncă se va proceda la diminuarea retribuției tarifare în condițiile legii. De asemnea, dacă din cauza nerespectării programului de lucru (sosirea cu întîrziere, plecarea înainte de program, neprezentarea la serviciu) are loc păgubirea în mod direct a unității este angrenată și răspunderea materială a celor vinovați. 2. **În unitățile de stat.** Această obligație este prevăzută de art. 20, alin. 2, lit. d, din C. m., de art. 5, alin. 2, lit. a, din L. nr. 1/1970 și de art. 5 alin. 2 lit. d din L. nr. 11/1971, precum și în regulamentele de ordine interioară. Nerespectarea acestei obligații constituie abatere disciplinară ce atrage răspunderea disciplinară a persoanei vinovate. Plîngerea împotriva sancțiunii aplicate se soluționează de organele administrative din unitățile de stat, potrivit competenței stabilite în art. 18 din Legea nr. 1/1970. 2. **În cooperația meșteșugărească,** respectarea programului de lucru de către membrii cooperativelor constituie obligație prevăzută în regulamentele de ordine interioară. Nerespectarea acestei obligații constituie abatere disciplinară. 3. **Practică juridică.** a) Absentarea repetată de la locul de muncă justifică în principiu desfacerea contractului de muncă, dar numai dacă lipsa este urmarea unei culpe a celui în cauză. În cazul în care lipsa de la serviciu s-a datorat unei boli dovedite cu acte medicale, neprezentarea la lucru nu este imputabilă. Nedepunerea certificatului medical tip are drept consecință neplata ajutorului de boală, dar nu poate constitui motiv pentru desfacerea contractului de muncă, dacă se dovedește, prin alte mijloace de probă admise de lege, că cel în cauză a suferit realmente de o boală care l-a împiedicat să se prezinte la locul de muncă (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 607/1977). b) Unitatea hotărăște măsura desfacerii disciplinare a contractului de muncă pentru încălcarea în mod repetat a obligațiilor de muncă fiindcă persoana în cauză s-a prezentat la serviciu cu întîrzieri nejustificate de 2—3 ore în timp de 3 zile, iar apoi a lipsit nemotivat o zi întreagă : ulterior a avut atitudini necuviincioase față de colegi și față de șefii ierarhici care își exercitau atribuțiile de îndrumare și supraveghere a muncii. În motivarea sa unitatea arată că în urmă cu 5 luni persoanei i s-a aplicat sancțiunea precizată la art. 100, alin. 1, lit. e din C. m. pe timp de 3 luni, așa că sînt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru aplicarea sancțiunii maxime (Jud. sect. 6. București, sent. civ., în dosar nr. 324/1975).

ZIUA DE MUNCĂ SUB 8 ORE. 1. În unitățile de stat, potrivit prevederilor art. 113, alin. 1, din C. m., pînă la înlăturarea cauzelor care determină condiții de muncă vătămătoare, grele sau periculoase, la unele locuri de muncă durata timpului de muncă pentru persoanele care lucrează în astfel de condiții se reduce sub 8 ore pe zi, fără ca aceasta să ducă la o scădere a remunerării. Beneficiază de aceste prevederi de protecție în primul rînd muncitorii dar și personalul care lucrează permanent în aceleași condiții cu muncitorii, adică maiștrii, tehnicienii, muncitorii din echipele de întreținere. Prin H.C.M. nr. 907/1956 (cu modificările ulterioare) s-au stabilit locurile de muncă și categoriile de personal pentru care durata lucrului este sub 8 ore pe zi. Beneficiază de reducerea timpului de lucru și următoarele categorii de personal : personalul navigant profesionist din aeronautică civilă, prevăzut în art. 2 și 3 din D. nr. 416/1953, prestează maximum 6 ore de activitate de zbor. Depășirea limitei de 6 ore poate fi cerută, numai în cazuri excepționale, justificate în carnetul de drum al aeronavei sau în registrul de zbor (art. 7, D. nr. 416/1953) ; personalul care lucrează cu surse de radiații nucleare (în afara celui ce deservește instalații Röntgen medicale și a celui care lucrează cu substanțe radioactive a căror activitate specifică este mai mică de 0,002 microcurie de element chimic radioactiv pe gram de substanță, beneficiază de durata redusă a zilei de muncă în modul următor : în unitățile nucleare de categoria I, 7 ore pe zi, iar în cele de categoria II—IV, inclusiv, 6 ore pe zi (art. 5 și 12 din H.C.M. 741/1961) ; persoanele încadrate în muncă trimise să lucreze în țări cu climă greu de suportat beneficiază de reducerea timpului de lucru pînă la 6 ore pe zi, cu excepția personalului de

pază, care beneficiază în compensare de majorarea corespunzătoare a concediului suplimentar, cu pînă la 12 zile lucrătoare anual (art. 1. D. nr. 112/1965) ; pentru persoanele care lucrează în timpul nopții, durata timpului de muncă se reduce cu o oră, în baza art. 114 din Codul muncii ; tinerii între 14 și 16 ani lucrează 6 ore pe zi în baza prevederilor art. 162 din C. m. ; femeile mame au dreptul la pauze pentru alimentarea și îngrijirea copilului de 2 ore, în timpul programului de lucru, în baza prevederilor art. 156 C. m. ; potrivit H.C.M. nr. 907/1956, scafandrii beneficiază de un program de lucru redus de 4—6 ore. Programul concret de lucru în cadrul acestor limite se stabilește de organul de conducere colectivă în funcție de curenții de apă, adîncimea de scufundare și anotimp. Reducerea duratei timpului de lucru se poate acorda numai în cazul prestării efective a muncii în condițiile pentru care s-a aprobat o durată sub 8 ore pe zi, respectiv scufundare pentru scafandri. Scafandrii din cadrul centralelor hidroelectrice au stabilit program zilnic de scufundare de 2—3 ore pentru efectuarea de revizii, controale și curățire la praguri, batardouri, ecluze, stavile, gratere, prize de apă, etanșări vane etc. În aceste condiții scafandrii din sectorul energetic efectuează permanent scufundări și, ca urmare, beneficiază zilnic de reducerea duratei timpului de lucru. 2. **În cooperativele meșteșugărești,** în baza prevederilor art. 52 alin. 1 din Hotărîrea nr. 1/1983 a Consiliului UCECOM, pînă la înlăturarea cauzelor care determină condiții de muncă vătămătoare, grele sau periculoase la unele locuri de muncă, durata timpului de muncă pentru cooperatorii care lucrează în astfel de condiții se reduce sub 8 ore pe zi, fără ca aceasta să ducă la o scădere a remunerării. Locurile de muncă cu condiții vătămătoare, grele sau periculoase și durata redusă a timpului de muncă stabilit pentru fiecare dintre ele au fost stabilite prin hotărîre a UCECOM. 3. **Practică judiciară.** a) Dispozițiile legale referitoare la stabilirea unei durate de muncă mai mică de 8 ore se aplică numai persoanelor ce fac parte din categoriile anume specificate de text și nu pot fi extinse, prin analogie, la alte persoane (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1279/1962) b) Durata timpului de lucru se reduce sub 8 ore pe zi, în baza art. 1 din H.C.M. nr. 907/1956, numai pentru personalul care prestează munca în mod efectiv, cu caracter de permanență și continuitate, la una din categoriile profesionale prevăzute în acest sens de actul normativ citat (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1669/1976).

C. J.

acte ● acțiuni ● proceduri

CONTESTAȚIE ÎMPOTRIVA BLOCĂRII SUMELOR DISPONIBILE — este reglementată de D. nr. 220/1974. 1. **Procedura de blocare — termen de contestare.** Sumele care devin disponibile în planurile de cheltuieli bugetare, în planurile de finanțare a investițiilor, în planurile valutare precum și în alte planuri financiare ale ministerelor, ale altor organe centrale, comitetelor executive ale consiliilor populare, centralelor, întreprinderilor și instituțiilor de stat, ca urmare a constatărilor făcute de organele Curții Superioare de Control Financiar și de organele de control ale Ministerului Finanțelor, se blochează prin decizie de prim-adjunctul și adjuncții ministerului finanțelor (art. 1, 2 alin. 1 și art. 3 alin. final). Împotriva măsurilor de blocare se pot face contestații în termen de 10 zile de la data blocării (art. 2 alin. 2). 2. **Competență de soluționare:** Biroul executiv al Consiliului de conducere al Ministerului Finanțelor (art. 3 alin. final) 3. **Notă :** În cazul neadmiterii contestației formulate de unitatea socialistă interesată, disponibilitățile bănești blocate vor primi destinațiile stabilite prin art. 2 alin. 2.

CONTESTAȚIE ÎMPOTRIVA DECIZIEI DE ANULARE A DOMICILIERII ÎN ORAȘE MARI — este reglementată de D. nr. 68/1976. 1. **Procedură — termene :** Contestația se poate face în termen de 15 zile de la primirea comunicării actului de schimbare a domiciliului. Se rezolvă în termen de cel mult 30 de zile (art. 10 alin. 2). Hotărîrile date în rezolvarea contestațiilor sînt definitive. Decizia de anulare a schimbării domiciliului, rămasă definitivă, se comunică organului miliției, pentru a face mențiunea corespunzătoare în actul de identitate (art. 10 alin. final). Persoanele cărora li s-a anulat mențiunea de stabilirea domiciliului din cauză că înaintea termenului de 5 ani de la încadrare li s-a desfăcut contractul de muncă din motive imputabile pierd dreptul de folosință a locuinței închiriate, contractul fiind considerat anulat de drept. Toate persoanele cărora li s-a anulat mențiunea de stabilire în orașele mari sînt obligate a părăsi localitatea în termen de 90 de zile de la efectuarea mențiunii (art. 11). 2. **Competență de soluționare :** Comitetul executiv al consiliului popular județean, respectiv al sectorului municipiul București (art. 10 alin. 1).

CONTESTAȚIE (CERERE) ÎMPOTRIVA DECIZIEI DE INREGISTRARE A UNEI MĂRCI — este reglementată de L. nr. 28/1967. 1. **Procedură-termene :** Contestația poate fi făcută de orice persoană interesată (art. 27), în termen de 5 ani de la înregistrare, în cazul în care, potrivit art. 17 lit. b nu putea fi înregistrată (atunci cînd constituie copierea, imitarea sau traducerea unei mărci din alt stat, notoriu cunoscute în R. S. România, pentru produse, lucrări sau servicii identice ori similare). Cererea poate fi făcută oricînd, în termenul de 10 ani dacă înregistrarea mărcii s-a făcut cu rea credință, sau dacă marca nu putea fi înregistrată din cauză că nu au fost respectate prevederile art. 17 lit. d-f inclusiv. Comisia poate aproba repunerea în termen la cerere sau din oficiu, în cazul cînd constată că termenele au fost depășite din motive temeinic justificate. Cererea se face în două luni, de la încetarea cauzei care a justificat depășirea termenului, dar nu mai tîrziu de un an de la împlinirea termenului nerespectat (art. 31). Soluționarea cererilor se face cu citarea părților. Citațiile — sub sancțiunea nulității — vor fi înmînate cu cel puțin 5 zile înaintea termenului de judecată (art. 5, Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 1057—1968). Pentru motive temeinice se pot face cereri de probe noi (art. 8, Regulament). Hotărîrea motivată a comisiei se comunică părților în cel mult 15 zile de la pronunțare (art. 13). Hotărîrea comisiei neatacată cu recurs este definitivă și constituie titlu executor (art. 14 Regulament). Hotărîrea comisiei poate fi atacată cu recurs în termen de 2 luni de la comunicare, la Tribunalul municipiului București. Prevederile cuprinse în art. 31 din lege, privitoare la repunerea în termen, pot fi aplicate și de Tribunalul municipiului București. 2. **Competența de soluționare :** Cererea se soluționează de Comisia pentru soluționarea litigiilor privind mărcile, din cadrul O.S.I.M. (art. 28). Recursul împotriva hotărîrii : Tribunalul municipiului București.

CONTESTAȚIE ÎMPOTRIVA DECIZIEI DE NEÎNREGISTRAREA UNEI MĂRCI — este reglementată de L. 28/1967. 1. **Procedură-termene.** Persoanele interesate sînt în drept să facă contestație împotriva deciziei O.S.I.M. privind înregistrarea, neînregistrarea, restrîngerea sau radierea unei mărci de fabrică, de comerț sau de servicii. Termenul este de 3 luni de la comunicarea deciziei pentru cel care este titularul mărcii și de 6 luni de la publicarea în publicația oficială privind mărcile, pentru alte persoane interesate (art. 26). Soluționarea contestațiilor se face cu citarea părților. Citațiile, sub sancțiunea nulității, vor fi înmînate cu cel puțin 5 zile înaintea termenului de judecată (art. 5 Regulament aprobat prin H.C.M. nr. 1057/1968). Se pot face cereri temeinic justificate pentru producerea unor noi dovezi (art. 8 Regulament). Hotărîrea motivată a comisiei se comunică părților în maximum 15 zile de la pronunțare (art. 13). Hotărîrea comisiei neatacată cu recurs este defi-

nitivă și constituie titlu executoriu. (art. 14 Regulament). Comisia poate dispune repunerea în termen la cererea celor interesați sau din oficiu, în cazul cînd constată că termenele au fost depășite din motive temeinic justificate. Cererea se face în două luni de la încetarea cauzei care justifică depășirea termenului, dar nu mai tîrziu de 1 an de la împlinirea termenului nerespectat. În cazul termenului prevăzut de art. 14 din lege (referitor la prioritățile din alte state și la prioritățile de expoziție) repunerea în termen se poate dispune numai pentru motive de forță majoră (art. 31). Hotărîrile comisiei pot fi atacate cu recurs în termen de 2 luni de la comunicare la Tribunalul municipiului București (art. 29). Prevederile cuprinse în art. 31 din lege privitoare la repunerea în termen pot fi aplicate și de Tribunalul municipiului București. **Taxe de timbru :** 100 lei pentru fiecare contestație. 3. **Competență de soluționare :** Comisia pentru soluționarea litigiilor privind mărcile, din cadrul O.S.I.M. (art. 28, L. nr. 28/1967).

CONTESTAȚIE ÎMPOTRIVA EXECUTĂRII SILITE — este reglementată de Cod. proc. civ. 1. **Procedură — termene.** Contestațiile trebuie motivate pe larg iar actele pricinii se vor depune deodată cu cererea la grefa instanței (art. 400 alin. 3). Ele se pot îndrepta în tot timpul cît ține executarea. Odată ce, cel din urmă act al executării s-a săvîrșit, nu se mai poate primi nici o contestație asupra executării (art. 403 alin. 1 și 2 Cod pr. civ.). Se pot formula de orice persoană care este proprietara bunurilor supuse urmăririi silite (soț, soție, copii, terțe persoane). Instanța poate dispune suspendarea executării după înfățișare (art. 401). Hotărîrea este supusă recursului, în termen de 15 zile de la data comunicării sentinței (art. 402). În cazuri de vădită rea credință, partea care cade în contestația sa va fi supusă la despăgubiri (ce va fi pricinuit) prin împiedicarea executării și la plata unei amenzi civile de la 25 pînă la 500 lei (art. 405). În cadrul contestației la executarea silită poate fi cerută și împărțirea bunurilor comune (art. 400, combinat cu art. 33 alin. 2 Cod. fam.). 2. **Competență de soluționare :** Contestațiile asupra executării silite privitoare la înțelesul, întinderea și aplicarea dispozițiilor hotărîrii puse în executare, se îndreaptă la instanța care a încuviințat titlul executor (art. 400 alin. 1 Cod. pr. civ.). Contestațiile împotriva executării silite însăși sînt de competența instanței care execută hotărîrea (art. 400 alin. 2 Cod. pr. civ.). 3. **Taxe de timbru :** La valoarea bunurilor a căror urmărire se contestă sau la valoarea debitului urmărit dar nu mai mult de 500 lei. În caz de admitere a contestației taxa se restituie plătitorilor (A pct. 1 nota tarif aprobat prin H.C.M. nr. 911/1955).

CONTESTAȚIE ÎMPOTRIVA HOTĂRÎRII PRIVIND O INOVAȚIE — este reglementată de L. nr. 62/1974. 1. **Procedură — termene :** Contestația poate fi formulată numai de inovator sau inovatori. Se introduce în termen de 3 luni de la comunicarea hotărîrilor privind proiectarea, experimentarea și aplicarea inovației. Se rezolvă prin hotărîri definitive, în termen de 2 luni de la înregistrarea contestațiilor. 2. **Competență de soluționare :** Comisia pentru soluționarea contestațiilor privind invențiile din cadrul O.S.I.M. (art. 73, alin. 3).

CONTESTAȚIE ÎMPOTRIVA HOTĂRÎRII PRIVIND O INVENȚIE — este reglementată de L. nr. 62/1974. 1. **Procedură — termene :** Contestațiile pot fi formulate numai de unitățile socialiste și persoanele interesate. Se introduc în termen de 3 luni de la comunicarea hotărîrilor și se rezolvă în 30 zile de la înregistrare (art. 52, alin. 2). Hotărîrile pronunțate sînt definitive cu excepția hotărîrilor referitoare la acordarea brevetului de invenție sau la respingerea cererii de brevet. Acestea pot fi atacate cu recurs la Tribunalul municipiului București, în termen de 3 luni de la comunicare (art. 53). Introducerea contestației suspendă, pînă la soluționare, executarea hotărîrii privind plata de recompense și a altor sume de bani (art. 54). Pentru motive temeinic justificate, comisia sau instanța poate dispune repunerea în termen a părții interesate. Cererea de repunere în termen se face în curs de două luni de la încetarea cauzei care justifică depășirea termenului, dar nu mai tîrziu de un an de la împlinirea termenului nerespectat (art. 55). Potrivit art. 57 din lege hotărîrea definitivă privind plata unor sume, în cazul invenției pentru care s-a acordat certificat de inventator, constituie titlu executor. 2. **Taxa de timbru.** 750 lei (art. 1 lit. g, D. nr. 363/1976) cu plata anticipată. 3. **Competență de soluționare :** Comisia pentru soluționarea contestațiilor privind invențiile din cadrul O.S.I.M. (art. 52). Recursul : Tribunalul municipiului București.

CONTESTAȚIE (ÎNTÎMPINARE ȘI CONTESTAȚIE) ÎMPOTRIVA IMPOZITELOR ȘI TAXELOR LOCALE — este reglementată de L. nr. 25/1981 și D. nr. 425/1981. 1. **Competență de soluționare :** Circumscripția financiară de pe lîngă comitetul (biroul) executiv al consiliului popular local care a efectuat impunerea sau în contul căruia s-a încasat taxa (art. 31 L. nr. 25/1981). Contestația împotriva hotărîrilor prin care s-a respins întîmpinarea se rezolvă de administrația financiară de pe lîngă comitetul executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București (art. 45 D. nr. 425/1981). 2. **Procedură :** Întîmpinările se depun în termen de 30 de zile de la comunicarea impozitelor și taxelor stabilite sau, după caz, de la data documentului de încasare în termen de 30 zile de la înregistrare (art. 45 alin. 1). Contestațiile împotriva soluției la întîmpinare se depun în termen de 30 zile de la comunicarea soluției, și se soluționează în termen de 30 zile de la înregistrare (art. 45 alin. 2). Depunerea întîmpinărilor și contestațiilor nu suspendă urmărirea impozitului sau a taxei datorate (art. 45 alin. 3). 3. **Taxe de timbru:** 2% dar nu mai puțin de 10 lei. (H.C.M. nr. 911/1955). Contestațiile făcute de oameni muncii împotriva impozitului de clădiri, nu se taxează. 4. **Notă :** În cazul în care întîmpinările și contestațiile au fost admise, sumele greșit încasate se restituie sau, după caz, se compensează din oficiu cu impozite sau alte taxe datorate, pînă cel mai tîrziu la 31 dec. al anului în care s-a admis întîmpinarea sau contestația (art. 46).

CONTESTAȚIE (ÎNTÎMPINARE ȘI CONTESTAȚIE) ÎMPOTRIVA IMPOZITULUI AGRICOL ȘI CONTRIBUȚIEI PERSOANELOR FĂRĂ COPII CARE REALIZEAZĂ VENITURI DIN AGRICULTURA — este reglementată de L. nr. 2/1977. 1. **Competența de soluționare :** Întîmpinarea se rezolvă de organele financiare ale comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare care au efectuat impunerea (art. 27 alin. 1). Contestația împotriva soluției date la întîmpinare se rezolvă de către administrația financiară de pe lîngă comitetul executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București (art. 27 alin. 2). Împotriva soluției date de administrația financiară se poate face contestație la comitetul executiv al consiliului popular județean sau al municipiului București (art. 27 alin. 3). 2. **Procedură :** Întîmpinarea se depune în 30 de zile de la comunicarea în scris a impozitului agricol sau a contribuției persoanelor fără copii, care realizează venituri din agricultură (art. 27 alin. 1). Contestația împotriva soluției la întîmpinare se poate face în termen de 30 de zile de la data comunicării soluției (art. 27 alin. 2). Contestația se soluționează în termen de 20 de zile de la înregistrare (art. 27 alin. 2). Contestația împotriva soluției dată de administrația financiară se depune la comitetul executiv al consiliului popular competent în termen de 30 de zile de la comunicarea soluției (art. 27 alin. 2 și 3). Depunerea întîmpinărilor și contestațiilor nu suspendă urmărirea impozitului și a contribuției datorate (art. 27 alin. 4). 3. **Taxe de timbru :** 2% dar nu mai puțin de 10 lei (H.C.M. nr. 911/1955 și par. 116 din I.M.F. nr. 1711/1960). 4. **Notă :** În cazul în care întîmpinările sau contestațiile au fost admise, sumele încasate în plus se restituie, la cerere, sau se compensează cu alte impozite sau taxe datorate (art. 27 alin. final L. nr. 2/1977).

CONTESTAȚIE (PLÎNGERE) ÎMPOTRIVA ÎNCHEIERII DE RESPINGERE A UNOR ACTE NOTARIALE — este reglementată de D. nr. 377/1960. 1. **Procedură — termene:** Se depune în 10 zile de la data cînd partea nemulțumită a luat cunoștință de încheierea de respingere la notariatul care a dat încheierea de respingere sau direct la judecătorie, cu posibilitatea administrării tuturor probelor legale. Se soluționează cu citarea părților interesate. În cazul admiterii plîngerii, notariatul este obligat să instrumenteze actul solicitat în modul indicat de instanță prin sentința pronunțată. Dacă la data încheierii de respingere erau îndeplinite toate condițiile legale pentru săvîrșirea actului de către notariat, în cazul admiterii plîngerii, se va considera ca dată de îndeplinire a acestui act, data la care s-a dat încheierea de respingere (pct. 54 alin. 3 din Regulamentul dat în aplic. D. 377/1960). Hotărîrea instanței este supusă recursului în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 al. 1 Cod. pr. civ.) 2. **Competență de soluționare :** Judecătoria în circumscripția unde se află sediul notariatului de stat care a dat încheierea de respingere privind îndeplinirea unui act notarial (art. 7 al. 2 D. nr. 377/1960). 3. **Taxe de timbru :** 50 lei (pct. 3, H.C.M. nr. 911/1955).

CONTESTAȚIE (ÎNTÎMPINARE) ÎMPOTRIVA MĂSURILOR LUATE DE ORGANELE BANCARE — este reglementată de L. nr. 5/1970. 1. **Măsuri împotriva cărora se poate face întîmpinare :** emiterea de dispoziții obligatorii (cu excepția celor ce se referă la recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc ; suspendarea deciziilor cu caracter economic-financiar a unității controlate ; suspendarea finanțării, blocarea fondurilor de retribuire a cadrelor de conducere ; blocarea fondurilor valutare ; aplicarea de sancțiuni financiare ; recomandarea aplicării de sancțiuni disciplinare (art. 30 alin. 3 coroborat cu art. 28 alin. 1). 2. **Competență de soluționare :** Organele sau persoanele stabilite de consiliile de administrație ale băncilor (art. 30 alin. final).

CONTESTAȚIE (ÎNTÎMPINARE) ÎMPOTRIVA MĂSURILOR LUATE DE ORGANELE DE CONTROL ALE MINISTERULUI FINANȚELOR — este reglementată de L. nr. 5/1970. 1. **Măsuri împotriva cărora se poate face întîmpinare :** emiterea de dispoziții obligatorii ; suspendarea deciziilor cu caracter economic-financiar a unităților socialiste ; suspendarea finanțării ; blocarea fondurilor de retribuire a cadrelor de conducere ; blocarea fondurilor valutare ; aplicarea de sancțiuni financiare ; recomandarea aplicării de sancțiuni disciplinare (art. 28 alin. final coroborat cu art. 28 alin. 1, L. nr. 5/1970). Nu se pot face întîmpinări împotriva dispozițiilor obligatorii care se referă la recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc (art. 28 alin. final, L. nr. 5/1970). 2. **Competență de soluționare :** Ministerul Finanțelor (art. 28 alin. final).

CONTESTAȚIE ÎMPOTRIVA POPRIRII EFECTUATE DE O PERSOANĂ JURIDICĂ — este reglementată de D. nr. 221/1960. 1. **Termene — procedură.** Contestația poate fi introdusă de debitor sau de terțul poprit în termen de 5 zile de la primirea comunicării de către unitatea poprită sau de la primirea înștiințării de către debitor (art. 26 alin. 7 Decret nr. 221/1960). Cînd contestația privește măsuri luate de terțul poprit în cursul executării popririi, debitorul poate face contestația în termen de 5 zile de la data cînd a luat cunoștință de aceste măsuri (art. 26 alin. 7). Instanța poate suspenda executarea, chiar fără cauțiune, pronunțîndu-se în cel mult 3 zile de la primirea cererii (art. 26 alin. 8). Hotărîrea instanței poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare, de orice parte interesată (creditor, debitor sau terț poprit). 2. **Competență de soluționare :** Judecătoria în a cărei rază teritorială își are sediul sau domiciliul terțul poprit (art. 26 alin. 6). 3. **Taxe de timbru :** Contestația făcută de terțul poprit, unitate socialistă, este scutită de taxa de timbru (art. 77 H.C.M. nr. 792/1960). Contestația debitorului se timbrează la valoarea debitului, fără a depăși însă 500 lei indiferent de cuantumul sumei poprite (I.M.F. par. 39 alin. 2).

CONTESTAȚIE (PLÎNGERE) ÎMPOTRIVA PROCESULUI-VERBAL DE AMENDĂ CONTRAVENȚIONALĂ APLICAT UNEI PERSOANE JURIDICE — este reglementată de L. nr. 32/1968. 1. **Procedură :** Plîngerea se face în termen de 15 zile de la data comunicării procesului-verbal de constatare a contravenției (art. 31 alin. 1) și suspendă executarea (art. 31 alin. final). Se depune la organul din care face parte agentul constatator și va fi însoțită de procesul-verbal de constatare a contravenției. Soluționarea are loc în cel mult 30 zile de la data înregistrării (art. 38 alin. 1). Organul competent hotărăște printr-o încheiere, după ascultarea contravenientului și a celorlalte persoane citate și administrează orice alte probe legale (art. 38 alin. 1). Încheierea este definitivă și executorie (art. 38 alin. 2 Legea nr. 32/1968). Plîngerea este scutită de taxe de timbru (art. 36 alin. final L. nr. 32/1968). Punerea în executare a amenzii se face de organul care a soluționat plîngerea, prin comunicarea din oficiu către circumscripția financiară a localității în care domiciliază contravenientul. Executarea se face asupra veniturilor sau celorlalte bunuri ale acestuia (art. 40 alin. 1 și 2). 2. **Competență de soluționare :** Organul indicat în legea sau decretul care prevede sancționarea persoanei juridice. Dacă legea sau decretul nu indică un asemenea organ, plîngerea se rezolvă de conducătorul organului central al administrației de stat în a cărui domeniu de activitate s-a comis contravenția ori de o altă persoană, avînd cel puțin funcția de director, împuternicit de conducătorul organului central (art. 35).

Al. D.

OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE

Antrepriza „Energoconstrucția"
Turceni — Gorj

— Anvelope 350x10 buc. 23
— Arbore pompă apă SR (ax) buc. 6
— Arbore secundar SR buc. 47
— Arc bendix SR buc. 4
— Arbore principal SR buc. 30
— Arc amortizare compresor buc. 30
— Arc ambreaj SR buc. 131
— Arc sabot frînă buc. 5
— Arc conic servo SR buc. 4
— Apărătoare soare buc. 19
— Ampermetru curent SR buc. 3
— Arbore intermediar TV buc. 7
— idem cadran TV buc. 2
— Ax came SR 113 buc. 20
— Arc spiral spate Dacia buc. 21
— Ax pompă apă UTB buc. 2
— Ax furcă UTB buc. 3
— Ax UTB buc. 1
— Ax melcat macara Richier buc. 1
— Ax planetar arc Aro buc. 1
— Aparat combinat TV buc. 1
— Arc spiral sup. diam. 14 buc. 9
— Arc ambreaj buc. 1
— Anvelope 165x15 buc. 2
— Arbore Secundar AK5 și principal buc. 1
— Arbore primar TV buc. 5
— Ax flexibil vibrator buc. 10

— Amortizare față DAC buc. 2
— Amplificator magnetic buc. 1
— Ax culbutoriu SR 113 buc. 2
— Arbore motor D 120 buc. 1
— Agrafe capsat bandă cauciuc buc. 1740
— Arc aspirație compresor C5 buc. 9
— Arc refulare compresor buc. 30
— Apometru betonieră buc. 8
— Anvelope 900×16 buc. 1
— Ax pîrghie ambreaj SR buc. 20
— Anvelope 165 × 15 buc. 3
— Anvelope 350 × 10 buc. 5
— Aparat combinat buc. 5
— Ax came Saviem buc. 20
— Arbore motor TV rectificat buc. 1
— Ax cardan buc. 6
— Arbore palier buc. 1
— idem palier Roman buc. 1
— idem cu came Saviem buc. 2
— idem planetar TV buc. 3
— idem intermediar Saviem buc. 3
— idem intermediar TV buc. 1
— Articulație fuzetă buc. 3
— idem fuzetă buc. 3
— Articulație functa buc. 3
— Arbore cotit compresor buc. 14
— Arbore comp. buc. 16
— Amortizor SR buc. 1
— Ax pompă apă SR buc. 1
— Ax volan direcție SR buc. 2
— Ax culbudoriu Roman buc. 3
— Ax Raba ghidare buc. 2
— Ax cu came pompă injecție buc. 2
— Ax ans roman buc. 2
— Ax pompă apă Saviem buc. 2
— Axă față TV buc. 2
— Ax levier SR buc. 2
— Amortizor SR buc. 2
— Arc elicoidal sup. buc. 2
— Arbore distribuție SR buc. 11
— idem planetar Saviem buc. 1
— Ax cu corp antrenare buc. 20
— Ax cardan TV buc. 1
— Ax camă TV buc. 2
— Arbore primar TV buc. 2
— Arbore came Dacia buc. 1
— Ax came buc. 1
— Anvelope 750/800 × 16 buc. 2
— Axă planetară Dacia buc. 1
— Ansamblu stator 24 V buc. 37
— Arbore intermediar buc. 5
— Ax cotit —0501 buc. 4
— Anvelope 600 × 16 buc. 1
— Aparat combinat buc. 11
— Amortizor combină buc. 2
— Alternator buc. 1
— Arc tracțiune buc. 30
— Ax bac buc. 6
— Ajutaj comandă buc. 10
— Autotransformator M 650/038 buc. 1
— Autotransformator 650/039 buc. 1
— Ax cardan buc. 4
— Arbore primar MRS betonieră buc. 2
— Ansamblu Selenoid buc. 20
— Arbore came (Raba) buc. 12
— Arbore came buc. 4
— Articulație sferică buc. 14
— Buton claxon buc. 14
— Bucșă radiator buc. 42
— Buton arc suspensie față SR buc. 1
— Bucșe UTB buc. 3
— Bobină frînă electromotoare buc. 12
— Bolț bielă EC buc. 5
— Bulon UTB buc. 6
— Bucși pinion mare înapoi SR buc. 18
— idem bronz ∅ 105×60×150 buc. 6
— Bulon ridicare macara buc. 138
— Butuc față roată SR buc. 4
— idem cu tambur TV buc. 1
— Bolț piston Roman buc. 3
— Bucși bielă motor DAC buc. 3
— Bolț paletă betonieră buc. 22
— Bolț piston SR buc. 35
— Bucși cauciuc macara buc. 114
— Bucși ax came DAC buc. 6
— Bobină stator SR buc. 14
— Bucși pivoți TV buc. 90
— Bară longitudinală Raba 16 t buc. 2
— Bendix electromotor SR buc. 65
— Bară direcție Saviem buc. 1
— Blindaje fund betonieră buc. 26
— Bielă compresor buc. 14
— Bielă compresor Saviem buc. 15
— Bușon radiator D 115 buc. 7
— Bucșe bielă SR buc. 93
— Bucși pivoți SR buc. 390
— Bucșe cu palețe pt. pompe hidraulice Richer buc. 6
— Bușon rezervor benzină buc. 31
— Broască ușă stg. SR buc. 2
— Bucși bielă buc. 4
— Bucșe palete bet. 500 1 AF buc. 27
— Bridă Arc Roman buc. 6
— idem arc SR buc. 3
— idem arc buc. 3
— Bucși SR buc. 20
— Bucșe mers înapoi buc. 3
— Bucși culbutouri Roman buc. 14
— Bucșe bielă buc. 6
— Bucși fuzete Saviem buc. 36
— Bucșe inf. fuzetă Saviem buc. 2
— idem inferioară buc. 4
— idem Saviem buc. 1
— Bulon sferic buc. 10
— Butuc roată buc. 3
— Bolț piston buc. 2
— Butuc sincron TV buc. 2
— Bucșe pinion buc. 2
— Bulon bielă buc. 2
— Bucșe arc suspens SR buc. 9
— Braț ștergător DAC buc. 14
— Bucși suport buc. 27
— Bolț sferic SR buc. 6
— Bucși pivoți TV buc. 36
— Bucșe arc buc. 2
— Bucșe bielă buc. 1
— Bucșă (Saviem) buc. 1
— Bucșă pinion buc. 6
— Butuc buc. 4
— Bucșe SR buc. 5
— idem ghiare buc. 3
— idem ghiare buc. 3
— Blindaj fund dr. buc. 20
— idem sector buc. 18
— idem lateral buc. 54
— Bolț paletă răzuitor buc. 17
— Bride cablu ∅ 19 buc. 25
— idem cablu ∅ 25 buc. 30
— Bolț piston UTB buc. 54
— Bloc cil. motor Saviem buc. 1
— Butuc roată față buc. 2
— Bucși bielă buc. 32
— Bride arc buc. 7
— Bucși cilindru SR buc. 36
— idem pivoți sup. buc. 26
— Bară longitudinală RABA buc. 7
— Bolț filetat buc. 23
— Blindaj fund. buc. 3
— Butuc canelat buc. 2
— Bucși suspensie buc. 30
— Bucșe ajutaj buc. 10
— Bucșe ghidare buc. 3
— Bare rețeu buc. 130
— Bucșe sateliți buc. 49
— idem ax came buc. 40
— Braț oscilant Raba buc. 5
— Bucși ax came buc. 60
— idem ax came buc. 11
— idem (pompă injecție Saviem) buc. 20
— Bară longitudinală buc. 8
— Bucși cercelar față buc. 20
— Camere 350x10 buc. 27
— Capac pinion mers înapoi buc. 7
— Cuzineți palieri SR dif. buc. 57
— idem palier SR buc. 72
— idem bielă compres. buc. 4
— Cilindru ambreaj SR buc. 19
— Cilindri pertinas dif. buc. 3
— idem basculare SR buc. 1
— Corp pompă benzină buc. 5
— Con supapă SR buc. 77
— Cuve siguranță buc. 18
— Cărbune Dinam buc. 20
— Chiuloase compresor SR buc. 12
— Corp pompă apă SR-TV dif. buc. 3
— Carcasă punte spate TV buc. 2
— Capac carcasă vibrator buc. 12
— Carter punte SR-TV buc. 1
— Furtun vibrator buc. 14
— Chiuloasă motor Roman buc. 6
— Cui ponta buc. 63

— Coroană volantă UTB buc. 2
— Cuzineți bielă UTB buc. 7
— Cuve transmisie (reductor) buc. 1
— Conector buc. 1
— Capac cuve viteză SR buc. 2
— Colector admisie buc. 4
— Cleme racord 16 mm buc. 20
— Cuzineți palier SR buc. 19
— Carcasă punte SR DAC buc. 1
— Cămăși cilindri L-115 buc. 2
— Corp supapă joasă pres. buc. 5
— Capac delcou buc. 31
— Contact cu cheie SR buc. 33
— Carcasă diferențial SR buc. 4
— Cuzineți bielă DAC buc. 5
— idem palier Saviem buc. 10
— idem palier buc. 26
— Coroană reductor SR 113 buc. 3
— Cilindri ambreaj SR buc. 6
— Carburator furnier buc. 3
— CuCuzineți bielă DAC buc. 5
— idem palier buc. 7
— Carter cu bare comp. C-5 buc. 1
— Cuțit cintar pentagonală buc. 7
— Comutator central SR buc. 23
— Consolă sup. distanț. Roman buc. 13
— Cilindri frînă Saviem SR buc. 1
— Contactor Saviem buc. 2
— Conductă apă răcire buc. 41
— Conductă flexibilă Roman buc. 2
— Culbustor motor Roman buc. 11
— Cuzineți inf. sup. Reșița buc. 1
— Corp angrenare SR buc. 2
— Carcasă Saviem buc. 15
— Colector admisie TV buc. 7
— Capac presiune TV buc. 1
— Carter compresor buc. 10
— Colector admisie buc. 2
— Cuzineți bielă buc. 3
— Corp pompă benzină buc. 2
— Capac PPA apă TV buc. 2
— Casetă sateliți TV buc. 2
— Chiuloasă compresor Saviem buc. 19
— Cuzineți bielă buc. 2
— Capac pompă benzină buc. 6
— Conductă inj. Saviem buc. 300
— Cilindru principal Servo buc. 2
— Cilindru sup. Servo buc. 4
— Cilindru buc. 1
— Capace buc. 10
— Capac ornament buc. 6
— idem chiuloasă TV buc. 3
— Colector TV buc. 5
— Corp supapă Reșița buc. 19
— Cilindri TV buc. 4
— Capac vibrator Ø69 buc. 25
— idem 50 buc. 30
— idem 38 buc. 40
— Cablu flexib. vibrator buc. 10
— Cruci satelit Roman buc. 15
— Cruci cadran Saviem buc. 9
— Cilindru recepție ambreaj buc. 3
— Carter volantă buc. 2
— Capace butuc buc. 2
— Coroană pornire UTB buc. 3
— Contact ture UTB buc. 2
— Cruce cardan buc. 9
— Cilindri frînă TV buc. 33
— Cruci cardan Saviem buc. 25
— Cuplaj electromotor buc. 2
— Cuplaj electromag. buc. 1
— idem electric fr. buc. 2
— idem remorcă buc. 2
— Conductă injecție Nr. 1 buc. 2
— idem Nr. 2 buc. 2
— idem Nr. 3 buc. 2
— idem Nr. 4 buc. 2
— idem Nr. 5 buc. 2
— idem Nr. 6 buc. 2
— Cilindri recepție stg. dr. buc. 1
— Cuzineți palier R3 Saviem buc. 2
— idem palier CN SR buc. 2
— Cutie viteză AK-6 buc. 4
— Coroană volantă SR buc. 1
— Contactor monometric buc. 7
— Corp ajutaj buc. 10
— Cruce sateliți buc. 2
— Comutator mers înapoi buc. 1
— Condensatori buc. 422
— Contactor SMI—16 A 380 buc. 2
— Contactor 100 A 500 V cu bobină 380 V buc. 3
— Contactor CM 6 — 10 A buc. 3
— Coroană dințată buc. 2
— Cruce pt. perie buc. 1
— Colector convertizor buc. 2
— Casetă dir. TV buc. 4
— Culbutorii admisie buc. 6
— Capac carburator buc. 4
— Cruce cardan TV buc. 10
— Capac cutie viteze buc. 8
— Casetă direcție RABA buc. 2
— Cilindri pneum buc. 4
— Capac bară stg. dr. Saviem buc. 97
— Capac CV buc. 6
— Comutator semnalizare buc. 36
— Chiuloasă RABA buc. 2
— Electromotor șterg. parbriz buc. 29
— Elemenți pompă injecție buc. 10
— Electrofixe Richer buc. 1
— Electromobilă Richer buc. 1
— Element filtru ulei buc. 39
— Electromagneți 380 V buc. 5
— Element deparazitar buc. 4
— Electroventil Saviem buc. 4
— Electromotor tip imp. 220x380 V buc. 2
— Element motorină UTB buc. 95
— Electromotor șterg. parbriz SR buc. 4
— Elemenți pompă injecție buc. 7
— idem (cuplaj compresor) buc. 14
— Electromotor bandă buc. 1
— Elem. gros. motorină buc. 10
— Elem. filtru motorină buc. 11
— Elem. cauciuc buc. 10
— Garnituri pompă contr. SR buc. 59
— Garnituri cil. basc. SR buc. 9
— Garnituri cil. basculare buc. 9
— Garnituri cil. basculare buc. 6
— Garnitură cil. fr. diferit buc. 76
— Garnit galerie UTB buc. 24
— Garnit. cil. pompă beton buc. 300
— Garnit. pompă centrală TS buc. 11
— Garnit. servo frînă SR buc. 133
— Garnit. joasă presiune buc. 10
— Geam acrisire Roman buc. 3
— Geam ușă SR buc. 8
— Garnituri pompă apă SR buc. 49
— Garnituri servo mecanice buc. 33
— Garnituri 00823 buc. 658
— Garnituri comp. C-5 buc. 20
— Grup conic Roman buc. 1
— Grup regulator buc. 2
— Ghid supapă admisie buc. 15
— Ghid supapă evacuare buc. 12
— Grup conic TV buc. 5
— Grup conic TV 8, 11 buc. 1
— Furcă mers înapoi buc. 3
— Flanșe furtun apă buc. 22
— Flanșe exter. TV buc. 3
— Tambur frînă spate dreapta buc. 6
— Flanșe antrenare DAC buc. 3
— Furcă ambreaj SR 113 buc. 1
— Foi ARO FC buc. 52
— Furtun flexib. Roman buc. 6
— Fulie pompă apă Roman buc. 3
— Filtru C-5 buc. 6
— Furcă vit. 4 SR buc. 4
— Furtun pompă benz. SR buc. 23
— Furcă mers înapoi buc. 4
— Furcă schimb. vit. 1 buc. 3
— Filtru arc servomecanic buc. 4
— Fulie alternator buc. 13
— Fuzetă SR buc. 32
— Far ceață buc. 31
— Foi arc I sp. buc. 1
— Flanșe BAC buc. 16
— Flascuri buc. 2
— Furcă buc. 5
— Ferodou bandă țesută buc. 23
— idem buc. 16
— Ferodou bandă buc. 14
— Flanșe pompă injecție buc. 5
— Lamele șterg. parbriz buc. 19
— Lagăr betonieră buc. 9
— Lagăr sup. bet. buc. 16
— idem inf. betonieră buc. 6
— Pinion viteză I buc. 20
— idem vit. II SR buc. 52
— idem vit. III SR buc. 17
— idem angrenare SR vit. III buc. 17
— idem angrenaj SR TV Dif. buc. 10
— idem cutie trasm. SR buc. 4
— idem cutie viteză SR buc. 2

— Pistoane compresor SR 21
— Pastile pompă benzină buc. 79
— Pîrghie pompă benzină buc. 6
— Pinioane satelit buc. 8
— Pompă ulei UTB buc. 4
— Pinion fontă brută betonieră buc. 1
— Palete amestecate buc. 30
— Pinion macara fereastră buc. 1
— Palete exterioare buc. 23
— Pîrghie fuzetă drept. buc. 4
— Pompă ulei ARO-TV buc. 32
— Pinion vibrator buc. 12
— Pompe ulei DAC buc. 31
— Pinion mare betonieră buc. 2
— idem vibrator PVC buc. 210
— Port diodă pozitivă buc. 5
— Plutitor carburator buc. 4
— Pahar ambreaj fiat D-115 buc. 28
— Pastilă ambreaj buc. 12
— Pîrghie ambreaj buc. 6
— Piese antrenare vibrator buc. 30
— Paletă amestecător bet. buc. 15
— Pivoți Aro buc. 8
— Pinion RABA buc. 3
— Pinion mers înapoi buc. 13
— Pinion TV buc. 14
— Pinion interm. distrib. buc. 8
— Pîrghie ambreaj UTB buc. 2
— Pinion betonieră buc. 5
— Pivoți fuzetă Roman și Raba buc. 12
— Pîrghie ambreaj DAC buc. 6
— Pinion vit. 1-4 arb. dif. buc. 11
— Pinion delcon TV buc. 10
— Pompă apă comp. Reșița buc. 1
— Pîrghie reglaj stg. frînă buc. 4
— Pompă centrală fină buc. 2
— Piston motor CE D-115 buc. 10
— Perii alternator SR buc. 40
— Pinion planetar SR buc. 1
— Pinion arbore came SR 113 buc. 13
— Pinion arbore came SR 113 buc. 12
— idem reductor SR 113 buc. 5
— idem planetar Saviem buc. 21
— Paletă răzuit int. buc. 50
— Pinion sateliți buc. 37
— Plafonieră buc. 10
— Perniță crenelată dozator buc. 24
— Pinion Z 40 buc. 2
— Pompă pivoți SR buc. 7
— Pinion cilindru buc. 2
— idem Roman buc. 2
— Placă de presiune Roman buc. 2
— Pinion Roman buc. 2
— idem arbore cotit buc. 1
— idem distribuitor Roman buc. 6
— Pîrghie debraiere buc. 31
— idem Roman buc. 1
— idem comandă Roman buc. 2
— idem comandă buc. 1
— idem debraiere Roman buc. 2
— idem buc. 5
— Pinion buc. 2
— Perie alternator SR buc. 238
— Pîrghie inter. SR buc. 9
— Placă pentru ambreaj SR buc. 2
— Pinion viteza 4 SR buc. 5
— idem viteza 3 SR buc. 5
— idem viteza 4 TV buc. 2
— idem viteza 3 TV buc. 2
— idem condus TV buc. 3
— idem vit. 3 SR buc. 1
— idem viteza 1 buc. 8
— Palete ventilator SR buc. 1
— idem vit. 1 TV buc. 2
— idem planetar TV buc. 2
— Placă inter. comp. Saviem buc. 15
— Piuliță bulon bielă comp. EC-5 buc. 2
— Piston cilindru buc. 11
— Pîrghie debraiere buc. 8
— Pinion planetar buc. 1
— idem buc. 3
— idem Z-27 buc. 2
— idem c-dă Pompă buc. 1
— idem distribuitor buc. 35
— Placă intermediară buc. 2
— Pîrghie alimentare Saviem pompă buc. 3
— Piston compresor MAN buc. 5
— Perii colectoare buc. 28
— Arbore planetar buc. 3
— Pinion cilindru pentr. trasm. buc. 1
— Pietre polizor 250x25x32 buc. 12
— Piston CE buc. 8
— Punte spate buc. 3
— Pompă injecție Fiat buc. 3
— idem Raba buc. 3
— Pinion Bac buc. 1
— Pompă hidraulică buc. 1
— Pivoți buc. 40
— Pinion distribuitor buc. 5
— Punte spate Saviem buc. 1
— Pompă inj. Saviem în linie buc. 2
— Pinion Z 10 buc. 2
— Pompă PS 40 S buc. 1
— Pivot buc. 2
— Pompă elect. 75 KW buc. 1
— Pinion mers înapoi buc. 2
— Pinion vit. 1 buc. 3
— idem mers înapoi buc. 4
— Rulment NA 305 buc. 58
— idem 1211 buc. 7
— idem 1212 buc. 9
— idem 1510 buc. 9
— idem 1315 buc. 14
— idem 2212 buc. 6
— idem 2308 buc. 4
— idem 6010 buc. 75
— idem 6213 buc. 5
— idem 6217 buc. 32
— idem 6218 buc. 13
— idem 6224 buc. 16
— idem 6304 buc. 53
— Rulment 6407 buc. 6
— idem 7815 buc. 8
— idem 8210 buc. 6
— idem 20703 buc. 27
— idem 30211 buc. 17
— idem 30308 buc. 22
— idem 6320 buc. 11
— Rulment 32206 buc. 15
— idem 32310 buc. 37
— idem 32307 buc. 22
— idem 51212 buc. 11
— idem 1088115 buc. 16
— idem 704904 buc. 15
— idem 804701 buc. 31
— idem 804705 buc. 4
— idem 836906 buc. 10
— idem 922205 buc. 3
— idem 977906 buc. 14
— idem 22317 buc. 9
— idem 977909 buc. 9
— idem 32210 buc. 24
— idem 22224 buc. 13
— idem 32214 buc. 26
— idem 390110 buc. 11
— idem 6405 buc. 16
— idem 32207 buc. 8
— idem 676701 buc. 2
— idem 32308 buc. 11
— idem 6012 buc. 7
— idem 6409 buc. 13
— idem 32306 buc. 40
— idem 32226 buc. 8
— Rulment 30202 buc. 8
— idem 326 buc. 1
— idem 32311 buc. 8
— idem 32215 buc. 12
— idem 30214 buc. 31
— idem 32312 buc. 14
— idem 51110 buc. 7
— idem 6220 buc. 8
— idem NJ 310 NA buc. 9
— idem 31309 buc. 22
— idem 30309 buc. 13
— 30207 buc. 6
— 31308 buc. 7
— 31308 buc. 4
— 1268 buc. 7
— K 60×68×30 buc. 10
— 6209 buc. 27
— NU 211 buc. 10
— 6003 buc. 43
— 6006 buc. 56
— 1624 buc. 2
— Rotor demaror Raba buc. 8
— Reductor mers 3 KW buc. 1
— Role bandă 89×600 buc. 46
— idem 89×240 buc. 85
— 108×370 buc. 100

— Rotor dinam SR buc. 4
— Radiator apă TV buc. 1
— Reductor I=6 buc. 2
— Roată buc. 10
— Rotor distrib. delco TV buc. 64
— Rotor demaror UTB buc. 5
— Roată rulare macara turn buc. 1
— Rolă bandă ∅ 89×245 buc. 225
— Roată lanț PVC betonieră buc. 3
— Rotor pompă Cerna 959 buc. 2
— Role cărucioare betoniere buc. 20
— Roți rulare macara buc. 2
— Radiator locomotivă buc. 1
— Role bandă transbordare buc. 77
— Roată melcată Richer buc. 3
— Rotor pompă Criș 125 buc. 2
— Roată lanț plastic buc. 14
— Roată reductor buc. 5
— Radiator încălzire buc. 1
— Rotor delcou SR buc. 18
— Rotor pompă apă DAC buc. 4
— Robinet închidere buc. 2
— Roată dințată compresor buc. 7
— Role bandă 89×310 buc. 46
— Ridicător hidraulic buc. 4
— Reazeme saboți SR buc. 2
— Resort sabot SR buc. 35
— Rez. term. buc. 10
— Rotor pompă apă buc. 10
— Racord simplu buc. 1
— idem buc. 6
— Rondelă buc. 5
— Radiator ulei buc. 1
— Rezervor benzină buc. 3
— Releu set masă buc. 1
— Regulator far frînare buc. 3
— Rotor alternator buc. 6
— Reducator translație buc. 1
— Reductor TCB 970100 buc. 1
— Reductori MTT 181700 buc. 1
— Radiator apă D 120 buc. 1
— Supape evacuare UTB buc. 20
— Supape motopompe UTB buc. 6
— Semicuzineți UTB buc. 4
— Șurub melcat macara buc. 2
— Sincron 2—3 SR buc. 53
— Supapă refulare servo SR buc. 8
— Supape admisie Roman buc. 16
— Supape evacuare Roman buc. 38
— Supape compresor SR buc. 87
— Suport lagăr MRS betonieră buc. 15
— Sabot frînă TV buc. 40
— Ștergător parbriz TV buc. 18
— Semering 28×47×10 buc. 10
— Siguranțe arbore primar buc. 20
— Semering pinion planetar TV buc. 88
— Subansamblu buc. 4
— Semering 25×42×10 buc. 11
— Scaun supapă evacuare buc. 34
— Stuturi racord compresor buc. 5
— Scaun supapă admisie buc. 40
— Șaibe pinion planetar SR buc. 72
— Suport Richier buc. 5
— Separator DK Richier buc. 1
— Scripete Richier buc. 2
— Șurub bielă EC5 Comp buc. 6
— Segmenți motor SR buc. 16
— Semicuplă 2 buc. 2
— Secm. compres. Reșița buc. 6
— Segmenți racoli Reșița buc. 1
— Segmenți compresor Reșița buc. 27
— Servomecanism Vacmatis SR buc. 19
— Supape admisie buc. 10
— Semering 1320 kg. 0750 55,10
— Secmenți ungere ∅ 130 CN buc. 8
— idem racoli ∅ 130 CN buc. 8
— Saboți frînă față SR buc. 2
— Sig. bolț piston joasă buc. 6
— Ștergător prabriz SR buc. 19
— Șaibe Roman buc. 2
— Șurub bielă RABA buc. 4
— Sector dințat buc. 9
— Supapă refulară buc. 10
— Suport Roman buc. 4
— Șaibă presiune buc. 2
— idem buc. 10
— Șaibă pinion planetar SR buc. 15
— Șaibă sateliți buc. 20
— Sincron vit. 3—4 TV buc. 1
— Sig. canelată SR buc. 2
— Scaun supapă evacuare buc. 24
— Supapă reglare culbutori buc. 1
— Supapă garnitură buc. 1
— Suport ax culbutori buc. 8
— Șurub reglaj culbutori buc. 20
— Șaibe sprijin buc. 1
— Șaibă sateliți buc. 16
— Segmenți Saviem 5bxbt(dan fN
— Segmenți Ferodo buc. 32
— Supapă Saviem buc. 2
— Supapă Saviem buc. 16
— Supapă limitare debraiere buc. 43
— Șaibe pinion planetar buc. 8
— Saboți spate SR buc. 11
— Semering 50×70×12 buc. 3
— Saboți frînă Raba buc. 1
— Șaibe de sprijin buc .4
— Șuruburi legături plăci buc. 76
— Șurub bielă buc. 10
— Supapă sig. 2 cai buc. 18
— Suport cuplaj transmisie buc. 1
— Supapă înaltă presiune buc. 5
— Segmenți mare comp. Reșița buc. 6
— Sistem regulator buc. 1
— Semicuplaj buc. 1
— Segmenți ferodou buc. 114
— idem buc. 42
— Semicuplaj Saviem buc. 22
— Servomecanism pneumatic buc. 1
— Supape evacuare buc. 61
— Satelit cilindru buc. 1
— Segmenți ferodou buc. 4
— Set cuplaj UTB buc. 10
— Segmenți compresor buc. 25
— Tamburi roată SR buc. 16
— TCA 40 380 V contactori buc. 2
— Țeavă UTB conducte buc. 2
— Tub servomecanism buc. 10
— Tronson diafragmă buc. 1
— Tije Richier buc. 3
— Tamburi spate SR buc. 19
— Tije ambreiaj împingător buc. 50
— Tamburi frînă mîn(buc. 9
— Tub cilindru SR buc. 5
— Tije comandă Roman buc. 1
— Tamburi 5 găuri buc. 6
— Tub flexibil SR buc. 50
— Tachet pompă benzină TV buc. 8
— Tije împingător tacheți buc. 23
— Tampon asamblat buc. 14
— Tub pompă buc. 2
— Tampon buc. 3
— Tampon elastic sup. SR 113 buc. 20
— Tub flexibil princip. buc. 7
— Tacheți suport buc. 1
— Telescop buc. 2
— Termometru cu cablu UTB buc. 4
— Transformator TMAT 3,5 buc. 1
— Tambur TA 65×50/53 buc. 1
— Tampon buc. 2
— idem buc. 8
— idem buc. 12
— Tub pompă ulei buc. 10
— idem dir. buc. 20
— Tub pompă ulei buc. 16
— Tub legătură buc. 30
— Tub curbat buc. 41
— Tub racordare buc. 20
— Tampon cauciuc metalic buc. 2
— Tijă filetată buc. 10
— Tamburi 6 găuri buc. 1
— Tije împingător buc. 6
— Tampon conic metal buc. 25
— Termostat Saviem buc. 3
— Tacheți motor buc. 40
— idem buc. 120
— Universal strug ∅ 200 buc. 1
— Vibrator pneumatic buc. 2
— Ventilator macara Richier buc. 1
— Vitezometru Roman buc. 1
— Volantă motor SR buc. 1
— Volantă cu coroană asamblată buc. 4
— Valvă frînare buc. 1
— Ventil aer buc. 3
— Ventilator buc. 2
— Ventilator 6 paleți buc. 1
— Ventilator buc. 5

Tiparul I. P. „Informația" — 13 iulie — Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

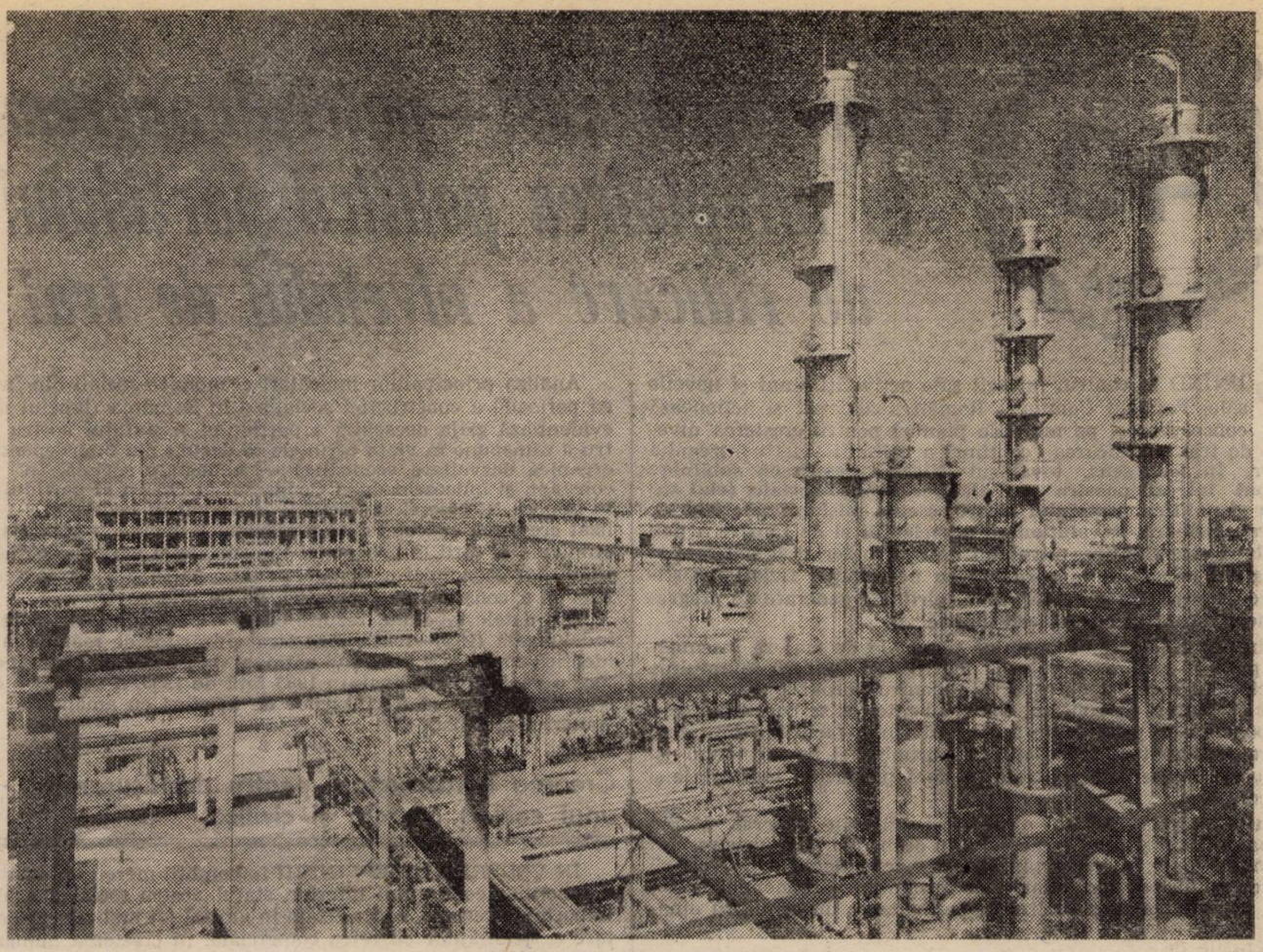

Combinatul petrochimic Brazi

pate 350 mii anvelope, s-au regenerat 30 200 tone uleiuri minerale, 7 500 tone cauciuc, 3 600 tone polietilenă, 975 tone policlorură de vinil, s-au recuperat 130 mii tone acid sulfuric etc. În același timp, sarcinile stabilite de Conferința Națională a partidului privind programul de intensificare a recuperării și valorificării materialelor refolosibile au fost înfăptuite. **Valoarea produselor recuperate și refolosibile numai din trimestrul I al acestui an este egală cu cea din întreg anul 1980, azi fiind recuperate peste 90 de produse, unele reprezentînd valoroase materii prime.**

Recent, la analiza modului de îndeplinire a normelor de consum, cu prilejul întîlnirii de lucru a secretarului general al partidului cu cadre de conducere și specialiști din industria chimică, tovarășul Nicolae Ceaușescu a scos în evidență faptul că mai există încă produse — îndeosebi în industria de îngrășăminte — unde consumurile se mențin ridicate, că se mai mențin însemnate rezerve, îndeosebi în industria maselor plastice. De asemenea, s-a apreciat necesitatea înfăptuirii integrale a prevederilor privind recuperarea resurselor energetice. Din acest punct de vedere o atenție prioritară va trebui acordată terminării într-un timp cît mai scurt a lucrărilor de investiții și, în primul rînd, la instalațiile menite să contribuie la modernizarea unor capacități existente, la ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime. În acest scop, se are în vedere în principal punerea în funcțiune a noilor instalații de recuperare prevăzute în planul de investiții (de recuperare a platinei din catalizatori uzați, de recondiționare a benzilor de transport, de recuperare a plumbului din piese uzate etc.).

Una din preocupările de bază ale industriei chimice în ultimele două decenii a fost îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al producției, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, creșterea productivității muncii și intensificarea căilor de acțiune pentru reducerea mai accentuată a costurilor materiale. Aplicarea cu strictețe a prevederilor noilor programe de îmbunătățire a calității produselor și de creștere a productivității muncii va asigura mărirea eficienței produselor chimice românești la nivelul tehnicii mondiale.

Participarea României la circuitul economic mondial și la diviziunea internațională a muncii este unul din instrumentele valorificării mereu crescînde a resurselor noastre naturale și a potențialului de creație și de muncă al țării, al conectării active a României socialiste la fluxurile de schimburi economice internaționale. Evoluția ascendentă a exportului de produse chimice se caracterizează prin diversificarea și creșterea numărului de produse de mic tonaj care valorifică din ce în ce mai bine materiile prime, încorporează mai multă creativitate și care contribuie la o eficiență valutară ridicată.

În cincinalul 1981—1985 volumul exportului de produse chimice românești va crește de circa 9 ori față de realizările cincinalului precedent. În aceeași perioadă, ponderea exportului de produse chimice în volumul total de export al țării crește de la 7,6% la peste 13%. Nomenclatorul de export al industriei chimice românești s-a îmbogățit și se va îmbogăți în continuare cu noi grupe de produse cu grad ridicat de prelucrare și cu valoare unitară mai mare create de Institutul Central de Chimie, cum ar fi : cauciucul poliizoprenic și polibutadienic, copolimeri stirenici, derivați ai aminelor, noile sortimente de fibre, catalizatorii, auxiliarii textili, îngrășămintele chimice lichide etc.

■

DEZVOLTAREA industriei chimice românești în etapa actuală și în perspectivă, ca de altfel a tuturor celorlalte ramuri ale economiei este caracterizată prin ridicarea în și mai mare măsură a nivelului tehnic și calitativ al producției, creșterea susținută a rodniciei muncii sociale și eficientizarea tuturor sectoarelor de activitate. Criteriul esențial care va sta la baza dezvoltării chimiei constă în restructurarea producției ramurii, prin accentuarea ritmurilor de creștere a produselor și grupelor de produse de înaltă tehnicitate, care se realizează cu consumuri energetice reduse, valorifică la maximum materiile prime și încorporează o cît mai mare cantitate de muncă înalt calificată. Datorită sprijinului constant pe care partidul, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu îl acordă dezvoltării industriei chimice, precum și datorită condițiilor obiective interne și internaționale în care are loc procesul de dezvoltare economică în țara noastră, chimia va ocupa în viitorul cincinal primul loc ca pondere în industria românească.

23 AUGUST 40 1944 1984

Comerțul socialist — puternic angrenat în înfăptuirea politicii partidului de ridicare a nivelului de trai

PUNÎND în centrul întregii sale activități omul și nevoile sale, Partidul Comunist Român a acționat și acționează consecvent și pe multiple planuri pentru creșterea nivelului de trai și ridicarea continuă a calității vieții întregului popor. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„scopul întregii noastre activități economico-sociale, țelul suprem al politicii partidului nostru, esența misiunii sale istorice de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orînduiri este ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice științific determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane".** [1])

Prin funcțiile sale economice și sociale de majoră însemnătate pentru realizarea valorii mărfurilor, pentru înfăptuirea principiului socialist de repartiție, pentru aprovizionarea populației cu bunuri de consum, comerțul interior se constituie ca o componentă de prim ordin a calității vieții, facilitînd întîlnirea dintre consumator (populația în ansamblu și pe segmente) și produsele create pentru acesta în sfera producției industriale și agricole.

În concepția P.C.R., a secretarului său general, ținînd seama de locul și rolul comerțului în economia țării noastre, sînt pregnant puse în evidență strînsa dependență a dezvoltării acestei ramuri de dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale, necesitatea de a realiza în permanență un echilibru dinamic între creșterea potențialului economic al țării, sporirea veniturilor bănești ale oamenilor muncii și punerea la dispoziția populației a unui fond de mărfuri în continuă creștere, înnoire, diversificare. Arătînd că **„activitatea comercială este o continuare nemijlocită a activității de producție"**, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, totodată, că este necesar să se asigure **„o bună aprovizionare, însă în spiritul unei politici economice de consum rațional, combătînd risipa în orice domeniu".** [2])

Tabelul nr. 1

Evoluția principalilor indicatori privind dezvoltarea economico-socială a țării și creșterea bunăstării populației în perioada 1950—1983

	În procente față de 1950				Elasticitatea vînzărilor de mărfuri cu amănuntul în raport cu indicatorii dezvoltării			
	1965	1980	1982	1983	1965	1980	1982	1983
Populația totală	116,7	136,1	137,8	138,3	21,5	36,8	39,7	39,2
Numărul personalului muncitor	203	346	356	358	3,5	5,7	5,9	5,8
Volumul investițiilor	748	33 ori	30 ori	31 ori	0,6	0,4	0,5	0,5
Producția industrială — total	649	33 ori	34 ori	...	0,7	0,4	0,5	...
Producția globală agricolă	193	349	372	360	3,9	5,6	5,5	5,8
Venitul național	413	15 ori	15 ori	16 ori	1,2	1,0	1,1	1,0
Vînzările de mărfuri cu amănuntul, prin comerțul socialist	459	15 ori	16 ori	16 ori	—	—	—	—

Surse : — Anuarul statistic al R. S. România, 1983, p. 12, 42 și 235
— Comunicat cu privire la îndeplinirea Planului național unic de dezvoltare economică și socială a R.S. România pe anul 1983 „Scînteia", 30 ianuarie 1984

Analiza principalilor indicatori economico-sociali din întreaga perioadă a construcției socialiste în România (tabelul nr. 1) evidențiază grija deosebită a partidului și statului nostru pentru a transpune în viață cerințele ce decurg din interdependența organică dezvoltare economică — bunăstare socială. În mod constant, și îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului — în „Epoca Nicolae Ceaușescu" — s-a avut în vedere și s-a realizat creșterea concomitentă a resurselor umane, a potențialului economic al țării, a producției industriale și agricole, a tuturor ramurilor economiei naționale, pe de o parte și sporirea veniturilor și a consumului populației, pe de altă parte.

Din datele tabelului rezultă că pe o perioadă istorică relativ îndelungată (1950—1983), dinamica vînzărilor de mărfuri a fost identică cu aceea a venitului național (la fiecare procent de creștere a venitului național, în 1983 față de 1950, a revenit o creștere de un procent a vînzărilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist).

Crearea infrastructurii pentru desfășurarea unui comerț modern și civilizat

ÎN VEDEREA ÎNDEPLINIRII în condiții mereu îmbunătățite a funcțiilor comerțului interior, statul nostru socialist a alocat importante resurse, concretizate în gradul tot mai ridicat de dotare a localităților cu rețea comercială, în creșterea numărului personalului muncitor din acest domeniu de activitate.

La finele anului 1983, rețeaua comercială era alcătuită din 81 mii de unități de desfacere cu amănuntul și de alimentație publică și dispunea de o suprafață comercială de aproape 9,4 milioane mp, realizată în proporție de 70% în perioada de aproape două decenii de cînd în fruntea partidului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Evoluția numărului unităților și a suprafeței comerciale (ilustrată în tabelul nr. 2) reflectă, în mod nemijlocit, transformările calitative intervenite în structura comerțului din țara noastră, atît sub aspect social, cît și în privința îmbunătățirii continue a condițiilor pentru practicarea unui comerț modern și civilizat.

Tendința de diminuare importantă a numărului de unități pînă în anul 1965 este expresia trecerii de la comerțul particular la comerțul socialist, proces istoric în cadrul căruia locul comerțului fărîmițat, cu condiții de lucru modeste pentru practi-

Tabelul nr. 2

Extinderea rețelei comerciale cu amănuntul și de alimentație publică în perioada 1950—1983

— la sfîrșitul anului —

	Niveluri absolute				În procente față de 1950		
	1950	1965	1980	1983	1965	1980	1983
Numărul unităților comerciale cu amănuntul și de alimentație publică — total (mii)	65,8	53,4	78,7	81,2	81	120	123
Numărul unităților comerciale cu amănuntul și de alimentație publică la 1 000 de locuitori — total	2,6 *)	2,8	3,5	3,6	108	135	139
— unități comerciale cu amănuntul	2,1 *)	2,2	2,6	2,6	105	124	124
— unități de alimentație publică	0,5 *)	0,6	0,9	1,0	120	180	200
Suprafața comercială (mil. mp)	...	3,5	8,2	9,4	100 **)	234 **)	265 **)
Suprafața comercială la 1 000 locuitori (mp)	...	184	369	412	100	201	224

Surse : — Anuarul statistic al R. S. România, 1983, p. 232 și 233
— Caiet statistic D.C.S. privind dezvoltarea rețelei comerciale cu amănuntul și de alimentație publică în anul 1983
*) date pentru anul 1955
**) calculat față de 1965

[1]) **Nicolae Ceaușescu** — „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 11, Ed. politică, București, 1975, p. 65—66
[2]) **Nicolae Ceaușescu** — „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 16, Ed. politică, București, 1979, p. 436, 438

carea serviciului comercial, a fost luat de o rețea de unități moderne, cu suprafață mărită, dispunînd de posibilități mult sporite pentru desfășurarea unei activități comerciale în plin progres.

Ca efect al creșterii rețelei comerciale, la finele anului 1983 au revenit la 1 000 de locuitori 3,6 unități și 412 mp suprafață comercială, față de 2,8 unități și 184 mp în 1965. Un indicator calitativ relevant în această privință îl constituie modificarea substanțială a dimensiunii medii a unei unități comerciale și de alimentație publică, care a crescut, față de nivelul din 1965, de 2,65 ori.

Îmbunătățirea marcantă a dotării cu rețea comercială a centrelor populate s-a realizat atît la orașe cît și la sate, pe ansamblul țării și în toate județele, în cadrul unei concepții unitare, fundamentată științific. Dacă în anul 1965, față de media pe țară de 2,8 unități la 1 000 locuitori, în 7 județe reveneau numai 1,9—2,2 unități, în anul 1983 în nici un județ valoarea acestui indicator nu se situează sub 2,8 unități. Progrese deosebite s-au înregistrat în județele Bistrița-Năsăud, Botoșani, Călărași, Dolj, Galați, Giurgiu, Teleorman, care și-au micșorat apreciabil decalajul față de media pe țară, iar în alte 7 județe (Alba, Gorj, Ialomița, Olt, Satu Mare, Sălaj, Vaslui) acest decalaj a fost înlăturat.

În dezvoltarea rețelei comerciale s-au urmărit: apropierea de cumpărător a unităților de desfacere, îndeosebi pentru produsele de cerere curentă ; adaptarea sa continuă la modificările cerințelor populației privind volumul și structura fondului de mărfuri, înnoit și diversificat ; realizarea unor tipuri de magazine și unități de alimentație publică moderne (tabelul nr. 3), cu eficiență economică și socială ridicată, precum și asigurarea unui nivel de servire civilizat. O atenție deosebită s-a acordat extinderii unităților de desfacere în noile ansambluri de locuințe, concomitent cu revitalizarea și modernizarea centrelor comerciale tradiționale și a piețelor agroalimentare.

Pe baza Programului special de dezvoltare a rețelei comerciale, în toate centrele de județ și în majoritatea municipiilor s-au realizat mari magazine universale și generale, care asigură practicarea unui comerț modern, cu posibilități largi de expunere și valorificare a fondului de mărfuri, de practicare a formelor moderne de servire, cu influențe favorabile asupra întregii activități comerciale. În prezent, la orașe funcționează 90 de unități de acest tip.

Pe baza indicațiilor date de conducerea de partid și de stat, s-a dezvoltat concomitent o largă rețea comercială specializată, orientată în ultimii ani, mai cu seamă, pe realizarea de tipuri de unități profilate după criteriul complexelor de nevoi ale diferitelor categorii de populație : magazine cu articole pentru mame și copii (tip „Materna"), magazine de confecții, tricotaje, încălțăminte, de mobilă și alte bunuri de uz îndelungat, auto-moto-velo-sport, produse electronice, articole de uz casnic și gospodăresc, unelte, utilaje și alte articole de uz agricol și de grădinărit, materiale de construcții și finisaj, unități de alimentație publică cu profil preponderent culinar, unități pentru preparate și semipreparate (tip „Gospodina") ș.a.

Pentru vehicularea eficientă, păstrarea corespunzătoare a mărfurilor și formarea sortimentului comercial, s-a creat o bază de depozitare modernă, dotată cu mijloace de mecanizare a muncii, spații de frig și posibilități de introducere și utilizare a tehnicii moderne de calcul pentru gestionarea mărfurilor și cunoașterea evoluției cererii.

Un aport deosebit la modernizarea comerțului românesc în anii socialismului l-a avut promovarea formelor avansate de servire ; în acest sens este concludent faptul că toate magazinele alimentare generale puse în funcțiune în ultimul deceniu și jumătate sînt organizate pe principiul autoservirii, iar în mediul rural se constată o prezență tot mai mare a unităților comerciale moderne.

Tabelul nr. 3

Modificări în structura rețelei comerciale și de alimentație publică în perioada 1960—1982

	Mii unități la sfîrșitul anului			În procente față de totalul rețelei comerciale (exclusiv chioșcuri) [1]		
	1965	1980	1982	1965	1980	1982
1. Magazine	38,9	49,5	50,6	79,7	72,6	72,2
— magazine alimentare	12,6	17,6	17,3	25,7	25,8	24,7
— magazine nealimentare	14,1	20,9	22,3	28,9	30,6	31,8
din care de :						
— textile-încălțăminte	3,3	7,0	7,5	6,7	10,2	10,7
— metalo-chimice	1,6	3,4	3,8	3,2	5,0	5,4
— mobilă	0,4	0,7	0,8	0,7	1,0	1,1
— magazine universale	1,2	2,6	2,3	2,5	3,7	3,3
— magazine mixte	11,0	8,5	8,7	22,6	12,5	12,4
2. Unități de alimentație publică	9,9	18,6	19,4	20,3	27,4	27,8
din care :						
— restaurante, rotiserii	1,0	3,4	3,6	1,9	5,0	5,2
— cofetării și patiserii	1,2	3,6	3,7	2,4	5,2	5,3

[1]) Calculat la valori nerotunjite

Creșterea volumului și diversificarea activității comerciale

DINAMICA ACCENTUATĂ a volumului activității comerciale s-a realizat în condițiile sporirii cantităților de mărfuri vîndute (tabelul nr. 4), precum și ale extinderii sortimentului comercial, care totalizează în prezent circa 320 mii de produse și articole.

Tabelul nr. 4

Vînzările de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist în perioada 1950—1982

	Niveluri absolute (prețurile fiecărui an)				În procente față de 1950 (prețuri comparabile)		
	1950	1965	1980	1982	1965	1980	1982
Total mărfuri alimentare și nealimentare (miliarde lei)	12,0	63,7	213,1	251,0	459	15 ori	16 ori
din care :							
— comerț de stat	8,1	42,3	162,6	195,0	452	18 ori	19 ori
— comerț cooperatist	3,9	21,4	50,5	56,0	472	11 ori	11 ori
Din total pe sectoare comerciale							
— mărfuri alimentare	3,3	21,8	70,8	86,9	467	15 ori	15 ori
— alimentație publică	1,3	10,1	35,5	45,4	538	19 ori	19 ori
— mărfuri nealimentare	7,4	31,8	106,8	118,7	431	15 ori	16 ori

Sursa : Anuarul statistic al R.S. România, 1983, p. 22, 234, 235.

Referindu-ne la unele aspecte de structură, care se pot desprinde din datele tabelului nr. 4, subliniem faptul că dinamica vînzărilor prin rețeaua comerțului de stat a devansat-o pe cea înregistrată în comerțul cooperatist, îndeosebi ca expresie a desfășurării procesului de urbanizare în acești ani, precum și a realizării de către o parte din populația rurală (cu locul de muncă la oraș) a unui volum important de cumpărături în rețeaua comerțului de stat. De asemenea, o trăsătură definitorie, care se înscrie în legitățile consumului și ilustrează ridicarea puterii de cumpărare a populației, a constituit-o faptul că vînzările realizate în sectorul produselor industriale și în alimentația publică au devansat creșterea înregistrată la mărfurile alimentare. Astfel, la 10 procente de creștere, în 1982 față de 1950, a vînzărilor de mărfuri alimentare, au revenit 13 procente de creștere a vînzărilor prin alimentația publică și 11 procente la produsele industriale.

Evoluția mereu ascendentă a vînzărilor de mărfuri cu amănuntul reflectă, în fapt, influențele multiple ale unui complex de procese și fenomene demografice, economice și sociale, dintre care se remarcă, în principal : creșterea populației și modificările intervenite în structura sa, sporirea veniturilor reale ale tuturor categoriilor de populație, desfășurarea dinamică a procesului de urbanizare, dezvoltarea echilibrată și armonioasă a forțelor de producție, a vieții economico-sociale la nivelul tuturor județelor țării, creșterea rolului activ al producției bunurilor de consum și al comerțului în orientarea cererii populației spre produse noi în sectorul alimentar și nealimentar, corespunzător cerințelor îmbunătățirii structurii și calității consumului ale asigurării unor condiții superioare de confort și civilizație.

Tendința de omogenizare teritorială a comerțului, de îmbunătățire a aprovizionării cu mărfuri a populației din toate județele țării este pregnant pusă în evidență și de datele referitoare la evoluția desfacerilor de mărfuri pe un locuitor.

Este deosebit de semnificativ faptul că toate județele care se situau în anul 1965 sub nivelul mediu pe țară al vînzărilor de mărfuri pe locuitor și-au redus apreciabil decalajul, apropiindu-se mult de acest nivel.

Prin dinamismul mai accentuat înregistrat la desfacerea produselor alimentare cu valoare nutritivă ridicată s-a îmbunătăţit poziţia acestora în ansamblul comerţului alimentar. Sînt sugestive, în acest sens, următoarele date :

	1950	198.
La 1 000 kg vînzări de pîine au revenit vînzări de :		
— carne (kg)	114	18
— preparate carne (kg)	15	9
— peşte (kg)	16 *)	3
— lapte (litri)	53	29
— ouă (bucăţi)	40	63
— unt (kg)	3	1
— legume proaspete (kg)	158	32

*) În anul 1965

În comerţul de produse nealimentare, dezvoltarea şi diversificarea tot mai largă a producţiei industriei uşoare, a producţiei de bunuri de consum în industria chimică, a construcţiilor de maşini şi în alte ramuri au determinat realizarea unor succese remarcabile, reflectate nemijlocit în evoluţia vînzărilor prin reţeaua comercială de stat şi cooperatistă.

Dezvoltarea comerţului de articole de îmbrăcăminte este ilustrată sintetic prin faptul că numai în perioada 1966—1982 s-au vîndut confecţii în valoare de 146 miliarde de lei, tricotaje de 108 miliarde de lei şi peste un miliard de perechi de încălţăminte, ceea ce a făcut posibilă modificarea substanţială a structurii garderobei populaţiei, în care locul îmbrăcăminţii şi încălţămintei tradiţionale, realizate în mare parte în cadrul producţiei casnice şi meşteşugăreşti, a fost luat de produse adaptate vieţii moderne, realizate pe cale industrială, la preţuri larg accesibile.

La o seamă de bunuri de folosinţă îndelungată, astăzi foarte necesare şi larg acceptate în consumul şi dotarea populaţiei, în ultimele două decenii cererea şi vînzările prin comerţul socialist au înregistrat ritmuri înalte de creştere, favorizate de crearea şi dezvoltarea unei industrii româneşti pentru astfel de produse. Concludente, în acest sens, sînt datele care arată că, în perioada 1966—1982, prin comerţul socialist s-au vîndut 6,4 milioane aparate de radio, 5,6 milioane de televizoare, 4,1 milioane de frigidere, 2,9 milioane de maşini de spălat rufe, 727 mii de autoturisme, mobilă în valoare de 82,4 miliarde de lei. An de an, în condiţiile dezvoltării comerţului, a sporit gradul de înzestrare a populaţiei cu bunuri de folosinţă îndelungată.

Direcţii şi obiective ale perfecţionării în continuare a comerţului

ÎN ACTUALA ETAPĂ, de transpunere în viaţă a măreţelor obiective şi sarcini stabilite de Congresul al XII-lea şi Conferinţa Naţională ale partidului, de trecere la noul stadiu de ţară cu dezvoltare economică medie, la o calitate nouă, superioară a muncii şi vieţii, comerţul socialist trebuie să realizeze progrese substanţiale în activitatea sa.

Preocuparea statornică a partidului şi statului nostru pentru îmbunătăţirea continuă a aprovizionării cu mărfuri a populaţiei este pusă pregnant în evidenţă şi de prevederile Planului naţional unic de dezvoltare economico-socială a ţării pe anul 1984. În condiţiile creşterii venitului naţional cu 7,3% şi încheierii acţiunii de majorare a retribuţiilor tuturor categoriilor de personal muncitor — care va asigura o creştere cu circa 5% a retribuţiei reale faţă de anul 1980 — comerţul socialist urmează să realizeze în acest an un volum al vînzărilor de mărfuri cu amănuntul de 270,1 miliarde lei, cu circa 11 miliarde lei mai mult decît în 1983. Această prevedere din plan reflectă nu numai o importantă creştere cantitativă a activităţii comerciale, ci, în primul rînd, mutaţii calitative esenţiale în aprovizionarea cu mărfuri a populaţiei, în sensul îmbunătăţirii structurii fondului de mărfuri, atît în ce priveşte produsele agroalimentare care satisfac mai bine exigenţele alimentaţiei ştiinţifice, cît şi articolele ce concură la diversificarea calităţii îmbrăcăminţii şi încălţămintei, la ridicarea gradului de confort al locuinţei, la lărgirea posibilităţilor de petrecere plăcută, utilă şi reconfortantă a timpului liber etc.

Asupra aprovizionării cu mărfuri a populaţiei vor acţiona, desigur, rezultatele ce se vor obţine prin aplicarea programelor privind creşterea mai accentuată a productivităţii muncii, îmbunătăţirea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor. Concepute într-o viziune profund ştiinţifică, de integrare logică a dimensiunilor tehnice, economice şi sociale ale productivităţii muncii şi calităţii produselor, programele creează condiţii pentru realizarea unor valori de întrebuinţare superioare cu cheltuieli reduse şi pentru optimizarea relaţiei produs-cumpărător, ca expresie a îmbunătăţirii continue a performanţelor, funcţionalităţii, duratei de utilizare, siguranţei în exploatare, atributelor estetice şi celorlalte elemente care asigură un nivel calitativ ridicat al produselor şi posibilităţi largi de desfacere a acestora.

Măsurile preconizate vor conduce la întărirea relaţiilor dintre procesul de vînzare, pe de o parte, şi cel de stimulare a creaţiei şi a ridicării calităţii produselor, pe de altă parte. Ca urmare a manifestării acestor interdependenţe, în volumul şi structura fondului de mărfuri pus la dispoziţia populaţiei se vor regăsi, în mai mare măsură, produse cu nivel tehnic superior şi de o calitate mai bună, realizate în condiţii de productivitate mai înaltă şi cu cheltuieli mai reduse. Desigur, îndeplinirea prevederilor acestor programe şi valorificarea cît mai deplină a posibilităţilor pe care le oferă în direcţia asigurării la vînzare numai a produselor de calitate corespunzătoare implică un rol tot mai activ din partea comerţului în ce priveşte îmbunătăţirea colaborării cu furnizorii, creşterea exigenţelor la recepţia mărfurilor livrate, asigurarea unor condiţii cît mai bune de vehiculare şi desfacere, ridicarea calităţii servirii etc.

În acelaşi context al situării activităţii comerciale pe trepte calitativ superioare, s-au prevăzut şi pentru acest an, prin plan, fondurile necesare pentru dezvoltarea armonioasă, în condiţii de eficienţă sporită, a reţelei comerciale, urmărindu-se o amplasare cît mai judicioasă a unităţilor pe localităţi, centre muncitoreşti, în cartiere şi zone mai dens populate. Dintre principalele obiective ce urmează a fi puse în funcţiune în acest an în diferite oraşe ale ţării menţionăm : hala agroalimentară din piaţa Mihai Viteazu din Cluj-Napoca, pieţele din centrele miniere Motru şi Vulcan, din Arad, magazinele universale din Bistriţa, Piatra Neamţ, Zalău, Focşani, Alexandria, Caracal, Băileşti etc., care se adaugă magazinelor deschise în primul semestru la Cluj-Napoca, Topliţa şi Petrila. În Bucureşti, de asemenea, vor fi date în folosinţă noi spaţii comerciale la parterul blocurilor de locuinţe din zona centrului civic, în zona Palatului Sporturilor şi Culturii, în cartierul Crîngaşi, pe bulevardul N. Titulescu etc. Ca urmare a indicaţiilor secretarului general al partidului, în Capitală se află, de asemenea, în construcţie o piaţă multifuncţională în zona Pantelimon-Delfinului, precum şi complexul comercial şi piaţa agroalimentară din imediata vecinătate a uzinelor „23 August".

În scopul îmbunătăţirii continue a întregii activităţi comerciale, a creşterii eficienţei sale economice şi sociale, s-a elaborat un amplu program, de largă perspectivă, privind modernizarea întregii activităţi comerciale în perioada 1984—1985 şi pînă în anul 1990. Programul are ca obiectiv principal ridicarea pe o treaptă superioară a nivelului calitativ al întregii activităţi comerciale, în spiritul bogatului conţinut de idei din Cuvîntarea rostită de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Plenara Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii din 4—5 mai a.c. Se au în vedere modernizarea mai rapidă a fondului de mărfuri, dezvoltarea şi modernizarea bazei tehnico-materiale, ridicarea nivelului de pregătire a personalului pentru o servire civilizată a cumpărătorilor, dezvoltarea cercetării ştiinţifice, a proiectării şi informaticii în scopul creşterii eficienţei în activitatea de comerţ interior.

Prevederile acestui program au fost avute în vedere la elaborarea proiectului Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., aprobat de recenta Plenară a C.C. al P.C.R. şi în schiţa preliminară a planului de dezvoltare economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 — documente în care, pentru comerţul socialist, sînt indicate importante obiective, subsumate ridicării continue a gradului de civilizaţie materială şi spirituală a întregului nostru popor.

Prin înfăptuirea acestor obiective, comerţul interior îşi va amplifica aportul la ridicarea continuă a nivelului de trai şi a calităţii vieţii întregului popor, se va înscrie plenar pe coordonatele intrării României în rîndul ţărilor cu dezvoltare medie.

Constantin IUREA
adjunct al ministrului comerţului interior

23 AUGUST 40 1944 1984

MUTAŢII DE ANVERGURĂ ÎN STRUCTURA SOCIALĂ A ŢĂRII

EVENIMENT istoric cardinal în devenirea neamului românesc, revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă de la 23 August 1944 a deschis orizonturi nelimitate de progres economic şi social, angajînd poporul nostru pe drumul făuririi celei mai drepte şi umane societăţi, a societăţii socialiste şi comuniste. Cele patru decenii de istorie nouă şi îndeosebi perioada marcată de Congresul al IX-lea al partidului, de cînd la cîrma destinelor naţiunii noastre se află tovarăşul Nicolae Ceauşescu, eminent om politic şi patriot înflăcărat, au marcat profund întreaga societate românească, de la nivelul nemijlocit productiv pînă la planurile conştiinţei sociale.

Această evoluţie remarcabilă, desfăşurată într-o perioadă istorică relativ scurtă, a avut şi are la bază un model original de dezvoltare, elaborat în deplină concordanţă cu legităţile generale ale construcţiei socialiste şi cu realităţile ţării noastre, un model care îmbină dezvoltarea economică şi dezvoltarea socială, care stimulează, în fiecare etapă dată, unii factori capabili să impulsioneze procesul de dezvoltare, să confere noi dimensiuni calitative nivelului de civilizaţie şi bunăstare al oamenilor muncii, să ofere perspective generoase de afirmare a personalităţii umane. **„Putem spune, cu îndreptăţită mîndrie** — arăta secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, în cuvîntarea rostită la Sesiunea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale din 26 iunie a.c. — **că atît realizările obţinute de poporul român în construcţia socialistă, în cei 40 de ani de la victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, cît şi crearea unui sistem larg al democraţiei muncitoreşti, revoluţionare demonstrează cu putere forţa socialismului, capacitatea unui popor care a lichidat pentru totdeauna asuprirea capitalistă, dar şi asuprirea străină, care, stăpîn pe destinele sale, îşi făureşte viitorul în mod liber, în colaborare cu ţările socialiste, cu toate popoarele lumii, convins că stă în puterea sa şi că numai prin munca sa îşi poate asigura viitorul, bunăstarea, fericirea, independenţa şi suveranitatea!"**.

Creşterea numerică şi calitativă a clasei muncitoare

CEA MAI importantă schimbare în planul structurilor sociale pe care a cunoscut-o ţara noastră în anii construcţiei socialiste o reprezintă creşterea puternică a clasei muncitoare. Constituind forţa politică investită cu atributele conducerii societăţii, clasa muncitoare devine astfel şi sub aspect numeric cea mai importantă clasă a societăţii noastre. Numai în industrie, bunăoară, în perioada 1950—1982, personalul muncitor a crescut cu aproape 3 milioane de persoane. Concomitent cu sporirea sub aspect numeric a clasei muncitoare s-au întărit considerabil dimensiunile sale calitative. Activînd în sectoare de înaltă tehnicitate, fiind angajată într-un permanent proces de ridicare a pregătirii profesionale, clasa muncitoare din ţara noastră îşi îndeplineşte cu înaltă conştiinţă politică şi competenţă profesională misiunea istorică ce-i revine în procesul edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

Modelul românesc de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate a situat în centrul său dezvoltarea rapidă a forţelor de producţie, creşterea accelerată a potenţialului economic. Această opţiune de largă respiraţie istorică s-a întemeiat, deopotrivă, pe raţiuni practice şi de strategie socială. Astfel, după cum este cunoscut, România din perioada antebelică era înregistrată în statisticile vremii ca o ţară cu o economie predominant agrară — practicată şi aceasta în condiţii tehnice mediocre —, cu o industrie modestă, insuficient diversificată şi situată la un nivel de competitivitate redus. Impulsionarea dezvoltării economice a apărut astfel ca un imperativ al progresului general al ţării, ca o condiţie primordială a ridicării nivelului de trai al maselor largi populare. Totodată, în concepţia elaborată de partid, dezvoltarea economică avea să-şi răsfrîngă efectele pozitive asupra dezvoltării de ansamblu a societăţii româneşti, care dispune de capacitatea tonifiantă a stimulării progresului în toate sectoarele de activitate. După cum sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, **„victoria socialismului, făurirea economiei socialiste unitare şi dezvoltarea puternică a forţelor de producţie au determinat profunde mutaţii în structura societăţii româneşti, realizarea unor noi relaţii bazate pe comunitate de interese între noile clase şi grupuri sociale"**.

Această interdependenţă dintre economic şi social este pusă pregnant în evidenţă dacă urmărim dinamica structurii sociale în funcţie de criteriul ocupaţional. Într-adevăr, dezvoltarea intensă a industriei, amplasarea echilibrată a acesteia în teritoriu nu au condus numai la o nouă şi modernă configuraţie a economiei naţionale ci şi au determinat, deopotrivă, creşterea numerică a clasei muncitoare. Se poate spune, în acest sens, că structura socială actuală a societăţii româneşti exprimă nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie, locul pe care diferite ramuri îl ocupă în sfera producţiei materiale şi spirituale (tabelul).

Populaţia ocupată, pe ramuri ale economiei naţionale
(procente faţă de total)

Ramura	Anul		
	1950	1965	1982
Industrie	12,0	19,2	36,5
Agricultură	74,1	56,5	28,6
Transporturi şi telecomunicaţii	2,2	3,7	7,0
Învăţămînt, cultură şi artă, ştiinţă, ocrotirea sănătăţii	3,6	6,0	8,0

Astfel, după cum se desprinde din tabel, structura socială a ţării noastre a urmat îndeaproape evoluţia structurii economiei naţionale care, la rîndul său, a fost modelată în concordanţă cu parametrii de competitivitate şi eficienţă promovaţi pe plan mondial. Reducerea populaţiei agricole, în limite raţionale — de la 74,1% în anul 1950 la 28,6% în 1982 — a fost concordantă cu sporirea substanţială a populaţiei ocupate în industrie (de la 12% la 36,5% în aceeaşi perioadă) precum şi a activităţilor specifice societăţilor de tip industrial modern — transporturi şi telecomunicaţii, învăţămînt, cercetare ştiinţifică etc.

În anii construcţiei socialiste clasa muncitoare s-a dezvoltat, iar în structura ei au apărut noi detaşamente ca urmare a creării unor noi ramuri de producţie de înaltă tehnicitate. Clasa muncitoare a devenit şi sub aspect numeric cea mai puternică clasă a societăţii socialiste româneşti, reprezentînd peste 50% din totalul populaţiei active. Toate aceste mutaţii în plan economic, social, politic au condus la creşterea continuă a rolului clasei muncitoare în societate, la îndeplinirea cu cinste a misiunii sale de clasă conducătoare a întregii naţiuni.

Concomitent cu sporirea numerică şi ridicarea nivelului politic şi profesional al clasei muncitoare — forţă conducătoare a societăţii noastre — s-au produs schimbări importante şi în structura ţărănimii, clasă socială care secole de-a rîndul a constituit forţa principală — atît sub aspect numeric, cît şi al dinamismului social — în procesul dezvoltării naţiunii noastre socialiste. Deşi numeric ţărănimea a înregistrat în ultimele decenii o tendinţă de reducere — ca urmare, îndeosebi, a mecanizării şi modernizării principalelor activităţi din acest sector — importanţa sa nu numai că nu s-a diminuat, dar a sporit continuu. Beneficiind de o dotare tehnică de înalt nivel, de un grad de profesionalizare tot mai avansat, care apropie conţinutul muncii sale de cea industrială, ţărănimea este chemată să participe cu şi mai multă vigoare la realizarea programelor de dezvoltare a ţării. Înfăptuirea unei noi revoluţii agrare, faptul că forurile superioare de conducere de partid şi de stat au aprobat planuri distincte de dezvoltare a acestei ramuri de bază a economiei noastre — cum sînt proiectele „Planului de dez-

voltare a agriculturii, industriei alimentare, gospodăririi apelor și silviculturii în anul 1985" și „Schița preliminară de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare în perioada 1986—1990", aprobate de recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — demonstrează convingător rolul deosebit de important ce revine țărănimii în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Progresul economiei naționale în anii construcției socialiste este, desigur, sugestiv reprezentat prin evoluția dinamică a celor două ramuri de bază ale economiei naționale : industria și agricultura. Dar acest proces de dimensiuni istorice nu se restrînge la domeniile menționate. O economie modernă, cum este economia românească astăzi, are încorporate în structura sa progrese remarcabile pe toate planurile. Astfel, în anii construcției socialiste s-au dezvoltat puternic știința, învățămîntul, cultura ; au dobîndit noi ponderi, fie s-au impus pentru prima oară, sectoare de activitate în întregime noi, legate intim de civilizația industrială a acestui sfîrșit de secol. Mijloacele moderne de transport și comunicație, informatica, ridicarea nivelului intelectual al activității în toate sectoarele au condus la creșterea puternică a intelectualității, îndeosebi a intelectualității tehnice, astăzi intelectualitatea reprezentînd, după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, a treia forță socială a societății românești. În acest context de schimbări progresiste, unitatea dintre muncitori, țărani și intelectuali s-a ridicat pe o treaptă nouă, conferind trăsături calitative superioare procesului specific orînduirii noastre socialiste de omogenizare a structurilor sociale.

Este, de asemenea, important de semnalat faptul că noua structură socială a țării noastre nu are un caracter abstract, ci ea se regăsește practic în fiecare unitate teritorial-administrativă. Astfel, în deplină concordanță cu principiile care călăuzesc dezvoltarea echilibrată și amplasarea judicioasă a forțelor de producție în teritoriu, în județele cu un profil agrar pronunțat a fost imprimat un ritm de creștere a personalului muncitor care activează în industrie mai rapid. Județele Botoșani, Buzău, Călărași, Olt, Sălaj, bunăoară, au înregistrat ritmuri cu mult peste media pe țară : de 437%, de 395%, de 308%, de 617%, de 361%, luînd ca termen de raportare anul 1965.

Știința, învățămîntul, cultura — factori modelatori

DEȘI FUNDAMENTAL, criteriul ocupațional în funcție de care se structurează populația activă nu reprezintă singurul factor care influențează substanțial statutul și dinamica structurilor sociale. Acestui element i se adaugă altele, specifice actualei etape de dezvoltare a societății românești care accentuează — pe baze noi — procesul de omogenizare. Avem în vedere cu deosebire caracterul modelator al unor factori de suprastructură, cum sînt știința, învățămîntul, cultura.

Mutațiile produse în anii construcției socialiste în țara noastră în raporturile sociale și de clasă, drumul străbătut de la structura socială și de clasă moștenită de la vechiul regim cu clase și pături exploatatoare și clase și categorii sociale exploatate, cu conflicte și tensiuni sociale insolubile și pînă la actuala structură socială, alcătuită din clase și categorii sociale prietene nu a fost lin, neted, el a cerut mari eforturi, multă dăruire, multă experiență și inteligență. Tocmai în acest „creuzet social", de-a lungul unui proces de accentuată omogenizare socială și de clasă și-a dovedit necesitatea și caracterul ei benefic revoluția științifică-tehnică. După cum arăta secretarul general al partidului în cuvîntarea rostită la Plenara Frontului Democrației și Unității Socialiste din 28 iunie a.c., **„...pot fi diferite feluri de interpretare a dezvoltării lumii ; dar viața, realitatea demonstrează cu putere că numai cine înțelege că trebuie să-și consacre toate forțele dezvoltării științei, tehnicii, cunoașterii în general a tainelor naturii, cine înțelege că trebuie să-și consacre întreaga energie și muncă pentru progres și bunăstare, acela va ocupa întotdeauna un loc demn și va beneficia de cuceririle științei și civilizației, își va asigura și independența și suveranitatea".**

Dezvoltarea economică a țării noastre, orientarea ei spre ramuri din ce în ce mai moderne ale producției industriale, introducerea tehnicii și tehnologiilor noi, creșterea gradului de mecanizare, de automatizare, de electrificare în tot mai numeroase și importante sectoare sînt tot atîtea procese obiective ; acestea, pe de o parte, au atras mase largi ale populației, îndeosebi din mediul rural, spre industrie, spre oraș, sporind, astfel, treptat numărul muncitorilor, iar, pe de altă parte, au creat posibilitatea penetrării masive a elementelor de civilizație industrială în agricultură, antrenînd importante transformări în modul de viață, de muncă, sporind productivitatea muncii, facilitînd procesul de culturalizare a maselor țărănești.

Concomitent cu procesul diseminării elementelor de producție, de organizare și de mod de trai specifice civilizației industriale în toate sferele activității sociale, revoluția științifică și tehnică determină restructurări neîntrerupte chiar la nivelul eșalonului care se află în prim-planul stimulării progresului tehnic : cercetarea și învățămîntul. Astfel, dacă pînă în prezent am asistat la o evidentă tendință de creștere a intelectualității tehnice — tendință determinată de strategia de dezvoltare a țării— apare tot mai evidentă necesitatea unei înțelegeri nuanțate a raportului între intelectualitate în general și cea tehnică în special. Nu se pune, desigur, problema ponderii, această din urmă categorie continuînd să fie predominantă. Schimbările sesizate se referă la orizontul cultural și de competență profesională a tuturor cadrelor cu pregătire superioară. Dezvoltarea pe mai departe a societății socialiste multilateral dezvoltate necesită, după cum se subliniază în documentele de partid, o pregătire vastă : stăpînirea temeinică nu numai a domeniului de strictă specialitate, ci și bogate cunoștințe economice, de organizare a producției și a muncii, cunoștințe din domeniul științelor sociale. Numai în acest fel creația tehnico-științifică va putea să răspundă eficient cerințelor dezvoltării societății noastre, a civilizației acestui sfîrșit de mileniu în care s-au impus noi parametri de evaluare : efectele ecologice, implicațiile vaste ale revoluției tehnico-științifice în plan spiritual etc.

Totodată, trebuie să se țină seama că impactul revoluției științifice și tehnice asupra proceselor social-politice au variat și variază în funcție de momentele istorice luate în considerare, de specificul sferelor sociale asupra cărora se exercită. În mai toate cazurile acest impact este indirect, își exercită deplina influență gradual și în timp. Nici tehnologia, și nici știința ca atare nu determină nemijlocit transformări sociale în nici un domeniu. Ele, diversele tehnologii sau ramuri ale științei, acționează mediat, printr-un lanț de influențe în cadrul apropierii omului de natură, de societate, de conducerea socială. Termenul mediant îl pot constitui relațiile de clasă, de grup social, structurile comportamentale. Tocmai de aceea, asimilarea revoluției tehnico-științifice în societatea noastră pretinde, alături de importante eforturi intelectuale și materiale, un permanent efort de explicare, de conștientizare în rîndul tuturor claselor și categoriilor sociale a efectelor sale, a modalităților de utilizare eficientă, constructivă a acestor efecte.

Procesul de apropiere dintre clasele și categoriile sociale va continua, ștergerea deosebirilor esențiale va avea loc probabil în ritmuri și proporții și mai mari. Interferența preocupărilor se va accentua, posibilitatea cetățeanului — multilateral pregătit, superior informat și educat — de a-și schimba profesia, îmbinînd interesele sale cu cele ale societății, se va extinde. Omogenizarea socială va spori astfel gradul de libertate a individului începînd cu statutul lui economic, profesional. Datorită revoluției tehnico-științifice omul va putea face față mai ușor cerințelor în raporturile lui cu natura, se va adapta mai lesne și mai eficient exigențelor sociale. Timpul disponibil pentru lărgirea orizontului de cultură, de artă, de informare în general va căpăta noi și amplificate dimensiuni.

Un alt factor cu efecte dintre cele mai pregnante asupra modelării structurilor sociale îl constituie învățămîntul. În patria noastră, în anii construcției socialiste, revoluționarea învățămîntului s-a tradus nu numai prin procente cantitative : creșterea impresionantă a numărului de elevi, studenți, postuniversitari, doctoranzi ; creșterea numărului de școli, licee, facultăți, numărului de bursieri, a rețelei de cămine, cantine, edificii culturale, sportive etc., ci și printr-o continuă democratizare a sa, prin schimbarea ponderii sale, crescînd partea ce revine pregătirii profesionale, tehnice, prin sporirea gradului de aplicativitate, de inserție a învățămîntului în procesul dezvoltării.

Aria de cultură, puterea de a discerne sensurile dezvoltării spirituale nu mai reprezintă sau nu ar mai trebui să reprezinte pentru nici o categorie de profesii condiții adiacente, accidentale ci note firești, multiplu motivate ale fiecărui creator de valori. Astăzi „granițele" între civilizație, înțeleasă de multe ori drept cultura materială, și cultură ca atare, înțeleasă ca ansamblu al valorilor spirituale nu se mai justifică. Astăzi sfera muncitorilor, maiștrilor, tehnicienilor care pătrund în tainele artei, culturii se lărgește necontenit, după cum, la fel de adevărat este că cei care acționează în domeniile culturii, ale artei manifestă un interes deosebit față de pregătirea tehnică.

În întregul proces de configurare a structurii sociale proprii societății românești de astăzi și de mîine un rol important revine cadrului democratic, creat cu deosebire după cel de-al IX-lea Congres al partidului. Prin originalitatea formelor de manifestare a democrației socialiste, care pun în valoare potențialul creativ al maselor largi de oameni ai muncii, a unității în diversitate, în deplină concordanță cu statutul lor de proprietari, producători și beneficiari a tot ceea ce se creează în societate, procesul de apropiere între clase are loc într-un spațiu superior, cel al angajării civice și politice. Pe aceste coordonate, efectele modelatoare ale științei, învățămîntului și culturii se împlinesc într-un chip superior. Ele dau măsura omului nou, omul societății socialiste, cu o personalitate distinctă, care este chemat să participe la opera de conducere colectivă în virtutea competenței sale, a înțelegerii depline a legităților sociale, a cerințelor fiecărei etape de dezvoltare.

Marin VOICULESCU

Automatizarea producției — factor important de creștere a productivității muncii

PROGRAMELE de largă perspectivă privitoare la creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii, la îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, combustibili, energie și valorificarea superioară a materiilor prime și a materialelor, subliniază în mod deosebit **necesitatea extinderii mecanizării și automatizării în toate ramurile industriale.** Se prevede introducerea mai accentuată a mecanizării și automatizării în special în sectoarele cu volum mare de muncă, pentru a se asigura nivelurile înalte prevăzute în programul de creștere a productivității muncii. Astfel, vor fi realizate mașini și linii automatizate, inclusiv aplicarea roboților industriali și a echipamentelor de conducere a producției cu microprocesoare, se va accelera extinderea automatizării proceselor de producție în turnătorii, forje, tratamente termice, în metalurgie, chimie, transporturi etc. Ponderea producției realizate în sistem mecanizat și automatizat va atinge, în medie, 65% în 1985, circa 70% în 1987 și peste 90% în 1990.

Intensificarea ritmurilor de sporire a productivității muncii pe ansamblul industriei republicane se va realiza pe baza unor programe concrete de măsuri pe plan teritorial, pe ramuri industriale și întreprinderi, în care un accent deosebit se pune pe extinderea și generalizarea mecanizării, pe automatizarea producției, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, dotarea cu mașini și utilaje de înaltă productivitate și modernizarea celor existente, realizarea integrală a sarcinilor cuprinse în planurile de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, în programele de creștere a calității produselor, de asimilare a unor produse noi și modernizate.

■

APLICAREA pe scară largă a automatizării necesită un ansamblu de măsuri tehnice și organizatorice care să asigure obținerea efectelor scontate. Astfel, introducerea într-un grad înalt a automatizării impune, de multe ori, **reconsiderarea completă a unor procese tehnologice, reproiectarea utilajelor componente pentru a se asigura funcționarea lor automată,** obținîndu-se astfel precizii mai ridicate și performanțe calitativ superioare fără intervenția omului. Pe de altă parte, o dată cu dezvoltarea accelerată în ultimii 10 ani pe plan mondial a microelectronicii, mijloacele de automatizare s-au perfecționat considerabil. Au apărut noi posibilități de introducere a automatizării în cele mai variate procese de producție, atît în cele simple, cît și în cele de complexitate deosebită.

Utilizarea în **echipamentele noi de automatizare a componentelor electronice cu grad mare de integrare, a microprocesoarelor și memoriilor semiconductoare** a deschis larg porțile penetrării tehnicii de calcul numerice în automatizările industriale. O dată cu reducerea considerabilă a gabaritelor și, în consecință, a consumului de materiale în realizarea echipamentelor de automatizare crește în mod substanțial siguranța lor în funcționare, — deci și disponibilitatea utilajelor și mașinilor pe care acestea le comandă — se reduc consumurile energetice la utilizatori. Echipamentele cu microprocesoare pătrund sub forma unor microcalculatoare universale sau specializate (microregulatoare), pînă la nivelul agregatului tehnologic pe care îl conduc nemijlocit. Se dezvoltă rapid sisteme distribuite de conducere (cu microprocesoare), care asigură în mod ierarhizat reglarea, supravegherea și înregistrarea automată și continuă a funcționării mașinilor și agregatelor în ansamblul liniilor tehnologice sau marilor întreprinderi și platforme industriale.

● Realizarea în țară și asimilarea în fabricație a unor sisteme unificate de echipamente de automatizare ● Introducerea automatizării electronice în fabricația de mașini-unelte ● Elaborarea unor tehnologii avansate de control și testare cu utilizarea echipamentelor de test automat ● Reproiectarea unor utilaje componente pentru asigurarea funcționării lor automate.

În țara noastră, ca urmare a măsurilor stabilite de conducerea de partid și de stat s-a dezvoltat, în special în ultimii 20 de ani, în mod accelerat **industria autohtonă de mijloace de automatizare.** Producția acestor mijloace a crescut și continuă să crească într-un ritm susținut, cu o medie anuală de peste 20%. Pe baza concepției proprii s-au realizat și aplicat în economia noastră națională sisteme și instalații de automatizare utilizînd din ce în ce mai mult aparate și echipamente realizate în țară. **În acest cincinal, de pildă, proporția aparatelor și echipamentelor realizate în țară va fi de peste 90%, urmînd să ajungă în 1985 la peste 95%.**

În cursul acestui cincinal s-au luat măsuri deosebite pentru înlocuirea importurilor de aparate, echipamente, precum și de diverse componente. Pot fi exemplificate în acest sens acționările reglabile pentru metalurgie și construcții de mașini, echipamentele de dozare și cîntărire automată, o gamă variată de traductoare pentru automatizări industriale, echipamente de comandă și conducere automată pentru mașini-unelte (automate programabile, comenzi numerice), calculatoare de proces, echipamente de transmitere de date etc. S-au realizat cu forțe proprii instalații de automatizare de complexitate deosebită pentru industria chimică și petrochimică, energetică, industria minieră, a materialelor de construcții, construcția de mașini, industria ușoară, alimentară, agricultură, servicii. Au fost livrate, totodată, și puse în funcțiune în străinătate, în cadrul exporturilor complexe, instalații de automatizare pentru fabrici de ciment, rafinării, agregate termice, fabrici de îngrășăminte, uzine petrochimice, industria alimentară și ușoară, agricultură, utilaje complexe pentru industria electronică și de automatizări (testoare automate), sisteme de cîntărire automată pe bandă, calculatoare pentru conducerea proceselor în rafinării și fabrici de ciment, variatoare electronice pentru mașini-unelte.

În cadrul concepției de realizare în țară, într-un timp scurt, a unei industrii de mijloace de automatizare eficiente a fost necesară adoptarea, încă din primii ani, a unui grad înalt de unificare a soluțiilor utilizate. **Întreaga concepție a Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări și telecomunicații (I.P.A.), s-a axat pe realizarea în țară și asimilarea în fabricație a unor sisteme unificate de echipamente de automatizare.** Pe baza orientărilor primite din partea conducerii superioare de partid și de stat s-a adoptat încă în cincinalul 1976—1980 „Sistema pentru elemente și echipamente de automatizare". În acest context, s-a asigurat un grad ridicat de tipizare a aparaturii, echipamentelor și soluțiilor utilizate, ceea ce a permis o economie considerabilă de capacitate de concepție și avantaje economice importante în producția, exploatarea și întreținerea instalațiilor de automatizare.

■

PENTRU a se asigura o eficiență ridicată a utilizării mijloacelor de automatizare, este necesar să se urmărească **obținerea unei fiabilități înalte,** care să asigure disponibilitatea în funcționare prevăzută prin proiectarea procesului tehnologic respectiv. După cum se cunoaște, în cele mai multe cazuri, mijloacele de automatizare trebuie să funcționeze în condiții foarte dure de exploatare. Pentru marea majoritate a echipamentelor și instala-

țiilor de automatizare se cere o disponibilitate apropiată de 100%. Satisfacerea în totalitate a acestor cerințe obiective necesită rezervarea prin proiectare a unor circuite și subansamble, dimensionare corectă, folosirea în echipamente numai a componentelor și subansamblelor de calitate deosebită, testate și încercate individual la totae condițiile extreme, o perioadă destul de îndelungată înainte de montarea în echipamente, precum și testarea finală a echipamentelor la furnizor, în condiții limită care pot apare în exploatarea curentă.

Asigurarea controlului și testării pe întreg fluxul de fabricație al echipamentelor electronice de automatizare necesită un consum important de forță de muncă înalt calificată și investiții suplimentare în echipamente de măsură, control și testare. Pentru creșterea substanțială a productivității muncii în acest domeniu deosebit de important, în cadrul I.P.A. s-a trecut la **elaborarea unor tehnologii avansate de control și testare, cu utilizarea echipamentelor de test automat.** Pe baza unui program de perspectivă denumit THETA (tehnologii și echipamente de test automat) s-au elaborat în cadrul I.P.A., filiala Cluj-Napoca și funcționează la Întreprinderea de elemente de automatizare (I.E.A.), „Electrotehnica", „Electromagnetica", o serie de echipamente de testare automată cu microcalculator inclus pentru plachete echipate cu circuite imprimate. În cadrul Centrului de cercetări componente electronice s-au elaborat testoare automate pentru componente, iar în cadrul Întreprinderii de calculatoare electronice testoare pentru plachete neechipate și pentru forme de cabluri. De asemenea, se elaborează la I.P.A. și I.I.R.U.C. testoare pentru service. Utilizarea acestor echipamente de testare automată asigură o creștere a productivității muncii de peste 100% la operațiile de control și verificare.

■

PROGRAMUL privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în anul 1990 prevede ca, în cadrul Ministerului Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică, să se ajungă la un nivel de 66,8% produse cu performanțe la nivelul mondial în 1985, 86,0% în 1987 și 96,0% în anul 1990, asigurîndu-se pînă în 1990 și 2—5% produse cu performanțe peste nivelul atins pe plan mondial.

În lumina acestor prevederi se are în vedere **introducerea automatizării electronice în fabricația de mașini-unelte.** Astfel, se va acționa pentru perfecționarea mașinilor existente și asimilarea de tipuri noi, similare celor mai bune realizări pe plan mondial, prin echiparea acestora cu mecanisme de acționare și variatoare electronice de turație, convertizoare, comenzi numerice, afișaj de cote, aparataj de comutație și protecție, care să asigure un grad sporit de precizie, astfel încît, la nivelul anului 1985, toate mașinile-unelte să atingă o disponibilitate de peste 80%. Pentru perioada viitorului cincinal, se prevede o dezvoltare susținută a fabricației de mașini-unelte automate cu comenzi numerice, cu afișaj de cote, mașini-unelte automatizate și specializate cu grad ridicat de mecanizare, precum și de linii automate complete pentru prelucrări, asamblări, turnări etc., care să asigure modernizarea tehnologiilor de fabricație și creșterea productivității muncii în întreaga ramură a construcțiilor de mașini.

Pentru accelerarea procesului de creație și fabricație a noilor tipuri de echipamente electronice de automatizare pentru mașini-unelte și agregate în ultimul timp s-au luat în cadrul Centralei industriale de echipamente de telecomunicații și automatizări (C.I.E.T.A.) o serie de măsuri menite să asigure **concentrarea și utilizarea mai bună a forțelor de concepție existente** în acest domeniu în institut și fabricile de profil. Se urmărește, astfel, urgentarea introducerii în fabricație a seriilor noi de echipamente de comandă numerică de tip C.N.C. din familia NUMEROM 400 și 500. S-au luat măsuri ca, pe baza studiilor tehnico-economice întocmite de institut să se treacă la elaborarea noilor generații de echipamente C.N.C., automate programabile și echipamente pentru roboți industriali într-o concepție unitară, pe baza seriei unitare de module tipizate cu microprocesoare care se elaborează în prezent la I.P.A. Aceste echipamente vor corespunde cerințelor fabricanților de mașini-unelte și standardelor internaționale în acest domeniu. Sînt, totodată, în curs de elaborare noi tipuri de variatoare electronice miniaturizate, cu performanțe superioare, pentru mașini-unelte și roboți industriali, destinate atît necesităților interne cît și exportului.

Introducerea în ritm accelerat a automatizării și electronizării în toate domeniile economiei naționale în perioada 1984—1985 și 1986—1990 a făcut obiectul unor studii de perspectivă elaborate în cadrul M.I.M.U.E.E., prin institutele de profil. Din punct de vedere calitativ, mijloacele de automatizare care se vor produce în perioada de perspectivă vor suferi mutații importante, avîndu-se în vedere :

— asimilarea și fabricația de mijloace de automatizare moderne, realizate în principal cu componente electronice larg integrate — microprocesoare și memorii semiconductoare ;

— generalizarea introducerii în aplicații a sistemelor distribuite de conducere elaborate în cincinalul actual și realizarea unei generații evoluate de sisteme distribuite de conducere, reglare și control, bazate pe sistemul unificat de module cu microprocesoare în curs de elaborare ;

— dezvoltarea și diversificarea producției de traductoare, elemente sensibile de măsură pentru utilizarea lor în medii grele de funcționare, inclusiv pentru centralele nucleare ;

— elaborarea de sisteme de automatizare pentru utilizări specializate (minerit, prepararea materiilor prime, extracția și distribuția țițeiului și gazelor, agricultură, centrale nucleare, transporturi rutiere, feroviare și navale), cu utilizarea pe cît posibil a modulelor tipizate elaborate ;

— realizarea de echipamente de comandă numerică pentru mașini-unelte, roboți industriali, agregate și linii tehnologice flexibile avînd la bază familia de module tipizate cu microprocesoare;

— extinderea unor noi tipuri de acționări reglabile, convertizoare statice, cu aplicații în metalurgie, construcții de mașini, energetică etc.

Elaborarea acestor noi sisteme și mijloace de automatizare ca și modernizarea celor existente este necesar să se facă pe baza unei electronizări avansate, realizată cu componente electronice de vîrf, cu grad larg de integrare din generația 4—5. Produsele noi și modernizate vor trebui să aibă calități tehnice net superioare, asigurînd dublarea raportului performanță/cost și anume : funcții suplimentare și complexe (algoritmi de reglare, bilanțuri, corecții) ; extinderea gamei și domeniului de utilizare (condiții de mediu tropical, medii cu pericol de explozie, cu șocuri și vibrații, radiații etc.) ; creșterea substanțială a siguranței în funcționare și deci a disponibilității utilajelor în ansamblu ; reducerea dimensiunilor și a consumurilor materiale și de energie. Prin aplicarea și generalizarea unor tehnologii avansate (implantare automată a componentelor, testare automată, acoperiri de protecție speciale), precum și realizarea unui ciclu complet de proiectare — fabricație — testare — reparare, asistat de calculator, se va asigura creșterea substanțială a productivității muncii în industria producătoare de mijloace de automatizare.

Pentru a asigura rezultatele scontate prin introducerea intensivă a automatizării în toate sectoarele economiei naționale aceasta trebuie însoțită de o serie de măsuri suplimentare — tehnice și organizatorice — dintre care menționăm :

- pregătirea cu minuțiozitate a personalului din exploatare cu cunoștințe teoretice și practice în domeniul automatizării, prin școlarizarea sa la furnizorul instalațiilor de automatizare și ulterior atestarea de către acesta ;
- asigurarea cu piesele de rezervă și de schimb necesare, organizarea riguroasă a întreținerii, reparațiilor și service-ului pentru echipamentele și instalațiile de automatizare cu înregistrarea, analizarea și elucidarea promptă, împreună cu furnizorul, a oricăror evenimente anormale care apar în funcționarea acestora ;
- urmărirea consecventă de către proiectant și furnizor a modului de comportare în exploatarea de lungă durată a echipamentelor și instalațiilor de automatizare, pentru a se lua din timp măsuri de îmbunătățire și perfecționare a acestora.

M. SÎRBU
director științific
Institutul de proiectare
pentru automatizare

Dezbateri în mari unități industriale

ÎNNOIREA ȘI DIVERSIFICAREA PRODUCȚIEI – O CERINȚĂ A ECONOMIEI MODERNE (II)

— Cum se acționează pentru creșterea producției de oțeluri de înaltă calitate —

CONTINUĂM publicarea opiniilor exprimate în cadrul dezbaterii organizată recent de Revista economică la Combinatul siderurgic Galați.

Cercetarea științifică și promovarea noilor produse

Gheorghe TUDOSIU : „Cercetătorii metalurgiști din Galați sînt permanent în combinat și urmăresc, alături de specialiștii din diferite sectoare ale producției, realizarea noilor mărci de oțeluri și produse plate, intervenind ori de cîte ori situația o cere pentru ca activitatea să se deruleze în condiții cît mai bune. Cu toate acestea, au apărut și mai apar situații cînd, cu toate eforturile pe care le depunem, nu putem depăși o serie de neajunsuri determinate de unele cauze din afară. Dacă, de pildă, pentru noile produse incluse în prevederile planului de stat pentru asimilare se asigură și o perioadă de pregătire și experimentări, fapt ce garantează succesul realizării acestora, pentru altele, care apar pe parcursul anului de plan, cu termene scurte de însușire, lucrurile nu se prezintă la fel. Avem cazuri cînd se solicită asimilarea în timp foarte scurt a unor noi mărci de oțel (cazul oțelurilor cu aluminiu), fără o cercetare și pregătire prealabile. După părerea noastră, asemenea situații pot fi evitate. Cum ? **Prin anticiparea din vreme a nevoilor, prin introducerea în planul de stat a asimilării noilor mărci de oțel și ca fază de cercetare și omologare, cu termene rezonabile, care să permită asigurarea din timp a tuturor condițiilor necesare.** Aceasta presupune ca beneficiarii să-și cunoască îndeaproape nevoile în perspectiva producției, comandînd la furnizori, în termene normale, noile produse.

Participanții la dezbatere : **Alexandru FLOREA**, director tehnic ; **Florea STRUGARI**, șeful serviciului tehnic ; **Teodor POPOIU**, maistru, uzina laminate plane ; **Constantin ZAHARIA**, șeful serviciului planificare ; **Horia VINTILĂ**, fizician, uzina de laminate plane ; **Mircea TUDOSIU**, director tehnic al Institutului de cercetări și proiectări pentru fabricația de produse plate și acoperiri metalice ; **George MIRZAC**, șeful serviciului C.T.C. ; **Ilie NISTOR**, șeful atelierului elaborare oțel de la oțelăria electrică ; **Marin NEACȘU**, inginer la laminorul de tablă groasă nr. 1 ; **Stan NEDELCU**, șeful serviciului laboratoare ; **Dumitru PLEȘA**, șeful secției laminorul de benzi la cald ; **Eugen PETICĂ**, inginer și **Ioan BODEA**, inginer, uzina oțelării refractare ; **Iacob CRĂCIUN**, inginer, uzina laminate plane ; **Viorel MUNTEANU**, inginer, serviciul tehnic ; **Gheorghe MIRON**, maistru, uzina oțeluri refractare ; **Nicușor TRANDAFIR**, maistru, uzina laminate plane ; **Gheorghe VILSAN**, inginer, serviciul tehnic ; **Gheorghe BOLEA**, maistru, uzina laminate plane.

Referindu-mă la activitatea concretă a institutului nostru, doresc să relev unele realizări cît și unele obiective în perspectivă. În acest an, de pildă, activitatea de asimilare a unor noi produse din oțeluri de calitate a constituit un obiectiv de bază în sectoarele de microproducție proprie. Astfel, pentru îmbunătățirea calității cilindrilor de laminor, recondiționați prin încărcare cu sudură, am desfășurat o cercetare complexă, la care, pe lîngă proiectarea capetelor de sudare speciale și tehnologiei de lucru la recondiționare, a fost necesar să asimilăm și un nou oțel de calitate (O.B.S.) destinat fabricației electrodului bandă. Prelucrarea electrodului bandă a fost finalizată la microproducția de benzi laminate la rece a institutului nostru.

O altă lucrare de cercetare urmărește asimilarea în fabricație a benzilor laminate la rece de 1×210 mm din oțel inoxidabil feritic. Din acest material, care urmează să se finalizeze pe microproducția de benzi laminate la rece a I.C.P.P.A.M. se vor confecționa la „ELBA"-Timișoara cutiile de rezistență utilizate la produsele rulante grele (de uz siderurgic, tramvaie etc.), eliminîndu-se importul acestor materiale. În prezent sînt în curs de fabricație primele cantități experimentale din această calitate de oțel. Au fost obținute rezultate bune, confirmate de beneficiar, în cercetările pentru asimilarea benzilor înguste laminate la rece (2×17 mm) din fier fără remanență, marca FER — RFe60.

Preocupați de problemele puse producției în ce privește eliminarea importurilor unor materiale de aliere, în colaborare cu Universitatea din Galați desfășurăm cercetări complexe în scopul evidențierii posibilităților de înlocuire a oțelului inoxidabil austenitic cu oțel inoxidabil feritic la confecționarea instalațiilor din industria alimentară. Prin această înlocuire se urmărește obținerea unei importante reduceri a consumului de nichel. În același scop, desfășurăm cercetări pentru îmbunătățirea complexului de proprietăți mecanice și tehnologice ale oțelurilor carbon și slab aliate prin microaliere și tratament termic".

George MÎRZAC : „Sub aspectul calității producției sînt încă multe probleme pe care le avem de rezolvat. Mă refer, în primul rînd, la activitatea de cercetare intrinsecă. În prezent, transferul de inteligență între cercetare și producție este încă relativ lent ; deși avem colaborări bune cu specialiștii din institutul nostru de profil, ele nu acoperă întreaga arie de preocupări curente și de perspectivă. Iată de ce, în cadrul combinatului nostru, cercetarea uzinală proprie cunoaște o mare amploare, încercînd prin aceasta atît să acoperim unele segmente neatacate de colegii noștri din institut, cît și să urgentăm, în mai mare măsură, procesul de asimilare a noi mărci de oțeluri.

O altă problemă legată direct de cercetarea și calitatea ei este cea referitoare la asigurarea unui nivel corespunzător al dotării tehnice. Vreau să arăt că, deși avem o dotare bună, unele mijloace tehnice nu funcționează, fie din lipsa pieselor de schimb, fie din lipsa unor întreprinderi specializate în repararea acestora. De exemplu, la laminorul de tablă groasă există o instalație de control automat în flux cu ultrasunet, care este în prezent defectă și nu se întrevăd perspective de reparare, deoarece la toate apelurile noastre nu am primit un răspuns afirmativ de la nici o întreprindere specializată. Oare să nu existe nici o unitate care să poată asigura întreținerea și repararea acestei instalații atît de necesară industriei metalurgice ? Același lucru îl putem spune în legătură cu instalațiile de măsurare a grosimii tablelor în flux, care și ele au «obosit» de cînd nu mai funcționează. Considerăm că aceste probleme «mărunte» ale industriei constructoare de mașini au devenit, pe măsura propriei sale dezvoltări, aspecte fundamentale, fără de care nici activitatea în alte sectoare ale economiei nu se poate desfășura corespunzător. Solicităm, deci, un sprijin mai mare în rezolvarea acestor probleme, operativitate și receptivitate din partea întreprinderilor specializate în astfel de activități".

Dotarea tehnică în conformitate cu cerințele producției

Alexandru FLOREA : „Pentru a accelera procesul de asimilare a noilor mărci de oțeluri, pentru a realiza cantitățile de laminate plate conform cu noile cerințe, este necesar să se acționeze cu mai multă hotărîre în direcția dotării fiecărui sector cu mijloace de măsură și control, să se urgenteze modernizarea unor instalații și efectuarea în timp mai scurt a investițiilor planificate. În mod concret, în domeniul laminării table groase (inclusiv pentru executarea laminării controlate sau tratamentului termomecanic), este necesară urgentarea asigurării dotării cajei degrosisoare și a cajei finisoare cu aparatură de măsură și control a temperaturii laminatului și, respectiv, pentru înregistrarea automată a temperaturilor, dotarea liniei de laminare cu instalații adecvate de răcire accelerată a tablei și asigurarea unui sector de ajustaj corespunzător pentru tablele cu lățime de peste 4 100 mm. Pentru dezvoltarea unei fabricații complete a oțelurilor inoxidabile pentru tabla de bandă se simte nevoia unor măsuri de completare ca : înlo-

cuirea armăturilor și aparaturii de măsură și control de pe traseul de fluide tehnologice de la convertizorul cu insuflare de oxigen-argon cu echipament specializat, dotarea cu aparatură pentru dozare rapidă și precisă a conținuturilor foarte scăzute de carbon (sub 0,01%), precum și cu echipament pentru controlul rapid al compoziției chimice și temperaturii de proces, generalizarea conducerii cu microprocesor etc.

Din punct de vedere al gamei dimensionale, prin condițiile existente de dotare se pot asigura table ajustate pînă la grosimi de 25 mm și lățimi de maximum 2 000 mm. Pentru programul nuclear sînt necesare grosimi mai mari. Realizarea acestora impune o colaborare între unitățile M.I.M. și M.I.C.M. privind ajustajul final al sortimentelor care, din punct de vedere al dimensiunilor, nu intră pe utilajele existente la C. S. Galați. De asemenea, pentru realizarea tablei de tip triplex solicitată de agricultură, avînd în vedere că la producerea ei intervin multe operații specifice construcției de mașini (rabotare, sudură etc.) ar fi necesar să se analizeze posibilitatea integrării secției de pregătire a pachetului din cadrul M.I.C.M. la C.U.G.-Iași sau Cluj-Napoca, urmînd ca laminarea pachetului să se realizeze pe dotările existente la C.S. Galați. În vederea obținerii de oțeluri pentru ambutisare cu destinație generală, inclusiv pentru autoturisme, de bună calitate, este necesar să se revadă de către IPROMET și ICEM regimul de insuflare a oxigenului în convertizor, astfel încît instalațiile aferente, în special cazanele, să permită suflarea cu debite mărite și suflarea combinată, în sensul creșterii debitului de oxigen pe unitatea de timp. Pe măsura rezolvării unor asemenea cerințe vor crește și posibilitățile combinatului de a realiza o producție de metal de înaltă calitate, prin efectuarea controlului tehnic de calitate pe întregul flux de fabricație".

Florea STRUGARI : „Dacă s-a reușit să rezolvăm unele cerințe importante pe linia asimilării de noi produse, aceasta s-a făcut cu mari eforturi. Bunăoară, în perioada asimilării diferitelor produse, de multe ori a lipsit documentația tehnică necesară. A fost necesar să se depună eforturi deosebite pentru procurarea acesteia cît și pentru traducerea sa. Pentru a depăși această stare de lucruri este însă necesar ca beneficiarii care solicită noi produse să asigure din vreme comenzile (6 luni pînă la 1 an), pentru a se putea crea condiții de asigurare a documentațiilor tehnice necesare și execuției produsului.

Sînt și alte probleme care se cer mai bine soluționate în viitor pentru a accelera procesul de asimilare a noi mărci de oțeluri. Astfel, în vederea asimilării fabricației oțelului silicios pentru transformatori, deși s-a reușit să se adopte o serie de îmbunătățiri care au asigurat ușurarea tehnologiei sale de fabricație, au rămas totuși nesoluționate unele probleme cum sînt : asigurarea ritmică la un nivel corespunzător calitativ cu ferosiliciu special, de către Combinatul metalurgic Tulcea ; aprovizionarea cu materiale refractare corespunzătoare cantitativ și calitativ de către unitățile Centralei industriale de produse refractare Brașov ; realizarea regimului de încălzire și laminare controlată la laminorul de benzi la cald prin asigurarea unor dotări speciale.

Pentru obținerea laminatelor de cea mai înaltă calitate este necesară realizarea exemplară a obligațiilor asumate prin contracte privind asigurarea feroaliajelor și a altor materiale tehnologice de către unitățile Ministerului Industriei Metalurgice cît și a pieselor de schimb, subansamblelor, cilindrilor de laminare etc. de către întreprinderile celorlalte ministere și în special din M.I.C.M., M.I.M.U.E.E. și M.I.Ch. Nu este lipsit de importanță să amintim că de asigurarea la timp și de calitate a cilindrilor de laminare depinde în cea mai mare măsură calitatea tablelor solicitate de întreprinderile constructoare de mașini".

Horia VINTILĂ : „În ultima perioadă de timp au fost luate, la nivelul combinatului, o serie de măsuri privind înlocuirea aparaturii din import cu A.M.C.-uri realizate în țară. Pînă în prezent, această acțiune deosebit de importantă pentru bunul mers al activității s-a concretizat în înlocuirea a circa 90—95% din aparatura provenită din import. Considerăm că prin eforturile comune ale specialiștilor din cadrul combinatului și ale furnizorilor noștri, într-o perioadă relativ scurtă de timp, vom rezolva definitiv problema aparaturii de măsură și control.

Există însă anumite probleme nesoluționate definitiv, care în multe situații creează mari dificultăți. Și aceasta nu din lipsă de dotare tehnică la furnizori ci pentru că pe filiera asimilării noilor tipuri de A.M.C.-uri există încă unele locuri înguste. Ca să dau un prim exemplu ar trebui să amintim de termocuplul rodiu-platină. De regulă, acesta trebuie să reziste în tehnologia noastră pînă la temperaturi de circa 1 600 grade. Concret, avem condiții tipice siderurgice grele sub aspectul temperaturilor înalte pînă la 1 480—1 500 grade în cuptoarele în care se încălzesc oțelurile silicioase pentru transformatori. Am găsit la «Vulturul»-Comarnic, furnizor pentru teci de protecție din ceramică, multă înțelegere pentru îmbunătățirea calității acestor teci. Din păcate însă nu aceeași înțelegere am găsit la I.T.R.D. Pașcani, unitate care realizează termoelectrozi pentru termocuplu, precum și la M.I.M.U.E.E., în ce privește stabilirea unui diametru optim pentru aceștia. Față de normele internaționale care stabilesc ca diametrul minim să nu coboare sub 0,5 milimetri, a fost stabilit un diametru de 0,35 mm. Făcînd un calcul volumetric, rezultă o economie aparentă de sută la sută, adică din aceeași cantitate de platină se poate face o cantitate dublă de termocuple. Dar în cadrul combinatului a crescut în ultimul timp consumul de platină de termocuple (de patru ori față de vechile termocuple), ca urmare a rezistenței lor mai scăzute, ceea ce pe total reprezintă un consum sporit și nicidecum o economie. Dacă adăugăm și costul acestor termocuple de 6 500 lei bucata, precum și faptul că în prezent sîntem nevoiți să le înlocuim la circa 24 de ore, față de 2—3 săptămîni în cazul vechilor termocuple, se pot desprinde foarte ușor atît consumul mare (material și financiar) pe care îl presupune folosirea acestora, cît și desele stagnări ale procesului de fabricație. Solicităm și pe această cale un sprijin mai mare din partea M.I.M.U.E.E. în sensul de a fi mai receptiv la cererile noastre și de a ține mai mult seama de condițiile specifice din combinat".

Produse de înaltă calitate la costuri reduse

Constantin ZAHARIA : „Activitatea desfășurată pe linia îmbunătățirii nivelului tehnic și calitativ al producției s-a oglindit și se oglindește permanent în situația economico-financiară a combinatului, prin faptul că indicele de valorificare a materiilor prime s-a îmbunătățit continuu. În cincinalul actual, indicele de valorificare a materiilor prime a crescut de la un an la altul cu 10—15%, ceea ce echivalează cu un spor de producție de circa un miliard lei anual. În același timp, prin creșterea ponderii produselor noi, modernizate, precum și a ponderii procedeelor tehnologice de mare randament — și mă refer la turnarea continuă, la vidare etc. — s-a îmbunătățit calitatea producției și au scăzut considerabil cheltuielile la 1 000 de lei producție marfă. Numai **în acest an, prin asimilarea unor mărci noi de oțeluri se prevede reducerea față de 1983 a cheltuielilor cu peste 30 de lei la 1 000 de lei producție, ceea ce echivalează cu o economie totală de circa 1,1 miliarde lei.**

Aș dori să mă refer în cuvîntul meu la cîteva aspecte concrete, legate nemijlocit de reflectarea în gestiunea noastră a eficienței procesului de creștere a calității și fiabilității sortimentelor noi de oțeluri asimilate. Una din problemele care se ridică este aceea a gradului în care noile produse, mărci de oțeluri, în perioada de asimilare, sînt rentabile. Doresc să subliniez ca un aspect pozitiv faptul că, în ciuda unor greutăți întîmpinate în perioada de asimilare, care au fost de altfel subliniate de antevorbitori, **produsele noi asimilate se încadrează în nivelul de rentabilitate planificat.**

Întrucît în dezbatere s-au ridicat și unele aspecte privitoare la stimularea materială privind creșterea indicelui de scoatere a metalului, îndeosebi la noile mărci de oțeluri, socot că este necesar să se studieze mai îndeaproape propunerile făcute în acest sens. Este adevărat că o dată cu trecerea la generalizarea formei de retribuire în acord global eficiența activității de ridicare a nivelului calitativ al producției a crescut considerabil. Dar tot atît de adevărat este că pe parcurs au apărut și unele situații noi, îndeosebi în sectorul de laminare, unde datorită indicelui scăzut de scoatere, la retribuție se suportă unele penalizări. Așa stînd lucrurile, ar fi utilă revederea modului în care criteriile de acordare a retribuției stimulează preocuparea brigăzilor de laminoriști pentru sporirea producției de calitate, creșterea indicelui de scoatere a metalului din aceeași cantitate de oțel lingou".

Ilie NISTOR : „În intervalul de timp scurs de la începutul anului și pînă în prezent au fost produse în cadrul secției de oțelărie electrică 13 mărci de oțel absolut noi, dintre care jumătate sînt cele inoxidabile. Între acestea se înscrie și o marcă de oțel care are menirea să înlocuiască oțelul austenitic, deci să suplinească deficitul de nichel. Prin aceasta se economisesc importante fonduri valutare.

Dar preocuparea pentru asimilarea de produse noi nu este un obiectiv singular, ea a fost și este permanent însoțită de grija pentru asigurarea unei înalte eficiențe. În acest sens, acordăm o mare atenție refolosirii resurselor rezultate de la convertizor, care prezintă mari valori materiale, întrucît conțin nichel și molibden. În ultima perioadă de timp, ca urmare a eforturilor depuse pentru colectarea selectivă a acestora și reintroducerea lor în circuitul productiv, procentul acestor resur-

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BĂRNEA

(Continuare în pag. 21)

Îndată după recoltarea păioaselor:

Însămînțarea culturilor succesive pe întreaga suprafață prevăzută

STADIUL avansat al lucrărilor de recoltare a cerealelor păioase creează condiții ca terenurile ce se eliberează, îndeosebi cele amenajate pentru irigații din sudul și vestul țării, să poată fi valorificate pentru cea de-a doua cultură anuală.

Potrivit programului întocmit de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, **în vara aceasta urmează să se însămînțeze cu cultura a doua 1 958 500 de hectare** (ceea ce reprezintă aproape 60% din totalul suprafețelor ocupate de culturile ce se recoltează în această perioadă), din care 600 mii hectare se vor cultiva cu porumb pentru boabe, cîte 100 mii hectare cu soia și floarea soarelui, 50 mii hectare cu sfeclă de zahăr, iar restul cu plante textile, legume și furaje. Experiența din anii trecuți a institutelor de cercetări agricole și a unităților de producție a demonstrat că **la aceste culturi există posibilitatea de a se obține recolte normale dacă se seamănă acum,** dacă se folosesc hibrizi și soiuri cu coacere timpurie și se aplică tehnologii de cultură corespunzătoare. În Cîmpia Dunării, sudul Moldovei, Dobrogea și cea mai mare parte a zonelor din vestul țării există resurse termice suficiente pentru a asigura dezvoltarea și maturizarea culturilor succesive: suma temperaturilor ce se acumulează de la data de 10 iulie și pînă la primul îngheț reprezintă în medie peste 1 000°C, potențial termic ce poate fi considerat satisfăcător, dacă se asigură și umiditatea necesară. Or, cantitățile mari de apă căzute, ca și temperaturile moderate din luna iunie au creat premise deosebit de favorabile pentru semănatul și răsărirea culturilor succesive în aceste zone ale țării.

Condiția hotărîtoare a reușitei celei de-a doua culturi, îndeosebi a porumbului pentru boabe, este ca **însămînțarea să se facă imediat după recoltarea orzului, grîului și a altor plante premergătoare.** Numai culturile însămînțate în prima parte a lunii iulie pot ajunge la maturitate și să dea în toamnă o cantitate satisfăcătoare de boabe sau de masă verde. Se știe că **orice zi irosită acum, în vară,** duce la prelungirea perioadei de vegetație și **echivalează cu o întîrziere de 5—6 zile în toamnă.**

Dar urgentarea însămînțării se impune și pentru aceea că **fiecare zi care trece după stringerea orzului și grîului înseamnă o pierdere de umiditate din sol.** O dată cu aceasta, pe mirişte se mărește rezistența solului la lucrarea ulterioară, ceea ce duce atît la micșorarea capacității de lucru a agregatelor de arat, cît și la **creșterea consumului de carburanți.** Sub acțiunea razelor soarelui, pe mirişte, în cîteva zile solurile cu rezistență mijlocie devin soluri grele, iar cele grele devin foarte grele. Dacă se pierde momentul umidității optime, pe fiecare hectar care trebuie arat consumul de motorină se mărește cu 2—4 litri.

URGENȚE ALE CAMPANIEI AGRICOLE

Ținînd seama de toate aceste considerente, succesul celei de-a doua culturi este condiționat de însămînțarea ei în **maximum două zile** de la recoltarea plantei premergătoare. Aceasta presupune ca lucrările să se desfășoare în flux continuu: seceriș, eliberarea de paie a terenului, pregătirea patului germinativ și semănat. Din experiența anilor trecuți s-a confirmat că rolul hotărîtor în realizarea fluxului continuu îl are **eliberarea de paie a terenurilor.** Grăbirea ei impune ca toate presele de strîns și balotat să lucreze în cuplaj cu remorci sau cu alte mijloace de colectare, simple (tîrîșuri), iar în afara preselor de balotat să fie folosite și alte mijloace — aflate în dotarea unităților — pentru strîngerea paielor în vrac (de exemplu mașinile de adunat și căpițat — M.A.C.). După evacuarea paielor se poate trece imediat la pregătirea terenului și la semănat.

Utilaje noi pentru semănatul direct în mirişte

ÎNFIINȚAREA celei de-a doua culturi este ușurată anul acesta de introducerea în agricultura noastră a unor noi tipuri de utilaje, care pot asigura **semănatul pe terenurile** cu rezistență mai mică **nearate,** mobilizîndu-le numai pe fîșia unde se seamănă.

În vara aceasta vor putea fi folosite la însămînțarea culturilor succesive de prășitoare circa 3 000 de mașini combinate de semănat pe teren nearat, M.C.S.N. — 6, care lucrează pe 6 rînduri și efectuează următoarele operații: distribuirea îngrășămintelor granulate pe rînduri, prelucrarea solului la adîncimea de 10—12 cm în zona rîndurilor, semănatul prășitoarelor pe rîndurile prelucrate și administrarea erbicidelor lichide pe suprafața solului.

Întrucît prin această tehnologie nu se mai execută întoarcerea brazdei, iar suprafața mobilizată prin organele de lucru ale mașinii reprezintă numai 30% din întreaga suprafață însămînțată, se asigură **economii de combustibil,** o dată cu **reducerea duratei lucrării.**

În tabelul nr. 1 prezentăm un calcul comparativ al consumului de energie pentru însămînțarea culturilor prășitoare. Ca bază de comparație s-a luat executarea separată a lucrărilor prin pregătirea terenului cu grapa cu discuri tip G.D. — 6,4 și semănatul concomitent cu fertilizarea și erbicidarea cu semănătoarea pe opt rînduri existentă (S.P.C. — 8), prevăzută cu echipamente de fertilizare și erbicidare.

Utilizarea agregatului de semănat în teren nearat prezintă deci numeroase avantaje tehnice și economice: executarea la o singură trecere a întregului proces de pregătire a terenului și de semănat, reducerea costului lucrărilor și **micșorarea consumului de energie cu 54,8%** în raport cu cele mai avantajoase utilaje individuale de mobilizare a solului și semănat.

Pe terenurile cu rezistență mai mare, unde este necesară o lucrare separată de discuit, viteza de lucru la semănat poate fi mărită prin folosirea unui agregat complex de două semănători pentru prășitoare.

În unitățile agricole există în prezent dispozitivul de cuplare tractat A.S.-0, care permite cuplarea a două semănători S.P.C.—6, asigurîndu-se un agregat combinat 2 S.P.C.—6, cu o lățime de lu-

Tabelul nr. 1

Consumul de energie la semănatul culturilor prășitoare în teren nearat, cu mașini individuale și cu agregatul M.C.S.N.-6

Indicatori	Agregate individuale: grapă cu discuri și semănătoare	Agregat complex M.C.S.N.-6	Economii
Consum de combustibil pentru lucrări (l/ha)	11,9	5,3	6,6
— a) recalculat în unități energetice — MJ/ha	503,9	224,4	279,5
Necesar de forță de muncă (ore-om/ha)	2,4	1,7	0,7
— b) recalculat în unități energetice — MJ/ha	3,2	2,2	1,0
— c) energie pasivă (pentru construcția și repararea utilajelor) — MJ/ha	60,3	29,6	30,7
Total cheltuieli de energie (a+b+c) — MJ/ha	567,4	256,2	311,2

Tabelul nr. 2

Consumul de energie la semănatul culturilor prășitoare, administrarea îngrășămintelor și erbicidare

Indicatori	Semănătoarea S.P.C.-8	Agregat 2 S.P.C.-6	Economii
Consum de combustibil (l/ha)	4,8	3,7	1,1
— a) recalculat în MJ/ha	203,2	156,7	46,5
Necesarul de forță de muncă (ore-om/ha)	1,6	1,2	0,4
— b) recalculat în MJ/ha	2,2	1,6	0,6
— c) energie pasivă MJ/ha	51,6	39,2	12,4
Total cheltuieli de energie (a+b+c) — MJ/ha	257,0	197,5	59,5

cru (pentru porumbul semănat la 70 cm distanță între rînduri) de 8,4 m. Față de mașina de semănat care lucrează pe opt rînduri (S.P.C.—8) și are o capacitate de lucru de 9,8 ha/schimb, agregatul complex 2 S.P.C.—6 are o capacitate de lucru de 13,5 ha/schimb, astfel că asigură un ritm de lucru cu 38% mai mare la însămînțare, folosind același număr de tractoare și mecanizatori. În ce privește consumul de energie, în tabelul nr. 2 este prezentat un calcul comparativ pentru operațiile de semănat, fertilizat și erbicidat, executate cu semănătoarea pe opt rînduri și agregatul complex pe 12 rînduri.

Agregatul complex din două semănători, care asigură **reducerea cheltuielilor de energie cu 26%**, poate fi folosit cu bune rezultate pe terenurile plane, pe parcele de minimum 14 ha.

Pentru culturile de prășitoare ce se seamănă la distanțe între rînduri mai reduse (45 cm) — sfecla de zahăr, soia ș.a. — se pot folosi agregate de semănat, fertilizat și erbicidat ce lucrează pe 9, 12 sau 18 rînduri, asigurînd astfel — în special cu agregatul pe 18 rînduri — scurtarea duratei de însămînțare și însemnate economii de combustibil.

Tehnologii posibile de înființare a culturilor succesive

ÎN RAPORT cu condițiile de lucru caracteristice fiecărei unități agricole și cu utilajele de care ea dispune, pentru pregătirea patului germinativ și însămînțarea culturilor succesive se pot folosi mai multe variante tehnologice, dintre care principalele trei aplicabile la cultura porumbului pentru boabe sau pentru siloz sînt următoarele :

a) pregătirea terenului se realizează prin arătură executată la adîncimea de 23—25 cm, cu agregatul format din tractorul U—650 și plugul purtat cu 3 sau 4 trupițe — P.P.—3 (4)—30 — în agregat cu grapa stelată. Pentru nivelarea arăturii și distrugerea buruienilor se realizează ulterior discuirea ogorului la adîncimea de 8—10 cm și grăpatul cu grapa cu colți, folosindu-se agregatul format din tractorul U—650, grapa cu discuri G.D.—3,2 și grapa cu colți 2 G.C.R.—1,7. Pe terenurile astfel pregătite se realizează semănatul și fertilizarea concomitent, cu ajutorul agregatului de semănat format din tractorul U—650 și semănătoarea S.P.C.—8 prevăzută cu echipament de fertilizare pe opt rînduri sau cu ajutorul cuplajului de două semănători 2 S.P.C. — 6 și echipament de fertilizare pe 12 rînduri. Această tehnologie este indicată în special pentru solurile mai grele și pe terenuri îmburuienate; ea implică un consum total de combustibil pe hectar de 30,5 litri dacă semănatul se realizează cu semănătoarea pe opt rînduri și de 29,4 litri dacă se realizează cu agregatul format din două semănători;

b) pregătirea terenului se realizează direct prin discuitul miriștei, concomitent cu grăpatul — care poate fi realizat fie la adîncimea de 14 cm cu grapele cu discuri grele G.D.—6,4 și G.D.G.—4,2, fie la 10—12 cm cu grapa cu discuri normală G.D.—3,2. Grapa cu discuri grea dă mai bune rezultate pe solurile cu rezistență mai mare, dar consumul de combustibil crește cu aproape un litru pe hectar în comparație cu cel realizat la utilizarea grapei cu discuri normală. Semănatul se face cu aceleași utilaje și în același mod ca în varianta precedentă. Tehnologia poate fi aplicată pe soluri cu rezistență mijlocie ; consumul total de combustibil pe hectar variază între 9,4 litri (cînd se folosesc grapa cu discuri G.D. — 3,2 și cuplajul de două semănători) și 11,9 litri (cînd se folosesc grapa grea și o singură semănătoare de prășitoare);

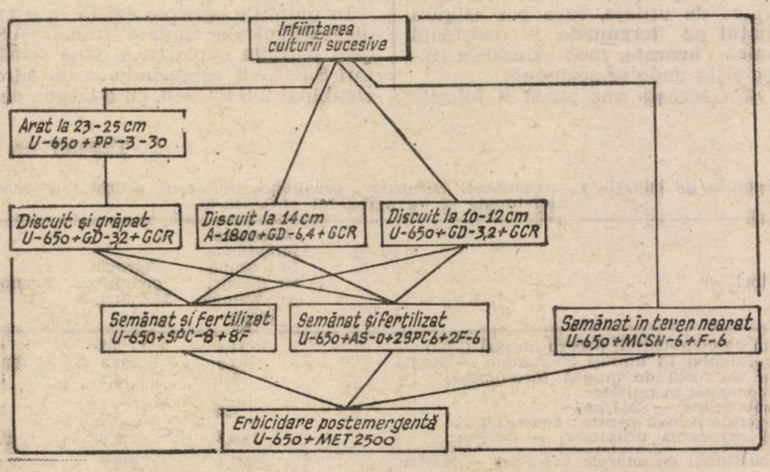

Variante tehnologice de înființare a culturilor succesive

c) semănatul culturii se execută direct în teren nearat, folosindu-se agregatul complex M.C.S.N. — 6, prevăzut cu echipamente de fertilizare. Tehnologia aceasta, care poate fi aplicată în condiții de lucru mai ușoare, necesită un consum de combustibil de numai 5,3 litri pe hectar.

Din grafic rezultă că la toate tehnologiile analizate **erbicidarea nu se execută concomitent cu semănatul**, ci se aplică ulterior, ca o lucrare separată, cu un utilaj de mare productivitate — mașina de erbicidare tractată, cu rezervor de 2 500 litri. S-a adoptat această soluție, pentru că este mai indicat ca semănatul culturii a doua să nu fie întîrziat nici măcar cu cîteva ore pentru aplicarea erbicidelor, ci acestea să fie administrate ulterior, la răsărirea plantelor — cu un consum minim de combustibil (0,8 litri pe hectar) și de forță de muncă (0,2 ore-om/ha).

Din compararea variantelor de tehnologii ce pot fi aplicate la înființarea culturii succesive rezultă că, în funcție de condițiile de lucru specifice, trebuie urmărită folosirea cu prioritate, oricînd e posibil, a acelor soluții care asigură la un nivel maxim scurtarea duratei lucrărilor, economii de combustibil și de forță de muncă — și anume semănatul în teren nearat sau înlocuirea arăturii prin discuitul direct în miriște. **Arătura să se execute doar acolo unde prin utilizarea grapelor cu discuri nu se poate asigura o bună calitate a pregătirii terenului.**

Însămînțarea poate fi grăbită

ÎN CONDIȚIILE climatice din acest an, cînd vegetația este întîrziată și recoltarea plantelor premergătoare are loc ceva mai tîrziu decît de obicei, este absolut necesar ca însămînțarea culturii a doua să se facă în termene cît mai scurte, așa ca, pînă în toamnă, aceasta să ajungă la maturitate. În acest scop, este indicat să se organizeze formații de lucru specializate, prevăzute cu toate utilajele necesare; pe suprafețele ce li se repartizează, lucrările de pregătire a terenului să se execute în două schimburi, iar semănatul în schimburi prelungite.

Formația minimă de lucru (modulul) este dimensionată pentru realizarea a 36 ha însămînțate în 24 de ore și are următoarea alcătuire :

— la arătură — 17 mecanizatori, lucrînd cu 10 tractoare, 5 pluguri, 2 grape cu discuri și 3 semănători ;

— la discuirea direct în miriște — 5 mecanizatori, cu 4 tractoare, o grapă cu discuri grea și 3 semănători;

— la semănatul în teren nearat — 3 mecanizatori, cu 3 tractoare și 3 semănători.

O fermă care are de însămînțat 900 ha va avea nevoie de cinci astfel de formații, dacă se urmărește încheierea întregii acțiuni în cinci zile — și de șase formații, dacă se prevede însămînțarea în numai patru zile.

Trebuie să se acționeze cu toată răspunderea, fără nici o tergiversare, pentru însămînțarea în timp scurt a întregii suprafețe afectate, prin plan, culturilor succesive.

Ion BIANU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

O cerință a eficienței: beneficii sporite în fiecare unitate economică

AȘA cum rezultă din cuvîntările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ținute la Plenara C.C. al P.C.R. și la Sesiunea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din luna iunie a.c., realizarea unor beneficii sporite este o cerință de mare actualitate și deosebită însemnătate pentru fiecare unitate economică în procesul autofinanțării dar și al amplificării contribuției tuturor întreprinderilor, a tuturor colectivelor de oameni ai muncii la sporirea avuției naționale și, pe această bază, a nivelului de trai. Pentru că este știut că în cadrul surselor de formare a venitului național, ponderea cea mai mare o dețin vărsămintele la bugetul de stat provenind din beneficiile întreprinderilor și prelevarea pentru societate a unei părți din valoarea producției nete, care, evident, au ca sursă de acoperire beneficiile obținute. Pentru realizarea și depășirea volumului de beneficii planificat, ce reflectă de altfel și gradul de eficiență al unei unități economice, în fiecare întreprindere eforturile se cer concentrate în vederea : ● ridicării nivelului calității produselor; ● reducerii costurilor de producție; ● fabricării integrale a structurii fizice sortimentale planificate ; ● realizării și depășirii volumului planificat de producție marfă vîndută și încasată.

Rentabilitate și eficiență maxime în întreaga activitate

În acest context, prezentăm în continuare o analiză a activității desfășurate în acest an în cadrul întreprinderii **„Metalica"-București** în scopul realizării și depășirii nivelului planificat al beneficiilor. Întreprinderea este principalul producător din țară de cazane de joasă presiune pentru încălzire centrală. De asemenea, tot aici se produc instalații de topire prin inducție, instalații de încălzire pentru forjare, echipamente de detensionare, motocositori cu anexe multifuncționale, subansamble specifice pentru centrale termice, instalații de tratare a apei ș.a.

Prin tradiție, în toți anii, ca de altfel și **în primele 5 luni ale acestui an, în întreprindere au fost realizați integral indicatorii planificați,** unii dintre aceștia prezentînd chiar depășiri între 1—4%, **iar beneficiul — de regulă, a figurat printre indicatorii la care s-au înregistrat cele mai mari depășiri de plan.** Pe primele 5 luni ale anului curent, față de perioada corespunzătoare a anului precedent, în condiții comparabile, beneficiul înregistrat a prezentat o creștere de 26,03%, din care pe seama economiilor înregistrate la costurile de producție aferente producției marfă vîndută și încasată s-a realizat o creștere de 18,05%, iar pe seama altor factori — 1,98%. Realizăz

rile pe aceeași perioadă la indicatorul beneficii au prezentat față de sarcinile de plan o depășire de 4,68%; aceasta s-a obținut **îndeosebi pe seama depășirii sarcinii planificate la indicatorul producția marfă vîndută și încasată** care a influențat favorabil beneficiile cu 3%. Economiile înregistrate la costurile de producție aferente producției marfă vîndută și încasată au fost minime, și anume de 0,08%, dar aceasta se explică prin faptul că nivelul de cheltuieli la mia de lei producție marfă a prezentat în anul de plan o sarcină de reducere față de anul trecut de 23 lei, pentru a cărei realizare s-au depus și se depun în continuare eforturi apreciabile, în condițiile în care influența modificării structurii sortimentelor în acest an față de anul precedent a condus la sporirea în condiții comparabile a nivelului de cheltuieli la mia de lei producție marfă cu 11,3 lei.

Neritmicitățile din livrări datorate lipsei de vagoane c.f., ca și achitarea cu întîrziere a unor facturi de către unii beneficiari au impus ca unitatea să solicite credite bancare într-un volum mai mare cu 25% față de plafoanele de credite aprobate trimestrial pe baza planurilor de credite. Prin obținerea de credite suplimentare însă unitatea și-a majorat volumul de dobînzi bancare, ceea ce a influențat negativ asupra volumului de beneficii cu 1%.

Pentru îndeplinirea sarcinii planificate de reducere a nivelului costurilor de producție, în unitate a fost elaborat în mod amănunțit un program special cu măsuri de diminuare a cheltuielilor totale pînă la nivelul planificat.

a) Acțiuni consecvente au fost și sînt desfășurate în vederea **reducerii consumurilor specifice de materiale** prin îmbunătățirea tehnologiei produselor (cazul produsului cazane PAC 15 cu ardere cu combustibili solizi care prin executarea fără flanșe a condus la o economie de 22 lei la mie pe fiecare cazan). De altfel, în cadrul acestui program a fost prevăzut ca prin îmbunătățirea tehnologiilor să se reducă cheltuielile materiale cu 19 lei la mie și cele cu munca vie cu 4 lei la mie.

b) Pe baza conlucrării tuturor factorilor implicați a fost asigurată livrarea și încasarea produselor în volumul stabilit prin plan, cu toate că s-au întîmpinat greutăți din cauza lipsei vagoanelor în anumite perioade.

c) A fost efectuată temeinic analiza lucrărilor de postcalcul pentru toate comenzile pentru a se deconta pe producția marfă beneficii potențiale absolut reale.

d) S-a trecut la urmărirea realizării bugetelor de venituri și cheltuieli la nivelul atelierelor.

e) Periodic (o dată pe lună) a fost efectuată, în cadrul unui colectiv format din principalii factori de răspundere (inginer-șef, contabil-șef, șef atelier proiectare, șefi ateliere etc.), analiza modului de realizare a programului de măsuri pentru reducerea costurilor de producție.

Alături de aceste realizări trebuie menționat faptul că, dacă în cadrul întreprinderii s-a reușit ca, în condiții comparabile cu anul 1983, să se reducă pînă în prezent costurile de producție cu 32 de lei la mia de lei producție marfă, cu implicații favorabile asupra realizării și depășirii sarcinii de beneficiu, totuși **creșterea realizată a productivității muncii nu s-a situat la nivelul rezervelor și posibilităților existente.** De aceea, în perioada care urmează, preocupările noastre au în vedere ca prin îmbunătățirea tehnologiilor produselor, ca și a activității de producție în general să se identifice noi căi de creștere a productivității de la 4% la minimum 8% (calculată în funcție de producția marfă), ceea ce în final conduce tot la sporuri de beneficiu. Pentru aceasta sînt deja declanșate unele **acțiuni de îmbunătățire a tehnologiilor de fabricație și de asimilare de noi produse,** printre care: ● la produsul cazane pentru încălzire centrală se are în vedere introducerea sudurii automate; ● se va acorda o atenție deosebită îmbunătățirii în continuare a transportului intern, toate locurile de muncă vor fi dotate cu palete corespunzătoare, ceea ce va contribui la mecanizarea integrală a transportului intern; ● în semestrul II 1984 se vor finaliza lucrările de realizare a unei instalații în vederea mecanizării lucrărilor din magazia de materiale (ceea ce va conduce la o economie relativă de personal de 5 oameni); ● va fi extins tratamentul cu curenți de înaltă frecvență pentru o serie de repere de la produsul multiplicator și reductor; ● se urmărește realizarea unei noi tehnologii pentru formarea și curățirea reperelor de la cazanele de încălzire centrală, care sînt executate din fontă; ● în centrul atenției se vor situa asimilarea în fabricație a cazanului de încălzire centrală pe cărbune de 0,5 Gcal/h cu grătar oscilant, punerea în fabricație a motoblocului motocositorii tip Carpatina (care va permite utilizarea întregii game de accesorii de la produsul motocositoare), punerea în fabricație în sem. II. 1984 a instalației de topire prin inducție de 1 000 kg tip ICI 1 000/2,5 ș.a.

Eforturile depuse și rezultatele obținute de întreprindere în prima parte a anului oferă certitudinea depășirii sarcinii anuale de beneficii cu minimum 4%. Esențial în acest sens este ca, în continuare, să fie amplificate eforturile pentru transpunerea neabătută în practică a măsurilor adoptate și a acțiunilor preconizate în întreprindere pentru obținerea unor rezultate superioare în acțiunea de reducere a costurilor de producție și de creștere mai accentuată a productivității muncii, prin valorificarea în grad cît mai înalt a rezervelor disponibile în aceste domenii, în așa fel încît unitatea să aducă o contribuție și mai însemnată la sarcina deosebit de importantă de realizare a unei rentabilități și eficiențe maxime în întreaga activitate desfășurată.

Dumitru RUSU
inginer-șef
Gabriel BECHERU
contabil-șef
întreprinderea „Metalica"-București

energie și la cheltuieli indirecte de natura celor prezentate, reiese volumul de economii obținut în urma aplicării programului de măsuri de reducere a costurilor. Dacă se adaugă la aceste economii și cele intervenite între antecalculul și postcalculul comenzilor în perioada de plan, se obține volumul lor total, adică economiile față de anul de bază, obținute prin aplicarea programului de măsuri de reducere a costurilor de producție și economiile suplimentare față de programul de măsuri, adică cele între antecalculul perioadei de plan ce include și influența programului de măsuri și postcalculul comenzilor respective.

● *În darea de seamă statistică privind îndeplinirea planului costurilor de producție industriale nu se reflectă decît economiile determinate de diferența dintre nivelul cheltuielilor planificate totale și materiale la mia de lei producție marfă și nivelul de cheltuieli efectiv realizat în anul de plan.*

Cunoașterea volumului total de economii obținute față de sarcina de plan a anului în curs, ca și față de nivelul realizat în anul de bază scoate în evidență efortul și rezultatele obținute de unitate în perioada de plan, permite adoptarea operativă a măsurilor ce se impun pentru eliminarea unor neajunsuri, pentru îmbunătățirea activității.

Îmbinarea analizei pe bază de date contabile cu cea făcută pe bază de date extracontabile este, după părerea noastră, o necesitate impusă de modul de organizare a evidenței contabile, întrucît nu în toate cazurile, din evidența contabilă pot rezulta toate datele necesare analizei realizării programului de măsuri pentru reducerea costurilor. Această îmbinare permite și implicarea în munca de analiză a realizării programului de măsuri, atît a cadrelor economice cît și a celor tehnice, a șefilor de ateliere, a inginerului-șef, a contabilului-șef etc. În întreprinderea „Metalica" o asemenea analiză dă rezultate bune, fiind înlăturată și mentalitatea că numai economiștii trebuie să furnizeze datele și materialele de analiză. Cadrele tehnice, stăpînind foarte bine problemele tehnologiilor și cele ale organizării producției, întregesc cu bune rezultate munca de analiză făcută de economiști.

● *Calculul influenței reducerii costurilor asupra beneficiilor se face prin determinarea în prealabil a costurilor planificate și realizate aferente producției marfă vîndută și încasată (adică: costurile producției marfă la care în parte ne-am referit, influențate de modificarea costurilor aferente modificării stocurilor de produse și produse expediate de la sfîrșitul perioadei față de începutul perioadei). Diferența între nivelul cheltuielilor planificate și realizate aferent producției marfă vîndută și încasată, înmulțită cu sarcina de producție marfă vîndută și încasată realizată, reprezintă influența reducerii costurilor aferente producției marfă vîndută și încasată care se reflectă în depășirea beneficiilor.*

În atenția factorilor de decizie

LA ÎNTREPRINDEREA „Electroputere" din Craiova eficiența acțiunii de înnoire a produselor este stabilită în funcție de numărul produselor finite declarate marfă. Această practică, după părerea noastră, nu permite cunoașterea efectelor concrete ale noilor soluții tehnice și tehnologice. Iată un exemplu concret. Este vorba de un tub de înaltă presiune. Acționînd creativ asupra tehnologiei de turnare, inovatorul a obținut aplicarea în producție a noii soluții tehnologice conform ordinului de modificare a tehnologiei nr. 83 047 începînd cu 13.03.83. S-au economisit materiale cu componente din import de 17,23 lei pe bucată. Trebuie să arăt că după vechea tehnologie se realiza un tub de 1,5 m pentru a se ajunge la un produs finit de numai un metru. După noua tehnologie se toarnă tubul direct la dimensiunea de 1 m. Dacă în trecut, cînd se rebuta un tub, se pierdeau 1,5 m material, acum, în cazul în care se rebutează un tub, se pierde doar 1 m.

Cu toate aceste avantaje, există unele greutăți în acordarea recompenselor pentru inovații la acest tip de produse. Pe de o parte deoarece eficiența inovației apare diminuată datorită faptului că ea este luată în calcul numai pentru produse finite și, în acest caz, ținînd seama de faptul că ciclul de fabricație total al acestora este de circa patru luni (tuburile respective sînt folosite la întrerupătoarele de 110, 220 și 400 kV), în cantitatea înregistrată pe primele patru luni s-au inclus tuburile turnate după vechea tehnologie, cu costurile ridicate aferente, fără a se lua în calcul și cele aflate în producția neterminată sau celelalte destinații posibile ale tubului. Iar, pe de altă parte, pe motiv că înainte n-a existat un produs similar cu preț legal aprobat cu care să se compare tipul îmbunătățit și pe baza căruia să se calculeze economiile și recompensele ce se cuvin. Întrucît demersurile pe care le-am întreprins nu au dus încă la rezultate concrete, solicităm sprijinul revistei pentru soluționarea acestei probleme.

Ion DUGĂEȘESCU
economist la întreprinderea „Electroputere"-Craiova

ECOURI

Soluțiile din revistă: larg interes și utilitate

REFERINDU-NE la articolul „Sporirea rolului sistemului bancar în utilizarea rațională a fondului de retribuire", apărut în nr. 9 al „R.E.", apreciem că elaborarea de către organele bancare a „Normelor de lucru unitare", privind aplicarea prevederilor Decretului nr. 336/1983, referitor la calcularea, eliberarea și controlul utilizării fondului de retribuire, a dat posibilitatea ca atît specialiștii din cadrul B.N.R.S.R. cît și cei din cadrul centralelor și ministerelor să sprijine și să controleze în mod eficient și operativ întreprinderile în vederea pregătirii și luării unor măsuri tehnico-organizatorice necesare aplicării acordului global în condițiile prevederilor legale. În cursul tr. IV.1983, ministerul și centralele din cadrul M.I.C.M. au intervenit pentru a lua măsuri de eliminare a unor greutăți sau imperfecțiuni în aplicarea acordului global de către unitățile economice ca urmare a analizelor efectuate de organele proprii, cît și ca urmare a sesizărilor și informărilor făcute de specialiștii din cadrul organelor bancare.

Considerăm că utilizarea cu maximum de eficiență a fondului de retribuire de către unitățile economice constituie unul dintre cele mai importante obiective ale controlului bancar și că depinde într-o măsură hotărîtoare de statornicirea unor relații de colaborare și conjugare a eforturilor între întreprinderi, centrale și minister pentru încadrarea în nivelul planificat al productivității muncii, în structura de personal conform cu normativele stabilite, pentru asigurarea bazei materiale a fabricației și folosirea corespunzătoare a capacităților de producție din dotare.

Direcția generală plan-dezvoltare din M.I.C.M.

■

CREȘTEREA eficienței economice în toate sectoarele de activitate reprezintă o necesitate obiectivă în funcționarea mecanismului economico-financiar. Un rol deosebit în această privință revine sistemului financiar-bancar, care prin sarcinile sale trebuie să contribuie, în spirit de înaltă exigență și responsabilitate, la înfăptuirea politicii partidului nostru de mobilizare a tuturor resurselor materiale și umane pentru obținerea unor rezultate maxime cu cheltuieli cît mai mici, pentru folosirea și cheltuirea fiecărui leu cu maximă eficacitate.

Articolul din „Revista economică" evidențiază cu pregnanță necesitatea sporirii rolului sistemului financiar-bancar în actuala etapă de dezvoltare economică a țării noastre, pe toate treptele organizatorice, pornind de la unitatea de bază, celula economică unde în fapt se hotărăște producția, pînă la instituțiile de sinteză, cu rolul acestora de gospodărire și control eficient al tuturor finanțelor din economie. Un rol preponderent revine bugetelor de venituri și cheltuieli.

Sînt foarte bine precizate în articol sarcinile sporite ale aparatului financiar-contabil în întărirea controlului financiar, pentru realizarea și menținerea unui echilibru financiar, pentru realizarea veniturilor și acumulărilor planificate în toate unitățile, pentru stimularea colectivelor de oameni ai muncii în depășirea sarcinilor de plan și creșterea retribuțiilor acestora concomitent cu efectuarea unui control exigent asupra utilizării fondului de retribuire și legalității plăților.

În ansamblul său, articolul contribuie la clarificarea sarcinilor deosebite ale aparatului financiar, la evidențierea rolului sporit ce revine întregului sistem financiar-bancar, fiind de un real folos tuturor lucrătorilor ce-și desfășoară activitatea în acest domeniu de activitate, inclusiv din industria ușoară.

I. TROACĂ
director în Ministerul Industriei Ușoare

■

MATERIALUL publicat în „Revista economică" constituie un prețios îndrumar în munca aparatului financiar-contabil din economia noastră națională, la toate nivelurile, înarmîndu-l cu o cunoaștere concretă a rolului și sarcinilor ce revin sistemului financiar-bancar în funcționarea eficientă a mecanismului economic, în realizarea obiectivelor planului național unic de dezvoltare economico-socială, a planului financiar centralizat și bugetului statului pe anul 1984. Aparatul financiar-contabil din Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și din unitățile subordonate acestui minister este hotărît să îndeplinească cu toată competența și conștiinciozitatea sarcinile ce îi revin pentru realizarea indicatorilor de producție și economico-financiari cu cheltuieli minime și eficiență sporită. În acest sens s-au luat toate măsurile pentru buna organizare a producției și a muncii, cunoașterea sarcinilor de producție fizică și a indicatorilor valorici la toate nivelurile, cunoașterea normelor de muncă, a normelor de consumuri și baremurilor de cheltuieli pe tipuri de tehnologii și produse, respectarea strictă a consumurilor normate, înscrierea și ținerea corectă și la zi a evidenței, analiza lunară a realizării principalilor indicatori economici și financiari, cu luarea măsurilor corespunzătoare, pentru realizarea acestora în bune condițiuni.

Tr. DUMBRAVĂ
director în M.A.I.A.

Măsuri pentru remedierea neajunsurilor semnalate

CENTRALA industrială de fire și fibre chimice de la Săvinești a depășit în anul 1983 indicatorul cheltuieli totale la 1 000 de lei producție marfă cu 18,3 lei față de nivelul planificat, reprezentînd +229,8 mil. lei la întreaga producție marfă fabricată. Această nerealizare a avut la bază neîndeplinirea producției fizice și respectiv a valorii producției marfă. Determinanți au fost o serie de factori de mare importanță, între care : lipsa efectivă sau neritmicitate în asigurarea cu dimetiltereftalat, monoetilenglicol, benzen, clor etc. ; neasimilarea la nivel cantitativ și calitativ corespunzător a unor materii prime de bază cum a fost cazul celulozei de Zărnești pentru fire de mătase viscoză ; nerealizarea capacităților proiectate și a randamentelor prevăzute la întreprinderile noi puse în funcțiune în anul anterior cum au fost cele de la Roman, Cîmpulung, extinderea C.F.A. Brăila și „Viscofil"-București.

Inexistența factorilor obiectivi menționați ar fi asigurat în mod cert încadrarea în indicatorii de plan și obținerea unor economii suplimentare, fapt ce rezultă din realizările unităților vechi ca : Săvinești cu 26,2 mil. lei economii, Iași cu 13,2 mil. lei, Lupeni cu 14,8 mil. lei, „Viscofil"-București cu 9,2 mil. lei.

Greutățile și lipsurile anului 1983 au fost dezbătute în detaliu și cu toată răspunderea în adunările generale ale oamenilor muncii din toate unitățile și la nivelul centralei, stabilindu-se măsuri care să asigure în viitor realizarea tuturor sarcinilor în condiții de maximă eficiență.

Valeriu MOMANU
director general al Centralei industriale de fibre chimice

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Puncte de vedere

„Funcţia calităţii" – un concept avansat, cu cerinţe organizatorice specifice

PROGRAMUL privind îmbunătăţirea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili şi energie şi valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor în perioada 1983—1985 şi pînă în 1990, elaborat sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, exprimă una din opţiunile şi căile fundamentale pentru dezvoltarea intensivă, eficientă a economiei naţionale în această ultimă parte a actualului cincinal şi în cel viitor. Tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** a accentuat, la recenta Sesiune a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale, imperativul ce stă la baza acestei opţiuni : **„Este necesar să acordăm o atenţie şi mai mare ridicării continue a calităţii şi nivelului tehnic al produselor noastre în toate domeniile. Am obţinut, este adevărat, rezultate bune, dar mai avem multe de făcut în această privinţă. Trebuie să avem permanent în vedere că este necesar ca produsele româneşti să fie competitive şi să poată fi cel puţin la nivelul produselor similare realizate pe plan mondial".**

AVÎND la bază o concepţie modernă, unitară, abordînd problemele într-o viziune sistemică, programul prevede **implementarea în economie a unui sistem complex de asigurare a calităţii,** începînd cu activitatea de cercetare, concepţie şi proiectare, pregătirea fabricaţiei şi omologarea, continuînd cu procesele de fabricaţie, pînă la livrarea produselor, efectuarea service-ului şi urmărirea comportării lor în exploatare, la beneficiari.

Transpunerea neabătută în practică a prevederilor programului implică o accentuare puternică a rolului compartimentelor de control al calităţii din întreprinderi — şi, în acest sens, perfecţionarea structurii lor organizatorice, pentru a cuprinde şi **„ingineria calităţii".** Aceasta, împreună cu alte activităţi de supraveghere şi analiză, va completa activitatea de control de conformitate şi va realiza **„funcţia calităţii"** (vezi caseta de mai jos) printr-un **control total** al tuturor activităţilor legate de **asigurarea calităţii** produselor şi serviciilor.

Neajunsuri ale situaţiei existente

ACTIVITATEA de control tehnic al calităţii (inclusiv laboratoare) este integrată în prezent, în cadrul structurilor tip pentru întreprinderi industriale, sub forma de compartimente funcţionale specializate (serviciu, birou), pe baza normelor de structură stabilite prin Decretul nr. 162/1973 şi a precizărilor din Legea calităţii produselor şi serviciilor, nr. 7/1977, art. 42. Datorită acestui fapt, precum şi includerii personalului muncitor din compartimentele C.T.C. în categoria personalului de administraţie, această activitate, în ansamblul său, este plasată **în afara producţiei** (cu toate că peste 90% din lucrătorii C.T.C. desfăşoară activităţi productive), ceea ce nu corespunde importanţei şi rolului ei major în activitatea de ansamblu a întreprinderii. O astfel de situaţie are influenţe negative asupra posibilităţilor compartimentelor C.T.C. de a coordona unitar şi cu autoritate activităţile celorlalte compartimente în scopul asigurării calităţii produselor şi serviciilor.

De la controlul de conformitate, la controlul total şi la asigurarea calităţii produselor şi serviciilor

Atribuţiile compartimentelor de control tehnic de calitate (prevăzute în Legea nr. 7/1977, art. 44 şi detaliate prin „Atribuţiile unitare ale compartimentelor de muncă din întreprinderi", elaborate în anul 1977 de către Consiliul Organizării Economice şi Sociale) cuprind domeniile : control tehnic al calităţii produselor, urmărirea comportării în exploatare şi metrologie — limitare ce reflectă o concepţie depăşită. În exercitarea lor, personalul respectiv are următoarele obligaţii : verifică calitatea materiilor prime, materialelor, reperelor şi subansamblelor la aprovizionarea şi introducerea lor în fabricaţie, reglajul şi precizia mijloacelor de producţie şi ale aparaturii de măsură şi control, respectarea strictă a normelor de calitate la ambalarea şi expedierea produselor ; respinge produsele cu deficienţe de calitate ; participă la stabilirea tehnologiilor de control, verifică dotarea cu A.M.C., cu standuri de probă şi platforme de montaj. (Crearea compar-

Evoluţia sistemului de organizare a activităţii de asigurare a calităţii

PE PLAN MONDIAL, ca urmare a diviziunii sociale a muncii, a dezvoltării producţiei şi a progresului tehnic — proliferarea tehnologiilor şi instrumentelor de măsură şi control, creşterea rolului laboratoarelor de încercări, utilizarea datelor statistice în vederea reglării şi îmbunătăţirii proceselor tehnologice, apariţia unor cerinţe de ordin calitativ cu totul noi în legătură cu realizarea de produse cu grad înalt de fiabilitate şi care să nu necesite operaţii complicate de mentenanţă etc. — s-a accentuat continuu necesitatea controlului calităţii, au evoluat concepţiile în acest domeniu, precum şi cele privind organizarea şi atribuţiile compartimentelor de control (vezi graficul).

În teoria şi practica din domeniul conducerii şi organizării, complexul tradiţional al funcţiilor întreprinderii a fost completat cu una nouă : **funcţia calităţii,** definită ca ansamblul de activităţi orientate spre asigurarea calităţii (A.C.) în toate etapele şi fazele de realizare a produsului (serviciului).

O clasificare a **celor mai uzuale activităţi (funcţii) pentru realizarea funcţiei calităţii** ar putea fi următoarea : 1 — funcţii privind ingineria (construirea) calităţii — cu atribuţii referitoare la proiectarea, planificarea şi conducerea sistemului de A.C. în toate fazele : proiectare, aprovizionare, fabricaţie, utilizarea produsului" etc. ; 2 — funcţii comune pentru toate fazele prin care trece produsul pe fluxul tehnologic — cu rol de asistenţă în domeniul calităţii ; 3 — funcţii speciale privind concepţia şi proiectarea produselor noi — cu atribuţii relative la controlul calităţii proiectării, stabilirea obiectivelor referitoare la fiabilitatea produselor, tehnologiile de control, programele de încercări şi testări, omologarea produselor etc. ; 4 — funcţii speciale privind recepţia şi relaţiile cu furnizorii

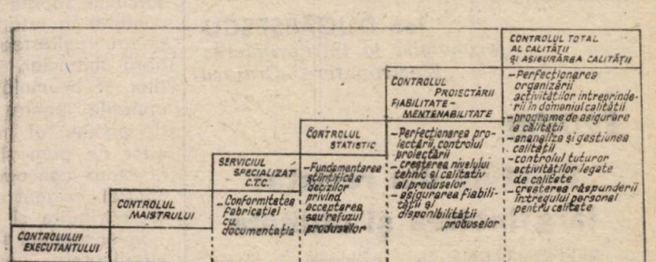

— cu atribuţii în evaluarea furnizorilor, prevederea caracteristicilor de calitate şi a clauzelor contractuale referitoare la analizele de laborator, recepţia materialelor şi produselor etc. ; 5 — funcţii speciale privind controlul procesului tehnologic — cu atribuţii similare celor ale actualelor compartimente C.T.C. privind controlul de conformitate ; 6 — funcţii speciale privind măsurarea, metrologia ; 7 — funcţii speciale de analiză şi elaborare a bilanţurilor — cu atribuţii privind, în principal, analiza şi gestiunea calităţii ; 8 — funcţii speciale privind relaţiile cu beneficiarii — cu rol de asistenţă tehnică, service în exploatare, efectuarea de studii şi recomandări pentru îmbunătăţiri în domenii ca fiabilitatea, mentenanţa, operaţiunile de service, durata de viaţă, condiţiile de utilizare în mediu ambiant specific ; 9 — funcţii speciale de inspecţii şi examinări tehnice de A.C. Acţiunea acestor funcţii (a căror enumerare ar mai putea fi completată) se exercită pe întregul parcurs al spiralei calităţii. Se observă că acoperirea lor asigură o **abordare sistemică** a problemelor calităţii produselor şi serviciilor, integrate într-un **ansamblu de activităţi planificate,** pentru toate fazele. De asemenea,

timentelor de asigurare a calității în întreprinderile ce furnizează produse și servicii destinate obiectivelor și instalațiilor nucleare — conform Legii nr. 6/1982, art. 54 — a introdus într-o primă etapă, pentru un domeniu restrîns, un element nou ; rămîn însă în continuare neacoperite o parte din funcțiile calității, în plus apărînd paralelisme și confuzii privind delimitarea atribuțiilor celor două compartimente — C.T.C. și A.C.). Menționăm că aceste atribuții sînt aceleași cu cele stabilite prin H.C.M. nr. 1211/1955. Totodată, subordonarea compartimentului C.T.C. și statutul personalului acestuia sînt, în practică, rezolvate neunitar și nu asigură în toate cazurile autoritatea necesară pentru o intervenție obiectivă și eficace.

Pe de altă parte, faptul că nu există un organ central de conducere a problemelor legate de calitate (diversele inspectorate din domeniu nu au un punct de vedere comun, fiecare lucrînd după alte reglementări și norme, necorelate între ele) are serioase consecințe negative : lipsesc prevederi legale sau norme privind conținutul tehnologiilor și metodelor de control (de felul normelor de metrologie), al fișelor tehnologice de control tipizate etc. ; planurile și operațiile de control nu se regăsesc în totalitate în proiecte și nu sînt evidențiate în documentația economică ; întreprinderile nu dispun de normative privind normarea operațiilor de control și indicatoare de deviz pentru acestea, de formulare de control tipizate adecvate unui sistem de asigurare a calității.

Propuneri de perfecționare

1. PENTRU ABORDAREA sistemică a problemelor și pentru exercitarea unui control total al calității, într-un sistem integrat de asigurare a acesteia, consider necesară crearea unei **unități de acțiune a tuturor compartimentelor ce asigură realizarea și creșterea calității produselor :** concepție-proiectare, producție, plan-dezvoltare, financiar-contabil, personal-învățămînt-retribuire și aprovizionare-desfacere; în structura întreprinderilor să existe **un sector avînd toate atribuțiile necesare pentru acoperirea funcției calității și investit cu autoritatea corespunzătoare în vederea coordonării tuturor activităților ce concură la asigurarea calității.** Un astfel de rol nu poate fi îndeplinit de compartimentul C.T.C. din actuala structură organizatorică, întrucît el are atribuții numai în sfera controlului de conformitate, fiind organizat și dimensionat ca atare.

2. Apare oportună **crearea unei comisii la nivel național**, cu sau fără caracter permanent, însărcinată, în principal, cu reglementarea, coordonarea și corelarea tuturor problemelor de această natură, cum ar fi : stabilirea unei strategii comune și unor normative unitare pe întreaga economie în domeniul calității ; definirea, prin indicatoare, a funcțiilor calității (activitățile) ce trebuie acoperite de către compartimentele de control ; determinarea, cu gradul necesar de elasticitate, a unor structuri organizatorice tip în acest domeniu, ca și a unor normative (cu punctaje) pentru dimensionarea personalului de control în funcție de mărimea, profilul, activitățile întreprinderilor și de importanța economică a produselor acestora : elaborarea de norme de muncă, normative de control și indicatoare de deviz pentru operațiile de control ; stabilirea unui program de revizuire și elaborare a standardelor din domeniu ; avizarea obiectivelor de calitate și a programelor de calitate ale ministerelor, precum și a tuturor normelor și reglementărilor cu caracter republican privind calitatea ; coordonarea unitară și îndrumarea metodologică privind elaborarea programelor de asigurare a calității produselor și serviciilor, pe ramuri.

3. În ceea ce privește organizarea exercitării controlului total al calității în cadrul întreprinderilor, propunem :

— înlocuirea actualelor servicii (birouri) care fac parte din structura funcțională, cu **secții, ateliere, laboratoare, colective atașate structurii de producție,** dar în subordonarea nemijlocită a conducătorului unității ;

— crearea unui **„sector al calității"** în întreprinderile mari, cu profil complex și unui **„compartiment al calității"** în cele mijlocii și mici, pe bază de punctaje prestabilite ;

— încadrarea personalului de control, care desfășoară activități legate de funcția calității, ca **personal direct productiv** și îmbunătățirea în acest sens a nomenclatorului de funcțiuni. Aceasta presupune obligativitatea de a se prevedea, în proiecte și în documentațiile economice, toate programele și operațiile de control, inclusiv efortul de coordonare și conducere a tuturor activităților legate de calitate ;

— reglementarea unitară a condițiilor de plată (din devize, cheltuieli de regie și indirecte) a personalului de control și a modului de retribuire a acestuia în acord (acord global) ;

— găsirea unor modalități cît mai obiective de **apreciere a eforturilor pentru calitate** făcute de către întreprinderi, cu consecințe în rentabilitatea acestora, în beneficii, în creșterea competitivității produselor, fiabilitatea funcționării lor la beneficiari și reducerea cheltuielilor de întreținere.

Desigur, structurile organizatorice — cît de tipizate ar fi — trebuie să poată diferi nu numai de la o ramură la alta, dar și între întreprinderile din aceeași ramură. Unele vor fi structurile pentru industria ușoară sau cea alimentară și altele pentru construcții de mașini, electrotehnică, electronică, ramuri în care se impune o fiabilitate deosebit de ridicată a produselor ; de asemenea, în industriile de prelucrare a materiilor prime, unde centrul activității de recepție și acceptare a produselor este situat în laboratoarele de chimie, metalurgie, fizică etc., structura organizatorică va diferi de cea din industriile de montaj. Esențialul este ca **structura organizatorică adoptată pentru fiecare întreprindere în parte să permită acoperirea funcțiilor calității** în concordanță cu activitățile și profilul unității.

Rezolvarea acestor probleme va aduce un salt calitativ și în activitatea de asigurare a calității, trecînd la controlul total al acesteia într-un sistem integrat, adecvat cerințelor unei economii moderne, eficiente.

dr. ing. Dan STOICHIȚOIU

---

funcția calității este abordată în toate laturile ei — sub raport **organizatoric, tehnic, economic și psiho-social.** În acest fel se poate exercita un **control total,** capabil să asigure calitatea produselor prin controlul tuturor activităților care concură la aceasta.

Sub raport organizatoric, în diferite țări dezvoltate s-a practicat pentru început o formulă descentralizată, diversele funcții (activități) fiind încredințate unor compartimente de concepție sau execuție. Ulterior — constatîndu-se că noile niveluri de performanță nu puteau fi satisfăcute de către compartimentele de dezvoltare și de concepție a produselor, dacă acestea nu erau sprijinite prin mijloace suplimentare de analiză a defectelor și materialelor, de previziune a fiabilității, de încercări în condițiile mediului ambiant din exploatare etc. — s-a cristalizat o nouă formă organizatorică, prin care toate funcțiile calității au fost centralizate în cadrul unui **sector puternic** (direcție) **de control al calității.** (Trebuie menționat însă că termenul „control" din denumirea în limba engleză „quality control" nu are același sens ca în limba română, el fiind utilizat în sensul de conducere, dirijare, ceea ce definește foarte bine larga sa sferă de acțiune.) Atribuțiile ce revin acestui sînt, pe funcții subordonate : **ingineria calității :** concepția sistemului, programul de A.C., norme și metode de control, instrucțiuni pe posturi de control, asistență tehnică (A.T.) privind calitatea ; **conceptia-proiectarea fiabilității :** A.T. pentru fiabilitate, A.T. pentru producția componentelor, încercări de laborator în condiții de mediu, laborator pentru controlul materialelor și proceselor, laborator pentru încercări ale caracteristicilor sau nivelurilor tehnice ; **controlul de calitate al fabricației :** planificarea calității, A.T. în controlul calității, A.T. pentru echipamente de încercare, inspecții-verificări-încercări, metrologie ; **asistență pentru clienți :** A.T. pe teren, culegerea datelor din exploatare ; **administrație internă** — programul general de planificare și evaluare, bugete de măsuri și control, servicii de statistică, prelucrarea și analiza datelor, examinări tehnice de asigurare a calității. În unele întreprinderi, pentru a se face distincția față de vechile compartimente de control, s-a introdus denumirea de **sector de asigurare a calității.**

PERISCOP

● În R.D.G. a fost elaborată o așa-numită metodă sectorială (M.S.) de comparare a calității produselor cu nivelul mondial. Ea permite reprezentarea grafică a rezultatelor comparării unor indicatori de calitate, relevînd astfel unde se localizează rezervele de îmbunătățire a calității. Metoda se folosește conjugat cu expertiza clasică. La baza utilizării M.S. stă obținerea — de la experți și din diferite publicații — a datelor primare asupra nivelului național și celui mondial al calității produsului respectiv. Sistemul de indicatori trebuie să asigure aprecierea unitară a criteriilor și factorilor economici, sociali și ecologici.

● Cercetătoarea sovietică V. Savinova propune, ca indicatori de apreciere a eficienței organizării controlului tehnic de calitate în întreprinderi : **a)** eficiența proprie a activității de control (creșterea productivității muncii controlorilor, reducerea cheltuielilor de control, îmbunătățirea calității muncii, mărirea numărului muncitorilor cu marcă proprie de autocontrol) ; **b)** eficiența în producție ca rezultat al perfecționării C.T.C. (reducerea costurilor, creșterea volumului producției, folosirea mai bună a utilajelor, mărirea beneficiilor și rentabilității întreprinderii etc.) ; **c)** eficiența în exploatarea produsului (economii la întreținere și reparații, mărirea fiabilității în funcționare, economisirea de materiale, forță de muncă, fonduri) ; **d)** eficiența în realizarea producției (venituri sporite prin vînzarea unor produse de calitate superioară, eliberarea unor resurse materiale, de muncă și financiare). În planul unic de creștere a eficienței producției, întreprinderile trebuie să prevadă, ca direcții de perfecționare a C.T.C. : îmbunătățirea tehnicii și tehnologiei operațiilor de control (introducerea de metode și mijloace avansate), raționalizarea organizării activității de control (îmbunătățirea structurii, a sistemului de evidență și raportare, introducerea culegerii și prelucrării automate a informațiilor asupra calității muncii și producției, perfecționarea gestiunii economice), raționalizarea organizării muncii personalului de control (aplicarea unor proiecte tip de organizare a muncii etc.).

D. C.

Cercetarea științifică și reproducția socială contemporană (I)

TREBUINȚELE economico-sociale constituie cauza fundamentală și unul din resorturile hotărîtoare ale dezvoltării societății, unul din elementele și momentele determinante ale mecanismului de acțiune a legilor sociale în general, a celor economice în special. În această accepțiune, reproducția socială este însuși procesul de mișcare continuă și diversificare permanentă a trebuințelor. Nașterea, mișcarea și satisfacerea acestora sînt momente ale procesului reproducției ; nevoile pe care le satisface producția din ce în ce mai diversificată sînt însești nevoile și exigențele reproducției. Nevoia socială este liantul sferelor reproducției. Configurația momentelor, fazelor, sferelor reproducției sociale este imprimată de gradul diversificării trebuințelor și a bunurilor materiale necesare satisfacerii lor. „Împărțirea" reproducției în faze (sfere) nu este un dat primar, ci ea se deduce din conținutul obiectiv al reluării permanente a producției. Fazele reproducției sînt rezultatul unei îndelungate diversificări a activităților social-economice, al unor acumulări cantitative care, în mod legic, s-au transformat în schimbări calitative, structurale și care dau unitatea reproducției sociale.

Pe fundalul acțiunii legii generale a diversificării reproducției, **revoluția științifico-tehnică contemporană marchează punctul de pornire pentru apariția unor noi sfere ale reproducției sociale** și a unor noi activități în componența fiecărei sfere. Baza obiectivă a diversificării reproducției sociale o constituie faptul că societatea trebuie să reproducă pe o scară tot mai largă și mai variată condițiile existenței sale. Nevoia socială în expansiune poate fi satisfăcută numai prin lărgirea și diversificarea reproducției.

Despre „arhitectura" reproducției sociale contemporane și tendința conturării unor noi sfere ale acesteia, în literatura românească există o serie de opinii [1]) conform cărora, în general, explicația apariției de noi sfere ale reproducției sociale este raportată la tendința transformării științei în forță productivă, în contextul revoluției științifico-tehnice contemporane. Desigur că punctul logic și metodologic de pornire în analiza diversificării reproducției contemporane îl constituie știința, dar mecanismul concret al acestui proces nu poate fi explicat prin referirea generală și unilaterală la știință, ci el trebuie corelat cu mecanismul generator de inovare în știință. Or, aceasta presupune desprinderea interrelației între știință și cercetarea științifică. Adeseori se pune semn de egalitate între știință și cercetarea științifică, ceea ce credem că nu este just. Deosebirea dintre ele nu este numai terminologică sau de nuanță, ci rezidă în însuși conținutul lor. În accepțiunea sa cea mai generală, **știința** este un ansamblu sistematic de cunoștințe teoretice, veridice despre natură, societate și gîndire dobîndite la un moment dat. **Cercetarea științifică** este o activitate complexă de documentare, analiză, experiențe în laborator, stații de încercare, întreprinderi pilot sau chiar în producție, legată organic de necesitățile producției, științei și tehnicii, de influența reciprocă a acestora și de logica internă proprie cercetării însești. Așadar, găsirea noului, inovarea, descoperirea etc. nu sînt produsele specifice ale științei în sine, ca fiind dată, ci devin acte reale, concrete numai prin „producția de noi cunoștințe", care, la rîndul ei, este rodul cercetării științifice, activitate care, în momentul desfășurării ei, este știință în acțiune, știință în transformare, **știință ca proces.** Generînd inovări (descoperiri), cercetarea științifică îmbogățește știința, tehnica și producția, le amplifică, le diversifică. Știința, tehnica și producția sînt, deci, atît generatoarele cît și beneficiarele producției de noi cunoștințe. În această reprezentare, **cercetarea științifică apare ca o activitate distinctă de știință,** deși, în principal, este determinată de interrelația cu aceasta.

În contextul teoretico-metodologic prefigurat, diversificarea reproducției contemporane se manifestă prin conturarea cercetării științifice ca sferă (fază) distinctă a acesteia. „Asimilarea" cercetării științifice ca sferă nouă a reproducției este un proces real, a cărui existență și devenire nu mai pot fi contestate. Dacă pînă acum controversele [2]) au fost instructive, de acum încolo ele devin de prisos. Cercetarea științifică este o verigă a reproducției sociale, indispensabilă în succesiunea fazelor obținerii bunurilor materiale, o verigă ce se autonomizează în virtutea unor caracteristici proprii care se reproduc în mod permanent.

Argumentarea diversificării conținutului reproducției sociale prin implementarea cercetării științifice trebuie să surprindă : 1) **cauza fundamentală** a acestui proces — care rezidă în dezvoltarea și diversificarea forțelor productive în contextul revoluției științifico-tehnice contemporane, în strînsă corelație cu dezvoltarea și diversificarea sistemului trebuințelor economico-sociale ; 2) **condiția primordială** — care constă în adîncirea diviziunii sociale a muncii, ajunsă în stadiul în care se poate vorbi despre diviziunea științifică a muncii ; 3) **mecanismul concret** prin care „noua cunoștință", noua descoperire apar ca efect al cercetării științifice, ca finalitate a conexiunilor inverse dintre cauză și condiții. Dezvăluirea mecanismului prin care cercetarea științifică devine o verigă a reproducției sociale presupune evidențierea următoarelor aspecte, și anume că cercetarea științifică : 1) are un proces de muncă specific ; 2) este un proces de producție de o calitate deosebită ; 3) are forme și metode specifice de organizare, conducere și planificare ; 4) interacționează cu toate celelalte faze ale reproducției ; 5) amplifică sistemul relațiilor de producție.

1) **Procesul muncii de cercetare științifică este un ansamblu ordonat și sistematic de activități îndreptate spre dezvăluirea esenței obiectelor și fenomenelor, spre însușirea, apropierea și reproducerea realității obiective de către subiectul cognitiv, în vederea modelării, modificării și controlării ei, în raport cu nevoile materiale și spirituale ale oamenilor.** Specificitatea și individualitatea elementelor simple ale acestui proces de muncă [3]) rezidă în aceea că :

a) **Obiectul muncii în activitatea de cercetare** îl constituie însești nevoile reale și potențiale ale reproducției sociale, condițiile și efectele procesului de producție, tehnica de producție și tehnologia de fabricație, organizarea și conducerea producției și a muncii etc. Adeseori, el nu este o prezență fizică, substanțializată, ci una ideatică ; el poate fi un principiu de producție, o rețetă tehnologică, o idee de produs nou, o nouă formă de organizare și conducere etc. ; transformarea lui nu presupune „prelucrare mecanică", ci creație, inovare, certitudine.

b) **Energia, ca element distinct al procesului de muncă din cercetare** este, de asemenea, de un tip specific, este, preponderent, energie nervoasă și psihică, energie cerebrală.

c) **Informația** este, mai mult decît în orice fază a reproducției, un element distinct, indispensabil procesului muncii de cercetare, căci, în general, această activitate este una de reflectare conștientă, de cunoaștere teoretică sistematică, de dezvăluire a esenței obiectelor, fenomenelor și proceselor, de reproducere științifică a realității obiective de către subiectul epistemic individual și colectiv. În cercetarea științifică, informația este nu numai un element al procesului de muncă (privit ca totalitate a cunoștințelor științifice despre obiectul particular al cercetării respective), ci este, în urma prelucrării, a diversificării și îmbogățirii ei, și rezultatul acesteia, căci noua descoperire, invenția nu sînt altceva decît noi informații.

d) **Mijlocul de muncă folosit în activitatea de cercetare** are, întrucîtva, o structură deosebită de cea a mijlocului de muncă din producția materială. El este de o diversitate deosebită, care se întinde de la instalațiile de laborator și stațiile de încercare, la instrumentele pentru obținerea, verificarea, prelucrarea și transmiterea informațiilor, la mijloacele de muncă purtătoare de informații, pînă la mijloacele de muncă „nefizice", pur mintale, proprii reflectării senzoriale (reprezentarea, intuiția) și, mai ales, raționale (noțiunea, categoria, judecata, raționamentul, ipoteza, teoria).

Elementele prezentate pînă la acest nivel constituie **baza tehnico-materială a cercetării științifice,** pentru crearea, modernizarea și dezvoltarea căreia sînt necesare mari eforturi financiare. Pe plan mondial se apreciază că **cheltuielile alocate cercetării și dezvoltării** în ultimele patru decenii s-au dublat la fiecare zece ani. În condițiile în care progresele realizate în știință în ultimii 25 de ani sînt mai mari decît cele obținute în întreaga istorie a societății, în această perioadă s-au cheltuit pentru cercetare și dezvoltare de patru ori mai mult decît se cheltuise pînă atunci în istoria omenirii. 90% din descoperirile apărute în știință și tehnică datează de 30—40 de ani. În 1977, în țările capitaliste avansate, intensitatea efortului pentru cercetare, exprimată în procente alocate din produsul intern brut, era de 2,3% în S.U.A. ; 2,2% în R.F.G. ; 2,1% în Anglia ; 2% în Japonia. Ponderea cheltuielilor destinate cercetării din venitul național, în anul 1979, în țările socialiste era de : 4,6% în U.R.S.S. ; 4% în R.D.G. ; 4% în Cehoslovacia ; 3,7% în Ungaria ; 2,4% în România. Exprimate în dolari aceste cheltuieli erau de 37 mld. în S.U.A. ; 9 mld. în R.F.G. și Japonia ; 6 mld. în Franța ; 5 mld. în Anglia [4]). În S.U.A. între 1955—1975 cheltuielile de cercetare științifică au crescut de 15 ori.

În România, dobîndind, prin **„Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000"**, o orientare clară, realistă, cercetarea științifică cunoaște o implicare tot mai profundă în procesul dezvoltării calitative și intensive a economiei, afirmîndu-se ca un

puternic factor de progres. Ilustrativă pentru atenția acordată acestui factor este creșterea cheltuielilor de cercetare de la 5 mld. lei în cincinalul 1961—1965, la 46 mld. în perioada 1976—1980 și la 70 mld. în actualul cincinal. Această evoluție a efortului de cercetare va reduce, într-o anumită măsură, decalajele ce despart încă România de țările avansate din punct de vedere economic, în privința cheltuielilor de cercetare pe locuitor.

Ramurile generatoare de progres științifico-tehnic consumă cca 80% din totalul cheltuielilor de cercetare. Astfel, în S.U.A. cheltuielile destinate industriei aerospațiale reprezintă 60% din totalul cheltuielilor de cercetare destinate industriei. În Franța, 80% din totalul cheltuielilor de cercetare revin aeronauticii, energiei nucleare și electronicii (din care 39,1% aeronauticii). Numai implementarea tehnologiei microprocesorului a costat Anglia peste 1 mld. de dolari, iar lansarea informaticii în Franța a necesitat peste 2 mld. dolari [5]). Un efort deosebit de cercetare și dezvoltare se face și la nivel microeconomic. În Franța, de pildă, întreprinderilor le revine 63% din totalul efortului financiar de cercetare. În R.F.G., în 1978 firmele particulare au cheltuit pentru cercetare-dezvoltare 16 mld. DM. Numai Mercedes-Benz, la o cifră de afaceri de 30 mld. DM, alocă pentru cercetare 4%. În S.U.A., 10 mari firme au cheltuit, în același an, 8 mld. dolari, din care 3,5 în industria automobilelor, 2,5 în informatică și 1 mld. în chimie [6]). Modernizarea primelor trei mari firme americane producătoare de automobile (General Motors, Ford, Chrysler), pentru a ajunge la nivelul firmelor japoneze, necesită 75 mld. dolari (de exemplu, în 1977, primele două firme au cheltuit 3 mld. dolari). În același scop, giganții vest-germani ai automobilului (Volkswagen, Mercedes, BMW) au alocat, pentru perioada 1980—1984, 25 mld. DM. Japonia va cheltui în deceniul '75—'85 75 mld. dolari numai în domeniul informaticii [7]). Deosebit de semnificativ pentru amploarea cheltuielilor de cercetare științifică este și indicatorul „costul anual al cercetării/salariat" sau „investiții anuale/cercetător". După unele aprecieri, în 1968 mărimea acestui indicator era de 41 000 dolari în R.F.G. și Italia, 40 000 în S.U.A., 36 000 în Anglia, 35 500 în U.R.S.S., 25 000 în Belgia. În 1977, în S.U.A., cheltuielile de cercetare-dezvoltare ce reveneau la un cercetător variau între 49 000—111 000 dolari.

O tendință netă în domeniul alocării resurselor pentru cercetarea științifică este cea a sporirii considerabile a ponderii cheltuielilor alocate cercetării științifice din universități și alte instituții de învățămînt superior. Bunăoară, în 1979, în Japonia, din totalul bugetului pentru cercetare științifică 52,6% revenea cercetării universitare și celei din institutele guvernamentale. Conform reglementărilor legale din această țară toate ministerele sînt obligate să colaboreze cu Ministerul Educației Naționale la efortul de cercetare științifică. De aceea, din bugetele de cercetare alocate ministerelor, 53% revin programelor de cercetare din universitățile colaboratoare și numai 47% institutelor ministeriale de cercetare [8]). În Belgia, în 1977, învățămîntului superior îi reveneau pentru cercetare științifică 5,486 mld. F., în timp ce institutelor guvernamentale de cercetare numai 2,060 mld. În Canada, în același an, din totalul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare reveneau universităților 27,6%. În 1981, în S.U.A. s-au alocat 20 mil. dolari în vederea sprijinirii proiectelor de cercetare între universități și industrie, obiectivul final fiind de 150 mil. dolari anual.

dr. Alexandru CATANĂ
dr. Doina CATANĂ

[1]) Cronologic, în literatura noastră problema a fost abordată de : E. Dobrescu, T. Postolache, Introducere în teoria capitalismului monopolist de stat, Ed. politică, 1967 ; I. Trăistaru, Reproducția socială în condițiile revoluției tehnico-științifice, Ed. politică, 1973 ; Probleme teoretice ale economiei capitaliste, Ed. politică, 1973 ; T. Postolache, Capitalismul monopolist de stat, Ed. politică, 1975 ; E. Dobrescu, Optimul economiei socialiste, Ed. politică, 1976 ; T. Ghiță, Reproducția socială, cercetarea și știința, Ed. politică, 1976 ; I. Trăistaru, Sistemul economic socialist, Ed. Scrisul românesc, 1981 etc

[2]) O succintă analiză a acestora întîlnim la T. Postolache, op. cit., p. 74—75

[3]) Considerații ample pe marginea acestei probleme face T. Ghiță, op. cit., p. 46—66

[4]) M. Florescu, Conexiunile cercetării științifice, Ed. Academiei R.S.R., 1981, p. 53—54. Datele și aprecierile privind mărimea acestor cheltuieli sînt foarte contradictorii. De pildă o altă sursă indică pentru anul 1977 următoarele cheltuieli de cercetare : 119 mld. $ în S.U.A., 32 în R.F.G., 23,7 în Franța, 14,7 în Anglia (Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, C.N.S.T., I.N.I.D., nr. 5, 1981, p. 66). Referindu-se la S.U.A., un alt studiu apreciază cheltuielile de cercetare la 51 mld. $ în 1979 și 62 mld. în 1980 (Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, C.N.S.T., I.N.I.D., nr. 9, 1980, p. 3.)

[5]) V. Ceoceonică, Promovarea tehnologiilor de vîrf, Era socialistă, nr. 7, 1982

[6]) M. Florescu, op. cit., p. 55

[7]) J.J.S. Schreiber, Sfidarea mondială, Ed. politică, 1982, p. 96, 212

[8]) Cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică, C.N.S.T., I.N.I.D., nr. 9, 1980, p. 22

ÎNNOIREA ȘI DIVERSIFICAREA PRODUCȚIEI

(Urmare din pag. 12)

se refolosibile a scăzut simțitor. Cu toate acestea, nu am atins nivelul planificat, fapt ce impune în continuare adoptarea unor noi măsuri tehnice și organizatorice care să conducă la colectarea și valorificarea completă a acestora.

Eficiența procesului de asimilare depinde în mare măsură și de alți factori, cum ar fi asigurarea documentației tehnice, crearea condițiilor tehnice și organizatorice de realizare a noilor mărci de oțeluri. Din păcate, nu întotdeauna dispunem la timp de această documentație și nu întotdeauna este completă. Pentru înlăturarea acestor neajunsuri ar fi necesară constituirea unei bănci de date și informații la nivelul ministerului, la institutele de cercetare cît și la centrala industrială. În același timp, este necesar să se asigure o mai strînsă colaborare între producătorii de oțel și laminatori pentru a se cunoaște mai operativ unele comportamente ale metalului pe fluxul tehnologic, astfel încît să se poată corija din mers eventualele abateri calitative ce apar inerent în perioada asimilării de produse noi. În acest mod ar fi evitate unele pierderi de metal, cheltuielile destul de importante ce se fac pentru completarea sortimentului produs".

Circulația operativă a metalului

Marin NEACȘU : „S-au arătat în cadrul dezbaterii multiple aspecte ale eforturilor ce se depun pentru realizarea de oțeluri de înaltă calitate pentru nevoile economiei. Pare paradoxal că, în asemenea condiții, o bună parte din metalul realizat la Galați să fie stocat și să nu ajungă în timp util la beneficiari. În prezent, sînt asemenea stocuri în cantități de valori mari, care din lipsa unor mijloace de transport, îndeosebi vagoane, nu pot să fie expediate la beneficiari, termenele din contracte fiind astfel nerespectate. Situația impune o analiză la fața locului ; organele C.F.R.-ului și ale Navromului, fiind vizate direct, au datoria de a găsi grabnic soluții în vederea preluării urgente a metalului elaborat.

Există însă și o altă cauză care determină stocarea unor cantități însemnate de metal de calitate, laminat ca tablă în diferite formate și grosimi. Faptul că în mare măsură aprovizionarea beneficiarilor se face la toleranțe negative, o cantitate de tablă care nu se încadrează în dimensiunile sau grosimile cerute, rămîne în stoc la combinat. De asemenea, sînt situații cînd din unele șarje de metal de înaltă calitate se obțin cantități de laminate pentru anumite utilizări speciale mai mici, restul încadrîndu-se într-o altă clasă de calitate. Acest metal, garantat din punct de vedere al unor proprietăți fizico-chimice și de rezistență, pînă în prezent nu și-a găsit în totalitate întrebuințări, fiind de asemenea stocat. Dacă în urmă cu 1—2 ani pentru desfacerea acestui metal s-a găsit o soluție (Baza de aprovizionare tehnico-materială Focșani a M.A.T.M.C.G.F.F. prelua în totalitate acest metal pe care apoi îl dirija în funcție de cerințele formulate de diverși beneficiari), în prezent s-a renunțat la o asemenea formulă, metalul respectiv fiind stocat în secțiile de laminate ale combinatului.

Faptul în sine aduce serioase prejudicii combinatului : sînt ocupate suprafețe importante din cadrul halelor, fondurile financiare sînt afectate, fără a mai vorbi de greutățile pe care le întîmpină diverși furnizori care așteaptă acest metal. **Se cer în această privință măsuri, îndeosebi din partea organelor de specialitate ale M.A.T.M.C.G.F.F., în sensul de a prelua de la combinat întreaga cantitate devenită disponibilă** (table în cantități, lungimi și grosimi diferite), **pentru a fi dirijată în consum prin depozitele acestora.** Combinatul siderurgic Galați, în calitate de producător, nu poate și nici nu trebuie să se ocupe de dirijarea acestui metal la mii și zeci de mii de consumatori — această sarcină de dispecer național fiind necesar să fie rezolvată de unitățile specializate ale M.A.T.M.C.G.F.F.

De altfel, în problema desfacerii metalului în economie s-a formulat de mai mulți ani necesitatea — Revista economică a publicat numeroase materiale în acest sens — înființării unei centrale a metalului care să aibă calitatea și răspunderea de a comanda și prelua de la unitățile siderurgice întreaga cantitate de metal produsă, pe care apoi să o dirijeze conform repartițiilor și contractelor încheiate cu diverși beneficiari din țară și străinătate. Problema găsirii unei soluții optime care să faciliteze circulația mai rapidă a metalului în economie este o cerință obiectivă, de rezolvarea căreia depind atît asigurarea unei mai bune și operative aprovizionări, îndeosebi a unităților constructoare de mașini, cît și creșterea eficienței economice în unitățile siderurgice".

Informaţia, parte a avuţiei naţionale

1 DACĂ privim avuţia naţională în cadrul strict al economiei şi, mai ales, din punctul de vedere al producţiei avuţia naţională este formată din (1) forţa de muncă, (2) mijloacele de producţie, (3) pămîntul cu resursele sale biologice şi minerale, la care se adaugă (4) **informaţia** acumulată şi disponibilă pentru reproducţia socială. S-ar putea obiecta că al patrulea element, care este, ca şi celelalte, nu numai avuţie ci şi factor de producţie, nu ar trebui neapărat privit distinct de cei trei factori clasici. Ştiinţa şi tehnologia, ca informaţie, sînt încorporate în forţa de muncă sub formă de cunoştinţe (software uman), iar informaţia în producţie este o resursă similară unui material sau materii prime, fiind deci un mijloc de producţie ; la fel şi programul informatic este o unealtă de tip nou, informaţional, dar tot o unealtă. Totuşi, informaţia intervine astăzi ca expresia directă a cunoaşterii devenită factor de producţie, iar economiştii se străduiesc mai de mult timp să cuprindă progresul tehnic, în mod distinct, în funcţiile de producţie. În afară de aceasta, informaţia devenind inteligentă, poate conduce singură procese de producţie, îndeplinind anumite funcţii ale omului, ajungînd astăzi resursa cea mai importantă pentru creşterea productivităţii muncii. Asemenea argumente ar fi suficiente pentru a justifica menţionarea ei ca un factor distinct, dar pentru aceasta sînt şi raţiuni de ordin ştiinţific. Tocmai pentru că informaţia inteligentă poate conduce anumite activităţi de producţie fără intervenţia omului, ea nu mai este un simplu mijloc de producţie, ci un **agent activ**, care ia decizii şi le execută. Ea nu este însă **forţă de muncă**, întrucît numai omul munceşte, deşi înlocuieşte omul în activităţi în care pînă la apariţia inteligenţei artificiale şi roboticii el părea de neînlocuit.

Consideraţiile de mai înainte se referă la ceea ce numim **informaţia productivă**, care, în parte, joacă un rol **intermediar** între forţa de muncă şi celelalte mijloace de producţie. Se pot aduce şi alte argumente care rezultă din natura informaţiei, în general, pentru ca ea să poată fi recunoscută ca factor de producţie distinct.

Avuţia naţională mai cuprinde, în afară de factorii de producţie, locuinţele, bunurile sociale şi individuale care fac posibilă viaţa omului şi cuprinde chiar mediul înconjurător natural în condiţiile în care el este implicat şi antrenat de viaţa economică şi reprezintă o necesitate ecologico-biologică pentru om. Întrucît nimic nu scapă economicului, bunurile culturale fac parte de asemenea din avuţia naţională. O parte din aceste bunuri au un caracter informaţional şi deci nu numai informaţia ca factor de producţie, ci şi informaţia înmagazinată pe orice tip de suport (hîrtie, magnetic, electric etc.) jucînd rol de factor al vieţii culturale şi spirituale este o componentă a avuţiei naţionale.

2 EXISTĂ o informaţie profundă care stă la baza universului nostru şi care interesează pe filosofi, dar nu constituie o formă de avutie nici naţională, nici a omenirii. Numai în cazul în care societatea ar putea pătrunde în zona acestei informaţii de care ar depinde supravieţuirea conştiinţei în univers şi poate chiar a universului nostru, atunci într-adevăr, informaţia profundă ar putea deveni o formă de avuţie.

Există o informaţie purtată de minţile oamenilor. Omul are calitatea de a **crea** informaţie, de a **obţine** informaţie şi de a **produce** informaţie. **Crearea** de informaţie, în adevăratul înţeles al cuvîntului creaţie, aparţine în societate numai omului. O idee nouă, în raport cu orice domeniu de activitate, reprezintă informaţie creată.

Obţinerea de informaţie prin cercetare ştiinţifică asupra naturii, prin descoperirea de legităţi şi proprietăţi ale naturii, dar şi ale vieţii economice şi sociale, atribut care aparţinea numai omului pînă în secolul XX, începe să revină şi inteligenţei artificiale dacă ne gîndim la sistemele expert pentru diferite domenii ale ştiinţei, la modul în care ele pot singure interoga natura într-un anumit domeniu şi obţine informaţii noi, pot deduce legităţi noi, pot interpreta fapte noi în corelare cu cele vechi etc. Asemenea sisteme expert au ataşate ca terminale aparatura necesară de investigare experimentală a naturii.

Producerea de informaţie are loc în activitatea curentă de producţie, din toate domeniile, de cercetare, de proiectare, de scriere de programe informatice, în munca de birou, de învăţămînt şi, în general, atunci cînd nu se poate vorbi de o creaţie sau obţinere de informaţie. Producerea de informaţie cuprinde culegerea de informaţii asupra activităţilor curente, precum şi prelucrarea informatiei fără a deduce principii noi şi legităţi noi. Se poate observa că facem o mare deosebire între culegere şi prelucrare, pe de o parte, şi **obţinerea** de informaţie pe de altă parte, ca să nu mai amintim de crearea de informaţie. **Producerea** de informaţie, fără aspecte creative sau de obtinere de informaţie se poate realiza astăzi şi pe cale informatică, fără intervenţia omului, de cele mai multe ori cu sisteme neinteligente (în sensul inteligenţei artificiale). Crearea şi obţinerea de informaţie o numim **generarea** de informaţie.

Informaţia purtată de un suport tehnic, cum sînt hîrtia, filmul, discul, memoria magnetică, memoria semiconductoare, memoria holografică, memoria moleculară, informaţie care poate fi relativ uşor **regăsită** sau care poate fi pusă să **acţioneze** pentru automatizarea a o serie de activităţi care înainte reveneau omului, toate acestea reprezintă, în sensul cel mai larg cu putinţă, avuţie naţională, concentrată în cărţi, publicaţii, filme, programe informatice, fişiere informatice de date, baze şi bănci de date. Nu putem să nu subliniem importanţa informaticii pentru avuţia informaţională a unei natiuni. **Avuţia informaţională creşte odată cu constituirea băncilor informatice de date de interes naţional şi local, cu existenţa unui fond de programe informatice, dar şi cu existenţa unor reţele teleinformatice care fac informatia disponibilă utilizatorilor sociali şi individuali. Avuţia informaţională** se va conglomera în jurul unor sisteme la scară naţională, pentru diferitele ramuri de producţie, pentru sănătatea populaţiei, pentru educaţie etc. Informaţia sub formă de imagine şi informaţia vorbită artificial vor creşte în importanţă, în timp ce cărţile tipărite vor juca un rol mai redus, deşi nu vor dispare complet.

Cum vom considera însă informaţia purtată de minţile oamenilor ? Este ea **avuţie informaţională ?** Înclinăm să nu o privim ca formă directă a avuţiei naţionale, deoarece forţa de muncă este o avuţie naţională, iar omul vine în muncă cu întreaga sa fiinţă, nu numai cu cunoştinţele sale. Mult mai important este în procesul muncii **consumul** de energie fizică şi nervoasă, iar din punct de vedere informaţional rolul primordial în muncă îl joacă **procesarea** informaţională mentală, folosind atît informaţiile acumulate anterior, dar de multe ori împrospătate sau înnoite recent, cît şi informaţiile desprinse, obţinute sau create în însuşi procesul muncii. Avuţia omului este **educaţia sa**, respectiv cultura sa şi modurile în care singur îşi valorifică capacităţile mentale şi fizice. Avuţia omului este fiinţa sa biologică şi culturală, din care o parte este forţa sa de muncă, pentru activitate de producţie, de cercetare şi inovare, de conducere, de desfăşurare de activităţi sociale şi culturale etc. Nu considerăm informaţia din mintea omului ca o formă concretă a avuţiei naţionale, deoarece informaţia purtată de om serveşte **forţei sale de muncă**, iar el cu aceasta se prezintă în faţa societăţii. Forţa sa de muncă este avuţie naţională.

De ce nu privim lucrurile la fel şi pentru maşinile cu conţinut informaţional ? De ce nu lăsăm informaţia în umbră ? Pentru că informaţia exosomatică deşi este generată şi produsă de om poate produce singură, se poate dezvolta singură şi în acelaşi timp poate îmbogăţi omul din punct de vedere informaţional, printr-un larg acces la ea. Informaţia externă omului, produsă de el şi de uneltele lui, determină **un mediu informaţional pentru om**, o mare avuţie ce trebuie recunoscută ca atare.

3 INFORMAŢIA de care are nevoie societatea nu se găseşte în natură, nu este o resursă minerală. Ea este generată (creată şi obţinută) şi produsă de om şi societate. Această producţie de informaţie a intrat într-o etapă nouă datorită procesoarelor electronice şi programelor informatice, etapă de industrializare a informaţiei. Industrializarea informaţiei obligă la o redefinire a industriei şi la **recunoaşterea informaţiei ca un important sector economic**. Această recunoaştere are la bază şi o poziţie de principiu a informatiei, care pentru societate este la fel de importantă ca energia şi substanţa. Societatea umană nu derivă direct din legile naturii, ci şi din informaţia creată, obţinută şi produsă de viaţa în comun a oamenilor. Astăzi, uneltele mecanice noi nu mai pot funcţiona fără informaţie, pe lîngă faptul că au apărut unelte cu caracter informaţional.

În ultimă instanţă, **informaţia**, ca oricare alt bun, este produsă prin muncă. Această avuţie, spre deosebire de energie şi de tot ceea ce se bazează pe substanţă, are cîteva proprietăţi remarcabile :

— nu se consumă și nu se uzează ;
— se acumulează și se îmbogățește în timp, devenind din ce în ce mai eficientă, de o valoare de întrebuințare tot mai mare ;
— după ce se amortizează din punct de vedere economic devine o resursă inepuizabilă.

Informația nu se pierde decît dacă i se distruge suportul fizic din neglijență sau cu intenție, dar cum ea se găsește, de regulă, în mai multe copii acest pericol este minim. Nu se poate trece cu vederea uzura morală a informației, dar nici aceasta nu este totală, informația operativă devine informație statistico-istorică, utilă în continuare, iar programe informatice vechi pot fi încorporate în programe mai complexe, noi.

Problema reproducției sociale se pune altfel în raport cu informația decît în raport cu bunurile fizice. Informația, în mare măsură, rămîne, nu se reproduce, ea este numai copiată sau nou produsă într-un nou ciclu de producție. Acest lucru este deosebit de important deoarece informația apare ca o avuție, în mare măsură inepuizabilă. Singura „pată în soare" este suportul informației, dar astăzi se știe că microelectronica, optonica și în viitor sisteme moleculare asigură și vor asigura suporți pe timp îndelungat, puțin costisitori și de mare eficiență în stocarea, manipularea și procesarea informației. Informația neexistînd în sine, ci întotdeauna pe un suport material, în fiecare etapă trebuie privită simbioza suport fizic-informație, primul factor supunîndu-se legilor fizicii, al doilea legilor informației. Acum ne găsim în perioada revoluției tehnologice microelectronice-informatice care, pentru prima oară în istorie, descătușează într-o mare măsură informația de constrîngerile suportului ei fizic, trecînd ea pe primul plan odată cu proprietățile ei remarcabile. În acest context avuția informațională începe să capete o importanță din ce în ce mai mare, odată cu însăși trecerea societății către o societate orientată informațional, ceea ce se va putea realiza după împlinirea celei de a doua revoluții industriale.

În procesul generării și producerii de informație mai intervine un fenomen care va face să se accelereze creșterea avuției informaționale. Datorită utilizării tehnologiilor informatizate și a automatizării flexibile a producției, omul va obține mult mai mult timp liber în afara muncii instituționalizate. El va folosi timpul liber și pentru crearea și obținerea de noi produse informaționale utilizînd rețeaua publică teleinformatică și capacitatea sa de creație, fantezia sa. Vor apare noi și noi produse informaționale cu caracter științific, tehnologic, cultural și artistic care vor interesa și pe alții, contribuind astfel la creșterea avuției informaționale. Creșterea avuției informaționale se va putea face practic **fără limite**, informația înmagazinîndu-se în cantități din ce în ce mai mici de substanță, cu consum mic de energie. Orice creștere fizică are o limită, numai creșterii informaționale nu i se întrezărește o limitare.

4 Cum măsurăm avuția informațională ? Din acest punct de vedere, noțiunea de informație ridică multe probleme. În economie sîntem obișnuiți cu unități fizice și unități valorice. Echivalentul unitătii fizice îl reprezintă volumul informației măsurabil în diferite unități cum sînt caracterele, numărul de biți, de kiloocteți (kilobytes), de cuvinte, de entități, de instrucțiuni, de reguli de producție (în inteligența artificială) etc. Toate aceste unități, precum și debitul, adică parcurgerea lor în timp reprezintă măsuri ale informației legate de capacitățile de memorare și de vitezele de transmisie și de prelucrare.

Informația prezintă însă un aspect pe care celelalte produse nu îl au : conținut semantic. Informația pe hîrtie, în sine, nu are un conținut semantic, ci numai în momentul în care este citită de mintea omului. Informația scrisă este numai un volum de caractere alfanumerice. În schimb, cînd informația de pe un suport microelectronic acționează asupra realității și înțelege, în cazul inteligenței artificiale, un domeniu al realității, atunci are o semantică încorporată, o semantică structurală. Această semantică, ca și aceea din mintea omului, fără a pune semnul egalității depline între ele, nu poate fi apreciată cantitativ prin conținutul ei, decît eventual numai prin **numărul** de noțiuni cheie și de legături între aceste noțiuni, adică revenim la aprecieri cantitative care se adaugă la șirul celor amintite mai înainte (biți, kiloocteți etc.) Tocmai ceea ce este mai important în **informație**, înțelesul ei, nu poate fi evaluat cantitativ. Ar fi util dacă am putea evalua corespondența dintre un conținut semantic și realitate, dar acest lucru ar însemna o măsură a diferenței dintre adevărul absolut și adevărul relativ ceea ce presupune cunoașterea adevărului absolut. Nu putem măsura conținutul semantic, ca atare. Să ne închipuim descoperirea unei legi a naturii care ar explica unitar materia vie și nevie, simplificînd descrierile acestora. Cum măsurăm acest surplus de informație semantică, în afară de numărul de caractere necesar descrierii legii respective ? Or acest mic surplus în caractere ar avea, totuși, o **mare** valoare de întrebuințare pentru știință și omenire.

Considerațiile de mai înainte arată nu numai faptul că nu se poate măsura semantica informației (cu excepția unor aspecte structurale care se adaugă la măsurarea informației sintactice), dar că nici nu trebuie să se pună o asemenea problemă. Atunci în ce consistă, în fond, avuția informațională ? Din punctul de vedere al esenței ei, dacă nu putem măsura ceea ce este mai important, conținutul semantic, putem în schimb măsura un anumit volum al ei, inclusiv cu referire la suportul structural al semanticii în cazul inteligenței artificiale. Avuția informațională poate fi parțial evaluată cantitativ prin aceste volume măsurate prin unitățile de măsură menționate. Acest lucru este convenabil și pentru evaluările **valorii economice** a informației.

În schimb, nu putem acorda valoare economică conținutului semantic al informației tocmai din cauza faptului că nu poate fi măsurat. Exemplul elementar îl oferă valoarea unei cărți tipărite care nu depinde de conținutul semantic. Prețul cărții se stabilește în funcție de volumul ei, de cheltuielile pentru tipărire și de drepturile de autor (după volumul lucrării și categorisirea ei drept lucrare de creație, originală, de sinteză, manual etc. dar nu după conținutul semantic concret). Un alt exemplu îl oferă cunoașterea științifică universală care nu are preț, numai transmiterea ei implică costuri și prețuri.

Orice informație nouă implică costuri de generare și producere prin muncă. Dar orice informație își amortizează aceste costuri într-o anumită perioadă de timp fără ca ea să se uzeze, rămînînd disponibilă pentru oricît timp. Putem conchide că **orice** informație tinde către valoare economică egală cu zero ca o reflectare a faptului că semantica informației nu are valoare economică. Numai suportul, copierea și transmisia informației vor mai păstra valoare economică, dar și aceasta foarte redusă.

De aceea avuția informațională va fi formată dintr-o informație acumulată care nu mai are încorporată valoare economică și o informație recent produsă care mai păstrează, un timp, o valoare economică. Cînd atinge valoarea economică zero informația devine un fel de resursă naturală, disponibilă și inepuizabilă. Mecanica cuantică, spre exemplu, este o informație cu valoare economică zero și la fel vor sta lucrurile în viitor cu sistemele expert bazate pe inteligența artificială și, în general, cu orice informație.

Aceasta nu înseamnă că o asemenea informație nu reintră în circuitul economic, însă acest lucru se face exact ca și cum s-ar exploata o resursă naturală. Noua muncă pentru punerea ei în valoare va da valoare economică produselor care se bazează pe avuția informațională disponibilă.

Considerînd o informație nou generată sau produsă, valoarea ei economică va depinde, în cadrul mecanismelor actuale ale economiei (de valoare și preț) de munca depusă pentru generarea sau producerea informației, ținînd cont de contextul reglajului social al producerii tuturor bunurilor materiale și informaționale. Informația nouă vîndută (unuia sau la un număr de beneficiari) își **amortizează valoarea economică** în timp, după care devine o resursă potențială liberă pentru utilizare.

5 Avuția informațională, cu specificul ei, devine o **uriașă resursă economică.** În mare parte, această avuție va fi un bun al întregii omeniri, iar acest lucru ar trebui să stea în atenția construirii noii ordini economice internaționale. Relațiile dintre țările dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate în domeniul informației **ca resursă economică** ar trebui să țină cont de caracteristicile economice specifice ale informației. Ar trebui ca o informație odată amortizată economic să devină disponibilă, oriunde în lume, pentru utilizare. Acest lucru este valabil și pentru informația productivă, nu numai pentru informația științifică și tehnologică. Cei care generează informație nouă vor avea întotdeauna avantaje economice, dar nu este normal să se cîștige la infinit pe seama unei informații produse în trecut și de fapt amortizată din punct de vedere economic. Există chiar pericolul apariției unei forme de exploatare economică marcată de regulile unei economii neadaptate noilor realități informaționale.

Este posibil și dezirabil ca o societate orientată informațional, să dispună de o agricultură avansată și de o infrastructură industrială eficientă și nepoluantă, și să cunoască în viitor comportamente economice superioare.

Mihai DRĂGĂNESCU

Confruntări de idei în problemele dezvoltării (II)

DACĂ există un acord cu teza laureatului premiului Nobel, Abdus Salam, că secolul XXI va fi secolul biotehnologiilor, că acest tip de tehnici şi tehnologii trebuie larg răspîndit în ţările cu dezvoltare economică insuficientă, la fel de răspîndit este şi acordul că disponibilităţile de competenţe în domeniu ale acestor ţări sînt reduse, astfel încît decalajele între capacităţile de folosire a achiziţiilor microbiologice, de pildă, ale ţărilor avansate industrial şi ale celor rămase în urmă riscă să se accentueze. De aceea, U.N.E.S.C.O., împreună cu Programul Naţiunilor Unite pentru mediul înconjurător au împuternicit, din 1975, un grup de eminenţi microbiologi să constituie o reţea de centre de cercetare pentru resursele microbiologice la care să aibă acces şi ţările în curs de dezvoltare. În problemele fixării, prin tehnici şi tehnologii biologice, a azotului, Universitatea Naţiunilor Unite a organizat astfel în august-septembrie 1983 în Olanda o reuniune în cadrul celui de al cincelea simpozion internaţional consacrată, problemelor fixării biologice a azotului, cu care prilej s-a hotărît constituirea unui Institut internaţional de biotehnologie cu finalităţi în dezvoltarea agriculturii ţărilor rămase în urmă.

Într-un alt spectru se prezintă problemele energetice, după ce în august 1981 s-a desfăşurat Conferinţa Naţiunilor Unite pentru sursele de energie noi şi regenerabile, iar în 1983 cea de a 12-a Conferinţă mondială a energiei, ţinută la New Delhi, prima într-o ţară în curs de dezvoltare, şi consacrată temei „Energie, dezvoltare, calitatea vieţii". Această dezbatere s-a constituit într-un rechizitoriu la adresa tehnologiilor energetice occidentale irositoare de resurse. Problemele legate de sursele energetice de substituţie pentru ţările sărace au întîmpinat – pe de altă parte – invariabil aceleaşi cunoscute replici referitoare la incapacitatea, insuficienţa disponibilităţilor de competenţe şi financiare ale ţărilor sărace. Pentru examinarea opţiunilor posibile pentru aceste ţări s-a recunoscut necesară elaborarea de strategii energetice naţionale şi internaţionale. A sporit, de pildă, interesul pentru folosirea energiilor geotermale (ape şi vapori), ţinînd seama că sursele cele mai numeroase şi mai bogate de acest fel de energii se află în curs de dezvoltare : în America Centrală, Etiopia, Indonezia, Kenia şi Filipine şi că cel puţin 70 de ţări ale lumii au deja programe geotermice naţionale ; s-a subliniat, totodată, că nevoia de specialişti pentru aceste tehnici rămîne pe mai departe greu de rezolvat. Iată, însă, un licăr de speranţă ; tot mai multe sate nepaleze folosesc generatoare de electricitate foarte ieftine, care pot fi instalate pe cursurile de apă cele mai apropiate, cu o putere de 1,4–2,5 kW pentru morile de apă şi pentru iluminatul locuinţelor. Dar problema are şi un revers : un studiu al Biroului Internaţional al Muncii, apărut în 1984 şi care se referă în ansamblu la problema impactului socioeconomic al electrificării rurale în ţările în curs de dezvoltare, descurajează unele din asemenea tentative, în primul rînd prin avertizarea că aceste binefaceri ale civilizaţiei pe care le conferă electrificarea rurală nu sînt la îndemîna celor săraci : n-au veniturile necesare pentru a-şi procura infrastructurile necesare, şi chiar dacă s-ar putea realiza asemenea instalaţii pentru folosinţă proprie, ele ar rămîne subutilizate într-o măsură însemnată. Semnale din diferite zone ale lumii în curs de dezvoltare indică totodată noi afluxuri de forţă de muncă spre centrele electrificate, şi apariţia de noi posibilităţi de activitate economică. În general concluziile desprinse sînt optimiste : de pildă, pentru Costa Rica, electrificarea nu constituie o frînă serioasă pentru exodul rural spre oraşe ; în ce priveşte Pakistan şi Thailanda se relevă o notabilă descreştere a natalităţii în satele electrificate...

Pentru folosirea raţională a resurselor umane şi energo-materiale este creat din 1982 la Geneva un Institut pe probleme de dezvoltare consacrat duratei de folosire a produselor şi a resurselor, al cărui director, Walter R. Stahel pledează în „Forumul dezvoltării" pentru extinderea activităţilor de prelungire a duratei de folosire a produselor, activităţi care nu sînt pretenţioase în privinţa investiţiilor dar în schimb dau de lucru unor importante mase de oameni şi economisesc sensibil consumurile de aşa-zise resurse primare. Autorul compară sistemele de rapidă înlocuire a produselor „stil Nord", cu cele de înlocuire mai lentă (eventual de folosire dublă), pentru a se opri cu predilecţie la acele sisteme care realizează în procesele de fabricaţie reciclarea, recondiţionarea, recuperarea (cît mai deplină) şi refolosirea (pe cît posibil multiplă). Autorul apreciază că asemenea procese de fabricaţie recuperatoare sînt deja lansate în domeniile infrastructurilor, instalaţiilor, mijloacelor de producţie, în general, dar că este cazul ca ele să prolifereze şi în domeniile producătoare de mijloace de consum. W. R. S. consideră că anii '80 vor constitui perioada ideală, optimă pentru tranziţia progresivă spre un tip de economie care, punînd accentul pe calitate, permite şi folosirea intensivă a resurselor de forţă de muncă pentru resorbirea şomajului, atît din rîndurile celor cu calificare, cît şi ale celor fără calificare, tineri şi adulţi, atît în ţările cu dezvoltare avansată, cît şi în cele cu dezvoltare întîrziată.

Aceasta cu atît mai mult cu cît în Africa se acuză şi defrişări masive, şi extinderea înspăimîntătoare a deşertului, şi triste, şi costisitoare experienţe, acţi-

FIŞE

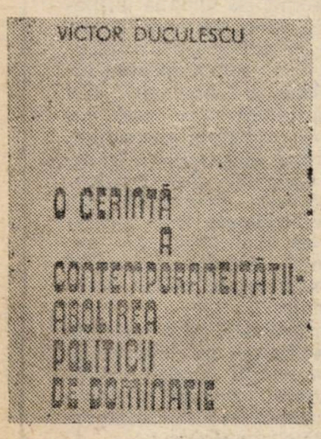

● *Este larg cunoscută şi bine apreciată poziţia României privind abolirea politicii de dominaţie şi dictat, de împărţire a sferelor de influenţă, în favoarea respectării drepturilor tuturor statelor la independenţă şi autodeterminare. Pentru a pune în valoare realismul, justeţea unei asemenea concepţii, argumentele istorice sînt deosebit de utile. Tocmai acesta este contextul în care a elaborat* Victor Duculescu *volumul „O cerinţă a contemporaneităţii – abolirea politicii de dominaţie" publicat la* EDITURA MILITARĂ. *Cartea debutează cu un istoric al problemei din antichitate pînă în zilele noastre, consacrînd apoi un capitol distinct istoriei noastre naţionale, situaţiei geografice deosebit de complexe care a situat permanent România în zona de interferenţă a intereselor unor mari puteri. O substanţială secţiune a cărţii este consacrată de autor dezbaterilor şi realităţilor contemporane privind dominaţia şi împărţirea sferelor de influenţă. În volum îşi află o prezentare detaliată practicile contemporane în politica sferelor de influenţă, deopotrivă cu critica teoriilor elaborate în sprijinul relaţiilor de putere. Sînt expuse apoi, pe larg, componentele unei politici globale apte să elimine relaţiile de dominaţie din viaţa internaţională.*

Educaţia – factor intensiv al creşterii

● *Utilizarea superioară a forţei de muncă, îndeosebi sub determinarea sa de factor intensiv al creşterii economice, a devenit o chestiune tot mai presantă în cadrul economiei cehoslovace. Problema îmbracă două aspecte, intim legate între ele – apreciază* Lenka Kalinova *în studiul „Vzdelani a kvalifikace jako faktori intensifikace ekonomiky a rozvoje socialistiske spolecnosti" (Educaţia şi calificarea, factori intensivi ai dezvoltării societăţii socialiste) publicat în numărul 5/1984 al revistei* POLITICKA EKONOMIE. *Pe de o parte, planificarea mobilităţii forţei de muncă în profil teritorial, iar pe de altă parte planificarea mobilităţii profesionale (inter şi intraramuri). Ambele aspecte prezintă dificultăţi de ordin metodologic, apreciază L.K., deoarece incorporează aspecte sociale legate îndeosebi de structura socio-profesională a populaţiei.*

Dacă în ce priveşte mobilitatea teritorială fluxurile de populaţie activă pot fi anticipate şi dirijate cu o mai mare precizie, mobilitatea în planul calificării presupune o nouă concepţie asupra procesului de instruire. Din acest punct de vedere L.K.

uni ce converg spre agravarea crizei alimentare care riscă să se transforme intr-o foamete de proporții catastrofale. Oricît ar putea să pară de paradoxal, unele din măsurile de anvergură concepute pentru fertilizarea și recuperarea de terenuri pentru agricultură, de pildă irigațiile, s-au dovedit, în ultimă instanță, a fi ele însele generatoare de deșerturi (după estimări ale Programului Națiunilor Unite pentru mediul înconjurător, în fiecare an 35 de milioane de hectare de terenuri irigate se transformă la nivel mondial în deșerturi !) și de salinizare a solurilor. În acest cadru intervine și Programul alimentar mondial, care oferă o șansă în extremis : hrană pentru cei ce sînt în măsură să o plătească ori ajutoare alimentare de urgență, fără plată.

„Forumul dezvoltării" ne informează că un domeniu al dezvoltării care, în ciuda avertismentelor, rămînea de decenii marginal, a dobîndit în sistemul O.N.U. o nouă abordare : este vorba de incidențele ecologice ale activităților economico-sociale. În februarie 1984 s-a constituit oficial, sub președinția doamnei Gro Harlem Bruntland, comisia pentru perspectivele mediului înconjurător pînă în anul 2000. Sarcina care revine comisiei este de a examina strategii ale dezvoltării care să permită menținerea unui mediu înconjurător acceptabil și a unei creșteri economice susținute. Președinta comisiei amintite pornește în abordarea problematicii pe care și-a asumat-o de la premisa că mediul înconjurător constituie o temă politică — în esență ea solicitînd o convergență de interese ale lumii dezvoltate și ale celei în curs de dezvoltare, motiv pentru care, dintre cei 15–20 de membri ai comisiei, cel puțin jumătate vor trebui să reprezinte „lumea a treia".

Opinia președintei acestei comisii în ce privește reevaluarea problematicii dezvoltării preconizează că lumea avansată industrial trebuie să-și asume sarcini în ridicarea nivelului de trai în lumea săracă, în condiții de cooperare și de responsabilitate comună, care sînt impuse de interdependențele crescînde ale lumii contemporane. Ținînd seama că mediul înconjurător este parte integrantă a vieții economice și a problematicii dezvoltării, G.H.B. și-a exprimat disponibilitatea pentru mutarea centrului de greutate al asistenței multilaterale și al eforturilor umane și materiale în serviciul dezvoltării, spre domenii de larg orizont de timp pentru comunitatea internațională, cum ar fi : controlul demografic, planificarea familială, reducerea treptată a gradului de poluare, dar și epuizarea stratului de ozon, despăduririle, deversarea de deșeuri nucleare, creșterea concentrațiilor de bioxid de carbon — toate acestea constituind probleme în care trebuie să se manifeste pregnant responsabilitatea lumii industriale, îndeosebi prin asigurarea transferului de resurse, în primul rînd tehnologice spre „lumea a treia". Se subliniază că rămîne de acționat pe linia formării unei opinii publice mondiale („un autentic tribunal al mediului înconjurător" — după expresia unui cronicar al Națiunilor Unite), pentru reglementări internaționale (o Cartă în domeniu a O.N.U.). Opinia publică mondială este, — se arată — deja avertizată de oameni ai de știință asupra consecințelor ecologice ale unui război nuclear, așa cum reiese din relatarea de la Conferința de la Washington asupra efectelor biologice pe termen lung la scară mondială ale unui război nuclear ținută în octombrie 1983, prin glasul celor peste 100 de savanți participanți, dintre care mulți laureați ai premiilor Nobel. La această conferință s-a relevat eventualitatea intrării planetei noastre într-o iarnă fără sfîrșit ! Acestei alerte mondiale îi urmează necontenit altele și altele. Referindu-se la creșterea amploarei și gravității problemelor de mediu în incidențele sale cu dezvoltarea, specialiști, ca, de exemplu, Richard E. Saunier, consideră necesară o maximă cooperare interdisciplinară, menită să conveargă spre soluții de integrare a preocupărilor ecologice în opțiunile și strategiile de dezvoltare internă, zonală și mondială.

Este de netăgăduit că orice plan, program, strategie de dezvoltare trebuie circumscrise în spații corespunzătoare necesităților respective. Akin L. Mabogunje a pregătit la cererea Centrului Națiunilor Unite pentru dezvoltarea teritorială de la Nagoya (Japonia) un amplu document, care a fost rezumat în „Forumul dezvoltării" sub un titlu semnificativ : „Spațiul oamenilor". Autorul consideră că pentru a se putea accede la obiectivele vizate de dezvoltare este necesară crearea unor „mecanisme motivaționale pentru oameni". Ce sînt aceste mecanisme ? Sînt măsuri menite a incita, a stimula activitățile colectivităților umane constituite în temeiul necesităților și posibilităților pe anumite zone de conviețuire. Studiul se mărginește, însă, să emită o idee, fără a-i decela soluțiile practice, reale, în actualele spații, teritorii, zone — delimitate pe criterii național-statale, iar în interiorul acestor entități, pe criterii administrative (autorul — alături de alții — le numește pe ultimele spații birocratice). El admite, la limită, că strategiile din spațiile actuale, existente, și noile strategii pe acele amintite „spații ale oamenilor" nu trebuie neapărat contrapuse ; dimpotrivă, asemenea strategii se pot completa, consolida și chiar stimula reciproc. Cîmpul de cercetare care se deschide pentru acreditarea „spațiilor umane" necesită, totuși, eforturi de formulare a unor principii de organizare-corespunzătoare noilor principii ale dezvoltării. Nevoile și suferințele sînt prea mari, observă Robert Chambers, membru al Institutului pentru studii în problemele dezvoltării de pe lîngă Universitatea din Sussex, încît trebuie acționat fără întîrziere. Sensul principal al acțiunii trebuie să fie, după opinia autorului, îmbinarea cunoștințelor științifice moderne cu înțelepciunea populațiilor locale, mai ales rurale. R. C. opinează că dezmoșteniții lumii, săracii, trebuie să se ajute, în primul rînd, singuri, desigur cu condiția de a li se crea spațiile, competențele, resursele și valorile profesionale necesare acțiunii.

conf. dr. Ioan CRISTESCU

---

apreciază că sistemul de pregătire a forței de muncă trebuie să răspundă în prezent cel puțin următoarelor cerințe : flexibilitate sporită pe toate nivelurile, capacitatea de a forma aptitudini inovative, pregătirea populației pentru adaptarea la schimbare.

Keynes sau Schumpeter ?

● *Într-un articol publicat în* revista „L'Expansion" *și reluat în* PROBLÈMES ÉCONOMIQUES *(nr. 1868) sub titlul* „Les contributions inégales de Keynes et de Schumpeter à la connaisance de l'economie" *cunoscutul sociolog și economist american* Peter Drucker *își propune să realizeze o comparație a viabilității teoriilor elaborate de doi reprezentanți de frunte ai gîndirii economice occidentale : Keynes și Schumpeter. Apreciind intervalul temporal și evoluția economiei mondiale în perioada postbelică drept revelatoare sub aspect epistemologic, P.D. proclamă ascendența teoretică a gînditorului austriac. Elementul de evaluare îl reprezintă însuși modul de a defini economia capitalistă contemporană : în timp ce Keynes a judecat toate fenomenele presupunînd aprioric faptul că o economie sănătoasă se află permanent într-un echilibru static, Schumpeter a susținut ideea, validată de practică, potrivit căreia economia modernă se află într-un echilibru dinamic. Din această accepțiune derivă și o altă idee esențială a economistului austriac : rolul inovatorului ca agent economic purtător al progresului, cel care supune realitatea economică unei permanente „destructurări creatoare". Or, conchide P.D., îndeosebi ultimul deceniu a proiectat la rang de politici economice problema inovației tehnologice în cadrul unor sisteme socio-economice definite.*

Exportul în strategia întreprinderilor mici

● *Un criteriu ce revine tot mai frecvent în cîmpul analizei eficienței întreprinderilor mici, în comparație cu unitățile de talie mare, este participarea acestora la export. Referindu-se la cazul întreprinderilor franceze,* Patrick Joffre *apreciază în studiul* „Le mythe de la taille dans le comportement international des entreprises petites et moyenes" *publicat în numărul din 15 martie a.c. al revistei* „CHRONIQUES D'ACTUALITÉ DE LA SÉDÉIS" *că participarea acestora la export este în creștere, deși nu există modalități perfecte de determinare. (Între altele, notează autorul, faptul că numeroase întreprinderi mici exportă „în umbra" altora mari, în calitate de subfurnizori pentru produse destinate unor parteneri externi). Cu toate acestea, pot fi întrezărite semne care atestă perspectivele de exportatori ale întreprinderilor din această categorie. Propunînd o sistematizare a factorilor respectivi P.J. reține : o mai mare mobilitate geografică și structurală ; simplificarea proceselor de gestiune și decizie ; capacitatea superioară de a adapta produsele la cerințele diverșilor beneficiari ; creșterea capacității concurențiale pe piețe tradiționale, cum este cazul mineralierilor.*

FIȘE

Dobînzile înalte — frînă a redresării economice şi accelerator al crizei monetar-financiare

SCĂDEREA ritmului inflaţiei în ţările occidentale dezvoltate industrial şi înviorarea activităţii economice, îndeosebi în S.U.A., au dat naştere unor speranţe de ieşire mai rapidă din criza economică şi monetară deosebit de acută. Se menţin însă fenomene — cum sînt dobînzile foarte ridicate — ce pun sub semnul întrebării aceste speranţe. De aceea, sînt tot mai numeroase semnalele de alarmă. În acest spirit se subliniază şi în recent apărutul Raport anual al Băncii Reglementelor internaţionale (B.R.I.) din Basel, că : „Reînviorarea nu trebuie să se întrerupă prematur, dar, nici nu trebuie lăsată să se dezvolte sub forme care... să provoace în final o recesiune, chiar mai profundă şi mai destabilizatoare decît aceea din care lumea este — cu mare greutate — pe cale de a ieşi. Să ne ferim de iluzii. Fluctuaţiile conjuncturale, adică succesiunea fazelor ascendente şi descendente ale activităţii economice, rămîn o caracteristică a economiei de piaţă" [1]).

Este ştiut că nivelul dobînzilor influenţează creşterea economică, cursurile de schimb, balanţele de plăţi şi serviciul datoriilor externe. Avînd în vedere rolul pe care îl are dolarul S.U.A., de monedă comercială mondială şi de „numerar" al relaţiilor monetare internaţionale, nivelul dobînzilor pentru credite în dolari se repercutează asupra nivelului dobînzilor din toate ţările.

Dobînzile pe termen scurt (1—3—6 luni). Evoluţia dobînzilor nominale pe termen scurt în S.U.A. a fost influenţată de dezechilibrele din economie, de anticipările şi temerile privind evoluţia pieţelor de capitaluri şi a cursurilor de schimb. Evident că un rol important revine autorităţilor monetare, care au posibilitatea prin folosirea şi adaptarea instrumentelor proprii (taxa scontului, depozite obligatorii ale băncilor etc.) să regularizeze dobînzile pe termen scurt.

După cum este cunoscut, în anul 1981 dobînda pe termen scurt atinsese un nivel record de aproape 20%. După o scădere simţitoare în cursul anului 1982 şi începutul lui 1983, care redusese dobînzile pe termen scurt la 9—10%, s-a constatat o nouă orientare spre creştere .Avînd în vedere nivelul scăzut al inflaţiei dobînzile de 9—10% erau totuşi foarte ridicate. Tendinţa de creştere a dobînzilor manifestată încă în a doua parte a anului 1983 s-a accentuat în primul semestru al lui 1984, ca urmare a creşterii cererii de credite şi a măsurilor monetare restrictive ale Băncii Federale de Rezerve, dornică să evite o reînviorare a inflaţiei. Dobînzile nominale pe termen scurt în dolari sînt în prezent cu 3% mai mari decît în august 1983 (vezi graficul).

Dobînzile nominale pe termen lung (3—5—8 ani) au evoluat în cursul anului 1983 sub efectul anticipărilor şi al desfăşurării constrîngerilor asupra politicii monetare. La începutul anului 1983 în S.U.A. se remarca în continuare o tendinţă de scădere a acestora. În unele ţări vest-europene industrializate dobînda pe termen lung a reacţionat însă mult mai lent faţă de scăderea dobînzilor pe termen scurt pe pieţele monetare. În Olanda — de exemplu — s-au înregistrat chiar creşteri.

Între primăvara şi toamna anului 1983, în S.U.A. s-a produs răsturnarea tendinţei, dobînzile pe termen lung începînd să crească. S-a observat la scurt timp, în toate ţările capitaliste dezvoltate industrial stagnarea reducerilor şi orientarea spre o creştere a dobînzilor. Relaţia strînsă între evoluţiile dobînzilor pe termen lung din diferite ţări se poate explica, în parte, prin temerea că deprecierea cursurilor de schimb pe

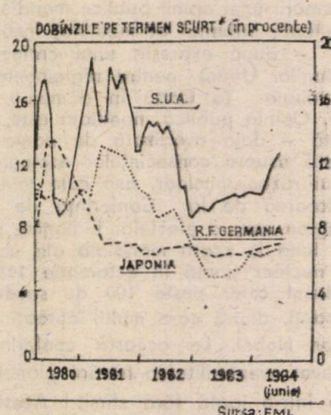

* Mediile lunare ale dobînzilor zilnice la instrumente monetare ale pieţei cu scadenţe la circa 90 de zile

plan naţional, care ar urma ieşirilor de fonduri spre ţara cu dobînda mult mai mare, să nu reînvioreze inflaţia internă. Evoluţia dobînzilor pe termen lung este prezentată în tabelul nr. 1.

La începutul anului 1984, cînd s-a înregistrat o scădere a cursului dolarului, iar dobînzile pe termen lung în S.U.A. au marcat creşteri, acestea nu s-au repercutat decît parţial asupra dobînzilor pe termen lung din celelalte ţări. În schimb, începînd din aprilie 1984, odată cu întărirea cursului dolarului, s-au produs creşteri ale dobînzilor pe termen lung în Canada, Anglia, Olanda şi Elveţia.

Pieţele monetare s-au dovedit sensibile la variaţiile dobînzilor şi ale procentelor de risc, constatîndu-se o scurtare a termenelor de rambursare a creditelor şi o orientare mai mare spre obligaţiile monetare cu dobînzi variabile (stabilite din 3 în 3 luni).

Dobînzile reale (dobînda nominală minus procentul de inflaţie). Urmărirea evoluţiei dobînzii reale este importantă pentru analiza perspectivelor economiei. Astfel, în cursul anului 1983 s-a constatat o creştere continuă a dobînzilor reale. Nivelul lor a sporit pe măsura creşterii dobînzilor nominale mai mult decît preţurile la consum. Creşterea dobînzilor reale apare nejustificată chiar în lumina anticipărilor inflaţioniste. O comparaţie cu nivelul dobînzilor reale din perioadele anterioare de înviorare a economiilor principalelor ţări capitaliste dezvoltate scoate în evidenţă şi mai mult caracterul nejustificat al nivelurilor lor actuale, îndeosebi din S.U.A., Anglia şi Canada (vezi tabelul nr. 2). Trebuie avut în vedere pe de altă parte că diferenţele între dobînzile reale dintr-o ţară şi alta reflectă atît diferenţele între dobînzile nominale, cît şi diferenţele de procent de inflaţie.

Relansarea investiţiilor particulare în S.U.A., în cursul anului 1983, cu tot nivelul urcat — fără precedent — al dobînzilor reale a constituit într-un fel un paradox. Explicaţia constă în mare parte în faptul că întreprinderile şi chiar gospodăriile individuale au beneficiat de generalizarea scăderii de la impozitare a dobînzilor. În plus, modificările în impozitare introduse în 1981 au creat condiţii de creştere a rentabilităţii investiţiilor întreprinderilor, compensînd efectul negativ al dobînzilor foarte ridicate. Nu se poate însă înlătura explicaţia după care, cel puţin în parte, volumul mare de investiţii în S.U.A. se datoreşte anticipărilor inflaţioniste. Aceasta înseamnă că unii investitori au în vedere pentru anii următori o creştere simţitoare a inflaţiei, ceea ce ar face ca actualele dobînzi reale să devină minime. Nici una din explicaţii nu incită la optimism, căci reînviorarea economiei S.U.A. nu va putea dura dacă dobînzile rămîn la nivelul lor actual.

Cauze şi repercusiuni interne

EXISTĂ o părere larg răspîndită că menţinerea dobînzilor la un nivel atît de ridicat se datoreşte în principal uriaşelor deficite bugetare. Nevoia de fonduri pentru acoperirea acestora, combinată cu o creştere tot mai mare a cererii de credite din partea sectoru-

Tabelul nr. 1

Dobînzile pe termen lung

— în procente —

Perioadele (media lunară)	S.U.A.	Canada	Japonia	Anglia	R.F.G.	Franţa	Italia	Olanda
Maximum din 1981	15,49	19,03	9,15	16.11	11,20	17,32	21,33	12,30
Decembrie 1982	11,83	12,93	7,50	10,99	7,90	15,40	19,86	8,40
Aprilie 1984	12,81	14,16	6,68	10,57	7,90	13,81	15,08	8,45

Dobînda reprezentativă : pentru S.U.A., obligaţii ale societăţilor de primă categorie, pentru Anglia şi Olanda fondurile de stat, pentru celelalte ţări diverse categorii de obligaţii ale sectorului public.
Sursa : B.R.I.

[1]) Banque des Règlements Internationaux, Cinquante-quatrième Rapport Annuel, Bâle, 18 iunie 1984, p. 192.

Tabelul nr. 2

Dobînzile reale pe termen lung *)
(media perioadei, în % pe an)

Anii	S.U.A.	Canada	Japonia	Anglia	R.F.G.	Franța	Italia
1982	7,6	5,0	5,4	4,0	3,7	3,1	3,9
1983	8,8	6,9	5,6	6,2	4,9	4,9	3,0
1984 (primul trimestru)	7,8	8,1	4,4	5,2	5,0	5,0	3,6
Anii precedenți de înviorare							
1968	2,0	3,9	1,7	2,9	4,8	2,4	5,5
1972	3,9	3,5	2,2	1,9	2,4	2,0	1,7
1976	2,7	2,9	—0,6	—2,3	3,5	0,9	—3,1

*) Pe baza datelor lunare. Dobînzile la obligații pe termen lung reprezentative, minus variația în % pe 12 luni a prețurilor la consum.
Sursa : B.R.I.

lui particular datorită înviorării activității economice face ca piețele financiare și monetare să fie suprasolicitate. De aceea, pentru atragerea de fonduri atît din țară, cît și din străinătate, este menținut și chiar majorat nivelul dobînzilor.

Unul din efectele directe ale dobînzilor ridicate este și creșterea cursului dolarului. Aceasta face ca prețurile produselor importate să fie mai mici decît ale celor din interior, fapt care, combinat cu scăderea substanțială a prețurilor materiilor prime, reușește să mențină inflația la un nivel scăzut (2% ca ritm anual pentru perioada de 6 luni încheiată în aprilie). Reversul medaliei este însă reducerea exporturilor și drept urmare apariția unor uriașe deficite ale balanței de plăți curente.

Tot ca o consecință negativă trebuie menționat faptul că multe întreprinderi care lucrau pentru export sau produceau mărfuri ce au fost înlocuite cu importuri au trebuit să închidă porțile nemaiputînd face față concurenței, ceea ce a atenuat ritmul scăderii șomajului. Față de 9,7% în 1982, și 9,6% în 1983, rata acestuia se situa la 7,8% în martie 1984. De aici și presiuni pentru măsuri protecționiste nu numai din partea industriașilor, ci și a unor sindicate.

Deficitele balanței de plăți solicită fonduri suplimentare. Așa cum sublinia Paul Volker, președintele Sistemului Federal de Rezerve — organism ce joacă rolul de bancă centrală în S.U.A. — nu poate exista vreo îndoială că persistența dobînzilor ridicate are o contribuție importantă la atragerea de fonduri din străinătate. „În perioada actuală — declara el la 10 aprilie a.c. în fața subcomitetului pentru comerț al Camerei Reprezentanților — sîntem dependenți de afluxul de fonduri atît pentru a ajuta finanțarea creșterii economice interne, cît și pentru acoperirea deficitului comerțului exterior".

După cum se arată însă în concluziile raportului citat al Băncii Reglementelor Internaționale, coexistența unor mari deficite publice și de plăți curente, a unor rate ridicate ale dobînzilor și a unor intrări masive de capitaluri nu poate persista. O asemenea situație devine preocupantă pentru orice țară, dar mai ales pentru una cu o pondere ridicată în economia mondială. Faptul că dintr-o serie întreagă de motive S.U.A. nu sînt obligate să reacționeze tot așa de repede ca alte țări la constrîngerile balanței de plăți nu înseamnă că aceste constrîngeri sînt total absente, după cum a demonstrat experiența anilor '70. Sînt necesare măsuri de reducere masivă a deficitului bugetar pentru a se asigura echilibrul necesar unei creșteri economice durabile, fie și mai lentă, afirmă experții B.R.I. Dată fiind ponderea mare a economiei americane și rolul predominant al dolarului, lipsa de convergență între politica bugetară și cea monetară a S.U.A. riscă, mai devreme sau mai tîrziu, să destabilizeze considerabil economia mondială atît în sensul unei puternice restrîngeri a activității economice cît și al unor perturbări serioase pe piețele valutare.

Repercusiuni pe plan internațional

DIMENSIUNILE pieței financiare a S.U.A. și faptul că o parte importantă a instrumentelor financiare în lume sînt exprimate în dolari fac ca nivelul foarte ridicat al dobînzilor din S.U.A. să influențeze nivelul dobînzilor din celelalte țări. Ele exercită, de asemenea, o influență dezechilibrată asupra cursurilor de schimb. Transformarea fondurilor lichide din diverse țări în fonduri în dolari pentru a fi investiți (depuși la bănci) în S.U.A. fac să crească cererea de dolari și, implicit, cursul acestuia. Creșterea cursului dolarului, respectiv scăderea cursului celorlalte monede naționale, provoacă dificultăți de balanțe de plăți țărilor respective. Amintim doar că petrolul, al cărui preț este stabilit în dolari, devine mai scump pentru țările importatoare. În mod deosebit, dobînzile înalte afectează țările debitoare. Dacă se are în vedere că majoritatea creditelor sînt obținute cu dobînzi variabile (stabilite din 3 în 3 luni pe baza dobînzii interbancare oferită pe piața Londrei — LIBOR — plus spread-ul și alte comisioane bancare) se înțelege ușor cum cresc costurile, astfel încît serviciul datoriei externe devine imposibil de acoperit de multe țări în curs de dezvoltare.

Este semnificativă declarația cancelarului vest-german Helmut Kohl în parlamentul de la Bonn că „toate dificultățile economice ale R.F. Germania sînt datorate nivelului ridicat al dobînzilor în S.U.A.". La rîndul său, ministrul francez al finanțelor, Jacques Delors a declarat într-un interviu publicat de ziarul **Financial Times** din 6 iunie că de trei ani se poartă un „dialog neproductiv" cu S.U.A. privitor la influența dăunătoare asupra restului lumii a deficitului bugetar al S.U.A. și a dobînzilor ridicate. El a subliniat că oricît înțelegere ar exista pentru interesele S.U.A. de a lăsa să crească dobînzile, nu se poate trece cu vederea că restul lumii este împins pe marginea prăpastiei.

Efectul negativ al dobînzilor înalte din S.U.A. asupra țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol rezultă și din faptul că pe lîngă scumpirea importurilor, fuga — legală sau ilegală — a puținelor fonduri lichide existente în țară și orientarea investitorilor din alte țări spre S.U.A., fac ca datoria lor externă să crească, iar creditele noi obținute sînt în cea mai mare parte folosite pentru plata dobînzilor. Spre exemplificare menționăm că numai țările Americii Latine au plătit în 1981, 29 miliarde dolari drept dobînzi. În 1982 aceleași țări au avut de plătit 35 miliarde dolari numai dobînzi — fără a socoti ratele scadente din împrumuturi. Cu toată reducerea nivelului dobînzilor în 1983, țările respective au avut de plătit 33 miliarde dolari drept dobînzi.

După cum remarcă Raportul anual al B.R.I., datorită nivelului ridicat al dobînzilor în dolari și unei creșteri a datoriei externe, vărsămintele de dobînzi s-au menținut aproape tot atît de ridicate în 1983 ca și în 1982. Pentru a reduce totuși deficitul balanței de plăți curente, țările Americii Latine au fost nevoite să-și reducă importurile cu 27% în 1983, după ce le reduseseră cu 30% în 1982. Raportul plăților de dobînzi față de export s-a menținut foarte ridicat — peste 33%. În Brazilia, ca și în Mexic, plățile pentru dobînzi au reprezentat în 1983 circa 10 miliarde dolari, absorbind aproape jumătate din încasările provenite din exportul de mărfuri al acestor țări. Față de eforturile mari de ajustare a economiei adoptate de Mexic, băncile creditoare din S.U.A. au anunțat că o vor „sprijini" reducînd spreadul pentru datoriile reeșalonate. Referindu-se la aceste promisiuni, Fritz Leutwiler, președintele Băncii centrale a Elveției și președintele B.R.I., declara la Conferința de presă de la Berna din 24 mai a.c. : „Este grotesc pentru bancheri să vorbească despre reducerea „spread"-ului cu un sfert din unu la sută drept recompensă pentru țările debitoare, atunci cînd dobînzile în S.U.A. cresc cu 2%". În adevăr, trebuie avut în vedere că urcarea cu 1,5% a dobînzilor în S.U.A. din martie pînă la 1 iunie 1984 a avut drept consecință — după cum scria ziarul **Washington Post** din 8 iunie a.c. — o creștere suplimentară a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare de circa 5,5 miliarde dolari.

Un efect negativ al dobînzilor înalte, care se produce indirect, este și limitarea accesului pe piețele țărilor industrializate (prin măsuri protecționiste) al produselor manufacturate ale țărilor în curs de dezvoltare.

Toate aceste influențe negative ale dobînzilor ridicate au determinat pe Fritz Leutwiler să declare că „creșterea dobînzilor va produce un sentiment de frustrare în țările debitoare".

Evoluțiile prezentate, reacțiile justificate pe care ele le determină nu numai în țările în curs de dezvoltare, care sînt cele mai afectate de nivelul excesiv al dobînzilor, ci și într-o serie de țări chiar dintre cele mai dezvoltate, scot în evidență realismul și principialitatea poziției României privind necesitatea unor soluții globale, care să corespundă intereselor tuturor statelor. Orice amînare a acțiunilor ce se cer întreprinse în această direcție nu poate decît să agraveze dificultățile care confruntă țările mai puțin dezvoltate, constituind în același timp o bombă cu efect întîrziat la adresa stabilității economice și sociale mondiale.

dr. Dorel OPRESCU

Piața internațională a feroaliajelor

PE ANSAMBLU se poate aprecia că cererea de feroaliaje a lumii nesocialiste va devansa în perioada 1982—2000 creșterea de circa 50% prognozată pentru producția de oțel, avînd în vedere tendința de majorare a ponderii oțelurilor aliate și îndeosebi a oțelurilor inox în producția de oțel. Astfel, creșterea ponderii oțelurilor inox de la 1,2% în prezent, la 3,2—5% la mijlocul deceniului următor, ar putea antrena o majorare de 2—3,5 ori a cererii mondiale de ferocrom (de la 1,7 mil. tone în prezent la un maxim de 6 mil. tone în 1995).

Aprecierile au în vedere o „explozie" a cererii pentru oțelurile feritice și îndeosebi oțelurile inox 3Cr12 care conțin 12% crom și care se folosesc la producția de țevi și conducte, recipienți de depozitare și în multe alte utilizări din construcții, în domenii în care oțelurile carbon obișnuite sînt afectate de coroziune. Cererea de feroaliaje va crește mai puternic în țările în curs de dezvoltare (unde producția de oțel ar urma să se dubleze în perioada 1982—2000), comparativ cu țările capitaliste dezvoltate (unde producția ar urma să crească cu numai 36% în anii 1982—2000).

În structura pe sortimente a consumului de feroaliaje vor continua să aibă loc modificări importante, remarcîndu-se tendința de înlocuire a feroaliajelor de înaltă calitate dar scumpe, cu feroaliaje mai ieftine. Exemplul cel mai concludent în acest sens este înlocuirea ferocromului (Fe-Cr) fără carbon sau cu conținut scăzut de carbon de către Fe-Cr cu conținut ridicat de carbon și siliciu (Fe-Cr marca „charge chrome") la elaborarea oțelurilor inoxidabile, ca urmare a utilizării procedeului A.O.D. (decarburare cu argon-oxigen) care a permis reducerea cu 40% a consumului de energie electrică pe unitatea de crom.

Industria feroaliajelor este puternic energofagă, criza de energie și criza din siderurgie afectînd în ultimii ani în mod negativ rentabilitatea acestei ramuri. Conform estimărilor, ponderea energiei electrice în prețul de cost este de 30—40% la Fe-Si (cu 75% Si) și de 10—20% la Fe-Mn și Fe-Cr (cu conținut ridicat de carbon). Un alt element important al costurilor îl reprezintă cheltuielile pentru materii prime. Astfel, de exemplu în prețul de cost al Fe-Mn se apreciază că ponderea principală (56%) o dețin cheltuielile pentru minereu de Mn, în timp ce la silicomangan ponderea minereurilor este de 33%. Ca urmare, în ceea ce privește oferta mondială de feroaliaje, principala tendință este aceea de continuare a deplasării acesteia îndeosebi pentru feroaliajele de bază (Fe-Si, Fe-Mn) dar și pentru unele feroaliaje speciale (Fe-Cr, Fe-Nb) din țările capitaliste dezvoltate mari producătoare de oțel către țările în curs de dezvoltare, precum și spre unele țări industrializate cu rezerve însemnate de materii prime și cu energie electrică disponibilă la prețuri relativ mai scăzute. Un exemplu concludent în acest sens este expansiúnea industriei de feroaliaje din Brazilia, care în prezent ocupă locul IV în ierarhia mondială a exportatorilor, pentru anul 1984 estimîndu-se un export de 394 mii tone feroaliaje, în valoare de 275 milioane dolari. Dezvoltarea acestei industrii a dat posibilitatea valorificării superioare la export a rezervelor abundente de minereuri de Mn, Cr, Ni, Nb, W și cuarțit, a energiei hidroelectrice (obtenabilă la prețuri de 1,7—2,7 cenți/kWh) și a mangalului (obtenabil la 30 dolari/tonă).

Progresul tehnic în industria feroaliajelor îmbracă multiple aspecte, remarcîndu-se îndeosebi accentul pus pe introducerea de tehnologii de reducere a consumului de energie și de creștere a productivității muncii.

Nicolae NISTORESCU
I.E.M.

Programe de dezvoltare

INDIA: priorități în industria carboniferă

OBIECTIVUL principal al politicii energetice de perspectivă a Indiei îl reprezintă expansiunea extracției de cărbune de la circa 140 milioane t/an în prezent, la 240—250 mil. t în 1990 și 400 mil. t în anul 2000. Numai în anul fiscal 1983/1984 guvernul indian a aprobat construcția a 26 noi mine cu o capacitate anuală de 41 milioane tone, investițiile necesare fiind apreciate la 15 miliarde rupii. De altfel, la finele anului 1983 se aflau în diferite faze de execuție 128 noi mine cu o capacitate totală de 180 milioane tone, volumul de investiții alocat în acest scop fiind de 36 miliarde rupii.

India deține însemnate rezerve de cărbune estimate la 112 miliarde tone, din care 26 miliarde tone rezerve certe. Creșterea producției de cărbune în proporțiile preconizate presupune modificări calitative importante în extracția de cărbune, remarcîndu-se majorarea ponderii extracției la zi care în anul 2000 va trebui să acopere 60% din producția de cărbune, comparativ cu 40% în prezent. Acest obiectiv are în vedere faptul că rezervele de cărbune energetic se află în proporție de peste 60% la adîncimi mai mici de 300 metri ; introducerea de noi tehnici de producție va permite ca extracția la zi să poată avea loc pînă la adîncimi de 500 metri.

Majorarea producției de cărbune energetic va asigura combustibilul necesar pentru termocentrale, a căror putere instalată ar urma să crească de la 20 712 MW în prezent la 57 000 MW în 1995. Pentru a se face economii la transport, blocurile energetice de mare putere vor fi amplasate în apropierea exploatărilor carbonifere, fapt care va necesita în schimb dezvoltarea rețelei de distribuție pe plan național. Pe ansamblu, după ce în actualul cincinal puterea instalată a centralelor electrice se va majora cu aproximativ 14 000 MW, pe parcursul celui de al 7-lea plan cincinal (1985—1990) se are în vedere o nouă majorare cu 25 850 MW, iar în următorul cincinal o nouă creștere cu 32 550 MW. În felul acesta, în anul 1995, puterea instalată totală a centralelor electrice ar urma să reprezinte circa 102 000 MW (57 000 MW în termocentrale, 42 000 MW în hidrocentrale și 3 000 MW în centrale nucleare).

Autoritățile indiene preconizează ca expansiunea industriei carbonifere să fie stimulată prin încheierea de acorduri de cooperare cu firme din străinătate, atît în domeniul valorificării zăcămintelor de cărbune, al preparării și purificării cărbunelui extras cît și în domeniul producției de utilaj minier modern. De altfel, în prezent există mai multe acorduri de cooperare cu firme din R.P. Polonă, U.R.S.S., Marea Britanie, Franța, R. F. Germania etc.

Dintre țările în curs de dezvoltare, India este unul din principalii parteneri comerciali ai României, volumul schimburilor reciproce în anul 1982 înregistrînd o majorare cu 27% comparativ cu anul 1981. România exportă în India produse ale industriei chimice, siderurgice, construcției de mașini etc. și importă produse tradiționale care apar la exportul indian. În cadrul relațiilor economice reciproce, cooperarea a inclus participarea României la construirea rafinăriei Gauhati, construirea a două instalații de solventare la rafinăria de la Barauni, a fabricii de asamblat tractoare de la Hyderabad, a blocului de ulei de la rafinăria Haldia, participarea la construirea termocentralei de la Singareni și altele.

N. NICOLAE

EVOLUȚII MONETARE

Dolarul S.U.A. ascensiune continuă

PRIMA SĂPTĂMÎNĂ A LUNII IULIE a.c. a fost marcată de o repreciere generală a cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

Factorilor pozitivi existenți în intervalele anterioare — dobînzi ridicate la fondurile în dolari, perspective economice mult favorabile decît în alte țări occidentale — li s-au adăugat alții, care au venit să confirme poziția fermă a monedei americană și atractivitatea ei sporită pentru investitorii de capitaluri. Între aceștia amintim : creșterea noilor comenzi în industria prelucrătoare a S.U.A. cu 1,9% în luna mai a.c., față de aprilie a.c. (după o scădere cu 3,4% în luna precedentă) ; creșterea cu 1,8% în mai a.c. a cheltuielilor în ramura construcțiilor, comparativ cu luna aprilie a.c. (în aprilie, față de martie a.c. înregistrîndu-se o scădere de 1,5%) ; reducerea nivelului șomajului la o rată de 7,1% în iunie a.c. (față de 7,5% în mai a.c.), cea mai scăzută din aprilie 1980.

În condițiile în care, după părerea mai multor specialiști, autoritățile monetare centrale americane „nu au de gînd pentru moment să relaxeze politica de credit și respectiv să reducă dobînzile" (cum remarca un cunoscut economist dintr-o mare bancă americană), operatorii de devize consideră că dolarul S.U.A. va continua să evolueze pe o linie ascendentă, fiind considerată moneda cea mai sigură și mai atractivă pentru deținătorii de fonduri.

Lira sterlină, sub impactul nefavorabil al continuării grevei minerilor și al perspectivelor scăderii prețului internațional al țițeiului, a fost supusă puternic presiunilor „à la baisse", pierzînd atît în relația cu dolarul S.U.A. 2,2% în perioada prezentată (1,32 dolari/1 liră pe 6 iulie, față de 1,35 dolari/1 liră la închiderea din 29 iunie), cît și în relația cu alte valute occidentale, fiind foarte aproape de recordul de depreciere față de un coș de 10 monede a principalilor parteneri comerciali ai Marii Britanii : de menționat că în ciuda unor declarații anterioare, Banca Angliei a ridicat nivelul unor categorii de dobînzi, iar principalele mari bănci britanice au modificat dobînda de bază („base lending rate") de la 9,25 la 10% p.a., dar efectul favorabil asupra cursului lirei a fost de scurtă durată.

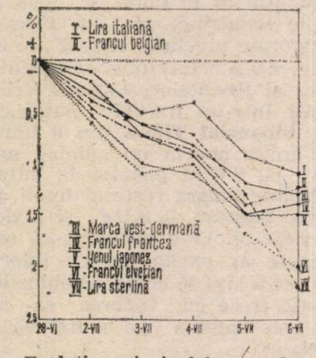

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 2—6 VII ; bază : 29 iunie 1984.

Deprecierea celorlalte principale valute față de dolarul S.U.A. a fost cuprinsă între (se dau nivelele din 6 iulie comparativ cu cele din 29 iunie) 2% **francul elvețian** (2,3775 și 2,33 franci/1 dolar) și 1,1% **lira italiană** (1738 și 1719 lire/1 dolar), restul fiind cuprinse între aceste limite : 1,5% **yenul japonez** (240,50 și 237 yeni/1 dolar), 1,4% **francul francez** (8,6750 și 8,55 franci/1 dolar), 1,3% **marca vest-germană** (2,8275 și 2,79 mărci/1 dolar), 1,2% **francul belgian** (57,45 și 56,72 franci/1 dolar).

Dobînzile la principalele eurovalute pe termen de 6 luni, au înregistrat creșteri la eurodolar (de la 12,75% p.a. pe 29 iunie, la 12,9375% pe 6 iulie), euromarca vest-germană (de la 6,3125% la 6,375%) și eurofrancul elvețian (de la 4,625% la 4,8125%), în timp ce la eurolira sterlină au scăzut de la 10,5625% la 10,3125%, la aceleași date, ca de altfel și la eurofrancul francez (de la 13,5625% la 13,25%).

Prețul **metalului galben** la Londra a evoluat pe o accentuată linie descendentă (ca de altfel și a altor metale prețioase — argintul, platina, etc., creșterea cursului dolarului S.U.A. și dobînzile ridicate la fondurile în dolari reducînd foarte mult atractivitatea investitorilor în stocurile de metale prețioase), al doilea fixing din ziua de 6 iulie, de 353,25 dolari/uncie fiind cu 20,80 dolari/uncie sub cel corespunzător din 29 iunie 1984.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Din presa străină

DEVELOPMENT FORUM

Valorificarea superioară a materiilor prime — o prioritate mondială

PREOCUPAREA întregii lumi față de această problemă este sugerată de crearea în 1982, la Geneva, a unui institut pentru creșterea duratei de utilizare a produselor și resurselor ; recent, directorul acestei instituții, Walter Stahel, a expus în publicația O.N.U. Development Forum — *din care prezentăm, în continuare, largi extrase — elemente care pot și trebuie să stea în atenție în virtutea obiectivului economisirii și conservării.*

ÎN ZILELE NOASTRE, activitatea industrială implică un sistem liniar de producție-consum în care rotația este rapidă, cu efecte negative asupra mediului, atît în aval cît și în amonte. Epuizarea resurselor naturale și consumul mare de energie și apă, care caracterizează fazele inițiale ale acestui proces, precum și ciclul de producție, înlăturarea produselor ieșite din uz conduc în final la acumularea masivă de deșeuri.

Societatea de consum a făcut ca ritmul de înlocuire a produselor să se accelereze ; s-au fabricat bunuri cu o durată mică de utilizare, greu sau imposibil de reparat și pentru care a apărut o industrie extrem de dezvoltată a pieselor de schimb.

Sistemul în care ritmul de înlocuire a produselor este lent (sau durata de utilizare a produselor este mare) urmărește dublarea perioadei pentru care sînt fabricate produsele : în cazul automobilelor, de exemplu, prin folosirea de materiale rezistente la coroziune, prin metode avansate de asamblare și prin servicii regulate de întreținere — ceea ce are ca efect reducerea la jumătate a consumului de resurse naturale și a deșeurilor create pe această cale.

Sistemele de autoîntreținere (sau de prelungire a duratei de utilizare) urmăresc ca folosirea unui anumit produs să ducă la realizarea unei serii de bucle de reconstituire și la independența sistemelor respective, a produselor și elementelor lor constitutive. Se ajunge, astfel, la un sistem în spirală care reduce la minimum consumul de materii prime și energie, permite o sporire a conservării mediului înconjurător, fără ca aceasta să afecteze creșterea economică sau progresul tehnic. Procesul are o mare întindere, de la simpla reutilizare pînă la repararea și recondiționarea produselor, care înseamnă repunerea produselor sau componentelor uzate în circuit ca surse noi de produse. Numai după epuizarea acestor posibilități de prelungire a vieții produsului (prin durata sporită de utilizare sau recondiționare) se poate trece la așa-numita etapă de reciclare, în sensul utilizării produselor uzate ca simplă sursă de materii prime secundare.

Gestiunea financiară și a resurselor este concepută să reducă, pe termen lung, cheltuielile totale de exploatare sau utilizare a produselor. Eficacitatea acestui sistem constă în respectarea imperativului de **a nu se trece la o nouă etapă — din cele menționate — înainte de epuizarea posibilităților economic justificate, oferite de cele anterioare.** Practic, aceasta înseamnă că un produs nu trebuie recondiționat dacă mai poate fi reparat și mai ales nu trebuie supus reciclării dacă există posibilitatea recondiționării lui fără cheltuieli exagerate. Condițiile de mai sus se pot aplica atît la produse complexe, cît și la componentele lor considerate separat.

Prin comparație cu sistemul înlocuirii rapide (ceea ce, uneori, înseamnă o singură utilizare), noul sistem conduce la înlocuirea parțială a activităților din industria extractivă și de prelucrare primară, prin activități de transformare și întreținere (specializate în reparare, recondiționare, reciclare). Astfel, unități industriale capitalo-intensive, de mari dimensiuni, specifice industriei extractive și celei producătoare de materiale de bază sînt înlocuite în parte cu unități de transformare și întreținere, de mici dimensiuni, care, spre deosebire de primele, folosesc intensiv forța de muncă.

Extracția și producerea materialelor de bază, cum sînt oțelul și cimentul, necesită aproape trei sferturi din consumul industrial de energie, în timp ce numai o pătrime din acest consum este destinat transformării materialelor respective în produse finite. În ce privește mîna de lucru, proporțiile sînt invers distribuite, efectivul însărcinat cu prelucrarea materialelor în produse finite fiind de trei ori mai mare decît cel care lucrează în activitatea de producere a respectivelor materiale.

Dezvoltarea industriilor de prelucrare, în special cele de recondiționare a produselor, duce în consecință la înlocuirea energiei cu forța de muncă. Se impune, deci, existența unei forțe de muncă cu grad ridicat de calificare și a multor unități de recondiționare relativ mici, distribuite pe toată suprafața unei țări. Cheltuielile presupuse de recondiționare variază în funcție de complexitatea tehnică și de dimensiunile bunurilor în cauză. Costul recondiționării unui motor diesel de tractor poate reprezenta 60% din cheltuielile pentru fabricarea unui motor nou. Costul mediu de renovare a unui imobil de locuințe reprezintă circa 42% din costul unei clădiri noi.

Fără îndoială că un produs poate fi utilizat mult peste durata pentru care a fost conceput. Uneori această posibilitate este limitată de însăși perfecționarea producției. Procesul continuu de inovare tehnică în industria prelucrătoare este aproape exclusiv subordonat creșterii productivității la banda de asamblare ; în același timp, însă, înnoirile pot fi în detrimentul duratei de utilizare a produsului respectiv.

Cea mai mare parte a tehnologiilor de producție nu permit prelucrarea, în condiții economice, decît a materialelor noi, nereciclate ; de asemenea, ele permit asamblarea dar nu și desfacerea în părțile componente a produselor. Aceasta nu înseamnă că nu ne putem aștepta la apariția de noi tehnologii de recondiționare, la apariția de produse care să faciliteze lucrările de reparații, pentru a substitui piesele detașate folosite în prezent, la apariția de noi metode de reciclare.

SISTEME DE PRODUCȚIE

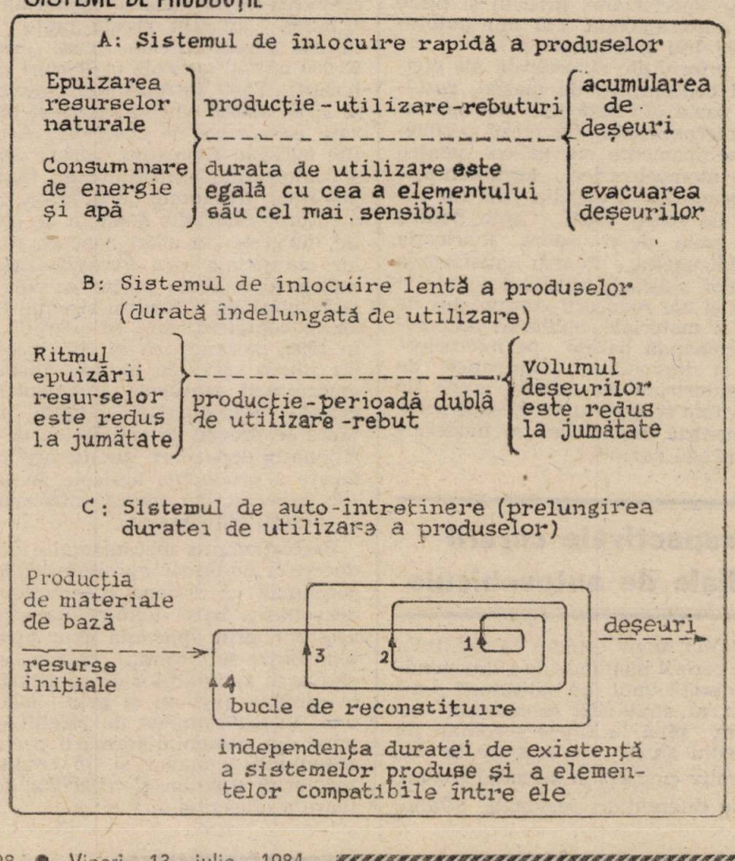

Contrapartida — o formă dinamică de schimb

ÎN ANALIZE referitoare la extinderea schimburilor internaționale în contrapartidă experți occidentali subliniază dinamica și proporțiile deosebite ale acestei categorii de fluxuri comerciale, care reprezenta în 1982 peste 30 la sută din comerțul mondial total (vezi graficul), comparativ cu numai 2 la sută în 1976. În perspectivă, tendința relevată va continua, fiind posibil, potrivit unor estimări apreciate drept „prudente", ca în anul 1988 comerțul în contrapartidă să reprezinte 40 la sută din totalul schimburilor mondiale. Se consideră că acest fenomen este generat, în principal, de dificultățile unui număr mare de țări — agravate de creșterea datoriei externe sub efectul nivelului excesiv al dobînzilor — de a procura fonduri în valută convertibilă pentru plata importurilor, factor care se va menține și în viitor. Totodată se menționează că în ciuda obstacolelor inițiale, comerțul în contrapartidă a cîștigat teren, dovedindu-se o formă viabilă, acceptată în practică de tot mai multe firme occidentale.

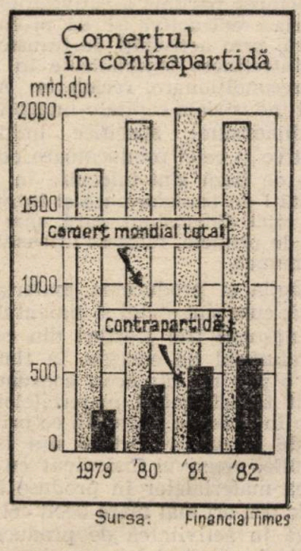

Sursa: Financial Times

Progresul tehnic și întreprinderile mici

DEȚINÎND un rol în creștere în aparatul industrial modern, întreprinderile mici și mijlocii reprezintă nu numai unități complementare marii industrii, ci devin, tot mai frecvent, producători specializați foarte adaptabili, cu posibilități ridicate de inovare tehnică. În condițiile unor disponibilități financiare relativ reduse, alinierea la exigențele progresului tehnico-științific constituie o problemă dificilă, însă nu insolubilă. Studii întreprinse în diferite țări atestă capacitatea de modernizare la nivelul cel mai ridicat. În Japonia de exemplu, potrivit surselor de specialitate, utilizarea maximă a avantajelor oferite de automatizare a devenit pentru întreprinderile mici și mijlocii o condiție esențială de eficiență, într-o măsură mai ridicată chiar decît în cazul unor întreprinderi mari. După aprecierile Departamentului japonez pentru întreprinderile mici, peste 45 la sută din firmele mici și mijlocii din Japonia (700 de mii în întreaga țară) sînt confruntate în mod cronic cu insuficiența forței de muncă avînd calificarea necesară; același fenomen afectează numai în proporție de 20 la sută întreprinderile mari. Ca urmare, pentru menținerea competitivității, întreprinderile mici și mijlocii apelează în proporții tot mai mari la mașini-unelte cu comandă program și la roboți industriali, în prezent circa 60 la sută din comenzile pentru asemenea mijloace tehnice de vîrf fiind lansate de întreprinderile din această categorie.

Cehoslovacia: realizări în construcția de mașini

REPREZENTÎND o ramură cheie a economiei cehoslovace, construcția de mașini deține ponderi de 30 la sută din producția industrială globală și 50 la sută din exportul total al țării. Sub aspect organizatoric, construcția de mașini este coordonată de trei ministere, respectiv cel al metalurgiei și construcțiilor de mașini grele, al construcțiilor de mașini generale și al industriei electrotehnice. În ansamblu, ramura are un nomenclator de circa 8 000 tipuri de produse, din care 40 la sută sînt destinate și pieței externe. Cea mai variată gamă de produse și participarea cea mai importantă la export revine întreprinderilor și uzinelor din domeniul construcției generale de mașini. Producția acestei subramuri, totalizînd 111 miliarde coroane în 1983, include o gamă largă de mașini-unelte și utilaje specializate, precum și peste 45 mii autocamioane, 170 mii autoturisme, 35 mii tractoare.

Între prioritățile structurale ale construcției cehoslovace de mașini, rezultate în parte din procesul de specializare internațională, figurează producția de echipamente energetice pentru centrale atomoelectrice, termocentrale și hidrocentrale, producția de autocamioane de mare tonaj, apte pentru condiții grele de transport, fabricația de mașini-unelte. Pentru satisfacerea exigențelor ridicării nivelului tehnic și calitativ și ale reducerii consumului de energie și materiale, aplicarea sistemelor de comandă bazate pe microelectronică și dezvoltarea fabricației de roboți industriali cu diferite grade de complexitate se înscriu ca direcții principale pentru dezvoltarea și modernizarea întregii ramuri.

Perspectivele cererii mondiale de autovehicule

POTRIVIT unui studiu al O.C.D.E., evoluția cererii mondiale de autovehicule, considerată unul din indicatorii semnificativi ai activității economice, va înregistra pînă la finele secolului un ritm mediu anual de creștere de 2% (comparativ cu 2,4% în deceniul trecut), cu unele diferențieri regionale. Studiul semnalează cîteva probleme importante caracteristice producției și comerțului internațional cu autovehicule, una dintre principalele concluzii referindu-se la creșterea pronunțată a concurenței între producători. Competiția pentru maximum de eficiență va genera probabil o extindere a procesului de specializare și cooperare pe plan național și internațional, ceea ce ar permite și atenuarea unora dintre contradicțiile cunoscute în domeniul comerțului cu aceste produse. În ceea ce privește problema reducerii numărului locurilor de muncă, deosebit de acută în ultimii ani, sursa citată apreciază că principalul factor îl constituie evoluția nefavorabilă a cererii și nu automatizarea sau robotizarea diferitelor faze ale procesului de producție. În condițiile unei cereri normale, se arată în studiu, pe ansamblul ramurilor implicate în construcția de autovehicule — incluzînd deci toate ramurile conexe — numărul locurilor de muncă ar putea fi stabilizat, cel puțin pe termen mediu.

U.R.S.S.: uniuni agroindustriale

ÎN PROCESUL de dezvoltare a complexului agroindustrial al U.R.S.S., orientările programatice adoptate de conducerea de partid și de stat se concretizează în măsuri de natură organizatorică și economică, între care constituirea și perfecționarea uniunilor agroindustriale se înscriu ca una dintre cele mai importante, urmărindu-se — așa cum subliniază revista sovietică **Voprosi ekonomiki** — îmbunătățirea mecanismului de conducere în profil teritorial și de ramură, înlăturarea divergenței intereselor departamentale, creșterea cointeresării materiale. În U.R.S.S. au fost create peste 3 100 uniuni agroindustriale care reunesc 52 000 unități agricole (colhozuri și sovhozuri), 7 500 întreprinderi industriale și circa 23 000 întreprinderi și organizații economice de deservire. Activitățile agricole reprezintă veriga centrală a complexului agroalimentar, însă scopul final presupune participarea activă a tuturor celorlalte domenii de producție integrate. În acest context, ramurile industriale care livrează mașini și utilaje agricole le revine sarcina calitativ nouă de a furniza sisteme tehnologice complete, care să permită, pînă în 1990, mecanizarea în ritm accelerat, iar într-o serie de cazuri încheierea mecanizării complexe a producției agricole. Schimbări structurale importante se prevăd în activitatea de achiziționare, depozitare, prelucrare și desfacere a producției agricole, în special sub aspectul dezvoltării infrastructurii și înnoirii tehnologice.

Perfecționarea mecanismului de conducere a uniunilor agroindustriale este concepută ca acțiune concomitentă cu dezvoltarea bazei tehnico-materiale a acestora, prin aplicarea unor forme de planificare interramuri, care să asigure corelarea activităților cu profiluri foarte diferite, precum și prin utilizarea unui întreg complex de pîrghii economice din domeniul formării prețurilor, sistemului financiar și de credit, metodelor de gestiune și criteriilor de evaluare a eficienței.

GLOSAR

Asigurarea creditelor de export [III]

REFERITOR la proporția în care asigurarea acoperă valoarea unui contract de comerț exterior este de subliniat ca, de obicei, există condiția ca importatorul să plătească un avans reprezentînd un procent de 15%—30% în cazul creditelor pe termen mijlociu și lung, astfel că în discuție rămîne restul rămas de plată.

In organizarea sistemelor de asigurare a creditelor de export s-a considerat că este indicat ca exportatorii să fie interesați în urmărirea încasării creditului acordat și de aceea trebuie să suporte o parte din risc. Procentul de acoperire prin asigurare este variabil, organismele specializate ținînd seama de elemente care denotă solvabilitatea importatorului și condițiile din țara respectivă, de termenele de livrare a exporturilor și de condițiile de durată a rambursării. În general acest procent se ridică în cazuri normale pînă la 85%—90% din suma urmînd a fi plătită. Întrucît creditele de export nu se acordă decît pentru proporție asigurată, pentru rest exportatorul este nevoit să se autofinanțeze ori să apeleze pe piață, la instituții financiare particulare, pentru obținerea finanțării care este mai oneroasă. Totuși, avînd în vedere importanța deosebită a unor operațiuni sau interesul în relațiile cu o anumită piață de desfacere, se întîlnesc și cazuri în care proporția de acoperire a asigurării creditelor de export să atingă 100%.

Durata pe care se acordă asigurarea este corelată cu aceea a creditelor de export. Prin Acordul privind condițiile creditelor de export încheiat de țările membre ale O.C.D.E. în 1976 și prelungit periodic de atunci, ultima dată în octombrie 1983, s-a prevăzut ca țările beneficiare de credite să fie împărțite în trei categorii pe baza produsului național brut pe locuitor, stabilindu-se ca durata creditelor și respectiv a asigurării acestora să se limiteze la 5 ani pentru țările relativ bogate, la 8,5 ani pentru cele mijlocii și la 10 ani pentru țările sărace. Pentru anumite exporturi ca avioane, vapoare, centrale nucleare există înțelegeri separate prevăzînd termene distincte.

În ce privește costul asigurării creditelor de export, acesta se compune din primele de asigurare și din o serie de comisioane, avînd o mărime care se modifică în raport cu evoluția condițiilor de pe piață. Pentru calculul primelor respective există în majoritatea țărilor un barem care prevede un procent ad valorem pentru o proporție de 60%-70% din suma asigurată peste care crește progresiv, la care se adaugă alte procente tot ad valorem pentru fiecare categorie de risc asigurată, precum și pentru depășirea anumitor termene considerate de bază.

Întrucît asigurarea condiționează finanțarea, prin polița de asigurare emisă de organismele specializate se stabilește și costul creditului care trebuie să se încadreze în limitele maxime prevăzute, pe fiecare categorie de țări, prin Acordul menționat care a fost încheiat de țările membre ale O.C.D.E.

Beneficiarul unei asigurări pentru credite de export are obligația să facă toate diligențele pentru derularea normală a contractului și respectiv a creditului, iar în cazul apariției unor dificultăți rezultînd din riscurile acoperite prin poliță este ținut să comunice în limita unor termene precise defecțiunile intervenite.

Daunele se plătesc la anumite intervale de la constatarea lor, de exemplu pentru insolvabilitatea partenerului imediat, dar pentru prelungirea scadențelor de plată între patru și șase luni de la introducerea cererii de transfer. Primirea daunelor este condiționată de faptul ca mărimea acestora să depășească o anumită proporție, de obicei 3%, din valoarea sumei asigurate.

Radu NEGREA

Avioane de ocazie

Dorin Dăbuleanu, Suceava — Firma americană Boeing a devenit într-adevăr cel mai mare furnizor mondial de „aerobuze" vest-europene de ocazie, în vreme ce Mc Donnell-Douglas oferă spre vînzare avioane Boeing, de asemenea de ocazie. Apariția unor mari firme occidentale constructoare de avioane ca cele menționate pe piața avioanelor de ocazie — în calitate de cumpărători ai unor aparate mai vechi (nu neapărat produse de ele) de la companii aeriene cărora le livrează aparate noi — reprezintă un mijloc folosit de acestea pentru stimularea vînzărilor în actuala conjunctură depresivă. Anul trecut firmele occidentale constructoare au primit comenzi pentru numai 120 de avioane, față de 440 în 1980 și 690 în 1978. Explicația scăderii comenzilor de avioane noi rezidă, în bună măsură, în reducerea traficului aerian de călători, care pînă în 1979 creștea cu 10-15% pe an; începînd din 1980 traficul nu mai sporește cu mai mult de 1% pe an. Pe de altă parte, reducerea prețului carburantului a făcut să redevină rentabile o serie de avioane mai vechi (ca de pildă trireactorul Boeing 727), mai mari consumatoare de carburant decît tipurile mai noi. Acest fapt acționează, de asemenea, în direcția reducerii cererii de avioane noi, mai economicoase. Totuși, o serie de mari companii aeriene, ca de pildă Lufthansa sau Singapore Airlines nu au renunțat la politica lor de reînnoire rapidă a parcului de avioane, pentru a dispune în permanență de aparate economicoase. Grație acestei politici, care a permis ca vîrsta medie a avioanelor de care dispune să nu depășească 6 ani (în vreme ce un reactor poate zbura și 20 de ani), Lufthansa, de exemplu, a reușit să-și reducă cu 40% consumul de carburant în ultimii zece ani.

Comerț cu produse agricole

Mihaela Ampoițan, Lugoj — Deși agricultura este principala ramură a economiei țărilor în curs de dezvoltare, aceste țări nu au poziție dominantă în comerțul internațional cu materii prime de origine agricolă și cu produse alimentare. Excepțiile sînt puține, ponderea respectivelor țări depășind 75% din oferta mondială de export numai la cafea, cacao, ceai, cauciuc, fructe tropicale și iută. Acestea sînt în general produsele în cazul cărora exportul absoarbe cea mai mare parte din recoltă.

În cazul unor produse alimentare de bază cum sînt cerealele, ponderea exportului este mult mai redusă, primul obiectiv urmărit de fiecare stat producător fiind autoaprovizionarea. Tot în scopul garantării aprovizionării pe termen lung cu asemenea produse de bază, o parte din comerțul internațional cu cereale (cel puțin 15-20%) se realizează direct pe baza unor acorduri interstatale, ieșite de sub incidența fluctuațiilor prețurilor pieței.

Program energetic

Helga Bordon, Mediaș — În Spania centralele nucleare contează în prezent cu 9% în totalul producției naționale de energie electrică. În ciuda frînării hotărîte de guvern, prin noul său program energetic, a creșterii puterii instalate în centralele nucleare la 7 500 MW, pentru primii ani ai deceniului viitor (față de 12 500 MW cît prevedea planul anterior, datînd din 1979), ponderea energiei de origine nucleară în totalul balanței naționale a energiei electrice va ajunge în 1992 la 29,5%. Noul program energetic spaniol conține însă o clauză de revizuire, în sensul că în cazul apariției unei perspective de creștere substanțială a cererii de energie, oricare din cele cinci proiecte de centrale nucleare la care s-a renunțat poate fi reactivat. O pondere sporită în balanța energiei electrice vor deține în 1992 și hidrocentralele (29% față de 25% în prezent), precum și centralele termoelectrice pe bază de cărbune (39,5%); în schimb, cele funcționînd pe bază de petrol și gaze vor mai conta cu numai 2%.

Automotor

Cezar Pop, Teiuș — După cum vedeți și în imaginea de mai jos, datorită avantajelor sale, clasicul automotor nu a fost abandonat, ci numai modernizat, pentru a fi folosit de către navetiști pe căile ferate suburbane. 20 de astfel de automotoare moderne circulă deja pe liniile suburbane din nord-estul Angliei. Acest automotor, denumit „Railbus", utilizează ultimele perfecționări aduse atît vagoanelor de călători, cît și autobuzelor Leyland și dispune de un motor Diesel de 200 CP, care dezvoltă o viteză de pînă la 120 km pe oră. O garnitură este formată din două vagoane (sau dintr-un multiplu de două). Fiecare vagon dispune de 94 locuri pe scaune. O garnitură poate conține pînă la 8 vagoane, cu care sînt transportați deci aproape 1 000 pasageri. Costul unei asemenea garnituri este mai redus decît cel al unui tren obișnuit.

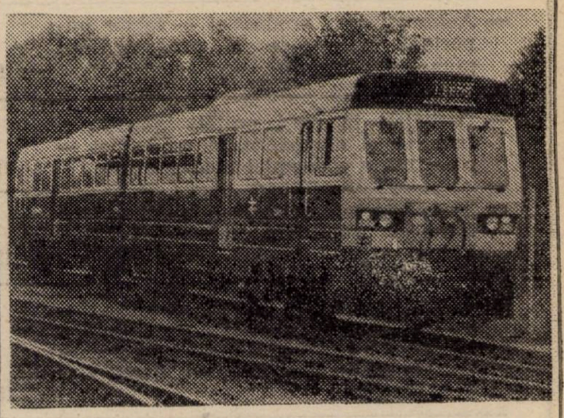

UNCTAD

Alina Boeriu, Drobeta-Turnu Severin — Membrii UNCTAD sînt statele membre ale ONU, ale instituțiilor specializate ale ONU sau ale Agenției Internaționale pentru Energia Atomică. În consecință numărul membrilor UNCTAD (167) este mai mare decît cel al membrilor ONU (157). Fiecare membru al UNCTAD dispune de un singur vot, potrivit principiului egalității statelor.

Forumul suprem al UNCTAD îl constituie conferința, care, de regulă, se întrunește la intervale de patru ani. Pînă în prezent au avut loc șase sesiuni ale conferinței.

Consiliul pentru comerț și dezvoltare (Consiliul UNCTAD), care este deschis participării tuturor membrilor UNCTAD, constituie organul director al organizației între sesiunile conferinței, îndeplinind și rolul de comitet pregătitor al acestor sesiuni. El se reunește de obicei de două ori pe an. În vederea examinării unor probleme deosebit de importante, consiliul se convoacă la nivel ministerial.

Consiliul are în subordinea sa șase comisii principale privind produsele de bază, articolele manufacturate, invizibilele și finanțarea legată de comerț, transporturile maritime și cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare, precum și un comitet special pentru preferințe, care examinează funcționarea sistemului generalizat de preferințe și modalitățile îmbunătățirii sale.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 28 din 13 iulie 1984

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

— Chimia românească — dinamism, eficiență **(Gheorghe Dinu)** 1

— Comerțul socialist — puternic angrenat în înfăptuirea politicii partidului de ridicare a nivelului de trai **(Constantin Iurea)** 4

— Mutații de anvergură în structura socială a țării **(Marin Voiculescu)** 7

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Automatizarea producției — factor important de creștere a productivității muncii **(M. Sîrbu)** 9

— Dezbateri în mari unități industriale. Înnoirea și diversificarea producției — o cerință a economiei moderne (II) 11

— Însămînțarea culturilor succesive pe întreaga suprafață prevăzută **(Ion Bianu)** 13

— Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. O cerință a eficienței: beneficii sporite în fiecare unitate economică **(Dumitru Rusu, Gabriel Becheru)** 15

— Cititorii au cuvîntul 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— „Funcția calității": un concept avansat, cu cerințe organizatorice specifice **(Dan Stoichițoiu)** 18

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Cercetarea științifică și reproducția socială contemporană (I) **(Alexandru Cătană, Doina Cătană)** 20

— Informația, parte a avuției naționale **(Mihai Drăgănescu)** 22

— Școli ● curente ● economiști. Confruntări de idei în problemele dezvoltării (II) **(Ion Cristescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dobînzile înalte — frînă a redresării economice și accelerator al crizei monetar-financiare **(Dorel Oprescu)** 26

— Tendințe-conjuncturi 23

— Din presa străină. Valorificarea superioară a materiilor prime — o prioritate mondială 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT: Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— The Romanian chemistry: dynamism, efficiency **(Gheorghe Dinu)** 1

— The socialist trade fully committed to the achievement of the policy of the party aimed to increasing the living standard **(Constantin Iurea)** 4

— Large-scale shiftings in the social structure of the country **(Marin Voiculescu)** 7

— Production automatization: main factor for the increase of the efficiency **(M. Sîrbu)** 9

— Debates organized in large industrial units. Innovation and diversification of the production: requirements of the modern economy (II) 11

— Second crops sowing: covering the whole planned area **(Ion Bianu)** 13

— Increased benefits in each economic units **(Dumitru Rusu, Gabriel Becheru)** 15

— „The quality function": an advanced concept of specific organizational requirements **(Dan Stoichițoiu)** 18

— The scientific research and the contemporary reproduction (I) **(Alexandru Cătană, Doina Cătană)** 20

— Informatics: an element of the national wealth **(Mihai Drăgănescu)** 22

— Schools ● trends ● economists. The development issue: some ideas debated (II) **(Ion Cristescu)** 24

— High interests: a brake against the economic recovery and a stimulus for the financial crisis **(Dorel Oprescu)** 26

— Excerpts from the foreign press. A world priority: raw materials turned into a high account 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Румынская химия — динамичность, эффективность **(Георге Дину)** 1

— Социалистическая торговля — активное участие в осуществлении политики партии по повышению жизненного уровня **(Константин Юурэа)** 4

— Крупные сдвиги в социальной структуре страны **(Марин Войкулеску)** 7

— Автоматизация — важный фактор роста производительности **(М. Сырбу)** 9

— Обсуждение на крупных промышленных предприятиях. Обновление и диверсифицирование производства — требование современной экономики (II) 11

— Посев вторичных культур на всей предусмотренной площади **(Ион Бяну)** 13

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Повышенная прибыль в каждой экономической единице **(Думитру Русу, Габриел Бекеру)** 15

— «Функция качества»: передовое понятие со специфическими организационными требованиями **(Дан Стойкицою)** 18

— Научные исследования и современное воспроизводство (I) **(Александру Катанэ, Дойна Катанэ)** 20

— Информация — часть национального богатства **(Михай Драгэнеску)** 22

— Школы — течения — экономисты. Борьба идей по проблемам развития (II) **(Ион Кристеску)** 26

— Высокий банковский процент — тормоз экономического оживления и ускоритель валютно-финансового кризиса **(Дорел Опреску)** 26

— Из иностранной прессы. Более эффективное использование сырья — первоочередность во всем мире 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă: P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

- CREMĂ PENTRU RAS
- DEODORANT
- LOȚIUNE DUPĂ RAS

Produsele cosmetice din gama CORDIAL obținute pe bază de extract de plante sînt destinate bărbaților.

Folosirea acestor produse conferă epidermei o acțiune tonică și revitalizantă, contribuind la menținerea echilibrului metabolic al pielii.

Producător: ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE COSMETICE „NIVEA" — BRAȘOV

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ BUCUREȘTI

PRODUCĂTOR:
Întreprinderea Mecanică Fină
București-România -str. Popa Lazăr 9—19
Telefon: 35.00.00; Telex: 11.583

Întreprinderea Mecanică Fină București execută în cadrul programului său de fabricație și următoarele familii de produse:
Aparate și instrumente de măsură și control dimensional — Aparate și mecanisme de orologerie industrială — Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice — Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor și temperaturilor — Scule, portscule, dispozitive și matrițe — Produse din carburi metalice sinterizate — Scule diamantate — Pile și raspele

APARAT CU BILE PENTRU VERIFICAT ALEZAJE 11—18 mm

0,002 mm

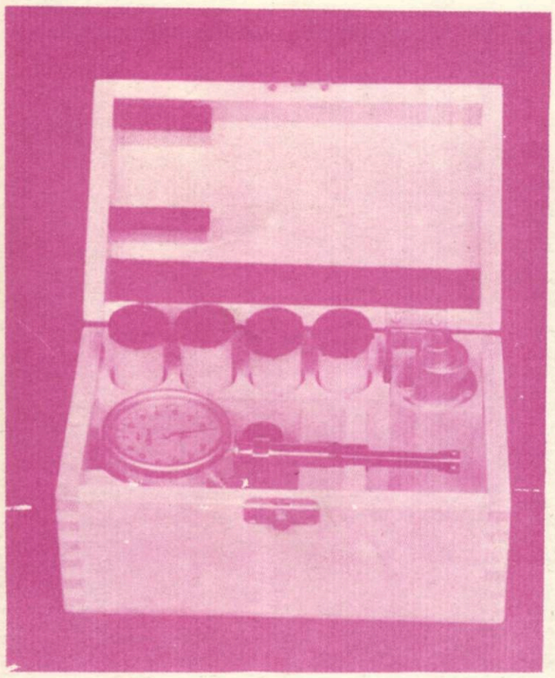

1984 JUL 30

CARACTERISTICI :

— Aparatul se utilizează la măsurarea prin comparație a alezajelor
— Este echipat cu un comparator cu scală bilaterală cu valoarea diviziunii de 0,002 mm și 4 capete de măsurare interschimbabile
— Fiecare cap de măsurare are 4 bile
— Aparatul se reglează cu calibre inel
— Ambalaj : din lemn.

APARAT DE MĂSURAT ALEZAJE CU CITIRE DIRECTĂ

0,002 mm

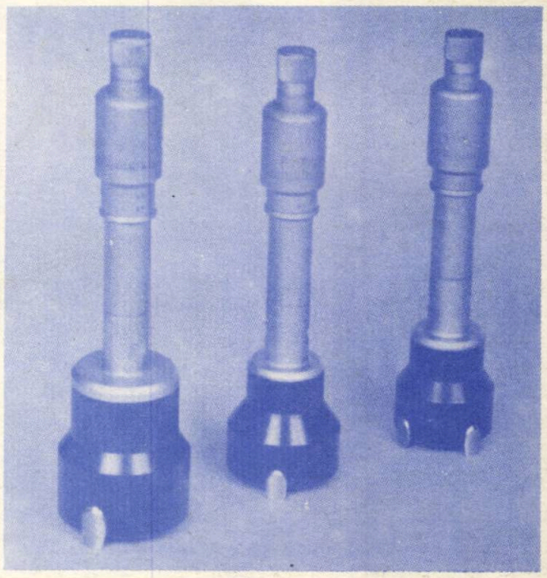

CARACTERISTICI :

— Interval de măsurare : 20...100 mm
— Aparatul este utilizat la măsurarea directă a alezajelor
— Reglarea se face cu calibru inel
— Suprafețele exterioare sînt cromate mat
— Diviziunile și cifrele permit o citire comodă
— Ambalaj : din lemn.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

EPOCA CEAUŞESCU – cea mai înfloritoare epocă din istoria României

19 ani de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU ÎN UNITĂŢI AGRICOLE DIN JUDEŢUL CONSTANŢA

Secretarul general al partidului, preşedintele republicii, a analizat, împreună cu lucrători din unităţi de stat şi cooperatiste, probleme legate de folosirea cu maximă eficienţă a fondului funciar, a bazei tehnice, de îndeplinirea programelor speciale din agricultură, organizarea şi stadiul lucrărilor din campania agricolă de vară

23 AUGUST
40
1944
1984

„Cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român va rămîne înscris cu litere de aur în istoria României"

NICOLAE CEAUȘESCU

CONGRESUL AL IX-LEA — MOMENT HOTĂRÎTOR ÎN ISTORIA CONTEMPORANĂ A PATRIEI

ÎN AMBIANȚA de intensă efervescență revoluționară și patriotică generată de aniversarea a 40 de ani de la mărețul act istoric de la 23 August și de întîmpinare a celui de-al XIII-lea Congres, marcăm solemn în aceste zile împlinirea a 19 ani de la Congresul al IX-lea al partidului, eveniment de hotărîtoare însemnătate pentru istoria contemporană a României.

Momentele aniversare prilejuiesc întotdeauna evaluarea evenimentelor respective din perspectiva timpului ce s-a scurs, perspectivă ce permite o mai bună cunoaștere a semnificației lor, a influenței pe care au exercitat-o asupra întregii dezvoltări ulterioare. Nu se va putea scrie nicicînd o istorie a României socialiste fără a sublinia semnificația cu totul deosebită a Congresului al IX-lea, rolul lui de piatră de hotar, de placă turnantă pe traiectoria înălțării patriei pe noi culmi de civilizație și progres. Rolul de primă mărime pe care acest congres îl îndeplinește în istoria contemporană este indisolubil legat de faptul că atunci a fost ales în fruntea partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminent conducător care a adus și aduce o contribuție inestimabilă la elaborarea și transpunerea în viață a politicii partidului și statului, politică ce s-a concretizat în înfăptuirile epocale ce au schimbat în mod radical harta țării.

Contribuții hotărîtoare la elaborarea și înfăptuirea unei strategii științifice de progres și civilizație

PRIN MARILE sale calități de om politic și de stat, animat de spirit revoluționar și de fierbinte patriotism, tovarășul Nicolae Ceaușescu a orientat politica țării spre folosirea cu măiestrie a condițiilor interne și externe favorabile, a desfășurat o activitate titanică pentru dinamizarea întregii vieți economico-sociale, pentru înscrierea civilizației românești pe orbita progresului, a elaborat și condus o intensă politică internațională care a impus România în desfășurarea celor mai importante evenimente ale istoriei lumii contemporane.

Avînd loc într-un moment în care țara tocmai începuse să-și consolideze tînăra orînduire socială, Congresul al IX-lea a adus o contribuție decisivă la elaborarea și înfăptuirea unei strategii științifice de dezvoltare economico-socială, la descătușarea și vitalizarea energiilor națiunii noastre socialiste, propulsînd capacitățile creatoare ale comuniștilor, ale maselor largi, insuflîndu-le încredere în triumful idealurilor socialiste și comuniste.

Congresul al IX-lea a adus un suflu nou, creator în gîndirea social-politică, în întreaga viață spirituală, cultural-științifică a poporului nostru. Importantele idei și teze formulate cu acel prilej, impregnate de clarviziune științifică, patriotism și

Editarea magistralei opere a președintelui Nicolae Ceaușescu în cele mai diferite limbi și în numeroase țări de pe toate continentele ilustrează deosebitul prestigiu internațional de care se bucură dincolo de hotarele țării inițiativele, demersurile, contribuțiile sale la eforturile vizînd soluționarea pașnică a marilor probleme ale contemporaneității

profund spirit revoluționar, elaborate pe baza indicațiilor, orientărilor și cu participarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, dezvoltate de-a lungul celor două decenii, au stat la baza întregii politici interne și internaționale a țării noastre. Contribuția de înaltă valoare teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea tezaurului de idei al socialismului științific, al teoriei și practicii revoluționare, tezaur care se amplifică neîncetat prin sintetizarea experienței tuturor partidelor comuniste și muncitorești și ale forțelor progresiste de pretutindeni, este azi recunoscută în întreaga lume. Niciodată de-a lungul milenarei sale dăinuiri România nu s-a bucurat de o apreciere mai înaltă și de un prestigiu mai mare și nici un conducător al său nu a fost atît de cunoscut pe toate meridianele și paralelele globului ca militantul neînfricat pentru pacea și progresul omenirii, pentru instaurarea unor relații echitabile de înțelegere, colaborare, cooperare și respect reciproc între state, care este președintele Nicolae Ceaușescu.

În aceste momente aniversare se cuvine să subliniem cu tărie că gîndirea social politică a președintelui țării a constituit izvorul profundelor prefaceri revoluționare care au făcut ca perioada de la Congresul al IX-lea să se înscrie drept cea mai fertilă din întreaga epocă a construcției socialiste. Dacă ne gîndim numai la aspectul orașelor și satelor țării din anul 1965, la capacitățile de producție de care dispuneam atunci și la nivelul de dotare tehnică al acestora, la nivelul folosirii forței de muncă și la nivelul de trai de atunci al poporului și comparăm cu înflorirea și modernizarea orașelor, cu înnoirea din temelii a așezărilor rurale ale căror condiții de civilizație se apropie tot mai mult de cele urbane, cu înnoirea și îmbogățirea potențialului economic al țării, ne dăm mai bine seama de amploarea dimensiunilor înfăptuirilor din această fertilă perioadă. Este greu de redat în cuvinte cît de mult s-a schimbat înfățișarea țării noastre în acești ani, cît de mari sînt realizările din domeniile construcției economice, ale vieții social politice și culturale. Sînt prefaceri revoluționare la care a participat cu elan, competență și dăruire întregul popor strîns unit în jurul partidului, al conducerii sale.

În cele ce urmează vom încerca să subliniem în mod deosebit unele dintre principalele idei novatoare prin care Congresul al IX-lea a imprimat o orientare științifică, servind interesele și aspirațiile poporului, orientare transpusă în viață cu fermitate și consecvență de întreaga politică economică internă și externă a României.

Ținînd seama de condițiile concrete din țara noastră și evaluînd cu perspicacitate raportul de forțe de pe plan mondial, evoluția fenomenelor și tendințelor din economia mondială, a fost elaborată o concepție unitară privind modernizarea și dezvoltarea în ritmuri înalte a forțelor de producție, dezvoltarea echilibrată, armonioasă a întregii economii, înflorirea științei și culturii, dezvoltarea învățămîntului concomitent cu preocuparea pentru îmbunătățirea calității vieții tuturor cetățenilor țării. Strategia creșterii forței industriale a țării, urmărind alinierea la exigențele progresului tehnico-științific contemporan, strategia dezvoltării și modernizării agriculturii au fost de natură să imprime o evoluție continuu ascendentă a economiei naționale în ansamblul ei, în pofida influențelor nefavorabile exercitate de factorii conjuncturali, externi.

Ilustrativă pentru performanțele dezvoltării economico-sociale din perioada cunoscută azi drept „Epoca Nicolae Ceaușescu", cea mai rodnică și mai bogată în împliniri din întreaga noastră istorie, este dinamica principalilor indicatori sintetici. Raportat la anul 1950, în anul 1965 industria a cunoscut o creștere de 6,5 ori, iar în 1983 de 36 de ori. La rîndul său, producția agricolă a crescut, de asemenea, substanțial : față de același an, 1950, de 1,9 ori în 1965 și de 3,7 ori în 1983.

Sporirea continuă și în ritm înalt a venitului național — în condițiile aplicării unei politici judicioase de repartizare rațională a mijloacelor necesare dezvoltării economico-sociale a țării și a fondurilor pentru sporirea veniturilor și consumului populației — a permis ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, a întregului popor. Venitul național pe locuitor a crescut de la cca 2 150 lei în anul 1950, la peste 29 000 lei în 1983, ceea ce semnifică o reducere substanțială a decalajului ce ne desparte de țările dezvoltate.

Viziune novatoare asupra perfecționării sistemului de conducere și planificare

UN ROL HOTĂRÎTOR în obținerea tuturor succeselor cu care țara noastră se mîndrește azi a avut ideea novatoare formulată la Congresul al IX-lea referitoare la necesitatea perfecționării continue a sistemului de conducere, organizare și planificare a activității economico-sociale. Militînd cu fermitate împotriva imobilismului, rutinei și anchilozării în forme organizatorice și în stilul de muncă, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat în profunzime contradicțiile inerente ce apar în cursul dezvoltării și a imprimat un spirit realist de cunoaștere profundă a noilor realități și de adaptare a întregii activități la cerințele vieții. Măsurile de perfecționare a conducerii, organizării și planificării activității, adoptate în ultimele două decenii, au constituit eforturi constructive de adaptare a organizării aparatului economic la cerințele diferitelor etape de dezvoltare parcurse, la cerințele decurgînd din imperativele legităților economice și la restricțiile derivate din influențele crizei economice mondiale, la exigențele competitivității și ale progresului.

Consecințe din cele mai favorabile pentru înflorirea economico-socială a întregii țări a avut una din primele măsuri de perfecționare și anume reforma administrativ-teritorială. Noua împărțire administrativă și politica consecventă de repartizare echitabilă a obiectivelor de dezvoltare a forțelor de producție în toate zonele țării a atras în circuitul economic resursele naturale și potențialul productiv al tuturor localităților, a creat întregii populații condiții echitabile de acces la civilizația industrială. Un mare număr de județe ce erau rămase în urmă din punct de vedere al dezvoltării economice au fost dotate cu puternice obiective industriale, au beneficiat de investiții social-culturale imense care le-au permis ca paralel cu dezvoltarea forței productive să înalțe așezări urbane moderne, cu condiții civilizate de confort și activitate culturală. Cine vizitează azi fostele tîrgușoare „în care nu se petrecea nimic", presărate în toate colțurile țării, rămîne uimit de aspectul de citadele urbane și industriale moderne, de faptul că s-a declanșat o adevărată întrecere între localități în privința utilizării unor elemente arhitectonice specifice care să le dea personalitate.

Ideea de perfecționare continuă a conducerii, organizării și planificării economico-sociale s-a concretizat de-a lungul celor două decenii într-o suită neîntreruptă de măsuri menite să asigure o conducere fundamentată științific a întregii vieți economico-sociale, o organizare modernă a aparatului economic și o planificare adecvată condițiilor în permanentă schimbare ale vieții economice a lumii. Modificările succesive ale sistemului de conducere, organizare și planificare economică au urmărit adîncirea democrației economice, crearea unui mecanism economic apt să răspundă principiilor autoconducerii muncitorești, să stimuleze participarea maselor muncitoare la conducerea și organizarea activității economico-financiare a unităților.

Concepția partidului nostru cu privire la perfecționarea conducerii societății socialiste este întemeiată pe principiul teoretic și practic fundamental, magistral și succint formulat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Socialismul îl construim cu oamenii și pentru oameni, și ei sînt deci cei ce hotărăsc asupra felului cum trebuie să arate socialismul pe care îl realizăm".** Democrația socialistă este rodul unui proces îndelungat, a cărei semnificație este constituită de guvernarea societății de către poporul însuși, liber și stăpîn pe destinele sale. Democrația socialistă are determinări calitative ce exprimă esența noii orînduiri, ea acționează în plan politic, în plan economic cît și în plan social. În anii ce s-au scurs de la Congresul al IX-lea s-a manifestat, în mod pregnant, caracterul original novator al gîndirii președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, funcția de inovație socială exercitată de partid ca forță conducătoare a societății. Roadele acestei activități creatoare s-au întrupat în realizarea unui sistem unitar, armonios, coerent articulat, al democrației socialiste care îmbină elementele statale cu cele obștești, democrația reprezentativă cu cea directă, conducerea unitară la nivel societal cu formele autoconducerii muncitorești a oamenilor muncii — la toate nivelurile și în toate domeniile economico-sociale. Chintesența democrației în concepția partidului nostru este, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu „participarea directă, democratică, a poporului la conducerea societății".** Iar forma cea mai directă de participare a maselor la conducere o constituie autoconducerea muncitorească. În procesul perfecționării continue a conducerii, organizării și planificării s-a constituit un larg cadru instituțional-organizatoric denumit sistemul democrației mun-

D646

LAGOS MUSZAKI INFORMACIOS KÖZPONTJA ROMÁNIA 1985

PROBLEME ALE ACTIVITĂȚII

CONSILIILOR POPULARE

ȘEDINȚA PLENARĂ A COMITETULUI PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE

În ziua de 3 iulie s-au desfășurat la București lucrările ședinței plenare a Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, care a dezbătut următoarele probleme :

1. Realizarea planului și a angajamentelor suplimentare la producția-marfă industrială și export, în investiții și construcții de locuințe, înfăptuirea sarcinilor în domeniul agriculturii și autoaprovizionării ; măsuri pentru realizarea integrală și depășirea sarcinilor de plan pe semestrul II 1984 ;

2. Raportul privind activitatea de rezolvare a propunerilor, sesizărilor, reclamațiilor și cererilor oamenilor muncii, pe semestrul I 1984.

La ședință a luat parte tov. Ludovic Fazekaș, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., viceprim-ministru al guvernului.

Primul punct de la ordinea de zi a fost prezentat de către tov. Teodor Coman, președintele Comitetului pntru Problemele Consiliilor Populare.

La dezbateri au luat cuvîntul următorii tovarăși : **Gheorghe Oiță, prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al C.P.J. Olt ; Ion Siminiceanu, prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al C.P.J. Suceava, Constantin Crișan, primarul municipiului Cluj-Napoca, Margareta Krauss, primarul orașului Codlea, județul Brașov ; Ion Vîlsan, prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al C.P.J. Prahova ; Ioan Geană, prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al C.P.J. Caraș Severin ; Mircea Pavelescu, primarul comunei Leordeni, județul Argeș ; Emeric Pataki, prim-vicepreședinte al Comitetului executiv al C.P.J. Harghita ; Veronica Podovei-Ioan, primarul comunei Leordă, județul oBtoșani ; Dumitru Gheorghișan, prim-vicepreședintele Comitetului executiv al C.P.J. Dîmbovița.**

Plenara a analizat în spiritul unei înalte responsabilități și exigențe, modul cum consiliile populare și C.P.C.P. acționează pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin în realizarea sarcinilor de partid și a legilor statului, și a apreciat că a crescut contribuția acestora la obținerea unor rezultate bune în toate domeniile de activitate, la dezvoltarea economico-socială și înflorirea localităților țării.

Beneficiind de prețioasele orientări și indicații date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, consiliile populare s-au ocupat mai eficient de îndrumarea și coordonarea întregii activități de industrie mică, luînd măsuri pentru dezvoltarea și diversificarea producției și a prestărilor de servicii, creșterea bazei proprii de materii prime, utilizarea în mai mare măsură a materialelor din resurse naturale locale, precum și a celor recuperabile și refolosibile, a pieselor și subansamblelor.

În industria mică, planul pe semestrul I a.c. a fost îndeplinit la o serie de indicatori. Totodată, au fost obținute rezultate bune în realizarea producției fizice, la agregate minerale, de carieră și balastieră, piese turnate din fontă, articole din cauciuc și mase plastice, prefabricate din beton, uși-ferestre, materiale de zidărie, unelte pentru agricultură și grădinărit.

În activitatea de investiții-construcții de locuințe, consiliile populare județene și al municipiului București, pe baza sarcinilor și orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu, a reglementărilor și a măsurilor politice și tehnico-organizatorice adoptate, îndeosebi a celor privind perfecționarea activității de construcții-montaj și retribuire în acord global a personalului muncitor prin preluarea lucrărilor în antrepriză, au acționat mai hotărît pentru concentrarea forțelor și mijloacelor existente, în vederea asigurării dării în folosință la termen a obiectivelor de investiții planificate, cu prioritate a construcțiilor de locuințe, pentru reducerea continuă a consumurilor de materiale și energie, creșterea productivității muncii, a calității și eficienței întregii activități.

În semestrul I a.c., pe ansamblul consiliilor populare, a fost realizat un volum mare de investiții. La construcțiile de locuințe, planul a fost îndeplinit în proporție de 102,7 la sută la investiții și 104,8 la sută la construcții-montaj. Au fost date în folosință 44.355 apartamente, cu 3.251 mai multe decît sarcina planificată, precum și un număr de 136 de obiective cu 143 capacități, îndeosebi în domeniile surselor noi de energie, gospodărie comunală și social-culturale.

În activitatea de sistematizare a teritoriului și localităților, consiliile populare au acționat cu mai multă fermitate în semestrul I 1984 pentru îmbunătățirea schițelor de sistematizare ale comunelor și pentru reducerea perimetrelor construibile ale acestora. Ca rezultat al îmbunătățirii schițelor de sistematizare s-au creat posibilități de reducere a suprafețelor cuprinse în perimetrele construibile cu 12—18 la sută față de situația existentă la sfîrșitul anului 1982.

Analizînd în spirit critic și autocritic unele neajunsuri ce s-au constatat în activitatea consiliilor populare și a Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, în primul semestru al acestui an, plenara a stabilit măsuri de lichidare a neajunsurilor și de îmbunătățire a muncii.

Supliment la nr. 29 1984 Revista ECONOMICA

Consiliile populare au obligația să-și exercite cu mai multă fermitate competențele ce le revin de coordonare în profil teritorial a întregii activități de industrie mică, să sprijine mai mult unitățile în realizarea sarcinilor de plan, în folosirea capacităților de producție, creșterea productivității muncii, dezvoltarea și verificarea mai eficientă a bazei materiale, în nominalizarea și contractarea întregului volum de producție planificat. Ele au datoria să creeze toate condițiile pentru a îndeplini sarcina dată de conducerea superioară de a realiza în anul 1985, un volum de producție marfă industrială și de prestări de servicii neindustriale în industria mică de cel puțin 4 000 de lei pe locuitor.

De asemenea, s-a cerut consiliilor populare să manifeste o mai mare exigență în avizarea și autorizarea noilor capacități de producție și de prestări de servicii, pentru a se elimina paralelismele nejustificate din punct de vedere economic între activitățile unităților de stat și cooperatiste, investiții.

Este necesar să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru organizarea mai bună a fabricației în toate întreprinderile și la fiecare loc de muncă, pentru a se asigura condițiile realizării și depășirii angajamentului asumat la Plenara C.P.C.P. din 30 ianuarie 1984, urmărindu-se, cu toată atenția, înfăptuirea integrală a programelor proprii de dezvoltare a producției și serviciilor.

Pentru îndeplinirea și depășirea planului de livrări la fondul pieței și sporirea participării consiliilor populare la producția bunurilor de larg consum, este necesar să se îmbunătățească conlucrarea cu organizațiile comerciale și să se aplice în toate unitățile măsuri urgente tehnico-organizatorice, care să asigure reprofilarea capacităților existente pe realizarea mărfurilor solicitate pe piață.

Se impune să se acorde o mai mare atenție problemelor de export și să se acționeze pentru asigurarea tuturor condițiilor tehnico-materiale și organizatorice, necesare pentru recuperarea unor nerealizări a sarcinilor de plan, în care scop să se introducă în fabricație produse care se solicită pe piața externă, să se specializeze și să se încadreze cu cei mai buni muncitori, noi unități care să realizeze producție de export.

Pentru valorificarea ofertelor și acoperirea cu contracte a întregului plan de export pe anul 1984, să se îmbunătățească conlucrarea cu întreprinderile de comerț exterior. Totodată, este necesar să se îmbunătățească calitatea mărfurilor și să se asimileze în fabricație noi articole mărunte, din lemn și metal, solicitate de piața externă, să se intensifice colaborarea cu întreprinderile republicane în vederea sporirii producției de repere, subansamble, confecții și construcții metalice.

Volumul prestărilor de servicii realizate de consiliile populare și unitățile cooperatiste — în afară de activitățile de transport local și gospodărie comunală — trebuie să ajungă, anual, în fiecare județ, la cel puțin 1 000 lei pe locuitor, sarcină care trebuie să mobilizeze eforturile tuturor consiliilor populare.

Înfăptuirea prevederilor Programului de instalații pentru producerea biogazului în gospodăriile populației, este o altă sarcină care trebuie să preocupe toate consiliile populare. În acest scop, este necesar să se acorde cea mai mare atenție realizării programelor de construire în fiecare comună a instalațiilor individuale, să se înlăture cauzele care provoacă defecțiuni, iar pentru stimularea folosirii acestora de către gospodăriile populației, să se popularizeze și generalizeze experiențele bune obținute pînă în prezent și să se fabrice în industria mică instalații ieftine și cu randamente ridicate, care să intereseze pe cetățeni.

Pentru ca întreaga activitate a unităților consiliilor populare să se desfășoare cu eficiență economică, să se acționeze cu hotărîre pentru aplicarea neabătută a principiilor noului mecanism economico-financiar, reducerea costurilor de producție și a consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie, pentru rentabilizarea tuturor produselor și serviciilor, lichidarea stocurilor supranormative de produse finite și de materiale.

În activitatea de investiții și construcții de locuințe, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, trebuie să adopte de urgență măsuri de recuperare a unor nerealizări, încă în lunile iulie și august a.c., asigurîndu-se îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan pe întregul an. Pentru aceasta, este necesar să se analizeze în toate județele în care s-au înregistrat restanțe, stadiul de execuție al fiecărui obiectiv, cauzele nerealizării, stabilindu-se măsuri concrete de recuperare, în perioada imediat următoare, atît la investiții cît și la structura de construcții-montaj.

În vederea unei mai bune pregătiri a planului de investiții pe anul 1985, trebuie să se urmărească îndeaproape și cu fermitate elaborarea la timp a documentațiilor, eliberarea amplasamentelor și atacarea, încă din acest an, a unui front de lucru la locuințe cît mai corespunzător.

De asemenea, trebuie să se acorde atenție sporită aplicării Hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. privind sporirea suprafețelor și confortului noilor apartamente. În acest scop, noile proiecte pentru construcțiile de locuințe, social-culturale și tehnico-edilitare să conțină soluții constructive, funcționale și economice cît mai eficiente, care să asigure, în continuare, reducerea consumurilor de materiale, combustibili și energie, a manoperei, în condițiile creșterii gradului de industrializare în execuția lucrărilor, a calității și plasticii arhitecturale a construcțiilor.

În vederea prezentării la aprobare a schițelor de sistematizare, consiliile populare județene și al municipiului București vor trebui să se preocupe mai mult de fundamentarea dezvoltării economico-sociale a fiecărei comune, definitivarea programelor pentru dezvoltarea agriculturii și zootehniei, industriei mici, prestărilor de servicii, construirii de locuințe, astfel încît să se asigure condiții pentru stabilitatea populației la sate și creșterea potențialului productiv, pe baza folosirii tuturor resurselor existente. Totodată, va trebui să se acționeze pentru scoaterea în afara perimetrelor construibile a terenurilor arabile, ocupate cu vii, livezi, precum și a tuturor terenurilor neconstruibile, care nu sînt justificate pentru nevoile de dezvoltare al localităților.

În toate județele s-au elaborat programe de acțiuni pentru întocmirea planurilor și registrelor cadastrale la toate localitățile din țară. Toate consiliile populare au obligația să aplice cu strictețe măsurile ce se impun pentru ca potrivit indicațiilor, lucrările de cadastru funciar, să se încheie în anul 1985.

În agricultură, cea mai importantă sarcină a consiliilor populare este realizarea la timp și în cele mai bune condiții a tuturor lucrărilor agricole. Este necesar ca în toate zonele țării, în toate unitățile, să fie intensificat secerișul pentru strîngerea recoltei de cereale păioase în cel mai scurt timp și fără pierderi.

De asemenea, consiliile populare trebuie să asigure înregistrarea corectă și depozitarea cu grijă în locurile de recepție a întregii producții obținute, precum și semănatul culturilor succesive pe toate suprafețele prevăzute.

Întrucît s-au constatat unele rămîneri în urmă la întreținerea culturilor, se impune mobilizarea întregii populații a satelor la realizarea prașilelor necesare, acordîndu-se atenție respectării densității plantelor.

În același timp, este necesar să existe mai multă preocupare pentru culesul legumelor și fructelor, sortarea și livrarea acestora cu operativitate la unitățile de desfacere, piețe și fabricile de conserve.

Consiliile populare trebuie să acționeze mai ferm pentru înfăptuirea prevederilor Programului național de dezvoltare a zootehniei și creșterea producției animaliere, întrucît pe primele 5 luni nu s-a realizat — în toate județele — planul la efectivele de bovine și la producțiile animaliere.

Toate consiliile populare au sarcina de a organiza și desfășura noi acțiuni temeinice de contractare cu gospodăriile populației, a produselor agricole vegetale și ani-

maliere, de a urmări îndeaproape existența bazei materiale, respectarea graficelor de livrare a produselor stabilite de comun acord cu producătorii, explicînd cetățenilor ce dețin sub orice formă teren agricol, că respectarea planului de cultură și creșterea animalelor, precum și a planului de contractări și achiziții, constituie obligații prevăzute de lege, datorie cetățenească, care trebuie onorată integral.

În încheierea lucrărilor, a luat cuvîntul tovarășul Ludovic Fazekaș, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., viceprim-ministru al guvernului.

Plenara a aprobat în unanimitate documentele dezbătute.

Într-o atmosferă de profundă angajare patriotică, participanții la plenară au adoptat o telegramă adresată tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, în care se spune :

„Este un mare privilegiu pentru națiunea noastră ca, în această epocă plină de importante și complexe probleme, în fruntea partidului și statului să vă aflați dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, ctitorul României socialiste și comuniste, al celei mai fertile perioade în istoria patriei noastre dragi.

Proeminenta dumneavoastră personalitate reprezintă în conștiința noastră, a întregului activ al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și al organelor locale ale puterii și administrației de stat întruchiparea ideală a celor mai alese virtuți ale întregului popor. Exemplul dumneavoastră de muncă și viață constituie pentru noi toți, ca și pentru întregul popor, o pildă de urmat, făclia care dinamizează și mobilizează într-un singur șuvoi toate energiile și capacitățile creatoare ale României socialiste. Plenara comitetului nostru, exprimînd dorința unanimă a tuturor celor ce muncesc în sistemul consiliilor populare, susține cu căldură și însuflețire realegerea Dumneavoastră în funcția supremă de secretar general, avînd ferma convingere că aceasta reprezintă o opțiune politică fundamentală a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, voința lor neclintită de a avea în fruntea partidului și a țării pe cel mai iubit fiu al națiunii noastre, care dă României socialiste o neasemuită demnitate și un înalt prestigiu internațional.

În perioada care urmează vom pune un accent deosebit pe mobilizarea, cu eficiență sporită, a întregului potențial uman și material în vederea dezvoltării industriei mici și prestărilor de servicii către populație, valorificării superioare a resurselor locale, creșterii calității și competitivității mărfurilor pentru export, economisirii energiei și combustibililor, recuperării și refolosirii, în mai mare măsură, a unor materii prime și materiale.

O atenție deosebită va fi acordată înfăptuirii Programului de sistematizare a teritoriului și localităților, realizării investițiilor și construcțiilor de locuințe, creșterii gradului de dotare edilitar-gospodărească a tuturor localităților țării.

Eforturile consiliilor populare vor fi concentrate, în continuare, pe înfăptuirea cu răspundere sporită a sarcinilor ce le revin în domeniul agriculturii și obținerea încă din acest an a unor producții record, pentru traducerea în viață a importantelor prevederi ale Programului unic, în vederea satisfacerii cerințelor autoaprovizionării și a celorlalte nevoi ale economiei naționale.

Comitetul nostru, consiliile populare se angajează solemn în fața partidului, a dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe secretar general Nicolae Ceaușescu, ca, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, să nu precupețim nici un efort pentru realizarea ritmică și integrală a sarcinilor ce le revin, întîmpinînd, astfel, cu rezultate tot mai bune, marile momente sărbătorești din viața patriei și partidului — cea de-a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român".

HOTĂRÎRI ALE BIROULUI EXECUTIV AL COMITETULUI PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE

În ședințele sale din lunile mai și iunie a.c., Biroul executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, analizînd modul cum se realizează sarcinile de partid și cum se aplică legile statului în diferite domenii de activitate ale consiliilor populare, a adoptat, în legătură cu problemele dezbătute, următoarele hotărîri :

I. Cu privire la îmbunătățirea activității unor unități prestatoare de servicii către populație, predate în gospodărire și gestiune unor persoane fizice, pe bază de contract.

1. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, care nu au identificat și predat pînă în prezent, unități în gospodărirea și gestiunea unor persoane fizice, vor analiza, pînă la 31 iulie a.c., situația economico-financiară a tuturor activităților și vor dispune ca unitățile nerentabile sau cu rentabilitate scăzută, care se încadrează în prevederile Decretului nr. 101/1980, să fie predate în gospodărirea și gestiunea unor persoane fizice, potrivit prevederilor legii.

2. Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Iași va acționa în continuare, pentru ca pînă la 31 iulie a.c., să fie predate în gospodărirea și gestiunea unor persoane fizice, unitățile identificate.

3. Comitetele executive ale consiliilor populare județene care au unități prestatoare de servicii date în gospodărirea și gestiunea pe bază de contract, precum și consiliile oamenilor muncii din aceste unități, vor analiza, semestrial, activitatea desfășurată în aceste unități, în conformitate cu prevederile legii. Ele vor acționa pentru :

— asigurarea rentabilității tuturor unităților, concomitent cu ridicarea nivelului calitativ al serviciilor prestate, buna gospodărire a unităților, întărirea ordinii și disciplinei și satisfacerea în cele mai bune condiții a solicitărilor populației ;

— identificarea și predarea în gospodărire și gestiune a unităților prestatoare de servicii pentru populație, nerentabile sau cu rentabilitate redusă și care îndeplinesc condițiile din dispozițiile legale ;

— reanalizarea volumului încasărilor și beneficiilor înscrise în actele adiționale la contracte pe anul 1984 și corectarea lor, în cazul că se constată că au fost subevaluate, astfel încît să se asigure creșterea corespunzătoare față de realizările anului 1983 ;

— intrarea imediată în legalitate pentru activitățile predate în gospodărire și gestiune, pe bază de contract și care nu sînt cuprinse în nomenclatorul de activități, anexă la Decretul nr. 101/1980.

4. Întreprinderile din subordinea consiliilor populare, vor analiza, pînă la 31 iulie a.c. activitatea unităților prestatoare nerentabile și vor stabili măsuri pentru fiecare caz în parte.

5. Șefii administrațiilor financiare, împreună cu contabilii șefi din întreprinderile subordonate consiliilor populare care au unități predate în gospodărire și gestiune pe bază de contract, vor verifica, cel puțin odată pe trimestru, modul în care se respectă obligațiile contractuale cu privire la nivelul prețurilor și tarifelor pentru lucrările executate și serviciile prestate, ținerea evidenței, constituirea garanțiilor în numerar și suplimentară, plata la termen către întreprindere și la buget a sumelor prevăzute în contract și în actele adiționale încheiate anual, nivelul veniturilor individuale și alte aspecte legate de disciplina contractuală.

II. Cu privire la aplicarea de către consiliile populare a sarcinilor ce le revin din Programul unic și decretele nr. 69 și 70/1984.

În vederea lichidării rămînerilor în urmă în realizarea sarcinilor privind contractarea și preluarea de la gospodăriile populației la fondul de stat a cantităților de produse

agroalimentare prevăzute în planul pe acest an, organele locale ale puterii și administrației de stat vor lua următoarele măsuri :

— urmărirea permanentă a existenței bazei materiale a contractelor încheiate și livrării produselor la fondul de stat, potrivit graficelor stabilite de comun acord cu producătorii ;

— organizarea mai bună a acțiunii de popularizare, cunoașterii și aplicării legislației privind înregistrarea, circulația, vînzarea și tăierea animalelor ;

— intensificarea acțiunilor privind organizarea creșterii scroafelor și producerea de purcei, inclusiv în gospodăriile populației, în vederea asigurării necesarului de purcei pentru contractare, în toate județele ;

— urmărirea cu mai multă răspundere a activității personalului sanitar-veterinar, pentru ca acesta să execute corect și în perioada optimă toate acțiunile de depistare, vaccinare și tratamente profilactice, continuînd, totodată, munca de lămurire a tuturor crescătorilor de animale, asupra obligației pe care o au de a anunța imediat orice simptom de boală, în vederea păstrării intacte a efectivelor și a potențialului de producție al acestora ;

— urgentarea executării lucrărilor de cadastru funciar în toate localitățile, antrenînd în acest scop un număr mai mare de specialiști din unitățile agricole de stat și cooperatiste și de la alte unități din subordinea consiliilor populare ; să se verifice, în cursul acestui an, datele din registrele agricole, astfel încît să se asigure — pînă la încheierea introducerii cadastrului funciar — actualizarea suprafețelor pe deținători și categorii de folosință ;

— asigurarea prin unitățile de industrie mică a tuturor uneltelor specifice lucrărilor agricole din gospodăriile populației ;

— consiliile populare, cu participarea tuturor cadrelor cu munci de răspundere de la organizațiile și unitățile care au atribuții în înfăptuirea Programului unic, să analizeze sistematic modul cum se înfăptuiesc sarcinile stabilite în fiecare unitate administrativ-teritorială, să stabilească măsuri corespunzătoare pentru ca în toate comunele, să se realizeze integral sarcinile privind creșterea producției și a participării gospodăriilor populației la constituirea fondului de autoaprovizionare și a fondului de stat de produse agroalimentare pentru acest an, urmărind, concomitent, pregătirea condițiilor pentru realizarea prevederilor de plan sporite pentru anii următori.

III. Cu privire la îmbunătățirea activității de protecție a muncii în unitățile consiliilor populare

Constatîndu-se că, în unitățile consiliilor populare, deși s-au luat măsuri de prevenire, în anul 1983 s-au produs totuși accidente de muncă, s-au stabilit următoarele :

— instruirea cu regularitate a responsabililor cu activitatea de protecție a muncii din aparatul consiliilor populare împreună cu Ministerul Muncii ;

— comitetele executive ale consiliilor populare județene vor dispune stabilirea sarcinilor concrete de urmărire a activității de protecție a muncii de către organele colective de conducere — cu sprijinul organizațiilor sindicale — în toate unitățile subordonate ;

— comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor analiza trimestrial, prin aparatul propriu, situația protecției muncii în unitățile subordonate, luînd măsurile ce se impun (în unitățile de gospodărire comunală, locativă și industrie unică în trimestrul II, în cele de construcții în trimestrul III ; în unitățile de drumuri, transport și celelalte în trimestrul IV). Concluziile acestor analize vor fi prezentate în birourile executive ale consiliilor oamenilor muncii din unitățile analizate, pentru a se stabili măsuri de îmbunătățire a muncii :

— comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, în subordinea cărora există unități cu foc continuu sau care au instalații cu grad ridicat de pericol în exploatare, vor revizui starea acestora, pentru prevenirea unor accidente cu consecințe grave :

— comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor analiza, îmbunătăți și organiza sistemul informațional, astfel ca accidentele să fie comunicate în cel mai scurt timp, urmărind ca un membru al biroului permanent să se deplaseze imediat la locul accidentului să constate cauzele care l-au produs și să ia măsuri severe contra celor care s-au dovedit vinovați.

Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare în colaborare cu organizațiile sindicale va organiza, periodic, schimburi de experiență pe linie de protecție a muncii la unitățile cu rezultate bune ; totodată, se vor organiza în unitățile proprii, locuri de muncă, puncte de lucru, ateliere și secții model. Fiecare subunitate, va organiza un panou cuprinzînd aspecte de protecția muncii, prin care să se aducă la cunoștința personalului muncitor accidentele, cauzele care le-au generat, diferite aspecte juridice legate de aceste accidente și să se popularizeze unele inițiative bune etc. ;

— la toate nivelurile de decizie va fi analizată, competența și capacitatea responsabililor cu activitatea de protecție a muncii, precum și modul cum aceștia își aduc contribuția la îmbunătățirea activității de protecția muncii (acolo unde este cazul se va dispune schimbarea celor necorespunzătoare) ;

— eșalonat, în perioada octombrie, noiembrie, decembrie a.c. vor fi organizate, la toate nivelurile, cursuri de pregătire și instruire a lucrătorilor din activitatea de protecție a muncii. Rezultatul examinării de la finele cursului, va fi unul din elementele de apreciere a activității profesionale anuale ;

— se va stabili, pentru fiecare unitate, o zi pe săptămînă pentru instructajul periodic. Cu această ocazie, personalul muncitor de la fiecare punct de lucru va fi informat despre aspectele negative constatate în săptămîna precedentă ; se vor dezbate accidentele înregistrate în unități, urmînd ca în săptămîna următoare să fie remediate toate neregulile din zona de activitate a formației de muncitori în care s-a produs accidentul.

IV. Cu privire la normativele grupate de personal pentru colectarea și transportul reziduurilor menajere : întreținerea curățeniei pe căile publice ; amenajarea și întreținerea spațiilor verzi.

Biroul executiv al Comitetului pentru Problemele Consiliilor populare, avînd în vedere avizul Ministerului Muncii și al Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România a aprobat următoarele normative de personal, grupate pe activități.

— „Normativ grupat de personal pentru activitatea de colectare și transport a reziduurilor menajere" ;

— „Normativ grupat de personal pentru întreținerea curățeniei pe căile publice de către unități ale consiliilor populare".

— „Normativ grupat de personal pentru activitatea de spații verzi".

Normativele aprobate potrivit art. 1 se vor aplica experimental pe timp de 12 luni, începînd cu data de 15 iunie 1984.

În vederea definitivării normativelor, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor transmite la Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, observații și propuneri, pînă cel tîrziu la expirarea perioadei de experimentare.

Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor lua măsuri pentru aplicarea corespunzătoare a normativelor, asigurarea condițiilor tehnice și organizatorice avute în vedere la elaborarea acestora precum și pentru difuzarea lor la unitățile din subordine interesate

V. Cu privire la raționalizarea și simplificarea formularelor utilizate în activitățile coordonate de Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare

În conformitate cu indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele

Republicii Socialiste România la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, din luna mai a.c., în legătură cu raționalizarea, unificarea și reducerea formularelor utilizate de unități, Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare i-a revenit sarcina de a asigura conform Programului de măsuri aprobat de Comisia Guvernamentală, definitivarea sistemului informațional și de evidență pentru activitățile coordonate.

În acest scop, au fost identificate și analizate un număr de 285 formulare, care se utilizează în cele 8 domenii de activitate coordonate de Comitet, din care 146 (50,1%), au fost eliminate prin comasarea celor cu conținut asemănător de informații. De asemenea, un număr de 24 formulare au fost raționalizate prin eliminarea unor informații inutile, sistematizarea logică și casetarea informațiilor, asigurîndu-se astfel, reducerea volumului muncii de evidență și a consumului de hîrtie.

Prin formularele prezentate pentru aprobare s-au asigurat informațiile necesare pentru desfășurarea în condițiile prevăzute de lege, a activităților desfășurate la nivelul consiliilor populare și unităților subordonate acestora.

Aprobînd cele 147 formulare propuse pentru activitățile coordonate de Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, Biroul executiv al C.P.C.P. a stabilit :

— implementarea și generalizarea formularelor tipizate aprobate, comune în activitățile coordonate de Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare ;

— analiza, în continuare, a formularelor comune în vederea perfecționării sistemului informațional din domeniile de activitate coordonate, pentru a asigura simplificarea continuă a evidențelor, reducerea numărului de formulare, a volumului muncii de evidență și a consumului de hîrtie ;

— examinarea posibilităților de extindere a prelucrării automate a datelor pentru operațiuni ce necesită un volum de muncă mare și elaborarea formularelor simplificate corespunzătoare.

FONDUL LOCATIV DE STAT O IMPORTANTĂ AVUȚIE NAȚIONALA, CARE TREBUIE GOSPODĂRITĂ CU MULTĂ RĂSPUNDERE

Preocupările permanente ale conducerii partidului și statului nostru pentru ridicarea nivelului de trai ai celor ce muncesc își găsesc expresia și în eforturile mari, financiare și materiale făcute pentru construirea anuală a zeci de mii de apartamente, care să asigure condiții tot mai bune de locuit.

În acest sens, semnificativ este faptul că în prezent, fondul locativ cu destinația de locuință este de 2 353 mii apartamente, din care peste 1 900 mii apartamente au fost date în funcțiune în perioada 1966—1983, ceea ce reflectă politica consecventă a Partidului Comunist Român de îmbunătățire continuă a condițiilor de locuit ale oamenilor muncii. Din acest fond locativ, în administrarea unităților specializate din subordinea consiliilor populare, se află 1 786 mii apartamente, din care 1 748 mii în mediul urban și 38 mii în mediul rural, cu o valoare de inventar de 123,8 miliarde lei.

Pe număr de camere, cele 1 786 mii apartamente se grupează astfel : 279 mii cu una cameră, 957 mii cu 2 camere, 443 mii cu 3 camere, 97 mii cu 4 camere și 10 mii cu mai mult de 4 camere însumînd 1832 mii titulari de contracte. În medie, pe titular de contract de închiriere, revine 30,8 mp suprafață locuibilă. Din cele 1786 mii apartamente, 85% sînt construite din fondurile statului, din care marea majoritate au o vechime de 1—20 ani.

Anual, pentru administrarea și întreținerea locuințelor din fondul de stat, cheltuielile reprezintă în medie, 76—79% din venituri. Din aceste cheltuieli, cca 47% reprezintă amortizarea clădirilor ca fonduri fixe, iar 42—44% cheltuieli de întreținere și reparații.

Diferența pînă la total cheltuieli (8—10%) o reprezintă cheltuielile generale ale întreprinderii.

Față de cheltuieli, anual, beneficiile reprezintă în medie o rentabilitate de 25—26%.

Activitatea de administrare, întreținere și reparare a fondului locativ se realizează în cadrul unităților județene de gospodărie comunală și locativă prin subunități cum sînt exploatările, secțiile sau sectoarele de gospodărie comunală și locativă, șantiere, centre, ICRAL-uri, ori numai de ICRAL-uri (în municipiul București).

Ca urmare a măsurilor luate pentru aducerea la îndeplinire a indicațiilor conducerii superioare cu privire la mai buna gospodărire a locuințelor, în ultimii ani s-a înregistrat o îmbunătățire, în ansamblu, a activității de administrare, întreținere și reparare a fondului locativ de stat.

Astfel, planul de venituri din chirii locuințe a fost realizat și depășit an de an, realizare care a fost însă influențată și de recalcularea chiriilor corespunzătoare majorării veniturilor oamenilor muncii. Planul lucrărilor de întreținere și reparații curente, la locuințele fond de stat, pe total județe în primii 2 ani ai actualului cincinal în proporție de 106,8% în 1983 în proporție de 115,6%, iar pe trim. I a.c. în proporție de 117,4%. Din volumul lotal al prestărilor în construcții, reparațiile la fondul locativ de stat reprezintă 28,3%, restul fiind prestări la populație și terți.

La nivel numai de ICRAL-uri (8 în municipiul București și 5 județe) volumul lucrărilor de întreținere și reparații curente față de plan a fost realizat în proporție de 113,5% pe 1983 (în Capitală 108,2% și în județe 124,7%), iar pe primul trimestru al a.c. 106,5% (în Capitală 101,4% și în județe 115,3%).

Ca pondere din volumul total al prestărilor în construcții, la nivel de ICRAL-uri reparațiile la locuințe fond de stat reprezintă 37,7%. (ICRAL-urile din municipiul București 36,0% — cele din județe 41,3%.)

De asemenea, s-a îmbunătățit controlul periodic al stării tehnice a clădirilor, în vederea stabilirii necesarului de reparații și modul de organizare a execuției lucrărilor.

Întreprinderile sînt preocupate de găsirea de noi tehnologii în executarea lucrărilor, de utilizarea finisajelor durabile la refacerea fațadelor, de confecționarea și reconditionarea unor piese necesare la întreținerea instalațiilor etc.

Asigurarea stării normale de folosință a locuințelor, respectarea de către toți cetățenii și de unitățile socialiste a dispozițiilor cu privire la folosirea, buna administrare și gospodărire a fondului locativ constituie un obiectiv față de care există o preocupare sporită atît a comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare, cît și a unităților care administrează fondul locativ de stat. Numai în anul 1983, eforturile întreprinse în spiritul aplicării prevederilor Legii nr. 10/1982, au avut ca rezultat o mai mare mobilizare a cetățenilor și unităților socialiste la acțiunile edilitar-gospodărești, între care s-au regăsit și cele de efectuare a reparațiilor și lucrărilor de întreținere a clădirilor și dotărilor acestora.

O cauză principală a unor deficiențe de natura celor semnalate, (neînchirierea ori închirierea cu întîrziere a unor apartamente, neîncasarea de chirii, închirierea unor locuințe cu suprafață excedentară, greșeli ori întîrzieri în calcularea și recalcularea chiriilor), o constituie insuficienta cunoaștere și aplicare a prevederilor legale de către toți factorii care concură la atribuirea și închirierea locuințelor din fondul locativ de stat și anume : unitățile socialiste, comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare și unitățile care administrează fondul locativ de stat.

Organele de conducere colectivă ale unor unități socialiste, insuficient sprijinite și îndrumate de consiliile populare, întocmesc diferite tabele cu ordinea de prioritate, în tot cursul anului, pe baza unor date insuficiente ori altele decît cele din formularul tipizat, discută și aprobă atribuirea de locuințe ori de cîte ori le primesc, ceea ce conduce la stabilirea cu întîrziere a beneficiarului locuinței sau la ivirea unor nemulțumiri în urma acestor atribuiri. Asemenea aspecte le sînt cunoscute și unităților care administrează locuințele din fondul de stat, care, în unele situații,

cînd beneficiarul locuinței este stabilit cu întîrziere, solicită acestuia în mod ilegal plata chiriei și pe lunile cît apartamentul a stat neînchiriat, după înregistrarea sa ca mijloc fix.

Asemenea deficiențe s-ar reduce în mod substanțial dacă și comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare și-ar exercita mai bine atribuțiile și obligațiile legale de a asigura închirierea locuințelor din fondul locativ de stat cu respectarea prevederilor legale, de a lua măsuri ca aceste locuințe să fie închiriate numai personalului muncitor propus de colectivele de muncă în care își desfășoară activitatea, precum și de a-și îndeplini sarcina legală ca la 1 octombrie al fiecărui an să stabilească, pe baza cererilor și comunicărilor de la unitățile socialiste din localitate, necesarul de locuințe din fondul locativ de stat pentru anul următor.

Unele din aceste atribuții, inclusiv sarcina de a informa, semestrial, cetățenii, asupra modului în care se asigură buna gospodărire a fondului locativ și închirierea spațiului locativ cu respectarea strictă a prevederilor legale, au fost date în competența comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare, prin modificările și completările aduse în 1980 Legii nr. 5/1973.

Cu toate acestea, atît înainte cît și după noile reglementări, au fost constatate situații în care comitetele și birourile executive ale consiliilor populare dispun direct atribuirea de locuințe unor persoane, altele decît pensionari sau cele ale căror locuințe se demolează, în unele cazuri atribuirea făcîndu-se și pentru suprafețe excedentare.

Unitățile care administrează și închiriază fondul locativ nu-și îndeplinesc în suficientă măsură atribuțiile de a verifica legalitatea atribuirii cu chirie a locuinței și de a proceda la încheierea contractului de închiriere numai după ce constată că sînt îndeplinite condițiile legale.

Cu ocazia controalelor efectuate s-au constat diferite cazuri de nerespectare a prevederilor legale la atribuirea spațiul locativ. Astfel au fost situații cînd s-au încheiat contracte de închiriere cu familii cărora li s-a atribuit un spațiu excedentar, în comparație cu numărul membrilor lor și norma locativă legală. De asemenea, s-au încheiat contracte cu persoane care nu s-au achitat, în prealabil de sarcina predării locuinței vechi și a achitării obligațiilor ce le revenau față de deținerea acesteia.

Căile de lichidare a acestor neajunsuri au fost larg dezbătute în cadrul unui schimb de experiență pe țară organizat în luna mai la C.P.C.P. cu reprezentanții unităților specializate din toate județele și din municipiul București.

O parte din aceste deficiențe ar putea fi evitate dacă s-ar respecta cu strictețe metodologia cerută de formularele tipizate pe economie pentru activitatea de administrare și evidență a fondului locativ de stat. Proiectele de raționalizare a sistemului de evidență, aprobat de Comisia guvernamentală, au fost difuzate în 1977 subcomisiilor județene, dar nici pînă în prezent nu au fost tipărite și difuzate tuturor factorilor interesați, deși asupra acestui aspect s-a atras atenția în nenumărate ocazii, inclusiv în acțiunile de îndrumare și control efectuate în județe.

Suprafața locuibilă medie pe titular de contract de 30,8 m.p. dacă se raportează la o familie cu un număr mediu de 3,5 persoane ar conduce la concluzia că nevoile de locuit sînt satisfăcute. Cum însă cca. 54% din apartamentele din fondul de stat sînt apartamente cu 2 camere, iar 43,5% (132.117) din cereri sînt depuse de familii cu 2 sau mai mulți copii, rezultă că satisfacerea nevoilor de locuit constituie încă o problemă, care poate fi diminuată și prin închirierea locuințelor cu evitarea deținerii de suprafețe excedentare. În acest scop, va trebui să existe o mai mare preocupare pentru identificarea celor care nu comunică modificările intervenite în familie și a celor care dețin suprafețe excedentare, camere separate, luîndu-se măsurile legale.

Pe de altă parte, față de cele de mai sus, se poate aprecia ca o deficiență greu de acceptat existența la data de 31 ian. a.c., pe total județe și municipiul București, a 9 742 apartamente neînchiriate. Din acestea, erau neînchiriate de 4—12 luni 2 686 și de peste 1 an 2 410 apt. Cele mai multe s-au înregistrat la județele : Argeș (708 ap.), Covasna (358 ap.), Dîmbovița (250 ap.). Harghita (505 ap.), Hunedoara (1 024 ap.), Maramureș (1 166 ap.), Teleorman (670 ap.) și municipiul București. (1 023 ap.)

Din calculele efectuate se estimează, ca urmare a neîncherierii unui număr mare de apartamente, că nu s-au încasat chirii în sumă de 8,5 milioane lei.

În unele cazuri, apartamentele neocupate au suferit degradări și descompletări, așa cum s-a constatat în județele Hunedoara (în orașele Lupeni, Vulcan, Călan, Orăștie, municipiul Hunedoara) și Maramureș (municipiul Baia Mare).

În plus, încasarea chiriilor nu se face întotdeauna la termen, înregistrîndu-se restanțe care creează imobilizări de fonduri.

Din controlul efectuat de Ministerul Finanțelor, la 31 ian. 1984, pe total județe și municipiul București, debitele restante de peste 30 zile, la chirii locuințe, se ridicau la 40,8 milioane lei. Restanțe mai mari s-au înregistrat la județele : Galați, Cluj, Hunedoara, Iași între 3—2,5 milioane lei ; Timiș, Bacău, Caraș-Severin, Bistrița-Năsăud, Maramureș, Neamț, Prahova, Sibiu, Olt, Botoșani, Teleorman etc. între 2—1 milioane lei : municipiul București 3,3 milioane lei ; celelalte județe au restanțe de 123 mii lei (Buzău) și 997 mii lei (Dolj).

Recalcularea chiriilor se face cu întîrziere, acest aspect fiind și consecința faptului că unitățile de administrare a fondului locativ nu organizează în mod sistematic acțiuni de verificare și descoperire a modificărilor intervenite față de prevederile contractelor de închiriere, lăsînd totul pe seama obligației legale a chiriașilor de a comunica modificările intervenite.

De asemenea, debitele din chirii provin și din sumele urmărite de la persoanele care au ocupat abuziv unele apartamente, situații care sînt o consecință a faptului că se întîrzie nominalizarea și prezentarea beneficiarilor apartamentelor respective, care stau mai mult timp neocupate, iar pe de altă parte se acționează greoi pentru emiterea și executarea deciziilor de evacuare administrativă.

Aceste cazuri, ca și durata de timp cît unele apartamente stau nerepartizate sau neocupate, constituie, totodată, cauza unor litigii între unitățile care le administrează și cetățeni sau asociații de locatari și în legătură cu suportarea tarifelor de gospodărie comunală, îndeosebi pentru suportarea costurilor încălzirii apartamentelor respective.

Un loc important în activitatea de gospodărie locativă ocupă repararea fondului locativ de stat. Așa cum s-a arătat, pe total județe și municipiul București, precum și la nivel de ICRAL-uri, atît în anul 1983, cît și pe trim. I 1984, volumul lucrărilor de întreținere și reparații curente a fost realizat și depășit. Sînt însă județe care nu realizează planul la reparații (județele Suceava și Tulcea în anul 1983 și trim. I 1984, Botoșani, Buzău și Satu Mare în anul 1983, Dîmbovița, Harghita și Sălaj pe trim. I 1984).

De asemenea, nu se realizează planul de cîțiva ani (deci nici pe 1983 și trim. I 1984) la volumul planificat pentru reparații capitale locuințe fond de stat. În 1983, cînd realizările au fost de 93,2%, numai 18 județe și-au realizat și depășit planul, iar în trim. I 1984, realizările sînt de numai 84,4%. Din cele 22 județe care și-au planificat astfel de lucrări în această perioadă, numai 12 s-au achitat de sarcini.

Fundamentarea planului de reparații nu se face în toate cazurile cu luarea strictă în considerare a stării tehnice și de uzură a clădirilor. Se execută reparații de mai multe ori în același an la același imobil, cu consecințe nefavorabile asupra productivității muncii și a cheltuielilor (în 1983, s-a practicat această metodă la 19 imobile în județul Bihor, 7 în județul Mehedinți).

Necunoașterea necesităților reale de reparații a dus, în unele cazuri, la executarea de lucrări neînscrise în plan, rămînînd neefectuate lucrări nominalizate în listele din planurile anuale. Așa, de exemplu, în municipiul Drobeta-Turnu Severin, din 206 clădiri la care s-au executat reparații în 1982, numai 28 erau cuprinse în plan, situație care se repetă și în anul 1983 ; în orașul Orșova, din 94 clădiri la care s-a executat reparații în 1983 numai 20 erau din cele

nominalizate prin plan, unele din acestea fiind înscrise în mod repetat în planurile de reparații, fără ca lucrările să fie executate. Aceasta dovedește că pentru acoperirea fondurilor destinate reparațiilor uneori se angajează formal un număr de clădiri, iar în fapt se execută lucrări la cu totul alte imobile. În astfel de condiții nu mai poate fi vorba de o fundamentare a planului de reparații. Este cunoscut că pentru lucrările prevăzute, anual, (din fondurile destinate reparațiilor la locuințele proprietate de stat) se lasă un procent de cca. 20% nenominalizat, modificările în listele anuale aprobate constituind numai cazuri determinate de condiții cu totul deosebite și aceasta cu aprobarea factorilor de resort.

Aceste aspecte sînt și consecința unei insuficiente colaborări între comitetele și birourile executive ale consiiilor populare, unitățile de administrare a fondului locativ și asociațiile locatarilor, la stabilirea necesarului de lucrări de reparații și întreținerea pe baza cunoașterii reale a stării tehnice și de uzură a clădirilor de locuit.

Documentațiile tehnico-economice se întocmesc în unele cazuri după începerea lucrărilor, contrar dispozițiilor în vigoare (județele Bihor și Mehedinți). În alte cazuri nu conțin categoriile și volumele de lucrări necesare sau nu se respectă cele prevăzute în devize. În majoritatea județelor și în municipiul București, nu se respectă durata de execuție stabilită la programarea lucrărilor, se prelungesc sau se întrerup pe perioade mari, uneori, pentru a fi începute altele și de aici consecințe economice nefavorabile, nemulțumiri ale cetățenilor, risipă de materiale și altele.

Calitatea lucrărilor de întreținere și reparații este în multe cazuri necorespunzătoare, nu se controlează pe parcursul execuției, recepția lucrărilor nu se face în mod temeinic. Anumite lucrări necesită refaceri la intervale relativ reduse la aceleași elemente ale construcției. Astfel, în municipiile Alba Iulia, Constanța, Hunedoara, Brașov, Drobeta-Turnu Severin a fost necesar să se refacă unele lucrări la hidroizolațiile de la terase și la instalațiile de la subsolurile clădirilor.

Intervențiile pentru eliminarea defecțiunilor apărute, îndeosebi la instalații, se fac greoi, cu toate că pentru aceasta s-au constituit echipe (dispecerate) și pentru perioadele din afara orelor de program normal.

Nu s-a dovedit încă suficientă preocupare pentru eliminarea micilor defecțiuni apărute la învelitori, jgheaburi, burlane, subsoluri, în sensul ca acestea să fie rezolvate operativ pentru a se evita degradarea elementelor clădirii, deci a cheltuielilor neeconomicoase.

În unele cazuri, lucrările de reparații capitale, pe lîngă faptul că volumul planificat anual nu se realizează de toate întreprinderile — așa cum s-a menționat — acestea sînt uneori prelungite pe o perioadă de 2 și chiar 3 ani. Sub aspectul eficienței economice acest sistem nu poate duce decît la costuri nejustificate.

Este cunoscut, de asemenea, că la o serie de blocuri aflate în administrarea directă a unităților socialiste nu li se efectuează la timp remedierile necesare de către constructor. Chiriașii acestora depun reclamații la consiliul popular, deși răspunderea revine conducerilor unităților socialiste.

În scopul prevenirii unor astfel de situații este necesar ca în atenția întreprinderilor să stea efectuarea remedierilor la toate blocurile scadente, care nu au recepție finală. La 31 martie 1984 mai existau, pe total județe și municipiul București, 3 481 blocuri cu 155.658 apartamente fără recepție finală, deși perioada de garanție este expirată. Din acestea, 275 blocuri cu 17.314 ap. erau restante și la 1 ianuarie 1980. Potrivit Dispoziției Consiliului de Miniștri nr. 429/VI din martie 1984, această acțiune trebuie încheiată pînă la sfîrșitul lunii septembrie 1984.

O problemă cu care se confruntă unitățile și cetățenii încă de la începutul anului 1980 este cea a condensului. De la această dată și pînă la 31 martie 1984, din apartamentele aflate în administrarea unităților de specialitate din subordinea consiliilor populare au fost afectate de condent 97.857 apartamente. Pînă la aceeași dată potrivit comunicărilor întreprinderilor au fost remediate 97.614 apartamente, adică 79,3% și au rămas de remediat 20.216 apartamente programate pentru remediat în trimestrele II, III și IV a.c.

Au rămas pentru 1985, 5.599 apartamente la județele: Bistrița-Năsăud, (2 285), Harghita (254), Iași (2 000) și municipiul București (1 406). Situații mai grave înregistrează la județele: Bistrița-Năsăud — din 4.186 apartamente afectate s-au remediat numai 1 471 (35,1%), Iași — din 5 431 apartamente sînt de remediat 3 267 (din acestea 3 000 au fost înregistrate în trim. I 1984.

Sînt blocuri la care, după remediere, îndeosebi acolo unde s-au folosit tencuieli pe bază de modilit, condensul a reapărut (pe total țară și municipiul București, din total apartamente remediate cele care au recidivat reprezintă cca 1,5—2%). Este de fapt consecința nerespectării tehnologiei grave care ar fi necesitat placarea perenților și nu tencuirea cu modilit.

Pentru îmbunătățirea activității de administrare și întreținere a fondului locativ de stat este necesar să se acționeze ferm pentru:

— organizarea sistematică de acțiuni pentru cunoașterea temeinică a tuturor actelor normative care reglementează domeniul de activitate, verificarea periodică a însușirii și aplicării prevederilor legale;

— urmărirea și asigurarea îndeplinirii, fără nici o excepție, a condițiilor legale de încheiere a contractelor de închiriere;

— luarea măsurilor necesare de asigurare a condițiilor normale de folosință pentru apartamentele degradate ca urmare a neocupării lor mai mult timp, precum și pentru urgentarea executării lucrărilor de modernizare din plan, la blocurile cu confort redus, neocupate;

— închirierea apartamentelor imediat după punerea lor în funcțiune sau după disponibilizarea lor.

— organizarea verificării contractelor de închiriere în vederea identificării cu operativitate a situațiilor care conduc la modificarea chiriei, solicitarea de adeverințe de venit și recalcularea chiriilor;

— analizarea în perioada care ne stă în fată în acest an, pînă la începerea timpului friguros, a stadiului lucrărilor din listele cu clădirile prinse în plan și luarea măsurilor necesare în vederea respectării programării execuției reparațiilor;

— urgentarea fundamentării planului de reparații pentru anul 1985, pe baza constatărilor privind starea tehnică și de uzură a clădirilor cu antrenarea în mai mare măsură în această acțiune și a asociațiilor de locatari pentru a culege și pe această cale toate informațiile care pot contribui la cunoașterea reală a necesarului de reparații, a priorității acestora și pentru a atrage pe toți cetățenii la o mai bună îngrijire și gospodărire a locuințelor;

— promovarea la tot personalul întreprinderii care activează în acest domeniu, a spiritului de înaltă responsabilitate în gospodărirea acestei avuții naționale, de gîndire și tratare preventivă în ce privește întreținerea și repararea locuințelor;

— permanentizarea responsabililor de imobile pentru a se asigura o mai bună cunoaștere a stării tehnice a clădirilor și o mai bună colaborare cu asociațiile locatarilor; Verificarea periodică a stării de îngrijire a apartamentelor și a părților comune pe bază de program;

— intensificarea controlului în timpul execuției lucrărilor de reparații în ce privește respectarea duratei de execuție și a calității reparațiilor, a economisirii și gospodăririi materialelor;

— evitarea cu desăvîrșire a preluării construcțiilor noi de locuințe cu defecțiuni de calitate a lucrărilor, îndeosebi a teraselor, subsolurilor și instalațiilor;

— reinventarierea, prin verificarea fiecărui apartament care figurează în evidența întreprinderilor, că este afectat de condens. Alături de ceilalți factori de răspundere, operațiunea trebuie efectuată obligatoriu cu participarea proiectantului clădirii, pentru a se putea stabili corect cauzele cît și soluția ce se va adopta;

— înlăturarea — pe baza celor constatate — a tuturor cauzelor care duc la umezirea pereților, altele decît cele determinate de insuficiența stratului termoizolator, cum ar fi : infiltrații din afară (prin rosturile de îmbinare a panourilor mari sau prin rosturile dintre tîmplăria exterioară și pereții blocului, prin terasele blocurilor la apartamentele de la ultimul nivel etc.), exploatarea necorespunzătoare de către locatari, neasigurarea temperaturii conform normativelor în vigoare ș.a.

— îmbunătățirea organizării și specializării formațiilor de lucru, a supravegherii și îndrumării de specialitate ce trebuie asigurate pe parcursul executării lucrărilor de remediere a condensului ;

— desemnarea pe fiecare grup sau întreprindere de gospodărie comunală și locativă, respectiv ICRAL, a unui specialist care să urmărească, să dea asistență tehnică necesară și să raporteze la C.P.C.P. stadiul realizării remedierilor ;

— îndrumarea locatarilor asupra unor măsuri ce se pot lua de către fiecare cum ar fi : etanșeizarea rosturilor de închidere dintre cercevea și toc, verificarea și punerea la punct a feroneriei de închidere a ferestrelor și ușilor dinspre balcoane, echiparea ferestrelor cu al treilea rînd de geamuri etc. Pentru o parte din aceste operațiuni întreprinderile să organizeze serviciile respective, să execute, experimental, cîteva apartamente și să popularizeze pe localități serviciile ce se pot pune la dispoziția locatarilor, contra cost.

Pe baza reinventarierii, a cunoașterii reale a apartamentelor afectate de condens și care necesită o îmbunătățire a protecției termice a pereților exteriori, să se revizuiască programul executării lucrărilor, astfel ca prin mobilizarea tuturor forțelor acțiunea de remediere a condensului la apartamente să se încheie la sfîrșitul trimestrului IV a.c.

Inventarierea blocurilor la care expiră ciclul de reparații capitale, pe perioada 1986—1990, astfel ca în funcție și de starea tehnică și de uzură a elemenelor clădirii, la fundamenarea planului de reparații pe această perioadă să se poată stabili necesarul principalelor sortimente și cantități de materiale și forță de muncă. În același mod trebuie să se procedeze și la unele părți sau elemente ale clădirii cum sînt : hidroizolațiile la terase, subsolurile, instalațiile etc. care — așa cum s-a mai menționat — au durate de serviciu normate.

În afară de serviciile ce revin unităților specializate, gospodărirea fondului locativ de stat trebuie să constituie și în continuare a preocupare de primă însemnătate pentru comitetele și birourile executive ale tuturor consiliilor populare județene, municipale, orășenești și ale sectoarelor Capitalei.

Ing. **Corneliu STELNICEANU**
director adj. — C.P.C.P.

ASIGURAREA LEGALITĂȚII ÎN ACTIVITATEA ORGANELOR EXECUTIVE ALE CONSILIILOR POPULARE SUBORDONATE, PREOCUPARE DE BAZA A COMITETULUI EXECUTIV AL CONSILIULUI POPULAR AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

Potrivit normelor de organizare și funcționare, consiliile populare au obligația fundamentală de a asigura aplicarea hotărîrilor de partid și a legilor țării, de a combate orice tendință de nesocotire a prevederilor legale, de a acționa pentru cunoașterea și respectarea legilor, întărirea legalității socialiste, înlăturarea birocratismului și formalismului, de a asigura ocrotirea drepturilor cetățenilor și menținerea ordinii publice.

Realizarea acestei sarcini de către consiliile populare subordonate a fost permanent în atenția Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului București care, prin multiple forme de coordonare, îndrumare și control, caută să determine traducerea în viață a principiilor supremației legii și a legalității socialiste.

Competența materială generală conferită prin lege consiliilor populare, răspunderea pentru buna desfășurare a activității în toate ramurile și domeniile vieții economico-sociale în unitatea teritorial-administrativă în care funcționează, a determinat necesitatea urmăririi ca organele executive ale consiliilor populare subordonate Consiliului popular al municipiului București, să asigure aplicarea cu strictețe a dispozițiunilor legale și măsurilor stabilite prin planul de stat în activitatea unităților industriale în ce privește lărgirea bazei de materii prime, aplicarea programului de economisire a combustibilului și energiei, organizarea judicioasă a producției și muncii pentru folosirea deplină a capacităților existente în toate unitățile, creșterea gradului de utilizare a mașinilor și instalațiilor, asigurarea unei mai bune cooperări între unități în vederea soluționării problemelor privind aprovizionarea tehnico-materială, creșterea în ritm accelerat a productivității muncii, aplicarea programelor de automatizare și mecanizare, reducerea la strictul necesar a personalului auxiliar și creșterea numărului personalului productiv, realizarea și depășirea planului la export.

Avînd în vedere răspunderile deosebite ce revin consiliilor populare privind dezvoltarea industriei mici, comitetele și birourile executive ale consiliilor poplare subordonate au luat măsuri pentru recuperarea rămînerilor în urmă și asigurarea dezvoltării corespunzătoare a acesteia prin crearea de noi unități, diversificarea producției și valorificarea într-o mai mare măsură a posibilităților existente în municipiu.

Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare subordonate Consiliului popular al municipiului București urmăresc realizarea planurilor de autoconducere și autoaprovizionare, stabilind măsuri pentru îndeplinirea și depășirea sarcinilor în anul în curs.

S-a intensificat preocuparea pentru realizarea efectivelor de animale prevăzute în plan, a sporului de greutate, pentru livrare a producției de carne, lapte, ouă conform prevederilor planului.

Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare subordonate Consiliului popular al municipiului București, în special cele din Sectorul Agricol Ilfov, analizează lunar îndeplinirea planului de creștere a efectivelor de animale, mai ales în gospodăriile populației, aplicarea măsurilor de profilaxie veterinară, reducerea mortalității și sacrificărilor de necesitate.

S-au intensificat acțiunile de contractări și achiziții, organizîndu-se mai bine activitatea de preluare a produselor vegetale și animale de la gospodăriile populației în vederea asigurării integrale a fondului de stat, asigurarea autoaprovizionării precum și alte necesități.

S-au urgentat lucrările de amenajare și moderizare a grajdurilor, saivanelor și celorlalte adăposturi pentru animale.

Pentru buna gospodărire a fondului funciar atît în perimetrul municipiului cît și în localitățile Sectorului Agricol Ilfov, cu aportul deputaților și cu sprijinul comitetelor de cetățeni, au fost luate în evidență toate terenurile virane, care au fost repartizate unităților socialiste și populației în vederea cultivării de legume și zarzavaturi.

S-au întreprins acțiuni pentru aplicarea cu strictețe a dispozițiilor Legii nr. 58/1974, perfecționîndu-se schițele de sistematizare și realizîndu-se prevederile acestora, îmbunătățindu-se gradul de utilizare a terenului și reducîndu-se perimetrul construibil al localităților.

De asemenea, prevederile legii au fost aplicate în toate cazurile de realizare de noi construcții, proprietate de stat și proprietate personală, atît în perimetrul municipiului cît și în localitățile Sectorului Agricol Ilfov.

S-a acționat și se acționează în continuare pentru aplicarea întocmai a dispozițiilor Legii nr. 10/1982, în vederea bunei gospodăriri și înfrumusețări în continuare a municipiului și localităților subordonate. Totodată, se urmărește ca urbanizarea și echiparea tehnico-edilitară crescîndă a localităților, să se realizeze în paralel cu protecția mediului ambiant și păstrarea echilibrului ecologic.

S-au luat măsuri pentru asigurarea bazei materiale a unităților medico-sanitare, încadrarea lor cu personal medical, ridicarea calității asistenței sociale, respectarea disciplinei și eticii profesionale de către întregul personal medical.

S-a acționat pentru respectarea întocmai a normelor legale pentru protecția mamei și copilului.

Organele executive ale consiliilor populare subordonate Consiliului popular al municipiului București analizează, lunar, fenomenele demografice din unitățile teritoriale respective și stabilesc măsuri pentru creșterea natalității și reducerea mortalității infantile.

Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului București a urmărit perfecționarea continuă a stilului și metodelor de muncă ale organelor executive ale consiliilor populare subordonate, pentru ca acestea, în cadrul măsurilor pe care le stabilesc în activitatea de conducere în profil teritorial, să respecte și să se încadreze în mai mare măsură în prevederile hotărîrilor organelor superioare de partid și ale legilor țării și totodată să răspundă noilor exigențe ale economiei, ale societății socialiste în plină dezvoltare.

Traducînd în viață voința generală a oamenilor muncii din țara noastră, organele executive ale consiliilor populare subordonate Consiliului popular al municipiului București au căutat ca deciziile și dispozițiile emise de ele pentru rezolvarea problemelor concrete ale unității teritoriale respective, să fie conforme literei și spiritului actelor normative emise de organele ierarhic superioare.

În acest context relevăm importanța deosebită ce a avut-o antrenarea deputaților consiliilor populare la activitățile concrete ale acestora, legătura cu masele de cetățeni, îmbunătățirea procesului informațional.

În general, munca comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare este organizată corespunzător, acestea desfășurîndu-și activitatea pe baza planurilor de muncă trimestriale și a graficelor de sesiuni și ședințe. În cele mai multe cazuri, ele cuprind sarcini și obiective prevăzute în planul economico-social în profil teritorial, în bugetul local, precum și în angajamentele asumate în întrecerea socialistă sau izvorîte din hotărîrile de partid și de stat recente. Personalul din aparatul comitetelor și birourilor executive este repartizat pe circumscripții electorale și cartiere, avînd sarcină ca împreună cu deputații, comitetele de cetățeni, conducerile unităților economice și instituțiilor social-culturale, să asigure mobilizarea oamenilor muncii, a întregii populații la rezolvarea problemelor.

Comitetele și birourile executive au prezentat în sesiunile consiliilor populare programe de măsuri pentru îndeplinirea planului economico-social în profil teritorial, bugetului local, planului de gospodărire și înfrumusețare a localităților, pentru îmbunătățirea aprovizionării populației, învățămînt, sănătate.

S-a îmbunătățit controlul asupra realizării efective a hotărîrilor și deciziilor emise. S-a analizat de către comitetele și birourile executive modul în care se realizează sarcinile ce au fost stabilite și au fost sprijinite diferitele cadre de conducere și execuție în obținerea rezultatelor urmărite prin hotăriri și decizii.

A crescut operativitatea în luarea hotărîrilor și emiterea deciziilor în aplicarea actelor normative, fără a se mai aștepta alte dispoziții sau indicații de la organele superioare.

De asemenea, s-a realizat în mai mare măsură înțelegerea și aplicarea unitară a hotărîrilor de partid și de stat, fără deosebiri de la o unitate teritorială la alta, subordonîndu-se interesele locale, personale, celor ale întregii societăți.

S-au mai constatat însă cazuri cînd s-au emis decizii sau dispoziții fără o fundamentare temeinică, cerința operativității fiind greșit înțeleasă. De asemenea, nu peste tot, organizarea muncii organelor executive ale consiliilor populare este corespunzătoare. S-a remarcat, la unele din comunele Sectorului Agricol Ilfov, că problematica planurilor de muncă trimestriale este săracă, necuprinzînd sarcini și obiective din toate domeniile de activitate ale consiliilor populare respective.

La unele consilii populare, planurile de muncă nu reprezintă rodul activității întregului organ executiv, nu sînt implicate conducerile unităților din localitatea respectivă. De asemenea, s-a mai remarcat la unele consilii populare că aceste planuri de muncă cuprind o înșiruire de sarcini, de multe ori o reiterare a unor obligații de serviciu.

Problematica graficelor de sesiuni și ședința a fost uneori prea săracă, iar ordinea de zi a ședințelor organelor executive s-a rezumat, cîteodată, la un singur punct. Din această cauză, unele importante domenii sau sectoare de activitate ca planul economico-social în profil teritorial, apărarea și conservarea fondului funciar, sistematizarea și disciplina în construcții, nu au fost examinate în suficientă măsură.

Una din sarcinile importante ce sînt determinate de cerințele legalității socialiste în activitatea consiliilor populare, o reprezintă asigurarea ordinei de drept, luarea măsurilor necesare pentru prevenirea și combaterea faptelor antisociale.

În strînsă colaborare cu organele specializate ale statului — organele de justiție, procuratură și ale Ministerului de Interne — care au în această direcție rolul hotărîtor, organele executive ale consiliilor populare subordonate Consiliului popular al municipiului București s-au preocupat pentru ca, în cadrul sesiunilor consiliilor populare, să se prezinte dări de seamă cu privire la starea de legalitate din unitățile teritoriale respective, ce au stat la baza luării măsurilor necesare pentru prevenirea și combaterea faptelor antisociale, asigurarea ordinii și disciplinei sociale, întărirea legalității socialiste.

Comitetele și birourile executive au antrenat cetățenii la activitatea de prevenire și combatere a faptelor antisociale, au luat măsurile prevăzute de lege în vederea încadrării într-o muncă utilă a celor care duc un mod de viață parazitar.

De asemenea, s-au luat măsuri pentru eliminarea abuzurilor, tendințelor de formalism și birocrație din activitatea lor. În acest sens trebuie remarcată mai intensa preocupare pentru soluționarea operativă a solicitărilor, sesizărilor, propunerilor și reclamațiilor formulate de cetățeni.

O preocupare constantă a Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului București a fost pregăti-

rea temeinică a lucrătorilor din organele locale ale administrației de stat și din unitățile subordonate, a tuturor celor care au răspunderi în domeniul aplicării hotărîrilor de partid și normelor legale.

Dar, s-a realizat, nu numai pregătirea mai bună a lucrătorilor din aparat în spiritul legalității socialiste. Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului București și organele executive ale consiliilor populare subordonate, aplicînd dispozițiile Legii nr. 57/1968, hotărîrile organelor superioare de partid și de stat, au organizat și coordonat activitatea de popularizare, cunoaștere și înțelegere a hotărîrilor de partid și dispozițiilor legale de către toți cetățenii.

S-au întocmit programe speciale de măsuri, asigurîndu-se un caracter cuprinzător și susținut propagandei juridice, cu participarea atît a cadrelor de specialitate, cît și a tuturor factorilor educaționali.

S-a asigurat propagandei juridice continuitatea necesară, s-a orientat munca de popularitate în acele locuri sau sectoare în care s-au constatat unele abateri sau încălcări ale legii.

Au fost antrenați în mai mare măsură deputații, care în cadrul adunărilor cetățenești, a întîlnirilor cu comitetele de cetățeni, cu asociațiile de locatari, cu oamenii muncii din unitățile socialiste, i-au informat pe aceștia cu privire la hotărîrile adoptate de consiliile populare, explicîndu-le conținutul acestora și prezentînd sarcinile ce le revin pentru aducerea lor la îndeplinire.

Adunările publice organizate prin grija comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare în cadrul „Tribunei Democrației" au constituit un mijloc de dezvoltare a conștiinței politice și juridice și a răspunderii civice a cetățenilor.

S-a îmbunătățit modul de finalizare a acțiunilor de propagandă juridică întreprinse, în sensul că în organele executive s-au analizat acțiunile realizate în acest domeniu, rezultatele acestora, concretizîndu-se în mai buna stare de legalitate.

Comisiile de judecată de pe lîngă consiliile populare, organe obștești de influențare și jurisdicție, realizează participarea maselor la înfăptuirea legalității și educarea socialistă a cetățenilor în spiritul promovării unei atitudini concrete față de muncă, și al asigurării unei bune comportări în societate.

Silvestru VÎRTOSU
secretarul Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului București

CAREI

ÎN CENTRUL ATENȚIEI CONSILIULUI POPULAR : REALIZAREA PLANULUI DE INVESTIȚII

În aceste zile premergătoare marilor evenimente politice ale anului — aniversarea a 40 de ani a revoluției de eliberare națională și socială din august 1944 și organizarea celui de-al XIII-lea Congres al partidului — cetățenii orașului Carei, români, maghiari și germani, în unitate strînsă cu toți oamenii muncii din țară desfășoară o susținută muncă de construcție în toate domeniile, pentru înflorirea multilaterală a localității.

Careiul, pe teritoriul căruia, în toamna anului 1944, s-au dat bătălii eroice pentru eliberarea ultimului colț de țară și alungarea cotropitorului fascist, a cunoscut, în 40 de ani de libertate, transformări profunde. Sub conducerea clarvăzătoare a Partidului Comunist Român, au apărut aici, an de an, noi edificii, unități ale industriei socialiste sau obiective social-culturale, care au făcut din orășelul agrar de altă dată, un oraș în continuă dezvoltare economică cu industrie puternică și agricultură modernă, al doilea centru urban al județului Satu Mare.

Efigiile industriei socialiste sînt reprezentate în Carei prin unități importante, cum sînt : Fabrica de mobilă „Crasna", Filatura de bumbac, Întreprinderea de in și cînepă, Fabrica de instalații și utilaj tehnologic, Fabrica de conserve din legume și fructe și altele. Alături de acestea au cunoscut dezvoltări însemnate unități mai vechi cum sînt : Fabrica de ulei „Ardealul" sau Cooperativa meșteșugărească „Stăruința".

Șirul acestor unități va fi întregit de Fabrica de zahăr aflată în construcție, cea mai mare investiție actuală din județul Satu Mare.

Concomitent cu dezvoltarea industrială s-au înmulțit și obiectivele social-culturale. Au fost înființate noi școli și grădinițe, s-a dezvoltat capacitatea celor existente, s-a dat în folosință o policlinică, mai multe locuințe noi, s-au modernizat străzile și trotuarele, s-a amenajat strandul cu apă termală, precum și zone verzi. În centrul orașului domină Monumentul ostașului român eliberator — creație a maestrului Vida Geza — monument ce amintește despre începuturile drumului luminos inaugurat în urmă cu 4 decenii.

Subliniem cu un sentiment de caldă dragoste că realizările noastre prezente sînt mărturii ale grijii conducerii partidului și statului față de acest colț de țară, rodul vizitelor de lucru pe care le-a întreprins la Carei tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii.

În aceste zile de vară cetățenii Careiului, sub conducerea Comitetului orășenesc de partid și mobilizați de Biroul executiv al Consiliului popular orășenesc își concentrează eforturile ca, în paralel cu realizarea sarcinilor în alte domenii, să obțină noi și însemnate realizări în sectorul investițiilor la care pe total, planul anual este de peste 549 milioane lei. Din acestea, investițiile proprii ale consiliului popular și a unităților sale cuprind un volum de lucru de peste 28,5 milioane lei, constînd în diverse lucrări edilitar-gospodărești (rețele de canal și apă, utilități tehnico-edilitare, canal menajer, termoficarea orașului, dezvoltarea stației orășenești de epurare, construcții de locuințe, de drumuri și trotuare).

Realizarea tuturor acestor investiții se află în centrul atenției Biroului executiv al Consiliului popular orășenesc Carei, care urmărește sistematic modul de înfăptuire al lor, iar rezultatele nu întîrzie să se arate, la o serie de obiective, sarcinile pe cele 6 luni din acest an fiind realizate, și depășite.

Așa, de pildă, la locuințe fond de stat, dintr-un plan anual de 118 apartamente, s-au realizat și pus în funcțiune 76 apartamente, față de 50 apartamente, planul perioadei. Restul de 42 de apartamente executat de brigada nr. 5 al Întreprinderii — antrepriză de construcții-montaj Satu Mare, se află ridicate pînă la acoperiș și vor fi puse în funcțiune pînă la sfîrșitul trimestrului III. În acest fel planul anual va fi îndeplinit mai devreme cu 3 luni, drept omagiu adus de constructor celui de-al XIII-lea Congres al partidului.

Un alt obiectiv mare de investiții îl constituie lucrările de termoficare a orașului (construirea unei centrale termice pe bază de combustibil solid și transformarea celor 4 centrale termice de zonă în puncte termice). Numai valoarea lucrărilor de termoficare este de peste 26 milioane lei, din care planul pe acest an se ridică la 8 milioane. Deja planul anual valoric a fost realizat încă la 31 mai, cu trei luni mai devreme de termenul planificat.

Pe teritoriul orașului, în noul cartier de locuințe Mihai Viteazu se efectuează un volum mare de lucrări de sistematizare pe verticală. Pe 6 luni, la acestea s-au realizat lucrări în valoare totală de 1 547 000 lei, față de un plan de 1 347 000 lei.

Lucrările de investiții sînt realizate și depășite și la unele obiective industriale, cum ar fi : Fabrica de zahăr, dezvoltări la Fabrica de instalații și utilaj tehnologic și Stațiunea pentru cercetare, producție și creșterea ovinelor — Carei.

Aceste rezultate au fost posibile și pentru faptul că în munca de urmărire a realizării investițiilor Biroul executiv al Consiliului popular orășenesc a adoptat un stil și metode de muncă adecvate. Astfel, problema investițiilor se analizează periodic în sesiuni ale Consiliului popu-

lar sau în ședințe, al biroului executiv. În plus, pentru fiecare obiectiv de investiții s-au constituit cîte un comandament din care fac parte toți factorii de decizie de la nivel local, județean sau chiar central — proiectanți constructori și beneficiari. Lunar, colectivul comandamentului se întrunește în ședință de lucru și soluționează operativ problemele care se ivesc.

De asemenea, cele mai importante obiective de investiții au fost repartizate pe factorii de decizie locali, pentru control și îndrumare permanentă. Așa, de exemplu, de lucrările termoficării orașului se ocupă direct președintele Biroului executiv al Consiliului popular orășenesc, tovarășa Cornelia Șoimeanu, iar de locuințe și alte obiective social-culturale, vicepreședintele retribuit în această funcție.

Pentru sprijinirea constructorului s-a luat măsura de a mobiliza beneficiarii de locuințe de a efectua muncă patriotică pe șantierele de investiții, cîte 150 de ore din partea fiecărui viitor locatar.

Comitetul orășenesc U.T.C. răspunzînd chemării adresate de către Consiliul popular, a organizat un șantier de muncă patriotică, la un bloc de locuințe (V_6-V_8) cu 20 de apartamente. La construirea acestuia, participă tineri din numeroase unități socialiste ale orașului, care, la terminarea lor vor beneficia de cîte un apartament, cu chirie.

Măsurile pe care le-am luat și altele ce le vom adopta în continuare, ne dau garanția că toate obiectivele de investiții prevăzute pentru acest an vor fi realizate la termen.

Zoltan HUSZTI
vicepreședinte al Biroului executiv al Consiliului popular orășenesc Carei,
județul Satu Mare

DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚILOR ECONOMICE PROPRII LA CONSILIILE POPULARE

EXPERIENȚA VALOROASĂ A CONSILIULUI POPULAR COMUNAL IZVOARELE, JUDEȚUL GIURGIU, ÎN VALORIFICAREA RESURSELOR LOCALE

Valorificarea tuturor resurselor locale, dezvoltarea activităților economice proprii prin înființarea de unități de industrie mică și de prestări de servicii, constituie sarcini deosebit de importante pe care hotărîrile de partid și legile statului le pun în fața consiliilor populare și, îndeosebi, a celor comunale.

Ca urmare a orientărilor și sarcinilor stabilite de conducerea de partid și de stat, tot mai multe localități întreprind măsuri concrete pentru dezvoltarea activităților economice proprii, văzînd în aceasta o cale sigură pentru valorificarea resurselor locale, pentru ocuparea populației într-o muncă productivă cu caracter permanent, pentru dezvoltarea localităților și ridicarea nivelului bunăstării generale.

Dintre unitățile administrativ-teritoriale care demonstrează prin exemplul personal că înființarea unităților economice proprii este posibilă, utilă și plină de satisfacții și beneficii pentru organizatori, se impune, prin amploarea realizărilor sale, comuna Izvoarele, din județul Giurgiu.

Comună de șes, formată din șase sate (Chiriacu, Radu Vodă, Petru Rareș, Dimitrie Cantemir, Valea Bujorului și Izvoarele) ea ocupă suprafața de 124 kmp., în sud-vestul județului, la 25 km de Giurgiu și 75 km de București. Toate satele componente se întind de-a lungul unei ape, afluent al riului Cîlnișteа și care a format o salbă de lacuri pe o lungime de 15—20 km., apa acestora fiind folosită de populație pentru irigații și creșterea peștelui.

Suprafața totală a comunei este de 12 437 ha, din care agricolă, 10 467 ha (arabilă 10 162 ha), iar populația comunei este de peste 7 000 locuitori.

Aplicînd hotărîrile partidului, îndemnurile secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, legile statului, Comitetul comunal de partid Izvoarele și Biroul executiv al Consiliului popular comunal, cu sprijinul organelor județene de partid și de stat, au adoptat măsuri pentru folosirea cît mai judicioasă a forței de muncă locale și pentru valorificarea resurselor de materii prime și materiale, aflate pe teritoriul comunei.

Astfel, încă în anul 1971, cînd a apărut Legea nr. 7 cu privire la organizarea și dezvoltarea activităților industriale, de prelucrare a produselor agricole, construcții și prestări de servicii în unitățile aparținînd consiliilor populare, cooperației agricole, meșteșugărești și de consum, Biroul executiv al Consiliului popular comunal Izvoarele a trecut, cu curaj, la înființarea primelor sale unități.

Aceste unități — care funcționează — sînt : împletituri de răchită ; confecționarea măturilor din tel ; dărăcirea lînei ; dărăcirea zdrențelor ; silonărie și sucuri.

Constatînd că populația simte nevoia ca, îndeosebi la nunți, să dispună de localuri pentru desfășurarea petrecerilor, Consiliul popular a asigurat acesteia, contra cost, două saloane și cinci corturi, cu vesela necesară unor astfel de evenimente.

În anul 1978, comuna și-a diversificat preocupările pentru dezvoltarea activităților economice. Astfel, atunci a fost amenajată o crescătorie de pește și au fost puse bazele unei activități prestatoare de construcții, desfășurată de o echipă formată din doi meseriași, care execută toate lucrările de reparații pentru unitățile socialiste din comună.

În incinta sediului consiliului popular, ca de altfel în raza întregii comune, este folosită fiecare palmă de pămînt. În solariile Consiliului popular cresc răsaduri de legume, iar în terenul liber pomi ornamentali. Întreținerea acestei activități este o sarcină de serviciu a gardului.

Apariția Legii nr. 2/1980 cu privire la dezvoltarea industriei mici a constituit pentru Consiliul popular comunal Izvoarele o nouă posibilitate legală de a dezvolta activitățile economice proprii.

Pe teritoriul comunei și-a desfășurat activitatea Trustul de construcții pentru îmbunătățiri funciare București, care, la îndeplinirea misiunii sale, a lăsat, pe o suprafață de 2 ha, barăci și alte clădiri care au servit ca organizare de șantier.

Consiliul popular comunal a făcut demersuri pentru ca aceste construcții părăsite să fie transferate. Unele i-au fost predate prin transfer, iar pentru alte dotări a plătit suma de 82 000 lei.

Ajungînd în posesia acestor construcții (barăci, magazii, gherete), Consiliul popular comunal a început să le amenajeze pentru a servi ca bază unor noi activități economice de industrie mică și prestări de servicii.

Prin Hotărîrea nr. 23 din 22 aprilie 1983 a Consiliului popular comunal au fost înființate, ca unități proprii ale organului local al puterii de stat, următoarele : creșterea și îngrășarea de taurine ; creșterea și îngrășarea de ovine ; crescătorie de iepuri ; crescătorie de cabaline; crescătorie de păsări ; crescătorie de scroafe pentru reproducție ; ciupercărie, stupină.

În conformitate cu prevederile legale, aceste activități au primit autorizație de funcționare și au fost înregistrate la Administrația financiară a județului.

Cu ce rezultate au încheiat anul 1983, unitățile economice proprii ale Consiliului popular comunal? Cum se prezintă ele din punct de vedere economic pe primele 4 luni și jumătate din acest an ?

Din activitatea de creștere și îngrășare a taurinelor și a vacilor cu lapte, de exemplu, care are în prezent 24 capete (12 vaci și 12 viței), au fost predate, în anul 1983, un număr de 14 capete tineret taurin mascul. În acest an s-au mai predat încă 14 capete, urmînd ca pînă la sfîrșitul anului să se predea alte 25 capete.

Din secția de creștere și îngrășare a ovinelor începută cu 350 capete, s-au predat, în anul 1983, 97 capete. La sfîrșitul anului se vor onora obligațiile de predare pe acest an, care vor fi realizate și chiar depășite.

Planul de predări de la crescătoria de scroafe pentru reproducție, înființată cu 35 capete, a fost depășit pe anul 1983 și deja realizat pe acest an, predîndu-se 25 capete.

De la crescătoria de păsări, înființată cu peste 2 000 capete (1 200 rațe, 660 găini, 125 curci și 104 giște) au fost valorificate prin C.P.A.D.M., pentru nevoile populației — după reținerea efectivului matcă — 360 găini, 600 rațe, 40 curci, 20 giște.

În legătură cu această activitate este de subliniat faptul că un număr de trei incubatoare, recondiționate din instalații casate, produc în serie 7 500 pui care sînt puși la dispoziția populației, pentru nevoile proprii, conform programului de autoaprovizionare.

Crescătoria de cabaline are deja 7 capete tineret în creștere, care, la timpul potrivit, va fi folosit în activitatea de transporturi, inclusiv pentru nevoile cetățenilor.

Se află în curs de amenajare o stupină cu 32 familii de albine, ciupercărie și crescătorie de iepuri.

Toate aceste secții sînt servite de un personal redus : 20 persoane încadrate conform legislației muncii și retribuite în acord global, asigurîndu-li-se retribuția minimă pe economie (doi lucrători la sifonărie, doi zugravi, nouă la împletituri, doi ciobani, 2 paznici, un îngrijitor de vaci, un șef formație zootehnică și un responsabil de secție).

Valoarea anuală a producției globale a tuturor activităților este de 2,5 milioane lei, iar a beneficiilor de 800—900 mii lei. De pe acum Consiliul popular comunal are un sold în bancă de 1,8 milioane lei. Ca urmare a beneficiilor realizate, comuna se autofinanțează încă din anul 1975.

Pe viitor, Consiliul popular comunal intenționează să dezvolte și alte activități. Astfel, la sediul unităților economice are amenajată o bucătărie cu sală de mese în care servesc mîncarea la prețuri convenabile diferite persoane (mecanizatorii de la S.M.A., specialiștii care lucrează în comună, diferite alte persoane care se prezintă la munci agricole). Tot aici, începînd cu acest an se intenționează să se amenajeze un local pentru cazarea celor care vin la munci agricole în comună, precum și a altor delegați.

Desigur, o activitate economică atît de vastă cere dublarea eforturilor din partea întregului personal, al Consiliului popular.

În afară de primarul comunei, tov. Stelian Ciullacu, care așa cum prevăd legile, reprezintă activitățile economice de producție și prestări de servicii în relațiile cu terții, la bunul mers al acestora își aduc contribuția Zamfir Ivănuș — vicepreședintele Biroului executiv al Consiliului popular comunal, Niculae Olanu — secretarul Biroului executiv, Alexandru Pănoiu — contabilul Consiliului popular, precum și alte cadre.

Prin ceea ce a făcut pînă în prezent, prin rezultatele obținute, Consiliul popular al comunei Izvoarele dovedește că acolo unde există inițiativă, preocupare pentru aplicarea legilor, spirit de dăruire și multă perseverență, resursele locale de materii prime și materiale, ca și resursele umane locale, pot fi valorificate cu succes spre binele tuturor.

Vasile INOAN

AGENDA CONSILIILOR POPULARE

● Potrivit prevederilor din „Programul unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile producătorilor particulari", aprobat de Comitetul Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, consiliilor populare județene și al municipiului București le revine sarcina de bază pentru evidența corectă a tuturor terenurilor, a datelor din registrele și planurile cadastrale, din registrele agricole, precum și din registrele de taxe și impuneri.

Consiliile populare județene și al municipiului București, precum și cele comunale orășenești și municipale, poartă întreaga răspundere pentru măsurarea terenurilor și a suprafețelor ocupate de construcții, pentru stabilirea destinației și a categoriei de folosință a terenurilor, pentru aprecierea potențialului de producție al acestora, pentru punerea în evidență a tuturor resurselor funciare și de înscriere a tuturor posesorilor de terenuri, cu precizarea titlului pe baza căruia folosesc pămîntul.

De asemenea, răspund pentru înscrierea în registrele agricole, potrivit legii, a tuturor gospodăriilor și a membrilor acestora, a terenurilor pe care le dețin, pe categorii de folosință a suprafețelor cultivate cu principalele culturi, numărului de pomi pe specii, a efectivelor de animale pe specii și categorii, la începutul anului, evoluția în cursul anului a bovinelor, porcinelor și ovinelor, a clădirilor de locuit și a construcțiilor gospodărești, precum și a mijloacelor de transport cu tracțiune animală.

În scopul urgentării acțiunii de elaborare a lucrărilor de cadastru funciar în localități, de ținere la zi a registrelor și planurilor cadastrale, de corecta înscriere în registrele agricole, precum și în registrele de taxe și impuneri, se vor lua următoarele măsuri :

1. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor constitui comisii județene, sub conducerea primului vicepreședinte, compuse din secretarul comitetului executiv, directorul Direcției pentru agricultură și industrie alimentară, șeful Secției de arhitectură, sistematizare, tehnică și investiții, șeful Oficiului de cadastru, organizarea teritoriului și asolamente, directorul unității de proiectare județene și șeful Administrației financiare, avînd următoarele sarcini :

a. îndrumă și controlează întocmirea și aducerea la zi a cadastrului funciar în localități ; organizează și conduc prin programe lunare și trimestriale executarea cadastrului funciar pentru toate localitățile din județ, astfel încît acțiunea să se termine în anul 1985 ; în localitățile la care cadastrul s-a întocmit, se vor stabili programe de reactualizare a datelor din registrele agricole, hărțile și planurile cadastrale, astfel ca datele să reflecte la zi situația reală din teren ;

b. îndrumă și controlează acțiunea de verificare și reactualizare a datelor înscrise în registrele agricole și în cele de taxe și impuneri referitoare la fondul funciar ; întocmesc programul lucrărilor de verificare și actualizare a acestora, astfel încît acțiunea să fie terminată în anul 1984 ;

c. stabilesc colective de specialiști, pe grupe de localități, care vor întocmi efectiv lucrările de cadastru funciar răspunzînd în mod direct de calitatea lucrărilor efectuate ; specialiști din cadrul Secției de arhitectură, sistematizare, tehnică și investiții și organizațiile de proiectare județene și al municipiului București vor fi repartizați pe fiecare comună, cu răspunderi clare pentru corecta întocmire a lucrărilor de cadastru funciar ;

d. efectuează instruirea comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, precum și a colectivelor de specialiști, cu privire la metodologia de întocmire a lucrărilor, graficele de execuție, condițiile de prezentare și recepție a lucrărilor etc. ;

e. analizează și propun comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, măsuri cu privire la modul de asigurare a mijloacelor materiale necesare lucrărilor stabilite în funcție de metodele adoptate la întocmirea planurilor cadastrale.

2. Comitetele, respectiv birourile executive ale consiliilor populare municipale, orășenești și comunale vor constitui comisii locale, sub conducerea primarului, compuse din secretarul comitetului sau biroului executiv, cadre de specialitate din aparatul propriu, conducători ai unităților agricole de pe raza localității, agronomi și deputați, avînd următoarele sarcini :

a. organizarea și controlul activității de elaborare, prin colective de specialiști și alte cadre competente din comune, a lucrărilor de cadastru funciar ; la activitatea acestor colective va participa și specialistul stabilit de colectivul județean din partea secției de arhitectură, sistematizare, tehnică și investiții sau din organizația de proiectare ;

b. actualizarea și verificarea datelor cuprinse în registrele agricole și în cele de taxe și impuneri referitoare la fondul funciar ;

c. organizarea măsurării terenurilor și construcțiilor din fiecare localitate ;

d. instruirea cetățenilor din comune, în legătură cu prevederile legale referitoare la evidența funciară și mobilizarea populației în vederea participării active la întocmirea corectă a lucrărilor de cadastru funciar ;

e. informarea periodică — lunară — a comitetelor, respectiv birourilor executive ale consiliilor populare cu privire la desfășurarea lucrărilor de cadastru funciar și de verificare a datelor cuprinse în registrele agricole ;

f. îndeplinirea oricăror altor sarcini stabilite de comisia județeană.

3. Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare județene, municipale, orășenești și comunale vor asigura, în toate cazurile punerea de acord a datelor din registrele agricole și registrele de taxe și impuneri cu datele din planurile și registrele cadastrale.

4. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor definitiva programele pentru elaborarea lucrărilor de cadastru funciar în localități, pentru reactualizarea datelor din registrele și planurile cadastrale existente, precum și pentru actualizarea și verificarea datelor cuprinse în registrele agricole și în cele de taxe și impuneri și le vor transmite la Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare.

5. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor analiza lunar, stadiul realizării lucrărilor de cadastru funciar al localităților, precum și stadiul verificării și actualizării datelor conținute în registrele agricole și cele de taxe și impuneri și vor raporta trimestrial, la Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, în termen de 5 zile de la încheierea trimestrului.

6. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor face propuneri organelor competente pentru asigurarea bazei materiale necesare realizării în bune condiții a lucrărilor de cadastru funciar.

Membrii componenți ai comisiilor menționate la pct. 1 și 2, răspund în mod direct, potrivit specificului de activitate al unităților pe care le reprezintă, de realizarea în perfecte condițiuni a cadastrului funciar în localități și de corecta verificare și actualizare a datelor înscrise în registrele agricole și cele de taxe și impuneri.

La elaborarea lucrărilor de cadastru funciar în localități vor fi antrenate toate cadrele de specialitate din județ, inclusiv cadre didactice, precum și elevi și studenți în perioadele de vacanță și practică în producție.

Pentru întocmirea corectă și uniformă a lucrărilor de cadastru funciar, de verificare și actualizare a datelor din registrele agricole și cele de taxe și impuneri, s-au întocmit și transmis metodologii, care trebuie respectate. (Comunicarea comună a C.P.C.P. nr. 65/1984 și M.A.I.A. pe 759/1984).

● Pe baza înțelegerii survenite între Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare și Ministerului Energiei Electrice, din componența consiliilor tehnico-economice ale consiliilor populare județene și al municipiului București va face parte, în calitate de membru și conducătorul întreprinderii de exploatare și întreținere a energiei electrice și termice (Comunicare C.P.C.P. nr. 5250 (1984).

● Pentru întărirea responsabilității personalului din piețe, tîrguri și oboare (administratori, intendenți, taxatori etc.), în respectarea prețurilor maximale de mercurial la produsele agroalimentare vîndute populației de către producătorii particulari, retribuirea acestui personal se va face în funcție de respectarea aplicării prețurilor maximale de mercurial pe piața țărănească. Acest criteriu de retribuție este stabilit prin decizia comitetului executiv a consiliului popular județean, în baza art. 16 din Decretul nr. 335/1983 (Comunicarea comună C.P.C.P. nr. 5110/1984, Ministerului Comerțului Interior nr. 1/510/1984, Comitetului de Stat pentru Prețuri nr. 3380/1984).

● Pentru evitarea degradării hidroizolațiilor și ale celorlalte elemente ale învelitorilor clădirilor de locuit, montarea antenelor de emisie-recepție sau de recepție ale radioamatorilor autorizați, se face cu respectarea următoarelor condiții :

1. Radioamatorul este obligat să facă dovada că este autorizat să practice această activitate și să prezinte totodată, o schiță în care să fie poziționate locul de montaj pe acoperișul clădirii și de ancorare a antenei ;

2. Pentru clădirile de locuit proprietate de stat, soluția de montare a antenei se stabilește cu aprobarea unităților de specialitate, care au în administrare fondul locativ. De la caz la caz, dacă unitatea care are în administrare clădirile de locuit apreciază că este necesar, pe schița de montaj se va lua și avizul proiectantului clădirii.

Operațiunea de montare a antenei, trebuie cunoscută și de Comitetul asociației locatarilor.

3. Pentru clădirile proprietate mixtă, pe lîngă cele prevăzute la punctele 1 și 2 se va lua și acordul Asociației locatarilor.

4. Pentru clădirile de locuit proprietate în exclusivitate a persoanelor fizice, montarea antenelor se va face cu acordul Asociației locatarilor. La solicitarea acordului, radioamatorul va prezenta Asociației locatarilor, odată cu autorizația de radioamator și schița de montaj a antenei, avizată de proiectantul clădirii.

Avînd în vedere că radioamatorii își desfășoară activitatea în baza unui regulament elaborat de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor și a statutului Federației române de radioamatorism, că această activitate este reglementată de Decretul nr. 340/1981, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare sînt chemate să le acorde sprijinul necesar. (Comunicarea C.P.C.P. nr. 5515/1984).

● Pentru a evita intoxicarea familiilor de albine cu pesticide, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare au obligația — potrivit Ordinului comun al M.A.I.A., M.E.F.Mc. și C.P.C.P. nr. 76/1163/32 din 1980 — să anunțe în scris, cu cel puțin 2 zile înainte, sub semnătură de luare la cunoștință, pe toți deținătorii de stupine situate în raza teritorială a localității, precum și circumscripția sanitar-veterinară, despre locul, data începerii și mijloacele cu care se execută tratamentele cu pesticide. (Comunicarea C.P.C.P. nr. 3370/1984).

COLECTIVUL REDACȚIONAL

Ioan Ciobotaru (coordonator), **Vasile Inoan** (secretar de redacție), **Constantin Jalbă, Nădejde Șerban, Mircea Preda, Florin Vasilescu, Ion Zidaru** (membri) — activiști ai Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și unităților acestuia.

Colaborările la suplimentul „PROBLEME ALE CONSILIILOR POPULARE" se înaintează pe adresa : COMITETUL PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE — **Centrul de perfecționare a cadrelor,** str. Occidentului nr. 14, telefon 50.45.43, sau 17.01.60 (797), — Sectorul 1, Cod. 781111, București, Oficiul P.T.T.R. 12.

acte ● acţiuni ● proceduri

CONTESTAŢIE (PLÎNGERE) ÎMPOTRIVA PROCESULUI-VERBAL DE AMENDĂ CONTRAVENŢIONALĂ PESTE 1000 LEI — este reglementată de L. nr. 32/1968. 1. **Procedură.** Trebuie să cuprindă toate elementele de identificare a persoanei amendate, a procesului-verbal de amendare şi motivele pentru care se solicită anularea lui. Plîngerea se face în termen de 15 zile de la data comunicării procesului verbal de constatare a contravenţiei (art. 31 alin. 1) şi suspendă executarea (art. 31 alin. final); se depune la organul din care face parte agentul constatator, însoţită de copia procesului-verbal de constatare a contravenţiei. Plîngerea împreună cu dosarul cauzei se trimite organului în drept să o soluţioneze, care citează pe cel care a făcut plîngerea, precum şi orice altă persoană în măsură să contribuie la rezolvarea corectă a cauzei. Agentul constatator şi organul care a aplicat sancţiunea nu se citează. Soluţionarea are loc în cel mult 30 zile de la data înregistrării (art. 33 alin. 1) Hotărîrea judecătorească este definitivă şi executorie (art. 38 alin. 2). Plîngerea este scutită de taxe de timbru (art. 36, alin. final). Punerea în executare a amenzii se face de organul care a soluţionat plîngerea, prin comunicarea din oficiu către circumscripţia financiară a localităţii în care domiciliază contravenientul. Executarea se face asupra veniturilor sau celorlalte bunuri ale acestuia (art. 40 alin. 1 şi 2). 2. **Competenţă de soluţionare :** Judecătoria în a cărei rază teritorială a fost săvîrşită contravenţia (art. 34).

CONTESTAŢIE (PLÎNGERE) ÎMPOTRIVA PROCESULUI-VERBAL DE AMENDĂ CONTRAVENŢIONALĂ PÎNĂ LA 1000 LEI — este reglementată prin L. nr. 32/1968. 1. **Procedură — termene :** Se face în termen de 15 zile de la data comunicării procesului-verbal de constatare a contravenţiei (art. 31 alin. 1). Plîngerea trebuie să conţină: organul căreia i se adresează ; numele, prenumele şi adresa persoanei amendate ; indicarea procesului-verbal de amendare ; motivele pentru care se cere anularea amenzii şi probele posibile de administrat ; semnătura şi data. Plîngerea suspendă executarea (art. 31 alin. final) ; se depune la organul din care face parte agentul constatator şi va fi însoţită de procesul-verbal de constatare a contravenţiei. Soluţionarea are loc în cel mult 30 zile de la data înregistrării (art. 38 alin. 1). Organul competent hotărăşte printr-o încheiere, după ascultarea contravenientului şi a celorlalte persoane citate şi administrează orice alte probe legale (art. 31 alin. 1). Plîngerea este scutită de taxe de timbru (art. 36 alineatul final. Încheierea este definitivă şi executorie (art. 38 alin. 2). Punerea în executare a amenzii se face de organul care a soluţionat plîngerea, prin comunicarea din oficiu către circumscripţia financiară a localităţii în care domiciliază contravenientul. Executarea se face asupra veniturilor sau celoralte bunuri ale acestuia (art. 40 alin. 1 şi 2). 2. **Competenţă de soluţionare :** Dacă agentul constatator a aplicat sancţiunea, a stabilit despăgubirea sau a dispus confiscarea, plîngerea se soluţionează după cum urmează : a) în cazul contravenţiilor prevăzute în actele normative emise de conducătorul organului din care face parte agentul constatator se soluţionează de conducătorul respectiv sau de către o altă persoană ierarhic superioară agentului constatator, împuternicită de conducătorul acestui organ. Dacă contravenţia a fost constatată de conducătorul organului, plîngerea se soluţionează de către conducătorul organului ierarhic superior. În cazul în care procesul-verbal a fost întocmit de primar, plîngerea se soluţionează de comitetul executiv al consiliului popular. Dacă procesul-verbal a fost întocmit de şeful de serviciu sau secţie al unei organizaţii socialiste, ori de cei asimilaţi acestora, plîngerea se soluţionează de conducătorul organizaţiei în care a fost săvîrşită contravenţia. b) În cazul contravenţiilor prevăzute în actele normative emise de organele locale, plîngerea se soluţionează de primarul comunei, oraşului, municipiului sau sectorului municipiului Bucureşti pe al cărui teritoriu a fost săvîrşită fapta. Dacă un alt organ decît agentul constatator a aplicat sancţiunea, a stabilit despăgubirea sau a dispus confiscarea, plîngerea se soluţionează de organul prevăzut în actul normativ de stabilire şi sancţionare a contravenţiei. Dacă actul normativ nu prevede un asemenea organ, plîngerea se soluţionează de organul ierarhic superior celui care a aplicat sancţiunea. 3. **Model de plîngere :**

Tovarăşe preşedinte,

Subsemnatul..., domiciliat în..., str..., nr..., formulez prezenta plîngere împotriva procesului-verbal de contravenţie nr..., din..., adresat de organul dv. de control prin care am fost amendat contravenţional cu suma de... pentru că la data de... am ocupat locuinţa unde domiciliez înainte de încheierea contractului de închiriere.

La data la care organul dv. de control s-a prezentat la domiciliul meu eram în posesia „înştiinţării" prin care mi se făcea cunoscut de către întreprinderea unde sînt încadrat că mi s-a repartizat actuala locuinţă însă datorită unor cauze obiective (plecarea urgentă în provincie, în interes de serviciu) nu am putut perfecta imediat încheierea contractului.

În susţinerea plîngerii mele prezint adeverinţa nr... eliberată de întreprinderea unde sînt încadrat şi care atestă susţinerile menţionate mai sus. Vă rog a lua în considerare de asemenea şi faptul că imediat după încetarea cauzelor care au determinat plecarea subsemnatului în provincie am perfectat încheierea contractului de închiriere.

Semnătura

Data

Tovarăşului preşedinte al Comitetului executiv al Consiliului popular al...

4. Model de încheiere:

Judeţul...

Consiliul popular al...

ÎNCHEIEREA Nr.

din..., 198...

Subsemnatul..., în baza..., luînd în apreciere plîngerea înregistrată sub nr. ... formulată de ... domiciliat în ... împotriva procesului-verbal de contravenţie nr. .../adresat de... din..., pe baza împuternicirilor nr.../1985, dată de..., care a fost sancţionat cu amendă în sumă de... lei, pentru că, la data de... (se arată fapta comisă), încălcînd astfel prevederile art... din..., am constatat următoarele :

La apelul nominal { s-a / nu } prezentat contravenient... şi martorii...

Procedura completă.

S-au ascultat martorii, depoziţiile lor, consemnîndu-se separat la dosar.

Contravenient..., prezentînd următoarele acte... şi referindu-se la relatările martorilor solicită admiterea plîngerii şi anularea sancţiunii date.

Faţă de... (urmează motivarea hotărîrii), se apreciază că, plîngerea { este / nu este } întemeiată şi dovedită, motiv pentru care urmează să fie { anulat / menţinut } procesul-verbal de sancţionare.

Pentru aceste motive, dispun:

În baza art. 32 din Legea nr. 32/1980, plîngerea introdusă de..., domiciliat în..., împotriva procesului-verbal de contravenţie nr.../1985, adresat de..., se { anulează. / menţine. }

Definitiva

Pronunţată astăzi...

Semnătura

CONTESTAȚIE (PLÎNGERE) ÎMPOTRIVA REFUZULUI NEJUSTIFICAT PRIVIND O CERERE REFERITOARE LA UN DREPT — este reglementată prin L. nr. 1/1967. 1. **Obiect — procedură — termene:** Tribunalul Suprem a decis că intră sub incidența L. nr. 1/1967 : refuzul Ministerului Educației și Învățămîntului de a înscrie o persoană pentru susținerea examenului de stat sau de diplomă (dec. civ. nr. 1270/1969) ; refuzul de a elibera o autorizație de înstrăinare cînd aceasta nu contravine legii (dec. civ. nr. 54/1979) ; refuzul de a elibera o adeverință numai cu privire la veniturile din muncă (Trib. jud-Constanța, dec. civ. nr. 153/1971) ; refuzul de eliberare a unei diplome dec. nr. 8/1979) ; refuzul de a elibera certificatul necesar pentru intabularea dreptului de proprietate în cartea funduară (dec. civ. nr. 2189/1979). De asemenea, s-a statuat că cererea refuzată de administrație trebuie să nu se refere : la acte administrative în legătură cu apărarea țării, securitatea statului sau ordinea publică ; la acte administrative de planificare ; la acte administrative de jurisdicție și pentru controlul legalității cărora legea le prevede o procedură jurisdicțională proprie ; la acte în care organul administrativ participă ca persoană juridică de drept civil. Termenul pentru sesizarea instanței este de 30 de zile și se calculează de la comunicarea refuzului de a satisface cererea sau de la împlinirea termenului stabilit de lege pentru rezolvarea cererii de către organul administrativ (art. 4 L. nr. 1/1967). Hotărîrea poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod. pr. civ. și art. 12 L. nr. 1/1967). Atît refuzul de a răspunde cît și un răspuns negativ îndrituiesc pe cel vătămat a se adresa instanței, în condițiile legii (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 2018/1971). În cadrul legii nr. 1/1967 nu poate fi discutat conținutul unui răspuns dat la cererea adresată organului administrativ, petiționarul neputînd pretinde ca răspunsul să aibă o anumită formulare, să fie redactat în sensul dorinței sale (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 310/1976). **2. Competență :** Judecătoria în a cărei rază domiciliază reclamantul, dacă cererea privește un act al unui organ local al administrației de stat sau al unei instituții subordonate acestuia ; Tribunalul județean sau al municipiului București (unde domiciliază reclamantul) dacă cererea privește un act al unui minister sau organ central al administrației ori al unei instituții subordonate acestora (art. 2, L. nr. 1/1967). Cererile împotriva actelor emise de către organele de specialitate subordonate atît ministerelor cît și comitetelor executive ale consiliilor populare sînt de competența judecătoriei în care domiciliază reclamantul (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 2009/1975). **3. Taxe timbru:** Dacă cererea nu este evaluabilă în bani, taxa de timbru este de 25 lei. Pentru celelalte cereri, taxa de timbru se va calcula potrivit legii speciale, fără a se depăși 300 lei. În cazul admiterii cererii, taxa se restituie plătitorului în temeiul hotărîrii judecătorești definitive (art. 13 L. nr. 1/1967).

CONTESTAȚIE (PLÎNGERE) ÎMPOTRIVA RESPINGERII CERERII DE ELIBERARE A TITLULUI EXECUTOR NOTARIAL — este reglementată de D. nr. 387/1952. 1. **Procedură — termene:** Se poate depune la notariatul care a respins cererea sau la instanța competentă, în termen de 10 zile de la data comunicării respingerii cererii. Plîngerea se judecă potrivit dreptului comun, cu administrarea de probe. Sentința este supusă recursului în termen de 15 zile de la comunicare (art. 19 combinat cu art. 15, rap. la art. 301 alin. 1 Cod. pr. civ.). 2. **Competență de soluționare :** Instanța judecătorească în circumscripția căreia este situată clădirea la care se referă datoria sau domiciliul creditorului persoană fizică sau juridică, în funcție de natura datoriei (art. 15 alin. 1 combinat cu art. 3). 3. **Taxe de timbru :** 50 lei (pct. 3, H.C.M. nr. 911/1955).

CONTESTAȚIE (PLÎNGERE) ÎMPOTRIVA RESPINGERII EFECTUĂRII UNOR ACTE NOTARIALE DE CĂTRE CONSILIUL POPULAR — este reglementată de D. nr. 377/1960 și Instrucțiunea nr. 6250/j/1972. 1. **Procedură — termene:** Se depune la consiliul popular care a dat încheierea de respingere sau direct la instanța competentă în termen de 10 zile de la data cînd partea a luat cunoștință de respingere (pct. 61 alin. 2). Dacă plîngerea a fost admisă, hotărîrea rămînînd definitivă, se va proceda la îndeplinirea actului notarial în modul arătat de instanța judecătorească (pct. 63). Dacă plîngerea a fost respinsă, constatările organului administrativ nu au nici un efect cu privire la consimțămîntul părților (pct. 62). Hotărîrea judecătoriei este supusă recursului (art. 301 alin. 1 Cod. pr. civ și art. 7 D. nr. 377/1960). 2. **Competență de soluționare :** Judecătoria în circumscripția căreia își are sediul consiliul popular care a refuzat îndeplinirea actului (pct. 61). 3. **Taxe de timbru :** 50 lei (pct. 3, H.C.M. nr. 911/1955).

CONTESTAȚIE (PLÎNGERE) ÎMPOTRIVA ACTULUI DE RECONSTITUIRE A VECHIMII ÎN MUNCĂ — este reglementată de D. nr. 92/1976. 1. **Procedură — termene :** Se adresează judecătoriei în termen de 15 zile de la comunicarea procesului-verbal al comisiei. Hotărîrea judecătoriei este definitivă (art. 17 alin. 2). Contestația este scutită de taxă de timbru (art. 24). Perioada de vechime în muncă și celelalte situații reconstituite se vor înregistra în carnetul de muncă pe baza procesului-verbal al comisiei, rămas definitiv, sau a hotărîrii judecătorești (art. 17 alin. 3). 2. **Competență :** Judecătoria în a cărei rază teritorială funcționează comisia (art. 17 alin. 2).

CONTESTAȚIE ÎMPOTRIVA ANGAJAMENTULUI DE PLATĂ — este reglementată de C. m. și L. nr. 59/1968. 1. **Procedură — termene :** Termenul de sesizare este de 30 de zile de la data cînd cel în cauză a luat cunoștință că nu datorează total sau parțial suma asumată prin angajament. Data constatării reprezentînd o faptă personală a contestatorului, el este acela care are îndatorirea de a dovedi prin orice mijloace de probe admise de lege. În situația dată, deci cu privire la data cînd cel în cauză a constatat că nu datorează total sau parțial suma înscrisă în angajament, nu-și mai găsesc aplicare prevederile art. 173 din C. m., potrivit cărora, în orice litigii de muncă, dovada temeiniciei și legalității dispoziției sau măsurii luate de unitate este în sarcina acesteia. Desigur, unitatea poate face orice contraprobe admise de lege. Dacă temeiul contestației îl constituie viclenia (dolul), eroarea sau alte cazuri de anulare, termenul de 30 de zile curge de la data cunoașterii erorii, vicleniei etc., dar nu mai tîrziu de 18 luni de la semnarea angajamentului de plată. De asemenea, dacă acțiunea în anulare (contestația) este întemeiată pe violență, termenul de 30 de zile curge de la încetarea stării de violență. Termenul de rezolvare a contestației este de 30 de zile (art. 715 alin. 2 C. m.). Contestația este scutită de taxă de timbru (art. 179 C. m.). 2. **Competență de soluționare :** Comisia de judecată din unitatea în care își are locul de muncă reclamantul, dacă valoarea litigiului este de cel mult 5000 lei ; judecătoria sediului unității dacă valoarea depășește această sumă (art. 173 alin. 2 Codul muncii și art. 13 alin. 1 L. nr. 59/1968). Dacă prejudiciul este cauzat prin faptă unică a mai multor persoane, competența este determinată de valoarea totală a prejudiciului. Hotărîrea comisiei de judecată poate fi atacată cu plîngere la judecătoria în a cărei rază teritorială funcționează comisia, în termen de 15 zile de la pronunțarea hotărîrii sau de la comunicare, dacă cel în cauză a lipsit la pronunțare (art. 41, L. nr. 59/1968) în litigiile ce au o valoare mai mare de 1000 lei. Hotărîrea judecătoriei dată în prima instanță este supusă recursului în termen de 15 zile de la comunicare, în litigiile a căror valoare depășește 5000 lei.

AL. D.

Întrebări și răspunsuri

● **VICTOR COANDĂ, Balș** — Întrucît dv. ați acceptat să fiți transferat și ați lucrat ca atare în funcția de contabil, unitatea s-a stabilit legal retribuția la această funcție. În prezent la funcția de contabil principal nu există o posibilitate legală să puteți primi o retribuție mai mare.

● **ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ PENTRU ACTIVITĂȚI INDUSTRIALE ȘI PRESTĂRI SERVICII GHERLA.** Potrivit prevederilor Legii nr. 7/1971, ale Legii nr. 2/1980 și ale statutelor organizațiilor cooperatiste aprobate prin Decretului nr. 83/1983, unitatea dv. este competentă a înființa centre, secții, formații, puncte de lucru pentru activități industriale și prestări servicii pe raza comunei în care are sediul C.A.P., membră în asociația intercooperatistă. Autorizația de funcționare se eliberează de Consiliul popular al localității respective.

● **POPESCU CONSTANTIN — Reșița :** La întrebările formulate găsiți răspunsurile în lucrarea „Probleme juridico-economice în activitatea consiliilor populare. Administrarea imobilelor", pag. 116 și următoarele.

● **MITOCARU MIHAI — Borsec.** Înțelegerea asupra vînzării unui imobil (locuință) chiar dacă s-a încheiat un act și s-a plătit prețul, este considerată un antecontract, care nu are efectul de strămutarea proprietății. Ca urmare, imobilul la care vă referiți este proprietatea persoanei cu care ați convenit viitoarea vînzare-cumpărare, iar unitatea pe care aceasta a prejudiciat-o prin delapidarea comisă are drept să-l urmărească silit în vederea despăgubirii.

● **GIȚĂ IOAN — Focșani.** Răspunsul la întrebarea pe care ați formulat-o îl găsiți în lucrarea „Probleme juridico-economice în activitatea consiliilor populare. Administrarea imobilelor", pag. 113 și următoarele.

● **PETRACHE CONSTANTIN — București.** Adunarea generală a locatarilor nu are dreptul să adopte hotărîri care să contravină normelor de drept. În cazul relatat de dv., plata indemnizației de 250 lei este nelegală.

● **GHEORGHE I. POPESCU, Ocnele Mari, Vîlcea** — Punctul de vedere al organului CFI este corect. Potrivit prevederilor pct. 12, 10 și 9 lit. b din Decretul nr. 100/1979, în situația prezentată, încadrarea dv. legală era la clasa 29, gradația 5, urmînd ca trecerea în gradația a 6-a să se poată face ulterior, în condițiile art. 33 alin. 1 și 2 din Legea nr. 57/1974 și cele ale pct. 15 din Decretul nr. 100/1979. În speță nu-și găsesc aplicabilitate prevederile art. 194 din Legea 57/1974, de regulă, au în vedere promovările în funcție.

● **NICOLAE POPA, Iași** — 1) Perioada cît ați lucrat ca muncitor calificat nu constituie vechime în specialitate utilă pentru a fi încadrat în funcția de subinginer principal. În consecință, potrivit prevederilor pct. 64 din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, îndepliniți condițiile pentru a fi încadrat în funcția de subinginer principal numai după ce realizați o vechime de cel puțin 8 ani în funcția de subinginer. 2) Vechimea în funcții tehnice realizată în activitatea prestată ca subinginer nu poate fi echivalată cu vechimea în funcții economice. Ca atare, după absolvirea, cu diplomă, a învățămîntului superior economic, cursuri serale sau fără frecvență, puteți fi încadrat în funcția de economist, stabilindu-vi-se retribuția pentru această funcție în condițiile art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974, veți putea fi încadrat în funcția de economist principal după realizarea unei vechimi de cel puțin 8 ani în funcția de economist. 3) Pentru a putea intra sub incidența prevederilor art. 34 alin. 3 din Legea nr. 57/1974, trebuie să lucrați ca economist într-un compartiment tehnic, tehnico-economic, secție sau atelier de proiectare și altă subunitate de producție, să efectuați aceleași lucrări ca și inginerii, iar conducerea unității să obțină în acest scop aprobarea conducătorului organului central sau a comitetului executiv al consiliului popular județean căruia îi este subordonată unitatea.

● **VASILE RAICU, Iași** — Printre funcțiile menționate pe care le-ați deținut, vechime în funcții economice vă conferă numai funcția de economist, celelalte fiind funcții administrative sau tehnice. Pct. 1 din nota la anexa nr. 2 a Legii nr. 12/1971 la care vă referiți are în vedere ocuparea unor funcții în raport de studiile pe care le are persoana în cauză și nu vechimea în specialitate. Pentru a intra sub incidența prevederilor art. 34 alin. 3 din Legea nr. 57/1974, este necesar să lucrați ca economist într-un atelier sau secție de proiectare, să efectuați aceleași lucrări ca și inginerii, iar conducerea unității să obțină în acest scop aprobarea conducătorului organului central sau a comitetului executiv al consiliului popular județean căreia îi este subordonată unitatea.

● **S.M.A., SICULA, Arad** — În situația în care persoanei în cauză i s-a desfăcut contractul de muncă, drept urmare a condamnării penale cu executarea pedepsei prin muncă corecțională, la reîncadrarea în muncă după executarea acesteia, corect trebuia încadrat la nivelul de bază al funcției. Ca atare considerăm că ați procedat legal stabilindu-i retribuția la nivelul de bază al funcției.

● **EMIL BALICA, Craiova** — În situația în care ați beneficiat de indemnizație de transferare, nu mai puteți beneficia de spor de șantier și cazare gratuită, întrucît ați devenit localnic.

● **AUREL BĂLAN, Huși** — În ipoteza în care unitatea la care ați lucrat în anul 1972 nu v-a desfăcut contractul de muncă în urma condamnării penale, după executarea pedepsei și prezentarea la unitate aceasta avea obligația să vă primească la lucru, trecîndu-vă într-o muncă corespunzătoare. Dacă nu a procedat astfel, dv. aveați posibilitatea, potrivit prevederilor art. 175 alin. 1 lit. 5 și art. 176 alin. 1 din Codul muncii, să vă adresați organului de jurisdicție a muncii competent, respectiv organului administrativ ierarhic superior unității, solicitînd reintegrarea în muncă, în termen de 30 de zile de la data refuzului unității să vă primească la lucru. În situația în care nu ați procedat potrivit celor de mai sus, unitatea este în drept să vă desfacă și în prezent contractul de muncă în temeiul art. 130 alin. 1 lit. c din Codul muncii.

● **IULIAN CIOVICĂ, Brașov** — Întrucît erați în perioada de stagiu, în raport de prevederile Decretului nr. 54/1975, legal nu puteați să fiți încadrat, ca urmare a transferării, în funcția de mecanic categoria a doua treapta I.

● **MIHAI POPESCU, Drobeta-Tr. Severin.** — Prin încetarea contractului de muncă din inițiativa dv. (demisie) vi s-a întrerupt vechimea în muncă și în aceeași unitate, cu consecințele care decurg din această situație în ceea ce privește sporul de vechime și retribuția, fără a exista o posibilitate legală să le recăpătați.

● **ȘTEFAN PLAVĂȚ, Ieșelnița, Mehedinți** — Potrivit prevederilor art. 16 alin. 2 din Decretul nr. 5/1974, pe timpul cît lucrați ca scafandru trebuie să primiți retribuția corespunzătoare acestei munci, dacă este superioară celei de inginer stagiar, precum și celelalte drepturi de care beneficiază scafandrii.

Tiparul I. P. „Informația" — 20 iulie — Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

Toate orașele patriei au cunoscut un amplu proces de modernizare și dezvoltare — factor esențial în creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii

citorești, socialiste, în centrul căruia se află autoconducerea și autogestiunea muncitorească, sistem compus din : Partidul Comunist Român, avînd rol conducător, statul socialist cu organele sale, Frontul Democrației și Unității Socialiste, modalitățile de participare directă a maselor largi, a întregului popor la conducerea țării.

Creșterea calității și competitivității producției — factor hotărîtor al progresului economiei naționale

ESTE MERITUL NEPIERITOR al Congresului al IX-lea al partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a fi sesizat încă de atunci faptul că omenirea se înscrie într-o etapă superioară a revoluției tehnico-științifice și de a fi imprimat orientarea fundamentală a politicii economice a partidului spre o dezvoltare calitativă, preponderent intensivă. Strategia dezvoltării industriale reflectă orientarea spre creșterea prioritară a potențialului de producție în sectoarele hotărîtoare pentru progresul economiei românești. Ritmurile cele mai înalte le-au cunoscut ramurile de bază ale industriei și, în cadrul acestora, subramurile purtătoare prin excelență ale progresului tehnic, fapt ce a contribuit la perfecționarea structurii producției industriale, ca și la dezvoltarea celorlalte ramuri ale economiei naționale. Astfel, industria metalurgică, construcțiile de mașini și chimia — cu precădere sectoarele complexe — și-au sporit ponderea în totalul industriei de la 23,9% în anul 1950 la peste 50% în prezent. Industria construcțiilor de mașini — ramură de bază pentru modernizarea întregii economii, pentru promovarea largă a progresului tehnic — a înregistrat în perioada 1966—1983 un ritm mediu anual de creștere de 13,4%, ponderea sa în totalul producției industriale crescînd de la 21,2% în 1965 la circa 30% în anul 1983.

O largă extindere au dobîndit sectoare de producție moderne ca electronica, mecanica fină și optica, producția de mașini-unelte și utilaje tehnologice. În prezent, industria națională de construcții de mașini asigură aproape 90% din utilajele necesare amplului program național de investiții.

În actuala etapă de dezvoltare, continuarea procesului de industrializare și înfăptuirea noii revoluții agrare se caracterizează prin încorporarea tot mai rapidă a tehnologiilor avansate și realizarea unei structuri a producției corespunzătoare cerințelor asigurării unei eficiențe superioare, comparabilă cu cea obținută în țările cu economie avansată. Pe primul plan se situează preocuparea pentru lărgirea bazei proprii energetice și de materii prime în vederea realizării dezideratului de realizare treptată a independenței energetice a României. Concomitent cu aceasta, strategia creșterii potențialului industrial al țării se bazează pe strategia modernizării accentuate a structurilor de producție, pe promovarea prioritară a ramurilor de vîrf, automatizate, de înaltă tehnicitate, productivitate, calitate și competitivitate, potrivit cerințelor satisfacerii în condiții cît mai bune a nevoilor economiei naționale, creșterii volumului și eficienței exportului, sporirii contribuției industriei la progresul general al țării.

Printre măsurile de perfecționare a conducerii economice, elaborate din inițiativa președintelui Nicolae Ceaușescu, un loc important îl ocupă programele referitoare la îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, la reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, programele de creștere a productivității muncii etc.

O trăsătură caracteristică a dezvoltării întregii industrii și economii românești din anii ce au trecut de la Congresul al IX-lea — reflectînd o veritabilă sinteză a orientărilor și opțiunilor dezvoltării — este amplificarea procesului de trecere de la factorii extensivi ai dezvoltării la factorii intensivi, calitativi ai acesteia, procesul de ridicare a nivelului tehnic, de înnoire și modernizare a producției prin extinderea tehnologiilor moderne, de înalt randament, asimilarea de noi tipuri de mașini, utilaje și instalații, diversificarea și îmbunătățirea calității produselor, folosirea mai judicioasă a energiei, materiilor prime și a materialelor. Este remarcabil faptul că în țara noastră în „Epoca Nicolae Ceaușescu" s-au creat ramuri industriale noi, complet necunoscute în trecut, că prin eforturile corelate ale întregului popor strîns unit în jurul partidului a fost făurită o industrie de înaltă tehnicitate. Cu deplin temei subliniа tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Este cu totul adevărat că cea mai mare parte a acestei industrii am realizat-o în ultimii 20 de ani. De altfel, circa 80% din fondurile fixe actuale ale României sînt realizate în ultimii 20 de ani. Tocmai de aceea putem afirma că industria românească este o industrie modernă, dotată la nivelul tehnicii celei mai avansate și este capabilă acum să soluționeze cele mai complicate probleme de ordin tehnic, din toate sectoarele".**

■

Înfăptuiri trainice, orientări și hotărîri fundamentale pentru progresul multilateral al patriei, dezvoltare consecventă și multilaterală pe calea socialismului și comunismului sînt atribute cu care epoca deschisă de Congresul al IX-lea al partidului se înscrie în istoria României socialiste. Marile și importantele înfăptuiri din toate domeniile de activitate, dovezile vii, incontestabile ale faptelor și realităților ce au transfigurat chipul României moderne, obținute în cele aproape două decenii care au trecut de la alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului și statului nostru, confirmă realismul și originalitatea soluțiilor adoptate în rezolvarea problemelor fundamentale ale organizării și conducerii societății, aplicarea creatoare a concepției materialist dialectice, a socialismului științific la condițiile social-istorice concrete ale țării noastre, aprofundarea fenomenelor și aspectelor nou apărute în procesul transformării revoluționare a societății noastre ca și evaluarea realistă a raporturilor de forțe de pe arena mondială.

Maria D. POPESCU

23 AUGUST
40
1944
1984

19 ani de la Congresul al IX-lea al P. C. R.

Nicolae Ceaușescu – strategul făuririi unei economii moderne multilateral dezvoltate

ÎN ATMOSFERA de puternic entuziasm revoluționar și patriotic prilejuită de aniversarea a 40 de ani de la mărețul act istoric de la 23 August 1944 și de întîmpinarea celui de-al XIII-lea Congres, marcăm solemn în aceste zile împlinirea a 19 ani de la Congresul al IX-lea al partidului, eveniment de referință în istoria contemporană a patriei. A fost congresul ale cărui Directive au desemnat obiectivele esențiale, majore și sarcinile de viitor ale politicii interne și externe, a jalonat direcțiile de dezvoltare ale României în vederea continuării pe o treaptă superioară a construcției socialiste în toate domeniile de activitate economică, științifică și culturală.

Concepția asupra dezvoltării economico-sociale care s-a afirmat odată cu Congresul al IX-lea a stabilit drept obiective fundamentale făurirea unei industrii moderne, competitive, bazată pe intensificarea factorilor calitativi, concomitent cu dezvoltarea susținută a agriculturii și a celorlalte ramuri ale producției materiale, sporirea aportului cercetării științifice la dezvoltarea economico-socială, creșterea potențialului economic al tuturor județelor țării, ridicarea neîntreruptă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

În cei 40 de ani care au trecut de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, în România au avut loc profunde transformări pe plan politic, economic, social și cultural care pun în evidență realismul politicii științifice a P.C.R., capacitatea sa de a adapta strategia dezvoltării economico-sociale la condițiile concret-istorice existente în țara noastră în fiecare etapă a procesului revoluționar. Clarviziunea politicii economice a P.C.R. își găsește reflectarea în stabilirea obiectivelor și sarcinilor înfăptuirii revoluției socialiste în țara noastră ținînd seama și de intensitatea unor procese ca : amplificarea efectelor revoluției științifico-tehnice contemporane, apariția și intensificarea crizei economice mondiale etc.

Prin elaborarea strategiei dezvoltării economico-sociale, ținînd seama de realitățile existente atît în țara noastră, cît și în economia mondială, P.C.R. demonstrează înalta sa capacitate de a sesiza problemele majore ale actualei etape, asigurînd înaintarea României pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, trecerea în rîndurile țărilor cu dezvoltare economică medie și pregătirea premiselor necesare intrării într-o etapă nouă a societății comuniste.

La elaborarea strategiei dezvoltării economico-sociale a României, în actuala etapă a revoluției socialiste, o contribuție de inestimabilă valoare a adus tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele României, care a elaborat o strategie științifică privind construirea socialismului și comunismului în patria noastră. Pe această linie, menționăm valoarea deosebită a tezei referitoare la **rolul hotărîtor al dezvoltării forțelor de producție în asigurarea progresului economico-social al țării noastre.**

În dezvoltarea și maturizarea socialismului ca primă fază a societății comuniste, în afirmarea pe scară largă a principiilor socialismului în toate domeniile vieții materiale și spirituale, în pregătirea premiselor obiective pentru trecerea la faza superioară a societății comuniste — comunismul deplin, rolul hotărîtor îl are dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție. Așa cum se subliniază în Programul partidului adoptat de Congresul al XI-lea al P.C.R., o direcție în care va acționa partidul nostru pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate o constituie „creșterea puternică a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, astfel încît să se poată asigura sporirea continuă a producției de bunuri materiale în vederea satisfacerii largi a necesităților de consum ale întregului popor, dezvoltarea multilaterală a societății".

Așezînd permanent la baza înfăptuirii obiectivelor și sarcinilor revoluției socialiste, dezvoltarea puternică a forțelor de producție, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adus o importantă contribuție la definirea celor două etape ale revoluției socialiste : crearea economiei socialiste unitare și făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Astfel, pornind de la obiectivul strategic al actualei etape a revoluției socialiste în țara noastră, începînd cu deceniul al VIII-lea, pe plan economic și social-cultural au fost adoptate măsuri în vederea depășirii stadiului de țară socialistă în curs de dezvoltare și trecerea în rîndul țărilor cu dezvoltare economică medie.

Subliniind rolul determinant al forțelor de producție în afirmarea plenară a principiilor socialismului, în primul rînd, pe plan economic, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a evidențiat și căile de acțiune pentru atingerea acestui obiectiv, elaborînd o concepție originală cu privire la industrializarea socialistă. În acest sens, încă de la Congresul al IX-lea al P.C.R. a fost fundamentată o concepție cuprinzătoare, unitară și de largă perspectivă privind industrializarea socialistă a României, ținînd seama de condițiile concret-istorice existente în țara noastră, precum și de necesitatea afirmării pe scară largă a revoluției științifico-tehnice contemporane. Industrializarea, așa cum demonstrează experiența României, este imperios necesar să se realizeze pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, pentru a se asigura introducerea continuă în producție a progresului tehnic, modernizarea forțelor de producție și dezvoltarea întregii societăți socialiste. **„Industrializarea — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — determină creșterea impetuoasă a forțelor de producție, dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale a socialismului, introducerea pe scară largă a progresului tehnic în toate domeniile producției materiale, sporirea productivității muncii sociale, avîntul întregii economii".** (România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 1, București, Editura politică, 1968, p. 20).

Accentul pus pe dezvoltarea industriei își găsește reflectarea în creșterea susținută a producției, concomitent cu întărirea locului acestei ramuri în ansamblul economiei naționale. În perioada 1950—1982, de exemplu, producția industrială a României a crescut de 34 ori, corespunzător unui ritm mediu anual de 11,7%. Producția mijloacelor de producție, respectiv grupa A, a înregistrat o creștere de 48 ori, ceea ce reprezintă un ritm mediu anual de circa 13%. Ritmuri superioare de creștere a producției au cunoscut ramurile de bază ale industriei grele. Astfel, în perioada 1950—1982, producția industriei a crescut de 187 ori în chimie, de 117 ori în construcții de mașini și prelucrarea metalelor, de 48 ori în ramura energie electrică și termică. De asemenea, în aceeași perioadă, industria electrotehnică a înregistrat un ritm mediu anual de creștere a producției de 20%, ceea ce a permis sporirea volumului producției de 343 ori etc. În aceste condiții, contribuția industriei la obținerea produsului social în țara noastră a crescut de la 46,6% în 1950 la 62,2% în 1982 [1]).

Creșterea cu precădere a producției mijloacelor de producție, dezvoltarea susținută a ramurilor de bază ale industriei grele și în special a industriei constructoare de mașini joacă un rol important în dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, deoarece în aceste ramuri se obțin mijloace de muncă perfecționate și o parte a obiectelor muncii, adică elementele de bază ale aparatului material de producție care își pun amprenta asupra stadiului de dezvoltare economică a unei țări. Semnificativă pentru saltul calitativ în domeniul forțelor materiale de producție este și ridicarea ponderii construcțiilor de mașini în ansamblul producției industriale în anul 1984 la peste 28%. De asemenea, în acest an jubiliar, producția de mașini și utilaje tehnologice pentru industrie va fi de 1 004 mii tone față de 153 mii tone în 1965, producția de mecanică fină, optică, echipamente și elemente hidraulice și pneumatice va fi de circa 12 157 milioane lei față de 318 milioane în 1965, producția mijloacelor de automatizare, electrotehnică, electronică și tehnicii de calcul electronic va fi de 9 734 milioane lei față de 151 milioane lei în 1965 etc.

Avînd în vedere aportul industriei la asigurarea mijloacelor de producție necesare economiei naționale, eforturile depuse pe linia dezvoltării și modernizării forțelor de producție în anii revoluției socialiste se reflectă și în creșterea ponderii ramurilor de bază ale industriei grele în totalul producției industriale (vezi tabelul).

1) Anuarul statistic al R.S. România, 1983, D.C.S., p. 77, 44

Aşadar, în producţia industrială a ţării noastre, ramurile producătoare de mijloace de producţie deţin peste 3/4, ceea ce demonstrează potenţialul sporit al industriei ţării noastre, posibilităţile mari de care dispune această ramură pentru asigurarea economiei noastre naţionale cu mijloacele de producţie necesare creşterii în ritm susţinut a venitului naţional, şi pe această bază, ridicarea bunăstării materiale a oamenilor muncii. Peste 3/5 din producţia industrială a ţării noastre este obţinută în prezent de ramurile : construcţii de maşini, chimie, combustibil, energie electrică şi termică, metalurgia feroasă şi neferoasă.

Pornind de la stadiul de dezvoltare a industriei, precum şi de la situaţia existentă în economia mondială la sfîrşitul deceniului al VIII-lea, Congresul al XII-lea, din iniţiativa şi cu participarea directă şi nemijlocită a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a dezvoltat concepţia unitară şi de perspectivă privind industrializarea socialistă. Cincinalul 1981—1985, de exemplu, are ca o sarcină de bază dezvoltarea în continuare, în ritm susţinut, a industriei, concomitent cu asigurarea unor structuri industriale moderne şi de eficienţă ridicată, prin creşterea mai accentuată a ramurilor de prelucrare superioară, realizarea de produse de înaltă tehnicitate etc. Totodată, în cadrul procesului de restructurare a industriei, paralel cu dezvoltarea mai accelerată a ramurilor de prelucrare avansată se va pune un accent deosebit pe dezvoltarea sectoarelor mici consumatoare de energie şi materii prime.

Strategia dezvoltării economico-sociale a României în actualul deceniu vizează, de asemenea, unele priorităţi ca : **lărgirea bazei proprii de materii prime şi asigurarea independenţei energetice a ţării, dezvoltarea mai susţinută a agriculturii, creşterea rolului ştiinţei în modernizarea economiei naţionale,** astfel încît actualul deceniu să devină cu adevărat „deceniul ştiinţei, tehnicii, calităţii şi eficienţei".

Lărgirea bazei proprii de materii prime şi asigurarea independenţei energetice a ţării noastre constituie coordonate esenţiale ale strategiei dezvoltării economico-sociale în actualul deceniu şi în perspectivă, care vor influenţa proporţiile producţiei materiale şi gradul de satisfacere a necesităţilor populaţiei. De aceea, Conferinţa Naţională a partidului din 1982 a adoptat programe speciale în domeniile energetic şi de dezvoltare a bazei proprii de materii prime, prin care se urmăreşte atragerea în circuitul economic a unor noi resurse ale subsolului şi satisfacerea la un nivel superior a nevoilor de materii prime ale industriei prelucrătoare. Aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu : „Sînt necesare măsuri hotărîte pentru înfăptuirea neabătută a programelor de creştere mai puternică a producţiei de cărbune, de ţiţei şi gaze, a substanţelor minerale utile, metalifere şi nemetalifere. Industria noastră este astăzi în stare să asigure toate utilajele şi maşinile necesare industriei extractive, realizarea programelor supuse Conferinţei Naţionale".** (Raport la Conferinţa Naţională a P.C.R., 16—18 decembrie 1982, Editura politică, Bucureşti, 1982, p. 18).

Măsurile iniţiate în vederea transpunerii în practică a orientărilor şi sarcinilor privind lărgirea bazei proprii de materii prime şi asigurarea independenţei energetice au permis realizarea, numai în anul 1983, a unei producţii de 44,5 milioane tone cărbune net, a 11,6 milioane tone ţiţei, a 32,6 miliarde m.c. gaz metan (inclusiv gaze libere) şi a unei producţii de energie electrică de 70,2 miliarde kWh. Pe lîngă aceste producţii, la acoperirea necesarului de materii prime utilizate în economie, o parte însemnată s-a realizat prin recuperare şi refolosirea materialelor. Astfel, pe aceste căi se prevede ca în anul 1985 să se asigure acoperirea necesarului pentru nevoile interne ale economiei în proporţie de 40% la fier, 41% la cupru, 40% la plumb, 44% la fibre şi fire textile, 50% la produse prelucrate din polietilenă, 44% la anvelope, 41% la uleiuri minerale, 50% la materiale fibrocelulozice şi maculatură, 60% pentru plăci aglomerate şi fibrolemnoase, 90% din necesarul de ambalaje din sticlă şi circa 95% din cele din lemn etc. Industria metalurgică şi industria chimică, de asemenea, contribuie la asigurarea bazei de materii prime proprii prin sporirea producţiei de oţel, mai ales a oţelurilor speciale şi de înaltă puritate, prin creşterea producţiei de cauciuc, de fire şi fibre artificiale şi sintetice etc.

Structura producţiei industriale pe grupele „A" şi „B" pe industria extractivă şi prelucrătoare şi pe unele ramuri ale industriei producătoare de mijloace de producţie

	1950	1965	1975	1982
— Industrie — total	100	100	100	100
Grupa A	53,0	65,2	71,3	76,4
Grupa B	47,0	34,8	28,7	23,6
— Din industrie — total				
— industria extractivă	8,5	7,4	4,9	4,5
— industria prelucrătoare	89,5	90,6	93,1	92,7
— Energie electrică şi termică	1,9	2,6	2,0	2,3
— Combustibil	11,3	7,0	5,7	8,2
— Metalurgia feroasă (inclusiv extracţia minereurilor feroase)	5,4	8,3	7,4	8,2
— Metalurgia neferoasă (inclusiv extracţia minereurilor neferoase)	2,1	3,2	3,9	4,0
— Construcţii de maşini şi prelucrarea metalelor	13,3	21,2	30,5	29,7
— Chimie	3,1	6,7	8,6	9,6
— Materiale de construcţii	2,4	3,3	3,0	3,4

Sursa : Anuarul Statistic al R.S. România, 1983, D.C.S.

Lărgirea bazei proprii de materii prime, în concepţia P.C.R., a secretarului general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, trebuie să fie însoţită de reducerea consumurilor materiale, de gospodărirea judicioasă şi valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor în vederea obţinerii unei producţii sporite şi de înalt nivel tehnic, pentru a satisface exigenţele tot mai ridicate ale consumatorilor interni şi externi. De asemenea, în anul 1984, circa 94% din necesarul de energie primară va fi acoperit din resurse interne, realizîndu-se astfel un nou şi important pas în asigurarea independenţei energetice a ţării.

Succesele obţinute în dezvoltarea forţelor de producţie, a industriei în ţara noastră reprezintă temelia dezvoltării celorlalte ramuri ale producţiei materiale şi; în primul rînd, a agriculturii, înfăptuirea în etapa actuală a unei profunde revoluţii agrare, cuprinzînd atît baza tehnico-materială cît şi organizarea producţiei în scopul obţinerii unor producţii înalte de calitate superioară şi stabile, pentru satisfacerea integrală a nevoilor populaţiei de produse agroalimentare şi asigurarea bazei proprii de materii prime pentru unele ramuri ale industriei prelucrătoare, precum şi crearea unor disponibilităţi pentru export. **„Tocmai pe baza dezvoltării puternice a forţelor de producţie, a industriei** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — am putut asigura înfăptuirea revoluţiei agrare, trecerea agri-**

Canalul Dunăre — Marea Neagră, grandioasă construcţie a Epocii Ceauşescu

Ca o expresie concludentă a atenţiei deosebite acordate dezvoltării industriei, producţia acestei ramuri a fost în 1982 de 34 de ori mai mare decît în 1950

culturii pe calea socialismului, creşterea producţiei agricole de trei ori şi jumătate, în comparaţie cu 1950". (Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în ţara noastră, la problemele teoretice, ideologice şi activitatea politică, educativă a partidului, prezentată la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R., 1—2 iunie 1982, Editura politică, Bucureşti, 1982, p. 20).

Din iniţiativa secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, au fost elaborate programe speciale în vederea sporirii producţiei de cereale, dezvoltării producţiei de legume, fructe şi struguri, extinderii altor ramuri care asigură materii prime necesare industriei uşoare. De asemenea, pe baza programului de auto-aprovizionare s-au adus îmbunătăţiri în domeniul creşterii animalelor. Pentru realizarea programelor privind dezvoltarea agriculturii, aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, este necesară folosirea cît mai raţională a fondului funciar şi creşterea producţiei la hectar la toate culturile, efectuarea lucrărilor de îmbunătăţiri funciare, realizarea sarcinilor din domeniul irigaţiilor, extinderea mecanizării şi chimizării, îmbunătăţirea activităţilor din unităţile de bază ale agriculturii noastre socialiste.

În strategia dezvoltării economico-sociale a României, un loc important ocupă şi măsurile privind **perfecţionarea relaţiilor de producţie şi sociale,** asigurarea cadrului organizatoric în care să se afirme plenar iniţiativa largă a oamenilor muncii. În acest sens, sub directa îndrumare şi participare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu au fost elaborate măsuri menite să ducă la perfecţionarea celor două forme ale proprietăţii socialiste în ţara noastră şi, pe această bază, a întregului sistem al relaţiilor de producţie şi sociale, mai ales în perioada care a urmat după Congresul al IX-lea al P.C.R. Astfel, Conferinţa Naţională a partidului din decembrie 1967 a marcat un moment de cotitură în fundamentarea necesităţii perfecţionării celor două forme ale proprietăţii socialiste : proprietatea întregului popor şi proprietatea socialistă cooperatistă. Crearea consiliilor unice agroindustriale de stat şi cooperatiste, pe baza hotărîrilor plenarei C.C. al P.C.R. din februarie 1979, a deschis o nouă cale pentru adîncirea procesului de îmbinare a celor două forme de proprietate socialistă în etapa actuală, în ţara noastră.

Importante contribuţii la dezvăluirea conţinutului proprietăţii socialiste, precum şi la fundamentarea căilor de perfecţionare a acesteia, a adus secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, prin expunerea la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, unde s-au făcut ample aprecieri asupra mutaţiilor intervenite în sfera proprietăţii socialiste a întregului popor. Totodată, s-a apreciat că există condiţii reale pentru a spori contribuţia oamenilor muncii la dezvoltarea obiectului proprietăţii socialiste prin introducerea sistemului de participare cu părţi sociale la constituirea fondului de dezvoltare economică al întreprinderilor care are menirea de a stimula colectivele de oameni ai muncii în mai buna gospodărire şi utilizare a mijloacelor materiale aflate în dotarea unităţilor socialiste.

Pe baza acumulărilor de ordin cantitativ şi calitativ în domeniul relaţiilor de proprietate, au fost aduse îmbunătăţiri întregului sistem al relaţiilor de producţie, începînd cu relaţiile nemijlocite de producţie. În acest context se înscriu şi măsurile privind perfecţionarea mecanismului economico-financiar, adoptate din iniţiativa tovarăşului Nicolae Ceauşescu în martie 1978, şi care pun în evidenţă contribuţia deosebită a P.C.R. la dezvoltarea teoriei şi practicii privind conducerea societăţii socialiste. Astfel, au fost fundamentate noi metode şi instrumente care au intrat în practica muncii de conducere ca: autoconducerea muncitorească, autogestiunea economico-financiară, autofinanţarea etc. De asemenea, prin bugetul de venituri şi cheltuieli al întreprinderilor se asigură posibilitatea tuturor oamenilor muncii de a cunoaşte eforturile depuse şi rezultatele obţinute în fiecare perioadă de gestiune.

Perfecţionarea relaţiilor de repartiţie reprezintă o preocupare constantă a P.C.R., urmărind legarea mai strînsă a veniturilor oamenilor muncii de contribuţia la dezvoltarea producţiei materiale şi spirituale. În acest sens, au fost introduse în practică noi elemente ale sistemului de repartiţie după muncă, prin generalizarea acordului global, care joacă un rol important în întărirea ordinei şi disciplinei în muncă, în obţinerea de către oamenii muncii a veniturilor în raport de gradul de îndeplinire a planului la indicatorii de bază ai activităţii întreprinderilor. Totodată, pornind de la tripla calitate a oamenilor muncii de proprietari, producători şi beneficiari ai tuturor bunurilor produse, au fost aduse importante contribuţii la fundamentarea principiilor cointeresării materiale şi eticii şi echităţii socialiste în domeniul repartiţiei care asigură o mai judicioasă valorificare a mijloacelor materiale şi băneşti ale întreprinderilor, dimensionarea cîştigurilor în funcţie de cantitatea, calitatea şi importanţa socială a muncii.

Schimbul de activităţi dintre cele două clase sociale prietene, clasa muncitoare şi ţărănimea cooperatistă, precum şi dintre celelalte categorii de oameni ai muncii se amplifică tot mai mult, iar prin formele pe care le îmbracă, demonstrează acumularea şi în sfera relaţiilor de producţie a unor germeni ai viitoarelor relaţii de producţie comuniste ca : tendinţa spre omogenizare socială, atenuarea deosebirilor dintre oraş şi sat, dintre munca din industrie şi munca din agricultură, în nivelul de instruire al populaţiei şi în special al tineretului etc. De asemenea, perfecţionarea democraţiei socialiste, creşterea rolului statului socialist în conducerea societăţii noastre socialiste, ridicarea nivelului calitativ al activităţilor în celelalte verigi ale suprastructurii societăţii reprezintă contribuţii majore ale P.C.R. la perfecţionarea diferitelor laturi ale relaţiilor de producţie şi sociale în etapa actuală, în ţara noastră.

Constantin BĂRBĂCIORU

23 AUGUST
40
1944
1984

19 ani de la Congresul al IX-lea al P. C. R.

Progresele de anvergură ale economiei – confirmarea unei strălucite strategii de dezvoltare a țării

ANIVERSAREA în acest an, la 23 August, a patru decenii de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, reprezintă un prilej de evocare a drumului parcurs de societatea românească în eforturile de angajare plenară pe traiectoria progresului social-economic. Actul de la 23 August 1944 a declanșat, prin conținutul său, deschideri largi de natură politică, economică și socială care au permis inaugurarea unei etape noi în istoria patriei noastre, a cărei remarcabilă anvergură economică și socială, caracterizată prin transformarea revoluționară a întregii țări, realizînd schimbarea fizionomiei economiei naționale, a societății românești, în ansamblul său, **s-a relevat cu strălucire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, în epoca ce poartă numele eminentului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu.**

Surprinderea principalelor transformări petrecute în societatea românească impune rememorarea etapelor istorice ale procesului dezvoltării societății în acești ani, etape care reflectă amplele prefaceri politice, economice și sociale și care ne permit să înțelegem nu numai succesiunea prefacerilor care au avut loc și interdependența dintre ele, ci și stadiul actual de dezvoltare al economiei, respectiv al societății românești. Astfel, evenimentul de acum 40 de ani a permis instaurarea puterii democrat-populare în țara noastră, care a constituit punctul de plecare pentru cucerirea întregii puteri politice și economice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare. Au urmat lichidarea proprietății capitaliste-moșierești asupra principalelor mijloace de producție, înfăptuirea sarcinilor revoluției socialiste, desfășurarea cu succes a operei de edificare a orînduirii socialiste, consolidarea societății socialiste și trecerea la construirea societății socialiste multilateral dezvoltate. În centrul politicii economice a partidului, în toate aceste etape, a stat și continuă să stea dezideratul de a se crea în țara noastră o economie modernă și dinamică în care să se îmbine industria și agricultura, producția de bunuri materiale cu cea de servicii, pe baza celor mai noi cuceriri tehnico-științifice.

După mai mult de 80 de ani de dezvoltare capitalistă România era în anul 1938 o țară cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată. Aproape 80% din populație lucra în agricultură, iar industria contribuia la producerea venitului național cu numai 30%, fiind axată în principal pe ramurile extractive, ale industriei ușoare și alimentare. Mai mult, ramuri importante ale industriei se găseau în mîna monopolurilor străine ; în ajunul celui de al II-lea război mondial, peste 60% din economia românească se afla în mîna trusturilor și monopolurilor străine. Capitalul străin și capitalul autohton au împiedicat dezvoltarea industriei grele. Amintim că în anul 1938 energia electrică și termică, construcțiile de mașini, siderurgia, chimia — ramuri de bază ale industriei — dădeau doar 18% din totalul producției industriale a țării.

Caracterizată ca țară eminamente agrară, România nu dispunea de nici o uzină producătoare de tractoare. Mașinile unelte, utilajul electric, petrolier, minier etc., erau importate în proporție de 95%. Acest import ne costa imens. Pentru a-și plăti o tonă de marfă importată, trebuia să se exporte 10 tone de produse realizate în țară. Deși, după cum am văzut, țara noastră

Înaltă competitivitate a autovehiculelor românești le asigură o largă și apreciată prezență pe piața mondială

era caracterizată ca o țară eminamente agrară, trebuie să spunem că nici agricultura nu se afla într-o stare mai bună. La exploatarea nerațională a pămîntului impusă de moșierime, se adăuga slaba înzestrare tehnică (circa 4 700 tractoare), folosirea de metode agrotehnice înapoiate etc.

Această imagine a economiei românești trebuie completată cu jaful și distrugerile provocate de cel de-al II-lea război mondial .Au fost secătuite rezervele de petrol, ale țării, s-au înregistrat pagube materiale uriașe, a fost dezorganizată întreaga economie națională. Multe din sectoarele și ramurile economiei naționale, în anul 1944, produceau la jumătate din capacitatea lor inițială, altele chiar mai puțin.

Aceasta era imaginea economiei românești în anul 1944. La ea trebuie să adăugăm suferințele îndurate de masele muncitoare, deznădejdea acestora și dorința lor fierbinte de a se pune capăt războiului, de a se trece la refacere pe o cale dreaptă și demnă. În aceste condiții, actul de la 23 August 1944 a declanșat elanul revoluționar al maselor, oglindind opțiunea acestora spre o dezvoltare liberă, la a cărei cîrmă se afla partidul comunist.

Economie dinamică, cu structuri moderne

ASIGURAREA dezvoltării multilaterale a economiei are la bază elaborarea și fundamentarea de către Partidul Comunist Român, cu contribuția hotărîtoare a eminentului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului și președintele României, a unui model propriu, original, de structură a economiei naționale, corespunzător cerințelor de progres ale societății, atît pe termen lung, cît și specifice fiecărei etape de dezvoltare și în funcție de condițiile concrete ale țării noastre. Din această optică, edificarea unei economii moderne a fost gîndită ca un proces complex, de dezvoltare armonioasă a tuturor sectoarelor economice — industria, agricultura, serviciile, transporturile — deopotrivă cu realizarea și consolidarea unei suprastructuri economice complexe apte să asigure adoptarea și modelarea rapidă, în condiții de eficiență, a structurilor economiei naționale la evoluția — uneori imprevizibilă și chiar contradictorie —a economiei mondiale.

În procesul de concepere a structurilor specifice economiei noastre socialiste, partidul a pus în centrul politicii sale economice industrializarea socialistă. Apreciind industrializarea ca necesitate obiectivă, partidul a orientat eforturile materiale, financiare și umane ale națiunii spre dezvoltarea accentuată a industriei, ca ramură care asigură creșterea puternică a forțelor de producție la scara întregii societăți. Iată de ce odată cu cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țărănimea muncitoare și celelalte categorii de oameni ai muncii, cu instaurarea proprietății socialiste, **„Partidul Comunist Român** — așa cum se subliniază în Programul P.C.R. **— a pus în centrul politicii sale industrializarea ca bază a progresului economiei și culturii, ridicării nivelului de viață al poporului, dezvoltarea multilaterală a societății, asigurarea independenței și suveranității naționale".**

Concepția P.C.R., de industrializare socialistă a fost elaborată potrivit condițiilor noastre concrete — cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, timp în care creativitatea și originalitatea au constituit și constituie trăsături definitorii ale politicii partidului nostru. Ea a evoluat în timp, cunoscînd îmbunătățiri și adoptări în funcție de cerințele etapelor construcției socialiste, de resursele materiale, financiare și umane de care dispunem, de tendințele generate de revoluția științifico-tehnică contemporană, de realitățile mondiale. În prima etapă a industrializării, caracteristică cincinalelor 1951-1955, 1955-1960, 1961-1965 s-a acționat în special în direcția formării ramurilor fundamentale ale industriei, respectiv energetica, metalurgia, chimia și construcțiile de mașini, ramuri menite să asigure suportul material și tehnic tuturor activităților productive din societate. În aceste condiții — și mai ales în perioada de accentuare a creșterii domeniilor și sectoarelor complexe, de tehnicitate înaltă, care valorifică superior potențialul de resurse al țării — aceste ramuri au devenit un propulsor al promovării pe scară largă a progresului tehnic în toate domeniile producției materiale și, pe această bază, pilonii dezvoltării întregii economii. Mai trebuie arătat că, drept rezultat al eforturilor respective, în țara noastră s-a creat baza tehnico-materială a societății socialiste în industrie și agricultură, în celelalte ramuri ale producției materiale.

Congresul al IX-lea a marcat o cotitură esențială în orientarea politicii de industrializare a țării spre laturile calitative, intensive ale acesteia ca și privind orientarea întregii dezvoltări a economiei naționale. Pornind de la realizările obținute, de la experiența căpătată, de la sarcinile și obiectivele care stăteau în fața economiei naționale, precum și de la potențialul de care dispunem, orientările date de Congresul al IX-lea au permis închegarea unui concept propriu privind industrializarea României, ce încorporează în toate laturile sale gîndirea lucidă, creatoare și originală a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, concept care cuprinde, ca elemente principale, ridicarea eficienței folosirii resurselor materiale, financiare și de muncă, creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată, realizarea de produse de înaltă tehnicitate și de calitate superioară, creșterea contribuției industriei la dezvoltarea agriculturii pe baze tehnice moderne, precum și dezvoltarea echilibrată a forțelor de producție în profil teritorial etc.

Acțiunile întreprinse la nivelul industriei și întregii economii naționale au fost orientate astfel încît, într-o perioadă relativ scurtă de timp, să se poată realiza un complex economic echilibrat, în cadrul căruia să se îmbine armonios industria cu agricultura, ramurile extractive cu cele prelucrătoare, ramurile producătoare de mijloace de producție cu cele producătoare de bunuri de consum (tabelul). În același timp, în procesul de perfecționare a structurilor economice s-a avut în vedere ca stabilirea corelațiilor și mai ales a proporțiilor dintre ramuri să se realizeze în funcție de cerințele legilor economice obiective ale socialismului, în așa fel încît dezvoltarea ramurilor să se desfășoare în deplină concordanță cu necesitățile societății, cu resursele materiale, energetice, de forță de muncă și financiare disponibile — condiții de bază în vederea asigurării stării de echilibru dinamic al economiei naționale.

În viziunea partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în dezvoltarea multilaterală a economiei și societății, în crearea și modernizarea structurii eco-

Evoluția principalilor indicatori ai dezvoltării țării

	1938=100			1980=100
	1950	1965	1980	1982
Populație	104,6	122,0	142,0	101,2
Populația ocupată	101,2	117,0	125,0	100,8
Numărul personalului muncitor	150,5	305,1	520,2	102,9
Produsul social	99	410	14 ori	103,2
Venitul național	99,5	411	14 ori	104,9
Producția industrială	147	957	48 ori	103,7
Producția globală agricolă	74	143	258	106,6
Productivitatea muncii pe o persoană în :				
— industrie	100	343	923	103,7
— construcții-montaj în antrepriză	100	261	718	102,2
Venitul național pe locuitor	95	337	10 ori	103,6
Cheltuieli pentru acțiuni social-culturale de la bugetul statului	100	607	21 ori	116,4

nomice locul esențial l-a avut și îl va deține dezvoltarea forțelor de producție, proces ce a cunoscut o amplificare considerabilă pe parcursul ultimelor trei cincinale. Datorită acestei evoluții, țara noastră s-a înscris pe traiectoria progresului continuu și multilateral, situîndu-se într-un interval scurt de timp în rîndul țărilor cu o economie complexă, armonioasă, de profil industrial-agrar și tinzînd în perspectiva anului 1985 să se înscrie în rîndul țărilor cu nivel mediu de dezvoltare economică. „Viața — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — demonstrează cu putere că dezvoltarea forțelor de producție asigură condițiile necesare pentru ridicarea nivelului de viață al poporului, pentru progresul științei, învățămîntului, culturii, pentru un grad superior de civilizație al întregii societăți. Numai pe această bază se asigură întărirea forței materiale și spirituale a patriei, independența și suveranitatea ei**".

Succesele obținute de poporul nostru în crearea unei economii moderne și dinamice își găsesc expresia în creșterea producției industriale de 53 ori, a producției agricole de aproape 3 ori, a venitului național de cca, 16 ori etc., în raport cu anul de vîrf al perioadei interbelice, anul 1938. De asemenea, dinamismul este reflectat de creșterea producției diferitelor ramuri. Astfel, ritmul mediu anual de creștere în perioada 1950—1983 a fost de 11,7% la producția industrială, 9,4% la construcții-montaj, 4,3% la producția globală agricolă, 11,6% la comerț exterior. Pe această bază s-a putut asigura un ritm mediu anual de creștere superior, de cca, 9%, și la venitul național.

Amplă deschidere spre progresul tehnic

DEZVOLTAREA impetuoasă a forțelor de producție — pe fondul preocupărilor constante ale partidului și statului nostru pentru crearea unei economii moderne, multilateral dezvoltate, cu o structură armonioasă și echilibrată, s-a asigurat atît prin înfăptuirea politicii de industrializare a țării, cît și prin deschiderea largă spre progresul tehnic, spre încorporarea creației științifice și tehnice contemporane în producție.

Considerînd anul 1950 ca an de bază, în 1982 volumul fondurilor fixe în industrie era de 24 ori mai mare, în construcții de 61 de ori, în transporturi și telecomunicații de 8 ori, în agricultură de 5,8 ori, în gospodărie comunală și locuințe de 4,5 ori etc. Valoarea fondurilor fixe ce revine pe un lucrător în industrie era în 1982 de cca 6,2 ori mai mare în raport cu anul 1950, iar în agricultură, pentru aceeași perioadă, de 12 ori.

Agricultura, ramură de bază a economiei românești, a cunoscut un amplu proces de dezvoltare și modernizare

Partidul nostru, în stabilirea direcțiilor de dezvoltare a economiei și în special a industriei, a ținut seama, mai ales după Congresul al IX-lea, de tendințele progresului tehnic contemporan, de implicațiile acestuia asupra dezvoltării forțelor de producție, asigurînd creșterea prioritară a ramurilor purtătoare ale progresului tehnic (electronica, automatica, chimia de sinteză, mecanica fină etc.), paralel cu dezvoltarea pe baze tehnice noi a celorlalte ramuri. Drept rezultat al acestei politici s-a acționat în direcția creerii unor mijloace tehnice noi, a dezvoltării și modernizării aparatului de producție al societății. Acest fapt este pus în evidență de dinamica înregistrată de fondurile fixe, precum și de evoluția raportului fonduri fixe pe o persoană ocupată.

Se poate aprecia că majorarea de 34 de ori, în perioada 1950—1982, a producției industriale este un rezultat direct și al sporirii volumului fondurilor fixe în această ramură, deci al creșterii gradului de înzestrare tehnică a muncii. Economia națională a acumulat un important volum de fonduri fixe — valoarea acestora a crescut de cca. 2,7 ori în ultimul deceniu, cea mai mare parte a acestora (cca. 80%) avînd o vechime mai mică de zece ani. „Tinerețea" fondurilor fixe pune în evidență preocuparea conducerii de partid și de stat pentru realizarea pe baze moderne a producției, pentru încorporarea continuă a noului în aparatul de producție al societății.

Politica de promovare a progresului tehnic a partidului a urmărit ca prin intermediul procesului de industrializare să se asigure asimilarea tehnicii și thenologiei celei mai noi pe plan mondial, integrînd în producție, în toate ramurile, noul, asigurînd prin aceasta ridicarea nivelului tehnic al industriei și al economiei în general. Din această perspectivă, relevante sînt modificările care au intervenit în structura fiecărei ramuri industriale, prin creșterea mai rapidă a producției de mare tehnicitate.

În perioada 1950—1982 producția din ramura construcții de mașini și prelucrării metalelor a crescut de 209 ori, iar în perioada 1965—1982 s-au înregistrat creșteri ale producției în construcțiile de mașini de 9,7 ori, în electrotehnică de 13 ori, de aproape 25 ori la produse ale industriei de mecanică fină și optică, de peste 40 ori la mijloace de automatizare și tehnică de calcul. În industria chimică, în același interval, pe total ramură, producția a crescut de 9,1 ori, înregistrîndu-se creșteri de 10 ori la fibre și fire sintetice, de 7,9 ori la mase plastice etc.

Pe această bază s-a asigurat introducerea puternică, în celelalte ramuri ale industriei și economiei naționale, a progresului tehnic, element dinamizator al creșterii economice.

Viorel CORNESCU

23 AUGUST 40 1944 1984

19 ani de la Congresul al IX-lea al P. C. R.

Concepție de largă perspectivă privind dezvoltarea prioritară a ramurilor tehnicii de vîrf

ÎNTRE ORIENTĂRILE DE SEAMĂ ale politicii partidului și statului nostru din anii de după Congresul al IX-lea al partidului, ani ce poartă pe frontispiciul lor emblema gîndirii și acțiunii strălucite ale eminentului nostru conducător, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, se evidențiază, pe un loc de mare însemnătate, dezvoltarea prioritară a sectoarelor tehnicii de vîrf — bază de propulsare a progresului tehnico-științific în întreaga economie. În fapt, dezvoltarea în țara noastră a electronicii, a microelectronicii, a producției de elemente de automatizare, a mecanicii fine, a opticii, a producției de componente cibernetice etc. constituie remarcabile și veritabile creații ale industriei românești în anii pe care cu legitimă mîndrie îi denumim „Epoca Nicolae Ceaușescu".

Larga deschidere spre nou, spre remarcabile performante tehnice și economice, exigențele progresului și competitivității, înțelegerea superioară a acestor moderne comandamente, pe fondul unei strălucite strategii de progres economico-social al țării, au ridicat orientările de dezvoltare a domeniilor respective la rangul unor opțiuni politice hotărîtoare pentru progresul și propășirea economică a României. În perspectiva obiectivelor pregnant calitative ce se află în fața industriei românești în această etapă, în viitor, sectoarele amintite vor înregistra în continuare ritmuri de dezvoltare dintre cele mai înalte. Tocmai în acest cadru se are în vedere creșterea puternică a gradului de mecanizare, robotizare, microelectronizare în industrie și economie, condiții indispensabile ale unei calități și competitivități înalte.

Orientări fundamentale care susțin eficiența și competitivitatea

UNA DIN ORIENTĂRILE de bază ale dezvoltării economiei românești în actuala etapă, în perspectiva anilor 1990 și la orizontul anului 2000 o constituie ridicarea pe o treaptă superioară a eficienței economice, proces ce se caracterizează într-o măsură importantă prin încorporarea progresului tehnic în toate ramurile de activitate economică și socială, prin creșterea accelerată a productivității muncii.

După cum se cunoaște, progresul tehnic și economic contemporan este determinat de dezvoltarea intensiv-calitativă și diversificarea mecanizării și mai ales a automatizării, ca rezultantă de bază a aplicării în întreaga activitate economică a realizărilor de ultimă oră ale cercetărilor și dezvoltărilor din domeniile de vîrf ale tehnicii. Așa cum atestă practica economică și literatura de specialitate, o poziție prioritară — în mai toate țările dezvoltate — în extinderea automatizării o ocupă robotizarea atît în industrie, cît și în transporturi și în sectoarele de servicii. Acestea trebuie privite nu ca probleme tehnice, ca probleme de modă — să spunem așa — de etapă, ci sînt impuse esențialmente, în mod obiectiv, de dezvoltarea impetuoasă a microelectronicii, biotehnologiei, bioenergeticii și altele.

Mecanizarea și automatizarea și, implicit, robotizarea, ca acțiuni de bază ale progresului tehnic și economic contemporan, au prin efectele lor nu numai un caracter strict economic și tehnic, de înaltă eficiență economică, dar prezintă și un profund caracter uman prin aceea că eliberează omul de munci grele, dificile sau de condițiile de muncă improprii și mai ales oferă posibilitatea ca omul să utilizeze capacitățile sale de muncă — fizică și intelectuală — în scopul progresului economic și cu un randament mult mai ridicat.

În raportul prezentat celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, referindu-se la orientarea ce trebuie dată în industrie, în condițiile progresului economic și tehnic contemporan, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, sublinia : **„Un rol însemnat pentru creșterea productivității muncii în industrie îl vor avea în viitorul cincinal extinderea mecanizării și automatizării, realizarea de linii complet automatizate, mai ales în turnătorii, forje, secții de tratamente termice și alte sectoare cu muncă grea, folosirea mașinilor agregate multifuncționale, a roboților industriali și a microprocesoarelor".** [1])

Dezvoltarea economiei naționale pe aceste coordonate implică un amplu și complex proces de transformare conceptuală și practică, cu mutații profunde în toate domeniile de activitate, cu contribuția tuturor capacităților de care dispune întreaga noastră economie, atît în cercetare-proiectare, cît și în producție — activitate economică — și în organizare, și mai ales sporește rolul cercetării economice care trebuie să ofere soluții imediate și eficiente. În această complexă și deosebit de însemnată muncă de prefigurare a viitorului o contribuție cu totul deosebită o are secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, prin îndrumările permanente, indicațiile sale generoase, ne-a dat orientările și direcțiile de dezvoltare care să permită ridicarea pe o treaptă calitativ-intensivă superioară a întregii activități economico-sociale în România, creșterea generală a nivelului de civilizație a întregului nostru popor. Se află, deci, în putința noastră să acționăm în direcția accentuării mai rapide a laturilor intensiv-calitative în toate domeniile de activitate.

Pentru țara noastră, aflată de două decenii într-un amplu proces de creștere economică, desfășurată în ritmuri ridicate, dezvoltarea științei și amplificarea rolului ei nemijlocit în întreaga viață economico-socială formează coordonate esențiale ale strategiei dezvoltării promovată cu exemplară consecvență de către partidul nostru comunist în anii de după Congresul al IX-lea. Cu o impresionantă putere de sintetizare, tovarășul secretar general **Nicolae Ceaușescu** arăta la Plenara Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie din 9—10 iunie 1983 că **„fără unirea tuturor forțelor de cercetare nu mai pot fi soluționate la timp și la un nivel tehnic corespunzător problemele complexe ale dezvoltării economico-sociale"** ; de asemenea, era amplu pus în lumină rolul științei, ca **„factor de însemnătate hotărîtoare pentru înfăptuirea cu succes a socialismului și comunismului în România".**

În acest sens, în industrie, pe toată verticala, de la concepția din institute pînă la cel mai mic nucleu tehnic din întreprinderi trebuie acționat pentru ca și în acest an cît și în anul 1985 să se realizeze introducerea în fabricație a cît mai multe produse și tehnologii noi de lucru, echipamente tehnologice complexe și materiale noi cu proprietăți superioare. Noi echipamente de foraj terestru și marin urmează a fi omologate în anul 1985, noi acționări electrice pentru metalurgie, petrol și geologie, mașini-unelte specializate multiagregat sau capete multifuncționale și la temă, celule flexibile pentru prelucrări, ale mecanicii fine și A.M.C.-uri pentru domeniile prioritare ale economiei vor fi puse în exploatare la beneficiari, dezvoltînd astfel baza mecanizării, automatizării și robotizării în sectoarele beneficiare din economie. S-au devansat numeroase obiective din cele peste 3 400 obiective din Programul de dezvoltare al cercetării și științei în perioada 1981—1990 și anul 2000, aprobat de Congresul al XII-lea al Partidului Comunist Român, cercetarea științifică răspunzînd astfel marilor sarcini care au fost puse în fața economiei naționale, în special pe marile platforme ale metalurgiei, industriei extractive și de petrol, energeticii, construcțiilor de mașini și ale chimiei.

Pentru perioada 1986—1990, cele peste 13.500 de obiective din profilul industriei prelucrătoare sînt menite să contribuie la dezvoltarea mai rapidă a unor sectoare importante ale economiei naționale. Recent, sub conducerea și îndrumarea directă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, — eminent om politic și savant de renume mondial, sub a cărei conducere și îndrumare știința și cercetarea științifică românească au obținut cele mai de seamă împliniri — a avut loc ședința secției de știință a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale. Într-un pronunțat spirit de lucru a fost analizată cu toată atenția activitatea desfășurată, capacitatea de a transpune în fapt prevederile planului pe anul 1985 și pentru perioada 1986—1990. Pornind de la indicațiile ce s-au dat cu ocazia acestei analize, s-au adoptat măsuri care să asigure utilizarea mai bună a forței de concepție din insti-

*) Prima și a doua parte a articolului au apărut în numărul 24 și, respectiv, 26 al revistei

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, Raport la cel de al XII-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, București, 1979, pag. 9

În fața machetelor de sistematizare, secretarul general al partidului dă indicații prețioase cu privire la dezvoltarea urbanistică a orașului Sibiu și a celorlalte localități din județ

tute și întreprinderi, transferul mai rapid al tehnologiilor noi, flexibile și modernizarea tehnologiilor de fabricație existente, extinderea aplicării tehnicii de calcul în conducerea proceselor, dezvoltarea automatizării și introducerii robotizării unor procese tehnologice industriale, dezvoltarea bazei proprii de materii prime și de energie, desfășurarea unor colaborări mai strînse între institutele centrale și între acestea și industrie,

Un vast cîmp de aplicare

EXTINDEREA automatizării, a robotizării proceselor de producție asigură — așa cum subliniază literatura de specialitate și practica economică — realizarea principalelor obiective de eficiență economică și de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor și mai ales al activităților de producere a acestora. Sînt unanim considerate ca obiective ale automatizării următoarele :

● creșterea eficienței utilizării utilajelor și instalațiilor prin automatizare, datorită funcționării acestora în regim continuu la parametrii și capacitatea economică ; ● creșterea duratei de funcționare a utilajelor și eliminarea suprasolicitărilor în exploatare ; ● reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale și energie ca urmare a respectării stricte a procesului de fabricație ; ● îmbunătățirea calității produselor prin respectarea tehnologiei de lucru și diminuarea numărului de rebuturi ; ● scăderea poluării mediului ambiant.

		1982	1983	1984
Total sisteme de calcul	S.U.A.	100	118,79	148,0
	Țări vest-europene	100	115,0	132,50
	Japonia	100	121,0	143,10
din care :				
— unități mici de calcul (personale-profesionale)	S.U.A.	100	162,5	290
	Țări vest-europene	100	137,2	166
	Japonia	100	126,89	249,79
— unități de capacitate medie	S.U.A.	100	120	150
	Țări vest-europene	100	112,91	136,88
	Japonia	100	116,0	131,85
— unități de capacitate mare	S.U.A.	100	113	131
	Țări vest-europene	100	113,50	126,77
	Japonia	100	109,29	119,36
— unități de capacitate foarte mare	S.U.A.	100	104	110
	Țări vest-europene	100	112,8	122,99
	Japonia	100	114,0	128,10

Automatizarea procesului de producție, de activitate în general, se regăsește în aplicarea tehnicii calculului electronic care permite comanda utilajelor și echipamentelor în baza unor programe stabilite, pentru realizarea parametrilor de proces. Dezvoltarea microelectronicii, ca rezultat al aplicării noilor tehnologii de realizare și prelucrare a materialelor cu proprietăți electrice și magnetice superioare, realizarea microprocesoarelor cu viteză mare de lucru și a memoriilor semiconductorilor și cu bule magnetice cu capacitate mare de memorizare și, concomitent cu acestea, evoluția rapidă înregistrată în tehnologiile de prelucrare ale mecanicii-fine, mecanicii de precizie și opticii industriale, au asigurat și amplificat posibilitățile realizării de sisteme complete (traductoare-unități de calcul-elemente de execuție) din ce în ce mai precise și fiabile, aplicabile în cele mai variate situații și procese de fabricație din industrie. Numai realizarea de astfel de sisteme complete, care să asigure legătura funcțională între constatarea fenomenului (prin traductoare), operație ce trebuie executată prin dispozitivul inteligent de comandă, realizarea operațiilor (prin elemente de execuție) și controlul realizării operațiilor (prin traductoare și prin terminale) a creat posibilitatea trecerii la faza superioară a automatizării proceselor, respectiv funcționarea instalațiilor tehnologice în baza programelor prestabilite și a roboților industriali.

În procesul de producție din industriile prelucrătoare de materii prime și materiale (industria metalurgică, industria extracției, energetică, industria chimică, industria materialelor de construcții), precum și în transporturi, tehnicile automatizării se dezvoltă permanent în special prin legarea directă a echipamentelor de comandă — dotate cu unități de calcul electronic — de punctul (organul din proces) comandat. Conducerea proceselor prin unități centrale de calcul, cu capacitate mare și foarte mare de prelucrare a datelor și de înmagazinare a acestora se diferențiază permanent de conducerea operativă a proceselor care se execută local. O mare dezvoltare se consemnează în acest sens în ce privește sistemele distribuite de

O realizare de prestigiu : crearea și dezvoltarea industriei naționale a tehnicii de calcul

conducerea proceselor, în cadrul cărora comunicarea operațională între diferitele puncte comandate în instalație se face cu ajutorul magistralelor de transmisii și de conversație, unitățile de calcul puternice formînd eșaloanele ierarhic superioare. Realizarea acestor obiective are la bază dezvoltări puternice datorită aplicării cercetărilor efectuate încă din deceniile 6 și 7 privind tehnologia numerică, transmisiile pe suport purtător, transmisiile prin fibre optice, utilizarea fascicolelor de laser, realizarea de traductoare bazate pe principii fizico-chimice ale mediilor de lucru, tehnologiile speciale din domeniul magnetismului etc.

Utilizarea de traductoare fără elemente în mișcare și a blocurilor electronice tipizate în componența echipamentelor locale (distribuite), precum și a terminalelor de control-vizualizare care permit dialogul permanent dintre om și proces, au condus la realizarea de sisteme de automatizare în gamă extinsă (de la cele mai simple la cele mai complexe), cu un mare randament de lucru și o fiabilitate deosebită. În plină recesiune economică, în anii '70 și începutul deceniului actual, cercetările și producția de mijloace electronice de automatizare, utilizînd macroprocesoare și tehnici de calcul, au cunoscut în lume un avînt deosebit, producția de unități de calcul mici dezvoltîndu-se cu prioritate. Astfel, după unele date statistice publicate în țările cu industrie dezvoltată, evoluția în perioada 1982—1984 a acestei producții relevă, în linii generale, procentele din tabel.

În ce privește proiectarea asistată de calculator și conducerea asistată de calculator, potrivit acelorași surse de documentare, în S.U.A. se prevede următoarea evoluție (în %) :

1982	1983	1984	1987
100	137,39	203,50	367,65

Sînt cifre și niveluri evidente pentru intensificarea puternică a preocupărilor în domeniul respectiv.

Opțiuni, realizări, obiective

ORIENTAREA dată de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în legătură cu dezvoltarea automatizării în procesele industriale, se întruchipează în obiectivele pe care industria specializată de automatizări, în strînsă legătură cu industriile colaboratoare (de componente electronice, de echipamente de tehnică de calcul, de materiale și componente electrice și numerice) și cu industriile beneficiare le realizează și le au în curs de cercetare-proiectare-realizare fizică și implementare. Utilizînd cercetările efectuate și experiența acumulată, colective de oameni ai muncii, cercetători-proiectanți-specialiști tehnologi-constructori de aparate-mașini și echipament, depun eforturi permanente pentru ridicarea nivelului de automatizare în industriile prelucrătoare (metalurgică, energetică, chimică etc.), asigurînd astfel, pe lîngă indici de eficiență economică și tehnici superiori, condițiile pentru realizarea noilor sortimente de materiale (mase plastice, cauciucuri, aliaje feroase și neferoase cu caracterstici speciale, table electrotehnice, materiale magnetice), ce sînt deosebit de necesare pentru progresul în ansamblu, cu precădere calitativ al industriei și economiei naționale. Pe această bază se dezvoltă în prezent producția de echipamente și aparatură pentru energetica nucleară.

Sistemele de echipamente nou asimilate sau în curs de asimilare, precum sînt sistemele distribuite de conducere utilizînd regulatoarele locale cu microprocesoare, minicalculatoarele de proces, echipamentele de acționări, sistemele de alimentare neîntreruptă cu energie, reprezintă o bază puternică pentru automatizarea industrială în actualul cincinal. Asimilarea sistemului tipizat de automatizare, MULTIPROM, utilizînd blocuri tipizate și magistrala de comunicație corespunzătoare recomandărilor internaționale (Comisia Electrotehnică Internațională) și standardelor din țările industriale dezvoltate, asigură premisele dezvoltării automatizării de proces în condiții de competitivitate tehnică și economică a realizărilor din alte țări, precum și compatibilitatea sistemelor de automatizare din țară cu acelea ce se realizează de firme cu renume mondial.

La acest efort colectiv deosebit, și care necesită soluționarea unei multitudini de probleme tehnice, tehnologice, cercetarea și proiectarea din institute și din întreprinderi urmărind să dea soluții constructive și tehnologice atît în ce privește echipamentele propriu-zise (hard-ware), cît și programele, în special de aplicații (soft-ware aplicative), trebuie necondiționat adăugat efortul industriilor colaboratoare și în special al acelora producătoare de componente electronice evoluate, de materiale cu caracteristici superioare. Este de o mare importanță înfăptuirea reală a acestui efort conjugat.

În țările industrializate ca : Japonia, S.U.A., R. F. Germania, Suedia, Belgia, Marea Britanie s-a acordat și continuă să se acorde o atenție deosebită automatizării proceselor tehnologice de prelucrare prin extinderea sistemelor de automatizare și robotizare complexă. Astfel, în anul 1982 numărul sistemelor de automatizare complexă a fost de peste 38 în Europa Occidentală, de peste 26 în Japonia și de circa 16 în S.U.A. În continuare, așa cum se desprinde din literatură și practică, principala direcție de dezvoltare a automatizării muncii, a robotizării prin microelectronică constă în crearea de ateliere, secții și chiar fabrici automatizate în cadrul cărora utilizarea sistemelor de comandă numerică a unor mașini-unelte multifuncționale și robotizarea operațiilor auxiliare și a transporturilor între operații să aibă un rol hotărîtor. Din experiența firmei suedeze A.S.E.A., producătoare de sisteme de comandă numerică și roboți industriali, privitor la eficiența economică de exploatare a unei secții de automatizare complexă cu sisteme de comandă numerică, rezultă norma medie zilnică de exploatare a utilajului de circa 3,5 mașini-unelte pentru un operator, coeficientul mediu de utilizare a mașinilor-unelte circa 0,91, durata de amortizare a investiției specifice pentru automatizare de aproape 3,5 ani — cu alte cuvinte niveluri superioare celor dinainte.

Trebuie evidențiate ca elemente de bază ale automatizării în această direcție : traductoarele și traductoarele-senzori ; sistemele de acționare și de comandă ; sistemele de comandă numerică a ciclurilor de lucru complete ; sistemele de memorare ; sisteme de afișare și de dialog om-mașină/echipament.

Flexibilitatea utilizării acestor echipamente și care toate sînt guvernate de comanda numerică a întregului proces de lucru a extins domeniul de lucru al mașinilor-unelte în special în adaptarea acestora la producția de serie mare, dar mai ales la producția de serii mijlocii și mici, schimbarea reperelor implicînd ca operații de pondere schimbarea programelor de lucru ale comenzii numerice.

Barbu Gh. PETRESCU

23 AUGUST 40 1944 1984

19 ani de la Congresul al IX-lea al P. C. R.

O politică dinamică de dezvoltare economică și de creștere a bunăstării

EVENIMENT de importanță cardinală pentru destinul României contemporane, Congresul al IX-lea al partidului a deschis, în dezvoltarea socialistă a țării, o epocă nouă care, prin conținutul, dimensiunile și înfăptuirile sale, constituie o treaptă calitativ superioară a progresului întregii vieți economice, sociale și politice.

Perioada care a trecut de la cel de-al IX-lea Congres al partidului se înscrie în istoria patriei noastre ca perioada celor mai îndrăznețe și deopotrivă realiste planuri și a celor mai bogate realizări. Rezultatele fără precedent obținute în această etapă de fertilă și prodigioasă activitate poartă pecetea gîndirii creatoare, a capacității novatoare, a viziunii științifice, originale a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, strategul dezvoltării multilaterale a României moderne.

Realizările de anvergură istorică obținute în creșterea producției materiale, în sporirea venitului național au asigurat condiții tot mai bune pentru creșterea continuă a calității vieții, a nivelului de trai — țelul suprem al politicii partidului nostru. Anii care au trecut de la Congresul al IX-lea sînt ani plini de realizări în acest domeniu, de bogate împliniri și succese. O trecere în revistă a principalelor componente ale calității vieții relevă creșteri într-un ritm ridicat ale veniturilor directe ale populației, precum și ale celor provenite din fondurile sociale de consum, mutații structurale în domeniul consumului populației de bunuri și servicii, îmbunătățirea condițiilor de locuit și muncă, precum și a celorlalte elemente care definesc conceptul de calitate a vieții.

VENITUL NAȚIONAL ca unică sursă de creștere a nivelului de trai, de lărgire și perfecționare neîntreruptă a producției socialiste, exprimă, pe de o parte, laturile multiple și complexe ale economiei cum ar fi : nivelul și ritmul de dezvoltare a bazei tehnico-materiale, proporțiile și corelațiile fundamentale stabilite, modificările calitative în structura economică, posibilitățile de creștere nu numai ale veniturilor populației ci și ale întreprinderilor, ale fondului de dezvoltare și celui de consum iar, pe de altă parte, oferă posibilitatea comparabilității pe plan internațional a nivelurilor de dezvoltare economică a țărilor lumii. De aceea, în cadrul strategiei generale de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, potrivit Programului său : „Partidul va pune pe prim plan creșterea în ritm înalt a venitului național" [1].

Acest obiectiv a fost permanent urmărit și a prins viață în cei 40 de ani care au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă înfăptuită la 23 August 1944, venitul național sporind între 1950—1983 de circa 16 ori (ajuns la peste 654,5 miliarde lei la sfîrșitul anului 1983), iar a celui pe locutor de circa 11 ori (adică la aproximativ 30 mii lei).

Pornind de la gradul foarte redus de dezvoltare economico-socială moștenit de la regimul burghezo-moșieresc, de la ruina și dezorganizarea generală provocată de cel de-al doilea război mondial și din necesitatea refacerii economiei și apoi a accelerării întregii dezvoltări economico-sociale a patriei noastre,

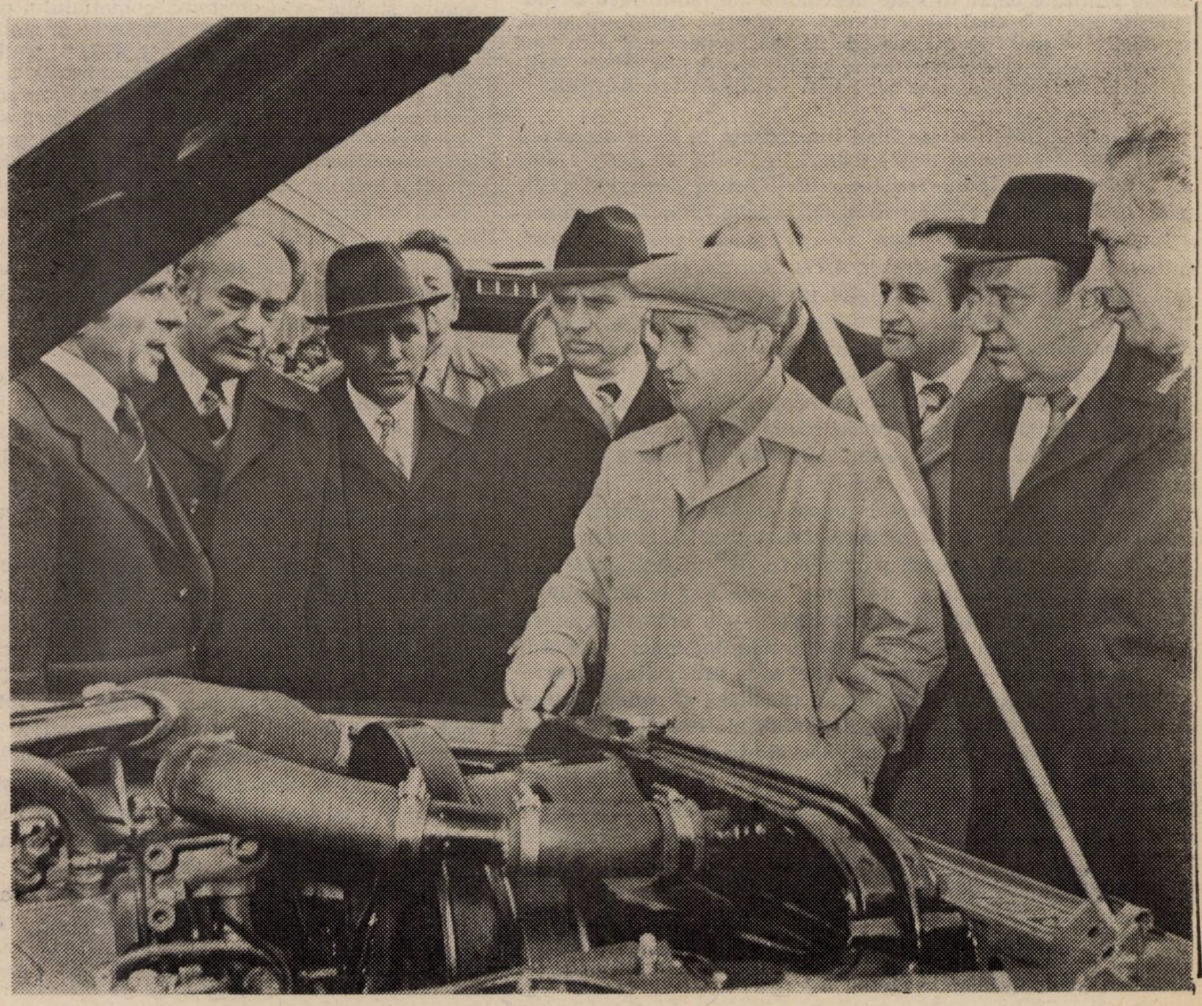

Dialog fructuos vizînd îmbunătățirea performanțelor tehnice ale tractoarelor

Partidul Comunist Român a acționat, de la început, în direcția **sporirii și modernizării forțelor de producție, a întregii baze tehnico-materiale în pas cu cerințele tehnicii contemporane.**

Concepînd știința și tehnica ca principale forțe motrice ale dezvoltării tot mai puternice a economiei noastre naționale și ale creșterii într-un ritm și mai înalt a venitului național, Congresul al XII-lea al Partidului a adoptat Programul — Directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic, ale cărui orientări principale sînt în esență atît asimilarea de tehnici și tehnologii moderne, cu deosebire a celor de avangardă care au ca efecte crearea de bunuri cu o parte mai redusă de produs necesar, dar cu o cotă înaltă de plus-produs, cît și adoptarea de tehnici și tehnologii care, deși determină economisirea unor cantități mai mari de muncă pentru societate, valorifică, în schimb, într-un grad mai înalt resursele natural materiale și economisesc munca socială.

Concepția partidului nostru privind rolul progresului tehnic, este viu ilustrată de **înfăptuirea industrializării socialiste a țării, de creșterea, cu precădere, a producției mijloacelor de producție și modernizarea susținută a întregii economii.** Aceasta deoarece, numai o economie dezvoltată bazată pe o industrie modernă este în măsură să acopere mai bine necesitățile de consum productiv și individual și să contribuie în condiții avantajoase la schimburile internaționale.

Preocuparea fermă privind industrializarea socialistă a patriei noastre este ilustrată de creșterea, între 1950—1983, a producției marfă industrială de circa 35 ori (de 1 101,7 miliarde lei în 1983), în cadrul căreia producția construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor a crescut de 118 ori ; cea mai rapidă creștere în cadrul acestei ramuri a revenit electrotehnicii cu o dinamică de 343 ori între 1950—1982. Dinamism continuu ascendent al producției industriei noastre, care s-a menținut și în contextul actual internațional nefavorabil, al crizei și recesiunii economice ; între 1976—1981 spre exemplu, ritmul mediu anual de creștere a producției industriale era în România de 8,3%, cu mult deasupra altor state ale lumii.

În cadrul producției industriale, a sporit, între 1950 și 1982 de 48 ori producția de energie electrică — resursa atît de necesară întregii vieți economico-sociale, în același timp, deficitară pe plan internațional. Faptul că producția pe locuitor este la multe din produsele de bază ale industriei românești peste nivelele realizate chiar în state dezvoltate ale lumii face dovada puternicului potențial al economiei românești. Astfel, de pildă producția de oțel în țara noastră, de 583 kg pe locuitor în anul 1981, era peste media producției similare a unora dintre țările avansate ale lumii cum ar fi : S.U.A., U.R.S.S., sau Australia și R.D.G.

Tradiția rezultatelor pozitive înregistrate în toate sectoarele de activitate a continuat și în anul jubileului celei de a 40-a aniversări de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, astfel că numai în primele 4 luni ale anului în curs față de cel anterior producția marfă industrială a fost mai mare cu 4,4%, iar pe primul trimestru față de aceeași perioadă a anului trecut producția netă industrializată a crescut cu aproape 6%. Înfăptuirile de pînă acum dau garanția că, în întregul cincinal pe care-l parcurgem, pe fondul creșterii cu 52,4% a producției industriale nete și cu 44% a celei marfă, se va asigura sporirea cu prioritate a producției ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate ; **se va accentua astfel, tot mai mult, rolul industriei ca ramură conducătoare a economiei.**

Puternicul și neîntreruptul proces al industrializării socialiste și pe acest temei, al modernizării întregii economii naționale a permis țării noastre parcurgerea mai multor etape ale dezvoltării, înaintarea pe un front foarte larg. **„Dezvoltarea foarte puternică a industriei socialiste,** — a arătat secretarul general al partidului nostru și președintele Republicii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — afirmarea forțelor de producție și progresului industriei în toate județele au constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului, al trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea spre comunism."** [2]) Urmarea politicii ferme de industrializare socialistă a țării este faptul că pe fondul creșterii generale de circa 15 ori a venitului național între 1950—1982, în industrie acesta a sporit de 38 ori, ceea ce a făcut ca ponderea industriei în structura venitului național să evolueze de la 44% în 1950 la 55,7% în 1982, urmînd să fie de 65% în 1985.

Prin tradiție și, de altfel, și în mod obiectiv datorită condițiilor de care dispunem, a doua ramură ca importanță care participă la producerea și creșterea venitului național din țara noastră este agricultura. De aceea, modernizarea structurii economiei naționale s-a înfăptuit **în condițiile menținerii unui echilibru optim, mai ales, între ramurile de bază — industria și agricultura,** între acestea și celelalte ramuri, în măsură ca toate componentele diviziunii sociale a muncii să-și sporească aportul la creșterea venitului național. Din aceste considerente, un alt obiectiv prioritar urmărit cu consecvență de partidul nostru a fost **transformarea și dezvoltarea pe baze socialiste a agriculturii,** proces care a culminat cu încheierea cooperativizării acestei ramuri în anul 1962 — act care a revoluționat întreaga viață economico-socială a satelor. Astfel, producția globală agricolă era mai mare în 1982 față de 1950, de 3,13 ori, în cadrul căreia cea vegetală de 2,93 ori, iar cea animală de 3,85 ori.

Pe acest temei, ponderea cu care participa agricultura la crearea venitului național din România a crescut în 1982 la 19,7% față de circa 16% în anul 1975. Începuturile promițătoare privind înfăptuirea profundei revoluții agrare stabilită de Congresul al XII-lea al partidului, își găsesc expresia în creșterea și mai puternică, în primii ani ai cincinalului în curs, a producției agricole, a productivității muncii, în ridicarea nivelului tehnic și a eficienței economice în agricultură, în adînci prefaceri de ordin social în viața satelor ; realizări puse în lumină de creșterea în 1982 față de 1950 a părții deținută de agricultură în structura venitului național cu 5,6 puncte, ceea ce în volum absolut echivalează cu un plus de peste 35 miliarde lei venit național la nivel anului 1982. Este astfel, întru totul confirmată de practică prevederea din Programul P.C.R. conform căreia : „Realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate constituie un factor determinant pentru întreaga dezvoltare economico-socială, pentru creșterea venitului național și a bunăstării întregii societăți."

Programul național pentru asigurarea unei producții agricole sigure, stabile, prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe circa 55—60 la sută din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combatere a eroziunii solului împreună cu Programul unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și gospodăriile producătorilor particulari înscriu o serie de măsuri menite să introducă în circuitul economic noi terenuri, să îmbunătățească structura modului de folosință a fondului funciar, să crească potențialul productiv al pămîntului ; în esență să asigure sporirea, numai în cincinalul în curs, a producției globale agricole cu între 24,4 și 27,4%, iar pe acest temei să crească contribuția agriculturii la produsul social și venitul național, la exportul țării și la bunăstarea și civilizația generală.

În cei 40 de ani parcurși de la eliberarea patriei noastre s-au obținut remarcabile succese și în celelalte ramuri ale producției materiale : construcțiile, transporturile și telecomunicațiile, circulația mărfurilor precum și în domeniul social-cultural, financiar-bancar ș.a. Astfel, între 1950—1982 producția de construcții montaj a crescut de 18 ori, iar parcursul mărfurilor de 19 ori ; corespunzător a sporit și ponderea acestor ramuri la crearea venitului național (în 1982 față de 1950 partea construcțiilor s-a ridicat la 7,4% de la numai 6%, iar a transporturilor și telecomunicațiilor la 6,4% de la numai 4,3%).

Întreaga producție materială a contribuit substanțial la formarea unei puternice, moderne și difersificate baze tehnico-materiale concretizată în existența în anul 1983 a peste 2 300 miliarde lei fonduri fixe, ceea ce reprezintă de circa 10 ori mai mult comparativ cu 1950, din care circa 80% cu o vechime de pînă la 10 ani, ceea ce arată că țara noastră este de tot atîtea ori și mai bogată, mai puternică. De aceea : **„Să nu uităm nici un moment că întreaga dezvoltare socială, bunăstarea poporului, independența patriei** — așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a partidului din de-

Angelica VRABIE

(Continuare în pag. 24)

[1]) *** Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Editura politică, București, 1975, p. 87

[2]) **Nicolae Ceaușescu** : Expunere cu privire la stadiul actual a edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului prezentată la Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 1—2 iunie 1982, Editura politică, București, 1982, p. 20

23 AUGUST 40 1944 1984

19 ani de la Congresul al IX-lea al P. C. R.

Viziune novatoare asupra perfecționării sistemului de conducere și planificare a economiei

19 IULIE 1965. De la înalta tribună a Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român, prezentînd Raportul Comitetului Central — document ale cărui orientări pătrunse de o viziune revoluționară, științifică, profund novatoare au deschis calea uriașelor prefaceri din perioada ulterioară a construcției socialiste în țara noastră —, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, formula, ca una din direcțiile de dezvoltare pentru ridicarea patriei la nivelul țărilor cu economie avansată, la acel stadiu care să asigure poporului român o viață îmbelșugată, o înaltă civilizație materială și spirituală, **îmbunătățirea și perfecționarea activității de planificare și conducere a economiei :**

„Complexitatea problemelor ridicate de economie, știință, cultură, de întreaga activitate a edificării noii societăți impune, ca o necesitate obiectivă, îmbunătățirea continuă a formelor organizatorice și a metodelor de conducere.

Este imperios necesar ca, în activitatea lor, organele de conducere și planificare a economiei să țină permanent seama de cerințele legilor obiective care acționează în societatea noastră, cum sînt legea valorii, legea dezvoltării planice, proporționale a economiei naționale, lege economică fundamentală a socialismului... Studierea temeinică a vieții, a fenomenelor noi constituie principala cerință, absolut obligatorie, a unei juste conduceri și planificări a economiei". [1])

Astăzi, cînd puțină vreme ne mai desparte de Congresul al XIII-lea al P.C.R., putem aprecia valoarea acestui principiu consecvent aplicat, prin perfecționările succesive — de formă și mai cu seamă de conținut — aduse, pe baza gîndirii înnoitoare a președintelui României, conceptului și sistemului de conducere planificată, potrivit condițiilor și necesităților fiecărei etape ale intervalului de 19 ani parcurs ; putem aprecia efectul lui practic prin ritmurile înalte de dezvoltare pe care România le-a cunoscut în toate domeniile de activitate, prin afirmarea tot mai puternică a cursului spre calitate și eficiență, inaugurat de Congresul al IX-lea.

În perioada ce a urmat acestui istoric eveniment, deschizător de drumuri noi — începînd chiar din cincinalul 1966—1970 — a fost aplicat un larg complex de măsuri pentru perfecționarea planificării, organizării și conducerii economiei și a întregii vieți sociale, s-au legiferat atribuțiile și răspunderile diferitelor verigi economice, relațiile dintre ele, creîndu-se condiții pentru o conducere mai dinamică și suplă, în vederea valorificării cu randament superior a potențialului material și uman al țării, sporirii eficienței economice, creșterii într-un ritm mai rapid a produsului social și venitului național ; s-a acționat, de asemenea, pentru perfecționarea democrației socialiste și, în primul rînd, a democrației economice, asigurîndu-se cadrul corespunzător participării intense, efective a oamenilor muncii la conducerea întregii societăți.

După Congresul al X-lea, o dată cu trecerea la realizarea cincinalului 1971—1975, aceste prefaceri s-au adîncit, și-au lărgit sfera de cuprindere, au fost integrate și corelate într-un sistem unitar, dinamic, deschis, potrivit imperativelor și obiectivelor noii etape — a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Un moment important l-a constituit adoptarea, în anul 1972, a Legii cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, îmbunătățită în 1979, pentru a ușura funcționarea mecanismului economico-financiar perfecționat potrivit hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 ; ea oglindește întreaga noastră experiență în materie de conducere pe bază de plan, perfecționările aduse planificării după Congresul al IX-lea al partidului, locul și rolul planului național unic în coordonarea reproducției lărgite, în folosirea unitară a pîrghiilor economice și sociale pentru ridicarea eficienței economice, sporirea venitului național și ridicarea bunăstării poporului. Perfecționarea în continuare a planificării s-a făcut în sensul atît al întemeierii ei pe evaluarea concretă a posibilităților, resurselor și cerințelor directe ale producției în fiecare unitate economică, cît și al atragerii în mai mare măsură a tuturor oamenilor muncii la soluționarea problemelor activității economice, o expresie elocventă a perfecționării conducerii planificate fiind autoconducerea muncitorească : **„Trecerea la realizarea fermă a autoconducerii și autogestiunii economico-financiare în toate unitățile și localitățile teritorial-administrative presupune întocmirea planurilor de dezvoltare pentru fiecare localitate, ca parte integrantă a planului național unic de dezvoltare economică și socială"** [2]), **„de către fiecare întreprindere și unitate, pornindu-se de la capacitățile de producție de care dispune, precum și de la ceea ce se prevede să intre în producție în viitor."** [3])

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducerea planificată — ca **parte interdependentă a conducerii generale a dezvoltării economico-sociale** — reprezintă un instrument puternic pus în slujba creșterii armonioase a forțelor de producție ale societății, ridicării bunăstării poporului și creării premiselor necesare pentru dezvoltarea multilaterală a personalității umane. Avînd un caracter unitar și autocuprinzător, ea antrenează întregul potențial material și uman, în vederea realizării obiectivelor stabilite prin plan, repartizarea resurselor și a muncii sociale pe sectoare și domenii făcîndu-se în concordanță cu nevoile sociale în dinamica și structura lor. În același timp, componentă de importanță deosebită a strategiei Partidului Comunist Român, conducerea planificată este și **un atribut esențial și inalienabil al suveranității și independenței naționale,** din planul național unic neputîndu-se extrage anumite părți — domenii sau ramuri — care să treacă în competența unor organisme cu caracter suprastatal, supranațional.

Planificarea — definirea obiectivelor ce rezultă din direcțiile politicii partidului și alegerea unui ansamblu de strategii pentru realizarea acestora — înseamnă : a identifica riscurile și oportunitățile viitoare, a explora consecințele diferitelor strategii, a decide în vederea îndrumării economiei într-o anumită direcție, dar și a stabili anumite obiective cuantificate și termenele la care ele pot fi atinse, a preciza sarcinile concrete ce revin diferiților factori economici și sociali și, implicit, a controla modul cum sînt îndeplinite aceste sarcini. În consecință, planificarea nu poate fi considerată ca ceva de sine stătător, ci trebuie abordată în contextul conducerii, ca parte integrantă a acesteia, un instrument cu ajutorul căruia se realizează obiectivele dezvoltării economico-sociale : **„Viața a demonstrat și demonstrează în modul cel mai concludent că transformarea revoluționară a vieții economice și sociale, edificarea cu succes a noii orînduiri nu pot fi concepute fără asigurarea conducerii unitare, planificate a societății".** [4]) De aceea, întreaga activitate de planificare se desfășoară sub conducerea partidului, forța politică conducătoare, pornind de la obiectivele fundamentale stabilite pentru fiecare etapă de congresele și conferințele naționale, de la orientările și indicațiile secretarului general al partidului.

Conducerea unitară a întregii activități economico-sociale pe baza planului național unic

PROGRAMUL Partidului Comunist Român, elaborat sub conducerea directă a secretarului general al partidului și aprobat de Congresul al XI-lea al P.C.R., a marcat cadrul unui important pas calitativ în perfecționarea teoriei și practicii conducerii planificate, prin introducerea conceptului de **plan național unic,** în care își găsește oglindirea acțiunea legilor obiective, ca și a diferitelor pîrghii economico-financiare și pe baza căruia se desfășoară întreaga activitate economico-socială. Realizarea întregii dezvoltări economico-sociale a țării pe baza planului național unic constituie una din direcțiile în care partidul acționează pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate. **„În condițiile societății noastre** — se arată în Program —

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. I, Ed. politică, București, 1965, p. 56—57
[2]) **Nicolae Ceaușescu,** op. cit., vol. 15, p. 653
[3]) Ibidem, p. 525
[4]) **Nicolae Ceaușescu,** op. cit., vol. 12, p. 379—380

În numeroasele vizite de lucru și întîlniri cu oamenii muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu este întîmpinat cu sentimente de dragoste și prețuire pentru neobosita activitate pe care o desfășoară în slujba propășirii patriei

este imperios necesară asigurarea unei conduceri unitare a întregii activități economico-sociale... Progresul rapid al tuturor domeniilor de activitate face necesară conducerea unitară, armonioasă a societății, unirea tuturor eforturilor pe baza unui plan unic, central... Păstrînd principiul conducerii unitare, pe baza planului unic, se va acționa continuu pentru extinderea autonomiei unităților economico-sociale în toate sectoarele de activitate ; în același timp, este necesar ca dezvoltarea autonomiei, a inițiativei de jos să fie realizată în cadrul concepției de conducere unitară, a programului unic de dezvoltare a societății noastre" [5]. În acest spirit, fundamentarea sarcinilor de plan s-a concentrat tot mai mult la nivelul întreprinderilor și centralelor, al județelor și celorlalte unități administrativ-teritoriale. S-a asigurat împletirea organică a planificării în profil departamental cu planificarea pe ramuri și în profil teritorial, ceea ce a determinat conjugarea mai eficientă a eforturilor în vederea dezvoltării armonioase, echilibrate a economiei naționale. Astfel, planurilor naționale unice — cincinale și anuale — li s-au adăugat, ca parte integrantă a acestora, dar cu un nivel de detaliere specific al obiectivelor și sarcinilor, planurile de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, iar în legătură cu trecerea la noua revoluție agrară, ale cărei țeluri și coordonate au fost strălucit cristalizate din gîndirea științifică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, s-a îmbunătățit — ținînd seama de accentuarea rolului agriculturii și domeniilor conexe ca o ramură de bază a economiei — elaborarea planurilor de dezvoltare a agriculturii, industriei alimentare, silviculturii și gospodăririi apelor.

Aplicarea și perfecționarea succesivă a noului mecanism economico-financiar a adus planului național unic importante modificări în greutatea specifică a diferiților indicatori, punînd accentul pe afirmarea și stimularea factorilor intensivi ai dezvoltării. Totodată s-a întărit principiul îmbinării planificării centralizate cu lărgirea autonomiei unităților economico-sociale, prin introducerea și consolidarea autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării.

Planul național unic — instrument de conducere conștientă a vieții economico-sociale, act de voință și acțiune al națiunii, garanție a încadrării coordonate și dirijate a activității tuturor unităților în mersul general al dezvoltării — este astfel conceput, încît să poată materializa politica generală a partidului și statului nostru privind coordonarea procesului reproducției socialiste lărgite prin întregul sistem de proporții și corelații, creșterea în ritm accentuat a forțelor de producție și repartizarea acestora pe teritoriu, în condiții care să asigure dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor și domeniilor de activitate, perfecționarea relațiilor de producție, folosirea pîrghiilor economice, în vederea realizării unei economii moderne, capabile să ofere poporului un înalt nivel de trai material și cultural.

Prin plan se stabilesc — concomitent în profil departamental (pe ministere, centrale și întreprinderi), în profil de ramură (pe ramuri ale economiei și ale industriei) și în profil teritorial (pe comune, orașe, municipii și județe) — sarcinile, mijloacele de realizare a acestora și, totodată, încă din momentul elaborării nivelurilor orientative, baza materială necesară înfăptuirii lor. Sarcinile și obiectivele cuprinse în plan sînt reprezentate cu ajutorul unui sistem complex de indicatori în expresie valorică și fizică, la care se adaugă nominalizarea tuturor obiectivelor de investiții, norme și indici de consum de materii prime, materiale, energie primară și energie electrică, sarcini privind colectarea materialelor refolosibile etc. În felul acesta planul național unic devine mai cuprinzător, echilibrul material, financiar și valutar este mai stabil, iar numărul sarcinilor de plan nominalizate crește simțitor.

Planul fiind un instrument de conducere directă, prevederile sale au un caracter imperativ pentru toate organele, organizațiile, unitățile și pentru întreaga populație a țării, fiind aprobat, sub formă de lege, de către Marea Adunare Națională.

Fundamentarea științifică, complexă — garanția caracterului realist al planurilor

PARTIDUL nostru, secretarul său general acordă cea mai mare atenție fundamentării temeinice, documentate, științifice a planurilor, astfel încît în procesul realizării acestora să nu apară disproporții, discordanțe, necorelări, să se asigure atît atingerea obiectivelor de ansamblu, cît și îndeplinirea sarcinilor de detaliu. În acest sens o importanță deosebită are activitatea previzională, concretizată în elaborarea de **prognoze.** Între plan și prognoze există o strînsă interdependență și o continuă întrepătrundere, care își găsesc expresia în faptul că planul este fundamentat cu ajutorul prognozelor, iar acestea, la rîndul lor, se realizează în practică prin mijlocirea planului. În timp ce prognoza este un instrument de documentare, care reflectă tendințe, planul este un instrument de conducere, care exprimă decizii și trasează sarcini obligatorii. Îmbinarea armonioasă a prognozelor cu planificarea constituie o condiție indispensabilă a perfecționării continue a conducerii planificate.

De asemenea, pentru fundamentarea temeinică a propunerilor de plan se elaborează **programe speciale,** pe produse, grupe de produse, subramuri, activități, pe probleme de sinteză, pe județe și localități ; aceste programe cuprind căile și măsurile concrete pentru asigurarea bazei de materii prime și energetice, valorificarea superioară a resurselor materiale, utilizarea rațională a capacităților de producție, introducerea progresului teh-

[5] Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Ed. politică, București, 1975, p. 96—97

nic, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, formarea și perfecționarea cadrelor, creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, sporirea eficienței fondurilor productive, a eficienței economice în ansamblu. Programele prioritare elaborate în anul trecut, sub conducerea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au în vedere transpunerea în viață a orientărilor stabilite de Conferința Națională a P.C.R. din 1982, obiectivele lor — printre care ridicarea productivității muncii la un nivel mai mult decît dublu față de cel din 1980, realizarea aproape a totalității produselor la nivelul tehnic-calitativ mondial — avînd ca etape sfîrșitul cincinalului în curs și anul 1990. Ținînd seama de necesitatea alinierii la noua revoluție tehnico-științifică ce se profilează pe plan mondial, a fost elaborat, sub conducerea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, programul dezvoltării cercetării științifice și extinderii progresului tehnic în cincinalul viitor.

Ca și planurile, programele — indiferent de durata lor — exprimă opțiunea politică a organelor de decizie, fiind instrumente importante de conducere, cu ajutorul cărora oamenii muncii, în frunte cu clasa muncitoare, traduc în viață Programul partidului.

Capacitățile de producție create în domeniul industriei navale, nivelul tehnic ridicat al producției acestei ramuri asigură atît dezvoltarea unei flote naționale moderne, cît și un important volum de export competitiv și eficient

În procesul de planificare, în funcție de anumite criterii, se elaborează variantele de soluții privind dezvoltarea economico-socială, **modelarea** jucînd un rol de seamă în acest sens. Urmează elaborarea Directivelor P.C.R. cu privire la planul de perspectivă, indicîndu-se liniile directoare pentru perioada următoare ; după aceasta, se întocmesc prognozele speciale, ca instrumente de fundamentare a planului de perspectivă, urmate de planul cincinal, care prevede proporțiile de dezvoltare economico-socială cu eșalonarea pe fiecare an din perioada respectivă.

Conducerea prin planificare dirijează acțiunile economice și sociale spre țeluri stabilite în perspectivă. O asemenea activitate de formare deliberată a viitorului social posibil și dezirabil presupune un complex de activități coordonate, principalele verigi fiind diagnoza, prognoza, decizia și programarea.

Experiența acumulată și metodele moderne folosite în elaborarea prognozelor, în fundamentarea programelor și planurilor, extinderea utilizării acordurilor pe termen lung în relațiile comerciale și de cooperare economică internațională ale României constituie, în condițiile consecvenței obiectivelor politicii partidului de dezvoltare economico-socială a țării, premise favorabile pentru asigurarea devansului necesar între stabilirea planurilor și data startului acestora (ceea ce permite o bună pregătire a realizării lor), precum și lărgirea perioadei la care se referă orientările de perspectivă. Astfel, prin Programul partidului, aprobat în 1974, au fost cristalizate direcțiile de dezvoltare a României socialiste și obiectivele fundamentale ale acestei dezvoltări pentru o perioadă de 20—25 de ani. Încă din luna trecută au fost dezbătute și aprobate de către Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale schițele preliminare de dezvoltare economico-socială a României și de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare în cincinalul 1986—1990, iar potrivit Hotărîrii recentei Plenare a C.C. al P.C.R., pe ordinea de zi a Congresului al XIII-lea al partidului, ce va avea loc la 19—23 noiembrie a.c., este înscris proiectul de Directive cu privire la Planul național unic de dezvoltare economico-socială a României pentru perioada 1986—1990 și orientările pînă în anul 2000.

Participarea amplă și efectivă a întregului popor la conducerea vieții economico-sociale

DIN SUCCINTA prezentare de mai sus a concepției partidului nostru, a secretarului său general putem desprinde, sintetic, **principalele caracteristici ale conducerii planificate :** fundamentarea pe cerințele legilor obiective și respingerea manifestărilor de subiectivism, voluntarism ; asigurarea unei planificări complexe, multilaterale, cuprinzînd aspecte economice, sociale și tehnice ; creșterea rolului planurilor de perspectivă, al planurilor cincinale în sistemul planurilor de dezvoltare economico-socială ; elaborarea planului național unic în cele trei profile — de ramură, departamental și teritorial ; asigurarea eficienței economice la scară microeconomico-socială, în profil teritorial și la scara întregii economii ; urmărirea aspectelor calitative în planificare ; continuitatea ; caracterul științific al conducerii planificate ; fermitatea, caracterul creator și democratic în care partidul nostru asigură conducerea planificată a activității economico-sociale.

Asigurarea unei planificări multilaterale și complexe, cuprinzînd atît laturile tehnico-economice, cît și pe cele cu caracter social, e exprimată încă în titulatura legii care reglementează această activitate : planificarea este **economico-socială,** ca și dezvoltarea, ca și planul național unic, cu indicatori economici și sociali, acordîndu-se o atenție din ce în ce mai mare **planificării sociale,** în vederea dezvoltării armonioase a tuturor sectoarelor de activitate și a ridicării nivelului de trai.

Conceptul integrat al planului de dezvoltare economico-socială, trăsătură a conducerii prin plan, se realizează prin **acțiunea conjugată** — în activitatea de elaborare a planului — **a principiului conducerii unitare a dezvoltării planificate a economiei naționale cu autonomia unităților administrativ-teritoriale și autogestiunea economico-financiară a unităților economice.** În acest fel se evită o planificare rigidă, birocratică, prin care s-ar nesocoti rolul pîrghiilor economice și s-ar bara inițiativa creatoare.

Concepția partidului privind conducerea planificată se bazează pe un larg democratism, traducîndu-se în practică prin contribuția maselor la elaborarea planurilor și la analiza problemelor economice și sociale ale țării. Opțiunile și obiectivele dezvoltării se stabilesc pe baza unui flux de informații, a unor propuneri care circulă între toate nivelurile, a unui adevărat dialog între toți factorii implicați în elaborarea și realizarea planului, echilibrul dintre centralizare și descentralizare fiind necontenit adaptat potrivit nevoilor etapei de dezvoltare respective. În această viziune, se are în vedere și **armonizarea intereselor generale cu cele individuale,** pentru creșterea eficienței muncii sociale.

Caracterul creator al aplicării principiului centralismului democratic este generat de creșterea autonomiei unităților de bază, cărora li se acordă atribuții și răspunderi largi. Planurile unităților productive sînt aprobate în adunările generale ale oamenilor muncii, iar planul național unic — înainte de a deveni lege prin votul forului legislativ suprem — este supus dezbaterii și aprobării forurilor democrației muncitorești : congresul consiliilor oamenilor muncii, congresul țărănimii, plenarele consiliilor naționale. Crearea unui larg cadru organizatoric, unic în felul său, pentru participarea întregului popor la conducerea vieții economico-sociale confirmă aplicarea fermă a principiului că dezvoltarea democrației socialiste este un factor esențial și o necesitate obiectivă în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. În conferințe și consfătuiri pe ramuri de activitate — practică izvorîtă din stilul de muncă dinamic, legat de viață, al secretarului general al partidului — se analizează și dezbat, cu contribuția activului de partid și de stat, a specialiștilor, a oamenilor muncii care lucrează nemijlocit în domeniile respective, bunul mers al activității în fiecare sector, luîndu-se măsuri concrete pentru realizarea integrală a planului.

Planul este, astfel, **o emanație a maselor,** bazat pe participarea largă a producătorilor bunurilor materiale și ai valorilor spirituale, în calitate de proprietari și beneficiari, la elaborarea și realizarea lui.

Emil MIHULEAC

23 AUGUST 40 1944 1984

19 ani de la Congresul al IX-lea al P. C. R.

Viguroasă afirmare a creativității tehnice naționale

ÎN STRATEGIA complexă de dezvoltare economico-socială a României socialiste, la temelia remarcabilelor succese obținute de poporul nostru pe toate planurile vieții sociale în ultimele patru decenii, factorul tehnico-științific ocupă un loc distinct. S-a concretizat astfel, în chip admirabil, prin efortul concertat al tuturor colectivelor de oameni ai muncii călăuziți cu înțelepciune și înalt simț patriotic de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o legitate fundamentală a edificării noii orînduiri potrivit căreia socialismul și progresul științei sînt de nedespărțit, dezvoltarea în ritmuri înalte a economiei și ridicarea continuă a calității vieții putînd fi realizate, în contextul actualei revoluții tehnico-științifice mondiale, numai prin racordarea eficientă la cele mai avansate cuceriri ale progresului tehnic.

Prezentă în toate etapele făuririi societății socialiste, afirmarea revoluției tehnico-științifice ca forță nemijlocită de producție a înregistrat un autentic salt calitativ odată cu istoricul Congres al IX-lea al partidului. De acest eveniment de seamă al istoriei României socialiste, de numele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt legate indestructibil elaborarea unei viziuni avansate cu privire la strategia de dezvoltare a cercetării științifice — accentul fiind pus pe stimularea creativității naționale —, creșterea gradului de implicare a acestei componente a civilizației moderne în efortul general de dezvoltare, sporirea efectelor economice înregistrate ca urmare a încorporării în producție a unor idei și soluții avansate.

Evoluția invențiilor aplicate pentru prima dată în economia națională

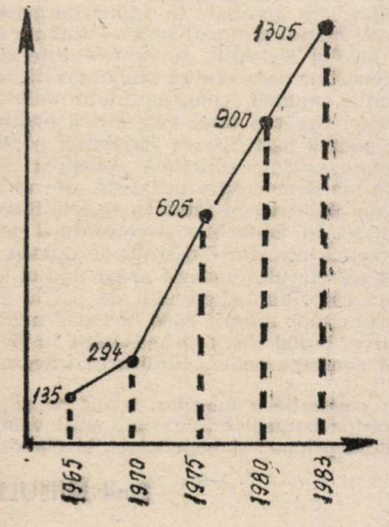

Preocupare constantă pentru valorificarea superioară a potențialului creator al oamenilor muncii

Vădind aceeași clarviziune ce a caracterizat întreaga perioadă de după Congresul al IX-lea al P.C.R., perioadă ce a fost asimilată în conștiința națiunii drept epoca cea mai fertilă din întreaga istorie a țării, partidul nostru, în frunte cu secretarul său general, a conceput dezvoltarea pe mai departe a societății românești în strînsă legătură cu progresul tehnico-științific. Este deosebit de relevant faptul că orientările privind cincinalul viitor, ca de altfel liniile directoare de dezvoltare a țării proiectate pentru acest sfîrșit de mileniu, situează complexul științifico-tehnic, creșterea potențialului național de cercetare științifică, pe unul din primele planuri ale ierarhiei factorilor de creștere economică. **„Trebuie să avem cu toții în vedere că, în următorii ani — în acest deceniu și în ultimul deceniu al acestui secol și al acestui mileniu — știința și tehnica vor produce schimbări fundamentale în structura producției, în viața oamenilor** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, din iunie a.c. **De aceea, va trebui să ne angajăm cu toată hotărîrea în această minunată activitate a cunoașterii tainelor naturii, a cunoașterii umane și să punem aceste înalte cunoștințe în slujba bunăstării poporului, a făuririi celei mai drepte societăți din lume, a societății socialiste și comuniste".**

Un binevenit prilej de evidențiere a rezultatelor obținute în domeniul creației tehnico-științifice, activitate la a cărei orientare și continuă perfecționare un rol hotărîtor revine tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, l-a constituit Expoziția Națională a Invențiilor. Găzduită timp de zece zile de complexul expozițional de la sala „Dalles", această remarcabilă manifestare științifică a fost dedicată de organizatori — Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Uniunea Tineretului Comunist, Uniunea Generală a Sindicatelor din România, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci — celor două evenimente istorice ale acestui an: aniversarea a patru decenii de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944 și cel de al XIII-lea Congres al partidului.

Este poate surprinzător, dar o manifestare expozițională ce are drept obiect prezentarea unor realizări de vîrf în domeniul tehnico-științific, cum sînt invențiile, nu conține decît în mică măsură acel element de spectaculos pe care îl promite, pentru nespecialist, noțiunea însăși de invenție. Și totuși, un asemenea eveniment din viața celor ce

creează în sfera tehnico-științifică vădește o serie de particularități care merită a fi notate. Un prim aspect se referă la caracterul funcțional al unei atare manifestări științifice. Spre deosebire de expozițiile cu profil artistic, cultural în sens larg, care își propun

Tabelul nr. 1

Evoluția cererilor de brevete în perioada 1906—1983

Perioada	Total cereri
1906—1950	34 800
1951—1965	12 766
1966—1980	52 237
1981	3 161
1982	3 363
1983	3 595

să înlesnească legătura dintre creatori și public, o expoziție cu caracter tehnic constituie îndeosebi un prilej de comunicare între specialiști, o modalitate binevenită de difuziune a informațiilor tehnice, de diseminare a acestora la nivelul întregii economii naționale. Această funcție, asumată și de recenta Expoziție națională a invențiilor, constituie o cale, tot mai frecvent utilizată pe plan mondial, de contact între creatorii noutăților tehnice și producători ; constituie o modalitate eficientă de reducere a ciclului idee nouă — produs și de generalizare operativă a realizărilor originale (în marea lor majoritate validate practic) la scara complexului economic național.

Un alt element demn de reținut, reliefat convingător de recenta manifestare expozițională, se referă la amplificarea, deopotrivă sub aspect cantitativ și calitativ, a acestui tip specific de promovare a progresului tehnic. Neîndoios, creșterea numerică a invențiilor concomitent cu amploarea efectelor aplicării lor în diverse domenii ale economiei și societății se înscrie în tendința generală de dezvoltare a potențialului de creativitate tehnico-științific național, proces care se întemeiază pe o politică judicios elaborată de partidul nostru în domeniul cercetării științifice, care valorifică la un nivel superior

Tabelul nr. 2

Efectele economice ale aplicării invențiilor

Anul	Numărul invențiilor aplicate	Total economii post calculate (mii lei)
1965	880	543 560
1966	1 000	654 680
1967	1 300	722 136
1968	1 503	863 938
1969	1 728	1 049 470
1970	1 907	1 355 288
1971	2 262	1 756 676
1972	2 613	1 937 886
1973	2 818	1 509 104
1974	3 880	1 200 000
1975	4 620	2 000 000
1976	5 283	2 100 000
1977	5 590	2 200 000
1978	6 010	2 240 000
1979	6 180	2 360 000
1980	6 300	2 500 000
1981	6 500	3 220 000
1982	7 035	3 197 806
1983	8 119	4 634 700

dotarea tehnică avansată a economiei naționale, pregătirea de specialitate proprie maselor largi de oameni ai muncii. Totodată, însă, nivelul înregistrat de inventica românească, impulsionarea pe mai departe a acestei forme de afirmare a progresului tehnic constituie o pîrghie tot mai însemnată de susținere a dezvoltării generale a societății, de creștere a calității și competitivității produselor. Acest ultim aspect vădește o însemnătate particulară deoarece invenția, în calitatea sa de noutate tehnică absolută pe plan mondial, constituie unul din suporturile principale în înfăptuirea programelor speciale adoptate în domeniul productivității muncii și al creșterii calității și forței competitive a produselor românești, contribuie efectiv și eficient la realizarea sarcinilor stabilite de conducerea superioară de partid și de stat prin care, la orizontul anului 1990, peste 95% din produsele fabricate să se situeze la un nivel mondial de tehnicitate, iar 2-5% să devanseze acest nivel.

După cum reiese și din tabelul nr. 1, numărul invențiilor realizate în țara noastră a sporit, în timp, considerabil. Astfel, față de perioada 1951-1965, cînd au fost înregistrate 12 766 de cereri de brevet de invenție, în următorii cincisprezece ani (1966-1980) numărul acestora a crescut de peste patru ori. Această evoluție pozitivă a avut la bază atît creșterea numerică a invențiilor aplicate pentru prima oară în economie (vezi graficul), cît și sporirea valorii economice a soluțiilor tehnice propuse. Astfel, în ce privește efectele economice globale s-au înregistrat creșteri importante. Dacă în anul 1965, totalul economiilor postcalculate obținute prin aplicarea invențiilor se cifra la 543 560 mii lei, în anul 1983 acest efect era de ordinul a 4 634 700 mii lei, deci o creștere de aproape zece ori (tabelul nr. 2).

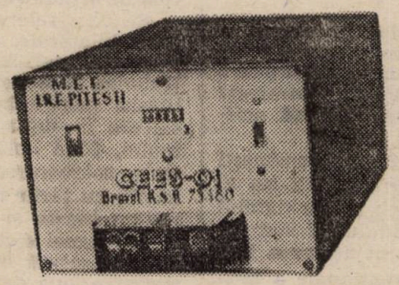

Contor de energie electrică cu elemente statice

Recenta Expoziție Națională a Invențiilor a pus în evidență și un alt aspect, deosebit de relevant pentru clarviziunea și eficiența strategiei de dezvoltare a creației tehnice originale promovată îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului. Anume faptul că spiritul creator se manifestă practic în toate domeniile de activitate, atît din economie cît și din alte sectoare cu caracter neeconomic. În standurile expoziției au fost expuse invenții valoroase din chimie (288 de invenții), din construcțiile de mașini (165 de invenții), din industria mașinilor unelte și electrotehnică (161 de invenții),din domeniul energiei electrice (57 de invenții), din agricultură (42 de invenții), din domeniul sănătății (34 de invenții) etc., precum și invenții realizate în unități ale cooperației meșteșugărești, în unități din subordinea consiliilor populare. Totodată, în standul aparte organizat sub egida C.C. al U.T.C., au fost expuse patru sute de invenții realizate de tinerii din unitățile de învățămînt, cercetare, proiectare și unități economice, invenții cu aplicabilitate în diverse domenii ale economiei naționale și care răspund cerințelor prioritare ale producției.

Invențiile expuse în cadrul expoziției au înlesnit și surprinderea unei alte caracteristici importante pe care o vădește această formă specifică de manifestare a progresului tehnic în planul producției, al societății în general. Avem în vedere varietatea formelor în care sînt încorporate ideile noi : tehnologii, instalații, produse. Astfel, numai la nivelul principalelor ministere economice au fost realizate pe baza ideilor originale 351 de tehnologii, 143 de instalații complexe, 510 produse cu caracter de noutate absolută. Concomitent cu această varietate de forme prin care se materializează invențiile se impune, ca un fapt semnificativ, diversitatea efectelor pe care aplicarea lor le are în plan economic. Se poate aprecia că ideile noi își află sursa de inspirație și spațiul de utilizare în toate componentele activității economice : creșterea producției — sub aspect fizic și valoric —, reducerea cheltuielilor materiale, diminuarea importurilor, recuperarea energiei și a unor materii prime necesare economiei naționale etc. Totodată, în virtutea caracterului lor de noutate absolută pe plan mondial, invențiile realizate de cadrele de muncitori, tehnicieni, ingineri, de colectivele cé își desfășoară munca în cercetarea științifică permit o valorificare economică superioară a resurselor angajate prin exportul de produse, tehnologie etc., precum și prin participarea activă la comerțul mondial cu licențe, la un transfer eficient de „know-how".

Același statut specific al invențiilor de a încorpora noutăți absolute pe plan mondial (la care se adaugă mecanismele specifice de creație în această sferă a progresului tehnico-științific : caracterul în mai mică măsură dirijat, afirmarea cu precădere a unor colective restrînse sau chiar a inventatorilor individuali, domeniile largi pe care le vizează, amploarea diferită a efectelor) pune în evidență contribuția acestora la progresul cercetării științifice însăși. Desigur, nu se poate face o demarcație între invenție și cercetarea instituționalizată, realitatea concretă subliniind, dimpotrivă, îngemănarea lor, faptul că în cercetarea științifică apar cu precădere numeroase și valoroase idei originale. Există însă anumite modalități specifice de influențare pozitivă a muncii de cercetare prin intermediul invențiilor cum ar fi informarea din brevete, determinarea gradului de noutate al unei anumite soluții în curs de elaborare, reducerea duratei de cercetare pentru o temă dată, accelerarea asimilării produselor și tehnologiilor noi, posibilitatea sesizării unor tendințe existente pe plan mondial. Valorificarea optimă a acestor avantaje pe care le oferă studiul brevetelor contribuie nemijlocit la întărirea potențialului de cercetare național, la afirmarea revoluției științifice și tehnice mondiale ca factor de progres al economiei naționale. Expoziția Națională a Invențiilor a pus pregnant în evidență, o dată mai mult, caracterul științific al strategiei promovată de partidul nostru în domeniul dezvoltării științei, îndeosebi după Congresul al IX-lea, rolul tot mai însemnat ce revine în actuala etapă cercetării științifice naționale, valorificării superioare a potențialului creator al întregii noastre națiuni.

Cristian POPESCU

23 AUGUST 40 1944 1984

19 ani de la Congresul al IX-lea al P. C. R.

Deschidere largă spre o lume a păcii și colaborării internaționale

ANII CARE AU TRECUT de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român au adus nenumărate și grăitoare exemple care confirmă pe deplin faptul că acest înalt forum al comuniștilor români a inaugurat o perioadă calitativ nouă, de densitate și de un dinamism fără precedent în politica internă și externă a partidului și statului nostru, cu rezultate remarcabile în toate sectoarele de activitate, perioadă pe care o numim cu legitimă mîndrie **Epoca Ceaușescu.**

Succesele cu adevărat istorice ale poporului nostru în epoca de făurire a unei vieți noi, libere, independente și tot mai prospere au fost posibile ca urmare a **aportului determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu atît la fundamentarea strălucită pe plan teoretic a întregii politici interne și externe românești,** la asigurarea legăturii dialectice, organice, dintre aceste două componente esențiale ale politicii generale a partidului și statului nostru, cît și la transpunerea lor în viață printr-o neobosită activitate politică.

În sfera politicii externe, **perioada ultimilor 20 de ani a reprezentat o epocă în care, grație gîndirii revoluționare, creatoare, novatoare, profund umaniste a tovarășului Nicolae Ceaușescu s-a elaborat și s-a pus în aplicare o strategie unitară, atotcuprinzătoare, științifică și realistă privind activitatea internațională a partidului și statului nostru.**

O privire retrospectivă asupra politicii externe românești în perioada care a trecut de la istoricul Congres al IX-lea al P.C.R. atestă că sursele principale ale autorității și prestigiului pe care România, personal conducătorul partidului și statului nostru și le-au cucerit pe toate continentele sînt **așezarea fermă, neabătută, la baza întregii activități internaționale a țării noastre a marilor principii ale dreptului, legalității și moralei internaționale,** luarea atentă în considerare, în cadrul unei profunde analize științifice, a datelor realității internaționale, a tendințelor fenomenelor, proceselor și schimbărilor înnoitoare ce au loc în cîmpul vast al raporturilor interstatale.

Aanalizînd, cu o mare forță de pătrundere, aceste evoluții, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat **concluzia de o mare valoare teoretică și practică** potrivit căreia, în prezent, pe arena mondială se confruntă două tendințe diametral opuse : pe de o parte, afirmarea pregnantă a voinței popoarelor de a se dezvolta liber și de a conlucra în condiții de egalitate, într-o lume a înțelegerii și securității, iar, pe de altă parte, accentuarea politicii imperialiste de forță și dictat, de împărțire și reîmpărțire a lumii în zone și sfere de influență — pe fundalul deteriorării situației internaționale. Pornind de la această **analiză științifică,** conducătorul partidului și statului nostru are meritul de a fi relevat cu tărie că în soluționarea problemelor complexe și grave ridicate de aceste realități au sens și viabilitate numai acele orientări politice izvorîte din cunoașterea și înțelegerea profundă a legilor obiective ale societății, a fenomenelor din cvasitotalitatea domeniilor sociale, că rezolvarea acestor probleme nu mai poate rămîne în mîinile cîtorva state și grupări de state ci trebuie să se realizeze cu participarea în condiții de egalitate deplină a tuturor statelor lumii, mari, mijlocii și mici și luarea în considerare a drepturilor și intereselor tuturor.

O direcție centrală de acțiune a politicii externe a partidului și statului nostru în toată această perioadă a constituit-o **extinderea și consolidarea relațiilor politice, economice, culturale și în alte domenii practic cu toate țările lumii, indiferent de orînduirea lor socială.**

Se cere relevată, în primul rînd, dezvoltarea largă a relațiilor bilaterale, de prietenie și colaborare cu țările socialiste. România acordînd o deosebită însemnătate bunelor relații cu Uniunea Sovietică și cu celelalte țări vecine. Țara noastră militează pentru întărirea conlucrării și solidarității țărilor socialiste în lupta pentru construcția socialismului și comunismului, fiind hotărîtă să dezvolte puternic schimburile comerciale, colaborarea economică, tehnico-științifică și în alte domenii, cu țările membre ale C.A.E.R., cu toate țările socialiste, pentru binele și prosperitatea popoarelor noastre, pentru triumful cauzei socialismului și păcii.

O trăsătură definitorie a politicii externe românești în cele aproape două decenii care au trecut de la Congresul al IX-lea o constituie dezvoltarea permanentă și diversificarea largă a relațiilor politice, economice, tehnico-științifice și pe alte planuri ale României cu țările în curs de dezvoltare și nealiniate. Aceste raporturi s-au dezvoltat atît pe plan bilateral, cît și prin participarea activă a României, ca membră cu drepturi depline, la activitatea „Grupului celor 77" și ca invitată permanentă la activitățile mișcării de nealiniere. România, ea însăși o țară în curs de dezvoltare, a avansat în această perioadă o multitudine de idei, propuneri și inițiative de mare valoare și actualitate, menite să ducă la înregistrarea unor pași efectivi pe calea atenuării și lichidării decalajelor economice și a stării de subdezvoltare, la înscrierea tuturor țărilor lumii pe orbita unei dezvoltări moderne.

Acționînd în spiritul coexistenței pașnice dintre țări cu orînduiri sociale diferite, România și-a dezvoltat, totodată și

De la înalta tribună a Conferinței de la Helsinki, președintele Nicolae Ceaușescu a reafirmat principiile politicii de pace și colaborare promovată cu consecvență de România

relațiile cu statele occidentale dezvoltate, participînd activ la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale și spirituale. Se cere subliniat în mod deosebit faptul că România, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, au așezat și așează cu fermitate și consecvență la baza raporturilor cu toate țările lumii, fără excepție, **principiile noi de relații dintre state : independența și suveranitatea națională, egalitatea în drepturi, avantajul reciproc, neamestecul în treburile interne, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța, dreptul fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta.**

La dezvoltarea largă, fără precedent și ridicarea pe o treaptă superioară a relațiilor bilaterale ale României cu celelalte state ale lumii, un rol hotărîtor l-au avut contactele și convorbirile la cel mai înalt nivel promovate stăruitor de tovarășul Nicolae Ceaușescu, atît prin **soliile de pace și colaborare** efectuate în numeroase țări ale lumii situate pe toate continentele, cît și prin vizitele întreprinse în România de un mare număr de șefi de stat și de guvern. Documentele bilaterale, multe la număr, semnate cu acest prilej au deschis perspective largi conlucrării pe multiple planuri cu țările respective, au contribuit la afirmarea puternică a noilor principii de relații dintre state, a unor soluții constructive, democratice, în marile probleme ce confruntă lumea în care trăim.

În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea, România a înscris ca o coordonată esențială și ca un obiectiv prioritar în ansamblul politicii sale externe, **apărarea păcii și întărirea securității internaționale,** oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare — preîntîmpinarea izbucnirii unui nou război mondial.

Programul de pace și dezarmare al României este nemijlocit legat de secretarul general al P.C.R., președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, poartă amprenta gîndirii sale creatoare și de un autentic umanism. Acest program s-a transformat, cu participarea permanentă și neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, într-o acțiune dinamică și constructivă, s-a exprimat printr-o faptă continuă, perseverentă și hotărîtă, cu spirit de inițiativă și originalitate, s-a reflectat în elaborarea și promovarea celor mai potrivite căi și modalități de materializare. Astfel, țara noastră s-a preocupat permanent să prezinte deschis propriului popor, celorlalte popoare ale lumii, situația reală de pe planul cursei înarmărilor și al negocierilor de dezarmare, primejdiile noi, fără seamăn, acumulate la adresa păcii și securității generale, evidențiind că nu trebuie să se creeze niciodată maselor populare iluzia că pot trăi în liniște și siguranță atît timp cît în lume continuă să se acumuleze în ritm accelerat mijloace tot mai sofisticate de nimicire în masă.

Problematica opririi cursei înarmărilor și a trecerii la dezarmare a figurat constant pe agenda convorbirilor la cel mai înalt nivel desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Programul de pace și dezarmare elaborat și promovat de țara noastră pornește de la coordonatele de bază ale concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra salvgardării și consolidării păcii și înfăptuirii dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare. Între componentele de bază ale programului figurează : ● garantarea securității și asigurarea echilibrului militar în lume nu prin creșterea continuă a bugetelor militare, a armamentelor și efectivelor militare, ci pe baza unor niveluri cît mai scăzute ale acestora, prin măsuri eficiente de dezarmare ; ● înscrierea dezarmării într-o viziune politică de mai largă anvergură, vizînd eliminarea definitivă a forței și războiului din viața internațională și soluționarea diferendelor și litigiilor, a oricăror probleme ce pot apare între state, exclusiv prin mijloace pașnice ; ● așezarea relațiilor dintre state pe principiile solide ale dreptului internațional ; ● îmbinarea dezarmării cu eforturile consacrate rezolvării problemelor economice și sociale ale lumii contemporane, în primul rînd ale țărilor în curs de dezvoltare ; ● participarea tuturor statelor la eforturile și negocierile în sfera dezarmării ; ● mobilizarea largă la lupta pentru dezarmare și pace a popoarelor, a maselor populare, a tuturor forțelor înaintate ale contemporaneității.

Pentru promovarea și transpunerea în viață a acestei concepții atotcuprinzătoare asupra dezarmării și păcii, România a avansat de-a lungul anilor o serie întreagă de **idei, propuneri și inițiative de o mare valoare și actualitate,** la O.N.U. și în alte foruri internaționale, care au suscitat un larg interes și care își mențin pe deplin valabilitatea. Dintre acestea se cer amintite : ● generalizarea aplicării principiilor dreptului

internațional ; ● reglementarea prin mijloace pașnice a diferendelor dintre state ; ● întărirea principiului bunei vecinătăți ; ● proclamarea primului și celui de-al doilea deceniu al dezarmării sub egida O.N.U. ; ● convocarea celor două sesiuni speciale ale Adunării Generale a O.N.U. consacrate dezarmării ; ● elaborarea unui program cuprinzător de dezarmare care să statueze la loc de frunte prioritatea dezarmării nucleare ; ● reducerea bugetelor militare ; ● acordarea unor garanții corespunzătoare de securitate pentru statele neposesoare de arme nucleare ; ● adoptarea unor măsuri de sporire a încrederii, de dezarmare și întărire a securității în Europa ; ● crearea de zone denuclearizate în diferite părți ale lumii, inclusiv în Balcani ; ● întărirea rolului O.N.U. în menținerea păcii și securității și altele.

Preocupată în cel mai înalt grad de situația deosebit de gravă creată în Europa prin acumulările fără precedent de armamente și efective armate, care s-a înrăutățit și mai mult prin trecerea la aplicarea planului N.A.T.O. de aducere a noilor rachete nucleare americane cu rază medie de acțiune și a contramăsurilor anunțate de U.R.S.S., România a cerut cu hotărîre oprirea amplasării noilor rachete pe continent, reducerea și distrugerea celor existente, eliminarea din regiunea europeană a tuturor rachetelor și armamentelor nucleare.

În acest context, țara noastră a acționat pentru încheierea cu rezultate pozitive a reuniunii de la Madrid, militează ferm pentru obținerea unor rezultate concrete la Conferința de la Stockholm, depune o susținută activitate pentru asigurarea continuității procesului început în 1975 la Helsinki, pentru o Europă unită, a păcii și colaborării, fără arme și fără războaie.

Ținînd seama de dificultățile existente în prezent în economia mondială, de efectele crizei economice, în special asupra țărilor în curs de dezvoltare, de agravarea decalajelor economice și a stării de subdezvoltare, de povara pe care o reprezintă datoria externă uriașă pentru țările sărace, **România s-a înscris printre autorii și promotorii activi ai conceptului de nouă ordine economică internațională,** văzînd în instaurarea acesteia o condiție atît a progresului și dezvoltării fiecărui popor, în primul rînd a țărilor rămase în urmă din punct de vedere economic, a eliminării inechităților din raporturile economice mondiale, cît și a stabilității și păcii în întreaga lume.

Pentru poporul nostru este un titlu de legitimă mîndrie faptul că **analizele științifice ale vieții internaționale făcute de partidul și statul nostru, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea își găsesc o deplină confirmare în evoluția realităților de pe plan internațional,** servesc în cel mai înalt grad interesele vitale ale poporului nostru, interesele de cooperare și pace ale celorlalte popoare.

Țara noastră, conducătorul partidului și statului nostru își aduc o contribuție de cea mai mare însemnătate, acționînd cu toate puterile pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte, fără arme și fără războaie, în care fiecare popor să-și poată consacra resursele și energiile sale progresului economic și social, să aibă asigurat dreptul său sacru la viață, la pace, la dezvoltare liberă și independentă.

Nicolae CHILIE

23 AUGUST 40 1944 1984

Acțiuni convergente pentru punerea în funcțiune la termen a noilor obiective

ESTE binecunoscut faptul că intrarea în funcțiune a noilor capacități de producție la termenele stabilite influențează pozitiv procesul de creștere economică, atît prin crearea posibilităților de punere la dispoziția economiei naționale a unor produse de care aceasta are nevoie, cît și prin eliberarea unor resurse materiale, umane și financiare ce vor putea fi folosite în alte domenii de activitate. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „trebuie să luăm măsuri hotărîte pentru a realiza planul de investiții. Nu trebuie să mai existe vreun sector unde să nu realizăm planul de investiții. În primul rînd, am în vedere realizarea capacităților de producție în toate sectoarele. Aceasta este esențială pentru buna aprovizionare, pentru desfășurarea corespunzătoare a întregii activități".**

Ne propunem, în articolul de față, să prezentăm modul în care acționează **Întreprinderea antrepriză de construcții montaj din Brașov** pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan, ce măsuri și acțiuni au fost și sînt inițiate în vederea realizării în termen a obiectivelor prevăzute a fi puse în funcțiune în acest an.

■

SCURTAREA timpului de realizare a obiectivelor de investiții nu poate fi obținută decît în contextul asigurării unei **organizări superioare a producției și a muncii pe fiecare șantier.** Tocmai de aceea, o atenție deosebită este acordată inițierii acțiunilor și măsurilor prin intermediul cărora să se valorifice rezervele existente în acest domeniu. Astfel, **începerea lucrărilor este condiționată de crearea tuturor condițiilor necesare,** în care scop acestea sînt atacate numai după analizarea documentațiilor tehnice și economice și elaborarea tehnologiilor de execuție. De asemenea, toate lucrările se execută pe baza unor grafice corelate cu termenele de punere în funcțiune.

O acțiune cu multiple efecte pozitive în întreaga activitate a întreprinderii a constituit-o trecerea la retribuirea în acord global a întregului personal muncitor, prin preluarea lucrărilor în antrepriză. În această direcție, un accent deosebit s-a pus pe organizarea brigăzilor complexe de antrepriză în paralel cu asigurarea condițiilor necesare bunei desfășurări a activității acestora, acționîndu-se pentru : ● defalcarea sarcinilor de plan pe brigăzi și dimensionarea optimă a acestora în funcție de sarcinile primite, astfel încît să se coreleze structura de personal cu tipurile de lucrări prevăzute a se executa ; ● stabilirea numărului maxim de șantiere în execuție simultană și reducerea dispersiei activității prin concentrarea mijloacelor materiale, umane, tehnice pe principalele obiective ; ● organizarea lucrului în schimburi la turnări de betoane și confecții metalice ; ● eșalonarea corespunzătoare a momentelor de punere în funcțiune, evitîndu-se împingerea acestora către sfîrșitul anului ; ● repartizarea cadrelor de conducere de la nivelul antreprizei generale, antreprizelor și brigăzilor complexe, cu sarcina de a se analiza zilnic stadiile fizice de execuție, abaterile de la grafice, factorii perturbatori care nu permit încadrarea în termenele de execuție stabilite. S-au realizat astfel premisele necesare creșterii gradului de cointeresare a tuturor oamenilor muncii prin îmbunătățirea repartiției veniturilor în raport cu munca depusă și legarea mai strînsă a acestora de realizarea producției fizice ,a productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție și creșterea eficienței.

Ca urmare a faptului că mijloacele extensive de reducere a duratei de execuție a lucrărilor (suplimentarea cu forță de muncă, cu mijloace tehnice și materiale) sînt limitate și, în același timp, utilizarea lor are loc cu efecte negative asupra eficienței activității unităților de construcții, la nivelul întreprinderii și al unităților componente se urmărește în permanență folosirea unor căi intensive care, printr-o promovare largă a progresului tehnic, să ofere posibilitatea respectării termenelor de punere în funcțiune, în paralel cu creșterea eficienței.

În cadrul acestor preocupări, **creșterea gradului de industrializare a lucrărilor de construcții-montaj** ocupă un loc central. O primă direcție în acest sens o constituie **extinderea gradului de mecanizare a diverselor operații și activități.** Prin aceasta, se obține o scurtare considerabilă a duratei lor de execuție, concomitent cu o economie importantă de forță de muncă. Între măsurile inițiate și aplicate în practică se află : ● extinderea mecanizării lucrărilor de terasamente, în vederea căreia s-au luat măsuri de dotare cu cilindri vibratori și buldo-excavatoare tip JCB pentru realizarea săpăturilor în spații înguste ; ● extinderea punerii în operă a betonului cu ajutorul pompelor prin : stabilirea și urmărirea asigurării numărului de autopompe în funcție de volumul de beton ce trebuie turnat, programarea judicioasă a acestora pe punctele de lucru, corelarea activității lor cu activitatea malaxoarelor ; ● creșterea gradului de mecanizare a vopsitoriilor și zugrăvelilor ; ● mecanizarea integrală a operațiilor de fasonare a armăturilor prin dotarea punctelor de lucru cu mașini de tăiat și îndreptat oțel beton.

O altă cale de ridicare a gradului de industrializare a lucrărilor de construcții o reprezintă **promovarea unor tehnologii noi și modernizate,** mici consumatoare de manoperă și materiale. Ca urmare a experienței dobîndite în anii trecuți în realizarea integrală din prefabricate a unor obiective, se preconizează ca, în acest an, prin intermediul acestui procedeu, să se obțină rezultate pozitive în scurtarea duratei de execuție a lucrărilor ce trebuie realizate. S-au luat și se vor lua în continuare toate măsurile tehnico-organizatorice necesare asigurării, atît din producție proprie, cît și de la întreprinderile specializate, a elementelor prefabricate, astfel încît să se asigure o creștere substanțială a ponderii utilizării acestora.

În vederea realizării unui ritm înalt de lucru pe toate șantierele s-au adoptat din timp măsurile necesare utilizării unor alte tehnologii și procedee noi cum ar fi : ● renunțarea, acolo unde este posibil, la operația de tencuire a zidurilor în favoarea rostuirii acestora ; ● extinderea folosirii schelelor, eșafodajelor și cofrajelor metalice unificate ; ● extinderea utilizării betoanelor fabricate cu superplastifianți și a betoanelor precomprimate ; ● cofrarea pereților cu cofraje pășitoare cu avans mecanic etc.

■

TOATE aceste acțiuni și măsuri inițiate au condus, de la începutul anului și pînă în prezent, la obținerea unor bune rezultate la nivelul întreprinderii prin creșterea indicelui de utilizare a timpului disponibil de lucru, asigurarea materiilor prime și materialelor în cantitățile necesare, utilizarea la întreaga capacitate a mașinilor și utilajelor din dotare, realizarea lucrărilor într-o succesiune tehnologică optimă. Astfel, **în primele 5 luni ale acestui an, producția globală de construcții-montaj a fost depășită cu 1%, producția netă cu 2%, productivitatea muncii cu 3%.** Totodată, sarcina de punere în funcțiune a fost realizată, în această perioadă finalizîndu-se lucrările la următoarele obiective : dezvoltarea capacității de piese turnate din neferoase și a celei de producere a turbosuflantelor, ambele de la întreprinderea „Hidromecanica"-Brașov și mărirea posibilităților de alimentare cu apă la întreprinderea „Tractorul"-Brașov. De asemenea, la principalii beneficiari producția de construcții-montaj a fost îndeplinită și chiar depășită (la Întreprinderea de autocamioane Brașov — 113%, Întreprinderea de radiatoare — 246%, Întreprinderea mecanică-Codlea — 138%, întreprinderea „6 Martie"-Zărnești — 106% ș.a.).

Rezultatele bune obținute pînă acum constituie o dovadă a preocupărilor permanente ale colectivului de oameni ai muncii din această unitate economică pentru desfășurarea unei activități ritmice, la cote cît mai înalte de eficiență, precum și o garanție a realizării integrale a sarcinilor de plan la toți indicatorii pe acest an și a înfăptuirii angajamentelor de devansare a termenelor de punere în funcțiune a unor obiective de investiții.

Nelu PRISECARU
Brașov

Ecouri la dezbateri

Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței

ÎN GENERAL, analiza procesului diviziunii muncii la scara ramurii industriale consemnează realizarea de produse în : întreprinderi strict specializate ; întreprinderi cu producție mixtă ; întreprinderi integrate.

Nivelul tehnic actual, procesele organizării, conducerii și planificării fabricației în întreprinderile constructoare de mașini și cerințele de eficiență reprezintă tot atîtea restricții în a efectua clasificări și a prezenta exemple de integrare totală a fabricației într-o singură unitate a unui produs final complex, cum ar fi automobilul, locomotiva diesel-electrică, tractorul, nava maritimă etc. Aceasta cu atît mai mult, cu cît în industria construcțiilor de mașini din țara noastră, așa cum rezultă și din datele tabelului nr. 1, **în 1984 se prelimină că ponderea produselor și semifabricatelor în cooperare în totalul costurilor materiale va fi de 45,4% la Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini și de 29,8% la Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică.**

În același timp, merită să fie relevat faptul că în construcția de mașini există rezerve atît pe linia perfecționării cooperării, cît și pe aceea a creșterii concentrării și implicit a integrării în fabricația de produse finale complexe, așa cum a rezultat și din dezbaterea publicată în paginile „Revistei economice" (nr. 20, 21 și 23/1984). După părerea noastră, **în direcționarea prin plan și înfăptuirea oricăror măsuri de perfecționare în acest domeniu, esențiale sînt criteriile : asigurarea calității, existența sursei de materii prime și a pieței de desfacere, minimizarea costului pe produs și a cheltuielilor de investiții** generate de creșterea concentrării sau de adîncirea specializării și extinderea cooperării.

Întrucît rezolvarea acestor probleme complexe implică soluții de optim economic, considerăm că, din punct de vedere metodologic și practic, prioritar, trebuie avute în vedere criteriile de eficiență, iar acestea implică asigurarea de efecte cît mai mari, cu cheltuieli cît mai mici pe o perioadă cît mai îndelungată de timp, determinată de perioada optimă de funcționare a obiectivului industrial în cauză. Înfăptuirea practică a acestui obiectiv economic complex constă în **realizarea de cooperări cu întreprinderi specializate, care să asigure în mod continuu și pe măsura necesităților subansamble, module sau operații tehnologice de înaltă calitate și la prețuri mai mici decît costul cu care s-ar putea realiza acestea în întreprinderea care fabrică produsul final complex** (prețul subansamblului de cooperare + cheltuielile de transport-aprovizionare să fie mai mici decît costul cu care beneficiarul și-ar putea produce cu forțe proprii subansamblul în cauză). Aceasta este linia generală a înfăptuirii unei cooperări eficiente între furnizor și beneficiar și în această direcție vor trebui concentrate toate eforturile întreprinderilor în cauză, centralelor industriale și ministerelor coordonatoare, care prin măsuri tehnice și economico-organizatorice să creeze și să perfecționeze continuu cadrul necesar adîncirii specializării și lărgirii cooperării.

Tabelul nr. 1

Ponderea cooperării în cheltuielile totale și materiale la 1000 lei producție marfă
— în prețuri comparabile 1984 —

Indicatorul	Realizări					Preliminări
	1980	1981	1982	1983	1984 Tr. I	1984
I. Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini						
— Ponderea semifabricatelor și produselor în cooperare în totalul costurilor de producție	25,9	29,4	31,7	32,7	34,7	34,4
— Ponderea semifabricatelor și produselor în cooperare în totalul costurilor materiale	33,9	38,8	42,0	43,7	45,9	45,4
II Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică						
— Ponderea semifabricatelor și produselor în cooperare în totalul costurilor de producție	21,0	22,2	20,7	22,3	22,9	22,0
— Ponderea semifabricatelor și produselor în cooperare în totalul costurilor materiale	27,9	29,7	28,1	30,8	31,7	29,8

■

O PROBLEMĂ centrală în domeniul realizării de cooperări eficiente o constituie **nivelul prețurilor** la care se asigură reperele, subansamblele sau prelucrările de piese. Pe acest plan,

Tabelul nr. 2

Efectele economice ale presiunii furnizorilor asupra prețurilor produselor destinate cooperării

Indicatorul	Situația inițială (plan)	Situația actuală (realizări)	Diferențe
Valoarea producției marfă mil. lei	1 000	1 100	+100
din care :			
— produse finite	800	800	—
— semifabricate în cooperare	200	300	+100
Costuri de producție, mil. lei	800	850	+ 50
din care			
— aferente produselor finite	640	640	—
— aferente semifabricatelor în cooperare	160	210	+ 50
Cheltuieli maxime la 1 000 lei producție marfă, lei	800,0	772,7	— 27,3
din care			
— aferente produselor finite	800,0	800,0	—
— aferente semifabricatelor în cooperare	800,0	700,0	—100,0
Beneficii totale, mil. lei	200	250	+ 50
din care			
— aferente produselor finite	160	160	—
— aferente semifabricatelor în cooperare	40	90	+ 50
Rata rentabilității, %	25,0	29,4	+ 4,4
din care			
— aferentă produselor finite	25,0	25,9	+ 0,9
— aferentă semifabricatelor în cooperare	25,0	42,9	+ 17,9

fiind de acord cu opiniile exprimate în cadrul dezbaterii publicate de „Revista economică" (nr. 20, 21 și 23/1984) de tovarășul Petre Oprea și anume că rentabilitățile subansamblelor și pieselor din cooperare sînt mari și nu stimulează în măsură suficientă pe beneficiari, consider că remediile propuse, deși raționale, nu sînt suficiente, întrucît analize critice ale costurilor s-au făcut de ani buni, însă nivelul rentabilității realizate la obiectele de cooperare sînt tot mari. Astfel, spre exemplu, la unele repere asimilate pentru fabricația de autoturisme, prețul actual de producție asigură realizarea unei rentabilități ridicate (43—99% la produsele livrate de unitățile Ministerului Industriei Chimice și 10—20% la cele furnizate de unitățile Ministerului Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică). Ca urmare, volumul total al acumulărilor cuprinse în costurile autoturismului, aferente reperelor, modulelor, subansamblelor și semifabricatelor realizate prin cooperare, corespund unei rate medii a rentabilității la unitățile furnizoare de circa 20%.

Din punct de vedere economic este explicabil ca unitățile specializate în producția destinată cooperării să facă presiuni pentru prețuri cît mai mari, care le asigură, la aceeași producție fizică sau la o producție fizică cu ceva mai mare decît cea planificată, valori cu mult mai mari. Dar nu numai atît. După cum știm, întreprinderile au programe importante de reducere a costurilor anuale de producție, pentru care trebuie să-și mobilizeze eforturile în vederea descoperirii de rezerve interne privind creșterea gradului de utilizare a materiilor prime și materialelor, reproiectarea produselor și tehnologiilor, valorificarea tuturor resurselor refolosibile, sporirea productivității muncii ș.a. și să propună, în concordanță cu acestea, **revizuirea anuală a prețurilor de producție ale reperelor în cooperare.** Însă, concomitent cu aceste eforturi, unitățile fac presiuni asupra prețurilor, obligînd întreprinderile beneficiare să le accepte semifabricate în cooperare cu rentabilități mai mari decît media pe întreprindere (așa cum rezultă din datele cu caracter ilustrativ înscrise în tabelul nr. 2) și să-și creeze, fără eforturi prea mari, surse de venituri suplimentare din

cooperare. Astfel, dacă la elaborarea planului, rata rentabilității aferentă produselor finite era egală cu aceea a semifabricatelor în cooperare (25%), în final, rata rentabilității produselor și semifabricatelor în cooperare crește considerabil, ajungînd la 42,9%, ceea ce conduce la creșterea rentabilității pe total întreprindere, de la 25% la 29,4%, creîndu-i posibilități de realizare a unor venituri suplimentare. Ce remediu s-ar impune în asemenea situații ? Cu ce ar trebui început ?

■

DUPĂ OPINIA NOASTRĂ, în elaborarea și fundamentarea indicatorilor economico-financiari înscriși în planul anual al ministerelor și centralelor industriale de profil **s-ar putea trata în mod diferențiat producția finală și producția ce este destinată cooperării.** Astfel, încă din concepția planului trebuie diferențiate nivelurile indicatorilor pentru a stimula realizarea de cooperări corespunzătoare ca volum fizic, valoric și nivel de costuri. În acest fel indicatorii de costuri la nivelul ministerului ar urma să rezulte din agregarea nivelurilor de cheltuieli la 1 000 lei producție marfă aferente unităților ce realizează produse finale și care includ sau nu cooperări, cu cele ale unităților din industria pe orizontală, destinate cooperării și care au niveluri de cheltuieli la 1 000 lei producție marfă cu mult mai mari și rentabilități corespunzător mai mici. Pentru aceasta, titularii de plan, sub îndrumarea Comitetului de Stat pentru Prețuri, vor trebui să revadă în fiecare an, pînă la elaborarea proiectului din vară al planului pe anul următor, nivelul prețurilor subansamblelor și semifabricatelor destinate cooperării. În concordanță cu această propunere, la calcularea realizării planului întreprinderii, la secțiunea privind produsele și semifabricatele în cooperare destinate altor unități se va acorda atenția prioritară realizărilor fizice, iar întreprinderile vor fi penalizate în mod corespunzător pentru cooperările efectuate cu prețuri ce depășesc cu mult rentabilitatea medie pentru secțiunea de plan de cooperări.

În condițiile actuale de dezvoltare a industriei construcțiilor de mașini, perfecționarea metodelor de planificare, în concordanță cu legile economice obiective, în scopul întăririi răspunderii întreprinderilor și centralelor pentru realizarea de cooperări eficiente, se înscrie pe linia cerințelor noului mecanism economico-financiar și se va reflecta în economisirea muncii sociale și în creșterea mai puternică a venitului național destinat reproducției socialiste lărgite și ridicării neîncetate a nivelului de trai al oamenilor muncii.

Petre ROTARU
C.S.P.

O politică dinamică de dezvoltare economică și de creștere a bunăstării

(Urmare din pag. 14)

cembrie 1982 — **sînt condiționate de întărirea bazei tehnico-materiale a societății socialiste ca factor fundamental, hotărîtor al dezvoltării avuției naționale, a întregii societăți".** [3]).

Un aspect cu profunde semnificații economice îl constituie faptul că în cadrul fondurilor fixe a crescut cu precădere partea celor productive ; numai în ultimul deceniu, valoarea fondurilor fixe productive a sporit de 2,7 ori, ajungînd să dețină în volumul total al fondurilor fixe 72% în ultimii ani față de sub 60% în perioada 1950—1965. Pe această bază, și gradul de înzestrare tehnică a muncii în sfera productivă a sporit față de 1950 de 4,7 ori în 1970 și de 14,9 ori în 1982, ceea ce a permis ca unei anumite părți deținută de ramurile producției materiale în structura fondurilor fixe productive să-i corespundă o parte mai ridicată de venit național (mai ridicată de între 1,25 și 2,2 ori în industrie, între 1,72 și 8,57 ori în construcții, și între 1,32 și 2,14 ori în agricultură).

Reprezintă o mare realizare a societății noastre socialiste dotarea tehnică tot mai ridicată cu fonduri fixe a industriei românești atestată de deplasarea în ultimii ani, a unui număr tot mai mare de unități industriale spre grupele cu dotare tehnică superioară. Astfel, ponderea întreprinderilor industriale dotate cu un volum de pînă la 100 mii lei fonduri fixe s-a redus de la 85% în 1965 la numai 43% în 1982, crescînd, în schimb, de 3,2 ori (de la 11,3% la 36,2%) ponderea întreprinderilor cu un volum între 100 001 și 500 000 lei și de 5,8 ori (de la 3,6% la 21%) grupa întreprinderilor cu peste 500 000 lei fonduri fixe.

Un alt aspect economic cu semnificații deosebite din punctul de vedere al înfăptuirilor regimului nostru în cei peste 40 de ani îl reprezintă faptul că o parte tot mai ridicată a fondurilor fixe din dotarea economiei noastre naționale a fost produsă în țară. Numai în anul 1982, din volumul utilajelor pentru investiții, au fost produse în țară 87,5%, față de 72,9% în cincinalul 1971—1975 și numai 50,8% în anul 1950, ceea ce reflectă potențialul tehnologic sporit al economiei noastre și echivalează cu o reducere corespunzătoare a importului unor asemenea utilaje.

Atingerea unui puternic potențial economic în fonduri fixe a fost posibilă însă numai prin **menținerea constant ridicată a părții din venitul național destinată investițiilor, dirijarea lor cu precădere spre sfera direct productivă.** Edificatoare, sub acest aspect, este evoluția ratei dezvoltării de la 17,1% între 1956—1960, la 35,3% în cincinalul 1976—1980, ceea ce a permis ca volumul investițiilor să sporească de 30 de ori în întreaga perioadă 1950—1982. În legătură cu necesitatea menținerii constant ridicată a ratei dezvoltării și cu efectele ei deosebite economico-sociale tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că : **„Istoria milenară, îndeosebi ultimele secole de existență a patriei noastre, ne duc la constatarea că ceea ce a determinat progresul, formarea națiunii și a statului național unitar, pînă la victoria socialistă, a fost gradul de acumulare, de creștere a bogăției generale naționale ; numai pe această bază poporul nostru... a putut obține dezvoltarea economico-socială, a putut să-și întărească independența și suveranitatea."** [4])

Numai prin alocarea unei părți tot mai ridicate din venitul național pentru dezvoltare, pe harta economică a țării noastre au apărut mii de unități noi productive (numai în industrie, la sfîrșitul anului 1982 existau 1 820 unități din care 75% aparțineau industriei republicane) ; au fost extinse, reutilate și modernizate cele existente, au fost date în folosință un mare număr de locuințe (circa 4,8 milioane în perioada 1950—1982) și alte sute de obiective social-culturale. Dar nu numai harta economică s-a modificat, ci și geografia ei, dacă avem în vedere înfăptuirea, alături de atîtea altele, a monumentalei lucrări, recent inaugurată — Canalul Dunăre-Marea Neagră, strălucită înfăptuire a poporului nostru despre care tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea : **„Canalul Dunăre-Marea Neagră, ca și întreaga dezvoltare economico-socială, marile platforme industriale moderne, unitățile socialiste agricole, întreaga noastră agricultură socialistă, construcțiile social-culturale, puternica dezvoltare a științei, învățămîntului și culturii, ridicarea bunăstării întregului popor demonstrează, cu puterea faptelor, forța creatoare a unui popor stăpîn pe destinele sale, care își făurește în mod conștient noua sa istorie, noul său destin liber și fericit — viitorul comunist".**

[3]) **Nicolae Ceaușescu:** Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 16—18 decembrie 1982. Editura politică, București, 1982, p. 52

[4]) **Nicolae Ceaușescu :** Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului prezentată la Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 1—2 iunie 1982. Editura politică, București, 1982, p. 25

OPINII

O structură unitară a sistemului de autoconducere în profil teritorial a agriculturii

Semnificațiile profunde ale unui concept novator

GÎNDIREA novatoare a președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a îmbogățit teoria și practica conducerii agriculturii în condițiile societății socialiste multilateral dezvoltate cu un nou concept, izvorît din necesitatea ridicării democrației socialiste pe noi trepte calitative — și anume conceptul de **autoconducere** și, pe această bază, de **autoaprovizionare teritorială.** Semnificația deosebită a acestui concept rezultă din următoarele considerente :

a) ca expresie a lărgirii și adîncirii democrației socialiste, el face legătura firească, logică între centralismul democratic și autonomia economico-financiară a întreprinderilor agricole, realizînd integrarea fiecărei unități agricole în planul de dezvoltare social-economică a țării ; în felul acesta, autoconducerea teritorială se afirmă ca o **verigă trainică și necesară în sistemul autoconducerii și autogestiunii economice,** elemente fundamentale ale noului mecanism economic în agricultură ;

b) autoconducerea teritorială stimulează participarea unor largi categorii de oameni ai muncii la conducerea pe baze realiste a întregii activități economice din agricultură, dovedindu-se o **condiție fundamentală pentru realizarea unei calități noi, superioare,** în această principală ramură a economiei naționale ;

c) mai ales în domeniul agriculturii, autoconducerea teritorială este o condiție sine qua non pentru **valorificarea superioară și integrală a diverselor resurse de producție existente pe un anumit teritoriu.** Se știe că nici o altă ramură a producției materiale nu dispune de o bază materială teritorială așa de diversificată cum este cea a agriculturii. Marea variație în profil teritorial a condițiilor pedoclimatice, căreia i se adaugă cea a condițiilor social-economice, culturale, etnografice, de tradiție etc. face imposibilă conducerea agriculturii exclusiv în mod centralizat, fiind imposibile cunoașterea, evaluarea și folosirea pe deplin a condițiilor favorabile, foarte variate și în schimbare rapidă, ca și a restricțiilor productive. De aceea, **apropierea conducerii de producție, prin intermediul unor organe și organisme teritoriale specializate** se impune ca o tendință obiectiv necesară în contextul asigurării unei creșteri economice echilibrate, bazată pe îmbinarea rațională a industriei cu agricultura. Principiul teritorialității conducerii este, de altfel, specific agriculturii — în care, cu excepția unor ramuri sau subramuri bazate pe organizarea industrială a producției, nu se poate organiza conducerea centralizată, prin intermediul unor centrale de producție ;

d) autoconducerea teritorială — asigurînd valorificarea superioară a tuturor resurselor de producție locale — este chemată **să rezolve — concomitent — două probleme de importanță cardinală** pentru dezvoltarea mai accelerată a economiei noastre socialiste : **autoaprovizionarea teritorială** și **aprovizionarea fondului central de produse agricole al statului.**

Formulînd și dezvoltînd principalele trăsături ale autoconducerii teritoriale, secretarul general al partidului sublinia la Plenara C.C. al P.C.R. din 15 noiembrie 1983 : **„Este necesar ca fiecare comitet județean de partid, celelalte organe de partid, consiliile populare județene și toate consiliile populare să acționeze cu întreaga răspundere pentru realizarea în bune condiții a programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, asigurînd livrarea la fondul de stat a produselor, precum și mijloacele necesare pentru consumul județean, orășenesc și așa mai departe."** Aplicarea programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială înseamnă că fiecare unitate agricolă, fiecare gospodărie țărănească, fiecare cetățean care deține, sub o formă sau alta, pămînt agricol trebuie să-l muncească, să producă pentru a-și asigura necesarul propriu de consum, cît și contractarea cu statul și livrarea la fondul de stat sau desfacerea pe piață.

Acestei viziuni globale trebuie să i se adapteze structura, formele și metodele de conducere în agricultură, potrivit cerinței exprimate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Cuvîntarea la recenta Sesiune a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale : **„se impune să acționăm cu mai multă hotărîre pentru perfecționarea activității de planificare și conducere, pentru eliminarea mai rapidă a unor practici și metode învechite, a practicilor birocratice care se mai fac simțite, pentru a asigura o mai mare operativitate, o conducere științifică".**

Ținînd seama de acest îndemn al secretarului general al partidului, în cele ce urmează ne-am propus să menționăm unele **direcții posibile de perfecționare a sistemului de autoconducere în profil teritorial a agriculturii,** privit ca unitatea dialectică a trei elemente componente : **structurile organizatorice, pîrghiile** și **metodele** de înfăptuire a autoconducerii teritoriale.

Relația inițiativă — responsabilitate — eficiență economică

DACĂ REDUCEM funcția de autoconducere teritorială la cea de autoaprovizionare teritorială, atunci sistemul cuprinde două trepte : comuna (orașul) și județul. Avînd în vedere legătura autoconducerii cu autogestiunea resurselor de producție în profil teritorial, pentru a obține o eficiență economică maximă, structura organizatorică (de jos în sus) a sistemului de autoconducere teritorială cuprinde : consiliul popular comunal (orășenesc), consiliul unic agroindustrial de stat și cooperatist (socotit — impropriu — organ teritorial de conducere al direcției județene pentru agricultură) și consiliul popular județean, prin cel puțin trei organe de specialitate : direcția județeană pentru agricultură, trustul județean al întreprinderilor agricole de stat și trustul județean pentru mecanizarea agriculturii (nu sînt cuprinse în acest sistem întreprinderile județene de valorificare a produselor agricole, care totuși — mai ales prin sistemul contractărilor —, dau viață unuia din principalele atribute ale autoconducerii teritoriale).

Actualele structuri organizatorice îngreunează aplicarea principiului autoconducerii teritoriale dar, mai ales, al autogestiunii economice. Insuficienta precizare a responsabilităților se îmbină, la unele verigi ale structurilor organizatorice, cu suprapuneri de atribuții (care capătă astfel un caracter inoperant și formal). Dacă ne referim la veriga de bază a autoconducerii teritoriale — **comuna** și la pîrghia principală de realizare a acesteia — **planificarea,** constatăm că planul de dezvoltare a agriculturii la nivel comunal este o simplă însumare a planurilor C.A.P. + ferma (fermele) I.A.S. + secția (secțiile) S.M.A. + gospodăriile populației. Dintre acestea, consiliul popular comunal își exercită efectiv funcția de autoconducere teritorială numai asupra gospodăriilor populației, pentru că celelalte unități sau subunități de producție agricolă intră sub incidența autonomiei economice a întreprinderilor agricole.

Chiar și la nivelul consiliului unic agroindustrial, deși s-ar părea că se realizează unitatea autoconducerii teritoriale, lucrurile sînt încă departe de acest deziderat, cel puțin din două motive : 1) date fiind condițiile de creare și dezvoltare a întreprinderilor agricole de stat, de regulă diferitele lor ferme fac parte din consilii unice diferite, dintre care nici unul nu-și poate exercita conducerea unitară asupra întregii întreprinderi, activitatea fermei fiind mai degrabă o parte componentă a activității întreprinderii, decît a consiliului unic ; de aceea, 2) consiliul primește planul — al cărui titular este — de la direcția agricolă județeană pe fiecare unitate agricolă de stat și

cooperatistă, precum și însumat pe unitățile componente — și nu face altceva decît ca, împreună cu unitățile componente, să repartizeze sarcinile de plan pe sole, diferențiat în funcție de gradul de favorabilitate, de potențialul de producție al terenului și de baza tehnico-materială de care dispun. În felul acesta este lipsit de principala pîrghie necesară pentru realizarea unei autoconduceri teritoriale efective. De aici a apărut și nevoia creării unui consiliu de conducere al consiliilor populare din cadrul consiliului unic agroindustrial.

Pe plan județean, dispersarea responsabilității în autoconducerea teritorială este și mai evidentă, deoarece direcția județeană pentru agricultură — ca organ de specialitate al consiliului popular județean — se ocupă în realitate numai de sectorul cooperatist, pentru I.A.S. și S.M.A. existînd organisme distincte, care numai formal sînt subordonate directorului direcției agricole.

În propunerile de perfecționare a structurilor organizatorice pentru înfăptuirea consecventă a politicii de autoconducere teritorială a agriculturii pornim de la două premise fundamentale : 1) **autoconducerea reprezintă o nouă treaptă, calitativ superioară, în evoluția conceptului de conducere științifică a agriculturii** și 2) **autoconducerea teritorială nu poate fi concepută în afara conducerii unitare a agriculturii,** indiferent de forma de proprietate a întreprinderilor agricole.

În concordanță cu aceste premise, socotim că pe plan județean se impune existența unui **organ unic și unitar** de conducere a agriculturii — **direcția agricolă județeană,** cuprinzînd compartimente speciale pentru întreprinderile agricole de stat și stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, care să se ocupe numai de problemele economice strict specifice acestor sectoare. Măsurile de raționalizare a personalului trusturilor I.A.S. și S.M.A., în condițiile menținerii acestora, nu rezolvă problema noii calități a conducerii, care cere o conlucrare strînsă între toate sectoarele agriculturii, fără nici un fel de bariere departamentale.

Mai complicat și de durată ni se pare procesul de asigurare a conducerii unitare în cadrul consiliilor agroindustriale. Problema principală în dispută rămîne — ca și la înființarea acestor consilii — modul de apartenență a întreprinderilor agricole de stat, în condițiile menținerii autonomiei lor economice. Drumul vitalizării consiliilor agroindustriale trece — oricît ar părea de complex și anevoios — printr-o organizare diferențiată teritorial, cu întărirea autogestiunii în cadrul fiecărei ferme, a întreprinderilor agricole de stat, mai ales dacă avem în vedere necesitatea totuși a conlucrării mai strînse între sectorul de stat și cel cooperatist în cadrul consiliului agroindustrial, în perspectiva creării unei proprietăți unice și a apropierii condițiilor de muncă și de trai pentru toți lucrătorii din agricultură.

Într-o asemenea structură organizatorică, s-ar simplifica din punctul de vedere al ariei, dar ar spori calitativ rolul consiliilor populare comunale în sistemul autoconducerii teritoriale. Lor le-ar rămîne în coordonare exclusivă sectorul gospodăriilor populației, dar cu un corectiv esențial — și anume acela al organizării relațiilor de strînsă cooperare între gospodăria obștească a cooperativei agricole de producție și gospodăriile personale ale membrilor cooperatori, în vederea mobilizării mai eficiente a tuturor resurselor locale de producție agricolă — prin intermediul comisiilor producătorilor agricoli. În zonele necooperativizate, rolul consiliilor populare comunale — prin aceleași comisii ale producătorilor agricoli — ar fi decisiv.

Perfecționarea pîrghiilor de autoconducere teritorială a agriculturii

ÎN CONDIȚIILE actualului mecanism economic, sporește mult rolul planificării ca principală pîrghie de autoconducere, vizînd valorificarea cu maximum de eficiență a resurselor productive locale, în vederea autoaprovizionării teritoriale și a autofinanțării. După cum rezultă însă din principiul de autoconducere însuși, trebuie găsite noi forme și modalități prin care **planificarea în profil teritorial să mijlocească o legătură organică între centralismul democratic și autonomia economică a unităților agricole.**

Considerăm că — în condițiile disjugării fondului de autoaprovizionare teritorială (locală) cu produse agroalimentare de fondul centralizat de produse agricole al statului — este atît posibilă, cît și necesară **simplificarea sistemului de planificare** în două direcții principale : 1) **la nivel județean, sarcinile de plan stabilite centralizat să se refere numai la livrările de produse agricole la fondul centralizat al statului ;** 2) **reducerea numărului** (la cel mult 7—8) **de produse agricole care constituie sarcină de plan,** în concordanță cu favorabilitatea condițiilor pedoclimatice și economice locale, astfel încît, **pe ansamblu, să fie acoperite nevoile economiei naționale.** Fără a mai aminti necesitatea respectării unei strînse corelații între cerințele de produse agricole și resursele productive puse la dispoziția agriculturii de către industrie, simplificarea sistemului de planificare ar contribui la dezvoltarea inițiativei locale, la organizarea mai bună a producției pentru a pune în valoare noi resurse pentru fondul local de autoaprovizionare, la creșterea eficienței economice a producției. Totodată, ar spori producția marfă din agricultură, s-ar intensifica, potrivit necesarului și specificului, schimbul de produse (agricole) între județe, între sat și oraș, între localitățile aceluiași județ.

Pe această bază ar spori mult și rolul organelor județene de valorificare a produselor agricole, care, prin intermediul contractelor, contribuie la înfăptuirea sarcinilor de plan, atît pentru fondul centralizat al statului, cît și pentru fondul local de autoaprovizionare. Pentru aceasta este necesară **o mai strînsă colaborare între întreprinderile județene de valorificare a produselor agricole și direcția județeană de agricultură,** respectîndu-se unitatea necesară între domeniul producției și cel al valorificării.

O pîrghie cu mari rezerve pentru transpunerea în viață a principiului autoconducerii teritoriale este sistemul de prețuri. Trebuie subliniat că dispunem astăzi de un sistem de prețuri bine elaborat și care, la majoritatea produselor agricole (mai ales vegetale), este stimulator. Dar fixitatea, imobilismul lui temporal și spațial, micșorează mult eficiența utilizării ca pîrghie de autoconducere. **Un sistem de prețuri mai elastic, cu niveluri maxime și minime, în funcție de condițiile de loc și de timp,** astfel încît să stimuleze sporirea producției pentru autoaprovizionarea locală și pentru fondul centralizat, ar contribui și la asigurarea unei eficiențe economice constante a producției, indiferent de fluctuația condițiilor pedoclimatice sau economice, fără a presupune resurse financiare suplimentare.

Asigurînd îmbinarea judicioasă a conducerii centralizate cu autonomia economică a unităților agricole, autoconducerea teritorială poate crea condiții favorabile pentru o și mai intensă cointeresare a producătorilor agricoli, mai ales că nici un sistem de planificare — oricît ar fi de perfecționat și detaliat — nu poate ține seama de gama largă a condițiilor de producție, care poate varia de la o comună la alta sau de la un sat la altul. Prin pîrghia **impozitului agricol,** autoconducerea teritorială poate stimula sporirea producției valorificate (inclusiv pe piața neorganizată), fără a afecta interesul producătorilor agricoli și fără a favoriza — ci, din contră, limitînd — orice tendințe speculative. Actualmente impozitul agricol — ca mărime — are mai mult caracter simbolic, iar criteriile de stabilire a lui nu țin seama de structura producției, de condițiile de valorificare a produselor etc. **Stabilirea lui pe baza criteriului venitului net potențial al producătorilor agricoli și la un nivel stimulator** ar mări interesul producătorilor pentru valorificarea mai eficientă a resurselor de producție.

ÎN MĂSURA în care autoconducerea presupune luarea de decizii proprii, rezultate din competența colectivului de conducere, în concordanță cu cerințele economiei naționale, în aceeași măsură trebuie asigurată **predominarea metodelor economice de conducere bazate pe folosirea adecvată a pîrghiilor economice,** îndeosebi prețurile și retribuirea muncii. De aici și necesitatea întăririi funcției de planificare în profil teritorial : o dată ce mărimea retribuției muncii în acord global este determinată în principal de realizarea sarcinilor de plan, rolul principal în stabilirea nivelurilor de producție este firesc să revină organelor teritoriale de conducere a agriculturii, care cunosc bine specificul condițiilor locale de producție. De asemenea, retribuția este influențată și de fenomenele de risc și incertitudine, ceea ce face ca nu întotdeauna munca depusă în agricultură să dobîndească recunoașterea socială necesară.

Prioritatea metodelor economice nu exclude și folosirea — ca auxiliar util — a metodelor administrative de conducere, în vederea alinierii necesare a deciziilor locale la cele care se impun pe planul întregii agriculturi, ca ramură fundamentală a economiei socialiste românești.

Oprea PARPALĂ

Cercetarea științifică și reproducția socială contemporană (III)

e) **Forța de muncă folosită în activitatea de cercetare** este, de asemenea, de o calitate specifică, în sensul că munca de cercetare științifică este de o maximă complexitate. Ea se consumă în forme extrem de diversificate, iar testarea ei necesită o pregătire cu totul specială. Mobilitatea profesională a forței de muncă în acest domeniu nu poate fi egalată în nici o altă fază a reproducției sociale. Revoluția științifico-tehnică contemporană necesită un potențial științific uman din ce în ce mai mare. Se consideră că, în prezent, trăiesc 90% din cercetătorii pe care i-a avut omenirea, iar numărul acestora se dublează, în medie, la fiecare 10 ani (15 ani în Europa occidentală, 10 ani în S.U.A., 7 ani în U.R.S.S., 5 ani în China) [9]. Conform unor aprecieri O.N.U., numărul forței de muncă din cercetare are ritmuri de creștere de 4—7 ori mai mari decît ritmul mediu al creșterii totalului forței de muncă ocupate. Dacă în 1965 în lume erau 2 000 000 de cercetători, în anul 2000 numărul lor va crește la peste 10 000 000.

În literatura sovietică se precizează că în 1978, în U.R.S.S. lucra un sfert din totalul oamenilor de știință din lume. În sfera cercetării-dezvoltării erau ocupate 3 800 000 persoane, din care 1 163 000 cercetători. În decurs de 40 de ani, în timp ce numărul forței de muncă ocupate a crescut de 7 ori, numărul celor ce lucrează în sfera cercetării a crescut de 34 de ori, el dublîndu-se la 10 ani în primii 20 de ani analizați și la numai 5 ani în ultimii 20. Aproape 50% din totalul cercetătorilor lucrează în domeniul cercetării tehnice și tehnologice. În Ungaria, în domeniul cercetării și dezvoltării lucrează 1% din populația activă. În Piața comună, în anul 1970, reveneau 30 de cercetători cu serviciul complet la 10 000 de locuitori (în Franța — 38, în R.F.G. — 36, în Olanda — 39). În S.U.A., în 1972, în activitatea de cercetare din industrie lucrau 400 000 de cercetători. Numai în industria prelucrătoare reveneau 30 de cercetători la 1 000 de persoane ocupate (în electronică — 53, în chimie — 40). Același indicator era în Japonia de 36 în chimie, 27 în electronică și 29 în mecanica de precizie [10]).

În România, în perioada 1965—1980, numărul personalului din sfera cercetării și dezvoltării a crescut de la 50 000 la 200 000 de persoane, din care 70 000 cu studii superioare. Din acest total, cea mai mare parte revenea industriei, unde personalul de cercetare, dezvoltare, proiectare se ridica la 110 000, din care cca 39 000 cu studii superioare. În 1980, personalul din sfera cercetării reprezenta 1,4% din totalul personalului muncitor, această pondere urmînd să crească la 2,8% în 1985 (250 000 de persoane) și la 4,4% în 1990 (cca 500 000 de persoane). În perioada 1965—1980, în timp ce numărul personalului muncitor a crescut cu 70%, personalul ocupat în sfera cercetării a crescut de aproape 4 ori. Cu toate aceste realizări, se menține încă un decalaj între situația din România și cea din țările dezvoltate. Astfel, dacă în România cei 70 000 de lucrători cu studii superioare din cercetare reprezentau în 1980 15 cercetători și ingineri la 10 000 de locuitori, în U.R.S.S. acest indicator era în 1975 de 48,2 cercetători, iar în Finlanda 55,8.

În țările dezvoltate din punct de vedere economic, în cadrul întreprinderilor din ramurile generatoare și propulsoare de progres științifico-tehnic, ponderea cercetătorilor în totalul lucrătorilor atinge (și uneori chiar depășește) 50%. De exemplu, firma Polaroid din S.U.A., la un efectiv total de 4 000 de salariați are 2 000 de cercetători. La firma Bell Telephone Laboratories lucrează 1 500 de cercetători în sectorul de cercetare fundamentală, 3 500 în sectorul de dezvoltare și 1 500 în sectorul sistemelor tehnologice (total 6 500) [11]. Firma Matsushita Electric din Japonia are 10 000 de cercetători [12]), iar la firma Avesta din Suedia, din cei 2 700 de angajați doar 27 sînt ocupați direct în producție, restul fiind antrenați în cercetare, dezvoltare și întreținere. Numai în laboratoarele de cercetare ale firmei Shell lucrează 7 000 de cercetători [13]).

f) **Rezultatele procesului de muncă specific cercetării științifice** se particularizează sub mai multe aspecte : 1) nu întotdeauna apar ca valori de întrebuințare fizice, substanțiale, ci, adeseori, sînt noi informații (noi principii științifice etc.) pe suporți fizici ; 2) spre deosebire de valorile de întrebuințare substanțiale, ele, ca noi informații, se pot distruge și pierde în mod absolut ireversibil ; 3) sînt supuse unui proces accentuat de depreciere morală ; 4) în procesul de utilizare („consum") ele sînt refolosibile. Gradul de recirculare a valorilor de întrebuințare informaționale diferă, însă, în funcție de termenul lor de utilizare. Astfel, cele cu termen îndelungat de utilizare prezintă unele elemente comune cu fondurile fixe, asemănător cu acestea ele utilizîndu-se în mod repetat în producție și conducere. Pe acest temei, ele ar putea fi numite **fonduri informaționale fixe.** Prin analogie, informațiile cu termen scurt de utilizare ar putea fi considerate ca **fonduri informaționale circulante** [14]).

În mod corespunzător creșterii cheltuielilor alocate cercetării și dezvoltării și sporirii potențialului uman al acestor activități, a crescut și **„volumul producției de cunoștințe științifice".** Și în cadrul acesteia statisticienii au formulat legea dublării cunoștințelor științifice la fiecare 10 ani. Se apreciază că durata medie a noutății absolute a unei descoperiri științifice, precum și a soluțiilor tehnice și tehnologice este de 3—5 ani. Actualele ritmuri ale progresului științifico-tehnic sînt atît de înalte încît impun termene foarte scurte de desfășurare a cercetării științifice. În caz contrar, uzura morală intervine încă înaintea încheierii cercetărilor. Conform unui studiu elaborat de American Research and Development Corp., între 30—60% din totalul cercetărilor se fac pur și simplu în pierdere, datorită uzurii morale extrem de accelerate [15]).

Un indicator sugestiv al creșterii exponențiale a producției de cunoștințe științifice este și **evoluția numărului de publicații științifice.** Dacă în 1800 apăreau 100 de titluri, în 1850 erau 1 000, în 1900 — 10 000, în 1960 — 100 000, iar în 2000 se preliminează peste 1 000 000 de titluri [16]). Anual, apar 120 000 de cărți științifice, la care se adaugă un număr imens de rapoarte științifice nepublicate. Peste 40% din literatura științifică provine de la autori americani. Această evoluție reflectă explozia informațională fără precedent, dimensiunile uriașe ale cunoașterii științifico-tehnice. Dezvoltarea activității de cercetare științifică și sporirea producției sale sînt relevate și de **creșterea capacității de cercetare,** concretizată într-un număr din ce în ce mai mare de organisme de cercetare. De exemplu, în România, în 1980, funcționau 191 institute și centre de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, la care se adăugau 55 de compartimente de cercetare din învățămîntul superior.

În domeniul cercetării și dezvoltării produselor și tehnologiilor este foarte semnificativ **indicele de creativitate științifico-tehnică,** exprimat prin numărul de invenții înregistrate. La începutul anilor '70 se considera că tezaurul mondial de brevete de invenții se cifra la peste 18 000 000, rata anuală de creștere fiind de cca 500 000. Această explozie a invențiilor în condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane îndreptățește remarca făcută de J. Bernal încă la începutul deceniului al șaselea, că s-a ajuns, de fapt, la situația în care este mai ușor să se descopere ceva „nou" sau să se formuleze o teorie „nouă" decît să se poată verifica dacă acestea nu au fost descoperite sau deduse anterior. În 1979, numărul de invenții înregistrate era de 150 623 în Japonia, 153 751 în U.R.S.S., 4 441 în Elveția, 30 879 în R.F.G., 7 454 în Cehoslovacia. În aceleași țări, numărul de invenții la 100 000 de locuitori era, în ordine, de : 142, 62, 71, 52, 51 [17]).

În legătură cu **eficiența economică a cercetării științifice,** menționăm necesitatea creșterii apreciabile a acesteia. Astfel, în timp ce în 1980, în țara noastră, la un leu cheltuit pentru cercetare științifică și progres tehnic s-au obținut, în medie, 1,10—1,75 lei, în U.R.S.S., în cincinalul 1976—1980, o rublă investită pentru cercetare a adus un venit de 5 ruble. În această țară se apreciază că eficiența cheltuielilor de cercetare este de 3,5—11 ori mai mare decît eficiența investițiilor în orice alt domeniu. Așa se explică de ce, în perioada amintită, în U.R.S.S. cca 80% din sporul productivității muncii s-a obținut prin creșterea nivelului științific al producției, iar contribuția științei la ritmul de creștere economică a fost de 65% [18]). În Japonia, această contribuție a fost de 38% în perioada 1965—1970, de 47% între 1970—1972 și de peste 65% între 1975—1982 [19]).

Înlăturarea decalajelor care se mai înregistrează în domeniul cercetării științifice într-un viitor cît mai apropiat este o condiție hotărîtoare a progresului economico-social al României. Fără dezvoltarea puternică a cercetării științifice, fără sporirea aportului național propriu la revoluția științifico-tehnică contemporană riscăm ocuparea unor poziții periferice în acest domeniu, care se afirmă ca decisiv în lume, riscăm să rămînem

[9]) A.S. Konson, V.S. Sominski, Economia cercetării științifice, Ed. științifică, 1971, p. 30.
[10]) Aspecte economico-organizatorice ale cercetării și dezvoltării pe plan mondial, C.N.S.T., I.D.T., p. 99, 100, 101, 107, 108
[11]) E. Jantsch, Prognoza tehnologică, Ed. științifică, 1972, p. 301.
[12]) Revista economică, nr. 11, 1982, p. 30
[13]) E. Jantsch, op. cit., p. 302
[14]) Coord. N. P. Fedorenco, Dicționar de matematică și cibernetică în economie, Ed. științifică și enciclopedică, 1979, p. 557
[15]) R. Saint Paul, Recherche et developpment, Paris, 1966, p. 111.
[16]) M. Florescu, op. cit., p. 52.
[17]) M. Florescu, op. cit., p. 54.
[18]) Politiques scientifiques et technologiques nationales en Europe et Amerique du Nord, 1978, ed. cit., p. 15—17, 50—52
[19]) Revista economică nr. 9, 1982, p. 31

tributari şi să nu putem coopera cu celelalte ţări la nivelul cerinţelor. La ora actuală, rămînerea în urmă în sfera cercetării se plăteşte mai scump decît oricare alt decalaj. În această lumină trebuie privită semnificaţia prevederii din **Programul partidului,** conform căreia „Ştiinţa românească trebuie să devină un factor tot mai activ în cunoaşterea secretelor naturii, vieţii, şi societăţii, în transformarea conştientă a lumii în concordanţă cu cerinţele progresului şi civilizaţiei, ale dezvoltării istorice, să-şi sporească contribuţia la activitatea de cunoaştere ştiinţifică desfăşurată pe plan internaţional, să coopereze în toate domeniile cercetării cu celelalte ţări ale lumii".

2. Dacă are un proces de muncă specific, în mod logic cercetarea ştiinţifică trebuie să aibă şi un **proces de producţie specific. Producţia de cunoştinţe, de idei, de informaţii, de inovaţii este un proces între om şi realitatea obiectivă, în cadrul căruia subiectul epistemic obţine şi prelucrează noi informaţii ştiinţifice (controlate şi verificate), cu scopul construirii unor explicaţii cuprinzătoare cu privire la starea şi legile de mişcare ale naturii şi societăţii, în vederea transpunerii lor în practică, pentru a satisface diversele trebuinţe ale societăţii.** Dacă existenţa unui ciclu propriu al producţiei cercetării ştiinţifice este unanim acceptată de specialişti, în privinţa succesiunii momentelor acestui ciclu, părerile sînt împărţite. Astfel, în literatura sovietică procesul de producţie al cercetării ştiinţifice este conceput în următoarea succesiune de faze şi stadii : a) faza producţiei propriu-zise, structurată pe următoarele stadii : observarea şi culegerea informaţiei-prelucrarea informaţiei-cercetarea şi elaborarea aplicativă ; b) faza răspîndirii noilor informaţii ; c) faza utilizării în producţie şi conducere [20]). Sovieticul L. Gliazer este de părere că în producţia ştiinţifică am avea ceva asemănător celor două sectoare din producţia materială : primul sector l-ar reprezenta cercetarea fundamentală, ale cărei produse — ideile şi teoriile — servesc ca principale mijloace de producţie în cel de-al doilea sector, adică în cercetarea aplicativă, care, pe această bază, creează obiecte specifice de consum necesare ramurilor economiei naţionale [21]).

În literatura noastră, T. Postolache susţine că ciclul propriu de producţie al cercetării cuprinde : documentarea-cercetarea-exploatarea efectivă a rezultatelor [22]), iar T. Ghiţă consideră că procesul de producţie al cercetării ştiinţifice se desfăşoară în următoarea succesiune de etape : documentarea-cercetarea fundamentală-cercetarea aplicativă-dezvoltarea [23]).

Nu face obiectul acestui articol delimitarea critică faţă de opiniile amintite, dar considerăm că, prin similitudinile dintre procesul de producţie al cercetării ştiinţifice şi producţia materială propriu-zisă, ele evidenţiază **determinaţia obiectivă a cercetării ştiinţifice în cadrul reproducţiei sociale.** Dacă munca productivă propriu-zisă se obiectualizează în produse, servicii etc., munca de cercetare ştiinţifică, la rîndul ei, se concretizează în teorii, principii, norme, reguli etc., adică în **valori de întrebuinţare specifice.** Privită astfel, cercetarea, ca proces de muncă şi de producţie specific, este, în ansamblul ei, obiectivă. Obiectivitatea ei se manifestă prin participarea sa la funcţionalitatea reproducţiei contemporane, fiind un produs al determinismului social global. Specificitatea determinaţiei sale obiective constă în aceea că, prin cunoaştere, prin creaţie, generează implicaţiile cognitive ale practicii, elementele ştiinţifice ale elaborării deciziilor de strategie, politică şi tactică în domeniul reproducţiei sociale.

3. Procesul de producţie de noi cunoştinţe presupune **forme şi metode specifice de organizare, conducere şi planificare.** Ele determină scopurile, mijloacele, etapele şi termenele activităţilor de cercetare. Cercetarea fără orizont şi eficienţă social-economică, motivată doar de nevoi şi scopuri imediate, fără înţelegerea temeiurilor raţionale şi a consecinţelor sociale mai îndepărtate este înlocuită de cercetarea organizată, planificată, ştiinţific orientată şi de maximă eficienţă social-economică.

4. Evident, conceperea cercetării ştiinţifico-tehnice ca fază distinctă a reproducţiei sociale este o reducţie metodologică folosită pentru a demonstra evidenţa apodictică a fenomenului investigat, pentru a-i surprinde caracteristicile singulare, individualizante, funcţionalitatea ei specifică. În realitate însă nici o fază a reproducţiei nu este de sine stătătoare, nu există prin sine, ci toate sînt părţi ale întregului pe care-l reprezintă reproducţia, părţi care, deşi au determinări calitative diferite, sînt subordonate întregului, în afara căruia sînt lipsite de funcţionalitate. Sinteza reproducţiei ca întreg şi a fazelor acesteia ca părţi ale întregului se reflectă în caracterul holistic al funcţionării fazelor care, în sistemul global al reproducţiei, îşi pierd individualitatea, autonomia. Reproducţia ca sistem global este, deci, rezultatul dialectic al conexiunilor şi interdependenţelor dintre fazele (subsistemele) componente. Interpretarea holistă a funcţionării reproducţiei sociale face să devină sterile atît controversele despre locul strict al cercetării ştiinţifice („înaintea cărei faze ?, după care fază ?") în succesiunea fazelor reproducţiei, cît şi căutările ce vor să găsească vreo formulă care să reflecte distincţia şi autonomia netă a acestei faze în cadrul reproducţiei ca proces real. Nu fazele „autonomizate" (din punct de vedere teoretic) imprimă funcţionalitate reproducţiei sociale, ci interdependenţele, interacţiunile şi interrelaţiile dintre aceste faze. Conceperea sistemică a reproducţiei nu ascunde însă rolul hotărîtor, determinant al producţiei nemijlocite de bunuri materiale, ci, dimpotrivă, îl evidenţiază mai pregnant, căci, aşa cum scria Marx, „o anumită producţie determină un anumit consum, o anumită repartiţie, un anumit schimb şi anumite relaţii între aceste momente diferite" [24]). **Cercetarea ştiinţifică, ca element nou al sistemului reproducţiei contemporane, ca o nouă fază a acesteia, interacţionează cu toate celelalte faze, făcînd ca raporturile dintre acestea să devină tot mai ample, mai complexe.**

5. Dacă relaţiile de producţie sînt raporturi ce se stabilesc între oameni în procesul reproducţiei, iar cercetarea ştiinţifică diversifică conţinutul reproducţiei, atunci ea **(cercetarea) diversifică şi sistemul relaţiilor de producţie,** generînd anumite legături între oameni, legături care amplifică sistemul. Desigur, relaţiile dintre oameni în procesul cercetării ştiinţifice trebuie concepute nu în mod mecanic, prin simpla şi artificiala implantare a lor în „arhitectura" sistemului relaţiilor de producţie, ci prin rolul lor social-economic, prin funcţiile pe care le îndeplinesc în sistem. Rolul cercetării ştiinţifico-tehnice constă nu numai în contribuţia ei la dezvoltarea forţelor productive, la creşterea volumului şi calităţii producţiei, a productivităţii muncii, a eficienţei economico-sociale, la sporirea nivelului tehnic al produselor, la înnoirea şi diversificarea produselor etc., ci, mai ales, în mijlocirea unor structuri armonioase, echilibrate ale producţiei, repartiţiei, schimbului şi consumului, prin intermediul descoperirii legăturilor interne, a cauzelor şi a legilor care „guvernează" funcţionalitatea reproducţiei, eliminînd astfel subiectivismul, voluntarismul şi arbitrariul în politica social-economică. Datorită cercetării ştiinţifice, relaţiile de producţie, în general, capătă o manifestare autentic şi specific umană prin cunoaştere şi înţelegere, creativitate şi inovare. În felul acesta, relaţiile de producţie reflectă nu numai o structură (bază economică dată), ci, prin intermediul cercetării ştiinţifice, manifestarea productivă a omului poate şi trebuie să prefigureze şi să genereze o calitate economică nouă.

În socialism, atragerea tuturor oamenilor muncii la efortul generator de progres ştiinţifico-tehnic devine o condiţie obiectiv necesară a edificării noii orînduiri. Căpătînd un pronunţat caracter de masă, cercetarea ştiinţifică trebuie să devină o practică socială ; ea nu mai este apanajul unor iniţiaţi, ci, prin activitatea de invenţie, inovaţie şi raţionalizare desfăşurată în toate unităţile economico-sociale, pătrunde în straturi din ce în ce mai largi. Astăzi se gîndeşte ştiinţific la dimensiuni sociale, iar limbajul ştiinţei devine universal. În acest sens, în „Programul-directivă de cercetare ştiinţifică, dezvoltare tehnologică şi introducerea progresului tehnic" se arată că **„este necesar să se ţină seama de interdependenţa organică dintre ştiinţă şi producţie, care impune asigurarea unei tot mai strînse legături între cercetători şi masele largi de oameni ai muncii, creatorii de bunuri materiale".** Însăşi adoptarea şi transpunerea în viaţă a acestui program este o dovadă concludentă a tendinţei încorporării cercetării ştiinţifice în toate domeniile vieţii economico-sociale româneşti. Înfăptuirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate impune aprofundarea continuă a cercetării ştiinţifice în toate sectoarele de activitate, legarea şi mai strînsă a acesteia de cerinţele concrete ale producţiei materiale, ridicarea ei la nivelul celor mai înalte izbînzi ale gîndirii ştiinţifice şi tehnice pe plan mondial. În acest spirit trebuie înţeles imperativul adresat naţiunii de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** secretarul general al partidului, în Raportul la Conferinţa Naţională a Partidului Comunist Român, din decembrie 1982 : **„Realizarea sarcinilor de mare răspundere din următorii ani, dezvoltarea economico-socială a ţării cer o activitate susţinută în domeniul cercetării ştiinţifice, o concentrare mai puternică a forţelor din institutele de cercetare, în vederea soluţionării problemelor tehnice şi tehnologice ce se pun în faţa întreprinderilor şi economiei naţionale, a perfecţionării tehnologiilor, reducerii consumurilor, ridicării nivelului tehnic şi calitativ al produselor".**

dr. Alexandru CATANĂ
dr. Doina CATANĂ

[20]) Coord. N. P. Fedorenco, op. cit., p. 556—557
[21]) L. Gliazer, Ekonomika nauki i ekonomiceskala nauka, în Voprosî ekonomiki, nr. 6, 1973, p. 101—102
[22]) T. Postolache, op. cit., p. 76
[23]) T. Ghiţă, op. cit., p 62
[24]) K. Marx, Fr. Engels, Opere, vol. 13, Ed. politică, 1962, p. 673

R.P. POLONĂ

Rezultate pozitive în aplicarea reformei economice

DEVENITĂ parte inseparabilă a programelor de consolidare și dezvoltare în perspectivă a economiei naționale, aplicarea treptată a **reformei economice** este corelată în mod direct cu rezultatele concrete obținute în diferite sectoare ale activității economico-sociale.

În cadrul lucrărilor recente ale Comisiei pentru reforma economică (iunie a.c.), așa cum sublinia în cuvîntul său Wojciech Jaruzelski, prim secretar al C.C. al P.M.U.P., președintele Consiliului de Miniștri al R.P. Polone, s-a procedat la o apreciere a procesului de realizare a reformei, punîndu-se în evidență voința neabătută de îmbunătățire a mecanismelor social-economice, conform cerințelor democrației socialiste, întăririi caracterului socialist al economiei și statului. Acționînd tot mai puternic asupra desfășurării proceselor economice, reforma a contribuit la obținerea unor **rezultate pozitive în activitatea productivă și în creșterea eficienței economice** în numeroase sectoare. Aprecierile oficiale converg spre concluzia că în prezent se poate deja afirma, ținînd seama de rezultatele concrete, inclusiv din prima parte a acestui an, că principalele direcții ale reformei s-au dovedit juste, noile principii pătrunzînd tot mai mult în realitățile vieții cotidiene.

Prezentate mai detaliat în paginile revistei cu alte prilejuri *) **principiile de bază ale reformei economice,** respectiv autonomia, autofinanțarea și autogestiunea întreprinderilor au permis, pe măsura aplicării lor în practică, asigurarea unei concordanțe sporite între responsabilitățile conferite unităților economice și posibilitățile mai largi de participare a oamenilor muncii la procesul de decizie, cu reflectare favorabilă asupra modului de îndeplinire a programelor de dezvoltare.

Astfel, încă din **anul 1983** venitul național a înregistrat, pentru prima dată după anul 1979, o creștere semnificativă, de 5,8%, un progres remarcabil obținîndu-se în industria prelucrătoare (+7%). Productivitatea muncii a înregistrat la rîndul său o creștere pronunțată. Un indicator important l-a reprezentat excedentul de circa 1,4 miliarde dolari al balanței comerciale. După cum subliniază presa poloneză, este deosebit de însemnat faptul că în anul precedent majoritatea întreprinderilor s-au adaptat unor condiții mult mai riguroase de gestiune, reușind să aloce 60% din venituri în scopul dezvoltării.

Schimbările realizate în sistemul economic prin aplicarea reformei, ale cărei soluții de principiu se vor menține nemodificate în anul curent și în cel viitor, constau între altele în : stabilirea mai exactă a modului de formare a prețurilor, pentru a limita posibilitatea ca producătorii să transfere asupra consumatorilor deficiențele din propria gestiune ; impozitarea uniformă a întreprinderilor (60% din beneficii, indiferent de volumul veniturilor) ; corelarea mai strînsă a fondului de retribuire cu realizarea unor indicatori de bază ai producției.

În aceste condiții, **planul economic pentru anul 1984** prevede realizarea unei noi creșteri a venitului național, de 2,6%, a unui spor al producției industriale de 4,5% și al producției agricole de 1,5—2% față de 1983.

Primele patru luni ale anului în curs au confirmat în domeniul producției industriale posibilitatea realizării integrale a ritmului anual propus, sporul înregistrat în această perioadă fiind de 4,3% în comparație cu intervalul ianuarie-aprilie 1983. În dezvoltarea zootehniei, la sfîrșitul anului precedent și începutul celui în curs s-au înregistrat rezultate apreciate ca pozitive (creșterea efectivului de bovine cu 0,6%, din care cel de tineret bovin cu 1%). Importantă ca realizare se înscrie și creșterea mai rapidă, în primul trimestru al anului, a exporturilor (+21,9% în prețuri curente) față de importuri (+12,4%).

Cei cîțiva indicatori sintetici prezentați (cărora li se pot adăuga, confirmînd aceleași tendințe pozitive, date de detaliu pe sectoare de activitate, ramuri și subramuri) ilustrează existența premiselor de realizare a unor **obiective prioritare** ale planului de dezvoltare economico-socială pe anul 1984. Între acestea figurează asigurarea echilibrului economic de ansamblu și pe ramuri, aprovizionarea populației cu alimente și mărfuri industriale de primă necesitate, îmbunătățiri în domeniul ocrotirii sănătății și asigurărilor sociale.

O dată cu crearea condițiilor de îndeplinire a sarcinilor pe termen scurt, se intensifică preocupările conducerii de partid și de stat **de a defini pe termen lung direcțiile de dezvoltare** în domenii de activitate de importanță deosebită. Este cazul, de exemplu, al problemelor dezvoltării complexului energetic și de combustibili pînă în anul 2000, examinate la sfîrșitul lunii iunie a.c. de prezidiul guvernului R.P. Polone. În urma analizei situației țării în acest domeniu, au fost adoptate directive cuprinzînd modificări în perspectivă ale structurii surselor primare de energie, soluții de reducere a consumului, accelerarea dezvoltării energeticii nucleare. Aplicarea măsurilor de reducere a consumurilor energetice va permite economisirea, pînă în anul 2000, a circa 60—70 milioane tone combustibil convențional. De asemenea, în domeniul construcțiilor de mașini au fost adoptate programe complexe pe termen lung de modernizare și dezvoltare a construcției navale pînă în 1990 și de accelerare a aplicării electronicii în diferite sectoare ale economiei naționale.

Devenite certitudini, rezultatele pozitive în aplicarea programelor de dezvoltare pe termen scurt și premisele favorabile de îndeplinire a programelor de perspectivă creează **condiții pentru valorificarea întregului potențial material și uman al țării,** inclusiv printr-o participare largă la diviziunea internațională a muncii.

Anul 1984, reprezentînd atît pentru România cît și pentru Polonia un an jubiliar, a fost marcat de o nouă și importantă contribuție la dezvoltarea **colaborării româno-polone,** concretizare fructuoasă a **vizitei oficiale de prietenie a delegației de partid și de stat a Republicii Socialiste România condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu,** efectuată în prima parte a lunii iunie a.c.

Documentele programatice semnate cu acest prilej de conducătorii de partid și de stat ai celor două țări prietene, Declarația comună româno-polonă și Programul de lungă durată al dezvoltării colaborării economice și tehnico-științifice dintre România și Polonia, reprezintă o semnificativă extindere a cadrului de desfășurare a relațiilor reciproce oferite de Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală încheiat în 1970 la București, de declarațiile comune semnate la nivel înalt, de înțelegerile convenite în vara anului 1982 cu prilejul vizitei întreprinse în România de tovarășul Wojciech Jaruzelski.

Recentele convorbiri la nivel înalt au evidențiat **dezvoltarea susținută a relațiilor economice dintre cele două țări,** prilejuind exprimarea satisfacției în legătură cu faptul că înțelegerile stabilite în 1982 privind dezvoltarea colaborării economice și tehnico-științifice s-au îndeplinit cu succes, schimburile comerciale caracterizîndu-se printr-o dinamică susținută.

Nivelul de dezvoltare economică, potențialul economic și tehnico-științific al ambelor țări și rezultatele deja obținute oferă **rezerve și posibilități pentru extinderea în perspectivă a specializării în producție,** mai ales în domenii cum sînt materiile prime și energia, construcțiile de mașini, chimia, siderurgia, agricultura și industria alimentară. Pe această bază s-a convenit **lărgirea în continuare a colaborării economice și tehnico-științifice** prin coordonarea planurilor de dezvoltare a economiilor naționale, încheierea de acorduri de lungă durată, folosirea de noi forme de conlucrare pe terțe piețe, în avantajul reciproc al ambelor țări.

Ioachim SILVESTRU

* Vezi „Revista economică" nr. 22/1984, p. 28

Anglia: majorarea exporturilor

INSTITUTUL național de cercetări economice și sociale din Anglia apreciază că în acest an evoluția economiei britanice va fi caracterizată printr-o creștere deosebită a investițiilor productive, fapt care dă posibilitatea anticipării unor rezultate de ansamblu satisfăcătoare, atît în 1984, cît mai ales în 1985. Stimulate de modificările survenite în sistemul fiscal (în luna martie a.c.) investițiile în industria prelucrătoare sînt prevăzute să crească cu 12% în anul curent și cel viitor.

P.I.B. este așteptat să crească cu 1,9% în acest an și cu 2,3% în 1985. O contribuție semnificativă o vor avea exporturile, anticipate să sporească cu aproape 7% în 1984. Pe de altă parte, dat fiind accentul deosebit pus pe investiții, vor spori achizițiile de mijloace fixe din străinătate. Pe ansamblu, importurile vor spori cu 7% în acest an, față de o creștere de 5% în 1983.

Creșterea substanțială a importurilor — în condițiile unor prețuri volatile la multe din mărfurile comercializate pe piața internațională — și deprecierea lirei sterline sînt considerați de institutul britanic drept factori importanți în menținerea inflației la cote ridicate.

Perspectivele rămîn în continuare puțin promițătoare în ce privește încadrarea forței de muncă, cu un șomaj anticipat să afecteze în continuare circa 3 milioane persoane.

Comerțul mondial — statistici și prognoze

ÎN ACEST an, volumul comerțului mondial este așteptat să crească cu 5—6% față de 1983, după ce în 1981 și 1982 se înregistrase practic o stagnare, iar sporul din 1983 fusese de numai 2%. Raportul G.A.T.T. intitulat „Comerțul internațional în 1983 și perspective actuale" care prezintă aceste prognoze consideră însă că reprecierea dolarului S.U.A. și scăderea prețului la combustibili va determina reducerea cu 2% a valorii totale a exporturilor, la 1 810 miliarde dolari. Concluzia este susținută de faptul că, începînd cu trimestrul II a.c., dolarul s-a consolidat față de principalele valute occidentale, în condițiile în care ratele dobînzilor au sporit în Statele Unite.

Raportul G.A.T.T. arată totodată că procesul de redresare s-a manifestat numai într-un grup restrîns de țări industrializate și în cîteva țări în curs de dezvoltare, multe țări africane, latino-americane și asiatice continuînd să fie confruntate cu imense datorii externe sau afectate de lipsa de progrese în dezvoltarea industrială. Simpla recurgere la diminuarea importurilor — fără un spor corespunzător al exporturilor — în vederea îmbunătățirii situației rezervelor valutare nu reprezintă soluția pentru rezolvarea crizei datoriilor externe, subliniază sursa citată. În ce privește comerțul exterior, raportul constată faptul că în ultimul timp au apărut mutații semnificative. Cea mai mare dezvoltare o cunoaște comerțul cu produse electronice, în special calculatoare și piese componente.

Comerțul cu produse minerale a scăzut pentru al patrulea an consecutiv, în special datorită reducerii livrărilor de țiței.

Au continuat să sporească exporturile de bunuri prelucrate și produse agricole, anul trecut înregistrîndu-se sporuri de 4 și respectiv 2%.

Lipsa de devize a făcut ca, în cazul țărilor în curs de dezvoltare, să se înregistreze o scădere sensibilă a importurilor, în timp ce exporturile au crescut în numai cîteva din acestea, respectiv cele care s-au adaptat la cerințele pieței cu livrări de tehnologii de vîrf.

Programe de dezvoltare

INDONEZIA: proiecte industriale

POTRIVIT priorităților celui de-al IV-lea plan cincinal de dezvoltare a Indoneziei (1984-1989), creșterea producției industriale va trebui să ducă la atingerea mai multor obiective, dintre care se pot menționa diversificarea structurii economice și a structurii exportului în sensul reducerii dependenței de exportul de țiței și gaz (de la 71% în prezent la 65% în 1989), creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și de acoperire cu produse industriale a necesarului intern în expansiune puternică. Semnificativ în acest sens este faptul că, față de un ritm mediu anual de creștere economică de 5% prevăzut pentru perioada 1984—1989, producția industrială se preconizează să se majoreze cu un ritm mediu anual de 9,5% iar volumul exportului de produse manufacturate al Indoneziei să se tripleze față de nivelul actual, atingînd 5,6 miliarde dolari în 1990. Pentru realizarea acestor obiective sînt necesare investiții de 16,2 miliarde dolari (în prețuri constante ale anului 1980), din care 6,6 miliarde în industria construcțiilor de mașini și în metalurgie, 4,8 miliarde în chimie și petrochimie, 3,9 miliarde în alte ramuri ale industriei prelucrătoare și 0,9 miliarde în mica industrie.

Creșterea gradului de valorificare a țițeiului și gazelor se face atît prin extinderea capacității de rafinare, cît și prin dezvoltarea industriei de îngrășăminte chimice. Astfel, în perioada august 1983—februarie 1984 au fost inaugurate trei rafinării care în final vor permite dublarea capacității actuale de rafinare la 0,8 milioane barili/zi. În cincinalul actual vor fi construite două noi capacități de uree de cîte 570 mii t/an și o capacitate de triplu superfosfat, care vor mări producția de îngrășăminte la 7,11 milioane în 1989 și vor crea un disponibil de export de 500 mii t uree pe an.

Reducerea dependenței de petrol și gaze se va face și prin diversificarea producției de purtători de energie, respectiv creșterea considerabilă a producției de cărbune și valorificarea energiei hidraulice și geotermice. Dispunînd de rezerve de cărbune de 23 miliarde tone, Indonezia preconizează sporirea producției de cărbune de la 0,5 milioane tone în prezent la 11 milioane tone în 1990. În acest scop se vor realiza atît proiecte de extindere a extracției la minele proprietate de stat (de exemplu, pe baza unei investiții de 1 miliard dolari, extracția de cărbune de la mina Bukit Asam se va majora la 3 milioane în 1987), cît și prin înființarea de societăți mixte de explorare-exploatare.

Alte proiecte industriale majore vizează instalarea unui laminor de tablă subțire la rece la combinatul siderurgic integrat Krakatau (investiție de 825 milioane dolari), dublarea capacității fabricilor de ciment, ca urmare a proiectelor de construire de către Indocement a unor noi capacități de 4,5 milioane t în Java de Vest (investiție 0,8 miliarde dolari), punerea în funcțiune în 1985 a unei unități de 30 mii t dioctilftalat la marele complex industrial din Java de Est, creșterea capacității de anvelope auto la 10,3 mil. bucăți (necesarul intern va fi 7 mil. bucăți) și de anvelope pentru motociclete la 5,7 mil. bucăți în anul 1989 (necesarul intern va fi de 5 mil. bucăți), extinderea capacității uzinei de aluminiu primar de la Asahan de la 150 la 225 mii t/an în 1985 etc.

N. NICOLAE

EVOLUȚII MONETARE

ÎN PERIOADA 9—13 iulie a.c. **dolarul S.U.A.** a continuat să evolueze pe o linie ascendentă în raport cu restul valutelor occidentale.

În condițiile în care dobînzile reale (respectiv diferența între nivelul dobînzilor nominale și nivelul ratei inflației) la dolar sînt cu mult peste dobînzile reale la celelalte valute, atractivitatea monedei americane este situată la cote înalte, cu efect favorabil asupra cursului dolarului pe piețele de schimb. De altfel, secretarul Trezoreriei S.U.A., Donald Regan, menționa într-un interval dat în ultimele zile că „economia americană se află într-o perioadă de avînt, inflația se situează la cote joase, avem un guvern stabil... deci rezultatul natural este o cerere sporită pe piețele de schimb pentru dolar". Iar în sprijinul acestor afirmații vin și datele publicate în perioada analizată privind creșterea vînzărilor cu amănuntul în S.U.A. cu 0,8% în luna iunie a.c. (după o creștere cu 0,2% în mai a.c.) și a producției industriale cu 0,5% în aceeași lună (comparativ cu creșterea de 0,4% în luna mai).

Reprecierea generală a dolarului, care a atins nivele superioare record în ultimii 10 ani în raport cu o serie de valute occidentale (marca vest-germană, francul elvețian, lira sterlină) a fost stopată spre sfîrșitul intervalului, odată cu publicarea datelor privind scăderea neașteptată a masei monetare în circulație cu 1,6 miliarde dolari în săptămîna respectivă de raportare și a indicelui prețurilor cu ridicata (menținut la același nivel în iunie a.c., ca și în luna precedentă), care tind să indice, în contextul unei inflații reduse, o posibilitate sporită de relaxare a politicii de credit din partea autorităților monetare centrale (unii operatori avansînd ideea că șansa modificării taxei oficiale a scontului, în sensul majorării ei, a devenit practic de 50—50%).

Francul elvețian s-a depreciat în relația cu dolarul cu circa 0,9% pe ansamblul perioadei analizate (2,40 franci/1 dolar pe 13 iulie, comparativ cu nivelul de referință din 6 iulie, de 2,3775 franci/1 dolar), dobînzile mai reduse la fondurile în această valută jucînd un rol hotărîtor pentru moment.

Marca vest-germană, după o cotație record în ultimii 10 ani, de sub 2,86 mărci/1 dolar, în special ca urmare a intervențiilor directe ale Bundesbank pe piață (care în numai 3 zile lucrătoare a vîndut peste 1 miliard dolari) se situa la încheierea săptămînii la 2,8425 mărci/1 dolar, cu 0,5% sub cursul de referință de 2,8275 mărci/1 dolar.

Nivele relativ apropiate de repreciere față de dolar au înregistrat și restul valutelor occidentale, după cum urmează: (se dau cotațiile de la închiderea din 13 iulie, comparativ cu cele din 6 iulie) yenul japonez (242 și 240,50 yeni/1 dolar), francul francez (8,7175 și 8,6750 franci/1 dolar), lira sterlină (1,3150 și 1,32 dolari/1 liră), lira italiană (1 745 și 1 738 lire/1 dolar) și francul belgian (57,65 și 57,45 franci/1 dolar).

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au cunoscut o evoluție contradictorie: o ușoară scădere la eurodolar (de la 12,9375% pe 6 iulie, la 12,75% pe 13 iulie) și eurofrancul francez (de la 13,25 la 13% în același interval), o menținere în jurul nivelului de 6,375% la euromarca vest-germană și o creștere la eurofrancul elvețian (de la 4,8125 la 5,0625%) și eurolira sterlină (de la 10,3125 la 12,0625%.

Prețul **aurului** și-a continuat mișcarea sa descendentă din perioadele anterioare, al doilea fixing din ziua de 13 iulie de 345 dolari/uncie fiind cu 3,25 dolari/uncie sub cel corespunzător din 6 iulie a.c.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Majorarea dobînzilor: efecte asupra dolarului

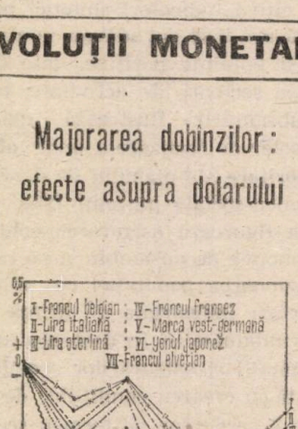

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 9—13 iulie; bază: 6 iulie a.c.

Protecționism agricol

POTRIVIT datelor F.A.O., exportul de produse agricole al țărilor în curs de dezvoltare manifestă în ultimii ani o tendință de restrîngere, determinată în mare măsură de accentuarea protecționismului agricol al țărilor occidentale industrial dezvoltate. Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în totalul schimburilor mondiale cu produse agroalimentare, care se situa la 36% în 1977 și la numai 28% în 1982, a continuat să scadă în 1983. Reducerea veniturilor din exportul de produse agricole afectează serios în primul rînd economia țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de țiței, avînd în vedere că pentru 34 de țări din totalul de 82 incluse în categoria respectivă, livrările de produse agricole reprezintă peste 50% din întregul export, în unele cazuri depășind chiar 80% (Sudan, Etiopia, Nicaragua și altele). Investițiile în scădere și dependența de importul de îngrășăminte chimice, pesticide și utilaje agricole, au devenit, în absența mijloacelor de finanțare, factori depresivi pentru producția agricolă. Studiile F.A.O. semnalează totodată evoluții nefavorabile ale prețurilor, în primul rînd la produsele agricole specifice țărilor în curs de dezvoltare, care în mod implicit determină înrăutățirea raportului de schimb. Intensificarea protecționismului agricol din partea țărilor dezvoltate concomitent cu subvenționarea tot mai pronunțată a producției și exporturilor proprii constituie factori suplimentari, cu acțiune îndelungată și consecințe nefavorabile asupra exportului de produse agricole al țărilor în curs de dezvoltare.

Acțiunile de contracarare a fenomenului, de exemplu crearea în 1983 a unei „comisii comerciale pentru produse agricole" — care se află în faza studierii posibilităților de a desființa treptat barierele tarifare și de a elimina obstacolele netarifare la importul agricol — au o eficiență redusă, ceea ce îndreptățește aprecierile recente ale F.A.O., potrivit cărora protecționismul agricol contribuie la agravarea situației economice generale a majorității țărilor în curs de dezvoltare.

R. D. Germană: microelectronică și robotică industrială

EXTINDEREA aplicării microelectronicii în construcția de mașini, una din direcțiile majore ale progresului tehnico-științific în economia națională a R.D.G. este condiționată de asimilarea în fabricație și majorarea rapidă a producției de componente electronice active. Combinatul „Mikroelektronik", specializat în acest domeniu, și-a majorat de circa trei ori producția totală de componente electronice, în intervalul de la crearea sa în 1978 și pînă în prezent. În cadrul acesteia producția de microprocesoare a atins în anul 1983 circa 135 mii unități (față de numai 2 200 în primul an de funcționare a combinatului). Aceste componente sînt utilizate în proporție de 90% pentru producția de mijloace de prelucrare a datelor, tehnică de calcul și de birou sau sînt încorporate în sisteme de comandă, reglare și automatizare. Crearea unei baze proprii de microprocesoare permite între altele dezvoltarea producției de roboți industriali pentru dotarea diferitelor subramuri industriale. La finele anului 1983 se aflau în funcțiune un număr total de 32 mii agregate cu diferite grade de complexitate, încadrate în categoria roboților industriali.

Tendințe în transporturile maritime

TRANSPORTURILE maritime internaționale vor înregistra în cursul acestui an, conform aprecierilor publicației britanice *The Economist*, un început de redresare, după reducerile succesive din anii 1979—1983 (vezi graficul). Scăderea volumului transporturilor maritime de mărfuri cu 15% în intervalul menționat a fost determinată, în principal, de diminuarea livrărilor de țiței, care în structura transporturilor maritime internaționale dețin o pondere importantă, de circa 40%, comparabilă cu

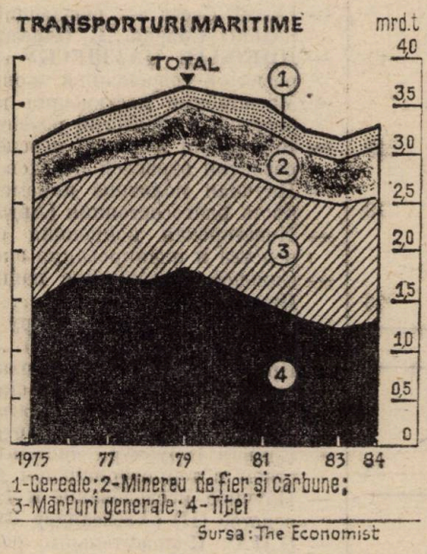

cea a mărfurilor generale și urmate la mare distanță de minereu de fier, cărbune și cereale. Publicația menționată semnalează că, în anii anteriori, scăderea traficului maritim a fost însoțită de creșterea tonajului navelor scoase din serviciu, dezarmate temporar sau casate (depășind 100 milioane tdw atît în 1982 cît și în 1983). Ca urmare, capacitatea de transport a flotei maritime mondiale a înregistrat o scădere pronunțată pentru prima dată după anii '30. Indiciile de redresare a comerțului maritim lasă să se întrevadă posibilitatea repunerii în circuit încă în anul curent a unor nave comerciale dezarmate în ultimii ani.

Bulgaria — Stabilizarea populației rurale

DEZVOLTAREA agriculturii bulgare presupune, pe lîngă aplicarea măsurilor de ordin tehnico-economic vizînd modernizarea și mai buna organizare a acestui sector și unele măsuri de natură socială menite să asigure forța de muncă, prin stabilizarea populației rurale. În analize consacrate agriculturii s-a subliniat de exemplu rolul introducerii de tehnologii noi, al furnizării de mijloace materiale pentru intensificarea agriculturii și al aplicării noului mecanism economic. Organizarea muncii în agricultură, pe brigăzi, generalizată începînd din acest an, se bazează pe respectarea riguroasă a principiilor gestiunii economice, retribuirea muncii în acord și instituirea sistemului contractual. Pornind de la constatarea că instabilitatea populației rurale a devenit un factor nefavorabil pentru dezvoltarea agriculturii (în 1982 numai 12,8% din lucrătorii agricoli erau sub 30 de ani, în unele zone vîrsta medie depășind 50 de ani) ,s-a trecut la aplicarea unui program care să asigure populației agricole condiții mai bune de muncă și viață, stimulînd stabilizarea lucrătorilor tineri. Se acționează în direcția mecanizării operațiilor grele sau neatrăgătoare, sarcina fiind în linii generale rezolvată în sectorul culturilor cerealiere, vinificație și parțial în legumicultură și zootehnie, acestea din urmă continuînd însă să solicite forță de muncă. În același timp se urmărește îmbunătățirea condițiilor de locuit, asigurarea cu cantine a lucrătorilor din anumite sectoare, reducerea treptată a timpului săptămînal de muncă în zootehnie, îmbunătățirea retribuției lucrătorilor agricoli.

Opțiuni energetice în Japonia

ÎN NECESARUL total de energie al Japoniei, țițeiul, produs importat, deține o pondere de peste 60%. Dependența de piața externă în aprovizionarea cu țiței și incertitudinile care decurg din aceasta determină opțiunea pentru utilizarea mai largă a unor alternative energetice convenționale — centrale hidroelectrice și termocentrale pe bază de cărbune —, dar mai ales constituie un impuls pentru explorarea și folosirea surselor energetice neconvenționale. Dintre acestea, energia nucleară reprezintă de departe baza programelor de utilizare a noilor surse de energie, în ciuda unor dificultăți recunoscute : absența resurselor proprii de uraniu, problemele de securitate în exploatarea centralelor atomoelectrice și cele legate de depozitarea reziduurilor nucleare. Factorul decisiv în opțiunea pentru această soluție îl reprezintă existența de tehnologii economice, în timp ce în cazul altor surse, cum sînt energia geotermică și solară tehnologiile necesită, după aprecierea unor experți japonezi, o perioadă încă îndelungată pînă la elaborarea variantelor economice. În prezent, Japonia dispune de 25 centrale atomoelectrice, care furnizează circa 20% din producția totală de energie a țării, proporție care se va ridica la 40% spre sfîrșitul secolului.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 29 din 20 iulie 1984

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

— **19 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R. EPOCA CEAUȘESCU — cea mai înfloritoare epocă din istoria României**

- Congresul al IX-lea — moment hotărîtor în istoria contemporană a patriei **(Maria D. Popescu)** 1
- **NICOLAE CEAUȘESCU** — strategul făuririi unei economii moderne multilateral dezvoltate **(Constantin Bărbăcioru)** 4
- Progresele de anvergură ale economiei — confirmarea unei strălucite strategii de dezvoltare a țării **(Viorel Cornescu)** 7
- Concepție de largă perspectivă privind dezvoltarea prioritară a ramurilor tehnicii de vîrf **(Barbu Gh. Petrescu)** 10
- O politică dinamică de dezvoltare economică și de creștere a bunăstării **(Angelica Vrabie)** 13
- Viziune novatoare asupra perfecționării sistemului de conducere și planificare a economiei **(Emil Mihuleac)** 15
- Viguroasă afirmare a creativității tehnice naționale **(Cristian Popescu)** 18
- Deschidere largă spre o lume a păcii și colaborării internaționale **(Nicolae Chilie)** 20

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Acțiuni convergente pentru punerea în funcțiune la termen a noilor obiective **(Nelu Prisecaru)** 22

— Ecouri la dezbateri. Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței **(Petre Rotaru)** 23

— O structură unitară a sistemului de autoconducere în profil teritorial a agriculturii **(Oprea Parpală)** 25

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Cercetarea științifică și reproducția socială contemporană (II) **(Alexandru Catană, Doina Catană)** 27

ECONOMIE MONDIALĂ

— R.P. Polonă. Rezultate pozitive în aplicarea reformei economice **(Ioachim Silvestru)** 29

— Tendințe — conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Probleme ale consiliilor populare

IN THIS ISSUE

— The 9th Congress : a decisive moment in the contemporary history of the country **(Maria D. Popescu)** 1
— **NICOLAE CEAUȘESCU :** the strategist of a modern, many-sidedly developed economy **(Constantin Bărbăcioru)** 4
— Far-reaching progresses in the Romanian economy : a confirmation for a brilliant development strategy of the country **(Viorel Cornescu)** 7
— A large-prospective conception concerning the priority in developing the high-tech branches **(Barbu Gh. Petrescu)** 10
— A scientific policy for dynamic economic development and welfare increase **(Angelica Vrabie)** 13
— An innovating outlook concerning the improvement of the system of management and planning of the economy **(Emil Mihuleac)** 15
— A vigorous affirmation of the national creativity **(Cristian Popescu)** 18
— Large prospects towards a world of peace and international collaboration **(Nicolae Chilie)** 20
— Convergent actions aimed to the committment in due time of the new economic objectives **(Nelu Prisecaru)** 22
— The collaboration between enterprises and the requirements of the efficiency **(Petre Rotaru)** 23
— A unique structure of the territorial self-management system in agriculture **(Oprea Parpală)** 25
— The scientific research and the contemporary social reproduction (II) **(Alexandru Catană, Doina Catană)** 27
— The Polish People's Republic. Positive results in applying the economic reform **(Ioachim Silvestru)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— IX-ый Сьезд — решающий момент в современной истории родины **(Мария Д. Попеску)** 1
— **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** — стратег создания многосторонней развитой современной экономики **(Константин Бэрбэчору)**.... 4
— Масштабные достижения нашей экономики, материализация блестящей стратегий развития страны **(Виорел Корнеску)** 7
— Концепция широкой перспективы относительно приоритетного развития отраслей передовой техники **(Барбу Г. Петреску)** .. 10
— Научная политика динамичного экономического развития и роста благосостояния **(Анджелика Врабие)** 13
— Новаторская концепция совершенствования системы руководства и планирования экономики **(Эмил Михулеак)** 15
— Сильное утверждение национального творчества **(Кристиян Попеску)** 18
— Широкое открытие к миру мира и международного сотрудничества **(Николае Килие)** 20
— Примерное выполнение плановых задач. Сходящие меры для пуска в срок новых объектов **(Нелу Приседару)** 22
— Отклики на дебаты. Межзаводское кооперирование и требования эффективности **(Петре Ротару)** 23
— Единая структура системы самоуправления сельским хозяйством в территориальном разрезе **(Опреа Парпалэ)**..... 25
— Научное исследование и современное общественное воспроизводство (II) **(Александру Катанэ, Дойна Катанэ)** 27
— П.Н.Р. Положительные результаты внедрения экономической реформы **(Иоаким Сильвестру)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

gama CORDIAL

- CREMĂ PENTRU RAS
- DEODORANT
- LOȚIUNE DUPĂ RAS

Produsele cosmetice din gama CORDIAL obținute pe bază de extract de plante sînt destinate bărbaților.

Folosirea acestor produse conferă epidermei o acțiune tonică și revitalizantă, contribuind la menținerea echilibrului metabolic al pielii.

Producător: ÎNTREPRINDEREA DE PRODUSE COSMETICE „NIVEA" — BRAȘOV

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ BUCUREȘTI

PRODUCĂTOR:
Întreprinderea Mecanică Fină
București-România -str. Popa Lazăr 9—19
Telefon: 35.00.00; Telex: 11.583

Întreprinderea Mecanică Fină București execută în cadrul programului său de fabricație și următoarele familii de produse:
Aparate și instrumente de măsură și control dimensional — Aparate și mecanisme de orologerie industrială — Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice — Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor și temperaturilor — Scule, portscule, dispozitive și matrițe — Produse din carburi metalice sinterizate — Scule diamantate — Pile și raspele

APARAT CU BILE PENTRU VERIFICAT ALEZAJE 11—18 mm

0,002 mm

1984 JUL 30

CARACTERISTICI :

— Aparatul se utilizează la măsurarea prin comparație a alezajelor
— Este echipat cu un comparator cu scală bilaterală cu valoarea diviziunii de 0,002 mm și 4 capete de măsurare interschimbabile
— Fiecare cap de măsurare are 4 bile
— Aparatul se reglează cu calibre inel
— Ambalaj : din lemn.

APARAT DE MĂSURAT ALEZAJE CU CITIRE DIRECTĂ

0,002 mm

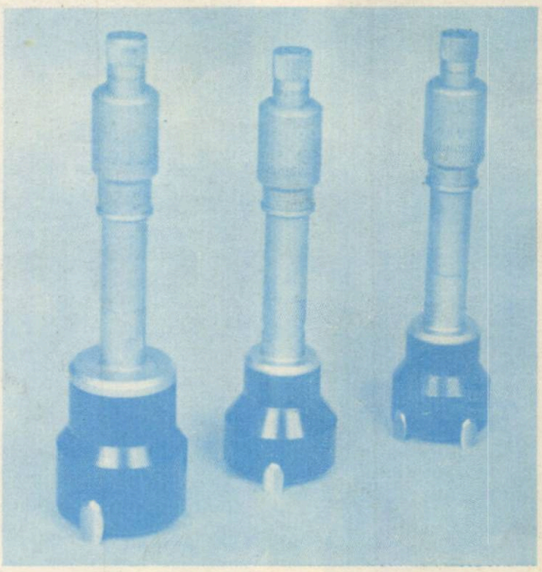

CARACTERISTICI :

— Interval de măsurare : 20...100 mm
— Aparatul este utilizat la măsurarea directă a alezajelor
— Reglarea se face cu calibru inel
— Suprafețele exterioare sint cromate mat
— Diviziunile și cifrele permit o citire comodă
— Ambalaj : din lemn.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CONSTRUCŢIA DE NAVE
Tehnicitate - Diversificare

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN AGRICULTURA JUDEȚULUI CONSTANȚA

LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A CĂPITANULUI THOMAS SANKARA

președintele Consiliului Național al Revoluției din Republica Volta Superioară, șef al statului

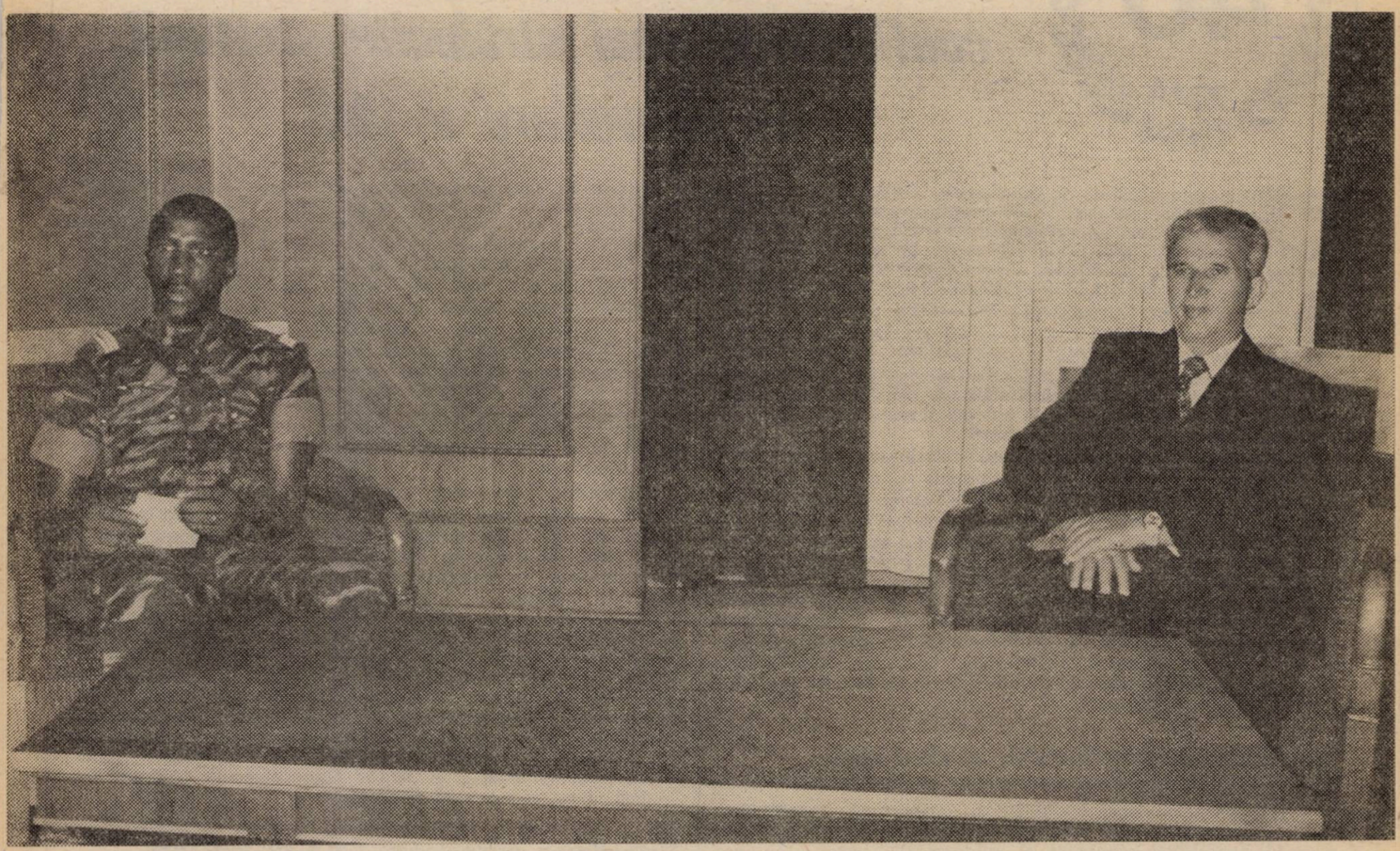

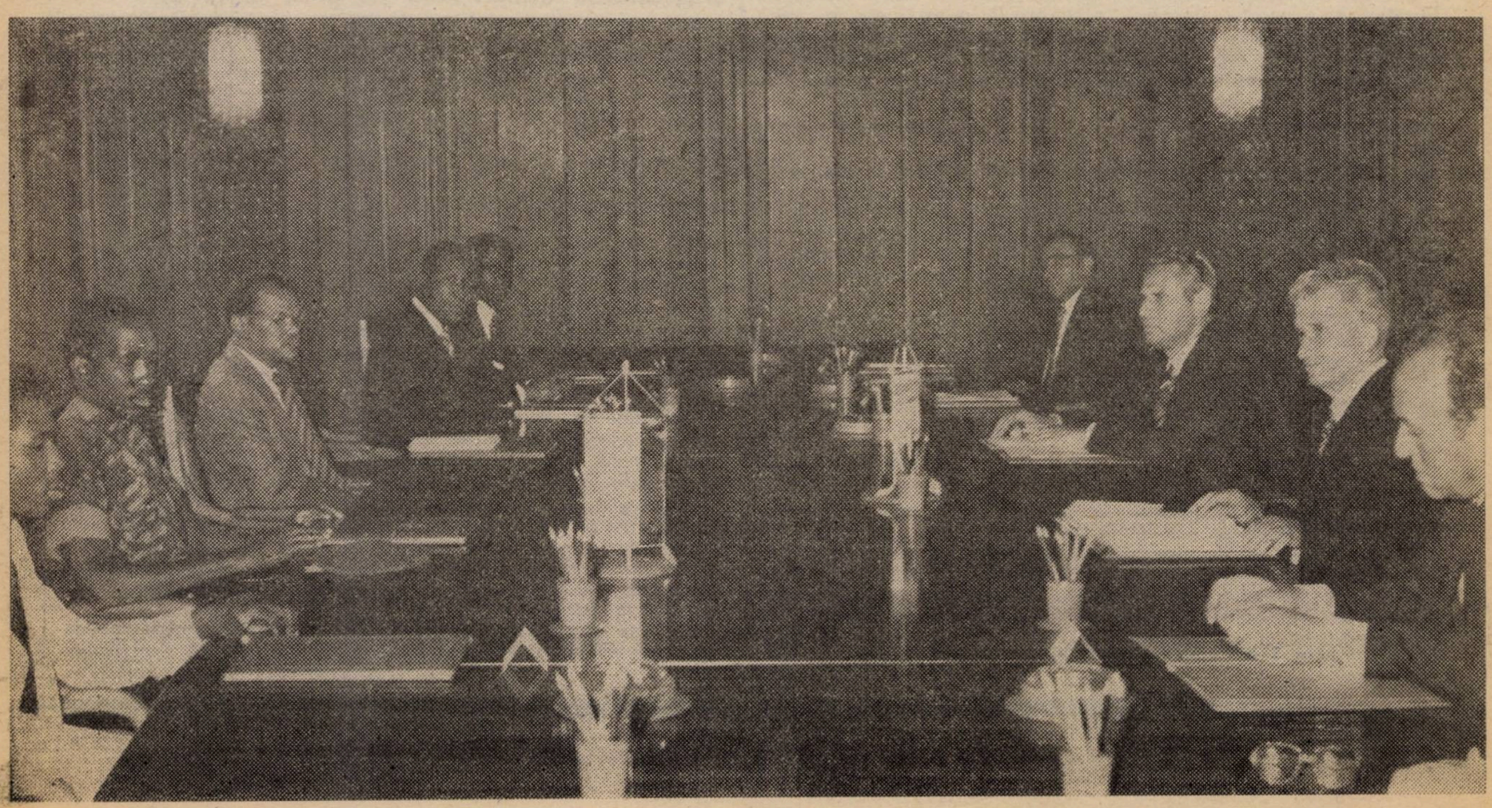

Epoca Ceauşescu — cea mai înfloritoare epocă din istoria României

23 AUGUST 40 1944 1984

Progresele de anvergură ale economiei — confirmarea unei strălucite strategii de dezvoltare a ţării

POLITICA partidului de promovare a progresului tehnic în producţie este pusă în evidenţă, în special de la Congresul al IX-lea, de orientarea hotărîtă spre dezvoltarea rapidă a cercetării ştiinţifice naţionale, de legarea strînsă a acesteia de nevoile producţiei. Această orientare este reflectată de dinamica investiţiilor destinate domeniului ştiinţei şi deservirii ştiinţifice. În perioada 1965—1980, volumul investiţiilor în acest domeniu a crescut de 5,8 ori. De asemenea, s-a înregistrat o sporire rapidă a personalului muncitor ocupat în acest domeniu, de la 50,8 mii persoane în 1965, la 115,5 mii persoane în 1982. La acest efort susţinut în domeniul ştiinţei şi deservirii ştiinţifice se mai adaugă aportul cadrelor de specialişti din învăţămînt şi producţie.

Deschiderea largă spre progresul tehnic asigură schimbări de amploare nu numai în cadrul industriei, ci şi în celelalte ramuri ale economiei naţionale. Modificările structurale din cadrul industriei, dezvoltarea rapidă a ramurilor propulsoare ale progresului tehnic au permis dotarea cu mijloace de muncă moderne a agriculturii, construcţiilor, transporturilor şi a celorlalte ramuri ale economiei naţionale. Cu alte cuvinte, mutaţiile calitative şi cantitative produse în structura industriei nu au avut un caracter izolat. Beneficiind de progresele înregistrate de industrie, de celelalte ramuri, economia în ansamblul său a cunoscut o dezvoltare continuă, dobîndind o înzestrare tehnică modernă, premisă de bază pentru creşterea productivităţii şi eficienţei.

Agricultura pe coordonatele modernizării

AŞEZAREA pe baze socialiste a agriculturii, accentuarea caracterului industrial al acesteia au creat largi posibilităţi în direcţia dezvoltării puternice şi modernizării bazei tehnico-materiale a acestei ramuri, introducerii în producţie a tehnologiilor moderne şi a cuceririlor ştiinţifice, dinamizării producţiei agricole etc. Ca urmare, şi rezultatele înregistrate în agricultură în anii socialismului sînt însemnate: producţiile medii la hectar au înregistrat o creştere substanţială, au crescut numărul animalelor, precum şi randamentele pe animal. Baza tehnico-materială — concretizată în special în parcul de tractoare şi maşini agricole — s-a îmbunătăţit nu numai cantitativ, ci şi calitativ, exprimînd atît un spor numeric cît şi îmbunătăţiri de ordin tehnic, al randamentelor, al economicităţii.

Producţia medie la hectar a crescut astfel: la grîu şi secară de la 13,1 chintale cît era în 1938 la 29,7 chintale în 1982, la porumb de la 10,3 chintale la 42,3 chintale, la orz şi orzoaică de la 7,2 chintale la 32,4 chintale, la floarea soarelui de la 8,7 chintale la 17,1 chintale, la sfeclă de zahăr de la 136,9 chintale la 247,4 chintale, la cartofi de la 82,6 chintale la 156,3 chintale etc.

Numărul animalelor s-a mărit după cum urmează: bovine de la 3 653 mii capete în 1938 la 6 246 mii capete la 1.I.1983, porcine de la 2 761 mii capete la 12 344 mii capete, ovine de la 10 087 mii capete la 16 921 mii capete, caprine de la 364 mii capete la 513 mii capete, păsări de la 27 325 mii capete la 111 047 mii capete etc.

Cadrul în care se desfăşoară activitatea oamenilor muncii din agricultură a fost precizat prin elaborarea concepţiei privind înfăptuirea unei noi revoluţii agrare. Noua revoluţie agrară este menită să conducă la sporirea producţiilor agricole, în condiţii de eficienţă, la creşterea ponderii agriculturii în complexul economic naţional, la participarea şi mai substanţială a acestei ramuri la dezvoltarea generală. Din perspectiva obiectivelor asumate, agricultura românească se înscrie ferm pe coordonatele calităţii şi eficienţei, se orientează precumpănitor spre valorificarea superioară a bazei materiale şi umane existente, a roadelor cercetării ştiinţifice concretizate în îmbunătăţirea continuă a materialului biologic utilizat, în crearea în ţară de soiuri de hibrizi cu o mare capacitate de producţie la toate plantele de cultură, în ameliorarea raselor de animale etc.

Dezvoltarea economiei naţionale în perspectiva multilaterală şi a echilibrului dinamic s-a realizat în condiţiile modernizării structurii pe ramuri a economiei. Prin comparaţie cu anul 1938, de exemplu, industria se situează pe primul loc în ce priveşte participarea la crearea produsului social şi a venitului naţional, această ramură consolidîndu-şi în timp poziţia de ramură conducătoare (tabelul nr. 2). Agricultura, deşi în structura venitului naţional a scăzut ca pondere datorită progresului înregistrat de industrie, îşi aduce ca valoare absolută o contribuţie însemnată la producerea venitului naţional şi la dezvoltarea economică. Creşteri semnificative se înregistrează, de asemenea, şi în cazul ramurii construcţii, în activitatea de transporturi şi telecomunicaţii — ramuri care au beneficiat şi beneficiază de investiţii importante şi de o orientare corespunzătoare privind organizarea în teritoriu după criterii de raţionalitate şi eficienţă.

Dezvoltarea armonioasă pe plan teritorial

ÎNCERCAREA de a schiţa liniile majore ale făuririi complexului economic naţional, într-o viziune modernă, avansată trebuie completată cu sublinierea realizărilor obţinute în procesul de dezvoltare în profil teritorial. Urmărind asigurarea unui echilibru în amplasarea teritorială a forţelor de producţie, strategia dezvoltării multilaterale a economiei naţionale a asigurat îmbinarea armonioasă a structurilor moderne pe ramuri ale economiei naţionale, cu structurile social-economice în profil teritorial, în scopul valorificării superioare a resurselor materiale şi de muncă existente în fiecare zonă, sistematizării şi modernizării reţelei de localităţi urbane şi rurale, accelerării procesului dispariţiei deosebirilor esenţiale dintre sat şi oraş, dintre activitatea agricolă şi cea industrială, creării tuturor condiţiilor ca egalitatea în drepturi de care se bucură cetăţenii patriei noastre, fără deosebire de naţionalitate, să se întemeieze pe fundamentul trainic al creşterii potenţialului economic al tuturor judeţelor.

Dezvoltarea în profil teritorial, prin asigurarea repartiţării raţionale a forţelor de producţie pe teritoriul ţării, a fost determinată, pentru România, de necesitatea eliminării disproporţiilor mari în ce priveşte nivelul de dezvoltare a judeţelor, moştenite de la regimul burghezo-moşieresc. În urmă cu peste patru decenii, cca 80% din capacităţile de producţie erau concentrate numai în 6 judeţe, în timp ce zone întregi ale ţării, ca Moldova, Oltenia, Dobrogea, erau aproape complet lipsite de industrie. Aceste zone dădeau cca 12% din volumul total al producţiei industriale.

În anii construcţiei socialismului, eforturile pentru realizarea unei economii echilibrate în profil de ramură s-au imple-

Prima parte a articolului a apărut în nr. 29/1984 al revistei

D 646

MUSZAKI INFORMÁCIÓS KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR 1389

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Creditele de export

2. Cu mai puțin de un deceniu și jumătate în urmă, importanța creditelor acordate în condiții privilegiate nerezidenților era neglijabilă în multe din țările occidentale. Importanța acestora a crescut însă considerabil în anii șaptezeci, creditele de export afirmîndu-se tot mai mult ca unul din instrumentele eficiente de stimulare a vînzărilor externe. Un singur exemplu dorim să menționăm. În Franța, dacă în anul 1969 ponderea creditelor cumpărător acordate nerezidenților era de numai 0,2 la sută din totalul creditelor consimțite la dobînzi inferioare celor practicate pe piața națională, aceasta s-a majorat permanent, ajungînd în anul 1979 la 10 la sută. În aceeași perioadă, creditele furnizor s-au menținut la o pondere relativ constantă de cca. 7 la sută.

Fenomenul se explică, așa cum este simplu de imaginat, prin creșterea dificultăților înregistrate în comerțul internațional în anii șaptezeci, în special ulterior declanșării în 1973 a crizei economice de pe piața mondială, dificultăți care au accentuat condițiile de concurență cărora au trebuit să le facă față țările exportatoare, ele fiind nevoite să se orienteze tot mai mult către subvenționarea, sub o formă sau alta, a exporturilor lor.

Literatura de specialitate înregistrează în ultimii ani vii dezbateri asupra rolului pe care îl au în cadrul economiilor naționale creditele de export acordate la dobînzi preferențiale, care se situează în general cu 1—2 procente sub nivelul ratelor practicate pe diferitele piețe naționale.

Principala acuzație care este adusă subvenționării publice a creditelor de export, se referă la faptul că ea favorizează concurența neloială, transformîndu-se din ce în ce mai mult în instrument al acesteia din urmă.

De la bun început trebuie arătat că în scopul prevenirii unor practici comerciale incorecte au fost încheiate diferite acorduri internaționale referitoare la creditele de export și la subvenționarea acestora.

Astfel, țările dezvoltate au creat în 1934 Uniunea de Asigurare a Creditelor (Uniunea de la Berna) care limita bonificațiile ce puteau fi acordate. Un alt exemplu îl constituie „Convenția de la Stockholm" semnată de țările membre AELS care interzice „acordarea de către guverne (sau de organisme specializate controlate de acestea) de credite exportatorilor la rate ale dobînzii inferioare celor la care ele au putut să-și procure fondurile utilizate în acest scop.

Convenția care este poate cea mai importantă pentru prevenirea subvenționării masive a creditelor de export este „Consensul" semnat de toate țările OCDE, cu excepția Turciei și Islandei, care impune rate ale dobînzii minime pentru aceste credite. Acest acord care vizează prevenirea practicilor concurențiale neloiale fixează rate ale dobînzii care însă sînt similare, indiferent care ar fi moneda în care este exprimat creditul. De altfel, acesta este unul din contraargumentele care sînt aduse plafonării dobînzilor. Astfel, două credite exprimate în monede diferite, acordate la aceeași rată nominală a dobînzii nu ocazionează cîtuși de puțin cheltuieli similare pentru importator, date fiind ratele diferite ale inflației care afectează puterea de cumpărare a celor două monede. Prin urmare, pentru a se analiza subvențiile acordate de o țară sau alta creditelor de export, rata nominală a dobînzii ar trebui corectată cu rata inflației, în scopul determinării ratei reale a dobînzii.

În opinia economiștilor, creditele de export exercită un efect mai viguros și mai direct decît alte ajutoare guvernamentale. Faptul că și alte categorii de subvenții și practici ale societăților multinaționale, în special, duc la denaturarea comerțului și la favorizarea unor fluxuri de mărfuri artificiale.

Ajutoarele acordate industriei sînt în principiu restrînse la o perioadă limitată în scopul facilitării unor modificări economice structurale. Din contră, creditele de export beneficiază de subvenții care par a căpăta un caracter permanent, favorizînd anumite ramuri : mașini grele, construcții industriale, construcții civile etc. Aceste măsuri pot, în consecință, să conducă la distorsionări artificiale ale structurilor industriale naționale. Cu toate acestea în ultimul deceniu creditele de export au devenit o armă tot mai puternică a concurenței. Multe țări s-au văzut silite, cu sau fără voia lor, să recurgă la subvenții. Cine oferă creditele de export la o dobîndă mai mare, chiar și numai cu jumătate de procent în plus față de concurență, riscă să piardă contracte de sute de milioane de dolari.

Care este valoarea unei competitivități artificiale susținute prin subvenții, se întreabă acuzatorii acestor politici comerciale. Dacă rata nominală a dobînzii este inferioară ratei interne a inflației este evident că importatorilor străini li se acordă un fel de bonificație care echivalează cu o reducere de preț. Cu siguranță, răspund apărătorii, dar această practică, dacă este condamnabilă, este însă curentă în majoritatea țărilor dezvoltate. Excepție face doar Republica Federală Germania, unde diferența dintre rata dobînzii la care sînt acordate creditele de export și rata inflației este pozitivă. Industria acestei țări este însă foarte dezvoltată, competitivitatea tehnică a mărfurilor oferite cumpărătorilor străini, sprijinind această politică comercială.

Dar nu numai rata inflației trebuie avută în vedere în analiza creditelor de export ci și cursul de schimb. Deprecierea în timp a cursului de schimb al unei valute față de alte valute echivalează de asemenea cu o bonificație acordată importatorilor din țările ale căror valute au suferit o apreciere.

Supliment la
nr. 30 1984
Revista ECONOMICA

In Statele Unite, fervent acuzator al politicii de subvenționare a creditelor de export, Eximbank este singurul organism care acordă astfel de credite, piața financiară americană fiind în general închisă importatorilor străini. În cursul deceniului trecut rata nominală a dobînzii la care această bancă a acordat credite a fost superioară ratei interne a inflației. În cazul Franței, se constată că în perioada 1974—1979 rata inflației a fost superioară în această țară față de cea din Statele Unite. Dobînzile cu care au fost remunerate și titlurile de stat au fost și ele superioare, însă într-o măsură mai mică. În condiții normale, teoria economică reține tendința deprecierii cursului de schimb al valutei țării în care rata reală a dobînzii este mai mică. Prin urmare, cursul dolarului ar fi trebuit să crească iar al francului să scadă. Cu toate acestea în perioada analizată situația a fost inversă în patru din cei șase ani luați în considerare :

medii anuale

	1974	1975	1976	1977	1978	1979
STATELE UNITE						
Randamentul titlurilor de stat	8,06	8,19	7,87	7,67	8,49	9,33
Rata inflației	11,0	7,0	5,8	6,5	7,7	11,3
Diferență	—2,9	1,2	—2,1	1,2	0,8	—2,0
FRANȚA						
Randamentul titlurilor de stat	10,49	9,49	9,16	9,61	8,96	9,48
Rata inflației	13,7	11,7	9,6	9,4	9,1	10,8
Diferență	—3,2	—2,2	—0,4	0,2	—0,1	—1,2
Cursul de schimb FF/$	4,81	4,29	4,78	4,91	4,51	4,25

Iată dar că o analiză a gradului în care este subvenționat creditul de export nu poate fi ruptă de evoluția cursului de schimb. Prin urmare, singurul criteriu obiectiv de apreciere a eficienței acestor credite, pe care trebuie să-l cunoască și importatorii, este costul real al angajamentelor externe, ținînd cont de rata nominală a dobînzii, de rata inflației și de evoluția cursului de schimb.

În anii optzeci, urmînd tendința pieței, ratele minime ale dobînzilor creditelor de export au fost majorate în cadrul „Consensului". Cu toate acestea importanța subvenționării creditelor de export nu credem că s-a diminuat. Informațiile legate de mecanismele de subvenționare sînt foarte reduse. Termenii în care se acordă credite nerezidenților scapă raportărilor statistice. Chiar regulile Consensului nu sînt înțelese și aplicate uniform în toate țările semnatare.

O altă critică care este adusă creditelor de export se referă la posibilul lor caracter inflaționist. Orice credit antrenează o creare de monedă. Creditele de export, la rîndul lor, nu se sustrag acestei reguli, afirmă acuzatorii. Dacă volumul lor global devine important Banca Națională, care este responsabila supravegherii și dimensionării corespunzătoare a masei monetare totale, se vede nevoită să le includă în reglementările privitoare la plafonarea creditelor pe care le impune tuturor băncilor comerciale.

Apărătorii politicilor de creditare a exportului propun însă o abordare mai complexă a problemei, incluzîndu-se în contextul global al schimburilor externe.

O primă argumentație pornește de la premisa teoretică a existenței unui curs de schimb constant. În această ipoteză indiferent care ar fi modalitatea de finanțare, orice export conduce la crearea de monedă. Fie spre exemplu un export francez „marginal" de 1 000 $, plătit imediat. În ieșirea de mărfuri de pe piața franceză antrenează intrarea de devize pe care exportatorul le cedează de îndată pe piața de schimb. În condițiile egalității dintre importuri și exporturi, exportatorul marginal va întîlni pe piață un singur cumpărător al devizelor sale : Banca Națională, obligată să intervină pentru a menține constanta cursului de schimb. Ea va cumpăra dolari contra franci.

Creșterea rezervelor oficiale care rezultă din această operațiune este acompaniată de o creștere imediată a lichidităților de care dispun băncile comerciale. Contul în franci al exportatorului este creditat prin debitul „încasări în devize" al Băncii Naționale. În baza acestor lichidități suplimentare băncile comerciale pot să-și mărească creditele pe care le acordă la rîndul lor. Prin urmare exportul de mărfuri în sine conduce la crearea de monedă pe piața internă.

Este de la sine înțeles că un import de mărfuri are asupra masei monetare o acțiune simetric contrară. Efectul conjugat al importurilor și exporturilor face ca acțiunea lor să se compenseze reciproc, cursul de schimb nesuferind presiuni de modificare, iar Banca Națională nefiind obligată să intervină, fapt ce implică o creare nulă de monedă, aceasta însă nu denaturează cîtuși de puțin efectul inflaționist al exportului și deflaționist al importului.

Introducerea creditului rupe această simetrie. Să presupunem că exportatorul acordă importatorului un credit care este scontat de banca sa. În aceste condiții intrarea de devize este întîrziată pînă la data scadenței. În acest sens nu se poate nega faptul că există un efect inflaționist. Dar crearea de monedă pe care o face o bancă comercială nu face decît să anticipeze crearea de monedă care va avea loc în momentul decontării valutei de către beneficiarul extern iar apoi a francilor de către Banca Națională.

Pe de altă parte creditul de import are un efect total defavorabil atunci cînd este acordat de sistemul bancar al țării importatoare. Să presupunem că importul se plătește la recepție dar importatorul își procură valuta necesară apelînd la o bancă din propria țară. Efectul deflaționist provenind din retragerea de către banca centrală a monedei naționale corespunzătoare devizelor plătite este anulat de crearea de monedă prin acordarea de credit de către banca comercială.

Mergînd mai departe cu raționamentul se ia în considerare premisa existenței unui curs de schimb variabil. În aceste condiții se presupune că Banca Națională nu intervine pe piața de schimb pentru susținerea cursului francului față de dolar.

În noua ipoteză să considerăm mai întîi că decontarea devizelor are loc imediat. În această situație exportatorul care a încasat cei 1 000 $ se adresează pieței de schimb. Banca Națională neintervenind pentru susținerea cursului, are loc o creștere a cursului de schimb a francului față de dolar deoarece oferta de devize crește, cererea rămînînd constantă.

Ca urmare a acestui fapt nu are loc nici o creare de monedă națională. Intrarea unui volum suplimentar de devize este compensată prin diminuarea „prețului" lor plătit de totalitatea cumpărătorilor de valută și încasat de ansamblul exportatorilor.

În această situație, exportul marginal nu se traduce prin creșterea masei monetare ci prin aprecierea francului față de dolar, apreciere care antrenează un transfer de venituri în franci suportat pe de o parte de importatorii care trebuie să plătească mai mulți franci pentru a obține dolarii necesari importurilor, iar pe de altă parte de exportatorii deja existenți pe piață care își văd diminuate veniturile potențiale spre profitul exportatorului marginal. În acest sens se poate afirma că exportul nu este inflaționist în sine.

Creditul de export are însă în aceste condiții caracterul de a crea monedă. Modificarea cursului de schimb este întîrziată pînă la data intrării în țară, la scadență, a devizelor corespunzătoare exportului efectuat. În acest interval se produce într-adevăr o creștere a masei monetare ca urmare a scontării de către sistemul bancar național a tratelor trase asupra cumpărătorului străin. La scadență, resorbirea creditului care în ipoteza precedentă se făcea prin cedarea de devize la banca centrală, (deci prin crearea de monedă) are loc prin reechilibrarea la un nou curs a pieței de schimb : exportatorul vinde devizele sale pe piață (ceea ce provoacă, în afara intervenției băncii centrale, creșterea cursului francului față de dolar) iar cu francii astfel obținuți își rambursează creditul. Deoarece la data scadenței nu intervine nici o sursă de alimentare a masei monetare, aceasta revine la nivelul său anterior.

Trebuie adăugat faptul că această creare monetară dispare într-o oarecare măsură, cel puțin pe plan intern, dacă cumpărătorul străin, beneficiar al unui împrumut în franci, decide să-și acopere riscul de schimb prin cumpărări la termen (ipoteză foarte plauzibilă de altfel).

Executarea ordinului de cumpărare la termen de către o bancă rezidentă se va traduce prin cedarea de devize „la vedere" pe piața de schimb franceză (ceea ce va produce o creștere imediată a cursului de schimb al francului în dolari, identică cu cea rezultată în urma unui export cu plată imediată) și prin punerea la dispoziția sa a contravalorii în franci a devizelor cedate. Are loc prin urmare o creare de eurofranci prin prelevarea acestora asupra circulației interne (pentru că francii trecuți în creditul conturilor băncilor nerezidente sînt în mod logic excluși din definiția masei monetare în circulație), ceea ce contrabalansează efectul inflaționist intern al scontului inițial.

Un contraargument la contraargument ar putea fi faptul că dacă s-a acceptat ideea că în condițiile unui curs de schimb variabil creditul de export are un caracter inflaționist trebuie să se recunoască și faptul că economia înregistrează în permanență un anumit volum de credite de export. Este adevărat, dar în aceste condiții cererea suplimentară de monedă nu are loc decît atunci cînd se majorează volumul creditelor de export. Or, despre creșterea masei monetare este vorba.

Indiscutabil, în realitate toate fenomenele prezentate mai sus au loc de o manieră mult mai nuanțată, alți factori putînd avea efecte adverse asupra situațiilor prezentate. În primul rînd mai sus s-a considerat o elasticitate egală cu unitatea cursului de schimb atît la oferta cît și la cererea de monedă pe piață. Existența unei asemenea elasticități este mai mult decît improbabilă. În al doilea rînd nu s-a avut în vedere efectul modificării de curs asupra prețurilor interne și implicit asupra masei monetare. Trebuie ținut cont de faptul că o diminuare a cursului de schimb conduce la creșterea prețurilor de import ceea ce produce inflație prin costuri. Creșterea cursului de schimb nu conduce niciodată la o diminuare simetrică a prețurilor practicate pe piața națională. Chiar dacă această diminuare ar avea loc, importatorii existenți pe piață în momentul majorării cursului nu sînt aceeași din momentul diminuării acestuia. Cei ce au crescut prețurile de desfacere la intern ale produselor lor ca urmare a creșterii prețului de cost vor menține în continuare aceste prețuri în condițiile în care cei ce vor beneficia de o reducere a prețului de cost nu vor opera reduceri corespunzătoare ale prețurilor de desfacere.

Chiar și ipoteza unui curs de schimb variabil și a neintervenției pe piață a Băncii centrale nu corespunde pe deplin realității. Băncile centrale au intervenit în majoritatea statelor cu monedă convertibilă pentru atenuarea modificărilor bruște ale cursurilor de schimb. Efectul inflaționist al creditelor de export, chiar dacă este de necontestat, este astfel într-o oarecare măsură atenuat.

În pofida argumentației asupra caracterului neinflaționist al creditelor de export există totuși o serie de argumente pertinente în favoarea limitării, cel puțin parțiale, a creșterii volumului lor, altfel spus a plafonării expansiunii lor. Unul dintre ele poate să-l constituie faptul că autoritățile financiare efectuează planificarea creșterii anuale a masei monetare în circulație plecînd de la preliminarea unui anumit deficit bugetar precum și de la previzionarea progresiei volumului de credite parțial neplafonate (credite de export, credite pentru anumite categorii de investiții etc.) deducîndu-se apoi gradul posibil de creștere al celorlalte credite. Or, dacă realizările efective se îndepărtează cu mult de previziunile efectuate în materie de credite neplafonate atunci, deși celelalte categorii de credite se încadrează forțat în plafoanele stabilite, nu se poate realiza obiectivul planificat cu privire la limitarea creșterii masei monetare. Un alt motiv îl constituie faptul că întreprinderile mari exportatoare ar putea în orice moment, în funcție de evoluția ratei dobînzilor și de condițiile în care pot apela la credite interne, să recurgă la o substituire a angajamentelor care sînt supuse plafonării prin credite de export care sînt neplafonate (prefinanțări, credite furnizor etc.). Creditul de export apare astfel la nivelul fiecărei întreprinderi ca o poartă deschisă îndatorării excesive. Întreprinderile pot prin urmare ca în perioade de penurie de surse de finanțare să uzeze brusc, în funcție de nevoile lor de fonduri, de dreptul lor de a angaja aceste credite neplafonate, sustrăgîndu-se rigorile plafonării generale a creditelor interne. Iată de ce, plafonarea în ultimul timp a creditelor de prefinanțare a exporturilor și a creditelor furnizor a condus la dezvoltarea rapidă a creditelor cumpărător. Acestea din urmă sînt acordate direct cumpărătorului străin pe măsură ce au loc livrările de mărfuri și prestările de servicii, în cadrul executării contractelor de export. Această mobilizare sistematică are meritul de a facilita controlul pe termen scurt al masei monetare în circulație.

Concluzia care se degajă din prezentarea acestor aspecte este faptul că autoritățile monetare se află în permanență în fața unei dileme care necesită o analiză și o rezolvare foarte subtile. Pe de o parte restrîngerea creditelor de export ar avea o influență indiscutabil nefastă asupra dezvoltării schimburilor internaționale de mărfuri, conducînd la agravarea dificultăților și așa existente în ceea ce privește asigurarea unei balanțe comerciale echilibrate. Pe de altă parte, progresia lor prea accentuată poate, așa cum am văzut, dacă nu este supusă unui control cît de cît eficient, să ducă la creșerea inflaționisă a masei monetare, cu ansamblul de efecte negative care rezultă din aceasta.

Dorim să încheiem prin a sublinia scopul și importanta înțelegerii și cunoașterii problemelor care se ridică în jurul creditării exporturilor. În primul rînd, așa cum rezultă din cele arătate, creditele de export se profilează ca o categorie complexă a cărei analiză, deloc simplă, trebuie înscrisă în ansamblul fenomenelor și măsurilor de politică economică, comercială și monetară a unei țări. Utilizarea lor, fie ea subvenționată sau nu are implicații directe asupra unei serii întregi de agregate care caracterizează situația de ansamblu a unei economii : balanță comercială, balanță de plăți, curs de schimb, masă monetară, nivelul prețurilor etc. Cunoașterea atitudinii pe care o au autoritățile monetare cu privire la modul de utilizare a acestor credite poate să conducă la o anticipare mai corectă a evoluțiilor viitoare a termenilor în care se poate face apel la această sursă de finanțare a importurilor unei țări. Mai mult de atît, se poate anticipa chiar tendința de evoluție a comerțului exterior al unei țări partenere, a nivelului prețurilor, a avantajelor de care poate beneficia concurența, într-un cuvînt a conjuncturii comerciale la un moment dat.

EMANUEL ODOBESCU
Banca pentru Agricultură
și Industrie Alimentară

Noțiuni, termeni, operațiuni

Hedging

2. Paralelismul relativ semnalat între evoluția prețurilor futures și cea a prețurilor cash se datorează în anumite perioade unei mărimi relativ constante a unor anumite cheltuieli în prețul cash al unei mărfi. În condițiile menținerii relativ constante a acestor cheltuieli/ponderii lor în prețul cash se poate efectua un hedge perfect, respectiv un hedge prin care efectele scăderilor/creșterilor prețurilor futures să fie anihilate de creșteri/scăderi ale prețurilor cash.

Există însă posibilitatea ca la un moment dat prețurile cash să nu mai evolueze paralel cu cele futures, ci să scadă/crească sub/peste prețurile futures în funcție de acțiunea următorilor factori :

a) diferența de calitate între marfa cash și cea reprezentată de un contract futures sau

b) volumul de mijloace de transport disponibile/necesare și respectiv costul transportului între locul de depozitare

a mărfii cash şi cel al mărfii reprezentate de un contract futures, sau

c) mărimea spaţiilor de depozitare la locurile în care se găseşte marfa cash comparativ cu cele la care este disponibilă marfa reprezentată de un contract futures, sau

d) nivelul disponibilităţilor/cererii la locul de depozitare al mărfii cash comparativ cu cel de la locurile în care este disponibilă marfa reprezentată de un contract futures, sau

e) nivelul disponibilităţilor/cererii pentru produse înlocuitoare precum şi preţurile le care se oferă şi la care se cere/cumpără aceste produse.

Această diferenţă relativ variabilă, dintre cash şi preţurile futures, datorată factorilor amintiţi anterior este denumită bază.

În acest fel, practic nu mai este posibil întotdeauna ca beneficiul realizat la tranzacţia futures să acopere în întregime pierderea la tranzacţia cash sau invers. S-ar părea că în aceste condiţii dispare însăşi raţiunea de a efectua hedge. În realitate însă, datorită pe de o parte ponderii relativ reduse pe care o au în structura preţului cash costurile imputabile factorilor amintiţi anterior şi pe de altă parte faptului că în final, în situaţia cea mai nefavorabilă, rămîne eventual de suportat variaţia adversă a acestor costuri, hedgingul rămîne singura modalitate efectivă de contracarare a efectelor negative ale variaţiilor preţurilor la termen/cash contrare celor anticipate.

Înlocuind riscul deosebit al suportării fluctuaţiilor nescontate ale întregului preţ cu riscul mai mic al suportării eventualei variaţii a costurilor determinate de acţiunea celor 5 factori de mai sus, hedgingul oferă posibilitatea conferirii unui grad mai ridicat de siguranţă a operaţiunilor cu produse ale căror preţuri cotează la burse.

Cheia succesului în această abordare a hedgingului precum şi în accepţiunea sa tradiţională (de tehnică vizînd minimizarea riscului) rezidă în cunoaşterea şi înţelegerea bazei.

Într-adevăr, întrucît un comerciant efectuînd hedge, rămîne descoperit numai pentru valoarea bazei, cunoaşterea caracteristicilor bazei (respectiv studierea/depistarea unei eventuale sezonabilităţi în evoluţie, studierea evoluţiei elementelor componente) precum şi înţelegerea bazei (respectiv a diversităţii bazei în funcţie de calităţile specifice tratate, de locurile de depozitare diferite, de variatele mijloace de transport posibil a fi utilizate, etc.) se dovedesc esenţiale pentru încheierea unui hedge cu beneficiu/pierdere. Fără cunoaşterea şi înţelegerea bazei nu se poate prognoza atitudinea fermierilor/comercianţilor (vor vinde / cumpăra marfă fizică sau se vor abţine de la vînzări/cumpărări) element foarte important în încercarea de cunoaştere a cantităţii de marfă ce ar putea apare pe o anumită piaţă la un anumit moment dat. În orice moment preţul cash al unui produs situat într-un anumit loc poate fi

1) sub preţul produsului respectiv tratat la bursă pentru un anumit termen, situaţie denumită **premium market.**

2) peste preţul produsului respectiv, tratat la bursă pentru un anumit termen, situaţie denumită **discount market**

3) egal cu preţul la termen.

Premium market reprezintă situaţia relativ normală, respectiv concretizarea unui anumit echilibru pe piaţă între presiunea exercitată asupra preţurilor de ofertanţi şi de consumatori. În aceste condiţii, preţurile unui produs livrabil la un anumit termen în viitor sînt mai ridicate decît cele ale produsului respectiv disponibil imediat (cash) datorită în special costurilor de depozitare, finanţare şi asigurare a unei cantităţi de marfă pînă la termenul viitor în cauză. În acelaşi timp, pentru produsele cu cicluri de producţie (cereale, alte produse agricole) perioadele culesului din anii cu recolte relativ normale sau chiar bogate sînt şi perioadele în care se înregistrează preţurile cash cele mai scăzute comparativ cu preţurile la anumite termene, întrucît se consideră că marfa ce apare pe piaţă în perioada recoltării va fi fost intrată în canalele comercializării/consumată pînă la împlinirea termenelor viitoare respective.

Pe măsură însă ce se înaintează în timp, perioada între datele de livrare a unei mărfi cash şi cea futures micşorîndu-se (perioadă ce influenţează în special costul depozitării, finanţării şi asigurării) se înregistrează o tendinţă a preţului cash de a se apropia de preţul futures.

Aşa cum în situaţii normale pe piaţă preţurile cash sînt sub cele futures şi între diferite termene futures se stabilesc anumite relaţii de ordine, relaţii determinate tocmai de costurile finanţării depozitării şi asigurării unei cantităţi de marfă de la o dată la alta. Astfel, niciodată dife-

Cazul A

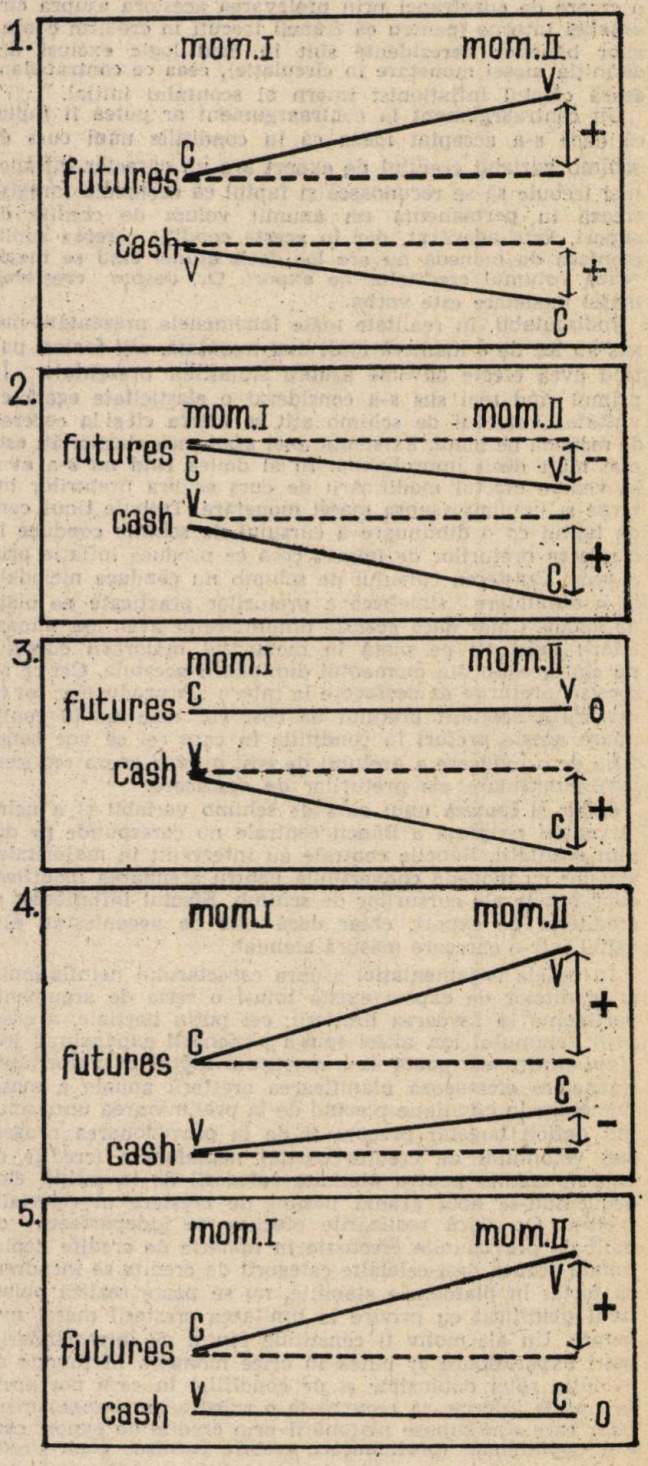

renţa dintre preţurile la 2 termene de livrare succesive nu va putea să depăşească cheltuielile de depozitare, finanţare şi asigurare pentru perioada dintre primul termen şi cel de-al doilea. Dacă diferenţa ar fi mai mare, unii comercianţi ar cumpăra marfa pentru primul termen şi ar vinde aceeaşi cantitate pentru cel de-al doilea termen suportînd din diferenţă cheltuielile de depozitare, finanţare şi asigurare şi înregistrînd şi un beneficiu.

Discount market reprezintă o situaţie deosebită pe piaţă ce se produce atunci cînd disponibilul unei mărfi nu reuşeşte să acopere cererea exprimată, şi solvabilă, de la un moment dat. Ca urmare a cumpărărilor efectuate/majorării ordinelor de cumpărare peste capacitatea de furnizare permisă de disponibil, preţurile cash depăşesc preţurile futures. Cererea majorată a principalilor cumpărători, conflicte în principalele zone producătoare/exportatoare/consumatoare, deteriorarea perspectivelor noii recolte în anii următori celor în care s-a produs deja o diminuare considerabilă a disponibilului/majorarea notabilă a cererii sînt numai unii din factorii determinînd creşterea preţurilor cash peste preţurile pentru termenele viitoare (la care se speră că situaţia se va normaliza).

Spre deosebire de situaţia dintr-un premium market, cînd preţurile nu pot scade sub o anumită limită faţă de preţurile futures, într-un discount market preţurile cash pot creşte oricît faţă de preţurile futures următoare (bineînţeles în funcţie de ordinele şi de ofertele de pe piaţă).

Cazul A) Astfel, într-un anumit premium market este avantajos pentru un comerciant/consumator/prelucrător care doreşte să-şi protejeze costurile, să efectueze un buying hedge (să încheie un contract de vînzare marfă cash şi simultan să încheie un contract de cumpărare la bursă pentru o cantitate de marfă egală cu cea vîndută cash, urmînd ca la închiderea operaţiunii nu numai să-şi realizeze obiectivele dar să înregistreze şi un beneficiu suplimentar). Un buying hedge este avantajos într-un premium market atunci cînd diferenţa dintre preţurile cash şi cele futures a ajuns anormal de mică datorită acţiunii unor factori ce au produs anterior, de exemplu, o creştere anormală a preţurilor cash în paralel înregistrîndu-se o creştere mai moderată a preţurilor futures. De aceea, atunci se estimează că factorii ce au determinat supraevaluarea exagerată a preţurilor cash, respectiv subevaluarea anormală a preţurilor futures, slăbesc din intensitate şi, în urma analizei, se estimează că sînt create condiţiile pentru reinstaurarea unui raport normal (determinat de factorii a)-e) amintiţi anterior) între preţurile cash şi cele futures, este indicat să se efectueze un buying hadge.

Schimbările în bază sînt astfel avantajoase într-un premium market în care s-a plasat un buying hedge cînd se estimează că :

1) preţurile futures vor creşte iar cele cash vor scade. (Cazul A — grafic 1)

2) preţurile cash vor scade mai rapid decît vor scade preţurile futures (cazul A — grafic 2)

3) preţurile cash vor scade în paralel cu o menţinere a preţurilor futures la nivele relativ constante (Cazul A — grafic 3)

4) preţurile cash vor creşte însă într-un ritm inferior celui de creştere al preţurilor futures (Cazul A — grafic 4)

5) preţurile cash vor rămîne constante concomitent cu înregistrarea unei fermităţi a preţurilor futures (Cazul A — grafic 5)

Analizînd în continuare una din situaţiile prezentate mai înainte, de exemplu A-2 (exprimată numeric). Să presupunem că pînă la mijlocul lunii decembrie preţurile cash ale porumbului au înregistrat în S.U.A., principalul producător/exportator mondial, o creştere considerabilă datorită dificultăţilor provocate în aprovizionarea cu marfă în urma condiţiilor meteorologice deosebit de nefavorabile. Aceste condiţii meteorologice aspre nu au influenţat însă în aceeaşi măsură şi preţurile porumbului pentru termenul martie cotat la bursa Chicago întrucît participanţii pe piaţă erau unanimi în a considera că pînă în luna martie (cînd va trebui să se livreze/preia livrarea mărfii reprezentate de un contract futures pentru martie) vremea se va ameliora

Cazul B

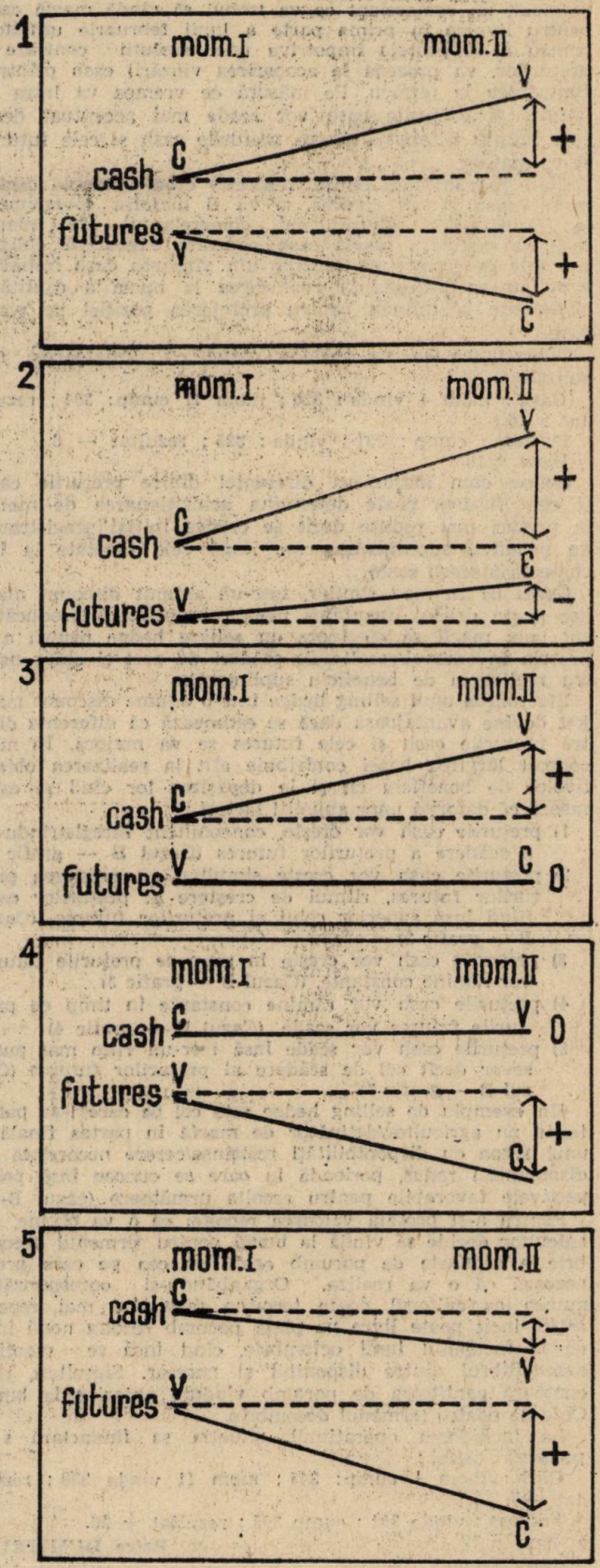

și situația aprovizionării cu marfă va reveni la normal. De aceea, la primele semne de încetare a ninsorilor/creștere a temperaturilor, susceptibile de pierderea fermității neobișnuite vor fi prețurile cash și nu prețurile futures. În acest moment, un comerciant ce va trebui să vîndă marfă cash pentru livrare în prima parte a lunii februarie următor, pentru a se proteja împotriva unei evoluții contrare a prețurilor, va proceda la acoperirea vînzării cash printr-o cumpărare la termen. Pe măsură ce vremea va intra în normal și prețurile cash vor scade mai accentuat decît cele futures diferența dintre prețurile cash și cele futures se va majora.

Cînd va considera optim, respectiv cînd diferența dintre prețul cash și cel futures se va fi majorat corespunzător obiectivelor sale/suficient, comerciantul de marfă cash va cumpăra marfa cash necesară executării obligației sale de livrare ce decurge din vînzarea cash inițială; simultan va proceda la revînzarea la bursă a cantității cumpărate la termen pentru protejarea poziției pe piața cash.

Operațiunea se va închide astfel cu următoarele rezultate :

Cash : mom I vinde : 320 ; mom II cump: 304 ; rezultat + 16 ;

Futures : cump : 331 ; vinde : 325 ; rezultat — 6 ;

Baza + 10.

Reiese cum majorarea diferenței dintre prețurile cash și cele futures poate determina achiziționarea de marfă la prețuri mai reduse decît se credea inițial/înregistrarea de beneficii suplimentare (pe lîngă cele scontate la încheierea afacerii cash).

Cazul B) În mod similar, într-un anumit discount market poate deveni avantajos pentru proprietarul/producătorul unei mărfi să efectueze un selling hedge pentru a-și proteja inventarul/recolta de scăderi de preț și chiar pentru realizarea de beneficiu suplimentar.

Efectuarea unui selling hedge într-o anume discount market devine avantajoasă dacă se estimează că diferența dintre prețurile cash și cele futures se va majora. În mod concret lărgirea bazei contribuie atît la realizarea obiectivelor de beneficiu cît și la depășirea lor cînd se estimează că datorită unor anumiți factori :

1) prețurile cash vor crește, concomitent înregistrîndu-se o scădere a prețurilor futures (Cazul B — grafic 1)
2) prețurile cash vor crește simultan cu creșterea prețurilor futures, ritmul de creștere al prețurilor cash fiind însă superior celui al prețurilor futures. (Cazul B — grafic 2)
3) prețurile cash vor crește în timp ce prețurile futures vor rămîne constante. (Cazul B — grafic 3)
4) prețurile cash vor rămîne constante în timp ce prețurile futures vor scade. (Cazul B — grafic 4)
5) prețurile cash vor scade însă într-un ritm mai puțin sever decît cel de scădere al prețurilor futures (Cazul B — grafic 5)

Un exemplu de selling hedge este cel pe care l-ar putea iniția un agricultor/deținător de marfă în partea finală a unui sezon cu disponibilități restrînse/cerere necorelată cu disponibilul redus, perioadă în care se cunosc însă perspectivele favorabile pentru recolta următoare (cazul B-5).

Pentru a-și proteja valoarea recoltei ce o va obține, un agicultor decide să vîndă la bursă pentru termenul decembrie o cantitate de porumb egală cu cea pe care prognozează că o va realiza. Organizîndu-și corespunzător munca agricultorul poate termina recoltatul mai repede astfel încît poate livra pe piață porumb recolta nouă încă de la începutul lunii octombrie, cînd încă se menține dezechilibrul dintre disponibil și necesar. Simultan, răscumpără cantitatea de porumb vîndută anterior la bursa Chicago pentru termenul decembrie.

La închiderea operațiunii, situația sa financiară s-ar prezenta astfel :

Cash : mom I cump: 345 ; mom II vinde 338 ; rezultat — 7.

Futures : vinde 351 ; cump 305 ; rezultat + 26.

Baza + 19.

ec. Petre DUMITRU

Relații financiare internaționale

Rolul fondului monetar internațional în actualele condiții monetar-financiare internaționale

La sfîrșitul deceniului trecut, ca urmare a relativei abundențe de fonduri pe piețele internaționale de capital, puține țări au apelat la creditele F.M.I. Acesta era el însuși debitor net, creditele pe care le acorda fiind mai mici decît fondurile pe care le primea în contul rambursărilor la creditele anterioare. De exemplu, în 1978 valoarea creditelor acordate de F.M.I. era de 4 ori mai mică decît cea a sumelor rambursate de către debitor.

Agravarea situației economice mondiale și accentuarea fenomenelor de criză a datoriei externe au schimbat însă această situație. Astfel, în ultimii trei ani, F.M.I. nu numai că a sporit substanțial volumul creditelor acordate devenind creditor net (+5 miliarde D.S.T. în 1981, +6 miliarde D.S.T. în 1982, +11 miliarde D.S.T. în 1983), dar a avut și rolul principal în aplicarea programelor de reeșalonare a datoriei externe, impunînd guvernelor țărilor debitoare o politică de ajustare economică și solicitînd băncilor să acorde în continuare credite.

Dar această schimbare de poziție nu este suficientă. În condițiile în care fluxurile nete de capital sînt în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare (ieșirile de capital din aceste țări în contul onorării serviciului datoriei lor externe sînt mai mari decît valoarea noilor credite contractate) și cînd atît debitorii, cît și creditorii par să nu mai facă față repetatelor reeșalonări ale datoriilor, aplicarea programelor F.M.I. trebuie să realizeze concomitent două obiective : reducerea deficitelor în balanțele de plăți curente ale țărilor debitoare și ameliorarea ritmului de creștere economică în țările în curs de dezvoltare.

În ceea ce privește primul obiectiv, s-au înregistrat într-adevăr unele progrese, Jacques de Larosiére, directorul executiv al F.M.I., a declarat în cadrul unei întruniri a cercurilor financiare occidentale (Bruxelles, februarie a.c.) că deficitele balanțelor de plăți curente ale țărilor în curs de dezvoltare (exceptîndu-le pe cele exportatoare de petrol) au scăzut de la 110 miliarde dolari în 1981 la 67 miliarde în 1983, iar cele ale țărilor latino-americane care au adoptat programele F.M.I. de la 42 miliarde la 11 miliarde dolari. În ceea ce privește balanțele comerciale ale acestor din urmă țări, s-a trecut de la un deficit de 24 miliarde dolari în 1981 la un excedent de 7 miliarde dolari în 1983. Prin reeșalonarea plății datoriei externe, în multe țări în curs de dezvoltare s-a redus și rata datoriei externe (indicator care se calculează ca raport între anuitate, respectiv serviciu datoriei și veniturile valutare totale provenite din exporturi într-un an). La nivelul tuturor țărilor în curs de dezvoltare, cu excepția celor exportatoare de petrol, aceasta a fost de 23,5% în 1982 și de 19% în 1983, iar în cazul țărilor latino-americane a scăzut de la 53% la 39%, ceea ce permite majorarea importurilor necesare menținerii unui ritm mai bun de creștere economică.

Cu toate acestea, în ceea ce privește realizarea concomitentă a celor două obiective — reducerea deficitelor și creșterea economică — sînt foarte puține țări debitoare care au reușit acest lucru. În afară de Turcia, care a repurtat succese în acest sens la sfîrșitul deceniului opt, Jacques de Larosiére a mai dat exemplu Somalia, care în timp ce și-a achitat toate plățile restante ale serviciului datoriei, reducînd deficitul balanței de plăți curente, a realizat și un ritm de creștere al produsului național brut de 2,5% în 1980, de 5% în 1981 și de 10% în 1982. Nu același lucru se poate spune însă de unele țări în curs de dezvoltare mai mari, care și-au imbunătățit situatia financiară, dar al că-

ror produs național brut a scăzut în anul 1983 (cu 3% în cazul Mexicului și cu 4% în cel al Braziliei).

Institutul privind problemele dezvoltării internaționale din Londra, care a analizat în cadrul unui studiu presupusele efecte ale aplicării programelor de ajustare cerute de F.M.I., este însă mai critic față de activitatea F.M.I și programele impuse țărilor în curs de dezvoltare debitoare. Principalele concluzii ale acestei analize sînt :

— există o tendință de reducere a deficitelor plăților externe, dar se consideră că între acest fenomen și aplicarea programelor F.M.I. este o corelație slabă ;

— în cazul majorării ritmului de creștere economică, autorii studiului au ajuns la concluzia că alți factori, cum ar fi creșterea prețurilor produselor exportate de țările în curs de dezvoltare pe piața internațională, ar fi avut o influență mai mare decît politica F.M.I. :

— în ceea ce privește influența programelor de ajustare asupra ratei inflației, în studiu este criticată practica F.M.I. de a condiționa acordarea creditelor de menținerea ratei inflației interne la un nivel maxim, apreciindu-se că țărilor în curs de dezvoltare le este foarte greu să reducă inflația într-un interval de timp foarte scurt, mai ales în situația în care guvernele majorează prețurile și reduc subvențiile în scopul micșorării deficitelor comerciale :

— se combate ideea avansată de unele cercuri de specialitate, conform căreia politica F.M.I. ar determina o majorare a decalajului existent între veniturile minime și cele maxime din țările debitoare, aducîndu-se drept argument Indonezia, care a realizat o apropiere a veniturilor în perioada aplicării unui program de ajustare, în timp ce în alte țări (cum ar fi Jamaica), care nu au acceptat condițiile impuse de F.M.I., s-a mărit decalajul dintre veniturile minime, din mediul rural, și cele maxime, din mediul urban.

Scopul explicit al programelor de ajustare, în general al politicii F.M.I. este, după cum se știe, acela de a combate o serie de tendințe negative care apar în procesul de rambursare a datoriilor externe, cum ar fi următoarele :

— creșterea rapidă a masei monetare, urmată de majorarea prețurilor, cursuri de schimb supraevaluate și mari deficite ale balanțelor de plăți curente :

— distorsiunile în alocarea resurselor, provocate de masivele deficite fiscale (în special cînd sursa principală a acestor deficite sînt subvențiile) ;

— descurajarea acumulărilor și încurajarea investițiilor neproductive de către ratele reale negative ale dobînzilor.

În studiul institutului londonez se apreciază însă că efectul programelor F.M.I. nu este cel așteptat, pe de o parte, pentru că acestea sînt aplicate în mică măsură, iar pe de altă parte, din cauza faptului că sînt mult prea ambițioase — vizînd să obțină schimbări majore într-o perioadă foarte scurtă de timp, nu fac decît să incite guvernele la pasivitate.

Dealtfel, în discursul său, Jacques de Larosiére a adresat un apel guvernelor țărilor în curs de dezvoltare, ca acestea să recurgă la serviciile F.M.I. înainte ca dezechilibrul balanțelor de plăți curente să le creeze o situație financiară critică și a subliniat importanța a trei factori care asigură succesul programelor de ajustare : angajamentul politic, flexibilitatea în luarea deciziilor politice și continuitatea.

În condițiile în care F.M.I. își propune să răspundă cu mai mare promptitudine numai la solicitările acelor țări care sînt hotărîte să accepte programele de ajustare economică, se pare că politica acestui organism internațional își va menține în perioada următoare caracterul restrictiv specific anilor 1982—1983. Dar, așa cum dovedește evoluția evenimentelor și cum subliniază tot mai mulți specialiști în domeniu, soluționarea problemelor actuale din economia mondială, de genul dezechilibrelor plăților externe și al ritmului lent de creștere economică, necesită un restricționarea ci liberalizarea politicii F.M.I.

TERMENI EXPLICATIVI :

● **ANULAREA DATORIEI** — măsură de excepție, prin care se desființează obligația unor împrumuturi, credite etc., care formează o datorie, în situația în care, din motive obiective, debitorul se află în incapacitatea de o onora ratele scadente, iar creditorul are un potențial financiar suficient de mare care îi permite să renunțe la încasarea datoriei. A.d. poate avea loc și în alte situații deosebite (dispariția debitorului, prescripția extinctivă, etc.).

● **ANUITATE.** Obligația bănească anuală a unei întreprinderi, sau a unui stat, derivată din rambursarea creditelor și împrumuturilor contractate ; plată constantă, efectuată anual, pe o anumită perioadă de timp. Anuitatea se compune din ratele scadente în anul respectiv, la creditele și împrumuturile angajate, denumite și amortismente), plus dobînzile aferente. Pentru cel care a angajat creditele respective (debitorul) anuitatea este un element de pasiv (o obligație), în timp ce pentru cel ce a acordat creditele (creditorul) un element de activ (un drept). În relațiile economice internaționale, prin anuitate se înțelege, cel mai ades, suma de bani pe care statul debitor trebuie să o plătească în fiecare an pentru onorarea datoriei sale externe (termenul echivalent este serviciul datoriei externe).

● **ARIERATE FINANCIARĂ.** În relațiile internaționale, arieratele financiare sînt datoriile unui stat, față de alt stat, rămase neachitate după scadență, din anumite motive. În general, dacă serviciul datoriei nu este efectuat la termen, suma respectivă devine datorie arierată (întîrziată, neonorată). Arieratele financiare pot să provină însă nu numai din neplata la timp a serviciului datoriei externe, dar și din trecerea unor bunuri din patrimoniu unui stat în patrimoniul altui stat, sau din pagubele provocate de neîndeplinirea obligațiilor asumate.

● **BONITATE FINANCIARĂ** (creditworthiness) a. Încrederea pe care o inspiră o persoană fizică sau juridică, cu care se încheie o anumită tranzacție economico-financiară, în special tranzacții pe bază de credit. Aprecierea bonității se face prin realizarea bilanțului persoanei respective, a situației profiturilor și pierderilor, precum și a modului în care au fost onorate, în trecut, obligațiile sale contractuale. În schimburile economice cu străinătatea, bonitatea financiară a partenerului comercial extern prezintă o importanță deosebită ; cunoașterea acesteia se face atît prin analizarea indicatorilor menționați, cît și prin obținerea unor referințe din partea instituțiilor financiare cu care partenerul a conlucrat. Modalitățile de plată utilizate și celelalte clauze contractuale trebuie adoptate la bonitatea partenerului. b. În relațiile internaționale, bonitatea mai desemnează poziția financiară a țărilor care au datorie externă, capacitatea acestor țări de a onora serviciului datoriei externe. În acest sens, bonitatea se apreciază pe baza indicatorilor datoriei externe (eșalonarea datoriei, ponderea serviciului datoriei în exporturi și acumulări etc.). Bonitatea financiară a unei țări influențează capacitatea acesteia de a obține noi credite externe.

● **DATORIE EXTERNĂ** — Sumă în valută, datorată, la un moment dat, de o țară altor țări, sau instituțiilor internaționale. D.e. se formează în principal în urma contractării de credite și împrumuturi externe, neonorării la timp a anumitor obligații externe, succesiunii unor datorii, impunerii de despăgubiri de război. D.e .apare în mod distinct în cazul țărilor în curs de dezvoltare. Pentru țările cu valută convertibilă, problema d.e. apare în cadrul problematicii balanțelor de plăți, dar d.e. poate fi confundată cu datoria (publică) internă. Contractarea de credite și împrumuri externe poate avea drept cauză : stimularea creșterii economice interne pe calea majorării fondurilor atrase din exterior : depășirea situațiilor de forță majoră (calamități naturale, tulburări sociale etc.) : plata pe credit a anumitor furnizori externi, în special mașini și utilaje : realizarea anumitor investiții cu asistență externă. În statistica internațională, d.e. este înțeleasă în mod uzual ca datorie publică externă pe termen mediu și lung, respectiv numai d.e. contractate de guvern, sau cea privată garantată de guvern, avînd scadența mai îndelungată de 1 an. Astfel, metodologia BIRD exclude din totalul d.e. : creditele și împrumuturile externe contractate de sectorul privat al unei țări și negarantată public ; creditele și împrumuturile externe care au scadență sub 12

luni ; investiţiile externe în ţara respectivă, avînd în vedere că acestea sînt efectuate pe o perioadă nedeterminată (datoria rezultată din ele nu are o scadenţă precizată) ; creditele şi împrumuturile externe în perioada lor de graţie ; donaţiile externe, sau elementele de donaţie din cadrul creditelor sau împrumuturilor externe. Dacă sînt depăşite anumite limite, d.e. constituie o problemă dificilă pentru ţara îndatorată. Pe plan mondial, problema d.e. a devenit tot mai gravă în ţările în curs de dezvoltare, ca urmare a instabilităţii veniturilor în valute convertibile ale acestor ţări (vezi *foarfeca preţurilor) şi înăspririi condiţiilor de acces la creditul internaţional, în special majorării fără precedent a *ratei dobînzilor. În consecinţă, ţările în curs de dezvoltare au întîmpinat dificultăţi tot mai mari în rambursarea serviciului d.e., mărindu-se numărul ţărilor care nu au putut rambursa ratele scadente şi au cerut reeşalonarea plăţilor. Aprecierea gradului de gravitate a d.e. se face prin calcularea mai multor indicatori ai d.e. Serviciul datoriei externe, reprezintă plăţile anuale în contul datoriei externe pentru onorarea ratelor scadente şi a dobînzilor aferente ; se mai numeşte şi anuitate. În ţările în curs de dezvoltare care au nevoie permanentă de asistenţă externă în vederea creşterii lor economice, totalul intrărilor de capital (într-un an) constituie fluxurile brute de capital ; dacă din fluxurile brute de capital se scad ieşirile de capital reprezentînd serviciul datoriei se obţin fluxurile nete de capital. Raportul dintre serviciul datoriei externe şi veniturile totale din exporturi în anul respectiv poartă denumirea de rata datoriei externe. Serviciul datoriei externe mai poate fi raportat la volumul acumulărilor interne, iar datoria externă la produsul intern brut.

● **MORATORIU** — Aminarea îndeplinirii obligaţiilor de către o parte contractantă, în urma cererii exprese formulate de aceasta. Prin m. se suspendă executarea hotărîrii declarative de *faliment, sau încetare de plăţi. M. urmăreşte să acorde *debitorului un răgaz de timp în vederea redresării situaţiei sale patrimoniale şi creării condiţiilor pentru stingerea obligaţiilor faţă de creditori. M. poate fi parţial, cînd se referă numai la anumite obligaţii, sau total cînd se extinde asupra tuturor obligaţiilor. În funcţie de calitate debitorului, m. poate fi declarat de o instanţă judecătorească (pentru o persoană fizică sau juridică, înainte sau după ajungerea sa în stare de faliment), printr-o lege sau hotărîre a guvernului unei ţări (în cazul încetării plăţilor la datoria publică internă), sau printr-o înţelegere internaţională (în cazul încetării plăţilor la *datoria externă). În cazul m. la datoria publică, internă sau externă, statul debitor informează creditorii săi asupra situaţiei excepţionale care au generat încetarea plăţilor, durata şi obligaţiilor asupra cărora se extinde m. **M. plăţilor externe** — amînarea efectuării plăţilor externe datorită unor condiţii de forţă majoră ; noţiunea apare în special în legătură cu datoria externă.

MUGUR ISĂRESCU
I.E.M.

* termeni explicaţi la această rubrică

ORGANISME DE PROMOVARE

Activitatea Camerei de Comerţ a R. P. Ungare

În cei 36 de ani de la înfiinţare, Camera de Comerţ Ungară şi-a lărgit considerabil sfera de activitate şi, ca o consecinţă, numărul membrilor. Pe lîngă promovarea comerţului internaţional al ţării, ea joacă un rol crescînd în armonizarea intereselor între diferitele întreprinderi, între acestea şi organismele de ramură, conform obiectivelor politicii economice a statului ; sprijină implementarea modificărilor ce se aduc acestor obiective; supune guvernului propuneri în această privinţă, în calitate de consultant ; colaborează în problemele de resortul său cu ministerul finanţelor, cu comitetul pentru preţuri ; încheie cu ministerele economice contracte referitoare la obiectul său de activitate ; îndeplineşte, în cadrul conlucrării cu ministerul comerţului exterior, sarcini specifice în legătură cu definirea politicii de schimburi şi cooperarea economică internaţională.

Dintre membrii Camerei fac parte nu numai firmele de comerţ exterior, ci şi întreprinderi şi cooperative industriale, comerciale, agricole implicate în relaţii de export-import, precum şi unităţi mici care nu au interese în această sferă, dar doresc să beneficieze de unele servicii prestate. (O parte dintre aceste servicii sînt gratuite : pentru altele, beneficiarii plătesc taxa care, împreună cu cotizaţiile întreprinderilor membre, asigură autofinanţarea Camerei, în condiţiile în care majorarea activităţilor ei se desfăşoară pe bază obştească, voluntară.)

Structura organizatorică a Camerei cuprinde secţii pe regiuni şi ramuri, secţii şi comitete pentru promovarea schimburilor internaţionale bi- şi multilaterale (cu atribuţia de a facilita contactele între firmele maghiare şi cele străine, de a asigura acestora din urmă informaţii asupra posibilităţilor şi condiţiilor pentru operaţiuni comerciale cu Ungaria, de a oferi consultanţă în probleme de marketing), secţii de coordonare, informare juridică, personal şi dezvoltare, finanţe şi administraţie. În 6 regiuni ale ţării funcţionează comitete locale care reprezintă interesele întreprinderilor membre în raporturile cu organele locale şi urmăresc orientarea eficace în aplicarea deciziilor acestora din urmă de către unităţile economice. În cadrul Camerei activează de asemenea, ca organisme independente, o curte de arbitraj (în probleme de comerţ exterior şi interior), un corp de consultanţi (care acoră asistenţă de specialitate întreprinderilor ce doresc să pătrundă pentru prima dată pe piaţa externă sau să vîndă produse noi), un comitet de experţi (pentru arbitrarea litigiilor asupra calităţii produselor agricole), o inspecţie (care emite documente autorizate în legătură cu partizile de mărfuri ce sosesc la beneficiari deteriorate ori cu vicii de fabricaţie şi urmăreşte întreaga procedură de dezvoltare a reclamaţiilor) ; un compartiment specializat se ocupă de elaborarea şi atestarea în formă oficială a certificatelor şi documentelor (de exemplu, certificate de origine) utilizate în comerţul internaţional. Centrul de design, care funcţionează sub conducerea Camerei de Comerţ, organizează expoziţii, colectează, prelucrează şi difuzează informaţii asupra celor mai noi realizări şi orientări din ţară şi de peste hotare şi editează o revistă de design industrial.

În exercitarea funcţiilor de mediere, coordonare şi reprezentare, Camera oferă întreprinderilor membre variate servicii, facilitînd schimbul de informaţii şi puncte de vedere, contactele, contribuind la rezolvarea unor divergenţe între producători, comerţul cu ridicata şi cel cu amănuntul.

Publicaţiile în limba maghiară şi în limbi de circulaţie internaţională ale Camerei conţin studii asupra orientărilor şi planurilor de dezvoltare în diferite ramuri ale economiei R.P.U., informaţii economice, comerciale, tehnice de larg interes pentru partenerii străini şi pentru întreprinderile din ţară.

Relaţii strînse se menţin — în afară de Camera de Comerţ Internaţională — cu organisme ale O.N.U. (UNCTAD, UNIDO) şi cu alte organizaţii internaţionale. Pentru o comunicare mai operativă şi înlesnirea contactului întreprinderilor membre cu pieţele străine, Camera de Comerţ a R.P.U. are reprezentanţe permanente în U.R.S.S., Anglia, Franţa, India şi, pe bază de reciprocitate, un centru de informaţii la Paris.

D. C.

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Lipsuri cantitative la destinație

Potrivit art. 36 din Regulamentul privind recepția, expedițiа și primirea mărfurilor, aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, în cazul în care se constată la colete, la mijloacele de transport, la sigilii, la semne, la marcaje sau la mărfuri urme de violare, pierderi, scurgeri, alterări, avarii, substituiri, diluări sau scădere de greutate, peste toleranța legală, mijloacele de transport nu se vor deschide sau — după caz — nu se vor descărca și va fi anunțat imediat șeful unității respective de transport, sau înlocuitorul său, care este obligat să se prezinte de îndată pentru constatare și să stabilească, după posibilități, cauzele care au provocat paguba.

Determinarea lipsurilor cantitative se va face în raport de elementele specificative de determinare arătate în actele de livrare și documentele de transport care însoțesc transportul, luîndu-se în toate cazurile în considerare și tara vagoarelor în vederea stabilirii greutății bruto sau neto a încărcăturii. Conform art. 54 din același Regulament, în cazul în care la locul de primire se constată diferențe de greutate, urme de avarii sau pierderi, destinatarul va cere șefului unității de transport sau înlocuitorului acestuia, să procedeze conform art. 36 din Regulament.

Sînt frecvente cazurile în care beneficiarii-destinatari preiau vagoanele de la cărăuș fără obiecțiuni și apoi, în termenul de 5 zile de la preluare, invocă lipsuri cantitative, întocmesc acte de constatare cu delegat neutru și pretind diferențele de cantitate de la furnizorii expeditori, prezumînd că lipsa provine de la aceștia, atîta timp cît transportul a fost preluat fără obiecțiuni de la cărăuș.

În legătură cu preluarea mărfii de la cărăuș, ne restrîngem discuția la vagoanele complete, avînd în vedere prevederile textelor din Regulamentul la care ne-am referit mai sus, cu momentul încheierii actelor de constatare și condițiile în care trebuie încheiate pentru a fi opozabile părților, încercăm în cele ce urmează, să subliniem unele aspecte care fac frecvent obiect de litigii arbitrale.

În situațiile în care, cantitatea de marfă predată cărăușului se determină de expeditor prin cîntărire pe cîntarul Stației C.F.R. sau recunoscut de acesta, deci brutotara-neto, la destinație, verificarea cantității se va face obligatoriu după aceeași metodă. Dacă marfa face parte din categoria acelora obligatorii la cîntărire de către cărăuș și în scrisoarea de trăsură există aplicată ștampila C.F.R. de cîntărire, verificarea la destinație în stația C.F.R. sau pe linia de garaj a destinatarului, se face după aceeași metodă. Preluarea vagonului fără obiecțiuni, creează prezumția că nu au intervenit lipsuri pe durata transportului, beneficiarul destinatar nemaiputînd invoca lipsuri decît prin încheierea unui act de constatare în prezența cărăușului, sau în caz de refuz de participare, în prezența unui delegat neutru, determinarea cantității făcîndu-se însă după aceeași metodă de cîntărire a vagonului bruto-tara-neto.

Pentru a se combate prezumția că prin preluarea transportului fără obiecțiuni, lipsa nu s-a datorat cărăușului, destinatarul va trebui să dovedească împrejurările că vagonul nu a fost violat, că nu prezenta urme de scurgeri, spargeri, care trebuiau constatate la preluarea vagonului, că astfel lipsa provine de la expeditor. Este posibilă și situația ca la preluarea vagonului să nu se constate urme de violare, tamponare, lipsuri și scurgeri sau spargeri și totuși cu ocazia descărcării mărfii să se constate lipsuri și spargeri, situație în care, în prezența cărăușului și a delegatului neutru, comisia de recepție urmează să stabilească cine răspunde pentru lipsuri, spargeri sau degradări și anume: expeditorul în cadrul folosirii unor ambalaje necorespunzătoare, sau pentru proasta ambalare și ancorare în vagon a mărfii; cărăușul în situația unor tamponări violente; destinatarul în cazurile în care nu se poate demonstra culpa expeditorului sau a cărăușului, acționînd principiul riscului mărfii.

În situația în care marfa nu este obligatoriu la cîntărire de către cărăuș, dar expeditorul determină cantitatea prin cîtărire a vagonului bruto-tara-neto, iar la destinație se preia vagonul fără obiecțiuni cu privire la sigilii, semne, lipsuri, scurgeri etc. constatarea unor lipsuri pe linia de garaj a destinatarului, urmează a se face în termenul de 5 zile cu delegat neutru, după aceeași modalitate de determinare folosită de expeditor. Pentru a se reține culpa expeditorului, trebuie ca în actul de constatare să se menționeze starea mijlocului de transport la data constatării, altfel se prezumă că lipsa a intervenit din momentul preluării mărfii de la cărăuș și pînă la constatarea cu delegatul neutru.

Un litigiu soluționat de Arbitrajul de Stat Interjudețean Constanța prin hotărîrea nr. 2753/6X.1983 confirmată prin decizia P.A.S. nr. 265/31.I.1984 (nepublicate), ne-a oferit posibilitatea de a sublinia necesitatea verificării mărfii la preluarea de la cărăuș după aceeași modalitate stabilită de expeditor.

Astfel, expeditoarea Baza de aprovizionare și desfacere Peștișul Mare jud. Hunedoara, a expediat un vagon cu profile oțel laminat către destinatara Baza județeană de aprovizionare tehnico-materială Tulcea. La sosirea vagonului în stația de destinație, acesta nu prezenta urme de violare sau scurgere, fiind preluat de destinatară fără obiecțiuni. După 5 zile de la preluarea vagonului pe linia de garaj a destinatarei, aceasta a întocmit un proces-verbal de constatare, în prezența unui delegat neutru, în care s-a consemnat lipsa unei importante cantități de oțel, determinarea cantității făcîndu-se conform art. 2 din Decretul Consiliului de Stat nr. 25/1981, prin calcul tehnic.

Destinatara refuzînd la plată echivalentul valoric al lipsei invocate, furnizoarea reclamantă a formulat acțiunea pentru plata prețului, admisă de organul arbitral prin hotărîrea mai sus-menționată, reținîndu-se că pîrîta destinatară nu a determinat cantitatea la destinație prin aceleași elemente ca la expediție, că a preluat transportul de la cărăuș pe data de 17.II.1983 fără obiecțiuni și a încheiat actul de constatare la 22.II.1983 fără participarea cărăușului, cu încălcarea prevederilor art. 36 și 54 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, că prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 25/1981 nu au modificat Regulamentul privind recepția mărfurilor aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959.

Primul arbitru de stat, a confirmat hotărîrea organului arbitral la care ne-am referit prin Decizia nr. 265/31.I. 1984, reținînd că destinația nu a respectat prevederile art. 36 și 54 din Regulamentul menționat, că actul încheiat la 22.II.1983 cu delegat neutru, nu constată starea transportului din momentul preluării mărfii și că Decretul C.S. nr. 25/1981 nu a modificat Regulamentul aprobat prin H.C.M nr. 941/1959.

Dorim să subliniem importanța respectării de către destinatari a verificării mărfii la preluarea de la cărăuș și consemnarea în prezența acestuia a oricăror neajunsuri ce se constată la transport în condițiile art. 36 și 54 din Regulamentul menționat, altfel, preluarea transportului

fără obiecțiuni, creează prezumția că transportul s-a efectuat în ordine și nu mai poate fi antrenată răspunderea cărăușului în condițiile textelor la care ne-am referit, destinatarul avînd obligația desigilării vagonului și a verificării mărfii, situație în care, în momentul predării-preluării mărfii trebuie descoperit orice neajuns aparent.

Dacă totuși, pentru vagoanele închise, nu se constată urme de violare, tamponare, scurgere și destinatarul preia fără obiecțiuni vagonul, acesta poate face constatarea pe linia sa de garaj în termenul de 5 zile, cu invitarea cărăușului și a delegatului neutru, cu privire la conținutul mărfii din vagon. În aceste situații, în actele de constatare trebuie menționate datele privind situația vagonului în momentul constatării, orice omisiuni cu privire la starea sigiliilor, a ambalajelor, la ancorarea acestora, conducînd la înlăturarea actului. În speța analizată, s-a preluat vagonul fără obiecțiuni și după 5 zile s-a încheiat act de constatare în care nu s-a făcut o descriere a sigiliilor, nu s-a invitat cărăușul la constatare, iar lipsa s-a determinat după calcul tehnic prevăzut de Decretul C.S. nr. 25/1981, destinatara considerînd că acest decret a modificat implicit Regulamentul privind recepția. În realitate, vagonul era tip descoperit, iar cantitatea a fost determinată de expeditoare prin cîntărire și număr de legături menționate în scrisoarea de trăsură. În aceste condiții, la preluarea vagonului deci a mărfii, pîrîta destinatară avea obligația să verifice cele 2 elemente de determinarea cantității menționate în scrisoarea de trăsură. În fapt, aceasta n-a verificat cele 2 elemente, greutatea și numărul de legături, ci a făcut numai un calcul tehnic al cantității în condițiile Decretului nr. 25/1981 fără a se menționa în actul de constatare dacă au existat toți baloții, dacă în aceștia erau bare lipsă, dimensiunile barelor nefiind indicate în documentele de livrare și transport.

Față de susținerea pîrîtei destinatare că prin determinarea cantității în condițiile Decretului nr. 25/1981, nu mai era necesară îndeplinirea procedurii impuse de Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, considerat de aceasta modificat implicit, considerăm Decizia P.A.S. de referire ca o decizie de principiu, reținîndu-se că acest decret nu a modificat Regulamentul privind recepția, că pîrîta avea obligația determinării cantității la destinație după elementele folosite de expeditoare, în termenele și condițiile impuse de Regulamentul menționat.

Iulian LASCU

Jurisdicții

Repunerea în termenul de prescripție

Necesitatea de a se aplica în mod ferm dispozițiile legale privind prescripția extinctivă a determinat înscrierea în art. 18 din Decretul nr. 167/1958 a prevederii potrivit căreia instanțele judecătorești și organele arbitrale sînt obligate ca, din oficiu, să cerceteze dacă dreptul la acțiune nu este prescris.

Ca urmare, neinvocarea prescripției de către unitatea socialistă interesată trebuie să rămînă fără consecințe. Expirarea termenului de prescripție la data introducerii acțiunii se impune a fi constatată de către organul jurisdicțional din proprie inițiativă, urmînd a se deduce din acest fapt toate consecințele prevăzute de lege.

Acest mod de a proceda se impune și în ipoteza în care partea ce beneficiază de prescripție declară că renunță la invocarea acestei excepții și se opune, în același timp, la reținerea prescripției din oficiu. Concluzia pe care o susținem se impune datorită caracterului imperativ al dispozițiilor legale privind prescripția și în lumina prevederilor art. 18 din Decretul nr. 167/1958 la care s-a făcut referire mai sus.

Cu toate acestea, legiuitorul a socotit că nu este cazul ca rigorile prescripției să fie aplicate atunci cînd depășirea termenului de prescripție nu este imputabilă titularului dreptului.

Este vorba de alte situații decît acelea expres și limitativ prevăzute de art. 15 și 16 din decretul amintit și cărora li s-au atribuit efecte suspensive și întreruptive de prescripție.

Astfel, art. 19 din același decret prevede că „instanța judecătorească sau organul arbitral poate, în cazul în care constată ca fiind temeinic justificate cauzele pentru care termenul de prescripție a fost depășit, să dispună chiar din oficiu judecarea sau rezolvarea acțiunii, ori să încuviințeze executarea silită".

Observăm că în locul unor situații enumerate limitativ, textul reprodus se referă, în mod generic, la **cauze temeinic justificate,** lăsînd organului jurisdicțional libertatea de a aprecia, în aceste limite, asupra admisibilității repunerii în termen.

Această apreciere nu poate fi arbitrară, ci trebuie să fie determinată de orientarea de principiu pe care o adoptă organul chemat să analizeze, la cerere sau din oficiu, posibilitatea repunerii în termen.

În literatura de specialitate, preocupată de acest aspect, s-au conturat două orientări de bază.

Prima — care este preponderentă — consideră că existența unor cauze temeinic justificate în sensul legii este incompatibilă cu prezența oricărei culpe în comportamentul unității socialiste care ar urma să beneficieze de repunere în termen. Cu alte cuvinte, identificarea oricărui element de culpă exclude posibilitatea repunerii în termen.

A doua orientare admite existența unei culpe de gravitate cu totul redusă în activitatea unității socialiste în favoarea căreia s-ar admite repunerea în termenul de prescripție.

Socotim că această din urmă orientare nu se justifică față de caracterul normelor juridice privind prescripția extinctivă și ținînd seama de rolul pe care instituția prescripției este chemată să-l îndeplinească în relațiile dintre unitățile socialiste. Credem că acest punct de vedere este în acord și cu acele exigențe ale actualului mecanism economico-financiar care impun clarificarea neîntîrziată a raporturilor patrimoniale dintre unitățile socialiste și valorificarea operativă a drepturilor acestor unități, astfel încît ele să se oglindească în mod corespunzător în rezultatele economice ale perioadei la care se referă.

Excluzînd deci, posibilitatea repunerii în termen atunci cînd se constată o culpă oricît de ușoară în sarcina unității care nu și-a valorificat drepturile în cadrul termenului de prescripție, nu trebuie să omitem faptul că noțiunea de cauză temeinic justificată nu implică prezența elementelor de imprevizibilitate și insurmontabilitate proprii cazului de forță majoră.

Tocmai pentru că situațiile vizate de art. 19 din Decretul nr. 167/1958 sînt altele decît forța majoră care, po-

trivit art. 15 din același decret, constituie o cauză de suspendare a cursului prescripției, repunerea în termen se poate acorda și în ipoteza în care neexercitarea în termen a dreptului la acțiune nu s-a datorat unui impediment absolut.

Așadar, beneficiul repunerii în termen se acordă de la caz la caz, prin aprecierea elementelor concrete care sînt proprii fiecărei situații în parte. Aprecierea acestor cauze trebuie făcută cu exigență deosebită pentru a nu se înlătura efectele prescripției atunci cînd comportamentul titularului dreptului la acțiune nu se situează în afara domeniului culpei.

Astfel, de pildă, nu se poate admite cererea de repunere în termen pentru simplul fapt că unitatea furnizoare a obținut abia după expirarea termenului de prescripție anumite date de la cărăuș privitor la predarea către unitatea beneficiară a produselor pentru care se pretinde plata prețului neachitat. O asemenea împrejurare nu se constituie într-o cauză temeinic justificată potrivit legii pentru a se acorda repunerea în termen, deoarece unitatea furnizoare în cauză putea să solicite din timp relații cărăușului, astfel încît să fie — înainte de expirarea termenului de prescripție — în posesia dovezilor necesare acționării unității beneficiare pentru plata prețului.

Pe această linie de gîndire, opiniem, cu titlu general, că faptul în sine al obținerii unor dovezi după expirarea termenului de prescripție nu ar trebui să constituie motiv de repunere în termen.

Sub acest aspect, trebuie analizat, în mod concret și amănunțit, comportamentul pe care l-a manifestat unitatea socialistă față de care s-a împlinit prescripția ; dacă a fost sau nu preocupată de procurarea din timp a tuturor dovezilor necesare exercitării dreptului la acțiune ; dacă a cunoscut și la care anume dată necesitatea actelor pe care le-a obținut ulterior ; dacă a acționat în mod operativ, respectiv dacă a avut o atitudine care exclude orice element de culpă.

Revenind la exemplul de mai sus, putem imagina o variantă în care repunerea în termen ar fi admisibilă. Astfel, în cazul unui refuz de plată a prețului manifestat și menținut vreme îndelungată pe motiv că produsele s-au livrat necontractual, unitatea beneficiară renunță, în preajma expirării termenului de prescripție, la motivul invocat, susținînd că nu a primit de la cărăuș produsele pentru care i se pretinde plata prețului.

Într-o asemenea situație, unitatea furnizoare, cunoscînd cu întîrziere această împrejurare, nu poate obține decît după expirarea termenului de prescripție, dovada eliberării transportului la destinație de către cărăuș.

Repunerea în termen ar fi, așadar, posibilă întrucît, în acest caz, nu i s-ar putea reproșa unității furnizoare nici o comportare culpabilă.

Aceeași exigență ar trebui să se manifeste după părerea noastră, în cazul repuneri iîn termenul de prescripție întemeiată pe elemente deduse din actele care cuprind constatările unor organe de control sau de cercetare.

De regulă, nelegalitățile sau neregularitățile consemnate în asemenea acte puteau și trebuiau să fie cunoscute din timp de către organele de resort din unitatea socialistă care solicită repunerea în termen.

Astfel, de pildă, faptul că s-au practicat, cu ocazia facturării produselor livrate, prețuri mai mici decît cele legale este consecința activității deficiente a compartimentelor de resort de la unitatea furnizoare. Împrejurarea că abia prin actul organului de control sau de cercetare a aflat conducerea unității de asemenea deficiențe care au determinat neîncasarea totală a prețului produselor livrate nu constituie, în opinia noastră, o cauză care să justifice în mod temeinic depășirea termenului de prescripție.

Dacă însă această situație este consecința unor fapte penale datorită cărora unitatea socialistă prejudiciată nu a fost în măsură să cunoască, pînă la împlinirea prescripției, elementele necesare valorificării dreptului la acțiune, este posibilă repunerea în termen.

Din prevederile reproduse ale art. 19 din Decretul nr. 167/1958 rezultă că repunerea în termen poate fi dispusă numai de către organul jurisdicțional competent să rezolve pricina respectivă.

Rezultă deci, că o plată făcută voluntar de către debitorul obligației după expirarea termenului de prescripție nu va putea fi socotită valabilă în măsura în care sînt incidente dispozițiile art. 20 alin. 2 din decretul menționat.

Potrivit art. 20 citat, „debitorul care a executat obligația după ce dreptul la acțiune al creditorului s-a prescris, nu are dreptul să ceară înapoierea prestației, chiar dacă la data executării nu știa că termenul de prescripție era împlinit.

Dispozițiile alineatului precedent nu sînt aplicabile în cazul cînd debitorul este o organizație socialistă, dacă la împlinirea precepției această organizație este obligată, potrivit legii, să verse la bugetul de stat ceea ce datora fostului creditor".

Deci, în această ultimă ipoteză plata nu poate fi socotită valabilă în ideea că prin efectuarea ei unitatea debitoare a achiesat, în mod implicit, la repunerea în termen a unității creditoare.

Ca urmare, în situația prevăzută de art. 20 alin. 2 din Decretul nr. 167/1958, chiar dacă consimte să efectueze plata după împlinirea prescripției, unitatea socialistă debitoare nu o poate face în mod voluntar și direct, ci numai în baza hotărîrii prin care unitatea socialistă creditoare a fost repusă în termen potrivit art. 19 din decretul citat.

Această soluție se impune datorită necesității ca existența cauzelor care justifică în mod temeinic depășirea termenului de prescripție să fie analizate și reținute ca atare de către instanțele judecătorești sau organele arbitrale, legiuitorul neînțelegînd să lase pe seama unității debitoare aprecierea temeiniciei motivelor de repunere în termen invocate de către unitatea socialistă creditoare.

Pentru a fi admisă repunerea în termen, art. 19 din Decretul nr. 167/1958 mai prevede o condiție : „Cererea de repunere în termen va putea fi făcută numai în termen de o lună de la încetarea cauzelor care justifică depășirea termenului de prescripție".

Ca urmare, neîndeplinirea acestei condiții atrage după sine respingerea cererii de repunere în termen chiar dacă cauzele care au determinat depășirea termenului de prescripție sînt temeinic justificate.

În mod practic, se impune ca atît acțiunea, cît și cererea de repunere în termen să fie introduse în cel

mult o lună de la încetarea cauzelor care au justificat depășirea termenului de prescripție.

Menționăm necesitatea respectării termenului de o lună și în cazul cînd repunerea în termen se dispune din oficiu.

Nu există nici o îndoială în privința acestei soluții, deoarece textul art. 19 alin. 2 din decretul menționat nu distinge după cum repunerea în termenul de prescripție se dispune la cerere ori din oficiu.

De asemenea, nu s-ar vedea de ce unitatea socialistă care omite să solicite repunerea în termen ar trebui să se bucure de o situație mai avantajoasă decît aceea care a formulat o cerere de repunere în termen. Cu alte cuvinte, nu s-ar justifica, după părerea noastră, ca o unitate socialistă care nu a solicitat repunerea în termen să poată fi oricînd repusă în termen din oficiu.

Drept consecință a admiterii repunerii în termen nu se produc efectele proprii împlinirii prescripției extinctive. Următor repunerii în termen, pretențiile unității reclamante sînt soluționate în fond.

Menționăm, în încheiere, că nu pot constitui motive de repunere în termen împrejurări care, deși au justificat pînă la un anumit moment nevalorificarea dreptului la acțiune, și-au încetat efectele înainte de expirarea termenului de prescripție.

Într-adevăr, într-o asemenea situație nu se identifică ipoteza pentru care a fost reglementată instituția repunerii în termenul de prescripție iar acele împrejurări nu constituie cauze de suspendare sau de întrerupere a cursului prescripției extinctive.

I. ICZKOVITS

Raporturi de muncă

Carnetul de muncă

Potrivit art. 1 din Decretul nr. 92/1976 carnetul de muncă este actul oficial prin care se dovedește vechimea în muncă, vechimea neîntreruptă în muncă, vechimea neîntreruptă în aceeași unitate, vechimea în funcție, meserie sau specialitate. De asemenea, cu carnetul de muncă se dovedește timpul lucrat în locuri de muncă cu condiții deosebite, retribuția tarifară lunară și alte sume care potrivit legii fac parte din această retribuție. În afară de acestea, în carnet se înscriu date privind starea civilă, pregătirea școlară și profesională etc.

Din cele arătate mai sus, rezultă importanța acestui document în activitatea persoanelor de la încadrarea în muncă și pînă la pensionare, precum și în stabilirea unor drepturi. De aceea la art. 4 din Decretul nr. 92/1976 se arată că acest carnet este un act personal al titularului și nu poate fi cedat sau înstrăinat, el se păstrează prin grija unității unde titularul este încadrat, avînd dreptul să verifice exactitatea înscrisurilor făcute în carnet și se eliberează la încetarea raportului de muncă cu unitatea respectivă, completat cu înscrisurile la zi. Titularul carnetului este obligat ca la o nouă încadrare în muncă să prezinte, iar unitatea să ceară carnetul de muncă.

Carnetul de muncă nu poate fi reținut de unitate după încetarea raportului de muncă pentru nici un motiv, cu excepția organelor de urmărire penală în caz de cercetări cu privire la cele înscrise în carnet.

Deși este cunoscut faptul că potrivit dispozițiilor art. 4(3) din Decretul nr. 92/1976 la încadrarea în muncă unitatea este obligată să ceară carnetul de muncă celor care au mai lucrat și să declare (vezi fișa pentru îndeplinirea condițiilor de încadrare) că nu a mai avut întocmit carnet de muncă, pe motivul lipsei forței de muncă — în unele cazuri — sau necesitatea încadrării „urgente" a unor specialiști, se neglijează respectarea dispozițiilor legale și se face încadrarea în muncă fără prezentarea carnetului, sau pe promisiuni că acesta va fi prezentat ulterior. În alte cazuri, pe baza unor declarații nesincere, celui în cauză i se mai întocmește un alt carnet. Sînt și numeroase situații cînd carnetele de muncă se întocmesc cu multă întîrziere, peste cele 30 de zile prevăzute de art. 3 din decretul menționat mai sus.

În conformitate cu prevederile art. 23 lit. a din Decretul nr. 92/1976 constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 300 lei la 1000 lei, încheierea contractului de muncă de către unitate fără solicitarea carnetului de muncă de la persoanele care au mai lucrat, precum și neîntocmirea carnetului în termenul legal celor care se încadrează pentru prima dată în muncă.

În perioada executării contractului de muncă pot interveni unele situații noi care necesită completări în carnet (promovări în funcții, categorii, trepte, gradații, majorări de retribuție, activitate în locuri care se încadrează în grupa I sau a II-a de muncă, calificări, specializări, completări de vechime în muncă, modificări în starea civilă etc.). Deși prin acte administrative sau juridice se produc asemenea schimbări și potrivit art. 6 din Decretul nr. 92/1976 trebuie ca în termen de 15 zile de la data producerii lor să se facă înscrierile în carnet, în unele situații se fac aceste înscrieri cu multă întîrziere sau nu se fac deloc. Sînt frecvente cazuri cînd unele persoane ajung la întocmirea dosarelor de pensie și nu s-au completat unele perioade de vechime din adeverințele eliberate de alte unități, fie din neglijență, fie că nu îndeplinesc unele condiții legale și persoana în cauză este pusă pe drumuri pentru obținerea altor adeverințe.

În alte situații, cei în cauză nu pot produce acte cu vechimea în muncă anterioară și se pune problema reconstituirii acesteia cu martori, situație care în multe cazuri nu se mai poate realiza din diferite motive, sau aceștia nu sînt îndrumați să-și reconstituie vechimea în timpul cît sînt încadrați în muncă.

Tot la art. 23(2) lit. c din decretul menționat se precizează că constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 300 la 1000 lei, neînregistrarea în carnetul de muncă, fără motive temeinice în termenul prevăzut de lege a schimbărilor intervenite în situația titularului carnetului de muncă. În această situație și titularul carnetului are dreptul să se adreseze cu plîngere la Judecătoria din raza teritorială unde își are sediul unitatea, în termen de 15 zile de la data comunicării. Această dispoziție implică obligația unității de a comunica celui în cauză motivele refuzului înregistrării unor acte în carnet.

O altă situație care dă naștere unor reclamații din partea titularilor de carnete de muncă este cea cu privire la refuzul nejustificat al unor unități de a elibera carnetul de muncă la încetarea raportului de muncă, situație care produce greutăți la încadrarea în muncă a celor în cauză la altă unitate. În cele mai multe cazuri refuzul se datorește faptului că la lichidare se constată unele datorii către unitate, măsură ilegală prin care se încearcă constrîngerea pentru achitarea datoriei respective, deși unitatea cunoaște noul loc de muncă unde urmează a se încadra persoana respectivă (ex. a solicitat transferul și s-a refuzat) unde se poate transmite debitul dacă nu se poate recupera din drepturile ce se cuvin la lichidare, sau să fie urmărit pe calea dreptului comun dacă nu se mai încadrează.

Tot potrivit art. 23(2) lit. c din Decretul nr. 92/1976, constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 300 lei la 1000 lei, neeliberarea carnetului de muncă la data încetării raportului de muncă. În același timp și persoana în cauză are dreptul să se adreseze cu plîngere

la judecătoria din raza în care se găseşte unitatea, în termen de 15 zile de la data măsurii luate.

Sînt însă şi situaţii frecvente cînd unele persoane nu se mai prezintă la lucru, li se desface contractul de muncă în termenul art. 130(1) lit. i din Codul muncii, cu toate că iniţial se fac demersuri pentru a se prezenta să facă lichidarea şi să ridice carnetul de muncă. În acest fel sînt multe carnete de muncă abandonate şi, uneori, după 2—3 ani se prezintă să le ridice.

Se întîlnesc şi cazuri cînd din neglijenţa titularilor unele carnete sînt pierdute sau deteriorate, ori o persoană are două sau trei carnete eliberate de diferite unităţi. Nu toţi lucrătorii din unităţi cu atribuţii în acest domeniu cunosc dispoziţiile legale şi măsurile ce trebuie luate în asemenea situaţii.

În conformitate cu prevederile art. 9 din Decretul nr. 92/1976 şi metodologiei de întocmirea, completarea, păstrarea şi evidenţa carnetelor de muncă aprobate prin Ordinul M.M. nr. 136/1976, în caz de furt, pierdere sau distrugere a carnetului de muncă, celui în cauză i se va elibera un duplicat de către ultima unitate la care a lucrat sau lucrează. Duplicatul se eliberează în caz de furt sau pierdere numai după publicarea în Buletinul Oficial. Cel în cauză trebuie să plătească o amendă la C.E.C., să solicite aprobarea direcţiei judeţene pentru probleme de muncă şi ocrotiri sociale sau municipiul Bucureşti cu arătarea împrejurărilor respective şi să prezinte acte originale.

Avînd în vedere că potrivit art. 2(2) din Decretul nr. 92/1976 fiecare persoană poate avea un singur carnet de muncă, în cazul în care s-au întocmit două asemenea carnete, unitatea care a întocmit ultimul carnet trebuie să solicite direcţiilor menţionate mai sus anularea unuia din ele, de regulă se anulează ultimul, care se predă pe bază de proces-verbal biroului forţei de muncă din raza teritorială a unităţii.

Potrivit art. 20(1) din Decretul nr. 92/1976 conducerile unităţilor răspund pentru întocmirea, completarea, păstrarea şi evidenţa carnetelor de muncă, precum şi pentru organizarea acestei activităţi.

De asemenea, potrivit sarcinilor stabilite prin anexa la Legea nr. 5/1978, republicată, comisiile pentru probleme sociale de pe lîngă C.O.M. trebuie să urmărească modul cum lucrătorii de la compartimentul personal, cunosc şi aplică legislaţia privind întocmirea, completarea, păstrarea şi evidenţa carnetelor de muncă şi să facă propuneri pentru îmbunătăţirea muncii şi înlăturarea unor deficienţe de natura celor arătate mai sus.

I. DUMITRESCU

acte ● acţiuni ● proceduri

CONTESTAŢIILE ÎMPOTRIVA CALIFICATIVULUI ANUAL — este reglementată prin L. nr. 12/1971. 1. **Procedură — termene:** Se formulează în scris şi motivat în termen de 15 zile de la data cînd persoana nemulţumită a luat cunoştinţă despre aprecierea şi calificativul primite. Termenul de 15 zile este un termen procedural susceptibil de suspendare şi întrerupere, fiind posibilă şi repunerea în termen. Se analizează şi se supune spre aprobare sau respingere de către comisia de pregătire şi perfecţionare, încadrare şi promovare în muncă. Soluţionarea contestaţiei se va face în cel mult 30 de zile de la data prezentării ei. Cei nemulţumiţi pot contesta fie conţinutul aprecierii, fie calificativul, fie ambele. Hotărîrea este definitivă. 2. **Competenţă de soluţionare:** Consiliul oamenilor muncii din unitate (art. 19). Contestaţiile personalului de conducere al unităţii (director, inginer şef, contabil şef sau alte funcţii echivalente) nemulţumit de aprecierea făcută şi calificativul acordat, se soluţionează de organul de conducere colectivă al unităţii ierarhic imediat superioare.

CONTESTAŢIE ÎMPOTRIVA DECIZIEI DE IMPUTARE — este reglementată de C. m., L. nr. 2/1973, L. nr. 59/1968. 1. **Procedură — termene:** Contestaţia se formulează în scris. Ea va cuprinde: numele, prenumele şi domiciliul contestatorului; suma care face obiectul contestaţiei (valoarea totală indicată în decizia de imputare sau numai o fracţiune); motivele de fapt şi de drept invocate de contestator în sprijinul afirmaţiilor sale; arătarea dovezilor; data şi semnătura. Contestaţia se depune sau se expediază prin poştă la organul jurisdicţional competent în termen de 30 de zile de la data comunicării deciziei de imputare. (art. 176, alin. 1 C. m.). De regulă, şi este recomandabil, comunicarea se face prin înmînarea deciziei sub semnătura celui căruia i s-a făcut imputaţia, sau prin poştă recomandat la domiciliul acestuia, cu confirmare de primire. Termenul de 30 de zile se socoteşte pe zile libere, neincluzîndu-se în calcul ziua cînd a început şi cînd s-a sfîrşit termenul, potrivit art. 101 Cod. proc. civ. Sesizarea organelor administrative precum conducerea unităţii, organul ierarhic al acesteia sau a altor organe de stat sau obşteşti nu întrerupe şi nu suspendă termenul de 30 de zile pentru introducerea contestaţiei la organul de jurisdicţie. Termenul de contestare se poate suspenda sau întrerupe în condiţiile prevăzute de D. nr. 167/1958. De asemenea, este admisibilă repunerea în termen. Persoana interesată care a pierdut termenul de sesizare a organelor de jurisdicţie poate cere acestora, pentru motive temeinice, repunerea în termen. Prin motive temeinice se înţeleg şi altele decît cazurile de forţă majoră, însă numai cauze obiective de natură să împiedice sesizarea (de pildă, boală, concediul de odihnă cu plecare din localitate, starea de arest, delegarea). Cererea de repunere în termen se poate face în 15 zile de la încetarea cauzei care a împiedicat sesizarea în termen. În cazul admiterii cererii de repunere în termen, organul sesizat va proceda la soluţionarea contestaţiei. Litigiul se dezbate în public, cu administrare de probe. Organul jurisdicţional poate hotărî suspendarea executării deciziei de imputare, pînă la soluţionarea cauzei (art. 110 C. m.). Contestaţiile sînt scutite de taxe de timbru (art. 179 C. m.). 2. **Competenţă de soluţionare:** În funcţie de valoarea obiectului contestaţiei, competenţa aparţine comisiei de judecată, judecătoriei sau, în unele cazuri, Curţii Superioare de Control Financiar (art. 173 alin. 2 şi art. 174 lit a din C. m., art. 13 din L. nr. 59/1968 şi art. 8, lit. d din L. nr. 2/1973). Contestaţia ce are ca obiect o sumă de cel mult 5000 lei se soluţionează de comisia de judecată din unitate. Dacă obiectul litigiului depăşeşte valoarea de 5000 lei, competenţa aparţine judecătoriei în a cărei rază de activitate este situat sediul unităţii (în care se află locul de muncă al contestatorului). La stabilirea competenţei, cînd paguba este urmarea unei fapte comune săvîrşite de mai multe persoane încadrate în muncă, se are în vedere valoarea totală a prejudiciului unic, chiar dacă suma ce a fost imputată fiecăruia este sub 5000 lei. În cazul în care paguba totală depăşeşte 20.000 lei şi a fost provocată de conducătorul unei unităţi socialiste cu personalitate juridică (director de întreprindere, director general la o centrală sau unitate cu statut de centrală, preşedinte de cooperativă ec.), singur sau împreună cu alte persoane, contestaţia celui (celor) în cauză se soluţionează de Curtea Superioară de Control Financiar, indiferent de faptul dacă s-a emis o singură decizie de imputare sau mai multe decizii separate. În situaţia în care directorul unităţii a fost obligat el singur prin decizia de imputare emisă de organul ierarhic superior la o sumă ce depăşeşte 5000 lei, împreună cu alte persoane cărora li s-au imputat sume inferioare acestui plafon, competenţa pentru întregul litigiu aparţine judecătoriei, chiar dacă faptele culpabile nu sînt comune

CONTESTAŢIE ÎMPOTRIVA DECIZIEI DE IMPUTARE CU O VALOARE MAI MARE DE 20.000 LEI ÎN SARCINA CONDUCĂTORULUI DE UNITATE — este reglementată de D. nr. 2/1973. 1. **Procedură — termene:** Contestaţia se depune la unitatea care a emis decizia de imputare, în termen de 30 de zile de la comunicarea acesteia. Unitatea trebuie să o înainteze Curţii Superioare de Control Financiar împreună cu dosarul cauzei în următoarele 5 zile (art. 21). Judecarea se face în prezenţa contestatorului sau în lipsa sa, dacă a fost citat legal, citarea făcîndu-se cu cel puţin 10 zile înainte de termenul fixat (art. 22 alin. 1 şi 2).

Hotărîrea completului de judecată este executorie. Ea poate fi atacată cu recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 23 alin. final și art. 24). Președintele curții poate dispune suspendarea executării pînă la soluționarea recursului (art. 24). Decizia pronunțată în recurs este definitivă și executorie (art. 25, alin. final). Contestația este scutită de taxă de timbru (art. 179 C și art. 29 L nr. 2/1973). 2. **Competența de soluționare:** Colegiul jurisdicțional al Curții Superioare de Control Financiar (art. 8 lit. d). Este necesar ca contestatorul să aibă (sau să fi avut) calitatea de conducător (la data producerii pagubei) al unei unități cu personalitate juridică, iar paguba să aibă valoarea de 20 000 lei, indiferent dacă decizia de imputare este emisă numai împotriva sa ori împreună cu alte persoane (art. 8, lit. d).

CONTESTAȚIA ÎMPOTRIVA DESFACERII CONTRACTULUI DE MUNCĂ — este reglementată de C.m. 1. **Procedură — termene:** Termenul de sesizare este de 30 de zile de la data comunicării desfacerii contractului (art. 176 alin. 1 și art. 134 alin. 2). Potrivit prevederilor art. 178 C. m., dovada temeiniciei și a legalității dispoziției sau măsurii luate de unitate este în sarcina acesteia. Termenul de rezolvare a contestațiilor este de 30 de zile (art. 175 alin. 2). Împotriva hotărîrii se poate face recurs în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301, alin. 1 C. pr. civ.). Prin hotărîrea judecătorească se poate admite sau respinge contestația. În cazul cînd desfacerea contractului s-a făcut pentru abateri disciplinare, instanța poate înlocui această sancțiune cu alta mai puțin gravă (Trib. Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39, alin. 2 și 3 din Legea pentru organizarea judecătorească, Dec. nr. 68/1978). Potrivit prevederilor art. 62 din L. nr. 5/1978, hotărîrile de desfacere a contractelor de muncă luate de adunarea generală a oamenilor muncii sau de adunările generale pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare sînt definitive, neputînd fi atacate în fața nici unui organ de jurisdicție. Contestația este scutită de taxă de timbru (art. 179). 2. **Competență de soluționare:** Judecătoria în a cărui circumscripție se află situat sediul unității unde a lucrat contestatorul, chiar dacă acesta nu are personalitate juridică (art. 174 lit. b, C. m. și dec. Trib. Suprem, nr. 901/1975). Sînt exceptate contestațiile făcute de persoanele cu funcții de conducere numite de organele ierarhic superioare, precum și de directorii, directorii generali și asimilații acestora din organele centrale (art. 174 lit. b). Contestațiile acestor persoane se soluționează de organul ierarhic superior (art. 175 alin. 1 lit. b).

CONTESTAȚIA ÎMPOTRIVA DESFACERII CONTRACTULUI DE MUNCĂ A PERSONALULUI DE CONDUCERE — este reglementată de C.m. 1. **Procedură — termene:** Termenul de sesizare este de 30 de zile de la data comunicării (art. 176, alin.1 și art. 134, alin. 2). Dovada temeiniciei și legalității măsurii sau dispoziției luate de unitate este în sarcina acesteia (art. 176). Termenul de rezolvare a contestației este de 30 de zile (art. 175 alin. 2.) Hotărîrile sînt definitive. Sînt scutite de taxa de timbru (art. 175). 2. **Competență de soluționare:** Organul administrativ ierarhic superior (art. 175 alin. 1 lit. b). Intră în competența lor soluționarea contestațiilor împotriva desfacerii contractului de muncă, precum și litigiile privind reintegrarea în muncă a persoanelor cu funcții de conducere numite de organele ierarhic superioare.

CONTESTAȚIE ÎMPOTRIVA DIMINUĂRII SAU NEMAJORĂRII RETRIBUȚIEI TARIFARE — este reglementată de C.m. 1. **Procedură — termene:** Întrucît în esență obiectul acestei contestații este o pretenție bănească față de unitate, termenul de sesizare este de 3 ani de la data cînd drepturile solicitate trebuiau să fie acordate (art. 176 alin. 2). Dovada măsurii luate cade în sarcina unității. Termenul de rezolvare a contestațiilor este de 30 de zile (art. 175 alin. 2). Hotărîrea organelor administrative este definitivă. Contestația este scutită de taxe de timbru (art. 175). 2. **Competență de soluționare:** Organul de conducere colectivă al unității sau organul ierarhic superior, dacă numirea personalului respectiv s-a făcut de către acest organ (art. 175 alin. 1 lit. c., C.m. și art. 207 alin. 2, L. 57/1974).

CONTESTAȚIE (ȘI APEL) ÎMPOTRIVA HOTĂRÎRII COMISIEI DE EXPERTIZĂ ȘI RECUPERARE A CAPACITĂȚII DE MUNCĂ — este reglementată de L. nr. 3/1977 și D. nr. 217/1977. 1. **Procedură — termene:** Contestația se depune la comisia județeană de pensii. Examinarea contestației se face în termen de 30 de zile de la primire, cu citarea celui care a depus-o (art. 14 lit. c, D. nr. 217/1977). Decizia comisiei neatacată cu apel în termen de 30 de zile de la comunicare este definitivă (art. 52 alin. 2, L. nr. 3/1977). Împotriva deciziilor comisiilor județene de pensii ori a municipiului București, se poate face apel în termen de 30 de zile de la comunicare la Comisia Centrală de Pensii. Apelurile se adresează direct sau prin D.P.M.O.A.S. (art. 15 alin. 2 și art. 22 Decret nr. 217/1977). Hotărîrile comisiei se adoptă cu avizul Institutului de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă art. 23, D. nr. 217/1977). Hotărîrile comisiei centrale sînt definitive (art. 52, alin. 5, Legea nr. 3/1977) și se comunică persoanelor interesate și direcțiilor respective în termen de 30 de zile (art. 24, alin. 2, D. nr. 217/1977). Sînt scutite de taxă de timbru (art. 62, L. nr. 3/1977). 2. **Competență de soluționare:** Contestațiile de comisiile județene de pensii și a municipiului București (art. 52 alin. 3, L. nr. 3/1977 și art. 14 lit. c, D. nr. 217/1977). Apelul de Comisia Centrală de Pensii (art. 52, alin. 2 și 4, L. nr. 3/1977 și art. 21, alin. 2, lit. a, D. nr. 217/1977).

CONTESTAȚIE (PLÎNGERE) ÎMPOTRIVA HOTĂRÎRII COMISIEI DE JUDECATĂ — PESTE 1 000 LEI — este reglementată de L. 59/1968. 1. **Procedură — termene:** Se depune la comisia de judecată în termen de 15 zile de la pronunțarea hotărîrii sau de la comunicare, dacă a lipsit la pronunțare (art. 41 alin. 1). Dezbaterea are loc cu citarea părților. Hotărîrea judecătoriei este definitivă. Plîngerea este scutită de taxa de timbru (art. 179). 2. **Competență de soluționare:** Judecătoria în a cărei rază teritorială funcționează comisia de judecată (art. 41, alin. 1, lit. b).

CONTESTAȚIE (ȘI APEL) ÎMPOTRIVA HOTĂRÎRII COMISIEI DE PENSII ȘI ASIGURĂRI SOCIALE DIN UNITATE — este reglementată de L. nr. 3/1977 și D. nr. 217/1977. 2. **Procedură — termene:** Contestația se depune la comisia județeană de pensii. Examinarea contestației se face în termen de 30 zile de la primire, cu citarea celui care a depus-o (art. 14 lit. c, D. nr. 217/1977). Decizia se comunică unităților și persoanelor în cauză în cel mult 15 zile (art. 15 alin. 1 D. nr. 217/1977). Decizia comisiei neatacată cu apel, în termen de 30 de zile de la comunicare, este definitivă (art. 52 alin. 2, L. nr. 3/1977). Împotriva deciziilor comisiilor județene de pensii sau a municipiului București se poate face apel, în termen de 30 de zile de la comunicare, la Comisia Centrală de Pensii. Apelurile la Comisia Centrală de Pensii se adresează direct sau prin direcțiile pentru probleme de muncă și asigurări sociale (art. 15 alin. 2 și art. 22, D. nr. 217/1977). Hotărîrile comisiei centrale sînt definitive (art. 52 alin. 5, L. nr. 3/1977) și se comunică persoanelor interesate și direcțiilor respective în termen de 30 de zile (art. 24 alin. 2, D. nr. 217/1977). Scutite de taxa de timbru (art. 63, L. nr. 3/1977). 2. **Competențe de soluționare:** Contestația de comisiile județene de pensii și a municipiului București (art. 52 alin. 3, L. nr. 3/1977 și art. 14 lit. c, D. nr. 217/1977). Apelul la Comisia Centrală de Pensii (art. 52, alin. 2 și 4, L. nr. 3/1977 și art. 21 alin. 2 lit. a, D. nr. 217/1977).

CONTESTAȚIE ÎMPOTRIVA HOTĂRÎRII COMISIEI DE PENSII ȘI A CELEI DE RECUPERARE A CAPACITĂȚII DE MUNCĂ A MEMBRILOR C.A.P. — este reglementată de L. nr. 4/1977. 1. **Procedură — termene:** Contestația se depune la comisia județeană de pensii. Împotriva deciziilor comisiilor județene de pensii se poate face apel, în termen de 30 de zile de la comunicare, la Comisia Centrală

de Pensii, care funcționează la Ministerul Muncii (art. 37 alin. 4). Decizia comisiei centrale este definitivă și nu poate fi atacată în justiție în baza L. nr. 1/1967. Sînt scutite de taxe de timbru (art. 9, alin. final). 2. **Competențe de soluționare :** Contestația de comisia județeană de pensii, în care se include și delegatul U.J.C.A.P. (art. 37 alin. 3). Apelul la Comisia Centrală de Pensii.

CONTESTAȚIE ÎMPOTRIVA HOTĂRÎRII COMISIEI DE PENSII ȘI A CELEI DE RECUPERARE A CAPACITĂȚII DE MUNCĂ A ȚĂRANILOR CU GOSPODĂRIE INDIVIDUALĂ — este reglementată de L. nr. 5/1977. 1. **Procedură — termene :** Contestația se depune la comisia județeană de pensii. Împotriva deciziei comisiilor județene de pensii se poate face apel, în termen de 30 de zile de la comunicare, la Comisia Centrală de Pensii, de pe lîngă Ministerul Muncii (art. 19 alin. 2). Decizia comisiei centrale este definitivă și nu poate fi atacată în justiție în baza L. nr. 1/1967. Prevederile L. nr. 5/1977 (citate mai sus) se întregesc cu cele ale L. nr. 3/1977, referitoare la contestațiile împotriva hotărîrii privind încadrarea în grade de invaliditate (art. 24). Sînt scutite de taxe de timbru (art. 5, alin. 2).

CONTESTAȚIE ÎMPOTRIVA NEACORDĂRII PREMIILOR — este reglementată de C.m. și L. nr. 57/1974. 2. **Obiect — procedură.** Contestațiile se pot referi la toate categoriile de premii : anuale, pentru realizări deosebite în cursul anului, pentru economii de materiale și forță de muncă etc. Termenul de sesizare a organelor de conducere colectivă este de 3 ani, de la data cînd drepturile trebuiau acordate (art. 176 alin. 2 Codul muncii). Dovada măsurii sau dispoziției luate este în sarcina unității. Termen de rezolvare 30 de zile. Hotărîrea este definitivă. Contestația este scutită de taxe de timbru (art. 179) 2. **Competență de soluționare :** Consiliul oamenilor muncii din unitate pentru întregul personal muncitor, cu excepția persoanelor numite de organul ierarhic superior. Soluționarea contestațiilor acestora sînt de competența organului de conducere colectivă din unitatea care a dispus încadrarea (art. 175, alin. 1 lit. d C.m. și art. 207 alin. 2, L. 57/1974). În cazul în care premiile au fost legal aprobate, dar, ulterior, unitatea refuză plata lor, sesizarea se va adresa fie comisiei de judecată din unitate, fie judecătoriei, în funcție de valoarea litigiului, competența aparținînd acestor organe de jurisdicție.

CONTESTAȚIE ÎMPOTRIVA ACORDĂRII TREPTELOR ȘI A GRADAȚIILOR — este reglementată de C.m. 1. **Procedură — termene :** 1. Termenul de sesizare a organelor de conducere colectivă este de 30 de zile de la data cînd cel în cauză a luat cunoștință de măsura luată (art. 176, alin. 1). Termen de rezolvare, 30 de zile. Dovada temeiniciei și legalității măsurii luate este în sarcina unității (art. 178). Hotărîrea este definitivă. Contestația este scutită de taxa de timbru (art. 179). 2. **Competență de soluționare :** Consiliul oamenilor muncii din unitate pentru întregul personal muncitor, cu excepția celor numiți de unitatea ierarhic superioară. Contestațiile acestora se soluționează de organul de conducere colectivă din unitatea ierarhic superioară (art. 175 alin. 1 lit. d, C.m. și art. 207, alin. 2, L. nr. 57/1974).

CONTESTAȚIE ÎMPOTRIVA REDISTRIBUIRII DE PERSONAL — este reglementată de C.m. 1. **Procedură — termene :** Sesizarea trebuie făcută în termen de 30 de zile de la data comunicării sau de la data luării la cunoștință a măsurii dispuse de conducere (art. 176 alin. 4, Codul muncii). Termenul de rezolvare a contestației este de 30 de zile (art. 175 alin. 2, Codul muncii). Dovada legalității și temeiniciei măsurii luate este în sarcina unității. Hotărîrea organului administrativ este definitivă. Contestația este scutită de taxe de timbru (art. 179). 2. **Competență de soluționare :** Organul administrativ ierarhic superior sau organul de conducere colectivă din unitate (art. 175 alin. 1 lit. c). Legea se referă la redistribuirea de personal făcută cu prilejul reducerii de personal (art. 175 alin. 1 lit. c). Cînd redistribuirea personalului din administrație este consecința numai a unei reorganizări a persoanei juridice, dreptul de selecție al conducerii unității este indiscutabil și necenzurabil de organele de jurisdicție.

CONTESTAȚIE (PLÎNGERE) ÎMPOTRIVA REFUZULUI DE ÎNSCRIERE SAU RECTIFICARE A UNOR DATE ÎN CARNETUL DE MUNCĂ SAU NEELIBERAREA ACESTUIA — este reglementată de D. nr. 92/1976. 1. **Procedură — termene :** Se poate face numai în următoarele situații: a avut loc o rectificare din oficiu a înscrierilor efectuate ; se refuză înscrierea în carnet a unor date rezultînd din acte ; se refuză efectuarea unor rectificări a înscrierilor ; se refuză eliberarea carnetului de muncă la încetarea activității (art. 8, alin. 1 și 2). Plîngerea trebuie înregistrată în termen de 30 de zile de la data comunicării. Plîngerile se soluționează cu precădere, cu citarea părților, instanța constituindu-se conform art. 23 alin. 2 din L. nr. 58/1968 (art. 8, alin. 3). Hotărîrile pronunțate de judecătorii în soluționarea plîngerilor sînt definitive (art. 8 alin. 4). Este scutită de taxa de timbru (art. 24). În cazul în care titularul carnetului de muncă nu se poate reîncadra la o altă unitate din cauza lipsei carnetului pe care vechea unitate a refuzat a i-l elibera, aceasta din urmă poate fi obligată la despăgubiri, reprezentînd retribuția de care a fost lipsit cel în cauză. (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1202/1972). 2. **Competență de soluționare :** Judecătoria în a cărei rază teritorială își are sediul unitatea care a luat măsura respectivă (art. 8 alin. 2).

CONTESTAȚIE (PLÎNGERE) ÎMPOTRIVA REFUZULUI DE TRIMITERE A DOSARULUI LA COMISIA DE EXPERTIZARE MEDICALĂ — este reglementată de L. nr. 1/1967. 1. **Procedură — termene :** Este necesar ca anterior introducerii cererii la judecătorie, persoana să ceară trimiterea dosarului (art. 3 alin. 1). Cererea se depune la judecătorie în termen de 30 de zile de la comunicarea refuzului (art. 3 alin. 2), cu citarea părților, dovada fiind în sarcina reclamantului. Hotărîrea este supusă recursului în termen de 15 zile de la comunicare (art. 301 alin. 1 Cod. proc. civ.). 2. **Competență :** Judecătoria în a cărei rază teritorială domiciliază reclamantul (art. 2 lit. b și Trib. Suprem dec. civ. nr. 2196/1973). 3. **Taxe de timbru :** 25 lei (art. 13 alin. 1). În cazul admiterii cererii, taxa se restituie plătitorului, în temeiul hotărîrii judecătorești definitive prin care a fost admisă cererea (art. 13 alin. 2).

CONTESTAȚIE ÎMPOTRIVA TRANSPORTULUI ÎN INTERESUL SERVICIULUI — este reglementată de C.m. 1. **Procedură — termene :** Contestația se depune la organul competent să o soluționeze. Termenul de sesizare este de 30 de zile de la data comunicării ordinului de transfer ori de la data cînd cel interesat a luat cunoștință de această măsură, dacă nu a avut loc o comunicare (art. 176 alin. 1). Dovezile cad în sarcina unității (art. 178). Rezolvarea contestației se face în termen de 30 zile. Hotărîrea organului ierarhic este definitivă. Hotărîrea comisiei de judecată este supusă plîngerii la judecătorie în termen de 15 zile de la pronunțarea hotăririi sau de la comunicare, dacă a lipsit la pronunțare (art. 41 alin. 1, L. nr. 59/1968). Contestația este scutită de taxe. 2. **Competență de soluționare :** Organul ierarhic superior al unității de la care urmează a se transfera contestatorul (art. 69 Codul muncii), în cazul cînd acesta nu este de acord cu ordinul de transfer, fie pentru motive de sănătate dovedite cu certificat medical, fie pentru alte motive temeinice, justificate (Plen. Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 2/1974). Dacă însă prin transfer s-a schimbat felul muncii, competența revine comisiei de judecată, care are plenitudine de jurisdicție în litigiile privind modificarea unilaterală a contractului de muncă (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 1032/1980). De asemenea, în cazurile în care transferul a fost făcut cu încălcarea unor dispoziții legale ori cu nesocotirea drepturilor celor transferați, competența aparține comisiei de judecată. 3. **Notă.** Cînd se contestă transferul, în fața organului ierarhic superior, reclamantul trebuie să se afle în astfel de situații obiective (sănătate ori, motive temeinice) care să determine imposibilitatea transferului.

Al. D.

Întrebări și răspunsuri

● **MIHAIL LUBIN, Brăila** — Abaterile mari față de plan la întreprinderile de nutreturi combinate și întreprinderile de transporturi specializate pentru agricultură și industria alimentară (ITSAIA) au determinat Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară să dispună sucursalelor, ca acordarea drepturilor de retribuire peste 100% pentru personalul TESA să se facă după o verificare prealabilă a rezultatelor obținute, în vederea stabilirii efortului propriu depus în realizarea și depășirea sarcinilor de plan. Deoarece, în multe situații, personalului TESA îi revenea un procent mult mai mare decît cel calculat pentru muncitorii direct productivi, s-a reglementat ca adaosul de retribuție acordat pentru personalul TESA să fie la nivelul celui realizat de muncitori. Indemnizațiile de concediu de odihnă prevăzut de art. 17 din Legea nr. 26/1967 se calculează în raport cu retribuția medie tarifară pe ultimele 12 luni, corespunzător cu timpul efectiv lucrat. Concediile fără plată, acordate datorită reducerii temporare a activității unității, nu se scad din drepturile cuvenite, potrivit prevederilor art. 9 (3) din Decretul nr. 338/1983 de modificare a Legii nr. 26/1967. Sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate se calculează asupra retribuției tarifare cuvenite pentru timpul efectiv lucrat în regim normal de lucru. Acest drept se pierde numai în cazul uneia sau mai multor absențe nemotivate. Aceste drepturi nu se includ în tarifele de acord global, iar băncile finanțatoare le eliberează la nivelul fondului de retribuire planificat, indiferent de gradul de realizare a sarcinilor asumate prin contract (art. 18 din Decretul nr. 336/1983).

● **ION LIȚĂ, București** — Absolvenții învățămîntului superior tehnic, cursuri de zi, potrivit prevederilor Decretului nr. 57/1974, trebuie să efectueze un stagiu în producție de 3 ani în unitatea unde au fost repartizați, indiferent dacă au avut sau nu anterior absolvenții învățămîntului superior o activitate retribuită de cel puțin 12 luni. Nu trebuie să confundați obligația efectuării stagiului reglementat de Decretul nr. 57/1974 cu retribuția în primul, al doilea și al treilea an de activitate prevăzută de art. 35 lit. a și anexa VII din Legea nr. 57/1974, cele două probleme fiind diferite și neavînd nici o legătură între ele.

● **PETRU BEJENARU, Leorda, Botoșani** — Cele solicitate de dv. nu au un fundament legal, în speță neputîndu-și găsi aplicabilitate prevederile art. 200 alin. 2 din Legea nr. 57/1974. Încadrarea dv. la clasa 24 gradația 1 efectuată la 1.II.1982 este nelegală. Trebuia să fiți încadrat la clasa 23 nivel bază, ca urmare a promovării din funcția de contabil principal, corespunzător prevederilor art. 33 alin. 6 din Legea nr. 57/1974.

● **ELENA DUMITRU, Sutești, Drăgășani** — În situația în care anterior absolvirii învățămîntului superior cursuri de zi ați avut o activitate retribuită de cel puțin 12 luni, așa cum menționați în scrisoare, potrivit prevederilor art. 35 lit. a din Legea nr. 57/1974 trebuia să fiți încadrată cu retribuția corespunzătoare anului doi de activitate.

● **CONSTANTIN ILIE PÎRZALE, Miercurea Ciuc** — Întrucît fiul dv. nu avea calificarea de lăcătuș, nu putea fi încadrat lăcătuș. Dacă a primit retribuția muncii efectiv prestate, nu s-a cauzat o pagubă avutului obștesc.

● **TUDORA CIOCAN, Oltenița** — În situația în care sînteți absolventă de liceu și v-ați însușit în practică cunoștințele economice strict necesare, îndepliniți condițiile prevăzute la pct. 69 lit. c din anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971 pentru a putea fi încadrată în funcția de contabil, întrucît aveți mai mult de 2 ani în activitate. În ipoteza în care unitatea dv. este o unitate industrială intercooperatistă, potrivit dispozițiilor art. 2, pct. 21 din Decretul nr. 325/1983, urmează să aplice retribuția majorată începînd cu data de 1.V.1984.

● **ION OCHEANĂ, Iași** — În situația relatată, retribuția poate fi stabilită, după caz, potrivit prevederilor art. 200 alin. 3 lit. d din Legea nr. 57/1974 sau ale pct. 9 din Decretul nr. 100/1979 dacă cele două funcții pot fi considerate echivalente. Dat fiind că persoana respectivă urmează să presteze aceeași activitate, recomandabil este să i se mențină clasa de retribuire avută, respectiv clasa 25 căreia îi corespunde la funcția de inginer agronom principal — gradația 2.

● **GABRIELA GAVRILĂ, Săcele** — Decizia Comitetului executiv UCECOM nr. 316/31.X.1966 și prevederile din Instrucțiunile aprobate prin această decizie privind acordarea învoirilor și a concediilor fără plată au fost abrogate prin Decizia UCECOM nr. 82 din 20.III.1984.

● **ANGELA BRAND, Iecea Mare, Timiș** — Potrivit Legii nr. 1/1982 Anexa nr. 2 pct. III „cooperatorii care urmează cursuri de instruire, calificare, perfecționare, precum și în sesiunile de examen, vor primi de la cooperativă, pentru fiecare zi, tarifu! unei norme din grupa I de complexitate din producția vegetală".

OFERTE ● OFERTE

COMBINATUL DE UTILAJ GREU
Cluj-Napoca, str. Podgoriei nr. 16

— **prese de calibrat cu genunchi de 10 mn buc. 2**
— **prese hidraulice de redresare de 2,5 mn buc. 1**
— **prese cu șurub cu fricțiune de 4 mn buc 1**
— **manipulatoare de șarjare de 0,6 tf buc. 3**
— **manipulatoare de șarjare de 1,0 tf buc. 2**
— **manipulatoare de șarjare de 3,0 tf buc. 3**

ÎNTREPRINDEREA
județeană de producție industrială și prestări servicii Piatra Neamț
Bd. Republicii nr. 7

— **Pînză dos saltea 1,60 lat ml. 20000**
— **idem 1,06 lat ml. 10000**
— **Pînză prosop „Violetă" 1,60 m (3 lățimi) ml. 10000**
— **idem 1,06 (2 lățimi) ml. 10000**
— **Blană sintetică „Celina" ml. 1141,60**
— **pînză in 1,50 m lat ml. 2000**
— **pînză Siria ml. 630**
— **idem Dorica ml. 158**
— **idem Otilia ml. 80**
— **idem Rica ml. 633**
— **Stropitori grădină buc. 1000**
— **Pungi polietilenă buc. 100000**

Tiparul I. P. „Informația" — 27 iulie — Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

Tabelul nr. 2

Structura și dinamica venitului național pe principalele ramuri ale economiei naționale

	Structura venitului național				Dinamica venitului național
	1938	1950	1965	1982	1982/1938
Venit național total	100,0	100,0	100,0	100,0	15 ori
din care în :					
Industrie	30,8	44,0	48,9	55,7	63 ori
Construcții	4,4	6,0	8,0	7,4	46 ori
Agricultură	38,1	27,8	28,9	19,7	1,7 ori
Transporturi și telecomunicații	6,5	4,3	4,0	6,4	17 ori

tit cu cele pentru realizarea echilibrului teritorial. Un rol deosebit în această direcție a avut noua împărțire administrativ-teritorială din anul 1968, care a asigurat creșterea eficienței și rolului organelor locale de partid și de stat în punerea în valoare a resurselor locale, paralel cu asigurarea, într-o viziune cuprinzătoare, a fondurilor de la bugetul statului necesare pentru dezvoltarea județelor a căror economie era rămasă în urmă. Eforturile statului îmbinate cu eforturile pe plan local au determinat profunde schimbări în profilul județelor în ceea ce privește nivelul lor de dezvoltare. Semnificative sînt următoarele date : la un spor, pe ansamblul țării de 50 de ori a producției industriale în anul 1982 față de anul 1938, la nivelul multor județe s-au înregistrat creșteri mai mari : în județele Alba de 60 ori, Buzău de 64 ori, Călărași de 68 ori, Covasna de 62 ori, Galați de 85 ori, Satu Mare de 70 ori, Vaslui de 103 ori, Teleorman de 82 ori, Tulcea de 84 ori, Gorj de 108 ori, Dolj de 200 ori, Argeș de 128 ori, Olt de 140 ori etc. Ca urmare, în 1982, 19 județe ale țării realizau o producție industrială de peste 20 mld. lei fiecare, față de unul singur în 1968.

Preocupările pentru dezvoltarea complexă, armonioasă în profil teritorial sînt evidențiate și de introducerea, pentru acest cincinal, a unui nou indicator al dezvoltării județelor — nivelul de 70 000 lei produs global pe o persoană, din care 50 000 lei în industrie, 10 000 lei în agricultură și restul în alte activități economice. În acest fel economia fiecărui județ este orientată spre o dezvoltare complexă, armonioasă, aptă să pună în valoare resursele existente pe plan local, să asigure condiții optime pentru autoaprovizionarea cu produse agroalimentare, dar și să racordeze toate zonele țării la progresul general, la cele mai avansate cuceriri ale cunoașterii contemporane.

Accentuarea elementelor calitative

REALIZĂRILE obținute în dezvoltarea economiei naționale în cei 40 de ani care au trecut de la actul de la 23 August 1944, și cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, exprimă o amplă acțiune a factorilor de ordin calitativ. Prezenți de-a lungul acestui complex proces, factorii calitativi nu au avut aceeași pondere în ansamblu, acțiunea lor fiind cu mult mai accentuată în ultimele cincinale. Această modificare de pondere se evidențiază ca o necesitate legică, impusă de nivelul atins de dezvoltarea forțelor de producție. În aceeași măsură însă, accentuarea laturilor intensive, calitative ale dezvoltării economiei naționale a apărut ca o reacție — în bună măsură anticipată — la noile structuri ale economiei naționale, la efectele crizei economice mondiale, ale restricțiilor de natură materială și energetică, fiind integrată în mod organic în strategia afirmării noii calități în toate domeniile de activitate. Iar pentru a trece la o nouă calitate, arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, este necesar **„să punem accentul nu pe dezvoltarea extensivă ci pe dezvoltarea intensivă a economiei naționale, pe valorificarea superioară a întregului nostru potențial material și uman, pentru a putea obține noi succese pe drumul înfloririi continue economico-sociale a României"**. În această idee, sporirea continuă a productivității muncii, economisirea energiei, valorificarea superioară a resurselor materiale, utilizarea cu randamente sporite a fondurilor societății au reprezentat — și mai ales reprezintă — parametrii fundamentali ai strategiei de dezvoltare economică.

Importanța covîrșitoare pe care o are sporirea sistematică a productivității muncii pentru creșterea producției și a venitului național a făcut ca această problemă să ocupe un loc central în politica economică a partidului și statului nostru. An de an s-au obținut realizări însemnate în acest domeniu, ca reflectare a eforturilor făcute de societate în direcțiile introducerii progresului tehnic, calificării personalului muncitor, perfecționării organizării producției și a muncii, cointeresării materiale a personalului muncitor etc. După cum se desprinde din tabelul nr. 3, creșterile cele mai însemnate le-au înregistrat ramurile de vîrf ale industriei. Drept urmare, pe seama creșterii productivității muncii s-au obținut în cincinalul 1971—1975 aproape 55% din sporul producției industriale, iar în cincinalul 1976—1980 circa trei sferturi. Aceste rezultate au la bază, pe lîngă promovarea fermă a progresului tehnic, utilizarea cu o eficiență tot mai bună a mașinilor și utilajelor, accentuarea procesului de valorificare superioară a resurselor naturale. Prin creșterea productivității s-a asigurat îmbunătățirea corelației dintre nivelul și structura consumului de muncă vie și materializată pe diferite trepte de agregare ale economiei.

Creșterea eficienței fondurilor fixe se înscrie, de asemenea, printre factorii calitativi care au stat și se află în atenția conducerii de partid și de stat. În industrie, ca de altfel pe total economie, în perioada 1950—1982 s-a înregistrat o creștere a produsului social și a venitului național pe unitatea de fonduri fixe productive, precum și sporiri mai rapide ale productivității muncii comparativ cu înzestrarea cu fonduri fixe productive. Această tendință a fost generată, alături de acțiunea progresului tehnic, și de alți factori, cum ar fi creșterea ponderii fondurilor fixe active în structura fondurilor fixe totale — ceea ce a condus la sporirea producției specifice pe unitatea de fonduri fixe —, adîncirea specializării și cooperării în producție, introducerea metodelor moderne de conducere și organizare a producției etc.

Imprimarea unui caracter modern, competitiv, eficient economiei naționale s-a concretizat nu numai în obținerea unor creșteri substanțiale ale producției față de perioada antebelică ci, totodată, în obținerea unor produse de înaltă tehnicitate, competitive pe piața mondială. Trebuie să subliniem că în prezent industria noastră satisface peste 80% din cerințele de mașini, utilaje, instalații ale țării, practic nevoile reproducției socialiste lărgite, asigurînd introducerea progresului tehnic și în celelalte ramuri ale economiei. De asemenea, a

Tabelul nr. 3

Dinamica productivității muncii pe o persoană ocupată în industrie, pe principalele ramuri (1950 = 100)

Ramurile industriei	1965	1982	Ritm mediu anual de creștere 1951—1982%
Industrie total	343	957	7,3
Energie electrică și termică	562	14 ori	8,5
Combustibil	232	330	3,8
Metalurgie feroasă (inclusiv extracția)	325	10 ori	7,6
Metalurgia neferoasă (inclusiv extracția)	176	436	4,7
Construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor	615	22 ori	10,1
Chimie	502	17 ori	9,3
Materiale de construcții	455	13 ori	8,2
Exploatarea și prelucrarea lemnului	293	683	6,2
Textilă	231	611	5,8
Confecții	276	767	6,6
Pielărie, blănărie, încălțăminte	349	797	6,7
Alimentară	224	420	4,6

crescut substanțial ponderea produselor industriale prelucrate în totalul exporturilor, de la 7,2% în 1950 la peste 52% în 1982. Dacă la începutul deceniului 6 țara noastră exporta doar 10—15 tipuri de mașini și utilaje, în prezent, nomenclatorul acestei grupe depășește 600—700 de tipuri, iar aria geografică a exportului la aceste produse cuprinde circa 80 de țări, față de numai 4 în 1950.

Realizările obținute de poporul nostru în dezvoltarea și modernizarea economiei sînt remarcabile. Pe bună dreptate arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste, nu ar fi acționat pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate"**. Astăzi, la 40 de ani de la actul istoric de la 23 August 1944, datorită profundelor transformări economico-sociale care au avut loc, dispunem de o economie cu un profil și caracter nou. România a devenit, dintr-o țară eminamente agrară, o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, o agricultură socialistă în plină dezvoltare, cu un aparat de producție modern, capabil să asigure progresul pe mai departe al țării și înfăptuirea obiectivelor societății socialiste multilateral dezvoltate.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în aprecierea rezultatelor obținute, ca și a direcțiilor de urmat, trebuie să fim realiști, să desprindem și succesele înregistrate dar și rezervele existente, să ținem seama de situațiile concrete ca și de tendințele ce se manifestă în economia mondială. În acest context, se cuvine a sublinia obiectivul fundamental al actualului cincinal, stabilit la Con-

Viorel CORNESCU

(Continuare în pag. 29)

23 AUGUST 40 1944 1984

O politică dinamică de dezvoltare economică și de creștere a bunăstării

O ȘI MAI puternică dinamizare a dezvoltării economiei țării noastre, bazată, mai ales, pe accentuarea factorilor calitativi și a laturilor intensive ale dezvoltării, a marcat Congresul al IX-lea al partidului. În documentele acestui Congres, care a însemnat începutul unei epoci înnoitoare în întreaga viață a societății noastre, ca și în documentele ulterioare ale partidului, elaborate cu contribuția directă, hotărîtoare, de inestimabilă valoare teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fost precizată strategia dezvoltării multilaterale a țării, a trecerii României de la stadiul de țară cu o economie încă înapoiată, la acela de țară în curs de dezvoltare, pentru ca, acum, să ne propunem intrarea în rîndul statelor cu o dezvoltare medie. Rezultatele practice ale aplicării acestei strategii cu adevărat științifice sînt demonstrate elocvent de faptul că între 1965—1982 producția industrială a crescut de peste 5 ori, produsul social și venitul național de peste 4 ori, volumul investițiilor de aproape 4 ori, iar al fondurilor fixe de cca 4,4 ori.

Toate aceste măreție și îndrăznețe înfăptuiri ale poporului nostru în anii săi de dezvoltare liberă sînt, fără putință de tăgadă, rodul activității conștiente a destoinicei noastre clase muncitoare, a eroicului popor român strîns unit în jurul gloriosului partid comunist în frunte cu înțeleptul său conducător care, cu privire la acest aspect arăta : **„Este bine cunoscut că oricît de mari ar fi bogățiile materiale ale unei țări, ele capătă o valoare reală numai atunci cînd intervine munca omului, cînd ele sînt valorificate. Deci și pentru țara noastră esențialul constituie munca poporului nostru".** [5])

În vederea asigurării dinamismului și vitalității României socialiste, a creșterii și mai puternice a potențialului său economic a fost adoptat și aplicat cu consecvență un complex de măsuri menite să asigure un spor demografic ridicat, să realizeze o proporție justă de vîrstă a populației, să mențină tinerețea și vigoarea poporului, să ridice necontenit standardul de viață a acestuia, precum și aportul la dimensiunea producției și a valorii nou create. Pe acest temei, la sfîrșitul anului 1983 populația țării noastre era de 22,6 milioane locuitori, urmînd să fie de circa 23,5 milioane în 1985, de circa 25 milioane în 1990 și de 30 milioane în anul 2000.

Făuritoarea directă a bunurilor materiale și a destinelor patriei noastre este însă populația ocupată care era la sfîrșitul anului 1983 de 10,46 milioane persoane, ceea ce reprezenta 43% din populația țării ; practic, orînduirea noastră socialistă asigură în prezent locuri de muncă pentru toți cetățenii patriei apți de a presta o activitate utilă. Ca urmare a dezvoltării economiei noastre, a ridicării gradului de înzestrare tehnică a muncii, a creșterii productivității muncii, venitul național creat în 1983 de o persoană ocupată era de 62 572 lei față de numai 21 478 lei în 1970, reprezentînd o creștere de circa 3 ori ; altfel spus, unui spor al populației ocupate de 1,06 ori i-a revenit un venit național mai ridicat de 3,1 ori.

Desigur că aportul populației ocupate la creșterea producției și a valorii nou create depinde în mod hotărîtor și de structura economică pe ramuri și subramuri care, așa cum am văzut, are o contribuție diferită la crearea venitului național. Ca atare, modernizarea structurii pe ramuri a economiei țării noastre a determinat modificări și în structura populației ocupate, iar aceasta constituie o premisă favorabilă modernizării pe mai departe a structurii economice.

Alinierea tot mai evidentă a țării noastre la coordonatele moderne ale diviziunii mondiale a muncii a generat semnificative schimbări în locul și rolul celor două sfere ale economiei, în ramurile economice și, în mod corespunzător, în resursele de muncă care simt cel mai rapid efectele progresului tehnic. Astfel, pe fondul creșterii în 1982 față de 1950 a venitului național de circa 15 ori, în industrie creșterea a fost de 35 ori, în transporturi și telecomunicații de circa 15 ori, în construcții de 19 ori — creșteri ale căror dimensiuni au fost mult amplificate după anul 1965. Altfel spus, venitul național din industrie a fost creat cu un consum mai redus de forță de muncă, comparativ cu celelalte ramuri ; în întreaga perioadă 1950—1982, cu între 1,34 și 2,07 ori față de construcții, cu între 2,26 și 9,9 ori față de agricultură, cu între 1,67 și 2,36 ori față de transporturi și telecomunicații. Situația este generată, pe de o parte, de faptul că în ramurile neagricole populația ocupată are o calificare mai ridicată și creează, de aceea, un venit național mai mare decît populația din agricultură și celelalte ramuri, iar pe de altă parte, că, datorită posibilităților sporite de asimilare a progresului tehnic și de creștere pe acest temei a eficienței utilizării forței de muncă, ritmul de creștere a venitului național din ramurile neagricole este superior celui din agricultură.

Creșterea puternică și permanentă a venitului național, îmbunătățirea și modernizarea structurii economice s-au înfăptuit în țara noastră în paralel cu crearea condițiilor necesare participării cît mai echitabile a membrilor societății atît la înfăptuirea cît și la rezultatele progresului economic, ceea ce explică orientarea privind **dezvoltarea armonioasă și echilibrată a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării.** O contribuție de seamă au adus, în această direcție, reorganizarea și noua împărțire administrativ-teritorială realizată în 1968, care au dus la formarea celor 41 județe ale patriei, la întărirea, astfel, și mai puternică a legăturilor directe între organele centrale și unitățile administrative de bază, dar, mai ales, la creșterea puterii economice a fiecărui județ. În 1982, toate județele patriei dădeau o producție de peste 5 miliarde lei (față de numai 19 în 1968), în 16 județe producția era de între 5 și 15 miliarde lei, în 6 de între 15 și 20 miliarde lei, iar în 19 de peste 20 miliarde lei.

Tot ca urmare a puternicei dezvoltări a forțelor de producție și a mai bunei organizări administrative, numărul orașelor și al municipiilor a sporit de la 184 la 237 între 1968 și 1982, iar ponderea populației urbane a crescut, în aceeași perioadă de la 38% la peste 48%. Programul-Directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 a impulsionat și mai mult dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor și județelor patriei și creează condiții pentru participarea crescîndă a fiecărei unități administrativ-teritoriale la creșterea venitului național. Pe acest temei, în fiecare județ se va realiza o producție globală pe locuitor din industrie, agricultură, construcții, transporturi, servicii și alte ramuri de cel puțin 70 mii lei anual și un grad de ocupare a forței de muncă de minimum 400 persoane la 1 000 de locuitori.

Crearea unui complex economic național modern, unitar și echilibrat în patria noastră, în măsură să participe cît mai echitabil la sporirea continuă a venitului național, a necesitat **dezvoltarea puternică a bazei de materii prime, cu deosebire a resurselor energetice.** Între 1950 și 1982 producția industriei extractive a sporit de 6,9 ori, iar în cadrul acesteia producția cocso-chimică de 79 ori, extracția gazului metan de 21 ori, energia electrică și termică de 48 ori, metalurgia feroasă (inclusiv extracția minereurilor feroase) de 31 ori etc. În cincinalul în curs, se va intensifica ritmul

* Prima parte a acestui articol a apărut în nr. 29 din 20 iulie a.c. al revistei

[5]) **Nicolae Ceaușescu** : Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, 14 decembrie 1983, Scînteia nr. 12 849 din 15 decembrie 1983, p. 3

extracției așa ca în 1985 să se obțină 250—270 mii tone cărbune/zi, peste 15 milioane tone petrol, 36,5 miliarde mc gaze naturale, sarcina prioritară fiind asigurarea independenței energetice a țării.

Cu toate rezultatele remarcabile ce au fost obținute, faptul că, în general, produsul social a crescut mai rapid decît venitul național denotă că dezvoltarea economică a fost susținută în țara noastră și de un consum sporit de resurse materiale, fapt pentru care la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din luna mai a.c. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** atrăgea atenția că : **„...trebuie să acționăm în direcția reducerii continue a cheltuielilor de producție, a cheltuielilor materiale și, pînă la urmă, și a prețurilor de desfacere a unor produse".** [6])

Din această necesitate de altfel, la Congresul al XII-lea al partidului s-a adoptat Programul-Directivă de cercetare în domeniul energiei în perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000 potrivit căruia : se vor extinde cercetarea, prospectarea și explorarea geologică în vederea introducerii în circuitul economic a noi rezerve de combustibil, noi exploatări de petrol și gaze la mari adîncimi precum și pe platforma Mării Negre, dezvoltarea bazei de materii prime minerale pentru asigurarea necesarului de combustibil în centralele nuclearo-electrice, pentru conturarea rezervelor de ape geotermale ș.a.

Calea cea mai sigură de întregire a necesarului de resurse supuse prelucrării, în condițiile creșterii tot mai puternice a capacității de prelucrare a industriei noastre socialiste și, în contextul crizei mondiale, a resurselor energetice și de materii prime o reprezintă **valorificarea superioară a resurselor**, în sensul obținerii de produse de o calitate și un nivel tehnic tot mai ridicat, cu o valoare economică tot mai înaltă, prin parcurgerea unor stadii superioare de prelucrare. Subliniind importanța deosebită pe care o reprezintă acest proces pentru creșterea venitului național, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** preciza : **„...trebuie să facem totul, în toate domeniile de activitate, pentru a obține produse și tehnologii la nivelul celor mai bune pe plan mondial, deoarece numai în acest fel, produsele românești vor fi competitive, se vor putea măsura și vor putea concura cu produsele similare din străinătate."** [7]) Programul adoptat în acest sens prevede ca ponderea produselor de nivel tehnic ridicat pe totalul industriei să ajungă la 95% în 1990, iar pe ansamblul industriei republicane cheltuielile materiale la 1 000 de lei producție marfă să se micșoreze treptat, astfel ca la sfîrșitul perioadei reducerea să fie de 132,9 lei.

Preocuparea pentru crearea tuturor condițiilor de accelerare a creșterii venitului național s-a corelat în țara noastră cu grija privind **sporirea mai puternică a eficienței economice.** Constituie o realizare deosebită creșterea între 1950—1982 a productivității muncii pe o persoană în industrie de 9,57 ori, iar în construcții-montaj în antrepriză de 7,34 ori ; numai între 1970—1983 productivitatea socială a muncii a sporit de 2,87 ori (adică de la 21 478 lei la 61 711 lei) ; cu toate acestea, rezultatele nu sînt încă pe măsura dotării tehnice ridicate a muncii. Insistînd pentru creșterea și mai puternică a productivității muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** argumenta că : **„Numai pe această bază vom putea asigura creșterea venitului național, mijloacele necesare atît pentru dezvoltare, cît și pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului"** [8]).

Este de necontestat faptul că sporul de productivitate a muncii a echivalat cu o creștere a producției industriale de 55% între anii 1950—1960, de 75% între 1961—1980, și cu circa 80% între 1976—1985. Potrivit Programului pe etape privind creșterea mai accentuată a productivității muncii, eficiența cu care este consumată munca vie în țara noastră urmează să ajungă într-un timp relativ scurt la nivelul țărilor dezvoltate economic. Aceasta, cu precădere, pe seama extinderii și generalizării progresului tehnic care în etapele 1983—1985, 1986—1987 și 1988—1990 va deține o pondere de 52, 53,5 și, respectiv, 55%, precum și a perfecționării activității de normare a muncii astfel ca în medie pe industrie ponderea volumului de muncă, care se efectuează după norme îmbunătățite, în volumul total de muncă să ajungă la 100% în 1985 față de 85% în 1984 și numai 55—60% în 1983. Se va introduce totodată indicatorul productivitatea fizică a muncii, exprimată prin consumul de manoperă pe produs sau grupe de produse pentru ca în 1985 circa 87%, iar începînd cu 1987 întreaga producție marfă planificată să fie fundamentată pe baza productivității muncii în unități fizice.

Toate aceste direcții cantitative și calitative se vor materializa în sporirea venitului național în întreg deceniul 1981—1990 de peste 2 ori, urmînd ca pe locuitor să se ajungă de la 2 400—2 500 dolari în 1985, la 3 000—3 500 dolari în 1990, ceea ce va însemna realizarea unui uriaș salt pe calea civilizației socialiste și comuniste a patriei noastre.

Sporirea necontenită și în ritmuri ridicate a venitului național în patria noastră nu reprezintă însă un scop în sine, ci este subsumat obiectivului politic fundamental — **al ridicării bunăstării și calității vieții** membrilor societății. Creșterea retribuției medii nete a personalului muncitor de la 337 în 1950 și 1 028 lei în 1965 și la 2 525 lei în 1982, sporirea ponderii personalului muncitor retribuit cu peste 2 001 lei de la numai 2,1% în 1965 la 72,5% în 1983 (din care cu o retribuție netă de peste 2 500 de la 0,5% la 38,2% în aceeași perioadă), noua acțiune de majorare a retribuțiilor în perioada 1 septembrie 1983—1 august 1984, care duce la o creștere a retribuției personalului muncitor în medie pe economie cu 10,4%, asociate cu creșterea cheltuielilor social-culturale de la bugetul de stat pe locuitor de la 211 lei în 1950 la 3 675 lei în 1982, a numărului total al locuințelor date în folosință de la numai 433 061 între 1951—1955 la peste 840 000 între 1976—1980 ș.a., atestă cu prisosință pentru toți cei de bună credință că în patria noastră socialistă membrii societății au beneficiat, tot mai mult și mai din plin de rezultatele muncii lor, de aportul lor la crearea venitului național.

În vederea satisfacerii tot mai depline a cerințelor legii economice fundamentale a socialismului în patria noastră, Programul-Directivă de creștere a nivelului, de ridicare a calității vieții în cincinalul în curs, precum și Programul privind aplicarea fermă a autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creștere a retribuțiilor în acest cincinal, cuprind o multitudine de direcții de ridicare a bunăstării și calității vieții. Printre acestea se impun : creșterea numărului populației ocupate, a veniturilor din muncă și legarea mai strînsă a acestora de aportul fiecăruia în producție, creșterea fondului social de consum, a pensiilor nominale de asigurări sociale, alocației medii nominale pe un copil, asigurarea unor condiții tot mai bune de învățămînt și instruire generală pentru tînăra generație, de ocrotire a sănătății și stimulare a natalității, de apărare a mediului ambiant etc.

Ca urmare a acestor măsuri, la sfîrșitul cincinalului în curs veniturile reale ale populației vor fi mai ridicate cu 19%, ale țărănimii cu 18%, pensia medie reală de asigurări sociale cu 13%, iar alocația de stat pentru 1 copil cu 10%. Se va asigura, de asemenea, acoperirea materială integrală a veniturilor reale sporite ale populației cu un volum corespunzător, structură diversificată și calitate superioară de mărfuri și servicii, vor fi îmbunătățite condițiile de locuit și se va ridica gradul de urbanizare.

Acum, la jubileul unuia dintre cele mai mari evenimente politice din istoria patriei noastre, împlinirea a 4 decenii de la eliberarea socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, și în întîmpinarea celui de al XIII-lea Congres al partidului, întregul nostru popor cu satisfacția împlinirilor, cu conștiința sarcinilor de răspundere pe care le are de îndeplinit, se angajează în fața încercatului partid, a înțeleptului său conducător — tovarășul Nicolae Ceaușescu — să facă totul pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Angelica VRABIE

[6]) **Nicolae Ceaușescu :** Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, 4—5 mai 1984, Scînteia nr. 12 970 din 6 mai 1984, p. 1.

[7]) **Nicolae Ceaușescu :** Cuvîntare la adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea „23 August" din Capitală, 22 februarie 1983. Editura politică, București, 1983, p. 8.

[8]) **Nicolae Ceaușescu :** Cuvîntare la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, 4—5 mai 1984, Scînteia nr. 12 970 din 6 mai 1984, p. 2

23 AUGUST 40 1944 1984

Transformări înnoitoare în dezvoltarea economico-socială în profil teritorial

Radu BĂLAN
prim-secretar al Comitetului județean Hunedoara la P.C.R.

ISTORICELE evenimente petrecute în viața României în urmă cu patru decenii au marcat o radicală cotitură în destinele țării noastre. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, actul de la 23 August 1944 **„a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și a trecerii la construcția socialismului, a asigurării condițiilor necesare marilor transformări revoluționare"**, transformări petrecute și în județul Hunedoara.

Înainte de 1944 Hunedoara avea statut de tîrg înapoiat, cu cîteva școli primare, cu gimnaziu și o școală de ucenici ; nu exista nici un spital. Hunedoara era un oraș în care nu se întîmpla nimic important. Exista uzina de fier cu cele cinci furnale și minele din Poiana Ruscăi. Deva, cu o istorie străveche, „orașul pensionarilor" cum i se spunea în acei ani, era într-un complet anonimat. Ce reprezenta pe atunci Bradul ? Un tîrgușor unde moții își vindeau produsele din lemn pentru cîteva kilograme de mălai. După truda din mina de aur de la Barza — aici oamenii își exercitau principala lor îndeletnicire — pe mineri îi așteptau cîteva cîrciumi, iar acasă, lipsuri de tot felul. La Hațeg, agricultura rudimentară și cele cîteva meserii moștenite din tată în fiu, erau singurele surse de cîștig. Dar ce se putea spune în acei ani și despre Orăștie, Simeria, Hațeg și Călan ? Curelarii, birjarii, bărdașii sînt astăzi doar amintiri trecute dintr-o vreme parcă mult îndepărtată, înnegurată de prea multe lipsuri și viață aspră, plină de nevoi.

În urmă cu 40 de ani nici locuitorii Văii Jiului nu aveau o existență mai ușoară. Ba, dimpotrivă ! Oamenii Lupeniului, Petrilei și ai celorlalte localități trăiau în colonii minerești, în sărăcăcioasele lor barăci. Viața, în trupurile vlăguite de muncă, se curma prea în grabă. Orașul Lupeni ? Colonii de mineri. Lupeniul ? — 34 de cîrciumi. Vulcanul aproape că fusese șters ca localitate de pe harta țării în urma închiderii minei în anul 1931.

Industria — dezvoltare puternică, diversificare

ZESTREA ECONOMICĂ a județului a fost îmbogățită încă din primii ani ai puterii populare, cu obiective de interes sporit pentru întreaga țară. Astfel, prin darea în folosință a 4 furnale de mare capacitate, oțelăriei II Martin, uzinei cocsochimice, uzinei de aglomerare, grupului de laminoare de la Combinatul siderurgic din Hunedoara, furnalului nr. 2 și semicocseriei de la întreprinderea „Victoria"-Călan, uzinei de preparare a cărbunelui de la Coroiești, flotația minereurilor din Deva, centralelor termoelectrice Paroșeni și Mintia, fabricii de dolomită de la Hunedoara — puterea economică a județului a sporit, acesta devenind o puternică forță industrială a țării.

După actul naționalizării mijloacelor de producție, prin punerea în funcțiune a unor importante capacități de producție și prin dezvoltarea unor ramuri ce se bazau pe resurse locale de materii prime, industria hunedoreană a progresat vertiginos. Un moment important în această evoluție l-a constituit Congresul al IX-lea al partidului, care a imprimat noi ritmuri în dezvoltarea unor ramuri industriale — extractivă și metalurgică, energetică și a materialelor de construcții, construindu-se fabrici și secții de mase plastice, de îmbrăcăminte și încălțăminte — obiective care definesc mai pregnant locul pe care îl ocupă județul Hunedoara în contextul economiei naționale. Pe lîngă creșterea rapidă a producției la produsele tradiționale, au apărut o serie întreagă de produse noi cum sînt : mașinile și utilajele siderurgice, strungurile, mașinile și utilajele pentru industria minieră, prefabricatele din beton, betonul celular autoclavizat, polistirenul expandat, cărămizile dialit, vata minerală, cimentul, dalele mozaicate, produsele prelucrate din mase plastice, confecțiile din blană, țesăturile de mătase, încălțăminte. În prezent, **Hunedoara deține primul loc pe țară la producția de huilă cocsificabilă și minereu de fier, locul al doilea la fontă și laminate, la cocs și energie electrică, locuri fruntașe la multe alte produse deosebit de necesare economiei naționale.**

- **În perioada 1951—1985 producția globală industrială a județului a crescut cu un ritm mediu anual de 8,7%**
- **Industria hunedoreană și-a dublat producția la fiecare 7 ani**
- **În 1983 producția globală agricolă a fost de peste 3,2 ori mai mare decît în 1950**
- **Veniturile bănești totale ale populației au fost în 1983 de 2,4 ori mai mari decît în 1965**
- **În prezent 80% din populația județului locuiește în case noi**

Dinamica producției industriale

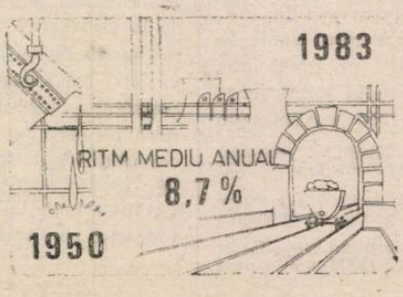

De remarcat este și faptul că în anii socialismului județului Hunedoara i-au fost alocate fonduri de investiții de peste 94 miliarde lei, din care circa 75% pentru dezvoltarea industriei. Pe baza acestor fonduri au fost construite noi obiective industriale, s-a consolidat baza tehnică de producție, s-au dezvoltat și modernizat fondurilor fixe. Capacitățile construite și puse în funcțiune în anii socialismului în ramura energiei electrice și termice, de pildă, au făcut ca puterea instalată, producătoare de energie electrică, să fie de peste 7,3 ori mai mare decît în 1960,

ceea ce situează județul pe locul I din acest punct de vedere. Pe de altă parte, volumul fondurilor fixe din unitățile industriale a depășit la sfîrșitul anului 1983 suma de 54 miliarde lei, fiind de 2,7 ori mai mare decît în 1970.

Înfăptuind indicațiile și orientările pe care secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le-a transmis cu ocazia vizitelor de lucru în județul Hunedoara, colectivele de oameni ai muncii, factorii de răspundere au acționat și acționează cu hotărîre în direcția asimilării de noi mașini, utilaje și instalații, perfecționării celor existente, creșterii nivelului lor tehnic și calitativ, sporirii eficienței economice. Toate aceste preocupări se regăsesc în creșterea continuă a productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție, în eficiența sporită a economiei județului. Avînd o pondere însemnată în producția și în consumul țării de materii prime, energie și combustibili, județul Hunedoara este puternic angajat în sporirea contribuției sale la înfăptuirea programelor speciale adoptate de Conferința Națională a partidului, de către plenarele C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 și martie 1984. **În 1984, economia județului trebuie să producă, între altele, 8,7 milioane tone de cărbune net preparat, 7,2 miliarde kWh energie electrică, 3,1 milioane tone de fontă brută, aproape 4 milioane tone oțel, 2,8 milioane tone laminate finite, 25 mii tone de utilaje miniere, precum și multe alte produse.** Valoarea producției marfă industrială în 1984 va fi cu

Comparativ cu anul 1950, producția industrială a județului este astăzi de 17 ori mai mare, iar din punct de vedere fizic ea a crescut de 14,5 ori la fontă, de 21,1 ori la oțel, de 186 ori la laminate, de 4,1 ori la cărbune, de 4,3 ori la minereu de fier și de 41,8 ori la energie electrică

peste 3 miliarde mai mare decît în 1983, spor ce va trebui obținut, cu deosebire, în minerit, siderurgie, construcția de mașini, în unitățile materialelor de construcții și industrie ușoară. Tot în acest an, în economia județului volumul investițiilor se ridică la aproape 10 miliarde lei, cu precădere în ramurile de bază — prospecțiuni și exploatări de minereuri și cărbune, energie electrică, agricultură, precum și în construcția de locuințe.

Agricultura — o ramură în plin avînt

ALĂTURI de celelalte ramuri ale economiei județului, agricultura a cunoscut o continuă dezvoltare și modernizare. Creșterea cantitativă și calitativă a bazei tehnico-materiale a atras după sine transformări profunde în organizarea producției și a muncii, a deschis largi perspective pentru sporirea productivității muncii și pentru valorificarea superioară a potențialului agrar al județului. La sfîrșitul anului 1983 suprafața agricolă era de 352 462 ha, reprezentînd 50,2% din suprafața totală și 2,4% din suprafața țării. Din 1950 suprafața agricolă a județului a crescut cu 14,8% în special pe seama suprafețelor ocupate de pășuni și fînețe naturale. Față de 1950 a sporit suprafața cultivată cu vii și pepiniere viticole cu 108 ha, iar suprafața ocupată cu livezi de pomi a crescut de 2,2 ori.

Creșterea producției principalelor produse ce se realizează în județul Hunedoara

Produsul	U/M	1950	1965	1985
Cărbune net	mii tone	1 960	4 501	10 305
Huilă brută	mii tone	—	—	14 225
Minereu de fier	mii tone	316	1 529	1 139
Cocs	mii tone	—	1 023	1 744
Fontă	mii tone	178	1 429	3 143
Oțel	mii tone	175	2 294	3 995
Laminate	mii tone	14	1 332	2 775
Energie	mil. kWh	192	2 367	6 885

Creșterea producției agricole

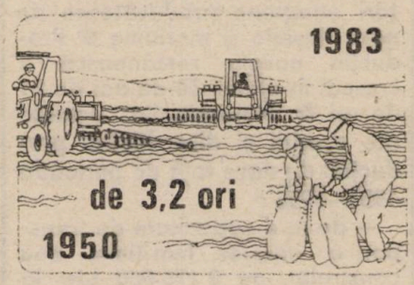

Eforturile materiale întreprinse de stat pentru dotarea agriculturii cu mijloace tehnice de mare randament, diversificarea acestora, sporirea cantităților de îngrășăminte aplicate și ameliorarea permanentă a raselor de animale au condus la intensificarea proceselor de producție agricolă și la realizarea unui ritm de creștere fără precedent. **În 1983 producția globală agricolă a depășit 4,2 miliarde lei, fiind de peste 3,2 ori mai mare decît în 1950.** De remarcat este și faptul că în răstimpul trecut din acest cincinal s-a realizat o producție globală agricolă mai mare decît producția obținută în tot cincinalul anterior. Paralel cu creșterea producției, a avut loc și o schimbare în structura acesteia.

O deosebită atenție se acordă dezvoltării și modernizării zootehniei, creșterii numărului de animale și a producției de lapte și carne în sectorul socialist al agriculturii precum și în gospodăriile populației. În ultimii ani, un accent deosebit s-a pus pe îmbunătățirea selecției, producției și ameliorării raselor, îndeosebi la bovine și ovine, creșterea gradului de natalitate, îmbunătățirea activității sanitar-veterinare. În acest an ramura creșterii animalelor reprezintă aproape jumătate din valoarea producției globale a județului. Creșterea ponderii producției animaliere a fost asigurată, în primul rînd, de sporirea randamentelor animalelor și continua modernizare a zootehniei, iar în al doilea rînd de punerea în funcțiune a unor capacități de producție noi, prin înființarea de noi ferme de păsări pentru carne, a unor complexe pentru îngrășarea tineretului porcin și ovin, a fermelor de vaci cu lapte. Producția de cereale a înregistrat la rîndul ei creșteri importante, mediile anuale din primii trei ani ai actualului cincinal fiind superioare celor realizate anterior.

Implicații pe planul creșterii nivelului de trai

TRANSFORMĂRILE petrecute în anii socialismului și în județul Hunedoara sînt un rezultat al politicii științifice a partidului de dezvoltare susținută a forțelor de producție și de creștere, pe această bază, a veniturilor tuturor oamenilor muncii. Ca urmare a măsurilor luate pe linia majorării retribuției, **veniturile bănești totale ale populației au crescut în acest an de 2,4 ori față de 1965, iar retribuția medie nominală pe ansamblul județului în 1983 a înregistrat o creștere față de 1965 de 2,7 ori.** Veniturilor țăranilor cooperatori au crescut în aceeași perioadă de aproape 3,4 ori.

Creșterea volumului desfacerilor de mărfuri

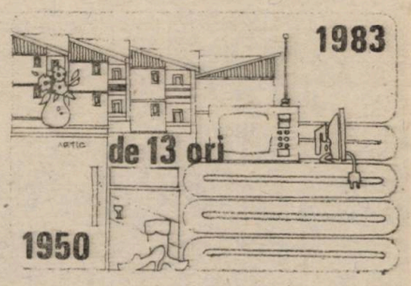

Populația județului Hunedoara beneficiază anual de fonduri alocate de stat în valoare de peste 1,4 miliarde lei pentru acțiuni social-culturale. Anual, mai mult de 36 000 oameni ai muncii beneficiază de bilete de odihnă și tra-

(Continuare în pag. 10)

23 AUGUST 40 1944 1984

Construcţia de nave — tehnicitate, diversificare

ÎN CEI 40 de ani care au trecut de la revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă de la 23 August 1944, cu deosebire în cele aproape două decenii scurse de la Congresul al IX-lea al partidului, ţara noastră a cunoscut o puternică dezvoltare economico-socială. Aplicarea în practică a politicii partidului de industrializare socialistă a asigurat creşterea în ritm susţinut a producţiei materiale, diversificarea ramurilor industriei, renaşterea şi modernizarea unor sectoare puţin dezvoltate în perioada antebelică. Accentul pus pe dezvoltarea prioritară a industriei constructoare de maşini a favorizat şi afirmarea subramurii construcţiilor navale, în care, cu toată tradiţia existentă, realizările se situau cu mult departe de necesităţile economiei naţionale, de posibilităţile oferite de poziţia geografică a României.

POZIŢIA geografică a României, străbătută pe o distanţă de peste 1 000 km de cursul inferior al Dunării şi avînd ieşire la Marea Neagră, cu un litoral de peste 240 km lungime, a permis, încă din cele mai vechi timpuri, dezvoltarea unei vieţi economice înfloritoare în porturile care au luat fiinţă pe malul bătrînului Danubiu. În aceste porturi au apărut şi s-au dezvoltat şi primele ateliere de reparaţii şi apoi de construcţii de nave a căror istorie se confundă, practic, cu istoria localităţilor respective. Şantierele de aici au avut însă o activitate sporadică, destul de redusă, executînd în general reparaţii de nave şi construcţii de nave mici, fără propulsie şi cu utilizări locale. În timpul celui de al doilea război mondial, în urma distrugerilor suferite, capacitatea de producţie a industriei navale româneşti a fost redusă la mai puţin de jumătate.

● România — printre primele ţări europene producătoare de nave fluviale şi maritime ● Producţia navală românească a crescut în ultimii 30 de ani de 21 de ori ● Dimensiunile actuale ale sporirii şi diversificării producţiei de nave faţă de perioada 1951—1956 :

— de la o capacitate de transport a navelor maritime, nou construite, de 2 175 000 tdw la 11 630 000 tdw

— 39 de tipuri de nave maritime faţă de numai unul cît se realiza în urmă cu 28 de ani

● În actualul cincinal se construiesc în şantierele navale româneşti circa 100 tipuri de nave ● În ultimii 15 ani, ciclul de fabricaţie a unei nave s-a redus în medie cu 40% ● În deceniul 1971—1980 valoarea absolută a producţiei pentru export a crescut de peste 2 ori ● Nave de diferite tipuri şi tonaje exportate în 16 ţări ale lumii

Actul istoric de la 23 August 1944 a marcat şi în domeniul industriei navale începutul unei perioade de profunde transformări şi afirmări, concretizată în crearea unei puternice baze materiale, în asigurarea forţei de muncă cu înaltă calificare necesară renaşterii şi dezvoltării impetuoase a acestei subramuri a construcţiei de maşini.

În perioada 1960—1970 construcţiile navale au continuat să se dezvolte pe baza unui amplu program de investiţii, pentru dotarea tehnică şi construcţia unor şantiere navale moderne, care au cuprins majoritatea unităţilor de profil din România. Paralel cu aceasta, au fost luate şi o serie de măsuri organizatorice, de îmbunătăţire a activităţii din această subramură, cum ar fi înfiinţarea, în 1966, a Institutului de proiectări şi cercetări pentru construcţii navale şi, în 1969, a Centralei industriale navale Galaţi. Începînd cu anii '70 activitatea de construcţii navale s-a diversificat foarte mult, navele româneşti fiind treptat solicitate tot mai des de partenerii externi, datorită fiabilităţii şi competitivităţii acestora. Perioada care a urmat a fost cea mai fructuoasă în dezvoltarea construcţiilor navale din România.

De această dezvoltare fără precedent este legat numele secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu care, conducînd cu clarviziune revoluţionară opera istorică a poporului nostru de construire a socialismului multilateral dezvoltat pe pămîntul României, a acordat şi acordă o atenţie deosebită şi sprijină efectiv activitatea constructorilor de nave, orientîndu-le eforturile spre domeniile prioritare în diversificarea producţiei şi realizarea de nave specializate de mici şi mari capacităţi, la nivelul statelor cu tradiţie în acest domeniu. În lumina acestei orientări, la începutul anilor '70 a fost elaborat un **program prioritar** de dezvoltare a industriei de construcţii navale, care să permită **creşterea tonajului flotei comerciale româneşti şi crearea unor importante disponibilităţi pentru export** (tabelul).

Dinamica tonajului navelor maritime construite în perioada 1971—1980

Anul	tdw	1970 = 100
1971	72 100	124,7
1973	123 100	213,0
1975	280 800	485,8
1978	295 250	510,8
1980	481 000	832,2

Rezultatele deosebite obţinute în deceniul precedent au făcut posibilă trecerea la o nouă etapă de dezvoltare a industriei navale. Hotărîrile Congresului al XII-lea şi Conferinţei Naţionale ale partidului, orientările de mare însemnătate formulate de secretarul general al partidului cu prilejul vizitelor şi analizelor efectuate la Centrala in-

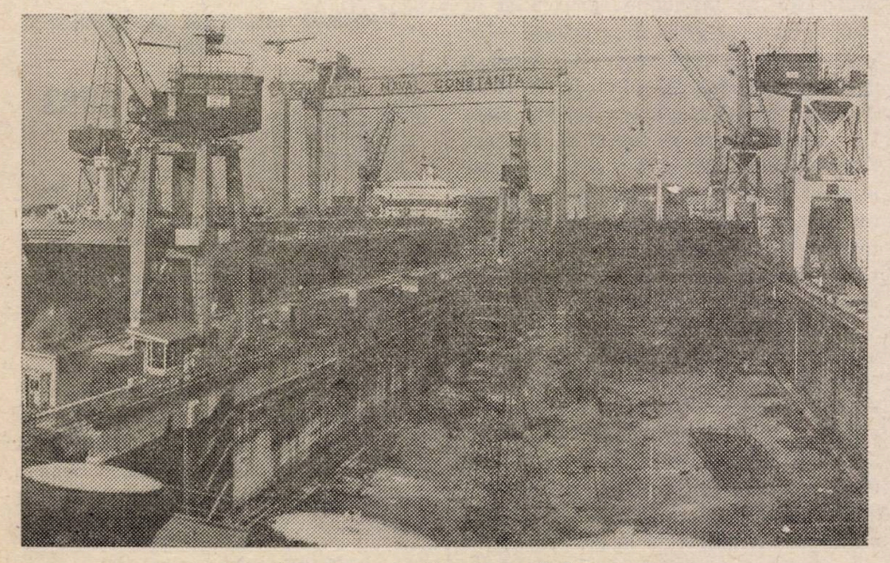

Imagine de pe Şantierul naval Constanţa

dustrială navală Galați, precum și pe șantierele de construcții navale asigură o importantă dezvoltare a producției de nave în acest cincinal și pînă în anul 1990, accentul prioritar fiind pus pe creșterea tonajului flotei fluviale și maritime și pe diversificarea tipurilor de nave în raport cu solicitările economiei naționale și ale partenerilor externi. **Pentru anul 1985 se estimează o sporire a producției cu 60% față de 1980.**

■

ÎNTREAGA evoluție a industriei de construcții navale s-a bazat pe o intensă activitate de cercetare desfășurată, în principal, de ICEPRONAV. Aceasta s-a axat pe mai multe direcții prioritare și anume: ● crearea de nave noi, cu performanțe superioare, la nivelul tehnicii mondiale; ● asimilarea în fabricație a echipamentelor navale de completare, în vederea reducerii importului; ● îmbunătățirea tehnologiilor de fabricație pentru scurtarea ciclurilor de construcție a navelor și reducerea consumurilor de materiale și manoperă. Pentru atingerea acestor obiective s-a intensificat activitatea de optimizare a formelor navelor, pentru reducerea rezistenței la înaintare a acestora, a timpilor de staționare la operațiile de încărcare-descărcare, prin dotarea cu echipamente de ridicat de mare capacitate etc.

Reducerea consumului de combustibil al instalațiilor de forță la nave a fost și este în continuare o preocupare permanentă a cercetării din subramura construcțiilor navale. Prin reproiectarea formelor navelor, utilizarea unor motoare principale cu consum mai redus de combustibil, optimizarea elementelor de propulsie-guvernare s-a ajuns ca, în prezent, navele construite de industria noastră să aibă un consum de combustibil mai redus cu circa 15—20% față de acum 15 ani, în condiții de capacitate și viteză egale sau chiar mărite. În același timp, progrese importante au fost înregistrate și în ce privește **gradul de integrare al execuției navelor.** Primul cargou construit în țara noastră avea un grad de integrare de cca 30%, majoritatea echipamentelor și materialelor utilizate fiind procurate din import. Odată cu dezvoltarea rapidă a industriei constructoare de nave a fost necesară îmbunătățirea substanțială a acestei situații, trecîndu-se la o intensă activitate de asimilare în țară a echipamentelor navale de completare.

Se poate spune că la această acțiune a participat aproape întreaga industrie românească, începînd cu cea metalurgică, care a trebuit să asimileze laminatele din oțeluri de calitate superioară și pînă la cea ușoară, ale cărei produse se regăsesc în amenajările de locuit ale navelor. În momentul de față, la construcția unei nave participă, în afară de unitățile Centralei navale din Galați, peste 80 de întreprinderi din întreaga țară, aparținînd tuturor ministerelor economice. S-a reușit, astfel, să se ajungă în momentul de față la **un grad de integrare a execuției navelor de circa 88—90%, urmînd ca pînă în 1985 acesta să crească la 95—98%.**

În procesul de integrare a fabricației o contribuție deosebită a avut-o **asimilarea de echipamente navale de completare** atît în cadrul centralei navale, cît și în alte întreprinderi specializate din țară (pompele navale, echipamentele electrice etc.). În momentul de față, industria românească de echipamente navale de completare are capacități disponibile și pentru exportul acestora. Centrala industriei navale este semnatară a acordului de specializare și livrări reciproce de diferite echipamente cu toate țările socialiste, fiind înscrisă la specializare pentru un număr de peste 60 tipodimensiuni; în cincinalul 1986—1990 urmează ca numărul acestora să se majoreze corespunzător noilor utilaje asimilate. În afara acestora, în cadrul centralei se produce o gamă foarte largă de alte utilaje navale cum ar fi: echipament electric foarte divers (tablouri electrice, pupitre de comandă, tablouri de încărcat acumulatori etc.), echipament gospodăresc pentru bucătării, diverse accesorii navale (uși, ferestre, hublouri, capace de acces etc.), recipienți sub presiune (butelii de aer, hidrofoare etc).

■

ÎN ULTIMA perioadă, activitatea de cercetare se orientează cu prioritate și spre domeniul îmbunătățirii tehnologiilor de fabricație a navelor, în vederea reducerii ciclului de fabricație, creșterii calității și economicității prin diminuarea consumurilor de materiale și manoperă. În acest scop, specialiștii ICEPRONAV, împreună cu cei din cadrul șantierelor navale au elaborat o serie de tehnologii noi de montaj cum ar fi cele pentru: refabricarea tubulaturilor, montarea agregatizată a echipamentelor din compartimentul de mașini, machetarea compartimentului de mașini, saturarea secțiilor de corp pe cală etc. În ce privește construcția corpului metalic, care în urmă cu 30 de ani era executat aproape exclusiv prin nituire, în momentul de față acesta este asamblat numai prin sudură, ponderea cea mai importantă avînd-o sudura automată și semiautomată, cu indici calitativi și de productivitate net superiori. Toate aceste îmbunătățiri tehnologice au permis **reducerea ciclului de fabricație în ultimii 15 ani cu peste 40%.** În același timp, introducerea mașinilor de debitat tablă cu control optic și control numeric, cu ajutorul benzilor perforate executate la calculatorul ICEPRONAV, a contribuit în mare măsură la reducerea consumului specific de laminate din oțel pentru construcția unei nave cu 5—7%.

Tot în scopul creșterii eficienței economice a fabricației de nave, a ridicării calității acestora, o atenție deosebită a fost acordată **specializării șantierelor navale** pe anumite tipuri de nave. Datorită specificului producției, la baza specializării au stat atît criteriile de dotare tehnică și amplasare geografică (la Dunăre sau la Marea Neagră), cît și criteriul experienței colectivelor acestor șantiere în construcția unor anumite tipuri de nave. Astfel, **șantierele de la Mangalia, Constanța, Galați și Brăila au fost destinate specializării în construcția de nave maritime de capacitate medie și mare** (cargouri, vrachiere, tancuri petroliere, nave de aprovizionare pentru platformele de foraj marin, supertraulere tip Atlantic, tancuri pentru produse chimice, docuri), iar **șantierele navale de la Tulcea, Giurgiu, Oltenița, Sulina și Drobeta-Turnu Severin s-au specializat în construcția și reparația de nave fluviale și maritime de mică capacitate** (barje fluviale, drăgi aspirante, nave de pescuit, cargouri de mărfuri generale, tancuri mixte de navigație, șalande, remorchere maritime portuare, macarale plutitoare, barje pentru mărfuri uscate și barje tanc, nave fluviale autopropulsate pentru mărfuri uscate, motonave, împingătoare fluviale, nave fluviale de pasageri pentru curse locale și croaziere, pilotine maritime și fluviale, nave fluviale de stins incendii

Valoarea absolută a producției pentru export a crescut în 1980 de peste 2 ori față de 1970. În această perioadă au fost exportate motonave de 2 100 și 500 tone, șalande, tancuri petroliere în U.R.S.S., tancuri pentru navigație mixtă de 5 000 tdw în R.P. Chineză, împingătoare fluviale de 1 750 tdw în R.S. Cehoslovacă, cargouri de 4 500 tdw în Cuba, bulk-carriere de 18 000 tdw în India, cargouri semicontainer de 8 000 tdw în Norvegia, nave roll-on/roll-off în Israel, cît și diferite alte nave în Polonia, Egipt, Vietnam, Hong-Kong etc.

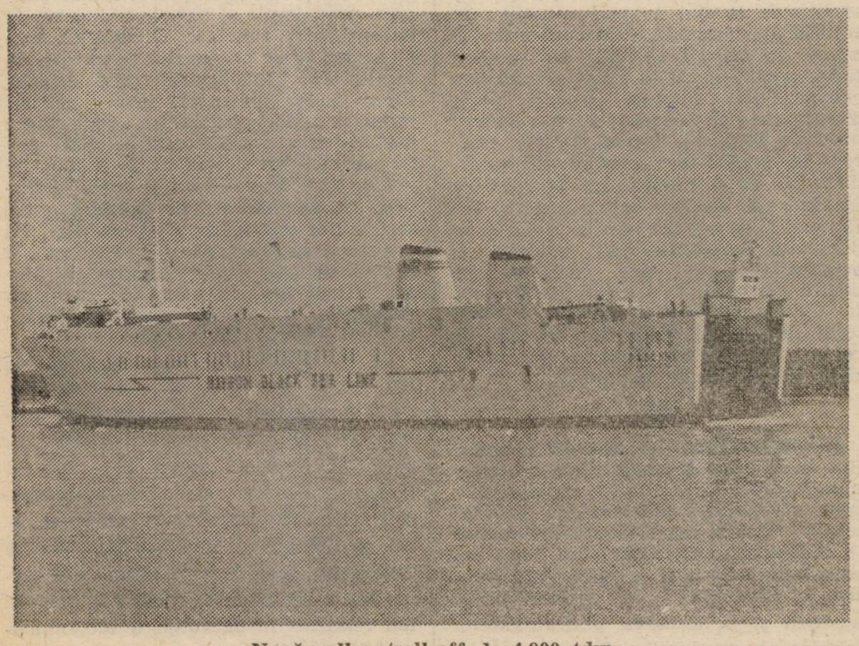

Navă roll-on/roll-off de 4 800 tdw

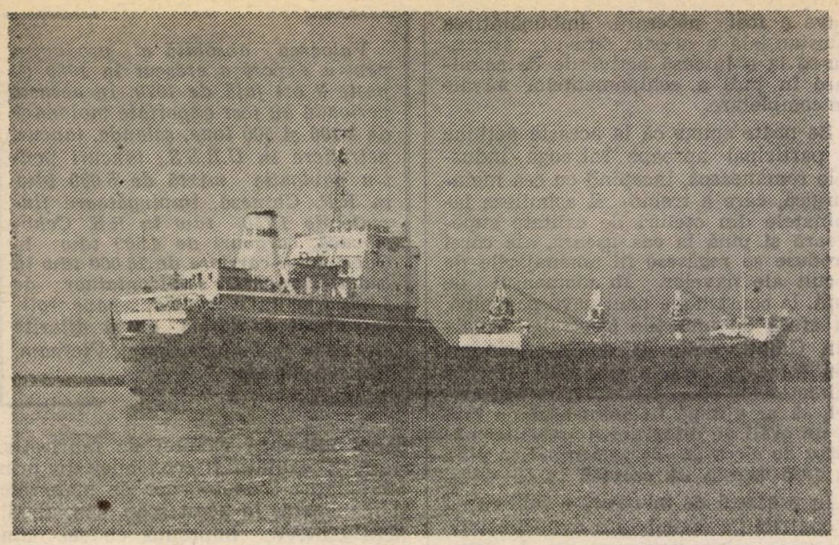

Navă de 2 150 tdw pentru transportat mărfuri generale și containere

etc.). În cadrul acestor categorii mari de nave fiecare șantier are în profilul său anumite tipuri de nave pe care poate să le realizeze în condiții optime de calitate și eficiență.

O mențiune specială se cere făcută pentru Șantierul naval Galați care execută și **platforme plutitoare de foraj marin** pentru industria petrolieră. Recent, a fost predată beneficiarilor cea de a treia platformă, care în curînd va fi instalată în platforma continentală a Mării Negre. Tot în cadrul centralei **au fost specializate un număr important de întreprinderi care produc ansamble și diferite piese ce intră în componența navelor** (Întreprinderea de construcții navale și utilaj tehnologic Tulcea, Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald Drobeta-Turnu Severin, Întreprinderea de construcții nave și piese turnate Oltenița, Întreprinderea mecanică navală și Întreprinderea navală de elice, piese turnate din oțel și forjate din Galați, Întreprinderea mecanică navală Constanța).

În cele patru decenii care au trecut de la 23 August 1944 grija constructorilor români a fost îndreptată în permanență și spre realizarea unor nave competitive, care să poată fi oferite partenerilor externi. Exportul de nave a cunoscut an de an creșteri importante, în special în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, perioadă care, pe drept cuvînt, este supranumită „Epoca Ceaușescu".

REALIZĂRILE obținute în dezvoltarea industriei navale românești o înscriu în prezent la loc de frunte în ierarhia statelor europene cu tradiție în domeniu. Baza tehnico-materială existentă, rod al politicii clarvăzătoare a partidului de industrializare socialistă a patriei, capacitatea creatoare a constructorilor români, pregătirea superioară a forței de muncă reprezintă garanția sigură a unor noi împliniri pe linia afirmării sale și mai puternice pe plan mondial.

În perspectiva apropiată, **construcțiile navale au sarcina asimilării unor nave tehnice și de transport de foarte mare complexitate, necesare economiei naționale, cît și pentru export**, dintre care menționăm: navă de transportat gaze lichefiate de 15 000 mc ; ferry-boat de 12 000 tdw, macara plutitoare de 400/800 tone; remorcher de salvare de 12 000 CP etc. Proiectele acestor nave sînt în curs de elaborare la ICEPRONAV, ele urmînd să intre în dotarea flotei noastre în următorii 2—3 ani. Obiectivele urmărite în continuare au în vedere asimilarea de nave la nivelul tehnicii mondiale, cu performanțe tot mai ridicate.

Documentele de partid elaborate în ultima perioadă de timp și care stabilesc noile obiective cantitative și calitative pentru 1985 și cincinalul 1986—1990 prevăd importante sarcini și pentru industria de construcții navale. Pentru înfăptuirea lor au fost create în timp toate condițiile tehnico-materiale. Măsurile stabilite pentru perioada următoare vor permite creșterea în și mai mare măsură a competitivității navelor românești, penetrarea lor pe piețele externe.

Mircea IORDAN
ICEPRONAV — Galați

Transformări înnoitoare în dezvoltarea economico-socială în profil teritorial

(Urmare din pag. 7)

tament în stațiunile balneoclimaterice din țară. Aproape 2/3 din aceștia contribuie numai parțial la plata biletelor, beneficiind de înlesnirile pe care le acordă sindicatele, iar un număr însemnat de pionieri și elevi își petrec vacanțele în tabere la munte și la mare.

În anul 1983 volumul desfacerilor de mărfuri prin rețeaua unităților comerciale cu amănuntul a fost de 7,1 miliarde lei, revenind în medie peste 13 000 lei pe fiecare locuitor al județului, de 13 ori mai mare decît în anul 1950. În prezent, în medie, revin la 1 000 locuitori 223 televizoare, 290 aparate de radio, 186 frigidere și 39 autoturisme și multe alte însemnate bunuri de folosință îndelungată. Comerțul socialist dispune în județ de o rețea largă de desfacere cu amănuntul : 49 magazine universale, 505 magazine alimentare, 573 magazine nealimentare, 267 magazine mixte și 564 unități de alimentație publică. Suprafața comercială utilă a unităților comerciale cu amănuntul și de alimentație publică a crescut față de 1970 de 2,4 ori.

Preocuparea consecventă a partidului și statului nostru pentru asigurarea unor condiții tot mai bune de locuit se concretizează în județul Hunedoara prin construirea, în anii socialismului, din fondurile statului și cu sprijin de la stat a unui număr de 101 000 apartamente, dintre care 39 400 numai în ultimii 10 ani. În același timp, populația de la orașe și sate și-a construit din fonduri proprii peste 39 600 case noi. Se poate aprecia că mai mult de 80% din fondul locativ existent în județ a fost creat în anii socialismului, că 8 familii din 10 locuiesc în case noi. Acestor semnificative înfăptuiri li se adaugă marile realizări în domeniul învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății, care confirmă pe deplin consecvența cu care se traduce în viață programul de ridicare a nivelului de trai al poporului adoptat de cel de al XII-lea Congres și Conferința Națională ale partidului.

HUNEDOAREI i se deschid perspective luminoase în următorii ani. Însemnate fonduri de investiții alocate județului vor asigura înflorirea sa multilaterală. Vor fi construite noi obiective în industrie, agricultură etc., care vor contribui la o nouă și puternică creștere a producției, la diversificarea acesteia și la rdicarea performanțelor tehnice ale produselor. De remarcat că se va înregistra creșterea simțitoare a ponderii agriculturii în economia județului. Un accent deosebit se va pune pe dezvoltarea intensivă, continuă a sectorului zootehnic, pe construcția de sere care să asigure în mai bune condiții aprovizionarea populației, pe folosirea mai eficientă a pămîntului, apărarea și conservarea fondului funciar prin ample și complexe lucrări de îmbunătățiri funciare. O dată cu sporirea funcțiilor economice și sociale ale localităților hunedorene, prin amplasarea noilor obiective, prin dezvoltarea și modernizarea lor, importante mutații se vor produce și în sfera vieții sociale. Va crește mult gradul de dotare tehnico-edilitară și social-culturală, se va înfrumuseța peisajul arhitectonic al așezărilor. Concomitent cu creșterea substanțială a veniturilor și puterii de cumpărare a populației, comerțul socialist va pune la dispoziția cetățenilor un volum sporit de produse alimentare și industriale.

În întîmpinarea aniversării a 40 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și a Congresului al XIII-lea al P.C.R. oamenii muncii din județul Hunedoara privesc cu îndreptățită mîndrie victoriile obținute și, uniți în jurul partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, sînt ferm hotărîți să depună toate eforturile pentru a dobîndi noi realizări în dezvoltarea economico-socială a țării.

23 AUGUST 40 1944 1984

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Acțiuni complexe pentru sporirea productivității muncii

ATINGEREA unui nivel superior de productivitate în fiecare unitate economică și, în consecință, obținerea unei eficiențe ridicate în toate domeniile de activitate, reprezintă un obiectiv de maximă importanță pentru buna funcționare a mecanismului economiei naționale, pentru asigurarea pieței interne și externe cu produse de cea mai înaltă calitate. Din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din mai a.c. se degajă cu pregnanță grija pe care o manifestă partidul nostru pentru mai buna folosire a bazei tehnice și a forței de muncă, pentru creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, combustibil și energie, valorificarea superioară a tuturor resurselor țării. În acest context, o atenție deosebită se acordă sporirii accentuate a productivității muncii, întrucît, așa cum sublinia secretarul general al partidului, **„numai pe această bază vom putea asigura creșterea venitului național, mijloacele necesare atît pentru dezvoltare, cît și pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului".**

■

ELABORÎND programe proprii, adecvate condițiilor locale, **unitățile economice din municipiul Tecuci** și-au asumat cu responsabilitate sarcini mobilizatoare pe linia creșterii productivității muncii prin valorificarea eficientă a rezultatelor cercetării tehnico-științifice, introducerea progresului tehnic, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, îmbunătățirea normării muncii și a folosirii resurselor umane de care dispun. În urma analizelor concrete la fiecare secție, atelier și loc de muncă, în întreprinderile din municipiu au fost stabilite peste 120 de măsuri tehnice și organizatorice care vizează realizarea și depășirea sarcinilor de plan pe acest an și, în special, creșterea mai accentuată a productivității muncii. Ele prevăd îmbunătățirea fluxurilor tehnologice, sporirea indicilor de utilizare a capacităților de producție, extinderea mecanizării și automatizării, perfecționarea organizării și normării muncii etc. Pe baza materializării acestor măsuri se va asigura o economie relativă de personal de aproape 600 oameni, din care pe seama progresului tehnic 27,4%, iar ca urmare a perfecționării organizării producției și a ridicării gradului de calificare a personalului muncitor peste 21%.

În întreprinderile industriale sînt în studiu și se vor introduce în producție noi mașini-unelte și dispozitive cu performanțe ridicate, linii tehnologice perfecționate, mijloace de mecanizare și automatizare a operațiilor grele sau cu mare consum de muncă. Așa, spre exemplu, la Întreprinderea de ambalaje metalice s-a trecut la modificarea cu forțe proprii a liniilor tehnologice de ambutisare a cutiilor pentru a le adapta la prelucrarea aluminiului ce se produce în țară, ceea ce va conduce la sporirea indicelui de utilizare a mașinilor de la 82,2 la 86,2%. Tot la această unitate se realizează prin autodotare un cuptor pentru uscarea capacelor tip „Omnia" și o mașină de bordurat bidoane care, pe lîngă asigurarea unei calități superioare produselor, contribuie la o reducere substanțială a volumului de manoperă.

O rezervă de sporire a productivității muncii, încă neutilizată pe deplin în cadrul întreprinderilor din municipiul Tecuci, o reprezintă **asigurarea unui indice de utilizare a fondului de timp maxim disponibil al mașinilor și utilajelor din dotare cît mai ridicat.** Aceste rezerve sînt mari în cazul mașinilor de debitat de la Întreprinderea de construcții metalice, a mașinilor de planat, preselor hidraulice și a strungurilor automate și semiautomate de la Întreprinderea de reparații auto, a mașinilor de rectificat de la Întreprinderea pentru mecanizarea agriculturii și industriei alimentare ș.a. Pentru punerea în valoare a acestei rezerve, în scopul obținerii unui volum mai mare de producție fizică fără investiții suplimentare, în programele de măsuri întocmite acțiunile inițiate vizează, între altele: ● perfecționarea activității de revizii și reparații, prin asigurarea stocurilor necesare de piese de schimb și efectuarea lor la timp, conform graficelor aprobate; ● reducerea opririlor accidentale cauzate de nerespectarea tehnologiilor de fabricație și a regimurilor optime de funcționare; ● întărirea disciplinei la fiecare loc de muncă; ● asigurarea ritmică și în cantitățile necesare cu materii prime, repere și semifabricate a mașinilor și utilajelor etc.

■

ȚINÎND seama de faptul că normele de muncă reprezintă veritabile pîrghii de realizare a politicii economice a partidului de creștere continuă a eficienței economice, o atenție deosebită se acordă **realizării și aplicării studiilor ce vizează reducerea consumurilor de muncă vie, stabilirii unor norme fundamentate științific,** perfecționării organizării și conducerii activității de normare, în așa fel încît să se poată aplica prevederile programului complex de retribuire în acord global la toate locurile de muncă și să se asigure o corelație optimă între nivelul productivității muncii și cel al retribuției medii. În acest context, în cadrul întreprinderilor municipiului s-a trecut la **revizuirea tuturor normelor de muncă** în scopul punerii lor de acord cu dotarea tehnică și tehnologică existentă, cu experiența și gradul de îndeminare dobîndite de personalul muncitor.

Îmbunătățirea și modernizarea bazei materiale, creșterea gradului de dotare tehnică a muncii, sporirea complexității producției necesită folosirea de cadre cu un nivel de pregătire tot mai ridicat, ca o premisă de bază în asigurarea unor niveluri de productivitate superioare. În acest scop se acționează consecvent pe linia **perfecționării pregătirii profesionale a tuturor categoriilor de personal,** prin organizarea de cursuri la locul de muncă, diferențiat pe categorii de personal, reciclarea periodică a specialiștilor din meseriile de bază etc.

Ritmurile accelerate în care trebuie să se încadreze activitatea economică a municipiului Tecuci pot fi realizate numai prin eforturile susținute ale tuturor oamenilor muncii. Succesele obținute în primele patru luni ale acestui an sînt o garanție a îndeplinirii și depășirii prevederilor planului anual. Astfel, **planul producției marfă a fost depășit cu 4,3%, iar cel al producției nete cu 5,7%. Productivitatea muncii a sporit cu 6,2% față de plan și cu 15,9% față de realizările din aceeași perioadă a anului precedent,** depășiri importante realizînd Întreprinderea de producție și industrializare a legumelor și fructelor (14,2%), Întreprinderea pentru nutreturi concentrate (11,3%), Întreprinderea de construcții metalice (9,6%). Creșterea productivității muncii și reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil, energie etc. au condus la reducerea cheltuielilor la o mie lei producție marfă cu 10,8 lei, din care 4,1 lei reprezintă micșorarea cheltuielilor materiale, iar reducerea costurilor și sporirea volumului producției au făcut ca beneficiile planificate să poată fi depășite cu peste 15%.

■

DEȘI municipiul Tecuci se prezintă cu principalii indicatori realizați și depășiți, în unitățile economice există încă rezerve care pot fi mobilizate și valorificate. Acționînd în spiritul Hotărîrii Plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, oamenii muncii din municipiul Tecuci sînt ferm hotărîți să întîmpine cea de a 40-a aniversare a victoriei revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și cel de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român cu noi realizări de prestigiu.

Emilia ANDRUNACHE
prim secretar al Comitetului municipal Tecuci al P.C.R.

Dezbateri în mari unități industriale

Planurile tehnice și accelerarea înnoirii și modernizării producției [I]

PARTE INTEGRANTĂ a Planului unic de dezvoltare economico-socială a țării, planurile tehnice reprezintă un instrument eficient de organizare și mobilizare a eforturilor pentru continua promovare a progresului tehnic. Întocmite pe perioada unui cincinal, adaptate la cerințele fiecărui an de plan, aceste instrumente ordonează, eșalonează și dinamizează activitatea de introducere a noi tehnologii eficiente, de asimilare a noi produse, de modernizare a celor aflate în fabricația de serie. Întocmirea lor cît mai judicioasă și realizarea la termenele fixate a obiectivelor prevăzute asigură fiecărei unități industriale condițiile necesare pentru menținerea produselor la un înalt nivel tehnic, cu o competitivitate sporită și obținerea unei eficiențe ridicate. Condițiile deosebite create prin realizarea unei industrii moderne permit înfăptuirea neabătută a programului de lungă durată elaborat de partid cu privire la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, prin asimilarea de produse noi, la nivelul tehnicii contemporane și chiar peste acesta. „Practic, nu există ramură de activitate — *sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu* — în care industria românească să nu se poată angaja să producă orice utilaj la nivelul tehnicii mondiale .Aceasta este marea cucerire a revoluției socialiste în tehnică, dar mai cu seamă în crearea unei clase muncitoare în stare să producă această tehnică de înalt nivel!"

Recent, „Revista economică", cu sprijinul Comitetului municipal Craiova al P.C.R., a organizat o dezbatere pe tema „Planurile tehnice și accelerarea înnoirii și modernizării producției", *cu scopul de a desprinde și a contribui la extinderea experienței înaintate, la mobilizarea în și mai mare măsură a eforturilor pentru înfăptuirea marilor sarcini ce revin industriei pe linia promovării progresului tehnic, pentru realizarea întregii producții la un înalt nivel tehnic și calitativ. Au luat parte la dezbatere cadre de conducere, specialiști și cercetători din marile întreprinderi și institutele de cercetare și inginerie tehnologică din municipiul Craiova. Opiniile exprimate cu acest prilej le publicăm începînd cu acest număr.*

Instrument de promovare a noului

Costică CHIȚIMIA: „În condițiile progresului rapid al științei și tehnicii contemporane, menținerea la un nivel competitiv a producției nu poate avea loc decît în măsura în care fiecare unitate industrială își adaptează și modelează fabricația în funcție de acestea. De altfel, practica de zi cu zi a confirmat și confirmă faptul că fără a fi receptiv la tot ceea ce apare nou, fără o pregătire în perspectivă pentru omologarea a noi produse și modernizarea celor aflate în fabricație nu se poate ține pasul cu cerințele diversificate și exigențele sporite, atît ale beneficiarilor interni, cît și ale celor de peste hotare.

În prezent, din totalul produselor fabricate de unitățile economice ale municipiului Craiova, peste 4 900 sînt produse competitive pe plan mondial, exportate în multe țări ale lumii. Printre acestea se află: locomotivele electrice, transformatoarele, motoarele și aparatajul de medie și înaltă tensiune, realizate de întreprinderea „Electroputere"; tractoarele TIH 445 și plugurile fabricate de Întreprinderea de tractoare și mașini agricole; mașinile unelte și utilajul tehnologic produse de Întreprinderea de utilaj greu; îngrășămintele chimice de la Combinatul chimic Craiova; mobilierul metalic și din lemn de la întreprinderea „Metal-Lemn"; confecțiile pentru femei realizate de Întreprinderea de confecții, precum și multe din produsele industriei ușoare și de artizanat confecționate de Cooperativa meșteșugărească și de consum.

La dezbateri au participat: **Costică CHITIMIA**, prim secretar al Comitetului municipal Craiova al P.C.R.; **Ion CĂLIN**, vicepreședinte al Consiliului municipal de control muncitoresc; ing. **Marin MARCIU**, director tehnic și ing. **Costin RĂDULESCU**, director al Centrului de cercetări științifice și inginerie tehnologică de la întreprinderea „Electroputere"; ing. **Ion RADU**, șef serviciu tehnic la Centrala industrială de îngrășăminte chimice; **Ion ROGOVEANU**, inginer șef al Întreprinderii de utilaj greu; **Victor BADEA**, inginer șef al întreprinderii „Metal-Lemn"; ing. **Constantin POPESCU**, director tehnic al Întreprinderii de confecții; **Georgeta SFÎRLEAZĂ**, vicepreședinte al Uniunii județene a cooperativelor meșteșugărești; **Alexandrina MARINESCU**, inginer șef al întreprinderii „Independența"; ing. **Ion DOCA**, directorul Centrului de cercetări pentru îngrășăminte chimice; ing. **Tudor GRUIONU**, șef birou pregătirea fabricației la Întreprinderea de tractoare și mașini agricole; ec. **Niculai CIOMU**, șef serviciu creditarea industriei grele de la Filiala Băncii Naționale; Emil **DAN**, director al întreprinderii „Chimica"; **Ștefan COMBEI**, director al Întreprinderii de reparații auto; **Marin PURCARIU**, președintele Consiliului oamenilor muncii de la Întreprinderea mecanică de material rulant.

Demn de menționat este faptul că, în urma realizării obiectivelor cuprinse în planurile tehnice privind asimilarea unor produse noi, competitive modernizarea celor existente în fabricația de serie, precum și implementarea de noi tehnologii de înalt randament, s-au obținut rezultate pozitive și pe linia utilizării eficiente a materiilor prime și materialelor. Astfel, la întreprinderea „Electroputere" a crescut indicele de valorificare a metalului de la 69,7 mii lei/tona de produse în 1980 la 91,35 mii lei/tonă în 1983, iar în anul 1984 se prevede ca acesta să atingă 113 mii lei/tonă. De asemenea, la Întreprinderea de utilaj greu, față de 47,5 mii lei materii prime/tona de produse finite, valoare planificată pentru trim. I a.c., s-au obținut 51,2 mii lei/tonă, iar la Întreprinderea de tractoare și mașini agricole se prevede ca, față de 27,4 mii lei/tonă realizat în anul trecut, să se ajungă la finele acestui an la 35,5 mii lei/tonă.

Analizele trimestriale efectuate pe linie de partid au reliefat faptul că în toate întreprinderile se acordă atenție înfăptuirii la termenele fixate a obiectivelor prevăzute și că pe această bază au fost promovate în economia națională cît și la export un număr important de produse competitive. Trebuie să arătăm însă că analizele respective au scos la iveală și situații în care în planurile tehnice unele obiective înscrise nu erau temeinic fundamentate sau acestea nu reflectau imperativele promovării celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. În alte situații s-a constatat că unele prevederi privind asimilarea de noi produse nu erau susținute îndeaproape de măsuri constructiv-tehnologice și organizatorice, de acțiuni privind completarea dotării tehnice, modernizarea utilajelor și a S.D.V.-urilor, aprovizionarea cu materii prime și materiale corespunzătoare etc. În toate cazurile și locurile unde au fost sesizate asemenea neajunsuri în elaborarea și fundamentarea planurilor tehnice s-a actionat pentru eliminarea lor.

Importantele acumulări cantitative obținute ca rezultat al politicii consecvente de industrializare dusă de partidul nostru — îndeosebi în ultimele două decenii, după Congresul al IX-lea al partidului — creează o bază puternică pentru creșterea performanțelor calitative ale fiecărui nou produs asimilat. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta sesiune a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, **cu toate că s-au obținut rezultate bune în ce privește asigurarea calității unor produse, ridicarea continuă a nivelului calitativ și tehnic al producției rămîne în continuare o problemă de cea mai mare importanță, care se pune, în perioada următoare, în fața industriei românești, în fața cercetării, a întregului popor.**

În domeniul înnoirii și modernizării producției este nevoie să lărgim sfera de acțiune a preocupărilor privind asigurarea unei calități superioare, a performanțelor fiecărui produs. Efortul principal ce se cere depus este acela al **„construirii calității"**. Aceasta înseamnă că eforturile se cer efectuate pe întreaga filieră de realizare a produsului nou — documentare, cercetare, proiectare, omologare, execuție de serie. Fiecărui participant la realizarea unui produs îi revine datoria să acorde maximum de atenție și responsabilitate în rezolvarea sarcinilor ce-i revin pe linia calității. Calitatea devine în acest mod creația tuturor celor care realizează produsul. În acest spirit abordăm

problemele realizării noilor produse și modernizării celor aflate în fabricația de serie, străduindu-ne ca, în fiecare unitate, programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor și programul referitor la creșterea mai accentuată a productivității muncii să se materializeze cu maximum de eficiență".

Parametri competitivi la fiecare produs nou realizat

Marin MARCIU : „Întreaga activitate de promovare a progresului tehnic în întreprinderea noastră este axată pe programele naționale prioritare (minier, petrolifer, energetic, transport feroviar și naval) pentru asimilarea și realizarea unor instalații și echipamente principale. Dacă în 1983 erau cuprinse în planul tehnic 719 faze, în momentul de față, întreprinderea, împreună cu institutul de cercetări, are prevăzute peste 1 000 de faze, cuprinzînd proiecte, prototipuri, omologări de prototipuri, pregătiri de fabricație, punere în fabricație de serie.

Ca urmare a preocupărilor deosebite pentru realizarea prevederilor din planul tehnic al întreprinderii, **pe semestrul I a.c. au fost înfăptuite toate obiectivele din categoria plan de stat cît și cele din planurile departamentale I și II.** Avem chiar depășiri la unele faze, îndeosebi la proiecte, și ne străduim ca în continuare să asigurăm condiții de realizare a planului tehnic și în semestrul următor. Înfăptuind prevederile planului tehnic reușim să adăugăm în fiecare an în nomenclatorul sortimental al întreprinderii cel puțin 280—300 produse noi, competitive. În prezent, la „Electroputere", se realizează peste 10 000 de produse.

Realizarea tuturor obiectivelor din planul tehnic la termenele prevăzute este în principal urmarea faptului că ele au fost programate ca sarcini de plan în activitatea diferitelor sectoare de producție ale întreprinderii, asigurîndu-se din vreme baza materială, pregătirea tehnologică, S.D.V.-istica, modelele și toate cele necesare execuției. Odată modelul sau produsul realizat, sînt asigurate condiții optime pentru testarea, verificarea și încercarea sa pe standuri de probă. Toate acestea ne-au dat garanția realizării fiecărui produs nou la un înalt nivel calitativ și de eficiență.

Aș mai vrea să subliniez faptul că în ultimii ani, generalizînd experiența pozitivă proprie, **am reușit să reducem ciclul de asimilare al unor noi produse complexe la sub un an, iar la cele simple la 1—2 luni.** În principal, alături de măsurile organizatorice luate, **tipizarea și modularizarea producției** au contribuit din plin la acest succes. Fiecare produs nou realizat în condițiile tipizării preia partea de bază de la produsele aflate în producție și primește numai anumite părți noi, sub formă de module, care-i îmbunătățesc caracteristicile tehnico-funcționale sau contribuie la reducerea gabaritului, a consumurilor de combustibil și energie etc. Procedînd în acest mod, noile locomotive Diesel electrice, de pildă, au fost modernizate în termene mult scurtate.

Prin natura produselor pe care le realizăm este necesară o cooperare cu numeroase unități din diferite ministere. Din păcate, unele unități nu țin totdeauna pasul cu cerințele, ajungînd să creeze spații largi în timp în livrarea unor repere și subansamble față de obligațiile stipulate în contracte. Aș da doar un singur exemplu. Specificul activității noastre, mai ales la fabricația de transformatoare și de aparataj electric, impune un consum mare de garnituri de diverse tipuri care trebuie să satisfacă unele cerințe specifice de fiabilitate. Din păcate, nu le primim la timp în cantitățile și de calitatea prevăzute. Lipsa acestora conduce la mărirea ciclului de realizare a produselor respective, la cheltuieli suplimentare. Unitățile din M.I.Ch. (C.A.T.C. Pitești, Brașov), care sînt specializate pentru asemenea componente ar trebui să depună eforturi mai mari pentru rezolvarea în bune condiții a solicitărilor noastre".

Ion RADU : „În combinatele centralei noastre și, în mod deosebit, la Combinatul chimic Craiova, planurile tehnice au ca obiective principale : **asimilarea unor produse pentru reducerea importurilor** (acetat de etil, anhidridă acetică, catalizator pentru conversia metanului) ; **realizarea de produse noi solicitate la export** (îngrășăminte lichide cu azot, noi tipuri de îngrășăminte chimice complexe, uree de calitate îmbunătățită prin introducerea de pulberi de uree în turnul de granulare și tratarea granulelor cu formol sau rășini ureoformaldehice etc.) ; **introducerea unor tehnologii noi care să conducă la reducerea consumurilor de materii prime, materiale și combustibili** (obținerea oxidului de carbon din gaze reziduale, a catalizatorului pentru conversia oxidului de carbon cu conținut redus de sulf etc.).

În condițiile în care promovarea noilor produse este o sarcină a întregului colectiv, majoritatea obiectivelor din planul tehnic se finalizează la termenele stabilite. **Pe primele 5 luni din acest an, de exemplu, valoarea obiectivelor realizate în cadrul planului tehnic se situează la 683 milioane lei față de 554 milioane lei prevăzut.** Produsele noi însușite se situează la nivelul calitativ mondial, fiind competitive la export (uree tratată cu formol sau rășini ureoformaldehidice, azotat de amoniu de calitate îmbunătățită prin dozarea ionului de sulfat sau fosfat în soluțiile de azotat, catalizatorul de conversie a oxidului de carbon cu conținut redus de sulf din span de fier etc.).

Sînt numeroase aspecte tehnice și economice cu care specialiștii s-au confruntat și se mai confruntă în activitatea de realizare a noilor produse. Bunăoară, ca să dăm un exemplu, deși s-au obținut serioase îmbunătățiri pe linia perfecționării tehnologiei în realizarea acidului acetic din metanol, nu s-a reușit încadrarea în sarcina de reducere a costului și obținerea beneficiului planificat. Situația respectivă este determinată de faptul că instalația noastră pentru fabricarea acidului acetic din metanol nu a funcționat din lipsă de metanol. Aprovizionarea cu metanol din alte unități chimice la costuri peste cele ce se realizează în combinat a condus la obținerea de acid acetic la costuri mai mari. În alte situații, întîrzierea în finalizarea unor investiții sau nesosirea din import a unor materii prime în perioada prevăzută au condus de asemenea la întîrzierea finalizării cercetărilor pentru asimilarea unor noi produse.

Din experiența noastră rezultă că accelerarea înfăptuirii obiectivelor înscrise în planurile tehnice este posibilă dacă, atît în cadrul combinatelor chimice, cît și la furnizorii de materii prime se iau unele măsuri în perspectivă cum ar fi : **dezvoltarea microproducției** în vederea experimentării cercetărilor și realizării unor produse ce mai fac în prezent obiectul importurilor ; **corelarea mai bună a planului tehnic cu cel de producție și de investiții**, în sensul că toți cei implicați în procesul însușirii de produse noi să-și asigure condițiile necesare, să-și realizeze la timp toate sarcinile ce le-au fost repartizate.

Am de ridicat o problemă importantă care privește calitatea producției, menținerea acesteia nealterată pe termen cît mai lung la beneficiari. După cum se știe, la calitatea și fiabilitatea produsului se adaugă și așa-numita disponibilitate a sa, care se referă la posibilitatea de întreținere și menținere a produsului în stare de funcțiune la performanțele cerute. Din acest punct de vedere, un îngrășămînt, pentru a nu-și pierde proprietățile fizico-chimice în perioada dintre momentul producerii și cel al încorporării lui în sol, trebuie supus unui tratament de condiționare. Acest tratament se realizează prin intermediul unui produs chimic — antiaglomerant — pentru a cărui fabricare s-a luat legătura cu institutele de cercetare de specialitate, a fost elaborată tehnologia de laborator, tehnologia pilot, produsul a fost testat — deci aș putea spune că s-a asimilat — însă cînd a fost vorba să se treacă la producția industrială lucrurile s-au împotmolit. Ținînd cont că în prezent s-a renunțat la importuri, și această operație de condiționare se cere efectuată la întreaga producție de îngrășăminte **se impune intensificarea eforturilor de realizare în țară a antiaglomerantului.**

O altă problemă căreia i se acordă foarte mare atenție în combinatele chimice, de care depinde de altfel în mod direct calitatea produselor fabricate, o constituie **asimilarea și producerea de piese de schimb.** În prezent, peste 90% din necesarul de astfel de piese îl asigurăm cu forțe proprii. Legat de această acțiune aș dori să prezint două aspecte ce ne îngreunează activitatea. Înainte de toate, consider că s-ar putea obține rezultate mult mai bune dacă cadrul organizatoric ar permite constituirea unor colective care să se ocupe cu probleme de asemenea natură și care să nu fie legate de indicatorii unităților, în special de productivitatea muncii. De fapt, problema constă în delimitarea strictă a preocupărilor de asimilare a pieselor de schimb față de cele de producție curentă. Un alt aspect al aceleiași probleme este legat de calitatea materiilor prime din care se realizează piesele de schimb. În chimie, după cum se cunoaște, se lucrează cu presiuni de ordinul sutelor, aproape miilor de atmosfere, cu temperaturi de ordinul sutelor de grade, există medii puternic corozive ; toate acestea impun o calitate înaltă a oțelurilor din care se confecționează instalațiile și piesele de schimb. Nu întotdeauna însă industria metalurgică manifestă înțelegere pentru aceasta, în sensul de a realiza oțelul solicitat".

Dezbatere consemnată de
Vasile BOESCU
Cristian GORIE

Campania agricolă de vară

Organizarea eficientă a recoltării legumelor

— Metode care asigură economie de timp și de forță de muncă —

SÎNTEM în plin sezon al legumelor de vară. Produse bogate în vitamine, săruri minerale și alte principii nutritive indispensabile unei alimentații sănătoase. Produse intens cerute de consumatori, de unitățile de semiindustrializare și de fabricile de conserve. Produse rentabile pentru producătorii care au știut să se ocupe de aceste culturi după regulile agrotehnice și dau atenția cuvenită unei astfel de organizări a recoltării, care să garanteze cît mai puține pierderi și deprecieri, un consum minim de muncă.

DIN TOTALUL suprafețelor cultivate cu legume, ponderea cea mai mare o dețin tomatele și ceapa : cumulat, peste 40%. Realizarea în flux continuu a recoltării tomatelor impune o corelare judicioasă între randamentele la hectar, cantitatea recoltată zilnic și capacitatea mijloacelor de transport. Pentru aceasta sînt necesare evaluări ale recoltei în teren, pe soiuri, încă în momentul cînd tomatele sînt complet dezvoltate în primele două inflorescențe și au început să se înroșească.

Eficiența economică a mai multor **variante de recoltare manuală a tomatelor**, experimentate într-o fermă legumicolă din zona Capitalei, este prezentată în cele de mai jos.

Recoltarea manuală cere din partea muncitorilor multă atenție în verificarea, la fiecare plantă, a fructelor ce corespund sub aspectul stadiului de coacere. O recoltare eficientă presupune respectarea unor cerințe tehnico-organizatorice menționate în tabel.

Parcela cu tomate asupra căreia s-a făcut cercetarea are o lungime a rîndurilor de 150 m ; capacitatea găleții cu care se lucrează la recoltare este de 7 kg. Conform observațiilor noastre, un muncitor recoltează 4 rînduri pe zi (două dus și două întors), efectuînd 140 de activități ; la acestea se mai adugă 3 activități efectuate la începutul programului de lucru, în perioada premergătoare recoltatului și două activități după programul zilnic de recoltare. Timpul zilnic de lucru al muncitorului la recoltare se repartizează astfel : lucrări de pregătire și încheiere 8,5%, deplasări — 19%, recoltat — 54,2%, golirea găleților — 4%, pauze — 14,3%.

1 În situația existentă, lucrătorul începea culesul de la marginea parcelei și parcurgea o distanță de recoltare, necesară pentru umplerea găleții, de aproximativ 20 m, după care se întorcea pentru golirea găleții. Repetarea operației cerea o distanță dublă, apoi triplă etc., pe măsura îndepărtării de drum, deci pierdere de timp și efort fizic obositor.

Înțelegem prin „distanță de recoltare" (D.R.) distanța necesară pentru a umple coșul sau găleata, la o singură trecere a culegătorului ; numărul D.R. pe un rînd este în raport cu lungimea acestuia. Pentru recoltarea unui rînd de tomate format din mai multe distanțe de recoltare egale, diferitele porțiuni ale rîndului trebuie parcurse de mai multe ori. De exemplu, dacă rîndul este egal cu D.R., atunci muncitorul parcurge drumul respectiv de două ori (dus-întors). Dacă însă rîndul ce urmează a fi recoltat se compune din 4 D.R., se obțin tot atîtea secțiuni egale ; prima secțiune este parcursă de 8 ori, a doua de 6 ori, a treia de 4 ori, iar a patra de 2 ori. Deci, în total 20 de secțiuni, din care numai distanța echivalentă cu mărimea a 4 secțiuni este eficientă.

Ne putem da lesne seama cît de repede crește distanța ce trebuie parcursă (D.P.) pe măsura creșterii numărului distanțelor de recoltare pe un rînd ; raportul D.R.—D.P. este : 1—2, 2—6, 3—12, 4—20, 5—30, 6—42, 7—56, 8—72, 9—90, 10—110. Or, jumătate din D.P. sînt „în gol".

2 O variantă posibilă de executare a recoltatului este cea în care culesul începe de la marginea parcelei și se desfășoară ca mai sus, pînă la mijlocul rîndului, după care muncitorul transportă gălețile pline la cealaltă margine a parcelei, pînă la terminarea rîndului. În acest caz, raportul D.R.—D.P., de pildă, la un rînd cu 10 distanțe de recoltare, devine 10—70.

3 În sfîrșit, recoltatul tomatelor poate începe de la mijlocul rîndului, către cele două margini ale parcelei. Numărul D.P. în această variantă este mai mic cu circa 43% decît în prima și cu circa 14% decît în a doua variantă (calcul efectuat pentru rînduri de 225 m lungime, cu D.R. = 50 m și cu 30 D.P.). Prin urmare crește substanțial productivitatea muncii, culesul se poate termina mai repede.

Element primordial în organizarea științifică a recoltării tomatelor, distanța de recoltare este determinată de o serie de factori, cum ar fi : cantitatea ce se poate recolta (în raport cu producția recoltată de la o plantă, densitatea plantelor, gradul de coacere etc.) ; capacitatea găleții (coșului) de recoltat ; metoda de recoltare, în special modul personal de lucru al fiecărui muncitor. Trebuie, de asemenea, stabilită în limite raționale și distanța totală pe care el o are de parcurs, ținînd seama și de structura acesteia (drum neproductiv și drum util).

Conform estimațiilor noastre, pentru a culege un rînd de tomate de 150 m lungime folosind o găleată (coș) cu o capacitate de 7 kg, muncitorul trebuie să parcurgă, în cazul variantei 1, cu o distanță totală de 375 m (din care 60% drum neproductiv) la o producție de 1 000 kg/ha, o distanță de 1 275 m (din care 88% drum neproductiv) la o producție de 5 000 kg/ha etc. La aceeași lungime a rîndului de tomate, în celelalte două variante de recoltare lungimea totală a drumului parcurs scade la aproximativ 65%, iar ponderea drumului neproductiv este mult mai mică. Situații asemănătoare se înregistrează și în cazul rîndurilor de 200 și 250 m, ceea ce întărește concluzia că prima variantă este cea mai neeconomică și nu trebuie aplicată decît pe parcelele care numai la unul din capete au drum apt pentru evacuarea producției recoltate.

La una și aceeași producție la hectar mărimea lungimii rîndului atrage după sine o creștere mult mai mare a distanței totale parcurse, indiferent de metoda de organizare a recoltării tomatelor. De pildă, în prima variantă și în cazul unei producții de 2 000 kg/ha, dacă la o lungime a rîndului de 150 m muncitorul efectuează o deplasare de 600 m, la o lungime de 200 și 250 m parcurge o distanță de 1 000, respectiv 1 500 m.

La recoltarea manuală a tomatelor de pe parcele cu distanța între rînduri mai mare de 70 cm și cînd cultura este bine întreținută, fără buruieni, transportul se poate face cu ajutorul unui cărucior pe care se încarcă lădițe, procedeu prin care reduc parcursurile și timpii morți, mărindu-se cu mult productivitatea muncii.

Aplicarea metodelor propuse, net superioare celei existente, nu cere eforturi materiale deosebite și permite reducerea necesarului de forță de muncă, atît de solicitată în această perioadă de vîrf a campaniei agricole de vară.

Organizarea recoltării tomatelor

Faza	Activitatea	Resurse necesare
Organizarea muncii	— organizarea echipelor de recoltat și stabilirea atribuțiilor — instruirea zilnică a muncitorilor — delimitarea parcelelor de recoltat și a ordinii respective — stabilirea punctului din care se începe recoltarea (capăt de parcelă, drum, mijlocul parcelei etc.)	
Dotarea cu materiale specifice	— asigurarea cu mijloace de muncă pentru recoltat — asigurarea ambalajelor speciale potrivit destinației produselor — organizarea punctului de aprovizionare	— găleți din material plastic, coșuri, lădițe
Asigurarea și organizarea transportului	— stabilirea mijloacelor de transport — alegerea itinerarului — ambalare — cîntărire — recepție	— mijloace auto, tractor + remorci, mijloace hipo

Nicolae LAGADIN
Gh. N. IOSIF
Didina ANGHEL

Valorificarea complexă a potențialului turistic

SPECIFICĂ potențialului turistic natural al județului Bihor este marea varietate a elementelor sale, repartizate relativ uniform ; turiștii care vin pentru tratament la Băile Felix, 1 Mai, iar — mai nou — la Oradea sau Marghita, ori să-și petreacă în stațiunile montane de aici concediul de odihnă, au posibilitatea să treacă de la o cură de apă termală la o cură de ozon, de la o altitudine joasă la una de peste 1 500 m, oferindu-li-se în același timp privelişti de rară frumusețe. Acest potențial cuprinde zone ce se detașează net ca valoare în Europa și chiar în afara continentului. Ne gîndim la zona Oradea-Felix, cu izvoarele sale de ape termale larg apreciate, sau la zona Padiș-Stîna de Vale, cu frumusețile sale aparte, mai puțin cunoscute însă dincolo de hotare.

Elemente de fundamentare a programelor zonale de dezvoltare a turismului

DATELE unei analize efectuate de noi ne-au dus la aprecierea că județul Bihor ocupă locul doi pe țară în ierarhia zonelor turistice, alcătuită după criteriul ansamblului potențialului turistic natural. Două elemente se detașează net în ansamblul valorilor turistice din județ : **apele termale din cîmpie** și **bogatele forme de relief, îndeosebi cele de natură carstică, din munți.** Iar, dacă apele termale sînt cunoscute în mare parte și valorificate, inclusiv prin turism internațional, în zona de cîmpie există încă multe alte resurse, puncte de atracție, mai puțin cunoscute nu datorită lipsei lor de valoare, ci fiindcă pînă acum n-au fost create condițiile intrării lor în circuitul turistic. Avem în vedere celelalte zone cu ape termale foarte utile în tratamentul a diferite boli, zona Cefa-Mădăraș-Tămașda — supranumită „Mica Deltă", vestigiile istorice, viața social-culturală deosebit de bogată a întregului județ.

În ce privește zona Munților Apuseni de pe cuprinsul județului Bihor, aici se întîlnesc variate forme de relief — de suprafață sau de adîncime : coline, lapiezuri, văi carstice, ponoare, peșteri, avene etc. Spre exemplu, aici se află cea mai lungă peșteră din țară — peștera Vîntului, a 20-a din Europa și a 40-a din lume ; mai frumoase și mai bogate sînt însă peșterile Cetățile Ponorului, Chișcău, Meziadului ș.a.

Așa cum se știe, între potențialul turistic natural și social-cultural, pe de o parte, și baza tehnico-materială destinată turismului, pe de altă parte, există o interdependență : **potențialul poate fi valorificat în funcție de baza tehnico-materială existentă, iar dezvoltarea acesteia este condiționată de potențial.** Pe de altă parte, nu mai puțin important este raportul de coordonare dintre componentele bazei tehnico-materiale.

În județul Bihor, această bază este, practic, rodul eforturilor din ultimele două decenii. Cu toate progresele înregistrate, ea este încă răspîndită neproporțional pe cuprinsul județului, deși potențialul turistic natural este distribuit armonios pe teritoriul acestuia. Astfel, din cele aproape 11 mii de locuri de cazare existente la sfîrșitul cincinalului trecut, aproape 9 mii erau concentrate în sistemul turistic Oradea-Felix, care este departe de a satisface cerințele mereu crescînde ale turiștilor ; chiar în zona Oradea-Felix, cu un număr mare de hoteluri și complexe sanatoriale, a fost totuși necesară închirierea de la particulari a peste 1 500 de locuri, fără a se acoperi în întregime solicitările. Dinamica turismului în județul nostru și perspectivele sale viitoare, rezultate în urma cercetărilor făcute, ne permit să demonstrăm că **baza sa tehnico-materială va trebui dezvoltată** pînă la aproximativ 35 de mii de locuri de cazare, **cu asigurarea corespunzătoare și a celorlalte funcțiuni și servicii.**

O altă observație care se desprinde din analiză este că nu întotdeauna există un raport optim între capacitățile de cazare, transport, alimentație publică, pe de o parte și capacitățile de tratament, bază materială pentru desfacerea de mărfuri și pentru activități culturale, sportive și de agrement, pe de altă parte. Toate aceste limite și, desigur, și altele, își pun în mod cert amprenta asupra eficienței utilizării elementelor fundamentale ale potențialului turistic existent, ceea ce impune ca în strategia de dezvoltare pe viitor să fie incluse corectivele necesare.

Pentru determinarea concretă a posibilităților și necesităților și pornind de la premisa — fundamentată pe o identificare detaliată a caracteristicilor zonale — că natura și omul, prin activitățile specifice populației locale, au înzestrat întregul teritoriu al județului Bihor cu un potențial de deosebită atractivitate pentru dezvoltarea turismului intern și internațional, cu importante efecte economice și sociale, am adîncit analiza noastră considerînd existența a **7 sisteme turistice** diferențiate prin poziția geografică și prin specific : 1) Oradea-Felix ; 2) Beiuș-Stîna de Vale-Padiș ; 3) Marghita ; 4) Valea Crișului Repede ; 5) Salonta-Tinca ; 6) orașul dr. Petru Groza-Nucet ; 7) Săcuieni-Valea lui Mihai. Dintre acestea, cele mai cunoscute sînt primele două, intrate deja în circuitul turistic.

O importantă bogăție naturală a județului Bihor o reprezintă apele geotermale. În ultima perioadă a început și se tinde spre valorificarea lor ca agent termic în gospodăria comunală, în legumicultura de seră, dar principala utilizare rămîne cea curativă.

După principalele caracteristici ale zăcămintelor (temperatură, adîncime, mineralizație etc.), am considerat, pe teritoriul județului, 4 zone principale, cu ample posibilități de dezvoltare a turismului balnear. Gradul actual de utilizare a apelor geotermale variază între 83,7% în zona Felix-1 Mai și 4,3% în zona Bihor, în celelalte două zone situîndu-se la nivel de circa 24%, ceea ce sugerează importantele rezerve încă latente.

Situația aceasta cere, de bună seamă, un program complex de valorificare într-o viziune mai largă, inclusiv acțiuni prin intermediul cărora apa geotermală și localitățile respective să se poată integra într-o mai mare măsură în circuitul turistic.

Întrucît efectele terapeutice ale apelor geotermale (cu excepția celor din zona Felix — 1 Mai) sînt departe de a fi cunoscute de către publicul larg și chiar de către medicii balneologi, considerăm necesară stabilirea riguroasă a compoziției lor chimice și a calităților lor curative, urmată de o publicitate adecvată și continuă în țară și peste hotare. Extinderea turismului de tratament și balneo-medical se impune cu atît mai mult, cu cît această formă este mai puțin afectată de influențele sezonalității — după cum a demonstrat exemplul stațiunii Felix, care aplică larg tratamentele balneo-climaterice [1]). Pe de altă parte, ca urmare a solicitării și prestării unei game de servicii variate, specifice curei balneare și tratamentelor medicale, mai complexe și mai calificate, turismul balneo-medical asigură realizarea unor venituri sporite în comparație cu alte forme de turism, prezentînd totodată pentru beneficiarii săi efecte de mult mai mare valoare și durată decît simpla recreere.

Schema de valorificare în trepte a energiei termice a apelor geotermale din Bihor a mai fost discutată în „Revista economică". Aceste ape, cu o temperatură de peste 75°C, pot servi **mai întîi la alimentarea cu căldură a locuințelor, serelor etc. ; apoi, cînd ajung la circa 40°C, pot fi utilizate pentru tratament și agrement, iar într-o ultimă fază la irigații, la adăpatul animalelor, pentru extragerea de substanțe minerale utile etc.** O astfel de utilizare în trepte presupune cooperarea, inclusiv financiară, a diferitelor organizații și întreprinderi interesate, concomitent cu dezvoltarea bazei tehnico-materiale a turismului balnear.

În zonele și localitățile unde această bază este cu totul insuficientă, sau pur și simplu nu există, primele amenajări de tratament, cazare, alimentație publică s-ar putea realiza în principal cu resurse materiale și umane locale, urmînd ca pe măsura afirmării interesului terapeutic al noilor centre balneare, să fie atrase, pentru dezvoltare, resurse financiare de la nivelul județului, al întreprinderilor economice participante la exploatare, fonduri centralizate, fonduri ale sindicatelor.

[1]) Comparativ, stațiunea Aix-les-Bains din Franța, unde se practică mai puțin astfel de tratamente, prezintă mari decalaje de încărcare între sezoanele balnear propriu-zis și restul anului.

Valențele turismului montan

OCUPÎND o suprafață relativ întinsă, zona muntoasă a județului Bihor oferă, prin frumusețea peisajului, prin clima sănătoasă, condiții bune pentru odihnă, sport, drumeție. După calculele noastre, ținînd seama și de comparația cu alte zone montane — asemănătoare ca valoare — din țară și din străinătate, fructificarea adecvată a acestor condiții ar putea atrage aici, anual, peste 280 mii de turiști ; or, numărul maxim realizat pînă în prezent n-a depășit 35 de mii.

La acest grad redus de valorificare a potențialului turistic montan au concurat același complex de factori menționat în legătură cu turismul balnear — baza materială, repartizarea ei teritorială, amenajările auxiliare și, nu pe ultimul loc, publicitatea. Din statisticile Oficiului județean de turism rezultă că, în perioadele de vîrf, chiar în condițiile insuficientei cunoașteri de către public a atracțiilor zonei, cererea a întrecut cel puțin de trei ori posibilitățile de primire. Numărul total de locuri de cazare din stațiunile montane este încă sub 1 000 ; or, după cum rezultă din cercetările făcute și avînd în vedere deopotrivă terenul construibil, valoarea peisagistică și climatică, numai Stîna de Vale ar trebui să dispună de minimum 2 000 de locuri. O serie întreagă de localități cercetate, cu condiții turistice bune și foarte bune, nu dispun încă de nici un fel de condiții de cazare. La fel sînt mult sub necesități condițiile de alimentație publică, iar cele cultural-distractive și sportive sînt aproape inexistente ; stațiunile montane din județ nu dispun de amenajări pentru schi (deși relieful și grosimea stratului de zăpadă în timpul iernii se pretează la practicarea acestui sport), de terenuri de tenis, volei, de biblioteci, discoteci, cluburi etc. Or, este fapt demonstrat că posibilitatea de atragere și reținere a turiștilor într-o stațiune depinde de toți acești factori.

În sfîrșit, insuficienta publicitate constituie, de asemenea, un factor de frînă. Stațiunile bihorene de munte încă nu sînt cunoscute în suficientă măsură nici măcar în țară — și cu atît mai puțin în străinătate. Astfel, din cei aproximativ 35 mii de turiști, cazați anual în sistemul Beiuș-Stîna de Vale-Padiș, foarte puțini au fost de peste hotare. Sîntem convinși că **o publicitate corespunzătoare ar contribui substanțial la creșterea cererii de locuri pentru stațiunile montane din zonă.** Ce ar trebui făcut pentru remedierea acestei situații ?

Prima cale este **construirea unei baze materiale corespunzătoare** (în cercetarea noastră am determinat numărul necesar al locurilor de cazare, alimentație publică, amenajări cultural-sportive etc., corelat cu cererea actuală și de perspectivă și ținînd seama de potențialul turistic natural al localităților). În al **doilea** rînd ar fi utile investigații de specialitate pentru a stabili în ce măsură zona montană oferă și **posibilități de tratament** (boli nervoase, ale aparatului respirator ș.a.). Iar dacă astfel de posibilități există, valorificarea lor ar implica dotări sanatoriale. În al **treilea** rînd, pentru a se putea practica turismul sub formă de drumeție în întregul spațiu montan bihorean, ar fi necesară realizarea în perspectivă a unei **rețele de cabane,** amplasate la distanțe accesibile, concomitent cu **atragerea în circuitul turistic a unor cabane silvice și de exploatare forestieră,** cu amenajarea lor corespunzătoare. Insistăm asupra acestei ultime propuneri. În pădurile județului Bihor există peste 60 astfel de cabane, iar cele care ar fi selecționate ar putea fi amenajate fără cheltuieli mari. Ele ar putea fi folosite pentru turismul intern, în special cel de sfîrșit de săptămînă, iar unele dintre ele ar putea fi puse la dispoziția străinilor pasionați de vînătoare, oferind o apreciabilă sursă de valută. Totodată, aceste cabane și-ar putea asigura în bună parte autoaprovizionarea alimentară, prin creșterea de păsări, animale de carne și lapte, iar personalul cabanei ar putea prepara și servi hrana.

Sînt anumite elemente ale potențialului turistic natural care nu pot fi valorificate fără unele amenajări. Astfel, practicarea sporturilor de iarnă necesită pîrtii de schi, teleschiuri, centre de închiriat materiale sportive etc. Pentru ca peșterile să poată fi vizitate este nevoie de electrificare, căi de acces ș.a. Amenajarea unor peșteri, chiar în județul Bihor (peștera Urșilor), a demonstrat că eforturile financiare în această direcție sînt recuperate într-un interval relativ scurt.

Turismul de sfîrșit de săptămînă

ÎN ȚARA NOASTRĂ, turismul de sfîrșit de săptămînă se dezvoltă ca un rezultat al creșterii timpului liber și constituie un element al creșterii calității vieții. El îmbracă forma excursiilor în zona periurbană, a excursiilor la munte, la diverse locuri istorice, monumente ale naturii, la stațiunile balneare și de odihnă apropiate de reședința turiștilor etc.

În ce privește circuitul turistic local din județul Bihor, am considerat două zone : cea **periurbană** (pe o rază de 15 km în jurul fiecărui oraș) și **restul teritoriului.** Fiecare oraș dispune de posibilități variate de intensificare a activității turistice în zona periurbană, prin potențialul său natural sau social-cultural, prin crearea și amenajarea de noi spații ori elemente specifice. Astfel, orașul Oradea dispune în apropiere (fără a insista asupra zonei Felix — 1 Mai) de apele Crișului Repede (amenajabile și apte pentru practicarea a diferite sporturi), de dealuri (utilizabile pentru amplasarea de case de vacanță, amenajarea de spații pentru plimbare, unități de alimentație publică), stranduri cu apă geotermală etc. În localități apropiate de Oradea, dar aflate la distanțe mai mari de 15 km, s-ar putea de asemenea dezvolta turismul de sfîrșit de săptămînă mai ales în perioadele de iarnă, în care scop sînt necesare mici amenajări (pîrtii de schi, spații de cazare, alimentație publică, căi de acces).

Cercetările efectuate ne-au permis să constatăm că una din căile prin care se poate dezvolta turismul în județul Bihor, ca și în întreaga țară, o constituie **individualizarea ofertei turistice.** Este necesar ca stațiunile turistice să aibă **o personalitate distinctă, care să constituie ea însăși un element de atracție** și să le asigure o clientelă constantă. O astfel de individualizare este, de bună seamă, produsul obiectiv al potențialului turistic natural și social-cultural, dar ea mai implică și o gamă bogată și variată de servicii cu un puternic specific local.

Organizarea spațiului turistic pe sisteme

AȘA CUM AMINTEAM în prima parte a acestui articol, adîncirea investigației noastre a pornit de la identificarea, pe teritoriul județului, a 7 sisteme turistice, existente sau potențiale, delimitate după caracteristicile diferitelor genuri de turism și după posibilitățile pe care le oferă sau le pot oferi în acest sens.

Pentru conceperea și probarea metodologiei de organizare a spațiilor turistice pe sisteme și pentru reliefarea căilor de intrare sau afirmare mai puternică a acestora în circuitul intern și internațional, am elaborat un model de dezvoltare a sistemului Marghita, procedînd în următoarea succesiune de etape : ● identificarea și înregistrarea tuturor elementelor sau valorilor turistice, inclusiv a răspîndirii lor în spațiul sistemului turistic ; ● evaluarea valorii elementelor turistice, pentru a putea determina intensitatea atractivității ; ● stabilirea dimensiunii și funcționalității fiecărui element cu potențial turistic din zonă, precum și a raporturilor dintre elemente ; ● formularea măsurilor ce ar putea duce la integrarea sistemică în zonă a tuturor elementelor ; ● analiza tuturor acestor măsuri, grupate pe localitățile turistice din cadrul sistemului. Am ajuns astfel la concluzia că localitățile din sistem pot asigura o ofertă turistică cu aspect mozaicat, prin diversificarea serviciilor, încărcarea mai uniformă a locurilor de cazare (evitîndu-se aglomerările și atenuîndu-se totodată caracterul sezonier), îmbinarea unor forme multiple de turism (balnear, de odihnă, cultural, sportiv, de agrement, de sfîrșit de săptămînă). Va fi necesară și realizarea unor noi obiective, care să ducă la valorificarea mai completă a elementelor naturale de atracție turistică din zonă, în condițiile creșterii eficienței economice pe ansamblu și pe fiecare obiectiv în parte.

Organizarea spațiului turistic pe sisteme permite concentrarea conducerii după principiul **„complexelor de hoteluri și restaurante"** și o folosire mai eficientă a personalului, mai ales în perioada sezonului estival ; asigură într-o mai mare măsură atragerea resurselor locale pentru amenajarea turistică a localităților ; duce la sporirea încasărilor, ca urmare a solicitării și prestării unei game variate de servicii.

Dezvoltarea zonei unui anumit sistem turistic presupune amenajări nu numai în afara orașelor, ci și în anumite **centre urbane,** care urmează să constituie zone-cheie în cadrul sistemului, amenajările specifice stațiunilor balneare fiind înglobate armonios în complexul de funcțiuni urbane. În cadrul fiecărui sistem, localitatea cea mai importantă sub aspect turistic ar urma să îndeplinească rolul de coordonator al activităților (din punct de vedere administrativ, tehnic, medical), de centru de atracție și, poate, și de centru de repartizare a turiștilor.

Analiza organizării activității turistice pe sisteme ne-a permis să fundamentăm, și să determinăm cu o aproximație acceptabilă principalii indicatori implicați de dezvoltarea activității turistice : numărul de turiști asimilabili de un sistem într-o anumită perioadă de timp, elementele dezvoltării bazei tehnico-materiale, volumul investițiilor necesare ș.a.

Nistor CIORDAȘ

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Disciplina financiară – între constatări și cerințe

FUNCȚIONAREA eficientă a noului mecanism economico-financiar, bazat pe principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, impune în mod obiectiv, în toate unitățile economice, aplicarea unei discipline financiare ferme pentru înfăptuirea planului de dezvoltare economico-socială a patriei. Pornind de la aceasta, activitatea organelor financiare din întreprinderi și din afara lor se cere continuu perfecționată, în așa fel încît ele să aducă o contribuție substanțial și calitativ sporită la asigurarea și întărirea disciplinei financiare, în vederea dezvoltării și consolidării proprietății socialiste, administrării rationale, competente a avutului obștesc, gospodăririi judicioase a mijloacelor materiale și bănești, creșterii eficienței fiecărui leu cheltuit.

În acest cadru, **o atenție deosebită trebuie acordată organizării judicioase, exercitării competente și responsabile și întăririi controlului financiar preventiv,** căruia îi revine sarcina importantă de a-și aduce o contribuție sporită la amplificarea eforturilor de obținere în fiecare întreprindere a unor rezultate economice cît mai mari cu cheltuieli minime și într-un timp cît mai scurt, prin mai buna gospodărire a mijloacelor materiale și bănești, în vederea creșterii eficienței economice. Controlul financiar preventiv are misiunea să preîntîmpine, să respingă ori să depisteze operativ orice abatere de la prevederile legii, angajarea unor fonduri fără justificare economică și imobilizarea unor mijloace financiare, să înlăture risipa, neglijența și lipsa de răspundere, să asigure un climat de ordine și disciplină riguroasă în utilizarea mijloacelor materiale și financiare, integritatea avutului obștesc. Este necesar ca toți cei implicați în această activitate să acționeze cu toată competența și responsabilitatea pentru respectarea legalității, prin intervenții operative pentru preîntîmpinarea unor neajunsuri înainte de a se produce efectele negative ale acestora, prin identificarea cauzelor care le generează și stabilirea și aplicarea celor mai adecvate măsuri și acțiuni pentru soluționarea operativă și eficientă a tuturor problemelor apărute în întreprinderi în procesul realizării sarcinilor de plan.

Pe această linie, Inspecția teritorială financiară de stat Brașov a acționat în strînsă colaborare cu toate unitățile din județ pentru ca această formă de control să fie organizată și să se exercite în cele mai bune condiții. Cei 8 împuterniciți din județul nostru ai Curții Superioare de Control Financiar, Ministerului Finanțelor și ai ministerelor tutelare, în anul 1983 și primele luni din 1984 au respins, la viza de control financiar preventiv documente de valori însemnate pentru operațiuni nelegale legate de aprovizionări tehnico-materiale, plata muncii, aplicarea prețurilor, cu consecințe în combaterea imobilizărilor de fonduri și a efectuării unor cheltuieli fără bază legală. Totodată, în urma acțiunilor de sprijin și control desfășurate în unități a fost diminuat necesarul de aprovizionat cu 249 mil. lei, au fost lichidate stocuri supranormative de materiale fără mișcare sau cu mișcare lentă în valoare de 68 mil. lei, s-a realizat restituirea unor debite restante în valoare de 158 mil. lei ș.a. Rezultate

Întărirea controlului financiar preventiv

corespunzătoare au obținut și organele proprii ale unităților economice care exercită controlul financiar preventiv.

La toate aceste rezultate a contribuit preocuparea cadrelor care exercită controlul financiar preventiv de a cunoaște temeinic, de a urmări și aplica cu consecvență și răspundere normele legale care reglementează operațiunile supuse acestui control, pornind de la cerința de bază de a opri orice cheltuială care nu este legală, necesară, oportună sau economicoasă și cu eficiență maximă atît în faza de angajare cît și de plată, respectiv de încasare, după caz. Este de relevat faptul că **unitățile economice din județ au înțeles rolul și eficiența acestui control, preocupîndu-se îndeaproape de întărirea lui** prin : ● asigurarea unității de acțiune în exercitarea controlului financiar preventiv, prin efectuarea lui de către un număr restrîns de persoane ; ● acordarea unei atenții deosebite instruirii persoanelor care certifică, aprobă și vizează documentele prin asigurarea înțelegerii și însușirii legislației în domeniu; ● urmărirea contribuției fiecărui om al muncii din aparatul financiar-contabil la realizarea atribuțiilor încredințate și perfecționarea continuă a pregătirii profesionale. Din aceste puncte de vedere, demne de evidențiat sînt unitățile : O.N.T. „Carpați" Brașov. Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Brașov ș.a., unde, prin măsurile luate pentru desfășurarea unei activități competente, responsabile, de către cei care exercită controlul financiar preventiv, de către compartimentele care întocmesc documentele în vederea folosirii cu maximum de eficiență a resurselor materiale și bănești, întăririi ordinii și disciplinei în mînuirea fondurilor, creșterii rolului și răspunderii factorilor de decizie în angajarea și efectuarea cheltuielilor, s-a reușit ca operațiunile economico-financiare să se desfășoare în mod corespunzător, înregistrîndu-se respingeri minime ale unor cheltuieli neoportune, neeconomicoase. Pentru ca toate subunitățile din întreprindere să-și aducă contribuția la sporirea eficienței economice, la începutul perioadei de plan s-au stabilit și pentru ele niveluri de cheltuieli care constituie limite maxime, în condițiile îndeplinirii planului fizic. Aceste bugete de venituri și cheltuieli sînt bine cunoscute și la nivelul tuturor compartimentelor unității, astfel că orice document certificat de acestea trebuie să fie în deplină concordanță cu indicatorii cantitativi și calitativi realizați, neadmițîndu-se la viza de control financiar preventiv nici o cheltuială care nu se încadrează în necesarul justificat și care nu are eficiența scontată.

Disciplina financiară are un rol complex în întărirea autogestiunii economico-financiare, ea constituie un factor important de activizare a laturilor calitative ale procesului de producție, în scopul final al realizării prevederilor de plan, creșterii eficienței, a rentabilității și beneficiului. **Se impune ca la instaurarea, păstrarea și întărirea disciplinei financiare să participe nu numai aparatul financiar, așa cum se mai înțelege uneori, ci toți oamenii muncii din întreprindere, indiferent de compartimentul unde își desfășoară activitatea.**

În acest an au existat însă și anumite cazuri de indisciplină economico-financiară, situație determinată și de neorganizarea și exercitarea controlului financiar preventiv în mod corespunzător, mai ales în domeniul aprovizionărilor cu materiale, plata muncii ș.a. De exemplu, la Centrala industrială pentru produse refractare Brașov au fost oprite la viză două comenzi pentru procurarea a 5 000 buc. palete din lemn în valoare de 1 840 mii lei, care nu erau în fapt necesare producției, la Întreprinderea de autocamioane Brașov s-au respins la viză achiziționarea unei mașini de găurit în valoare de 800 mii lei din fondurile de producție și două facturi pentru aplicarea eronată a prețului, iar la întreprinderea textilă „Octombrie Roșu"-Ghimbav două facturi reprezentînd contravaloarea a 4 270 buc. saci care nu făceau obiectul unui contract, iar

aprovizionarea acestora ar fi creat stocuri supranormative. Datorită neurmăririi stocurilor existente în depozite și magazii, a planului de producție, a contractelor de desfacere a produselor, a consumurilor normate, s-a ajuns ca la unele întreprinderi să se avizeze documente și să se facă aprovizionări de materiale, creîndu-se stocuri supranormative și greutăți financiare — astfel că la 31 martie 1984 normativul de mijloace circulante era depășit la „Electroprecizia"-Săcele, la Întreprinderea de articole tehnice din cauciuc Brașov, la cea mecanică din Codlea, la Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș etc. Pentru îmbunătățirea activității acestor întreprinderi se acționează în continuare pentru întărirea controlului financiar preventiv, creșterea exigenței și fermității organelor care exercită acest control, sporirea capacității previzionale cu privire la situația economico-financiară, înlăturarea factorilor de natură să provoace dificultăți financiare.

Pe această linie și inspecția noastră, în colaborare cu unitățile economice, a luat o serie de măsuri care să conducă la întărirea rolului și eficienței controlului financiar preventiv și la creșterea responsabilității celor care-l exercită. Lunar, sînt organizate consfătuiri de lucru cu împuterniciții care exercită controlul financiar preventiv, în care se dezbat cele mai actuale probleme financiar-contabile apărute, se studiază legislația apărută, sînt analizate constatările din munca de control financiar. Consfătuiri asemănătoare se țin lunar și cu șefii corpurilor de control financiar intern, în cadrul cărora personalul de specialitate este informat despre tot ceea ce este nou în munca de control și în care întreaga activitate de control, sprijin și îndrumare în unități este temeinic legată de modul în care se puteau preveni neajunsurile, cum este organizat și exercitat controlul financiar preventiv. De altfel, și în activitatea inspecției, întreaga muncă desfășurată este axată pe îmbunătățirea exercitării controlului financiar preventiv, pe analiza corelației dintre fiecare deficiență, abatere constatată și modul cum a funcționat această formă de control, avînd la bază principiul că mai ușor este de a preveni unele operațiuni nelegale și fără eficiență, înainte de a se produce efectele negative ale acestora.

Din controlul efectuat în anul 1984 la un număr de 25 întreprinderi economice a rezultat totodată că la unele din acestea se mai constată unele neajunsuri, greutăți, nu se urmărește cu exigență ca fiecare acțiune, fiecare cheltuială să întrunească criteriile de necesitate, oportunitate, legalitate și eficiență. De exemplu, la întreprinderea „Tractorul"-Brașov au fost vizate pentru controlul financiar preventiv un număr de 3 comenzi în valoare de 528 mii lei pentru executarea unor lucrări de reparații deși în realitate era vorba despre lucrări de investiții ; la Întreprinderea de hîrtie cretată și carton ondulat Ghimbav s-au avizat documente pentru aprovizionări de materiale fără o analiză a stocurilor existente și a necesarului de achiziționat, ceea ce a condus la depășirea normativului de mijloace circulante.

Unele neajunsuri au fost constatate în anumite unități (Întreprinderea mecanică, Baza de rulmenți, „Plafar", Întreprinderea de produse zaharoase Brașov, Întreprinderea agricolă de stat Rupea etc.) și pe linie de organizare ; este vorba în principal de necuprinderea în decizia de organizare a controlului financiar preventiv a operațiunilor cu privire la indicatorii de eficiență economică din documentația tehnico-economică aferentă investițiilor, din documentele prin care se angajează plăți în valută, din documentele din care rezultă depășirea consumurilor normate de materiale și manoperă ; a modului de efectuare a refuzului de viză ; de neprecizarea clară a răspunderilor celor care dau vize, nenominalizarea operațiunilor care trebuie să fie efectuate numai de contabilul șef etc.

Din experiența acumulată, apreciem că pentru creșterea eficienței controlului financiar preventiv, întărirea răspunderii celor care-l exercită, se cer supuse atenției și dezbaterii specialiștilor și următoarele considerații :

1 Să se supună controlul financiar preventiv documentația cu calculul necesarului de aprovizionat pe perioada de plan, pentru a se preveni emiterea de repartiții cu cantități de materiale peste necesar, pentru înlăturarea greutăților ce apar pe parcurs la încheierea și realizarea contractelor. În acest fel s-ar crea posibilitatea organelor care exercită controlul financiar preventiv să urmărească și să ia în considerare preventiv stocurile existente, planul de producție cu normele de consum aprobate și cele înscrise în fișele tehnologice și asigurarea desfacerii produselor.

2 De asemenea, apreciem necesar să se efectueze un control preventiv mai exigent de către compartimentele tehnice din întreprindere asupra conținutului documentelor care evidențiază consumul de materiale de bază pentru activitatea productivă, care constituie ponderea mare a cheltuielilor pe întreprindere și pe produs. Această operațiune ar da posibilitatea de a se preveni operativ unele necorelări care mai apar între conținutul comenzilor lansate în producție și prevederile din contractele de desfacere, între consumul proiectat și cel efectiv de materiale (luînd în considerare că normele de consum sînt avizate pe fișele tehnologice, iar ca document operativ de evidență se folosește fișa limită) ș.a.

3 Să se prevadă în lege posibilitatea acordării unei vize condiționate de control financiar preventiv pentru operațiunile cu volum ridicat de lucrări și la care avizarea documentelor nu se poate efectua în termenul stabilit, cu obligația ca, într-un anumit timp, să se încheie întreaga operațiune de verificare completă și dacă este cazul să se acționeze pentru efectuarea corecturilor necesare.

4 Contabilii șefi de la direcțiile de specialitate (învățămînt, sănătate, agricol, cultură, gospodărie) ale consiliului popular județean să fie numiți cu acordul Ministerului Finanțelor sau Inspecției generale financiare de stat, deoarece administrațiile financiare cu al căror aviz sînt numiți în prezent și care urmăresc execuția bugetelor locale nu au sarcini de verificare a acestora.

Ion DRĂGHICI
director al Inspecției teritoriale financiare de stat — Brașov

Bugetul de venituri și cheltuieli — un instrument de sporire a eficienței

Elaborarea pe an sau pe cincinal?

ÎN CADRUL unităților economice apreciem că există o anumită neconcordanță între planificarea economică, care se realizează anual și pe cinci ani, și cea financiară, care este numai anuală. Pentru înlăturarea neajunsurilor care se creează din această cauză se impune, după părerea noastră, elaborarea unor bugete de venituri și cheltuieli în cadrul unităților socialiste, nu numai pe o perioadă de un an, ci și pe cincinal. În scopul elaborării unor bugete de venituri și cheltuieli pe cinci ani se pot folosi metode normative și matematico-statistice.

Metodele normative constau în folosirea unor norme și normative în planificarea cheltuielilor, amortismentului, rezultatelor financiare, a beneficiului, a prelevării pentru societate, a impozitului pe circulația mărfurilor etc. pe baza analizei situației financiare pe mai mulți ani expirați și a tendinței viitoare a proceselor economice. Aceste norme și normative ar fi indicat să se stabilească pe ramuri și subramuri, iar centralele industriale să aibă posibilitatea să le diferențieze și pe întreprinderi. Ele se pot exprima, spre exemplu, sub formă de : cheltuieli, rezultate financiare, beneficiu, prelevare, impozit pe circulația mărfurilor, după caz : la 1 000 lei producție marfă vîndută și încasată : la 1 000 lei producție netă ; la 1 000 lei fonduri de producție ; la 1 000 lei fonduri fixe sau la 1 000 lei fond de retribuții. Pentru a avea posibilitatea controlului și verificării datelor, ar fi indicat ca exprimarea să se facă în mai multe variante. Pentru determinarea amortismentului și a necesarului de mijloace circulante, se pot folosi norma unică (medie) de amortizare și, respectiv, viteza de rotație a mijloacelor circulante.

Utilizarea unor astfel de normative în evaluarea veniturilor și cheltuielilor considerăm că nu ar ridica probleme deosebite întrucît în cadrul unităților economice sînt stabilite sarcini de această natură (cheltuieli la 1 000 lei producție marfă) iar raportarea producției, a rezultatelor financiare, a beneficiului la fondurile de producție, la fondurile fixe ori la fondurile de retribuții face parte integrantă din metodologia ce se utilizează la analiza eficienței activității economice. Metoda normativă s-ar putea folosi și în planificarea anuală, în locul metodei calculului direct.

În prezent, există în marea majoritate a unităților socialiste un personal economic bine pregătit și o bună bază materială pentru prelucrarea datelor, fiind asigurate deci condiții pentru folosirea unor metode normative și matematico-statistice în vederea elaborării unor bugete de venituri și cheltuieli pe cinci ani.

Viorel BEJU

PROGRESUL TEHNIC ȘI STRATEGIA MODERNIZĂRII INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI

Să continuăm relevarea unor tendințe și procese din cîmpul automatizării producției.

Tendințe și semnificații

ÎN ȚĂRILE cu industrie dezvoltată, automatizarea producției de serie și de serie mică prin sisteme complexe de mașini-unelte este în continuă dezvoltare. Astfel, în aceste țări, în anul 1976 erau în funcțiune circa 25 de sisteme de producție cu automatizare complexă, iar la începutul anului 1984, în țările din Europa Occidentală și în Japonia, numărul lor a atins peste 60. Principala direcție de dezvoltare a automatizării producției în viitorul apropiat constă în crearea secțiilor automatizate cu sisteme de comandă tip CNC aplicate la mașinile-unelte evoluate și la mașini-unelte multioperaționale, funcționînd după principiul tehnologiei „fără oameni". În Japonia, în domeniul construcției de mașini-unelte, au fost introduse sisteme automatizate de producție cu ateliere flexibile, utilizînd, pe scară largă, comanda numerică de tip CNC.

Evoluția ascendentă a cererii de echipamente de comandă numerică pe piața mondială este reflectată, de asemenea, de volumul desfacerilor realizate de S.U.A., Japonia și țările Pieței Comune în anul 1983, de peste 125 mil. dolari pentru echipamentele de comandă numerică și de peste 230 mil. dolari pentru mașinile-unelte echipate cu comenzi numerice. Potrivit prognozei efectuate de Institutul internațional de tehnologie a construcțiilor de mașini, se estimează că în anul 1987, mașinile-unelte cu comandă numerică vor reprezenta 50% din parcul integral de mașini-unelte, iar în orizontul anului 2000, 75%.

Trecerea de la automatizarea prin comenzi numerice la automatizarea grupelor de mașini-unelte s-a putut realiza odată cu introducerea roboților de deservire (pentru așezarea piesei pe mașină și respectiv pentru prelucrarea piesei de pe mașină), iar prin introducerea roboților pentru transport și realizarea roboților de deservire în magaziile de materiale și de repere s-a creat posibilitatea automatizării complexe a secțiilor de producție, și chiar a întreprinderilor. Un exemplu tipic îl reprezintă realizarea de către firmele japoneze a trei tipuri de roboți industriali și patru tipuri de mașini de prelucrat prin electroeroziune cu comandă numerică tip CNC.

În aceeași direcție se acționează în continuare. Astfel, într-o serie de universități din S.U.A., Japonia și Anglia se studiază perspectivele dezvoltării automatizării complexe a producției de serie mică, se elaborează proiecte de automatizare complexă a uzinelor mari, inclusiv a automatizării controlului și asamblării pieselor, a alimentării cu scule din depozit, precum și a adaptării mașinilor-unelte la modificările condițiilor de prelucrare. Desigur, în acest cadru, robotizarea joacă un rol de seamă.

Dezvoltarea fabricației de echipamente de comandă numerică în România a urmărit în general nivelul tehnologic atins de industria electronică și electrotehnică care furnizează componentele electronice active și pasive, elementele de conectare, tasturile, traductoarele de poziție etc. Prin efort propriu de cercetare și proiectare s-au realizat echipamente de comandă numerică în trei generații succesive la Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări — I.P.A. în regim de microproducție, și în producție la Întreprinderea de elemente de automatizări (F.E.A.-București). Odată cu dezvoltarea industriei de componente electronice și de microprocesoare s-a trecut la realizarea a două noi generații de comenzi numerice de tip CNC pentru mașinile-unelte de prelucrat prin electroeroziune și așchiere.

În ceea ce privește acoperirea necesarului de echipamente numerice al României, trebuie menționat faptul că la nivelul anului 1981 doar o parte din echipamentele de comandă numerică și afișări de cote erau acoperite din producția proprie. Evoluția în acest domeniu precum și programele de cercetare-proiectare-introducere în fabricație a generației noi de echipamente de comandă numerică, utilizînd o structură tipizată, corespunzătoare aplicațiilor de programe, sînt în măsură să prelimine reducerea decalajului față de alte țări industrializate; se are astfel în vedere, ca o primă etapă, realizarea în cincinalul 1986—1990 de echipamente cu comandă numerică la nivelul cerințelor de automatizare a mașinilor-unelte, a liniilor de prelucrare și a roboților industriali pe baza dezvoltării intensive a microelectronicii.

Așa cum s-a arătat mai sus, dezvoltarea automatizărilor în procesele de prelucrare continuă, ca și acelea din industria prelucrătoare a metalului, implicit utilizarea pe scară largă a realizărilor celor mai noi dintre industriile colaboratoare depind, în mod hotărîtor, de industria de componente electronice și microelectronice. Studiile întreprinse pe plan mondial subliniază, în perspectiva anilor 1990-2000, imperativul unei puternice dezvoltări a industriei de microelectronică, astfel ca aceasta să fie capabilă să asigure capacități de lucru cît mai mari pe unitate („chip") și consum cît mai redus de energie consumată de componente. Date tehnice și economice relevă că pe plan mondial s-a extins rapid utilizarea microprocesoarelor de 16 și 32 bits și chiar de 64 bits.

În paralel, capacitatea unităților de memorie, utilizînd bule magnetice, a crescut în ultimul timp considerabil. Toate aceste dezvoltări tehnice au aplicații directe în mecanizarea, dar mai ales automatizarea și robotizarea proceselor tehnologice industriale prin realizarea de echipamente multifuncționale cu caracteristici superioare, fiabilitate mare și gabarite cît mai reduse. În ultimul timp s-au dezvoltat echipamentele de conducere a proceselor distribuite care asigură, concomitent cu o mare flexibilitate funcțională, și o legătură operativă (control operațional al procesului) și care sînt structurate, în primul rînd, pe utilizarea microprocesoarelor și a componentelor electronice aferente acestora. Dezvoltarea mecanizării, automatizării și robotizării se bazează, în mod deosebit, pe realizarea utilajelor și echipamentelor de producție cu funcții complexe ca rezultat al utilizării pe scară mare a electronizării echipamentelor de comandă, pe linii de fabricație flexibile utilizînd mașini și utilaje comandate numeric, roboți și manipulatoare (mai ales în sectoarele de turnătorie, forjă, tratamente termice și altele). Obținerea și folosirea acestor mijloace moderne de producție care să asigure realizarea unui înalt nivel de mecanizare și automatizare implică dezvoltarea, în paralel cu producția de echipamente, a producției de programe (programe de bază și aplicative) în cadrul informaticii de proces. O dezvoltare impetuoasă a înregistrat-o, totodată, transmisia numerică a datelor.

Creativitatea și prioritățile dezvoltării

TOVARĂȘUL Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, sublinia la plenara C.C. al P.C.R. din iunie a.c. că va trebui să se intensifice eforturile pentru perfecționarea activității în toate sectoarele, pentru dezvoltarea mai puternică a bazei tehnico-materiale și, în primul rînd, a surselor de energie și de materii prime, pentru ridicarea la un nivel și mai înalt a activității de cercetare științifică, tehnică, a cunoașterii umane în general. Toate acestea implică, pe un plan esențial, automatizări, robotizări, utilizarea tehnologiilor flexibile. Iată unele din problemele mai importante. Pînă în anul 1990, urmează a se aborda sistemic problemele energiei, conducerea prin calculator a proceselor energetice, optimizarea proceselor de ardere a combustibililor, reducerea riscurilor în sistemul energetic. Automatizarea este chemată să contribuie la creșterea randamentelor de utilizare a cărbunilor cu putere calorică scăzută și a șisturilor bituminoase, la reducerea pierderilor de energie pe întregul ciclu de la producător la utilizator, la mărirea randamentelor de conversie a energiei primare în energie electrică, extinderea tehnologiilor de ardere în pat fluidizat, reducerea cantităților de hidrocarburi lichide în ames-

tecul de ardere combinat, la promovarea noilor tipuri de energie etc. Pe termen lung vor fi abordate probleme precum : conversia directă a energiilor neconvenţionale în energie electrică, sisteme integrate de alimentare cu căldură, centrale hidroelectrice cu acumulare prin pompaj şi altele.

Cercetările întreprinse recent apreciază că automatizarea parcurge o etapă nouă, datorită utilizării roboţilor — care presupune utilizarea simultană a calculatoarelor şi a programelor cu inteligenţă artificială în cadrul unor structuri evoluate de automatizare flexibilă. Aceste structuri noi vor permite înlocuirea totală a omului ca factor de execuţie în conducerea procesului de producţie. Ţinînd seamă de posibilităţile de utilizare a roboţilor industriali în practica noastră economică este necesară, mai întîi, o inventariere a locurilor de muncă grele şi mai ales nocive (din turnătorii, forje, procese chimice continue, procese nucleare) în scopul înlocuirii activităţilor manuale cu mijloace mecanizate şi automatizate (roboţi şi manipulatoare). Desigur, aşa cum a subliniat tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, un efort deosebit trebuie întreprins pe linia robotizării şi automatizării conjugate cu tehnologiile de vîrf, atît în ceea ce priveşte realizarea roboţilor şi manipulatoarelor (ca echipament şi programe, cît şi ca domenii de aplicaţii în industrie).

Fără o adaptare tehnologică corespunzătoare a procesului şi fără programe aplicative specifice, roboţii şi manipulatoarele în sine nu pot da rezultatele aşteptate. De aceea, pe de o parte, inventarierea locurilor de aplicaţie, a condiţiilor generale şi a condiţiilor tehnologice specifice de lucru, precum şi realizarea roboţilor şi manipulatoarelor (ca echipament şi programe) trebuie să formeze un ansamblu de bază, cadru ce nu poate fi soluţionat decît într-o strînsă corelaţie cu toate industriile.

Realizarea acestui obiectiv implică esenţialmente aportul tehnologiilor de vîrf colaboratoare, al flexibiltăţii tehnologice, aport care să fie materializat mai ales prin componente (electronice, electrice, mecanice, optice), precum şi prin mijloace de prelucrare specifice, pentru realizarea de reductoare armonice, transmisii de precizie, mecanisme de apucare, comenzi hidraulice, iar în ceea ce priveşte echipamentele de comandă — servomotoare şi convertizoare pentru comanda regimului lor de lucru tehnologic, traductoare, comenzi numerice.

Dezvoltarea automatizării şi extinderea robotizării ridică, desigur, probleme cu caracter profesional şi social. Aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Plenara Comitetului Central al partidului din iunie a.c., abordarea unui astfel de program trebuie să se bazeze pe lărgirea şi aprofundarea pregătirii profesionale a cadrelor din producţie şi din exploatare, care să asigure atît realizarea echipamentelor cît şi buna exploatare şi menţinerea lor în funcţiune. În ceea ce priveşte distribuţia forţei de muncă, procesul de dezvoltare continuă a automatizării şi robotizării impune mutaţii pentru soluţionarea cărora ponderea acestui sector a crescut de la 46% la 68% în totalul forţei de muncă angajate.

Să notăm faptul că în statele industriale dezvoltate, automatizarea producţiei este apreciată în raport cu consecinţele sociale pe care le generează, sub aspectul efectului asupra muncitorilor productivi. O altă constatare este şi aceea că posibilităţile de introducere a mecanizării au fost înţelese şi aplicate iniţial într-un domeniu îngust, accentul fiind pus în exclusivitate pe procesul de producţie în sine, iar mecanizarea completă a început să fie simbolizată de robotul industrial, un mecanism proiectat să înlocuiască muncitorul productiv, în proporţie de unu la unu. Ulterior, s-a evidenţiat că mecanizarea nu trebuie privită numai în domeniul executării sau montării unui produs, unde efectul acesteia nu mai prezintă cea mai mare importanţă, deoarece munca participă numai cu circa 15—25% din preţul de producţie, ci în tot complexul de activităţi ale procesului de producţie, de la proiectarea produsului la fabricarea acestuia, la vînzarea şi asigurarea operaţiilor de „service" din punctul de vedere al organizării, programării şi conducerii.

Procesul de mecanizare are un caracter evolutiv, în sensul că maşinile (în special de prelucrare) au fost completate cu dispozitive de programare şi urmărire, pentru a putea fi realizate produsele şi activităţile fiind suficient să se ofere o schiţă aproximativă şi cotele reperelor ce vor fi executate ; apoi, acestea sînt afişate pe un ecran, foarte riguros. Mecanizarea producţiei prin utilizarea roboţilor prezintă o serie de avantaje. Totuşi, gama operaţiilor pe care le poate executa un robot este limitată, deoarece acesta este inadaptabil să efectueze asamblarea sau alte sarcini care necesită modificări de orientare a pieselor, faţă de programarea iniţială.

Barbu Gh. PETRESCU

Mapamond tehnico-ştiinţific

Noile tehnologii şi modificarea structurilor industriale

DE LA efecte limitate şi un caracter preponderent spectacular, noile tehnologii — îndeosebi microelectronica — îşi sporesc rapid influenţa în societatea modernă. Impactul acestora — creativ şi totodată distructiv — se resimte tot mai puternic la nivelul structurilor industriale. Un prim indiciu al acestor noi procese situate la interferenţa dintre factorul tehnic şi cel economic îl constituie redefinirea unor proporţii — şi a terminologiei aferente — care se referă la ramurile şi subramurile industriei moderne. Se vădeşte astfel, potrivit unor studii, că în forma sa clasică clasificarea sectorială aflată în uz a devenit vetustă, exprimarea fidelă a noilor realităţi tehnico-economice determinînd elaborarea unor concepte noi. În spaţiul acestui efort de reelaborare conceptuală se situează noţiunile de „mecatronică" (branşă industrială ce reuneşte industria mecanică şi cea electronică) şi de telematică, termen ce traduce un amplu proces de inovare care antrenează numeroase subramuri industriale prin penetrarea tehnicilor de transmitere a informaţiilor la distanţă.

Acest proces de modificare a structurilor industriale apare deosebit de evident în cazul Japoniei. Potrivit unui studiu publicat în revista „Travail et Société" (nr. 4/1983) industria japoneză se caracterizează în prezent prin coexistenţa ramurilor tradiţionale, aflate în declin, cu noile tehnologii, în plină expansiune. Din această perspectivă pot fi individualizate trei sectoare industriale de sine stătătoare : a) industriile care utilizează noile tehnologii bazate pe mecatronică, biotehnologii şi noile forme de energie, cu o rată de creştere de circa 10% anual ; b) siderurgia, care în prezent stagnează, dar care ar putea spera la o revigorare prin introducerea noilor tehnologii ; c) industria textilă, care poate fi la rîndul său divizată în două subsectoare, cu evoluţii divergente : o subramură tradiţională, aflată în declin, şi o nouă subramură cunoscută sub numele de „sector textil destinat consumului de masă", care cunoaşte o evoluţie rapidă.

În ce priveşte perspectiva, strategia industrială a Japoniei urmează două direcţii principale : pe de o parte promovarea noilor industrii bazate pe aplicarea noilor tehnologii ; acestea urmează a fi realizate prin colaborarea întreprinderilor private cu unităţi economico-administrative locale şi care beneficiază de sprijinul statului ; pe de altă parte, crearea de noi complexe tehnico-economice-sociale-ecologice (aşa-numitele tehnopoluri) care concentrează, în oraşe mici, industrie de înaltă tehnicitate.

În ce priveşte influenţa tehnologiei de vîrf asupra structurilor industriale se conturează constituirea a trei subramuri industriale conducătoare : a) noile maşini de „sinteză" care încorporează mijloace de producţie din industria nucleară, aeronautică, din industria spaţială şi cea navală ; b) mecatronica, ce prevede trei subdiviziuni ; automobilele şi aparatele de măsurare numerice ; maşinile unelte cu comandă numerică şi maşinile unelte cu comandă numerică cu supraveghere informatizată ; robotica, ce încorporează diferite tipuri de roboţi (roboţi industriali cu comandă manuală care sînt utilizaţi în toate întreprinderile mici ; roboţi cu comandă numerică sau cei de repetiţie, utilizaţi îndeosebi în industria automobilului şi în chimie ; roboţi inteligenţi creaţi pe baza noilor tehnologii) ; c) branşa telematică ce prevede prelucrarea la distanţă a datelor. Această nouă ramură este la rîndul său orientată în două direcţii ; este vorba, pe de o parte, de aşa-numita tehnologie a „sectorului integral", tehnologii care se aplică în branşele tradiţionale de producţie, iar pe de altă parte de elementele de programare (soft) cu utilizare în noile domenii de producţie (noile forme de energie, aliaje de înaltă puritate, noi produse chimice, inginerie genetică).

Adunările generale ale oamenilor muncii

Angajare fermă pentru încheierea cu rezultate cît mai bune a anului 1984

● Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., reunit la 21 iulie sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, a subliniat necesitatea de a se lua în continuare măsuri ferme pentru a asigura îndeplinirea integrală a planului în industrie, atît la indicatorii cantitativi cît și calitativi, pentru realizarea producției și a exportului, precum și pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a programului de investiții prevăzut pe acest an și pe întregul cincinal.

ÎN ATMOSFERA de vibrant elan patriotic, de însuflețită întrecere în care întreaga națiune întîmpină jubileul de la 23 August și Congresul al XIII-lea al P.C.R., vor avea loc, în perioada imediat următoare, adunările generale ale oamenilor muncii din unitățile economice. În exercitarea rolului lor de foruri ale democrației muncitorești, revoluționare, ale autoconducerii, ele urmează să analizeze cu deplină exigență și responsabilitate rezultatele activității din semestrul I, — să stabilească măsurile concrete pentru înfăptuirea integrală, la toți indicatorii a sarcinilor ce revin colectivelor de muncă din planul de dezvoltare economico-socială pe anul 1984, a bugetului de venituri și cheltuieli, a angajamentelor.

Firul roșu ce trebuie să ghideze această analiză îl constituie recentele orientări și indicații ale secretarului general al partidului din cuvîntările la Plenara C.C. al P.C.R. și la Sesiunea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, din iunie a.c., în care au fost evidențiate principalele direcții pentru finalizarea cu succes a activității economice din acest an, pentru pregătirea în vederea alinierii la sarcinile sporite din 1985 și încheierea cu rezultate cît mai bune a cincinalului în curs.

Insistînd asupra caracterului și atribuțiilor adunărilor generale ca for de decizie, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a accentuat principiul că activitatea consiliilor oamenilor muncii **„trebuie să se materializeze și să se afirme în felul în care se acționează pentru asigurarea dezvoltării economico-sociale a patriei noastre"**. De aceea, în darea de seamă pe care o prezintă în fața reprezentanților oamenilor muncii, consiliile de conducere să nu se rezume la a caracteriza situația de producție și economico-financiară, nivelul aportului diferitelor secții, compartimente etc., ci în primul rînd să dea un raport detaliat, sincer, obiectiv asupra felului **cum au muncit ele însele**, cum au acționat pentru traducerea în viață a programelor unice de măsuri și a celorlalte hotărîri adoptate de adunările de la începutul anului, a propunerilor viabile făcute atunci de către participanți, cum s-au încadrat în răspunderile conducerii colective membrii lor nou aleși ; totodată, să supună dezbaterii și aprobării căile concrete menite să garanteze încadrarea în parametrii planificați — cantitativi și calitativi — pe întregul an. Sînt întreprinderi care au întîmpinat și întîmpină încă dificultăți; nu va servi la nimic ca acestea să fie înfățișate drept justificări ale unor eventuale rămîneri în urmă, dacă nu se va arăta dacă și ce s-a făcut — și dacă s-a făcut **tot posibilul** — pentru a le înlătura, în cadrul condițiilor create pentru lărgirea autonomiei întreprinderilor, în spiritul inițiativei, al capacității de rezolvare a problemelor, pe care le presupune autoconducerea și în conformitate cu obligațiile statutare ale centralei față de unitățile componente.

OPTIMUL îmbinării intereselor la nivel microeconomic cu cele ale economiei naționale se află în punctul unde acestea din urmă sînt satisfăcute ; căci rostul activității de producție (lucrări, servicii etc.) este nu de a consuma pur și simplu resurse, ci de a finaliza folosirea lor prin satisfacerea cantitativă, calitativă și la termen a comenzilor beneficiarilor, în concordanță cu planul producției fizice pe sortimente și cu contractele încheiate, de a finaliza ciclul productiv prin vînzarea și încasarea produselor. Nu putem presupune că astăzi, după atîția ani de aplicare a noului mecanism economic, ar mai exista întreprinderi unde această legitate să nu fie cunoscută, recunoscută și însușită. Dar nu totdeauna se acționează în sensul ei — și anume, acolo unde programarea producției nu se face pe baze științifice, ci după o ordine de urgență fixată subiectiv, unde nu s-au găsit soluții tehnologice de adaptare rapidă la schimbările sortimentale potrivit comenzilor, unde nu se urmărește cu strictețe încadrarea în termenele intermediare pe faze la realizarea produselor cu ciclu lung de fabricație, nu se acționează eficient pentru eliminarea locurilor înguste, pentru încărcarea corespunzătoare a mașinilor, utilajelor, instalațiilor. In astfel de cazuri, prin nelivrarea la timp a produselor, e păgubit și beneficiarul, și producătorul, e păgubită economia națională. Cronica întrecerii socialiste consemnează vrednice fapte de muncă ale unor colective — cele fruntașe pe primul semestru, ca și încă altele, numeroase, care se află de pe acum cu sarcinile pe 7 luni depășite; iată cea mai bună demonstrație a valorii disciplinei — de plan, tehnologice, în muncă, a valorii ordinii în sistemul complex al activităților dintr-o întreprindere.

PRIORITATEA ce se cere acordată **producției fizice**, finalizată în **producție marfă vîndută și încasată**, are și ea prioritatea sa absolută : **producția pentru export.** Nu mai insistăm asupra importanței ei pentru economia națională, dar subliniem că acest primat trebuie înțeles deopotrivă **și la producător, și în amonte și în aval de acesta.** Nu numai în întreprinderile de comerț exterior, ci și în unitățile portuare, în cele de transport internațional de mărfuri, adunările generale să identifice cauzele care au făcut ca loturi de produse, ieșite la timp și în bune condiții pe poarta fabricii, să nu ajungă la beneficiarii externi în termenele stipulate în contracte.

Pentru ca marea sărbătoare națională — 23 August — să găsească toate unitățile din economie cel puțin la cota planului, este imperios să se acționeze fără întîrziere de către furnizorii de materii prime, materiale, repere, subansamble, pentru **înscrierea și menținerea în ritmul și volumul contractate ale livrărilor.** Diviziunea socială a muncii în cadrul cooperării dintre producători devine inoperantă fără **răspunderea solidară pentru produsul finit.** Or, în relațiile pe această linie apar încă distorsiuni, cu efecte care se repercutează în lanț — producătorul final nu poate valorifica, de pildă, un utilaj complex în valoare de sute de mii de lei, datorită neprimirii la timp de la o unitate colaboratoare a unor garnituri de cîteva zeci sau sute de lei, iar penalizarea personalului ambelor întreprinderi, proporțională cu nerealizările respective, rezultă ca disproporționată neechitabil față de efortul depus. N-ar fi lipsit de interes și utilitate ca la adunările generale să fie invitați și reprezentanți autorizați ai furnizorilor restanțieri, atît pentru a-și da seama (și a da seama) de dereglările provocate, cît și pentru a găsi împreună cu colectivul în cauză — la alt nivel de angajare morală decît într-o ședință de comandament — remediile.

Foarte important, pentru unitățile de construcții-montaj, este ca în adunările generale analiza să cuprindă informații și concluzii pertinente asupra modului în care au fost rezolvate problemele legate de **trecerea la noua formă de organizare în sistemul de antrepriză** și asupra rezultatelor obținute. Pentru că sînt antreprize, întreprinderi, trusturi unde atenția dată armonizării cu forurile ierarhic superioare a punctelor de vedere asupra definitivării noii structuri a făcut să se piardă din vedere esența sistemului — anume, încheierea și derularea în bune condiții a contractelor de acord global, neglijîndu-se implicit unele posibilități de intervenție operativă pentru scurtarea duratei de execuție și punere în funcțiune la termen a obiectivelor de investiții, pentru creșterea productivității muncii. De altfel, în toate unitățile economice pro-

blematica **aplicării consecvente, pînă la capăt a organizării și retribuirii muncii în acord global** nu poate lipsi din miezul dezbaterilor; ea interesează, de acum, în mod solidar întregul personal muncitor, pe deplin îndreptățit să știe — dincolo de nivelul locului de muncă al fiecărui om — cum au fost duse la îndeplinire obligațiile reciproce asumate prin contractul-angajament, iar în situațiile în care acestea nu au fost respectate, cine se face vinovat de ciuntirea din realizări și din cîștiguri.

Chiar în condițiile obligațiilor stricte privind disciplina de plan, chiar în condițiile acordului global, s-au semnalat la finele semestrului cazuri de ajustări interîntreprinderi ale rezultatelor. Centralele care procedează astfel riscă să-și taie craca de sub picioare, riscă destimularea colectivelor ce-și văd rezultatele eforturilor diminuate din condei în favoarea altor colective și încurajarea celor care, primind mai mult decît au dat, vor putea fi tentate să nu-și bată prea mult capul pentru ridicarea propriilor performanțe. Opinia muncitorească, expresie a conștiinței politice și a spiritului autoconducerii, va putea aștepta și cere de la delegații centralei și ministerului la adunarea generală, nu numai recomandări și indicații, ci și **explicații.**

CARACTERISTICA **laturilor calitative ale activității economice** din acest an este accentuarea importanței lor în lumina **programelor speciale** aprobate de partid și investite cu putere de acte normative. Dincolo de indicatorii respectivi din plan, aceste programe impun **un mod nou de a gîndi și de a acționa;** prevederile lor fiind minimale, orice inițiativă, orice măsură care duce la creșterea suplimentară a productivității muncii, a nivelului tehnic și calitativ al produselor, a gradului de valorificare a resurselor materiale, a rentabilității, la reducerea suplimentară a consumurilor, a cheltuielilor de producție este binevenită și trebuie încurajată. De unde necesitatea ca în darea de seamă, consiliile oamenilor muncii să alăture cifrelor ce caracterizează îndeplinirea indicatorilor respectivi **o analiză detaliată a aplicării prevederilor din programele proprii,** a contribuției responsabililor nominalizați, a celorlalte compartimente funcționale, de concepție și de execuție, a propriei contribuții a C.O.M. la încadrarea în termenele intermediare și finale, la atingerea eficienței scontate, la îmbogățirea pe parcurs a programelor, a **stadiului în care se află pregătirea și implementarea măsurilor cu efect în ultima parte a anului și în 1985;** necesitatea ca participanții la dezbateri să contribuie cu noi idei și soluții, relevînd totodată fenomenele care mai provoacă irosirea de muncă și materiale, abaterile de la calitatea prescrisă, încărcarea nejustificată a costurilor.

NU E PREA DEVREME ca atenția adunărilor generale să se îndrepte și spre **perspectiva '85,** iar prin aceasta spre încheierea cu rezultate cît mai bune a cincinalului. Planul pe anul viitor poate fi pregătit chiar înainte de definitivare, **trebuie pregătit de pe acum,** prin contacte și contracte cu furnizorii și beneficiarii interni și externi, prin respectarea termenelor planificate pentru repararea mașinilor, utilajelor, instalațiilor și — cu acest prilej — modernizarea lor, prin perfecționări tehnologice, scurtarea ciclului concepție-asimilare la produsele noi, testarea de materiale înlocuitoare, intervenții în domeniul organizării superioare a producției și a muncii etc. — astfel ca la adunările din toamnă, discutarea proiectului de plan să aibă la bază, în cît mai mare măsură, condiții deja create. Toate acestea reprezintă, de fapt, procesul complex al unei **acumulări continue de potențial pentru racordarea cu sarcinile viitore,** la nivelul la care vor fi stabilite, ca și pentru îndeplinirea mai bună a sarcinilor curente ; un potențial care să confere totodată elasticitatea, adaptabilitatea necesare preluării unor obligații suplimentare ce ar putea fi impuse de urgențe interne și de oportunități la export.

Obiectivele planului cincinal 1986—1990 și orientările pînă în anul 2000, ce vor fi stabilite prin Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, vor fi fundamentate pe posibilitățile reale ale economiei noastre în plin avînt. În perioada ce rămîne pînă la congres, aceste posibilități pot fi și mai complet identificate și confirmate, pot fi dezvoltate prin efortul patriotic, revoluționar al oamenilor muncii. Actualele adunări generale să întărească angajarea fermă a acestora pentru îndeplinirea în totalitate a planului și angajamentelor pe 1984, pentru ridicarea patriei, sub steagul de luptă al partidului, pe noi trepte de progres !

Adrian RUSU

Pe marginea opiniilor exprimate în revistă

Centrala metalului: o propunere cu importante avantaje potențiale

ARTICOLUL „Concepție unitară, operativitate, eficiență în aprovizionarea cu metal" („R.E." nr. 24/1984) susținea și argumenta ideea că aceste deziderate s-ar putea rezolva prin crearea unei „centrale a metalului", care să realizeze, prin unitățile (bazele) în subordine, desfacerea acestei categorii de resurse. Încă nu s-au primit la redacție punctele de vedere, solicitate de noi, ale ministerelor cu atribuții în acest domeniu. S-au primit însă — în scris, telefonic, ca și în cadrul unor consultări organizate de redacție pe alte teme (vezi dezbaterea relatată în nr. 28/1984 al revistei) — ecouri de la cititori care au manifestat un interes deosebit față de această propunere.

Publicăm mai jos punctele de vedere exprimate în două corespondențe.

SOLUȚIA propusă în articolul din „R.E." prezintă, după părerea mea, avantaje economice certe față de actualul sistem. O centrală specializată ar putea asigura : corelarea mai judicioasă a termenelor de livrare cu nevoile consumatorilor ; obținerea materialelor metalurgice în termene mai scurte și de la surse mai apropiate, deci cu costuri mai mici pentru beneficiari (deoarece valoarea transporturilor pînă la sediul B.J.A.T.M.-urilor s-ar suporta din sumele încasate ca adaos comercial de către baze) ; rezolvarea mai operativă a adaptării repartițiilor și contractelor pentru prevenirea formării stocurilor disponibile și fără mișcare la unitățile consumatoare de metal care realizează economii, folosesc înlocuitori, la cele unde apar modificări ale sarcinilor de plan, schimbări în structura producției, creșterea complexității tehnologiilor etc. Centrala ar avea posibilități sporite de a interveni operativ în cazul unor dereglări în procesul de aprovizionare, acordînd priorități, sau sistînd livrările cînd se constată risipă sau stocuri nejustificate ; de a asigura o zonare cît mai economică în aprovizionarea cu metal a unităților beneficiare, în vederea optimizării transporturilor. Încheierea contractelor ar necesita un volum de lucru și un număr de personal reduse, ar beneficia de o concepție unitară și de asistență științifică, de codificarea materialelor și prelucrarea automată a datelor.

Elena IONIȚĂ
Cluj-Napoca

MĂ ALĂTUR propunerii publicate în revistă, privind organizarea unitară a aprovizionării cu metal, susținînd-o cu argumente suplimentare.

S-ar putea rezolva pe această cale determinarea consumurilor specifice unei zone industriale și crearea, în funcție de acestea, a stocurilor în baze, astfel ca să se poată compensa eventualele dereglări în aprovizionarea unităților. Ca urmare, s-ar degreva importante spații de depozitare.

Sistemul expedierilor în vagoane colective, larg practicat, determină imobilizări de materiale, manipulări și cheltuieli suplimentare, blocarea spațiilor și utilajelor destinatarului principal al vagonului ; sistemul de expediții în coletărie, la rîndul său, este scump și foarte anevoios (întreprinderile de expediție-camionaj nu au suficientă capacitate și dotare cu utilaje de manipulat, ridicat și transportat). Aceste două sisteme ne obligă să achităm marfa fără a fi făcut măcar recepția cantitativă, deoarece documentele prin bancă (afișaj) ajung mult mai repede decît produsele expediate în vagoane colective sau prin coletărie, astfel că în caz de nepotriviri calitative constatate la sosirea materialelor, nu mai avem mijloc de constrîngere asupra furnizorului ; în formula propusă, ele ar fi eliminate, obținîndu-se concomitent utilizarea mai eficientă a personalului, a mașinilor, în condițiile creșterii rulajului.

Consider că bazele din subordinea Ministerului Aprovizionării ar putea realiza toate operațiunile ce ar decurge din noua organizare, deoarece ele sînt amplasate pe artere de comunicație feroviare și rutiere (avînd linii de garaj) și, prin poziția lor în centrul de greutate economic al județului, vor putea asigura condiții egale tuturor unităților din teritoriul lui.

Foarte importantă ar fi contribuția centralei metalului la soluționarea eficientă a contradicției dintre tendința furnizorilor de materiale metalurgice de a realiza un tonaj mare și un număr redus de sortimente de mare productivitate, pe de o parte, și nevoia consumatorilor de a obține o gamă largă de sortimente în cantități relativ mici, pe de altă parte.

Ștefan SĂRĂȚEANU
Brașov

Preocupări și contribuții românești în domeniul metodologiei științei economice *]

PREOCUPĂRILE românești în domeniul metodei de cercetare social-economică își află începuturile — sub o formă implicită — în opera lui Dimitrie Cantemir. Acesta dăduse, pare-se în 1701, **Compendiul sistemului de logică**, un fel de manual de factură scolastică. Ulterior, însă, opera sa de maturitate se va distinge printr-o tendință insistentă de a separa știința de teologie, prin susținerea determinismului în natură și societate, ca și prin considerarea filozofiei ca avînd sarcina de a căuta și examina cauzele lucrurilor. În **Istoria ieroglifică** (1705) el afirma net demnitatea omului ca ființă rațională și liberă. El a fost, de asemenea, unul dintre primii europeni care au susținut ideea creșterii și descreșterii imperiilor. Lucrarea sa **Descrierea Moldovei** (probabil 1716) elaborată pentru Academia din Berlin va fi una din primele încercări de monografie complexă, geografică istorică și economico-socială.

Prin Teodor Diamant, colaborator activ al lui Charles Fourier, gîndirea social-economică românească s-a manifestat, printre primele în Europa, în cercetarea racilelor orînduirii bazate pe exploatarea omului de către om și eliminarea acesteia prin făurirea unei societăți noi, care să pună capăt împărțirii oamenilor în bogați și săraci. Lucrarea sa **Către prietenii libertății, dreptății și ordinii** (Paris, 1833) exprimă aceste idei ale asociaționismului de tip fourierist. La rîndu-i „Societatea agronomică și manufacturieră", înființată în 1835 de către Diamant împreună cu Manolache Bălăceanu și intrată în istorie sub numele de „Falansterul de la Scăeni", a constituit o adaptare teoretică și practică originală a fourierismului la condițiile de atunci ale României (aflată în perioada de destrămare a feudalismului) și, totodată, unul din primele experimente social-economice practice, de natură socialist-utopică, din lume.

Neîndoios, însă, în condițiile destrămării feudalismului și ale dezvoltării elementelor capitaliste, cel mai remarcabil reprezentant al gîndirii economice românești și al unirii ei cu acțiunea social-politică a fost marele democrat revoluționar Nicolae Bălcescu, ideologul revoluției de la 1848. Opera sa dezvăluie și modul de a concepe metoda de cercetare a fenomenelor economice și sociale. Concepția lui cuprinde o serie de elemente materialiste, este în esență dialectică, dominată de ideea progresului ca lege a istoriei și presupune cercetarea fenomenelor în geneza lor istorică. El relevă rolul luptei celor asupriți și exploatați în determinarea progresului istoric și arată că statul constituie un instrument al claselor dominante. A pus în lumină rolul important al condițiilor economice în dezvoltarea societății. A examinat cu deosebire evoluția istorică și rolul relațiilor de proprietate și repartiție (de exemplu în **Chestiunea economică a principatelor dunărene**, 1850, publicată în franceză) pe care le considera decisive, pentru a demonstra necesitatea răsturnării revoluționare a feudalismului. Unele din concluziile sale aveau să fie utilizate de către Karl Marx în vol. I al „Capitalului", pentru capitolul „Goana după supramuncă. Fabricant și boier".

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, G. Barit, D. P. Marțian, B. P. Hașdeu, A. D. Xenopol, P. S. Aurelian vor pune în centrul atenției problema dezvoltării forțelor de producție și locul industriei în acest proces, importanța independenței economice a țării, faptul că relațiile de producție sînt, în primul rînd, interese iar burghezia fiecărei națiuni caută să utilizeze teoria economică în propriul interes, că politică fără economie nu se poate face ș.a.m.d. Pentru această pleiadă de gînditori este caracteristic faptul că teoria economică era privită ca o expresie a intereselor economice și, de aceea, în dependență de condiții, ea nu poate fi aceeași pentru toate țările și nici pentru aceeași țară dacă aceasta are clase cu interese contrare (demonstrația tezei din urmă fiind făcută pe exemplul problemei agrare).

* Comunicare prezentată în cadrul „Zilelor academiee economice".

La începutul secolului al XX-lea, în 1910, prin lucrarea **Mecanica socială** (publicată în franceză), Spiru Haret s-a dovedit unul din primii care au afirmat posibilitatea aplicării matematicilor în îmbinare cu mecanica la studiile sociale. Susținînd însă că legile care guvernează fenomenele sociale ar avea aceeași natură mecanică cu cele care guvernează echilibrul și mișcarea materială, el și-a atras, pe bună dreptate, reprosul că reducea omul la un punct material, iar mediul social la un cîmp de forțe.

Între economiștii de profesie, pentru I. N. Angelescu formarea unei viziuni complexe asupra metodei în știința economică a constituit o preocupare specială. Expunîndu-și concepția metodologică pe care o aplica în scrierile sale, concepție avansată pentru acel timp, el a scris în 1914 : „După această metodă, orice fenomen economic trebuie urmărit în întreaga lui evoluție, de la apariția lui și pînă la forma actuală, pentru a cunoaște cauzele care l-au produs și i-au determinat mersul. Partea istorică a metodei nu exclude însă deducția și nu are nimic de a face cu chestiunea, dacă în știința economiei politice se întrebuințează deducția sau inducția. Aceste forme ale gîndirii omenești, aceste metode din punctul de vedere al logicii, se aplică ambele în mai toate științele ; în matematică se aplică și inducția, după cum în fizică se aplică și deducția. E destul să amintesc de cercetările matematicianului Poincaré în această privință. Dar, în aplicarea lor, aceste metode logice dobîndesc forme deosebite, după științele unde sînt aplicate devenind metodele speciale ale acestor științe. În știința economiei politice, avem de a face cu o înfățișare istorică a metodei, în înțelesul de mai sus. Dar urmărind fenomenul economic pînă astăzi, aceasta nu e suficient, pentru a-i vedea, pentru a-i întrevedea mersul viitor, adică tendința evoluției economice. Pentru aceasta e nevoie să cunoaștem puterea lui în raport cu puterea altor fenomene economice co-existente și din acest raport de forțe să putem trage rezultanta, tendința evoluției. Aici intervine partea statistică a metodei, transformînd pînă la un punct și calitățile în cantități și... prefăcînd, pentru cine este în stare să înțeleagă, știința economiei politice dintr-o frazeologie goală, într-o ramură a cercetării exacte" [1]).

În condițiile în care, la începuturile secolului al XX-lea, în Europa Centrală și cea Occidentală disputele în jurul metodei — evident, cu excepția marxismului — arătau încă destulă unilateralitate, concepția lui I. N. Angelescu se dovedea destul de complexă, realistă și punînd accent deosebit pe rolul prospectiv pe care trebuie să-l joace știința economică.

Perioada interbelică a marcat preocupări, uneori foarte interesante, pe tărîmul metodei de cercetare. În proporții ce variază de la economist la economist, în cadrul orizontului capitalist, se constată adesea o împletire — uneori originală — de puncte de vedere ale școlii clasice, ale lui J. B. Say, ale școlii istorice germane sau ale școlii utilității finale, uneori influențe ale lui List, Hegel, și chiar, în limite determinante, ale unor idei din opera lui Marx. Creșterea contradicțiilor interne și prezența unei țări socialiste la granița României străbăteau, de asemenea, în cele mai variate forme, modul de a pune numeroase probleme.

Progresul înregistrat în această perioadă în istoria științei economice în general și a economiei politice în special la noi îl constituie, în primul rînd, faptul că, pe fondul general al considerării economiei politice o știință socială, avea loc și un anumit proces — este drept, inegal — de încercare a depășirii vechilor poziții care tindeau să-i definească obiectul doar în cadrul raportului om-bunuri. Virgil Madgearu scria clar și pe bună dreptate : „Prin precizarea aceasta, că știința economică se ocupă de bunurile economice și cu atitudinea specială a omului față de bunurile economice, nu s-a fixat încă obiectul științei economice... Economia politică este o știință socială. Ea nu studiază economia unui individ sau a unor indivizi trăind izolați, ci **raporturi sociale** (subl. ns.) care se nasc între oameni, cu prilejul activității lor economice. Obiectul științei econo-

[1]) I. N. Angelescu, **Cunoașterea și conducerea pieței economice**, ed. a II-a București, 1915, p. 8.

mice este viața economică“ [2]). Iar viața economică el o privea în continuă mișcare, mergînd pînă la o anumită înțelegere a perspectivei de depășire istorică a capitalismului. În cursul său **Introducere în științele economice** (1932) el scria : „Fapt este, însă, că tendințele de evoluție ale societății capitaliste par a se îndrepta în direcția socialismului“. La rîndul său, I. Gr. Dimitrescu, pornind aproximativ de la aceleași premise ca și Madgearu, punea în plus în lumină faptul că teoriile, ideologiile economice exprimă interese economice, sînt „ideologiile grupelor de interese“ iar acestea „reprezintă arme confecționate pentru lupta economică a grupelor economice...“, lucru pe care îl clasează între „greutățile științei economice“ [3]). Mihail Manoilescu va face chiar un pas mai departe. Arătînd că legile economice variază de la un mediu social-economic la altul și au ele însele o anumită evoluție, el ajunge la concluzia că „s-ar putea vorbi, în mod corect, de mai multe economii politice, după cum este vorba de fenomene care s-ar petrece într-un cadru social capitalist în care domină libera concurență sau de fenomene care s-ar dezvolta într-un cadru social-comunist“ [4]).

Problema raportului dintre știința economică și politica economică prin prisma rolului statului avea, de asemenea, să constituie o preocupare. I. Gr. Dimitrescu, spre exemplu, scria : „Statul astăzi... vrea să influențeze întreaga viață economică și să stabilească o anumită ordine pentru toate piețele : a mărfurilor, a capitalurilor și a muncii... Desigur că încercarea este imens de grea și cere o adaptare continuă la diferitele sectoare ale vieții economice și în diferite momente. În orice caz, posibilitățile de reușită sînt cu atît mai mari cu cît se întemeiază mai mult pe știința economică care singură poate pregăti terenul pentru o ordine rațională, pentru întreaga viață economică și nu numai pentru sectoare izolate“ [5]). Poziția lui I. Gr. Dimitrescu era cu atît mai semnificativă, cu cît statul începea să intre în centrul atenției aproape a tuturor celor care se ocupau de teoria economică (V. Madgearu, V. Slăvescu, G. Tașcă, M. Manoilescu, P. H. Suciu etc.). Madgearu considera statul, alături de ordinea de drept, printre factorii sociali esențiali ai vieții economice. Totodată, el se dovedea partizan a ceea ce Adolf Wagner numise legea extinderii activității statului modern, dar precizînd că, după părerea sa, „Legea expansiunii activității statului găsește o barieră în anumite fenomene economice de ordin natural“, rezervă pe care o face imediat după ce arată temerea că expansiunea activității statului ar putea înlătura cu totul întreprinderea privată. În ce-l privește pe Victor Slăvescu, acesta examina rolul statului în contextul factorilor de producție economică. El considera ca insuficientă triada **natura, munca și capitalul** moștenită de la J. S. Say și aprecia că între factorii de producție, pe lîngă cei trei, ar trebui cuprinși „întreprinzătorul, ideea tehnică și statul, acesta din urmă fiind **esențial,** un factor determinant chiar și atunci cînd statul nu participă în mod direct la procesul de producție“ [6]). Madgearu, la rîndul său, va evita o reducere la factorii producției. El va vorbi despre „mediul natural al vieții economice“ în care cuprindea : mediul natural (clima și pămîntul), necesitățile omului, capacitatea de muncă a omului, populația, statul, ordinea de drept, spre a vorbi apoi de „elementele fundamentale ale producțiunii“ în care trata „munca, capitalul și formele de organizare a întreprinderilor economice“. Spre deosebire atît de Slăvescu cît și de Madgearu, I. Gr. Dimitrescu considera, alături de pămînt (în sens larg) și de muncă, drept factor de producție nu capitalul, ci instrumentele de producție (de care lega și ideea tehnică) întrucît, în concepția sa, evoluția generală a societății nu cuprindea numai capitalismul, ceea ce, evident, reprezenta o notă meritorie.

Caracteristic pentru cei mai mulți economiști români interbelici care s-au pronunțat în problema metodei de cercetare în știința economică a fost **lipsa de unilateralitate.** Pentru Slăvescu, bunăoară, metoda deductivă sau abstractă poate servi, în anumite condiții, la verificarea și formularea unor principii generale, ca principiul economic, principiul maximului și minimului etc., dar ea singură nu poate conduce la cunoașterea realității complexe. Această metodă, continuă el, s-a dezvoltat, ulterior, în știința economică sub forma metodei matematice, dar și aceasta, în măsura în care simplifică prea mult faptele și fenomenele spre a încăpea în formule, luată separat își găsește o întrebuințare relativ redusă. În ce privește metoda inductivă, Slăvescu considera că, din punctul de vedere al faptelor izolate, ea a dat rezultate strălucite, dar, în condițiile marii varietăți și complexități a fenomenelor economice, se dovedește și ea insuficientă, deoarece nu ar putea fi completată, ca în științele pozitive, prin metoda experimentării. Întrucît, însă, metoda inductivă permite științei economice cunoașterea detaliată a faptelor și actelor economice, a fost adaptată acestei științe prin două căi : transformînd-o în metoda istorică (în care include și cercetarea monografică a trecutului) și în metoda statistică. „În concluzie — scrie Slăvescu — știința economică a trebuit să recurgă la o multiplicitate de metode de cercetare științifică întrebuințate în alte științe, dînd în același timp o atenție specială metodei istorice și metodei statistice mai potrivite naturii cercetărilor ei“ [7]).

Analizînd modul istoric și modul teoretic de abordare a problemelor și arătînd avantajele și lipsurile fiecăruia, Madgearu consideră că „amîndouă aceste moduri de a privi realitatea economică, modul istoric ideografic și modul teoretic sau monotetic, sînt necesare și indispensabile pentru a ajunge la cunoașterea realității economice“ [8]). În ce privește metoda inductivă și cea deductivă, el se declară de acord cu Franz Openheimer atunci cînd acesta spunea că inducția fără deducție este oarbă, iar deducția fără inducție este goală, pentru că este lipsită de conținutul faptelor. Totodată el precizează : „știința economică va proceda așa cum se lucrează în toate cercetările teoretice, de la cazurile cele mai simple și mai abstracte la cele mai complexe și concrete“ [9]). În același timp, pornind de la faptul că fenomenele, faptele economice pot fi comparate și măsurate, Madgearu considera că știința economică trebuie să utilizeze și metoda cantitativă și că, din acest punct de vedere, statistica reprezintă un auxiliar prețios, ea putînd, totodată, crea deprinderea de a gîndi cantitativ și a introduce o concepție cantitativă în știința economică.

O poziție mai particulară, exclusivistă, în problema metodei o va ocupa însă Mihail Manoilescu. După el, „metoda inductivă nu este fecundă“, „unica metodă științifică este cea deductivă“ și deci, **„metoda prin excelență a economiei politice trebuie să fie o metodă matematică... fiindcă : a) toate fenomenele economice se pot măsura și b) toate fenomenele care se pot măsura au necesar între ele raporturi matematice“** [10]).

În metoda de cercetare, nu atît de teoretică, cît aplicată în perioada interbelică se poate observa (la Zeletin, Madgearu, Zane, Manoilescu etc) și o anumită influență — dar în proporții cu totul diferite — a determinismului în sens marxist, lucru constatat atît în studierea stadiilor capitalismului, cît și a unor probleme speciale ale evoluției economiei românești. De altfel, încă în aprilie 1933, Gh. Zane scria : „Oricît am voi să micșorăm valoarea operei lui Marx, nu va putea nimeni nega că stăpînește astăzi aproape întreaga cugetare umană... Au fost atîția scriitori socialiști înaintea sa ; au scris atîția după moartea lui. Cîți din ei mai ocupă oare un loc, în afară de cel din capitolele respective ale manualelor de istorie socială ? În freamătul vieții, marxismul a rămas însă mereu prezent“ [11]).

Fără îndoială că o contribuție originală a gîndirii românești la problemele metodei de cercetare, în această perioadă, a fost aceea a cercetărilor monografice pe teren. Nu este vorba de monografiile sociale promovate de Le Play încă în secolul trecut și recomandate tinerimii de Gh. N. Leon în 1924, ci de monografiile economice complexe promovate de Institutul Social Român pe baza planului elaborat de Virgil Madgearu în cercetarea unui apreciabil număr de sate. Din păcate, metoda nu s-a extins și la mediul urban.

Perioada dintre cele două războaie mondiale se caracterizează și prin introducerea studiului conjuncturii, ca studiu al factorilor economiei cu caracter de periodicitate. Se exprimă în aceasta atît o necesitate obiectivă pusă acut în evidență de către criza din 1929—1933, cît și o influență a exemplului de la Harvard, Institutul de Statistică de la Paris, Institutul de cercetări conjuncturale din Berlin, și a celui din Moscova. O expunere amplă a metodelor și tehnicilor utilizate în acest domeniu (inclusiv în U.R.S.S.) face Dimitrie N. Iordan în cartea sa **Ciclurile și barometrele economice.** V. Madgearu a inițiat „Asociația românească pentru studiul conjuncturii“. Un loc aparte ocupă lucrarea **Problema cercetării componenților ciclici ai unui fenomen** (1930, în franceză) a lui N. Georgescu-Roegen, ale cărei soluții aveau să fie aplicate de numeroși economiști, între care și J. A. Schumpeter în vestitul său volum „Business Cycles“.

Prima lucrare românească de amploare cu privire la metoda investigării economice aparține lui Gromoslav Mladenatz : **„Cunoaștere și metodă în știința economică“** (1947). Ideea cen-

---

[2] V. N. Madgearu, **Curs de economie politică,** București, 1944, p. 7.
[3]) I. Gr. Dimitrescu, **Curs de economie politică,** București, f.a., p. 18 și 21.
[4] M. Manoilescu, **Încercări în filozofia științelor economice. Prelegeri anuale de deschidere a cursului de economie politică la școala politehnică din București, Monitorul oficial,** 1938.
[5] I. Gr. Dimitrescu, **Curs de economie politică,** București, f.a., p. 10.
[6] V. Slăvescu, **Curs de politică agrară, economie industrială și politică industrială,** București, f.a., p. 89.
[7] V. Slăvescu, **Curs de economie politică,** București, f.a., p. 21.
[8] V. Madgearu, **Curs de economie politică,** București, 1944, p. 16.
[9] N. V. Madgearu, Op. cit. p. 16.
[10] M. Manoilescu, **Încercări în filozofia științelor economice,** p. 24 și 29.
[11] G. Zane, **Studii,** cu studiu introductiv de Costin Murgescu, cuvîntul editorului de Valeriu Râpeanu, ediție îngrijită de Elena G. Zane, București, Editura Eminescu, 1980, p. 9.

trală a lucrării este formulată astfel : „Adoptăm o concepțiune istorică a științei economice, dînd acestui calificativ înțelesul că economia societății omenești fiind în necontenită devenire nu este posibil a se construi un sistem științific valabil pentru toate modurile de viață economică. Fiecare sistem economic pretinde un sistem deosebit de știință economică“ [12]). Lucrarea lui Mladenatz reprezintă una din primele din literatura economică internațională care încearcă să analizeze și să sintetizeze nu numai disputele despre metodă în cadrul curentelor economice burgheze, dar și, cu obiectivitate, metoda marxistă de cercetare. Pentru el, obiectul științei este determinant pentru metodă. Studiul economic trebuie, de aceea, să pornească de la date și fapte ; știința economică „nu poate fi construită numai prin raționament, cum ar fi cazul matematicii, ori al filozofiei“, ea este o „știință de observațiune“ [13]). Întrucît cercetătorul este nu numai observator al realității economice, dar poate fi și participant la ea, „introspecțiunea ca și observațiunea nemijlocită va fi în mod firesc utilizată în acest studiu“ [14]), dar trebuie a se evita, pe cît posibil, subiectivismul. În același timp, el subliniază că, pentru cuprinderea întregului sistem de relații, atît de variate în spațiu și în necontenită schimbare, cunoașterea empiric-realistă bazată pe statistică și documentație istorică trebuie urmată de raționamentul abstract, trebuie să utilizeze atît inducția cît și deducția, teoria urmînd a cuprinde nu numai constatarea faptelor, ci și explicarea lor. În ce privește metoda experimentală, însă, Mladenatz consideră, că sub formă de experiment real, aceasta nu este aplicabilă în viața economică, iar așa numitul „experiment gîndit“ reprezintă altceva decît experimentul de laborator. Referitor la locul dialecticii, în cadrul metodei de cercetare, autorul ajunge la următoarea concluzie, foarte semnificativă pentru progresul gîndirii sale care începuse de la orizonturi burgheze : „Față de explicația **cauzală** concepția dialectică prezintă — într-un grad încă mai puternic decît explicația **funcțională** — avantajul că nu privește un fenomen oarecare izolat ci îl urmărește în relațiunile sale cu celelalte părți ale totalului respectiv. Așadar, dacă explicația cauzală poate fi suficientă pentru a cunoaște originea unui fenomen oarecare, — ea nu îngăduie să privim ansamblul fenomenelor dintr-un anumit domeniu. Prin faptul că dialectica urmărește fenomenele în legătura lor de conexiune, de interdependență și de interacțiune — ca și în mișcarea și dezvoltarea lor, metoda dialectică îngăduie această privire de ansamblu, deci o cunoaștere mai completă“ [15]).

Trecînd, acum, la urmărirea preocupărilor în domeniul metodei științelor economice de pe pozițiile marxismului, trebuie spus că prima contribuție românească au adus-o socialiștii de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea.

Încă de la începutul deceniului IX al secolului trecut, C. Dobrogeanu-Gherea respingea ideea în circulație pe atunci a unei „științe economice pure“ și sublinia rosturile sociale și politice practice ale acesteia. Încă din 1884, în studiul **Karl Marx și economiștii noștri**, publicat în **Viitorul social**, el expunea genetic și în ansamblul ei doctrina economică marxistă și îi punea în lumină valențele practice propagînd cu acest prilej metoda dialectico-materialistă de cercetare a fenomenelor economico-sociale. La Congresele de la Bruxelles (1891) și Zürich (1893) ale Internaționalei a II-a, delegațiile române au susținut necesitatea analizei și dezbaterii problemei țărănești. În 1893, propunerea delegației române (care avea în componență și pe C. Dobrogeanu-Gherea) a fost acceptată. În încercarea sa de a transpune metodologia marxistă în practica cercetării problemei agrare, C. Dobrogeanu-Gherea a elaborat și publicat în 1910 cunoscuta lucrare **Neo-iobăgia.** Din punctul de vedere care ne interesează aici, ea reprezintă o monografie a raporturilor agrare într-o țară cu puternice rămășițe feudale și semifeudale în condițiile în care ansamblul economiei naționale era prins în vîltoarea dezvoltării capitaliste. Deosebit de importantă din punct de vedere metodologic este și concepția sa cu privire la cadrul de bază al mișcării raporturilor economice și sublinierea importanței complexului economic național. El scria : „O țară cu un organism social trebuie să se dezvolte ca un organism întreg în marginile sale etnice. Împărțită în mai multe părți, cum e Polonia sau cum e România, dezvoltarea sa devine anormală și nesănătoasă în cel mai înalt grad“ [16]).

[12] Gr. Mladenatz, **Cunoaștere și metodă în știința economică**, București, Tiporex, 1947, p. VI—VII.
[13] Op cit. p. 87.
[14] Op. cit. p. 88.
[15] Op. cit. p. 135.
[16] C. Dobrogeanu-Gherea, **Opere complete**, vol. 4, București, Editura politică, p. 59.
[17] Lucrețiu Pătrășcanu, **Scrieri, articole, cuvîntări 1944—1947**, București, Ed. politică, 1983, p. 241—242.
[18] Op. cit. p. 247.

Între cele două războaie mondiale, contribuțiile metodologice ale economiștilor marxiști români s-au manifestat pe linia cercetării concret-istorice a contradicțiilor economico-sociale și punerea în evidență, potrivit condițiilor efective, a contradicțiilor principale, ca și a modului concret și succesiunii de învingere a fiecăreia pentru a asigura rezolvarea ansamblului și trecerea societății noastre la o stare calitativ nouă. Numeroase documente ale P.C.R. ca și lucrarea lui Lucrețiu Pătrășcanu, **Problemele de bază ale României,** tipărită la mijlocul lui 1944, oferă în această privință exemple de prim rang.

După eliberare, prin **Curs de economie politică teoretică** (zece lecțiuni) elaborat în 1946 și predat (inclusiv litografiat) în 1947, Lucrețiu Pătrășcanu va efectua o pătrunzătoare analiză critică principalelor curente metodologice în circulație pe atunci. El demonstra că încercările ce se făceau de a se înlocui analiza economică cu explicarea psihologică a fenomenelor economice erau nerealiste și forțate, fugeau de realitatea efectivă. Școala matematică (pe exemplul lui Walras și Pareto) era și ea supusă criticii pentru ignorarea cercetării cauzale a fenomenelor și substituirea acesteia prin simpla legătură reciprocă dintre fenomene, pentru mecaniscismul și antidialectismul acestei școli — limite care au condus-o la schematizarea științei economice și considerarea fenomenului economic ca abstract și pur, iar nu ca un produs social și istoric. Instituționalismul american va fi criticat de el pentru faptul că acesta, căutînd explicarea fenomenelor economice — inclusiv a valorii — în factori de ordin social și politic, punea accent pe analiza instituțiilor în cadrul social existent, iar instituționaliști ca Thorsten Veblen, Wesley, Mitchell, J.B. Clark, F.N. Night, W. F. Hamilton cereau chiar înlăturarea punctelor de vedere teoretice și înlocuirea lor prin descrierea fenomenelor, ceea ce îl determină pe Pătrășcanu să-i considere antisistematici, antiraționali și antiteoretici. El aprecia faptul că o serie de instituționaliști au dat la iveală o seamă de monografii asupra unor fenomene ca prețurile, crizele etc., dar îi evalua ca incapabili să ofere o adevărată teorie, în sensul de explicație, a mecanismului economic.

Referindu-se la aceste trei curente, Pătrășcanu conchidea : „vom caracteriza curentele care străbat astăzi economia politică și care sînt rezultatul ultim al acestei evoluții drept o evadare din fața acelei stringente realități pe care o reprezintă economicul, redus la propria lui natură, simplu și direct. Este o încercare diversionistă în fața complexității faptului economic așa cum el apare ca rezultat al unor relații, conflicte și instabile cristalizări, în procesul de producție și determinat de acest proces, cu prelungiri în circulație, cu efecte în repartiție. Este fuga din fața legilor născute din funcționarea mecanismului economic, cu imediate consecințe în viața socială — legi care își impun concluziile lor cu implacabilă severitate. Aceste legi, care se degajează din economia politică actuală, nu manifestă bunăvoință să fundeze apologia, ba nici chiar să justifice simpla existență a raporturilor economice și sociale de azi. În sfîrșit, toate aceste curente închid în ele refuzul de a accepta ca rezultat al cercetării științifice perspectivele născute dintr-o obiectivă analiză a fenomenelor economice, a procesului de transformare pe care îl suferă aceste fenomene, a însuși cadrului în care iau naștere. Aici credem că este explicația adevărată a drumului pe care l-a urmat economia politică în ultimele decenii“. Iar ceva mai departe : „Calea pe care s-a mers poate să fie comodă — și mai ales liniștitoare. Dar faptele — și faptele economice în special — indiferent de interpretarea pe care le-o dăm, rămîn cu tăria lor. Fenomenele economice ca și legile care le guvernează sînt mai departe puternice și se impun dincolo de dorințele sau de încercările aleatorii ale unor cercetători — nu rareori de mare talent — dar care cad pradă iluziei că, ignorînd realitatea, îi desființează conținutul“ [17]).

Metodelor criticate, L. Pătrășcanu le opune metoda realistă a dialecticii materialiste, bazată pe cunoașterea aprofundată a realităților economice vii, a caracterului social și istoric al acestora și exigențelor legilor obiective care le guvernează. Pentru realismul lui este de remarcat cererea pe care o face de a se studia sistemele economice nu numai în succesiunea lor istorică, dar și în paralel, comparativ și de a considera cercetarea economică obiectivă drept fundament pentru măsurile de politică economică. De aici și angajamentul său firesc : „Vom încerca, pentru a ușura înțelegerea construcțiilor teoretice, să-i aducem drept material documentar fenomenul românesc. Procedînd astfel, credem că vom ușura înțelegerea legilor economice, plasîndu-le într-o realitate care ne este aproape și pe care trebuie, în primul rînd, s-o cunoaștem“ [18]).

prof. univ. dr. N.N. CONSTANTINESCU
membru corespondent al Academiei R.S. România

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Gîndirea românească interbelică cu privire la avuția națională*)

PREOCUPĂRI teoretice cu privire la o seamă de elemente ale conținutului noțiunii de avuție națională și la căile de creștere a acesteia au fost formulate în țara noastră în tot veacul al XIX-lea.

Primele evaluări de ansamblu ale avuției naționale a României au fost întreprinse de doi distinși economiști români, I. N. Angelescu, în 1915, în lucrarea sa „Avuția națională a României" și Nicolae Xenopol în „La richesse de la Roumanie" publicată în 1916 — operă caracterizată prin spiritul ascuțit critic și analitic în folosirea metodelor de estimare și verificare a datelor.

Desăvîrșirea formării statului național unitar român a marcat realizarea năzuințelor de veacuri de unitate a poporului nostru ; operă a întregului popor, a întregii națiuni, rod al luptei maselor populare, unitatea națională a constituit împlinirea unei necesități legice, premisa dezvoltării de viitor a economiei naționale.

O dată cu înfăptuirea statului național unitar român s-au mărit suprafața țării și potențialul său economic, au crescut bogățiile subsolului îndeosebi rezervele de minereuri feroase și neferoase, cărbuni, gaze naturale etc. În același timp însă, primul război mondial a provocat țării mari pierderi umane și materiale : aproape o cincime din populația activă, mare parte din inventarul viu și mort al agriculturii, ruinarea sau distrugerea completă a multor întreprinderi industriale, linii de cale ferată, poduri, locomotive, vagoane, cisterne etc. Tratatele de pace n-au recunoscut României nici jumătate din pagubele materiale suferite.

Pe măsura progreselor economice înregistrate treptat, în special după încheierea perioadei de refacere economică a țării de pe urma distrugerilor de război, economiștii români au reluat și dus mai departe preocupările și cercetările privind studiul avuției naționale, în condițiile noi ale întregirii țării. Ei s-au ocupat fie de găsirea unor metode potrivite în raport cu datele de care dispuneau, pentru cuantificarea în ansamblu a avuției naționale, fie a unora din elementele sale susceptibile de o însemnată creștere. Prima evaluare postbelică a avuției naționale a fost efectuată de **I. N. Angelescu** pentru anul 1927 și pentru întreg teritoriul țării — același economist care publicase în 1915 lucrarea amintită. În valoarea totală a avuției naționale estimată de el la 69,2 miliarde lei aur, I. N. Angelescu a cuprins valoarea patrimoniului agricol, a proprietății clădite, urbane și rurale, a activului întreprinderilor individuale ca și a capitalului investit în societățile anonime, cuprinzînd de asemenea averea întreprinderilor statului. Deși considera că domeniul public reprezenta de asemenea o parte importantă a avuției naționale, I. N. Angelescu nu a estimat valoarea instituțiilor culturale — muzee etc. și nici pe cea a drumurilor, podurilor etc. din cauza dificultăților metodologice.

Ca metode de evaluare, ca și în 1915, a folosit pentru unele elemente pe cea a capitalizării veniturilor iar pentru altele pe cea directă a inventarului cu evaluări în prețuri de cost sau de vînzare. Așa, spre exemplu, pentru evaluarea proprietății clădite urbane și rurale sau a întreprinderilor particulare s-a folosit de veniturile fiscale iar pentru stabilirea valorii întreprinderilor statului a considerat suma investițiilor efectuate.

Într-o lucrare a sa din 1930, prof. **V. Madgearu** a întreprins și el evaluarea avuției statului român — o evaluare mai completă și mai judicioasă decît cea efectuată de I. N. Angelescu, incluzînd aci Căile Ferate, pădurile statului, fermele, pescăriile, monopolurile de stat, întreprinderile metalurgice de stat, poșta-telefoanele-telegraful, stațiunile balneare, porturile și întreprinderile NFR și SMR. Precizînd că nu sînt incluse elemente importante ca resursele minerale, respectiv bogățiile subsolului și nici drepturile regaliene ale statului român, V. Madgearu constată că a avut loc o scădere a rentabilității întreprinderilor statului față de perioada dinainte de 1914, explicabilă, în primul rînd, prin proasta administrare. Nici în evaluarea lui V. Madgearu cu privire la avuția statului n-au fost cuprinse elemente ale domeniului public ca drumurile, străzile, piețele, pădurile, monumentele de artă, muzeele etc.

În studiul publicat în vol. IV din Enciclopedia României, **N. Georgescu-Roegen** a estimat avuția națională a României pentru anul 1939, după o metodologie proprie, cuprinzînd, de asemenea, domeniul public și drepturile de monopol ale statului român. Considerînd că avuția spirituală constituie un element de mare importanță, apreciază că din punct de vedere economic era foarte greu de estimat.

N. Georgescu-Roegen a folosit pentru evaluarea terenurilor agricole metoda indirectă, pe baza venitului impozabil multiplicat cu 20, dar a comparat acest rezultat cu valorile stabilite de Institutul de Cercetări Agricole, respectiv de N. Cornățeanu. Din aceleași cercetări științifice a preluat și evaluarea inventarului agricol, a animalelor, uneltelor și mașini-

*) Comunicare prezentată în cadrul „Zilelor academice economice"

„FIȘE"

● *Volumul „Reciclarea resurselor materiale" (autorii* Corneliu Russu, Vasile Bogdan, Sorin Dincă, Ecaterina Deaconescu, Marius Costea) *tipărit recent la* EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ *reprezintă una din primele încercări de tratare sistematică a problemei recuperării și revalorificării materiilor prime și materialelor. Caracterul de pionierat, care sporește el însuși însemnătatea lucrării, decurge din preocupările relativ recente afirmate în acest domeniu și pune în fața autorilor probleme teoretice, metodologice, aplicative deosebit de complexe. Tocmai în acest context cartea se străduiește să ofere o imagine integrală a problematicii reciclării, oprindu-se asupra incidențelor macroeconomice ale valorificării resurselor prin reciclare, analizînd în detaliu condițiile specifice pe care le reclamă reutilizarea unor componente importante ale bazei proprii de materii prime, prezentînd, în articulațiile sale esențiale, modul de organizare a sistemului național de reciclare a resurselor materiale. Un spațiu important în economia volumului este consacrat aspectelor metodologice privind determinarea cantităților de resurse materiale refolosibile, previziunea acestora — ambele aspecte cu incidențe marcante asupra alcătuirii balanțelor materiale ale planului. Un loc aparte este rezervat de autori examinării posibilităților de antrenare mai eficientă a populației în activitatea de recuperare și revalorificare a bunurilor.*

Agricultura : prețuri cu funcții specifice

● *Stabilirea judicioasă a prețurilor la produsele agricole a devenit tot mai complexă pe măsura dezvoltării societății socialiste, prețurile reprezentînd o pîrghie esențială în armonizarea intereselor producătorilor, consumatorilor și ale societății în ansamblul său, apreciază* Klaus Ahrends *în articolul* „Zu den theoretischen Grundlagen der Agrarpreisbildung" (*Cu privire la bazele teoretice ale fixării prețurilor în agricultură*) *publicat în numărul 6/1984 al revistei* WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT. *Astfel, renta diferențială care acționează în cazul economiei de piață se transformă într-o politică de subvenții pentru acele produse realizate în condiții pedoclimatice mai grele sau în cantități mai restrînse, produse de care societatea are însă nevoie și le include în plan. Pe această cale se asigură venituri echitabile și pentru producătorii respectivi care, altfel, ar fi dezavantajați. O altă categorie de prețuri este cea a produselor agricole timpurii, prețurile suplimentare ale acestora urmînd să acopere cheltuieli materiale specifice. Diferența între cele două categorii de prețuri marginale ar*

lor agricole, a construcțiilor. Tot pe baza venitului impozabil a fost calculată valoarea clădirilor urbane ale firmelor individuale, în timp ce imobilele publice au fost evaluate conform inventarului general al statului iar averea societăților anonime conform statisticii acestora din 1937.

În teza sa de doctorat intitulată „Formarea și mișcarea capitalurilor în România în perioada 1925—1938", publicată în 1939, **Roman Moldovan,** urmărind evoluția unor elemente ale avuției naționale, a întreprins o evaluare a inventarului agricol și forestier, a capitalului societăților anonime și a celui investit în întreprinderi, altele decît societăți anonime, a capitalului întreprinderilor economice ale statului. Dacă evaluarea terenurilor agricole și forestiere, a construcțiilor de exploatare, a șeptelului, mașinilor și instrumentelor agricole a stabilit-o după datele Ministerului Agriculturii și Domeniilor publicate în 1938, valoarea investițiilor efectuate în întreprinderile societăților anonime a fost preluată după bilanțurile contabile însumate și publicate de Institutul Central de Statistică ; evaluarea capitalului întreprinderilor industriale și comerciale particulare a făcut-o pe temeiul datelor fiscale. Lucrarea lui Roman Moldovan a fos folosită de mulți economiști români în analiza și estimarea unor importante elemente ale avuției naționale.

Ultima evaluare a avuției naționale a României înainte de cel de-al II-lea război mondial a fost întreprinsă de **Lucian Turdeanu,** pentru anul 1940, incluzînd pentru prima oară bogățiile subsolului și potențialul energetic. Lucrarea sa cuprinde o evaluare completă a avuției publice care includea averea întreprinderilor statului și a exploatărilor comunale, pe bază de bilanțuri, averea imobilă și mobilă a instituțiilor, cultelor, comunelor și județelor, pe baza inventarului, precum și estimarea domeniului public. În cadrul avuției private autorul a inclus patrimoniul agricol, proprietatea clădită, patrimoniul industrial, bancar, comercial ca și bunurile ce nu produceau venit. Dacă evaluarea întreprinderilor individuale s-a făcut pe baza veniturilor impozabile, patrimoniul industrial, bancar, comercial, societățile anonime a fost estimat pe baza datelor Anuarului Statistic. Terenurile agricole și pădurile au fost evaluate pe baza analizării critice a datelor statistice din Atlasul Statistic al Ministerului Agriculturii și Domeniilor și din Anuarul Statistic al României ; permanent, însă, au fost făcute comparații cu evaluările anterioare și s-a întreprins o analiză critică a estimărilor făcute.

Ca și prof. V. Madgearu, economistul L. Turdeanu, realizînd evaluarea avuției întreprinderilor statului, constată rentabilitatea deosebit de scăzută a acestora, contribuția la veniturile bugetare fiind abia de 1%. Bogăția subsolului țării a fost estimată de L. Turdeanu pe baza analizei datelor privind rezervele cunoscute și probabile, a prețurilor medii ale produselor și a cheltuielilor de producție.

Un progres calitativ în cercetarea elementelor avuției naționale, l-au reprezentat studiile cu caracter economic publicate în perioada interbelică de pe pozițiile socialismului științific. În lucrările sale de mare valoare științifică, îndeosebi în studiile publicate în „Era Nouă", în volumul „Problemele de bază ale României", **Lucrețiu Pătrășcanu,** cercetînd structura și evoluția economiei românești, a scos în relief sporirea potențialului industrial mai ales după 1932, creșterea producției metalurgice, accentuarea concentrării și centralizării capitalului în marea industrie, apariția și dezvoltarea cartelurilor și sindicatelor monopoliste. Pătrășcanu a combătut ideea lui Madgearu de a scoate întreprinderile statului din sectorul economiei capitaliste, argumentînd prin faptul că salariații din întreprinderile statului creau o plusvaloare pe care nu și-o însușeau capitaliștii particulari, ci statul capitalist, nu schimba cu nimic caracterul exploatării lor. Constatînd că în economia industrială a României prevala marea industrie, că împreună cu mica întreprindere și cea mijlocie, cu întreprinderile de stat acestea reprezentau o parte importantă a avuției naționale, se releva proponderența raportului de producție net capitalist al economiei naționale.

Problema rentabilității întreprinderilor industriale a fost examinată, de asemenea, de pe pozițiile socialismului științific, de **Gheorghe Rădulescu,** care în lucrarea sa „Rata profitului în economia românească în anii 1927—1938" a constatat că cea mai înaltă rentabilitate se înregistra în industria extractivă a petrolului. Datele oferite de lucrarea sa pentru perioada amintită interbelică, cum erau valoarea investițiilor, capitalul constant și cel variabil, valoarea producției etc., erau date absolut necesare cuantificării elementelor avuției naționale, indicatori selectați de autor „în vederea caracterizării esenței proceselor economice capitaliste din industrie".

Două au fost principalele metode folosite în România în perioada interbelică pentru cuantificarea avuției naționale de către literatura de specialitate : metoda capitalizării veniturilor în estimarea valorii terenurilor agricole, a pădurilor, clădirilor, fondurilor comerciale industriale etc. — metodă indirectă, bazată pe veniturile fiscale, considerată egală cu dobînda curentă a capitalului ; metoda inventarului — metodă directă, bazată pe date cantitative și prețuri de cost sau de vînzare. Pentru evaluarea patrimoniului agricol, bancar, industrial etc., economiștii au folosit, de asemenea, date publicate în anuare sau atlase statistice iar pentru averea statului, județelor, comunelor și altor organizații obștești, datele inventarului public. În general patrimoniul întreprinderilor statului și comunelor a fost evaluat pe baza datelor din inventarele și bilanțurile acestora. În această perioadă, resursele umane nu au fost evaluate.

Cercetările economiștilor români privind avuția națională au luat, în perioada de după al doilea război mondial, o amploare deosebită, situînd gîndirea economică românească în acest domeniu la loc de frunte în contextul cercetării mondiale.

prof. dr. Nicolae MARCU
dr. Lucian TURDEANU

---

consta, după opinia lui K.A., în agentul economic care suportă diferența de preț : în primul caz societatea în ansamblu prin intermediul statului, iar în cel de al doilea cumpărătorii individuali.

Întreprinderile — un grad sporit de mobilitate

● *Potrivit opiniei exprimate de Pierre Louart (articolul „Les P.M.E. au coeur du renouveau industriel americain" publicat în numărul 1859 al revistei „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES") revitalizarea industriei americane are drept corolar crearea unei noi rețele industriale care, în noul context tehnologic, favorizează întreprinderile cu grad sporit de mobilitate. Succesul unei atare acțiuni de largă deschidere presupune soluționarea a cel puțin trei probleme : modalități adecvate de finanțare, recalificarea personalului, asigurarea unor cadre de conducere puternic inovative la nivel microeconomic. În primul caz, apreciază P.L., se impune tot mai mult ca o formulă de viitor utilizarea așa-numitelor „capitaluri de risc", modalitate de finanțare a întreprinderilor care, considerată la scara întregii economii, ar permite testarea căilor de viabilitate economică și tehnologică într-un climat deosebit de incert. Chestiunea calificării forței de muncă ar urmări să atenueze decalajul creat între utilajele de producție tot mai complexe și cunoștințele — adesea insuficiente — ale celor care le folosesc ; practic, se pun deopotrivă probleme de instruire adecvată și probleme sociologice care vizează integrarea personalului într-un univers tehnic radical modificat. În ce privește cadrele de conducere, P.L. evidențiază faptul că în S.U.A. se constată o revigorare a utilizării instrumentarului psihologic, apt să permită o selecție cît mai judicioasă a persoanelor capabile să îndeplinească astfel de funcții, concomitent cu alcătuirea unor programe de pregătire adaptate trăsăturilor de personalitate specifice fiecărui individ.*

Studii economice

● *Cele mai recente studii realizate de „Institut for scientific co-operation" din R. F. Germania — lucrări reunite recent într-un volum prefațat de profesorul H. Giersch — au fost orientate cu precădere spre două domenii importante ale economiei mondiale : dinamica pieței internaționale a resurselor materiale și identificarea noilor tendințe conturate în sfera politicilor promovate în domeniul dezvoltării (după ce alte programe de cercetare anterioare fuseseră axate pe studiul diviziunii internaționale a muncii între țările industrializate și cele aflate în curs de dezvoltare). Urmărind orientările metodologice asumate inițial, studiile publicate în actualul volum sînt organizate în două secțiuni ; într-o primă parte sînt reunite cele consacrate problemelor folosirii resurselor pe care le oferă oceanul planetar, influenței reglementărilor de pe piața internațională a materiilor prime asupra economiei țărilor în curs de dezvoltare, relației dintre echilibrul financiar și ritmul creșterii economice. A doua secțiune a volumului cuprinde, printre altele, analize privind comerțul exterior al țărilor în curs de dezvoltare precum și un studiu semnat de Vincent Timmermann și E. Scholing în care sînt testate noi metode de previziune a evoluției structurilor de producție în acest grup de țări.*

FIȘE

Grupul celor 77 — expresie a unității de acțiune și a colaborării țărilor în curs de dezvoltare

GRUPUL celor 77, constituit acum 20 de ani, reprezintă un instrument esențial pentru unirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare, în scopul restructurării sistemului economic internațional, pe baze noi, echitabile.

Pînă la începutul anilor '60, țările în curs de dezvoltare au acționat, în general, în mod neunitar în cadrul sistemului Națiunilor Unite, coordonîndu-și în unele cazuri pozițiile numai la nivel regional.

Geneza Grupului celor 77 este legată de crearea Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD). Eforturile depuse în vederea convocării acestei conferințe și lucrările sale au constituit catalizatorul procesului de cristalizare a Grupului celor 77. Astfel, la a 8-a sesiune a Adunării generale a O.N.U., la 11 noiembrie 1963, un număr de 75 de țări în curs de dezvoltare au prezentat o declarație comună, în care își exprimau punctul lor de vedere privind măsurile pe care trebuia să le întreprindă conferința (Geneva, 23 martie—16 iunie 1964), în vederea învingerii gravelor dificultăți comerciale cu care se vedeau confruntate. În cursul conferinței grupul țărilor în curs de dezvoltare a elaborat o platformă comună și a supus, în numele său, proiecte de rezoluție și alte documente. La sfîrșitul Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare de la Geneva, la 15 iunie 1964, 77 de țări în curs de dezvoltare au prezentat o declarație comună, considerată drept veritabilul act de naștere a Grupului celor 77. În această declarație se arată că unitatea țărilor în curs de dezvoltare a fost elementul dominant al conferinței, constituind un eveniment de importanță istorică. Declarația sublinia necesitatea întăririi în viitor a acestei unități, exprimînd voința țărilor semnatare de a lua toate măsurile posibile pentru intensificarea contactelor și consultărilor reciproce, în vederea stabilirii de obiective convenite și programe comune de acțiune în domeniul cooperării economice internaționale.

Țările în curs de dezvoltare au menținut în continuare unitatea lor obținută la Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare de la Geneva ; numărul membrilor grupului a crescut în prezent la 127, dar denumirea de Grupul celor 77 s-a păstrat în virtutea tradiției. Este de notat faptul că Grupul celor 77 are o componență mai largă decît mișcarea de nealiniere, întrucît cuprinde și țări în curs de dezvoltare care fac parte din alianțe și grupări politico-militare.

Grupul celor 77 constituie atît un forum de armonizare și promovare a pozițiilor țărilor în curs de dezvoltare în negocierile economice cu țările dezvoltate, cît și de promovare a cooperării economice reciproce între țările în curs de dezvoltare, a întăririi autonomiei lor individuale și colective.

Interese și aspirații fundamentale comune

GRUPUL celor 77 se distinge prin patru caracteristici majore : a) reprezintă o asociație neinstituționalizată de state ; b) funcționează pe baze democratice ; c) are o componență eterogenă ; d) acționează unitar în mod constant, în ciuda acestei eterogenități.

Grupul celor 77 nu s-a instituționalizat ca organizație internațională, constituind un grup adhoc de negociere. Deși nu dispune de atribute esențiale, proprii organizațiilor internaționale (statut, buget, secretariat, sediu etc.). Grupul celor 77 și-a creat un cadru organizatoric de natură să-i permită o funcționare cît mai eficientă.

Reuniunile ministeriale constituie forumul suprem al Grupului celor 77. Astfel de reuniuni se convoacă înaintea fiecărei sesiuni a UNCTAD, care se ține la intervale de patru ani. Pînă în prezent au avut loc cinci reuniuni ministeriale ale Grupului celor 77, în vederea elaborării poziției acestui grup pentru sesiunile UNCTAD (Alger, 10—26 X 1967 ; Lima, 25 X—7 XI 1971 ; Manila, 2—6 II 1976 ; Arusha, 6—16 II 1979 ; Buenos Aires, 28 III—9 IV 1983. Reuniuni ministeriale ale Grupului celor 77 au loc și pentru pregătirea sesiunilor altor organisme economice din sistemul Națiunilor Unite (de exemplu, la Havana a avut loc între 17 și 22 XII 1979 reuniunea ministerială a Grupului pentru stabilirea poziției sale la a III-a Conferință generală a ONUDI).

Totodată, la New York se organizează în fiecare an, la începutul sesiunii Adunării generale a O.N.U., reuniuni ale miniștrilor afacerilor externe ai țărilor membre ale Grupului celor 77. Pînă în prezent au avut loc șapte asemenea reuniuni anuale, în cadrul cărora s-au definit pozițiile Grupului față de principalele probleme economice internaționale, examinate în cadrul sistemului O.N.U. și s-au convenit măsuri vizînd promovarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare (ministrii analizează în mod aprofundat la fiecare doi ani modalitățile de dezvoltare ale acestei cooperări).

De asemenea, Grupul celor 77 a organizat conferințe ministeriale speciale, în vederea adoptării de programe concrete vizînd extinderea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare. Astfel de conferințe au avut loc în Mexic, în septembrie 1976, și la Caracas, în mai 1981. Este de notat că la conferința ministerială a Grupului celor 77 de la Caracas s-a instituit un mecanism de coordonare, urmărire și evaluare a aplicării programului de acțiune adoptat de această conferință pentru promovarea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare (crearea unui comitet interguvernamental pentru urmărirea și aplicarea programului sus-menționat, care se reunește anual ; convocarea de reuniuni sectoriale, grupe de experți etc ; înființarea unui mic grup de asistenți ai președintelui Grupului celor 77 de la New York, desemnați dintre diplomații țărilor membre ale Grupului ; deschiderea „Contului Grupului celor 77 pentru cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare", destinat să finanțeze unele activități în acest domeniu și alimentat din contribuțiile voluntare ale statelor membre).

Grupul celor 77 activează, în prezent, în cadrul ansamblului sistemului Națiunilor Unite. El are filiale în toate orașele în care există sedii ale organismelor din acest sistem (New York, Geneva, Viena, Roma, Paris și Washington). Grupul elaborează pentru reuniunile acestor organisme sau negocierile organizate sub egida lor poziții comune ale statelor membre și promovează aceste poziții în cadrul reuniunilor și negocierilor respective. Grupul celor 77 funcționează pe baze democratice. Alegerea statelor membre în diferite funcții în cadrul Grupului se face pe baza principiului rotației, iar hotărîrile se adoptă prin consens.

O caracteristică originală a Grupului celor 77 o reprezintă marea eterogenitate a componenței sale. Format din trei subgrupuri regionale : african, asiatic și latino-american, el cuprinde țări foarte diferite din punctul de vedere al orientării politice, sistemului social-economic, nivelului dezvoltării economice (dacă se exclud țările petroliere, în 1981, produsul lor național brut pe locuitor a variat între 110 și 5 240 dolari), tradițiilor istorice, gradului de legătură cu fostele metropole, fără a mai vorbi de varietatea condițiilor lor climatice, geografice etc.

Cu toată această eterogenitate, Grupul celor 77 a asigurat unitatea sa de acțiune. Ceea ce unește aceste țări s-a dovedit a fi mai puternic decît ceea ce ar putea să le dividă. Țările membre ale Grupului celor 77 au interese și aspirații fundamentale comune : abolirea vechii politici imperialiste, colonialiste și neocolonialiste și instaurarea unor relații interstatale noi, de egalitate, echitate și respect reciproc ; statornicirea unui climat de pace și cooperare internațională ; lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre state și făurirea unei noi ordini economice internaționale. În elaborarea poziției sale, Grupul celor 77 ține seama în mod corespunzător de diversitatea situațiilor în care se găsesc țările membre, ceea ce contribuie la asigurarea unității sale. Diferențierea țărilor membre ale Grupului celor 77 sub raportul nivelului lor de dezvoltare economică nu numai că nu constituie un impediment în conlucrarea lor, ci, din contră, favorizează extinderea cooperării lor economice reciproce, generînd complementarități între economiile lor naționale. Această cooperare întărește, la rîndul ei, solidaritatea statelor membre ale

Grupului celor 77 și puterea lor colectivă de negociere cu țările dezvoltate.

Grupul celor 77 a sporit considerabil rolul țărilor în curs de dezvoltare în reglementarea problemelor economice internaționale, puterea lor de negociere și a dat un puternic impuls cooperării economice multilaterale între statele în curs de dezvoltare.

Acțiunea colectivă a Grupului celor 77 se află la originea adoptării de către Adunarea generală a O.N.U. a unor documente importante vizînd redefinirea raporturilor economice internaționale și instaurarea noii ordini economice mondiale, cum sînt Declarația și Programul de acțiune privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale (1 mai 1974), Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor (12 decembrie 1974), rezoluția 3362 (S-VII) privind dezvoltarea și cooperarea economică internațională vizînd traducerea în viață a noii ordini economice mondiale (18 septembrie 1975), strategiile internaționale ale dezvoltării pentru al doilea și al treilea deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare (pentru anii '70 și respectiv '80) etc.

Prevederile acestor documente majore, inițiate de Grupul celor 77, au fost însă aplicate într-o foarte mică măsură de țările dezvoltate. În același timp, ca urmare a crizei economice mondiale, a politicii financiare a statelor occidentale, în special a politicii dobînzilor mari, practicată de S.U.A. precum și a măsurilor protecționiste, situația țărilor în curs de dezvoltare s-a înrăutățit în mod considerabil, decalajele dintre țările bogate și cele sărace s-au mărit și mai mult. Cooperarea internațională în favoarea dezvoltării trece printr-o criză. Așa-numitul dialog Nord-Sud a devenit static, în loc să fie un proces novator și dinamic.

În aceste condiții, Grupul celor 77 militează cu fermitate pentru depășirea impasului în dialogul Nord-Sud, pentru angajarea de negocieri reale cu țările dezvoltate, în vederea ajungerii la înțelegeri corespunzătoare vizînd soluționarea problemelor economice grave cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare și asigurarea progresului mai rapid al acestor țări.

[1]) Din grupul celor 77 fac parte și alte țări socialiste în curs de dezvoltare : R.P.D. Coreeană, Cuba, Iugoslavia și Vietnam.

[2]) Cuvîntarea tovarășului **Nicolae Ceaușescu** la Marea adunare populară, consacrată prieteniei româno-coreene, Scînteia, 21 iunie 1984

Cu prilejul festivităților recente care au avut loc la Geneva și New York pentru marcarea aniversării a 20 de ani de existență a Grupului celor 77, țările membre ale acestuia și-au reafirmat atașamentul lor față de cauza instaurării noii ordini economice internaționale și au chemat țările dezvoltate să manifeste voința politică necesară pentru transpunerea în viață a acestei ordini, care răspunde intereselor tuturor statelor. De asemenea, țările membre ale Grupului celor 77 și-au exprimat voința de a menține și întări unitatea și solidaritatea lor, care, în actualele condiții, este mai necesară ca oricînd pentru înfăptuirea cu succes a obiectivelor pe care și le-au fixat.

România — participantă activă la Grupul celor 77

CEA de-a treia reuniune ministerială a Grupului celor 77 (Manila, 26 I—7 II 1976) a acceptat în unanimitate România, ca membră a acestui Grup [1]). După cum aprecia ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 12 februarie 1976, „...acest act reprezintă o expresie a relațiilor tot mai strînse, de solidaritate și cooperare existente între România și țările în curs de dezvoltare, a amplificării raporturilor prietenești cu aceste state, a conlucrării dintre ele pe arena internațională".

Primirea României în Grupul celor 77 a consacrat o îndelungată și fructuoasă colaborare între țara noastră și celelalte țări în curs de dezvoltare, care s-a materializat, între altele, în sprijinul activ pe care l-au acordat reprezentanții români documentelor inițiate la O.N.U., de-a lungul anilor, de statele membre ale acestui Grup.

România, țară socialistă în curs de dezvoltare, este legată de țările în curs de dezvoltare prin năzuința comună de a asigura accelerarea progresului economico-social și lichidarea decalajelor față de statele puternic industrializate, prin hotărîrea de a acționa pentru eliminarea din viața internațională a vechii politici imperialiste, de dominație și dictat și de a milita pentru edificarea noii ordini economice internaționale.

Aderarea României la Grupul celor 77 reflectă dorința țării noastre de a întări și mai mult solidaritatea cu statele membre ale acestui Grup, de a lărgi relațiile bilaterale de cooperare cu țările în curs de dezvoltare și de a conlucra activ cu aceste țări pe plan multilateral, în vederea soluționării, în interesul tuturor popoarelor, a problemelor complexe ale economiei mondiale.

România participă în mod activ la Grupul celor 77 prin intermediul subgrupului latino-american, aducîndu-și contribuția la elaborarea poziției comune a acestui Grup în negocierile cu țările dezvoltate și la stabilirea de măsuri concrete vizînd lărgirea cooperării economice între țările în curs de dezvoltare. Țara noastră a găzduit la București importante reuniuni organizate de Grupul celor 77 : reuniunea ministerială a Grupului celor 77 din august 1979 pentru stabilirea poziției sale la Conferința Națiunilor Unite privind știința și tehnologia în serviciul dezvoltării (Viena, 20—31 august 1979) ; reuniunea înalților funcționari din țările în curs de dezvoltare, responsabili cu formarea cadrelor pentru industrie (31 mai—4 iunie 1982) ; reuniunea globală privind cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare în domeniul alimentației și agriculturii (26—30 martie 1984).

România militează consecvent pentru întărirea unității de acțiune a Grupului celor 77, factor decisiv al forței sale. În această privință, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia recent : **„Considerăm că țările în curs de dezvoltare trebuie să-și întărească solidaritatea, să acționeze mai unite și să colaboreze mai strîns în vederea stabilirii unei strategii comune în negocierile cu țările dezvoltate, a rezolvării echitabile a problemelor legate de lichidarea subdezvoltării, de instaurarea unei noi ordini economice mondiale, mai bune și mai drepte"** [2]). În acest scop, România a propus convocarea unei conferințe la cel mai înalt nivel al țărilor în curs de dezvoltare, organizată de Grupul celor 77, în strînsă conlucrare cu mișcarea statelor nealiniate.

Țara noastră participă în mod constructiv la activitatea Grupului celor 77, acționînd pentru stabilirea unui dialog fructuos cu țările dezvoltate, în scopul instaurării noii ordini economice mondiale, precum și pentru amplificarea cooperării economice, reciproc avantajoase, între țările în curs de dezvoltare.

Victor ALDEA

Progresele de anvergură ale economiei

(Urmare din pag. 3)

gresul al XII-lea al partidului, de trecere a României la un nou stadiu de dezvoltare, realizarea unei noi calități a muncii și a vieții în toate domeniile de activitate, avînd în vedere și realizările din primii ani ai cincinalului. În stabilirea direcțiilor prioritare de acțiune s-a avut și se are în vedere faptul că economia noastră a ajuns la un stadiu de dezvoltare tehnică și de acumulare de potențial productiv și uman care fac posibilă accentuarea factorilor intensivi ai dezvoltării, fructificarea cu mare eficiență a factorilor de producție.

De asemenea, în stabilirea direcțiilor de acțiune s-a pornit și de la necesitatea modelării dezvoltării întregii economii în funcție de tendințele care și-au făcut apariția în economia mondială și implicit în economia națională. Avem în vedere faptul că factorii cantitativi devin tot mai restrictivi în raport cu nevoile economiei naționale, că are loc o continuare a crizei economice mondiale, a crizei energetice, de materii prime, a crizei valutare, o creștere puternică a prețurilor la o serie de resurse, o intensificare a luptei de concurență pe piața mondială etc.

În aceste condiții, obiectivele care stau în fața economiei noastre sînt deosebit de complexe, ele urmăresc valorificarea superioară a potențialului material și uman, concentrarea puternică a factorilor calitativi ai dezvoltării. Drept urmare, este necesar a se acționa în continuare în direcția intensificării procesului de modernizare a structurii economiei naționale pentru asigurarea unui temeinic echilibru dezvoltării. Această direcție urmărește dezvoltarea echilibrată a tuturor ramurilor, creșterea proporțională, armonioasă a industriei și agriculturii, realizarea unui echilibru între diferitele sectoare ale economiei, astfel încît să se acopere cît mai bine necesitățile de consum productiv și individual, să sporească aportul țării noastre la schimburile economice internaționale, să crească neîntrerupt venitul național și, pe această bază, să se ridice nivelul de trai — țelul suprem al întregii politici a partidului nostru.

Evoluții pe piața internațională a niobiului

DUPĂ ce s-a majorat de la 7 mii tone în anul 1970 la circa 15 mii tone în prezent, consumul mondial de niobiu (Nb) se apreciază că va înregistra o creștere medie anuală de 8—10% pînă la finele anilor '80, atingînd un nivel de aproximativ 25 mii tone în anul 1990 (în conținut de Nb_2O_5). Principala utilizare a Nb este la elaborarea oțelului, ceea ce face ca cererea pentru acest metal de aliere să depindă într-o măsură importantă de evoluția conjuncturii pe piața internațională a oțelului. Semnificativ este cazul S.U.A. unde consumul de Nb, după ce s-a redus în anul 1982 cu 44%, la 1 670 tone, s-a majorat în anul 1983 cu 35%, la 2 240 tone, menținîndu-se totuși sub nivelul de 2 830 tone din anul 1981.

Peste 2/3 din cererea de Nb pe ansamblul țărilor nesocialiste are ca scop satisfacerea consumului de oțeluri microaliate, respectiv oțeluri la care prin adăugarea de Nb într-o proporție sub 0,1% se obține creșterea rezistenței la curgere și a durității. Niobiul este utilizat îndeosebi la microalierea oțelurilor slab aliate de înaltă rezistență, care reprezintă totodată segmentul de piață de care se leagă cel mai mult speranțele de creștere ale consumului acestui metal în deceniul actual și care se utilizează la producția de țevi pentru conducte de țiței și gaze (inclusiv conducte de înaltă presiune pentru transportul de țiței și gaze din zonele cu climat arctic), platforme offshore pentru foraj-extracție, construcții care utilizează oțelul (clădiri înalte, poduri, hangare, autoclave) și mijloace de transport. Un alt domeniu de consum pentru Nb îl reprezintă superaliajele, inclusiv superaliajele de Ni-Nb, unde conținutul de Nb variază de la 1% la 5% și care au ca destinație principală producerea de părți componente pentru motoare cu reacție, echipament termorezistent și echipament nuclear.

Evoluția cererii mondiale de Nb are ca premisă favorabilă faptul că rezervele mondiale dau posibilitatea asigurării pe termen lung a acoperirii necesarului de consum în creștere. Astfel, numai zăcămîntul Araxa din Brazilia este suficient pentru a acoperi necesarul actual de Nb al țărilor nesocialiste pe o perioadă de 530 de ani. De altfel, în prezent, circa 85% din producția nesocialistă de concentrate de Nb este realizată de Brazilia, care în ultimii ani a dus o politică consecventă de creștere a gradului de valorificare la export a acestui produs. Astfel, în prezent Brazilia nu mai exportă, practic, concentrate, care se prelucrează pe plan intern în principal sub formă de feroniobiu. Producția de feroniobiu a Braziliei, care în 1981 a fost de 17,6 mii tone, este destinată în proporție de peste 95% pieților de export. În același timp, în ianuarie 1980 s-a pus în funcțiune o capacitate de 1 360 tone oxid de Nb de înaltă puritate. Producția acestei materii prime de bază a dat posibilitatea ca din 1982 Brazilia să treacă la producerea de feroniobiu de înaltă puritate și aliaje de Ni-Nb, iar din 1983 să producă pe o instalație experimentală circa 40 tone Nb metal pur (99,99% Nb). Comparativ cu prețul pentru concentrate, prețul pentru feroniobiu standard și oxid de Nb de înaltă puritate este de circa 2 ori mai mare, pentru feroniobiu de înaltă puritate — de 6 ori mai mare, pentru aliaj de Ni-Nb — de 6,3 ori mai mare, iar pentru lingouri de niobiu destinat reactoarelor nucleare — de 8,5—10 ori mai mare.

Nicolae NISTORESCU

Programe de dezvoltare

R. A. EGIPT: proiecte industriale prioritare

REALIZAREA planului de dezvoltare economică a Egiptului, care acoperă perioada 1982—1986, va duce la însemnate modificări structurale caracterizate prin creșterea în P.I.B. a ponderii sectorului producției materiale (industrie, agricultură, construcții) de la 53,7 la 54,8%, în condițiile în care ponderea serviciilor productive (transport, comerț, finanțe și asigurări) se va reduce de la 27,4 la 26,2%, iar a serviciilor sociale se va menține constantă la 19%. Atingerea acestor obiective se va face printr-un program de investiții de 35,5 mrd. lire egiptene (0,7 lire egiptene = 1 $), din care cea mai mare parte, respectiv 80% se vor îndrepta către sectorul de stat. Efortul investițional va fi orientat cu precădere către industria prelucrătoare și minieră (24% din volumul total de investiții), transporturi, depozitare și comunicații (16%), construcții de locuințe (13%), agricultură, inclusiv irigații și desecări (11%) și dezvoltarea producției de energie electrică.

Alături de planul actual de dezvoltare, o serie de alte programe industriale pe termen lung deschid perspective favorabile extinderii colaborării economice externe. Un exemplu semnificativ în acest sens este programul de dezvoltare a industriei energiei electrice. Acest program, care prevede investiții de 6,3 mrd. lire egiptene, are în vedere creșterea puterii instalate a centralelor electrice convenționale la 14 020 MW la finele secolului, comparativ cu 3 200 MW în 1980. Într-o primă etapă, pînă în 1985, puterea instalată se va majora cu 2 820 MW, pentru ca ulterior, pînă în 1995 să se înregistreze o nouă creștere de 3 200 MW. Concomitent se va realiza programul de dezvoltare a energeticii nucleare, care prevede construirea a 8 centrale electronucleare cu o putere instalată totală de 9 600 MW. Astfel că acest tip de energie va acoperi în anul 2 000 circa 40% din necesarul de energie electrică al țării.

Un accent deosebit se va pune pe creșterea producției industriei prelucrătoare și miniere, a cărei pondere în P.I.B. se va majora la 15,1%, precum și pe continuarea dezvoltării industriei petrolului care, de asemenea, își va spori la 18% ponderea în P.I.B. în perioada de plan.

La baza raporturilor româno-egiptene se află înțelegerile convenite în cadrul dialogului rodnic purtat în ultimii ani de președinții Nicolae Ceaușescu și Hosni Mubarak. Declarația comună cu privire la dezvoltarea cooperării, semnată anul trecut la Cairo, celelalte documente convenite la nivelul cel mai înalt creează cadrul pentru amplificarea, pe mai departe, a acestor relații. Extinderea conlucrării vizează atît schimburile de mărfuri, cît și realizarea în cooperare a unor obiective plătite prin livrări de mărfuri. În acest spirit, recent, au fost inițiate noi acțiuni de cooperare industrială în domeniul construcțiilor de mașini, chimiei, metalurgiei, îmbunătățirilor funciare și altele.

N. NICOLAE

EVOLUȚII MONETARE

Menținerea dolarului la cote ridicate

ÎN PERIOADA 16—20 IULIE a.c., poziția **dolarului SUA** pe piața valutară internațională s-a menținut fermă, o ușoară slăbire a cursului acestei valute, înregistrată numai în prima zi a intervalului analizat, dovedindu-se de scurtă durată și fiind motivată în esență de factori tehnici (în principal de operațiuni de preluare a profiturilor după aprecierea sensibilă de curs înregistrată în cursul precedentei săptămîni). Menținerea la cote ridicate a cursului dolarului față de majoritatea celorlalte valute occidentale a constituit rezultanta acțiunii mai multor factori, între care merită menționați : publicarea de noi date atestînd un ritm susținut al activității economice în S.U.A. (creșterea indicelui de utilizare a capacităților industriale la 81,7% în luna iunie de la 81,5% în mai a.c., majorarea volumului de noi construcții de locuințe cu 5,3 puncte procentuale în iunie după o reducere cu 10,4 puncte în luna mai a.c., majorarea veniturilor personale cu 0,8 puncte procentuale în luna iunie, comparativ cu o creștere de 0,4 puncte înregistrată la acest indicator în luna precedentă s.a.), anticiparea, de către majoritatea observatorilor, a unor noi niveluri superioare, de dobîndă în S.U.A., anticipări care și-au aflat în parte o confirmare prin publicarea datelor privind creșterea record a creditului de consum.

Majoritatea valutelor occidentale a înregistrat noi deprecieri de curs față de dolarul S.U.A., după cum urmează (se dau procentele de depreciere, iar în paranteză nivelurile de curs din zilele de 13 și 20 iulie a.c.) : francul elvețian — peste 0,6 puncte procentuale (2,40 și 2,4150 franci/dolar), marca vest-germană circa 0,45 puncte (2,8425 și 2,8550 mărci/dolar), francul belgian circa 0,2 puncte (57,65 și 57,75 franci/dolar), francul francez 0,55 puncte procentuale (8,7175 și 8,7650 franci/dolar), lira italiană circa 0,4 puncte (1745 și 1752 lire/dolar), yenul japonez — peste 0,8 puncte procentuale (242 și 244 yeni/dolar). Singură lira sterlină a cunoscut o ușoară repreciere a cursului față de dolar, și aceasta în principal ca efect al majorării nivelului dobînzilor de bază în Marea Britanie în săptămîna precedentă și al operațiunilor de prelevare a profiturilor după scăderile de curs înregistrate în ultimele săptămîni. În ziua de 20 iulie a.c. lira sterlină era cotată la 1,3225 dolari, comparativ cu 1,3150 dolari în ziua de referință de 13 iulie a.c. (o apreciere cu circa 0,6 puncte procentuale).

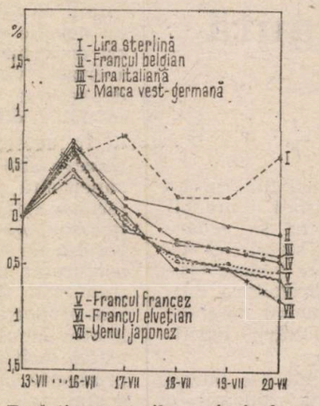

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 16—20 iulie ; bază : 13 iulie

În ce privește evoluția cursului dolarului S.U.A. în viitorul imediat s-ar putea menține la cote înalte și chiar se va putea consolida în continuare, în situația în care datele ce vor fi publicate în perioada 23—27 iulie a.c. vor aduce noi confirmări ale ritmului susținut de creștere economică în S.U.A. și vor alimenta speculațiile privind trecerea la măsuri de restrîngere a creditului în această țară.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat o evoluție contradictorie, și anume (se dau nivelurile de dobîndă la depozitele pe termen de 6 luni din zilele de 13 și, respectiv 20 iulie a.c.) : eurodolari 12,75 și 12,6875%, euromărci vest-germane 6,375 și 6,3125, eurolire sterline 12,0625 și 11,875%, eurofranci francezi 13 și 13,50%, eurofranci elvețieni 5,0625 și 5,0625%.

Prețul aurului și-a continuat evoluția pe o curbă descendentă, situîndu-se la cel de al doilea fixing de la Londra din ziua de 20 iulie a.c. la 342 dolari/uncie, comparativ cu 345 dolari/uncie cît a atins în fixing la finele săptămînii precedente.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Datoria externă a țărilor latino-americane

POTRIVIT datelor difuzate după întîlnirea miniștrilor de externe, ai economiei și finanțelor din 11 țări latino-americane, desfășurată la finele lunii iunie a.c., datoria externă a țărilor respective însumînd 330 miliarde dolari, reprezintă circa 90% din datoria externă totală a țărilor latino-americane (350 miliarde dolari). În structura datoriei externe a celor 11 țări (vezi tabelul) peste 2/3 (230 miliarde dolari) este reprezentată de datoriile guvernamentale (I), iar restul de datoriile contractate de firme particulare (II).

— în miliarde dolari —

Țara	Total	I	II
Brazilia	100,0	62,0	38,0
Mexic	94,0	76,0	18,0
Argentina	43,8	29,9	13,9
Venezuela	34,0	28,0	6,0
Chile	21,0	7,0	14,0
Peru	12,7	10,7	2,0
Columbia	10,5	6,7	3,8
Bolivia	5,3	3,8	1,5
Ecuador	6,8	5,2	1,6
Uruguay	4,6	3,3	1,3
R. Dominicană	3,5	2,9	0,6

Potrivit surselor, numai ca urmare a majorării dobînzilor operate în acest an, datoria externă a țărilor din America Latină a înregistrat o creștere de circa 4—5 miliarde dolari.

R. S. Cehoslovacă: modernizarea transporturilor feroviare

CONSTRUCȚIA de material rulant de cale ferată cu caracteristici tehnice îmbunătățite și modernizarea infrastructurii reprezintă principalele direcții de dezvoltare a transporturilor feroviare ale Cehoslovaciei, în cincinalul în curs. Noi tipuri de locomotive electrice (Škoda 70 E) produse de uzinele din Pilsen, cu forță de tracțiune mai mare cu 18% decît tipul anterior, urmează să fie introduse în exploatare pe magistralele feroviare Praga — Bratislava — Kosiče și Brno — Ostrava. Electrificarea liniilor de cale ferată, realizată în cadrul unui program special, cunoaște o tendință de accelerare în cincinalul actual, în cursul căruia vor fi electrificate trasee însumînd 450 km. În procesul de modernizare a infrastructurii, utilizarea tehnicii de calcul va înregistra progrese, nodurile feroviare principale urmînd să fie dotate cu calculatoare electronice. În prezent, capacitatea de transport a rețelei feroviare naționale este de circa 280 milioane tone mărfuri anual, prin acest sistem de transport asigurîndu-se în cea mai mare parte aprovizionarea principalelor ramuri ale economiei cu combustibili, materii prime, materiale de construcție și alte mărfuri de mare tonaj.

Decalaje în economia forestieră mondială

UTILIZAREA pe plan mondial a resurselor forestiere prezintă, potrivit datelor și aprecierilor F.A.O., caracteristici diferite de la o zonă la alta, punînd în evidență și în acest domeniu pronunțate decalaje de nivel de dezvoltare. Industriile de prelucrare a lemnului sînt concentrate în zonele industrializate care utilizează anual circa 1 100 milioane mc de lemn, provenind în principal din zonele temperate, unde sînt situate țările respective. În schimb, țările din zonele tropicale, cu toate că dețin circa 1/2 din resursele forestiere mondiale, au o pondere de numai 20% în producția mondială

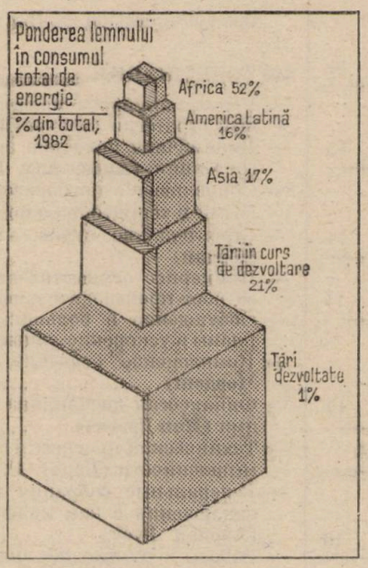

de lemn pentru industrializare. Ca urmare, sub aspect structural, în aceste țări utilizarea lemnului drept combustibil depășește de circa 5 ori cantitatea de lemn supus prelucrării. Pentru comparație, după cum se observă în grafic, în consumul total de energie lemnul folosit drept combustibil reprezintă numai 1% în cazul țărilor industrializate (respectiv 32 milioane tone în echivalent cărbune) și peste 20% în cazul țărilor în curs de dezvoltare (447 milioane tone echivalent cărbune). În țările africane peste jumătate din consumul de energie se asigură pe seama resurselor forestiere. Studii recente ale F.A.O. indică faptul că în zonele tropicale defrișările progresează rapid, reîmpăduririle fiind total insuficiente. Practic, la fiecare 10 hectare defrișate (din totalul de peste 11 milioane hectare anual) un singur hectar este replantat. Epuizarea rapidă a resurselor forestiere în țările în curs de dezvoltare este însoțită de consecințe negative, între care reducerea potențialului de producție de masă lemnoasă și dereglarea echilibrului ecologic pe spații întinse, consecințe care afectează într-un mod sau altul jumătate din populația lumii.

Volta Superioară: valorificarea resurselor naturale

CU O ECONOMIE preponderent agricolă, puternic afectată de consecințele secetei, Volta Superioară își orientează eforturile actuale către realizarea de proiecte de dezvoltare a agriculturii, în măsură să reducă gradul de dependență de factorii de climă.

O altă preocupare majoră se referă la creșterea contribuției resurselor miniere la sporirea încasărilor valutare ale țării. În acest an urmează să fie redeschisă mina de aur de la Poura, care va produce 2 500 kg aur pe an. Recent, au fost descoperite noi zăcăminte de aur, ceea ce va permite realizarea a trei noi proiecte în nordul țării.

Un proiect major prevede exploatarea bogatului zăcămînt de la Tambao, cu rezerve de 13,3 mil. t minereu de mangan, care ar putea permite obținerea, timp de 20 de ani, a unei producții de circa 600 mii t/an. Construirea minei necesită investiții de 100 mil. dolari, iar construirea căilor ferate necesare transportului minereului — circa 200 mil. dolari.

Studii ale P.N.U.D., realizate în colaborare cu guvernul voltez au pus, de asemenea, în evidență existența unor zăcăminte complexe de zinc, plumb și aur la Borome, precum și de nichel lateritic în zona Bongo. Un alt proiect în studiu se referă la valorificarea zăcămintelor de fosfați.

Bugetul pentru anul 1984 prevede, pe de altă parte, lucrări pentru amenajarea barajului de pe rîul Sourou, extinderea aeroportului Bobo-Dioulassa, dezvoltarea transporturilor și a construcțiilor de locuințe.

Activitatea biroului O. N. U. D. I. din Polonia

ÎNFIINȚAT în iunie 1983, la Varșovia, biroul O.N.U.D.I. din Polonia și-a concentrat activitatea în primul an de funcționare, după cum menționează „Revue de l'économie polonaise", asupra problemelor de organizare a relațiilor cu întreprinderile poloneze, inclusiv prin elaborarea unui sistem de prelucrare electronică a informațiilor în acest domeniu. Au fost stabilite contacte cu întreprinderile de comerț exterior, întreprinderile productive cu dreptul de a efectua operațiuni comerciale externe, întreprinderile producătoare pentru export și diferite instituții de cercetare științifică. Pe această bază, biroul O.N.U.D.I. urmează să înceapă activitatea de promovare a schimburilor, furnizînd informații unităților menționate cu privire la investițiile industriale din programul de dezvoltare ale țărilor în curs de dezvoltare. Acțiunile întreprinse de biroul O.N.U.D.I. din Polonia sînt facilitate de legăturile pe care acesta le întreține cu birouri sau centre similare din alte țări, precum și de posibilitățile de identificare a instituțiilor financiare și bancare care pot asigura finanțarea proiectelor industriale la care urmează să participe unități economice și de cercetare poloneze.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 30 din 27 iulie 1984

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

— Progresele de anvergură ale economiei — confirmarea unei strălucite strategii de dezvoltare a țării **(Viorel Cornescu)** 2

— O politică dinamică de dezvoltare economică și de creștere a bunăstării **(Angelica Vrabie)** 4

— Transformări înnoitoare în dezvoltarea economico-socială în profil teritorial **(Radu Bălan)** 6

— Construcția de nave — tehnicitate, diversificare **(Mircea Iordan)** 8

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Acțiuni complexe pentru sporirea productivității muncii **(Emilia Andrunache)** 11

— Dezbateri în mari unități industriale. Planurile tehnice și accelerarea înnoirii și modernizării producției (I) 12

— Organizarea eficientă a recoltării legumelor **(Nicolae Lagadin, Gh. N. Iosif, Didina Anghel)** 14

— Valorificarea complexă a potențialului turistic **(Nistor Ciordaș)** 15

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Disciplina financiară — între constatări și cerințe **(Ion Drăghici)** 17

ȘTIINȚA — TEHNOLOGIE — EFICIENȚA

— Progresul tehnic și strategia modernizării industriei românești **(Barbu Gh. Petrescu)** 19

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Adunările generale ale oamenilor muncii. Angajare fermă pentru încheierea cu rezultate cît mai bune a anului 1984 **(Adrian Rusu)** 21

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Preocupări și contribuții românești în domeniul metodologiei științei economice **(N.N. Constantinescu)** 23

— Școli ● curente ● economiști. Gîndirea românească interbelică cu privire la avuția națională **(Nicolae Marcu, Lucian Turdeanu)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Grupul celor 77 — expresie a unității de acțiune și a colaborării țărilor în curs de dezvoltare **(Victor Aldea)** 28

— Tendințe-conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Large-scale economic progresses : confirming the brilliant development strategy **(Viorel Cornescu)** 2

— A dynamic policy aimed to economic development and welfare increase **(Angelica Vrabie)** 4

— Innovating changes in the economic and social territorial development **(Radu Bălan)** 6

— Shipbuilding : high technologies and diversification **(Mircea Iordan)** 8

— Complex activity to increase labour productivity **(Emilia Andrunache)** 11

— The technical plans and the stepping up in renovating and modernizing the industrial output (I). A debate in large industrial units 12

— Turning into complex account the tourism capacity **(Nistor Ciordaș)** 15

— The financial order : between conclusions and requirements **(Ion Drăghici)** 17

— The technological progress and the strategy for the development of the Romanian industry **(Barbu Gh. Petrescu)** 19

— Firm committment to get the year 1984 ended with the best results **(Adrian Rusu)** 21

— Romanian matters of concern and contributions in the methodological field of the economic sciences **(N.N. Constantinescu)** 23

— Schools ● trends ● economists. The Romanian thought between the two world wars concerning the national wealth **(Nicolae Marcu, Lucian Turdeanu)** 26

— The Group of 77 : an expression of the unity in action and of the collaboration of the developing countries **(Victor Aldea)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Успехи крупного масштаба экономики — утверждение блестящей стратегии страны **(Виорел Корнеску)** 2

— Динамичная политика экономической развитии у роста благосостояния **(Анджелика Врабие)** 4

— Обновляющие преобразовании в социально-экономической развитии в территориальном профиле **(Раду Бэлан)** 6

— Строительство судна — техничность, разнообразность **(Мирча Иордан)** 8

— Примерное осуществление плановых задач. Сложное действия за рост пройзводительности труда **(Эмилия Андрунаке)** 11

— Обсуждение в больших экономических единиц. Технические планы и ускорение обновлении и модернизации пройзводства (I) 12

— Комплексное освоение туристического потенциала **(Нистор Чордаш)** 15

— Финансовая дисциплина — между констатациями и требованиями **(Ион Дрэгич)** 17

— Технический прогресс и стратегиа модернизации румынской промышленности **(Барбу Г. Петреску)** 19

— Генеральные собрания трудящихся. Твёрдое зачисление для заключении с как можно лучшими результатами 1984-го года **(Адриан Русу)** 21

— Заботы и румынские вклады в области методологии экономических наук **(Н.Н. Константинеску)** 23

— Школы ● течения ● экономисты. Румынские межвоенное мышление касающиеся национального богатства **(Николае Марку, Лучиян Турдяну)** 26

— Групп 77-ых — выражение единства деиствии и сотрудничества развивающихся стран **(Виктор Алдеа)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

CEL MAI UŞOR LUCRU: PREGĂTIREA BAGAJELOR, vă revine dv.
FORMELE ŞI FORMULELE DE VACANŢĂ VI LE OFERĂ...

AGENŢIILE DE TURISM
din Bucureşti

– Bd. Republicii nr. 68
– Bd. 1848 nr. 4
– Bd. N. Bălcescu nr. 35
– Str. Luterană nr. 4
– Str. Tonitza nr. 13.
– Calea Moşilor bloc 55 bis

1. CIRCUIT în DELTA DUNĂRII de 4 zile. Tulcea – Braţ . Gheorghe – Lacul Roşu – Braţ Sulina – Mila 23 – işan – Maliuc – Tulcea.
2. AMATORILOR DE PESCUIT li se oferă sejur de 6 e, în inima DELTEI, la hotelul din Maliuc.
3. MINIVACANŢE la cabanele din BUCEGI sau VALEA LOMIŢEI.
4. DRUMEŢII în RETEZAT – APUSENI – FĂGĂRAŞ sau EAHLĂU.
5. EXCURSII de 6 zile în NORDUL MOLDOVEI, 7 zile MARAMUREŞ sau 10 zile prin toată ţara.
6. ODIHNĂ şi RECREERE la hotelul PALAS din SINAIA. ategorie lux, program video TV.

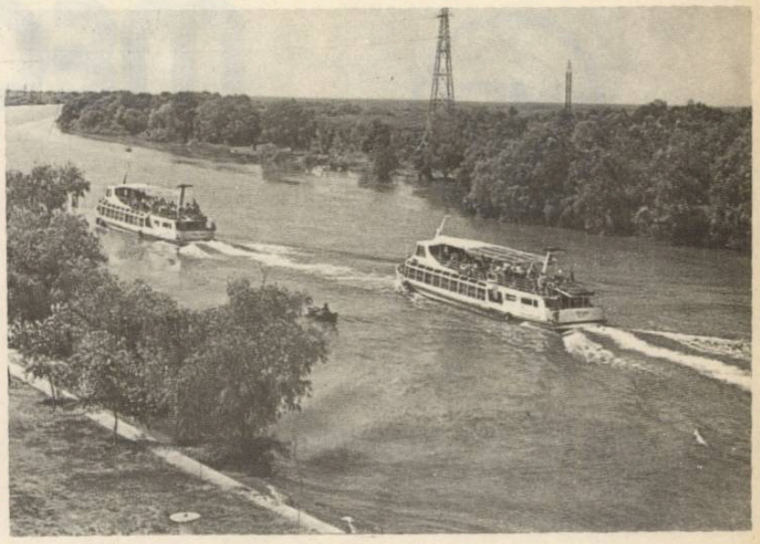

Pentru edificarea completă puteţi consulta programele excursiilor şi obţine informaţii detaliate zilnic la agenţiile menţionate între orele 8–20, duminica între orele 8–13.

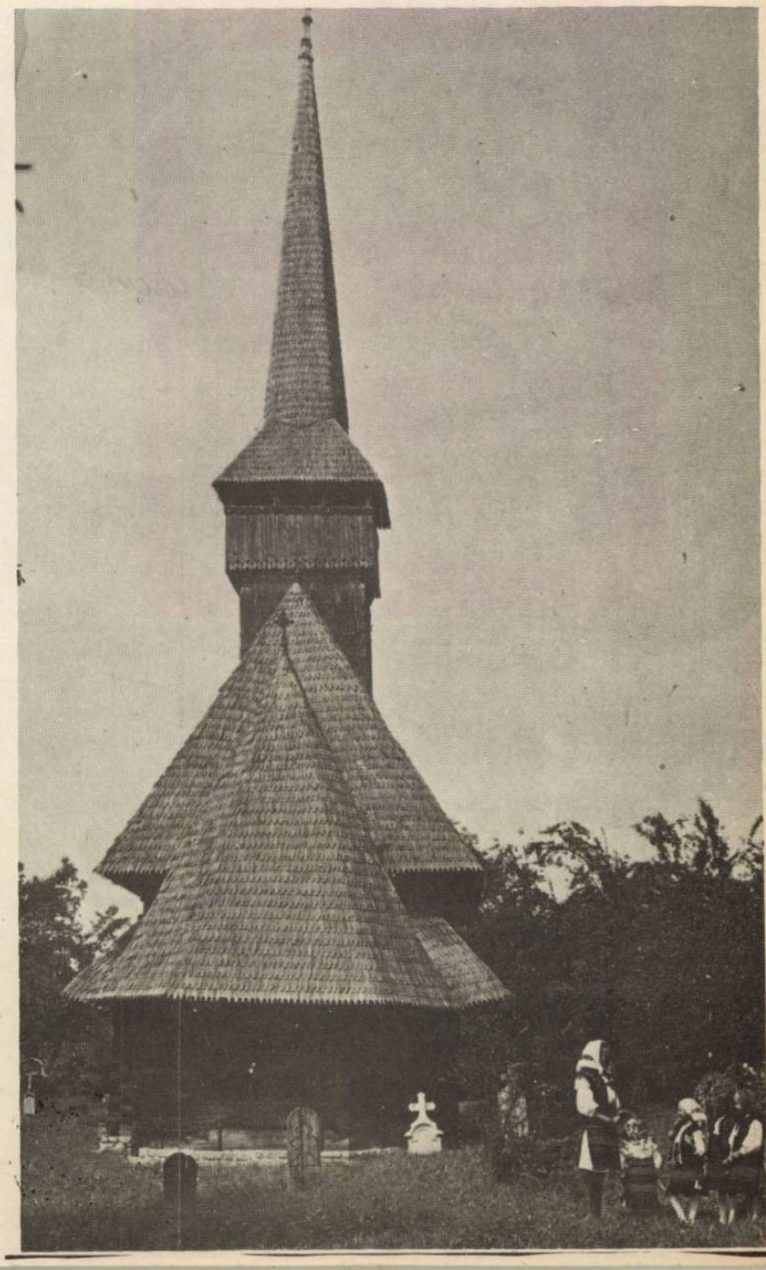

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ BUCUREȘTI

PRODUCĂTOR:
Întreprinderea Mecanică Fină
București-România -str. Popa Lazăr 9—19
Telefon: 35.00.00; Telex: 11.583

Întreprinderea Mecanică Fină București execută în cadrul programului său de fabricație și următoarele familii de produse:
Aparate și instrumente de măsură și control dimensional — Aparate și mecanisme de orologerie industrială — Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice — Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor și temperaturilor — Scule, portscule, dispozitive și matrițe — Produse din carburi metalice sinterizate — Scule diamantate — Pile și raspele

APARAT CU BILE PENTRU VERIFICAT ALEZAJE 11—18 mm

0,002 mm

CARACTERISTICI :

— Aparatul se utilizează la măsurarea prin comparație a alezajelor
— Este echipat cu un comparator cu scală bilaterală cu valoarea diviziunii de 0,002 mm și 4 capete de măsurare interschimbabile
— Fiecare cap de măsurare are 4 bile
— Aparatul se reglează cu calibre inel
— Ambalaj : din lemn.

APARAT DE MĂSURAT ALEZAJE CU CITIRE DIRECTĂ

0,002 mm

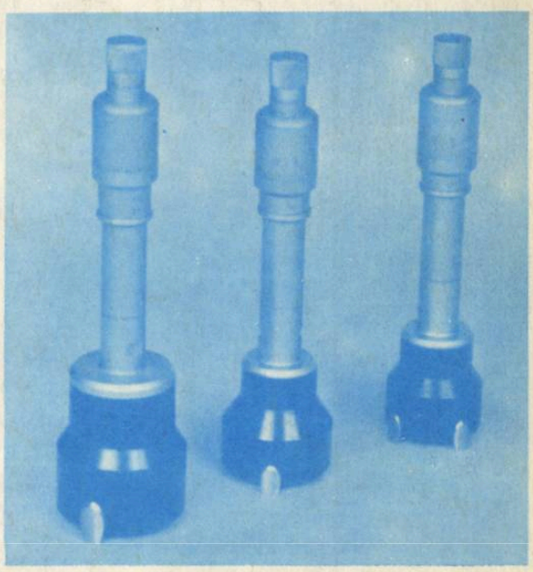

CARACTERISTICI :

— Interval de măsurare : 20...100 mm
— Aparatul este utilizat la măsurarea directă a alezajelor
— Reglarea se face cu calibru inel
— Suprafețele exterioare sint cromate mat
— Diviziunile și cifrele permit o citire comodă
— Ambalaj : din lemn.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

6 46 04

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

23 AUGUST 40 1944 1984

REALIZĂRI DE ANVERGURĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ

CREŞTEREA NIVELULUI DE TRAI-

OBIECTIVUL FUNDAMENTAL AL POLITICII PARTIDULUI

În cadrul tradiţionalelor întîlniri la nivel înalt româno-bulgare, expresie a relaţiilor în continuă dezvoltare dintre România şi Bulgaria

LA INVITAŢIA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, TOVARĂŞUL TODOR JIVKOV A FĂCUT O VIZITĂ DE PRIETENIE ÎN ŢARA NOASTRĂ

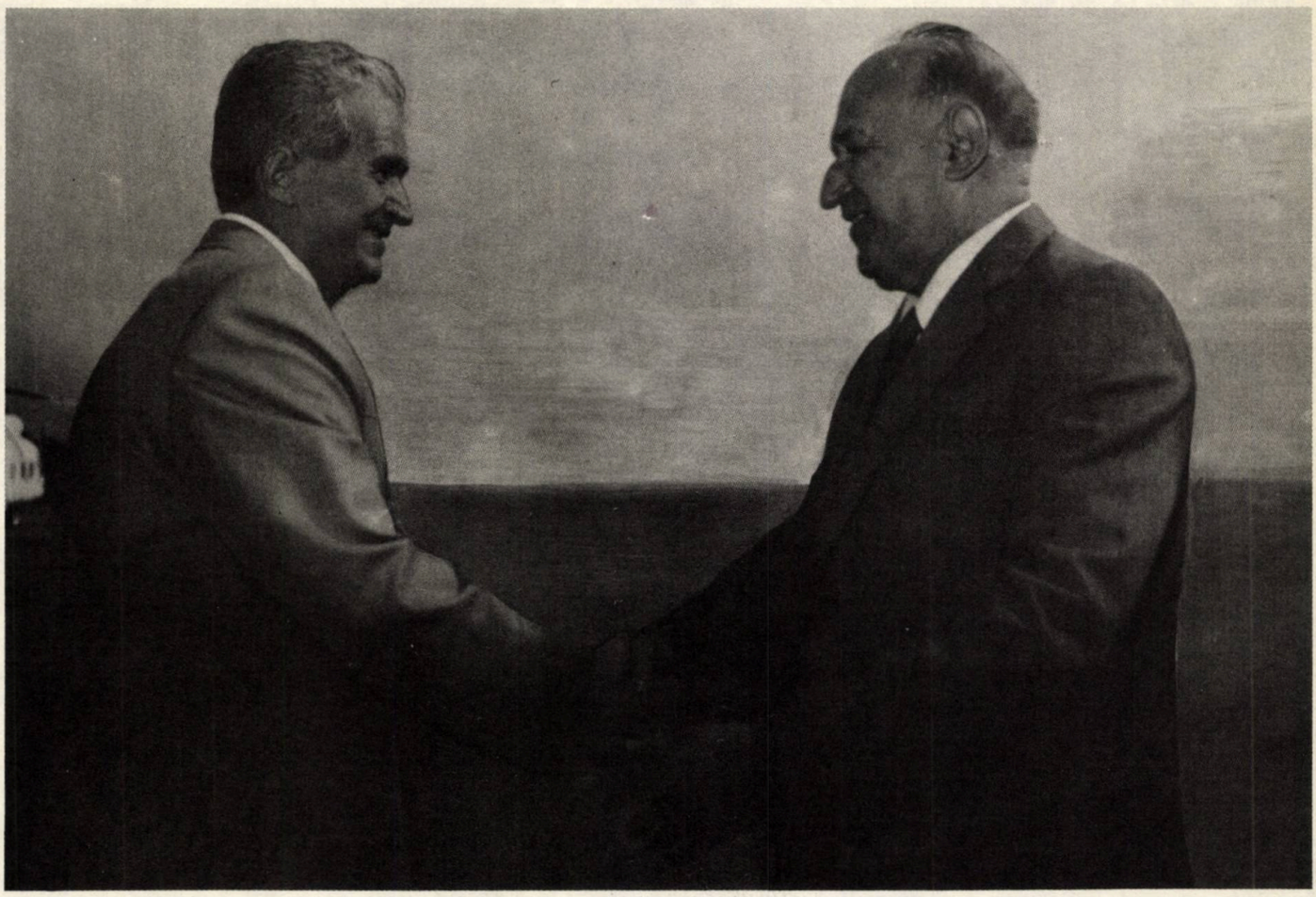

D646

MŰSZAKI INFORMÁCIÓS SZOLGÁLAT 1885

CURIER
ECONOMIC — LEGISLATIV

Apărarea avutului obștesc

Atribuțiile organelor de conducere

ATRIBUȚIILE ORGANELOR DE CONDUCERE COLECTIVĂ PRIVIND APĂRAREA AVUTULUI OBȘTESC — sînt stabilite în principal, prin L. nr. 5/1978 și L. nr. 3/1983. 1. **C.O.M.** Art. 37 din L. nr. 5/1978 prevede următoarele atribuții: (c) analizează periodic și răspunde de modul cum sînt exploatate, întreținute și reparate fondurile fixe din dotare și ia măsuri în vederea asigurării unei utilizări cît mai raționale a acestora; (d) elaborează bugetul de venituri și cheltuieli și aprobă bilanțul contabil; analizează evoluția acumulărilor bănești și rentabilitatea, structura cheltuielilor și a stocurilor de valori materiale și ia măsuri pentru utilizarea cu maximum de eficiență a fondurilor de producție; (j) asigură luarea tuturor măsurilor pentru cunoașterea și aplicarea legilor, a hotărîrilor de partid și de stat, asigură condițiile materiale și sprijină activitatea de ridicare a nivelului conștiinței socialiste în scopul dezvoltării unei atitudini înaintate față de muncă, de apărare și gospodărire a avutului obștesc, de educație cetățenească a oamenilor muncii. L. nr. 3/1983 prevede că C.O.M., alături de biroul executiv și de directorul întreprinderii răspunde în fața adunării generale a oamenilor muncii, forul suprem al proprietarilor și producătorilor, pentru modul de gestionare a patrimoniului încredințat și de realizare a tuturor obligațiilor ce revin colectivului oamenilor muncii din contractul-angajament (art. 9 alin. 4). 2. **Biroul executiv.** Art. 39 din L. nr. 5/1978 prevede următoarele atribuții: (m) analizează gestionarea bunurilor materiale, ia măsuri pentru asigurarea integrității patrimoniului unității respective și stabilește măsuri, în limita competențelor legale, pentru recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc; (n) aprobă scăderea din gestiune a lipsurilor de valori materiale constatate la inventariere peste normele legale și trecerea acestora pe costurile de producție în cazurile cînd lipsurile nu se datoresc culpei unei persoane fizice, precum și a altor pagube, în condițiile prevăzute de dispozițiile legale. Art. 40 din aceeași lege prevede că „membrii biroului executiv al consiliului oamenilor muncii răspund pentru buna gospodărire și folosire a tuturor mijloacelor materiale și financiare ale unității și respectarea prevederilor legale în adoptarea hotărîrilor de orice fel. Membrii biroului executiv al consiliului oamenilor muncii, au, potrivit C.m., răspunderea materială colectivă pentru pagubele cauzate din vina lor; răspunderea membrilor biroului executiv pentru hotărîrile adoptate nu exclude răspunderea directorului și contabilului șef. Angajarea cheltuielilor materiale și bănești ale unității se face, potrivit legii, numai de către directorul și contabilul șef al acesteia. Directorul și contabilul șef răspund de respectarea disciplinei de plan, contractuale și financiare, de luarea măsurilor pentru asigurarea integrității avutului obștesc, dezvoltarea și gospodărirea eficientă a bunurilor încredințate, avînd obligația de a refuza, în condițiile legii, orice operație patrimonială care contravine dispozițiilor legale". Potrivit prevederilor L. nr. 3/1983, biroul executiv al consiliului oamenilor muncii, în calitate de gestionar colectiv al patrimoniului încredințat potrivit contractului-angajament, asigură aducerea la îndeplinire a hotărîrilor consiliului oamenilor muncii și răspunde direct de luarea măsurilor necesare pentru utilizarea fondurilor materiale și financiare, cu respectarea strictă a destinațiilor stabilite prin plan și bugetul de venituri și cheltuieli, precum și a dispozițiilor legale (art. 9, alin. 2).

ATRIBUȚIILE DIRECTORULUI PRIVIND APĂRAREA AVUTULUI OBȘTESC — sînt stabilite de mai multe acte normative. **1. Atribuții generale.** L. nr. 5/1978, art. 41, prevede că (f) asigură și răspunde de organizarea controlului financiar preventiv, controlului financiar intern, controlului ierarhic operativ curent și a inventarierii patrimoniului unității; (g) asigură aplicarea măsurilor aprobate prin integritatea patrimoniului întreprinderii și recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc; (h) aprobă compensarea cantitativă a lipsurilor cu plusurile constatate la inventariere, potrivit normelor legale; stabilește termenele de efectuare a inventarierii patrimoniale anuale. L. nr. 22/1969 prevede că directorul dispune încadrarea, trecerea sau menținerea în funcție de gestionar numai a persoanelor care îndeplinesc condițiile prevăzute de art. 3 și 4. De asemenea, H.C.M. nr. 2230/1969, prevede că: asigură la cererea scrisă a gestionarului, asistența tehnică de specialitate atunci cînd acesta primește bunuri care au caracteristici pentru a căror verificare nu posedă cunoștințele necesare și nici nu este constituită o comisie de primire (art. 5); dă dispoziție scrisă de predarea-primirea gestiunii, în care se va arăta: gestiunea care se predă, numele și prenumele gestionarilor și ale persoanelor care participă la operația de predare-primire, precum și locul, ziua și ora începerii ope-

Supliment la
nr. 31 1984
Revista ECONOMICA

rației (art. 1) ; desemnează o persoană din unitate în cazul în care gestionarul sau reprezentantul său nu se prezintă la locul și timpul stabilit pentru predarea gestiunii care se face în numele gestionarului (art. 2, alin. 2) ; desemnează o persoană din unitate căreia i se va preda gestiunea, dacă nu a fost numit un gestionar (art. 2 alin. final) ; dă acordul pentru persoana delegată de gestionar ca să primească, să păstreze și să elibereze bunuri în lipsa acestuia (art. 11) ; numește comisia care să efectueze operațiile legate de gestiune atunci cînd gestionarul lipsește fără a-și fi delegat un reprezentant al său sau cînd conducerea nu este de acord cu privire la persoana delegată (art. 11, alin. 2) ; ia măsuri ce a se comunica în scris gestionarului numele și funcția persoanelor în drept să semneze sau să vizeze actele de eliberare a bunurilor, precum și specimenele de semnătură ale acestora (art. 3) ; indică în scris gestionarilor limitele maxime și minime ale stocurilor, precum și criteriile de apreciere a bunurilor fără mișcare, cu mișcare lentă sau greu vandabile (art. 14). L. nr. 5/1970 prevede că: asigură efectuarea inventarierii patrimoniului (în condițiile și la intervalele prevăzute de N.m. aprobate prin Ordinul M.F. nr. 595/1970) ; numește comisia de inventariere compusă din cel puțin două persoane (la gestiunile mici inventarierea se poate efectua de o persoană) ; decide, cu avizul conducătorului compartimentului financiar-contabil și al șefului compartimentului juridic, în termen de cel mult 5 zile, asupra propunerilor consemnate de comisia de inventariere în procesul-verbal alcătuit după terminarea inventarierii ; ia măsuri, în cel mai scurt timp de la sesizare, pentru stabilirea existenței minusurilor sau plusurilor în gestiune, precum și pentru cunoașterea și înlăturarea cauzelor care le-au generat ; aprobă compensarea cantitativă a lipsurilor cu plusurile constatate la inventariere, fără însă a se diminua valoric patrimoniul unității economice (art. 13, alin. 1, H.C.M. 1885/1970) ; sesizează organele de urmărire penală în condițiile și în termenul stabilit de lege, în toate cazurile cînd lipsurile, sustragerile sau orice alte fapte generatoare de pagube constituie infracțiuni (art. 15, H.C.M. 1885/1970). 1. **Directorul întreprinderilor comerciale** : potrivit N.m. ale M.F. nr. 63120/1970, pct. 3 are obligația, prin compartimentul financiar-contabil, să asigure în conformitate cu prevederile legale : realizarea integrală a sarcinilor de inventariere și control ; planificarea și evidența activității de control, întocmirea actelor și valorificarea constatărilor controlului ; condiții corespunzătoare de lucru pentru efectuarea inventarierilor în termen scurt și de bună calitate prin : repartizarea personalului necesar manipulării valorilor materiale ce se inventariază (pentru sortare, măsurare, cîntărire, așezare etc.) dotarea cu aparate și instrumente pentru aceste operații, precum și cu mijloace de identificare rapidă a mărfurilor și a prețurilor acestora (mostre, cataloage) ; punerea la dispoziție de echipament de protecție, instrumente de calcul etc. ; controlul ierarhic operativ curent prin reinventarieri de sondaj a valorilor materiale inventariate de revizorii de gestiune ; analiza activității și rezultatelor controlului, verificarea, îndrumarea de specialitate, instruirea și documentarea revizorilor de gestiune ; păstrarea actelor de control în condițiile și pe perioadele stabilite.

ATRIBUȚIILE CONTABILULUI ȘEF PRIVIND APĂRAREA AVUTULUI OBȘTESC — sînt stabilite prin mai multe acte normative. Potrivit L. nr. 5/1978, art. 38, alin. 3—4, conducătorul compartimentului financiar-contabil (contabilul șef) angajează, alături de director, cheltuielile materiale și bănești ale unității și răspunde de respectarea disciplinei de plan, contractuale și financiare, de luarea măsurilor pentru asigurarea integrității avutului obștesc, dezvoltarea și gospodărirea eficientă a bunurilor încredințate, avînd obligația de a refuza, în condițiile legii, orice operație patrimonială care contravine dispozițiilor legale. H.C.M. nr. 1885/1970, art. 9, prevede că șeful contabil : (c) analizează cheltuielile de producție sau de circulație, după caz, și ia sau propune măsuri de reducere continuă a costurilor și în mod deosebit a cheltuielilor materiale atît pe total cît și pe fiecare produs, activitate sau serviciu prestat. La unitățile economice care au compartiment distinct de costuri sau analiză economică, conducătorul compartimentului financiar-contabil colaborează cu organele respective pentru stabilirea măsurilor de reducere a costurilor ; (d) organizează analiza periodică a utilizării mijloacelor circulante și propune măsuri împreună cu conducătorii celorlalte compartimente de resort, pentru readucerea în circuitul economic a stocurilor disponibile, supranormative, fără mișcare sau cu mișcare lentă, precum și alte măsuri pentru prevenirea unor imobilizări de fonduri, pentru accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante ; (j) angajează unitatea economică prin semnătură alături de conducătorul unității economice, în toate operațiunile patrimoniale ; (k) răspunde de îndeplinirea atribuțiilor ce revin compartimentului financiar-contabil pentru asigurarea integrității avutului obștesc ; (l) răspunde de îndeplinirea atribuțiilor ce revin compartimentului financiar-contabil cu privire la controlul financiar preventiv în conformitate cu dispozițiile legale. Potrivit N.m. nr. 595/1970 propune constituirea comisiilor de inventariere conducătorului unității (pct. 121) și răspunde, alături de acesta „de organizarea și buna desfășurare a lucrărilor de inventariere" (pct. 114).

ATRIBUȚIILE COMISIEI PENTRU BUNA GOSPODĂRIRE ȘI APĂRARE A PROPRIETĂȚII OBȘTEȘTI — sînt stabilite prin L. nr. 5/1978, anexa nr. 2 : a) controlează modul cum sînt întreținute și reparate mașinile, utilajele, instalațiile și celelalte fonduri fixe, dacă exploatarea acestora se face în conformitate cu prevederile normelor tehnice și instrucțiunile de lucru specifice și propune măsuri de eliminare a abaterilor constatate ; b) verifică dacă condițiile de conservare a mijloacelor fixe nefolosite asigură menținerea capacității de opriri pentru revizii și reparații ale mașinilor, utilajelor și instalațiilor tehnologice, care determină întreruperea producției și propune măsuri de scurtare a duratei de execuție a reparațiilor ; d) urmărește elaborarea instrucțiunilor tehnice pentru exploatarea, întreținerea, revizia periodică și repararea mașinilor, utilajelor și instalațiilor, controlează modul lor de aplicare și informează operativ conducerea unității asupra deficiențelor constatate ; e) participă la analiza unor accidente tehnice apărute la mașini, utilaje, instalații, în vederea stabilirii cauzelor, efectelor și răspunderilor ; propune măsuri pentru respectarea regimului de lucru prevăzut de tehnologia de fabricație, a prescripțiilor tehnice de lucru și exploatare ; f) analizează și se pronunță asupra propunerilor de scoatere din funcțiune a mijloacelor fixe și recuperarea pieselor și subansamblelor provenite din dezmembrare ; g) urmărește recuperarea pagubelor aduse avutului obștesc prin lipsuri sau degradări de bunuri ; h) urmărește și informează consiliul oamenilor muncii asupra modului în care se asigură îndrumarea tehnică a desfășurării producției de către șefii de secții, șefii de instalații și maiștri, dotarea locurilor de muncă cu instrucțiuni specifice, în scopul desfășurării ritmice a producției, prevenirii avariilor, accidentelor și incendiilor ; propune măsuri de asigurare a asistenței tehnice pe fiecare schimb de lucru ; i) participă la elaborarea programelor comisiei tehnice de prevenire și stingere a incendiilor, analizează activitatea acestei comisii și informează consiliul oamenilor muncii asupra rezultatelor ; propune măsuri de îmbunătățire a activității comisiei tehnice de prevenire și stingere a incendiilor ; j) inițiază în colectivele de muncă, acțiuni de dezvoltare a simțului de înaltă răspundere față de bunurile încredințate, față de creșterea continuă a avuției naționale ; pune în discuția colectivelor de muncă abaterile de la disciplina tehnologică, de exploatare, întreținere și reparare a mijloacelor fixe și ia măsuri, împreună cu maiștrii, șefii de ateliere și de secții, pentru eliminarea lor ; k) analizează modul în care se asigură apărarea proprietății socialiste, prin organizarea și efectuarea controlului preventiv și a controlului financiar intern și propune măsuri de îmbunătățire a acestei activități ; l) urmărește modul în care se efectuează operațiile de inventariere periodică a materiilor prime, materialelor, produselor și altor bunuri ; analizează rezultatele inventarierii și propune

măsuri menite să asigure respectarea întocmai a prevederilor legale, în vederea apărării integrității avutului obștesc ; m) analizează modul în care se asigură paza mijloacelor materiale și obștești și propune măsuri pentru prevenirea oricăror manifestări de prejudiciere a avuției obștești.

Gestiuni de bunuri

GESTIUNE — noțiune ce nu este definită de lege. 1. **Prin gestiune,** în vorbirea curentă se înțelege atît totalitatea bunurilor încredințate uneia sau mai multor persoane, în vederea păstrării și mînuirii lor, cît și totalitatea operațiilor de primire, păstrare și eliberare a bunurilor materiale sau a valorilor bănești, îndeplinite de o persoană încadrată, în cadrul atribuțiilor sale principale de serviciu.

Deci, noțiunea de gestiune include atît un ansamblu cantitativ și sortimental de bunuri încredințate uneia sau mai multor persoane încadrate într-o unitate, cît și activitatea desfășurată de către acestea cu privire la primirea, conservarea, păstrarea și desfacerea bunurilor respective ; dacă ansamblul de bunuri constituie obiectul gestiunii, operațiunile desfășurate de personal constituie activitate gestionară. În contextul administrării și gestionării avutului obștesc încredințat unei unități, gestiunea reprezintă nucleul de bază în care se ține evidența și se gospodăresc bunurile care constituie obiectul ei. 2. **Categorii.** a) O primă clasificare a gestiunilor în unitățile comerciale este aceea în **gestiuni materiale** și **gestiuni bănești.** Această clasificare interesează acele întreprinderi, unde gestiunile de mărfuri sînt distincte de gestiunea bănească ; în unitățile comerțului cu amănuntul funcționează un gen distinct de gestiuni, denumite **gestiuni mixte,** care au următoarele particularități : același gestionar gestionează atît mărfuri cît și numerar; evidența se ține în toate cazurile numai valoric; mărfurile se transformă în bani pe măsura vînzării lor, gestionarul fiind ținut să justifice soldul valoric, ce poate fi constituit numai din mărfuri, sau din mărfuri plus numerarul încasat în cursul zilei. De remarcat că sînt gestiuni mixte unice și în cazul în care unitățile comerciale sînt dotate cu case de marcat ; încasarea numerarului prin casierul de la unitate nu constituie decît un mijloc de organizare a vînzărilor (și de control asupra vînzărilor) fără ca aceste case să constituie o gestiune distinctă în raport cu organizația comercială de care depinde unitatea. Cu alte cuvinte casierul de unitate este ținut să răspundă de numerarul încasat față de responsabilul de unitate și nu față de organizația comercială ; depunerile zilnice se fac în contul unității comerciale, cu ele descărcîndu-se contul global valoric de mărfuri predate spre vînzare unității respective. b) Privite din punctul de vedere al modului în care se ține evidența primară, gestiunile se împart în : **gestiuni cu evidență cantitativă,** uneori și valorică; **gestiuni global-valorice.** Gestiunile cu evidență cantitativă se organizează în cadrul unităților economice productive și la depozitele cu ridicata ; aceste gestiuni se caracterizează prin aceea că evidența tehnico-operativă se ține pe fiecare bun în parte, numai cantitativ cu indicarea tuturor specificațiilor. Gestiunile valorice se organizează în cadrul unităților comerciale cu amănuntul, avînd drept caracteristică înregistrarea mărfurilor intrate în unitate numai global valoric. Ieșirile de mărfuri se scad din evidența tehnico-operativă, ținută prin raportul de gestiune tot valoric, fie că reprezintă vînzări zilnice, sau transferuri de mărfuri către alte unități. c) Gestiunile se mai împart în **gestiuni unice** și **gestiuni colective.** Primele se caracterizează prin aceea că gestionarul este unul singur, chiar dacă dispune de personal auxiliar care manipulează bunurile ; ca urmare și răspunderea este unică. În cazul gestiunilor colective, care funcționează în unitățile comerciale, datorită sistemului de organizare a vînzărilor (autoservire, schimbarea turelor fără predare-primire etc.) unde lucrează mai mulți lucrători cu funcții gestionare (vînzători) răspunderea este colectivă pentru eventualele lipsuri în gestiune, proporțional cu contribuirea și timpul efectiv lucrat în cadrul perioadei în care s-a produs prejudiciul. 3. **Obiectul gestiunilor.** Legea nr. 22/1969, la art. 2, face precizarea că „sînt considerate bunuri, în sensul prezentei legi, bunurile materiale, mijloacele bănești sau orice alte valori". Bunurile materiale care sînt în gestiunea unităților comerciale se împart în două mari categorii și anume : a) **Mărfuri.** În sens economic, orice bun material care este destinat pieței pentru vînzare poartă denumirea de marfă. Astfel, dacă pentru o întreprindere industrială un electromotor sau un utilaj de o valoare de peste 500 lei constituie un mijloc fix, pentru magazinele comerciale de specialitate, care vînd astfel de bunuri, ele sînt mărfuri. Ca urmare, se primesc, se gestionează și se ține evidența potrivit regulilor privind gestiunile global-valorice de mărfuri. b) **Mijloace fixe,** sînt bunuri care îndeplinesc, cumulativ, următoarele condiții : au o valoare de inventar de cel puțin 500 lei ; durata de serviciu normată mai mare de un an (mobilier, case de marcat, cîntare etc.). c) **Obiecte de inventar** de mică valoare sau scurtă durată, categorie în care se includ bunurile materiale ce se folosesc în unitate și care au o valoare mai mică de 500 lei, indiferent de durata lor de serviciu, sau o durată mai mică de un an, indiferent de valoarea lor (scule, materiale de pavoazare, alte ustensile).

ÎNFIINȚAREA GESTIUNILOR — nu este reglementată în mod expres prin acte normative. 1. **În unități necomerciale,** criteriile luate în considerare sînt : volumul operațiilor de primiri-predări (astfel, într-o instituție de stat mică poate exista o singură gestiune generală pentru toate bunurile, pe cîtă vreme într-o întreprindere pot fi înființate gestiuni specializate pe produse finite, materii prime, piese de schimb, carburanți etc. ; locul de depozitare conduce, de regulă, la înființarea de gestiuni distincte (astfel, pentru aceleași produse pot exista gestiuni la depozitele centrale, precum și gestiuni pe secții de producție, în special cînd acestea sînt dispersate) ; destinația bunurilor determină, de asemenea, înființarea de gestiuni diferite ; bunurile destinate investițiilor (procurate din fondul de investiții) vor fi gestionate separat de cele pentru producție sau consum curent. În practica unităților economice numărul și natura gestiunilor de bunuri se determină prin organigramă. 2. **În comerț,** în luarea deciziilor cu privire la înființarea gestiunilor și deci la stabilirea numărului acestora, organele de conducere competente vor avea în vedere anumite criterii orientative : volumul desfacerilor de mărfuri este primul și cel mai important criteriu ; structura, ocupația și densitatea populației ; anumite date ocazionale sau aniversative (1 martie, 8 martie, 1 iunie etc.) cînd sînt create gestiuni ad-hoc ; specificul, complexitatea și volumul încasărilor și plăților ; locul unde urmează a fi situată noua unitate cu gestiune distinctă. În funcție de criteriile de mai sus, prin anexa nr. 2 a M.C.I. nr. 32/1970 s-au stabilit două categorii de gestiuni și anume complexe și simple. Sînt considerate gestiuni complexe : magazinul, piața, hala, unitățile de alimentație publică, hotelurile și depozitele. Sînt gestiuni simple : secțiile din unitățile de alimentație publică (de pildă, bucătăria, bufetul, barul etc.), unitățile de desfacere cu amănuntul, magaziile de materiale, rechizite și imprimate. În întreprinderile comerciale numărul și natura gestiunilor de mărfuri, a casieriilor, a depozitelor etc. se determină prin organigramă. 3. **Procedură.** În baza prevederilor art. 83 alin. 1 lit. b din L. nr. 5/1978, atît gestiunile complexe cît și cele simple se înființează prin decizia directorului sau directorului general, după caz, pe baza hotărîrii consiliului oamenilor muncii din întreprindere sau din centrală. Deoarece în baza prevederilor art. 114 din L. nr. 5/1978, dispozițiile cu privire la întreprinderile socialiste de stat se aplică și unităților economice, aparținînd altor domenii sau ramuri (de pildă sistemului cooperatist agricol, a cooperației de producție, achiziție și desfacere a mărfurilor), dacă sînt organizate și funcționează potrivit reglementărilor privind întreprinderile de stat, cele de mai sus sînt deopotrivă

valabile și pentru întreprinderile de desfacere a mărfurilor din sistemul organizațiilor cooperatiste. Decizia de înființare a gestiunii (respectiv hotărîrea C.O.M.) trebuie să cuprindă : data înființării, obiectul gestiunii și nominalizarea acesteia, în cazul în care funcționează mai multe gestiuni în cadrul aceleiași unități, precum și alte elemente cum ar fi anumiți indicatori de plan etc.

PREDAREA-PRIMIREA GESTIUNII — este reglementată de H.C.M. nr. 2230/1969. 1. **Decizia de predare-primire.** Art. 1 din hotărîre prevede că „predarea-primirea gestiunii de bunuri materiale se face între gestionarul care predă și cel care primește, pe baza dispoziției scrise a conducătorului organizației socialiste. În dispoziție se vor arăta : gestiunea care se predă, numele și prenumele gestionarilor și ale persoanelor care, conform prezentei hotărîri, participă la operația de predare-primire, precum și locul, ziua și ora începerii acestei operații". Din textul citat mai sus, rezultă că dispoziția de schimbare din funcție gestionară trebuie să cuprindă toate elementele necesare pentru ca predarea-primirea să se efectueze cu respectarea normelor de drept. Aceste elemente sînt : indicarea gestiunii care se predă (denumirea unității, tipul de gestiune și denumirea ei etc.) ; numele și prenumele gestionarului predător și a celui primitor, cu arătarea deciziei de încadrare ; desemnarea persoanelor care trebuie să participe la operația de predare-primire, cu menționarea funcțiilor ; locul, ziua și ora începerii acestei operații, precum și termenul final cînd predarea-primirea trebuie încheiată. Arătăm că indicarea perioadei maxime, cît va dura predarea-primirea, are o importanță deosebită, deoarece în funcție de această mențiune, atît gestionarul predător, cît și cel primitor, pot fi legal retribuiți. Termenul se apreciază de conducerea organizației socialiste în funcție de complexitatea gestiunii. Menționăm că pentru depășirea termenului orientativ de 7 zile, stabilit de Ministerul Finanțelor, nu este necesară o aprobare specială, atunci cînd condițiile concrete de lucru impun un termen mai mare (avizul M.F. nr. 180512/1966). Este însă necesar să se manifeste multă atenție și responsabilitate în stabilirea duratei respective, avîndu-se în vedere condițiile concrete reale ale gestiunii ce se preia. Drepturile gestionarilor, reținuți pentru predarea gestiunilor avute, se plătesc din fondul de retribuire alocat pe acea perioadă. Predarea-primirea gestiunii se face în cazurile în care gestionarul este schimbat din funcție sau i se încredințează o altă gestiune, precum și la expirarea delegației înlocuitorului gestionarului sau comisiei numită de conducătorul întreprinderii sau al cooperativei, pe perioada absentării gestionarului, în condițiile art. 11 din H.C.M. nr. 2230/1969. La plecarea gestionarului în concediu de odihnă nu este obligatorie predarea-primirea gestiunilor, dacă în această perioadă unitatea este închisă. 2. **Predarea gestiunilor în absența gestionarului.** În cazurile în care gestionarul predător nu poate fi prezent la operațiunea de predare-primire, H.C.M. nr. 2230/1969, la art. 2, prevede următoarea procedură de urmat : „Gestionarul, în cazul în care este împiedicat să efectueze personal predarea, poate desemna o persoană care consimte să-l reprezinte la această operație ; pentru unitățile Ministerului Forțelor Armate, Ministerului Afacerilor Interne și ale Consiliului Securității Statului, reprezentantul gestionarului trebuie să fie un cadru al unității respective. Gestionarul sau reprezentantul său va fi înconștiințat în scris despre locul și timpul stabilit pentru predare. În cazul în care gestionarul sau reprezentantul său nu se prezintă la locul și timpul stabilit, predarea se face în numele gestionarului de către persoana desemnată în acest scop de conducătorul organizației socialiste. Dacă nu a fost numit un gestionar, conducătorul organizației socialiste va desemna o persoană căreia i se va preda gestiunea și care va gestiona bunurile pe o perioadă de cel mult 60 zile". Dacă în unitățile industriale și cele bugetare aplicarea acestei modalități de funcționare a unei gestiuni prin înlocuitor temporar, este posibilă, în unitățile comerciale acest lucru nu este recomandabil. Este important ca o anumită gestiune de mărfuri, cu vînzări zilnice și cu frecvente primiri, să poată funcționa și chiar numai cîteva zile fără gestionar. Așa fiind, se impune ca ori de cîte ori un gestionar absentează pe o perioadă scurtă unitatea să fie închisă, iar dacă perioada este mai îndelungată, să se predea gestiunea unui nou gestionar, numit cu respectarea prevederilor legale. 3. **Modalitatea de predare-primire.** Pentru asigurarea exactității operațiunilor de predare-primire a gestionarilor, H.C.M. nr. 2230/1969 stabilește două norme obligatorii distincte. Prima, prevăzută de art. 3, potrivit căreia „la predarea-primirea gestiunii participă un delegat din compartimentul de care ține gestiunea și un delegat din serviciul contabilității, care dau îndrumările necesare, controlează și certifică exactitatea datelor înscrise în actele de predare-primire. A doua, prevăzută de art. 4 și anume : „Predarea-primirea" gestiunii se face prin inventarierea totală a bunurilor din gestiune, întocmindu-se un proces verbal ce se semnează de gestionarul care predă și de gestionarul care primește gestiunea, precum și de persoanele prevăzute în articolul 3. În cazul în care nu se efectuează inventarierea și nu se întocmește proces-verbal, gestionarii sînt obligați să refuze predarea-primirea gestiunii". N.m. nr. 595/1970, prevăd (pct. 120) că inventarierea bunurilor dintr-o gestiune este obligatorie ori de cîte ori intervine o predare-primire de gestiune. Textul amintit stabilește în sarcina persoanei care preia o gestiune, obligația de a refuza primirea ei, dacă nu se efectuează inventarierea și nu se întocmește proces-verbal. Ne găsim, deci, nu numai în prezența unui drept al persoanei încadrate de a refuza primirea gestiunii fără a se inventaria, ci și în prezența unei obligații. Aceasta înseamnă că persoana care preia o gestiune nu poate avea latitudinea să convină la primirea unei gestiuni fără inventariere, ci are obligația să refuze o asemenea primire. Consecința încălcării acestei obligații va fi aceea că predarea-primirea gestiunii este nelegal efectuată, iar vechiul gestionar nu poate fi considerat descărcat de gestiunea sa pe care n-a predat-o potrivit dispozițiilor legale. (Trib. Suprem, col. civ. decizia nr. 534/1958). Pentru a evita preluarea unei gestiuni fără respectarea condițiilor legale și pentru ca obligația de refuzare a preluării unei gestiuni, să nu constituie totuși o piedică în activitatea unității din care face parte gestiunea, persoana care nu acceptă să preia o gestiune decît în mod efectiv, are obligația ca, odată cu refuzul său, să aducă la cunoștința conducerii unității împrejurările care-l împiedică să preia efectiv gestiunea. (Trib. Suprem col. civ. decizia nr. 248/1963). La întreprinderile comerciale la care funcționează revizori de gestiune, delegat al serviciului contabilității va fi revizorul de gestiune desemnat să efectueze inventarierea de predare-primire (pct. 5, O. M.C.I. nr. 34/1970).

GESTIONAREA ȘI GOSPODĂRIREA BUNURILOR. 1. **Reglementări generale.** Art. 8 din H.C.M. nr. 2230/1969 prevede că gestionarii au obligația „să prevină sustragerea bunurilor și orice formă de risipă, să le ferească de degradare și să le păstreze potrivit prescripțiilor tehnice și celor igienico-sanitare. La luarea în primire, precum și în timpul gestionării bunurilor, gestionarul este obligat să ceară în scris conducătorului organizației socialiste să ia măsuri de dotare, de pază și orice alte măsuri necesare, pentru păstrarea corespunzătoare și pentru efectuarea în bune condiții a operațiilor de primire și de eliberare a bunurilor". În continuare, același act normativ, la art. 12, prevede că „conducătorul organizației socialiste este obligat să ia măsuri pentru paza bunurilor și să asigure gestionarilor condiții corespunzătoare de muncă pentru păstrarea integrității bunurilor gestionate". Pentru asigurarea securității bunurilor materiale aflate în gestiune, art. 16 din actul normativ citat prevede că „este interzis oricărei persoane, în afara gestionarului și a celor aflați în subordinea lui, să intre în locurile de păstrare a bunurilor. Această dispoziție va fi afișată la fiecare loc de gestiune. Conducătorii organizației socialiste, încadrații împuterniciți în scris de acesta, precum încadrații cu atribuții de control, cu delegație scrisă, pot intra în prezența gestionarului ori a înlocuitorului său, în locurile de păstrare a bunurilor". Art. 3, lit. b, din L. nr. 5/1970 prevede că organele de conducere au

obligația să asigure „depozitarea, conservarea și manipularea mijloacelor materiale existente în organizația socialistă pentru necesitățile producției, investițiilor sau altor activități, prevenindu-se degradarea, distrugerea, predarea sau risipirea acestora". 2. **In comerț.** L. nr. 3/1972, art. 3, prevede că „o însemnată parte din avutul obștesc este încredințată personalului din comerț. Acesta are obligația, de o deosebită răspundere, de a gospodări cu grijă mărfurile, celelalte mijloace materiale, precum și mijloacele bănești pe care le are în primire, de a veghea neîntrerupt la apărarea integrității proprietății socialiste". Alături de o bună aprovizionare și comercializare a mărfurilor, pe prim plan se situează îndatorirea personalului comercial de a depozita, conserva și de a asigura integritatea acestora, prin frînarea oricăror încercări sau tentații de sustragere. De asemenea, potrivit art. 19, din Legea nr. 3/1972, „conducerile unităților comerciale sînt obligate să păstreze mărfurile în bune condiții, astfel încît să se asigure integritatea lor cantitativă și calitativă, precum și reducerea perisabilităților".

PRIMIREA BUNURILOR ÎN GESTIUNE — este reglementată de mai multe acte normative. 1. **Primirea de la o altă unitate** — se face de către comisia de recepție, din care face parte și gestionarul care le preia în gestiunea sa. Art. 5 din H.C.M. nr. 2230/1969 prevede că „gestionarul este obligat ca la primirea bunurilor să controleze dacă acestea corespund datelor înscrise în actele însoțitoare, să identifice viciile aparente și să semneze de primirea bunurilor". Și, în continuare, se arată că: „gestionarul va cere în scris conducătorului organizației socialiste să-i asigure asistență tehnică de specialitate atunci cînd primește bunuri avînd caracteristici pentru a căror verificare nu posedă cunoștințele necesare și nu este constituită o comisie de primire potrivit dispozițiilor legale privind circulația mărfurilor între organizațiile socialiste". Documentul ce consemnează operația de primire a bunurilor va fi completat la toate rubricile, fiind scris numai cu cerneală, pastă, creion chimic sau mașină de scris. Nu sînt admise ștersături sau alte asemenea procedee. Erorile se corectează prin tăierea cu o linie a textului sau a cifrei greșite, pentru a putea fi citite, iar deasupra lor se scrie textul sau cifra corectă. Corectarea se efectuează în toate exemplarele documentului și se confirmă prin semnătura persoanei sau persoanelor care au întocmit documentul justificativ, menționînd și data efectuării corecturii. Corectarea se va confirma atît prin semnătura predătorului cît și a primitorului (N.m. nr. 595/1970, pct. 13). Documentele de primire sînt factura sau avizul de expediere, nota de recepție și constatare de diferențe (14-2-02), certificatul de calitate etc. 2. **Primirea de la o altă gestiune a unității.** În cazul transferării unor bunuri (mărfuri) de la o gestiune la alta din cadrul aceleiași unități economice se utilizează bon de predare, de transfer sau de restituire (14-2-01). Pentru a se evita ca pe calea unor transferuri fictive să se acopere lipsuri în gestiune, nu vor fi acceptate la contabilizare decît acele note de transfer care poartă toate vizele prevăzute de H.C.M. nr. 2230/1969, art. 13. V.: **Eliberarea bunurilor din gestiune.**

ELIBERAREA BUNURILOR DIN GESTIUNE — este reglementată de H.C.M. nr. 2230/1969, art. 6, potrivit căruia „eliberarea bunurilor se face de către gestionari în cantitatea, calitatea și sortimentele specificate în actele de eliberare. Se interzice eliberarea de bunuri pe bază de dispoziție verbală sau provizorie. În cazul în care gestionarul are printre atribuțiile sale de serviciu și vînzarea de mărfuri, el este obligat să respecte dispozițiile legale referitoare la comerțul socialist". În practica întreprinderilor pot să apară situații în care gestionarul să lipsească fortuit de la program. Potrivit art. 11 din actul normativ citat, „dacă gestionarul lipsește din orice cauză, iar operațiile legate de gestiune nu pot fi întrerupte, primirea, păstrarea și eliberarea de bunuri se vor face de persoana delegată de gestionar, cu acordul conducătorului organizației socialiste. Cînd gestionarul nu desemnează un delegat ori acesta nu se prezintă sau cînd conducerea organizației socialiste nu este de acord cu persoana desemnată de gestionar, operațiile legate de gestiune vor fi făcute de către o comisie numită de conducătorul organizației socialiste. La operațiile făcute de această comisie poate asista și persoana desemnată de gestionar. Suplinirea gestionarului în condițiile alineatelor 1 și 2 se face pe termenul stabilit de conducătorul organizației socialiste, fără a depăși însă 60 zile. La expirarea termenului astfel stabilit se procedează la predarea-primirea gestiunii, în condițiile prevăzute la capitolul I. Pentru a se institui un control riguros asupra eliberării de bunuri, art. 13 din actul normativ menționat prevede că „conducătorul organizației socialiste va lua măsuri să se comunice în scris gestionarului numele și funcția persoanelor în drept să semneze sau să vizeze actele de eliberare a bunurilor, precum și specimenele de semnătură ale acestora. Comunicarea și înmînarea specimenelor de semnătură se vor face la primirea gestiunii, precum și la schimbarea persoanelor în drept să semneze sau să vizeze actele de eliberare a bunurilor".

Gestionari

GESTIONAR — noțiune definită de L. nr. 22/1969. 1. **Gestionar de drept.** Art. 1 din lege, prevede că „gestionar, în înțelesul prezentei legi este acel angajat al unei organizații socialiste care are ca atribuții principale de serviciu primirea, păstrarea și eliberarea de bunuri aflate în administrarea, folosința sau deținerea, chiar temporară, a unei organizații socialiste, indiferent de modul de dobîndire și de locul unde se află bunurile". Din textul citat rezultă ca primă condiție care conferă calitatea de gestionar este aceea ca cel ce îndeplinește o funcție gestionară să fie încadrat al unității respective, fapt care se realizează prin încheierea contractului de muncă, potrivit art. 64. **2. Funcții gestionare în comerț.** Se poate atribui calitatea de gestionar și personalului: sezonier sau încadrat temporar; remunerat pe bază de cotă procentuală sau pe bază de tarife; membrii cooperatori; cel detașat la alte unități comerciale; cei cu atribuții de încărcători-descărcători de mărfuri, cei cu funcții duble (șoferi, merceologi etc.). M.C.I., prin Ordinul nr. 32/1970, anexa nr. 1 a stabilit următoarele funcții gestionare: șef și șef ajutor de magazin, piață, hală (director) — dacă are gestiune; șef și șef ajutor de unitate de alimentație publică (director) — dacă are gestiune; șef de raion; șef centru achiziție-recepție — dacă are gestiune; șef unitate de achiziții ambalaje (sticle-borcane); responsabil-administrator cămin, creșă; administrator și administrator ajutor hotel; recepționer hotel — dacă are gestiune proprie; supraveghetor hotel — dacă are gestiune proprie; cabanier; cabanier ajutor; cofetar-patiser șef; cofetar-patiser — dacă are gestiune; bucător șef; bucătar — dacă are gestiune; carmangier șef; carmangier — dacă are gestiune; șef și șef ajutor depozit — dacă are gestiune; șef secție depozit; magaziner și magaziner principal; casier și alt gestionar de valori bănești (casier, colector, încasator, taxator etc.); vînzător — dacă are gestiune; prețuitor — dacă are gestiune; bufetier; barman; ospătar — dacă încasează costul consumației de la client; cafegiu; garderobier; primitor-distribuitor de mărfuri — cu gestiune pe timpul transportului de la primire la predare; șofer — care înlocuiește primitorul-distribuitor, avînd răspundere și gestiune pe timpul transportului; merceolog recepționer — dacă are gestiune; recepționer mărfuri — dacă are gestiune; recepționer produse diverse — dacă are gestiune; primitor-distribuitor de materiale și scule; achizitor; persoane remunerate pe bază de cotă procentuală și tarife conform H.C.M. nr. 802/1965 — care au gestiune: șef de vilă, camping — dacă are gestiune; administrator școală; bibliotecar; laborant școală — dacă are gestiune; personal didactic — dacă are gestiune; maestru în arta culinară — dacă are gestiune; intendent piață;

responsabil dormitor piețe; cantaragiu ; responsabil frizerie ; șef garaj ; șef atelier spălătorie ; cameristă de hotel — dacă are gestiune, **3. Gestionar de fapt.** În activitatea economică, în general, ca și în activitatea unităților comerciale, unele persoane încadrate îndeplinesc anumite funcții în care manipulează marfă și bani, fără să fie gestionari de drept. Deși L. nr. 22/1969 nu atribuie unor astfel de persoane încadrate denumirea de „gestionar de fapt", așa cum se folosește în practică și în literatura de specialitate, totuși, prin art. 31, stabilește răspunderea lor : „angajatul care primește, păstrează și eliberează bunuri fără a avea calitatea de gestionar în înțelesul art. 1, pentru pagubele cauzate i se aplică corespunzător prevederile referitoare la răspunderea gestionară, răspunzînd integral de paguba cauzată". La cele de mai sus, pe cale de consecință, arătăm că gestionarul de fapt, în cazul unei infracțiuni care afectează avutul obștesc, în cadrul muncii ce o prestează, răspunde în mod similar ca un personal legal investit cu funcția de gestionar.

CONDIȚII PENTRU A FI GESTIONAR — sînt instituite prin L. 22/1969. 1. **Vîrsta — pregătire profesională.** Art. 3 din lege prevede că „poate fi gestionar cel care a împlinit vîrsta de 21 ani, a absolvit școala generală sau o școală echivalentă și are cunoștințele necesare pentru a îndeplini această funcție". În continuare, alin. 2, prevede că ministerele și celelalte organe centrale stabilesc „categoriile de gestiuni pentru care funcția de gestionar poate fi îndeplinită și de cel care a împlinit vîrsta de 18 ani". În comerț, prin Ordinul M.C.I. nr. 32/1970 gestiunile sînt împărțite pe categorii corespunzătoare treptelor de rulaj, la care se situează fiecare unitate : în gestiuni complexe, gestiuni obișnuite și gestiuni simple ; instrucțiunile fac precizarea că funcțiile de gestionari la gestiunile complexe și la gestiunile obișnuite pot fi ocupate de personalul care a împlinit vîrsta de 21 ani, iar funcțiile de gestionari, la gestiunile simple, pot fi ocupate de personalul care a împlinit vîrsta de 18 ani. Absolvenții școlilor profesionale comerciale care nu au împlinit vîrsta prevăzută pentru a fi gestionar, vor fi încadrați în funcții negestionare, potrivit calificării lor, pînă la îndeplinirea acestei condiții. Cu privire la pregătire, L. nr. 22/1969, art. 3, alin. 2, prevede că „în funcție de complexitatea gestiunilor, de natura și valoarea bunurilor și de cunoștințele ce le implică gestionarea lor, ministerele și celelalte organe centrale stabilesc: a) categoriile de gestiuni pentru care gestionarul trebuie să fi absolvit liceul ori o școală profesională în specialitatea corespunzătoare gestiunii sau o școală echivalentă și să aibă un anumit stagiu în munca de gestionar". Prin Ordinul M.C.I. nr. 32/1970 s-au stabilit următoarele : pentru funcțiile de gestionari la gestiunile complexe se cere ca personalul să fie absolvent de liceu, o școală profesională sau o școală echivalentă și un stagiu, într-o funcție gestionară, de cel puțin 4 ani, cu excepția funcției de șef de secție depozit, pentru care stagiul este de 2 ani și jumătate. Pentru funcțiile de gestionari la gestiunile obișnuite și la gestiunile simple, personalul trebuie să fi absolvit școala generală sau o școală echivalentă și să aibă cunoștințele corespunzătoare ocupării funcției respective. Posedarea cunoștințelor necesare pentru a îndeplini funcția de gestionar constituie o condiție prevăzută de lege în mod distinct. Această condiție trebuie îndeplinită cumulativ cu condiția de studii. Verificarea cunoștințelor pentru îndeplinirea funcției de gestionar se face prealabil încadrării sau trecerii în funcție și, de regulă, constă în verificarea cunoștințelor de scris, numărat, socotit, cîntărit, măsurat etc., precum și din verificarea cunoștințelor cu privire la obligațiile, drepturile și răspunderile pe care le au gestionarii. Verificarea cunoștințelor se efectuează de către comisiile tehnice de încadrare și promovare, potrivit art. 8 din Legea nr. 12/1971, din cadrul întreprinderilor comerciale. Potrivit pct. 6 din Instrucțiunile citate, la încadrarea gestionarilor vor fi consultate comitetele sindicale și se va urmări ca aceștia să aibă un profil moral-politic corespunzător. 2. **Comportarea la ultimul loc de muncă.** L. nr. 22/1969, art. 6 prevede că „cel ce urmează a fi angajat sau trecut în funcția de gestionar va prezenta o dovadă eliberată de organizația socialistă în care a fost anterior încadrat, din care să rezulte dacă a produs pagube avutului obștesc, natura acestora și dacă ele au fost acoperite. Această dovadă poate fi cerută de la ultimul loc de muncă și de organizația socialistă care ar urma să facă angajarea sau trecerea în funcția de gestionar. Organizațiile socialiste sînt obligate să elibereze sau, după caz, să comunice dovada prevăzută în alineatul 1 în termen de cel mult 10 zile de la primirea cererii. În raport cu cele arătate în dovadă, conducătorul organizației socialiste va hotărî asupra angajării sau trecerii în funcția de gestionar". Dovada cerută de lege este, de regulă, distinctă de „nota de lichidare" ce se înmînează personalului la încetarea raporturilor de muncă, dar, astfel cum a precizat Ministerul Finanțelor, va putea fi cuprinsă și în nota de lichidare, cu condiția ca să aibă un conținut distinct și să indice toate elementele cerute de art. 6 din L. nr. 22/1969. În instrucțiunile aprobate prin O. M.C.I. nr. 32/1970, se prevede că „atît la angajare cît și la lichidare dovada trebuie să conțină detaliat toate pagubele pe care angajatul le-a produs la ultimul loc de muncă, indiferent de data la care le-a produs, valoarea și natura lor și sumele rămase de plată". 3. **Avizul scris al cogestionarilor.** L. nr. 22/1969, art. 7, prevede că „în cazul în care gestiunea este încredințată mai multor persoane, angajarea sau trecerea în funcția de gestionar se face cu avizul scris al celorlalți gestionari. Angajarea sau trecerea unei persoane într-o funcție din subordinea gestionarului se face cu avizul scris al acestuia". Textul citat stabilește două situații distincte în care se cere și avizul altor persoane pentru încadrarea într-o funcție gestionară ; în cazul gestiunilor colective, în care stocurile de mărfuri nu se predau de la un schimb la altul, sau chiar și în același schimb dacă activează mai mulți gestionari, fără ca gestiunile să fie departajate (de exemplu, un magazin alimentar cu autoservire) ; fiecare gestionar urmează să dea un aviz scris separat ; în cazul în care persoana în cauză urmează să lucreze în subordinea unui gestionar, chiar dacă nu este încadrat într-o funcție gestionară ; în asemenea stiuație avizul se cere numai de la gestionar. Cu toate că avizele trebuie luate în mod obligatoriu, potrivit dispozițiilor legii, elle au însă, un caracter consultativ pentru conducerea întreprinderii. În cazul în care avizul este negativ, gestionarul trebuie să-l motiveze, pentru a da posibilitatea conducerii să verifice motivele invocate în avizul negativ dat și să hotărască în deplină cunoștință de cauză. Menționăm că elevii școlilor profesionale de ucenici, nu au calitatea de personal încadrat, dar gestionarii sînt obligați să-i primească la practică, aceștia lucrînd sub supravegherea lor permanentă. Potrivit instrucțiunilor M.C.I., gestionarii au obligația să-și dea avizul scris în termen de trei zile. 4. **Cunoașterea antecedentelor penale.** L. nr. 22/1969, art. 5, prevede „Organizațiile socialiste sînt obligate să ceară organelor miliției relații cu privire la antecedentele penale ale celor ce urmează să fie angajați sau trecuți în funcții de gestionari. Organele miliției sînt obligate să comunice aceste relații în termen de cel mult 30 zile de la primirea cererii". Această operație trebuie efectuată prealabil, iar nu după încadrarea sau trecerea în funcția de gestionar. Întocmirea adresei către organele de miliție pentru obținerea fișei de antecedente penale, odată cu încadrarea sau trecerea în funcția de gestionar, nu este suficientă. Prevederea art. 5 alin. 1 din L. nr. 22/1960, trebuie înțeleasă în sensul că la data încadrării sau trecerii în funcția de gestionar a unei persoane, organizația socialistă este obligată să cunoască situația antecedentelor penale. V : **Interdicții pentru a fi gestionar.**

INTERDICȚII PENTRU A FI GESTIONAR — sînt instituite prin L. nr. 22/1969. 1. **Săvîrșirea unor infracțiuni.** Art. 4, din lege, prevede că „nu poate fi gestionar cel condamnat pentru săvîrșirea vreuneia dintre infracțiunile prevăzute în lista anexă la prezenta lege, chiar dacă a fost grațiat. Nu poate fi angajat sau trecut în funcția de gestionar cel aflat în curs de urmărire penală sau de judecată

pentru săvîrșirea vreuneia dintre infracțiunile prevăzute în lista anexă. Dacă în cursul urmăririi penale, al judecății sau după condamnare a intervenit amnistia, cel care a săvîrșit vreuna dintre infracțiunile prevăzute în lista anexă nu poate fi gestionar timp de 2 ani de la data intervenirii amnistiei. Cel căruia i s-a suspendat condiționat executarea pedepsei nu poate fi gestionar în cursul termenului de încercare și 2 ani de la expirarea acestui termen. Prin „săvîrșirea infracțiunii" se înțelege comiterea oricăreia dintre faptele prevăzute în lista anexă, pe care legea le pedepsește ca infracțiune consumată sau ca tentativă, precum și participarea la comiterea acestora ca autor, instigator sau complice". Redăm, în continuare, infracțiunile prevăzute în anexa la lege și în alte legi. 2. **Infracțiuni prevăzute de Codul penal — 1948 :** infracțiunile contra securității statului, prevăzute de art. 184—186, inclusiv, art. 188—192 inclusiv, art. 196, art. 207, art. 209^{1}—209^{3} inclusiv și art. 227 ; infracțiunea de omisiune, prevăzute de art. 228, alin. 1, în cazul în care se referă la vreuna dintre infracțiunile arătate mai sus ; infracțiunile contra păcii și omenirii, prevăzute de art. 231^{1}—231^{5} inclusiv ; delapidarea prevăzută de art. 236 ; remunerația injustă prevăzută de art. 240 ; neglijența în serviciu prevăzută de art. 242 ; abuzul de serviciu prevăzut de art. 245 ; darea și luarea de mită prevăzute de art. 250 și 251 ; infracțiuni economice prevăzute de art. 268^{1}—268^{17}, 268^{20}, 268^{21} ; tăinuirea sau favorizarea infractorului prev. de art. 283—286 inclusiv, în cazul în care se referă la vreuna din infracțiunile arătate sub pct. I din prezenta listă ; provocarea de pericol public prevăzută de art. 352 ; incendiul prevăzut de art. 353—356 inclusiv ; catastrofa publică prin stricarea mijloacelor de comunicație prevăzute de art. 366 ; falsificarea de monedă, de titluri de credit public, mărci, timbre și hîrtii timbrate prevăzute de art. 385, 391 și 392 ; falsul în acte prevăzut de art. 401, 402 și 406 al. 2, pct. I ; întrebuințarea de act fals prevăzută de art. 412 ; furtul prevăzut de art. 524, 525 și 527 ; tîlhăria prevăzută de art. 529—534 inclusiv ; furtul, tîlhăria, distrugerea ori degradarea, înșelăciunea sau abuzul de încredere săvîrșite în paguba avutului obștesc, prevăzute de art. 536^{1} ; abuzul de încredere prevăzut de art. 537 și 538 ; gestiunea frauduloasă prevăzută de art. 539 și 540 ; abuzul de încredere profesională săvîrșit în paguba avutului obștesc prevăzut de art. 545, combinat cu art. 536^{3} ; înșelăciunea prevăzută de art. 549 și 550 ; înșelăciunea în convenții prevăzută de art. 551; distrugerea de acte săvîrșită în paguba avutului obștesc prevăzută de art. 562, combinat cu art. 536^{3}. 3. **Infracțiuni prevăzute de codul penal, republicată în 1973 :** infracțiunile contra securității statului prevăzute de art. 155—157 inclusiv, art. 160—165, inclusiv și art. 167 ; infracțiunea de nedenunțare prev. de art. 170 în cazul în care se referă la vreuna din infracțiunile arătate mai sus ; furtul prevăzut de art. 208, 209 ; tîlhăria prevăzută de art. 211 ; abuzul de încredere prevăzut de art. 213 ; gestiunea frauduloasă prevăzută de art. 214 ; înșelăciunea prevăzută de art. 215 ; distrugerea prevăzută de art. 217 al. 4 și art. 218 ; tăinuirea prevăzută de art. 221, în cazul în care se referă la vreuna din infracțiunile arătate subpct. II din prezenta listă ; delapidarea prevăzută de art. 223 ; furtul, tîlhăria, abuzul de încredere, gestiunea frauduloasă, înșelăciunea și distrugerea în paguba avutului obștesc prevăzute de art. 224, 225, 227—229 inclusiv și 231 ; tăinuirea în paguba avutului obștesc prev. de art. 234 ; abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor și cel cotra intereselor obștești prev. de art. 246 și 248 ; neglijența în serviciu prevăzută de art. 249 ; luarea și darea de mită prevăzută de art. 254 și 255 ; primirea de foloase necuvenite prevăzută de art. 256 ; favorizarea infractorului prevăzută de art. 264, în cazul în care se referă la vreuna din infracțiunile arătate subpct. II din prezentta listă ; infracțiunile cotra siguranței circulației pe căile ferate prevăzute de art. 273—276 inclusiv ; falsificarea de monede, timbre sau de alte valori, prevăzute de art. 282 și 283 ; falsul și uzul de fals prevăzute de art. 288, 289 și 291 ; infracțiunile la regimul stabilit pentru anumite activități economice, prevăzute de art. 295—297 inclusiv ; infracțiunile contra păcii și omenirii prevăzute de art. 356—360 inclusiv. **Infracțiunile prevăzute de L. nr. 22/1969 :** crearea de plusuri în gestiune prin mijloace frauduloase ; nedeclararea în scris, în termenul prevăzut de lege, a plusurilor din gestiune despre a căror cantitate sau valoare are cunoștință ; înstrăinarea bunurilor mobile constituite garanție fără înștiințarea prealabilă a organizației socialiste. **5. Infracțiuni prevăzute de L. nr. 19/1971** (art. 145 și 196) : vînzarea de mărfuri și prestarea de servicii, cu depășirea prețurilor sau tarifelor legale ; încadrarea și plata, în categorii de calitate inferioare celor reale, cu rea-credință, a produselor cumpărate de la producătorii agricoli ; falsificarea ori substituirea de mărfuri, precum și expunerea spre vînzare sau vînzarea de asemenea bunuri, cunoscînd că sînt falsificate ori substituite. **6. Infracțiuni prevăzute de L. nr. 3/1972** (art. 75—79) : cumpărarea în scop de revînzare a produselor industriale sau agricole care potrivit dispozițiilor legale, un pot face obiectul comerțului particular ; cumpărarea de produse agricole sau industriale în scop de prelucrare în vederea revînzării, dacă ceea ce rezultă din prelucrare nu poate face, potrivit legii, obiectul comerțului particular ; exercitarea comerțului fără autorizație, ca îndeletnicire ; vînzarea directă către populație de bunuri aduse din străinătate cu scopul vădit de a fi vîndute în țară de către cel care le-a aduds, precum și intermedierea unei astfel de vînzări, dacă vînzarea ori intermedierea se face în mod repetat ; mijlocirea de tranzacții imobiliare sau mobiliare, în scopul obținerii de profituri ; introducerea ilegală de mărfuri în unitățile comerciale de personalul unităților ori de membrii cooperatori sau ai unor organizații obștești în scopul vînzării ; dosirea de mărfuri în vederea obținerii unor foloase necuvenite ; folosirea unui instrument de măsurat inexact sau folosirea frauduloasă a unui instrument de măsurat exact ; falsificarea ori substituirea de mărfuri sau orice alte produse, precum și expunerea spre vînzare sau vînzarea de asemenea bunuri, cunoscînd că sînt falsificate ori substituite ; vînzarea produselor alimentare și nealimentare de către personalul unităților socialiste ori de membrii cooperatori sau ai organizațiilor obștești în cadrul însărcinărilor de serviciu direct de la unitățile furnizoare ori din depozitele acestora precum și din depozitele unităților comerciale de orice fel, sau în alte condiții decît prin unitățile comerciale cu circuit deschis din rețeaua comercială cu amănuntul. **7. Interdicția prevăzută de L. nr. 18/1968 :** La art. 10, prevede că, dacă judecătoria constată că provenienta unor bunuri anume determinate sau a unei cote-părți dintr-un bun nu este justificată, va hotărî fie trecerea în proprietatea statului a bunurilor ori a cotei nejustificate, fie plata unei sume de bani egală cu valoarea lor de procurare. În art. 23 al aceleași legi se prevede că persoana față de care s-a pronunțat o hotărîre judecătorească definitivă de trecere în proprietatea statului a unor bunuri ori de obligare la plata valorii lor, potrivit legii respective, nu va mai putea ocupa funcții de gestionar.

CONSTITUIREA DE GARANȚII DE CĂTRE GESTIONARI — este reglementată de L. nr. 22/1969. 1. **Categorii.** Art. 10, prevede obligația de a se constitui garanții de către orice persoană care ocupă o funcție gestionară. Mai mult decît atît, prin același text de lege, la aliniatul 4, se prevede că „ministerele și celelalte organe centrale pot extinde, în funcție de natura și valoarea bunurilor, obligatia de a constitui garanții în condițiile prezentului capitol și asupra altor categorii de angajați care mînuiesc bunuri, cu excepția celor care primesc bunuri spre a le folosi în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu." Garanțiile constituite de gestionari, după natura lor, sînt : garanții în numerar, constituite din numeralul reținut din retribuția gestionarului sau depus de către acesta ; garanții suplimentare, constituite prin afectarea de bunuri mobile și imobile de către gestionar sau de altă persoană, ori prin obligații semnate de terți, față de întreprindere. Cu privire la ultimul gen de garanții suplimentare, art. 11, alin. 2, prevede că „Garanțiile reciproce pot constitui garanții pentru mai mulți gestionari. Cel care constituie garanția va declara, în scris,

dacă a mai constituit alte garanții." Constituirea garanției se face prin contract încheiat în scris. El trebuie să cuprindă toate elementele din care să rezulte voința gestionarului de a constitui garanții în favoarea altui gestionar. **2. Consecințele neconstituirii garanției.** Potrivit prevederilor art. 21 „dacă gestionarul nu constituie, nu completează sau nu aduce după caz, garanțiile corespunzătoare potrivit articolului 19 aliniatul ultim și articolului 20 aliniatul ultim sau dacă, din cauza altor rețineri, ratele în contul garanției în numerar nu pot fi reținute și nici nu sînt depuse în condițiile articolului 13, se procedează la trecerea sa în altă funcție ori, dacă aceasta nu este posibil, la desfacerea contractului său de muncă". În acest din urmă caz, privitor la drepturilor angajatului se vor aplica dispozițiile din legislația muncii referitoare la desfacerea contractului de muncă pentru motive ce nu sînt imputabile angajatului. V: **Garnație în numerar constituită de gestionar ; Garanție suplimentară constituită pentru gestionar.**

GARANȚIE ÎN NUMERAR CONSTITUITĂ DE GESTIONAR — este reglementată de L. nr. 22/1969. **1. Cuantum.** Art. 10 prevede că „gestionarul are obligația de a constitui o garanție în numerar". Aceiași lege prevede, la art. 12, că „Garanția în numerar va fi de minimum o retribuție și de maximum trei retribuții tarifare lunare ale gestionarului ; ea nu va putea depăși valoarea bunurilor încredințate. Pentru gestionarii retribuiți pe bază de cotă procentuală, cuantumul minim al garantiei în numerar va fi echivalent cu cîștigul mediu pe o lună, iar cel maxim cu cîștigul mediu pe 3 luni". În unitățile comerciale cuantumul garanțiilor în numerar pentru fiecare funcție gestionară a fost stabilit prin anexa 3 la Instrucțiunile aprobate prin M.C.I. nr. 32/1970. Instrucțiunile prevăd că pentru gestionarii retribuiți pe bază de cote procentuale sau tarife cuantumul garanției se va stabili în funcție de cîștigul mediu lunar, determinat prin calcul, ori pe baza realizărilor unității respective, pe un an anterior. La încadrarea gestionarilor retribuiți pe baza cotelor procentuale și tarife în unitățile noi, cînd nu se cunosc realizările anterioare, determinarea cuantumului urmează a se face pe baza retribuțiilor realizate de unitățile similare, pe perioada anterioară. Aceleași instrucțiuni (anexa 4) prevăd că o serie de funcții ocupate de persoane încadrate, deși nu au calitatea de gestionari în sensul legii, au obligația de a constitui garanții. Asemenea funcții sînt : director de complex comercial, șef grup unități comerciale, încadrați care primesc diverse materiale pentru reparații (responsabili, șefi de atelier, maiștri etc.), șef de rampă, persoane încadrate care mînuiesc valori bănești, delegați de conducerea unităților care nu au înființate casierii proprii, sortator mărfuri, ospătar ajutor (dacă încasează numerar de la consumatori), vînzător fără gestiune, vînzător ajutor, maistru în arta culinară fără gestiune, cofetar de patiserie fără gestiune, bucătar fără gestiune și carmangiu fără gestiune. Toți aceștia sînt obligați să constituie garanție în numerar în valoare de trei retribuții sau, după caz, de două retribuții. Nu au obligația, potrivit art. 10, aliniat ultim, de a constitui garanții în numerar unii minuitori de bunuri prevăzuți, ca atare, de lege. În categoria celor exceptați sînt : cei care gestionează bunuri, mijloace bănești sau alte valori pînă la încadrarea unui gestionar, dar nu mai mult de 60 de zile ; cei care primesc bunuri pentru a le folosi în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu. **2. Constituire.** Art. 13, prevede că „Garanția în numerar se reține în rate lunare de 1/10 din salariul tarifar lunar sau din cîștigul mediu pe o lună, după caz. Dacă, din cauza altor rețineri, ratele în contul garanției în numerar nu pot fi reținute, gestionarul este obligat să le depună. Pentru angajații temporari, alții decît cei prevăzuți la articolul 10 aliniatul ultim, precum și pentru angajații sezonieri, se vor putea stabili rate mai mari sau chiar obligativitatea depunerii, la încredințarea gestiunii, a garanției integrale în numerar". Garanția în numerar se depune la C.E.C., care acordă o dobîndă de 1,5% pe an. **3. Urmărirea garanției.** În cazul în care gestionarul a provocat o pagubă în gestiune, art. 16, alin. 3, prevede că dacă în termen de o lună de la obținerea titlului executoriu definitiv nu se poate acoperi integral paguba prin depunerea sumei de către gestionar, unitatea va acoperi paguba din garanția în numerar constituită în favoarea sa. În acest scop se va depune Filialei C.E.C. titlul executor definitiv, în copie certificată de unitate, precizîndu-se în adresa de înaintare suma din garanție care urmează să fie virată pentru acoperirea integrală a pagubei. **4. Reintregirea garanției.** Art. 16, alin. 3 și 4, prevede următoarele : „Cînd gestionarul a cauzat o pagubă în gestiune la locul său de muncă și aceasta nu se acoperă integral în termen de o lună de la obținerea titlului executoriu definitiv, organizația socialistă se va despăgubi din garanția în numerar constituită în favoarea sa. În situația în care sumele depuse drept garanție au fost ridicate, în întregime sau în parte, de organizația socialistă pentru a se despăgubi, gestionarul este obligat să reîntregească garanția în numerar în rate lunare de 1/3 din salariul tarifar lunar sau din cîștigul mediu lunar, dispozițiile articolului 13 aplicîndu-se în mod corespunzător." Pentru aplicarea dispozițiilor legale, compartimentul financiar-contabil al întreprinderilor comerciale sînt obligate să țină o evidență strictă și să ia de îndată măsuri în vederea reîntregirii garanției de către gestionar. Este o obligație care se impune a fi concretizată într-o sarcină de serviciu, pentru a se putea lua măsuri operative cu privire la reîntregirea garanției și pentru a se putea delimita responsabilitățile în cazul neîndeplinirii obligației. **5. Recalcularea garanției.** Art. 20, prevede că „garanțiile vor fi recalculate periodic în funcție de schimbările intervenite în retribuția tarifară a gestionarului, precum și în specificul și valoarea bunurilor gestionate, procedîndu-se la modificarea corespunzătoare a contractului de garanție. În cazul în care, în urma recalculării, este necesară completarea garanției în numerar, se va proceda conform articolului 13. Dacă garanția în numerar depusă este mai mare decît garanția recalculată, diferența se va elibera, în termen de cel mult 10 zile, gestionarului". **6. Restituirea garanției.** Art. 16, prevede că „garanția în numerar și dobînda aferentă pot fi ridicate de către gestionarul titular al carnetului de consemnare la încetarea contractului său de muncă sau la trecerea într-o funcție pentru care nu se cere garanție, în situația în care nu a cauzat o pagubă sau cînd paguba a fost acoperită în întregime. Organizația socialistă este obligată, în aceste cazuri, să elibereze gestionarului, în termen de cel mult 10 zile, carnetul de consemnare împreună cu o comunicare către Casa de Economii și Consemnațiuni în care să se arată că titularul are dreptul să ridice garanția."

GARANȚIE SUPLIMENTARĂ CONSTITUITĂ PENTRU GESTIONAR — este reglementată de L. nr. 22/1969. **1. Categorii.** Art. 10, alin. 2 și 3, prevede că ministerele și celelalte organe centrale stabilesc, în funcție de natura și valoarea bunurilor gestionate, plafoanele valorice și condițiile în care este obligatorie și constituirea unor garanții suplimentare, constînd din : a) afectarea unor bunuri imobile sau bunuri mobile de folosință îndelungată, proprietate a gestionarului sau a unor terți, pentru garantarea față de organizația socialistă, a acoperirii pagubelor ce s-au cauza de gestionar ; b) obligații asumate de terți față de organizația socialistă de a acoperi pagubele ce s-ar cauza de gestionar, fie integral, fie pentru o sumă determinată. Garanția suplimentară prevăzute la aliniatul precedent poate fi constituită și în numerar. În baza normei de drept cuprinse în art. 10, M.C.I. prin Ordinul nr. 32/1970, pct. 16, a stabilit următoarele funcții pentru care este obligatorie constituirea garanției suplimentare, alături de acelea în numerar: șef de magazin sau lucrător gestionar (dacă are gestiunea de mărfuri și ambalaje a magazinului) ; șef de unitate sau lucrător gestionar alimentație publică (dacă are gestiunea de mărfuri și ambalaje a unității) ; șef de unitate achizitor ambalaje ; șef centru achiziție-recepție (dacă are gestiunea centrului) ; șef de depozit sau lucrător gestionar (dacă are gestiunea de mărfuri și ambalaje a întregului depozit) ; șef de secție, depozit sau lucrător gestionar. Potrivit aceluiași

ordin, conducerile întreprinderilor comerciale pot hotărî să se constituie garanții suplimentare și pentru alte funcții. 2. **Constituire.** Art. 18 prevede că „În vederea constituirii garanției suplimentare, imobilele se evaluează în conformitate cu dispozițiile legale privind modul de stabilire a despăgubirilor pentru terenurile și construcțiile care trec în proprietatea statului prin expropiere. Bunurile mobile se evaluează la 50% din prețul de vînzare cu amănuntul. În cazul în care bunurile mobile nu au preț de vînzare cu amănuntul, evaluarea se face de organizația socialistă în favoarea căreia este constituită garanția, care va consulta, în caz de necesitate, organele de specialitate." La art. 19, prevede că „Pentru bunurile imobile constituite garanție, organizația socialistă va cere înscripția ipotecii care se va dispune pe baza cererii și a contractului de garanție. Bunurile mobile constituite garanție rămîn în folosința gestionarului sau a terțului garant, după caz, și nu vor putea fi înstrăinate fără înștiințarea prealabilă a organizației socialiste. În cazul în care bunurile constituite garanție sînt urmărite silit de alți creditori, gestionarul sau terțul garant, după caz, este obligat să înștiințeze de îndată organizația socialistă. În situația în care terțul garant n-a făcut această înștiințare, el rămîne obligat să acopere pagubele ce s-ar cauza de gestionar în limita valorii bunurilor constituite garanție. Orice mișcare a garanției atrage obligatoriu reîntregirea de îndată a acesteia." Cît privește bunurile mobile, acestea se constituie garanție într-un contract de gaj destinat să servească drept act constatator al acordului părților. Spre deosebire de gajul prevăzut în Cod. civ. care nu poate lua ființă decît prin predarea efectivă a lucrului în primirea creditorului, în cazul gajului prevăzut de L. nr. 22/1969, bunurile mobile constituite garanție rămîn în continuare în folosința gestionarului sau a terțului garant, după caz, ceea ce înlesnește în mod considerabil posibilitatea constituirii unei asemenea garanții. Ca o compensare a derogării de la regula necesității predării lucrului, legea prevede că bunurile mobile gajate nu pot fi înstrăinate fără înștiințarea prealabilă a unității respective, sub sancțiunea unei pedepse cu închisoare de la 6 luni la 1 an. De asemenea, se prevede de lege că în cazul în care bunurile constituite garanție sînt urmărite de alți creditori, gestionarul sau terțul garant, are obligația să încunoștiințeze de îndată unitatea. Dacă terțul garant n-a făcut această comunicare, el rămîne obligat că acopere pagubele ce s-ar cauza de gestionar, în limita valorii bunurilor constituite garanție. 3. **Urmărirea garanțiilor suplimentare.** Art. 22 din lege prevede că aceste garanții „se urmăresc silit pe baza contractului de garanție și a titlului executoriu definitiv obținut împotriva gestionarului. În cazul în care urmărirea silită a fost pornită de mai mulți creditori, organizația socialistă în favoarea căreia s-a constituit garanția suplimentară are drept de preferință asupra sumelor realizate prin valorificarea bunurilor constituite garanție, în condițiile privind creanțele garantate prin ipotecă sau gaj prevăzute de dispozițiile legale referitoare la executarea silită a creanțelor bănești ale organizațiilor socialiste împotriva persoanelor fizice." Dacă gestionarul n-a produs nici o pagubă în gestiune, sau dacă paguba cauzată a fost acoperite în alte moduri, iar gestionarul nu mai ocupă o funcție cu gestiune, garanția suplimentară se desființează, dispărînd necesitatea ei. În cazul înscripției ipotecate, imobilul încetează de a mai fi grevat și înscripția urmează să fie radiată, la cererea unității, prin mențiunea făcută pe marginea înscripției de către notariatul de stat competent. 4. **Regimul bunurilor comune ale soților.** Bunurile imobile proprietate comună ale soțului gestionarului și ale acestuia sau cele ale terțului garant și ale soțului său pot fi constituite garanție numai cu consimțămîntul expres și prealabil al coproprietarului. În adevăr, bunul imobil constituit garanție fiind comun, soții nu au o cotă determinată concret în el. Orice grevare ar fi contrară prevederilor din C. fam. (art. 35) potrivit cărora nici unul dintre soți nu poate înstrăina și nici nu poate greva un teren sau o construcție ce face parte din bunurile comune, dacă nu are consimțămîntul expres al celuilalt soț. În ceea ce privește bunurile mobile, oricare din soți își poate exercita dreptul de a greva un bun, presupunîndu-se că are și consimțămîntul tacit al celuilalt soț. (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 988/1967). Organizația socialistă va trebui însă să fie în posesia unui consimțămînt expres și în acest caz. În modul acesta organizația socialistă evită: contestațiile la executare, ce eventual s-ar formula de soțul gestionarului împotriva executării pornită de unitate împotriva gestionarului; acțiunea de împărțire a bunurilor comune, deoarece dacă unitatea nu poate acoperi paguba din bunurile proprii ale gestionarului, ca să poată urmări și bunurile comune trebuie ca aceste bunuri să fie în prealabil individualizate, stabilindu-se cota de contribuție a soților la dobîndirea bunurilor comune; numai după această operație, bunurile atribuite prin împărțire devin bunuri proprii, susceptibile de urmărire.

Organe de control gestionar

ORGANIZAREA CONTROLULUI FINANCIAR. Se realizează de organe specializate: **1.** Curtea Superioară de Control Financiar, organ al Consiliului de Stat, exercită control economic-financiar, complex sau tematic, pe probleme care se apreciază ca fiind mai importante, nelegate de o periodicitate sau de un anumit domeniu economico-social. **2.** Ministerul Finanțelor, organ central specializat al administrației de stat, exercită prin Inspecția generală financiară de stat, prin inspecțiile teritoriale financiare de stat și prin direcțiile de specialitate control economic-financiar — complex sau tematic legat de execuția planului și bugetului de stat — și control financiar-gestionar — sistematic cel puțin odată la doi ani, la anumite unități din economie, care nu sînt controlate de alte organe. **3.** Banca Națională și băncile specializate exercită control economic-financiar, specific, cu caracter preventiv, care se realizează în procesul operațiunilor de finanțare și decontare. **4.** Organe centrale și locale ale administrației de stat, precum și centrale economice, prin compartimentele de control financiar intern (departamental) exercită control gestionar de fond cel puțin odată pe an, asupra modului de respectare a dispozițiilor legale privind gospodărirea valorilor și apărarea avutului obștesc. **5.** Unități economice, prin compartimentele proprii de control financiar intern (în comert, prin compartimentele revizorilor de gestiune) exercită control patrimonial și de gestiune, după o periodicitate stabilită prin lege, asupra gestiunilor ce funcționează în unitate și în cadrul subunităților componente.

CONTROLUL FINANCIAR INTERN — funcționează în cadrul organelor centrale și locale ale administrației de stat, a centralelor economice și a întreprinderilor (cînd prin organigramă s-a prevăzut un astfel de compartiment). **1. Organizare.** Este reglementată prin L. nr. 5/1970, H.C.M. nr. 1040/1970, N.m. nr. 63 010/1970 ale M.F., fiind organizat pe compartimente, conduse de către un șef numit de organul de conducere colectivă cu acordul: M.F., în cazul organelor centrale și locale ale administrației de stat; I.T.F.S., în cazul centralelor și unităților economice. **2. Obiective** C.F.I. exercită control gestionar de fond, obiectivele fiind prevăzute în anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 1047/1970, care pot fi grupate în trei mari categorii, vizînd respectarea normelor legale cu privire la: existența și utilizarea mijloacelor materiale și bănești; apărarea proprietății obștești, precum și a celor referitoare la evidență și control; încasările și vărsămintele unității și realitatea rezultatelor financiare **3.** Cu privire la **interdicțiile** de a ocupa funcții de control gestionar a se vedea „Revizorii de gestiune."

REVIZORII DE GESTIUNE — organe de control instituite prin L. nr. 5/1970. **1. Noțiune.** Art. 9, din lege prevede că „la organizațiile comerciale și la unitățile cu activitate

comercială din subordinea unor ministere și a altor organe centrale funcționează revizorii de gestiune, cu sarcina de inventariere și control asupra gestiunilor, în condițiile și la perioadele stabilite de Ministerul Finanțelor împreună cu organele centrale interesate." N.m. nr. 63120/1970, la pct. 1, stabilesc conținutul noțiunii și anume ; „Revizorii de gestiune sînt organe de control financiar specializate cu sarcini de inventariere și control asupra gestiunilor din organizațiile comerciale și la unități cu activitate comercială din subordinea unor ministere și alte organe centrale". În continuare, aceleași norme, la pct. 13, fac precizarea că „prin controlul gestiunilor se înțelege : inventarierea faptică a stocurilor de valori materiale și bănești, controlul legalității și realității înregistrării operațiunilor de intrare, ieșire și de utilizare a valorilor, verificarea modului de păstrare a lor, stabilirea și regularizarea diferențelor." 2. **Atribuții.** — Atribuțiile revizorilor de gestiune sînt stabilite prin anexa nr. 2. la N. m. pe care le redăm : **I. În faza de inventariere :** 1. Integritatea valorilor materiale și bănești din gestiunile supuse inventarierii, înțelegîndu-se prin aceasta : existența în fapt a valorilor : exacitatea soldurilor scriptice. 2. Determinarea valorilor materiale fără mișcare, de prisos, cu mișcare lentă, greu vandabile, inutilizabile sau deteriorate (demolate, dezasortate, desperecheate, cu termen de garanție depășit etc.). 3. Exactitatea prețurilor luate în calculul valorilor materiale inventariate. 4. Respectarea dispozițiilor legale referitoare la conservarea, manipularea și paza valorilor din gestiuni. 5. Condițiile de angajare a gestionarilor și modul de constituire și depunere a garanțiilor, la serviciul personal și la compartimentul financiar-contabil. 6. Respectarea dispozițiilor legale referitoare la stocurile de mărfuri din gestiunile verificate la volumul și structura acestora, în raport de necesitățile de aprovizionare ritmică și corespunzătoare a populației. **II. După terminarea operațiunilor de inventariere :** 7. Legalitatea și realitatea înregistrării operațiunilor consemnate în documentele primare și contabile, privind cantitățile și valorile menționate în acestea. 8. Completarea și utilizarea corectă a formularelor tipizate, existența vizei de control preventiv și a aprobărilor legale, exactitatea calculelor aritmetice. 9. Concordanța evidenței contabile analitice a acestora, cu evidența sintetică. 10 Respectarea dispozițiilor legale referitoare la mișcarea valorilor materiale și bănești din gestiuni. 11. Existența confirmărilor scrise din partea terților, pentru valorile materiale aflate la aceștia, sinceritatea confirmărilor. 12. Depunerea integrală și la termen a numerarului realizat din vînzări. 13. Calcularea, încasarea și vărsarea corectă a contravalorii bunurilor distruse, degradate sau deteriorate, atît din vina salariaților cît și a altor persoane de la care s-au recuperat sumele respective. Obiectivele prevăzute la Cap. II din anexa nr. 2 se verifică numai de revizorii de gestiune, după terminarea operațiunilor de inventariere sau concomitent cu acestea, în raport de posibilități. 17. Perioada ce trebuie cuprinsă în control este aceea dintre două inventarieri, respectiv de la data terminării ultimului inventar, efectuat în condițiile prezentelor norme, pînă la data începerii inventarului de control următor. 18. Prin inventarierea faptică se urmărește controlul existenței și modului de păstrare și manipulare, a valorilor materiale și bănești aflate într-o gestiune la un moment dat, precum și identificarea valorilor materiale imobilizate. În operația de inventariere se cuprind toate valorile materiale și bănești, indiferent sub ce titlu de află gestiunea de care răspunde gestionarul respectiv. 19. Înainte de începerea inventarului și controlului asupra unei gestiuni, revizorii de gestiune au obligația să ia gestionarului o declarație semnată și datată — potrivit modelului din anexa nr. 3 — din care să rezulte dacă : în afară de bunurile organizației comerciale al cărei angajat este, mai are asupra sa și bunuri aparținînd terților ; are plusuri în gestiune despre a căror cantitate sau valoare are cunoștință ; a primit sau eliberat bonuri fără documente legale ; are bunuri nereceptionate sau care trebuie expediate, pentru care s-au întocmit documentele aferente ; are documente de primire-eliberare care nu au fost operate în evidențele gestiunii sau care nu au fost predate la contabilitate ; gestionează valori materiale și bănești și în alte locuri de depozitare decît acelea cu privire la care se ia declarația și unde anume ; deține numerar rezultat din vînzarea mărfurilor aflate în gestiunea sa și cît anume. 3. **Interdicții a ocupa funcții de control gestionar.** L. nr. 5/1970, art. 6, alin. 2, interzice încadrarea sau menținerea în funcții de control financiar a persoanelor care au fost condamnate pentru infracțiuni contra avutului obștesc ori contra avutului personal sau particular. Sînt infracțiuni contra avutului obștesc : delapidare (art. 223 Cod. pen) ; furtul în paguba avutului obștesc (art. 224 Cod pen), tîlhăria în paguba avutului obștesc (art. 225 Cod pen.) ; pirateria în paguba avutului obștesc (art. 227 Cod pen.) ; gestiunea frauduloasă săvîrșită în paguba avutului obștesc (art. 228 Cod pen.) ; însușirea în paguba avutului obștesc a bunului găsit (art. 230 Cod .pen.) ; distrugerea în paguba avutului obștesc (art. 231 Cod pen.) ; distrugerea din culpă în paguba avutului obștesc (art. 232 Cod pen.) ; tulburarea de posesie în paguba avutului obștesc (art. 233 Cod. pen.) ; tăinuirea în paguba avutului obștesc (art. 234 Cod pen.). Sînt infracțiuni contra avutului personal sau particular : furtul și furtul calificat (art. 208 și 209 Cod. pen.) ; tîlhăria (art. 211), pirateria (art. 212), abuzul de încredere (art. 213), gestiunea frauduloasă (art. 214), înșelăciune (art. 215), însușirea bunului găsit (art. 216), distrugerea și distrugerea din culpă (art. 217 și 219), tulburarea de posesie (art. 220), și tăinuirea (art. 221 Cod pen.). Persoanele condamnate pentru infracțiunile arătate mai sus și grațiate ulterior intră sub incidența dispozițiilor art. 6 alin. 2 din Legea nr. 5/1970, încadrarea sau menținerea lor în funcții de control financiar fiind interzisă. De asemenea, L. nr. 18/1968, la art. 23, prevede că nu pot ocupa funcții de control financiar cei care au fost obligați la plata valorii unor bunuri sau trecerea acestora în proprietatea statului ca urmare a dovedirii prin hotărîre judecătorească proveniența lor ilicită.

CONDUCEREA COMPARTIMENTULUI REVIZORILOR DE GESTIUNE — este reglementată de Normele metodologice M. F. nr. 63 120/1970 1. **Particularități.** Normele menționate la pct. 2 prevăd că „revizorii de gestiune funcționează în subordinea conducătorului compartimentului financiar-contabil". Aceleași norme, la pct. 4, prevăd că „Conducerea operativă a activității revizorilor de gestiune se realizează prin șeful compartimentului revizorilor de gestiune. La organizațiile la care nu este prevăzută funcția de șef compartiment (birou, serviciu) revizie gestiuni, atribuțiile stabilite pentru acesta prin prezentele norme, se vor exercita de conducătorului compartimentului financiar-contabil". Din textele menționate rezultă că revizorii de gestiune sînt subordonați direct șefului contabil, iar acolo unde prin organigramă este prevăzută funcția de șef compartiment revizori de gestiune, aceștia au numai atribuția de „conducere operativă" fără să aibă dreptul de decizie cu privire la numirea revizorilor în comisii de inventariere, revocarea lor etc. (V. Numirea comisiilor de inventariere). 2. **Atribuțiile șefului compartimentului revizori de gestiune.** Sînt stabilite de Normele metodologice menționate, pct. 4, și anume : întocmirea proiectului planului anual de activitatea prin cuprinderea tuturor sarcinilor legale de control și repartizarea proporțională a acestora pe luni, precum și urmărirea realizării lor integrale ; îndrumarea activității revizorilor de gestiune la locul de muncă și efectuarea supracontrolului pe teren ; urmărirea modului de întocmire a actelor de control, analiza și valorificarea integrală și la timp a constatărilor rezultate din inventarierile și controalele efectuate de revizorii de gestiune ; participarea la pregătirea profesională și la ridicarea calificării revizorilor de gestiune ; asigurarea revizorilor de gestiune cu materialul documentar (acte normative, procese verbale privind verificările anterioare etc.) ; asigurarea aprovizionării și repartizării materialelor necesare pentru operațiunile de inventariere și urmărirea modului de folosire a formularelor cu regim special distribuite revizorilor de gestiune ; or-

ganizarea și ținerea la zi a evidenței referitoare la activitatea revizorilor de gestiune ; participarea la efectuarea controlului gestiunilor, în limita timpului disponibl rămas după realizarea celorlalte sarcini ce-i revin ; întocmirea dărilor de seamă semestriale și anuale asupra activității revizorilor de gestiune.

PLANIFICAREA ACTIVITĂȚII DE CONTROL FINANCIAR-GESTIONAR. 1. **Controlul financiar intern.** Potrivit N. m. nr. 63 010/1970, compartimentele C.F.I. își desfășoară activitatea de control pe baza actelor de planificare — „situația sarcinilor anuale de control gestionar de fond" și „planul de control trimestrial" — care se aprobă de conducătorul unității. Eventualele modificări ale planurilor de control trimestrial, constînd în scoaterea sau introducerea unor unități, schimbarea perioadelor de desfășurare a controlului etc. pot fi efectuate de către conducerea unității respective, fără ca prin aceasta să se influențeze realizarea planului anual ; modificările se aduc la cunoștința M. F., respectiv a I.T.C.F.S., cu cel puțin 10 zile înainte de începerea controlului la unitățile respective sau imediat după primirea unor sarcini urgente. 2. **Revizorii de gestiune.** Potrivit N. m. nr. 63 120/1970 activitatea de control a compartimentelor revizori de gestiune, din întreprinderile comerciale se desfășoară în baza planului anual de control, ce se aprobă de conducătorul întreprinderii, în care se înscriu toate gestiunile ce trebuie verificate, numărul de inventarieri și verificări ce trebuie efectuat obligatoriu și modul în care acestea s-au realizat. Prin anexa 1 la N. m. s-a stabilit modelul de „Plan de inventariere și control", cu următoarele precizări : „Prin gestiuni care se înscriu în planurile de control anuale, se înțelege acele diviziuni sau subdiviziuni ale unei organizații comerciale, a căror activitate principală constă în primirea, păstrarea și eliberarea de valori materiale sau bănești, oricare ar fi titlul sub care le deține unitatea respectivă (folosință, custodie, chirie etc.). Constituie o singură gestiune, valorile materiale de același fel sau de naturi diferite, aparținînd aceleiași organizații, care sînt păstrate în același loc (depozit, magazin, magazie etc.) sau în locuri distincte și sînt administrate de același gestionar." La pct. 7 N.m. arată că în planificarea și realizarea controlului trebuie să se asigure: efectuarea inventarierilor și controalelor în condițiile și potrivit normelor în vigoare ; evitarea închiderii în același timp, pentru inventariere, a mai multor unități cu profil similar situate în apropiere, care să stînjenească buna aprovizionare a populației ; încadrarea operațiilor de inventariere și control în timpul stabilit, diferențiat pe naturi de gestiuni, potrivit precizărilor date de organele centrale ierarhic superioare ; respectarea strictă a caracterului inopinat al inventarierii, în care scop decizia de inventariere va fi înmînată responsabilului subcomisiei numai în momentul declanșării operației de inventariere și ținînd seama de timpul necesar pentru prezentarea la sediul gestiunii respective. Planul anual de control se impune să fie astfel întocmit, încît să permită efectuarea inventarierilor — așa cum prevede pct. 8 din N. m. — „și în următoarele cazuri, indiferent de numărul de verificări arătat mai sus : în caz de reorganizare, comasare, divizare, reprofilare, etc. a unității ; în caz de forță majoră (incendii, inundații etc.) : cînd există suspiciuni sau indicii de fraudă, neglijență ori nepricepere, care ar putea genera pagube în avutul obștesc sau furt prin spargere ; în caz de înlocuire din funcție a gestionarului, prin transfer, desfacerea contractului de muncă etc.". N.m. la pct. 10, stabilesc că planurile anuale de control ale revizorilor de gestiune se întocmesc pînă la data de 1 decembrie al anului anterior celui de plan. În continuare se arată că sarcinile prevăzute în planurile de control anuale se modifică de conducerile organizațiilor comerciale în cursul anului, în raport de schimbările intervenite în numărul și organizarea gestiunilor, precum și în alte situații impuse de necesitate (pct. 11). 3. **Caracterul inopinat al controlului gestionar.** Planificarea activității de inventariere și control gestionar nu exclude caracterul inopinant al acestor operațiuni. Din contră, pentru a se evita unele încercări frauduloase de acoperire a eventualelor lipsuri din gestiune, sau de sustragerea plusurilor, data efectuării inventarierii trebuie să fie cu desăvîrșire secretă, iar revizorii de gestiune sînt anunțați cu privire la unitatea ce urmează să fie controlată numai în dimineața zilei cînd urmează să se facă inventarul din momentul anunțării și cel al începerii operațiunii trebuind să se intercaleze numai timpul necesar deplasării comisiei de la întreprindere la unitate. Indicațiile M.C.I. nr. 35/1973, la pct. 13 prevăd că „dispozițiile de inventariere și control a gestiunilor vor fi înregistrate, în ordine cronologică, într-un registru special, ce se ține de către conducătorul întreprinderii comerciale, iar înmînarea acesteia responsabilului comisiei de inventariere se face de către conducătorul întreprinderii sau contabilul șef. Avînd în vedere caracterul inopinat al inventarelor se interzice în mod categoric înconștiințarea oricărei alte persoane despre data și gestiunea la care urmează să se facă inventarierea. Răspunderea pentru aceasta revine după caz, conducătorului de întreprindere, contabilului șef, șefului compartimentului revizori de gestiune și responsabilului comisiei de inventariere." Pentru aceeași rațiune — asigurarea integrității bunurilor predate în gestiune — N. m nr. 63 120/1970 la pct. 15, prevăd că „se interzice ca același revizor de gestiune să efectueze inventarieri de control consecutive la aceeași gestiune, cu excepția cazurilor cînd există unul sau doi revizori de gestiune". Cu privire la caracterul inopinat al controlului gestionar, N. m. nr. 63 010/1970 conțin prevederi similare

Controlul gestionar prin inventariere

INVENTARIERE — operațiune principală și complexă menită să apere avutul obștesc încredințat unităților socialiste spre administrare. 1. **Principalele reglementări :** Legea nr. 5/1970, la art. 3, prevede : „cadrele de conducere din unitățile economice, bugetare, precum și din organele ierarhic superioare ale acestora sînt obligate să asigure gospodărirea economicoasă a mijloacelor materiale și bănești și apărarea integrității avutului obștesc, cu respectarea dispozițiilor legale în vigoare, privind : (d) Efectuarea cu regularitate a operațiilor de inventariere periodică a materiilor, materialelor și altor bunuri, în vederea constatării la fața locului a existenței acestora". H.C.M. nr. 1 885/1970, art. 10, prevede că „conducătorii unităților economice au obligația să asigure efectuarea inventarierii patrimoniului, în condițiile și la intervalele stabilite de M. F., cu consultarea unității și a celorlalte organe centrale interesate". În completarea acestei norme de drept N. m. nr. 595/1970 adaugă faptul că „de organizarea și buna desfășurare a lucrărilor de inventariere răspunde pe lîngă conducătorul unității economice și conducătorul compartimentului financiar-contabil". 2. **Scop-obiect :** aceleași norme metodologice, la pct. 115, fac precizarea că „scopul principal al inventarierii îl constituie asigurarea integrității avutului obștesc, prin verificarea realității patrimoniului, stabilirea vinovaților pentru eventualele lipsuri constatate și luarea măsurilor pentru recuperarea pagubelor". Pct. 116 stabilește că **„obiectul inventarierii îl constituie** întregul patrimoniu al unității economice, precum și bunurile aparținînd altor unități care temporar se află în păstrarea sau custodia unității economice care efectuează inventarierea". 3. **În comert** sînt stabilite reguli suplimentare privind inventarierea prin : N. m. nr. 63 120/1970, emise de M. F. și Indicațiile M.C.I., cu nr 35/1973.

INVENTARIERE — TERMENE. În baza H.C.M. nr. 1885/1970, art. 10, N. m. nr. 595/1970, la pct. 117 prevăd că „patrimoniul unității economice se inventariază în mod obligatoriu cel puțin o dată pe an, în perioada stabilită de organele ierarhic superioare. Pentru unitățile economice sub-

ordonate centralelor, termenele de efectuare a inventarierii patrimoniale anuale se stabilesc de centrale". Pct. 118 prevede : „Fac excepție de la regula inventarierii obligatorii anuale, în sensul că sînt supuse inventarierii și în cursul anului : a) mijloacele bănești, hîrtiile de valoare, cecurile și alte valori aflate în casa unității economice, se inventariază cel puțin o dată pe lună ; b) decontările cu organele ierarhic superioare, cu subunitățile cu contabilitate proprie, precum și timbrele și efectele aflate în depozitele unităților de poștă și telecomunicații care efectuează distribuirea acestor valori, se inventariază cel puțin o dată pe trimestru ; c) mărfurile și ambalajele la unitățile de desfacere cu amănuntul de produse alimentare și cele de alimentație publică se inventariază în mod obligatoriu după cum urmează : cel puțin de două ori pe an la unitățile la care vînzarea se face cu eliberare de bon și înregistrarea în borderou sau în aparate de casă, cu eliberare de tichet și înregistrare prin aparate de casă, ori prin marcare prin aparatul de casă fără eliberare de bon sau tichet ; cel puțin de trei ori pe an la unitățile la care vînzarea se face cu plata direct la vînzător, fără întocmirea de bonuri și fără marcarea în aparatul de casă ; d) mărfurile și ambalajele la unitățile mixte de desfacere cu amănuntul se inventariază cum urmează : la unitățile cu gestiuni distincte, gestiunile de produse nealimentare sînt supuse regulii generale de inventariere cel puțin o dată pe an, iar gestiunea de produse alimentare se inventariază potrivit prevederilor de la lit. „c" de mai sus ; la unitățile cu gestiune unică, numărul inventarelor va fi : de cel puțin o dată pe an cînd ponderea o dețin produsele nealimentare și de cel puțin două ori sau trei ori pe an cînd ponderea o dețin produsele alimentare, potrivit prevederilor de la lit. „c" de mai sus ; e) materialele, mărfurile, ambalajele și produsele din centrele de deservire a populației la care desfacerea se face pe bază de bon (chitanță, bon de comandă etc.), se inventariază cel puțin de două ori pe an. În continuare, pct. 119, prevede că „fac excepție de la regula inventarierii obligatorii anuale, în sensul că inventarierile pot fi făcute la alte perioade : a) navele maritime și fluviale, bibliotecile, discotecile și filmotecile, plantațiile pomicole, silvice sau de protecție, pot fi inventariate o dată la 2 ani ; b) clădirile și construcțiile speciale, pot fi inventariate o dată la 3 ani ; c) locomotivele și vagoanele de cale ferată, pot fi inventariate o dată la 5 ani". Pct. 120 : „În afara inventarierilor prevăzute mai sus, unitățile economice sînt obligate să efectueze inventarierea patrimoniului sau a unor elemente patrimoniale și în următoarele situații : ori de cîte ori intervine o predare-primire de gestiune ; ori de cîte ori sînt indicii că există lipsuri sau plusuri în gestiune, care nu pot fi stabilite cert decît prin inventariere ; la cererea organelor de control, cu prilejul efectuării controlului sau a altor organe împuternicite ; în cazul modificării prețurilor ca urmare a hotărîrilor organelor competente ; cu prilejul comasării, divizării sau dizolvării economice ; ca urmare a unor calamități sau unor cazuri fortuite". D.M.C.I., în completarea normelor de drept arătate mai sus, fac următoarele precizări (pct. 4 și următoarele) : 4. Unitățile de desfacere a combustibililor solizi (lemne, cărbuni etc.) se inventariază cel puțin o dată pe an. Unitățile de mic gros, consignație, cantinele-restaurant, centrele de recuperare a ambalajelor de la populație (I.C.V.A.), gestiunile de materii prime și auxiliare, semifabricate, producție neterminată, produse finite aflate în secțiile de producție și prelucrare (laboratoare de producție, de patiserie și cofetărie, bucătării independente, carmangerii etc.) se asimilează cu unitățile menționate la art. 118, lit. d) din normele aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 595/1970. Unitățile de desfacere cu amănuntul cu activitate sezonieră (mărțișoare, gheață etc.) se inventariază cel puțin o dată pe trimestru și la sfîrșitul perioadei de activitate. 5. Pentru cazurile de furt prin spargere, odată cu dispunerea inventarierii gestiunii respective, conducătorul întreprinderii va sesiza și organele de miliție de la care va solicita desemnarea unui delegat care să constate spargerea. În caz de neprezentare a acestuia, inventarierea se va face de comisia stabilită. 6. Mijloacele fixe și obiectele de inventar aflate în depozitele de mărfuri și ambalaje și în unități de desfacere, se inventariază cu ocazia verificării gestiunii de mărfuri și ambalaje, iar la gestiunile supuse inventarierii de două sau trei ori pe an, odată cu una din verificările prevăzute, sau în mod distinct, în ultimul trimestru al anului. La unitățile de alimentație publică, odată cu inventarierea mărfurilor și ambalajelor se inventariază și vesela și tacîmurile. 7. Numerarul și alte valori bănești aflate în casele unităților de desfacere, precum și formularele cu regim special (inclusiv utilizarea acestora), se controlează odată cu verificarea gestiunilor de mărfuri și ambalaje din unitățile respective, la termenele prevăzute pentru aceasta din urmă. 8. La magazinele care vînd mărfuri în valută liber convertibilă, în prețuri stabilite în dolari S.U.A., mărfurile aflate în stoc se inventariază la prețurile în dolari S.U.A., pe categorii de mărfuri (mărfuri în consignație, mărfuri proprietatea întreprinderii). Numărul minim de inventare ce trebuie efectuat la aceste unități este cel indicat în art. 118 din Normele metodologice aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 595/1970. 9. Controlul gestiunilor silozurilor de gheață se efectuează după epuizarea întregii cantități de gheață însilozată. 10. În vederea descoperirii eventualelor operațiuni incorecte, se recomandă repetarea, la interval scurt, a inventarului de control gestionar efectuat la unitățile asupra cărora conducătorul întreprinderii are suspiciuni în ce privește corectitudinea gestionarului. 11. În perioadele dintre inventare este indicat să se facă controale inopinate asupra numeralului existent la casieriile unităților de desfacere sau asupra vînzătorilor care încasează numerar prin marcare în aparate de casă sau prin întocmire de bonuri

INVENTARIERE — CONSTITUIREA COMISIILOR. 1. **Reglementări generale :** Potrivit pct. 121 din N. m. nr. 595/1970, „inventarierea patrimoniului se efectuează de comisii de inventariere, formate din cel puțin 2 persoane, numite prin dispoziția scrisă a conducătorului unității economice la propunerea conducătorului compartimentului financiar-contabil, în care se arată obligatoriu : componența, cu desemnarea responsabilului comisiei, modul de organizare a inventarierii (pe fabrici, secții, subunități, depozite etc.) bunurile supuse inventarierii, data de începere și terminare a operațiilor. La gestiunile mici, inventarierea poate fi efectuată și de o singură persoană, pe baza dispoziției scrise a conducătorului unității economice. Comisiile de inventariere sînt coordonate — acolo unde este cazul — de către o comisie centrală numită, de asemenea, prin dispoziția scrisă a conducătorului compartimentului financiar-contabil, care are sarcina să instruiască, să supravegheze, să controleze modul cum se efectuează operațiile de inventariere și să prezinte conducerii unității rezultatele inventarierii, cu propunerile corespunzătoare. Pentru desfășurarea în bune condiții a operațiilor de inventariere, în comisii vor fi numiți încadrați competenți care să asigure executarea corespunzătoare și la timp a inventarierii patrimoniului. Din comisia de inventariere a unui compartiment economic sau depozit de materiale nu pot face parte gestionarii depozitelor sau ai magaziilor, șeful compartimentului supus inventarierii și nici contabilii care țin evidența gestiunii respective". Pct. 122 din normele citate face precizarea importantă, potrivit căreia „membrii comisiei de inventariere nu pot fi înlocuiți sau revocați decît în cazuri cu totul speciale și numai prin dispoziția scrisă a conducătorului unității economice respective, dată la propunerea conducătorului compartimentului financiar-contabil". 2. **În comerț :** N. m. nr. 63 120/1970, la pct. 14, prevăd că „în vederea organizării și desfășurării operațiunilor de inventariere, în cadrul fiecărei organizații comerciale se vor constitui : a) O comisie centrală de inventariere, alcătuită din cadre cu funcții de răspundere (comerciale, planificare, administrare, tehnice etc.), cu participarea obligatorie a conducătorului compartimentului financiar-contabil, condusă în mod direct de conducătorul unității. Componența comisiei de inventariere se stabilește prin decizia dată de conducătorul organizației comerciale. b) Subcomisii de inventariere, care se înființează

prin decizia conducătorului unității, în funcție de necesități, în vederea realizării inventarierilor. Din aceste subcomisii vor face parte, în afară de revizorul de gestiune, angajați competenți, care să fie în măsură să asigure identificarea exactă a tuturor valorilor materiale din gestiune, determinarea corectă a cantităților și a prețurilor articolelor respective. Revizorii de gestiune sînt — de regulă — responsabili ai subcomisiilor de inventariere. Pe baza dispoziției scrise a conducătorului organizației comerciale, inventarierea gestiunilor de valori mici (tonete, chioșcuri etc.) poate fi efectuată numai de revizorul de gestiune". În completarea celor de mai sus, prin O. M.C.I. nr. 35/1973 se face precizarea că în componența comisiilor de inventariere în afara revizorului de gestiune, vor fi desemnați și angajați din compartimentele tehnic-administrative sau operative (însă nu din cadrul gestiunii verificate). În acest scop, se recomandă ca în fiecare întreprindere comercială să existe un grup de angajați, din compartimentele amintite, instruiți special ,care să poată fi numiți ca membri ai comisiilor de inventariere. De asemenea, se precizează că gestionarul sau înlocuitorul legal nu face parte din comisia de inventariere, dar este obligat să participe la operațiunea de inventariere, în condițiile prevăzute în normele metodologice și prezentele indicații ; gestionarul nu poate face parte din comisie nici cînd se face inventarierea altei gestiuni ; de asemenea, nu poate face parte din comisie contabilul care ține evidența gestiunii respective. În cazul unităților cu două schimburi, la operațiile de inventariere participă ambii gestionari. Lucrările pot fi începute și înainte de prezentarea celui de-al doilea gestionar, fiind, însă obligatoriu ca filele de inventar și procesul verbal de inventariere și control a gestiunii să fie semnate de ambii gestionari. Referitor la gestiunile mici, prin Indicațiile amintite se face precizarea, potrivit căreia „prin gestiuni de valori mici, la care se poate efectua inventarierea numai de revizorul de gestiune, se înțeleg unitățile de desfacere cu amănuntul pentru pîine, lapte, carne, pește, tutun, tonete și puncte volante, centrele de răcoritoare și de achiziție de sticle și borcane, cofetării fără laboratoare, precum și alte gestiuni încadrate cu 1—2 angajați a căror activitate poate fi supravegheată de un singur revizor de gestiune".

INVENTARIEREA — MĂSURI ASIGURATORII PREMERGĂTOARE — sînt statuate prin N.m. nr. 595/1970 și N.m. nr. 63 120/1970. **1. Declarația gestionarului cu privire la existența unor valori neînregistrate.** N.m. 595/1970, pct. 126, prevede că „înainte de începerea operației de inventairere, gestionarul răspunzător de gestiunea valorilor materiale trebuie să prezinte comisiei de inventariere o declarație scrisă din care să rezulte dacă : în afară de bunurile unității economice ale cărei angajat este, mai are asupra sa bunuri aparținînd terților ; are plusuri în gestiune despre a căror cantitate sau valoare are cunoștință ; a primit sau a eliberat bunuri fără documente legale ; are bunuri nerecepționate sau care trebuie expediate pentru care s-au întocmit documente aferente ; are documente de primire-eliberare care nu au fost operate la zi în evidența gestiunii sau care nu au fost predate la contabilitate : gestionează valori materiale și în alte locuri de depozitare ; deține numerar rezultat din vînzarea mărfurilor aflate în gestiunea sa. Declarațiile se semnează de gestionarul răspunzător de gestiunea valorilor materiale". Importanta luării acestei declarații constă în faptul că în lipsa ei nu se poate stabili reaua-credință a gestionarului cu privire la descoperirea ulterioară a unor valori materiale sau bănești. **2. Neprezentarea gestionarului la inventariere.** N.m. nr. 559/1970, pct. 124 prevede că „în cazul în care gestionarul lipsește, comisia de inventariere aplică sigiliul (în măsura în care este posibil) și comunică aceasta conducerii unității economice. Conducerea unității economice are obligația să încunoștiințeze imediat în scris, pe gestionar, despre inventarierea ce trebuie să se efectueze, indicînd locul, ziua și ora fixată pentru începerea lucrărilor. Dacă gestionarul sau reprezentantul său nu se prezintă la locul, data și ora fixată, inventarierea se efectuează de către comisia de inventariere, în prezența unui angajat numit prin decizia conducătorului unității economice, care să-l reprezinte pe gestionar." Măsura este impusă de necesitatea păstrării caracterului inopinat al inventarierii, cu scopul apărării integrității patrimoniului prin înlăturarea unor manevre frauduloase pe care le-ar putea comite gestionarul în situația în care ar avea lipsuri în gestiune, iar controlul s-ar amîna pentru o dată ulterioară. **3. Măsuri pentru asigurarea rezultatelor corecte în comerț.** O.M.C.I. nr. 35/1973, pct. 17, prevede că „înainte de începerea inventarierii, responsabilul comisiei mai are următoarele obligații : a. să vizeze toate documentele primare în ultima operație, pentru a se evita emiterea altor documente după începerea inventarierii ; b. să verifice și să stabilească suma încasărilor din ziua curentă, care se va depune la casieria întreprinderii comerciale, cu un monetar vizat de revizorul de gestiune. Pentru determinarea încasărilor, la unitățile cu aparate de casă, sînt obligatorii următoarele operațiuni : depunerea la casier a valorii mărfurilor vîndute în sala de vînzare și celelalte puncte de desfacere, urmărind ca pe tichetul eliberat să se menționeze proveniența încasării cu semnătura vînzătorului, șefului de raion sau unitate și a revizorului de gestiune ; întocmirea monetarului pentru numerarul aflat în casă ; deschiderea aparatului de casă, totalizarea benzii de control prin tastare și citirea totalurilor pe raioane sau secții ; la aparatele care nu imprimă totalul pe bandă, acesta se citește prin vizor; anularea totalurilor înregistrate în ziua respectivă pri aparatul de casă (aducerea casei la zero) și scoaterea ben..i din casă ; întocmirea pe bandă de control al recapitulației pe raioane, a cărui total trebuie să corespundă cu totalul benzii de control mai puțin valoarea tichetelor sau bonurilor a căror valoare a fost returnată cumpărătorilor ; stabilirea eventualelor diferențe între totalul monetarului și totalul benzii de control, diferențe care se vor menționa pe monetar ; c. să ridice ștampila unității și toate documentele și scriptele, inclusiv benzile de control de la aparatele de casă (după înregistrarea lor în evidența gestionarului), care rămîn în păstrarea responsabilului comisiei de inventariere ; d. să afișeze la unitățile de desfacere cu amănuntul, pe ușa principală de acces, anunțul că „unitatea este închisă pentru inventariere pe perioada de la... pînă la..." precum și indicarea celor mai apropiate unități de desfacere similare, de la care se poate aproviziona populația ; e. să sigileze ușile secundare de acces din spațiul comercial, încăperile interioare care au ieșiri separate, precum și încăperile situate în alte localuri ; f. să asigure la unitățile de desfacere cu amănuntul întocmirea de către gestionar, înaintea de începerea inventarierii, a raportului de gestiune, în care să se includă toate documentele de intrare și ieșire întocmite pînă în momentul începerii controlului, precum și depunerea acestui raport la serviciul contabilității". **4. Măsuri pentru securitatea operațiilor de inventariere.** N.m. nr. 595/1970, pct. 124, alin. final, prevăd că „în situația în care inventarierea valorilor materiale aflate în magazii sau alte locuri închise nu se termină într-o zi, magazia sau încăperea respectivă se sigilează la plecarea comisiei de inventariere. Sigiliul pe păstrează pe durata inventarierii de către responsabilul comisiei de inventariere". Indicațiile M.C.I., aprobate prin O. nr. 35/1975, fac precizarea că „în timpul și pe durata inventarierii unitatea supusă verificării trebuie să fie închisă, fiind interzis accesul în locul sau în spațiul gestiunii respective, a persoanelor străine de operațiile de inventariere. Prin excepție au dreptul ca în cadrul sarcinilor atribuite pe linia controlului ierarhic operativ-curent, să intre în unitate în timpul inventarierii pentru supracontrol, directorul, directorul adjunct, contabilul șef, șeful compartimentului revizori de gestiune sau alte cadre cu funcții de conducere cărora le revin astfel de atribuții. De asemenea, au dreptul de a intra în unitate în timpul inventarierii pentru supracontrol, organele de control ale inspecției generale financiare de stat și inspecției financiare teritoriale ale M. F., organele de control financiar intern sau alte organe ale forurilor tutelare, ale Inspectoratului comercial de stat, organele mili-

ției, pe bază de legitimații și delegație din care să rezulte că au atribuții în legătură cu controlul gestionarilor, și organele procuraturii, pe bază de legitimație. Aceste organe au obligația să menționeze constatările făcute în cadrul controlului pe biletul de inventar ce se întocmește de revizorul de gestiune (pozițiile verificate, măsurile dispuse etc.). La gestiunile situate în halele comune ale depozitelor, comisia de inventariere intră și părăsește locul odată cu ceilalți salariați din hală. La plecare, comisia procedează la sigilarea căilor de acces. Lucrările efectuate de comisie rămîn în cadrul gestiunii inventariate, în sertare, dulapuri, casete etc., încuiate și sigilate (pct. 22). N.m. nr. 63.120, la pct. 21, alin. final, prevăd că „la reluarea inventarierii, dacă se constată că sigiile au fost violate, organul de control sesizează de îndată procurorul, precum și conducerea unității de care aparține, fără să pătrundă în locul respectiv".

INVENTARIEREA MATERIALELOR (MĂRFURILOR) — este reglementată de N.m. nr. 595/1970 și N.m. nr. 63 120/1970. **1. Reguli comune.** N.m. 595/1970, la pct. 129, prevăd că „stabilirea stocurilor faptice se face prin numărare, cîntărire, măsurare sau cubare, după caz. Bunurile aflate în ambalajele originale intacte nu se desfac, decît prin sondaj, acest lucru urmînd a fi menționat și în listele de inventariere respective. La lichidele a căror cantitate faptică nu se poate stabili prin transvazare și măsurare, conținutul vaselor — stabilit în funcție de volum, densitate, compoziție etc. — se verifică prin scoaterea de probe din aceste vase, ținîndu-se seama de densitate, compoziție și de alte caracteristici ale lichidelor, care se constată fie organoleptic, fie prin măsurare sau probe de laborator, după caz. Materialele de masă ca : ciment în vrac, oțel beton, materiale și produse agricole etc. a căror inventariere, prin cîntărire sau măsurare, ar necesita cheltuieli importante sau ar conduce la degradarea bunurilor respective, se pot inventaria pe bază de calcule tehnice conform normelor stabilite de organele în drept. În listele de inventariere a materialelor prevăzute la alineatele de mai sus se menționează modul cum s-a făcut inventarierea, precum și datele tehnice care au stat la baza calculelor. Bunurile aflate asupra încadraților la data inventarierii (echipament, cazarmament, scule, unelte etc.), se inventariază și se trec în liste separate ,specificîndu-se persoanele care răspund de păstrarea lor. Bunurile cu un grad mare de perisabilitate se inventariază cu prioritate, fără a se stînjeni desfacerea imediată a acestora. Comisia de inventariere are obligația să controleze toate locurile în care pot să existe bunuri supuse inventarierii. Cu ocazia inventarierii se identifică și consemnează stocurile de bunuri care sînt deteriorate total sau parțial., precum și cele fără mișcare mai vechi de un an sau inutilizabile". Pct 130 : „Toate bunurile ce se inventariază se înscriu în listele de inventariere, care trebuie să se întocmească pe locuri de depozitare (fabrici secții și depozite), pe gestionari și categorii de bunuri cu caracteristicile respective : simbol (nr. de cod) sau număr de inventar, unitatea de măsură, care trebuie să fie identice cu cele din contabilitate, precum și orice alte caracteristici care ușurează identificarea bunului respectiv. Listele de inventariere întocmite pentru bunurile în custodie vor conține pe lîngă elementele comune (felul mărfii, cantitatea, valoarea etc.), numărul și data actului de custodie și a documentului de decontare (factura, dispoziția de plată). Pentru bunurile fără mișcare, de prisos, cu mișcare lentă, greu vandabile, inutilizabile sau deteriorate, se întocmesc liste de inventariere separate, la care se anexează procesele-verbale în care se arată cauzele nefolosirii, caracterul și gradul deteriorării, dacă este cazul, cauzele care au determinat situația bunurilor respective precum și persoanele vinovate. Constatările făcute prin aceste procese-verbale se soluționează de conducerea unității economice în conformitate cu dispozițiile legale" Pct. 131 : „Bunurile aparținînd altor unități economice (închiriate, în custodie etc.), se inventariază și se înscriu pe liste separate. O copie de pe aceste liste de inventariere se trimite și unității economice căreia îi aparțin bunurile respective, în termen de cel mult 5 zile de la data inventarierii. Aceasta, la rîndul său, în termen de 5 zile de la primirea listelor de inventariere, comunică eventualele nepotriviri. Neconfirmarea în termen presupune recunoașterea exactității datelor înscrise în listele de inventariere. În caz de nepotriviri, unitatea deținătoare este obligată să clarifice situația bunurilor respective și să comunice constatările sale unității economice în patrimoniul căreia figurează bunul respectiv, în termen de 5 zile de la primirea sesizării". Pct. 132 : „Pe ultima filă a listei de inventariere, gestionarul trebuie să menționeze dacă toate cantitățile au fost stabilite în prezența sa, dacă bunurile respective se află în păstrarea și răspunderea sa, precum și eventualele obiecțiuni pe care le are de făcut și pe care comisia este obligată să le analizeze, menționînd la sfîrșitul listei de inventariere concluzia la care a ajuns. De asemenea, gestionarul trebuie să precizeze dacă mai are bunuri care să fi rămas neinventariate. Listele de inventariere se semnează pe fiecare filă de către membrii comisiei de inventariere și de gestionar. În cazul unei gestiuni colective cu mai multe schimburi, listele de inventariere se semnează de către toți gestionarii, iar în cazul predării-primirii gestiunii, acestea trebuie semnate atît de gestionarul predător, cît și de gestionarul primitor". **2. În comerț.** N.m. nr. 63 120/1970 prevăd, la pct. 4, că, „pentru înregistrarea de control a valorilor materiale și bănești existente într-o gestiune se utilizează : „listele de inventariere a valorilor materiale". Listele de inventariere și situațiile comparative de gestiune se întocmesc pe locuri de depozitare, pe gestionari și categorii de bunuri, cu caracteristicile respective (simbol, cod, unitatea de măsură etc.), care trebuie să fie identice cu cele din contabilitate, precum și orice alte caracteristici care ușurează identificarea bunurilor respective. Evaluarea stocurilor faptice în listele de inventariere se face cu același preț folosit la înregistrarea acestora în contabilitate".

În dezvoltarea prevederilor din N. m. menționate, Indicațiile M.C.I. nr. 35/1973 aduc o serie de precizări importante, cu privire la întocmirea listelor de inventariere. Astfel, la pct. 25, se prevede că listele de inventariere se întocmesc în trei exemplare, după cum urmează : un exemplar de către gestionar ; două exemplare (un original și o copie) de revizorul de gestiune sau un membru al comisiei. În cazuri excepționale, gestionarul poate delega un angajat din colectivul său, care să scrie lista de inventariere în locul lui, cu obligația însă ca gestionarul, în declarația dată la începutul inventarierii, să menționeze în mod expres numele persoanei care îl înlocuiește. După terminarea operațiunii de inventariere cele trei exemplare se repartizează astfel : originalul scris de gestionar rămîne la revizorul de gestiune pînă la terminarea controlului, după care se anexează la procesul verbal de control gestionar, rămînînd în arhiva compartimentului revizori de gestiune ; originalul scris de revizorul de gestiune sau un membru din comisia de inventariere, împreună cu procesul verbal de inventariere și control a gestiunii, declarația gestionarului și decizia de inventariere se broșează într-un dosar și se predau compartimentului revizori de gestiune în vederea valorificării ; copia scrisă prin transcopiere cu indigo, rămîne la gestionar. În cazul înlocuirii gestionarului, listele de inventariere se întocmesc în 5 exemplare, din care revizorul de gestiune sau un membru al comisiei scrie 3 exemplare și fiecare gestionar cîte un exemplar. Cele două copii scrise de revizorul de gestiune sau un membru al comisiei se predau imediat după terminarea inventarierii faptice. Exemplarele scrise de cei doi gestionari împreună cu originalul scris de revizorul de gestiune rămîn în dosarul de verificare. Listele de inventariere se scriu cu cerneală, creion chimic sau pastă, clar și citeț, fără ștersături, adăugiri etc., eventualele corecturi făcîndu-se prin tăierea datelor eronate și scrierea datelor reale deasupra celor anulate. Corecturile se certifică, sub semnătură de aceleași persoane care au semnat listele de inventariere respective. Cei care înscriu datele inventarierii în liste sînt obligați să com-

pleteze filele rînd cu rînd, fără a lăsa spații libere între rînduri, pe măsura inventarierii articolelor. Spațiile libere din listă care rămîn la sfîrșitul zilei de lucru sau la sfîrșitul inventarierii, se barează pentru a preveni orice nereguli prin copierea lor ulterioară. Numerotarea articolelor înscrise în listele de inventariere se face în continuare începînd cu prima filă de inventar. Listele de inventariere trebuie să poarte data fiecărei zile cînd a avut loc inventarierea. Pe măsura completării listelor de inventariere, se face confruntarea reciprocă, pe fiecare pagină a cantităților și prețurilor înscrise, între exemplarul completat de revizor și cel scris de gestionar. Articolele la care se constată eventuale nepotriviri se reinventariază pe loc, făcîndu-se rectificările corespunzătoare, semnîndu-se rectificările corespunzătoare, semnîndu-se de certificare de revizorul de gestiune și celelalte persoane care au semnat listele de inventariere. Listele de inventariere se semnează pe măsura întocmirii lor, de toți membrii comisiei de inventariere și de gestionar (gestionari). Cu privire la listele de inventariere, N.m. 63 130/1970 fac următoarele precizări : „Pe ultima filă a listei de inventariere, revizorul de gestiune face — sub semnătură — următoarea mențiune : „Pentru operația de inventariere s-au primit un număr de . . . . . liste de inventariere cu seriile de la nr. . . . . la nr. . . . . din care s-au utilizat un număr de . . . . . bucăți rămînînd nefolosite listele de inventariere cu seriile nr. . . . . care s-au restituit". Semnează și cel care a primit listele de inventariere rămase nefolosite. Revizorii de gestiune trebuie să urmărească ca, pe ultima filă a listei de inventariere, gestionarul să menționeze că toate cantitățile au fost stabilite în prezența sa și că bunurile respective se află în păstrarea și răspunderea sa, precum și dacă mai are sau nu bunuri care nu au fost supuse inventarierii. De asemenea, pe ultima filă de inventar, după recapitulația privind stabilirea rezultatelor provizorii ale inventarierii, se mai înscrie durata inventarierii, respectiv începerea și terminarea operațiunilor. Listele de inventar nu se scot din încăpere pînă la terminarea definitivă a operației de inventariere și semnarea acestora, păstrîndu-se închiate de către revizorul de gestiune".

INVENTARIERE — STABILIREA DIFERENȚELOR PRELIMINARE LA GESTIUNILE GLOBAL-VALORICE — este reglementată de N.m. nr. 63 120/1970 care, la pct. 25, prevăd că „stabilirea diferențelor preliminare se face prin compararea soldului scriptic din raportul de gestiune, cu totalul valoric rezultat din inventarul faptic. Diferențele preliminare se stabilesc direct pe lista de inventariere, la sfîrșitul recapitulației inventarului, semnîndu-se de întreaga subcomisie de inventariere și de gestionar (gestionari)". Stabilirea diferențelor de gestiune premilinare prezintă importanță deosebită pentru depistarea operativă a eventualelor lipsuri în gestiune, mai ales în acele situații cînd soldul contabil se stabilește cu întîrziere de compartimentul contabil al întreprinderii. Pentru stabilirea diferențelor preliminare este necesar — așa cum se prevede la pct. 17, lit. f din Indicațiile M.C.I. „să se asigure la unitățile de desfacere cu amănuntul, întocmirea de către gestionar, înainte de începerea inventarierii, a raportului de gestiune, în care să se includă toate documentele de intrare și ieșire întocmite pînă în momentul începerii controlului...". Tot în vederea stabilirii situației preliminare de gestiune, potrivit Indicațiilor M.C.I., aprobată prin Ordinul nr. 35/1973, pct. 26, calcularea inventarului se face pe loc sau la sediul întreprinderii comerciale pe măsura desfășurării inventarierii sau după terminarea inventarierii, în funcție de condițiile de lucru existente. Această calculare se face separat de către cei care le-au întocmit (responsabilul comisiei și gestionarul). Pe fiecare filă se stabilește totalul valoric al coloanei de cantități, socotite ca indici naturali. Rezultatul calculelor făcute separat de comisie și de gestionar (gestionari) se compară pe fiecare filă în parte. La unitățile dotate cu aparate de casă, acestea se pot folosi pentru totalizarea inventarului după prealabila verificare a bunei lor funcționări, benzile de control urmînd a fi atașate la inventar. Potrivit pct. 27, din aceleași Indicații, după terminarea operațiunii de inventariere, comisia întocmește o recapitulare a listelor de inventariere, cuprinzînd totalul numerelor de ordine (pozițiilor) înscrise în fiecare listă de inventar și valoarea mărfurilor inventariate. În continuarea recapitulației, comisia de inventariere și gestionarul mai trebuie să menționeze că prețurile, cantitățile, calitățile și unitățile de măsură, înscrise în biletele de inventar, au fost stabilite corect și verificate, în natură, în prezența gestionarului și că acesta nu are obiecțiuni. Pozițiile de inventar pentru care responsabilul comisiei nu are certitudinea exactității în ceea ce privește prețurile vor fi încercuite pentru a fi certificate de compartimentul comerical. Certificarea compartimentului comercial se face prin semnarea fiecărei file în dreptul pozițiilor încercuite. Cu privire la constatările făcute prin stabilirea diferențelor preliminare prin aceleași Indicații ale M.C.I. se arată că „în cazurile în care nu se constată fapte cu caracter penal sau diferențe mari în raport cu valoarea soldului scriptic care să depășească cu mult eventualele scăzăminte la care ar avea dreptul, gestiunea verificată își va relua activitatea, fără a se aștepta efectuarea controlului operațiilor și încheierea procesului verbal de control al gestiunii. Dacă din stabilirea rezultatelor preliminare rezultă diferențe mari, cu aprobarea conducerii întreprinderii, gestiunea rămîne închisă pînă la stabilirea rezultatului definitiv al inventarierii, luîndu-se măsurile corespunzătoare pentru urgentarea încheierii lucrărilor".

INVENTARIERE — VERIFICAREA DOCUMENTELOR LA GESTIUNILE UNITĂȚILOR COMERCIALE — este reglementată de N.m. nr. 63 120/1970 și Indicațiile M.C.I. nr. 35/1973, 1. **N.m.**, la pct. 28, prevăd că „după terminarea inventarierii, revizorul de gestiune procedează în continuare la verificarea operațiilor de intrare, păstrare, eliberare și consum a valorilor materiale sau bănești, spre a se stabili situația definitivă a gestiunilor respective". În continuare, aceleași norme stabilesc că în situația în care se constată în documente modificări nereglementare sau cînd acestea nu sînt completate corect și cu toate datele cerute de formular, cînd datele sînt indescifrabile etc. se procederează obligatoriu la verificarea faptică, reciprocă sau încrucișată a legalității operațiilor în cauză (pct. 29). La pct. 32, normele metodologice fac precizarea potrivit căreia „controlul documentelor în vederea stabilirii legalității și realității operațiilor, verificarea calculelor aritmetice, precum și verificarea concordanței datelor consemnate în documente cu cele din evidența contabilă, se fac în totalitate sau prin sondaj, în raport cu volumul și frecvența abaterilor. În cazul efectuării controlului prin sondaj, acesta trebuie să cuprindă cel puțin 1/3 din perioada supusă verificării, stabilită în luni întregi. Atunci cînd la verificarea documentelor dintr-o anumită perioadă se constată pagube, verificarea se extinde pînă la stabilirea valorii integrale a pagubei (după caz și asupra perioadelor anterioare verificate)". 2. **Indicațiile M.C.I.** prevăd cele ce urmează cu privire la verificarea documentelor. Prin controlul legalității operațiilor se înțelege verificarea respectării dispozițiilor legale privind mișcarea valorilor materiale și bănești, a existenței și a modului de întocmire a tuturor documentelor respective. În cadrul acestui control se mai urmărește dacă s-au utilizat formularele tipizate prevăzute de dispozițiile legale în vigoare și s-au completat toate datele cerute de imprimate, dacă au viza de control financiar preventiv și semnăturile compartimentelor, dacă sînt semnate pentru confirmare de primire, dacă corecturile sau adăugirile de texte sînt certificate, precum și alte aspecte. Prin controlul realității operațiilor se înțelege verificarea existenței în fapt a operațiilor consemnate în documente și a înregistrării efective a conținutului acestor documente în evidențe, în cantitățile, valorile și la datele menționate, precum și

1984 AUG 3 1

exactitatea calculelor aritmetice. Verificarea calculelor aritmetice se va efectua asupra tuturor documentelor de la ultima confruntare efectuată de compartimentul contabil între evidența operativă și cea contabilă, analitică. La gestiunile care au evidența cantitativ-valorică și se consideră că exactitatea calculelor aritmetice se asigură prin verificarea pe total a cantităților înmulțite cu prețul unitar, nu mai este necesar a se face calculul aritmetic al documentelor de intrare și ieșire. De asemenea, se va verifica concordanța între documente și datele înscrise în filele conturilor analitice de la evidența gestiunilor, iar prin sondaj se va verifica corectitudinea fișelor contabile analitice și a reporturilor de pe o pagină pe alta, centralizatoarele, documentele cumulative, jurnalele privind intrările și ieșirile de mărfuri și ambalaje. Cînd există suspiciuni asupra realității operațiilor sau valabilității documentelor, se aplică în mod obligatoriu sistemele de verificare reciprocă și încrucișată. Prin verificarea reciprocă se înțelege confruntarea datelor din exemplarele aceluiași document (unicate, duplicate, triplicate) care se găsesc la diferitele compartimente. Prin controlul încrucișat se înțelege confruntarea datelor din documentele gestiunii verificate cu cele din documentele întocmite de terți, referitoare la aceleași operațiuni. La unitățile de desfacere cu amănuntul care sînt în aprovizionare directă se va verifica după documentele aflate la furnizori, concordanța operațiilor din evidența gestiunii supuse controlului cu cele consemnate în documentele întocmite de unitățile producătoare sau primitoare situate în aceeași localitate, cel puțin pentru primele zile după data ultimei inventarieri și cel puțin ultimele zile premergătoare inventarierii curente. La unitățile la care vînzarea se efectuează pe bază de bon și înregistrare în borderou se va verifica prin sondaj corecta îmborderare a bonurilor și dacă totalul borderourilor corespunde cu totalul depunerii. La unitățile la care vînzarea se efectuează pe bază de bon și înregistrare prin aparatul de casă, la cele care eliberează tichete și înregistrarea se face prin aparate de casă, precum și la cele care marchează în aparatul de casă fără să elibereze bon sau tichet, se va verifica de asemenea, prin sondaj, dacă totalul benzii de control corespunde cu sumele depuse. Se vor verifica toate depunerile de numerar făcute de casieri sau de gestionari, confruntînd borderoul centralizator de la casieria centrală, cu exemplarul de monetar existent la gestionar, precum și depunerea cu regularitate a sumelor rezultate din încasări. De asemenea, se va verifica prin sondaj, modul de păstrare a bonurilor de vînzare, a borderourilor de vînzare, benzilor de control. În sectorul de alimentație publică se va controla și situația sumelor încasate pentru spărturi veselă, comparativ cu depunerile făcute la casierie precum și legalitatea prețurilor în funcție de categoria unității. În unitățile unde evidența mișcării mărfurilor sau a altor valori materiale se ține mecanizat, verificarea înregistrării documentelor de intrare și ieșire se va face prin confruntarea cu situațiile întocmite cu ajutorul mașinilor de contabilizat sau de către centrele de calcul. Pentru ca revizorii de gestiune să fie familiarizați cu aceste situații cifrate, contabilul șef are obligația să organizeze instructaje cu revizorii de gestiune în care să se demonstreze cum trebuie făcute verificările. Revizorul de gestiune este obligat să consemneze în procesul verbal de verificare ultima operațiune din evidența analitică care a fost luată în calcul pentru stabilirea soldului scriptic. La următoarea verificare gestionară se va porni de la această înregistrare.

REDACTOR RESPONSABIL,
dr. Al. DETEȘAN

Abrevieri folosite

M.C.I. = Ministerul Comerțului Interior

M.F. = Ministerul Finanțelor

Cod. civ. = Codul civil

Cod. pen. = Codul penal

Cod. proc. pen. = Codul de procedură penală

Cod. proc. civ. = Codul de procedură civilă

C.m. = Codul muncii

L. = lege

L. nr. 22/1969 = Legea privind angajarea gestionarilor, constituirea de garanții și răspunderea în legătură cu gestionarea bunurilor organizațiilor socialiste

L. nr. 5/1970 = Legea privind gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, organizarea și funcționarea controlului financiar.

L. nr. 5/1978 = Legea cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, precum și la funcționarea acestora pe baza autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare.

L. nr. 3/1983 = Legea cu privire la contractul angajament.

H.C.M. nr. 2230/1969 = Hotărîrea Consiliului de Miniștri privind gestionarea bunurilor materiale ale organizațiilor socialiste.

H.C.M. nr. 1047/1970 = — privind măsuri pentru executarea Legii nr. 5/1970 privind gospodărirea mijloacelor materiale și bănești, organizarea și funcționarea controlului financiar.

H.C.M. nr. 1885/1970 = privind organizarea și conducerea contabilității, atribuțiile și răspunderile conducătorului compartimentului financiar-contabil.

N. m. nr. 595/1970 = Norme metodologice privind contabilitatea unităților economice, emise de M.F

N. m. nr. 63010/1970 = Norme metodologice pentru control financiar intern, cu privire la planificarea activității, exercitarea controlului, întocmirea actelor de control, valorificarea constatărilor și raportarea rezultatelor, emise de M.F.

N. m. nr. 63120/1970 = Norme metodologice privind desfășurarea activității revizorilor de gestiune, emise de M.F.

Tiparul I. P. „Informația" - 3 august 1984 - Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

23 AUGUST
40
1944
1984

„Scopul suprem al politicii partidului, esența socialismului îl constituie omul, bunăstarea și fericirea sa... tot ce se realizează în societatea noastră socialistă este destinat dezvoltării generale a forțelor de producție ale țării și ridicării, pe această bază, a nivelului de trai material și spiritual al poporului"

NICOLAE CEAUȘESCU

Realizări de anvergură istorică în dezvoltarea economico-socială a țării

CREȘTEREA SUSȚINUTĂ A VENITURILOR OAMENILOR MUNCII

CREȘTEREA puternică a bunăstării oamenilor muncii în anii socialismului, marile succese obținute în acest cadru, mutațiile profunde petrecute în nivelul de trai și civilizație al poporului demonstrează, cu puterea de netăgăduit a faptelor, că în concepția partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, țelul suprem al politicii partidului, al tuturor acțiunilor și eforturilor întreprinse îl reprezintă ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al celor ce muncesc. Amplele înfăptuiri în domeniul bunăstării au la bază progresele de seamă obținute în dezvoltarea forțelor de producție, a industriei, agriculturii, a tuturor sectoarelor de activitate. Se pune astfel în lumină o altă coordonată strategică fundamentală a politicii partidului: legătura indisolubilă între creșterea economică, a eficienței, calității și competitivității produselor, economiei, pe de o parte, și ridicarea bunăstării celor ce muncesc, pe de altă parte.

Sînt orientări și realități a căror expresie se regăsește într-o multitudine de situații. În însuși faptul că în România socialistă — astăzi cu o producție industrială de 100 de ori mai mare decît cea realizată în urmă cu 40 de ani, cu o producție agricolă de 7 ori mai mare, cu o structură economică tot mai modernă și eficientă — se asigură un nivel de trai material și spiritual ridicat poporului: venituri înalte, reflectate, de pildă, în creșterea retribuției medii nete a personalului de peste 8 ori, în veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum de circa 17 ori mai mari, un consum de bunuri alimentare și nealimentare la nivelul cerințelor civilizației moderne, un învățămînt avansat, generalizat și gratuit, asistență socială, locuințe confortabile pentru tot mai mulți dintre cetățenii țării — în prezent la fiecare trei minute și jumătate se dă în folosință un apartament etc.

POTRIVIT măsurilor stabilite în Programul cu privire la îndeplinirea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuțiilor în actualul cincinal, precum și pe baza prevederilor Decretului Consiliului de Stat pentru majorarea retribuției personalului muncitor, începînd cu 1 august a.c. oamenii muncii din instituțiile financiare și de asigurări, administrația de stat, uniuni, asociații și alte ramuri ale economiei beneficiază de sporuri de retribuție. Acest nou segment de personal muncitor beneficiar al majorării retribuției numără peste 285 000 de oameni ai muncii, care, prin activitatea lor, contribuie — alături de alte categorii de lucrători — la satisfacerea într-o cît mai mare măsură a nevoii sociale de servicii. Tot de la 1 august, beneficiază de majorarea retribuțiilor cadrele militare din Ministerul Apărării Naționale precum și lucrătorii din Ministerul de Interne. De asemenea, beneficiază de majorare începînd cu 1 august pensionarii, ale căror pensii se majorează astfel încît se va asigura, în medie, o creștere reală de circa 5%. Cu această etapă de mărire a veniturilor se încheie acțiunea de majorare a retribuțiilor personalului muncitor și pensiilor prevăzută pentru perioada 1983—1984, în cadrul căreia au beneficiat de sporuri însemnate de venituri peste 7,5 milioane de oameni ai muncii.

Înfăptuirea prevederilor de sporire a retribuției în perioada 1983—1984, care urmează amplului program de majorare a retribuției personalului muncitor din cincinalul 1976—1980, constituie încă o expresie elocventă a politicii consecvente a partidului orientată în direcția creșterii nivelului de trai al oamenilor muncii. Elaborat și transpus în practică sub îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, Programul privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției în acest cincinal a asigurat, concomitent cu măsurile de aplicare a principiului socialist de retribuire, ca veniturile fiecărui om al muncii să fie determinate nemijlocit de cantitatea și calitatea muncii prestate și de rezultatele obținute în realizarea sarcinilor de plan.

Retribuțiile — dinamică elocventă

LA ÎNCHEIEREA acestei importante acțiuni cu caracter social, retribuția reală este cu 5% mai mare față de cea din 1980, iar retribuția nominală a personalului muncitor a sporit în anii 1983—1984, cu 10,4% în medie pe economie. Această creștere s-a realizat atît prin majorarea retribuției tarifare, cît și pe calea sporirii părții variabile în veniturile totale ale oamenilor muncii, sporire obținută îndeosebi prin creșterea adaosului de acord, majorarea sporului pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate, mărirea cotelor de constituire a fondului de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și a cotelor de distribuire a acestora, precum și a celor pentru stimularea exportului, prin mărirea cotelor de constituire a fondului de premiere anuală și a fondului de premiere pentru realizări deosebite în cursul anului.

Majorarea retribuțiilor, atît pe calea creșterii retribuțiilor tarifare cît și pe calea sporirii părții variabile în venitul total al oamenilor muncii va determina creșterea în acest cincinal a retribuției medii nominale și reale potrivit nivelurilor înscrise în tabel. Prin aceste creșteri de retribuții, sporul anual realizat în medie de fiecare om al muncii, comparativ cu 1980, repre-

	1980 lei	1984 lei	1984 față de 198 spor în lei	%
Retribuția medie nominală, inclusiv impozitul suportat de întreprindere	2 613	3 466	853	132,6
Retribuția medie nominală netă	2 238	2 925	687	130,6
Retribuția reală	2 238	2 350	112	105,0

zintă importanta sumă de 8 244 lei în termenii retribuției nominale nete.

Încheierea acțiunii de sporire a retribuțiilor a fost totodată însoțită și de realizarea unei serii de îmbunătățiri și perfecționări aduse unor elemente ale sistemului nostru socialist de retribuire, care contribuie la întărirea cointeresării materiale a personalului muncitor în sporirea producției și a productivității muncii. Îmbunătățirile respective au avut drept scop legarea mai strînsă a veniturilor individuale ale oamenilor muncii de realizarea producției, de creșterea productivității muncii și a eficienței economice, de valorificarea superioară a materiilor prime și a forței de muncă.

Un element de bază avut în vedere în cadrul măsurilor de perfecționare a repartiției veniturilor provenite din muncă îl constituie generalizarea acordului global, care a devenit principala formă de retribuire a muncii. Acest sistem de retribuire care asigură o legătură judicioasă între nivelul veniturilor și calitatea activității prestate de fiecare om al muncii s-a aplicat de la 1 octombrie 1983 în mod generalizat în unitățile economice din industrie, construcții-montaj, agricultură, transporturi, cercetare științifică și inginerie tehnologică, proiectare și din alte sectoare. Veniturile personalului muncitor obținute prin munca în acord global se stabilesc astfel în raport direct cu cantitatea de produse fizice realizate, fără a fi limitate în cazul depășirii, după cum ele nu sînt limitate nici în cazul nerealizării sarcinilor de plan.

Ținînd seama de importanța și conținutul activității desfășurate, precum și pentru a asigura în toate sectoarele de activitate o mai mare stabilitate a forței de muncă, cu implicații favorabile asupra productivității muncii și calității produselor, personalul muncitor din unele ramuri de bază ale economiei a beneficiat de o creștere mai mare a retribuțiilor tarifare peste media acordată în această etapă. În acest scop, în unele sectoare importante ale economiei, rețelele retribuțiilor tarifare au fost trecute la un nivel superior de ierarhizare, personalul din aceste ramuri, beneficiind de majorări de retribuție diferențiate între 15—20%, față de 10,4% media pe economie. În rețele superioare de retribuire au fost cuprinși muncitorii și alte categorii de persoane din foraj, extracția țițeiului și a gazelor, exploatările la zi a cărbunelui, din cocserii, tăbăcării, industria sticlei și ceramicii fine, precum și unele categorii de personal din activități în care s-au introdus utilaje și tehnologii noi, de mare complexitate sau din activități cu condiții mai grele de muncă. Prin această politică de diferențiere a veniturilor se realizează corelații mai stimulative între retribuțiile tarifare nete și o nouă ierarhie a ramurilor, determinată în funcție de importanța lor actuală pentru economie. De menționat este și faptul că marea majoritate a ramurilor cărora li s-au acordat procente superioare de creștere a retribuției au beneficiat concomitent și de prioritate în trecerea la retribuții majorate, toate acestea contribuind la stimularea personalului muncitor, care contribuie nemijlocit la asigurarea bazei de materii prime și energetice, la promovarea largă a progresului tehnic și dezvoltarea pe această bază a economiei naționale.

Un element esențial al perfecționării sistemului de retribuire îl constituie creșterea părții variabile în veniturile totale ale personalului muncitor. Această orientare va stimula și va întări și mai mult răspunderea colectivelor de oameni ai muncii pentru îndeplinirea și depășirea producției, îndeosebi a producției pentru export, pentru creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție și, în primul rînd, a consumurilor materiale, ridicarea calității produselor și, pe această bază, obținerea unor beneficii sporite.

În mod sintetic, componentele părții variabile a retribuției sînt : adaosul realizat în cadrul formei de retribuire în acord global, peste retribuția tarifară, ca urmare a depășirii normelor de muncă sau a sarcinilor de producție stabilite ; participarea la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor ; stimulente pentru producția destinată exportului, premii pentru realizări deosebite, pentru economii de materii prime, materiale, combustibili, energie și forță de muncă, precum și celelalte premii care se acordă în unele sectoare de activitate pentru îndeplinirea în bune condiții a unor sarcini specifice, sporul pentru vechime neîntreruptă în aceeași unitate.

Creșterea ponderii părții variabile în cadrul retribuțiilor s-a realizat prin majorarea — începînd de la 1 septembrie 1983 — a cotelor de constituire a fondului de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea acestora. Sumele obținute pe această cale reprezintă 4% din fondul de retribuire pe economie, față de circa 2% cît a fost anterior. De asemenea, pentru stimularea realizărilor deosebite obținute de personalul muncitor, fondul destinat acordării de premii în cursul anului a fost majorat la 2% din fondul de retribuire planificat, față de 1% cît era anterior.

O importanță deosebită pentru asigurarea unei mai mari stabilități a forței de muncă, pentru întărirea disciplinei în producție, pentru mărirea interesului fiecărui om al muncii privind ridicarea continuă a nivelului său de pregătire tehnico-profesională o reprezintă majorarea sporului de vechime neîntreruptă în aceeași unitate. Astfel, în scopul stimulării cadrelor tinere s-a luat măsura de a se reduce termenul de acordare a sporului de vechime neîntreruptă în aceeași unitate de la 5 la 3 ani.

Partea variabilă din retribuție — prin nivelurile superioare la care a fost determinată — va ajunge să reprezinte, în a doua parte a acestui an, peste 23% din veniturile obținute de oamenii muncii. Prin majorarea retribuțiilor tarifare și creșterea părții variabile, oamenii muncii beneficiază de venituri suplimentare, care însumează — la nivelul unui an — peste 25 miliarde lei.

Suportul material al bunăstării : progresul continuu al economiei

PRIN întregul lor conținut, prevederile din domeniul retribuirii muncii, transpuse în fapt în perioada 1 septembrie 1983 — 1 august 1984 demonstrează în mod elocvent consecvența cu care partidul nostru acționează pentru aplicarea în viață a programului de creștere a nivelului de trai al tuturor celor ce muncesc. Asigurarea creșterii constante a retribuțiilor oamenilor muncii este cu atît mai semnificativă dacă avem în vedere că în economia mondială se manifestă tot mai mult fenomene de criză, de creștere a șomajului, de reducere a veniturilor și puterii de cumpărare a maselor largi populare, în timp ce în România, datorită dezvoltării economice armonioase și echilibrate și sporirii pe această bază a avuției naționale, este posibilă asigurarea creșterii constante a retribuției oamenilor muncii, a numărului de locuri de muncă cu 50—60 mii anual, a cîștigurilor provenite din muncă, ridicarea permanentă a nivelului de trai al întregului popor. Toate aceste realizări de prestigiu demonstrează justețea politicii partidului, forța și vitalitatea orînduirii noastre socialiste, faptul că tot ceea ce se realizează în societatea noastră este destinat omului, bunăstării și fericirii sale.

În nenumărate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că ridicarea continuă a nivelului de trai, a calității vieții celor ce muncesc este nemijlocit legată de creșterea calității muncii, de progresele înregistrate în dezvoltarea economică și socială a țării. La baza sporirii bunăstării oamenilor muncii partidul situează politica de dezvoltare dinamică, tot mai pregnant calitativă a economiei naționale, rod al eforturilor depuse de întregul popor. Această dezvoltare asigură resursele necesare îmbunătățirii calității vieții, demonstrînd pregnant că marile progrese ale poporului nostru sînt rodul nemijlocit al muncii sale. Suportul material al traducerii în viață a amplelor pro-

În concordanță cu ridicarea necontenită a nivelului de trai al populației, cu creșterea veniturilor oamenilor muncii s-a extins, în întreaga țară, rețeaua marilor magazine universale moderne, care asigură servicii comerciale de calitate, multiple, cu economie de timp pentru un sortiment bogat de mărfuri

grame și măsuri de creștere a nivelului de trai al populației l-a constituit faptul că politica de dezvoltare continuă, în ritm susținut și echilibrată a întregii economii naționale a fost concepută astfel încît dezvoltarea economică să nu devină un scop în sine, ci să fie subordonată ridicării bunăstării populației, înfloririi personalității umane.

În concepția partidului, a secretarului său general, toate problemele dezvoltării economiei românești au fost și sînt abordate într-o legătură organică cu criteriile de ordin social, cu necesitatea ridicării bunăstării oamenilor muncii, toate problemele esențiale ale dezvoltării țării noastre situîndu-se în jurul acestei axe fundamentale. O asemenea concepție profund umanistă este evidențiată în toți anii dezvoltării noastre economico-sociale de ansamblul măsurilor și programelor adoptate, în fiecare etapă a construcției socialiste, realizîndu-se o concordanță între creșterea economică și bunăstarea populației, o armonizare a intereselor imediate cu cele pe termen lung, de perspectivă. La baza acestei concepții avansate, profund umaniste, se află o analiză riguroasă a realităților concrete din țară, necesitatea ca într-o perioadă scurtă poporul român să se poată bucura de binefacerile construirii societății socialiste.

Ținîndu-se seama de aceste temeiuri a fost elaborată o strategie pe termen lung a cărei esență constă în opțiunea pentru stabilirea — în condițiile țării noastre — a unei rate a acumulării care să permită dezvoltarea puternică a forțelor de producție și crearea mijloacelor necesare pentru sporirea fondului de consum. Eforturile întreprinse pentru dezvoltarea economică a țării, pentru creșterea avuției naționale și a eficienței economice au permis adoptarea, din inițiativa și sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a unui complex de măsuri menite să contribuie la creșterea nivelului de trai al populației, a tuturor elementelor componente ale acestui sistem. Pentru prima dată în istoria poporului nostru au fost inițiate programe speciale, de largă cuprindere privind creșterea nivelului de trai al populației — primul program fiind adoptat de Conferința Națională din 1977 pentru perioada 1976—1980, iar cel de-al doilea de Congresul al XII-lea al partidului pentru perioada 1981—1985, aflat în curs de realizare.

Caracteristica esențială a acestor programe constă în aceea că ele au cuprins practic toate elementele esențiale — cantitative și calitative — ale creșterii nivelului de trai, începînd cu cele referitoare la sporirea veniturilor obținute din muncă și din fondurile sociale, asigurarea fondului de bunuri și servicii pentru crearea unor condiții tot mai bune de viață, de instruire și asistență socială etc. Veniturile, unul din elementele definitorii ale creșterii nivelului de trai, au înregistrat și vor înregistra și în continuare sporuri substanțiale, atît pe seama creșterii retribuției cît și a veniturilor obținute din fondurile sociale de consum, destinate satisfacerii unor nevoi de interes deosebit pentru societate, ca și pentru fiecare cetățean.

În prezent, în condițiile îndeplinirii normelor de muncă, a planului de producție și a obligațiilor ce-i sînt stabilite fiecăruia la locul de muncă, nici un om al muncii nu va realiza venituri sub 1 700 lei lunar, din care cel puțin 1 500 lei retribuție tarifară, reprezentînd, de altfel, nivelul minim al acesteia.

În același timp, pe linia transpunerii în practică a principiilor eticii și echității socialiste în politica de retribuire și ridicare a veniturilor personale, s-a urmărit menținerea raportului de 1 la 5,52 existent între retribuția minimă și retribuția maximă în economie. O consecință a măsurilor de sporire mai rapidă a retribuțiilor mici o constituie și mutațiile care au avut loc cu această ocazie în repartizarea personalului după nivelul retribuției, înregistrîndu-se o creștere simțitoare a personalului muncitor cu retribuții mai mari.

Majorarea retribuției pentru toți oamenii muncii, încheiată de curînd, trebuie să constituie un factor de mobilizare exemplară, responsabilă pentru ridicarea pe trepte superioare a calității activității economice. **„Pentru a realiza aceste măsuri, spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să asigurăm înfăptuirea neabătută a planurilor și a tuturor indicatorilor economici... Numai pe baza creșterii mai puternice a productivității muncii, a venitului național vom asigura ca majorarea retribuției să fie reală, să ducă realmente la creșterea mai puternică a bunăstării materiale și spirituale a poporului nostru".**

Încheierea acțiunii de majorare a retribuțiilor oamenilor muncii, ca una din înfăptuirile de mare importanță pentru realizarea programelor de creștere a nivelului de trai, constituie încă o dovadă elocventă a justeței politicii partidului nostru de progres susținut al economiei — bază a sporirii neîntrerupte a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii.

Hilde PUWAK
Institutul de economie socialistă

23 AUGUST 40 1944 1984

CONSTRUCȚIA DE LOCUINȚE – constantă a politicii partidului de ridicare a nivelului de trai

AVÎND PROFUNDE implicații asupra nivelului de trai al oamenilor muncii, construcția de locuințe și dotări social-culturale constituie un obiectiv principal al politicii partidului nostru de ridicare sistematică a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. În cei 40 de ani care au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, în special după Congresul al IX-lea al P.C.R., aspectul edilitar al orașelor și localităților patriei s-a schimbat profund, ele avînd astăzi o înfățișare nouă, modernă, diametral opusă situației existente în anii regimului burghezo-moșieresc.

■

PORNIND pe drumul afirmării socialiste a patriei noastre, partidul a înscris printre obiectivele prioritare îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației, în strînsă legătură cu dezvoltarea economico-socială a țării, cu evoluția demografică și cu cerințele oamenilor muncii. Acest obiectiv s-a reflectat permanent în politica partidului, prin creșterea accentuată, de la un cincinal la altul, a numărului de locuințe construite de stat și din fondurile proprii ale populației.

Concomitent cu asigurarea nevoilor cantitative de locuințe, o preocupare permanentă a conducerii partidului și statului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu a constituit-o îmbunătățirea calității acestora, prin mărirea suprafeței locuibile, a gradului de dotare cu instalații moderne, sporind astfel substanțial confortul. Activitatea constructorilor și edililor orașelor a fost orientată în direcția realizării unor noi tipuri de apartamente, corespunzătoare nevoilor diferitelor formații familiale, care să cuprindă un număr sporit de camere, să fie dotate cu toate instalațiile necesare confortului și refacerii forței de muncă. Paralel cu aceasta, orientările date au vizat și îmbunătățirea aspectului arhitectural și compoziției urbanistice a ansamblurilor de locuit, prin perfecționarea soluțiilor prezentate în detaliile de sistematizare ale principalelor ansambluri și artere de circulație ale localităților ca și în proiectele tip ale clădirilor de locuit și social-culturale. Datorită acestor orientări localitățile țării noastre au căpătat o nouă înfățișare, cu o arhitectură modernă și variată.

În anul 1983 numărul total al locuințelor a fost de peste 2 ori mai mare decît cel existent în anul 1945, circa 2/3 din ele fiind construite după acest an. În mediul urban, numărul locuințelor a crescut, în aceeași perioadă, de 3 ori, circa 3/4 fiind construite după 1945. În același timp, în perioada de după 1966, în condițiile creșterii de peste 2 ori a populației urbane, indicatorii referitori la densitatea de locuire (număr de locuințe la 1 000 locuitori și număr de locatari pe cameră) au marcat un progres substanțial. **Astfel, dacă în 1945 la 1 000 de locuitori reveneau 186 locuințe, s-a ajuns în prezent la 328 locuințe la 1 000 de locuitori.** Datorită ritmului înalt în care s-a desfășurat construcția de locuințe în țara noastră, ritm ce depășește pe cel înregistrat în multe țări europene (graficul), situația locativă din mediul urban a marcat o îmbunătățire semnificativă, prin asigurarea, în medie pe țară, a 327 locuințe la 1 000 locuitori, număr suficient pentru cazarea fiecărei familii în exclusivitate într-o locuință.

● În perioada 1966–1983 au fost construite din fondurile statului 2 037 031 apartamente, față de numai circa 400 000 în anii 1945–1965 ● Peste 80% din populația țării locuiește în prezent în case noi ● Astăzi, la fiecare trei minute și jumătate, se dă în folosință un apartament ● În prezent, în fiecare zi 500 de familii se mută în case noi ● În ritmul construcției din perioada 1945–1965 s-ar fi ajuns la actualul fond de locuințe abia în anul 2065 ● Programul partidului prevede ca, pînă în 1990, să se rezolve complet problema locuințelor în România

Pe măsura rezolvării nevoilor locative stringente, a fost inițiată introducerea de noi îmbunătățiri funcționale și de confort, corespunzătoare exigențelor locative sporite ale oamenilor muncii și familiilor cu mulți copii, în paralel cu adoptarea unor soluții constructive și tehnologii de execuție care să conducă la economii de resurse materiale, energetice și de forță de muncă. Astfel, prin grija conducerii partidului, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în primăvara acestui an s-au aprobat noi suprafețe, majorate, pentru unele tipuri de apartamente și s-au luat măsuri privind îmbunătățirea izolării termice a clădirilor de locuit, ceea ce va contribui la sporirea confortului termic al locuințelor, la obținerea unor însemnate economii de combustibil și, implicit, la reducerea cheltuielilor de întreținere suportate de locatari.

■

UN ACCENT important este pus pe **organizarea activității de sistematizare a localităților,** acțiune deosebit de însemnată atît pentru viața social-culturală a populației cît și pentru dezvoltarea forțelor de producție. Principala preocupare în sistematizarea localităților a fost legată pe de o parte de organizarea zonelor de producție și locurilor de muncă, iar pe de altă parte de dezvoltarea corelată a locuințelor și dotărilor so-

Numărul de locuințe construite anual la 1000 locuitori în diverse țări

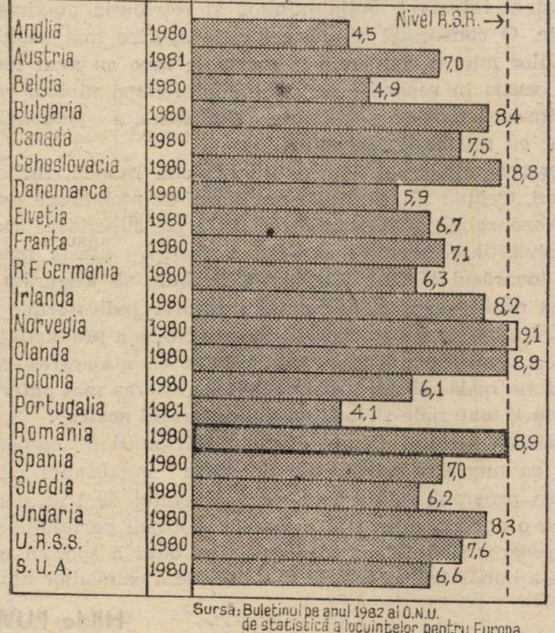

Sursa: Buletinul pe anul 1982 al O.N.U. de statistică a locuințelor pentru Europa, ediția 1983

Imagine din Craiova de azi

cial-culturale și de echipare tehnico-edilitară modernă. O atenție deosebită s-a acordat în acest sens economiei de teren și protecției mediului ambiant, astfel ca dezvoltarea zonelor industriale și a localităților să se realizeze în condiții de economisire a resurselor naturale, de asigurare a necesităților vieții materiale și spirituale a populației și familiilor și conservare a mediului înconjurător.

În condițiile în care, ca urmare a procesului de industrializare a țării, în perioada anilor 1945—1984 numărul localităților urbane a crescut de la 152 la 237, iar populația acestora s-a triplat, investițiile din domeniul edilitar și social-cultural au contribuit în mod substanțial la îmbunătățirea în și mai mare măsură a dotării localităților.

Printre realizările de seamă cu care se mîndrește azi România socialistă trebuie menționate nu numai marile ansambluri de locuințe din Capitală și din celelalte orașe ale țării, ci și principalele edificii ale arhitecturii noastre industriale, avînd valori funcționale și plastice remarcabile, precum și marile ansambluri de construcții de pe litoralul românesc al Mării Negre, impresionante atît prin concepția urbanistică și arhitecturală, cît și prin tehnicile de realizare.

Numeroase obiective social-culturale și cu altă destinație din București, Sala polivalentă a Palatului Republicii, Palatul sporturilor și culturii și ansamblurile de locuințe aferente, Complexul Televiziunii Române, Sala de concerte a Radioteleviziunii române, Aerogara internațională Otopeni, precum și primele două tronsoane — cu stațiile respective — ale metroului București sînt edificii de mare complexitate tehnică și deosebită frumusețe, realizate integral de oamenii muncii din țara noastră. La acestea trebuie să mai adăugăm construcțiile spitalicești cu diverse funcțiuni, numărul important de grădinițe și creșe de copii, unități de învățămînt mediu și superior care reprezintă, fiecare în parte, obiective de mare importanță socială.

Sînt de remarcat totodată centrele reprezentative ale unor orașe, cuprinzînd construcțiile noi de locuințe, cu spații comerciale și de servicii la primele niveluri, casele de cultură și alte dotări social-culturale, dintre care menționăm pe cele din Alexandria, Baia Mare, Bistrița-Năsăud, Iași, Pitești, Piatra-Neamț, Ploiești, Rîmnicu Vîlcea, Suceava, Vaslui. Menționăm, de asemenea, teatrele din Craiova și Tg. Mureș, precum și noile gări feroviare cu ansamblurile de locuințe aferente construite în orașele Brașov, Constanța, Craiova și Predeal, construcțiile sanatoriale și spitalicești Căciulata-Călimănești, Covasna, Băile Herculane, Sîngeorz-băi, Amara, Băile Felix-Oradea, Slănic-Moldova, Sovata, Eforie Nord, Mangalia, Techirghiol etc.

Dinamica construcțiilor de locuințe a fost susținută de dezvoltarea concomitentă a unităților de construcții din subordinea consiliilor populare, de acțiunea continuă de economisire a resurselor materiale și de energie cît și de creșterea continuă a productivității muncii. În vederea accelerării ritmului de construcție s-au dezvoltat noi sisteme constructive cu grad înalt de industrializare și s-a mărit ponderea de utilizare a sistemelor integral prefabricate și a tehnologiilor avansate.

Prin dezvoltarea sistemelor constructive industrializate și adoptarea unui regim de înălțime corespunzător, prin aprofundarea metodelor de calcul și elaborarea unor detalii constructive mai simple, corespunzătoare caracteristicilor terenului de construcție, ca și datorită utilizării într-o măsură mai largă a unor noi materiale eficiente, produse de industria republicană sau pe plan local, proiectanții și constructorii clădirilor de locuit și social-culturale au reușit să reducă în mod continuu consumurile de materiale, manoperă și energie necesare realizării acestor obiective. Noile locuințe vor necesita cu aproape 25—30% mai puțin combustibil pentru încălzirea pe timp friguros, în condițiile asigurării unui confort termic sporit, datorită îmbunătățirii protecției termice a clădirilor. Pe măsura creșterii volumului de investiții, s-au dezvoltat și unitățile de construcții ale consiliilor populare, care au fost dotate cu ateliere de prefabricate, baze de producție, utilaje de mare productivitate și mijloace de transport. Un rol hotărîtor în acest proces l-a avut industria materialelor de construcții, care și-a mărit și diversificat producția, fără a reuși însă să acopere necesitățile de materiale termoizolatoare eficiente și cu energie

înglobată redusă ca și alte sortimente necesare, cum sînt cele pentru pereți despărțitori ușori.

■

SARCINA trasată în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste și de înaintare a României spre comunism de a se soluționa în linii generale problema locuințelor pînă în anul 1990 a fost îndeplinită din punct de vedere cantitativ, în medie pe țară și în majoritatea localităților. Aceasta nu înseamnă însă că, în următoarele cincinale, efortul de construcție din domeniul locuințelor va scădea. Un prim obiectiv îl va constitui **realizarea în următorii 15 ani a circa 2,5—3 milioane locuințe** menite să acopere în prima perioadă deficitul existent în unele localități, dar în principal să asigure cazarea noilor familii, corespunzător creșterii demografice, și să înlocuiască clădirile insuficient dotate sau construite din materiale nedurabile, care au mai rămas din fondul vechi de locuințe. În paralel cu realizarea noilor construcții, vor trebui dezvoltate atît lucrările tehnico-edilitare aferente și completate cele ale căror capacități sînt încă insuficiente, cît și dotările social-culturale corespunzătoare nevoilor populației.

În comparație însă cu activitatea de construcții din ultimile decenii, al cărei obiectiv imediat consta din acoperirea cît mai urgentă a numărului necesar de locuințe, accentul principal în viitorii 15 ani va fi marcat, ca de altfel și în întreaga activitate economică, de trecerea la o nouă calitate. În acest sens, trebuie reamintită recenta măsură de mărire, încă de acum, a suprafeței locuințelor și încăperilor anexe ale acestora, ca și de îmbunătățire a protecției termice a clădirilor. Principalul obiectiv calitativ va consta însă în îmbunătățirea raportului existent de circa 1,36 între numărul de locatari și numărul de camere, astfel ca în jurul anului 2000 acesta să tindă, în majoritatea localităților urbane, spre cifra de 1,0—1,1 locatari pe cameră ; pentru aceasta va fi necesar ca noile locuințe care se vor realiza în următorii 15 ani să fie constituite în principal din apartamente cu 3—5 camere, astfel ca să se asigure cazarea corespunzătoare a familiilor cu mulți copii. Un alt obiectiv, care pînă în prezent, în condițiile efortului de recuperare a decalajului dintre fondul existent de locuințe și cel necesar, nu a fost realizat decît în mică măsură, îl va reprezenta activitatea de **amenajare și modernizare a fondului vechi existent**, format din clădirile din zidărie și beton armat construite înainte de anul 1950 cît și din unele locuințe construite ulterior.

O acțiune care va căpăta în viitor o mare dezvoltare va consta din lucrările de îmbunătățire a izolației termice la întregul fond existent de locuințe și de extindere a instalării de captatori solari pentru prepararea apei calde menajere la aceste clădiri, măsuri menite să scadă consumul de combustibil în exploatare și să contribuie astfel la independența energetică a țării. În sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, în cincinalele următoare va crește calitatea finisajelor și instalațiilor prin producerea și utilizarea unor noi materiale care să asigure o fiabilitate sporită și o întreținere mai ușoară.

Pentru aducerea la îndeplinire a acestor obiective, cu precădere a celor referitoare la modernizarea și amenajarea clădirilor și la fiabilitatea finisajelor, întreprinderile de construcții vor trebui să se doteze cu noi utilaje de mică mecanizare, corespunzătoare specificului noilor lucrări și să perfecționeze nivelul de calificare al muncitorilor, astfel ca să poată constitui brigăzile complexe și policalificate, fără de care nu se pot executa lucrările de amenajare, în condiții de calitate și de productivitate sporită. Paralel cu aceasta, unitățile de proiectare și construcții din subordinea consiliilor populare își vor perfecționa continuu sistemul de organizare și conducere a proceselor de proiectare și execuție.

■

REALIZAREA prevederilor în domeniul construcțiilor de locuințe și obiective social-culturale, stabilite la Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, va marca un important salt calitativ în asigurarea unor condiții superioare de viață ale tuturor locuitorilor patriei, în ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor.

Romeo DRAGOMIRESCU
vicepreședinte al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

23 AUGUST 40 1944 1984

Mașini electrostatice de copiat

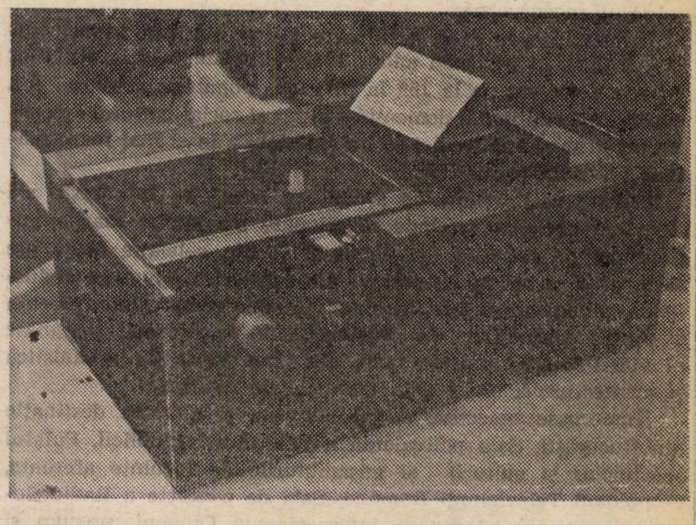

REALIZARE de prestigiu a specialiștilor din cadrul Institutului de cercetări și proiectări pentru electrotehnică (I.C.P.E.) din București, aceste mașini se remarcă prin originalitatea principiului lor de funcționare, viteză mărită de copiere, greutate și dimensiuni de gabarit reduse. De altfel, primele două tipuri de mașini realizate pînă în prezent — MEC-1 și MEC-2 — fac și obiectul unor brevete de invenții care au fost înregistrate la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci.

MEC-1, de exemplu, mașină pe care întreprinderea „Electromureș" din Tîrgu Mureș a introdus-o în fabricația curentă, copiază documentele prin developare în cascadă, folosind hîrtie normală cu formatul 520×360×430 mm. Viteza cu care copiază, copie cu copie, se ridică la 250 bucăți pe oră, timpul necesar pentru obținerea primei copii fiind de numai 16 secunde. Viteza maximă de copiere este mai mare, și anume de 515 copii pe oră. Aceste performanțe — la care se adaugă faptul că se utilizează hîrtie indigenă și nu din import — a făcut ca, în ultimul timp, foarte multe unități economice și de cultură din țară să o prefere mașinilor de proveniență străină.

MEC-2 — cel de al doilea model de mașină, dezvoltată din prima și care este executată în cadrul institutului — lucrează pe principiul developării lichide și are înglobate în construcție numeroase elemente de noutate. MEC-2 folosește pentru copiere hîrtie cu oxid de zinc cu formatul 729×445×300 mm, lucrează cu o viteză de copiere minimă (copie cu copie) de 450 bucăți pe oră și cu o viteză maximă de 1 200 exemplare pe oră. Timpul necesar obținerii primei copii este de 9 secunde. Ambele tipuri de mașini sînt alimentate de la rețea, curentul avînd tensiunea de alimentare de 220 V.

Pentru buna funcționare a acestor mașini și pentru înlocuirea materialelor consumabile specifice, care se procurau din import, specialiștii I.C.P.E., în colaborare cu alte institute de cercetare științifică și inginerie tehnologică din întreaga țară, au pus la punct o serie de rețete originale care, utilizate, conduc la obținerea unor materiale cu caracteristici similare cu acelea procurate, pînă nu demult din import, în condițiile diminuării accentuate a efortului valutar. Printre acestea se înscriu : lichidul de spălare a tamburilor fotosensibili cu seleniu, pasta și emulsia de lustruit tamburii, pudra electrostatică Toner PTX-2 (care poate fi folosită atît la mașina MEC-2, cît și la mașinile de proveniență străină), purtătorul și încărcătorul de particule de Toner tip PTX-2 folosit la developarea imaginii lente pentru mașina MEC-1 etc.

E.C.

23 AUGUST 40 1944 1984

Politică dinamică de dezvoltare a ramurilor tehnicii de vîrf

— *industria electrotehnică și electronică* —

Alexandru NECULA
ministrul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică

INDUSTRIA electrotehnică și electronică se prezintă astăzi ca o ramură puternică, cu o producție în continuă dezvoltare și diversificare. Se poate spune pe drept cuvînt că nașterea și dezvoltarea acestei ramuri reprezintă rezultatul politicii de industrializare socialistă a Partidului Comunist Român. Dacă în 1945, în România existau 8 unități cu profil electrotehnic și una de profil electronic, în 1983 funcționau 64 de unități, dintre care 9 institute și centre de cercetare științifică și inginerie tehnologică.

Industria electrotehnică și electronică a înregistrat an de an ritmuri înalte de dezvoltare, superioare celor obținute pe ansamblul producției industriale. Perioada 1966—1980 poate fi considerată ca etapă de realizare a unui vast program de investiții, ce a inclus înființarea de unități noi, dezvoltarea și modernizarea celor existente, precum și lărgirea bazei de cercetare-proiectare și inginerie tehnologică în institute și întreprinderi.

O asemenea creștere a producției a fost o consecință firească a pătrunderii tot mai largi a electronizării și automatizării în toate ramurile economiei naționale. Pentru dezvoltarea sectorului electroenergetic, de exemplu, s-a extins an de an fabricația de aparataj electric de înaltă tensiune într-un sortiment larg, cuprinzînd întrerupătoare cu ulei, separatoare de sarcină, transformatoare etc. Eforturile făcute în vederea realizării în țară a echipamentului necesar dezvoltării sectorului electroenergetic pot fi ilustrate prin următoarele etape parcurse : dacă pînă în 1955 se fabricau în țară numai echipamente (transformatoare și aparataj) pînă la tensiunea nominală de 35 kV inclusiv, iar în perioada 1965—1967 echipamente de 220 kV, după 1970 și în continuare, fabricația a inclus echipamente de 400 kV.

Industria electronică și electrotehnică a asigurat și asigură în continuare celelalte ramuri industriale cu o serie de produse și echipamente. Este cunoscută participarea la lucrările de dotare a fabricilor de ciment, a rafinăriilor, furnalelor, fabricilor din industria alimentară și ușoară și, în ultima perioadă, a centralelor nuclearo-electrice. Pentru industria de autocamioane, tractoare și autoturisme se execută întregul sortiment de echipament electric, compus din peste 200 de produse. În domeniul transportului feroviar, industria electrotehnică și electronică participă în principal prin livrări de locomotive diesel electrice și electrice, asigurînd integral traficul de călători și mărfuri cu asemenea echipamente. În ce privesc telecomunicațiile trebuie menționată fabricația de centrale telefonice automate, echipamente de semnalizări electrodinamice ș.a. O serie de produse, ca de exemplu aparate de măsură, panouri de automatizare, echipamente și sisteme de radiocomunicații și televiziune cu circuit închis pentru diverse tipuri de utilizări, motoare electrice și alte numeroase produse sînt destinate tuturor ramurilor economiei naționale.

■

UN PUTERNIC avînt a cunoscut industria electrotehnică și electronică în special după Congresul al IX-lea al P.C.R., care a deschis o epocă nouă în dezvoltarea țării. Modificări semnificative care s-au produs în direcția dezvoltării economico-sociale a țării și în modalitățile de transpunere a acestora în fapt au determinat reconsiderarea profundă a importanței și rolului științei și progresului tehnic în dezvoltarea de ansamblu a societății românești. Pe baza indicațiilor date de secretarul general al partidului și a sarcinilor trasate de Congresul al IX-lea a fost stabilită o politică clară pentru accentuarea ritmului de creștere și diversificare a producției ramurii. Astfel, avîndu-se în vedere dezvoltarea insuficientă a electronicii, în special pentru aplicații industriale, începînd cu anul 1966 s-au luat măsuri pentru dezvoltarea prioritară a acestei subramuri. Au fost înființate noi unități industriale și institute de cercetare, trecîndu-se la o industrie de electronică profesională. Un rol important în acest sens l-a avut „Programul pentru dotarea economiei naționale cu echipamente moderne de calcul și automatizarea prelucrării datelor", care a fost elaborat sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, punîndu-se astfel bazele execuției în țară de echipamente electronice profesionale, prin producerea calculatoarelor electronice din generația a III-a și a circuitelor electronice integrate. Au fost construite noi întreprinderi și secții specializate, ca de pildă întreprinderile de elemente de automatizare, de cinescoape, de montaj radioreceptoare și televizoare, de aparate electronice de măsură și industriale din București, Întreprinderea de frigidere

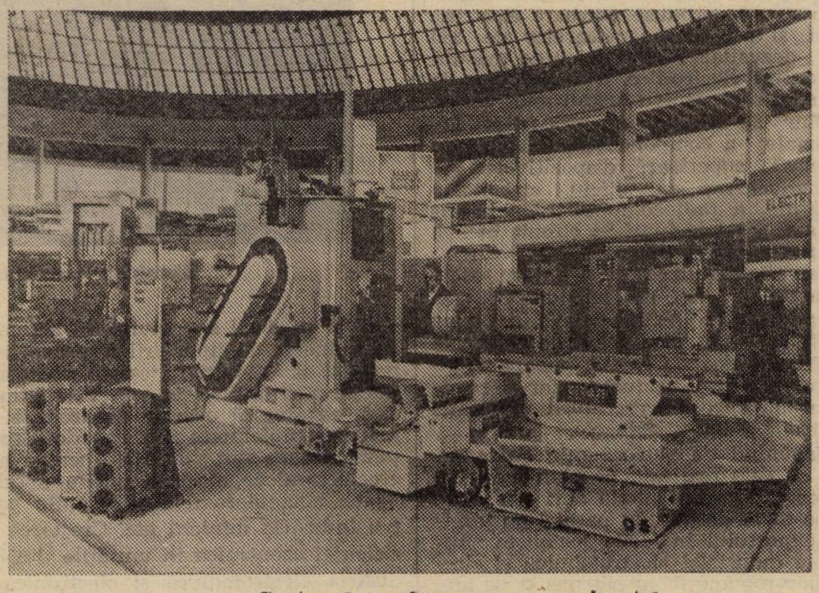

Centru de prelucrare cu ax orizontal

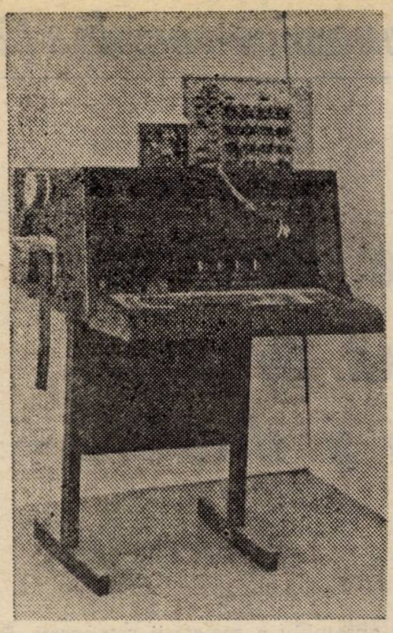

Minitestor automat

Găești, Întreprinderea de memorii Timișoara, Întreprinderea de contactoare Buzău, Întreprinderea de traductoare Pașcani, Întreprinderea de panouri electropneumatice Buzău, Întreprinderea de electronică industrială și elemente de automatizare Cluj-Napoca, Întreprinderea de produse electrotehnice Bistrița. De asemenea, au fost înființate Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică „Electroputere", Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru semiconductoare, Institutul de cercetări electronice și tehnică de calcul, Institutul de proiectări uzine „Electrouzinproiect".

Datorită acestor măsuri, **în 1965 nivelul producției a fost de 41,5 ori mai mare decît cel din 1945, iar în 1984 de 446 ori față de același an de referință.** De asemenea, fiecare perioadă parcursă a marcat pași înainte pe linia sporirii competitivității produselor electrotehnice și electronice românești. Astfel, deceniul '70 s-a caracterizat prin dezvoltarea producției de transformatoare de mare putere, aparataj de înaltă și joasă tensiune, diversificarea producției de locomotive, aparate electrice de uz casnic, asimilarea completă a tuturor sortimentelor de produse necesare electrificării și a turbogeneratoarelor de 330 MW, dezvoltarea aparatelor de măsură și control electronice, a mijloacelor de automatizare pentru înzestrarea instalațiilor de conducere a proceselor industriale, a componentelor electronice de clasă superioară, dispozitivelor semiconductoare cu siliciu, circuitelor integrate, a radiocomunicațiilor profesionale, a televiziunii în circuit închis, componentelor electronice active, circuitelor integrate logice și liniare, echipamentelor de radiocomunicații și radionavigație pentru nave, a celor periferice și modulelor de memorie pentru tehnica de calcul, generația 3,5 de calculatoare, traductoarelor și regulatoarelor directe, aparaturii medicale, electronicii industriale etc.

Dispunînd de performanțe comparabile cu cele realizate pe plan mondial, aceste produse și altele sînt exportate în peste 70 de țări. În paralel cu lărgirea exportului în țările socialiste, produsele industriei electrotehnice și electronice românești au pătruns și pe alte piețe (motoarele electrice și cablurile în S.U.A. și Canada, centralele telefonice și locomotivele diesel electrice în Grecia, transformatoarele de putere în Canada și Brazilia etc.).

■

ÎN DEZVOLTAREA electrotehnicii și electronicii, rolul hotărîtor îl are aportul cercetării științifice de profil la înnoirea și modernizarea tehnologiilor și produselor. O contribuție importantă în această privință o aduc programele de cercetare științifică și inginerie tehnologică. Pe baza acestor programe numai într-un singur an, așa cum a fost cazul în 1982, au fost introduse în fabricație peste 1 700 produse noi de înaltă tehnicitate și eficiență ridicată cum sînt : sistemele de conducere a proceselor tehnologice din industriile cimentului, chimică, energetică, regulatoarele automate de tensiune pentru generatoare navale, motoarele cu acționare în curent continuu destinate industriei metalurgice, seria de motoare în construcție antigrizutoasă pentru exploatări miniere, echipamentul de acționare tiristorizată pentru instalațiile de foraj. În prezent, este în curs pregătirea tehnică și de fabricație pentru realizarea echipamentelor destinate centralelor nuclearo-electrice și acoperirii unor cerințe ale aviației. Eforturile deosebite depuse în cercetarea și ingineria tehnologică s-au concretizat prin reducerea aproape la jumătate a duratei de asimilare a unora din echipamentele complexe.

Programele de cercetare și inginerie tehnologică acordă prioritate temelor care vizează noi asimilări de produse în scopul reducerii efortului valutar al țării și creșterii exportului. În acțiunea de reducere a importurilor, un rol important îl are activitatea de microproducție a unităților de cercetare științifică, ce asigură o serie de produse de înaltă complexitate și funcționalitate tehnică cum sînt : utilajele pentru microelectronică, mașinile-unelte specializate, acumulatoarele și lămpile pentru industria minieră etc. Creșterea eficienței economice în unitățile din industria electrotehnică și electronică a impus și adoptarea unor măsuri de reproiectare constructivă și tehnologică, înlocuirea unor materiale deficitare, miniaturizarea unor procese tehnologice neconvenționale, îmbunătățirea coeficientului de utilizare a metalului care, concretizate la nivelul întreprinderilor din cadrul ramurii, vor asigura încadrarea în nivelul consumului planificat pentru anul 1985. În principal, se va reduce ponderea unor produse ce consumă materiale energointensive și din import (cabluri și conductoare, izolatori electrotehnici, transformatoare și aparataj de înaltă tensiune, piese turnate etc.). În schimb, va spori ponderea produselor ce valorifică superior resursele materiale cum sînt mijloacele de automatizare electronice, tehnica de calcul, electronica industrială și profesională, echipamentele de transmisiuni.

Aportul cercetării științifice românești în domeniul electrotehnic și electronic se materializează și prin **înregistrarea în țară și străinătate a unor invenții pe baza cărora s-au realizat produse cu pondere la export și cu un nivel tehnic ridicat,** fapt care le face competitive pe piețele mondiale. Dacă în 1980 aveam înregistrate 27 de brevete internaționale, în 1983 numărul lor a crescut la 36, încasările valutare realizate din exportul acestor produse sporind de la 6,7 mil. dolari la 34 mil. dolari în 1983. Dintre realizările mai importante se detașează convertizorul static de frecvență cu circuit intermediar de tensiune continuă, brevetat în R.D.G., procedeul de obținere a contactelor electrice sintetizate din argint-grafit, brevetat în S.U.A., Iran, U.R.S.S., Malaezia, motorul electric cu frînă folosit la podurile electrice rulante, unele mașini-unelte și automatizări brevetate în Bulgaria, U.R.S.S., Ungaria etc.

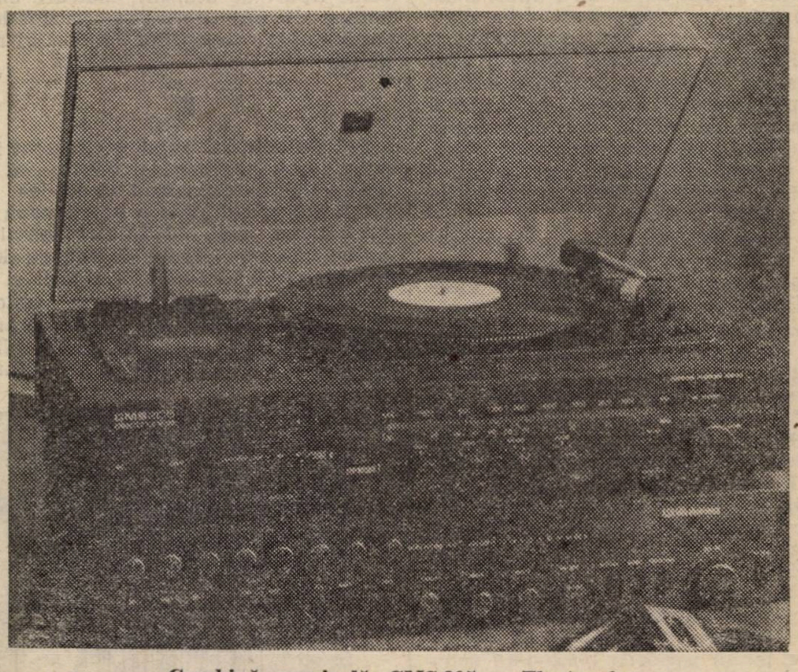

Combină muzicală CMS 205 — Electronica

■

CINCINALUL actual găsește industria electrotehnică angajată ferm în îndeplinirea Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983, program care impune mai mult ca oricînd desfășurarea unei activități susținute și

permanente pentru ridicarea într-un ritm accelerat a calității în toate sectoarele producției materiale. Acumulările cantitative, baza de materii prime și materiale, potențialul tehnic acumulat în industrie permit ca, în acest cincinal, să se facă pași mari spre o nouă calitate. Măsurile energice întreprinse vor permite ca 66,8% din produsele electrotehnice și electronice să se situeze, în 1985, la nivel mondial, urmînd ca, în perspectiva anilor '90, circa 96% din acestea să atingă performanțele de vîrf în lume, iar 2 pînă la 5% să depășească acest nivel.

Etapa actuală conturează bazele dezvoltării unor domenii noi cum sînt roboții și automatizările complexe cu roboți și microelectronica industrială cu primele microprocesoare. Diversificarea producției urmărește dezvoltarea de echipamente de radiocomunicații și televiziune în circuit închis pentru diverse tipuri de utilizări (transmiterea de date în medii industriale, exploatările miniere, cîmpurile petroliere, serviciile hidrometeorologice, radiocomunicații și radionavigație) ; sisteme de reglare automată a conducerii proceselor tehnologice cu microcalculatoare ; sisteme distribuite de conducere ; aparate și echipamente electronice pentru medicină (biotermoanalizoare, electronografe, aparate de anestezie — ventilație) ; gama de echipamente de execuție, comandă și reglare ; televizoare color ; casetofoane monofonice și stereofonice ; comenzi numerice pentru mașini-unelte ; echipamente de transmisii telefonice pe suport de fibră optică de mare viteză ; tiristoare și diode de medie și mare putere pentru acționări în industria minieră, petrolieră, robotică, echipamente de control și conducere ; centrale nuclearo-electrice, motoare și micromotoare electrice neconvenționale pentru reglaj de control automat, servomotoare și micromotoare electrice pentru acționarea mecanismelor în automatizări și pentru roboți industriali.

■

ÎN PERSPECTIVA viitorului cincinal se va trece la fabricația de noi tipuri de mini și microcalculatoare pentru conducerea proceselor tehnologice și pentru încorporarea de calculatoare în centrale telefonice, nave, avioane etc. Se are în vedere dezvoltarea unei industrii de programe pentru creșterea exportului de echipamente de calcul cu programe aplicative, generalizarea sistemelor de teleprelucrare și dezvoltarea tipurilor de echipamente periferice pentru asigurarea configurației la calculatoarele electronice. Tendințele manifestate pe plan mondial impun orientarea spre extinderea și perfecționarea unor domenii ca aparatura electronică pentru medicină de terapie și laborator chimic, pentru cercetare și învățămîntul medical. Domeniul reglării automate a proceselor industriale va continua să aibă o dezvoltare prioritară în special pentru : microprocesoare, memorii, circuite LSi, circuite integrate MOS-LSi, circuite hibride, componente optoelectronice, componente pentru microunde. Producția de echipamente electrotehnice și electronice pentru autovehicule și tractoare va cunoaște o permanentă modernizare, electronizare și diversificare. Corelat cu dezvoltările în diverse domenii ale economiei naționale, industria electrotehnică va asigura motoare electrice convenționale, speciale și specializate pentru acționări, motoare și micromotoare electrice neconvenționale pentru reglaj și control automat, servomotoare și micromotoare electrice pentru acționarea mecanismelor în automatizări și pentru roboți industriali. Pentru satisfacerea în măsură tot mai mare a necesităților de consum ale populației se prevede asimilarea de noi sortimente de bunuri de larg consum electronice și electrotehnice, în paralel cu diversificarea celor existente. În acest spirit, se va acționa pentru creșterea performanțelor și fiabilității produselor, reducerea costurilor de fabricație, dezvoltarea cercetării și ingineriei tehnologice în domeniul televizoarelor color, videocasetofoanelor, televiziunii prin cablu, mașinilor de spălat vase, cuptoarelor cu microunde. O atenție deosebită va fi acordată reducerii gabaritelor, creșterii numărului de funcțiuni precum și diminuării consumului de energie.

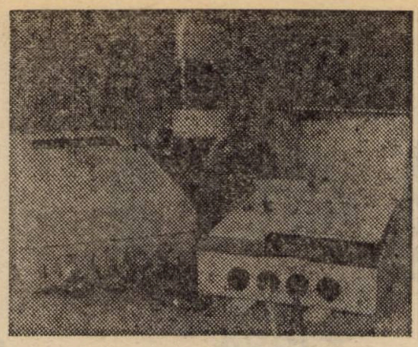

Detector de pH cu autocurățire cu ultrasunete

Materializarea obiectivelor ce revin industriei electrotehnice și electronice în etapa actuală și de perspectivă va contribui hotărîtor la dezvoltarea multilaterală în ritm susținut a economiei naționale, la ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

23 AUGUST 40 1944 1984

Universal 452 — reprezentantul unei noi familii de tractoare

ÎNTRODUCEREA recentă în fabricație de serie la întreprinderea de tractoare din Brașov a tractorului Universal 452, cu simplă și cu dublă tracțiune, sporește numărul tipurilor acestor utilaje fabricate în țara noastră la 42, în peste 300 variante constructive. Acest nou și modern tractor este echipat cu un motor a cărui putere de 45 CP (33,1 kW) la 2 400 rot/min. răspunde tuturor condițiilor de exploatare care pot apărea în lucrările agricole, în transport, ca și în timpul diferitelor lucrări de executat, cînd i se atașează diverse agregate de mecanizare a unor operațiuni. Construcția motorului îi permite să funcționeze continuu cu un randament maxim, în condițiile unui consum redus de combustibil. Pornirea este ușoară chiar și atunci cînd temperatura mediului ambiant este scăzută. Prin soluțiile constructive și tehnologiile moderne de execuție adoptate de fabricant, prin materialele de cea mai bună calitate întrebuințate, s-a ajuns la realizarea unui ansamblu funcțional care garantează o exploatare sigură, eficientă, de lungă durată și foarte economică.

Transmisia tractorului — îndelung experimentată de specialiștii brașoveni — folosește la maximum puterea motorului, permițînd realizarea unei mari game de viteze de lucru (8 viteze înainte și 2 viteze înapoi în limitele 2,16 km/oră — 22,21 km/oră), gamă care poate fi sporită cu încă 4+1 viteze dacă i se atașează un reductor planetar suplimentar. De asemenea, instalația hidraulică cu care este dotat lucrează în circuit închis, cu mecanism hidraulic monobloc, care în raport de natura solului sau de felul lucrării menține constante, în mod automat, forța de tracțiune și poziția mașinii cu care tractorul lucrează în agregat.

Acest nou tip de UNIVERSAL se distinge printr-un confort și o siguranță în conducere mult sporite comparativ cu celelalte tipuri. Cabina — construită conform celor mai noi concepte tehnice și a celor mai exigente norme internaționale — are un design modern, este spațioasă, etanșă și asigură o protecție eficientă împotriva intemperiilor, a zgomotelor.

E. C.

23 AUGUST
40
1944
1984

Strategii științifice, ritmuri înalte ale sporirii productivității muncii

ANUL 1984 se înscrie în cartea de aur a patriei și partidului nostru prin evenimente de importanță istorică pentru prezentul și viitorul poporului român. La 23 August sărbătorim 40 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, moment ce a deschis calea unor transformări revoluționare de importanță deosebită pentru edificarea socialismului și comunismului în patria noastră.

De asemenea, în luna noiembrie va avea loc cel de al XIII-lea Congres al partidului, care va stabili obiective și sarcini pentru îndeplinirea pe o treaptă superioară a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism.

De la victoria revoluției de eliberare socială și națională, oamenii muncii, sub conducerea Partidului Comunist Român, au obținut realizări fără precedent în dezvoltarea complexă și multilaterală a forțelor de producție, în modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale a economiei și creșterea eficienței economice, îndeosebi în etapa inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, creîndu-se condiții pentru sporirea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Cu deosebire în anii ce au urmat celui de-al IX-lea Congres al partidului, prin contribuția esențială a secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost elaborată o strategie științifică privind atît utilizarea optimă a factorilor materiali și umani ai dezvoltării economico-sociale cît și sporirea, mai rapidă, a eficienței lor economice, condiții hotărîtoare pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Preocupările partidului și statului în aceste direcții nu puteau fi înfăptuite fără alocarea unor fonduri importante de resurse materiale și financiare. Pentru aceasta, partidul a acordat o atenție deosebită justei repartizări a venitului național în fond de consum și fond de dezvoltare, optînd pentru o rată înaltă de acumulare.

Marile realizări, cantitative și îndeosebi calitative obținute de oamenii muncii din patria noastră în anii construirii socialismului și mai ales în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, sînt o confirmare a justeței opțiunii pentru o rată înaltă a fondului de acumulare. Astfel, s-au asigurat resursele materiale și financiare necesare creșterii numărului locurilor de muncă și a volumului de fonduri fixe în economia românească.

Ritmurile diferite în care au crescut fondurile fixe și populația ocupată au avut ca rezultat creșterea continuă a gradului de înzestrare tehnică a muncii. Sporirea continuă a factorilor materiali și umani ai dezvoltării economico-sociale, conjugată cu folosirea lor eficientă au asigurat un ritm susținut de creștere a principalilor indicatori sintetici ai dezvoltării macroeconomice.

Este știut că prin semnificația sa, productivitatea muncii sociale este expresia cea mai generală a eficienței producției sociale, iar prin rolul său în sporirea venitului național reprezintă o cale de maximă importanță în realizarea pe baze intensive a reproducției socialiste lărgite și a creșterii bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Dacă în privința nivelurilor de productivitate a muncii, diferențele care mai separă România de țările dezvoltate economic sînt încă mari, în schimb, sub aspectul ritmurilor de creștere raportul este **net în favoarea țării noastre.** Superioritatea de ritm constituie principala cale pentru reducerea treptată a diferențelor ce ne mai despart în privința nivelurilor de productivitate față de țările dezvoltate.

În actuala etapă, trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă, în toate domeniile de activitate, reclamă cu stringență necesitatea ca, pe lîngă creșterea gradului de dotare tehnică a muncii, să se asigure sporirea mai substanțială a eficienței economice a fondurilor fixe din dotarea economiei naționale, astfel încît corelațiile dintre dinamica productivității muncii și dinamica înzestrării tehnice a muncii și între creșterea venitului național și creșterea fondurilor fixe să se înscrie în coordonatele specifice unei dezvoltări economice intensive.

Referindu-se la importanța creșterii în ritmuri mai înalte a productivității muncii pentru progresul economic și social al patriei, la Conferința Națională din anul 1982, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, arăta: **„Este necesar să înțelegem că nu putem vorbi de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintarea spre comunism, de ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului, fără a realiza o înaltă productivitate a muncii".**

Luîndu-se în considerație faptul că de nivelul și dinamica productivității muncii depind resursele ce pot fi alocate dezvoltării economice și ridicării nivelului de trai al întregului popor, pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului, din inițiativa și sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost elaborat „Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în anul 1990", program adoptat la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 și legiferat de M.A.N. la sesiunea din mai 1984. Prin înfăptuirea sarcinilor de creștere a productivității muncii în industrie, față de 1980, cu 41% în perioada 1983—1985, cu 75% în 1985—1987 și cu 100% în 1988—1990, se vor atinge nivelurile de productivitate din țările dezvoltate din Europa.

Creșterea mai accentuată a productivității muncii este un proces complex ce se află în dependență directă atît de valorile de întrebuințare produse într-o unitate de timp de muncă, cît și de consumurile de resurse materiale pe unitatea de produs, precum și de nivelul tehnic și calitativ al producției. Interdependența menționată reprezintă temeiul în baza căruia o dată cu elaborarea și aprobarea programului referitor la creșterea mai puternică a productivității muncii, a fost adoptat și legiferat și „Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în 1983—1985 și pînă în 1990". Potrivit sarcinilor stabilite, ponderea produselor cu calități comparabile cu cele de pe plan mondial urmează să crească la circa 69% în 1985, la 84,6% în 1987 și să se apropie de 95% în 1990, iar între 2 și 5% din produsele românești să se situeze peste nivelul atins pe plan mondial.

Referindu-se la importanța înfăptuirii prevederilor din program, la recenta plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta: **„Ridicarea calității, a nivelului tehnic al producției constituie o cerință esențială pentru dezvoltarea noastră, cît și pentru participarea activă la diviziunea internațională a muncii, la cooperare, la colaborarea cu alte state ale lumii".**

Programele privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor au fost elaborate prin luarea în considerație a condițiilor concrete existente în actuala etapă în cadrul economiei românești și în economia mondială. Obiectivul lor strategic este acela de a recupera, într-un termen istoric cît mai scurt, decalajele pe care le mai avem în privința nivelurilor de productivitate a muncii și de calitate a produselor față de țările dezvoltate din Europa, pentru a spori competitivitatea și eficiența produselor românești pe piața internațională. Programele respective sînt de asemenea în mod obiectiv necesare ținînd seama că în actualul stadiu de dezvoltare a țării noastre, factorii extensivi de creștere economică devin tot mai restrictivi în raport cu nevoile sporite ale economiei naționale. Ca atare, se impune obținerea din fiecare unitate de muncă, de materie primă și resursă energetică a unor valori de întrebuințare mai complexe și de valori tot mai mari. Creșterea mai accentuată a eficienței utilizării resurselor de muncă vie și materializată este impusă și de faptul că potențialul disponibil n-a fost decît parțial valorificat. Referindu-se la ultimul aspect, în Cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea: **„Pornind de la rezultatele bune pe care le avem pe ansamblu și de la rezultatele foarte bune din unele sectoare, dar și de la lipsurile care s-au manifestat, să acționăm cu toată hotărîrea pentru lichidarea lor rapidă și pentru ridicarea întregii activități din toate sectoarele la nivelul cerințelor puse de partid și de poporul nostru, la**

rivelul cerințelor planului de dezvoltare economico-socială a patriei.“

Partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au elaborat strategia de creștere mai accentuată a productivității muncii și de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor pe baza unei analize realiste a condițiilor obiective existente în cadrul orînduirii noastre socialiste în general și al fiecărui subsistem al său, în actualul stadiu al edificării socialismului în România. Referindu-se la aceste posibilități obiective din economia noastră, în cuvîntarea la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Avem dotarea tehnică corespunzătoare, avem o clasă muncitoare care a căpătat deja o experiență corespunzătoare ; avem ingineri, tehnicieni în stare să asigure o organizare modernă a producției și a muncii, o creștere puternică a productivității muncii“.**

Analizînd potențialul de progres ce caracterizează componentele orînduirii noastre socialiste, trebuie să arătăm în primul rînd că dispunem de o bază tehnică materială care a încorporat tot mai multe trăsături proprii unei economii moderne, capabilă să asigure în continuare o creștere mai accentuată a productivității muncii și a nivelului tehnic calitativ al produselor în condițiile valorificării superioare a resurselor materiale. Astfel, ca urmare a politicii de acumulare și investiții, valoarea fondurilor fixe care funcționează în prezent în economie depășește 2 350 miliarde lei. Peste 80% din aceste fonduri fixe au fost realizate după anul 1965, pe baza unor mijloace de muncă în concordanță cu cele mai noi realizări ale științei și tehnicii actuale. S-a dezvoltat și ramificat un sistem informațional științific, bazat pe folosirea tehnicilor moderne, automate de prelucrare și calcul a informațiilor în vederea optimizării deciziilor în privința utilizării factorilor de producție la nivelul tuturor verigilor economiei naționale.

În al doilea rînd, dispunem de un puternic potențial de forță de muncă și de cercetare științifică. Ca urmare a creării de noi capacități de producție, numărul total al personalului muncitor a crescut la peste 7,5 milioane, ponderea principală fiind deținută de activitățile industriale. La acestea trebuie adăugat puternicul detașament al personalului de cercetare științifică și de creație tehnologică, a cărui contribuție la promovarea noului în producție s-a materializat, numai în ultimii zece ani, în asimilarea a peste 20 000 de mașini, utilaje și aparate, în aplicarea a 8 000 de tehnologii noi și în reînnoirea, pe fiecare din ultimele cincinale, a producției industriale în proporție de 40—45%.

O a treia condiție obiectivă pe care se bazează programele în discuție o reprezintă relațiile de producție și sociale socialiste, care, aflate în concordanță cu forțele de producție, stimulează dezvoltarea acestora cu efecte în planul creșterii eficienței fondului de timp de muncă al națiunii. Dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție au fost însoțite de perfecționarea conștientă a relațiilor de producție socialiste. Astfel, s-a instituit și legiferat dreptul oamenilor muncii de a participa cu părți sociale la dezvoltarea fondurilor productive ale unităților economice, proces ce amplifică cointeresarea materială colectivă și personală în gospodărirea cu eficiență sporită a muncii vii și materializate. Sistemul de organizare, conducere și planificare este deschis înnoirilor cerute și impuse de stadiul actual al dezvoltării noastre economice. Măsurile de generalizare a acordului global în toate sectoarele producției materiale și tehnico-științifice și de creștere a părții variabile în veniturile totale ale personalului muncitor constituie o altă premisă a creșterii mai rapide a eficienței fondului total de timp de muncă al națiunii.

În sfîrșit, trebuie arătat că, deși rolul hotărîtor în creșterea eficienței economice revine factorilor interni, contribuția lor este puternic influențată de acțiunea factorilor externi și în primul rînd de gradul participării economiei românești la circuitul economic mondial și de competitivitatea produselor noastre pe piața internațională. Așa se explică politica promovată de partidul și statul nostru pentru o largă colaborare internațională, pe toate planurile și cu toate țările lumii indiferent de orînduirea lor social-politică, fapt concretizat în existența unor legături economice cu 150 de state de pe toate continentele.

Desigur că posibilitățile oferite de factorii obiectivi se pot transforma în realități practice numai prin intervenții conștiente din partea organelor de decizie, de la toate treptele organizatorice ale activității productive, pentru descoperirea și aplicarea unor măsuri capabile să pună în valoare aceste posibilități. Întrucît, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane, progresul tehnic se detașează ca factorul principal al creșterii productivității muncii și calității produselor s-au stabilit măsuri ferme pentru extinderea lui în toate unitățile industriale, în special în sectoarele cu volum mare de muncă.

În Programul-Directivă, aprobat de Congresul al XII-lea al P.C.R., de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direc-

Neculai ALECU

(Continuare în pag. 13)

EPOCA CEAUȘESCU, epocă de realizări istorice în dezvoltarea și modernizarea economiei românești

Simpozion la Institutul Central de Cercetări Economice

ÎN CINSTEA celei de a 40-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și a Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, Institutul Central de Cercetări Economice a organizat la finele săptămînii trecute o sesiune științifică cu tema **„Epoca Ceaușescu, epocă de realizări istorice în dezvoltarea și modernizarea economiei românești“.** Prestigioasa manifestare științifică, la care au participat cercetători științifici și cadre din învățămîntul superior economic, a reunit o suită de comunicări în care au fost abordate aspecte de maximă importanță ale dezvoltării economico-sociale a patriei în actuala etapă și în perspectivă. Astfel, în cadrul lucrărilor sesiunii au fost prezentate studii în care sînt evidențiate elementele de originalitate ale concepției partidului nostru, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în domeniul amplificării rolului științei în procesul dezvoltării, imperativul accentuării laturilor calitative ale construcției socialiste.

Alte comunicări susținute în cadrul sesiunii au fost axate pe fenomene și domenii distincte ale dezvoltării, cum ar fi modernizarea structurilor economice, politica de industrializare socialistă, noua revoluție agrară, aspecte ale dezvoltării comerțului și serviciilor pentru populație, participarea României la circuitul economic mondial, perfecționarea planificării, a sistemului financiar, a pregătirii și utilizării forței de muncă. În comunicările prezentate, autorii au acordat o atenție sporită aspectelor privind creșterea contribuției cercetării economice la realizarea importantelor obiective de dezvoltare stabilite pentru actuala etapă și pentru perspectivă.

Într-o atmosferă de puternic entuziasm, participanții la simpozion au adresat o telegramă tovarășului **Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România,** în care se spune:

Ne exprimăm satisfacția profundă și adeziunea deplină față de hotărîrea plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la realegerea dumneavoastră, la Congresul al XIII-lea al P.C.R., în funcția supremă de secretar general al partidului. Elocventă reflectare a voinței unanime a poporului, această hotărîre are semnificația unui măreț act politic și reprezintă o vie recunoaștere a neprețuitelor dumneavoastră merite, a nobilei activități pe care o desfășurați în fruntea partidului și a țării, conducînd națiunea noastră spre noi culmi ale progresului și civilizației socialiste.

În aceste momente, gîndurile noastre se îndreaptă, totodată, cu adîncă recunoștință și prețuire către tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului și statului, savant de reputație mondială, sub a cărei îndrumare permanentă știința cunoaște o puternică afirmare. Prin prestigioasa sa activitate științifică a deschis noi orizonturi științei, culturii și învățămîntului românesc, a adus o contribuție hotărîtoare la creșterea rolului lor în îndeplinirea cerințelor dezvoltării economiei naționale.

Cei 19 ani care au trecut de la istoricul Congres al IX-lea al P.C.R., de cînd cu o deosebită înțelepciune, pasiune și devotament conduceți activitatea partidului și destinele națiunii, se subliniază în telegramă, **poartă pecetea gîndirii și acțiunii dumneavoastră revoluționare, mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, a stilului de muncă dinamic și cutezător, definesc cea mai fertilă perioadă din istoria țării — „Epoca Ceaușescu“ — marcată de înfăptuiri măreție în toate domeniile, de creșterea prestigiului României socialiste pe arena internațională.**

Folosim acest prilej de a vă mulțumi cu recunoștință, pentru sprijinul pe care ni-l acordați permanent, pentru valoroasele indicații teoretice și practice izvorîte din concepția dumneavoastră modernă despre știință și creșterea rolului cercetării științifice în făurirea cu succes a socialismului și comunismului în România.

23 AUGUST 40 1944 1984

Rezistența și efortul economic ale poporului român în lupta victorioasă împotriva fascismului (I)

SE ÎMPLINESC 40 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, eveniment istoric ce a marcat începutul unei epoci de profunde transformări revoluționare, de triumf al idealurilor de dreptate și libertate ale poporului român, de cucerire a deplinei independențe și suveranități naționale. Aniversarea mărețului eveniment primește o semnificație deosebită, întrucît în acest an se va desfășura și cel de al XIII-lea Congres al partidului, moment de cea mai mare însemnătate în procesul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism.

Victoria revoluției de eliberare socială și națională este rezultatul luptelor duse de clasa muncitoare, țărănime și intelectualitatea legată de popor, pentru realizarea aspirațiilor seculare de libertate națională și socială. Organizatorul marilor bătălii revoluționare împotriva fascismului și a nazismului a fost Partidul Comunist Român, singura forță politică consecventă, care, între cele două războaie mondiale și în anii premergători agresiunii hitleriste, a militat pentru unirea forțelor antifasciste, democratice, pentru apărarea cuceririlor democratice și a intereselor maselor populare, pentru o politică de pace și colaborare cu Uniunea Sovietică și alte state. Partidul a organizat mari acțiuni de masă împotriva fascismului din interior și a nazismului, care promovau teroarea, ura și periclitau integritatea teritorială a țării. Este semnificativ că eroicele lupte ale ceferiștilor și petroliștilor din ianuarie-februarie 1933 au constituit prima mare ridicare revoluționară împotriva fascismului pe plan european. Activitatea partidului nostru împotriva fascismului și a războiului s-a intensificat după instaurarea dictaturii regale și apoi a dictaturii militaro-fasciste din România. Dintre puternicele greve și mișcări muncitorești desfășurate în această perioadă se distinge, fără îndoială, marea demonstrație de la 1 Mai 1939 din Capitală, împotriva fascismului și a războiului, pentru apărarea libertăților democratice, a independenței și integrității teritoriale, organizată de Partidul Comunist Român. Forțele antifasciste, patriotice ale poporului nostru, în frunte cu partidul, au condamnat dezmembrarea teritorială a țării, dictatul fascist de la Viena din 30 august 1940, care a dus la răpirea vremelnică a nordului Transilvaniei de către Ungaria horthystă, s-au ridicat cu hotărîre pentru apărarea integrității teritoriale a țării.

Dictatura militaro-fascistă antonesciană a promovat o politică deschisă de subordonare politică și economică a României de către Germania nazistă. În octombrie 1940 trupele germane au intrat în România, iar Misiunea militară germană a ocupat principalele puncte strategice în Valea Prahovei, București și pe Prut. Masele populare au primit cu ostilitate intrarea trupelor hitleriste în țară, ca o invazie care încălca grosolan independența și suveranitatea țării. Poporul nostru vedea în dictatura antonesciană, în alianța militară cu Germania nazistă și în prezența trupelor hitleriste pe teritoriul patriei principalele cauze ale stării grave create prin antrenarea României în războiul antisovietic. În aceste împrejurări grele Partidul Comunist Român s-a aflat în fruntea luptei pentru apărarea intereselor vitale ale poporului, împotriva războiului. **„Poziția fermă a Partidului Comunist Român, —** arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu — organizarea luptei active împotriva războiului, a activității de sabotare a mașinii militare fasciste, hitleriste, organizarea luptei de partizani au făcut ca Partidul Comunist Român să cîștige poziții importante în viața politică, să fie respectat și să poată realiza, împreună cu cele mai diverse forțe politice, patriotice, naționale, un puternic front împotriva războiului, a hitlerismului“** [1]).

Rezistența antifascistă, organizată de Partidul Comunist, se baza pe **starea de spirit antinazistă, antirăzboinică a maselor,** care deveneau tot mai conștiente de pericolul cursului nefast în care a fost antrenată România de Germania hitleristă. Atitudinea antihitleristă a maselor își avea rădăcina în luptele duse împotriva ocupației germane încă în timpul primului război mondial. Starea de spirit ostilă Germaniei hitleriste a cuprins cele mai largi pături, începînd de la oamenii de rînd și pînă la vîrfurile societății. Organele militare și de informare germane urmăreau cu îngrijorare lipsa de atașament și ostilitatea poporului român față de alianța cu Germania. În numeroase rapoarte se atrăgea atenția cercurilor conducătoare germane că starea de spirit a poporului este antigermană, iar regimului militar îi lipsește baza socială și că poziția lui Antonescu este precară, el este privit ca un zbir al nemților, este nu numai nepopular, dar a provocat multora în mod direct și ura față de el. Se relata despre faptul că ordinele lui Antonescu sînt sabotate în linia a doua, în labirintul ministerelor și că există forțe crescînde, care acționează înspre desprinderea de Germania [2]).

La deznodămîntul insurecției din august 1944 a contribuit în mare măsură faptul că **întreaga armată română a întors armele împotriva Germaniei hitleriste și a trecut de partea aliaților.** Acest caz, aproape **unic** în istorie, a fost o urmare a faptului că în sînul armatei române, formată în majoritate din fii de țărani și muncitori și din ofițeri legați de popor, domina o puternică stare de spirit ostilă regimului antonescian și invadatorilor germani. Numeroase documente aduc mărturii despre faptul că autoritățile germane aveau mari rezerve față de armata română, semnalau atitudini ostile din partea soldaților și ofițerilor români. Se raportează despre faptul că mulți soldați părăsesc unitățile lor de pe front și caută prin toate mijloacele să se înapoieze în țară. Prezentarea la armată a celor obligați la serviciul militar era foarte lentă. O anchetă din 28 iulie 1944 constata că soldații și ofițerii români nu mai voiau să continuie războiul antisovietic, că majoritatea comandanților de regimente afirmau că nu se poate conta pe unitățile lor. Generalul Friessner, comandantul Grupului de armată „Ucraina de sud“, scria în vara anului 1944 : „proasta comportare a celei mai mari părți a armatei române este cauzată de un sabotaj pregătit cu mult timp înainte“ [3]). Însuși Hitler atrăgea atenția mareșalului Antonescu, la începutul anului 1943, că în unitățile române de pe front au început să se ivească din nou simptome de dezagregare [4]). Se semnala că în unele unități militare au loc acțiuni de sustragere de la îndeplinirea angajamentelor asumate, de nerespectare a ordinelor germane, precum și faptul că armele livrate de Germania României nu sînt întrebuințate contra Uniunii Sovietice, ci rămîn în țară, cu motivarea că ele sînt necesare pentru propria apărare față de amenințarea horthystă. Starea de spirit antihitleristă din armată constituia o reflectare concludentă a activității de lămurire dusă de partid în rîndurile soldaților și ofițerilor, care, la chemarea partidului, au întors armele împotriva Germaniei naziste, aducînd prin aceasta o contribuție de neprețuit la salvarea României de la un dezastru național.

Jefuirea economiei românești de către Germania hitleristă a stîrnit o vie indignare și nemulțumire în rîndurile maselor. Încă înainte de izbucnirea războiului, Germania nazistă a depus eforturi deosebite pentru acapararea resurselor economice ale României și punerea lor la dispoziția mașinii de război germane. În condițiile agravării situației internaționale, ca urmare a politicii agresive a Germaniei hitleriste, a spiritului münchenist de cedare în fața agresiunii ce domina politica puterilor occidentale și a politicii claselor conducătoare, a burgheziei reacționare din țară, România, izolată pe plan internațional, a fost tot mai mult împinsă alături de Germania hitleristă.

Aservirea economică a constituit unul din mijloacele principale de subordonare politică și militară a României. Ea a fost opțiunea Germaniei naziste, în locul ocupației militare fățișe. Avînd experiența primului război mondial,

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, Ed. politică, București, 1982, vol. 22, p. 17

[2]) Vezi : Revista Economică, nr. 33, 17 august 1979, p. 18

[3]) Contribuția României la victoria asupra fascismului, Ed. politică, București 1965, p. 25

[4]) Idem, p. 50

conducerea hitleristă își dădea seama că ocuparea forțată a țării noastre ar fi dus neîndoielnic la o rezistență armată, ceea ce ar fi provocat implicit distrugerea resurselor economice ale României, în primul rînd a zăcămintelor petrolifere. Acaparearea resurselor naturale ale României a constituit obiectivul strategic al Germaniei naziste. Din primii ani ai instaurării nazismului, rețeaua de informații germane a întocmit numeroase studii asupra economiei românești, a elaborat planuri de acaparare a resurselor naturale și a urmărit cu consecvență realizarea lor. Acordul economic româno-german din 23 martie 1939 a deschis calea spre subordonarea economiei românești intereselor politicii agresive hitleriste. Au urmat alte „înțelegeri" la fel de oneroase. Astfel, acordul din 30 septembrie 1939, denumit și „acordul Clodius", încheiat în urma unor puternice presiuni, asigura dreptul suveran al Germaniei asupra întregului excedent românesc. Conform prevederilor acordului, nevoile de import ale Reichului nazist urmau să fie asigurate, în caz de mobilizare, în proporție de 30% la porumb, 159% la grîu, 111% la orz, 15% la porci și 21% la vite.[5]) La 29 mai 1940 a fost încheiat un acord de schimb armament-petrol, cunoscut sub denumirea „Öl-Pakt", pe baza căruia România și-a luat obligația să livreze Germaniei mari cantități de carburanți, Germania dispunînd exclusiv asupra stabilirii condițiilor de livrare, a prețului țițeiului și a produselor rafinate. Aservirea economiei românești de către Germania hitleristă s-a accentuat după intrarea trupelor germane în țară și aderarea României la Pactul tripartit. La 4 decembrie 1940 s-a încheiat la Berlin un acord de colaborare economică pe zece ani, care a avut ca efect subordonarea completă a economiei românești de către Germania.

În strategia militară a Germaniei naziste, petrolul românesc ocupa un loc important. Înainte de război aproape întregul import german provenea din teritoriile de peste mări, îndeosebi din coloniile britanice și franceze. Cînd aceste resurse au fost pierdute atenția Germaniei s-a îndreptat spre zăcămintele din România, țară europeană mare producătoare de petrol. În calculele ei, Germania avea în vedere nivelul de 8,7 milioane tone extrase în anul 1936 și capacitatea de 1,5 milioane tone ale rafinăriilor românești, care trebuiau să satisfacă cerințele germane și italiene. Autoritățile naziste au luat cele mai drastice măsuri pentru obținerea petrolului românesc. Concernului „Kontinental Öl", constituit în martie 1941, i se rezerva dreptul de supraveghere a intereselor petrolifere ale Germaniei în România, subordonînd complet industria petroliferă românească. Prin acorduri încheiate, ulterior, Germania preia și controlul asupra celor mai importante uzine metalurgice din România.

Pentru a-și putea promova nestingherit interesele sale legate de purtarea războiului, Germania hitleristă a impus, prin forță și șantaj, României asemenea relații care îi asigurau o poziție de monopol asupra exportului. Cu toată rezistența românilor, secătuirea bogățiilor țării de către Germania hitleristă a luat proporții astronomice. Prin creșterea forțată a producției și reducerea consumului intern, cantitatea bunurilor livrate de România Germaniei a sporit neîncetat. Astfel, valoarea produselor livrate Germaniei de România a sporit de la 21 miliarde lei în 1936 la aproape 27 miliarde lei în 1939[6]). Din exportul românesc revenea Germaniei și țărilor Axei 63,6% în 1940, 95,16% în 1941, 93,6% în 1942, 95,84% în 1943, 98,77% în 1944, pînă la 23 August. În fapt se poate vorbi de o anihilare totală a comerțului exterior al României. Numai valoarea produselor petroliere livrate Germaniei naziste între anii 1940—1944 se ridică la impresionanta sumă de 118 miliarde lei.

România avea de suportat și alte sarcini deosebit de grele. Ea era obligată să plătească lunar 100 milioane lei pentru acoperirea cheltuielilor de întreținere a Misiunii militare germane, la care s-au mai adăugat eforturile de aprovizionare a celor peste 500 mii soldați germani aflați pe teritoriul țării noastre în vara anului 1941, ce au costat peste 11 miliarde lei. Pentru finanțarea armatei germane s-au cheltuit numai pînă la finele anului 1943 230 miliarde lei, iar cheltuielile pentru apărarea antiaeriană a societăților petrolifere se ridicau la 1,2 miliarde lei.

Daunele pricinuite de Germania nazistă României în decursul celor cinci ani de „colaborare româno-germană", cît și în perioada de la 23 august pînă la 25 octombrie 1944, în timpul războiului purtat de România contra armatelor germane, se cifrează la suma de 92 miliarde lei, cursul anului 1938, adică 660 milioane dolari. Aceste daune au fost provocate de aranjamentele economice impuse, creanțele certe ale României asupra Germaniei, urcarea nejustificată a cursului mărcii germane, scutiri de taxe de transport și de impozite și altele. Din acestea, daunele de natură militară reprezintă 32 miliarde lei, iar cele civile 62 miliarde lei. La acestea se mai adaugă daunele cauzate particularilor în timpul ocupației nordului Transilvaniei de către Ungaria horthystă, în sumă de 83 miliarde lei.

Situația economică deosebit de grea, degradarea condițiilor de viață a maselor, condiții care și așa erau precare, au fost agravate de imensele pierderi materiale și umane suferite în decursul războiului antisovietic, fapt recunoscut și de cercurile oficiale. Astfel, într-o instrucțiune a lui Mihai Antonescu pentru ducerea tratativelor de la Berlin, din 31 decembrie 1942, se arată că armata română a pierdut în bătăliile din ultimele săptămîni numeroase efective și între 50—70% materiale și armament și toate rezervele de echipament. Situația economică precară, lipsa acută de alimente, munca forțată și teroarea internă au agitat pînă la extrem stările de spirit, fapt ce a facilitat unirea de către Partidul Comunist Român a tuturor forțelor antifasciste pentru ruperea alianței cu Germania hitleristă, întoarcerea armelor și alungarea cotropitorilor din țară.

Iosif I. ADAM

[5]) Arh. St. Buc., Colecția microfilme S.U.A., rola 49 (T 77-982, c. 1798868)
[6]) Arh. Ministerul de Externe, dosar Convenții G 19, vol. I bis

Strategii științifice

(Urmare din pag. 11)

țiile principale pînă în anul 2000 sînt menționate sarcini concrete privind : restructurarea activității de producție în general și a celei industriale în special, prin dezvoltarea mai accentuată a ramurilor care crează produse de valoare economică ridicată, cu consumuri materiale și energetice reduse ; generalizarea complexă a mecanizării și automatizării, extinderea activității de creare și utilizare a roboticii ; dezvoltarea și perfecționarea continuă a activității de proiectare tehnologică, integrarea mai strînsă a acesteia cu cercetarea și producția ; asigurarea unui grad sporit de standardizare și tipizare a produselor ; normarea pe baze științifice a consumurilor materiale și de muncă în întreaga economie ; realizarea de noi materiale, tehnologii, mașini, aparate, instalații și sisteme complexe conform nevoilor actuale și de perspectivă ale economiei și asigurarea de tehnologii care să permită conservarea, recuperarea și refolosirea în condiții de eficiență a tuturor resurselor refolosibile. Practic, ponderea producției realizate în sistem mecanizat și automatizat va atinge în medie 65% în 1985, circa 70% în 1987 și peste 90% în 1990.

Pentru ca progresul tehnic să-și poată aduce întreaga contribuție la realizarea sarcinilor din programele privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor trebuie să existe în economie o bază sigură și corespunzătoare de resurse materiale și energetice. În acest scop, sînt stabilite sarcini precise referitoare la lărgirea bazei proprii de materii prime și energetice, sporirea gradului de asigurare a necesităților din interior și reducerea substanțială a importurilor ; reducerea consumurilor specifice astfel încît cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă industrială să se reducă cu 81 lei în 1985, cu 98 lei în 1987 și cu circa 133 lei în 1990 față de 1980 ; valorificarea mai bună a tuturor materiilor prime și materialelor, astfel ca pe ansamblu să se înregistreze o creștere a gradului de valorificare a acestora față de 1980 cu 29,5% în 1985, cu circa 41% în 1987 și cu circa 64% în 1990, iar valorificarea unei tone de materie primă încorporată în produsele destinate exportului trebuie să crească în medie, față de 1983, cu 10% în 1985, cu 18% în 1987 și cu 25% în 1990.

Cum forța de muncă are rolul decisiv în asigurarea eficienței cu care sînt folosite mijloacele tehnice și resursele de materii prime și energetice s-au stabilit măsuri pentru ridicarea nivelului de pregătire tehnico-profesională și de utilizare rațională a potențialului uman cum sînt : ridicarea calificării și perfecționarea pregătirii întregului personal muncitor ; pregătirea necesarului de muncitori calificați în meseriile deficitare din industrie ; asigurarea unor corelații optime între munca productivă și cea neproductivă, între diferitele categorii profesionale, între gradul de pregătire a forței de muncă și cerințele locului de muncă ; utilizarea integrală a fondului de timp de muncă, prin măsuri de întărire a ordinii și disciplinei, prin normarea muncii pe criterii științifice, extinderea lucrului la mai multe mașini ; acțiuni de distribuire și redistribuire a forței de muncă pe ramuri și subramuri conform necesităților reale ale economiei naționale etc.

Înfăptuirea programelor privind creșterea mai accentuată a productivității muncii în industrie și îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, elaborate din inițiativa și sub îndrumarea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, va avea un rol hotărîtor în trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă a întregii activități economice, deschizînd perspective minunate progresului economic și social al patriei.

23 AUGUST 40 1944 1984

Din cronica întrecerii

PRODUCȚIE FIZICĂ PESTE PLAN

● Consemnînd în bilanțul realizărilor o producție marfă suplimentară evaluată la peste 75 milioane lei, precum și importante sporuri la producția fizică — 370 tone cupru de convertizor, 600 tone acid sulfuric, 300 tone sulfat de magneziu și alte produse — **colectivul întreprinderii metalurgice de metale neferoase Zlatna, județul Alba,** și-a îndeplinit și depășit angajamentele asumate în cinstea marii noastre sărbători naționale de la 23 August. Se cuvine subliniat faptul că acest succes de prestigiu, obținut în condițiile reducerii consumurilor materiale și energetice, în principal, este rezultatul atingerii unui nivel al productivității muncii superior prevederilor.

● În perioada parcursă din acest an, **muncitorii, tehnicienii și inginerii Schelei de producție petrolieră din Drăgășani** — unitate fruntașă în cadrul Trustului petrolului de la Pitești — au pus la dispoziția economiei naționale, în plus față de prevederile de plan la zi, peste 2 500 tone țiței, 12 milioane mc gaze asociate utilizabile și 40 tone gazolină. Succesul este, în principal, rezultatul integrării în circuitul productiv a noi sonde de mare adîncime, reactivării unor sonde vechi.

● Prin depășirea productivității muncii cu peste 2 000 lei pe o persoană, **colectivul Întreprinderii miniere din Cîmpulung-Muscel** a reușit să sporească la 36 000 tone cantitatea de cărbune energetic furnizată suplimentar beneficiarilor în perioada parcursă din acest an. O contribuție deosebită la aceste realizări au adus colectivele unităților de la Aninoasa, Cotești și Slănic.

● **La Șantierul naval din Galați** a fost consemnat un nou succes de prestigiu — lansarea la apă a linierului de 15 000 tdw, navă destinată transportului de mărfuri generale. Lansarea a fost executată după ce s-a asigurat un grad superior de saturare la uscat a navei, fapt ce va permite constructorilor să scurteze durata de staționare la dana de armare și s-o livreze înainte de termen flotei noastre comerciale. De remarcat este faptul că noua navă este dotată cu instalații și mecanisme de fabricație românească.

● Colectivul **Combinatului de fibre sintetice din Iași** și-a îndeplinit mai devreme obligațiile înscrise în contractele încheiate cu partenerii de peste hotare pentru întreaga perioadă a primelor șapte luni din acest an, livrînd peste prevederi fibre și fire polisterice în valoare de 21 milioane lei.

● **Întreprinderea de confecții din Moreni** și-a onorat în mod exemplar sarcinile asumate față de partenerii externi, livrînd la export 80% din producția realizată de la începutul anului și pînă în prezent. Produsele de bună calitate fabricate aici au condus la creșterea solicitărilor externe, întreaga producție care se confecționează la ora actuală la Moreni fiind destinată exportului.

În industria ușoară

Modernizarea producției — o cerință prioritară

ÎN CONTEXTUL dezvoltării de ansamblu a industriei ușoare, al creării condițiilor de satisfacere în mai mare măsură a cerințelor în continuă creștere ale beneficiarilor interni și externi, al sporirii gradului de diversificare și de ridicare a nivelului calitativ, un rol important revine modernizării rapide a producției. De altfel, acest lucru a fost subliniat în mod expres de tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din luna mai a.c.: **„Trebuie, de asemenea, să acordăm cea mai multă atenție modernizării mai rapide a industriei ușoare și alimentare, în conformitate cu programele stabilite, pentru a putea să se adapteze rapid la cerințele de consum, la cerințele exportului".** Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 prevede pentru industria ușoară atingerea în 1990 a unui nivel al productivității muncii de 2,09 ori mai mare față de 1980. În același timp, prin Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 se prevede pentru industria ușoară ca ponderea produselor de nivel tehnic și calitativ ridicat din totalul producției să crească la 96% în 1990, față de 45,5% realizat în 1983. În aceste condiții, ponderea produselor cu nivel tehnic și calitativ mondial mediu va reprezenta numai 4% în 1990 față de peste 53% în 1983, iar produsele cu nivel tehnic și calitativ sub cel mondial mediu vor fi scoase în totalitate din fabricație începînd din acest an.

■

ACESTE prevederi pot fi atinse însă în măsura în care și **dotarea tehnică** a întreprinderilor de profil cunoaște salturi calitative corespunzătoare, în special prin modernizarea mașinilor și utilajelor din dotare, asigurarea unor parametri funcționali înalți, creșterea ponderii utilajelor complexe etc. Pornind de la necesitatea menținerii unui grad înalt de competitivitate al produselor românești pe piețele externe, de la cerința creșterii mai susținute a productivității muncii, atît la nivelul M.I.U., cît și al fiecărei centrale și întreprinderi subordonate au fost **stabilite programe complexe de măsuri** cu termene și responsabilități precise, care să conducă, încă din acest an, la intensificarea ritmului de modernizare a producției în această ramură.

1 Reexaminarea programului comun M.I.M.U.E.E.-M.I.U. de asimilare și fabricare de utilaje tehnologice în perioada 1981—1985 și definitivarea programului pentru perioada 1986—1990.

În urma analizelor efectuate s-a stabilit, de comun acord cu constructorul de mașini, realizarea cu prioritate, încă din acest an, a unor utilaje tehnologice cuprinse în programul de asimilare pe perioada 1984—1985, care să contribuie nu numai la îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, ci și la creșterea productivității muncii. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta analiză de lucru de la Complexul expozițional din Piața Scînteii cu cadre de conducere și specialiști din industrie, atenția prioritară trebuie să fie îndreptată spre realizarea și introducerea rapidă în producție a unor noi linii mecanizate și automatizate, care să asigure atît creșterea în acest an a productivității muncii cu 12,4% față de 1980 cît și reducerea mai accentuată a costurilor de producție.

Pentru exemplificare, în tabelul alăturat se prezintă creșterea de productivitate a muncii ce se poate obține în unele sectoare din industria ușoară, cu unele din utilajele tehnologice stabilite a se realiza prioritar în anii 1984—1985 și care vor contribui, în același timp, la crearea condițiilor de trecere la realizarea prevederilor viitorului plan cincinal 1986—1990. De asemenea, în programul de asimilare pe perioada 1986—1990, care se definitivează în prezent, sînt prevăzute noi tipuri de utilaje tehnologice, cu randamente superioare celor cu care sînt dotate în prezent multe din întreprinderile industriei ușoare.

2 Extinderea și introducerea de noi tehnologii, neconvenționale, în locul celor existente. Ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, respectiv reducerea consumului de materii prime, combustibil și energie nu este posibilă în industria ușoară fără renunțarea la tehnologiile de fabricație clasice și înlocuirea acestora cu tehnologii neconvenționale, care au devenit în ultimii ani preponderente pe plan mondial și, în mod deosebit, în țările cu o industrie ușoară avansată. Dintre noile tehnologii neconvenționale, cu consumuri reduse, prevăzute a fi introduse și extinse în industria ușoară se pot menționa:

filarea cu capăt liber în filaturile de bumbac ; țeserea fără suveică în țesătoriile de bumbac, in-cînepă, lînă și mătase ; tricotarea după contur ; finisarea în medii de spumă cu ultrasunete și microunde ; încadrarea automată a tiparelor și reperelor în industria confecțiilor și pielăriei etc.

Eficiența ce urmează a se obține, prin introducerea și extinderea noilor tehnologii neconvenționale este superioară celei ce se realizează prin tehnologiile clasice ; **numai prin utilizarea tehnologiei de țesere fără suveică, de exemplu, se poate obține o cantitate de 700—2 000 m/minut bătătură înserată, față de 200—280 m/minut în cazul tehnologiei de țesere cu suveică.** În același timp, prin noua tehnologie de țesere fără suveică se obține și o reducere a consumului de energie cu 30—50%, iar controlul țesăturii se execută electronic.

3 **Introducerea de noi tehnologii de înnobilare a materiilor prime din țară și reproiectarea, în continuare, a produselor.** Modernizarea producției industriei ușoare reclamă, printre altele, și înnobilarea materiilor prime naturale din țară, care să confere produselor noi caracteristici calitative, la nivelul celor existente pe plan mondial. Dintre materiile prime care urmează a fi înnobilate pot fi menționate : lîna, în vederea înlăturării impurităților ; inul și cînepa prin chimizare, care să conducă la înlăturarea puzderiilor ; pieile porcine pentru îmbrăcăminte și încălțăminte, asigurîndu-se înlăturarea defectelor de suprafață ; nisipul pentru producția de cristal, pentru a permite reducerea conținutului de fier și altele.

Creșterea de productivitate ce se poate obține prin dotarea întreprinderilor din industria ușoară cu noi utilaje tehnologice

Denumirea utilajului	Creșterea productivității muncii cu:
Laminor rapid cu autoreglare pentru bumbac	70%
Mașină de filat aerodinamică	50%
Mașină de imprimat rotativă pentru produse tricotate finite	5%
Mașină de tricotat rectilinii cu jaquard pentru produse fasonate	30%
Stație automată pentru cusături lungi	50%
Stație automată de aplicat buzunare la cămăși, pantaloni, salopete	50%
Mașină de injectat tălpi PVC și cauciuc termoplastic direct pe încălțăminte	100%

În același timp, eforturile specialiștilor sînt îndreptate și spre reproiectarea produselor. Prin această măsură, se va realiza reducerea greutății produselor, respectiv alinierea la greutățile existente pe plan mondial la produsele similare, creșterea gradului de intensitate a vopsirilor, a suprafețelor imprimate. Totodată, prin reproiectarea produselor se vor obține reducerea în continuare a pierderilor tehnologice, crearea condițiilor de spăltuire multiplă a pieilor, de încadrare combinată a reperelor etc.

4 **Asigurarea unui grad mai mare de tipizare a tehnologiilor de fabricație a materialelor și rețetelor de vopsire.** Numărul mare de articole, modele, mărimi, contexturi și poziții coloristice existente în industria ușoară reclamă, pe linia modernizării producției, asigurarea unui grad cît mai mare de tipizare a tehnologiilor de fabricație, a materialelor, inclusiv a rețetelor de vopsire. De altfel, pe plan mondial s-au făcut în ultimii ani progrese însemnate pe această linie și, în mod deosebit, privind tipizarea tehnologiilor de fabricație la semifabricate — fire și piei —, la părțile comune ale unor produse — ca de exemplu părțile inferioare la încălțăminte : talpă, tocuri etc. În același timp, se apreciază că, în cazul accesoriilor ornamentale, acestea nu trebuie reduse ca număr, ci lărgită continuu gama sortimentală care să conducă la înnobilarea articolelor de confecții, tricotaje, încălțăminte, marochinărie etc.

■

ACESTE cîteva direcții prioritare de acțiune creează, fără îndoială, cadrul necesar asigurării unui proces continuu de modernizare a producției industriei ușoare. Acum este necesar ca, la nivelul fiecărei centrale industriale și întreprinderi din industria ușoară, cu sprijinul specialiștilor din institutele de cercetări și proiectări, să se treacă hotărît la aplicarea acestor programe în toate subramurile de activitate, începînd de la producerea semifabricatelor necesare și terminînd cu finisarea produselor. În același timp, aceste programe de măsuri trebuie să se încadreze în fondurile de investiții alocate industriei ușoare atît pentru anul 1985 cît și pe perioada 1986—1990, și să se bazeze pe resurse materiale și utilaje care urmează a se produce în țară. De reținut pe această linie este și propunerea ca, **în cazul utilajelor tehnologice cu uzură morală, a căror perioadă de amortizare nu este expirată, dar care sînt mari consumatoare de combustibil și energie, și care influențează negativ modernizarea producției, să se modifice reglementările în vigoare, în sensul aprobării dezmembrării lor.**

Considerăm că prin unirea eforturilor tuturor specialiștilor din industria ușoară și cu sprijinul nemijlocit al furnizorilor de materii prime, materiale și utilaje tehnologice, se vor crea condiții de modernizare a producției, respectiv de creștere în continuare într-un ritm și mai susținut a competitivității produselor, de aliniere a acestora la nivelul realizărilor de vîrf și de anvergură existente pe plan mondial.

Ștefan ȘTEFĂNESCU
director adjunct în Ministerul Industriei Ușoare

Din cronica întrecerii

23 AUGUST 40 1944 1984

NOI OBIECTIVE DE INVESTIȚII

● Cu un an mai devreme, la **Întreprinderea de scule din Rădăuți,** a fost pusă în funcțiune o primă capacitate de producție proiectată pentru 50 milioane lei scule pe an. Obiectivul este dotat cu mașini-unelte de mare complexitate, care asigură randamente optime de activitate.

● Printre cele mai recente capacități de producție puse în funcțiune la **întreprinderea chimică „Victoria" din Tîrgoviște** se numără și instalația de rășini alchidice. Producția realizată în această instalație va aduce anual în bugetul unității peste 140 milioane lei, contribuind la sporirea producției marfă cu 28%. Tot aici, se află în probe tehnologice o instalație de baritină micronizată proiectată pentru o capacitate de 7 000 tone pe an.

● **La Combinatul de lianți și azbociment Birsești — Tg. Jiu** a intrat în producție o nouă capacitate de producție : fabrica de var hidratat, una dintre primele unități de acest profil din industria noastră. Dimensionată pentru o producție de 6 000 tone pe lună, fabrica prelucrează eficient piatra de calcar din zonă, asigurînd necesarul unor importante șantiere de construcții din țară.

● Cu cele 250 de apartamente predate recent beneficiarilor în noul cartier „Bistrița-lac" din **municipiul Bacău,** numărul locuințelor finalizate în cursul acestui an de colectivele de muncă aparținînd **Trustului de antrepriză generală pentru construcții-montaj** a atins cifra de 2 000. Acestea întregesc la 55 000 numărul apartamentelor executate și puse la dispoziția oamenilor muncii din acest județ în anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului. Modernele blocuri au conturat frumoase cartiere în municipiile Bacău și Gheorghe Gheorghiu-Dej, centrele civile ale orașelor Moinești, Tîrgu Ocna, Comănești, Buhuși sau cele ale comunelor Răcăciuni, Sascut, Răcșitoasa, Podu Turcului.

● Constructorii de locuințe din **județul Mureș** au pus la dispoziția oamenilor muncii 1 131 apartamente, cu 211 mai mult decît prevederile din graficele la zi. Gospodărind cu prîcepere energia și materiile prime, constructorii de locuințe mureșeni au economisit 100 tone ciment, 48 tone oțel beton, 25 mc material lemenos, 25 000 kWh energie electrică, 45 000 mc gaz metan și altele.

● Recent și constructorii de blocuri de locuințe din **județul Timiș** au predat „la cheie" al 2 000-lea apartament construit în acest an. Acest eveniment pune în evidență în același timp un valoros succes — ridicarea în devans a 300 de apartamente față de prevederile planului pe această perioadă. În același timp, colectivele trustului antrepriză generală de construcții-montaj Timișoara au mai dat în folosință noi și moderne spații comerciale, unități medico-sanitare, o nouă sală de sport în orașul Sînnicolau-Mare, rețele de alimentare cu apă, alte obiective social-culturale și edilitar-gospodărești.

Corelația calitate-preț în sistemul cointeresării producătorilor agricoli

SCHIMBĂRILE în tehnica și tehnologia de producție imprimă un caracter dinamic nivelului de referință al calității produselor agricole.

O calitate mai bună duce la satisfacerea unor nevoi mai mari și, în același timp, reduce consumul resurselor utilizate în agricultură, contribuind prin aceasta la creșterea eficienței economice. Îmbunătățirea calității produselor agricole este un imperativ al epocii actuale, pentru că ea participă în proporții sporite la satisfacerea nevoilor de consum productiv și individual, la sporirea aportului valutar al agriculturii. În acest context, **calitatea produselor agricole** este redată prin ansamblul de însușiri fizice, chimice, organoleptice etc., conservate de propria bază genetică și proprietățile dobîndite în procesul de producție, în funcție de condițiile agro-pedo-climatice și manifestate în procesul de consum individual (productiv sau neproductiv) prin eficiența lor socială.

Calitatea produselor agricole depinde de un mare număr de **factori previzibili,** printre care cei mai importanți pot fi considerați : soiul, destinația, tehnologia de producție, clima, solul, relieful — și **factori imprevizibili** (care pot fi climatici, atacuri de boli și dăunători etc.). Cu cît acești factori sînt mai bine cunoscuți, utilizați sau dirijați în scopurile cerute de producția agricolă, cu atît mai bună va fi calitatea produselor.

Aprecierea calității produselor agricole se poate face prin mai multe metode și procedee, în funcție de gradul de dotare al centrelor de preluare și valorificare și al laboratoarelor ce funcționează pe lîngă bazele de recepție și silozuri și, mai ales, în funcție de felul produsului și destinația acestuia. Dintre acestea, cele mai importante se consideră : analiza tehnică a calității produselor agricole și analiza economică a acestora. Prima metodă se poate realiza prin analiza de laborator și metoda organoleptică, iar cea de-a doua : prin intermediul prețului mediu de realizare ; pe baza structurii producției și a indicelui volumului acesteia pe clase de calitate ; prin intermediul indicatorului „coeficientul mediu de calitate", calculat la nivel de produs sau pentru întreaga producție. Deoarece analiza tehnică este, în general cunoscută, în cele de mai jos ne vom referi la analiza economică a calității produselor agricole.

Analiza prin intermediul prețului mediu de realizare ține seama de faptul că pentru produsele calitativ superioare, prețurile de producție în întreprinderile agricole de stat și prețurile de contractare sau achiziții pentru cooperativele agricole de producție sînt mai ridicate. În aprecierea trebuie avut în vedere că pentru unele produse (fructe, legume, lapte, ouă etc.) prețul este stabilit atît în funcție de calitate, cît și în funcție de sezonalitate. De aceea, pentru o apreciere mai corectă prin intermediul prețului, trebuie exclusă influența sezonalității. Se va porni, deci, de la modul de calcul al prețului mediu pe întreaga perioadă analizată *).

Pentru exemplificare au fost utilizate date din două unități agricole din zona I de cultură (vezi tabelul).

La o sumară analiză, s-ar părea că unitatea a doua — valorificînd producția la un preț mai mare — a realizat o calitate superioară a acesteia. Însă, prețul mediu de realizare recalculat, în funcție de ponderea producției pe intervale de timp, arată o situație total diferită.

Structura producției pe diviziuni de timp în a doua unitate a fost următoarea : pînă la 20 mai — 12,5% ; 21 mai—10 iunie — 22,5% ; 11—30 iunie — 25,0% ; 28 iunie — 19 iulie — 10,0% ; 11—25 iulie — 20,0% ; după 25 iulie — 10,0%.

Nivelul recalculat al prețului de realizare pentru prima unitate va fi de 2 268 lei/tonă.

Se constată că prețul superior la unitatea B nu s-a datorat calității, ci sezonalității producției. În realitate, prima unitate a obținut produse calitativ superioare față de cea de-a doua.

Aprecierea prin intermediul prețului mediu de realizare permite și cuantificarea efectului economic al modificării calității asupra indicatorilor economici, cum ar fi : volumul veniturilor, valoarea producției marfă, costurile de producție la 1 000 lei producție marfă, beneficiul și rata acestuia, rata rentabilității fondurilor etc. De asemenea, prin intermediul prețului mediu de realizare se poate pune în evidență eficiența costurilor suplimentare pentru îmbunătățirea calității produselor agricole, costuri legate de tratamente fitosanitare, calitatea rațiilor furajere, lucrări de sortare, ambalare etc.

Aprecierea calității produselor agricole prin intermediul **structurii producției** sau al indicelui **volumului pe clase de calitate** se face la acele produse la care prețurile de realizare se stabilesc în funcție de clasa de calitate. Comparînd, în dinamică, structura producției se poate evidenția în ce măsură calitatea produselor s-a îmbunătățit.

În condițiile în care crește ponderea producției din categoriile de calitate superioară, are loc o îmbunătățire a calității. Este mai dificil de apreciat îmbunătățirea la produsele cu 3—4 clase de calitate și la care se înregistrează modificări diferite (sporirea ponderii producției de calitate extra, dar și a celei de calitatea a II-a sau sub STAS).

Prin utilizarea indicatorului „coeficientul mediu de calitate", produsele de calitate superioară vor înregistra indici supraunitari, iar cele inferioare — indici subunitari.

Astfel, structura producției de tomate pe categorii de calitate, în perioada de 2 ani analizată, pune în evidență creșterea cu 4% a ponderii calității a II-a, ceea ce influențează negativ calitatea întregii producții. În același interval, la cartofi proporția calității I a crescut cu 5,38%, în timp ce a calității a II-a s-a redus cu 15,38%. De asemenea, ponderea producției de cartofi sub STAS s-a dublat. În condițiile în care sporirea producției de calitatea I reușește să o contracareze pe cea a producției sub standard, se poate afirma că s-a îmbunătățit calitatea medie la cartofi.

Faptul că la tomate producția de calitatea extra a crescut cu 16,7% în timp ce sporul a fost de 20% la calitatea I și de 50% la calitatea a II-a, indică, la cele două unități, înrăutățirea calității producției. Același aspect este scos în evidență și prin compararea indicatorilor pe categorii de calitate cu indicatorul pe total producție de tomate.

Trebuie reținut însă că, în general, calitatea superioară antrenează costuri suplimentare ocazionate de producerea materialului biologic, lucrările de pregătire a terenului, de semănat sau plantat, de întreținere a culturilor, recoltare și sortare. Uneori pot interveni factori imprevizibili ce acționează în intervalul de timp de la avansarea cheltuielilor și pînă la recoltare, influențînd negativ calitatea produselor agricole. Întrucît sporirea eficienței vizează efecte superioare pe seama fiecărei acțiuni întreprinse, neconcordanța dintre momentul avansării cheltuielilor pentru efectuarea unor lucrări menite să ducă la îmbunătățirea calității produselor și cunoașterea efectului acestor măsuri impune luarea unor decizii în condiții de risc și incertitudine.

Producția și prețul de realizare la cartofii timpurii

Perioada	Producția fizică (t)		Valoarea producției (mii lei)		Preț mediu de producție (lei/t)	
	unitatea		unitatea		unitatea	
	A	B	A	B	A	B
pînă la 20 V	200	250	860	1 025	4 300	4 100
21 V — 10 VI	400	450	1 240	1 305	3 100	2 900
11 VI — 30 VI	300	500	630	1 100	2 100	2 200
1 VII — 31 VII	200	200	340	350	1 700	1 750
1 VIII — 20 VIII	300	400	360	440	1 200	1 100
21 VIII — 31 VIII	400	200	392	198	980	990
Total	1 800	2 000	3 822	4 418	2 123	2 209

*) Prețul mediu de realizare ($\bar{p}$) se determină după formula : $\bar{p} = \sum_{i=1} g_i p_i / 100$, unde: g_i reprezintă structura producției pe intervalul de timp în care prețul rămîne nemodificat ; P_i — prețul de realizare a producției pe fiecare interval de timp.

Ilie MĂNOIU
Ion PANĂ
Victoria PANĂ

Producția de export — adaptată cerințelor actuale ale pieței internaționale

POTRIVIT Programului de ridicare a nivelului tehnic-calitativ al produselor în actualul deceniu, elaborat sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ministerele, centralele și întreprinderile industriale, institutele de cercetare științifică și inginerie tehnologică își vor elabora în acest an programe proprii care să detalieze sarcinile și răspunderile pe linia ridicării nivelului tehnic și calitativ, a modernizării tuturor produselor existente în fabricație, perfecționării proceselor tehnologice de producție și control al calității, astfel ca încă în acest an să se livreze la export numai produse competitive, de nivel mondial. În definirea acestei noțiuni complexe de „produs de nivel mondial" un aport substanțial aduc studiile conjuncturale și de piață, analizele de marketing care asigură sistemul de referință pentru programele de export ale producătorilor noștri.

MODIFICAREA substanțială a costurilor energetice în special, dar și lărgirea ariei geografice de distribuție a capacităților industriale au găsit în multe țări, tradițional sau recent industrializate, o structură neadaptată și necorespunzătoare noilor condiții. Problema, de importanță majoră, care se pune astăzi în fața fiecăreia din aceste țări este aceea a unei readaptări esențiale și efective, realizată în minimum de timp posibil. Prezentăm în continuare concluziile unei cercetări efectuate în cadrul Institutului de economie mondială, din București, privind necesitățile și posibilitățile de restructurare în raport cu piața internațională a ofertei de export de mașini și utilaje.

Restructurări în producția mondială

ORIENTĂRILE și tendințele survenite în această direcție în țările capitaliste dezvoltate sînt în linii mari următoarele :

— orientarea efortului investițional către tehnologii care reduc consumul specific de energie și către dezvoltarea de resurse alternative de energie (reflectată în scăderea în valoare absolută a importului de țiței al țărilor O.C.D.E. în 1980 și 1981) ;

— acceptarea reducerii gradului de utilizare a capacităților în așa-numitele „industrii bolnave", mari consumatoare de energie și de alte materii prime, pînă la procente deosebit de coborîte, problema eficienței căpătînd întîietate asupra problemelor sociale. În această situație se găsesc industriile siderurgică, petrochimică, textilă, a construcțiilor navale etc., în special în țările vest-europene. Crește astfel diferența dintre structura efectivă a producției și structura capacităților de producție ;

— un proces de reamplasare, în țări în curs de dezvoltare, a capacităților industriale pentru produse cu grad relativ redus de tehnicitate și prelucrare și intensiv consumatoare de energie și materie primă, în special prin intermediul societăților transnaționale. Această orientare reflectă faptul că (paralel cu amplificarea măsurilor de protecționism comercial) există tendința de a se renunța treptat, în țările industrial dezvoltate, la acest tip de industrii care se dezvoltă în țările „lumii a treia", încercîndu-se în același timp controlul și exploatarea lor prin mecanismul de funcționare a societăților transnaționale ;

— o orientare din ce în ce mai accentuată către produsele tehnicii de vîrf și în special către capacitățile de cercetare-dezvoltare, servicii industriale (consultanță, engineering, asistență tehnică etc.), care tind să își amplifice continuu ponderea în export.

Toate acestea sînt orientate spre reducerea drastică a dependenței de materii prime și energie, ca și spre adaptarea la modificările structurii cererii internaționale. Pentru a da un singur exemplu, se prelimină că în perioada 1982-2000 în țările în curs de dezvoltare se va menține o rată medie anuală de punere în funcțiune de 72 noi uzine producătoare de îngrășăminte chimice *). Aceasta va însemna pe de o parte o continuă diminuare relativă a capacității de absorbție a acestor țări față de oferta externă de export de îngrășăminte, iar pe de altă parte o cerere consistentă de tehnologii, utilaje și servicii industriale pentru realizarea capacităților respective.

Desigur că pe baza acestor caracteristici ale dezvoltării economice actuale nu poate fi concepută o strategie de adaptare standard, întrucît problema de fond de la care trebuie să pornească o asemenea strategie este cea a resurselor naționale ; ea trebuie elaborată în funcție de situația resurselor (de materii prime, forță de muncă, capacitatea tehnologică etc.) din fiecare țară în parte. Astfel, pentru unele țări socialiste europene sînt de menționat cîteva orientări adoptate și puncte de vedere exprimate, specifice condiiilor fiecăreia dintre ele ;

— dezvoltarea ramurilor cu „intensitate redusă de import", care se pot baza în primul rînd pe resursele interne de materii prime, energie, semifabricate de la industrii subfurnizoare etc. ; în același timp, dezvoltarea cooperării bi- și multilaterale, în măsură să asigure ca acest efort de reducere a importurilor să nu conducă la economii „autarhice" sau „închise" ;

— un accent deosebit pe dezvoltarea subramurilor de vîrf (microelectronica și producția de roboți industriali în R.D.G., industria farmaceutică în Ungaria etc.), cu menținerea orientării de detaliu către domeniile pentru care există compatibilitate cu capacitatea proprie de cercetare, posibilități proprii de dezvoltare tehnologică și posibilitatea de realizare a subindustriilor conexe. Dezvoltările în microelectronică și informatică nu trebuie să conducă neapărat la creșterea în aceeași proporție a exportului direct al acestor ramuri ; produsele respective trebuie în primul rînd difuzate în producția (inclusiv cea pentru export) celorlalte ramuri ;

— orientarea către o producție industrială care să determine dezvoltarea și creșterea eficienței agriculturii (mașini agricole, îngrășăminte, utilaje pentru irigații etc.).

Puternica dezvoltare a industriei constructoare de mașini a României, rezultat al politicii consecvente desfășurate de partid în această direcție în ultimele decenii, a condus la atingerea unui grad înalt de acoperire, din producția proprie, a necesarului intern de mașini și utilaje. Concomitent, aceasta a permis creșterea continuă și deosebit de dinamică a exportului românesc în domeniu.

Dezvoltarea în continuare a exportului românesc de produse ale industriei constructoare de mașini nu este, în general, limitată de aspecte legate de capacitatea de absorbție a pieței internaționale, întrucît România deține o pondere mică (mai puțin de 0,6%) în exportul mondial în domeniu, iar perspectivele pieței internaționale indică o creștere a cererii externe de mașini și utilaje.

Criterii de orientare a exportului românesc

ÎN REALIZAREA sarcinii privind creșterea viitoare a volumului valoric al exportului românesc de produse ale industriei constructoare de mașini, o importanță hotărîtoare revine creșterii eficienței exportului românesc, de natură să asigure o valorificare cît mai bună pe piața internațională a efortului național înglobat în producția de export. Acesta reprezintă un obiectiv de seamă în cadrul politicii partidului de participare intensă a României la circuitul economic mondial. În scopul creșterii eficienței exportului românesc de mașini și utilaje apar ca necesare măsuri concertate vizînd ameliorarea structurii ofertei noastre de export, concomitent cu ameliorarea nivelului tehnico-calitativ și a modului de comercializare a produselor.

Pornind de la tabloul de ansamblu al pieței mondiale de profil, desprindem cîteva căi principale pentru **ameliorarea structurii exportului nostru de mașini și utilaje :**

● O puternică influență pozitivă ar avea creșterea ponderii **aparatajului de înaltă tehnicitate** în valoarea totală a exportului românesc de produse ale industriei constructoare de mașini, electrotehnică și electronică. Produsele din această grupă realizează pe piețele internaționale cele mai ridicate prețuri medii de export din cadrul ramurii. Perspectivele creșterii capacității de absorbție a pieței externe sînt favorabile dezvoltării în continuare a exportului de aparatură de înaltă tehnicitate. În aceste condiții apreciem ca posibilă o accentuare a efortului de creștere a exportului românesc de aparatură electronică industrială, tehnică de calcul și informatică, aparatură de telecomunicații,

*) Structural Changes in Industry — O.N.U., New York, 1981

aparatură tehnico-medicală, mecanică fină și optică, avioane și motoare de avion — produse cu valori specifice mari, înglobînd un conținut ridicat de cercetare științifică și muncă de dezvoltare tehnologică.

Menționăm că în țara noastră s-au realizat dezvoltări importante ale bazei de producție și ale capacităților de proiectare și dezvoltare tehnologică pentru asemenea categorii de produse, dar analiza comparativă relevă că acestea înregistrează încă ponderi foarte reduse în exportul nostru, în raport cu ponderile realizate într-o serie de țări tradițional exportatoare de produse ale industriei constructoare de mașini.

● La îmbunătățirea structurii exportului românesc de mașini ar putea contribui, de asemenea, dezvoltarea în ritmuri superioare celor actuale a exportului românesc de **bunuri de larg consum** și în primul rînd de aparatură electronică pentru public, care înregistrează prețuri unitare de export înalte. Bunurile de larg consum reprezintă un sector deosebit de dinamic al comerțului internațional cu produse ale industriei constructoare de mașini. Livrările de bunuri de consum durabile (inclusiv autoturisme) reprezintă, pe plan mondial, circa o treime din totalul valoric al livrărilor de produse ale industriei constructoare de mașini, iar cererea pentru această categorie de bunuri înregistrează o continuă dezvoltare și diversificare. Comparativ, exportul României de bunuri de larg consum are încă dimensiuni reduse. Promovarea acestui export este condiționată de apropierea structurii ofertei românești de cea a cererii externe — prin exportul de produse ca : televizoare color, aparatură stereo hi-fi, mașini automate de spălat rufe, frigidere-congelatoare cu două uși etc. — concomitent cu o permanentă evoluție a designului pentru produsele aflate în prezent în nomenclatorul de export și rezolvarea urgentă a unor probleme de calitate a execuției și finisajului.

● În domeniul exportului de **mașini și utilaje pentru producție** apreciem că este necesară realizarea unei politici de creștere diferențiată pe tipuri de produse, în funcție de evoluția previzibilă a cererii externe, precum și de nivelul prețurilor obtenabile la export. Astfel, estimăm că este oportun și posibil ca la unele categorii de produse să se realizeze o creștere a exportului în ritmuri superioare ritmului mediu pe total subgrupă. Între acestea se numără utilajul energetic și cel electrotehnic (motoare și generatoare electrice, aparataj de joasă tensiune, echipament electric de distribuție), tractoarele și mașinile agricole, mașinile-unelte — produse pentru care industria constructoare de mașini din România dispune de capacități de producție și o experiență de fabricație relativ avansate, dar încă insuficient valorificate la export. Promovarea în condiții de eficiență sporită a acestor exporturi necesită ameliorarea structurii pe tipodimensiuni a ofertei românești, concomitent cu îmbunătățirea continuă a parametrilor tehnico-constructivi și creșterea calității produselor la nivelul exigențelor pieței mondiale.

În cazul altor produse, dezvoltarea exportului românesc trebuie să țină seama de modificările intervenite în structura cererii externe. Astfel, oferta românească de utilaj petrolier — avînd în vedere faptul că zăcămintele ușor accesibile sînt în mare parte deja prospectate și în exploatare, iar prospecțiunile actuale se îndreaptă în mod necesar către zăcămintele de adîncimi mari sau situate în zone greu accesibile — ar trebui să se orienteze către instalații de foraj la mare adîncime, de puteri mari, instalații cu un grad de mobilitate ridicat, cu posibilități de transportare și utilizare în zone greu accesibile, dispozitive pentru urmărirea automată a proceselor de funcționare a echipamentelor, concomitent cu majorarea ofertei de piese de schimb și oferirea unui nomenclator diversificat de scule necesare în industria petrolului și gazelor.

● În domeniul **utilajului de transport**, creșterea eficienței exportului românesc poate fi realizată printr-o permanentă aliniere a ofertei românești la caracteristicile cererii externe. Astfel, dezvoltarea în continuare a exportului românesc de material rulant de cale ferată trebuie să țină seama de faptul că, actualmente, piața internațională se caracterizează prin tendința de restrîngere substanțială a cererii țărilor capitaliste dezvoltate și a țărilor socialiste, țări în care accentul se pune pe modernizarea parcului, în timp ce piața țărilor în curs de dezvoltare, deși are un potențial de absorbție mare, este dimensionată mai degrabă în raport cu disponibilitățile financiare, decît cu necesitățile reale. Creșterea valorii exportului românesc de material rulant de cale ferată ar putea fi realizată prin creșterea ponderii exportului de locomotive, precum și prin îmbunătățirea structurii exportului de vagoane prin creșterea ponderii vagoanelor de călători și a celor speciale în totalul exportului de vagoane, în special prin oferirea la export a unor sisteme feroviare complete, incluzînd — alături de locomotive și vagoane — elementele de infrastructură feroviară și gama completă de servicii inginerești de specialitate : consultanță, proiectare, construcții-montaj, asistență tehnică, școlarizarea personalului beneficiarului.

Dezvoltarea exportului românesc de nave maritime comerciale trebuie, de asemenea, să țină seama de situația deosebit de dificilă a pieței internaționale, capacitatea flotei mondiale depășind necesarul de transport. În același timp, pentru creșterea eficienței exportului românesc în domeniu considerăm că este necesar, conform tendințelor de evoluție structurală a cererii externe, un efort de modificare treptată a structurii ofertei românești de nave și orientarea către tipuri de nave de complexitate tehnică superioară, cum ar fi cargourile multifuncționale, navele port-containere, navele Ro/Ro, nave specializate pentru transport de gaze lichefiate și produse petroliere prelucrate etc., pentru care se anticipează că va exista o cerere externă activă.

În ceea ce privește grupa utilajului de transport auto-utilitar, structura actuală a ofertei românești de export este suficient de diversificată, dezvoltarea în condiții de eficiență sporită a exportului în domeniu fiind condiționată de rezolvarea problemelor actuale de ordin tehnico-calitativ și a celor privind asigurarea service-ului.

Parametrii tehnici și comerciali ai ofertei

ALĂTURI de îmbunătățirea structurii ofertei românești de export, o a doua direcție de acțiune în creșterea eficienței exportului de mașini și utilaje îl constituie **ridicarea nivelului tehnico-calitativ al produselor**, cerință stringentă în etapa actuală, cînd piața mondială se caracterizează printr-o înăsprire fără precedent a concurenței. Întreprinderile producătoare trebuie să-și sporească atenția în ceea ce privește finisajele, care să confere produsului un aspect comercial corespunzător, perfecționarea tratamentelor termice (astfel încît să se evite uzurile premature), precizia asamblării, mărirea eficacității protecțiilor anticorozive etc. — aspecte care, dacă nu sînt rezolvate corespunzător, influențează negativ nivelul prețului obtenabil la export, afectînd uneori chiar poziția cîștigată pe piață. Atingerea unui ritm ridicat de evoluție tehnico-calitativă, potrivit prevederilor programului special adoptat în această privință, reprezintă o condiție esențială pentru menținerea pozițiilor cîștigate pe piața externă și, în același timp, pentru realizarea unei creșteri continue a volumului și eficienței exportului.

Pornind de la ritmul alert al progresului tehnic pe plan mondial, care determină o tendință de scurtare continuă a ciclului de viață al produselor în toate subramurile construcției de mașini și cu deosebire în domeniile de vîrf, considerăm că promovarea în condiții de eficiență sporită a exportului românesc de mașini și utilaje reclamă, totodată, **accelerarea ritmului de reproiectare și asimilare de produse noi**, la un nivel tehnic competitiv în raport cu produsele oferite de concurență. În acest sens, activitatea de cercetare-dezvoltare capătă o importanță decisivă, ca și viteza de introducere în fabricația de serie a rezultatelor cercetării.

Un al treilea factor, nu mai puțin important, al creșterii volumului și eficienței exportului românesc de mașini și utilaje îl reprezintă competitivitatea comercială a ofertei, prin :

— amplificarea ofertei de servicii de consulting, engineering etc., care antrenează și determină la beneficiari o cerere specifică de mașini și utilaje :

— orientarea către oferirea la export de „pachete" complexe de produse și servicii, indiferent de numărul sau subordonarea furnizorilor. ;

— realizarea în continuare a unor linii de montaj în străinătate pentru diferite categorii de mașini de fabricație românească, asigurarea întregului echipament necesar pentru realizarea acestor linii, precum și a pieselor și subansamblelor ce urmează să fie asamblate pe liniile respective ;

— accelerarea procesului de omologare internațională a unora dintre diversele categorii de mașini și utilaje produse în țara noastră ;

— îmbunătățirea calității service-ului pentru mașinile românești exportate, a modului în care este realizată reclama comercială etc.

Maria CARTAS

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Minimizarea cheltuielilor, maximizarea veniturilor

ÎNCADRAREA strictă a fiecărei întreprinderi în nivelul de cheltuieli stabilit, sporirea eforturilor pentru realizarea integrală și depășirea nivelului planificat al veniturilor constituie pentru toate unitățile economice sarcini de cea mai mare însemnătate pentru creșterea eficienței economice, așa după cum reiese din cuvîntările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ținute la Plenara C.C. al P.C.R. și la Sesiunea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din luna iunie a.c. În lumina acestor sarcini, trebuie arătat că folosirea eficientă în fiecare unitate a bugetului de venituri și cheltuieli, ca instrument esențial în autogestionarea resurselor materiale și financiare, este de natură să determine sporirea răspunderii și preocupărilor colectivelor de oameni ai muncii și a organelor colective de conducere pentru încadrarea în nivelul cheltuielilor și al veniturilor planificate, în gospodărirea judicioasă a fondurilor, întărirea disciplinei financiare, creșterea eficienței economice și a rentabilității.

În cadrul **Întreprinderii miniere din Rîmnicu-Vîlcea,** acțiunile desfășurate pentru transpunerea în viață a măsurilor și acțiunilor cuprinse în programele speciale privind calitatea, nivelul tehnic, creșterea productivității muncii, sporirea mai accentuată a rentabilității și eficienței economice au determinat ca pe primele 4 luni din acest an și în continuare să se obțină rezultate pozitive în realizarea nivelurilor de cheltuieli și de venituri prevăzute în bugetul de venituri și cheltuieli :

■ **Veniturile** obținute din încasarea producției livrate **au fost realizate în proporție de 101,2%.** Aceste rezultate au fost posibile prin realizarea sortimentelor fizice în structura prevăzută, cît și a producției marfă planificată în proporție de 103,9%. Utilizarea rațională a forței de muncă, a potențialului tehnic din dotare, precum și preocuparea pentru îmbunătățirea tehnologiilor și asimilarea de noi produse au stat la baza depășirii sarcinilor de producție. Amintim că printre produsele noi asimilate, care vor înlocui și unele materii prime din import, se numără : grafit preparat cu peste 80% carbon, tufuri vulcanice utilizate la fabricarea gresiilor antiacide și pentru șlefuirea cinescoapelor, grafit pentru perii colectoare și baterii, cît și pentru fabricarea creioanelor.

■ **Cheltuielile planificate,** aferente desfășurării programului de producție, **au fost diminuate cu 96,8 lei la 1 000 lei producție marfă.**

■ Rezultatele financiare obținute au fost pozitive, obținîndu-se beneficii suplimentare de 11,3 mil. lei și o rentabilitate de +13,1%.

■ Rezultatele obținute au dat posibilitatea creării surselor necesare constituirii fondurilor proprii la nivelurile planificate în buget.

Pentru încadrarea în primul semestru și pe întregul an în nivelul planificat al cheltuielilor și veniturilor, în unitate eforturile au fost concentrate în vederea :

— repartizării și defalcării pe compartimente funcționale și pe subunități, prin decizia conducerii unității, a indicatorilor în funcție de structura organizatorică ;

— urmăririi și raportării periodice, la nivelul unității, a tuturor indicatorilor economico-financiari prin compartimentele funcționale, care prezintă pentru analiză organului de conducere curentă și organelor colective de conducere situația realizării acestora cu măsurile ce se impun ;

— urmăririi și raportării pe baza bugetului, la nivelul subunităților de producție, a indicatorilor : producția fizică, producția marfă, costurile de producție totale și materiale, numărul de personal și fondul de retribuire, norme maxime de consum de energie și combustibili, de materii prime și materiale, precum și a unor grafice pentru livrarea producției, a sarcinilor de recuperare a materialelor refolosibile etc. Practic, sînt urmărite și raportate **zilnic** produsele fabricate, livrările, producția marfă vîndută și încasată, capacitatea de plată, iar **decadal** cheltuielile cu valorile materiale consumate în procesul de producție ;

— evidențierii operative prin compartimentele funcționale a indicatorilor din buget, datele respective fiind prezentate conducerii curente pentru adoptarea operativă a deciziilor celor mai potrivite pentru realizarea ritmică a producției, a desfacerii producției, a volumului încasărilor planificate și a capacității de plată. **Lunar,** cu ocazia dezbaterii problemelor din planul de muncă al C.O.M. se face și analiza stadiului realizării producției fizice și marfă pe decadele parcurse din luna curentă, cu toți factorii de răspundere din unitate și subunități, stabilindu-se măsuri pentru soluționarea greutăților ivite în legătură cu asigurarea de fronturi de lucru, cu materii prime și materiale, cu mijloace de transport, pentru asigurarea ritmului desfacerii, respectarea graficelor de reparații și revizii, ridicarea calității producției, evidențierea stadiului realizării producției marfă vîndută și încasată, a capacității de plată etc.

Trimestrial, pe bază de bilanț, se prezintă de către contabilul șef în organul colectiv de conducere, C.O.M., analiza realizării indicatorilor economico-financiari înscriși în bugetul de venituri și cheltuieli pentru perioada raportată. Problemele supuse dezbaterii reliefează rezultatele pozitive și negative, arătîndu-se în principal cauzele care au condus la unele neajunsuri în buna gospodărire a resurselor materiale și financiare. Concomitent, se prezintă organului colectiv și un proiect de măsuri care vizează remedierea neajunsurilor ivite în activitatea desfășurată, precum și pentru realizarea integrală și ritmică a indicatorilor cuprinși în buget pentru trimestrul următor ; **semestrial și anual** se prezintă de către C.O.M. darea de seamă privind realizările economico-financiare, în fața adunării generale a oamenilor muncii ;

— introducerii în practica unității a sistemului asigurării secțiilor cu asistență tehnică suplimentară pe schimburi de lucru, în funcție de ritmul producției și de greutățile ivite, pentru soluționarea și depășirea momentelor critice.

Pe baza măsurilor aplicate, bugetul de venituri și cheltuieli a funcționat ca un valoros instrument de intervenție prin care conducerea colectivă a întreprinderii a acționat în vederea obținerii unei eficiențe ridicate, reducerii cheltuielilor, creșterii beneficiilor.

Pentru ca bugetul de venituri și cheltuieli să fie un instrument și mai eficace în utilizarea mai intensivă a pîrghiilor economico-financiare în cursul acestui an, colectivul de oameni ai muncii, aparatul financiar-contabil și-au propus să adopte în continuare unele **măsuri capabile să conducă la realizarea și depășirea la nivelul întregului an a sarcinilor cuprinse în buget** și anume :

● continuarea aplicării cu fermitate a metodelor de lucru enunțate, printr-o desfășurare operativă a fluxului informațional organizat în unitate și în subunități, în scopul cunoașterii preventive la nivelul organelor de decizie a modului cum se desfășoară îndeplinirea indicatorilor înscriși în bugetul de venituri și cheltuieli, un rol important în acest scop revenindu-i contabilului-șef, care furnizează organelor de conducere operativă și colectivă date de analiză și propuneri, pentru luarea de hotărîri asupra abaterilor de la nivelurile de plan stabilite ;

● colaborarea mai intensă a aparatului economic cu cel tehnic la programul de îmbunătățire a tehnologiilor și de asimilare de noi produse cu performanțe ridicate de eficiență, cum ar fi : realizarea unor sorturi de grafit și produse pe bază de grafit care în prezent se mai importă, noi sorturi de paste refractare, diversificarea producției de tufuri vulcanice etc. ;

● asigurarea tuturor condițiilor pentru generalizarea eficientă a lucrului în acord global ;

● realizarea de către un colectiv de ingineri și economiști a studiului de

analiză și cercetare pentru stabilirea măsurilor de creștere a producției de mică, prin îmbunătățirea tehnologiei de extracție în subteran și carieră și a celei de preparare la instalația de prelucrare de la mina Cataracte. Studiul este în curs de elaborare și urmărește creșterea conținutului de extracție de substanță utilă la abatajele în care se va experimenta metoda, cît și la instalația de preparare unde se vor efectua îmbunătățiri la treptele de separare a micei. Prin aplicarea acestui studiu, pe baza datelor obținute în fază de laborator, se estimează un recuperaj al utilului (micii) din masa excavată și prelucrată de 8% față de 4% în prezent. Eficiența realizării și aplicării acestui studiu se va concretiza în circa 6 mil. lei creștere a producției marfă și aproximativ 3 mil. lei beneficii suplimentare anual ;

● urmărirea și sprijinirea transpunerii integrale în practică a programelor de măsuri tehnico-organizatorice adoptate.

În vederea perfecționării planificării, a simplificării activității financiare, a reducerii substanțiale în acest an a formularisticii de evidență și raportare, prin intermediul revistei, aș sugera următoarele propuneri :

1 **simplificarea planului de conturi,** în sensul reducerii numărului de conturi sintetice-analitice și al fluxului înregistrărilor, pentru a realiza o evidență cît mai simplă ;

2 **calcularea costului atît în faza de plan cît și în faza de postcalcul numai pe elemente de cheltuieli,** dat fiind că în prezent acest lucru se face atît pe elemente cît și pe articole de calculație, în final rezultatul fiind calculul costurilor pe produs, pe două căi, deci un consum dublu de formulare și de muncă ;

3 **reducerea numărului de formulare anexe la bilanțul contabil,** deoarece, după părerea noastră, acestea conțin multe date care se reiau de la un formular la altul. În acest scop, **propun „Revistei economice" să inițieze dezbateri pe tema reducerii formularisticii, a fluxului înregistrărilor, a planificării, evidenței și raportării costurilor de producție,** cu participarea contabililor-șefi și a altor cadre din aparatul financiar-contabil din unitățile economice, întrucît consider că o consultare de acest gen cu practicienii, aplicarea sugestiilor și propunerilor acestora pot fi de natură să conducă la perfecționarea activității în unități, oferind în același timp organelor de sinteză alternative de decizii pe baza cărora să se adopte cele mai potrivite măsuri. Cîștigul în întreprinderi al unei asemenea acțiuni apreciez că ar fi considerabil, dat fiind că, după opinia mea, în prezent aparatul financiar-contabil este de multe ori încărcat cu tinerea evidențelor, cu rapoarte și dări de seamă. Prin aplicarea propunerilor efectuate s-ar cîștiga un timp apreciabil pentru munca de concepție, de control al utilizării cît mai eficiente a fondurilor puse la dispoziție spre administrare unităților economice, de reducere a cheltuielilor și de sporire a veniturilor.

Gh. DAVID
contabil-șef
al Întreprinderii miniere
Rîmnicu-Vîlcea

Accelerarea rotației fondurilor întreprinderii

Producția marfă — vîndută și încasată la termen

PRODUCȚIA marfă vîndută și încasată este un indicator complex care caracterizează activitatea productivă, economică și financiară și care ocupă un loc central în bugetul de venituri și cheltuieli al întreprinderii. Nerealizarea nivelului planificat al acestui indicator atrage după sine pentru întreprindere o serie de consecințe financiare ca : reducerea capacității de plată, nerealizarea beneficiului, neconstituirea fondurilor proprii etc. În afară de consecințele arătate, nu sînt de neglijat nici cele care intervin în domeniul retribuirii anumitor categorii ale personalului muncitor.

În practică s-a constatat că în realizarea indicatorului valoarea producției marfă vîndută și încasată intervin unii factori perturbatori chiar atunci cînd în întreprindere s-au depus toate eforturile pentru realizarea integrală a producției marfă planificate în structura fizică și de calitate prevăzute. Este vorba de anumite perturbații produse în afara întreprinderii, printre care menționăm neajungerea sau neajungerea la timp a produselor la destinație, fapt care atrage din partea beneficiarilor amînări numeroase sau refuzuri de plată ale facturilor.

Acest gen de întîrzieri se produc, după părerea noastră, și ca urmare a sancțiunilor prea ușoare care se aplică în aceste cazuri unităților de transport pe calea ferată : în cazul în care se depășește termenul de eliberare a mărfii se aplică o penalizare de 1/10 pînă la 5/10 din valoarea taxelor de transport, iar dacă s-a provocat o pagubă această despăgubire poate să meargă pînă la valoarea totală a taxei de transport. Considerăm că această despăgubire este foarte mică, fapt pentru care propunem ca în aceste cazuri despăgubirea să nu fie limitată la cuantumul actual, ci ea să fie la nivelul pagubei efective pe care a provocat-o calea ferată la furnizor și beneficiar prin depășirea termenului de eliberare a mărfurilor către unitățile de destinație. În acest fel considerăm că s-ar reduce întîrzierile în ajungerea mărfurilor la destinație.

Un alt aspect ce trebuie menționat este acela că, uneori și datorită întîrzierilor, se eliberează mărfurile

Specificație	Număr de refuzuri de plată a contravalorii mărfurilor	Ponderea lor față de total %
— Refuzuri față de furnizori pentru marfă neprimită pînă la expirarea termenului de amînare	44	43,6
— Refuzuri efectuate de beneficiari pentru marfă nesosită pînă la expirarea termenului de amînare	101	44,1

Într-o analiză efectuată în cadrul Combinatului de îngrășăminte chimice din Tîrgu-Mureș asupra refuzurilor de plată din partea beneficiarilor cît și al celor pe care le-a făcut combinatul față de furnizorii săi pentru marfa neprimită, pe parcursul unui an, s-a constatat (tabelul) că din cele 101 cazuri de refuzuri de plată din partea beneficiarilor pentru marfă nesosită, 28 de cazuri se referă la contravaloarea mărfurilor expediate prin container.

Neajungerea la timp a mărfurilor la beneficiari are o serie de consecințe negative : ● nerealizarea la producător a indicatorului valoarea producției marfă vîndută și încasată ; ● plata de contrastalii pentru perioada cît, din această cauză, așteaptă vasele în porturi ; ● imposibilitatea beneficiarilor de a utiliza aceste produse pentru scopul pentru care le-au comandat ; ● plecarea vaselor din porturi cu minus de încărcătură ; ● deteriorarea mărfurilor ; ● nerealizarea planului de producție al întreprinderilor beneficiare cu consecințe asupra retribuirii personalului muncitor ; ● mărfurilor ajunse cu întîrziere în porturi trebuie să li se dea alte destinații dar cu cheltuieli în plus (neeconomicoase) etc.

altor beneficiari decît celor care sînt prevăzuți în actele de transport și expediție, fapt care duce la mari întîrzieri în încasarea facturilor și la corespondențe numeroase. Considerăm necesar ca în aceste cazuri eliberarea mărfurilor către alți beneficiari să se facă numai cu acceptul scris al expeditorului (furnizor). Cazuri frecvente de acest gen se întîlnesc în expedierea îngrășămintelor chimice.

Tot cu acest prilej se cere subliniat faptul că urmărirea realizării indicatorului valoarea producției marfă vîndută și încasată constituie o sarcină nu numai a compartimentului comercial, ea este o sarcină și a compartimentului financiar-contabil care trebuie, prin eforturi comune, să ia toate măsurile în vederea încasării produselor livrate.

Andrei COZOȘ
contabil-șef al Combinatului
de îngrășăminte chimice
Tîrgu-Mureș

CITITORII AU CUVÎNTUL

În atenția factorilor de decizie

TOATE FABRICILE de bere din țara noastră utilizează butoaie metalice la livrarea berei către beneficiari. Aceste butoaie confecționate din aluminiu au pe interior o peliculă menită să izoleze berea. Cu timpul acest înveliș izolator s-a deteriorat și exfoliat. Ca urmare berea venind în contact direct cu pereții metalici ai recipientului împrumută un miros străin care persistă și produce și un proces de corodare.

Noi am apelat la cîteva unități pentru înlocuirea peliculei deteriorate dar pînă în prezent nu a fost găsită o soluție. Butoaiele metalice aflate în parcul unității noastre și desigur și a altor unități din țară ar putea fi folosite timp îndelungat în bune condițiuni dacă s-ar putea aplica în interiorul lor un nou strat protector. Propun deci Ministerului Industriei Chimice și evident unităților sale de specialitate să cerceteze și să asimileze un produs adecvat pentru această operațiune. Știu că au fost găsite soluții de înlocuire a unor importante produse din import cu altele realizate în țară la un nivel calitativ superior. Cred că este posibil și în acest caz să fie rezolvată o problemă ce preocupă toate fabricile de bere din țara noastră.

Nicolae PITICARU
Întreprinderea de spirt, bere, amidon din Rădăuți

La intervenția „R. E."

LA RUBRICA „Cititorii au cuvîntul" din nr. 5 al revistei noastre a fost publicată nota intitulată „Repartiție și comandă", în care se arăta că Întreprinderea textilă din Galați „a lansat o comandă pentru două rezervoare de aer în baza repartiției primite cu termen de livrare la 30 septembrie 1982. Ulterior s-a emis o nouă repartiție pentru Întreprinderea de utilaj tehnologic din Bistrița..."

Cu întîrzierea Direcția tehnică din M.I.C.M. ne-a răspuns că rezervoarele respective sînt gata de livrare. Iată în rezumat răspunsul: „Întîrzierea în execuția și livrarea celor două rezervoare se datorează, în principal, unor greutăți în asigurarea bazei materiale și asimilarea tehnologiei pentru produse corespunzătoare normelor I.S.C.I.R. În urma analizei efectuate la Bistrița a rezultat că cele două rezervoare de aer Pn 16∅2000 tip A proiect nr. 4.34.24.OA se vor finaliza și livra în cursul lunii iulie 1984".

Ne exprimăm speranța că aceste rezervoare au și luat drumul către Galați.

ECOURI

Soluții, propuneri de perfecționare

ARTICOLUL publicat în nr. 7 al „R.E." sub titlul „Reducerea costurilor de producție, imperativ de mare actualitate", se referă și la realizarea indicatorilor de costuri pe ansamblul Trustului inului, cînepii și bumbacului pe anul 1983.

Potrivit Decretului nr. 118 din 15 aprilie 1983, unitățile economice care contractează preluarea produselor agricole la fondul de stat acordă avansuri bănești unităților agricole socialiste și celorlalți producători agricoli, atît din fonduri proprii cît și din credite primite de la bancă. Pentru creditele primite, unitățile care contractează — cum este și cazul întreprinderilor subordonate Trustului inului, cînepii și bumbacului — plătesc băncii o dobîndă de 5%, dobîndă care se suportă pe costurile de producție și care, potrivit art. 8 din Decretul menționat, urma a se include în prețurile de producție. Ulterior apariției Decretului nr. 118/1983, s-a inițiat un proiect de act normativ prin care s-a prevăzut ca unitățile Trustului inului, cînepii și bumbacului să-și recupereze influențele aferente dobînzilor pentru creditele utilizate, din primele de producție prevăzute a fi acordate producătorilor agricoli conform Decretului nr. 393/1981 și care, ca urmare a nerealizării producției agricole la nivelul planului (condiții climatice nefavorabile), s-au virat la bugetul statului și s-au inclus în costurile de producție (54 milioane lei).

Întrucît pînă la data încheierii bilanțului anual și a dării de seamă de cost nu a apărut actul normativ de aprobare a influențelor rezultate din aplicarea Decretului nr. 118/1983, potrivit adresei Ministerului Finanțelor nr. 85314 din 9 februarie 1984, influențele din dobînzile băncilor în anul 1983 au fost incluse în costurile de producție, fără însă a se corecta și prețurile de producție cu aceste influențe, așa cum dealtfel s-a prevăzut la art. 8 din Decretul nr. 118/1983. Din această cauză costurile de producție planificate au fost depășite, diminuînd rezultatele pe ansamblul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare cu 0,002%, influențe care, cu toate analizele efectuate la unitățile trustului, nu au putut fi recuperate integral. La această depășire a mai contribuit și faptul că, urmare a condițiilor climatice nefavorabile ale anului 1983, fondul de stat (tulpinile de in și cînepă) nu s-a realizat la nivelul planului, situație ce a contribuit la înregistrarea unor depășiri de costuri, datorită faptului că 85% din valoarea semințelor distribuite unităților cultivatoare — peste 100 milioane lei anual — este suportată din costurile întreprinderilor de in și cînepă și care în situația nerealizării producției la nivelul planului sînt fără corespondent în producție. Se reține și faptul că rentabilitatea stabilită la fibra de in prin Decretul nr. 232/1982 privind modificarea prețurilor de producție este de numai 1,4% că orice abatere legală fără modificarea corespunzătoare a prețurilor de producție conduce la depășiri de costuri și înregistrări de pierderi la acest produs.

În vederea reducerii în mod sistematic a costurilor de producție și în anul 1984 se continuă cu efectuarea analizelor lunare la întreprinderile subordonate trustului, stabilindu-se măsuri concrete care să conducă la reducerea normelor de consum și creșterea gradului de valorificare a materiei prime. Arătăm totodată că au fost luate toate măsurile necesare care să contribuie la realizarea producției agricole de tulpini de in și cînepă printr-o amplasare judicioasă a culturilor în teritoriu și concentrarea acestora, cu asigurarea bazei tehnico-materiale. Pentru anul 1984 s-au întocmit programe de măsuri la toate întreprinderile, care asigură încadrarea în costurile de producție planificate.

N. STOICA
director în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

DIN ANALIZA costurilor pe articole de calculație, rezultă că întreaga depășire la unitatea noastră se datorește necorelării planului de cheltuieli cu necesitățile reale rezultate din fundamentarea costurilor pe baza normelor de consum din planul de stat și a normativelor legale. Astfel, față de un necesar de cheltuieli cu reparațiile planificate de 685,8 mil. lei, prin planul de cheltuieli s-au asigurat numai 365,0 mil lei, ceea ce a dus la depășirea acestor cheltuieli cu 282,6 mil. lei. La celelalte costuri de cheltuieli (consumuri materiale, energetice, manoperă) s-a înregistrat per sold o economie în sumă de 40 milioane lei.

Centrala a sesizat în repetate rînduri atît la nivelul ministerului cît și la C.S.P. consecința necorelării de plan, dar din păcate nu s-a putut asigura pe parcursul anului corelarea respectivă de plan, ceea ce a dus la înregistrarea depășirilor arătate.

V. ZAMFIRESCU
contabil șef al Centralei Cimentului

Mecanism

AVÎND ÎN VEDERE sarcinile mobilizatoare ce revin ramurii metalurgiei în anul 1984, în cadrul cărora indicatorii de eficiență prezintă creșteri importante pe fiecare centrală și întreprindere s-a asigurat o relație directă între potențialul material, tehnic și uman de care dispune fiecare unitate și rezultatele economice pe care trebuie să le obțină în acest an. De asemenea, indicatorii fizici și valorici au fost defalcați de centrale pe unitățile subordonate, iar acestea la rîndul lor au întocmit bugete de venituri și cheltuieli la nivel de uzine, secție și alte subunități care cuprind sarcinile proprii fizice și valorice de producție și indicatorii de eficiență pe fiecare verigă în parte. Aceasta va da posibilitatea organelor de conducere colectivă ale fiecărei unități să stabilească eforturile și efectele activității fiecărui colectiv de oameni ai muncii în realizarea planului. Din articolul apărut în „R.E." sub titlul „Sporirea rolului sistemului financiar-bancar în funcționarea eficientă a mecanismului economic" (nr. 7) se desprinde, de asemenea, necesitatea aplicării ferme a prevederilor legii cu privire la forma de retribuire în acord global la nivelul fiecărei verigi organizatorice din întreprinderi, care va stimula eforturile pentru obținerea unor rezultate superioare în realizarea sarcinilor de plan.

Pentru realizarea în bune condițiuni a indicatorilor de plan ce revin ministerului în acest an, sînt prevăzute programe speciale de măsuri și acțiuni care să asigure întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii în toate unitățile, iar întreaga activitate a acestora să fie așezată pe principiile rentabilității și eficienței maxime. Problemele ridicate în „R.E." vor constitui cadrul orientativ pentru personalul financiar contabil din minister, centrale și întreprinderi în luarea de măsuri care să asigure aplicarea fermă a principiilor mecanismului economico-financiar, în vederea creșterii exigenței și răspunderii în realizarea sarcinilor de plan pe anul 1984.

J. BRAȘOV
director în Ministerul Industriei Metalurgice

pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

CREATIVITATEA — resursă a dezvoltării

Probleme de organizare, metode, tehnici

ŞCOLILE DE INVENTICĂ — mijloc de stimulare a procesului creativ în tehnică

COMPONENTĂ a creaticii, inventica — ştiinţa şi arta creaţiei în tehnică — a căpătat în ultimii ani o amplă dezvoltare, în special prin amplificarea părţilor logice-deductive-algoritmizabile-ştiinţifice, care se pretează a fi acumulate în cadrul unor cursuri speciale universitare şi postuniversitare.

Analizînd obstacolele din faţa creaţiei tehnice, constatăm că acestea au caracter fie **motivaţional**, fie **psihologic** (inerţie psihologică, rigiditate funcţională, teamă de critică, influenţa inhibantă a autorităţilor în domeniu etc.), **gnoseologic** (necunoaşterea procesului creativ, dezvoltarea insuficientă a metodelor şi tehnicilor euristice-logice, lipsa de informaţii, supraspecializarea, necunoaşterea tehnicii redactării descrierilor de invenţii, a legislaţiei privind proprietatea industrială şi implementarea progresului tehnic etc.), **educaţional** (absolutizarea gîndirii convergente, prezentarea cunoştinţelor tehnice sub forma unor sisteme închise etc.) şi **tehnico-organizatoric** (mijloace reduse de a promova personal ideea proprie în faze avansate de valorificare — realizarea, experimentarea, optimizarea şi omologarea modelelor experimentale şi a prototipurilor).

Cursurile de inventică pot diminua substanţial obstacolele de ordin psihologic, în primul rînd prin cunoaşterea acestora, iar în al doilea rînd prin deprinderea unor tehnici şi metode intuitive de creaţie. Obstacolele de ordin gnoseologic pot fi direct eliminate prin cursurile de creaţie tehnică — şi în aceasta rezidă rolul esenţial al şcolilor de inventică.

Cu toate că motivaţia ţine de aspectele sociale specifice ale unităţii în care inventatorul îşi desfăşoară activitatea, **posibilitatea ca un inginer să-şi dorească să creeze este mult mai mare atunci cînd el cunoaşte procesul creativ, decît dacă nu este iniţiat în ce priveşte drumul de la formularea temei de creaţie pînă la elaborarea soluţiei originale şi implementarea ei industrială.**

Pornind de la aceste premise, cu mai bine de un deceniu în urmă, la Iaşi s-au organizat primele cursuri universitare şi, apoi, postuniversitare de inventică.

Dezvoltarea gîndirii creatoare a viitorilor ingineri începe încă de pe băncile facultăţii

LA INSTITUTUL POLITEHNIC din Iaşi, în cadrul Facultăţii de mecanică, experienţele şi acţiunile privind dezvoltarea gîndirii tehnice creative a viitorilor ingineri constructori de maşini s-au desfăşurat, în ultimii 20 de ani, în special la Catedra de maşini-unelte şi scule — compartimentul de scule aşchietoare.

În acest interval au fost introduse succesiv o serie de îmbunătăţiri orientate spre afirmarea unor principii noi, spre eliminarea unor carenţe din planul de învăţămînt. Ele sînt prezentate succint în subsolul acestei pagini.

Orientări în adaptarea cursului universitar la cerinţele educării şi dezvoltării creativităţii

● *Teoria proprie este atributul de bază al unei discipline ştiinţifice*; teoria *nu duce la inerţie şi blocaje psihologice, ci dimpotrivă*, conferă viitorului inginer o flexibilitate sporită şi adaptabilitate faţă de mutaţiile rapide ale ştiinţei şi tehnicii.

Pornind de la această premisă, am restructurat cursul de Proiectarea sculelor aşchietoare, amplificînd partea lui fundamentală prin elaborarea unei teorii proprii privind concepţia şi proiectarea sculelor. „Bazele analizei şi sintezei inginereşti a sculelor aşchietoare" *reprezintă aproximativ o treime din curs (faţă de numai 10—15% la cursurile similare predate în ţară şi peste hotare).*

● *În învăţămîntul nostru tehnic superior în domeniul construcţiei de maşini nu există încă discipline de inventică, de bazele creaţiei tehnice sau de ingineria valorii. Convins de necesitatea acestora, am introdus în cursul predat şi o parte specifică inventicii, denumită* „Tehnologia sintezei creative a sculelor aşchietoare", *în care se prezintă: metodologia generală a sintezei, informarea şi sinteza informaţiilor, elaborarea diagramelor şi matricelor morfologice ale ideilor, elaborarea obiectului generalizat al creaţiei tehnice, analiza critică a soluţiilor existente, formularea temei de creaţie, utilizarea metodelor şi tehnicilor psihologice şi analitice de creaţie, etapele creaţiei, analiza inginerească a noilor soluţii, evaluarea, folosirea tehnicilor inginerici valorii, principiile optimizării, redactarea descrierilor de invenţii, brevetarea şi legislarea invenţiilor, metodologia generală a proiectării, experimentării şi implementării industriale a noilor soluţii în conformitate cu legislaţia în vigoare. Această parte reprezintă cca 12 la sută.*

● *Pentru expunerea capitolelor speciale de proiectare a diverselor categorii de scule aşchietoare, a reţetelor de proiectare, bazate pe teoria generală, a rămas, deci, aproximativ jumătate din volumul cursului. Am constatat însă că predarea lor specială pe categorii de scule considerate ca „sisteme închise", rezolvate aparent definitiv, determină — oricît de sistematic ar fi făcută — o accentuare a inerţiei şi obstacolelor psihologice, viitorul specialist devenind din ce în ce mai mult închistat în armura propriilor sale cunoştinţe. S-a trecut, de aceea, la o* analiză critică deschisă a stadiului actual al tehnicii în domeniu, *prin diagrame şi matrice morfologice ale ideilor, prezentarea unor scule generalizate, relevarea deficienţelor şi* conturarea, pe această bază, a unor direcţii de creaţie. *Repetîndu-se de la un capitol la altul acest mod de expunere, viitorul inginer de concepţie îşi formează o stare de spirit critică, mobilă, considerînd stadiul actual al tehnicii numai ca o etapă de trecere spre stadiul superior şi simţindu-se mobilizat pentru găsirea unor soluţii noi, mai bune.*

● *După cum se cunoaşte, rădăcinile gnoseologice ale sterilităţii în domeniul tehnic sînt în mare măsură generate de lipsa unor metode şi tehnici analitice-deductive, bine fundamentate, pentru creaţia tehnică. Pentru a umple acest gol s-a dezvoltat, în ultimii ani,* o metodă originală analitică-deductivă, *denumită* „metoda obiectului generalizat al creaţiei tehnice".

● *În formarea viitorului specialist este necesar să se accentueze nu numai pe gîndirea logică şi cea emoţională, ci şi pe cea fizică, bazată pe practica directă.* Dezvoltarea unităţilor şi subunităţilor de producţie şi prototipuri ale facultăţii *prezintă, sub aspectul inventicii, următoarele avantaje de bază: studentul poate parcurge în facultate toată gama activităţilor practice inginereşti, de la producţie (în anii inferiori) la concepţie (în anii terminali); circuitul de la concepţie la valorificarea industrială a noilor idei este scurtat substanţial; ideile originale sînt predate marii industrii într-o fază înaintată de valorificare — nu numai sub formă de proiect, model sau prototip experimental, ci chiar şi sub formă de produs de serie, omologat, transferul fiind asociat şi cu o tehnologie pusă la punct.*

● *A fost restructurat modul de desfăşurare a* proiectelor de an; *după efectuarea unui scurt proiect-şcoală reproductiv, studenţii sînt repartizaţi în mici grupe de creaţie, în vederea realizării de noi soluţii brevetabile. Se formează — de cele mai multe ori — grupe de sinectică conduse de şeful de lucrări ori de către asistent, sau se practică creaţia individuală, folosind metoda deductivă a obiectului generalizat. La unele capitole, după prezentarea diagramelor şi matricelor morfologice ale ideilor sau ale obiectului generalizat, se formulează criticile asupra stadiului actual al tehnicii şi, pe această bază, se determină precis tema de creaţie; apoi, timp de o săptămînă se recepţionează soluţiile propuse individual sau în grup. Unele dintre acestea se dovedesc realiste şi viabile;* în acest mod s-au realizat 12 brevete de invenţie studenţeşti. *Mai eficientă este însă activitatea creativă în grupele de proiect de an şi în* activitatea de cercetare-proiectare pentru lucrarea de diplomă. *O grupă de proiect de an se subdivide în 4 subgrupe de creaţie de cîte 6—7 studenţi, care primesc teme de proiect creativ.*

Majoritatea studenților care au devenit inventatori încă de pe băncile facultății și-au confirmat capacitatea creatoare ca ingineri în întreprinderile industriale, în instituțiile de cercetare sau de învățămînt în care activează în prezent. Dintre ei, unii au la activ 15–20 de invenții.

Este demn de remarcat cazul unor studenți-inventatori care, încheind facultatea cu rezultate de excepție, au contribuit încă din primul an de stagiatură la ridicarea nivelului tehnic în unitățile în care lucrează, obținînd încă 3–6 brevete.

Din cele cca 100 de invenții înregistrate anual de către Institutul politehnic din Iași, în medie 40 aparțin cadrelor didactice, studenților și tehnicienilor Facultății de mecanică ; an de an aceștia realizează una din cele mai mari densități de propuneri din țară (1,5–2% din totalul invențiilor înregistrate de autori români).

Ansamblul de măsuri privind dezvoltarea creației tehnice la studenții Facultății de mecanică a dus la creșterea substanțială a numărului propunerilor înregistrate pe numele acestora la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci. Numai la compartimentul de scule aschietoare, **peste 150 de studenți au obținut, odată cu diploma de inginer, și certificatul de inventator.** De la unul singur în 1966, **„producția" de studenți inventatori a facultății a crescut, în ultimii trei ani, la peste 30 pe an.**

Considerăm că în etapa actuală, **rolul de bază în pregătirea pentru creație a inginerilor trebuie să-l aibă învățămîntul tehnic superior.** Acest rol poate fi îndeplinit atît prin restructurarea cursurilor universitare de specialitate în sens creativ, cît și prin introducerea — așa cum s-a realizat deja în unele țări dezvoltate industrial — a unor **cursuri de proiectare creativă** în ultimul semestru de studii. Indiferent cum este denumit : bazele proiectării creative, proiectarea inginerească (engineering design), ingineria valorii, sinteză creativă sau, simplu, inventică — un asemenea curs de sinteză trebuie să aibă un caracter nu facultativ, ci **obligatoriu,** fiind ca atare **integrat planului de învățămînt,** întrucît pentru un adevărat inginer creația nu poate reprezenta o activitate facultativă.

Pregătirea postuniversitară a cadrelor din producție

PÎNĂ LA REALIZAREA acestui deziderat, **cursurile postuniversitare de inventică** își păstrează actualitatea, fiind menite să compenseze unele lipsuri în ceea ce privește pregătirea pentru creație în facultățile tehnice și să atragă în activitatea de concepție un număr cît mai mare de ingineri talentați. **Școala postuniversitară ieșeană de inventică,** organizată de Comisia județeană de cultură și educație socialistă împreună cu Comisia județeană a inginerilor și tehnicienilor, și-a început cursurile în anul 1976, avînd ca profesori personalități recunoscute din domeniul psihologiei și psihosociologiei creației, al ingineriei valorii, al inventicii în domenii specifice cum sînt electrotehnica, construcțiile de mașini, chimia industrială, construcțiile, industria textilă ș.a.

Planul de învățămînt aflat în vigoare prevede următoarele cursuri (între paranteze sînt menționate elementele programului cadru al disciplinei respective) :

— **Bazele psihognoseologice ale inventicii** (anatomia și fiziologia creierului, structura intelectului uman, gîndirea convergentă și gîndirea divergentă, creativitatea ca latură a inteligenței, structurile euristice fundamentale, componentele gîndirii tehnice și unitatea dintre gîndirea logică, cea afectivă și cea practică a inventatorilor, etapele în invenția spontană și cea stimulată și obstacolele în calea creației tehnice) ;

— **Bazele psihosociologice ale inventicii** (problematica grupului creativ, factorii sociali și procesul inventiv, locul creativității în dezvoltarea societății) ;

— **Bazele logice-combinatorice ale inventicii** (tehnicile de cercetare morfologică prin matrice de idei, secvențial selective, ponderat selective prin divizare pe submorfologii, prin enumerare ordonată-lexicografică, prin avansare aleatorie, prin asemănare, prin diagrame de idei și prin elaborarea obiectului generalizat al creației tehnice) ;

— **Metode și tehnici psihologice de creație** (tehnicile de asociere-consonanță, analogie și extrapolare, inversie, empatie, combinare, input-output, precum și metodele de bază — brainstorming și sinectica) ;

— **Metode și tehnici logice de creație** (informarea și sinteza critică a informațiilor, metoda matricelor morfologice Zwicky-Moles, metoda obiectului generalizat al creației tehnice) ;

— **Bazele proiectării creative** (fluxurile proiectării reproductive și ale celei creative și etapele inventicii ca etape fundamentale ale proiectării creative) ;

— **Legislația în domeniul invențiilor și tehnica redactării descrierilor de invenții** (reglementări și organisme internaționale în domeniul proprietății intelectuale, legislația românească privind invențiile, reglementările relative la implementarea industrială a invențiilor, normele de redactare a descrierilor de invenții) ;

— **Specificul inventicii în domenii reprezentative** (expuneri asociate cu analize de cazuri).

Cursurile, fără scoatere din producție, au o durată de 36 de ore (cîte două ședințe, de cîte 3 ore săptămînal, timp de 6 săptămîni). După absolvire, fiecare participant primește o temă de creație, pe care să o rezolve — la libera alegere — individual sau (dacă sînt mai mulți absolvenți din aceeași unitate) în grup. Se pot omologa și teme propuse de către cursanți. **Diploma de absolvire se eliberează după ce participanții rezolvă o temă concretă și obțin pentru aceasta o caracterizare de invenție** din partea Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci.

Pentru rezolvarea și implementarea temei în industrie, fiecărui absolvent i se asigură asistență tehnico-științifică — prin ore de consultații — de către profesorul universitar care a ținut cursul de închidere a școlii.

Ajunsă azi la cea de-a 9-a ediție, școala postuniversitară județeană de inventică **este absolvită anual de 40—50 de ingineri** din industria ieșeană, dintre care o bună parte au și devenit inventatori eficienți — cei care au dus Iașul pe un loc de frunte în România în ceea ce privește densitatea creației tehnice : **din fiecare 10 invenții ale autorilor români, una aparține inventatorilor ieșeni.**

prof. dr. ing. Vitalie BELOUSOV
Institutul politehnic Iași

„Produsele" inteligenței tehnice — ofertă avantajoasă la export

● PE LÎNGĂ Asociația inginerilor și tehnicienilor din industria mecanică din R.P. Polonă a fost constituit la începutul anului trecut, la Katowice, biroul autonom de comerț exterior ZORPOT (sigla semnificînd ansamblul centrelor de expertiză și de progres tehnic). El are ca obiect prestarea de servicii tehnice și tehnologice interdisciplinare pentru beneficiarii de peste hotare : consultanță economică, studii și rapoarte tehnico-economice de fezabilitate, expertize tehnice, încercări și control de lucrări și echipamente, implementarea în practica industrială a celor mai recente realizări științifice, asistență la punerea în funcțiune și recepția unor capacități de producție, service post-vînzare pentru mașini și utilaje în contul unor terțe firme, pregătirea și specializarea profesională a personalului clienților. Potențialul biroului îl reprezintă cei circa 5 mii de ingineri, din 114 specialități ale industriei mecanice, care activează în filialele și cercurile din întreprinderi și institute ale asociației — îndeosebi proiectanții și tehnologii cu înaltă specializare și practică bogată, mulți dintre ei inventatori. În primul an de funcționare, în cadrul cooperării cu întreprinderi poloneze de comerț exterior, cu institute științifice și de învățămînt sau prin activități autonome, ZORPOT a realizat proiecte, procedee tehnologice, expertize, marketing în domenii din cele mai variate pentru firme din Algeria, R.D.G., Italia, R.F.G., Canada, Maroc, S.U.A., Elveția și a format cadre tehnice pentru firme din 14 țări.

PERISCOP

● ÎN CADRUL ofertei de export a întreprinderii de comerț exterior „Chemocomplex" din Ungaria, o pondere crescîndă deține inteligența tehnică, sub forma de transfer de tehnologie (know-how), consultanță, servicii inginerești. Astfel, în mod independent sau în colaborare cu deținătorul tehnologiei, cu producătorii de utilaj, cu firmele de construcții din țările în care se livrează uzine „la cheie", echipe de specialiști maghiari realizează : activități de cercetare-dezvoltare, studii preliminare, rapoarte de fezabilitate, proiecte tehnice, cercetări de marketing pentru viitoarele produse. Astfel de servicii sînt prestate și în calitate de subcontractant al unor parteneri externi pe terțe piețe.

Prognozele şi evaluarea limitelor

ÎN CONDIŢIILE ACTUALE, cînd asistăm la pătrunderea rapidă a sistemelor electronice în tehnologie, în economie şi în societate, importanţa prognozei tehnologice pare să fi atins cote mai înalte decît oricînd în trecut, pentru că aceste sisteme se întrepătrund într-un mod complex cu sistemele tehnologice preexistente, creează sisteme tehnice noi, afectează întreaga viaţă socială. Prin calculatorul de buzunar şi calculatorul personal, prin diversele sisteme de generare şi transmitere a informaţiei este influenţată puternic sfera consumului. Străvechiul domeniu tehnico-social de generare, transmitere, stocare şi regăsire a informaţiei este schimbat din temelii prin acte individuale de progres tehnic care apar adeseori surprinzător. Cine ar fi spus, să zicem, în anul 1965 că un calculator electronic, pe vremea aceea un instrument încă scump şi accesibil doar întreprinderilor mai mari, va ajunge peste un deceniu un bun de consum practic la îndemîna oricui ? Cine ar fi putut prevedea acum un sfert de secol apariţia unor maşini şi sisteme de maşini complexe cum sînt centrele de prelucrare şi sistemele flexibile de fabricaţie, comandate automat şi reprogramabile rapid. Desigur, automatizarea era şi atunci în centrul atenţiei, dar se avea în vedere producţia în serie mare şi în masă, care reprezintă numai o parte a producţiei.

Pentru economist, fenomene de genul celor de mai sus sînt de importanţă capitală. Electronica, inclusiv electronica de consum, a produs mari schimbări pe piaţa mondială. Investiţii masive au trebuit făcute şi amortizate în termene scurte, din cauza progresului tehnic rapid. Au avut loc dezvoltări spectaculoase ale unor companii transnaţionale, falimente şi eşecuri răsunătoare. Unele ţări în curs de dezvoltare şi-au mărit nivelul produsului social, participînd la producţia de bunuri electronice. Electronica a devenit un factor decisiv al competiţiei internaţionale.

Într-un asemenea mediu, prognoza tehnologică, menită să avertizeze pe decident asupra posibilităţilor unor noi evoluţii tehnologice şi, implicit, economice, devine un **instrument de conducere indispensabil.** La nivelul actual, practicarea ei profesională este o necesitate dictată de volumul important şi de varietatea cunoştinţelor implicate, după cum este necesar studiul amănunţit al unor principii generale de gîndire prognostică.

Natura diferită a limitelor

ÎN GÎNDIREA prognostică o importanţă deosebită are luarea în considerare a limitelor. În evoluţia lor istorică sistemele tehnice se apropie treptat de limite de naturi diferite. În gîndirea prognostică conceptul de limită a fost introdus mai ales pe cale indirectă, prin recurgerea la reprezentări matematice sub formă de curbe de saturaţie în formă de S sau curba logistică şi curba Gompertz, precum şi prin alte reprezentări matematice. Pe cale nematematică, noţiunea a fost introdusă tot indirect, prin folosirea metodei evenimentelor precursoare. Această metodă constă în urmărirea evoluţiei cronologice a unor sisteme tehnice pentru a surprinde momentul în care posibilităţile de creştere a unui efect pe baza unui principiu tehnic dat se epuizează. Ca exemplu istoric se citează de obicei creşterea vitezei de deplasare a avioanelor dotate cu motor cu piston, arătîndu-se că la sfîrşitul deceniului al patrulea posibilităţile de mărire a vitezei avioanelor cu ajutorul motoarelor cu piston erau pe cale de epuizare. Se ştie că încă în timpul celui de-al doilea război mondial au apărut avioane dotate cu motoare de tipuri noi care au putut dezvolta o viteză considerabil mai mare şi că după război au apărut avioane, mai ales militare, cu viteze reprezentînd un multiplu al vitezei atinse de motoarele cu piston.

Analiza explicită a noţiunii de limită este justificată printre altele de faptul că în calea creşterii performanţelor şi în calea difuzării unor sisteme tehnice noi stau obstacole de natură foarte diferită : naturale, tehnologice, economice şi sociale. Limitele pot fi absolute sau relative, fixe sau mobile. Un exemplu banal de limită naturală este viteza luminii. Un exemplu simplu de limită tehnică absolută este perpetuum mobile. Sînt dificil de identificat limite absolute de natură economică şi socială, iar cele aparent absolute pot fi înşelătoare.

Limitele pot fi de natură statică sau dinamică, cu alte cuvinte desfăşurarea unui proces poate fi barată într-un punct fix, dar, pe de altă parte, poate fi limitată **viteza** de desfăşurare a unui proces, adică, matematic vorbind, prima derivată a curbei care reprezintă un proces şi, prin extensiune, derivata a doua, adică acceleraţia, ceea ce poate fi important, deşi deocamdată foarte dificil din punct de vedere metodologic, în analiza unor perioade de accelerare şi de încetinire a unor procese istorice de natură tehnologică.

Un exemplu tipic de eroare rezultînd din necesitatea caracterului limitat al vitezei unui proces şi care arată pregnant importanţa ideii de limită dinamică îl constituie unele păreri cu privire la înlocuirea unor resurse naturale nereproductibile cu resurse reproductibile, de exemplu a unor combustibili fosili cu produse vegetale. Aici se pierde din vedere viteza de creştere a masei vegetale, de exemplu a lemnului, care este foarte redusă în raport cu volumul şi viteza de creştere a necesarului de energie. Deficitul de lemn a constituit deja în istoria tehnologică un eveniment important, atît de important încît unii gînditori consideră că revoluţia industrială din secolul al XVIII-lea ar fi fost declanşată de deficitul acut de lemn care s-a produs în Anglia ca urmare a utilizării acestuia în cele mai diverse scopuri. Lemnul, în epoca premergătoare industriei a fost nu numai principala sursă de energie, dar şi principalul material de construcţie. Şi astăzi încă în anumite regiuni geografice lipsa de lemn ameninţă în mod direct supravieţuirea populaţiei.

Un exemplu de eroare de raţionament chiar şi în cazul luării în considerare a unor limite dinamice sînt ideile lui Malthus privind dinamica populaţiei şi dinamica producţiei de alimente. Simplificînd raţionamentele, neînţelegînd natura social-istorică a progresului tehnic agricol Malthus a prevăzut o înfometare a populaţiei din cauza creşterii ei mai rapide decît a producţiei de alimente.

Eroarea lui Malthus, reluată de atîtea ori, în forma mai simplă a unei limite statice absolute, de neomalthusieni este, de fiecare dată, determinată de neînţelegerea naturii social-economice şi istorice a limitelor tehnologice. Malthusienii nu înţeleg sau subapreciază faptul că societatea umană este un sistem cu o mare capacitate de învăţare şi, ca atare, cu o mare capacitate de adaptare. Tehnologia însăşi este unul din instrumentele principale de adaptare a omului la mediu, mai înainte de a fi o devoratoare de resurse. Desigur, nu putem trece cu vederea nici componentele inerţiale ale sistemului tehnologic al umanităţii care pot, prin insuficient de rapide reacţii de adaptare, să producă situaţii de criză.

În lumina celor de mai sus importanţa cercetării complexe a limitelor de natură variată care stau în calea evoluţiei tehnologiei apare cu şi mai mare claritate. Reacţia la timp cere un studiu continuu al limitelor care afectează întregul sistem tehnologic, cum ar fi creşterea bruscă a preţurilor principalilor purtători primari de energie la care am asistat în deceniul trecut cît şi a limitelor microtehnologice, cum a fost, de pildă, în cîteva rînduri, imposibilitatea de a valorifica integral posibilităţile pe care le ofereau noile materiale pentru scule de aşchiere din cauza insuficientei rezistenţe a structurii elementelor fixe şi mobile ale maşinilor-unelte.

În acest context, este interesant de remarcat că la o limită macrotehnologică sistemul tehnologic al societăţii umane a produs, produce şi va produce o mulţime de reacţii microtehnologice, prin ameliorarea variatelor sale procese de detaliu. Scumpirea petrolului a declanşat reacţii de reducere a consumurilor energetice la toţi specialiştii, inginerii şi inventatorii de sisteme energetice locale. S-au redus, printr-un complex de soluţii subtile consumurile de carburanţi la toate tipurile de motoare, s-au îmbunătăţit procesele de ardere de toate felurile, s-au căutat şi s-au găsit noi mijloace de reducere a procedeelor energetice, astfel încît consumul mondial de ţiţei a scăzut, determinînd şi o scădere a preţurilor. Este probabil că acest proces de reducere a consumurilor energetice, inerent

progresului tehnic, va continua cu intensitate sporită şi în viitor.

Cercetarea limitelor microtehnologice este o preocupare importantă a profesioniştilor prognozei pe domenii tehnice speciale sau chiar pe sisteme tehnice individuale. Multe limite sînt date de materiale, de rezistenţa lor la diferite solicitări : mecanice, termice, chimice. De exemplu, utilitatea motorului din materiale ceramice depinde de rezolvarea problemei fragilităţii materialelor ceramice. Motorul ceramic asigură o utilizare mult mai înaltă a carburanţilor şi, deci, o importantă reducere a consumului specific de carburanţi. Interesul major pentru reducerea consumului de carburanţi sau pentru mărirea utilităţii lor a determinat eforturi mari de cercetare în mai multe direcţii, ceea ce face ca limita impusă de fragilitatea materialului să fie considerabil atenuată. După ştirile apărute în presă, cercetările se apropie de rezolvarea problemei. Firma japoneză „Isuzu" a şi prevăzut lansarea în producţia de serie a unor motoare cu o parte din componente din materiale ceramice.

Uneori, limitele tehnologice locale sînt de natură mai complexă. Comanda numerică cu calculator a maşinilor-unelte a fost în principiu rezolvată la sfîrşitul anilor '40. Dar sistemele electronice bazate pe tuburi şi chiar şi cele bazate pe tranzistori erau nefiabile ceea ce , pe scurt, făcea exploatarea unor asemenea maşini extrem de scumpă. Microprocesoarele au rezolvat (printre altele) problema fiabilităţii. În felul acesta a fost deplasată o importantă limită tehnică şi s-a rupt bariera economică în calea utilizării maşinilor unelte cu comandă numerică. Astăzi, majoritatea maşinilor-unelte expuse la tîrguri şi expoziţii sînt maşini cu comandă numerică. Dar, microprocesoarele au majorat posibilităţile de automatizare, au făcut trecerea la automatizarea flexibilă şi o dată cu ieftinirea extraordinară a sistemelor de comandă electronică au generat tipuri de maşini noi multifuncţionale.

Trebuie să distingem între limitele de produs, care împiedică apariţia unui sistem tehnic nou sau perfecţionarea lui radicală, şi limitele de proces. Din punct de vedere economic sînt deosebit de interesante tocmai acestea din urmă. Deplasarea lor poate să transforme o maşină complicată într-un bun de consum. Istoria tehnicii oferă numeroase exemple de transformare a unor maşini şi aparate în bunuri de consum de masă.

De la mijloace de producţie, la bunuri de consum

PENTRU CONSTRUCŢIA DE MAŞINI care s-a născut ca producătoare de mijloace de producţie, a căror fabricare pune foarte dificile probleme economice (cerc restrîns de cumpărători exigenţi, costul ridicat al unităţii de produs care nu poate fi acoperit decît din fonduri de investiţii rezultate dintr-o acumulare îndelungată, producţia la comandă, evoluţia ciclică specifică a cererii de mijloace de producţie şi gama largă de riscuri tehnologice şi economice), producţia de bunuri de consum a devenit la un moment dat foarte ispititoare. Apelul la masele de cumpărători cu venituri modeste, exigenta acestora, iniţial mai redusă din cauza simplei nepriceperi, generarea directă şi indirectă a unui număr mare de locuri de muncă, generarea de cerere pentru maşini mijloace de producţie (industria de automobile, în ansamblul ei, este cel mai mare consumator de maşini-unelte) a făcut ca numeroase maşini să fie transformate din mijloace de producţie în bunuri de consum. Se pot cita cazurile maşinilor de cusut, aparatelor fotografice, maşinilor de spălat rufe şi altor maşini electrocasnice. Industria automobilului a fost pînă de curînd exemplul suprem de industrie mecanică producătoare de bunuri de consum. Economia majorităţii ţărilor industrializate depinde în măsură decisivă de starea economică a industriei de automobile. Acum o evoluţie spre o poziţie asemănătoare are loc în domeniul electronicii. Bunurile de consum electronice audio şi video, calculatoarele de dimensiuni mici etc. reprezintă de pe acum o pondere importantă în industria multor ţări dezvoltate, iar volumul realizărilor unora dintre ele a crescut chiar şi în perioada recentei crize.

Pentru realizarea acestei „coborîri" de la rangul de mijloc de producţie la cel de bun de consum se cer două condiţii, una la nivel de produs, alta la nivel de proces. Produsul trebuie să fie simplu, exploatabil de persoane necalificate şi fără aptitudini speciale, mergîndu-se pînă acolo încît chiar şi utilizarea lor de către persoane complet nepricepute să nu pună în pericol persoana şi produsul (foolproof, cum spun englezii). La nivel de proces, este necesară o tehnologie care să permită fabricarea acestor maşini (care nu pot fi decît simple), la un cost care să le facă accesibile unor mase mari de oameni. În cursul istoriei sale această condiţie a fost favorizată de o succesiune de invenţii tehnologice şi organizatorice de principiu: principiul interşanjabilităţii pieselor ,concentrarea producţiei acestora în uzine specializate şi apariţia sistemului multiuzinal de producţie, montajul în flux şi inventarea diferitelor mijloace de transport între operaţii, diferite principii de automatizare etc.

Exemplele de mai sus care ilustrează imensa importanţă a bunurilor de consum maşini sînt o demonstraţie a importanţei pe care o are în prognoza tehnologică identificarea limitelor care stau în calea transformării unei maşini într-un bun de larg consum. Producătorul care se lansează printre primii în producţia unor asemenea bunuri şi reuşeşte să se introducă repede pe pieţele internaţionale poate dobîndi o putere economică extraordinară, realizînd beneficii excepţionale. Chiar şi producători întîrziaţi pot participa la aceste avantaje pe diferite căi : prin livrarea de componente, prin producţia de sisteme ataşabile la sistemul de bază (de exemplu, aparate telefonice, terminale de calculator etc.).

Una din marile dificultăţi ale raţionamentului prognostic este interdependenţa limitelor. De exemplu, apariţia unui nou material este împiedicată de limitele date de tehnologia de producţie a materialului respectiv (limita de proces), iar aceasta, la rîndul său, poate să depindă de limitele determinate de cunoaştere etc. Această dificultate este însă atenuată de faptul că progresul tehnic se desfăşoară oarecum simultan în diversele domenii ale tehnicii şi există un anumit grad de sincronizare între ele. Atunci cînd un sistem tehnic local constituie o piedică pentru progresul mai multor domenii, mai mult sau mai puţin adiacente ale tehnicii, înseamnă că el este un punct critic asupra căruia se vor concentra eforturi de cercetare deosebite. Tocmai asemenea puncte critice ar trebuie să atragă o atenţie deosebită din partea specialiştilor în prognoza tehnologică a domeniului respectiv şi a domeniilor adiacente.

Acest lucru este cu atît mai important cu cît, de obicei, deplasarea limitei într-un asemenea punct critic echivalează cu deplasarea unor mulţimi de limite parţiale în diferite domenii speciale sau, cel puţin, facilitarea eforturilor pentru deplasarea unora din ele.

Ar fi, desigur, interesant să se evalueze gradul de dificultate a realizării unor deplasări de limite. Problema nu este deloc simplă. Totuşi, după cum am arătat la început, ştiinţa şi tehnica au reuşit să stabilească caracterul definitiv al unor limite deşi, în decursul istoriei, au existat cazuri cînd prin progresul ştiinţei s-a demonstrat că unele limite considerate la un moment dat ca fiind absolute s-au dovedit a fi ca atare numai la nivelul de cunoştinţe dat. Sînt frecvente cazurile în care s-au apreciat cu prea mult optimism gradele de dificultate ale unor piedici în calea progresului unor sisteme tehnice. Stabilirea mai precisă a puterii unor limite din punct de vedere al prognozei este un deziderat care poate fi realizat numai în unele cazuri şi cu aproximaţii foarte largi.

Raţionamentele în termenii limitelor de evoluţie a sistemelor tehnice sînt doar un mijloc de ordonare a gîndirii prognostice. După cum am văzut, ea se poate sprijini pe unele modele matematice relativ simple şi, probabil, s-ar putea elabora şi altele. Ele nu pot fi însă decît un auxiliar al profesionistului prognozei. Prognoza tehnologică nu poate fi practicată decî pe baza unei autentice erudiţii tehnice, concentrată asupra sistemelor pentru care se elaborează prognoza şi cu deschideri ample faţă de evoluţia sistemelor conexe. Ea are nevoie de înţelegerea factorilor economici şi sociali sub acţiunea cărora evoluează sistemul tehnologic al societăţii.

Factorii economici exercită o acţiune puternică, adeseori preponderentă, asupra evoluţiei sistemelor tehnice. De cele mai multe ori, în promovarea sistemelor tehnice noi este dificil să se delimiteze acţiunea factorilor economici de cea a factorilor tehnici. Eşecurile şi succesele marilor invenţii sînt determinate de acţiunea unei mulţimi de factori economici, chiar dacă inventatorii nu-şi dau seama de acest lucru. Caracterul decisiv al factorilor economici este însă predominant şi vizibil în cazul proceselor de difuzare a unor sisteme tehnice noi, precum şi în cazul cercetărilor de perfecţionare a unor sisteme tehnice larg difuzate. Un exemplu pregnant sînt cercetările ample care se desfăşoară în toată lumea în vederea reducerii consumurilor specifice de carburanţi la motoare. Acestea sînt evident stimulate de scumpirea radicală a ţiţeiului în deceniul al optulea.

Forţele economice împing spre reducerea continuă a costurilor şi incită la perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie şi la crearea altora noi. Necesitatea de a se amplifica cererea sau de a crea o cerere nouă stimulează în permanenţă gîndirea inventivă. Astfel, evoluţia sistemelor tehnice spre limitele tehnologice, deplasarea acestor limite sau străpungerea lor are loc sub acţiunea conjugată a factorilor tehnologici şi a celor economici. Prognoza tehnologică profesională nu poate trece cu vederea această interacţiune.

Ihor LEMNIJ

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti

GÎNDIREA economică românească, începînd din secolul al XVIII-lea, încă din perioada premergătoare istoriei ei moderne, şi pînă astăzi, s-a aflat într-o evidentă comunicare cu gîndirea şi fapta altor popoare, cu teoria economică universală şi aplicaţiile ei practice respective. În unele perioade, mai ales de început, ea a recepţionat într-o proporţie mai mare influenţa culturii economice universale decît a contribuit la îmbogăţirea ei. În altele, ea a oferit străinătăţii informaţii, idei, teorii şi modele de gîndire şi acţiune practică de remarcabil interes. Niciodată, însă, cultura economică românească, elementele ei valoroase nu au fost de imitaţie. Aşa stînd lucrurile, pare de neînţeles cum unii istoriografi mai văd şi în zilele noastre originea unora dintre ideile, teoriile şi recomandările de ordin politic ale economiştilor români în teoria şi experienţa străină şi nu în realităţile concret-istorice din spaţiul carpato-dunărean. Supraevaluarea influenţelor străine este la fel de contrară adevărului obiectiv, intereselor noastre naţionale, ca şi negarea lor.

Este un adevăr de primă evidenţă că în măsura în care România, angajată pe calea capitalistă a dezvoltării, era confruntată cu probleme similare cu care fuseseră confruntate ţările în care se născuse ştiinţa economică modernă, cei ce gîndeau la noi problemele economice, cei ce formulau idei, recurgeau şi la argumente de autoritate ale unor personalităţi economice ale timpului, ca Smith, Quesnay, Ricardo, Say, Carey, List. La asemenea argumente se recurgea însă, îndeobşte, ca la un complement de prestigiu al propriilor idei ce şi le făceau gînditorii noştri despre problemele economice cu care erau confruntate ţara şi clasa respectivă, ele erau trecute prin filtrul propriu, reţinîndu-se numai ce corespundea realităţilor româneşti. Vrem să subliniem astfel că la noi au fost puse în circulaţie nu puţine cugetări economice originale şi anticipări creatoare de rezonanţă universală. Ne vom referi, în acest sens, la cîteva din coordonatele începutului afirmării europene a gîndirii româneşti.

Firește, idei originale, soluţii şi recomandări economice au fost puse în circulaţie la noi încă din cele mai vechi timpuri. Afirmarea europeană a gîndirii economice româneşti pare să fie însă pregnant marcată de apariţia lucrării **Descrierea Moldovei** a lui Dimitrie Cantemir. Comandată de Academia din Berlin şi realizată pe baza cunoaşterii nemijlocite a realităţilor româneşti, **Descrierea Moldovei** reprezintă o însemnată monografie geo-economică ce dă o nouă strălucire personalităţii lui Cantemir şi relevă vocaţia universală a gîndirii economice româneşti. Analiza metodică, în general obiectivă, a diferitelor aspecte referitoare la conţinutul şi nivelul producţiei naţionale, la caracterul şi eficienţa schimburilor comerciale externe şi la politica economică ce se impunea a fi promovată în acea perioadă dovedeşte că Dimitrie Cantemir a fost un mare şi reprezentativ spirit al feudalismului dezvoltat, un adevărat părinte al teoriei economiei naţionale româneşti.

Teoria economiei naţionale, altfel spus teoria forţelor şi relaţiilor de producţie ale ţării, pe care o schiţează Cantemir începe, cum era şi firesc, cu analiza detaliată a agriculturii, silviculturii şi mineritului — ramuri de bază ale producţiei naţionale la acea dată. În ceea ce priveşte agricultura, cu subramurile : cultura cerealelor, creşterea vitelor, pomicultura şi viticultura, Dimitrie Cantemir arată că aceasta, întrecînd cu mult mineritul, satisfăcea cu prisosinţă necesităţile de hrană ale populaţiei şi pe deasupra oferea importante disponibilităţi pentru export. Semănăturile, scria el, cresc atît de frumos pe cîmpii încît „grîul în anii cei bine roditori, îşi dă sămînţa sa locuitorilor cu douăzeci şi patru de părţi mai mult, secara cu treizeci de părţi, orzul cu şasezeci de părţi, iar meiul de nu va vedea cineva însuşi, cu greu va crede, căci asemenea îşi dă sămînţa sa cu trei sute de părţi mai mult decît semănătura".[1]) Producţii la fel de ridicate se înregistrau, aprecia Cantemir, şi în pomicultură, viticultură şi zootehnie. În Moldova se găseau, afirma el, nu „grădini cu pomi, ci păduri întregi"[2]) ; în zonele muntoase, ele creşteau de la sine, în timp ce la cîmpie se sădeau ; şi unele şi altele însă dădeau poame foarte bogate şi gustoase ; prisosul era aşa de mare încît nu o dată el a servit drept merinde şi pentru oastea năvălitoare străină. Dar oricît de mănoase erau cîmpiile şi oricît de roditoare erau grădinile, ele nu puteau, după părerea lui Cantemir, egala viile. Potrivit estimărilor sale, viile alese dădeau adesea la unitatea de suprafaţă — pogonul a 24 de stînjeni — „patru pînă la cinci sute de măsuri de vin, socotită la patruzeci de litri"[3]), adică două vagoane ; o producţie, trebuie s-o recunoaştem, deosebită pentru acele vremi.

Elogiul pe care Dimitrie Cantemir îl aduce agriculturii în general şi viticulturii în particular atinge punctul maxim în momentul în care prezintă virtuţile, cu totul aparte, ale podgoriei şi vinului de Cotnari. „Parcă firea, declara el, care nu îngăduie celorlalte ţinuturi aşezate spre miazănoapte rodirea vieţei de vie a vrut să-şi arate toate puterile în acest unic loc" şi în acest unic vin despre care „cutez să susţin că este mai ales şi mai bun decît alte vinuri europeneşti şi chiar decît vinul de Tokay"[4]).

În paralel cu producţia de cereale, silvicultura, pomicultura şi viticultura, locuitorii ţării noastre se îndeletniceau şi cu zootehnia. Creşterea animalelor se practica, remarca el, atît la cîmpie, cît şi la munte. La cîmpie şi în ţinuturile subcarpatice, creşteau, în special, bovine şi cabaline, iar la munte ovine. Albinăritul şi vînatul constituiau şi ele o preocupare tradiţională. De pe urma numeroaselor familii de albine, marilor herghelii de cai, bivolilor, zimbrilor şi altor animale sălbatice mici şi mijlocii, oamenii trăgeau, aprecia Cantemir, foarte mari foloase, întrucît acestea contribuiau, în bună măsură, la completarea mijloacelor de subzistenţă individuale şi generale.

Dînd curs cererii Academiei din Berlin, de-a face cunoscute, în străinătate, realităţile economice, sociale şi politice româneşti, Dimitrie Cantemir a abordat şi explicitat nu numai aspectele cantitative, ci şi calitative ale producţiei noastre naţionale. Şi unora şi altora le-a acordat maximum de atenţie. Latura materială, deşi o tratează cu prioritate, n-o rupe de cea socială. Relaţiile de producţie, cadrul social în care se desfăşura producţia sînt privite, mai întîi, ca relaţii de proprietate şi apoi ca relaţii între clase, între boieri şi ţărani. Adept al statului centralizat, puternic şi independent, clădit pe principiul conducerii autocrate, Dimitrie Cantemir pune în circulaţie ideea că de la Dragoş încoace, în virtutea faptului că ţara era în întregime moştenirea domnitorului, locuitorii cei noi ai ţării „nu puteau să-şi aleagă moşii a-

FIŞE

ILYA PRIGOGINE
ISABELLE STENGERS

NOUA ALIANŢĂ

Metamorfoza ştiinţei

● *Ştiinţele naturii, şi îndeosebi fizica, au stabilit încă din preistoria cunoaşterii umane legături fertile cu filosofia, înţeleasă în sensul său cel mai larg, acela de reprezentare asupra lumii. Iată o nouă dovadă a acestei interdependenţe folositoare ambelor discipline : lucrarea cunoscuţilor savanţi* Ylia Prigogine *şi* Isabelle Stengers „NOUA ALIANŢĂ — METAMORFOZA ŞTIINŢEI", *publicată recent în versiunea românească de* EDITURA POLITICĂ *în colecţia* „Idei contemporane". *Punctul de plecare al cărţii îl constituie descoperiri recente din fizică, în special din domeniul termodinamicii. Fenomene exprimate de concepte precum entropia, sisteme disipative, autoorganizare, ordine prin fluctuaţii etc. dezvăluie, după opinia autorilor, nu numai aspecte noi într-un domeniu limitat al cercetării ; acestea oferă deschideri filosofice pînă în acel punct în care însuşi raportul omului cu natura poate fi formulat în termeni noi. Din această optică, lucrarea argumentează necesitatea părăsirii acelei imagini în care omul era situat în afara naturii, pentru o concepţie care situează fiinţa umană integrată universului, univers pe care îl poate cunoaşte numai în mod dialectic şi cu care poate întreţine relaţii adecvate, situîndu-se în sistem. Tocmai această schimbare de optică ar conduce, potrivit autorilor, la înfăptuirea unei „noi alianţe între om şi natură" în epoca noastră.*

Impactul progresului tehnic asupra agriculturii

● *Între factorii care contribuie la creşterea producţiei agricole progresul tehnic este prezent cu o pondere tot mai însemnată. Problemele pe care le ridică aceasta modificare de ierarhie, ţin de resortul politicii economice* — opinează Gy. Enyedi în articolul „Az agrárpolitika és a differenciálódás" (*Politica agricolă şi diferenţierea unităţilor*), *publicat în numărul din mai a.c. al revistei* „KÖZGAZDASÁGI SZEMLE". Argumentele care susţin *afirmaţia, consideră G.E., sînt multiple, dar cel mai important se referă la faptul că progresul tehnic are tendinţa să adîncească diferenţele de productivitate între unităţile agricole. Simplificînd, procesul se prezintă astfel : unităţile care se dotează cu tehnică de vîrf vor obţine producţii superioare dar la costuri iniţial mai ridicate (ca urmare a investiţiilor), cele care utilizează tehnologii clasice au avantaj pe termen scurt dar sînt vulnerabile în timp. Ţinînd sea-*

nume, nici să le stăpînească, ci acestea le erau dăruite de către domn, împreună cu boieria"[5]). Sigur, daniile au existat. Nimeni nu le poate ignora şi cu atît mai puţin contesta. Dar ele, prin ele însele, nu pot explica originea marii proprietăţi, ci cel mult pot lămuri, într-o oarecare măsură, procesul de centralizare şi consolidare a ei.

Din felul cum Cantemir explică geneza marii proprietăţi feudale nu trebuie trasă concluzia că el ar fi trecut cu desăvîrşire sub tăcere rolul pe care l-a jucat, în această privinţă, violenţa, constrîngerea exercitată de boieri. Comparîndu-i pe marii proprietari funciari cu animalele de pradă, iar pe ţăranii iobagi cu albinele şi opunîndu-i, domnitorul şi cărturarul moldovean dezvăluie, cu obiectivitate şi luciditate, conflictul antagonic ireversibil dintre cele două clase opuse. Postulînd că „norocirea şi mărirea unora nu se poate fără nenorocirea şi micşorarea altora", el nu ezită să afirme că ţăranii români duc greul în stat, suportă „nevoinţa, adjutorinţa şi chivernisealа de obşte" şi „plătesc atîtea dări cît voieşte domnia să pună ; la acestea nu se hotărăşte nici felul şi nici sorocul de plată"[6]).

Revelator pentru modul cum a înţeles Cantemir producţia naţională este faptul că el a inclus în sfera ei de cuprindere nu numai agricultura propriu-zisă, ci şi silvicultura şi mineritul. „Cu păduri, menţiona el, Moldova este dăruită din belşug". Faima lor şi îndeosebi a stejarului depăşise de mult graniţele ţării, fiind „cel mai bun pentru nave şi cel mai tare împotriva ciriilor"[7]). Nu mai puţin apreciate şi solicitate erau, după părerea sa, şi mineralele. Sarea, de pildă, care se găsea în mari cantităţi, care îndestula, cu prisosinţă, nevoile interne şi chiar prisosea, era luată cu corăbiile de către cele mai îndepărtate ţări ale lumii. În mod similar, arată Cantemir, s-ar fi putut petrece lucrurile şi cu celelalte minerale : aurul, fierul, silitra, ţiteiul etc. dar ar fi existat „săpători în munte" dacă cunoscuta „lăcomie a turcilor" nu s-ar fi opus şi dacă domnii nu s-ar fi temut atît de tare că săpînd după bogăţii şi-ar fi pierdut „odată cu ţara şi truda şi roadele ei". Se vede de aici — sau mai exact şi de aici — că marele nostru cărturar şi om politic a manifestat faţă de producţie un interes cu totul aparte, şi, ceea ce-i mai important, a pledat cu convingere şi stăruinţă pentru dezvoltarea şi diversificarea ei continuă, pentru orientarea ei, mai accentuată, spre export.

Dorinţa lui Cantemir de-a spori continuu şi substanţial proporţiile producţiei materiale, de-a transforma surplusurile furnizate de agricultură, silvicultură şi minerit în valori de întrebuinţare socială destinate schimbului intern şi extern se explică nu prin factori subiectivi, psihologici, ci obiectivi, social-economici. Este vorba de faptul că istoricul şi economistul Dimitrie Cantemir înţelege limpede rolul covîrşitor al schimburilor comerciale în ridicarea, afirmarea şi dezvoltarea marilor oraşe ; contactul pe care-l realizează comerţul cu lumea civilizată ; contribuţia sa apreciabilă la formarea veniturilor statului ; influenţa dinamizatoare ce-o exercită asupra producţiei materiale etc.

Exprimîndu-şi dezacordul faţă de mentalitatea îngust-feudală a multora dintre băştinaşi care socoteau orice altă activitate comercială „lucru de ocară, afară de negustoria cu roadele" de pe pămînturile lor, Cantemir declară că aceasta este „pricina cea mai de seamă" a sărăciei populaţiei, a inexistenţei unei pături însemnate de negustori autohtoni bogaţi şi a lipsei de bani cu care este confruntată ţara, cu toate că „se trimit peste hotare mai multe lucruri decît se aduc în ţară". Atîta vreme cît cei mai mulţi negustori continuă să fie străini, cît „cei mai mulţi bani se trec înafară" şi cît „prea puţini din aceştia se mai întorc îndărăt peste Dunăre şi abia de sunt îndestulători ca să se poată plăti cu ei haraciul turcilor şi ca să se împlinească alte cheltuieli obşteşti", ţara nu poate spera, avertiza el, să iasă din situaţia critică în care se afla, aceea de a fi veşnic în „lipsă de bani", în ciuda faptului că exportă mai mult decît importă. Importanţa acestă deosebită pe care Dimitrie Cantemir o acordă comerţului în general, comerţului exterior şi de tranzit, în special, ne determină să subscriem la părerea că viziunea sa economică are o evidentă tentă mercantilistă, dar nu monetaristă, ci comercială. Situîndu-se pe poziţii doctrinare asemănătoare cu T. Mun şi A. Serra etc., Cantemir considera banii şi comerţul drept principala formă şi respectiv modalitate de dobîndire şi sporire a avuţiei naţionale.

Ideea balanţei comerciale active, care trebuia şi putea să se realizeze pe calea lărgirii şi diversificării exportului şi restrîngerii importului, în aşa fel încît cantitatea de bani intrată în ţară să fie cu mult mai mare decît cea ieşită, constituie structura de rezistenţă a întregii sale concepţii cu privire la relaţiile economice internaţionale. Aşa cum a fost pusă şi argumentată, ideea creşterii necontenite a producţiei naţionale, a extinderii şi aşezării schimburilor cu străinătatea pe baze tot mai avantajoase nu lasă nici un dubiu asupra adevărului că ea dădea expresie, înainte de toate şi în chip hotărîtor, realităţilor şi intereselor româneşti. Prin aceasta, nu vrem să spunem că viaţa economică şi spirituală din Turcia, Rusia şi în general din Europa epocii mercantiliste nu şi-a pus, cîtuşi de puţin, amprenta asupra ei. Dimpotrivă, socotim că într-o anumită etapă şi pînă la un anumit punct, mediul spiritual şi economic străin în care a trăit, s-a format şi a creat Cantemir a exercitat o incontestabilă influenţă asupra unora din ideile sale. Dintr-o nestăpînită dragoste de ţară s-au născut însă ideea şi dorinţa, sincere şi nestrămutate, de a folosi întreaga capacitate de gîndire şi acţiune pentru racordarea noastră la civilizaţia şi cultura europeană.

Preocupările sale ştiinţifice şi politice, activitatea savantului şi domnitorului au fost astfel canalizate permanent în direcţia ridicării ţării la un stadiu superior de dezvoltare şi implicării ei mai directe şi mai depline în circuitul economic şi spiritual european. Dorinţa aceasta a fost atît de mare încît, pe alocuri, în descrierea situaţiei economice şi în prezentarea posibilităţilor noastre de participare la schimbul european de valori materiale şi spirituale a preferat, după noi, conştient şi deliberat, să exagereze puţin, tocmai pentru a stîrni interesul străinătăţii, al Occidentului cu precădere. **Descrierea Moldovei** şi în genere cugetările economice şi politice ale lui D. Cantemir au dat un nou impuls şi o nouă dimensiune cunoaşterii noastre în lume, ne-au pus într-un contact mai strîns cu civilizaţiile şi culturile înconjurătoare şi au deschis noi perspective de cooperare şi colaborare cu acestea.

conf. dr. Vasile C. NECHITA
Iaşi

[1]) D. Cantemir, **Descrierea Moldovei**, ESPLA, Bucureşti, 1956, p. 75—76.
[2]) **Ibidem**
[3]) **Ibidem**, p.76
[4]) **Ibidem**, p. 77
[5]) **Ibidem**, p. 210
[6]) **Ibidem**, p. 235
[7]) **Ibidem**, p. 78

ma de această realitate, politica agricolă trebuie să soluţioneze două tipuri de probleme : a) cum poate fi ridicat nivelul de productivitate al tuturor unităţilor productive, deci asigurarea accesului la tehnologii avansate ; b) pe ce cale pot fi asigurate resursele investiţionale, astfel încît acest efort de modernizare a bazei tehnice a agriculturii să nu se răsfrîngă excesiv asupra preţurilor produselor agricole.

Eficienţa exportului

● *După declanşarea crizei petrolului şi deteriorarea balanţei sale comerciale, Franţa s-a orientat, ca şi alte numeroase state, spre stimularea exportului. Această reorientare masivă a întreprinderilor franceze spre piaţa externă a determinat crearea unui context economic nou, caracterizat prin apariţia a numeroşi noi competitori, cu o experienţă încă modestă. Tocmai de aceea, consideră* Claude Faucher, *în articolul* „Exporter oui !, a tout prix, non !", *publicat în numărul din martie-aprilie a.c. al revistei* „DIRECTION ET GESTION DES ENTREPRISES", *numeroşi producători eşuează. Acest fapt atrage atenţia asupra faptului că exportul nu reprezintă un panaceu pentru rentabilitatea întreprinderilor. Este important ca fiecare producător să-şi evalueze cît mai lucid posibilităţile de a exporta eficient. În această muncă analitică, un rol prioritar revine stabilirii criteriilor în funcţie de care poate fi judecată oportunitatea orientării exportului care, potrivit opiniilor exprimate de autor, ar trebui să includă : ciclul de viaţă al produsului, perspectivele de creştere a sectorului destinat exportului, forţele concurenţiale, gradul de penetrare pe piaţă, seria de producţie şi costurile, disponibilităţi financiare, etc.*

Conservarea energiei în transportul maritim

● *Comunicările prezentate în cadrul Simpozionului naţional* „Conservarea energiei în transportul maritim", *ale cărui lucrări s-au desfăşurat în martie 1983, au fost reunite într-un volum, publicat recent sub conducerea profesorului Gheorghe Preda. Volumul pune în evidenţă multiplele interdependenţe ce se creează în economia modernă între transportul maritim şi consumul de energie, într-o*

FIŞE

perioadă în care cele două componente ale relaţiei vădesc tendinţe opuse : creşterea volumului de mărfuri transportate pe mare, pe de o parte, şi restricţiile energetice, pe de altă parte. Urmărind să ofere o imagine cît mai cuprinzătoare asupra problematicii abordate, studiile reunite în carte cantonează deopotrivă în sfera general-teoretică şi în cea a practicii curente. Astfel, sînt prezentate analize privind politicile naţionale în domeniul energiei, caracterizarea metodelor de evaluare a potenţialului de conservare a energiei, conservarea energiei în transportul maritim,

Industrializarea țărilor în curs de dezvoltare în fața unor noi exigențe

DECLARAȚIA și Planul de acțiune de la Lima cu privire la dezvoltarea și cooperarea industrială fixa ca obiectiv principal creșterea la 25%, pînă în anul 2000, a ponderii țărilor în curs de dezvoltare în industria mondială prelucrătoare. Analize recente efectuate în cadrul secretariatului Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.), în contextul pregătirii celei de-a IV-a Conferințe generale a organizației, care se desfășoară între 2 și 18 august a.c. la Viena, indică însă evoluții dintre cele mai sinuoase în privința poziției țărilor în curs de dezvoltare în industria mondială.

Realizări, dar și neîmpliniri

DACĂ în anul 1975 ponderea țărilor în curs de dezvoltare în valoarea adăugată în industria prelucrătoare mondială era de 10%, în 1982 aceasta reprezenta aproximativ 11%. De altfel, între 1975 și 1977 ponderea respectivă nu s-a schimbat ; ea a crescut la 11% în 1978, a coborît la 10,5% în 1979, 11% în 1980, fiind apoi de 10,9% în 1981 (cînd ritmul mediu anual de creștere a industriei prelucrătoare a scăzut la 0,4%) și probabil de 11% în 1982 [1]). Adesea se menționează că, în cursul anilor '70, 52 de țări în curs de dezvoltare au depășit ritmul mediu anual de creștere a producției industriale din țările industrializate (3,2%), comparîndu-se situația cu cea din anii '60, cînd 29 de țări în curs de dezvoltare au depășit ritmurile medii anuale ale țărilor industrializate (6,2%). Numărul țărilor în curs de dezvoltare care au exportat produse manufacturate în valoare de peste 100 mil. dolari (dolari 1975) a crescut de la 18 în 1975 la 22 în 1970 și 47 în 1979. Țări care au optat pentru o creștere bazată pe exporturi încep să modifice structura exporturilor lor pentru a vinde produse de tehnicitate ridicată care necesită și o mînă de lucru mai calificată.

Asemenea rezultate sînt, în primul rînd, efectul eforturilor unor țări în curs de dezvoltare, efort materializat, între altele, în acumulare și investiții. Numărul țărilor în curs de dezvoltare în care ponderea acumulării în produsul intern brut a fost de peste 20% a crescut de la 17 în 1960 la 31 în 1979, iar al celor care au investit peste 20% a crescut, în același interval, de la 20 la 56. Anumite modificări au intervenit în structura producției industriale în țările în curs de dezvoltare, în sensul creșterii ponderii industriei grele în industria prelucrătoare (de la 43,1% în 1963 la 57,1% în 1980) și al creșterii ponderii produselor specializate, cu un grad mai ridicat de tehnicitate.

Rezultatele obținute nu pot ascunde însă marile rămîneri în urmă dacă ținem seama de creșterea cu numai trei puncte procentuale a ponderii țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare în industria prelucrătoare mondială pe parcursul a aproape două decenii. În același timp, situația diferitelor zone geografice ale țărilor în curs de dezvoltare relevă menținerea în continuare a unor disparități, așa cum rezultă din tabelul de mai jos.

Examinarea ponderii diverselor țări în curs de dezvoltare evidențiază discrepanțe și mai mari. 10 țări în curs de dezvoltare au asigurat peste 70% din creșterea valorii adăugate în industria prelucrătoare a tuturor țărilor nesocialiste în curs de dezvoltare în perioada 1973—1980 (Brazilia 27,2%, Mexic 11,3%, India 7,2%, Iran 3,6%, Indonezia 3,4%, Thailanda 3,3%, Filipine 2,8%, Turcia 2,7%, Egipt 2,5%). În anul 1980 numai cinci țări au asigurat nu mai puțin de 56% din producția industrială a „Sudului", în timp ce țările în curs de dezvoltare avînd venitul pe locuitor cel mai scăzut (sub 295 dolari în 1978), deși cuprind 51% din populația țărilor în curs de dezvoltare, au avut în 1980 o pondere de numai 11% în valoarea adăugată în industria prelucrătoare a țărilor în curs de dezvoltare.

De asemenea, dacă ponderea industriei prelucrătoare în produsul intern brut a crescut constant pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare (de la 15% în 1963 la 18,1% în 1973 și 19,2% în 1980), ponderea țărilor respective în producția diferitelor subramuri ale industriei prelucrătoare rămîne destul de inegală. Deși în subramuri tradiționale, cum sînt industria alimentară, a băuturilor, tutunului și textilă sau rafinarea petrolului, ponderile rămîn ridicate 15,1%, 18,6%, 30,7%, 18,7% și respectiv 41,8%), în subramuri cum sînt metalurgia, utilajul neelectric, utilajul electric și materialul de transport, potrivit datelor O.N.U.D.I., ponderile reprezintă corespunzător numai 7,3%, 5,0%, 6,6% și 7,5%, rămînînd practic neschimbate după anul 1975. Forța de muncă ocupată în industria grea nu reprezintă în țările în curs de dezvoltare decît 29,2% din totalul forței de muncă ocupate în industria prelucrătoare, în timp ce în lume această pondere este de 50% (58,8% în țările capitaliste dezvoltate și 62,5% în țările socialiste).

În perspectivă, în condițiile în care dezvoltarea industriei în următorii 16 ani s-ar realiza pe baza ritmurilor medii anuale de creștere din perioada 1960—1980, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în industria prelucrătoare mondială ar putea atinge în anul 2000 circa 15%, iar în condițiile în care aceste ritmuri ar fi cu circa un punct procentual mai ridicate, ponderea respectivă ar ajunge la circa 19%, ceea ce înseamnă mult sub nivelul obiectivului stabilit la Lima.

Numai urmările crizei ?

FRECVENT se invocă criza economică mondială pentru a explica lipsa de progrese în industrializarea țărilor în curs de dezvoltare, ca și multe alte fenomene negative din economia mondială. Criza economică a determinat într-adevăr reducerea ritmurilor de dezvoltare, reducerea volumului schimburilor comerciale internaționale (de la creșteri medii anuale de 8,5% în 1963—1973 la ritmuri de 3,5% în 1973—1981 și un ritm negativ, de aproape 2% în 1982) [2]) ș.a. Dar, în nici un caz nu se poate face abstracție de politicile economice ale țărilor capitaliste dezvoltate, de recrudescența protecționismului, de politica dobînzilor înalte, care au pus țările în curs de dezvoltare într-o situație extrem de dificilă, ele fiind obligate, în 1982, pentru prima dată după

Ponderea diferitelor zone ale țărilor în curs de dezvoltare în valoarea adăugată în industria prelucrătoare mondială în perioada 1963—1982

(în %, calculat pe baza prețurilor constante din 1975)

Anii	Africa	America Latină	Asia de sud-est
1963	0,77	4,71	2,13
1965	0,79	4,86	2,06
1970	0,83	5,15	2,18
1975	0,88	5,37	2,60
1980	0,97	6,14	3,14
1981	1,02	5,82	3,26
1982	1,11	5,68	3,43

Sursa : Industry in a changing world, special issue of the Industrial Development survey for the Fourth General Conference of UNIDO, UN, New York, 1983, p. 36.

[1]) O.N.U.D.I. Doc. ID/conf. 5/14, 9 I 1984.
[2]) Etude sur l'économie mondiale 1983, N.U. New York, 1983, p. 4.

20 de ani, să-şi reducă importurile (cu aproximativ 3%).

Aceste fenomene au avut multiple incidenţe asupra dezvoltării industriale a ţărilor în curs de dezvoltare. Pe de o parte, au fost afectate o serie de subramuri vitale pentru politica de industrializare, cum sînt metalurgia, industria constructoare de maşini, petrochimia. Dacă iniţial se sconta pe o creştere a capacităţilor în industria metalurgică de la 80 milioane tone în 1980 la circa 200 mil. tone în 1990, în 1983 a devenit evident că o asemenea creştere va fi imposibilă. Pe de altă parte, pe termen scurt, s-a înregistrat o reducere a rentabilităţii investiţiilor efectuate anterior, deoarece reducerea importurilor — de materii prime, bunuri intermediare, piese de schimb şi subansamble, chiar de maşini şi utilaje — a dus la subutilizarea capacităţilor existente. Pe termen mediu, a devenit deosebit de dificilă finalizarea unor proiecte industriale începute, iar pe termen lung, unele proiecte au trebuit să fie amînate sau anulate.

Toate acestea nu au făcut altceva decît să scoată în relief multilateralitatea interdependenţelor din economia mondială. Interdependenţele, după cum sublinia documentul citat iniţial al secretariatului O.N.U.D.I., nu mai pot fi reduse la simpla schemă a livrărilor de materii prime din ţările în curs de dezvoltare şi de produse manufacturate din ţările dezvoltate ; interdependenţe se manifestă în evoluţia aproximativ paralelă — în direcţia creşterii sau reducerii — a ritmurilor producţiei industriale în ţările dezvoltate şi în ţările în curs de dezvoltare ; interdependenţele dintre cele două grupe de ţări se manifestă şi pe tărîm financiar, prin reţeaua datoriilor şi a serviciului datoriei externe. Dar interdependenţe se dezvoltă chiar între diferite subramuri ale industriei în ţările dezvoltate ; interdependentele îmbracă forme noi şi devin din ce în ce mai evidente între ţările în curs de dezvoltare.

În acelaşi timp, situaţia multor ţări în curs de dezvoltare a scos în evidenţă şi vulnerabilitatea strategiilor lor de industrializare axate în prea mare măsură pe exporturile de materii prime şi chiar produse manufacturate către ţările dezvoltate, ca şi pe importurile din aceste ţări. Este suficient de amintit că în anul 1980 ţările în curs de dezvoltare au absorbit 2/5 din exporturile S.U.A. şi ale Pieţei comune, precum şi 45% din cele ale Japoniei. Totodată, a apărut mai clar importanţa pieţei interne şi a cooperării economice şi tehnice între ţările în curs de dezvoltare.

De altfel, necesitatea reevaluării unor politici de industrializare la nivel naţional şi internaţional a fost evidenţiată cu mai multă pregnanţă cu prilejul reuniunii de la Lima (18—22 aprilie 1983) asupra strategiilor şi politicilor de dezvoltare industrială pentru ţările în curs de dezvoltare [3]), reuniune care face parte dintr-o suită de asemenea manifestări organizate în vederea pregătirii celei de-a IV-a Conferinţe generale a O.N.U.D.I.

Necesitatea unor noi abordări

DESIGUR, nu există o strategie de industrializare aplicabilă pentru toate ţările în curs de dezvoltare. Condiţiile naturale, structurile şi infrastructurile din ţările în curs de dezvoltare sînt extrem de diferite ; de asemenea, gradul şi natura vulnerabilităţii externe variază foarte mult de la o ţară la alta. În acelaşi timp nici nu se poate afirma că fiecare ţară în curs de dezvoltare promovează o strategie industrială unică în felul său. Chiar reuniunea de la Lima asupra strategiilor şi politicilor de dezvoltare industrială în ţările în curs de dezvoltare şi-a organizat dezbaterile de fond în cadrul a trei grupe de lucru pentru a examina mai profund problemele vizînd strategiile industriale ale diverselor tipuri de ţări în curs de dezvoltare : ţările cu potenţial crescînd de export de produse manufacturate, ţările dotate cu potenţial de industrializare orientat către piaţa internă şi ţările aflate în primele stadii ale procesului de industrializare. Opiniile specialiştilor din cadrul secretariatului O.N.U.D.I. evidenţiază că o combinare echilibrată şi integrată a priorităţilor şi termenelor se impune pentru fiecare ţară în parte. De pildă, strategia unei anumite ţări se poate fundamenta pe combinarea într-o anumită măsură a tehnologiilor elementare şi de vîrf, a factorilor de producţie interni şi externi, a pieţei interne şi externe, a schimburilor Nord-Sud şi Sud-Sud, ca şi pe anume priorităţi în materie de finanţare a industriei şi agriculturii.

Rezultă că anumite coordonate de ordin general rămîn esenţiale pentru elaborarea strategiilor naţionale de industrializare. Printre acestea se menţionează rolul important al pieţei interne în susţinerea procesului de industrializare şi, în acest context, rolul politicilor de natură să stimuleze piaţa internă, în strînsă legătură cu necesarul de export şi de import, cu cooperarea subregională şi regională. Mai ales în condiţiile în care creşterea în economia mondială se prevede că va rămîne lentă, dezvoltarea structurilor industriale viabile în ţările în curs de dezvoltare face necesară, chiar pe o perioadă mai îndelungată, axarea în mai mare măsură pe dinamismul intern, pe creşterea cererii interne, fără a se neglija exporturile. Pe de altă parte, nu se poate face abstracţie de rolul finanţelor publice şi bugetelor naţionale, de rolul sectoarelor public şi privat în procesul industrializării, după cum nu poate fi ignorată necesitatea gestiunii cît mai eficiente a resurselor naţionale şi a sistemului de preţuri.

Avînd în vedere că mediul mondoeconomic exercită o puternică influenţă asupra dezvoltării industriale, atît pe termen scurt, cît şi pe termen lung, reevaluările în politicile şi strategiile de industrializare trebuie să fie susţinute de măsuri concrete în diferitele componente ale relaţiilor economice internaţionale. Astfel, declaraţiile de intenţii împotriva protecţionismului nu sînt suficiente ; se impun măsuri eficace, în cooperare cu U.N.C.T.A.D. şi G.A.T.T., pentru eradicarea barierelor comerciale şi pentru a imprima comerţului internaţional o dinamică mai favorabilă eforturilor de industrializare ale ţărilor în curs de dezvoltare. Aceasta înseamnă promovarea mai intensă a exporturilor de produse manufacturate şi chiar de materii prime cu un coeficient ridicat de valoare adăugată din ţările în curs de dezvoltare.

Pe plan tehnologic, soluţionarea problemelor privind costul tehnologiei, eficacitatea şi adaptabilitatea acesteia la condiţiile ţărilor în curs de dezvoltare ş.a. impun întărirea capacităţii de negociere a ţărilor în curs de dezvoltare în dialogul cu ţările dezvoltate, creşterea potenţialului lor ştiinţific şi tehnic, accesul larg la cuceririle ştiinţei şi tehnicii pe plan mondial.

În domeniul finanţării industrializării ţărilor în curs de dezvoltare se aşteaptă nu numai realizarea angajamentului asumat de ţările dezvoltate, în cadrul strategiei Deceniului al treilea al dezvoltării, în privinţa atingerii ponderii prevăzute a ajutorului pentru dezvoltare în produsul naţional brut (0,7% pînă în 1985 şi 1% cît mai curînd posibil în continuare), dar şi aplicarea în practică a unor noi forme de cooperare publică şi privată, aranjamente pe termen lung, inclusiv contracte de partajare a producţiei, aranjamente bi şi multilaterale de schimburi în contrapartidă bazate pe utilizarea monedelor naţionale şi participarea băncilor centrale.

Cooperarea între ţările în curs de dezvoltare se sugerează să se bazeze pe programe de cooperare industrială menite să contribuie la surmontarea unor dificultăţi întîlnite la nivel naţional şi la crearea de complementarităţi industriale între aceste ţări, ceea ce se poate realiza prin noi forme de coantreprize si aranjamente în materie de tehnologie, finanţare, gestiune, pregătirea de cadre pentru industrie ş.a. [4]).

Un rol important este chemat să joace în continuare O.N.U.D.I., care poate acorda un ajutor mai substanţial ţărilor în curs de dezvoltare în definirea potentialului lor de industrializare si elaborarea strategiilor de industrializare, în elaborarea unor strategii de cooperare economică globală — între ţările în curs de dezvoltare, între acestea si ţările dezvoltate —, care să contribuie la creşterea mai accelerată a industriei în ţările în curs de dezvoltare.

În condiţiile actuale, mai mult ca oricînd, este în interesul tuturor naţiunilor — aşa cum subliniază secretarul general al partidului nostru, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, ca **„ţările în curs de dezvoltare să fie tot mai larg ajutate să-şi făurească o industrie proprie, să-şi dezvolte în ritm mai rapid economia şi să-şi pună pe deplin în valoare resursele naţionale, să participe activ, în condiţii de deplină egalitate şi echitate la diviziunea internaţională a muncii, la schimbul mondial de valori materiale şi spirituale"**.

George MARIN

[3]) Raportul reuniunii respective consemnează, de pildă, că, în „discuţiile asupra strategiilor şi politicilor de industrializare ale ţărilor în curs de dezvoltare pentru anii '80 şi '90, participanţii au convenit că acestea vor trebui să reexamineze politicile lor actuale şi să instituie altele noi, adaptate noilor realităţi macroeconomice ale economiei mondiale" (Doc. ID/WG. 391/12, 4 V 1983)

[4]) În detaliu problemele cooperării industriale între ţările în curs de dezvoltare au fost examinate în cadrul reuniunii de la Bangkok (18—22 iulie 1983), organizată tot în vederea pregătirii celei de-a IV-a Conferinţe generale a O.N.U.D.I. (Doc. ID/WG. 399/4, 10 VIII 1983).

O.N.U.D.I. IV: sprijin pregătirii de cadre de înaltă specializare

ACTUALA Conferință generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială are loc în condiții caracterizate prin modificări rapide în procesul de industrializare, pe fondul modernizărilor tehnologice, de natură să modifice profund structura economiei mondiale și a comerțului internațional puternic afectat de recesiune și de decalaje în raportul de schimb. Lipsa de interes pentru coordonarea eforturilor la nivel mondial se conturează tot mai mult ca un element care accentuează dependența țărilor în curs de dezvoltare față de cele industrializate, menținîndu-le în postura de rezervă de forță de muncă și de surse de materii prime pentru țările dezvoltate. În atari condiții, agenția O.N.U. specializată pe problemele industrializării, O.N.U.D.I., este mai mult ca oricînd confruntată cu necesitatea stimulării interesului pentru acțiuni concertate în măsură să permită țărilor în curs de dezvoltare să beneficieze de pe urma schimbărilor intervenite în dezvoltarea industrială în lume.

După cum se cunoaște, în 1975, la zece ani după crearea sa, O.N.U.D.I. propunea drept obiectiv prioritar ca țările în curs de dezvoltare să realizeze 25% din producția industrială mondială către sfîrșitul secolului. Zece ani mai tirziu, ponderea lor nu a atins decît 11%, producția continuînd să fie limitată la operații de asamblare și în general la activități care nu presupun deloc sau doar în mică măsură tehnologii avansate — din cauza lipsei unui transfer corespunzător al cunoștințelor acumulate pe plan mondial. Ca atare, O.N.U.D.I. își concentrează atenția în prezent asupra stimulării procesului de pregătire a cadrelor proprii ale țărilor în curs de dezvoltare, în special în domeniul tehnologiilor de vîrf, în vederea industrializării mai rapide a țărilor respective.

După cum aprecia recent Abd-El Rahman Khane, director executiv al O.N.U.D.I., dezvoltarea resurselor umane reprezintă cheia succesului în procesul de industrializare, element în lipsa căruia transferul de tehnologie nu ar avea finalitatea urmărită. Pornind de aici, O.N.U.D.I. consideră că și cooperarea internațională trebuie să se concentreze mai mult asupra programelor bi și multilaterale de pregătire a cadrelor. Mai mult, se impune să se acorde atenție unei direcții de multe ori neglijată, și anume asigurarea necesarului de cadre cu pregătire superioară și de conducere. Numai în aceste condiții s-ar putea asigura o bază reală pentru transferul de tehnologie, în special în domenii de vîrf ca ingineria genetică, microelectronica, mineritul subacvatic. Esențial rămîne, desigur, acordul țărilor avansate de a furniza cunoștințele necesare, O.N.U.D.I. propunîndu-și ca la actuala Conferință de la Viena să ridice problema creării unor instituții internaționale specializate în acest domeniu. Unul din argumentele susținute de O.N.U.D.I. este și acela că transferul de tehnologie este folositor, pe termen lung, inclusiv țărilor donatoare, prin climatul global de dezvoltare pe care un asemenea proces îl va putea stimula.

Un alt domeniu sensibil în atenția conferinței, și în general pentru țările în curs de dezvoltare, îl constituie asigurarea energiei și echipamentelor energetice necesare procesului de industrializare, impunîndu-se și în această direcție formarea de cadre pentru o mai bună administrare a resurselor existente și disponibile.

Breviar

● **DATORIA externă a unor țări din lumea a treia, amplificată de ratele înalte ale dobînzilor riscă să estompeze efectul dezvoltării producției industriale mondiale, ca semn al unei redresări economice durabile. Previziuni recente ale F.M.I. arată că producția industrială mondială va crește în 1984 cu 3,5% (față de 2% în 1983), iar comerțul — cu 4,5%. O creștere anuală de 1% în țările industrializate în următorii doi ani ar putea contribui la mărirea cu 3,5 mrd. dolari a valorii exporturilor țărilor neproducătoare de petrol, fără ca aceasta să reprezinte însă mai mult de o treime din serviciul datoriei pe anul 1982. Țările neproducătoare de petrol și-au redus deficitele în conturile curente la aproximativ 67 mrd. dolari în 1983 față de 110 mrd. dolari în 1982, dar pentru reglementarea situației lor financiare este necesar să se asigure o ofertă de credit adecvată către țările debitoare, cu rate rezonabile ale dobînzilor, asigurîndu-se totodată reeșalonarea datoriilor la împrumuturile guvernamentale — apreciază directorul general al F.M.I., Jacques de Larosière.**

Relația înarmare — dezvoltare

LEGĂTURA dintre conceptele înarmare și dezvoltare constituie subiectul unui studiu apărut recent în revista **Development and Cooperation.** Autorul, Fritz Fischer aduce în discuție elemente de reflecție și concluzii care justifică preocuparea crescîndă a omenirii față de escaladarea cursei irațională a înarmărilor, cu accent pe poziția țărilor în curs de dezvoltare în acest context. Implicarea crescîndă a țărilor în curs de dezvoltare în această problematică — arată autorul — este datorată faptului că cea mai mare parte a conflictelor militare de după al doilea război mondial au avut loc în aceste țări. Cauzele sînt multiple. Parțial, conflictele au fost favorizate de țările dezvoltate ; în alte cazuri ele sînt rezultatele unor frontiere stabilite arbitrar de fostele puteri coloniale, sau au fost alimentate de descoperirea unor importante rezerve de materii prime în zonele de frontieră. În plus, agravarea sărăciei în multe țări ale lumii a treia a pus în evidență discrepanța dintre necesitățile nesatisfăcute a sute de milioane de oameni și enormele cheltuieli militare. Este interesant de menționat, pentru comparație, faptul că în prezent ajutoarele internaționale pentru dezvoltare care însumează 35 mrd. dolari reprezintă numai 20% din totalul cheltuielilor mondiale pentru înarmare.

Faptul că numai la Sesiunea specială a O.N.U. dedicată dezarmării, din 1982, au fost aprobate 60 de rezoluții asupra controlului armamentului dă imaginea nivelului sporit de conștientizare la care s-a ajuns în privința relațiilor inverse care există între dezvoltare și înarmare.

Tendința de accentuare a cursei înarmărilor în țările în curs de dezvoltare a devenit relevantă, aceste țări dețin înd 16% din totalul cheltuielilor mondiale cu scop militar. Este de asemenea important de reținut că 80% din comerțul cu arme este reprezentat de importul țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce reflectă încă o dată disproporțiile existente între țările industrializate, producătoare de arme, și țările lumii a treia obligate pe diferite căi să cheltuiască o parte tot mai mare din venitul lor național pentru a le achiziționa ; rezultatul este agravat și de scăderea sensibilă a exporturilor acestor țări în ultimii ani, fapt care s-a răsfrînt negativ în balanțele de plăți.

Este, pe de altă parte, și mai dăunător, faptul că și unele țări în curs de dezvoltare au început, sau au fost ajutate să devină producătoare de arme, cu același rezultat, respectiv deturnarea unor însemnate fonduri financiare de la destinația lor firească către dezvoltare și progres, precum și trecerea unui număr sporit de cadre tehnice în sectorul militar, personal care altfel ar fi putut fi utilizat pentru activități productive.

Comerțul cu arme, proliferat de țările producătoare dezvoltate, a devenit în ultimul timp o piață a cumpărătorilor din țările în curs de dezvoltare care pot alege între cele mai sofisticate arme disponibile astăzi în lume. Astfel, aceste țări au acumulat un important arsenal militar modernizat, fiind în măsură să susțină un conflict militar. Efectul este însă invers : angajarea în conflicte armate creează probleme de o mare diversitate, cum ar fi exodul de populație, stagnarea procesului de dezvoltare.

Care ar fi perspectivele evoluției relației dezarmare-dezvoltare ? Fără discuție că omenirea nu are motive să fie liniștită din cauza tendinței de escaladare a cursei înarmărilor. După aprecierea autorului, s-ar putea vorbi însă și de apariția unei tendințe inverse. În acest sens, în primul rînd trebuie luat în considerare rolul sporit al negocierilor în vederea împiedicării declanșării unor conflicte armate. În al doilea rînd, crește numărul țărilor în curs de dezvoltare care cred în rolul pe care îl poate avea în viața internațională mișcarea de nealiniere. În al treilea rînd, opoziția sporită a maselor populare din țările industrializate are tot mai mult drept fundament considerații economice : ca o consecință a recesiunii mondiale pe de o parte și a costului ridicat al armelor moderne, devine tot mai problematică posibilitatea suportării cheltuielilor majorate. Aceeași situație, desigur la alt nivel și cu implicații mult mai grave confruntă și țările în curs de dezvoltare aflate în situația de producătoare sau cumpărătoare de arme.

În orice caz — conchide autorul — extinderea cooperării oferă cea mai bună soluție pentru evitarea conflictelor, în primul rînd a celor armate, pentru utilizarea resurselor materiale și umane în scopul dezvoltării.

Pagină realizată de
Em. STANCU

Măsuri restrictive în siderurgia C.E.E.

ÎN ÎNCERCAREA de a sprijini sectorul siderurgic al Pieței comune, Comisia C.E.E. a hotărît plafonarea, la 26,7 milioane tone a producției de oțel a țărilor membre. Plafonarea constituie condiția impusă de Comisie pentru ca țările membre să beneficieze de subvenții acordate industriilor siderurgice naționale. În urma dezbaterilor, plafonul a fost urcat ulterior pînă la 30 milioane tone, urmînd ca orice suplimentare față de cotele stabilite să nu mai poată beneficia de programele naționale de subvenționare.

Franța și-a făcut deja cunoscute planurile privind un nou program de subvenții, în valoare de 30 mrd. franci francezi, program care va acoperi perioada pînă în 1987 (depășind, astfel, anul 1985 stabilit drept limită de către Comisie pentru aplicarea măsurilor de subvenționare). De altfel, și alte țări ca Italia, Belgia și probabil Anglia intenționează să-și extindă perioada de aplicare a măsurilor de sprijin. Guvernul italian a acceptat propunerea Comisiei privind reducerea producției atît în sectorul public cît și în cel privat, deși nu sînt încă pe deplin clarificate modalitățile prin care autoritățile italiene intenționează să acționeze în sectorul particular.

Planuri de reducere a capacităților au mai fost înaintate Comisiei de către R.F.G., Olanda, Belgia și Luxemburg.

Date de prognoză UNCTAD

ANII de criză economică pe care lumea i-a traversat începînd cu sfîrșitul deceniului trecut au destrămat optimismul în legătură cu realizarea fără dificultăți a obiectivelor destul de ambițioase propuse în cadrul strategiei celui de al treilea deceniu O.N.U. al dezvoltării. Un studiu al secretariatului U.N.C.T.A.D. arată că după anii '60, cînd rata medie anuală de creștere a P.I.B. fusese de 5,8% s-a înregistrat o reducere continuă a rezultatelor obținute de țările în curs de dezvoltare : 5,2% în anii '70 și nu mai mult de 1,3% anticipat pentru intervalul 1980—1984. Dacă se ține cont și de sporirea continuă a populației, înseamnă că în realitate pe ansamblul lumii a treia se înregistrează o scădere a P.I..B/locuitor. Studiile arată că 16 țări din acest grup înregistrează o creștere negativă între 1980 și 1984.

Numai două țări au atins obiectivul — stabilit în cadrul strategiei pentru cel de al treilea Deceniu al dezvoltării — privind creșterea P.I.B. (7% pe an) după 1980 și una singură, Singapore, a atins obiectivul de 4,5% în ce privește creșterea P.I.B./locuitor.

În ce privește perspectivele de viitor, situația economică internațională va fi elementul principal care va determina evoluția pe termen scurt și mediu. Pentru majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, activitatea investițională depinde în mare măsură de capacitatea lor de a-și asigura încasări din export suficient de mari pentru a finanța importurile necesare stimulării producției interne. Intrările de devize din exporturi vor fi în continuare determinate de situația cererii pe piața țărilor industrializate. Deși rolul crescînd al schimburilor între țările în curs de dezvoltare a redus dependența față de țările dezvoltate, acestea din urmă absorb încă 70% din totalul exporturilor lumii a treia.

Fără îndoială că dependența de țările industrializate nu poate rămîne factorul prioritar pentru evoluția economică a țărilor în curs de dezvoltare. Este necesar — subliniază studiul citat — ca acestea din urmă să treacă la măsuri de adaptare, care să se concretizeze în îmbunătățirea structurii exporturilor lor, în condițiile reducerii fenomenului protecționist din comerțul internațional.

Programe de dezvoltare

SPANIA: modernizarea economiei

PROGRAMUL-cadru de dezvoltare a industriei spaniole, pe perioada 1984—1986, are în vedere cu prioritate asanarea sectoarelor industriilor lovite de criză, precum și punerea bazelor pentru industriile care vor asigura în continuare progresul industrial și tehnico-științific. Programul prevede măsuri importante care se referă atît la structura organizatorică a ramurilor, cît și la aspecte privind dezvoltarea tehnologică, creșterea productivității muncii, comercializarea produselor pe piața internațională, situația financiară etc.

În industria siderurgică puternic afectată de criza din ramurile consumatoare (industria navală, construcții, industria de echipament industrial) care a creat o supracapacitate persistentă, precum și de creșterea cheltuielilor de producție (indeosebi pentru energie), restructurarea are ca obiective principale reducerea costurilor prin concentrarea producției de oțel și laminate în întreprinderile mai eficiente, închiderea capacităților necompetitive și excedentare (capacitatea de producție de laminate finite din oțel ar urma să se reducă cu 15%, respectiv cu 2,5 milioane tone), introducerea mai accentuată a progresului tehnologic prin închiderea oțelăriilor învechite și construirea de noi convertizoare cu oxigen, prin punerea în funcțiune a 3 noi instalații de turnare continuă (în 1983 turnarea continuă avea deja o pondere de 45% în producția de oțel brut) și prin majorarea capacităților de recoacere și călire precum și expansiunea în continuare a exportului prin înființarea de societăți de marketing în străinătate (în 1983 Spania a exportat 55% din producția de laminate, iar exportul de oțeluri speciale a fost de 0,8 mil. tone).

În industria navală, puternic lovită de criză, restructurarea marilor șantiere navale are în vedere specializarea mai pronunțată pe anumite tipuri de nave, promovarea mai intensă a cercetării aplicative și crearea de reprezentanțe în principalele centre comerciale ale lumii, în scopul stimulării la fața locului a exportului de nave. Prin restructurarea șantierelor navale de mărime mică și mijlocie a fost creată societatea SORENA care va coordona măsurile privind concentrarea producției, îmbunătățirea activității de marketing și asanarea financiară.

Semnificativ este programul de dezvoltare a industriei electronice, aprobat în ianuarie a.c. și care va permite creșterea producției acestei ramuri de 2,4 ori în 1987 față de 1982. Programul prevede creșterea considerabilă a utilizării produselor electronice, îndeosebi a acelora care asigură modernizarea economiei (astfel producția de tehnică de calcul va spori de 4,5 ori în 1987 față de 1982), majorarea gradului de acoperire a cererii interne de consum prin producția proprie (de la 53% la 1982 la 77% în 1987), creșterea mai rapidă a exportului (de circa 4,7 ori în perioada 1982—1987) și reducerea dependenței firmelor spaniole de tehnologia străină.

Schimburile comerciale de mărfuri au cunoscut o diversitate continuă. România exportînd printre alte produse ale industriei constructoare de mașini, produse chimice și importînd produse ale industriei metalurgice și chimice.

N. N.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 23—27 IULIE a.c. cursul **dolarului S.U.A.** față de principalele valute occidentale a cunoscut evoluții contradictorii reușind, la nivelul întregii perioade, să-și mențină și chiar să-și consolideze poziția pe piața valutară internațională.

La începutul intervalului analizat, cursul dolarului a continuat să se aprecieze, dincolo de cotele atinse la finele precedentei săptămîni.

Spre finele intervalului analizat, pe fondul apariției pe piață a unor speculații privind existența în cadrul O.P.E.C. a unor divergențe de natură să conducă la o scădere abruptă a prețurilor la țiței și al publicării datelor privind menținerea deficitului din balanța comercială a S.U.A. în luna iunie la un nivel apropiat celui din luna mai a.c. (8,91 comparativ cu 8,84 miliarde dolari), în condițiile în care se estima, de către majoritatea observatorilor, o accentuare a acestuia la 10—11 miliarde dolari, dolarul S.U.A. a recuperat terenul temporar pierdut și și-a consolidat substanțial poziția pe piața valutară internațională.

Cursurile principalelor valute occidentale față de dolar au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de curs din zilele de 20 și 27 iulie a.c., iar în paranteză procentul de depreciere) : lira sterlină 1,3225 și 1,3125 dolari/liră (circa 0,75, această valută fiind sensibil afectată de speculațiile privind perspectiva unor reduceri substanțiale a prețurilor internaționale la țiței), francul elvețian 2,4150 și 2,4475 franci/dolar (circa 1,33 puncte procentuale, presiunea à la baisse asupra francului fiind exercitată în principal de perspectiva unei politici deflaționiste ferme în Statele Unite, marca vest-germană 2,8550 și 2,8675 mărci/dolar (circa 0,45 puncte procentuale), francul belgian 57,75 și 58,0 franci/dolar (circa 0,43 puncte), francul francez 8,7650 și 8,81 franci/dolar (circa 0,50 puncte), lira italiană 1752 și 1763 lire/dolar (circa 0,60 puncte procentuale) și yenul japonez 244 și 244,50 yeni/dolar (circa 0,20 puncte procentuale, această valută fiind afectată îndeosebi de scurgerile de capital din fondurile în yeni în cele în dolari.

Menționăm că, spre sfîrșitul zilei de 27 iulie, după închiderea piețelor europene, dolarul S.U.A. a cunoscut un proces de apreciere abruptă, tot mai mulți operatori procedînd la schimbarea pozițiilor în favoarea acestei valute. În după amiaza zilei de vineri 27 iulie a.c., la New York, cursul dolarului a depășit cota de 2,88 mărci vest-germane, 2,46 franci elvețieni, 8,85 franci francezi, 1 780 lire italiene.

În ce privește evoluția din cursul săptămînii 30 iulie—3 august a.c., este probabil ca poziția dolarului S.U.A. să se consolideze, proces care însă nu se va desfășura în mod linear, existînd posibilitatea unor reculuri temporare de la nivelurile înalte atinse, în special ca efect al acțiunii unor factori tehnici (ca de exemplu operațiuni de prelevare a profiturilor).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat o evoluție diferențiată (se dau nivelurile de dobîndă din zilele de 20 și 27 iulie a.c. la depozitele pe termen de 6 luni) : diminuîndu-se la fondurile în eurodolari (12,6875 și 12,25%) și în eurofranci francezi (13,5 și 13%), majorîndu-se la fondurile în eurolire sterline (11,875 și 11,9375) și rămînînd practic neschimbate la euromărci vest-germane (la nivelul de 6,3125%) și la eurofranci elvețieni (la nivelul de 5,0625%).

Prețul aurului a înregistrat o evoluție descendentă, atingînd la cel de la doilea fixing de la Londra din ziua de 27 iulie 335,25 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Dolarul S.U.A.: oscilații pronunțate

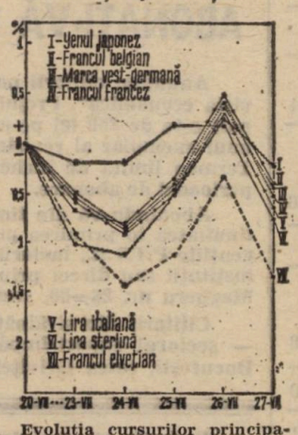

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 23-27 VII ; bază : 20 VII a.c.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 31 din 3 august 1984

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

— **Realizări de anvergură istorică în dezvoltarea economico-socială a țării**

● Creșterea susținută a veniturilor oamenilor muncii **(Hilde Puwak)** 1

● Construcția de locuințe — constantă a politicii partidului de ridicare a nivelului de trai **(Romeo Dragomirescu)** 4

● Politică dinamică de dezvoltare a ramurilor tehnicii de vîrf : industria electronică și electronică **(Alexandru Necula)** 7

— Strategii științifice, ritmuri înalte ale sporirii productivității muncii **(Neculai Alecu)** 10

— Rezistența și efortul economic al poporului român în lupta victorioasă împotriva fascismului (I) **(Iosif I. Adam)** 12

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Modernizarea producției — o cerință prioritară **(Ștefan Ștefănescu)** 14

— Corelația calitate-preț în sistemul cointeresării producătorilor agricoli **(Ilie Mănoiu, Ion Pană, Victoria Pană)** 16

— Producția de export — adaptată cerințelor actuale ale pieței internaționale **(Maria Cartas)** 17

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Minimizarea cheltuielilor, maximizarea veniturilor **(Gh. David)** 19

— Cititorii au cuvîntul 21

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Școlile de inventică — mijloc de stimulare a procesului creativ în tehnică **(Vitalie Belousov)** 22

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Prognozele și evaluarea limitelor **(Ihor Lemnij)** 24

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(Vasile C. Nechita)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Industrializarea țărilor în curs de dezvoltare în fața unor noi exigențe **(George Marin)** 28

— Forumul dezvoltării 30

— Tendințe — conjuncturi 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economico-legislativ

IN THIS ISSUE

— Sustained growth of the workers' income **(Hilde Puwak)** 1

— Housing : a constant element of the policy of the party aimed to the increase of the standard of living **(Romeo Dragomirescu)** 4

— A dynamic policy for the development of the high-tech branches : electrotechnics and electronics **(Alexandru Necula)** 7

— Scientific strategies, high rates in increasing the labour productivity **(Neculai Alecu)** 10

— The Romanian people's resistance and economic effort in the victorious fight against fascism (I) **(Iosif I. Adam)** 12

— Production modernization : a priority **(Ștefan Ștefănescu)** 14

— The correlation quality-price in the system of getting material incentive for peasants **(Ilie Mănoiu, Ion Pană, Victoria Pană)** 16

— The export production : adapted to the current requirements of the international market **(Maria Cartaș)** 17

— Minimum expenditure, maximum revenues **(Gh. David)** 19

— The schools of inventics : a way to stimulate the creative process in technology **(Vitalie Belousov)** 22

— Prognosis and limits assessment **(Ihor Lemnij)** 24

— Schools ● trends ● economists. Progressist traditions of the Romanian economic thought **(Vasile C. Nechita)** 26

— The industrialization of the developing countries : facing new requirements **(George Marin)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Масштабные достижения — непрерывный рост доходов трудящихся **(Хилде Пувак)** 1

— Жилищное строительство — постоянная политики партии по повышению жизненного уровня на селения **(Ромео Драгомиреску)** 4

— Динамическая политика развития наиболее прогрессивных отраслей электротехники и электроники **(Александру Некула)** 7

— Научные стратегии, высокие темпы роста производительности труда **(Некулай Алеку)** 10

— Сопротивление и экономические усилия румынского народа в победной борьбе против фашизма **(Иосиф И. Адам)** 12

— Модернизация производства — требование приоритетного значения **(Штефан Штефэнеску)** 14

— Соотношение качество-цена в системе заинтересованности сельскохозяйственных производителей **(Илие Мэною, Ион Пана, Виктория Пана)** 16

— Производство на экспорт— приспособленное к современным требованиям международного рынка **(Мария Картас)** 17

— Самоуправление на предприятиях: ответственности, действия, результаты Наибольшее сокращение расходов и повышение доходов **(Г. Давид)** 19

— Школы инвентики — средство стимулирования изобретательного процесса в области техники **(Виталие Белоусов)** 22

— Прогнозы и оценка пределов **(Ихор Лемнж)** 24

— Школы, течения, экономисты. Прогрессивные традиции в развитии румынского экономического мышления **(Василе К. Некита)** 26

— Индустриализация развивающихся стран перед новыми требованиями **(Джеордже Марин)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

EL MAI UŞOR LUCRU: PREGĂTIREA BAGAJELOR, vă revine dv.
FORMELE ŞI FORMULELE DE VACANŢĂ VI LE OFERĂ...

AGENŢIILE DE TURISM
din Bucureşti

– Bd. Republicii nr. 68
– Bd. 1848 nr. 4
– Bd. N. Bălcescu nr. 35
– Str. Luterană nr. 4
– Str. Tonitza nr. 13.
– Calea Moşilor bloc 55 bis

1. CIRCUIT în DELTA DUNĂRII de 4 zile. Tulcea – Braţ Gheorghe – Lacul Roşu – Braţ Sulina – Mila 23 – işan – Maliuc – Tulcea.
2. AMATORILOR DE PESCUIT li se oferă sejur de 6 e, în inima DELTEI, la hotelul din Maliuc.
3. MINIVACANŢE la cabanele din BUCEGI sau VALEA LOMIŢEI.
4. DRUMEŢII în RETEZAT – APUSENI – FĂGĂRAŞ sau EAHLĂU.
5. EXCURSII de 6 zile în NORDUL MOLDOVEI, 7 zile MARAMUREŞ sau 10 zile prin toată ţara.
6. ODIHNĂ şi RECREERE la hotelul PALAS din SINAIA. ategorie lux, program video TV.

Pentru edificarea completă puteţi consulta programele excursiilor şi obţine informaţii detaliate zilnic la agenţiile menţionate între orele 8–20, duminica între orele 8–13.

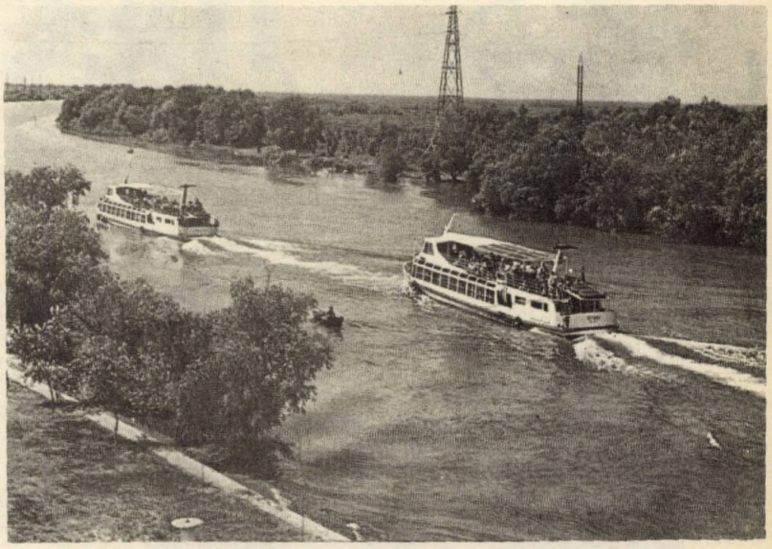

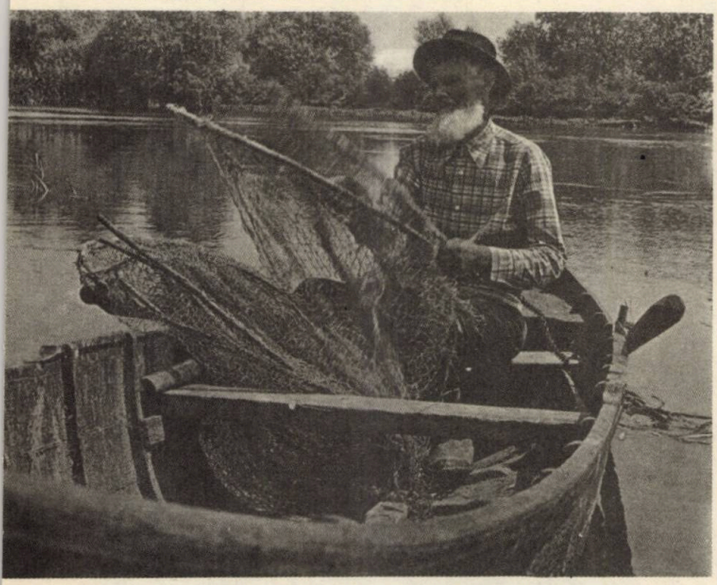

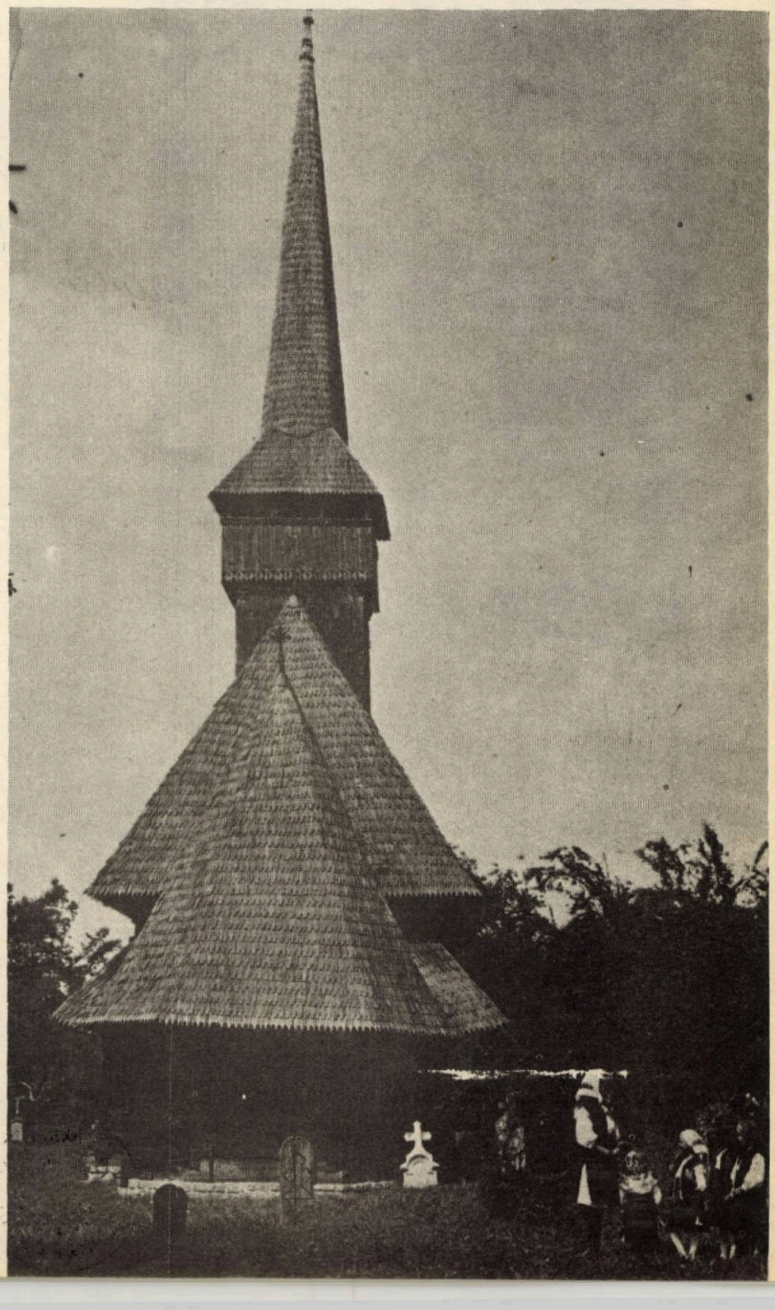

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ BUCUREȘTI

1984 AUG 3 1

PRODUCĂTOR:
Întreprinderea Mecanică Fină
Bucureşti-România -str. Popa Lazăr 9—19
Telefon: 35.00.00; Telex: 11.583

Întreprinderea Mecanică Fină Bucureşti execută în cadrul programului său de fabricaţie şi următoarele familii de produse:
Aparate şi instrumente de măsură şi control dimensional — Aparate şi mecanisme de orologerie industrială — Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice — Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor şi temperaturilor — Scule, portscule, dispozitive şi matriţe — Produse din carburi metalice sinterizate — Scule diamantate — Pile şi raspele

APARAT CU BILE PENTRU VERIFICAT ALEZAJE 11—18 mm

0,002 mm

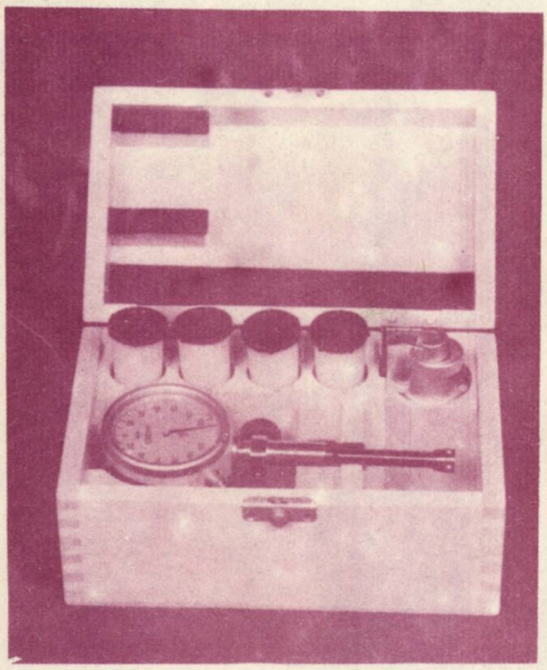

CARACTERISTICI :

— Aparatul se utilizează la măsurarea prin comparaţie a alezajelor
— Este echipat cu un comparator cu scală bilaterală cu valoarea diviziunii de 0,002 mm şi 4 capete de măsurare interschimbabile
— Fiecare cap de măsurare are 4 bile
— Aparatul se reglează cu calibre inel
— Ambalaj : din lemn.

APARAT DE MĂSURAT ALEZAJE CU CITIRE DIRECTĂ

0,002 mm

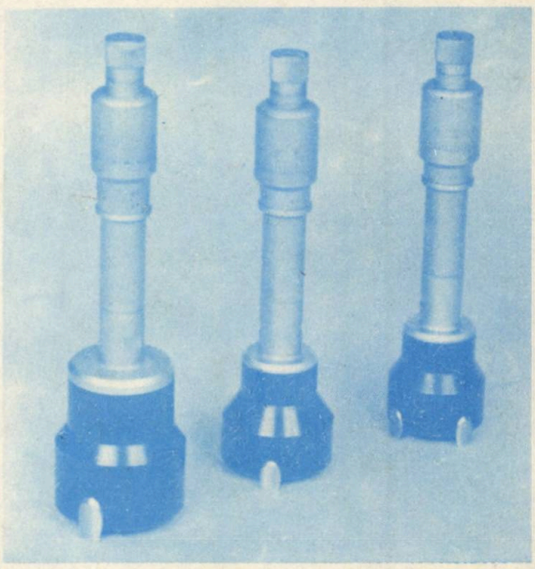

CARACTERISTICI :

— Interval de măsurare : 20...100 mm
— Aparatul este utilizat la măsurarea directă a alezajelor
— Reglarea se face cu calibru inel
— Suprafeţele exterioare sînt cromate mat
— Diviziunile şi cifrele permit o citire comodă
— Ambalaj : din lemn.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

DGAS
04

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

23 AUGUST 40 1944 1984

REALIZĂRI DE ANVERGURĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ

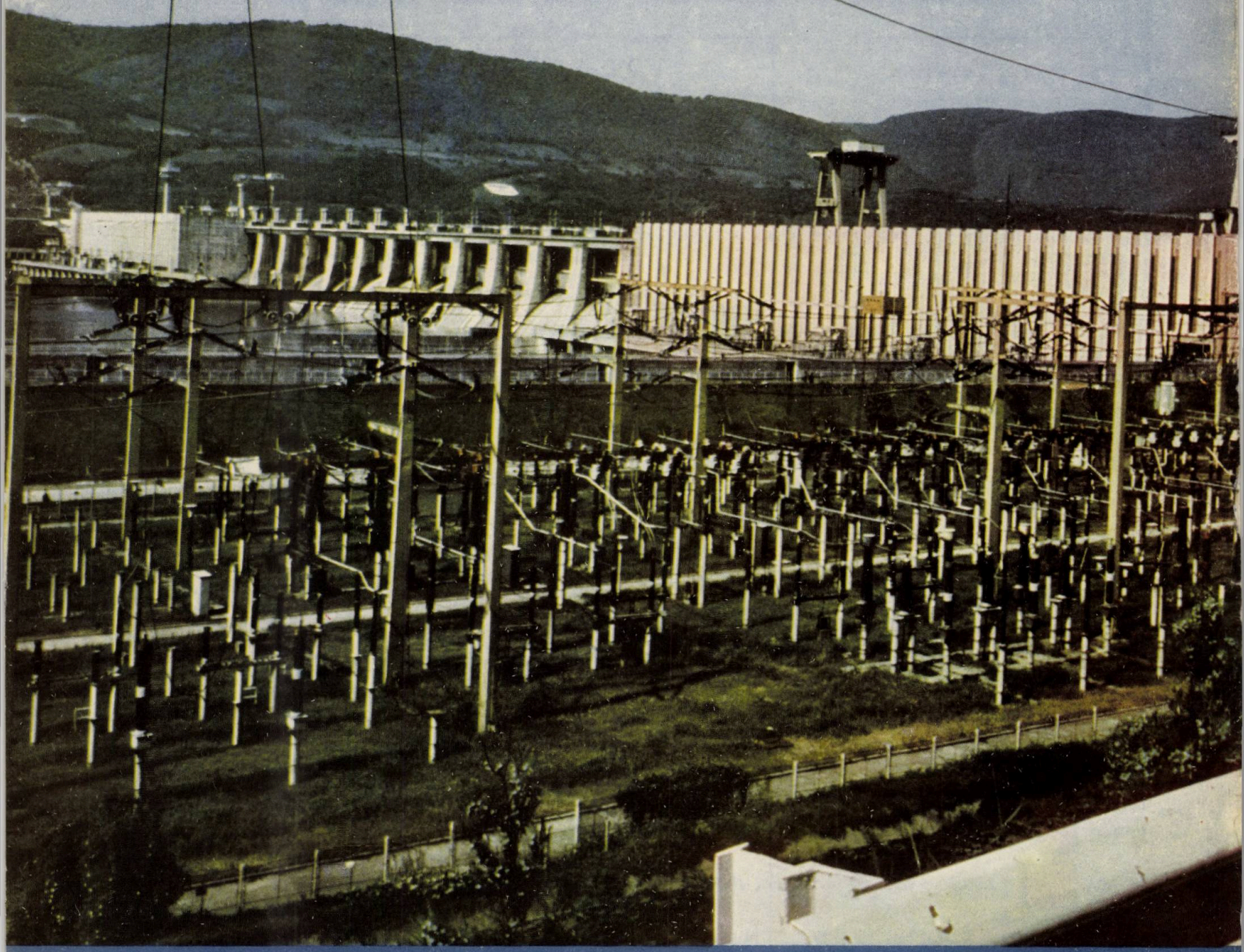

DEZVOLTAREA ENERGETICII ROMÂNEŞTI

23 AUGUST 40 1944 1984

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII AGRICULTURII

CREȘTEREA PRODUCȚIEI AGRICOLE VEGETALE LA PRINCIPALELE CULTURI

DINAMICA PRODUCȚIEI GLOBALE AGRICOLE VEGETALE
-în procente-

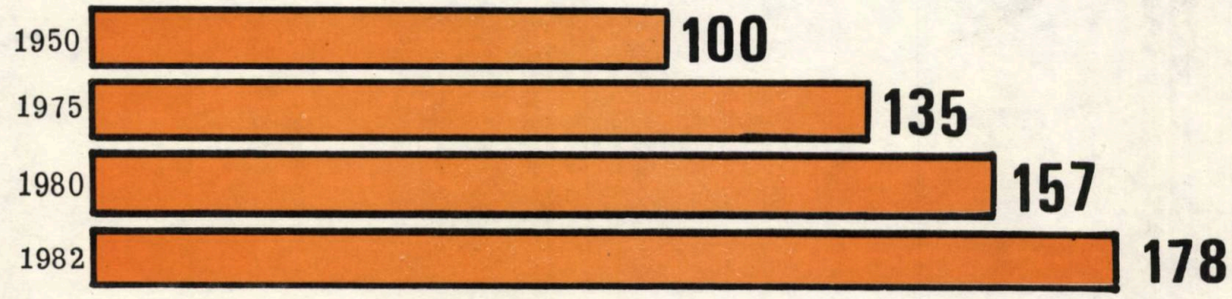

CEREALE BOABE-TOTAL
-mii tone-

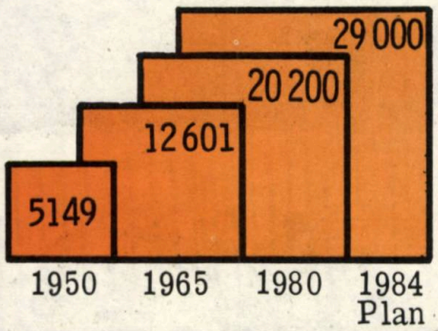

DIN TOTAL CEREALE BOABE :

Grîu şi secară
-mii tone-

Porumb
-mii tone-

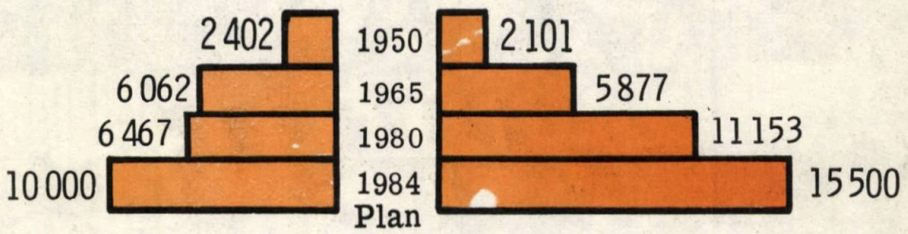

SFECLĂ DE ZAHĂR
- mii tone-

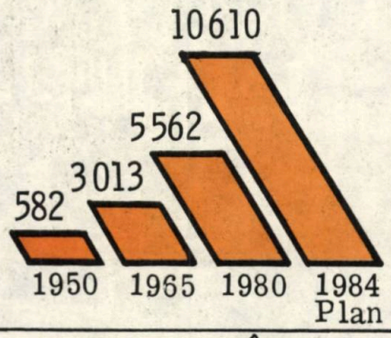

FLOAREA - SOARELUI SI RAPIȚĂ
-mii tone-

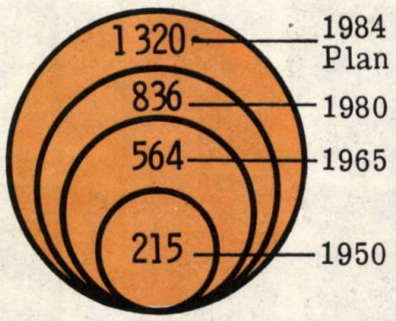

CARTOFI DE TOAMNĂ
-mii tone-

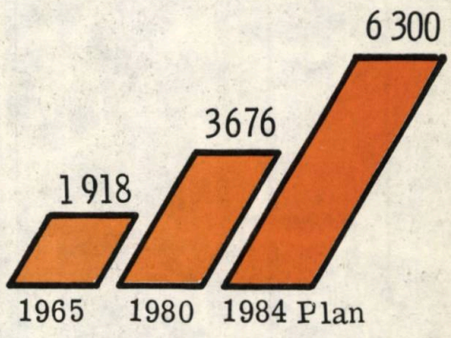

LEGUME DE CÎMP
-mii tone-

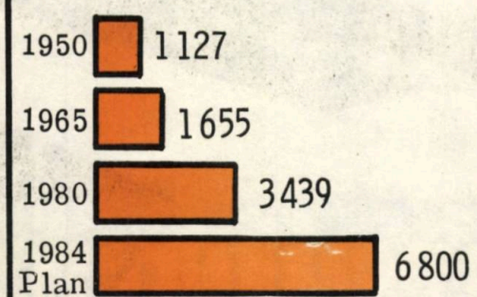

F R U C T E
-mii tone-

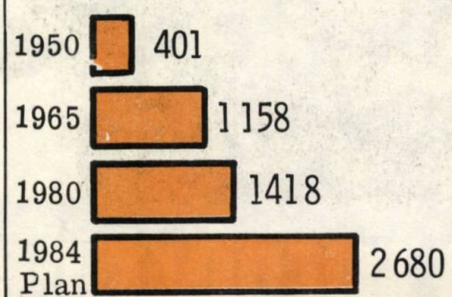

S T R U G U R I
-mii tone-

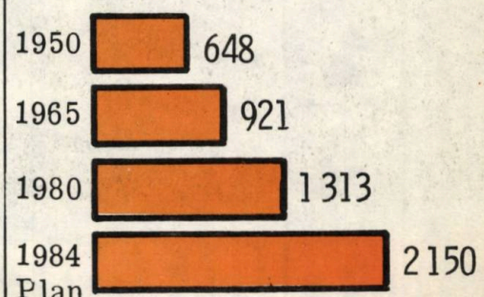

D646

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁR ÉS INFORMÁCIÓS SZOLGÁLAT 1868

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

PREGĂTIRE-PROGRAMARE-LANSARE-URMĂRIRE

Programarea operativă a lucrărilor de întreținere-reparații la utilaje

EXECUTAREA la timp a lucrărilor de reparații curente și capitale ale utilajelor, precum și respectarea graficelor de revizie și întreținere a acestora constituie o necesitate pentru desfășurarea ritmică a procesului de producție. În acest sens, în fiecare întreprindere sectorul de întreținere-reparare a utilajelor este dator să elaboreze programe operative care să aibă o riguroasă fundamentare științifică.

Programarea operativă a lucrărilor pe întreținere-reparații are ca punct de plecare sarcinile prevăzute în planul anual al acestei activități — cu defalcarea pe trimestre — și duratele de imobilizare maxime, admise prin normative. Obiectivul urmărit este defalcarea sarcinilor din planul anual pe perioade mai scurte de timp (decade, zile, schimburi de lucru) și pe executanți, prin fixarea unor termene intermediare și prin evidențierea posibilităților de execuție în paralel a unor lucrări. Programele operative trebuie să fie rezultatul echilibrării cerințelor perioadei pentru care se face programarea operativă, cu resursele existente în cadrul sectorului de întreținere-reparații al întreprinderii în aceeași perioadă de timp (forță de muncă, piese de schimb, S.D.V.-uri, capacități de producție).

Pentru atingerea obiectivului urmărit prin programarea operativă a lucrărilor de întreținere-reparații, considerăm necesară parcurgerea unor etape și rezolvarea corespunzătoare a unor lucrări, după cum urmează :

1) preluarea din planul trimestrial de reparații a prevederilor referitoare la luna de plan și actualizarea lor;

2) verificarea globală la nivelul lunii a gradului de acoperire cu resurse umane, tehnice și materiale a volumului de lucrări de întreținere-reparații planificat a se executa în luna pentru care se face programarea :

3) eșalonarea lucrărilor de întreținere-reparații din luna de plan pe decade și întocmirea proiectelor de programe operative ale decadelor ;

4) verificarea, la nivelul decadelor, a asigurării cu resurse a lucrărilor cuprinse în proiectele programelor operative ale decadelor și definitivarea acestor programe ;

5) programarea lucrărilor din cadrul unei decade, în timp (pe zile și schimburi de lucru) și în spațiu (pe formații de lucru), prin întocmirea programelor operative pe zile și schimburi ;

6) stabilirea eficienței economice a aplicării programelor operative elaborate.

● **Etapa întîi** are ca rezultat întocmirea proiectului de program de producție centralizator al sectorului de întreținere-reparații pentru luna de programare. În acest scop se au în vedere, pe de o parte, informațiile din planul anual de reparații corespunzător lunii de plan, referitoare la felul lucrărilor și termenele planificate de începere a execuției lor, iar pe de altă parte, actualizările necesare ca urmare a realizărilor sectorului de întreținere-reparații din perioadele precedente.

● În cadrul **etapei a doua** se compară necesarul de resurse — atît pentru efectuarea lucrărilor prevăzute în proiectul programului de producție centralizator cît și a celor impuse de căderile accidentale care se pot ivi în luna respectivă — cu disponibilul de resurse din aceeași perioadă de timp. Căderile accidentale nu au caracter planificat, dar ele — fiind o realitate în cadrul întreprinderii — trebuie luate în considerare pe baza datelor statistice din lunile anterioare. În situația în care necesarul de resurse (chiar și numai pentru o categorie dintre acestea) este mai mare decît disponibilul, trebuie ca anumite lucrări cuprinse în proiectul de program de producție al sectorului de întreținere-reparații să fie reeșalonate (amînate pentru luna următoare). În acest sens, sectorul de întreținere-reparații trebuie să colaboreze permanent cu șefii de ateliere și secții, întrucît, în condițiile sistemului de reparații preventiv-planificate, utilajele intră în reparații într-o stare tehnică care le-ar permite să mai funcționeze încă o perioadă de timp, egală cel mult cu timpul de funcționare „modul". De aceea, există posibilitatea — adoptată în practică — fie de a devansa termenul de intrare în reparații a unor utilaje, fie de a-l amîna, în funcție de necesități.

● Pentru eșalonarea lucrărilor de întreținere-reparații pe decade, problemă care face obiectul **etapei a treia**, se poate utiliza metoda priorităților, bazată pe determinarea termenului maxim de începere a lucrărilor la utilajul considerat, calculat ca diferența dintre termenul maxim de terminare a acesteia și durata ei, în zile. Dacă termenul de începere rezultă de pînă în ziua de 10, lucrarea se programează la prima decadă ; dacă el este cuprins între zilele a 10-a și a 20-a — în decada a doua, iar între zilele de 20 și 30 (31) — în ultima decadă. Termenul maxim de terminare a lucrării se calculează adăugînd, la termenul planificat de intrare în reparație a utilajului conform programului de producție centralizator, durata lucrării respective. Dacă termenul maxim de terminare nu depășește ultima zi a lunii, lucrarea începe la termenul calculat ca mai sus ; dacă el depășește luna pentru care se face programarea, în măsura în care există asigurate resursele necesare el va fi corectat, astfel ca lucrarea să se efectueze integral în cursul lunii respective, modificîndu-se în mod corespunzător și termenul maxim de începere.

În această etapă se elaborează proiectele de programe operative pe decade.

Supliment la nr. 32 1984 Revista ECONOMICA

● **Etapa a patra** urmăreşte verificarea concordanţei dintre necesarul şi disponibilul de resurse ale fiecărei decade. Aceasta se poate realiza prin centralizarea informaţiilor într-o machetă în care se înscrie necesarul de resurse, pe categorii (resurse umane, pe meserii — maşinişti, electricieni, alte meserii ; capacităţi de producţie, la fiecare grupă de utilaje ; resurse materiale — S.D.V.-uri, piese de schimb pe feluri, alte resurse materiale), pentru fiecare decadă, menţionînd : lucrările cuprinse în proiectul programului operativ, necesarul total, disponibil, diferenţa necesar-disponibil (excedent sau deficit).

În urma acestei verificări poate rezulta una din următoarele situaţii :

a) la nivelul fiecărei decade resursele sînt suficiente pentru executarea tuturor lucrărilor cuprinse în proiectul de program operativ al decadei ;

b) în decadele I şi II sînt resurse disponibile, iar în decada a III-a apare deficit de resurse ;

c) în decada a II-a sînt resurse disponibile, iar în decadele I şi III se înregistrează deficite ;

d) în decada I sînt resurse disponibile, iar în decadele II şi III se înregistrează deficite ;

e) în decadele I şi III sînt resurse disponibile, iar în decada a II-a este deficit ;

f) în decadele II şi III sînt resurse disponibile, iar în decada I este deficit ;

g) în decada a III-a sînt resurse disponibile, iar în decadele I şi II sînt deficite.

În cazurile b) şi d) termenul de începere al unor lucrări va fi devansat, prin începerea execuţiei acestora în decadele I şi II, respectiv numai în decada I.

În cazul c), unele lucrări din decada a III-a vor fi devansate pentru decada a II-a, iar unele lucrări din decada I vor fi amînate pentru decada a II-a.

În cazul f), unele lucrări ale decadei I vor fi amînate pentru decadele II şi III, iar în cazul g) numai pentru decada a III-a, cu condiţia intensificării acţiunii de finalizare a lor în cursul lunii de programare. În cazul e), unele lucrări ale decadei a II-a vor fi devansate în decada I, iar altele vor fi amînate pentru decada a III-a.

În această etapă, sectorul de întreţinere-reparaţii a utilajelor se află în situaţia de a adopta o decizie privind amînarea execuţiei anumitor lucrări cuprinse în proiectele programelor operative ale decadelor. Această decizie, poate fi luată analizînd starea tehnică a utilajelor pe baza indicatorilor :

— frecvenţa întreruperilor accidentale, calculată ca raport între numărul de întreruperi accidentale şi timpul de funcţionare a utilajului ;

— ponderea întreruperilor accidentale în timpul disponibil al utilajului (ca raport între timpul consumat pentru înlăturarea căderilor accidentale şi timpul disponibil al utilajului) — indicator care dă informaţii atît asupra stării tehnice a utilajului, cît şi asupra operativităţii cu care s-a acţionat pentru înlăturarea defecţiunilor.

În urma acestor analize se definitivează programele operative ale decadelor.

● Pentru programarea lucrărilor de întreţinere-reparaţii în timp (în cadrul unei decade) şi în spaţiu (pe formaţii de lucru), care formează conţinutul **etapei a cincea**, este necesară rezolvarea prealabilă a unor probleme legate de:

— cunoaşterea tehnologiei de execuţie a lucrărilor, cu precizarea activităţilor, a succesiunii şi a relaţiilor de precedenţă dintre ele, a duratelor normate de execuţie şi a numărului de muncitori care pot lucra simultan ;

— stabilirea metodei de reparare (individuală sau pe subansamble) folosită la fiecare utilaj — întrucît, aceasta influenţează direct asupra duratei de imobilizare în reparaţii, prin mărimea timpului necesar pentru recondiţionarea pieselor de schimb uzate şi confecţionarea pieselor de schimb noi ;

— stabilirea pe fiecare unitate de timp a resurselor disponibile.

Pe baza informaţiilor rezultate din soluţionarea acestor probleme, fiecărei lucrări de complexitate mai mare cuprinsă în programul operativ al decadei este posibil să i se ataşeze un graf-reţea cu ajutorul căruia, prin metoda drumului critic, să se stabilească termenele minime şi maxime de începere a execuţiei activităţilor componente, rezervele de timp, durata optimă de execuţie a întregii lucrări şi să se evidenţieze posibilităţile de execuţie în paralel a diferitelor activităţi. În cazul metodei de reparare pe subansamble, activităţile de recondiţionare şi confecţionare a pieselor de schimb nu consumă timp în reţeaua de activităţi a lucrării.

Graful-reţea obţinut se poate transpune într-un grafic calendaristic individual de tip Gantt, în care se precizează zilele şi schimburile de execuţie a tuturor activităţilor. Pentru utilajele de acelaşi tip la care se repetă aceeasi lucrare de reparaţii, graficul calendaristic individual devine un grafic calendaristic standard, care poate fi adaptat oricărei perioade calendaristice, în funcţie de termenul planificat de intrare în reparaţii. De regulă, lucrările de reparaţii ale utilajelor de acelaşi tip se raportează uniform pe durata ciclului de reparaţii, ceea ce înseamnă că ele se efectuează individual, alternînd cu executarea reparaţiilor la utilajele de alte tipuri. În măsura în care este posibilă concentrarea unor lucrări de reparaţii la mai mul-

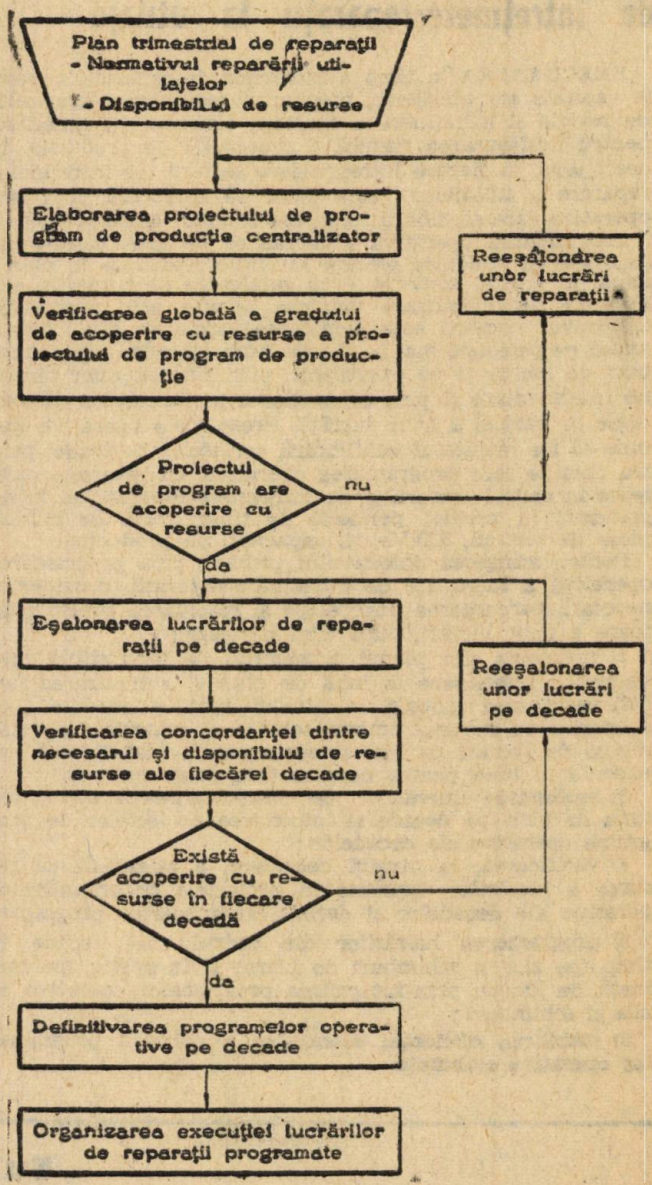

Schema logică a desfăşurării lucrărilor aferente etapelor propuse

te utilaje de același tip în intervale scurte de timp, există avantajul executării lor în condițiile specializării muncitorilor și unui nivel înalt al productivității muncii, ceea ce conduce la ideea organizării reparațiilor după metoda în flux.

Graficele calendaristice ale lucrărilor de reparații trebuie corelate între ele sub aspectul încadrării în disponibilul de resurse al decadei. Respectarea cerinței de încadrare în profilul disponibilului fiecărei resurse conduce la următoarele posibilități privind termenul de începere a lucrărilor de întreținere-reparații :

— lucrările încep la termenul planificat, dar anumite activități se vor amîna în cadrul rezervei lor de timp, fără a depăși durata maximă de execuție stabilită prin metoda drumului critic ; în acest caz nu se înregistrează pierderi de producție în subunitățile beneficiare ;

— lucrările încep la termenul planificat, dar anumite activități se amînă chiar peste rezerva lor de timp, situație în care duratele de imobilizare planificate sînt depășite și apar pierderi de producție în subunitățile beneficiare ;

— lucrările de reparații nu pot începe la termenul planificat, ci la un termen decalat, însă cu finalizarea în aceeași decadă, situație în care poate apare unul din cazurile prezentate la a) și b). Cerința încadrării în profilul disponibilului fiecărei resurse este greu de realizat cînd există mai multe resurse și lucrări planificate în decada respectivă. De aceea, procesul de corelare a necesarului cu disponibilul, cunoscut sub denumirea de „nivelare a resurselor", trebuie făcut în condițiile stabilirii unei importanțe relative a resurselor.

În urma amînărilor adoptate se întocmește programul operativ pe zile și schimburi, precizînd pentru fiecare lucrare de reparații termenul de începere, schimburile în care se lucrează, resursele necesare, termenele intermediare de execuție și termenul de finalizare, precum și formațiile de lucru care le execută.

● **Eficiența economică a aplicării programelor operative** elaborate pentru activitatea de întreținere-reparații a utilajelor poate fi urmărită în cursul lunii de programare, prin efectuarea unor calcule operative pe decade, zile sau chiar schimburi de lucru, utilizînd în acest scop mijloacele de prelucrare a datelor din dotarea întreprinderilor. Principalele efecte economice care pot fi cuantificate sub forma unor indicatori se referă la :

— **încadrarea în durata planificată de imobilizare în reparații a fiecărui utilaj,** ceea ce elimină pierderile de producție în subunitățile beneficiare ;

— **calitatea lucrărilor de întreținere-reparații,** reflectată atît prin reducerea numărului de căderi accidentale și a timpului de remediere a lor, cît și prin eliminarea rebuturilor de produse în procesul exploatării utilajelor ;

— **respectarea corelației dintre necesarul de resurse** la nivelul lunii, al decadelor, zilelor și schimburilor de lucru **și disponibilul existent** în aceeași perioadă de timp ; această corelație amintită se apreciază calculînd gradul de folosire a capacității de producție a sectorului de întreținere-reparații, gradul de ocupare a forței de muncă și gradul de asigurare cu resurse materiale (piese de schimb, S.D.V.-uri etc.).

Acordînd atenția cuvenită programării operative a lucrărilor de întreținere-reparații a utilajelor, prin rezolvarea tuturor problemelor aferente etapelor propuse, considerăm că întreprinderile industriale vor obține atît o stare tehnică corespunzătoare a utilajelor din dotare, cît și o reducere continuă a pierderilor de producție ca urmare a întreținerii corespunzătoare a utilajelor. În același timp se creează condițiile pentru respectarea prevederilor planului de reparații și, ca urmare, pentru desfășurarea unei activități ritmice în secțiile de bază ale unității economice.

Lucrările necesare elaborării și fundamentării programelor operative ale sectorului de întreținere-reparații se vor efectua de către personalul de specialitate din cadrul acestuia, în colaborare cu conducătorii direcți ai producției din celelalte subunități de producție. În cazul unităților mari, care au în dotare un număr important de mașini, utilaje, instalații etc., lucrările se pot efectua cu ajutorul mijloacelor electronice de calcul. În acest fel crește gradul de operativitate, creîndu-se condiții și pentru o fundamentare mult mai analitică a programelor operative decadale, mai ales în ceea ce privește resursele — materiale și umane — ce se iau în considerare.

prof. dr. ing. Roman CRIȘAN
lector dr. Mihai NAGHI
asist. Anca BORZA
Cluj-Napoca

INFORMATICĂ INDUSTRIALĂ

Tipizarea produselor-program — mijloc de creștere a productivității muncii în cibernetica sistemelor industriale

„Fără tipizare devenim sclavii propriilor noastre realizări".

ACTIVITATEA de elaborare și realizare a produselor-program reprezintă un efort important în totalul activităților de proiectare și implementare a sistemelor cibernetice industriale. După aprecierile noastre ponderea ei reprezintă astăzi cca. 50 la sută, urmînd să ajungă, în 1985, la 90 la sută.

În aceste condiții, conceptul de tipizare a produselor-program capătă o acuitate deosebită. Acest concept, coroborat cu cel de introducere a metodelor moderne de programare structurată, nu este de dată recentă și are un caracter obiectiv (vezi: Contribuția informaticii industriale la creșterea productivității muncii, Revista economică, nr. 21/1984, p. 17).

Considerînd fundamentarea cibernetică a sistemelor industriale pe următoarele principii :

— prelucrarea informației să aibă o orientare decizională, alegînd calea cea mai scurtă spre decizie și chiar redecizie, dacă datele conexiunii inverse obligă la acest lucru ;

— realizarea transmiterii sigure și rapide a comenzilor în procesul industrial condus ;

— respectarea cerințelor organizării arborescente, în ceea ce privește atît structurile de echipamente, cît și structurile de programe și date (utilizarea conceptului de programare structurată) ;

— particularizarea principiului triadei „substanță — energie — informație" la trinomul „tehnologie — automatizare — informatizare" în care nu trebuie absolutizată nici una din laturile sale ;

— urmărirea finalității antientropice a deciziilor — sau, altfel spus, lupta împotriva deciziilor care rămîn pe hîrtie;

— analizarea produselor industriale în contextul oferit de tandemul „cutie neagră" — „cutie mozaicată",

conceptul de tipizare a produselor-program capătă sensuri noi, pe care vom încerca să le elucidăm în cele ce urmează.

De asemenea, este unanim recunoscut că unul din factorii creșterii eficienței elaborării sistemelor cibernetice industriale (S.C.I.) îl constituie reducerea termenelor și a forței de muncă necesară la proiectarea lor.

Atingerea acestui scop se realizează și prin :

A. ASIGURAREA UNEI CONCEPȚII TIPIZATE PENTRU PRODUSELE-PROGRAM

În acest caz, se elaborează soluții tip de produse-program. **Soluția tip** este o soluție rezultată din sarcinile tehnico-științifică ale S.C.I., verificată în practică ; realizată

sub forma unui complet de documentație, ea e destinată pentru folosirea multiplă la diferite S.C.I. Soluția tip poate fi **orientată : pe sistem,** destinată pentru utilizarea general industrială ; pe **problemă,** realizînd funcții complete ale S.C.I. ; pe **obiectiv,** destinată pentru proiectarea de S.C.I. de un anumit tip. Astfel, toate felurile de elaborări tip în domeniul S.C.I. se pot prezenta ca un spectru de soluții tip, de la soluții tip orientate pe sistem la proiecte tehnice unificate.

Principalele direcții de tipizare a produselor-program se conturează ca fiind :

A.1. **Asigurarea cu module algoritmice** (MA). Aceasta este reprezentată de totalitatea metodelor, modelelor și algoritmilor matematici necesari rezolvării funcțiilor S.C.I. și prelucrării informațiilor cu utilizarea tehnicii de calcul. M.A. reprezintă un set de relații matematice care permit descrierea unei funcții particulare, logic finite și care trebuie să satisfacă următoarele cerințe : formă unică de descriere ; determinabilitatea informațiilor de intrare-ieșire ; utilizarea multiplă ; independența de mijloacele de realizare.

La elaborarea soluțiilor tip pentru M.A. se folosesc metodele de analiză structurată de tipul „top-down". Într-o astfel de abordare, fiecare funcție a S.C.I. se detaliază aproape pînă la nivelul prezentării procesului său de realizare printr-o totalitate de proceduri de prelucrare a informației.

Pentru asigurarea posibilității de folosire a soluțiilor tip, prin automatizarea proiectării S.C.I. (vezi pct. B), tipizarea M.A. trebuie să se realizeze, în fiecare caz concret, la un nivel corespunzător de detaliere (funcție — subfuncție — operație).

Astfel, la nivel de **„operație"** se tipizează operațiile care corespund etapelor de bază ale prelucrării informațiilor :

— configurarea procesului tehnologic prin introducerea informațiilor inițiale despre acesta ;

— prelucrarea primară a informațiilor (de ex.: calculul valorilor filtrate ale parametrilor tehnologici) ;

— prelucrarea secundară a informațiilor (de ex. : calculul consumurilor, bilanțurilor energetice etc.) ;

— analiza acțiunilor operatorului tehnolog (de ex. : analizor sintactic privind tranzacțiile lansate la pupitrul dispecer de către operatorul tehnolog) ;

— analiza stării obiectivului condus (de ex. : analiza informațiilor despre starea de funcționare a utilajelor tehnologice).

De asemenea, la nivel de **„funcție — subfuncție"** se tipizează module cu destinație funcțională, pentru :

— funcția de culegere și prelucrare primară a datelor ;

— funcția de afișare (pe display, în cadrul supravegherii procesului tehnologic, al mișcării schemelor sinoptice, al gestiunii alarmelor ; pe imprimantă, în cadrul protocolării);

— funcția de comandă, orientată de obicei pe obiectiv, dar care poate fi tipizată ținînd cont de specificul unei clase determinate de obiective, cu un caracter comun al proceselor de producție și tehnologice ;

— funcția de protecție (diagnosticul în timp real al mijloacelor de calcul).

A.2. **Asigurarea cu proceduri de funcționare degradată a S.C.I.** Experiența a demonstrat că se proiectează S.C.I. ideale, dar care în realitate trebuie, de cele mai multe ori, să funcționeze în mod gradat, în care scop trebuie asigurate cu proceduri software de funcționare degradată și anume :

— comutarea, în caz de defect, atît a calculatoarelor cît și a terminalelor aferente (reafectarea acestora) ;

— salvarea și reconstituirea fișierelor ;

— interpolarea anumitor valori pentru funcțiile de calcul ale randamentelor, consumurilor etc. ;

— deschiderea fișierelor după comutare ;

— inițializarea sistemului etc.

O procedură de funcționare degradată este declanșată de o funcție de protecție a cărui test a condus la un rezultat negativ.

A.3. **Asigurarea de programe.** Elementul de bază al tipizării asigurării cu programe este produsul-program, care reprezintă un produs finit, adică :

— programul (subprogramul, procedura) propriu-zis, apt pentru încărcarea pe calculator ;

— documentația de însoțire și exploatare aferentă programului.

El realizează — independent sau în combinație cu alte produse-program — pe unul din mijloacele de calcul concrete, utilizate în S.C.I., unul sau cîteva module algoritmice. Direcțiile tipizării produselor-program corespund, deci, direcțiilor de tipizare a modulelor algoritmice. În acest context, principalele modalități de tipizare sînt :

— **modulul-program,** care realizează tipizarea la nivel de operație tehnologică din punct de vedere cibernetic — de exemplu : configurator pentru ieșiri (afișări pe display, protocoale pe imprimantă, afișări de scheme sinoptice pe display, gestiune, alarme) ; analizor sintactic de tranzacții ;

— **pachete de programare aplicative** (PPA), care realizează tipizarea la nivel de destinație funcțională. Prin PPA se înțelege o mulțime de programe care realizează un grup de module algoritmice de același gen, sau funcțiile aferente unui obiectiv tehnologic. Soluția tip de PPA trebuie să satisfacă următoarele cerințe : plenitudinea funcțională (produsul-program să rezolve totalitatea sarcinilor ce revin orientării ei funcționale) ; reglabilitate parametrică (adaptarea la cerințele concrete de utilizare) ; interschimbabilitate ; flexibilitate (asigurarea posibilității de alegere a combinației necesare de PPA în fiecare aplicație concretă, chiar pînă la folosirea autonomă a PPA) ; portabilitate (principiile de realizare a PPA și tehnologia elaborării lor să asigure posibilitatea adaptării rapide la diverse mijloace de calcul).

Tipizarea PPA trebuie, deci, să se realizeze pe două direcții :

— elaborarea modulelor-program corespunzătoare operațiilor de bază ale prelucrării informațiilor (cf. pct. A.1.) ;

— elaborarea de PPA care realizează soluții tip ale MA cu destinație funcțională (de exemplu : dispecer energetic uzinal, dispecerizări, sisteme de dozare și cîntărire, testarea calității asistată de calculator, cibernetizarea unor utilaje — analizoare, magazii etc.) ;

— **interfața de program,** care asigură schimbul de informații între diferite PPA și trebuie să fie orientată spre: funcționarea cu o bază de date, care să asigure configurarea aplicației ; standardizarea unui limbaj specializat, care să reflecte specificul funcțiilor realizate.

B. AUTOMATIZAREA PROIECTĂRII S.C.I. — SISTEMUL PROSOFT

În acest caz :

— se creează o tehnologie de proiectare a S.C.I. (metode și mijloace de concepție) ;

— se pun în operă mijloace tehnice, bazate pe o configurație ce conține un minicalculator central la care sînt conectate mai multe mini/microcalculatoare satelit și terminale ce lucrează în regim multi-user ;

— se implementează un mediu software care asigură descrierea mijloacelor tehnice și gestionarea documentației aferente S.C.I., conform tehnologiei de proiectare a acestora ;

— se implementează metode și mijloace de test, precum și metode și mijloace de întreținere a produselor-program.

Acest concept presupune să se asigure, în cursul proiectării S.C.I. :

— fidelitatea sistemului ;

— claritatea sistemului ;

— accesibilitatea sistemului pentru operatorul uman ce urmează să-l exploateze ;

— corectitudinea testării sistemului (atît pe platformă, cît și în perioada de probe tehnologice) ;

— optimizarea și coordonarea procesului de proiectare a sistemului.

Baza tehnologiei de proiectare automatizată o constituie: fondul soluțiilor tip și unificate ; complexul de produse-program ; materialele metodice privind utilizarea, în pro-

cesul de proiectare, a modulelor algoritmice și de program.

Astfel, crearea sistemului de proiectare automatizată a S.C.I. — PROSOFT (dosar O.S.I.M. 114990) este orientată în următoarele direcții :

— crearea și introducerea unei tehnologii de proiectare a S.C.I. ;

— crearea bibliotecilor de module — algoritmice și de program ;

— crearea și introducera în funcțiune a unor posturi de lucru automatizate ;

— crearea sistemului de elaborare automatizată a documentației de proiectare a S.C.I. ;

— crearea sistemului de mijloace și tehnici de testare a S.C.I. ;

— crearea mijloacelor de întreținere a produselor-progrem destinate S.C.I. ;

— crearea mijloacelor destinate urmăririi realizării proiectelor de S.C.I.

REZULTATE OBȚINUTE

Aplicînd diferențiat aceste tendințe, au fost obținute o serie de rezultate notabile, dintre care menționăm :

— **pachete de programe de bază de proces** (orientate pe problemă), în două variante : DELIS, SUPROS ;

— **proceduri de organizare a tipizării protocolării ;**

— **proceduri de organizare a sistemelor informatice cu display ;**

— **limbaje de programare orientate pe problemă** de tipul „fill-in-the-blanks" ;

— **concept de „pupitru dispecer"** (brevet R.S.R. 75950/1980), realizat în cadrul unui sistem cibernetic ierarhizat pe baza minicalculatorului I — 100/I — 102 F și minicalculatorului de proces ECAROM 800/880, din aplicațiile căruia menționăm sistemul informatic de proces OLTCIT ;

— **sistem de proiectare asistată de calculator a programării automatelor programabile** — PACPAP, sistem ce permite proiectarea automatizată a programării automatelor programabile utilizînd un post de lucru automatizat de la care proiectantul construiește schema cu contacte și relee, fără ca cel care execută această activitate să aibă cunoștințe de programare a automatelor programabile, ceea ce conduce la o creștere reală a productivității muncii în activitatea de proiectare ;

— **produsul-program APS** (analizator de programare structurată), introdus de către centrul de calcul electronic al institutului nostru, ca produs-program tipizat, în Biblioteca națională de programe ;

— **produsul-program „Biblioteca de macroinstructiuni de programare structurată pentru limbajul MACRO-11"**, introdus ca produs-program tipizat în biblioteca departamentală de programe a Ministerului Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică ;

— **sistemul de operare în timp real RTOS-80 și pachetul de programe de bază PROCES MICRO ;**

— **produse-program specifice unor aplicații dedicate** — de exemplu : conducerea automată a trecerii vagoanelor de cale ferată — COMATI, sisteme de programe de dozare și cîntărire — RESIS, informatizare analizoare Philips PW 1600 — ANACEM ;

— **produse-program generalizabile**, de exemplu PROCES MINI.

Apreciem, ca perspectivă pentru sfîrșitul acestui secol, tipizarea completă a proiectării S.C.I., în care condiții utilizatorul va descoperi el însuși, iar proiectantul va lucra pe un sistem cibernetic complex, în vederea realizării de aplicații particulare. Pînă atunci, specialiștii în ingineria produselor-program au din plin de lucru.

Dan N. DOBRESCU
directorul Centrului de calcul al Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru automatizări (C.I.P.A.)
București

Selecția și introducerea tehnicii de calcul în unitățile industriale

PROGRAMUL-DIRECTIVĂ de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic prevede utilizarea pe scară largă o metodelor cibernetice și a tehnicii de calcul în conducerea proceselor economico-sociale, a activității unităților economice.

Pe plan mondial asistăm la dezvoltarea explozivă a folosirii microprocesoarelor, microcalculatoarelor, minicalculatoarelor, calculatoarelor de proces specializate, a automatelor programabile, a roboților industriali. Utilizatorii sînt puși în situația de a opta pentru prelucrarea centralizată sau prelucrarea distribuită a datelor. Aceasta din urmă asigură transmiterea și prelucrarea datelor la distanță, prezentînd avantaje substanțiale în gestiunea datelor și a resurselor, contribuind la reducerea timpului de răspuns, a costului de transmisie, la mai buna adaptare la condițiile locale, ameliorînd fiabilitatea și oferind posibilitatea difuzării informațiilor la toate eșaloanele întreprinderii. Dacă pînă în prezent s-au dezvoltat prioritar sistemele informatice de gestiune, se constată acum o apropiere tot mai mare a proiectanților si utilizatorilor de informatica de producție și tehnologică, de utilizarea roboților industriali și a sistemelor expert.

Evident, odată cu această dezvoltare a apărut și riscul ca informatica să fie considerată, în anumite situații, un scop în sine, fiecare utilizator potențial dorind să devină — mai mult sau mai puțin justificat — deținător de tehnică de calcul. Or, în condițiile actuale, dotarea cu tehnică de calcul este posibilă și eficientă numai în cazurile în care este justificată. Considerăm, de aceea, utilă cutoașterea unor detalii privind aspectele hardware, software și orgware pe care le implică dotarea cu tehnică de calcul prezentă sau viitoare, în vederea asigurării unui echilibru optim între cerințele de prelucrare și posibilitățile echipamentului.

Spre deosebire de calculatorul central, care reclamă controlul mediului ambiant prin instalații de climatizare, echipamentele de tip mini/microcalculator sînt concepute și realizate pentru a funcționa în medii ostile, puterea lor fiind prezentă acolo unde se află echipamentul.

Calculatoarele de proces, automatele programabile, microprocesoarele pentru operații industriale vor fi întîlnite oarecum doar izolat în oficiile de calcul, deoarece ele pot fi instalate direct la mașini și instalații din cele mai diferite, supuse unor cîmpuri electrice puternice, zgomotului, vibrațiilor, radiațiilor etc. Evident, liniile și echipamentele de comunicare trebuie imunizate față de aceste perturbații.

Introducerea sistemelor de prelucrare automată a datelor în astfel de procese și operațiuni de fabricație presupune o apreciere exactă a conformității capacității de calcul a echipamentelor cu cerințele procesului tehnologic — cele prezente și cele din perspectiva apropiată.

CONSIDERENTE HARDWARE

Se înțelege că nu toate sistemele de calcul vor opera în medii industriale. În afara condițiilor privind mediul ambiant, a apărut necesitatea și posibilitatea determinării nivelului de satisfacere a cerințelor aplicațiilor de către un tip de calculator sau altul.

Un sistem de calcul poate fi apreciat după o serie de elemente caracteristice : lungimea cuvîntului și ciclul memoriei în scriere ; capacitatea minimă și maximă a memoriei, extensibilitatea, paritatea/protecția și tipurile de memorii etc. ; setul de instrucțiuni, timpul de execuție al unei instrucțiuni, timpul de execuție al unei operații de înmulțire, împărțire, adresare directă și indexată ; numărul de registre generatoare, acumulatoare, index etc., al registrelor de legătură, de pagină etc ; facilități de în-

trare/ieşire : rată de transfer, tip de canale, număr de canale în configuraţia de bază, număr de cicli pierduţi pentru un cuvînt transferat, frecvenţa impulsurilor generate, perifericele incluse în configuraţia de bază, număr de caracteristici etc.; număr de întreruperi externe în configuraţia minimă şi maximă, priorităţile, timpul ce trebuie luat în consideraţie, protecţia la căderile de tensiune, posibilităţile de extensie ş.a. Fiecare din elementele menţionate asigură o anumită funcţiune de bază a sistemului de calcul. Echipamentele de calcul actuale permit ataşarea diferitelor elemente la o magistrală, ceea ce dă utilizatorului posibilitatea reconfigurării rapide, în funcţie de necesităţi.

Ataşarea microprocesoarelor controlate de unitatea centrală formează un circuit industrial sau de control cu unul sau mai multe calculatoare, comunicînd cu şi de la controlerul procesorului central, realizîndu-se un sistem de conducere cu mini/microcalculatoare şi microprocesoare inteligent — SCAMMI. Aceste tipuri de sisteme inteligente şi proiectele asociate pot fi ataşate în orice loc şi fac faţă sistemelor de calcul automat foarte flexibile.

CONSIDERENTE SOFTWARE

Un sistem de calcul automat — universal sau specializat — poate să aibă programe de aplicaţie sau software : compilatoare, asambloare, programe de depanare, biblioteci, sisteme de exploatare, bootstrap (implementarea unui program pornind de la o formă simplificată, prin etape de dezvoltare succesive, efectuate fiecare pe baza rezultatelor obţinute în etapele anterioare), programe utilizator etc. Un soft poate fi specific, generalizabil sau mixt.

Dificultatea constă în prezent în faptul că există prea puţine mijloace de dezvoltare a software-ului. Dezvoltarea programării în limbaj de asamblare este dificilă şi necesită o muncă laborioasă, intensivă. Raportul aproximativ între perfecţionarea unui program scris în limbaj de asamblare faţă de programul echivalent scris într-un limbaj de nivel înalt este de 6 : 1 ; aceasta înseamnă că la 6 linii în cod asamblor, corespunde o singură linie în cazul limbajului evoluat. Avantajul programului de asamblare perfecţionat este acela că utilizează minimum de volum de memorie şi poate fi realizat de mai mulţi programatori pe secţiuni etc. Creşterea rapidă a costurilor software ar putea anula economia rezultată din reducerea costurilor de memorie datorită progreselor rapide în tehnologie.

Spre deosebire de programele scrise în limbajele de asamblare, limbajele evoluate sînt de departe mai uşor de scris şi programatorii găsesc mai uşor metode evoluate de utilizare şi perfecţionare a programelor. Cîteva limbaje de nivel înalt au fost realizate realizînd dialogul „utilizator-funcţii explicite".

O categorie aparte o constituie limbajele pentru interogarea bazelor de date, ca şi limbajele de tip translator, care asigură accesul la bazele de date într-una din limbile dorite (de exemplu, bazele de date specifice C.E.E.)

CONSIDERENTE ORGWARE

Pe lîngă factorii amintiţi, un rol esenţial revine factorului uman. Realizarea unei funcţionalităţi eficiente a hardware-ului şi software-ului revine factorului organizare, care presupune realizarea următoarelor obiective : proiectarea (reproiectarea) şi amplasarea unităţilor de informatică specifice unităţii ; organizarea ergonomică a conducerii unităţilor de informatică ; proiectarea sistemelor informatice pe principiile economiei de efort ; organizarea mediului de muncă în informatică ; evaluarea calitativ-convenabilă ergonomic a sistemelor informatice, a tehnicii de calcul şi a produselor-program.

SISTEME „LA CHEIE"

O formă modernă de dotare cu tehnică de calcul a unităţilor economice o reprezintă sistemele „la cheie", care reprezintă un „nou val" în informatică. Furnizarea acestor sisteme poate fi realizată în mai multe variante funcţionale :

— sistem „la cheie" **rigid**, care presupune terminarea în întregime a programelor, utilizatorul bucurîndu-se de toate facilităţile oferite prin documentaţia pusă la dispoziţie de realizatori sau de o instituţie specializată, pe baza unui abonament. Sistemul „la cheie" este exact opusul sistemului utilizator-dezvoltare, utilizatorul asigurînd totalitatea îndatoririlor privind utilizarea sistemului, inclusiv orientarea acestuia pe o anumită variantă, potrivit manualelor de operare şi exploatare specifice. O cerinţă de bază pentru utilizatori şi operatori este să nu „umble" la programe ;

— sistemul „la cheie" **adaptat** — de regulă cel mai costisitor, motiv pentru care constructorii de echipamente acceptă uneori modificări care să permită ca sistemul să se adapteze la cerinţele utilizatorilor. Costul hardware-ului este scăzut, deoarece nu cuprinde şi cheltuielile suplimentare pe care le face utilizatorul sistemului. În unele cazuri, sistemele „la cheie" pot avea unele funcţii speciale, în afara celor prevăzute. Orice deficienţă poate fi remediată cu ajutorul depanatorilor, cu restricţia că schimbarea intervenită afectează sistemul sub toate aspectele : documentaţie, exploatare, service. Este posibilă şi exploatarea sistemului la o unitate de informatică specializată, existentă în teritoriu — ca şi asigurarea serviciilor software la cerere. Există şi cazuri în care reproiectarea să fie luată de la zero, fapt ce implică o serie de cheltuieli suplimentare. În cazul sistemului „la cheie" adaptat, costul iniţial creşte rapid prin dezvoltarea sistemului, incluzînd softul, documentaţia, service-ul şi alte cheltuieli ;

— sistemul „la cheie" **generalizat**, care execută în general tipul de muncă la cererea utilizatorului, fiind necesare anumite modificări pentru a lucra exact într-o aplicaţie anumită. Furnizorul dă sistemul complet, generalizat, în aşa fel încît să acopere o mare varietate de probleme.

Pentru utilizator, sistemul „la cheie" generalizat şi adaptat are anumite avantaje, cel mai important fiind integrarea componentelor hard într-un sistem de conducere ierarhizat, permiţînd adaptarea la sisteme superioare. Prin înlocuirea sau dezvoltarea procesorului de bază, acestea pot activa ca un controler, conectat la reţeaua de calculatoare. Un factor care devine uneori cel mai important este şi service-ul.

În aplicaţiile ce utilizează un sistem „la cheie" acesta trebuie să deţină o bună fiabilitate, astfel încît să poate fi menţinut operaţional, iar efectele de propagare a perturbaţiilor în sistemul ierarhizat să fie minime.

Ca o măsură de siguranţă, sistemele importante pot fi de tip biprocesor, din care unul de rezervă, — ceea ce înseamnă în final, economie, dacă procesorul reprezintă numai o parte din costul hardware-ului complet. Costul soft-ware-ului poate fi mai scăzut în cazul în care ambele microprocesoare lucrează cu aceleaşi programe.

În unele situaţii nu este eficace utilizarea a două microprocesoare identice, de aceea în practică se foloseşte de obicei un procesor mai mic pentru întoarcere şi unul mai mare funcţional, cu putere redusă, dacă cele două procesoare au softuri compatibile.

Un număr de procesoare sînt construite special pentru diagnosticare. La fiecare procesor pot apărea frecvente „probleme", dar orice defecţiune poate fi depistată chiar în cazul în care utilizatorul părăseşte panoul, anularea defecţiunilor realizîndu-se prin modulul de rezervă.

La unele calculatoare există posibilitatea ca informaţia din calculatorul central să fie utilizată de unul sau mai multe calculatoare. Astfel, datele de alimentare utilizate în aplicaţiile privind controlul proceselor tehnologice pot servi şi în sistemul de calcul pentru conducere.

Realizarea unei dotări cu tehnică de calcul „pe măsură" și a unui sistem informatic de bună calitate presupune :

— consultarea unor specialiști cu experiență îndelungată în domeniul echipamentelor și al sistemelor informatice (ținînd seama însă că fiecare discuție cu specialiștii costă) ;

— solicitarea unor referințe furnizorilor de tehnică de calcul (în discuția cu utilizatorul este indicată utilizarea de planșe sugestive, desene etc.) ;

— cunoașterea de către utilizatori a aplicației la nivel de detaliu.

drd. ec. George VLADIMIR
cerc. Rodica BOTOROG
ing. Georgeta LUCA

„INDUSTRIA PRODUSELOR-PROGRAM"

● ÎNCĂ ÎN 1981, din producția de automobile a S.U.A., 6,5 mil. bucăți au fost echipate cu microprocesoare. ● Numai firma „General Motors" poate produce zilnic 250 mii de microprocesoare. ● Anul trecut, în Statele Unite funcționau peste 500 mii de computere universale, puterea de calcul a noilor tipuri crescînd cu 40% anual. ● Pe baza unui acord cu compania I.B.M., Universitatea Carnegie-Mellon va fi dotată cu o rețea de 8 000 de calculatoare personale cu memorie de 0,5-1 Mbiți și cu o viteză de pînă la un milion de instrucțiuni pe secundă, cu display grafic. ● Pentru anul viitor este prevăzută apariția celei de-a patra generații de calculatoare electronice, bazată pe așa-numitul efect Josephson ; sistemul său de multiprocesoare rapide va asigura o viteză de cca 10^{11} operații pe secundă, memoria operativă va fi de 10^9 biți, iar memoria internă de 10^{12}—10^{13} biți...

...Și sînt doar 14 ani de cînd și-a făcut apariția primul microprocesor. Evoluția din ultimele două decenii a microelectronicii și, pe baza acesteia, a tehnicii de calcul este uimitoare. După cum rezultă din schema pe care o reproducem (ca și datele de mai sus) dintr-un interesant studiu

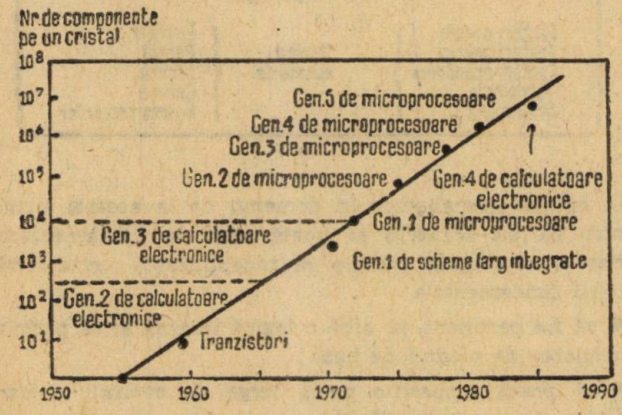

al savanților sovietici L. Alexandrov și E. Dagman, de la Institutul de fizică a semiconductorilor din Novosibirsk („Microelectronica — catalizator al progresului tehnic", revista „EKO", nr. 1/1984), între a doua și a patra generație de microprocesoare intervalul a fost de numai 3 ani. De pe acum se cunosc coordonatele de principiu ale viitoarei generații a 5-a de calculatoare, care va poseda memorii holografice cu o densitate de 10^{11} biți/cm² și va opera cu o viteză de 10^{12} biți/sec.

Alături de creșterea în progresie geometrică a performanțelor tehnico-funcționale, miniaturizarea extremă a componentelor și, ca urmare, a gabaritelor echipamentelor în care acestea sînt încorporate, ca și folosirea unor materiale mai ieftine sau care, datorită cantităților infime necesare, au un cost foarte scăzut pe unitatea de capacitate au dus la ieftinirea vertiginoasă — în valori relative și absolute — a tehnicii de calcul. Dar posibilitatea computerelor de a executa operații din ce în ce mai complexe, căile ce s-au deschis pentru recurgerea la acest auxiliar — devenit astăzi indispensabil — nu numai în gestiune, ci și în munca de concepție, în reglarea proceselor tehnologice, practic în toate domeniile activității umane au impus cerințe și au deschis perspective pînă mai ieri nebănuite pentru dezvoltarea elaborării de sisteme de operare. Importanța „industriei produselor-program" devine prioritară.

Un studiu elaborat de Economist Intelligence Unit apreciază că la nivelul anului 1986, pe piața britanică a microcalculatoarelor volumul vînzărilor de software îl va depăși pe cel al hardware-ului, iar în 1988 va atinge 750 mil. lire. Cele mai mari creșteri le va înregistra, peste 4 ani, cererea de produse-program pentru calculatoare personale, la care vînzările vor fi duble, ca valoare, față de cele ale echipamentului ; totalul rețetei se va repartiza astfel : cca 50% pentru microcomputere cu prețul (1983) de 100—500 lire, cca 30% pentru cele de sub 100 lire, cca 10% pentru calculatoare personale „profesionale" de 500—1 000 lire și restul pentru calculatoare de birou costînd peste 1 000 lire. (În anul trecut, aproximativ 85% din vînzările de soft au fost destinate computerelor cu prețul de sub 2 000 lire.) Pe ansamblu — consideră autorii studiului — față de nivelul din 1983, rata medie anuală de creștere a vînzărilor de programe va fi, pînă în 1988, de 40%. Deși în Marea Britanie există în prezent vreo 3 000 de firme furnizoare de programe, raportul între exportul de soft și import (îndeosebi din S.U.A.) este încă net deficitar : cca 1 : 2,7. Cauza (opinează autorul unui articol din „Financial Times", 30 aprilie a.c.) rezidă nu atît în diferențe de calitate, cît în deficiențele de prezentare și marketing ale produselor proprii.

Competiția acerbă de pe piață îi obligă pe producătorii de hard să ofere concomitent și softul adecvat și, pentru a preceda cu un pas concurența, să le realizeze uneori în paralel pe ambele, ceea ce — diminuînd perioada necesară testării — prezintă riscuri serioase. (Un caz recent, tot din Anglia : o firmă producătoare de microcalculatoare personale a fost nevoită să amine trecerea la producția de serie a unui nou model și să decaleze cu cîteva luni livrarea celor peste 13 mii de bucăți deja comandate, din cauza incompatibilității dintre cerințele sistemului de operare și capacitatea reală de memorare a uneia dintre microplachetele încorporate în computer. Soluția găsită în extremis a fost de a furniza clienților echipamentul cu un microchip suplimentar, montat în spatele acestuia, urmînd să-l schimbe gratuit cu un calculator complet, în momentul cînd va fi rezolvată problema memoriei interne la nivelul necesar pentru derularea programelor aferente.)

Rămîne, totodată, o problemă dificilă : foarte adesea, seturile de programe oferite nu corespund nevoilor specifice ale utilizatorului calculatorului personal. Acesta e nevoit fie să recurgă la serviciile unui expert, fie să-și rearealizeze singur programul adecvat — numai că nu oricine se poate descurca în Basic, Cobol, algoritmi etc., așa că manualele de operare sau sistemele de codificare puse la dispoziție odată cu calculatorul apar la fel de utile ca un text în sanscrită. Probabil că a 5-a generație de computere va fi dotată cu un generator de programe — în acest sens cercetătorii depun serioase eforturi pentru automatizarea programării (definirea problemei și elaborarea unei soluții operaționale), ca operație distinctă față de codificare (transcrierea soluției într-un sistem de notare pe care microcalculatorul să-l poată înțelege). Ceea ce a apărut deocamdată în domeniul generării de programe adaptate utilizatorului final nu satisface, deoarece restrînge opțiunile ce stau la dispoziția acestuia, iar cea mai recentă creație abia trece puțin mai departe decît întreținerea și manipularea bazei de date, oferind instrumente — printre care și un model de prezentare grafică — ce pot „conversa" între ele, înlesnind elaborarea programelor.

D. C.

DOCUMENTAR EXTERN

SCENARIILE ÎN DEFINIREA STRATEGIEI DE PRODUCȚIE ȘI EXPORT

ÎN ABORDAREA clasică, stabilirea strategiilor de producție și export ale marilor firme naționale și transnaționale din țările occidentale se întemeia pe elemente mai mult sau mai puțin comensurabile și precise, presupunînd o anumită continuitate a mediului exterior. Metodele aplicate se asemănau prin abordarea segmentară și se deosebeau prin direcția specifică a acesteia : segmentarea pe activități, examinarea competitivității în raport cu segmentul de piață (geografic sau pe categorii de produse), studiul valorii fiecărui segment în funcție de ritmul de creștere, „maturitatea" sectorului etc. Definirea strategiei era o problemă de previziune și pornea de la extrapolarea unei invariabile, relativ superficiale, respectiv de la premisa existenței unei relații directe între poziția firmei vizavi de concurență și performanțele financiare ale firmei respective.

A venit anul 1973, cu criza petrolului. Au urmat și s-au instalat celelalte crize economice, marcînd intrarea în perioada marilor incertitudini. Sfera previzibilului s-a turburat prin disocierea într-un întreg evantai de posibilități, multe dintre ele comportînd „zone de umbră", reacții aleatorii ale mediului global și ale segmentelor sale. A apărut necesitatea cercetării unor eventuale invariabile mai profunde, depinzînd de un întreg sistem de relații între o mulțime de participanți, fiecare „actor" putînd introduce elemente care se abat de la „regula jocului" și care nu se mai pretează la extrapolări cifrice.

S-a făcut apel, în aceste condiții, la o posibilă soluție, din tehnologia modernă a managementului : înlocuirea abordării previzionale cu cea prospectivă și adaptarea corespunzătoare a „metodei scenariilor". Aceasta nu oferă garanții, dar ajută la depistarea unor modalități de întîmpinare a riscurilor. Scenariile permit să se construiască o imagine a „jocului", probabil al celorlalți „actori" de care trebuie să țină seama strategia întreprinderii și care, la rîndul lor, pot fi influențați de această strategie ; uneori, ele duc la descoperirea unor strategii noi, dincolo de evidența imediată și care se pot dovedi viabile.

Preluăm, din numărul pe iulie-august a.c. al revistei „Management France", o comparație între previziune și prospectivă prin prisma metodei amintite :

Previsiuni	Scenarii
● Rezumatul statistic al rapoartelor experților	● În principal, descrierea verbală a unor posibile evoluții viitoare tipice
● Surse de incertitudine nespecificate	● Se concentrează asupra unor variabile și unor relații-cheie
● Rezumat eficace, dar sărac în date	● Bogate în informații, dar puțin eficace ca rezumate
● Utilizabile direct ca bază a procesului de luare a deciziilor	● Necesită interpretări mai aprofundate și desprinderea de concluzii pertinente
● Exactitatea lor (pe termen lung) poate fi verificată	● Dificil de verificat ; constituie mai degrabă un instrument de reflecție
● Presupun că este util și posibil să se prevadă viitorul	● Presupun că este imposibilă, sau în orice caz riscantă încercarea de a prevedea viitorul

Un singur scenariu nu va fi suficient (dată fiind mulțimea elementelor aleatoare), dar nici un număr excesiv nu este recomandabil ; optimul se situează în intervalul 2—3. Oricum, nu există formule tip, scenariul trebuie să se raporteze la întreprinderea respectivă și la mediul previzibil al acesteia, să se articuleze pe problemele esențiale pentru ea și să caute elementele fundamentale ale sistemului său: tehnologia proprie, piețele sale, partenerii și alți factori de care depinde. Monografiile, studiile experților, rapoartele, descrierile analitice ale domeniilor importante sînt utile ca bază documentară și ca liant în constituirea unor puncte de vedere pe care să se construiască strategii cît mai „robuste" și în mai multe variante, adaptabile pe termen scurt ca și pe termen lung.

Creierul uman — afirmă oamenii de știință — nu poate opera cu mai mult de 7—8 variabile ; și chiar dacă apelează la ajutorul calculatorului, tot are nevoie de metode pe care să se sprijine în sistematizarea informațiilor noi și în asimilarea de noi procedee de raționament, pentru a utiliza aceste informații în confruntarea cu incertitudinile. Firma Shell, care a introdus o planificare centrală cu scopul de a evalua strategiile posibile pe ansamblu și pentru fiecare din cele 120 de filiale de producție și comercializare dispersate într-un număr important de țări, a recurs la metoda scenariilor, folosind o schemă de elaborare a acestora redată, simplificat, mai jos.

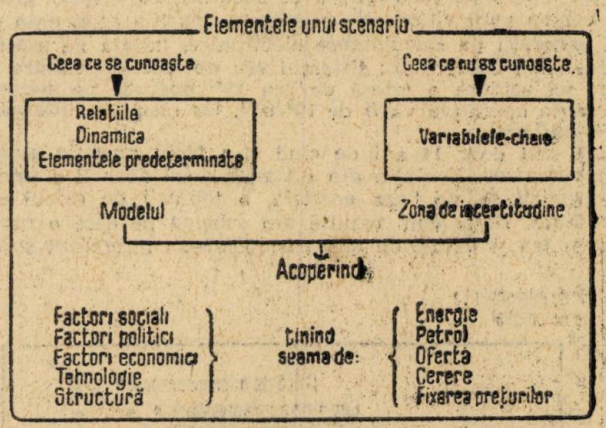

În opinia specialiștilor în domeniu de la această firmă, pentru ca un scenariu să poată servi la fundamentarea deciziilor strategice, trebuie să îndeplinească următoarele criterii fundamentale :

● să fie pertinent, să aibă o logică internă și să permită formularea de modele de bază ;

● să poată acoperi o gamă largă de evoluții viitoare posibile și să releve diferitele perspective ce concură la aceste evoluții, incertitudinile și relațiile-cheie ;

● mesajul său să se concentreze asupra :

— legăturilor și mecanismelor de „feed-back",

— rolului elementelor predeterminate și al factorilor noi,

— logicii interne a diferitelor evoluții viitoare posibile.

Redactor coordonator : Dorin CONSTANTINESCU

contract economic

Cerințe ale rezolvării neînțelegerilor precontractuale

Art. 26 din Legea nr. 71/1969, stabilind organele competente să soluționeze neînțelegerile ivite cu prilejul încheierii contractelor economice, nu conține prevederi referitoare la condițiile și modul în care au loc rezolvările.

Ca atare, ni s-a părut util să ne referim, în cele ce urmează, la cîteva dintre cerințele care trebuie să fie în atenția organelor de rezolvare.

1. În conformitate cu art. 25 lit. e din legea menționată, „furnizorul este obligat să sesizeze, în termen de 5 zile, organul competent pentru soluționarea eventualelor obiecții neconciliate; în cazul depășirii termenului de sesizare, obiecțiile beneficiarului se consideră acceptate, dacă nu contravin legii".

Rezultă, deci, că obiecțiunile pentru care sesizarea nu s-a făcut în termenul menționat se consideră — cu excepția arătată — acceptate de către unitatea furnizoare și, ca atare, nu pot constitui obiectul rezolvării neînțelegerilor de către organele prevăzute la art. 26 din legea citată.

Considerăm că această consecință se produce atît în cazul obiecțiunilor pentru care s-a încercat concilierea, conform art. 25 lit. d din aceeași lege, cît și în situația obiecțiunilor în legătură cu care nu s-a încercat concilierea, întrucît legea nu distinge în raport cu aceste situații.

Ca urmare, înainte de a păși la soluționare, organele prevăzute de art. 26 din Legea nr. 71/1969, trebuie să verifice dacă sesizarea a avut loc în cadrul termenului legal. În caz contrar ele nu pot proceda la rezolvarea cu excepția cazurilor cînd obiecțiunile contravin legii ori sarcinii de plan.

2. A doua cerință este legată de limitele sesizării făcute de către unitatea furnizoare.

Această cerință, derivă, de asemenea, din dispozițiile reproduse mai sus ale art. 25, lit. e din Legea nr. 71/1969.

Prezumția legală de acceptare este înlăturată numai în privința obiecțiunilor care au format obiectul sesizării. Dacă, de pildă, obiecțiunile s-au referit atît la condițiile de ambalare, cît și la termenele de livrare, iar sesizarea s-a făcut numai cu referire la obiecțiunile privind termenele de livrare, neînțelegerea asupra condițiilor de ambalare se consideră acceptate tacit.

Ca urmare, organele de rezolvare sînt ținute de aceste limite, ele neputînd proceda — în exemplul dat — la soluționarea neînțelegerii referitoare la condițiile de ambalare cu excepția cazului cînd, prin acceptarea obiecțiunilor unității beneficiare s-ar include în contract o clauză nelegală.

Problemele la care ne-am referit nu se pun atunci cînd obiecțiunile nerezolvate la unul din nivelele prevăzute de art. 26 din legea citată se transmit la nivelul imediat superior.

Cu alte cuvinte, omisiunea acestor organe de a transmite totalitatea obiecțiunilor nerezolvate nu produce efectele pe care le-am evidențiat mai sus, deoarece prezumția de acceptare stabilită prin art. 25 lit. e din aceeași lege joacă numai față de unitatea furnizoare. Prin urmare, nu există temei legal pentru a se considera că omisiuni de felul acelora la care s-a făcut referire ar limita, în vreun fel, posibilitatea rezolvării în fond a neînțelegerii.

3. Legat de aceasta, se impune a fi menționată o altă cerință — de importanță covîrșitoare — aceea a rezolvării complete a neînțelegerilor. În măsura în care nu se procedează astfel, se produc consecințe care împietează negativ asupra executării obligațiilor rezultînd din contractul economic.

Așa, de pildă, o neînțelegere precontractuală ce nu a putut fi conciliată de către părți, a purtat asupra cantității, calității și termenelor de livrare.

Organele cărora le-a fost dedusă spre rezolvare neînțelegerea, au soluționat, doar obiecțiunile referitoare la cantitate și termenele de livrare. Întrucît la acest nivel nu operează prezumția legală de acceptare, contractul în cauză a rămas neperfectat în ceea ce privește calitatea prestației.

Datorită acestui fapt, sarcina de plan care a stat la baza contractului a rămas neîndeplinită, unitatea beneficiară refuzînd să primească produsele livrate de unitatea furnizoare în calitatea propusă prin proiectul de contract, calitate în legătură cu care a formulat unitatea beneficiară obiecțiunea ce a rămas nerezolvată.

4. O regulă în mod inexplicabil încălcată uneori reiese din contractul compus al organului de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale.

În acest sens, nu încape nici o îndoială în privința faptului că organele cu atribuții în materie sînt, conform art. 26 din Legea nr. 71/1969, organe compuse din forurile ierarhice superioare ale părților contractante, cu excepția Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gestionării Fondurile Fixe care rezolvă, potrivit legii, singur, neînțelegerile precontractuale.

Prin urmare, rezolvarea neînțelegerilor numai de către unul din factorii care compun organul compus — de pildă, organul tutelar al unității furnizoare — reprezintă o încălcare flagrantă a legii și, drept consecință, unei asemenea rezolvări nu i se pot recunoaște efecte juridice.

Concluzia de mai sus se impune și în ipoteza în care factorul ce a lipsit nu a dat urmare convocării celui care a procedat — din această cauză — singur la rezolvarea neînțelegerii precontractuale, după cum nu poate fi acceptată nici motivarea că partea dezavantajată prin soluția adoptată nu și-a susținut punctul de vedere.

5. O altă cerință la care înțelegem că ne referim privește conținutul rezolvărilor. Acesta trebuie să fie clar, precis și lipsit de orice echivoc. În caz contrar, contractul economic cuprinde imperfecțiuni care dau loc unor consecințe negative cu prilejul executării obligațiilor contractuale.

Astfel, de pildă, proiectul de contract în care s-au prevăzut doar eșalonări cantitative trimestriale ale produselor a fost semnat cu obiecțiuni prin care unitatea beneficiară a solicitat stabilirea unor termene de livrare lunare.

Ministerele tutelare au rezolvat neînțelegerea în sensul că livrările se vor efectua conform celor stabilite în sarcina de plan în vederea aprovizionării ritmice, lunare, a unității beneficiare.

Echivocul rezolvării constă în faptul că — în loc să precizeze în mod clar conținutul clauzei contractuale aflate în divergență — ministerele au făcut referire la sarcina de plan, adică la repartiția care a stat la baza contractului și care cuprindea doar defalcarea pe trimestre a totalului cantității de produse repartizate. De aici nu rezultă că intenția organelor centrale amintite a fost de a stabili termene de livrare trimestriale.

Această concluzie nu este infirmată de partea a doua a rezolvării prin care se evocă necesitatea aprovizionării ritmice, lunare a unității beneficiare.

Într-adevăr, sublinierea acestei necesități nu are, prin ea însăși, semnificația stabilirii unor termene de livrare lunare. Asemenea termene se impuneau a fi stabilite în concret, prin indicarea cantității de produse aferente fiecărei luni și a datelor calendaristice la care urmau să fie efectuate livrările.

Datorită acestei rezolvări deficiente, nu a fost asigurată aprovizionarea ritmică, corespunzătoare a unității beneficiare, iar aceasta nu a putut obține angajarea răspunderii unității furnizoare pentru nerespectarea unor termene de livrare lunare.

Este locul să reamintim aici, că soluțiile date în materia neînțelegerilor precontractuale trebuie să respecte legea și să nu încalce prevederile obligatorii ale sarcinii de plan în temeiul căreia s-a încheiat contractul.

6. Socotim că nu este cazul să insistăm asupra necesității respectării termenelor de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale, astfel cum au fost ele stabilite prin art. 26 din Legea nr. 71/1969. Sînt cunoscute consecințele economice ale neexecutării obligațiilor contractuale datorită întîrzierii în soluționarea acestor neînțelegeri.

Data cînd are loc rezolvarea produce însă implicațiile pe care le analizăm în continuare.

Potrivit art. 26 alin. penultim din legea citată, „hotărîrea dată în rezolvarea neînțelegerilor ivite cu prilejul încheierii contractului face parte din contract pe data cînd a fost încheiat".

Această regulă se aplică și în condițiile cînd soluționarea neînțelegerilor s-a făcut cu desfășurarea termenelor legale. În alte cuvinte, soluția produce și în asemenea cazuri efecte retroactive.

Desigur că nu rămîn în afara unor critici îndreptățite acele rezolvări date cu întîrziere de către organele competente conform art. 26 din Legea nr. 71/1969 prin care se tinde la consfințirea modului în care și-au îndeplinit părțile obligațiile contractuale pînă la data soluționării neînțelegerilor precontractuale.

Ne referim, desigur, numai la soluțiile care urmăresc să înlăture — în mod nejustificat — posibilitatea angajării răspunderii patrimoniale pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale. Nu excludem, deci, posibilitatea ca la capătul unei analize temeinice privind posibilitățile și necesitățile părților raportate la prevederile sarcinii de plan, să se adopte, pe o asemenea bază, o soluție care să coincidă cu situația faptică a executării obligațiilor contractuale de către părți.

Așa, de pildă, pentru cantități care urmau să fie contractate, conform repartiției, pentru trimestrul I și II/1984, soluția adoptată în august 1983 prin care s-au stabilit termene de livrare în luna iulie 1984 — cînd de fapt avuseseră loc livrările — nu poate fi socotită corespunzătoare întrucît încalcă, într-un mod nepermis, eșalonarea trimestrială din repartiție.

În fapt, consecințele întîrzierii în rezolvarea neînțelegerilor precontractuale asupra posibilităților de a se executa obligațiile contractuale urmează a fi stabilite de către organele arbitrale cu prilejul rezolvării litigiilor determinate de neexecutarea contractelor economice. În această fază se stabilește deci, incidența rezolvării cu întîrziere a obiecțiunilor precontractuale asupra răspunderii patrimoniale.

Asemenea rezolvări întîrziate produc efecte numai în cazul obiecțiunilor a căror nesoluționare a împiedicat efectiv îndeplinirea obligațiilor contractuale privitor la care se pune problema răspunderii patrimoniale.

Așa, de pildă, existența unei neînțelegeri precontractuale referitoare la condițiile în care funcționează obligația de garanție nu împiedică îndeplinirea la termen a obligației contractuale de livrare, chiar în condițiile nerezolvării neînțelegerii.

Prin urmare, în asemenea situații, depășirea termenului de soluționare a obiecțiunilor precontractuale rămîne fără consecințe pe planul executării și al răspunderii.

Un alt aspect care interesează privește atitudinea pe care au avut-o părțile contractante referitor la clauzele care au format obiectul neînțelegerii. Astfel, partea care a stăruit în susținerea unui punct de vedere care s-a infirmat prin rezolvarea neînțelegerii precontractuale poate fi obligată, în anumite circumstanțe, să suporte consecințele întîrzierii la care ne referim. Dimpotrivă, partea a cărei susținere este reținută de către organul de soluționare și ca atare, nu i se poate reproșa faptul că a determinat, în mod nejustificat, parcurgerea filierei de rezolvare a neînțelegerilor precontractuale, nu poate fi obligată să suporte asemenea consecințe.

I. ICZKOVITS

EXPERTIZE CONTABILE

PROBLEMA STABILIRII RESPONSABILITĂȚILOR ÎN CAZUL SUMELOR CE SE PLĂTESC DIN CONTUL ASOCIAȚIILOR DE LOCATARI REPREZENTÎND MAJORĂRI DE 1% APLICATE DE FURNIZORI ÎN BAZA LEGII NR. 4/1981

Legea 4/1981, art. 67 stabilește că achitarea facturilor furnizorilor din cadrul gospodăriei comunale trebuie făcută în termen de 5 zile de la data introducerii lor spre achitare în conturile deschise la sucursalele CEC de către Asociațiile locatarilor. În cazul neachitării în termenul sus-menționat încep să curgă majorările de 1% pe zi pînă la data cînd se creează disponibil și cont și se poate face operațiunea de debitare. Sînt cazuri cînd majorările depășesc valoarea facturii și această situație îngreunează și mai mult situația financiară a unor Asociații de locatari.

Motivele principale care duc la plata de majorări sînt următoarele : fond rulment insuficient pentru a acoperi valoarea cheltuielilor din lună cu valoarea cea mai ridicată a acestora; cote încasate cu întîrziere de la locatarii restanțieri ; sustrageri din încasări de către administratorul sau casierul Asociației locatarilor.

Așa cum stabilește art. 18 din Statutul Asociației locatarilor fondul de rulment trebuie să fie corespunzător a acoperi cheltuielile comune lunare la nivelul lunii cu cele mai mari cheltuieli dintr-un an.

De aceea este necesar ca atunci cînd fondul de rulment nu este la nivelul cheltuielilor lunare cele mai mari, comitetul asociației locatarilor sau adunarea generală a locatarilor să stabilească pe fiecare apartament diferența de fond de rulment ce trebuie încasată.

Se consideră restanțieri locatarii care nu plătesc cotele de întreținere pînă la sfîrșitul lunii în care s-au afișat listele de cote. Comitetul asociației de locatari și administratorul trebuie să ia măsurile cuvenite pentru a se putea recupera de la locatari cheltuielile pentru părțile comune. În cazul cînd cu toate măsurile luate unii locatari nu plătesc cotele de cheltuieli comune trebuie folosită metoda urmăririi pe cale notarială prin obținerea titlului executoriu care se trimite la locul de muncă a acestuia pentru a i se reține din retribuție în cote legale sumele datorate.

Pentru a se preveni sustrageri din fondurile asociațiilor de locatari comisiile de cenzori alese de adunările generale trebuie să-și îndeplinească sarcinile statutare efectuînd verificări a gestiunii administratorilor cel puțin trimestrial.

Situațiile întîlnite sînt sustragerile din încasări care diminuează depunerile de alimentare a contului curent al Asociației de locatari care în această situație nu mai poate face față plăților facturilor introduse de furnizori. Așa cum s-a mai arătat acest aspect este asociat și cu plata cu întîrziere a cotelor părți de către unii locatari.

În cazul plății de majorări în condițiile arătate aceste sume nu pot fi recuperate de la locatarii care și-au plătit cotele de întreținere în termenul legal. Aceste sume reprezentînd majorări de 1% aplicate de furnizori în baza Legii 4/1981 art. 67 se vor recupera de la locatarii care au plătit cu întîrziere cotele și de la administratorul care a sustras din sumele încasate, nedepunîndu-le în contul curent al Asociației de locatari.

O cheie de repartizare a acestor sume reprezentînd majorări de 1% este următoarea :

a) pentru locatarii restanțieri se stabilesc sumele și lunile reprezentînd cote părți cheltuieli plătite cu întîrziere sau care nu au fost achitate, pe fiecare locatar în parte pe perioada pentru care s-au plătit majorările de 1% ;

— se calculează media restanțelor pe fiecare locatar în parte (se împarte total restanțe la numărul de luni care fac parte din perioada pentru care furnizorii au aplicat majorări) ;

— mediile calculate pe fiecare locatar în modul arătat se totalizează și se calculează coeficienții (față de total = 100%) pe fiecare locatar restanțier ;

b) **în cazul sustragerii de sume din încasări de către administrator :**

— se stabilesc sumele sustrase pe fiecare lună astfel : se stabilesc încasările din care se scad depunerile în contul curent și cheltuieli în numerar diferența reprezentînd suma nedepusă ;

— sumele nedepuse lunar se totalizează și apoi se împart la numărul de luni unde au apărut și se stabilește o medie.

Totalul sumelor medii pe fiecare restanțier se cumulează cu media sumelor sustrase lunar rezultînd un total general.

Se stabilește media între totalul mediei restanțelor și media lunară a sumelor sustrase repartizîndu-se totalul majorărilor în raport cu coeficienții stabiliți rezultînd sumele reprezentînd majorări ce se vor suporta de locatarii restanțieri și sumele reprezentînd majorări ce se vor suporta de administratorul (casierul) care a sustras din încasările de la locatari.

Parte din totalul majorărilor aplicate de furnizori care revin locatarilor restanțieri se vor repartiza pe fiecare în parte în baza coeficienților stabiliți așa cum s-a arătat la pct. a) de mai sus.

Consider că această metodă de repartizare a majorărilor este mai justă și în concordanță directă cu cauzele care au dus la diminuarea fondurilor din contul curent al Asociației de locatari.

Constantin TĂNĂSESCU
expert contabil

Fișier legislativ—contravenții

CONTRAVENȚIILE LA NORMELE PRIVIND VÎNZAREA CĂRNII TĂIATE SAU A PREPARATELOR DIN CARNE

Reglementare : Decretul nr. 96/1983.

1. Contravenția : Vînzarea de către membrii cooperativelor agricole de producție și producătorii agricoli individuali a cărnii tăiate sau a preparatelor din carne, dacă fapta nu este săvîrșită în astfel de condiții încît, potrivit legii penale, este considerată infracțiune. **Sancțiunea :** Amendă 500—3 000 lei. (Art. 8 alin. 1).

PREVEDERI SPECIFICE

1. Produsele ce fac obiectul contravenției sînt supuse confiscării. (Art. 8 alin. 2).

2. Constatarea contravenției și aplicarea sancțiunii se fac prin proces-verbal încheiat de primari, împuterniciții acestora, medicii veterinari, inspectori de stat din cadrul M.A.I.A. și din rețeaua sanitar-veterinară a consiliilor populare, precum și de către ofițerii și subofițerii de miliție. (Art. 8 alin. 3).

3. Întrucît decretul nu dispune altfel, acestei contravenții îi sînt aplicabile prevederile Legii nr. 32/1968.

N. TRIFAN

• OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE •

INTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE TRANSPORT LOCAL VÎLCEA
DEPOZITUL DE PIESE TROIANU

— **Arc mobilă kg. 30**
— **Bandă ferodou 120x10**
— **Borax kg. 10**
— **Clopot sonerie buc. 20**
— **Clei oase kg. 15**
— **Holșuruburi buc. 150**
— **Electrozi sudură fontă kg. 27,50**
— **Lichid amortizor kg. 8**
— **Metale dure buc. 47**
— **Plăcuțe vidia buc. 11**
— **Piuliță M-30 buc. 130**
— **Piuliță M-22 buc. 350**
— **Pastă șlefuit kg. 15**
— **Pastă lipit cut. 66**
— **Patron fuzibil buc. 25**
— **Patron fuzibil buc. 25**
— **Patron fuzibil buc. 75**
— **Smirghel carton mp. 29,200**
— **Șaibă grozer dif. kg. 32**
— **Tub PVC 16 mm m 102**

Rulmenți
— **1202 buc. 4**
— **1208 buc. 1**
— **1210 buc. 5**
— **1215 buc. 3**
— **1301 buc. 2**
— **1305 buc. 10**
— **1307 buc. 1**
— **1308 buc. 12**
— **1311 buc. 5**
— **1508 buc. 5**
— **2214 buc. 2**
— **2307 buc. 5**
— **2312 buc. 6**
— **6007 buc. 8**
— **6008 buc. 9**
— **6010 buc. 6**
— **6011 buc. 6**
— **6012 buc. 15**
— **6014 buc. 8**
— **6015 buc. 5**
— **6016 buc. 2**
— **6019 buc. 5**
— **6020 buc. 4**
— **6200 buc. 9**
— **6201 buc. 72**
— **6202 buc. 46**
— **6206 buc. 8**
— **6211 buc. 20**
— **6211 buc. 131**
— **6212 buc. 2**
— **6213 buc. 15**
— **6213 buc. 5**
— **6217 buc. 2**
— **6218 buc. 36**
— **6220 buc. 11**
— **6301 buc. 9**
— **6304 buc. 45**
— **6409 buc. 5**
— **6411 buc. 21**
— **7712 buc. 5**
— **7714 buc. 4**
— **20803 buc. 139**
— **30208 buc. 252**
— **30220 buc. 4**
— **30222 buc. 10**
— **30308 buc. 10**
— **3039 buc. 5**
— **30310 buc. 1**
— **30311 buc. 107**
— **30313 buc. 1**
— **30314 buc. 18**
— **30316 buc. 4**
— **31305 buc. 13**
— **31308 buc. 3**
— **31310 buc. 22**
— **31312 buc. 88**
— **32018 buc. 25**

— 32020 buc. 12
— 32022 buc. 1
— 32206 buc. 1
— 32238 buc. 52
— 32213 buc. 2
— 32214 buc. 16
— 32218 buc. 4
— 32308 buc. 19
— 32309 buc. 3
— 32310 buc. 11
— 32311 buc. 50
— 32512 buc. 9
— 32313 buc. 96
— 32314 buc. 36
— 32315 buc. 5
— 64805 buc. 25
— Colivie 30x40x30 buc. 200
— idem 95x105x40 buc. 22

PIESE ARO, TV 22
GRUPA MOTOR
GRUPA DISTRIBUȚIE
— Arc supapă buc. 6

GRUPA BIELĂ MANIVELĂ
— Cuzineți bielă buc. 69
— Segmenți motor buc. 57
— Deflector ulei buc. 6

GRUPA INSTALAȚIE DE ALIMENTARE
— Bușon rezervor buc. 12
— Capac pompă benzină buc. 1
— Pirghie comandă pompă buc. 2

GRUPA CARBURATOR
— Corp carburator buc. 5
— Clapetă accelerație buc. 2
— Capac carburator buc. 2

GRUPA INSTALAȚII UNGERE
— Pompă ulei buc. 53
— idem buc. 77
— Corp pompă ulei buc. 7
— idem buc. 1
— Tije pompă ulei buc. 11

GRUPA RĂCIRE
— Radiator apă buc. 5
— Corp pompă apă buc. 3
— Capac pompă apă buc. 10

GRUPA CUTIE VITEZE
— Arbore primar buc. 25
— idem buc. 6
— Pinion angrenare buc. 6
— idem perm. buc. 2
— Arbore intermediar buc. 7
— idem buc. 10
— Arbore secundar buc. 4
— idem buc. 3
— idem buc. 4
— idem buc. 2
— Inel sincron buc. 16
— idem buc. 6
— Pinion vit. I buc. 6
— idem buc. 6
— idem vit. II condus buc.
— idem vit. III buc. 4
— idem vit. II. I. buc. 8
— idem vit. II buc. 2

GRUPA MECANISM ACȚIONARE C.V.
— Manetă schimbător buc. 1
— idem buc. 1
— idem buc. 1
— Ax furcă buc. 48
— Furcă viteza 1—2 buc. 5
— Cap schimbător buc. 2
— idem buc. 2
— idem buc. 1

GRUPA ARBORE CARDAN
— Arbore cardan față buc. 1
— Flanșe cardan buc. 20

GRUPA DIFERENȚIAL
— Ax satelit buc. 65

GRUPA PUNȚI MOTOARE
— Articulație fuzet. stg. buc. 7
— Cap bară buc. 5

GRUP BUTUC FAȚĂ
— Cilindru frină față buc. 140
— idem buc. 233

GRUPA DIRECȚIE
— Ax volan ARO buc. 2
— Ax volan buc. 4
— idem buc. 3
— idem cu melc buc. 11

GRUPA SUSPENSIE FAȚĂ
— Amortizor telescop
— Bride arc față buc. 61
— idem buc. 2

GRUPA ANEXE CABINE
— Miner exterior buc. 9

GRUPA INSTALAȚIE SPĂLARE PARBRIZ
— Braț ștergător buc. 27

GRUPA ECHIPAMENT ELECTRIC
— Arbore distribuitor cu came buc. 31
— Camă distribuitor buc. 10
— Contact ruptor buc. 118

GRUPA ILUMINARE SEMNALIZARE
— Oglinzi far ceață buc. 29

PIESE KRAZ—255—256—258

GRUPA MOTOR
— Bolț piston buc. 8

GRUPA POMPĂ INJECȚIE
— Element pompă inject. buc. 26
— Arcuri pompă inject. buc. 8

GRUPA EȘAPAMENT
— Tobă eșapament buc. 2
— Garnitură flanșă țeavă buc. 8

GRUPA ARBORE CARDAN
— Cruce cardan buc. 8
— Cap arbode cardan buc. 2

GRUPĂ PUNTE FAȚĂ
— Arc cap bară buc. 4
— Bulon sferic cap bară buc. 1
— Pastile mici buc. 7

GRUPA DIRECȚIE
— Sector direcție cu inele buc. 4

GRUPA FRÎNĂ
— Arbore cotit compres. buc. 3

GRUPA ELECTRICE
— Perii alternator buc. 4
— Fulie alternator buc. 1
— Fulie dinam buc. 1

PIESE ROMAN 6135, 8135
GRUPA MOTOR
— Bucși ax came buc. 280
— Carnitură capac buc. 101
— Chiuloasă motor buc. 11
— Ghid supapă admisie buc. 86
— idem evac. buc. 23
— Garnitură chiuloasă buc. 74
— Scaun supapă admis. buc. 105
— idem evacuare buc. 48

GRUPA DISTRIBUȚIE
— Supapă admisie buc. 54
— idem evacuare buc. 88
— Farfurie int. arc buc. 141
— Arc interior supapă buc. 277
— Arc exterior supapă buc. 143
— Ax culbutor buc. 135
— Culbutori buc. 52
— Tachet motor buc. 16
— Tije împingător tacheți buc. 70
— Ax came buc. 20
— Pinion distribuție buc. 10
— idem inter. distr. buc. 4

GRUPA BIELĂ MANIVELĂ
GRUPA INSTALAȚIE DE ALIMENTARE
— Pirghie comandă buc. 68
— Cond. injecție cil. 1 buc. 25
— idem cil. 2 buc. 25
— idem cil. 3 buc. 25
— idem cil. 4 buc. 25
— Ilem cil. 5 buc. 25
— idem cil. 6 buc. 25
— Filtru aer baie buc. 4
— Furtun combustibil buc. 25
— idem buc. 74

GRUPA POMPĂ INJECȚIE
— Racord refulare buc. 2
— Capac vizitare buc. 10
— Pinion com. pompă injecție buc.
— Flanșă pompă inj. buc. 9
— Garnituri capac pompă injecție buc. 39

GRUPA INSTALAȚIE RĂCIRE
— Corp pompă apă buc. 2
— Ax pompă apă buc. 72
— Rotor pompă apă buc. 15
— Garnit. pompă apă buc. 213
— Fulie pompă apă buc. 13
— Ventilator buc. 28

GRUPA AMBREAJ
— Carcasă disc pres. buc. 10
— Arc torsiune ambr. buc. 52
— Placă pres. ambreaj buc. 12
— Pirghie ambreaj buc. 51
— Pirghie ambreaj buc. 151
— Carcasă mens. debr. buc. 8

GRUPA COMPRESOR
— Carter compresor buc. 5
— Arbore cot. compr. buc. 9
— Bielă compresor buc. 18
— Piston compresor buc. 43
— Chiuloasă compres. buc. 65
— Suport compresor buc. 4

GRUPA COMPRESOR

— Arbore cot. compr. buc. 4
— Chiuloasă compr. buc. 5

GRUPA CUTIE VITEZE
— Pinion vit. 2—3 buc. 31
— Pinion mers înapoi buc. 40
— Pinion pt. manşon umplere buc. 42
— Pinion vit. 1 buc. 62
— idem Z 41 buc. 19

GRUPA ACŢIONARE CAPAC C.V.
— Articulaţie sferică buc. 171
— Bolţ capac sferic buc. 51

GRUPA TRANSMISIE CARDANICĂ
— Cardon buc. 2
— Cardon buc. 2
— Cardon buc. 2
— idem buc. 242zGhid9v89UF Nc

GRUPA PUNŢI DIRECTOARE
— Bucşe pivot buc. 678
— Levier direcţie buc. 10
— idem fuzetă buc. 26

GRUPA BUTUC ROATĂ SPATE
— Arbore camă buc. 13
— Bucşi saboţi buc. 80

GRUPA BUTUC ROATĂ FAŢĂ
— Butuc roată faţă buc. 66
— Bolţ sabot buc. 8

GRUPA MECANISM DIRECŢIE
— Volan direcţie buc. 9
— Buton claxon buc. 17
— Contact alunecător buc. 11
— Casetă direcţie buc. 5

GRUPA ŞASIU
— Lonjeron stînga buc. 1
— idem dreapta buc. 1

GRUPA SUSPENSIE FAŢĂ
— Bolţ cercel arc buc. 122
— Bucşe cercel arc buc. 104
— Amortizor telescopic buc. 14

GRUPA SUSPENSIE SPATE
— Bolţ arc spate buc. 79

GRUPA MECANISM ŞI ECHIPAMENT FRÎNĂ
— Pahar pompă antigel buc. 39
— Rezervor compresoare buc. 30
— Furtun flexibil buc. 24
— idem buc. 186

GRUPA CABINĂ
— Broască interioară buc. 43
— idem exterioară buc. 36
— Dispozitiv rabatabil buc. 28
— idem ridicare geamuri

GRUPA MECANISM RIDICARE SUSPENSIE
— Cilindru basculare buc. 7
— Sferă Ø 215 buc. 2
— Filtru ulei buc. 2

GRUPA ILUMINARE SPĂLARE
— Releu tip 1615 buc. 6
— Rezistenţă buc. 9

GRUPA SPĂLARE PARBRIZ
— Motor ştergător parbriz 24 V buc. 44
— Electrom. sterg. parbriz 12 V buc. 7
— Lagăr ştergător parbriz buc. 11

DEPOZIT PIESE RÎURENI
— Arc mobilă kg. 42
— Electrozi sudură fontă kg. 100
— Bandă ferodou 180×15 m.l. 38

PIESE S.R. 131
GRUPA PĂRŢI FIXE MOTOR
— Con ghid supapă buc. 8
— Chiuloasă motor buc. 1

MECANISM DE DISTRIBUŢIE
— Siguranţe supape buc. 2447
— Siguranţe supape evacuare buc. 191
— Supape evacuare buc. 199

AMBREAJ
— Disc ambreaj buc. 1
— Plăci ferodou disc buc. 1
— Pîrghii ambreaj buc. 10

CUTIE DE VITEZE
— Capac CV buc. 1
— Furcă culisantă buc. 2
— Furcă mare înapoi buc. 3
— Capac kilometraj buc. 3

DIFERENŢIAL
— Semacarcasă sateliţi buc. 2

AXA DIN FAŢĂ
— Pîrghie fuzetă comandă buc. 5
— Pîrghie fuzetă buc. 7

BUTUC ŞI FRÎNA ROŢII DIN FAŢĂ
— Butuc roată faţă buc. 2
— Cap fuzetă protecţie buc. 1

ŞASIU
— Suport arc spate buc. 6

SUPORT ŞI SUSPENSII MOTOR
— Tampon suport cabină buc. 2

COMPRESOR
— Suport compresor buc. 8
— Pastile supape compresor buc. 39

SERVOMECANISM DE FRÎNĂ
— Membrană tablă buc. 13

MECANISM DE RIDICARE ŞI SUSPENSIE
— Inel fixare vidanje buc. 2
— Inel ungere vidanje buc. 2

ECHIPAMENT ELECTRIC MOTOR
— Bucşi electromotor buc. 20
— Cărbuni dinam buc. 57
— Pinion bendix buc. 25
— Flanşe dinam buc. 1

ECHIPAMENT ELECTRIC BORD
— Indicator temp. apă buc. 2

ECHIPAMENT PT. ILUMINAT ŞI SEMNALIZARE
— Membrană claxon buc. 4

PIESE SR 113
GRUPA PĂRŢI FIXE MOTOR
— Colector admisie buc. 5
— Capac lagăr lateral palier buc. 19
— Capac pinion distrib. buc. 8
— Ghiduri supapă admisie exacuare buc. 300
— Cuzineţi palier mot. R6 buc. 238
— Suport motor buc. 32
— Tampon suport motor buc. 13
— idem buc. 30

GRUPA MECANISM DE DISTRIBUŢIE
— Pinion distrib. arbore cotit buc. 29
— Supape evacuare buc. 129
— Arc supapă motor buc. 24
— Con supapă buc. 385
— Culbutori supapă buc. 138
— Şurub reglaj culbutori buc. 157
— Ax culbutori buc. 7
— Arbore ax came buc. 40
— Tacheţi motor buc. 9
— Tijă împingător culbutori buc. 20

MECANISM BIELĂ MANIVELĂ
— Segmenţi motor cotă norm. buc. 6
— Cuzineţi bielă motor R. 6, 3, 2 buc. 68
— Piston motor C.n. buc. 6
— Bucşi bielă motor buc. 95
— Deflector ulei arbore cotit buc. 17
— Fulie arbore cotit buc. 10
— Bielă motor SR buc. 9
— Bolţ piston motor SR buc. 9
— Piuliţă bielă SR buc. 22
— Siguranţe supapă admisie buc. 1125
— Siguranţe diferite buc. 184
— Siguranţe bolţ piston buc. 63

INSTALAŢIA DE ALIMENTARE
— Buşon rezervor benzină buc. 3
— Filtru benzină asambl. buc. 13
— Corp pompă benzină buc. 47
— Capac pompă benzină buc. 32
— Supapă pompă benzină buc. 310
— Pîrghie comandă pompă benzină buc. 123
— Pîrghie interm. p-pă benz. buc. 38
— Filtru pompă buc. 43
— Element filtru benz. buc. 130
— Garnitură pompă benzină buc. 20
— Garnit pahar p.pă benz. buc. 15
— Membrană pompă benzină buc. 793
— Pastile pompă benzină buc. 28
— Indicator benzină buc. 13
— Placă termoizolantă buc. 33
— Şurub reglaj relanti buc. 33
— Sector dinţat buc. 2
— Supapă sarcină buc. 3
— Jigler de sarcină buc. 1239
— Arbore princip. carburator buc. 7
— Arbore secundar buc. 6
— Jugleri relanti compl. buc. 279
— Ansamblu carburator SR buc. 2
— Capac carburat. SR buc. 4
— Clapetă soc buc. 6
— Capac carburator buc. 33
— Corp ajutaj buc. 1
— Diuze aer mers încet buc. 21
— Diuze carburator buc. 25
— Opturator SR buc. 763
— Plutitor carburator buc. 103

INSTALAŢIE DE UNGERE
— Corp pompă ulei buc. 17
— Arbore pompă ulei SR buc. 3
— Capac pompă ulei buc. 10
— Garnitură pompă ulei buc. 373

INSTALAȚIE DE RĂCIRE
— Bușon radiator buc. 9
— Bușon-s!VMAR3211nm(9
— idem buc. 2
— Ax pompă apă buc. 40
— Garnit. pompă apă (presetupă) buc. 564
— Ventilator cu 6 paleți buc. 38
— Fulie pompă apă buc. 1
— Robinet golire apă buc. 25
— Rotor pompă apă buc. 11
— Ventilator SR buc. 17
— idem buc. 38
— Corp pompă apă SR buc. 4

AMBREAJ
— Disc ambreaj complet buc. 50
— Butuc disc ambreaj buc. 12
— Ax pîrghie ambreaj buc. 88
— Arc plasă presiune ambreaj buc. 16
— Capac carter ambreaj buc. 1
— Furcă ambreaj SR buc. 1
— idem SR buc. 21
— Inele ambreaj buc. 185
— idem buc. 40
— Manșon rulment inter. amb. buc. 41

CUTIE DE VITEZE
— Carter c.v. TV. 20 buc. 2
— Arbore intermediar buc. 11
— Pinion viteza 3-a buc. 77
— Pinion arbore secund. V. 1. buc. 31
— Pinion arbore sec. V. 3 buc. 56
— Pinion angrenare perm. buc. 7
— Capac kilometraj buc. 3
— Arbore primar buc. 1
— Butuc sincron buc. 8
— idem buc. 1
— Flanșă arbore secund. buc. 23
— Ax roată mers înapoi buc. 1
— Bucși pinion mers înap. buc. 9
— Capac c.v. SR buc. 1
— Capac spate c.v. buc. 4
— Carcasă sincron V. 5—6 buc. 5
— Furcă vit. I buc. 2
— Flanșă arbore primar buc. 3
— Furcă mers înapoi buc. 2
— Pinion vit. 2 buc. 8
— Role arbore primar buc. 52
— Pinion vit. IV buc. 13
— Sineron c.v. buc. 78

MECANISM ACȚIONARE ȘI CAPAC CUTIE VITEZE
— Capac c.v. buc. 6
— Furcă schimbare vit. 2—3 buc. 3

GRUPA PRIZĂ PUTERE
— Pompă hidraulică buc. 14

TRANSMISIE CARDANICĂ
— Cruce cardanică buc. 12
— Flanșă buc. 12
— Furcă ghidare cardan buc. 4
— Arbore cardan sec buc. 1
— idem SR buc. 1
— Cruce cardanică SR buc. 6
— Manson cardan int. buc. 12
— Pastile cruci cardan buc. 8
— Cardan SR buc. 1

DIFERENȚIAL
— Pinion planetar buc. 13
— Ax sateliți SR buc. 6
— Carcasă sateliți buc. 1
— Capac carcasă grup buc. 1
— Pinion cuplare grup buc. 1
— Semicarcasă buc. 1
— Șaibă pinion sateliți buc. 160
— Inel carcasă grup buc. 1
— Grup conic SR buc. 1
— Coroană diferențial buc. 5

PUNȚI MOTOR ȘI CUPLARE NOMICINETICĂ
— Pîrghie de direcție buc. 15
— Arbore planetar buc. 31

AXA DIN FAȚĂ
— Bară dir. longet. asamb. buc. 5

BUTUC ȘI FRÎNA ROȚII DIN SPATE
— Diafragmă cameră frînă buc. 54
— Resort saboți spate buc. 115
— Furtun frînă roată buc. 19

BUTUC ȘI FRÎNA ROȚII DIN FAȚĂ
— Cilindru frînă roată f. buc. 32
— Cilindru frînă buc. 1
— Segmenți ferodou SR față buc. 40
— Furtun frînă roată buc. 163

MECANISM DE DIRECȚIE
— Ax levier asambl. cu role buc. 9
— Levier direcție casetă buc. 9
— Melc direcție buc. 13
— idem buc. 2
— Pană pivot direcție buc. 18
— Bară longitudinală buc. 5

GRUPA SUSPENSIE FAȚĂ
— Bulon arc susp. față buc. 13
— Bulon arc față buc. 4
— idem buc. 23
— Bucșe arc suspensie buc. 66
— Amortizor față SR buc. 5
— Bride arc față buc. 19
— Cercel arc SR buc. 2
— Foi arc SR buc. 40
— idem buc. 31

GRUPA SUSPENSIE SPATE
— Arc spate SR buc. 3
— Bride arc spate buc. 7
— Bulon arc spate buc. 138
— Bucșe arc spate buc. 11
— idem buc. 2

GRUPA COMPRESOR
— Suport compresor buc. 11
— Chiuloasă compresor buc. 22
— Filtru aer compresor buc. 16
— Arbore cotit compresor buc. 6
— Arcuri supape compresor buc. 43
— Bolț piston compresor buc. 6
— Piston compresor buc. 42
— Segmenți compresor buc. 130
— Pastile supape compresor buc. 36

SERVOMECANISM FRÎNĂ
— Cilindru princip. servomec. buc. 16
— Corp servomecanism buc. 6
— Corp distrib. servomec. buc. 4
— idem buc. 6
— Disc sprijin servomec. buc. 26
— Supapă pt. vid servomec. buc. 17
— Filtru aer serv. mec. buc. 28
— Cilindru servomec. buc. 1
— Garnituri servomecanism buc. 105
— Supapă aer buc. 11

GRUPA CABINĂ
— Dispozitiv pt. ridicat geam buc. 28
— Dispozitiv de antrenare dreapta buc. 15
— Miner ușă buc. 18
— idem buc. 98
— Balamale uși buc. 1
— Cremaliere uși buc. 113
— Covoraș cabină buc. 13
— Miner macara geam buc. 15

GRUPA DISPOZITIV DE CUPLARE TRACȚIUNE
— Cîrlig tracțiune asambl. buc. 4

GRUPA MECANISM DE RIDICARE SUSPENSIE
— Cilindru II buc. 5
— Cilindru III buc. 1
— Cilindru IV buc. 1
— Cilindru II buc. 2
— Cilindru III buc. 3
— Distribuitor ulei apr. cu 4 căi buc. 9
— Bucși cilindru ridicare (basculare) buc. 2
— Capac cilindru rid. (basc.) buc. 2
— Garnituri cilind. rid. buc. 540
— Garnituri cilind. rid. buc. 170
— Inel etanșare cil. rid. buc. 136
— Piston cil. dr. rid. basc. buc. 3
— Pinion ridic. hidr. buc. 8
— Siguranță piston rid. basc. buc. 7

INSTALAȚIE DE SPĂLARE PARBRIZ
— Ștergător parbriz asambl. buc. 44
— Electromotor 12 V buc. 147
— idem buc. 11
— Brațe ștergător parbriz buc. 27
— Electromotor șterg. parb. buc. 57

ECHIPAMENT ELECTRIC MOTOR
— Distribuitor de aprindere buc. 42
— Rotor distribuitor buc. 950
— Pinion distribuitor buc. 80
— Bobină stator electrom. buc. 28
— Perii colectoare electrom. buc. 152
— Bendix asamblat buc. 143
— Alternator buc. 11
— Rotor electromotor buc. 24
— Arbore distrib. delcou buc. 94
— Bobină inducție buc. 24
— Bucsi electromotor buc. 4
— Contact ruptor buc. 23
— Cărbuni alternator buc. 289
— Capac delcou buc. 67
— Cap fixe bujii buc. 321
— Colector electromotor buc. 22
— Cap fișă bobină buc. 81
— Cărbuni dinam buc. 39
— Colector electromotor buc. 9
— Electromotor pornire autom. buc. 7
— Fulie dinam buc. 7
— Fulie alternator buc. 3
— Fulie dinam buc. 2

— Fulie dinam buc. 4
— Pinion delcou SR (distrib.) buc. 5
— Releu pornire automat. buc. 40
— Rotor alternator buc. 18
— Avans vacumatoc SR buc. 2
— Bobină stator SR buc. 26

ECHIPAMENT ELECTRIC BORD

— Aparat combinat buc. 6
— idem buc. 1
— Constant cu cheie buc. 136
— Contactor lumini buc. 406
— Intrerupător lampă stop buc. 92

INSTALAȚIA ELECTRICĂ

— Claxon 12 V buc. 31
— Geam semnalizare buc. 1197

PIESE ROMAN 10215, 12215, UDA 112, UDA 117
Grupa motor

— Bloc cilindru motor buc. 1
— idem buc. 1
— idem buc. 1
— Carcasă volantă motor buc. 6
— Ghid supapă evacuare buc. 20
— idem admisie buc. 20
— Scaun supapă evacuare buc. 150

Grupa mecanisme de distribuție
— Ax came motorr buc. 15

Grupa mecanisme bielă-manivelă
— Amortizor vibrații buc. 15
— Volantă motor buc. 13

Grupa pompă injecție
— Corp injector buc. 27

Grupa instalație ungere
— Pinion antrenare pompă ulei buc. 3
— Elem. filtru sită buc. 100
Grupa instalație răcire
— Ventilator buc. 10
— idem buc. 1
Grupa ambreaj
— Ambreaj complet ∅ 420 buc. 4
— Placă pres. ambr. buc. 8
— Carcasă ambr. buc. 7
— idem manșon buc. 7
Grupa compresor
— Bielă compresor buc. 6
Grupa cutie viteze
— Inel siguranță buc. 18
— Capac arbore buc. 4
— Arbore secundar buc. 5
— Arbore intermediar buc. 11
— Pinion vit. TI Z=36 buc. 10
— Pinion Z-36 buc. 12
— Pinion M.I.Z. 37 buc. 27
— idem M.I.Z. 20 buc. 8
— Pinion multiplicator Z-25 buc. 4
Grupa echipament electric motpr
— Alternator 24 V buc. 9
— Ventilator alternator buc. 38
Grupa diferențial
— Pinion planetar Z-16 buc. 76
— Cruce satelit buc. 30
— Arbore transmisie centrală buc. 6
— Pinion planetar buc. 48
— Cruce satelit buc. 20
Grupa punți directoare
— Fuzetă buc. 1
— Bucșă pivot fuzetă buc. 1015
— Pivoți fuzetă buc. 110
— Tambur roată față buc. 38
Grupa butuc și frînă spate
— Arbore planetar buc. 10
— Arbore planetar buc. 10
— Consolă axă came buc. 17
— idem buc. 14

PIESE SR 101
Părți fixe motor
— Cuzineți palier cu guler buc. 1
— Garnituri supape buc. 100
Mecanism distribuitor
— Supapă admisie buc. 14
Carburație
— Garnituri carburator buc. 3
— Robinet carburator buc. 3
Ambreaj
— Plăci disc ambreaj buc. 7
— Corp cilindru ambreaj buc. 1
Grup cutie de viteze
— Pinion buc. 1
Diferențial
— Pinion sateliți buc. 4
— Pinion planetar buc. 3
Punți motoare
— Bucși pivoți buc. 1
— Pastile cap bară buc. 20
Axa din față
— Fuzetă buc. 1
Butuc și frîna roții din spate
— Segmenți ferodou buc. 8
— Tambur roată buc. 1
Grupa șasiu
— Tampon cauciuc buc. 2
— Bolț cercel arc buc. 27
Grupa suspensie
— Bride arc diferite buc. 36
Grupa compresoare
— Conductă compresor buc. 2
Echipament electric motor
— Bobină stater dinam buc. 1
— Motor dinam buc. 1
— Rotor dinam buc. 1
— Cărbuni capac delcou buc. 16
— Capac delcou buc. 1
Capotaje aripi măști
— Geam lampă buc. 3
Echipament electric bord
— Indicator apă buc. 1
— Indicator ulei buc. 4

Rulmenți
NJ buc. 3
NU-312 buc. 3
NUP-307 buc.
— 1205 buc. 30
— 1207 buc. 9
— 1210 buc. 26
— 1211 buc. 2
— 2113 buc. 52
— 1301 buc. 30
— 1307 buc. 29
— 1308 buc. 2
— 1310 buc. 20
— 2205 buc. 18
— 2206 buc. 9
— 2216 buc. 10
— 2308 buc. 38
— 2310 buc. 14
— 2312 buc. 4
— 2313 buc. 1
— 5813 buc. 1
— 6011 buc. 1
— 6014 buc. 2
— 6200 buc. 6
— 6201 buc. 27
— 6202 buc. 192
— 6206 buc. 7
— 6211 ZN buc. 270
— 6212 buc. 5
— 6213 buc. 78
— 6215 buc. 115
— 6216 buc. 8
— 6217 buc. 55
— 6218 buc. 19
— 6220 buc. 17
— 6226 buc. 2
— 6301 buc. 5
— 6304 buc. 36
— 6311 buc. 5
— 6315 buc. 1
— 6316 buc. 1
— 6317 buc. 5
— 6318 buc. 5
— 6407 buc. 8
— 6407 buc. 8
— 6409 buc. 5
— 6410 buc. 50
— 6411 buc. 1
— 7208 buc. 2
— 7307 buc. 10
— 7310 buc. 2
— 7312 buc. 3
— 7313 buc. 7
— 7508 buc. 1
— 7516 buc. 1
— 7815 buc. 3
— 7913 buc. 4
— 208803 buc. 98
— 22220 buc. 2
— 30208 buc. 19
— 30222 buc. 9
— 30308 buc. 5
— 30310 buc. 53
— 30312 buc. 55
— 30314 buc. 33
— 30315 buc. 1
— 30316 buc. 1
— 30318 buc. 3
— 30320 buc. 1
— 31305 buc. 5
— 31308 buc. 3
— 31309 buc. 1
— 31310 buc. 20
— 31312 buc. 10
— 32018 buc. 20
— 32022 buc. 24
— 32208 buc. 3
— 32212 buc. 51
— 32213 buc. 4
— 32214 buc. 34
— 32219 buc. 7
— 32311 buc. 45
— 32312 buc. 5
— 32313 buc. 11
— 32314 buc. 39
— 32315 buc. 9
— 32316 buc. 32
— 52205 buc. 13
— 64805 buc. 58
— 67728 buc. 9
— 108115 buc. 14
— NJ 212 buc. 66
— NJ 214 buc. 16
— NJ 216 buc. 24
— NUP 314 buc. 40
— Rul. 1305 buc. 164
— Rul. 6005 buc. 53
— 6214 buc. 42
— 6304 buc. 36
— 6314 buc. 26
— 30204 buc. 69
— 30205 buc. 53
— 32015 buc. 20

Întrebări și răspunsuri

● **S.M.A. TOPOLOVENI, DORU IONESCU, București, O. COSMA, Craiova etc.**

Mai mulți abonați ai revistei noastre au solicitat relații privind influența majorării retribuției stabilită de Legea nr. 3/1983 și Decretul nr. 325/1983 asupra alocației de stat pentru copii acordată în condițiile Decretului nr. 246/1977. În cele ce urmează facem următoarele precizări: după cum este cunoscut, potrivit art. 3 (1) din Decretul nr. 246/1977, cuantumul alocației de stat pentru copii se stabilește în raport de numărul copiilor, mediul în care domiciliază beneficiarul și veniturile acestuia. De asemenea, la art. 4 (3) din același decret se arată că se modifică cuantumul alocației de stat pentru copii ori de cîte ori se schimbă numărul copiilor, veniturile titularului, mediul urban sau rural în care acesta domiciliază și celelalte condiții, în raport de care se acordă alocația; prin veniturile titularului se înțelege retribuția tarifară lunară, la care se adaugă majorările, sporurile și indemnizația care, potrivit dispozițiilor legale, se includ în retribuția tarifară de încadrare; pentru personalul retribuit pe bază de cotă procentuală, din unitățile în care s-a stabilit o retribuție tarifară de calcul, aceasta se ia în considerare la stabilirea drepturilor care se acordă pe baza retribuției tarifare de încadrare (art. 193 din Legea 57/1974 și art. 9 din Decretul 246/1977); în conformitate cu prevederile Legii nr. 2/1983 și Decretul nr. 325/1983, începînd cu data de 1 IX 1983 se majorează retribuțiile personalului muncitor, eșalonat pe ramuri de producție; prin dispozițiile art. 9 (1) din Decretul 325/1983 legiuitorul a stabilit că retribuțiile tarifare majorate, nu afectează drepturile de alocație de stat pentru copii stabilite în condițiile legii pînă la data majorării retribuției. În consecință, personalul muncitor care în urma majorării retribuției depășește plafoanele de venituri lunare stabilite la art. 3 (1) Decretul nr. 246/1977 primește în continuare alocația, ca și cînd nu ar fi fost majorată retribuția. În cazul cînd o persoană solicită alocație pentru un copil care se naște după data majorării retribuției, beneficiarului i se stabilește alocația avîndu-se în vedere tranșele retribuției majorate, iar cei care depășesc retribuția (venitul) lunar de 4450 lei nu mai pot beneficia de alocație de stat pentru copil. În practică se mai poate ivi și situația cînd unei persoane beneficiare de alocație i se modifică retribuția majorată ca urmare unei promovări (acordare categorie, treaptă etc.). În acest caz, alocația de stat pentru toți copiii se acordă în raport de noua tranșe în care se încadrează retribuția (venitul) respectiv.

● **TRUSTUL ANTREPRIZĂ GENERALĂ C.M., Galați** — Într-adevăr, la art. 30 din Hotărîrea Consiliului de Miniștri și C.C. al U.G.S.R. nr. 880/1965 se arată că ajutoarele necerute sau neachitate la timp, pe baza actelor justificative, pot fi solicitate în termen de un an. În situația relatată de dv. se aplică dispozițiile art. 176 din Codul muncii avînd în vedere că neacordarea drepturilor din fondul asigurărilor sociale de stat constituie un litigiu de muncă în legătură cu încheierea și executarea contractelor de muncă. În acest sens se poate consulta suplimentul la „Revista economică" nr. 50/1982 (Drepturile acordate la locul de muncă din fondul asigurărilor sociale de stat) și Legislația întreprinderii de la A la Z, supliment 1984, pag. 244. Aceasta este și practica Ministerului Muncii, organul de specialitate în acest domeniu.

● **SECȚIA PRODUCȚIE INDUSTRIALĂ, Voineasa** — Actuala prevedere a Decretului nr. 246/1977 nu mai stabilește cuantumul alocației de stat pentru copii în raport cu rangul acestora. În cazul cînd primul copil a împlinit vîrsta de 16 ani, în calcul la stabilirea cuantumului alocației se iau ceilalți copii și următorul copil devine primul. Astfel pentru aceștia se acordă alocația în raport de noua poziție ocupată în tabelul prevăzut la art. 3 (1) din decret.

● **ION POPESCU, Cîmpulung, Argeș** — Potrivit art. 7 (1) din Decretul nr. 246/1977 dreptul la alocația de stat pentru copii se deschide începînd cu luna următoare în care s-a născut copilul. Alocația se acordă numai de la data stabilirii dreptului. Prin data stabilirii dreptului se înțelege data la care conducătorul unității aprobă cererea de acordare a alocației pe baza actelor justificative depuse de beneficiar, verificate în prealabil de comisia pentru probleme sociale și controlul financiar preventiv. În consecință, beneficiarul trebuie să depună cererea tip împreună cu actele justificative care trebuie să fie înregistrate la registratura unității și rezolvate în termenul legal. Cînd din culpa unității nu s-a stabilit la timp alocația, beneficiarul o poate solicita de la persoanele vinovate.

● **MANOLE SIMION, Pitești** — Din cele relatate de dv. rezultă că ați s-a schimbat retribuția ca urmare a reorganizării întreprinderii. În consecință, începînd cu data de 16.III.1984, avînd o retribuție de 4670 lei, ca urmare a unei promovări individuale, depășiți plafonul maxim de venituri și nu mai puteți beneficia de alocație de stat pentru copii.

● **VIORICA VRABIE, Suceava** — Nu este necesar ca în fiecare an să întocmiți un nou dosar de alocație, dacă sînteți beneficiară cu plata prin facultate. Trebuie însă ca în temeiul art. 15 din Decretul nr. 246/1977 să dați o declarație la începutul anului de învățămînt din care să rezulte că au intervenit sau nu modificări de natură să modifice drepturile de alocație.

● **DUMITRU POPA, Reșița** — Potrivit prevederilor pct. 11 din anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979, persoanele care ocupă funcții de conducere prevăzute cu indemnizații de conducere și care sînt transferate sau trecute în interesul serviciului în funcții la care retribuirea se face pe gradații, pot fi încadrate, pe baza verificării cunoștințelor și calităților lor profesionale, la una din gradațiile funcției în care sînt încadrate. Este evident că în aplicarea acestei reglementări, stabilirea retribuției fiind la latitudinea conducerii întreprinderii, aceasta a procedat corespunzător hotărîrii la care a ajuns, în limitele legii, cînd a apreciat cuantumul retribuției de încadrare în noua funcție, nefiind obligată să vă mențină retribuția avută în funcția superioară deținută anterior. Este de reamintit că soluționarea contestațiilor de acest gen cad în competența, după caz, a organului colectiv de conducere a unității sau a organului ierarhic superior, conform reglementării prevăzută de art. 207 alin. 2 din Legea nr. 57/1974.

● **MARIA ELENA HAROLD, București** — Pentru activitatea de traducere nu există în prezent norme republicane, fiecare unitate fiind obligată să-și stabilească norme interne de muncă (Legea nr. 2/83 — art. 14). În Institutul Național de Informare și Documentare, pe baza experienței acumulate pe parcursul anilor, pentru activitatea de traducere se aplică următoarele norme: traduceri în limbi de circulație (engleză, rusă, franceză, germană — 8 pag. în 8 ore; retroversiune — 4 pag., în 8 ore; traduceri din limbi greu accesibile (japoneză, chineză etc.) — 4 pag., în 8 ore. Unitatea de măsură: pagina = 2000 semne. În cazul traducerii unor lucrări cu conținut dificil, care necesită cunoștințe de strictă specialitate, se acordă anumiți coeficienți de corecție a normei care variază între 5—25%.

Redactor responsabil:
dr. Al. DETEȘAN

Tiparul I. P. „Informația" - 10 august 1984 - Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

23 AUGUST
40
1944
1984

Conceptul de conducere modernă a economiei

IDEEA de progres în toate domeniile de activitate economico-socială este o dominantă a preocupărilor oamenilor muncii din țara noastră după cucerirea puterii politice la 23 August 1944, sub conducerea Partidului Comunist Român.

Printre componentele de bază, cu valențe teoretice și practice, care au potențat eforturile oamenilor muncii, determinînd obținerea — în acești 40 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, — a unor rezultate spectaculoase, figurează pe un plan important **concepția de conducere modernă a economiei,** promovată de P.C.R. și în elaborarea căreia un rol de seamă a revenit și revine secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În momentele decisive ale dezvoltării economico-sociale s-a subliniat efortul ce trebuie făcut — efort de inteligență și creativitate, de organizare și conducere, de dăruire și patos revoluționar. La Congresul al IX-lea, care l-a investit în suprema funcție din partid, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** adresa comuniștilor, întregii națiuni, chemarea : **„Drumul pe care urmează să-l străbatem în următorii cinci ani nu va fi deloc ușor. Va trebui să nu precupețim nici un efort, să mergem într-un ritm rapid pentru a ridica poporul nostru pe o nouă treaptă a civilizației socialiste“** [1] ; iar la inaugurarea actualei etape de progres multilateral al patriei, la cel de-al XII-lea Congres, secretarul general al partidului își exprima convingerea **„că se va acționa cu toată hotărîrea pentru perfecționarea întregii activități, pentru ridicarea nivelului conducerii științifice a societății noastre, corespunzător sarcinilor trasate de partid, de Congres, cerințelor noului stadiu de dezvoltare istorică a țării.“** [2]

Caracterul dinamic și novator al conceptului de conducere modernă a economiei

O CARACTERISTICĂ fundamentală a activității teoretice și practice a P.C.R. o constituie preocuparea pentru elaborarea unei concepții științifice, moderne cu privire la conducerea eficientă a tuturor domeniilor vieții economico-sociale. Bazată pe cunoașterea profundă a legilor obiective ale progresului social, concepția dinamică și creatoare a partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a pornit de la un ansamblu de valori ideologice, de scopuri și obiective clar precizate, a căror realizare se întemeiază pe un demers științific, riguros, în planul cunoașterii realităților economico-sociale interne și internaționale, al planificării și utilizării judicioase a resurselor, al fundamentării deciziilor strategice, ca și pe conducerea și organizarea rațională, eficientă a tuturor domeniilor de activitate [3].

Studierea aprofundată a dinamismului dezvoltării economico-sociale scoate în evidență că acesta a fost asociat în permanență cu dinamismul conducerii, cu care s-a influențat reciproc. Pentru prima dată în istoria țării noastre, valorificîndu-se esența socialistă a relațiilor de producție, **conducerea a devenit o semnificativă resursă a dezvoltării.** Într-un prim stadiu, strategia de dezvoltare economico-socială, cu programele ei prioritare, a exercitat o influență asupra sistemului de conducere în domeniul economic mai ales, solicitînd acestuia să-și configureze componentele în așa fel, încît să susțină strategia pentru etapa respectivă. Ulterior, dinamica și complexitatea procesului de dezvoltare, gradul ridicat de anticipare a fenomenelor economico-sociale au făcut obiectiv necesară elaborarea unei concepții ample privind problemele conducerii societății socialiste, capabilă să potențeze suplimentar conținutul și orientările strategiei de dezvoltare economico-socială.

Este meritul secretarului general al partidului de a fi elaborat conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată și, deopotrivă, de a fi fundamentat conținutul științei conducerii societății socialiste. Ca o sinteză a acestei gîndiri, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Noi ne propunem să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atît în economie cît și în știință, cultură, perfecționarea conducerii, făurirea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste“** [4].

Principalii factori determinanți ai dinamismului conducerii au fost : dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție ; perfecționarea relațiilor de producție ; influența exercitată de revoluția științifico-tehnică ; caracterul planificat al dezvoltării economico-sociale și deschiderea amplă a acestei dezvoltări ; eficiența economico-socială ca finalitate a procesului de dezvoltare și de conducere — eficiență care are în creșterea calității vieții cel mai semnificativ corespondent.

Pentru asigurarea dinamismului și pentru punerea în valoare a determinanților acestuia a fost nevoie de o conducere științifică, avînd drept caracteristici capacitatea de adaptare rapidă la schimbări, caracterul prospectiv al gîndirii și acțiunii, valorificarea elementelor de creativitate socială.

Amploarea elementelor cu caracter științific care determină dinamismul vieții sociale a putut fi stăpînită și dirijată prin acțiunea consecvent revoluționară a forței politice conducătoare a țării — Partidul Comunist Român. Luptînd neabătut împotriva rutinei și dogmatismului, plasîndu-se activ în contextul politic și economic mondial, democratizînd informația, cultura, știința și conducerea la toate nivelurile, partidul, centrul vital al societății noastre, a asigurat și va asigura și în viitor realizarea elementelor esențiale care conturează dinamica dezvoltării economico-sociale.

În concepția partidului nostru, activitatea de conducere trebuie să se desfășoare conform cu principiile de bază care asigură caracterul revoluționar, partinic și, în același timp, științific al acestui proces și anume : **centralismul democratic ; munca și conducerea colectivă — autoconducerea muncitorească ; asigurarea conducerii unitare, planificate a întregii activități economico-sociale ; corelația armonioasă între factorii interni și externi ai construcției socialiste ; subordonarea întregii activități economico-sociale ridicării bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, țelul suprem al politicii partidului și statului nostru.**

Analiza critică, experimentul social și generalizarea eficientă a soluțiilor

EVIDENȚIIND importanța pe care o are principiul care statuează **rolul conducător al partidului în societatea românească, ca un corolar al celorlalte principii, faptul că el reprezintă centrul vital al națiunii socialiste,** este de relevat accentul pus pe înnoirea de conținut a tuturor principiilor menționate, corespunzător exigențelor etapelor pe care le-a avut de parcurs societatea românească.

Complexitatea procesului de dezvoltare, ritmul rapid de creștere economică, influența factorilor externi, propriile neajunsuri au făcut să apară unele dereglări și contradicții ; partidul nostru le-a analizat însă în mod critic, cu luciditate și a acționat la timp pentru corectarea și eliminarea lor. Realiză-

[1] **Nicolae Ceaușescu,** România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 1, Ed. politică, București, 1978, p. 108

[2] Ibidem, vol. 19, p. 294

[3] xxx Problemele perfecționării continue a conducerii vieții economico-sociale în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, Analele Academiei „Ștefan Gheorghiu“, vol. IX/1978

[4] **Nicolae Ceaușescu,** op. cit., vol. 7, p. 546

rile obținute nu au fost niciînd abordate în mod apologetic. **Transpare din fiecare analiză efectuată asupra procesului dezvoltării economico-sociale spiritul critic, militant, constructiv și creator, de a găsi noi resurse pentru impulsul înaintării spre noi dimensiuni ale progresului și civilizației.** Sînt asociate acestei viziuni realiste, de fiecare dată, programe prioritare cu deschidere amplă spre viitor.

Capacitatea de a se ridica la un nivel superior de înțelegere a legilor și tendințelor obiective a făcut ca în conducerea economiei să se promoveze de la o etapă la alta concepte, forme și modalități de conducere nu numai adecvate cerințelor, ci avînd și puternice elemente de tip prospectiv.

În acest sens, avînd în vedere caracteristicile de bază ale activităților economice, omogenitatea de esență socialistă a acestora dar și specificitatea fiecăreia dintre componentele sistemului economic, partidul a promovat și valorificat avantajele oferite de experimentul social. Importante acțiuni — cum au fost cele privind perfecționarea structurilor organizatorice în economie, configurarea relațiilor între întreprinderi, centrale industriale și ministere economice, introducerea unor noi indicatori economici, perfecționarea sistemului de planificare, perfecționarea mecanismului economico-financiar — au trecut „proba de foc" a aplicărilor pe eșantioane reprezentative, au fost supuse dezbaterii publice și numai după validarea lor în practica socială au constituit obiectul unor generalizări la scara economiei naționale.

Priorități în conducerea modernă a economiei. Acțiuni și rezultate

OPȚIUNILE politice și economice ale partidului și statului nostru, în cei 40 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, au fost centrate în jurul dezvoltării forțelor de producție și, în cadrul acestui proces, a industrializării socialiste, temelie a independenței economice și politice și sursă a dezvoltării echilibrate a tuturor celorlalte domenii de activitate : repartizării rationale a forțelor de producție în teritoriu ; dezvoltării intensive a agriculturii, a celorlalte domenii de activitate economică ; dezvoltării învățămîntului, științei și culturii, ca domenii în care se realizează cea mai eficientă investiție, investiția în factorul uman — toate aceste priorități realizate într-o ambianță favorizantă a perfecționării relațiilor de producție, adîncirii democrației socialiste, finalitatea acestor opțiuni fiind reprezentată de creșterea calității vietii, a nivelului de trai material și spiritual al celor ce muncesc.

Un asemenea tablou de opțiuni economice a antrenat după sine și o perfecționare adecvată a conducerii, aici prioritățile oprindu-se mai ales asupra următoarelor direcții :

a) **planificarea economico-socială**, în care sînt de relevat acțiunile legate de perfecționarea cadrului de organizare și de desfășurare a activității de planificare (înființarea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economico-Sociale — parlamentul economic al țării, crearea comisiilor de planificare la nivel local) ; întărirea sistemului de planificare în profil de ramură, departamental și teritorial și activizarea într-o concepție de sistem a acestor planuri ; realizarea unui nou echilibru în aplicarea principiului centralismului democratic, care să asigure conducerea unitară a economiei naționale, dar și să ofere, prin statuarea planificării de jos în sus, cîmp de afirmare responsabilă a autonomiei conferite diferitelor organisme și unități economice ; promovarea unui sistem perfecționat de indicatori economici, care să reflecte mai bine rezultatele și eforturile proprii ale colectivelor de oameni ai muncii, să permită o armonizare a activităților realizate la scara sistemului social global.

Această concepție modernă asupra planificării economico-sociale s-a materializat în decursul anilor în elaborarea unei serii de **prognoze** pentru diferite domenii de activitate, **programe-directivă** — cum sînt cele aprobate de cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., **programe de interes național** — cum sînt cel privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 și cel referitor la îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor d materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990.

În acest context amplu de acțiuni specifice perfecționării conducerii planificate se înscriu și numeroasele **programe speciale**, pe produse, grupe de produse, pe județe etc.

Rezultatele obținute — creșterea producției industriale de 34 de ori, în 1982 față de 1950, a producției agricole de 7,2 ori a venitului național de 32 ori, ca și noul echilibru în dezvoltarea județelor țării — confirmă și valoarea conceptului de conducere planificată din țara noastră ;

b) **dezvoltarea democrației socialiste, promovarea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, perfecționarea stilului și metodelor de muncă și de conducere**, prin care s-a urmărit să se dea o nouă dimensiune calității de producător, proprietar și beneficiar pe care o au oamenii muncii.

Ținînd seama de realitățile politice, economice și sociale din țara noastră, dezvoltarea democrației socialiste, aplicarea autoconducerii și autogestiunii s-au făcut în cadrul unui **sistem original**, care a cuprins toate nivelurile de organizare — de la întreprinderi pînă la economia națională în ansamblul său. Constituirea adunărilor generale ale oamenilor muncii și a consiliilor oamenilor muncii din întreprinderi și centrale industriale, a consiliilor oamenilor muncii pe județe, instituționalizarea congreselor consiliilor oamenilor muncii din diferite ramuri și domenii de activitate și pînă la crearea Frontului Democrației și Unității Socialiste probează **consacrarea celei mai înalte forme de democrație, care asigură participarea directă la conducere a întregului popor, este susținută de proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, realizează echilibrul dintre activitatea organelor de stat și cea a organismelor democrației muncitorești, într-un cuvînt realizează deziderатul fundamental ca poporul însuși să hotărască și conducă destinele țării.**

Este de relevat caracterul procesual al perfecționării democrației socialiste, al autoconducerii și autogestiunii, mai ales dacă ne referim la măsurile de îmbunătățire permanentă a conținutului activității organismelor democrației muncitorești. La plenara C.C. al P.C.R. din martie a.c., secretarul general al partidului atrăgea atenția asupra necesității perfecționării și bunei funcționări a organismelor democratice de conducere de jos pînă sus, a îndeplinirii rolului important pe care-l au, a asigurării participării active a maselor populare la conducere. Cu acest prilej și în numeroase alte ocazii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că democrația revoluționară muncitorească trebuie să cultive spiritul revoluționar în muncă, lupta împotriva vechiului, promovarea fără rezerve, cu curaj a noului.

În manifestarea și dezvoltarea democrației socialiste, un rol important revine și **perfecționării stilului și metodelor de muncă și conducere.** Cerințele și trăsăturile specifice, menționate în documentele de partid și în primul rînd în cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu se referă, pentru cadrele de conducere de partid și din economie, mai ales la : înaltă pregătire politico-ideologică, profesională și de conducere ; stil de muncă revoluționar, militant, dinamic și profund democratic ; patriot și propagandist înflăcărat al politicii partidului ; promotor al muncii colective ; spirit novator ; înaltă ținută etică în familie și societate.

Pentru fiecare om al muncii, **stilul de conducere revoluționar, dinamic, concret, eficient, științific și democratic al tovarășului Nicolae Ceaușescu constituie un model de referință, de mare valoare morală,** care trebuie urmat de fiecare, corespunzător sarcinilor și responsabilităților ce-i revin ;

c) **creșterea eficienței economice** în toate domeniile de activitate s-a constituit, de la începuturile edificării socialismului în țara noastră, drept obiectiv prioritar, căruia trebuie să-i răspundă — la cote superioare ale rezultatelor — mecanismul de organizare și conducere.

Corespunzător unei politici clarvăzătoare de a utiliza o parte însemnată din venitul național pentru fondul de dezvoltare economico-socială, țara noastră a ajuns să dispună de o dotare amplă și modernă. Dacă nu am fi procedat așa, se arată în documentele partidului, țara noastră a fi înregistrat o lungă perioadă de rămînere în urmă, dezvoltarea generală ar fi fost influențată negativ, independența și suveranitatea țării nu ar fi putut fi atît de consolidate și, în final, nu am fi putut realiza țelurile de ridicare a nivelului calității vieții. Comparațiile care evidențiază evoluțiile pe acest plan (tabelul nr. 1) sînt edificatoare.

Tabelul nr. 1

Cincinalul	Acumulare (%)	Spor de producție (mrd. lei)	Spor de venit național (mrd. lei)	Ritm mediu anual de creștere a fondului de consum (%)
1961—1965	24,3	85	51	5,3
1976—1980	33,34	448	250	8,0

Avînd astăzi o dotare în fonduri fixe de peste 2 400 miliarde de lei, din care 90% realizate în perioada 1965—1984, se înțelege de ce s-a pus cu atîta acuitate problema eficienței economice a utilizării superioare a dotării, a resurselor de care dispune societatea românească.

Obiective ca reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs și, în ultimă instanță, reducerea ponderii cheltuielilor în produsul social, ridicarea gradului de folosire a fondurilor fixe, creșterea cu precădere a productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic, calitativ și de competitivitate al produselor, reducerea consumurilor de energie și combustibil sînt

elemente care, alături de amplul proces de modernizare a economiei, vor defini dimensiunea dezvoltării de tip intensiv, caracteristică noii etape, calitativ superioară, de dezvoltare economico-socială a României.

Rezultatele de ansamblu obținute în perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R., pe drept cuvînt denumită cu satisfacție și mîndrie patriotică **Epoca Nicolae Ceaușescu,** confirmă toate opțiunile adoptate de P.C.R., valoarea și valabilitatea conceptului de conducere modernă a economiei. Ele se reflectă în modul cel mai grăitor în dinamica principalilor indicatori sintetici (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Indicatori	1950	1965	1982
Populația	100	116,7	138,2
Populația ocupată	100	115,6	124,8
Personalul muncitor	100	203	359,3
Venitul național	100	413	16 ori
Producția industrială	100	649	37 ori
Producția agricolă	100	193	364,8

Atitudini prospective în conducerea modernă a economiei

REZULTATELOR obținute, ca și obiectivelor de viitor (dublarea productivității muncii în 1990 față de 1980, atingerea în proporție de 95% în anul 1990 a nivelului tehnic și calitativ al produselor de pe plan mondial și depășirea acestui nivel la 2—5% din produsele realizate, reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă cu 133 lei în 1990 etc.) li se asociază în permanență o viziune prospectivă atît pe planul dezvoltării economico-sociale, cît și pe cel al organizării și conducerii.

Concepția românească în domeniul organizării și conducerii are drept coordonată fundamentală dinamismul, care presupune o **mobilitate organizațională și structurală,** o căutare asiduă a unor **noi forme de organizare** concepute în corelație cu strategia de dezvoltare economico-socială, o abordare cu grad ridicat de specificitate și originalitate, la nivelul sistemului social global și la cel al diferitelor domenii de activitate. Așa cum au demonstrat viața, practica economico-socială, toate aceste elemente au fost validate datorită gradului lor ridicat de **adaptabilitate,** ceea ce a confirmat viziunea strategică de organizare și conducere, a evidențiat și unele limite de eficiență și utilitate socială și a permis, totodată, conceperea unor soluții de perspectivă în organizarea și conducerea modernă a economiei.

Numeroasele exemple care demonstrează perfecționarea în continuare a mecanismului economico-financiar, a sistemului de pîrghii economice, a modului de organizare a diferitelor sectoare de activitate arată că în spațiul economico-social se aplică cu consecvență o **strategie de progres** ai cărei vectori principali sînt [5]) : resursele umane — calitatea și creativitatea lor ; dezvoltarea conducerii prin utilizarea unor metode moderne de conducere și în special valorificarea contribuției sistemelor informatice, concentrarea asupra conducerii schimbărilor și asigurarea unei eficiențe sporite a conducerii, stimularea realizării unor structuri de organizare suple ; valorificarea rezultatelor revoluției științifico-tehnice, dezvoltarea cercetării și inovării tehnologice, stimularea creativității economice și a politicii inovaționale în general.

■

ÎN ACEST AN bogat în evenimente politice de mare anvergură — cea de a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională de la 23 August 1944 și cel de-al XIII-lea Congres al partidului, rezultatele obținute certifică o dată în plus **justețea opțiunilor fundamentale ale dezvoltării economico-sociale, ale perfecționării sistemului de conducere și preocuparea permanentă pentru o concepție modernă de conducere a economiei.** În același timp, sîntem martorii unei deschideri fără precedent a procesului de dezvoltare calitativ superioară, care va propulsa țara noastră pe noi culmi de progres și civilizație.

În acest efort de înnoire, de stimulare a energiilor creatoare ale întregului popor **se detașează contribuția de mare semnificație teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care și-a pus amprenta gîndirii sale revoluționare pe perioada de la cel de al IX-lea Congres al P.C.R. și pe care poporul nostru a consemnat-o ca cea mai fertilă perioadă din istoria patriei.**

Mihai DUMITRESCU

[5]) xxx Enciclopedia conducerii întreprinderii, cap. Întreprinderea și problematica viitorului, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1981, p. 876—879

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

23 AUGUST 40 1944 1984

Testor cu microprocesor pentru distribuitoarele auto

REALIZARE de prestigiu a laboratorului „microprocesoare auto" din cadrul Institutului de tehnică de calcul din București, acest testor servește la controlul distribuitoarelor de scînteie la motoarele termice prevăzute cu dispozitive separate de avans centrifugal și de avans vacuumatic. Performanțele sale tehnice îl fac extrem de util în industria de automobile, în cea de echipamente auto și în întreprinderile de service-auto. El se impune printr-o mare precizie de măsurare (1/8 grade avans), productivitate foarte ridicată și manevrare ușoară, afișarea rezultatelor testărilor făcîndu-se pe un display grafic (opțional pe o imprimantă grafică).

Cu acest modern banc de testare pot fi verificate distribuitoare pentru motoarele cu doi și cu patru cilindri și prezintă următoarele caracteristici : antrenare prin grifă sau prin pinion, aprindere clasică sau electronică fără contact cu comandă prin variație de flux dintr-o bobină (cu furnizarea specificațiilor de comutație). Suplimentar, sau după specificație, poate fi și o aprindere comandată cu dispozitiv cu efect Hall, sau distribuitor cu electronică integrată, de tratare a avansurilor.

Testorul este executat, în prezent, de I.T.C. în două variante ; prima testează (automat sau manual) dispozitivul de avans centrifugal al autoturismului „Dacia"-1300, iar a doua variantă testează (automat sau manual) dispozitivele de avans,

centrifugal sau vacuumatic, ale distribuitorului pentru „Dacia"-1 300. I.T.C. poate executa acest testor și în alte variante, valabile pentru oricare tip de distribuitor. Prin folosirea acestui testor de concepție modernă, care folosește metoda grafică de afișare a rezultatelor verificărilor, pot fi depistate ușor zonele în care curbele depășesc valorile limită, permițîndu-se astfel obținerea unui reglaj simplu și eficace.

E.C.

23 AUGUST
40
1944
1984

Dezvoltarea energeticii românești

ÎN CEI 40 de ani care au trecut de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, în țara noastră au avut loc importante și profunde transformări în toate sferele de activitate. Ele demonstrează realismul politicii științifice a P.C.R., capacitatea sa de a adapta strategia dezvoltării economico-sociale la condițiile concrete istorice existente în fiecare etapă a procesului revoluționar.

În cadrul politicii partidului de industrializare a țării, energetica s-a bucurat în permanență de o deosebită atenție din partea partidului și statului nostru, ca unul din sectoarele de importanță vitală pentru întreaga activitate economico-socială. Pornind de la cerințele economiei naționale și ținînd seama de implicațiile crizei energetice mondiale, partidul a adoptat orientări realiste și măsuri menite să asigure înfăptuirea neabătută a programului energetic, astfel încît, în linii generale, pînă în anul 1990 România să-și asigure independența în ceea ce privește energia și combustibilii. Merită relevat faptul că încă cu mult timp înaintea declanșării crizei energetice mondiale partidul nostru a stabilit, într-o viziune de perspectivă, trecerea fermă de la utilizarea hidrocarburilor în scopuri energetice la valorificarea lor superioară prin chimizare, precum și promovarea unei politici susținute de economisire a energiei, de dezvoltare puternică a industriei de utilaj energetic, de asigurare a structurii necesare de cercetare energetică.

Noile orientări în dezvoltarea energeticii românești, hotărîrile adoptate în acest sens exprimă grija permanentă a partidului și statului nostru, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru soluționarea uneia dintre problemele fundamentale ale dezvoltării economiei naționale, ale înfăptuirii programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Lărgirea bazei proprii de materii prime și asigurarea permanentă a energiei necesare țării noastre constituie coordonate esențiale ale strategiei dezvoltării economico-sociale. Conferința Națională a partidului din 1982 a adoptat programe speciale în domeniile energetic și de dezvoltare a bazei proprii de materii prime, prin care se urmărește ● creșterea producției tuturor tipurilor de resurse energetice cunoscute și asimilarea și dezvoltarea unor surse alternative de energie — cu prioritate energia nucleară ; ● reducerea consumurilor și utilizarea energiei cu înaltă eficiență economică ; ● promovarea tot mai intensă a cooperării și colaborării internaționale a României în domeniul energiei.

ELECTRIFICAREA — în general dezvoltarea energeticii — a avut rolul de a asigura suportul creșterii puternice a producției industriale, dezvoltării transporturilor și comunicațiilor, modernizării tehnice și intensificării agriculturii, realizării programului de investiții și construcții, ridicării nivelului de trai al oamenilor muncii. Pe de altă parte, asigurarea resurselor energetice necesare dezvoltării economico-sociale a fost corelată cu o politică de valorificare eficientă a acestora, de utilizare judicioasă, rațională a energiei în procesele consumatoare.

România a fost unul dintre producătorii importanți de petrol din perioada antebelică. Volumul producției scăzuse însă în anul 1944 la aproximativ 3,5 mil. tone ca urmare a distrugerilor provocate în timpul celui de-al doilea război mondial. De altfel, producția de produse petroliere era destinată în mare măsură exportului, iar anii îndelungați de exploatare neraționlă aveau să se resimtă în rezervele petroliere ce mai erau disponibile tehnologic și economic după 1944. Cea mai mare centrală electrică (Grozăvești — București) avea o putere instalată totală de 90 MW; exista o singură linie electrică de transport de 110 kV pe o distanță de 127 km și o singură linie de 60 kV.

În același timp, trebuie menționat că experiența concepерii, construirii și exploatării acestor instalații — dintre care unele reprezentaseră inițiative tehnice îndrăznețe, avansate pentru timpurile cînd fuseseră realizate — formase o pleiadă de energeticieni de valoare. După cum, o serie de idei vizionare, privind valorificarea resurselor energetice ale României, rămăseseră în stadiul de proiecte, așteptînd o nouă epocă istorică pentru înfăptuirea lor. Această epocă se năștea în focul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944.

În noile condiții, o dată cu primul plan cincinal, a fost elaborat și adoptat Planul general de electrificare a României pe perioada 1951—1960. În conformitate cu acest plan, s-a dezvoltat în ritmuri rapide producția principalelor categorii de resurse energetice primare, au fost construite centrale termo și hidroelectrice, a crescut capacitatea de rafinare a țițeiului, au fost modernizate instalațiile de consum al energiei și, pe această bază, a avut loc un proces de mecanizare, de introducere a unor tehnologii avansate ce asigurau valorificarea energetică și chimică a resurselor energetice. Ca urmare a construirii unui mare volum de linii electrice și a interconectării centralelor electrice, a fost constituit Sistemul electroenergetic național. A sporit considerabil numărul localităților alimentate cu energie electrică. Totodată, au fost construite noi conducte magistrale și rețele de distribuție a gazelor natu-

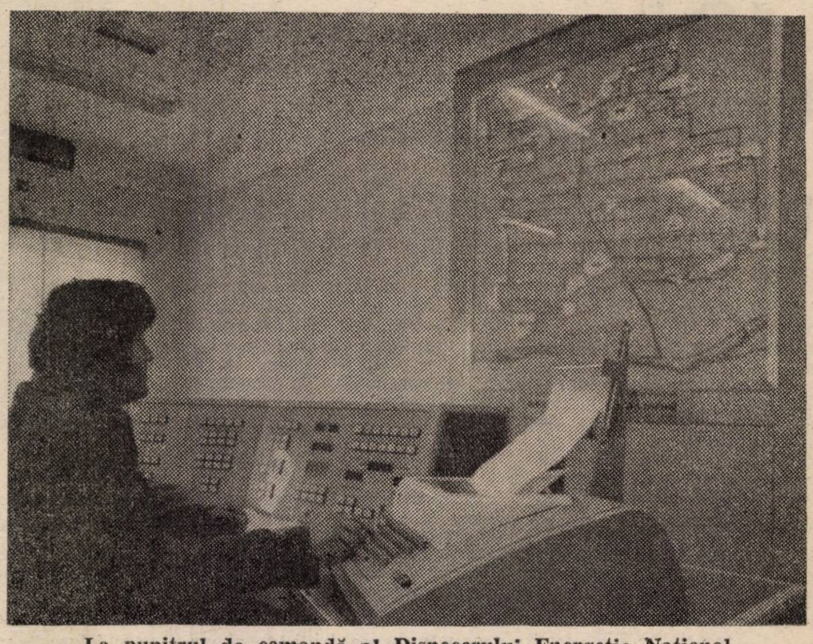

La pupitrul de comandă al Dispecerului Energetic Național

● Producția de energie electrică : 76 200 mil. kWh

● În prezent, din producția totală de energie electrică 35,4% se realizează în centralele pe bază de cărbune, iar 16,4% în hidrocentrale

● Consumul de energie primară pe locuitor : 4,2 tcc, valoare comparabilă cu cea realizată în țări ca Austria (4), Franța (4,1), Japonia (3,6)

● Toate localitățile urbane cît și marea majoritate a celor rurale (peste 95%) sînt în prezent electrificate

● Lungimea totală a liniilor de înaltă tensiune era, la finele anului 1983, de peste 7,5 mii km, iar a celor de 110 kV de circa 17,5 mii km

● Circa 94% din necesarul de energie primară va fi acoperit, la finele acestui an, din resurse interne, realizîndu-se astfel un nou și important pas în asigurarea independenței energetice a țării

rale, conducte magistrale de transport al țițeiului.

O dezvoltare deosebită a cunoscut industria energetică în special după Congresul al IX-lea al partidului, prin elaborarea unei politici energetice unitare, care prevedea intensificarea acțiunilor de punere în valoare și introducere în circuitul productiv a tuturor resurselor energetice primare și de gospodărire rațională a acestora.

În domeniul combustibililor **fosili** a fost organizată cercetarea geologică sistematică a teritoriului țării — inclusiv la adîncimi tot mai mari și, în ultimul deceniu, pe platforma continentală românească a Mării Negre. În acest fel, au fost identificate noi zone cu zăcăminte de cărbuni, țiței și gaze naturale, dintre care multe au fost introduse în circuitul productiv. Investițiile în acest domeniu au crescut de la 26,8 mrd. lei în cincinalul 1966—1970 la aproape 59 mrd. lei în cincinalul 1976—1980 ; în primii doi ani ai cincinalului actual s-au realizat peste 35 mrd. lei.

O altă direcție de acțiune pentru sporirea producției de resurse energetice primare a constituit-o valorificarea potențialului **hidroenergetic** — sursă reînnoibilă de mare importanță — prin producerea de energie hidroelectrică. În realizarea amenajărilor hidroenergetice a fost urmărită valorificarea complexă a investițiilor respective, atît pentru producere de energie electrică, cît și pentru alimentări cu apă, prevenirea inundațiilor, dezvoltarea pisciculturii, agrement etc. Eșalonate conform unui plan general, obiectivele hidroenergetice au fost construite într-o ordine ce a ținut seama de obținerea unor indicatori tehnico-economici cît mai avantajoși, precum și de condițiile tehnico-materiale existente în fiecare etapă.

De regulă, amenajările de pe rîurile interioare au fost realizate sub forma unor mari lacuri de acumulare pe cursul superior, urmate de „salbe" de hidrocentrale pe cursul lor inferior Astfel, după primele hidrocentrale Sadu V., Moroieni, Stejaru-Bicaz, geografia patriei noastre s-a îmbogățit cu salbele de hidrocentrale de pe Bistrița, Argeș, Olt, Someș, Lotru, fiind în lucru și, treptat, date în exploatare obiective din amenajările complexe Cerna-Motru-Tismana, Rîul Mare-Retezat ș.a. A început, totodată, valorificarea căderilor de apă mici, prin realizarea unui mare număr de microhidrocentrale.

O deosebită importanță o are amenajarea potențialului hidroenergetic al Dunării — exemplu în același timp de inginerie avansată și de colaborare reciproc avantajoasă cu țări vecine și prietene. Marea Hidrocentrală Porțile de Fier I, de 1050 MW, este urmată de Porțile de Fier II, fiind proiectate în continuare alte asemenea centrale. În acest fel, puterea instalată în centrale hidroelectrice a crescut de la 55 MW în 1945 la 3 895 MW la sfîrșitul anului 1983, adică de 70,8 ori. Producția de energie hidroelectrică a sporit concomitent de la 128 mil. kWh la peste 10 mrd. kWh, respectiv de 78,4 ori. Față de totalul energiei electrice produse, energia hidroelectrică a reprezentat 14,3% în 1983, comparativ cu 5,8% în 1965.

Ca urmare a eforturilor deosebite făcute pentru creșterea producției fiecăreia dintre aceste resurse energetice primare în parte, a sporit producția totală internă de energie a României. Luînd în considerare valoarea de circa 44,4 mil. tcc pentru producția totală internă de energie primară a anului 1965, se constată, față de aceasta, o creștere de circa 80% în 1983, rezultat considerabil, ținînd seama de condițiile naturale din ce în ce mai defavorabile din punct de vedere al caracteristicilor tehnico-economice ale producției pentru toate tipurile de resurse energetice primare.

Un indice de calitate al dezvoltării economice și energetice, uzual utilizat în analizele pe termen mediu și lung, îl constituie raportul între creșterile indicatorilor de consum de energie și cele ale indicatorilor sintetici ai dezvoltării economice — venit național, produs social. Experiența multor țări arată că, în etapele inițiale ale dezvoltării, acest indice a fost supraunitar, dar, pe măsura maturizării economiei, o dezvoltare eficientă presupune ca indicele menționat să fie subunitar, adică venitul național trebuie să crească mai rapid decît consumul total de energie primară. Într-adevăr, **în intervalul 1965—1983 venitul național a crescut de 3,8 ori, iar consumul total de energie primară de circa 2,5 ori.** Luînd în calcul și creșterea populației, **consumul de energie primară pe locuitor a crescut de 2,1 ori** — de la circa 2 tcc în anul 1965 la circa 4,2 tcc în anul 1983, valoare comparabilă cu cea realizată în țări ca Austria (4) sau Franța (4,1) și depășind sensibil țări ca Italia (3,3) sau Japonia (3,6 tcc pe locuitor în anul 1981).

Calitatea energeticii este caracterizată, între altele, și de gradul și modul de prelucrare a resurselor energetice primare, de gradul de adecvare a energiei la necesitățile de consum. Este semnificativ, în această lumină, să subliniem că, dacă extracția de huilă (inclusiv antracit) a crescut în perioada 1965—1983 de 1,77 ori, producția de cocs metalurgic a sporit de 3,76 ori. În industria petrolieră au fost puternic dezvoltate capacitățile de rafinare, orientate, în special după Congresul al IX-lea, spre realizarea în proporții mult sporite a unor materii prime necesare în industria chimică de sinteză fină. Au fost, de asemenea, create sisteme de transport prin conducte — al gazelor naturale și al petrolului —, parcursul (în milioane t km) realizat cu ajutorul conductelor petroliere magistrale sporind de peste 3 ori.

■

UN INDICATOR energetic de maximă importanță în acest context este cel legat de **creșterea gradului de electrificare a energeticii,** tendință pregnantă a progresului tehnic contemporan, semnificînd creșterea ponderii resurselor energetice primare ce se valorifică prin conversie în energie electrică și, totodată, sporirea ponderii consumului de energie electrică în totalul consumurilor de energie. În mod corespunzător, aceasta înseamnă asigurarea unor ritmuri de creștere a consumului și, deci, a producției de energie electrică, superioare față de ritmurile medii ale creșterii consumurilor celorlalți purtători de energie. În perioada de după Congresul al IX-lea, dacă venitul național a crescut de 3,81 ori și consumul total de energie primară de 2,5 ori **consumul intern de energie electrică a sporit de 4,6 ori, ceea ce reflectă corelații optime în raport cu cele ale dezvoltării pe plan mondial.** În mod corespunzător, ponderea consumului de energie electrică față de consumul total de energie primară a sporit de la 14,8% în 1965, la 24,6% în 1983. Pentru a se obține aceste rezultate, **investițiile pentru ramura energiei electrice și termice au crescut de la 24,3 mrd. lei în cincinalul 1966—1970 la 32,8 mrd. lei numai în perioada 1981—1982 ;** aceste investiții au reprezentat 7,4% din totalul investițiilor în cincinalul 1966—1970 și peste 7,7% în anii 1981—1982.

Dezvoltarea electroenergeticii începută prin construirea unor termocentrale ca cele de la Comănești, Doicești, Ovidiu II, Paroșeni, Fîntînele, Borzești, a fost continuată prin realizarea marilor termocentrale de la Luduș, București-Sud, Brazi, Işalnița, Mintia, Oradea etc. și extinderea celor de la Grozăvești, Borzești, Paroșeni. Au urmat, în continuare, anii eforturilor pentru realizarea marilor centrale termoelectrice pe lignit de la Rovinari, Turceni, Doicești — extindere ; pe huilă — Mintia ; pe hidrocarburi — Brăila ; ai construirii sau dezvoltării unui mare număr de centrale electrice de termoficare — Brazi, Galați (valorificînd și resursele energetice recuperabile combustibile de la Combinatul siderurgic Galați — gaz de cocs, gaz de furnal), Iași, București Vest, Palas, Govora, Pitești, Borzești II. Prin instalarea unor blocuri termoenergetice cu

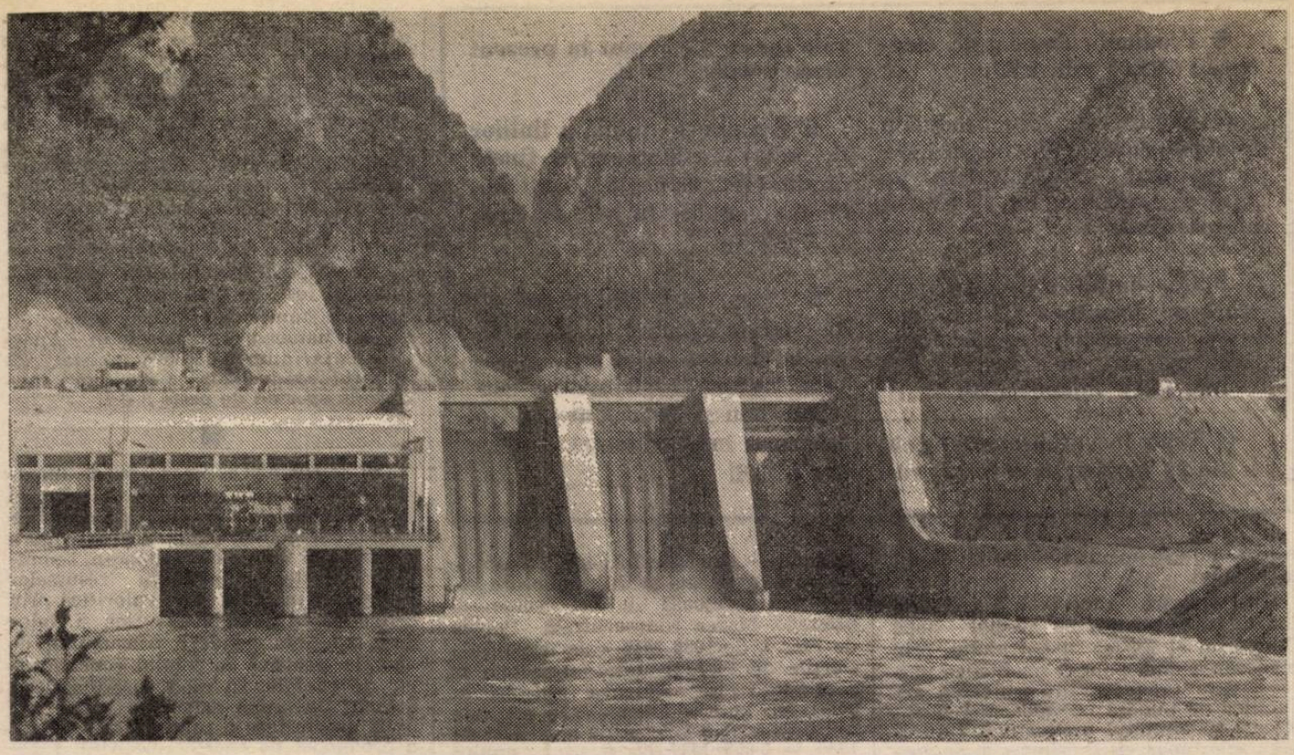

Una din unităţile salbei de hidrocentrale de pe rîul Olt

puteri unitare tot mai mari (25 MW în 1954, 50 în 1956, 100 în 1963, 200 în 1966, 315 în 1967) au fost, de asemenea, create premise pentru reducerea consumurilor specifice şi a cheltuielilor de investiţii şi de exploatare, pentru creşterea productivităţii muncii.

O coordonată majoră a politicii energetice a constituit-o **promovarea termoficării** — producerea combinată a energiei electrice şi a căldurii, pentru consumul industrial şi urban, ca o cale importantă de economisire a resurselor energetice. În mod corespunzător, amplasamentele obiectivelor energetice au fost stabilite pentru centrale electrice de termoficare în cadrul platformelor industriale sau în zone de mare consum urban, iar pentru centralele funcţionînd în condensaţie în apropierea zăcămintelor de resurse energetice primare. Producţia de căldură a crescut cu circa 20% în intervalul din 1975 (data apariţiei „energiei termice" în statisticile oficiale) pînă în 1983.

A fost puternic dezvoltată şi reţeaua de staţii şi linii electrice, inclusiv de 400 kV, lungimea totală a liniilor de înaltă tensiune (400 şi 220 kV) fiind, la sfîrşitul anului 1983, de peste 7,5 mii km, iar a celor de 110 kV de circa 17,5 mii km. Paralel cu aceasta, sistemul electroenergetic naţional a fost dotat cu un important sistem de calculatoare de proces interconectate pentru Dispecerul Energetic Naţional şi cei teritoriali şi a fost interconectat cu sistemele similare ale ţărilor vecine, ceea ce a creat condiţiile pentru realizarea unor schimburi de energie în condiţii economic avantajoase, pentru creşterea siguranţei în funcţionare.

■

ÎN ÎNTREAGA PERIOADĂ ce a urmat Congresului al IX-lea, problematica energetică a format, într-o abordare complexă şi clarvăzătoare, obiectul preocupărilor continue ale conducerii de partid şi de stat. După cum se ştie, la Congresul al XII-lea al partidului a fost adoptat „Programul-directivă de cercetare şi dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 şi orientările principale pînă în anul 2000". Au urmat ample analize şi măsuri, finalizate la Conferinţa Naţională din decembrie 1982. Printre obiectivele şi priorităţile care caracterizează conţinutul şi orientările actuale ale politicii de dezvoltare energetică a României un loc de seamă îl deţine asigurarea independenţei energetice. În cadrul programelor de măsuri şi acţiuni adoptate în acest sens, din iniţiativa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, o atenţie deosebită se acordă economisirii drastice a hidrocarburilor, în special evitarea utilizării energetice a produselor petroliere, în vederea valorificării lor superioare prin chimizare.

De o deosebită importanţă pentru economisirea hidrocarburilor sînt orientările şi acţiunile privind construirea de centrale electrice de termoficare şi centrale termice pe lignit într-o serie de centre urbane cu mare consum actual de hidrocarburi în scopuri de încălzire — Braşov, Suceava, Iaşi, Craiova, Drobeta-Turnu Severin, Giurgiu ş.a., precum şi modernizarea şi reconstruirea în vederea trecerii pe lignit a unor centrale termice şi centrale electrice de termoficare funcţionînd pe hidrocarburi. Calculele efectuate arată că, prin acţiunile de dezvoltare a termoficării, s-a realizat o economie de combustibil de 2,7 mil. t c c în 1983, iar în anul 1990 aceste economii se vor ridica la circa 5 mil. t c c.

Eforturile ce urmează să fie făcute în domeniul electroenergeticii pot fi ilustrate precizînd că, pînă în anul 1990, urmează să fie construite centrale electrice pe bază de cărbune cu o putere de 3762 MW, ceea ce reprezintă 57% din puterea de 6612 MW existentă în centralele pe cărbune la sfîrşitul anului 1983. Puterea instalată în centralele hidroelectrice ale M.E.E. urmează să crească, în aceeaşi perioadă, cu 2730 MW, adică cu 70%, în condiţii naturale din ce în ce mai dezavantajoase tehnico-economic. La acestea trebuie să adăugăm aproape 1000 MW ce urmează să fie puşi în funcţiune prin folosirea şisturilor şi peste 4000 MW în centrale nuclearo-electrice.

Acţiuni ample se desfăşoară în continuare pentru **valorificarea surselor noi de energie** — a soarelui, a vîntului, geotermală, a biogazului, a biomasei — din care să se obţină 5 mil. t c c în anul 1990, faţă de 78 mii t c c realizate în 1983. Va trebui în acest sens să fie asigurată creşterea continuă a eficienţei energetice şi economice a valorificării acestor surse, precum şi a condiţiilor materiale necesare pentru introducerea lor pe scară largă, prin extinderea industrializării producerii elementelor lor componente şi a realizării instalaţiilor aferente. Totodată, vor fi cercetate tehnologii de perspectivă, vizînd realizarea unor instalaţii de mare putere, a conversiei fotochimice a energiei solare etc.

Toate aceste laturi şi direcţii de acţiune urmează, în concepţia partidului nostru, să fie realizate prin progres tehnic, prin elaborarea şi promovarea largă a tehnologiilor avansate, a unor noi tipuri de utilaje, instalaţii, materiale etc. cu caracteristici tehnico-funcţionale înalte şi, pe această bază, cu eficienţă energetică şi economică superioară.

Fără a epuiza diversitatea perfecţionărilor necesare în domeniul energiei, trebuie reţinute ca principale priorităţi : ● realizarea tehnologiilor şi utilajelor pentru mecanizarea în continuare a extracţiei cărbunelui în subteran şi pentru valorificarea zăcămintelor în condiţii geologice grele, precum şi a unor tehnologii neenergointensive pentru creşterea factorului final de recuperare a ţiţeiului din zăcăminte ; ● prelucrarea avansată şi asigurarea unor condiţii stabile de calitate a combustibililor — în special a celor inferiori ; ● asigurarea unui înalt nivel de siguranţă şi continuitate în funcţionarea centralelor electrice pe cărbune, ca o

Mario DUMA

(Continuare în pag. 23)

23 AUGUST 40 1944 1984

Făurirea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate

ÎN ANSAMBLUL orientărilor teoretice și acțiunilor concrete ale Partidului Comunist Român privind făurirea și dezvoltarea economiei socialiste, o atenție deosebită este acordată agriculturii. La stabilirea locului și rolului acestei ramuri în dezvoltarea economico-socială a țării, partidul a pornit de la faptul că România dispune de condiții dintre cele mai bune pentru obținerea unei producții agricole la nivelul necesităților, care să permită creșterea continuă a bunăstării poporului nostru.

Încheierea procesului de cooperativizare a agriculturii în anul 1962 — moment crucial în viața satului românesc, a întregii agriculturi — a marcat statornicirea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie, consfințind prin aceasta victoria deplină și definitivă a socialismului în țara noastră, crearea economiei socialiste unitare.

Pornind de la concepția că transformarea socialistă a agriculturii, noile relații de producție reprezintă cadrul necesar pentru restructurarea și modernizarea agriculturii, dar că noile condiții create nu pot fi pe deplin valorificate decît prin dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale, prin aplicarea consecventă în practică a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, conducerea partidului nostru a elaborat și a transpus în practică un amplu program de acțiuni, care să permită atingerea acestor obiective.

Dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale

ACEASTĂ CONCEPȚIE a fost dezvoltată, fundamentată științific și promovată consecvent în practică după Congresul al IX-lea al P.C.R. Secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia : **„Partidul nostru a pus în centrul politicii sale agrare făurirea unei agriculturi intensive moderne, de înaltă productivitate. În aplicarea acestei orientări, un rol deosebit l-au avut măsurile adoptate după Congresul al IX-lea, cînd s-a trecut cu hotărîre la înlăturarea unor tendințe de subapreciere a rolului agriculturii, manifestate în perioada anterioară, acordîndu-se o atenție deosebită dezvoltării bazei tehnico-materiale a acestei importante ramuri a economiei naționale“** [1]).

Pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a acestei ramuri, la nivelul necesar îndeplinirii în condiții optime a sarcinilor ce-i reveneau, agriculturii i s-a alocat un volum tot mai important de investiții. Astfel, în anul 1982 sumele investite în agricultură au fost de 46 de ori mai mari decît în anul 1950. Numai în cincinalul 1981—1985, investițiile destinate agriculturii sînt cu peste 20% mai mari decît cele alocate în întreg deceniul 1966—1975.

În perioada 1950—1982, parcul de tractoare al agriculturii a crescut de 12,3 ori, iar suprafața arabilă ce revine pe un tractor fizic a scăzut de la 684 ha, la 58 ha. Pentru menținerea și sporirea potențialului de producție al pămîntului au fost realizate ample lucrări de îmbunătățiri funciare, o atenție specială acordîndu-se complexelor de irigații. Suprafața agricolă irigată va fi, la sfîrșitul acestui an, de circa 60 ori mai mare decît cea din anul 1950. Au sporit, totodată, cantitățile de îngrășăminte chimice destinate culturilor ; la nivelul anului 1982, fiecărui hectar de teren arabil i-au revenit de 4,7 ori mai multe îngrășăminte decît în anul 1950. Însemnate realizări s-au obținut și pe linia pregătirii cadrelor necesare practicării unei agriculturi moderne, intensive. În anul 1982, în agricultură lucrau de 4,7 ori mai mulți specialiști decît în 1960. Rezultatele acestui amplu proces de acumulări, cantitative și calitative, de factori de producție au confirmat pe deplin justețea măsurilor întreprinse.

Producția agricolă a României este, în prezent, de peste 7,2 ori mai mare decît cea din anul 1945 !

Creșteri cantitative, mutații calitative

ASTFEL, în perioada 1950—1982, producția vegetală a crescut : la cereale de 4,3 ori, la sfeclă de zahăr de 11,4 ori, la cartofi de 3,1 ori, la legume de 4,3 ori, la fructe de 5,1 ori, la struguri de 3,4 ori etc. Și în zootehnie au fost înregistrate succese notabile, în special pe linia sporirii efectivelor de animale la toate speciile. În 1983, față de 1951 (datele se referă la începutul anului), numărul de bovine a crescut de 1,4 ori, cel de porcine — de 5,8 ori, iar cel de păsări — de 6,3 ori. Ritmul de creștere a producției agricole în această perioadă depășind considerabil ritmul de creștere a populației, s-a putut îmbunătăți continuu gradul de satisfacere a necesităților de consum alimentar ale acesteia.

Au avut loc, totodată, și o serie de mutații calitative în agricultură, reflectate între altele în scăderea ponderii populației ocupate în această ramură, de la 76,4% în anul 1945, la 56,5% în anul 1965 și 28,9% în anul 1984 — ceea ce, ținînd seama și de sporurile de producție obținute, arată creșterea importantă a productivității muncii sociale în agricultură. Mărirea ponderii producției animale în producția globală agricolă reprezintă, de asemenea, un proces semnificativ, determinat, între altele, de importantele eforturi financiare pentru trecerea la creșterea animalelor în complexe de tip industrial, cu procese mecanizate, pentru ameliorarea raselor și, deci, a randamentelor pe animal.

Toate aceste realizări s-au concretizat, în final, și în creșterea produsului social și a venitului național produs în agricultură. Succesele înregistrate în agricultură în această perioadă sînt rezultatul politicii științifice a partidului și statului nostru, de dezvoltare unitară și echilibrată a întregii economii naționale.

Avînd în vedere nivelul de dezvoltare a agriculturii pînă în prezent și ținînd seama de rolul și funcțiile agriculturii în cadrul procesului de dezvoltare economico-socială a țării, partidul a pus accentul, totodată, pe aspectele de ordin calitativ ale

Producția globală agricolă

(%)

	1984/1965
Totală	200
din care :	
— vegetală	179
— animală	236

Dinamica investițiilor în agricultură

(%)

1950 = 100	1965 = cca 1 300	1982 = cca 4 600

Lucrări ameliorative

(mii ha, total cumulat)

	1965	1984	1984/1965
Amenajări pentru irigații	230	3 300	14,35 ori
Desecări	789	3 200	405%
Amenajări antierozionale	197	2 100	10,6 ori

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 17, Ed. politică, București, 1979, p. 553—554

Parcul de tractoare și mașini agricole principale

(la sfîrșitul anului — buc.)

	1950	1965	1982
Tractoare agricole	13 713	81 356	168 989
Combine autopropulsate pentru recoltat cereale păioase	44	292	38 345
Combine autopropulsate pentru recoltat porumb	—	—	9 228
Combine tractate pentru recoltat furaje	—	7 716	18 364

Îngrășăminte chimice folosite în agricultură

(mii tone)

	1950	1965	1982	1982/1950
Îngrășăminte chimice (substanță activă)	5,9	266,4	1 077,0	182,5 ori

Producția principalelor produse agricole vegetale

(mii tone)

	1950	1965	1982	1982/1950(%)
Cereale boabe	5 149,2	12 601,3	22 334,9	430
Plante uleioase	238,9	625,0	1 214,2	508
Sfeclă de zahăr	582,2	3 013,2	6 647,5	1 140
Cartofi	1 601,3	2 194,7	5 005,6	310
Legume	1 126,5	1 654,5	4 481,4	430
Fructe	401,1	1 157,5	2 043,3	510
Struguri	647,8	921,3	2 192,2	340

Producția medie la hectar a principalelor culturi

(chintale)

	1950	1965	1982	1982/1950(%)
Grîu și secară	8,0	19,7	29,7	371,2
Porumb	7,4	17,8	42,3	571,6
Fasole	2,4	5,0	8,4	350,0
Floarea-soarelui	4,2	12,2	17,1	407,1
Soia	4,1	4,8	11,2	273,2
Sfeclă de zahăr	81,3	158,7	247,4	304,3
Cartofi	69,5	72,9	156,8	225,6
Varză	79,8	135,5	257,2	322,3
Tomate	74,6	137,4	190,6	255,5

Numărul animalelor

(la începutul anului — mii capete)

	1951	1966	1983	1983/1951(%)
Bovine	4 502	4 935	6 246	138,7
Porcine	2 197	5 365	12 644	575,5
Ovine	10 222	13 125	16 921	165,5
Păsări	17 610	40 085	111 047	630,6

Producția principalelor produse agricole pe locuitor

	1950	1965	1982	1982/1950 (%)
Cereale boabe (kg)	315,7	662,3	995,0	315,2
Floarea soarelui (kg)	13,1	29,6	37,7	287,8
Sfeclă de zahăr (kg)	35,7	158,4	296,1	829,4
Cartofi (kg)	98,2	125,3	223,0	227,1
Carne (kg)	39,5	58,7	99,2	251,1
Lapte (l)	140,6	170,9	205,3	146,0
Ouă (buc.)	67	138	318	474,6

dezvoltării agriculturii, pe valorificarea cît mai intensivă a tuturor resurselor de producție. Acest lucru a fost impus ca o necesitate obiectivă, generată de faptul că cererile mereu crescînde de produse agricole pentru consumul populației, pentru prelucrarea industrială și pentru export trebuie satisfăcute în condițiile utilizării aceleiași suprafețe de teren agricol, valorificată însă cu cea mai mare eficiență, prin creșterea în continuare a randamentelor la hectar ale tuturor culturilor, pînă la și peste nivelurile atinse în țări cu condiții pedoclimatice similare. În țara noastră, suprafața arabilă efectiv folosită reprezintă aproximativ 98% din potențialul arabil (față de cca 64% în U.R.S.S., cca 51% în Statele Unite ș.a.). O dată cu creșterea populației s-a redus tot mai mult suprafața agricolă pe locuitor. Suprafața arabilă pe locuitor a scăzut de la aproximativ 0,70 ha în 1938, la 0,44 ha în 1982, estimîndu-se că în anul 2000 va ajunge la cca 0,30 ha (față de media mondială de aproape 0,4 ha, în S.U.A. suprafața arabilă pe locuitor este în jur de 0,96 ha, în U.R.S.S. de 0,9 ha etc.).

Necesitatea utilizării eficiente, responsabile a întregii suprafețe de pămînt a fost subliniată în numeroase rînduri de către secretarul general al partidului, care arăta că **„...pe primul plan trebuie să punem folosirea judicioasă a fondului funciar. Pămîntul este principala forță de producție și de felul în care îl gospodărim depinde recolta pe care o realizăm"** [2])

Rezervele de creștere a producțiilor agricole se situează, deci, în zona folosirii integrale a fondului funciar în condițiile aplicării largi a cuceririlor științelor biologice, a tehnologiilor de înalt randament, dar mai cu seamă ținînd de ameliorarea potențialului productiv al pămîntului și de atenuarea influenței negative a unor condiții climatice nefavorabile. Din acest punct de vedere o importanță cu totul deosebită prezintă programul de irigații și îmbunătățiri funciare — un program de mare amploare nu numai prin volumul de investiții pe care îl necesită (echivalentul a cca 10 miliarde de dolari pînă în 1990), ci și prin efectele pe care le va avea mărirea suprafețelor irigate, pînă la sfîrșitul deceniului, la 80% din suprafața agricolă a țării. La aceasta se adaugă vaste lucrări de consolidare și terasare a terenurilor în pantă, de amendare a solurilor acide, de completare a gamelor de soiuri vegetale și de tehnologii pentru cultivarea terenurilor nisipoase, de ameliorare a pajiștilor naturale etc.

„**Avem în vedere** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — să asigurăm condiții pentru o recoltă stabilă în orice condiții de climă și deci satisfacerea în condiții mai bune a cerințelor privind consumul de produse alimentare, în conformitate cu programul de autoaprovizionare."** [3])

În cadrul măsurilor întreprinse pentru folosirea completă și eficientă a fondului funciar, o atenție din ce în ce mai mare este acordată suprafețelor de teren din folosința gospodăriilor populației (gospodăriile individuale, gospodăriile membrilor C.A.P., alte categorii de gospodării). Tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat asupra valorificării superioare a acestui potențial, cerînd să se acorde o atenție corespunzătoare sectorului particular, cultivării tuturor terenurilor existente în sate și în orașe, ridicării rezultatelor din gospodăriile populației la nivelul celor din unitățile socialiste. Înființarea asociațiilor pomicultorilor și ale crescătorilor individuali de bovine și ovine din zonele necooperativizate, ca și mai recentele măsuri privind înființarea unor secții de mecanizare pentru aceste zone se înscriu pe această linie. Urmează să se acționeze mai consecvent și pentru introducerea în aceste gospodării a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ca o cale pentru valorificarea intensivă a pămîntului și, totodată, pentru creșterea veniturilor, a bunăstării producătorilor agricoli, prin obținerea de producții tot mai bune, atît în sectorul vegetal, cît și în creșterea animalelor și a producției animaliere. Programul unic de creștere a producției agricole în gospodăriile personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție și în gospodăriile producătorilor particulari creează cadrul necesar ridicării pe o treaptă calitativ superioară a rezultatelor obținute de acestea. Totodată, au fost stabilite măsuri pentru a asigura sectorului particular și gospodăriilor cooperatiste uneltele și mijloacele de lucru necesare, precum și îngrășăminte, antidăunători și alte substanțe pentru combaterea diferitelor boli și dăunători.

Satisfacerea tot mai bună a cerințelor de consum

REALIZĂRILE obținute în creșterea producțiilor agricole vegetale și animale, crearea și diversificarea unei puternice industrii alimentare au avut ca efect îmbunătățirea continuă — cantitativă și calitativă — a consumului alimentar al populației,

Gheorghe FRĂȚILĂ

(Continuare în pag. 25)

[2]) Op. cit., vol. 13, p. 486

[3]) **Nicolae Ceaușescu**, Interviu acordat corespondentului diplomatic al grupului american de presă „The Hearst Newspapers", Scînteia, 29 iulie 1934

23 AUGUST 40 1944 1984

DINAMISM ȘI EFICIENȚĂ – trăsături definitorii ale dezvoltării în profil teritorial

Virgil MARCOȘANU
prim secretar al Comitetului județean Mehedinți al P.C.R.

DEZVOLTAREA puternică a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, într-o concepție unitară și de largă perspectivă, reprezintă un obiectiv esențial al politicii economice a partidului și statului nostru. Înfăptuirea acestui obiectiv asigură — așa cum aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — „ridicarea gradului de civilizație a tuturor localităților, lichidarea migrației populației spre orașele mari, transformarea armonioasă a întregii structuri și vieți sociale, făurirea deplinei egalități în ceea ce privește condițiile de muncă și viață, exercitarea drepturilor și afirmarea în cîmpul vieții sociale a tuturor cetățenilor țării“.**

Materializată îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., această concepție a fost confirmată de practica economică a făuririi societății socialiste pe pămîntul patriei noastre. Momente însemnate în strategia dezvoltării în profil teritorial le-au constituit Congresele al XI-lea și al XII-lea ale partidului care, prin documentele aprobate, au conferit politicii de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu noi mijloace de evaluare și direcționare a eforturilor, stabilind, drept parametri de bază în comensurarea dezvoltării în profil teritorial, constituirea în fiecare județ a unor capacități industriale capabile să realizeze într-un an o producție de cel puțin 10 miliarde lei și, respectiv, obținerea a cel puțin 70 000 lei producție globală pe locuitor.

Îmbinînd criteriile de eficiență economică cu cele de eficiență socială, în anii care au trecut s-au obținut, prin munca întregului popor condus de partid, importante realizări în atragerea județelor la o viață economică intensă, în special a celor lipsite de industrie, sau cu o industrie slab dezvoltată. În aceste condiții, județul Mehedinți, străveche vatră românească de civilizație și cultură, a cunoscut în anii construcției socialismului, îndeosebi în ultimele două decenii, o autentică înflorire, transformîndu-se dintr-un județ cu o economie predominant agrară, într-unul industrial-agrar, cu o industrie modernă și o agricultură socialistă în plină dezvoltare.

■

PROCESUL general al creșterii economico-sociale a județului a fost determinat înainte de toate de realizarea unui amplu program de investiții, al cărui volum s-a ridicat în perioada 1965—1984 la peste 47,4 miliarde lei. O mențiune specială trebuie făcută în legătură cu opțiunea spre calitate și eficiență a efortului investițional, concretizată în volumul ridicat al resurselor financiare alocate ramurilor energetice și de materii prime, a celor promotoare a progresului tehnico-științific. Astfel, din totalul investițiilor destinate industriei în perioada 1966—1983, peste 45,0% au fost alocate subramurii energiei electrice, 15,6% chimiei, 9,5% construcției de mașini, 9,5% celulozei și hîrtiei, aproape 6% industriei miniere, 4,6% metalurgiei etc. Printre obiectivele importante puse în funcțiune în perioada 1966—1983 se află : în nou oraș Orșova, strămutat în amonte de linia lacului de acumulare al hidrocentralei Porțile de Fier I : Întreprinderea minieră, Întreprinderea textilă „Cazanele“, Șantierul naval ; în municipiul Drobeta-Turnu Severin : complexul hidroenergetic Porțile de Fier I, Combinatul de industrializare a lemnului, Combinatul de celuloză și hîrtie, Întreprinderea de confecții, Întreprinderea de industrializare a laptelui, Fabrica de pîine, Întreprinderea de aparate de măsură și control, Fabrica de materiale de construcții, Întreprinderea de anvelope, dezvoltări și modernizări la întreprinderile de vagoane, de construcții navale și prelucrări la cald, de piese de schimb pentru agregate energetice, de produse zaharoase, de bere și spirt, viei și vinului, pentru producerea nutreturilor combinate ; în orașul Strehaia : Întreprinderea de armături industriale din oțel și Întreprinderea pentru prelucrarea tulpinilor de in și cînepă. În prezent, se află în construcție alte obiective de mare importanță pentru economia națională, cum sînt, Combinatul chimic, hidrocentrala Porțile de Fier II, Centrala electrică de termoficare, Laminorul de profile mici în Drobeta-Turnu Severin. În același timp, fondurile de investiții au vizat și alte sectoare și sfere de activitate precum sistemul sanitar (700 paturi în spitalul județean și policlinica din municipiul Drobeta-Turnu Severin), turismul (368 locuri cazare și 346 locuri alimentație publică în hotelul „Traian“) etc.

Analiza de ansamblu a perioadei de maxim efort investițional pe care a parcurs-o pînă în prezent economia județului Mehedinți reliefează faptul că fondurile fixe puse în funcțiune au sporit în 1984 de peste 22 ori în industrie și de 6,5 ori în agricultură, față de 1965 ; în cei trei ani care au trecut din actualul cincinal fondurile fixe au crescut cu un ritm mediu anual de 9,2%, respectiv 11,6%. Aceasta a și fă-

● Producția industrială a județului din 1965 (calculată în prețuri 1984) se realizează în prezent în numai 40 zile, ritmul mediu anual de creștere fiind în perioada 1965—1984 de 12,3% ● Producția agricolă este în prezent de 2,5 ori mai mare față de cea din 1965 ● Volumul investițiilor alocate numai în perioada 1965—1984 depășește 47 miliarde lei ● Astăzi, 85% din populația județului locuiește în case noi ● În intervalul 1965—1984 s-au dat în folosință 5 341 locuri în cămine de nefamiliști, 807 săli de clasă, 4 085 locuri în internate școlare, 4 400 locuri în grădinițe și 1 840 în creșe ● În 1984 numărul paturilor de asistență medicală se ridică la 2 911 (8,9 paturi la 1 000 locuitori), iar cel al medicilor la 532, față de 240 în 1965, revenind un medic la 618 locuitori față de unul la 1 296 locuitori în 1965

Dinamica și ritmul mediu anual de creștere a producției industriale

Producția industrială (prețuri 1984)	1965=100 1984	1965—1984
Dinamica	9 ori	
Ritm mediu anual de creștere %		12,3

cut posibil ca la sfîrșitul anului trecut volumul fondurilor productive din economia județului să ajungă la peste 23 miliarde lei, din care 13,3 miliarde lei în industrie și peste 4,2 miliarde lei în agricultură.

Determinarea structurii economice a județului prin dirijarea fondurilor investiționale pe ramuri și subramuri s-a desfășurat în deplină concordanță cu orientarea industriei mehedințene spre valorificarea, cu eficiență sporită, a resurselor materiale și de muncă existente pe plan local. În acest sens, este semnificativ faptul că, punîndu-se un accent deosebit pe introducerea în circuitul productiv a resurselor locale, volumul producției industriale a cunoscut în perioada ultimilor 40 de ani o evoluție puternic ascendentă (tabelul) În acest an județul Mehedinți realizează producția industrială din 1945 în circa 2,7 zile și pe cea din 1965 în 40 de zile. Ca urmare, industria mehedințeană a ajuns să dețină ponderi importante în totalul economiei naționale care la începutul anului 1984 se ridică la 9% la energie electrică, 23,7% la vagoane pentru marfă, 16,1% la celuloză și semiceluloză, 10,1% la hîrtie, 10,1% la plăci fibrolemnoase, 2,1% la carne tăiată, 4,3% la conserve din carne și altele.

În concordanță cu aceste noi dezvoltări, economia județului a cunoscut atît importante modificări de structură (de exemplu în 1983 ramurile energiei electrice și celuloză și hîrtie dețineau peste 30% din producția industrială), cît și ritmuri de creștere superioare celor realizate la nivelul economiei naționale. Pe baza valorificării superioare, eficiente a resurselor materiale și umane locale, numeroase ramuri industriale prezente în economia mehedințeană au înregistrat evoluții de-a dreptul spectaculoase.

■

ÎN DEPLIN consens cu evoluția dinamică a industriei, cu schimbările de structură din diferitele ramuri și subramuri ale economiei mehedințene, o atenție deosebită a fost și este acordată în continuare dezvoltării unei agriculturi intensive, de mare randament. Ca urmare a investițiilor alocate de stat, baza tehnico-materială a agriculturii județului s-a dezvoltat continuu, ajungînd astăzi să dețină 74 mii hectare teren arabil amenajat pentru irigat, peste 3 600 tractoare agricole, 852 combine pentru cereale păioase și altele. Sumele însemnate dirijate spre agricultura mehedințeană au condus la obținerea unor producții medii la hectar sporite. Astfel, în 1983, în comparație cu 1965, producția de grîu a crescut de 1,6 ori, de porumb de 3,03 ori, de floarea soarelui de 1,26 ori, de struguri de 2,83 ori, ceea ce a permis sporirea contribuției agriculturii județului la formarea fondului centralizat al statului de produse agricole, precum și la asigurarea, într-o proporție din ce în ce mai mare, a fondului de autoaprovizionare. În acest sens, o atenție deosebită a fost acordată dezvoltării cu precădere a zootehniei, creșterii sensibile a efectivelor de animale, care în 1984, comparativ tot cu 1965, au fost mai mari de 1,26 ori la bovine, 2,23 ori la porcine, 1,36 ori la ovine și 2,03 ori la păsări. Numai în anul trecut, de exemplu, numărul de bovine a sporit cu peste 4 600 capete, iar de ovine cu aproape 4 900 capete față de 1982.

● Față de anul 1965 producția agricolă vegetală a crescut de : 1,6 ori la grîu, 3,03 ori la porumb, 1,26 ori la floarea soarelui, 2,83 ori la struguri

● Efectivele de animale au sporit în aceeași perioadă de 1,26 ori la bovine, 2,23 ori la porcine, 1,36 ori la ovine, 2,03 ori la păsări

Modificările cantitative și calitative în structura economiei județului au determinat **profunde mutații și în ce privește structura și dinamica populației ocupate, gradul de urbanizare, modificarea aspectului edilitar-gospodăresc** etc. Referitor la forța de muncă demn de menționat este faptul că ponderea personalului muncitor în total populație ocupată a crescut de la 27,7% în 1965 la 65% în prezent. Din totalul personalului muncitor, 38,9% lucrează astăzi în industrie, 15,5% în construcții, 12,7% în agricultură, silvicultură și economia apelor, 10,1% în transporturi și telecomunicații, 6,7% în circulația mărfurilor, 4,9% în învățămînt, cultură și artă, 3,7% în sectorul de ocrotire a sănătății etc. Dezvoltarea economiei județului a determinat și determină în continuare schimbări calitative în nivelul de viață al locuitorilor de pe aceste meleaguri. În prezent, populația județului beneficiază de un volum sporit al serviciilor prestate prin unitățile socialiste de 3,5 ori față de 1980, o dinamică mai accentuată înregistrînd, în special, serviciile de reparație a obiectelor de uz personal și casnic, de gospodărie comunală și locativă.

Ca urmare a politicii consecvente a P.C.R. în domeniul creșterii continue a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, **în perioada 1966—1984 veniturile oamenilor muncii au crescut de peste 2,6 ori** ; totodată, s-a extins și diversificat rețeaua unităților de desfacere cu amănuntul, iar suprafața comercială a crescut, față de 1965, de aproape două ori și jumătate, ceea ce a permis sporirea corespunzătoare a volumului de mărfuri desfăcute prin comerțul socialist de aproape 4 ori.

Eforturi deosebite au fost depuse și pentru dezvoltarea și modernizarea continuă a fondului locativ și a dotărilor social-culturale. Numai în ultimii 19 ani au fost date în folosință, din fondurile statului și unităților, peste 26 200 apartamente și 5 341 locuri în cămine de nefamiliști, 807 săli de clasă, 4 085 locuri în internate școlare, 4 400 locuri în grădinițe, 1 840 în creșe. În același timp, s-a dezvoltat și perfecționat baza materială a ocrotirii sănătății, astfel că în 1984 numărul paturilor de asistență

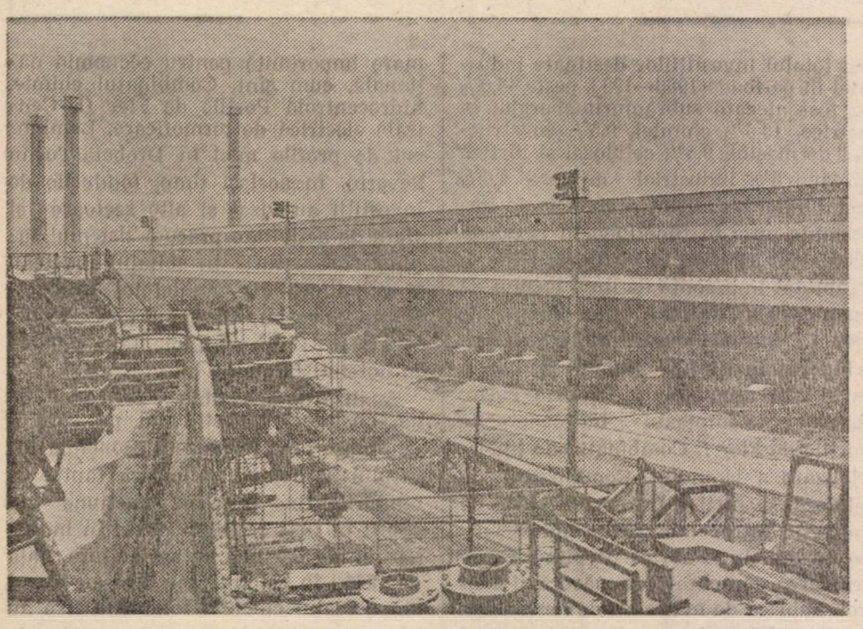

Revigorarea unei vechi tradiții : Întreprinderea de construcții navale și prelucrări la cald din Drobeta-Turnu Severin

Drobeta-Turnu Severin : noi profiluri urbanistice

medicală a ajuns la 2911, iar numărul medicilor la 532 (respectiv, în medie, un medic la 618 locuitori).

■

CONTINUÎND orientările din anii anteriori, județului Mehedinți i-au fost repartizate în acest an importante fonduri de investiții, al căror volum se ridică la circa 9,6 miliarde lei, din care 4,7 miliarde lei utilaje, ponderea cea mai mare deținînd-o industria chimică și energetică. De altfel, actualul cincinal are, prin prevederile sale, menirea de a conferi Mehedințiului caracteristica de județ al energeticii, prin producția de energie ce se realizează în capacitățile existente, cît și în cele ce vor fi puse în funcțiune la Porțile de Fier II, cu o putere instalată finală de 216 MW, precum și în centrala electrică și de termoficare Drobeta-Turnu Severin, a cărei putere finală va fi de 300 MW și 6,6 milioane gigacalorii. Tot în acest an urmează a fi puse în funcțiune și alte obiective importante, ca de pildă : un milion tone pe an lignit extras, 20 mii bucăți pe an anvelope gigant și altele, a căror valoare însumează peste 8,1 miliarde lei.

Ținînd seama de aceste noi dezvoltări, volumul producției industriale va fi, la sfîrșitul acestui an, cu 5,3% mai mare decît în 1983, iar valoarea producției marfă și a prestărilor de servicii în industria mică va crește cu 30,3%. Totodată, față de 1983 sporuri însemnate vor înregistra producția de armături industriale din oțel (de 2 ori), producția de oțel brut (30%), producția de vagoane de marfă (aproape 8%), confecțiile textile (4,2%) etc. O dinamică susținută va cunoaște și producția agricolă a județului, nivelul mediu preconizat al recoltelor fiind de 3 640 kg grîu, peste 4 400 kg porumb, 2 145 kg floarea soarelui, aproape 34,5 tone sfeclă de zahăr și altele.

În mod firesc, sarcinile mari ce stau în fața economiei județului în acest an, precum și în perioada următoare au impus și impun în continuare adoptarea unui complex de măsuri politico-organizatorice și economice care să asigure realizarea integrală a obiectivelor stabilite prin plan, să mobilizeze în mai mare măsură organele și organizațiile de partid, consiliile populare, organele de conducere colectivă din unități pentru recuperarea, acolo unde este cazul, a restanțelor înregistrate în primii ani ai actualului cincinal în unele domenii de activitate. Totodată, experiența anului trecut a reliefat faptul că în unele întreprinderi din economia mehedințeană există încă importante rezerve de creștere mai rapidă a producției. Toate aceste concluzii au constituit obiectul unei aprofundate analize economice la nivelul tuturor factorilor decizionali și s-au concretizat în cîteva direcții prioritare și anume :

● Producția industrială este în prezent, față de 1965 : la extracția cărbunelui de 4,6 ori mai mare, la extracția minereurilor metalifere de 7 ori, la construcții de mașini de 6,2 ori, la materiale de construcții de 10 ori, la exploatarea și prelucrarea lemnului de 5,3 ori, în industria ușoară de 7 ori și în industria alimentară de 3,2 ori

● **asimilarea mai operativă în producție a noilor sortotipodimensiuni.** Avînd în vedere că în acest an peste 38% din produsele prevăzute în plan sînt sortimente noi și reproiectate, au fost luate o serie de măsuri pentru asigurarea din timp a documentațiilor tehnice de execuție, realizarea prototipurilor și omologarea lor, a sculelor și dispozitivelor necesare desfășurării în condiții normale a producției de serie, îndeosebi la fabricația de vagoane, nave, mobilier din lemn, confecții textile și altele ;

● **reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie,** care va asigura diminuarea cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă în industria republicană cu 7%, iar a celor materiale cu 9%. Prin punerea mai deplină în valoare a resurselor energetice refolosibile, îndeosebi la Combinatul de celuloză și hîrtie, Combinatul de prelucrare a lemnului și în alte unități, numai în primele șase luni din acest an s-au economisit circa 4 000 MWh energie electrică, fiind create condiții pentru valorificarea în și mai mare măsură a acestora ;

● **fundamentarea temeinică a programelor de creștere mai accentuată a productivității muncii,** asigurîndu-se condițiile necesare pentru sporirea acesteia în acest an cu 18,2% față de 1983, îndeosebi prin aplicarea de noi tehnologii, modernizarea produselor existente, întărirea ordinii și disciplinei la fiecare loc de muncă ;

● **intensificarea acțiunilor de modernizare a agriculturii** în vederea folosirii mai eficiente a fondului funciar, a tehnologiilor agrozootehnice cele mai avansate și a materialului biologic selecționat, sporirii efectivelor de animale, creșterii contribuției gospodăriilor populației la constituirea fondului de stat și de autoaprovizionare ;

● **reprogramarea termenelor prevăzute în graficele de execuție pe fiecare obiectiv de investiții,** în funcție de stadiile fizice realizate la sfîrșitul lui 1983, de volumul prevăzut în plan pe 1984, cît și de respectarea termenelor de punere în funcțiune. Colective conduse de specialiști analizează săptămînal modul în care se respectă graficele de execuție și urmăresc zilnic realizarea stadiilor fizice ale lucrărilor, stabilind măsuri operative pentru înlăturarea eventualelor neajunsuri și organizarea mai bună a activității pe șantiere. În același timp, au fost create echipe de control care urmăresc la principalii furnizori respectarea graficelor de realizare și livrare a utilajelor și echipamentelor tehnologice, îndeosebi pentru Hidrocentrala Porțile de Fier II, Centrala electrică de termoficare Drobeta-Turnu Severin, Combinatul chimic, Întreprinderea minieră Mehedinți și altele — obiective care au capacități prevăzute să intre în funcțiune în 1984.

ÎN ACEST AN, cînd vom sărbători cea de a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și cînd va avea loc Congresul al XIII-lea al partidului județul Mehedinți se înfățișează ca un județ în plină dezvoltare, cu structuri economice moderne și cu un potențial economic în continuă amplificare și modernizare.

23 AUGUST 40 1944 1984

Mutaţii de amploare în configuraţia economico-socială a ţării

REVOLUŢIA de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă de la 23 August 1944, eveniment crucial în istoria poporului nostru, a determinat transformări de profunzime în întreaga societate românească, a imprimat un suflu înnoitor tuturor zonelor şi localităţilor patriei. Cu greu ne mai putem reprezenta astăzi, după patru decenii de construcţie socialistă, stadiul de la care am pornit, decalajele şi disproporţiile moştenite de la vechiul regim, astăzi cînd geografia economică, dar şi configuraţia socială a României socialiste oferă imaginea tonifiantă a unei ţări aflată în plin avînt, cu o structură economică modernă de tip industrial-agrar, cu realizări de prestigiu în toate domeniile de activitate.

Dar astfel de rememorări, cunoaşterea a ceea ce a fost la început de drum, evocarea progreselor de fond înregistrate în acest răstimp extrem de scurt privit la scara istoriei nu au numai o semnificaţie sentimentală. Ele sînt menite să pună în evidenţă, într-un moment în care bilanţul realizărilor este extrem de sugestiv, concepţia clară, revoluţionară a partidului nostru, capacitatea sa de a mobiliza uriaşa energie a întregului popor şi a o dirija spre realizarea obiectivelor economico-sociale de interes naţional. Totodată, evocarea celor patru decenii de construcţie socialistă pe pămîntul României pune în evidenţă complexitatea acestui proces şi subliniază meritele Partidului Comunist Român, investit de popor cu rolul de conducător al destinelor sale. Căci ceea ce ne apare astăzi ca o devenire firească, netedă, spre un echilibru al dezvoltării economico-sociale în profil teritorial are la temelie analize şi opţiuni creatoare afirmate în fiecare etapă de dezvoltare ; are la bază o gîndire lucidă potrivit căreia crearea complexului economic naţional putea fi realizată nu numai prin înlăturarea decalajelor de ordin economic între judeţe, dar în mod necesar prin cunoaşterea elementelor specifice fiecărei zone — de ordin cultural, demografic etc. —, prin corelarea lor şi integrarea dinamică în evoluţia generală a ţării.

Dezvoltare complexă, eficientă

PE PLAN economic, zona Iaşi a moştenit un nivel modest de industrializare, producţia acestei ramuri însumînd în 1945 circa 250 de milioane lei, producţie care era realizată în două întreprinderi mai mari, profilate pe repararea materialului rulant, specific căilor ferate, şi de o puzderie de ateliere, multe din ele cu caracter meşteşugăresc, aparţinînd ramurilor industriei uşoare, alimentare şi serviciilor casnice. Mult mai numeros era sectorul comercial. Pe ansamblu, în anul 1945, la o populaţie de 411 mii de locuitori, numărul personalului era de 38 mii, revenind cîte 92 la 1 000 de locuitori.

Înaintea victoriei revoluţiei de la 23 August 1944, cea mai mare parte a populaţiei — circa 80% — locuia la sate şi îşi desfăşura activitatea în sectorul primar, practicînd o agricultură axată pe cultivarea cerealelor, plantelor tehnice, legumelor, pe viticultură şi pomicultură, ca şi pe creşterea animalelor. Nivelul producţiilor era, însă, modest : — circa 1 000 de kg/ha cereale, 1 500 litri lapte pe o vacă, 2 kg lînă pe o oaie etc. — datorită pămîntului cu un potenţial fertil redus, afectat în proporţie de 60% de eroziune şi 30% de inundaţii, datorită bazei materiale modeste, revenind un tractor la circa 5 000 de ha teren agricol, materialului seminal cu valoare biologică redusă. Desfăşurarea operaţiunilor de război în această zonă a dus la distrugerea în proporţie de peste 50% a bazei materiale şi a fondului de locuinţe, care erau şi aşa insuficiente.

Spre deosebire de nivelul de subdezvoltare economică, pe plan cultural zona Iaşi se distinge prin vestigii şi valori inestimabile. Pe aici trece triunghiul culturii „Cucuteni“ care atestă bogăţia activităţii materiale şi spirituale a strămoşilor noştri încă în neolitic. Aici a funcţionat în secolul al XV-lea un puternic colegiu de învăţămînt, cunoscut sub denumirea de „Academia latină de la Cotnari“. I-au urmat numeroase instituţii cu caracter academic, „Academia Vasiliană“, „Academia Mihăileană“, pe fondul cărora ia fiinţă la Iaşi, în anul 1860, prima universitate modernă din ţară. Aici se constituie primele aso-

Întreprinderea de utilaj tehnologic complex greu — unitate reprezentativă pentru profilul industrial al Iaşului

Aspect din Iaşul de astăzi : urbanism modern, eleganţă arhitectonică

ciaţii ştiinţifice, intră în funcţiune primul teatru în limba română, îşi desfăşoară activitatea un mare număr de cărturari — cronicari, filozofi, scriitori, artişti plastici, compozitori, dar şi matematicieni, chimişti, fizicieni — care au pus baza unor puternice şcoli şi au contribuit la afirmarea spiritualităţii româneşti, la definirea naţiunii noastre. Reţine, însă, atenţia faptul că, într-o asemenea zonă de înflorire a culturii, la recensămîntul din 1938 aproape jumătate din populaţie era analfabetă, ceea ce demonstra marile contraste ale capitalismului şi pe planul cultural.

Perioada postbelică consemnează, în urma victoriei revoluţiei socialiste, a generalizării relaţiilor socialiste de producţie, îndeosebi în ultimul sfert de secol, ample creşteri economice care au generat procese de mare profunzime în domeniul demografic, al mobilităţii sociale, profesionale şi culturale a populaţiei din zonă. Aplicarea politicii P.C.R. de dezvoltare proporţională a tuturor zonelor ţării şi de ridicare la viaţă economică a celor rămase în urmă a avantajat zona Iaşi, care în perioada 1945—1984 a primit din fondurile statului un volum de investiţii însumînd peste 71 de miliarde lei, din care peste 80% numai în ultimul deceniu. Pe această bază a fost stimulată o puternică propulsare industrială, producţia sporind de peste 145 ori în perioada respectivă, cu un ritm mediu anual de circa 16%, superior mediei naţionale. Aşa cum se observă şi din tabelul nr. 1, potenţialul industrial a fost orientat prioritar spre ramurile purtătoare ale progresului tehnic — construcţii de maşini, mecanică fină, metalurgie şi chimie — care, împreună, dau în prezent aproape 53% din producţia industrială. Dezvoltarea industriei a atras după sine amplificarea sectoarelor de construcţii, a transporturilor şi telecomunicaţiilor, precum şi a serviciilor, oferind posibilitatea ca în aceşti ani să se creeze cca 176 de mii de noi locuri de muncă.

Dezvoltarea industriei în zona Iaşi a fost însoţită, ca de altfel în întreaga ţară, de modernizarea agriculturii, ramură a cărei producţie totală a sporit de la 650 milioane lei în 1945 la peste 5,7 miliarde lei în 1984 (plan), adică aproape de 9 ori, evident peste media naţională. S-a pus astfel în valoare superioritatea relaţiilor socialiste, zona fiind în întregime cooperativizată, ca şi aportul investiţiilor încorporate în dezvoltarea bazei materiale, care au crescut în aceşti ani de 7 ori, prin dotarea cu tractoare şi maşini agricole, cu îngrăşăminte şi alte substanţe chimice, soiuri de plante şi rase de animale cu valoare biologică ridicată, construcţii de complexe zootehnice etc. La aceasta se adaugă îmbunătăţirea structurii producţiei, din valoarea căreia 53% este realizată în domeniul creşterii animalelor.

Efecte sociale ale dezvoltării

ÎN DEZVOLTAREA economică a acestei zone pot fi deosebite trei etape distincte, dar pe firul unui proces de continuitate. O primă etapă priveşte perioada 1945—1965, cînd creşterile economice au avut ritmuri ridicate, avînd în vedere baza de pornire modestă, cu sporuri absolute mici. O a doua etapă priveşte perioada 1965—1980, cînd creşterile — atît relative cît şi absolute — au fost spectaculoase, dar cu caracter de extensivitate şi, a treia perioadă, care începe o dată cu actualul deceniu şi este definită prin materializarea unui salt calitativ distinct şi trecerea la tipul de economie intensivă.

Pe fondul prefacerilor economice se înscriu şi evoluţiile factorului demografic atît pe plan social, cît şi rezidenţial şi cultural, cu caracteristici distincte. Să ne oprim în continuare asupra acestor aspecte.

Crearea unui mare număr de noi locuri de muncă — circa 176 de mii — din care cea mai mare parte (circa 160 de mii) în municipiul Iaşi, ca şi sporirea productivităţii muncii în agricultură au determinat formarea unui disponibil de forţă de muncă în mediul rural şi deplasarea acestuia spre mediul urban, în cea mai mare parte spre municipiul Iaşi. În acelaşi timp, menţinerea unei rate înalte a natalităţii şi a unui nivel scăzut al mortalităţii a determinat creşterea rapidă a populaţiei totale. Drept urmare, a crescut populaţia totală, un ritm mai înalt de creştere înregistrînd populaţia urbană, şi s-a redus considerabil forţa de muncă din agricultură, aşa cum se poate observa din tabelul nr. 2.

Tabelul nr. 1

Dinamica producţiei industriale şi a personalului

Indicatori	UM	1965	1980	1984 (plan)
Producţia industrială	mrd. lei	3,9	26,6	36,3
din care :				
Construcţii de maşini	„	0,7	6,6	2,2
Metalurgie	„	0,3	3,1	4,5
Chimie	„	0,5	5,2	6,3
Producţia totală pe un locuitor	mii lei	6,5	35,2	46,8
Numărul mediu scriptic al personalului	mii	108	211	216

Deci, în perioada 1965—1983, populaţia urbană a crescut de circa 2,7 ori, în timp ce populaţia totală a sporit numai de 1,3 ori, iar cea rurală a înregistrat o evoluţie descrescătoare. Pe acest fond s-a redus sistematic forţa de muncă din agricultură în favoarea creşterii forţei de muncă din ramurile neagricole, în principal industrie şi construcţii, care a sporit de 10 ori. Acoperirea noilor locuri de muncă din ramurile neagricole s-a făcut în parte pe seama populaţiei din zonă, dar în acelaşi timp au venit cadre din alte zone ale ţării atrase de noile profesii, de condiţiile de viaţă şi de afirmare oferite de acest centru economic, ştiinţific, cultural, medical, de învăţămînt, tot aşa cum un număr de locuitori au părăsit judeţul, îndreptîndu-se spre alte zone ale ţării. Apar pentru prima dată în dinamica demografică a zonei un nivel mai ridi-

Tabelul nr. 2

Dinamica populației și a structurii sale

mii persoane

	1965	1980	1983
Populația totală	600	755	775
din care :			
rurală	456	411	387
urbană	144	344	388
din care :			
Orașul Iași	125	271	357
Populația activă			
din agricultură	228	125	100

cat de mobilitate, diminuarea stabilității populației, îndeosebi a celei rurale. Pe ansamblu, populația actuală a municipiului Iași este constituită în proporție de 80% din persoane provenînd din zona limitrofă.

● Pe rutele mobilității s-au înscris, de regulă, tineri, absolvenți ai diferitelor trepte de învățămînt, dar și cadre mai puțin calificate în limitele de vîrstă de 25—45 de ani. Ca dimensiune, acoperirea celor 176 de mii noi locuri de muncă, ca și a celor rezultate din mișcarea naturală (pensionări, decese, plecări în armată, transferări în alte zone) au atras după sine mișcarea a circa 500 de mii de oameni, din care mai bine de jumătate persoane inactive.

Locurile noi de muncă create în industrie au solicitat de la început un nivel ridicat de instrucție și calificare, imensa majoritate a unităților avînd la vremea respectivă un nivel ridicat de automatizare, precum în chimie și industria alimentară, în metalurgie și automatică sau un caracter de montaj, precum în construcția de mașini și construcții civile. De asemenea, alături de posturile productive, s-a creat un mare număr de locuri de muncă cu caracter auxiliar — ambalare, încărcare, transport, descărcare a produselor, pază, supraveghere etc. — care nu cereau cunoștințe deosebite. Drept urmare, în noile întreprinderi au intrat simultan atît cadre tehnice și muncitorești cu un nivel ridicat de instrucție și calificare, cît și cadre cu o pregătire redusă. Mai mult, cererea ridicată de cadre a făcut ca o parte din necesar să nu poată fi acoperită de absolvenți ai școlilor profesionale, tehnice și superioare, o parte a forței de muncă fiind calificată direct la locul de muncă, prin cursuri de scurtă durată. Asta și explică faptul că media generală a categoriilor de calificare a fost la început inferioară mediei generale a categoriilor normate de lucrările executate.

● Dimensiunile și intensitatea mobilității au stimulat anumite procese specifice, ale căror niveluri au înregistrat mai întîi un curs ascendent, apoi de aplatizare și, în fine, de reducere, concomitent cu apariția altor fenomene noi.

Astfel, în primul rînd, în unitățile economice s-a înregistrat o puternică fluctuație a forței de muncă, ceea ce în majoritatea unităților, în primii ani de activitate, s-a ridicat pînă la 25% față de totalul personalului. O dată cu realizarea de către întreprinderi a parametrilor proiectați, concomitent cu întărirea și omogenizarea — fie și parțială — a microcolectivelor de muncă, cu ridicarea nivelului activității politice și educative, cît și cu soluționarea unor probleme sociale privind asigurarea cu locuințe, locuri în creșe și grădinițe, cantine de incintă, îmbunătățirea transportului în comun etc., s-a evidențiat un proces continuu de stabilizare a forței de muncă. Relațiile de producție socialiste, imprimarea răspunderii față de marca uzinei, de calitatea produselor, aplicarea și generalizarea noului mecanism economico-financiar, stimularea activității de creativitate tehnică, conștientizarea multiplei calități de proprietari, producători, beneficiari și conducători au condus la afirmarea unor formații închegate de oameni ai muncii cu parametri calitativi noi.

De aici s-a trecut într-o nouă etapă, specifică utimilor ani, cînd are loc promovarea tipului intensiv de activitate economică, reflectat în sporirea gradului de dotare tehnică a fiecărui loc de muncă, reducerea sistematică a locurilor de muncă necalificate, auxiliare pe seama mecanizării și containerizării transportului intern uzinal, ceea ce a impus ridicarea gradului de instrucție și de calificare. Legarea retribuirii direct de cantitatea și calitatea muncii a stimulat, o dată cu emulația specifică socialismului, sporirea cointeresării și răspunderii materiale.

Așa se explică faptul că, după numai 10—15 ani de activitate industrială, în zona Iași s-au format colective de muncitori instruiți cu nivel corespunzător de calificare, cu responsabilitate ridicată asupra noului statut social. Acest drum, privit în timp, a fost mai scurt de 5—6 ori față de țările capitaliste, punînd în evidență atît potențele de racordare a persoanelor provenite din mediul rural la universul vieții industriale și urbane, cît și caracterul avansat al condițiilor generate de socialism. Faptul că mai bine de o treime din producția zonei, iar în multe unități 70—80% din totalul produselor sînt destinate exportului, ridicîndu-se la cotele calității și competitivității cu produse realizate în țări cu vechi tradiții, confirmă întru totul o asemenea apreciere.

● Evoluția activității industriale a determinat schimbări favorabile și în viața urbană. S-au constituit cartiere noi, au apărut atitudini noi, superioare față de locuință și zona în care se convietuiește, grijă față de folosirea utilităților, înfrumusețarea acestora. Faptul că an de an se realizează prin contribuție voluntară lucrări în valoare de jumătate de miliard de lei la nivelul municipiului Iași evidențiază creșterile și pe planul comportamentului urban. În această direcție, un aport substanțial l-au adus instituțiile de cultură. Sporirea ponderii din bugetul familiei consacrate vieții spirituale, cît și creșterea de 10 ori în ultimii 15 ani a cheltuielilor pentru achiziții de carte, opere de artă, spectacole reflectă atît afinitatea populației din zonă față de valorile culturale, cît și influențele acestor mijloace asupra modelării caracterelor noi. Acum, intrarea unui nou angajat în viața întreprinderii, ca și a unui nou locuitor în viața urbană întîmpină un prag mai ridicat de restricții, dar și oferă modele mult mai bine conturate în comportamente și atitudini, reducînd cu mult perioada adaptării și integrării.

● Importante modificări a parcurs în acești ani satul din zonă. În prima, dar mai ales în a doua etapă, a avut loc o plecare masivă a populației tinere, ceea ce a stimulat conturarea unor tendințe de îmbătrînire și feminizare a forței de muncă din agricultură. A apărut în această perioadă, ca indicator specific, gospodăria rurală cu surse mixte de venituri. În aceeași familie, circa 1,8 dintre membrii ei își asigurau veniturile din alte ramuri (industrie, construcții, servicii), iar cel puțin unul, de regulă femeia-mamă lucra în agricultură.

În ultima vreme, ca urmare a măsurilor politice privind ridicarea rolului agriculturii, înființarea treptei I de liceu în marea majoritate a localităților rurale și într-un număr de comune și a treptei a II-a, în care se asigură pregătirea unor meserii specifice agriculturii moderne, ca urmare a măsurilor economice vizînd în principal creșterea veniturilor lucrătorilor din agricultură, a avut loc conturarea unor tendințe noi, de localizare a unei părți din forța de muncă tînără în mediul rural. Aceste tendințe sînt stimulate și de faptul că la sate s-au conturat profesii noi, multe din ele asemănătoare urbanului, între care cele de mecanic, instalator, electrician, muncitor de întreținere, ca și profesii specifice agriculturii moderne, cu statut bine conturat, precum cele de horticultor, muncitor zootehnist sau în unitățile de prelucrare primară a produselor agricole. În plus, dezvoltarea vertiginoasă a serviciilor constituie o nouă sursă de muncă și venituri. La toate acestea se adaugă condițiile noi de viață, generate de dezvoltarea echipamentelor edilitar-gospodărești și a serviciilor cultural-educative. Drept urmare, satul din zonă, care a fost amenințat cu depopularea și abandonarea, fără a fi atins cotele critice ale acestui proces, cunoaște astăzi un fenomen de modernizare, înzestrare și, pe această bază, de afirmare a locuitorilor săi. Programele actuale promovate de conducerea partidului și a statului vizînd realizarea unei noi revoluții în agricultură, de stimulare a creșterii producției vegetale și animale în gospodăriile populației, asigură, o dată cu amplificarea bazei tehnico-materiale, creșterea vertiginoasă a producțiilor, ridicarea nivelului de trai și o nouă calitate a vieții sătenilor.

Pe asemenea căi, mobilitatea rezidențială și socioprofesională cunoaște o atenuare a intensității, zona revenind la o stabilitate relativă. Aceste tendințe se vor accentua și mai puternic pe măsura reducerii deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre activitatea în industrie și cea din agricultură, dintre munca fizică și cea intelectuală, pe măsură ce mărețele realizări obținute de poporul nostru în anii socialismului se vor consolida, vor cunoaște noi împliniri în planul calității, al semnificațiilor economice și umane.

Alecu Al. FLOAREȘ

23 AUGUST 40 1944 1984

Efortul economic al poporului român în lupta victorioasă împotriva fascismului (II)

ORGANIZATORUL şi conducătorul rezistenţei antifasciste şi antihitleriste a fost Partidul Comunist Român. Una din formele cele mai eficiente de luptă împotriva dictaturii militaro-fasciste şi a ocupanţilor nazişti a fost **sabotarea maşinii de război** germane. În întreprinderi, la sate şi în facultăţi activau celule comuniste, se răspîndeau manifeste. O extindere deosebită a cunoscut **sabotajul economic.** Rapoartele informative ale organelor represive semnalau că în marile întreprinderi, îndeosebi cele de armament, activează puternice organizaţii comuniste, care au ca obiectiv principal dezorganizarea producţiei, provocarea de rebuturi. Prefectura poliţiei Capitalei semnalează la 4 iunie 1942 că membrii Partidului Comunist Român au primit instrucţiuni pentru a desfăşura acţiuni de sabotaj în fabrici şi industrii care lucrează pentru armată, s-au format echipe de sabotaj care să taie firele electrice, să demonteze siguranţele de la tablourile electrice, în special la forţa motrică. Sînt semnalate explozii într-o uzină din Sighişoara, la uzina de proiectile din Dudeşti şi în numeroase alte obiective, catastrofe feroviare la Iaşi şi în alte importante noduri de cale ferată, acţiuni de sabotaj la fabrica de avioane I.A.R. din Braşov.

O atitudine deosebit de combativă au manifestat muncitorii de la Reşiţa, care au folosit cele mai diverse metode pentru sabotarea producţiei, au stricat tunuri, maşini foarte scumpe, de nenumărate ori au întrerupt lucrul. La Anina muncitorii au părăsit, de asemenea, locul de muncă. La Bocşa-Română au fost tăiate firele de înaltă tensiune, la Simeria producţia a scăzut cu 30%. Acţiuni de sabotare au mai fost raportate la Societatea Mica, în mari uzine din Bucureşti, în industria forestieră, ceea ce a făcut să se îngreuneze furnizarea lemnelor pentru armata germană.

Un obiectiv principal al rezistenţei antihitleriste a fost sabotarea producţiei de ţiţei, a rafinăriilor şi a transportului produselor petroliere către Germania şi Italia, sector vital al economiei româneşti, chestiunea petrolului constituind punctul nevralgic al relaţiilor româno-germane. Au fost întreprinse măsuri energice pentru organizarea unor acţiuni care să producă dereglări de proporţii în aprovizionarea Germaniei şi a armatei germane cu benzină şi alte produse petroliere. Aceasta cu atît mai mult cu cît eforturile pentru satisfacerea pretenţiilor germane nelimitate ar fi dus la exploatarea neraţională a bogăţiilor subsolului, la secătuirea zăcămintelor. Ca urmare, din 1940 pînă la 23 August 1944 au fost expediate în Germania doar circa 10 milioane tone produse petroliere, mult sub cantităţile scontate, la care se mai adăugau însă şi cantităţile folosite pentru efectuarea transporturilor pe teritoriul românesc, apreciate la peste un milion tone pentru anii 1942—1943 [7]).

Sabotarea aprovizionării Germaniei cu petrol şi produse petroliere a creat o situaţie alarmantă, ceea ce a neliniştit autorităţile hitleriste. Ca urmare, Clodius a subliniat, cu prilejul tratativelor pentru acordul economic pe 1941—1942, pericolul pe care-l reprezintă neîndeplinirea exactă şi la timp a cererilor. A dat ca exemplu faptul că, în luna noiembrie din 27 mii tone păcură pentru Italia nu s-au livrat decît 7 500 tone ; din 30 mii tone pentru Germania numai 2 600 tone ; din 25 mii tone petrol pentru Italia nu s-au livrat decît 10 500 tone, din 35 mii tone pentru Germania numai 8 500 tone ; din 27 mii tone ţiţei nu s-a livrat nimic [8]). În 1942 Keitel intervine personal la mareşalul Antonescu, în numele lui Hitler, pentru sporirea cantităţilor de ţiţei, întrucît „situaţia din Africa este foarte precară din lipsa de aprovizionare", iar într-o scrisoare adresată lui Ribbentrop se plînge că nici după intervenţia sa la Antonescu situaţia nu s-a îmbunătăţit. Această stare de lucruri a creat pentru Italia efecte catastrofale. Neîndeplinirile mai sus amintite erau rezultatul unor acţiuni multiple, convergente care nu au făcut posibilă mărirea cantităţilor destinate Germaniei. Rapoartele informative germane relatau despre numeroase cazuri de neîncărcare la timp a vagoanelor, de avarii ale conductelor de transport şi ale cisternelor, toate fiind puse pe seama acţiunilor de sabotaj. Sînt semnalate incendii pustitoare la Giurgiu, Brazi, Cîmpina şi în alte locuri. Pentru perturbarea aprovizionării maşinii de război germane cu petrol, esenţială era însă nerealizarea planurilor de producţie. Acţiunea de sabotare a producţiei era aşa de penetrantă încît a provocat intervenţii la nivelul cel mai înalt. O şedinţă specială a Consiliului de Miniştrii a analizat „cazul" de la „Unirea", unde 12 sonde şi-au încetat activitatea, societatea fiind bănuită de sabotaj. Ataşatul militar al Ungariei la Bucureşti raporta, în decembrie 1942, că numărul actelor de sabotaj a crescut simţitor, că au loc incendii, distrugeri de conducte, scăderea continuă a producţiei.

Pentru prevenirea acţiunilor de sabotaj cele mai importante întreprinderi petroliere româneşti au fost puse, la ordinul lui Hitler, începînd din aprilie 1941, sub protecţia comandanţilor militari germani care aveau împuternicirea să ia cele mai drastice măsuri pentru asigurarea ordinii şi disciplinei în producţie. În 1942 prin decret-lege s-a introdus pedeapsa cu moartea pentru actele de obţinere de informaţii şi de sabotaj împotriva întreprinderilor publice. În pofida acestora, muncitorii, patrioţii români, în frunte cu comuniştii, riscîndu-şi libertatea, de multe ori chiar şi viaţa, dădeau lovituri grele aprovizionării cu petrol a maşinii de război germane. Acţiunile de sabotaj se intensificau pe măsură ce se apropiau evenimentele din august 1944. Ele erau atribuite existenţei unei puternice atitudini antifasciste între muncitori. Comandamentele germane raportau despre semne de refuz în muncă chiar şi din partea inginerilor şi funcţionarilor, care în mod voit tărăgănau acţiunile de reconstrucţie a instalaţiilor distruse de bombardamente. Pentru apărarea antiaeriană a regiunilor petrolifere s-au instalat aparate de produs ceaţă artificială. Populaţia a manifestat o atitudine ostilă faţă de această măsură, deoarece, creştea astfel posibilitatea de a fi lovite populaţia civilă, cartierele de locuinţe. De multe ori, tuburile de cauciuc ce legau aparatele de lansat ceaţă cu rezervoarele lor au fost tăiate, iar piese absolut necesare au dispărut, reducînd astfel unităţile de ceaţă la inactivitate. Autorităţile germane se plîngeau că intervenţia avioanelor de vînătoare româneşti pentru prevenirea atacurilor aeriene este tardivă, că există refuz din partea română de a face investiţii pentru apărarea antiaeriană a regiunilor petrolifere. Cu toate măsurile luate de autorităţi, producţia de ţiţei a fost tot timpul sub nivelul anului 1936 ; 5,6 milioane tone în 1942, 5,3 milioane tone în 1943. Faţă de capacitatea de producţie de 22 mii tone pe zi în anii 1934—1936, producţia a scăzut la 14 mii tone pe zi în luna mai 1942 [9]). Producţia rafinăriilor din regiunea petroliferă Ploieşti a scăzut în mod simţitor. Ca urmare a rezistenţei opuse, livrările de petrol către Germania nu au atins în nici un an cantitatea preconizată de 5 milioane tone. Astfel s-au exportat în Germania în anul 1942 numai 3,3 milioane tone, iar în anul următor sub trei milioane. Sabotarea livrărilor de petrol către Germania a avut o importanţă deosebită, ea a pricinuit mari dificultăţi maşinii de război germane şi italiene. În acelaşi timp, ocrotirea rezervelor petrolifere ale ţării a creat, după 23 August

[7]) Anale..., nr. 6/1963, p. 59
[8]) Arh. ME, dosar Convenţii, G 19, vol. I bis
[9]) Arh. St. Buc., Min. Ind. petrolului şi chimiei, dosar 1/1942, f. 21—23

1944, condiții optime pentru aprovizionarea forțelor insurecționale și a armatei române cu combustibilul necesar ducerii războiului, pentru eliberarea nordului Transilvaniei și obținerea victoriei asupra Germaniei hitleriste. Rezistența antihitleristă pe plan economic a avut o semnificație aparte, deoarece a contribuit la pregătirea condițiilor pentru înfăptuirea victorioasă a insurecției.

Victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a deschis o eră nouă în procesul luptelor revoluționare din istoria patriei noastre. „În aceste împrejurări — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Adunarea festivă consacrată aniversării a 60 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român — **partidul a acționat cu toate forțele pentru participarea activă a României la războiul împotriva Germaniei hitleriste, alături de Uniunea Sovietică și celelalte forțe aliate, mobilizînd întregul popor în lupta pentru eliberarea deplină a patriei de sub ocupația trupelor hitleriste și a horthyștilor și asigurînd participarea ostașilor români, alături de cei ai armatei sovietice, la luptele pentru eliberarea Ungariei, a Cehoslovaciei, precum și la luptele din Austria, pînă la zdrobirea definitivă a Germaniei hitleriste".** Alăturarea României coaliției antihitleriste și întoarcerea armelor împotriva Germaniei naziste au dat o lovitură puternică planurilor strategice ale Germaniei hitleriste, au dus la scurtarea războiului și au apropiat momentul victoriei finale. „Importanța ieșirii României din război — scria ziarul Pravda — depășește cadrul României, ...aceasta înseamnă prăbușirea întregului sistem de apărare germană în Balcani". Referindu-se la importanța cotiturii din România, Le Figaro din 25 august 1944 aprecia că, prin ieșirea României din război, s-a dat una din cele mai grele lovituri celui de al III-lea Reich, în urma căreia frontul german european de sud a intrat în plină descompunere.

România a adus o valoroasă contribuție militară la victoria asupra hitlerismului. În cursul insurecției, armata română și formațiunile patriotice de luptă au atacat și dezarmat trupele germane din București, Valea Prahovei și principalele centre din țară. După eliberarea părții de nord a Transilvaniei, armata română a participat, alături de armata sovietică, la eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, la luptele din Austria, pînă la victoria finală. România a mobilizat și trimis pe front 37 de divizii, diferite unități de artilerie antiaeriană, de aviație, marină și școli militare, totalizînd un efectiv de aproape 540 mii oameni, fiind — după cum aprecia Radio Londra — printre națiunile care luptă împotriva Germaniei hitleriste în al patrulea rînd în ce privește numărul de ostași angajați în bătălia pentru distrugerea nazismului. Luptînd timp de 260 de zile, alături de armata sovietică, pentru zdrobirea mașinii de război germane, armata română a pătruns mai bine de o mie de kilometri în poziția inamicului, a forțat 14 masive și cursuri de apă, a eliberat peste 380 localități și alte așezări, din care 53 orașe importante, a provocat mari pierderi inamicului, a capturat peste o sută de mii de luptători germani, din care 45 mii au fost făcuți prizonieri pe teritoriul țării. Pentru faptele lor de arme diferite unități militare românești au fost evidențiate în ordine de zi ale Ministerului de Război al României și ale Comandamentului suprem militar sovietic. Peste 300 mii de soldați și ofițeri români au fost decorați cu ordine și medalii românești, sovietice, maghiare și cehoslovace.

Deosebit de mari au fost eforturile economice ale României în vederea susținerii acțiunilor militare împotriva Germaniei hitleriste. Situația economică a României după 23 August 1944 a fost deosebit de grea. S-a înregistrat o scădere catastrofală a producției și consumului. Producția de cereale a fost în anul 1945 de numai 1,3 milioane tone, față de aproape 5 milioane tone în 1938. Efectivul de vite a scăzut de la 4 336 mii capete în 1938, la 2 711 mii în 1945, al ovinelor și caprinelor de la aproape 13 milioane capete, la 6,3 milioane, al porcinelor de la 3,2 milioane capete, la 1,2 milioane. Consumul de bunuri alimentare a scăzut de la 849 mii tone la 341 mii tone ; au scăzut simțitor producția și consumul produselor industriale. Venitul național pe locuitor s-a redus de la 11 582 lei în 1938 la 7 299 lei în 1945 [10]). Lipsa de bunuri a anihilat aproape în întregime comerțul exterior. Mari distrugeri au suferit căile ferate și telecomunicațiile. Este meritul Partidului Comunist Român că în aceste împrejurări grele a reușit să mobilizeze toate forțele pentru susținerea războiului antihitlerist, sub lozinca **„totul pentru front, totul pentru victorie"**, să asigure armatei române tot ceea ce era necesar obținerii victoriei. Prin munca însuflețită și prin spiritul de dăruire al muncitorilor ceferiști au fost reconstruite, într-un termen relativ scurt, liniile avariate, atelierele, podurile și tunelurile distruse, asigurînd astfel transportul normal de trupe și bunuri pentru aprovizionarea frontului. Rețeaua de căi ferate a României, în lungime de 7 986 km, împreună cu întregul ei material rulant existent la 12 septembrie 1944, constituit din 52 614 vagoane și 2 377 locomotive, au fost folosite pentru nevoile frontului antihitlerist [11]). Un aport însemnat la realizarea transporturilor militare au adus flota fluvială și maritimă. Aerodromurile, cu instalațiile lor, au fost puse în întregime la dispoziția forțelor militare sovietice. Armata dispunea, de asemenea, de cea mai mare parte a mijloacelor auto, precum și de o parte importantă a mijloacelor de transport țărănești. Rețeaua telefonică și telegrafică, în lungime de aproape 20 mii km, a fost utilizată, în proporție de 70% pentru nevoile războiului. La chemarea partidului, muncitorii au făcut eforturi deosebite pentru creșterea producției în sectoarele vitale ale economiei. Sporirea substanțială a producției de cărbune a asigurat combustibilul pentru alimentarea locomotivelor, atît de necesare transportului militar. Într-un termen scurt au fost refăcute schelele petrolifere, rafinăriile distruse de război. Creșterea extracției petrolului și a producției rafinăriilor a creat condiții pentru buna aprovizionare a frontului antihitlerist. Extracția de țiței a fost în mai 1945 de trei ori mai mare decît în septembrie 1944. Producția de țiței era în anul 1945 de 4 680 mii tone.

Mari eforturi au fost depuse pentru aprovizionarea armatei române cu armament și mijloace de subzistență. În perioada 24 august 1944 — 9 mai 1945 au fost puse la dispoziția armatei 33 mii tone muniții, mine și materiale explozibile, mari cantități de încălțăminte, îmbrăcăminte, produse alimentare și de subzistență : săpun, tutun, medicamente și altele. O contribuție importantă la aprovizionarea armatei au adus țăranii. În pofida situației extrem de grele, masele țărănești au asigurat armatei sute de mii de tone de făină, carne, grăsimi, zarzavaturi, grăunțe și furaje. **Contribuția economică a României la înfrîngerea Germaniei hitleriste a depășit cu mult suma de un miliard dolari (în valuta anului 1938), ceea ce echivala cu cel puțin de patru ori veniturile bugetului României din anul 1937—1938.**

Înfăptuirea actului istoric de la 23 August 1944 a deschis o nouă eră în istoria milenară a poporului român. **„Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 — **a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare."** În cei 40 de ani de la eliberare, poporul nostru a parcurs o epocă de mari transformări revoluționare, în care au fost lichidate proprietatea capitalistă asupra mijloacelor de producție, exploatarea și asuprirea de clasă, s-a făurit economia socialistă unitară în industrie și în agricultură, bazată pe proprietatea oamenilor muncii, s-a asigurat înfăptuirea principiului socialist de repartiție a produsului social și a venitului național, în conformitate cu principiile eticii și echității socialiste. Sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se realizează cu succes, prin efortul patriotic al oamenilor muncii, obiectivele Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, societatea civilizației înaintate și a bunăstării materiale și spirituale a celor ce muncesc. Succesele remarcabile obținute în toate domeniile vieții economice și sociale, prestigiul internațional de care se bucură România socialistă sînt strîns legate de marea victorie din August 1944, sărbătoarea măreață a eliberării.

Iosif I. ADAM

[10]) Ministère des Affaires Etrangères. Mémoire sur l'effort militaire et économique de la Roumanie dans la guerre contre L'Allemagne et la Hongrie, București, 1946, p. 20.

[11]) Idem, p. 11.

23 AUGUST 40 1944 1984

Din cronica întrecerii

PRODUSE NOI INTRATE ÎN FABRICAȚIA DE SERIE

● **Institutul de sudură și încercări de materiale** a pus la dispoziția producției un nou utilaj cu înalte performanțe tehnico-funcționale — mașina universală de sudat electric în puncte prin presiune, destinată industriei constructoare de mașini și șantierelor de construcții. Noul produs atinge o productivitate de 4—6 ori mai mare față de instalațiile clasice și are un consum energetic cu 10—15% mai redus. Datorită faptului că este realizată din elemente modulare, noua mașină de sudat poate fi utilizată în zeci de variante tehnico-constructive.

● La **Întreprinderea de aparate electrice de măsurat Timișoara** a fost recent realizată o mașină pentru prelucrări neconvenționale cu ultrasunete. Aceasta se folosește cu bune rezultate la executarea diferitelor operațiuni de găurire și finisare a lagărelor de safire și la filiere de diamant, la prelucrat carburi metalice, oțeluri înalt aliate și alte materiale cu un grad ridicat de duritate și fragilitate, care nu pot fi prelucrate după procedee tehnologice clasice.

● Peste 100 de tipodimensiuni noi de rulmenți au fost asimilate, de la începutul anului, de **Întreprinderea de rulmenți din Alexandria.** Douăzeci dintre noile produse sînt rulmenți solicitați în mod expres de firme cunoscute — „PEER" și „LSB" din S.U.A., „ISO" din Franța, de beneficiari din India, Israel, Pakistan. Planul tehnic pe acest an al unității prevede realizarea altor rulmenți, de tehnicitate și calitate deosebite, cum sînt, spre exemplu, cei destinați utilizării în construcția de avioane.

● **Întreprinderea de utilaj petrolier „1 Mai" din Ploiești** a înscris în nomenclatorul de fabricație noi tipuri de sape de foraj petrolier. Este vorba de sapele cu trei conuri, cu lagăre de alunecare etanșe, realizate din aliaje de antifricțiune cu rol de lubrifiant solid care evită uzura prematură a lagărelor, mărindu-le timpul de funcționare ca urmare a caracteristicilor superioare ale materialelor folosite, a preciziei și calității execuției. Generalizarea execuției și utilizării unor astfel de sape are efecte economice anuale estimate la 130 milioane lei la indicatorul cheltuieli de foraj și o reducere a consumului de energie cu 12,3 milioane kWh.

● **Întreprinderea de contactoare** — una din cele mai tinere unități economice din **municipiul Buzău** — și-a îmbogățit de curînd nomenclatorul de fabricație cu un nou tip de transformator pentru lămpile fluorescente. Noul produs dispune de parametri superiori de funcționare față de vechile tipuri, avînd, totodată, și dimensiuni mai mici, fapt care conduce la obținerea unor substanțiale economii de metal. Acest transformator, pentru care întreprinderea are asigurate comenzile necesare, este destinat exportului. Buna organizare a fluxului tehnologic va permite electrotehniștilor buzoieni să realizeze, în semestrul al doilea, peste 200 000 de transformatoare de acest tip.

REZERVE DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

PENTRU industria și economia românească, aflate într-o perioadă de ample și profunde mutații calitative, de accentuare a factorilor intensivi ai dezvoltării, creșterea productivității muncii, a productivității muncii sociale — incluzînd, alături de economisirea muncii vii, economia de muncă trecută — se înscrie ca un obiectiv de cea mai mare însemnătate. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a subliniat în repetate rînduri că accelerarea sporirii productivității muncii sociale este hotărîtoare pentru creșterea venitului național, pentru făurirea cu succes a socialismului și comunismului în patria noastră. **„Este cred bine înțeles de fiecare dintre noi** — sublinia astfel secretarul general al partidului la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 octombrie 1983 — **și trebuie să fie și pentru întregul nostru popor, că productivitatea muncii constituie, de asemenea, o latură hotărîtoare pentru realizarea Programului partidului, pentru edificarea unei societăți superioare, pentru trecerea la făurirea comunismului".**

Niveluri ridicate — acțiuni complexe și susținute

ÎN DOMENIUL productivității muncii, pe fondul realizărilor de anvergură istorică obținute în dezvoltarea economico-socială a țării în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, — respectiv în ce privește creșterea puternică a sectoarelor industriale complexe, care asigură promovarea progresului tehnic în industrie și întreaga economie ; în ce privește amplificarea susținută a gradului de înzestrare cu fonduri fixe, moderne, de parametrii superiori ; în ce privește mai buna organizare a activității și ridicarea nivelului profesional al forței de muncă — în ultimii 19 ani s-au obținut însemnate înfăptuiri. Astfel, deși anul 1965 reprezintă o bază considerabil sporită față de 1950, productivitatea muncii pe o persoană în industrie era la sfîrșitul anului 1982 de aproape 3 ori mai mare decît cea din 1965, un nivel asemănător consemnîndu-se în domeniul construcții-montaj în antrepriză, iar o creștere de circa 2 ori în transportul feroviar.

Ca o reflectare a preocupărilor de sporire a productivității muncii se relevă faptul că, în perioada 1965—1982, sporirea venitului național de circa 3,7 ori, a producției industriale de aproape 5,3 ori, a producției agricole de circa 2 ori, a volumului de comerț exterior de peste 7 ori a avut loc în condițiile în care populația ocupată totală a crescut cu doar 7,7%, iar numărul personalului muncitor de 1,75 ori.

Sporirea productivității muncii sociale este evidențiată, în mod sintetic și semnificativ, de accentuarea, cincinal de cincinal, a devansării de către creșterea venitului național a celei a produsului social : 247% și 251% pentru perioada 1966—1975, dar 351% și 351% pentru perioada 1966—1980 și 368% și 363% pentru întregul interval 1966—1982. În cele ce urmează ne vom referi în mod concret la unele cerințe și exigențe privind sporirea, în această etapă, a productivității muncii în industrie.

Ca o expresie deosebită a amplelor orientări, preocupări și acțiuni desfășurate în țara noastră pentru creșterea productivității, a ridicării lor pe o nouă treaptă calitativă, din inițiativa și contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost elaborat „Programul privind creșterea accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990", program adoptat de Marea Adunare Națională, document de o însemnătate fundamentală pentru progresul pe mai departe al industriei și economiei românești.

Direcțiile și nivelurile acestui program au fost amplu dezbătute în unitățile industriale, fiind realizate, pentru fiecare indicator în parte, fundamentări temeinice, concretizate în măsuri, termene și responsabilități precise. Pe ansamblul industriei republicane, pînă la sfîrșitul deceniului, față de 1980, urmează să aibă loc practic o dublare a productivității muncii (creștere 213% în 1990 față de 1980), în industria republicană nivelul respectiv fiind chiar mai mare (225%). Pe principalele domenii industriale, creșterile sînt de 248% pentru unitățile din sistema Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini, de 234% pentru cele din sistema Ministerului Industriei Metalurgice și Chimice, de 230% pentru unitățile din sistema Ministerului Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică etc. De menționat nivelurile ridicate avute în vedere pentru o etapă intermediară a intervalului — 1987 —, respectiv 192%, 184%, 188% etc. Iată, dar, obiective de mare anvergură aflate în fața industriei românești, obiective a căror înfăptuire impune o amplă mobilizare a eforturilor de promovare și generalizare a progresului tehnic, dar și de mai bună organizare și desfășurare a activității, de creștere și ridicare a competenței profesionale a fiecărui om al muncii din industrie, de urmărire permanentă și îndeplinire întocmai a programelor, acțiunilor și măsurilor de creștere a productivității din fiecare unitate, secție de producție, la fiecare loc de muncă.

Din această perspectivă, este semnificativ că, la nivelul industriei republicane, creșterea de productivitate în 1985 față de 1980, în 1987 față de 1985 și în 1990 față de 1985 se are în vedere să se obțină pe seama introducerii și generalizării progresului tehnic — în proporție de 52%, 53,5% și 55% — ca și pe seama perfecționării producției și a muncii, ridicării calificării și perfecționării pregătirii profesionale — în proporție de 48%, 46,5% și 45%. Cu alte cuvinte, după cum se desprinde din înseși programele speciale elaborate pe întreprinderi, centrale, pe fiecare minister, pe un plan dintre cele mai însemnate trebuie să acționeze valorificarea la maximum a condițiilor deja create, folosirea cu randament superior a mașinilor și utilajelor, intensificarea acțiunilor de automatizare, cibernetizare, robotizare — potrivit prevederilor adoptate, o ordine și disciplină desăvîrșite.

Automatizarea: valențe multiple într-o strategie a eficienței

AȘA CUM ARĂTAM, creșterea mai accentuată a productivității muncii în perioada 1984—1990 are la bază, în măsură importantă, introducerea mașinilor și liniilor automate complexe. Trebuie amintit, desigur, că această orientare de promovare a progresului tehnic, în care se integrează și introducerea manipulatoarelor, a microprocesoarelor și roboților industriali trebuie să aibă la bază analize tehnice, aprofundate, dar și economice, deciziile luate astfel urmînd să asigure o eficiență economică ridicată, în deplină concordanță cu sarcinile de creștere a productivității muncii, a calității produselor și de reducere a consumurilor de materii prime și materiale. În industria noastră, aceste consumuri sînt încă mari. Astfel, în mai multe sectoare industriale ele reprezintă circa 70—85% din costurile de producție, prin plan fiind prevăzute reducerea sistematică a nivelurilor respective. Tocmai în acest scop s-a avut în vedere ca prevederile programului la care ne referim, atît cele privind nevoile interne cît și exportul, să fie actualizate anual și introduse în planurile naționale unice de dezvoltare economică și socială.

Introducerea și extinderea automatizării în procesele de producție sînt proiectate pe o gamă largă de activități: în turnătorii, forje, tratamente termice, în metalurgie, în producția de mașini-unelte, de utilaje tehnologice, de mașini și utilaje pentru construcții, în chimie, în domeniul mijloacelor și sistemelor de transport, industriei ușoare etc. Pe această bază, în întreaga industrie s-a trecut și se va trece în mai mare măsură la intensificarea introducerii în fabricație a produselor cu performanțe tehnice ridicate, competitive pe plan mondial, care să asigure amplificarea eficienței exportului și ridicarea productivității muncii în toate sectoarele de activitate.

Este, de asemenea, de relevat că în perioada 1986—1990 urmează să fie accentuate procesele de modernizare tehnică și tehnologică; după cum se prevede în Programul privind creșterea productivității, în perioada amintită practic toate tehnologiile se vor situa la nivel ridicat. Se va urmări realizarea și introducerea în condiții de eficiență economică a roboților industriali la locurile de muncă cu condiții de muncă grele și cu un grad ridicat de periculozitate, în care se efectuează operații de sudare, turnare sub presiune, galvanizare, vopsire etc.

Concret, fiecare sector al industriei se află în fața unor obiective însemnate. Bunăoară, în industria metalurgică va crește gradul de automatizare a proceselor siderurgice, prin mijloace moderne de conducere, cu eficiență ridicată. De asemenea, liniile de producție vor fi dotate cu instalații și mijloace de control activ al produselor, pe toate fazele de fabricație, cele pe care se asigură reglarea automată a parametrilor tehnologici. În industria constructorilor de mașini se va urmări cu precădere generalizarea tehnologiilor noi și modernizate, creșterea ponderii mașinilor, utilajelor și instalațiilor bazate pe concepția constructivă și funcțională unitară. În același sector, fabricația de mașini-unelte automate cu comenzi numerice, de mașini-unelte specializate cu grad ridicat de automatizare, de linii automate complete pentru prelucrări, asamblări, turnări va fi în măsură să ofere noi premise pentru creșterea competitivității produselor și modernizarea tehnologiilor de fabricație, pentru sporirea productivității muncii în industria constructoare de mașini, pe ansamblul industriei ca și în întreaga economie. Măsuri urmărind efecte similare se vor lua în industria chimică, ușoară, de prelucrare a lemnului și materialelor de construcții ș.a.

Am amintit doar unele din măsurile de creștere a productivității care au la bază dezvoltarea puternică a industriei electronicii — creație strălucită a specialiștilor noștri în anii de după Congresul al IX-lea al partidului. Iar ritmurile în care electronica se dezvoltă în acest cincinal, în care urmează să se dezvolte pe mai departe demonstrează elocvent atenția deosebită pe care conducerea partidului și statului nostru, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o acordă electronicii.

Creșterea productivității muncii în industria românească — proces complex și factor fundamental pentru reducerea decalajelor economice dintre țara noastră și statele dezvoltate — este privită deci într-o perspectivă largă, fiind abordată întreaga gamă de interferențe și interconexiuni pe care le impune. Pe de altă parte, procesul de creștere economică se sprijină în mod fundamental pe sporirea productivității, cea mai mare parte a sporului de producție industrială urmînd să se asigure pe seama unei productivități mai ridicate. Tocmai de aceea, potrivit programelor stabilite, colectivele de oameni ai muncii din unitățile industriale trebuie să urmărească susținut acțiunea de sporire a productivității, intervenindu-se cu maximă operativitate pentru eliminarea unor deficiențe ivite, pentru realizarea întocmai a obiectivelor stabilite.

drd. Ion DUȚU

Din cronica întrecerii

23 AUGUST 40 1944 1984

PRODUCȚIE FIZICĂ PESTE PLAN

● De la începutul anului și pînă în prezent, **siderurgiștii hunedoreni** au realizat peste prevederile de plan o producție marfă suplimentară în valoare de 250 milioane lei. În același timp, au livrat în devans la export produse în valoare de 70 milioane lei. Aceste sporuri valorice se materializează în 25 000 tone fontă, 8 500 tone cocs metalurgic, 13 500 tone oțel, 17 000 tone laminate finite pline, precum și în alte produse solicitate de beneficiari interni și parteneri externi.

● Minerii din **bazinul carbonifer al Comăneștiului** au extras și livrat peste plan mai mult de 5 300 tone cărbune. Cele mai mari cantități au fost realizate de oamenii muncii de la minele Lumina, Vermești și Casău. La baza realizărilor stau aplicarea unor tehnologii avansate de exploatare, mai buna folosire a mijloacelor mecanizate din dotare, întărirea ordinii și disciplinei.

● **Colectivul schelei de producție petrolieră Pecica, din județul Arad**, a ridicat la peste 1 400 tone cantitatea de țiței extrasă peste planul la zi. Acest spor are la bază eficiente soluții tehnologice și organizatorice, care au contribuit la ridicarea randamentului instalațiilor de extracție, la ridicarea parametrilor sondelor intrate recent în funcțiune, precum și la creșterea productivității muncii.

● **Întreprinderea „Sintofarm"-București** a realizat de la începutul anului și pînă în prezent o depășire cu peste 47 milioane lei a sarcinilor de plan la producția marfă îndeplinind, totodată, integral angajamentele asumate în cinstea zilei de 23 August. Ca urmare, au fost puse suplimentar la dispoziția economiei naționale importante cantități de medicamente de uz uman și veterinar, rășini epoxidice și poliuretanice, diverse alte produse. De notat că în aceeași perioadă sarcinile de plan la export au fost depășite cu 5%.

● **Energeticienii hidrocentralei „Porțile de Fier-I"** au produs de la începutul anului și pînă în prezent peste plan mai mult de 165 milioane kWh energie electrică. Hidrocentrala de pe Dunăre a realizat, de la darea în funcțiune — în 1970 — și pînă în prezent peste 76 miliarde kWh energie electrică — de 36 de ori producția totală de energie electrică a țării din 1950.

● **Constructorii de locuințe din județul Teleorman** au pus la dispoziția oamenilor muncii din localitățile urbane în acest an, peste 400 de apartamente. Cea mai mare parte a acestora sînt situate în Alexandria, Turnu Măgurele și Roșiorii de Vede, așezări aflate în plină dezvoltate economică și socială. Pînă la sfîrșitul anului vor mai fi construite alte 700 de apartamente. Noilor ansambluri de locuințe li se vor adăuga, tot în acest an, un spital cu 430 locuri, cuplat cu policlinică, la Roșiorii de Vede, un alt spital, de aceeași capacitate, la Turnu Măgurele, un hotel cu 114 locuri, înglobînd și un complex de alimentație publică, la Zimnicea.

Dezbateri în mari unități industriale

Planurile tehnice și accelerarea înnoirii și modernizării producției [III]

PUBLICĂM în continuare opinii ale participanților la dezbaterea cu titlul de mai sus organizată de „Revista economică" cu sprijinul Comitetului municipal Craiova al P.C.R.

Exigențele consumatorilor — exprimate concret în gama noilor produse

Victor BADEA: „Întreprinderea noastră are două profile distincte de fabricație: unul de producător de bunuri de consum pentru populație (mobilier din lemn și metal, bunuri de uz gospodăresc și casnic), iar al doilea de furnizor de mașini, utilaje și dispozitive pentru industria de prelucrare a lemnului. În conformitate cu aceasta, planul tehnic al întreprinderii cuprinde în mod distinct două capitole ce conțin problemele specifice celor două profile de fabricație, legate de promovarea progresului tehnic. Ca rezultat direct al unei susținute activități de asimilare a noi produse și modernizare a celor existente, gradul de înnoire a producției a crescut continuu. **În primii doi ani ai actualului cincinal ponderea produselor noi și modernizate în totalul producției marfă realizată a fost de peste 39%, iar în anul 1983 a atins nivelul de 51%.** Pe semestrul I al anului curent ponderea realizată a fost de 58%.

Realizările obținute ar fi fost și mai consistente dacă nu ne-am fi confruntat cu unele neajunsuri și, îndeosebi, cu **lipsa unor module și subansamble pentru realizarea produselor cuprinse în planurile tehnice.** În acest sens, vreau să arăt că de circa 10—12 luni se discută cu Întreprinderea mecanică din Brașov problema realizării diferitelor tipuri specifice de șuruburi și, nici pînă la această dată, nu am ajuns la o înțelegere. De asemenea, vopseaua pulbere pentru vopsit în cîmp electrostatic, care se aduce din import și care poate fi asimilată în țară, nu ne este asigurată de către industria chimică, centrul de cercetări de profil nemanifestînd interes în această acțiune. Or, dacă vopseaua și feroneria utilizate la fabricația mobilierului ar fi integral produse în țară, s-ar reduce mult costul produselor noastre, obținîndu-se la export un curs de revenire mult mai bun".

Georgeta SFÎRLEAZĂ: „Cooperația meșteșugărească are de îndeplinit sarcini multiple pe linia asimilării și promovării unor produse de calitate superioară. În acest domeniu, planul tehnic ne este de un real folos, prin intermediul lui, în primele 5 luni ale acestui an, fiind asimilate în fabricație circa 350 de produse și modele noi sau reproiectate, din care 132 modele noi destinate exportului, realizîndu-se astfel un spor de producție marfă de peste 3 900 mii lei.

Participînd la această dezbatere aș dori să relev cîteva aspecte care îngreunează activitatea noastră pe linia înfăptuirii unor prevederi din planul tehnic. După cum se știe, industria mică este în plină dezvoltare, în momentul de față avînd un mobilizator program de investiții pentru noi capacități, dotarea cu aparatură de măsură și control, cu standuri de probă etc. Întîmpinăm însă mari greutăți în aprovizionarea cu piese de schimb, în special ca urmare a **inexistenței unor cataloage care să conțină date cu privire la tipurile de piese ce se fabrică de furnizori, atît în industria mică cît și în cea republicană.** Consider că asemenea cataloage, elaborate la nivel de ministere

La dezbateri au participat: **Costică CHIȚIMIA**, prim secretar al Comitetului municipal Craiova al P.C.R.; **Ion CĂLIN**, vicepreședinte al Consiliului municipal de control muncitoresc; ing. **Marin MARCIU**, director tehnic și ing. **Costin RĂDULESCU**, director al Centrului de cercetări științifice și inginerie tehnologică de la întreprinderea „Electroputere"; ing. **Ion RADU**, șef serviciu tehnic la Centrala industrială de îngrășăminte chimice; **Ion ROGOVEANU**, inginer șef al Întreprinderii de utilaj greu; **Victor BADEA**, inginer șef al întreprinderii „Metal-Lemn"; ing. **Constantin POPESCU**, director tehnic al Întreprinderii de confecții; **Georgeta SFÎRLEAZĂ**, vicepreședinte al Uniunii județene a cooperativelor meșteșugărești; **Alexandrina MARINESCU**, inginer șef al întreprinderii „Independența"; ing. **Ion DOCA**, directorul Centrului de cercetări pentru îngrășăminte chimice; ing. **Tudor GRUIONU**, șef birou pregătirea fabricației la Întreprinderea de tractoare și mașini agricole; ec. **Niculai CIOMU**, șef serviciu creditarea industriei grele de la Filiala Băncii Naționale; **Emil DAN**, director al întreprinderii „Chimica"; **Ștefan COMBEI**, director al întreprinderii de reparații auto; **Marin PURCARIU**, președintele Consiliului oamenilor muncii de la Întreprinderea mecanică de material rulant.

și difuzate întreprinderilor interesate ar fi de un real folos nu numai pentru unitățile pe care le reprezint.

O altă problemă este cea legată de **asigurarea bazei de materii prime** necesare diversificării producției noastre, creșterii calității produselor fabricate. În această ordine de idei, țin să arăt că unitățile din industria ușoară nu ne sprijină suficient în acțiunea de **realizare a unor produse unicat,** de înalt nivel estetic și calitativ pe care să le desfacem prin intermediul caselor de modă. Este necesar ca aceste întreprinderi să prevadă în planurile lor tehnice realizarea unor sortimente unicat, de un înalt nivel calitativ, pe care noi să le preluăm — chiar și la prețuri mai mari — și din care să confecționăm, la rîndul nostru, produsele unicat de care aminteam și care, așa cum practica o dovedește, satisfac exigențele consumatorilor."

Alexandrina MARINESCU: „În procesul înnoirii fabricației și modernizării produselor, un accent deosebit punem pe alinierea la cerințele modei și valorificarea superioară a materiilor prime. Pe această linie, planul tehnic al întreprinderii noastre prevede ca în acest an valoarea produselor noi și modernizate să se ridice la peste 16 mil. lei. Prin introducerea în fabricație a produselor pătură „Miriam" și țesătură „Zia", care înlocuiesc pătura „Anda", respectiv țesătura „Miriam", ca urmare a valorificării superioare a materiilor prime, a reducerii greutății specifice, ca să dau numai un exemplu, întreprinderea beneficiază de rentabilități sporite cu 13,4%, respectiv 2,41%.

Legat de activitatea de urmărire permanentă a satisfacerii exigențelor și preferințelor consumatorilor doresc să ridic o problemă. Ea se referă la o îngustime în aprecierea nivelului producției și desfacerii unor produse pe care întreprinderea noastră le realizează. Întrucît noi am reușit să contractăm pentru acest an un volum important de producție, centrala a trecut să împartă realizarea producției contractate la mai multe întreprinderi care nu și-au acoperit la timp capacitățile cu comenzi. Faptul acesta a prejudiciat unitatea noastră nu numai prin nemenținerea relațiilor cu unii beneficiari, dar și prin faptul că unele produse de tradiție ale întreprinderii noastre, fiind realizate de alte unități, nu au corespuns întru totul din punct de vedere calitativ. Socotim că asemenea practici trebuie înlăturate în viitor, **fiecare unitate avînd datoria să-și găsească clienți cu care să-și contracteze întreaga producție".**

Constantin POPESCU: „Procesul de asimilare a produselor noi cuprinse în planul tehnic este subordonat, în cadrul întreprinderii noastre, următoarele obiective: diversificarea sortimentelor de îmbrăcăminte exterioară pentru bărbați, copii, femei; crearea de noi modele de îmbrăcăminte pentru femei, bărbați, adolescenți, copii; valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor prin organizarea unor activități permanente de creație și producție a produselor din materiale refolosibile (cupoane, capete, fișii).

Acțiunile de realizare a acestor obiective sînt permanent susținute de măsuri de aplicare a unor tehnologii avansate și de modernizare a celor existente. Ca urmare a activității intense, la finele trim. I a.c., eficiența obținută în urma îndeplinirii prevederilor planului tehnic s-a concretizat într-un spor de beneficiu de peste 900 mii lei, economii de materii prime de 20,2 mii mp, spor de producție de 2 400 mii lei și o economie relativă de 11 persoane. De asemenea, prin înfăptuirea obiectivelor din planul tehnic, la finele anului în curs ponderea produselor situate la nivel mondial ridicat în totalul produselor fabricate va ajunge la peste 77%.

Referitor la preocupările noastre în direcția creării unor sortimente în pas cu moda, care să satisfacă cele mai

exigente cerințe ale consumurilor, vreau să arăt că, poate la fel ca și colegii noștri din alte întreprinderi ale industriei ușoare, ne confruntăm încă cu unele neajunsuri generate de colaborarea cu unitățile de comerț. Cu toate că le prezentăm o gamă largă de produse, în culori, modele și dimensiuni variate, în acțiunile de contractare deseori acestea ne solicită o gamă redusă. Considerăm necesar din partea acestor unități **o intensificare a acțiunilor de prospectare a pieței, pentru cunoașterea îndeaproape a nevoilor și exigențelor cumpărătorilor, în paralel cu o mai largă deschidere spre nou și modern".**

Cercetarea științifică — implicată direct în procesul ridicării nivelului tehnic și calitativ al producției

Ion DOCA : „După cum este cunoscut, România este o mare producătoare de îngrășăminte chimice și, în același timp, unul din marii exportatori. Menținerea competitivității acestor produse este o problemă importantă și noi, cercetătorii, alături de unitățile realizatoare, depunem eforturi mari pentru găsirea de noi soluții, îndeosebi pentru condiționarea fizică prin substanțe de adaos.

Modernizarea producției de îngrășăminte nu poate avea loc continuu, în fiecare an, întrucît îngrășămintele de bază — azotatul de amoniu — rămîn aceleași în obținerea de îngrășăminte complexe. De aceea, în problemele de producție ne preocupăm de o altă latură, de diversificarea producției de îngrășăminte sub formă lichidă. O asemenea producție s-a început cu cîțiva ani în urmă în cadrul Combinatului chimic Craiova și debușeul ei a fost în mod expres exportul, înainte de a fi livrată și unităților agricole din țară. La ora actuală există — în urma indicațiilor date de conducerea superioară de partid — un program și pentru acoperirea nevoilor agriculturii noastre. În continuarea acestor probleme de diversificare a producției de îngrășăminte, tot printr-un program dirijat, avem sarcina ca la sfîrșitul anului 1985 să fie omologate îngrășăminte lichide complexe ; am ajuns în prezent la faza de experimentări de laborator. Ne străduim să reducem ciclul de cercetare, proiectare, fază pilot, producție, dar la eforturile noastre trebuie să se implice cu mai multă răspundere și operativitate constructorii din cadrul M.I.Ch. cît și din M.I.C.M., care au sarcina de a realiza capacitățile de producție necesare.

O altă problemă care reprezintă o preocupare și o necesitate în industria noastră chimică, ținînd cont de acea caracteristică de continuitate a producției, este **stabilitatea transferului calității produsului.** Instalațiile din industria chimică, așa cum se știe, sînt foarte mari și complexe, ele trebuie menținute într-un regim staționar desăvîrșit, pentru că numai astfel se poate asigura calitatea. Pe de altă parte, ele trebuie menținute în stare de funcționare continuă. Acest fapt nu are loc în multe cazuri din lipsa unor piese de schimb sau a calității slabe a acestora. Neajunsurile respective privesc atît unitățile specializate din M.I.C.M., cît și cele ale M.I.Ch. Se cere din acest punct de vedere o analiză mai profundă asupra modului **cum se asigură piesele de schimb pentru unitățile din industria chimică,** în lumina căreia să se stabilească măsuri hotărîte pe întreaga filieră a realizatorilor."

Costin RĂDULESCU : „Așa cum s-a subliniat mai înainte, **tipizarea și modulizarea producției** au permis să accelerăm ritmul de proiectare, să scurtăm durata de asimilare, pe de o parte, iar pe de alta, să prilejuim întreprinderilor mari avantaje în procesul de fabricație. Construcția de mașini electrice, de exemplu, nu este de conceput astăzi decît printr-o organizare pe familii, pe gabarite, pe diametre, prin folosirea unor serii foarte mari de piese comune (diametre de tole, scuturi, căpăcele etc.), tipizate și modularizate. Asemănătoare este situația și în fabricația transformatoarelor de putere, a aparatajului de înaltă tensiune, a întrerupătoarelor, separatoarelor etc. În legătură cu fabricația de locomotive aș dori să relev faptul că ne aflăm în prezent la efectuarea unui al doilea mare pas în domeniul tipizării și modulizării. Prin extinderea folosirii agregatelor principale (boghiu, motor, transformator, redresor, instalație de frînare etc.) și amplasarea lor în noile tipuri de locomotive sperăm ca duratele de diversificare și înnoire a acestora să se scurteze față de trecut cu cel puțin cîteva luni.

Un alt aspect pe care vreau să-l menționez este faptul că am obținut rezultate importante în ceea ce privește **proiectarea asistată de calculator.** O folosim cu bune rezultate în special la proiectarea mașinilor electrice și a transformatoarelor. În domeniul aparatajelor și locomotivelor electrice folosim sistemele mecanizate de calcul, în special pentru determinarea unor procese tehnice și tehnologice precum și pentru unele calcule speciale. Urmează ca și aici să întregim, conform programului pe care-l avem, calculul de detaliu, astfel ca toate produsele să se poată executa cu aceste sisteme. În sensul acesta, în afară de dotarea de care dispunem, avem încă și alte cerințe care credem că, cu sprijinul centralei industriale și a ministerului de resort, pot fi rezolvate în timp scurt. Mă refer îndeosebi la dotarea cu noi calculatoare și terminale.

Aș dori în continuare să menționez cîteva premise care ar trebui îndeplinite pentru a se putea accelera ritmul de asimilare a produselor noi. Prima chestiune ar fi informarea documentară. Noi sîntem deficitari în această privință și vreau să vă mărturisesc că, cu toate eforturile pe care le depunem (mergem la București să ne documentăm la institutele centrale, la minister, la firmele de comerț exterior), totuși nu am găsit o soluție care să ne satisfacă. Ar trebui, din acest punct de vedere, **să se creeze o mai mare posibilitate de abonare la unele reviste din străinătate, să se manifeste o mai mare atenție pentru organizarea unor contacte între specialiștii noștri și cei din țările prietene membre ale C.A.E.R.** Un alt aspect este în legătură cu asimilarea de materiale de către toate unitățile industriale pentru reducerea importurilor. În sensul acesta aș dori să spun că noi am făcut foarte mult pentru acoperirea unor nevoi ale economiei naționale. În cazurile cînd am aflat că se aduc din import unele instalații, cum au fost agregatele de redresare a transformatoarelor pentru Întreprinderea de produse carbonoase Slatina, ne-am implicat în realizarea acestora, executîndu-le într-un timp scurt.

Nu aceeași receptivitate însă se întîlnește, din păcate, la toate întreprinderile pentru a asimila materiale care să ne permită nouă un salt important pe linia calității și pentru reducerea importului. Deși încă cu aproape 4 ani în urmă am întocmit și am făcut cunoscute programele care conțin cerințele noastre către celelalte ministere și a căror realizare o urmărim în mod sistematic, constatăm că în prea mică măsură se acționează pentru realizarea lor. Soluționarea problemei impune ca **atît ministerele în cauză, cît și unele organe de sinteză (C.S.P., C.N.S.T.) să acționeze cu mai multă promptitudine în sprijinul înfăptuirii programelor întocmite pentru produsele de bază ce se realizează de industria noastră, în asimilarea în țară a materialelor necesare fără a mai apela la importuri".**

Tudor GRUIONU : „O bună derulare a procesului de asimilare presupune o colaborare strînsă, eficientă între întreprinderile industriale și institutele de cercetare de profil. Din păcate se întîmplă frecvent ca unele institute de cercetare să nu se încadreze în termenele prevăzute prin filele de plan tehnic și contractele încheiate privind fazele de proiectare, execuție și omologare prototip, fapt ce conduce la întîrzieri în asimilarea și introducerea în fabricație a produselor noi. În susținerea acestei afirmații am să dau două exemple din activitatea întreprinderii noastre. Astfel, Centrul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru tractoare Brașov a întîrziat foarte mult realizarea fazelor pe care le are de executat în vederea asimilării în fabricație a săpătorului de canale pentru irigații tip SCI 2,2, fapt ce face incertă producerea pînă la finele anului a 20 de bucăți cît este prevăzut prin plan. De asemenea, Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mașini și utilaje agricole prezintă restanțe în colaborarea cu noi la asimilarea familiei de pluguri pentru tractoarele de 65—100 CP și 180—240 CP, precum și a mașinilor de împrăștiat îngrășăminte tip MIG-6 și MIG-10. **Consider necesar ca, pentru îmbunătățirea colaborării cu institutele de cercetare, în retribuirea specialiștilor de aici să se țină seama în mai mare măsură de efectul muncii lor, respectiv de rezultatele înregistrate de întreprinderile industriale pe linia înfăptuirii prevederilor de plan tehnic.**

O altă problemă pe care doresc să o ridic vizează o latură importantă a procesului de proiectare constructivă, respectiv **asigurarea unui design cît mai atrăgător produselor ce urmează a fi asimilate în fabricație.** Nu de fiecare dată acestui lucru i se acordă atenția cuvenită, ceea ce influențează negativ activitatea de promovare a produselor, mai ales pe piețele externe. Institutele de cercetare ar trebui deci să se preocupe și de problemele legate de forma și aspectul produselor pe care le proiectează."

Dezbatere consemnată de
Vasile BOESCU
Cristian GORIE

Cu ce eficiență producem și valorificăm furajele?

ANALIZA activității economice a unităților agricole de stat și cooperatiste relevă unele necorelări în ce privește procesul de producere, livrare și administrare a furajelor, cu influență negativă asupra eficienței economice din sectorul zootehnic.

Necesitatea unei gestiuni distincte

ÎN MAJORITATEA fermelor zootehnice, producția de furaje face parte din gestiunea globală a fermei ; rezultatele activității de producere a furajelor nu sînt delimitate precis de cele ale activității de creștere și îngrășare a animalelor, pentru a le analiza separat. Acest fenomen duce, pe de o parte, la necunoașterea rezultatelor reale în activitatea pentru producerea de furaje, cu toate aspectele ei specifice, iar, pe de altă parte, la vicierea rezultatelor obținute în sectorul zootehnic propriu-zis.

În vederea sporirii interesului unităților agricole pentru asigurarea bazei furajere, apare necesar ca furajele să fie gestionate separat. Aceasta va stimula sporirea preocupărilor pentru creșterea producției de furaje și valorificarea lor eficientă, printr-o furajare rațională, pe bază de rații optimizate, ca și prin înlăturarea risipei atît la producător, cît și la consumator. Gestionarea ar trebui să cuprindă atît elementele cantitative ale producerii, depozitării, conservării, circulației, distribuției și valorificării furajelor, cît și elementele calitative, reflectate în valoarea nutritivă a acestora (unități nutritive — u.n., proteine digerabile — p.d., vitamine, săruri minerale), precum și indicatorii de eficiență economică (valoarea producțiilor globală și netă, cheltuielile și costul de producție, productivitatea muncii, consumul de energie, rata rentabilității, beneficiu etc.). Astfel concepută, gestiunea furajelor poate fi realizată respectîndu-se, în principal, două condiții :

- predarea furajelor la consumator pe bază de cîntărire și acte de livrare-preluare ;
- practicarea unor prețuri ferme (de contractare sau de livrare) între producători și consumatori. În acest fel, activitatea de producere și de valorificare a furajelor va putea fi pusă pe principiile autogestiunii economico-financiare.

Realizarea gestiunii distincte este condiționată de asigurarea unei evidențe corecte în activitatea de producere și valorificare a furajelor. În actuala formă de evidență nu este specificată calitatea furajelor obținute (u.n. și p.d.), iar înregistrarea furajelor recoltate și depozitate sau consumate ca masă verde se efectuează cu întîrziere, de cele mai multe ori la finele lunii sau trimestrului. În aceste condiții, producția se comunică nu în raport cu cantitatea efectiv obținută, ci în funcție de rezultatele din sectorul zootehnic. În formularele de evidență nu se consemnează cu claritate nici calitatea furajelor livrate pentru consum și nici modul cum au fost utilizate. Toate acestea favorizează risipa, îngreunează efectuarea unei analize corecte a modului de folosire a nutreturilor în sectorul zootehnic și răspunderea pentru administrarea lor.

Evidența zilnică (cantitativă și calitativă) a producției de furaje reprezintă o cerință importantă a autogestiunii, informațiile obținute putînd contribui la îmbunătățirea activității de producere, depozitare, conservare și valorificare a acestora, pentru a asigura un randament sporit în sectorul zootehnic, ca și o corelație mai strînsă între efortul depus de oamenii muncii din acest sector de activitate și cei care lucrează direct în producția zootehnică.

Calculul costului de producție

PRACTICA calculării costului de producție în fermele pentru producerea de furaje din unitățile agricole de stat nu permite comensurarea reală a eforturilor materiale și umane depuse pentru producerea lor. Adesea, în costurile furajelor se includ — pe lîngă cheltuielile reale efectuate pentru producerea acestora — și unele cheltuieli materiale ce privesc alte culturi (îngrășăminte chimice ș.a.). Cheltuielile indirecte sînt deseori repartizate în cote mai mari pentru culturile furajere decît pentru alte culturi de bază.

În cooperativele agricole de producție, costul unitar nu se calculează la nivel de fermă, ci pe întreaga cooperativă, fapt care favorizează unele abateri, cum ar fi transferul unor cheltuieli efectuate de la o cultură la alta, deformînd astfel costul real de producție, în special la plantele furajere. De altfel, așa cum se cunoaște, calculația costului de producție la C.A.P. se efectuează numai într-o dare de seamă statistică, întocmită de șeful contabil al unității, iar întocmirea ulterioară a calculației costurilor de producție nu mai este oportună pentru unitate, întrucît organul de conducere și decizie nu dispune de un instrument real și operativ prin care să poată urmări și controla nivelul cheltuielilor la fiecare activitate din lanțul tehnologic.

Pornind de la aceste realități, considerăm că se impune **introducerea unei metodologii adecvate de calculație a costurilor de producție *), bazată pe o antecalculație făcută la început de an, la o tehnologie considerată ca optimă.** Aceasta ar permite urmărirea și controlul în tot cursul anului a cheltuielilor de producție la fiecare activitate din tehnologiile pentru producerea, depozitarea și conservarea furajelor, putîndu-se astfel interveni operativ asupra unor abateri față de antecalculația făcută la tehnologia cadru.

Fazele principale ale calculării, urmăririi și controlului costurilor de producție etalon sînt :

- proiectarea (antecalcularea) cheltuielilor de producție și a costului unitar pe baza tehnologiei optime pentru producerea, conservarea și valorificarea furajului respectiv ;
- evidența cheltuielilor efective la fiecare activitate din lanțul tehnologic, determinarea abaterilor față de costul de producție antecalculat și luarea unor măsuri operative pentru corectarea lor ;
- decontarea cheltuielilor și a eventualelor beneficii sau pierderi, în vederea stabilirii rezultatelor financiare.

Utilizarea metodologiei impune măsuri de raționalizare a evidenței cheltuielilor care pe de o parte să permită simplificarea și eliminarea lucrărilor paralele și inutile, iar pe de altă parte să asigure controlul, intervenția operativă a organelor de decizie în direcția reducerii costurilor de producție.

Cointeresarea producătorilor

AȘA CUM SE CUNOAȘTE, prețurile sînt în general determinate de valoarea socială și de valoarea de întrebuințare a produselor. În agricultură însă, valoarea socială este influențată de condițiile naturale, uneori nefavorabile, ca și de caracterul limitat și eterogen al suprafețelor cultivate. În practica fixării prețurilor de producție sau de livrare la produsele furajere, nu întotdeauna se ține seama de factorii menționați. De asemenea, prețurile de livrare practicate nu stimulează în suficientă măsură dezvoltarea producției de furaje și, implicit, eficiența producerii lor. Ele nu țin seama și de calitatea furajelor livrate. În aceste condiții, nediferențierea prețului de livrare la furajele obținute pe pajiștile naturale de cîmpie, de pe văi și dealuri, în condițiile în care acestea din urmă necesită cheltuieli suplimentare pentru îmbunătățire (reînsămînțări, fertilizări, lucrări tehnice de cultivare etc.) nu permite stimularea producătorilor de furaje, deoarece aceștia nu pot să-și recupereze cheltuielile făcute, într-un timp util pentru a asigura eficiența activității lor.

Totodată, nu sînt suficient de diferențiate prețurile la furajele de volum cultivate, în funcție de calitatea acestora, reflectată în u.n. și p.d.

Stabilirea unor prețuri stimulative în funcție de condițiile concrete de producție, pe zone, ar determina o repartizare echitabilă a beneficiului între unitățile producătoare de furaje și cele zootehnice. De asemenea, se impune să fie mai bine formulate condițiile de livrare a furajelor de la producător la consumator pe bază de contract, în care să se specifice criteriile cantitative și calitative, termenele de livrare, prețurile adecvate și răspunderile materiale pentru nerespectarea condițiilor stipulate în contract.

Petre SĂBĂDEANU

*) P. Săbădeanu, Fl. Ciocoiu : Determinarea eficienței economice în producția agricolă, Ed. „Ceres", București, 1983

Creșterea și diversificarea ofertei de bunuri de consum

CONCEPȚIA de dezvoltare intensivă a economiei românești, reflectată cu pregnanță în programele pe termen lung de creștere a productivității muncii, de îmbunătățire a nivelului tehnic și calitativ al produselor, ca și în programele de ramură aflate în curs de înfăptuire, își găsește reflectarea nu numai în restructurările operate în producția de mijloace de producție, ci și în creșterea și diversificarea producției de bunuri de consum oferite populației.

Potențialul tehnic și economic actual al ramurilor furnizoare de bunuri de consum cum sînt : industria ușoară și alimentară, industria constructoare de mașini, electronică și electrotehnică, industria prelucrării lemnului ș.a.m.d. creează premise sigure pentru realizarea unei „revoluții" și în ceea ce privește sortimentul și calitatea bunurilor de consum oferite populației. Aceste preocupări ale producătorilor corespund unor mutații profunde și în ceea ce privește puterea de cumpărare a populației, exigențele consumatorilor, creșterea populației urbane și apropierea cererii din mediul rural de structura celei urbane.

Îmbunătățirea calității bunurilor de consum, creșterea fiabilității și funcționalității lor conduc la nivelul economiei naționale la importante economii de materii prime, energie, forță de muncă și totodată contribuie nemijlocit la atingerea obiectivului fundamental al socialismului — creșterea nivelului de trai al poporului.

Așa cum arăta recent secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea economico-socială a țării noastre și gradul de civilizație și de trai pe care le-am realizat situează România printre țările care au lichidat starea de înapoiere și au asigurat poporului un nivel de viață modern, un consum la nivelul cerințelor științifice.

Ridicarea în continuare a calității bunurilor de consum se va realiza concomitent pe trei căi : îmbogățirea ofertei, cu noi tipuri de bunuri de consum cu caracteristici tehnico-funcționale și estetice superioare, îmbunătățirea parametrilor calitativi la produsele aflate în fabricația curentă și creșterea ponderii serviciilor oferite împreună cu produsul (preparate și semipreparate alimentare, ambalaje funcționale, conținînd material informativ, care permit ușoara distribuție și păstrarea proprietăților produsului, piese semifinite pentru montare la domiciliu de articole de tîmplărie, mobilier, decorațiuni interioare).

Aspecte semnificative ale acestor preocupări vor fi prezentate în cadrul „Expoziției dezvoltării economice și sociale a României 1944—1984" ce se va deschide la București în cinstea marii sărbători de la 23 August.

Noi exigențe față de produsele alimentare

PROGNOZELE tehnologice și de marketing prefigurează pentru actualul deceniu un amplu proces de înnoire sortimentală în toate cele 11 subramuri producătoare de bunuri de consum. Prezentăm în continuare principalele tendințe evidențiate, ce vor conferi o nouă fizionomie pieței interne de bunuri de consum, pînă la sfîrșitul actualului deceniu.

Pentru industria alimentară obiectivul principal pe termen lung îl constituie asigurarea materială a aplicării Programului alimentației științifice a populației, pe baza resurselor de materii prime oferite de agricultura noastră. Procesul de creștere și diversificare va fi orientat cu precădere spre sortimente ca : preparate din carne, proaspete și de sezon, preparate și semipreparate culinare din carne, în amestecuri variate, cu legume, paste făinoase și alte derivate din cereale ; sortimente de lapte cu un conținut diferențiat de grăsimi ; noi sortimente de margarină și uleiuri comestibile cu un grad mai ridicat de conservabilitate ; conserve de legume și fructe într-o varietate mai mare, sucuri și băuturi răcoritoare care valorifică superior resursele interne. Se are în vedere extinderea comercializării alimentelor dietetice într-o structură sortimentală diversificată, corespunzător unor regimuri alimentare recomandate pentru diferite vîrste și afecțiuni : supe condensate, piureuri, legume în apă, în acid lactic, pîine cu diferite valori calorice ; pentru copii un sortiment special de lapte condensat, fulgi de ovăz, piureuri de legume și fructe, zahăr cristal cu tonifiante și adaos de vitamine, tablete de glucoză cu adaos de nuci, aromă de fructe, siropuri concentrate din fructe și plante.

Gama produselor oferite într-un stadiu avansat de prelucrare, ușurînd pregătirea hranei în gospodărie, se va lărgi și diversifica cu preparate și semipreparate culinare realizate industrial prin congelare și refrigerare (supe, ciorbe, mîncăruri, crochete, diverse amestecuri de legume cu și fără carne, legume și fructe), sortimente diversificate de concentrate alimentare de tip „instant" (inclusiv băuturi răcoritoare), concentrate vegetale, sosuri etc.

O preocupare similară pentru asigurarea de materii prime cu un înalt grad de prelucrare există și pentru producția culinară din alimentația publică și consumurile colective. În același timp se va urmări diferențierea meniurilor oferite în unitățile de alimentație publică venind în întîmpinarea cerințelor specifice ale diferitelor categorii de consumatori — copii, elevi, studenți, muncitori etc., după tipul unității de alimentație publică și ocaziile de consum — mic dejun, aperitiv, prînz, cină.

Eforturile din sfera producției trebuie continuate cu eforturi în sfera distribuției, pentru a asigura igiena, prospețimea, integritatea proprietăților inițiale ale produselor, indiferent de modul de vînzare (congelate, curățate, „gata de utilizare" etc.), pe tot lanțul de distribuție, prin asigurarea lanțului frigorific și ambalaje corespunzătoare.

În acest scop sînt indicate ambalajele din materiale ușoare (celofan, folie de aluminiu, hîrtie metalizată, staniol), diversificate, moderne, cu un grad ridicat de funcționalitate și o grafică corespunzătoare, cu înscrierea unor date utile pentru cumpărător (conținut cantitativ și principii nutritive, mod de utilizare, termen de garanție, preț, recomandări medicale, după caz etc.), care permit o manipulare rapidă și porționare în raport cu utilizările (consumul la locul de muncă, vînzare prin automate, consumul legat de petrecerea timpului liber — ex. : ambalaje comune pentru cîteva recipiente de băuturi răcoritoare) și în raport cu destinatarii produselor (destinate copiilor, tineretului etc.).

Înnoirea permanentă a sortimentului de îmbrăcăminte și încălțăminte

CREȘTEREA veniturilor populației generează, invariabil, o mai pronunțată diferențiere a opțiunilor și dorințelor de consum, ce își pune o puternică amprentă asupra cererii de produse nealimentare. Acestui fenomen răspunde diversificarea și înnoirea fondului de mărfuri de îmbrăcăminte și încălțăminte, potrivit programelor speciale aprobate pe grupe de produse, în concordanță cu evoluția modei, necesitatea valorificării resurselor interne și obiectivele politicii demografice a partidului și statului. Se vor realiza produse noi, pentru copii și tineret, într-o gamă diversificată, diferențiată pe grupe de vîrstă și caracteristici antropometrice, pe destinații de folosire — școală, joacă, sezon, ocazii — într-o paletă coloristică și de modele adecvate diferitelor vîrste, zone de relief, condiții climatice.

Activitatea de creație în acest sector își propune realizarea de articole de îmbrăcăminte și încălțăminte cu proprietăți îmbunătățite de purtare și întreținere, mai comode, adaptate corespunzător la dinamica vieții moderne, la creșterea mobilității populației, cu o linie estetică atrăgătoare. Creșterea accesibilității de masă se asigură prin soluții economice ca îmbrăcămintea ușoară de iarnă care înlocuiește paltonul din stofă, tricotaje în diferite amestecuri de fibre, articole din in și cînepă în combinații cu alte materii prime, încălțăminte ușoară cu fețe textile și din înlocuitori de piele, încălțăminte sport, diverse articole multifuncționale.

Paralel se dezvoltă producția și comerțul cu articole de îmbrăcăminte și încălțăminte adaptate operativ la evoluția modei, cu finisaje superioare, pre-

zentate în magazine specializate în număr mare de modele și de serie scurtă, corelate cu cererea selectivă a populației. Aceasta va permite diversificarea produselor în cadrul aceleiași linii a modei, sub aspectul materiilor prime, accesoriilor, finisajelor, specificului grupelor de vîrstă, favorizînd accesibilitatea la produsele de modă a unor categorii cît mai largi de populație.

Ținînd seama de creșterea duratei medii de viață, de condițiile îmbunătățite de trai ale persoanelor în vîrstă, se va dezvolta și diversifica creația, producția și comercializarea unor sortimente de îmbrăcăminte și încălțăminte pentru „vîrsta a treia".

Ca și la produsele alimentare va crește funcția de prezentare a ambalajelor, astfel ca să asigure punerea în valoare a caracteristicilor produsului, într-un cadru estetic, atractiv. Se va dezvolta activitatea de tehno-prezentare a produselor în noi ambalaje diversificate și modernizate. Desigur că în această acțiune de prestigiu pentru imaginea de marcă a producătorului este așteptat aportul designerilor din industria ușoară.

Amplificarea puternică a ofertei de bunuri de folosință îndelungată

RĂSPUNZÎND exigențelor tot mai înalte ale oamenilor muncii în ceea ce privește dotarea cu bunuri de folosință îndelungată, industria va realiza noi tipuri și modele de : radioreceptoare și casetofoane, cu număr extins de benzi de recepție și puteri sporite, cu sisteme stereo de redare și înregistrare ; magnetofoane și picupuri stereo de înaltă fidelitate ; minitelevizoare cu ecran de 16—23 cm ; televizoare sport cu radio receptor ; televizoare staționare cu tastatură electronică, comenzi senzoriale sau telecomandă în infraroșu ; televizoare color staționare și portabile ; videocasetofoane și aparate telefonice cu înregistrare și răspuns automat etc.

Pentru ușurarea activității casnice și creșterea timpului liber al femeilor și în strînsă legătură cu cerințele de îmbunătățire a randamentelor energetice se vor reproiecta bunurile electrocasnice în sensul creșterii funcționalității lor. Este vorba de noi produse electrocalorice reproiectate, cu posibilități de transmitere cît mai eficientă a căldurii, precum și noi modele de frigidere cu performanțe sporite și consumuri minime de energie electrică.

În cadrul producției de articole de uz casnic, se vor asimila vase de tablă emailate cu accesorii termorezistente din bachelită sau ceramică, cu pereți subțiri și fund mai rezistent, cu randamente de fierbere de 58—60%, cu emailuri colorate, noi modele de roboți de bucătărie, minimașini automate pentru spălat rufe, mașini de spălat vase, mașini electrice de călcat rufe cu rulou ; aragaz cu rotisor, mobilier de bucătărie dotat cu aparatură multifuncțională etc.

Procesul de înnoire și diversificare a gamei va fi prezent și în sectorul produselor chimice și a altor materiale pentru decorațiuni interioare cum sînt : tapete lavabile și semilavabile pe suport din hîrtie autoadezivă, benzi diverse — autoadezive pentru izolația termică a încăperilor, lacuri, emailuri și vopsele, diverse materiale de întreținere a locuințelor de tipul „gata pentru folosire". Se vor lansa noi produse și sortimente de articole de igienă, cosmetică și parfumerie adaptate cerințelor specifice ale diferitelor grupe de populație, de calitate îmbunătățită, cu folosirea unor extracte de plante și alți ingredienți activi din flora și fauna internă.

Exigențele tot mai înalte ale cererii în ceea ce privește achiziționarea de mobilă impun proiectarea și realizarea de mobilier în soluții constructive noi, economice, cu greutate redusă și dimensiuni ponderate, corelate judicios cu dimensiunile locuințelor și cerințele sporite ale populației pentru un finisaj modern, cu posibilități de adaptare la spațiu și funcțiile dorite de consumator, prin livrare în elemente neasamblate ajustabile. În strînsă corelare cu urbanizarea și denaturalizarea consumului crește și cererea de covoare, mochete, perdele, draperii, lenjerie de pat, pături, cuverturi, huse etc., cu caracteristici de întreținere îmbunătățite. De asemenea, se va extinde comerțul cu obiecte de artă și reproduceri, bibelouri, cristaluri și alte articole pentru estetica de bună factură a locuințelor.

Pentru stimularea preocupărilor de autoîntreținere și autodotare în locuințe se preconizează oferirea sortimentelor de componente, ansamble și subansamble pentru montaj la domiciliu nu numai pentru piese de mobilier, dar și articole de tîmplărie, articole sanitare, electrocasnice, articole semifinite pentru confecționarea de îmbrăcăminte, lenjerie de pat, perdele etc.

Creșterea timpului liber al oamenilor muncii, corelată cu creșterea productivității muncii sociale, reducerea săptămînii de lucru concomitent cu dezvoltarea și diversificarea serviciilor prestate populației, va necesita sporirea desfacerilor de utilaje, unelte și scule de uz gospodăresc și grădinărit, diversificarea și modernizarea articolelor textile și încălțăminte specifice activităților în gospodărie și în aer liber. De asemenea se va urmări înnoirea și diversificarea producției de biciclete, motoare, miniscutere, motociclete, autoturisme de oraș, ambarcațiuni, jocuri pentru tineret și adulți, articole de pescuit, articole de camping, echipament sportiv. Pentru cei mici diversificarea și modernizarea producției de jucării care să stimuleze aptitudinile și îndemînarea la copii și, **de ce nu**, să-i și distreze. La toate articolele nealimentare se impune prezentarea îmbunătățită, prin ambalaje moderne și diversificate, a produselor electrice, electronice, chimice, cosmetice, materialelor de construcții și întreținere, articolelor de feronerie etc. Se va extinde vînzarea produselor cu huse de protecție (ex : aparate casnice, confecții lux) în ambalaje tip aerosol pentru lacuri, vopsele, articole cosmetice de întreținere a mobilei și autoturismelor. Totodată, se va acționa pentru diversificarea porționării detergenților, materialelor de construcții și întreținere, a articolelor sanitare, de feronerie, papetărie, precum și utilizarea pe scară largă a unor ambalaje pentru seturi de produse, servicii de masă, tacîmuri, produse cosmetice și de igienă, truse etc.

Producerea și comercializarea de bunuri de consum în cadrul acestor orientări și direcții de dezvoltare vor reflecta, sub aspectul creșterii nivelului de trai, noul stadiu de dezvoltare economică pe care-l va atinge țara noastră.

Constantin TUDOSE

Dezvoltarea energeticii românești

(Urmare din pag. 6)

condiție a creșterii efective a ponderii combustibililor inferiori și economisirii hidrocarburilor în balanța energetică precum și pentru promovarea în continuare a valorificării energiei electrice ; ● conceperea, punerea în funcțiune și exploatarea la un înalt nivel de securitate și eficiență a centralelor nuclearo-electrice ; ● elaborarea soluțiilor tehnice pentru protejarea mediului înconjurător față de acțiunea nocivă a obiectivelor energetice — în special a celor ce utilizează combustibili inferiori ; ● elaborarea unor soluții constructive perfecționate pentru centralele hidroelectrice ce urmează a se realiza în condiții naturale dezavantajoase tehnico-economic și energetic și optimizarea exploatării fondului existent de amenajări hidroenergetice ; ● realizarea unor soluții eficiente pentru alimentarea cu căldură a consumatorilor industriali și casnici, utilizînd energie recuperată, combustibili inferiori, surse noi și, în perspectivă, energia nucleară sau energia electrică produsă în centralele nuclearo-electrice.

Aceste priorități ale dezvoltării energetice se conjugă, evident, cu cele referitoare la valorificarea eficientă și economisirea energiei în economia națională. În toate ramurile consumatoare de energie și materiale energointensive — și în special în ramurile energointensive — vor fi elaborate soluții pentru modernizarea tehnologiilor și reconstruirea instalațiilor existente, în vederea reducerii consumurilor specifice de energie și materiale energointensive pînă la niveluri corespunzătoare celor mai bune rezultate obținute pe plan mondial. Soluțiile pentru economisirea energiei vor urmări, în mod conjugat, asigurarea unor creșteri importante ale productivității muncii sociale, ale calității produselor, ale gradului de protejare și conservare a mediului înconjurător, ale calității vieții și a muncii.

Realizările obținute în dezvoltarea energeticii în cei 40 de ani care au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă constituie o bază puternică pentru obținerea în continuare a unor noi succese, pentru înfăptuirea obiectivului strategic de asigurare a independenței energetice a țării noastre.

Posibilităţi de exprimare a eficienţei activităţii economice

CREŞTEREA eficienţei este o modalitate de exprimare a dezvoltării forţelor de producţie. Aceasta deoarece fenomenele şi procesele care determină dezvoltarea producţiei materiale, cum ar fi : mecanizarea, automatizarea, cibernetizarea, robotizarea, aplicarea de noi procedee tehnologice etc. se concretizează într-un nivel de eficienţă tot mai ridicat.

În socialism, esenţa relaţiilor de producţie — exprimată prin scopul nemijlocit social al producţiei — a transformat creşterea eficienţei economice într-o componentă a mijlocului de realizare a acestui scop. Este evident faptul că asigurarea bunăstării întregii societăţi şi dezvoltarea multilaterală a membrilor săi se realizează numai prin dezvoltarea şi perfecţionarea producţiei pe fondul unei creşteri permanente a eficienţei economice.

Creşterea eficienţei economice în ţara noastră capătă dimensiuni noi în efortul de depăşire a stadiului de ţară socialistă în curs de dezvoltare la sfîrşitul anului 1985. Totodată, participarea tot mai intensă a ţării noastre la circuitul economic mondial presupune creşterea eficienţei economice. În acest sens, depăşirea efectelor negative generate de criza mondială a materiilor prime, combustibilului şi energiei, înlăturarea dificultăţilor în desfacerea produselor româneşti pe piaţa mondială, ca şi înlăturarea posibilităţii de a transforma comerţul exterior într-un canal de scurgere a unei părţi din venitul naţional creat în ţară sînt realizabile numai pe fondul unei creşteri generale şi continue a eficienţei economice.

Partidul Comunist Român a iniţiat un ansamblu de măsuri în scopul creşterii eficienţei economice prin care se urmăreşte creşterea mai rapidă a venitului naţional faţă de produsul social, a producţiei nete faţă de producţia globală, creşterea gradului de valorificare a principalelor materii prime, producerea unor bunuri de înaltă calitate şi nivel tehnic comparabil cu cel de pe plan mondial, restructurarea subramurilor şi ramurilor în favoarea acelora mici consumatoare de muncă materializată şi care înglobează muncă vie cu grad ridicat de complexitate etc.

Pe plan relaţional s-a introdus un nou mecanism economico-financiar, s-au perfecţionat relaţiile de proprietate prin potenţarea interesului de proprietar al producătorului în vederea utilizării raţionale şi eficiente a mijloacelor de producţie existente, s-a perfecţionat sistemul de retribuire prin legarea mai strînsă a retribuţiei de eficienţa muncii vii şi materializate etc.

În efortul conştient de creştere a eficienţei economice o importanţă deosebită o are sistemul de indicatori cu ajutorul cărora se măsoară nivelul eficienţei. Indicatorii ne permit să apreciem nivelul de eficienţă atins, să decelăm factorii care au favorizat sau frînat creşterea eficienţei, să exprimăm cantitativ sarcinile de creştere a eficienţei şi să urmărim modul de realizare a acestor sarcini, să stabilim corelaţiile necesare asigurării echilibrului dinamic al economiei.

Se poate aprecia că sistemul de indicatori folosit măsoară şi exprimă satisfăcător diferitele laturi ale eficienţei economice. Cu toate acestea în literatura economică sînt prezente numeroase preocupări privind găsirea unor modalităţi noi de cuantificare a eficienţei. Astfel, în „Revista economică“ au fost publicate în acest an două studii de un real interes pe această temă, şi anume : „Cuantificarea eficienţei economice şi a productivităţii muncii“ de M. Horovitz şi „Probleme privind cuantificarea eficienţei economice“ de I. Capanu şi P. Wagner. În deplin acord cu ideile autorilor amintiţi, considerăm că sistemul de indicatori folosit poate fi îmbogăţit cu indicatori care să exprime mai sintetic şi mai expresiv eficienţa economică şi să se poată calcula din datele statistice existente.

Este ştiut că eficienţa se exprimă sub forma unui raport între efectul util obţinut şi efortul depus. Pornind de la faptul că procesul de producţie este în primul rînd un proces de muncă, efortul depus se poate exprima sintetic prin consumul de muncă vie, consumul de muncă materializată şi consumul total de muncă exprimate valoric. Efectul util obţinut se poate exprima în forma cea mai condensată prin valoarea nou creată şi valoarea plusprodusului care în socialism îmbracă forma de venit net.

În mod curent eficienţa muncii se măsoară cu ajutorul productivităţii muncii sociale, exprimată prin cantitatea de venit naţional creată în medie de un lucrător al sferei productive sau al unei ramuri într-o anumită perioadă de timp, de obicei un an. Nu vrem să se înţeleagă că negăm valoarea cognitivă şi utilitatea practică a productivităţii muncii, dar ca mărime în sine nivelul acestui indicator la un moment dat nu spune cît de mare sau de mică este eficienţa muncii. Pentru a putea aprecia mărimea eficienţei trebuie să comparăm nivelul productivităţii în timp sau între diferite ţări. Folosirea metodei comparaţiei ridică însă unele dificultăţi legate de comparabilitatea acestui indicator datorită evoluţiei preturilor sau a unităţilor monetare folosite.

Pornind de la cele arătate, considerăm că eficienţa muncii vii poate fi exprimată sintetic şi semnificativ cu ajutorul unor indicatori care să derive din rata venitului net.

Este cunoscut modul de calcul şi semnificaţia ratei plusprodusului. În socialism conţinutul economic al plusprodusului şi al produsului pentru sine [1]) conferă ratei plusprodusului forma social-economică de rată a venitului net (p'). Această rată exprimă eficienţa muncii vii deoarece se calculează ca raport între venitul net (efectul util produs de individ pentru societate) şi valoarea produsului pentru sine (efortul făcut pentru reproducţia forţei de muncă). Rata venitului net poate fi considerată forma cea mai condensată şi semnificativă a eficienţei muncii vii deoarece, determinînd cît de mare este venitul net în raport cu valoarea produsului pentru sine, măsoară capacitatea forţei de muncă de a fi productivă, adică de a crea efect util pentru societate. În acest sens rata venitului net este o mărime relativă de intensitate care măsoară eficienţa muncii vii. Ea exprimă capacitatea forţei de muncă de a susţine o sferă neproductivă de anumite dimensiuni şi o anumită acumulare.

Datele sistemului informaţional existent permit calcularea ratei venitului net la nivelul întreprinderii, al ramurei şi economiei naţionale. La nivelul economiei naţionale se poate calcula uşor rata venitului net pornind de la fondurile sub care se realizează utilizarea finală a venitului naţional.

Considerăm că se pot calcula doi indicatori derivaţi din rata venitului net care să exprime sugestiv şi pe înţelesul tuturor eficienţa muncii vii. Primul indicator este **„venitul net creat cu 1 000 lei cheltuieli cu forţa de muncă“** (Pr). Modul de calcul al acestui indicator este sugerat de forma simbolică în care se poate scrie: $Pr = p' \cdot 1\,000$. Al doilea indicator cu caracter global este **„venitul naţional creat cu 1 000 lei cheltuieli cu forţa de muncă“** (Yr), care are un conţinut informaţional asemănător cu primul indicator şi poate fi exprimat simbolic : $Yr = (1+p') \cdot 1\,000$.

Aceşti indicatori calculaţi la diferite niveluri exprimă elocvent măsura în care fiecare întreprindere se încadrează în media pe ramură şi poziţia fiecărei ramuri faţă de nivelul eficienţei muncii vii pe economie. Relaţia dintre aceşti doi indicatori ai eficienţei muncii vii este de la parte la întreg.

Eficienţa muncii materializate capătă o importanţă deosebită pe măsura dezvoltării economice mai ales în contextul actualei crize mondiale a materiilor prime şi energiei. Pentru ţara noastră importanţa eficienţei muncii materializate este accentuată şi de gradul relativ redus de autoaprovizionare cu materii prime şi combustibil. Referindu-se la creşterea eficienţei muncii materializate, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta la Plenara C.C. al P.C.R. din 23—24 martie 1983 : **„Trebuie, într-un timp re-**

[1]) Din cele două accepţiuni ale produsului pentru sine folosim accepţiunea care-i dă semnificaţia de parte a valorii nou create ce revine lucrătorilor direct productivi prin retribuţie. Această accepţiune este necesară scopului lucrării.

lativ scurt, pînă în 1985, să obţinem o reducere foarte serioasă a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social. În acest sens ne propunem să ajungem la circa 55% maximul... Trebuie să punem capăt risipei, consumului neeconomic. Să facem totul pentru a asigura o creştere puternică a eficienţei economice, pentru că numai pe această bază economia românească se va putea dezvolta în continuare, numai astfel vom asigura condiţiile înfăptuirii programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.“

Considerăm că eficienţa muncii materializate se poate exprima sintetic şi reprezentativ cu ajutorul unor indicatori derivaţi din ponderea cheltuielilor materiale în producţia globală la nivelul întreprinderii şi în produsul social la nivel de ramură şi economie naţională (x'). Pe baza ponderii cheltuielilor materiale apreciem că se pot calcula doi indicatori ai eficienţei muncii materializate cu mare valoare cognitivă pentru toţi oamenii muncii. Primul indicator este **„venitul naţional creat cu 1 000 lei cheltuieli materiale“** (Yx). După cum lesne se poate observa din denumirea acestui indicator, el exprimă într-o formă condensată şi sugestivă nivelul de valorificare a fiecărei unităţi de muncă materializată [2]). Simbolic acest indicator se poate scrie : $Yx = \frac{1-x'}{x'} \cdot 1\,000$

Al doilea indicator este **„nivelul cheltuielilor materiale necesare producerii a 1 000 lei venit naţional“** (Xy). Acest indicator al eficienţei muncii materializate exprimă nivelul mediu al consumului de obiecte ale muncii şi de mijloace de muncă pentru a produce 1 000 lei venit naţional. Într-un anumit context economic acest indicator ar putea îmbrăca forma unui normativ de eficienţă [3]). El poate fi scris simbolic: $Xy = \frac{x'}{1-x'} \cdot 1\,000$

Cei doi indicatori ai eficienţei muncii materializate se află în raport invers proporţional, raport care se observă şi din forma de exprimare simbolică a lor. Aceşti indicatori reflectă faptul că în fiecare moment producţia este şi opusul său — consumul — prin aceea că în cadrul acestui proces se creează valoare şi valori de întrebuinţare, dar numai prin consumarea de forţă de muncă şi mijloace de producţie. Indicatorii prezentaţi sînt mărimi relative de intensitate. Această calitate le conferă o valoare cognitivă în sine şi înlătură într-o anumită măsură dificultăţile legate de comparabilitate pe plan internaţional. Ei permit aprecierea corectă a efortului global de reducere a cheltuielilor materiale făcute de unităţile productive prin simpla comparare a nivelului acestora între întreprinderi sau cu nivelul mediu pe ramură. De asemenea, ei prezintă, într-o formă expresivă, mai ales pentru nespecialişti, eficienţa muncii materializate la nivelul ramurii şi economiei naţionale.

Eficienţa muncii totale considerăm că poate fi exprimată semnificativ cu ajutorul a trei indicatori care au drept bază de calcul o mărime relativă de intensitate de tipul ratei rentabilităţii. Primul indicator este **„venitul net creat cu 1 000 lei cheltuieli de producţie“** (Pcp). Acest indicator exprimă rentabilitatea unităţilor productive, a ramurilor şi a economiei naţionale, măsurînd capacitatea diferitelor niveluri ale sferei productive de a crea venit net la unitatea cheltuielilor de producţie. Dacă atributul de „productiv“ îl acordăm activităţilor în care se creează valori de întrebuinţare, valoare şi, mai ales, venit net, atunci acest indicator măsoară gradul în care sînt productive întreprinderile, ramurile şi economia naţională în timp. Simbolic acest indicator se poate scrie : $Pcp = \frac{(1-x').p'}{1+p'.x'} \cdot 1\,000$. Al doilea indicator este **„valoarea produsului pentru sine creată cu 1 000 lei cheltuieli de producţie“** (Rcp). Acest indicator al eficienţei muncii totale măsoară capacitatea diferitelor niveluri ale sferei productive de a crea produs pentru sine la unitatea de cheltuieli de producţie. Apreciem că acest indicator are o importanţă deosebită în cadrul relaţiilor de producţie socialiste deoarece măsoară capacitatea întreprinderilor, ramurilor şi sferei productive dintr-un anumit moment de a răspunde scopului nemijlocit al producţiei socialiste. Simbolic acest indicator se poate scrie : $Rcp = \frac{1-x'}{1+p'.x'} \cdot 1\,000$ În timp, primul indicator al eficienţei muncii totale trebuie să crească mai repede decît al doilea indicator deoarece numai în această corelaţie se asigură creşterea ratei venitului net.

Al treilea indicator este **„venitul naţional creat cu 1 000 lei cheltuieli de producţie“** (Ycp). Acest indicator cumulează eficienţa muncii totale exprimate de primii doi indicatori (Ycp=Pcp +Rcp). Simbolic, acest indicator se poate scrie : $Ycp = \frac{(1-x').(1+p')}{1+p'\cdot x'} \cdot 1\,000$

Sub aspectul conţinutului economic, acest indicator este întîlnit în cele două studii amintite însă cu denumiri şi forme de exprimare simbolică diferite.

Apreciem că primii doi indicatori ai eficienţei muncii totale înscriindu-se în cerinţele legii economice fundamentale a socialismului ar putea constitui indicatori de bază în activitatea unităţilor productive.

Modul de calcul al celor trei indicatori prezentaţi permite cumularea eficienţei muncii vii şi materializate în conformitate cu logica conceptului de eficienţă şi permite separarea în timp a contribuţiei celor două categorii de eficienţă asupra mărimii şi evoluţiei eficienţei muncii totale. Baza de calcul a acestor indicatori le conferă valoare cognitivă în sine şi înlătură barierele naţionale ridicate de etalonul monetar folosit.

Relaţia dintre indicatorii eficienţei muncii vii şi materializate şi ai eficienţei muncii totale este de forma :

$$\frac{1}{Ycp} = \frac{1}{Yr} + \frac{1}{Yx}$$

Această relaţie este logică sub aspect economic deoarece cheltuielile de producţie la 1 000 lei venit naţional sînt egale cu suma cheltuielilor cu forţa de muncă şi cu munca materializată la 1 000 lei venit naţional. Relaţiile dintre indicatorii prezentaţi susţin caracterul corelat sistemic al acestora.

Gheorghe RĂDUCANU

[2]) În practica curentă există un indicator oarecum asemănător cu valoare normativă şi anume producţia netă la 1 000 lei fonduri fixe.

[3]) În analizele comparative pe plan internaţional se foloseşte uneori un indicator oarecum asemănător, consumul de energie electrică la unitatea de venit naţional.

Făurirea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate

(Urmare din pag. 8)

înscrierea acestuia pe coordonatele conceptului modern, complex al civilizaţiei materiale socialiste.

Astăzi, România se situează printre primele 10 ţări din lume în ce priveşte consumul de calorii pe locuitor. La legume, consumurile pe locuitor sînt, de asemenea, printre cele mai mari din lume, iar consumul de carne este de peste 4 ori mai mare decît în 1938, anul cu cea mai bună dezvoltare din perioada antebelică. Producţia de fructe şi struguri, care în ultimii ani a fost dintre cele mai mari din istoria ţării, a contribuit, de asemenea, la o alimentaţie echilibrată.

Orientarea structurii în producţia vegetală şi în zootehnie, pe plan naţional, ca şi în profil teritorial, în cadrul programului de autoaprovizionare a judeţelor şi localităţilor, ţine seama şi de considerente economice, dar, în primul rînd, de imperativul social al unei alimentaţii raţionale, sănătoase, diversificate, bogate în principii nutritive.

Programul de alimentaţie ştiinţifică a populaţiei, elaborat pe baza indicaţiilor şi sub îndrumarea directă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu şi aprobat recent de Marea Adunare Naţională, se înscrie armonios în politica generală a partidului şi statului nostru de ridicare permanentă a calităţii vieţii ; el îmbină recomandările ştiinţei cu obiceiurile, tradiţiile şi specificul de consum al poporului nostru, urmărind să creeze echilibrul între ceea ce omul consumă efectiv şi nevoile nutritive reale, în raport cu condiţiile de muncă şi de viaţă.

■

LA ÎMPLINIREA a patru decenii de la actul istoric de la 23 August, în tabloul luminos al prefacerilor socialiste ce au avut loc în patria noastră sub conducerea clarvăzătoare a partidului, agricultura se prezintă cu un bogat bilanţ de realizări, cu premise certe pentru un progres şi mai accelerat, ca o ramură hotărîtoare pentru continuarea dezvoltării economico-sociale a ţării, pentru bunăstarea şi civilizaţia naţiunii noastre socialiste.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

„Avuţia naţională" în gîndirea economică occidentală contemporană

SPIRITUL globalist care animă teoreticienii dintre cele două războaie mondiale şi de după al doilea război mondial a determinat intensificarea preocupărilor pentru investigarea problematicii legate de estimarea activelor economice deţinute de agenţii economici ai naţiunilor, întrucît se consideră că această estimare constituie o condiţie necesară a progresului previziunilor pe plan macroeconomic. Dar, în acelaşi timp, estimarea activelor naţionale este considerată ca fiind una din problemele foarte dificile de rezolvat, date fiind incertitudinile teoretice şi statistice pe care se bazează.

Înfăptuirea acestei estimări impune, în prealabil, abordarea problematicii legate de delimitarea şi stabilirea interferenţelor dintre avuţia naţională, bogăţia naţională şi capitalul naţional. Conţinutul şi sfera de cuprindere a avuţiei naţionale, bogăţiei naţionale şi capitalului naţional precum şi multiplele lor influenţe asupra aspectelor tehnice, financiare şi psihologice ale vieţii economice naţionale se consideră că trebuie luate în considerare într-o teorie realistă a creşterii economice. Or, potrivit celor mai multe păreri, în faţa acestei cereri presante, oferta este actualmente limitată atît cantitativ cît şi calitativ, cu precădere datorită imposibilităţii de activizare a potenţialului în structura solicitată de o creştere economică corespunzătoare cu obiectivele statelor capitaliste occidentale.

Pentru determinarea stocului de active ale unei naţiuni, literatura economică occidentală utilizează noţiunile de : avuţie naţională, bogăţie naţională şi capital naţional. Care dintre aceste noţiuni are o sferă de cuprindere mai largă ?, care are un caracter de vaguitate mai pronunţat? — iată probleme cu care se confruntă teoria şi practica economică occidentală. În legătură cu avuţia naţională, sînt economişti care subliniază primordialitatea elementului colectiv în raport cu elementul individual. Astfel, Kuznetz consideră că avuţia naţională este un stoc de resurse din care ansamblul indivizilor care compun o naţiune sînt dispuşi să sacrifice cîte ceva. El exclude toate resursele care sînt dezirabile pentru indivizi şi indezirabile din punct de vedere naţional. De asemenea, acesta este de părere că avuţia naţională trebuie să înglobeze nu numai sursele de bunuri ale căror efecte sînt rare pentru diverşi indivizi care formează o naţiune, ci şi sursele de bunuri ale căror raritate se afirmă pentru diverse grupuri ale naţiunii. În concepţia economistului menţionat se consideră că avuţia naţională trebuie să cuprindă nu numai sursele de bunuri dezirabile de care pot dispune membrii unei naţiuni în calitate de indivizi, dar şi pe acelea pe care ei le pot dispune în calitate de cetăţeni ai naţiunii.

Printre numeroşii autori care au încercat să dea o definiţie avuţiei naţionale îl citäm pe Goldsmith, care refuză să separe net avuţia individuală de avuţia naţională. Pe aceasta din urmă el o defineşte ca fiind „valoarea netă consolidată a tuturor unităţilor economice din interiorul unui teritoriu"[1]). El introduce implicit activele financiare în cadrul avuţiei naţionale. Cu riscul de a submina ierarhia între cei trei termeni — avuţia naţională, bogăţia naţională şi capitalul naţional — J.R. Hicks menţionează o excepţie în denumirea acestui ansamblu de active susceptibile de realizare şi evaluare. El califică acest ansamblu de active, capital naţional şi îl consideră ca un sold : „Capitalul naţional al unei ţări este egal cu suma activelor nete a tuturor indivizilor şi a tuturor instituţiilor care compun o ţară. Este diferenţa dintre ansamblul activelor şi ansamblul pasivelor"[2]).

Capital naţional ? Avuţie naţională ? Care să fie denumirea ce trebuie adoptată ţinînd cont de necesitatea evaluării relativ obiective a activităţilor naţionale ? Robert Héline este de părere că trebuie optat pentru acea categorie care are un grad de vaguitate scăzut şi este susceptibilă de o evaluare relativ obiectivă. El defineşte avuţia naţională ca fiind „ansamblul avuţiilor individuale după eliminarea dublelor utilizări, putînd proveni din active financiare"[3]) şi include în cadrul acesteia, în particular, solul, clădirile agricole, animalele domestice, întreprinderile miniere, comerciale, de transport, lucrurile mobile care n-au fost cuprinse în stocurile mai sus menţionate, valorile intrinseci ale monezilor metalice şi toate bunurile de uz curent : case de lo-

FIŞE

colecţia «creşterea economică»

Eugen Topală

Investiţiile şi creşterea economică

editura politică

● *Investiţiile reprezintă un capitol cheie în elaborarea şi materializarea planurilor de dezvoltare economico-socială, vădind note specifice de la o etapă la alta. Tocmai aceste elemente precum şi faptul că în timp s-au cristalizat numeroase idei valoroase — validate de practică — privind procesul investiţional au reprezentat motivaţia ce a stat la baza elaborării, de către* Eugen Topală, *a lucrării* „Investiţiile şi creşterea economică" *publicată la EDITURA POLITICĂ. Autorul şi-a propus să argumenteze necesitatea şi să contribuie la realizarea unei teorii a investiţiilor integrate în teoria socialistă a creşterii economice. Volumul apare astfel structurat în trei secţiuni: teoria investiţiilor în contextul teoriei creşterii economice, teoria investiţiilor la nivel macroeconomic şi teoria investiţiilor la nivel microeconomic. O dată cu factorii clasici analizaţi în teoria şi practica procesului investiţional, autorul a inclus şi o serie de elemente actuale, cum ar fi influenţa progresului tehnic, implicaţiile restricţiilor energetice, exportul de investiţii ş.a. Un loc distinct ocupă în lucrare analizele consacrate determinării optimului investiţional la nivel macro şi microeconomic, precum şi realizării unui echilibru dinamic între cele două componente în funcţie de variabile temporale.*

Pîrghiile financiare

● *Devine tot mai larg recunoscută necesitatea utilizării pîrghiilor financiare pentru orientarea activităţii întreprinderilor, în economia socialistă. Acest fapt, generat de nivelul de dezvoltare înregistrat, de cerinţa utilizării intensive a dotării tehnice şi a resurselor consumate proiectează într-o lumină tot mai complexă raportul dintre plan şi piaţă, dintre plan şi gradul de autonomie al unităţilor productive — apreciază* H. Vucheva *în articolul* „Elemente pentru creşterea influenţei pîrghiilor financiare" *publicat în numărul 4/1984 al revistei IKONOMICESKA MISL. Elemente particulare izvorăsc din faptul că, spre deosebire de economia capitalistă, în socialism influenţele pîrghiilor financiare sînt stabilite în linii generale prin plan. Acest lucru se află în acord perfect cu modul de dezvoltare a complexului economic naţional, în care coexistă unităţi cu dotare diferită şi deci care obţin beneficii diferite, a căror apropiere de o valoare medie reflectă o realitate constituită. Problema cea mai delicată, apreciază H.V., apare în mo-*

cuit, mobila, ustensile de menaj, bibliotecă, tablouri, colecții etc. ; excendentul drepturilor de creanță asupra străinătății, precum și dreptul de autor ; tot ce cuprinde domeniul productiv sau neproductiv : întreprinderile de stat, clădirile publice, locurile publice, parcurile de promenadă, drumurile de utilitate publică etc.

În legătură cu distincția ce trebuie făcută între capitalul național și bogăția națională, Fr. Perroux este de părere că noțiunile de avuție și bogăție națională oscilează în jurul a două idei dominante, la doi poli extremi : ideea de posesie și ideea de producție[4]). Autorul menționat consideră că bogăția națională este fondată pe ideea de producție, iar avuția națională depinde de ideea de posesie, de deținere a activelor realizabile, având o certă valoare. Capitalul național face mai degrabă aluzie la potențialul de producție. Autorul este de părere că sînt eliminate din sfera de cuprindere a capitalului național toate elementele care, mai de aproape sau mai de departe, pot influența natura, ritmul producției (climatul, bogățiile pămîntului, organizarea politică).

Ansamblul terminologic format din avuția națională, bogăția națională și capitalul național dobîndește noi valențe și i se acordă semnificații diferite de la un autor la altul. Diferențele dintre aceste noțiuni nu sînt clar conturate datorită caracterului pronunțat de subiectivism al judecăților emise de fiecare autor.

Barna, în lucrarea „Alternative methods of measuring capitale", după ce subliniază ambiguitatea rezultată din utilizarea celor trei noțiuni se oprește asupra termenului de capital național pentru care adoptă conceptul de capital real și capital financiar. Capitalul real în concepția lui Barna cuprinde ansamblul obiectivelor materiale care au fost produse de sistemul economic și care la rîndul lor vor servi la producerea altor obiective. El exclude, deci, din sfera de cuprindere a capitalului real pămîntul și alte resurse naturale. Prin capitalul financiar înțelege ceea ce de fapt practica contabilității financiare occidentale include, ansamblul de titluri și creanțe de care dispune un individ.

Distincția pe care o face Barna între capitalul real și capitalul financiar are meritul de a sublinia cele două semnificații ale termenului de capital național. În același timp însă, concepția lui Barna nu satisface deoarece : pe de o parte, ea pretinde în mod constant necesitatea adăugării unui calificativ termenului de capital, pentru a evita să considerăm drept capital național ansamblul bunurilor și titlurilor corespunzînd capitalului financiar ; pe de altă parte, noțiunea de capital financiar acoperă din nou pe aceea de avuție națională și riscă, prin aceasta, să fie folosită cu dublu sens.

În legătură cu punctele de vedere prezentate care fac referire la avuția națională, bogăția națională și capitalul național se poate trage o primă concluzie și anume că în gîndirea economică occidentală în perioada amintită, se pare că nu s-a conturat clar o ierarhie între cele trei categorii. O anume ierarhizare o face Robert Héline. Acesta plasează pe primul loc bogăția națională pe care o consideră că înglobează ansamblul elementelor care, direct sau indirect, contribuie la realizarea unui anumit nivel al producției naționale și anume : bunurile materiale reproductibile sau nu, resursele naturale, climatul, organizarea relațiilor umane și politice, resursele umane (în calitate de muncitori, consumatori și cetățeni). Pe al doilea loc R. Héline plasează avuția națională, care, conform concepției sale, constă în ansamblul bunurilor materiale reproductibile sau nu, deținute de unitățile economice ale țării, plus creanțele asupra străinătății. În sfîrșit, pe locul trei în ierarhie este plasat capitalul național — conceptul cel mai restrictiv care, consideră autorul, conține ansamblul bunurilor materiale reproductibile afectate producției : clădiri, utilaje, echipament, stoc. etc.

Din ierarhizarea făcută de R. Héline rezultă că el a considerat bogăția națională ca fiind un concept mai mult teoretic, care ne dă posibilitatea de a măsura elementele mai puțin economice : climatul, demografia sub aspectul ei cantitativ și calitativ etc. Actualmente aceste elemente necuantificabile sînt studiate în occident sub titlul de structuri. Prin modul cum definește avuția națională, Héline lasă să se întrevadă posibilitatea evaluării ei diferențiate, putînd fi determinată prin cumularea bilanțurilor unităților economice naționale. În legătură cu capitalul național se poate spune că în concepția lui Héline trebuie excluse din sfera de cuprindere a capitalului național activele financiare și anumite active reale. Punctele de vedere prezentate în legătură cu sfera de cuprindere, cu ierarhizarea și evaluarea avuției naționale, bogăției naționale și capitalului național învederează faptul că economiștii occidentali manifestă tendința abordării acestor categorii preponderent în termeni de stocuri. Obiectivul de bază al acestor abordări îl constituie încercarea de a găsi modalități adecvate de cuantificare a resurselor naționale care se află sub incidența celor trei categorii analizate.

asist. univ. Ioan PETRIŞOR
Universitatea din Timişoara

[1]) Goldsmith „Studies in Income and Wealth" N.B.E.R., vol. 12, 1950.

[2]) J.R. Hicks „The Social Framework" (capitolul 10)

[3]) Robert Héline „Étude méthodologique du capital national". Paris, Gauthier-Villars de C-ie Imprimeur — Éditeur 1965, p. 180.

[4]) Fr. Perroux „Revenu national et politique économique quantitative" t. III p. 239.

mentul în care, prin instrumentele de planificare, trebuie să se creeze cadrul de evaluare a efortului propriu al fiecărei unități de producție ținînd seama pe de o parte de rentabilitățile diferite, obiective, iar pe de altă parte de faptul că piața socialistă acționează și ca un element de selecție.

Modele economice și ritmul schimbărilor

● *Sînt valabile modelele econometrice folosite în prognozele macroeconomice, într-o perioadă caracterizată printr-un ritm accelerat al schimburilor ? Formulată în mod tranșat, opinează Jean Michel Charpin în articolul „La prévision économique en France" publicat în numărul 1868 al revistei* PROBLÈMES ÉCONOMIQUES, *întrebarea impune răspunsuri extreme care sînt, ambele, alături de adevăr. Referindu-se la experiența franceză în domeniul planificării macroeconomice, autorul apreciază că modelele econometrice oferă avantaje incontestabile : posibilitatea de a surprinde complexitatea fenomenelor economice, rapiditatea cu care un model actualizat permanent poate oferi soluții operative, cu care poate testa noi variabile, capacitatea de înmagazinare și prelucrare a unui mare număr de date. În ce privește deficiențele modelării econometrice, acestea sînt, în parte, reale. Dar nici costul ridicat al elaborării, nici accesibilitatea redusă pentru agenții economici și nici nuanța oarecum conservatoare (dat fiind că se bazează pe studiul evenimentelor trecute) nu anulează în fond viabilitatea modelelor. Problema care se pune, opinează J.M. Ch., este aceea de a spori flexibilitatea acestor instrumente moderne de prognoză economică.*

Dezvoltarea rurală

● *Spre deosebire de anii '70, cînd subdezvoltarea regiunilor rurale era considerată un fenomen trecător, ce poate fi soluționat prin măsuri cu caracter global, în prezent asistăm la o formulare diferită a problemelor. Ultimul deceniu a consacrat numeroase studii valoroase asupra subdezvoltării, malnutriției etc., dar eficiența lor este încă neconcludentă — apreciază* Sartaj Aziz *în articolul „Reflections sur les conditions du developpement rural", publicat în numărul 3/1984 al revistei* „REVUE INTERNATIONAL DU TRAVAIL". *Cauza de fond constă, după opinia autorului, în modul adesea simplist în care este înțeles fenomenul în cauză, specialiștii oprindu-se în mod nejustificat la cîțiva indicatori statistici. Efectul ? Programele de dezvoltare rurală nu țin seama de complexitatea reală, de diferențele ce există de la o țară la alta și chiar în cadrul aceluiași stat. Astfel, apreciază autorul, programele de dezvoltare rurală trebuie să includă cunoașterea cadrului politic existent — care nu întotdeauna îi favorizează pe muncitorii agricoli —, precum și elementele sociale și naturale care generează starea de sărăcie. O mai bună ordonare a acestor factori s-ar putea realiza prin considerarea, cu statut de sine stătător, a factorilor tehnico-materiali și a celor sociali care condiționează nivelul de dezvoltare al comunităților rurale.*

FIŞE

Industria – forță motrice a dezvoltării economice naționale și mondiale

CEA DE-A PATRA Conferință generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.), care se desfășoară la Viena între 2 și 18 august a.c. abordează o gamă largă de probleme vizînd cooperarea internațională menită să promoveze dezvoltarea industrială în perioada 1985—2000, în special în țările în curs de dezvoltare, și să reducă decalajele economice față de țările dezvoltate, decalaje care au fost accentuate, inclusiv pe seama menținerii unei diviziuni internaționale a muncii inechitabile, asimetrice. Un factor esențial al restructurării acestei diviziuni internaționale anacronice a muncii îl constituie industrializarea țărilor în curs de dezvoltare.

DEZVOLTAREA industriei a evidențiat și pînă acum și va evidenția și în viitor o imensă varietate de experiențe naționale, ca și diferite orientări în dezvoltarea industrială a unor grupuri de țări, în special în legătură cu : tehnicile utilizate în procesul dezvoltării industriale, eforturile de acumulare diferențiate de la o țară la alta, ritmurile diferențiate de creștere a producției industriale, pe ansamblu și pe ramuri industriale, diferențe în acordarea de prioritate industriei grele, industriei ușoare în etapele de început ale industrializării, structurile industriale create în economiile naționale, modul în care se desfășoară procesul industrializării (spontan, prin acțiunea forțelor pieței sau deliberat, planificat), țelul final (obținerea profitului sau ridicarea standardului de viață al oamenilor), modelul capitalist sau socialist al industrializării etc[1]).

În special, în perioada postbelică industrializarea a devenit o componentă deosebit de importantă a aspirațiilor țărilor în curs de dezvoltare, care, în mod practic, identifică dezvoltarea cu industrializarea. În special, industriile prelucrătoare, cu tehnologia lor sofisticată și cu nivelurile ridicate ale productivității muncii, au fost considerate drept principală sursă atît pentru creșterea nivelului de trai, cît și pentru asigurarea unui loc mai bun în cadrul diviziunii internaționale a muncii. Tocmai industriile prelucrătoare au fost acele forțe motrice care au furnizat mijloace de muncă de înaltă productivitate pentru alte sectoare ca : industria extractivă, agricultura, serviciile, iar incidența lor asupra economiei în general a fost de natură să amplifice rolul transporturilor, circulației mărfurilor și al altor segmente ale sectorului terțiar legate într-un fel sau altul de industrie[2]).

Din punct de vedere strict economic, principalul potențial al industrializării a fost considerat a fi contribuția sa la creșterea economică rapidă. Se poate argumenta, utilizînd date istorice, că industrializarea țărilor actualmente dezvoltate, după revoluția industrială din Anglia, de la jumătatea secolului al XVIII-lea, a constituit forța motrice a dezvoltării lor economice, ritmul creșterii economice accelerîndu-se, în general, pe măsura ridicării nivelului de dezvoltare industrială. Astfel, producția totală a industriei prelucrătoare pe plan mondial a crescut între 1900 și 1980 de circa 20 ori, iar producția pe locuitor de 7,5 ori, timp în care populația a crescut de circa 2 ori.

Privită retrospectiv, pe plan mondial industrializarea a demarat lent. La un secol după revoluția industrială din 1740—1760, care și-a avut leagănul în Anglia, producția industrială mondială încă nu ajunsese să se dubleze, dar divizarea lumii în țări industrializate, respectiv dezvoltate, și țări neindustrializate, subdezvoltate, se conturează tot mai distinct. În 1860, țările actualmente dezvoltate dețineau deja 61% din potențialul mondial al industriei prelucrătoare. Pînă la primul război mondial ritmul de creștere a producției industriei prelucrătoare avea să se accelereze considerabil. Între 1860 și 1913, volumul total al producției industriei prelucrătoare mondiale a crescut de 4 ori, iar cel pe locuitor de 3 ori.

În ciuda efectelor celor două războaie mondiale și ale depresiunii economice din 1929—1933, la sfîrșitul perioadei de reconstrucție, în 1953, volumul producției industriale mondiale era de 3 ori mai mare decît în 1913 și de 20 ori mai mare decît în 1750. În deceniile următoare producția industrială a crescut rapid atît în țările dezvoltate, cît și în cele în curs de dezvoltare. Între 1953 și 1973 producția industrială mondială a crescut într-un ritm mediu anual de 6% (de 4% pe locuitor). Producția industrială mondială cumulată între 1953 și 1973 a fost comparabilă în volum cu cea a unui secol și jumătate, din 1800 pînă în 1953. Tocmai de aceea, ținînd seama și de modelul de industrializare urmat, energointensiv și poluant, problemele mediului înconjurător și ale riscului de epuizare a resurselor naturale au atins niveluri critice în această fază de creștere rapidă. Între 1973 și 1980, în ciuda crizei energetice și a recesiunii economice din 1974—1975, producția industrială mondială a crescut în ritm mediu anual de 2,4%.

După cum se știe, în perioada în care țările eliberate de sub îndelungata dominație colonială și-au formulat strategiile lor economice, industriile prelucrătoare au constituit alternativa atractivă pentru creșterea rapidă a productivității și a acumulării, de natură să asigure și ridicarea gradului de dezvoltare, inclusiv a nivelului de trai. O primă strategie de dezvoltare a industriei țărilor în curs de dezvoltare a fost cea legată de substituirea importurilor de produse industriale, pînă atunci importate din țările dezvoltate. Pe măsură ce țările în curs de dezvoltare au început să renunțe într-o anumită măsură la structurile lor

Producția industriei prelucrătoare pe plan mondial (1900=100)

Anul	Producția totală		Populația mondială (în mil. loc.)	Producția pe locuitor	
	1900=100	Ritm anual de creștere (în %)		1900=100	Ritm anual de creștere (în %)
1750	(23,6)	.	781	(49,4)	
1800	(27,2)	(0,3)	969	(46,0)	—0,1)
1830	34,1	(0,8)	1116	50,1	0,3)
1860	41,8	0,7	1280	53,3	0,2
1880	59,4	1,8	1437	67,7	1,2
1900	100,0	2,6	1638	100,0	2,0
1913	172,4	4,3	1812	155,8	3,5
1928	250,8	2,5	2026	202,8	1,8
1938	311,4	2,2	2216	230,1	1,3
1953	567,7	4,1	2641	352,1	2,1
1963	950,1	5,3	3196	486,9	3,3
1973	1730,6	6,2	3874	731,7	4,2
1980	2041,6	2,4	4410	758,3	0,5

Notă : Cifrele din paranteze au un grad le incertitudine mai mare decît alte cifre pentru aceleași perioade.

Sursa : Paul Bairoch, International Industrialization Levels from 1750 to 1980, în „The Journal of European Economic History", Vol. 11, nr. 2, Spring 1982, Banco di Roma, Roma pag. 273

economice tradiționale, preocupările legate de echilibrarea balanțelor de plăți au devenit un argument prioritar pentru industrializarea bazată pe substituirea importurilor[3]). Pe de altă parte, însă, procesul de industrializare însuși a devenit o motivație pentru creșterea importurilor, întrucît țările în curs de dezvoltare trebuiau să importe echipament din țările dezvoltate industrial[4]). Inițial multe dintre industriile de substituire a importurilor, localizate în țările în curs de dezvoltare, erau cu precădere procese de asamblare bazate în mare măsură pe componente achiziționate din țările dezvoltate. Tocmai de aceea, în deceniul al șaptelea, unele țări în curs de dezvoltare au abandonat ideea „substituirii cu orice preț a importurilor", orientîndu-și strategia dezvoltării industriale în direcția exportului de produse prelucrate.

Unii autori consideră că industrializarea țărilor în curs de dezvoltare creează o a „doua revoluție industrială", de natură să transforme economia mondială în mod comparabil cu ceea ce a realizat în secolele XVIII-XIX revoluția industrială din Anglia. Analiza dezvoltării industriei mondiale evidențiază faptul că în ultimul sfert de veac producția industriilor prelucrătoare a crescut rapid în țările dezvoltate și chiar mai accelerat în țările în curs de dezvoltare, motivînd formularea unei tipologii a țărilor lumii grupate după criteriul reprezentat de ponderea pe care o deține valoarea adăugată — creată în industria prelucrătoare — în produsul intern brut, proporția valorii adăugate din diferitele subramuri ale industriei prelucrătoare în această industrie luată ca ansamblu, ponderea produselor prelucrate în exporturi, valoarea adăugată pe unitatea de capital și de forță de muncă etc.

Problemele critice ale industrializării s-au ascuțit o dată cu mutațiile intervenite în relațiile economice internaționale și cu modificarea priorităților în ceea ce privește dezvoltarea economică. Deși aceste priorități sînt diferite pentru țări situate la niveluri diferite de industrializare, se pot desprinde unele aspecte generale, caracteristice pentru problema industrializării.

Utilizarea corespunzătoare a resurselor limitate, epuizabile, și eficiența producției au constituit o preocupare deosebită în promovarea unei strategii de industrializare prin intermediul creării unor sectoare de înaltă productivitate. Unele țări în curs de dezvoltare au reușit să utilizeze o protecție moderată pentru dezvoltarea producției industriei prelucrătoare în mod constant și eficient ; pe de altă parte o serie de țări au consumat ineficient atît capital, cît și resurse de forță de muncă în cursul dezvoltării industriale, cauzele fiind multiple și ținînd în mare măsură de elemente negative exogene.

Efectul industrializării țărilor în curs de dezvoltare asupra relațiilor economice internaționale a început să fie important la sfîrșitul deceniului al șaptelea, cînd țările în curs de dezvoltare au început să exporte produse prelucrate pe o scară suficient de largă pentru a concura țările dezvoltate. Realizările în domeniul industrializării obținute de țările în curs de dezvoltare în ultimii 25—30 ani au deschis noi opțiuni pentru politicile de export de produse prelucrate promovate de aceste state. Desigur, nu trebuie exclusă posibilitatea oferită de sporirea exporturilor de produse prelucrate cu conținut ridicat de muncă spre țările dezvoltate, cu condiția ca țările dezvoltate să consimtă la restructurările necesare în propria lor economie națională.

Problema care se pune pentru producătorii de produse prelucrate din țările în curs de dezvoltare constă în diversificarea producției, în sensul producerii de produse intensive nu numai în muncă, ci și în capital, în cercetare, în resurse disponibile. Această diversificare în cadrul industriei prelucrătoare este la fel de importantă ca cea care s-a petrecut prin trecerea de la sectorul primar la sectorul secundar în fazele de început ale industrializării. Structura exporturilor de produse prelucrate ale țărilor în curs de dezvoltare, deși dominată încă de produsele intensive în muncă, indică o tendință de creștere a ponderii produselor prelucrate cu nivel tehnologic sporit[5]).

Evidențierea meritelor dar mai ales a limitelor unor strategii de dezvoltare industrială legate de relațiile economice externe, așa cum sînt cele privind substituirea importurilor, promovarea exporturilor sau dezvoltarea pe seama atragerii de resurse externe, prin transferuri internaționale din partea țărilor dezvoltate către țările în curs de dezvoltare, ne conduc la sublinierea importanței primordiale pe care îl are tipul de dezvoltare economică și industrializarea, pe calea sporirii acumulării interne. În condițiile actuale ale crizei economice mondiale, ținînd seama de neîndeplinirea de către majoritatea țărilor bogate a obligațiilor asumate de a transfera resurse financiare — fără condiții — sub formă de asistență oficială pentru dezvoltare, de ajutor extern, în țările în curs de dezvoltare, dezvoltarea acestor țări, în măsura în care are loc, este datorată cu precădere efortului propriu realizat prin acumulare internă. Așadar, strategia bazată pe sporirea acumulării interne are în vedere în primul rînd funcția productivă a investițiilor realizate pe seama efortului propriu al țărilor în curs de dezvoltare. Experiența a arătat că, cu cît rata acumulării interne este mai ridicată, cu atît este mai ridicat ritmul creșterii economice ; în schimb, la o rată scăzută a acumulării interne, în afară de faptul că acesteia îi corespunde și un nivel mai redus al creșterii economice, îi este specifică și o dependență mai mare de resursele externe[6]).

După cum se știe, ritmul de creștere a venitului național este dependent de cheltuielile de investiții necesare pentru obținerea unei unități de spor al venitului național, de rata acumulării și nivelul productivității muncii. De aici rezultă necesitatea stabilirii unui nivel optim de acumulare internă, care să maximizeze creșterea venitului național. Tocmai ca urmare a acestor considerente teza primordialității efortului propriu în promovarea dezvoltării și industrializării — promovată de țara noastră, pe baza concepției președintelui Nicolae Ceaușescu — este axată pe rolul prioritar al acumulării. Analiza științifică a condițiilor și potențialului economico-social din fiecare țară în curs de dezvoltare poate conduce la stabilirea unui raport optim între acumularea internă, resursele atrase din exterior și consum.

Industria, ca forță motrice a dezvoltării, produce și utilizează resursele în scopul obținerii de bunuri pentru satisfacerea nevoilor productive și de consum. Tocmai datorită acestei vocații a industriei, de forță motrice a dezvoltării, pentru țările rămase în urmă industrializarea, sprijinită de un transfer de capital și de tehnologii pe o bază echitabilă dinspre țările dezvoltate, constituie principalul mijloc de modernizare a economiei. După cum atestă propria experiență a României, industrializarea este, într-o perspectivă de timp mai îndelungată, cea mai importantă sursă a dezvoltării și progresului.

În concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, se impun în primul rînd măsuri în vederea unei creșteri puternice a forțelor de producție, cu eforturi pentru crearea unei industrii naționale puternice. După cum se subliniază în Declarația României cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale — document difuzat la a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. din septembrie 1975 — dezvoltarea trebuie să se bazeze, în primul rînd, pe eforturile fiecărui popor, pe mobilizarea întregului său potențial material și uman. Un rol important revine, desigur, colaborării economice internaționale, promovării formelor superioare de cooperare economică și tehnico-științifică, acțiuni menite să contribuie la crearea unei baze alimentare și industriale în țările în curs de dezvoltare, la punerea în valoare a resurselor lor naturale, care să nu se limiteze la extracția acestora, ci să ducă la crearea și dezvoltarea industriei prelucrătoare naționale. Pe de altă parte, România apreciază că trebuie să se acționeze cu hotărîre — atît în cadrul acordurilor comerciale bilaterale cît și al negocierilor comerciale multilaterale — pentru eliminarea restricțiilor și barierelor artificiale, a oricăror discriminări și obstacole tarifare și netarifare, asigurîndu-se astfel relații economice care să favorizeze lărgirea participării fiecărei țări la diviziunea internațională a muncii.

Aurel GHIBUȚIU

---

[1]) Vezi în această privință și Ion Blaga, Industrializarea. Schița unei teorii contemporane. Editura științifică și enciclopedică, București, 1933, pag. 5—7

[2]) Helen Hughes, Industrialization and development : a stocktaking, în „Industry and Development", ONUDI, nr. 2, New York, 1978, pag. 1.

[3]) Raul Prebisch, Commercial policy in the underdeveloped countries, în „American Economic Review", mai 1959.

[4]) Jan Little, Tibor Scitovsky, Maurice Scott, Industry and Trade in Some Developing Countries, Oxford University Press, 1970.

[5]) Bela Balassa, A „stages" approach to comparative advantage, World Bank Staff Working Paper, nr. 256, Washington, Banca Mondială, mai 1977, în care se ilustrează procesul de diversificare a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare începînd din deceniul al șaptelea.

[6]) Vezi în această privință date furnizate de World Development Report 1979 (UNCTAD 1979) și rapoartele anuale ale OCDE „Coopération pour le développement"

Piața internațională a sulfului

DUPĂ ce a scăzut cu 9,5% în perioada 1980-1982, în anul 1983 consumul mondial de sulf s-a majorat cu 5%, atingînd un nivel de 52,5 milioane tone. Cererea de sulf a fost stimulată îndeosebi din semestrul II 1983 de creșterea puternică a producției mondiale de îngrășăminte, căreia îi revine circa 3/5 din consumul mondial de sulf. În felul acesta, consumul a depășit producția disponibilă cu 1,5 milioane tone, diferența fiind acoperită din stocurile care numai în Canada însumează 14,5 mil. tone.

Oferta de sulf constă în principal din sulful elementar recuperat ca un coprodus din producția de gaze naturale sulfuroase și din operațiunile de rafinare a țițeiului (sulful elementar recuperat a reprezentat în 1983 circa 52% din producția de sulf a lumii nesocialiste), din sulful neelementar conținut în acidul sulfuric rezultat drept coprodus la producția de cupru, plumb, zinc precum și cel conținut în pirite, hidrogen sulfurat și bioxid de sulf (30,3%) și din sulful elementar obținut prin procedeul Frasch din zăcămintele de sulf nativ (15,2%). Acest ultim procedeu este puternic energofag, fapt care a dus la reducerea ponderii sale în producția de sulf a țărilor nesocialiste de la 23% în 1981 la 15% în 1983, concomitent cu creșterea ponderii sulfului rezultat drept coprodus din prelucrarea gazelor naturale și țițeiului (de la 48% la 52%). Structura ofertei diferă considerabil de la o țară la alta.

Deficitul de sulf care s-a manifestat pe plan mondial începînd cu semestrul II 1983 se apreciază că se va menține pînă în anul 1988, în condițiile în care consumul se estimează că se va majora într-un ritm mediu anual de 3%. Pe ansamblul perioadei 1984—1988 consumul ar urma să depășească cu circa 6,5 mil. tone producția, ceea ce va determina o tendință de scădere a stocurilor existente și de creștere a prețurilor. La livrările la disponibil prețurile se situau la nivelul de 115 dolari/tonă în aprilie a.c. (livrare FOB Vancouver), înregistrînd astfel o creștere cu circa 40% comparativ cu nivelul de 83—85 dolari/tonă din semestrul I 1983.

Pe termen lung (pînă în anul 2000) se prognozează reducerea drastică a ponderii producției de sulf realizată prin procedeul Frasch și creșterea producției de sulf rezultat drept coprodus din producția de cărbune, țiței, gaze naturale și metale neferoase. Potențialul cel mai mare de creștere se apreciază că îl va avea producția de sulf elementar recuperat din cărbunele utilizat drept combustibil la termocentrale, precum și din cărbunele gazeificat.

N. NISTORESCU

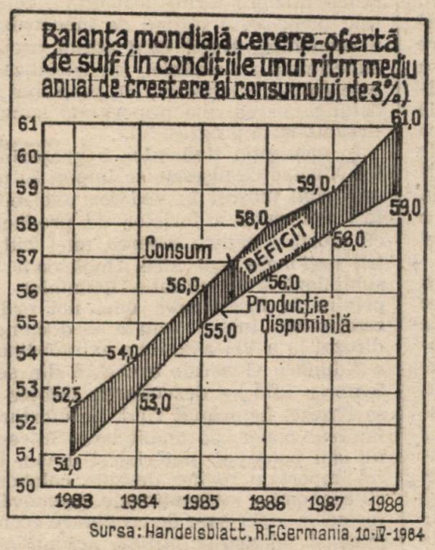

Sursa: Handelsblatt, R.F.Germania, 10-II-1984

Programe de dezvoltare

BAHREIN: proiecte industriale

PLANUL de dezvoltare economică a Bahreinului pe anii 1982—1985, extins ulterior pînă la finele anului 1987, prevede realizarea de proiecte în domeniul infrastructurii, industriei, construcțiilor de locuințe, dezvoltării învățămîntului și asistenței medicale.

Proiectele de dezvoltare industrială, realizate cu precădere prin cooperări, vor permite creșterea gradului de integrare pe verticală în aval a industriei de extracție a petrolului și gazelor, precum și a industriei aluminiului primar, dar și diversificarea structurii industriale prin crearea de capacități în alte domenii ale industriei prelucrătoare. Astfel, firma Gulf Aluminium Rolling Mill and Co. (proprietate a celor 6 țări membre ale Organizației de Consultanță Industrială a Golfului : cîte 20% din acțiuni sînt deținute de Bahrein, Kuweit, Arabia Saudită și Irak și cîte 10% de Qatar și Oman) a inițiat o investiție de 125 mil. dolari pentru construirea unei capacități de 40 mii tone laminate din aluminiu, care va intra în funcțiune la finele anului 1985. Proiectul va permite valorificarea superioară a unei părți din producția de aluminiu primar realizată pe capacitatea de 170 mii tone ce aparține firmei Aluminium Bahrein, în care guvernul din Bahrein deține 57,9% din acțiuni. Un alt proiect major este acela în curs de realizare de către firma Arab Iron and Steel Co. (A.I.S.C.O.) vizînd construirea unei capacități de peletizare, a cărei capacitate finală va atinge în anul 1986 circa 4 mil. tone. Guvernul din Bahrein va putea livra anual firmei A.I.S.C.O. gaze naturale și energie electrică în valoare de 40 milioane dolari pentru cuptorul de peletizare. În viitor se are în vedere construirea unei oțelării electrice pe bază de reducere directă a minereului de fier, cu o capacitate anuală de 2 milioane tone.

Firma Gulf Petrochemical Ind. Co (în care acțiunile sînt deținute în proporție de cîte 1/3 de Bahrein, Kuweit și Arabia Saudită) prevede darea în funcțiune pînă la finele anului 1985 a unui combinat petrochimic pe insula Sitra cu o capacitate de producție zilnică de cîte 1 000 tone amoniac și metanol. Un proiect care inițial prevedea o investiție de 1,5—2 miliarde dolari pentru realizarea unei capacități de hidrocracare de 30 mii barili/zi, este acela al firmei Heavy Oil Conversion Co.

În februarie a.c. firma BLICO a pus în funcțiune o fabrică de mobilă, prima dintr-o serie de proiecte pentru unități ale industriei prelucrătoare, care vor cuprinde o capacitate de zincare a oțelurilor de construcții, fabrici de ambalaje din carton și o uzină de electrozi de sudură.

Dezvoltarea infrastructurii reprezintă un alt obiectiv prioritar al planului de dezvoltare al Bahreinului. Semnificativ în acest sens este și bugetul pe anii 1984 și 1985, în cadrul căruia din fondurile de 412 milioane dinari pentru programul de dezvoltare (0,376 dinari = 1 dolar S.U.A.), 74% se alocă pentru proiecte în domeniul infrastructurii. Dintre acestea se remarcă centrala electrică Riffa II cu 6 turbine de cîte 90 MW, o instalație de desalinizare a apei de mare, șosele, rețele de distribuție a energiei electrice, rețele de canalizare, construcția unor clădiri publice.

N. N.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 30 IULIE — 3 AUGUST a.c., cursul **dolarului S.U.A.** a cunoscut o evoluție contradictorie. După ce, în cea mai mare parte a perioadei analizate, poziția dolarului a continuat să se consolideze pe piața valutară internațională, atingînd niveluri record (ca, de exemplu, 2,9225 mărci vest-germane, 2,4750 franci elvețieni), în principal ca efect al anticipării de către majoritatea observatorilor a unei politici mai ferme de credit din partea autorităților monetare centrale din S.U.A., spre finele intervalului această valută a pierdut abrupt din terenul cîștigat în precedentele zile, procesul fiind motivat de schimbarea influenței factorilor de acțiune de pe piața internațională o dată cu publicarea unor date indicînd o încetinire sensibilă a ritmului activității economice din Statele Unite și o menținere la cote scăzute a inflației în această țară. Astfel, scăderea indicelui agregat al activității economice cu 0,9 puncte procentuale în luna iunie a.c. (după o creștere cu 0,4 puncte în mai a.c.), restrîngerea volumului de noi comenzi în industria S.U.A. cu 1,4% în iunie, precum și creșterea ratei șomajului la 7,5% în iulie de la 7,1% în iunie a.c., au determinat mai mulți observatori să aprecieze că, în condițiile unei slăbiri a procesului de creștere economică și ale ritmului actual scăzut al inflației din Statele Unite, adoptarea unor măsuri restrictive de credit de către autoritățile monetare centrale din această țară a devenit mult mai puțin probabilă, ceea ce s-a tradus printr-o depreciere pronunțată a cursului dolarului față de celelalte valute occidentale în după amiaza zilei de vineri 3 august a.c.

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolar s-a prezentat după cum urmează (se dau nivelurile de curs din zilele de 27 iulie și 3 august a.c., iar în paranteză procentele de modificare) : lira sterlină 1,3125 și 1,32 dolari/liră (+0,55 puncte), francul elvețian 2,4475 și 2,4350 franci/dolar (+ 0,50 puncte procentuale), yenul japonez 244,50 și 243,50 yeni/dolar (+ 0,4 puncte procentuale), marca vest-germană 2,8675 și 2,8825 mărci/dolar (—0,5 puncte), francul belgian 58 și 58,35 franci/dolar (—0,6 puncte procentuale), francul francez 8,81 și 8,85 franci/dolar (—0,45 puncte), lira italiană 1 763 și 1 772 lire/dolar (—0,5 puncte procentuale). După închiderea piețelor europene, poziția dolarului a continuat să se deterioreze, cursul acestuia atingînd la New York 2,3550 mărci vest-germane, 2,40 franci elvețieni, 3,77 franci francezi, 1 758 lire italiene și 1,33 dolari/liră sterlină. În ceea ce privește evoluția din cursul următoarei săptămîni (6—10 august a.c.), apreciem că dolarul S.U.A. va cunoaște o revenire, procesul abrupt de depreciere a cursului acestuia din după amiaza zilei de vineri 3 august fiind de natură tehnică și de scurtă durată.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă cotate pentru depozitele pe termen de 6 luni în zilele de 27 iulie și 3 august a.c.) : eurodolari 12,25 și 12,125%, euromărci vest-germane 6,3125 și 6,3125%, eurofranci elvețieni 5,0625 și 5,00%, eurolire sterline 11,9375 și 12,1875%, eurofranci francezi 13 și 12,9375%.

În condițiile slăbirii cursului dolarului, **prețul aurului** a marcat o revenire, atingînd la al doilea fixing de la Londra din ziua de 3 august a.c. 349,25 dolari/uncie, comparativ cu 335,25 dolari/uncie la ultimul fixing din săptămîna precedentă.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Dolarul S.U.A.: mișcări contradictorii

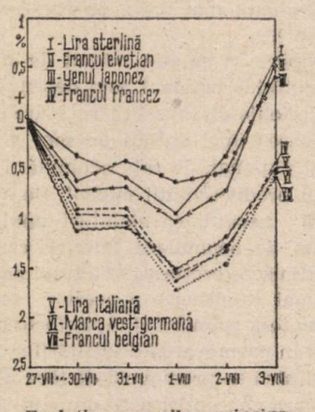

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 30 VII — 3 VIII ; bază : 27 VII a.c.

Proiecte de asistență ale Băncii Mondiale

ÎN FAȚA amplificării fără precedent a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, Banca Mondială intenționează, potrivit declarațiilor recente ale unor reprezentanți oficiali, să pună în aplicare mai multe măsuri și proiecte de natură să contribuie la ameliorarea situației. În acest sens se are în vedere înființarea unei filiale a băncii, avînd condiții de funcționare specifice băncilor comerciale, respectiv care să ofere posibilitatea acordării, prin atragere de fonduri, a unor împrumuturi depășind capitalul propriu, spre deosebire de Banca Mondială care nu poate împrumuta sume mai mari decît capitalul disponibil. Condițiile de împrumut ar urma să se situeze la un nivel intermediar între cele practicate uzual de Banca Mondială (termene de pînă la 20 de ani, cu dobînzi reduse, iar pentru anumite proiecte — fără dobîndă) și cele ale Fondului Monetar Internațional (de regulă împrumuturi pe termen scurt, de 1—2 ani, pentru rezolvarea unor probleme curente ale balanței de plăți). De asemenea sînt în discuție crearea unui fond de împrumut pentru ajustări economice pe termen mediu, complementar împrumuturilor pe termen scurt ale F.M.I., precum și o cooperare mai activă cu băncile comerciale în rezolvarea problemelor cu care sînt confruntate țările puternic îndatorate, probleme cu repercusiuni negative asupra sistemului financiar internațional și a economiei mondiale în ansamblul său.

Polonia: obiective ale dezvoltării în 1985

ÎNSCRIINDU-SE în orientările generale adoptate pentru perioada 1983—1985, proiectul planului de dezvoltare economică a Poloniei în 1985, supus în prezent dezbaterii oamenilor muncii, conține propuneri menite să asigure în primul rînd creșterea producției materiale în condiții de eficiență sporită și întărirea controlului asupra raportului între cererea și oferta de bunuri de consum. Astfel, producția industrială urmează să sporească exclusiv pe seama ridicării productivității muncii. Investițiile, comparativ mai reduse față de anul curent vor fi orientate cu precădere spre modernizarea obiectivelor existente. Un factor important pentru creșterea eficienței producției materiale îl reprezintă reducerea consumurilor energetice și de materii prime, în acest scop fiind prevăzute măsuri riguroase de control al aprovizionării întreprinderilor. Asigurarea echilibrului marfă-bani pe piața internă urmează să fie realizată în principal pe seama creșterii ofertei de mărfuri industriale (cu circa 4% față de anul curent), în timp ce majorările prețurilor cu amănuntul vor fi limitate după 1 ianuarie 1985, prin măsuri administrative adecvate.

Restructurări energetice în C. E. E.

REDUCEREA relativă a dependenței de importul de surse energetice primare constituie unul dintre principalele obiective ale politicii energetice comunitare, care influențează în mod direct însăși structura actuală și previzibilă a consumului. La începutul actualului deceniu raportul între importul și producția proprie de energie s-a modificat în favoarea celei din urmă, fiind probabil să se mențină astfel în întregul deceniu actual. Reducerea importului net de țiței (cu 50% în 1983 față de 1973), devenită posibilă prin majorarea producției, în special în Marea Nordului și înlocuirea petrolului cu alte surse energetice, a condus și la o diminuare a ponderii sale în consumul energetic total al C.E.E. (de la 63% în 1973 la 50% în 1983, pînă la finele deceniului anticipîndu-se o scădere la circa 40%). În ceea ce privește structura producției de energie electrică, se prognozează o creștere pronunțată a ponderii energiei atomoelectrice, pînă la 40% în 1990. Aceasta din urmă, împreună cu energia electrică obținută prin utilizarea combustibililor solizi, va reprezenta 70—75% din producția totală. Atingerea obiectivelor de restructurare energetică presupune finalizarea unor programe variate, inclusiv în domeniul cercetării științifice privind utilizarea diferitelor resurse energetice, în special a celor neconvenționale.

Energia atomoelectrică

ÎN contextul programelor de restructurare energetică în favoarea surselor noi, neconvenționale, producția de energie atomoelectrică înregistrează o dinamică susținută. În țările occidentale dezvoltate producția de energie electrică în atomocentrale a marcat, potrivit datelor O.C.D.E., o creștere de 12% în 1983, atingînd 806 miliarde kWh. Ritmul de creștere înregistrat în 1982 a fost de 8%. Pe ansamblul țărilor membre ale O.C.D.E. se estimează că ponderea acestei surse în totalul producției de energie electrică va continua să crească, urmînd să atingă 20% în 1990 și 26% la finele secolului. Sursa citată remarcă faptul că în anul 1983 țările vest-europene au realizat o producție de energie atomoelectrică de 354,4 miliarde kWh, depășind pentru prima dată producția realizată în S.U.A. și Canada (însumînd 338,5 miliarde kWh în anul menționat). Numărul total de reactoare nucleare aflate în funcțiune în țările membre ale O.C.D.E. era de 243 în anul 1983, față de 229 în 1982, alte 138 reactoare nucleare fiind în construcție.

Transporturi internaționale rutiere

POTRIVIT unui studiu elaborat sub egida Uniunii Internaționale pentru Transporturi Rutiere, care ia în considerare toate țările europene, precum și un număr de țări din Orientul Mijlociu și Africa de Nord (țări care totalizează 50% din producția industrială mondială și 62% din comerțul internațional), transporturile internaționale rutiere dețin actualmente în traficul terestru de mărfuri exportate și importate de țările respective ponderi de aproape 50% în expresie cantitativă și circa 70% în expresie valorică. Progresînd în ultimul deceniu într-un ritm de două ori mai rapid decît cel înregistrat de celelalte moduri de transport, transporturile internaționale rutiere se desfășoară în baza unor convenții și acorduri internaționale, între care și Convenția T.I.R. și includ activitatea a circa 10 000 de întreprinderi specializate, dar și expediții directe, cu mijloace proprii, ale unor întreprinderi industriale. Conform studiului citat, această modalitate de transport va continua să crească și în intervalul 1985—1990, în ritmuri anuale variind între 4,4 și 5,6%.

Cuba: rezultate în dezvoltarea agriculturii socialiste

UN BILANȚ pe termen lung prilejuit de aniversarea a 25 de ani de la promulgarea legii privind reforma agrară, unul dintre primele acte după instaurarea puterii populare în Cuba, pune în evidență importante transformări structurale și progrese în dezvoltarea acestui sector de activitate, inclusiv sub aspectul ridicării nivelului de trai al populației rurale. Crearea bazei tehnico-materiale a agriculturii socialiste poate fi ilustrată prin cîteva cifre semnificative. În perioada de la aplicarea reformei agrare, în zonele rurale au fost construite peste 3 000 de obiective agricole și industriale, vizîndu-se, între altele, ocuparea cît mai completă a forței de muncă. Parcul de tractoare a crescut față de 1959 de circa 8 ori, cantitățile de îngrășăminte de 10 ori, suprafețele irigate de 4 ori. Progrese notabile în mecanizarea celei mai importante lucrări agricole, recoltarea trestiei de zahăr, s-au înregistrat mai ales în ultimul deceniu, numărul de lucrători reducîndu-se de la 350 mii în 1970, la 80 mii în prezent. Diversificarea producției agricole, atît pentru nevoi interne cît și pentru export reprezintă la rîndul său unul din rezultatele importante obținute în agricultura țării. În comparație cu anul 1960, producția de ouă a crescut de 12 ori, cea de carne de porc de 5,5 ori, iar recolta de citrice de 4,5 ori. Sub aspect organizatoric, după o perioadă de dezvoltare cu precădere a sectorului agricol de stat, în ultimii ani un accent deosebit se pune pe extinderea și consolidarea sectorului cooperatist, care numără 1 457 unități agricole.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 32 din 10 august 1984

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

— Conceptul de conducere modernă a economiei **(Mihai Dumitrescu)** 1

— Realizări de anvergură istorică în dezvoltarea economico-socială a țării
- Dezvoltarea energeticii românești **(Mario Duma)** 4
- Făurirea unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate **(Gheorghe Frățilă)** 7

— Județele patriei pe traiectoria progresului și civilizației socialiste. Dinamism și eficiență — trăsături definitorii ale dezvoltării în profil teritorial **(Virgil Marcoșanu)** 9

— Mutații de amploare în configurația economico-socială a țării **(Alecu Al. Floareș)** 12

— Efortul economic al poporului român în lupta victorioasă împotriva fascismului (II) **(Iosif I. Adam)** 15

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Rezerve de creștere a productivității muncii **(Ion Duțu)** 17

— Dezbateri în mari unități industriale. Planurile tehnice și accelerarea înnoirii și modernizării producției (II) 19

— Cu ce eficiență producem și valorificăm furajele ? **(Petre Săbădeanu)** 21

— Creșterea și diversificarea ofertei de bunuri de consum **(Constantin Tudose)** 22

IDEOLOGIE • TEORIE

— Posibilități de exprimare a eficienței activității economice **(Gheorghe Răducanu)** 24

— Școli • curente • economiști. „Avuția națională" în gîndirea economică occidentală contemporană **(Ioan Petrișor)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Industria — forță motrice a dezvoltării economice naționale și mondiale **(Aurel Ghibuțiu)** 28

— Tendințe — conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— The concept of modern management of the economy **(Mihai Dumitrescu)** 1

— The development of the Romanian energy industry **(Mario Duma)** 4

— The creation of a modern, intensive agriculture, of high productivity **(Gheorghe Frățilă)** 7

— The districts of the country on the road to progress and socialist civilisation. Dynamism and efficiency : defining characteristics of the territorial development **(Virgil Marcoșanu)** 9

— Large changes in the economic and social profile of the country **(Alecu Al. Floareș)** 12

— The economic effort of the Romanian people in the victorious fight against fascism (II) **(Iosif I. Adam)** 15

— Reserves to increase labour productivity **(Ion Duțu)** 17

— The technological plans and the acceleration in innovation and modernization of the production. Debates in large industrial units (II) 19

— How to produce and turn into better account the fodder ? **(Petre Săbădeanu)** 21

— Increasing and diversification of the supply of consumption goods **(Constantin Tudose)** 22

— Some possibilities to express the efficiency of the economic activity **(Gheorghe Răducanu)** 24

— Schools • trends • economists. The national wealth in the western economic thought **(Ioan Petrișor)** 26

— The industry : the propelling force for the national and world economic growth **(Aurel Ghibuțiu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Концепция современного управления экономикой **(Михай Думитреску)** 1

— Развитие румынской энергетики **(Марио Дума)** 4

— Создание современного, интенсивного, высокопродуктивного сельского хозяйства **(Георге Фрэцилэ)** 7

— Динамизм и эффективность — определяющие черты территориального развития **(Вирджил Маркошану)** 9

— Крупные сдвиги в социально-экономической конфигурации страны **(Алеку Ал. Флореш)** 12

— Экономические усилия румынского народа в победоносной борьбе против фашизма (II) **(Иосиф И. Адам)** 15

— Резервы повышения производительности труда **(Ион Дуцу)** 17

— Обсуждение на крупных промышленных предприятиях. Техплан и ускорение обновления и модернизации производства (II) 19

— С какой эффективностью производим и осваиваем корма? **(Петре Сэбэдяну)** 21

— Рост и диверсифицирование предложения потребительских благ **(Константин Тудосе)** 22

— Возможности выражения эффективности экономической деятельности **(Георге Рэдукану)** 24

— Школы • течения • экономисты. «Национальное богатство» в западной экономической мысли **(Иоан Петришор)** 26

— Промышленность — движущая сила национального и мирового экономического развития **(Аурел Гибуцяу)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

CEL MAI UŞOR LUCRU: PREGĂTIREA BAGAJELOR, vă revine dv.
FORMELE ŞI FORMULELE DE VACANŢĂ VI LE OFERĂ...
AGENŢIILE DE TURISM
din Bucureşti

Bd. Republicii nr. 68
Bd. 1848 nr. 4
Bd. N. Bălcescu nr. 35
Str. Luterană nr. 4
Str. Tonitza nr. 13.
Calea Moşilor bloc 55 bis

CIRCUIT în DELTA DUNĂRII de 4 zile. Tulcea – Braţ Gheorghe – Lacul Roşu – Braţ Sulina – Mila 23 – an – Maliuc – Tulcea.

AMATORILOR DE PESCUIT li se oferă sejur de 6 în inima DELTEI, la hotelul din Maliuc.

MINIVACANŢE la cabanele din BUCEGI sau VALEA OMIŢEI.

DRUMEŢII în REZEZAT – APUSENI – FĂGĂRAŞ sau AHLĂU.

EXCURSII de 6 zile în NORDUL MOLDOVEI, 7 zile MARAMUREŞ sau 10 zile prin toată ţara.

ODIHNĂ şi RECREERE la hotelul PALAS din SINAIA. egorie lux, program video TV.

Pentru edificarea completă puteţi consulta programele excursiilor şi obţine informaţii detaliate zilnic la agenţiile menţionate între orele 8–20, duminica între orele 8–13.

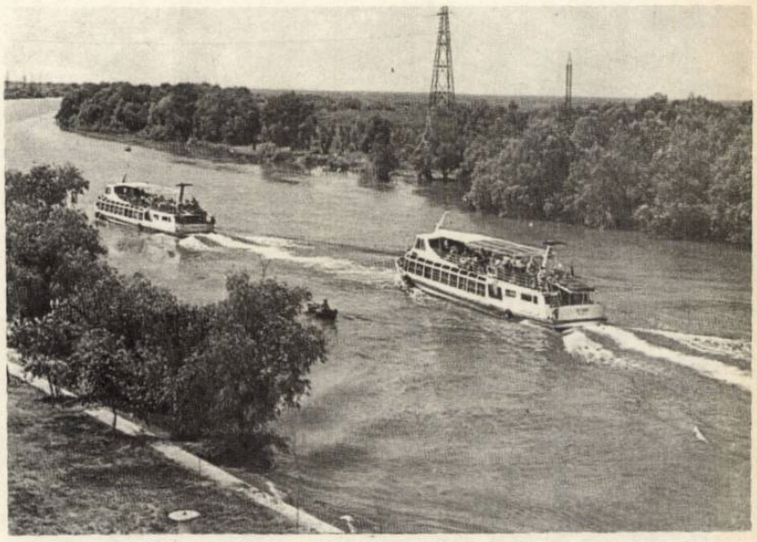

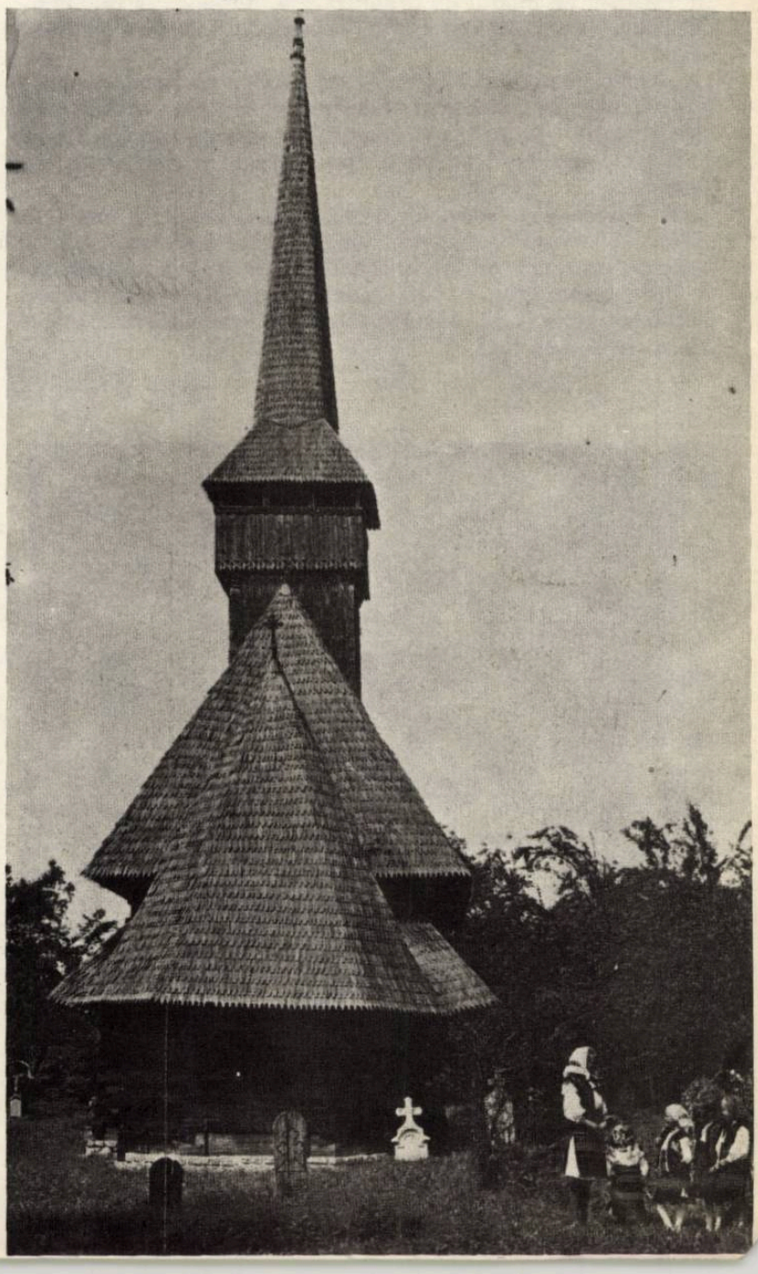

Cine... VĂ OFERĂ?

Unde... VĂ OFERĂ?

Cînd... VĂ OFERĂ?

Ce... VĂ OFERĂ?

Cum... VĂ OFERĂ?

...RESTAURANTUL „HERĂSTRĂU"

...în cele 5 saloane, 2 grădini de vară, 1 terasă acoperită, 15 pergole acoperite ale sale, amplasate în inconfundabilul cadru natural — unic prin peisagistică, original prin amplasament — al parcului cu acelaşi nume, oază de linişte, recreere, deconectare şi agrement al oricărui bucureştean... (la care se poate ajunge cu troleibuzul 83 — capăt)

...în fiecare zi între orele 10—24 (mesele putînd fi reţinute şi la telefonul 79 63 42, de unde se pot obţine şi informaţii în legătură cu modul de organizare a meselor festive, banchetelor, recepţiilor care sînt organizate aici în mod frecvent)

...o foarte bogată, diversificată şi apetisantă gamă de preparate culinare româneşti tradiţionale, din care nu lipsesc : specialităţile la grătar şi cele pescăreşti, sarmalele şi puii la ceaun, produsele de patiserie-cofetărie şi dulciurile de bucătărie...

...într-un mod de servire exemplar, indiferent de numărul şi provenienenţa consumatorilor (turişti străini sau români), **solicitudinea, amabilitatea, conştiinciozitatea şi profesionalismul personalului de aici onorînd exigenţele oricărui rafinament, aşa încît fiecare seară se transformă într-o amintire de neuitat...**

D646
04

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

23 AUGUST
40
1944
1984

ROMÂNIA
PE TRAIECTORIA PROGRESULUI ŞI BUNĂSTĂRII

23 AUGUST
40
1944
1984

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEŞTI

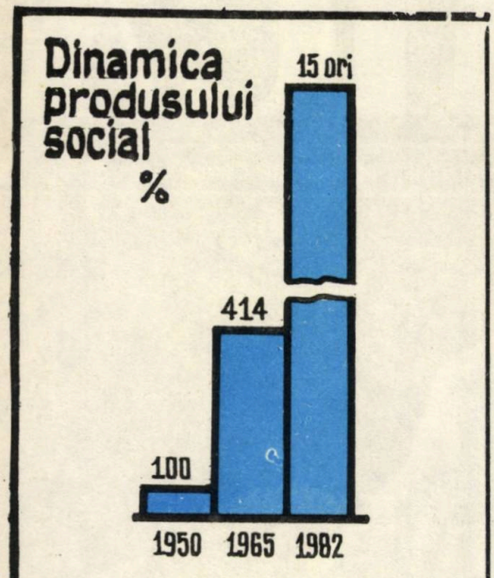

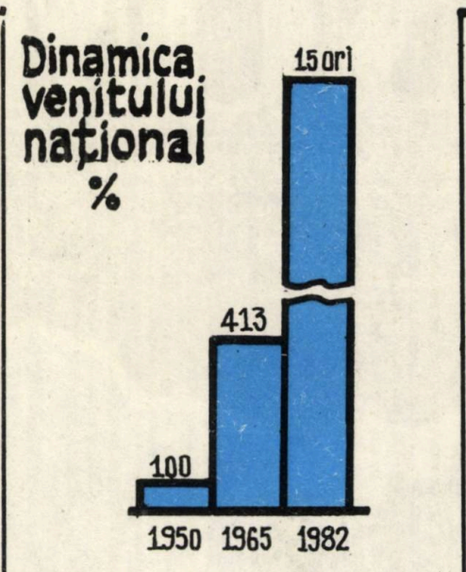

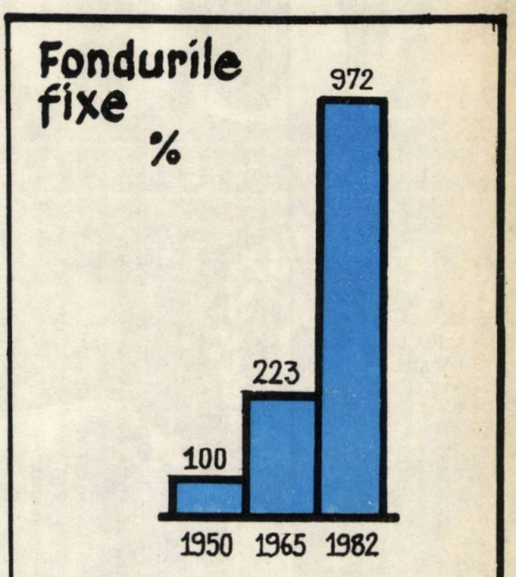

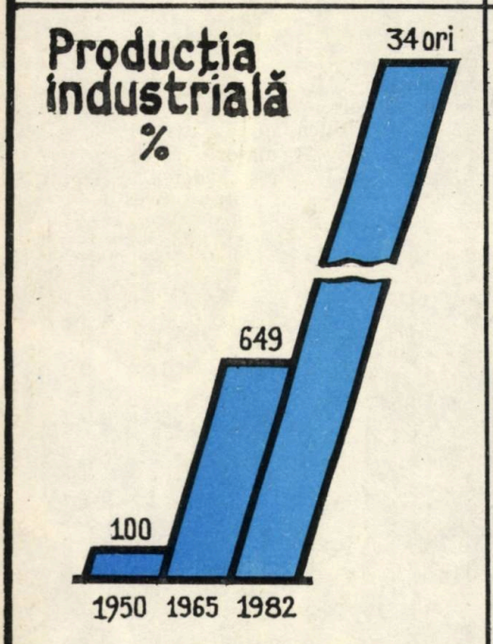

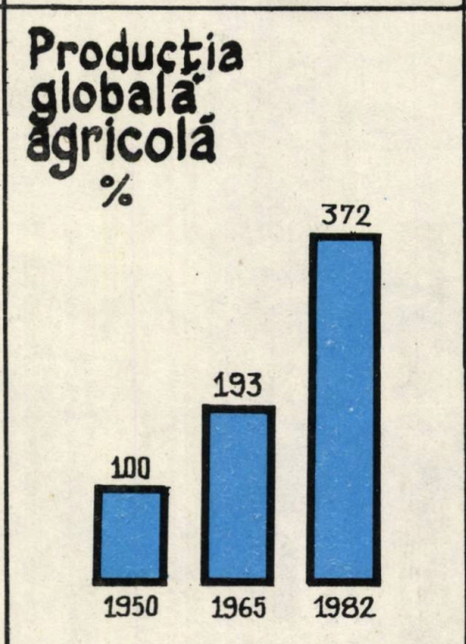

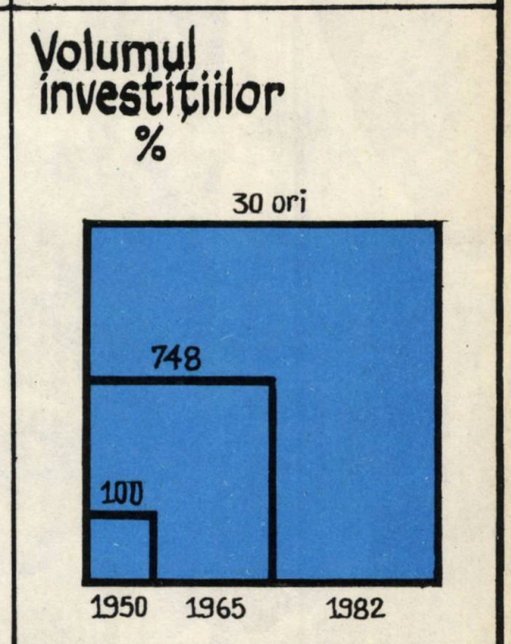

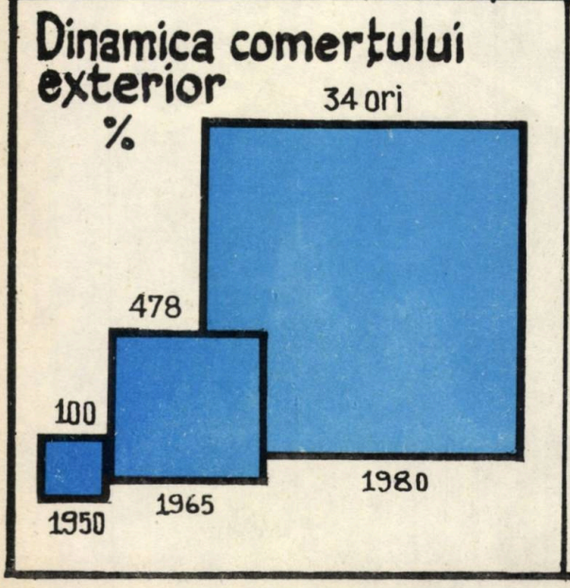

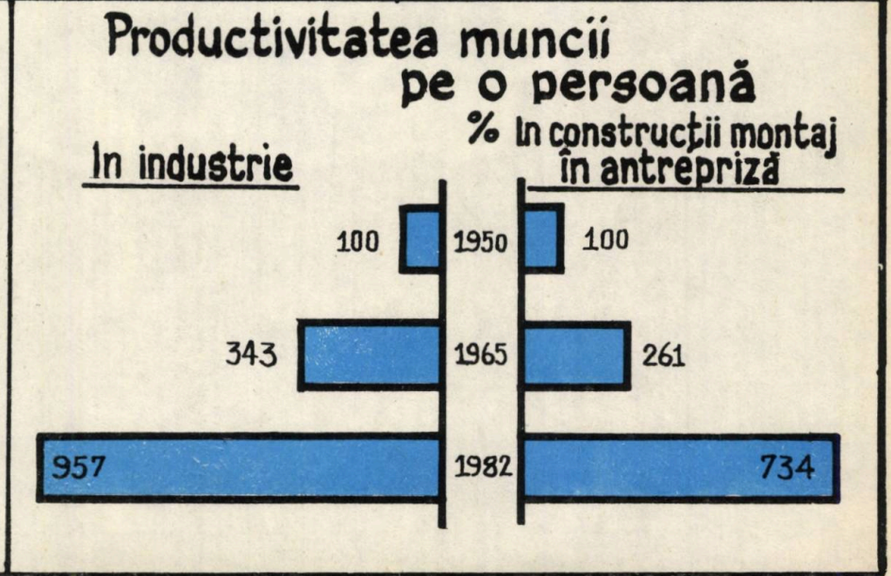

23 AUGUST 40 1944 1984

O concepție profund umanistă cu privire la dezvoltarea teritorială a forțelor de producție

ÎN STRATEGIA generală a Partidului Comunist Român de dezvoltare economico-socială a României, repartizarea rațională a forțelor de producție, dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor și zonelor țării constituie unul din obiectivele fundamentale. Din această perspectivă, în anii construcției socialiste partidul nostru a definit, etapă de etapă, conținutul programului de industrializare socialistă a României, prioritățile atît în ce privește dezvoltarea accelerată a unor ramuri și subramuri, cît și amplasarea teritorială a noilor investiții, în vederea valorificării superioare a resurselor materiale și umane din fiecare zonă a țării.

Strategie unitară, creatoare

MARILE înfăptuiri ale clasei muncitoare, ale întregului popor din ultimii 40 de ani și cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea constituie o admirabilă și convingătoare demonstrație a justeței politicii profund științifice a partidului nostru de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriul patriei, de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor și localităților, politică la a cărei elaborare un rol hotărîtor l-a avut și îl are tovarășul Nicolae Ceaușescu, strălucitul conducător al țării și partidului nostru. În viziunea secretarului general al partidului, repartizarea rațională a forțelor de producție este singura alternativă pentru înfăptuirea unei depline egalități în drepturi pentru toți oamenii muncii, indiferent de naționalitate, pentru creșterea generală a nivelului de trai.

Ca și în alte domenii ale activității economico-sociale, și în ceea ce privește repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu, partidul nostru a pornit de la necesitățile obiective ale construcției socialiste, apreciate în strînsă legătură cu realitățile țării noastre. Este bine cunoscut că în condițiile regimului burghezo-moșieresc, România se caracteriza nu numai printr-un nivel scăzut al dezvoltării industriei și agriculturii, ci și printr-o dezvoltare inegală a forțelor de producție pe teritoriu. Industria era concentrată în 5 zone geografice care dețineau peste 63% din producția industrială a țării, 61% din forța motrică industrială și peste 55% din forța de muncă ocupată în industrie, în timp ce trei mari provincii ale țării, care cuprindeau 40% din populație, participau doar cu circa 12% la producția industrială. De aceea, în anii construirii noii societăți s-a impus cu necesitate trecerea la repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriu, la dezvoltarea economico-socială armonioasă a tuturor județelor.

În cadrul aplicării în viață a politicii de industrializare socialistă a țării, în perioada primelor planuri cincinale au fost obținute unele rezultate pozitive în procesul de ridicare economică a zonelor mai puțin dezvoltate, prin amplasarea unor obiective industriale, prin construcția de căi noi de comunicație și realizarea unor lucrări de infrastructură. Cu toate acestea, în anul 1965 se mențineau încă mari decalaje între nivelurile de dezvoltare economică a județelor, însoțite de diferențe pe plan social, o bună parte din locuitorii județelor mai puțin dezvoltate continuînd să migreze către orașele și centrele industrializate. Producția industrială pe locuitor în numeroase județe se situa în 1965 mult sub media pe țară (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Producția industrială pe locuitor în unele județe

	Producția industrială (lei pe locuitor)
Media pe țară	**10 502**
Bistrița-Năsăud	2 749
Botoșani	2 496
Covasna	6 466
Harghita	7 536
Ialomița	3 555
Mehedinți	3 968
Satu Mare	5 318
Teleorman	3 085
Tulcea	4 829
Vaslui	2 504
Vrancea	4 244

Istoricele hotărîri ale Congresului al IX-lea al partidului, fundamentate pe concepția științifică, revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au asigurat aplicarea unei strategii unitare și în ceea ce privește dezvoltarea economică și social-culturală armonioasă a tuturor județelor. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, arăta că dezvoltarea industriei, o creștere economică puternică pe întregul teritoriu al țării duc la înflorirea orașelor noastre, la ridicarea satelor, la afirmarea de puternice centre economice și culturale, au ca urmare creșterea rîndurilor și ridicarea nivelului de pregătire ale clasei muncitoare, întărirea rolului ei conducător în societatea noastră socialistă, ridicarea țărănimii, ceea ce exercită o puternică înrîurire asupra întregii vieți sociale.

De atunci, toate momentele importante din viața partidului nostru — Congresele al X-lea, al XI-lea și al XII-lea și Conferințele naționale — au fundamentat și elaborat căi și soluții de profundă originalitate pentru înfăptuirea politicii de repartizare rațională a forțelor de producție. Un moment hotărîtor în fundamentarea acestei politici l-a avut Conferința Națională a Partidului din decembrie 1967, care a adoptat un complex de măsuri privind perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale și îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării, măsuri în inițierea și elaborarea cărora un rol decisiv, determinant l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Toate județele țării, pe magistrala progresului

PRIN ÎNFĂPTUIREA, în anul 1968, a reorganizării administrativ-teritoriale a țării s-au asigurat întărirea rolului unităților teritoriale de bază — orașul și comuna —, eliminarea unor verigi intermediare și asigurarea unui cadru mai favorabil pentru repartizarea rațională a forțelor de producție. Însemnătatea politică, economică și socială a acestui act major avea să se concretizeze în intrarea județelor rămase în urmă într-un amplu proces de dezvoltare și cu un dinamism fără precedent. Printre aceste județe se aflau: Bistrița-Năsăud, Botoșani, Covasna, Ialomița, Harghita, Mehedinți, Satu Mare, Sălaj, Tulcea, Vaslui, Vrancea etc.

La Conferința Națională a P.C.R. din 1972 s-au adoptat directivele cu privire la sistematizarea teritoriului, punînd la baza acestui proces complex un sistem de principii, mijloace și forme originale și conforme coordonatelor civilizației moderne. În deplină concordanță cu noua structură administrativă și în spiritul hotărîrilor adoptate de Congresul al IX-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea și adîncirea continuă a democratismului orînduirii noastre socialiste s-au constituit și noile organe locale ale puterii de stat, consiliile populare, cărora le-au fost conferite atribuții și răspunderi sporite în realizarea procesului de dezvoltare economico-socială a județelor și a fiecărei localități.

În cadrul complexului de măsuri luate de partid pentru perfecționarea continuă a organizării și conducerii întregii vieți sociale, se înscriu ca un moment important îmbunătățirile aduse conducerii planificate a economiei. Pornind de la concepția fundamentală potrivit căreia conducerea planificată este activitatea care trebuie să dea expresie cerințelor și exigențelor dirijării dezvoltării societății pentru atingerea țelurilor și obiectivelor politicii partidului, legea cu privire la dezvoltarea economico-socială planificată a României, elaborată sub îndrumarea directă, nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, concretizează concepția partidului nostru despre conducerea, pe baza planului unic, a tuturor compartimentelor vieții economice și sociale.

Tabelul nr. 2

Ritmul mediu anual de creştere a producţiei industriale în unele judeţe în perioada 1966—1984

Bistriţa-Năsăud	15,1
Botoşani	11,5
Covasna	12,5
Harghita	10,3
Ialomiţa	12,7
Mehedinţi	12,4
Satu Mare	11,5
Sălaj	18,3
Teleorman	12,7
Tulcea	13,6
Vaslui	14,0
Vrancea	11,7

O dată cu instituţionalizarea planificării în profil teritorial, au crescut şi mai mult rolul şi răspunderile consiliilor populare în fundamentarea, elaborarea şi realizarea programelor de dezvoltare armonioasă a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, a tuturor obiectivelor privind progresul în ritm susţinut al fiecărei localităţi a patriei, antrenarea maselor largi de cetăţeni la descoperirea şi punerea în valoare a noi rezerve, care să permită îndeplinirea exemplară a prevederilor de plan, a angajamentelor asumate.

Prin înfăptuirea politicii partidului de repartizare raţională a forţelor de producţie pe întreg teritoriul ţării, în cei 40 de ani şi îndeosebi în ultimii 19 ani au avut loc transformări revoluţionare, schimbări structurale în geografia economică a ţării noastre. „**Se poate spune** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — că în înfăptuirea transformărilor istorice din România, care au dus la lichidarea deplină şi definitivă a exploatării capitaliste şi moşiereşti, a inegalităţilor de tot felul, inclusiv a inegalităţii naţionale, la înflorirea patriei şi bunăstarea poporului, un rol esenţial a avut preocuparea constantă de a asigura dezvoltarea tuturor zonelor ţării, a întregului teritoriu al patriei, amplasarea raţională a forţelor de producţie... Au apărut noi centre industriale pretutindeni, inclusiv în regiunile locuite de populaţie de naţionalitate maghiară, germană, sîrbă şi de alte naţionalităţi**".

Tabelul nr. 3

Repere ale intensificării procesului de urbanizare

	1965	1984
Număr de oraşe	183	237
Populaţia urbană (mil. locuitori)	6,4	11,1
Ponderea populaţiei urbane în totalul populaţiei (%)	33,7	49,2

Dacă în anul 1965, numai Capitala şi trei judeţe realizau o producţie industrială de cel puţin 10 miliarde lei, în anul 1980 — pe baza înfăptuirii hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului — toate judeţele aveau capacităţi pentru o producţie de cel puţin zece miliarde lei.

Acest stadiu atins în ceea ce priveşte dezvoltarea armonioasă a întregului teritoriu al ţării a creat premisa continuării acestui proces pe baza unor orientări calitative noi, intrarea într-o etapă superioară de dezvoltare multilaterală şi înflorire a judeţelor şi localităţilor ţării. Etapa pe care o parcurgem în prezent şi care, de la Congresul al XII-lea al partidului, are o expresie cifrică riguroasă — realizarea unui volum total de activitate economică pe locuitor de minimum 70 000 lei, şi un grad de ocupare a forţei de muncă de minimum 400 persoane la o mie de locuitori — asigură continuitate şi consecvenţă procesului apropierii nivelurilor de dezvoltare economică ale judeţelor, ceea ce corespunde pe deplin politicii sociale şi naţionale a partidului nostru de a asigura condiţii egale de progres şi civilizaţie pentru toţi cetăţenii ţării. În toţi aceşti ani, geografia economică a patriei a căpătat o cu totul altă înfăţişare faţă de cea din trecut, pe întreg cuprinsul ţării, în toate judeţele funcţionînd unităţi industriale, economice de mare însemnătate, cu producţii de referinţă (vezi şi hărţile alăturate), care au ridicat la cote dintre cele mai înalte prestigiul industrial şi economic al României.

Impetuoasa dezvoltare economico-socială a tuturor judeţelor şi în mod prioritar a celor mai rămase în urmă, în ultimele patru decenii şi în special după Congresul al IX-lea, se poate ilustra cu ritmul mediu anual de creştere a producţiei industriale, care în perioada 1966—1984 este superior celui pe ţară pentru o serie de judeţe (tabelul nr. 2).

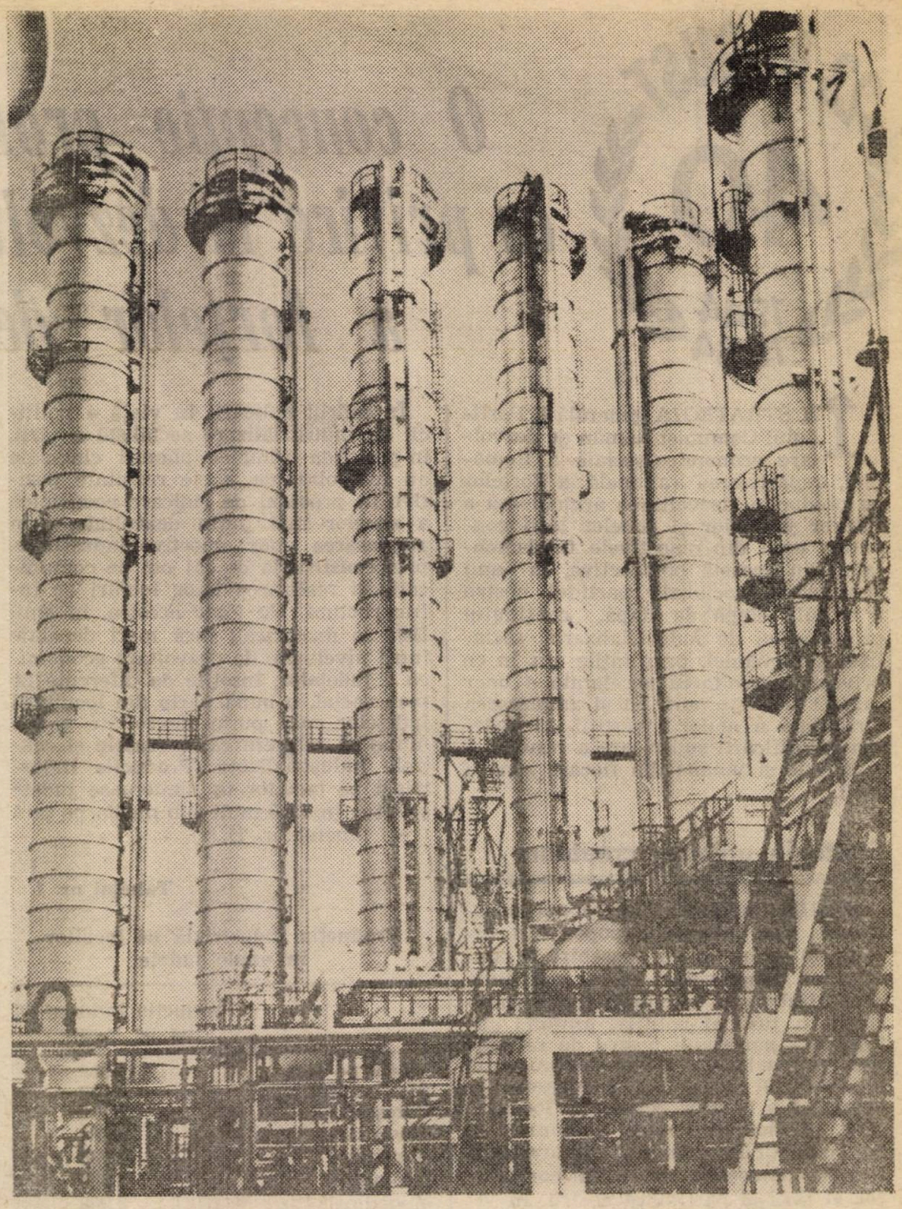

În anii construcţiei socialiste în toate judeţele au fost construite numeroase obiective industriale care au îmbogăţit peisajul economic al patriei. Dotate cu instalaţii şi aparatură de înaltă productivitate, puternic diversificate, amplasate raţional în teritoriu, noile întreprinderi realizează produse de calitate superioară, asigurînd totodată un grad înalt de valorificare a patrimoniului naţional de resurse materiale

Dimensiunea socială a dezvoltării

DUPĂ CUM era şi firesc, dezvoltarea în ritm susţinut a economiei româneşti a produs schimbări structurale pregnante în procesul urbanizării. În ansamblu, populaţia urbană a ţării şi numărul aşezărilor urbane au înregistrat creşteri însemnate (tabelul nr. 3).

Procesul urbanizării, ca dimensiune calitativă a dezvoltării economice şi sociale, a schimbat structural condiţiile de viaţă şi de ocupare a populaţiei, a condus nemijlocit la creşterea veniturilor populaţiei, la ridicarea nivelului de trai şi de civilizaţie. Modificările de esenţă în structura populaţiei ocupate

Ştefan BACIU

(Continuare în pag. 5)

23 AUGUST
40
1944
1984

PROGRAMELE DE INVESTIȚII — FACTOR HOTĂRÎTOR ÎN STRATEGIA PROGRESULUI ROMÂNIEI (I)

ANIVERSAREA a 40 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă confirmă — prin amploarea și profunzimea transformărilor economice și sociale realizate în cele patru decenii de construcție socialistă — pe lîngă legitimitatea istorică a revoluției, și faptul că acest moment se înscrie ca cel mai luminos eveniment din zbuciumata și multimilenara istorie a patriei. Mărețele realizări care au transformat profund în direcția progresului multilateral peisajul economico-social al României, în consens cu năzuințele și lupta de veacuri ale poporului nostru de a zdrobi pe vecie orice dominație și împilare, de a fi cu adevărat liber și stăpîn în țară, de a-și făuri prin munca sa o viață demnă și civilizată, sînt dovada cea mai vie, de necontestat a faptului că 23 August 1944 a descătușat energia întregii națiuni ; că acest eveniment de anvergură istorică a asigurat condițiile pentru înălțarea, cu adevărat liberă și independentă, a întregii națiuni pe magistralele progresului rapid și multilateral pentru toți fiii ei. Mîndria patriotică prilejuită de acest eveniment aniversar este mult sporită și de perspectivele deschise propășirii țării de către obiectivele strategice ale politicii partidului în actualul cincinal și deceniu al construcției socialiste, de amploarea și rapiditatea transformărilor, preponderent calitative, care se afirmă în toate componentele societății noastre.

Arcul de istorie nouă a patriei, ce cuprinde în deschiderea sa patru decenii, arată că obiectivul strategic major al P.C.R. s-a fundamentat pe o politică de largă perspectivă în domeniul dezvoltării neîntrerupte a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a societății, ținîndu-se seama de realitățile interne, de posibilitățile și nevoile țării, de influența unor factori externi — de multe ori perturbatori — politică apță să scoată țara din starea de înapoiere economică ce o caracteriza în perioada antebelică și să o plaseze tot mai ferm pe coordonatele unei economii puternice, dinamice și moderne. **„Trebuie să înțelegem** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că numai dezvoltarea forțelor de producție, creșterea avuției naționale reprezintă garanția viitorului comunist al României, a bunăstării poporului, garanția independenței și suveranității patriei".**

O opțiune de largă perspectivă — asigurarea unui nivel optim al acumulării

DACĂ ROMÂNIA la patru decenii de la revoluția socială și națională, antifascistă și antiimperialistă se înfățișează lumii ca o țară cu o economie viguroasă, cu o industrie modernă, cu o agricultură avansată, cu un potențial de cercetare puternic, care permite soluționarea cu succes a celor mai complexe probleme de ordin tehnic și tehnologic, aceasta este rodul unei politici consecvente de acumulare, de realizare a unui amplu program de investiții aflat, desigur, în interdependență cu alți factori importanți, economici și social-politici. Așa după cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului nimic nu am primit și nu primim de-a gata, totul a fost și este făurit prin munca poporului, realizîndu-se progresele de anvergură și rezonanță istorică, cunoscute și recunoscute în lume. Fără dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pe baza politicii consecvente și de larg orizont de industrializare socialistă fără crearea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, a unei agriculturi de înalt randament România ar fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de statele industrializate. Tocmai în acest sens experiența României demonstrează cu putere că popoarele care au trecut pe calea dezvoltării independente și propășirii lor economico-sociale trebuie să facă eforturi susținute pentru a-și făuri o economie puternică, bazată pe dezvoltarea pe temelii moderne a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri, a științei, învățămîntului și culturii.

Concepția revoluționară promovată și aplicată cu fermitate în ultimele două decenii demonstrează că toate problemele esențiale ale dezvoltării economico-sociale a patriei se concentrează, în mod sintetic, în corelația dintre acumulare și consum, în rata înaltă, optimă, a acumulării. Există o legătură indisolubilă, verificată de practica edificării socialismului, între procesul intens de acumulare și cel de industrializare socialistă, de modernizare profundă a agriculturii și a celorlalte ramuri, de promovare a cuceririlor științei și tehnicii moderne și de ridicare a bunăstării și civilizației întregului popor.

În acele perioade în care rolul acumulării a fost subapreciat, sporul de venit național a avut niveluri modeste, lipsind deci resursele cuvenite pentru înfăptuirea unor programe de anvergură de dezvoltare economico-socială potrivit cerințelor imperioase ale construcției socialiste într-o țară care a pornit pe acest drum în condiții de subdezvoltare. Tocmai de aceea, în ultimii 20 de ani s-a alocat pentru acumulare 1/3 din venitul național, potrivit cerințelor prezentului și viitorului țării, dezvoltării forțelor de producție, bazei tehnico-materiale a societății (tabelul nr. 1). Această orientare, înscrisă în Programul partidului, a asigurat ridicarea patriei noastre pe noi trepte de dezvoltare și a permis stabilirea pe baze realiste, științifice a obiectivului strategic de depășire în cincinalul actual a stadiului de țară în curs de dezvoltare.

Elaborarea și fundamentarea, pe baza cunoașterii legilor obiective ale dezvoltării societății socialiste, a concepției cu privire la optimizarea ratei înalte a acumulării constituie un aport deosebit al P.C.R., al secretarului său general, la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste. Afirmarea revoluției tehnico-științifice în toate ramurile și domeniile, realizarea unor ritmuri susținute de creștere economică — simultan cu prefaceri adînci de ordin structural în cadrul economiei naționale, a ramurilor și subramurilor sale, au constituit linii de forță ale politicii realiste, consecvente de industrializare socialistă

Tabelul nr. 1

Repartizarea venitului național
(calculat în prețuri curente)
— în % —

Perioada	Venitul național repartizat pentru : Fondul de consum	Fondul de acumulare
1951—1955	75,7	24,3
1956—1960	82,9	17,1
1961—1965	74,5	25,5
1966—1970	70,5	29,5
1971—1975	66,3	33,7
1976—1980	67,4	35,3

prin care s-a asigurat înlăturarea într-un interval scurt de timp a decalajelor mari moștenite pe planul dezvoltării economice, ridicarea continuă a

calității și eficienței utilizării factorilor de producție, creșterea puternică a nivelului de trai al populației.

Aceste elemente pun în evidență înțelegerea profundă a mecanismului de acționare a legilor economice și sociale în socialism în contextul realităților concret istorice, în dinamica lor rapidă din cadrul complexului economic național, a ansamblului de factori de natură tehnică și tehnologică, economică, social-politică și ecologică, a tendințelor și proceselor din economia mondială contemporană.

Rolul și consecințele unei rate înalte, judicios dimensionate a acumulării asupra proporțiilor și intensității reproducției lărgite și creșterii economice, asupra dinamismului economic al țării, asupra potențialului de dezvoltare și de ridicare a nivelului de trai al poporului sînt ilustrate și de faptul că sporul absolut al venitului național, în medie pe cincinal, începînd cu perioada 1971—1975, întrece de circa 3,5—9 ori pe cel înregistrat în primele trei cincinale. Totodată, **este semnificativ că, dacă s-ar fi menținut rata acumulării în perioada inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. la cotele medii din perioada anterioară, nivelul creșterii economice atins în 1980 s-ar fi putut obține cu cel puțin un deceniu mai tîrziu.**

Investițiile — fundament al politicii de dezvoltare

CEA MAI MARE PARTE a acumulării socialiste este destinată, în țara noastră, investițiilor productive. Activitatea în domeniul investițiilor reprezintă un amplu și complex proces de transformare calitativă a resurselor materiale, financiare și de muncă în fonduri fixe, prin realizarea de noi capacități și obiective în toate ramurile economiei, prin modernizarea, dezvoltarea, reconstrucția fondurilor fixe existente. România a dispus și dispune, mai ales în ultimele două decenii, ca urmare a viziunii științifice a partidului despre acumularea socialistă, de un amplu program de investiții (tabelul nr. 2), în deplină concordanță cu direcțiile strategice ale dezvoltării economice, cu cerințele și cu tendințele progresului tehnico-științific contemporan, cu exigențele ridicării nivelului de trai și calității vieții poporului. Politica de investiții a partidului și statului nostru reflectă, prin mijloacele pe care le mobilizează și prin obiectivele pe care și le propune, înalta responsabilitate pentru destinele întregii națiuni, pentru prezentul și viitorul ei. Investițiile constituie în România socialistă suportul material al progresului întregii vieți economico-sociale, ocupă un loc de prim ordin în înfăptuirea tuturor obiectivelor politicii economice și sociale a partidului.

Amploarea programului de investiții este evidențiată de faptul că volumul investițiilor realizate pînă în prezent în anii construcției socialiste este de circa 2 850 mrd. lei, din care peste 87% au fost realizate începînd cu cincinalul 1966—1970. Investițiile pentru utilaje, în sectorul socialist, s-au cifrat la 120,4 mrd. lei în 1966—1970, la 235,1 mrd. lei în 1971—1975, pentru ca în cincinalul trecut să reprezinte 441,3 mrd. lei, iar în anii 1981—1982 să întreacă de aproape 1,6 ori pe cele realizate pe ansamblul cincinalului 1966—1970.

În actualul cincinal, efortul susținut de acumulare se concretizează, în domeniul investițiilor, într-un volum al acestora de 1 200 mrd. lei, volum ce echivalează cu circa jumătate din totalul investițiilor realizate în anii 1951—1980. Ele au un rol deosebit în direcția accentuării laturilor calitative ale dezvoltării, amplificării acțiunii factorilor intensivi ; sînt orientate, în principal, pentru terminarea lucrărilor începute înainte de anul 1981, realizarea de dezvoltări și modernizări la capacitățile existente, completarea dotării unităților cu mașini și utilaje, eliminarea locurilor înguste, înfăptuirea prevederilor programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și a celui privind ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor. Măsurile de asimilare și extindere a progresului tehnic, introducerea pe scară largă a mașinilor și liniilor automate complexe, realizarea unei ponderi a producției industriale în medie de 65% în 1985, de circa 70% în 1987 și de peste 90% în 1990 în sistem mecanizat și automatizat și multe altele din prevederile cuprinse în aceste documente se vor materializa și prin contribuția substanțială a fondurilor de investiții alocate.

Orientare fermă spre creșterea potențialului productiv al economiei

URMAREA DIRECTĂ a eforturilor și capacității de a investi în economia noastră națională este ritmul susținut de sporire a avuției naționale materializată în fonduri fixe (tabelul nr. 2). Volumul acestora a întrecut, la sfîrșitul anului 1982, de peste 9,7 ori pe cel existent în anul 1950. Economia românească dispunea de fonduri fixe, la valoarea completă de inventar, în sumă de 2 192,9 mrd. lei la sfîrșitul celui de al doilea an al actualului cincinal, comparativ cu 757,1 mrd. lei în 1970.

Consecința acestui ritm susținut al investițiilor este faptul că, o dată cu creșterea de 2,4 ori, în 1980 față de 1965, a gradului de înzestrare tehnică a muncii, fondurile fixe noi, moderne, cu parametri tehnici și economici superiori dețin o pondere însemnată în totalul fondurilor fixe, reflectînd potențialul tehnic ridicat din toate ramurile economiei și posibilitatea creșterii substanțiale a productivității muncii sociale, a eficienței economice în ansamblu. Calculele arată că aproximativ 80% din valoarea mijloacelor de muncă existente la sfîrșitul anului 1982 au fost puse în funcțiune în ultimii 18 ani.

Contribuția investițiilor la propășirea țării este reflectată de faptul că în anii 1966—1983 au fost date în funcțiune peste 8 000 de capacități de producție importante. Dinamica unor indicatori sintetici ai dezvoltării economiei naționale (tabelul nr. 3) reflectă corelația directă dintre efortul de investiții al țării, sporirea fondurilor fixe, a personalului muncitor și ritmul susținut de creștere a produsului social, a venitului național, a producției tuturor ramurilor economiei naționale.

Printre obiectivele de investiții realizate la înălțimea epocii în care trăim și care vor dăinui peste veacuri în istoria țării se numără canalul Dunăre-Marea Neagră, cel mai mare și mai reprezentativ obiectiv economic realizat în istoria României, metroul bucureștean, „Transfăgărășanul". Aceste obiective au implicații favorabile deose-

Tabelul nr. 2

Investiții realizate în economia națională, pe ramuri (milioane lei)

	1951—[1] 1955	1956—[1] 1960	1961—[1] 1965	1966—[2] 1970	1971—[2] 1975	1976[3] 1980	1981[4]	1982[4]	Dinamica în % 1982/1950
Total	61 916	100 180	199 692	330 797	548 980	931 940	207 954	216 354	30 ori
Industrie	33 292	44 992	92 811	165 388	277 243	458 566	105 490	101 545	33 ori
Construcții	2 285	2 487	6 739	12 774	25 855	55 076	7 218	8 312	26 ori
Agricultură	6 436	16 430	37 462	51 555	76 966	124 899	32 090	32 818	46 ori
Transporturi	5 797	7 511	16 239	31 627	49 888	90 560	19 332	25 569	24 ori
Circulația mărfurilor	1 489	2 132	4 932	9 480	19 396	25 954	4 866	5 701	29 ori
Gosp. comunală, de locuințe și alte prest. de servicii neprod.	7 064	18 809	28 917	40 396	66 792	128 200	30 822	33 405	28 ori
— din care locuințe	6 260	15 654	23 068	31 423	50 819	95 244	23 451	26 206	22 ori
Înv., cultură, artă		1 939	2 511	4 328	6 571	10 175	14 168	1 977	795
Ocrotirea sănătății, asist. soc. și cultură fizică	1 092	1 793	2 437	4 100	5 166	6 088	1 091	1 286	663

[1] În prețuri 1959; [2] În prețuri 1963; [3] În prețuri 1977; [4] În prețuri curente

Tabelul nr. 3

Dinamica unor indicatori sintetici ai dezvoltării economiei

— în % —

	1950=100				Ritm mediu anual 1951–1982	1965=100			Ritm mediu anual 1966–1982	1982/1980
	1965	1970	1980	1982		1975	1980	1982		
Volumul investițiilor	748	13 ori	33 ori	30 ori	11,2	293	441	397	8,5	90,0
Fondurile fixe	223	337	827	972	7,4	239	371	436	91	117,6
Numărul pers. muncitor	203	241	346	356	4,0	146	170	175	3,4	102,9
Produsul social	414	629	15 ori	15 ori	8,8	251	351	363	7,9	103,2
Venitul național	413	599	15 ori	15 ori	8,9	247	351	368	8,0	104,9
Producția industrială	649	11 ori	33 ori	34 ori	11,7	322	507	526	10,3	103,7
Producția globală agricolă	193	212	349	372	4,3	150	181	193	3,9	106,6
Prod. de constr. montaj	600	10 ori	18 ori	18 ori	9,4	233	309	297	6,6	96,2
Parcursul mărfurilor	485	10 ori	19 ori	19 ori	9,7	329	397	400	8,5	100,8

bite pentru dezvoltarea generală a societății românești. „Magistrala Albastră" asigură scurtarea cu circa 400 km a distanței de transport pe Dunăre, ceea ce permite realizarea unor importante economii de combustibil și energie, iar volumul de trafic pe care îl va putea prelua anual este de peste 75 mil. tone mărfuri. La aceasta se adaugă implicațiile sale pentru agricultura dobrogeană, pentru buna gospodărire a apelor din bazinul său hidrografic, ca și alte efecte favorabile de ordin economic, social și politic. Metroul bucureștean își aduce contribuția la îmbunătățirea substanțială, din toate punctele de vedere, a transportului în comun, ca o componentă a ridicării nivelului de trai și a calității vieții poporului. Transfăgărășanul are, pe lîngă alte implicații, certe avantaje economice cum sînt : înlesnirea exploatării bogățiilor naturale ale zonei montane pe care o străbate, impulsionarea turismului etc.

Asemenea înfăptuiri cutezătoare pun cu strălucire în evidență nivelul înalt al științei și tehnicii din țara noastră, puterea economică a României socialiste, resursele ei tehnice și de inteligență creatoare. Se cuvine subliniat faptul că atît canalul, metroul cît și celelalte obiective au fost realizate cu forțe proprii — de la proiectare, construcție, la echipare și buna funcționare —, trebuind soluționate numeroase și complicate probleme, multe tehnici și tehnologii utilizate fiind la nivelul de vîrf pe plan mondial, iar unele, premiere în lume. Punerea în funcțiune, potrivit planului, a unor obiective de investiții de o asemenea mărime și complexitate reprezintă pagini strălucite ale prezentului socialist al patriei, adevărate simboluri ale construcției socialiste în România, ctitorii superbe, înfăptuite de popor în „Epoca Ceaușescu".

Costinel LAZĂR

O concepție profund umanistă cu privire la dezvoltarea teritorială a forțelor de producție

(Urmare din pag. 2)

au făcut posibilă o valorificare mai bună a resurselor de muncă, o repartizare mai echilibrată a acestora pe ramuri și în profil teritorial. Dacă la aceasta se adaugă și creșterea gradului de instruire, asistăm în fapt la o continuă sporire a eficienței folosirii forței de muncă.

Evoluția personalului muncitor ilustrează grăitor ce a însemnat pentru populația din județele care în anul 1965 erau slab dezvoltate înfăptuirea politicii de dezvoltare armonioasă a tuturor zonelor țării (tabelul nr. 4).

Tabelul nr. 4

Evoluția numărului de personal muncitor în unele județe

— mii persoane —

	1965	1984
Bistrița-Năsăud	32,0	82,5
Botoșani	41,1	97,0
Covasna	32,6	74,2
Harghita	59,7	110,3
Ialomița	50,2	85,1
Mehedinți	47,4	97,6
Satu Mare	59,1	117,9
Sălaj	26,3	68,7
Teleorman	53,9	115,4
Tulcea	47,1	94,9
Vaslui	48,7	105.5
Vrancea	51,6	90,8

Concomitent cu schimbările calitative în structura de ocupare a populației, schimbări evidențiate cu pregnanță în datele tabelului nr. 4, a crescut necontenit venitul pe o persoană ocupată, ceea ce a condus la sporirea volumului total și pe locuitor al desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist și al prestărilor de servicii pentru populație ; s-au îmbunătățit condițiile de locuit prin realizarea unui vast program al construcțiilor de locuințe ; s-a dezvoltat în toate județele și localitățile țării baza materială a învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, pentru odihnă și tratament, educație fizică și sport etc.

Extinderea urbanizării, creșterea vertiginoasă a numărului de orașe a însemnat îmbunătățirea înzestrării tehnico-edilitare a localităților, dezvoltarea rețelelor de alimentare cu apă, canalizare, străzi și bulevarde, transport în comun, telefonie urbană și interurbană automată, zone de agrement și lucrări de protecție a mediului înconjurător.

Marile înfăptuiri obținute în dezvoltarea economică și socială a tuturor județelor țării au fost posibile datorită realizării unui uriaș program de investiții, de care au beneficiat toate județele și îndeosebi cele rămase mai în urmă.

În cadrul programului de investiții, amplasarea noilor obiective industriale s-a realizat pe baza indicațiilor de mare însemnătate teoretică și practică formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, referitoare la îmbinarea corespunzătoare a elementelor de economicitate, de eficiență cu cele de ordin social. Astfel, elemente de opțiune cum sînt apropierea industriei cu producție voluminoasă de sursele de materii prime și de zonele de consum, utilizarea intensă și economicoasă a căilor de transport, valorificarea potențialului științific al centrelor universitare pentru industriile de vîrf ș.a. au fost judicios corelate cu necesitatea ridicării nivelului de industrializare al județelor mai puțin dezvoltate, creării de noi locuri de muncă, cu modificarea structurii populației ocupate, creșterea gradului de urbanizare a județelor, asigurarea creșterii numărului clasei muncitoare în toate zonele țării.

Pe baza concepției avansate, originale a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru așezarea în cadrul localităților a obiectivelor economice, s-au organizat noi platforme industriale integrate, iar cele existente au fost dezvoltate și sistematizate într-o concepție unitară, științifică.

Rezultatele obținute în ultimele decenii în dezvoltarea economică și socială a tuturor județelor și localităților definesc justețea unei politici al cărei scop este ridicarea la un înalt stadiu de civilizație și progres a tuturor cetățenilor României, fără deosebire de naționalitate, pe drumul luminos al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării țării spre comunism.

23 AUGUST 40 1944 1984

ÎNFLORIREA ORAȘELOR PATRIEI — GRANDIOASĂ OPERĂ A EVULUI SOCIALIST

ROMÂNIA cunoaște în ultimele patru decenii un dinamism fără precedent în dezvoltarea tuturor sectoarelor de activitate economică, socială și culturală. În manifestările majore ale acestui dinamism un loc aparte a revenit și revine procesului urbanizării — una dintre expresiile cele mai convingătoare ale forței și vitalității orînduirii noastre socialiste.

Dimensiunile actuale ale urbanizării pe întreg cuprinsul țării constituie rezultate directe ale politicii consecvente de industrializare și dezvoltare intensivă a agriculturii, ale politicii remarcabile de dezvoltare în profil teritorial a forțelor de producție, de dezvoltare armonioasă a tuturor județelor și zonelor țării. Dezvoltarea urbană, urbanizarea ca proces general și ireversibil în România, s-a încadrat în legile generale ale fenomenului urban mondial, reliefînd totodată particularități specifice realităților românești. Experiența celor 4 decenii de transformări și înfăptuiri socialiste evidențiază și în acest domeniu o strategie și practică românească originală la baza cărora stă legătura indisolubilă dintre dezvoltarea socială și economică și evoluția complexă a fenomenului urban pe întreg teritoriul țării.

În acest cadru se remarcă rolul primordial al industriei în dezvoltarea rețelei urbane și transformarea orașelor în puternice centre economice și social-culturale. Pătrunderea activă — în cei 40 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și mai ales în ultimii 20 de ani de cînd în fruntea partidului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu — a întreprinderilor industriale în zonele agricole a generat apariția și dezvoltarea rapidă a numeroase centre muncitorești cu puternice antecedente rurale, determinînd schimbări calitativ superioare în viața tuturor satelor țării. S-au schimbat, astfel, radical raporturile social-economice dintre sat și oraș, asigurîndu-se reducerea treptată a deosebirilor dintre modul de viață urban și cel rural.

În ultimii douăzeci de ani, pe fondul industrializării active, în cadrul factorilor urbanizării s-au reliefat atributele agriculturii moderne și ale altor activități neindustriale care dețin rolul unor veritabile forțe polarizatoare. Strategia urbană românească s-a reafirmat vertiginos prin măsurile adoptate de organizare și dezvoltare echilibrată a tuturor județelor patriei noastre, prin documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., care prevăd în mod expres cerințele sporirii rolului orașelor mici și mijlocii, orientarea fenomenului urban în deplină concordanță cu realitățile țării noastre. După cum, în deplină concordanță cu politica generală de dezvoltare a României socialiste se afirmă impetuos procesul urbanizării, armonizarea continuă a sistemelor de localități urbane și rurale.

Urbanizarea — componentă a dezvoltării României contemporane

DEZVOLTAREA continuu ascendentă a economiei naționale a influențat în mod direct structura sistemelor de localități rurale și urbane, asigurînd ca obiectiv central un echilibru în cadrul sistemelor urbane. Astfel, în prezent, sistemele urbane ale țării noastre cuprind un număr de 237 orașe și o populație urbană de peste 11 250 000 locuitori *). Sub aspectul numărului de orașe, ponderea dominantă în sistemele urbane ale țării este deținută de orașele mici — 141 orașe și respectiv cca 15% din totalul populației urbane — urmată de orașele de mărime mijlocie — 77 orașe cu 31,3% din totalul populației urbane — 18 orașe mari cu 35,7% din populația urbană — și 1 oraș foarte mare — municipiul București (fig. nr. 1).

O analiză a evoluției structurii sistemelor urbane din țara noastră din perioada primilor ani ai puterii populare și pînă în prezent relevă preocuparea permanentă de echilibrare a raporturilor dintre orașele mari, mijlocii și mici. Asemenea preocupări rezultă expresiv din prezentarea dinamicii rețelei și populației orașelor în perioada 1948—1980 (tabelul).

Tocmai în acest sens, în Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a țării în profil teritorial în perioada 1981—1985 se sublinia faptul că în dezvoltarea rețelei localităților urbane se va urmări cu precădere sporirea rolului social-economic al orașelor mici și mijlocii, urmărindu-se ca orașele mari, inclusiv Bucureștiul, să rămînă aproximativ la numărul actual de locuitori. Această orientare de înaltă valoare teoretică și practică se integrează întru totul realităților noastre, asigurînd o dezvoltare echilibrată în cadrul rețelei generale de așezări, evitîndu-se totodată situații negative care se întîlnesc frecvent în unele țări.

Practica construcției socialiste în țara noastră arată că dezvoltarea puternică a industriei a condus la concentrarea populației în anumite zone, ceea ce reprezintă pînă la un moment dat un proces normal. O dată cu desfășurarea unui vast proces de industrializare a avut loc o atragere activă a unui număr mare de oameni ai muncii în industrie, obiectivele industriale fiind amplasate, de regulă, în orașe sau în imediata lor apropiere. Prin politica de repartizare a forțelor de producție în teritoriu s-a urmărit, concomitent cu ridicarea potențialului economic al fiecărui județ și crearea de noi zone urbane, distribuirea echilibrată a centrelor industriale în toate zonele țării, creîndu-se condiții adecvate pentru ridicarea generală a tuturor localităților țării, a tuturor zonelor. Un rol important în a-

Fig. nr. 1

STRUCTURA SISTEMELOR URBANE DIN R.S.ROMÂNIA
— 1982 —

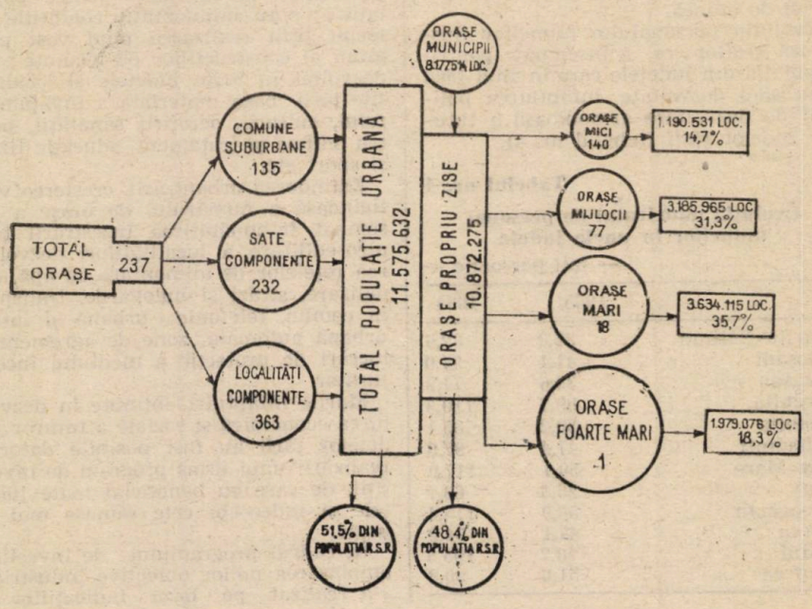

*) La 1 iulie 1983, populația Republicii Socialiste România se cifra la 22 553 074 locuitori, din care 51,1% locuia în mediul urban, respectiv în municipii, orașe și comune suburbane.

Dinamica rețelei și populației orașelor

Categorii de mărime locuitori	1948		1956		1966		1980	
	Nr. orașe	%*)	Nr. orașe	%*)	Nr. orașe	%*)	Nr. orașe	%*)
Mici	118	26,7	130	27,8	119	20,1	140	14,7
a) 5 000	34	3,2	20	1,5	12	0,5	14	0,54
b) 5 000— 10 000	45	8,8	50	7,7	48	5,8	55	4,2
c) 10 000— 20 000	39	14,7	60	18,6	59	13,8	71	10,0
Mijlocii	31	39,0	33	29,3	51	29,3	77	31,3
a) 20 000— 50 000	21	16,3	25	15,5	43	20,7	55	16,4
b) 50 000—100 000	10	22,7	8	13,8	8	8,6	22	14,9
Mari	3	34,3	8	48,9	13	50,6	19	54,0
a) 100 000—200 000	2	6,2	7	18,1	12	28,6	9	12,7
b) 200 000—500 000							9	23,1
c) 1 000 000	1	28,1	1	24,8	1	22,0	1	18,9
Total	152	100,0	171	100,0	183	100,0	236	100,0

*) % din total populație urbană. Calculat după recensămîntul populației și locuințelor din 5.I.1977, D.C.S. 1980 (și estimări)

tingerea acestor obiective a revenit orașelor mici și mijlocii.

Orașele mici, deși dețin o pondere apreciabilă în cadrul sistemelor urbane (59% din numărul orașelor), marchează totuși o scădere relativă a ponderii lor în populația urbană a țării. Ca o trăsătură distinctă însă a procesului de urbanizare în țara noastră se remarcă faptul că orașele mici constituie o categorie stabilă în timp și spațiu. Mai mult de 2/5 din ele au o existență presocialistă ce coboară adînc în epoca feudală și chiar antică. În orașele mici locuiește astăzi fiecare al șaptelea orășean, orașele cuprinse în această categorie deținînd un loc aparte în cadrul sistemului național de așezări, îndeplinind funcții teritoriale coordonatoare la nivelul zonei imediate de influență și uneori chiar la nivel național. În fapt, denumirea generică de orașe mici — caracterizate în mod sintetic prin predominarea sferei producției industriale, transporturilor și a producției agrosilvice — reunește o mare diversitate de tipuri funcționale ; diversitatea lor funcțională predominant industrială, poziția lor de centre safelit, orașe balneoclimaterice, de servicii sau chiar agricole le conferă rolul de centre locale — distinse prin existența unui puternic potențial de forță de muncă.

În perioada industrializării și urbanizării intensive, numeroase orașe mici și-au modificat substanțial atît structurile social-economice cît și profilul lor demografic. Ele dispun în prezent de o bază economică favorabilă unei dezvoltări echilibrate, complexe în condiții ecologice optime concretizate prin gradul mai redus de poluare, apropierea de zonele naturale cu funcții recreative, de reconfortare. Totodată, cheltuielile necesare valorificării terenului în perimetrul locuibil al orașului sînt mai reduse, distanțele de la locul de rezidență la cel de muncă sînt minime, ritmul de viață este mai puțin influențat de stressul orașelor mari. La nivel național, se poate aprecia că numărul orașelor mici, în raport cu dimensiunile teritoriului pe care îl cuprind în sfera lor de influență, este încă scăzut. Densitatea orașelor mici din România este de aproximativ 1,7 ori mai redusă față de cea din Iugoslavia, de 2,1 ori față de Bulgaria, de 3,5 ori față de Polonia și de 6,5 ori și, respectiv, 15 ori față de Cehoslovacia și R. D. Germană.

Pentru a pune mai bine în valoare potențialul economic și valențele social-umane ale orașelor mici și mijlocii, Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a țării în profil teritorial prevede ca în viitorul apropiat să fie construite noi centre agroindustriale. Prin aceasta procesul de urbanizare capătă noi caracteristici. Un aspect calitativ nou îl constituie pregătirea, înainte de conferirea juridică a statutului de localități urbane, a acestor centre din punct de vedere economic și edilitar la nivelul cerințelor vieții urbane. Astfel, s-a prevăzut ca numai în perioada 1981—1985, în noile centre urbane, să se realizeze peste 700 unități cu caracter industrial, de interes republican și local. De asemenea, Programul-directivă prevede ca dezvoltarea orașelor mici și îndeosebi a noilor centre urbane să se bazeze pe extinderea industriei mici, să se realizeze prin folosirea resurselor locale de materii prime, precum și prin amplasarea de filiale ale întreprinderilor în orașele mici din jurul centrelor mari.

Orașele mijlocii, în care locuiește fiecare al treilea orășean al țării, se disting prin potențialul lor economic și social accentuat, prin poziția lor economico-geografică favorabilă față de sistemele de așezări locale sau județene. Structura lor funcțională este mult mai complexă, fapt ce le asigură un pronunțat rol polarizator. Numărul acestora a crescut astfel, de la 31, în 1948, la 77 în 1980. De la nivelul anului 1948 rețeaua orașelor mijlocii a fost înnoită în proporție de 3/4 din numărul actual, în prezent majoritatea orașelor de mărime mijlocie fiind reședințe de județ. Marea majoritate a orașelor mijlocii s-au format în epoca feudală sau chiar antică (Alba Iulia, Mangalia, Turda, Deva, Drobeta-Turnu Severin, Tulcea, Turnu Măgurele ș.a.), aproape 2/3 dintre ele aparțin tipului genetic al orașelor tîrguri apărute ca centre de schimb, la contactul marilor regiuni geografice sau la intersecția unor importante artere de comunicații ; altele s-au dezvoltat în cadrul cetăților sau curților domnești (Curtea de Argeș, Piatra Neamț, Suceava, Tîrgoviște etc.).

Sub aspect temporal, cea mai mare parte a orașelor mijlocii s-a format în perioada capitalistă și mai ales în anii socialismului pe baza folosirii resurselor locale în industrie sau a valorificării resurselor balneoclimaterice (Reșița, Hunedoara, Săcele, Bocșa, Codlea, Cîmpia Turzii, Lupeni, Zărnești, Borșa ș.a.). Caracterul industrial mai accentuat al orașelor mijlocii față de cele mici rezultă și din faptul că aproape 1/2 din ele se situează, prin ponderea populației ocupate în industrie, peste media tuturor orașelor (47,4%, în timp ce în cadrul orașelor mici doar 1/3 depășesc această medie).

În ce privește repartiția teritorială a orașelor mijlocii se constată că acestea se află situate în aproape toate județele țării, cu excepția județelor Arad, Brăila și Dolj (datorită dezvoltării prioritare a orașului principal de peste 100 000 locuitori). Un număr apreciabil de județe au numai un singur oraș mijlociu, de regulă reședință de județ, suplinit de orașe mici. În alte cazuri, singurul oraș mijlociu este completat cu un oraș mare (județele Iași, Prahova, Satu Mare, Timiș). Dacă în primul caz, orașele mijlocii au cunoscut o creștere rapidă a populației, în cel de-al doilea caz creșterea este încetinită de influența orașului de reședință. Aproape 1/2 din județe au cîte 2—3 orașe mijlocii, iar județele Alba, Brașov și Hunedoara au între 4 și 6 asemenea orașe pe fondul unei rețele urbane mai ample. În perspectivă, rețeaua orașelor mijlocii va crește de la 77 în 1980 la 90 în 1985. Dintre orașele mijlocii existente se vor încadra în categoria orașelor mari orașele Reșița, Hunedoara și Piatra Neamț, urmînd ca alte 20 de orașe mici să treacă pragul celor 20 000 locuitori. În acest mod subsistemul orașelor mijlocii va dobîndi o structură teritorială mai echilibrată și, de asemenea, va spori ponderea acestor orașe în cadrul sistemului național urban. Modificări mai importante vor interveni în cadrul orașelor mijlocii și în direcția completării subcategoriei orașelor mijlocii superioare cu cca 20 de

Fig. nr. 2

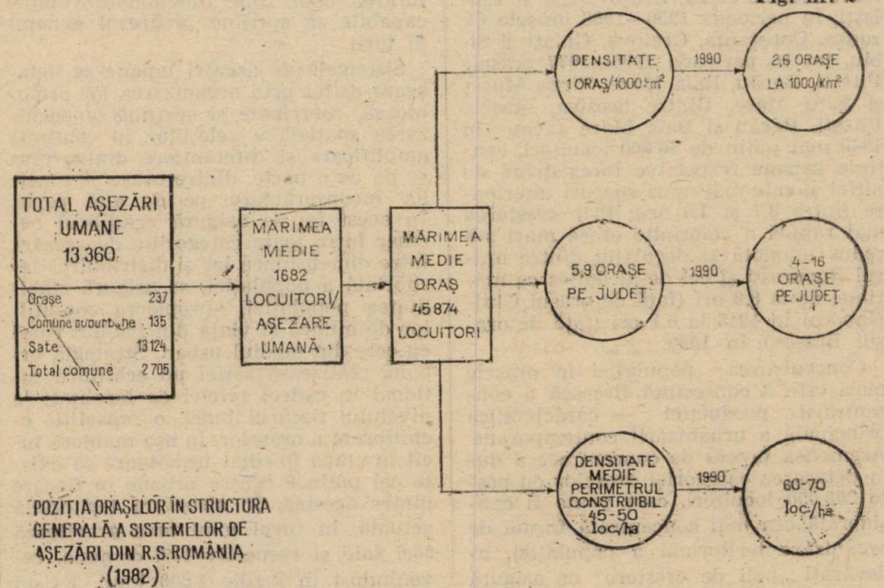

POZIȚIA ORAȘELOR ÎN STRUCTURA GENERALĂ A SISTEMELOR DE AȘEZĂRI DIN R.S.ROMÂNIA (1982)

orașe care se aflau, în 1930, sub limita de 50 000 locuitori.

O notă distinctă în evoluția sistemelor urbane din România este dată de orașele mari (orașele cu populație de peste 100 000 locuitori) și bineînțeles orașele foarte mari, respectiv municipiul București. Orașele mari, în care locuiește fiecare al doilea orășean și fiecare al patrulea locuitor al țării, dețin o poziție dominantă în sistemul așezărilor urbane, ca și în structura teritorială a economiei naționale. Orașele mari au crescut în ultimele patru decenii mult mai repede decît populația urbană în ansamblu, acestea sporind considerabil numeric mai ales în perioada 1970—1980. Fiecare din orașele mari a primit în această perioadă un spor de peste 40 000 locuitori, unele orașe cum sînt Brașov, Constanța marcînd un spor de peste 100 000 locuitori, iar Timișoara, Galați, Iași de 80 000—90 000 locuitori. Creșteri substanțiale marchează în această perioadă și orașe recent intrate în categoria orașelor mari cum este orașul Buzău unde, din 112 760 locuitori, 51 460 au fost asimilați în ultimul deceniu.

Evoluția populației în marile orașe reliefează poziția fiecărui oraș mare al României socialiste. Media de mărime a orașelor mici s-a modificat în ultimii 10 ani foarte puțin, respectiv de la 10 560 loc./oraș, la 10 690 loc./oraș, o diferență în plus de 120 locuitori. Media orașului de mărime mijlocie a evoluat în schimb de la 25 700 loc./oraș la 47 512 loc./oraș, înregistrîndu-se un plus mediu de 21 812 locuitori. Media orașelor mari se schimbă însă spectaculos, evoluînd de la 148 200 loc./oraș la 201 900 loc./oraș, deci un spor mediu de 53 700 locuitori. Această situație constituie un prim argument în a afirma că ponderea populației urbane, care exprimă populația orașelor mari, poate fi considerată indicatorul real al concentrării urbane.

În România, orașele mari au cunoscut o dezvoltare foarte rapidă, în concordanță cu dezvoltarea accentuată a forțelor de producție în teritoriu. Prin creșterea numerică de 6 ori (de la 3 în 1948 la 19 în 1980) și a populației de 4,3 ori, ponderea acestor orașe în populația urbană a sporit de la 34,2% la 54,0%, iar în populația totală a țării de la 8,0% în 1948 la 24,8% în 1980. În deplină concordanță cu dezvoltarea forțelor de producție, în perioada 1948—1956 au trecut în categoria orașelor mari orașele Arad, Brașov, Iași și Ploiești, în perioada 1956—1966 orașele Oradea, Constanța, Craiova, Galați și Sibiu, iar în perioada 1966—1977 orașele Pitești, Bacău, Baia Mare, Tîrgu Mureș și Satu Mare. Dintre acestea, orașele Pitești, Bacău și Baia Mare aveau în 1948 mai puțin de 50 000 locuitori, centrele urbane respective înregistrînd de altfel și cele mai mari sporuri ulterioare (între 3,7 și 4,8 ori). Prin creșterea mai rapidă a celorlalte orașe mari s-a redus totodată și decalajul dintre orașul București și cel de-al doilea ca mărime, de la 8,8 ori (față de orașul Cluj-Napoca) în 1948 la 6,1 ori (față de orașul Brașov) în 1980.

Concentrarea populației în orașele mari este o consecință firească a concentrării producției — caracterstica principală a urbanizării contemporane. Asemenea proces de concentrare a dus la detașarea categoriei orașelor cu peste 200 000 locuitori, care poate fi considerată cea mai concentrată formă de organizare teritorială a populației, adevărați „poli de creștere" ce asigură funcționarea producției cu o structură puternic diversificată și dinamică, cu legături social-economice și de producție complexe. Numărul acestor orașe în 1981 era de 10, în schimb ele concentrau 41,0% din populația orașelor României. O notă distinctă este dată de repartiția în teritoriu a orașelor mari care poate fi considerată relativ echilibrată. Prin poziția și prin structura lor multifuncțională orașele mari dispun de condiții favorabile de interacțiune cu zona de influență imediată, generînd legături ample pe linia materiilor prime, a recrutării forței de muncă, serviciilor, în final ducînd la formarea de sisteme urbane județene și interjudețene.

Orașele mari se numără totodată printre cele mai vechi orașe din România. Ele sînt cunoscute prin funcțiile lor constante de orașe-cetăți sau tîrguri, centre cu o bogată activitate meșteșugărească și comercială. Din punct de vedere demografic însă, orașele mari atenționează prin rata cea mai mică a natalității, ceea ce conduce la un excedent natural redus. În asemenea condiții, creșterea impresionantă a orașelor mari realizată în anii construcției socialiste se datorează, în principal, sporului migratoriu, a cărui valoare absolută depășește celelalte categorii de orașe.

În Programul-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 se prevede ca la finele actualului cincinal rețeaua orașelor mari să fie constituită din 22 de orașe, prin trecerea în această categorie a 4 orașe din categoria celor mijlocii. Totodată, se va evita hipertrofierea orașelor mari, în vederea asigurării unui echilibru mai rațional față de celelalte categorii de mărime.

Distribuție rațională în cadrul fiecărui județ

O CARACTERISTICĂ distinctă a fenomenului urban în România o constituie răspîndirea unitară și echilibrată a orașelor în întreg teritoriul național, în cadrul fiecărui județ. Asemenea echilibru teritorial este într-o continuă remodelare, proces care se realizează prin amplificarea rațională a rețelei de localități urbane, prin întărirea rolului și funcțiilor social-economice ale tuturor așezărilor rurale, a rolului lor în conturarea unor zone funcționale viabile, capabile să sprijine progresul general al țării.

Sistemele de așezări umane se detașează astfel prin organizarea lor armonioasă, contribuie și sprijină omogenizarea spațială a relațiilor în continuă amplificare și diferențiere dintre orașe pe de o parte, dintre orașe și zonele lor înconjurătoare, pe de altă parte. În acest fel se asigură echilibrul necesar între toate categoriile de așezări, între dimensiunea lor și distribuirea teritorială a populației, se asigură stabilitatea populației, apropierea condițiilor de muncă și viață din mediul rural cu cele din mediul urban. Strategia urbană realizează astfel un echilibru rațional în cadrul rețelei de localități la nivelului fiecărui județ, o repartiție echilibrată a orașelor, în așa manieră încît în etapa imediat următoare să existe cel puțin 9 centre urbane în fiecare dintre acestea. În structura teritorială actuală, în jurul unui oraș gravitează 55,6 sate și respectiv 11,6 comune, revenindu-i în medie 1 000 kmp. Există însă posibilități reale ca fiecare dintre orașele țării (la nivelul amplificării raționale a numărului lor) să polarizeze numai 4—6 comune situate la distanțe de cca 15—20 km. În asemenea condiții suprafața totală ce ar reveni unui oraș s-ar reduce la cca 400 kmp. Semnificative sînt în acest sens cîteva elemente definitorii ale poziției orașelor în structura generală a așezărilor umane din România (fig. nr. 2).

Experiența urbană în România reliefează faptul că în afară de însușirile clasice ale orașului de producător, respectiv de centru de comerț, schimb și cultură, orașele de toate categoriile de mărime, se caracterizează îndeosebi prin cerințele uneori de dimensiuni incredibile, de consum de produse. Produsele necesare consumului se obțin adesea din zone geografice mult distanțate de propria zonă preorășenească. Sigur că orașul a fost dintotdeauna un consumator firesc de produse și mai ales de materii prime. Niciodată însă acest proces nu a atins limite atît de mari în ceea ce privește consumurile de produse necesare pentru hrană, consumuri de energie și de apă impuse de asigurarea unei calități superioare a vieții. La toate acestea rămîne constant în creștere consumul de materii prime care solicită amplificarea rețelelor de transport și a locurilor de depozitare.

Numai cîteva din asemenea aspecte ne redau imaginea concretă a presiunii pe care o exercită orașul asupra terenurilor în general (și de regulă orașele sînt amplasate în zone favorabile agriculturii), asupra spațiului din interiorul său și din sfera sa imediată de influență. Este vorba deci de spații bine delimitate aflate în structura teritorială a orașului propriu-zis sau a comunelor suburbane componente din punct de vedere administrativ.

Raporturile de interdependență între populație, terenuri (în speță, terenuri agricole) și consum impune ca organizarea teritorială actuală a orașelor, precum și cerințele autogospodăririi să creeze un cadru optim pentru organizarea unor zone agricole periurbane cu funcții complexe și de înaltă eficiență economică. În cadrul acestor zone se pot extinde activitățile economice de producere și prelucrare a produselor agricole, meșteșugurile, producția de artizanat, ocupații ce contribuie la diversificarea producției materiale și la ridicarea gradului de ocupare a forței de muncă. Se creează astfel complexe rural-urbane care atestă faptul că din multitudinea de relații reciproce în limitele orașelor și zonelor înconjurătoare, esențiale rămîn cele dintre potențialul de consum al orașului și capacitatea de producție a zonei sale de influență, elemente ce deschid noi orizonturi activității practice de organizare, în cadrul orașelor și a zonelor preorășenești, a unor activități ce permit utilizarea intensivă a terenurilor, asigurarea stabilității forței de muncă, de dezvoltare armonioasă a fiecărui oraș în cadrul zonei sale înconjurătoare. Tocmai în acest spirit, programele de dezvoltare elaborate de partidul și statul nostru prevăd dezvoltarea urbană integrată armonios în evoluția social-economică a țării, modelarea acestui factor marcant al civilizației socialiste în concordanță cu cerințele actuale și de perspectivă ale progresului României.

Vasile CUCU

23 AUGUST 40 1944 1984

Satul românesc pe coordonatele civilizației socialiste

A VORBI despre satul românesc de ieri și de astăzi înseamnă a implica o dimensiune fundamentală a culturii materiale și a spiritualității poporului român. De fapt, într-un mod sau altul, reflecțiile asupra istoriei neamului nostru se raportează la sat, la realitatea rurală ; în chip fundamental ele își află în această entitate socială distinctă un necesar punct de referință.

Tocmai această constatare cu valoare de adevăr istoric se impune a fi evidențiată acum, la acest moment aniversar prilejuit de împlinirea a patru decenii de la istoricul act de la 23 August 1944. Amplul proces transformator ce a dăltuit un nou relief economic, social, spiritual națiunii române a antrenat și s-a bazat într-o măsură esențială pe devenirea satului, a comunității rurale în general, pe legăturile nou create între sat și oraș în condițiile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Proces deosebit de complex, afirmarea identității satului românesc în deceniile de istorie nouă a creat un spațiu de afirmare considerabil îmbunătățit țărănimii. În anii socialismului, sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „s-au produs schimbări importante în structura țărănimii, clasă care secole de-a rîndul a fost principala forță numerică și de luptă pentru cauza formării și dezvoltării poporului nostru, a națiunii, pentru cucerirea independenței țării".**

Funcțiile deosebit de importante ce au revenit în decursul secolelor comunității rurale sub aspect socio-economic sînt reliefate sugestiv de o serie de elemente statistice. Populația, bunăoară. La recensămîntul efectuat în anul 1930, din populația totală de 14 280 729 de locuitori 11 229 476 locuiau la sate (exclusiv comunele subordonate). Această situație configurată cu mult timp înainte s-a continuat și în deceniile următoare anului de raportare, astfel că în 1948, din totalul populației de circa șaisprezece milioane de locuitori, peste douăsprezece milioane locuiau în mediul rural, raportul respectiv înregistrînd o tendință de echilibrare cu populația urbană în ultimele decenii.

Această repartiție demografică a avut consecințe firești în plan economic. Un prim aspect este legat de forța de muncă, populația ocupată în agricultură reprezentînd 74,1% în 1950, 56,5% în 1965, 37,8% în 1975, 28,6% în 1982 din totalul populației ocupate pe economie. Un alt aspect se referă la ponderea agriculturii — ramură economică legată indestructibil de sat — în crearea produsului social și a venitului național. În perioada premergătoare celui de al doilea război mondial, agricultura participa cu circa 30% la crearea produsului social și cu 38% a venitului național, pentru ca în anii construcției socialiste această participare să se reducă în mod relativ — la 21,5% și 28,4% în 1965 și la 15,9% și 19,7% în 1982 — pe fondul unei importante creșteri absolute a producțiilor agricole, de 3,5 ori din 1950 încoace.

Schițarea locului și rolului satului în structura socio-economică a țării noastre nu poate fi încheiată fără a aminti funcțiile sale pe plan cultural. Satul românesc a constituit întotdeauna un focar de civilizație autentic românească, a creat, alimentat și perfecționat continuu valori integrate definitiv în patrimoniul spiritual național. Tot în acest spațiu social, prin contribuția a nenumărați creatori anonimi și, ulterior, prin reîntoarcerea sistematică a făuritorilor culturii naționale la nesecatul izvor de reflecție și investigație artistică s-au zămislit acele elemente de originalitate care integrează civilizația românească în cultura europeană și mondială.

Industrializarea și dezvoltarea rurală

RELEVAREA determinărilor multiple, a caracterului omogen și rotund al civilizației rurale românești afirmate în decursul timpului apare necesară pentru a preciza cu mai multă claritate procesele înnoitoare pe care le-a înregistrat satul românesc în evul socialist, raportul dintre structurile tradiționale și factorii de inovare socială. Pentru că, urmărind nu evoluția unui fenomen sau domeniu limitat al realității sociale, ci devenirea unei entități bine precizate, cu autonomie relativă și legi evolutive proprii, înțelegerea mutațiilor survenite în cele patru decenii de existență socialistă nu poate fi realizată decît prin considerarea întregului ; după cum proiecțiile, programele elaborate de conducerea partidului și statului nostru privind transformarea pe mai departe a satului, modernizarea sa, nu își dezvăluie originalitatea, simțul acut al realului decît tot prin considerarea complexității modului de viață rural.

Fără a epuiza, de bună seamă, multitudinea de factori ce imprimă satului românesc de astăzi o nouă configurație socio-economică, ne vom opri la cei mai însemnați. Aceștia sînt : industrializarea socialistă, reorganizarea administrativ-teritorială și ampla acțiune de sistematizare a localităților rurale, schimbarea structurii ocupaționale și profesionale a forței de muncă, noul univers spiritual al satului socialist. Să analizăm în continuare modul în care acești factori își exercită acțiunea modelatoare asupra comunităților rurale.

Industrializarea socialistă a influențat mediul rural pe multiple planuri, începînd de la cel economic, continuîndu-se pe coordonatele deplasării populației în teritoriu și finalizîndu-se prin a influența însuși modul de trai specific locuitorilor satelor. Pe plan economic, industria — precum se știe — a revoluționat baza tehnico-materială a agriculturii, care în cazul țării noastre înregistrase o stagnare vizibilă. Ca urmare a dezvoltării unor puternice ramuri industriale legate nemijlocit de agricultură — utilaje specifice, îngrășăminte etc. — precum și a fondurilor substanțiale de investiții destinate agriculturii care au permis împrospătarea bazei sale tehnico-materiale (investițiile în această ramură economică au sporit de 13 ori în 1965, de 30 ori în 1975 și de 24 ori în 1982 față de 1950), ambianța tehnică a muncii agricole s-a schimbat fundamental. Bunăoară, dacă în 1950 pe întreaga suprafață a țării se aflau în funcțiune 1 373 tractoare fizice, în anul 1982 numărul acestora ajunsese la 168 989, sau, într-o altă exprimare, la 58 de hectare suprafață arabilă pe un tractor fizic.

Impactul industrializării — a elementelor de civilizație industrială — asupra structurilor profesionale și sociale, asupra nivelului spiritual al satului românesc de astăzi poate fi pus în evidență în mod mediat, prin intermediul procesului de urbanizare. În strategia dezvoltării sistemelor de așezări în profil teritorial urbanizarea presupune o apropiere a comunităților rurale de cele urbane sub aspectul activităților și al modului de viață. Acest dublu aspect îl regăsim și în altă caracteristică a evoluției comunităților locale : strategia dezvoltării rural-urbane, care implică, de asemenea, trecerea de la monofuncționalism agrar la plurifuncționalism (prin adăugarea la funcția agrară a unor funcții industriale și de sector terțiar), creșterea tehnicității muncii agricole, apropierea nivelului de civilizație a satului de cel al orașului, apropierea modelelor de viață.

În cadrul acestei strategii, modernizarea și urbanizarea reprezintă două modalități tactice, comune ambelor medii sociale. Din ansamblul așezărilor rurale cuprinse în procesul modernizării, o parte vor rămîne și în viitor sate. Ele cunosc un pro-

ces de modernizare a structurilor, a echipamentelor (edilitare culturale, de învățămînt, comerciale etc.) dar își conservă funcțiile preponderent rurale. O altă categorie — așezările în devenire urbană — cunosc o modernizare și în sensul funcțiunilor de tip urban exercitate în teritoriu, a structurilor economice secundare și a structurilor terțiare dezvoltate pînă a deveni note dominante de profil socio-economic.

Urbanizarea ruralului, deci asimilarea la nivelul satelor a unor elemente specifice orașului de tip industrial, este o componentă de durată a modernizării, întrucît viteza de propagare a elementelor de progres, mai mare în mediul urban, menține un decalaj care face ca „modelul" urban să continue a reprezenta un obiectiv în cadrul modernizării rurale. Urbanizarea și modernizarea ridică totuși probleme deosebite, urbanizarea ruralului punînd în centru chestiunea de bază a atenuării deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, iar modernizarea ruralului raportînd dezvoltarea sa la treptele de progres ale propriilor structuri.

Sistematizarea teritoriului — acțiune cu profunde implicații socio-economice

LA REALIZAREA strategiei și a tacticilor dezvoltării rurale contribuie o altă caracteristică a concepției și practicii din țara noastră privind așezările : dezvoltarea sistematizată, care a oferit un ansamblu de tehnici în proiectarea și realizarea dezvoltării teritoriilor și localităților. Urmărind să rezolve discordanțele structurale și funcționale între rețeaua de așezări rurale și noile realități economico-sociale alte țării, soluțiile de sistematizare prezintă un interes deosebit în cunoașterea problemelor și materializării dezvoltării rurale.

Adecvarea mediului de viață din rural la noile condiții economice, sociale și politice generate de procesele de dezvoltare caracteristice orînduirii socialiste a constituit în fond o regîndire a funcționalității satului, o căutare și găsire de soluții pentru trecerea graduală de la situația din trecut, revolută sub toate aspectele, la cea corespunzătoare noilor condiții create în anii construcției socialiste. Este suficient să reamintim că la data încheierii cooperativizării majoritatea satelor noastre erau mici (cca 3/4 avînd sub 1 000 locuitori), distanțate între ele, ceea ce nu oferea condiții favorabile pentru practicarea unei agriculturi mecanizate și că că slaba densitate în vatră (de ordinul cîtorva locuitori pe hectar, rareori atingînd 10 locuitori/ha) ca și subdotarea tehnico-edilitară constituiau caracteristici generale ale rețelei noastre de sate.

Eforturile făcute în primul deceniu de construcție socialistă nu reușiseră să înlăture dotarea modestă existentă decît în domeniile prioritare ale sănătății și învățămîntului, iar investițiile ce ar fi trebuit făcute, în ipoteza menținerii rețelei de sate în configurația moștenită, ar fi fost enorme și nejudicioase, deoarece serviciile sociale ar fi trebuit să funcționeze sub capacitățile convenabile, datorită numărului redus de locuitori.

Deficiențe de ordin tipologic ale vetrelor de sat constituiau un impediment în ridicarea calității vieții locuitorilor satelor, asigurarea serviciilor sociale realizîndu-se cu greutate din cauza razelor de acțiune exagerat de mari, echiparea edilitară vădind un caracter oneros sau, în unele cazuri, imposibil de realizat. Este suficient să amintim cazul satelor „lineare" dezvoltate pe mai mulți kilometri, cu construcții amplasate pe o singură arteră — uneori chiar numai pe o singură parte a acesteia — precum și a satelor „dispersate", cu construcțiile răspîndite pe o mare parte sau chiar pe întregul perimetru agricol al satului.

Dispersarea în teritoriu a populației rurale apărea astfel neindicată atît economic — datorită costurilor adăugate pe care le impune organizarea rațională a teritoriului agricol și echipării vetrelor de sat cu servicii sociale și lucrări edilitare — cît și sociale, cooperativizarea determinînd și o modificare organizatorică a colectivităților rurale care, adeseori, înglobau mai multe sate mici. Dar nu numai ambianța de viață a satului a trebuit regîndită — ca organizare atît a rețelei de așezări cît și a vetrelor de sat — ci înseși funcțiunile mediului rural. S-a pus deci problema precizării trăsăturilor satului de mîine, delimitarea funcțiilor sale, selectarea celor care urmau a fi menținute sau chiar întărite și a acelor însușiri ce trebuiau asimilate, din mediul urban.

La rezolvarea problemei dezvoltării ruralului și-au dat concursul institutele de proiectare, centrale și județene, din domeniul urbanistic, agricol, al amenajărilor hidrologice etc., precum și institute de cercetare (geografice, sociologice, etnografice etc.). Sistematizarea teritoriilor și a localităților constituie o activitate importantă în definirea problemelor de dezvoltare a satelor și în propunerea de soluții, planul teritorial (care asigură dezvoltarea armonioasă a județelor și a tuturor localităților) constituind — pe lîngă cel departamental și de ramură — o a treia structură a planului național de dezvoltare. Contribuția specifică a sistematizării teritoriilor și localităților (elaborarea de „scenarii de dezvoltare" prin armonizarea în spațiu și timp a diverșilor factori de dezvoltare) nu constituie o simplă determinare în spațiu a soluțiilor, o traducere a proceselor de dezvoltare, ci o căutare de soluții vizînd atingerea obiectivului ei major — organizarea spațiului în vederea optimizării calității vieții — și o enunțare de soluții de adecvare a cadrului construit la toate cerințele (actuale și în devenire). Desfășurarea sa la niveluri succesive — teritoriu, așezare, zonă în cuprinsul așezării — ca și avizările succesive ce premerg aplicării soluțiilor asigură o eficiență sporită acțiunii de sistematizare.

Restructurarea rețelei de așezări constituie una dintre rezolvările-cheie în dezvoltarea mediului rural. Diminuarea numărului de sate prin dezafectarea treptată în timp a celor fără perspectivă de dezvoltare precum și dezvoltarea celorlalte și structurarea lor în sisteme funcționale noi decurgînd din funcțiile imprimate de investițiile din ramurile economice constituie soluțiile majore de sistematizare ale mediului rural, conducînd la modificarea rețelei de sate preexistente. Soluțiile de sistematizare teritorială privind restructurarea rețelei de așezări rurale urmăresc satisfacerea unor cerințe multiple : locuitorilor rurali — o varietate de opțiuni în ce privește locul de rezidentă și ocupațiile ; comunităților locale — un cadru de viață adecvat noilor necesități ; societății în ansamblu — o distribuție în teritoriu mai rațională a populației, a sistemelor viitoare de localități capabile să primească noi contingente de oameni ai muncii.

Trecerea de la rețeaua de sate moștenită la cea viitoare se realizează îndeosebi printr-o „rarefiere" a satelor, prin asigurarea condițiilor de dezvoltare pentru satele ce vor constitui rețeaua viitoare și structurarea lor în sisteme funcționale prin concentrarea unor investiții în cele menite a deveni „poli de dezvoltare rurală" sau orașe. Pornind de la datele principale furnizate de proiectele de sistematizare a teritoriului (în prezent fiecare județ dispune de un astfel de proiect), sistematizarea satelor cu perspective de dezvoltare se elaborează simultan și corelat la cele două niveluri : cel comunal și cel al fiecărui sat ce va intra în componența rețelei viitoare de așezări. Corelarea între profilarea social-economică a satelor și cea a agriculturii este mai strînsă, dat fiind dominanța, în continuare, a funcțiunilor agricole, plurifuncționalismul pe cale de a fi atins de tot mai multe din satele noastre neînsemnînd diminuarea ci completarea funcției agricole.

Rezolvările urbanistice se împletesc cu cele de organizare a teritoriului agricol în extravilan, în vederea unei armonizări între cerințele de valorificare optimă a teritoriului și cele ale comunității locale, în timp ce în perimetrul construit al satelor — în intravilan — sînt menite să asigure adecvarea cadrului construit la noile cerințe ale comunității.

Trebuie remarcat faptul că actualmente sistematizarea satelor are un conținut total diferit de ceea ce se încerca sau chiar realiza în unele cazuri sporadice între cele două războaie mondiale. S-a trecut astfel de la timide rezolvări concrete de sistematizare a cadrului construit al cîte unui sat și de la încercările teoretice vizînd elaborarea de „modele" de sistematizare, la o acțiune foarte complexă și generalizată vizînd sistematizarea tuturor satelor ce vor forma rețeaua de perspectivă. Este o diferență nu numai de abordare, ci și de conținut. Se poate spune că sistematizarea satelor a trecut de la problema „ameliorării" cadrului construit al satului la aceea a regîndirii acestui cadru în interdependență atît cu teritoriul aferent de exploatare cît și cu cel al așezărilor înconjurătoare. În acest sens este suficient

să amintim că dotarea fiecărui sat se stabileşte şi se realizează în raport de cea a celorlalte aşezări din sistem — oraşe şi sate — în vederea asigurării cu dotări de servicii sociale de nivel superior, în condiţii de economicitate.

Un nou univers spiritual

PENTRU a avea o imagine a amplitudinii şi a ritmului accelerat al proceselor de modernizare a satului, amintim cîteva dimensiuni ale dezvoltării sistematizate a mediului rural. Dezvoltările la nivelul reţelei rurale în ultimele decenii sînt marcate de realizări spectaculoase. Reducerea numărului comunelor de la 4 259, înaintea reformei administrative, la 2 705 a permis crearea de puternice unităţi administrative economico-sociale. Pe categorii de mărime a comunelor se înregistrează o considerabilă creştere a celor mari, cu peste 5 000 locuitori (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Nr. locuitori	Nr. comune (în procente faţă de total)		Nr. populaţie (în procente faţă de total)	
	1966	1982	1966	1982
—1 000	1,8	0,5	0,5	0,1
1 000—1 999	25,3	8,0	13,9	3,0
2 000—4 999	64,7	61,8	68,3	50,0
5 000—9 999	8,1	28,1	16,8	42,3
10 000+	0,1	1,6	0,5	4,6

Numărul oraşelor a crescut, în cei 15 ani de la noua organizare administrativ-teritorială de la 184 la 237. În reţeaua rurală se dezvoltă poli de creştere care devin germeni ai transformării urbane a satelor. **S-au creat consiliile unice agroindustriale ca unităţi de conducere a agriculturii, dar şi ca centre ale dezvoltării economico-sociale a patriei. Astfel, cele 556 centre noi ale consiliilor unice agroindustriale devin tot mai mult oraşe agroindustriale sau industrial-agrare, căpătînd o dezvoltare armonioasă în toate domeniile.** O atenţie deosebită s-a acordat echipării tehnico-edilitare a mediului rural. În numai 10 ani (1981—1990) este prevăzută creşterea numărului de localităţi dotate cu reţea de alimentare cu apă de la 365 la 636, a celor cu canalizare de la 235 la 636, a celor avînd mijloace de transport în comun de la 198 la 236.

Ritmul în care sînt date în folosinţă locuinţele din fondurile statului, întreprinderilor, organizaţiilor cooperatiste şi obşteşti marchează o excepţională accelerare concomitent cu creşterea fondului locativ construit la sate. Totodată, se cere menţionată dezvoltarea alertă a culturii şi învăţămîntului în mediul rural, numărul şcolilor generale ridicîndu-se în anul şcolar 1981—1982 la 12 292, cuprinzînd un număr de 1 842 769 elevi. Atenţia acordată învăţămîntului de specialitate este ilustrată de creşterea numărului liceelor agroindustriale şi a elevilor cuprinşi în acest învăţămînt (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Anii	Licee agroindustriale	
	Nr. licee	Nr. elevi
1975—1976	98	64 790
1980—1981	139	88 746
1982—1983	145	261 302

Toate aceste remarcabile împliniri consemnate în planul dezvoltării economico-sociale a satelor româneşti atestă capacitatea orînduirii socialiste de a imprima noi dimensiuni calitative întregii vieţi sociale, de a deschide orizonturi luminoase de progres şi bunăstare pentru toţi locuitorii patriei.

Ioan MATEI

Realizări de prestigiu ale creaţiei tehnice româneşti

23 AUGUST 40 1944 1984

Un modern automotor pentru căile ferate

IN CADRUL cunoscutei întreprinderi bucureştene „23 August" se află într-un stadiu avansat de experimentare un nou şi modern tip de automotor uşor, destinat să completeze actualul parc de automotoare de care dispun în prezent căile noastre ferate. Capabil să tracteze una sau mai multe remorci, acest automotor este rezultatul colaborării între specialiştii Institutului de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică „FAUR" şi cei ai Direcţiei de tracţiune şi vagoane C.F.R. Soluţia constructivă aleasă de specialiştii celor două instituţii în cazul acestui tip de automotor Diesel este una dintre cele mai moderne : vagon motor pe două osii care — cuplat cu vagoane remorcă de construcţie asemănătoare — poate circula în diverse formaţii, în raport de necesităţile traficului. În cea mai simplă formaţie (vagonul motor singur) pot fi transportaţi 52 de călători pe banchete şi tot atîţia în picioare, iar în formaţie completă asigură transportul a 510 pasageri, dintre care 244 stînd pe bănci.

Vagonul motor este o construcţie robustă, cu o linie estetică deosebită, care poate suporta forţe de comprimare de pînă la 80 tone, situaţie verificată prin măsurători tensometrice efectuate în modernele laboratoare ale întreprinderii. Pentru amortizarea vibraţiilor şi pentru diminuarea zgomotului, ca şi pentru o bună izolaţie termică, constructorul a utilizat în execuţia acestui vagon-motor materiale speciale. Spaţiul afectat călătorilor este amplasat în mijlocul vagonului, la cele două capete ale sale aflîndu-se cîte un peron cu cîte două uşi laterale de acces şi cîte un post de comandă în care se află toată aparatura de comandă şi de supraveghere. În vagon se mai află amenajat un grup sanitar şi o cabină pentru caloriferul de încălzire cu apă caldă.

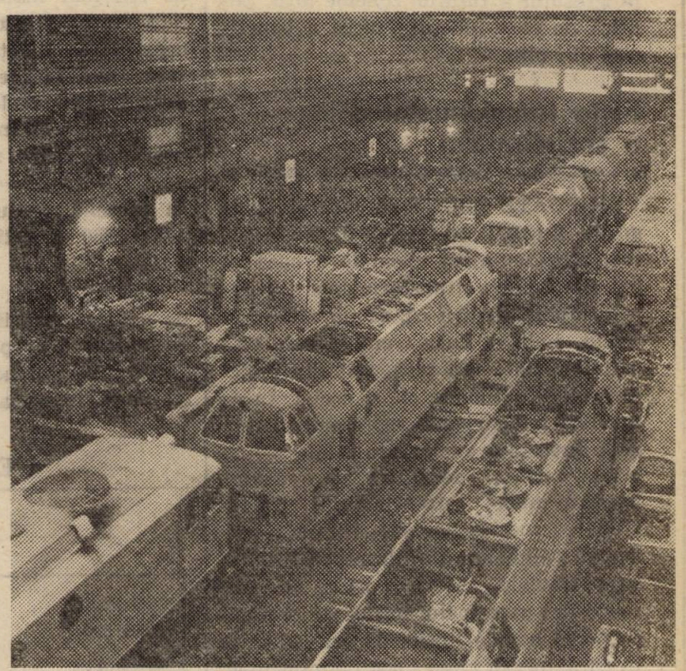

Echipamentul de tracţiune se compune dintr-un motor Diesel tip S 2 156 HMU cu 6 cilindri, dispus orizontal, care dezvoltă o putere de 192 C.P. la 2 100 rot./min., din care 180 C.P. sînt folosiţi de transmisia hidromecanică cuplată direct cu motorul. Transmisia are trei viteze mecanice şi inversor de mers înapoi. Motorul şi transmisia fac un singur bloc. Vitezele care pot fi realizate de acest automotor Diesel uşor, în cele cinci formaţii de vagoane în care poate fi exploatat, variază între 63 km/oră şi 26 km/oră.

E.C.

23 AUGUST 40 1944 1984

JUDEȚUL TULCEA: IMPETUOASĂ DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ

Ion ANASTASIU
prim secretar al Comitetului județean Tulcea al P.C.R.

CELE PATRU DECENII de dezvoltare socialistă au însemnat, pentru întreaga țară, ani de puternică înflorire a vieții economico-sociale, de dezvoltare impetuoasă a economiei naționale, de creștere puternică a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii, de afirmare liberă, neîngrădită a personalității umane. În acest amplu proces desfășurat sub conducerea înțeleaptă a partidului, în care cu strălucire se detașează perioada inaugurată de cel de al IX-lea Congres al partidului, profund marcată de neobosita activitate teoretică și practică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se integrează organic și județul Tulcea. Moment istoric, Congresul al IX-lea a determinat o adevărată cotitură spre abordarea în spirit creator, revoluționar, a problemelor dezvoltării economico-sociale a țării, spre o politică pătrunsă de umanism și echitate, de ridicare pe culmile progresului a tuturor zonelor țării, politică de care județul Tulcea a beneficiat din plin.

Forța transformatoare a socialismului

SE POATE SPUNE că județul de la gurile Dunării este unul dintre cele mai reprezentative exemple a ceea ce înseamnă forța transformatoare a socialismului. Pentru că, să nu uităm, în trecut, județul Tulcea era printre cele mai înapoiate din țară, atît din punct de vedere economic cît și social. În anul 1950 industria era reprezentată doar de o învechită exploatare minieră, de cîteva cariere de piatră cu o dotare precară, mici întreprinderi, practic ateliere meșteșugărești, în industria ușoară, alimentară și de reparații navale fluviale, cîteva porturi în care roaba era principalul mijloc de producție, cherhanale lipsite de orice dotare, în care lucrau circa 1 000 de muncitori. În agricultura județului lucra peste 85% din populație, dar și aceasta era extrem de înapoiată. De fapt, nu existau mijloace mecanice de muncă, noțiunile de amenajări funciare, de asolamente, desecări etc. erau necunoscute, muncile se făceau cu unelte primitive, iar ca rezultat producțiile erau extrem de scăzute, doar de cîteva sute de kilograme de cereale la hectar. Delta Dunării, această minune a naturii, unică în Europa, în afara canalului Sulina amenajat pentru circulația navelor maritime, era lăsată în părăsire, fiind o zonă sălbatică în care civilizația modernă aproape că nu pătrunsese. La toate acestea se adaugă tabloul condițiilor grele de muncă, îndeosebi ale pescarilor, docherilor și minerilor, starea de incultură, insuficiența cadrelor medicale și didactice, activitatea de asistență socială abia în curs de organizare.

Iată de ce județul Tulcea de astăzi, cu o suprafață de 8 430 kmp, cu o populație de peste 260 000 locuitori, cu o viață economică, socială, culturală înfloritoare, în ritm cu mersul ascendent al întregii țări, este o creație a socialismului, în special a ceea ce pe bună dreptate numim „Epoca Ceaușescu", epoca cea mai rodnică în înfăptuiri din întreaga istorie a patriei. Un moment de cea mai mare însemnătate pentru dezvoltarea acestei părți a țării a fost constituirea județului Tulcea în anul 1968. Dacă în acel an în județ existau doar 7 întreprinderi de importanță republicană, 3 de industrie locală și 3 cooperative, astăzi numărul unităților industriale tulcene se ridică la peste 50. În prezent, producția industrială a anului 1950 se realizează în mai puțin de 7 zile.

Județul Tulcea a beneficiat din plin de politica științifică de industrializare socialistă, de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării. Volumul însemnat de investiții alocat județului Tulcea a determinat o dezvoltare accelerată a industriei, ritmul creșterii producției industriale depășind simțitor ritmul mediu realizat la scară națională. Astfel, volumul investițiilor alocate dezvoltării județului a crescut simțitor, de la 474 milioane lei în cincinalul 1951—1955, la peste 3,6 miliarde lei în anul 1983, iar anul acesta se ajunge la peste 4,3 miliarde lei, deci o creștere cu adevărat spectaculoasă, ceea ce relevă grija deosebită a partidului, a secretarului său general pentru ridicarea accelerată a zonelor altădată rămase în urmă. Valoarea fondurilor fixe productive a crescut de la 2,45 miliarde lei în 1950, la 5 miliarde lei în 1965, ajungînd la peste 39 miliarde lei în acest an, deci o creștere de 15,6 ori.

Ca urmare, producția industrială a județului a crescut de la 217 milioane lei în 1950 la 1,14 miliarde lei în 1965, înregistrînd după aceea un adevărat salt, la 12,7 miliarde lei în acest an. Deci dacă pînă în anul 1965 producția industrială a crescut de 5,2 ori față de 1950, în următoarele două decenii, raportîndu-ne la aceeași bază, a ajuns să fie de 58,6 ori mai mare.

Aspectul calitativ deosebit este intensa diversificare și modernizare structurală a producției industriale. În anul 1950 aproape întreaga producție industrială a județului era dată de industria alimentară care și în 1965 continuă să dețină o pondere de peste 61%. În economia județului au apărut ramuri noi — metalurgia feroasă și neferoasă care în 1983 asigura peste 18% din producția industrială, chimia cu o pon-

Evoluția principalilor indicatori economici

		Date absolute			1950=1	
		1950	1965	1984	1965	1984
Producția industrială	mil. lei preț 1984	217,5	1139,7	12742	5,2	58,6
Producția agricolă	„	264,2	2529	4983	9,6	18,9
Investiții	„	42	481	4313	11,5	102,7
Fonduri fixe	„	2458	5028	39209	2,1	15,0
Personal muncitor la 1 000 locuitori	„	108,7	200	358	1,8	3,3

Imagine din Tulcea de astăzi

dere de 14,7%, construcțiile de mașini și prelucrarea metalelor asigurînd 11,2% din producție. În același timp ponderea industriei alimentare s-a redus la 35,4%, deși trebuie subliniat că, în mărime absolută producția acestei ramuri a crescut de la 128 milioane lei în anul 1950 la peste 4 miliarde lei în prezent.

În ultimii 15 ani, alături de obiectivele industriale mai vechi ca : Întreprinderea de industrializare a peștelui, cea de producere și industrializare a legumelor și fructelor, exploatările miniere Altîn Tepe și Mahmudia-Somova au luat ființă mari întreprinderi industriale : Întreprinderea de alumină, Combinatul metalurgic, Întreprinderea de construcții de nave și utilaj tehnologic, Întreprinderea de pescuit oceanic, Centrala „Delta Dunării", Întreprinderea de confecții Tulcea, Filatura de bumbac din Isaccea, Șantierul naval Sulina, Administrația Portului Liber Sulina, iar la Babadag se află în construcție o modernă fabrică de zahăr. La Întreprinderea de construcții de nave și utilaj tehnologic s-a început în acest an fabricația primelor nave de 15.000 tdw, iar primele două nave românești de pescuit costier au trecut cu succes probele de mare. În urma vizitei efectuate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în vara anului trecut la Tulcea, ca urmare a indicațiilor primite, a fost reorganizat fluxul tehnologic în halele de fabricație pentru construcțiile de nave, avîndu-se în vedere introducerea tehnologiilor moderne care permit o creștere substanțială a productivității muncii. În orașul Tulcea există o puternică platformă a unităților industriei alimentare. Fabricile de conserve din pește, din legume și fructe, noul abator, fabrica de bere pun în valoare materiile prime furnizate de agricultura județului. Și aici se acționează pentru modernizarea proceselor de producție în scopul valorificării superioare a materiilor prime și creșterii mai accentuate a productivității muncii. Astăzi, județul Tulcea deține primul loc în țară în privința producției de alumină calcinată, de feroaliaje, de pește și de conserve din pește, se situează pe un loc de frunte la producția de minereuri cuprifere.

În prezent în industria județului Tulcea preocupările se concentrează asupra aspectelor calitative, în special pentru creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor materiale, valorificarea superioară a resurselor și recuperarea resurselor secundare. Așa cum s-a prevăzut în programul special pentru creșterea mai accelerată a productivității muncii, în acest an productivitatea muncii este cu 47,6% mai mare decît în 1980, urmînd ca pînă în anul 1987 să crească cu 80,4%, iar pînă în 1990 cu 88,5%. Se preconizează ca circa 50% din această creștere să se obțină pe seama introducerii progresului tehnic, iar 30% pe seama perfecționării organizării producției și a muncii. În anul 1985 pentru 87% din produsele aflate în fabricație vor exista norme de muncă fundamentate științific, urmînd ca această acțiune să se încheie pînă în anul 1987.

În ceea ce privește reducerea consumurilor materiale și valorificarea superioară a resurselor, pe baza indicațiilor primite, se va realiza în cadrul termocentralei existente un cazan de mare capacitate pe cărbune și se va asigura trecerea treptată la funcționarea cu cărbune și a celorlalte cazane. Se urgentează realizarea instalațiilor necesare extragerii fierului, vanadiului și galiului existente în minereul de bauxită. De asemenea, pe platforma combinatului metalurgic se acționează intens pentru finalizarea obiectivelor de investiții care vor permite introducerea în circuitul productiv a resurselor materiale și energetice secundare. Astfel, vom pune în valoare în fiecare an peste 30 000 tone praf de bioxid de siliciu, aproximativ 15 000 tone praf cu conținut de mangan, 200 000 tone de zgură rezultată din procesul de fabricație al feroaliajelor. Prin recuperarea căldurii gazelor arse de la cuptoarele de feroaliaje cu ajutorul instalațiilor aflate în curs de realizare, se va recupera anual o energie care echivalează cu o economie de combustibil de 75 000 tone combustibil convențional, energie suficientă pentru termoficarea tuturor apartamentelor din Tulcea. Tot pe linia recuperării resurselor materiale, în curînd, la Sulina, în cadrul Administrației portului liber, va fi pus în funcțiune un atelier de dezmembrat nave, unde vor fi recuperate anual aproape 50 000 tone piese de schimb și metal.

Mutații semnificative s-au produs în anii socialismului și în agricultura județului Tulcea. Producția agricolă a crescut față de realizările anului 1950 de 18,9 ori, fiind de 2,5 miliarde lei în anul 1965, pentru a se ajunge anul acesta la o producție de aproape 5 miliarde lei. La baza acestor rezultate stau eforturile făcute, cu deosebire după anul 1965, pentru mecanizarea, chimizarea și modernizarea tehnologiilor agricole, pentru folosirea unor soiuri de plante și a unor rase de animale superioare, pentru folosirea intensivă și extinderea lucrărilor de ameliorare a fondului funciar. Suprafața amenajată pentru irigații a ajuns la peste 130 000 ha, reprezentînd aproape 35% din suprafața agricolă a județului. S-au executat, de asemenea, lucrări complexe de îndiguiri și desecări pe aproape 40 000 ha, urmînd să se ajungă la peste 55 000 ha, precum și lucrări de prevenire și combatere a eroziunii solului pe o suprafață de peste 52 000 ha. Producția de cereale a județului s-a ridicat anul trecut la 460 000 tone și se estimează că și în acest an producțiile agricole vor fi bune. Alături de culturile cerealiere un loc însemnat în agricultura tulceană îl ocupă legumicultura, viticultura cu 9 000 ha, pomicultura cu 2 500 ha livezi. Au fost, de asemenea,

introduse o serie de culturi noi pentru această zonă, cum este sfecla de zahăr pe 5 200 ha (în perspectivă, 7 500 ha), cartoful pe 4 300 ha și altele care au dat rezultate bune. Utilizarea unor soiuri și hibrizi de plante de calitate superioară, executarea în bune condiții a lucrărilor au permis obținerea pe unele suprafețe a unor producții de peste 4 000 kg/ha grîu, de 10 000 kg/ha la porumb, 3 000 kg/ha la floarea soarelui.

De o deosebită importanță pentru dezvoltarea economică și socială a județului Tulcea au fost indicațiile date de tovarășul Nicolae Ceaușescu privitor la amenajarea și exploatarea integrală a Deltei Dunării, fiind elaborat, în acest scop, un program special care cuprinde măsurile necesare pentru punerea în valoare a acestei mari suprafețe, atît din punct de vedere al producției vegetale, animale și piscicole cît și din punct de vedere forestier, concomitent cu asigurarea păstrării mediului înconjurător, a condițiilor naturale. Fără a intra în amănunte, menționăm că pînă în anul 1990 va fi dată în folosință agricolă o suprafață de peste 93 000 ha, că suprafața amenajată pentru silvicultură va crește cu 9 200 ha, iar cea pentru piscicultură cu 16 500 ha, urmînd ca, la nivelul acelui an, să se obțină 368 000 t cereale boabe, 24 000 t plante uleioase, peste 50 000 t struguri și fructe, 23 000 t carne, 131 000 t pește etc.

Se va dezvolta considerabil turismul, activitatea turistică fiind de asemenea deosebit de importantă pentru economia județului Tulcea, care, în special prin Delta Dunării, dar și prin alte zone de un mare pitoresc, dispune de un excepțional potențial turistic. De altfel, încă de pe acum, județul este puternic înscris în circuitul turistic intern și internațional, fiind bine cunoscut pentru frumusețile sale naturale, unice în Europa.

În continuare, așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu în timpul vizitelor de lucru efectuate în județ, la baza întregii activități se va situa valorificarea completă a potențialului existent în fiecare unitate economică, folosirea intensivă a resurselor locale de materii prime, materiale și forță de muncă, menținînd în acest fel ritmuri ridicate de dezvoltare în toate ramurile și sectoarele de activitate. La loc de frunte situăm finalizarea obiectivelor economice din județ, care au o însemnătate deosebită pentru economia națională, cum sînt Combinatul metalurgic, Întreprinderea de construcții de nave și utilaje tehnologice etc. Se acționează, de asemenea, în vederea aplicării neabătute a Programului național pentru asigurarea unor producții agricole ridicate și stabile. Ritmurile de creștere în actualul cincinal la principalii indicatori, în general superiori celor prevăzuți pe economie, vor asigura în județul Tulcea transformări profunde în structura economico-socială, în anul 1985 urmînd să se realizeze o producție globală de 91 083 lei pe locuitor, din care 56 404 lei din industrie.

Ample efecte sociale ale dezvoltării economice

O DATĂ cu dezvoltarea economică și ca rezultat direct al acesteia județul Tulcea a cunoscut în cele patru decenii de construcție socialistă ample prefaceri sociale, țelul fundamental al orînduirii noastre fiind creșterea continuă a nivelului de trai și de civilizație al oamenilor muncii. Un prim efect al dezvoltării industriale a fost creșterea gradului de urbanizare, ponderea populației urbane crescînd de la 20,1% în 1950, la 24,2% în 1965 și la 42,3% în prezent, în timp ce numărul personalului muncitor la 1 000 locuitori a crescut, în aceeași perioadă, de la 108 la 358. Semnificativ pentru procesul de urbanizare este și faptul că lungimea străzilor orășenești a crescut de la cîțiva kilometri în 1945 la 269 anul acesta, iar lungimea rețelei de apă a ajuns la 416,6 km. O dinamică puternic ascendentă a cunoscut construcția de locuințe. Numărul de apartamente construite din fondurile statului a crescut de la 2 526 în perioada 1950—1964 la 19 385 în perioada 1965—1984. Astfel, în anii 1965—1984 s-au mutat în apartamente construite din fondurile statului de 7,7 ori mai multe familii decît în perioada 1945—1964. Dacă ne referim la numărul total de locuințe construite în anii socialismului, acesta se ridică la 61,9 mii în care s-a mutat peste 77% din populația județului.

În urma indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu atît în municipiul Tulcea, cît și în orașele Babadag și Măcin au fost construite mari ansambluri de locuințe cu o arhitectură în care specificul local se îmbină cu un grad sporit de confort. În mod deosebit se detașează faleza municipiului Tulcea, poarta de intrare în mirifica Deltă a Dunării. Prin aplicarea în viață a măsurilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului privind dezvoltarea susținută a unor activități industriale și prestatoare de servicii, s-au creat condiții pentru ca localitățile Mahmudia, Unirea, Topolog, Baia, Chilia Veche și Sf. Gheorghe să devină într-o perioadă relativ scurtă centre urbane agroindustriale polarizatoare. Materializarea indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în timpul vizitei de lucru din august-septembrie 1983 în județul Tulcea și aplicarea programului de valorificare complexă a resurselor Deltei Dunării creează noi condiții de muncă și viață pentru locuitorii din localitățile deltei. La Crișan, Chilia Veche, 1 Mai, Sf. Gheorghe se vor realiza noi unități de producție, obiective social-culturale și edilitare. Numai în localitatea Chilia Veche se vor construi 500 apartamente, un liceu agroindustrial, internat cu cantină, creșă, și grădiniță, la Sulina peste 600 apartamente și se vor extinde alimentarea cu apă și canalizarea orașului, iar la Sf. Gheorghe 150 apartamente și o importantă bază turistică pentru tineret.

Mari progrese s-au realizat în privința îmbunătățirii ocrotirii sănătății și a dezvoltării învățămîntului. Față de peste 3 600 de locuitori cîți reveneau la un medic în anul 1950, în prezent s-a ajuns la 726 locuitori la un medic. În ceea ce privește rețeaua de învățămînt, aceasta cuprinde 288 unități școlare cu aproape 1 500 săli de clasă și peste 2 500 cadre didactice, iar față de anul 1950, populația școlară a crescut de peste 2,3 ori.

În sfîrșit, trebuie menționat faptul că retribuția medie în județul Tulcea a crescut de la 1 095 lei în anul 1965 la 2 469 lei în prezent, că volumul desfacerilor de mărfuri prin comerțul socialist a crescut pe locuitor de peste 23 ori, iar volumul prestărilor de servicii de peste 3,5 ori. Iată, deci, că realizările județului Tulcea, acest străvechi pămînt românesc, confirmă elocvent faptul că, așa cum sublinia și tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de al XII-lea Congres al partidului, **„orînduirea noastră, politica partidului de construcție socialistă, nu cunosc alt țel mai înalt decît bunăstarea și fericirea poporului, că tot ceea ce realizăm în România este destinat omului, creșterii nivelului general de civilizație al întregii noastre națiuni socialiste“.**

Acum, în preajma sărbătoririi a 40 de ani de la revoluția socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, Ziua națională a României, oamenii muncii tulceni, conștienți că succesele dobîndite ca și perspectivele creșterii în continuare a nivelului lor de viață și de civilizație sînt rodul politicii înțelepte a partidului, a grijii neobosite pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o poartă întregii țări, își exprimă hotărîrea fermă să nu precupețească nici un efort pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor ce le revin, întîmpinînd cu noi realizări cel de al XIII-lea Congres al partidului, de a face totul, alături de întregul popor, pentru înflorirea României și ridicarea ei pe noi trepte de prosperitate și civilizație socialistă.

Evoluția principalilor indicatori sociali

		Date absolute		
		1950	1965	1984
Populația totală	mii	200,6	236	265
Populația urbană pondere %		20,1	24,2	42,3
Populația școlară	mii	27,1	58	64
Număr locuitori la un medic		3647	1815	726
Rețea de apă	km	69,1	120	416
Apartamente construite din fondurile statului (pînă în...)		—	2526	21911

23 AUGUST 40 1944 1984

Extinderea şi diversificarea serviciilor de consum — componentă a politicii de ridicare a nivelului de trai

DEZVOLTAREA activităţilor prin care se pune la dispoziţia populaţiei o variată gamă de servicii este, fără îndoială, o cerinţă de prim ordin a procesului de dezvoltare şi modernizare a economiei, a adîncirii continue a diviziunii sociale a muncii, o latură de seamă a înfăptuirii ţelului suprem al politicii P.C.R., de ridicare a nivelului de trai al populaţiei. Programul P.C.R. de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism subliniază că : **„O atenţie deosebită va fi acordată dezvoltării serviciilor publice, în oraşe şi sate, satisfacerii celor mai diverse cerinţe ale unei vieţi civilizate, moderne... Se va perfecţiona întreaga activitate de servire a populaţiei".***)

Consumul de servicii, complementar celui de bunuri de consum, cunoaşte un proces obiectiv de creştere, concomitent cu mărirea productivităţii muncii sociale în ramurile producţiei materiale ; apar cerinţe noi, generate de dezvoltarea economică şi, la rîndul său, dezvoltarea serviciilor reprezintă o cale de seamă în atragerea şi utilizarea unor importante resurse materiale şi de muncă, o cale de accelerare a creşterii.

Importantele mutaţii intervenite în viaţa social-economică a ţării noastre, pe fondul creşterii economice în ritmuri susţinute, în cele 4 decenii postbelice, au permis ca populaţia să beneficieze de un volum de servicii în continuă sporire şi diversificare.

Tabelul nr. 1

Volumul prestărilor de servicii pe un locuitor	Număr de judeţe		
	1980	1984	1985
— pînă la 1 000 lei/loc.	28	5	—
— 1 001—2 000 lei/loc.	12	30	30
— peste 2 000 lei/loc.	1	6	11

În acest sens, o influenţă deosebită au : creşterea continuă a veniturilor populaţiei — cu consecinţe directe asupra cererii de servicii; procesul de urbanizare — înţeles mai ales ca o apropiere continuă a modului de viaţă al populaţiei rurale de cel urban ; lichidarea treptată a diferenţelor dintre munca fizică şi cea intelectuală ; creşterea gradului de ocupare a femeii în viaţa social-economică ; accesul larg al populaţiei la toate categoriile de instruire, cultură, odihnă şi civilizaţie. Dezvoltarea rapidă a circulaţiei informaţiilor, concomitent cu sporirea timpului liber şi a cerinţelor de a-l folosi într-un mod cît mai raţional şi variat sînt, de asemenea, factori importanţi care determină sporirea continuă şi însemnată a cererii de servicii.

Extinderea şi diversificarea cererii populaţiei pentru servicii sînt determinate şi de vastul program de construcţii de locuinţe (în prezent, peste două treimi din populaţia ţării s-a mutat în case noi) şi desigur, locul şi amploarea pe care le dobîndesc serviciile prestate populaţiei depind în cea mai mare măsură de stadiul de dezvoltare economico-socială a ţării, de creşterea avuţiei naţionale şi a venitului naţional, de posibilităţile de alocare a resurselor materiale şi umane, pentru a asigura o ofertă corespunzătoare.

Volumul prestărilor de servicii pe un locuitor şi ponderea populaţiei ocupate în această activitate au devenit unul dintre indicatorii sintetici care, alături de cel al venitului naţional pe un locuitor, caracterizează într-o anumită măsură nivelul de dezvoltare a ţărilor din punct de vedere economic.

Omogenizarea ofertei în profil teritorial

SERVICIILE constituie azi un domeniu foarte complex al economiei noastre socialiste, cu o arie de cuprindere din ce în ce mai largă. În cadrul activităţii de servicii, după cum este cunoscut, se includ : transporturile, telecomunicaţiile, învăţămîntul, ocrotirea sănătăţii, serviciile comerciale, serviciile culturale, de turism, sport, agrement, serviciile financiare şi bancare, gospodărie comunală şi locativă, serviciile personale (frizerie, coafură, spălătorii, băi etc.) şi altele.

În perioada 1965—1983, serviciile cu plată au înregistrat un dinamism deosebit ; volumul acestora a crescut de 6,8 ori (în tarifele fiecărui an), depăşind dinamica desfacerilor de mărfuri (vezi fig. 1). În acest fel, ponderea prestărilor de servicii în totalul cheltuielilor efectuate de populaţie pentru bunuri de consum şi servicii a crescut de la 14% în 1965 la peste 24% în 1983. De menţionat că valoarea unui procent al acestor cheltuieli a reprezentat în 1965 suma de 730 milioane lei, iar în 1983 — 3,2 miliarde lei. Pe un locuitor, volumul prestărilor de servicii a crescut de la 495 lei în 1965, la 3 000 lei în 1983.

Dinamica creşterii volumului de prestări de servicii pe un locuitor, com-

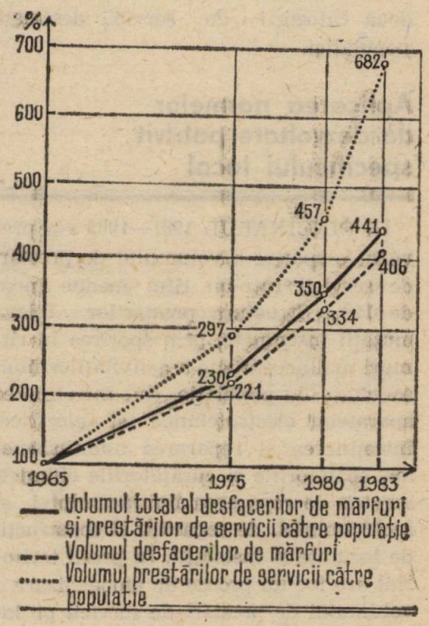

Fig. 1 : Dinamica comparată a desfacerilor de mărfuri şi prestărilor de servicii către populaţie — volum total (1965=100)

parativ cu volumul desfacerilor de mărfuri pe un locuitor, este prezentată în fig. 2. Rezultă că în 1983, faţă de 1965, volumul de prestări servicii pe un locuitor a crescut de 5,7 ori, devansîndu-l pe cel al desfacerilor de mărfuri pe un locuitor, care a crescut de 3,4 ori în aceeaşi perioadă.

În structura serviciilor, ritmuri deosebite s-au înregistrat la serviciile de cazare (7 ori), poştă-telecomunicaţii (6,9 ori), la serviciile de gospodărie comunală şi locativă (12,7 ori) şi altele (fig. 3).

Sporirea continuă a înzestrării gospodăriilor cu diferite tipuri de bunuri de folosinţă îndelungată implică, pentru instalarea şi utilizarea acestora, o intensă şi complexă asistenţă de specialitate din partea sectorului prestărilor

*) Programul P.C.R. de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintarea României spre comunism, Ed. politică, 1975, p. 90

de servicii. Astfel, în prezent, gradul de înzestrare a populației cu bunuri de folosință îndelungată la 1 000 locuitori față de anul 1965 este de peste 2 ori mai mare la aparate de radio, de peste 7 ori la televizoare și frigidere, de peste 4 ori la mașini de spălat rufe și aspiratoare, de peste 27 ori la autoturisme etc., ceea ce explică faptul că și volumul serviciilor de întreținere și reparare a bunurilor casnice a crescut de circa 6 ori.

La toate acestea se adaugă serviciile fără plată sau cu tarife reduse. Cheltuielile de la bugetul statului, pentru finanțarea serviciilor social-culturale (învățămînt, cultură, artă, ocrotirea sănătății, tratament balnear, odihnă, educație fizică și sport, asistență socială, gospodărie comunală, întreținerea și repararea drumurilor și podurilor și altele) au crescut, în perioada 1965—1983 de peste 2,6 ori.

Prin politica sa economică și socială, partidul și statul nostru au urmărit să asigure o corelare optimă între cele două categorii de servicii destinate populației.

Aplicarea normelor de dezvoltare potrivit specificului local

ÎN CINCINALUL 1981—1985 s-a prevăzut o sporire a volumului de prestări de servicii într-un ritm mediu anual de 12%. Structura prestărilor relevă mutații însemnate, prin sporirea în ritmuri mai accentuate a activităților mult solicitate de populație, ca : întreținerea aparatelor electrotehnice și electrice, întreținerea și repararea autoturismelor, spălătoriile și curățătoriile chimice, servicii de repararea îmbrăcămintei și încălțămintei, de reparații și construcții de locuințe și instalații. În profil teritorial are loc un proces de omogenizare a volumului de prestări de servicii pe locuitor (tabelul nr. 1). Se observă fenomenul alert de transfer între grupele de cheltuieli, în favoarea celor superioare.

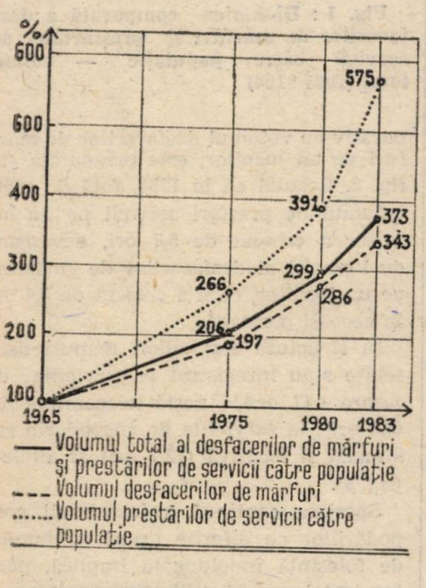

Fig. 2 : Dinamica comparată a desfacerilor de mărfuri și prestărilor de servicii — pe locuitor (1965=100)

Pentru satisfacerea în condiții mai bune a cerințelor populației în domeniul prestațiilor de servicii, pe baza indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fost aprobat pentru anii 1984—1985 un Program de măsuri privind dezvoltarea, diversificarea și ridicarea calității prestărilor de servicii, în care se prevede realizarea unui volum de servicii superior nivelurilor stabilite inițial pentru acești doi ani prin planul cincinal. Ca urmare, în 1985 urmează să se realizeze un volum de servicii (fără cele de transport și gospodărie comunală) de cel puțin 1 000 lei pe un locuitor, în toate județele țării, iar în Capitală de cel puțin 2 000 lei, în vederea satisfacerii în cît mai bune condiții a cerințelor populației. Totodată, în vederea diversificării prestărilor de servicii, în funcție de mărimea localităților urbane și rurale au fost stabilite norme obligatorii care conțin un minimum de profile de servicii ce trebuie asigurate de diferitele unități prestatoare. (tabelul nr. 2)

Tabelul nr. 2

Tipul localității	Număr minim de profile
Urban	
— pînă la 20 mii locuitori	42
— între 20—50 mii loc.	49
— între 50—100 mii loc.	63
— peste 100 mii loc.	75
Rural	
— pînă la 2 mii locuitori	5
— între 2—5 mii loc.	10
— între 5—7 mii loc.	15
— între 7—10 mii loc.	18
— între 10—15 mii loc.	20
— peste 15 mii loc.	28

De asemenea, în programul menționat s-au prevăzut ample acțiuni pentru dezvoltarea rețelelor de prestări, concomitent cu cele privind utilizarea cît mai eficientă a capacităților existente ale unităților de prestări din fiecare localitate. Se va acorda o atenție mai mare înființării de unități cu profiluri diversificate în unele localități și cartiere depărtate de centrul civic. S-au prevăzut măsuri pentru folosirea, în cadrul prestărilor de servicii într-o proporție mai mare a materialelor și materiilor prime din resurse locale, precum și pentru intensificarea achiziționării de la populație a bunurilor de folosință îndelungată, în vederea reparării, recondiționării și desfacerii acestora către populație sau pentru utilizarea unor piese și materiale componente pentru reparații.

Dintre principalele direcții ale dezvoltării activității de prestări de servicii, în perioada următoare, menționăm : diversificarea profilelor și asigurarea

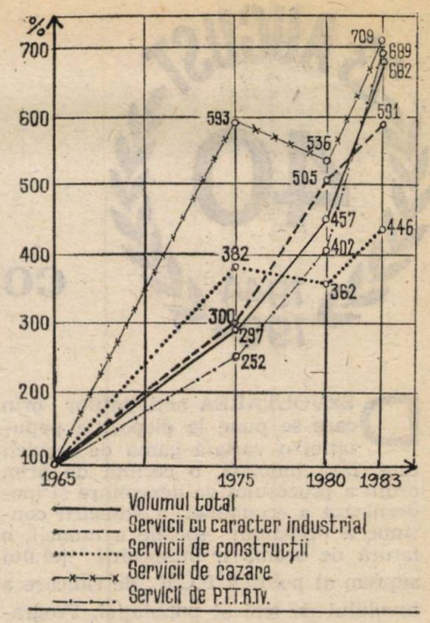

Fig. 3 : Dinamica prestărilor de servicii pe principalele profile de activitate (1965=100)

unei repartizări echilibrate a acestora în profil teritorial, bazate pe studierea motivațională și a intensității solicitărilor populației pentru diferite activități ; oferirea de servicii complementare (mixtarea) profilelor unor unități de prestări, asigurarea cu prioritate a activităților de prestări de servicii de strictă necesitate în fiecare localitate și cartier ; apropierea cît mai mult a unor profile de servicii de casa cetățenilor, asigurare a unor servicii chiar la domiciliul acestora ; organizarea și dezvoltarea unor servicii care să contribuie în mod substanțial la ușurarea muncii femeilor în treburile gospodărești ; extinderea sistemului caselor de comenzi, care să asigure cît mai prompt satisfacerea solicitărilor populației ; extinderea închirierilor de bunuri pentru diverse nevoi ale populației în diferite ocazii ; sporirea răspunderii producătorilor de bunuri de consum privind calitatea acestora atît în perioada de garanție, cît și în cea de post-garanție în relația directă cu populația ; realizarea unei informări eficiente privind activitatea de prestări de servicii, cu un conținut sugestiv, atractiv, convingător asupra utilității unor servicii ce se oferă populației ; aplicarea cu mai multă fermitate a normelor de etică și echitate socialistă în relațiile cu populația, în toate unitățile de prestări de servicii.

Oamenii muncii din sectorul prestărilor de servicii întîmpină cu noi realizări mărețele evenimente din acest an — împlinirea a 40 de ani de la Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, precum și cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R. — angajați în sporirea aportului serviciilor la ridicarea pe noi culmi a civilizației socialiste.

Gh. TEODORAȘCU

23 AUGUST
40
1944
1984

INFORMATICA — ramură de vîrf a economiei româneşti

INFORMATICA a devenit unul dintre cele mai importante domenii ale tehnologiei contemporane. Microelectronica şi informatica determină astăzi o nouă revoluţie industrială care duce la transformarea industriei actuale într-o industrie nouă de mare productivitate şi eficienţă, de înaltă calitate a produselor şi la industrializarea altor domenii de activitate a omului. Informatica, în esenţă fiind tehnologia informaţiei, este domeniul care foloseşte suportul tehnic electronic, precum şi orice alt suport fizic, pentru a obţine o dinamică a informaţiei în care un rol fundamental îl au programele informatice şi concentrările de informaţie (baze şi bănci de date, baze de cunoştinţe etc.). Informatica a devenit o problemă globală a omenirii, utilizarea ei în toate domeniile de activitate atrăgînd eficienţă, calitate superioară şi calităţi noi, creşterea productivităţii muncii.

Este un mare merit al partidului nostru de a fi sesizat de la începutul „Epocii Ceauşescu" rolul şi importanţa informaticii în strategia dezvoltării României socialiste. Analizînd problemele teoretice ale revoluţiei ştiinţifice şi tehnice contemporane în legătură cu problematica industrială, economico-socială, secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, arăta încă din anul 1965 — la Congresul al IX-lea al P.C.R. : **„Va trebui lărgită baza industriei electronice, deosebit de importantă pentru dezvoltarea în perspectivă a economiei, de ea depinzînd extinderea automatizării proceselor de producţie în pas cu cerinţele revoluţiei tehnico-ştiinţifice..."**

Angajarea României pe drumul progresului şi dezvoltării a însemnat şi actul de naştere al informaticii româneşti. Introducerea şi dezvoltarea informaticii în România a demarat, din iniţiativa tovarăşului Nicolae Ceauşescu, printr-un program aprobat în 1967 de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., intitulat „Programul de dotare a economiei naţionale cu echipamente moderne de calcul şi automatizarea prelucrării datelor", conceput ca un program complex şi care a avut o mare importanţă pentru progresul tehnologic în ţara noastră, întrucît aplicarea lui a declanşat revoluţia microelectronică şi revoluţia informatică, componente ale revoluţiei ştiinţifice şi tehnologice din România. Activităţile desfăşurate în perioada care a urmat au permis constituirea unor structuri de bază pentru dezvoltarea informaticii, în ceea ce priveşte elaborarea, producerea şi întreţinerea echipamentelor informatice, utilizarea acestora, precum şi formarea cadrelor de specialitate.

Astfel, s-a trecut la organizarea fabricării unor tipuri de echipamente de calcul ca : maşini de birou electronice, maşini de facturat şi contabilizat, precum şi calculatoare electronice de capacitate medie din generaţia a III-a de tip Felix C-256, au început să funcţioneze primele centre de calcul electronic la organele centrale de sinteză : Comitetul de Stat al Planificării, Direcţia Centrală de Statistică, Ministerul Finanţelor, Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale şi Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, centre teritoriale de calcul electronic (la Timişoara, Cluj, Iaşi, Ploieşti, Piteşti, Braşov, Constanţa etc.), centre la întreprinderi şi centrale industriale (C.S. Galaţi, CIMAE Craiova, I.C.M. Reşiţa, C.S. Reşita, CIAT Braşov etc.), unităţi de producţie (Întreprinderea de calculatoare electronice, Întreprinderea de echipamente periferice), unităţi de cercetare-dezvoltare în domeniul echipamentelor de calcul şi al programelor de bază şi aplicative (Institutul de tehnică de calcul, Institutul central de informatică), unităţi de proiectare (centrele de calcul ale Institutului „Proiect-Bucureşti", Institutului de studii şi proiectări energetice, Institutului de proiectări pentru automatizare etc.), de întreţinere şi reparare a utilajelor de calcul (I.I.R.U.C.), de pregătire şi specializare a cadrelor cu studii medii şi superioare (Centrul de perfecţionare a cadrelor de conducere — CEPECA), Centrul de calcul economic şi cibernetică economică de la Academia de Studii Economice, Centrul de calcul al Universităţii Bucureşti, sectii de specialitate în diferite facultăţi din institute de învăţămînt superior şi licee de informatică din Bucureşti, Cluj, Iaşi, Timişoara, Braşov etc. şi o unitate de comerţ exterior — „Electronum".

Potrivit directivelor Congresului al X-lea al P.C.R., informatica a fost orientată în sprijinul conducerii economico-sociale la toate nivelurile economiei, precum şi către extinderea automatizării proceselor tehnologice, utilizarea calculatoarelor electronice în proiectarea tehnică, tehnologică şi constructivă, asigurîndu-se pe această bază creşterea eficienţei economice în toate sectoarele de activitate.

Dinamica dotării economiei naţionale cu calculatoare, mini şi microcalculatoare electronice

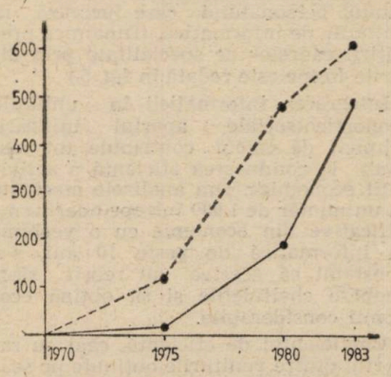

Fig. 1

Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 12 aprilie 1972 a aprobat un program cu privire la perfecţionarea sistemului informaţional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor şi dotarea economiei naţionale cu tehnică de calcul pe perioada 1971—1980, prin care s-au stabilit orientările de bază, acţiunile şi activităţile ce trebuiau întreprinse, care să conducă la asigurarea premiselor pentru ca, după 1980, să se treacă treptat la realizarea Sistemului informatic naţional.

Analizînd retrospectiv realizările obţinute pînă în prezent, se poate afirma că au fost înregistrate rezultate remarcabile în dezvoltarea unor noi tipuri de echipamente de calcul, dotarea economiei naţionale cu tehnică de calcul, introducerea sistemelor informatice şi de conducere cu calculator electronic a proceselor tehnologice, dezvoltarea unităţilor de informatică, crearea unui valoros fond de cadre de specialişti, participarea cu produse informatice şi asistenţă tehnică de specialitate la promovarea exportului de tehnică de calcul românească etc.

În privinţa echipamentelor de tehnică de calcul, au fost elaborate şi introduse în fabricaţie familia de maşini electronice de facturat şi contabilizat cu circuite integrate, familia de calculatoare electronice de capacitate medie-mare din generaţia a III-a (de tip Felix C-32, Felix C-512/1024), mini şi microcalculatoare electronice de tip Independent 100, Coral 4 000, MC 8, M 18, M 118, sisteme de introducere şi culegere a datelor (de tip SIV 2400, TDF), terminale diverse (de tip DAF 1001, 1002, DAF 2010, 2030, TELEROM), sisteme de conducere a proceselor tehnologice cu microcalculator etc.

Producerea acestor echipamente a condus la diversificarea dotării economiei naţionale, asigurîndu-se satisfacerea unora dintre condiţiile impuse de realizarea sistemelor informatice şi de utilizarea tot mai eficientă a echipamentelor de calcul.

Economia naţională a fost dotată pînă la sfîrşitul anului 1983 cu peste 11 600 maşini de facturat-contabilizat, cu peste 9 500 echipamente de pregătire date, cu peste 2 200 terminale informatice, precum şi cu peste 1 100 calculatoare, mini şi microcalculatoare electronice, în dinamica din fig. 1.

Repartizarea echipamentelor de calcul pe unităţile economico-sociale a fost făcută în concordanţă cu indicaţiile date de conducerea de partid şi de stat, avîndu-se în vedere în principal unităţile din industrie (fig. 2).

Repartizarea procentuala a calculatoarelor, mini si microcalculatoarelor electronice si a terminalelor informatice pe unitatile din economice

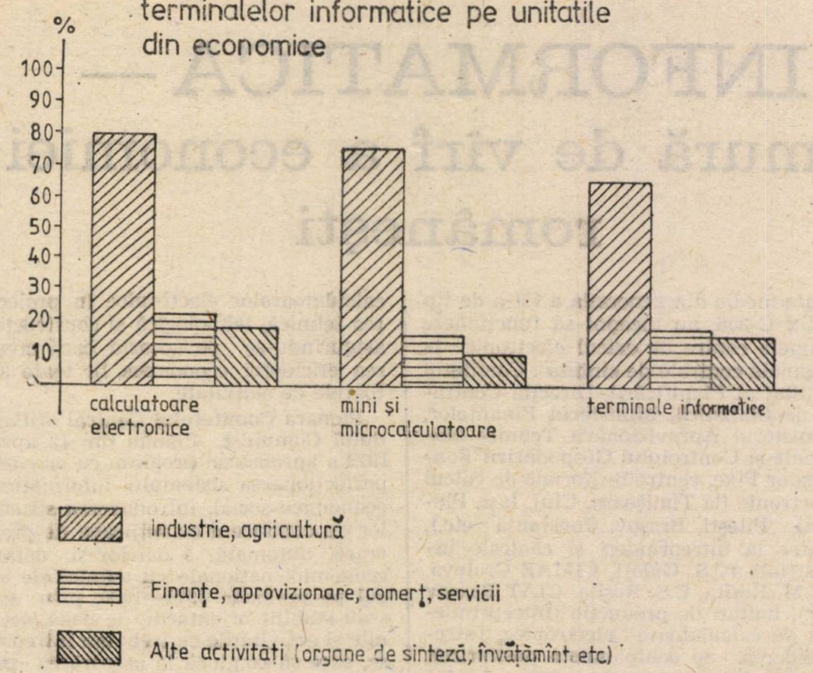

Fig. 2

Proiectarea şi implementarea de sisteme informatice a fost orientată cu prioritate către satisfacerea cerinţelor informatizării activităţii unităţilor din ramurile de bază ale economiei, pentru funcţiunile generale ale economiei naţionale, precum şi pentru sisteme informatice de ramură, dinamica acestora cunoscînd o creştere semnificativă (fig. 3).

Resursele de proiectare şi de prelucrare electronică a datelor au fost alocate cu precădere conducerii producţiei şi aprovizionării tehnico-materiale a întreprinderilor. Dinamica introducerii sistemelor informatice în economie relevă faptul că la nivelul anului 1983,

Dinamica introducerii sistemelor informatice în economia naţională

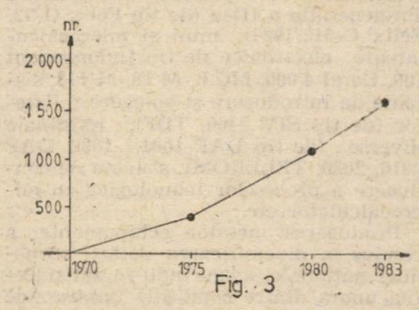

Fig. 3

beneficiau de avantajele utilizării calculatoarelor electronice de aproape 4 ori mai multe unităţi decît în anul 1975. Această creştere s-a realizat şi în condiţiile măririi gradului de complexitate al sistemelor informatice implementate, de la aplicaţii izolate la sisteme într-o concepţie unitară, care integrează activitatea unităţilor economice.

În economie funcţionează în prezent peste 1 600 unităţi de informatică, din care 120 sînt centre de calcul electronic.

Dotarea accentuată a economiei cu echipamente de calcul şi creşterea numărului de unităţi de informatică au fost însoţite de preocupări permanente pentru ridicarea gradului de utilizare a mijloacelor tehnice de calcul şi creşterea continuă a productivităţii muncii. Pe această bază a fost posibil ca, menţinîndu-se nivelul de rentabilitate al unităţilor de informatică din economia naţională, tarifele privind prestaţiile de servicii de prelucrare automată a datelor să se reducă treptat, de aproape 5 ori în prezent, faţă de anul 1970 (fig. 4).

Procesul de pregătire, perfecţionare şi specializare a cadrelor s-a desfăşurat într-un ritm susţinut, asigurîndu-se numărul corespunzător de cadre, prin înfiinţarea secţiilor de specialitate în domeniul tehnicii de calcul la institutele politehnice, a secţiilor de informatică şi cibernetică economică la universităţi şi institute de învăţămînt superior, precum şi a liceelor de informatică pentru pregătirea cadrelor cu studii medii. Din numărul total de oameni ai muncii care îşi desfăşoară activitatea în cadrul unităţilor de informatică, aproape 40% lucrează în centre de calcul, iar personalul de specialitate cu studii superioare — analişti, programatori şi ingineri de sisteme — reprezintă 30% din totalul personalului care lucrează în unităţile de informatică. (Dinamica pregătirii cadrelor de specialitate prin diferite forme este redată în fig. 5.)

Integrarea informaticii în unităţile economico-sociale, aportul utilizării tehnicii de calcul contribuie tot mai mult la conducerea eficientă a activităţii economice. Din analizele efectuate la un număr de 1 000 întreprinderi semnificative din economie cu o vechime în informatică de peste 10 ani, s-a constatat că acestea au reuşit să-şi acopere cheltuielile şi să obţină economii considerabile.

Coeficientul de eficienţă, egal cu raportul dintre veniturile obţinute pe seama informaticii şi cheltuielile pentru informatică, este egal cu aproximativ 1,75 lei economie la 1 leu investit. Asemenea coeficienţi au fost mai pronunţaţi în industria metalurgică (3,05), în industria de maşini-unelte, electrotehnică şi electronică (2,83), în construcţia de maşini (2,00), în industria chimică (1,96). De asemenea, au fost obţinute şi alte efecte de eficienţă economică, cum ar fi : reduceri importante la consumurile materiale, de combustibil şi energie ; o utilizare mai bună a capacităţilor de producţie, obţinerea unor sporuri de producţie, reducerea volumului de materiale supranormative, reduceri relative destul de mari la personalul din administraţie, reducerea duratei de pregătire a fabricaţiei — de la luni la săptămîni sau chiar la zile —, a duratei reprogramării producţiei care se reduce pînă la o zi prin realizarea de sisteme informatice cu terminale în secţiile de producţie, cum este cazul la Întreprinderea de unelte şi scule Braşov, Combinatul siderurgic Galaţi, Întreprinderea „Metalurgica" — Iaşi, „Electroputere" — Craiova, Întreprinderea de autocamioane Braşov, „Republica", „Electroaparataj" şi Întreprinderea de elemente pentru automatizare — Bucureşti. Rezultatele de eficienţă şi productivitate obţinute constituie o dovadă a viabilităţii informaticii în ţara noastră ; ele dau încredere în realizarea obiectivelor stabilite de partid privind crearea unei infrastructuri informatice a economiei naţionale.

Introducerea informaticii în organizarea şi desfăşurarea proceselor de conducere şi de producţie are, în prezent, un caracter ireversibil, mijloacele moderne de tehnică de calcul constituind unul din factorii hotărîtori pentru obţinerea unor performanţe tehnice şi economice ridicate în timp relativ scurt şi foarte scurt, informatica reprezentînd totodată instrumentul principal pentru aplicarea şi generalizarea noului mecanism economico-financiar în toate unităţile din economie.

Programele informatice (cum sînt : TEHNO — Prelucrarea datelor din do-

Dinamica reducerii tarifelor pentru serviciile de prelucrare automata a datelor

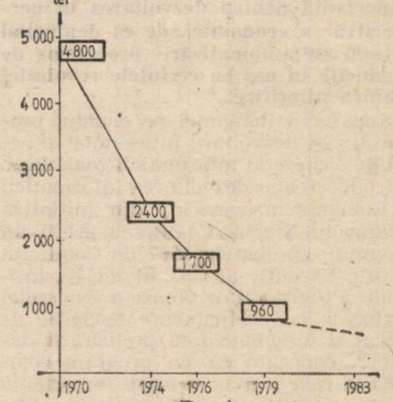

Fig. 4

meniul pregătirii tehnice a fabricaţiei ; MECANO — Controlul funcţionării, întreţinerii şi reparaţiilor maşinilor şi instalaţiilor ; ADEST-S — Aprovizionare, desfacere şi controlul stocurilor ; PERSORET — Gestiunea personalului şi retribuţiei ; CONTAB — Contabilitatea unităţilor economice şi sociale ; RENORENAC — Reţeaua nodală şi naţională de calculatoare, pentru calculatoare electronice sau MONTAJ — Conducere operativă a secţiilor cu linie de fabricaţie-montaj ; CALYPSO — Controlul calităţii producţiei ; CADIS — Conducerea producţiei cu secţii de prelucrări mecanice ; TRACOS — Conducere ope-

PREGATIREA CADRELOR DIN DOMENIUL INFORMATICII

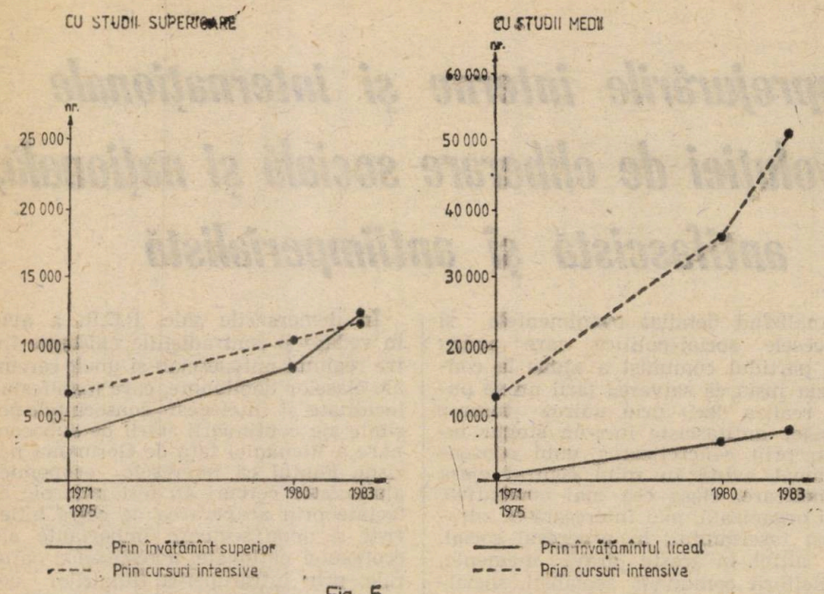

Fig. 5

rativă a producției ; DISPECER — Conducerea atelierelor de producție ; ZODIAC — Conducerea dispecerizării de distribuție teritorială în rețelele electrice ; COMATI — Comanda triajelor de cale ferată) pentru minicalculatoare electronice, au devenit produse recunoscute pentru utilitatea și eficiența lor.

Din punct de vedere tehnic rezolvarea problemelor productivității și calității depinde de noile tehnologii și de utilizarea informaticii, microelectronicii și automaticii. Acesta este drumul viitorului. După cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretar general al Partidului Comunist Român, la Plenara Comitetului Central al P.C.R. din 21-22 martie 1984 : **„Să promovăm cu tot curajul noul în toate sectoarele ! Nu trebuie să existe nici o rezervă de a lua măsuri pentru înlocuirea a tot ceea ce este vechi și perimat, pentru a face loc noului ! Nu trebuie să existe nici un fel de teamă de a promova, în toate domeniile, spiritul nou, revoluționar, concepțiile revoluționare de muncă, de gîndire ! Partidul nostru își va putea îndeplini misiunea sa istorică numai dacă nu se va opri la dogme, dacă nu va rămîne închistat, dacă va avea curajul să privească realitatea și să acționeze în concordanță cu cerințele legilor obiective ale dezvoltării economico-sociale.“**

Recentul program special, aprobat de C.C. al P.C.R. și de Marea Adunare Națională, referitor la măsurile privind creșterea productivității muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 acordă, în conformitate cu hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului, un rol deosebit automatizării și robotizării în industrie. Automatizarea contemporană bazîndu-se pe tehnica de calcul și informatică, un rol sporit îl va avea în etapa următoare informatica industrială. În ultimii ani, sub îndrumarea tovarășei academician dr. ing. Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, s-a acordat o atenție deosebită informaticii pentru cercetare și proiectare, s-a început interconectarea centrelor teritoriale de calcul electronic (rețea numită simbolic UNIREA), s-a trecut la cercetări în domeniul inteligenței artificiale realizîndu-se primele programe informatice inteligente, s-au elaborat programe pentru roboți industriali, au fost abordate cercetări în domeniul tehnologiei vorbirii, urmînd să se dezvolte în continuare o industrie de programe informatice care să servească dezvoltarea economică a țării în noile condiții de progres rapid al tehnologiei pe plan mondial.

Mihai DRĂGĂNESCU
Nelu PRODAN

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

23 AUGUST 40 1944 1984

Felix FC-1000, un nou sistem de facturat și contabilizat

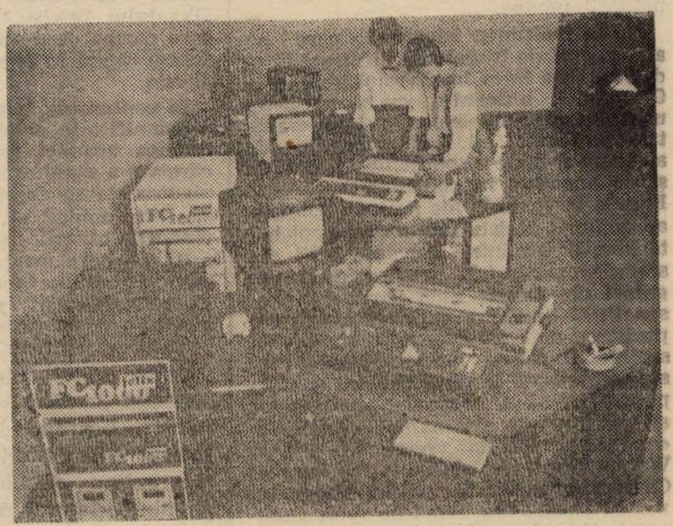

PRINTRE cele mai recente realizări ale Intreprinderii de calculatoare electronice din București poate fi înscris și noul sistem de facturat și de contabilizat Felix FC-1 000, sistem care completează gama mașinilor fabricate anterior și care, nu în puține ocazii, au fost distinse cu medalii de aur în cadrul diverselor manifestări tehnice internaționale. Noul sistem de tehnică de calcul își află utilizări în cele mai diferite sectoare de activitate, la efectuarea operațiunilor în casele de economii, în finanțe, în contabilitate, la calculul retribuțiilor, evidență bancară, lansarea și urmărirea producției, în administrația publică, în proiectare și cercetare etc. Setul complet de instrucțiuni cu care este echipat și gama largă de periferice cu care poate lucra permit abordarea oricărei probleme cu un efort minim de programare și de operare.

Configurația acestui sistem este specifică sistemelor interactive de calcul și grupează resursele de operare corespunzător cu modul și cu frecvența utilizării lor de către operator. Sistemul Felix FC-1 000 este format, ca orice calculator, din unitatea de comandă, unitatea aritmetică, unitate de memorie și unitatea de legătură cu periferice respective. Unitatea centrală asigură prelucrarea informației în cadrul sistemului pe baza unui program guvernînd totodată echipamentele periferice. Ea are ciclul de bază de 4 μs cu căutarea instrucțiunilor 4μs-1ms și cu executarea instrucțiunilor 4μs-3 ms. Memoria operativă are o capacitate de 16 K cuvinte (fiecare cuvînt avînd 4 biți), memoria operativă tip RAM are 14 K cuvinte, memoria fixă tip TROS are 1 K cuvînt, iar memoria reprogramabilă tip REPROM are 1 K cuvînt. Unitatea aritmetică conține o stivă de trei registre a 16 digiți și operează în virgulă fixă format 11.4 (optimal 9.6—12.3) cu aliniere automată la punctul zecimal. Viteza de calcul la nivel de operație elementară este de 64 μ s, iar pentru operațiile complexe de 0,2 ms (pentru adunare-scădere), maximum 10 ms (pentru înmulțire, procent) și mediu 20 ms (pentru împărțire).

Introducerea datelor în acest sistem se face fie de la tastatura alfanumerică standardizată internațional în faza de culegere a datelor, fie de pe suport — bandă de hîrtie perforată sau minicasetă magnetică — la prelucrări ulterioare și de sinteză. În scopul economisirii suportului de date (sau ori de cîte ori este necesar din alte motive) din înregistrări pot fi eliminate prin programare erorile nesemnificative, punctul zecimal, separatorul de înregistrări și codul de eroare. Caracteristicile constructive și funcționale ale acestui sistem permit acoperirea completă a necesarului în domeniul prelucrării datelor.

E.C.

23 AUGUST
40
1944
1984

Împrejurările interne şi internaţionale ale revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă

EVOCAREA evenimentelor istorice care au angrenat, în urmă cu 40 de ani, toate clasele sociale şi grupările social-politice ale naţiunii române, însuşi destinul poporului nostru, pe fondul marelui conflict mondial, prilejuieşte în mod firesc şi necesar analiza corelaţiei dialectice a factorilor interni şi externi. Aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, împrejurările interne şi internaţionale **„au creat condiţiile trecerii la înfăptuirea, de către partidul nostru, în colaborare cu alte forţe, a actului istoric de la 23 August. Trebuie să fie clar că fără existenţa acestor condiţii interne şi internaţionale ar fi fost greu, dacă nu imposibil, ca în acele împrejurări să ducem cu succes această mare bătălie care s-a încheiat cu o victorie remarcabilă".**

Premisele acestor împrejurări ale Revoluţiei s-au aflat adînc implantate în realităţile economice, sociale şi politice ale ţării, în năzuinţele seculare ale locuitorilor pămîntului nostru către o astfel de întocmire de stat, care să aducă poporului atît libertate şi unitate naţională, demnitate şi prestigiu între popoarele lumii cît şi dreptate socială, înlăturarea exploatării, descătuşarea energiilor tuturor producătorilor de bunuri materiale şi spirituale, afirmarea plenară a posibilităţilor personalităţii umane.

De la înălţimea istorică la care ne aflăm, anii de Rezistenţă antifascistă şi decizia de a intra în războiul împotriva Germaniei hitleriste, cu semnificaţia unui act de independenţă şi suveranitate naţională, au fost momente de asumare a unor responsabilităţi majore şi de angajare în confruntări eroice. Forţele progresiste ale naţiunii române au acţionat decisiv într-un moment hotărîtor, determinînd salvarea ţării din situaţia catastrofală în care fusese angajată din miopia unor partide şi personalităţi burgheze care nu aveau capacitatea de a înţelege acţiunea legilor sociale. Dictatura militară-fascistă fusese instaurată în anul 1940 cu participarea directă a organelor diplomatice şi militare ale Germaniei naziste, în condiţiile victoriilor vremelnice pe care Wermachtul le obţinuse în Europa. Ca ţară subordonată politicii Reichului nazist, jefuită din punct de vedere economic de cele mai importante resurse, cu zeci de divizii hitleriste amplasate în punctele-cheie de pe teritoriul naţional, cu armata proprie angajată într-un război străin intereselor naţiunii, departe de frontierele firesti, cu pierderi uriaşe de bunuri materiale şi vieţi omeneşti, cu sumbra perspectivă pe care o arunca asupra viitorului său alianţa cu Axa fascistă Berlin-Roma-Tokio, România ajunsese încă de la începutul deceniului în pragul unei catastrofe naţionale.

Analizînd detaliat evenimentele şi procesele social-politice care aveau loc, partidul comunist a ajuns la concluzia justă că salvarea ţării nu se putea realiza decît prin unirea tuturor forţelor antifasciste într-un singur torent, prin concretizarea unui consens naţional avînd în rolul central clasa muncitoare, clasa cea mai combativă, mai organizată, mai interesată în zdrobirea fascismului, în progresul social. De altfel, în aceste grave momente, muncitorii comunişti, socialişti, social-democraţi, fără partid, au acţionat împreună, înţelegînd că unitatea muncitorească este o cerinţă absolută a succesului. Şi ţărănimea a contribuit la închegarea pe plan naţional a unităţii de acţiune reclamată de Partidul Comunist Român. Războiul a îndoliat un mare număr de familii ţărăneşti. Aceasta, mobilizările succesive, ca şi rechiziţiile de atelaje, animale şi produse agroalimentare au activizat împotrivirea ţărănimii.

În rîndurile intelectualităţii, care vedea în fascism duşmanul de moarte al umanismului şi culturii, s-au înregistrat numeroase frămîntări şi acţiuni de protest. Cei mai mari savanţi şi oameni de cultură ai ţării au apreciat hitlerismul drept continuatorul militarismului prusac, drept simbolul imperialismului şi agresiunii, autorul principal al Dictatului fascist de la Viena, prin care partea de nord a Transilvaniei ne fusese răpită în favoarea Ungariei horthyste.

În conturarea împrejurărilor interne, o semnificaţie deosebită a avut-o atitudinea armatei române, în rîndurile căreia s-a manifestat din ce în ce mai viguros starea de spirit antifascistă, atît între soldaţi şi subofiteri cît şi în rîndurile ofiterilor şi corpului de generali, din care marea majoritate luptaseră în primul război mondial împotriva cotropitorilor germani. Fenomene precum neprezentarea la încorporare, dezertarea, părăsirea liniilor frontului de către unităţi întregi expuse în mod deliberat de către comandamentele hitleriste situaţiilor de şoc şi sacrificiu, refuzul unor ofiteri români de a executa ordine ale hitleriştilor, ciocnirile armate declanşate din cauza sălbăticiei cu care se comportau pe front ofiţerii şi soldaţii germani, toate acestea au creat un cadru propice ralierii armatei la marea acţiune revoluţionară preconizată de P.C.R. pentru eliberarea ţării. Îndeosebi în anii 1943—1944 partidul şi-a extins influenţa în armată, a stabilit contacte durabile cu un număr de ofiţeri superiori animaţi de sentimente patriotice şi decişi să acţioneze pentru scoaterea ţării din marea primejdie care o pîndea.

În demersurile sale, P.C.R. a avut în vedere şi contradicţiile existente între regimul antonescian şi unele cercuri ale claselor dominante, care manifestau luciditate şi înţelegeau consecinţele posibile ale continuării stării de subordonare a României faţă de Germania nazistă. Faptul că interesele economice ale acestor cercuri au fost puternic afectate prin acapararea de către hitlerişti a unor sectoare importante ale economiei naţionale, a resurselor naturale, prin întreruperea fluxurilor comerciale cu multe state ale lumii, a jucat un rol important în evoluţia atitudinii lor. Mişcarea naţională de rezistenţă s-a sprijinit astfel pe întreaga societate românească. Partidului comunist îi revine meritul de a fi canalizat acest curent general de opinie spre o structură activă, astfel încît să capete conturul unui front unic naţional antifascist. Închegarea acestui front s-a realizat în cadrul unui proces ale cărui momente principale le-au constituit crearea în 1943 a Frontului Patriotic Antihitlerist, făurirea Frontului Unic Muncitoresc în aprilie-mai 1944 — ceea ce avea să permită clasei muncitoare să-şi exercite plenar rolul său de forţă de avangardă a naţiunii române —, înţelegerea intervenită în mai 1944 între partidul comunist şi o grupare a partidului naţional liberal, apoi constituirea la 20 iunie 1944 a Blocului Naţional-Democratic, care cuprindea atît partidele muncitoreşti cît şi pe cele reprezentînd burghezia. În toate aceste forme de coalizare a forţelor antifasciste, P.C.R. a constituit punctul de unire şi nucleul dinamizator al întregului mecanism politic care avea să acţioneze pentru eliberarea ţării. Acest fapt n-a scăpat atenţiei organelor de spionaj hitlerist care informau Berlinul la 5 august 1944 : „Evolutia politicii interne din ultimele săptămîni arată clar o trecere a tuturor opoziţiilor spre stînga, cu preluarea acestei opoziţii de către partidul comunist".

La toate aceste elemente, trebuie să adăugăm faptul că încă din prima parte a anului 1944 s-au înmulţit fenomenele de dezagregare a aparatului de stat antonescian, confruntat cu refuzul multor specialişti de a mai colabora la conducerea treburilor pe plan central şi local. Şi, totuşi, acea largă coaliţie de forţe social-politice antifasciste pe care o preconizau comunistii nu s-a înfăptuit uşor. Conducătorii partidelor burgheze au amînat pînă în ultimul moment angajarea lor în acţiuni concrete de luptă alături de comunişti, de muncitorime. Motivele acestei atitudini sînt astăzi cunoscute : ei aşteptau ca eliberarea ţării să se producă prin acţiunea unor anumite trupe străine, în condiţii care să garanteze menţinerea orînduirii capitaliste şi revenirea regimului politic de dinainte de 1938. Ei

dădeau astfel dovadă de provincialism istoric, aşteptîndu-se ca viitorul să fie doar o repetare a trecutului, pierzînd din vedere problemele dramatice ale unei lumi care devenise deja mult mai complexă decît cu 5—10 ani în urmă. Este semnificativă recunoaşterea preşedintelui partidului naţional-ţărănesc, Iuliu Maniu. Întrebat în 1945 de ce nu a primit propunerile făcute de comunişti în 1943 pentru o alianţă antifascistă, el a răspuns : „Mă găseam în faţa situaţiei : cum să fac ? Să facem pe cale normală sau pe cale de lovitură ? Cine a făcut o revoluţie ca mine, nu mai face a doua oară. Pentru că ştii cum începi, dar nu ştii cum termini". Teama de acţiune directă a maselor populare a răzbătut şi din atitudinea altor cercuri ale claselor dominante, ale monarhiei care au hotărît abia în ultimele momente să accepte colaborarea cu partidul comunist. Se poate afirma că în preajma Revoluţiei, în dilema din ce în ce mai presantă care se ridica în faţa ţării în vara anului 1944 s-au profilat două orientări : sau se aştepta mersul evenimentelor externe, înfrîngerea fascismului de către statele coaliţiei Naţiunilor Unite şi eliberarea ţării de către forţe armate străine sau se acţiona în întîmpinarea evenimentelor, în sensul lor, răsturnînd regimul dictaturii militare fasciste şi alungînd trupele hitleriste de pe pămîntul românesc prin eforturi şi cu forţe proprii.

Prima orientare însemna acceptarea pasivităţii. Riscurile ar fi fost enorme : odată intrată în zona frontului, prin înaintarea armatelor sovietice şi retragerea celor germane, ţara ar fi devenit cîmp de bătălie pe o perioadă nedeterminată, cu urmări greu de imaginat din punctul de vedere al pierderilor umane şi materiale ; armata română ar fi rămas blocată în dispozitivul militar german, epuizîndu-şi forţa în serviciul unor interese străine poporului român ; se contura riscul considerării României drept stat în totalitate învins, supus consecinţelor capitulării necondiţionate.

Orientarea promovată de Partidul Comunist Român s-a înscris pe firul tradiţiilor de luptă naţională şi socială ale poporului român şi a prezentat multiple avantaje politice şi militare atît pentru România cît şi pentru Aliaţi. Ea a constat în acţiunea naţională de eliberare prin eforturi şi cu forţe proprii, ceea ce a asigurat ţării posibilitatea de a deveni subiect activ al luptei antifasciste pe plan mondial.

Nu mai puţin complexe au fost împrejurările internaţionale în care a fost pregătită şi s-a desfăşurat Revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă a poporului român. În anii '40, ajunsă victimă a politicii imperialiste de forţă şi dictat, România a fost angrenată de partea Axei Berlin-Roma-Tokio, ceea ce a adus-o ulterior în conflict declarat cu 12 ţări ale lumii. Nefirescul acestei situaţii a împins pe unii membri ai unor cercuri politice sus-puse pe eşichierul politic, la tatonări diplomatice secrete, dar forţa care avea să proiecteze şi să realizeze acţiunile cu adevărat necesare scoaterii ţării din strînsoarea sufocantă a hitlerismului s-a aflat nu în vîrful, ci la baza piramidei sociale. Mişcarea naţională de rezistenţă, organizată şi condusă de comunişti, s-a integrat rezistenţei europene, contribuind în acelaşi sens cu armatele statelor Naţiunilor Unite la slăbirea şi apoi zdrobirea maşinii de război fasciste.

Însemnătatea locului ocupat atunci de România în convulsiunile marelui război mondial s-a reflectat atît în modificarea raporturilor cu Germania, cît şi în evoluţia poziţiei iniţiale a Aliaţilor. În anii 1943—1944 serviciile de informaţii germane de pe teritoriul românesc şi-au intensificat activitatea încercînd să depisteze orice schimbare de natură să pună în pericol dominaţia germană în această ţară de care depindea întreg ansamblul de forţe militare germane din Peninsula Balcanică. În convorbirile sale cu Ion Antonescu, Hitler a renunţat la inflexibilitatea cu care susţinuse în anii 1940—1942 Dictatul de la Viena, dar a ordonat întărirea unităţilor din România. Din partea lor, Aliaţii au procedat la repetate şi distrugătoare bombardamente asupra instalaţiilor de extragere, rafinare şi transport a petrolului, asupra oraşelor Ploieşti şi Bucureşti, liniilor şi nodurilor de cale ferată din partea de sud a ţării. Paralel, în contactele avute cu diferiţi emisari ai unor partide şi grupuri politice burgheze, Aliaţii au admis posibilitatea ieşirii României din război, în anumite condiţii. De fapt, aceste tratative au eşuat, demonstrîndu-se din nou justeţea orientării iniţiate de partidul comunist. După lovitura de stat din Italia, care a scos această ţară din alianţa cu Germania, după pătrunderea trupelor sovietice în partea de nord-est a României şi după deschiderea celui de-al doilea front în nord-vestul Franţei, momentul hotărîrii decisive nu mai putea fi amînat. La consfătuirea din noaptea de 13 spre 14 iunie 1944 a reprezentanţilor Partidului Comunist Român, Palatului regal, armatei şi partidelor burgheze, planul prezentat de comunişti s-a impus prin seriozitatea şi fundamentarea sa politică şi militară.

Acţiunea declanşată la 23 August 1944 de către armata română şi forţele patriotice în momentele de început ale ofensivei sovietice pe frontul Iaşi-Chişinău s-a afirmat ca un eveniment aparte în viaţa internaţională prin modul original şi curajos în care a fost pregătită şi s-a derulat, prin amplele şi profundele urmări pe care le-a avut. România a participat în continuare, alături de forţele aliate, la lupta împotriva Germaniei hitleriste, ca stat suveran şi independent, aducîndu-şi o contribuţie remarcabilă la victoria Naţiunilor Unite, consfinţită la 9 mai 1945. Hotărîrea angajării războiului antihitlerist, care a constituit expresia voinţei întregului popor român, un act liber consimţit, de suveranitate statală deplină, asumat de instanţele statale reprezentative ale naţiunii, a fost subordonată intereselor fundamentale ale naţiunii române : înlăturarea dominaţiei străine, concretizată în prezenţa trupelor germane pe teritoriul naţional, restabilirea independenţei şi suveranităţii naţionale depline, realipirea la trupul patriei a teritoriului transilvan răpit cu forţa prin odiosul Dictat fascist de la Viena din august 1940.

Contribuţiei militare remarcabile (România a angajat în cursul celor 9 luni de război antihitlerist circa 540 000 militari, eliberînd sute de mii de kilometri pătraţi din nord-vestul României, din Ungaria, Cehoslovacia şi Austria) i s-a adăugat un efort economic uriaş apreciat la peste 1 miliard de dolari, ceea ce reprezintă de patru ori cheltuielile bugetare ale ţării pe anul financiar 1937—1938, efort care a avut în perspectivă un efect limitativ asupra dezvoltării României, adîncind decalajele existente.

Acţiunea din august 1944, care s-a bucurat de un impresionant consens naţional, a fost, ca orice proces sau eveniment, verigă într-un lanţ de evenimente şi procese, dar o verigă de foarte mare însemnătate în istoria noastră şi în istoria universală. Ea a intervenit în desfăşurarea celui de-al doilea război mondial atunci cînd — aşa cum declara un delegat sovietic la Conferinţa de pace de la Paris din 1946 — „nu erau încă evidente perspectivele desfăşurării evenimentelor viitoare şi cînd soarta Germaniei era departe de a fi clară".

Această apreciere corespunde adevărului. Acordînd locul cuvenit marilor bătălii de la Stalingrad, din nordul Africii, de la Kursk-Orel-Belgorod, ieşirii Italiei din Axă şi deschiderii celui de-al doilea front în vest, nu putem omite din analiza balanţei de forţe posibilităţile pe care Germania le mai putea mobiliza o anumită perioadă de timp. În anul 1944 industria de război germană a putut fabrica, în ciuda bombardamentelor aeriene aliate, un număr record de exemplare din cîteva produse militare de bază şi a obţinut perfecţionări importante în domeniile tehnicii aviatice, a rachetelor tip V, a artileriei şi tancurilor. Revoluţia din România a anihilat o mare parte din acest efort de război, apropiind brusc linia frontului de graniţele Germaniei cu aproximativ 800—1 000 km. Spaţiul aerian, îndeosebi pe frontul de vest, a fost categoric dominat de Aliaţi, nu atît din cauza pierderilor în aparate suferite de hitleriști, cît din cauza lipsei de combustibil. Nu avem nici un motiv să punem la îndoială afirmaţia fostului ministru hitlerist al armamentului, Albert Speer, care declara ulterior, în deplină cunoştinţă de cauză, că înfrîngerea Germaniei a apărut „prin pierderea după 23 August 1944 a resurselor de aprovizionare din România".

Să menţionăm şi faptul că Revoluţia de eliberare socială şi naţională din România a avut o eficienţă excepţional de ridicată şi a produs urmări mult mai importante decît oricare din insurecţiile desfăşurate în Europa în anii 1943—1944 sub raport politic şi militar. Aşadar, rezultat al organizării şi acţiunii de sine stătătoare, al capacităţii politice şi organizatorice a partidului comunist, a altor forţe antifasciste şi democratice, revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, a dat poporului român libertatea în condiţii interne şi internaţionale deosebit de complexe. În concluzia oricărei rememorări a vremurilor de atunci, sentimentul dominant este acela de admiraţie şi respect pentru naţiunea română, pentru toţi aceia care şi-au oferit atunci tot ce au avut mai bun, pentru viitorul luminos al României.

Ioan COMAN

23 AUGUST 40 1944 1984

Din cronica întrecerii

ECONOMII DE MATERII PRIME ȘI ENERGIE

● Ca urmare a eforturilor pentru mai buna gospodărire a materiilor prime, în special a oțelurilor superioare și înalt aliate, colectivul **Întreprinderii de scule și elemente hidraulice Focșani** a reușit să diminueze cheltuielile materiale planificate, în perioada parcursă din acest an, cu 14 lei la 1 000 lei producție marfă. Acest succes se datorează organizării a două ateliere specializate în producția de bunuri din materiale recuperabile, care în acest an au adus întreprinderii o economie în valoare de peste 7 milioane lei.

● Preocuparea oamenilor muncii de la **întreprinderea „Solidaritatea" din Oradea** pentru folosirea judicioasă și economisirea materiei prime s-a materializat, în perioada care a trecut din acest an, în economisirea a 5 300 mp piele naturală și 5 400 mp inlocuitori de piele, precum și a altor materiale, între care circa 6 000 mp pînzeturi, 350 mp căptușeală pentru încălțăminte și aproape 500 kg talpă din piele și cauciuc. Cantitățile economisite echivalează cu necesarul pentru fabricarea a 71 000 perechi de încălțăminte.

● Acțiunile întreprinse de colectivul de oameni ai muncii de la **întreprinderea „Textila" din Galați** în vederea introducerii în circuitul productiv a materialelor refolosibile au dus în acest an la recuperarea și refolosirea a peste 120 tone materiale, asimilarea unor noi tehnologii de fabricație, ceea ce a însemnat economisirea de materii prime și materiale în valoare de peste 2 milioane lei.

● Un grup de specialiști de la **Combinatul petrochimic Borzești,** în colaborare cu cercetători ai institutului de profil din Ploiești, au repus în circuitul economic materiale rezultate din procesul de fabricație a cocsului de la Combinatul siderurgic Galați, obținînd, pe baza unei metode originale, benzen, toluen și benzină cu cifră octanică 95. Folosindu-se instalațiile existente, în condițiile unor consumuri energetice reduse în comparație cu alte metode de extracție a benzinei din cocs, valoarea producției fizice anuale va ajunge, pe această cale, la 300 000 000 lei, iar producția netă realizată suplimentar de către combinat se va ridica, în acest an, la peste 100 000 000 lei.

● Preocuparea constantă a colectivului **Întreprinderii de vagoane din Caracal** pentru reducerea consumurilor de materii prime a dus la economisirea, de la începutul anului și pînă acum, a peste 360 tone metal. Printre soluțiile adoptate de constructorii de material rulant se numără, între altele, reproiectarea tehnologiei și dispozitivului de asamblare și sudare la vagonul destinat transportului cărbunelui, recuperarea unor repere de profile laminate la cald și refolosirea lor la realizarea vagoanelor de cale ferată îngustă, perfecționarea tehnologiei de fabricație a lonjeroanelor centrale pentru vagoane.

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

PRODUCȚIA FIZICĂ, în structura sortimentală planificată – îndeplinită ritmic, integral

BILANȚUL primului semestru din acest an, pozitiv în ansamblu, reliefează preocuparea fiecărei întreprinderi și centrale industriale pentru îndeplinirea exemplară a prevederilor de plan, pentru onorarea în termen a tuturor solicitărilor beneficiarilor.

Între unitățile fruntașe în această perioadă în realizarea ritmică, în sortimentele planificate a producției fizice se numără și **Combinatul de articole tehnice din cauciuc Pitești,** unitate care deține o pondere deosebit de importantă în industria prelucrătoare de cauciuc din țară. În nomenclatorul său de fabricație intră peste 20 000 de sortotipodimensiuni, pentru a căror realizare se folosește o gamă foarte variată de materii prime și materiale, atît din import, cît și din țară. Articolele tehnice din cauciuc realizate în cadrul combinatului satisfac necesitățile de producție ale majorității unităților economice din toate ramurile economiei noastre. Astfel, combinatelor siderurgice din țară și întreprinderilor miniere li se livrează benzi transportoare; industriei producătoare de tractoare, autocamioane și autoturisme de teren — garnituri presate, profilate, furtunuri de diverse tipuri, plăci tehnice ș.a. ; întreprinderilor „23 August", „Republica", „Vulcan", „Semănătoarea", „Timpuri Noi", U.M.G.B. din București, întreprinderilor mecanice din Mija, Plopeni, Sadu, I.A. Pitești — o gamă diversă de garnituri presate, profilate, furtunuri de înaltă presiune, furtunuri frînă ș.a., iar unităților aparținînd Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare li se pun la dispoziție furtunuri de diferite tipuri, plăci cauciucate pentru sectorul zootehnic și altele. Ținînd seama de marea diversitate a produselor ce se fabrică în cadrul combinatului, realizarea producției fizice la toate sortimentele constituie un obiectiv permanent de mare însemnătate.

Activitatea desfășurată în acest sens, în primul semestru al anului, s-a concretizat în realizarea și chiar depășirea principalilor indicatori de plan. Astfel, **producția marfă a fost îndeplinită în proporție de 104,5%, producția netă 110,9%, exportul 109,3%, iar producția fizică 106,2%,** în condițiile în care la **productivitatea muncii s-a realizat un nivel de 101,1%, la cheltuielile de producție au fost economisiți 13,6 lei la fiecare 1 000 lei producție marfă iar planul de beneficii a fost depășit cu 12,9%.** Aceste rezultate economice se datoresc, în primul rînd, preocupării permanente a specialiștilor, tehnicienilor și muncitorilor pentru realizarea în bune condiții a producției fizice la toate sortimentele. În perioada amintită, situația realizării producției fizice la sortimentele nominalizate prin fila de plan se prezintă astfel : benzi de transport și curele de transmisie 106,2%, tuburi și furtunuri din cauciuc 107,4%, plăci tehnice și covoraşe 107,2%, articole din ebonită 107,6%.

Pot fi menționate numeroase acțiuni și măsuri întreprinse pentru îndeplinirea prevederilor fizice de plan, pentru ridicarea nivelului calitativ și de eficiență al producției. Un accent prioritar a fost pus pe elaborarea și aplicarea de noi tehnologii de fabricație a reperelor din cauciuc. În perioada parcursă de la începutul anului și pînă în prezent au fost introduse în producție tehnologiile de realizare a garniturilor flauşate în două calități, a cuplajelor motor-transmisie la locomotivele electrice și hidraulice, a cuplajelor de la direcția autoturismelor, a căptușelilor pentru celulele de electroliză, precum și a garniturilor cu metal joncționale. Această preocupare a făcut ca, de la 24 tehnologii cu care s-a pornit fabricația, să se lucreze în prezent cu peste 450 de tehnologii, ceea ce se reflectă pe de o parte în diversificarea producției de articole tehnice din cauciuc, iar pe de altă parte în reducerea importului de materii prime la circa 10%, față de 90% cît era în 1970.

Paralel cu aceasta, atenția specialiștilor a fost îndreptată spre **asimilarea de produse noi,** îndeosebi pentru industria de autoturisme, autocamioane, autobuze, minieră și agricultură. În acest sens, este semnificativ faptul că în 1984 **valoarea produselor asimilate va fi de peste 600 milioane lei, ceea ce face ca ponderea lor în producția fizică și marfă să fie de peste 30%.**

Aceste acțiuni, alături de celelalte ce vizează îmbunătățirea lansării și urmăririi sortimentelor planificate, reducerea consumurilor materiale pe unitatea de produs, creșterea randamentului mașinilor și utilajelor, valorificarea superioară a materiilor prime etc. au asigurat condițiile necesare realizării producției fizice planificate și respectării termenelor stabilite prin contracte cu diverși beneficiari. Rezultatele finale puteau fi însă mai bune dacă în activitatea combinatului nu se manifestau o serie de neajunsuri, în primul rînd de natură organizatorică, dacă rezervele disponibile ar fi fost mai operativ valorificate. Concret, este vorba, în primul rînd, de neurmărirea permanentă a modului de realizare a unor repere — cantitativ și calitativ — pen-

tru o serie de beneficiari, deficiență care, prin adoptarea unei structuri organizatorice adecvate și instituirea unui sistem detaliat de urmărire va fi eliminată în perioada imediat următoare. Așa se explică faptul că, pe primul semestru, sortimentul de garnituri și alte articole presate a fost realizat doar în proporție de 89,1%. La aceasta trebuie să mai adăugăm existența unor locuri înguste pe fluxul tehnologic, întîrzieri în asimilarea unor repere, neasigurarea la timp, în unele cazuri, a materiilor prime de către furnizori etc.

Pornind de la premisa că realizarea producției fizice la toate sortimentele constituie o condiție de bază a îndeplinirii tuturor indicatorilor de plan, unitatea și-a stabilit pentru perioada imediat următoare și de perspectivă o serie de direcții de acțiune menite să ridice la cote superioare rezultatele economice de pînă acum:

● reanalizarea cu beneficiarii a restanțelor care au rămas la 30 VI a.c. la unele repere, stabilindu-se cantitățile care urmează să fie recuperate în tr. III;

● reproiectarea și executarea S.D.V.-urilor, dornurilor și dispozitivelor de lucru, care să dea posibilitatea să se obțină produse de calitate mai bună și consumuri mult reduse, un nivel ridicat al productivității;

● identificarea locurilor de muncă la care se pot mecaniza anumite operații, valorificîndu-se în acest scop proiectele elaborate de specialiștii combinatului;

● pregătirea executării la timp și de calitate a reparațiilor planificate în scopul prevenirii și eliminării tuturor opririlor accidentale;

● stabilirea cu principalii furnizori de armături, racorduri și alte accesorii a măsurilor necesare pentru îmbunătățirea ritmicității livrărilor și ridicarea nivelului calitativ al acestora, în vederea asigurării continuității producției.

Prin aplicarea tuturor acestor măsuri se vor crea în continuare condițiile necesare sporirii în și mai mare măsură a producției fizice, realizării integrale a structurii sortimentale planificate pe acest an și recuperării urgente, acolo unde este cazul, a restanțelor în livrări către beneficiari.

Gh. ZAMFIRESCU
directorul Combinatului de articole tehnice din cauciuc Pitești

Produse noi introduse în fabricație de serie

● *Mașinile pentru retezat și șanfrenat țevi și mufe în 6 variante constructive, 3 tipuri de mașini pentru decupat furnire, bancul de tras țevi, strungurile verticale avînd comandă numerică sînt noile realizări ale colectivului* Întreprinderii mecanice din Roman. *De consemnat și faptul că acest remarcabil succes este dublat de creșterea gradului de valorificare a metalului cu mai bine de 10 000 lei pe tonă față de realizările anului precedent.*

● *Recent a fost asimilat în producție la* Întreprinderea de mașini-agregat și mașini-unelte speciale din Iași, *un nou tip de mașină de rectificat. Proiectată de specialiștii unității ieșene și finalizată în totalitate cu componente din țară, noua mașină permite execuția unei largi game de prelucrări, de înaltă precizie și finețe, putînd fi utilizată în diverse domenii, dar mai cu seamă în industriile constructoare de mașini și utilaje, electrotehnică, electronică și mecanică fină. Mașina este dotată cu 40 de accesorii speciale, care-i conferă însușiri multifuncționale și un randament ridicat.*

● *La* Întreprinderea de anvelope „Victoria" din Florești *au fost realizate trei tipuri noi de anvelope destinate echipării autoturismelor „Dacia". Este vorba de anvelope superbalon care, spre deosebire de vechile tipuri, au banda de rulare mai rezistentă, prevăzută cu desene noi, care asigură, totodată, creșterea fiabilității anvelopelor și a aderenței la sol a acestora.*

● *În ultima perioadă, la* Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova *au fost introduse în fabricație cinci noi pluguri, un nou tractor de mare capacitate destinat lucrărilor agricole pe terenurile grele, precum și un nou tip de tractor industrial de 55 CP, dotat cu o gamă multiplă de echipamente auxiliare.*

● Realizarea roboților industriali *se află, de cîțiva ani, în atenția specialiștilor din domeniul automatizărilor. Ca urmare, pe baza unui program coordonat de Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru construcții de mașini, au fost realizate un sistem pneumatic pentru transportul pieselor „dus-întors" la mașinile-unelte și un sistem de comandă numerică cu dispozitivele de prindere și translație a pieselor. Aceste sisteme au contribuit la realizarea unor linii tehnologice moderne de prelucrare a metalului, deservite de roboți, la Întreprinderea „23 August" — București și la cea de strunguri din Arad. De asemenea, la Întreprinderea de piese auto Sibiu a fost pus în funcțiune robotul pentru transferul arcurilor în folii de la cuptor la mașina de prelucrat.*

Din cronica întrecerii

23 AUGUST 40 1944 1984

PRODUCȚIE FIZICĂ PESTE PLAN

● **Întreprinderea de mașini agricole „Semănătoarea" București** a realizat, în cele șapte luni care au trecut din acest an, planul la producția marfă în proporție de 102,5%, obținînd o producție suplimentară în valoare de 15 milioane lei, o economie de 100 tone metal și 500 tone combustibil convențional. De curînd, la această unitate au fost introduse în fabricație două noi produse: combina de recoltat pe șase rînduri și combina pentru recoltat cereale C 12.

● **Minerii de la Altîn Tepe**, cea mai adîncă exploatare minieră din Dobrogea, au ridicat la 4 000 tone cantitatea de pirită cupriferă extrasă suplimentar pe perioada parcursă din acest an. Ca efect direct al depășirii substanțiale a indicatorului producție fizică, colectivul exploatării și-a realizat planul producției marfă la zi în proporție de 103%, planul productivității muncii — calculată pe baza producției marfă — fiind îndeplinit în proporție de 101%. În acest răstimp, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă au fost reduse cu 30 lei, obținîndu-se importante economii de materiale și de piese de schimb.

● În perioada parcursă din acest an, **colectivul Schelei de producție petrolieră din Drăgășani** a extras în plus față de sarcinile de plan la zi 2500 tone țiței, 13 milioane mc gaze asociate utilizabile și 50 tone gazolină. Succesul menționat este în principal rezultatul exploatării la parametrii optimi a instalațiilor și utilajelor din dotare, integrării în circuitul productiv a două noi sonde de mare adîncime, reactivării altor trei sonde vechi.

● **Întreprinderea de materiale de construcții Timișoara** a livrat în plus în primele 7 luni din acest an șantierelor de construcții peste 2 250 mc de prefabricate din beton armat, circa 15 000 cahle și alte materiale. De asemenea, și **întreprinderile de produse ceramice din Jimbolia și Lugoș** au livrat în același interval de timp mai mult de 250 000 cărămizi și blocuri de zidărie și aproape 6 000 mp de plăci de faianță și majolică. Demn de menționat este și faptul că întreaga producție fizică, realizată de la începutul anului și pînă acum de aceste întreprinderi, s-a obținut cu un consum energetic mai redus ca urmare a folosirii cu bune rezultate, la uscarea semifabricatelor, a căldurii solare și a celei provenite din ape geotermale.

● **Trustul de antrepriză generală pentru construcții Galați** a realizat în perioada care a trecut din acest an 850 noi apartamente. Un recent bilanț arată că în județul Galați au fost construite din fondurile alocate de stat, între anii 1945—1984, peste 81 500 apartamente, din care circa 70 000 apartamente numai în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului.

Dezbateri în mari unități industriale

Planurile tehnice și accelerarea înnoirii și modernizării producției (III)

PUBLICĂM în acest număr ultima parte a dezbaterii organizată de „Revista Economică" cu sprijinul Comitetului municipal Craiova al P.C.R. pe tema „Planurile tehnice și accelerarea înnoirii și modernizării producției".

Cooperarea interuzinală — aport concret la promovarea progresului tehnic

Ion ROGOVEANU : „Pentru accelerarea procesului de înfăptuire a obiectivelor cuprinse în planul tehnic, în întreprindere s-a organizat **un sistem propriu de urmărire și control a activității,** care s-a dovedit foarte eficient. Astfel, pentru fiecare produs se întocmește **o fișă** ce cuprinde toate datele privind construcția, complexitatea, structura subansamblelor etc. și se elaborează **grafice de realizare și urmărire** cu termene precise a fiecărei lucrări din cadrul activităților de pregătire tehnică a fabricației și execuție propriu-zisă. Toate secțiile de producție care au programate sarcini pe linia asimilării unor noi produse se preocupă ca acestea să fie finalizate la termen sau chiar mai înainte. Lunar, și uneori chiar bilunar, la nivelul secțiilor și pe întreprindere se fac analize asupra modului de realizare a obiectivelor înscrise în planul tehnic și, în funcție de situație, se iau măsuri în consecință.

O acțiune cu efecte multiple o reprezintă amplificarea eforturilor pentru însușirea în fabricație a unor repere și subansamble care să conducă la diminuarea importurilor. Că acțiunile noastre pe această linie s-au soldat cu bune rezultate o dovedește faptul că, dacă la începutul fabricației de mașini-unelte grele gradul de integrare a producției era de 50—60%, acum, la interval de numai 4 ani, acesta este de 100%. De asemenea, tot în acest timp am realizat tipuri competitive de mașini-unelte grele pentru nevoi interne și export, fapt apreciat prin creșterea continuă a solicitărilor din partea numeroșilor noștri beneficiari.

Întrucît dezbaterea are rolul de a mobiliza eforturile noastre spre acțiuni care să accelereze procesul de înnoire și modernizare a producției, doresc să menționez și unele probleme susceptibile de îmbunătățiri. Sînt dese cazurile în care termenele de livrare a unor componente și echipamente de la furnizorii specializați nu sînt corelate cu termenul final de realizare a prototipului. Se simte nevoia unei **coordonări** mai eficiente a acestei activități la nivelul economiei naționale, precum și de către fiecare centrală și minister. Situația este și mai grea în cazul cînd furnizorii trebuie să asimileze unele piese, module și accesorii. De multe ori aceștia, deși primesc comenzile, nu le respectă ca termene de livrare, astfel că cel ce realizează produsul final nu are posibilitatea să asigure condițiile pentru omologarea în termen a prototipului cît și celelalte sarcini ce decurg pentru introducerea acestuia în producția de serie. Sînt și cazuri cînd unitățile specializate refuză să treacă la asimilarea unor componente din specificul lor de fabricație pe motiv că cererile sînt mici, sau că au planurile de producție prea încărcate. Am să dau și cîteva exemple în acest sens : arcurile disc de dimensiuni mari pentru cilindri hidraulici de blocare a păpușii mobile de la strungul SN 2500 nu sînt asimilate de către Întreprinderea mecanică din Mediaș, unitate specializată în fabricația unor asemenea produse, pe motiv că nu a mai executat asemenea dimensiuni ; pirometrul cu radiație totală tip K 42 din componența utilajului „presă de forjat rotativă" nu s-a asimilat nici pînă în prezent de către Întreprinderea de aparate și utilaje pentru cercetare București, deși utilajul așteaptă la Întreprinderea de oțeluri speciale forjate Cisturu Secuiesc punerea în funcțiune. Evident, asemenea situații creează dificultăți în asimilarea la timp a noilor produse, cu consecințe negative la nivelul economiei naționale".

Emil DAN : „Dat fiind că alți participanți la dezbatere au ridicat unele probleme specifice industriei chimice, la care mă raliez întrutotul, aș dori ca în cuvîntul meu să prezint unele aspecte din activitatea întreprinderii „Chimica". Din obiectivele înscrise în planul tehnic al întreprinderii în perioada care a trecut de la începutul anului și pînă în prezent s-a reușit să se asimileze în fabricație reperele din spumă poliuretanică flexibilă pentru autoturismele ARO 10 și ARO 244 și sînt în curs de asimilare reperele din spumă poliuretanică pentru autoturismul OLTCIT, repere aflate în fază de omologare. Pe linia modernizării producției, respectiv a tehnologiilor de fabricație, se înscrie realizarea punerii în funcțiune a instalației de nuanțare și ambalare a vopselelor precum și dozarea cantității de apă și poliacetat de vinil la fabricarea vinaromului. Tot pe linia modernizării producției, pînă la sfîrșitul anului se va mai realiza modernizarea instalației de lichefiat și îmbuteliat CO_2 și a fluxului tehnologic pentru fabricarea ambalajelor metalice.

În perioada parcursă de la începutul anului am întîmpinat o serie de greutăți în realizarea unor obiective din planul tehnic, concretizate în special în neasigurarea cu materii prime atît din țară cît și din import ca : jersey pe spumă poliuretanică (furnizor întreprinderea de perdele Pașcani), p.v.c. (furnizor întreprinderea „Victoria"-Timișoara), inserții metalice (furnizor I.U.P.S. „9 Mai"-Lugoj), toate necesare confecționării reperelor din spumă poliuretanică pentru autoturismul OLTCIT. Pentru înlăturarea acestor neajunsuri au fost luate o serie de măsuri — deplasări la furnizori pentru asigurarea necesarului de materii prime, precum și organizarea activității pe schimburi. Este însă necesar ca furnizorii amintiți să fie mai receptivi la solicitările noastre, să depună eforturile necesare pentru realizarea și expedierea, la datele fixate în contracte, a tuturor produselor contractate. Fără o colaborare reală, în sensul respectării tuturor obligațiilor cantitative și calitative, nu se pot realiza la timp și în condiții calitativ superioare noile produse".

Ștefan COMBEI : „În perioada ce a trecut din acest an au fost introduse în fabricație 5 noi tehnologii și au fost asimilate un număr de 10 piese noi de schimb. Fără a fi prevăzute în planul tehnic, am mai realizat produse noi în valoare de 16,252 mil. lei, reprezentînd un grad de înnoire a producției de 7,55%, estimînd că pînă la finele anului gradul de înnoire va crește la peste 20%.

Pentru a ajunge la asemenea rezultate au fost depuse eforturi pe multiple planuri. Aș evidenția cîteva acțiuni care s-au soldat cu bune rezultate : s-a îmbunătățit activitatea de sortare, de constatare și de triere pe defecte similare a pieselor rezultate din demontarea agregatelor ; s-a reorganizat întreaga activitate pentru recondiționarea

La dezbateri au participat : **Costică CHIȚIMIA,** prim secretar al Comitetului municipal Craiova al P.C.R. ; **Ion CĂLIN,** vicepreședinte al Consiliului municipal de control muncitoresc ; ing. **Marin MARCIU,** director tehnic și ing. **Costin RĂDULESCU,** director al Centrului de cercetări științifice și inginerie tehnologică de la întreprinderea „Electroputere" ; ing. **Ion RADU,** șef serviciu tehnic la Centrala industrială de îngrășăminte chimice ; **Ion ROGOVEANU,** inginer șef al Întreprinderii de utilaj greu ; **Victor BADEA,** inginer șef al întreprinderii „Metal-Lemn" ; ing. **Constantin POPESCU,** director tehnic al Întreprinderii de confecții ; **Georgeta SFÎRLEAZĂ,** vicepreședinte al Uniunii județene a cooperativelor meșteșugărești ; **Alexandrina MARINESCU,** inginer șef al întreprinderii „Independența" ; ing. **Ion DOCA,** directorul Centrului de cercetări pentru îngrășăminte chimice : ing. **Tudor GRUIONU,** șef birou pregătirea fabricației la Întreprinderea de tractoare și mașini agricole ; ec. **Niculai CIOMU,** șef serviciu creditarea industriei grele de la Filiala Băncii Naționale ; **Emil DAN,** director al întreprinderii „Chimica" ; **Ștefan COMBEI,** director al Întreprinderii de reparații auto ; **Marin PURCARIU,** președintele Consiliului oamenilor muncii de la Întreprinderea mecanică de material rulant.

Vezi în „R.E." nr. 30 și 32, partea I și a II-a a dezbaterii.

centralizată a pieselor la care se aplică tehnologii noi ; s-a extins controlul de calitate prin măsurarea parametrilor funcționali la piesele recondiționate și ansamblele montate folosind verificatoare și standuri de probă și încercări ; s-au proiectat și s-au executat în atelierul de scularie al unității SDV-urile necesare realizării prototipurilor la piesele noi cuprinse în graficul de asimilare transmis de forul superior ; a crescut numărul produselor noi asimilate (remorci tip ARO, TV și de 7 tone din elemente recuperate din casări de autovehicule și instalații de alimentare cu gaz metan a autobuzelor de tip 112 UD și 117 UDA). Nu putem să trecem cu vederea că dacă la eforturile ce le depune colectivul pe care-l reprezint s-ar fi adăugat, în egală măsură, și cel al diferiților parteneri cu care colaborăm, bilanțul realizărilor ar fi fost mai bun. Am întîmpinat deseori greutăți în aprovizionarea cu sîrmă de metalizare, cu unele elemente ce concură la transformarea unor instalații de autobuze pentru trecerea de la consumul de motorină la cel combinat cu gaz metan și motorină (recipienți de gaz, regulatoare, robinete pentru gaze etc.).

Cunoaștem că unitățile de profil ale industriei constructoare de mașini au mari sarcini în realizarea producției fizice și asimilarea de noi produse, dar considerăm că și aceste solicitări ale noastre, care sînt strîns legate de programele prioritare ale economiei în această etapă, pot și trebuie să fie rezolvate. De aceea, mă alătur propunerii antevorbitorilor ca unitățile de profil să devină mai receptive la solicitări, să se angreneze în mai mare măsură alături de beneficiari la soluționarea în termene mai scurte a unor cerințe stringente legate de buna derulare a activității în întreaga economie. Pe aceeași linie, **aș mai propune ca pe viitor planurile tehnice să cuprindă și dotarea unităților cu utilaje și instalații noi cu care se pot realiza îmbunătățiri ale tehnologiilor, realizarea de SDV-uri care să permită aplicarea și extinderea tehnologiilor noi,** îmbunătățirea cooperării cu întreprinderile constructoare de mașini la fabricația pieselor de schimb noi asimilate".

Marin PURCARIU : „Față de prevederile planului tehnic al întreprinderii noastre pentru 1984, pe primele 5 luni au fost asimilate un număr mai mare de repere, s-a elaborat tehnologia și s-a pus în funcțiune instalația de cromare segmenți, s-a întocmit documentația tehnică pentru reparația liniilor electrice de 5 100 kW în 3 variante, constituind variante unificate pe întreaga cale ferată. Prin realizarea acestor obiective au fost obținute și importante efecte economice care s-au concretizat în : diminuarea căderilor în termen de garanție la beneficiar a grupului Diesel-generator prin îmbunătățirea calității supapelor ; reducerea importului de materii prime și materiale utilizînd înlocuitori indigeni, fapt ce a permis obținerea unei economii de valută pe relația vest de peste 200 000 dolari ; reducerea importului de cupru profilat pentru bobinarea motorului de tracțiune și generatorului principal cu peste 50 tone, și a cantității de 7 tone bronz etc.

Ne confruntăm și noi cu unele neajunsuri, a căror depășire cere uneori timp îndelungat. Mă refer îndeosebi la modul cum înțeleg unele întreprinderi să colaboreze, să participe efectiv la rezolvarea unor probleme la care au fost solicitate. Nu sînt puține cazurile cînd întîmpinăm refuzuri de participare, sau cînd pentru rezolvarea unor cereri se ajunge la tergiversări pe perioade de luni sau ani".

Reconsiderări necesare asupra conținutului obiectivelor de plan tehnic

Neculai CIOMU : „O problemă de maximă importanță în realizarea unei eficiențe sporite în acțiunea de asimilare o reprezintă **asigurarea, încă din fază de proiectare, a unei forme atrăgătoare și a unui aspect cît mai estetic noilor produse.** De asemenea, consider necesar ca și cu ocazia acțiunilor de modernizare să se țină cont de aceste lucruri. Cu toate că s-au întreprins unele măsuri în acest scop, problema este încă departe de a fi rezolvată. Performanțele tehnico-economice ale unor produse nu sînt susținute de un design corespunzător, fapt ce creează greutăți în vînzarea lor pe piața externă. Se simte, după părerea mea, nevoia completării institutelor de cercetare și a compartimentelor de proiectare din întreprinderi cu cadre de profil (arhitecți, absolvenți ai institutelor de arte plastice, psihologi etc.) care să asigure, în concordanță cu cerințele consumatorilor, un design adecvat.

O mai mare preocupare este necesară în toate întreprinderile pentru reducerea costurilor noilor produse. Firește, sînt cazuri cînd în mod obiectiv costurile de producție ale unor produse noi devin mai mari decît cele ale vechilor tipuri. Dar, ținînd seama de acțiunile ce au loc pe linia unei mai bune gospodăriri a materiilor prime, materialelor și combustibilului, a implementării unei noi concepții care are în vedere reducerea de gabarite și greutăți, noile produse nu pot și nu trebuie să ajungă la costuri mult mai mari decît cele vechi. Economiștii din întreprinderi ar trebui să acționeze mai mult alături de cercetători, proiectanți și executanți pentru a găsi variantele cele mai convenabile, în sensul ca fiecare produs nou să se realizeze în condițiile unor costuri cît mai mici".

Ion CĂLIN : „Dintre multiplele probleme pe care le ridică accelerarea procesului de înnoire și modernizare a producției, socot că s-au dezbătut mai puțin cele care vizează caracterul concret al planurilor tehnice, flexibilitatea acestora. Este vorba în primul rînd de înlăturarea caracterului formal al unor prevederi, de stabilirea unor acțiuni de mai mare anvergură care să alinieze în permanență fiecare întreprindere la exigențele contemporane ale progresului tehnic. Sînt cazuri, de pildă, cînd în planurile tehnice se mai trec asemenea obiective : „se vor introduce în acest an șase tehnologii noi", „se vor moderniza cinci produse", „se vor asimila trei noi produse" etc. Asemenea obiective cu caracter general rămîn de obicei nerezolvate.

Sînt și situații cînd cerințele stringente impun schimbări în conținutul planurilor tehnice. Este cazul, de pildă, al însușirii în fabricație a unor noi produse solicitate la export sau de economia națională iar unitățile vizate nu-și modifică obiectivele din planul tehnic decît după intervenția, de cele mai multe ori, a organelor superioare. Exemple concrete de acest gen pot fi întîlnite la multe întreprinderi. Iată de ce este necesar să subliniez că este în interesul fiecărei unități să fie receptivă la tot ceea ce apare nou, iar fiecare obiectiv din planul tehnic să fie nominalizat și cu efectele sale economice.

Reușita acțiunilor de asimilare a noilor produse, de modernizare a celor existente depinde — așa cum de altfel se subliniază și în Programul de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al producției — în mare măsură de **informarea operativă și asigurarea documentației** atît pentru produsele noi, cît și pentru tehnologiile mai eficiente. În această privință există încă loc de mai bine în toate unitățile din municipiul Craiova, în sensul conjugării eforturilor specialiștilor, ale cercetătorilor pentru **lărgirea surselor de informare,** concomitent cu accentuarea sprijinului în acest domeniu din partea centralelor cît și a fiecărui minister. Tot pe această linie, se cer depuse eforturi în continuare pentru completarea dotărilor întreprinderilor cu diferite standuri de probă și încercări, aparate de măsură și control. Dintr-o analiză făcută la începutul acestui an pe linia asigurării proceselor de fabricație cu mijloace de măsură și control rezultă că întreprinderile municipiului Craiova dispun de peste 480 000 asemenea mijloace, cu un grad de funcționalitate de 98% ; este totuși necesară creșterea dotării pentru a acoperi toate sectoarele de activitate. Pentru rezolvarea mai operativă a situației, acolo unde condițiile au permis, s-a trecut la realizarea unor standuri de probă prin autodotare.

O altă latură importantă a acțiunii de promovare a progresului tehnic, asupra căreia este și trebuie concentrată mai mult atenția, o reprezintă creșterea gradului de mecanizare, automatizare și robotizare a producției, ca o cerință obiectivă de sporire accelerată a productivității muncii. În acest domeniu, în majoritatea unităților economice s-au obținut rezultate bune, dar sînt și cazuri cînd asemenea acțiuni sînt privite numai în contextul montării sau dotării cu un utilaj și nu în complexul de activități ale întregului proces de producție, privit de la proiectarea produsului la fabricarea în serie a acestuia. Iată de ce este necesar ca încă de la concepereea constructivă a produselor să se prevadă și gradul de mecanizare a operațiilor de servire, manevrare, aprovizionare și transport, ca și automatizarea și robotizarea celor mai grele procese de fabricație".

Dezbatere consemnată de
Vasile BOESCU
Cristian GORIE

Reconsiderări necesare în economia resurselor furajere pe teritoriu

ÎNTR-O TRATARE cibernetică a relației dintre principalele ramuri ale agriculturii — producția vegetală și cea animală, — baza furajeră reprezintă subsistemul de legătură dintre cele două subsisteme corelative menționate, care asigură echilibrul funcțional al acestor ramuri. Pe fondul principiului repartizării în condiții de economicitate a balanței furajere pe teritoriu, apare evidentă necesitatea amplasării cu prioritate a efectivelor de bovine și de ovine în zonele de deal și de munte — areale în care se concentrează 3,5 mil. ha de pajiști, ceea ce reprezintă cca 80% din totalul pășunilor și fînețelor țării. Numai că, dată fiind crearea unor complexe (de dimensiuni mari) de creștere a animalelor cu precădere în zonele de șes, pe aceste teritorii se realizează cea mai mare densitate de animale la hectar, în zonele montane și colinare încărcătura fiind mai mică, astfel încît „nu animalele sînt duse la hrană, ci hrana este adusă la animal".

Pornind de la o concepție sistemică de dimensionare și structurare a producției animale și a resurselor furajere, la Plenara din mai a.c. a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor s-a subliniat — în legătură cu asigurarea unei bune baze furajere — necesitatea de a se introduce noi tehnologii de valorificare a nutreturilor grosiere, considerînd pășunile și fînețele naturale ca sursă principală pentru furajarea bovinelor și ovinelor. În scopul de a evidenția importanța bazei furajere în cadrul economiei producției animale, menționăm următoarele valori ale indicatorului „ponderea cheltuielilor cu furajele în costul diferitelor produse animaliere" : 56% la carnea de bovine, 60% la cea de ovine, 66% la cea de porc, 63% la cea de pasăre, 44% la laptele de vacă.

Aprecierea gestiunii resurselor furajere

ÎN VEDEREA asigurării unui nivel maxim de economicitate a producției animale și a valorificării depline a surselor de nutreturi mai ieftine, în ultimii ani s-a statuat realizarea produselor animaliere pe **principiul minimului de concentrate.** În acest sens se preconizează ca în anul 1985, din totalul de 54,1 mil. unități nutritive (u.n.) necesare furajării animalelor, nutreturile concentrate să reprezinte numai 20,1 mil., iar furajele de volum 30 mil. La speciile bovine și ovine 70—90% din cantitățile totale de hrană vor trebui acoperite de furajele de volum. Pe ansamblul producției animale se prevede următoarea structură a balanței furajere : nutreț verde 28—30%, nutreț suculent 15—16%, fînuri 14—15%, nutreț concentrat 30% și nutreț grosier 11—13%.

Vocația diferitelor resurse furajere în raport cu condițiile ecologice pe teritoriu constituie un alt criteriu în dimensionarea și structurarea bazei furajere în profil teritorial. Astfel, pe fondul cadrului natural diferit, se instalează o compoziție floristică specifică pajiștilor pe variatele etaje forestiere și se consemnează pretabilitatea unora sau altora dintre plantele furajere cultivate, marcînd specificitatea unor tipuri ale bazei furajere pe teritoriul țării. (Exemplificăm în acest sens, în cadrul sistemului pastoral intensiv de agricultură din zona montană, dominanța pajiștilor, ca ecosistem specific de agricultură, a trifoiului și ghizdeiului din cadrul leguminoaselor perene, a verzei și gulilor furajere din sortimentul furajelor suculente și al ovăzului din categoria nutreturilor concentrate).

Criteriul eficienței reprezintă de asemenea un determinant important în structura resurselor furajere. Sub acest aspect se consemnează următoarea ordonare a eficienței economice a principalelor categorii de nutreturi, exprimate prin valorile relative ale costului de producție al echivalentului amidon : pășuni — 100%, siloz de ierburi — 155%, fîn — 182%, sfeclă de nutreț — 300%, siloz cereale — 309%, graminee perene uscate — 364%, nutreturi concentrate — 491%.

Se impune, în același timp, ca eficiența sistemului de furajare să fie analizată nu numai prin prisma criteriului **valorii,** ci și al **valorii de întrebuințare,** solicitîndu-se în acest scop asigurarea balanței furajere pe întreg teritoriul țării și efectuarea lucrărilor de ameliorare a pajiștilor pe ansamblul etajelor forestiere, chiar dacă sub aspectul costului de producție în anumite areale geografice se obține o eficiență economică relativ mai scăzută, prevalînd opțiunile de ordin social.

Prin prisma **criteriului biologic,** subliniem necesitatea asigurării unui **raport optim între aportul proteic și cel energetic** al furajelor. Astfel, pe fondul tratării cibernetice a legăturilor dintre producția vegetală și animală, asigurate de resursele furajere, rezultă că față de 3 384 u.n. și 422 g proteină brută (p.b.), cît revine la o unitate vită mare, în medie pe țară, se asigură în județele : Dolj — 3 506 respectiv 450, Ialomița — 3 272 respectiv 440, Caraș-Severin — 3 410 respectiv 409, Dîmbovița — 3 407 respectiv 407, Vrancea — 3 234 respectiv 406, Alba — 3 146 respectiv 390, Covasna — 3 361 respectiv 389. În lipsa soiei și a lucernei și datorită proporției nesatisfăcătoare a trifoiului, în nordul țării nu se rezolvă în toate cazurile satisfăcător problema aportului proteic în hrana animalelor și de multe ori nu se asigură nici valorile energetice necesare, dată fiind insuficiența nutreturilor concentrate și, în mod deosebit, a porumbului.

În aceste condiții se impun lărgirea schimbului fîn-concentrate și reținerea animalelor mai mult în zonele de pajiște, urmînd ca tineretul la îngrășat să fie transferat în teritoriile care dispun de un echilibru cantitativ și calitativ al balanței furajere.

În condițiile crizei mondiale energetice, una dintre opțiunile importante în gestionarea resurselor furajere o constituie **economia de energie.** Prin prisma acestui criteriu, menționăm că la sfîrșitul deceniului trecut indicatorul privind ponderea furajelor în consumul energetic total al producției animale consemna următoarele valori : în România — 47,8%, R.F. Germania — 37,1%, Anglia — 47,8%, Franța — 34,7%, Italia — 60,9%, Olanda — 64,5%, Belgia — 57,6%, Irlanda — 46,5%, Danemarca — 55,5% etc. Sintetizînd conținutul ansamblului criteriilor menționate, se ajunge la concluzia **necesității de a se promova în balanța furajeră produsele vegetale nealimentare, cu consumuri energetice și costuri de producție mai reduse,** ceea ce conduce la configurarea următorilor parametri dimensionali și de structură : folosirea cu maximum de eficiență a celor 4,5 milioane hectare de pajiști naturale și 3 milioane hectare de pădure pășunabilă; asigurarea echilibrului proteic în rația furajeră, prin extinderea culturilor de leguminoase și graminee perene la o proporție de cel puțin 2/3 din totalul suprafeței arabile destinate plantelor furajere (estimată la 1,1—1,2 milioane hectare) ; redimensionarea suprafețelor ocupate cu plante furajere suculente ; cultivarea a 1,2 milioane hectare în cultură dublă, cu precădere în zonele irigate ; valorificarea completă și superioară a produselor vegetale secundare și a reziduurilor rezultate din prelucrarea industrială a produselor agricole vegetale și animale.

Îmbunătățirea potențialului productiv al pajiștilor

PRIN APLICAREA complexului de lucrări de ameliorare, experiențele efectuate pe pajiști naturale atestă niveluri de producție de 45 tone masă verde pe lunci, 20 tone în zona semiuscată, 30 tone în zona fagului, 25 tone în zona coniferelor și 15 tone în zona alpină, coeficientul de consumabilitate în funcție de compoziția floristică a pajiștilor crescînd de la 60% în lunci la 85% în zona fagului, ca apoi să scadă pînă la 40% în zona alpină.

Pe fondul acestei zonalități pe teritoriu a potențialului productiv al pajiștilor și al accesibilității la pășunat în funcție de condițiile climatice, de sursele de apă și rețeaua de drumuri se ridică unele probleme cu privire la economia pajiștilor, care se referă la strategia eșalonării în timp și pe teritoriu a lucrărilor de ameliorare a acestora, tehnicile care să permită creșterea producției și extinderea perioadei de pășunat și complexul de măsuri privind folosirea integrală a capacității productive a pășunilor și furajelor cultivate.

Prin prisma strictă a eficienței economice, s-au preconizat pînă la orizontul anilor 1990—2000 trei etape de efectuare a lucrărilor de îmbunătățire a potențialului productiv al pajiștilor : într-o primă urgență 1,2 milioane hectare, în spațiul etajelor forestiere de stejar și fag ; într-o etapă următoare 1,6 milioane hectare în zonele superioare și 0,7 milioane hectare în zonele mai înalte — restul suprafeței (pînă la 4,4 milioane hectare) urmînd să facă obiectul lucrărilor specifice după anii 1990—2000. Numai că de pe pozițiile criteriului valorii de întrebuințare, a necesității echilibrării balanțelor furajere pe întreg teritoriul țării și în condițiile noi create de recentul program de lucrări de îmbunătățiri funciare, care se desfășoară pe masive și bazine hidrografice, rezultă necesitatea ca și lucrările de ameliorare a pajiștilor să cuprindă ansamblele de teritoriu, cu întreaga gamă de altitudini. Altfel, pajiștile din zonele montane vor continua să fie invadate de pădure, teritoriile erodate

vor permite extinderea viiturilor de ape, deteriorînd și colmatînd spațiul pajiștilor din zonele inferioare.

Dacă pînă în anul 1980 lucrările de îmbunătățire a pajiștilor s-au efectuat mai mult în zona de deal și de luncă, **în cincinalul actual și îndeosebi în cincinalele următoare se vizează extinderea și amplificarea lucrărilor respective și în zonele de munte, cu un grad de fragmentare a terenului foarte pronunțat.** Din acest considerent se impun a fi revizuite actualele normative de investiții specifice pe lucrări. Cu titlu de exemplu, menționăm că în județul Suceava dinamica investițiilor la 1 hectar de pajiști, pentru lucrările de ameliorare, a fost de 100% în 1971—1975, 277% în 1976—1980 și s-a prevăzut 483% în perioada 1980—2000.

La nivelurile de producție realizate și preconizate, costul sporului de producție la 1 kg masă verde (m.v.) a crescut nesemnificativ. Chiar la costul sporului de producție de 0,08 lei la 1 kg m.v., la echivalentul de 5 kg m.v. pentru 1 litru de lapte și 30 kg m.v. la 1 kg de carne, ar rezulta un nivel al cheltuielilor de producție cu furajele de volum de 0,40 lei la 1 litru de lapte și 2,40 lei la 1 kg de carne — ceea ce conferă posibilitatea obținerii unor costuri de producție reduse ale acestor produse animaliere. Numai că nu întreg ansamblul pajiștilor a beneficiat de o astfel de capacitate investițională. Și în perioada 1975—1980 s-au consemnat discrepanțe mari în repartizarea efortului de muncă socială pe teritoriu în cadrul lucrărilor de îmbunătățire a pajiștilor. Abia în perioada de după 1980 și pînă la orizontul anului 1990 cuantumurile respective la hectar se preconizează la niveluri mai apropiate pe pajiștile din teritoriile de munte și în spațiul de luncă și de deal.

Deoarece dinamica efortului investițional pe pășuni nu egalează ritmul mediu de invadare a suprafețelor cu vegetație lemnoasă și necesitățile care se impun în legătură cu infrastructura economică a pajiștilor, în opțiunea sporirii aportului statului la investițiile pe pajiștile din zonele mai înalte, considerăm necesar **ca sumele provenite din surse locale (fond C.A.P., contribuția în muncă a proprietarilor de animale, taxe de pășunat etc.) să fie destinate cu precădere lucrărilor de întreținere și fertilizare pe pășunile relativ curate, urmînd ca fondurile statului, prin întreprinderile de pajiști, să fie utilizate pentru recuperarea suprafețelor puternic invadate cu arbori și asigurarea unor utilități la pășuni — tabere de vară, saivane, alimentări cu apă, drumuri de acces.**

Pășuni permanente — pășuni cultivate ?

ÎN CONDIȚIILE în care pășunile reprezintă resursa furajeră cea mai eficientă, atît sub aspectul costului de producție cît și al economiei de energie, se consemnează pe plan mondial o tendință tot mai evidentă de prelungire a perioadei de pășunat și de sporire a producției de masă verde. Acestor opțiuni le corespund pajiștile cultivate. În acest sens, menționăm că pe pajiștile permanente se obțin doar 1—2 cicluri de pășunat, cu maximum de producție în lunile mai-iunie, pe cînd pe pajiștile cultivate se mențin 3—5 cicluri de pășunat, cu producții uniforme în întreg parcursul lunilor mai-septembrie, (ca efect al solurilor de graminee cu precocitate diferită). Pajiștile cultivate nu numai că permit o mai bună eșalonare a ciclurilor de pășunat, dar au în plus avantajul unor niveluri mai mari de substanțe energetice și proteice, datorită producției și compoziției floristice superioare. Astfel, rezultatele obținute în cîteva localități din județul Hunedoara (Tațiu, Pui, Beriu, Turdaș) evidențiază producții medii de 5,9—9,4 t de masă verde la un hectar de pășune permanentă în condițiile nefertilizării, 12,1—19,6 t pe fondul acțiunii de fertilizare și 29,6—38,7 t pe pajiștile cultivate.

Perioada de refacere deosebit de mare pe care o solicită pășunile cultivate și pericolul pe care-l reprezintă acestea pentru accentuarea procesului de eroziune a solului repun în prezent problema pajiștilor cultivate în cadrul altor parametri tehnici și economici cu privire la dimensiunile și ritmurile de extindere a acestora. Se apreciază astfel că **ar fi o greșeală să se desțelenească pajiștile naturale din zonele de deal-munte cu o acoperire de 80—90% a vegetației ierboase și cu o compoziție floristică superioară sub aspectul speciilor din grupa leguminoaselor perene, întrucît acestea, fertilizate și exploatate rațional, pot conferi producții la nivelul pajiștilor cultivate sau al culturilor furajere anuale.**

Infrastructura economică pe arealul ecosistemului de pajiști

DAT FIIND faptul că cca 1,2 milioane hectare de pajiști sînt situate în zona montană, în perimetre cu un grad mare de fragmentare a terenului și la distanțe de 80—100 km de localități, problemele cele mai acute ale infrastructurii economice a teritoriilor respective se referă la starea rețelei de drumuri, la asigurarea apei, a adăposturilor necesare, a capacităților de mecanizare a lucrărilor de recoltare și transport a fînului, a utilităților pentru colectarea urinei la adăposturile de vară.

Insuficiența drumurilor de acces la pajiștile situate în zonele montane face ca nivelul cheltuielilor cu transportul îngrășămintelor să se situeze la cel al costurilor acestor mijloace de fertilizare. În acest context, devine și mai acută necesitatea amenajării, la taberele de vară pentru bovine, a unor planșee de beton care să colecteze urina în scopul fertilizării pajiștilor învecinate.

Lipsa, insuficiența sau starea precară a drumurilor de acces la pajiști îngreunează transportul fînului de pe arealele situate la mare altitudine, scumpesc costul acestei lucrări și, respectiv, costul fînului. Evident, o astfel de situație este determinată în primul rînd de nivelurile diferite pe teritoriu ale producției pajiștilor, dar la aceasta contribuie, în bună parte, și lipsa (sau starea impracticabilă) a drumurilor. În acest sens, menționăm că pe parcursul a trei perioade semnificative, în județul Suceava, din totalul investițiilor, pentru drumuri s-au consumat numai 0,1% în 1971—1975, 5,9% în 1976—1980 și sînt prevăzute 2,5 procente în anii 1981—1990. La obiecțiunea că astfel de utilări ale teritoriului sînt costisitoare (1 km de drum de acces necesitînd o investiție de cca 300 mii de lei), considerăm că, în cazul coroborării cu sectorul silvic și efectuînd numai racordurile necesare pe fondul rețelei de drumuri silvice, efortul de muncă socială s-ar reduce considerabil. Mai mult chiar, ar deveni posibil accesul mijloacelor de mecanizare și de transport auto, pentru recoltatul și transportul fînului. Valorificarea mai completă a potențialului productiv al pajiștilor, în condițiile mai deplinei accesibilități a acestora, ar descongestiona o suprafață însemnată de teren arabil destinat furajelor de volum.

În același context al infrastructurii economice a pajiștilor, subliniem necesitatea stringentă a asigurării surselor de apă necesară și a adăposturilor pentru oameni și animale — factori importanți în asigurarea condițiilor elementare de desfășurare normală a producției animale în zonele țării în care pajiștile reprezintă principalul ecosistem din agricultură.

Reținînd **aportul deosebit de însemnat al statului în efectuarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și de ameliorare a pajiștilor, menționăm că pășunile și fînețele se degradează ușor dacă nu se aplică lucrările de întreținere de către beneficiari.**

Sintetizînd conținutul diferitelor aspecte privind economia pajiștilor naturale, este necesar să menționăm că sporirea producției acestora constituie doar o latură a problemei, modul de valorificare reprezentînd o coordonată tot atît de importantă, dacă ținem seama că, în unii ani și în unele zone ale țării, coeficientul de intensitate a valorificării potențialului productiv al pășunilor și fînețelor reprezintă doar 30%.

Dimensiunile și structura grupei plantelor furajere nu pot fi analizate decît în contextul ansamblului bazei furajere sau în cadrul aceleiași grupe de resurse furajere, date fiind conexiunile și substituirile dintre diferitele categorii de nutreturi. Astfel, în zonele mai umede și reci, structura culturilor este de multe ori forțată, porumbul cultivîndu-se la dimensiuni improprii condițiilor ecologice. Apreciem că orzul este de preferat sub aspectul criteriului ecologic și energetic, iar în unele areale neprielnice porumbului este de preferat borceagul.

În cadrul categoriilor de furaje pentru fîn și masă verde, ierburile perene reprezintă resursele de nutreturi cele mai eficiente, prin aportul lor proteic în hrana animalelor, ca fertilizant biologic și cu acțiune de refacere a structurii solului și prin efectul antierozional pe teritoriile în pantă. În perimetrele irigate lucerna contribuie la îmbunătățirea structurii solului, evitînd sărăturarea prin diminuarea excesului de umiditate, dată fiind capacitatea ei mare de evaporare a apei.

În zona podzolurilor, cu aceleași finalități se situează trifoiul, sparceta, ghizdeiul în cultură pură sau sub plantă protectoare. Dat fiind multipla lor funcționalitate, în aceste zone ponderea leguminoaselor și a gramineelor perene s-ar cuveni să ajungă la peste 70%.

Reconsiderări însemnate sînt necesare și în ce privește dimensiunile și structura furajelor suculente. Pentru teritoriile colinare și submontane se apreciază ca fiind necesară prezența acestora în cadrul bazei furajere în proporție de peste 20%, întrucît suculentele asigură o digestibilitate mai bună în hrana animalelor, precum și echilibrul necesar în rația furajeră.

N. BRAȘOVEANU

Consemnări

ENIGMELE ŞI PARADIGMELE MATERIEI

ÎN COMPLICATELE PROCESE ale sociologiei succesului, valoarea unei lucrări distincte beneficiază deseori — chiar ca prim impuls — şi de notorietatea colecţiei în care e inclusă. Astfel, orice nouă apariţie în „Idei contemporane", prin chiar apartenenţa la această prestigioasă serie a Editurii politice, se poate aştepta aproape sigur la interes din partea publicului cititor.

Mihail Florescu este unul dintre acei de seamă practicieni ai edificărilor tehnologice şi ştiinţifice, care se dovedesc apţi şi pentru cuprinzătoare deschideri teoretice: deschideri, la rîndul lor, interdisciplinare, urmărind mereu zonele de interferenţă şi impact dintre ştiinţele naturii, cele tehnice şi cele sociale, ori dintre descoperirile ştiinţifice şi fundamentarea sau rezonanţa lor filosofică. Studiile sale s-au născut îndeobşte din aceste constante preocupări „de graniţă". Cîteva dintre ele, publicate anterior în culegeri, îşi găsesc acum locul în a doua parte, mai restrînsă, a acestui volum de autor; din care prima parte, cea fundamentală, o ocupă textul care dă, de altfel, titlul întregii cărţi.

Acest titlu nu este percutant numai sub raport publicistic; el mai şi acoperă cu exactitate sfera prioritară de investigaţie a autorului. Într-o echivalare simplificată, ar fi vorba despre „întrebările şi răspunsurile ştiinţei", răspunsuri de natură complexă, contradictorie, deoarece generează numeroase întrebări noi. Pentru o gîndire imobilă sau leneşă, „enigma" s-ar menţine veşnic închisă asupra ei înseşi. Pe una scrutătoare, scormonitoare taina o fascinează tocmai în vederea dezvăluirii ei. Necunoscutul devine cunoscut, dînd însă la iveală alte interogaţii, care şi ele îşi aşteaptă răspunsurile. „Enigmele şi paradigmele" constituie tocmai formula trecerii unora în celelalte. Enigma de ieri ajunge paradigmă de azi şi, prin generalizare, metadigma de mîine. Autorul foloseşte sensul atribuit noţiunii de paradigmă de către Thomas S. Kuhn, ca acoperind realizări ştiinţifice suficient de certe şi totodată suficient de neîncheiate, pentru a şi justifica adeziunea unora, dar a şi lăsa în seama altora ulterioare îndatoriri de cercetare. De la enigme la paradigme şi de la paradigme la metadigme, nu o dată prin mijlocirea unor paradoxuri dificil de soluţionat, s-ar întinde calea reală a ştiinţei în genere, dar în particular şi cu deosebire a ştiinţelor recente, cu descoperirile lor atît de revoluţionare.

Studiul de bază al volumului ar putea fi segmentat, în mod convenţional, în trei grupuri de probleme. Mai întîi, autorul circumscrie aria metodologică de care se va servi în limpezirea unor importante cuceriri în ştiinţă, dar şi a unor îndîrjite controverse între adepţii diferitelor puncte de vedere. Apoi, el intră în însăşi substanţa acestor mutaţii, aşa cum s-au succedat ele de la sfîrşitul secolului trecut şi, în ritm înteţit, în succesivele decenii ale secolului nostru, mai cu seamă în macro- şi în microfizică, respectiv în fundamentarea lor matematică. În fine, el decantează pe tot parcursul discuţiei, dar cît se poate de explicit în ultimele paragrafe, complicatele sensuri filosofice ascunse în răsturnările fizico-matematice sau mărturisite de ele. Este vorba, în planul din urmă, despre repunerea în chestiune a principiilor cauzalităţii şi a modalităţilor determinării, în general despre interacţiunile inedite ale unor recente descoperiri cu gnoseologia şi cu epistemologia. Fără a intra în detalii, mi se pare pilduitoare măsura, neîncetat urmărită de autor, între o receptivitate ştiinţifică străină oricărei închistări şi o articulare-rearticulare principială pe temeiuri materialiste. De vreme ce „enigmele şi paradigmele" aparţin „materiei", mai bine zis cercetării apte să aprofundeze structurile acesteia, e cît se poate de logic ca fidelitatea faţă de materie să genereze puncte materialiste de vedere şi să şi beneficieze de aportul lor. Vîclenia înaintării ştiinţifice implică însă anumite momente de criză, unele ajunse notorii, crize care din sfera fizicii puteau fi transpuse şi în sfera interpretării ei filosofice. Numai o gîndire consecvent dialectică a fost, în asemenea situaţii, în stare să salvgardeze materialismul, un materialism nerefractar însă paradoxurilor, enigmelor sau contestării unor adevăruri anterior acceptate.

Mihail Florescu înţelege şi consemnează multe complicaţii survenite în microfizică şi în teoria evoluţiei cosmice, dar desigur şi în revoluţia industrială şi în impactul ei cu viaţa socială. În acelaşi timp, el păstrează vie încrederea în forţa raţiunii şi a şanselor ei practice de a soluţiona, treptat şi perfectibil, impasurile temporare cu care este confruntat omul de ştiinţă şi omul în genere. Autorul trece într-o cheie nouă, aş zice, o doză bună din optimismul de tip „clasic" de odinioară. Mi se pare, în acest sens, caracteristică adeziunea sa manifestă la punctele de vedere exprimate de Einstein, care şi în raport cu cele mai dramatice strangulări ale înţelegerii unor procese fizice a optat pentru inteligibilitatea lor ulterioară — după cum n-a fost predispus să subscrie la idealismele sau agnosticismele ce păreau să decurgă pentru moment din anumite praguri ale cunoaşterii. Mai „clasicul" — în chiar deplina sa noutate revoluţionară — Einstein ii este filosofic mai apropiat autorului decît, de pildă, „modernul" Heisenberg, cu al său atît de controversabil principiu al indeterminării. Deşi, am putea noi adăuga, acelaşi Heisenberg care l-a suspectat pe Einstein de o prea încăpăţînată înrădăcinare în raţionalismele secolului trecut, a chemat nu o dată în sprijinul modernităţii sale un clasicism de sorginte străveche, anume înţelepciunea unui Pitagora ori Platon, inclusiv pentru a încerca să reactiveze cu sprijinul lor un punct de vedere estetic în raport cu descoperirile fizicii de ultimă oră...

În discuţia purtată despre alternativele şi dilemele cu care este confruntat omul contemporan, şi în privinţa ştiinţei dar şi în privinţa mediului său natural şi social, tehnic şi ecologic, Mihail Florescu invocă mărturia celor mai diverse autorităţi, vechi şi noi, cercetători, filosofi şi artişti. Faţă în faţă cu atîtea probleme, multe dintre ele doar parţial rezolvate sau solicitîndu-ne cu deosebire prin aspectele lor încă nerezolvate, autorul nu-şi arogă orgoliul răspunsului prompt şi definitiv, preferă să multiplice întrebările — puse corect —, fluxul de gînduri pe care îl pot cel mai bine declanşa şi activa tocmai aceste întrebări. În fond, autorul urmăreşte să delimiteze cu precizie cît mai multe faţete dintre cele care compun „şocul prezentului", încrezător în terapeutica prefigurată de un diagnostic precis. El roteşte în faţa cititorului un larg evantai de probleme aflate la ordinea zilei, opreşte cînd şi cînd acest iureş al interogaţiilor şi supoziţiilor, pentru a permite un mai intim contact cu cîte un aspect supus polemicilor. În felul său de a cita, comenta, explica persistă un mod luminist şi luminator de a fi şi de a acţiona, modalitate moştenită de la marii gînditori ai ultimelor veacuri şi pe care nu au putut-o zdruncina nici atît de spectaculoasele răsturnări survenite în propriu nostru secol. Sînt doveditoare în acest sens apelurile la un Kant, Hegel şi, desigur, Marx, cel care a reuşit să forjeze ideea revoluţiei şi dintr-o fidelitate faţă de continuităţi. Salturile se integrează în tradiţii, discontinuitatea se implică ea însăşi în continuităţi, Einstein e adesea confirmat chiar în punctele în care fusese infirmat, şi pînă la urmă nici cu Newton nu se întîmplă altfel, la capătul atîtor rupturi este şi el recuperat. Pe parcursul înnoirilor, multe au fost şi vor mai fi încă depăşite şi apoi parţial recucerite. Este poate şi acesta unul din motivele esenţiale pentru care atîţia filosofi „bătrîni" (pentru a nu mai vorbi de artişti) vor continua să ne fie contemporani sprijinindu-ne în dezlegarea propriilor noastre enigme.

Prin „crize", termen ce revine deseori în paginile cărţii sale, Mihail Florescu tinde să redobîndească, totuşi, „armonii": armonizările dintre natură şi societate, dintre tehnică, ştiinţă şi filosofie, dintre ele toate şi destinul omului — cel colectiv şi cel individual. Una dintre tensiunile fertile ale materialistului dialectician constă în neslăbita încredere în obiect, o încredere ce poartă însă mereu girul subiectului cunoscător şi îi susţine propăşirea. Sau, altfel spus: pentru un autentic om de ştiinţă contează mai presus de toate realul, dar anume realul luminat de forţa ideii şi răsfrînt întru fortificarea unui întreg sistem de idealuri. Materia însăşi i se dezvăluie nu mai spiritului în neostoita sa dialectică, de la enigme la paradigme. Privirea aţintită cu luciditate asupra lumii înconjurătoare se îmbogăţeşte treptat cu valenţele acesteia, într-o interacţiune care nu mai admite reciproce străinătăţi. De cînd marxismul a legat între ele, prin criteriul practicii instituitoare şi transformatoare, „laturile" anterior concepute ca înstrăinate unele de celelalte, gînditorii caută să aprofundeze această atît de fertilă metodologie resintetizatoare. Pînă la urmă, ce uneşte şi contribuţiile relativ disparate ale lucrării lui Mihail Florescu. Ceea ce mai cu seamă îl preocupă e nu materia „în sine" — neîndoielnic existentă —, ci materia „pentru noi", intrată adică în complicate interacţiuni cu înţelegerea ei şi cu punerea ei în acţiune, prin ştiinţă şi filosofie, prin revoluţii tehnologice şi revoluţii sociale. Perspectiva rămîne aceea a omului cunoscător şi edificator prin toate cîte le explorează şi restructurează. În felul său sobru şi riguros, autorul ne convinge că această tainică materie, ca şi toate ştiinţele aplecate scrutător asupra ei, ne aparţin efectiv, sînt bunurile noastre, au fost cucerite prin atîtea eforturi pentru noi. Pledoaria vizează o familiaritate, care merită în consecinţă şi un mai mare efort de familiarizare. Apelul cel mai stăruitor al autorului ne cheamă în această direcţie, poate chiar dincolo de stricta specializare a fiecăruia dintre noi: către o implicare în marea „familie" a problemelor care au frămîntat şi frămîntă acest secol. Un apel care onorează emblematica inscripţie a „Ideilor contemporane".

Ion IANOŞI

*) Mihail Florescu, „Enigmele şi paradigmele materiei", Ed. politică, colecţia „Idei contemporane", Bucureşti, 1984

R.P. CHINEZĂ

Coordonate ale procesului de dezvoltare și modernizare a economiei

REZULTATELE obținute în dezvoltarea economiei R.P. Chineze în anul 1983 și în prima parte a anului curent reprezintă concretizări ale sarcinilor din planurile de dezvoltare anuale și din planul cincinal 1981—1985, circumscrise **obiectivelor strategice** ale perioadei pînă la finele secolului. În expresia cea mai sintetică, dezvoltarea și modernizarea economiei naționale trebuie să conducă, pînă în anul 2000, la o creștere de patru ori a valorii producției industriale și agricole, în condițiile unei ameliorări continue a rentabilității. Subordonate acestui obiectiv de ansamblu, o serie de programe și planuri pe diferite perioade abordează domenii de activitate și direcții de acțiune menite să asigure, în condițiile specifice ale economiei chineze, o creștere dinamică prin mobilizarea tuturor resurselor, perfecționarea mecanismului economic, modernizarea accelerată a aparatului productiv.

Sub aspectul modernizării tehnologice se prevede ca, pînă la finele secolului, principalele sectoare ale industriei să fie echipate cu tehnici de producție cel puțin la nivelul celor utilizate în prezent în țările dezvoltate, în anumite domenii urmărindu-se atingerea nivelului cel mai avansat pe plan mondial în perioada respectivă.

Dispunînd deja de o bază materială puternică, R.P. Chineză își propune ridicarea ratei acumulării față de deceniile anterioare, la un nivel de 25—30%, creîndu-se astfel mijloacele de sporire în continuare a fondurilor fixe. În același scop se intenționează utilizarea, în forme foarte variate, a posibilităților de finanțare externă. În procesul investițional, fondurile de stat vor fi utilizate prioritar pentru lucrări importante în domeniul industriei energetice, al transporturilor și altor sectoare, precum și pentru nevoi ale reproducției lărgite în sectorul industrial. Întreprinderile industriale și agricole, dispunînd de acumulări destul de importante trebuie, la rîndul lor, să afecteze fonduri sporite pentru desfășurarea și dezvoltarea propriei activități.

Parte integrantă a strategiei de dezvoltare și modernizare a economiei, **perfecționarea sistemului economic** are mai multe componente de bază, vizînd îmbunătățirea sistemului de planificare, asigurarea funcționării întreprinderilor în condiții de autonomie financiară, extinderea atribuțiilor lor, inclusiv perfecționarea sistemului de conducere. În condițiile specifice economiei chineze, noul sistem economic se axează pe prioritatea acordată economiei de stat, în contextul aplicării unui mecanism care îmbină planificarea cu diferite alte mijloace de reglementare a activității economice. Planurile de stat sînt obligatorii pentru toate întreprinderile proprietate de stat care produc principalele mijloace de producție și bunuri de consum esențiale. Pentru întreprinderile care produc articole de importanță relativ mai redusă, organele de stat asigură îndrumarea numai prin intermediul pîrghiilor economice și prin informații cu privire la cerere și ofertă.

Specificul distribuției teritoriale a forțelor de producție determină crearea de zone economice de diferite dimensiuni, cu structuri bazate pe particularitățile locale. Activitățile economice urmează să fie concentrate în jurul marilor centre urbane, renunțîndu-se la actuala separare regională, în favoarea unei piețe unificate, în funcție de criterii de natură economică.

Concomitent cu creșterea importanței și perfecționarea mijloacelor de reglementare a economiei, respectiv utilizarea planurilor și a diferitelor pîrghii cum sînt prețurile, normativele fiscale și financiare, noul sistem economic presupune întărirea unor mijloace de control asupra gestiunii unităților industriale și comerciale. Cele cîteva elemente menționate schițează cadrul de desfășurare a activității economice concrete, marcate în ultima perioadă de rezultate pozitive, reprezentînd punctul de pornire al procesului de dezvoltare și modernizare pe termen lung a economiei.

În anul 1983, potrivit datelor Biroului de stat pentru statistică, **produsul social total** al Chinei a crescut cu 10% față de 1982, atingînd 1 105 miliarde yuani. **Producția industrială** s-a cifrat la 608,8 miliarde yuani (+10,5%), iar **producția agricolă** a însumat în expresie valorică 312 miliarde yuani (+9,5%). **Investițiile** în fonduri fixe ale unităților de stat au totalizat 92,2 miliarde yuani ; surse oficiale apreciază că fondurile necesare pentru înfăptuirea vastelor proiecte de construcție nu sînt întru totul suficiente. În anul 1983 au fost utilizate și fonduri externe însumînd 1,96 miliarde dolari, din care 1,05 miliarde sub formă de împrumuturi și 910 milioane ca investiții străine directe. **Schimburile externe** au evoluat favorabil, exporturile situîndu-se la nivelul de 43,83 miliarde yuani (+5,8%), superior celui al importurilor, de 42,18 miliarde yuani (+17,9%).

În primul semestru al anului 1984 s-au înregistrat în continuare ritmuri susținute de creștere, rezultatele obținute în industrie, agricultură, transporturi și alte domenii de activitate fiind superioare celor din anul trecut. Conform datelor organului național de statistică, producția industrială a crescut cu 11,6% față de prima jumătate a anului 1983, sporuri însemnate înregistrîndu-se îndeosebi în producția de oțeluri, ciment, autovehicule, produse din fibre sintetice, precum și în cea de cărbune, țiței și energie electrică. În agricultură, în pofida unor condiții naturale nefavorabile, s-a realizat, la culturile de vară, o recoltă record.

Între preocupările economice actuale, cu implicații pe termen mediu și lung, sînt apreciate ca prioritare continuarea și accelerarea procesului de reorganizare a structurii economice și o mai largă deschidere către exterior, prin folosirea unor forme variate de colaborare economică, inclusiv prin crearea de societăți mixte, în special în sectoarele energiei, transporturilor și telecomunicațiilor.

În dezvoltarea **relațiilor româno-chineze de conlucrare pe multiple planuri** o importanță decisivă revine dialogului la cel mai înalt nivel, convorbirilor purtate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, cu conducătorii de partid și de stat din Republica Populară Chineză. Vizita oficială de prietenie întreprinsă în mai 1983 în țara noastră de tovarășul Hu Yaobang, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, a constituit o nouă afirmare a voinței comune de dezvoltare în ansamblu a relațiilor româno-chineze, de consolidare a prieteniei dintre popoarele celor două țări.

Colaborarea economică dintre România și China, materializare importantă a bunelor relații reciproce, evoluează ascendent în spiritul prevederilor Acordului de colaborare economică și tehnică pe termen lung încheiat în 1982, cu prilejul vizitei în R.P. Chineză a tovarășului Nicolae Ceaușescu, — acord apreciat în momentul respectiv de secretarul general al partidului nostru ca „un document de importanță istorică pentru cele două țări" — și al celorlalte documente încheiate între cele două state.

Potențialul economic în continuă dezvoltare și modernizare al țărilor noastre, realizările de prestigiu obținute în construcția socialistă creează premisele favorabile extinderii cooperării și specializării în producție, creșterii și diversificării schimburilor comerciale, amplificării colaborării tehnico-științifice în folosul ambelor popoare, al progresului și prosperității lor, premise care își găsesc concretizarea în dezvoltarea susținută din ultimii ani a relațiilor economice bilaterale.

Ioachim SILVESTRU

Perspective pe piața internațională a litiului

ÎN ANUL 1983 consumul de litiu sub formă de metal și produse chimice (exprimat în conținut de Li_2CO_3) al țărilor nesocialiste s-a situat la un nivel de circa 24 350 tone, ceea ce reprezintă o majorare cu 14% comparativ cu anul precedent. Principalele zone consumatoare sînt America de Nord (realizează 45% din consumul lumii nesocialiste), Europa de Vest (20%), Orientul Îndepărtat (18%) și America de Sud (10%).

Cererea de carbonat de litiu provine în mare parte din partea industriei aluminiului primar, unde folosirea acestui produs chimic pe bază de litiu are ca efecte favorabile creșterea eficienței procesului de electroliză a aluminiului și reducerea consumului specific de criolit. În afara utilizării în acest domeniu (care în prezent reprezintă în S.U.A. 1/3 din consumul de litiu sub formă de produse chimice), alte segmente de piață de importanță majoră în utilizarea litiului sînt industria ceramicii și a sticlei (circa 25% din consumul S.U.A.) și industria lubrifianților (15%). În consecință evoluția cererii de litiu depinde într-o măsură însemnată de conjunctura pe piața internațională a aluminiului, creșterea consumului de litiu în anul 1983 fiind stimulată de redresarea conjuncturii aluminiului concretizată în majorarea gradului de utilizare a capacităților de aluminiu primar ale lumii nesocialiste la 85% la începutul acestui an comparativ cu 72% în urmă cu un an. Creșterea în continuare cu 7—10% a cererii de aluminiu în acest an va antrena o nouă majorare a consumului de litiu care se apreciază pe ansamblul anului 1984 la circa 10—12%.

Oferta mondială de litiu sub formă de minerale, produse chimice și metal este asigurată de un număr restrîns de țări, dintre care se remarcă și o serie de țări în curs de dezvoltare ca de exemplu Chile, Brazilia și Zimbabwe.

Prețul litiului metal cu o puritate de 99,9% s-a situat la 41 900-44 100 dolari/tonă pe piața liberă londoneză în aprilie a.c., manifestînd o tendință de stabilitate pe parcursul ultimului an, în condițiile în care pe piață s-a manifestat o supraoferta, care deși se va menține și în anii 1984—1985 are o tendință de scădere.

Creșterea în viitor a cererii de litiu este legată îndeosebi de două sectoare de perspectivă și anume consumul de litiu pentru producția de baterii electrice și la aliajele de aluminiu utilizate în industria aeronautică. Consumul nesocialist de litiu metal pentru baterii electrice este apreciat la 45,4 tone în anul 1983, ceea ce reprezintă o majorare de peste 50 de ori în ultimii 10 ani. Pentru următorii 5 ani se preconizează o creștere medie anuală de 25—30% a consumului în acest domeniu, avînd în vedere că bateriile pe bază de litiu au o durată de funcționare dublă față de cele alcaline și prezintă și alte avantaje legate de facilitatea folosirii lor. În prezent factorul preț este principalul impediment în extinderea utilizării bateriilor pe bază de litiu (prețul lor este de 4 ori mai mare decît al bateriilor alcaline), dar pe măsură ce producția se va majora se scontează pe o reducere a costurilor și a prețurilor. Cercetările întreprinse de firme producătoare de avioane și de aluminiu au pus, de asemenea, în evidență posibilitatea trecerii în anii 1984—1985 la utilizarea aliajelor de aluminiu cu 3% sau peste 3% litiu la construcția de avioane. Utilizarea acestor aliaje cu densitate scăzută și cu un modul de elasticitate ridicat se estimează că ar putea contribui la diminuarea cu 10—20% a masei avionului și deci la economii importante în exploatarea mijloacelor de transport aeriene. Acest domeniu de utilizare ar urma să contribuie la suplimentarea cu 1 360 tone litiu/an a cererii lumii nesocialiste în următorii 10 ani.

N. NISTORESCU

Programe de dezvoltare

ALGERIA: proiecte sectoriale

PRINTRE obiectivele prioritare ale noului plan cincinal al Algeriei pe perioada 1985—1989, care prevede un ritm mediu anual de creștere economică de 7,5%, o majorare anuală a investițiilor cu 5—8% și crearea pe an a 200 mii noi locuri de muncă, se evidențiază și dezvoltarea agriculturii, a industriei apelor și a transporturilor.

Dezvoltarea și modernizarea agriculturii în condițiile continuării creșterii rapide a populației (ritmul mediu anual de creștere a populației este de 3,4%, Algeria urmînd să numere 37 milioane locuitori în anul 2000 comparativ cu circa 20 milioane în prezent) are numeroase obiective în perioada 1984—1989, dintre care se pot evidenția : creșterea gradului de autoaprovizionare cu cereale, de la 51% la 54%, prin utilizarea metodelor intensive de cultivare a terenurilor arabile ; creșterea suprafeței cultivabile ; sporirea suprafeței irigate de cca 6 ori, de la 73 ha la 420 mii ha.

În mod similar cu celelalte țări magrebiene (Tunisia și Maroc), Algeria are numeroase proiecte de construire de baraje pentru lacuri de acumulare care sînt destinate îndeosebi irigării artificiale a unor importante suprafețe agricole, aprovizionării cu apă de băut, producerii de energie electrică și regularizării cursului apelor. Pînă în anul 2000 se are în vedere creșterea capacității totale a barajelor de acumulare la 5000 milioane mc, ceea ce înseamnă o majorare de aproape 9 ori, comparativ cu nivelul actual de 570 milioane mc. O etapă intermediară urmează să se realizeze pînă în anul 1990, cînd capacitatea totală a barajelor de acumulare din Algeria se preconizează să atingă o capacitate de 1800 milioane mc. Pentru aceasta este necesară construirea unui număr de 60 baraje noi. În 1983 au fost inițiate 17 proiecte pentru baraje, cu o capacitate de 740 milioane mc, iar la mijlocul acestui an încă 7 proiecte pentru baraje, cu o capacitate totală de 400 milioane mc. O parte însemnată a acestor proiecte constituie obiectul unor licitații internaționale.

În vederea irigării suprafețelor agricole a început construirea de diguri pentru realizarea de lacuri de acumulare cu capacități sub 1 milion mc. În prezent se află în curs de realizare 5 astfel de proiecte, iar 40 sînt în fază de studiu. Pentru valorificarea resurselor subterane de apă urmează să se înceapă foraje a căror lungime totală să fie de 70 mii metri. Alături de resursele convenționale de apă Algeria va trebui să utilizeze în viitor într-o măsură sporită și apa desalinizată pentru irigații și aprovizionarea cu apă potabilă. Studii în curs de elaborare în prezent au în vedere construirea la început a unei instalații de 40 milioane mc la Alger și a unei instalații de 20 milioane mc la Oran.

În anul 1982 schimburile comerciale de mărfuri dintre România și Algeria au atins un nivel de 1,874 miliarde lei, înregistrînd astfel o majorare cu circa 140% comparativ cu nivelul de 0,782 miliarde lei din anul 1981. În ultimii ani România a exportat în Algeria instalații de foraj, autoturisme, tractoare, îngrășăminte chimice, produse sodice, centrale și linii telefonice, materiale de construcții. Principalele produse importate de România din Algeria au fost țițeiul și minereul de fier.

N. N.

Mișcări contradictorii pe piața monetară

ÎN INTERVALUL 6—10 AUGUST a.c., cursul **dolarului S.U.A.** față de principalele valute occidentale a înregistrat o evoluție contradictorie, reflectînd schimbările intervenite în aprecierile principalilor factori de acțiune de pe piața valutară internațională cu privire la perspectivele mișcării dobînzilor și ale creșterii economice în Statele Unite. Dacă în prima parte a perioadei analizate poziția dolarului a continuat să se deterioreze, în prelungirea tendinței manifestate de la finele precedentei săptămîni, în principal ca efect al publicării unor date statistice relevînd un proces de încetinire a creșterii economice în S.U.A. în condițiile unui ritm scăzut al inflației (ceea ce face puțin probabilă o restrîngere a creditului în această țară), ulterior, după declarațiile făcute de reprezentanți ai autorităților monetare centrale din S.U.A., potrivit cărora absența unor noi măsuri de restrîngere a creditului nu semnifică trecerea la o politică de relaxare a dobînzilor, precum și în urma publicării unor date statistice indicînd o ușoară accelerare a ritmului de creștere a prețurilor cu ridicata în S.U.A. în luna iulie a.c., dolarul a recuperat din terenul pierdut, cursul său atingînd niveluri apropiate de cele înregistrate în săptămîna anterioară. La aceasta a contribuit și declarația secretarului Trezoreriei S.U.A., potrivit căreia este exclusă majorarea taxelor asupra corporațiilor în anul 1985. Spre finele intervalului analizat, cursul dolarului a început din nou să slăbească, în principal ca efect al închiderii de poziții în scopul prelevării profitului de către numeroși operatori de devize.

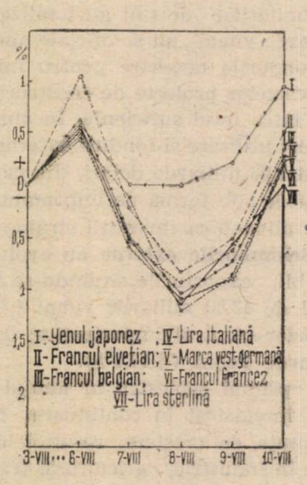

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A., în perioada 6—10 VIII; bază: 3 VIII a.c.

Cursurile principalelor valute occidentale față de dolar au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile din zilele de 3 și 10 august a.c., iar în paranteză procentul de apreciere al cursului) : lira sterlină 1,32 și 1,32 dolar/liră (procent nul de apreciere, reducerea nivelului dobînzii de bază efectuată de marile bănci de clearing din Marea Britanie fiind mai puțin pronunțată decît se anticipa), francul elvețian 2,4350 și 2,4225 franci/dolar (+0,52 puncte procentuale), marca vest-germană 2,8825 și 2,8750 mărci/dolar (+0,26 puncte procentuale, procesul de apreciere a acestei valute fiind în oarecare măsură atenuat de publicarea datelor privind reducerea volumului comenzilor în industria vest-germană cu 3,8% în iunie după o creștere cu 1% înregistrată în luna mai a.c., precum și a altor date indicînd o încetinire ușoară a procesului de relansare economică), francul belgian 58,35 și 58,15 franci/dolar (+circa 0,35 puncte), francul francez 8,35 și 8,33 franci/dolar (+0,25 puncte), lira italiană 1 772 și 1 767 lire/dolar (+ circa 0,30 puncte procentuale), yenul japonez 243,50 și 241,25 yeni/dolar (+0,90 puncte procentuale).

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat o evoluție descendentă, și anume (se dau nivelurile de ofertă cotate la depozitele pe termen de 6 luni din zilele de 3 și 10 august a.c.) : eurodolari 12,125 și 12%, eurolire sterline 12,1375 și 10,625%, euromărci vest-germane 6,3125 și 6,1875%, eurofranci elvețieni 5 și 4,9375%, eurofranci francezi 12,9375 și 12,25%.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Resursele mării pentru combaterea foametei

ÎN FAȚA acuității crizei alimentare care confruntă nu puține țări în curs de dezvoltare, F.A.O. și-a propus să favorizeze reevaluarea rolului peștelui în alimentația populației din aceste țări, care dețin o cotă încă redusă (50%) din volumul mondial al cantității pescuite și una și mai redusă în cel al importului mondial de pește (14%). Strategia preconizată de F.A.O., scrie revista **Cérès**, vizează nu atît intensificarea pescuitului, cît mai buna utilizare a „recoltei", începînd cu speciile mici (sardele etc.), care constituie 45% din cantitățile pescuite, în sensul de a le destina în primul rînd alimentației umane. Căci paradoxul situației actuale rezidă în faptul că în vreme ce o bună parte a populației țărilor în curs de dezvoltare, inclusiv copiii, suferă de malnutriție (deficit de vitamine, de fier etc.), cu consecințe dintre cele mai grave pentru tot restul vieții, ajungînd pînă la pierderea vederii (1 milion de cazuri anual), aproape o treime din cantitățile de pește recoltate pe plan mondial, inclusiv în țările dintre cele mai sărace, sînt transformate în făină de pește pentru furajarea animalelor din țările dezvoltate.

Pentru ca peștele să ajungă în stare proaspătă la consumatori în interiorul țării, este însă necesară refrigerarea lui chiar la bordul navei care-l pescuiește și nu abia cînd ajunge pe uscat, ca și punerea la punct a unei rețele de distribuție, și ea costisitoare. Experții F.A.O. relevă însă că printr-o mai bună conservare s-ar putea evita anual degradarea a cel puțin 2,7 milioane t de pește. O altă sursă de pește ieftin o poate constitui valorificarea „capturilor secundare" — peștele prins o dată cu specia căutată, dar care pînă acum se arunca în mare, din lipsa echipamentului de stocare și refrigerare la bord. Cantitățile respective ajung în unii ani la 16 milioane de tone.

Bulgaria: perfecționarea mecanismului economic

NOUL MECANISM economic aplicat în prezent în Bulgaria are drept una din orientările de bază creșterea răspunderii și posibilităților de acțiune a întreprinderilor economice. Dreptul de decizie asupra unui număr sporit de aspecte ale activității de producție și desfacere presupune confruntarea directă a întreprinderilor cu factorii imprevizibili, de risc economic, în special în relațiile externe. Pentru înzestrarea întreprinderilor cu un mijloc de contracarare a posibilelor efecte negative, în cadrul noului mecanism economic au fost introduse reglementări privind modul de constituire și funcționare a unui fond de acoperire a riscului economic. Avînd ca sursă de formare în principal beneficiile organizațiilor economice (din care se alocă o cotă de 2%), fondul respectiv este utilizat pentru acoperirea unor cheltuieli cum sînt cele legate de organizarea producției sau cele pentru compensarea unor prejudicii datorate neîndeplinirii obligațiilor contractuale. O parte a fondului poate fi, de asemenea, folosită în cazul insuficienței mijloacelor pentru retribuirea membrilor colectivului într-o perioadă dată, însă numai cu condiția returnării sale în perioada imediat următoare. În cazul organizațiilor care au acumulat, în contul fondului de acoperire a riscului economic, mijloace depășind necesitățile uzuale, anumite cote pot fi destinate acoperirii unor pierderi intervenite în procesul de organizare a unor producții suplimentare de bunuri de consum sau mărfuri destinate exportului.

Impactul robotizării asupra forței de muncă

APLICAREA pe scară tot mai largă a roboților industriali, tendință caracteristică pentru economiile dezvoltate, ridică o serie de probleme noi, între care cea a impactului asupra utilizării forței de muncă. Japonia constituie în acest sens un exemplu reprezentativ, date fiind proporțiile și ritmurile foarte ridicate ale procesului de robotizare. Potrivit unor evaluări oficiale, la finele deceniului actual, în Japonia vor fi utilizați 560 mii roboți, de peste cinci ori mai mult decît în prezent. Sub raport structural, se vor înregistra creșteri rapide ale numărului roboților cu grad ridicat de complexitate, de la 200—300 în prezent, la 15 mii unități în 1990. Sondajele efectuate în întreprinderi în care se utilizează roboți industriali pun în evidență probleme legate de formarea și reciclarea personalului. În stadiul actual, evidențiază

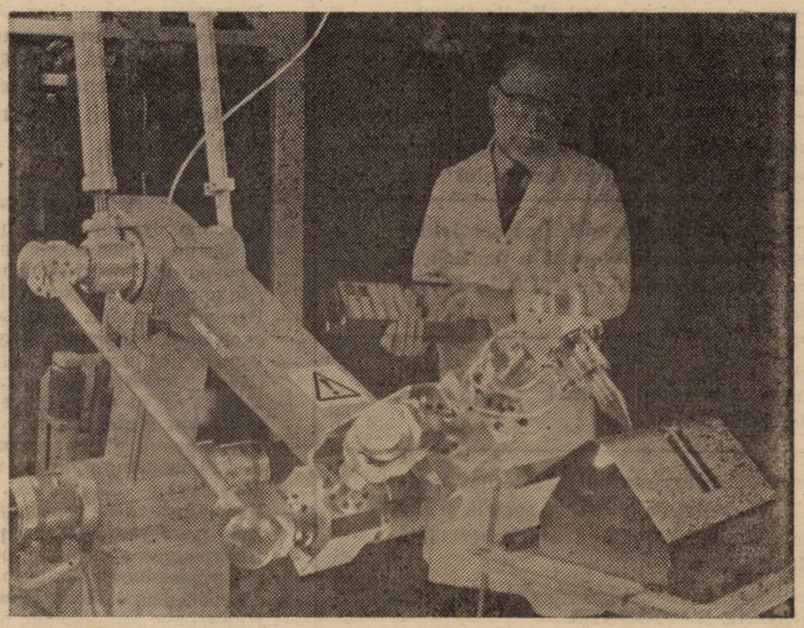

sondajele respective, peste jumătate din lucrătorii disponibilizați prin introducerea de roboți industriali au fost transferați în locuri de muncă similare celor deținute anterior, iar dintre cei care și-au schimbat ocupația, 80% se află la locuri de muncă necesitînd o calificare mai ridicată.

R.P.D. Coreeană: amenajări funciare și hidrotehnice

POTRIVIT unor documente programatice adoptate de conducerea de partid și de stat, în R.P.D. Coreeană se desfășoară lucrări pentru realizarea a patru obiective importante din domeniul amenajărilor de uz energetic și agricol: efectuarea unor îmbunătățiri funciare pentru valorificarea a 300 mii hectare de terenuri sărăturoase, amenajarea a 200 mii hectare de noi terenuri cultivabile, construirea ecluzei de la Nampo și a hidrocentralei de la Taitcheun. Realizarea primelor două obiective va contribui la majorarea considerabilă a suprafeței cultivate. În prezent, țara dispune de 2 milioane hectare terenuri cultivabile, din care numai 1,5 milioane hectare reprezintă terenuri afectate culturilor cerealiere de bază. Introducerea în circuitul agricol a 300 mii hectare terenuri sărăturoase va permite realizarea unei producții de 10 milioane tone de orez, iar amenajarea a 200 mii hectare de noi terenuri agricole va asigura extinderea culturilor de plante oleaginoase și sfeclă de zahăr. La asigurarea apei necesare pentru irigarea noilor terenuri de pe litoralul vestic al țării va contribui decisiv construirea ecluzei de la Nampo și a hidrocentralei de la Taitcheun. Construirea ecluzei va asigura aprovizionarea cu apă industrială și pentru irigații a terenurilor din provinciile de sud, lărgind și posibilitățile de acostare a navelor de mare tonaj în porturile Nampo și Songrim. Construirea hidrocentralei de la Taitcheun, la rîndul său, care presupune crearea unor lacuri de acumulare prin îndiguirea mai multor cursuri de apă, va permite irigarea unei suprafețe de 110 mii hectare pentru orezării.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 33 din 17 august 1984

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

— O concepție profund umanistă cu privire la dezvoltarea teritorială a forțelor de producție **(Ștefan Baciu)** 1

— Programele de investiții — factor hotărîtor în strategia progresului României (I) **(Costinel Lazăr)** 3

— Înflorirea orașelor patriei — grandioasă operă a evului socialist **(Vasile Cucu)** 6

— Satul românesc pe coordonatele civilizației socialiste **(Ioan Matei)** 9

— Județul Tulcea : impetuoasă dezvoltare economico-socială **(Ion Anastasiu)** 12

— Extinderea și diversificarea serviciilor de consum — componentă a politicii de ridicare a nivelului de trai **(Gh. Teodoraşcu)** 15

— Informatica — ramură de vîrf a economiei românești **(Mihai Drăgănescu, Nelu Prodan)** 17

— Împrejurările interne și internaționale ale revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă **(Ioan Coman)** 20

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Producția fizică, în structura sortimentală planificată — îndeplinită ritmic, integral **(Gh. Zamfirescu)** 22

— Dezbateri în mari unități industriale. Planurile tehnice și accelerarea înnoirii și modernizării producției (III) 24

— Reconsiderări necesare în economia resurselor furajare pe teritoriu **(N. Brașoveanu)** 26

— Consemnări. Enigmele și paradigmele materiei **(Ion Ianoși)** 28

ECONOMIE MONDIALĂ

— R. P. Chineză. Coordonate ale procesului de dezvoltare și modernizare a economiei **(Ioachim Silvestru)** 29

— Tendințe — conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— A deeply humanist conception concerning the territorial development of the productive forces **(Ștefan Baciu)** 1

— The investment programs : a decisive element in the strategy for Romania's progress (I) **(Costinel Lazăr)** 3

— The prosperity of the country's towns : an imposing masterpiece of the socialist eve **(Vasile Cucu)** 6

— The Romanian village on the coordinates of the socialist civilisation **(Ioan Matei)** 9

— The district of Tulcea : an impetuous economic and social development **(Ion Anastasiu)** 12

— The consumption services — extended and diversified : a component of the policy aimed to the increase of the standard of living **(Gh. Teodoraşcu)** 15

— Informatics : a top priority branch of the Romanian economy **(Mihai Drăgănescu, Nelu Prodan)** 17

— National and international circumstances of the revolution of social and national liberation, antifascist and antiimperialist **(Ioan Coman)** 20

— The physical production following the planned assortment structure : rhythmically and fully carried out **(Gh. Zamfirescu)** 22

— The technical plans and the stepping up in innovating and modernizing the production (III). Debates in large industrial units 24

— Necessary reorientations in the territorial economy of the fodder resources **(N. Brașoveanu)** 26

— The enigmas and paradigms of matter **(Ion Ianoși)** 28

— The People's Republic of China. Coordinates of the process of development and modernization of the national economy **(Ioachim Silvestru)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Глубоко гуманная концепция относительно территориального развития производительных сил **(Штефан Бачу)** 1

— Программы капиталовложений — решающий фактор в стратегии прогресса Румынии (I) **(Костинел Лазэр)** 3

— Расцвет городов страны — грандиозный успех социалистической эпохи **(Василе Куку)** 6

— Румынское село на координатах социалистической цивилизации **(Иоан Матеи)** 9

— Уезд Тульча — стремительное социально-экономическое развитие **(Ион Анастасиу)** 12

— Расширение и диверсифицирование потребительских услуг — составляющая политики повышения жизненного уровня **(Г. Теодорашку)** 15

— Информатика — передовая отрасль румынской экономики **(Михай Дрэгэнеску, Нелу Продан,)** 17

— Внутренние и внешние обстоятельства антиимпериалистической и антифашистской революции национального и социального освобождения **(Иоан Коман)** 20

— Примерное выполнение плановых заданий. Физическая продукция в запланированной сортиментальной структуре — ритмичное и полное выполнение **(Г. Замфиреску)** 22

— Обсуждение на крупных промышленных предприятиях. Техплан и ускорение обновления и модернизации производства (III) 24

— Необходимая переоценка в экономике территориальных кормовых ресурсов **(Н. Брашовяну)** 26

— Тайны и парадигмы материи **(Ион Яноши)** 28

— КНР. Координаты процесс а развития и модернизации национальной экономики **(Иоаким Сильвестру)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

CEL MAI UŞOR LUCRU: PREGĂTIREA BAGAJELOR, vă revine dv.
FORMELE ŞI FORMULELE DE VACANŢĂ VI LE OFERĂ...

AGENŢIILE DE TURISM

din Bucureşti

– Bd. Republicii nr. 68
– Bd. 1848 nr. 4
– Bd. N. Bălcescu nr. 35
– Str. Luterană nr. 4
– Str. Tonitza nr. 13.
– Calea Moşilor bloc 55 bis

I. CIRCUIT în DELTA DUNĂRII de 4 zile. Tulcea – Braţ Gheorghe – Lacul Roşu – Braţ Sulina – Mila 23 – şan – Maliuc – Tulcea.

2. AMATORILOR DE PESCUIT li se oferă sejur de 6 e, în inima DELTEI, la hotelul din Maliuc.

3. MINIVACANŢE la cabanele din BUCEGI sau VALEA LOMIŢEI.

4. DRUMEŢII în RETEZAT – APUSENI – FĂGĂRAŞ sau AHLĂU.

5. EXCURSII de 6 zile în NORDUL MOLDOVEI, 7 zile MARAMUREŞ sau 10 zile prin toată ţara.

6. ODIHNĂ şi RECREERE la hotelul PALAS din SINAIA. tegorie lux, program video TV.

Pentru edificarea completă puteţi consulta programele excursiilor şi obţine informaţii detaliate zilnic la agenţiile menţionate între orele 8–20, duminica între orele 8–13.

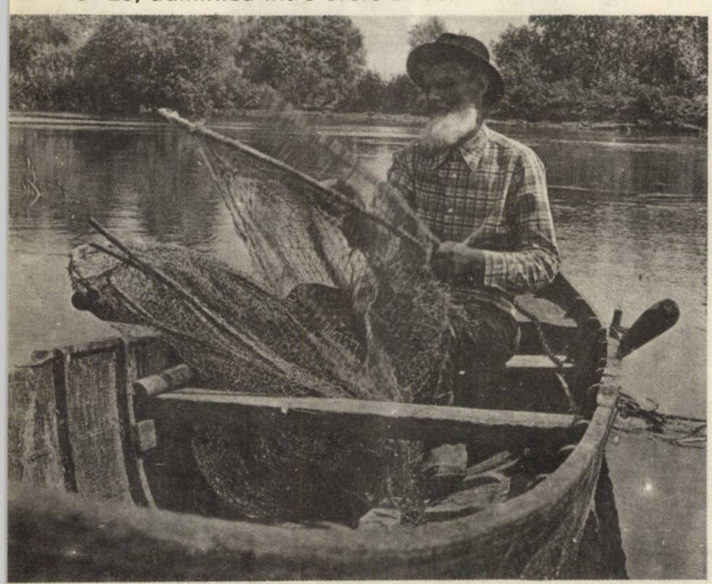

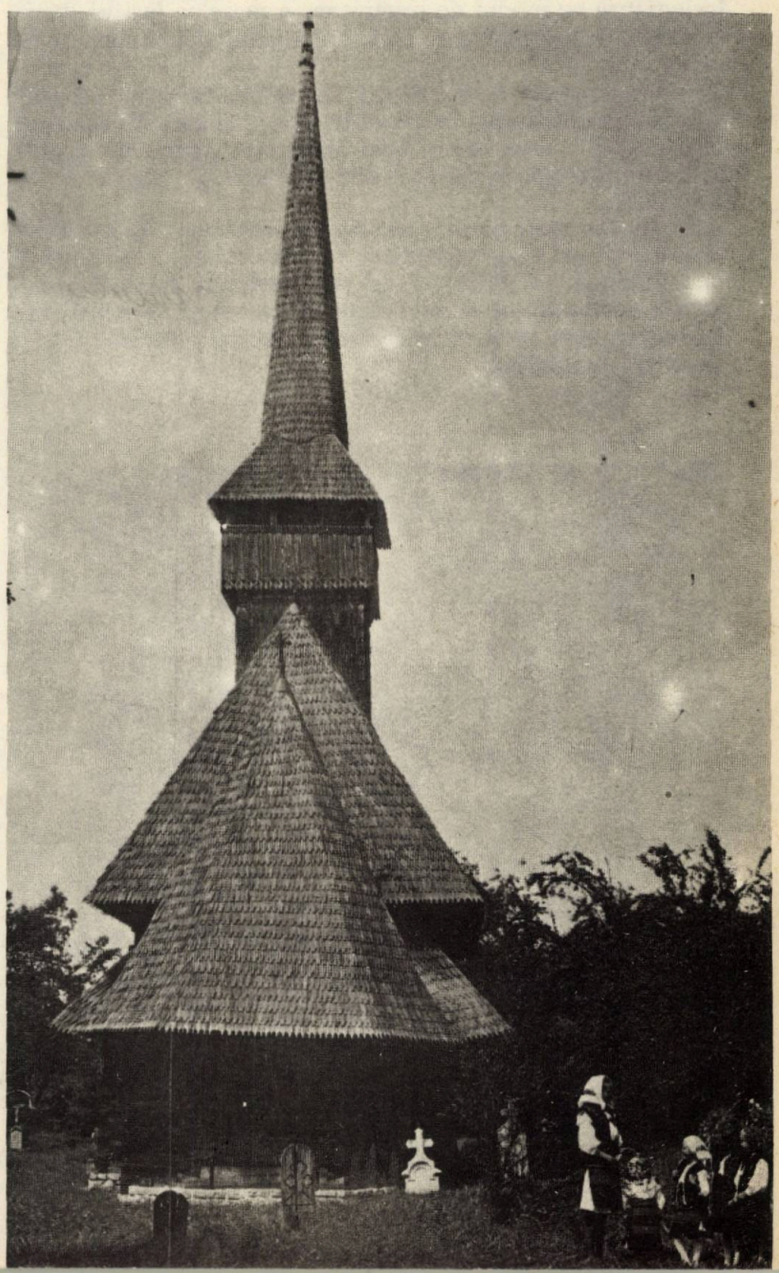

Cine... VĂ OFERĂ?

Unde... VĂ OFERĂ?

Cînd... VĂ OFERĂ?

Ce... VĂ OFERĂ?

Cum... VĂ OFERĂ?

...RESTAURANTUL „HERĂSTRĂU"

...în cele 5 saloane, 2 grădini de vară, 1 terasă acoperită, 15 pergole acoperite ale sale, amplasate în inconfundabilul cadru natural — unic prin peisagistică, original prin amplasament — al parcului cu acelaşi nume, oază de linişte, recreere, deconectare şi agrement al oricărui bucureştean... (la care se poate ajunge cu troleibuzul 83 — capăt)

...în fiecare zi între orele 10—24 (mesele putînd fi reţinute şi la telefonul 79 63 42, de unde se pot obţine şi informaţii în legătură cu modul de organizare a meselor festive, banchetelor, recepţiilor care sînt organizate aici în mod frecvent)

...o foarte bogată, diversificată şi apetisantă gamă de preparate culinare româneşti tradiţionale, din care nu lipsesc : specialităţile la grătar şi cele pescăreşti, sarmalele şi puii la ceaun, produsele de patiserie-cofetărie şi dulciurile de bucătărie...

...într-un mod de servire exemplar, indiferent de numărul şi proveniența consumatorilor (turişti străini sau români), **solicitudinea, amabilitatea, conştiinciozitatea şi profesionalismul personalului de aici onorînd exigenţele oricărui rafinament, aşa încît fiecare seară se transformă într-o amintire de neuitat...**

DG 46

Revista ECONOMICA

04

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Strălucite izbînzi sub conducerea partidului, a tovarăşului Nicolae Ceauşescu

23 AUGUST 40 1944 1984

GLORIOASA EPOPEE A FĂURIRII CIVILIZAŢIEI SOCIALISTE ŞI COMUNISTE

SENTIMENTE DE ÎNALTĂ STIMĂ, DRAGOSTE ȘI ADÂNCĂ RECUNOȘTINȚĂ FAȚĂ DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU, NEOBOSITUL STRATEG AL FĂURIRII VIITORULUI FERICIT AL PATRIEI

23 AUGUST
40
1944
1984

„Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă a deschis calea înfăptuirii revoluției democratice, a revoluției socialiste și trecerii la construcția socialismului, a asigurat condițiile necesare marilor transformări revoluționare. Poporul român a obținut, sub conducerea Partidului Comunist Român, realizări epocale în dezvoltarea generală a țării. Într-o perioadă istorică scurtă, România a parcurs mai multe etape istorice și a trecut la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate".

NICOLAE CEAUȘESCU

ORSZÁGOS MŰSZAKI INFORMÁCIÓS KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR

Eveniment memorabil pentru destinele poporului român

Decenii de nouă și măreață istorie a patriei

Barbu Gh. PETRESCU

EXISTĂ în viața țărilor și popoarelor evenimente care le marchează hotărîtor destinul, care le deschid marile căi și perspective ale adevăratei împliniri, în armonie cu însăși permanența lor istorică, cu marile orizonturi ale înaintării pe trepte superioare de progres și civilizație. Pentru țara și poporul român, un astfel de eveniment memorabil îl reprezintă revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, înscrisă cu litere de aur în istoria țării.

Mari prefaceri revoluționare

LA 23 AUGUST 1944, ca un act de voință al întregii națiuni s-a realizat ieșirea României din războiul hitlerist — profund nepopular în țară — și alăturarea ei la coaliția antihitleristă, acolo unde îi era locul, angajarea cu întreaga armată, cu toate forțele materiale și umane în lupta pentru eliberarea deplină a teritoriului țării, a altor state, pînă la înfrîngerea definitivă a Germaniei hitleriste. În acele zile fierbinți din August 1944, în care problema care se punea cu acuitate mai mare decît oricînd era însăși „Pieirea sau salvarea poporului român" — după cum se intitula încă din ianuarie 1942 Platforma Partidului Comunist Român, care chema toate forțele, indiferent de grupare politică, de clasă, de religie, naționalitate, bărbați, femei, tineri să se unească într-o puternică mișcare de rezistență pentru doborîrea dictaturii militare și pentru ieșirea din nefasta alianță cu Germania hitleristă — s-a relevat cu pregnanță maturitatea politică a Partidului Comunist Român. A acelei forțe politice izvorîte din cele mai nobile și legitime aspirații ale poporului român, care a condus întreaga ridicare antifascistă a țării din anii '30 și care înțelesese că înlăturarea dictaturii militare și eliberarea de dependența față de Reichul nazist devenise condiția fundamentală a înfăptuirii oricăror țeluri democratice și sociale.

Un rol de mare însemnătate pentru realizarea frontului larg de luptă împotriva fascismului, hitlerismului, împotriva celor ce tîrîseră țara în războiul antisovietic, în lupta pentru apărarea integrității și suveranității patriei noastre l-a avut tînărul și neînfricatul comunist Nicolae Ceaușescu. Istoria noastră națională a înscris pentru totdeauna în paginile sale cele mai glorioase participarea activă a tovarășului Nicolae Ceaușescu la organizarea marilor bătălii revoluționare pentru eliberare socială și națională la făurirea prezentului și viitorului luminos al patriei. În același timp, activitatea tovarășei Elena Ceaușescu, proeminent militant comunist și patriot înflăcărat, se bucură de înalta apreciere și recunoștința întregului nostru popor.

Revoluția de eliberare națională și socială, antifascistă și antiimperialistă constituie, totodată, actul care a deschis calea dezvoltării țării, a societății românești, pe un drum nou, al unor profunde transformări sociale și economice, calea înfăptuirii năzuințelor poporului român de a fi liber și stăpîn pe munca sa, pe propriul său destin, de a-l făuri așa cum o dorește.

De la acea zi memorabilă din August 1944 au trecut patru decenii. Decenii de nouă și măreață istorie a patriei, de împlinire a idealurilor de dreptate socială și națională pentru care au luptat, pînă la sacrificiul suprem al vieții, generații și generații de înaintași. România vechiului regim ? O țară cu o economie și industrie slab dezvoltate, industria caracterizată, deopotrivă, de flagrante disparități de repartizare teritorială, cu o agricultură înapoiată, cu consecințele sociale inerente acestei situații, între care neștiința de carte pentru o bună parte a populației și un nivel de trai mizer pentru cea mai mare parte a poporului prezentau efectele cele mai dureroase.

Caracterul agrar înapoiat al economiei și marginalizarea țării față de statele dezvoltate erau chiar teoretizate și susținute de politicieni ai timpului, fapt care favoriza jefuirea bogățiilor naționale de către cei din afară. Politica duplicitară și mai apoi trădătoare a guvernanților adusese țara în preajma și la începutul anilor '40 pe marginea prăpastiei...

România socialistă de astăzi ? O țară industrial-agrară în plină înflorire, cu un potențial productiv puternic, de cîteva zeci de ori mai mare decît în trecut, cu un popor ce beneficiază de un învățămînt de 10 ani generalizat. O țară cu o economie tot mai modernă structurată, eficientă și competitivă, asigurînd un nivel de trai și civilizație ridicat pentru toți cetățenii, de pe întregul cuprins al patriei, fiecare afirmîndu-și plenar capacitățile și valențele creatoare în viața economico-socială, în cadrul unei societăți profund democratice și umaniste.

România socialistă de astăzi ? Mai mult decît oricînd iubită și respectată în lume, urmare a marilor ei împliniri economico-sociale, a politicii ei externe, militînd pentru pacea, dreptatea și înțelegerea, egalitatea și avantajul reciproc în relațiile dintre state, pentru progresul general uman.

În numai patru decenii a fost parcursă astfel o uriașă distanță pe scara istoriei. Dimensiunile complexe ale acestui imens progres al țării, dinamica și resorturile lor, evidențiază limpede că anii cei mai fructuoși în înflorirea economiei românești, a industriei și agriculturii naționale, a științei, tehnicii și creativității, a culturii românești, ani de prestigioasă afirmare a României în lume sînt anii de după Congresul al IX-lea al partidului — perioada de măreață înflorire a României socialiste, pe care întregul nostru popor, cu o îndreptățită mîndrie patriotică, pornită din adîncul inimii, o denumește **„Epoca Nicolae Ceaușescu"** — epoca de aur a României. Constituie și aceasta o dovadă grăitoare a dragostei nețărmurite, a imensei stime și prețuiri, a profundei recunoștințe pe care întreaga noastră națiune le acordă aceluia de numele căruia s-au legat și se leagă cele mai mari succese obținute în dezvoltarea economico-socială a României, eminentul conducător al partidului și țării noastre, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** genial strateg, ilustru gîn-

ditor comunist. Întruchipare strălucită a celor mai alese virtuți ale mult încercatului nostru popor, virtuți de muncă, înțelepciune, echilibru, cutezanță, eroism, a năzuințelor sale de veacuri pentru dreptate națională și socială, pentru pace și înțelegere între țări și popoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu conduce în chip magistral destinele țării și ale poporului român spre piscurile înalte ale socialismului multilateral dezvoltat, spre visul de aur — comunismul.

Concepție unitară asupra progresului economico-social al României

ÎNTREAGA dezvoltare economico-socială a României în „Epoca Nicolae Ceaușescu" are la bază o originală și profund științifică strategie de progres, caracterizată printr-o viziune cuprinzătoare asupra fenomenelor economice, sociale, politice, culturale, la nivel micro, macro și mondoeconomic, caracterizată prin cutezanță revoluționară, prin realism și luciditate, prin limpezime în gîndire și acțiune, printr-o înaltă rigurozitate și capacitate de a reacționa rapid la o lume în schimbare, asigurîndu-se un permanent echilibru în evoluția internă a complexului economic național. Concepția elaborată de tovarășul Nicolae Ceaușescu constituie o contribuție dintre cele mai prețioase la îmbogățirea tezaurului socialismului științific, al teoriei revoluționare contemporane. În această perioadă, cu contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului nostru a fost elaborată concepția unitară asupra progresului economico-social al României, o concepție nouă, de o mare profunzime și cu o valoare practică excepțională, bazată esențialmente pe cunoașterea temeinică a acțiunii legităților obiective în condițiile concrete ale țării ; s-a renunțat cu desăvîrșire la dogme și idei preconcepute, au fost reafirmate, ridicate pe un plan superior tradițiile valoroase ale gîndirii economice românești, acumulîndu-se o strălucită experiență românească privind dezvoltarea și progresul.

Între elementele novatoare esențiale ce caracterizează concepția asupra dezvoltării economico-sociale a României se află orientările privind rolul hotărîtor al efortului propriu al țării în dezvoltarea forțelor de producție, al dezvoltării puternice a forțelor de producție ca temelie a progresului social, a bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii. Pe același plan de însemnătate au fost elaborate și acționează orientările privind accentuarea caracterului intensiv al reproducției, rolul preponderent al factorilor calitativ-intensivi de eficiență și competitivitate, asigurînd valorificarea cît mai înaltă a potențialului național de resurse și forță de muncă. Au fost elaborate și acționează orientările de structurare modernă a industriei și economiei, de promovare largă și susținută a progresului tehnic, de creștere puternică, calitativ-intensivă a agriculturii, afirmată ca ramură de însemnătate hotărîtoare pentru întregul progres economico-social, a fost formulat și se transpune în practică conceptul de nouă revoluție agrară. Orientările privind dezvoltarea economică armonioasă a întregului teritoriu al țării, dezvoltare fundamentată atît pe criterii economice cît și social-politice, materializarea acestora constituie o premisă esențială a asigurării egalității în fapt pentru toți cetățenii patriei.

Cercetarea științifică, creația tehnică națională, activități care, desfășurate sub eminenta conducere a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, om politic de seamă și savant de renume mondial, au cunoscut împliniri de anvergură deosebită în ultimele cincinale, au fost și sînt tot mai puternic și larg promovate pe întregul proces al dezvoltării, și-au adus și își aduc contribuții hotărîtoare la realizarea progresului economico-social al României, punîndu-se în lumină noi și însemnate valori ale spiritualității naționale. Reflectînd însăși înțelegerea profundă de către partidul nostru a acțiunii și cerințelor legităților dezvoltării, o deosebită atenție a fost acordată totodată acțiunii pîrghiilor și stimulentelor, realizării unui mecanism economico-financiar suplu și eficient. Adîncirea democrației și crearea celor mai bune premise pentru afirmarea tot mai pregnantă

Făurirea „bazei de metal" a țării se înscrie printre cele mai de seamă cuceriri ale industrializării socialiste în România. Prin înfăptuirea orientărilor date în această direcție de tovarășul Nicolae Ceaușescu, siderurgia noastră a ajuns să asigure nu numai una din cele mai mari producții de oțel pe locuitor din lume, dar și o gamă foarte diversificată de sortimente și calități

Contactul permanent și dialogul nemijlocit al secretarului general al partidului cu masele prilejuiesc manifestarea profundei stime și recunoștințe a poporului față de fiul său cel mai iubit, sub conducerea căruia România se avîntă spre noi culmi de progres și civilizație, spre țelul luminos al comunismului

în conducerea și desfășurarea producției, a fiecărui om al muncii au fost și sînt privite drept trăsături fundamentale ale întregii evoluții economico-sociale.

Forța și vitalitatea economiei

MUNCA plină de abnegație și dăruire a cetățenilor țării în condițiile acestei strălucite strategii politice a ridicat industria și economia națională la cote altădată de neînchipuit. Industria românească este astăzi de circa 35 de ori mai puternică decît cea din 1950, asigurînd partea covîrșitoare a necesarului de mașini, utilaje și instalații necesare dezvoltării economiei noastre. Așa cum arăta secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne, pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate, ceea ce ar fi afectat grav construcția socialismului, munca și viața poporului nostru.

Agricultura națională are în prezent o producție de aproape 4 ori mai mare decît în 1950 ; volumul investițiilor totale este de peste 30 de ori mai mare față de același an, volumul comerțului exterior de peste 34 de ori mai mare — munca, inteligența și creativitatea românească fiind apreciate în 150 de state ale lumii ; produsul social și venitul național sînt de peste 15 ori mai mari decît nivelurile respective din 1950 etc.

Cea mai mare parte din toate aceste creșteri s-au realizat în anii de după 1965, în anii orientărilor de dezvoltare pregnant calitativă a economiei românești. Tocmai pe această bază, dinamicile respective s-au obținut în condițiile în care populația ocupată și numărul de personal au sporit în 1982 comparativ cu 1950, cu doar 24,5% și, respectiv, de 3,56 ori. Să mai notăm în acest sens că urmare a creării unui mare număr de noi locuri de muncă în activități mai complexe, a creșterii puternice a gradului de înzestrare tehnico-productivă a muncii, efect al amplelor măsuri și preocupări de amplificare a eficienței cu care sînt repartizate și utilizate resursele de muncă socială, s-au pus bazele creșterii în mult mai mare măsură a aportului factorilor intensivi în dezvoltarea economiei. Urmărind astfel perioada din 1950 și pînă în prezent constatăm acumularea unui tot mai bogat potențial productiv, cu mult peste 2 000 mrd. lei, ceea ce a permis o sporire considerabilă a dimensiunilor reproducției lărgite. Iar în acest cadru, deși s-au amplificat și unele elemente ale dezvoltării extensive, o dată cu cincinalul 1971—1975, creșterea economică a avut la bază, cu precădere, acțiunea factorilor intensivi. Bunăoară, pe seama creșterii productivității muncii s-au obținut, în cincinalul 1971—1975 aproape 55% din sporul producției industriale, iar în cincinalul 1976—1980 circa trei sferturi ; de asemenea, sporul de venit național a fost realizat, în măsură covîrșitoare, pe seama creșterii productivității muncii sociale.

În fapt, forța și capacitatea de progres ale industriei, ale economiei românești privită în ansamblu, realismul și valențele de însemnătate vitală ale strategiei românești a dezvoltării sînt în mod elocvent dovedite astăzi, în condițiile dificile și contradictorii ale crizei economice mondiale, ce a lovit cu cea mai mare putere țările slab dezvoltate și în curs de dezvoltare, provocînd dezechilibre grave în utilizarea factorilor de producție, cu consecințe negative asupra eficienței efortului de dezvoltare și asupra situației decalajelor economice și sociale din economia mondială. Economia românească nu a fost nici ea scutită de efectele negative ale acestei crize. În cadrul strategiei politice generale, cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului și președintele României, au fost elaborate și materializate priorități privind lărgirea și valorificarea superioară a bazei naționale de materii prime, privind asigurarea independenței energetice, accentuarea puternică a dezvoltării sectoarelor de vîrf, precum și a agriculturii, au fost elaborate și se transpun în viață programe de afirmare mai puternică a științei și creativității naționale, programe speciale de dezvoltare, de sporire accentuată a productivității și calității produselor, cu puternic impact stimulativ asupra modernizării structurii economiei naționale, asupra sporirii competitivității produselor și activităților naționale. În aceste condiții, ale dezvoltării și

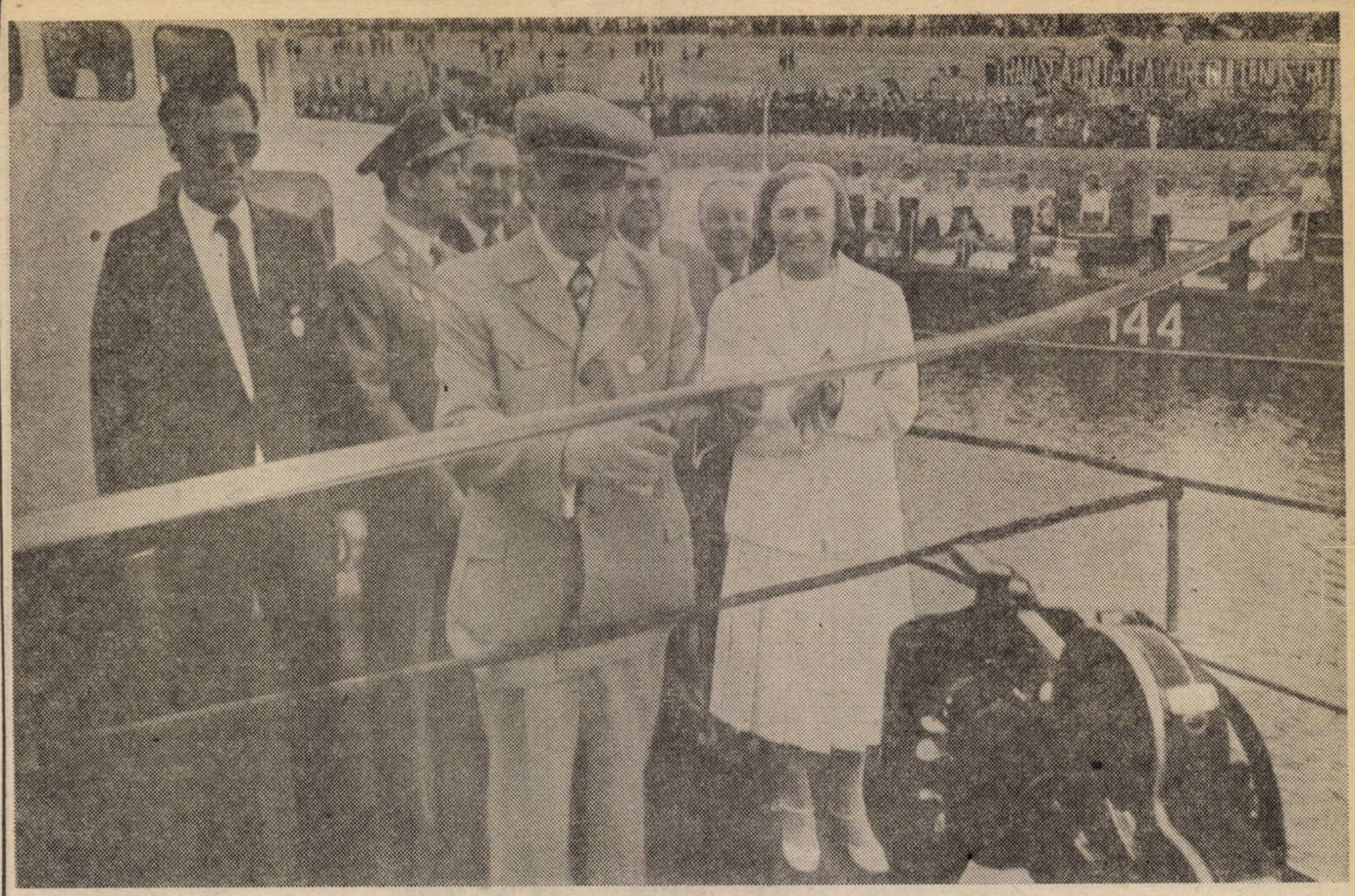

Inaugurarea celui mai mare obiectiv de investiții realizat în România — canalul Dunăre-Marea Neagră, grandioasă operă a „Epocii Ceaușescu".

afirmării posibilităților economiei de a se dezvolta în condiții de echilibru și eficiență ; în cincinalul trecut, în acest cincinal cît și în perspectivă, economia românească s-a dezvoltat și se dezvoltă în mod susținut, prezentînd înfăptuiri economice și sociale dintre cele mai remarcabile, propunîndu-și obiective și țeluri de anvergură, ceea ce-i atestă, o dată mai mult, vitalitatea și dinamismul.

Umanismul profund al societății noastre

AVÎND drept țel suprem ridicarea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii, îmbunătățirea calității vieții întregului popor, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, politica partidului nostru se caracterizează printr-o strînsă și dinamică interdependență între nivelul dezvoltării economice și gradul de satisfacere a necesităților populației. Așadar, pentru a mări continuu nivelul de trai a fost și este necesar să fie realizată o creștere reală permanentă a venitului național.

Tocmai pe această bază, ca urmare a amplelor eforturi depuse pentru dezvoltarea economico-socială a țării, în cele patru decenii de construcție socialistă și cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului nivelul de trai și civilizație al oamenilor muncii de la orașe și sate a cunoscut uriașe prefaceri. Cetățeanul din vechiul regim ? Suferind consecințele dureroase ale exploatării capitaliste, trudind pentru un salariu neîndestulător, fără a-și putea oferi lui și fără a oferi familiei sale împlinirea unor trebuințe umane firești — de hrană și îmbrăcăminte, frustrat de drepturile sale elementare. Cetățeanul României de astăzi ? Liber și demn în țara sa, bucurîndu-se, într-un deplin respect social, de munca sa, afirmîndu-și larg personalitatea pe multiple planuri, cu un cu totul alt nivel de trai și civilizație : venituri tot mai mari, corespunzătoare muncii depuse, o hrană bună, o locuință spațioasă, bucurîndu-se de posibilitatea înfăptuirii aspirațiilor pe deplin realiste.

Omogenizarea crescîndă a societății noastre se desfășoară tocmai în sensul sporirii gradului de civilizație al întregului popor. Să ne gîndim astfel și la profilul spiritual, profesional și politic al muncitorului modern, la profilul meseriei de țăran într-o agricultură intensivă, impunînd un mare volum de cunoștințe generale și de specialitate, să ne gîndim, de asemenea, la aspectul orașelor și satelor țării, la înflorirea, modernizarea și înnoirea lor din temelii. Vom avea un tablou mai semnificativ asupra felului în care s-a schimbat înfățișarea țării — mari prefaceri revoluționare, la realizarea cărora a participat cu elan și competență, cu dăruire nestăvilită, întregul popor român, strîns unit în jurul partidului, al tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Viitorul, așa cum îl prefigurează partidul, cum îl prefigurează însuși poporul ? El ne este oferit de munca plină de abnegație pentru ridicarea României socialiste pe noi trepte de progres și civilizație, de strălucita conducere politică a României în fruntea căreia se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminentă personalitate din întreaga istorie a patriei și a partidului nostru, a lumii contemporane, întruchipare fericită a idealurilor de luptă ale clasei muncitoare, ale poporului, ale țării. Conducerea pe mai departe a partidului și țării noastre de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, strălucit ctitor de țară nouă, realegerea sa la Congresul al XIII-lea în funcția supremă de secretar general al partidului, constituie însăși chezășia înfăptuirii celor mai înalte aspirații ale poporului român, a celor mai nobile și frumoase năzuințe.

Privind în perspectivă, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, economia României va trebui să se bazeze pe o industrie modernă, puternic dezvoltată, pe o agricultură modernă, de înaltă productivitate, continuînd să-și mențină și în viitor un profil industrial-agrar. Pe această bază se va asigura dezvoltarea forțelor de producție, progresul general al societății, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului. Se regăsesc, în mod sintetic, în aceste cuvinte ale secretarului general al partidului, direcțiile majore ale dezvoltării pe mai departe a țării, coordonatele de seamă ale progresului ei în planul eficienței și competitivității. Sînt înseși coordonatele eforturilor pe care întregul nostru popor le desfășoară cu entuziasm, dar și cu rigurozitate, pentru a întîmpina cu noi și strălucite fapte de muncă jubileul de patru decenii al memorabilului act de la 23 August 1944 și cel de-al XIII-lea Congres al partidului — marele forum al comuniștilor care va trasa drumul propășirii viitoare a României, va deschide căi de afirmare în continuare a poporului român, a permanențelor și virtuților sale profund umaniste.

23 AUGUST
40
1944
1984

NICOLAE CEAUȘESCU — strategul făuririi istoriei contemporane a României

Ion FLOREA

ANALIZA teoretică pentru fundamentarea științifică a acțiunii revoluționare de transformare practică a vieții sociale, de făurire a celei mai drepte și umane societăți pe pămîntul României — comunismul —, a politicii interne și externe a partidului și statului nostru constituie o dimensiune esențială, caracteristică de la începutul activității în fruntea partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu — strategul făuririi istoriei contemporane a României. Investigarea socială teoretică și activitatea ideologică de formare și dezvoltare a conștiinței socialiste a maselor se înscriu, în concepția secretarului general al partidului, drept condiții de bază ale exercitării rolului conducător al partidului în societatea socialistă, ale asigurării întemeierii științifice a deciziilor social-politice și economice pe baza cerințelor legităților sociale.

Perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, cea mai dinamică și înfloritoare din istoria poporului nostru, se înscrie, totodată, prin contribuțiile de excepțională valoare teoretică și practică ale secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca cea mai bogată pe planul dezvoltării gîndirii social-politice și economice românești. Prin aportul său hotărîtor la elaborarea politicii partidului și la dezvoltarea ideologiei revoluționare, tovarășul Nicolae Ceaușescu dă, prin monumentala sa operă teoretică, ideologică și politică **expresie strălucită marxismului creator, aplicat la condițiile României, la înțelegerea și soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane.** Această perioadă, care cu recunoștință a fost numită de poporul nostru ca „Epoca Ceaușescu", marcată atît de strălucit de activitatea și personalitatea secretarului general al partidului, este caracterizată prin promovarea spiritului creator consecvent și înnoirea esențială, pe fundamentul concepției materialist-dialectice și istorice, a gîndirii revoluționare, prin îmbogățirea tezaurului său de idei și valori social-politice și participarea mai largă a cercetării social-economice la dialogul de idei pe plan internațional.

Ceea ce este caracteristic în gradul cel mai înalt gîndirii teoretice a tovarășului Nicolae Ceaușescu este cuprinderea într-o viziune politică consecvent dialectică și unitară a tuturor domeniilor vieții social-economice pe plan intern și internațional, generatoare de contribuții substanțiale în fiecare sferă a gîndirii sociale și practicii construcției socialiste.

Conceptul sintetic ce exprimă gîndirea profund originală și creatoare a partidului nostru privind obiectivul strategic al construcției socialiste în etapa actuală în România este cel de **societate socialistă multilateral dezvoltată,** la a cărui definire pe plan teoretic și practic-politic aportul tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost de o inestimabilă valoare. În analiza obiectivului strategic al etapei actuale tovarășul Nicolae Ceaușescu a pornit de la conceptul marxist de formațiune social-economică, ca ansamblu unitar al dezvoltării forțelor de producție și relațiilor de producție și sociale într-o anumită etapă calitativă de dezvoltare istorică. Trecerea de la capitalism la socialism se constituie, în viziunea președintelui României, ca un proces revoluționar complex, multilateral și de durată, care nu se încheie nici pe departe cu generalizarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie, ci presupune multiple stadii de dezvoltare, în urma cărora se petrec profunde transformări revoluționare în baza tehnico-materială, în evoluția relațiilor de producție, în structura de clasă și în modul de existență și gîndire al oamenilor, în comportamentul și conștiința lor. **„Am dat formularea de «multilateral dezvoltată» societății noastre viitoare,** preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu, pentru a nu se crea neînțelegeri, pentru a nu se lăsa loc neglijării vreunei laturi a activității, pentru a nu se trage concluzia că, vorbind de societatea socialistă dezvoltată, ne-am referi numai, sau mai cu seamă, la dezvoltarea bazei materiale".**

Direcțiile de acțiune politică pentru atingerea acestui obiectiv strategic fundamental au în vedere însă **în primul rînd dezvoltarea intensivă a forțelor de producție și făurirea unei economii avansate,** pe baza progresului tehnico-științific contemporan, a unei industrii și agriculturi de o înaltă productivitate și rentabilitate.

Realizarea acestui obiectiv revoluționar în domeniul economic ar fi de neconceput fără eliminarea decalajelor economice și sociale care despărțeau țara noastră de țările avansate, fără a depăși stadiul ei de țară în curs de dezvoltare. Rezolvarea acestei contradicții dintre caracterul socialist al orînduirii și al economiei românești și rămînerile ei în urma dezvoltării altor țări reprezintă o condiție și o componentă esențială a atingerii obiectivului general al etapei actuale — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. **Transformarea României din țară socialistă în curs de dezvoltare în țară cu nivel mediu și, apoi, în țară avansată din punct de vedere economic** formează etapele principale de evoluție a economiei românești în decursul amplului proces revoluționar de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism. Încă la încheierea acestui cincinal țara noastră va depăși stadiul de țară în curs de dezvoltare și va trece în rîndul țărilor cu o dezvoltare medie. În plan strict economic aceasta înseamnă **sporirea rolului factorilor intensivi de creștere economică și trecerea de la o dezvoltare extensivă la una intensivă.** Cu remarcabila sa capacitate de pătrundere în esența fenomenelor tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că în etapa actuală pîrghiile decisive pentru înaintarea României pe calea socialismului multilateral dezvoltat, pentru ridicarea sa în rîndul statelor avansate ale lumii le reprezintă creșterea sensibilă a productivității muncii, a eficienței și rentabilității activității economice, reducerea cheltuielilor materiale, ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime și îmbunătățirea calității produselor, precum și sporirea rolului cercetării științifice și tehnologice, promovarea progresului tehnic.

Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră presupune, o dată cu continuarea progresului industriei într-o nouă etapă calitativă și ca ramură conducătoare a economiei naționale, realizarea unei **noi și profunde revoluții în domeniul agriculturii,** concept elaborat de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Noua revoluție în agricultură — ramură de bază a economiei românești — exprimă stadiul calitativ în care a intrat agricultura socialistă românească și care trebuie să-și impună în și mai mare măsură superioritatea în anii următori, atît pe planul forțelor de producție din această ramură, al perfecționării relațiilor agrare, al introducerii progresului tehnic și științific, precum și al pregătirii profesionale și dezvoltării conștiinței socialiste a țărănimii, a formării omului nou la sate, ca și la orașe. Toate acestea trebuie să se oglindească în mod firesc în creșterea producțiilor agricole și a eficienței muncii în agricultură.

O direcție de acțiune în atingerea obiectivului strategic o reprezintă **dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării,** factor cu semnificație politică majoră pentru crearea condițiilor de muncă și viață egală pentru toți fiii și fiicele patriei, fără deosebire de naționalitate. Dezvoltarea economică a tuturor județelor și în primul rînd a celor mai puțin dezvoltate în trecut, care au cunoscut în anii de după Congresul al IX-lea al partidului ritmuri superioare de dezvoltare, pe baza îmbinării criteriilor economice cu cele de ordin social, inclusiv cel al rezolvării marxist-leniniste a problemei naționale, dau expresie **unității dintre politic și economic** în opera de construcție socialistă înfăptuită sub conducerea partidului în țara noastră, în gîndirea teoretică a secretarului general al partidului.

Dezvoltarea economică, mai ales în actualul ei stadiu calitativ, nu reprezintă în concepția secretarului general al partidului nostru un scop în sine, ci urmărește înfăptuirea **țelului suprem al întregii politici a partidului — ridi-**

carea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor și a calității vieții, înfăptuirea principiilor umanismului revoluționar și afirmarea multilaterală în muncă a personalității umane, a disponibilităților sale creatoare.

O contribuție originală a tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea gîndirii și practicii economice românești rezidă în **evidențierea legăturii indisolubile dintre progresul economic al fiecărei țări și participarea tot mai activă la schimbul mondial de valori materiale, la cooperarea economică și tehnico-științifică cu celelalte state ale lumii** în condițiile egalității depline, avantajului reciproc, respectării independenței și suveranității naționale. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat pe drept cuvînt că într-o lume a interdependențelor ca a noastră nici un stat sau grup de state nu se pot izola în dezvoltarea lor economică, nu pot promova o politică autarhică fără ca prin aceasta să nu-și frîneze progresul economic și social. Nici sistemul statelor socialiste în ansamblul său nu se poate rupe de economia mondială, de diviziunea internațională a muncii și de piața mondială, colaborarea în toate domeniile fiind astăzi o pîrghie a progresului fiecărei națiuni. În acest context tovarășul Nicolae Ceaușescu a elaborat o concepție profund originală și multilaterală privind căile lichidării subdezvoltării și făuririi unei noi ordini economice și politice internaționale, pentru ca fiecare popor să beneficieze de cuceririle civilizației și culturii contemporane.

Progresul economic al României, intrat într-o nouă etapă calitativă, este privit de secretarul general al partidului nostru în perspectiva asigurării concordanței dintre nivelul forțelor de producție și relațiile de producție, a perfecționării continue a acestora din urmă pe măsura dezvoltării celor dintîi, în condițiile perfecționării continue a mecanismului economico-financiar, a autoconducerii și autogestiunii, a sistemului socialist de retribuție. Autoconducerea muncitorească și autogestiunea economică dau expresie faptului că oamenii muncii sînt proprietarii și beneficiarii avuției naționale și întărirea și perfecționarea acestora constituie o direcție majoră de manifestare a puterii maselor în plan economic și politic, un mijloc de exercitare a rolului conducător al clasei muncitoare, a producătorilor de bunuri materiale în societatea noastră și a conducerii de către partid a societății împreună cu poporul însuși.

Introducerea după 1978 a principiilor autoconducerii și autogestiunii economice în toate unitățile industriale și agricole și crearea unor organisme ale autoconducerii pe plan local și național au reprezentat **o etapă nouă în dezvoltarea sistemului democrației socialiste în țara noastră,** a cărui ctitor și teoretician i-a fost tovarășul Nicolae Ceaușescu. În concepția secretarului general al partidului, **între socialism și democrație este o legătură legică,** numai orînduirea socialistă fiind capabilă să asigure, prin însuși faptul că reprezintă puterea politică a oamenilor muncii de la orașe și sate, participarea lor neîngrădită la conducerea vieții politice, economice și social-culturale. Rezultat al atenției permanente acordate de partidul nostru, personal de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în România a fost creat și funcționează un sistem original, unic în felul său, coerent articulat, al democrației socialiste, care îmbină în mod armonios formele participării directe cu cele ale democrației reprezentative. În acest cadru democratic larg se împletesc elementele democrației în plan statal cu cele obștești, ale conducerii democratice unitare a statului cu formele autoconducerii muncitorești la nivelul unităților de bază și în profil teritorial.

Un rol deosebit în sistemul democrației socialiste îl are Frontul Democrației și Unității Socialiste, creat și perfecționat continuu, din inițiativa secretarului general al partidului și definit de tovarășul Nicolae Ceaușescu ca cel mai larg organism democratic, patriotic, în cadrul căruia se afirmă unitatea și se exercită participarea tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, sub conducerea Partidului Comunist Român, la conducerea treburilor țării, ale localităților și unităților economico-sociale.

De o excepțională valoare teoretică și practic-politică este aprecierea dată de către tovarășul Nicolae Ceaușescu esenței statului nostru socialist în etapa actuală ca **stat al democrației muncitorești, revoluționare,** demonstrînd cît se poate de elocvent că este depășită în prezent aprecierea ca stat al „dictaturii proletariatului". Schimbările revoluționare petrecute în toate sferele vieții sociale, victoria definitivă și perfecționarea neîntreruptă a relațiilor de producție socialiste, întărirea unității moral-politice a poporului în jurul partidului, instituirea unor raporturi fundamental noi între clasa muncitoare, țărănime și intelectualitate și crearea unui larg sistem instituțional al participării democratice la conducerea societății fac deci anacronică în prezent folosirea conceptului de „dictatură a proletariatului" în aprecierea conținutului statului nostru. O caracteristică definitorie a statului democrației muncitorești revoluționare este integrarea tot mai organică a activității sale, ca și a partidului de altfel, în viața și activitatea întregii societăți, exercitarea funcțiilor sale în strînsă legătură cu acelea ale organismelor democrației socialiste și autoconducerii muncitorești, prin sprijinul reciproc pe care organismele de stat și cele democratice și-l acordă permanent. De o deosebită valoare este teza enunțată de tovarășul Nicolae Ceaușescu după care **„proprietatea socială aparține poporului" și nu statului.** Statul este doar „un instrument în mîna clasei muncitoare, a întregului popor, în înfăptuirea organizată a dezvoltării economico-sociale", este „reprezentantul suprem al proprietarilor și producătorilor" și împreună cu masele populare, cu organismele democratice trebuie să asigure apărarea și dezvoltarea proprietății socialiste.

În mod firesc, teoria despre partidul revoluționar al clasei muncitoare formează coloana vertebrală a doctrinei social-politice a secretarului general al partidului nostru. Partidul Comunist Român este definit de tovarășul Nicolae Ceaușescu ca **centrul vital al societății, forța dinamizatoare a energiilor creatoare ale întregului popor pe calea socialismului și comunismului.** Conducerea de către partid a societății socialiste, proces legic obiectiv nu se poate exercita de aceea într-o asemenea viziune, din afara societății, ci numai din interiorul acesteia, a organismelor și colectivităților social-umane, prin legătura strînsă a membrilor săi cu masele de oameni ai muncii, prin împletirea activității organelor de partid cu aceea a organismelor democrației și autoconducerii muncitorești, prin conștientizarea oamenilor muncii de justețea politicii sale, a hotărîrilor și măsurilor adoptate. **„Să nu uităm nici un moment,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că forța partidului constă în legătura sa strînsă cu clasa muncitoare, cu țărănimea și intelectualitatea, cu întregul popor, că politica sa internă și externă trebuie să se inspire din realitățile societății românești și să răspundă năzuințelor întregului popor."** Pentru a-și îndeplini misiunea istorică, partidul trebuie să-și perfecționeze permanent activitatea, stilul și metodele de muncă în pas cu schimbările petrecute în societate și să promoveze cu îndrăzneală noul, o concepție dinamică, creatoare.

O caracteristică intrinsecă politicii partidului nostru, a faptei și gîndului primului om al țării, care-i conduce destinele de aproape două decenii, este **umanismul vibrant, pătruns de grija înalt responsabilă pentru crearea condițiilor de afirmare multilaterală a personalității umane, pentru valorificarea pe tărîmul creației a calităților și disponibilităților cele mai specific umane.** În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu umanismul revoluționar situează omul în centrul preocupărilor politice și social-economice și se caracterizează prin stabilirea unor raporturi armonioase între individ și societate, prin realizarea libertății și fericirii personale în contextul libertății și bunăstării întregului popor, respingînd individualismul și contrapunerea intereselor personale celor colective, anarhismul și indisciplina în comportamentele umane, orice acțiuni care dăunează progresului societății socialiste și-l alienează pe individ de societate și de sine, îl coboară ca ființă în loc să-l înalțe. Umanismul concepției promovată de tovarășul Nicolae Ceaușescu ridică pe un plan superior omenia tradițională proprie poporului nostru, valorile moral-politice pe care într-o existență istorică zbuciumată de luptă pentru libertate socială și națională s-a obișnuit să le prețuiască la omul adevărat și la colectivitățile umane.

Datorăm, totodată, tovarășului Nicolae Ceaușescu o concepție profund și multilateral elaborată cu privire la **rolul și viitorul națiunii,** aceasta avînd la bază grija și preocuparea asiduă a președintelui României pentru ridicarea națiunii noastre pe noi trepte de progres și civilizație, pentru rezolvarea marxist-leninistă a problemei naționale în țara noastră și întărirea unității și frației dintre oamenii muncii români și de alte naționalități.

Așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, în socialism națiunea a căpătat trăsături noi, caracteristici superioare, parcurgînd o treaptă de progres multilateral, de înflorire și afirmare. Prin desființarea antagonismelor sociale în urma dispariției claselor exploatatoare unitatea națională se întărește, capătă o bază obiectivă trainică, împreună cu unitatea dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare. Prin aceasta națiunea socialistă își potențează resursele de stimulare a progresului pe plan intern și în relațiile internaționale.

Împotriva concepțiilor nihiliste cu privire la actualitatea și viitorul națiunii ca formă de comunitate umană, secretarul general al partidului a demonstrat, pe baza realităților și tendințelor lumii contemporane, perenitatea factorului național și a valorilor naționale în zilele noastre și în viitor, națiunile și statele naționale rămînînd, pentru îndelungată vreme, inclusiv în perioada construcției comunismului, „un factor de bază al progresului societății", al colaborării și păcii internaționale.

Opera teoretică și politică a secretarului general al partidului a evidențiat **unitatea dialectică dintre factorul național și cel internațional, dintre patriotismul socialist și solidaritatea internațională, dintre sarcinile naționale și cele internaționale în construcția socialistă.** Orice contrapunere a unui factor în raport cu celălalt conduce la denaturări și poate avea consecințe dintre cele mai grave pe plan politic, poate duce la apariția unor contradicții care să frîneze progresul noii orînduiri. Tot atît de greșită și dăunătoare este și concepția care postulează o subordonare ierarhică a naționalului și intereselor na-

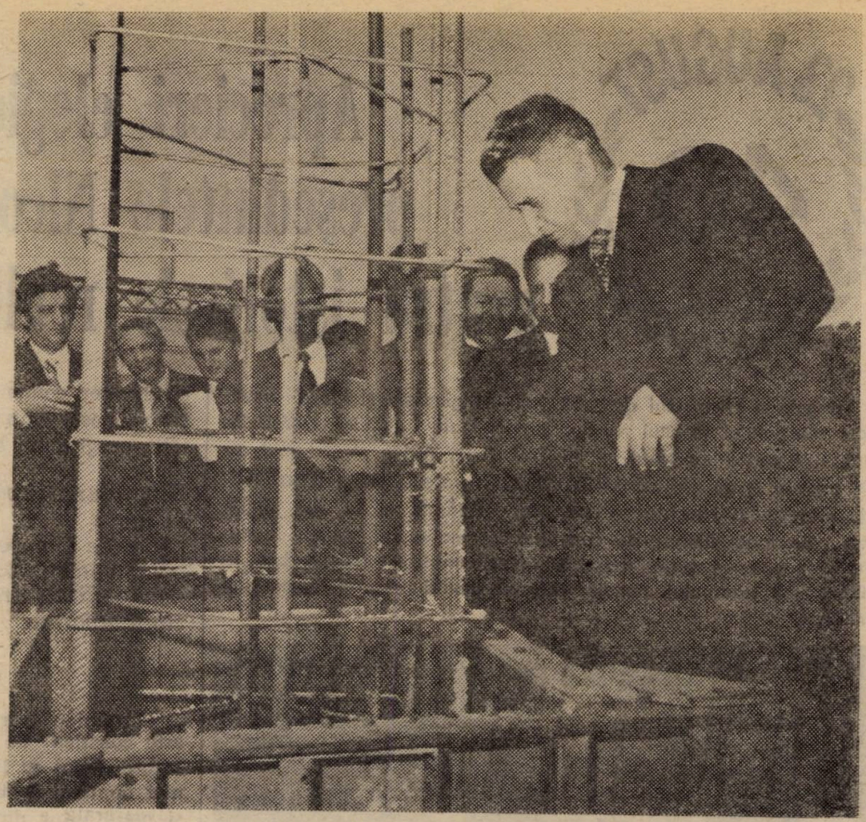

Președintele Republicii — ctitorul economiei noastre moderne. Moment cu profunde semnificații : punerea pietrei fundamentale la un nou obiectiv de investiții

ționale față de cele internaționale, a independenței și suveranității naționale sau a patriotismului față de principiul solidarității internaționale, față de interesele generale ale socialismului. Solidaritatea internațională autentică este de neconceput fără respectarea independenței și suveranității fiecărui stat socialist, fără respectarea egalității lor depline în drepturi și fără a asigura progresul fiecărei țări socialiste în parte.

Socialismul este chemat să așeze pe baze noi relațiile dintre state, să elimine orice formă de inegalitate și subordonare, făcînd posibilă cooperarea și solidaritatea între state pe deplin libere și suverane.

Unitatea organică dintre politica internă și cea externă, care poartă deopotrivă amprenta aportului hotărîtor al secretarului general al partidului la definirea liniilor lor strategice, a obiectivelor și principiilor care le caracterizează, se reflectă și în unitatea de abordare creatoare și inovatoare în opera teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, atît a problematicii construcției socialiste în țara noastră cît și a celei internaționale.

Datorăm președintelui țării noastre o **analiză științifică și multilaterală a caracterului și conținutului epocii noastre, a fenomenelor specifice procesului revoluționar și democratic mondial.** Acest proces, divers prin componentele sale, cuprinde în primul rînd trecerea a numeroase popoare, într-o mare diversitate de forme, de la capitalism la socialism, ca și alte procese revoluționare, progresiste și democratice precum mișcările de eliberare națională și de consolidare a independenței cucerite, de lichidare a dominației imperialiste, colonialiste și neocolonialiste. Ea este totodată epoca unei profunde revoluții științifico-tehnice și a așezării relațiilor dintre state pe principii noi, de egalitate și respect al independenței și suveranității naționale, de aspirație a popoarelor la înfăptuirea unei noi ordini economice și politice internaționale, de contracarare a tendințelor de menținere și reîmpărțire a zonelor de influență, destul de puternice încă în lumea de astăzi și care dau un caracter contradictoriu evoluției vieții internaționale contemporane. Pe plan mondial acționează o diversitate de contradicții de la aceea dintre socialism și capitalism, la cea dintre statele imperialiste și cele în stare de dependență, între țările bogate și cele sărace, contradicție care, așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie expresia unui antagonism de clasă pe plan internațional, eliminarea subdezvoltării fiind un imperativ al progresului și păcii întregii omeniri.

În doctrina politică a președintelui Nicolae Ceaușescu **pacea și dezarmarea, în primul rînd dezarmarea nucleară, formează pilonii sistemului internațional,** înrîurind întreaga configurație a raporturilor dintre state, stabilitatea și echilibrul sistemului internațional. De aceea România acționează cu hotărîre pentru eliberarea omenirii de coșmarul armelor nucleare, pentru oprirea cursei înarmărilor și în primul rînd a escaladării armelor nucleare distrugătoare, pentru soluționarea tuturor diferendelor pe cale pașnică, prin tratative.

Un loc central în „doctrina Ceaușescu" asupra vieții internaționale contemporane îl ocupă în mod firesc înfăptuirea securității europene. Europa fiind nu numai leagănul culturii mondiale, dar și continentul de unde au izbucnit cele două războaie mondiale și în care s-a acumulat cea mai mare cantitate de arme și explozibil nuclear, realizarea securității europene ar avea o influență favorabilă asupra securității mondiale și instituirii unui climat de pace și securitate în întreaga lume.

Gîndirea social-politică și economică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care se bucură de apreciere și respect în întreaga lume, constituie o contribuție românească de seamă la îmbogățirea tezaurului teoriei și practicii revoluționare, la găsirea căilor pentru soluționarea pe cale pașnică a complicatelor și gravelor probleme care confruntă astăzi forțele progresiste și democratice de pretutindeni, omenirea în ansamblul ei.

Ceea ce caracterizează opera secretarului general al partidului este **spiritul ei dialectic consecvent, neîmpăcarea cu schematismul și imobilismul în gîndire, respingerea hotărîtă a prejudecăților și oricăror dogme, a unilateralității și reducționismului în înțelegerea problematicii economice și social-politice și promovarea unei analize multilaterale, interactive a fenomenelor sociale, în evoluția și dinamica lor, sesizarea contradicțiilor lor interne și a căilor rezolvării lor și promovarea cu curaj a noului în practică și gîndire.**

Activitatea neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, desfășurată cu dăruire și patos revoluționar încă din anii grei ai ilegalității, monumentala sa operă teoretică, ideologică și politică, sinteză vie a gîndirii și practicii revoluționare, profund ancorată în realitățile țării noastre, ale lumii contemporane constituie cea mai certă chezășie a mersului nostru continuu ascendent pe drumul glorios deschis țării noastre de istorica victorie din August 1944.

23 AUGUST
40
1944
1984

Aprecieri elogioase pentru președintele Nicolae Ceaușescu, pentru istoricele realizări ale României

Expresie a interesului deosebit față de gîndirea și ideile novatoare ale șefului statului român, într-un mare număr de țări din Europa, America de Nord și de Sud, Asia, Africa și Oceania au fost editate peste 140 DE LUCRĂRI consacrate operei și personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu. Apărute în 21 DE LIMBI, între care toate limbile de circulație internațională, aceste lucrări sînt apreciate pe bună dreptate drept contribuții inestimabile la îmbogățirea tezaurului mondial al unei gîndiri progresiste, profund umaniste.

„În mod constant politica externă a României este intim legată de gîndirea și acțiunea practică a șefului statului român, președintele Nicolae Ceaușescu, personalitate politică de prestigiu, remarcată și recunoscută pe plan mondial pentru activitatea sa constantă pusă nu numai în slujba intereselor propriei națiuni, ci și a aspirațiilor tuturor popoarelor care doresc cu ardoare libertatea, independența și demnitatea națională".

Din prefața volumului
„România — prezent și viitor"
apărut la Atena

■

„Pe frontispiciul istoriei poporului român stau scrise cu litere de aur măreția și strălucirea virtuților întruchipate de personalitatea proeminentă a președintelui Nicolae Ceaușescu, conducător comunist, revoluționar și patriot înflăcărat, luptător neobosit pentru triumful idealurilor independenței și libertății, progresului social, colaborării și păcii în întreaga lume".

Din volumul apărut în 1984
în India
„Nicolae Ceaușescu —
conducătorul României socialiste,
personalitate proeminentă a lumii
contemporane"

■

„Campion al independenței naționale, președintele României este conștient de rolul statului român în concertul națiunilor. Întotdeauna, cu luciditate și clarviziune, conducătorul României depune eforturi neobosite pentru eliminarea diferendelor și ostilităților dintre state. Trebuie să relev faptul că președintele Nicolae Ceaușescu este unul din marii oameni de stat ai epocii noastre".

LOUIS NAGEL
directorul Editurii „Nagel", Franța

■

„Devotat poporului său, însuflețit de dorința de a da țării sale, mult încercată de-a lungul istoriei, un destin nou, președintele României nu se ocupă numai de edificarea României, ci, ca un om politic angajat, cu o gîndire clară, cu înaltă responsabilitate, el depune în același timp eforturi și își consacră talentul politic intereselor generale ale omenirii".

BERNHARD TÜRKFELD
realizatorul volumului omagial, apărut la Viena :
„Nicolae Ceaușescu — Strategia politică a rațiunii"

■

„Vorbind de contribuția României, aș dori să subliniez aici rolul proeminent al președintelui țării dumneavoastră în abordarea problemelor noii ordini economice internaționale. Deoarece am avut prilejul de a prezenta operele sale în Italia, știu bine ce importanță prezintă modul său de abordare pentru dezbaterile actuale asupra dezvoltării".

ELEONORA MASINI
președintele Federației Mondiale pentru Studierea Viitorului

■

„Istoria contemporană a României nu poate fi înțeleasă fără cunoașterea trecutului său și nu va putea fi analizată dacă nu se ține seama de personalitatea președintelui Nicolae Ceaușescu, de activitatea sa pe scena politică internă și externă și, mai ales de renumele său de om de stat, care face totul pentru restabilirea echilibrului mondial pe calea dialogului, a destinderii, care apără principiile păcii și instaurarea unei noi ordini economice mondiale".

ATICO VILAS – BOAS DA MOTA
cu ocazia prezentării în Brazilia a volumului
„Momente din istoria poporului român reflectate în opera președintelui Nicolae Ceaușescu"

Activitatea prodigioasă a tovarășului Nicolae Ceaușescu consacrată promovării păcii și colaborării internaționale se bucură de unanimă considerație, de profundă stimă și respect în lumea contemporană. O grăitoare mărturie în acest sens o constituie conferirea a peste 100 DE ÎNALTE ORDINE, MEDALII, TITLURI DE DOCTOR HONORIS CAUSA ȘI ALTE DISTINCȚII din partea a numeroase țări, precum și din partea unor prestigioase instituții și organizații naționale și internaționale

„Atribuirea Medaliei de aur a păcii «Frederic Joliot-Curie» președintelui Nicolae Ceaușescu reprezintă o nouă recunoaștere a marelui rol pe care România socialistă îl îndeplinește în cadrul luptei pentru pace, pentru dezarmare, pentru independența națională, pentru dreptate, pentru progres social. Este în același timp o strălucită recunoaștere pe plan internațional a rolului personal remarcabil al președintelui Nicolae Ceaușescu în promovarea acestor mari cauze ale omenirii".

ROMESH CHANDRA
președintele Consiliului Mondial al Păcii

■

„Diploma de onoare — pe care ați binevoit s-o acceptați — este simbolul unui omagiu real și al unei mărturii sincere, de recunoaștere a meritului și devotamentului dumneavoastră față de cauza păcii în lume.

Dacă permiteți, domnule președinte, mi se pare firesc de a asocia omagiului pe care Institutul de Relații Diplomatice vi-l prezintă astăzi și poporul român care, sub conducerea dumneavoastră, a dat Europei și lumii exemplul unei națiuni curajoase, iubitoare de pace și libertate, conștientă de demnitatea sa intrinsecă, precum și de necesitatea cooperării cu celelalte popoare".

EMILE VAN HUYNEGEM
președintele Institutului de Relații Diplomatice din Bruxelles, cu prilejul înmînării „Diplomei de onoare" și „Premiului internațional al relațiilor diplomatice" conferite de institut

■

„Am constatat cu profundă satisfacție că dumneavoastră ați privit întotdeauna cu deosebit interes și un înalt simț al responsabilității problema colaborării și înțelegerii în Balcani. Am convingerea că exprim opinia tuturor membrilor Uniunii Medicale Balcanice, împărtășind ideile Domniei voastre privind necesitatea unei politici de pace între țările balcanice, de încredere și bună vecinătate în această regiune, așa cum deseori ați subliniat dumneavoastră.

Cei pe care îi reprezentăm, cei care în țările balcanice acționează pe tărîmul științelor medicale se întîlnesc în gîndul și acțiunea lor cu nobilele idei pe care Excelența voastră le promovați pentru înlăturarea pericolului creșterii încordării internaționale, pentru prevenirea unui război nuclear și a războiului în general".

prof. dr. HIKMET ALTUG
cu ocazia înmînării tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu a Medaliei jubiliare a Uniunii Medicale Balcanice

■

„Este un mare privilegiu pentru Comitetul pentru Unitate Națională pe întreaga Indie de a acorda o înaltă distincție Excelenței Sale, domnul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, una din cele mai mari personalități ale lumii, pentru serviciile sale remarcabile în slujba păcii și drepturilor omului pe planeta noastră, pentru unitate, armonie și respect reciproc între națiuni și popoare".

MAULANA SYED ASRARUL HAQUE
președinte al Comitetului pentru Unitate Națională pe întreaga Indie, cu prilejul conferirii distincției „Om al anului"

■

„Pacea în locul războiului, rațiunea în locul violenței, consensul în locul constrîngerii, binele tuturor în locul egoismului fiecăruia, conviețuirea în armonie cu noile popoare eliberate de exploatare și care se ridică pentru eliberarea totală de orice dominație. Aceasta este în esență gîndirea, viața și acțiunea unui om, a lui Nicolae Ceaușescu, președintele poporului român".

GIOVANNI BATTISTA BONELLI
președintele Institutului de Relații Internaționale din Roma, la conferirea Medaliei de aur și jubiliare a institutului

■

„Concepția dumneavoastră, elaborată pe baze științifice, în ceea ce privește politica în domeniul ajutorului pentru dezvoltare are la bază o înțelepciune vizionară, întrucît dumneavoastră sînteți convins că pacea în această lume poate fi asigurată numai dacă decalajele economice și sociale între țările în curs de dezvoltare și lumea industrializată sînt eliminate".

PETER LANDESMANN
vicepreședinte al Confederației generale a industriilor din Austria, cu prilejul conferirii Medaliei de aur a Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaționale

23 AUGUST 40 1944 1984

Concepția revoluționară, științifică a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate

Ilie VĂDUVA

REALIZĂRILE remarcabile obținute de poporul român în cei 40 de ani care au trecut de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă reprezintă cea mai grăitoare mărturie a forței și capacității creatoare a clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, a tuturor oamenilor muncii din țara noastră, strîns uniți sub conducerea partidului. Aceste realizări confirmă justețea politicii partidului nostru, hotărîrea nestrămutată a întregului popor de a construi o Românie socialistă modernă, liberă și independentă, o țară care să asigure locuitorilor ei împlinirea idealurilor de progres și prosperitate în pace și colaborare cu toate popoarele lumii.

Opțiuni în concordanță cu realitățile naționale

ROMÂNIA se prezintă la cea de-a 40-a aniversare a istoricului act de la 23 August 1944 și în întîmpinarea Congresului al XIII-lea al partidului cu mari împliniri în dezvoltarea sa economico-socială, înfăptuiri care s-au ridicat pe o treaptă superioară — prin intensitatea și proporțiile lor — în perioada deschisă de Congresul al IX-lea al partidului, într-o epocă de strălucire a țării, în anii pe care cu îndreptățită mîndrie îi numim „Epoca Nicolae Ceaușescu".

De cînd în fruntea partidului și a statului nostru se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu contribuția sa hotărîtoare a fost elaborată o strategie științifică, creatoare, profund revoluționară de edificare a socialismului multilateral dezvoltat și înaintare a țării spre comunism, avînd în vedere acțiunea legilor obiective în condițiile concrete istorice ale României. Mersul înainte al țării a fost și este gîndit într-o concepție unitară și de largă perspectivă, luîndu-se în considerare aplicarea celor mai înaintate cuceriri ale științei și tehnicii timpului nostru în favoarea progresului și prosperității celor ce muncesc. Tocmai pe o asemenea bază, prin munca avîntată, eroică a poporului a fost posibil ca România socialistă să-și schimbe radical structura economiei naționale și calitatea dezvoltării, eficiența și competitivitatea înregistrînd creșteri substanțiale. În timp relativ scurt, România s-a transformat dintr-o țară agrară înapoiată într-un stat industrial-agrar în plină înflorire, cu o industrie modernă, dezvoltată și cu o agricultură în plin progres, făurind o civilizație materială și spirituală avansată pentru toți locuitorii, din toate zonele și localitățile patriei. Creșterea față de 1950 de peste 34 de ori a producției industriale, de aproape 4 ori a producției agricole, de 15 ori a produsului social și venitului național (tabelul) constituie date edificatoare în acest sens.

Elementele definitorii ce caracterizează gîndirea și activitatea secretarului general al partidului nostru și care au fost și sînt determinante în fundamentarea și înfăptuirea modelului românesc de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism se corelează dinamic și se întrepătrund organic în cadrul unei concepții revoluționare, realiste și de mare profunzime științifică, al cărei izvor se alimentează permanent din înțelegerea dialecticii generalului și particularului, factorilor interni și externi, rolului hotărîtor al forțelor de producție în dezvoltarea societății și făurirea unei economii moderne, din energia inepuizabilă pe care o dau dragostea nețărmurită față de patrie și popor, încrederea fermă în politica partidului.

Secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, demonstrează că atît principiile de bază ale socialismului științific, legitățile generale ale revoluției și construcției socialiste, cît și realitățile din fiecare țară nu pot fi ignorate, ocolite, subapreciate. **„Practica construcției socialiste,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, atestă cu putere de netăgăduit că făurirea socialismului trebuie să se bazeze atît pe legitățile generale, cît și pe realitățile economice, sociale, istorice și naționale ale fiecărui popor, ale fiecărei țări".** Iată, dar, cîteva din coordonatele realismului unei concepții științifice, cu adevărat revoluționare, cu privire la construirea societății socialiste ca rezultat al aplicării ferme a principiilor socialismului științific în concordanță cu realitățile din fiecare țară.

Congresul al IX-lea al partidului a deschis o eră nouă în evoluția societății românești, imprimînd un suflu înnoitor, dinamic, eliberat de orice formulă dogmatică procesului de edificare a noii orînduiri pe pămîntul României. Socialismul, sublinia secretarul general al partidului, este opera maselor populare, a oamenilor muncii, a poporului, el se construiește cu poporul și pentru popor. Tocmai din această perspectivă partidul nostru a realizat un cadru larg democratic, organizatoric, unic în felul său, de atragere a maselor la conducerea vieții economico-sociale, prin **instituționalizarea** adunărilor generale ale oamenilor muncii, a consiliilor oamenilor muncii, precum și a o serie de organisme la nivel național, între care Frontul Democrației și Unității Socialiste se constituie ca cel mai reprezentativ for al întregului popor.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că edificarea societății socialiste românești constituie un proces obiectiv, unic, care se înfăptuiește treptat, prin parcurgerea unor etape de dezvoltare a forțelor de producție și de maturizare a relațiilor de producție și sociale.

În condițiile în care s-a făurit economia socialistă unitară în România, s-au consolidat cuceririle revoluționare ale socialismului, secretarul general al partidului a demonstrat că, în mod obiectiv, etapa care trebuie să urmeze vizează dezvoltarea multilaterală a societății românești. Pornind de la această teză, în Programul partidului nostru, adoptat de Congresul al XI-lea, a fost formulată teza făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, avînd în vedere legitățile generale, cît și realitățile concrete ale țării noastre. Formularea de către P.C.R. a obiectivului strategic pentru deceniile 1971—1990 are o importanță istorico-politică excepțională, punînd în evidență dimensiunile reale ale edificării societății socialiste românești în această etapă, faptul că avem în vedere, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „toate laturile vieții sociale — baza materială, conducerea și dezvoltarea democrației, rolul tot mai important al științei, activitatea ideologică, politico-educativă".**

În acest fel, de la început, s-au creat premisele teoretice și ideologice necesare pentru luarea în considerare a tuturor laturilor economico-sociale. Secretarul general al partidului nostru a arătat că nu am formulat teza societății socialiste dezvoltate, ci multilateral dezvoltate, tocmai pentru a nu se crea neînțelegeri, pentru a nu lăsa loc neglijării vreunei laturi a activității, pentru a nu se trage concluzia că, vorbind de societatea socialistă dezvoltată, ne-am referi numai, sau mai cu seamă la dezvoltarea bazei materiale.

Caracterul modern al bazei tehnico-materiale

FUNDAMENTÎND necesitatea și posibilitatea unei noi etape în edificarea socialismului pe pămîntul României, Congresul al XI-lea al P.C.R. a adoptat un program unitar, de largă deschidere istorică, pe baza căruia s-au direcționat atît obiectivele ce trebuie atinse în toate domeniile vieții economico-sociale, cît și căile și mijloacele ce trebuie folosite. Pentru prima dată

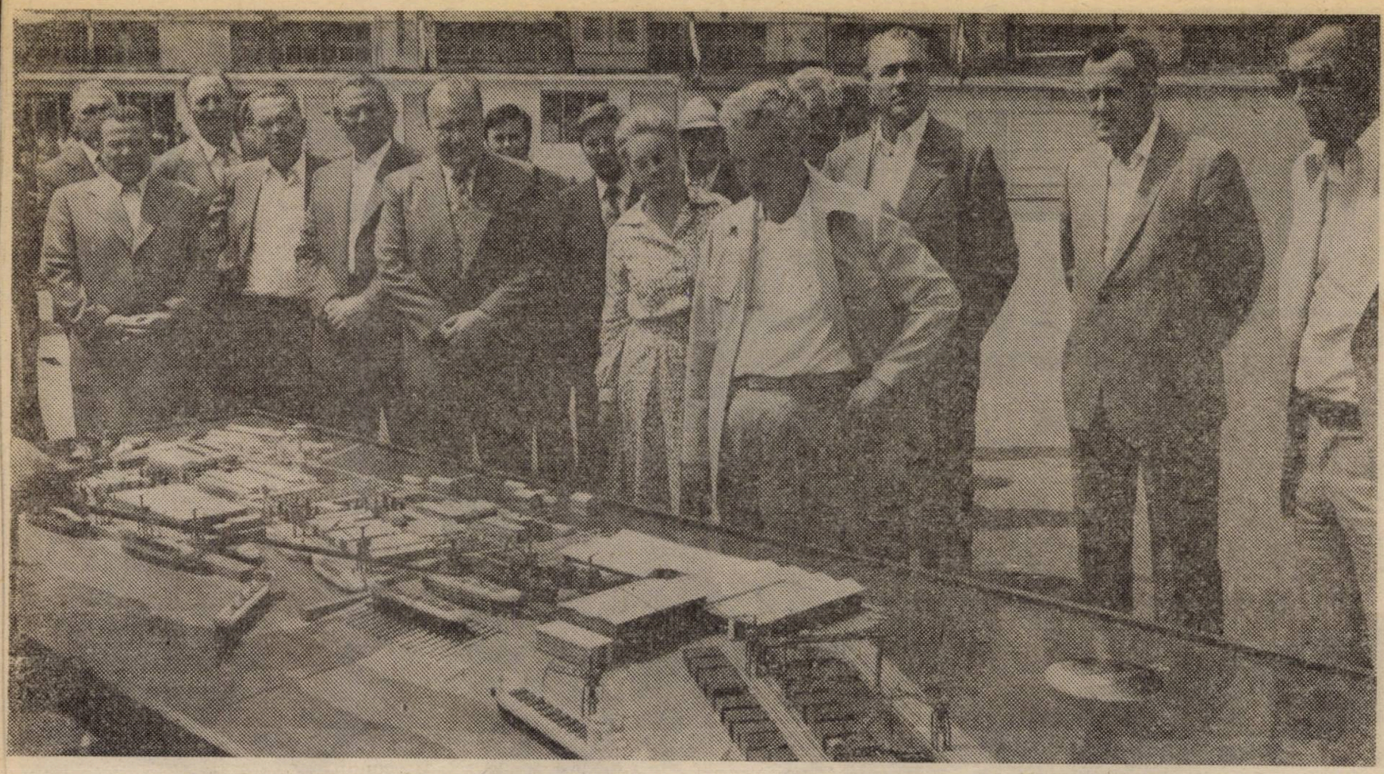

Construcțiile navale — activitate cu îndelungată tradiție în țara noastră — au devenit o adevărată industrie puternică și modernă în anii construcției socialiste. În prezent se realizează 39 de tipuri de nave maritime față de numai un tip cît se realiza în urmă cu 28 de ani.

1950 = 100

Indicatori	1965	1982
Populația	116,7	137,8
Populația ocupată	115,6	124,5
Investiții	748	30 ori
Fonduri fixe	223	972
Venitul național	413	15 ori
Producția industrială	649	34 ori
Producția agricolă	193	372 ori
Volumul comerțului exterior	478	34 ori
Productivitatea muncii pe o persoană în industrie	343	957
Cheltuieli pentru acțiuni social-culturale de la bugetul statului	607	24 ori

în dezvoltarea socialistă a țării, cu aportul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu, partidul nostru a conceput pe baze științifice, realiste și cu adevărat revoluționare, programul edificării multilaterale a societății românești. S-a avut și se are în vedere rolul decisiv, hotărîtor al factorilor interni, al efortului propriu ca bază trainică a făuririi unei economii naționale moderne, echilibrată și cu o puternică forță competitivă ; totodată, s-a avut în vedere rolul pozitiv al colaborării și cooperării economice internaționale, bazate pe principii de egalitate și avantaj reciproc.

Secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a argumentat în mod științific — și viața a confirmat — că pentru a înfăptui obiectivul strategic al făuririi socialismului multilateral dezvoltat este nevoie să asigurăm dezvoltarea și modernizarea unei puternice baze tehnico-materiale, capabilă să revoluționeze raportul dintre om și natură, în direcția progresului și prosperității, îmbunătățirii calității vieții întregului popor. Viața demonstrează cu putere că numai dezvoltînd intens forțele de producție, numai asigurînd o bază tehnico-materială modernă, bine echilibrată în profil de ramură și teritorial se pot asigura condițiile reale pentru progresul susținut și multilateral al societății, în condiții de valorificare superioară a resurselor naturale și de înaltă productivitate a muncii, de creștere continuă a venitului național pe locuitor și, pe această bază, a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Legînd în permanență procesul de dezvoltare puternică a forțelor de producție de industrializarea socialistă a țării, partidul nostru a conceput industrializarea într-o viziune nouă, de largă perspectivă, pe baza încorporării celor mai moderne și eficiente cuceriri ale revoluției în știință și tehnică. Pe această bază, modelul nostru de industrializare socialistă a fost conceput și realizat în strînsă legătură cu alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare. În acest fel, întregul proces de dezvoltare a forțelor de producție s-a înfăptuit, în această perioadă, pe baza unei noi interdependențe între industrializare și acumulare, ce își are determinarea obiectivă, concret-istorică atît în exigențele revoluției științifico-tehnice, cît și în necesitatea făuririi unui puternic potențial tehnico-productiv modern, care să asigure un grad superior de valorificare a resurselor naturale și o productivitate a muncii competitivă cu cele mai bune realizări din lume. Tocmai pe o asemenea bază România socialistă are astăzi un volum al fondurilor fixe cu mult peste 2 000 miliarde de lei, de circa 10 ori mai mare față de 1950. Pentru forța și amploarea efortului de dezvoltare a bazei tehnico-materiale în epoca deschisă de Congresul al IX-lea al partidului este semnificativ de menționat că 90% din valoarea fondurilor fixe existente în economia națională au fost puse în funcțiune în perioada 1965—1984. 2 044 miliarde lei din totalul fondurilor fixe se regăsesc în ramurile producției materiale, cea mai mare creștere realizîndu-se, de asemenea, în perioada 1965—1984.

Preocuparea pentru a transforma industria în ramură conducătoare a economiei noastre naționale, capabilă să asigure efectul de antrenare necesar dezvoltării pe baze industriale a celorlalte ramuri ale producției materiale s-a desfășurat în ultimii 20 de ani în condițiile dezvoltării accelerate a celor două ramuri de bază — construcțiile de mașini și chimia — și cu precădere a sectoarelor complex prelucrătoare din aceste domenii. Astăzi, așa cum aprecia recent secretarul general al partidului, industria României socialiste, în mod deosebit cea constructoare de mașini, este capabilă să producă, în condiții competitive, toate mașinile și utilajele de care are nevoie economia națională, inclusiv pentru centralele atomo-electrice. Se poate deci afirma că acumularea înaltă și rațional dimensionată, concepută și realizată după Congresul al IX-lea al partidului, constituie una din cheile dezvoltării puternice a forțelor de producție în țara noastră în etapa actuală. Această dezvoltare puternică a forțelor de producție nu se putea realiza dacă, în același timp, partidul nostru nu s-ar fi preocupat de dezvoltarea agriculturii, privită ca ramură de bază a economiei, de sporirea gradului ei de intensificare, de mai buna ei organizare, de progresul tuturor ramurilor și sectoarelor economice.

De asemenea, s-a avut continuu în

Fabricația de rulmenți, inițiată în anii socialismului, se realizează azi în mai multe uzine, dotate cu utilaje de înalt nivel tehnic. În prezent nomenclatorul lor de produse conține circa 4 200 de sortotipodimensiuni, iar aria de export cuprinde 70 de țări

vedere perfecționarea relațiilor de producție, a mecanismului de funcționare a economiei noastre socialiste, pentru ca această latură a sistemului economico-social să asigure cadrul adecvat repartizării și cheltuirii resurselor de muncă socială cu maximum de eficiență. Avînd în vedere exigențele dezvoltării susținute a forțelor de producție în etapa actuală, secretarul general al partidului nostru a conceput strategia perfecționării relațiilor sociale și de producție ca un proces complex, permanent, care vizează atît fiecare componentă în parte a acestora, cît și funcționarea lor ca sistem. Faptul că la baza întregului proces de perfecționare a relațiilor sociale și de producție, a mecanismului economic — întemeiat pe autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară — partidul nostru a așezat, drept criteriu suprem, sporirea eficienței economice evidențiază profunzimea și realismul strategiei dezvoltării României.

În concepția secretarului general al partidului nostru, reducerea consumurilor specifice, a costurilor de producție, creșterea calității și productivității muncii, introducerea și asimilarea tehnologiilor și produselor noi în diferite ramuri care au un rol esențial în accelerarea modernizării structurilor de producție, folosirea la maximum a potențialului productiv, ridicarea pe o treaptă calititiv nouă a competenței profesionale și tehnice constituie probleme fundamentale ale creșterii calității producției, ale sporirii eficienței economice. În acest fel se realizează creșterea venitului național, a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, demonstrîndu-se viabilitatea modelului românesc de edificare a noii orînduiri sociale în raport de condițiile interne și internaționale, de capacitatea economiei naționale de a se autoregla prin eficiență competitivă la toate nivelurile macro și microeconomice. Într-un asemenea context apare evident că făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate este indisolubil condiționată de modul în care funcționează autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară, iar criteriul de apreciere a vitalității acestui mecanism este înaintarea fermă a economiei noastre naționale în condiții de echilibru structural dinamic și de eficiență competitivă în continuă creștere.

Calitatea factorului uman

PREOCUPÎNDU-SE de dezvoltarea puternică a forțelor de producție și perfecționarea corespunzătoare a relațiilor sociale și de producție, a mecanismului de funcționare a economiei naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a demonstrat că făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate este indisolubil legată de calitatea factorului uman, calitate verificată prin calitatea muncii și determinată de nivelul de cunoștințe profesional-științifice și economice, de conștiința răspunderii față de modul cum sînt gospodărite fondurile încredințate în unitățile economice, întreaga avuție națională. Exigențele pe care le ridică dezvoltarea pe baze intensive a forțelor de producție impun cu necesitate creșterea rolului competenței profesionale și conștiinței de proprietari socialiști uniți în afirmarea unei noi calități a muncii în toate domeniile vieții economico-sociale. Din această perspectivă, dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii prin legarea lor organică de cerințele vieții economico-sociale, de cele mai avansate cuceriri ale omenirii constituie punctul de pornire și mijlocul prin care se materializează energia inepuizabilă a creativității.

Avînd ca țel suprem ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al tuturor membrilor societății, îmbunătățirea permanentă a calității vieții lor, partidul nostru s-a preocupat constant pentru a repartiza cît mai echilibrat roadele dezvoltării economico-sociale în toate zonele și județele țării, în toate localitățile patriei. Adevărata egalitate pe care trebuie să o realizăm între toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, presupune, în concepția secretarului general al partidului, apropierea condițiilor de muncă și de viață ale oamenilor muncii din toate zonele țării. Gruparea județelor după volumul activității economice evidențiază marile transformări petrecute în dezvoltarea teritorială în cei 40 de ani, cu deosebire în ultimele două decenii. Astfel, potrivit calculelor, toate județele României socialiste realizează în prezent un volum de activitate de peste 20 mrd. lei.

Hotărîtor este, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, să asigurăm ca factorii intensivi, calitativi, de eficiență și competitivitate, să devină susținătorii progresului nostru economic și social. Tocmai de aceea edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate impune creșterea mai puternică a productivității muncii, sporirea gradului de valorificare a resurselor naturale. Sînt direcții în care societatea socialistă românească trebuie să-și demonstreze capacitatea de performanță, competitivă cu cele mai bune realizări din lume.

Acționînd în strînsă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, oamenii muncii, întregul popor dobîndesc noi și importante succese în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, înfăptuiri cu care întîmpină cele două mari evenimente politice — a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

23 AUGUST 40 1944 1984

Conducerea de către partid — chezăşia propăşirii continue a societăţii româneşti

Marin NEAGU

ÎNTR-O atmosferă de înaltă vibraţie patriotică, exprimată prin noi şi strălucite succese în dezvoltarea economico-socială a patriei, poporul român sărbătoreşte aniversarea a patru decenii de la victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă. Rezultat al luptei îndelungate desfăşurate de clasa muncitoare, sub conducerea partidului său revoluţionar, pentru apărarea intereselor fundamentale ale celor ce muncesc, pentru drepturi şi libertăţi democratice, evenimentele din August 1944 au însemnat începutul unei ere noi în istoria patriei noastre, era dezvoltării României pe calea socialistă.

Pe drumul glorios deschis de revoluţia din August 1944, Congresul al IX-lea al partidului s-a înscris cu litere de aur în istoria României. Moment crucial în viaţa partidului şi al întregii ţări, epoca pe care a deschis-o a debutat prin revitalizarea ideilor socialismului, prin confruntarea teoriei cu practica şi stimularea gîndirii creatoare, generînd un profund impuls novator în toate sectoarele de activitate. **N-au trecut de atunci decît 19 ani, dar a devenit un adevăr axiomatic că această perioadă, de cînd în fruntea partidului şi statului a fost ales tovarăşul Nicolae Ceauşescu, se înscrie ca perioada cea mai fertilă şi mai dinamică din istoria multimilenară a patriei noastre.**

Anii care s-au scurs de la cel de al IX-lea Congres au evidenţiat ca trăsături definitorii ale partidului înalta sa responsabilitate socială, conjugată cu o amplă perspectivă istorică, cutezanţă revoluţionară, realism, spirit înnoitor, dublate de exigenţa rigurozităţii ştiinţifice.

Activitatea desfăşurată de partid în această perioadă este indisolubil legată de valoarea deosebită, determinantă a aportului personal al tovarăşului Nicolae Ceauşescu la elaborarea, ca şi la aplicarea strategiei şi tacticii dezvoltării construcţiei socialiste. Plecînd de la postulatul potrivit căruia făurirea societăţii noastre socialiste reprezintă un proces complex, un produs al practicii umane călăuzită de teoria revoluţionară şi că principiile socialismului ştiinţific se realizează printr-o intensă activitate creatoare, transformatoare, desfăşurată programatic sub conducerea partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a acordat o importanţă deosebită modului în care partidul concepe şi realizează conducerea procesului de făurire a noii orînduiri.

Partidul Comunist Român — centrul vital al revoluţiei şi construcţiei socialiste

LEGITIMITATEA istorică a rolului conducător al Partidului Comunist Român, continuator al celor mai bune tradiţii de luptă ale poporului pentru eliberarea socială şi naţională, rezidă în faptul că a acţionat şi acţionează ca exponent fidel al intereselor fundamentale ale clasei muncitoare, ale întregului popor. Consacrarea partidului nostru ca forţă politică conducătoare a societăţii socialiste româneşti nu este efectul unei dorinţe subiective, ci rezultatul unui îndelungat proces istoric. Partidul, sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „şi-a cucerit încrederea şi dragostea maselor populare, a poporului ca rezultat al slujirii fără preget a intereselor oamenilor muncii, ale întregii naţiuni, al aplicării ferme în viaţă a principiilor socialiste, al preocupării neabătute pentru ridicarea continuă a nivelului de trai material şi spiritual al poporului şi întărirea necontenită a independenţei şi suveranităţii ţării".** (România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 24, Bucureşti, Editura politică, 1983, p. 52).

În contrast cu viziunile dogmatice, închistate, simplificatoare, în opera teoretică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu partidul este considerat ca o categorie istoricească determinată, un organism politic viu, în continuă transformare, implicat nemijlocit în mutaţiile revoluţionare din viaţa economico-socială a ţării. Rolul conducător al partidului, modalităţile de exercitare a acestuia, nu cunosc tipare date odată pentru totdeauna, ci evoluează permanent, corespunzător condiţiilor şi sarcinilor specifice fiecărei etape. Pornind de la acest adevăr fundamental, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a elaborat o viziune nouă despre partid în condiţiile societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Reformulînd principiul rolului conducător al partidului în noile condiţii istorice, cînd prin proporţiile şi poziţia sa în societate acesta nu mai constituie o avangardă în înţelesul vechi al cuvîntului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** subliniază că **„partidul reprezintă nucleul în jurul căruia gravitează întreaga societate şi de la care radiază energia şi lumina ce pun în mişcare şi asigură funcţionarea întregului angrenaj al orînduirii socialiste. La rîndul său, partidul se regenerează continuu sub impulsul puternicelor fascicule de energie şi lumină ce se îndreaptă continuu spre el din rîndul naţiunii noastre socialiste. Putem spune că partidul comunist îndeplineşte rolul de centru vital al întregului nostru sistem social. Funcţionarea normală a acestui centru reprezintă condiţia sine qua non a dezvoltării continue a societăţii socialiste".** (România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, Bucureşti, Editura politică, 1970, p. 314).

O astfel de abordare novatoare a locului şi rolului partidului în societatea noastră socialistă este deosebit de bogată în semnificaţii de ordin teoretic şi implicaţii de ordin practic. În lumina acestei concepţii, partidul, ca subsistem specific de natură politică în cadrul sistemului social global, **are rolul hotărîtor în coordonarea şi dirijarea întregului sistem social.** Conducerea societăţii de către partid are, de asemenea, un **caracter atotcuprinzător,** exercitîndu-se în toate sferele vieţii sociale, de la producţia de bunuri materiale, la activitatea ideologico-educativă, de la perfecţionarea relaţiilor sociale, la viaţa ştiinţifică, artistică şi culturală, în toate unităţile şi colectivele de oameni ai muncii. În exercitarea rolului şi funcţiilor sale politice partidul nostru nu se situează „deasupra societăţii", nu apare ca o instituţie de comandă, ca un emiţător de directive către oamenii muncii al căror rol ar fi redus la acela de simpli executanţi, ci ca **un organism care acţionează din interiorul societăţii, dinăuntrul organismelor de stat şi economice, al organizaţiilor de masă şi obşteşti, împletindu-şi strîns activitatea cu aceea a maselor largi, organizînd şi conducînd activitatea lor creatoare.**

Strateg al dezvoltării multilaterale a societăţii româneşti

ÎN CENTRUL activităţii partidului s-a aflat şi se află dezvoltarea economico-socială a patriei. Înlăturînd viziunile înguste, unilaterale despre socialism tovarăşul Nicolae Ceauşescu a afirmat nu o dată că înfăptuirea ţelului fundamental al socialismului, satisfacerea cerinţelor şi nevoilor în continuă evoluţie ale omului se întemeiază pe **recunoaşterea rolului determinant al dezvoltării şi modernizării forţelor de producţie.**

Pornind de la acest adevăr, partidul nostru a fixat ca opţiune fundamentală a politicii sale economice **industrializarea socialistă.** Congresele al IX-lea, al X-lea, al XI-lea şi al XII-lea, precum şi conferinţele naţionale ale partidului au dat expresie puternică gîndirii cutezătoare şi acţiunii energice ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu, edificînd o strategie unitară, de largă cuprindere, în viziunea căreia politica de industrializare rapidă a ţării a fost orientată spre laturile calitative, intensive, spre modernizarea tuturor ramurilor economiei naţionale în pas cu cuceririle revoluţiei tehnico-ştiinţifice contemporane, spre asigurarea unui echilibru, în dinamică, între industrie şi agricultură, între acestea şi celelalte ramuri ale economiei naţionale, spre valorificarea cu maximum de efi-

cienţă a potenţialului material şi uman de care dispune ţara noastră, spre creşterea competitivităţii produselor româneşti pe piaţa internaţională.

Progresul economic, realizat ca urmare a aplicării în viaţă a politicii partidului de industrializare socialistă, a determinat dezvoltarea ţării şi pe celelalte planuri. De politica dezvoltării forţelor de producţie, a repartizării armonioase a acestora pe teritoriul ţării, au depins, de pildă, dezvoltarea ştiinţei, culturii şi învăţămîntului, realizarea echităţii sociale, egalizarea condiţiilor de viaţă ale diferitelor zone şi judeţe, a egalităţii economice şi politice a tuturor celor ce muncesc, baza soluţionării juste a problemei naţionale.

Aşadar, **strategia dezvoltării economico-sociale promovată de Partidul Comunist Român vizează dezvoltarea multilaterală a societăţii noastre.** Astăzi, din perspectiva istoricelor împliniri, putem înţelege mai bine valoarea nu numai teoretică, dar şi practică a conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată.

În urmă cu 40 de ani România era o ţară agrară, cu o industrie slab dezvoltată, dependentă de economiile multor puteri ce-i dictau condiţiile existenţei sale. Astăzi România a devenit o ţară industrial-agrară, cu o industrie dezvoltată, modernă, dotată cu o tehnică înaintată, precum şi cu o agricultură socialistă modernă. Producţia noastră industrială este acum de peste 100 de ori mai mare decît cea realizată în urmă cu 40 de ani. Industria românească poate produce în prezent maşini şi utilaje din cele mai complexe, la nivelul tehnicii celei mai înalte. Producţia agricolă a crescut şi ea de 7 ori faţă de 1944. Totodată, a sporit venitul naţional ; s-au dezvoltat puternic învăţămîntul, ştiinţa, cultura, ocrotirea sănătăţii, s-a realizat un vast program de construcţii social-culturale şi de locuinţe.

Retribuţia medie netă a personalului muncitor a crescut de peste 8 ori, iar veniturile populaţiei obţinute din fondurile sociale de consum — de circa 17 ori. România se numără astăzi printre primele 10 ţări din lume în ce priveşte consumul de calorii pe locuitor. **„Este greu pentru orice om de bună credinţă,** sublinia recent tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, să nu poată constata că dezvoltarea economico-socială a ţării noastre şi gradul de civilizaţie şi de trai pe care le-am realizat situează România printre ţările care au lichidat starea de înapoiere şi au asigurat poporului un nivel de viaţă modern, un consum la nivelul cerinţelor ştiinţifice".**

Faptul că astăzi avem o linie politică clară şi justă, care exprimă năzuinţele vitale ale întregului nostru popor, constituie rezultatul unui efort constant ce caracterizează activitatea partidului după Congresul al IX-lea şi a cărei trăsătură definitorie este înţelegerea realistă a cerinţelor de progres ale ţării, stabilirea opţiunilor economice şi sociale pornind de la aceste cerinţe şi totodată de la posibilităţile noastre reale, apreciate în dinamica lor.

Documentele Congresului al XII-lea şi ale Conferinţei Naţionale, importantele programe naţionale în domeniul industriei, energiei, agriculturii, ca şi în domeniul vieţii ideologice şi culturale stau mărturie că partidul, după orientările de principiu, a luat măsuri de fundamentare a căilor concrete pentru împlinirea marilor exigenţe ale etapei revoluţionare în care ne aflăm : **trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, realizarea unei noi calităţi a muncii şi vieţii în toate domeniile de activitate.**

Promotor consecvent al spiritului revoluţionar

PORNIND de la legătura dialectică indisolubilă dintre progresul general al societăţii şi dezvoltarea conştiinţei oamenilor, partidul nostru consideră că activitatea teoretică, ideologică şi politico-educativă, de formare a omului nou, cu o conştiinţă înaintată, revoluţionară, reprezintă o componentă esenţială a exercitării rolului său conducător.

Dînd expresie unei constante a gîndirii sale teoretice şi politice, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a formulat teza continuităţii procesului revoluţionar în România, şi deci a unei atitudini şi acţiuni revoluţionare neîntrerupte. Această teză elimină reprezentarea idilică, infirmată de viaţă, că socialismul nu cunoaşte greutăţi, contradicţii şi combate tendinţele de automulţumire, de tocire a simţului critic, străine spiritului revoluţionar.

Subliniind că etapele care au urmat cuceririi puterii n-au fost mai uşoare, dimpotrivă unele au fost chiar mai grele, pentru că au cerut o înaltă pregătire, înfăptuirea unor mari transformări revoluţionare în întreaga societate, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** preciza : **„Acum ne găsim într-o etapă superioară a construcţiei socialiste, în care avem de rezolvat probleme hotărîtoare pentru destinul patriei noastre socialiste. Pornind de la aceasta, este necesar ca şi activitatea partidului, a membrilor de partid să se ridice la un nivel nou, să fie pătrunsă de spirit revoluţionar militant, necesar înfăptuirii neabătute a Programului partidului, ridicării patriei noastre pe noi culmi de progres şi civilizaţie, întăririi suveranităţii şi independenţei sale".** (România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 26, Editura politică, Bucureşti, 1984, p. 173).

Într-o astfel de perspectivă şi în concordanţă cu asemenea orientări principiale, o însemnătate hotărîtoare revine cultivării permanente în rîndul maselor a spiritului revoluţionar. Potrivit concepţiei partidului nostru, **spiritul revoluţionar nu este exterior conştiinţei socialiste, ci constituie una dintre trăsăturile esenţiale ale acesteia.** Conştiinţa socialistă fără spiritul revoluţionar militant ar fi inevitabil îngustă, unilaterală, n-ar corespunde naturii noii existenţe sociale care o determină, nu şi-ar putea îndeplini uriaşul rol transformator în societate.

În concepţia partidului nostru, a fi revoluţionar înseamnă a avea o atitudine înaintată faţă de viaţă, faţă de societate, faţă de oameni, a pune mai presus de orice interesele poporului, a acţiona consecvent pentru îndeplinirea sarcinilor încredinţate. Iar aceasta presupune o profundă cunoaştere a realităţilor, o temeinică pregătire politico-ideologică, profesională, ştiinţifică şi culturală, capacitatea de a pătrunde înţelesurile adînci ale legităţilor dezvoltării sociale.

Realizarea unei noi calităţi a muncii şi a vieţii şi trecerea la un nou stadiu de dezvoltare a societăţii româneşti ridică probleme noi şi complexe, care solicită competenţă, răspundere, angajare din partea tuturor oamenilor muncii. De aceea este necesar să se acţioneze şi mai eficient pentru ridicarea continuă a nivelului conştiinţei socialiste a maselor, pentru dezvoltarea spiritului revoluţionar al comuniştilor, al întregului popor. Aşadar, **afirmarea plenară a spiritului revoluţionar reprezintă o puternică forţă motrice a progresului multilateral al societăţii noastre, se constituie într-o condiţie esenţială a exercitării în bune condiţii a rolului conducător al partidului.**

Concepţie originală, novatoare cu privire la conducerea vieţii sociale

CONCEPŢIA partidului nostru cu privire la conducerea societăţii este pătrunsă de următorul principiu teoretic şi practic fundamental, formulat de tovarăşul **Nicolae Ceauşescu : „Socialismul îl construim cu oamenii şi pentru oameni, şi ei sînt deci cei ce hotărăsc asupra felului cum trebuie să arate socialismul pe care îl realizăm".** (România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 17, Editura politică, Bucureşti, p. 581). Din acest principiu izvorăşte un adevăr puternic înrădăcinat în procesul istoric revoluţionar de construire a noii orînduiri, şi anume : **socialismul şi democraţia sînt de nedespărţit.** Cu alte cuvinte, democraţia socialistă este o latură intrinsecă a procesului de construire a societăţii socialiste, o necesitate obiectivă, o cerinţă legică a progresului istoric.

Dar, unitatea dintre socialism şi democraţie nu se realizează de la sine, în mod automat. Cucerirea puterii politice şi apoi făurirea bazei economice şi tehnico-materiale a socialismului reprezintă doar cadrul politic şi economic, premisele obiective care fac posibilă şi necesară făurirea şi adîncirea democraţiei socialiste. Transformarea posibilităţii în realitate este opera factorului subiectiv, în primul rînd, a partidului comunist, a activităţii politico-organizatorice şi cultural-educative a acestuia în vederea asigurării deplinei manifestări a posibilităţilor de creaţie a maselor, transformării poporului în subiectul activ al istoriei, participării sale la conducerea efectivă a societăţii.

Ca urmare a liniei novatoare imprimată cursului istoriei noastre de către cel de al IX-lea Congres, partidul a întreprins o tenace şi temeinică activitate de perfecţionare a ansamblului relaţiilor sociale, acordînd o atenţie de prim ordin dezvoltării democraţiei socialiste, ca latură esenţială a operei de construcţie socialistă şi comunistă.

Democraţia socialistă este un proces complex, cu determinări calitative, care exprimă însăşi esenţa noii orînduiri. Ea acţionează atît în **plan politic,** prin manifestarea neîngrădită a poporului ca titular plenar şi legitim al puterii de stat, în **plan economic,** prin asigurarea condiţiilor de manifestare a întregului popor ca proprietar, producător şi beneficiar al rezultatelor muncii sale, cît şi în **plan social,** prin crearea unor asemenea relaţii sociale şi a unui astfel de raport între individ şi stat, între individ şi societate încît să fie promovate consecvent valorile umaniste fundamentale.

Democraţia socialistă e rezultatul unui proces îndelungat, a cărui semnificaţie fundamentală o constituie **realizarea guvernării societăţii de către popor.** În cadrul acestui proces au fost create condiţiile necesare înfăptuirii **libertăţii individuale şi sociale,** întruchipată în sistemul largilor drepturi şi libertăţi cetăţeneşti, a unei **autentice egalităţi sociale şi naţionale,** prezentă în toate domeniile vieţii economice, politice, juridice, sociale şi culturale, precum şi a **principiilor eticii şi echităţii socialiste,** care decurg din însăşi esenţa orînduirii noastre.

După cum se ştie, partidul nostru nu conduce singur, în numele clasei muncitoare, ci împreună cu clasa muncitoare, cu ţărănimea, cu intelectualitatea, cu toţi oamenii muncii, fără

Stabilind obiectivul mecanizării integrale și la un nivel tehnico-economic ridicat al lucrărilor din agricultură, tovarășul Nicolae Ceaușescu manifestă o preocupare permanentă pentru crearea sistemelor de mașini agricole cu performanțe înalte, destinate diferitelor culturi, în cele mai variate condiții de teren

deosebire de naționalitate. Așadar, **exercitarea rolului politic conducător al partidului nu înseamnă monopolizarea activității politice**, dimpotrivă, presupune desfășurarea de către partid a unei uriașe activități organizatorice, ideologice și politico-educative în vederea creării tuturor condițiilor pentru participarea întregului popor la conducerea societății.

În societatea noastră puterea clasei muncitoare, a întregului popor se materializează într-un sistem democratic, corespunzător esenței puterii și care obiectivează concepția revoluționară a partidului clasei muncitoare privind organizarea și funcționarea unei societăți fără clase cu interese opuse, bazată pe dreptate socială și națională.

Dezvoltarea consecvent democratică a organismului nostru social constituie unul din domeniile în care s-a manifestat în modul cel mai pregnant caracterul original și novator al gîndirii tovarășului Nicolae Ceaușescu, funcția de inovație socială exercitată de partid, ca forță politică conducătoare a societății. Rezultatul acestei activități creatoare este realizarea unui sistem unitar, armonios, coerent articulat, al democrației socialiste, care îmbină elementele statale cu cele obștești, democrația reprezentativă cu cea directă, conducerea unitară la nivel societal cu formele autoconducerii muncitorești a oamenilor muncii la toate nivelurile și în toate domeniile activității economico-sociale. Așa cum afirma secretarul general al partidului, dezvoltarea societății socialiste este nemijlocit legată de existența unui larg cadru democratic care să asigure participarea tuturor categoriilor sociale, a maselor largi populare, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, la conducerea diferitelor sectoare de activitate.

Devine din ce în ce mai evident faptul că puterea poporului se manifestă în forme multiple, conducerea societății realizîndu-se printr-un larg cadru instituțional-organizatoric — **sistemul democrației muncitorești, socialiste** — în centrul căruia se află autoconducerea muncitorească și autogestiunea economico-financiară compus din : Partidul Comunist Român, avînd rolul conducător, statul socialist cu organele sale, organizațiile de masă și obștești, Frontul Democrației și Unității Socialiste, modalitățile de participare directă a maselor largi, a întregului popor la conducerea societății. Pe lîngă formele democrației statale, de partid și obștești, a fost creat un sistem de organisme larg democratice, de la unitățile de bază economico-sociale pînă la organele cu caracter național. Avem — sublinia în acest sens secretarul general al partidului — consiliile de conducere și adunările generale ale oamenilor muncii, congresele și diferitele consilii naționale de conducere pe plan central, care asigură un vast cadru democratic de participare a maselor, a poporului la conducerea societății și dau noi dimensiuni democratice edificării socialiste a patriei.

Grație creării acestui sistem larg democratic al conducerii sociale, care îmbină armonios activitatea partidului, statului, organizațiilor de masă și obștești, cu formele de participare nemijlocită a oamenilor muncii la conducerea întregii societăți, s-au creat condiții ca politica partidului și statului, conducerea pe baza planului național unic, să reflecte mai direct și să se înfăptuiască într-un consens deplin cu interesele și voința întregului popor, într-un cadru unitar, sub conducerea partidului.

Este meritul gîndirii novatoare și acțiunii politice creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu că, pornind de la adevărurile generale ale dezvoltării sociale, de la realitățile istorice și naționale ale României, a fost creat un sistem de guvernare a societății fără egal, superior oricărei democrații burgheze, sistem care asigură participarea efectivă a întregului popor la făurirea conștientă a propriului destin.

■

ISTORIA noastră nouă a evidențiat puternic faptul că pe măsura înaintării pe drumul socialismului, **rolul conducător al partidului crește și se perfecționează, aceasta constituind o legitate a dezvoltării societății.**

Întemeindu-și exercitarea rolului său politic conducător pe studierea și cunoașterea profundă a realităților și a legilor obiective ale dezvoltării sociale, pe exprimarea, în linia sa politică, a intereselor și aspirațiilor fundamentale ale întregului popor, pe participarea largă a oamenilor muncii la elaborarea și adoptarea deciziilor, Partidul Comunist Român se afirmă ca forță dinamizatoare a întregii națiuni, ca promotor consecvent al noului în întreaga viață socială, existența sa împletindu-se tot mai organic cu viața întregii națiuni.

România de astăzi — în care omul, demnitatea sa, adevărul și dreptatea au devenit valori supreme — cu o economie prosperă, în plin progres, cu o rețea de cercetare, învățămînt și sănătate comparabilă cu cea din țările dezvoltate, cu o viață culturală înfloritoare, cu un nivel de trai material și spiritual în continuă creștere, ar fi fost de neconceput fără activitatea prodigioasă a gloriosului nostru partid și a strălucitului său conducător, eminent revoluționar, patriot înflăcărat și internaționalist consecvent, tovarășul Nicolae Ceaușescu. De aceea, hotărîrea plenarei Comitetului Central cu privire la realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu de către cel de al XIII-lea Congres în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român constituie expresia voinței întregii noastre națiuni, care vede în aceasta garanția ridicării patriei pe noi culmi de progres și civilizație.

Amploarea efortului României în lupta pentru eliberarea patriei și pentru victoria împotriva fascismului

Mircea MUȘAT

URIAȘA ridicare la luptă a poporului român, în memorabilul august 1944, se așează firesc în șirul marilor momente ale devenirii noastre istorice, unind și încununînd în timp, ca un arc de boltă al istoriei naționale, lupta multiseculară dusă de poporul român pentru păstrarea ființei naționale, unitate și independență de stat, cu luptele clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, ale tuturor forțelor de bază ale națiunii noastre care, sub conducerea Partidului Comunist, au deschis României calea marilor realizări socialiste de azi. Toate aceste momente sînt trepte în fundamentul remarcabilelor acte care au dus la edificarea României moderne și care s-au transpus cu întreaga lor încărcătură valorică în actul demnității naționale înfăptuit acum patru decenii ca o sinteză a unei strălucite și multimilenare existențe istorice, ca o expresie nepieritoare a puterii și voinței poporului român de a se ridica peste vitregiile istoriei. Este o corelație organică, pe care secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a definit-o în marea ei complexitate subliniind că : **„...actul de la 23 August nu a venit din cer, ci a fost rezultatul luptelor îndelungate ale poporului român, a faptului că partidul comunist, în alianță cu partidul socialist, cu celelalte forțe revoluționare și patriotice, s-a aflat tot timpul în fruntea luptei de apărare a intereselor vitale ale întregii națiuni. Bărbăția și abnegația neînfricată în fața dușmanului** — reamintea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** —, **încrederea nestrămutată în dreptatea cauzei și în biruință, dragostea nemărginită față de patrie, toate aceste înalte virtuți de care au dat dovadă înaintașii noștri în luptele duse de-a lungul veacurilor au căpătat o nouă strălucire în focul insurecției armate din august 1944 și în crîncenele bătălii purtate pe frontul antihitlerist".**

Întreg acest drum de luptă, de sacrificii materiale și umane ilustrează că revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944 — suprema expresie a voinței de recucerire a independenței naționale și statale —, a fost opera revoluționară a maselor populare, conduse de partid, încununarea trecutului glorios de luptă purtată de poporul nostru pentru libertate și progres. De pe aceste solide temeiuri de istorie națională, revoluția victorioasă a deschis un ev nou în destinele poporului român — evul socialist —, al înfăptuirii celor mai înaintate idealuri de libertate, independență și dreptate socială spre care au aspirat și pentru care au luptat de-a lungul veacurilor fiii acestei țări. Desprinzîndu-i importanța fundamentală, ca generatoare a celor mai proeminente mutații în dezvoltarea societății românești, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arată că revoluția declanșată în August 1944 **„a pus capăt pentru totdeauna dictaturii militaro-fasciste, dar și dominației imperialiste, și a deschis calea marilor transformări revoluționare din patria noastră, a trecerii puterii politice în mîinile clasei muncitoare în alianță cu țărănimea, intelectualitatea și celelalte forțe progresiste, a transformării poporului nostru într-un popor stăpîn pe destinele sale, constructor conștient al socialismului, făuritor liber al propriului său viitor comunist".**

■

INTRAREA României în războiul antihitlerist, o dată cu actul energic al națiunii de la 23 August 1944, a exprimat adevăratele idealuri de libertate și independență națională ale poporului român, voința sa de a fi stăpîn pe propria soartă, de a-și clădi viitorul, potrivit vrerii sale, conștiința dreptății cauzei pentru care lupta a fost factorul determinant al angajării sale cu toate forțele umane și materiale în lupta împotriva Germaniei naziste pînă la victoria finală. Poporul român a demonstrat, astfel, prin nenumărate fapte de vitejie și înalt eroism, că aspirația sa vitală, țelul său suprem erau lichidarea fascismului — cel mai mare dușman al libertății și independenței popoarelor, al civilizației umane, asigurarea independenței patriei, dreptul la dezvoltare liberă.

Intrarea României în război de partea coaliției Națiunilor Unite s-a făcut într-un moment cînd Germania hitleristă era departe de a fi învinsă. România a ridicat armele pentru apărarea independenței, suveranității și unității sale nu din calcule de oportunitate, scontînd beneficii nemeritate, nu într-un moment al agoniei Reichului hitlerist care să-l facă să sucombe imediat, ci atunci cînd interesele naționale fundamentale îi impuneau cu necesitate o asemenea conduită de acțiune.

Participarea României la războiul antihitlerist, începută într-un moment în care, așa cum sublinia la Conferința de pace de la Paris, A.I. Vîșinski, reprezentantul Uniunii Sovietice, „nu erau încă evidente perspectivele dezvoltării viitoare a evenimentelor, cînd soarta Germaniei hitleriste era departe de a fi clară", a avut o serie de caracteristici ce i-au conferit un grad sporit de originalitate. Din punct de vedere strategic actul României a smuls într-un interval extrem de scurt — 8 zile — „spatele" frontului german din Europa de est pe o suprafață de circa 150 000 km pătrați, pe care se aflau importante obstacole favorabile unei apărări îndelungate : lanțul carpatic românesc, linia fortificată Focșani — Nămoloasa — Galați și Dunărea maritimă.

Prin actul de la 23 August 1944 al României, dispozitivul german din Peninsula Balcanică a devenit dintr-o dată, din punct de vedere strategic, imposibil de menținut. Ziarul New York Times a subliniat într-un comentariu publicat în acele zile această consecință majoră a insurecției române : „Ieșirea României din război a creat pericolul izolării celor 15 divizii germane aflate în Grecia și sudul Iugoslaviei. Această ieșire a transformat valea Dunării, din Deltă pînă la frontiera româno-iugoslavă, dintr-o zonă prietenă, într-o zonă ostilă pentru germani". Rezultatele strategice ale actului românesc asupra dominației hitleriste în Balcani s-au văzut foarte curînd. Bulgaria a ieșit din război la 9 septembrie. Hitler a fost nevoit să ordone, rînd pe rînd, retragerea din insulele din Marea Egee (15 septembrie), din Grecia, Albania și Macedonia de sud (la 10 octombrie). La 13 octombrie Belgradul a fost eliberat de forțele Armatei populare de eliberare iugoslave în cooperare cu trupele sovietice.

Revoluția de eliberare socială și națională de la 23 August 1944 a avut o importanță extraordinară și pentru sfărîmarea dominației naziste în centrul Europei. Forțele române au deschis, o dată cu intrarea în război împotriva celui de-al treilea Reich, un nou front în podișul Transilvaniei și în Banat, dincolo de Carpați, pe care l-au menținut singure, timp de aproximativ 3 săptămîni, pînă la sosirea aliaților sovietici. Acest nou front, situat la circa 900 km. spre vest de vechiul aliniament, a creat posibilitatea unei înaintări rapide spre sudul Germaniei pe Valea Dunării. Chiar la 24 august 1944 un comentariu al postului de radio B.B.C. a scos în relief această componentă strategică a actului românesc : „Ajutați în mod activ de români, rușii vor putea fi în curînd la Viena. Prin Poarta Carpaților, deschisă de români, rușii vor putea ajunge la München și înainta spre Berlin".

Consecințele militare și politice ample ale actului românesc pentru centrul și sud-estul Europei au fost recunoscute de premierul britanic Winston Churchill : „Trecerea României de partea aliaților a adus rușilor un avantaj extraordinar de mare ; ei vor atinge Belgradul, Budapesta și, probabil, Viena, înainte ca puterile occidentale să fi străpuns linia Siegfried". Însumarea consecințelor militar-strategice, politice și economice ale actului de la 23 August 1944 a determinat o situație de o deosebită gravitate pentru cel de-al treilea Reich. Ca punct de încrucișare a două mari direcții strategice continentale — spre Europa de sud-est și spre Europa centrală — România reprezenta un segment de importanță fundamentală în strategia generală de război a Reichului.

Menținerea ei în dispozitivul german ar fi asigurat controlul nazist asupra Peninsulei Balcanice și ar fi blocat căile de acces

spre Cîmpia Panonică, Austria și sudul Germaniei. Evoluția evenimentelor militare din cursul lunii august 1944 a confirmat aprecierile Înaltului Comandament al Wehrmachtului asupra însemnătății excepționale a valorii politico-strategice a spațiului românesc și a actului de la 23 August 1944 ; în scurt timp după angajarea României împotriva Germaniei hitleriste, întregul dispozitiv german din sud-estul Europei s-a dezagregat, iar direcția spre Ungaria și sudul Reichului a fost exploatată cu succes de trupele sovietice în alianță de luptă cu forțele românești.

Datorită ireproșabilei pregătiri politico-militare, intrarea românilor în luptă pe 267 km din cei 654 km ai frontului sovieto-german de sud-est, și declanșarea în întreaga țară a luptelor împotriva trupelor naziste a fost imediată și integrală, fără nici o defecțiune organizatorică sau de execuție, fapt apreciat ca fiind fără precedent în istoria militară universală. Prezența armatei române pe frontul antihitlerist a fost, de asemenea, continuă și efectivă pînă la înfrîngerea armatelor celui de-al treilea Reich, ceea ce nu s-a întîmplat cu armatele altor state foste aliate ale Germaniei hitleriste.

Armata română a acționat pentru realizarea a trei operații de mare complexitate : nimicirea forțelor germane din zona de interior a țării, desprinderea armatelor române din încleștarea germano-sovietică din partea de nord-est a țării și afluirea lor în zone favorabile declanșării ofensivei de eliberare a părții de nord-vest a României, răpită prin Dictatul de la Viena (30 august 1940), și acoperirea frontierelor de sud, sud-vest și a liniei de demarcație din Transilvania în fața eventualelor atacuri ale trupelor germane și ungare. Luptele au avut un caracter particular ; n-a existat un front continuu și un spate al acestuia, înfruntările avînd loc, în principal, în focare delimitate spațial de cantitatea trupelor ocupante. Trăsătura esențială, definitorie a acțiunilor desfășurate de forțele române a fost, prin excelență, ofensiva.

Elementul fundamental al efortului poporului român l-a constituit forța militară dislocată în interiorul țării, care datorită inițiativei unui grup de ofițeri și generali din Marele Stat Major român de conservare a forțelor umane „pentru viitoarele operațiuni" se ridica la peste 740 000 de oameni, adică 63% din cei peste 1 100 000 de militari pe care-i avea România mobilizați în august 1944, 39 697 ofițeri, 50 913 subofițeri și 1 059 579 soldați. Acest potențial militar al României a fost sporit prin participarea masivă la lupte a forțelor populare naționale : formațiunile de luptă patriotice, organizate și instruite de comuniști, batalioanele fixe regionale, premilitarii etc. constituind o forță militară puternică, riguros structurată și bine încadrată, capabilă să facă față cu succes necesităților războiului. Din aceste forțe umane, Marele Stat Major român a folosit în lupte, împotriva trupelor germane și ungare, 465 559 de militari, care au asigurat în numai 8 zile, în urma unor lupte grele desfășurate în Capitală, pe Valea Prahovei și în alte părți ale Munteniei, în Oltenia, Dobrogea, Banat, Crișana, sudul Transilvaniei, eliberarea întregului teritoriu aflat atunci sub autoritatea statului român (aproximativ 150 000 km^2), adică un teritoriu egal ca întindere, cu cel al Belgiei, Danemarcei, Olandei și Elveției la un loc.

O contribuție importantă în înfruntarea militară cu trupele germane au adus-o și formațiunile de luptă patriotice, precum și cea mai mare parte a populației civile, care a desfășurat activități utile în întreprinderi, uzine și pe ogoare, pentru a asigura trupelor cele necesare luptei. „Exemplul pe care îl dă populația Capitalei noastre este exemplar — scria ziarul «Universul» din 30 august 1944. Cu căminele sfărîmate, cu avutul prăduit, trăind zile și nopți fără întrerupere sub trosnetul împrăștietor de moarte al bombelor dușmane, populația bucureșteană, de toate vîrstele, nu numai că nu s-a lăsat intimidată de urgia loviturilor dar, acolo unde s-a ivit ocazia, a dat sprijin real, am putea zice ostășesc, acțiunii de dezarmare a trupelor germane, care atacau din case și din adăposturile unde se baricadaseră. Acești bravi cetățeni, însuflețiți de sentimentul civic și patriotic, și-au dat seama că nu vom putea fi pe deplin stăpîni în casa noastră și pe destinele noastre atît timp cît vom avea lîngă noi prezența supărătoare a ostașului hitlerist care cu cît va fi mai repede lichidat, cu atît ne vom apropia de ceasul mîntuirii noastre definitive".

Forțele române au provocat inamicului însemnate pierderi umane care s-au cifrat la circa 60 000 de militari, între care 14 generali și peste 1 400 de ofițeri, adică echivalentul efectivelor a 6 divizii ; concomitent au fost capturate 222 de avioane și 438 de nave maritime și fluviale, precum și însemnate cantități de armament și material de război. Armata română a pierdut 8 500 de oameni (morți, răniți și dispăruți).

În acest timp, după ce au încercuit, la 25 august 1944, și au lichidat, la 29 august 1944, grosul forțelor germane din Grupul de armate „Ucraina de Sud", armatele sovietice aparținînd fronturilor 2 și 3 ucrainene s-au deplasat rapid prin teritoriul eliberat de armata română spre granițele României cu Bulgaria, Iugoslavia și Ungaria. La 30 august 1944, trupele sovietice au sosit în Bucureștiul eliberat de armata română, fiind primite cu entuziasm și flori de populația Capitalei.

Obiectivul fundamental imediat al armatei române era eliberarea teritoriului național de sub ocupația fascistă și anularea odiosului Dictat de la Viena, deziderat național exprimat încă din primele documente politice și militare emise după înlăturarea dictaturii antonesciene. „Recunoașterea de către guvernele din Moscova, Londra și Washington a nedreptății făcute României prin Dictatul de la Viena — se arăta în Declarația noului guvern din 23 august 1944 — deschide posibilitatea ca armatele românești, alături de armatele aliate, să elibereze Transilvania de nord de ocupația străină".

Începînd de la 5 septembrie 1944 în podișul Transilvaniei și la 13 septembrie 1944 în Banat, armatele hitleriste și horthyste au încercat să pună stăpînire pe principalele poziții strategice deținute de români. Luptînd cu multă vitejie, ostașii români au oprit, în numai cîteva zile de lupte aprige, ofensiva inamicului, și au trecut, la 9 septembrie, la contraofensiva pe tot frontul din Transilvania. „Trupele române, zăgăzuind presiunea trupelor germano-ungare, au acoperit ieșirea unităților Armatei Roșii în cîmpia ungară, arăta generalul I.M. Managarov, comandantul Armatei 53 sovietice, la 23 septembrie 1944 (...). Aflate în condiții grele de restructurare, unitățile și subunitățile române au demonstrat în aceste lupte o bărbăție și o fermitate exemplară și au îndeplinit cu cinste misiunea înaltă ce li s-a încredințat".

Consemnînd eroismul în luptă al elevilor Școlii de ofițeri de la Păuliș, colonelul Alexandru Petrescu, comandantul Detașamentului Păuliș, arăta în ordinul de zi : „La Păuliș, la Miniș, Ghioroc și Cuvin, în zilele de 14—20 septembrie 1944, voi, ofițerii, subofițerii și elevii Școlii de subofițeri de infanterie de rezervă de la Radna ați înscris cu slove de sînge, cu slove de aur, pagini nepieritoare în istorie. Vă citez prin ordin de zi pentru vitejeștile voastre fapte de arme, pentru spiritul de abnegație și sacrificiu dovedit în luptele pentru apărarea defileului Mureșului".

Acționînd în cooperare, militarii români și sovietici au zdrobit prin lupte grele rezistențele opuse de armatele 6 și 8 germane, 2 și 3 ungare pe rîurile Mureș, Arieș, Someș și pe Crișuri, în zonele orașelor Cluj, Oradea, Arad, Timișoara etc., în munții Mezeș și Făget și au depășit la 25 octombrie 1944 frontiera de nord-vest a României, după ce au izgonit inamicul din zona orașelor Satu Mare și Carei.

Dezrobirea ultimei brazde de pămînt românesc de sub ocupația hitleristo-horthystă a avut o puternică rezonanță națională. Reflectînd bucuria întregii armate, a întregului popor român, ministrul de război arăta la 26 octombrie 1944 : „Plaiurile și codrii Maramureșului, Țării Oașului și Crișanei vuiesc iarăși de voioșia libertății cîștigate. Românii de pretutindeni, cu mic cu mare, saltă la sunetul trîmbițelor biruitoare. Ardealul (...) a revenit azi, prin luptă dreaptă și jertfă vrednică la patria din care a fost rupt", iar generalul Gh. Avramescu, comandantul Armatei a 4-a, menționa, în ordinul de front : „La chemarea țării pentru dezrobirea Ardealului răpit prin Dictatul de la Viena ați răspuns cu însuflețire și credință în izbînda dreptății neamului românesc. Tineri și bătrîni ați pornit spre hotarele sfinte ale patriei și cu pieptul vostru ați făcut zăgaz de neînfrînt dușmanului care voia să ajungă la Carpați. Apoi, alături de armata sovietică, ați trecut la atac și, după lupte grele de zi și noapte, fără răgaz, ați înfrînt dîrza apărare a Mureșului. Zdrobit de focul năpraznic al artileriei și de necontenitele voastre asalturi, inamicul a fost gonit din Ardealul scump. — Încrezători în destinele neamului și luînd pildă de la cei ce au pus patria mai presus decît viața, continuăm lupta".

În luptele duse pentru eliberarea României de sub ocupația hitleristo-horthystă au participat, începînd din prima parte a lunii septembrie 1944, 275 000 de militari români, pierderile suferite de armata română ridicîndu-se la 58 330 de oameni (morți, răniți și dispăruți). Eliberarea deplină a teritoriului național de sub dominația hitleristo-horthystă nu a însemnat însă și sfîrșitul luptei împotriva fascismului. Solidar cu rezistența și lupta de eliberare a popoarelor de sub dominația fascistă, întregul popor român, care cunoștea bine din propria istorie ce înseamnă stăpînirea străină, era convins că înfrîngerea celui de-al III-lea Reich reprezenta un factor important al consolidării propriei independențe naționale și a suveranității de stat a României. Exprimînd aceste convingeri naționale, Lucrețiu Pătrășcanu sublinia la 13 octombrie 1944, imediat după eliberarea Clujului următoarele : „Lupta nu s-a terminat (...) Trebuie să înfrîngem hitlerismul în propria lui țară. Războiul trebuie dus pînă la capăt. Înfrîngerea totală a dușmanului hitlerist este condiția existenței noastre ca popor. Pentru victorie, nu precupețiți nici o sforțare, nici un sacrificiu. Întregul popor să participe la lupta pentru izbînda finală". În același sens, ziarul „Scînteia", preciza la 27 octombrie 1944 : „Trebuie să luptăm mai departe, să nimicim în bîrlogul său fiara hitleristă, să nimicim din rădăcini imperialismul german și uneltele sale criminale de felul lui Szalași".

(Continuare în pag. 47)

23 AUGUST 40 1944 1984

Politica partidului de dezvoltare impetuoasă a industriei

Corneliu RUSSU
Vasilie BOGDAN

ANSAMBLUL profundelor transformări revoluționare ale vieții economico-sociale produse în România în anii construcției socialiste a avut drept element determinant o dezvoltare economică accelerată și multilaterală care își găsește puține echivalențe în lume. În procesul istoric al evoluției economice și sociale a țării noastre în perioada ultimelor patru decenii, marile realizări înregistrate confirmă, cu forța de necontestat a faptelor, caracterul științific, realist și mobilizator al strategiei economice a Partidului Comunist Român care a pus accentul pe dezvoltarea economică rapidă, pe baza înfăptuirii neabătute a industrializării socialiste, în condițiile modernizării permanente a structurilor economice, ridicării continue a eficienței întregii activități economice, satisfacerii în măsură crescîndă a nevoilor materiale și spirituale ale întregului popor.

Industrializarea socialistă a țării a fost cheia de boltă a transformării României, într-o perioadă relativ scurtă, dintr-o țară precumpănitor agrară într-una industrial-agrară, a parcurgerii rapide a unor etape de însemnătate hotărîtoare pentru reducerea decalajelor față de țările industrializate și atingerea stadiului de țară cu un nivel mediu de dezvoltare. Deosebit de revelatoare este, în această privință, sublinierea făcută de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne, pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate"**. („Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului" — 1 iunie 1982).

În funcție de condițiile, posibilitățile și cerințele concrete ale fiecărei etape a construcției socialiste, strategia dezvoltării industriei și a creșterii rolului acesteia în ansamblul economiei naționale a cunoscut o anumită evoluție care a culminat cu cristalizarea, după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român din anul 1965, a concepției actuale, corespunzătoare noii etape și noilor obiective și condiții ale dezvoltării economico-sociale a țării.

Într-adevăr, ca urmare a industrializării țării, a faptului că industria a devenit ramură preponderentă în crearea produsului social și a venitului național, precum și a modificărilor radicale în structura producției industriale, pînă în anul 1965 s-au realizat primele două legități esențiale ale procesului de industrializare a oricărei țări și anume cea a formării ramurilor fundamentale ale industriei și cea a transformării acesteia în ramură conducătoare a economiei.

Noua concepție, elaborată după Congresul al IX-lea al partidului, la conturarea căreia rolul esențial a revenit secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, corespunde încheierii etapei de edificare a societății socialiste și trecerii țării într-o nouă etapă, calitativ superioară, cea a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. În cadrul acestei etape, esența continuării procesului de industrializare constă în realizarea ultimelor două legități ale sale — crearea și dezvoltarea ramurilor purtătoare de progres tehnic, precum și creșterea ponderii activităților industriale în celelalte ramuri ale economiei naționale.

Transpunerea în fapt a strategiei industrializării țării noastre în anii parcurși din etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate a asigurat consolidarea economiei românești cu o bază tehnico-materială modernă, cu o structură corespunzătoare cerințelor actuale și tendințelor de perspectivă ale progresului tehnico-științific contemporan, unitară, echilibrată, capabilă să se dezvolte în continuare într-un mod precumpănitor intensiv, calitativ superior, în care acțiunea factorilor interni, stimularea efortului propriu devin resorturile primordiale ale creșterii economice.

În ansamblul eforturilor de modernizare a economiei românești **rolul esențial al industriei** s-a afirmat în cîteva direcții majore.

În **primul rînd, industria a avut rolul determinant în crearea, dezvoltarea și modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale** a economiei. În perioada 1950—1982, volumul fondurilor fixe în economie a crescut de 9,72 ori, cu un ritm mediu anual de creștere de 7,4% ca urmare, în primul rînd, a creșterii consecvente cu precădere a producției de mijloace de producție față de producția bunurilor de consum. Participarea industriei la crearea și modernizarea bazei tehnico-materiale a tuturor ramurilor economiei naționale s-a concretizat în dezvoltarea propriei baze de materii prime și energie prin imprimarea unor ritmuri înalte de creștere ramurilor extractive, de energie electrică și termică, metalurgie, în producerea majorității covîrșitoare a produselor de bază necesare economiei, în asigurarea cu mașini, utilaje, instalații, echipamente și produse a celorlalte ramuri ale economiei.

În **al doilea rînd,** dezvoltarea industrială neîntreruptă a țării **a determinat,** pe de o parte, **lărgirea** continuă a **bazei de materii prime și energetice** a economiei naționale, iar pe de altă parte, sporirea capacității de a introduce în circuitul economic noi materii prime, de a le prelucra și valorifica la un nivel cît mai înalt.

Lărgirea bazei de materii prime și energetice s-a materializat în identificarea de noi resurse, promovarea rezervelor identificate la categorii superioare, exploatarea rațională a zăcămintelor, conservarea pe o perioadă cît mai îndelungată a resurselor de țiței și gaz metan, valorificarea hidroenergiei și a unor resurse secundare, folosirea în proporții crescînde a cărbunilor inferiori pentru consumul energetic. În același timp, perfecționarea continuă a structurii industriei, apariția a noi subramuri industriale corespunzătoare tendințelor progresului tehnic și obiectivului major al valorificării superioare a resurselor, a asigurat lărgirea apreciabilă a nomenclatorului produselor industriale fabricate în țara noastră și, pe această bază, satisfacerea unei game crescînde de cerințe ale pieței interne și externe.

În **al treilea rînd,** industrializarea țării a **determinat,** firesc, **ample deplasări intersectoriale ale populației active,** mutații profunde în ponderea forței de muncă ocupate în industrie, în proporțiile și conținutul pregătirii acesteia. Industria a devenit, în ansamblul economiei naționale, încă din anul 1978, ramura cu ponderea cea mai ridicată a populației ocupate.

Totodată, întregul sistem de pregătire a cadrelor a fost adaptat la cerințele în continuă transformare ale industrializării, ale perfecționării structurii industriei, în sensul creșterii capacității sistemului de cuprindere a unui număr tot mai mare de cadre în învățămîntul de specialitate, al perfecționării proceselor de instruire pentru a asigura pregătirea cadrelor pe profile largi și integrarea în aceste procese a celor mai noi cuceriri ale progresului tehnic.

În **al patrulea rînd, industria a contribuit,** de asemenea, în măsură determinantă, **la repartizarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării,** prin dispersarea judicioasă a unităților industriale, prin apropierea nivelurilor potențialului industrial al județelor, prin crearea de noi centre gravitaționale ale activității economice în zonele rămase în urmă.

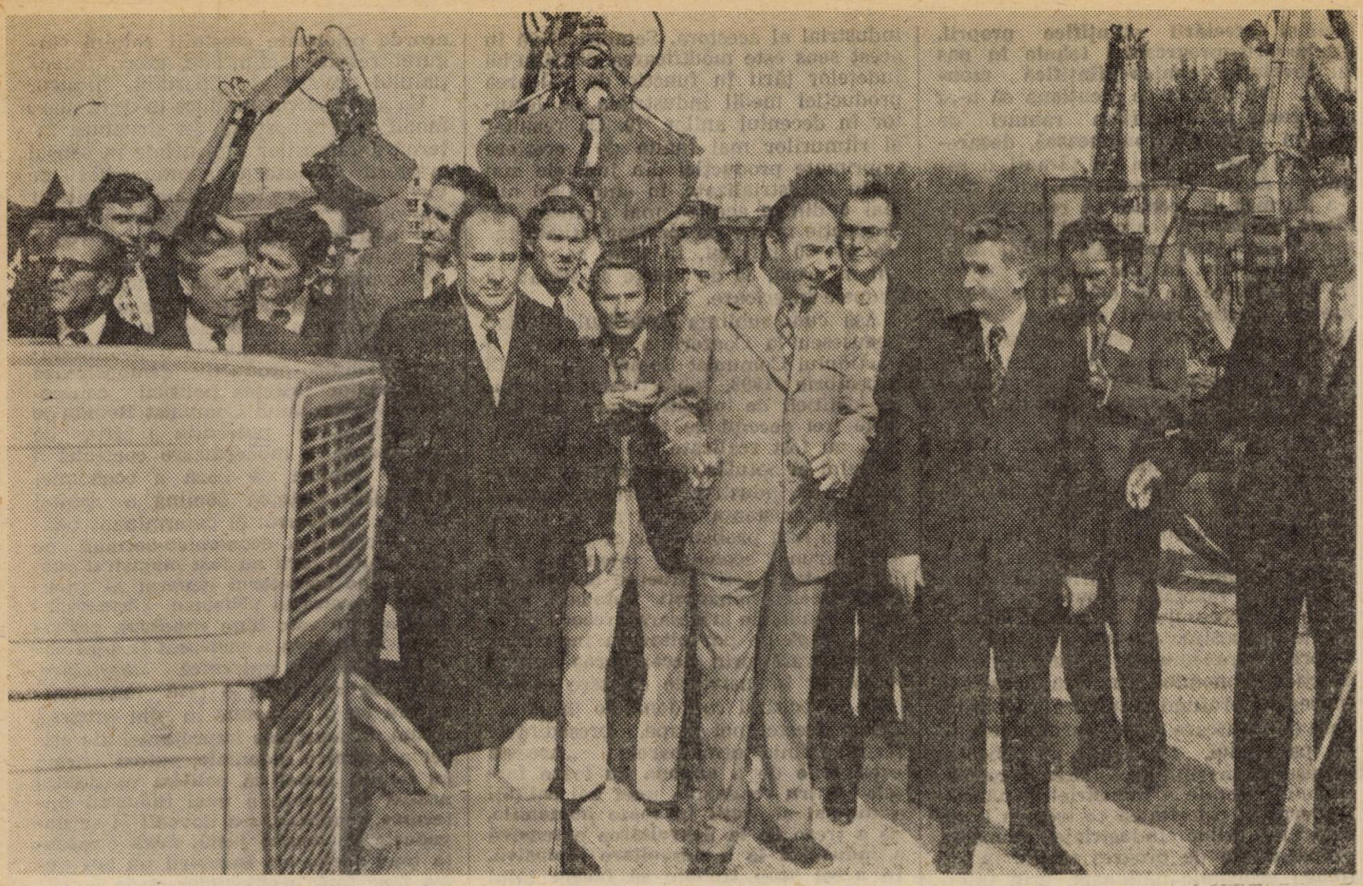

Cu un deceniu în urmă, în cadrul unei vizite de lucru la uzina „7 Noiembrie" din Craiova, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat ca aici să se treacă la fabricația de tractoare grele. În prezent, întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova produce o serie de tipuri de tractoare de mare putere, pe șenile sau pe pneuri, cu variate echipamente de lucru, utilizate în agricultură, construcții și alte ramuri ale economiei naționale ; la un an de la introducerea în fabricație, cel mai recent tip a primit o valoroasă distincție la un tîrg internațional.

În sfîrșit, trebuie relevat **rolul esențial al industriei,** ca ramură conducătoare a economiei, în **formarea și consolidarea complexului economic național unitar,** în cadrul căruia se urmărește creșterea proporțională și armonioasă, în primul rînd, a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale, realizarea echilibrului optim între diversele sectoare, în vederea satisfacerii, într-o măsură tot mai mare, a cerințelor progresului general al societății.

În acest context trebuie precizat că baza de plecare au constituit-o nu numai un potențial industrial redus ci și o structură a acestuia caracteristică unei țări slab dezvoltate. La nivelul anului 1950 industria deținea doar 12% din populația ocupată, față de peste 74% cît deținea agricultura. În totalul fondurilor fixe existente în economia națională industria deținea doar 19,8%. În consecință, contribuția acestei ramuri la realizarea produsului social era de 39%, iar la cea a venitului național de numai 30,8%. În același an, în ansamblul producției industriale realizate ponderea principală (peste 58%) o dețineau ramurile considerate a fi tradiționale pentru economia românească (combustibili, exploatarea și prelucrarea lemnului, textilă, confecții, pielărie, blănărie și încălțăminte, alimentară etc.), iar ramurile de bază ale unei industrii moderne (energie electrică și termică, metalurgia, construcțiile de mașini și chimia) deținea împreună doar 25,8%.

O asemenea configurație a industriei conferea României postura de țară furnizoare de materii prime, combustibili și produse rezultate din procese de prelucrare primară, fiind tributară importului de mașini, utilaje, mijloace de transport și alte produse manufacturate. În exporturile totale din anul 1950 combustibilii și diferite materii prime dețineau o pondere de cca 75%, iar împreună cu produsele alimentare 89%. În același timp, mașinile, utilajele, mijloacele de transport, diferite mărfuri industriale de larg consum dețineau peste 53% din importurile totale.

Pornind de la această situație primele trei planuri cincinale (1951—1965), au urmărit trecerea la crearea bazei tehnico-materiale a unei industrii moderne. Realizarea acestui obiectiv a presupus, pe de o parte, alocarea prioritară a investițiilor în favoarea industriei, iar pe de altă parte, creșterea rapidă a ponderii acestei ramuri în totalul populației ocupate. Pe parcursul întregii perioade, industriei i s-a alocat din volumul total de investiții o cotă superioară celei cu care această ramură a participat la crearea venitului național. În aceeași perioadă a crescut ponderea industriei în totalul populației ocupate de la 12% la 19,2%, iar în totalul fondurilor fixe din economia națională de la 19,8% la 31,8%.

Realizarea obiectivelor specifice acestei etape a necesitat orientarea prioritară a investițiilor industriale spre ramurile de bază și, îndeosebi, spre cele preponderent producătoare de mijloace de producție. Corespunzător acestei orientări s-au produs mutații ample în structura pe grupe mari de ramuri industriale. În această perioadă, indicele de devansare a creșterii întregii producții industriale de către cea de mijloace de producție a fost de 1,29, iar cel de devansare a producției bunurilor de consum de 1,83. Primele trei cincinale, datorită înapoierii moștenite în domeniul dezvoltării bazei tehnico-materiale, dar și preluării necritice a unor teze perimate, au fost caracterizate însă și printr-un pronunțat caracter extensiv al evoluției industriei românești. Față de o creștere a întregii producții industriale în perioada 1950—1965 de aproape 6,2 ori, consumul de minereu de fier a crescut de peste 13 ori, iar producția de oțel de peste 6,1 ori. Producția de energie electrică și cea de gaz metan, destinate prioritar industriei, au crescut de peste 8,1 ori și, respectiv, de peste 6,3 ori. Accentul principal a fost pus în această perioadă pe creșterea rapidă a producției unor bunuri rezultate din faze de prelucrare primară (acid clorhidric de peste 12 ori, acid sulfuric de peste 10 ori, sodă caustică de aproape 15,6 ori etc.), mari consumatoare de materii prime și de energie, care încorporează, într-o proporție mai redusă, muncă superior calificată și creație tehnico-științifică și estetică proprie.

Cu toate eforturile apreciabile depuse, la nivelul anului 1965 România înregistra încă un dezechilibru apreciabil în comerțul exterior cu mașini, utilaje și mijloace de transport, importul unor astfel de bunuri fiind de 2,1 ori mai mare decît exportul. Referindu-se la această perioadă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** aprecia că **„...într-o anumită perioadă a construcției socialiste, în fapt, sarcinile industrializării au fost, în bună măsură, subapreciate și neglijate. Astfel, în primele trei cincinale s-a subapreciat însemnătatea dezvoltării ramurilor industriale moderne — construcția de mașini, chimia, electronica, electrotehnica —, nu s-a acordat atenția corespunzătoare dezvoltării gîn-**

dirii și cercetării științifice proprii, promovării progresului tehnic în pas cu revoluția tehnico-științifică mondială. Nu o dată se menționa că n-ar fi necesar să dezvoltăm ramuri de vîrf în economia românească, deoarece este greu să faci cu țăranii o industrie nouă. De asemenea, nu o dată s-a afirmat că trebuie să renunțăm la ideea dezvoltării cercetării științifice proprii, mergînd pe linia importului din străinătate. În fapt, aceasta însemna o abdicare de la orientările stabilite de partid, lăsînd România în situația de țară slab dezvoltată". („România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 14, București, Editura politică, 1977, p. 553).

Anul 1965, în care a avut loc evenimentul de importanță istorică reprezentat de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, cînd în fruntea partidului și statului nostru a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, strălucit strateg al făuririi industriei românești moderne, a marcat începutul unei noi etape a procesului de industrializare din țara noastră. Această etapă poartă amprenta transpunerii în gîndirea și în practica economică din țara noastră a concepției profund științifice, revoluționare și novatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind necesitatea dezvoltării multilaterale a industriei românești moderne și prioritatea ce trebuia acordată ramurilor industriale avansate, propagatoare de progres tehnic în întreaga economie națională, prin intermediul cărora se valorifică superior potențialul material și capacitatea de creație a poporului nostru. **„Vom continua să acordăm** — preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu — o mare atenție dezvoltării industriei constructoare de mașini... Trebuie să punem un accent mai mare pe fabricarea de linii tehnologice complete destinate nevoilor interne și exportului, pe producerea de utilaje necesare noilor complexe industriale pe care le construim. Pentru a face față necesităților de mașini și aparate electrotehnice, a aparatelor de măsură, control și automatizare, producția industriei electrotehnice va atinge cel mai înalt ritm din sectorul construcției de mașini".** („România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste", vol. 1, București, Editura politică, 1968, p. 28).

În **următoarele trei cincinale (1966—1980)** eforturile investiționale au continuat să fie orientate prioritar spre dezvoltarea industriei, dar ponderea acestei ramuri în investițiile totale din sectorul socialist al economiei naționale a manifestat o tendință de stabilizare (52,6% în cincinalul 1966—1970, 53,7% în anii 1971—1975 și 51% în perioada 1976—1980), tinzînd să se situeze sub nivelul celei a contribuției sale la crearea venitului național. În consecință, industria și-a modificat poziția în ansamblul economiei naționale, în anul 1980 deținînd 44% din fondurile fixe totale și 35,5% din populația ocupată, în condițiile în care contribuia în proporție de 62,8% la realizarea produsului social și, respectiv, de 58,6% la cea a venitului național.

O altă trăsătură definitorie a perioadei 1965—1980 constă în creșterea rolului dezvoltării industriei în procesul amplasării rationale a forțelor de producție pe teritoriul țării. Amplasarea cu prioritate a noilor capacități industriale create în această perioadă în județele mai puțin dezvoltate a asigurat creșterea mai rapidă a potențialului industrial al acestora. Semnificativă în acest sens este modificarea distribuției județelor țării în funcție de valoarea producției medii industriale pe locuitor în deceniul anilor '70. Ca rezultat al ritmurilor mai înalte de creștere imprimate producției din județele mai puțin industrializate, în anul 1980 numai 5 dintre acestea mai realizau o producție medie pe locuitor situată între 10—20 mii lei, în timp ce, cu 10 ani în urmă, 35 de județe se situau în grupele inferioare.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din 16—18 decembrie 1982, obiectivele generale ale politicii de industrializare din primele trei decenii de construcție socialistă au fost realizate. La sfîrșitul deceniului al optulea, țara noastră dispunea de o industrie puternică, modernă, fără existența căreia nu ar fi putut face față problemelor grele cu care se confruntă economia mondială în etapa actuală, cu influențe negative și asupra celei românești. Totodată, s-au creat condițiile necesare trecerii la o nouă etapă de dezvoltare a industriei, caracterizată prin accentuarea rolului factorilor intensivi de creștere economică. Precizînd coordonatele principale ale acestei noi etape, președintele țării sublinia următoarele: **„Aceasta presupune de a acționa cu toate forțele pentru realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile, de a trece de la dezvoltarea extensivă a industriei la o dezvoltare intensivă. În acest scop trebuie să facem totul pentru creșterea mai puternică a calității și ridicarea nivelului tehnic al produselor, pentru valorificarea superioară a materiilor prime. În mod deosebit, se impun măsuri hotărîte în vederea realizării unei productivități a muncii superioare, corespunzător dotării tehnico-materiale, nivelului tot mai înalt de calificare pe care l-am realizat în țara noastră".** (Cuvîntare la Conferința pe țară a președinților consiliilor populare din 17—19 februarie 1983).

În ceea ce privește industrializarea în continuare a țării, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu prioritatea principală a anilor viitori o constituie dezvoltarea mai puternică a bazei proprii de materii prime și energetice, în vederea creșterii gradului de acoperire a necesităților economiei din resurse proprii. În această optică secretarul general al partidului a fundamentat teza cu privire la asigurarea independenței energetice a țării, de o mare importanță teoretică și practică, în virtutea căreia a fost adoptat un complex program special de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei în perioada 1985—1990 și orientările pînă în anul 2000, precum și obiectivul economisirii severe și reducerii consumurilor specifice de materii prime și materiale.

Aceste cerințe derivă, în primul rînd, din necesitatea reducerii dependenței creșterii economice din țara noastră de importul de resurse materiale și energetice și, implicit, a eforturilor valutare. În al doilea rînd, datorită ponderii pe care o deține în prezent industria în complexul economic național, această ramură exercită o influență definitorie asupra calității rezultatelor întregii activități economico-sociale din țara noastră. În al treilea rînd, accentuarea caracterului restrictiv al resurselor materiale și energetice antrenate în industrie presupune o asemenea structurare a programelor de dezvoltare în perspectivă a acestei ramuri prin intermediul căreia să se acorde prioritate creșterii rolului singurei resurse nelimitate, adică potențialului creativ al poporului nostru.

Ca atare se vor produce în continuare modificări importante în structura internă a ramurilor industriale în sensul creșterii intense a subramurilor de vîrf, de înaltă tehnicitate și limitării dezvoltării produselor și subramurilor energointensive sau cu un grad redus de prelucrare.

Dezvoltarea accelerată și neîntreruptă a industriei noastre socialiste în toată perioada ultimelor patru decenii, creșterea apreciabilă a potențialului ei tehnico-productiv demonstrează convingător justețea politicii consecvente a Partidului Comunist Român de industrializare puternică a țării, de consolidare și modernizare continuă a acestei ramuri de bază a economiei naționale. Justețea deplină a acestei politici, caracterul ei determinant pentru dezvoltarea economico-socială de ansamblu a țării au fost magistral subliniate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu: „După cum este bine cunoscut, economia românească a cunoscut în anii socialismului o puternică dezvoltare, România devenind o țară industrial-agrară cu o economie în plin progres. Acum, în actualele împrejurări ale crizei economice mondiale, putem afirma cu deplin temei că politica partidului nostru de creare a unei industrii puternice, moderne, s-a dovedit și se dovedește pe deplin justă. Fără existența unei asemenea industrii nu am putea face față problemelor grele actuale din economia internațională. Este cu atît mai evident că în actualele împrejurări ar fi foarte greu, dacă nu chiar imposibil, de a asigura dezvoltarea industriei noastre socialiste".** („România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate", vol. 25, Editura politică, București, 1984, p. 74—75).

Confirmarea strălucită a acestei politici prin rezultatele de prestigiu înregistrate în dezvoltarea industriei românești, prin creșterea apreciabilă a gamei sortimentale și a nivelului tehnic și calitativ al produselor acesteia, prin sporirea fără precedent a disponibilităților sale pentru export și acțiuni de cooperare economică internațională este rezultatul firesc al transpunerii în fapt a concepției profund revoluționare a secretarului general al partidului și președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Această concepție — conturată pe baza magistralei analize efectuate de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la dezvoltarea anterioară și la condiția actuală a industriei românești, a aprecierii realiste a fenomenelor și tendințelor ce se fac simțite în economia mondială, a capacității sale de excepție de a scruta viitorul și a defini căile optime de dezvoltare în perspectivă — și-a dovedit din plin forța sa de propulsie, rolul ei de suport puternic al unei dezvoltări fără precedent în istoria țării noastre.

Este, neîndoielnic, motivul determinant pentru care toți oamenii muncii din patria noastră salută, cu entuziasm și spirit de dăruire, Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român privind realegerea de către Congresul al XIII-lea, în înalta funcție de secretar general al partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, văzînd în aceasta chezășia dezvoltării în continuare, a țării, a progresului economico-social pe calea socialismului și comunismului, ridicării patriei pe noi culmi ale civilizației și progresului.

23 AUGUST
40
1944
1984

Făurirea unei agriculturi intensive, moderne — obiectiv central al politicii agrare a partidului

Marin POPESCU

CELE PATRU DECENII care au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă înscriu, în aria largă a experienței naționale în făurirea noii orînduiri, o contribuție originală a Partidului Comunist Român la soluționarea uneia dintre cele mai dificile și mai stringente probleme contemporane — problema agrară.

O contribuție de seamă la rezolvarea numeroaselor aspecte teoretice și practice privitoare la dezvoltarea agriculturii în țara noastră a adus secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Abordîndu-le de pe o poziție consecvent revoluționară, pătrunsă de un fierbinte patriotism și spirit revoluționar, pornind de la condițiile, cerințele și posibilitățile țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu a combătut o serie de concepții greșite a căror circulație a impietat asupra progresului acestei ramuri, a dezvăluit neajunsurile, a formulat teze noi, de mare valoare, care reprezintă puncte fundamentale de referință pentru orice cercetare cu privire la agricultura românească.

Succesele dobîndite după Congresul al IX-lea al P.C.R. în dezvoltarea agriculturii noastre socialiste, precum și ceea ce s-a proiectat pentru evoluția sa viitoare sînt indisolubil legate de gîndirea cutezătoare și de activitatea practică desfășurată de secretarul general al partidului, de capacitatea sa de a descifra cerințele mereu noi ale dezvoltării și de a le da expresie clară în elaborarea politicii agrare a partidului. Izvorul gîndirii sale novatoare este studierea atentă a legilor obiective care acționează în socialism, a cerințelor pe care le impune practica, la care se adaugă contactul permanent cu masele de lucrători ai ogoarelor, cu specialiștii, consultarea acestora în toate problemele care privesc munca și viața lor.

Pornind de la principiile și adevărurile generale ale socialismului științific și ținînd seama de condițiile istorice concrete din țara noastră, **Partidul Comunist Român a stabilit pentru fiecare etapă a construcției socialiste obiectivele revoluției agrare și modalitățile de acțiune pentru înfăptuirea lor.** În felul acesta, revoluția agrară reprezintă o parte componentă esențială a procesului revoluționar neîntrerupt care caracterizează făurirea, consolidarea și dezvoltarea multilaterală a societății socialiste în țara noastră.

Transformarea relațiilor agrare în relații de tip socialist

OBIECTIVUL său principal în prima etapă a construcției socialiste l-a constituit **transformarea relațiilor agrare în relații de tip socialist, organizarea pe baze socialiste a agriculturii.** Ceea ce a caracterizat înainte de toate această etapă a fost atragerea țărănimii la socialism, pe calea cooperației, pe baza liberului consimțămînt și a cointeresării materiale, paralel cu crearea unui puternic sector agricol de stat, ca model de așezare a producției pe baze organizatorice, științifice și tehnologice moderne. Totodată s-a trecut la o amplă acțiune de creare a bazei tehnico-materiale corespunzătoare, de ridicare a nivelului de pregătire profesională, culturală și politică al întregii țărănimi, formarea de cadre calificate, de specialiști, de dezvoltare a cercetării științifice, respectiv de **ridicare a forțelor de producție la nivelul cerut de noile relații de producție.**

Încheierea procesului de cooperativizare a marcat statornicirea modului de producție socialist în agricultură, caracterizat prin predominanța absolută în întreaga agricultură a aceluiași tip de proprietate asupra mijloacelor de producție — proprietatea socialistă, prin așezarea pe principii noi, socialiste, a relațiilor de repartiție, produsul muncii fiind repartizat corespunzător nevoilor vitale ale țărănimii, iar retribuirea muncii înfăptuindu-se în strînsă legătură cu cantitatea și calitatea muncii, cu producția realizată, cu cerințele eticii și echității socialiste ; întreaga agricultură a fost integrată în planul național unic de dezvoltare economico-socială ; au fost instituționalizate forme democratice de conducere, de către însăși lucrătorii ogoarelor. Înlăturarea bazei economice care genera diferențierea socială a țărănimii individuale a unit trainic țărănimea cooperatistă, făurindu-i o structură socială unitară. Pe temelia proprietății socialiste, activitatea țărănimii în producția materială a încetat de a mai fi individuală, răzlețită, izolată, dobîndind un caracter colectiv și nemijlocit social. Pe aceeași temelie, dezvoltarea bazei tehnico-materiale a creat condiții pentru organizarea superioară a muncii, profilarea și specializarea producției, aplicarea de tehnologii noi. Drept rezultat, **pe întreaga perioadă de transformare socialistă a agriculturii a avut loc o creștere continuă a producției agricole vegetale și animale,** expresie sintetică a superiorității agriculturii socialiste și a justeței politicii agrare a Partidului Comunist Român.

Înfăptuirea transformării socialiste a agriculturii a avut o însemnătate deosebită pentru extinderea și diversificarea relațiilor economice de tip nou, socialist între oraș și sat, între industrie și agricultură, între clasa muncitoare și țărănimea cooperatistă, pentru ridicarea pe o treaptă mai înaltă a alianței muncitorești-țărănești.

Victoria relațiilor de producție socialiste la sate și angajarea fermă și ireversibilă a agriculturii noastre socialiste pe calea modernizării, corespunzător imperativelor revoluției tehnico-științifice, reprezintă produsul nemijlocit al politicii agrare profund științifice și realiste, promovată de Partidul Comunist Român.

Definind semnificația istorică a încheierii procesului de cooperativizare a agriculturii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că acesta **„a marcat victoria deplină a revoluției agrare socialiste, a organizării agriculturii românești pe baze socialiste, de stat și cooperatiste, deschizînd, totodată, calea trecerii într-o etapă nouă, superioară, a soluționării problemei agrare, a asigurării unui progres rapid al producției agricole și ridicării nivelului de trai al țărănimii“** [1]).

Consolidarea formelor socialiste de producție în agricultură

ÎN A DOUA ETAPĂ a construcției socialiste, care a urmat încheierii procesului de cooperativizare, obiectivul principal al procesului revoluționar din agricultură l-a constituit **consolidarea realizărilor obținute** în etapa anterioară : a avut loc unificarea cooperativelor mici în unități mai mari ; au continuat să se dezvolte forțele de producție ; s-a perfecționat activitatea întreprinderilor agricole de stat, a stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii, a cooperativelor agricole de producție ; producția agricolă a înregistrat noi sporuri atît la producția vegetală cît și la cea animală.

Ca durată, această etapă a fost relativ scurtă. Importanța ei este însă considerabilă dacă avem în vedere noile orientări inaugurate de Congresul al IX-lea al P.C.R. și activitatea teoretică și practică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru clarificarea problemelor noi care se puneau în fața agriculturii noastre în perioada imediat următoare încheierii procesului organizării ei pe baze socialiste.

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 9, Ed. politică, București, 1974, p. 894

În documentele Congresului al IX-lea și Conferinței Naționale din 1967 ale P.C.R., în alte documente din acest interval au fost aduse precizări importante privind rezolvarea problemei agrare, rolul agriculturii în cadrul economiei naționale. **„Pentru noi este clar** — spunea secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că, cooperativizarea agriculturii este numai începutul și nu rezolvarea problemei agrare, a problemei dezvoltării"** [2]). Această teză este deosebit de importantă nu numai din punct de vedere teoretic, depășindu-se concepția simplistă potrivit căreia problema agrară se considera rezolvată o dată cu înlăturarea proprietății private și a exploatării, ci și din punct de vedere practic. Dacă transformarea socialistă a agriculturii a rezolvat una din laturile fundamentale ale problemei agrare, aceea a desființării proprietății private și a exploatării, alte laturi ale acesteia, și în mod deosebit cele legate de dezvoltarea producției, își prelungesc actualitatea pentru o perioadă îndelungată, solicitînd pentru rezolvarea lor importante eforturi din partea societății.

După Congresul al IX-lea s-a reconsiderat rolul agriculturii în economia națională. Precizînd că **agricultura reprezintă una din ramurile de cea mai mare importanță ale economiei naționale** și că ea are un rol hotărîtor pentru progresul rapid al întregii economii, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului, secretarul general al partidului arăta, în Raportul prezentat la Conferința Națională din 1967, că **„orice manifestare de neglijare a agriculturii, a dezvoltării bazei sale tehnico-materiale poate să creeze disproporții, dificultăți în calea dezvoltării echilibrate a întregii economii, a folosirii potențialului economic al țării, pentru creșterea venitului național, pentru asigurarea progresului material și spiritual al poporului"** [3]).

Teza cu privire la necesitatea asigurării unei corespondențe cît mai depline între contribuția agriculturii la crearea venitului național și partea ce i se alocă din venitul național pentru dezvoltare își păstrează pe deplin valabilitatea și în prezent.

Trecerea la noua revoluție agrară

INTRAREA ȚĂRII NOASTRE în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate a pus probleme noi în fața agriculturii. Ca și economia națională în ansamblu, agricultura trebuie să se caracterizeze prin accentuarea laturilor calitative.

Conceptul de **nouă revoluție agrară**, elaborat de tovarășul Nicolae Ceaușescu în spiritul materialismului dialectic și istoric, este **un concept global**, care cuprinde nu numai forțele, ci și relațiile de producție, întregul proces de perfecționare a organizării sociale și de conducere a agriculturii, ca una din ramurile de bază care condiționează progresul economico-social general al societății noastre. În concepția secretarului general al partidului, revoluția care se înfăptuiește în agricultura noastră are o largă sferă de cuprindere în ce privește **producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre.**

Obiectivul fundamental al revoluției agrare în această etapă îl reprezintă **realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate.** Aceasta presupune înainte de toate o revoluție în tehnica și tehnologia folosite în agricultură, prin asigurarea unei puternice baze tehnico-materiale, pătrunderea largă a progresului tehnic în toate domeniile de activitate, care să se concretizeze în creșterea capacității productive a pămîntului, în mecanizare și automatizarea proceselor de producție, în folosirea multilaterală a îngrășămintelor și altor substanțe chimice, în aplicarea în producție a cerințelor științelor biologice — în special ale nutriției și geneticii etc.

În cele ce urmează ne vom referi la cîteva din modificările mai importante care particularizează această nouă etapă a revoluției socialiste în agricultură.

● În primul rînd : **realizarea unei agriculturi multilateral intensive.** În etapele precedente, deși au fost întreprinse măsuri care au vizat realizarea unei agriculturi intensive, aceasta s-a dezvoltat parțial, unilateral intensiv. Obținerea unor producții sporite pe aceeași suprafață și reducerea forței de muncă ocupate în agricultură, elemente caracteristice unei agriculturi de tip intensiv, s-au realizat cu prețul creșterii fondurilor de producție, în principal a celor fixe, al sporirii necesarului de fonduri pentru obținerea unei unități de producție și de produs net, în condițiile reducerii eficienței utilizării acestora — trăsătură caracteristică dezvoltării de tip extensiv. Caracterul unilateral intensiv este relevat și de faptul că înzestrarea tehnică a muncii a devansat productivitatea acesteia (în 1980 față de 1950, înzestrarea tehnică a muncii a crescut de 9,54 ori, iar productivitatea muncii de 5,33 ori), iar creșterea cheltuielilor materiale a devansat-o pe aceea a produsului net. Continuarea unei asemenea dezvoltări nu numai că ar contrasta cu dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale, dar ar face din agricultură o ramură din ce în ce mai costisitoare, ceea ce ar frîna progresul general al societății noastre. De aceea, realizarea unei adevărate revoluții agrare, schimbarea tipului de agricultură este o condiție esențială pentru dezvoltarea economico-socială a țării.

Acumulările realizate în etapele anterioare, coroborate cu dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnico-materiale și a forței de muncă, în condițiile îmbunătățirii utilizării acestora, sînt de natură să asigure înfăptuirea unei agriculturi multilateral intensive. În actualul cincinal se înregistrează deja o îmbunătățire a indicatorilor la care ne-am referit. În 1982 față de 1980, la 1 000 lei fonduri fixe, producția globală a crescut cu 13%, iar cea netă cu 14%.

● În al doilea rînd : **stabilirea unor noi corelații și raporturi între agricultură și industrie.** Condițiile interne și internaționale în care se realizează reproducția socială în etapa actuală pun în termeni noi dezvoltarea, în cadrul economiei naționale, a agriculturii — care, împreună cu lărgirea bazei de materii prime și energetice, face parte din prioritățile cele mai importante.

A devenit tot mai evidentă necesitatea așezării agriculturii, alături de industrie, la temelia dezvoltării economiei naționale. Ținînd seama de acest imperativ al etapei actuale, **„partidul nostru pune pe același plan atît dezvoltarea industriei, cît și dezvoltarea agriculturii, considerîndu-le ca două ramuri fundamentale ale societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism"** [4]).

Rezolvarea contradicției existente în economia noastră între dezvoltarea puternică a industriei și mai lentă a agriculturii reprezintă o condiție esențială pentru asigurarea unui nou echilibru al dezvoltării economice, a unei concordanțe corespunzătoare între cele două ramuri. Față de etapele anterioare, în care decalajul în termeni relativi dintre industrie și agricultură în înzestrarea tehnică a muncii și în nivelul productivității acesteia s-a redus (aspect supraevaluat în literatura noastră economică), dar decalajul în mărimi absolute a înregistrat o creștere permanentă, etapa actuală — a noii revoluții agrare — trebuie să se caracterizeze prin îmbunătățirea substanțială a relației înzestrare tehnică — productivitatea muncii în agricultură, inclusiv prin înzestrarea acestei ramuri cu fonduri fixe din ce în ce mai performante, prin lărgirea continuă a gamei de lucrări mecanizate, astfel încît, prin reducerea substanțială a consumului de muncă pe produs, ritmul de creștere a productivității muncii în agricultură să-l devanseze pe cel al dotării cu fonduri fixe.

Pentru această schimbare de tendință în ce privește decalajul absolut s-au creat anumite premise, care — între altele — constau în : creșterea puterii economice a țării noastre, și în primul rînd a industriei ; progresele înregistrate de industrie — concretizate în capacitatea ei de a contribui în măsură sporită la dezvoltarea și perfecționarei bazei tehnico-materiale a agriculturii ; dezvoltarea cercetării științifice agricole ; evoluția concepției cu privire la rolul și importanța agriculturii în progresul general al societății noastre etc. În primii ani ai acestui cincinal, pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R., investițiile în agricultură au înregistrat o asemenea creștere, încît au condus la ridicarea ponderii lor în totalul investițiilor de la 12,9% în 1980 la 15,1% în 1982.

● În al treilea rînd : **armonizarea factorilor de producție, îmbunătățirea calității acestora, utilizarea lor cu eficiență sporită.** Dezvoltarea puternică și perfecționarea bazei tehnico-materiale a agriculturii nu diminuează, ci dimpotrivă, sporesc rolul factorului uman, al forței de muncă. Asigurarea unei calități noi în agricultură este condiționată, pe de o parte, de înlăturarea unor disproporții care s-au creat între baza tehnico-materială și forța de muncă (diminuată sub limita necesară și structural dezechilibrată), iar, pe de altă parte, de transformarea calitativă a omului, de lărgirea orizontului său de pregătire și cunoaștere, de stimularea intereselor personale și îmbinarea organică a acestora cu cele colective și ale întregii societăți. Au apărut și trebuie eliminate o serie de alte neconcordanțe — între factorii materiali ai producției, între forța de tracțiune animală și cea mecanică, între aceasta din urmă și asigurarea combustibilului ne-

---

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, Op. cit. vol. 1,. Ed. politică, București, 1968, p. 167
[3]) **Nicolae Ceaușescu**, Op. cit., vol. 2, p. 533
[4]) **Nicolae Ceaușescu**, Op. cit. vol. 13, p. 377—378

Aplicarea indicațiilor secretarului general al partidului, înfăptuirea programelor speciale elaborate din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu oferă agriculturii premise pentru creșterea continuă a randamentelor la hectar, pentru obținerea unor recolte sigure și stabile la toate culturile.

cesar, între cerințele de fertilizare a culturilor și posibilitățile de a le satisface etc. Totodată, propria noastră experiență, ca și practica pe plan mondial, demonstrează că în condițiile epocii contemporane, știința constituie factorul primordial al progresului. Ca urmare, cercetarea științifică este chemată să asigure soluționarea problemelor principale privind ridicarea capacității productive a pămîntului, crearea de noi soiuri și hibrizi de plante, finalizarea raionării soiurilor și hibrizilor de plante, generalizarea în cultură a semințelor și materialului săditor de cea mai bună calitate, ameliorarea raselor de animale, perfecționarea tehnologiilor proceselor de producție (atît în sectorul vegetal cît și în cel animal), realizarea unor mașini și instalații perfecționate, de mare randament și cu consumuri reduse de metal și combustibil.

● În al patrulea rînd : **creșterea în ritmuri înalte a producției agricole,** în concordanță cu eforturile care se fac pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale, pentru calificarea și perfecționarea pregătirii forței de muncă, pentru transformarea științei într-o puternică forță generatoare de progres. Limita minimă a acestei creșteri ar putea fi formulată astfel : asigurarea necesarului de consum alimentar al populației, la nivelul normelor științific fundamentate, aprovizionarea industriei cu materii prime, crearea de disponibilități pentru export, care să asigure cel puțin plata resurselor din import, consumate pentru agricultură — petrol, materii prime pentru fabricarea metalului destinat construcției de mașini agricole și altele.

Atingerea unei asemenea limite va contribui la depășirea contradicției care s-a creat între cerințele mereu sporite de consum ale populației și posibilitățile actuale de a le satisface — și, în același timp, va constitui un factor stabilizator pentru economia națională, va spori gradul de independență și de apărare împotriva influențelor și implicațiilor crizei economice mondiale.

● În al cincilea rînd : **creșterea rentabilității producției agricole.** Ridicarea eficienței la rangul de problemă fundamentală a progresului agriculturii se concretizează într-o serie de opțiuni de importanță strategică referitoare la dezvoltarea și perfecționarea bazei tehnico-materiale — ca suport material al acestui proces, întărirea autoconducerii și autogestiunii, perfecționarea sistemului de organizare și conducere a agriculturii, a sistemului de prețuri și de retribuire etc. Totodată, întrucît industria participă tot mai mult la dezvoltarea agriculturii prin mijloacele de producție pe care i le pune la dispoziție, nivelul și evoluția indicatorilor de eficiență ai producției agricole depind tot mai mult nu numai de activitatea care se desfășoară în agricultură, ci și de cea din industrie. De aceea, creșterea eficienței economice în agricultură poate fi numai rezultatul unor acțiuni care vizează atît agricultura, cît și industria. Ea depinde, de asemenea, de îmbunătățirea condițiilor de realizare a produselor agricole, de menținerea caracterului stimulativ al prețurilor la contractările și achizițiile de produse agricole.

În conformitate cu hotărîrile Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R. a fost stabilit și se aplică un ansamblu de măsuri vizînd înfăptuirea noii revoluții agrare în toate laturile și obiectivele ei. Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, au fost elaborate programe speciale cu privire la dezvoltarea agriculturii, care reflectă concepția creatoare a secretarului general al partidului cu privire la impulsionarea factorilor intensivi, calitativi și de eficiență.

23 AUGUST 40 1944 1984

Promovarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, factor esențial în strategia progresului României

Mihail FLORESCU

FENOMEN de largă anvergură în multiplele domenii de activitate ale omenirii, dezvoltarea științei și tehnicii are un rol hotărîtor în transformările rapide ale forțelor de producție, imprimînd un dinamism spectaculos întregii vieți economice și sociale. În această perioadă, întreaga omenire este participantă la o grandioasă revoluție în știință, în tehnică și în tehnologie, fiind de neconceput dezvoltarea vreunui sector al vieții sociale fără noile cuceriri ale creativității umane. Revoluția științifică și tehnică contemporană oferă posibilitatea, după cum arată experiența mondială, comprimării timpului necesar reducerii decalajelor economice, necesitînd, în același timp, amplificarea eforturilor pentru aplicarea în producție a cuceririlor ei.

Dezvoltarea economico-socială a României în această perioadă, în care în întreaga lume are loc trecerea spre o nouă etapă a revoluției tehnico-științifice, impune sporirea contribuției cercetării științifice și tehnice proprii la acest proces care va permite obținerea unui nivel ridicat de trai al populației, creșterea venitului național și afirmarea României în cadrul comunității internaționale. Amplificarea efectelor economice și sociale ale cercetării științifice naționale, creșterea eficienței soluțiilor propuse și a operativității cu care acestea sînt asimilate în producție au reprezentat, de-a lungul celor patru decenii de construcție socialistă, preocupări constante ale politicii promovate de partidul și statul nostru. Aceste orientări de autentică deschidere istorică s-au îmbogățit sub aspect teoretic și practic începînd cu cel de al IX-lea Congres al partidului cînd au fost puse bazele unei strategii științifice privind creșterea potențialului național de cercetare, implicarea mai profundă a cadrelor de cercetători în soluționarea problemelor complexe ale dezvoltării economico-sociale.

Tocmai în acest sens în cuvîntarea rostită la Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, din iunie a.c., tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, arăta : **„Am subliniat la ședința Consiliului Suprem al Dezvoltării și la Plenara Comitetului Central al partidului că ne vom desfășura și în viitor activitatea în condiții economice și politice complexe. De aceea, va trebui să intensificăm eforturile pentru perfecționarea activității noastre în toate sectoarele, pentru dezvoltarea mai puternică a bazei tehnico-materiale și, în primul rînd, a surselor de energie și de materii prime, pentru ridicarea la un nivel și mai înalt a activității de cercetare științifică, tehnică, a cunoașterii umane în general."**

Toate documentele politice aprobate urmărind ridicarea țării noastre pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație au la bază trecutul apropiat cu care ne mîndrim, tot ceea ce s-a înfăptuit, în cele patru decenii care au trecut de la actul istoric de la 23 August 1944, cu deosebire în perioada cea mai rodnică din viața țării, pe care cu îndreptățită mîndrie o numim „Epoca Ceaușescu". Afirmarea puternică a rațiunii, a cutezanței și spiritului revoluționar, a democrației și a umanismului, încrederea statornică în forțele proprii sînt cuceriri prețioase ale acestor 19 ani, care deschid o luminoasă epocă de dezvoltare multilaterală a țării, inseparabil legată de activitatea secretarului general al partidului și președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Transformările care au avut loc în țara noastră în anii socialismului au fost deosebit de intense, punînd în evidență dinamismul economiei și fermitatea cu care s-a desfășurat politica partidului de dezvoltare a forțelor de producție și de restructurare a economiei în vederea depășirii stadiului de subdezvoltare și a ridicării treptate a României în rîndul țărilor dezvoltate economic. Industria a devenit preponderentă în crearea venitului național, sporindu-și ponderea de la 44% în anul 1950, la 55,7% în 1982. Impresionant este faptul că în prezent peste 87% din mașinile și utilajele necesare programului de investiții sînt produse în țară, față de numai 50% în 1950. Industria chimică și industria constructoare de mașini — ramuri purtătoare ale progresului tehnic — și-au sporit ponderea în producția industrială de la 16,4% în 1950, la circa 40% în anul 1982. Această dezvoltare prioritară a industriei a fost însoțită de dezvoltarea și modernizarea agriculturii, ramură de bază a economiei noastre naționale.

Potențialul material și uman al cercetării în continuă amplificare

ÎN CONTEXTUL acestor prefaceri revoluționare, înflorirea științei și tehnologiei, afirmarea creativității tehnice naționale ca resursă de bază a dezvoltării multilaterale au constituit încă de la Congresul al IX-lea al partidului o componentă majoră a noului curs imprimat de tovarășul Nicolae Ceaușescu gîndirii și practicii politice a partidului și statului. Combătînd unele prejudecăți datorită cărora activitatea proprie de cercetare științifică nu era apreciată la justa ei semnificație, orientarea politică deschisă de secretarul general al partidului la cel de al IX-lea Congres, de a lega știința de producție, de viața societății, de a integra cercetarea proprie în mod nemijlocit în efortul întregului popor de înfăptuire a obiectivelor dezvoltării economico-sociale, a marcat o profundă reevaluare revoluționară a rolului științei și tehnicii naționale în ansamblul activității economico-sociale. Sub impulsul și îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, România și-a însușit pentru prima dată o politică de stat programatică în domeniul cercetării științifice și tehnologice.

Referindu-se în numeroase cuvîntări, cu diferite ocazii, la rolul științei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a trasat o serie de linii directoare, care fundamentează dezvoltarea științei și tehnicii din țara noastră, și care se referă, în esență, la : definirea științei ca puternică forță materială de producție ; amplificarea continuă a bazei materiale și umane a cercetării și dezvoltării ; legarea cercetării de producție și învățămînt, cu toate implicațiile pozitive ce decurg de aici asupra științei și culturii, producției și formării cadrelor pentru viitor ; definirea raportului dintre cercetarea aplicativă și cea fundamentală ; aplicarea neîntîrziată a rezultatelor cercetării în producție și viața socială, orientarea cercetării de a merge cu un pas înaintea practicii ; schimbul frecvent de valori științifice și de opinii pe plan internațional.

Fiind de mare importanță pentru producția materială, pentru conducerea economică a societății, știința și tehnologia, în relația lor cu sistemul avuției naționale, primesc resurse umane, materiale și informații ale căror valori au crescut an de an, în special în perioada de după Congresul al IX-lea. În România, forța de muncă angajată în activitatea științifică și tehnologică, în anul 1984, este de circa 235 000 persoane, dintre care 47% lucrează în institute de cercetare-dezvoltare și învățămînt, 23% în proiectare și 30% în uzi-

Cercetarea științifică românească s-a afirmat, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, ca un viguros factor de progres. Numai în perioada 1965–1984, de exemplu, numărul personalului de cercetare a sporit de peste cinci ori, iar al unităților de profil s-a dublat ; semnificativ este și faptul că numeroasele colective de cercetători care își desfășoară activitatea în toate sferele economiei au realizat, în ultimul deceniu, 7 700 de tehnologii noi eficiente, competitive cu realizări similare pe plan mondial

ne. Comparativ cu anul 1965, personalul va crește în anul 1985 de peste 9 ori. Ritmul anual de creștere din ultimii ani a forței de muncă din cercetare a fost de 4,7%, superior ritmului de creștere din industrie. Ponderea personalului cu studii superioare a reprezentat în 1983 40% din totalul forței de muncă din cercetare-progres tehnic, o creștere cu 32% față de anul 1975.

Volumul total al cheltuielilor curente pentru activitatea de cercetare-dezvoltare-progres tehnic reprezintă circa 2% din venitul național, situîndu-se la media cheltuielilor făcute astăzi în țările dezvoltate industrial. În ultimul deceniu, rata de creștere anuală a totalului cheltuielilor curente a fost de 13,8%, rată mai mare decît creșterea produsului social și a venitului național. Avîndu-se în vedere preocuparea pentru asigurarea dezvoltării în perspectivă a științei și tehnologiei, circa 14% din fondurile alocate sînt cheltuite pentru cercetări cu caracter fundamental.

Comparativ cu anul 1965, volumul activității de cercetare, exprimat în cheltuieli materiale, va crește în 1985 de peste 14 ori, iar baza tehnico-materială a cercetării și ingineriei tehnologice de peste 17 ori.

Rezultatele obținute de cercetarea românească în ultimele două decenii au condus la punerea în fabricație a zeci de mii de mașini, utilaje, aparate, instalații, materiale și bunuri de consum, și, ca urmare, valoarea produselor noi și reproiectate introduse în producție a reprezentat, la sfîrșitul fiecărui cincinal, aproape jumătate din valoarea totală a producției marfă. De asemenea, au fost introduse în producție un număr mare de tehnologii noi și modernizate, prin care s-a realizat o continuă reducere a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, îmbunătățirea calității și ridicarea nivelului tehnic al produselor.

Avînd la bază prevederile „Programului-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000", adoptat de Congresul al XII-lea al partidului, sarcinile cuprinse în planurile de cercetare-dezvoltare-progres tehnic pe anii 1981, 1982 și 1983, realizate în întregime și aplicate în producție și viața socială au condus la punerea în fabricație a peste 10 000 mașini, utilaje, aparate și instalații, aproape 2 000 materiale și peste 1 000 bunuri de consum. Față de perioada corespunzătoare a cincinalului 1976—1980, în primii trei ani ai cincinalului actual s-au introdus în fabricație cu 3 300 produse mai mult. Valoarea produselor noi și modernizate obținute în acești trei ani ai cincinalului actual a fost de 118 miliarde lei în 1981, de 191 miliarde lei în 1982 și de 270 miliarde lei în 1983. De asemenea, în primii trei ani ai cincinalului actual s-au introdus și extins în producție aproape 4 300 tehnologii noi și modernizate, îndeosebi în industria chimică, metalurgică, ușoară, construcții de mașini, electrotehnică și electronică. S-au aplicat în producție 130 obiective de automatizare și mecanizare a proceselor de producție din industrie.

Ca efect al valorificării în producție a rezultatelor cercetării au fost obținute o serie de realizări economico-financiare, reprezentînd, pe cei trei ani, următoarele valori : beneficii suplimentare — peste 20 miliarde lei, reducerea și substituirea importului — 35 miliarde lei, creșterea exportului — peste 16 miliarde lei. Pentru ultimii ani ai cincinalului în curs — 1984 și 1985 — sînt prevăzute, de asemenea, obiective importante de cercetare-dezvoltare-progres tehnic, din care un număr de peste 3 500 se vor aplica în producție. Aceste obiective provin, în cea mai mare parte, din programul-directivă, precum și din programele speciale care urmăresc creșterea productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic și a calității produselor, asimilarea materiale-

lor și echipamentelor pentru ramurile de vîrf ale industriei, extinderea utilizării surselor noi și refolosibile de energie, reducerea în continuare a importurilor și majorarea exporturilor, economisirea resurselor materiale, îndeosebi a combustibililor, energiei electrice și termice, a metalului și a altor materii prime deficitare, mai buna utilizare a forței de muncă, ridicarea productivității muncii, sporirea rentabilității și eficienței economice.

Ca urmare a introducerii în producție a produselor noi prevăzute în plan și a creșterii nivelurilor de producție la produsele asimilate în anii 1981, 1982 și 1983, se prevede ca la sfîrșitul anului 1985 ponderea produselor noi și modernizate în totalul producției marfă planificate în ramurile prelucrătoare ale industriei să ajungă la 46%.

O strategie de largă perspectivă, integrată armonios în procesul de dezvoltare

ETAPA hotărîtoare în realizarea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, cincinalul 1986—1990 va asigura intrarea patriei noastre într-o fază nouă, superioară a progresului său economico-social, marcată puternic de creșterea rolului științei și tehnologiei în toate domeniile de activitate. Corespunzător acestor imperative, sub directa conducere a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, a fost elaborat Programul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic pe perioada 1986—1990, cu participarea nemijlocită a institutelor centrale, academiilor de științe, unităților de cercetare științifică și inginerie tehnologică, ministerelor și centralelor industriale. Programul are în vedere înfăptuirea sarcinilor ce rezultă pentru activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică din indicațiile conducerii de partid și de stat, din Programul-directivă în domeniul cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic în perioada 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, din hotărîrile Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român, din programele speciale elaborate de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie împreună cu ministerele economice și din programele pe produse și grupe de produse ale ministerelor.

Se poate spune că, practic, nu există domeniu sau obiectiv pentru care să nu se prevadă în program realizarea de soluții noi, tehnologii și produse, pe care trebuie să le realizeze cercetarea într-un timp scurt, cu cheltuieli materiale minime, dar printr-un efort de concepție și o mobilizare fără precedent. Pornind de la aceasta, s-a asigurat în toate etapele de elaborare a obiectivelor de cercetare-dezvoltare-progres tehnic o largă participare a cercetătorilor, proiectanților, inginerilor, cadrelor didactice din învățămîntul superior, a celorlalți specialiști.

Lucrările de cercetare-dezvoltare-progres tehnic în perioada de imediată perspectivă pînă la sfîrșitul acestui deceniu și a finalului de mileniu vor urmări în principal : dezvoltarea bazei energetice prin valorificarea eficientă a resurselor energetice naționale și a noilor surse de energie electrică și termică, combustibili și carburanți ; dezvoltarea bazei de materii prime prin introducerea în circuitul economic de noi zăcăminte, extragerea, îmbogățirea și valorificarea economică a minereurilor cu conținut scăzut în substanțe utile, valorificarea complexă a materiilor prime și materialelor, prelucrarea superioară și valorificarea subprodusele tehnologice, creșterea gradului de recuperare a rezervelor minerale ; introducerea în practica agricolă și zootehnică a cercetărilor științifice și tehnice în contextul înfăptuirii noii revoluții agrare, extinderea lucrărilor de inginerie genetică pentru realizarea unor soiuri și hibrizi de mare randament, valorificarea biomasei prin biotehnologii pentru obținerea unor produse petrochimice și carburanți, extinderea culturilor bioenergetice ; perfecționarea și modernizarea tehnologiilor din industria alimentară și dotarea cu utilaje și instalații moderne în scopul realizării unei producții mari, de calitate superioară, folosind cît mai eficient resursele vegetale și animale, pentru asigurarea cu alimente diversificate, nutritive și care să contribuie la creșterea stării de sănătate a populației ; aplicarea biotehnologiei și bioingineriei pentru industrie, a tehnicii genetice pentru obținerea unor proteine și aminoacizi, utilizarea biomasei și a culturilor bioenergetice ; dezvoltarea producției de microprocesoare, minicalculatoare, roboți industriali, intensificarea revoluției microelectronice și a revoluției telematice, introducerea în practica curentă a tehnicilor laser, tehnicii vidului, criogeniei, aplicațiilor microundelor și ultrasunetelor ; ridicarea nivelului calitativ și competitiv al tuturor produselor și serviciilor, prin realizarea și introducerea în producție a unor tehnologii și procese de fabricație eficiente.

De asemenea, se urmărește sporirea productivității muncii prin extinderea mecanizării lucrărilor în diferite domenii de activitate (industrie extractivă, metalurgie, materiale de construcții, ușoară, transporturi, construcții etc.), conducerea automată a proceselor de producție și prin introducerea prelucrării automate a datelor în conducerea, planificarea și urmărirea activității în diferite domenii ale economiei naționale ; realizarea și diversificarea producției în vederea reducerii în continuare a importurilor și creșterii competitivității produselor la export ; perfecționarea proceselor de producție pentru a obține o economie sporită de materiale și a se reduce consumul specific de materii prime, combustibil și energie ; înfăptuirea programului de construcții, prin elaborarea și perfecționarea soluțiilor constructive și tehnologice pentru construcția de locuințe și obiective de interes economic și social ; dezvoltarea tipizării construcțiilor și a tehnologiilor în vederea reducerii sortotipodimensiunilor, reducerii consumurilor și îmbunătățirii construcțiilor ; introducerea și generalizarea acțiunii de tipizare a liniilor și instalațiilor tehnologice, a produselor și materialelor, în vederea reducerii continue a consumurilor de materii prime, materiale și energie, menite să contribuie la creșterea productivității muncii în ansamblul producției sociale.

Un rol important revine cercetărilor din domeniul medical, de ocrotire a sănătății, cu precădere îmbunătățirea stării de sănătate a populației, prevenirea îmbolnăvirilor, conservarea capacității de muncă și prelungirea duratei de viață activă ; noi mijloace și metode de combatere a bolilor cronice, a celor neuro-psihice, digestive, cardiovasculare etc., precum și a bolilor transmisibile ; asigurarea dezvoltării normale a copiilor și tineretului ; dezvoltarea cercetărilor pentru valorificarea superioară și protecția resurselor de apă, aer și sol. Cercetările în domeniul științelor sociale vor avea în vedere perfecționarea relațiilor sociale, formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii, sintetizarea și generalizarea teoretică a experienței țării noastre în construirea socialismului, valorificarea moștenirii culturale ; dezvoltarea cercetărilor teoretice fundamentale în matematică, fizică, chimie, biologie, medicină, agricultură, construcții și din alte domenii, în scopul asigurării unei rezerve de soluții științifice proprii, necesare rezolvării unor probleme tehnice și economice de perspectivă ; contribuții la cunoașterea mecanismului vieții, cercetări pentru cunoașterea și descoperirea legilor naturii, cercetări spațiale, cunoașterea sistemului planetar și a universului.

Diversitatea și amploarea obiectivelor de cercetare-dezvoltare-progres tehnic cuprinse în Programul pe perioada 1986—1990 exprimă cu fidelitate concepția revoluționară și înalt patriotică a conducerii superioare de partid și de stat referitoare la contribuția științei și tehnicii la dezvoltarea multilaterală a țării noastre, sprijinind realizarea nevoilor reale, actuale și de perspectivă ale României socialiste, pe care întreaga suflare a țării este gata să le înfăptuiască printr-o admirabilă mobilizare a rezervelor și eforturilor într-un context de largă și echitabilă cooperare internațională cu țările socialiste, cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială.

23 AUGUST 40 1944 1984

Gîndire novatoare cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar

Cornel IUGA

ÎN CELE patru decenii care au trecut de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, anii edificării și dezvoltării economiei socialiste, una din preocupările constante ale Partidului Comunist Român a constituit-o realizarea și apoi perfecționarea unui sistem de conducere a economiei, care să corespundă noilor condiții create de specificul societății noastre. Un caracter sistematic, consecvent, științific au căpătat aceste preocupări după Congresul al IX-lea al partidului, cînd, sub impulsul gîndirii creatoare, novatoare, revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost dat la o parte balastul unor dogme și concepții învechite în privința sistemului și mijloacelor de conducere a economiei socialiste, punîndu-se cu adevărat bazele conducerii științifice, eficiente, democratice a economiei și societății, prin raportarea permanentă a rezultatelor la eforturile făcute, prin accentuarea laturilor calitative în toate domeniile de activitate și reevaluarea rolului și locului beneficiului în viața economică. Încă de la Plenara C.C. al P.C.R. din decembrie 1966, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia, referindu-se la problema pierderilor, că : **„Este timpul să lichidăm această anomalie, această gravă manifestare de înapoiere economică. Nici o economie nu își poate permite să organizeze o producție cu deficit, să finanțeze unele întreprinderi pe seama altora".**

În același timp secretarul general al partidului nostru a demonstrat cu argumente puternice necesitatea continuității preocupărilor și activității de perfecționare a sistemului de conducere a economiei, a mecanismului economico-financiar, atît la nivel micro cît și macroeconomic, pentru adaptarea lui permanentă la cerințele fiecărei etape de dezvoltare pe care o parcurgem, ale rezolvării problemelor din ce în ce mai complexe pe care le ridică o economie aflată într-un proces de dezvoltare în ritmuri înalte, de sporire rapidă a potențialului său, de intensă diversificare și modernizare structurală.

Pornind de la această concepție, de la investigarea atentă a cerințelor în evoluție ale dezvoltării societății, de la bogata experiență acumulată în edificarea socialismului, manifestînd o înaltă exigență față de calitatea procesului de conducere și mare receptivitate față de nou, partidul și statul nostru au întreprins, pe baza hotărîrilor Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1977, sub directa îndrumare și cu contribuția decisivă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, o amplă activitate de perfecționare a întregului mecanism economico-social, activitate ce se încadrează organic în ansamblul măsurilor puse în aplicare în perioada care a urmat Congresului al IX-lea al P.C.R. În acest context o atenție deosebită s-a acordat creșterii rolului finanțelor în buna funcționare a mecanismului economic și social, în asigurarea și folosirea cu înaltă eficiență a fondurilor materiale și bănești destinate înfăptuirii reproducției lărgite, dezvoltării rapide a forțelor de producție și ridicării nivelului de trai.

În contextul noului mecanism economico-financiar dezvoltarea impetuoasă și modernizarea intensă a forțelor de producție, creșterea dimensiunilor și complexității vieții economice amplifică considerabil relațiile financiare ale întreprinderilor. Realizarea convergenței intereselor generale ale societății cu cele ale întreprinderilor și ale oamenilor muncii, armonizarea cerințelor decurgînd din aplicarea consecventă a principiului centralismului democratic și conducerea economiei pe baza planului național unic cu cele ale autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare impun promovarea fermă în practică a unui sistem de relații financiare care, concomitent cu mobilizarea la dispoziția societății a fondurilor necesare realizării obiectivelor de interes major pentru sporirea rapidă a potențialului productiv al țării, dezvoltării învățămîntului, științei, culturii, artei, ocrotirii sănătății și satisfacerii altor nevoi obștești, să dea posibilitatea ca întreprinderile din rezultatele obținute să restituie fondurile primite de la societate și să-și constituie resursele necesare autofinanțării activității curente, dezvoltării continue a producției și stimulării materiale a colectivului de muncă. De altfel, tocmai în această viziune au fost concepute perfecționările aduse, pe baza hotărîrilor Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978, finanțelor, potrivit cărora orice activitate productivă trebuie să se desfășoare cu beneficii, iar unitățile economice să-și organizeze și desfășoare astfel activitatea încît să-și asigure acoperirea cheltuielilor lor de producție și circulație pe seama veniturilor proprii, să obțină rezultate care să le permită restituirea, într-un termen cît mai scurt, a fondurilor bănești care le-au fost avansate de societate, concomitent cu asigurarea resurselor pentru autofinanțarea și participarea într-o măsură cît mai mare la constituirea fondurilor centralizate ale societății.

Pornind de la tezele teoretice și orientările practice date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, măsurile de perfecționare a finanțelor întreprinderilor au avut ca obiectiv central întărirea și ridicarea pe un plan superior a gestiunii economice, asigurarea cadrului și condițiilor necesare înfăptuirii unei reale autogestiuni și autofinanțări a unităților productive. Ca principiu de organizare și conducere a unităților economice, autogestiunea economico-financiară a îmbogățit și dat noi valențe gestiunii economice. Desigur, și autogestiunea economico-financiară are ca bază de pornire acoperirea cheltuielilor de producție și circulație din venituri proprii, dar nu se rezumă numai la aceasta, ci presupune în același timp obținerea unor rezultate financiare în măsură să asigure înfăptuirea și a altor cerințe, printre care principalele se referă la : restituirea către societate a fondurilor primite de întreprinderi pentru înzestrarea cu fonduri fixe și mijloace circulante, aceasta constituind nu numai o obligație gestionară ci un imperativ economic de prim ordin ; participarea într-o proporție cît mai mare la constituirea fondurilor centralizate ale societății destinate înfăptuirii reproducției lărgite și satisfacerii nevoilor generale ale societății ; acoperirea nevoilor de autofinanțare a producției și dezvoltării acesteia ; creșterea veniturilor personalului muncitor prin participarea la beneficii a oamenilor muncii și prin aceasta sporirea cointeresării materiale a colectivelor de muncă în gospodărirea eficientă a mijloacelor materiale și financiare.

Prin modul în care este concepută în prezent autogestiunea economico-financiară, ea depășește cadrul strict al nevoilor economice ale unităților, cuprinzînd în sfera sa și unele activități și nevoi de ordin social. Avem în vedere că din rezultatele obținute și în primul rînd din beneficii întreprinderile au posibilitatea să-și constituie o serie de fonduri destinate îmbunătățirii condițiilor de locuit ale personalului muncitor, construirii de cămine, creșe, grădinițe de copii, cantine, cluburi și finanțării funcționării acestora, care pînă nu de mult erau finanțate de la buget ; se creează astfel o legătură mai directă între rezultatele economice ale fiecărei unități și satisfacerea unor nevoi sociale ale colectivului său de muncă, sporind astfel și pe această cale cointeresarea în obținerea unei eficiențe cît mai mari.

Un instrument principal la dispoziția organelor de conducere colectivă a unităților socialiste pentru înfăptuirea autoconducerii muncitorești, întărirea autogestiunii economico-financiare și autofinanțării îl constituie bugetul de venituri și cheltuieli care sintetizează în expresie bănească activitatea economică și socială din fiecare unitate, modul de gospodărire a fondurilor materiale și bănești, rezultatele obținute și gradul de eficiență a activității desfășurate. În același timp bugetele de venituri și cheltuieli ale întreprinderilor se integrează organic în sistemul bugetelor de venituri și cheltuieli și al celorlalte planuri financiare ce se elaborează la nivelul centralelor, ministerelor, celorlalte organe centrale și locale, urmărindu-se asigurarea echilibrului financiar la nivelul fiecărei verigi organizatorice : întreprindere, centrală, minister. Corelarea bugetelor de venituri și cheltuieli cu planul național unic, bugetul de stat, planurile de credite, planul financiar centralizat și celelalte planuri financiare permite analiza aprofundată a pro-

cesului complex de formare și utilizare a resurselor financiare în economie, stabilirea unor soluții optime pentru asigurarea echilibrului financiar la nivelul economiei naționale.

Avînd în vedere rolul important pe care beneficiul și rentabilitatea îl au în viața economică, în cadrul perfecționării mecanismului economico-financiar, au fost adoptate un șir de măsuri menite să asigure ca aceste pîrghii să stimuleze plenar gospodărirea cu maximă eficiență a fondurilor încredințate de societate. Numitorul comun al acestor măsuri îl constituie asigurarea cadrului și condițiilor necesare ca beneficiul să-și îndeplinească din ce în ce mai bine la nivel macroeconomic și microeconomic funcțiile de : resursă principală a reproducției lărgite, a autogestiunii și autofinanțării întreprinderilor ; mijloc de cointeresare a unităților economice, a colectivelor de muncă și a fiecărui membru al acestora în obținerea unor rezultate cît mai bune prin utilizarea fondurilor încredințate de societate ; indicator sintetic de apreciere a eficienței economice ; instrument de control asupra realizării sarcinilor de plan, a modului de gospodărire a mijloacelor materiale și bănești aflate la dispoziția întreprinderilor.

De altfel, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că **„În orînduirea socialistă rentabilitatea nu mai este o chestiune privată a diferitelor întreprinderi, ci o problemă fundamentală a întregii societăți. Orice activitate trebuie să corespundă unor cerințe concrete ale societății, să răspundă unor nevoi reale ale vieții materiale și spirituale a oamenilor, asigurînd, în același timp, creșterea continuă a avuției naționale, sporirea venitului național".** (România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, Editura politică, București, 1968, p. 555—556).

Asigurarea unui nivel ridicat al raportului venit net-fonduri de producție, respectiv a unei înalte eficiențe și rentabilități, joacă un rol de prim ordin în asigurarea realizării resurselor financiare necesare unui ritm rapid de dezvoltare a potențialului productiv al țării și de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii. Tocmai datorită acestui rol, rentabilitatea constituie unul din elementele determinante ale unor importante opțiuni și decizii, cum sînt cele privind structura investițiilor, dezvoltarea și structura producției și a exportului și ea constituie un criteriu important în repartizarea producției pe diferite întreprinderi, ca și în deciziile privind dezvoltarea și modernizarea capacităților de producție.

În aceste condiții o importanță deosebită se acordă beneficiului ca sursă de bază pentru dezvoltarea generală a societății, pentru constituirea fondurilor proprii de dezvoltare ale întreprinderilor, pentru înfăptuirea măsurilor de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii, stimulîndu-le să acționeze atît în procesul de planificare, de elaborare a bugetelor de venituri și cheltuieli, cît și mai ales în activitatea curentă de fiecare zi, pentru mobilizarea întregului potențial material, tehnic și uman de care dispun în vederea realizării exemplare a tuturor sarcinilor de plan privind producția netă, producția fizică, costurile și beneficiile planificate.

Folosirea directă de către unități a unei părți însemnate din beneficiile realizate în cadrul planului și peste plan, pentru constituirea de fonduri proprii dă noi valențe funcției beneficiului de întărire a autogestiunii economico-financiare. Creșterea considerabilă a volumului beneficiului rămas la dispoziția directă a unităților economice pentru constituirea resurselor financiare destinate autofinanțării și cointeresării colectivelor de muncă impune amplificarea preocupărilor menite să asigure condițiile tehnico-materiale necesare bunei desfășurări a activității productive, întărirea disciplinei de plan și contractuale, obținerea unor rezultate financiare, a unor acumulări bănești cel puțin la nivelul stabilit prin bugetul de venituri și cheltuieli. Prin acest sistem se asigură o reală cointeresare a întreprinderilor în realizarea veniturilor planificate, în îmbunătățirea ritmicității producției și a livrării acesteia, în prevenirea depășirii costurilor de producție și a imobilizării fondurilor în stocuri supranormative ori produse fără desfacere asigurată.

Transformarea efectivă a beneficiului într-o componentă majoră a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare a condus și la creșterea rolului pe care acesta îl are în cointeresarea oamenilor muncii în creșterea eficienței economice, la promovarea în practică a unor măsuri de natură să asigure o condiționare mai strînsă între rezultatele financiare obținute de colectivele de muncă și veniturile acestora. În acest scop pe baza hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1977 și ale Plenarei C.C. al P.C.R. din martie 1978 a fost instituționalizat sistemul de participare la beneficii a oamenilor muncii, precum și posibilitatea folosirii directe de către întreprinderi a unei părți din beneficii pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit și satisfacerea unor necesități social-culturale.

Ca atare, componenta majoră a perfecționărilor aduse de noul mecanism economico-financiar în sistemul de finanțare îl constituie prioritatea acordată autofinanțării, principiu care sporește în mod considerabil interesul întreprinderilor, centralelor și ministerelor economice pentru rezultatele pe care trebuie să le obțină, amplifică preocupările lor pentru dimensionarea riguroasă a fondurilor angrenate în circuitul productiv, pentru reducerea costurilor de fabricație și creșterea continuă a rentabilității producției, răspunde cerinței formulate de partidul nostru ca fiecare unitate să desfășoare o activitate rentabilă și pe această bază să-și sporească aportul la formarea fondurilor de care are nevoie societatea noastră, pentru continua și rapida dezvoltare a forțelor de producție, a potențialului economic al țării și satisfacerea altor nevoi obștești concomitent cu asigurarea resurselor financiare necesare propriei sale dezvoltări.

În perioada care a trecut de la aplicarea noului mecanism economico-financiar, economiști, teoreticieni și practicieni din țara noastră, sub îndrumarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au aprofundat o serie întreagă de aspecte ale perfecționării conducerii economice, ale noului mecanism economico-financiar, evidențiind faptul că măsurile adoptate au asigurat condiții pentru realizarea pe plan superior a sintezei dintre centralism și democrație, în mod deosebit pentru întărirea autoconducerii muncitorești, a autogestiunii economico-financiare și creșterea rolului fiecărei unități, a fiecărui colectiv de muncă în gospodărirea cu maximă eficiență a părții din avuția națională, încredințată spre administrare.

Reconsiderarea și amplificarea rolului pîrghiilor și instrumentelor economice în conducerea economiei și în mod deosebit a celor de stimulare și cointeresare materială erau cu atît mai necesare cu cît, după cum se știe, în vechiul mecanism, în sistemul de planificare ca și în cel al relațiilor dintre unități și stat predominau aspectele cantitative, în detrimentul celor de eficiență, se mențineau o serie de elemente de centralism excesiv, de birocrație și directivare administrativă mărunță, care limitau în mod considerabil autonomia și inițiativa unităților, a colectivelor de oameni ai muncii, reduceau interesul și cointeresarea acestora față de rezultatele ce se obțin din administrarea fondurilor încredințate.

În perioada care a trecut de la aplicarea noului mecanism economico-financiar, pentru nevoile proprii de autofinanțare a dezvoltării și modernizării capacităților de producție, precum și pentru satisfacerea cerințelor legate de creșterea mijloacelor circulante, întreprinderile industriale au reținut la dispoziția lor, din propriile rezultate, fonduri însemnate, în creștere de la un an la altul. Astfel, comparativ cu anul 1978, cînd pentru nevoile de finanțare curentă a producției și dezvoltarea acesteia unitățile industriale au folosit din propriile rezultate resurse de 5 miliarde lei, în 1980 volumul acestora a sporit la cca 18 miliarde lei, urmînd ca în acest an să ajungă, potrivit planului, la cca 63 miliarde. În aceste condiții se poate aprecia cu deplin temei că întreprinderile sînt efectiv stimulate în obținerea unor rezultate, a unor beneficii cît mai mari, care să le asigure resursele necesare autofinanțării.

Așezată pe o bază economică, cointeresarea materială devine un instrument, o pîrghie principală prin care se asigură amplificarea interesului unităților în sporirea eficienței economice. Într-adevăr, cunoscînd că ele sînt cele care pot folosi o parte din beneficii, că au posibilitatea să se dezvolte, să-și perfecționeze baza tehnico-materială, profilul și structura producției, unitățile sînt stimulate să lucreze cu cheltuieli din ce în ce mai mici și să obțină beneficii din ce în ce mai mari.

De o mare importanță pentru continua ridicare a calității, a eficienței întregii activități economice este și îmbinarea organică a cointeresării unităților cu aceea directă a oamenilor muncii — proprietari, producători și beneficiari ai roadelor muncii pe care o depun, a intereselor societății cu cele colective și personale. În acest scop, în afara modalităților prevăzute inițial în mecanismul autogestiunii și autofinanțării au fost ulterior adoptate, din inițiativa secretarului general al partidului, noi și importante măsuri. O contribuție teoretică, originală, de cea mai mare importanță practică a adus tovarășul Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea conținutului noțiunii de proprietate socialistă. În această viziune revoluționară proprietarii efectivi ai mijloacelor de producție din întreprinderi sînt înșiși oamenii muncii, statul fiind doar administratorul acestor bunuri. Ca atare, oamenii muncii pot contribui cu sume în bani, sub formă de părți sociale, la dezvoltarea fondurilor de producție ale întreprinderii în care lucrează. **„Deținerea unei părți sociale din proprietatea întreprinderii** — sublinia secretarul general al partidului în raportul prezentat la Conferința Națională din decembrie 1982 — **va crește și mai mult sentimentul de stăpîn al proprietății socialiste, preocuparea pentru apărarea și dezvoltarea unităților economice, pentru creșterea rentabilității și eficienței în toate domeniile activității sociale. În cadrul acestor noi relații de proprietate se vor lega și mai strîns veniturile individuale ale fiecărui om al muncii de realizarea producției, de productivitatea muncii și eficiența economică, de valorificarea superioară a materii-**

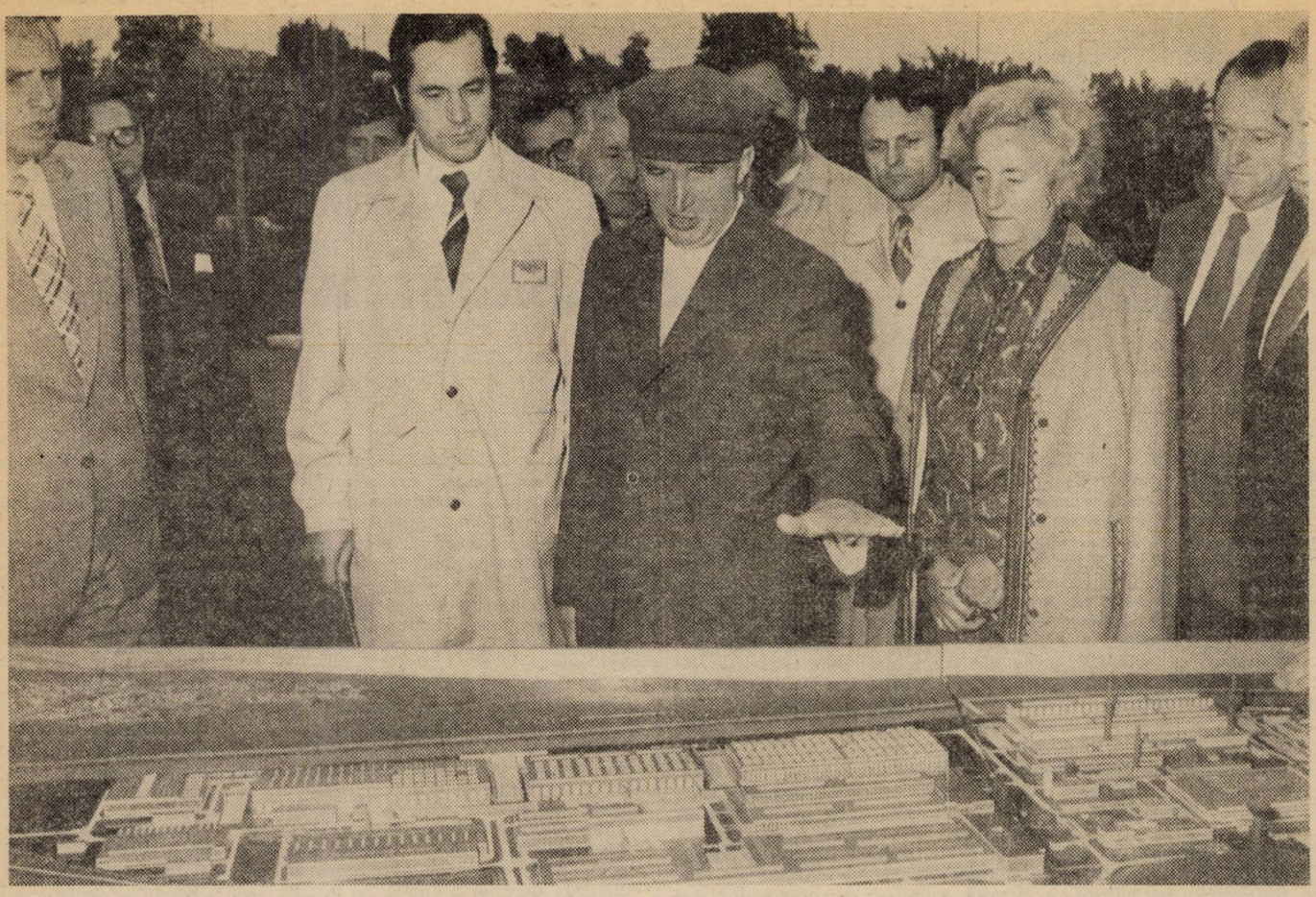

În cadrul progresului multilateral al construcției de mașini, ramură ce situează România pe unul din locurile de frunte pe plan mondial, un loc important îl ocupă producția de utilaj greu. Această producție — asimilată azi în puține țări — elimină importuri deosebit de costisitoare și ilărgește oferta noastră de export

lor prime și a forței de muncă.“ (Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 16—18 decembrie 1982, Editura politică, București, 1982, p. 28—29). Avînd în vedere că oamenii muncii obțin — în raport cu mărimea părții sociale depuse și cu beneficiile realizate de unitate — un venit suplimentar, se creează stimulente mai directe și eficiente pentru participarea nemijlocită la conducere, la găsirea și aplicarea de soluții care să contribuie la creșterea rentabilității, a producției și productivității muncii.

Cointeresarea materială a căpătat astfel un conținut mult mai bogat și profund, a devenit una din principalele pîrghii economice de amplificare a preocupărilor unităților socialiste și colectivelor de oameni ai muncii pentru ridicarea continuă a eficienței, de sporire a răspunderii în administrarea averii obștești, a banului public. Examinarea realistă a rezultatelor obținute în domeniul sporirii rolului cointeresării materiale în viața economică și socială arată că, deși în perioada care a trecut de la aplicarea noului mecanism economico-financiar s-au obținut progrese notabile în acest domeniu, există încă posibilități de a imprima noi atribute cointeresării, de eliminare a unor îngrădiri și limite în acțiunea acestora. După cum se știe, pe baza orientărilor stabilite de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982, s-au adus importante îmbunătățiri sistemului de retribuire a muncii, prin extinderea și generalizarea acordului global, astfel încît retribuția și veniturile fiecărui om al muncii să reflecte mai bine munca depusă, contribuția adusă la realizarea planului de producție. Totodată, pentru ridicarea pe un plan superior a interesului colectivului de muncă în buna gospodărire a fondurilor încredințate, în rezultatele obținute, în cadrul acțiunii de ridicare generală a veniturilor oamenilor muncii care s-a încheiat la 1 august s-a asigurat o sporire mai intensă a părții variabile a acestora, în legătură directă cu rezultatele de ansamblu ale unității, respectiv sporirea cuantumului diferitelor premii, inclusiv a veniturilor din participarea la beneficii, ca și acordarea acestora lunar și trimestrial. Prin condiționarea mai strînsă a veniturilor proprii de cele colective, de rezultatele de ansamblu ale unității, oamenii muncii sînt cointeresați să cuprindă în preocupările lor nu numai problemele și sarcinile în a căror rezolvare au răspunderi directe și nemijlocite, ci și problemele de ordin mai general de care depind bunul mers al unității în care lucrează.

Dispunem astfel în prezent ca urmare a activității neobosite, teoretică și practică, a secretarului general al partidului, președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de un sistem modern de conducere și cointeresare a întreprinderilor, bazat pe pîrghii economice, apt să canalizeze eforturile unităților economice, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, spre laturile calitative ale activității productive. Valențele noului mecanism economico-financiar, ale noilor forme și modalități de stimulare ale întreprinderilor și oamenilor muncii pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan, reducerea cheltuielilor materiale, creșterea productivității și a eficienței muncii, concepute și puse în aplicare cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au fost demonstrate de rezultatele bune pe care le-am obținut în continuarea dezvoltării noastre economice în ritmuri înalte în acest cincinal, chiar în condiții internaționale deosebit de complexe, de succesele înregistrate în cinstea Zilei naționale a României, a celui de al XIII-lea Congres al partidului. În același timp, însă, continuă să existe și să apară noi cerințe de adaptare a mecanismului economico-financiar la condițiile concrete și, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta sesiune a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, **„se impune să acționăm cu mai multă hotărîre pentru perfecționarea activității de planificare și conducere, pentru eliminarea mai rapidă a unor practici și metode învechite, a practicilor birocratice care se mai fac simțite, pentru a asigura o mai mare operativitate, o conducere științifică, bazată pe cunoașterea realităților și a cerințelor, a legităților dezvoltării economico-sociale, aplicate în mod corespunzător la necesitățile societății noastre socialiste“.** Acțiune căreia trebuie să ne consacrăm cu atît mai mult cu cît România socialistă, pe baza realizărilor obținute în actualul cincinal și a înfăptuirii hotărîrilor ce vor fi adoptate de cel de al XIII-lea Congres al partidului, va intra într-o etapă superioară a dezvoltării sale, cînd, desigur, și problemele conducerii planificate a economiei vor deveni mai complexe, impunîndu-se noi rezolvări, operativitate, suplețe și eficiență sporită în actele de decizie și de aducere la îndeplinire a acestora, asigurîndu-se și pe această cale progresul neîntrerupt al patriei noastre spre culmile civilizației socialiste și comuniste.

23 AUGUST 40 1944 1984

Realizări de anvergură istorică în ridicarea nivelului de trai și a calității vieții

Constantin GRIGORESCU

ORÎNDUIREA socialistă, prin însăși natura ei, oferă cadrul necesar pentru asigurarea unității dintre latura economică și latura socială ale construcției economice, pentru subordonarea producției satisfacerii depline a trebuințelor materiale și spirituale ale populației. În deplină concordanță cu această cerință fundamentală, în concepția Partidului Comunist Român producția nu reprezintă un scop în sine. **„Scopul întregii noastre activități economico-sociale** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** —, **țelul suprem al politicii partidului nostru, esența misiunii sale istorice de transformare revoluționară a societății și de făurire a noii orînduiri este ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, în concordanță cu necesitățile fiziologice, științific determinate și cu cerințele spirituale generate de progresul neîntrerupt al cunoașterii umane".**

În fiecare etapă a construcției socialiste s-a urmărit cu consecvență să se realizeze o concordanță între dezvoltarea economică și bunăstarea populației, o armonizare a intereselor curente cu cele de perspectivă ale poporului. Congresul al IX-lea al partidului, care a inaugurat o nouă epocă în istoria poporului român, a dat noi dimensiuni și politicii de creștere a bunăstării populației, a tuturor claselor și categoriilor sociale. În acest cadru o importanță deosebită au avut și au în continuare măsurile promovate de partid de optimizare a raportului dintre acumulare și consum, corelație concepută să asigure o creștere mai rapidă atît a venitului național în ansamblul său, cît și a fondului de consum, precum și măsurile de aplicare a principiilor eticii și echității socialiste în domeniul utilizării resurselor destinate ridicării bunăstării populației.

Programele de creștere a nivelului de trai și ridicare a calității vieții, adoptate de Conferința Națională a partidului din 1977 și de Congresul al XII-lea, ca și Programul de alimentație științifică a populației, elaborate din inițiativa și sub îndrumarea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, dau expresie preocupării constante a partidului de a asigura unitatea dintre dezvoltarea economică și ridicarea bunăstării populației, de a pune în centrul politicii sale omul cu nevoile sale, înflorirea multilaterală a personalității umane.

Acum, la a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, condițiile de viață ale populației sînt radical diferite de cele din vechiul regim. A crescut substanțial consumul de bunuri alimentare, nealimentare și de servicii, majoritatea populației dispune de locuințe moderne și confortabile, a crescut nivelul de instrucție și s-a îmbunătățit starea de sănătate a populației. Se dezvoltă un nou mod de viață, se afirmă noi valori în conștiința populației și în comportamentul oamenilor muncii în producție, în societate și în familie.

Dezvoltarea în ritm înalt a producției – baza satisfacerii cerințelor de consum

ESTE ȘTIUT că producția are o influență determinantă asupra volumului și structurii consumului, a evoluției trebuințelor oamenilor. Totodată, în condițiile edificării socialismului în țara noastră, cînd satisfacerea trebuințelor materiale și spirituale ale populației a devenit scopul nemijlocit al producției sociale, evoluția consumului este unul din obiectivele esențiale ale întregii politici economice. **„În determinarea direcțiilor și volumului producției materiale,** se arată în Programul partidului, **nu pornim de la criteriile proprii orînduirii capitaliste — ale asigurării unor profituri maxime — ci de la principiul socialist al dezvoltării forțelor de producție în vederea satisfacerii nevoilor de viață, determinate științific, ale societății atît pentru asigurarea reproducției lărgite, cît și pentru acoperirea necesităților consumului."**

În deplină concordanță cu această concepție și potrivit condițiilor din țara noastră s-au asigurat dezvoltarea în ritm înalt a economiei, industrializarea țării ca bază a reconstrucției și modernizării întregii economii, progresul agriculturii și al celorlalte ramuri economice. În perioada 1951—1982 creșterile au fost : de 15 ori la produsul social și venitul național, de 34 ori la producția industrială și de 3,7 ori la producția agricolă. În aceeași perioadă producția alimentară a crescut de 9,1 ori, de textile de 21 ori, de confecții de 26 ori, iar industria de pielărie și încălțăminte de 16 ori. A avut loc, totodată, un proces continuu de modernizare și diversificare a producției bunurilor de consum atît de uz curent, cît și de uz îndelungat necesare populației.

Creșterea ratei acumulării în perioada de după 1965 a avut efecte multiple asupra evoluției venitului național și a fondului de consum. Astfel, dacă în perioada 1956—1960, rata acumulării era de numai 16%, în prezent, aceasta a ajuns la 33—34%, ceea ce a permis dublarea ritmului mediu anual de creștere a fondului de consum. Evident, creșterea respectivă s-a repercutat pozitiv asupra bunăstării populației.

Dezvoltarea în ritm înalt a economiei și îndeosebi a industriei a creat totodată condiții pentru îmbunătățirea utilizării forței de muncă. În anii construcției socialiste s-a asigurat ocuparea deplină a forței de muncă, atît a sporului natural al resurselor de muncă, cît și a populației eliberate din agricultură, ca urmare a extinderii mecanizării lucrărilor agricole. Astfel, în perioada 1951—1982, pe total economie s-au creat 5 430,2 mii noi locuri de muncă, din care 2 656,0 mii în industrie, 534,0 mii în construcții și 546,5 mii în transporturi și telecomunicații. Ocuparea deplină a resurselor de muncă este expresia faptului că socialismul asigură dreptul la muncă fiecărui cetățean apt de a munci — condiție hotărîtoare pentru afirmarea și înflorirea personalității umane, pentru obținerea de venituri necesare satisfacerii trebuințelor materiale și spirituale.

Creșteri substanțiale ale veniturilor populației

O DATĂ cu creșterea venitului național și a fondului de consum, au sporit și veniturile populației. Astfel, veniturile reale ale populației — indicator sintetic atotcuprinzător pentru caracterizarea bunăstării populației — au fost în 1983 de peste 6 ori mai mari decît în 1950. Creșterea veniturilor populației reflectă îmbunătățirea utilizării forței de muncă, creșterea ponderii personalului muncitor în totalul populației ocupate, sporirea productivității muncii sociale. Dacă ne referim la evoluția retribuției medii nete a personalului muncitor, datele arată că aceasta a sporit de la 337 lei în 1950, la 2 601 lei în 1983, respectiv de 7,7 ori.

După cum se știe, pe baza hotărîrii Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie 1983, începînd cu luna septembrie 1983 s-a trecut la majorarea, în mod eșalonat pe ramuri și activități, a retribuției tuturor categoriilor de personal muncitor. Această sporire are loc în condițiile perfecționării sistemului de retribuire a muncii, ale extinderii și generalizării acordului global, ale sporirii părții variabile în cîștigul total. Potrivit hotărîrii plenarei și Decretului Consiliului de Stat nr. 325/1983 în această lună s-a încheiat acțiunea de majorare a retribuțiilor. A beneficiat de creșterea retribuției întregul personal muncitor, respectiv un număr de 7,6 milioane oameni ai muncii, iar retribuția medie nominală netă a ajuns în prezent la 2 925 lei. Ținînd seama și de evoluția prețurilor, creșterea retribuției reale pe ansamblul economiei naționale va fi în 1984 cu 5% mai mare față de 1980. În condițiile în care pe plan mondial se accentuează criza economică, crește proporția șomajului, se diminuează veniturile și puterea de cumpărare, majorarea retribuțiilor personalului muncitor din țara noastră este o expresie a capacității economiei naționale de a asigura progresul economico-social continuu, ridicarea bunăstării populației.

Concomitent cu sporirea retribuției personalului muncitor au sporit și veniturile țărănimii. Astfel, în 1983 veniturile reale

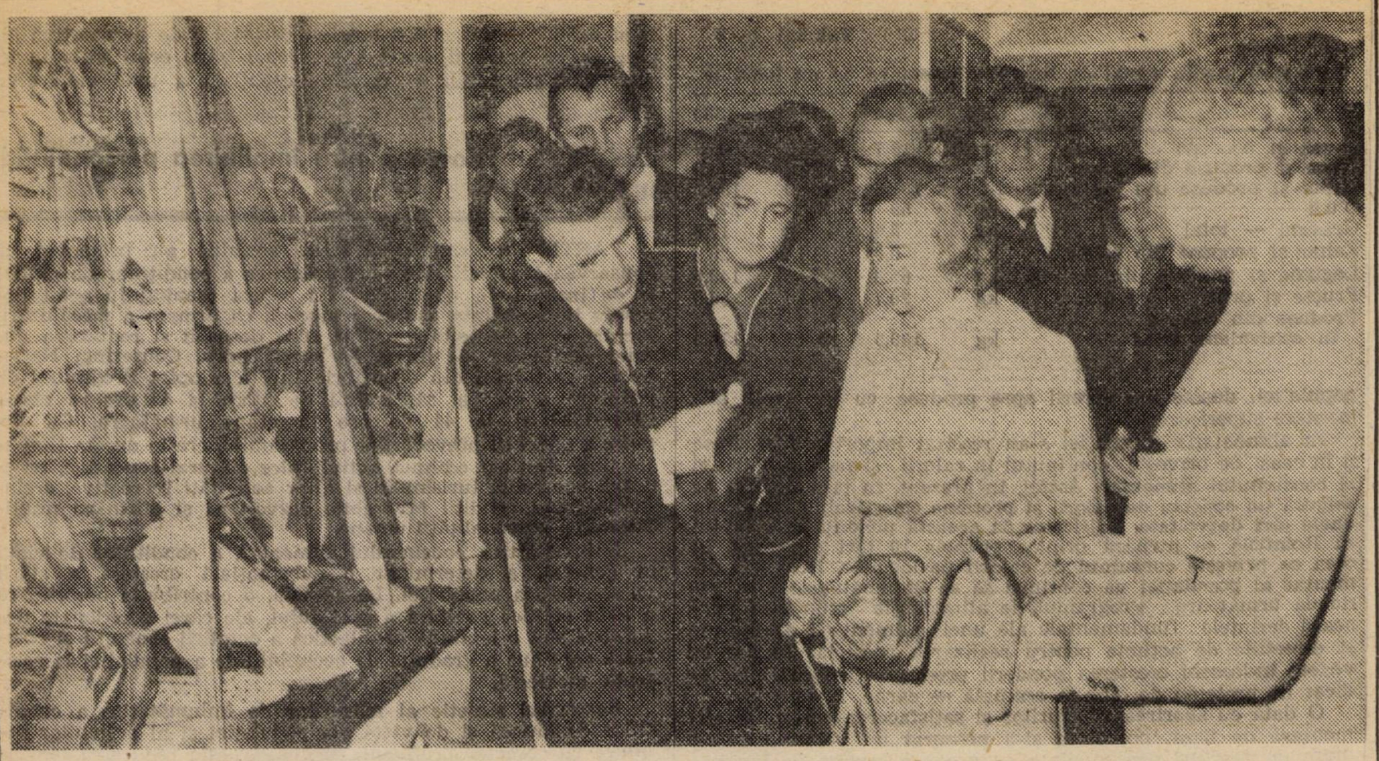

Creşterea cantitativă, îmbunătăţirea calitativă şi diversificarea sortimentală a produselor, în condiţiile valorificării superioare a materiilor prime, reprezintă direcţiile fundamentale în care partidul nostru, secretarul său general orientează dezvoltarea ramurilor industriale producătoare de bunuri de consum, în vederea satisfacerii la un nivel tot mai înalt a cerinţelor populaţiei

ale ţărănimii provenite din muncă în C.A.P. şi în gospodăriile personale sînt de aproape 5 ori mai mari decît în 1950. Au sporit, de asemenea, pensiile tuturor categoriilor de pensionari. Pensia medie de asigurări sociale de stat pentru limită de vîrstă şi vechime integrală în muncă a crescut de la 671 lei în 1965 la 1 547 lei în 1983. De la 1 august a.c. pensiile cunosc o nouă majorare, creşterea reală fiind în medie de circa 5%.

O trăsătură esenţială a evoluţiei veniturilor populaţiei în condiţiile edificării noii orînduiri o reprezintă reducerea decalajelor dintre veniturile mari şi veniturile mici. Problema raportului dintre veniturile mari şi veniturile mici este deosebit de importantă, modul său de soluţionare aflîndu-se în corelaţie cu condiţiile generale existente în societate. Lichidarea proprietăţii capitaliste şi crearea proprietăţii socialiste au deschis calea pentru realizarea unor raporturi optime între veniturile oamenilor muncii. Sub acest aspect, după anul 1950 s-a manifestat o puternică tendinţă de apropiere a veniturilor provenite din muncă, de reducere a decalajelor dintre veniturile mici şi veniturile mari. Astfel, raportul dintre retribuţia maximă şi minimă s-a redus de la aproape 23 ori în 1950, la 9,7 ori în 1965 şi la 5,5 ori în prezent. Tendinţa de apropiere dintre retribuţia minimă şi maximă a fost continuă şi s-a bazat pe creşterea mai rapidă a retribuţiei minime în raport cu retribuţia maximă, avînd loc totodată o deplasare sensibilă a personalului muncitor spre grupele superioare de retribuire (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Dinamica retribuţiei

Retribuţia netă în luna martie a anului (lei)	Ponderea grupei de retribuire (%)			
	1965	1970	1980	1982
Pînă la 1 300	83,8	61,5	3,8	—
1 301 — 1 500	8,0	14,1	8,2	4,0
1 501 — 2 000	6,1	16,1	36,6	23,5
Peste 2 000	2,1	8,3	51,4	72,5

Ţinîndu-se seama de nivelul dezvoltării economice şi de faptul că oamenii muncii sînt proprietari, producători şi beneficiari ai bunurilor materiale, la repartizarea fondului de consum se are în vedere atît diferenţierea veniturilor în funcţie de cantitatea, calitatea şi importanţa muncii, cît şi evitarea unor diferenţe prea mari care nu se justifică economic şi social. În esenţă, se cere ca raportul dintre venituri să reflecte atît principiile stimulării materiale, cît şi principiile eticii şi echităţii socialiste.

O însemnătate deosebită pentru ridicarea bunăstării populaţiei o au veniturile provenite din fondurile sociale de consum. Cheltuielile pentru acţiuni social-culturale finanţate de la bugetul statului, spre exemplu, au crescut de la 3,4 miliarde lei în 1950 la 20,9 miliarde lei în 1965 şi la 84,2 miliarde lei în 1984. Pe întreaga perioadă creşterea a fost de 24 ori. Creşterea mai rapidă a veniturilor din fondurile sociale de consum decît a veniturilor din muncă se explică prin cerinţa alocării de fonduri sensibil sporite pentru dezvoltarea unor sectoare de activitate cu implicaţii majore pentru dezvoltarea economico-socială a ţării şi bunăstarea populaţiei. Ne referim îndeosebi la învăţămînt, cultură, artă şi ocrotirea sănătăţii. Totodată, un rol însemnat în evoluţia veniturilor din fondurile sociale de consum au avut îmbunătăţirea sistemului de asigurări sociale şi introducerea ajutorului de stat pentru copii.

Subliniind creşterea mai rapidă a veniturilor din fondurile sociale de consum se cuvine a arăta că în toată perioada la care ne referim veniturile provenite din muncă deţin ponderea principală în totalul veniturilor populaţiei. Aceasta îşi găseşte explicaţia în faptul că veniturile din muncă reprezintă baza bunăstării populaţiei, pivotul cointeresării oamenilor muncii în sporirea producţiei, a eficienţei economice. Mai mult, tocmai pentru a întări cointeresarea oamenilor muncii în obţinerea unor rezultate economice superioare, după 1975 veniturile provenind din muncă au înregistrat o dinamică mai accentuată în raport cu veniturile obţinute din fondurile sociale de consum.

Mutaţii semnificative în consumul populaţiei

CREŞTEREA veniturilor, în condiţiile sporirii producţiei agricole şi a industriei bunurilor de larg consum, ale dezvoltării şi modernizării reţelei comerciale şi a celei prestatoare de servicii, a orientat populaţia spre un consum care să-i satisfacă într-o măsură tot mai mare nevoile de produse alimentare, nealimentare şi de servicii. Consumul de bunuri alimentare s-a caracterizat printr-o tendinţă pronunţată de creştere la carne, grăsimi, ouă, zahăr, în condiţiile reducerii la cereale, tendinţă specifică ţărilor dezvoltate din punct de vedere economic (tabelul nr. 2).

Se relevă astfel că în anul 1980, faţă de 1950, consumul mediu anual pe locuitor a fost mai mare de 3,7 ori la carne şi produse din carne, de 6,5 ori la peşte şi produse din peşte, 4,5 ori la ouă, 1,6 ori la lapte şi produse din lapte, 3,3 ori la grăsimi, 4,1 ori la zahăr şi produse din zahăr, 2 ori la legume şi 2,9 ori la fructe şi produse din fructe. La majoritatea acestor produse cele mai mari sporuri absolute ale consumului s-au înregistrat în perioada de după 1965. La produsele din cereale, consumul mediu a crescut cu 32%; faţă de anul 1965 marchează însă o scădere, de la 208 kg la 173 kg, respectiv de 17%, tendinţă care reflectă îmbunătăţirea generală a consumului

Tabelul nr. 2

Consumul mediu anual de bunuri alimentare pe un locuitor

	U.M.	1950	1965	1980
Carne și produse din carne	kg	16,7	26,6	62,0
Pește și produse din pește	kg	0,9	3,0	5,9
Lapte și produse din lapte	litri	107,6	105,0	180,0
Ouă	buc.	59	115	270
Grăsimi — total	kg	5,4	11,8	17,8
Zahăr și produse din zahăr	kg	6,9	15,0	28,2
Legume și produse din legume	kg	65,6	75,3	140,0
Fructe și produse din fructe	kg	20,7	26,7	56,0
Produse din cereale în echivalent făină	kg	130,5	208,0	173,0

populației, deplasarea cererii spre produse cu principii alimentare superioare.

În alimentația populației s-au realizat importante progrese și în ceea ce privește conținutul în calorii și factori nutritivi ai consumului alimentar. Astfel, în prezent, în țara noastră se asigură un consum de calorii și proteine comparabil cu cel din unele țări dezvoltate. Edificator în această privință este faptul că România se numără printre primele 10 țări din lume în ceea ce privește consumul de calorii pe locuitor. Regimul alimentar al populației va continua să se îmbunătățească în perioada următoare. Programul de alimentație științifică jalonează cerințele fundamentale ale unei alimentații echilibrate și direcțiile de acțiune pentru realizarea acesteia. Se are în vedere îndeosebi creșterea ponderii produselor cu conținut ridicat de proteine de origină animală — carne, lapte, pește.

O dată cu sporirea veniturilor și satisfacerea cerințelor alimentare de bază, populația și-a procurat un volum tot mai mare de mărfuri nealimentare — produse textile, de încălțăminte, produse de uz îndelungat, gospodărești și cultural-educative. Consumul de produse textile și încălțăminte pe locuitor a atins cote ridicate și asigură în condiții tot mai bune satisfacerea cerințelor populației : consumul de țesături (inclusiv confecții) pe locuitor a crescut de la 13,2 mp în 1950, la 27,7 mp în 1982, iar consumul de încălțăminte a sporit în această perioadă de la 0,6 la circa 4 perechi pe an. Aceste cifre arată că în prezent s-au atins niveluri de consum care satisfac pe deplin cerințele populației ; în viitor vor crește în primul rînd exigențele privind structura sortimentală și calitatea produselor de îmbrăcăminte și încălțăminte.

A sporit an de an înzestrarea populației cu obiecte de uz îndelungat, care îmbunătățesc condițiile sale de viață și confort, îi asigură ridicarea nivelului cultural și îi creează condiții pentru folosirea cît mai plăcută a timpului liber afectat activităților cultural-educative sau turismului. Față de anul 1965, în 1982 la 1 000 de locuitori reveneau de 2,1 ori mai multe aparate de radio, 7,5 ori televizoare, 8 ori frigidere, 5 ori mașini de spălat și 29 ori autoturisme.

În anii construcției socialiste populația a beneficiat, pe măsura creșterii veniturilor sale bănești și a satisfacerii cerințelor de bunuri materiale, de un volum sporit de servicii și într-o gamă tot mai diversificată. În anii 1966—1982, de exemplu, volumul serviciilor cu plată către populație a crescut într-un ritm mediu anual superior dinamicii vînzărilor de mărfuri cu amănuntul. În mod deosebit s-au dezvoltat serviciile de întreținere și reparare a bunurilor de folosință îndelungată și obiecte de uz casnic. Creșteri însemnate au înregistrat, de asemenea, prestările de servicii în construcții și reparații de locuințe și serviciile de transport și gospodărie comunală. A crescut volumul serviciilor prestate de spălătoriile și curățătoriile chimice, o creștere accentuată înregistrînd și serviciile turistice, de agrement, cultură și sport. În prezent, se are în vedere dezvoltarea îndeosebi a categoriilor de servicii tot mai mult solicitate de populație și în primul rînd cele privind repararea bunurilor de folosință îndelungată (aparate de radio, televizoare, aspiratoare, frigidere) și a autoturismelor, prestările în construcții și reparații de locuințe.

Un domeniu important care definește creșterea bunăstării populației în anii construcției socialiste îl reprezintă îmbunătățirea radicală a condițiilor de locuit. În perioada 1951—1983, spre exemplu, s-au construit 4 750 mii locuințe, din care cea mai mare parte după anul 1965. Trebuie observat, totodată, că statul are un rol esențial în construcția de locuințe din țara noastră. Numărul apartamentelor construite din fondurile statului, spre exemplu, a crescut de la 370,3 mii în perioada 1951—1965 la 2 037,0 mii în perioada 1966—1983. În perioada de după Congresul al IX-lea s-a mutat în locuințe noi aproape 40% din populația țării, iar din cea a orașelor aproape 2/3.

Paralel cu construcția masivă de locuințe și ridicarea gradului de confort al acestora s-a trecut la sistematizarea teritoriului, orașelor și satelor și s-a asigurat și îmbunătățirea dotării lor cu infrastructura necesară. În prezent 50% din populația țării locuiește în orașe și municipii, față de 22% în 1948. Totodată, rețeaua de localități urbane și rurale ca și mărimea acestora se dezvoltă potrivit cerințelor de perspectivă ale progresului economico-social, ale repartizării echilibrate în teritoriu a populației — condiție esențială a unei vieți civilizate.

Condiții superioare pentru împlinirea personalității umane

PARTIDUL comunist și statul socialist au promovat cu consecvență o politică de îmbunătățire a condițiilor de muncă și de instruire a populației. Un aspect esențial în acest domeniu îl reprezintă ușurarea muncii, ca urmare a mecanizării lucrărilor ce necesită un efort fizic deosebit și reducerea duratei săptămînii de lucru. În acest cadru, Conferința Națională a partidului din decembrie 1977 a adoptat Programul de reducere a duratei săptămînii de lucru la 46 ore în etapa 1978—1980 și la 44 de ore în etapa următoare. Ca urmare a aplicării prevederilor programului, crește durata timpului liber destinat odihnei, activităților cultural-educative, practicării sportului, turismului și altor activități recreative, creîndu-se astfel condiții favorabile dezvoltării și afirmării multilaterale a personalității umane.

Îmbunătățirea consumului alimentar, a condițiilor de viață în general, a determinat o substanțială creștere a stării de sănătate a populației. La aceasta, o contribuție hotărîtoare a avut politica sanitară a partidului, ale cărei coordonate definitorii sînt orientarea profilactică a ocrotirii sănătății și creșterea continuă a gradului de accesibilitate a populației la asistența medicală.

Rezultatul sintetic al măsurilor de îmbunătățire a condițiilor de muncă și de viață ale populației și al acțiunilor sanitare cu caracter profilactic și curativ este reducerea mortalității generale și a mortalității infantile, precum și creșterea duratei medii de viață a populației. Dacă în perioada antebelică, spre exemplu, mortalitatea generală era de 19,1 la mia de locuitori, în 1982 s-a redus la 10,0. Mortalitatea infantilă s-a redus și ea de la 179 la 1 000 născuți vii la 28,0 în 1982. Durata medie de viață a crescut de la 42 ani în 1932 la aproape 70 ani. Evoluția indicatorilor somatometrici relevă o dezvoltare mult mai viguroasă și o îmbunătățire a stării de sănătate a copiilor.

În anii construcției socialiste a avut loc o puternică dezvoltare a învățămîntului, științei și culturii și s-a asigurat cadrul organizatoric pentru cuprinderea cît mai largă a maselor de oameni ai muncii în activitățile de creație tehnico-științifică și cultural-educativă. Semnificativ pentru saltul produs în învățămîntul românesc în anii socialismului este — o dată cu gratuitatea acestuia și generalizarea lui pe o perioadă de 10 ani — și faptul că, în prezent, un sfert din populația țării noastre este cuprinsă în diferitele forme de pregătire.

În perioada următoare, gradul de cuprindere a tineretului în învățămînt va căpăta noi dimensiuni prin trecerea la generalizarea învățămîntului liceal de 12 ani și dezvoltarea puternică a învățămîntului superior. Va fi ridicată pe un plan superior integrarea învățămîntului cu producția și cercetarea științifică.

În procesul edificării noii orînduiri sociale s-au dezvoltat colaborarea și întrajutorarea dintre membrii societății, principiile eticii și echității socialiste devenind tot mai mult criterii de comportament ale fiecărei persoane în colectivele de muncă, în familie și în societate. În calitate de proprietari, producători și beneficiari ai bunurilor materiale și spirituale, oamenii muncii participă nemijlocit la organizarea și conducerea unităților economice și sociale, a întregii societăți. Organismele autoconducerii muncitorești, consiliile oamenilor muncii din unitățile economice, ca și celelalte organisme larg reprezentative, de conducere colectivă, organizate în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, asigură cadrul organizatoric pentru afirmarea deplină a personalității umane, într-un domeniu de cea mai mare importanță — acela al luării deciziilor privind prezentul și viitorul țării. Participarea activă a oamenilor muncii la conducerea societății, la înfăptuirea politicii interne și externe a partidului este una din cele mai concludente expresii ale ridicării calității vieții, a faptului că valorile socialismului au devenit trăsături de bază ale modului de viață al populației din România contemporană.

■

ÎMBUNĂTĂȚIREA condițiilor de viață ale oamenilor muncii în anii socialismului dovedește că dezvoltarea economiei și culturii s-a repercutat direct asupra nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, a calității vieții. În perioada următoare, cînd țara noastră va atinge noi trepte de dezvoltare economică, standardul de viață al populației va înregistra noi progrese cantitative și calitative, se va afirma și mai puternic personalitatea umană.

23 AUGUST 40 1944 1984

Amplitudinea socială a dezvoltării României

Constantin BĂRBĂCIORU

CELE DOUĂ mari evenimente politice ale anului 1984, a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944 și Congresul al XIII-lea al P.C.R. constituie minunate prilejuri pentru a analiza retrospectiv și prospectiv dezvoltarea economico-socială a României, pentru a desprinde contribuțiile de inestimabilă valoare teoretică și practică aduse de partidul nostru, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea țării spre comunism. Pe această linie se înscriu și amplele transformări pe plan social, ca urmare a dezvoltării în ritm susținut a economiei, și care pun în evidență faptul că măreața operă de făurire a noii orînduiri sociale are ca țel fundamental asigurarea unor condiții de muncă și viață tot mai bune pentru întreaga populație, dezvoltarea multilaterală a personalității.

Mutații profunde în structura populației ocupate

PORNIND de la condițiile concret-istorice existente în țara noastră, partidul a așezat statornic la baza amplelor transformări economico-sociale dezvoltarea industriei, a ramurilor de bază ale acesteia, concentrînd în această direcție importante resurse materiale și de forță de muncă. În aceste condiții au avut loc modificări esențiale și în **dinamica și structura populației ocupate,** care confirmă, totodată, progresele înregistrate de țara noastră pe linia dezvoltării și modernizării economiei naționale în anii construcției socialiste. De asemenea, principalele tendințe din dinamica și structura populației ocupate, așa cum demonstrează experiența României, constituie o confirmare a transformării țării noastre într-un stat industrial-agrar, întrucît structura populației ocupate pe ramuri ale economiei naționale permite și caracterizarea locului și rolului diferitelor ramuri, a stadiului de dezvoltare economico-socială a unei țări, zone geografice, unități administrativ-teritoriale etc.

O imagine cuprinzătoare asupra mutațiilor intervenite în evoluția populației ocupate ne oferă datele din tabelul nr. 1.

Dezvoltarea în ritm susținut a economiei în perioada 1950—1982 a fost însoțită de crearea de noi locuri de muncă și atragerea în diferite activități a populației apte de muncă, asigurînd menținerea, într-o proporție ridicată, a populației ocupate. Astfel, în perioada menționată, populația ocupată a crescut cu 24,5%, ceea ce corespunde unui spor mediu anual de locuri de muncă de circa 98 000 persoane.

Creșterea populației ocupate a avut loc în condițiile unor importante mutații de ordin cantitativ și calitativ. Principala modificare în structura populației ocupate — care demonstrează și progresele obținute de țara noastră pe drumul transformării într-o țară industrial-agrară — o constituie creșterea populației neagricole și reducerea populației agricole. Ponderea populației ocupate în agricultură s-a redus de la 74,1% în 1950, la 56,5% în 1965 și la 28,6% în 1982, în timp ce ponderea populației neagricole a crescut de la 25,9% în 1950, la 43,5% în 1965 și la 71,4% în 1982. În cincinalul 1976—1980 populația ocupată în industrie a depășit populația ocupată în agricultură. Totodată, în cadrul acestui cincinal, populația ocupată în agricultură a înregistrat în continuare o anumită reducere, concomitent cu sporirea populației ocupate pe ansamblul țării cu circa 200 mii persoane. Populația ocupată în industrie, în ultimii 15—20 de ani, a înregistrat un ritm mediu anual de creștere de 4,7%, ceea ce corespunde unui spor absolut de circa 110 mii persoane anual, în condițiile în care și valoarea fondurilor fixe din această ramură conducătoare a economiei naționale a cunoscut un ritm mediu anual de creștere de circa 9% ; se pun astfel în lumină ridicarea gradului de înzestrare tehnică a muncii și, deci, exigențe sporite în pregătirea și utilizarea resurselor de muncă.

În anul 1983, populația ocupată în economia noastră națională a fost de 10,46 milioane persoane. Numărul mediu al personalului muncitor a fost, în același an, de 7 600 mii persoane, înregistrînd o creștere de 47 mii persoane față de anul precedent. Semnificativ pentru mutațiile de ordin calitativ intervenite în populația ocupată este și faptul că, numai în anul 1983, economia noastră națională a primit un număr de 299 mii muncitori calificați prin învățămîntul profesional, tehnic și liceal de specialitate și prin cursuri de calificare în întreprinderi, iar prin învățămîntul superior un număr de aproape 36 mii ingineri, economiști, medici, cadre didactice și de altă specialitate. Anul 1983 a marcat un salt și în creșterea gradului de participare a femeilor la activitățile social-economice, ponderea femeilor în totalul personalului muncitor ajungînd, la sfîrșitul anului, la 38,2%. Toate aceste mutații de ordin calitativ în domeniul populației ocupate pun în evidență asigurarea condițiilor pentru trecerea țării noastre la dezvoltarea intensivă a economiei și accentuarea laturilor de ordin calitativ — tendințe și realități economice tot mai pregnante în anii de după Congresul al IX-lea al partidului.

Tabelul nr. 1

Populația ocupată, pe ramuri ale economiei naționale

	La sfîrșitul anului — mii persoane -			Ponderea față de total (în %)		
	1950	1965	1982	1950	1965	1982
Populația ocupată total	8 377,2	9 684,0	10 428,1	100,0	100,0	100,0
din care :						
— Industrie	1 000,7	1 862,9	3 810,9	12,0	19,2	36,5
— Construcții	186,3	609,3	803,3	2,2	6,3	7,7
— Agricultură	6 208,7	5 476,5	2 986,1	74,1	56,5	28,6
— Învățămînt, cultură și artă	191,4	341,1	428,7	2,3	3,5	4,1
— Știință și deservirea științifică	19,1	50,8	115,5	0,2	0,5	1,1

Profundele transformări din structura populației ocupate evidențiază, totodată, preocuparea partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe linia dezvoltării armonioase a tuturor zonelor și localităților țării. Experiența României demonstrează că dezvoltarea în ritm susținut a forțelor de producție și îmbunătățirea repartizării lor teritoriale determină, în toate județele, creșterea populației ocupate, structurarea mai echilibrată a acesteia pe ramuri și subramuri ale economiei, utilizarea cu eficiență sporită a resurselor de muncă. De remarcat că numărul județelor cu personal muncitor la 1 000 de locuitori mai mare de 250 a crescut de la 9 în 1965 la 16 în 1970, la 34 în 1980. Prin crearea de noi locuri de muncă, mai ales în județele mai puțin dezvoltate industrial ca : Bistrița-Năsăud, Buzău, Mehedinți, Olt, Sălaj, Vaslui, Vîlcea, ponderea populației ocupate în ramurile producției neagricole a sporit de la 20—28% în 1965, la 50—60% în 1980 ; numărul județelor în care ponderea populației neagricole depășea 70% era în 1980 de 16 față de numai 2 județe în 1965.

În cincinalul 1981—1985 au loc importante modificări în gradul de ocupare a populației, în structurarea mai echilibrată a acesteia pe ramuri și subramuri ale economiei și în modul de utilizare a resurselor de muncă. Astfel, în condițiile creșterii populației ocupate pe ansamblul economiei în acest cincinal cu 9,6%, ceea ce corespunde cu 17 persoane la 1 000 de locuitori, în județe ca : Arad, Bihor, Caraș-Severin, Covasna, Dîmbovița, Harghita, Mehedinți, Sălaj, Satu Mare, Suceava, Teleorman, Vîlcea creșterile vor fi mai mari, situîndu-se între 23—40 persoane la 1 000 de locuitori, sporind cu prioritate ponderea populației ocupate în ramurile neagricole.

Creșterea calitativă a potențialului forței de muncă

ÎN STRÎNSĂ legătură cu evoluția populației ocupate în agricultură și în ramurile neagricole, ca urmare a dezvoltării și modernizării forțelor de producție și a perfecționării relațiilor de producție socialiste au avut loc profunde transformări și în structura socio-profesională, în sensul amplificării laturilor de ordin calitativ ale potențialului forței de muncă. **Clasa muncitoare** reprezintă actualmente peste 60% din întreaga populație activă. Numărul muncitorilor a crescut de la 1 222,9 mii în 1950, la 3 109,9 mii în 1965, și apoi la 4 993,8 mii în 1970 și 6 026,6 mii persoane în 1982 (vezi și figura 1). În rîndurile clasei muncitoare, un loc important deține detașamentul acesteia reprezentat de muncitorii din industrie. Astfel, peste 50% din totalul muncitorilor reprezintă muncitorii din industrie, iar în cadrul acestora, o pondere importantă, peste 1/3, dețin muncitorii din industria construcțiilor de mașini. În anul 1982, de exemplu, din totalul muncitorilor, pe ansamblul economiei naționale, numărul mediu al muncitorilor din industrie s-a ridicat la 3 129,5 mii, iar al muncitorilor din ramura construcții de mașini și prelucrarea metalelor a fost de 1 098,5 mii.

Transformările de ordin calitativ intervenite în efectivul și structura clasei muncitoare sînt puse în evidență și de ridicarea nivelului ei de pregătire profesională și politică. Paralel cu ridicarea ponderii muncitorilor calificați, în rîndurile clasei muncitoare crește detașamentul de tineri care au absolvit liceul și mai ales licee industriale. Astfel, în perioada 1950—1982 învățămîntul liceal a fost absolvit de peste 2 500,3 mii tineri ; prin școli profesionale și ucenicia la locul de muncă, în aceeași perioadă, au fost pregătiți aproape 2 030,5 mii tineri. Numai în perioada 1971—1981 un număr de 590 370 tineri au absolvit diferite licee industriale. În aceste condiții, prin efectivul, structura și gradul de pregătire, clasa muncitoare constituie acel detașament care se afirmă ca o puternică forță conducătoare a națiunii, fiind principala clasă a societății noastre socialiste, care înfăptuiește mărețele sarcini ale înaintării României spre comunism. Totodată, mutațiile de ordin calitativ în rîndurile clasei muncitoare au permis, în ultimii 15—20 de ani, adoptarea unor măsuri menite să asigure dezvoltarea democrației socialiste și care s-au materializat în crearea unui cadru complex de conducere a țării de către poporul însuși.

Amplele transformări din agricultura țării noastre au dus la transformarea **țărănimii**, alături de clasa muncitoare, într-o importantă forță socială, care are un rol de seamă în producția materială, în viața politică și socială. Numărul cooperatorilor apți de muncă și care au lucrat în C.A.P. în anul 1982 s-a ridicat la aproape 2 231 mii persoane. De asemenea, în agricultura țării noastre își mai desfășurau activitatea în anul 1982 circa 169,0 mii de mecanizatori și 232,2 mii lucrători în întreprinderile agricole de stat. Semnificativă pentru mutațiile care au loc în pregătirea profesională a țărănimii este și creșterea aportului liceelor agroindustriale la asigurarea forței de muncă din agricultură. Astfel, numai în perioada 1971—1982 liceele agroindustriale au fost absolvite de 98 159 tineri, care în cea mai mare parte își desfășoară activitatea în unitățile socialiste din agricultură.

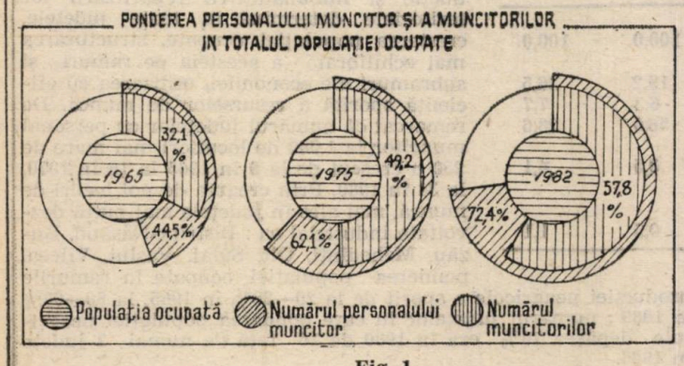

Fig. 1

Înfăptuirea obiectivelor revoluției socialiste în condițiile afirmării revoluției științifico-tehnice contemporane determină în mod obiectiv creșterea considerabilă a rîndurilor **intelectualității**. De asemenea, această tendință, cu caracter de legitate obiectivă, își are temelia în cerințele dezvoltării multilaterale a personalității oamenilor, în ridicarea nivelului de cunoștințe și a gradului de conștiință al membrilor societății comuniste. Aceste mutații cantitative și calitative își găsesc reflectarea în creșterea numărului de cadre cu pregătire superioară. Astfel, în perioada 1950—1982 au absolvit învățămîntul superior peste 699,2 mii tineri. Asistăm la o creștere mai rapidă, în cadrul intelectualității, a detașamentului tehnico-economic, legat direct de înfăptuirea obiectivelor și sarcinilor actualei revoluții științifice-tehnice.

Importante schimbări în anii construcției socialismului au avut loc și în situația celorlalte categorii sociale care alcătuiesc în prezent structura socială a României, ca : meseriași și meșteșugari cooperativizați, funcționari, țărani cu gospodărie individuală, meseriași necooperativizați și liber-profesioniști, a căror activitate se află în strînsă legătură cu organizațiile și instituțiile socialiste, influențînd modul lor de viață.

Înflorirea economico-socială a tuturor zonelor țării

DEZVOLTAREA în ritm susținut a industriei, amplasarea judicioasă a noilor obiective economice în județele și localitățile cu un potențial economic mai scăzut au determinat creșterea populației urbane, reducerea treptată a deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, înflorirea economico-socială și culturală a tuturor zonelor țării. Astfel, ponderea populației urbane a crescut de la 23,4% la recensămîntul din 25 ianuarie 1948, la 38,3% la recensămîntul din 15 martie 1966, la 43,2% la recensămîntul din 5 ianuarie 1977, la 51,5% la 1 iulie 1982. Cincinalul 1981—1985 va marca repartizarea mai echilibrată a centrelor

Ponderea populației mutate în case noi din totalul populației

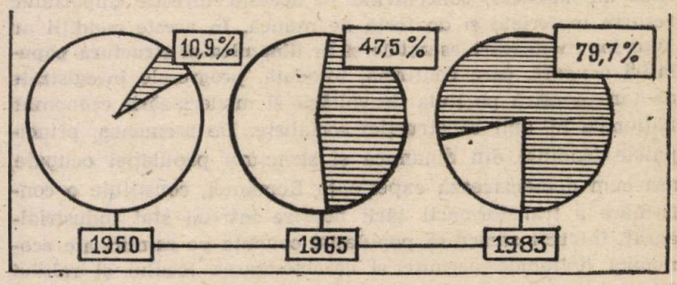

Fig. 2

urbane pe întreg teritoriul țării. În acest sens, pînă în 1985, în fiecare județ vor exista cel puțin 9 centre urbane, asigurîndu-se intensificarea legăturilor dintre orașe și sate. Se preconizează ca pe o rază de 15—20 km să existe un oraș, care să polarizeze viața economică, socială și culturală din 4—6 comune înconjurătoare.

O etapă importantă în intensificarea procesului de urbanizare o reprezintă deceniul 1981—1990, prin transformarea în orașe agroindustriale a unui număr important de centre comunale, în special reședințele consiliilor agroindustriale, în care vor fi create noi unități cu caracter industrial. Programul-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial a țării noastre în cincinalul 1981—1985 asigură condițiile pentru aplicarea direcțiilor privind sistematizarea teritoriului, a orașelor și satelor, aprobate de Conferința Națională a partidului din 1972. Dezvoltarea continuă a urbanizării în perspectiva ultimului an al actualului deceniu se va caracteriza prin realizarea unei rețele de localități judicios dimensionate, pentru înlăturarea acelor fenomene care ar putea să ducă la formarea unor mari aglomerări urbane. De asemenea, în procesul de sistematizare a orașelor și satelor se va urmări limitarea la strictul necesar a perimetrelor și suprafețelor construite, organizarea corespunzătoare a zonelor funcționale, a lucrărilor edilitare etc.

Amplul proces de urbanizare a fost însoțit și de intensi-

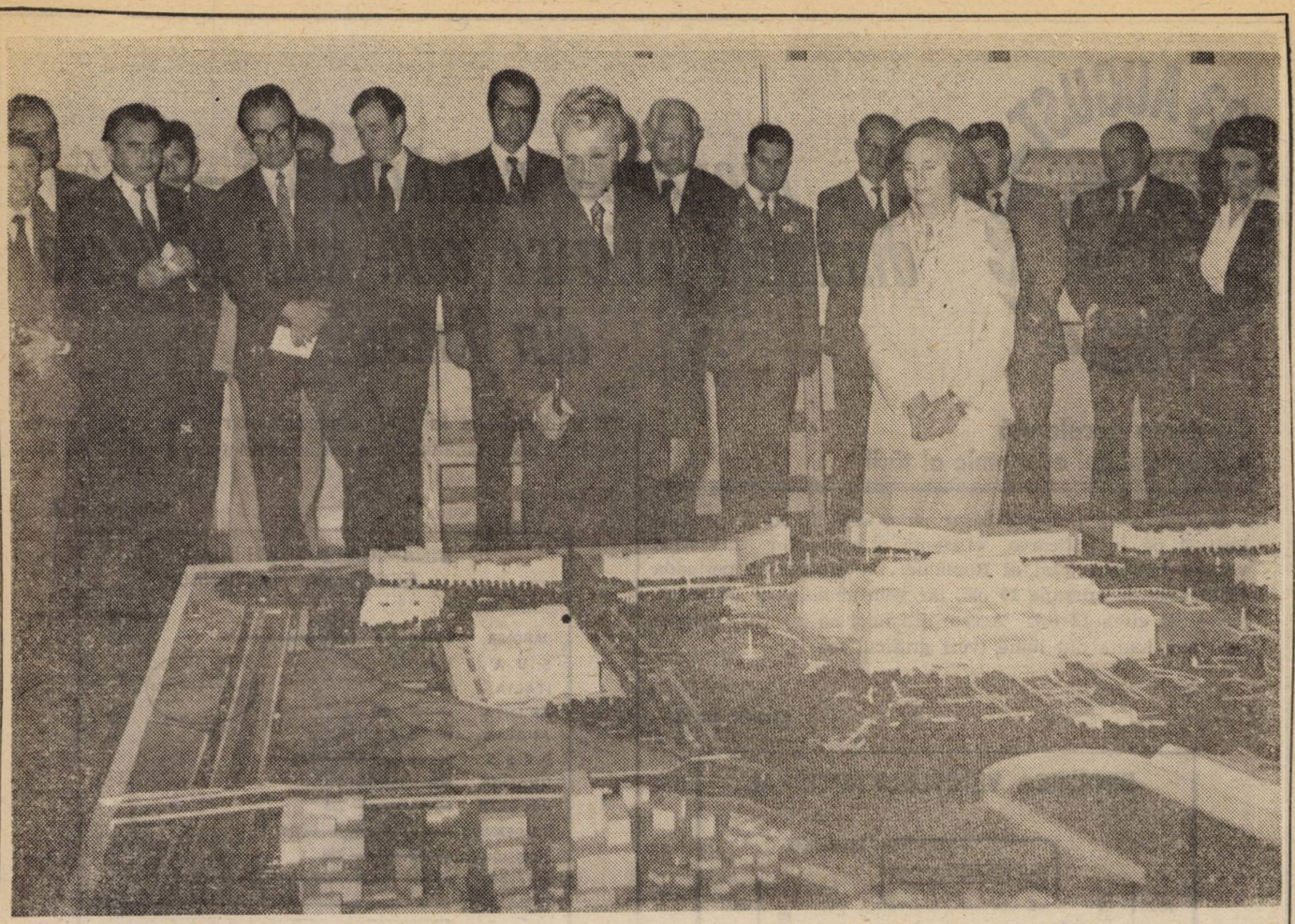

O constantă a politicii partidului – crearea unui cadru de viață civilizat pentru toți oamenii muncii. Concomitent cu sporirea susținută a fondului locativ – numai din fondurile statului au fost realizate în perioada 1965–1984 peste 2,2 milioane apartamente – concepția secretarului general al partidului privind dezvoltarea orașelor are în vedere sistematizarea armonioasă a acestora, optimizarea relațiilor dintre diferitele lor funcțiuni, crearea unor ansambluri urbane închegate, cu o arhitectură care să îmbine elementele de tradiție cu cele de modernitate

ficarea preocupărilor pentru echiparea edilitară a tuturor localităților. Numărul localităților care dispun de rețea de distribuție a apei a sporit de la 101 în 1950, la 1 812 în 1982. Aproximativ jumătate din noile localități alimentate cu apă în anii 1970—1982 s-au situat în județele Argeș, Botoșani, Buzău, Gorj, Harghita, Maramureș, Mehedinți, Olt, Sălaj, Vaslui, Vîlcea și Vrancea. În perioada 1970—1980, numărul localităților cu rețea de canalizare s-a dublat, iar al satelor electrificate a sporit de la circa 6 500 la 12 000. În cincinalul 1981—1985 rețeaua de distribuție a apei va spori cu încă 4 000 km, cea de canalizare cu 3 200 km etc.

Dezvoltarea și modernizarea localităților urbane și rurale s-a asigurat și prin alocarea unui volum important de investiții pentru construcția de locuințe. Volumul investițiilor alocate pentru construcții de locuințe a fost de circa 20,2 miliarde lei în perioada 1951—1965 și de circa 65,5 miliarde lei în cincinalul 1976—1980 ; în anul 1983 s-au alocat peste 25 miliarde lei, de 4 ori mai mult decît în întregul cincinal 1951—1955. Aceste eforturi financiare își găsesc reflectarea în creșterea considerabilă a fondului de locuințe pus la dispoziția populației (tabelul nr. 2). Dacă și în continuare în construcția de locuințe ar fi fost menținut ritmul din perioada 1951—1965, actualul fond de apartamente ar fi fost realizat numai în anul 2065. Îmbunătățirea condițiilor de locuit a avut loc în condițiile dării în funcțiune a unui număr de peste 4,6 milioane locuințe, concomitent cu ridicarea gradului de confort, corespunzător unei vieți civilizate. Astfel, s-a îmbunătățit continuu raportul dintre suprafața construită și suprafața utilă și a crescut ponderea apartamentelor cu 3 și 4 camere în totalul apartamentelor date în folosință în ultimul deceniu.

În anul 1983 apartamentele cu 2 și mai multe camere dețineau peste 88% din totalul apartamentelor date în folosință, față de circa 53,4% în 1950. De asemenea, se asigură alimentarea locuințelor cu apă din rețeaua de distribuție, dotarea acestora cu instalații electrice, de încălzire etc. Numai suprafața locuibilă dată în folosință în perioada 1950—1982 este de 6,4 mp pe o persoană. De asemenea, ritmurile înalte în construcția de locuințe în perioada 1966—1983 au permis punerea în funcțiune a unui număr de apartamente din fondurile statului de 2 037 031 față de numai 370 285 în perioada 1951—1965. Astfel, în anii ce au urmat Congresului al IX-lea al partidului s-a mutat în locuințe noi aproape 40% din populația țării, din care aproape 2/3 din populația orașelor (vezi figura 2).

Intensificarea construcției de locuințe are loc paralel cu amplasarea lor judicioasă în profil teritorial. Semnificativă în acest sens este creșterea numărului județelor cu o suprafață locuibilă medie pe un locuitor între 9,6—10,5 mp, de la 2 în 1966, la 3 în 1977, la 27 în 1985. În unele județe s-a ajuns deja la acoperirea completă a necesităților de locuințe. Prin realizarea programului construcției de locuințe din actualul cincinal și a celui avut în vedere în Schița preliminară pentru perioada 1986—1990, se vor asigura condiții de locuit corespunzătoare pentru toți oamenii muncii.

Tabelul nr. 2

Evoluția construcției de locuințe

Anii	Nr. locuințelor	Suprafața — mii mp		
		construită	locuibilă	utilă
1960—1970	647 668	40 332	20 657	31 151
1971—1975	751 896	49 755	24 838	39 304
1976—1980	840 644	62 367	28 841	48 507
1981	161 391	12 442	5 578	9 106
1982	161 213	12 639	5 642	9 536

23 AUGUST 40 1944 1984

Economia românească — dinamici printre cele mai ridicate din lume

Creşterea accelerată a potenţialului economic al ţării

● Prin efort propriu, bazat pe o rată înaltă a acumulării şi pe valorificarea eficientă a resurselor investite, **venitul naţional** total al României a crescut în perioada 1950—1983 de aproape 16 ori, iar venitul naţional pe locuitor — de circa 12 ori. Aceste dinamici se înscriu printre cele mai înalte din lume (vezi graficul nr. 1).

Grafic nr. 1

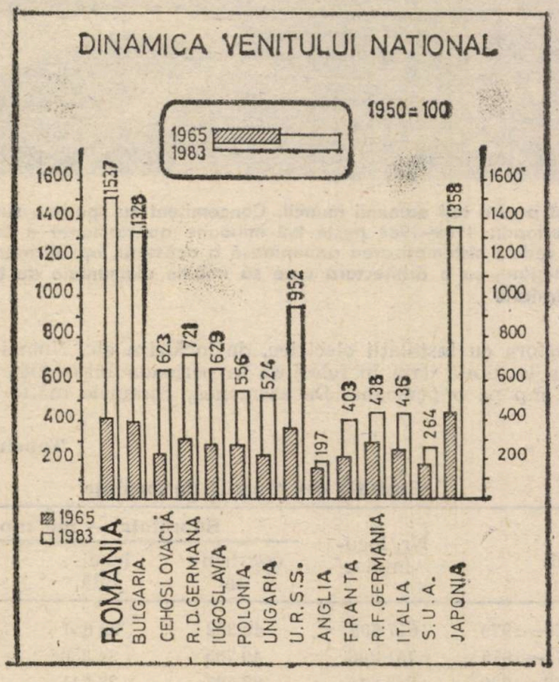

● Majorarea **ratei medii anuale a acumulării** de la 22,3% în intervalul 1951—1965 la 32,8% în următoarele trei cincinale a determinat creşterea sporului mediu anual al venitului naţional de la 7,4 miliarde de lei la 24,2 miliarde în perioada 1965—1980. Dacă ar fi menţinut rata medie de numai 22,3% a acumulării, România ar fi atins actualul nivel al venitului său naţional abia după anul 2000.

● În perioada cu cea mai înaltă rată medie anuală a acumulării (1966—1980) s-a înregistrat şi cel mai important spor absolut al **fondului de consum**, şi anume cu 236,6 miliarde lei, faţă de 80,3 miliarde lei cît a reprezentat el în cursul primelor trei cincinale. Fondul de consum pe locuitor a crescut de la 3 227 lei în 1950 la 5 755 lei în 1965 şi 15 515 lei în 1980.

● Volumul **investiţiilor** în economia naţională a sporit de la 7,7 miliarde lei în 1950 la 57,6 miliarde lei în 1965 şi 252 miliarde lei în 1984, dinamică extrem de rapidă, care distinge net România între ţările lumii (vezi graficul nr. 2).

Grafic nr. 2

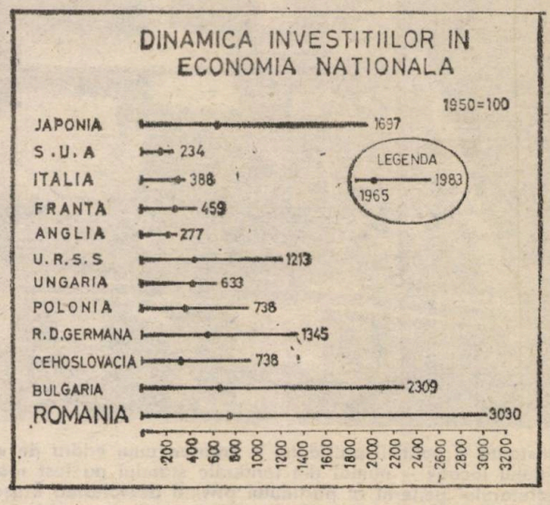

● Pe baza amplului efort investiţional din anii construcţiei socialiste, valoarea **fondurilor fixe** de care dispune economia noastră naţională se ridica în 1983 la peste 2 400 miliarde lei, din care circa 80% au fost puse în funcţiune în ultimele două decenii.

Transformarea României într-o ţară cu o industrie modernă, competitivă

● În perioada 1950—1982 **producţia industrială** a României a crescut de 34 ori, sensibil mai mult decît în alte ţări ale lumii şi de 2,24 ori mai rapid decît venitul naţional. Ca urmare, ponderea industriei — devenită ramura conducătoare a economiei româneşti — a sporit, în acelaşi interval, de la 44% la 55,7 % din venitul naţional (vezi graficul nr. 3).

Grafic nr. 3

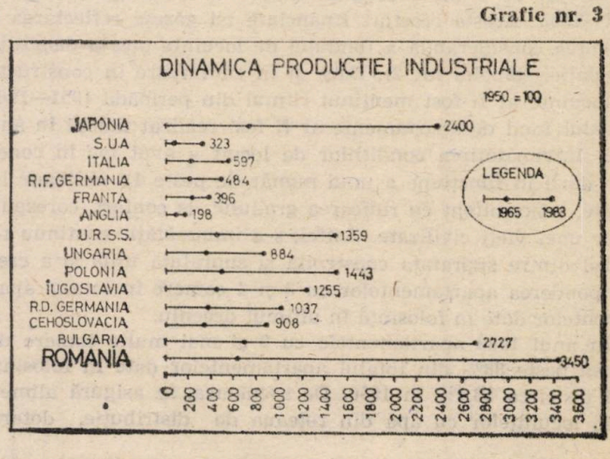

● Concomitent au avut loc modificări substanțiale în **structura producției**, locul central ocupîndu-l acum ramurile de bază, de care depind introducerea progresului tehnic în toate sectoarele economiei, valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă. Ponderea **construcțiilor de mașini și prelucrării metalelor, chimiei, energeticii și metalurgiei** în producția industrială a țării a sporit de la 37,1% în 1950 la 62,5% în 1982 (vezi graficul nr. 4).

Grafic nr. 4

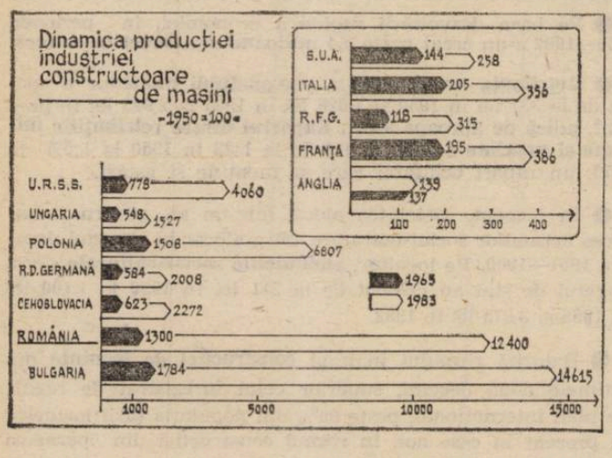

● Principalele produse industriale au crescut în **ritmuri care au devansat media mondială** (de 6,6 ori la oțel, de 3,8 ori la energie electrică, de 9,2 ori la fibre chimice etc.), ca și pe cele înregistrate în majoritatea țărilor avansate, cu o veche tradiție industrială. Ca urmare, a sporit ponderea României în producțiile mondiale respective (vezi graficul nr. 5).

Grafic nr. 5

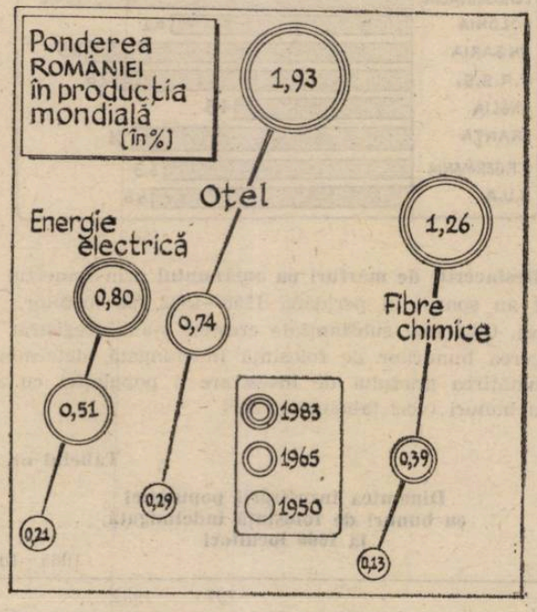

● Dezvoltarea impetuoasă a **industriei electrotehnice și electronice**, îndeosebi după anul 1965, a determinat ca în anul curent în această ramură să se realizeze peste 21% din producția industriei constructoare de mașini.

● Față de o creștere a producției de 9,7 ori pe ansamblul industriei constructoare de mașini în perioada 1965—1982, în **electrotehnică** creșterea a fost de 13 ori, la **mecanică fină și optică** de aproape 25 ori, iar la **mijloace de automatizare și tehnică de calcul** de peste 40 de ori.

● Din punct de vedere al volumului producției pe locuitor, **România s-a apropiat tot mai mult de țările avansate**, iar în unele cazuri, ca de pildă la oțel, țesături din bumbac și lînă sau încălțăminte, a întrecut deja multe dintre ele.

● În 1983 România s-a clasat **pe locul 10 în ierarhia țărilor producătoare de mașini-unelte și este a patra mare exportatoare de tractoare din lume.**

O agricultură înfloritoare, de mare randament

● **Producția globală agricolă** a crescut între 1950 și 1983 de aproape 4 ori. În cadrul ei ponderea producției animale s-a majorat de la 36,8% în 1965 la peste 40% în prezent.

● **Investițiile** alocate agriculturii în actualul cincinal sînt de peste 2,5 ori mai mari decît cele realizate în întreaga perioadă 1951—1965.

● În prezent, agricultura are la dispoziție de 12 ori mai multe **tractoare** decît în 1950. Ca urmare, suprafața arabilă ce revine pe un tractor fizic s-a redus de la 684 ha în 1950 la 121 ha în 1965 și 59 ha în 1983.

● Paralel au crescut considerabil cantitățile de **îngrășăminte chimice** folosite în agricultură, de la 6 mii tone în 1950 la 1373 mii tone în 1983, precum și **suprafața amenajată pentru irigații**, de la 42 500 ha în 1950 la 2 500 000 ha în 1983. Suprafețele prevăzute a fi amenajate pentru irigații în actualul cincinal sînt de aproape 8 ori mai mari decît cele realizate în întreaga perioadă 1950—1965.

● **Producția medie la hectar** la porumb a fost în anul 1983 de peste 5 ori mai mare față de 1950, iar la grîu și secară de aproape 3 ori.

● Pe această bază, **producția de cereale pe locuitor** a fost în 1981—1983 de 2,45 ori mai mare decît în 1951—1955 (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Producția de cereale pe locuitor (în kg)

	1951-55	1961-65	1981-83
România	**378**	**555**	**926**
Bulgaria	573	702	903
Cehoslovacia	387	405	677
R.D. Germană	360	349	583
Iugoslavia	378	555	742
Polonia	469	504	586
Ungaria	635	684	1306
U.R.S.S.	463	576	700
Anglia	171	223	377
Franța	389	530	870
R.F. Germania	245	267	393
Italia	285	290	325
S.U.A.	842	908	1270

● **Efectivele de animale** erau la începutul acestui an de 2,5 ori mai mari decît în 1951. Numărul porcinelor ce revine la 100 ha a sporit de peste 6,3 ori, iar al bovinelor de 1,5 ori.

Accent crescînd pe factorii intensivi ai dezvoltării

● Creșterii în medie de 7,83 ori a fondurilor fixe pe persoană ocupată în perioada 1950—1982 i-a corespuns o sporire de 12 ori a **productivității muncii sociale.**

● **Productivitatea muncii în industrie** a fost în 1983 de 10 ori mai mare decît în 1950 și de peste 4 ori mai mare decît în 1960 (vezi graficul nr. 6). Este o dinamică ce situează România pe un loc fruntaș din acest punct de vedere între țările socialiste. Dacă productivitatea muncii în industrie ar fi rămas la nivelul anului 1965, realizarea pro-

ducției industriale românești din anul curent ar fi presupus ca în această ramură să lucreze peste 8 milioane de persoane.

Grafic nr. 6

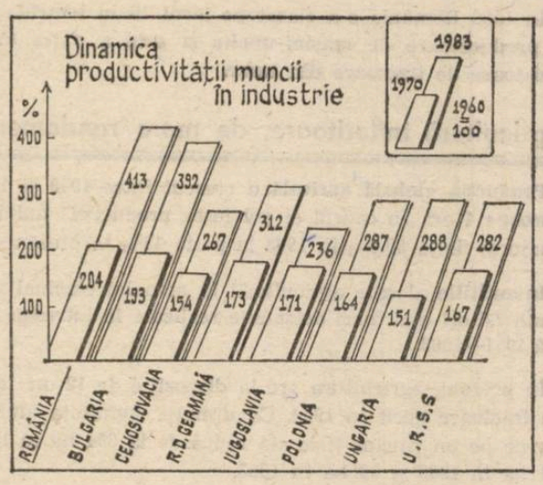

● Consumul de energie electrică pe un muncitor în industrie a sporit de la 3 089 kWh în 1955 la 7 194 kWh în 1965 și 14 387 kWh în 1982. În același timp, printr-o politică consecventă de economisire a energiei, **raportul dintre dinamica consumului de energie electrică și cea a venitului național a devenit subunitar** (0,94 în perioada 1975—1982).

● **Ridicarea gradului de valorificare** a resurselor naturale este ilustrată și de devansarea indicilor de creștere ai producției ramurilor furnizoare de materii prime de către cei din ramurile prelucrătoare. În perioada 1950—1982 coeficienții de devansare au fost de 2,57 între prelucrarea și extracția țițeiului, de 6,8 între prelucrarea lemnului și exploatarea forestieră, de 3,77 între construcția de mașini și metalurgia feroasă, de 41,24 între industria confecțiilor și cea textilă.

Participare tot mai activă la circuitul economic mondial

● În perioada 1950—1983 **exportul României a sporit de 41 ori**, de 1,69 ori mai rapid decît exportul mondial. Cu o populație reprezentînd 0,47% din populația globului, România realizează în prezent 0,6% din exportul mondial, față de numai 0,3% în anul 1950 (vezi graficul nr. 7).

Grafic nr. 7

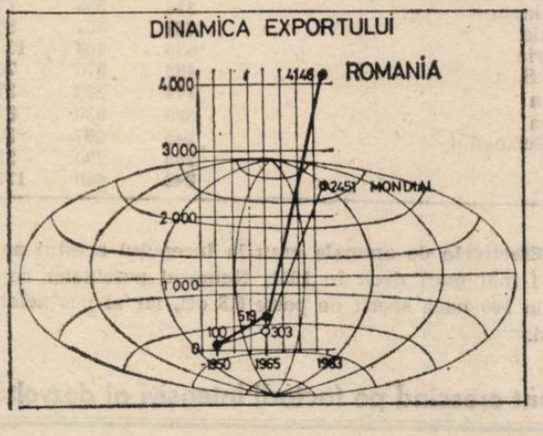

● Față de 29 în anul 1950, **numărul țărilor cu care România întreține relații comerciale a ajuns la 150.**

● Creșterea exportului a devansat de 2,6 ori pe aceea a venitului național și de 1,2 ori pe cea a producției industriale, ilustrînd **amplificarea rolului schimburilor economice externe** în reproducția socialistă lărgită.

● În 1950 produsele industriei constructoare de mașini, ale industriei chimice și mărfurile industriale de larg consum dețineau împreună numai **7,2% din totalul exporturilor României**. În 1982, aceste trei mari grupe de **produse prelucrate** ajunseseră să dețină 59,7% din totalul exporturilor.

● Din anul 1975, ponderea produselor manufacturate în exportul țării noastre este mai mare decît ponderea grupei respective de produse în exportul mondial.

Ridicarea continuă a nivelului de trai — scopul suprem al politicii partidului

● Pe baza dezvoltării rapide a economiei, în perioada 1950—1982 s-au creat peste 5,4 milioane noi **locuri de muncă.**

● **Retribuția medie netă** a personalului muncitor a sporit de la 337 lei în 1950 și 1 028 lei în 1965 la 2 925 lei în prezent, adică de aproape 9 ori. **Raportul dintre retribuțiile minime și maxime** s-a diminuat de la 1:23 în 1950 la 1:5,5 în 1975, un raport echitabil care se menține și astăzi.

● În prezent, societatea alocă, într-un an, pentru finanțarea acțiunilor social-culturale, cît a alocat în întregul deceniu 1951—1960. Pe locuitor, **cheltuielile social-culturale** de la bugetul de stat au crescut de la 211 lei în 1950 la 1 100 lei în 1965 și 3 675 lei în 1982.

● Datorită ritmului înalt al **construcției de locuințe** din ultimele două decenii, superior celui înregistrat de regulă pe plan internațional, peste 80% din populația țării locuiește în prezent în case noi. În ritmul construcției din perioada 1945—1965, s-ar fi ajuns la actualul fond de apartamente abia în anul 2065 (vezi graficul nr. 8).

Grafic nr. 8

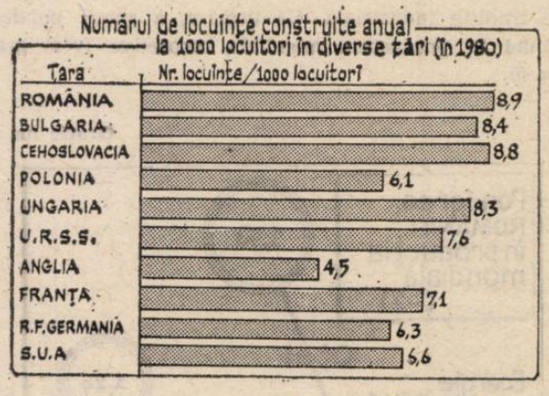

● **Desfacerile de mărfuri cu amănuntul** prin comerțul socialist au sporit, în perioada 1950—1982, pe locuitor, de 11,6 ori. Cele mai substanțiale creșteri s-au înregistrat la desfacerea bunurilor de folosință îndelungată, determinînd îmbunătățirea gradului de înzestrare a populației cu asemenea bunuri (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Dinamica înzestrării populației cu bunuri de folosință îndelungată, la 1000 locuitori

1965=100

	1975	1982
Aparate de radio	167	208
Televizoare	503	747
Frigidere	448	801
Mașini de gătit cu gaze	209	278
Mașini de spălat rufe	297	517
Aspiratoare de praf	295	468
Autoturisme	11 ori	29 ori

● Volumul **prestărilor de servicii** către populație, calculat în medie pe locuitor, a sporit din 1965 de peste 6 ori, de la 495 lei la 3 000 lei anual.

23 AUGUST 40 1944 1984

Participarea activă a României la circuitul economic mondial

Costin MURGESCU

DEZVOLTAREA economică a României în perioada care s-a scurs de la actul istoric de la 23 August 1944 este caracterizată prin trecerea de la stadiul de țară cu o industrie slab dezvoltată și o agricultură înapoiată la stadiul actual de țară cu o industrie puternică și cu o agricultură socialistă în plin proces de modernizare. În concordanță cu acest proces, după perioada de refacere postbelică a economiei naționale și treptata restabilire a relațiilor economice internaționale, o dată cu trecerea la construcția socialistă comerțul exterior al României a înregistrat nu numai o permanentă creștere a volumului de schimburi, dar și o sistematică îmbunătățire a structurii acestora, întemeiată pe politica de industrializare a țării.

Noua etapă, inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R., a marcat profund și participarea României la viața economică internațională. Rolul decisiv a revenit tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al P.C.R. și președintele țării, care a orientat cu energie România spre o participare mai intensă și mai largă la diviziunea mondială a muncii : **„Fără a ne încadra în mod activ în diviziunea mondială a muncii, fără promovarea unui larg schimb de valori materiale, tehnico-științifice și culturale, cu celelalte popoare, nu putem asigura făurirea unei societăți avansate — așa cum trebuie să fie societatea socialistă și comunistă“** [1]).

În determinarea strategiei sale de participare la diviziunea internațională a muncii, România socialistă pornește de la două realități fundamentale ale lumii contemporane : existența statelor naționale, ca celule de bază ale economiei mondiale, și procesul de adîncire a interdependențelor universale.

Afirmarea deplină a dreptului fiecărei națiuni de a-și determina destinele potrivit năzuințelor sale reprezintă motorul marilor transformări revoluționare, sociale și naționale, care au loc în lume. Statele naționale, cu economiile lor de sine stătătoare, reprezintă nu numai realitatea fundamentală a societății contemporane, dar și baza dezvoltării ei în viitorul previzibil.

Analiza științifică a unității dialectice dintre factorii interni și externi ai dezvoltării economico-sociale reliefează că rolul prioritar în realizarea progresului economic și social rapid al fiecărei țări revine factorilor interni, respectiv mobilizării la maximum a tuturor resurselor sale materiale, umane și financiare, a întregii sale capacități de creație. În virtutea acestei concepții, prioritatea acordată efortului propriu, utilizării cu maximă eficiență a resurselor naționale reprezintă o expresie a suveranității naționale și totodată a voinței de progres a poporului stăpîn pe bogățiile sale. Nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, eficiența de ansamblu a muncii sociale, ca efect direct și concret al efortului propriu, determină în final însuși modul de valorificare a rezultatelor producției naționale prin diviziunea internațională a muncii.

Sublinierea rolului hotărîtor al factorilor interni în asigurarea progresului economico-social se îmbină în mod organic în concepția românească cu ideea unei strategii a dezvoltării deschise, în contrast cu ideea de autarhie, de dezvoltare economică închisă, în izolare.

Teza dezvoltării economice deschise, în folosul economiei naționale, prin participarea acesteia la avantajele diviziuni mondiale a muncii are în vedere rolul și funcțiile importante care revin relațiilor externe în procesul dezvoltării economice a țării : valorificarea superioară prin export a potențialului național, dotarea economiei naționale cu factori de producție deficitari, accelerarea progresului științifico-tehnic, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, completarea necesarului de resurse financiare implicate de înfăptuirea programelor de investiții etc. Extinderea relațiilor dintre toate statele lumii, a domeniilor de colaborare, ca și a formelor și metodelor de conlucrare implică stabilirea unor principii ferme pe care să se desfășoare colaborarea economică internațională. Aceasta constituie o condiție esențială pentru armonizarea intereselor dintre parteneri, pentru ca relațiile dintre state să faciliteze atingerea obiectivelor de progres comun urmărite.

În concepția României este dreptul și datoria fiecărei țări de a stabili, în deplină libertate, fără nici o constrîngere, formele și căile conlucrării sale cu celelalte state ale lumii. În același timp, în lumina realităților fundamentale ale lumii în care trăim, s-a cristalizat un set minim de principii cu valabilitate universală, consacrate în documentele care reglementează raporturile dintre state și care se cuvine să ghideze neabătut colaborarea economică internațională : respectarea strictă a independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, renunțarea la practicile de dominație, la forță și la amenințarea cu forța. România așează aceste principii la baza tuturor relațiilor sale de colaborare cu celelalte state și militează, totodată, pentru consacrarea lor în fapt pe arena mondială.

În concepția noastră, există o unitate dialectică între respectarea neabătută a principiilor amintite și amplificarea continuă a colaborării economice internaționale. Definind poziția principială a României cu privire la relația dintre suveranitate și colaborare internațională, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** preciza că **„este dreptul fiecărui stat de a stabili cît de largă să fie suveranitatea sa. În definitiv, însăși colaborarea internațională înseamnă că, pînă la urmă, statele, națiunile se înțeleg să-și facă între ele anumite concesii. Principalul este însă ca fiecare națiune să poată hotări în deplină libertate, fără nici o constrîngere, formele și căile de colaborare internațională. Aceasta înseamnă, pînă la urmă, însăși o manifestare a independenței și suveranității“** [2]).

În concordanță cu orientările de principiu care guvernează politica României de extindere a relațiilor economice internaționale, s-au cristalizat, în special după Congresul al IX-lea al P.C.R., o serie de trăsături definitorii care caracterizează activitatea practică de participare la diviziunea mondială a muncii.

În această ordine de preocupări se cuvin subliniate în principal :

a) **Creșterea comerțului exterior în ritmuri mai înalte decît ritmurile care caracterizează venitul național și producția materială** — expresie a rolului mereu mai important îndeplinit de schimburile și cooperarea economică internațională în procesul de făurire a unei societăți socialiste moderne și a adîncirii participării României la diviziunea mondială a muncii, în concordanță cu ridicarea potențialului economiei naționale și cu tendințele obiective din economia contemporană. În concordanță cu această orientare, de-a lungul a peste trei decenii (1951—1982) ritmul mediu anual de creștere a comerțului exterior a fost de 11,65%. În acest cadru general este de semnalat chiar o accelerare a ritmului în raport cu condițiile specifice ale diferitelor etape de construcție socialistă : 10,99% pentru anii 1950—1965 și 12,21% pentru anii 1965—1982.

Dinamica schimburilor românești cu străinătatea trebuie subliniată în mod special pentru primii ani ai actualului deceniu cînd comerțul mondial a manifestat o tendință evidentă de stagnare. Definind strategia ofensivă a României în condițiile dificultăților existente pe piețele internaționale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat : **„Considerăm că în actualele împrejurări ale crizei economice este necesară nu o restringere, ci intensificarea și dezvoltarea schimburilor, a colaborării și cooperării în producție“** [3]).

[1]) **Nicolae Ceaușescu**, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 7, Ed. politică, București, 1973, p. 37

[2]) **Nicolae Ceaușescu**, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 8, Ed. politică, București, 1973, p. 569

[3]) **Nicolae Ceaușescu**, „Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român“, 16—18 decembrie, 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 31

O a doua caracteristică, tot atît de semnificativă, decurge din faptul că, în ansamblul său, exportul crește mai repede decît importul. Condițiile speciale în care se desfășoară comerțul exterior al României — cu două balanțe comerciale distincte între care nu se pot realiza compensări, una în ruble cu țările socialiste membre ale C.A.E.R. și alta în devize convertibile cu celelalte state ale lumii — au făcut ca, în pofida creșterii mai rapide a exporturilor în ansamblul lor, să se înregistreze în unii ani un deficit al schimburilor în devize convertibile. Aceasta a impus în prima jumătate a deceniului actual eforturi susținute pentru obținerea de excedente comerciale în devize convertibile în scopul reducerii datoriei externe acumulate. În 1983, în comparație cu anul anterior, exportul total a crescut cu 6%, iar importul a scăzut cu 4,3%. Excedentul comercial înregistrat de România s-a cifrat în 1982 la 1,8 miliarde de dolari, iar în 1983 la 2,4 miliarde dolari.

Deoarece excedentul balanței comerciale reprezintă principalul factor de echilibrare a balanței de plăți a României, creșterea cu precădere a exportului în raport cu importul constituie și pentru a doua jumătate a deceniului actual o opțiune de o deosebită importanță politică, deoarece condiționează lichidarea datoriei externe și sporirea rezervelor valutare ale țării.

b) **Îmbunătățirea treptată a structurii comerțului exterior,** bazată pe sporirea capacității naționale de creație materială și tehnică, ca și pe optimizarea aprovizionării din import cu materii prime, materiale și tehnologie avansată. Este o orientare care își găsește principala expresie în prioritatea acordată exportului acelor ramuri, subramuri și produse care valorifică superior resursele materiale și munca națională, asigură încasări valutare mai mari pe unitatea de produs și permit îmbunătățirea raporturilor de schimb ale României.

În 1950, produsele industriei constructoare de mașini, ale industriei chimice și mărfurile industriale de larg consum deținеau împreună numai 7,2% din totalul exporturilor României. În 1982, aceste trei mari grupe de produse ajunseseră să dețină 59,7% din totalul exporturilor. Dacă în 1950 valoarea exportului nostru de produse ale industriei constructoare de mașini nu acoperea nici 10% din volumul valoric al importului de produse similare, acest decalaj s-a redus continuu datorită creșterii potențialului de export al ramurii, ajungîndu-se ca în 1982, de exemplu, valoarea exportului românesc în domeniu să devanseze cu peste 50% pe cea a importului și să reprezinte o treime din totalul volumului valoric al exportului României. Această evoluție nu s-a datorat amplificării cantitative a aceleiași oferte de export, ci importantelor modificări structurale care au generat oferte de export în domenii inexistente în nomenclatorul românesc de export din perioada de început a industrializării.

Semnificativă pentru îmbunătățirea structurii exportului este și creșterea ponderii produselor chimice. Începînd din 1970 exportul de produse chimice a depășit importul atît ca valoare absolută, cît și ca pondere în totalul comerțului.

De asemenea, în ceea ce privește bunurile industriale de larg consum, evoluția a fost caracterizată printr-o creștere deosebit de dinamică a exportului. Începînd din anii 1959—1960, exportul a depășit sistematic importul și la această grupă de mărfuri. Desigur, procesul industrializării nu a condus numai la modificări ale macrostructurii schimburilor ; mutațiile cele mai semnificative au avut loc în microstructura sortimentală a exportului fiecărei ramuri și subramuri în parte.

c) **Promovarea unei politici de largă deschidere către toate statele lumii, indiferent de orînduire sau nivel de dezvoltare,** bazată pe recunoașterea interdependențelor obiective dintre progresul fiecărei națiuni și al lumii în ansamblul său. Cerința obiectivă de diversificare a piețelor de desfacere și a surselor de aprovizionare din import se îmbină cu preocuparea permanentă pentru adîncirea cu precădere a relațiilor cu toate statele socialiste, în primul rînd cu cele vecine. În acest spirit, un curs mereu ascendent au relațiile economice cu Uniunea Sovietică, principalul partener economic al României, relații de prietenie care se adîncesc ca urmare a recentelor înțelegeri convenite între conducerile de partid și de stat ale celor două țări.

România acordă, totodată, o atenție deosebită participării sale la activitatea C.A.E.R. în interesul dezvoltării mai accentuate a economiilor naționale ale statelor membre, al creșterii forței și prestigiului socialismului în lume. Așa cum a apreciat conducerea partidului nostru, documentele adoptate în iunie 1984 la Consfătuirea economică la nivel înalt a țărilor membre ale Consiliului de Ajutor Economic Reciproc deschid noi perspective pentru sporirea substanțială a schimburilor economice, ridicarea la un nivel și mai înalt a colaborării economice pe bază de acorduri de lungă durată, soluționarea cu forțe unite a unor probleme de mare importanță pentru progresul economic și social al țărilor membre, cum sînt asigurarea necesarului lor de materii prime și energetice, extinderea cooperării și specializării în producția principalelor ramuri industriale, dezvoltarea agriculturii și accelerarea progresului tehnic. În același timp, România extinde sistematic colaborarea economică cu țările în curs de dezvoltare, cu care are numeroase interese comune și alături de care acționează pentru edificarea unei noi ordini economice internaționale și lărgește schimburile cu statele capitaliste, dintre care multe sînt parteneri comerciali tradiționali ai României, în spiritul coexistenței pașnice în lume.

d) **Îmbinarea tot mai accentuată a formelor tradiționale de comerț cu formele moderne de cooperare în cercetarea științifico-tehnică, în producție și comercializare** menite să dinamizeze comerțul exterior, să asigure relații economice de lungă durată cu partenerii, prezența permanentă și activă a întreprinderilor românești pe piețele externe.

Politica de extindere a cooperării internaționale s-a concretizat, pe parcursul anilor, într-un număr important de acțiuni, în primul rînd în sfera producției materiale (industria construcțiilor de mașini, chimia, industria lemnului și a materialelor de construcție, în metalurgie, sectorul minier și al exploatării țițeiului, în industria bunurilor de consum, telecomunicații etc.). În acest cadru conceptual este de subliniat cooperarea fructuoasă româno-sovietică în construirea de obiective economice atît în România cît și în Uniunea Sovietică pentru dezvoltarea capacităților în siderurgie, chimie, construcții de mașini, ca și în industria feroaliajelor, celulozei, azbestului etc. Totodată, cele două țări vecine și prietene au construit în comun nodul hidrotehnic Stînca—Costești și participă la numeroase acțiuni de cooperare tehnico-științifică, inclusiv în domeniul nuclear și aerospațial.

Acordînd o atenție deosebită cooperării cu țările vecine, România a construit împreună cu Iugoslavia marile complexe hidrotehnice de la Porțile de Fier, iar cu Bulgaria întreprinderea de la Ruse și Giurgiu, ca și societatea mixtă „Dunărea". Numeroase acțiuni de specializare și cooperare caracterizează colaborarea României și cu celelalte țări socialiste în domenii de interes industrial prioritar.

În procesul diversificării și modernizării formelor de cooperare practicate de România, o atenție prioritară este acordată construirii de obiective economice în țările în curs de dezvoltare, prin livrarea de instalații și echipamente românești, acordarea de asistență tehnică, construirea de societăți mixte de producție etc. Printre principalele realizări în acest domeniu sînt de amintit rafinăriile de țiței de la Barauni, Gauhati și Haldia (India), Karachi (Pakistan), Zarka (Iordania) și Banyas (Siria) ; fabrica de sodă de la Shiraz (Iran), combinatul de îngrășăminte chimice de la Homs (Siria) — cu instalații pentru producerea triplu-superfosfaților, acidului sulfuric, acidului fosforic și fluorurii de aluminiu ; uzina de produse sodice de la El Mex (Egipt) ; liniile de asamblare a tractoarelor și autocamioanelor din Iran, India și Thailanda ; termocentralele construite în Iran, Iordania, Siria, Pakistan, Filipine ; fabricile de ciment de la Al Qaim și Sin Jar (Irak), Sheik-Said (Siria), Naga Hammadi (Egipt), Kohat (Pakistan) ; combinatele de prelucrare a lemnului construite în Iran, Sri Lanka, R. P. Congo, Nigeria ; obiectivele din industria ușoară și alimentară construite în Irak, Iran, Siria, Bangladesh, India etc. Totodată, întreprinderile românești participă cu studii, proiecte, utilaje și specialiști la punerea în valoare a unor zăcăminte petroliere în Irak, Iran, Siria, India, Algeria, Iordania, zăcăminte de fosfați în Iordania și Siria ; minereu de fier în Guineea și Gabon ; minereuri cuprifere în Maroc, Tanzania, Zambia, Chile, Peru ; efectuarea de amenajări funciare, lucrări de irigații, construirea unor complexe și ferme agricole în Irak, Siria, R.D.P. Yemen, Burundi, R.P. Congo, Libia, Zair, și la construirea de șosele, căi ferate, porturi, locuințe, obiective social-culturale în Emiratele Arabe Unite, Kuweit, Irak, Iran, Iordania, Siria, Egipt, Libia, Maroc, Sudan și altele.

Întreprinderile românești au constituit, totodată, cu parteneri din țările în curs de dezvoltare numeroase societăți mixte de producție care funcționează în concordanță cu legislația statelor respective și contribuie la înfăptuirea programelor lor naționale. În același timp, funcționează în străinătate — asociind interesele firmelor românești și ale unor parteneri din statele occidentale — circa 50 de societăți mixte comerciale (inclusiv bănci, societăți de transport, de asigurări) care contribuie la promovarea exporturilor românești.

Au fost constituite cu participare românească și primele societăți mixte de engineering, consulting, valorificare a invențiilor etc. În același cadru de preocupări se înscriu și societățile mixte de producție înființate în România cu participarea unor firme din alte țări în domeniul construcției de mașini și chimiei, societăți a căror activitate, subordonată programului național de industrializare, este legată de cerința realizării unor produse de înalt nivel tehnic necesare economiei și promovării unor exporturi cu eficiență superioară.

Eficiența unei politici de diversificare a structurii exportului și de extindere a ariei geografice a comerțului exterior este condiționată de o strategie definită în mod clar și pe termen lung privind optimizarea încadrării economiei naționale în diviziunea mondială a muncii.

În condițiile economiei noastre socialiste strategia de comerț exterior se cristalizează în hotărîrile congresului și conferințelor naționale ale partidului, potrivit cerințelor fiecărei

În concepția de amplă viziune strategică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea industriilor de vîrf reprezintă calea viguroasă a modernizării continue a economiei românești. Produsele industriei electrotehnice și electronice se exportă în prezent în peste 70 de țări

etape a construcției noii societăți, hotărîri concretizate apoi în planurile de dezvoltare economico-socială. În înfăptuirea politicii generale a partidului de dezvoltare a schimburilor și cooperării economice externe, o importanță hotărîtoare au, totodată, indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu privind perfecționarea bazei logistice necesare desfășurării în cele mai bune condiții a operațiilor de export și import.

În această direcție, atrag atenția măsurile luate pentru :

— **Perfecționarea cadrului juridic interstatal** menit să faciliteze relațiile contractuale cu parteneri din alte țări, ca urmare a înțelegerilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu conducători de state și guverne din numeroase țări ale lumii ;

— **Organizarea rațională și ridicarea responsabilității întreprinderilor de comerț exterior,** chemate să transpună în fapt politica statului ;

— **Studierea atentă a tendințelor din economia mondială, a mișcării prețurilor internaționale și a condițiilor specifice de pe fiecare piață** — prin institute de cercetare și compartimente specializate în unități — în vederea utilizării tuturor oportunităților în scopul asigurării continuității pe termen lung a fluxurilor de bunuri și servicii, implantării trainice și eficiente pe piețele de export, optimizării importurilor ;

— **Adaptarea ofertei de export** la exigențele mereu mai înalte ale piețelor internaționale printr-o conlucrare strînsă între unitățile de cercetare tehnologică, de producție și de comercializare ;

— **Pregătirea permanentă a cadrelor din sistemul de comerț exterior** în scopul familiarizării lor cu evoluția dreptului comercial, a legislației și practicilor în continuă schimbare pe piețele pe care încheie contracte ;

— **Constituirea de rețele externe de comercializare** (inclusiv depozite de piese de schimb, servicii post vînzare, unități de desfacere etc.) în raport cu obiectivele specifice de implantare urmărite de diferitele unități producătoare și de comerț exterior ;

— **Îmbunătățirea prezentării și desfacerii produselor de export** în concordanță cu practicile concurenței ;

— **Extinderea capacităților de transport internațional** (inclusiv de încărcare-descărcare în porturi maritime și fluviale, în gări) în raport cu volumul și structura mărfurilor.

Multiplicarea și adîncirea în ritm rapid a interdependențelor politice și economice dintre țările lumii — fenomen marcant al întregii vieți contemporane — antrenează o serie de mutații în sensul creșterii rolului organizațiilor internaționale, în primul rînd a celor cu vocație universală. Aceste organizații, deschise tuturor țărilor, indiferent de sistemul social și de nivelul de dezvoltare, oferă un cadru adecvat pentru dezbaterea și soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane cu participarea tuturor țărilor, pentru promovarea colaborării economice internaționale și stimularea schimburilor de valori materiale și spirituale între state.

Datorită caracterului obiectiv al acestui proces, sub impulsul tovarășului Nicolae Ceaușescu, România participă astăzi, cu inițiative și propuneri constructive, la activitatea marilor organizații internaționale cu vocație universală în domeniul comerțului, financiar-valutar, al dezvoltării mondiale industriale și agricole, ca și în alte sfere ale activității economico-sociale.

Criza economică mondială, ale cărei manifestări au cuprins toate sferele activității economice internaționale, avînd efecte negative asupra dezvoltării tuturor popoarelor, asupra progresului civilizației umane și asupra climatului politic între state, impune în mod special creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite, ca cel mai larg și reprezentativ for al statelor lumii, așezarea pe baze noi a relațiilor economice dintre state, în interesul eliminării gravelor decalaje economice internaționale, al dezvoltării echilibrate și armonioase a tuturor economiilor naționale, a economiei mondiale în ansamblul său.

Așa cum a subliniat, în repetate rînduri, tovarășul Nicolae Ceaușescu, România socialistă acordă o atenție deosebită sporirii rolului Națiunilor Unite în domeniul colaborării economice, tehnice și științifice care — alături de numeroasele probleme arzătoare existente în cîmpul său de activitate — ar trebui să ocupe un loc din cele mai importante în preocupările sale.

Intensificarea participării României la viața organizațiilor internaționale este ghidată de concepția revoluționară a președintelui Nicolae Ceaușescu referitoare la căile și modalitățile de edificare a unei noi ordini economice internaționale, concepție al cărei caracter novator se bucură de o largă audiență și recunoaștere în întreaga lume.

■

Cea de-a 40-a aniversare a marelui act istoric de la 23 August 1944 găsește astfel România socialistă, cu un potențial de creație care sporește an de an, în situația de a reprezenta un factor activ al colaborării economice internaționale și, totodată, un promotor al luptei pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte. Este un capitol cu profunde semnificații economice și politice al „Epocii Ceaușescu".

Aprecieri elogioase pentru președintele Nicolae Ceaușescu, pentru istoricele realizări ale României

„România, sub conducerea luminată a președintelui Ceaușescu, a trasat un drum nou care, într-adevăr, se impune și este urmărit în toate țările lumii cu o atenție deosebită pentru că contribuie continuu și neabătut la marea cauză a destinderii și păcii".

ANDREAS PAPANDREU
prim-ministru al Republicii elene

„Sînt încîntată să am ocazia să reînnoiesc prietenia Indiei cu o țară dinamică și să schimb puncte de vedere cu un om de stat care este cunoscut prin forța personalității sale. Domnule președinte, contribuția dumneavoastră la dezvoltarea industrială a României și la cooperarea internațională este larg recunoscută. Admirăm rezultatele obținute de poporul român și progresele făcute sub conducerea dumneavoastră".

INDIRA GANDHI
primul ministru al Indiei

„M-a impresionat personalitatea președintelui Ceaușescu și rămîn cu impresii deosebite despre cel ce se află la conducerea României, țară dornică să-și dezvolte cooperarea ei cu alte națiuni. România depune eforturi susținute pentru consolidarea păcii și înțelegerii, inclusiv prin numeroasele contacte directe care duc la dezvoltarea colaborării bilaterale, a cooperării internaționale".

MARGARET THATCHER
primul ministru al Marii Britanii

„Considerăm vizita președintelui Nicolae Ceaușescu și a doamnei Elena Ceaușescu ca o expresie a relațiilor excelente existente între cele două state ale noastre... Președintele României și cu mine vom dezbate probleme importante pentru Europa, pentru întreaga lume, cum ar fi securitatea, dezarmarea, restabilirea unui climat internațional de încredere, și ținînd seama de experiența deosebită a președintelui Nicolae Ceaușescu, de multiplele contacte pe care le-a avut cu lideri din toate țările lumii, aceste schimburi de vederi vor fi pentru noi deosebit de prețioase".

RUDOLF KIRCHSCHLÄGER
președintele federal al Austriei

„Înmînîndu-vă astăzi, înalta distincție — Ordinul « Revoluția din Octombrie» — doresc să subliniez că aceasta simbolizează bunele noastre sentimente față de dumneavoastră, respectul profund față de Partidul Comunist Român, față de întregul popor român frate, tovarășul nostru de luptă comună pentru continuarea cauzei Marelui Octombrie, pentru construirea societății socialiste și comuniste, pentru asigurarea unei păci trainice pe pămînt. Oamenii sovietici dau o înaltă apreciere realizărilor prietenilor români și le doresc noi succese".

KONSTANTIN CERNENKO
secretar general al C.C. al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S.

„Poporul Republicii Democrate Germane vă stimează ca activist de seamă al mișcării muncitorești din România și proeminent om de stat. În activitatea dumneavoastră în fruntea Partidului Comunist Român și a Republicii Socialiste România ați dobîndit mari merite în opera de edificare a socialismului în țara dumneavoastră, în creșterea prestigiului ei internațional, în lupta pentru pace în lume".

ERICH HONECKER
secretar general al C.C. al Partidului Socialist Unit din Germania, președintele Consiliului de Stat al Republicii Democrate Germane

„Folosesc acest prilej pentru a exprima satisfacția față de dezvoltarea cu succes a relațiilor și colaborării prietenești dintre Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia și Partidul Comunist Român și dintre țările noastre socialiste vecine, la care dumneavoastră, tovarășe Ceaușescu, ați adus și continuați să aduceți o mare contribuție personală".

DRAGOSLAV MARKOVICI
președintele Prezidiului Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia

„Am venit să vă întîlnesc în România pentru că dumneavoastră aveți reputația de a fi un șef de stat care vorbește cu fermitate și curaj despre problemele păcii, cărora le consacră o mare parte din energia sa. Am ascultat cu mare atenție propunerile dumneavoastră pe care ni le-ați prezentat și susțin în întregime spiritul care v-a animat".

PIERRE ELIOT TRUDEAU
fost prim-ministru al Canadei

„Constituirea Partidului Comunist Român a marcat trecerea luptei poporului român într-o nouă etapă istorică. Sub conducerea partidului, în deceniile de după preluarea puterii și, îndeosebi, în cei 18 ani de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu este secretarul general al partidului, poporul român, acționînd unit, a obținut mărețe victorii în toate domeniile revoluției și construcției socialiste. ...Este normal ca un asemenea partid să fie un glorios detașament al mișcării comuniste internaționale și să se bucure de stimă din partea maselor largi ale popoarelor revoluționare din țară și de peste hotare".

HU YAOBANG
secretar general al C.C. al Partidului Comunist Chinez

„Excelență, eforturile dumneavoastră neobosite în favoarea păcii și progresului, în condițiile unei situații internaționale foarte complexe și amenințătoare, constituie o sursă neobosită de inspirație pentru noi. Poporul și guvernul Zimbabwe se identifică puternic cu sinceritatea apelurilor dumneavoastră pentru un dialog real și serios asupra dezarmării nucleare. Interesul dumneavoastră personal și activ în această problemă întărește încrederea noastră în dumneavoastră ca un om devotat păcii".

ROBERT GABRIEL MUGABE
președintele Uniunii Naționale Africane din Zimbabwe — Z.A.N.U., primministru al Republicii Zimbabwe

„Am avut marea onoare ca președinte al Columbiei de a mă întîlni cu Excelența Voastră în cadrul vizitei pe care ați făcut-o în patria noastră, cu ocazia deplasării în America Latină. Acest prilej mi-a permis să apreciez dorința statornicirii unui climat de pace între popoare și a acordării unui tratament mai just națiunilor care formează lumea a treia, ca preocupări esențiale ale Excelenței Voastre".

MISAEL PASTRANA BORRERO
fost președinte al Republicii Columbia

„Noi în Sri Lanka urmărim cu deosebit interes progresele economice și sociale înregistrate de Republica Socialistă România, sub conducerea dumneavoastră înțeleaptă, precum și inițiativele dumneavoastră de promovare a unei mai bune înțelegeri între națiuni".

J.R. JAYEWARDENE
președintele Republicii Socialiste Sri Lanka

„Sînt convins că prietenia și colaborarea dintre Republica Populară Bulgaria și Republica Socialistă România, dintre Partidul Comunist Bulgar și Partidul Comunist Român, la extinderea cărora dumneavoastră aveți o mare contribuție personală, se vor dezvolta continuu, rodnic și multilateral, în interesul popoarelor bulgar și român, al cauzei păcii, progresului și socialismului în lume".

TODOR JIVKOV
secretar general al C.C. al P.C.B., președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria

„Am urmărit contribuția pe care și-a adus-o România, sub conducerea dumneavoastră clarvăzătoare, în cadrul efortului îndreptat spre soluționarea problemelor internaționale, rolul eficace al României în rezolvarea problemelor păcii în lume, contribuția dumneavoastră personală la sprijinirea țelurilor comune ale națiunilor, a cauzei juste a popoarelor. Noi, în Egipt, dăm o înaltă apreciere rolului dumneavoastră constructiv, eforturilor dumneavoastră perseverente îndreptate spre ajungerea la o pace justă și trainică în această zonă a lumii".

MOHAMED HOSNI MUBARAK
președintele Republicii Arabe Egipt

„Amintim, în aceste momente, contribuția dumneavoastră în fruntea partidului și statului român, eforturile dumneavoastră pentru cauza socialismului și păcii și contribuția la dezvoltarea multilaterală a relațiilor care există între popoarele, partidele și guvernele noastre".

FIDEL CASTRO RUZ
prim-secretar al C.C. al Partidului Comunist din Cuba, președintele Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Cuba

„Sînt convins că prietenia și colaborarea rodnică dintre Partidul Comunist din Cehoslovacia și Partidul Comunist Român, dintre Republica Socialistă Cehoslovacă și Republica Socialistă România, ca și dintre poporul cehoslovac și poporul român se vor dezvolta și adînci cu succes și în continuare. Aș dori să vă asigur că în Republica Socialistă Cehoslovacă apreciem contribuția dumneavoastră activă la dezvoltarea relațiilor cehoslovaco-române".

GUSTAV HUSAK
secretar general al C.C. al Partidului Comunist din Cehoslovacia

„Țara dumneavoastră, domnule președinte, a străbătut sub conducerea dumneavoastră, într-un răstimp relativ scurt și cu energie care impune respect, faze de dezvoltare care au necesitat în alte regiuni ale lumii incomparabil mai mult timp".

KARL CARSTENS
fost președinte al R.F. Germania

„Sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, Partidul Comunist Român și poporul român desfășoară o luptă activă pentru soluționarea pe cale pașnică a problemelor litigioase, pentru asigurarea egalității depline în relațiile dintre țări și națiuni și salvgardarea păcii și securității în lume. Dumneavoastră depuneți eforturi susținute mai ales pentru înlăturarea pericolului unui război nuclear și menținerea păcii în Europa".

KIM IR SEN
secretar general al C.C. al Partidului Muncii din Coreea

„Ca participant activ la luptele revoluționare ale clasei muncitoare românești, ulterior ca activist eminent și conducător al partidului și statului, v-ați adus o contribuție importantă la victoria orînduirii de dreptate socială pe pămîntul României, la dezvoltarea multilaterală a Republicii Socialiste România".

VOJCIECH JARUZELSKI
prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez, președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Polone

„Șeful statului român este una dintre cele mai distinse personalități ale lumii contemporane. Cînd stai de vorbă cu președintele Nicolae Ceaușescu îți dai seama că vorbești cu o personalitate care cunoaște perfect nu numai ce este de făcut în țara sa, dar ceea ce trebuie făcut în întreaga lume. Și cunoaște foarte bine toate problemele internaționale, situația generală, ca și aspecte internaționale specifice. Am fost foarte impresionat de personalitatea șefului statului român".

SPYROS KYPRIANOU
președintele Republicii Cipru

„Devotamentul președintelui Ceaușescu și zelul de care dă dovadă în serviciul țării sale, apărînd cu fermitate independența și suveranitatea ei, sînt unanim apreciate.

Salut de asemenea pe președintele Ceaușescu ca important om de stat care luptă pentru cauza păcii internaționale, a dezarmării și destinderii. Titlurile onorifice, premiile pentru pace și numeroasele distincții ce i-au fost acordate sînt o dovadă clară a stimei înalte, internaționale, de care se bucură președintele Ceaușescu".

AGATHA BARBARA
președintele Republicii Malta

„Avînd posibilitatea să vorbesc cu președintele Nicolae Ceaușescu, am constatat în cît de mare măsură Domnia Sa personal, guvernul român sînt atașați Națiunilor Unite. Este o satisfacție pentru mine să aduc mulțumiri unei personalități ca președintele Nicolae Ceaușescu pentru contribuția sa atît de activă, constructivă și energică adusă în toate sferele de activitate ale O.N.U."

JAVIER PEREZ DE CUELLAR
secretar general al Organizației Națiunilor Unite

„Salutîndu-l pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, salutăm cu afecțiune poporul român prieten, care întotdeauna a știut să-și manifeste hotărîrea și fără preget solidaritatea sa față de poporul mozambican, ieri în lupta sa pentru independența națională, astăzi — în aceea pentru construirea unei noi societăți, societatea socialistă".

SAMORA MOISES MACHEL
președintele partidului FRELIMO și al Republicii Populare Mozambic

„Excelență, rolul important pe care dumneavoastră l-ați jucat în reducerea tensiunii internaționale și promovarea păcii și înțelegerii, în Europa, în mod deosebit, este recunoscut pretutindeni".

MOHAMAD ZIA-UL HAQ
președintele Republicii Islamice Pakistan

„Este un lucru unanim recunoscut că în problemele vieții internaționale majore președintele Ceaușescu are o poziție unică, susținînd puncte de vedere ferme pe calea menținerii păcii mondiale. Aș dori să afirm că pentru un conducător american întîlnirea cu o personalitate care a stabilit contacte cu toate zonele lumii marcate de tensiune și care menține un interes permanent pentru soluționarea acestor stări conflictuale reprezintă o experiență deosebit de fructuoasă".

GEORGE BUSH
vicepreședinte al Statelor Unite

„Nouă, în Indonezia, ne este bine cunoscută activitatea de conducător a Excelenței Voastre. Este o conducere înțeleaptă, care a reușit să aducă națiunea română pe calea unui progres rapid și care a situat România pe o poziție distinctă în politica internațională".

SUHARTO
președintele Republicii Indonezia

23 AUGUST
40
1944
1984

Epoca Ceauşescu: prestigiu fără precedent al României în conştiinţa umanităţii

Constantin OANCEA

UN POPOR intră cu drepturi depline în istorie, cucerind respectul şi stima altor naţiuni, prin dubla sa vocaţie constructivă şi de pace.

În cel de al patrulea deceniu al libertăţii noastre, România socialistă se prezintă cu demnitate în faţa întregii lumi, ca o ţară angajată plenar pe calea progresului şi civilizaţiei, cu un puternic potenţial economic, ştiinţific, tehnic şi cultural. Chipul ei de astăzi este oglinda fidelă a superiorităţii orînduirii noi, socialiste, care a eliberat energiile creatoare ale întregului popor, stăpîn pe destinele sale, făuritor conştient al prezentului socialist şi al viitorului comunist. Nu este o simplă metaforă afirmaţia că „ţara întreagă este un imens şantier", ci realitatea cu valoare de simbol. Cu îndreptăţită mîndrie, toţi fiii neamului românesc, fără deosebire de naţionalitate, au definit drept „Epoca Ceauşescu" cei 19 ani care au trecut de la Congresul al IX-lea, de cînd în fruntea partidului şi statului a fost ales, prin actul unanim al voinţei partidului şi poporului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, proeminentă personalitate a vieţii politice contemporane, militant de frunte al mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale.

În ceea ce priveşte vocaţia de pace a României, viaţa, evenimentele internaţionale au validat întru totul rolul şi contribuţia conducătorului partidului şi statului nostru la soluţionarea problemelor complexe ale lumii contemporane, care şi-a cucerit, pe bun temei, titlul de „Erou al păcii". **„Preocupîndu-ne de înfăptuirea programului de dezvoltare a patriei noastre —** arată tovarăşul **Nicolae Ceauşescu —, acţionăm în acelaşi timp, cu toată hotărîrea, pentru dezvoltarea colaborării internaţionale, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Sintem conştienţi că, pentru a realiza minunatele programe pe care ni le propunem atît noi cît şi alte popoare, este nevoie de pace".**

Pornind de la această teză fundamentală, politica externă românească, al cărei ctitor şi promotor este tovarăşul Nicolae Ceauşescu, poartă amprenta gîndirii şi acţiunii sale cutezătoare, perseverente şi dinamice. Ea s-a impus pe plan mondial, cuvîntul României fiind ascultat cu respect şi preţuire. Se poate spune că nu există probleme cu care se confruntă astăzi comunitatea internaţională în care ţara noastră să nu aibă o participare constructivă, un aport propriu, original, ceea ce a făcut ca România să se bucure de prieteni pe toate paralelele şi meridianele planetei. Baza trainică pe care am zidit raporturile noastre cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, este respectarea strictă a independenţei şi suveranităţii naţionale, a deplinei egalităţi, neamestecul în treburile interne, nerecurgerea la forţă şi la ameninţarea cu forţa, avantajul reciproc. De altfel, preşedintele **Nicolae Ceauşescu** a apreciat cu claritate că **„aceste principii sînt pentru societatea omenească de astăzi, pentru relaţiile de colaborare în lume, aşa cum sînt apa şi aerul pentru existenţa omului".**

Ca o urmare firească a promovării neabătute a acestor principii, a activităţii de o excepţională însemnătate desfăşurate pe planul relaţiilor externe de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu, astăzi numărul ţărilor cu care România întreţine relaţii diplomatice a

Aprecierile preşedintelui Nicolae Ceauşescu privind necesitatea imperioasă a întăririi şi întregirii măsurilor de încredere şi securitate pe continentul european prin trecerea la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară, sînt confirmate de evoluţiile din anii care au trecut de la semnarea Actului final de la Helsinki

Activitatea consecventă a președintelui Nicolae Ceaușescu în slujba cauzei păcii, independenței naționale și colaborării cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, se bucură de o largă recunoaștere și prețuire pe toate meridianele globului

ajuns la 140 (față de 67 în 1965), al celor cu care dezvoltă relații de schimb și cooperare economică la 150, iar al țărilor cu care dezvoltă relații culturale la peste 150. Este de relevat, de asemenea, că România face parte din 80 de organizații internaționale și participă la activitatea a peste 700 de organizații neguvernamentale.

O trăsătură definitorie a politicii externe românești, în spiritul orientărilor congreselor și conferințelor naționale ale Partidului Comunist Român, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, este afirmarea și promovarea cu consecvență și tenacitate a necesității democratizării relațiilor internaționale. Aceasta înseamnă dreptul și datoria tuturor statelor, indiferent de mărime, orînduire, grad de dezvoltare sau așezare geografică, de a participa în mod activ, în condiții de deplină egalitate, la dezbaterea și soluționarea problemelor complexe și contradictorii ale situației internaționale. Se poate afirma că democratizarea relațiilor internaționale este o componentă a însăși luptei popoarelor împotriva politicii de forță și dictat, de dominație și asuprire.

Pornind de la aceste orientări, de la interesele fundamentale ale poporului român, în consens cu aspirațiile tuturor popoarelor, de la interesele destinderii, păcii și colaborării internaționale, România, președintele Nicolae Ceaușescu au desfășurat o continuă și rodnică activitate atît pe planul relațiilor bilaterale, cît și în forurile internaționale.

În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a întîlnit pe pămîntul patriei sau peste hotare cu peste 280 de șefi de state, șefi de guverne și președinți de parlamente, cu 400 conducători de partide politice, organizații democratice și progresiste. Totodată, tovarășul Nicolae Ceaușescu a întreprins, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, aproape 200 de vizite peste hotare, în cadrul unor istorice itinerare în Europa, Africa, Asia, America Latină și America de Nord, ca mesageri ai înțelegerii, colaborării și destinderii pe plan mondial, pretutindeni înalții soli ai poporului român fiind întîmpinați cu manifestări de profundă stimă și considerație, care au pus în mod strălucit în evidență marele prestigiu de care se bucură România, președintele ei pe toate meridianele globului.

Cronica acestor ani înscrie la loc de cinste participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la prestigioase reuniuni internaționale, cum ar fi sesiunea jubiliară a Adunării Generale a O.N.U. din 1970, Conferința pentru securitate și cooperare în Europa din 1976, Conferința partidelor comuniste și muncitorești, întîlnirile conducătorilor partidelor comuniste și muncitorești, consfătuirile Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia și ale șefilor de state din țările membre C.A.E.R.

Caracterul concret și fructuos al întîlnirilor și convorbirilor purtate de conducătorul partidului și statului nostru s-a materializat într-o multitudine de instrumente internaționale care jalonează dezvoltarea relațiilor de prietenie și conlucrare dintre poporul român și alte popoare, consemnînd totodată hotărîrea părților de a colabora în vederea soluționării problemelor majore cu care este confruntată omenirea. Este suficient să amintim, în acest sens, cele 21 de tratate de prietenie, colaborare și asistență mutuală sau tratate de prietenie și cooperare, 26 de acorduri, programe și protocoale de colaborare economică și tehnică, 100 declarații comune sau declarații solemne, peste 20 comunicate semnate de tovarășul Nicolae Ceaușescu sau adoptate cu prilejul întîlnirilor sale cu șefi de state și de guverne, la care se adaugă peste 500 de alte instrumente de colaborare semnate cu aceleași ocazii, la nivel ministerial sau la alte niveluri.

Parcurgerea documentelor semnate sau adoptate la cel mai înalt nivel reliefează, în chipul cel mai pregnant, două dimensiuni valorice conferite de acest tip de documente — stimularea ansamblului de relații bilaterale și afirmarea, la scară internațională, a căilor și mijloacelor de înaltă ținută principială și morală de edificare a păcii, colaborării și progresului social, de înfăptuire a dezarmării și în primul rînd a dezarmării nucleare, a lichidării subdezvoltării și decalajelor existente astăzi în lume, de statornicire a unor raporturi noi, juste și echitabile între state, de realizare a unei noi ordini economice internaționale, a înțelegerii și securității în lume.

În condițiile cînd cursa înarmărilor, și în primul rînd cea a înarmărilor nucleare, a creat o situație deosebit de gravă în lume, mărind pericolul unui război nuclear care ar însemna distrugerea vieții pe planeta noastră, oprirea cursei înarmărilor și trecerea la măsuri concrete de dezarmare constituie problema cardinală a epocii noastre. De rezolvarea ei depinde asigurarea dreptului fundamental la viață, la existență al oamenilor, al națiunilor. **„Astăzi, mai mult ca oricînd** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — pe primul plan stă asigurarea păcii, independenței, a dreptului popoarelor de a fi libere, a dreptului omenirii la viață și la pace. Nimic nu e mai de preț decît libertatea, pacea și viața".**

Sînt unanim recunoscute pe plan mondial contribuția directă, acțiunile președintelui țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru rezolvarea situației create pe continentul european prin amplasarea de către S.U.A. a rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune în unele țări din vestul Europei și, ca urmare, a trecerii de către Uniunea Sovietică la contramăsurile nucleare anunțate. Au fost larg apreciate, ca acte politice de excepțională însemnătate, mesajele adresate de România, de președintele Nicolae Ceaușescu pentru a se face totul în vederea reluării tratativelor sovieto-americane, pentru realizarea unui acord care să ducă la eliminarea totală a rachetelor cu rază medie de acțiune

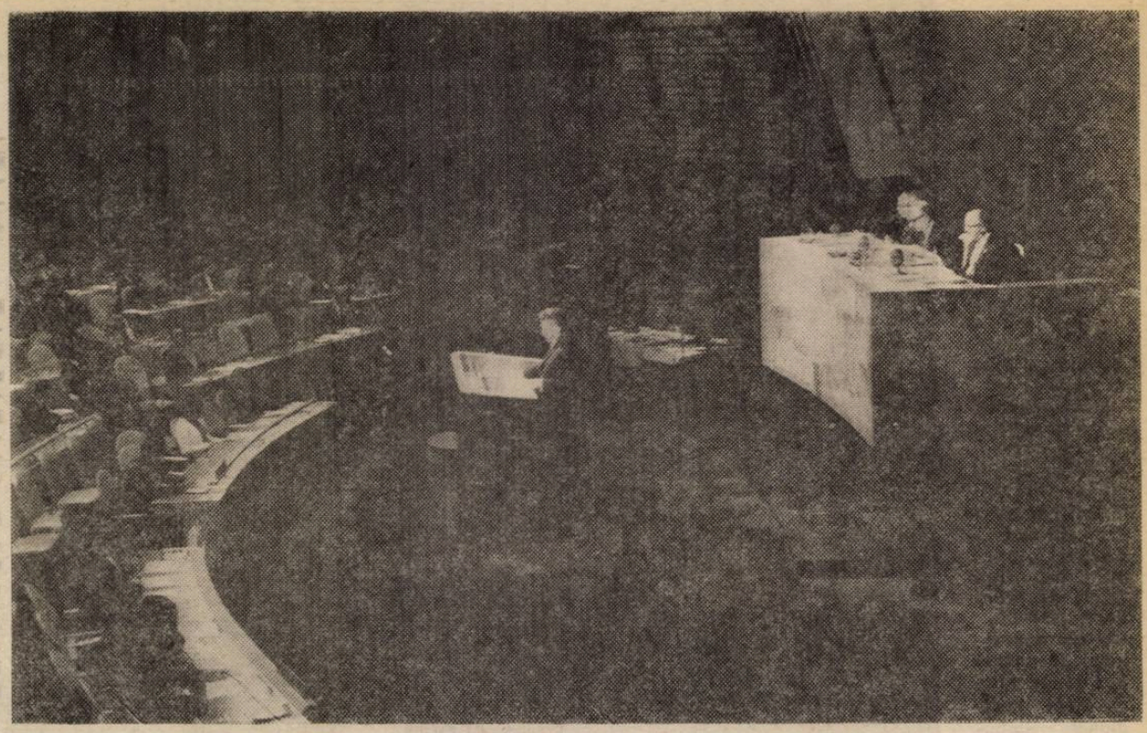

De la înalta tribună a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, președintele Nicolae Ceaușescu — exponentul cel mai autorizat al națiunii noastre — a exprimat hotărîrea poporului român de a acționa în continuare pentru îmbunătățirea activității și creșterea aportului O.N.U. la promovarea politicii de destindere, la instaurarea unui climat de pace și colaborare pe planeta noastră

și apoi a celorlalte arme nucleare din Europa și din întreaga lume.

De un mare ecou s-au bucurat numeroasele adunări populare, mitinguri, marșuri de amploare fără precedent în apărarea păcii, care au culminat cu Apelul Marii Adunări Naționale, vibrantă chemare la lupta pentru pace, ca și hotărîrea țării noastre de a reduce trei ani consecutiv, în mod unilateral, plafonul cheltuielilor militare și de a menține pînă în anul 1985 cheltuielile militare la nivelul anului 1982.

Pornind de la orientările și considerentele tovarășului Nicolae Ceaușescu, România a acționat și acționează pentru succesul Conferinței de la Stockholm, care poate avea un rol foarte important în promovarea dialogului dintre țările semnatare ale Actului final de la Helsinki și adoptarea unor măsuri concrete în direcția încrederii, a înfăptuirii dezarmării.

Țara noastră a desfășurat și desfășoară o susținută activitate pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și bunei vecinătăți, colaborării și înțelegerii, liberă de arme nucleare, de baze militare și de forțe armate străine.

Una din direcțiile fundamentale ale politicii externe românești o constituie acțiunea hotărîtă pentru soluționarea pe cale pașnică, prin tratative, a tuturor problemelor litigioase, pornindu-se de la concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu potrivit căreia oricît de îndelungate și de anevoioase ar fi negocierile, ele reprezintă singura cale de a preveni conflictele armate.

În această lumină, o excepțională însemnătate au avut-o inițiativele tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru reglementarea cît mai urgentă, pe cale pașnică, a conflictului din Orientul Mijlociu. A fost promovată inițiativa șefului statului român privind convocarea unei Conferințe internaționale în cadrul O.N.U. pentru reglementarea problemei poporului palestinian, propunere care s-a bucurat de un larg ecou. De asemenea, este bine cunoscută activitatea României pentru rezolvarea pe cale pașnică a conflictelor din Asia, Africa, America Centrală și din alte regiuni ale lumii.

În abordarea problemelor cardinale ale contemporaneității, România, președintele Nicolae Ceaușescu, manifestă o preocupare permanentă, prioritară pentru lichidarea subdezvoltării economice și instaurarea unei noi ordini economice internaționale bazate pe egalitate și echitate, care să creeze condiții pentru progresul economic al tuturor statelor, în primul rînd al celor în curs de dezvoltare. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„una din condițiile stabilității și păcii, ale depășirii greutăților economice, a crizei economice, este soluționarea într-un mod nou a problemelor subdezvoltării și realizarea noii ordini economice mondiale, care să asigure mai multă echitate, mai multă dreptate socială și să țină seama de necesitatea de a deschide calea lichidării subdezvoltării și asigurării progresului economic și social mai rapid pentru mai bine de două treimi din omenire".**

Ținînd seama de situația gravă care s-a creat, președintele României socialiste consideră că este necesară nu o soluție selectivă, ci o rezolvare globală, într-un mod nou, a problemei datoriilor țărilor în curs de dezvoltare pornindu-se de la necesitatea anulării acestor datorii pentru țările cele mai sărace, a reducerii cu un procent important pentru alte țări, a reeșalonării pe termen lung a datoriilor, fără dobîndă sau cu dobînzi mici, simbolice, și acordării de noi credite pentru țările în curs de dezvoltare.

Cutezanța, multidimensionala deschidere a ideilor și concepțiilor novatoare, revoluționare, profund umaniste, prestigioasa activitate a președintelui Nicolae Ceaușescu, a României socialiste pentru promovarea idealurilor și năzuințelor de pace și progres ale tuturor popoarelor lumii se bucură de o înaltă prețuire pe toate meridianele globului.

Expresie a interesului deosebit față de această activitate, în numeroase țări au apărut de-a lungul anilor peste 140 de volume în 21 de limbi, prefațate de personalități de seamă ale vieții politice și cultural-științifice, consacrate gîndirii și activității președintelui Nicolae Ceaușescu, României socialiste. Prilejuri de adîncă satisfacție, care atestă înalta apreciere de care se bucură în lume gîndirea social-politică și economică, culturală și științifică, întreaga activitate a conducătorului țării noastre, le-au constituit cele peste 100 de ordine, medalii, titluri de Doctor Honoris Causa și alte distincții ce i-au fost conferite de către șefi de state și de prestigioase instituții științifice, culturale, de învățămînt, din diverse țări, precum și de instituții internaționale.

În spiritul întregii sale politici de pace, colaborare și înțelegere internațională, România își va aduce și pe viitor întreaga contribuție la eforturile comunității mondiale menite să asigure viața pașnică, libertatea și independența popoarelor, înfăptuirea dezarmării, a păcii și securității în întreaga lume.

În anul celei de-a 40-a aniversări a victoriei revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și al celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, poporul român privește cu mîndrie patriotică la drumul glorios străbătut, sub conducerea partidului, în cele patru decenii, întîmpină cu noi și strălucite izbînzi în muncă mărețele evenimente.

Într-un singur glas, într-o unică voință, toți cetățenii României socialiste, fără deosebire de naționalitate, exprimă sentimente de dragoste și fierbinte recunoștință față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ctitorul României socialiste, cel mai iubit fiu al poporului nostru. Întregul partid, întregul popor aprobă și susțin cu entuziasm hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. privind realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, la cel de-al XIII-lea Congres, în funcția supremă de secretar general al partidului, cu convingerea de nestrămutat că, sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, patria noastră va urca tot mai viguros spre culmile luminoase ale socialismului și comunismului.

Amploarea efortului României în lupta pentru eliberarea patriei și pentru victoria împotriva fascismului

(Urmare din pag. 17)

Angajîndu-se, cu toate forțele sale, în războiul antihitlerist și dincolo de granițele naționale, România își îndeplinea totodată angajamentele asumate față de Națiunile Unite prin Convenția de armistițiu din 12 septembrie 1944 care prevedea că România „va pune la dispoziție nu mai puțin de 12 divizii de infanterie, cu mijloace suplimentare". Cu satisfacția datoriei împlinite, credincioasă cauzei drepte a luptei antifasciste la care lua parte, armata română a continuat lupta, alături de armata sovietică pe teritoriile Ungariei, Cehoslovaciei și a părții de nord-est a Austriei. În Ungaria, a luat parte la două operații strategice — „Debrețin" și „Budapesta". Încadrați în 17 divizii de infanterie, munte și cavalerie, un corp aerian, două brigăzi de artilerie antiaeriană, o brigadă de căi ferate, un regiment de pontonieri și în numeroase alte unități și formațiuni, militarii români (peste 210 000 de oameni) au participat la 7 mari bătălii, însumînd în total 81 de lupte importante. Cele mai grele lupte s-au desfășurat pe cursul mijlociu al Tisei, în zona orașului Debrețin, cel mai mare centru industrial, administrativ și nod de comunicații din partea de est a Ungariei, Nyiregyhaza, Miskolc și în special la Budapesta, un bastion important al apărării trupelor hitleriste și horthyste. Aici Corpul 7 armată român (36 348 de oameni din care au fost pierduți 10 708) a luptat pe căile de acces și în interiorul orașului, ajungînd la 15 ianuarie 1945, cînd a fost deplasat în altă zonă a frontului, la mai puțin de 2 km de Dunăre.

Timp de peste trei luni, parcurgînd prin lupte grele 250—300 km pînă la granița cu Cehoslovacia, armata română a cucerit în Ungaria trei masive muntoase, a forțat patru cursuri de apă, între care și Tisa, a eliberat 1 237 de localități, între care 14 orașe, a provocat inamicului pierderi care s-au cifrat la peste 21 000 de prizonieri, peste 3 700 de morți și numeroși răniți ; pierderile proprii s-au ridicat la 42 700 de militari morți, răniți și dispăruți.

Peste tot unde au acționat, militarii români au manifestat o deosebită grijă față de populația civilă, față de monumentele de artă, clădirile și instituțiile publice. Comportarea demnă, civilizată, a ostașilor români, ajutorul multilateral acordat populației locale în hrană, îmbrăcăminte, combustibil, medicamente și asistență sanitară gratuită, precum și sprijinul dat în reluarea activității instituțiilor de cultură etc. au fost apreciate de oamenii muncii maghiari. Subliniind această realitate și dînd o înaltă apreciere ajutorului acordat Ungariei de România, tovarășul János Kádár a adresat în aprilie 1959 conducerii de partid și de stat din România o telegramă în care se aprecia : „Poporul nostru nu va uita niciodată că pentru libertatea sa și-au vărsat sîngele, alături de viteaza armată sovietică, și eroicii fii ai poporului frate român".

Pe măsura îndeplinirii misiunilor de luptă încredințate în Ungaria, cele două armate române au depășit frontiera ungaro-cehoslovacă. Timp de peste cinci luni (între 16 decembrie 1944 și 12 mai 1945), militarii români au luptat într-un teren muntos și împădurit, greu accesibil, în condiții aspre de iarnă. În ultimele zile ale războiului, cele două armate române au participat la operația Praga, organizată de Comandamentul suprem sovietic în urma refuzului grupului german din Cehoslovacia de a depune armele ; luptele au continuat pînă la 12 mai 1945, cînd, după o înaintare rapidă, armatele române au ajuns la 80 km de Praga.

Înfrîngînd peste tot rezistențele inamicului, armata română (17 divizii) cu un efectiv de peste 248 000 de militari a pătruns în adîncimea dispozitivului inamic peste 400 de km, participînd la 7 mari bătălii, 259 de lupte importante, a cucerit și traversat 10 masive muntoase ; a forțat patru cursuri de apă, a eliberat 1 722 de localități între care 31 de orașe și a provocat forțelor germane și ungare pierderi care s-au cifrat la peste 66 000 de militari (morți, răniți și dispăruți). Frontul activ deținut de armata română a fost de 130 km.

Manifestînd și pe teritoriul Cehoslovaciei sentimente de prietenie față de populația loeală, militarii români au pus la dispoziția acesteia mijloace de transport și carburanți pentru evacuarea instituțiilor din zonele de luptă, au acordat asistență sanitară gratuită, ajutor la muncile agricole etc. Exprimîndu-și recunoștința pentru contribuția adusă de România la eliberarea poporului cehoslovac, Jan Masaryk, ministrul de externe al Cehoslovaciei, declara la Conferința de pace de la Paris : România a acordat ajutor poporului cehoslovac în clipele cele mai grele ale luptei sale împotriva cotropitorilor fasciști. Poporul cehoslovac nu va uita că trupele române au luptat voluntar împotriva nemților pe teritoriul Cehoslovaciei, ajutînd la eliberarea ei".

Din primăvara anului 1945, aproximativ 2 000 de militari români încadrați într-un regiment de tancuri și o brigadă de căi ferate au luptat și acționat în partea de nord-est a Austriei.

Victoria asupra Germaniei hitleriste a găsit România, alături de Națiunile Unite, angajată în luptă cu întregul său potențial militar, economic și financiar. În cele 260 de zile de aprige încleștări cu inamicul, timp în care România a angajat în lupte 538 536 de militari, avînd permanent în prima linie de luptă cel puțin 180 000 de oameni, armata română a străbătut prin lupte peste 1 500 km, de la țărmul Mării Negre pînă în Podișul Boemiei, a eliberat aproape 4 000 de localități și puncte populate, a forțat 12 cursuri mari de apă, a escaladat circa 20 de masive muntoase mai importante, a provocat inamicului pierderi umane echivalente cu efectivele a 14 divizii ; pierderile proprii s-au ridicat la 169 822 de militari, dintre care 21 035 morți, 90 344 răniți și 58 443 dispăruți. În războiul antihitlerist România și-a depășit obligațiile asumate prin Convenția de armistițiu. Referindu-se la efectivele angajate de România în lupta împotriva Germaniei naziste, postul de radio Londra aprecia pe bună dreptate, în ianuarie 1945, că „dintre națiunile care luptă împotriva Germaniei, România se situează azi în al patrulea rînd în ceea ce privește numărul de ostași ce participă la bătălia de distrugere a nazismului".

O recunoaștere a eroismului ostașilor români, a aportului lor la înfrîngerea fascismului o constituie cele peste 300 000 de ordine și medalii sovietice, cehoslovace și ungare cu care au fost distinși soldații și ofițerii români.

Totalul cheltuielilor militare făcute de statul român pentru întreținerea și lupta forțelor sale armate în războiul antihitlerist în perioada 24 august 1944 — 12 mai 1945 pentru înfrîngerea Germaniei hitleriste și a Ungariei horthyste s-a ridicat la uriașa sumă de 470 de miliarde lei (la cursul din luna mai 1945). Dacă raportăm că bugetul României pe anul 1938/1939, care s-a cifrat la suma de 30 549 956 000 lei (recalculat curs 1945), reiese că aceste cheltuieli militare echivalau cu peste 15 ori bugetul statului, reprezentînd un efort enorm pentru poporul român, dacă avem în vedere și obligațiile revenite României pentru convenția de armistițiu. Efortul economic real pe care l-a reprezentat această sumă pentru poporul român reiese și din faptul că el a trebuit să fie suportat în decurs de numai un an, că în 1945, datorită distrugerilor și haosului economic, venitul național era numai de jumătate față de cel din 1938.

La bilanțul războiului făcut prin prisma Conferinței de pace de la Paris, ministrul de externe al principalei forțe a coaliției antihitleriste — Uniunea Sovietică — sublinia : „Știm cu toții că România a fost statul care, printr-o acțiune hotărîtă, s-a eliberat de regimul fascist al lui Antonescu, s-a alăturat aliaților... Împreună cu noi, împreună cu trupele aliate, noua Românie democratică a început lupta pentru înfrîngerea lui Hitler, a făcut sacrificii considerabile în această luptă și noi toți recunoaștem sacrificiile aduse de poporul român acestei cauze".

Ministrul de externe al Marii Britanii arăta, la 29 septembrie 1944, că : „România a dat un ajutor substanțial cauzei aliaților". Relevînd semnificația participării României la războiul antihitlerist, postul de radio New York sublinia la 18 septembrie 1944 : „Dezastrul german din România a pecetluit soarta armatelor Reichului din Balcani. Prin trecerea României de partea aliaților, drumul de sud-est, care duce la Budapesta, Praga și Viena, este deschis... Este deci legitim ca poporul român să aibă în momentul de față un sentiment de satisfacție, căci România are o contribuție însemnată la grăbirea sfîrșitului. Este o contribuție de care poporul român poate să se felicite". Postul de radio Paris, la un an și jumătate de la încheierea războiului, conchidea : „Franța socotește că România a adus prin contribuția sa o scurtare a războiului de cel puțin șase luni...", iar deputatul laburist J. Thomas declara în Camera Comunelor în ianuarie 1945 : „De vreme ce România este a patra țară cu efective pe frontul împotriva Germaniei, ar fi cazul a se propune să i se acorde un statut de cobeligeranță".

Participarea militară și economică a României la războiul antihitlerist, alături de U.R.S.S. și celelalte țări ale Națiunilor Unite, rămîne un capitol încrustat cu litere de aur în istoria patriei noastre. Prin această luptă patria noastră a fost eliberată de sub dominația nazistă, a fost restabilită și consolidată independența țării, România aducîndu-și, în același timp, un substanțial aport la eforturile de eliberare a altor popoare, în înfrîngerea Germaniei naziste și obținerea victoriei de la 9 mai 1945.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 34 din 21 august 1984

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

— Eveniment memorabil pentru destinele poporului român. Decenii de nouă și măreață istorie a patriei **(Barbu Gh. Petrescu)** 1

— **NICOLAE CEAUȘESCU** — strategul făuririi istoriei contemporane a României **(Ion Florea)** 5

— Aprecieri elogioase pentru președintele **NICOLAE CEAUȘESCU**, pentru istoricele realizări ale României 8,42

— Concepția revoluționară, științifică a tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** privind edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate **(Ilie Văduva)** 10

— Conducerea de către partid — chezășia propășirii continue a societății românești **(Marin Neagu)** 13

— Amploarea efortului României în lupta pentru eliberarea patriei și pentru victoria împotriva fascismului **(Mircea Mușat)** 16

— Politica partidului de dezvoltare impetuoasă a industriei **(Corneliu Russu, Vasilie Bogdan)** 18

— Făurirea unei agriculturi intensive, moderne — obiectiv central al politicii agrare a partidului **(Marin Popescu)** 21

— Promovarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, factor esențial în strategia progresului României **(Mihail Florescu)** 24

— Gîndire novatoare cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar **(Cornel Iuga)** 27

— Realizări de anvergură istorică în ridicarea nivelului de trai și a calității vieții **(Constantin Grigorescu)** 30

— Amplitudinea socială a dezvoltării României **(Constantin Bărbăcioru)** 33

— Economia românească — dinamici printre cele mai ridicate din lume 36

— Participarea activă a României la circuitul economic mondial **(Costin Murgescu)** 39

— Epoca Ceaușescu : prestigiu fără precedent al României în conștiința umanității **(Constantin Oancea)** 44

IN THIS ISSUE

— A memorable event for the destiny of the Romanian people. Decades of new and great history of the country **(Barbu Gh. Petrescu)** 1

— **NICOLAE CEAUȘESCU** : the strategist of Romania's contemporary history **(Ion Florea)** 5

— High appraisals for the president **NICOLAE CEAUȘESCU**, for the historical achievements of Romania 8,42

— The revolutionary and scientific conception of comrade **NICOLAE CEAUȘESCU**, concerning the set up the manysidedly developed socialist society **(Ilie Văduva)** 10

— Party's leading role : the guarantee for the continuous prosperity of the Romanian society **(Marin Neagu)** 13

— The amplitude of Romania's effort in the fight for the liberation of the country, against fascism **(Mircea Mușat)** 16

— The party's policy aimed to the impetuous development of the industry **(Corneliu Russu, Vasilie Bogdan)** 18

— The built up of an intensive and modern agriculture : a central goal of the party's policy in agriculture **(Marin Popescu)** 21

— The promotion of the most recent achievements of the science and technology : an essential factor in the strategy for Romania's progress **(Mihail Florescu)** 24

— An innovating thought concerning the improvement of the economic and financial mechanism **(Cornel Iuga)** 27

— The increase of the living standard and quality of life : achievements of historical amplitude **(Constantin Grigorescu)** 30

— The social amplitude of Romania's development **(Constantin Bărbăcioru)** 33

— The Romanian economy — some of the highest dynamics in the world 36

— Romania's active participation in the world economic circuit **(Costin Murgescu)** 39

— The Epoch Ceaușescu : unprecedented prestige of Romania in the conscience of the mankind **(Constantin Oancea)** 44

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Памятное событие для судеб румынского народа. Десятилетия новой и величественной истории родины **(Барбу Г. Петреску)** .. 1

— **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** — стратег создания современной истории Румынии **(Ион Флоря)** 5

— Хвалебные оценки для президента Николае Чаушеску, для исторических достижений Румынии 8, 42

— Революционная научная концепция товарища Николае Чаушеску относительно построения многосторонне развитого социалистического общества **(Илие Вэдува)** 10

— Руководство партии — залог неуклонного прогресса румынского общества **(Марин Нягу)** 13

— Размах усилий Румынии в борьбе за освобождение родины, против фашизма **(Мирча Мушат)** 16

— Политика партии по стремительному развитию румынской промышленности **(Корнел Руссу, Василие Богдан)** 18

— Создание современного интенсивного сельского хозяйства — центральная задача аграрной политики партии **(Марин Попеску)** 21

— Внедрение новейших достижений науки и техники — важнейший фактор в стратегии прогресса Румынии **(Михаил Флореску)** 24

— Творческое мышление относительно совершенствования финансово-экономического механизма **(Корнел Юга)** 27

— Достижения исторического размаха в повышении жизненного уровня и качества жизни **(Константин Григореску)** 30

— Социальный размах развития Румынии **(Константин Бэрбэчору)** 33

— Динамизм румынской экономики — один из высочайших в мире 36

— Активное участие Румынии в мировом экономическом обороте **(Костин Мурджеску)** 39

— Эпоха Чаушеску: беспрецедентный престиж Румынии в сознании человечества **(Константин Оанча)** 44

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

Nicolae Ceaușescu – spirit revoluționar novator în gîndire și acțiune

NICOLAE CEAUȘESCU

ROMÂNIA
PE DRUMUL CONSTRUIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

DIN GÎNDIREA FILOZOFICĂ A PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI
Nicolae Ceaușescu

Concepția materialist-dialectică baza ideologică a politicii și activității Partidului Comunist Român

EDITURA POLITICĂ

Din gîndirea economică a președintelui României
NICOLAE CEAUȘESCU

Revoluția tehnico-științifică și progresul tehnic

EDITURA POLITICĂ

Venitul național și creșterea nivelului de trai

Politica agrară a Partidului Comunist Român

Creșterea rolului conducător al Partidului Comunist Român în etapa actuală

Dezvoltarea și modernizarea bazei tehnice-materiale a socialismului în România

Știință – progres – pace

Noul mecanism economico-financiar și întărirea autoconducerii

Procese și tendințe fundamentale ale dezvoltării mondiale contemporane

Comerțul exterior și cooperarea economică internațională

DIN GÎNDIREA SOCIAL-POLITICĂ A PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI
NICOLAE CEAUȘESCU

Politica internațională a României de pace, prietenie și colaborare cu toate popoarele

EDITURA POLITICĂ

Conducerea unitară a economiei

Democrația socialistă în România

Făurirea statului național unitar român

Dezarmarea – necesitate vitală a întregii omeniri

Expresie a înaltei prețuiri pentru gîndirea și acțiunea politi ale președintelui Nicolae Ceaușescu

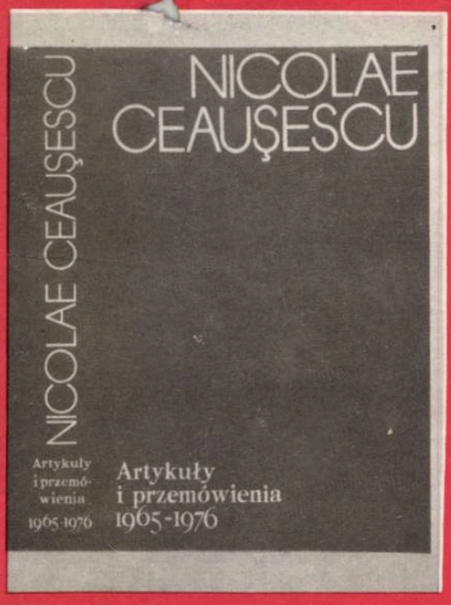

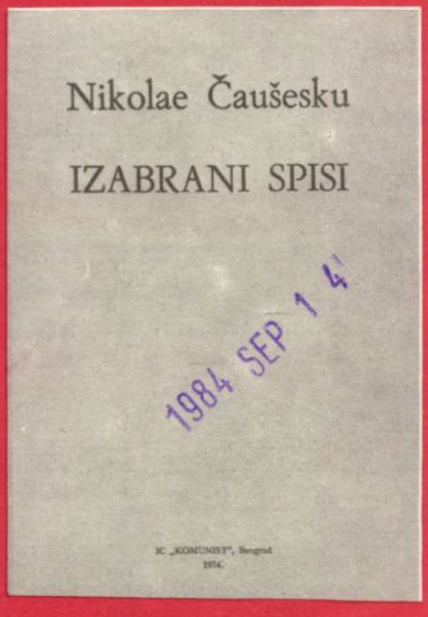

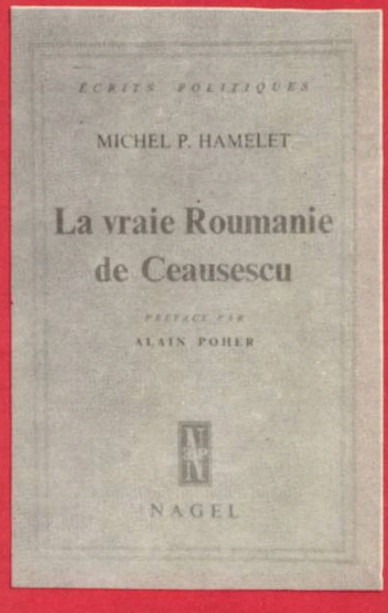

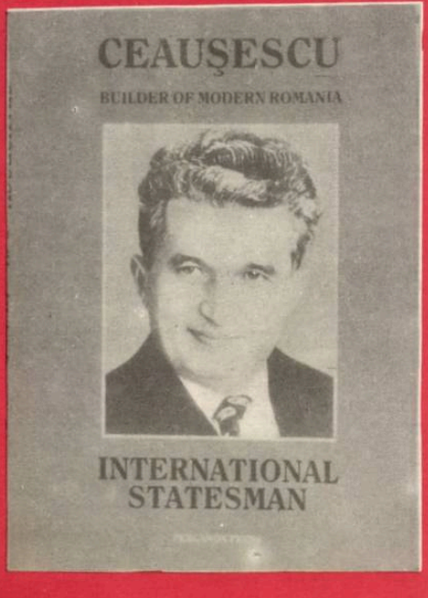

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ărbătorirea zilei de 23 August

PUTERNICA AFIRMARE A UNITĂŢII POPORULUI ÎN JURUL PARTIDULUI, L SECRETARULUI SĂU GENERAL

La invitaţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu

În spiritul tradiţionalelor relaţii de prietenie şi colaborare româno-chineze

Vizita de stat în ţara noastră a tovarăşului Li Xiannian, preşedintele R. P. Chineze

Sub semnul unității în jurul partidului,

al secretarului său general

SĂRBĂTORIREA GLORIOASEI ANIVERSĂRI A POPORULUI ROMÂN

23 AUGUST 1984... S-au scurs patru decenii de la acea zi de august cînd, poporul român, sub conducerea partidului comunist, și-a luat soarta în propriile mîini, făcînd să se întoarcă roata istoriei. Ieșirea României din războiul dezlănțuit de Germania hitleristă și intrarea țării noastre în războiul antifascist, alături de Uniunea Sovietică și de celelalte țări ale coaliției antihitleriste, a însemnat un moment de cotitură care avea să deschidă în viața României o pagină nouă pe care găsim astăzi inscrisă cu litere de aur epopeea edificării noii orînduiri, a societății socialiste și avem încă să o înscriem pe aceea a realizării visului de aur al omenirii — comunismul.

Apreciind că în vara anului 1944 se creaseră condiții interne și internaționale favorabile, partidul, împreună cu celelalte forțe politice și cu armata au hotărît trecerea la acțiune prin organizarea insurecției armate la 23 August 1944. Aceasta a fost de fapt semnalul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, a cărei înfăptuire a deschis larg căile transformării din temelii a României — într-un timp istoric scurt — dintr-o țară slab dezvoltată, cu o industrie și agricultură înapoiate, într-o țară industrial-agrară cu o industrie modernă, puternică și cu o agricultură socialistă în plină dezvoltare, devenind astfel o țară socialistă modernă. O singură zi a acestui august 1984 înseamnă în privința producției industriale a țării cît 100 de zile ale anului 1945, iar, dacă ne gîndim la ramurile cele mai moderne, cît 400 de zile de producție a industriei construcțiilor de mașini sau 1 000 de zile ale industriei chimice. Un timp istoric scurt, dar o distanță enormă, ceea ce face ca întregul popor român să înțeleagă și să considere, fără nici o îndoială, că din îndelungata sa istorie de peste 2000 de ani, în care a avut de parcurs multe

etape grele și importante, epoca acestor patru decenii este cea mai măreață și înfloritoare, cea mai bogată în realizări.

Este faptul determinant această convingere profundă, această încredere nețărmurită în partidul comunist, conducătorul său încercat, pentru care toți oamenii muncii din țara noastră — muncitori, țărani, intelectuali — fără deosebire de naționalitate au întîmpinat cea de-a 40-a aniversare a actului revoluționar de la 23 August 1944 cu realizări deosebite în activitatea lor, că au participat la această măreață sărbătoare națională cu un nestăvilit elan patriotic, într-o puternică și de nezdruncinat unitate în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Șuvoiul neîntrerupt al oamenilor muncii care în dimineața zilei de 23 August au demonstrat în Capitala patriei, în reședințele județelor, în alte localități, practic întreaga națiune, au dat glas cu fermitate revoluționară adeziunii lor față de politica Partidului Comunist Român, hotărîrii lor de neclintit de a o aduce la înfăptuire deplină spre binele și fericirea întregului popor. O întreagă națiune care și-a exprimat încrederea, stima cea mai înaltă, dragostea fierbinte față de conducătorul iubit al partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, simbol al epocii pe care o trăim, patriot înflăcărat, revoluționar ferm, personalitate politică realistă, cu un înalt prestigiu internațional, de al cărui nume sînt legate toate marile noastre înfăptuiri, practic edificarea României socialiste moderne de astăzi. Pentru că Congresul al IX-lea al partidului a adus cu sine, cu 19 ani în urmă, un suflu nou și înnoitor, care, rupînd hotărît cu orice dogme, cu orice închistare în gîndire, cu rutina și comoditatea în acțiune, a dinamizat puternic forțele creatoare ale poporului nostru, le-a canalizat spre înfăptuirea unei politici cu adevărat științifică, a unei strategii realiste — la a căror elaborare tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut o inestimabilă contribuție teoretică și practică — pentru depășirea stării de înapoiere economică în care încă ne aflam, pentru ridicarea României, pas cu pas, prin eforturile unite ale poporului, spre locul ce i se cuvine de drept în rîndul națiunilor lumii, dar de care vicisitudinile istoriei au privat-o atît de îndelungat timp.

„Epoca Ceaușescu", așa cum poporul nostru numește cu dragoste acești ani, se detașează, aureolată de nimbul unei noi viziuni revoluționare, umaniste, profund democratice, în același timp puternic ancorată în realitățile românești prin aplicarea principiilor invincibile ale socialismului științific la condițiile concrete din țara noastră, ca fiind cea mai densă în realizări de o anvergură cu adevărat istorică, cu epoca în care România a fost propulsată cu forță nestăvilită pe orbita progresului economico-social rapid și multilateral. Recunoștința și mîndria patriotică a poporului față de tovarășul Nicolae Ceaușescu sînt elocvente pentru convingerea sa profundă că secretarul general al partidului, președintele Republicii, este inițiatorul, sufletul acestei noi și impetuoase deveniri a patriei noastre.

În șirul numeroaselor manifestări consacrate celei de-a 40-a aniversări a Zilei Naționale a României se detașează Sesiunea Solemnă Comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Marii Adunări Naționale și Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, din ziua de 22 august, marcată printr-o magistrală cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu, document de cea mai mare însemnătate teoretică și practică pentru înțelegerea evenimentelor istorice prin care a trecut țara noastră, pînă la actuala etapă, dar și pentru scrutarea viitorului pe care generațiile de azi sînt chemate să îl făurească în viitorul deceniu și jumătate. **„În cei 40 de ani de la revoluția din August 1944**, arăta secretarul general al partidului în cuvîntarea sa, **România a parcurs mai multe etape istorice de dezvoltare. Trecerea de la societatea burghezo-moșierească la societatea socialistă multilateral dezvoltată presupune o lungă perioadă istorică pe care însă, sub conducerea Partidului Comunist Român, poporul nostru a parcurs-o în numai 40 de ani".** Aceasta și demonstrează, de altfel, cu puterea faptelor, justețea politicii partidului nostru, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, cînd pentru dezvoltarea economico-socială a țării a fost alocată peste o treime din venitul național, ceea ce a permis o accelerare fără precedent a proporțiilor dezvoltării noastre. Dacă în anul 1965 produsul social și venitul național erau de 7 ori mai mari decît în 1945, în acest an acești indicatori au crescut de 28 de ori și respectiv de 32 de ori, ceea ce semnifică și o accentuare a rolului factorilor intensivi în economia noastră, creșterea eficienței cu care sînt utilizate toate resursele de care dispunem. Semnificativ este și faptul că peste 90% din fondurile fixe existente în prezent în economia națională au fost puse în funcțiune tocmai în perioada 1965—1984. Desigur, această impetuoasă dezvoltare, care, în multe privințe nu își găsește egal în lume, a cerut și considerabile eforturi. Dar, așa cum aprecia tovarășul **Nicolae Ceaușescu „putem afirma cu deplin temei că aceste eforturi au fost necesare, că am procedat just, că aceasta este în concordanță cu interesele națiunii noastre socialiste. Fără acest efort nu am fi putut obține marile realizări în construcția socialistă, pe care le avem astăzi. Țara noastră ar fi continuat să rămînă o țară slab dezvoltată — ceea ce ar fi avut mari repercusiuni negative asupra destinelor poporului nostru, a nivelului său general de viață".** Pentru că incontestabil este faptul că tocmai eforturile făcute pentru dezvoltarea economică au rodit pe planul creșterii puternice a nivelului de viață și de civilizație al tuturor oamenilor muncii, al înfloririi artei și culturii. O dezvoltare fără precedent a înregistrat, sub conducerea tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, savant de renume mondial, știința românească, implicată din ce în ce mai profund în rezolvarea problemelor modernizării economiei românești, ridicării ei și din punct de vedere calitativ, tehnic și tehnologic la nivelul celor mai înalte realizări pe plan mondial.

Bilanțul celor patru decenii de construcție socialistă, înfățișarea nouă a patriei noastre, noul loc pe care l-a dobîndit în rîndul națiunilor, constituie temelia trainică a viitoarelor realizări și împliniri. Cu deosebita sa putere de a cerceta viitorul, de a direcționa în perspectivă eforturile pentru obținerea unor rezultate maxime în consens cu cerințele izvorîte din propriile necesități, dar și din pătrunderea în intimitatea tendințelor ce se înregistrează pe plan mondial, în strălucita sa cuvîntare rostită la Sesiunea Solemnă Comună, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prefigurat dezvoltarea României socialiste în următorul cincinal și pînă în perspectiva sfîrșitului de mileniu, evidențiind obiectivele și orientările care urmează să fie definitivate de cel de-al XIII-lea Congres al partidului. Așa cum preciza președintele Republicii, în viitorul cincinal în centrul activității se vor situa perfecționarea și modernizarea forțelor de producție, dezvoltarea intensivă a industriei, accentuarea specializării și integrării producției, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea mai puternică a productivității muncii, economisirea strictă și valorificarea superioară a materiilor prime și energiei, creșterea eficienței economice. În agricultură, a cărei producție este acum de 7 ori mai mare decît în 1945, se va acorda o atenție deosebită ameliorării solului și creșterii fertilității pămîntului, creîndu-se condițiile pentru ca agricultura să satisfacă pe deplin necesitățile economiei naționale de materii prime agricole și cerințele de consum ale populației, să asigure și unele disponibilități pentru export. Se va acționa, deci, pentru asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură, pentru dezvoltarea echilibrată a tuturor ramurilor economiei, precum și pentru continuarea procesului de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării.

Aceste procese vor fi ridicate pe un plan superior în deceniul următor cînd, se subliniază în cuvîntare, se vor accentua și mai puternic laturile calitative în toate domeniile de activitate economică și socială, se va asigura o creștere și mai puternică a productivității muncii, îndeosebi prin intensificarea procesului de electronizare, automatizare și robotizare a tuturor sectoarelor de activitate, prin introducerea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne. În următorii 15 ani, arăta secretarul general al partidului, volumul producției industriale va crește de 2—2,4 ori, producția agricolă de 1,9—2 ori, iar venitul național de 2,3—2,6 ori, toate aceste creșteri avînd efecte puternice asupra ridicării nivelului de trai și civilizație al tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a prosperității întregii țări.

Desigur ampla dezvoltare economico-socială a patriei noastre

D646

CURIER ECONOMIC – LEGISLATIV

Apărarea avutului obștesc

Potrivit planului tematic pe 1985, urmează să realizăm lucrarea „Apărarea avutului obștesc — legislație și practică" — volumul 70 al colecției noastre — în care vor fi tratate, într-o sistematizare alfabetică, probleme privind conceptul de patrimoniu, cu detalierea celor al unităților economice de stat și cooperatiste ; administrarea, gestionarea și evidența valorilor materiale și bănești ; controlul economic, financiar și gestionar ; răspunderea contractuală civilă, materială și penală pentru pagube aduse avutului obștesc ; acțiuni arbitrale și judiciare ; expertiza contabilă în litigiile patrimoniale ; constituirea titlurilor executorii și executarea lor.

În vederea îmbunătățirii tematicii abordate, în continuarea acestor prime secțiuni, publicăm proiectul de cuprins al lucrării (care va avea aproximativ 800 pagini), cu invitația adresată cititorilor să facă observații și propuneri, pe care să le remită redacției, pe adresa : București, Bulevardul Magheru, 30, cod. 70159.

Publicăm mai jos trei secvențe parțiale din lucrare asupra cărora, de asemenea, solicităm opiniile cititorilor.

Acțiunea civilă în procesul penal

ACȚIUNEA CIVILĂ — modalitate judiciară de proteguire, prin constrîngere, a drepturilor civile ale unei persoane fizice sau juridice care au fost încălcate, precum și a intereselor legale a acestora. Privită sub aspect procedural, acțiunea civilă permite titularului dreptului încălcat de a se adresa organului de jurisdicție investit cu competența legală solicitînd, după administrarea probelor, să hotărască asupra cererii formulate. Acțiunea civilă se materializează prin cererea de chemare în judecată, precum și prin alte activități procesuale — cererea pentru măsuri asiguratorii, de executare silită etc. — care, în ansamblul lor, conduc în final la realizarea dreptului subiectiv al titularului. Potrivit art. 112 din Cod. proc. civ. cererea de chemare în judecată trebuie să cuprindă : numele, domiciliul sau reședința părților ; obiectul cererii și valoarea lui, după prețuirea reclamantului ; arătarea motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază cererea ; arătarea dovezilor pe care se sprijină fiecare capăt de cerere. Cînd dovada se face prin înscrisuri, se vor anexa la cerere atîtea copii cîți pîrîți sînt, și un set complet pentru instanță ; copiile se certifică de reclamant că sînt la fel cu originalul. Dacă reclamantul dorește să-și dovedească cererea sa prin interogatorul pîrîtului, prin cerere va solicita înfățișarea în persoană a acestuia. Cînd se cere dovada cu martori, se indică numele și adresa acestora. Acțiunea pentru apărarea patrimoniului aflat în administrarea sau în proprietatea organizațiilor socialiste poate fi realizată pe cale principală sau prin alăturarea ei procesului penal. V. **Acțiunea civilă în procesul penal.**

ACȚIUNEA CIVILĂ ÎN PROCESUL PENAL — este modalitatea procesuală prin care se poate realiza repararea pagubei cauzată prin săvîrșirea unei infracțiuni. Art. 14 din Codul de proc. pen. prevede că „acțiunea civilă are ca obiect tragerea la răspundere civilă a inculpatului, precum și a părții responsabile civilmente" (alin. 1). „Acțiunea civilă poate fi alăturată acțiunii penale în cadrul procesului penal, prin constituirea persoanei vătămate ca parte civilă" (alin. 2). În cazul în care partea păgubită este o organizație socialistă, potrivit art. 17 din Codul de proc. pen. „acțiunea civilă se pornește și se exercită din oficiu". Art. 14, aliniatul 3, din același cod prevede : „Repararea pagubei se face potrivit dispozițiilor legii civile : a) în natură, prin restituirea lucrului, prin restabilirea situației anterioare săvîrșirii infracțiunii, prin desființarea totală ori parțială a unui înscris și prin orice alt mijloc de reparare ; b) prin plata unei despăgubiri bănești, în măsura în care repararea în natură nu este cu putință". Ultimul aliniat al textului citat stabilește principiul potrivit căruia „de asemenea, se acordă despăgubiri bănești pentru folosul de care a fost lipsită partea civilă". Potrivit art. 15, alin. ultim, din Codul de proc. pen. „acțiunea civilă este scutită de taxa de timbru". V. **Partea civilă — constituire.**

PARTEA CIVILĂ — CONSTITUIRE. Acțiunea civilă în procesul penal se pornește prin constituirea de partea păgubită ca „parte civilă în contra învinuitului sau inculpatului și a persoanei responsabile civilmente" (art. 15, alin. 1 Cod. proc. pen.). La aliniatul 2, din textul citat, se prevede că „constituirea ca parte civilă se poate face în cursul urmăririi penale, precum și în fața instanței de judecată pînă la citirea actului de sesizare". Organizația socialistă — parte civilă în procesul penal, potrivit art. 17, alin. 2 din Codul de proc. pen. este obligată, la cererea organului de urmărire penală sau al instanței de

Supliment la nr. 35 1984 Revista ECONOMICA

judecată, „să prezinte situații cu privire la întinderea pagubei și date cu privire la faptele prin care paguba a fost pricinuită".

PARTE RESPONSABILĂ CIVILMENTE. 1. **Noțiune.** Codul de proc. pen., la art. 24 alin. final, prevede că „persoana chemată în procesul penal să răspundă, potrivit legii civile, pentru pagubele provocate prin fapta învinuitului sau inculpatului, se numește parte responsabilă civilmente". Din textul de lege reprodus rezultă poziția procesuală a părții responsabilă civilmente, care este, totodată, trăsătura sa esențială: este persoana fizică sau juridică, ce potrivit legii, răspunde pentru pagubele provocate de către o persoană fizică, trimisă în judecată penală, căreia prin culpă proprie i-a facilitat producerea pagubei. Din împrejurarea că textul de lege folosește expresia „răspunde potrivit legii civile", trebuie trasă concluzia că partea responsabilă civilmente poate fi obligată la plata de despăgubiri către partea civilă în toate cazurile în care legea civilă o prevede. În materia de care ne ocupăm, părți civilmente responsabile pot fi acele persoane, prevăzute de lege, care datorită unor acțiuni sau omisiuni săvîrșite cu vinovăție sînt ținute răspunzătoare patrimonial (material) pentru pagubele produse de gestionari sau de către alte persoane încadrate în unitate, împotriva cărora a fost pornit proces penal. Mai pot fi părți responsabile civilmente și acele persoane care, deși nu au nici o legătură de serviciu cu gestionarul-inculpat, în cazurile limitat prevăzute de lege, sînt ținute răspunzătoare patrimonial. Sînt, de asemenea, părți civilmente responsabile și unitățile socialiste cu personalitate juridică, a căror persoane încadrate pricinuiesc pagube unei alte persoane juridice prin fapte penale. Această răspundere derivă din prevederile Cod. civ., art. 1000, alin. 3, unde se stabilește răspunderea comitenților pentru faptele persoanelor cărora le-au încredințat diverse funcții, prin contractele de muncă încheiate. 2. **Procedură.** Art. 16 din Codul de proc. civ prevede că „introducerea în procesul penal a persoanei responsabile civilmente poate avea loc, la cerere sau din oficiu, fie în cursul urmăririi penale, fie în fața instanței de judecată pînă la citirea actului de sesizare". În continuare același articol, la alineiatul ultim, prevede că „partea responsabilă civilmente are, în ce privește acțiunea civilă, toate drepturile pe care legea le prevede pentru învinuit sau inculpat". Textul se referă la dreptul de apărare și la administrarea probelor: martori, prezentarea de înscrisuri, expertiză contabilă etc.

PARTE RESPONSABILĂ CIVILMENTE PENTRU FACILITAREA PRODUCERII DE PAGUBE DE CĂTRE PERSONALUL DIN UNITATE. 1. **Reglementare.** În principiu, organele de conducere și control pot răspunde civilmente pentru orice infracțiune săvîrșită de orice persoană încadrată în unitatea unde activează, dacă prin neluarea măsurilor corespunzătoare sau prin neexercitarea controlului prevăzut de lege a facilitat producerea de pagube de către persoanele inculpate. Acest principiu este consfințit de L. nr. 22/1969, art. 30, care prevede că „răspunde, în limita valorii pagubei rămase neacoperite de autorul direct al ei, din momentul constatării insolvabilității acestuia, cel vinovat de: 1) angajarea sau trecerea unei persoane într-o funcție de gestionar sau din subordinea gestionarului fără avizul prevăzut în articolul 7; 2) neluarea sau luarea cu întîrziere a măsurilor necesare pentru înlocuirea gestionarului sau a angajaților aflați în subordinea sa, deși a fost avertizat în scris și motivat că nu-și îndeplinesc atribuțiile în mod corespunzător; 3) neluarea măsurilor necesare pentru stabilirea și acoperirea pagubelor în gestiune; 4) neefectuarea inventarierilor la termenele și în condițiile legii, în situația în care prin aceasta a contribuit la cauzarea pagubei; 5) nerespectarea oricărei alte îndatoriri de serviciu, dacă fără încălcarea acesteia paguba s-ar fi putut evita". Din textul citat rezultă că o persoană pentru a putea fi parte responsabilă civilmente pentru o pagubă produsă de gestionarul împotriva căruia s-a pornit proces penal trebuie să aibă, potrivit postului pe care îl ocupă, una din atribuțiile de serviciu pentru activitățile, respectiv acțiunile prevăzute sub 1—3); numai astfel încălcarea lor, intenționat sau din neglijență, poate atrage răspunderea celor în cauză. 2. **Practică judecătorească.** În acest domeniu, Trib. Suprem a decis următoarele: persoana care cu ocazia controlului gestionar, respectiv reviziile de gestiune, nu a efectuat un control temeinic, încrucișat, deși o asemenea operație se impune în împrejurările date, răspunde în baza art. 30, lit. e, adică pentru neîndeplinirea unei atribuții de serviciu, „dacă fără încălcarea acesteia paguba s-ar fi putut evita" (dec. pen. nr. 2696/1979); persoana care acordă inculpaților condamnați pentru delapidare, avansurile bănești solicitate, fără ca aceștia să justifice avansurile precedente și fără să verifice în prealabil achizițiile făcute, răspunde ca parte civilmente responsabilă în baza art. 30 lit. e (dec. pen. nr. 1834/1979). În cadrul prevederilor art. 30, lit. e, din L. nr. 22/1969 pot fi chemați în judecată ca părți responsabile civilmente pentru pagubele săvîrșite de gestionarii trimiși în judecată penală și alte persoane care nu și-au îndeplinit atribuțiile de serviciu. 3. **Cuantumul despăgubirilor** la care poate fi obligată partea responsabilă civilmente este în funcție de mai mulți factori. Astfel, dacă un revizor de gestiune stabilește necorespunzător situația de gestiune sau omite să facă unele verificări încrucișate cu alte gestiuni, cu care gestionarul supus controlului a făcut transferuri de mărfuri, este necesar să se determine pe lîngă valoarea totală a pagubei produsă de gestionar, și perioadele în care s-a produs paguba. Ca urmare, în situația în care în perioada generală în care gestionarul și-a desfășurat activitatea infracțională au fost efectuate mai multe verificări gestionare, fiecare revizor de gestiune va răspunde, în virtutea art. 30, lit. e, din Legea nr. 22/1969, numai pentru acea parte din pagubă care a fost produsă de gestionar în perioada imediat următoare verificării, pînă la o nouă verificare de către un alt revizor de gestiune. Această concluzie se întemeiază pe ideea că în situația în care la data controlului efectuat, revizorul de gestiune și-ar fi îndeplinit atribuțiile de serviciu, ar fi descoperit lipsa în gestiune și astfel s-ar fi oprit activitatea infracțională a gestionarului. Deci între neîndeplinirea atribuțiilor de serviciu și paguba produsă ulterior controlului există o legătură cauzală directă. Dacă cel de-al doilea revizor, la rîndul lui, nu-și îndeplinește atribuțiile de serviciu, iar ca urmare, activitatea infracțională a gestionarului a continuat, acesta va fi obligat la despăgubiri, ca parte responsabilă civilmente, numai pentru paguba creată de inculpat după data controlului efectuat de el. Tot astfel, în situația în care infracțiunea săvîrșită de gestionar a fost facilitată prin acordarea în mod formal a vizelor de control financiar preventiv, pentru cuantificarea despăgubirii datorate de partea responsabilă civilmente, respectiv persoana care a acordat viza, este necesar să se stabilească legătura cauzală între faptul ilicit săvîrșit de către aceasta și efectul produs; paguba produsă de inculpat, nu la modul general, ci urmare directă a vizei formal acordate; cu alte cuvinte, este necesar să se stabilească subiectul răspunderii civile, fapta culpabilă și urmarea acesteia, respectiv cît anume din paguba totală s-a produs ca urmare directă a acțiunii sau inacțiunii culpabile săvîrșită de partea responsabilă civilmente. Cuantificarea despăgubirilor datorate prezintă importanță, în special în cazurile în care prin decizia organului de conducere al întreprinderii s-a delegat atribuția de control financiar preventiv mai multor persoane; în acest caz, departajarea faptelor ilicite și consecințele lor se impune să se facă pe fiecare persoană în parte, care devin, individual, părți responsabile civilmente pentru o anumită sumă din paguba totală provocată de inculpat. În ipoteza prevăzută de art. 30, lit. a, din Legea nr. 22/1969, cînd o persoană, încălcîndu-și atribuțiile de serviciu, încadrează pe o altă persoană „într-o funcție de gestionar sau din subordinea gestionarului", fără a cere avizul acestuia, cuantumul despăgubirilor la care va fi obligat, în calitate de parte responsabilă civilmente va fi egal cu paguba produsă de inculpatul încadrat cu nerespectarea prevederilor legale, respectiv fără avizul prevăzut de art. 7, din legea menționată. Dacă însă vinovăția persoanei cu competența necesară constă în neluarea sau luarea cu întîrziere a măsurilor necesare pentru înlocuirea gestionarului

sau a persoanelor aflate în subordinea sa, deși a fost avertizat în scris și motivat că nu-și îndeplinesc atribuțiile în mod corespunzător, în situația în care această persoană produce o pagubă prin săvîrșirea unei infracțiuni, partea responsabilă civilmente va răspunde numai de paguba care a fost produsă după data sesizării sale în scris și „motivat". Soluția este aceeași și în situația în care vinovăția părții responsabile civilmente constă în „neefectuarea inventarierilor la termenele și în condițiile legii, în situația în care prin aceasta a contribuit la cauzarea pagubei"; cuantumul despăgubirilor datorate se stabilește numai pentru acea parte din pagubă care a fost provocată de gestionarul inculpat după data la care trebuia să se facă inventarul sau cînd acesta s-a făcut fără să fi fost respectate reglementările privind efectuarea lui; evident, la stabilirea cuantumului despăgubirilor nu vor fi luate în considerare pagubele produse după următorul inventar, care deși făcut în termen, a fost efectuat de către o altă persoană, tot fără respectarea reglementărilor în materie.

PARTE RESPONSABILĂ CIVILMENTE PENTRU ÎNCADRAREA DE GESTIONARI CARE NU ÎNDEPLINESC CONDIȚIILE LEGALE. 1. **Reglementare.** L. nr. 22/1969, art. 28, alin. 1, prevede că „angajatul cu funcție de conducere, precum și orice alt angajat vinovat de angajarea, trecerea sau menținerea unei persoane în funcție de gestionar fără respectarea condițiilor de vîrstă, studii și stagiu, prevăzute în articolele 3 și 38, precum și a dispozițiilor articolului 4 referitoare la antecedentele penale, răspund integral pentru pagubele cauzate de gestionar, în solidar cu acesta". 2. **Practica judecătorească.** În aplicarea textului citat, Tribunalul Suprem a decis următoarele: răspunderea civilă a persoanelor vizate de art. 28 din L. nr. 22/1969 subzistă și în cazul în care gestionarul a fost trecut la o altă unitate din cadrul aceleiași întreprinderi, în aceeași funcție de gestionar, dar fără verificarea îndeplinirii condițiilor cerute de lege pentru exercitarea funcției de gestionar (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 480/1975); răspunderea civilă a acestor persoane este angrenată și în cazul în care inculpatul a fost gestionar de fapt și nu de drept, cu condiția însă ca cei în cauză să cunoască efectiv activitatea de gestiune exercitată de cel ce nu avea în mod legal această calitate (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 1905/1975); jurisconsultul care a avizat favorabil încadrarea unui gestionar care nu îndeplinea condițiile legale, răspunde ca parte civilmente responsabilă (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 373/1974); nerespectarea obligației de a verifica dacă o persoană îndeplinește cerințele legale de a fi gestionar atrage răspunderea celui vinovat chiar dacă gestionarul a lucrat ca vînzător în aceeași unitate iar la încadrarea acestuia în respectiva funcție se constatase că aceste cerințe fuseseră îndeplinite (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 743/1979); persoana care a încadrat nelegal un gestionar răspunde solidar cu inculpatul, însă întinderea răspunderii sale se limitează numai la pagubele produse de gestionar în timpul cît această persoană a îndeplinit funcția de director sau o altă funcție care poate influența menținerea inculpatului ca gestionar (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 633/1977); prevederile art. 28 din L. nr. 22/1969 se aplică și în cazul cînd un gestionar este transferat în altă funcție de gestionar, fără îndeplinirea cerințelor legale, (Trib. Suprem, dec. pen. 1399/1976); persoanele cu funcție de conducere răspund în baza art. 28 din L. nr. 22/1969 și în cazul în care cu ocazia fuziunii a două unități, nu au verificat îndeplinirea condițiilor de către gestionarii preluați (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 160/1976); dacă un gestionar care nu îndeplinește cerințele legii produce pagube unității într-o perioadă mai îndelungată în care are loc o schimbare a cadrelor de conducere din unitate, toate acestea răspund în raport cu pagubele produse de inculpat în intervalul de timp cît au îndeplinit asemenea funcții (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 1815/1973) răspunderea persoanelor în cauză nu poate fi extinsă și pentru încălcarea altor îndatoriri peste cele prevăzute de art. 3, 4 și 38 din L. nr. 22/1969; astfel, ele nu vor răspunde și în cazurile în care persoana încadrată în funcție gestionară a îndeplinit condițiile legale, dar totuși, ulterior a rezultat că nu avea cunoștințele profesionale corespunzătoare (Trib. Suprem, dec. pen nr. 1757/1975). 3. **Cuantumul despăgubirii** la care poate fi obligată partea responsabilă civilmente se determină, potrivit următoarelor ipoteze: dacă cei ce se fac vinovați de neîndeplinirea atribuțiilor de serviciu, privind verificarea îndeplinirii condițiilor de trecere în funcție gestionară au activat în întreprindere în toată perioada în care gestionarul a produs paguba, răspunderea acestora ca părți responsabile civilmente este egală cu paguba, respectiv integrală și solidară; dacă una din părțile responsabile civilmente a încetat să aibă raporturi de muncă cu întreprinderea în timpul perioadei infracționale ea va răspunde numai proporțional cu timpul cît a activat în funcția respectivă, raportat la durata perioadei infracționale; dacă gestionarul săvîrșește infracțiunea care a provocat paguba în gestiune după prima lună de la numirea în funcție, parte responsabilă civilmente este, în toate cazurile, și conducătorul compartimentului financiar-contabil, deoarece se face vinovat de încălcarea art. 8, din Legea nr. 5/1970; acest text prevede că controlul ierarhic operativ-curent se exercită cel puțin o dată pe lună asupra activităților prevăzute în tabelul anexă la lege; ori, la pct. 5 din tabel este prevăzută obligația conducătorului compartimentului financiar-contabil de a controla „îndeplinirea condițiilor legale privind angajarea gestionarilor".

PARTE RESPONSABILĂ CIVILMENTE PENTRU NECONSTITUIREA DE GARANȚII GESTIONARE. 1. **Reglementare.** L. nr. 22/1969, art. 28, alin. 2, prevede că are o răspundere solidară cu gestionarul care a produs o pagubă în gestiune „cel vinovat de nerespectarea dispozițiilor prevăzute în capitolul III, în limita garanției neconstituite". Capitolul III din lege se referă la garanții și reglementează constituirea garanției (respectiv încheierea contractelor pentru garanție în numerar și pentru garanțiile suplimentare), reținerea ratelor lunare ori depunerea garanției integrale, reîntregirea garanției în cazul descompletării sau a recalculării și completării acesteia. Toate aceste operațiuni fac parte din atribuțiile persoanelor din conducerea întreprinderii (director, care semnează contractele, contabil șef, care răspunde de efectuarea lunară a controlului ierarhic operativ curent asupra constituirii garanțiilor și reținerii ratelor) cît și a persoanelor din compartimentul personal și financiar. Acestea au obligația de a anunța orice încadrare a unei persoane în funcția de gestionar sau cogestionar, iar compartimentul financiar este dator a proceda la rețineri în completarea garanției, la majorarea ei etc. 2. **Practică judecătorească.** Trib. Suprem a decis că nu este suficient numai să se semneze contractul de garanție, mai ales cînd garantul nu este prezent; se impune să se verifice veridicitatea actului astfel încheiat, în caz contrar va opera răspunderea de care ne ocupăm, dacă ulterior se dovedește fictivitatea lui (dec. pen. nr. 2989/1975). 3. **Cuantumul despăgubirii** la care poate fi obligată partea responsabilă civilmente se limitează la valoarea garanției neconstituite, răspunderea sa fiind solidară cu aceea a gestionarului-infractor.

PARTE RESPONSABILĂ CIVILMENTE PENTRU CONSTITUIREA DE GARANȚII ÎN FAVOAREA GESTIONARILOR. 1. **Reglementare.** Potrivit art. 10 din L. nr. 22/1969, pe lîngă garanția în numerar constituită de un gestionar, în unitățile comerciale mari, acesta este obligat să constituie o garanție suplimentară constînd din „afectarea unor bunuri imobile sau bunuri mobile de folosință îndelungată, proprietatea gestionarului sau a unor terți, pentru garantarea față de organizația socialistă a acoperirii pagubelor ce s-ar cauza de gestionar". În situația în care

garanția suplimentară a fost constituită de o persoană terță care, de regulă, nu are raporturi de muncă cu întreprinderea, baza legală a acestui raport juridic obligațional îl constituie contractul de garanție încheiat. Pentru ca bunul afectat garanției să poată fi urmărit este necesară o hotărîre judecătorească — care să constituie titlu executoriu —, prin care să se stabilească cuantumul despăgubirilor datorate de gestionarul trimis în judecată penală, hotărîre care deschide calea urmăririi silite asupra averii acestuia, terțul garant figurînd în proces, ca parte responsabilă civilmente. 2. **Practică judecătorească.** Cu privire la stabilirea titlurilor executorii prevăzute de art. 22, din L. nr. 22/1969, pe calea hotărîrilor judecătorești, date în procesele penale, în care persoanele garante au fost introduse ca părți responsabile civilmente, Tribunalul Suprem a decis : obligația terților decurgînd din garanție suplimentară se referă la pagube viitoare ce eventual s-ar cauza de gestionar ; ei nu pot fi obligați la acoperirea unor daune existente la data încheierii contractului de garanție (dec. pen. nr. 2631/1971 și nr 83/1977) ; întrucît garanția prevăzută de art. 10 din L. nr. 22/1969 se constituie intuitu personae, în considerarea exclusivă a celui garantat, terțul garant nu poate fi ținut să răspundă dacă paguba a fost cauzată de un membru al familiei gestionarului, care cu încuviințarea conducerii unității păgubite, efectua în fapt acte de gestiune (dec. pen. nr. 25/1976 în compunerea prevăzută de L. nr. 58/1968 în art. 39 alin. 2 și 3) ; răspunderea garantului este angajată chiar dacă a intervenit o reorganizare a persoanei juridice însă în gestiunea inculpatului nu au survenit modificări (dec. pen. nr. 2065/1978) ; răspunderea garanților încetează odată cu funcția de gestiune a celui garantat și nu poate fi extinsă la o perioadă de timp în care, după primirea unei gestiuni în altă parte, persoana în cauză revine la locul inițial, tot ca gestionar (dec. pen. nr. 2687/1975) ; garantul nu poate fi obligat să plătească dobînzi la suma garantată (dec. pen. nr. 493/1975). 3. **Cuantumul despăgubirilor** la care poate fi obligată partea responsabilă civilmente este limitată la valoarea garanției constituite în favoarea gestionarului.

PARTE RESPONSABILĂ CIVILMENTE PENTRU DOBÎNDIREA DE BUNURI DE LA GESTIONARI. 1. **Reglementare.** Art. 34 din L. nr. 22/1969 prevede că „orice persoană privitor la care, prin hotărîre judecătorească, s-a constatat că a dobîndit de la un gestionar bunuri sustrase de acesta din avutul obștesc și că le-a obținut în afara obligațiilor de serviciu ale gestionarului, cunoscînd că acesta gestionează astfel de bunuri, răspunde solidar cu gestionarul de acoperirea pagubei, în limita valorii bunurilor dobîndite". Textul condiționează stabilirea răspunderii unor astfel de persoane numai pe cale judecătorească datorită faptului, că de regulă, între aceștia și întreprinderea păgubită nu există raporturi de muncă și, deci, nu pot fi utilizate instrumente specifice C.m., respectiv decizia de imputație sau angajamentul de plată. Ca urmare, introducerea lor în procesul penal al gestionarului, în calitate de parte responsabilă civilmente are menirea să stabilească — prin hotărîre judecătorească — cuantumul obligației de plată și obligarea solidară cu gestionarul la plata sumei astfel stabilite. 2. **Cuantumul despăgubirilor** la care urmează să fie obligată partea responsabilă civilmente se limitează la valoarea bunurilor dobîndite de către acesta, de la gestionar, dovada urmînd să se facă în faza de anchetă sau în fața instanței să către partea civilă.

PARTE RESPONSABILĂ CIVILMENTE PENTRU BENEFICII ÎN URMA INFRACȚIUNII SĂVÎRȘITE DE GESTIONARI. 1. **Reglementare.** Potrivit prevederilor art. 15 din D. nr. 221/1960, pentru repararea pagubelor cauzate prin infracțiuni sînt supuse urmăririi și bunurile persoanelor care au gospodărit împreună cu infractorul ori au avut raporturi strînse cu el, în măsura în care s-a constatat pe cale judecătorească că au tras foloase de pe urma infracțiunii. Răspunderea lor este de natură civilă și este solidară în limita folosului realizat. Pentru ca despăgubirea datorată să fie supusă urmăririi silite este necesar ca răspunderea lor să fie stabilită printr-o hotărîre judecătorească definitivă, cei în cauză au, în cadrul procesului penal, calitatea de părți civilmente responsabile. 2. **Practică judecătorească.** În această materie semnalăm următoarele decizii mai semnificative ale instanței noastre supreme · cei în cauză răspund chiar dacă nu au avut cunoștință că infractorul a săvîrșit o faptă penală fiind suficient să se dovedească că au beneficiat de pe urma infracțiunii (nr. 1319/1975) ; instanța este datoare să stabilească în concret ce anume bunuri și (sau) foloase a obținut partea civilmente responsabilă ca urmare a infracțiunii săvîrșite de inculpat și să dispună obligarea ei numai în limita acestora (nr. 2301/1977). 3. **Cuantumul despăgubirilor** la care poate fi obligată partea responsabilă civilmente este în funcție de dovezile administrate cu privire la foloasele realizate de către aceasta în urma gospodăririi împreună cu infractorul.

PARTE RESPONSABILĂ CIVILMENTE PENTRU PAGUBE PRODUSE DE CĂTRE PREPUȘII UNITAȚILOR SOCIALISTE. 1. **Reglementare.** Codul civ., art. 1000, alin. 3, prevede că sînt responsabili civil comitenții de prejudiciu cauzat prin fapta prepușilor lor în funcțiile ce li s-au încredințat. În materia de care ne ocupăm au calitatea de comitenți unitățile socialiste dotate cu personalitate juridică, iar prepuși sînt persoanele care se află în raporturi de muncă pe baza unor contracte de muncă individuale cu aceste unități ori au calitatea de membri ai organizațiilor cooperatiste sau obștești. Pentru existența răspunderii civile a comitentului, adică pentru ca acesta să stea în proces în calitate de parte responsabilă civilmente, este necesar ca infracțiunea prepusului să fie săvîrșită în cadrul funcției ce i s-a încredințat. Dacă fapta acestuia nu are legătură cu munca ce este dator a o presta în cadrul contractului de muncă, sau a activității de membru al unei organizații cooperatiste, cel în cauză va răspunde personal, unitatea comitentă fiind exonerată de răspundere. De pildă, dacă gestionarul unei unități socialiste (A) confirmă în mod fictiv anumite intrări sau ieșiri de mărfuri altui gestionar aflat în raporturi de muncă cu o altă unitate (B), prejudiciind-o astfel pe aceasta din urmă, întreprinderea A, ca parte responsabilă civilmente, răspunde pentru fapta prepusului ei în baza art. 1000 alin. 3. Cod. civ. față de unitatea B care este parte civilă. Dacă însă același gestionar al întreprinderii A, ajută în timpul său liber și în afara îndatoririlor de serviciu la sustragerile de mărfuri efectuate de gestionarul unității B, primul gestionar răspunde singur, neputînd fi atrasă și răspunderea întreprinderii cu care se află în raporturi de muncă. După cum se va vedea mai jos, în cazul cînd fapta păgubitoare are caracter infracțional, unitatea parte responsabilă civilmente, în calitatea sa de comitentă, va răspunde pentru prepusul ei numai în limita părții neacoperite de infractor (art. 50 D. nr. 221/1960). 2. **Practică judecătorească.** Cu privire la răspunderea comitentului ca parte responsabilă civilmente, Trib. Suprem a decis : cînd unii dintre inculpați sînt prepuși ai părții civilmente responsabile, iar alții ai părții civile (adică ai unității păgubite), cu ocazia obligării la repararea în solidar a pagubei, la stabilirea răspunderii părții responsabile civilmente trebuie să se țină seamă de contribuția concretă a acestora, la săvîrșirea infracțiunii (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 2841/1976) ; în asemenea împrejurări partea civilă nu se va putea desdăuna integral de la partea civilmente responsabilă, o parte din pagubă o va suporta personal, reprezentînd contribuția prepușilor proprii la săvîrșirea infracțiunii ; dacă se reține că paguba suferită de partea civilă este urmarea faptei săvîrșite din culpă de către inculpat, instanța trebuie să-l oblige în solidar cu unitatea comitentă, ca parte civilmente responsabilă, la acoperirea integrală a pagubei (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 4/1978) ; în cazul în care inculpatul a încheiat o convenție cu o organizație socialistă, în numele căreia urmează să efectueze, în calitate de mandatar, unele lucrări sau servicii pentru populație, el dobîndește calitatea de prepus, ceea ce atrage răspunderea unității ca parte civilmente responsabilă, pentru pagubele comise de inculpat

(Trib. Suprem, dec. pen. nr. 1784/1978). 3. **Cuantumul despăgubirilor.** Unităţile economice pot să fie introduse în procese penale, ca părţi responsabile civilmente, în cazurile în care, mai mulţi gestionari încadraţi în întreprinderi diferite săvîrşesc prin acte infracţionale pagube în patrimoniul uneia din întreprinderi, care are calitatea de parte civilă. Tribunalul Suprem a decis că în asemenea cazuri se impune a se stabili gradul de participare a fiecărui gestionar la producerea pagubei în gestiunea părţii civile şi, în raport de vinovăţia fiecăruia, să se cuantifice partea din paguba totală pe care o are de suportat persoana juridică, parte responsabilă civilmente. Participarea astfel cu sumele pe care le suportă fiecare întreprindere se înscrie pe linia principiilor fundamentale de autogestiune a unităţilor economice, care urmează să suporte din bugetul propriu de venituri şi cheltuieli numai acele pagube care au fost provocate prin faptele infracţionale ale prepuşilor lor — gestionari-infractori.

Evaluarea pagubelor aduse patrimoniului

EVALUAREA PAGUBELOR — PRINCIPII. Pentru stabilirea despăgubirilor datorate — în cadrul răspunderii materiale şi civile — organizaţiilor socialiste păgubite de către persoane fizice şi juridice, prezintă o deosebită importanţă evaluarea exactă şi legală a pagubei. 1. **În cadrul răspunderii materiale** principiul fundamental este stabilit prin C.m., care la art. 103, alin. 1, prevede: „(1) În stabilirea răspunderii materiale, paguba ce trebuie reparată nu cuprinde foloasele nerealizate de unitate ca urmare a faptei săvîrşite de cel încadrat în muncă". Din textul citat rezultă că, persoana încadrată în muncă, care în cadrul activităţii sale de serviciu săvîrşeşte o faptă ilicită generatoare de o pagubă adusă unităţii este ţinută să o despăgubească la valoarea integrală a acesteia, care se stabileşte potrivit criteriilor statuate prin acte normative, fără însă să poată fi obligată şi la plata foloaselor nerealizate de unitate. 1. **În cadrul răspunderii civile** domină principiul despăgubirii integrale a organizaţiei socialiste păgubite, în sensul că cel vinovat va fi obligat la plata pagubei efective, cît şi la plata foloaselor nerealizate. Acest principiu este înscris şi în C.m., art. 103, alin. 2, sub următoarea formulare: „(2) Cînd pagubele au fost cauzate unităţii printr-o faptă ce constituie infracţiune, răspunderea se stabileşte potrivit legii penale. În acest caz, în cuantumul pagubelor se cuprind şi foloasele nerealizate". V.: **Cuantumul despăgubirilor în răspunderea civilă.**

EVALUAREA BUNURILOR LIPSĂ DIN GESTIUNE — este reglementată prin D. nr. 208/1976, care stabileşte principiul că la determinarea pagubei se au în vedere preţurile în vigoare la data producerii pagubei, iar cînd aceasta nu este posibil, se vor lua în considerare preţurile în vigoare la data constatării pagubei. Pentru bunurile constatate lipsă, care au preţuri cu amănuntul legal stabilite, evaluarea se face luîndu-se ca bază aceste preţuri. Cînd pentru unul şi acelaşi bun sînt stabilite preţuri cu amănuntul diferenţiate, se va lua ca bază de calcul preţul cu amănuntul aplicabil pentru unitatea socialistă păgubită. Dacă în cadrul unei gestiuni se aplică preţuri cu amănuntul diferenţiate, se ia ca bază de calcul preţul cel mai mare. Prin excepţie, pentru lipsurile de bunuri care se vînd prin alimentaţia publică, evaluarea pagubelor se face pe baza preţului la care bunurile respective au fost înregistrate în gestiunea în care s-a constatat lipsa, dar nu mai puţin preţul cu amănuntul la care se vînd în sectorul alimentar. Pentru bunurile care nu au preţuri cu amănuntul stabilite potrivit dispoziţiilor legale dar au stabilite preţuri de livrare, evaluarea pagubei se face luîndu-se ca bază aceste preţuri, la care se aplică coeficientul 1,05. Acest coeficient se aplică şi la diferenţa valorică în minus, rezultată din compensarea în condiţiile legii, a bunurilor lipsă cu cele în plus, dacă bunurile lipsă şi cele în plus, sau unele dintre acestea, nu au preţuri cu amănuntul. În cazul în care preţul de livrare este egal cu preţul de producţie, coeficientul ce se aplică este de 1,25 (în loc de 1,05). Pentru bunurile constate lipsă, care au stabilite numai preţ de producţie sau de livrare şi care constituie sortimente în cadrul unei grupe de produse din care unele au preţuri cu amănuntul, valoarea de recuperare se va determina de către unitatea păgubită, prin corelarea cu preţul cu amănuntul al sortimentului cu calitatea cea mai apropiată, ţinînd seama de valorile de întrebuinţare ale bunurilor respective, precum şi de nivelul impozitului pe circulaţia mărfurilor şi al rabatului comercial, incluse în preţuri; valoarea astfel determinată nu poate fi mai mică decît aceea rezultată prin aplicarea coeficienţilor 1,05 sau 1,25, după caz. (art. 3—4). Prevederile art. 3 şi 4 nu se aplică în cazul bunurilor prevăzute în anexa la decret pentru care evaluarea pagubei se face prin aplicarea coeficienţilor din anexă la preţul bunurilor constatate lipsă. (art. 5). În anexa la decret este redată lista produselor la care evaluarea pagubei se face potrivit prevederilor art. 5 şi anume: la butelii pentru gaze lichefiate se aplică coeficientul 8 asupra preţului cu amănuntul; la grîu, porumb, secară, ovăz şi orz furajer se aplică coeficientul 5 asupra preţului cu amănuntul; la orz pentru bere se aplică coeficientul 5,5 asupra preţului de livrare. La vesela, tacîmurile şi ambalajele folosite în comerţ se aplică coeficientul 1,05. Pentru bunurile care nu au stabilite preţuri cu amănuntul şi nici preţuri de livrare, evaluarea pagubei se face, pentru fiecare caz în parte, de unitatea păgubită, pe baza unei analize temeinice şi documentate, astfel încît să fie asigurată acoperirea pagubei. Pentru bunurile care formează producţia neterminată, evaluarea pagubelor se va face pe baza tuturor cheltuielilor efectuate potrivit evidenţelor, valoarea materiilor prime şi materialelor calculîndu-se la preţ cu amănuntul sau la preţurile de producţie (sau achiziţie) corectate cu coeficienţii 1,05 sau 1,25, după caz. Potrivit art. 11, prevederile D. 208/1976 se aplică şi în cazul pagubelor aduse unităţilor cooperatiste şi celorlalte organizaţii obşteşti, oricare ar fi calitatea persoanei care a comis fapta cauzatoare de prejudicii.

EVALUAREA LIPSURILOR ÎN VALUTĂ — este reglementată de D. nr. 373/1976. 1. **Echivalent în lei.** Art. 1 din decretul menţionat prevede că „echivalentul în lei pentru prejudiciile produse statului prin lipsuri de valută se calculează la de trei ori cursul oficial cu primă pentru valutele ţărilor nesocialiste şi la de două ori cursul necomercial privind decontările plăţilor necomerciale pentru valutele ţărilor socialiste". În continuare, art. 2 din decret face următoarea precizare: „În cazul lipsurilor constatate în gestiunea unităţilor autorizate să vîndă mărfuri cu preţuri stabilite în valută, evaluarea pagubelor se va face luîndu-se ca bază preţul în valută echivalent în lei, la de trei ori cursul oficial cu primă". Art. 3 din decret stabileşte că dispoziţiile din art 1 şi 2 de mai sus „se aplică în mod corespunzător şi pentru dinarul iugoslav". 2. **Sfera de aplicare** este stabilită prin art. 1 din decret, care se circumscrie limitativ la „următoarele situaţii: a) pentru valuta pusă la dispoziţia personalului român trimis în misiune în străinătate şi folosită în alte scopuri fără respectarea condiţiilor în care a fost acordată, precum şi în cazul nejustificării legale a sumelor pentru care s-a obţinut autorizarea de transfer sau de plată în străinătate; b) pentru sumele în valută datorate statului român de către persoane domiciliate în Republica Socialistă România, vinovate de nerespectarea obligaţiilor legate de declarare, predare sau cedare către stat a valutelor, precum şi în cazurile de operaţiuni interzise cu valută, ori de cîte ori, în asemenea situaţii, valuta nu poate fi confiscată; c) pentru lipsurile constatate în gestiunea personalului unităţilor româneşti privind valuta ridicată de la bancă şi neutilizată în scopurile pentru care a fost acordată; d) pentru lipsurile în gestiunea persoanelor care manipulează sume în valută la unităţile economice autorizate să efectueze operaţiuni cu mijloace de plată străine; e) pentru lipsurile de valută constatate în gestiunea personalului unităţilor bancare; f) pentru valuta eliberată, fără bază legală sau peste plafoanele legale,

cetățenilor români care călătoresc în străinătate în interes personal". Din textul citat rezultă că acest mod de evaluare nu se aplică și altor pagube în valută rezultate din activitatea curentă de export/import. V.: **Calcularea pagubelor în activitatea de export.**

EVALUAREA PAGUBELOR DIN DEGRADAREA BUNURILOR — urmează regulile stabilite prin D. 208/1976, astfel: dacă bunurile pot fi reparate sau recondiționate pentru a fi repuse în starea anterioară, se iau în calcul cheltuielile efectuate în acest scop; dacă bunurile degradate pot fi, potrivit dispozițiilor legale, valorificate ca atare cu prețuri reduse, se ia în calcul diferența dintre prețul bunului respectiv (determinat în condițiile acestui decret) și prețul ce se obține prin valorificare; dacă prin reparare sau recondiționare se obține un bun de calitate inferioară, la cheltuielile pentru reparare sau recondiționare se adaugă diferența de preț dintre bunul respectiv (determinat în condițiile acestui decret) și prețul bunului reparat sau recondiționat; dacă bunurile degradate se utilizează ca materie primă pentru producerea altor bunuri se ia în calcul diferența de preț dintre prețul bunului (determinat în condițiile acestui decret) și prețul materiei prime pe care a înlocuit-o; dacă bunurile nu pot fi reparate, recondiționate sau valorificate, în cazul cînd au fost produse în unitatea păgubită se ia în calcul costul de uzină, iar în cazul cînd au fost cumpărate se iau în calcul toate cheltuielile făcute pentru procurarea bunurilor. În cazul mijloacelor fixe se va avea în vedere faptul că pentru dotările din investiții produsele livrate sînt, în general, degrevate de impozitul pe circulația mărfurilor — respectiv prețul de livrare este egal cu prețul de producție, situație în care se va utiliza coeficientul 1,25 (și nu coeficientul 1,05) prevăzute de art. 4, alin. 3, din D. nr. 208/1976.

EVALUAREA ECHIPAMENTULUI, OBIECTELOR DE INVENTAR LIPSĂ SAU DEGRADATE — este reglementată prin D. 208/1976 cît și prin H.C.M. nr. 304/1975. În cazul cînd echipamentul de protecție a devenit inutilizabil înainte de expirarea termenului de folosință prevăzut în normativ iar degradarea acestuia s-a produs din vina persoanei beneficiare, unitatea îi va acorda imediat un alt echipament de protecție, imputîndu-i contravaloarea, după scăderea uzurii normale pînă în momentul înlocuirii (art. 14). Uzura normală reprezintă, în acest caz, raportul dintre timpul cît echipamentul a fost folosit efectiv (din momentul primirii pînă în momentul degradării) și durata de utilizare prevăzută în normativ. La cererea persoanelor cărora li s-a degradat înainte de termen echipamentul de lucru, unitatea va putea procura și distribui un alt echipament la preț cu amănuntul, reținînd integral valoarea în cel mult 3 rate lunare. Această prevedere se referă și la tinerii care se califică prin ucenicie la locul de muncă (art. 15). Persoanei căreia îi încetează activitatea i se va reține diferența neamortizată din contribuția unității la achiziționarea echipamentului de lucru, acesta devenind proprietatea sa. Suma neamortizată se va calcula pe baza diferenței între timpul normat și cel scurs pînă la încetarea activității în unitate. Cheltuielile pentru echipament vor fi diminuate cu sumele astfel recuperate. În caz de necesitate, persoanei căreia îi încetează activitatea i se va putea reține echipamentul de lucru a cărui durată de utilizare nu a expirat, compensîndu-i-se diferența neamortizată din contribuția proprie la procurarea acestui echipament (art. 16). Paguba rezultată din obiecte de inventar de mică valoare sau scurtă durată în folosință, constatate lipsă la inventariere sau nejustificate cu ocazia plecării din unitate, se evaluează după regulile generale, adică conform D. nr. 208/1976, ținîndu-se seama și de gradul de uzură, dacă aceasta poate fi dovedită cu probe legale.

EVALUAREA PAGUBELOR DIN REBUTURI ÎN PRODUCȚIE — este reglementată de L. nr. 7/1977, care la art. 75 prevede: a) dacă rebutul parțial poate fi remediat pentru a corespunde prescripțiilor din standarde, norme tehnice, caiete de sarcini sau contracte, se iau în calcul cheltuielile efectuate în acest scop; b) dacă produsul declasat poate fi valorificat, potrivit dispozițiilor legale, la un preț redus, se ia în calcul diferența dintre prețul produsului corespunzător calitativ (stabilit la preț cu amănuntul sau în lipsa acestuia la prețul de livrare corectat cu coeficientul 1,05 sau cu coficientul 1,25 după caz, conform art. 76) și prețul ce se obține prin valorificare; c) dacă rebutul parțial supus unor operații de remediere poate fi valorificat ca produs declasat, la cheltuielile prevăzute la lit. a) se adaugă diferența de preț calculată potrivit prevederilor de la lit. b); d) dacă rebutul definitiv poate fi valorificat ca materie primă sau ca material pentru producerea altor bunuri, se ia în calcul diferența de preț dintre costurile de producție ale produsului rebutat și prețul materiei prime sau materialului pe care l-a înlocuit; e) dacă rebutul definitiv nu poate fi valorificat nici ca materie primă, se iau în calcul costurile de producție ale produsului rebutat.

EVALUAREA PAGUBELOR DIN NEÎNDEPLINIREA OBLIGAȚIILOR DECURGÎND DIN ȘCOLARIZARE. 1. Persoanele admise la cursurile de calificare și cele de perfecționare cu scoaterea de la locul de muncă sînt obligate să încheie cu organizațiile socialiste angajamente de școlarizare care au caracter de act adițional la contractul de muncă prin care își iau unele obligații, printre care și pe aceea de a lucra, după absolvirea cursului, timp de 5 ani în cadrul organizației socialiste care le-a școlarizat sau la care vor fi repartizate. Persoanele care nu-și îndeplinesc obligațiile asumate prin angajamentul de școlarizare vor restitui următoarele cheltuieli efectuate de unitate: totalul indemnizațiilor lunare primite pe timpul calificării; costul cazării și al transportului pentru cei proveniți din alte localități; partea din cheltuielile legate de organizarea cursurilor (iluminat, încălzit, rechizite, amortismentul mobilierului); parte ce revine pe cursant din remunerarea personalului de predare și de instruire practică de la cursurile de calificare. Sumele ce se vor restitui se stabilesc proporțional cu perioada de muncă rămasă neprestată față de prevederile din angajamentul de școlarizare ca urmare a încetării raporturilor de muncă pentru motive ce le sînt imputabile (art. 12 din H.C.M. nr. 2105/1969, modificată prin H.C.M. nr. 713/1974). 2. Unitatea care trimite o persoană încadrată în muncă la o școală, curs de perfecționare sau de specializare cu scoaterea din producție, sau organizează, potrivit legii, cursuri de pregătire sau de ridicare a calificării la locul de muncă, va încheia cu cel în cauză acte adiționale la contractul de muncă, în care va trebui să se prevadă următoarele: a) obligația unității de a suporta parțial sau integral, în condițiile legii, cheltuielile pentru instruirea persoanei încadrate; b) îndatorirea persoanei de a lucra în unitatea respectivă cel puțin 5 ani de la terminarea formei de instruire; c) obligația persoanei ca în cazul nerespectării îndatoririi prevăzute mai sus, să plătească o despăgubire reprezentînd cheltuielile efectuate de unitate sau alte organe pentru pregătirea lor profesională. Aceste prevederi se aplică și personalului trimis la specializare sau documentare în străinătate (art. 21 din L. nr. 1/1970). Aceleași prevederi sînt reluate la pct. II.5 din Îndrumarul nr. 66427/1973 al Ministerului Muncii și C.C. al U.G.S.R., cu precizările în plus că durata școlii sau a cursului de calificare ori perfecționare, cu scoatere din producție este de minimum 3 luni și că plata despăgubirii este datorată de cursant și în cazul eliminării sale din școală (curs) pentru abateri, sau al părăsirii acesteia din motive ce-i sînt imputabile. Prevederile art. 21 din L. nr. 1/1970 au fost întregite prin dispozițiile art. 33 din L. 2/1971 în sensul că acestea se aplică pentru lucrătorii care urmează cursul de perfecționare profesională cu scoatere din producție pe o durată minimă de 3 luni, iar pentru cei care sînt trimiși la specializare în străinătate, indiferent de durată. Prevederile art. 21 din L. nr. 1/1970 (completate cu prevederile art. 33 din L. nr. 2/1971) sînt aplicabile și cetățenilor români care beneficiază de burse pentru studii, doctorat și specializare în străinătate care, conform art. 15 din D. nr. 95/1975 sînt obligați ca, înainte de plecare în străinătate, în condițiile acestui decret, să încheie un contract sau un act adițional la contractul de muncă cu unitatea socialistă din care provin, în care

se vor prevedea obligațiile părților. 3. Cei admiși în școlile de maiștri — învățămînt de zi — vor încheia cu unitatea în care sînt încadrați, acte adiționale la contractul de muncă prin care se obligă să lucreze în această unitate minimum 5 ani după absolvirea școlii, nerespectarea clauzelor actului adițional, ca și exmatricularea în cursul școlarizării sau nereușita la examenul de absolvire avînd drept consecință obligația celui în cauză de a restitui cheltuielile de școlarizare (L. nr. 6/1977). 4. Absolventul (de învățămînt superior) care nu se prezintă la unitatea unde a fost repartizat este obligat la plata unei penalități civile de 5 000 lei, în cazul absolvenților facultăților cu durata studiilor mai mică de 4 ani, sau 8 000 lei, în cazul facultăților cu durata studiilor de cel puțin 4 ani. În cazul efectuării parțiale a perioadei de stagiu, penalitatea se va reduce proporțional cu aceasta. Plata penalităților nu-l scutește pe absolvent de efectuarea stagiului. Absolvenții care au încasat indemnizația de instalare prevăzută la art. 14 lit. f (egală cu retribuția tarifară fixată pentru primul an de activitate în funcția îndeplinită) și în timpul stagiului părăsesc unitățile la care au fost repartizați vor restitui integral indemnizația încasată (art. 20 din D. nr. 54/1975).

CUANTUMUL DESPĂGUBIRILOR ÎN RĂSPUNDEREA CIVILĂ. Principiul dominant este acela că debitorul datorează paguba efectivă (damnum emergens), cît și beneficiul de care a fost lipsit creditorul. 1. **Reglementare.** Potrivit prevederii art. 1084 Cod. civ., „daunele interese ce sînt debite creditorului cuprind în genere pierderea ce a suferit și beneficiul de care a fost lipsit". Dispoziția citată este inclusă de cod în materia obligațiilor contractuale. Totuși, întreaga practică judiciară și toată literatura juridică consideră ca incontestabil că și în materie de răspundere civilă delictuală, autorul trebuie să repare atît pierderea suferită de victimă, cît și beneficiul de care ea a fost lipsită (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 306/1971 și nr. 812/1976). Art. 14, alin. final, din Codul de proc. pen. prevede că, pe lîngă acoperirea pagubei pricinuite de inculpat, „se acordă despăgubiri pentru folosul de care a fost lipsită partea civilă". Art. 9, alin. 1 din D. nr. 208/1976, prevede că în cazul în care paguba a fost produsă prin fapte care, potrivit legii, constituie delicte civile sau infracțiuni, evaluarea pagubei se face prin adăugarea, la suma reprezentînd prejudiciul determinat prin aplicarea prevederilor art. 3-8 din același decret, a sumei reprezentînd folosul de care a fost lipsită unitatea păgubită. În art. 103 alin. 2 din C. m. se prevede că în situația în care pagubele au fost cauzate unității printr-o infracțiune, răspunderea se stabilește potrivit legii penale, caz în care în cuantumul pagubelor se cuprind și foloasele nerealizate. 2. **Formele foloaselor nerealizate.** Termenul de „folos nerealizat" este sinonim, din punct de vedere juridic, cu termenii „folos de care a fost lipsită unitatea păgubită", „venit (cîștig) nerealizat" și „beneficiu nerealizat" inserați în actele normative și în practica judiciară. Principala formă a „folosului nerealizat", cel mai frecvent întîlnită în actele normative și în practica judiciară, o constituie dobînda legală. De asemenea, după cum se va vedea în cele ce urmează, o altă componentă importantă a „folosului nerealizat" o constituie penalizările de întîrziere stabilite prin D. nr. 209/1976. Formele menționate mai sus, sub care se prezintă foloasele nerealizate și anume, dobînda, beneficiul nerealizat și penalitățile prezintă interes în situațiile în care unitatea socialistă este creditoare, ele incluzîndu-se în valoarea creanței. Din cauza activității complexe a întreprinderii, în raporturile juridice la care ea participă, se întîlnesc și situații cînd aceasta are calitatea de debitoare, alături (sau) pentru faptele prejudiciabile săvîrșite de personalul încadrat în muncă, cei în cauză fiind prepușii organizației socialiste. Ne referim la situațiile cînd din cauza unor accidente de muncă sau de circulație săvîrșite de prepușii unității socialiste, persoanele vătămate se constituie părți civile, avînd dreptul la repararea integrală a prejudiciilor suferite. În aceste cazuri, forma sub care se prezintă folosul nerealizat și pe care unitatea este obligată a-l repara, constă în plata unor sume de bani care reprezintă venitul de care a fost lipsit victima sau întreținerea de care au fost privați cei îndreptățiți. Cea mai frecventă formă întîlnită în practica judiciară prin care se acoperă și folosul nerealizat este — în cazurile de mai sus — întregirea pensiei sau a ajutorului social. 3. **Practica judecătorească.** Principiului reparării integrale a prejudiciului îi corespunde și cerința ca la stabilirea despăgubirilor, instanța să aibă în vedere prețurile existente în momentul pronunțării hotărîrii, deoarece numai în acest fel se poate asigura părții prejudiciate aceeași situație patrimonială pe care ar fi avut-o dacă fapta păgubitoare nu s-ar fi săvîrșit. (Trib. Suprem, dec. civ. nr. 812/1976 și dec. pen. nr. 1274/1953). Sub aspectul evaluării prejudiciului nu au deci relevanță nici momentul săvîrșirii faptei ilicite sau al producerii pagubei și nici momentul introducerii acțiunii, ci numai data pronunțării hotărîrii. Cu privire la repararea integrală a pagubei, care cuprinde prejudiciul efectiv suferit și venitul nerealizat s-a statuat că în lipsă de alte dovezi îl constituie cel puțin dobînda legală (în sensul art. 1088 C. civ. (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 991/1980). Prin decizia de îndrumare nr. 1/1976, Plenul Trib. Suprem a statuat că în cazul în care paguba este urmarea unei infracțiuni, persoana care a săvîrșit-o va fi obligată și la plata dobînzilor respective. Prin decizia de îndrumare nr. 2/1972, Plenul Trib. Suprem a statuat că despăgubirile datorate ca urmare a săvîrșirii unei infracțiuni, stabilite într-o sumă globală, trebuie să cuprindă atît pierderea suferită de unitate, cît și beneficiul nerealizat. În cazul în care paguba este urmarea unei infracțiuni, dacă în hotărîrea penală prin care inculpatul a fost obligat la plata despăgubirilor nu s-a precizat că acesta este, totodată, obligat și la plata dobînzilor legale, termenul de prescripție a dreptului de a acționa separat în vederea obținerii unei hotărîri care să acorde părții civile dobînzile aferente, curge de la data rămînerii definitive a hotărîrii de condamnare. (Trib. jud. Satu Mare, dec. pen. nr. 630/1971). În cazul în care prejudiciul stabilit prin hotărîre, nu constă într-o sumă de bani, și a fost acoperit de către inculpat, prin plată, în cursul urmăririi penale, instanța nu mai poate dispune obligarea lui la plata dobînzilor legale aferente cote părți și prejudiciului acoperit. (Trib. jud. Brașov, dec. nr. 297/1978). În situația cînd prejudiciul se acoperă parțial, în mai multe etape, în timpul cercetării, calculul dobînzii legale se face pentru fiecare perioadă în parte. (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 239/1972). **V.: Calcularea dobînzilor, a beneficiului nerealizat și a penalităților în răspunderea civilă.**

CALCULAREA DOBÎNZILOR, A BENEFICIULUI NEREALIZAT ȘI A PENALITĂȚILOR ÎN RĂSPUNDEREA CIVILĂ. 1. **Calcularea dobînzilor.** Conform prevederilor legale incidente în materie și anume D. nr. 311/1954, D. nr. 234/1974 (anexa 1) modificată prin D. nr. 458/1982, la calcularea prejudiciului se va lua în considerare fie dobînda pe care unitatea păgubită o plătește băncii (în cazul în care nu are disponibilități bănești proprii), fie dobînda pe care unitatea ar fi primit-o de la bancă — și de care a fost lipsită — pentru suma respectivă (în situația cînd are disponibil în conturile sale bancare). Potrivit art. 78 din H.C.M. nr. 792/1960, creanța va putea fi considerată stinsă de către unitățile socialiste numai după încasarea dobînzii, precum și a cheltuielilor de executare ce au avut de suportat. Din textele legale incidente în materia de față, cît și din practica instanței supreme rezultă că acordarea dobînzii are loc atît în cazurile în care fapta săvîrșită a avut drept consecință lipsa unor sume de bani, cît și în situațiile în care se acordă despăgubiri pentru înlocuirea sau repararea unor bunuri lipsă sau degradate. În cazurile lipsurilor de numerar, dobînda se acordă de la data producerii pagubei, unitatea nefiind obligată să administreze probe în dovedirea acestei forme de folos nerealizat, deoarece, în situația dată, dobînda însăși reprezintă — de regulă — folosul nerealizat (Plen. Trib. Suprem, dec. de îndrumare nr. 2/1972). Îndrumarea Plenului arată totuși că „aceasta nu exclude însă posibilitatea obligării inculpatului la plata și a altor daune ce s-ar fi

cauzat în orice mod, prin sustragerea sumei de bani". Dacă prejudiciul a fost cauzat printr-o infracțiune continuată, de pildă sustragerea periodică a unor sume de bani, cuantumul dobînzii trebuie calculat pentru fiecare act infracțional în parte, iar cînd acest calcul nu este posibil, dobînda se va calcula în raport cu ultimul act infracțional (Dec. de îndrumare nr. 2/1972). De asemenea, persoana responsabilă va fi obligată la plata dobînzii și de la data pronunțării hotărîrii pînă la achitarea integrală a sumei fixată ca despăgubire. 2. **Stabilirea beneficiului nerealizat.** Potrivit deciziei de îndrumare nr. 2/1972 a Plenului Tribunalului Suprem, beneficiul ce se ia în considerare este cel planificat, iar cînd nu se dovedește că era realizabil integral ori nu există o asemenea planificare, el poate fi determinat pe baza probelor administrate. Pentru stabilirea despăgubirii este necesar a se avea în vedere beneficiul planificat la produsul respectiv sau la grupa din care acesta face parte, și nu beneficiul planificat pentru întreaga activitate a întreprinderii. În acest mod despăgubirea acordată va fi cît mai apropiată de paguba reală suferită de unitate prin pierderea, distrugerea sau degradarea bunului. În situații în care fapta constă într-o acțiune sau omisiune ce a determinat sistarea sau încetinirea activității întreprinderii sau a unui anumit proces tehnologic prin deteriorarea unei instalații, a unui utilaj etc., se va lua în calcul beneficiul planificat și nerealizat pe perioada stagnării sau încetinirii producției la atelierul sau secția productivă respectivă. În toate situațiile de acest fel unitatea nu are numai obligația de a dovedi beneficiul planificat, ci și aceea de a administra probe în sensul că acesta era integral realizabil. 3. **Calcularea penalităților.** În toate cazurile în care obiectul material al infracțiunii constă în însușirea avansurilor spre decontare, reglementate de prevederile D. nr. 209/1976, unitatea socialistă păgubită nu are dreptul de a încasa dobînda de 6% pe an, ci contravaloarea penalizărilor de 0,50% pentru fiecare zi de întîrziere asupra sumei nejustificate sau nedepuse. Practica instanței noastre supreme este constantă în acest sens (citām numai dec. pen. nr. 365/1978, nr. 1896/1977, nr. 452/1976), deoarece potrivit legii, în astfel de situații folosul nerealizat nu se prezintă sub formă de dobînzi, ci sub formă de penalități. Unitatea păgubită are însă drept la dobînda legală de 6% pe an, pentru sumele delapidate sau însușite în afară de avansul nejustificat sau nedepus, adică în cazul în care obiectul material al infracțiunii constă atît în însușirea avansului, cît și a altor sume de bani (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 365/1978). Cuantumul penalizării se calculează pentru fiecare zi de întîrziere, de la data cînd decontul trebuia depus, pînă la achitarea debitului, fără însă ca suma percepută ca penalizare să poată depăși debitul inițial. Deoarece în baza prevederilor D. nr. 209/1976, art. 38, penalitățile se aplică limitativ titularilor de avans, numai acestora li se vor calcula penalizările în modul mai sus arătat. Deci în cazul în care anumite persoane din unitate, prin încălcarea îndatoririlor lor de serviciu, au înlesnit titularilor primirea de noi avansuri, obligarea lor la acoperirea prejudiciului stabilit va consta numai la plata sumei respective la care se va calcula și dobînda legală, nu și penalitățile. (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 523/1977).

CALCULAREA PAGUBELOR ÎN ACTIVITATEA DE EXPORT. În acest domeniu de activitate producerea de pagube în valută se reflectă atît pe plan macroeconomic — în balanța de plăți a țării —, cît și pe plan microeconomic, în gestiunea întreprinderilor de comerț exterior sau a întreprinderilor producătoare — exportatoare. Cauzele pot fi multiple : plata de daune-interese pentru neexecutarea contractelor comerciale de export, cheltuieli privind înlăturarea lipsurilor cantitative și calitative în afara riscului comercial, întîrzierea introducerii la plată a documentelor comerciale privind livrarea la export, neurmărirea încasării penalităților datorate de partenerii externi, urmărirea și încasarea cu întîrziere a debitelor în valută, plăți în valută nedatorate, plăți în valută pentru cheltuieli de arbitrare nejustificate etc. Din gruparea cauzelor care pot produce pagube în valută rezultă că acestea se împart în două mari categorii : pagube legate de anumite produse exportate ; pagube privind cheltuielile generale ale întreprinderii. 1. **Calcularea pagubelor legate de produsele exportate.** Pentru a se răspunde la principiul stabilit prin D. nr. 210/1960, art. 47, potrivit căruia evaluarea în lei se face „asigurîndu-se repararea integrală a pagubei suferite de economia națională prin fapta care a generat-o" se impune să se determine toate drepturile în valută de care a fost păgubită întreprinderea de comerț exterior și, respectiv aceea producătoare a mărfurilor exportate, prin neîncasarea acestora sau prin încasarea unei sume mai mici decît cea cuvenită. Aceste drepturi se calculează în valută (dolari sau ruble transferabile) care se convertesc în lei la cursul de revenire a operațiunii respective. La determinarea pagubei se vor avea în vedere toate cheltuielile în valută care au fost efectuate pentru realizarea exportului respectiv. După convertirea în lei a pagubei în valută se vor adăuga cheltuielile efectuate în lei, rezultatul final constituind paguba efectivă. Dacă faptul ilicit constituie infracțiune, la paguba efectivă se vor adăuga foloasele nerealizate, care constau din dobînda în valută calculată la nivelul mediu practicat pe piața valutară caracteristică, în perioada care începe cu data scadenței de plată și pînă la achitarea debitului. Dobînda astfel calculată se include în paguba totală, în valută, după care se convertește în lei, potrivit regulii arătate. 2. **Calcularea pagubelor care au afectat cheltuielile generale ale întreprinderii** se face urmînd metodologia de planificare a acestora, respectiv la cursul comercial unic planificat pentru perioada în care au fost produse. Dacă fapta generatoare a pagubei constituie infracțiune se va adăuga dobînda în valută, așa cum a fost prezentată la pct. 1. În situațiile prezentate la pct. 1 și 2 nu se aplică prevederile D. nr. 373/1976, în asemenea operații nefiind vorba de lipsuri efective de valută. **V. : Evaluarea lipsurilor în valută.**

Expertiza contabilă

EXPERTIZA CONTABILĂ —, potrivit art. 1 din D. nr. 79/1971, este un mijloc de probă „care se dispune, la cerere sau din oficiu, de organul în drept, cînd pentru lămurirea unor fapte sau împrejurări ale cauzei sînt necesare cunoștințele unui expert". Proba cu expertiză este tratată în : Codul de proc. civ. — art. 201—204 ; Codul de proc. pen. — art. 64, 116, 118 și 120. Localizînd această probă în domeniul litigiilor privind gestiunile, expertiza contabilă are drept obiect cercetarea de către una sau mai multe persoane care au calitatea de experți contabili, a situației economice a unei anumite gestiuni dintr-o unitate de stat sau cooperatistă, așa cum rezultă din evidențele contabile și documentele primare privind intrarea și ieșirea legală a valorilor materiale și bănești, cu scopul final de a se stabili, în mod științific, prejudiciul produs de gestionar sau de alte persoane, în perioada dată spre expertizare ; folosind

metode specifice științei contabilității, expertul învederează organului judiciar concluzii fundamentate pe evidențe și documente cu privire la fapte pentru care sînt necesare cunoștințe de specialitate. Între proba cu expertiză contabilă și aceea cu martori există unele asemănări, dar și fundamentale deosebiri. Faptul că însuși legiuitorul încadrează și proba cu expertiză și aceea cu martori în aceeași categorie procesuală a mijloacelor de dovadă, arată că atît martorul cît și expertul sînt terți în proces, urmărindu-se o finalitate comună : prin activitatea procesuală ajutătoare pe care o desfășoară să contribuie la stabilirea adevărului material de către organul judiciar ; spre deosebire de martor, care relatează fapte trecut, expertul contabil referă concluzii proprii, noi în dosar, care au la bază documente și evidențe contabile ; martorul, fiind produsul împrejurărilor cauzei, nu poate fi înlocuit, pe cîtă vreme expertul este ales dintre specialiștii în domeniul supus expertizării ; așa fiind, prestația procesuală a expertului își are suportul în sarcina trasată lui de organul judiciar, fiind o persoană complet străină de raportul procesual și, deci, neinteresat în cauză. Importanța probei cu expertiză contabilă, în special în situații de lipsuri în gestiune, este de necontestat ; ea însă va duce la țelul urmărit numai dacă este științific efectuată, nu conține erori, iar la efectuarea ei nu s-au depășit obiectivele stabilite sau metodele de lucru (de exemplu, fundamentarea concluziilor pe depoziții de martori). Fiind o probă, opinia expertului nu are o forță probantă absolută, ea fiind supusă liberei aprecieri a organului judiciar ; dat fiind însă caracterul de probă științifică, respingerile concluziilor expertizei trebuie să fie motivate.

EXPERTIZE PARALELE : TEHNICĂ ȘI CONTABILĂ — se dispun în situația în care cauza prezintă aspecte complexe pentru soluționarea cărora este necesar atît aportul unui expert contabil, cît și a unui expert tehnic. În astfel de situații se vor stabili la ce întrebări urmează să răspundă expertul tehnic și separat expertul contabil ; fiecare expert întocmește un raport separat. Pe parcursul efectuării celor două expertize, experții pot conlucra folosind reciproc datele asupra cărora sînt de acord. Biroul local de expertize verifică și avizează numai raportul de expertiză contabilă.

NUMIREA EXPERTULUI CONTABIL — este reglementată de D. nr. 79/1971 care, la art. 13, prevede că organul care dispune efectuarea expertizei numește expertul contabil dintre experții recomandați de birourile locale de expertize contabile, care funcționează în cadrul administrațiilor financiare județene. Codul de proc. civ., art. 201, prevede : „Cînd pentru lămurirea unor împrejurări de fapt, instanța socotește de cuviință să cunoască părerea unor specialiști, va numi unul sau trei experți, statornicind punctele asupra cărora ei urmează să se pronunțe". Art. 116, din Codul de proc. pen. prevede : „Cînd pentru lămurirea unor fapte sau împrejurări ale cauzei, în vederea aflării adevărului, sînt necesare cunoștințele unui expert, organul de urmărire penală ori instanța de judecată dispune, la cerere sau din oficiu, efectuarea unei expertize." Din coroborarea normelor de drept citate rezultă că, spre deosebire de celelalte genuri de expertize, experții contabili nu pot fi numiți de către organele de cercetare sau de instanțele de judecată decît dintre cei recomandați de birourile locale de expertize contabile. Textul din decret nu prevede cîți anume experți trebuie recomandați de biroul local, numărul acestora fiind în funcție și de faptul dacă expertiza urmează a fi efectuată de unul sau mai mulți experți. Cert este însă că numărul celor recomandați trebuie să fie astfel stabilit încît să dea posibilitatea organului care dispune numirea să aleagă dintr-un număr mai mare de experți contabili recomandați de către biroul local ; dacă s-ar proceda altfel, de pildă recomandarea unui singur expert, aceasta ar echivala cu numirea expertului direct de către birou, ceea ce este contrar spiritului legii. Un alt aspect legat de numirea experților contabili, este acela privind operativitatea care se impune în acest domeniu. Este bine știut că expertizele contabile se administrează, de regulă ,în dosare privind avutul obștesc sau în acelea care au ca obiect litigii de muncă, ambele categorii impunînd o soluționare în termen cît mai scurt. O problemă care prezintă o mare importanță și care, în ultimă instanță, hotărăște calitatea lucrării este aceea a calificării expertului în raport cu obiectivele care urmează a fi supuse expertizării. De aceea, este indicat ca organele care dispun efectuarea expertizei contabile să precizeze biroului local natura cauzei, respectiv a problemelor la care trebuie să răspundă expertul. Facem precizarea că potrivit art. 3, alin. 2, din D. 79/1971, în cazurile excepționale, expertizele pot fi efectuate și de specialiști de înaltă calificare — membri ai unei academii, profesori sau conferențiari din învățămîntul superior, doctori docenți în științe sau doctori — care nu figurează în evidențele birourilor de expertize contabile. Potrivit art. 13, alin. 3, din decretul menționat numirea ca expert în cazurile prevăzute în art. 3 alin. 2 se va face dintre specialiști de înaltă calificare recomandați de Biroul central pentru expertize contabile, conform art .4 lit. e. Desigur, se recurge la această formulă de numire a unui specialist de înaltă calificare numai în situația în care pe listele de experți nu figurează nici un expert de specialitatea respectivă și cu o calificare corespunzătoare complexității speței respective. Legat de numirea experților considerăm util să învederăm textele de procedură privind comisiile rogatorii : „Cînd administrarea dovezilor urmează să se facă în altă localitate, ea se va îndeplini, prin delegație de către o instanță de același grad. Dacă felul dovezii îngăduie și părțile se învoiesc, instanța care administrează dovada poate fi scutită de citarea părților (C.p.c., art. 169). Dacă expertiza se face de o altă instanță prin delegație, numirea experților și statornicirea plății ce li se cuvine se vor putea lăsa în sarcina acestei instanțe" (C.p.c., art. 214). V. : **Incompatibilitatea expertului contabil ; Abținerea și recuzarea expertului contabil.**

EXPERTUL CONTABIL RECOMANDAT DE PARTE. D. nr. 79/1971, la art. 15, prevede că „partea interesată are dreptul, afară de cazul cînd prin lege se dispune altfel, să ceară ca pe lîngă expertul numit, să participe — pe cheltuiala sa — și un expert recomandat de ea, care figurează în evidența birourilor locale pentru expertize contabile." Codul de proc. pen., la art. 118, alin. final, prevede că „fiecare dintre părți are dreptul să ceară ca un expert recomandat de ea să participe la efectuarea expertizei." Și, în continuare, art. 120, alin. 3 prevede obligația organelor care dispun această probă să încunoștințeze părțile asupra dreptului pe care îl au de a cere numirea „a cîte unui expert recomandat de fiecare dintre ele, care să participe la efectuarea expertizei." Din textele citate rezultă că încuviințarea de a participa la efectuarea unei expertize contabile a experților recomandați de părțile în proces nu este facultativă, ci constituie un drept procesual al acestora. Menționăm că este eronată

practicarea utilizării denumirilor de „expert consilier", „consilier" sau „consilier tehnic", deoarece instituția juridică a „consilierilor" a fost abrogată din Codul de proc. pen., iar prin D. nr. 434/1957, art. 11, a fost introdusă în locul acesteia instituția „expertului contabil recomandat de parte". Nu sîntem în fața unei schimbări formale de denumiri, deoarce problema are unele implicații de fond. Astfel, dacă drept consilier tehnic putea fi recomandat orice specialist (sau nespecialist) într-un anumit domeniu, expert recomandat de parte nu poate fi încuviințat decît o persoană care are această calitate oficială ; în cazul nostru, trebuie să figureze pe listele birourilor locale, respectiv să aibă calitatea de expert contabil. Și sub aspectul modului în care își desfășoară activitatea există deosebiri esențiale. Dacă consilierul se rezuma să asiste pe expert, în cazul expertului părții acesta este obligat să participe efectiv la realizarea lucrării și să semneze — cu răspunderea ce decurge din acest fapt — raportul de expertiză. În practică, s-a pus problema dacă expertul recomandat de parte trebuie să facă obligatoriu parte din biroul local județean competent a recomanda expertul contabil oficial sau poate avea domiciliu în alt oraș. Răspunsul este următorul : Deoarece acest expert contabil este recomandat la alegerea părților, aceștia pot să-și îndrepte preferințele asupra oricărui expert contabil, din orice birou local ar face parte. Esențial este un singur lucru : persoana recomandată să aibă calitatea de expert contabil, împrejurare care se dovedește cu carnetul eliberat de M.F. sau printr-o certificare expresă a biroului local din care face parte.

INCOMPATIBILITATEA EXPERTULUI CONTABIL. În principiu, cazurile de incompatibilitate a experților contabili își au sediul în dreptul comun — Codul de procedură civilă și Codul de procedură penală — ,la care face trimitere și art. 17 din Decretul nr. 79/1971, Codul de proc. civ., la art. 24 prevede că „Judecătorul care a pronunțat o hotărîre într-o pricină nu poate lua parte la judecata aceleiași pricini în apel sau în recurs și nici în caz de rejudecare după casare. De asemenea nu poate lua parte la judecată cel care a fost martor, expert sau arbitru în aceeași pricină". Codul de proc. pen., la art. 47, conține o prevedere similară celei de mai sus. În continuare, la art. 48 prevede că „Judecătorul sau asesorul este de asemenea incompatibil de a judeca ,dacă în cauza respectivă: a) a pus în mișcare acțiunea penală, a emis mandatul de arestare, a dispus trimiterea în judecată, sau a pus concluzii în fond în calitate de procuror la instanța de judecată; b) a fost reprezentant sau apărător al vreuneia dintre părți ; c) a fost expert sau martor ; d) există împrejurări din care rezultă că este interesat sub orice formă, el, soțul sau vreo rudă apropiată". Referindu-se la incompatibilitatea expertului, art. 54 din Cod. proc. pen. prevede că „Dispozițiile art. 48, 50, 51, 52 și 53 se aplică în mod corespunzător expertului și interpretului. Calitatea de expert este incompatibilă cu aceea de martor în aceeași cauză. Calitatea de martor are întîietate. Din ansamblul normelor de procedură civilă și penală expuse mai sus, se poate trage concluzia că un expert contabil este în situație de incompatibilitate de a efectua o expertiză contabilă într-un anumit dosar, în următoarele cazuri : dacă a pus în mișcare acțiunea penală, a emis mandat de arestare, a dispus trimiterea în judecată, a pus concluzii în fond în calitate de procuror sau a fost judecător (sau asesor) în același dosar ; dacă a fost martor sau reprezentant (expert recomandat de parte), ori apărător al vreuneia din părți ; dacă există împrejurări din care rezultă că este interesat, sub orice formă, expertul, soțul sau vreo rudă apropiată în soluționarea cauzei într-un anumit mod, care este de natură a-l face pe expert să fie subiectiv. Se asimilează cu „împrejurări din care rezultă că este interesat sub orice formă" (art. 48, lit. d. C.p.p.) următoarele situații în care se poate găsi un expert contabil : dacă face parte din sistemul organizatoric al uneia din părțile în proces — organizații socialiste (din întreprinderea în cauză, dintr-o subunitate, sau dintr-una din verigile ierarhic superioare, pînă la minister ori alt organ central) ; dacă s-a pronunțat asupra unor aspecte care constituie obiectul dosarului, în calitate de organ de control ,de conducere, tehnic de specialitate, ori a luat parte, ca executant, la întocmirea actelor primare, a evidențelor contabile tehnic-operative etc. V : **Abținerea și recuzarea expertului contabil.**

ABȚINEREA ȘI RECUZAREA EXPERTULUI CONTABIL — este reglementată de dreptul comun de procedură, motivele fiind aceleași ca și pentru judecător. Codul de proc. civ., la art. 25 prevede că „Judecătorul care știe că există un motiv de recuzare în privința sa este dator să înștiințeze pe șeful lui și să se abțină de la judecarea pricinii". În continuare, art. 50 prevede că „Persoana incompatibilă este obligată să declare, după caz, președintelui instanței, procurorului care supraveghează cercetarea penală sau procurorului ierarhic superior, că se abține de a participa la procesul penal, cu arătarea cazului de incompatibilitate ce constituie motivul abținerii. Declarația de abținere se face de îndată ce persoana obligată la aceasta a luat cunoștință de existența cazului de incompatibilitate". Art. 27 din același cod prevede că „judecătorul poate fi recuzat : 1. Cînd el, soțul său, ascendenții ori descendenții lor, au vreun interes în judecarea pricinii sau cînd este soț, rudă sau afin, pînă la al patrulea grad inclusiv, cu vreuna din părți ; 2. Cînd se află în vreunul din cazurile prevăzute de art. 100 din legea de organizare judecătorească ; 3. Cînd soțul în viață și nedespărțit este rudă sau afin a uneia din părți pînă la al patrulea grad inclusiv, sau dacă, fiind încetat din viață ori despărțit, au rămas copii ; 4. Dacă el, soțul sau rudele lor pînă la al patrulea grad inclusiv au o pricină asemănătoare cu aceea care se judecă sau dacă au o judecată la instanța unde una din părți este judecător ; 5. Dacă între aceleași persoane și una din părți a fost o judecată penală în timp de 5 ani înaintea recuzării ; 6. Dacă este tutore, curator sau consiliu judiciar al uneia din părți ; 7. Dacă și-a spus părerea cu privire la pricipa ce se judecă; 8. Dacă a primit de la una din părți daruri sau făgăduieli de daruri ori altfel de îndatoriri ; 9. Dacă este vrăjmășie între ei, soțul sau una din rudele sale pînă la al patrulea grad inclusiv și una din părți, soții sau rudele acestora pînă la gradul al treilea inclusiv". Codul de proc. civ., la art. 204, prevede: „Experții se pot recuza pentru aceleași motive ca și judecătorii. Recuzarea trebuie să fie cerută în termen de 5 zile de la numirea expertului, dacă motivul ei exista la această dată; în celelalte cazuri, termenul va curge de la data cînd s-a ivit motivul de recuzare. Recuzările se judecă în ședință publică cu citarea părților și a expertului". La art. 51 se face precizarea : „În cazul în care persoana incompatibilă nu a făcut declarație de abținere, poate fi recuzată atît în cursul urmăririi penale cît și în cursul judecății, de oricare dintre părți, de îndată ce partea a aflat despre existența cazului de incompatibilitate. Recuzarea se formulează oral sau scris, cu arătarea cazului de incompatibilitate ce constituie motivul recuzării". În situația în care expertul contabil se opune într-unul din cazurile de incompatibilitate este obligat să încunoștințeze atît organul care a dispus efectuarea expertizei, cît și biroul local, arătînd în ce constă incompatibilitatea sa. Cu privire la prevederile art. 54, alineat ultim, din Codul de proc. pen. („Participarea ca expert sau ca interpret de mai multe ori în aceeași cauză nu constituie un motiv de recuzare") facem următoarea precizare : acest text trebuie interpretat în sensul că același expert poate efectua, în același dosar, mai multe lucrări, cum ar fi un raport de expertiză, un supliment de raport avînd aceleași obiective, sau unele lărgite ; de asemenea, se poate prezenta în instanță pentru a da explicații verbale etc. Nu poate fi numit însă să efectueze o nouă expertiză în același dosar în care și-a exprimat opinia. Într-o atare situație ne aflăm în fața unei împrejurări „din care rezultă că este interesat" într-o anumită soluție, ceea ce este contrar principiului de imparțialitate de care trebuie să fie conduși experții în activitatea lor. V. : **Incompatibilitatea expertului contabil.**

STABILIREA OBIECTIVELOR EXPERTIZEI CONTABILE. Art. 14 din D. 79/1971, prevede că organul care dispune efectuarea expertizei contabile este obligat să indice în scris, prin ordonanță sau încheiere, după caz, obiectul expertizei și întrebările la care expertul trebuie să răspundă. Codul de proc. pen., la art. 120, alin. 1—2, prevede că „organul de urmărire penală sau instanța de judecată, cînd dispune efectuarea unei expertize, fixează un termen la care sînt chemate părțile, precum și expertul, dacă acesta a fost desemnat de organul de urmărire penală sau de instanță. La termenul fixat se aduce la cunoștință părților și expertului obiectul expertizei și întrebările la care expertul trebuie să răspundă și li se pune în vedere că au dreptul să facă observații cu privire la aceste întrebări și că pot cere modificarea sau completarea lor". În continuare, alin. 4, prevede că „după examinarea obiecțiilor și cererilor făcute de părți și expert, organul de urmărire penală sau instanța de judecată pune în vedere expertului termenul în care urmează a fi efectuată expertiza, încunoștințîndu-l totodată dacă la efectuarea acesteia urmează să participe părțile". Din textul citat, rezultă că spre deosebire de procedura civilă, în cazurile penale stabilirea obiectivelor urmează două faze : la un prim termen se dispune efectuarea expertizei, la cererea părților sau din oficiu, iar în faza a doua, respectiv la noul termen, se pun în discuția părților și a expertului întrebările la care expertul trebuie să răspundă și li se pun în vedere că au dreptul să facă observații cu privire la aceste întrebări și că pot cere modificarea sau completarea lor". Menționăm că expertului nu-i este admis să-și extindă singur obiectivele date, răspunzînd și unor întrebări care nu i-au fost puse sau care depășesc competența sa. Dacă în timpul executării expertizei contabile se ivesc situații în care apare necesară extinderea obiectivelor fixate, sau efectuarea și a altor expertize (tehnice, grafice etc.) va fi sesizat imediat organul care a dispus efectuarea expertizei contabile. Despre acest lucru se va face mențiune în raportul de expertiză întocmit, la capitolul „concluzii".

TERMENUL DE EFECTUARE A EXPERTIZEI CONTABILE — este reglementat de Codul de proc. pen., art. 120, alin. 4 și de D. nr. 79/1971, care, la art. 14, prevede că organul care dispune efectuarea expertizei contabile este obligat să stabilească prin ordonanță, încheiere sau proces-verbal de ședință, după caz, data depunerii raportului de expertiză. La data cînd sînt chemate părțile și expertul, după examinarea obiecțiilor și cererilor făcute de părți și expert, organul de urmărire penală sau instanța de jucată pune în vederea expertului termenul în care urmează a fi efectuată expertiza, încunoștiințîndu-l, totodată dacă la efectuarea acesteia urmează să participe părțile. Prelungirea termenului de depunere a raportului de expertiză se încuviințează de organul care a dispus efectuarea expertizei (în faza de urmărire penală se poate dispune și prin rezoluția motivată a organului de urmărire penală) la cererea motivată a expertului însoțită de avizul biroului local pentru expertize contabile. În practica de expertiză contabilă a reieșit necesitatea ca prelungirea termenului de depunere a raportului de expertiză să poată fi solicitată direct de birourile locale pentru expertize contabile în cazul cînd raportul de expertiză nu poate fi depus în termen datorită timpului necesar expertului pentru refacerea lucrării în urma îndrumărilor date în acest sens de biroul local. Prelungirea termenului de efectuare a expertizei se dispune motivat, și de către organul care a ordonat expertiza, în cazurile cînd expertiza este considerată nesatisfăcătoare și s-a dispus refacerea sau completarea ei.

CONTACTUL EXPERTULUI CONTABIL CU PĂRȚILE ÎN PROCESELE PENALE — este reglementat de art. 121, alin. 3, Cod proc. pen., care prevede: „Părțile, cu încuviințarea și în condițiile stabilite de organul de urmărire penală sau de instanța de judecată, pot da expertului explicațiile necesare". Din textul citat rezultă că este interzis expertului să convoace părțile sau să ia legătura cu ele, fără încuviințarea instanței (sau a organului) care a dispus lucrarea. De asemenea, expertul nu va lua explicații scrise de la părți și nici nu va solicita viza raportului de către acestea. Explicațiile scrise date de părți înainte sau în timpul efectuării expertizei pot forma obiectul analizei expertului numai după ce acestea au fost aduse de către părți la cunoștința organului care a dispus expertiza și care a hotărît acceptarea și atașarea lor la dosarul cauzei. Expertul trebuie să aibă în vedere explicațiile părților (inclusiv ale martorilor) dar le va analiza în funcție de actele expertizate, menționînd în raportul de expertiză contabilă concordanța sau neconcordanța acestora cu datele examinate.

CITAREA PĂRȚILOR ÎN PROCESELE CIVILE — este reglementată de Codul de proc. civ. care, la art. 208 prevede : „Dacă pentru expertiză este nevoie de o lucrare la fața locului, ea nu poate fi făcută decît după citarea părților prin carte poștală recomandată, cu dovada de primire, arătînd zilele și orele cînd începe și continuă lucrarea. Dovada de primire va fi alăturată lucrării expertului". În cadrul expertizelor contabile citarea de către expert a părților pentru efectuarea expertizei sau a cercetării documentelor, este necesară în toate cazurile în care se cercetează și alte documente decît dosarul cauzei. În consecință, prin termenul generic „lucrare la fața locului" trebuie să se înțeleagă și cercetarea la sediul uneia din părți sau la terți, a unor documente neatașate la dosarul cauzei respective. Deci, pentru a hotărî dacă expertul trebuia sau nu să citeze părțile trebuie soluționat în prealabil dacă pentru efectuarea lucrării este sau nu necesară o „lucrare la fața locului". Adică trebuiau sau nu cercetate documente, altele decît cele aflate la dosarul cauzei.

EXAMINAREA DOCUMENTELOR DE CONTROL — COLABORAREA CU ORGANELE DE CONTROL FINANCIAR. Potrivit indicațiilor M.F., dacă se dispune efectuarea unei expertize contabile într-o cauză în care s-a efectuat controlul, expertul trebuie să examineze materialul de control. Cu această ocazie, expertul contabil trebuie să analizeze conținutul documentelor, să stabilească dacă a fost respectată legislația în vigoare, dacă au fost delimitate just perioadele de gestiune și răspunderile persoanelor implicate în cauză. Datele trebuie prezentate comparativ pe fiecare problemă în parte, arătîndu-se situația stabilită de control și cea stabilită de expertiză. Dacă în cauza respectivă s-au făcut mai multe controale, cuprinzînd aceeași problemă și s-a ajuns la concluzii diferite, expertul contabil trebuie să analizeze separat fiecare din procesele-verbale de control, arătînd documentat cauzele care au dus la concluzii diferite și poziția sa față de aceste concluzii. De asemenea, colaborarea cu organele de control și cu experții care au efectuat lucrări anterioare este o necesitate obiectivă pentru elucidarea tuturor aspectelor pe care le ridică o expertiză contabilă. Evident, consultarea de către experții contabili a organelor de control este o operație facultativă, sau obligatorie, în funcție de constatările făcute în cadrul lucrărilor de expertiză. Indicațiile M.F. fac precizarea că experții contabili, în cursul efectuării expertizei contabile, vor consulta, atunci cînd consideră necesar, și organul de control care a făcut controlul în cauza respectivă, pentru ca în colaborare să se poată lămuri mai bine punctele de vedere ale celor două organe. În cazul cînd apar diferențe între prejudiciul stabilit de organele de control și prejudiciul rezultat în urma efectuării expertizei, colaborarea cu organele de control este obligatorie. Despre aceasta se va face mențiune în raportul de expertiză. Aceeași metodă trebuie folosită și față de expertizele contabile anterioare efectuate în aceeași cauză, comparîndu-se punct cu punct concluziile expertizelor anterioare cu constatările ultimei expertize.

INTERDICȚIA DE A PRELUA ACTE DE LA PĂRȚI — PĂSTRAREA SECRETULUI DE CĂTRE EXPERTUL CONTABIL — este prevăzută de D. nr. 79/1971, art. 20, sub următoarea redactare: „Este interzisă divulgarea de către expert, sub sancțiunea prevăzută de lege, a datelor de care a luat cunoștință cu ocazia îndeplinirii sarcinii primite". Pentru securitatea documentelor supuse expertizării, Indicațiile M.F. conțin o dispoziție suplimentară, potrivit căreia expertului contabil îi este interzis să ridice și să păstreze la domiciliul său dosarele sau materialele din dosarul pentru care efectuează expertiza. De asemenea, îi este interzis să ridice de la părți acte de orice fel pe care să le atașeze la raportul de expertiză sau să completeze dosarul.

IMPOSIBILITATEA EFECTUĂRII EXPERTIZEI CONTABILE. Potrivit D. nr. 79/1971, art. 18, „în cazul cînd expertiza contabilă nu se poate efectua fără o prealabilă revizie de fond a unității, fără aducerea la zi a evidențelor sau fără efectuarea prealabilă a altor asemenea lucrări, expertul întocmește despre aceasta un proces-verbal pe care îl înaintează, prin biroul local pentru expertize contabile, organului care a ordonat expertiza. Acest organ poate cere efectuarea, de către organele competente, a reviziei de fond sau a celorlalte lucrări necesare, îndeplinirea lor de către expertul contabil fiind interzisă". Indicațiile M.F. prevăd că, în procesul-verbal din care va rezulta imposibilitatea executării expertizei contabile, expertul trebuie să indice și modul cum urmează a se completa materialul ce va fi analizat, respectiv prin aducerea la zi a contabilității, prin efectuarea unui control, inventariere, expertiză tehnică etc. Înainte de întocmirea procesului-verbal de imposibilitate, expertul contabil trebuie să analizeze exigent materialul dosarului, astfel ca numai în situații absolut necesare să se recurgă la o asemenea măsură. Procesul-verbal de imposibilitate va fi întocmit și depus la biroul local pentru expertize în momentul stabilirii de către expert a unei atari situații pentru a se evita cazurile de prelungiri a termenelor pentru soluționarea cauzelor. În cazul în care organul care a dispus efecuarea expertizei va dispune completarea materialului de la dosar și va menține necesitatea unei expertize contabile, aceasta se va efectua la noul termen ce se va fixa; pe tot timpul completării dosarului, lucrările de expertiză sînt considerate suspendate.

RAPORTUL DE EXPERTIZĂ CONTABILĂ. Codul de proc. pen., la art. 123, prevede următoarele: „Raportul de expertiză cuprinde: a) partea introductivă, în care se arată organul de urmărire penală sau instanța de judecată care a dispus efectuarea acesteia, numele și prenumele expertului, data și locul unde a fost efectuată, data întocmirii raportului de expertiză, obiectul acesteia și întrebările la care expertul urma să răspundă, materialul pe baza căruia expertiza a fost efectuată și dacă părțile care au participat la aceasta au dat explicații în cursul expertizei; b) descrierea în amănunt a operațiilor de efectuare a expertizei, obiecțiile sau explicațiile părților, precum și analiza acestor obiecții ori explicații în lumina celor constatate de expert; c) concluziile, care cuprind răspunsurile la întrebările puse și părerea expertului asupra obiectului expertizei". În cazul cînd după efectuarea expertizei contabile apar probleme în legătură cu care expertul contabil este de părere că ar fi bine să rețină atenția organului judiciar, problemele respective vor fi arătate. Anexele fac parte integrantă din raportul de expertiză contabilă și se întocmesc de către expert în scopul de a susține o constatare din cuprinsul raportului de expertiză. Corecta întocmire a unei anexe și justa corelare a datelor ei cu constatările din cuprinsul raportului de expertiză sînt obligatorii. Anexele se întocmesc numai atunci cînd există necesitatea de documentare a unei constatări din raport. Raportul de expertiză contabilă inclusiv anexele se întocmesc de regulă în 2 exemplare. Dacă organul care a ordonat expertiza dispune altfel, raportul de expertiză contabilă se întocmește într-un număr de exemplare a căror destinație este stabilită în mod expres de organul care a dispus efectuarea lucrării. Toate exemplarele raportului de expertiză se depun la biroul local pentru verificare și avizare. Se interzice experților contabili și birourilor locale să elibereze copii de pe raportul de expertiză părților în cauză. În cauzele arbitrale se va asigura cîte un exemplar și unităților în litigiu. Toate exemplarele raportului de expertiză vor fi semnate pe fiecare filă de expertul sau experții contabili (inclusiv de cei recomandați de părți).

OPINIE SEPARATĂ ÎN CAZUL NUMIRII MAI MULTOR EXPERȚI. Codul de proc. civ., art. 210, prevede: „Cînd sînt mai mulți experți cu păreri deosebite lucrarea trebuie să cuprindă părerea motivată a fiecăruia". Codul de proc. pen., art. 122 face precizarea că „dacă sînt deosebiri de păreri, opiniile separate sînt consemnate în cuprinsul raportului sau într-o anexă". În practica expertizelor contabile opiniile expertului care sînt contradictorii cu a celorlalți experți se consemnează în anexe, cu motivarea corespunzătoare, pentru ca biroul de expertize, în cadrul verificării metodologice, să se poată pronunța asupra temeiniciei ei. Opinie separată poate formula oricare din experți, indiferent de faptul că au fost numiți din oficiu sau la recomandarea părții: **V.: Verificarea expertizei contabile.**

VERIFICAREA EXPERTIZEI CONTABILE — este reglementată prin D. 79/1971, art. 21, care prevede că „orice raport de expertiză contabilă se verifică în cadrul biroului local pentru expertize contabile din punct de vedere al calității expertizei precum și cu privire la respectarea dispozițiilor legale. În cazul în care raportul de expertiză contabilă este corespunzător biroul local pentru expertize contabile îl înaintează organului care a dispus efectuarea expertizei, împreună cu decontul de cheltuieli vizat, conform art. 5 lit. e. Dacă biroul local pentru expertize contabile consideră că raportul de expertiză contabilă nu este corespunzător, îl restituie expertului în vederea completării sau refacerii expertizei, dîndu-i în acest scop îndrumările necesare. În situația în care raportul de expertiză contabilă este întocmit cu respectarea dispozițiilor legale, fără ca totuși să se realizeze un punct de vedere unitar între biroul local pentru expertize contabile și expert, raportul de expertiză va fi înaintat organului care a dispus efectuarea expertizei cu un aviz în care biroul local va arăta cu privire la care puncte și pentru care motive nu este de acord cu opiniile expertului". Dacă raportul de expertiză conține opinia separată a unuia sau mai mulți experți biroul local trebuie să se pronunțe și în asemenea cazuri, pe calea procedurii mai sus arătate (în cadrul avizului de remitere a lucrării organului care a dispus efectuarea lucrării). Evident, biroul local, în aprecierea opiniilor separate, va face abstracție de faptul dacă opinia contradictorie este formulaltă de expertul numit din oficiu sau de cel recomandat de parte, aceasta în virtutea drepturilor egale, pe care le au cei ce au întocmit raportul de expertiză.

SUPLIMENT DE EXPERTIZĂ — CITAREA EXPERTULUI CONTABIL PENTRU LĂMURIRI ORALE. Codul de proc. civ. art. 211, prevede: „Experții sînt datori să se înfățișeze înaintea instanței, spre a da deslușiri ori de cîte ori li se va cere, în care caz au dreptul la despăgubiri ce se vor statornici prin încheierea executorie. Cînd nu se înfățișează, li se va aplica amenda prevăzută de art. 205". În continuare, art. 212 prevede că „dacă instanța nu este lămurită prin expertiza făcută, poate dispune întregirea expertizei

sau o nouă expertiză". Codul de proc. pen., art. 124, prevede: „Cînd organul de urmărire penală sau instanța de judecată constată la cerere sau din oficiu, că expertiza nu este completă, dispune efectuarea unui supliment de expertiză fie de către același expert, fie de către altul. De asemenea, cînd se socotește necesar, se cer expertului lămuriri suplimentare în scris, ori se dispune chemarea lui spre a da explicații verbale asupra raportului de expertiză. În acest caz, ascultarea expertului se face potrivit dispozițiilor privitoare la ascultarea martorilor". Dacă în cauză a fost numit și un expert recomandat de parte, citarea și ascultarea acestuia este obligatorie.

CONTRAEXPERTIZĂ — este denumirea dată în practică unei a doua expertize. Codul de proc. civ., la art. 212, prevede că „dacă instanța nu este lămurită prin expertiza făcută, poate dispune întregirea expertizei sau o nouă expertiză. Expertiza contrarie va trebui cerută motivat la primul termen după depunerea lucrării". Codul de proc. pen., la art. 125 prevede următoarele: „Dacă organul de urmărire penală sau instanța de judecată are îndoieli cu privire la exactitatea concluziilor raportului de expertiză, dispune efectuarea unei noi expertize.

RĂSPUNDEREA EXPERȚILOR CONTABILI: 1. **Răspunderea disciplinară** este reglementată de D. nr. 79/1971 care, prin art. 24 instituie următoarele sancțiuni disciplinare: a) **Avertismentul** se aplică în cazul în care experții contabili: refuză efectuarea expertizelor contabile dispuse de organele competente, fără a avea motive temeinice (art. 16, alin. 1); efectuarea reviziilor de fond sau alte lucrări care cad în sarcina organelor de control (art. 18, alin. 2); încredințează unor alte persoane efectuarea expertizei pentru care au fost numiți (art 19). b) **Interzicerea exercitării drepturilor**, pe o perioadă de la 3 luni la un an, se aplică experților în cazul în care aceștia săvîrșesc în mod repetat abateri dintre cele arătate la lit. a, precum și pentru alte abateri care prezintă gravitatea prin urmările pe care le-au produs. c) **Retragerea calității** de expert se aplică în cazul în care acesta săvîrșește abateri repetate după executarea sancțiunii aplicate potrivit aliniatului precedent sau comite fapte de o gravitate deosebită care aduc atingere reputației de expert. Art. 24 din decretul menționat prevede că pentru experții contabili, sancțiunea prevăzută la lit a sau b se aplică de către biroul local pentru expertize contabile, iar sancțiunea prevăzută la lit. c, de către Biroul central pentru expertize contabile. 2. **Răspunderea contravențională** a experților contabili este reglementată de Codul de proc. civ. și de Codul de proc. pen. Coroborînd prevederile art 205 alin. 1 cu cele ale art. 188 Cod proc. civ., rezultă că expertul care a fost numit și legal încunoștințat nu se prezintă la chemarea instanței va fi obligat prin încheiere executorie la plata unei amenzi de la 25 la 250 lei și, potrivit alin. 2 al art. 205 poate fi înlocuit. Dacă expertul motivează neprezentarea și efectuează lucrarea, potrivit ultimului aliniat al art. 205 Cod proc. civ., instanța poate reveni asupra amenzii aplicate. Art. 209 alin. 1 Cod. proc. civ. prevede obligația expertului de a depune raportul de expertiză cu 5 zile înainte de termenul de judecată; încălcarea acestei obligații se sancționează prin încheiere executorie cu 25 la 250 lei, potrivit alin. 2 din același articol. În sfîrșit, mai învederăm că neprezentarea expertului la chemările instanței pentru a da lămuririle care se vădesc necesare este sancționată, potrivit art. 211 Cod de procedură civilă cu amenda prevăzută de art. 205, respectiv cu 25 la 250 lei. Codul de proc. pen. prevede sancționarea abaterilor judiciare ale experților incluzînd în această categorie, prin art. 198, lit. c și d lipsa nejustificată a expertului, deși a fost legal citat, precum și tergiversarea de către acesta a efectuării și depunerii raportului de expertiză. 2. **Răspunderea penală.** Codul de proc. civ., la art. 213, prevede că experții care vor cere sau vor primi mai mult decît plata statornicită, se vor pedepsi pentru luare de mită. Legiuitorul a asimilat pe expert cu funcționarul de stat, de unde decurg importante consecințe: în funcție de urmările faptei sale și de culpa în care se află pot fi reținute în sarcina lui și alte infracțiuni de serviciu. Expertul contabil poate răspunde penal și pentru infracțiuna prevăzută de art. 260 Cod pen., referitoare la mărturia mincinoasă, fiind aplicabile prevederile alin. 4 al art. citat de cîte ori „...face afirmații mincinoase ori nu spune tot ce știe privitor la împrejurări asupra cărora a fost întrebat...". Dacă fapta expertului contabil nu constituie o altă infracțiune, poate fi reținută în sarcina lui și infracțiunea de favorizare a infractorului, evident sub condiția îndeplinirii întru totul a prevederilor art. 264 Cod. pen.

OBLIGAȚIA ORGANIZAȚIILOR SOCIALISTE DE A SPRIJINI EFECTUAREA EXPERTIZEI — AMENZI APLICABILE. Expertiza contabilă constituind o probă necesară pentru stabilirea exactă a pagubelor suferite de organizațiile socialiste se impune imperios ca pe parcursul efectuării ei, organele de conducere să acorde tot sprijinul, să colaboreze permanent cu experții numiți. Dată fiind importanța colaborării dintre partea civilă și expert, pentru nesocotirea acestei obligații, Codul de proc. pen., la art. 198, prevede că poate fi sancționat cu amendă de la 25 la 250 lei, pentru „neluarea de către conducătorul unității în cadrul căreia urmează a se efectua o expertiză, a măsurilor necesare pentru efectuarea acesteia" (lit. g). Ultimul aliniat prevede că „aplicarea amenzii judiciare nu înlătură răspunderea penală, în cazul în care fapta constituie infracțiune". Potrivit art. 199 amenda se aplică de organul de urmărire penală prin ordonanță, iar de instanța de judecată prin încheiere.

Redactor coordonator: dr. Al. DETEȘAN

Din cuprinsul lucrării „Apărarea avutului obștesc"

Conceptul de avut obștesc și de apărare a integrității lui

- avutul obștesc
- avuție națională
- proprietate socialistă
- administrarea avutului obștesc
- căi de apărare a avutului obștesc
- rolul statului în dezvoltarea și apărarea avutului obștesc
- organe specializate cu atribuții de apărare a avutului obștesc
- organe obștești cu atribuții de apărare a avutului comun

Atribuțiile organelor de conducere privind apărarea avutului obștesc

- organe de conducere colectivă
- directorul de întreprindere
- contabilul șef
- comisia pentru gospodărirea și apărarea proprietății obștești

Patrimoniul întreprinderii — parte a avutului obștesc

- noțiune
- patrimoniul unităților de stat industriale
- patrimoniul unităților cooperatiste agricole
- patrimoniul unităților cooperatiste meșteșugărești
- patrimoniul cooperativelor de credit și de consum
- patrimoniul unităților comerciale
- autoconducerea și autogestionarea patrimoniului
- preluarea patrimoniului, prin contract angajament
- mijloace fixe
- intrare din investiții și autoutilare

— amortizare
— transferare
— scoaterea din funcțiune a mijloacelor fixe
— terenurile din patrimoniul C.A.P.
— mijloace circulante
— creanțe
— primirea de materii prime
— primirea de mărfuri
— fondurile întreprinderilor de stat
— fondurile C.A.P.
— fondurile cooperativelor meșteșugărești
— fondurile cooperativelor de credit și de consum
— creditori
— reflectarea patrimoniului în bilanțul contabil
— modalități de apărare a integrității patrimoniului
— prescripția achizitivă

Organizarea controlului financiar

— organe de control financiar
— Curtea Superioară de Control Financiar
— Ministerul Finanțelor
— organe bancare
— Forme de control ce se exercită de organe din interiorul întreprinderii

Controlul ierarhic operativ curent

— noțiune-periodicitate
— obiective
— consemnarea constatărilor

Controlul economic preventiv

— noțiune
— obiective în întreprinderi industriale
— obiective în întreprinderi de construcții-montaj
— modalități de efectuare

Controlul financiar preventiv

— organizare — sferă de cuprindere
— încheierea contractelor economice
— plățile referitoare la aprovizionare
— constituirea fondurilor proprii
— transferările de mijloace fixe
— plata drepturilor bănești
— creditarea și finanțarea investițiilor
— trecerea pe cheltuieli a unor pierderi
— încasări din livrări
— stabilirea prețurilor și a tarifelor

Controlul financiar intern

— organizare — subordonare — conducere
— planificarea activității
— obiective
— modalități de control
— actele de control
— valorificarea constatărilor

Compartimentul revizorilor de gestiune

— organizare — subordonare — conducere
— atribuțiile șefului compartimentului revizorilor de gestiune
— atribuțiile revizorilor de gestiune

Măsuri tehnico-organizatorice privind apărarea avutului obștesc în domeniul producției gospodăririi și comercializării mărfurilor

— stabilirea tehnologiilor de fabricație
— stabilirea normelor de muncă
— stabilirea normelor de consum
— recuperarea materialelor refolosibile
— utilizarea rațională a mijloacelor fixe
— economisirea energiei
— folosirea rațională a carburanților
— controlul tehnic de calitate
— recepția produselor
— depistarea rebuturilor
— ambalare corespunzătoare
— folosirea rațională a ambalajelor
— manipularea și depozitarea produselor
— optimizarea rutelor de transport
— controlul mijloacelor de transport
— încărcarea în mijloacele de transport
— folosirea optimă a mijloacelor de transport
— preluarea mărfurilor de la cărăuș
— controlul calitativ și cantitativ a mărfurilor ajunse la destinație
— normarea stocurilor de materii prime, materiale și piese de schimb
— normarea cheltuielilor gospodărești
— preîntîmpinarea formării de stocuri supranormative
— lichidarea stocurilor disponibile și supranormative
— soldarea mărfurilor
— paza bunurilor
— prevenirea incendiilor

Măsuri tehnico-organizatorice pentru apărarea avutului obștesc în domeniul contabil-financiar

— organizarea și ținerea evitenței tehnico-operative privind valorile materiale și bănești
— organizarea evidenței contabile
— controlul și evidența avansurilor contractuale
— evidența și controlul decontărilor prin virament
— normarea mijloacelor circulante
— intensificarea vitezei de circulație a disponibilului bănesc
— scurtarea timpului de executare a creanțelor
— diminuarea cheltuielilor pentru dobînzi bancare
— analiza periodică a indicatorilor economico-financiari

Numirea gestionarilor — măsuri asiguratorii

— noțiune
— condiții
— interdicții
— constituirea de garanții în numerar
— constituirea de garanții suplimentare
— dosarul gestionarului

Gestiuni de bunuri

— noțiune
— înființare
— predare-primire
— gospodărirea bunurilor
— primirea bunurilor
— eliberare
— evidența cantitativă a materialelor
— evidența global-valorică
— evidența mijloacelor fixe
— evidența la unitățile de alimentație publică
— evidența și justificarea numeralului rezultat din vînzări

Gestiuni bănești și alte valori

— casierie — casieri
— încasări și plăți
— acordarea și decontarea avansurilor
— păstrarea numeralului
— evidență și controlul casieriei
— formulare cu regim special
— bonuri cu cantități fixe de carburanți
— bilete de tratament balnear și de odihnă

Controlul gestionar prin inventariere

— noțiune
— planificarea activității
— termene
— constituirea comisiilor
— măsuri asiguratorii premergătoare
— inventarierea materialelor (mărfurilor)
— inventarierea mijloacelor fixe
— inventarierea lucrărilor de investiții
— inventarierea producției neterminate
— inventarierea disponibilului bănesc și a altor valori
— stabilirea diferențelor preliminare la gestiunile global-valorice
— verificarea documentelor la gestiunile unităților comerciale
— compensarea diferențelor
— calcularea și acordarea perisabilităților
— norme de perisabilități în comerț
— determinarea prin desfășurătoare a stocurilor maxime posibile
— corelarea materiilor prime ieșite din magazie cu preparatele culinare refuzate
— stabilirea situației definitive de gestiune
— acte de control ce se întocmesc de revizorii de gestiune
— valorificarea constatărilor
— scăderea lipsurilor constatate-competențe
— scăderea lipsurilor în unitățile cooperației agricole
— scăderea lipsurilor în unitățile cooperației meșteșugărești

Evaluarea pagubelor aduse patrimoniului

— noțiune — reglementări
— lipsuri de bunuri din gestiune

— degradarea mijloacelor fixe
— lipsuri de chitanțe și de obiecte de inventar
— lipsuri în valută
— calcularea pagubelor din neexecutarea angajamentelor de școlarizare
— calcularea pagubelor în unitățile cooperației agricole
— cuantumul despăgubirilor în răspunderea civilă
— calcularea dobînzilor, a beneficiului nerealizat și a penalităților în răspunderea civilă
— calcularea pagubelor în activitatea de export
— calcularea penalităților și a daunelor — interese în contractele economice

Răspunderea materială

— elemente constitutive — forme
— constatarea pagubei — termene
— răspunderea în activitatea gestionară
— răspunderea legată de activitatea gestionară
— răspunderea legată de disciplina contractuală
— răspunderea în activitatea comercial-contractuală
— răspunderea în activitatea de producție
— răspunderea în activitatea financială — prețuri — plăți
— răspunderea în activitatea de contabilitate
— răspunderea în activitatea juridică
— răspunderea în activitatea de constituire și urmărire a drepturilor de creanță
— răspunderea în activitatea de control
— exonerarea de răspundere

Răspunedrea în contractele economice

— elemente constituire — funcții
— neexcutarea obligațiilor de livrare
— executarea cu întîrziere a livrărilor
— neplata prețului
— lipsuri cantitative pe timpul transportului
— lipsuri cantitative constatate la destinație
— calitate necorespunzătoare a mărfurilor livrate
— efectuarea necorespunzătoare a controlului de calitate
— folosirea produselor aflate în custodie
— nefurnizarea energiei electrice
— nefurnizarea energiei termice
— construcții necorespunzătoare
— reparații necorespunzătoare
— efectuarea necorespunzătoare a transporturilor de mărfuri

Răspunderea în raporturile contractuale externe

— elemente constitutive
— calitatea necorespunzătoare a mărfurilor livrate la export
— livrarea la export cu lipsuri cantitative
— lipsuri cantitative și calitative pe timpul transportului
— defecțiuni în perioada de garanție
— modalități de soluționare a reclamațiilor externe
— înlocuirea produselor necorespuzătoare
— acordarea de bonificații cu anticipație
— acordarea de bonificații în cadrul soluționării reclamațiilor
— urmărirea încasării penalităților contractuale
— reclamarea calității produselor importate
— plata penalităților contractuale
— urmărirea realizării reclamațiilor privind importurile de mărfuri
— localizarea pagubelor rezultate din executarea necorespunzătoare a contractelor externe

Răspunderea civilă

— elemente constitutive
— formele răspunderii civile
— din infracțiuni care au provocat pagube
— din nerespectarea convențiilor în afara raporturilor de muncă
— din săvîrșirea unor fapte ilicite
— din încălcarea dreptului de administrare a patrimoniului
— din încălcarea dreptului de proprietate auspra bunurilor din patrimoniu
— din încălcarea drepturilor asupra mărcilor de fabrică și a brevetelor de invenție

Răspunderea penală pentru pagube aduse avutului obștesc

— elemente constitutive
— forme de participare
— delapidarea
— furtul
— tîlhăria
— abuzul de încredere
— gestiunea frauduloasă
— înșelăciunea
— tăinuirea
— însușirea unui bun găsit
— distrugerea
— abuzul în serviciu
— neglijența în serviciu
— falsul
— ruperea de sigilii
— crearea de plusuri în gestiune
— nedeclararea plusurilor din gestiune
— înstrăinarea bunurilor constituite garanție
— încălcarea normelor privind calitatea
— vînzarea cu depășirea prețurilor legale
— falsificarea ori substituirea de mărfuri
— sustragerea de produse agricole
— distrugerea sau degradarea de produse agricole
— obligația de sesizare a organelor de cercetare penală
— pornirea procesului penal
— încetarea procesului penal — consecințe
— amnistia, grațierea — consecințe
— consecințele răvîrșirii infracțiunilor de persoane încadrate în muncă

Realizarea răspunderii patrimoniale pe cale jurisdicțională

— **acțiuni arbitrale**
— procedura prearbitrală
— cererea de arbitrare
— întîmpinarea unității pîrîte
— cerere reconvențională
— cerere de chemare în garanție
— introducerea în cauză din oficiu a altor unități
— procedura arbitrală
— hotărîrea arbitrală
— cererea de reexaminare
— cererea de rearbitrare
— termenele de prescripție între unitățile economice
— **acțiuni civile**
— acțiunea în răspundere civilă contractuală
— acțiunea în răspunderea civilă delictuală
— acțiunea în pretenții bănești rezultate din raporturi de muncă
— acțiunea în revendicare
— acțiunea în regres
— acțiunea în nulitate
— acțiunea în anularea titlului executor notarial
— cererea reconvențională
— cerere de chemare în garanție
— cerere de chemare în judecată a altor persoane
— hotărîrea judecătorească
— recursul
— plîngerea împotriva hotărîrii comisiei de judecată în litigii de peste 1.000 lei
— recurs împotriva ordonanței de adjudecare
— contestație în anulare
— cerere de revizuire
— recurs extraordinar
— termenele de prescripție în acțiunile civile
— **acțiuni civile în procesul penal**
— parte civilă — constituire — consecințe
— parte responsabilă civilmente :
— pentru încadrarea de gestionari care nu îndeplinesc condițiile legale
— pentru neconstituirea de garanții gestionare
— pentru facilitarea producerii de pagube de către personalul unității
— pentru dobîndirea de bunuri de la gestionari
— pentru constituirea de garanții în favoarea gestionarilor
— pentru beneficii avute în urma infracțiunii săvîrșite de gestionari
— pentru pagube produse de către prepușii unităților socialiste
— hotărîrea în procesul penal asupra laturii civile

— recursul părții civile
— recursul părții responsabile civilmente
— recurs extraordinar
— **acțuni la comisia de judecată**
— cereri în litigii patrimoniale
— cereri pentru despăgubiri în delicte
— hotărîrea comisiei de judecată
— termene de prescripție în acțiunile la comisia de judecată

Expertiza contabilă în apărarea avutului obștesc

— noțiune
— expertize paralele : tehnică și contabilă
— numirea expertului
— expertul recomandat de parte
— incompatibilitate
— abținere — recuzare
— stabilirea obiectivelor
— termenul de efectuare
— contactul cu părtile în procesul penal
— citarea părților în procesul civil
— examinarea documentelor de control — colaborarea cu organele de control financiar
— interdicția de a prelua acte de la părți — păstrarea secretului
— imposibilitatea efectuării expertizei contabile
— raportul de expertiză
— opinie separată
— verificarea expertizei
— supliment de expertiză — citarea expertului pentru lămuriri orale
— contraexpertiza
— răspunderea experților
— obligația organizațiilor socialiste de a sprijini efectuarea expertizei — amenzi aplicabile

Constituirea titlurilor executorii

— noțiune
— titluri executorii judecătorești
— titluri executorii arbitrale
— titluri executorii notariale
— decizia de imputare
— decizia de imputare în unitățile cooperației agricole
— decizia de imputare în unitățile cooperației meșteșugărești
— angajamentul de plată al debitorului
— angajamentul de plată al altei persoane pentru datoria debitorului
— învoiala scrisă de plată a debitorului dată înainte de pornirea procesului
— dispoziția contabilului șef pentru reținerea avansurilor nejustificate
— contractul de împrumut bancar
— contracte de achiziții și valorificări de produse
— înscrisuri autentificate și alte titluri executorii

Contestații împotriva titlurilor executorii

— împotriva deciziilor de imputare
— împotriva deciziilor de imputare cu o valoare mai mare de 20.000 lei în care una din părți este conducătorul unității
— împotriva angajamentului de plată
— împotriva titlurilor notariale
— împotriva dispozițiilor de reținere din retribuție
— împotriva titlurilor sub formă de înscrisuri autentice

Executarea debitelor

— noțiune
— prin bancă și prin C.E.C.
— prin reținerea din retribuire
— prin poprire
— executarea silită mobiliară
— executarea silită imobiliară
— executarea debitorilor solidari
— urmărirea bunurilor comune ale soților
— prescripția dreptului la executarea silită
— contestații la executare
— constatarea insolvabilității debitorilor
— trecerea debitelor în evidență separată
— reactivarea debitelor
— darea la scădere a debitelor neurmăribile

În atenția cititorilor!

Pentru a veni în sprijinul lucrătorilor din unitățile economice de stat și cooperatiste, consiliilor populare și tuturor celorlalte instituții bugetare, în anul 1985 vom edita următoarele lucrări :

● **„Apărarea avutului obștesc" din administrarea unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică privind: patrimoniul, gestiuni — gestionari, controlul preventiv, financiar și gestionar, răspunderea materială, civilă și penală, expertiza contabilă, constituirea titlurilor executorii și realizarea lor.**

● **„Drepturile și obligațiile personalului" din unitățile economice de stat și cooperatiste, precum și cele bugetare.**

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate a revistei, a suplimentului săptămînal și a lucrărilor menționate, vă invităm să emiteți comanda dv., potrivit modelului de formular de mai jos.

.....

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICA"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . (mandatul poștal din ziua de . . . . .)* v-am expediat suma de . . . . lei în contul ISIAP (Intreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scinteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd ... abonamente speciale a 320 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim cîte un exemplar din lucrările pe care le veți edita în anul 1985.

Cu stimă,

(Semnătura abonatului)

* Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică" — 1985.

Tiparul I.P. „Informația" — 31 august 1984. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

va fi însoțită, ca și pînă acum, de o continuă perfecționare a relațiilor de producție și sociale, de profunde transformări în structura socială a țării. După cum se știe, una dintre realizările de importanță istorică ale perioadei care a urmat Congresului al IX-lea a fost repunerea dreptului în drept, crearea, din inițiativa și cu contribuția directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a unui puternic cadru democratic, de participare a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor vieții economice și sociale, la elaborarea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, instaurarea democrației muncitorești, revoluționare, cu mult superioară oricăror forme ale democrației burgheze, a cărei garanție trainică este tocmai creșterea continuă a rolului conducător al partidului. Puternic atașat crezului său umanist, în cuvîntarea sa la Sesiunea Solemnă Comună, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că și în viitor **„Vom face totul pentru a dezvolta continuu cadrul democratic al societății noastre, deoarece avem ferma convingere că democrația și socialismul, participarea poporului la conducerea societății constituie chezășia adevăratei libertăți a poporului, a oamenilor, chezășia victoriei socialismului și comunismului".**

Toate acestea vor face ca România anului 2000 să fie o țară socialistă multilateral dezvoltată atît din punct de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii cît și al nivelului general de viață și de civilizație al poporului nostru care va face astfel un mare și important pas înainte pe calea dezvoltării și mai puternice a marilor realizări obținute în cele 4 decenii de viață liberă, pe drumul luminos al înfăptuirii visului de aur al omenirii, comunismul.

Istoricele realizări ale poporului nostru obținute sub conducerea partidului, asociate cu politica de pace, de egalitate și de echitate în relațiile internaționale, de apărare a dreptului fiecărui popor de a-și alege singur calea dezvoltării sale, a libertății, independenței și suveranității naționale, politică al cărei inițiator și promotor neobosit este președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au ridicat prestigiul României socialiste la cote fără precedent. Dovadă este și prezența a peste 100 delegații de stat, ale partidelor comuniste, muncitorești, socialiste, social-democrate, fronturi de eliberare națională care au participat la sărbătorirea Zilei Naționale a țării noastre, omagiu adus luptei și muncii pline de abnegație desfășurate de poporul român, pentru ridicarea pe noi trepte de civilizație și bunăstare, pentru făurirea noii orînduiri sociale, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte. **„Realizările de pînă acum,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, ne dau încrederea și temeiul să afirmăm că dispunem de tot ce este necesar pentru înfăptuirea acestor măreție obiective, pentru a asigura poporului nostru o viață tot mai demnă, liberă. Avem toate condițiile pentru a asigura națiunii noastre socialiste un loc demn în rîndul națiunilor întregii lumi".**

Puternica manifestare a unității întregii națiuni în jurul partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost impresionantă. Ea semnifică încrederea deplină a poporului român în partidul său comunist, convingerea sa că și în viitor partidul își va îndeplini cu cinste misiunea istorică de a-l conduce spre cele mai înalte culmi ale civilizației, spre culmile luminoase ale comunismului. Ea semnifică totodată hotărîrea tuturor oamenilor muncii de a întîmpina cu noi succese în muncă cel de-al XIII-lea Congres al partidului, de a realiza în cele mai bune condiții planul pe acest an și planul cincinal, pentru a trece, apoi, cu toate forțele, la înfăptuirea obiectivelor ce vor fi adoptate de viitorul Congres al partidului, ceea ce va produce noi și mari transformări revoluționare în societatea românească, va consolida realizările în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și va crea condițiile necesare pentru trecerea la afirmarea principiilor comuniste de viață în toate domeniile.

N. IONESCU

Expoziția „Dezvoltarea economică și socială a României" 1944–1984

O GRANDIOASĂ ILUSTRARE A DEZVOLTĂRII IMPETUOASE ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI SOCIALISTE

ÎN CONTEXTUL manifestărilor prilejuite de a 40-a aniversare a Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, expoziția „Dezvoltarea economico-socială a României" 1944—1984 constituie un cuprinzător și impresionant tablou care ilustrează ce au însemnat aceste 4 decenii de dezvoltare liberă în istoria României.

Inaugurată de secretarul general al partidului, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în prezența altor membri ai conducerii de partid și de stat, a șefilor misiunilor diplomatice acreditați la București, a numeroși oameni ai muncii, expoziția a fost vizitată de delegațiile de stat, guvernamentale și de partid din peste 100 de țări, care au participat la manifestările prilejuite de jubileul de la 23 August.

Ca suprafață de desfășurare, domenii prezentate și cantitate de informații oferită privind viața economico-socială a României în anii socialismului, ea a fost apreciată ca cea mai amplă manifestare expozițională organizată în țara noastră.

Fiecare sector al expoziției este un capitol de istorie contemporană, fiecare exponat este un rezultat al eforturilor eroice ale poporului român de ridicare economică și socială a țării pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație. Uriașele forțe ale națiunii, descătușate de revoluția din August 1944, care a permis trecerea la edificarea bazei economice a socialismului în țara noastră, a antrenat societatea românească într-un proces amplu de renaștere economică, de reconstrucție și restructurare a fizionomiei complexului economic național.

Opțiunile strategice ale Partidului Comunist Român în conducerea destinelor economiei pot fi evaluate azi cu rigoarea cifrelor statistice. Ce a însemnat pentru țară 40 de ani de socialism ? — pentru că aceasta este, în fapt, tema centrală a expoziției.

Răspunsul cantitativ este ușor de dat: producția industrială a României este în acest an de peste 100 de ori mai mare decît în 1945, produsul social de 28 de ori, venitul național de 32 de ori, iar agricultura socialistă obține producții de 7 ori mai mari ca în 1945. Poporul român își face un titlu de glorie din faptul că aceste dinamici au la bază exclusiv acumularea socialistă, efortul propriu, alocarea decenii la rînd a aproape o treime din venitul național

procesului de modernizare a structurii economiei naționale.

Considerînd volumul investițiilor din anul 1945 egale cu unitatea, în 1965 acesta era de 25, iar în acest an este de 103. În prezent din totalul fondurilor fixe aflate în funcțiune 90% sînt realizate în anii socialismului. La baza acestei creșteri a stat politica de dezvoltare economică elaborată și aplicată consecvent de partid, asigurînd stabilitatea reproducției socialiste lărgite. În deosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., procesul de creștere economică, evaluat prin rata de creștere anuală a venitului național, a situat România între țările cu economia cea mai dinamică. Astfel, dacă în țara noastră a avut loc o dublare a venitului național la aproximativ 7 ani, în țările capitaliste dezvoltate (cu excepția Japoniei) dublarea se produce la 15—20 de ani. Și mai repede a crescut volumul producției industriale, care în ultimele două decenii s-a dublat în medie la interval de 6 ani, față de dinamicile înregistrate pe plan mondial — 18 ani în R.F. Germania, 15 ani în Franța și Italia, circa 12 ani în R.D. Germană și Cehoslovacia. Sînt ramuri, cum ar fi industria chimică, în care producția a crescut de peste 1 000 de ori față de 1945, industria constructoare de mașini, cu o creștere de peste 400 de ori, și industria metalurgică, cu o creștere de 100 de ori în aceeași perioadă, după cum sînt subramuri și grupe de produse pentru care nu există termen de comparație în 1945 — ca : producția de tractoare, autocamioane și autoturisme, avioane cu reacție, nave maritime, mașini-unelte specializate, calculatoare, optică ș.a.

Vizitatorul expoziției, pornind de la asemenea indicatori statistici, caracterizînd dezvoltarea economică de ansamblu, poate să urmărească în profil sectorial și teritorial, concret, aspectele calitative ale creșterii.

Se impune atenției, în primul rînd, concepția modernă de conducere economică, elaborată și promovată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, încă la Conferința Națională a P.C.R. din anul 1967. Actuala structură industrială, avînd la bază mari și puternice unități industriale — centralele industriale, ca și actuala organizare teritorial-administrativă a țării s-au conturat pe baza concepției novatoare promovate atunci de secretarul general al partidului.

Constituirea platformelor industriale, ca urmare a zonării funcționale a localităților prin aplicarea programului de sistematizare a teritoriului și localităților s-a prefigurat, de asemenea, în cadrul Congresului al IX-lea al P.C.R.

Imagini sugestive pentru dezvoltarea armonioasă, echilibrată a tuturor județelor țării prezintă marile platforme industriale de azi ale siderurgiei de la Galați și Călărași, ale petrochimiei de la Pitești și Năvodari, ale construcției de mașini din Bistrița, Sălaj, Miercurea Ciuc, ale chimiei de mic tonaj din Tîrgu Mureș, Iași și București, a căror realizare a constituit mari pași înainte în dezvoltarea economică a țării.

Pe baza programelor de dezvoltare economico-socială pe termen lung, care au reflectat perfecționarea concepției și metodologiei de planificare economică, s-au putut concentra forțele necesare înfăptuirii unor obiective de mare amploare, cum sînt hidrocentralele de la Porțile de Fier, Transfăgărășanul, Canalul Dunăre — Marea Neagră, metroul bucureștean, cetățile industriale ale României deceniului IX. Practica conducerii planificate a economiei naționale a fost îmbogățită prin elaborarea, sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a unor programe naționale ample, intersectoriale, de conducere previzională.

Înfăptuirea unor astfel de programe în domeniile energiei și materiilor prime, cercetării științifice, productivității muncii, îmbunătățirii nivelului tehnic-calitativ al produselor, dezvoltării sistemului național de transporturi, agriculturii și îmbunătățirilor funciare, permit — așa cum evidențiază datele prezentate în expoziție — abordarea într-un mod calitativ nou a sarcinilor dezvoltării economice, pe baza unei viziuni clare asupra obiectivelor de realizat și căilor de atingere a acestor obiective.

Un exemplu elocvent este imaginea dezvoltării bazei de materii prime și energetice, prezentată în sectorul geologiei, industriei extractive și energeticii, care ilustrează etapele succesive 1945, 1965, 1984 de cunoaștere progresivă a zăcămintelor de hidrocarburi, cărbuni, substanțe metalifere și nemetalifere. Fondurile alocate dezvoltării activității geologice au crescut de 38 de ori în ultimii 40 de ani.

Programul privind perfecționarea sistemului informațional economico-social, introducerea sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul, adoptat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, se regăsește în expoziție prin sisteme de conducere automată a proceselor de producție, calculatoare moderne și echipamente terminale, sisteme de automatizări proiectate să funcționeze conectate la calculatoare, sisteme de proiectare de produse și tehnologii cu ajutorul calculatorului.

Între factorii de creștere economică puternic activizați, prin programele naționale pe termen lung, se numără și cercetarea științifică. Pornind de la convingerea că omenirea pășește azi într-o nouă etapă a revoluției tehnico-științifice, la care și țara noastră trebuie să participe activ și să se ridice la nivelul celor mai înalte cuceriri ale științei și tehnicii mondiale, politica de dezvoltare accelerată a creației științifice promovată de partid a permis rezolvarea a multe din marile probleme pe care le pune dezvoltarea complexă, multilaterală a economiei țării. Astfel, în anii actualului cincinal produsele noi realizate pe baza concepției tehnice proprii au avut o pondere covîrșitoare — de 95% — în ansamblul procesului inovațional, materializat în introducerea în producție a 13 480 tipuri de mașini, utilaje, aparate și instalații, 3 025 materiale, 2 730 bunuri de consum, 6 010 tehnologii noi și perfecționate, sisteme de mecanizare și automatizare. Sînt rezultate obținute în cele 215 institute și centre de cercetare științifică, care dispun în prezent de o bază de cercetare evaluată la circa 20 miliarde lei și care reușește să-și acopere în industrie, ca și în alte sectoare, cheltuielile din beneficiile aduse de procesul de înnoire, în mai puțin de un an. Se poate spune, deci, că știința s-a dovedit o investiție foarte rentabilă.

Un loc central în expoziție ocupă imaginile referitoare la vasta activitate științifică a tovarășei Elena Ceaușescu, eminent om de știință, prestigios savant de largă recunoaștere și prețuire internațională, ale cărei contribuții originale la dezvoltarea cercetării în chimie sînt unanim recunoscute. Sînt expuse machete ale instalației de cauciuc poliizoprenic și celei de cauciuc polibutadienic și elastomeri termoplastici, concepute de colective coordonate de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu. Un rol important în potențarea forței de creație științifică a avut organizarea unităților de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică în institute centrale pe domenii. Dintre exponatele prezentate de aceste institute se remarcă : laserul cu sticlă fosfatică pentru prelucrări tehnologice, instalația de telemetransmisie alimentată cu baterii solare, stația de sol pentru recepția datelor analogice și digitale transmise din satelit etc.

Semnificativ pentru potențialul actual al economiei românești este modul remarcabil în care industria constructoare de mașini a reușit să rezolve prin forțe proprii necesitățile de vehicule pentru toate sistemele de transporturi : terestre, aeriene și navale. Nu numai în țară, dar și pe multe meridiane ale lumii întîlnești azi vagoane, locomotive, camioane, tractoare, autobuze, autoutilitare, autoturisme de oraș și de teren, planoare, elicoptere și avioane, cargouri de

mărfuri generale și vase specializate, toate purtînd emblema „Fabricat în România". Exportăm azi 86% din producția de autoturisme de teren, 78% din producția de tractoare, mare parte din producția de avioane. România se situează în prezent printre primele zece țări din lume în ceea ce privește capacitatea totală a flotei sale maritime.

Desigur că la baza acestor realizări a stat dezvoltarea în ritmuri rapide a metalurgiei și siderurgiei — România ocupînd locul 8 în lume după indicatorul producției de metal pe cap de locuitor (650 kg). Cu 18 ani în urmă intra în funcțiune prima capacitate de producție la combinatul de la Galați, care azi este cea mai mare platformă siderurgică a țării. Cu 11 ani în urmă se inaugura Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște.

O dată cu creșterea producției de metal a crescut și gradul de valorificare a sa. Astfel, producția industriei de mașini-unelte, electrotehnică și electronică a crescut de 446 de ori în anii socialismului, dinamică superioară celei înregistrate pe ansamblul construcției de mașini. Am sporit, totodată, producția și exportul de utilaje complexe. Exportăm azi 45% din utilajele tehnologice pentru industria materialelor de construcții ; utilaje și instalații chimice de concepție românească funcționează în complexe industriale construite de întreprinderi românești în India, Pakistan, R.D. Germană, Siria, Iordania, Turcia, R.P. Chineză, Iran, Egipt, R.P.D. Coreeană și alte țări.

Corolarul realizărilor în construcția economică îl constituie, desigur, programul de ridicare a nivelului de trai — omniprezent în expoziție, dar în special în sectoarele prezentînd : producția de bunuri de consum și servicii, dezvoltarea în profil teritorial, construcțiile de locuințe, dezvoltarea învățămîntului și culturii socialiste, politica veniturilor, dezvoltarea democrației socialiste.

Reținem cîteva cifre care ilustrează plastic creșterea bunăstării materiale și

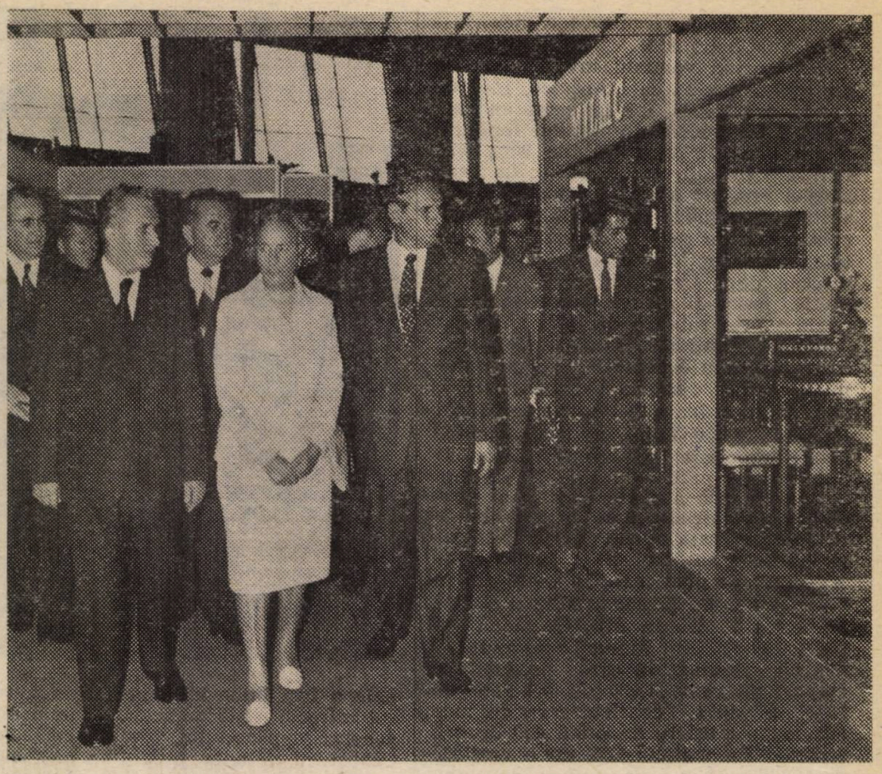

spirituale a maselor, preocuparea P.C.R. pentru satisfacerea cît mai deplină a cerințelor întregului popor, pentru asigurarea condițiilor de manifestare plenară a personalității umane. Astfel, în anii socialismului retribuția medie netă a personalului muncitor a sporit de 8,7 ori. În fiecare zi primesc cheile unei locuințe moderne 500 de familii, România situîndu-se printre primele 10 țări din lume după ritmul construcției de locuințe la 1 000 de locuitori, fapt ce a permis ca în cele 4 decenii postbelice peste 80% din populație să se mute în locuințe noi. Cu producția de mobilă realizată într-o singură zi de industria de profil pot fi înzestrate 1 500 de apartamente ; consumul de încălțăminte a atins nivelul de 3,5—4 perechi/locuitor/an, iar în domeniul îmbrăcămintei industria asigură un bogat sortiment de țesături, confecții, tricotaje. Ca nivel al consumului zilnic de calorii pe locuitor România se situează între primele 10 țări din lume, iar consumul de carne și pește este de cîteva ori mai mare decît în 1938. S-a generalizat învățămîntul obligatoriu de 10 ani, învățămîntul liceal este urmat de 50% din tineretul țării, în diferite forme de învățămînt fiind cuprinși în anul 1983/1984 circa 5,6 milioane copii și tineri ; în prezent, în economie lucrează peste 600 000 de cadre cu studii superioare, cea mai mare parte formate în anii socialismului. Durata medie a vieții a ajuns la peste 70 de ani, cu 28 de ani mai mult decît în anul 1932 ; în perioada postbelică au fost construite peste 100 de spitale moderne, repartizate în toate județele, astfel că numărul de locuri în spitale a crescut de 5 ori față de 1945. Unitățile turistice din țara noastră dispun de peste 300 000 locuri, de 3 ori mai multe decît în 1965. A crescut mult numărul de ziare și titluri de cărți editate anual.

Politica internă a partidului și statului român se reflectă pe plan extern prin extinderea raporturilor de colaborare economică cu peste 150 de țări, volumul comerțului exterior fiind de 39 de ori mai mare în prezent decît în 1950, iar exportul de 50 de ori mai mare.

Raportînd aceste rezultate la puternica criză economică ce confruntă economia mondială, se poate spune că România socialistă oferă, la cea de a 40-a aniversare a eliberării sale, imaginea unei economii viguroase, în plin proces de dezvoltare și modernizare.

Ioan GEORGESCU

NICOLAE CEAUȘESCU — SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

Magistrală concepție cu privire la progresul economico-social

ANUL 1984 este un an încărcat de evenimente cu adîncă semnificație istorică, în același timp retrospectivă și prospectivă. Este anul împlinirii a patru decenii de la declanșarea, în august 1944, a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă care în decursul a mai multor etape istorice, concepute cu simț strategic și realizate cu inteligență și energie politică de Partidul Comunist Român, a schimbat din temelii destinul întregii noastre națiuni, transformînd-o într-o națiune socialistă, liberă, independentă, făuritoare a socialismului multilateral dezvoltat. Totodată, anul 1984 este anul în care va avea loc cel de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, forța politică conducătoare a întregii națiuni, congres ce va defini obiectivele viitoarei etape de dezvoltare a țării noastre pe drumul socialismului și comunismului în actualele condiții internaționale extraordinar de complexe.

Un adevărat „arc peste timp" unește cele două evenimente istorice sub bolta căruia se configurează principalele forțe propulsoare ale dezvoltării contemporane a României. Timpul istoric creează perspectivă istorică. Dar în epoci revoluționare, timpul istoric se comprimă, secolele devin decenii, deceniile ani.

Care este „secretul" mersului victorios al revoluției de eliberare socială și națională declanșată în acea neuitată zi de 23 August 1944 de forțele patriotice catalizate, îmbărbătate și conduse cu îndrăzneală de Partidul Comunist Român ? Care e „secretul" desfășurării cu succes, din etapă în etapă, a revoluției și construcției socialiste care a schimbat radical conținutul vieții și istoriei poporului român, a propulsat o străveche civilizație pe făgașul unei civilizații noi, moderne, de tip socialist, în cadența industrializării și revoluției științifico-tehnice, creșterii nivelului de trai material și spiritual al maselor, în ritmul revoluției din sfera ideologiei, culturii, științei, literaturii și artei ? Care e izvorul și temelia independenței și suveranității depline a națiunii și statului nostru socialist, al cuceririi unui loc prestigios în comunitatea națiunilor lumii ?

Pentru cel ce gîndește cu simțul respectului față de adevărul istoric și în perspectivă istorică, răspunsul la această suită de întrebări e unic și unitar : justețea și robustețea, luciditatea și realismul politicii interne și externe a Partidului Comunist Român care — învingînd uriașe greutăți și depășind propriile sale lipsuri și greșeli — a știut să elaboreze și să aplice o strategie și o tactică revoluționară corespunzătoare condițiilor istorice concrete ale țării noastre, a știut să găsească de fiecare dată „veriga principală" a procesului revoluționar, a știut mai ales să unească, să călească și să îndrepte într-o singură direcție energiile revoluționare ale clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate — direcția sau magistrala progresului economico-social și uman al patriei. Așa cum preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în magistrala sa cuvîntare rostită la Sesiunea Solemnă Comună a C.C. al P.C.R., M.A.N. și Consiliului Național al F.D.U.S. consacrată împlinirii a 40 de ani de la înfăptuirea actului revoluționar de la 23 August 1944, **„Mărețele realizări obținute de poporul nostru demonstrează cu puterea faptelor justețea politicii partidului nostru, care se bazează, în întreaga sa activitate, pe principiile invincibile ale socialismului științific, pe concepția revoluționară materialist-dialectică și istorică. Ele sînt rezultatul aplicării creatoare a adevărurilor obiective general-valabile la condițiile concrete din țara noastră".**

În Partidul Comunist Român, poporul nostru a găsit exponentul fidel și autentic al intereselor sale fundamentale, cîrmaciul îndrăzneț și clarvăzător pe drumul făuririi unei civilizații și culturi superioare — cea socialistă, cu rădăcini adînci în istoria noastră națională. Încrederea maselor, cîștigată de partid în procesul revoluției și construcției socialiste, a constituit **izvorul politic și moral** al unității în jurul său, a conducerii sale. Această unitate a dobîndit, totodată, solide **fundamente obiective,** socio-economice, instituționale și organizatorice, și ele rezultate ale înfăptuirii consecvente a politicii partidului de făurire a bazei economice a socialismului, de dezvoltare a forțelor de producție prin industrializare, de generalizare a relațiilor socialiste de producție, de edificare a unei noi suprastructuri instituționale și cultural-ideologice.

Succesele istorice obținute în principal în ultimele două decenii de la Congresul al IX-lea încoace, progresul multilateral neîntrerupt al patriei, ridicarea poporului la o nouă demnitate socială și națională, creșterea continuă a rolului și prestigiului României socialiste în lume sînt intim asociate cu gîndirea ardent creatoare, cu politica inovatoare, consecvent revoluționară și patriotică pe care a inițiat-o și pe care o înfăptuiește cu strălucire tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, din 1965, țara noastră a luat cursul spre o dezvoltare economico-socială și politică accelerată, sănătoasă, congresele al X-lea, al XI-lea și al XII-lea, conferințele naționale din 1972, 1977 și 1982 validînd și amplificînd orientarea novatoare, revoluționară pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, în fruntea partidului și a statului, a dat-o întregii opere de construcție socialistă, de făurire a omului nou.

Probleme noi, complexe, inedite atît pe plan intern cît și pe arena mondială cereau o gîndire teoretică economică și politică materialist dialectică și istorică îndrăzneață, pătrunsă de spirit creator, o gîndire eliberată de scheme, de idei preconcepute, sensibilă la dinamica realităților sociale și a realizărilor științifice ale epocii.

Inițiatorul unei asemenea gîndiri științifice și politice originale, opusă oricărei dogme, oricărui schematism, a fost și este secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de numele căruia se leagă cea mai fertilă epocă din istoria partidului și poporului nostru.

Cînd numim perioada inaugurată de Congresul al IX-lea „Epoca Ceaușescu" nu folosim o simplă figură de stil, ci exprimăm o realitate vie, un adevăr istoric, acela că tot ceea ce s-a înfăptuit în acești ani poartă amprenta gîndirii și acțiunii revoluționare a secretarului general al partidului, a spiritului profund înnoitor pe care l-a introdus și promovat în viața și activitatea partidului, a întregii noastre societăți.

Meritul fundamental al secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constă în faptul că încă la Congresul al IX-lea din 1965 și de atunci, în mod consecvent, a împrospătat și îmbogățit considerabil teoria revoluționară, pe baza generalizării filosofico-științifice a experienței practice a construcției socialiste, a fenomenelor și proceselor noi din lumea contemporană.

E greu, e imposibil în cadrul unui scurt articol să oferim imaginea integrală și de detaliu a contribuției inestimabile a tovarășului Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea teoriei revoluționare, la cristalizarea, fundamentarea și aplicarea conceptului de progres economico-social. Doar asupra semnificației acestei contribuții ne putem opri în rîndurile de față.

Sistemul coerent de teze și idei care formează substanța gîndirii creatoare și contribuției teoretice originale a secretarului general al partidului privind progresul economico-social al României este, în primul rînd, expresia generalizării condițiilor economico-sociale concret istorice din România, necesităților sociale obiective și năzuințelor fundamentale ale poporului nostru, idealului suprem al independenței și suveranității patriei. El este, în al doilea rînd, expresia luării atente în considerație a contextului internațional în care se desfășoară concret construcția socialismului în țara noastră, a fenomenelor complexe și contradictorii din lumea și epoca contemporană, a „furtunilor și cutremurelor" din economia mondială.

Concepția materialist-dialectică privind mecanismul progresului social pune în lumină unele trăsături specifice făuririi și dezvoltării societății socialiste. Asemenea trăsături se referă la capacitatea factorilor subiectivi, a partidului clasei muncitoare de a cunoaște legile obiective ale progresului și a-și desfășura activitatea în concordanță cu acestea, de a formula în fiecare etapă obiectivele strategice ale dezvoltării

noii orînduiri, la necesitatea evaluării permanente a relației dialectice dintre înfăptuirile trecute și sarcinile prezente, dintre acestea și perspectiva social-istorică.

Teoria socialismului științific, filozofia schimbărilor sociale sînt viabile în măsura în care pornesc de la premisa că studierea atentă și satisfacerea cerințelor legilor dezvoltării sociale, analiza critică a realității reprezintă pîrghii ale prevenirii sau înlăturării consecințelor negative generate de ceea ce este vechi și asigurării victoriei noului, fiind mereu necesare înțelegerea justă și evaluarea corectă a ponderii particularului prin luarea permanentă în considerare a împrejurărilor concrete, în afara cărora orice adevăr general, orice teză ar deveni inoperante abstractizări. **„Făurirea socialismului** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din iunie 1982 — **trebuie să se bazeze atît pe legitățile generale cît și pe realitățile economice, sociale, istorice și naționale ale fiecărui popor, ale fiecărei țări. Orice nesocotire a legităților și principiilor generale socialiste poate aduce mari daune și pune chiar în pericol construcția socialistă, dar, tot astfel, nesocotirea realităților, aplicarea unor metode sau șabloane care nu țin seama de aceste realități pot provoca mari greutăți".**

Principiul teoretic și metodologic fundamental al gîndirii tovarășului Nicolae Ceaușescu este principiul realității ; conceptul central, vital, dinamic al acestei gîndiri este viața, practica. Ceea ce caracterizează întreaga activitate teoretică și practică a partidului nostru, a secretarului său general este neodihna spiritului creator, revoluționar, neîmpăcarea cu rutina, conservatorismul, anacronismul, stagnarea și dogmatismul, atît în sfera teoriei cît și a acțiunii economico-sociale, politice, ideologice.

Ar fi de ajuns să menționăm aici doar cîteva din tezele teoretice esențiale elaborate și promovate stăruitor de tovarășul Nicolae Ceaușescu pentru a ne convinge de adevărul afirmației de mai sus. Iată, de pildă, teza despre obiectivul dezvoltării **multilaterale** a societății socialiste, opusă viziunilor unilaterale despre noua societate ; teza despre existența și acțiunea contradicțiilor în socialism și prevenirea transformării lor în antagonisme, opusă imaginilor idilice și utopice despre construirea socialismului ; teza unității dialectice dintre dezvoltarea forțelor de producție și activitatea politico-ideologică de ridicare a conștiinței socialiste la nivelul noii existențe sociale ; teza despre esența democratică a statului socialist, opusă tezei depășite, în condițiile țării noastre, despre dictatura proletariatului.

Congresul al XII-lea marchează o nouă treaptă în evoluția economiei, științei și tehnicii în țara noastră — este etapa afirmării unei calități noi, superioare, în toate domeniile de activitate. El a făcut o apreciere multilaterală a prefacerilor din economie, din organizarea statală, din sistemul politic în general și a deschis o largă perspectivă pînă către anul 2000. Aș afirma că teza esențială conținută în documentele congresului, ca și în documentele de partid din ultimii ani, este ideea continuității procesului de dezvoltare, care pune în lumină acea permanentă stare de veghe a spiritului creator, a spiritului revoluționar, propriu partidului nostru. Din toate cuvîntările secretarului general al partidului transpare limpede că nu trebuie în nici un caz să ne declarăm mulțumiți cu ceea ce am făcut, că mai avem multe de realizat pentru a asigura dezvoltarea în continuare a țării, corespunzător exigențelor etapei actuale. În acest sens, în cuvîntarea rostită la Sesiunea Solemnă Comună, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„Obiectivul fundamental al planului cincinal 1986—1990 îl va constitui dezvoltarea puternică, în continuare, a bazei tehnico-materiale, înfăptuirea în linii generale a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, crearea condițiilor necesare trecerii în perioada următoare, la realizarea fazei superioare a societății socialiste, la construcția comunismului în România".**

Prin esența ei social-umană, noua orînduire implică nu numai mutații profunde de ordin economic și politic, nu numai schimbarea radicală a vechilor relații sociale, de producție, ci progresul de ansamblu al noii societăți, progres care privește viața materială și spirituală, afirmarea conștiinței socialiste, înflorirea personalității umane în concordanță cu valori și criterii umanist-revoluționare.

Construcția socialistă — deși pune în mod necesar accentul pe făurirea unei baze tehnico-materiale puternice, moderne, la nivelul cuceririlor revoluției științifico-tehnologice contemporane — **nu e o operă tehnică, managerială,** ci o operă economico-socială, politico-organizațională, ideologică și culturală, aflată sub semnul valorilor supreme ale democratismului și umanismului socialist. Iată de ce, concepînd construcția socialismului ca un proces revoluționar continuu, partidul nostru, secretarul său general se pronunță cu fermitate împotriva manifestărilor de tehnicism în conducerea și viața socială, considerîndu-le un mare pericol pentru un partid revoluționar. Nu separație sau paralelism, ci contopire, comuniune armonioasă între cunoștințe profesionale, tehnice, economice, științifice, aptitudini organizatorice și orizont politic, spirit revoluționar de muncă și luptă — iată ce exigențe formulează partidul nostru față de cadrele de conducere, față de activiștii și membrii de partid. **„Cadrele de partid și de stat** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Mangalia — **trebuie să fie buni specialiști, dar, în același timp, buni revoluționari, să îmbine cele două laturi ale cunoașterii cu spiritul de luptă pentru transformarea revoluționară a lumii".** Aceasta garantează continuitatea procesului revoluționar în România, realizarea integrală și în ritm susținut a obiectivelor economico-sociale, politice și ideologice, cultural-educative stabilite în documentele programatice ale partidului, în legile țării, face efectiv posibilă trecerea la un nou stadiu de dezvoltare, înfăptuirea unei calități noi, superioare a muncii și vieții întregului popor. Și cum socialismul și comunismul se construiesc cu oameni și pentru oameni trebuie să punem în centrul întregii activități a partidului și statului nostru ridicarea continuă a nivelului de pregătire profesională, științifică și culturală, a conștiinței revoluționare, patriotice.

Opera secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pătrunsă de spirit patriotic, revoluționar, oferă un model de abordare multidimensională complexă, integrală și unitară a problemelor progresului economico-social și uman, privit în procesualitatea și interconexiunea lor dinamică. Prin prisma concepției revoluționare, materialist-dialectice și istorice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat profund probleme cardinale, cum sînt : rolul forțelor de producție în conexiune cu acela al conștiinței socialiste, în perfecționarea organizării vieții sociale, în progresul istoric ; direcțiile de dezvoltare și modernizare a bazei tehnico-materiale, de creștere a eficienței economice în conexiune cu dezvoltarea proprietății socialiste, perfecționarea relațiilor de producție și sociale, întărirea autoconducerii muncitorești, perfecționarea cadrului organizat de participare a maselor la conducerea societății, creșterea rolului statului și raportul dialectic dintre partid și stat, dintre acesta și organismele democrației muncitorești ; semnificația principalelor momente din istoria poporului român, din evoluția națiunii române în legătură inseparabilă cu dezvoltarea trăsăturilor noi ale națiunii socialiste și rezolvarea justă a problemei naționale, cu sarcinile actuale ale activității politico-educative de masă, cu obiectivul educării patriotice a tineretului și dezvoltării spiritului de solidaritate cu toate forțele progresiste, democratice, revoluționare din lume ; politica internă în unitate organică cu politica externă.

În ansamblul gîndirii teoretice și politice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, conceptele de suveranitate și independență — în conformitate cu însăși legitatea dezvoltării social-istorice contemporane — ocupă locul de concepte-cheie, de înțelegerea și respectarea cărora depinde promovarea unei politici corespunzătoare cerințelor obiective ale progresului contemporan. Evaluînd riguros mutațiile care au loc în epoca noastră, identificînd cerințele noi ale progresului într-o lume ce se definește prin interdependențe crescînde, prin coexistența îndelungată a unor sisteme social-economice și politice diferite, prin activizarea crescîndă a forțelor sociale revoluționare, progresiste, democratice, opera tovarășului Nicolae Ceaușescu a fundamentat solid o teorie care trasează căile instaurării unei noi ordini economice și politice mondiale, ale democratizării relațiilor internaționale și consacră asigurarea păcii ca problemă centrală a epocii noastre.

Vasta operă teoretică, ideologică și politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu — adevărată enciclopedie vie a gîndirii revoluționare, a socialismului științific modern, deplin ancorată în realitățile țării noastre, ale lumii contemporane, adevărat model al unității indisolubile dintre teorie și practica transformatoare, reprezintă călăuza principală în activitatea întregului partid, a întregului popor de făurire a socialismului multilateral dezvoltat în România.

Unanimitatea deplină a întregului partid și adeziunea plenară a poporului la principiile și valorile politicii interne și externe elaborată și promovată cu fermitate și înțelepciune revoluționară de tovarășul Nicolae Ceaușescu, demonstrată o dată mai mult la această a 40-a sărbătoare a Zilei Naționale a României, au o semnificație profundă : niciodată în istoria acestui pămînt nu s-a mai întîlnit o asemenea unitate de esență între politica unui partid și năzuințele și voința poporului, o asemenea identificare realizată nu numai în dimensiunile prezentului ci și în perspectiva viitorului.

Succesele istorice care încununează cea de a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă — care a schimbat radical destinele poporului român — sînt indestructibil legate de ceea ce am numit **„neodihna spiritului creator"** al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de receptivitatea și sensibilitatea sa față de fenomenele și tendințele inedite ce ies la iveală în procesul construcției societății socialiste multilate-

Petru PÂNZARU

(Continuare în pag. 15)

Președintele Nicolae Ceaușescu, promotor consecvent al unei politici de pace și colaborare între popoare

ÎNTREAGA POLITICĂ EXTERNĂ a României socialiste, al cărui arhitect este tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, este consacrată asigurării unui climat internațional care să favorizeze înfăptuirea țelurilor de bunăstare și civilizație ce însuflețesc poporul nostru. Sintetizînd concepția partidului nostru cu privire la unitatea dialectică indisolubilă dintre politica externă și cea internă, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a arătat : **„Partidul nostru, România socialistă au acordat și acordă o atenție deosebită problemelor activității internaționale. Facem aceasta pornind de la faptul că numai în condiții de pace, de largă colaborare internațională cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, putem asigura premisele necesare desfășurării muncii active a poporului nostru pentru înfăptuirea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate“.** Tocmai de aceea, politica externă a partidului și statului nostru, care are în președintele Nicolae Ceaușescu — personalitate proeminentă a vieții internaționale contemporane — cel mai consecvent promotor, este o politică de largă deschidere, de pace și colaborare între popoare.

Activitatea neobosită consacrată asigurării păcii, respectării independenței naționale și dezvoltării colaborării cu toate popoarele este o trăsătură definitorie a politicii externe a Partidului Comunist Român, a României socialiste. Obiectivul central al acestei politici îl constituie lupta neabătută împotriva oricăror pregătiri de război, împotriva cursei înarmărilor, pentru soluționarea problemelor complexe ale lumii de azi pe cale pașnică, prin tratative, pentru instaurarea unei reale securități internaționale și a unei păci trainice în lume. Activitatea internațională a partidului și statului nostru poartă amprenta puternică a gîndirii novatoare, revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a imprimat, în perioada de după cel de-al IX-lea Congres al partidului, un dinamism fără precedent întregii vieți materiale și spirituale a poporului român și, în același timp, a generat cea mai amplă și fertilă participare la viața internațională pe care România a cunoscut-o în istoria sa. Tezele de o înaltă valoare teoretică elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la relațiile internaționale contemporane, la problemele actuale care confruntă omenirea și modalitățile de rezolvare a acestora, își găsesc reflectarea într-o vie activitate internațională pusă în slujba intereselor fundamentale ale poporului român, a năzuințelor de pace, colaborare și progres ale întregii omeniri.

În acest spirit, în relațiile internaționale, România a acționat și acționează pentru dezvoltarea continuă a colaborării cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, așezînd ferm aceste relații pe temelia principiilor egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța. Pe această bază, s-au dezvoltat puternic raporturile cu țările socialiste, acordîndu-se, în acest cadru, o atenție deosebită prieteniei și colaborării cu țările vecine. Caracteristic țării noastre în această privință este întărirea colaborării și solidarității cu toate țările socialiste, orientarea perseverentă spre întărirea unității lor. În același timp, țara noastră a acordat o mare însemnătate intensificării și extinderii relațiilor cu țările în curs de dezvoltare, considerînd aceste relații ca un factor important în lupta împotriva imperialismului și colonialismului, pentru o nouă ordine economică internațională, pentru o politică de pace. Totodată, în spiritul principiilor coexistenței pașnice, România dezvoltă legăturile cu țările capitaliste dezvoltate.

Un rol hotărîtor în activitatea bogată pe care țara noastră o desfășoară pentru dezvoltarea largă a relațiilor cu toate statele, pentru soluționarea democratică, în interesul popoarelor, a problemelor ce confruntă omenirea — activitate de un dinamism fără precedent în istoria României — îl au întîlnirile și convorbirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu șefi de state și guverne, precum și cu alți oameni politici, din numeroase țări, de pe toate meridianele globului, care au pus baze trainice unei ample colaborări a României cu țările respective atît pe plan bilateral, cît și pe arena mondială. Totodată, ele au marcat aportul constructiv și original al României la instaurarea unei politici noi în viața internațională, la abolirea politicii de dominație și dictat, la afirmarea independenței și libertății popoarelor, la rezolvarea durabilă a problemelor cardinale ale lumii de azi, la cauza destinderii, securității și păcii tuturor națiunilor.

În condițiile încordării deosebit de grave la care s-a ajuns în viața internațională ca urmare a politicii imperialiste de forță și dictat, de amestec în treburile interne ale altor state, de menținere sau reîmpărțire a zonelor de influență, de intensificare fără precedent a cursei înarmărilor, glasul României, al președintelui Nicolae Ceaușescu a răsunat puternic, cu vigoare, chemînd constant la rațiune, la responsabilitate, la eforturi neslăbite pentru soluționarea la masa tratativelor a oricăror probleme. **„În actuala situație internațională** — a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este mai necesar ca oricînd, ca șefii de state și guverne, oamenii politici din întreaga lume să dea dovadă de o înaltă responsabilitate față de propriile popoare, față de existența civilizației umane — și să se treacă cu toată hotărîrea la acțiuni care să pună capăt cursului periculos al evenimentelor spre confruntare, spre război, spre catastrofa nucleară“.**

Evidențiind complexitatea și gravitatea situației internaționale actuale, partidul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu au formulat, în același timp, concluzia de cea mai mare însemnătate, că stă în puterea popoarelor ca, acționînd în strînsă unitate, să bareze calea războiului și agresiunii, să lichideze cu desăvîrșire politica imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, să determine o cotitură radicală în viața internațională, prin edificarea unor raporturi noi între state, bazate pe egalitate în drepturi și respect reciproc. Activitatea amplă și susținută desfășurată de România pe arena internațională decurge în mod firesc din această concluzie și este jalonată de cîteva direcții principale de acțiune.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu evidențiază cu putere pericolul extrem de grav pe care cursa înarmărilor, în special a celor nucleare, îl comportă pentru însăși existența omenirii. În mod deosebit, conducătorul partidului și statului nostru subliniază cu vigoare gravitatea situației din Europa, unde s-a acumulat cea mai mare concentrare de armamente, inclusiv nucleare, și efective militare, se află față în față cele două blocuri militare cel mai puternic înarmate, se manifestă forțe care se opun destinderii și colaborării.

În dialogul general-european, consacrat edificării unui nou sistem de securitate și întăririi cooperării pe continent, România este o prezență deosebit de activă, promovează idei și propuneri proprii, originale, de natură să asigure climatul politic propice abordării constructive a problemelor complexe ale Europei. Semnificative în această privință sînt pozițiile hotărîte exprimate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, încă din momentul în care au apărut primele semne ale unei noi escaladări a cursei înarmărilor nucleare în Europa, prin amplasarea de noi rachete nucleare cu rază medie pe continent. Aceste luări de poziție au fost însoțite de o vie activitate practică, printr-o serie de acțiuni întreprinse pentru a preveni o asemenea perspectivă. Între acestea se înscriu mesajele adresate conducăto-

rilor U.R.S.S. și S.U.A., precum și ai celorlalte state semnatare ale Actului final de la Helsinki, amplele manifestații de masă în favoarea păcii și dezarmării, declanșate pe întreg teritoriul țării noastre din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu. Considerînd că nimic nu poate justifica acceptarea ca fapt împlinit a amplasării noilor rachete, președintele Nicolae Ceaușescu, România consideră necesar să se facă totul pentru oprirea amplasării de către S.U.A. a rachetelor în unele țări vest-europene și a contramăsurilor nucleare anunțate de Uniunea Sovietică, pentru reluarea negocierilor sovieto-americane în vederea realizării unui acord care să ducă la eliminarea rachetelor nucleare și apoi a oricăror arme nucleare din Europa. În concepția partidului și statului nostru nu există problemă mai importantă și nu poate exista nici o justificare pentru continuarea înfăptuirii măsurilor nucleare și de o parte și de alta.

Avînd în vedere faptul că popoarele europene sînt cele care ar fi primele victime ale rachetelor nucleare, România, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că este necesar ca toate statele din Europa să acționeze, să-și unească forțele și să participe, într-o formă corespunzătoare, la negocierile în vederea realizării acordului pentru oprirea măsurilor luate — și de o parte și de alta —, pentru eliminarea armelor nucleare din Europa. În acest spirit, președintele Nicolae Ceaușescu, Marea Adunare Națională au desfășurat o intensă activitate, au adresat mesaje și apeluri celor două țări, statelor europene, prezentînd o serie de idei și propuneri, de natură să contribuie la revenirea celor două părți la masa tratativelor și la găsirea unor soluții problemelor care formează obiectul negocierilor. În același sens, de la marea adunare populară de la Agigea, din 26 mai a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat, încă o dată, șefilor de state și guverne, oamenilor politici, popoarelor din Europa, chemarea de a-și uni eforturile, de a acționa în interesul păcii și al vieții popoarelor, pentru rezolvarea problemelor deosebit de grave care confruntă în prezent continentul nostru.

În actualele împrejurări internaționale și în situația gravă ce s-a creat pe continentul european, Conferința de la Stockholm pentru încredere, securitate și dezarmare în Europa poate avea un rol foarte important în adoptarea de măsuri concrete în direcția întăririi încrederii și securității și a înfăptuirii dezarmării, ceea ce va putea exercita o influență puternică asupra evoluției generale. De aceea, România acordă o mare însemnătate Conferinței de la Stockholm și participă la lucrările acesteia animată de dorința de a-și aduce întreaga contribuție la întărirea încrederii, colaborării și păcii pe continent. În acest spirit, poziția României, concepția și considerentele președintelui Nicolae Ceaușescu privind măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa, propunerile țării noastre au fost prezentate în cadrul Conferinței de la Stockholm, încă de la începutul primei sesiuni a Conferinței. Esențial este — și țara noastră acționează ferm în această direcție — ca această conferință să pună baze solide creșterii încrederii și securității pe continent, astfel încît viitoarea reuniune a statelor participante la C.S.C.E. (Viena, 1986), să poată decide trecerea la faza următoare consacrată negocierii și adoptării de măsuri reale de dezarmare în Europa.

În virtutea acelorași preocupări, România se pronunță pentru intensificarea negocierilor de la Viena privind reducerea forțelor armate și armamentelor în Europa Centrală — la care participă 19 state, între care țara noastră — considerînd necesar să se facă totul pentru realizarea unui acord corespunzător.

Pe plan regional, România a inițiat eforturile vizînd transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii, colaborării și bunei vecinătăți, liberă de arme nucleare și a prezentat în ultimele două decenii și jumătate numeroase propuneri și inițiative în acest scop. Retrospectiva drumului parcurs de inițiativa românească privind Balcanii evidențiază contribuția remarcabilă a țării noastre, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, la aducerea și menținerea permanentă a acestei propuneri în atenția statelor balcanice și a comunității internaționale, la dezvoltarea și concretizarea propunerii și crearea premiselor pentru transpunerea acesteia în viață. Astfel, țara noastră și-a adus întreaga contribuție la inițierea, pregătirea și desfășurarea reuniunilor de cooperare balcanică multilaterală, în domeniile economic, tehnico-științific, comunicațiilor și telecomunicațiilor, transporturilor, energiei și materiilor prime, ținute la Atena (1976), Ankara (1979), Sofia (1981), București (1982) și Belgrad (1984) și a adus o contribuție substanțială la desfășurarea și încheierea cu rezultate pozitive a acestor reuniuni. De asemenea, s-au realizat, în acest an, primele consultări multilaterale, la nivel de experți, vizînd organizarea unei întîlniri a președinților și primilor miniștri ai statelor balcanice, pentru examinarea modalităților de acțiune în vederea dezvoltării conlucrării multilaterale, pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a colaborării pașnice, liberă de arme nucleare și baze militare străine, ca parte a eforturilor generale pentru o Europă a cooperării și păcii, fără arme nucleare.

Așa cum în repetate rînduri a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, pacea nu se înfăptuiește de la sine ori prin declarații frumoase, ci presupune o activitate continuă, practică, cu deosebire în domeniul dezarmării. Această concepție s-a tradus în susținute eforturi ale României pentru realizarea unor măsuri efective, reale, de dezarmare. De aceea, înfăptuirea dezarmării este înscrisă ca un obiectiv important în documentele partidului nostru, ocupă un loc de seamă în activitatea internațională a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în documentele semnate cu ocazia vizitelor la nivel înalt. Țara noastră a fost și este în permanență în primele rînduri ale luptei pentru dezarmare, cu inițiative și propuneri proprii, al căror sens este constant acela de a cere tuturor statelor să-și asume răspunderi față de propriile popoare și să acționeze efectiv pentru realizarea de progrese pe calea opririi cursei înarmărilor și trecerii la dezarmare. În concepția țării noastre, ținînd cont de dimensiunile actuale ale cursei înarmărilor, de necesitatea menținerii unui echilibru militar corespunzător, dezarmarea presupune un proces complex, de lungă durată, ce trebuie înfăptuit treptat, prin măsuri succesive de dezarmare, prin care să se fixeze niveluri tot mai scăzute ale echilibrului militar, să se asigure securitatea fiecărui stat, și un control internațional eficace sub egida O.N.U. Esențial este însă ca procesul să înceapă efectiv și să continue în mod hotărît. Acesta este sensul chemărilor pe care partidul nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu le-au adresat, de la înalta tribună a congreselor partidului și cu alte prilejuri, guvernelor, forțelor politice, democratice și progresiste din întreaga lume, de a acționa împreună pentru adoptarea unor măsuri menite să ducă la întărirea încrederii între state, să înlăture suspiciunea și sursele de tensiune, să creeze un climat favorabil realizării unei cotituri în direcția reducerii cheltuielilor militare și efectivelor armate, a adoptării unor măsuri efective de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară.

Pe arena internațională, în cadrul O.N.U. și al altor foruri, România acționează cu consecvență pentru întreprinderea unor măsuri efective de oprire a cursei înarmărilor și de dezarmare, conlucrează strîns cu alte state în acest scop. În urma unor inițiative românești, în cadrul O.N.U. au fost elaborate rapoarte care relevă consecințele profund dăunătoare ale cursei înarmărilor pentru pacea și securitatea în lume, pentru însăși viața popoarelor, contribuind astfel la mobilizarea guvernelor, a opiniei publice internaționale la cauza dezarmării.

Țara noastră a acordat o atenție deosebită sesiunilor speciale ale Adunării generale a O.N.U. consacrate dezarmării, unde — alături de alte state — a adus importante contribuții la rezultatele pozitive cu care acestea s-au soldat, îndeosebi la crearea unui nou cadru organizatoric, mai democratic, de dezbatere și soluționare a problemelor încetării cursei înarmărilor și trecerii la dezarmare. Continuînd această activitate, România a jucat un rol activ în convenirea unor reguli democratice de lucru în cadrul Conferinței de dezarmare de la Geneva.

În scopul stăvilirii cursei înarmărilor, președintele Nicolae Ceaușescu a propus, de asemenea, înghețarea cheltuielilor militare la nivelul existent și trecerea la reducerea lor, pînă în 1985, cu 10—15%, fondurile astfel eliberate urmînd să fie folosite în proporție de 30—50% pentru sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare, iar restul pentru crearea de noi locuri de muncă și realizarea altor măsuri economice și sociale în țările care efectuează reducerile. În acest scop, România a adus în atenția Adunării generale a O.N.U., încă din 1979, problematica privind „înghețarea și reducerea cheltuielilor militare ale statelor" și a făcut mai multe propuneri în acest sens. Pe baza propunerilor României, în cadrul Comisiei O.N.U. pentru dezarmare, s-a trecut la elaborarea principiilor care trebuie să stea la baza activității statelor în domeniul înghețării și reducerii bugetelor militare.

Avînd în vedere ponderea țărilor participante la NATO și Tratatul de la Varșovia, de circa 80% în totalul cheltuielilor militare mondiale, România a inițiat și a prezentat, la 5 martie a.c., împreună cu celelalte state participante la Tratatul de la Varșovia, propunerea vizînd începerea de consultări și negocieri directe între statele participante la cele două alianțe militare pentru înghețarea și reducerea cheltuielilor militare.

Pacea, destinderea și edificarea unei securități internaționale autentice sînt — în concepția României socialiste, a tovarășului Nicolae Ceaușescu — de neconceput fără eliminarea cu desăvîrșire din viața internațională a politicii de forță și amenințarea cu forța și fără reglementarea exclusiv prin mijloace pașnice a oricăror probleme litigioase între state.

În spiritul acestei poziții principiale, România a acordat un loc deosebit în activitatea sa externă sprijinirii eforturilor în-

Traian POP
adjunct al ministrului afacerilor externe

(Continuare în pag. 28)

Remarcabile împliniri, perspective luminoase în dezvoltarea economico-socială

Vasile BÂRBULEȚ
prim-secretar al Comitetului județean Sibiu al P.C.R.

MĂREAȚA ANIVERSARE a patru decenii de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 a constituit un prilej deosebit de a evoca, cu satisfacție și înaltă mîndrie patriotică, drumul glorios parcurs de poporul român, sub conducerea Partidului Comunist Român, spre înaltele țeluri ale socialismului și comunismului. Îndeplinindu-și cu abnegație, răspundere și dăruire rolul de conducător al întregii societăți, Partidul Comunist Român a elaborat, cu aportul determinant al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o concepție clară, unitară asupra strategiei dezvoltării economico-sociale a patriei, în strînsă concordanță cu cele mai înalte aspirații și interese ale națiunii noastre socialiste. În acest răstimp al marilor împliniri, și cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, transpunînd în fapt această strălucită strategie de progres economico-social al țării, prin munca entuziastă a întregului popor, sub conducerea partidului, România s-a transformat dintr-o țară agrară slab dezvoltată, într-un stat industrial-agrar cu o industrie puternică, modernă, cu o agricultură socialistă în plin progres, cu un nivel de viață materială și spirituală în continuă creștere.

Astăzi, în anul 40 al libertății noastre, într-un moment de uriaș efort creator al întregului nostru popor, ferm hotărît să întîmpine cu noi și strălucite succese cel de-al XIII-lea Congres al partidului, putem afirma cu deplin temei că dispunem de tot ceea ce este necesar pentru înfăptuirea neabătută a obiectivelor Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism, pentru continua înflorire a României socialiste. **„Intrăm în cel de-al 5-lea deceniu al dezvoltării noastre libere, socialiste avînd în față o perspectivă clară, luminoasă** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea rostită la Sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Marii Adunări Naționale și Consiliului Național al F.D.U.S. **În cel de-al 5-lea deceniu va trebui să punem în centrul activității consolidarea tuturor realizărilor de pînă acum, întărirea poziției României de țară socialistă mediu dezvoltată și trecerea ei într-un stadiu nou, superior — cel de țară socialistă dezvoltată".**

În climatul de rodnică emulație și puternică angajare revoluționară pe care îl generează activitatea consacrată îndeplinirii acestui obiectiv strategic, hotărîtor, materializarea cerințelor și exigențelor noii calități a muncii și vieții, modelul cel mai luminos de gîndire și acțiune revoluționară ni-l oferă însuși viața și activitatea celui mai iubit și stimat fiu al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a cărui concepție novatoare, clarvăzătoare, profund științifică stă la baza strategiei și tacticii revoluționare a partidului nostru, dinamizînd mai puternic ca oricînd energiile creatoare ale poporului, punînd în valoare rezerve și disponibilități uriașe care au dat, în epoca marcată de cel de-al IX-lea Congres al partidului, o nouă strălucire întregii vieți economico-sociale și spirituale a patriei. Iată de ce comuniștii, toți oamenii muncii din județul Sibiu, alături de întregul nostru popor, sînt mîndri și poartă o vie și nețărmurită recunoștință tovarășului Nicolae Ceaușescu, ctitorul înțelept al marilor noastre împliniri socialiste.

Mutații structurale profunde, cu ample efecte economice și sociale

BILANȚUL marilor transformări revoluționare ce au avut loc în anii înfloritori ai socialismului în România se reflectă cu pregnanță și în realitățile economico-sociale din județul Sibiu, atestînd cu puterea faptelor că și pe aceste meleaguri de străveche și bogată istorie românească ,civilizația socialismului și-a durat statornice temelii, că, asimilînd înaltele valori ale muncii și creației înaintașilor, muncitorii, țăranii, intelectualii acestor locuri — români, germani, maghiari —, înfrățiți în muncă și idealuri, au știut să dea, prin gîndirea și fapta lor creatoare, o nouă strălucire prezentului lor socialist. Beneficiind permanent de roadele politicii partidului de industrializare a țării, cu precădere după Congresul al IX-lea al partidului județul Sibiu a fost înzestrat cu importante capacități de producție și social-culturale, care au contribuit la ridicarea lui la un înalt nivel de viață materială și spirituală. În acest amplu și mobilizator proces de creație conștientă a maselor largi muncitoare, s-au accelerat preocupările pentru punerea cît mai deplină în valoare a resurselor materiale și umane. Ele au fost și sînt reflectate în îmbunătățirea permanentă a structurii economiei județului, îndeosebi a structurilor industriale, prin promovarea ramurilor și tehnicilor de vîrf, creșterea aportului cercetării științifice și inovării tehnologice, îmbunătățirea continuă a componentelor și indicatorilor care exprimă laturile calitative și de eficiență ale producției. Este de remarcat faptul că în anul 40 al libertății noastre, producția industrială a ajuns la 44 miliarde lei, ceea ce reprezintă o creștere de 142 de ori față de cea realizată în 1945.

Expresie a unor mutații hotărîtoare calitativ intensive, în cadrul structurii producției industriale pe care o realizează județul, ponderea construcțiilor de mașini, de pildă, a sporit de la 10% în 1950, la peste 42% în prezent. De remarcat, în același context al prefacerilor calitative, apariția în profilul economiei județului a unor subramuri noi, purtătoare ale progresului tehnic, cum ar fi mecanica fină și electrotehnica.

În prezent, industria județului Sibiu asigură aproape jumătate din producția de negru de fum a țării, aproximativ o treime din producția de autobasculante și geamuri trase, 14,2% din producția de fire lînă și tip lînă, 11,5% la tricotaje tip mătase, aproape 8% din producția de sticlărie etc. Efortul orientat spre dezvoltarea economică puternică a județului a făcut ca valoarea fondurilor fixe să fie în prezent de 17 ori mai mare, comparativ cu anul 1945. Totodată, numărul mediu al personalului muncitor a crescut în perioada 1965—1983 cu peste 71 000 oameni, productivitatea muncii a sporit cu 53,5% în cincinalul trecut și va crește într-un ritm mai accentuat în actualul cincinal, iar valoarea exportului este, în prezent, de peste 10 ori mai mare față de anul 1965.

Ca urmare a amplelor preocupări îndreptate spre dezvoltarea accentuată a agriculturii, valoarea producției agricole pe care o realizează astăzi județul nostru este de peste 3,3 ori mai mare, comparativ cu anul 1965.

În perioada amintită, numărul total al locuințelor nou construite este de 92 mii, ceea ce înseamnă că aproximativ 60% din populația județului s-a mutat în case noi. Numai în ultimii cinci ani au fost alocate pentru dezvoltarea rețelei sanitare și îmbunătățirea asistenței medicale din județ peste 1,5 miliarde lei din bugetul statului. Demn de menționat este și faptul că în județul nostru funcționează 521 unități de învățămînt de toate gradele și au fost realizate importante obiective culturale, comerciale, turistice, de transporturi și telecomunicații.

Angajare fermă pentru realizarea marilor obiective de progres

RĂSPUNZÎND prin fapte grijii pe care le-o poartă partidul, secretarul său general, oamenii muncii din județul nostru, în frunte cu comuniștii, în perioada care s-a scurs din acest cincinal, au obținut importante succese. Astfel, producția marfă vîndută și încasată a fost depășită cu aproape 2 miliarde lei, producția netă industrială cu peste 1,7 miliarde lei, realizînd un volum de beneficii peste plan de cca 1,1 miliarde lei. De asemenea, de la începutul acestui an, mobilizați de îndemnurile și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, comuniștii, toți oamenii muncii din județul nostru raportează importante depășiri ale indicatorilor de plan, rezultate bune obținute în industrie, în agricultură, în toate celelalte domenii ale vieții economico-sociale.

În climatul de profundă angajare în care întregul nostru popor întîmpină Congresul al XIII-lea al partidului, recent, locuitorii județului Sibiu au avut onoarea și bucuria de a-l primi ca oaspete drag pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit și stimat fiu al națiunii, ilustru conducător al partidului și statului nostru, personalitate proeminentă a lumii contemporane, marele erou al neamului, ctitor înțelept și clarvăzător al grandioaselor prefaceri pe care România socialistă le-a trăit în anii care alcătuiesc în conștiința întregii națiuni — „Epoca Nicolae Ceaușescu". Vizita de lucru efectuată în județul nostru de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a constituit un moment de covîrșitoare însemnătate în viața organizației județene de partid. Ea a avut loc la cîteva zile după istorica Plenară a C.C. al P.C.R. care a adoptat Hotărîrea cu privire la realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, la Congresul al XIII-lea, în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român. Mîndri de a-l avea în fruntea partidului și a țării pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, gînditor înțelept, om al acțiunii practice, revoluționare, genial strateg, cu o uriașă forță vizionară a întregii politici interne și externe a partidului și statului nostru, strălucit arhitect al păcii mondiale, comuniștii, toți cei ce trăiesc și muncesc pe aceste meleaguri, au primit această hotărîre cu inimile vibrînd de bucurie, într-o atmosferă de puternică însuflețire patriotică, revoluționară, de deplină și entuziastă aprobare și de profundă satisfacție, convinși că prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu la cîrma destinelor partidului și poporului reprezintă chezășia de neclintit a viitorului fericit al patriei, independenței și suveranității ei, a edificării cu succes în România a celei mai drepte și umane orînduiri cunoscute în istorie — orînduirea socialistă și comunistă. Aprecierile formulate la adresa muncii noastre de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul vizitei de lucru în județul Sibiu, ideile, indicațiile și îndemnurile cuprinse în strălucita cuvîntare rostită la marea adunare populară din municipiul Sibiu constituie pentru noi toți un bogat program de acțiune, un îndreptar de inestimabilă valoare în munca comuniștilor, a organelor și organizațiilor de partid, a tuturor oamenilor muncii — români, germani, maghiari — din județul Sibiu, care, călăuziți în permanență de luminosul exemplu al secretarului general al partidului, de patriot înflăcărat și comunist revoluționar, sînt angajați ferm să acționeze neabătut, cu toate forțele, pentru a spori contribuția județului Sibiu la dezvoltarea multilaterală a patriei noastre socialiste.

În lumina politicii înțelepte a partidului nostru, a secretarului său general, în viitorul cincinal, județul nostru, asemenea tuturor județelor patriei, va cunoaște o nouă și rodnică etapă de creștere economică, pe baza afirmării mai puternice a factorilor intensivi, calitativi ai dezvoltării. Astfel, sarcinile, obiectivele și proporțiile stabilite prin proiectul Planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial a județului Sibiu în cincinalul 1986—1990 prevăd, între altele, realizarea la sfîrșitul cincinalului viitor a unei producții marfă industrială de cca 62 miliarde lei. În perioada menționată, producția marfă industrială și prestările de servicii neindustriale în industria mică se vor dezvolta într-un ritm mediu anual de 5,9%, iar producția globală agricolă de 7,1%. În același timp, se vor da în folosință circa 10 000 de apartamente, vor spori desfacerile de mărfuri prin comerțul socialist pînă la valoarea de aproape 7,2 miliarde lei și prestările de servicii către populație într-un ritm mediu anual de 11,5%. Aceste ample perspective de dezvoltare ce se integrează în tabloul însuflețitor al dezvoltării și înfloririi întregii țări, demonstrează elocvent forța și capacitatea partidului nostru, a clasei noastre muncitoare, hotărîrea de neclintit de a se asigura și în viitor o dezvoltare armonioasă, într-un ritm susținut, care să asigure înfăptuirea neabătută a prevederilor Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

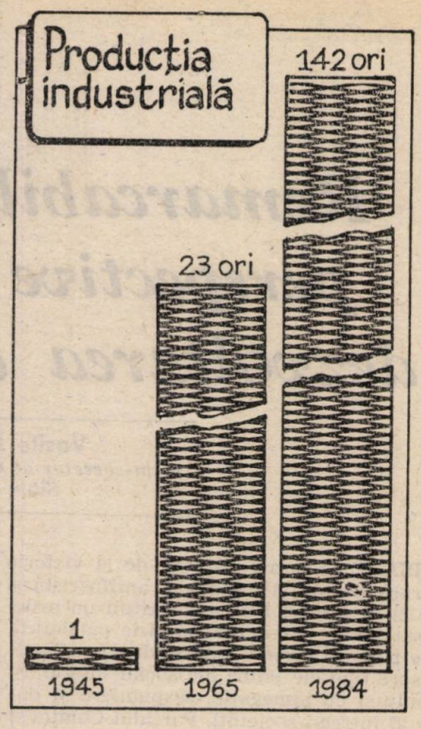

Calitate, eficiență, competitivitate, atribute definitorii ale activității

PENTRU ATINGEREA tuturor acestor obiective prioritare, în conducerea activității economico-sociale **Comitetul județean de partid pornește de la o viziune de largă perspectivă, întemeiată pe studierea atentă a realității, a cerințelor specifice care confruntă colectivele de oameni ai muncii, pe cunoașterea și aplicarea cu toată fermitatea a hotărîrilor de partid, a indicațiilor și orientărilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu.** Toate acestea se realizează concret — potrivit practicii noastre — în cadrul unor dezbateri distincte organizate la nivelul județului, cu participarea cadrelor de conducere și a specialiștilor din toate întreprinderile, pe principalele probleme puse de conducerea partidului în fața unităților economice, finalizate cu programe de măsuri pentru îmbunătățirea activității în domeniile respective.

Astfel, în ultima vreme au fost analizate în mai multe rînduri, prin colective formate din activiști de partid, specialiști din întreprinderi, învățămîntul superior și cercetarea științifică modul de aplicare a unor programe speciale adoptate de Conferința Națională a partidului, s-au organizat expoziții și schimburi de experiență pentru generalizarea experienței pozitive. Pe baza acestei largi și cuprinzătoare consultări cu organizațiile de partid, cu conducerile fiecărei întreprinderi, cu specialiștii, prin antrenarea tuturor colectivelor de oameni ai muncii din județ, au fost fundamentate și aprobate programe concrete, foarte amănunțite, care asigură accentuarea creșterii productivității muncii în actualul cincinal, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, creșterea competitivității acestora în primul rînd printr-o investiție suplimentară de in-

teligență tehnică și spirit gospodăresc, intensificarea procesului de electronizare, automatizare și robotizare a unor sectoare de producție.

Pe baza programelor speciale aprobate, permanent perfecționate și adaptate cerințelor, organele și organizațiile de partid, consiliile oamenilor muncii, toate celelalte foruri au posibilitatea concretă de a milita cu toată forța și convingerea, intr-o amplă și rodnică perspectivă, pentru a face, în cadrul fiecărui colectiv, din calitate, competitivitate, productivitate și înnoire tehnică preocupări de fiecare zi ale întregului personal muncitor — probleme de cea mai înaltă conștiință și răspundere, de afirmare în viață a unei profunde gîndiri economice, a unui spirit revoluționar de autentică valoare, proprii omului nou, proprietar, producător și beneficiar a tot ceea ce se realizează în societatea noastră socialistă. Sînt în acest sens de o pregnantă actualitate pentru industria județului nostru cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu, rostite de la tribuna Plenarei Comitetului Central al partidului din iunie a.c.: **„Practic, nu există ramură de activitate în care industria românească să nu se poată angaja să producă orice utilaje la nivelul tehnicii mondiale. Aceasta este marea cucerire a revoluției socialiste în tehnică, dar mai cu seamă în crearea unei clase muncitoare în stare să producă această tehnică de înalt nivel!“.**

În această direcție, potrivit prevederilor programului special de măsuri consacrat progresului tehnic, cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, vom asigura, la finele actualului cincinal, prin accentuarea preocupărilor pentru continua înnoire tehnică și tehnologică a producției, o pondere a produselor noi și modernizate de peste 75% în valoarea producției marfă, în condițiile creșterii performanțelor tehnico-funcționale și competitivității acestora la nivelul parametrilor produselor similare pe plan mondial, iar în unele cazuri — cum sînt fabricația de autobasculante, autospeciale și unele utilaje tehnologice — chiar peste acest nivel. Vom spori, în același timp, preocupările pentru reorientarea gîndirii tehnico-economice în toate întreprinderile noastre, și așezarea acesteia pe temelia spiritului creator și de bună gospodărire a resurselor, asigurînd creșterea eficienței și rentabilității întregii noastre activități, diminuarea consumurilor specifice materiale și energetice, reciclarea materiilor prime și materialelor, a resurselor energetice secundare. Ne-am propus astfel, ca resursele energetice necesare pentru toate obiectivele și capacitățile noi din industrie, agricultură sau social-culturale pe care le vom construi sau dezvolta pînă la finele cincinalului actual, să le asigurăm prin valorificarea superioară a resurselor secundare locale existente și prin reducerea actualelor consumuri energetice.

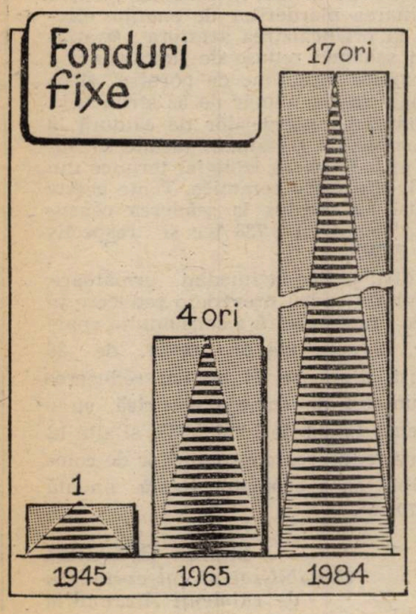

Spirit revoluționar, creator, conștiință socială înaltă

FĂRĂ îndoială, îndeplinirea la un înalt nivel calitativ a tuturor sarcinilor privind dezvoltarea economico-socială în perspectiva viitorului cincinal impune — așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — perfecționarea în continuare a activității organelor și organizațiilor de partid, întărirea activității politico-educative de dezvoltare a conștiinței socialiste, revoluționare a oamenilor

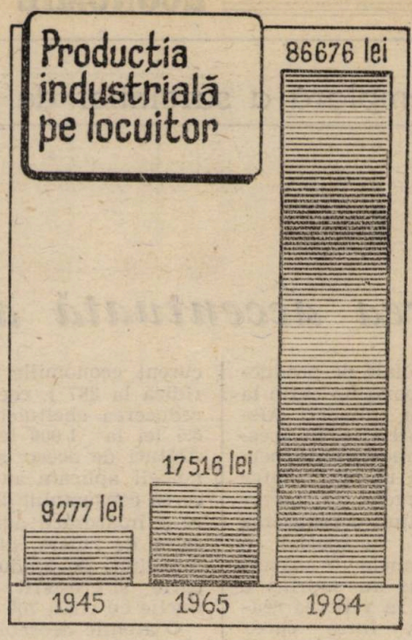

muncii, concomitent cu asigurarea unei temeinice pregătiri profesionale și perfecționarea necontenită a cunoștințelor de specialitate. Avem, de aceea, înalta datorie de a acționa cu fermitate și exigență pentru întărirea disciplinei și ordinii, să facem totul pentru dezvoltarea mai puternică a spiritului revoluționar în muncă și viață, să gîndim, să acționăm și să ne comportăm în toate împrejurările ca niște adevărați revoluționari de profesie, să avem o temeinică pregătire profesională, o conștiință ridicată a cărei singură și adevărată unitate de măsură să fie fapta, munca, concordanța deplină între angajament și realizare.

Nu există în acest sens îndemn mai însuflețitor și mai emoționant decît cel pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ni l-a adresat cu vibrant patos revoluționar: **„Să acționăm permanent pentru înlăturarea a tot ceea ce este vechi și perimat, pentru a depăși contradicțiile care apar în dezvoltarea societății, pentru promovarea cu îndrăzneală a noului în toate domeniile de activitate. Nu trebuie să existe nici un fel de gîndire sau practică dogmatică! Nu trebuie, în nici un fel, să căutăm soluții în citate sau în trecut! Cunoscînd trecutul, cunoscînd și înțelegînd legile dezvoltării sociale, să gîndim în perspectivă, să găsim soluțiile care răspund dezvoltării contemporane, cerințelor epocii noastre, făuririi socialismului și comunismului“.**

Aceste cerințe de prim ordin ale spiritului revoluționar în acțiune constituie, în concepția noastră, obiectivele de fiecare zi și de fiecare ceas ale muncii politico-ideologice pe care o desfășurăm în organizațiile de partid. Nutrim convingerea fermă că o asemenea muncă nu trebuie să cunoască momente de răgaz. Despre însemnătatea ei, despre eficiența cu care o realizăm, vorbesc faptele, climatul de înaltă exigență comunistă care guvernează viața atîtor colective muncitorești din județ, pe temelia căruia se înalță rezultatele de prestigiu, importantele succese în muncă pe care acestea le raportează cu constanță de ani de zile.

■

MÎNDRI DE ÎMPLINIRILE „EPOCII NICOLAE CEAUȘESCU“, de tot ceea ce am făurit și vom făuri prin munca noastră, urmîndu-l cu devotament, cu elan patriotic și revoluționar pe strălucitul conducător al României socialiste de azi, comuniștii, toți oamenii muncii din județul Sibiu, fără deosebire de naționalitate, asemenea întregului popor, se angajează să facă totul, să nu-și precupețească forțele și energiile creatoare, întreaga putere de muncă și creație, așezînd noi fapte de întrecere la temelia luminoaselor perspective și împliniri pe care le va prefigura Congresul al XIII-lea al partidului. Urmînd neabătut exemplul luminos de responsabilitate partinică, de clarviziune și cutezanță revoluționară al iubitului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului și președintele României, angajați cu întreaga ființă pe drumul de glorii deschis națiunii în urmă cu patru decenii, oamenii muncii din județul Sibiu sînt hotărîți să urce cu fermitate și încredere noi și însemnate trepte ale devenirii socialiste și comuniste în patria noastră.

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Reducerea accentuată a cheltuielilor materiale

ÎN COSTURILE totale de producție o pondere importantă dețin la întreprinderea de rulmenți Alexandria cheltuielile materiale. În aceste condiții, una din preocupările permanente ale conducerii unității pentru a alinia fabricația la nivelul de cheltuieli planificate a constituit-o **reducerea consumurilor normate,** în special a celor de metal. Programele de măsuri elaborate în acest sens au cuprins o serie de căi de acțiune în vederea realizării acestui obiectiv, între care : aplicarea unor procedee tehnologice noi de forjare și reproiectarea unor semifabricate (colivii, garnituri) ; folosirea înlocuitorilor de materiale paralel cu ridicarea calității produselor ; îmbunătățirea normării consumului de materiale ; recondiționarea semifabricatelor (inele de rulmenți) din pierderi tehnologice, precum și a uleiurilor și lichidelor de spălare ; reducerea consumurilor de combustibili și energie electrică etc.

Ca urmare a măsurilor luate, se constată o reducere a ponderii cheltuielilor materiale de la 71,2% la 67,6%, respectiv de la 678,8 lei la 1 000 lei producție marfă în 1975 la 577,8 lei la 1 000 lei în 1983. **Pe primele șase luni din 1984 cheltuielile materiale s-au redus cu 15,3 lei la 1 000 lei producție marfă față de aceeași perioadă din anul trecut.** Principalele materii prime și materiale asupra cărora s-a acționat pentru reducerea consumurilor specifice au fost : materia primă (oțel pentru rulmenți), materialele tehnologice (motorină tehnologică, emulsii de răcire, lichide de spălare), precum și combustibilii și energia electrică care, împreună, dețin o pondere de 55% în volumul costurilor materiale. Luînd în studiu, de exemplu, consumul de oțel pentru fabricația de rulmenți în perioada 1979—1983, se poate constata eficiența economică a aplicării programului de măsuri stabilit. Astfel, în perioada analizată, consumul de metal a scăzut față de 1979 cu 324 tone în 1980, cu 651 tone în 1981, cu 674 tone în 1982 și cu 699 tone în 1983 ; consumul specific s-a redus în același interval de timp cu 40 kg oțel pe tona de rulmenți, respectiv cu 1,7%.

În general, acțiunile întreprinse au vizat introducerea unor noi tehnologii moderne, cu consumuri reduse (forjarea în turn, laminarea semifabricatelor forjate cu cale de rulare etc.). Numai prin tehnologia de forjare în turn la un ciclu al mașinii se obțin simultan 2 semifabricate (inelul 1 și 2) față de numai unul în vechea variantă, gradul de valorificare al metalului fiind de 80—90%. Prin aplicarea acestor noi tehnologii consumul specific de oțel s-a redus cu 1,3% (30 kg de oțel pe tona de rulmenți), paralel cu creșterea capacității utilajelor de forjare cu 15% și a productivității muncii la forjare cu 5—6%. În primul semestru al anului curent economiile totale de metal se ridică la 287 t, ceea ce echivalează cu reducerea cheltuielilor materiale cu 6,5 lei la 1 000 lei producție marfă. Alături de aceste avantaje, noile tehnologii aplicate au condus și la reducerea consumului de SDV-uri, ca urmare a înlăturării adaosului de metal pe calea de rulare, disponibilizării unor capacități de producție la secția strungărie și creșterii capacității de producție cu circa 700 mii rulmenți.

O atenție deosebită a fost acordată și se acordă în continuare **reducerii procentului de pierderi tehnologice** (rebuturi) care se menține încă relativ ridicat. Și în acest domeniu, pe prim plan se situează măsurile de perfecționare a tehnologiilor de introducere a unor noi tehnologii mai productive — recuperarea semifabricatului (inele pentru rulmenți, materiale cu role) prin cromare și recuperarea elementelor de rulmenți rebutate prin aplicarea tehnologiei de recoacere. Aplicarea celor 2 metode pentru recuperarea unor semifabricate a condus la reducerea consumului specific pe tona de rulmenți cu 10 kg de oțel, paralel cu diminuarea pierderilor tehnologice cu 361 tone metal (tabelul).

Reducerea pierderilor tehnologice

Perioada analizată	Cantit. în tone
1979	1 205
1980	1 180
1981	1 157
1982	959
1983	944

Cu toate aceste realizări, consumul de metal pe tona de rulmenți se menține încă ridicat. Din cele 78 tipodimensiuni de rulmenți realizate în întreprindere, numai la 32 s-au îmbunătățit consumurile normate, ceea ce este încă prea puțin față de posibilitățile noastre și cerințele economiei. Ținînd seama de aceste considerente, pentru perioada imediat următoare și în perspectivă au fost elaborate, la nivelul întreprinderii, programe cadru cuprinzînd noi măsuri de economisire și gospodărire judicioasă a materialelor. În principal, accentul va fi pus pe diminuarea consumului specific de materie primă și materiale tehnologice. Numai extinderea tehnologiei de laminare a semifabricatelor forjate cu cale de rulare, la majoritatea rulmenților radiali cu bile și a celor cu role, va duce în următorii ani la reducerea substanțială a consumului specific (aproximativ 180 tone anual). În perioada imediat următoare, va fi introdusă în fabricație și forjarea în bloc a elementelor de rulmenți, care va avea ca efect creșterea randamentului mașinilor de forjat cu circa 30% și reducerea consumurilor materiale cu 5—8%.

ACȚIUNI eficiente s-au desfășurat și se desfășoară în continuare pentru **recondiționarea materialelor auxiliare și reducerea consumurilor energetice și de combustibili.** Pentru realizarea recondiționării motorinei, uleiurilor tehnologice și de spălare, specialiștii întreprinderii au studiat și realizat o mașină de filtrare a uleiurilor tehnologice care să permită recondiționarea a circa 250 tone. În acest fel, consumul specific de motorină pe tona de produs a scăzut de la 0,032 tone în 1979 la 0,019 tone în 1983, iar consumul total s-a redus cu 70 tone pe an.

La uleiuri și emulsii de răcire, consumul specific a scăzut, de asemenea, de la 0,186 tone pe tona de produs în 1979 la 0,104 tone în 1983, reducîndu-se anual cu 487 tone. Lichidele de spălare au avut aceeași tendință de scădere. Astfel, consumul specific de lichide de spălare s-a diminuat considerabil, ajungînd în 1983 la 0,082 tone, în fiecare an acesta reducîndu-se cu 33 tone. În acest an, prin recuperarea și recondiționarea materialelor refolosibile, s-au obținut pe primul semestru economii de peste 415 mii lei.

În ce privește consumul de energie electrică și combustibili, acesta s-a diminuat de la 2,620 tcc în 1979 la 1,896 tcc în 1983 (în cazul combustibilului), respectiv de la 1,809 MWh pe tona de produs la 1,302 MWh (în cazul energiei electrice). În principal, acțiunile întreprinse pentru aceasta au vizat : ● montarea de limitatori de mers în gol la mașinile-unelte și convertizoarele de sudură din bazele de întreținere și din secțiile auxiliare ; ● reducerea funcționării cuptoarelor de tratament prin încărcarea la capacitatea nominală la fiecare șarjă ; ● funcționarea în regim de foc continuu a cuptoarelor de tratament termic primar și secundar pentru eliminarea pierderilor de energie electrică la preîncălzirea acestora ; ● aplicarea schemei reduse de funcționare a motoarelor asincrone cu pornire stea-triunghi la un număr de 32 strunguri ; ● reducerea pierderilor de căldură la cuptoarele de tratament termic secundar, prin folosirea izolației termice din saltele din fibre ceramice. Toate aceste măsuri au condus la scăderea consumului anual cu 3 738 tcc și respectiv 7 064 MWh.

Pentru perioada imediat următoare, programul cadru prevede o reducere în și mai mare măsură a consumului energetic. El cuprinde un număr de 36 măsuri, din care 24 pentru reducerea consumului de energie electrică, cu o eficiență totală de 1 997 MWh și alte 12 pentru reducerea consumurilor de combustibili cu o economie totală anuală de 670 tcc.

Stelian TUGUREL
contabil-șef al Întreprinderii de rulmenți Alexandria

Argumente pentru recuperarea și refolosirea pieselor de schimb uzate

ÎN CADRUL proceselor de producție ce se desfășoară în unitățile economice, asigurarea necesarului de piese de schimb, atît cantitativ cît și calitativ, reprezintă o premisă de bază pentru buna funcționare a mașinilor, instalațiilor și utilajelor din dotare și deci, implicit, pentru realizarea obiectivelor stabilite prin plan. Modalitățile concrete pe care o întreprindere le are la dispoziție în vederea satisfacerii nevoilor sale de piese de schimb sînt în număr de trei și anume : ● achiziționarea pe bază de contracte, de la întreprinderile de profil ; ● execuția lor în cadrul atelierului mecano-energetic propriu ; ● recuperarea, recondiționarea și refolosirea pieselor de schimb uzate. Evident, economic este ca să se recurgă concomitent la toate cele trei modalități, în funcție de tipodimensiunile pieselor de schimb necesare, de complexitatea lor, de potențialul tehnic și tehnologic existent în atelierele de reparații și întreținere etc.

În cadrul secției „Laminor IV" din componența întreprinderii „Laminorul" — Brăila, realizarea producției fizice presupune utilizarea unei cantități importante de piese de schimb (armături de ghidare, scule, cilindri de laminare și altele), a căror pondere valorică în costurile de producție este de aproximativ 10%. Începînd din 1981, colectivul de specialiști din cadrul întreprinderii s-a preocupat intens pentru găsirea unor soluții tehnice și tehnologice eficiente în vederea recondiționării și refolosirii pieselor uzate, astfel încît să se asigure, pe lîngă o bună aprovizionare a locurilor de muncă, și însemnate economii de cheltuieli materiale.

În această direcție, rezultate notabile s-au înregistrat în cazul armăturilor de ghidare, piese de schimb care, utilizate în procesul de producție, suferă o uzură prin care se pierde circa 10% din greutatea lor, devenind neutilizabile. Pînă a se trece la recondiționarea lor, armăturile uzate luau drumul fierului vechi, determinînd însemnate pierderi de metal. Prin trecerea la recondiționarea și refolosirea lor, în prezent secția „Laminor IV" utilizează, pe parcursul unei luni, în proporție de peste 70% armături recondiționate. Efectele sînt multiple : ● economii de cheltuieli, reprezentate prin diferența între valoarea unui kg de armătură nouă (38 lei) și a unuia de armătură recondiționată (5 lei) ; ● sporuri de beneficiu și rentabilitate ; ● economii de metal (o piesă de schimb de natura armăturilor de ghidare prin recondiționare poate fi utilizată în procesul de producție la un număr sporit de cicluri, ceea ce a determinat întreprinderea să diminueze sau chiar să renunțe pentru o perioadă de 3—4 ani la aprovizionarea de la terți cu asemenea piese) ș.a.

Un alt exemplu care poate fi dat este cel al cilindrilor de laminare, piese de schimb cu greutate cuprinsă între 2 000 și 9 000 kg și valoare de la 40 000 la 380 000 lei. Consumul foarte mare de asemenea piese, mai ales în cazul laminării de profile fasonate, a determinat inițierea unor acțiuni de recondiționare a celor uzate și refolosirea lor în procesul de producție. În prezent acești cilindri se recondiționează printr-un procedeu de sudură sub strat de flux, recuperîndu-se anual peste 300 de tone, ceea ce reprezintă o economie efectivă de aproximativ 3 500 mii lei. Avînd în vedere faptul că pentru secția „Laminor IV" consumul de cilindri exprimat valoric reprezintă la nivelul unui an 22 000 mii lei, utilizarea în procesul de producție a cilindrilor recondiționați asigură o reducere substanțială a cheltuielilor materiale și, implicit, o micșorare a costurilor unitare de producție și o creștere a beneficiului.

Evident, preocupările specialiștilor din întreprindere pe linia recuperării, recondiționării și refolosirii pieselor de schimb sînt mult mai ample, această acțiune vizînd o gamă variată de piese de schimb, cum ar fi cele pentru utilaje metalurgice, mașini-unelte, motoare cu ardere internă, poduri rulante. Referitor la acestea din urmă, demn de menționat este faptul că se află în fază finală de execuție o instalație de recondiționare prin sudură a roților dințate prin intermediul căreia se va mări durata lor de funcționare.

Dacă comparăm rezultatele obținute începînd cu anul 1981, cînd s-a trecut la recondiționarea pieselor de schimb uzate și pînă în prezent, ne vom da seama de eficiența acestei acțiuni pentru întreprinderea „Laminorul" — Brăila. Astfel, în 1981 s-au recondiționat piese de schimb în cantitate de 390 t (14 t role de laminor, 1,4 t cilindri de laminor, 78,5 t scule, 286 t piese de schimb diferite), cu o valoare de 11 000 mii lei, reprezentînd o economie efectivă de peste 9 000 mii lei ; în 1982 s-au realizat 361 t piese de schimb recondiționate a căror valoare ca piese noi este de 8 633 mii lei, determinînd o economie efectivă de peste 7 000 mii lei. Economiile efective obținute prin acțiunea de recondiționare a pieselor de schimb în 1983 au fost de aproape 15 000 mii lei, iar în tr. I a.c. s-au utilizat piese de schimb recondiționate cu o valoare ca piese noi de 4 728 mii lei, ceea ce a determinat obținerea unei economii de 4 000 mii lei.

Toate aceste rezultate demonstrează o dată în plus efectele benefice ale acțiunii de recuperare, recondiționare și refolosire a pieselor de schimb asupra îndeplinirii obiectivelor stabilite prin plan și creșterii eficienței economice. Totodată, ele evidențiază faptul că, acolo unde se depun eforturi conjugate, unde se acordă atenția cuvenită acestei acțiuni, efectele pozitive nu întîrzie să apară.

Adrian MĂRĂNDEL
Întreprinderea „Laminorul"-Brăila

Progresul economico-social

(Urmare din pag. 8)

ral dezvoltate, în cursul marilor prefaceri și confruntări din lumea contemporană, de preocuparea sa constantă de a asigura în continuare nu numai soluționarea justă a problemelor curente, dar și o perspectivă clară, pe termen lung, a dezvoltării economico-sociale, politice, ideologice, științifice și culturale a țării.

La a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, glorios început de drum revoluționar care a dus, prin lupta eroică a clasei muncitoare, aliată cu țărănimea și intelectualitatea, la România socialistă de azi, avem cu toții satisfacția unor mari izbînzi și împliniri. Dar avem și mai mari obligații, țeluri mobilizatoare care stau în fața noastră. După cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Sesiunea Solemnă Comună, cu deosebita sa forță vizionară **„în anul 2000 România va fi o țară socialistă multilateral dezvoltată, atît din punct de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului general de viață și de civilizație al poporului. Pe această bază se vor crea condițiile materiale necesare care vor asigura trecerea la înfăptuirea și la manifestarea tot mai largă în societatea noastră, a principiilor comuniste de repartiție de muncă și de viață, în toate domeniile de activitate".** Un tablou însuflețitor, care va cere și eforturi pe măsura măreților obiective pe care ni le propunem. Dar rezervele de accelerare a progresului nostru economic-social și uman sînt deosebit de însemnate. Iată de ce, cel mai demn și eficient mod de a întîmpina cel de al XIII-lea Congres al partidului este concentrarea energiilor creatoare ale întregului popor pe axul obiectivelor economico-sociale stabilite de conducerea partidului, desfășurarea unei munci de calitate menită să realizeze integral sarcinile de plan pe 1984, să asigure performanțele stabilite în angajamentele din întrecerea socialistă. Noile succese ne vor da noi satisfacții și noi speranțe.

Avîndu-l în frunte pe secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, strateg și arhitect strălucit al României socialiste libere și independente, Partidul Comunist Român poartă cu demnitate făclia nestinsă a devotamentului față de patrie și popor, a spiritului revoluționar profund constructiv, luminează și călăuzește urcușul neîntrerupt al întregii noastre națiuni pe culmile luminoase al socialismului multilateral dezvoltat, ale comunismului în România.

Soluții pentru reducerea consumului de carburanți

PRINTRE marii consumatori de carburanți un loc însemnat îl ocupă întreprinderile de transporturi și, în special, cele care au în dotare mijloace auto. Efectuarea transporturilor de mărfuri și călători, cu mijloace de transport auto, reclamă consumuri de muncă vie și materializată, cunoscute sub denumirea de cheltuieli de exploatare. În costul prestațiilor auto, cheltuielile cu consumul de combustibili și lubrifianți dețin o pondere importantă.

Necesitatea efectuării acestor transporturi în condițiile unor consumuri reduse sporește responsabilitatea tuturor colectivelor de oameni ai muncii în inițierea de măsuri pentru economisirea combustibilului, în folosirea cu maximum de eficiență a acestuia. În acest sens acționează și colectivele de oameni ai muncii de la Întreprinderea județeană de transport local, Întreprinderea de transport auto și Întreprinderea de transport specializată pentru agricultură și industrie alimentară din județul Cluj, care au înscris în programele lor de activitate, alături de folosirea rațională a combustibililor lichizi tradiționali (motorină și benzină), și măsuri de înlocuire parțială sau totală a acestora prin utilizarea gazului metan.

Folosirea direct sau în amestec a gazului metan drept combustibil pentru realizarea transporturilor de mărfuri și călători nu ridică probleme deosebite din punct de vedere tehnic și este foarte avantajoasă sub aspect economic. Astfel, pentru autovehiculele de producție indigenă există soluții tehnice de transformare și adaptare a lor pentru a funcționa numai cu gaz metan sau cu gaz metan în amestec cu diferiți combustibili lichizi sau pe bază de gaz metan ori gaze petroliere lichefiate — această din urmă soluție fiind frecvent folosită în multe țări dezvoltate din punct de vedere economic.

În județul Cluj, ca de altfel și în alte zone ale țării, factorii responsabili din unitățile specializate de transport au găsit soluții pentru funcționarea motoarelor cu aprindere prin scînteie (MAS) cu care sînt dotate mijloacele de transport (autobuze articulate ori nearticulate, autocamioane TV, autocamionete ARO, autocontainere SR, autocamioane SR și altele) numai pe bază de gaz metan ori alt gaz, prin montarea unor recipienți sau prin atașarea unei remorci în acest scop. Pe bază de combustibil mixt (gaz metan-motorină) pot funcționa motoarele cu aprindere prin compresie (MAC), soluție care nu reclamă modificări la motor și deci nici cheltuieli suplimentare. În ceea ce privește costul transformărilor reținem că ele măresc valoarea mijlocului de transport, urmînd a fi recuperat pe calea amortizării alături de valoarea mijlocului de transport în funcție de km echivalenți rulați cu autovehiculul.

Se consideră un amestec rațional și deci se asigură o funcționare normală a autovehiculelor în cazul respectării unei proporții de 55—60% gaz metan și 45—50% motorină. Dacă pentru 100 km echivalenți consumul de motorină este de 31 litri, în condițiile funcționării cu carburant în amestec consumul de motorină este de 14 litri și 27,5 mc gaz metan, realizîndu-se în acest fel o economie importantă de combustibili lichizi. În cazul motoarelor ce funcționează pe bază de benzină, care pot fi adaptate spre a folosi numai gaz metan, se realizează o economie de combustibil lichid de 100%. De exemplu, numai pentru I.J.T.L. Cluj s-a realizat de la începutul aplicării acțiunii o economie de 300 t motorină și 7,9 t benzină, iar în cazul I.T.A. Cluj, economia pentru 300 mașini pe un an este de 425 t motorină.

Recipientele (rezervoarele) de gaz sînt confecționate, pentru unitățile de transport din județul Cluj, de către întreprinderea mecanică de material rulant „16 Februarie" Cluj-Napoca, iar regulatoarele de presiune de către Întreprinderea mecanică Mediaș. Instalarea lor pe mijlocul de transport se realizează prin autodotare. Pentru rezervoarele de gaz se indică o periodicitate a reparațiilor curente de 4 ani și a reparațiilor capitale de minimum 8 ani, permițînd siguranță în executarea transporturilor și eficiență economică sporită. În vederea alimentării autovehiculelor cu combustibil în amestec sînt necesare instalații simple, cunoscute sub denumirea de „cuplă comună", care funcționează numai cu perechea de pe autovehicul. Pentru asigurarea alimentării sub această formă a autovehiculelor dintr-o autobază sînt necesare 2 pînă la 4 guri de alimentare.

Funcționarea autovehiculelor din transportul de mărfuri și călători pe bază de amestec, sau numai cu gaz metan ori alt tip de gaze, nu ridică probleme din punct de vedere al siguranței circulației, iar resturile rezultate din arderea gazului metan sînt mai puțin poluante decît produsele rezultate din arderea motorinei ori a benzinei. Desigur, atenția conducătorului de autovehicule trebuie mult sporită, pentru a sesiza eventuale scăpări de gaze, a evita derapajul sau răsturnarea autovehiculului etc.

Avînd în vedere efectele pozitive desprinse din funcționarea autovehiculelor prin alimentația mixtă, considerăm că se justifică generalizarea acestei experiențe la toate unitățile de transport, îndeosebi la cele desfășurate pe o rază de activitate de 30—40 km și care au condiții de alimentare cu gaze. Generalizarea acestor măsuri în toate localitățile care dispun de surse de gaz metan sau sînt alimentate prin rețeaua de conducte ar conduce la economii importante de combustibili clasici (benzină, motorină), reducînd vizibil și poluarea mediului înconjurător.

I. BENEA
P. PĂNTEA
P. DUMBRAVĂ
Cluj-Napoca

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Vagon destinat construcției și întreținerii de căi ferate

ÎN ULTIMELE două decenii, traficul feroviar din țara noastră a cunoscut o dezvoltare fără precedent, mii de kilometri noi de cale ferată fiind construite și în mare parte electrificate. La această impetuoasă dezvoltare un rol important l-au avut și îl au unitățile industriale constructoare de material rulant, în rîndul cărora Întreprinderea de vagoane din Arad ocupă unul din primele locuri. Una dintre realizările de dată recentă ale acestei întreprinderi o reprezintă și vagonul buncăr-dozator folosit la construcția și la întreținerea căilor ferate. Cu ajutorul lui piatra spartă, atît de necesară acestor lucrări, este transportată în cele două cuve de care dispune și este descărcată fie în zona centrală a liniei ferate — între șine — fie în afara lor, individual, în stînga sau în dreapta căii. Descărcarea materialului transportat se face printr-o vană, în acest scop acționîndu-se manual niște sertare de dozare. Descărcarea pietrei se poate realiza din mers cu viteză mică, vagonul fiind prevăzut și cu un nivelator care permite dozarea cantității de piatră necesară construcției sau reconstrucției căii ferate.

Vagonul, proiectat și executat la Arad, este realizat din construcție metalică, complet sudată cu arc electric. Construcția este autoportantă, fiind compusă dintr-un șasiu cu longeroni centrali, șasiu capabil a

prelua eforturile de compresiune și de tracțiune prescrise de U.I.C. De altfel, întreaga construcție este realizată în conformitate cu prescripțiile Uniunii Internaționale de Căi Ferate, ceea ce face să fie deosebit de solicitat de multe administrații străine de cale ferată.

Vagonul este dotat cu frînă automată cu aer comprimat, tip Knorr KE-GP și poate circula cu o viteză orară maximă de 100 km. Faptul că are raza minimă de înscriere în curbă de 35 m pe liniile de garare și de 150 m pe liniile curente de circulație îl face și mai performant. Vagonul buncăr-dozator construit la Arad are patru osii, este executat pentru liniile ferate cu ecartament normal (1 435 mm), are lungimea peste tampoane de 14 040 mm și o lățime de 3 020 mm. El poate transporta o încărcătură de 55 tone, tara vagonului fiind însă de numai 25 tone.

E.K.

VALORIFICAREA DEPLINĂ A POTENȚIALULUI PRODUCTIV ÎN SPORIREA PRODUCȚIEI AGRICOLE VEGETALE

ÎN ACEASTĂ VARĂ, a patruzecea de la eliberarea țării, puternic mobilizați în întîmpinarea importantului eveniment politic pe care îl va constitui Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, oamenii muncii din agricultură desfășoară o susținută activitate pentru efectuarea la timp și la un nivel calitativ ridicat a tuturor lucrărilor agricole de sezon. Acum, după încheierea secerișului, pe primul plan al preocupărilor se înscrie pregătirea temeinică a campaniei de toamnă, ale cărei obiective vizează, deopotrivă, strîngerea la timp și depozitarea fără pierderi a producțiilor culturilor de toamnă.

Cerealele — obiectiv prioritar al agriculturii

DUPĂ CUM a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la recenta Sesiune solemnă comună a C.C. al P.C.R., Marii Adunări Naționale și Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, în perioada construcției socialiste și în agricultură s-au realizat progrese importante, chiar în condițiile grele ale unor ani secetoși.

Producția de cereale păioase a lui '84 este cea mai mare din istoria României ; sînt condiții să se obțină o recoltă bună și la culturile de toamnă.

Cerealele — și în cadrul acestora păioasele — rămîn în continuare obiectivul prioritar al agriculturii noastre, de nivelul producțiilor realizate la aceste culturi depinzînd dezvoltarea celorlalte ramuri ale agriculturii și ridicarea standardului de viață al întregii populații.

Corespunzător dezvoltării susținute a bazei tehnico-materiale, rezultatele la cultura cerealelor (inclusiv la cele păioase) au cunoscut an de an creșteri semnificative (tabelul nr. 1), datorate în principal ridicării randamentului la hectar — indicator ce caracterizează o agricultură modernă, cu un accentuat grad de intensificare a producției.

Ca o consecință firească a nivelului ridicat al producției medii la hectar, pentru prima dată în istoria țării noastre (în anul 1982) s-a realizat o producție de cereale pe locuitor de o tonă.

Caracterizînd orientările de bază avute în vedere pentru dezvoltarea economico-socială în cincinalul 1986—1990 și direcțiile principale ale dezvoltării României pînă în anii 2000, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că în următorii 15 ani se vor crea condiții pentru realizarea unei producții de cereale de circa 35 milioane tone, concomitent cu creșterea puternică a producțiilor în celelalte ramuri ale agriculturii.

O experiență edificatoare

POSIBILITĂȚILE deosebit de mari pentru o astfel de sporire a producțiilor la cultura cerealelor păioase sînt ilustrate edificator de exemplul județului Brăila, care în anul 1984 a depășit cu peste 1 100 kg/ha producțiile medii realizate în ultimii trei ani la aceste culturi ; 7 unități agricole din județ au realizat la hectar peste 5 000 kg de grîu, iar 22 de unități — peste 5 500 kg de orz — niveluri ce au confirmat necesitatea respectării stricte a tehnologiilor de cultură și adaptării acestora corespunzător condițiilor fiecărui an și specificului fiecărei unități.

O atenție deosebită s-a acordat în agricultura acestui județ amplasării culturilor păioase după premergătoare mai timpurii, îmbunătățirii structurii solurilor, asigurării densității optime la unitatea de suprafață. Concluzia de bază care se desprinde din experiența unităților fruntașe din județul Brăila, în anul 1984, este necesitatea aplicării udărilor de aprovizionare și răsărire ; unitățile care au practicat această tehnologie au realizat producții mai mari cu 1 200—1 600 kg la ha decît media pe județ.

Rezultatele bune obținute în acest an la culturile de cereale păioase din județul Brăila s-au datorat, de asemenea, pregătirii temeinice a întregului personal tehnico-operativ în vederea cunoașterii exacte a tuturor verigilor procesului tehnologic. Cu toate acestea, producțiile puteau fi și mai mari dacă dozele de îngrășăminte prevăzute în tehnologie ar fi fost aplicate în întregime (ele au reprezentat doar 70—80% din necesar).

O sarcină de mare actualitate : creșterea productivității muncii

SPORIREA producțiilor medii la hectar la cerealele păioase, în condițiile reducerii consumurilor de muncă, determină creșterea substanțială a productivității muncii — obiectiv deosebit de important pus în fața agriculturii de către conducerea de partid și de stat. Rezerve importante de sporire a randamentelor medii la hectar și a eficienței economice rezidă în valorificarea mai deplină a capacității de producție a pămîntului și în reducerea consumului de muncă. Transpunerea în viață a Programului național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile, prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe circa 55—60% din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combaterea eroziunii solului vor conduce la o sporire substanțială a producțiilor agricole.

Conform unor calcule estimative se apreciază că prin valorificarea deplină a potențialului productiv al pămîntului, producția medie la hectar, pe ansamblul țării, va spori în mod considerabil față de nivelul anului 1982. Creșterea respectivă va fi deci însoțită de reducerea consumului de muncă la hectar, ca urmare a înzestrării energetice a muncii și aplicării unui complex de măsuri economico-organizatorice de stimulare a sporirii productivității muncii la executarea lucrărilor agricole (tabelul nr. 2).

Producții mai mari — rentabilitate sporită

SPORIREA producției medii la hectar are o influență pozitivă în sensul reducerii consumurilor materiale, a costului de producție pe tonă, asigurînd o rentabilitate superioară a cerealelor păioase. Elaborarea de baremuri — consumuri normate de muncă, de materiale și pentru alte cheltuieli necesare realizării producției la nivelul planificat și în condiții de rentabilitate constituie o măsură menită să sprijine unitățile agricole în efortul de realizare și depășire a producțiilor planificate, de sporire a productivității muncii și a eficienței economice la cultura cerealelor păioase. Baremurile de consum de

Tabelul nr. 1

Evoluția producției de cereale în R.S. România

	1951—1955	1966—1970	1981—1983	Prognoză anul 2000
Cereale — total (mii tone)	8 233	12 727	20 629	35 000
din care :				
grîu	3 338	4 749	5 709	10 000
Cereale pe locuitor (kg)				
din care :	487,5	648,0	920,1	1 400,0
grîu	198,3	242,2	254,0	400,0

muncă și cheltuieli permit calcularea corectă a necesarului de muncă și mijloace și organizarea utilizării raționale a acestora. Pe baza lor se pot determina tarifele de retribuire în acord global pe unitatea de produs, care asigură legarea nemijlocită a veniturilor de rezultatele de producție, stimulînd creșterea productivității muncii și raționalizarea costurilor la toate capitolele.

În centrul atenției : pregătirea campaniei de toamnă

ÎNCHEIEREA recoltării culturilor păioase a declanșat pregătirea pentru recoltarea culturilor tîrzii : floarea soarelui, porumbul, sfecla de zahăr, cartofii, legumele de sezon, fructele și strugurii.

Campania de toamnă reclamă — datorită complexității lucrărilor și volumului de produse ce urmează a fi strînse — o maximă responsabilitate din partea organelor de resort și a colectivelor fiecărei unități agricole pentru repararea la timp a utilajelor de recoltare și transport, pregătirea spațiilor de depozitare a producției și asigurarea forței de muncă necesare ; o atenție cu totul specială trebuie acordată reparării mijloacelor mecanice destinate recoltării porumbului, cultura cu cea mai mare pondere în campania agricolă de toamnă.

În centrul atenției trebuie să stea asigurarea din timp a pieselor de schimb de strictă necesitate, care împreună cu piesele și subansamblele recuperate și recondiționate cu prilejul reparațiilor, să poată asigura funcționarea fără întreruperi a tuturor utilajelor.

De pe acum trebuie pregătite condițiile necesare preluării, transportului și depozitării în timp scurt și fără pierderi a tuturor produselor recoltate. Evitarea deprecierilor și pierderilor de produse va cere ca întreaga recoltă să fie transportată operativ și pusă la adăpost în timp util. De aceea, este necesar ca toate mașinile și utilajele (buncăre, benzi, încărcătoare etc.) să funcționeze la parametri prevăzuți, iar bazele de recepție să asigure preluarea producției în maxim 24 de ore.

Experiența anilor trecuți a demonstrat că sporirea indicilor de utilizare a mijloacelor de transport este condiționată de înființarea unor baze sezoniere de preluare a porumbului știuleți, amplasate de regulă în apropierea stațiilor de cale ferată, pentru a ușura ulterior transportul la bazele de recepție permanente. Corelarea din timp a recoltării culturilor de toamnă cu graficele de livrare a produselor la fondul de stat trebuie să constituie o preocupare importantă a conducerilor unităților și organelor județene, pentru asigurarea livrării integrale și în termen a tuturor produselor prevăzute la fondul de stat.

Perioada pînă la campania de recoltare din toamnă trebuie folosită, de asemenea, și pentru pregătirea temeinică a lucrărilor de arături și însămînțări, ce îi vor urma — și prin care se vor pune bazele unor noi recorduri de producție în ultimul an al cincinalului. Totodată trebuie intensificată execuția lucrărilor de irigații și ameliorări, de eliberare și amenajare a terenurilor ce urmează a fi redate circuitului productiv, astfel ca în 1985 potențialul productiv al pămîntului să fie mai bine adaptat necesităților obținerii unor recolte sigure și stabile.

În fructuosul bilanț de succese pe care oamenii muncii din întreaga economie națională îl vor raporta Congresului al XIII-lea al P.C.R. lucrătorii din agricultură pot și trebuie să se prezinte cu realizări de vîrf, potrivit condițiilor ce le-au fost create, exprimîndu-și astfel atașamentul lor față de politica înțeleaptă a partidului, a secretarului său general

Tabelul nr. 2

Prognoza evoluției producțiilor medii la ha, a consumului de muncă și a productivității muncii la cultura grîului

%

	1982	Prognoză	
		1990	2000
Producția medie	100	151,9	159,0
Consumul de muncă	100	55,5	52,8
Productivitatea muncii	100	37,8	34,6

Octavian GHEORGHIU
Institutul de economie agrară

AGRORAMA

Noutăți în domeniul zootehniei

Ideea unui colectiv de specialiști în nutriția animală de la Universitatea din Leeds (Anglia) pare ciudată : să „hrănești" vacile și oile cu... sticlă. Numai că formula pe care le-a furnizat-o un coleg de la secția de materiale ceramice a universității diferă de cea a sticlei obișnuite : nu conține elementul de bază — siliciu, ci în principal sodiu, fosfat, oxizi de calciu și de magneziu. Plus cantități infime de cobalt, seleniu și cupru, elemente care se găsesc în mod normal în furajele naturale, dar pe care uncle soiuri nu le pot oferi plantelor de nutreț. Cobaltul previne anemia, seleniul combate rigiditatea articulațiilor la genunchi și glezne, pneumonia și sterilitatea la tineretul taurin, iar cuprul ajută animalele să nu rămînă șchioape în urma unor eventuale răniri la picioare.

Ciudat este și modul de administrare : din „sticla" obținută prin topirea amestecului substanțelor menționate se formează cilindri lungi de cîțiva centimetri, care, cu ajutorul unui pistol cu aer comprimat introdus în gura animalului, este „împușcat" în esofagul acestuia. Amestecul se dizolvă lent în stomac, în timp de circa un an. Efectul pozitiv, de lungă durată, asupra menținerii sănătății animalelor — demonstrat experimental — face ca prețul unui asemenea „bol", de cca 2 lire, să fie pe deplin acceptabil. O primă fabrică de „gloanțe din sticlă nutritivă" a și intrat în funcțiune.

Într-un laborator de genetică din Statele Unite, prin injectarea într-un embrion de șoarece a unor gene de șobolan conținînd hormoni de creștere, s-a obținut un șoarece uriaș. Analizînd principiul și procedeul, un grup de oameni de știință din Australia experimentează aplicarea acestora în vederea ameliorării raselor de ovine pentru lînă.

În procesul evoluției speciei, oile și-au pierdut capacitatea genetică de a produce aminoacidul cisteină, care este foarte important pentru creșterea lînii — și au trebuit să se rezume la conținutul în această substanță al nutrețului. Cercetătorii australieni încearcă să extragă și „fortifice" gene din bacterii producătoare de cisteină și să le transplanteze la oi, care să obțină astfel lînă mai multă și mai bună la aceeași cantitate de furaj. De asemenea, se lucrează la producerea unui agent numit „factor de creștere epidermic", care, administrat oii sub forma unei capsule și ajuns în sîngele acesteia, să acționeze ca inhibitor al creșterii timp de 24 de ore.

Rezultatele obținute pînă acum și cele previzibile sînt de mare importanță economică pentru creșterea oilor, ramură ce constituie pentru Australia nu numai o faimă, ci și o principală sursă de venituri. „Super-oaia" va fi, probabil, cu 1/3 mai mare decît una obișnuită. După fiecare colectare a lînii ea va înghiți capsula de inhibitor ; o zi mai tîrziu lîna va continua să crească rapid, dar această întrerupere va fi marcată în fir printr-o minusculă porțiune foarte fină și foarte puțin rezistentă la tracțiune. După 4 săptămîni lîna va putea fi „tunsă" printr-o simplă și lesnicioasă smulgere cu mîna, operație nedureroasă pentru animale. Aceasta va mări considerabil productivitatea muncii.

Rămîn însă de studiat în timp eventualele efecte fiziologice colaterale negative ale acestei realizări a ingineriei genetice.

Perfecționarea corelațiilor în domeniul creșterii ovinelor

CREȘTEREA eficienței economice — componentă esențială a mecanismului economico-financiar — se asigură, în zootehnie, pe căi multiple. Una dintre acestea este rentabilizarea tuturor produselor, prin stabilirea unor proporții optime între cheltuielile de producție aferente fiecăruia dintre ele și veniturile realizate din vînzarea lor. Sporirea cheltuielilor de producție pe animal reflectă măsuri de intensificare a producției și trebuie să-și găsească justificarea economică în nivelul randamentelor medii și cel al beneficiului pe fiecare produs.

În cadrul unei cercetări efectuate, ne-am propus să evidențiem corelațiile dintre unii indicatori economici în creșterea ovinelor și să stabilim limitele de producție care asigură creșterea rentabilității. În acest sens, a fost studiată activitatea cooperativelor agricole de producție din județul Constanța, în anul 1982. Acest județ este primul în ce privește numărul de ovine pe țară (971,2 mii capete), ocupă locul al doilea (după județul Tulcea) în ceea ce privește densitatea la 100 hectare de teren arabil + pășuni + fînețe (174,4 capete) și realizează cel mai mare randament de lînă pe ovină tunsă (4,8 kg).

Din cele 128 cooperative agricole de producție, 125 cresc ovine. În medie, pe o cooperativă revin circa 1 824 ovine de reproducție, iar la 100 hectare teren arabil + pășuni + fînețe — 72 și, respectiv 714 capete, la 100 ha pășuni și fînețe.

Tehnologiile de producție practicate sînt de tip tradițional, cu diferențieri în structura bazei furajere. Din totalul C.A.P.-urilor care cresc ovine au fost selectate în cadrul cercetării 50 de unități cu rezultate semnificative.

Pentru a stabili scara sau limitele rentabilității producției la lînă, miei și lapte a fost utilizată gruparea statistică a unităților pe niveluri ale randamentelor medii, în funcție de care se realizează indicatori economici și de eficiență diferiți.

Acești indicatori reflectă, la toate cele trei produse (lînă, miei, lapte), o limită a randamentelor sub care nu se poate realiza rentabilitate. În cazul producției de lînă, randamentul mediu pe oaie care asigură un prag minim de rentabilitate este de circa 4 kg. Sub 2,5 kg lînă, deși există un nivel redus al cheltuielilor, pierderile totale pe oaie — în special datorită influenței cheltuielilor cu amortismentele și a celor indirecte — sînt de 26,3%, în timp ce rata rentabilității este de 11,7%. Reducerea substanțială a pierderilor la lînă, în comparație cu cele totale ce revin pe oaie, se explică prin metodologia actuală de repartizare a cheltuielilor în raport cu structura veniturilor. Această cheie avantajează producția de lînă, reflectînd o așezare necorespunzătoare a prețurilor de contractare la miei și lapte, în raport cu prețul de contractare al lînii și cu cheltuielile de producție aferente acestor produse. La un randament mediu cuprins între 2,5—3,0 kg de lînă pe oaie, pierderile totale se reduc cu peste 28%. (Evoluția lor nu este liniară. Astfel, între 3,0—3,5 kg ele au o tendință de creștere, ca urmare a nivelului ridicat al cheltuielilor de producție și a unor deficiențe în calitatea lînii ; între 3,5—4 kg scad cu 34% ; peste 4 kg se realizează un beneficiu total de 50 lei și un beneficiu aferent lînii, pe oaie, de 11,37 lei). Rata rentabilității reflectă avantajul economic asigurat producției de lînă, atît prin prețul de contractare, cît și prin sistemul neechitabil de repartizare a cheltuielilor.

Cu toate că la circa 4 kg de lînă pe oaie se realizează o rentabilitate de 4,2% aceasta este cu mult sub nivelul minim necesar înfăptuirii autogestiunii economice și în special autofinanțării fermelor de ovine. O mai corespunzătoare corelare a prețurilor de contractare cu costurile medii de producție se impune ca o necesitate a funcționalității mecanismului economic, la toate cele trei produse.

Rezultatele obținute scot în evidență faptul că rentabilizarea mieilor se poate realiza numai în condițiile unei natalități normale (peste 100%, sau chiar două fătări pe an).

La laptele de oaie se realizează rezultate economice pozitive la un randament de peste 15 litri pe oaie; rentabilizarea acestui produs presupune, pe de o parte, eforturi de sporire a randamentelor medii, iar pe de altă parte, unele reconsiderări ale orientării în creșterea ovinelor de reproducție din rasele cu lînă fină. Obținerea de la acestea a unor producții sporite de lapte impune îmbunătățirea rației zilnice în perioada de producere a laptelui — și, evident, corelarea prețurilor de contractare cu cheltuielile de producție. Dintre cele trei produse rezultate de la ovine, la lapte se resimte în mai mare măsură nevoia unei astfel de corelări.

Cooperativele agricole care au obținut peste 4 kg de lînă pe oaie pot realiza o rată a rentabilității de circa 17,8%, numai dacă obțin o natalitate de 100% și cel puțin 20 litri lapte pe oaie. La o producție de cel puțin 100 de miei la 100 de oi se poate realiza o rată a rentabilității pe miel de 16,4%, dar cu condiția obținerii unor randamente superioare la lînă și lapte. Obținerea unor randamente la lapte mai mici de 20 de litri de la o oaie asigură doar o rentabilitate scăzută (3,6% în grupa 15—20 litri, față de 7,3% în grupa peste 20 litri).

Ajustarea analitică a datelor statistice ne-a permis să stabilim în ce măsură se corelează sau sînt dependente : randamentele medii pe oaie — cu costurile unitare pe fiecare produs; randamentele medii — cu prețurile medii de contractare pe produs; costurile medii unitare — cu prețurile medii de contractare; cheltuielile totale pe oaie — cu valoarea producției pe oaie; beneficiul (pierderile) pe oaie — cu randamentul mediu de lînă; beneficiul (pierderea) pe kg de lînă — cu randamentul mediu de lînă. Din calcule rezultă că atît costurile medii unitare pe produs, cît și rezultatele financiare pe oaie și produse variază în funcție de randamentele medii realizate. În cazul mieilor și al laptelui acești indicatori se modifică și în funcție de structura veniturilor totale. Se observă existența unor corelații mai slabe între costurile unitare și prețurile de contractare medii la miei și lapte.

Mărimea coeficienților de corelație reflectă o strînsă legătură între creșterea randamentului de lînă pe oaie și costul unitar, ca urmare a efortului de susținere a producției de lînă în competiție cu celelalte două produse. Nivelul redus al coeficienților de corelație, în ce privește influența natalității asupra costului de producție al unui miel și influența randamentului de lapte asupra costului de producție al laptelui reflectă existența unei repartizări neechitabile a cheltuielilor de producție între cele trei produse obținute (lînă, miel, lapte).

Mărimea coeficienților de corelație dintre costurile producțiilor de lînă, miel și lapte și prețurile medii de contractare la produsele respective demonstrează strînsa legătură între costurile unitare și prețurile medii de contractare pe kg la lînă, ceea ce înseamnă că se asigură posibilități de rentabilizare a acestui produs prin noile prețuri de contractare. Reducerea acestor corelații la celelalte produse relevă, pe lîngă influența negativă a nivelului scăzut al randamentelor medii, corelații necorespunzătoare între prețurile de decontare și cheltuielile aferente acestor produse.

Calculele statistice corespunzătoare atestă faptul că pe măsura sporirii randamentelor medii crește și valoarea producției pe oaie, atît ca urmare a corelării prețului de contractare cu costul unitar al lînii, cît și ca urmare a îmbunătățirii calității lînii. O strînsă legătură există și între costurile și valoarea producției pe oaie. Este firesc ca pe măsura intensificării producției să crească randamentele medii și, deci, în condițiile unor prețuri remuneratorii să crească valoarea producției. Există însă o limită dată de resursele de care dispune întreprinderea, de potențialul biologic al animalelor în realizarea producției. Factorii care concură la sporirea randamentelor pe ovină au avut, în majoritatea cooperativelor agricole studiate, o acțiune negativă, fenomen reflectat de rezultatele economice nefavorabile înregistrate.

Pe măsura creșterii randamentelor de lînă se reduce însă nivelul rezultatelor financiare negative pe oaie. Cercetarea efectuată pe eșantionul cooperativelor agricole de producție din județul Constanța scoate în evidență existența unei legături strînse între randamentul de lînă și beneficiul obținut. Beneficiul maxim (4,3 lei/kg lînă) se înregistrează la o producție de 5,2 kg lînă pe oaie. Sub acest nivel, scara rentabilității reflectă o tendință de reducere treptată pînă la randamentul de 4 kg de lînă pe oaie.

Ca urmare a investigației făcute rezultă ca necesare măsuri de intensificare a producției în ramura creșterii ovinelor; sporirea substanțială a randamentelor medii la toate cele trei produse; îmbunătățirea reproducției ; perfecționarea repartizării cheltuielilor pe produse în raport cu efortul real pentru obținerea anumitor randamente ; perfecționarea prețurilor de contractare, atît în sensul corelării lor cu cheltuielile reale de producție în această ramură, cît și în sensul mai bunelor așezări între cele trei produse.

Letiția ZAHIU
Victor MANOLE

POTRIVIT CERINȚELOR DEZVOLTĂRII INTENSIVE, PRINCIPIILOR MECANISMULUI ECONOMICO-FINANCIAR

O nouă calitate a conducerii la nivel microeconomic

FĂURIREA unei economii puternice, moderne — rod al muncii avîntate a poporului pentru înfăptuirea politicii partidului în cele 4 decenii ce s-au scurs de la actul istoric din 23 August 1944 — are ca una din coordonatele esențiale **asigurarea, la nivelul unităților economice, a unei conduceri de tip nou,** capabilă să materializeze această politică prin organizarea și unirea eforturilor oamenilor muncii în vederea realizării obiectivelor economice și sociale ale planurilor de dezvoltare. Îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, pe baza gîndirii înnoitoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fost definit profilul conducătorului de tip nou, înarmat cu o temeinică pregătire politică și profesională, cu o profundă răspundere pentru gospodărirea și dezvoltarea avuției naționale, cu o largă deschidere spre nou ; s-a organizat pregătirea specială a cadrelor de conducere ; iar pe planul definitoriu al afirmării democrației socialiste, muncitorești, s-a instituit conducerea colectivă, s-au asigurat sferele de competențe, atribuții și responsabilități prin care se înfăptuiește principiul revoluționar al autoconducerii, formă de participare a colectivului de muncă al fiecărei unități la gestiunea acesteia, la rezolvarea tuturor problemelor de care depinde progresul propriei întreprinderi și al economiei naționale în ansamblu.

ACTUALA ETAPĂ, de dezvoltare intensivă a economiei naționale românești — proces dinamic, în cadrul căruia accentul preocupărilor se pune pe creșterea eficienței economice — presupune perfecționarea continuă a activității de conducere a unităților economice, care să se caracterizeze prin fundamentarea pe metode științifice, moderne și printr-un grad sporit de elasticitate în organizarea funcționării, pentru valorificarea la maximum a potențialului existent, în condițiile respectării restricțiilor macroeconomice și satisfacerii cerințelor exprimate prin sarcinile ce revin fiecărei întreprinderi din planul național unic.

„Se impune — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în cuvîntarea la Sesiunea din iunie a.c. a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — **să acționăm cu mai multă hotărîre pentru perfecționarea activității de planificare și conducere, pentru eliminarea mai rapidă a unor practici și metode învechite, a practicilor birocratice care se mai fac simțite, pentru a asigura o mai mare operativitate, o conducere științifică, bazată pe cunoașterea realităților și a cerințelor, a legităților dezvoltării economico-sociale, aplicate în mod corespunzător la necesitățile societății noastre socialiste.“**

Noua calitate a conducerii la nivel microeconomic trebuie să se manifeste în capacitatea de a se adapta la diferite situații, utilizînd metode și tehnici adecvate, precum și modalități specifice de a se comporta și acționa, să organizeze în așa fel producția și munca, încît să se îndeplinească obiectivele tactice — sarcinile planului de producție, obiectivele strategice — sarcinile rezultate din programele naționale prioritare, asigurîndu-se totodată satisfacerea intereselor întreprinderii (ca subsistem al ramurii din care face parte) armonizate cu interesele economiei naționale și cu cele ale oamenilor muncii din unitatea respectivă.

Definirea precisă a obiectivelor

ARMONIZAREA acestor interese este asigurată prin însești măsurile adoptate în anul trecut, din inițiativa secretarului general al partidului, pentru perfecționarea noului mecanism economico-financiar și — ca parte componentă a acestuia — a sistemului de retribuire. Din acest complex unitar de măsuri rezultă clar obiectivele de realizat la nivelul unităților economice, pe diversele lor trepte ierarhice de organizare — de la formația de lucru pînă la sistemul întreprindere, pe care le redăm sintetic (pe modelul unei întreprinderi industriale) în tabelul de mai jos.

Din cele prezentate în schemă rezultă că, în îndeplinirea planului, prioritatea trebuie acordată **producției fizice** — ca indicator de bază, obiect al eficienței economice — obținută prin îndeplinirea concomitentă și a indicatorilor economici principali (de condiție) specifici fiecărei trepte ierarhice.

Realizarea totalității indicatorilor înscriși în plan și stabilirea retribuției în funcție de rezultatele obținute constituie o problemă nu numai economică, ci și profund socială, a cărei rezolvare solicită găsirea modalităților de a repartiza sarcini specifice pe fiecare compartiment și pe membrii acestuia, astfel încît prin însumarea lor să se asigure realizarea obiectivelor fixate.

Apreciem ca deosebit de utilă în acest sens metoda **conducerii prin obiective,** în cadrul căreia se impune stabilirea unor răspunderi concrete, exemplificate (pe modelul unei întreprinderi industriale) în lista de atribuții și sarcini prezentată în subsolul paginii următoare. Subobiectivele treptei ierarhice superioare devin obiective ale treptei imediat următoare, ceea ce evidențiază conceptul sistemic al conducerii.

Responsabilizarea fiecărei verigi organizatorice

ATRIBUȚIILE și sarcinile trebuie fixate în mod concret, în mărimi absolute sau relative, pentru a se putea evalua rezultatele și evidența abaterile. Responsabilitățile se cer revăzute pentru întregul personal prin prisma reglementărilor privind perfecționarea mecanismului economico-financiar și înscrise în regulamentul de organizare și funcționare, ca și în fișele postului. De un real folos ar fi **fixarea unor obiective corespunzătoare și pentru conducerile și compartimentele centralelor industriale,** ceea ce le-ar obliga să vizeze maximizarea producției fizice, a exportului, a productivității muncii, a producției nete, a producției marfă vîndută și încasată — nu numai pur și simplu prin însumarea rezultatelor unităților componente (așa cum se întîmplă încă uneori), ci prin luarea unor măsuri globale.

Dacă pentru personalul muncitor din secțiile și atelierele de bază nivelul retribuției este corelat fără echivoc cu

INDICATOR DE BAZĂ : **PRODUCȚIA FIZICĂ PE SORTIMENTE în condiții de eficiență economică,** prin realizarea simultană a indicatorilor principali (de condiții)

INDICATORI PRINCIPALI (de condiție a realizării retribuției)		
— Fabrici și uzine (fără personalitate juridică) — Secții și ateliere de bază		— Întreprinderea — Secții și ateliere de servire generală
■ Muncitori tehnologi	■ Conducerea fabricilor și uzinelor ■ Șefi de secție, ateliere, brigăzi, formații de lucru ■ Personalul tehnico-ingineresc și alte categorii de personal	■ Conducerea întreprinderii ■ Compartimentele funcționale și de concepție ■ Oamenii muncii din secțiile și atelierele de servire generală.
■ Încadrarea în normele de consum la materii prime, materiale, combustibil și energie electrică	■ Încadrarea în costurile materiale	■ Producția netă ■ Costurile la 1 000 lei producție
■ Realizarea structurii producției fizice pe sortimente și clase de calitate, respectiv încadrarea în parametrii de calitate la produsele (lucrările) executate		■ Producția marfă vîndută și încasată ■ Producția la 1 000 lei fonduri fixe
■ Realizarea producției fizice destinată exportului, prevăzută în plan și în contracte		■ Volumul valoric de export prevăzut în plan și în contracte
Productivitatea muncii		

rezultatele obținute de fiecare din aceste subsisteme în parte, în schimb retribuția personalului compartimentelor funcționale și de concepție, al secțiilor și atelierelor de servire generală depinde de rezultatele obținute pe total întreprindere. Avînd în vedere importanța și multitudinea problemelor specifice pe care le au de rezolvat acestea din urmă, atît pentru realizarea planului curent cît și în abordarea obiectivelor de perspectivă (a strategiei întreprinderii), considerăm că aprecierea muncii lor ar trebui făcută în continuare **și după obiectivele și sarcinile proprii**, ceea ce solicită din partea conducerii întreprinderii o analiză lunară atentă a rezultatelor fiecărui compartiment prin prisma obiectivelor fixate. O astfel de departajare se poate face prin aplicarea principiului general și prevederilor metodologice ale acordului global, care permit diferențierea la retribuție cu pînă la $\pm 20\%$ a fiecărei persoane, în funcție de aportul adus în realizarea sarcinilor de plan.

În același timp, pentru ca să se poată conduce predictiv și pentru îndeplinirea funcției de control, trebuie să se dispună de informații rapide și exacte în legătură cu stadiul realizării cantitative și calitative a obiectivelor stabilite, condiție legată de dezvoltarea prelucrării automate a datelor și de perfecționarea calculației costurilor.

Existența unor obiective clare, diferențiate pe subsisteme și trepte ierarhice ale întreprinderii, obligă la perfecționarea în continuare a conducerii nu numai a întreprinderii în ansamblu, ci și pe subsistemele sale — și în primul rînd perfecționarea organizării și conducerii secțiilor, atelierelor și altor unități de bază ale producției. Pe lîngă măsurile deja legiferate, responsabilizarea pentru îndeplinirea eficientă a obiectivelor stabilite impune și întărirea gestiunii economice a acestor subsisteme (secții, ateliere), în condițiile creșterii competențelor conducerilor acestora (așa cum s-a procedat, de pildă, în cazul brigăzilor de antrepriză din construcții). Aceasta va asigura organului colectiv de conducere și cadrelor de conducere operativă a unităților economice mai mult răgaz pentru a se ocupa de definirea și pregătirea obiectivelor pe termen lung ce decurg din programele naționale de creștere a productivității muncii și a calității produselor, de reducere a costurilor, de reorientările legate de producția pentru export, într-un cuvînt de creșterea necontenită a eficienței economice. Neabordarea și neîndeplinirea corespunzătoare a obiectivelor pe termen lung îngreunează pe parcurs condițiile pentru realizarea sarcinilor curente de plan.

Stimularea participării și creativității

IMPORTANTĂ este nu numai precizarea obiectivelor, dar și (mai ales) calitatea realizării acestora. Ea depinde de gradul de stimulare a creativității, ca sursă inepuizabilă a dezvoltării eficiente a unităților economice — înțelegînd prin aceasta nu numai întărirea compartimentelor de concepție, dar și crearea unui climat în care toți oamenii muncii din întreprindere să fie antrenați într-un permanent proces de raționalizare, de inovare, inclusiv în stabilirea și înfăptuirea elementelor esențiale ale strategiei unității. **Creativitatea trebuie condusă, stimulată, direcționată** cel puțin ca oricare activitate de producție sau economică a întreprinderii, cel puțin cu aceeași competență pe care o cere conducerea realizării unui indicator cum este producția fizică, astfel încît pentru orice obiectiv stabilit să se poată formula cîteva soluții, din care să fie aleasă cea mai adecvată cerințelor și posibilităților. De gestiunea creativității ar trebui să se ocupe fiecare cadru de conducere, dar și compartimentul de organizare a producției și a muncii, orientat în acest sens și prin acțiuni, la nivelul centralelor și departamentelor.

Stimularea creativității cere un stil de conducere cooperant, participarea coerentă a tuturor membrilor consiliilor oamenilor muncii nu numai cu măsuri din domeniul tehnico-economic, care se adresează în general utilajelor și proceselor, ci mai ales cu măsuri social-politice, creative, care să se adreseze în primul rînd oamenilor, educației lor politice și profesionale, vizînd perfecționarea climatului de muncă și de responsabilitate față de calitatea muncii.

Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

Atribuții și sarcini ale personalului de conducere și execuție în vederea realizării producției fizice în condiții de eficiență economică

CONDUCEREA ÎNTREPRINDERII

Director : realizarea producției fizice planificate și a producției pentru export, a producției marfă și a producției marfă vîndută și încasată, maximizarea productivității muncii și a producției nete

Director adjunct tehnic (inginer-șef) : realizarea producției fizice planificate și a producției pentru export, a producției marfă, maximizarea productivității muncii și a producției nete ; minimizarea consumurilor specifice de manoperă, materiale, energie ; promovarea progresului tehnic

Director adjunct comercial : minimizarea cheltuielilor de aprovizionare și desfacere ; aprovizionarea cu materiale ieftine, înlocuitori, materiale refolosibile ; creșterea ponderii exportului și valorificarea cu prețuri maxime a producției pentru export ; realizarea producției marfă vîndută și încasată

Contabil-șef : evidențierea abaterilor (excepțiilor) prin calculația costurilor ; minimizarea costurilor generale ale secțiilor și întreprinderii ; întărirea controlului preventiv și a controlului operativ curent, în vederea evitării risipei ; încasarea operativă a producției marfă vîndută

COMPARTIMENTELE FUNCȚIONALE ȘI DE CONCEPȚIE

Planificare-dezvoltare : optimizarea producției nete și a productivității muncii prin structura de plan a producției fizice și a producției pentru export ; punerea în funcțiune înainte de termen a noilor obiective

Personal-învățămînt-retribuire : recalcularea fondului de retribuire în funcție de rezultatele la producția fizică, producția pentru export, producția netă și producția marfă vîndută și încasată ; retribuirea muncii în acord global pe bază de norme și tarife pe produs, lucrare etc. ; ridicarea calificării și perfecționarea profesională a oamenilor muncii

Programarea, pregătirea și urmărirea producției : maximizarea producției marfă prin realizarea producției și depășirea producției pentru export ; folosirea optimă a capacităților de producție ; minimizarea consumurilor specifice

Mecano-energetic : reducerea timpilor de revizii și reparații și încadrarea în cheltuielile planificate pentru întreținere și reparații ; evitarea opririlor accidentale prin mărirea fiabilității reparațiilor, minimizarea consumurilor energetice

Organizarea producției și a muncii : maximizarea productivității muncii ; organizarea și normarea tuturor locurilor de muncă și a tuturor produselor ; raționalizarea operațiilor de manipulări, depozitare și ambalare

Proiectarea de produse și tehnologii : maximizarea productivității muncii și a producției nete prin diminuarea consumurilor specifice pe produse și tehnologii, în cadrul procesului de înnoire și modernizare a acestora

Control tehnic de calitate-laboratoare : prevenirea defectelor de calitate ; minimizarea rebuturilor ; respingerea la recepție a materiilor prime și materialelor necorespunzătoare

Proiectare pentru autoutilare și piese de schimb : minimizarea costurilor prin diminuarea consumului de metal, energie și combustibil ; asimilarea pieselor de schimb pentru înlocuirea importului, recondiționarea pieselor și subansamblelor uzate, modernizarea utilajelor și instalațiilor pentru creșterea productivității muncii

Aprovizionare : minimizarea cheltuielilor de aprovizionare și transport ; manipularea, depozitarea și conservarea corespunzătoare a materiilor prime și materialelor ; aprovizionarea cu materiale refolosibile și înlocuitori ; aprovizionarea ritmică

Desfacere : minimizarea cheltuielilor de desfacere ; evitarea stocurilor de produse finite fără desfacere ; livrarea ritmică a producției pentru beneficiarii interni și pentru export ; realizarea producției marfă vîndută și încasată

Financiar, analize economice — prețuri : planificarea predictivă a costurilor ; urmărirea și analiza costurilor prin metode moderne de calculație ; urmărirea încasărilor în vederea realizării și depășirii planului la producția marfă vîndută și încasată ; introducerea bugetelor de venituri și cheltuieli la nivelul secțiilor și atelierelor

Contabilitate : evidențierea abaterilor (excepțiilor) prin postcalcul ; detalierea controlului preventiv și operativ curent.

Oficiul de calcul : introducerea și extinderea prelucrării automate a datelor pe baza unui sistem informatic adecvat, în funcție de dotarea proprie cu tehnică de calcul și/sau de facilitatea accesului la calculatoarele altor unități, cu reducerea corespunzătoare a personalului de evidență și calcul

CONDUCEREA SECȚIILOR ȘI ATELIERELOR

Șef de secție (atelier) de producție : realizarea producției fizice planificate (și maximizarea producției pentru export), a producției marfă, în condițiile maximizării productivității muncii și a producției nete

Șef de secție (atelier) mecano-energetic : minimizarea costurilor planificate (normate) pentru întreținerea și funcționarea utilajelor ; minimizarea duratei intervențiilor planificate ; mărirea fiabilității reparațiilor ; maximizarea producției proprii cu minimizarea costurilor ; minimizarea consumurilor energetice

Conducător de formație de lucru (tehnologi) : depășirea producției fizice și a producției pentru export pe seama creșterii productivității muncii ; minimizarea consumurilor specifice prin încadrarea în cantitățile alocate prin fișa-limită pe produs

Conducător de formație de lucru (mecano-energetic) : minimizarea cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor ; minimizarea timpilor de opriri planificate ; creșterea indicilor de utilizare extensivă a utilajelor

PERSONAL MUNCITOR DE EXECUȚIE

Muncitori tehnologi : maximizarea producției fizice și a producției pentru export prin depășirea normelor de muncă ; reducerea consumurilor specifice față de cele planificate și realizarea calității prevăzute

Muncitori de întreținere și reparații : minimizarea timpilor de reparații ; minimizarea costurilor față de devizele antecalculate

Muncitori de aprovizionare și desfacere : evitarea distrugerii sau degradării produselor la manipulare, transport și depozitare

Executanți din personalul tehnic, economic, de alte specialități și administrativ : obiective specifice

Conducerea de către partid — chezăşie a dezvoltării democraţiei muncitoreşti, revoluţionare

ESTE UN FAPT unanim recunoscut că în cele patru decenii de construcţie socialistă perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului este cea mai fertilă din istoria ţării noastre în multiplele planuri ale făuririi noii societăţi, înscriindu-se ca o treaptă nouă, calitativ superioară, în toate sferele vieţii economice şi sociale. După acest eveniment de cotitură în istoria patriei noastre au fost elaborate de către partidul nostru, cu contribuţia nemijlocită a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, teze teoretice de o deosebită valoare practică în toate domeniile procesului de edificare a socialismului, magistral sintetizate în Programul P.C.R., în directivele congreselor sau hotărîri ale conferinţelor naţionale şi, mai cu seamă, în cuvîntările din 1—2 iunie 1982, în raportul de la Conferinţa Naţională din decembrie 1982, cuvîntarea din august 1983.

O contribuţie esenţială a adus secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la dezvoltarea teoriei revoluţionare despre creşterea rolului conducător al partidului în sistemul politic al societăţii noastre, ca rezultat obiectiv şi necesar al procesului de dezvoltare a clasei muncitoare, forţă socială conducătoare a societăţii şi al creşterii rolului factorului subiectiv, conştient, pe măsura înaintării spre comunism.

În stadiul actual al edificării socialismului în ţara noastră, la loc de frunte se situează problemele conducerii politice a societăţii atît sub aspect teoretic, cît şi practic. Aşa cum relevă documentele partidului nostru, dezvoltarea economico-socială în ritm susţinut a ţării depinde nu numai de resursele materiale şi umane existente, ci şi de desfăşurarea unei conduceri eficiente, exercitate pe baze ştiinţifice, raţionale.

În perioada de după Congresul al IX-lea al partidului a fost regîndită într-o perspectivă nouă de către secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, teza privind exercitarea rolului conducător al partidului, potrivit căreia **„Partidul se afirmă tot mai puternic ca centrul vital al întregii naţiuni"** sau cum se preciza la Conferinţa Naţională din decembrie 1982 **....„partidul a devenit centrul vital al funcţionării societăţii socialiste multilateral dezvoltate".** În acest context se înţelege faptul că legităţile economico-sociale impun, cu necesitate, asigurarea funcţionării, în cele mai bune condiţii, a tuturor sectoarelor de activitate, a întregii vieţi politice, economice şi sociale, pentru a fi evitată, pe cît este posibil, apariţia de contradicţii, de greutăţi şi neîmpliniri, care pot să creeze obstacole în bunul mers al societăţii. În lumina acestei concepţii, creşterea rolului conducător al partidului a constituit şi trebuie să constituie şi în viitor factorul hotărîtor pentru întreaga activitate de dezvoltare a ţării noastre, pentru ridicarea bunăstării generale a întregului popor.

În cele patru decenii care au trecut de la revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, în sfera partidului s-au produs modificări esenţiale, de conţinut, acesta dobîndind o importanţă deosebită în cadrul sistemului social global, manifestîndu-se ca un factor hotărîtor în toate laturile vieţii economico-sociale, orientînd din punct de vedere ideologic şi dinamizînd, în mod practic, dezvoltarea societăţii socialiste, avînd în vedere legităţile progresului social şi cerinţele obiective ale fiecărei etape parcurse.

În aria de cuprindere, de o deosebită fertilitate, a gîndirii politice, novatoare şi revoluţionare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, cu mari implicaţii în planul teoriei şi practicii construcţiei socialiste, se înscriu, ca o realizare de excepţională însemnătate, **elaborarea şi fundamentarea unei concepţii originale, profund ştiinţifice referitoare la statul socialist, la esenţa, locul şi rolul său în sistemul democraţiei socialiste, muncitoreşti, în organizarea şi desfăşurarea întregii activităţi economico-sociale în etapa actuală şi în perspectivă.**

Teoria revoluţionară a subliniat, în permanenţă, caracterul istoric şi de clasă al democraţiei, demonstrînd cu putere, pe baza faptelor istorice, că nu există o democraţie în sine, că aceasta are un pronunţat conţinut de clasă, care se schimbă de la o orînduire la alta, în funcţie de esenţa puterii.

Conducerea, ca act cu implicaţii economice, politice şi sociale, a fost, de fapt, un atribut esenţial al societăţii, o preocupare permanentă, din cele mai îndepărtate timpuri, a gîndirii şi practicii umane. Concepţia politico-filozofică şi practica conducerii au evoluat, însă, în acelaşi timp cu modurile de producţie, în raport cu nivelul dezvoltării forţelor de producţie şi a relaţiilor de producţie existente în societate.

În concepţia partidului nostru, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, democraţia este un proces, un fenomen politic care, dacă în prima parte a construcţiei socialiste a fost o democraţie pentru popor, în mod deosebit după Congresul al IX-lea al partidului, aceasta s-a transformat într-o **democraţie a poporului.** Astfel, democraţia socialistă se manifestă în toate momentele vieţii democratice, adică de la dezbaterea şi adoptarea unei hotărîri de partid sau lege a statului, în continuare, pînă la aplicarea acesteia în viaţă.

Făcînd o analiză profundă a **modului cum există şi funcţionează,** în etapa actuală, democraţia noastră socialistă, am evidenţia faptul că ea se manifestă în mai multe planuri : ca **metodă de lucru a partidului,** cu ajutorul căreia se realizează dialogul său permanent cu oamenii muncii, cu întregul popor ; ca un **factor şi mijloc mobilizator al creativităţii şi energiei maselor, de implementare a progresului** în toate domeniile de activitate ; ca **mediu şi cadru de manifestare** plenară şi responsabilă a personalităţii umane şi de realizare a schimbului de idei ; ca o modalitate de conducere a treburilor economice şi sociale şi de control social-politic de către mase, sub conducerea organelor şi organizaţiilor de partid.

Se poate afirma că democraţia este una din cele mai deosebite cuceriri revoluţionare ale poporului român în anii construcţiei socialiste. Dar trebuie remarcat că la această realizare de prestigiu a partidului nostru s-a ajuns în urma unei munci politice şi organizatorice asidue şi că reuşita sa trebuie corelată cu nivelul atins de modul de producţie, de evoluţia relaţiilor de producţie şi sociale, de dezvoltarea gradului de conştiinţă politică a poporului şi a capacităţii sale de cunoaştere şi abordare a tuturor proceselor şi fenomenelor vieţii.

În concordanţă cu aceste mari transformări petrecute în ţara noastră, partidul nostru a elaborat teza **statului democraţiei muncitoreşti, revoluţionare,** care corespunde, în mod real, stadiului actual de dezvoltare a societăţii noastre multilateral dezvoltate în plină desfăşurare. În opera sa teoretică, tratînd problemele fundamentale ale organizării şi conducerii ştiinţifice a societăţii noastre socialiste, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, dă o atenţie deosebită creşterii şi afirmării rolului statului democraţiei muncitoreşti, revoluţionare în conducerea, în spiritul politicii partidului şi al legilor ţării, a întregii vieţi economice şi sociale, avînd la îndemînă cadrul organizatoric, perfecţionat continuu, prin care masele de oameni ai muncii participă la conducerea societăţii, fapt ce asigură conlucrarea armonioasă dintre organele statului şi organismele democratice ale sistemului unitar al democraţiei socialiste.

Raporturile dintre partidul comunist şi statul democraţiei muncitoreşti revoluţionare fiind dialectice este firesc ca orice transformare petrecută în cadrul celor două instituţii să se repercuteze, nemijlocit, în relaţiile dintre ele. Deosebit de valoroase sînt, în acest sens, ideile secretarului general al partidului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, idei formulate pe baza cunoaşterii temeinice a realităţii şi descifrării perspectivei vieţii sociale, privind raporturile dialectice dintre partidul comunist şi statul socialist în condiţiile trecerii ţării noastre la o nouă etapă de dezvoltare, care impune, cu necesitate, creşterea în continuare a rolului conducător al partidului şi perfecţionarea activităţii statului.

În România socialistă s-a realizat în etapa actuală o justă şi ştiinţifică concepţie a raporturilor dintre partidul comunist şi statul socialist. Atît partidul cît şi statul au structuri or-

ganizatorice proprii, își transpun în practică funcțiile lor caracteristice cu modalități, mijloace și forme proprii, specifice, dar, în același timp, în cadrul conducerii economico-sociale unitare, se completează reciproc, prin funcțiile duble de partid și de stat, create în acest sens, potențînd astfel puterea, capacitatea creatoare, revoluționară a poporului. De aceea tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Rolul conducător al partidului în societatea noastră socialistă nu înlocuiește în nici o împrejurare organele de stat, nu diminuează și nu poate să diminueze sub nici o formă răspunderea organelor de stat în fața legilor și a poporului. Este necesar să înlăturăm orice neînțelegere cu privire la cine ocupă locul mai principal în societate — partidul sau statul. Nu, nici nu trebuie să se pună o asemenea întrebare".** (Expunere prezentată la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 40).

Pornind de la legitățile obiective ale dezvoltării economice și sociale, de la realitățile concret-istorice ale României socialiste, avîndu-se în vedere gîndirea profund științifică și acțiunea politică creatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost făurit un sistem politic de guvernare a societății, fără egal, superior oricărei democrații burgheze, sistem care garantează participarea efectivă a întregului popor la construirea conștientă a societății socialiste multilateral dezvoltate. Partidul Comunist Român și statul socialist sînt, de fapt și de drept, cele două instituții de bază ale acestui sistem de conducere politico-socială, sistem al democrației muncitorești revoluționare. Așa cum arăta secretarul general al partidului în magistrala cuvîntare la Sesiunea solemnă comună a C.C. al P.C.R., Marii Adunări Naționale și Consiliului Național al F.D.U.S. consacrată împlinirii a 40 de ani de la înfăptuirea actului revoluționar de la 23 August 1944 : **„Am creat un puternic cadru democratic, de participare directă a clasei muncitoare, a tuturor categoriilor sociale, a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor vieții economice și sociale, la elaborarea politicii interne și externe a partidului și statului nostru".**

Conducerea politică de către P.C.R., ca partid unic al întregului popor, a operei de făurire a socialismului și comunismului este, de fapt, rezultatul unui proces legic, obiectiv pe care l-a parcurs societatea românească, în mod deosebit după actul istoric de la 23 August 1944, în lupta pentru cucerirea puterii și construirea societății noi. Calitatea de forță politică conducătoare a partidului a fost verificată și s-a manifestat, cu și mai multă putere, pe măsura amplificării și ridicării pe trepte tot mai înalte a procesului de făurire a revoluției și construcției socialiste. P.C.R. și-a asumat pe baza încrederii ce i-a acordat-o întregul popor conducerea întregii societăți și realizarea societății socialiste și comuniste în patria noastră. Drept urmare, partidul comunist a fost și este cel care elaborează linia politică și ideologică generală, deci politica sa internă și externă, pe baza cunoașterii științifice a realității și a legităților obiective ale societății socialiste, pe care le aplică în mod creator la condițiile concret-istorice ale țării noastre. Dar, rolul politic conducător al partidului nu se rezumă numai la elaborarea programului și directivelor privind dezvoltarea economico-socială a țării, ci și la organizarea, mobilizarea și dinamizarea întregului sistem global, a tuturor oamenilor muncii.

În condițiile accelerării dezvoltării sociale, ale creșterii complexității sarcinilor economice și sociale, ale necesității trecerii la o nouă calitate în toate domeniile de activitate, sporește, neîncetat și rolul statului. **„Trebuie să înțelegem** — arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 — **că statul va continua și azi și încă o lungă perioadă de timp, inclusiv în societatea comunistă, să aibă un rol important în organizarea vieții sociale, în dezvoltarea societății".** În etapa actuală, capătă o intensitate deosebită activitatea desfășurată de statul socialist pentru organizarea procesului de executare întocmai a hotărîrilor politice, pentru că de aceasta depinde, în mod categoric, succesul politicii partidului.

Relația directă dintre partidul comunist și statul socialist, în condițiile țării noastre, și-a găsit o aplicare originală prin crearea și instituționalizarea cumulului de funcții de conducere — de partid și de stat — și a organelor cu dublă natură, corespunzătoare. Aceste forme și modalități noi de conducere demonstrează faptul că, în anumite domenii, conducerea de către partid a devenit mai directă, răspunderea nemijlocită. Organele cu dublă natură — de partid și de stat — ale căror decizii au, în același timp, valoarea unor documente de partid și de stat, fac parte din sistemul unitar al organizării politico-statale și sînt subordonate, din punct de vedere politic, C.C. al P.C.R., pe linie de stat organelor supreme ale puterii, iar în unele cazuri guvernului.

În cadrul relațiilor stabilite dintre partid și stat, am reliefat, în mod deosebit, înrîurirea partidului asupra statului. Aceste relații sînt dialectice, fapt ce demonstrează interacțiunea dintre cele două instituții, deci și influența statului asupra partidului. În evidențierea acestei situații, trebuie pornit de la caracterul statului socialist, de putere supremă în România. Cadrul statal, funcțiile sale sînt obiectiv necesare, de buna sa funcționare depind existența și propășirea întregii societăți. Linia politică și ideologică generală a partidului se încadrează în această realitate economico-socială și, în mod obiectiv, este transpusă în practică prin activitatea statului. De aici decurge preocuparea asiduă și permanentă a partidului pentru întărirea și perfecționarea activității statului, pentru perfecționarea stilului și metodelor de muncă ale organelor sale, precum și grija acestuia în privința respectării și întăririi legalității.

Partidul solicită cu toată fermitatea membrilor săi să militeze pentru aplicarea corectă și respectarea legilor statului socialist, să fie ei înșiși exemple în acest sens, activitatea partidului, în ansamblu, încadrîndu-se în prevederile legilor. În acest context, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia că : **„Rolul de forță politică conducătoare al partidului impune o acțiune permanentă pentru creșterea răspunderii organelor de stat și a organismelor democratice de conducere a societății. Partidului îi revine misiunea de a acționa permanent pentru perfecționarea și creșterea rolului statului, al tuturor organismelor democratice, în toate sectoarele de activitate".** (Raport la Conferința Națională a P.C.R., 16—18 decembrie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 47).

O trăsătură caracteristică a etapei pe care o parcurge societatea noastră o constituie procesul complex de împletire tot mai organică a activității de partid, de stat și obștești, în cadrul O.D.U.S. Împletirea activității acestor organisme, în condițiile păstrării structurilor și funcțiilor caracteristice de activitate, este nu numai posibilă, ci și necesară, pentru că atît organele de partid cît și cele de stat și obștești exprimă voința întregului popor, militează pentru înfăptuirea aceleiași politici interne și externe, evident fiecare prin căi și mijloace specifice. Acest fenomen obiectiv este rezultatul mutațiilor calitative produse în structura și organizarea socială de identificare a intereselor fundamentale ale tuturor oamenilor muncii, de afirmare tot mai puternică a rolului conducător al partidului în toate sferele vieții sociale, de creșterea rolului organizator al statului în întreaga activitate economico-socială, de perfecționare permanentă a întregului nostru sistem democratic.

Practica muncii de partid a demonstrat, cu prisosință, necesitatea asigurării unei participări mai active, mai dinamizatoare a poporului la conducerea tuturor treburilor politice, economice și sociale ; punerea în valoare, pentru obținerea eficienței scontate, a cadrului organizatoric creat de partid ; dezvoltarea și perfecționarea pregătirii politice și profesionale a oamenilor muncii ; instaurarea, în fiecare loc de muncă, a unui climat propice de exprimare nestingherită a părerilor, ideilor ; urmărirea, cu multă grijă, a modului cum sînt soluționate și aplicate în viață propunerile cetățenilor etc.

În prezent, în fața națiunii noastre se află obiective deosebit de importante, stabilite de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, iar Congresul al XIII-lea, pe care îl întîmpinăm cu noi înfăptuiri, ne va pune în față noi și mărețe sarcini privind dezvoltarea socialistă a patriei. În acest context, raportul dialectic dintre partid, stat și organismele democrației muncitorești, revoluționare impune — ca o legitate inexorabilă — creșterea rolului conducător al P.C.R. în viața societății noastre. Partidul nostru, care își întemeiază întreaga sa activitate pe concepția materialist-dialectică și istorică despre lume și viață, despre societate, este în măsură să dea în orice moment cele mai judicioase răspunsuri la problemele vieții, ale construcției noii orînduiri. Creșterea rolului conducător al partidului, **centrul vital al funcționării societății socialiste multilateral dezvoltate**, are un raport dialectic rodnic cu statul socialist, care continuă să aibă un rol important în organizarea vieții economico-sociale, în dezvoltarea societății. În acest sens, secretarul general al partidului sublinia la recenta sesiune consacrată împlinirii a 40 de ani de la actul istoric de la 23 August 1944 : **„Și în viitor vom acționa pentru întărirea continuă a statului nostru, a democrației muncitorești, revoluționare, pentru perfecționarea planificării și conducerii activității economice și sociale, a întregii societăți, pentru creșterea continuă a rolului conducător al partidului în toate domeniile de activitate, văzînd în aceasta chezășia realizării tuturor năzuințelor poporului nostru".**

Iulian POPESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu"

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti

PROBLEMA structurii şi perspectivelor economiei româneşti a constituit, în perioada interbelică, axul de referinţă al luptei pe care au dus-o gînditorii marxişti împotriva concepţiilor retrograde, de factură fiziocrată, ale „eminamenţei agrare" a României", ca şi împotriva unor teorii neocolonialiste. Interpretînd raportul industrie-agricultură de pe poziţiile clasei celei mai înaintate şi mai consecvent progresiste, prin prisma teoriei economice marxiste cu privire la reproducţie, ei au analizat multiplele legături dintre caracterul economiei româneşti, respectiv stadiul de dezvoltare a relaţiilor de producţie din economia românească de după primul război mondial, şi structura acestei economii, respectiv nivelul de dezvoltare a forţelor de producţie şi de diversificare a diviziunii sociale a muncii, evidenţiind gravele carenţe ale structurii economiei naţionale şi combătînd concepţiile reacţionare care susţineau aceste stări de lucruri.

După crearea P.C.R., vechea dispută dintre agrarianism şi industrialism s-a ridicat pe o treaptă superioară. Animaţi de un puternic patriotism şi de dorinţa arzătoare pentru progresul rapid şi civilizaţia societăţii româneşti, gînditorii marxişti, îndeosebi comunişti, au desfăşurat o luptă ideologică dîrză împotriva aşanumiţilor „paseişti", de factură feudală, burghezo-ţărănistă sau mic-burgheză, care pretindeau, chiar şi după primul război mondial, că „drumurile cele mai sigure sînt cele pe care le-am mai bătut" [1], că „viaţa cea adevărată e la sat" [2], sau că ar fi cu totul inutil „să tot vislim spre o... industrializare a ţării" [3] şi că trebuie să „continuăm a fi o naţiune de rurali" [4]. Pasiunea lui George Strat pentru structura de tip agrar a economiei noastre, sfidînd orice realitate, l-a făcut să afirme că „România era o Arcadie fericită" [5].

Gînditorii marxişti, combătînd aceste concepţii, nu au subestimat, însă, dezvoltarea agriculturii, ci dimpotrivă, au susţinut înfăptuirea unor prefaceri sociale care să scoată agricultura şi ţărănimea din imobilismul secular şi să le antreneze pe calea progresului, prin valorificarea potenţialului revoluţionar al ţărănimii şi a marilor resurse de sporire a producţiei şi a productivităţii muncii agricole, pentru ridicarea nivelului de civilizaţie al acestei numeroase forţe sociale. Continuînd, în condiţii noi, concepţiile progresiste de pînă la primul război mondial, cu privire la complexul economic naţional, în care agricultura trebuia să se dezvolte într-un raport echilibrat cu industria, ei au subordonat problema structurii economiei româneşti idealului de progres economic şi social, de independenţă economică şi suveranitate naţională. Pentru economiştii marxişti români, problema necesităţii obiective a industrializării fusese elucidată teoretic încă din secolul trecut, în documentele vechiului partid socialist, în lucrările lui C. Dobrogeanu-Gherea. Această gîndire a evoluat rapid, în perioada interbelică, în tripla ei confruntare : cu realităţile modificate, cu gîndirea anti-marxistă şi cu ea însăşi, în cadrul procesului de clarificare ideologică.

Un pas important înainte, în ce priveşte posibilitatea înfăptuirii industrializării României, date fiind persistenţa tîrzie a feudalismului, lipsa de capital, întîrzierea revoluţiei industriale şi infiltrarea capitalului străin în economia românească, l-au marcat gînditorii marxişti din România interbelică prin relevarea posibilităţii efective şi a condiţiilor favorabile create, după Marea Unire şi reforma agrară din 1918–1921, pentru dezvoltarea tuturor ramurilor producţiei industriale. Apreciind în mod realist că, după primul război mondial, în România „s-au creat condiţiile necesare unei dezvoltări industriale rapide" [6], gînditorii marxişti au surprins tendinţele obiective de progres industrial al ţării noastre, chiar dacă acestea se loveau de cadrul strîmt al relaţiilor de producţie şi de inconsecventa politicii economice a burgheziei. C. Titel Petrescu afirma, în 1939, pe baza datelor statistice, „că factorul industrial este în continuă creştere şi că am devenit de mult şi devenim pe zi ce trece tot mai pronunţat o ţară cu o economie mixtă, agricolă şi industrială" [7] şi „că România trebuie să fie, în acelaşi timp, o ţară agricolă şi industrială, e un adevăr netăgăduit de nimeni azi" [8]. Roman Moldovan scria şi el că „în ţările agricole lipseşte industria. Lipsa industriei aduce cu sine lipsa muncitorimii industriale. (...) Lipsa muncitorimii industriale nu-i un motiv ca ţările de structură agrară să nu urmeze paşii progresului, spre democratizare economică" [9]. În ciuda deosebirilor şi polemicilor de ordin tactic dintre comunişti, socialişti-unitarişti şi social-democraţi, în teoria industrializării României aceste trei orientări ale gîndirii economice marxiste aveau un fond comun de idei cu privire la : a) necesitatea inexorabilă a industrializării ţării ; b) posibilitatea înfăptuirii ei practice chiar în cadrul social burghez, dar mai rapidă şi mai diversificată în condiţiile socialismului (resurse materiale, umane, financiare şi posibilităţi de desfacere) ; c) modalitatea realizării acesteia (metodă, ritm, finanţare, nivel tehnic, mărimea întreprinderilor).

În documentele P.C.R., P.S.I. şi P.S.D., în întreaga presă marxistă, s-a desfăşurat o polemică dîrză contra concepţiilor antiindustrialiste şi neocolonialiste în varianta „reagrarizării" şi a „complementarismului economic", susţinute de ţărăniştii şi de adepţii „corporatismului integral şi pur" etc. Deşi asprele condiţii ale luptei de clasă n-au îngăduit răgazuri pentru a scrie tomuri academice, gînditorii marxişti au folosit cu abilitate şi intransigenţă militantă presa ilegală şi legală a celor peste 500 de titluri de reviste şi ziare marxiste care au apărut în epocă, pentru a analiza ştiinţific şi în spirit revoluţionar, între altele, şi problemele structurii economiei româneşti, raportul industrie – agricultură – dezvoltare economică şi socială. Animaţi de ideea progresului neîntrerupt al ţării, a lichidării rapide a stării de înapoiere, ei au combătut cu vehemenţă teoriile stagnaţioniste, de factură colonialistă şi neocolonialistă formulate, prin anii '20, de unii gînditori occidentali de talia lui Keynes, Benedetto Crocce, Guglielmo Ferrero sau Georges Duhamel, colportate şi la noi de

FIŞE

ENERGIA ÎNTR-O LUME FINITĂ
Căi spre un viitor viabil

● „Energia într-o lume finită – Căi spre un viitor viabil" *(coordonator* Wolf Häfele) *publicată în colecţia* „Idei contemporane" *a* EDITURII POLITICE *reprezintă o nouă tentativă de a analiza problema energiei în manieră globală. Fixîndu-şi ca planuri de cercetare toate statele lumii şi un orizont temporal de o jumătate de secol, autorii studiului au apelat la metodele moderne pe care le oferă analiza sistemelor. Ca şi alte abordări consacrate problemei energiei în societatea contemporană, proiecţiile în timp au fost gîndite sub forma scenariilor. Ceea ce reţine atenţia este însă faptul că aceste scenarii nu vizează aspectele extreme ale fenomenului, ci au dobîndit un caracter normativ : cum trebuie să acţioneze comunitatea mondială pentru a-şi asigura rezervele energetice necesare dezvoltării ? Răspunsul autorilor are un caracter complex, incluzînd eforturile tehnologice, cele investiţionale impuse de asigurarea facturii energetice de mîine. Evaluarea impactului diverşilor factori asupra echilibrului energetic poate fi realizată, după opinia autorului, prin considerarea sistemelor energetice ca avînd un dinamism propriu, care este însă influenţat de factori politici, economici, administrativi etc.*

Dezvoltare urbană

● *Cu o populaţie urbană care a sporit numai în trei ani (1979–1982) cu 23 milioane de persoane, R.P. Chineză are de soluţionat o serie de aspecte deosebit de importante ale dezvoltării oraşelor, apreciază* Chen Weibang *în articolul* „Urban planning – new housing but preservation too" *publicat în numărul din august a.c. al revistei CHINA RECONSTRUCTS. O primă chestiune care se ridică este cea a realizării unei tipologii a oraşelor în cadrul sistemului naţional de localităţi şi stabilirea condiţiilor optime de dezvoltare pentru fiecare categorie, precum şi a relaţiilor dintre acestea. Criteriul ales pentru delimitarea oraşelor este cel al numărului populaţiei neagricole, în funcţie de acesta oraşele Chinei fiind distribuite în trei grupe : peste 500 000 de locuitori ocupaţi în activităţi neagricole, între 200 000 şi 500 000 şi sub 200 000. Dacă orientarea ca în viitor oraşele mari să se stabilizeze sub aspectul populaţiei, iar cele mici şi mijlocii să se dezvolte marchează diferenţieri în strategia urbanizării, numeroase alte elemente au caracter general, observă C.W. Astfel, se preconizează amplasarea cu precădere a industriilor poluante sau mari consumatoare de energie şi apă în afara oraşelor. În acelaşi timp, efortul factorilor de decizie în sfera planificării teritoriale este dirijat spre îmbinarea armonioasă a vestigiilor culturale*

adepții imobilismului structurii economice a țării. Astfel, într-un articol de consistență teoretică publicat în ziarul „Socialismul", Petre Bejenaru, respingînd concepțiile malthusiene, scria, în 1922 : „Pămîntul conține bogății imense, pe solul și în subsolul său : continente sînt nedesțelenite și puțin populate, milioane de oameni de-abia acum ies din viața animalică. Este absurd să ne închipuim că progresul omenirii se va opri acolo, că dă unei infime părți de privilegiați toate roadele culturii și ale civilizației. Nu. Sfîrșitul societății burgheze înseamnă de-abia începerea unei noi ere civilizatoare"[10]).

O replică fermă a unor concepții apocaliptice și stagnaționiste apărute în Occident de teama consecințelor sociale ale progresului tehnic au dat-o, de asemenea, gînditorii noștri marxiști, cîțiva ani mai tîrziu, în legătură cu propunerea lui Georges Duhamel de a se „întrerupe... invențiile (!) pentru o perioadă de timp". Remarcînd întrarea gîndirii economice burgheze în criză, ca reflectare a crizei generale a capitalismului, publicistul comunist Constantin Micu scria : „Lacrimile încep să curgă abundent pe mormîntul imaginar al civilizației. Ei (scepticii burghezi – Gh. C.) nu văd decît prăbușire, ruină. Și atunci profeții improvizați, șarlatanii travestiți prevestesc ori sfîrșitul lumii, ori recomandă prudent o întoarcere la trecut, un salt înapoi la manufactura artizanală, la micul atelier mecanic, la începuturile încerte și dibuitoare ale perioadei precapitaliste"[11]).

În aceste cuvinte descifrăm o strălucită anticipare a criticii marxiste împotriva unor concepții burgheze actuale. Lamentării neputincioase mic-burgheze împotriva progresului tehnic ca și a celei naive a mișcării luddiste de acum cîteva secole, i s-a adăugat, așadar, și cea a burgheziei contemporane, astfel încît, – cum scria Micu – „vom asista, probabil, la scene de masacrare a mașinilor, de distrugere a lor cu pietre. Furia mulțimii va fi canalizată în această direcție"[12]). „Un nou țap ispășitor a fost, deci, descoperit" mai nota C. Micu, sub înfățișarea forțelor de producție care propulsează dezvoltarea societății, iar nu a relațiilor de producție, devenite strîmte și anacronice – lucru trecut sub tăcere de economiștii burghezi.

Preocupările gînditorilor marxiști pentru problemele structurii economiei românești, ale dezvoltării industriei, precum și a agriculturii și celorlalte ramuri ale economiei naționale, pe baza progresului tehnic, s-au conjugat cu cele din domeniul diviziunii internaționale a muncii, în care România ocupa un loc umil, comparabil cu cel al satului față de oraș. Arătînd că, în mod obiectiv, orice țară, inclusiv România, participă la circuitul economic mondial și se încadrează obiectiv într-un sistem de interdependențe economice, gînditorii marxiști români au subliniat necesitatea cuceririi unui loc demn al țării noastre în diviziunea internațională a muncii, care să-i confere independența economică și suveranitatea națională, să pună capăt împărțirii continentului nostru în două Europe : una agrară, înapoiată și alta industrială, înaintată[13]).

În scrierile economice marxiste consacrate, în această perioadă, problemelor structurii economiei naționale, s-a acordat o justificată atenție raportului dintre dezvoltarea industrială și cea agricolă, dintre acestea și progresul economic al țării, pornind de la înțelegerea științifică a locului și rolului acestor ramuri în mecanismul reproducției. În literatura economică marxistă din epocă raportul dintre industrie și agricultură nu a fost privit în mod exclusivist, ci echilibrat, ținîndu-se seama că, într-o anumită măsură, și agricultura face parte din sectorul I al producției sociale, urmînd rigorile legii creșterii cu precădere a acestuia față de sectorul II. Pentru dezvoltarea concomitentă a ambelor ramuri se invocau multiple argumente, de ordin economic și tehnic, intern și extern, social și politic, vizînd atît necesitatea obiectivă cît și posibilitatea dezvoltării concomitente a acestora. „Bogățiile sale naturale (ale României – Gh. C.) – aprecia pe atunci C. Titel Petrescu – de petrol, minereuri, aur – o predestină industrializării, după cum fertilitatea excepțională a pămîntului mănos o indică, totodată, ca o țară agricolă"[14]).

Față de aceste tendințe obiective, guvernanții țării au adoptat, cum se știe, o politică economică ezitantă și chiar obstrucționistă, chiar dacă aceasta se referea și la problemele agriculturii. De aceea, reprezentanții clasei muncitoare au incriminat astfel de orientări de esență burgheză, mic-burgheză și moșierească, pornind de la faptul că „clasa muncitoare din țara noastră are tot interesul ca și România – rămasă în urma evoluției economice și sociale – să se prefacă după chipul și asemănarea statelor mai înaintate în ordinea capitalistă, pentru a putea adopta ulterior, cu ușurință, formele de organizare progresiste ale statelor democratice și civilizate. Și dezvoltarea industrială a țării este o condiție esențială de asigurare a unei evoluții și a unui progres real"[15]).

Afirmînd, pe bună dreptate, continuitatea obiectivă a progresului, pe baza asimilării celor mai noi cuceriri ale progresului științei și tehnicii, sociologul marxist Ion Clopoțel observa în 1931, cu amărăciune că „din 1918 încoace, încă nu s-a făcut un efort permanent și cu obiectiv precis pentru modernizarea, industrializarea și creșterea randamentului de producțiune al agriculturii românești" și, în consecință, „România este datoare să întreprindă pasul decisiv al industrializării prin sine însăși, prin propriile sale uzine și ateliere (...). Agricultura – continua el – trebuie pusă în situația de a comanda fabricii, uneltele trebuitoare"[16]).

conf. dr. Gh. CIULBEA

[1]) „Gîndirea", nr. 5, 1923, p. 83
[2]) „Gîndirea", nr. 10, 1925, p. 290
[3]) „Convorbiri literare", sept. 1925, p. 707
[4]) „Viața românească", nr. 8, 1934, p. 35
[5]) „Viața românească", nr. 12, 1925, p. 331
[6]) Andrei Șerbulescu, Tendințe fundamentale în economia românească, în „Era nouă" nr. 1, 1936
[7]) C. Titel Petrescu, Industrializarea țării și muncitorimea ca factor social în economia națională, în „Lumea nouă", nr. 4, 22 ian. 1939.
[8]) C. Titel Petrescu, Spre industrializarea țării, în „Lumea nouă", nr. 6 din 5 febr. 1939.
[9]) Roman Moldovan, Schimbarea atitudinii clasei muncitoare față de țărănime, în „Țara de mîine", an II, nr. 6–7, 1935.
[10]) Petre Bejenaru, Malthus redivivus, în „Socialismul", nr. 201, 9 nov. 1922.
[11]) Constantin Micu, Progresul tehnic și contradicțiile lui, în „Cuvîntul liber", nr. 27, 11 mai 1935.
[12]) Idem
[13]) Vezi T. Cristureanu, Europa agrară și Europa industrială, București 1935.
[14]) C. Titel Petrescu, Spre industrializarea țării, în „Lumea nouă", nr. 6, 5 febr. 1939
[15]) Idem
[16]) Ion Clopoțel, Social-democrația și problemele României contemporane Cluj, 1931

din fiecare oraș cu elemente de urbanism modern.

O problemă politică

● *„ Datoria lumii a treia nu mai este demult numai o problemă financiară, ci și politică", relevă* Christoph Bertram *în articolul* „Die Schuldenbombe : Anstoss für ein besseres Nord-Sud-Verhältnis" *(Bomba datoriei : impuls pentru îmbunătățirea relațiilor Nord-Sud), publicat în săptămînalul hamburghez DIE ZEIT (nr. 30/1984). Referindu-se la frămîntările sociale pe care le antrenează în multe țări latino-americane măsurile adoptate sau doar preconizate de guverne, la recomandarea F.M.I., pe fondul unei situații economice extrem de precare, pentru obținerea resurselor necesare achitării ratelor scadente ale unei datorii externe copleșitoare, autorul atrage atenția asupra interesului țărilor dezvoltate creditoare în stabilitatea politică a țărilor debitoare. De aceea, el pledează în favoarea reducerii nivelului dobînzilor, a renunțării la măsurile protecționiste și a deschiderii mai largi a piețelor țărilor dezvoltate pentru exporturile țărilor în curs de dezvoltare, cu alte cuvinte, pentru o nouă „politică Nord-Sud", care să evite o confruntare ce ar putea deveni inevitabilă în cazul amînării aplicării unei soluții de fond.*

Consemnînd depunerea în cont la bănci în străinătate de către o îngustă pătură de bogătași din țările latino-americane, a unei sume estimate de Banca Reglementelor Internaționale la 50 miliarde dolari între 1978 și 1982, autorul este de părere că acest fapt nu diminuează responsabilitatea comunității internaționale de a contribui la reducerea datoriei externe de circa 700 miliarde dolari, din care jumătate revine țărilor latino-americane.

Salvarea pădurilor

● *Unul din recentele studii publicate sub egida Institutului „Worldwatch" sub titlul „Air pollution, acid rain and the future of forests" se referă la o problemă deosebit de semnificativă pentru actualul context în care evoluează civilizația modernă : efectele poluării atmosferei asupra fondului forestier mondial. Autoarea, Sandra Postel, își propune o prezentare cît mai sugestivă bazată însă pe solide argumente științifice. Cea mai la îndemînă și, totodată, șocantă observație constă în așa-numita „moarte a pădurilor" – afirmă S.P. Întrucît explicații tradiționale nu au lămurit fondul problemei, a fost pusă în discuție ipoteza efectelor dezastruoase ale poluării, ipoteză confirmată în prezent. Problemele care se cer rezolvate de acum încolo sînt deosebit de complexe. O parte se circumscriu identificării cauzelor specifice (agenții poluanți) precum și a modalităților prin care aceștia otrăvesc vegetația. Alte cercetări ar trebui să fie direcționate asupra efectelor imediate și a celor pe termen lung (ecologice dar și economice, prin tensionarea comerțului mondial cu materie lemnoasă) și, în sfîrșit, o a treia categorie ar viza măsurile ce se pot întreprinde pentru salvarea pădurilor. În acest cadru autoarea avansează deopotrivă idei ce pot contribui la diminuarea agenților poluanți, relevînd totodată utilitatea unor experimente de ordin genetic, care ar putea conduce la crearea unor specii de arbori rezistenți.*

FIȘE

Probleme ale viitorului şi dezvoltării în viziunea unor specialişti

TEHNOLOGIILE „DE VÎRF", teren al unei intense competiţii internaţionale

ÎN ANUL 1977, cotidianul japonez de mare tiraj Asahi Shimbun publica un serial de interviuri cu unii dintre cei mai reputaţi cercetători ai viitorului, printre care Daniel Bell, Ezra Vogel, W.W. Rostow etc. Multe din opiniile exprimate de aceştia indicau o convergenţă asupra faptului că, spre sfîrşitul acestui secol, datorită tendinţelor fundamentale din economia occidentală, centrul de mare vitalitate şi forţă propulsivă se va muta în bazinul Pacificului, zona europeană urmînd a fi devansată sub aproape toate aspectele relevante în planul performanţelor tehnologice, industriale şi economice. Acum, cînd ne îndreptăm către mijlocul anilor '80, această temă revine cu obsesie în discuţiile unor importante cercuri oficiale şi de afaceri vest-europene, căutîndu-se „răspunsuri" eficace la ceea ce se conturează a fi marea provocare tehnologică şi economică a următoarelor decenii. Spre exemplu, la finele anului trecut, vicecancelarul vest-german Genscher a iniţiat o serie de întruniri de lucru cu experţi şi reprezentanţi ai cercurilor de afaceri şi ai sindicatelor din R.F.G., cu care ocazie el sublinia că, în momentul de faţă, „S.U.A. şi Japonia sînt angajate într-o gigantică competiţie în măsură să pregătească trecerea într-o altă eră tehnologică". (Frankfurter Allgemeine Zeitung, 19 XII 1983). Potrivit aprecierilor sale, aceste ţări au declanşat o a treia revoluţie industrială, ai cărei parametri axiali sînt microelectronica şi biotehnica, Germania Federală fiind depăşită în ce priveşte ritmul intens al dezvoltării tehnologice. Într-un referat prezentat într-una din aceste reuniuni, W. Haferkamp, comisar al C.E.E., reitera ideea arătînd că „creşterea dominaţiei zonei Pacificului în economia mondială are un efect de marginalizare a Europei". În cadrul colocviului organizat la Bonn de direcţia de planificare a Ministerului de externe vest-german, profesorul american W.E. Griffith de la M.I.T. (Massachusetts Institute of Technology) dramatiza şi mai mult imaginea ; conform aprecierilor sale „Australia şi Noua Zeelandă sînt pe cale să devină sateliţi în materie de microelectronică ai Singapore-lui, oricît ar părea de surprinzător acest fapt. Într-un anumit sens, aceasta ar putea să fie şi situaţia R.F. Germania faţă de S.U.A. şi Japonia, dacă se pleacă de la premisa că pînă la sfîrşitul deceniului actual în Europa occidentală nu se va constitui o industrie electronică competitivă (Die Welt, 19 XII 1983). Argumentele sale sînt susţinute de faptul că, în ultimii 20 de ani, dinamica creşterii economiilor bazinului Pacificului a fost de două ori mai rapidă decît media mondială : numai ponderea Japoniei în P.I.B. mondial a crescut de la 3% în 1969, la circa 11% în 1983. În industria construcţiilor navale, în prima jumătate a anului 1983, doar 11% din comenzile mondiale s-au îndreptat către ţările Comunităţi Economice Europene, în timp ce numai Japonia primea cote reprezentînd 48% din total. Concluzia expertului de la M.I.T. era că distanţa în plan tehnologic, dintre Statele Unite şi Japonia, faţă de restul lumii, se măreşte neîncetat, cu profunde implicaţii de ordin economic, politic şi strategic.

Şi alte date întregesc tabloul preocupărilor vest-europene faţă de tendinţele ce le sînt nefavorabile. Este interesant de analizat cazul economiei vest-germane, deoarece se consideră că aceasta reprezintă standardul de competitivitate pentru ţările din Europa occidentală şi una dintre cele mai puternice structuri industriale ale lumii. Spre exemplu, după clasamentul întocmit anual de Forumul European pentru Management (E.M.F.), în ce priveşte gradul de competitivitate al unui număr de 22 membri ai O.C.D.E., Japonia se situa în 1983 pe primul loc, urmată îndeaproape de Elveţia şi S.U.A. (vezi tabelul nr. 1). Acest clasament este întocmit pe baza evaluării comparate a 284 indicatori de performanţă economică, plus introducerea în aprecieri a unor criterii suplimentare şi a rezultatelor chestionarelor adresate la peste 1 000 de întreprinderi. Potrivit autorilor ierarhiei, locul III ocupat de S.U.A. este influenţat, în sens negativ, în largă măsură, de factori ca rentabilitatea anumitor ramuri, implicarea statului în activitatea economică şi orientarea scăzută către export, iar dacă nu s-ar ţine cont de ei, S.U.A. ar devansa chiar şi Japonia. Autorii subliniază, totodată, că dintre cele patru economii vest-europene, Marea Britanie, Franţa şi Italia au poziţii slabe, fără semne de redresare. Tendinţe de ameliorare a situaţiei competitivităţii înregistrează în schimb ţările nordice şi Austria. Distanţa Japoniei faţă de unele ţări vest-europene poate fi ilustrată şi explicată şi prin creşterea productivităţii muncii în industria prelucrătoare (vezi tabelul nr. 2).

Dacă în raport cu partenerii săi din C.E.E. şi majoritatea economiilor lumii, R.F. Germania se dovedeşte a fi o structură economică superioară, atunci cînd comparaţiile se fac cu S.U.A. şi Japonia — în special în domeniile industriilor viitorului — calificativele trebuie serios moderate. Nu întîmplător, îngrijorat de relativa deteriorare a poziţiei competitive a economiei vest-germane, într-o perioadă de profunde modificări structurale industriale şi tehnologice în lume, guvernul de la Bonn a solicitat principalelor cinci institute de cercetări economice ale ţării să analizeze cauzele care au condus la apariţia sau intensificarea unor fenomene negative pe plan naţional (Neue Zürcher Zeitung, 12 I 1984).

După aprecierile Institutului de economie mondială din Kiel (Ifw), dificultăţile economiei vest-germane s-ar datora în principal următorilor factori : 1) modificările accelerate intervenite în preţurile relative ale factorilor de producţie (energie, capital, forţă de muncă), îndeosebi costul prea ridicat al forţei de muncă faţă de cel al capitalului; 2) insuficienta promovare şi utilizare a tehnologiilor de vîrf ; 3) concurenţa puternică din partea ţărilor recent industrializate. „Problema" tehnologiilor de vîrf este abordată de Institutul din Hamburg (HWWA) în relaţie directă cu competitivitatea exportului — în raport cu S.U.A. şi Japonia — constatîn-

Tabelul nr. 1

Ierarhia competitivităţii (după European Management Forum)

1. Japonia	— 70,3	11. Canada	— 54,7
2. Elveţia	— 70,1	12. Australia	— 52,1
3. S.U.A.	— 64,4	13. Benelux	— 51,9
4. R.F.G.	— 62,6	14. Marea Britanie	— 51,6
5. Suedia	— 58,8	15. Franţa	— 49,7
6. Finlanda	— 58,6	16. Irlanda	— 47,1
7. Austria	— 57,8	17. Italia	— 44,9
8. Norvegia	— 57,7	18. Noua Zeelandă	— 44,9
9. Danemarca	— 57,2	19. Spania	— 41,3
10. Olanda	— 56,7	20. Turcia	— 38,1

Sursa : Süddeutsche Zeitung, 13.I.1984

du-se că, tocmai în sectoarele unde aceste tehnologii joacă un rol cheie, impasul este mai evident ; astfel, marile sectoare exportatoare precum chimia, electrotehnica și construcțiile de mașini au pierdut din teren în favoarea principalilor concurenți. Institutul I.F.O. din München trage un semnal de alarmă, considerînd că „exportul vest-german tinde să se concentreze pe grupe de produse a căror cerere manifestă o tendință de stagnare sau chiar de reducere în comerțul mondial". Tot I.F.O. subliniază că decalajul față de S.U.A. și Japonia în domeniul microelectronicii a crescut. Se desprinde concluzia privind lipsa unei strategii care să stimuleze orientarea resurselor către sectoarele de viitor.

Desigur, concluziile analizelor menționate mai sus, referitoare la situația R.F.G., trebuie privite cu circumspecție, deoarece ele rezultă dintr-o comparare restrînsă — numai cu S.U.A. și Japonia — și admit menținerea unor tendințe nefavorabile în evoluția situației economiei vest-germane.

La cererea Ministerului cercetării științifice de la Bonn, binecunoscutul Institut Battelle din Geneva a examinat situația procesului inovațional în R.F. Germania și a recomandat o serie de măsuri (Die Welt, 21 XI 1983) : oportunitatea construirii unui oficiu central pentru coordonarea activității în domeniul inovațiilor ; formarea de comitete de consiliere pe problemele implicațiilor inovațiilor, la care să participe toate grupurile interesate și „afectate" (inclusiv sindicatele) ; pregătirea de cadre care să dirijeze evoluția procesului inovațional ; constituirea unor sisteme electronice de furnizare a informațiilor ; sprijinirea micilor întreprinderi în dezvoltarea acestor activități. Este elocvent că această analiză a avut ca punct de referință un studiu asupra situației din Japonia. Potrivit acestui studiu, eforturile întreprinderilor privind dezvoltarea de noi produse și procedee se îndreaptă cu precădere către surprinderea cît mai rapidă și pertinentă a dinamicii pieței mondiale, către crearea unor structuri de lucru și decizie care să favorizeze valorificarea potențialului de inovație, utilizarea la maximum a informațiilor provenite din toate colțurile lumii. La alt nivel, colaborarea strînsă dintre cercurile de afaceri și instituțiile guvernamentale de resort ar putea conduce la armonizarea măsurilor în plan economic, industrial și tehnologic, la conceperea și implementarea unei veritabile politici asupra inovațiilor, care reprezintă un avantaj net în raport cu concurenții întreprinderilor nipone.

O primă reacție o constituie programul recent anunțat de Ministerul cercetării științifice. Astfel, se preconizează ca în intervalul 1983—1987 să se aloce peste 100 milioane mărci pentru sprijinirea financiară a constituirii de întreprinderi orientate către domeniile cu tehnologii de vîrf. Instrumentele de promovare care vor fi utilizate constau — în prima etapă — în consultanță științifică și tehnică (expertize tehnice, studii de conjunctură, analiza situației patentelor, ajutor finaciar) și ulterior

Tabelul nr. 2

Dinamica productivității muncii în industria prelucrătoare — creșterea medie anuală a producției pe om-oră (%)

	1950—1959	1960—1969	1970—1981
Japonia	7,3	9,6	6,8
R.F.G.	5,8	5,7	4,8
Italia	5,2	7	4,4
Franța	4,3	5,9	4,7
Marea Britanie	1,9	4,4	2,7

Sursa : Süddeutsche Zeitung, 25.VIII.1983

în finanțarea de către stat în proporție de pînă la 75% a costurilor dezvoltării prototipurilor industriale, participarea la finanțarea prin credite a producției efective, cu pînă la 80% și la comercializarea acesteia. De remarcat faptul că domeniul prioritar este microelectronica și că se urmărește îndeosebi susținerea micilor întreprinderi, considerate a fi mult mai flexibile, deși mai vulnerabile din punct de vedere financiar.

Tabelul nr. 3

Cheltuieli cu prelucrarea datelor

Țara	1982 Miliarde dolari	1982 %
Total mondial	52,5	100
S.U.A.	24,1	45,9
Japonia	6,2	11,8
R.F.G.	3,7	7
Franța	3,3	6,2
Marea Britanie	2,5	4,8

Sursa : „Informatik-bericht", Die Zeit, 16 III 1984

Prin aceste măsuri Ministerul cercetării științifice de la Bonn intenționează să compenseze, în primul rînd, penuria relativă de capital a micilor întreprinderi orientate către tehnologiile de vîrf și să reducă riscurile activității de dezvoltare tehnologică și de producție.

Raportul intitulat „Tehnica informatică", adoptat la 14 martie a.c., reflectă nu numai concepția guvernului de la Bonn față de promovarea microelectronicii, a tehnicilor de prelucrare a datelor și telecomunicațiilor, dar stabilește măsuri concrete de ordin financiar, substanțial sporite în raport cu cele din perioadele precedente. (Die Zeit, 16 III 1984 și Die Welt, 15 III 1984). Pornind de la „realitatea că în S.U.A industria beneficiază de suportul financiar considerabil reprezentat de contractele cu statul, în domeniile aerospațial și militar, că în Japonia Ministerul industriei și comerțului internațional acordă un puternic sprijin (financiar) sectoarelor tehnologiilor de vîrf, că în Franța se acordă o atenție prioritară tehnologiilor viitorului" și că „industria vest-germană manifestă rămîneri în urmă în microelectronică și prelucrarea datelor" (vezi tabelele nr. 3 și 4), raportul preconizează aplicarea unor măsuri deosebite prin amploarea resurselor mobilizate, vizînd dezvoltarea în domeniul tehnologiilor de vîrf. Astfel, numai în ce privește Ministerul cercetării științifice, programul ce acoperă intervalul 1984—1988 prevede fonduri de aproximativ 8 miliarde mărci, care vor fi utilizate în principal pentru producția de microprocesoare, a mijloacelor de automatizare industrială (producția de roboți — vezi tabelul nr. 5), a „micro-perifericelor" (senzori) etc. Se apreciază că acest program va „mobiliza" resurse suplimentare de circa 7—10 miliarde mărci în sectorul privat, la care trebuie adăugate resursele ce vor fi puse la dispoziția Ministerului federal al poștelor — peste 10 miliarde mărci anual, în vederea modernizării întregului sistem național de telecomunicații. Se poate trage concluzia că, în perioada următoare în R.F. Germania se vor multiplica — la toate nivelurile și în toate sectoarele — acțiunile ce urmăresc corelarea cît mai strînsă între procesul de restructurare industrială și folosirea deplină a capacităților de tehnologii înalte existente. Este grăitor de pildă că, pentru prima dată după al doilea război mondial, în 1983 capacitățile de producție în industria prelucrătoare nu au cunoscut o extindere; conform analizei întreprinse de institutul I.F.O., ponderea investițiilor de „raționalizare" s-a ridicat la 46% din total (36% în 1980) și mai mult de jumătate din numărul întreprinderilor analizate și-au concentrat investițiile către introducerea de noi metode de producție, în utilizarea pe scară largă a avantajelor

Tabelul nr. 4

Producția de circuite integrate în 1982

Țara	Producția (miliarde dolari)	% față de necesarul pieței interne
S.U.A.	6	112,9
Japonia	3,3	123
R.F.G.	0,4	60,4

Sursa : „Informatik-bericht der Bundesregierung", Die Zeit, 16 III 1984

conferite de microelectronică (Frankfurter Allgemeine Zeitung, 14 VII 1983). Cooperării cu alte state puternic industrializate i se acordă atenție sporită, existînd convingerea că numai astfel se pot valorifica în mod corespunzător elementele noi din știință și tehnologie, apărute pe plan mondial.

Trebuie subliniat că preocupările vest-germane legate de impulsionarea dezvoltării tehnologiilor de vîrf nu sînt singulare în perimetrul Europei occi-

dentale. Dimpotrivă, se poate constata că toate guvernele, cercurile de afaceri din țările respective sînt preocupate de modul în care se valorifică avantajele imediate și pe termen lung oferite de aceste tehnologii. Astfel, la nivelul Comunității Economice Europene, la începutul lunii martie a.c., s-a lansat primul program comun privind strategia dezvoltării și cercetării în domeniul tehnologiei informaticii (Süddeutsche Zeitung, 1 III 1984). Conceput pentru un interval de cinci ani și avînd la bază resurse financiare alocate de circa 500 milioane dolari, **programul Esprit** urmărește dezvoltarea tehnologiilor viitorului (microelectronică, prelucrarea datelor, tehnologiilor de software, automatizarea industrială etc), „pentru ca astfel să se pună bazele tehnologice ale unei noi generații de produse și sisteme". În **Franța**, este dezvoltat în continuare programul inițiat în a doua jumătate a deceniului trecut. În **Marea Britanie**, guvernul a anunțat recent un nou pachet de măsuri de sprijinire — inclusiv prin subvenții financiare, de circa 240 milioane dolari alocate în intervalul pînă în 1990 — a dezvoltării microelectronicii (Financial Times, 20 III 1984). Se are în vedere în special favorizarea proiectelor vizînd dezvoltarea, producerea și folosirea componentelor microelectronice, introducerea noilor tehnologii în activitatea industrială pentru mărirea eficienței acesteia (prin finanțarea parțială a investițiilor întreprinderilor, îndeosebi cele mici), sprijinirea financiară a dezvoltării tehnologiilor avansate de prelucrare și a producției de software, extinderea programului de consultanță tehnică, creșterea numărului de centre de informare tehnologică care beneficiază de sprijin guvernamental. În țările nordice, în **Suedia** de exemplu, guvernul a hotărît, tot la începutul acestui an, sporirea cheltuielilor pentru cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, în ciuda faptului că aproape toate celelalte sectoare ale bugetului statului au suferit reduceri la capitolul cheltuieli (Financial Times, 5 III 1984). Dacă se ține cont că bugetul pentru cercetare și dezvoltare reprezenta deja aproximativ 2,5% din P.I.B. — unul dintre cele mai ridicate niveluri în statele industrializate — măsurile care au ca obiectiv „înviorarea industriei suedeze și stimularea în general a economiei" și care se concentrează pe domenii, precum tehnologiile din informatică, tehnologia noilor materiale, biotehnologia și protecția mediului înconjurător, capătă o semnificație aparte. Interesant este totodată că suedezii vor să îi urmeze pe japonezi în privința „îmbunătățirii accesului la schimbul internațional de cunoștințe științifice". În acest scop se preconizează întărirea financiară a pozițiilor și sporirea sarcinilor atașaților cu probleme științifice și tehnologice din cadrul ambasadelor suedeze.

Tabelul nr. 5

Producția de roboți programabili

	1982
Japonia	7 000
S.U.A.	1 800
Europa occidentală	3 200

Sursa : Financial Times, 12 I 1984

În ce privește țările vest-europene mai avansate se poate deci observa un „răspuns" la concurența americană și japoneză în domeniul tehnologiilor de vîrf, pe două filiere: prin eforturi naționale și prin colaborarea internațională. Ambele căi trebuie privite în mod complementar, în măsura în care ele se potențează reciproc. După cum apreciază însă experții de la sediul C.E.E. din Bruxelles, și nu numai ei, perspectivele „confruntării" vest-europenilor cu cele două mari forțe economice (S.U.A. și Japonia) depind în mod decisiv de un efort unit. Aceasta ar însemna valorificarea avantajelor date de constituirea de mari întreprinderi care să beneficieze de randamentul de scară al producției de serie mare, orientarea spre export în concordanță cu exigențele și tendințele durabile ale pieței mondiale, orientarea unei părți sporite a schimburilor către țări din afara C.E.E., diversificarea nomenclatorului de producție și evitarea specializării înguste, formularea unor politici structurate pe fondul sistemului concurențial, manifestarea spiritului întreprinzător și, mai ales, reacția cît mai rapidă și flexibilă la schimbările profunde provocate de noile tehnologii.

Daniel DĂIANU

O politică de pace și colaborare între popoare

(Urmare din pag. 10)

treprinse pe plan internațional în vederea soluționării pe cale politică, pașnică, a situațiilor conflictuale existente sau apărute în numeroase părți ale lumii, pe baza echității și justiției, conform cerințelor edificării unor relații internaționale noi, democratice, în interesul securității și păcii tuturor popoarelor. Activitatea multilaterală desfășurată de România, contribuțiile constructive ale tovarășului Nicolae Ceaușescu în această direcție se bucură de înalte aprecieri pe plan internațional, au făcut să crească continuu prestigiul și respectul față de țara noastră în întreaga lume.

În concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, realizarea unei păci durabile în lume este strîns legată de instaurarea unei noi ordini economice internaționale, de eradicarea subdezvoltării, de reducerea și eliminarea marilor decalaje dintre țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate. Condiția de subdezvoltare în care trăiesc două treimi din omenire, perpetuarea marilor decalaje economice și menținerea unor raporturi inechitabile între state — rezultat al vechii politici imperialiste și colonialiste — constituie nu numai un anacronism incompatibil cu gradul de civilizație pe care l-a atins omenirea, ci și un serios factor de instabilitate politică și economică, o sursă de neînțelegeri, tensiuni și conflicte între state, de periclitare în ultimă instanță a păcii internaționale.

Este un fapt că, în ciuda eforturilor întreprinse, îndeosebi de țările în curs de dezvoltare, atît în cadrul O.N.U., cît și în afara sa, rezultatele obținute pînă în prezent pe calea instaurării noii ordini economice internaționale sînt nesemnificative, departe de așteptările și cerințele edificării unei lumi mai drepte și mai bune. Țările în curs de dezvoltare continuă să fie private de posibilitatea de a participa în mod echitabil la circuitul economic mondial și de a beneficia de progresele științei și tehnologiei moderne. Situația acestor țări s-a înrăutățit în mod considerabil, îndeosebi ca urmare a politicii dobînzilor mari, care a împovărat și mai mult țările în curs de dezvoltare, ale căror datorii se ridică la circa 800 miliarde dolari. Decalajele dintre țările bogate și cele sărace s-au adîncit și mai mult. În acest spirit, România s-a angajat plenar în dialogul internațional vizînd modalitățile de rezolvare a gravelor probleme care confruntă relațiile economice internaționale.

Anul celei de-a 40-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, precum și al celui de-al XIII-lea Congres al partidului care va trasa căile dezvoltării în continuare a patriei pe calea civilizației socialiste și comuniste, găsește România ca factor activ al vieții internaționale, promotor hotărît al unei politici de pace și colaborare. Este meritul partidului nostru, al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a fi elaborat și fundamentat, ținînd seama de extraordinara complexitate a condițiilor internaționale, o politică externă care să facă din țara noastră un partener căutat în eforturile pentru a bara calea încordării și a războiului, pentru reluarea și consolidarea politicii de pace, destindere și respect al independenței naționale, pentru soluționarea echitabilă, prin negocieri, a problemelor majore ale contemporaneității, pentru democratizarea relațiilor internaționale care să deschidă calea împlinirii aspirațiilor de colaborare, securitate, dreptate socială și națională ale tuturor popoarelor.

R.S. VIETNAM

Opțiuni ale strategiei de dezvoltare în anii '80

STABILIREA priorităților structurale, a obiectivelor cantitative și calitative ale dezvoltării, precum și introducerea unui mecanism economic adecvat constituie principalele elemente ale **strategiei anilor '80**, definită de Congresul al V-lea, din 1982, al Partidului Comunist din Vietnam, strategie avînd ca punct de pornire condițiile complexe din economia națională apărute după reunificarea țării. Analiza mai multor variante posibile a condus, așa cum precizează documentele programatice, la o ierarhizare a priorităților, urmărindu-se în primul rînd valorificarea la maximum a factorilor de producție disponibili, și în al doilea rînd pregătirea condițiilor pentru trecerea la etapele ulterioare ale făuririi unei structuri economice industrial-agrare complexe.

Opțiunea caracteristică deceniului în curs constă în **axarea eforturilor pe dezvoltarea agriculturii**, prin consolidarea marii producții socializate, concomitent cu **impulsionarea puternică a producției bunurilor de consum**. În aceste condiții însăși industrializarea țării vizează cu prioritate, în actuala etapă, dezvoltarea ramurilor necesare pentru susținerea agriculturii și industriei ușoare (asigurarea aprovizionării cu energie electrică, cărbune, carburanți, produse chimice, unelte, materiale de construcții).

Premisa principală a strategiei adoptate pentru anii '80 constă în existența de resurse de forță de muncă, a căror utilizare completă este posibilă mai ales în agricultură și în industrii producătoare de bunuri de consum, în întreprinderi mici sau pe baze artizanale. Pentru începerea, într-o etapă următoare, a construcției unui număr de întreprinderi de bază ale industriei grele, îndeosebi în construcția de mașini și siderurgie, se organizează încă de acum ample lucrări pregătitoare, cum sînt prospecțiunile geologice.

Evoluția concretă a principalelor sectoare ale producției materiale în primii trei ani ai deceniului actual și obiectivele stabilite pentru anul în curs confirmă înscrierea procesului de dezvoltare în orientările strategice adoptate pentru anii '80.

În **anul 1983**, producția **alimentelor de bază** a înregistrat, în ciuda condițiilor meteorologice nefavorabile, creșteri de natură să asigure satisfacerea necesarului populației și renunțarea la importuri. Au sporit, de asemenea, față de 1982, producțiile la o serie de culturi, cum sînt cele de arahide (8%), trestie de zahăr (11%), tutun (13%), cafea (20%). În zootehnie s-au înregistrat creșteri ale efectivelor de porcine (3%) și bovine (8%). Majorări importante s-au înregistrat în economia forestieră și cea piscicolă. În **industrie**, ritmurile de creștere au cunoscut în anii 1981—1983 un reviriment (creștere medie anuală a producției globale de 11,8%), după o perioadă de creșteri foarte lente (în medie 0,6% anual, în intervalul 1976—1980). **Investițiile și lucrările de construcții** s-au concentrat asupra unor obiective energetice și din domeniul industriilor constructoare de mașini, textilă și a hîrtiei.

Pentru **anul 1984** au fost stabilite sarcini de creștere în continuare a **producțiilor agricole de bază**, alimentare și tehnice, prevăzîndu-se importante majorări ale suprafețelor cultivate (38% în cazul culturilor de plante tehnice). Producția de orez urmează să atingă în acest an 15,7 milioane tone, la care se adaugă alte culturi cerealiere, însumînd 2,3 milioane tone în echivalent orez. În **industria energetică**, sarcinile de plan prevăd majorarea cu 12% a producției de energie electrică, la nivelul de 4,8 miliarde kWh și a extracției de cărbune cu 8%, la nivelul de 6,5 milioane tone. Producția de **bunuri de consum** industriale are drept obiective prioritare în acest an realizarea a 380 milioane metri țesături de diverse tipuri, precum și a unor cantități sporite de mărfuri alimentare prelucrate și bunuri de consum de folosință îndelungată.

Impusă de necesitatea mobilizării cu eficiență sporită a resurselor de creștere, **perfecționarea sistemului de conducere și organizare a unităților economice** se află în stadiul aplicării treptate în practică a diferitelor măsuri și al ajustării acestora în funcție de rezultatele experimentării concrete. Potrivit noului sistem elaborarea **planurilor** economice se efectuează începînd de la nivelul întreprinderilor, care primesc din partea organelor centrale un număr limitat de indicatori, privind nomenclatorul de producție și cantitățile de materii prime furnizate de stat. În condițiile reglementărilor existente, întreprinderile au posibilitatea să procure cantități suplimentare de materii prime, în principal prin schimburi cu alte unități, în vederea utilizării la maximum a capacităților de producție disponibile. Depășirea indicatorilor de plan ai organelor centrale oferă întreprinderilor dreptul la o cotă superioară de beneficiu.

Alături de perfecționarea sistemului de planificare, trecerea la **autonomia financiară a întreprinderilor** constituie o componentă esențială a noului mecanism. Aplicarea pe scară largă a principiului echilibrării veniturilor și cheltuielilor, în condițiile asigurării unei rentabilități normale presupune îmbunătățirea în continuare a sistemului de norme tehnico-economice, în primul rînd a normelor de consum de materii prime și materiale, precum și perfecționări ale sistemului de prețuri și retribuire a muncii. În principiu, întreprinderile trebuie să-și poată finanța din fonduri proprii reînnoirea utilajelor, extinderea și perfecționarea producției, statul intervenind numai în cazul unor transformări importante care depășesc posibilitățile financiare normale ale unității economice. La dispoziția întreprinderii se creează fonduri pentru reproducția lărgită, fonduri cu destinații sociale și fonduri pentru stimularea personalului.

Un element nou îl reprezintă faptul că organele de planificare lasă la latitudinea întreprinderii stabilirea efectivului de lucrători, după precizarea fondului de salarii corespunzător planului de producție. În aceste condiții întreprinderile economice pot lua inițiativa sporirii sau reducerii personalului și pot decide repartizarea lucrătorilor în producție sau în aparatul administrativ. În contextul perfecționării conducerii unităților economice, noua legislație stabilește atribuții și răspunderi precise pentru organele de conducere, a căror activitate este apreciată în raport cu rezultatele concrete obținute în procesul de producție. În același timp personalul muncitor, organizațiile sindicale participă într-o măsură sporită la elaborarea planului.

Aflată într-un proces de profunde transformări, eșalonate pe termen lung, **economia vietnameză este angrenată într-o măsură crescîndă în circuitul economic mondial**, prin schimburi comerciale dinamice, structurate în funcție de posibilitățile și necesitățile caracteristice etapei actuale de dezvoltare. Este deja sesizabil începutul tendinței de diversificare a nomenclatorului de export, prin includerea, alături de produse primare, a unor mărfuri prelucrate, în special din domeniul industriei alimentare și ușoare. Structura importului, în care predomină bunurile de investiții, răspunde în primul rînd necesităților de înzestrare a capacităților industriale.

În evoluția pozitivă a **relațiilor de colaborare româno-vietnameze**, contribuția decisivă a revenit întîlnirilor și convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Le Duan, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist din Vietnam. Voința reciprocă de a conferi dimensiuni tot mai largi conlucrării româno-vietnameze și-a găsit consacrarea în Declarația comună de la București, din noiembrie 1975 și în Declarația privind întărirea continuă a prieteniei și solidarității, dezvoltarea colaborării dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist din Vietnam, dintre Republica Socialistă România și Republica Socialistă Vietnam, semnată la Hanoi, în 1978, cu prilejul vizitei delegației române de partid și de stat condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Pe această bază se dezvoltă schimburile de bunuri materiale, au loc acțiuni de natură să amplifice cooperarea economică și tehnică. Cadrul de desfășurare a relațiilor bilaterale oferă premise favorabile pentru extinderea în continuare a schimburilor de mărfuri și a formelor mai complexe de colaborare economică, pentru valorificarea în interesul și avantajul reciproc a posibilităților oferite de însești proiectele de dezvoltare economică a celor două țări.

Pavel CERNA

Prognoze occidentale

POTRIVIT aprecierilor principalelor firme industriale vest-europene, redresarea economică în această regiune nu a atins nivelul scontat pentru 1984.

piată față de cea realizată recent de O.C.D.E. (vezi tabelul).

Analizele efectuate indică un grad relativ scăzut de rentabilitate în economia țărilor vest-europene. Acest factor, combinat cu activitatea

Previziuni privind creșterea economică în Europa occidentală

(schimbări procentuale față de anul anterior)

Țara	Prognoza grupului de studiere a conjuncturii		Prognoze O.C.D.E.		C.E.E.	
	1984	1985	1984	1985	1984	1985
R. F. Germania	2,5	2,5	3,0	2,8	3,0	2,5
Franța	1,6	1,2	1,3	1,8	1,1	1,4
Anglia	3,0	2,0	2,5	2,3	2,7	2,1
Italia	2,6	2,3	2,3	2,3	2,4	2,9
Suedia	2,6	1,0	3,3	2,5	2,8	2,5
O.C.D.E. Europa occ.	2,25	2,0	2,3	2,3	—	—
C.E.E.	—	—	—	—	2.2	2.1

Sursa : Financial Times

Grupul de studiere a conjuncturii, format din membri ai principalelor organizații economice vest-europene, sub conducerea Confederației britanice a industriilor, a dat publicității un raport potrivit căruia economia vest-europeană va înregistra o rată de creștere de 2,25% în acest an și de 2% în anul viitor. Prognoza este aproeconomică mai scăzută din economia americană, va genera rate de creștere diminuate, cel puțin pentru prima parte a anului viitor, în respectivele țări.

Șomajul este așteptat să crească de la 11% din totalul forței de muncă anul acesta, la 11,25% anul viitor.

Aluminiu: tendințe de stabilizare

VOLATILITATEA deosebită a prețului aluminiului — 50 cenți/livră în urmă cu un an, 80 cenți la sfîrșitul anului 1983 și circa 65 cenți în prezent — lasă loc la interpretări diferite în legătură cu perspectivele evoluției pe piața acestui metal. Producătorii occidentali consideră că fenomenul recent de reducere a prețului se încadrează într-un proces de „corectare", în sensul aducerii lui la limite normale, pe fondul unei tendințe de stabilizare a pieței. În economia occidentală, consumul este așteptat să crească cu 8% în acest an, procent apreciat ca fiind în concordanță cu relansarea lentă a industriilor în țările din această zonă. Pe ansamblul țărilor occidentale se speră că înviorarea economiei va stimula creșterea susținută a producției de aluminiu. Consumul a sporit în 1983 cu 9%, fiind la acea vreme încă devansat de producția excedentară apărută ca urmare a majorării substanțiale a capacităților de producție și deci a ofertei.

Programe de dezvoltare

NOUA ZEELANDĂ: proiecte industriale

ECONOMIA neozeelandeză este angrenată în prezent în realizarea unor importante proiecte de dezvoltare a industriei energiei, a industriilor siderurgică și forestieră.

Factura petrolieră ridicată a determinat inițierea unor însemnate proiecte, care în final ar urma să mărească gradul de autoaprovizionare cu combustibili lichizi la 60%, comparativ cu 10% în prezent. Cel mai important proiect în această direcție este acela de construire a unei uzine de petrol sintetic la Motumi. Proiectul uzinei, prevăzută să intre în funcțiune la finele anului 1985, va permite transformarea gazelor naturale extrase la Maui în metanol și apoi în benzină, realizînd o producție de 570 mii tone, ceea ce reprezintă 1/3 din necesarul Noii Zeelande. Construirea uzinei, care va fi în proporție de 75% proprietatea guvernului, necesită o investiție de 1,7 miliarde dolari neozeelandezi.

O atenție deosebită este acordată, de asemenea, creșterii gradului de valorificare a bogatelor resurse de cărbune, hidroenergie, energie geotermică și gaze naturale. Semnificativ în acest sens este programul de creștere a producției de cărbune, destinată atît aprovizionării termocentralelor cît și exportului. Noile exploatări la zi sau în subteran vor duce la majorarea în cîțiva ani a producției de cărbune la 4,3 milioane tone. Dintre proiectele care vor permite utilizarea în mai mare măsură a rezervelor de cărbune ale țării, estimate la 4 miliarde tone, se remarcă programul de creștere a producției de la zăcămintele Waikato, urmărindu-se ca în 1997 să se atingă în acest bazin carbonifer o producție de 4 milioane tone. Energia hidroelectrică, obtenabilă la prețuri relativ scăzute, stă la baza deciziei de construire a uzinei de aluminiu de la Ti Wai Point, unde se prevede o investiție pentru o a treia linie de cuptoare de topire cu creuzet.

Un alt sector în expansiune este industria siderurgică. Pe baza unei investiții de 1,4 miliarde dolari neozeelandezi pînă în anul 1985 capacitatea de producere a semifabricatelor din oțel va spori de la 150 la 770 mii tone/an după care va urma etapa a doua de instalare de laminoare la cald și la rece pînă la finele anului 1985.

Într-un proces de puternică expansiune se află industria forestieră, a cărei producție se va dubla pînă în 1990 și se va tripla pînă la finele secolului. Astfel, exporturile de produse ale acestei industrii ar urma să atingă 20—25% din totalul încasărilor din export ale țării.

În ultimii ani România a exportat tractoare, strunguri, mașini și utilaje, produse textile, artizanat și a importat în principal lînă și alte produse.

N.N.

DATE DE PROGNOZĂ

Perspectivele pieței mondiale a maselor plastice

CONFORM estimărilor firmei americane de consulting Tecnon, pînă în anul 1990 consumul mondial al principalelor 5 sortimente de mase plastice (polietilenă de joasă și înaltă densitate, policlorură de vinil, polipropilenă și polistiren) va crește într-un ritm mediu anual înalt, pentru a atinge un nivel de 56,3 milioane tone. Pe principalele grupe, majorările cele mai accentuate le va înregistra consumul de polipropilenă și polietilenă de înaltă densitate (vezi tabelul nr. 1).

Creșterea substanțială a consumului va face ca gradul de utilizare a capacităților mondiale să atingă un nivel de 81% în anul 1990.

Exportul mondial de mase plastice, care în anul 1982 a avut un nivel de 5,3 milioane tone, se estimează că se va diminua la 5,1 milioane tone în anul 1990 (vezi tabelul nr. 2). Piața comună, cu o pondere în ușoară scădere, va continua să se mențină pe primul loc în ierarhia principalilor furnizori de mase plastice ai pieței mondiale. Se remarcă de asemenea creșterea puternică a ponderii țărilor din Orientul Mijlociu și Apropiat și a Canadei în exportul de mase plastice, în condițiile diminuării ponderii S.U.A. și Japoniei.

N. NISTOR

Tabelul nr. 1

Prognoza evoluției capacităților și consumului mondial pentru principalele sortimente de mase plastice

Sortimentul	Capacități (în milioane tone)		Consum (în milioane tone)		Creștere în perioada 1982-1990 (1982=100)	
	1982	1990**)	1982*)	1990**)	Capacități	Consum
Total din care :	55,8	68,3	39,1	56,3	122	144
Polietilenă de joasă densitate, inclusiv polietilena liniară	15,8	20,3	11,7	15,9	128	136
Policlorură de vinil	16,4	19,1	11,1	15,6	116	149
Polietilenă de înaltă densitate	7,8	10,5	5,6	8,7	135	155
Polipropilenă	7,3	9,2	5,4	8,7	126	161
Polistiren	8,5	9,2	5,3	7,4	108	140

*) date efective **) prognoză
Sursa : BIKI nr. 69/14 iunie 1984, p. 6

Tabelul nr. 2

Prognoza repartiției pe zone a comerțului cu mase plastice

Țări sau grupe de țări exportatoare și importatoare	Export		Import	
	1982*	1990**)	1982*	1990**)
Total (în mil. tone)	5,3	5,1	5,3	5,1
din care (în % din total) :				
Europa de Vest	35	33	12	13
S.U.A.	31	21	2	3
Japonia	10	7	4	3
Canada	5	12	2	1
Orientul Îndepărtat	4	4	33	32
Orientul Mijlociu și Apropiat	2	9	13	14
America Latină	2	1	13	13
Africa	...	2	11	12
Țări socialiste	11	11	10	9

*) date efective **) prognoză
Sursa : BIKI nr. 69/14 iunie 1984, p. 6

GLOSAR

Engineering

ÎN CONDIȚIILE revoluției tehnico-științifice aplicarea celei mai avansate tehnologii a devenit o premisă esențială a dezvoltării în toate domeniile de activitate, condiționînd progresul economic al fiecărei țări. Dată fiind complexitatea din ce în ce mai mare a lucrărilor importante de investiții, care ridică o multitudine de probleme începînd cu proiectarea și încheind cu funcționarea eficientă, a devenit o practică răspîndită la scară internațională solicitarea unor firme specializate în asistență tehnică pentru a indica soluțiile optime.

Deși termenul „engineering" sugerează acordarea unei asistențe inginerești, activitatea firmelor în cauză implică o diversitate de elemente ce concură la crearea unei unități de producție. De subliniat că la firme cu un asemenea profil apelează uneori și întreprinderi deja în funcțiune care contează ca prin acest sprijin calificat să-și modernizeze și rentabilizeze activitatea.

Corespunzător scopului urmărit, o mare parte din contracte reprezintă ceea ce se cheamă „Industrial engineering", referindu-se la executarea unor studii de fezabilitate, proiecte generale și de execuție, soluții tehnice, fabricarea sub licență. Complementar cu acestea, ori distinct ca o formă în sine, așa-numitul „Economic engineering" oferă studii de rentabilitate, calcule comparative, sisteme de organizare, marketing, metode de conducere. În cadrul contractelor pe care le încheie, firmele de „engineering" oferă atît tehnologie de exploatare proprie (know-how) și o serie de metode și soluții pe care le cunoaște și practic îi aparțin, cît și documentație și licențe achiziționate de la terți, puse la dispoziție în vederea utilizării lor cu depline drepturi de beneficiar.

Datorită capacității de care dispun, firmele respective sînt de multe ori solicitate de clienți să ofere nu numai partea de concepție, ci să asigure și conducerea efectivă a lucrărilor, supravegherea șantierelor, procurarea, verificarea și punerea în funcțiune a utilajelor, formarea personalului unității beneficiare și acordarea în continuare a unei asistențe calificate pînă la atingerea parametrilor de producție prevăzuți. Întrucît asigurarea fondurilor necesare executării unui proiect important constituie adesea o problemă dificil de rezolvat, unele dintre marile firme au început să se ocupe și de montarea creditelor, apărînd ca un intermediar între consorțiile bancare și beneficiari. S-a ajuns astfel la situația ca firmele de „engineering" să angajeze și să realizeze obiective importante în condițiile formulei „la cheie", care îl eliberează pe beneficiar de probleme pe parcurs, contînd pe primirea unei lucrări corespunzătoare prevederilor contractuale. Această formulă este preferată în special de țările în curs de dezvoltare, lipsite de un personal îndestulător cu o înaltă calificare, ceea ce le îndeamnă să apeleze la o singură firmă de „engineering" chemată să devină partener unic pe plan tehnic, organizatoric, comercial, financiar.

Pornind de la sfera de cuprindere a asistenței pe care o acordă firmele de „engineering", apare diferențierea dintre cele specializate, avînd un profil circumstanțiat la anumite servicii cu caracter tehnic și cele polivalente, dispuse să statornicească raporturi extinse cu beneficiarul, atît privind servicii cît și antrepriză, pînă la executarea completă „la cheie".

Radu NEGREA

Telefon

Sabina Stanciu, Dorohoi — 1) Față de anul 1950, cînd în țara noastră existau numai 103 mii abonamente la telefon, în 1982 se înregistrau 1 748 mii de abonamente, ceea ce revine 1 abonament la 12,9 locuitori, față de 1 abonament la 158,3 locuitori în 1950. 2) Potrivit unor estimări făcute în preajma recentului congres de la Hamburg al Uniunii Poștale Universale, organism specializat al O.N.U. (creat cu 110 ani în urmă, în octombrie 1874, printr-un acord semnat de 10 țări europene, S.U.A. și Egipt), în lume există circa 630 000 oficii poștale. Ele împart anual circa 158 miliarde de scrisori și cărți poștale, 123 miliarde de imprimate și 2 miliarde de colete. Uniunea Poștală Universală, al cărei sediu se află la Berna, cuprinde actualmente 166 de țări membre, mai multe decît O.N.U., care numără 159 de state.

Energie eoliană

Dumitru Pașaliu, Tulcea — Generatoarele eoliene sînt deja competitive cu microgeneratoarele alimentate cu motorină instalate în regiunile mai izolate din diverse țări. Ca urmare, ritmul construirii de instalații eoliene este foate susținut. În Danemarca, de pildă, un program de doi ani, în curs de realizare, vizează montarea a 1 000 de asemenea instalații, cu rotoare cu un diametru de pînă la 10 m. Autoritățile daneze prognozează că peste 50 de ani instalațiile eoliene vor acoperi 30% din consumul de energie electrică al țării. În S.U.A., în California, 600 de instalații eoliene dotate cu elice de 17 m diametru dispun de o putere instalată totală de 85 MW, cu perspectiva de a ajunge la 1 000 MW anul viitor. În prezent firma americană Boeing pune la punct instalații eoliene cu rotoare avînd diametrul de 80 și chiar de 92 m, cu puteri instalate de 3 și respectiv 4,5 MW. Preocuparea firmei amintite, pentru conceperea și producerea de aerogeneratoare decurge din analogiile care există între această activitate și domeniul aerospațial. De notat că rotorul contează cu aproape 40% în costul unei instalații eoliene.

Flotă

Alior Aldea, Bistrița — Organizarea în vara acestui an, la Geneva, a unei reuniuni internaționale, sub auspiciile UNCTAD, în problema pavilioanelor de complezență se datorește concluziei la care s-a ajuns în cadrul unui grup de lucru interguvernamental, creat de Comisia transporturilor maritime a UNCTAD. Potrivit acestei concluzii, „expansiunea flotelor sub pavilion de complezență a avut o incidență nefavorabilă asupra dezvoltării și competitivității flotelor țărilor care nu oferă facilități de liberă înmatriculare, inclusiv a țărilor în curs de dezvoltare". De aceea, numeroase țări, pentru care proliferarea considerabilă a numărului navelor sub pavilion de complezență constituie un obstacol important în extinderea propriei lor flote comerciale și deci în sporirea ponderii lor în transportul maritim internațional, au cerut eliminarea progresivă a acestui regim și crearea unei „legături reale între navă și țara unde aceasta este înregistrată".

Navele sub pavilion de complezență, însumînd la jumătatea anului trecut 202 milioane trb, reprezintă aproximativ o treime din ansamblul flotei mondiale, față de numai 15% — ponderea flotei țărilor în curs de dezvoltare. Țările maritime tradiționale, care sînt toate țări dezvoltate, controlează efectiv 80% din tonajul flotei mondiale (cifră în care se include și tonajul sub pavilion de complezență aparținînd unor armatori din țări dezvoltate). Principalele țări de liberă înmatriculare sînt Liberia (135,2 mil. trb), Panama (58,4), Cipru (6,1), Bermude (1,3) și Bahamas (1). Singapore a încetat să aplice acest regim din anul 1981. Se observă că unele din aceste țări sînt și „paradise fiscale".

Chiar dacă renunțarea la pavilionul de complezență nu va atrage ieșirea automată din circulație a tuturor navelor cu o stare tehnică necorespunzătoare, ea va permite cel puțin plasarea efectivă a proprietarului neglijent sub jurisdicția țării pavilionului și deci urmărirea lui în justiție.

Producție industrială

Marcela Munteanu, Fetești — 1) Potrivit datelor prezentate la ultima sesiune a Comisiei Economice O.N.U. pentru Africa, desfășurată în primăvara acestui an la Addis Abeba, produsul național brut mediu pe locuitor a scăzut în Africa cu peste 10% între 1980 și 1983. Anul acesta experții C.E.A./O.N.U. se așteaptă ca indicatorul respectiv să rămînă staționar, ținînd seama că creșterea P.N.B. nu va depăși 3%, egalînd doar ritmul de sporire a populației.

2) Numai cinci țări africane (Algeria, Egipt, Maroc, Nigeria și Zimbabwe) au o producție industrială care depășește 1 miliard de dolari pe an.

3) La accentuarea dificultăților economice a numeroase țări africane au contribuit mai mulți factori : sporirea de 5 ori, potrivit datelor F.M.I., a volumului datoriei externe a Africii, între 1973 și 1982, majorarea valorii importurilor de energie de la 6,6 miliarde dolari, în 1975, la 13,3 miliarde dolari în 1982, la care se adaugă sporirea de șase ori a importurilor de grîu ale continentului, ca urmare a slabei dezvoltări a agriculturii.

Protecția mediului

Delia Balaban, Reșița — Conferința desfășurată între 14 și 27 iunie a.c. la München, în R.F.G., pe problemele protecției mediului înconjurător, a fost organizată sub egida Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa. La conferința amintită au participat reprezentanții a 31 de țări membre ale Comisiei (inclusiv România) și a 4 organizații internaționale. Un loc important în cadrul discuțiilor l-a ocupat problema „ploilor acide", ale căror efecte nocive asupra pădurilor, apelor, culturilor agricole și monumentelor istorice se fac tot mai simțite pe continentul nostru, fără a ține seama de frontiere. Participanții la conferință au subliniat necesitatea unor acțiuni hotărîte în fiecare țară pentru reducerea emisiunilor nocive în atmosferă (de bioxid de sulf, de oxizi de azot, de metale grele ca plumb, cadmiu, cobalt, nichel, etc.), pronunțîndu-se totodată pentru intensificarea colaborării internaționale în domeniul protecției mediului, inclusiv pe plan tehnico-științific.

În R.F. Germania funcționează în prezent circa 75 de stațiuni de măsurare a poluării atmosferice cu diferiți agenți nocivi. În imagine : colectarea unor probe în orașul Wolfsburg.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 35 din 31 august 1984

— Sub semnul unității în jurul partidului, al secretarului său general. Sărbătorirea glorioasei aniversări a poporului român **(N. Ionescu)** 1

— O grandioasă ilustrare a dezvoltării impetuoase economico-sociale a României socialiste **(Ioan Georgescu)** 4

— Magistrală concepție cu privire la progresul economico-social **(Petru Pânzaru)** 7

— Președintele **NICOLAE CEAUȘESCU**, promotor consecvent al unei politici de pace și colaborare între popoare **(Traian Pop)** 9

— Remarcabile împliniri, perspective luminoase în dezvoltarea economico-socială **(Vasile Bărbuleț)** 11

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Reducerea accentuată a cheltuielilor materiale **(Stelian Tugurel)** 14

— Argumente pentru recuperarea și refolosirea pieselor de schimb uzate **(Adrian Mărăndel)** 15

— Soluții pentru reducerea consumului de carburanți **(I. Benea, P. Pântea, P. Dumbravă)** 16

— Valorificarea deplină a potențialului productiv în sporirea producției agricole vegetale **(Octavian Gheorghiu)** 17

— Perfecționarea corelațiilor în domeniul creșterii ovinelor **(Letiția Zahiu, Victor Manole)** 19

CONDUCERE • ORGANIZARE

— O nouă calitate a conducerii la nivel microeconomic **(Ionel Dumbravă)** 20

IDEOLOGIE • TEORIE

— Conducerea de către partid — chezășia dezvoltării democrației muncitorești, revoluționare **(Iulian Popescu)** 22

— Școli • curente • economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(Gh. Ciulbea)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea unor specialiști. Tehnologiile „de vîrf", teren al unei intense competiții internaționale **(Daniel Dăianu)** 26

— R.S. Vietnam. Opțiuni ale strategiei de dezvoltare în anii '80 **(Pavel Cerna)** 29

— Tendințe — conjuncturi 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Under the sign of the unity around the party and its secretary general. The celebration of the glorious anniversary of the Romanian people **(N. Ionescu)** 1

— A masterly concept on the economic and social progress of Romania **(Petru Pânzaru)** 7

— President **NICOLAE CEAUȘESCU**, a consistent promoter of a policy of peace and cooperation among peoples **(Traian Pop)** 9

— Remarkable achievements, bright prospectives in the economic and social development **(Vasile Bărbuleț)** 11

— Exemplary fulfilment of the plan tasks. The increased reduction of the material expenses **(Stelian Tugurel)** 14

— Arguments for the recycling of used spare parts **(Adrian Mărăndel)** 15

— Solutions for the reduction of fuel consumption **(I. Benea, V.Pântea, P. Dumbravă)** 16

— The complete turning to account of the productive capacity for the increase of the vegetable agricultural production **(Octavian Gheorghiu)** 17

— The improvement of correlations in ovine breeding **(Letiția Zahiu, Victor Manole)** 19

— A new quality of management at microeconomic level **(Ionel Dumbravă)** 20

— The party leadership — the guarantee of the development of the workers' revolutionary democracy **(Iulian Popescu)** 22

— The high-technologies, a field of an intense international competition **(Daniel Dăianu)** 26

— Socialist Republic of Vietnam. Options of the development strategies in the '80's **(Pavel Cerna)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Под знаком единства вокруг партии, её генерального секретаря, празднование славной годовщины румынского народа **(Н. Понеску)** 1

— Дальновидная концепция относительно социально-экономического прогресса Румынии **(Петру Ныпзару)** 7

— Президент **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** — последовательный инициатор политики мира и сотрудничества между народами **(Траян Поп)** 9

— Заметные достижения, светлые перспективы в социально-экономического развития **(Василе Бэрбулец)** 11

— Примерное выполнение плановых заданий. Ускоренное снижение материальных затрат **(Стелиан Тугурел)** 14

— Доводы в поддержку сбора и вторичного использования изношенных запасных частей **(Адриан Мэрэндел)** 15

— Решения для снижения расхода горючего **(И. Бенеа, В. Пынтеа, П. Думбрава)** 16

— Полное освоение производственного потенциала в целях увеличения растениеводческой сельскохозяйственной продукции **(Октавиан Георгиу)** 17

— Совершенствование пропорций в области овцеводства **(Летиция Захиу, Виктор Маноле)** 19

— Новое качество руководства на микроэкономическом уровне **(Ионел Думбрава)** 20

— Руководство партии — залог развития рабочей, революционной демократии **(Юлиан Попеску)** 22

— Проблемы будущего и развития в оптике некоторых специалистов. Передовые технологии — поле усиленной международной конкуренции **(Даниел Дэяну)** 26

— С.Р. Вьетнам. Цели стратегии развития в восьмом десятилетии **(Павел Черна)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

CEL MAI UŞOR LUCRU: PREGĂTIREA BAGAJELOR, vă revine dv.
FORMELE ŞI FORMULELE DE VACANŢĂ VI LE OFERĂ...
AGENŢIILE DE TURISM
din Bucureşti

Bd. Republicii nr. 68
Bd. 1848 nr. 4
Bd. N. Bălcescu nr. 35
Str. Luterană nr. 4
Str. Tonitza nr. 13.
Calea Moşilor bloc 55 bis
CIRCUIT în DELTA DUNĂRII de 4 zile. Tulcea – Braţ
Gheorghe – Lacul Roşu – Braţ Sulina – Mila 23 –
an – Maliuc – Tulcea.
AMATORILOR DE PESCUIT li se oferă sejur de 6
în inima DELTEI, la hotelul din Maliuc.
MINIVACANŢE la cabanele din BUCEGI sau VALEA
OMIŢEI.
DRUMEŢII în RETEZAT – APUSENI – FĂGĂRAŞ sau
AHLĂU.
EXCURSII de 6 zile în NORDUL MOLDOVEI, 7 zile
MARAMUREŞ sau 10 zile prin toată ţara.
ODIHNĂ şi RECREERE la hotelul PALAS din SINAIA.
egorie lux, program video TV.

Pentru edificarea completă puteţi consulta programele excursiilor şi obţine informaţii detaliate zilnic la agenţiile menţionate între orele 8–20, duminica între orele 8–13.

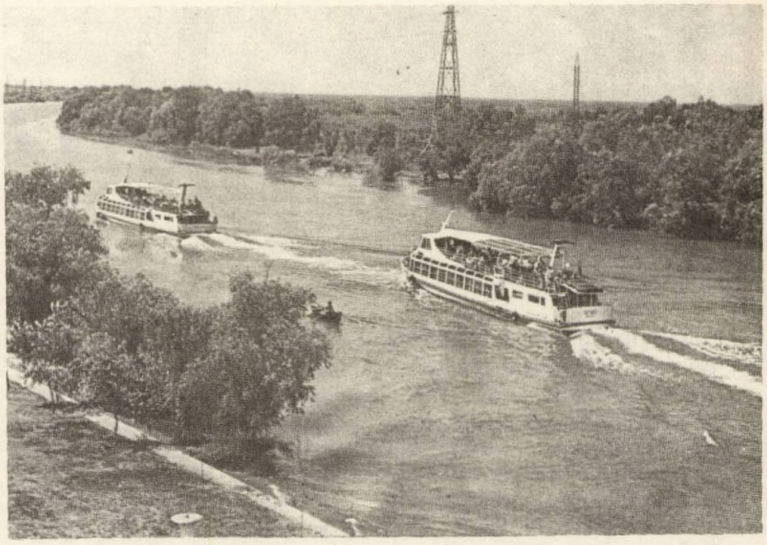

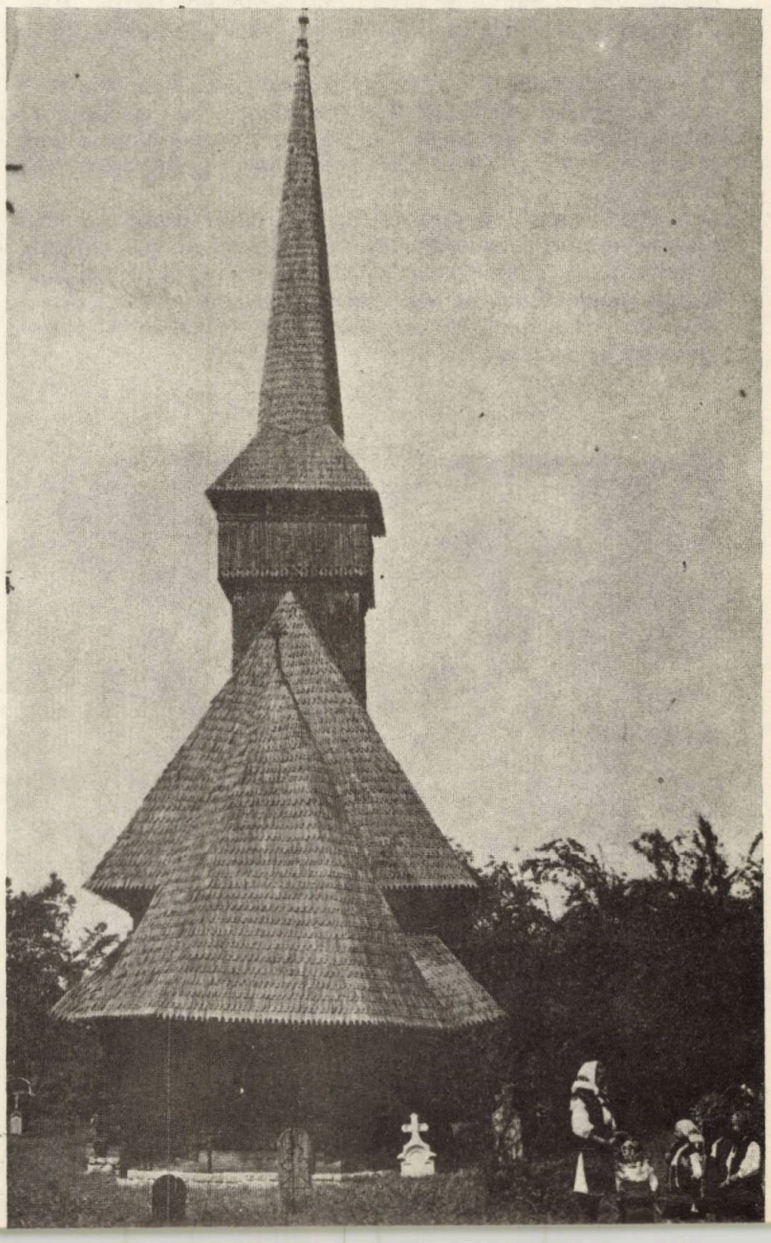

Cine... VĂ OFERĂ?
Unde... VĂ OFERĂ?
Cînd... VĂ OFERĂ?
Ce... VĂ OFERĂ?
Cum... VĂ OFERĂ?

...RESTAURANTUL „HERĂSTRĂU"

...în cele 5 saloane, 2 grădini de vară, 1 terasă acoperită, 15 pergole acoperite ale sale, amplasate în inconfundabilul cadru natural — unic prin peisagistică, original prin amplasament — al parcului cu acelaşi nume, oază de linişte, recreere, deconectare şi agrement al oricărui bucureştean... (la care se poate ajunge cu troleibuzul 83 — capăt)

...în fiecare zi între orele 10—24 (mesele putînd fi reţinute şi la telefonul 79 63 42, de unde se pot obţine şi informaţii în legătură cu modul de organizare a meselor festive, banchetelor, recepţiilor care sînt organizate aici în mod frecvent)

...o foarte bogată, diversificată şi apetisantă gamă de preparate culinare româneşti tradiţionale, din care nu lipsesc : specialităţile la grătar şi cele pescăreşti, sarmalele şi puii la ceaun, produsele de patiserie-cofetărie şi dulciurile de bucătărie...

...într-un mod de servire exemplar, indiferent de numărul şi proveniența consumatorilor (turişti străini sau români), **solicitudinea, amabilitatea, conştiinciozitatea şi profesionalismul personalului de aici onorînd exigenţele oricărui rafinament, aşa încît fiecare seară se transformă într-o amintire de neuitat...**

1984 SEP 2 8

DG46
04

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

Opţiuni pentru dezvoltarea dinamică, intensivă a economiei româneşti

Numărul 36 ● Vineri 7 septembrie 1984

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu

CONSFĂTUIRE DE LUCRU LA C. C. AL P. C. R.

pe problemele agriculturii, industriei și activității de partid

„Să întîmpinăm Congresul al XIII-lea cu rezultate remarcabile în toate domeniile și să creăm o bună bază pentru noi victorii în ridicarea bunăstării poporului nostru, în întărirea independenței și suveranității țării."

NICOLAE CEAUȘESCU

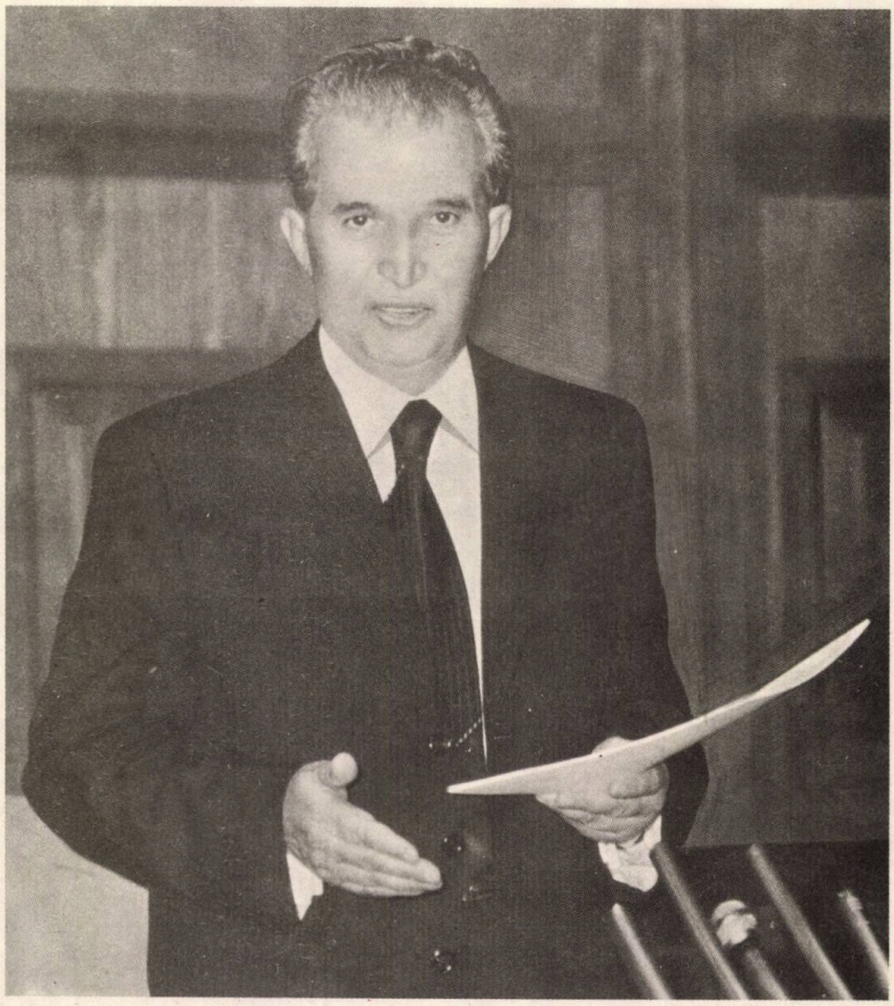

Proiect

DIRECTIVELE

Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986-1990 şi orientările de perspectivă pînă în anul 2000

Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, eveniment de însemnătate excepţională în viaţa politică şi social-economică a ţării, va analiza activitatea desfăşurată de partid, de întregul nostru popor pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea şi ale Conferinţei Naţionale din 1982, va stabili direcţiile fundamentale ale dezvoltării României în următorul cincinal şi orientările de perspectivă pînă în anul 2000.

Desfăşurîndu-se în anul celei de-a 40-a aniversări a revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, Congresul marchează parcurgerea unei perioade de profunde transformări revoluţionare în economie şi structura socială, în gîndirea şi modul de existenţă ale oamenilor, în fizionomia întregii societăţi. În anii construcţiei socialiste a fost creată o puternică bază tehnico-materială, cuprinzînd o industrie modernă şi complexă, o agricultură ferm angajată pe calea dezvoltării intensive, un înalt potenţial tehnico-ştiinţific. S-a desfăşurat un vast proces de perfecţionare a relaţiilor de producţie, de adîncire a democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, asigurîndu-se un larg cadru organizatoric pentru participarea nemijlocită a întregului popor la edificarea noii orînduiri. S-a afirmat cu deosebită forţă rolul clasei muncitoare de clasă conducătoare în societate, s-a dezvoltat continuu alianţa muncitorească-ţărănească, s-a întărit tot mai puternic coeziunea întregii societăţi, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate, în jurul partidului, al secretarului său general — tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Marile succese obţinute în făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate demonstrează cu putere justeţea politicii partidului nostru, dau o pregnantă expresie modului creator în care Partidul Comunist Român aplică principiile şi adevărurile general valabile ale socialismului ştiinţific la condiţiile concrete din România.

După cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, preşedintele Republicii, „Se poate afirma, fără teama de a greşi, că în îndelungata sa istorie de peste 2 000 de ani, în care poporul nostru a parcurs multe etape grele şi importante, epoca acestor 40 de ani este cea mai măreaţă şi înfloritoare din întreaga dezvoltare istorico-socială a poporului român... La a 40-a aniversare a revoluţiei sale, România se prezintă ca o ţară industrial-agrară, cu o industrie modernă, puternică şi cu o agricultură socialistă modernă, în plină dezvoltare". Comparativ cu anul 1945, producţia industrială a ţării este în 1984 de peste 100 ori mai mare, iar producţia agricolă a sporit de circa 7 ori. Au cunoscut o puternică înflorire ştiinţa, învăţămîntul şi cultura — factori fundamentali ai progresului economico-social al ţării, ai făuririi cu succes a noii orînduiri. În această perioadă, produsul social înregistrează o creştere de 28 ori, iar venitul naţional de 32 ori. Pe această bază s-a dezvoltat continuu avuţia naţională, fondurile fixe fiind în 1984 de 16 ori mai mari decît acum 40 de ani. Creşterea impetuoasă a venitului naţional a creat condiţii pentru ridicarea substanţială a nivelului de trai, material şi spiritual, al întregului popor — ţelul suprem al politicii partidului. În cursul celor patru decenii s-au creat peste 6 milioane noi locuri de muncă ; peste 80 la sută din populaţie s-a mutat în locuinţe noi, iar fondul de consum a crescut de 22 ori.

În ansamblul acestor grandioase realizări se profilează cu strălucire perioada inaugurată de Congresul al IX-lea — cea mai bogată în împliniri din întreaga istorie a ţării — legată indestructibil de activitatea neobosită, desfăşurată cu clarviziune şi profund spirit creator, cu pasiune revoluţionară şi patriotism înflăcărat, de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, preşedintele Republicii, care a imprimat un puternic dinamism dezvoltării vieţii economice, sociale şi politice din patria noastră, întregii opere de construcţie a socialismului în România. Poporul nostru, cu îndreptăţită mîndrie patriotică, demnitate şi recunoştinţă, numeşte perioada marilor transformări revoluţionare, înfăptuite după Congresul al IX-lea, drept EPOCA CEAUŞESCU.

Bazîndu-se pe rezultatele remarcabile obţinute pînă în prezent, pe politica ştiinţifică, realistă a partidului, Directivele Congresului al XIII-lea privind dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 şi în deceniul 1991—2000 deschid noi şi luminoase perspective pentru progresul multilateral al societăţii socialiste româneşti, pentru creşterea bunăstării materiale şi spirituale a întregului popor.

I

REALIZĂRILE OBŢINUTE ÎN ÎNFĂPTUIREA PREVEDERILOR PLANULUI CINCINAL 1981-1985

Realizările importante obţinute în primii patru ani ai cincinalului actual şi prevederile pe anul 1985 asigură îndeplinirea în linii generale a planului pe perioada 1981—1985, a hotărîrilor Congresului al XII-lea şi ale Conferinţei Naţionale privind dezvoltarea industriei şi agriculturii, a celorlalte ramuri ale producţiei materiale, a ştiinţei, învăţămîntului şi culturii, creşterea nivelului de trai şi a calităţii vieţii întregului popor. Partidul nostru a acţionat cu hotărîre pentru soluţionarea problemelor complexe ce s-au ridicat pe parcursul realizării actualului cincinal, pentru înlăturarea unor contradicţii apărute în dezvoltarea economiei naţionale, pentru depăşirea greutăţilor determinate de criza economică mondială.

În centrul preocupărilor s-au situat intensificarea laturilor calitative ale creşterii economice, dezvoltarea armonioasă şi perfecţionarea activităţii tuturor domeniilor vieţii economico-sociale. S-a acţionat pentru înfăptuirea programelor speciale de importanţă naţională privind dezvoltarea mai puternică a bazei energetice şi de materii prime, îmbunătăţirea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, reducerea consumurilor şi valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, com-

bustibililor şi energiei, realizarea unor producţii sigure şi stabile în agricultură, intensificarea recuperării materialelor refolosibile, diminuarea costurilor de producţie şi îndeosebi a cheltuielilor materiale, creşterea mai accentuată a productivităţii muncii, a rentabilităţii şi eficienţei economice în toate domeniile de activitate. A fost perfecţionată aplicarea noului mecanism economico-financiar, pe baza principiilor autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii ; au fost create condiţii de participare a oamenilor muncii la fondul de dezvoltare economico-socială şi la beneficii, întărind astfel şi mai mult rolul lor de proprietari, producători şi beneficiari, de adevăraţi stăpîni ai României socialiste.

S-au adoptat noi măsuri care să asigure dezvoltarea dinamică şi armonioasă a economiei naţionale, chiar în condiţiile complicate ale vieţii internaţionale din această perioadă, ale crizei economice mondiale.

În industrie, în anul 1984 se realizează o producţie-marfă de circa 1 180 miliarde lei, iar prin îndeplinirea prevederilor pentru 1985 se va asigura, pe întregul cincinal, un ritm mediu anual al producţiei-marfă industriale de 5,6 la sută. În agricultură, deşi condiţiile climatice au fost mai puţin favorabile, producţia de cereale realizată în medie în anii 1981—1984 este mai mare cu circa 2 milioane tone faţă de media din perioada 1976—1980 ; în anul 1984 s-a obţinut cea mai mare producţie de cereale păioase — grîu, orz — din istoria României. Au fost obţinute succese în dezvoltarea zootehniei, efectivele de animale ajungînd la 8 milioane bovine, 14,9 milioane porcine şi 20 milioane ovine.

În concordanţă cu necesităţile economiei naţionale, s-au dezvoltat transporturile, construcţiile, precum şi celelalte ramuri şi sectoare de activitate. În primii patru ani ai cincinalului se realizează un volum de investiţii de aproape 950 miliarde lei, dîndu-se în exploatare circa 1 550 obiective industriale şi agrozootehnice importante. A fost inaugurat Canalul Dunăre — Marea Neagră, realizare epocală a poporului român, grandioasă construcţie a anilor socialismului.

S-a acţionat cu fermitate pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului privind repartizarea judicioasă a forţelor de producţie pe teritoriu, asigurîndu-se ridicarea generală a nivelului economic şi a gradului de civilizaţie a tuturor zonelor şi judeţelor, condiţii şi posibilităţi egale de muncă şi de viaţă pentru toţi cetăţenii ţării.

A continuat procesul de înnoire şi îmbunătăţire a structurii producţiei industriale, prin introducerea în fabricaţie şi modernizarea a circa 18 000 tipuri de maşini, utilaje, instalaţii, materiale şi bunuri de consum ; au fost aplicate în producţie circa 5 600 tehnologii noi şi perfecţionate. Cercetarea ştiinţifică a adus o contribuţie importantă la înfăptuirea programelor de dezvoltare a bazei proprii de materii prime şi energetice, reducerea consumurilor şi valorificarea superioară a resurselor, sporirea exporturilor şi diminuarea importurilor, creşterea productivităţii muncii, a eficienţei economice în toate domeniile de activitate.

Prin înfăptuirea sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea şi Conferinţa Naţională ale partidului privind intensificarea laturilor calitative ale dezvoltării economice, pe întreaga perioadă 1981—1985 se va realiza o creştere a productivităţii muncii şi o reducere a costurilor de producţie, îndeosebi a cheltuielilor materiale, mai accentuate decît prevederile iniţiale ale cincinalului.

În domeniul comerţului exterior s-a acţiont pentru promovarea exporturilor şi asigurarea importurilor în strictă concordanţă cu necesităţile producţiei. O realizare fundamentală a actualului cincinal este asigurarea unor balanţe comerciale excedentare, obţinîndu-se o reducere importantă a datoriei externe.

S-au extins relaţiile economice şi tehnico-ştiinţifice cu toate ţările socialiste. România a participat activ la colaborarea cu ţările membre ale C.A.E.R. prin dezvoltarea schimburilor comerciale, a cooperării în producţie, tehnică şi ştiinţă, aducîndu-şi contribuţia la perfecţionarea activităţii Consiliului de Ajutor Economic Reciproc. De asemenea, s-a amplificat cooperarea în producţie şi în alte domenii cu ţările în curs de dezvoltare. Au continuat, totodată, să se lărgească legăturile economice şi tehnico-ştiinţifice cu ţările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Creşterea şi modernizarea producţiei în industrie, agricultură şi celelalte ramuri determină, pe întregul cincinal, sporirea venitului naţional într-un ritm mediu anual de 7,8 la sută.

Dezvoltarea şi perfecţionarea producţiei materiale, sporirea eficienţei economice au creat condiţii pentru înfăptuirea politicii partidului de ridicare a nivelului de trai, a calităţii vieţii întregului popor. Anul acesta, la 1 august, s-a încheiat acţiunea de majorare a retribuţiei personalului muncitor, prin care se asigură, pe ansamblul economiei naţionale, o creştere a retribuţiei reale de circa 6 la sută faţă de 1980. A fost generalizat acordul global, ca formă superioară de participare a oamenilor muncii la activitatea economico-socială, de cointeresare a fiecărui colectiv în înfăptuirea exemplară a sarcinilor de plan. Au fost majorate pensiile pentru toate categoriile de pensionari, asigurîndu-se în medie o creştere reală de circa 5 la sută.

În primii patru ani ai cincinalului, cheltuielile social-culturale ale statului însumează aproximativ 340 miliarde lei, revenind în 1984 circa 12 700 lei pe o familie, comparativ cu 10 440 lei în 1980. O puternică dezvoltare a cunoscut construcţia de locuinţe, asigurîndu-se pe întregul cincinal realizarea a circa 700 mii apartamente.

A fost extinsă şi modernizată, în continuare, baza materială a învăţămîntului, s-au dat în folosinţă noi obiective sociale, s-a dezvoltat şi îmbunătăţit permanent asistenţa medicală, ocrotirea sănătăţii populaţiei. S-a intensificat activitatea politico-educativă, viaţa cultural-artistică a ţării. O expresie concludentă a acestei activităţi o constituie desfăşurarea Festivalului naţional al muncii şi creaţiei „Cîntarea României" — cea mai amplă manifestare cultural-educativă de masă, care cuprinde în rîndurile sale milioane de oameni ai muncii de la oraşe şi sate.

Rezultatele obţinute în dezvoltarea economico-socială a ţării puteau fi, desigur, mai mari dacă nu s-ar fi manifestat unele lipsuri şi neajunsuri, îndeosebi în ce priveşte realizarea producţiei fizice, punerea în funcţiune a noilor capacităţi, valorificarea rezervelor de creştere a productivităţii muncii, de reducere a consumurilor energetice şi materiale, a costurilor de producţie, şi în principal a cheltuielilor materiale, care să fi asigurat o eficienţă mai accentuată a activităţii economice. Pe ansamblu însă, realizările obţinute în primii patru ani ai cincinalului, precum şi prevederile pe 1985, creează toate condiţiile pentru înfăptuirea, în linii generale, a hotărîrilor Congresului al XII-lea şi Conferinţei Naţionale ale partidului, ceea ce va asigura îndeplinirea obiectivelor fundamentale prevăzute pentru această etapă. Se va realiza trecerea la o nouă calitate, superioară, a activităţii economice şi sociale, dezvoltarea şi modernizarea forţelor de producţie, a întregii economii naţionale. România va obţine astfel noi şi importante succese pe calea dezvoltării socialiste, a creşterii forţei sale materiale şi ridicării bunăstării întregului popor, a întăririi independenţei şi suveranităţii naţionale.

II

OBIECTIVUL FUNDAMENTAL ŞI SARCINILE DE BAZĂ ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE ÎN CINCINALUL 1986-1990

Obiectivul fundamental al planului cincinal 1986—1990 îl constituie dezvoltarea puternică, în continuare, a forţelor de producţie, a bazei tehnico-materiale, înfăptuirea în linii generale a Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, crearea condiţiilor necesare trecerii, în perioada următoare, la realizarea fazei superioare a societăţii socialiste, la construcţia comunismului în România.

Corespunzător obiectivului său fundamental, planul cincinal 1986—1990 va asigura înfăptuirea următoarelor orientări şi sarcini principale :

1. Realizarea unei creşteri economice intensive, prin modernizarea în continuare a structurilor de producţie, ridicarea permanentă a nivelului tehnic şi calitativ al produselor, sporirea productivităţii muncii, accentuarea specializării şi integrării producţiei în vederea utilizării cu maximum de randament a capacităţilor, economisirea strictă şi valorificarea superioară a mate-

riilor prime, combustibililor și energiei, recuperarea și refolosirea resurselor rezultate din procesele de producție și consum, reducerea costurilor de producție, cu deosebire a cheltuielilor materiale, creșterea substanțială a eficienței economice în toate ramurile și sectoarele de activitate.

2. Lărgirea în continuare a bazei energetice și de materii prime, asigurînd înfăptuirea integrală a prevederilor programelor adoptate în acest domeniu.

3. Asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură, dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor ramurilor economiei naționale — condiție primordială a progresului său continuu și multilateral.

4. Dezvoltarea intensivă a industriei, realizarea unor produse de ridicat nivel tehnic și calitativ, creșterea prioritară a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate, care valorifică cu maximă eficiență materiile prime, resursele energetice și munca socială, asigurînd o competitivitate superioară a produselor românești pe piețele externe.

5. Agricultura noastră — în care sistemul socialist, de stat și cooperatist, reprezintă peste 95 la sută din suprafața arabilă a țării — va trebui să-și aducă o contribuție crescîndă la formarea venitului național, la progresul general al societății românești. Se va pune accentul pe realizarea lucrărilor de ameliorare a solului și creștere a fertilității pămîntului prin înfăptuirea unui vast program de irigații, de chimizare și mecanizare completă a lucrărilor agricole, creîndu-se toate condițiile pentru obținerea de producții sigure, înalte și stabile, care să asigure în mod corespunzător nevoile economiei naționale de materii prime agricole, satisfacerea cerințelor de consum, științific fundamentate, ale populației, precum și crearea unor disponibilități pentru schimburile economice internaționale.

6. Intensificarea puternică a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, accelerarea introducerii progresului tehnic, creșterea aportului acestuia la modernizarea economiei, la sporirea eficienței întregii activități economico-sociale. Se va acționa ferm pentru aplicarea în producție a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice, factor hotărîtor al dezvoltării și perfecționării producției materiale, al asigurării progresului multilateral al întregii societăți.

7. Amplificarea relațiilor economice internaționale, a cooperării în producție, știință și tehnică, cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, asigurîndu-se participarea activă, cît mai avantajoasă, a României la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori.

8. Crearea condițiilor pentru creșterea în ritm susținut a venitului național, atît prin sporirea producției de bunuri materiale și servicii, cît și prin reducerea în continuare a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social. Repartizarea venitului național corespunzător obiectivelor și sarcinilor noii etape de dezvoltare a societății noastre, asigurîndu-se circa 70 la sută pentru fondul de consum și maximum 30 la sută pentru acumulare.

9. Investițiile vor fi orientate cu prioritate spre lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, realizarea programului de îmbunătățiri funciare, dezvoltarea și modernizarea industriei și agriculturii, a tuturor sectoarelor care contribuie la promovarea progresului tehnic și creșterea eficienței economice. Se va acorda o atenție deosebită scurtării duratelor de execuție, industrializării lucrărilor de construcții, utilizării cu maximă eficiență a resurselor materiale și financiare alocate programului de investiții.

10. Va fi promovată cu consecvență politica de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, de ridicare economico-socială a tuturor județelor țării, în vederea creării unor condiții egale de muncă și de viață pentru toți cetățenii patriei.

11. Se vor lua toate măsurile pentru asigurarea menținerii nivelului de trai realizat și sporirea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, în strînsă concordanță cu creșterea venitului național, cu ridicarea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție, cu dezvoltarea generală a societății.

12. Creșterea rentabilității economice pe baza reducerii cheltuielilor de producție și circulație, utilizarea cu maximă eficiență a resurselor materiale și financiare, întărirea ordinii și disciplinei în toate unitățile, asigurarea echilibrului financiar și monetar, a unei circulații bănești sănătoase, sporirea puterii monedei naționale în raport cu alte valute.

13. Îmbunătățirea în continuare a planificării, conducerii și organizării economico-sociale, a întregului ansamblu al relațiilor sociale, corespunzător cerințelor noii etape de dezvoltare a societății noastre, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare. Perfecționarea sistemului organismelor democrației muncitorești, revoluționare, creșterea rolului lor în conducerea tuturor sectoarelor de activitate, în asigurarea participării oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială a țării.

Indicatorii principali ai dezvoltării economico-sociale a României în cincinalul 1986—1990 se prezintă astfel :

— în procente —

	Prevederi 1990 față de plan 1985	Ritm mediu anual 1986—1990
Produsul social	127—132	5,0— 5,7
Venitul național	144—149	7,6—8,3
Producția-marfă industrială	134—137	6,0— 6,5
Producția netă industrială	161—165	10,0—10,6
Producția globală agricolă (media anuală pe perioada de 5 ani)	130—133	5,4— 5,8
Producția netă agricolă (media anuală pe perioada de 5 ani)	140—144	7,1— 7,5
Volumul investițiilor în economia națională (pe perioada de 5 ani)	109—113	1,8— 2,5
Volumul comerțului exterior (pe perioada de 5 ani)	141—145	7,1— 7,7
Numărul de personal muncitor	102,5—103,5	0,5— 0,7
Productivitatea muncii în industria republicană (calculată pe baza producției-marfă)	161	10,0
Reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă în industria republicană — lei	circa 110	
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul	109—110	1,7— 2,0
Prestările de servicii pentru populație	168—176	11 —12

Obiectivele planului cincinal 1986—1990 asigură creșterea în ritm susținut a forțelor de producție, dezvoltarea armonioasă, echilibrată și eficientă a tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate, ridicarea nivelului de trai și a gradului general de civilizație a întregului popor, întărirea forței materiale și spirituale a țării, a independenței și suveranității României socialiste.

Cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic

Cincinalul 1986—1990 va asigura intrarea patriei noastre într-o fază nouă, superioară, a progresului său economico-social, marcată puternic de creșterea rolului științei și tehnologiei în toate domeniile de activitate. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, „Realizarea sarcinilor de mare răspundere din următorii ani, dezvoltarea economico-socială a țării cer o activitate susținută în domeniul cercetării științifice, o concentrare mai puternică a forțelor din institutele de cercetare în vederea soluționării problemelor tehnice și tehnologice ce se pun în fața întreprinderilor și economiei naționale, a perfecționării tehnologiilor, reducerii consumurilor, ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor". În spiritul acestor orientări fundamentale, activitatea de cercetare științifică își va spori substanțial contribuția la promovarea progresului tehnico-științific în toate domeniile economiei naționale și ale vieții sociale.

A. Principalele direcții ale cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic

1. Ținînd seama de cerințele dezvoltării dinamice a economiei naționale, se va urmări creșterea aportului cercetării la **asigurarea bazei de materii prime**, extinzîndu-se investigațiile complexe pentru descoperirea de noi rezerve minerale care să acopere cel puțin nivelul prevăzut la extracție. O deosebită atenție se va acorda elaborării de noi tehnologii pentru valorificarea eficientă a zăcămintelor cu conținuturi utile mai scăzute sau situate în condiții grele de exploatare, pentru atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor refolosibile rezultate din procesele de producție și consum. Se vor elabora materiale

noi, cu proprietăți superioare — prin metode metalurgice, chimice, precum și de bioinginerie. În toate ramurile se va acționa pentru creșterea randamentelor globale și a eficienței economice în utilizarea materiilor prime și materialelor, pentru reducerea consumurilor specifice și diminuarea în continuare a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social.

2. În vederea asigurării **independenței energetice a țării,** se vor intensifica prospecțiunile pentru creșterea fondului național de rezerve geologice în domeniul hidrocarburilor, cărbunilor, șisturilor bituminoase, minereurilor de uraniu, resurselor geotermale. Concomitent cu asigurarea condițiilor tehnologice pentru funcționarea optimă a centralelor nuclearoelectrice în curs de realizare, vor fi amplificate cercetările privind noile generații de reactori, inclusiv cu neutroni rapizi, precum și fuziunea termonucleară controlată. Se vor perfecționa tehnologiile pentru folosirea surselor noi de energie — a soarelui, vîntului, biomasei, apelor geotermale etc.

Va fi intensificată activitatea de cercetare pentru obținerea economică a hidrogenului și a altor purtători de energie, extinderea utilizării lor în economie, valorificarea largă a resurselor energetice refolosibile și înlocuirea tehnologiilor mari consumatoare de energie.

3. Știința românească va trebui să-și sporească aportul la **dezvoltarea pe baze moderne a agriculturii,** la obținerea unor producții ridicate, sigure și stabile, indiferent de fluctuația factorilor climatici. Pe baza biologiei aplicate și ingineriei genetice vor fi create noi soiuri de plante, mai productive și mai rezistente, noi rase de animale cu capacitate de asimilare mai ridicată, care să asigure producții sporite. Vor fi elaborate soluții pentru recuperarea unor terenuri neproductive și redarea lor circuitului agricol, zonarea optimă a producției și mecanizarea complexă a lucrărilor, utilizarea eficientă a sistemului de irigații și alte amenajări funciare.

4. Un obiectiv fundamental al cercetării științifice și tehnologice îl constituie **ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției,** creșterea în continuare a ponderii produselor cu performanțe de vîrf pe plan mondial. Se va intensifica procesul de modernizare a structurii industriei prelucrătoare prin asimilarea de noi produse cu înalți parametri tehnico-funcționali.

Cercetarea științifică trebuie să contribuie la accelerarea procesului de automatizare, electronizare și robotizare a producției și altor activități economico-sociale, asigurînd astfel ca progresul tehnic să dețină principala pondere în creșterea productivității muncii.

Vor fi realizate sisteme de mașini și utilaje într-o concepție modulară și multifuncțională prin unificarea constructivă a elementelor și subansamblelor, dezvoltarea producției de componente tipizate, îndeosebi electronice, microelectronice, pneumatice, hidraulice, optimizarea seriilor de fabricație și promovarea celor mai perfecționate tehnologii.

5. Se vor extinde cercetările pentru **creșterea calității vieții,** în corelare cu dezvoltarea forțelor de producție și cu prevederile de ridicare a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. O atenție deosebită se va acorda promovării stării de sănătate a tuturor cetățenilor patriei, creșterii longevității și a duratei vieții active, stimulării natalității și asigurării sporului natural al populației.

Un obiectiv important îl va constitui diversificarea sortimentală și îmbunătățirea calității bunurilor de consum și serviciilor către populație.

Vor fi elaborate soluții mai eficiente pentru menținerea calității mediului înconjurător, valorificarea funcțiilor ecologice ale pădurilor, apelor și celorlalți factori naturali.

6. Concomitent cu intensificarea cercetărilor aplicative și a dezvoltării tehnologice, vor fi amplificate **cercetările fundamentale** — din domeniul matematicii, fizicii, chimiei, biologiei — știința românească urmînd să asigure rezerva de soluții pentru dezvoltarea în perspectivă a economiei și întregii societăți, să participe activ la progresul creației tehnico-științifice mondiale.

7. **Cercetarea economică** va trebui să elaboreze soluții pentru creșterea mai rapidă a eficienței economice, modernizarea în continuare a structurii producției materiale, sporirea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, a consumurilor de materii prime, combustibili și energie, utilizarea intensivă a fondurilor fixe, ridicarea rentabilității, participarea activă a României la cooperarea economică și tehnico-științifică internațională.

Vor fi aprofundate problemele organizării, planificării și conducerii economiei naționale, ale perfecționării cadrului democratic de participare a oamenilor muncii la conducerea întregii activități economico-sociale.

Se vor dezvolta cercetările privind aplicarea și perfecționarea mecanismului economico-financiar, prețurile, problemele valutar-financiare, puterea de cumpărare a monedei naționale și convertibilitatea acesteia, circulația bănească.

8. **Științele social-politice** vor adînci studierea legităților obiective ale făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării patriei spre comunism, aducîndu-și contribuția la perfecționarea organizării și conducerii întregii vieți economico-sociale, a democrației muncitorești și revoluționare, sintetizarea și generalizarea teoretică a experienței țării noastre în edificarea noii orînduiri, analiza aprofundată a problemelor lumii contemporane.

Științele economice si social-politice trebuie să fundamenteze căile și modalitățile de transpunere în practică a principiilor comuniste de muncă, repartiție și viață, de amplificare continuă a creației conștiente a maselor, de participare tot mai activă a acestora la dezbaterea și rezolvarea problemelor dezvoltării economico-sociale a țării.

B. Creșterea mai accentuată a eficienței economice prin promovarea largă a progresului tehnic

Pentru viitorul cincinal se prevede **intensificarea în continuare a acțiunii factorilor calitativi ai dezvoltării economice,** pe baza accentuării aportului activității de cercetare științifică și de introducere a progresului tehnic în toate ramurile.

1. Se va asigura creșterea substanțială a **productivității muncii sociale,** pe seama căreia va trebui să se obțină circa 85 la sută din sporul venitului național pe cincinal.

În industrie, productivitatea muncii — determinată pe baza producției-marfă — va trebui să crească într-un ritm mediu anual de 10 la sută, asigurîndu-se dublarea acesteia în 1990 față de 1980. În proporție de circa 55 la sută, creșterea productivității muncii se va realiza prin introducerea și generalizarea progresului tehnic, îndeosebi prin aplicarea tehnologiilor noi de fabricație, mecanizarea și automatizarea producției, dotarea cu mașini și instalații de înalt randament și modernizarea celor existente. Se vor extinde sistemele automatizate și mecanizate, ponderea producției industriale realizate în aceste sisteme urmînd să se ridice la 70 la sută în anul 1987 și la peste 90 la sută la sfîrșitul cincinalului. Se va trece la realizarea pe scară largă de linii, secții și sectoare complet automatizate și robotizate. O atenție deosebită se va acorda ridicării nivelului de pregătire profesională a tuturor oamenilor muncii, perfecționării organizării producției și a normelor de muncă, asigurării unui raport corespunzător între munca productivă și cea de administrație, întăririi ordinii și disciplinei în toate unitățile.

În ramura construcții se va asigura, de asemenea, dublarea productivității muncii în 1990 față de 1980, acționîndu-se pentru încheierea în linii mari a procesului de industrializare a lucrărilor prin prefabricarea uzinală a elementelor de mare serie și mecanizarea proceselor de muncă pe șantier.

În agricultură vor fi luate măsuri pentru fertilizarea pămîntului, extinderea mecanizării și chimizării în toate sectoarele, ridicarea nivelului de pregătire al întregii țărănimi, folosirea rațională a forței de muncă. În întreprinderile agricole de stat, productivitatea muncii va crește în perioada 1986—1990 într-un ritm mediu anual de 6,5 la sută.

În transporturi, prin utilizarea rațională a mijloacelor din dotare, productivitatea muncii va spori într-un ritm mediu anual de 4,8 la sută în sectorul feroviar și de 5,9 la sută în transportul auto.

2. În vederea **ridicării nivelului tehnic și calitativ al producției** vor fi luate măsuri pentru modernizarea și reproiectarea produselor, asigurîndu-se creșterea duratei și siguranței în funcționare, reducerea greutății și consumurilor specifice, sporirea randamentelor și diminuarea cheltuielilor pentru exploatare, întreținere și reparații : vor fi generalizate metodele moderne de analiză și control ale calității, în proiectarea și fabricația produselor. Se prevede, astfel, ca ponderea produselor industriale care se realizează la nivel mondial ridicat să ajungă în 1990 la aproape 95 la sută, iar la 2—5 la sută din producție să se atingă performanțe superioare acestui nivel. De asemenea, se va acționa pentru ca unitățile economice să-și adapteze mai rapid structura producției și calitatea acesteia la cerințele pieței interne și externe.

3. O contribuție însemnată va avea activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică **la reducerea consumurilor de materii prime, combustibil și energie electrică.** Vor fi luate măsuri pentru elaborarea, introducerea și generalizarea tehnologiilor cu randamente ridicate, asigurîndu-se diminuarea consumului energetic pe unitatea de venit național cu peste 20 la sută în 1990 față de 1985. În industria construcțiilor de mașini, consumurile specifice medii de laminate feroase se vor reduce cu 19 la sută, de asemenea, se va micșora substanțial consumul de metale neferoase în industria electrotehnică și în alte ramuri. În industria metalurgică un obiectiv prioritar îl constituie creșterea coeficientului de scoatere a oțelului în producția de laminate ; se vor întreprinde măsuri ferme pentru atingerea în anul 1990 a consumului specific de cocs realizat pe plan mondial. Se va acționa mai intens pentru economisirea produselor chimice, a materiilor prime din industria ușoară, a hîrtiei, materialelor lemnoase, a tuturor resurselor materiale.

4. Reducerea consumurilor specifice și sporirea valorii uni-

tare a produselor, ca urmare a ridicării performanțelor lor tehnice și calitative, vor determina **creșterea mai accentuată a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei.** Calculat pe baza producției-marfă industriale, indicele de valorificare urmează să se majoreze cu 25—27 la sută în 1990 față de 1985.

5. Pe baza progresului tehnic și a folosirii eficiente a potențialului productiv creat, în cincinalul viitor se va asigura **o creștere importantă a producției și a venitului național la 1 000 lei fonduri fixe.** Realizarea acestui obiectiv impune ca, în fiecare unitate, să se acționeze pentru încărcarea deplină a capacităților productive, perfecționarea organizării producției și a muncii, întărirea și respectarea strictă a disciplinei tehnologice, efectuarea la timp și de bună calitate a reparațiilor capitale și reviziilor tehnice, exploatarea cu maxim randament a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor.

6. Prin reducerea consumurilor materiale și energetice, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, combustibililor și energiei, modernizarea structurilor de producție în toate ramurile se prevede **ca ponderea cheltuielilor materiale în produsul social** să scadă la circa 53 la sută în 1990. În mod corespunzător, pe parcursul cincinalului, în industria republicană urmează să se reducă cheltuielile materiale la 1 000 lei producție-marfă cu peste 80 lei, iar cheltuielile totale cu circa 110 lei.

Înfăptuirea obiectivelor viitorului cincinal impune creșterea răspunderii organelor de conducere colectivă din întreprinderi, centrale și ministere pentru realizarea integrală și ritmică a prevederilor de plan la producția fizică, în concordanță cu cerințele pieței interne și externe, pentru aplicarea unui regim sever de economii și gospodărirea cu maxim randament a tuturor fondurilor, desfășurarea unei activități eficiente, de înaltă rentabilitate, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii tuturor unităților.

Dezvoltarea principalelor ramuri ale economiei naționale pe baza cuceririlor științei și tehnologiei moderne

INDUSTRIA

În cincinalul 1986—1990, producția-marfă industrială urmează să crească într-un ritm mediu anual de 6,0—6,5 la sută.

La principalele produse se prevăd următoarele niveluri :

	U.M.	Niveluri în 1990	Prevederi 1990 față de plan 1985 %
Energie electrică	mld. kWh	95 — 97	123—126
Cărbune net	mil. tone	95 — 100	128—135
Oțel	mil. tone	20 — 20,5	125—128
Produse ale industriei electronice, inclusiv mijloace ale tehnicii de calcul	mld. lei	30 — 31	162—167
Produse ale industriei de mecanică fină	mld. lei	21 — 22	148—155
Utilaje tehnologice pentru industrie	mii tone	750 — 800	103—110
Autoturisme	mii buc.	345 — 365	121—128
Nave maritime pentru transportat mărfuri	mii tdw	1 100 — 1 200	134—146
Cauciuc sintetic	mii tone	230 — 250	109—118
Fibre și fire artificiale și sintetice	mii tone	410 — 440	110—118
Medicamente pentru uz uman și veterinar	mld. lei	11 — 12	169—185
Îngrășăminte chimice, substanță activă	mil. tone	4,5— 5,0	116—127
Mobilier din lemn	mld. lei	24 — 25	112—116
Hîrtie și cartoane	mil. mp	14 800 —15 700	109—115
Țesături	mil. mp	1 600 — 1 700	116—123
Tricotaje în echivalent	mil. buc.	485 — 500	125—130
Confecții textile	mld. lei	59 — 64	130—140
Încălțăminte	mil. per.	140 — 150	106—114
Carne	mii tone	2 850 — 2 970	129—135
Pește	mii tone	480 — 500	104—109
Unt	mii tone	95 — 100	179—189
Brînzeturi	mii tone	190 — 200	173—182
Ulei comestibil	mii tone	580 — 600	107—111
Zahăr	mii tone	980 — 1 000	103—105

1. O sarcină prioritară a cincinalului 1986—1990 este dezvoltarea bazei de materii prime minerale și de energie în vederea asigurării în cît mai mare măsură din resurse proprii a necesarului economiei. În cadrul programului de **cercetare geologică** se va pune accentul pe creșterea rezervelor de țiței și gaze naturale, cărbuni, combustibili pentru centralele nuclearoelectrice, minereuri feroase și neferoase, substanțe nemetalifere.

2. În **industria extractivă** se prevede aplicarea pe scară largă a metodelor de exploatare de mare productivitate. Producția de **lignit și cărbune brun,** de 84—89 milioane tone, se va realiza în proporție de peste două treimi în cariere. La **huilă** întreaga producție brută va fi supusă spălării în vederea creșterii în continuare a cantității de cărbune cocsificabil. În cincinalul viitor se va dezvolta extracția de **șisturi bituminoase,** cariera de la Anina atingînd capacitatea de profil. Nivelurile prevăzute pentru extracția de **țiței** au în vedere intensificarea forajului pe structurile de mare adîncime și pe platforma continentală maritimă, precum și creșterea factorului final de recuperare a rezervelor din zăcăminte, de la 33 la sută, cît reprezintă în prezent, la circa 40 la sută în anul 1990. Producția de **gaz metan** va fi limitată la 22 miliarde mc/an în scopul menținerii unui grad corespunzător de asigurare cu rezerve. În sectorul **minereurilor neferoase,** creșterea producției va fi realizată în principal prin dezvoltarea accentuată a extracției de minereuri cuprifere sărace. Va fi dezvoltată producția de **substanțe nemetalifere,** cu deosebire a sortimentelor de calitate superioară.

3. Dezvoltarea **bazei energetice** se va realiza prin valorificarea eficientă a tuturor tipurilor de resurse primare, în special a lignitului și șisturilor bituminoase, extinderea construcției de hidrocentrale, accelerarea programului de realizare a centralelor nuclearoelectrice, amplificarea folosirii surselor noi de energie — solară, geotermică, a vîntului, biogazul și biomasa — mărirea randamentelor de conversie a energiei primare prin extinderea producerii combinate a energiei electrice și termice, reducîndu-se la minimum utilizarea hidrocarburilor. În cadrul **producției de energie electrică** se vor realiza 21—22 miliarde kWh în centrale nuclearoelectrice și aproape 38 miliarde kWh pe bază de cărbuni și șisturi bituminoase. Vor fi elaborate soluții pentru funcționarea optimă a sistemului electroenergetic național, sporirea randamentelor instalațiilor energetice, diminuarea consumurilor proprii tehnologice în centrale și a pierderilor în rețelele electrice de transport.

4. **Industria metalurgiei feroase** se va dezvolta într-un ritm mediu anual de 5,8—6,0 la sută. Creșterea producției de **oțel** se va realiza în principal prin întrarea în funcțiune a noilor capacități de prelucrare la Combinatul siderurgic de la Călărași. Producția de **laminate** va ajunge în 1990 la 15,0—15,4 milioane tone, iar cea de țevi din oțel la circa 2,2 milioane tone. Se va diversifica structura și îmbunătăți calitatea produselor de prelucrare avansată, urmînd ca, în cincinalul viitor, să se obțină sporuri însemnate la țevi și sîrme de mare rezistență trase la rece, table și benzi laminate la rece, cabluri din oțel, cord metalic, tablă cositorită și altele.

5. Pentru acoperirea necesarului economiei se prevede valorificarea tuturor resurselor de materii prime indigene de cupru, plumb și zinc, inclusiv a minereurilor sărace ; se vor intensifica, totodată, acțiunile de recuperare și reintroducere în circuitul economic a metalelor neferoase rezultate din consumul productiv și al populației. La **aluminiu,** producția se menține la nivelul capacităților actuale, urmărindu-se obținerea de aliaje speciale și lărgirea sortimentului produselor. În cincinalul 1986—1990 se va extinde producția de metale greu fuzibile și aliajelor de **titan** și **zirconiu.**

6. Industria **construcțiilor de mașini** se va dezvolta, în cincinalul viitor, cu un ritm mediu anual de 7,0—7,5 la sută : se prevede ca peste 96 la sută din producția-marfă ce va fi realizată în 1990 să fie constituită din produse noi și reproiectate, situate la nivelul ridicat al performanțelor tehnice și calitative mondiale.

Industria electronică va pătrunde masiv în întreaga activitate economico-socială, fiind orientată spre dezvoltarea cu precădere a producției de componente electronice, mijloace de automatizare, echipamente de electronică industrială și profesională.

În domeniul **mijloacelor tehnicii de calcul electronice,** creşterea producţiei se va realiza îndeosebi prin asimilarea de noi minicalculatoare şi microcalculatoare pentru conducerea proceselor industriale, precum şi a unor tipuri evoluate de echipamente periferice.

În **industria electrotehnică** se va diversifica producţia de motoare şi maşini electrice, mijloace de automatizare şi acţionări electrice la distanţă, aparate de măsură şi control de precizie, cabluri şi conductori electrici de construcţie specială. Se va acţiona pentru modernizarea producţiei maşinilor şi **aparatelor electrice de uz casnic,** îndeosebi sub aspectul îmbunătăţirii randamentelor energetice.

În domeniul **maşinilor-unelte aşchietoare** se va acorda prioritate fabricaţiei maşinilor-unelte cu comandă-program numerică şi afişaj de cote, centrelor de prelucrare, sistemelor şi celulelor flexibile, precum şi maşinilor-unelte de prelucrat metale prin procedee neconvenţionale.

Se va pune accentul pe dezvoltarea **industriei de mecanică fină,** a producţiei de **roboţi** şi manipulatoare care vor încorpora echipamente şi aparatură electronică de înaltă performanţă.

În domeniul **utilajului minier şi petrolier** se prevede realizarea de echipamente de mare productivitate pentru mecanizarea lucrărilor din subteran şi de la suprafaţă.

Se va moderniza producţia de **utilaj energetic,** prin asimilarea unor tipuri noi de agregate cu eficienţă ridicată în utilizarea cărbunilor inferiori şi a şisturilor bituminoase, recuperarea resurselor energetice refolosibile, precum şi prin realizarea de noi echipamente destinate centralelor hidroenergetice şi nucleare.

Se va dezvolta producţia de **utilaje tehnologice,** îndeosebi fabricaţia de utilaje pentru prelucrarea metalurgică avansată ; va creşte producţia de instalaţii şi utilaje pentru industria chimică, inclusiv pentru chimia de mic tonaj, pentru industria materialelor de construcţii, industria uşoară, precum şi pentru industria alimentară şi frigorifică, care să asigure o valorificare superioară a materiilor prime agroalimentare, bazată pe noi tehnologii.

Producţia de **maşini şi utilaje specifice agriculturii** va asigura dotarea acestei ramuri cu echipamente multifuncţionale ; se va moderniza şi tipiza întreaga fabricaţie de **tractoare** — luîndu-se ca bază tractorul de 65 CP — în vederea creşterii randamentelor şi reducerii consumului de carburanţi. Va spori şi se va diversifica întreaga sistemă de maşini agricole încît să se asigure, în perspectivă, mecanizarea tuturor lucrărilor agricole.

În **domeniul mijloacelor de transport** se va pune accentul pe realizarea tipurilor de mare capacitate şi specializate, cu performanţe tehnico-funcţionale îmbunătăţite şi consumuri reduse de combustibil.

7. **Industria chimică** — prevăzută a se dezvolta într-un ritm mediu anual de 8,5—9,0 la sută — va fi orientată cu precădere spre prelucrarea superioară a materiilor prime.

Sporuri importante se prevăd la **chimia de sinteză fină, produsele de mic tonaj,** materiale ultrapure, semiconductoare şi monocristaline, reactivi de înaltă puritate şi alte substanţe chimice pure. Se vor intensifica eforturile pentru perfecţionarea tehnologiilor de fabricaţie şi ridicarea parametrilor calitativi ai produselor la nivelul mondial, pentru reducerea consumurilor energetice şi de materii prime. În scopul punerii în valoare a noi surse de materii prime şi materiale se vor elabora noi procedee chimice şi biochimice.

Se vor adînci procesele de **prelucrare superioară a ţiţeiului,** urmărindu-se creşterea ponderii produselor albe la 67—70 la sută. Vor fi amplificate cercetările pentru creşterea gradului de chimizare a gazului metan, a gazelor de sondă şi gudroanelor de cocserie, precum şi în scopul obţinerii de hidrocarburi chimizabile, metanol şi alte surse nepetroliere.

Dezvoltarea producţiei de **îngrăşăminte chimice** va pune accent pe extinderea fabricaţiei îngrăşămintelor lichide şi a celor complexe cu microelemente. Producţia de **antidăunători** va creşte de 1,4—1,5 ori, fiind orientată spre sortimentele nepoluante şi cu eficacitate prelungită. Fabricaţia de **fibre şi fire chimice** urmează să se realizeze îndeosebi pe seama sortimentelor cu valoare ridicată. La **medicamente,** producţia va creşte în principal prin extinderea produselor de biosinteză şi sinteză fină, valorificarea resurselor de plante medicinale, extracte apicole şi animaliere. Vor fi introduse tehnologii de sinteză pentru fabricarea de noi sortimente de **cauciucuri şi materiale plastice ;** în corelare cu programele de tipizare se va diversifica producţia de materiale prelucrate. În domeniul producţiei de **lacuri, vopsele, coloranţi şi pigmenţi organici** se va acţiona pentru obţinerea de sortimente cu caracteristici superioare, realizate din materii prime indigene.

8. **Industria materialelor de construcţii** se va dezvolta cu un ritm mediu anual de circa 5 la sută. În industria **cimentului** va creşte ponderea sortimentelor speciale, precum şi a celor cu adaosuri de zgură granulată şi cenuşi. La **prefabricate din beton** accentul se va pune pe producţia de panouri mari cu nivel ridicat de finisare şi echipare, în vederea creşterii gradului de prefabricare şi a industrializării complete a lucrărilor de construcţii-montaj.

9. **Industria de exploatare şi prelucrare a lemnului** se va dezvolta în principal pe seama valorificării mai bune a masei lemnoase. Producţia de mobilă va fi orientată îndeosebi spre sortimentele de calitate superioară. Vor fi asimilate noi sortimente de furnire estetice texturate, colorate, subţiri şi extrasubţiri, de plăci din aşchii şi fibre de lemn realizate prin noi tehnologii de presare.

10. În **industria celulozei şi hîrtiei** se va acţiona pentru diminuarea consumurilor specifice, concomitent cu reducerea gramajelor, creşterea proporţiei de materiale refolosibile, precum şi pentru sporirea mai accentuată a producţiei de hîrtii şi cartoane tehnice şi speciale.

11. Producţia **industriei uşoare** va spori în cincinalul următor cu un ritm mediu anual de 5,5—5,8 la sută. Vor fi promovate noi tehnologii neconvenţionale, de mare eficienţă. În **industria textilă şi de tricotaje** se va extinde producţia de articole uşoare şi cu grad ridicat de finisaj, nesifonabile, într-o gamă coloristică variată. În producţia de **confecţii şi de tricotaje** se va pune accentul pe diversificarea structurii sortimentale. La **încălţăminte, blănărie şi marochinărie** vor fi asimilate noi produse, corespunzător cerinţelor sezoniere şi se va urmări extinderea utilizării înlocuitorilor. Va creşte producţia de **articole de uz casnic** cu funcţionalitate îmbunătăţită. Se va extinde, totodată, gama produselor din **ceramică fină, porţelanuri, sticlă ;** va începe fabricaţia de sticlă optică, iar producţia de articole de cristal urmează să sporească de peste 2 ori.

12. Producţia **industriei alimentare** va creşte cu un ritm mediu de 6,5—6,8 la sută şi va fi orientată spre valorificarea superioară a resurselor interne de materii prime. În vederea uşurării muncii în gospodăria casnică, producţia de preparate şi semipreparate culinare va creşte de aproape 2 ori. Se va extinde folosirea de substituenţi ai zahărului, adjuvanţi alimentari, esenţe şi uleiuri eterice, condimente din resurse naturale indigene. Va spori fabricaţia de alimente dietetice, produse cu conservare îndelungată şi ambalate în vid.

13. Producţia **industriei mici** va creşte cu un ritm mediu anual de peste 6 la sută şi va fi orientată în direcţia valorificării materiilor prime şi materialelor locale, a unor resurse agricole şi subproduse industriale.

AGRICULTURA

Cincinalul 1986—1990 va asigura în continuare dezvoltarea intensivă şi modernizarea întregii agriculturi, accelerarea creşterii producţiei vegetale şi animale prin mai buna organizare şi folosire a întregii suprafeţe agricole a ţării, aplicarea cuceririlor ştiinţei agrozootehnice înaintate. Producţia g'obală agricolă va spori într-un ritm mediu anual de 5,4—5,8 la sută.

1. Se prevede dezvoltarea şi modernizarea în continuare a **bazei tehnico-materiale a agriculturii.** Suprafaţa agricolă se va majora cu peste 500 mii hectare, ajungînd, în 1990, la 15 500 mii hectare, prin introducerea în cultură a unor terenuri neagricole şi îndeosebi neproductive ; va creşte în mod prioritar suprafaţa arabilă. În concordanţă cu prevederile Programului naţional de îmbunătăţiri funciare în perioada 1986—1990 se vor amenaja pentru **irigaţii** 1,8—2,3 milioane hectare, ajungîndu-se astfel, la sfîrşitul cincinalului, la 5,5—6,0 milioane hectare. Totodată, vor fi efectuate lucrări de desecări pe 1,5 milioane hectare şi de **combatere a eroziunii solului** pe 800 mii hectare. În cincinalul viitor se va acţiona pentru chimizarea şi mecanizarea completă a lucrărilor. Cantitatea de **îngrăşăminte chimice** va ajunge la 3,5—4,0 milioane tone substanţă activă, revenind 335—380 kg pe un hectar de teren arabil ; vor spori, de asemenea, livrările de substanţe chimice în sortimente care să asigure — împreună cu metodele biologice — combaterea bolilor, a dăunătorilor şi buruienilor. Pînă la sfîrşitul cincinalului agricultura va dispune de 180 mii **tractoare** şi de o **sistemă de maşini** de înaltă productivitate, care vor efectua simultan mai multe operaţiuni.

2. În domeniul **producţiei vegetale,** pentru anul 1990 se prevăd recolte medii la hectar de 4 000—4 200 kg la grîu şi secară, 5 500—6 000 kg la porumb, 2 600—2 800 kg la floareasoarelui, 2 600—2 840 kg la soia, 40 000—42 000 kg la sfecla de zahăr, 26 000—28 000 kg la cartofi de toamnă, 28 000—30 000 kg la legume de cîmp.

Ţinînd seama de structura suprafeţelor şi randamentelor prevăzute la hectar, se estimează obţinerea următoarelor **producţii totale :**

D 646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Creditul – cea mai profitabilă formă de comerț invizibil în economia de piață

Pentru a putea înțelege una din implicațiile deosebit de importante pe care le au creditele exprimate în eurovalute asupra pieței internaționale, și anume caracterul creator de monedă al acestora, este necesar să pornim de la explicarea modului în care se manifestă multiplicatorul creditelor pe pieţele naționale de capital. Spunînd aceasta ne referim bineînțeles la acele piețe în care sistemul bancar este organizat pe baze capitaliste, concurențiale.

Moneda bancară

De la bun început trebuie arătat că multiplicatorul creditelor este o categorie conexă celei de monedă scripturală. Legat de aceasta, în țările în care sistemul bancar are un caracter de piață, iar deponenții se pot adresa la diferite bănci care, la rîndul lor, consimt credite în baza depozitelor deținute, teoreticienii fac distincția între „moneda centrală" și „moneda bancară" :

— „Moneda centrală" este, în această accepție, moneda emisă de banca centrală a unei țări, sub forma banilor în numerar sau în formă scriptică, înscrisă în soldurile creditoare deschise în numele băncilor comerciale.

— „Moneda bancară" este cea înscrisă în conturile băncilor comerciale.

După unele opinii moneda centrală este singura care are statut legal fiind acceptată de toți operatorii de pe piața financiară. Cu toate acestea, moneda bancară așa cum vom vedea i se alătură, contribuind împreună la formarea masei monetare.

Să presupunem că o bancă comercială „A" dispune la un moment dat de un depozit suplimentar de monedă centrală de 100 unități monetare (u.m.). Proveniența acestora poate fi diferită : depuneri în numerar ale persoanelor particulare, venituri în devize ca urmare a unor exporturi, transformate în unități monetare și înscrise în creditul conturilor de disponibil ale titularilor, eliberarea unei părți din rezervele obligatorii deținute de banca comercială „A" la banca centrală etc. În primul caz este vorba de retragerea din circulație a unei sume în numerar de 100 u.m. și înlocuirea acesteia cu o sumă similară exprimată în monedă scriptural. In celelalte două situații, ca urmare a unor intrări în devize sau ca urmare a unei modificări legislative, banca centrală acceptă să creeze sau să elibereze, o sumă corespunzătoare în monedă centrală. În nici una din aceste situații băncile comerciale nu au efectuat o creare de monedă și nici nu ar efectua-o dacă ar fi obligate să mențină imobilizat întregul volum de depozite deținute pentru a putea rambursa în orice moment totalitatea banilor primiți spre păstrare.

În practică, băncile însă nu obișnuiesc să conserve neproductiv sumele ce le-au fost remise de deponenți sau le-au fost restituite de banca centrală. Ele reţin într-adevăr o parte din acestea pentru a se conforma legislației rezervelor obligatorii, sau pentru a face față cererilor de restituire exprimate de deponenți. Pe de altă parte însă băncile profită de faptul că este puțin probabil ca atît persoanele particulare cît și întreprinderile să solicite toate deodată retragerea integrală a sumelor înregistrate în conturile de disponibil deschise pe numele lor. Chiar presupunînd că pot apărea unele situații de criză, băncile estimează că retragerile vor fi numai parțiale și temporare și că vor putea face față acestora mobilizînd activele pe care le dețin și, eventual, împrumutîndu-se pe termen scurt. Pornind de la această prezumție ele acordă avansuri și credite întreprinderilor sau persoanelor fizice. De altfel acestea sînt lucruri cunoscute și reprezintă însăși raţiunea de a fi a băncilor. Să vedem însă cum apar cele de mai sus în bilanțul băncii comerciale „A" :

I. Crearea unui depozit suplimentar în monedă centrală

ACTIV

Încasări în monedă centrală 100

PASIV

Depozite suplimentare 100

II. Acordarea de credite și avansuri

ACTIV

Încasări în monedă centrală	20
Credite și avansuri	80
	100

PASIV

Depozite suplimentare 100

Din momentul acordării creditelor masa monetară în circulație cunoaște o modificare evidentă. Întreprinderile și persoanele fizice deponente pot utiliza în orice moment depunerile la vedere în conturile de disponibil însumînd 100 u.m. În același timp, pot fi utilizate și cele 80 u.m. acordate pieței sub formă de credite. Circulația efectivă a monedei se ridică prin urmare la 180 u.m.

Supliment la
nr. 36/1984
Revista ECONOMICA

Multiplicatorul creditelor

Analiza poate continua prin generalizarea celor de mai sus la nivelul întregului sistem bancar. Avansurile sau creditele încasate de diversele persoane fizice şi juridice de la banca „A" sînt transferate de acestea furnizorilor de mărfuri şi servicii pentru plata cărora au fost angajate creditele. Pentru simplificarea argumentaţiei să presupunem că aceştia, la rîndul lor, depun la băncile la care au deschise conturile curente totalitatea unităţilor monetare încasate. Iau astfel naştere aşa-numitele „depozite reflexe" sau „depozite provocate". Aceste noi depozite îmbracă aceeaşi formă scriptică ca şi depozitul iniţial constituit la banca „A". În esenţă ele se deosebesc însă de depozitul iniţial prin faptul că acela provenea dintr-o prelevare asupra circulaţiei numerarului, o emisiune de monedă ca urmare a creşterii rezervelor de devize sau dintr-o reducere a volumului rezervelor obligatorii deţinute de bănci la banca centrală, în timp ce noile depozite provin din creditele acordate de către banca comercială „A". În practică însă această deosebire dispare, unităţile monetare fiind unele şi aceleaşi.

Prin urmare, băncile comerciale în momentul în care au primit în conturile lor cele 80 u.m. vor reacţiona în acelaşi mod ca şi banca „A", reţinînd o parte din depozite pentru plăţile curente şi pentru rezervă, iar restul reintroducîndu-l în circulaţie sub formă de credite. Presupunînd că se reţin tot 20 la sută din depozite, iar restul de 80 la sută se reintroduce în circuit sub formă de credite şi avansuri, rezultă că masa monetară creşte cu încă 64 u.m., care la rîndul lor sînt depuse sub formă de depozite la bănci. Procesul se repetă astfel pînă la epuizare. Presupunînd că permanent se reţin 20 la sută din depozite pentru rezerve, iar restul se utilizează pentru acordarea de credite, se poate calcula totalitatea depozitelor suplimentare apărute în economie ca o progresie geometrică a cărei sumă este de :

$100 : (1 - 0{,}80) = 500$ u.m.

În concluzie, punerea la dispoziţia băncii comerciale „A" a unui depozit în monedă centrală de 100 u.m., în condiţiile în care băncile reţin 1/5 din depozitele primite, iar restul le utilizează sub formă de credite, a condus la punerea la dispoziţia întregii economii a unui volum total de monedă scripturală de 500 u.m. Multiplicatorul creditelor este în exemplul acesta egal cu 5.

Pentru a fi mai apropiaţi de realitate trebuie spus că de fapt nu toate sumele primite de piaţă sub formă de avansuri sau credite sînt depuse în conturi de disponibil la bănci. O parte din ele sînt plătite de întreprinderile care le încasează sub formă de salarii personalului lor. Pe de altă parte persoanele fizice care primesc credite nu redepun sumele încasate în alte bănci ci păstrează cel puţin o parte din ele sub formă de numerar pentru a face faţă nevoilor curente de plăţi. Prin urmare moneda creată de bănci pe baza creditelor consimţite rămîne parţial în circulaţie. Depozitele reflexe nu vor mai fi de 20 la sută din creditele acordate ci se vor diminua cu, să spunem, încă 5 la sută cît reprezintă numerarul rămas în circulaţie sub formă de bilete. În această situaţie ponderea depozitelor reflexe în creditele acordate se va modifica de la 4/5 la 3/4, suma progresiei geometrice devenind :

$100 : (1 - 3/4) = 400$

Multiplicatorul creditelor este deci :

$1 : (1/5 + 1/20) = 4$, unde 1/5 este gradul de acoperire al creditelor iar 1/20 este procentul de intrare în circulaţie a numerarului. Notîndu-l pe primul cu „a" iar pe al doilea cu „b" se poate scrie formula generală a multiplicatorului creditelor (m) :

$1 : (a + b)^{-1} = m$

Sigur că în practică nu se poate determina cu exactitate totalul creditelor acordate şi a monedei create de bănci, avînd în vedere că nu este posibil ca toate băncile să reţină pentru acoperire acelaşi procent din depozitele deţinute şi ca toţi deţinătorii de numerar să depună la bănci sume într-o proporţie similară. Esenţial este însă fenomenul în sine, de creare de monedă de către bănci, distinct de moneda creată de către instituţia centrală de emisiune, iar calculele vin să dea un ordin de mărime care este, aşa cum am văzut, de cîteva ori superior depozitului iniţial, ceea ce ne confirmă faptul că nu ne aflăm în faţa unui fenomen neglijabil.

Pentru a vedea în continuare cum are loc acest fenomen de multiplicare în cazul creditelor în eurovalute, să presupunem pentru început că o întreprindere franceză, ca urmare a unui export de mărfuri în Statele Unite, dispune la un moment dat de o sumă de 100 mii $ depuşi la o bancă din New York. Apreciind că de dolarii respectivi va avea nevoie peste o anumită perioadă de timp, şi ţinînd cont că depozitele la vedere nu sînt remunerate în Statele Unite, întreprinderea caută să-i plaseze la o bancă europeană, să zicem din Frankfurt, pentru a încasa dobîndă pe perioada în care nu-i utilizează. Dacă cele două bănci au relaţii de corespondent, directe, în evidenţele lor se vor face următoarele înregistrări :

Banca din New York
ACTIV
Depozit la vedere al întreprinderii franceze
+ 100 mii $
PASIV
Depozit la vedere al băncii din Frankfurt
+ 100 mii $

Banca din Frankfurt

ACTIV	PASIV
Disponibil în cont de depozit la vedere la banca din New-York + 100 mii $	Depozit la vedere al întreprinderii franceze + 100 mii $

În Statele Unite, volumul depozitelor la vedere nu s-a modificat, ci numele deponentului, banca din Frankfurt înlocuind întreprinderea franceză exportatoare. Prin urmare, banca americană va putea să acorde în continuare acelaşi volum de credite.

Cu toate acestea, într-o altă ţară a apărut un depozit suplimentar în dolari în favoarea unei întreprinderi care nu este rezident american. Acest depozit reprezintă practic eurodolari.

Banca din Frankfurt, pentru a se conforma legislaţiei rezervelor obligatorii, va trebui să depună o anumită sumă de mărci la banca centrală a R.F.G., Bundesbank, odată cu acceptarea acestui depozit suplimentar. Pentru a-şi procura aceste mărci, banca din Frankfurt poate face apel la propriile sale resurse sau poate schimba pe piaţa de schimb o parte din creanţa pe care o deţine la banca din New-York. Pentru banca vest-germană se ridică următoarea problemă : activele rămase în Statele Unite nu sînt purtătoare de dobîndă şi deci nu aduc venituri. Pe de altă parte, dacă din aceste active se retrage o anumită parte pentru a fi transformată în mărci care sînt depuse sub forma rezervelor obligatorii la Bundesbank, suma respectivă este de asemenea neremunerată. Deoarece banca germană plăteşte dobîndă întreprinderii franceze pentru sumele depuse, pentru ca operaţiunea să nu aducă pierdere, banca din Frankfurt trebuie să o utilizeze de o manieră productivă.

În acest scop ea poate fie să transforme dolarii deţinuţi la banca americană în mărci, schimbîndu-i pe piaţa de schimb, iar cu mărcile respective să acorde credite pe piaţa vest-germană, fie poate să împrumute mai departe dolarii pe piaţa eurodolarilor sub forma unui depozit la termen, productiv de dobînzi. Alegerea se face bineînţeles în funcţie de dobînzile practicate pe cele două pieţe, naţională, respectiv a eurodolarilor, fiind preferată cea pe care se plătesc dobînzile cele mai ridicate.

Să presupunem că, la un moment dat, piața eurodolarilor este mai avantajoasă, iar banca din Frankfurt alege soluția transferării, la o bancă londoneză a dolarilor deținuți în Satele Unite, transformînd depozitul la vedere într-un depozit la termen purtător de dobîndă. Generalizînd, trebuie să arătăm că banca din Frankfurt nu va putea să transforme în depozite la termen pe piața eurodolarilor totalitatea creanțelor sale în dolari pe care le deține în Statele Unite. Aceasta deoarece, în timp, o serie de depozite ajung la scadență sau titularii lor solicită rambursarea dolarilor sau efectuarea de plăți. De aceea banca din Frankfurt este nevoită să conserve sub forma depozitelor la vedere în dolari o parte din activele sale deținute pe piața americană. Să presupunem că această bancă păstrează 10 la sută în continuare în Statele Unite, transferînd la Londra restul de 90 la sută. În bilanțurile celor trei bănci vor apărea următoarele înregistrări :

Banca din New York

ACTIV

Depozit la vedere al băncii din Frankfurt — 90 mii $

PASIV

Depozit la vedere al Băncii din Londra + 90 mii $

Banca din Frankfurt

ACTIV

Disponibil în cont de depozit la vedere la banca din Londra + 90 mii $

PASIV

Disponibil în cont de depozit la termen la banca din New York — 90 mii $

Banca din Londra

ACTIV

Disponibil în cont de depozit la vedere la banca din New York + 90 mii $

PASIV

Depozit la termen al băncii din Frankfurt + 90 mii $

Așa cum se vede, în Statele Unite masa monetară a rămas neschimbată. În bilanțul băncii din New York întreprinderii franceze i s-a substituit mai întîi banca din Frankfurt, iar apoi banca din Londra (pentru o parte a dolarilor existenți). În schimb, volumul dolarilor existenți în lume s-a modificat. Două bănci situate în afara teritoriului american dispun acum de depozite exprimate în dolari. Procesul însă nu se încheie aici. Banca din Londra, care trebuie să-i plătească dobînzi băncii din Frankfurt, trebuie și ea să transforme în capital aducător de profit depozitul pe care îl deține acum la banca americană.

În acest sens ea poate transforma în lire pe piața de schimb dolarii de care dispune în Statele Unite sau îi poate împrumuta la rîndul său pe un termen mai lung unei alte bănci care are nevoie de eurodolari. La scadența termenului la care este depus depozitul băncii din Frankfurt urmează să-i restituie acesteia suma datorată și să-și procure fonduri din alte surse pentru a continua finanțarea împrumutului pe termen mediu sau lung pe care l-a consimțit. Dacă adoptă cea de-a doua soluție banca engleză va trebui și ea să conserve un anumit procent din depozitul deținut în dolari la banca din New York, să spunem 10 la sută, urmînd a acorda credite numai în proporție de 90 la sută (într-un total de 81 mii $) unei bănci terțe, situată eventual la Zürich. Evident, procesul se poate continua, cel puțin teoretic, pînă la epuizarea completă a posibilității de a mai acorda credite. Dacă s-ar petrece așa, atingîndu-se această limită imaginară, s-ar putea calcula totalitatea dolarilor existenți în depozite la bănci situate în afara teritoriului american :

$$100 + (100 \times 9/10) + (100 \times 9/10 \times 9/10)\ t...$$

ceea ce constituie o progresie geometrică a cărei sumă este de

$$100 : (1 - 9/10) = 1\,000\ \$$$

Evident este vorba deci de transpunerea la nivelul pieței eurodalorilor a fenomenului de creare de monedă și de multiplicare a depozitelor prezentat anterior pentru o piață internă. Banca americană se substituie în acest caz băncii centrale, devenind emitenta monedei centrale, iar băncile din afara Statelor Unite se asimilează băncilor comerciale de pe piața națională, creditele consimțite de ele luînd forma monedei scripturale și transformîndu-se în depozite reflexe.

Deși teoretic există această similitudine între piața națională și piața eurodolarilor, în practică premisele care dau naștere fenomenului de multiplicare sînt în bună măsură diferite. Dacă pe piața națională, volumul total al monedei scripturale se poate diminua prin transformarea sa în monedă divizionară sau prin creșterea, ca urmare a unor măsuri adoptate de autoritățile financiare, a rezervelor obligatorii deținute de bănci, procesul de multiplicare derulîndu-se în rest pînă la capăt, pe piața eurovalutelor există numeroase posibilități ca procesul să fie întrerupt.

Argumentația prezentată a presupus că diferitele bănci europene care dispuneau de un depozit la vedere într-o bancă americană (ca urmare fie a unei operațiuni de export, fie a unui transfer efectuat de un operator dornic să speculeze a la hausse asupra monedelor europene, fie a oricărei alte operațiuni), au transmis acest depozit prin intermediul pieței eurodolarilor la o altă bancă, cu excepția acelei părți reținute pentru acoperirea eventualelor necesități.

Băncile europene nu erau însă obligate să o facă, transformarea activelor deținute în capital aducător de profit putîndu-se realiza și pe alte căi. Astfel, sumele puteau fi utilizate chiar pe piața americană, pentru cumpărarea de produse sau de titluri. Aceasta putea să o facă chiar întreprinderea franceză exportatoare și atunci nu s-ar fi creat nici măcar un singur eurodolar. Dacă decizia era luată de banca din Frankfurt se creau doar 100 mii eurodolari, iar dacă banca engleză investea pe piața americană suma dolarilor creați suplimentar era de numai 190 mii, de fiecare dată procesul de multiplicare încetînd de a se mai derula.

O altă posibilitate este ca băncile europene să convertească activele în dolari pe care le dețin în Statele Unite într-o altă monedă pe piața de schimb. Motivația poate fi, de exemplu dorința băncii respective de a-și întări activele deținute în monedă națională la banca centrală din țara sa. La fel, o întreprindere poate împrumuta dolari pe piața eurodolarilor în condiții avantajoase, iar apoi transforma această sumă în monedă națională pentru a o deconta furnizorilor și salariaților din propria sa țară. Suma poate fi de asemenea transformată în alte monede pentru a fi angajată în operațiuni speculative asupra cursului de schimb. Evident în aceste situații procesul de multiplicare este întrerupt.

Cu toate acestea, în alternativa transformării dolarilor într-o altă valută crearea eurodolarilor ar putea fi reluată. Astfel, este posibil ca cel care a furnizat pe piața de schimb moneda în care au fost transferați dolarii să îi reintegreze pe aceștia în piața eurodolarilor. Sigur că această variantă nu este obligatorie, procesul de multiplicare întrerupîndu-se în faza în care a ajuns.

Alegerea uneia din alternativele de utilizare a dolarilor deținuți de o bancă europeană în Statele Unite depinde de o serie întreagă de factori, nici una dintre posibilități nefiind obligatorie și neconstituind o dominantă decît eventual pe termen scurt. Deciziile se adoptă în funcție de ratele dobînzilor practicate pentru depozitele la termen în Satele Unite față de celelalte practicate pentru remunerarea depozitelor la termen constituite în afara teritoriului american, în funcție de anticipările asupra evoluției viitoare a cursurilor de schimb ale dolarului față de celelalte valute, de conjunctura existentă pe piața titlurilor de valoare, de reglementările care pot apărea la un moment dat cu privire la controlul schimburilor etc.

Datorită faptului că procesul de multiplicare pe piața eurodolarilor are un caracter mult mai complex față de cel de pe piața internă, economiștii apreciază că intensitatea sa este mult mai redusă, nedepășind cifra de trei. Cele prezentate ne permit însă înțelegerea mai detaliată a modului în care au loc operațiunile pe piețele financiare internaționale și mai ales a modului în care operează în general această categorie viu disputată a eurodolarilor.

ODOBESCU EMANUEL
Banca pentru Agricultură
și Industrie Alimentară

Strategii de comerț exterior

Subramuri specializate ale exporturilor cehoslovace

2. Mașini textile. Întreprinderile cehoslovace exportă anual mașini pentru industria textilă și de confecții în valoare de 3 miliarde coroane. Dezvoltarea acestei subramuri a urmat descoperirilor cercetătorilor cehoslovaci care în deceniul al șaptelea au inventat sistemul de filare fără fus și un nou procedeu de țesut, în care suveica obișnuită este înlocuită cu o picătură de apă sau cu un jet de aer comprimat. Mașina de filare fără fus, de producție cehoslovacă, a devenit un obiect important de export, din cele cca 8 000 mașini produse pînă în prezent, 7 000 fiind exportate. Pe lîngă aceasta, o serie de firme străine le produc sub licență cehoslovacă. Constructorii sînt preocupați de perfecționarea continuă a acestei tehnici textile. Dacă primele serii de mașini au lucrat cu 30 000 turații a rotorului de filare pe minut, acum se pregătește producția de serie a mașinilor cu 80 000 turații pe minut. În afara mașinilor complete, Cehoslovacia produce pentru export și dispozitive de filare fără fus, care transformă tortul într-o ață subțire.

Producția Războaiele de țesut cu jet pneumatic sînt fabricate de Întreprinderea„ Zbrojovka Vsetin", care în cursul deceniului al șaptelea și al optulea a livrat cca. 50 000 asemenea mașini de mare randament. În ultima vreme s-au bucurat de o bună primire pe piața externă, de exemplu, războaiele Jettis 190, la care se pot produce într-un minut din urzeală pînă la 850 m de bătătură. La fel și războaiele hidraulice cehoslovace de la Întreprinderea „Elitex Tyniště nad Orlici" se bucură în lume de un bun renume. În țările străine lucrează peste 15 000 astfel de mașini.

Cercetătorii cehoslovaci continuă lucrările de perfecționare a tehnicilor de țesut. Ei au construit de ex. războiul cu jet cu aruncarea centrală, care poate să introducă în urzeală pînă la 1700—2000 de bătăi pe minut. Ele au fost construite în variantă pneumatică și în variantă hidraulică. În afară de aceasta, pînă în 1985 urmează să fie produse primele 100 mașini de țesut cu rost multiplu — Kontis C 4, care au un randament dublu în comparație cu războaiele cu jet.

R.S. Cehoslovacă este cel mai mare producător mondial de mașini de tricotat cu diametru mic. Producția anuală este în jur de 4 000 bucăți. În 1983 a început, de exemplu, producția în serie a mașinilor de tricotat automate Ange 4, cu diametru mic, cu 6 sisteme. Mașina este dirijată de un microprocesor, confecționează în 24 de ore 1 500 perechi șosete plușate. În soluțiile folosite la construirea acestei mașini automate s-au aplicat 12 brevete cehoslovace. Un alt articol de export îl reprezintă mașinile de cusut industriale produse la Întreprinderea „Elitex" Boskovice.

Mașini-unelte și mașini de deformare plastică. Un rol important în exportul cehoslovac îl are și tehnica pentru industria construcțiilor de mașini. În fiecare an se exportă mașini-unelte și mașini destinate prelucrării prin deformare plastică, în valoare de cca. 2,7 milioane coroane. Numărul mașinilor exportate era în ultimii ani de aproximativ 10 000—11 000 bucăți. Ele au fost expediate în U.R.S.S., Polonia și alte țări socialiste, precum și în țări din Europa Occidentală și chiar în țări de peste ocean.

Constructorii sînt preocupați de ridicarea continuă a nivelului tehnic al mașinilor, a gradului de mecanizare și automatizare ; se introduc sisteme de dirijare pe bază de microprocesor și se creează condiții pentru aplicarea roboților și manipulatoarelor.

Pe piețele străine se vînd de exemplu și mașini-unelte grele realizate de Întreprinderea „Skoda" Plzeň. Ele reprezintă un sistem de utilaje, din care se pot forma diferite linii tehnologice. De exemplu, mașina de frezare-alezare W 200 HB are o înălțime de 4 metri, o înaintare de 8 m, iar masa utilajului ajunge la 90 tone. Pe strungurile grele mari din Plzeň se prelucrează părțile cele mai grele ale reactoarelor nucleare, cu o precizie de plus minus două sutimi de milimetru.

La export, majoritatea mașinilor este livrată de întreprinderile concernului Uzinelor de tehnică de construcții de mașini. Sortimentul de producție al acestor fabrici include toate tipurile principale de mașini-unelte, adică strunguri, freze, mașini de găurit orizontale și verticale, mașini de rectificat. În programele de producție găsim atît mecanisme cu conducere manuală, cît și mașini cu conducere numerică, prevăzute cu sisteme de acționare fabricate în Cehoslovacia sau importate de peste hotare.

Mașini pentru agricultură și industria alimentară. În ultimii ani crește ponderea exportului tehnicii destinate agriculturii și industriei alimentare. Industria constructoare de mașini cehoslovacă exportă anual tractoare, mașini agricole, utilaje și instalații pentru industria alimentară în valoare de 1,8 miliarde coroane.

Produsul cel mai important în cadrul acestui export îl reprezintă tractoarele pe roți. În ultima perioadă se exportă anual aproximativ 25 000 tractoare, mai ales cele produse de Întreprinderea „Agrozet Zetor" Brno. Producătorul se ocupă de modernizarea sistematică a acestor mașini. În aprilie 1984 va fi încheiată, prin începerea producției de serie, cea de-a cincea modernizare a tipului actual de tractor. În comparație cu tractorul din cea de-a patra generație de modernizări, ultimul tip va avea un număr de 1 200 componente și piese noi sau modificate. Mașinile din Brno se exportă mai ales în țări nesocialiste. De exemplu, în 1983 Statele Unite ale Americii au devenit cel de-al 6-lea stat din lume în care circulă tractoare cu marca Zetor. Tipul cel mai puternic de tractoare se produce la Uzinele de construcții de mașini grele Martin, în colaborare cu firma poloneză „Ursus".

Pe baza acordurilor încheiate cu statele membre ale C.A.E.R., industria cehoslovacă de construcții de mașini se orientează asupra producției unor mașini agricole și unor utilaje speciale pentru industria alimentară. În ultima perioadă, întreprinderile cehoslovace au primit comenzi importante prin care vor participa la realizarea programului alimentar al Uniunii Sovietice. Astfel, Fabrica de mașini de morărit din Pardubice livrează în U.R.S.S., silozuri de cereale, instalații de uscare a cerealelor, elevatoare etc. O noutate o reprezintă comenzile de reconstruire a întreprinderilor sovietice de industrie alimentară, mai ales pentru fabricile de lapte praf și cele de bere.

La fel am putea vorbi și despre alte subramuri exportatoare importante în industria metalurgică, chimică sau industria ușoară. Toate, împreună, reprezintă coloana vertebrală a capacităților de export ale industriei cehoslovace.

Energetica cehoslovacă este orientată spre lărgirea capacităților energetice nucleare. Acest fapt se reflectă și în conținutul activității de cercetare. La Institutul de Cercetări Nucleare de la Rež a fost pus în funcțiune un reactor experimental cu apă ușoară cu capacitatea zero. El este folosit pentru cercetarea în domeniul ridicării gradului de securitate și siguranță în exploatare a centralelor atomoelectrice. De pe porțile întreprinderii „Skoda"-Plzeň a ieșit nu de mult, al 8-lea reactor nuclear cu apă ușoară, avînd o capacitate de 440 MW. Pînă la sfîrșitul anului 1985, numărul lor se va ridica la 21. Aceste echipamente sînt destinate centralelor nucleare din Cehoslovacia, Ungaria, R. D. Germană și Polonia. La cercetările în domeniul fizicii nucleului atomului oamenii de știință sînt ajutați de un accelerator de particule încărcate — ciclotron izocron U 120 M de producție sovietică. În afara experiențelor necesare cercetărilor teoretice de bază, această instalație se folosește și pentru producerea radio-farmaceuticelor, de exemplu, a izotopului radioactiv Galiu 67.

Fizicienii cehoslovaci se ocupă, de asemenea, de pregătirea siliciului necristaloid pentru confecționarea bateriilor solare. Importanța rezultatelor obținute este confirmată și prin vînzarea de licențe către țări capitaliste dezvoltate. Astfel, în S.U.A., s-a vîndut licența de producere a gelului hidrofil din care se confecționează lentile de contact pentru corectarea văzului, în Suedia s-a vîndut licența producției medicamentelor cu peptide. Pe baza colaborării colectivelor de cercetări științifice și producție farmaceutică a luat ființă medicamentul Adiuretin 50, care se folosește în zeci de țări pentru tratamentul diabetului insipid.

Biochimiștii au înregistrat un progres substanțial în cercetarea antimetabolicelor — substanțe compuse care, prin structura lor, seamănă cu componente ale metabolismului organismelor vii. Ei au descoperit, de exemplu, substanța 6 — Azauridin, care și-a găsit aplicarea la tratarea psoriazizului și a unor forme de cancer de piele. Ultima lor descoperire este substanța 3—Oxauracil, care are, pe de o parte, efecte antimicrobiene, iar pe de altă parte frînează creșterea celulelor canceroase.

I.G.

Organisme de promovare

Camerele economice în Austria

În fiecare din cele 9 state ale federației austriece funcționează camere economice, iar în capitală Camera Federală. Camerele economice în Austria sînt organizații autonome, funcționînd potrivit legii, astfel că autoritățile locale — din cele 9 state ale federației — nu le pot da instrucțiuni.

Ele funcționează pe principii economice în exercitarea funcțiilor și obiectivelor date de membrii lor — întreprinderi economice, comerciale etc., cooperînd de asemenea cu celelalte instituții în calitate de consilier, în interesul economiei naționale. Alături de Camerele de Comerț, cele mai vechi cunoscute sub numele de Camere Economice ale Breslelor, în Austria mai funcționează Camere de Agricultură, Camere ale Muncitorilor și Funcționarilor, Camere ale Avocaților, Camere de Medicină etc.

Camerele Economice au ca membri persoanele sau organizațiile ce desfășoară o activitate industrială, comercială sau de mică industrie-artizanat. Coordonarea celor 9 camere economice aparținînd statelor austriece : Burgenland, Kaarten, Niederoesterreich, Oberoesterreich, Salzburg, Steiermark, Tirol, Vorarlberg și Viena este făcută prin Camera Federală cu sediul la Viena, care este membră a Camerei Internaționale de Comerț. Activitatea de coordonare se referă atît la relațiile între camerele economice ale statelor, cît și la reprezentarea acestora în exterior.

La o populație a țării de peste 7 milioane de locuitori cele 9 Camere Economice ale statelor cuprind circa 300 000 de membri. Conform statutului de funcționare fiecare întreprindere nou înființată devine automat membră a Camerei Economice a statului respectiv și în același timp membră a Camerei Economice Federale. În cadrul Camerelor Regionale, cu sediul în capitala statului respectiv, funcționează birouri cantonale ce oferă operativ asistență membrilor camerei. Dacă aceasta este structura teritorială a activității camerelor, structura internă de funcționare a Camerelor Economice, similară cu cea a Camerei Federale, este orientată pe 6 secțiuni : Mică industrie, Industrie, Comerț, Finanțe, Credit și Asigurări, Transporturi și Turism. Secțiile cooperează cu Grupele Tehnice constituite pe criteriul profesional de breaslă, organisme cu autofinanțare. Fiecare secțiune reunește circa 130 de organisme (grupuri) tehnice, ce oferă numeroase servicii membrilor camerei, cum ar fi consultații în materie fiscală și de credit, publicitate colectivă și studii de piață, reuniuni profesionale și călătorii de studiu, formare profesională a tineretului, perfecționarea profesională a cadrelor, instituții de învățămînt și de atestare, dezvoltarea de centre de studii, menținerea tradițiilor profesionale, reprezentarea membrilor în fața comisiilor de arbitraj. Legătura cu membrii grupurilor tehnice se menține și prin intermediul revistelor profesionale — peste 80 de titluri — care prezintă noutățile tehnice din domeniile respective.

Secretariatul Camerei Federale și respectiv conducerea Camerelor Regionale sînt la rîndul lor organizate pentru rezolvarea problemelor curente pe următoarele compartimente : biroul președintelui, biroul de politică economică, biroul de politică comercială și de comerț exterior, biroul de politică socială, biroul de politică juridică și profesională, biroul de politică financiară, biroul de politică de comunicații și Institutul de expansiune economică. Institutele de expansiune economică asigură o gamă largă de servicii membrilor camerelor pe linia formării și perfecționării pregătirii cadrelor, modernizării și raționalizării producției, orientării asupra tendințelor modei, promovării vînzărilor, producției de ambalaje — materiale și metode de ambalare, producerea și difuzarea de filme documentare privind economia națională, organizarea de reuniuni și congrese interesînd economia națională. Anual absolvă cursurile de reciclare 250 000 de persoane, din care două treimi sînt lucrători salariați, institutul (cu filialele sale regionale) fiind astfel cea mai importantă organizație de formare și perfecționare profesională din țară.

Institutul organizează împreună cu grupele tehnice ale camerelor acțiuni de modernizare și raționalizare a producției în special în întreprinderi mici și mijlocii prin efectuarea de analize, organizarea de expoziții specializate și itinerante, consultații în întreprinderi pe probleme tehnologice și economice.

Secretariatul pentru modă are sarcini pe linia diseminării informațiilor și orientării asupra fenomenului de modă în cadrul ramurilor și între ramurile economiei, pe linia propagandei economice privind moda austriacă în țară și în străinătate.

Institutul de expansiune economică al Camerei Federale organizează acțiuni publicitare colective, pe ramuri, acordă printr-un serviciu consultativ specializat asistență privind ambalajele și ambalarea, colaborează prin serviciul său cinematografic la producerea de filme documentare economice și tehnice, pe care le pune la dispoziția învățămîntului, mediilor de informare și publicitate, tipărește materiale documentare, informative cu un tiraj de 230 000 exemplare pe săptămînă. Pe piața externă Camera Federală dispune de 90 de oficii numite, după caz, „delegații", „agenți" sau corespondenți" comerciali ai Austriei.

Oficiile din străinătate au sarcini pe linia depistării de debușee pentru mărfurile austriece, efectuarea de studii de piață, alegerea de reprezentanți corespunzători ai firmelor austriece pe piețele locale și instruirea lor, procurarea caietelor de sarcini pentru licitații, furnizarea de informații generale și de detaliu asupra pieței. În același timp, oficiile desfășoară o vastă activitate de informare pe piețele externe privind comerțul exterior austriac, economia etc.

Institutul de expansiune economică organizează anual participarea firmelor austriece la tîrgurile internaționale cu

expoziții colective sau specializate, standuri de informare naționale și în același timp sprijină participările individuale ale firmelor austriece la tîrguri.

I. GEORGESCU

Organizarea exportului japonez de instalații complexe

Exportul japonez de instalații complexe a crescut rapid în ultimii 15 ani și continuă să fie promovat cu deosebită fermitate de către firmele particulare și autoritățile guvernamentale din Japonia.

La început, firmele japoneze au căutat să obțină tot mai multe comenzi externe pentru livrări de uzine și fabrici, deoarece în acest fel se realiza o compensare a scăderii cererii interne pentru echipamentele aferente acestor capacități productive. Acest curs ascendent a fost favorizat și de creșterea în tot mai mare măsură a cererii de instalații complexe a țărilor în curs de dezvoltare.

În această perioadă de introducere pe piața internațională, firmele japoneze aplicau o politică de preluare a comenzilor externe la prețuri foarte scăzute, care să le asigure poziții competitive și mai ales să le aducă realizări cît mai multe pentru formarea unor liste de referințe cît mai bogate, capabile să le sporească reputația lor în lume.

După 1977, odată cu intensificarea reacțiilor de opoziție ale principalilor parteneri comerciali ai Japoniei față de puternica penetrare a produselor japoneze pe piețele lor, firmele japoneze au căutat să-și dezvolte tot mai mult exporturile de instalații complexe, deoarece ele asigurau valori mari la export, fără să întîmpine obstacole tarifare și netarifare semnificative pe principalele piețe de desfacere.

În prezent, experții japonezi apreciază că viitorul industriei japoneze producătoare de echipamente industriale îl constituie exportul de instalații complexe.

Printre factorii care au accelerat și probabil vor continua să impulsioneze și în viitor exportul japonez de instalații complexe, o mare importanță poate fi atribuită sistemului de organizare a acestui export, care pe baza stabilirii unor atribuții precise pentru firmele participante, a creat scheme procedurale foarte exacte.

În funcție de specializarea firmelor japoneze s-a constatat, că principalii participanți la scenariile de exporturi pentru instalații complexe ar fi următorii : companii de consulting ; firme specializate de engineering ; firme producătoare de echipamente ; firme comerciale ; companii de construcții ; companii utilizatoare de instalații complexe.

De regulă, **grupul central,** care realizează o operațiune de export japonez pentru instalații complexe este format din următoarele trei tipuri de firme : firma de engineering; firma producătoare de echipamente ; firma comercială.

În jurul acestui grup central se adună de regulă cîteva sute de companii, care participă la derularea întregii operațiuni de export pentru instalații complexe. Ele se află dispuse într-o formă de piramidă, în vîrful căreia se află în poziția de furnizor principal, una din cele trei firme care compun grupul central.

Poziția de furnizor principal este preluată de una din aceste firme, în funcție de experiența pe care o au la export, în raport cu tipul de instalație complexă vizat.

La instalațiile de proces, cum ar fi cele de rafinare, petrochimice și chimice, furnizorul principal este de obicei o firmă de engineering, care răspunde de formularea ofertei finale, corespunzătoare condițiilor cerute de beneficiari (procedura efectivă de realizare, controlul costurilor, asigurarea forței de muncă și timpul de execuție) și de întreaga realizare a proiectului ; cu fazele lui de proiectare, livrare a utilajelor, asamblarea acestora și punerea lor în funcțiune.

Pentru alegerea subfurnizorilor din ofertele cele mai avantajoase, furnizorul principal trebuie să fie familiarizat cu condițiile specifice, cum ar fi prețurile, calitatea echipamentelor, capacitățile productive, termenele de livrare și listele de referință ale principalelor firme subfurnizoare conaționale sau străine. Prin gradul lor ridicat de complexitate, instalațiile de proces impun plasarea comenzilor pentru majoritatea serviciilor și echipamentelor, la mai multe firme subfurnizoare din structura piramidală și din acest motiv este recomandabil ca firma de engineering, în calitatea sa de furnizor principal, să dețină propriile sale procese tehnologice și să acționeze pentru cîștigarea unor comenzi la care să poată folosi aceste tehnologii.

Sînt și **cazuri unde firmele japoneze producătoare de echipamente au inițiativa** în obținerea comenzilor și realizarea instalațiilor complexe în alte țări. Cazurile semnificative în acest sens le constituie uzinele producătoare de oțel, ciment, pastă de hîrtie și zahăr, centralele electrice și rețelele de telecomunicații. În aceste cazuri se remarcă doar puține exemple de instalații de proces și de aceea proprietatea asupra procesului tehnologic este mai puțin importantă.

În prezent firmele japoneze producătoare de echipamente industriale sînt interesate în principal în realizarea de exporturi pentru instalații complexe, sub următoarele trei forme :

a) **Furnitură de utilaje,** în cadrul căreia se livrează nu numai echipamentele de bază, ci și cele auxiliare ;

b) **Furnitură de sisteme de echipamente,** la care în cele mai multe cazuri firma producătoare răspunde de realizarea noii instalații și atunci i se solicită să aibă și capabilitatea de engineering. Căutînd în permanență să rămînă competitive, multe din firmele japoneze caută cooperări cu alte firme de engineering, firme comerciale și chiar cu alți producători din alte țări ;

c) **Asigurarea de servicii de engineering** constituie forma adoptată de firmele producătoare, care consideră activitatea de engineering ca fiind principală în viitor și caută să-și extindă activitatea și în alte domenii industriale și sociale, în funcție de cerere. Printr-o astfel de dezvoltare a activității se realizează o creștere a vînzărilor și profiturilor, extinderea pieței de specializare și multe din aceste firme reușesc să ocupe tot mai des, poziția de furnizor principal.

La exporturile de instalații complexe, în care ponderea echipamentelor industriale este mare și prețul lor este foarte ridicat, cum ar fi spre exemplu uzinele metalurgice, în poziția de furnizor principal apar firmele japoneze care au beneficiat deja de tehnologiile aferente, prin faptul că au deja o bună experiență tehnologică, cîștigată prin exploatarea unor capacități productive.

Intr-o serie de exporturi de instalații complexe, inițiativa aparținut marilor companii comerciale japoneze. Astfel de exemple s-au remarcat în special în cazul fabricilor textile, ca urmare a experienței îndelungate, pe care unele din aceste firme, cum ar fi C. Itoh, Marubeni și Toyo Menka, au acumulat-o în domeniul textil.

De regulă, pe poziția de furnizor principal se situează firme de mari dimensiuni, care își datorează succesul pe piața externă nu numai avantajelor tehnologice, ci și avantajelor asigurate de vastele lor rețele de informare asupra condițiilor impuse de piețele externe, de abilitățile lor de negociere și finanțare, ca și de faima pe care și-au cîștigat-o prin numeroase realizări de obiective industriale.

La exporturile de instalații producătoare de ciment, zahăr și pastă de hîrtie, întreprinderile medii joacă însă un rol mai important decît în cazul exporturilor de uzine metalurgice sau al altor instalații complexe cu grad mai ridicat de tehnicitate.

Această diversitate de forme sub care se realizează exporturile japoneze de instalații complexe demonstrează marea mobilitate de acțiune și organizare a firmelor japoneze în vederea realizării de obiective industriale în străinătate.

Toată această mare mobilitate se manifestă în condițiile unui proces complex de structurare a piramidei de subfurnizori și a grupului central de firme, iar **criteriul de bază pentru desemnarea firmei-furnizor principal îl constituie întotdeauna experiența diferitelor firme japoneze în exportul diverselor tipuri de instalații complexe.**

Criteriul experienței este socotit primordial pentru asigurarea succesului în obținerea comenzilor externe și realizarea exporturilor japoneze de instalații complexe, în condițiile intensificării concurenței pe piața internațională.

Pentru a putea ocupa poziția de furnizor principal la exportul de instalații complexe o firmă trebuie să îndeplinească următoarele condiții :

— să fie capabilă să ofere tehnologii și echipamente standard ;

— să aibă capacitate de engineering, inclusiv de a livra și a exploata tehnologiile și echipamentele industriale ;

— să aibă abilitate pentru procurarea fondurilor de finanțare, inclusiv pentru acoperirea riscurilor ;

— să dispună de posibilități pentru colectarea informațiilor de piață, desfășurarea negocierilor comerciale, pregătirea cadrelor, vînzarea produselor și toate aceste posibilități să fie probate cu un bun renume pe piața externă, obținut pe baza unor realizări marcante de obiective industriale în diferite țări.

Constantin FĂCIU
I.E.M.

Restructurări în producția și comerțul mondial

INDUSTRIA PETROCHIMICĂ

După perioada de adevărat „boom" a anilor '60 la sfîrșitul acestora și începutul anilor '70, s-a înregistrat brusc o scădere a cererii de produse chimice. În perioada 1967—1979, ritmul mediu anual de creștere a producției industriei chimice n-a depășit, în medie, pentru țările capitaliste dezvoltate 6,1%. După declanșarea crizei energetice, în intervalul 1973—1979 acest ritm a scăzut chiar la nivelul de 3,8%. Situația creată s-a reflectat îndeosebi în consumul de mase plastice, care în perioada 1973—1981 a scăzut în Europa Occidentală cu 0,2%/an pentru polietilena de joasă densitate, cu 0,7%/an pentru PVC și cu 1%/an pentru polistiren. Singurele produse pentru care s-au înregistrat creșteri ale consumului în această perioadă au fost polietilena de densitate înaltă (3%) și polipropilena (10%).

Această situație a fost explicată de specialiști prin influența cumulată a următorilor factori :

— încetinirea simțitoare a ritmului de creștere a PIB-ului real în țările capitaliste dezvoltate în perioada considerată, fapt ce a determinat frînarea corespunzătoare a cererii globale de produse chimice ;

— modificarea prețului real al energiei la începutul anilor '70 și în anii 1979 și 1980, care a atras după sine schimbări în evoluția cererii pentru toate produsele derivate din țiței. Ca urmare a situației create, tendința de înlocuire a produselor clasice cu produse petrochimice, înregistrată în cursul anilor '60 a fost stopată, majoritatea companiilor de profil începînd să caute soluții de obținere a unor produse care să necesite un consum energetic și de materie primă cît mai redus.

Începînd cu anii '70 foarte multe companii petrochimice au început să fie confruntate cu o serie de dificultăți legate de scăderea cererii tradiționale pentru anumite produse, în acest sector problemele fiind complicate și de faptul că o parte importantă a producției lor este absorbită de propriile filiale. Este vorba de așa-numitul fenomen de „cumpărare dirijată" (achat commandé).

În Anglia, de exemplu, producția industrială a înregistrat începînd cu mijlocul anului 1979 și pînă la mijlocul anului 1982 o scădere de 13,4%. Pătrunderea sporită a importurilor în sectoare ca industria electrocasnică, textilă, industria anvelopelor și a materialelor de construcție n-a făcut decît să agraveze situația. Această situație a determinat nu numai diminuarea cererii pentru unele produse petrochimice cum ar fi materialele plastice (la aceasta contribuind și reducerea activității în industria de autoturisme), dar a afectat puternic companiile mai mici și cu o activitate mai puțin diversificată.

În S.U.A., cererea de autovehicule a stagnat în aceeași perioadă (după nivelul record atins în anul 1973), vînzările de autoturisme americane scăzînd ca pondere în totalul vînzărilor. În același an un economist de la o companie americană de mase plastice a declarat că „potențialul american de construcție de autoturisme s-a micșorat de așa manieră, încît ținînd cont de nivelul vînzărilor în anul 1981 (cel mai scăzut în decursul ultimilor 20 ani) se poate preconiza o scădere a consumului de materiale plastice în acest sector".

În opinia specialiștilor această tendință depresivă poate fi contracarată de puternica creștere a utilizării materialelor plastice în industria autoturismelor în cursul deceniului 9. Se constată astfel, că pe linia eforturilor de reducere a greutății autoturismelor, constructorii preconizează să realizeze o reducere cu 26% a cantității medii de oțel utilizate pentru fabricarea unui autoturism, în paralel cu o majorare cu 37% a cantității de material plastic utilizat. Ex. : extinderea utilizării materialelor plastice prin fabricarea aripilor din material plastic turnat, ca și a altor subansamble.

Concluzionînd se poate aprecia că totalitatea noilor utilizări ale materialelor plastice ar putea conduce în prezent la o dublare a cantității de material plastic utilizate pentru construirea unui autoturism.

Printre deciziile care au avut un impact deosebit asupra ofertei de produse petrochimice pe plan mondial în ultimii 10 ani se află cele în legătură cu creșterea capacității de rafinare a unor țări membre OPEC. Interesul pentru dezvoltarea industriei petrochimice în aceste țări a apărut ca urmare a procesului de extindere a capacității de rafinare început de țările membre OPEC după anul 1973. În perioada 1970—1975 capacitatea de rafinare anuală a celor 13 țări membre OPEC a crescut de la 181,65 mil.tone la 225,22 mil tone. Majorarea prețului țițeiului întreprinsă în același an și creșterea implicită a veniturilor rezultate din comercializarea țițeiului a permis guvernelor acestor țări să-ți concretizeze intenția (destul de veche, de altfel) de creștere a investițiilor în domeniul rafinării țițeiului, în loc să se mulțumească să exporte țițeiul brut.

De menționat faptul că, înainte de declanșarea crizei energetice singura țară care dispunea de o capacitate de rafinare importantă era Venezuela. Capacitatea de rafinare la 1.I.1973 era de 64,73 mil. tone/an.

Deci capacitatea de rafinare a țărilor membre OPEC s-a majorat de circa 1,5 ori în perioada 1970—1979, inițial aceste țări prevăzînd să rafineze în anul 1984 circa 9,3 mil. barili/zi, în anul 1980 cele 13 țări membre n-au rafinat împreună decît 6,25 mil. barili/zi. Producția lor de țiței era în anul 1979 (an record) de 30,9 mil. barili/zi, în anul 1980 producția rafinată de aceste țări nereprezentînd decît 14,9% din producția de țiței sau 7,5% din capacitatea mondială de rafinare.

Se remarcă, de asemenea, faptul că problemele la care trebuie să răspundă țările în curs de dezvoltare producătoare de țiței în procesul de creare a unei industrii petrochimice naționale sînt extrem de variate și de dificile. Prima dintre acestea se referă la prețul la care noile combinate petrochimice urmează să achiziționeze materia primă necesară, respectiv țițeiul și gazele naturale. În legătură cu această problemă trebuie făcută precizarea că țițeiul extras conține în general hidrocarburi gazoase dizolvate (metan, etan, propan, butan), care de regulă se ardeau „la faclă" în majoritatea țărilor membre OPEC. Se constată astfel, că în anul 1980 țările membre OPEC au ars peste 116 miliarde m^3 de gaz natural (69% din volumul de gaz natural ars pe plan mondial). În ultima perioadă însă, unele țări membre OPEC încearcă să recupereze acest gaz, cel mai concludent exemplu în acest sens oferindu-l compania petrolieră de stat Petromin, din Arabia Saudită, care construiește în prezent un sistem de recuperare ce va fi terminat în anul 1985 și va permite comercializarea a 700 mii barili/zi gaz lichefiat. (Cea mai mare parte a acestui volum de

gaz natural va fi vîndută în afara granițelor țării la prețurile practicate pe piața internațională).

În ceea ce privește prețul de livrare la intern al materiilor prime utilizate de noile combinate petrochimice trebuie amintit faptul că la începutul anului 1982 Consiliul Suprem al petrolului din Arabia Saudită a anunțat că etanul și metanul vor fi livrate acestor combinate la un preț de 0,50 dolari/1 milion BTU (Conversia prețului din $/1 mil. BTU în $/1 000 m^3 se obține înmulțind cu 35,162), ceea ce reprezintă aproximativ 16% din prețul plătit de producătorii de produse petrochimice din Statele Unite. Cu toate acestea specialiștii apreciază că avantajul prețului materiei prime va fi diminuat de costul extrem de ridicat al investițiilor necesare pentru realizarea combinatelor petrochimice din Orientul Mijlociu. Primele estimări în acest sens preconizau niște supracosturi de aproximativ 50%. (De ex., investiția suplimentară apreciată ca necesară pentru realizarea instalației de etilenă în Qatar (copropietar compania C&F Chemie) a fost de 60%). Explicația principală a acestor costuri suplimentare o constituie regimul de lucru deosebit (temperaturi ridicate, praful și sarea prezente în atmosferă) al utilajelor care deservesc aceste combinate.

O altă problemă deosebit de importantă la care trebuie să răspundă țările în curs de dezvoltare în cadrul acestui proces este legată de modalitățile de comercializare a producției noilor combinate petrochimice, ținîndu-se cont de faptul că numai o mică parte din producția obținută în aceste combinate va putea fi absorbită pe plan intern.

Printre cele mai frecvente modalități de comercializare și implicit de pătrundere a țărilor posesoare de țiței în sectorul petrochimic se află cele realizate prin intermediul societăților mixte. Astfel, la realizarea celor șapte instalații petrochimice aflate actualmente în construcție în Arabia Saudită și care urmează să fie date în funcțiune pînă în 1985 participă societăți mixte constituite de Comisia saudită a industriilor de bază (SABIC), cu companii străine. Prin contract, companiile străine participante la aceste societăți mixte se obligă să absoarbă 75% din producția fiecărei instalații.

O altă modalitate de pătrundere a acestor țări în sectorul petrochimic este aceea de cumpărare a unor cote părți din capitalul unor societăți occidentale cu tradiție în domeniu. În acest sens se poate aminti cazul Kuweitului care a achiziționat în anul 1982 aproximativ 25% din capitalul importantei companii chimice Hoechst AG din R. F. Germania. Această participare la capitalul companiei Hoechst a lărgit posibilitățile de cooperare în domeniul petrochimic (sector în care compania a înregistrat o scădere cu 23% a beneficiilor în 1981 și cu 4,2% în 1982) ale Kuweit-ului, acesta din urmă obligîndu-se să furnizeze materia primă.

În scopul facilitării pătrunderii lor în domeniul comercializării produselor chimice, țările în curs de dezvoltare posesoare de țiței mai utilizează și achiziționarea de instalații deja existente. De ex., în anul 1932, Kuweit Petroleum Corporation a cumpărat cea mai mare parte din mijloacele de rafinare și comercializare ale societății Gulf Oil pentru suma de 2 miliarde dolari.

Procesul de angajare al țărilor în curs de dezvoltare în diverse sectoare ale industriei chimice și petrochimice este reflectat (pe scară mai redusă) și de acțiunile altor țări. Astfel, o societate mixtă care regrupează capitalurile provenite din Bahrein, Arabia Saudită și Kuweit intenționează să construiască în Bahrein un combinat care va produce 360 mii tone/an metanol și tot atîta amoniac, costul acestei investiții fiind apreciat la 400 milioane dolari. O altă țară membră OPEC, Nigeria, a anunțat la mijlocul anului 1982 intenția sa de a realiza un proiect petrochimic (ce urmează să fie realizat în circa 5 ani) constînd din trei instalații pentru obținerea de negru de fum, benzină cu cifră octanică ridicată și detergenți, aceste instalații urmînd să fie legate de rafinăriile deja existente în statul Bendel. Costul total al acestui proiect este apreciat la circa 2 miliarde dolari. Un alt exemplu de pătrundere în domeniul petrochimic al unei țări în curs de dezvoltare, îl constituie acordul încheiat în anul 1982 între compania petrolieră națională mexicană Pemex și filialele companiei italiene Montedison. (Principala companie italiană cu profil chimic), Montepolimeri și Montedipe. În termenii acestui acord, cele două filiale urmează să producă, pe baza petrolului mexican o cantitate anuală de 100 mii tone polietilenă, polipropilenă și alte produse în valoare de circa 80 milioane dolari.

Dintre țările exportatoare de țiței nemembre OPEC, deja prezente în sectorul petrochimic o mențiune specială trebuie făcută în cazul Canadei, țară care conform opiniei specialiștilor urmează să devină în cursul acestui deceniu unul din principalii poli ai comerțului mondial cu produse petrochimice.

Principala explicație a avîntului pe care l-a înregistrat petrochimia în această țară o constituie adoptarea unei politici de control a prețului gazului natural (motiv pentru care acesta este sensibil mai ieftin decît țițeiul), care s-a tradus în practică printr-un important val de investiții pentru obținerea de produse petrochimice în vrac. Astfel, numai în perioada 1982—1986 urmează să se investească pentru construirea unor complexe petrochimice, în provincia Alberta o sumă cuprinsă între 6,5 și 8 miliarde dolari. Acest aflux investițional este datorat în bună parte marilor companii chimice americane, care sînt tentate să investească aici datorită avantajelor de ordin natural sau legislativ. Datorită politicii de control a prețului gazului natural, costul producției de etilenă în provincia canadiană Alberta este de 0,14 dolari/livră, comparativ cu 0,25 dolari/livră în Golful Mexic. În al doilea rînd, cursul dolarului canadian fiind inferior celui american, compensează taxa vamală de 12% prelevată de S.U.A. în cazul produselor petrochimice. De asemenea, pe măsură ce prețul gazului natural va continua să crească în S.U.A. (Ca urmare a legii privind liberalizarea prețului gazului natural, adoptată în anul 1978 în S.U.A. se prevede liberalizarea prețului pentru aproximativ 40% din gazul natural american pînă în anul 1985), avantajul prezentat de situația existentă în Canada va crește.

Conform opiniei specialiștilor, masivele investiții făcute în acest sector vor conduce la situația în care, producția petrochimică canadiană își va dubla aportul la producția mondială, atingînd pînă la sfîrșitul acestui deceniu o pondere de 6% (Ponderea pe care această producție urmează să o ocupe în importurile americane de profil urmează, de asemenea, să se majoreze sensibil, în condițiile în care aproximativ întreaga producție a noilor instalații va fi destinată exportului. La aceasta va contribui și faptul că, conform previziunilor actuale, produsele canadiene vor fi cu cel puțin 10% mai ieftine decît cele americane).

După cum se poate constata din datele prezentate, în privința repartiției geografice a industriei chimice pe plan mondial se conturează cu tot mai multă claritate tendința de creștere a ponderii țărilor în curs de dezvoltare (în special datorită țărilor producătoare și exportatoare de țiței) și a unor țări care și-au făcut de curînd apariția pe arena producătorilor (Canada etc.). În opinia specialiștilor, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în industria chimică mondială urmează să crească de la 5—7% în anul 1980 la circa 12—13% în perspectiva anului 2000.

Intrarea într-o fază de maturizare a acestei ramuri industriale în țările capitaliste dezvoltate, ilustrată de saturarea pieței, creșterea costurilor energetice, accentuarea problemelor protecției mediului ambiant, majorarea costului investițiilor etc. va conduce în paralel la diminuarea ponderii deținute de acestea în aceeași perioadă la aproximativ 60%. Aceste țări vor încerca să compenseze diminuarea ponderii lor în producția mondială printr-un continuu proces de eficientizare a producției lor chimice, materializat în concentrarea eforturilor de cercetare și investiționale în domeniul chimiei fine de mic tonaj.

Iolanda VASILESCU — I.E.M.

Redactor coordonator: **dr. Ioan GEORGESCU**

Organizare

Stabilirea pierderilor tehnologice normale — mijloc de apărare a avutului obștesc

Potrivit prevederilor art. 102 alin. 1 din Codul muncii, persoanele încadrate în muncă răspund pentru pagubele aduse avutului obștesc din vina și în legătură cu munca lor. Ele sînt apărate de răspundere, în baza prevederilor art. 102 alin. 2 din cod, în cazul în care pierderile inerente procesului de producție se încadrează în limitele prevăzute de lege.

Pierderile inerente procesului de producție sînt denumite pierderi tehnologice. În înțelesul Legii nr. 7/1977, sînt considerate pierderi tehnologice, produsele ale căror defecte de calitate sînt inerente tehnologiei utilizate (art. 70 alin. 2 din legea citată). Limitele maxime de pierderi tehnologice se stabilesc, potrivit prevederilor art. 70 alin. 1 din lege, prin planul național unic de dezvoltare economico-socială pentru produsele specifice ramurii. Criteriile de defalcare pe unități productive a prevederilor tehnologice se stabilesc tot prin plan anual, operațiunea efectuîndu-se de ministere și alte organe centrale coordonatoare.

Instituirea limitelor maximale de pierderi tehnologice admise constituie o importantă măsură de apărare a avutului obșesc fiind esențialmente necesară în stabilirea răspunderii persoanelor încadrate în muncă în sensul că limita maximală legală reprezintă linia de demarcație între răspundere și nonrăspundere. Cu cît limitele tehnologice maximale sînt mai reduse, cu atît crește cîmpul răspunderii. În baza art. 70 alin. 3 din Legea nr. 7/1977, pe măsura modificării factorilor specifici,limitele maximale existente urmează a fi reduse, obligație ce incumbă ministerelor și celorlalte organe centrale coordonatoare.

Așa cum s-a arătat, potrivit art. 102 alin. 2 din Codul muncii, persoanele încadrate în muncă nu răspund de pierderile inerente procesului de producție (adică de pierderile tehnologice), dacă acestea se încadrează în limitele prevăzute de lege (respectiv de prevederile planului anual). Per a contrario, răspunderea materială este angrenată în cazul pierderilor tehnologice care depășesc limita maximală planificată. Legea nr. 7/1977 aduce o importantă modificare a prevederilor art. 102 alin. 2 din Codul muncii, circumstanțiind răspunderea materială a autorilor pagubelor în funcție de calitatea ce o au în procesul muncii. Într-adevăr, potrivit prevederilor art. 72 alin. 1 din legea citată, muncitorii răspund material integral pentru pagubele cauzate din vina lor prin provocarea de rebuturi sau produse declasate peste limitele maxime admisibile. Din textul citat rezultă, per a contrario că, spre deosebire de reglementarea Codului muncii, în cazul provocării de rebuturi sau produse declasate care se încadrează în limitele admisibile, muncitorii nu răspund pentru paguba cauzată, chiar dacă sînt vinovați. În situația dată, muncitorii nu sînt retribuiți pentru munca sau operația care a determinat rebutul sau produsul declasat, potrivit prevederilor art. 72 din legea citată, însă nu-și angajează răspunderea materială. Și prevederea cuprinsă în art. 72, menționată mai sus, potrivit căreia muncitorii care provoacă din vina lor rebuturi sau produse declasate ce se încadrează în limitele maximale admisibile nu sînt retribuiți pentru munca prestată la operația respectivă, este instituită tot în vederea apărării proprietății socialiste, aplicarea sa făcîndu-se în corelație și conexiune cu limita maximală admisibilă de pierderi tehnologice.

dr. C. JORNESCU

Activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic

Una din realitățile incontestabile, de mare semnificație ale evoluției lumii contemporane o constituie faptul că revoluția științifică și tehnică este un proces de mare anvergură, cu profundă penetrație în toate sferele activității umane, cu rol decisiv în realizarea de schimbări calitative radicale în structurile tehnice și economice, confirmînd că în zilele noastre producția se transformă într-o știință materială creatoare, iar știința într-o nemijlocită forță de producție. Acest adevăr poate deveni efectiv numai în procesul asimilării științei de către producția socială. Pentru aceasta este necesar un ansamblu de condiții, între care o importată deosebită o are elaborarea unei politici juste a cercetării științifice și tehnice, adecvată etapei și necesităților dezvoltării economico-sociale. De asemenea, decisivă este perfecționarea relațiilor și forțelor de producție care să permită și să stimuleze implementarea în producție a rezultatelor cercetării, să asigure rapida lor aplicare.

Subliniind rolul pe care știința și tehnologia românească urmează să-l îndeplinească în dezvoltarea țării, documentele partidului nostru sînt orientate spre „afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale, a întregii vieți sociale, în conducerea societății, legarea tot mai strînsă a cercetării de producție, accentuarea contribuției creației științifice românești la procesul multilateral și dinamic al țării noastre, astfel încît deceniul următor să devină cu adevărat deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței"[1]. În aceeași ordine de idei, în viziunea secretarului general al partidului, revoluția științifică și tehnică reprezintă factorul determinant pentru ca țările în curs de dezvoltare să realizeze ritmuri de creștere mai înalte decît celelalte țări.

„Trăim în perioada celei mai ample revoluții tehnico-științifice — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — care modifică în mod radical condițiile producției materiale și posibilitățile de valorificare a bogățiilor naturale în folosul

omului" care a deschis „uriașe perspective de sporire a avuției materiale a lumii, de creștere a forțelor de producție ale societății,.... a subaprecia rolul științei... înseamnă a te condamna cu bună știință la stagnare și înapoiere, cu repercusiuni serioase asupra dezvoltării societății pe o lungă perioadă de timp"[2].

Considerată ca un instrument fundamental de modernizare a economiei, în accelerarea procesului de trecere la o nouă calitate, superioară, activitatea de cercetare este chemată să sprijine realizarea tuturor marilor obiective ale etapei de dezvoltare social-economică în care se află țara noastră : lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, restructurarea industriei prin creșterea ponderii ramurilor de prelucrare avansată, dezvoltarea și modernizarea agriculturii, creșterea productivității muncii, extinderea mecanizării, automatizării și cibernetizării în industrie, realizarea și aplicarea de soluții tehnologice competitive pe plan mondial[3].

Cercetarea științifică este definită ca o activitate complexă de căutare sistematică a noului, de dezvoltare creatoare a științei și tehnicii și de valorificare a rezultatelor dobîndite în activitățile economice și sociale.

Cercetarea științifică cuprinde următoarele forme : cercetarea științifică fundamentală, cercetarea științifică aplicativă și cercetarea științifică de dezvoltare și perfecționare[4]. Dacă primele două forme fac obiectul unor instituții specializate (academii, institute de cercetare, învățămînt superior), cercetarea de dezvoltare și perfecționare face obiectivul activității din unitatea economică în cadrul unor compartimente (secții) de cercetare-asimilare. Pentru organizarea și finanțarea acestor activități este răspunzătoare unitatea economică. Tot unitatea economică va organiza finanțarea progresului tehnic și introducerea progresului tehnic[5]. Progresul tehnic reprezintă procesul de perfecționare a tehnicii și tehnologiilor, a formelor de organizare și conducere, precum și procesul de înnoire permanentă a produselor și serviciilor. În fine, tot unitatea economică va organiza finanțarea transferului de tehnologie. Transferul de tehnologie este o acțiune de cedare-preluare a unor metode de fabricație, care au loc între doi sau mai mulți parteneri, potrivit unor norme de schimb stabilite sau acceptate de comun acord[6].

Cumpărarea de tehnologii din străinătate este justificată numai atunci cînd componentele respective nu se pot realiza în țară sau realizarea lor nu se face în timp util pentru ca rezultatele obținute din exploatări să poată fi competitive pe piața externă. De regulă, cumpărarea prin import angajează disponibilitățile valutare ale țării, urmînd ca unitatea economică să achite contravaloarea în lei.

Următoarea etapă care finalizează rezultatele cercetării de dezvoltare și perfecționare este activitatea de asimilare[7]. Activitatea de asimilare cuprinde, la rîndul său, o serie de operațiuni cum ar fi : obținerea prototipului și a seriei zero, încercări în stații pilot, pregătirea tehnologică a fabricației etc.

O serie de dificultăți determinate de gradul de incertitudine, nivelul redus al productivității, consumul ridicat de materiale etc., fac ca activitatea de cercetare ca și cea de asimilare, să necesite fonduri bănești importante și care de multe ori depășesc posibilitățile unităților economice.

În domeniul cercetării și dezvoltării, atribuțiile întreprinderii sînt reglementate prin Legea nr. 5/1978[8], care, în domeniul cercetării științifice, inginerie tehnologică și introducerea procesului tehnic, stabilește următoarele : face propuneri și elaborează împreună cu institutele de cercetare planuri de cercetare științifică ; elaborează studii, documentații și proiecte și efectuează cercetări pentru realizarea de produse noi și modernizarea celor existente, reutilizări, extinderi de capacități de producție ; aplică în producție și urmărește rezultatul valorificării studiilor și cercetărilor științifice încheiate ; elaborează documentația de pregătire a fabricației, întocmește norme de consum pentru materii prime, materiale, combustibili, energie, precum și norme de consum de manoperă pe produs ; organizează și asigură activitatea de investiții și inovații ; asigură informarea, documentarea și propaganda tehnico-științifică.

Lector dr. Dan DROSU ȘAGUNA

1. Rezoluția Congresului al XII-lea al P.C.R., București, Edit. politică, p. 11.
2. Nicolae Ceaușescu, România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 1, Edit. politică, București, 1968, p. 220—221.
3. Vezi, Probleme ale economiei socialiste ale aplicării noului mecanism economico-financiar, Edit. politică, Bucu- 1980, p. 67.
4. Vezi, Enciplopedia conducerii întreprinderii, Edit. științifică și enciclopedică, București, 1981, pp 792—794.
5. Idem, pp. 794—795.
6. Pentru detalii vezi, Economie Mondială, E.D.P. București 1979, pp. 232—238 ; A. Iancu, Schimburile economice internaționale, Edit. științifică și enciclopedică, București, 1983, pp. 240—274.
7. Enciclopedia conducerii întreprinderi, pp. 796 și următ.
8. Art. 10 al Legii nr. 5/1978, modificată și completată prin Legea nr. 24/1987, cu privire la organizarea și conducerea unităților socialiste de stat, precum și la funcționarea acestora pe baza autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare.

Raporturi de muncă

Drepturile și obligațiile personalului muncitor trimis în străinătate pentru executarea de lucrări

Începînd cu data de 1 iunie 1984 intră în vigoare Decretul nr. 138/1984 prin care se dă o nouă reglementare cu privire la drepturile și obligațiile personalului muncitor trimis în străinătate pentru executarea de lucrări, reglementate anterior prin Decretul nr. 162/1978 (modificat prin Decretul nr. 277/1980) care se abrogă.

În afara drepturilor de retribuire în acord global, reglementate detaliat în cuprinsul decretului, personalul muncitor român trimis în străinătate pentru executarea de lucrări beneficiază, potrivit art. 23 din decret, de următoarele drepturi : a) cazare gratuită ; b) masă contra cost, la cantinele organizate de unitățile trimițătoare ; c) transport gratuit pentru deplasarea din țară în străinătate și pentru vizitarea familiei, în concediul legal de odihnă ; d) transportul gratuit, pe distanța dintre spațiile de cazare și locul de muncă, dacă aceasta este mai mare de 1,5 km ; e) echipament de protecție corespunzător condițiilor specifice din țara respectivă ; f) gratuitățile suportate de beneficiar, peste tarifele de manoperă, conform art. 16 lit f), respectiv : plata cheltuielilor pentru recuperarea fizică a capacității de muncă a personalului muncitor, gratuități de hrană, echipament de lucru și altele asemenea, în cazul executării de lucrări în condiții de climă sau de muncă deosebite ; g) asistență medicală gratuită, potrivit normelor specifice stabilite de Ministerul Sănătății ; h) alocația de stat pentru copii, calculată, în condițiile legii, corespunzător încadrării tarifare în luna anterioară plecării în străinătate ; i) compensațiile prevăzute de decretele nr. 283/1982 (pentru majorările de prețuri și tarife la combus-

tibil, energie termică şi gaze naturale) şi nr. 46/1982 (pentru majorarea preţurilor la produsele agroalimentare) ; j) participarea la beneficii, în condiţiile prevăzute de lege.

În caz de boală sau accident, pe perioade scurte de incapacitate de muncă, inclusiv pe timpul spitalizării, personalul muncitor român trimis în străinătate beneficiază de drepturile ce se acordă în ţară, potrivit legii, calculate la retribuţia tarifară avută în lei, de retribuţia tarifară în valută determinată în raport de duratele normate ale lucrărilor, numărul de personal muncitor şi structura acestuia, stabilită conform Anexei nr. 3 la decret (anexă comunicată instituţiilor interesate), precum şi de celelalte drepturi ce se acordă în străinătate. (Art. 24).

Unităţile trimiţătoare suportă pentru personalul muncitor trimis în străinătate contravaloarea transportului de la domiciliu pînă la locul de muncă din străinătate şi pentru înapoierea în ţară la încheierea misiunii, precum şi pentru vizitarea familiei, o dată într-un an calendaristic, în cadrul concediului de odihnă, după îndeplinirea unei activităţi de minimum 6 luni în străinătate. De acest drept beneficiază şi soţia (soţul) aflat în ţară, în situaţia în care sarcinile de serviciu nu permit absenţa de la locul de muncă a titularului dreptului ; în perioada vizitei se va acorda soţiei (soţului) cazare gratuită pentru cel mult 30 de zile, în condiţiile organizate de unităţile trimiţătoare. (Art. 28).

Personalul muncitor căruia i s-a aprobat venirea în concediu de odihnă înainte de 11 luni lucrate în străinătate şi care nu se întoarce la lucru după expirarea concediului de odihnă, precum şi personalul care nu lucrează în străinătate din vina sa întreaga perioadă prevăzută în angajament, vor suporta în lei cota-parte din cheltuielile în lei şi valută efectuate de unitate pentru trimiterea la lucru. (Art. 29 alin. 1). Personalul muncitor trimis în ţară ca urmare a săvîrşirii unor abateri disciplinare va suporta, în valută, costul transportului la înapoierea în ţară, precum şi, în lei şi valută, celelalte cheltuieli efectuate în ţară şi în străinătate pentru trimiterea sa în străinătate, stabilite de unitatea trimiţătoare. (Art. 29 alin. 2).

Personalul muncitor, pe perioada cît lucrează în străinătate, se consideră detaşat. Unităţile socialiste de la care provine acest personal vor putea încadra pe postul devenit vacant o altă persoană şi au obligaţia ca la terminarea misiunii în străinătate să asigure încadrarea într-o muncă corespunzătoare pregătirii a personalului revenit în ţară. Unităţile trimiţătoare sînt obligate să încunoştinţeze unitatea de la care provine personalul muncitor trimis în străinătate despre încetarea misiunii, cu cel puţin 30 de zile înainte de data stabilită pentru întoarcerea în ţară. (Art. 30).

Unităţile contractante sînt obligate să acţioneze ca în contractele ce se încheie cu partenerii externi să se prevadă clauze care să asigure plata manoperei în valută convertibilă şi transferul în ţară al sumelor reprezentînd economiile în valută ale personalului muncitor. B.N.R.S.R şi B.R.C.E. pot deschide în evidenţa lor conturi colective în valută pentru unităţile trimiţătoare cu un număr mare de dobînditorii legali de valută. (Art. 31).

Contribuţia pentru pensia suplimentară de 2 la sută sau 4 la sută se calculează la retribuţia tarifară avută în luna anterioară plecării în străinătate, inclusiv la sporul de vechime. (Art. 42 alin. 3).

Unităţile trimiţătoare sînt obligate să încheie cu personalul muncitor român angajamente scrise, ca acte adiţionale la contractul de muncă, din care să rezulte drepturile şi obligaţiile ce revin acestuia din decret, din actele de încadrare în funcţie şi din alte reglementări, precum şi răspunderea sa disciplinară, materială sau penală, după caz. (Art. 33).

N. TRIFAN

Practică arbitrală comentată

• ANUALITATEA EXECUTĂRII OBLIGAŢIILOR CONTRACTUALE

Legea contractelor economice nr. 71/1969 a consacrat principiul obligativităţii executării în natură în cadrul anului de plan. Aceasta presupune ca livrarea efectivă să aibă loc în limitele anului de plan pentru care s-a încheiat contractul. Obţinerea acordului unităţii beneficiare la 19 decembrie, pentru a i se livra produsele după termenele contractuale, nu justifică livrarea produselor după sfîrşitul anului de plan. În temeiul acordului unităţii beneficiare unitatea furnizoare trebuia să expedieze produsele în acelaşi an de plan, aşa cum se obligase prin contract. Împrejurarea că produsele au fost executate în acelaşi an de plan, în care trebuia să aibă loc livrarea, nu generează obligaţia unităţii beneficiare de a le primi în anul de plan următor. În consecinţă, s-a apreciat justificat refuzul unităţii beneficiare de a primi produsele după sfîrşitul anului de plan, care reprezenta durata de executare în natură a contractului (Decizia P.A.S. nr. 1096/1984).

• REZOLVAREA NEÎNŢELEGERILOR PRECONTRACTUALE

În temeiul art. 26 alin. 3 din Legea nr. 71/1969, hotărîrea organelor competente să soluţioneze neînţelegerile ivite cu ocazia încheierii contractelor economice se consideră incluse în contract din momentul încheierii acestuia. Drept urmare, unitatea furnizoare avea obligaţia să livreze produsele în dimensiunile stabilite de M.A.T.M. cu ocazia soluţionării neînţelegerii precontractuale. A fost înlăturată apărarea unităţii furnizoare potrivit căreia decizia M.A.T.M. ar fi ilegală, fiind adoptată fără consultarea organelor superioare părţilor. Soluţionarea neînţelegerilor precontractuale însă, în temeiul art. 26 lit. d din Legea nr. 71/1969, nu presupune consultarea organelor superioare părţilor. Această consultare este necesară numai la modificarea repartiţiei potrivit art. 132 lit. c din Legea nr. 14/1971 (Decizia P.A.S. nr. 1410/1984).

• UNITATEA DINTRE PLAN ŞI CONTRACT

Unitatea dintre plan şi contract — principiul fundamental în domeniul contractelor economice — acţionează pe toată durata existenţei contractului. Astfel, aprobarea investiţiei reprezintă actul de planificare pe care se întemeiază contractul de livrare de utilaje. Reducerea listei de investiţii duce la adoptarea ori încetarea corespunzătoare a contractului. În consecinţă, în perioada în care utilajul ce urma să se livreze nu a mai figurat în lista de investiţii, între părţi n-au mai existat obligaţii contractuale corespunzătoare. Drept urmare, unitatea beneficiară nu poate fi obligată la penalităţi de întîrziere în decontarea preţului unui utilaj care pe o anumită perioadă n-a mai figurat în lista de investiţii. Unitatea beneficiară a achitat preţul după suplimentarea listei de investiţii (Decizia P.A.S. nr. 1404/1984).

• CRITERII DE CALITATE — OBLIGATIVITATE

Potrivit art. 31 din Legea nr. 7/1977 unităţile producătoare răspund pentru orice deficienţă de calitate apărută în termenul de garanţie. Această răspundere a unităţii furnizoare decurgînd din lege, nu mai prezintă importanţă dacă s-a prevăzut în contract destinaţia specială a produselor. În acest sens, s-a constatat că, defecţiunea apărută (pătarea oglinzilor în depozitul unităţii beneficiare, înainte de a fi montate la mobilă) constituie o abatere de la normele de calitate prin care s-au stabilit criterii obligatorii pentru unitatea furnizoare şi atrage răspunderea pentru prejudiciile avute de unitatea beneficiară (Decizia P.A.S. nr. 1245/1984).

• VICII ASCUNSE — CRITERII

Defecțiunile apărute în procesul de producție datorită compoziției chimice necorespunzătoare a produsului (tablă) constituie vicii ascunse, generînd obligația unității furnizoare de a plăti daune. Această caracterizare a defecțiunilor menționate se întemeiază pe împrejurarea că prin certificatul de calitate unitatea furnizoare a garantat o anumită compoziție chimică a produselor livrate. În această situație, analiza chimică a materialului trebuia s-o realizeze unitatea furnizoare însăși, înaintea livrării. De aceea, analiza chimică nu mai era o obligație a unității beneficiare, obligație pe care ar fi trebuit să o realizeze la recepția mărfii (Decizia P.A.S. nr. 1375/1984).

• PLATA PREȚULUI — ÎNTÎRZIERE

Unitatea beneficiară poate fi scutită de răspundere pentru întîrziere în plata prețului dacă dovedește existența cumulativă a două împrejurări. Astfel, lipsa de disponibil pentru efectuarea plăților trebuie să fie consecința directă și concretă a unei împrejurări de forță majoră. Totodată, unitatea beneficiară urmează să dovedească îndeplinirea obligației de a solicita credite bancare pentru plata furnizorilor, obligație prvăzută în art. 25 din Decretul nr. 336/1983 cu privire la calcularea, eliberarea și controlul utilizării fondului de retribuire. Drept urmare, unitatea beneficiară nu poate fi scutită de penalități de întîrziere în plata prețului numai pe baza unei adeverințe eliberate de bancă din care rezultă că nu i s-au putut acorda creditele solicitate (Decizia P.A.S. nr. 1097/1984).

• OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE •

ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ VASLUI
Strada Metalurgiei nr. 4
Serviciul aprovizionare

• MOTOREDUCTOARE

— 2.NA.16 4/1000 HO.1 buc. 4
— 2.NA.20 3/750 HO.2 buc. 4
— 3.NA.50 1,5/1000 HO.5 buc. 1
— 3.NA.71 0,75/750 HO.5 buc. 6
— 3.NA.71 1,1/1000 HO.5 buc. 2
— 3.NA.71 1,1/1500 HO.5 buc. 5
— 3.NA.71 1,1/750 HO.1 buc. 2
— 3.LA.71 0,75/1500 HO.1 buc. 8
— 3.LA71 0,55/750 HO.1 buc. 3
— 3.LA71 0,37/750 HO.1 buc. 2
— 2.LA20 2,2/1000 HO.5 buc. 3
— 2.LA 16 2,2/1500 HO.5 buc. 1
— 2.LA16 2,2/1500 HO.5 buc. 5
— 2.LA 20 FM HO.5 buc. 4
— 2.OA 20 5,5/1500 HO.5 buc. 2
— 3.OA71 1,1/750 HO.5 buc. 17
— 3.OA71 1,5/1000 HO.5 buc. 1
— 3.RA71 2,2/750 HO.1 buc. 1
— 2.GA20 0,75/1000 HO.5 buc. 4
— M.2.VM 100 31,25/2,2/100 F.232 buc. 3
— M.2.VM 80 31,25/1,5/1500 F.232 buc. 11
— 2.H. 80 8—6 buc. 1
— 2.H. 570.25.0 buc. 1

• MOTOARE ELECTRICE

GABARIT 63—80

— ASI 0,37/750 B. 3 IP 44 buc. 35
— ASI 0,37/1000 B.5 IP 44 buc. 116
— ASI 0,75/3000 B.3 IP 54 buc. 10
— ASEM 0,63/1500 B.3 buc. 3
— MAR 71. FEM 0,06/1500 buc. 91
— TOD 2,8/1000 buc. 2
— TOD 4,5/1000 buc. 2

GABARIT 90—132

— ASI 1,5/1000 B.3 IP 54 buc. 94
— ASI 5,5/1500 B.3 IP 44 buc. 600

GABARIT 160—200

— ASI 11/1500 B.5 IP 44 buc. 54

GABARIT I.M.E. BUCUREȘTI

— ASA 1,1/750 B.5 IP 54 buc. 8
— ASA 1,5/3000 B.3 IP 54 buc. 25
— ASR 4/375 200 L. IP 54 buc. 3
— ASR 8/750 200 L. IP 54 buc. 5
— LDE/MUF 16,17×3000 buc. 103
— 9/16×1500/750 B3 buc. 1
— 16,1 2450 LDE B3 buc. 4

• MOTOARE IMPORT

— PBC 142 N 114 buc. 3

• ELEMENTE HIDRAULICE

— Cil. hidraul. CHD.160.12.555 buc. 26
— Distrib. hidraulic 64.11.05.110 buc. 150
— Supapă 75.18.12.00131 buc. 30
— idem drosel 81.22.12.101 buc. 4

• SIMERINGURI

— 14×28×7 buc. 1704
— 20×30×6 buc. 34
— 32×45×7 buc. 250
— 35×45×7 buc. 255
— 35×60×8 buc. 146
— 35×60×7 buc. 2317
— 38×52×7 buc. 600
— 40×50×5 buc. 1100
— 42×55×7 buc. 400
— 40×70×12 buc. 1677
— 42×55×12 buc. 188
— 48×65×10 buc. 137
— 48×69×10 buc. 400
— 48×70×12 buc. 693
— 52×68×8 buc. 100
— 55×85×10 buc. 2584
— 56×66×7 buc. 182
— 62×80×12 buc. 300
— 62×93×13 buc. 240
— 68×65×7 buc. 80
— 70×80×5 buc. 2000
— 72×100×12 buc. 1897
— 80×110×12 buc. 190
— 80×110×13 buc. 351
— 80×110×13 buc. 352
— 85×110×12 buc. 237
— 110×130×12 buc. 863
— 110×135×14 buc. 228
— 115×125×15 buc. 100
— 120×140×15 buc. 187
— 135×170×15 buc. 24
— 200×230×15 buc. 184
— 200×230×15 buc. 94

• AMC-uri ELECTRICE

— Termorezistență 6300345010 buc. 21
— Termocuplă 1145380010 buc. 14

• RULMENȚI

— 307.E buc. 2
— NU 1205 buc. 20
— 1212 buc. 260
— 2200 buc. 283
— 2213 KC.5 buc. 756
— 2207 2 RS buc. 400
— 2218 buc. 120
— 6022 F.4 buc. 118
— 6022 buc. 164
— 6234 buc. 78
— 6403 buc. 2000
— 6405 buc. 2000
— 6406 buc. 3000
— 16005 buc. 300
— 22216 C. buc. 42
— 22216 W.33.C.3 buc. 50
— 22216 C. buc. 230
— 22216 CC.3 buc. 299
— 22217 buc. 40
— 22218 buc. 7
— 22222 buc. 4
— 22226 K. buc. 8
— 22240 buc. 4
— 22309 buc. 20
— 22310 buc. 5
— 22315 buc. 6
— 23028 buc. 90
— 23032 buc. 100
— 23038 buc. 250
— 23130 buc. 102
— 23138 buc. 2
— 30214 A buc. 300
— 30221 buc. 4
— 30308 A buc. 300
— 30318 buc. 14
— 30320 buc. 50
— 32208 E buc. 2500
— 32211 buc. 50
— 32212 buc. 10
— 32218 buc. 8
— 32306 buc. 5
— 32308 buc. 1
— 32310 A buc. 598
— 51109 buc. 4
— 51112 buc. 7

— 51116 buc. 16
— 51117 buc. 19
— 51118 buc. 21
— 51126 buc. 15
— 51213 buc. 4
— 51217 buc. 2
— 51311 buc. 1
— 51312 buc. 886
— 51409 buc. 4
— 52210 P.6 buc. 12
— 52308 buc. 2
— 2007960 M. buc. 3
— NJ.211 buc. 150
— NU 311 buc. 15
— NU 216 E. buc. 2
— NU 222 buc. 100
— NU 230 MNA buc. 180
— NU 315 buc. 9
— NU 316 NA buc. 2
— NU 420 NANA buc. 150
— NU 1022 MA buc. 500
— NUP 240 MA buc. 50
— NA 4905 buc. 100
— NN 3026 KP.51 buc. 20
— NN 3056 KP.51 buc. 4

• MATERIALE CHIMICE

— Moftanat de Cu. kg. 140
— Bicarbonat de Na. kg. 300
— Carbonat de Ba. kg. 7500

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ BUCUREȘTI

Str. Cavafii Vechi nr. 15
Telefon 14 76 00

— Conductori bobinaj bumbac 1,10 kg. 7
— idem 1,7 kg. 19
— idem 1,1 kg. 12
— idem 1,7 kg. 30
— idem 1,5 kg. 20
— idem 1,20 kg. 30
— Cond. bobinaj emailați de 0,10 kg. 10
— idem 0,22 kg. 21
— Cond. bobinaj mătase 0,12 kg. 12
— idem emailați 0,2 kg. 15
— Sîrmă alamă cu siliciu rotund 4 kg. 28
— idem oțel arc ON 2m R4 kg. 114
— idem alamă cu siliciu rotund 3 kg. 192
— Sîrmă galvanizată 1 mm kg. 4162
— Sîrmă rotundă oțel zincat moale 1,00/STAS 500—68 OL 34N kg. 7848
— idem 1,00 STAS 500—68 OL 37N kg. 2460
— Sîrmă zincată 1,35 mm kg. 8340

FABRICA DE UTILAJE PIESE DE SCHIMB, BUCUREȘTI

Str. Veseliei nr. 5, Sector 5

— Arzător AMAL 1250 buc. 1
— idem AMAG 200 buc. 4
— Rulmenți seria 1307 K. buc. 330
— idem 2216 buc. 80
— idem 2322 K. buc. 4
— idem 22214 buc. 17
— idem 30215 buc. 43
— idem 51309 buc. 15
— Bucși rulment H. 206 buc. 300
— idem H. 312 buc. 300
— idem H. 210 buc. 200
— idem H. 317 buc. 200
— idem H. 219 buc. 22
— idem H. 310 buc. 400
— idem H. 308 buc. 200
— idem H. 307 buc. 100
— idem H. 2322 buc. 50
— idem H. 322 buc. 50
— idem H. 305 buc. 60
— idem H. 2309 buc. 20
— Buton ciupercă buc. 120
— Cot zincat 90° — 2½" buc.. 174
— Colector pt. gr. GES 350 buc. 2
— Contactor AR 400 A 380 buc. 1
— Cot holender 1½" buc. 122
— Curea textilă 288 mm. ml. 14
— Reductoare 2 CH 285—4/28 buc. 7
— Reductor RSO 2 1/50 buc. 1
— Reductor RSO. 3—1/50 buc. 1
— Limitator cod 4470 buc. 5
— Termoregulator MR 192—20—900° buc. 2
— Pietre polizor 20×20×6 buc. 250
— Pompă Cerna Q 12 H. 28 3×3000 buc. 4
— idem 50/152 MA Q. 10—H. 30—3×3000 buc. 12
— Pietre polizor 500×63×230 buc. 36
— Motor electric 22×750 buc. 1
— idem 0,75×1000 buc. 4
— idem 0,45—0,8×750/1500 buc. 3
— idem 0,3×1500 buc. 1
— idem 0,75×3000 buc. 2
— idem 0,6—0,75×1420/2850 buc. 4
— Motoreductor RV 13/25—0,75×1500 buc. 5
— idem 35/25—0,35×1000 buc. 1
— Reductor 1 BH. 1—12,5 buc. 6
— Releu curent 10 A. buc. 22
— Soclu 63 A. buc. 2180
— Releu TSA 10 A—1,2 — 1,8 A. buc. 65
— idem 32 A—10 — 15 A. buc. 32
— Termocuplu TCC 17153/1010 buc. 32
— idem 17233/1010 buc. 27
— Ventil lectric VLM 2,5—30—1 buc. 7
— Ventilator V. 454 Q 3550 13×3000 buc. 1
— Ventil sferic V 2. A. Dn 50 mm. buc. 5
— Tablă silicoasă 0,5 mm kg. 109
— Ventilator V. 426 Q. 5000 H. 100—3×1500 buc. 8
— idem V. 432 Q. 2000 H. 285—3 13×3000 buc. 9

ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE PRESTĂRI SERVICII ȘI PRODUCȚIE IALOMIȚA

Șos. Brăilei nr. 5, SLOBOZIA

— Lînă albă Ls. 41 Nm. 21 kg. 42.500
— Lînă vopsită diferite culori Ls. 41 Nm. 21 kg. 7.000
— Bumbac urzeală 20/2 kg. 5.000
— idem 20/36 kg. 800
— idem bătaie 20/20 kg. 4.000

ÎNTREPRINDEREA ACE DE TRICOTAT BUCUREȘTI

Str. Unității nr. 79
Telefon 21.51.40—48

PROFIL GREU

— Oțel UNP 100 mm OL 37 kg. 126
— Oțel OL 60 ∅ 200 mm kg. 94
— Oțel UNP 160 mm kg. 285
— Oțel UNP 260 mm kg. 129

OȚEL CARBON DE SCULE

— OSC 7 ∅ 6 kg. 11,3
— OSC 7 ∅ 8 kg. 16,3
— OSC 7 ∅ 12 kg. 32,9
— OSC 7 ∅ 56 kg. 45
— U 8 A ∅ 55 kg. 100
— OSC 10 ∅ 80 kg. 163

OȚEL ALIAT

— Oțel argint W 2419 ∅ 3,5 kg. 20
— idem W 2519 — ∅ 2 kg. 5

OȚEL RAPID

— Oțel rapid W 3355 ∅ 7 kg. 40
— idem ∅ 16 kg. 20
— idem ∅ 18 kg. 100
— Tablă ref. ∅ 1 kg. 288
— Țevi 25×4 kg. 110

NEFEROASE

— Bandă Am 0,3 mm kg. 13
— Bare Aluminiu ∅ 7 m kg. 20
— Tablă dural 7×108×2000 kg. 100
— Bară dural ∅ 35 kg. 74
— idem ∅ 40 kg. 85
— Tablă duralum 4×200×2000 kg. 329
— Țeavă cupru 12×1,5 kg. 110

PIETRE POLIZOR

— Pietre polizor 50×32×13 V 601—40M buc. 20

RULMENȚI

— 6011 buc. 8
— 6013 buc. 6
— 6014 buc. 4
— 6015 buc. 3
— 6300 buc. 25
— 6305 buc. 75
— 6308 buc. 100
— 6309 buc. 4
— 6310 buc. 4
— 6311 buc. 4
— E 20 buc. 10
— L 20 buc. 38
— NU 209 buc. 20
— NU 309 buc. 15
— NU 310 buc. 15
— RNU 4902 buc. 80
— RNA 2218 (2RS) buc. 50
— NA 4911 buc. 3
— 1203 buc. 8
— 1206 buc. 5
— 1207 buc. 8
— 1207-K buc. 24
— 1208 buc. 8
— 1209 buc. 30
— 1303 buc. 58

— 1304 buc. 4
— 1305 buc. 14
— 1307 buc. 2
— 2200 buc. 14
— 2203 buc. 7
— 2204 buc. 6
— 2206 buc. 35
— 2206 K buc. 40
— 2207 K buc. 80
— 2211 buc. 20
— NU 2305 buc. 3
— 2305 K buc. 5
— 2307 buc. 3
— 22309 buc. 7
— 7200 buc. 3
— 7201 buc. 150
— 7203 buc. 3
— 7206 buc. 3
— 7208 buc. 3
— 7211 buc. 4
— 7212 buc. 2
— 7215 buc. 3
— 3200 buc. 2
— 3201 buc. 12
— 3202 buc. 3
— 3203 buc. 2
— 3204 buc. 12
— 3211 buc. 2
— 3308 buc. 35
— 30202 buc. 4
— 30203 buc. 20
— 30206 buc. 31
— 30207 buc. 14
— 30213 buc. 2
— 30215 buc. 14
— 30217 buc. 3
— 30303 buc. 4
— 30305 buc. 8
— 30306 buc. 10
— 30309 buc. 8
— 32205 buc. 2
— 32206 buc. 8
— 32210 buc. 4
— 32304 buc. 12
— 32305 buc. 10
— 31305 buc. 35
— 31306 buc. 12
— 31307 buc. 10
— 51104 buc. 4
— 51106 buc. 30
— 51107 buc. 13
— 51109 buc. 5
— 51110 buc. 8
— 51112 buc. 30
— 51201 buc. 11
— 51202 buc. 10
— 51203 buc. 24
— 51213 buc. 4
— 51218 buc. 2
— 51307 buc. 20
— 51405 buc. 4
— 51407 buc. 5
— 52202 buc. 2
— 52305 buc. 5
— 52405 buc. 8
— 52406 buc. 2
— NKI 42/30 buc. 8
— 109906 buc. 3

MATERIALE ELECTRICE

— Becuri BVA 80 W buc. 5
— idem 125 W buc. 3
— Conductori AFY ∅ 2,5 buc. 180
— Contactor AR 63 A-380 V buc. 10
— idem 63 A-380 V buc. 14
— Bloc TSA 10 A-0,4 A buc. 30
— Rezistență fier călcat buc. 7

MOTOARE ELECTRICE

— Motor el. 0,25 kW×3000 rot./min. flanșă buc. 1
— idem 0,55×3000 N 63 buc. 1
— idem 0,37×3000 N 63 buc. 1
— idem 0,75×1500 N 80 buc. 4
— idem 1,5×1500 N 90 buc. 1
— idem 1,5×1500 B 5 buc. 2 (cu flanșă)
— idem 1,5×1000 B/3 buc. 1
— idem 1,1×1500 B/3 buc. 1
— idem 1,1×1000 B 3 buc. 1

MOTOARE PROVENITE DIN CASARE

— 0,15 kW×2820 buc. 4
— 0,8 kW×1420 buc. 4
— 0,80 kW×1450 buc. 1
— 0,25 kW× 1400 buc. 2
— 0,6 kW×1370 buc. 1

PIESE AUTO

— Bucșă cauciuc TV buc. 20
— Cap bară stg. TV buc. 14
— Diafragmă pompă benz. TV buc. 27
— Garnitură pompă apă buc. 12
— Sifon pompă benz. TV buc. 28

PRODUSE CHIMICE

— Oleină kg. 190
— Sare SC 630 kg. 280
— Sare SR 140 kg. 350
— Sare SR 220 kg. 250
— Ulei transformator Lit. 100
— Ulei rapiță lit. 300
— Ulei de in lit. 370
— Acid azotic kg. 110
— Azotit de Na kg. 46,8
— Azotat de Na kg. 26
— Dinox 20 A kg. 20
— Hidrat de hidrazină kg. 100

DIVERSE

— Relon granule kg. 50
— Sfoară cînepă subțire kg. 550
— Tub cauciuc cu inerție arc oțel ml. 39
— Vizor sudură buc. 20
— Funie kg. 20

CARTOANE

— Carton prespan 0,25 kg. 160
— Carton ondulat kg. 153

COOP. „ARTA LEMNULUI"
BUCUREȘTI

DEPOZIT MILITARI

— Furnir fag III mp. 28000
— idem paltin III mp. 4000
— idem II mp. 4000
— idem tei I mp. 7000
— idem mahon III mp. 14000
— idem afromisia mp. 300
— idem trandafir mp. 1800
— Diftină luni (roșu albastru) ml. 4300
— Martinela înflorată ml 2100

DEPOZIT ZEȚARI

— Furnir fag II mp. 10000
— Armături atîrnate buc. 56
— Belciuge ∅ 10 mm pt. tablouri buc. 389000
— Capse metalice 13 mm pt. capsat bandă polipropilenă buc. 356000
— Dulii luminare buc. 50
— idem talpă buc. 63
— idem buc. 200
— idem mignion buc. 95
— idem E 27 B buc. 300
— Dopuri plută pt. sticle 1 kg buc. 5400
— Folio plastifiat kg. 73,255
— idem pvc cul. roșu mp 1283
— idem negru ml. 64
— Întreruptor pe fir buc. 135
— Lămpi batt 60 W buc. 50
— Nituri diferite kg. 1800
— Plută aglomerată 1/1 m bloc 40

ASOCIAȚIA ECONOMICĂ DE STAT ȘI COOPERATISTĂ GHEORGHE DOJA
COMUNA ANDRĂȘEȘTI
JUDEȚUL IALOMIȚA
Telefon 910/15673

— dozatoare volumetrice buc. 200
— cablu bobinaj B 2 y ∅ 1,6 m 2000
— Capete bară Saviem buc. 20
— Dulii normale buc. 100
— Saboți frînă Raba buc. 15
— Aparat clorinare buc. 1
— Butelii oțel clor buc. 6
— Tub fontă ∅ 600 buc. 4
— Tub beton ∅ 600/4 buc. 20
— Robineți descărcare rapidă 3" buc. 37

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ

Str. Cavafii Vechi nr. 15

Telefon 147600

— Electropompă Sadu 100 × 2 PM=22 kw, Q=60, H=70 buc. 5
— idem 100×2 PM=3030 kw, Q=70, H=70 buc. 6
— idem 80×3 PM=18,5 kw, Q=30, H=90 buc. 3
— idem 80×4 PM=18,5 kw, Q=30, H×120 buc. 12
— idem 50×5 PM=2,2 kw, Q=6, H=40 buc. 20
— idem Lotru 80 PM=15 kw, Q=45, H=45 buc. 2
— idem KSM 50×3 PM=22 kw, Q=30 H=44 buc. 2
— idem 30×3 PM=15 kw, Q =30, H=66 buc. 7
— idem Criș 200 PM=7,5 kw, Q=220, H=8 buc. 6
— PCH buc. 1
— Apometri cu elice pt. apă potabilă Dn 200 buc. 38
— Aparat c/c 85 OL 6×3 buc. 1
— idem 85 OL 2×3 buc. 1

— idem 55 AM 8×2 buc. 2
— idem 55 AM 4×4 buc. 1
— Rezervoare tampon 2000 l buc. 1
— Hidrofoare 1000 l buc. 2
— idem 1600 l buc. 1
— idem 2000 l buc. 1
— Aparat gresat pneumatic buc. 1
— idem verif. presiunea în pneuri buc. 1
— Compensatori lenticulari Dn 250 buc. 4
— idem Dn 300 buc. 2
— idem Dn 700 buc. 3
— Diafragmă măsurare Dn 125 buc. 3
— idem Dn 80 buc. 3
— Hupă semnalizare buc. 80
— Manometru MC. 1 cu contact electric var. I 0—16 atm. buc. 129

GRUPUL ÎNTREPRINDERILOR DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ — București Str. Cavafii Vechi nr. 15 Telefon 147600

— Cot olandez fontă negru D=1/4" buc. 254
— Lacăte yale mari buc. 80
— Mufe fontă zincate D=3/4" buc. 735
— Niple negre 3" buc.80
— Nit de oțel cu cap semirotund 5×12 m kg. 119
— Ocheți cablu buc. 940
— Piuliță hexagonală circulară M30 buc. 375
— idem normală precisă M3 buc. 12420
— idem M4 buc. 1920
— idem semiprecisă M30 buc. 2130
— Piulițe M5 buc. 2375
— Robineți cu sertar pană cu mufă 1/2" buc. 240
— idem cu golire cu cep 3/4" buc. 2004
— Șurub MEC 16×65 buc. 896
— idem mecanic hexagonal M42×180 buc. 420
— Tablă din alamă cl. A 0,50×500×2000 mm kg. 42
— idem cl. A 1/2T 1,00×500×2000 kg. 32,500
— Țesătură zincată NR 28 A kg. 46,400
— Teu zincat 130 (BI) 3/4" buc. 500
— Tub sticlă 20×3×1000 kg. 300
— Ventil abur din alamă 1/4" buc. 241
— idem reținere 1" buc. 116
— idem 3/4" buc. 18
— Robinet oțel D-500 mm buc. 2
— idem D-600 buc. 2
— idem ventil 100 mm P16 buc. 14
— Chei tubulare 17×103 mm buc. 95
— Clește mops 200 mm × 22 buc. 40
— Reductoare oxigen buc. 86
— Alezoare de mînă reglabile cu cuțit D18 buc. 10
— idem D37 buc. 7
— idem reglabile 24×24,5 buc. 25
— Ampermetru ELMAG conect. trafo 50/5A buc. 4
— Balast BVA 400 buc. 8
— Becuri LVF 250 W buc. 90
— idem liliput 12×3 buc. 245
— idem 24/40 buc. 508
— Bobină CAMA mobilă buc. 219
— Burghie elicoidale lungi cu coadă D 17,5 buc. 20
— idem normale cu coadă conică D 13,5 buc. 20
— idem D15,5 30
— idem D18 buc. 29
— idem D20 buc. 61
— Burghie 573 buc. 82
— idem 575 buc. 19
— idem cu coadă cilindr. lung. tip N cl. ADR 30,0 buc. 22
— idem scurt tip N cl. ADR 10,50 buc. 112
— idem tip N cl. A DR 12,50 buc. 51
— idem tip N cl. A DR 16,0 buc. 19
— idem tip. N cl. A DR 17,5 buc. 25
— idem conică tip N cl. A 15 mm buc. 20
— idem 23 mm buc. 16
— idem lung tip D cl. A 13,50 mm buc. 22
— idem tip D cl. B 26 mm buc. 41
— idem tip M cl. A 15,50 mm buc. 30
— Cablu ACYY 3×95×50 kg. 58
— idem MCG 3×16 kg. 100
— Cleme racordare 4 mm pt. instal. el. buc. 221
— Cleme mobile 4 mm buc. 587
— Comutator pt. măsurat tens. tip 1166 buc. 19
— idem semnaliz. direcție tip 6510 buc. 273
— Conductor bobinaj rotund cupru D — 0,12 mm ml. 12
— idem D — 0,22 mm ml. 21
— Cot pantzer 29—36 ml. 324
— Doze pantzer 29/3 buc. 76
— Intrerupător 63A buc. 141
— idem antigrou buc. 430
— Inversor sens tip tubular mașini unelte 32A 380V buc. 4
— Sîrmă bobinaj email DN 0,12 mm ml. 15
— idem 1,5 mm ml. 74
— Soclu L5 25A buc. 93
— idem siguranță S1 60A buc. 85

POMPE DISPONIBILE

— Pompă Cris 200 Q—260, H—18, P—22, t—1500 buc. 14
— idem 150 Q—180, H—20, P—15, t—1500 buc. 17
— idem 150 Q—160, H—18, P—15, t—1500 buc. 11
— idem Sadu 80×4 Q—30, H—150 buc. 8
— idem 100×2 Q—80,H—60, P—30, t—3000 buc. 8

Întrebări și răspunsuri

● **MARIA RODICA COLĂNEL, Brașov** — Ca laborant-construcții categoria a IV-a, legal nu puteți lucra în cadrul serviciului tehnic. Făcînd parte din structura muncitori, puteți lucra numai în producție și nu în servicii funcționale. Dacă ați absolbit învățămîntul superior de subingineri, cursuri serale, în situația în care unitatea are posturi vacante de subingineri în specialitatea absolvită, vă poate încadra, prin examen sau concurs, potrivit Legii nr. 12/1971, în funcția de subinginer, vă poate deci, stabili, conform prevederilor art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974, retribuția corespunzătoare anului II de activitate. Dacă retribuția pe care o aveți în prezent este egală sau mai mare decît retribuția anului II de activitate, unitatea vă poate stabili retribuția la nivelul de bază al funcției de subinginer sau, după caz, la o gradație care să vă asigure o clasă de retribuire în plus față de retribuția actuală. În categoria a VI-a treapta I de retribuire a funcției de laborant nu puteți fi încadrată, întrucît ar trebui să treceți peste categoria a V-a, ceea ce contravine legii.

● **EXPLOATARE MINIERĂ, Turț** — Sporul de vechime neîntreruptă se plătește în raport cu retribuția tarifară lunară de încadrare și nu potrivit cu eventualul timp suplimentar lucrat.

● **P. RADU, Slatina** — În situația în care ați fost încadrat cu contract de muncă și realizați în medie anuală retribuția minimă pe economie, puteți beneficia de compensația prevăzută de Decretul nr. 46/1982. Potrivit Legii nr. 3/1977, beneficiază de pensie de asigurări sociale de stat numai persoanele încadrate cu contract de muncă. Pensia se calculează în raport cu media retribuției tarifare de încadrare avută în 5 ani consecutivi din ultimii 10 de activitate, indiferent de retribuția diminuată sau adaosul la retribuția încasată.

● **TEODOR SOLOGIUC, Cîmpulung Moldovenesc** — Prin „altă localitate" în sensul prevederilor art. 75 din Legea nr. 57/1974 se înțelege o altă localitate decît aceea în care persoana în cauză își are domiciliul și unitatea sediul. În consecință, o persoană care se transferă la o unitate cu sediul într-o localitate în care aceasta își are domiciliul, nu îndeplinește condițiile legale pentru a beneficia de nici unul din drepturile de transferare.

● **MARILENA BURDUCEA, Drobeta-Tr. Severin** — În raport de datele prezentate în scrisoare, dacă v-ați stabilit domiciliul în Drobeta-Tr. Severin, vă încadrați în prevederile art. 75 din Legea nr. 57/1974 și beneficiați de drepturile de transferare.

● **VASILE GOREA, Piatra Neamț** — Întrucît nu precizați gradul unității și nici limitele de retribuire ale funcției de președinte al comitetului sindicatului este dificil să vă putem transmite un răspuns precis. S-ar putea ca funcția de șef de atelier să fie

o funcție superioară celei de președinte al comitetului sindicatului. Dacă are limite de retribuire mai mari, trecerea pe această funcție constituie o promovare, și vă dă dreptul, potrivit prevederilor art. 33 alin. 6 din Legea nr. 57/1974, la încadrarea la nivelul de bază al funcției de șef atelier. Dacă retribuția la nivelul de bază este mai mică sau egală cu cea avută, trebuia să fiți încadrat la o gradație care să vă asigure o creștere a retribuției tarifare cu o clasă. Rețineți însă faptul că, în conformitate cu dispozițiile art. 36 alin. 3 din Legea nr. 57/1974, întrucît nu aveți studii superioare, retribuția dv. pentru funcția de șef atelier trebuie să fie mai mică cu o clasă decît aceea prevăzută în lege. Poate în acest sens se justifică menținerea clasei de retribuire avută anterior.

● **GHEORGHE DINU, București** — În cazul unor majorări generale ale retribuțiilor, la stabilirea indemnizației pentru concediul de odihnă nu se aplică nici o corecție. Aceasta intervine numai în situații prevăzute la pct. 2 din Anexa nr. 14 la Decretul nr. 100/1979, adică, altele decît indemnizația de concediu de odihnă.

● **ANDREI NEGOIȚESCU, București** — Cu pregătirea pe care o aveți puteți lucra la un oficiu de calcul, dacă reușiți la examenul sau concursul reglementat de Legea nr. 12/1971.

● **MAGDALENA POPA, Baru-Mare, Hunedoara** — În situația în care aveți calificarea corespunzătoare și unitatea are post vacant, de operator principal mașini calcul, pe bază de examen sau concurs, puteți fi promovată într-un asemenea post.

● **CONSTANTIN POPA, Iași** — Trecerea dv. din funcția de șef birou, clasa 31, gradația a cincea în funcția de economist principal clasa 30 gradația a șasea nu constituie o promovare în gradație. Potrivit prevederilor pct. 15 din Anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979, vechimea minimă necesară pentru obținerea unei gradații superioare în cazul dv. se calculează de la data cînd ați obținut ultima gradație la funcția de șef de birou.

● **DIMITRIE CHIȘ, Arad** — Considerăm că prevederile art. 8 alin. 4 din Decretul nr. 325/1983 se aplică la fiecare fond în parte. Cota de 15% din fondul de premiere anuală prevăzută la pct. 4 lit. 9 din Anexa nr. 3 la decret constituie un fond distinct de cel pentru premiere anuală.

● **MICEA RĂICAN, București** — Potrivit Anexei nr. 1 la Legea nr. 57/1974, retribuția tarifară de 4 760 lei lunar nu corespunde nici unei clase de retribuire, ca atare nu vă putem răspunde la prima întrebare. Studiile teologice nu pot fi asimilate cu studii economice superioare pentru încadrarea în posturi care necesită astfel de studii.

● **IULIAN CIOVICĂ, Brașov** — Ca absolvent al învățămîntului superior cursuri de zi promoția 1982, legal, nu puteați fi transferat în anul 1983, cînd încă mai erați stagiar. De asemenea, unitatea din Brașov nu vă putea încadra mecanic sau revizor tehnic, întrucît erați în perioada de stagiu și probabil că nici nu aveați calificarea necesară acestor meserii. Pentru a reintra în legalitate nu există altă soluție decît să vă întoarceți la unitatea unde ați fost repartizat și să vă efectuați stagiul prevăzut de Decretul nr. 54/1975.

● **S.M.A. CRASNA, Sălaj** — În baza prevederilor art. 28 și 56 din Legea nr. 5/1973 republicată la 31 XII 1980, în măsura în care chiriașii din locuințele de serviciu nu se încadrează în prevederile art. 35 alin 2 (dacă depășesc limita de 1 500 lei venit mediu lunar pe membru de familie), chiria li se calculează cu majorarea prevăzută la alin. 1 al aceluiași articol.

Redactor responsabil supliment „R.E."
dr. Al. DETEȘAN

ÎN ATENȚIA CITITORILOR!

Pentru a veni în sprijinul lucrătorilor din unitățile economice de stat și cooperatiste, consiliilor populare și tuturor celorlalte instituții bugetare, în anul 1985 vom edita următoarele lucrări:

● **„Apărarea avutului obștesc" din administrarea unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică privind: patrimoniul, gestiuni — gestionari, controlul preventiv, financiar și gestionar, răspunderea materială, civilă și penală, expertiza contabilă, constituirea titlurilor executorii și realizarea lor.**

● **„Drepturile și obligațiile personalului" din unitățile economice de stat și cooperatiste, precum și cele bugetare.**

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate a revistei, a suplimentului săptămînal și a lucrărilor menționate, vă invităm să emiteți comanda dv., potrivit modelului de formular de mai jos.

.....
(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICA"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . : (mandatul poștal din ziua de . . . . .)* v-am expediat suma de . . . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd ... abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim cîte un exemplar din lucrările pe care le veți edita în anul 1985.

Cu stimă,
(Semnătura abonatului)

* Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică" — 1985.

Tiparul I.P. „Informația" — 7 septembrie 1984. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

	Niveluri în 1990 — mii tone —	Media 1986—1990 față de 1981—1985 — % —
Cereale	30 000—33 000	124—130
Floarea-soarelui	1 400— 1 500	134—141
Sfeclă de zahăr	10 000—11 000	130—143
Soia	900— 1 000	175—191
In pentru fibră	500— 600	183—219
Cînepă pentru fibră	400— 450	166—180
Cartofi de toamnă	7 500— 7 800	130—135
Legume de cîmp	9 000—10 000	151—161
Fructe	3 200— 3 300	138—143
Struguri	2 400— 2 500	117—118

3. Un accent deosebit se va pune pe **dezvoltarea zootehniei**, a cărei pondere în producția agricolă va ajunge în 1990 la 46—48 la sută.

La sfîrșitul cincinalului, efectivele vor ajunge la 11 milioane bovine, 15 milioane porcine, 23 milioane ovine și caprine și la 80 milioane păsări ouătoare. Concomitent cu dezvoltarea rapidă a zootehniei în sectorul socialist al agriculturii — care va deține în continuare ponderea principală — se va acorda o mai mare atenție creșterii și îngrășării animalelor în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori și ale producătorilor particulari. În 1990, **producțiile medii animaliere** vor ajunge, în unitățile agricole de stat, la 4 500—5 000 litri lapte pe vacă, circa 5 kg lînă și 225—230 ouă, iar în cooperativele agricole de producție la 2 700—3 000 litri lapte pe vacă, circa 3,5 kg lînă și 220—225 ouă. La nivelul anului 1990, **producțiile totale** urmează să ajungă la :

	U.M.	Niveluri în 1990	Media 1986—1990 față de 1981—1985 — % —
Carne în viu	mii tone	3 900—4 000	138—141
Lapte de vacă	mii hl.	84 000—87 000	146—151
Ouă	mil. buc.	9 000— 9 500	112—119
Lînă	tone	65 000—69 000	127—135

Creșterea animalelor, îndeosebi a bovinelor și ovinelor, va fi orientată cu precădere spre zonele cu pășuni și fînețe naturale de la deal și munte.

Se va intensifica dezvoltarea pisciculturii prin amenajarea de noi bazine piscicole ; producția de pește din apele interioare se va mări la 185—200 mii tone. Se vor lua, de asemenea, măsuri pentru dezvoltarea **sericiculturii** ; producția de gogoși de mătase va atinge în 1990 peste 15 mii tone. În domeniul **apiculturii** se vor crea condiții ca producția de miere să ajungă la 19—20 mii tone. Va fi extinsă **creșterea animalelor cu blănuri prețioase și a iepurilor de casă.**

SILVICULTURA, GOSPODĂRIREA APELOR ȘI PROTECȚIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

1. În domeniul **silviculturii** se va acționa pentru înfăptuirea sarcinilor din „Programul național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010". Va fi pus în circuitul economic un volum de masă lemnoasă pentru producția industrială de 21,9 milioane mc anual, urmărindu-se respectarea vîrstelor și diametrelor optime de tăiere. În cincinalul 1986—1990 vor fi reîmpădurite și împădurite toate suprafețele prevăzute în program pentru această perioadă. Arboretele degradate și slab productive vor fi substituite cu specii repede crescătoare. Se va intensifica recoltarea fructelor de pădure și plantelor medicinale din flora spontană, se vor dezvolta vînatul, precum și pescuitul în apele de munte.

2. În domeniul **gospodăririi apelor** se va acționa pentru realizarea prevederilor din programul național de perspectivă privind amenajarea bazinelor hidrografice. Vor fi realizate noi amenajări de lacuri de acumulare cu folosință complexă, însumînd o capacitate de 2,7 miliarde mc și lucrări de regularizare a cursurilor de apă pe 700 km ; prin îndiguiri și suprainălțări de diguri pe 500 km se vor scoate de sub efectul inundațiilor 200 mii hectare. Vor fi întreprinse măsuri hotărîte pentru reducerea consumurilor specifice și creșterea gradului de recirculare a apei.

3. În domeniul protecției **mediului înconjurător** se va acționa pentru respectarea strictă a limitelor admisibile în procesele generatoare de noxe, promovarea de tehnologii nepoluante, construirea de noi stații de epurare a apelor, de instalații pentru recuperarea substanțelor utile din gazele evacuate în atmosferă, prevenirea degradării fondului funciar, protecția faunei, a pădurilor și vegetației din rezervații, parcuri și locuri de agrement, introducerea unor mijloace de transport nepoluante.

TRANSPORTURI ȘI TELECOMUNICAȚII

1. **Transportul feroviar** va reprezenta în continuare principalul mijloc de transport intern. Creșterea volumului de activitate cu 10—13 la sută în 1990 față de 1985 va fi realizată prin dotarea în continuare cu vagoane de marfă de mare capacitate și cu o greutate specifică mai redusă, cu locomotive electrice și diesel-electrice perfecționate, precum și prin sporirea vitezelor de circulație pe baza extinderii tracțiunii electrice la aproape 70 la sută, comparativ cu 57 la sută în 1985.

2. **Transportul rutier** va fi limitat la strictul necesar pentru aprovizionările locale în interiorul județelor ; se vor lua măsuri pentru utilizarea largă a autocamioanelor de mare capacitate, echipate cu 1—2 sau chiar mai multe remorci, folosirea eficientă a tuturor autovehiculelor, creșterea indicilor de utilizare a acestora și reducerea distanței medii de transport.

3. O dezvoltare puternică va cunoaște **traficul fluvial** pentru care se prevede o creștere cu 30—35 la sută a volumului mărfurilor transportate, urmînd să se folosească în mai mare măsură Dunărea și să se exploateze intensiv canalul Dunăre—Marea Neagră. Flota fluvială va fi dotată cu aproape 430 mii tone nave nepropulsate și 150 mii CP remorchere și împingătoare. În cincinalul următor va intra în funcțiune ramificația Poarta Albă—Midia—Năvodari a canalului Dunăre—Marea Neagră.

4. **Transportul maritim** va crește în cincinalul viitor cu 75—80 la sută. Capacitatea flotei va ajunge în 1990 la 7,5—8,0 milioane tdw, ceea ce va asigura practic preluarea integrală a mărfurilor de comerț exterior care se derulează pe această cale, precum și disponibilități pentru servicii și compensări de transport. Se va dezvolta în continuare capacitatea portuară.

5. **Transportul aerian** va asigura necesitățile interne, concomitent cu intensificarea folosirii avioanelor pentru turismul internațional.

6. Activitatea de **poștă și telecomunicații** va crește în viitorul cincinal cu 30—35 la sută, extinzîndu-se tehnicile noi de telетransmisie.

INVESTIȚII - CONSTRUCȚII

Pentru înfăptuirea programului de dezvoltare economico-socială a țării, în viitorul cincinal se va realiza un volum de investiții de 1 350—1 400 miliarde lei.

1. Cea mai mare parte a resurselor — circa 90 la sută — vor fi îndreptate spre **creșterea potențialului productiv al economiei.** Se vor executa importante lucrări pentru punerea în valoare a noi rezerve de minerale utile și resurse energetice. În industrie, investițiile noi vor fi orientate cu prioritate pentru lucrări de **modernizări și reutilări** prin care să se asigure o mai bună profilare, integrare și specializare a producției.

Un volum de peste 190 miliarde lei este alocat pentru dezvoltarea agriculturii, pentru înfăptuirea programului de îmbunătățiri funciare și mecanizarea completă a lucrărilor agricole.

Investițiile alocate pentru construcții de locuințe, învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății, educație fizică și sport vor însuma aproape 135 miliarde lei.

2. În activitatea de **construcții**, accentul se va pune pe industrializarea lucrărilor, eliminarea supradimensionărilor și folosirea unor soluții constructive mai eficiente, promovarea tehnologiilor de execuție de mare randament, creșterea accentuată a productivității muncii, tipizarea construcțiilor în toate sectoarele de activitate.

Dezvoltarea județelor și sistematizarea economico-socială a teritoriului

În cincinalul viitor va continua politica de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, asigurîndu-se realizarea în fiecare județ a unui volum de activitate economică pe locuitor de cel puțin 80 000 lei anual. Ca urmare, în cincinalul 1986—1990 vor interveni schimbări importante în ceea ce privește nivelul de dezvoltare al județelor :

Volumul de activitate economică pe locuitor — lei	Număr de județe		
	1980	1985	1990
— Pînă la 80 000	30	10	—
— 80 001—90 000	5	9	4
— 90 001—100 000	2	6	8
— Peste 100 000	4	16	29

Corelat cu programele de dezvoltare economico-socială a județelor, vor interveni îmbunătățiri în utilizarea forței de muncă, sporind în continuare gradul de ocupare a acesteia. În cursul cincinalului viitor, prin dezvoltarea orașelor și transformarea unor centre comunale în orășele agroindustriale, populația din mediul urban va atinge o pondere de 57—58 la sută.

Comerțul exterior și cooperarea economică internațională

1. O orientare de bază a viitorului cincinal este participarea tot mai activă a României la circuitul economic mondial. Țara noastră va extinde în continuare relațiile economice cu toate statele pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc.

Vor fi amplificate în continuare schimburile comerciale și cooperarea cu toate țările socialiste — care vor continua să dețină ponderea principală în comerțul nostru exterior.

România va acționa consecvent pentru extinderea și adîncirea colaborării economice și tehnico-științifice în cadrul C.A.E.R. în interesul dezvoltării economico-sociale a fiecărei țări membre, al edificării cu succes a noii orînduiri, al întăririi prestigiului socialismului în lume.

Se vor lărgi relațiile economice cu țările în curs de dezvoltare, întărindu-se solidaritatea și colaborarea cu acestea în scopul asigurării progresului economic și social al țărilor noastre.

Totodată, România, pe baza principiilor politicii sale externe, va promova colaborarea economică și tehnico-științifică cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduirea socială.

Se va urmări participarea largă a României la cooperarea și specializarea în producție cu alte țări, realizarea de acorduri de lungă durată, care să asigure dezvoltarea pe baze stabile, de perspectivă, atît a exporturilor, cît și a importurilor.

2. Un obiectiv primordial îl constituie realizarea unei balanțe comerciale excedentare, care să asigure o balanță de plăți activă și să permită lichidarea datoriei externe în primii ani ai cincinalului, consolidarea rezervelor valutare ale țării. **Volumul comerțului exterior** va spori cu circa 41—45 la sută față de perioada 1981—1985. O atenție deosebită se va acorda **exportului,** care va înregistra o dinamică mai accentuată, de 52—56 la sută.

3. **Cooperarea economică și tehnico-științifică** va ocupa, și în anii viitori, un loc important în relațiile cu alte țări, urmînd să aducă o contribuție esențială la acoperirea necesarului de materii prime și resurse energetice, la specializarea reciproc avantajoasă a producției. Se vor extinde formele superioare de cooperare — construirea și exploatarea în comun a unor capacități de producție, înființarea de societăți mixte pentru exportul unor produse, executarea în comun a unor obiective pe terțe piețe — asigurîndu-se ridicarea substanțială a eficienței economice a acestei activități.

4. România va acționa în continuare pentru **lichidarea subdezvoltării și instaurarea în viața internațională a unei noi ordini economice,** care să permită dezvoltarea schimburilor pe baze echitabile și deplin democratice, să asigure participarea activă și în condiții de avantaj reciproc a tuturor țărilor la circuitul economic mondial, accesul fără restricții la știința și tehnologiile moderne, eliminarea oricăror bariere și discriminări în raporturile dintre state, să favorizeze stimularea cursului spre colaborare, destindere și securitate, consolidarea păcii în lume.

Populația, forța de muncă, formarea și perfecționarea pregătirii cadrelor

1. Pe baza dezvoltării generale economico-sociale a țării, a amplului program de măsuri privind întărirea familiei, creșterea natalității, ocrotirea mamei și copilului, se estimează că **populația** totală a țării va ajunge în anul 1990 la 24 milioane locuitori.

2. **Populația ocupată** în economia națională va ajunge în 1990 la 11,5 milioane persoane, reprezentînd 48 la sută din populația totală a țării. Din totalul populației ocupate, circa 73 la sută urmează să lucreze în ramurile neagricole, iar în agricultură 27 la sută, asigurîndu-se îmbunătățirea structurii pe vîrste a populației active din acest sector.

În cincinalul viitor, numărul personalului muncitor va ajunge la 7,8—7,9 milioane persoane, prin crearea de noi locuri de muncă ; se va acționa, în continuare, pentru realizarea unor proporții optime între principalele categorii de persoane, prin creșterea ponderii celor care participă nemijlocit în producție.

Asigurarea necesarului de cadre impune formarea profesională a unui număr de aproape 2 milioane persoane. În cincinalul 1986—1990 vor fi pregătiți peste 1 200 mii muncitori calificați, tehnicieni și maiștri și 146 mii ingineri și alte cadre de specialiști cu studii superioare, îndeosebi pentru ramurile de bază — construcția de mașini, metalurgia, industria minieră, petrolieră, chimică, a materialelor de construcții. De asemenea, se va asigura formarea a 590 mii persoane calificate pentru agricultură.

3. Se va dezvolta în continuare **învățămîntul** pe baza politehnizării și integrării strînse cu producția și cercetarea.

În treapta I a învățămîntului liceal vor fi cuprinși toți absolvenții clasei a VIII-a ; din numărul total al acestora peste 90 la sută vor urma licee industriale și agroindustriale. La sfîrșitul cincinalului viitor, în învățămîntul de 12 ani vor fi cuprinși la cursurile de zi și serale circa 60 la sută din absolvenții treptei I. Învățămîntul profesional va contribui, în mai mare măsură, la asigurarea muncitorilor calificați, școlarizîndu-se anual circa o treime din tinerii ce au absolvit 10 clase. Se va perfecționa și moderniza învățămîntul superior în concordanță cu nevoile economiei naționale și cerințele celor mai noi cuceriri ale științei, tehnicii și culturii.

4. Programele de perfecționare a pregătirii profesionale vor cuprinde anual circa 3 milioane persoane. Se va pune accentul pe însușirea mai multor meserii, creîndu-se astfel condiții pentru adaptarea rapidă la nevoile producției materiale.

Venitul național, nivelul de trai și ridicarea calității vieții

1. Ca rezultat al dezvoltării producției materiale și creșterii eficienței economice în toate sectoarele de activitate, **venitul național** va spori într-un ritm mediu anual de 7,6—8,3 la sută, superior celui al produsului social.

2. În cincinalul 1986—1990 **se va asigura menținerea nivelului de trai realizat și creșterea veniturilor populației, a retribuției reale** pe măsura sporirii venitului național și a productivității muncii, a reducerii costurilor de producție și îndeosebi a cheltuielilor materiale, a dezvoltării generale a societății. Se vor asigura în continuare, prin aplicarea fermă a principiilor sistemului socialist de retribuire, corelații stimulative între veniturile diferitelor categorii de personal. Corespunzător cerințelor obiective ale dezvoltării echilibrate a economiei, va fi promovat cu strictețe principiul creșterii mai rapide a productivității muncii în raport cu sporirea retribuției, realizîndu-se astfel o corelare corespunzătoare între fondurile alocate pentru ridicarea nivelului de trai și sursele de acoperire a acestora.

Vor spori, de asemenea, **veniturile reale ale țărănimii** provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale, ca urmare a creșterii producției agricole vegetale și animale.

Se va asigura o stabilitate corespunzătoare **a prețurilor cu amănuntul și a tarifelor pentru servicii,** indicele acestora urmînd să se încadreze strict în limitele planificate de 1,1—1,3 la sută anual.

3. **Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul** prin comerțul socialist va spori cu 9—10 la sută față de 1985. Pentru produsele alimentare se vor realiza prevederile programului de alimentație științifică a populației, care urmărește satisfacerea echilibrată a cerințelor de consum ale tuturor membrilor societății noastre, în condițiile eliminării oricărei forme de risipă.

O atenție deosebită se va acorda introducerii în fabricație a unor bunuri de folosință îndelungată cu caracteristici tehnice superioare și consumuri mai reduse de materiale și energie. Se va dezvolta rețeaua comercială, asigurîndu-se amplasarea judicioasă a unităților pe teritoriu, în concordanță cu dezvoltarea social-economică a fiecărui județ și localitate.

4. Volumul **prestărilor de servicii** va spori, în cincinalul următor, cu 68—76 la sută prin diversificarea acestora și creșterea cu prioritate a celor solicitate mai intens de populație. Se va amplifica activitatea de **turism și agrement,** asigurîndu-se condiții tot mai bune de odihnă și recreare pentru masele largi de oameni ai muncii.

5. În perioada 1986—1990 vor continua să se îmbunătățească **condițiile de locuit** prin realizarea a 725 mii locuințe noi.

6. Înfăptuirea programului de creștere mai accentuată a productivității muncii va crea condițiile pentru generalizarea treptată în întreaga economie a **săptămînii de lucru** de 44 ore, astfel încît oamenii muncii vor beneficia, în afara duminicilor, de 2 zile libere pe lună.

7. Se va îmbunătăți în continuare sistemul de **ocrotire a sănătății,** prin folosirea mai bună a puternicei baze materiale de care dispunem în acest important sector al vieții sociale, se va perfecționa activitatea tuturor unităților sanitare, acordîndu-se prioritate acțiunilor profilactice, de prevenire a cauzelor care influențează negativ sănătatea publică, asigurării unei structuri viguroase a populației.

8. Va fi dezvoltată activitatea politico-educativă pentru creșterea conștiinței socialiste a maselor și formarea omului nou. Se va acorda o deosebită atenție în continuare organizării și desfășurării în bune condiții a Festivalului național „Cîntarea României" și a competiției sportive de masă „Daciada" în vederea stimulării și afirmării talentelor și energiilor creatoare ale întregului popor în opera de construcție a noii orînduiri. Se vor crea, în continuare, condiții pentru **dezvoltarea culturii și artei socialiste,** înflorirea întregii vieți spirituale a poporului, se va intensifica activitatea de formare a oamenilor muncii în spiritul înaltului umanism al societății noastre, al principiilor eticii și echității socialiste.

III

ORIENTĂRILE DE PERSPECTIVĂ ALE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI ÎN PERIOADA 1991-2000

Dezvoltarea economico-socială a României în perspectiva anilor 2000 se va realiza pe baza concepției revoluționare, științifice, elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, a Programului partidului cu privire la căile edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, avîndu-se în vedere, în acest scop, o accentuare și mai puternică a laturilor calitative ale activității în toate domeniile vieții economice și sociale, o creștere substanțială a productivității muncii, îndeosebi prin promovarea largă în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne. Se va asigura — odată cu dezvoltarea puternică a forțelor de producție — perfecționarea continuă a raporturilor sociale, creșterea gradului de civilizație materială și spirituală a vieții întregului popor, ridicarea patriei pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație.

În scopul asigurării bazei energetice și de materii prime pentru dezvoltarea dinamică a economiei naționale, se va încheia practic investigarea complexă a potențialului național de resurse minerale, a structurilor geologice, inclusiv de mare adîncime, precum și a platformei maritime continentale. Vor fi intensificate eforturile pentru valorificarea completă a substanțelor utile din zăcămintele descoperite, pentru reciclarea productivă a tuturor materiilor prime și materialelor refolosibile.

Încheierea în linii mari pînă în 1990 a construcției centralelor termoelectrice pe cărbuni și șisturi bituminoase va accentua rolul acestor combustibili în balanța energetică a țării. Pînă în 1995 se va finaliza execuția programului aprobat de centrale nuclearoelectrice, urmînd să se pregătească premisele pentru trecerea la noile generații de reactori. În deceniul viitor vor fi practic terminate lucrările de organizare hidroenergetică a teritoriului, asigurîndu-se folosirea complexă a resurselor de apă pentru producția de energie electrică, nevoile industriei și agriculturii, consumul populației. Vor fi amplificate cercetările pentru valorificarea noilor surse de energie — solară, geotermală, a vîntului, biomasa, biogazul, hidrogenul.

Industria își va aduce în continuare contribuția determinantă la progresul general al forțelor de producție, la întreaga dezvoltare economico-socială a patriei noastre. În următorii 15 ani, producția-marfă industrială va crește de 2,1—2,4 ori, ajungînd la sfîrșitul secolului la 2 800—3 200 miliarde lei. Se va accentua procesul de dezvoltare intensivă și calitativă a industriei, de creștere puternică a ramurilor care încorporează cele mai noi cuceriri ale științei și tehnologiei — metalurgia produselor speciale, chimia de sinteză fină și mic tonaj, electronica, microelectronica, mecanica de precizie, producția de mașini și utilaje de înaltă performanță și complexitate — asigurîndu-se valorificarea cu maximă eficiență a resurselor materiale și muncii sociale, o înaltă competitivitate tehnico-economică a produselor românești. Se va generaliza acțiunea de automatizare și robotizare a producției și altor activități economico-sociale, va fi perfecționat sistemul informatic național, întemeiat pe o rețea judicios dimensionată și interconectată de calculatoare și alte echipamente electronice.

Agricultura va continua să se dezvolte intensiv, asigurînd pe deplin necesitățile de consum ale populației, ale aprovizionării industriei cu materii prime, precum și alte cerințe ale economiei naționale.

Producția agricolă va crește, în următorii 15 ani, de 1,9—2,0 ori. Se va încheia practic procesul de organizare a teritoriului, de amenajare a solului și de irigare a tuturor suprafețelor cu

condiții adecvate, în vederea sporirii potențialului productiv și folosirii eficiente a întregului fond funciar.

Ca urmare a realizării acestui program, a generalizării încă în actualul deceniu a mecanizării complexe și chimizării producției, a introducerii pe scară largă a cuceririlor agrotehnicii moderne, se va asigura obținerea unor recolte înalte și stabile la cereale — de cel puțin 35 milioane tone anual. Se va asigura, de asemenea, un nivel ridicat al producției de plante tehnice, legume, struguri și fructe.

În zootehnie, efectivele la care se va ajunge încă de la începutul deceniului următor — de peste 11 milioane de bovine, 15 milioane porcine, 28 milioane ovine și caprine, peste 80 de milioane de păsări ouătoare — corespund pe deplin condițiilor țării noastre și asigură integral cerințele economiei naționale. Se va pune, în continuare, un accent deosebit pe îmbunătățirea calitativă a structurii efectivelor de animale, pe aplicarea metodelor genetice și crearea de noi rase cu potențial biologic ridicat.

În această perioadă activitatea de cercetare științifică va cunoaște o dezvoltare puternică, avînd un rol fundamental în asigurarea progresului economico-social, multilateral al țării, în perfecționarea bazei tehnico-materiale a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economiei în valorificarea superioară a bogățiilor naționale și realizarea de noi surse de materii prime, materiale și energie, în obținerea de noi descoperiri științifice.

Cercetarea științifică are ca orientare fundamentală studierea tot mai aprofundată a structurii materiei, a proceselor fizico-chimice, biochimice și de inginerie genetică, ca pe această bază să se confere noi proprietăți, superioare, unor materiale utile, asigurîndu-se atît satisfacerea necesităților societății noastre, cît și creșterea contribuției științei naționale la îmbogățirea tezaurului cunoașterii universale. Cercetarea științifică românească va participa în mod susținut la eforturile internaționale pentru studiul biosferei, oceanului mondial, scoarței terestre, precum și în domeniul spațial.

În învățămînt se va asigura generalizarea celei de-a doua trepte a liceului, întregul tineret va fi cuprins în învățămîntul de 12 ani. Învățămîntul va trebui să asigure ca tinerii să fie pregătiți în mai multe meserii și specialități, pentru a putea astfel trece mai ușor de la o activitate la alta, în raport cu cerințele concrete ale producției și vieții sociale. Învățămîntul superior se va dezvolta pe baza integrării tot mai profunde cu cercetarea și producția, acoperind integral necesitățile de cadre pentru toate sectoarele activității economico-sociale.

Sistemul de reciclare va fi astfel organizat încît să permită adaptarea operativă a oamenilor muncii la mutațiile profesionale impuse de progresul tehnic. Ridicarea nivelului de pregătire a întregii populații va reprezenta o modificare calitativă în caracterul diviziunii muncii, contribuind atît la afirmarea personalității umane, cît și la satisfacerea în condiții superioare a intereselor și cerințelor generale ale societății.

Dezvoltarea intensivă a forțelor de producție se va materializa într-o creștere mai accentuată a eficienței activității economice. Mecanizarea complexă și automatizarea proceselor de fabricație, ridicarea continuă a calificării cadrelor, aplicarea în toate unitățile a metodelor moderne de organizare științifică a producției vor asigura creșterea puternică a productivității muncii, la nivelul celor mai bune rezultate realizate pe plan general.

Întreaga dezvoltare a producției industriale în viitorul deceniu se va realiza pe seama valorificării mai eficiente a materiilor prime, materialelor și energiei.

Se va acționa cu fermitate pentru ridicarea continuă a nivelului tehnic și calitativ al producției, corespunzător celor mai noi cuceriri ale științei și tehnologiei moderne, asigurînd produselor românești o înaltă competitivitate pe plan internațional.

Structura și înaltul nivel tehnologic al economiei noastre naționale vor asigura o participare tot mai intensă a României la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică, pe baze stabile și de lungă durată, cu statele membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială. Va spori și mai mult participarea României la schimbul de valori materiale și spirituale, la eforturile pentru făurirea unei lumi a păcii, înțelegerii și colaborării între popoare.

Dezvoltarea producției de bunuri materiale și servicii, sporirea eficienței activității economice și reducerea în continuare a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social vor determina în următorii 15 ani o creștere de 2,3—2,6 ori a venitului național. Pînă la sfîrșitul acestui secol, în România se va realiza un venit național pe locuitor de 72—82 mii lei anual. În întreaga sa politică, partidul va urmări cu consecvență îmbinarea armonioasă a intereselor imediate și de perspectivă ale societății noastre, asigurînd o corelație optimă între fondul de consum și fondul de dezvoltare economico-socială.

Se va realiza o înaltă calitate a vieții întregului popor, un nivel de trai caracterizat prin consumuri raționale de produse agroalimentare, mărfuri industriale și servicii, asigurîndu-se condițiile pentru satisfacerea cerințelor științific fundamentate ale tuturor categoriilor populației, pentru înflorirea deplină, fizică și intelectuală, a personalității umane.

Se va asigura dezvoltarea și modernizarea în continuare a sistemului de ocrotire a sănătății publice, punîndu-se accentul pe prevenirea și combaterea îmbolnăvirilor, pe dezvoltarea sănătoasă și viguroasă a poporului nostru.

Va fi soluționată pe deplin problema locuințelor, asigurîndu-se în medie pentru fiecare locuitor o suprafață locuibilă de 14 metri pătrați, care, împreună cu dependințele, va totaliza circa 18—20 metri pătrați pentru fiecare persoană.

Se va încheia procesul de organizare teritorială și de sistematizare a tuturor localităților țării. Ca rezultat al acestui proces, al mecanizării lucrărilor agricole, al ridicării economice și sociale a tuturor localităților, se va realiza o apropiere tot mai mare a condițiilor de muncă și de viață de la sate de cele de la orașe.

Pe baza dezvoltării și modernizării forțelor de producție, a mecanizării și automatizării proceselor de muncă, a creșterii productivității și a întregii activități economico-sociale se vor produce noi schimbări pe calea lichidării deosebirilor esențiale dintre munca fizică și cea intelectuală, a deosebirilor dintre clase, se va realiza o tot mai strînsă apropiere între muncitorime, țărănime și intelectualitate, între toate categoriile sociale, ceea ce va determina întărirea unității și coeziunii întregului popor, omogenizarea crescîndă, pe o bază nouă, a societății noastre socialiste.

Se vor perfecționa, în continuare, relațiile de producție și sociale, va fi ridicată la un nivel și mai înalt activitatea întregului sistem al organismelor democrației noastre muncitorești, revoluționare, participarea unită a tuturor categoriilor de oameni ai muncii — în calitatea lor de producători, proprietari și beneficiari nemijlociți a tot ceea ce se realizează în țara noastră — la conducerea vieții economice și sociale, a societății, la făurirea în mod conștient a destinului nou, socialist și comunist, al României.

România se va înfățișa la sfîrșitul acestui secol ca o țară socialistă multilateral dezvoltată, atît din punct de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului general de viață și de civilizație al poporului. Pe această bază se vor crea condițiile materiale necesare care vor asigura trecerea la înfăptuirea și la manifestarea tot mai largă în societatea noastră a principiilor comuniste de repartiție, de muncă și de viață, în toate domeniile de activitate.

★

Înfăptuirea obiectivelor fundamentale ale dezvoltării economico-sociale în cincinalul 1986—1990 și în perioada de perspectivă va asigura ridicarea României pe trepte tot mai înalte de progres și prosperitate, va duce la întărirea și mai puternică a statului nostru socialist, a forței economice și sociale a societății noastre. În centrul eforturilor întregului popor se va situa consolidarea tuturor realizărilor obținute în edificarea noii orînduiri, întărirea poziției României de țară socialistă mediu dezvoltată și trecerea ei într-un stadiu nou, superior — cel de țară socialistă dezvoltată. Se va afirma astfel tot mai puternic superioritatea noii orînduiri sociale, care asigură punerea deplină în valoare a bogățiilor naționale în folosul întregii societăți, o viață liberă și fericită pentru toți cei ce muncesc, îndeplinirea celor mai nobile idealuri de dreptate și echitate socială.

Nu există nici o îndoială că întreaga noastră clasă muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, în deplină unitate, sub conducerea consecventă și clarvăzătoare a Partidului Comunist Român, a tovarășului Nicolae Ceaușescu — cel mai iubit fiu al națiunii noastre — vor acționa, ca și pînă acum, cu toată hotărîrea și își vor consacra întreaga putere de muncă și creație, talentul și priceperea înfăptuirii neabătute a măreților obiective ce vor fi adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului, asigurînd astfel întărirea forței materiale și spirituale a patriei, a independenței și suveranității naționale, creșterea contribuției României la politica de colaborare, securitate și pace, la progresul general al umanității, înaintarea fermă a țării pe calea societății socialiste multilateral dezvoltate, a înfăptuirii visului de aur al omenirii — comunismul.

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

ÎNTRE documentele care vor fi dezbătute și adoptate de înaltul forum al comuniștilor români ce va avea loc nu peste multă vreme, o importanță deosebită au **Directivele Congresului al XIII-lea cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986-1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000** — document programatic de însemnătate fundamentală pentru progresul multilateral al societății noastre socialiste și înaintarea țării spre comunism. Așa cum este cunoscut, în lumina democratismului profund care caracterizează viața noastră economico-socială, acest document — respectiv proiectul său — care jalonează și prefigurează viitorul strălucit al României, urmează să fie amplu dezbătut în adunările generale și conferințele de partid de dări de seamă și alegeri, de către toți oamenii muncii, proces menit să pună în lumină noi valențe și energii creatoare pentru înfăptuirea marilor obiective și sarcini care se află în fața țării noastre în această etapă complexă de dezvoltare.

Un rol hotărîtor în elaborarea Directivelor, în analiza legităților dezvoltării și elaborarea opțiunilor, orientărilor și nivelelor fundamentale pentru continuarea și accentuarea înaintării ferme a economiei românești pe calea dezvoltării pregnant intensive — cerință hotărîtoare pentru realizarea marii opțiuni strategice de făurire a socialismului multilateral dezvoltat și înaintare a țării spre comunism, de înscriere a României în rîndul statelor dezvoltate ale lumii — revine marelui nostru conducător, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, genial strateg și ctitor al României socialiste moderne, de numele căruia se leagă în mod indestructibil cele mai mari realizări din istoria României. Direcțiile și orientările de dezvoltare stabilite prin proiectul de Directive, împreună cu indicarea căilor și mijloacelor de înfăptuire a lor, confirmă, o dată mai mult, că tovarășul Nicolae Ceaușescu acționează neabătut, într-un spirit profund științific, cu cutezanță comunistă și înaltă răspundere patriotică, în direcția înfăptuirii idealurilor supreme ale întregii noastre națiuni, de independență, de dreptate socială, de bunăstare, de progres și civilizație.

Înseși remarcabilele edificii economice ale acestei adevărate epoci de aur a țării, pe care întregul nostru popor o denumește, cu îndreptățită mîndrie patriotică, „Epoca Ceaușescu", fundamentează temeinic marile opțiuni și obiective ale dezvoltării țării în cincinalul viitor cît și în perspectiva anului 2000. Avem astfel în vedere industria puternică, modern structurată, înzestrată tehnic cît și din punct de vedere al forței de muncă la un înalt nivel calitativ ; agricultura, cu un grad de dotare tehnică superior, cu ample disponibilități de progres ; infrastructurile moderne, cu ample reverberații pentru întregul progres economico-social al țării ; știința, tehnologiile de mare performanță devenite componente definitorii ale întregului proces al dezvoltării.

Remarcabile înfăptuiri pe calea progresului calitativ

AȘA CUM se subliniază în proiectul de Directive, „Realizările importante obținute în primii patru ani ai cincinalului actual și prevederile pe anul 1985 asigură îndeplinirea în linii generale a planului pe perioada 1981-1985, a hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale privind dezvoltarea industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale producției materiale, a științei, învățămîntului și culturii, creșterea nivelului de trai și a calității vieții întregului popor". Partidul nostru a acționat ferm pentru soluționarea complexelor probleme ce au apărut în procesul de realizare a actualului plan cincinal, pentru înlăturarea unor contradicții apărute în dezvoltarea economiei, pentru depășirea dificultăților generate de criza economică mondială.

Eforturile au fost îndreptate cu precădere pentru intensificarea laturilor calitative ale creșterii economice, asigurîndu-se o dezvoltare armonioasă și perfecționarea tuturor domeniilor vieții economico-sociale. În acest cadru de orientări de ansamblu o atenție deosebită a fost acordată înfăptuirii programelor de importanță națională, cu privire la dezvoltarea mai puternică a bazei energetice și de materii prime, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor și valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei ; au fost adoptate și s-a acționat ferm pentru înfăptuirea programelor și măsurilor privind realizarea unor producții sigure și stabile în agricultură, recuperarea materialelor refolosibile, diminuarea costurilor de producție și îndeosebi a cheltuielilor materiale, creșterea mai accentuată a productivității muncii, a rentabilității și eficienței economice în toate domeniile de activitate, dezvoltarea diferitelor domenii și ramuri importante ale industriei ș.a. O atenție deosebită a fost, totodată, îndreptată spre perfecționarea aplicării noului mecanism economico-financiar, pe baza principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii ; s-au creat condiții de participare a oamenilor muncii la fondul de dezvoltare economico-socială și la beneficii, ceea ce a întărit și mai mult rolul acestora de proprietari, producători și beneficiari, calitatea lor „de adevărați stăpîni ai României socialiste".

Aceste ample eforturi au fost și sînt menite să accentueze caracterul calitativ intensiv al reproducției, să amplifice la cote tot mai înalte calitatea, eficiența și competitivitatea economiei, să prevină și să diminueze efectele negative ale unei conjuncturi mondiale complexe și contradictorii, să pună în lumină și să materializeze importante rezerve și posibilități de realizare a unei creșteri economice puternice. Ca urmare, chiar în condițiile complicate ale vieții internaționale din această perioadă, ale crizei economice mondiale, în înfăptuirea prevederilor planului cincinal 1981—1985 în economia românească s-au obținut realizări dintre cele mai de seamă. Astfel, în industrie, în acest an se realizează o producție marfă de circa 1 180 mld. lei, iar prin îndeplinirea prevederilor pentru 1985 se va asigura, pe întregul cincinal, un ritm mediu anual de creștere a producției marfă industriale de 5,6%. Realizări importante s-au obținut în agricultură : deși condițiile climatice au fost mai puțin favorabile, producția de cereale realizată în medie în anii 1981—1985 este mai mare cu circa 2 milioane tone față de media pe perioada 1976—1980 ; mai trebuie arătat, de asemenea, că în anul 1984 s-a obținut cea mai mare producție de cereale păioase — grîu, orz — din istoria României. Efectivele de animale au ajuns la 8 milioane bovine, 14,9 milioane porcine și 20 milioane ovine, ceea ce reflectă succesele obținute în dezvoltarea zootehniei.

Dezvoltarea economiei în acest cincinal este susținută de un amplu program de investiții — pe patru ani, acesta însumînd 950 mld. lei, dîndu-se în exploatare circa 1 550 obiective industriale și argozootehnice importante. În acest an a fost inaugurat canalul Dunăre—Marea Neagră, realizare epocală a poporului român, grandioasă construcție a anilor socialismului. Una din trăsăturile definitorii ale efortului de dezvoltare o constituie promovarea continuă a înnoirii și îmbunătățirii structurii producției — numai în ce privește producția industrială

au fost introduse în fabricație și modernizate 18 000 tipuri de mașini, utilaje, instalații, materiale și bunuri de consum, fiind aplicate în producție circa 5 600 tehnologii noi și perfecționate.

În strînsă legătură cu aceste aspecte nemijlocite ale dezvoltării calitative, și pe un plan dintre cele mai însemnate se remarcă creșterea contribuției științei și cercetării științifice naționale — activități conduse cu înaltă competență de tovarășa academician doctor inginer **Elena Ceaușescu,** savant de renume mondial și remarcabil om politic — la realizarea marilor priorități ale economiei românești din această perioadă : dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energetice, reducerea consumurilor și valorificarea superioară a resurselor, sporirea exporturilor și diminuarea importurilor, creșterea productivității și eficienței în toate domeniile de activitate. Este semnificativ astfel că pe întreaga perioadă 1981-1985 se va realiza o creștere a productivității muncii și o reducere a costurilor de producție — îndeosebi a cheltuielilor materiale, mai accentuate decît prevederile inițiale ale cincinalului.

În domeniul comerțului exterior, în care se regăsesc practic integral preocupările de creștere calitativ-intensivă a economiei și în care s-a acționat cu hotărîre pentru promovarea exporturilor și asigurarea importurilor în strictă concordanță cu necesitățile producției, o realizare fundamentală a actualului cincinal o constituie asigurarea unor balanțe comerciale excedentare, ceea ce a permis reducerea importantă a datoriei externe.

Așa cum se arată în proiectul de Directive, dezvoltarea și perfecționarea producției materiale, sporirea eficienței economice au asigurat condiții pentru ridicarea nivelului de trai și a calității vieții întregului popor — țelul suprem al politicii partidului. Menționăm, astfel, pe ansamblul economiei naționale, o creștere a retribuției reale de circa 6% față de 1980 — ca urmare a încheierii acțiunii de majorare a retribuției personalului muncitor. Avem, totodată, în vedere generalizarea acordului global ca formă superioară de cointeresare și participare a oamenilor muncii la activitatea economico-socială, creșterea reală, în medie, a pensiilor cu circa 5% etc. Realizări importante s-au obținut în domeniul social-cultural, în ce privește activitatea de învățămînt, în domeniul construcției de locuințe ș.a. Sînt — toate cele arătate — înfăptuiri care asigură îndeplinirea obiectivelor fundamentale prevăzute pentru această etapă, trecerea la o nouă calitate, superioară, a activității economice și sociale, dezvoltarea și modernizarea forțelor de producție, a întregii economii naționale.

Accentuarea factorilor intensivi

ÎNSCRIINDU-SE în mod armonios pe linia realizării obiectivelor strategice stabilite prin Programul Partidului Comunist Român, planul cincinal 1986-1990 — capitol important al Proiectului de Directive — reprezintă o etapă superioară pe calea dezvoltării socialiste multilaterale a țării, a creșterii forței sale materiale și ridicării bunăstării întregului popor, a întăririi independenței și suveranității naționale. Obiectivul fundamental al acestui cincinal îl constituie dezvoltarea puternică, în continuare, a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, înfăptuirea în linii generale a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate precum și crearea condițiilor necesare trecerii, în perioada următoare, la realizarea bazei superioare a societății socialiste, la construcția comunismului în România.

O caracteristică definitorie ce se degajă din orientările pentru viitorul cincinal o constituie menținerea dinamismului dezvoltării economico-sociale a României. Pot fi relevate astfel ritmuri de creștere de 6,0—6,5% pentru producția marfă industrială, de 10,0—10,6% pentru producția netă industrială, de 5,4—5,8% pentru producția globală agricolă și de 7,1—7,5% pentru producția netă agricolă, de 7,1—7,7% pentru volumul comerțului exterior, de 7,6—8,3% la venitul național ș.a. Așadar, ritmuri susținute, mai înalte decît ceea ce înfăptuiesc sau își propun state dezvoltate ale lumii, nivele cutezătoare, dar pe deplin realiste, pe deplin realizabile, dacă se au în vedere rezultatele de pînă acum, potențialul creat prin munca plină de abnegație a întregului nostru popor condus cu clarviziune de Partidul Comunist Român, nivelul atins deja în dezvoltarea forțelor de producție ale țării.

Atingerea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a României în viitorul cincinal este pe deplin posibilă dacă se au în vedere moderna bază tehnico-materială realizată, potențată de introducerea pe scară largă a progresului tehnic și tehnologic la nivelul celor mai înalte cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane, cît și forța de muncă, elementul viu, dinamizator și creator al forțelor de producție. Este vorba de clasa noastră muncitoare, contingentul cel mai numeros în structura de clasă a societății românești, care, odată cu puternica sa creștere numerică, și-a însușit și o înaltă pregătire profesională și tehnică ; de țărănime, capabilă să aplice cu pricepere tehnologiile și realizările cele mai înaintate ale științei agricole ; de intelectualitatea înarmată cu cele mai noi cunoștințe, participantă activă la modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale și a tehnologiilor din economie, cu contribuții însemnate la îmbogățirea tezaurului tehnico-științific universal.

Desigur, proiectul de Directive pune în lumină întreaga strategie a partidului nostru pentru dezvoltarea economiei românești în actualul cincinal, opțiunile și orientările fundamentale în acest cadru, căile și mijloacele necesare pentru atingerea nivelurilor propuse. În cele ce urmează vom aborda doar cîteva aspecte.

Așa cum sublinia secretarul genral al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „societatea noastră socialistă ca orice societate de altfel, trebuie să asigure permanent mijloacele pentru reproducția lărgită, o acumulare înaltă, baza dezvoltării forțelor de producție, a nivelului de civilizație generală a țării. În același timp, trebuie să se asigure creșterea eficienței acumulării, a tuturor investițiilor, sporirea rentabilității economice și, odată cu aceasta, creșterea venitului național, singura sursă a desfășurării neîntrerupte a reproducției lărgite și ridicării necontenite a nivelului de trai al întregului popor".**

Iată dar, perspectiva din care menținerea unei rate ridicate a acumulării și în cincinalul 1986—1990 — maximum 30% — constituie chezășia realizării unui amplu program de investiții, care să asigure și în continuare, cu precădere, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale a producției. Investițiile destinate cincinalului 1986—1990 vor fi, deci, superioare celor alocate în cincinalul actual. Un element calitativ nou îl constituie însă sporirea puternică a eficienței acumulării, reflectată de însuși ritmul relativ redus de creștere a investițiilor pentru perioada 1986—1990 comparativ cu ritmul altor indicatori. De asemenea, se are în vedere creșterea puternică a ponderii investițiilor destinate dezvoltării și modernizării calitative a obiectivelor existente în raport cu investițiile ce urmează a se materializa în noi obiective. Această situație calitativă prezintă o însemnată semnificație în imprimarea caracterului intensiv al economiei, în asigurarea chiar a unora din condițiile esențiale ale creșterii eficienței utilizării fondului de acumulare, a rentabilității economice.

Dar iată și altă expresie a aceluiași proces de intensivizare puternică a reproducției, de sporire a eficienței și rentabilității economice. În ramurile producției industriale — ca și în ramurile economiei — ritmul de creștere al producției nete este superior celui înregistrat de producția industrială globală sau marfă, confirmare a caracterului tot mai predominant intensiv al creșterii economice, a ridicării nivelului de eficiență al întregului complex al economiei naționale. Tocmai pe această bază se asigură creșterea în continuare a venitului național în ritm cu mult superior celui pe care-l va înregistra produsul social. În prețuri comparabile, venitul național va fi în anul 1990 cu aproape 44—49% superior celui planificat pentru anul 1985 și va reprezenta mai mult decît dublul venitului național realizat în anul 1980. Așadar, mai mult decît dublarea venitului național într-un singur deceniu, urmare elocventă a caracterului științific și armonios al dezvoltării economiei românești.

Structuri economice moderne

CORESPUNZĂTOR etapei superioare care va fi parcursă, în anii 1986—1990 se vor produce mutații semnificative vizînd modernizarea structurilor economiei naționale. Concomitent cu asigurarea dinamismului întregului complex al economiei naționale, este avută în vedere legătura dintre ritmul de dezvoltare a întregii economii, pe de o parte, și ritmul de creștere a fiecărei ramuri de activitate, pe de altă parte. În acest sens, creșterea diferențiată a ramurilor asigură, în cadrul unui echilibru economic optim de ansamblu, modernizarea rapidă a structurilor economiei noastre, concomitent cu creșterea continuă a eficienței activității economico-sociale.

Este proiectat ca modernizările structurale să se implementeze tot mai profund în cadrul ramurilor, prioritate fiind acordată acelor subramuri care valorifică în gradul cel mai înalt resursele naționale și satisfac în cel mai înalt grad atît nevoile interne cît și cerințele de competitivitate pe plan internațional. Mutațiile structurale și intensitatea cu care acestea se produc — trăsătură definitorie a amplului proces de modernizare a economiei — pot fi urmărite și mai jos, pînă la produs.

Este, de asemenea, de remarcat, ca unul dintre cele mai importante aspecte, că modernizarea structurilor economiei naționale este concepută să se realizeze concomitent cu adaptările impuse de fenomenele ce caracterizează criza economică mondială, cu deosebire pentru a preveni, evita, incidențele negative ale crizei mondiale ce se manifestă în domeniul energiei, al materiilor prime ș.a. Și tocmai de aceea, în lumina strategiei complexe de dezvoltare preponderent calitativă a economiei românești, de asigurare a independenței energetice, de prevenire a oricăror dificultăți, în cincinalul viitor — așa cum se prevede în proiectul de Directive — vor continua eforturile pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime minerale și resurse energetice, urmărindu-se reducerea continuă a dependenței de resursele externe la cea mai mare parte din materiile prime necesare economiei, asigurarea independenței energetice a țării.

Desigur, analizînd orientările și nivelurile din proiectul de Directive, mutațiile structurale la scara macroeconomică pot fi constatate nu numai prin alocări prioritare de resurse financiare, materiale și umane, ci și prin contribuția pe care ramurile o au la crearea produsului social și a venitului național, prin ponderea ce revine diferitelor sectoare în populația ocupată a țării. Sub aceste aspecte, industria, ca ramură conducătoare, prin ritmul său superior de creștere va deține și în viitorul cincinal o pondere însemnată atît în populația ocupată cît și în formarea venitului național.

Mai departe, în cadrul industriei prelucrătoare, ritmurile diferite de creștere pentru diferitele subramuri vor conduce la modificări structurale în favoarea acelora ce caracterizează în prezent industria modernă, competitivă, eficientă. Se relevă astfel, o dată mai mult, că în viziunea conceptului românesc de dezvoltare se are în vedere așezarea în tot mai mare măsură a economiei naționale, a industriei prelucrătoare, în speță, potrivit posibilităților și resurselor țării, raportate la cerințele prezentului : resurse limitate și chiar restrînse în privința materiilor prime, dar bogate din punct de vedere al creativității. În concepția românească, structurile moderne semnifică, totodată, realizarea unor astfel de mutații care să conducă la creșterea competitivității pe arena internațională. Pe această bază, vor cunoaște ritmuri de creștere mai înalte tocmai acele subramuri a căror dezvoltare prioritară corespunde opțiunilor enunțate : electronica industrială, automatica, electrotehnica, mecanica fină și optica, energia nucleară, producția de utilaje tehnologice și echipamente de înaltă complexitate, mașini-unelte multifuncționale, mașini-unelte agregatizate, producția de oțeluri superioare, chimia de sinteză fină și mic tonaj și altele.

În cincinalul viitor, pe fondul asigurării unui raport optim între industrie și agricultură, al dezvoltării armonioase și echilibrate a tuturor ramurilor economiei naționale — condiție primordială a progresului său continuu și multilateral — agricultura deține un rol de cea mai mare însemnătate în procesul dezvoltării. Prin mijloacele mobilizate, prin înfăptuirea programului național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile, în cadrul vastelor acțiuni politice și economice avute în vedere pe linia înfăptuirii unei noi revoluții agrare, ritmul de creștere al agriculturii în viitorul cincinal este ridicat și mult apropiat de cel al industriei. Potrivit proiectului de Directive, la nivelul anului 1990 se va realiza o producție de cereale de 30—33 milioane tone, iar efectivele de animale se vor ridica la circa 11 milioane bovine, 15 milioane porcine, 28 milioane ovine și caprine, 80 milioane păsări ouătoare etc.

Dezvoltarea economico-socială a țării a impus și impune, pe o anumită treaptă a progresului economic și de evoluție a structurilor, dezvoltarea mai puternică a sectorului „terțiar", a activităților prestatoare de servicii. Aflat în plină desfășurare, acest proces cunoaște o impulsionare vizibilă în cincinalul viitor, cînd prestările de servicii către populație vor înregistra dinamica cea mai înaltă între indicatorii dezvoltării economico-sociale — un ritm mediu anual de creștere de 11—12%, contribuind direct la ridicarea nivelului de trai și civilizație, la satisfacerea tot mai deplină a nevoilor materiale și spirituale în continuă creștere ale oamenilor muncii.

O caracteristică de esență a prevederilor proiectului de Directive pentru cel de al XIII-lea Congres al partidului o constituie prioritatea acordată factorilor intensivi ai creșterii economiei, preponderența calității, eficienței și competitivității, elemente la care concură în mod nemijlocit promovarea largă a progresului tehnic și ridicarea susținută a productivității muncii. Este, desigur, neîndoielnic, că fără utilizarea celor mai noi rezultate ale științei și progresului tehnic, fără ridicarea continuă a nivelului calitativ al bazei tehnico-materiale și al producției la cotele atinse pe plan mondial și chiar superioare acestora nu este de conceput realizarea obiectivelor vizînd creșterea preponderent intensivă a economiei, ridicarea eficienței și a gradului de competitivitate. Iar aceasta presupune tocmai punerea în aplicare a rezultatelor cercetării științifice și dezvoltării tehnologice naționale, apte, așa cum o demonstrează practica, să se ridice la parametrii de exigență impuși de noua fază în care a intrat, pe plan internațional, dezvoltarea tehnico-științifică.

Din această perspectivă complexă, cincinalul 1986—1990 va asigura intrarea patriei noastre într-o fază nouă, superioară a progresului său economico-social, o fază puternic marcată de creșterea rolului științei și tehnologiei în toate domeniile de activitate. Știința și cercetarea românească sînt chemate cu contribuții decisive în rezolvarea tuturor marilor priorități ale dezvoltării din această perioadă — baza de materii prime și energetice, intensivizarea puternică a agriculturii naționale, economicitatea, eficiența, competitivitatea — cadru în care un rol însemnat revine cercetării economice.

Anvergura socială a dezvoltării

DOMINANTĂ a întregii teorii economice și acțiuni desfășurate de partid în anii de după Congresul al IX-lea, corelația **dezvoltare-bunăstare** este cea care oferă sensul și finalitatea procesului creșterii economiei, al progresului multilateral al acesteia. Cu atît mai mult, în condițiile promovării cu preponderență a factorilor intensivi, interacțiunea dintre calitatea muncii și calitatea vieții capătă, în toate domeniile, semnificații profunde, cu incidențe majore la scară micro și macro-economică. Pe acest temei, în proiectul de Directive sînt înscrise obiectivele vizînd ridicarea nivelului de trai pe măsura creșterii venitului național și a productivității muncii, a reducerii costurilor de producție. Dacă se are în vedere că în viitorul cincinal circa 70% din venitul național va fi destinat fondului de consum, rezultă axiomatic relația de cauzalitate directă între nivelul general al venitului național și volumul fondurilor de consum.

Proiectul de Directive se referă și la orientările de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1991—2000. Această dezvoltare, ce are la bază concepția revoluționară, științifică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele României socialiste, cu privire la căile edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, urmează să materializeze accentuarea și mai puternică a laturilor calitativ intensive ale activității în toate domeniile vieții economice și sociale. Direcțiile principale în acest cadru sînt constituite de creșterea substanțială a productivității muncii, îndeosebi prin promovarea largă în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne, de sporirea eficienței și competitivității produselor și activităților, de perfecționarea continuă a raporturilor sociale odată cu dezvoltarea puternică a forțelor de producție. Prin toate acestea se va asigura sporirea în continuare a bunăstării, creșterea gradului de civilizație materială și spirituală a vieții întregului popor, ridicarea patriei pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație.

Nețărmuritul entuziasm, deplina aprobare și adeziunea deplină cu care întregul nostru partid, întreaga națiune română sprijină cu legitimă mîndrie patriotică realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în înalta funcție de secretar general al partidului reprezintă însăși dovada hotărîrii cu care toate forțele noi ale patriei noastre sînt ferm hotărîte să traducă în fapt, cu dăruire și abnegație, politica Partidului Comunist Român, să realizeze sarcinile și obiectivele luminoase înscrise în proiectul de Directive ale celui de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român.

Înfăptuirea obiectivelor fundamentale ale dezvoltării economico-sociale în cincinalul 1986—1990 și în perioada de perspectivă va asigura ridicarea României pe trepte tot mai înalte de progres și prosperitate, va duce la întărirea și mai puternică a statului nostru socialist, a forței economice și sociale a societății noastre.

Barbu Gh. PETRESCU

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

ACTIVITATE SUSȚINUTĂ PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR ECONOMICE

„Mai presus de toate avem minunate colective de oameni ai muncii, o minunată clasă muncitoare, țărănime, intelectualitate care, în strînsă unitate și împreună cu toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, vor putea asigura realizarea în cele mai bune condiții a sarcinilor ce revin tuturor unităților și județelor.... Să întîmpinăm Congresul al XIII-lea cu rezultate remarcabile în toate domeniile și să creiem o bună bază pentru noi victorii în ridicarea bunăstării poporului nostru, în întărirea independenței și suveranității țării".

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Cuvîntarea la Consfătuirea de lucru la C.C. al P.C.R. pe problemele agriculturii, industriei și activității de partid)

ÎNTR-O PERIOADĂ de intensă efervescență, de amplă mobilizare a eforturilor pentru a întîmpina cu remarcabile succese și fapte de muncă cel de-al XIII-lea Congres al partidului, viața politică a țării a fost marcată, la sfîrșitul săptămînii trecute, de un important eveniment : Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. pe problemele agriculturii, industriei și activității de partid. Organizată din inițiativa și desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, această consfătuire — la care au participat tovarăși din conducerea partidului, comitetelor județene de partid, reprezentanți ai unor instituții centrale, activiști de partid, ai organizațiilor de masă și obștești, cadre de conducere, specialiști și alți oameni ai muncii din agricultură și industrie — a prilejuit un valoros schimb de experiență, o amplă analiză a stadiului îndeplinirii sarcinilor în domeniul agriculturii și industriei, a modului în care se acționează pentru înfăptuirea integrală a planului pe acest an și pe întregul cincinal.

În încheierea lucrărilor consfătuirii, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a rostit o magistrală cuvîntare — amplu program de acțiune pentru toți oamenii muncii din agricultură, industrie, din întreaga economie, în scopul înfăptuirii planului pe acest an și pe întregul cincinal. Orientările și indicațiile cuprinse în acest document de mare însemnătate prezintă o importanță hotărîtoare pentru perfecționarea întregii activități economico-sociale, pentru continua ridicare calitativă a muncii politico-organizatorice a organelor și organizațiilor de partid, asigurînd dezvoltarea și afirmarea mai puternică a spiritului revoluționar în activitate, creșterea rolului lor conducător în unirea eforturilor creatoare ale maselor la înfăptuirea politicii partidului. Se pune astfel, din nou în lumină, cu o mare putere, rolul determinant al gîndirii și acțiunii profund clarvăzătoare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, genial strateg al edificării socialismului și comunismului pe pămîntul patriei, pentru conducerea și orientarea, etapă cu etapă, a tuturor sectoarelor vieții noastre materiale și spirituale, pentru realizarea progresului necontenit și multilateral al României socialiste, în concordanță deplină cu obiectivele strategice de ridicare a țării pe noi trepte de progres și civilizație.

Secretarul general al partidului a realizat o amplă analiză asupra activității desfășurate în acest an în agricultură. S-a subliniat faptul că în pofida secetei prelungite din toamna anului trecut și din primăvară, la cerealele de vară — grîu, orz, ovăz — a fost obținută cea mai bună recoltă la producția la hectar și la producția totală, însumînd peste 10 milioane tone. Pornind de la recoltele mari obținute de unele județe și unități din toate zonele țării, a fost relevat, în acest cadru, rolul de hotărîtoare importanță pe care îl au pentru obținerea unor producții ridicate executarea lucrărilor agricole la timp, potrivit cerințelor, în mod științific, respectarea cu strictețe a regulilor agrotehnice, folosirea cu randament înalt și la capacitatea reală a bazei tehnico-materiale și a potențialului uman din agricultură, a tuturor lucrătorilor și specialiștilor. Toate acestea demonstrează limpede posibilitățile care există în toate județele și unitățile — și cu atît mai mult în condițiile terenurilor irigate — pentru obținerea unor producții înalte, corespunzătoare însești investițiilor ridicate realizate în agricultură.

Recoltele scăzute, sub cerințe și posibilități, sub nivelul planificat se dovedesc o consecință nemijlocită a neajunsurilor din activitatea organelor și unităților agricole, a lipsei măsurilor luate la timp pentru asigurarea desfășurării normale a ciclului agricol și ele nu pot fi justificate prin invocarea unor așa-zise condiții obiective. **„În general trebuie să spunem deschis că toate județele care au obținut producții sub 3 000 de kg la hectar — atît la grîu cît și la orz — nu au desfășurat o activitate satisfăcătoare** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Atît comitetele județene de partid, cît și consiliile populare, specialiștii, organele agricole nu au acționat în spiritul răspunderii pe care o au în conducerea agriculturii din județele respective, nu au luat toate măsurile pentru a folosi mijloacele, în primul rînd pămîntul, tehnica, tot ceea ce societatea noastră socialistă a asigurat pentru a se obține recolte corespunzătoare".** Iată dar direcții esențiale, puse în lumină de secretarul general al partidului, pentru îmbunătățirea muncii din agricultură, în scopul de a spori contribuția acestui sector de bază al economiei la dezvoltarea generală a țării, la sporirea bunăstării poporului.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, analiza responsabilă a cauzelor neajunsurilor consemnate în activitatea agricolă din fiecare județ, inițierea și materializarea neîntîrziată a unor măsuri operative pentru curmarea acelor neajunsuri, spiritul de exigență revoluționară, comunistă pentru a crește contribuția tuturor județelor și unităților agricole la sporirea puternică a producției agriculturii românești, trebuie să caracterizeze efectiv acțiunile pentru asigurarea efectuării lucrărilor și însămînțărilor din toamna acestui an în cele mai bune condițiuni. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a jalonat în acest sens direcțiile unui amplu și complex program de lucru pentru obținerea în anul ultim al cincinalului în curs, la grîu — ca și la alte cereale — a unor

producții medii pe țară ridicate, de peste 4 000 kg la hectar în cazul grîului, ceea ce face necesar ca în județele din sudul și vestul țării să nu existe recolte sub 5 000 de kg, totodată, urmînd să sporească numărul unităților cu producții de peste 8 000 kg la hectar. Sînt sarcini de cea mai mare însemnătate care impun tuturor comitetelor județene de partid, consiliilor populare, organelor agricole, tuturor consiliilor de conducere din unitățile agricole — cooperative, I.A.S.-uri și S.M.A.-uri, consilii unice agroindustriale — să treacă imediat la măsuri pentru asigurarea realizării în bune condițiuni a lucrărilor și însămînțărilor, pentru a obține recoltele corespunzătoare.

Deopotrivă, se impune amplasarea cît mai bună a culturilor în toate unitățile ; executarea la timp și de calitate a arăturilor și însămînțărilor — asigurarea seminței de bună calitate și respectarea densității stabilite prin lege ; fertilizarea corespunzătoare a culturilor — realizarea unei cantități de 250 kg îngrășăminte chimice în substanță activă pe hectar. Un rol de maximă importanță îl are activitatea stațiunilor de mașini agricole — executarea lucrărilor de către sectoarele de mecanizare în bune condițiuni, la adîncimea și de calitatea corespunzătoare. Se cere ca sub nici un motiv să nu fie omologate și acceptate arăturile și lucrările care nu corespund normelor stabilite prin lege.

Se relevă limpede că rolul determinant în obținerea producțiilor înalte menționate revine pînă la urmă omului, lucrătorilor agricoli, specialiștilor care, în mod obligatoriu, trebuie să fie aproape de producție, să se preocupe nemijlocit de aceasta. **„Rolul determinant îl au oamenii, în general, specialiștii** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Pentru că orice mecanizare am avea, orice irigații am face, orice sămînță am da, omul este acela care hotărăște recolta! Și trebuie să facem ca specialiștii noștri, toți oamenii muncii din agricultură să-și îndeplinească în cele mai bune condițiuni răspunderea față de popor, față de cauza socialismului, a dezvoltării patriei noastre".** Iată astfel reafirmate cu putere imperative ale muncii de calitate în agricultură, concentrate, pe un plan sintetic, într-o răspundere sporită, exigență și angajare revoluționară în activitate.

În aceeași lumină, cuvîntarea secretarului general al partidului cuprinde indicații esențiale în cadrul acțiunilor de strîngere a recoltei de toamnă. Ca imperative deosebite sînt subliniate realizarea acestei lucrări într-un timp scurt, fără nici o pierdere, asigurarea integrală a fondului de stat ca și de producții suplimentare pentru autoaprovizionare. De asemenea, sînt detaliate importantele sarcini vizînd executarea în cele mai bune condițiuni a lucrărilor de irigații și îmbunătățiri funciare, precum și în domeniul creșterii animalelor — respectiv asigurarea furajelor și a unei natalități corespunzătoare. În acest amplu tablou sinoptic al desfășurării anului agricol se desprinde cu claritate, din nou, așa cum releva secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cerința îmbunătățirii activității tuturor organizațiilor de partid, a consiliilor de conducere, a adunărilor generale, direcțiilor generale agricole județene, ministerului de resort și cercetării științifice din domeniu, în așa fel încît în întreaga agricultură să se muncească cu înaltă exigență revoluționară, să domnească o ordine și disciplină desăvîrșite, să se realizeze producții tot mai mari, la nivelul necesităților economiei și populației.

În strălucita sa cuvîntare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a realizat o cuprinzătoare analiză asupra problemelor de o mare actualitate din industrie, care condiționează efectiv desfășurarea unei activități superioare în acest domeniu de cardinală importanță al economiei. Tocmai prin prisma marilor exigențe de valorificare cît mai înaltă a puternicului potențial industrial național, ritmul de creștere a producției industriale pe 8 luni ale anului, de peste 5%, nu reflectă posibilitățile reale — mai mari — de creștere a producției industriale, concordanța cu prevederile planului ; lucru care se poate spune comparînd și realizările din domeniul productivității muncii, îmbunătățirii calității producției și creșterii eficienței economice, cu posibilitățile existente. **„Este, deci, necesar,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, ca și în industrie și în celelalte ramuri de activitate să fie luate toate măsurile pentru recuperarea rămînerilor în urmă și pentru realizarea planului la toți indicatorii".**

Trebuie acordată astfel întreaga atenție realizării programului din domeniul energiei și de materii prime, pentru a se asigura energia necesară desfășurării în condiții corespunzătoare a activității. Sarcini deosebite revin cu precădere în domeniul cărbunelui, petrolului, pentru unitățile din sistema Ministerului Energiei Electrice, unde sînt consemnate încă restanțe. Preocupări mai intense trebuie îndreptate în direcția ridicării calității și nivelului tehnic al produselor — condiție fundamentală pentru competitivitatea produselor românești ; în direcția creșterii mai accentuate a productivității muncii, pe calea folosirii intensive și depline a capacităților de producție existente, a mecanizării și automatizării, a bunei organizări a muncii și a producției, avîndu-se în vedere și reducerea forței de muncă care nu este necesară în unele unități, o dată cu trecerea forței de muncă respective la activități care duc lipsă de personal corespunzător.

Sînt necesare măsuri hotărîte pentru realizarea producției de export, a exportului și cooperării în producție atît cu țările socialiste, cît și cu țările în curs de dezvoltare și țările capitaliste dezvoltate. **„Trebuie să înțelegem,** arăta în acest sens secretarul general al partidului, **că trebuie să facem totul ca, în toate unitățile, prioritar să se realizeze producția de export, în condițiile de calitate prevăzute în contracte".** De o atenție mai mare trebuie să se bucure și investițiile, punerea în funcțiune la termen a capacităților prevăzute.

Ținînd seama de perioada în care ne aflăm — au mai rămas circa 4 luni din acest an —, alături de activitatea pentru realizarea în bune condițiuni a planului pe acest an, preocupări însemnate trebuie îndreptate în direcția pregătirii planului pe anul 1985. Adunările generale ale oamenilor muncii trebuie să dezbată temeinic planurile respective, stabilind, încă de pe acum, măsuri concrete necesare pentru buna lor pregătire și înfăptuire: contracte interne și externe, o bună aprovizionare tehnico-materială, acele acțiuni tehnico-organizatorice care să asigure îndeplinirea prevederilor încă din prima zi a anului următor. În tot acest cadru de probleme, cu contribuții hotărîtoare se înscrie activitatea de cercetare, de progres tehnic, de introducere mai rapidă în producție a rezultatelor cercetării din diferite domenii de activitate.

O parte importantă din strălucita sa cuvîntare, secretarul general al partidului a consacrat-o activității de partid, pregătirii și desfășurării alegerilor de partid și a Congresului al XIII-lea. Se pune astfel în lumină sarcina de maximă însemnătate a organizațiilor de partid — de la toate nivelurile — care trebuie să acționeze cu întreaga răspundere pentru îndeplinirea rolului lor de forță politică conducătoare, de unire a eforturilor tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, ale întregului popor, pentru desfășurarea în cele mai bune condiții a activității, pentru realizarea exemplară a planului de dezvoltare economico-socială.

În cadrul preocupărilor menționate, de o mare importanță se vădesc buna pregătire și desfășurare a adunărilor generale și conferințelor de partid. În spiritul democrației noastre interne de partid, acestea trebuie să prilejuiască o analiză amplă, complexă, a întregii activități depuse, dezbaterea amplă a documentelor Congresului al XIII-lea, adoptarea măsurilor pentru înfăptuirea sarcinilor și obiectivelor și pentru îmbunătățirea și perfecționarea activității. Fiecare comunist trebuie să se manifeste cu o înaltă răspundere și exigență, cu un nivel politico-ideologic înalt și o conștiință revoluționară dezvoltată.

O mare răspundere revine comuniștilor în alegerea organelor de conducere, în care trebuie să fie cuprinși cei mai buni membri ai partidului, exemplu desăvîrșit în muncă și viață, cu un înalt spirit revoluționar, cu acea conștiință comunistă superioară, de muncă și luptă pentru binele țării, aceia care pun, mai presus de orice, interesele întregului popor, ale țării, ale partidului, înfăptuirea exemplară a politicii partidului nostru de amplu progres economico-social al României. **„Trebuie să facem astfel încît adunările și conferințele de partid, la toate nivelurile, să constituie o adevărată școală de educație revoluționară, comunistă, de ridicare a nivelului de combativitate și exigență comunistă a tuturor comuniștilor** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Întreagă această activitate trebuie să ducă la întărirea unității și spiritului de muncă și luptă al fiecărei organizații, a unității politico-organizatorice a partidului".** Prin felul în care fiecare comunist își îndeplinește sarcinile încredințate de partid, acționează pentru înfăptuirea politicii interne și externe a partidului, se asigură însuși rolul conducător al fiecărei organizații de partid, rolul conducător al partidului în toate domeniile de activitate — garanția înfăptuirii Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism a României.

Dan POPESCU

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

Priorități în valorificarea resurselor de sporire a producției agricole

LUCRĂRILE recentei Consfătuiri de lucru de la C.C. al P.C.R. au prilejuit analizarea cu exigență, în spirit critic și autocritic a realizărilor obținute în domeniul agriculturii, precum și a măsurilor pentru desfășurarea în condiții exemplare a lucrărilor agricole din actuala campanie de toamnă. Un loc central în cadrul dezbaterilor l-a ocupat analiza cauzelor care au determinat obținerea unor producții sub posibilități la cerealele păioase. Consfătuirea constituie o nouă dovadă a preocupării consecvente a conducerii partidului și statului, personal a secretarului general al partidului, pentru realizarea obiectivelor de creștere a producției agricole stabilite de Congresul al XII-lea și de Conferința Națională ale partidului. Orientările și direcțiile majore de dezvoltare, programele elaborate și acțiunile întreprinse sînt expresia concepției revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de realizare a unei agriculturi moderne și de înaltă productivitate, de creștere a aportului acestei ramuri de bază a economiei naționale la progresul general al țării.

Rezultate remarcabile în campania de vară

CU TOATE condițiile nefavorabile din toamna anului trecut (deficit mare de umiditate în sol), producțiile de cereale păioase din acest an au fost bune. Precipitațiile din iarnă și mai ales din primăvară au permis o uniformitate în răsărire și o dezvoltare mai viguroasă a plantelor. La toate acestea s-au adăugat și măsurile întreprinse de unitățile agricole prin adaptarea tehnologiilor la condițiile specifice de producție ale acestui an agricol, care au permis îmbunătățirea stării de vegetație și dezvoltarea corespunzătoare a culturilor. Pregătirea și desfășurarea în condiții bune a campaniei agricole de vară au contribuit la realizarea unor producții de cereale păioase la un nivel ridicat. Randamentele de grîu, orz și ovăz la hectar au fost bune, ceea ce a permis înregistrarea unei cantități totale de peste 10 milioane tone de cereale păioase. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea rostită la sesiunea solemnă organizată cu prilejul sărbătoririi zilei de 23 August, acestea reprezintă cele mai mari producții de grîu și orz din România, ceea ce demonstrează justețea politicii partidului, a orientărilor clare privind dezvoltarea agriculturii, rezervele mari de care dispune țara noastră în vederea creșterii continue a producției de cereale.

Analizînd randamentele medii la hectar realizate la grîu-secară pe județe, rezultă că cea mai mare recoltă a fost obținută de județul Olt (peste 4 600 kg/ha), depășind prevederile planului cu circa 4,4%; la orz, randamentul mediu în acest județ a depășit 5 000 kg/ha. Rezultate remarcabile au obținut la cereale păioase și alte județe: Brăila (la grîu — peste 4 300 kg/ha, la orz — 4 700 kg/ha); Timiș (la grîu — 4 200 kg/ha, la orz peste 4 700 kg/ha); Arad (la grîu — 4 000 kg/ha, la orz — 4 770 kg/ha); sectorul agricol Ilfov (la grîu — 4 000 kg/ha, la orz — 4 000 kg/ha).

Comparînd însă randamentele medii la hectar între județele vecine, care au condiții pedoclimatice asemănătoare, rezultă că nu peste tot s-a acționat cu răspundere și disciplină, ceea ce a determinat diferențe mari de producție. Astfel, la cultura grîului, în timp ce în județul Olt se realizează o producție medie de peste 4 600 kg, județul Dolj obține numai 3 405 kg/ha; de asemenea, în timp ce județul Brăila înregistrează o producție de 4 312 kg/ha, județul Ialomița nu obține nici 4 000 kg/ha. În vestul țării, județul Bihor înregistrează o producție medie la hectar mai mică cu circa 1 000 kg decît județul Arad. Diferențe semnificative se consemnează și în zona colinară. Existența unui ecart mare între producțiile medii la hectar în județele învecinate scoate în evidență modul diferit de organizare a producției și a muncii în agricultura județelor respective. Cauzele pornesc de la modul în care s-a lucrat pămîntul, cum s-a semănat și fertilizat, cum s-au recoltat și depozitat producțiile de grîu și orz.

Posibilitățile de sporire a randamentelor medii la hectar sînt demonstrate de practica unităților agricole. În acest an au fost și unități agricole care au depășit cu mult nivelul mediu al randamentului la hectar din județele respective. Există întreprinderi cu producții foarte bune: la grîu — 3 unități agricole care au realizat peste 8 000 kg/ha, pe 2 000 de hectare; 5 unități cu producții cuprinse între 7 000 și 8 000 kg/ha, pe o suprafață de 2 800 hectare; 32 de unități au obținut 6 000—7 000 kg/ha pe 16 000 hectare; 176 de unități cu producții între 5 000 și 6 000 kg/ha, pe o suprafață de 136 000 de hectare. Rezultate asemănătoare s-au înregistrat și la cultura orzului. În 15 unități agricole s-a obținut o producție medie la hectar de peste 8 000 kg, în 46 — producții cuprinse între 7 000 și 8 000 kg/ha, în 139 — producții de 6 000—7 000 kg/ha, în 370 — producții între 5 000—6 000 kg/ha.

Făcînd o grupare a județelor după producțiile medii realizate, rezultă că a crescut substanțial numărul celor care au obținut producții mari de grîu și orz. Dintre unitățile agricole care au obținut producții mari de grîu menționăm: cooperativele agricole „Ogorul Nou" (8 365 kg/ha) și „Steagul Roșu" (8 264 kg/ha) din comuna Pecica — județul Arad; C.A.P. Topolovățul Mare (8 235 kg/ha) — județul Timiș; C.A.P. Scornicești (7 203 kg/ha) — județul Olt; C.A.P. Sanislau (7 007 kg/ha) — județul Satu Mare; Stațiunea didactică experimentală Timișoara (7 005 kg/ha).

Importante producții de grîu au realizat și unele unități din zona colinară (C.A.P. Rîmnicu Vîlcea, C.A.P. Vîntu de Jos — județul Alba, C.A.P. Giurgiova — județul Caraș-Severin etc.) și din zone cu condiții mai puțin favorabile (soluri nisipoase: Stațiunea de cercetări agricole Dăbuleni — 6 604 kg/ha; terenuri erodate: Stațiunea de cercetări agricole Perieni — 5 704 kg/ha; terenuri indiguite: I.A.S. „Insula Mare a Brăilei" — 5 008 kg/ha). La cultura orzului, rezultatele sînt și mai bune. Astfel, 560 de unități au obținut peste 5 000 kg/ha, 197 de unități — peste 6 000 kg/ha, 60 de unități — peste 7 000 kg/ha, iar 15 cooperative au obținut peste 8 000 kg/ha. Randamentele medii la hectar la cele două culturi în întreprinderile agricole menționate mai sus sînt rezultatul firesc al muncii cooperatorilor, mecanizatorilor și specialiștilor care au utilizat cu eficiență baza tehnico-materială.

Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., recoltele de peste 8 000 kg/ha la cerealele păioase **„sînt într-adevăr recolte bune, record, care demonstrează că oamenii muncii, specialiștii, conducerile unităților au înțeles că trebuie să lucreze în mod științific, respectînd și aplicînd toate cunoștințele științei agricole pentru a asigura recolte bogate, pentru a contribui la dezvoltarea generală a țării".**

Rezerve de îmbunătățire a activității

CU TOATE rezultatele bune obținute de unele întreprinderi agricole, există unități care au realizat producții de cereale sub posibilități. Pămîntul și celelalte mijloace de producție nu au fost valorificate eficient, iar organizarea producției și a muncii a avut serioase deficiențe. Rezultate nesatisfăcătoare au obținut unitățile agricole din județele Constanța, Dolj, Maramureș, Sălaj, Gorj ș.a. Și în cadrul întreprinderilor vecine cu condiții de climă și sol asemănătoare, rezultatele sînt diferite. În județul Ialomița, de exemplu, I.A.S. Balaciu realizează o producție medie de grîu la hectar mai mare cu 1 530 kg decît I.A.S. Andrășești. De asemenea, în județul Dolj, C.A.P. Băilești obține o producție medie la hectar mai mare cu 1 798 kg decît C.A.P. Rast.

Existența acestor diferențe este pusă pe seama nerespectării principalelor elemente tehnologice. Printre acestea un loc important îl ocupă **amplasarea culturilor. Alegerea celor mai bune**

premergătoare și **respectarea asolamentelor** stabilite sînt verigile tehnologice care pot contribui la un spor de producție la hectar considerabil, fără eforturi materiale deosebite. Cultivarea în unele unități agricole a grîului după el însuși în al doilea și al treilea an a determinat o puternică îmburuienare a culturilor, intensificarea atacului de boli și dăunători, diminuînd mult nivelul producției. Astfel, în județele Bacău, Tulcea și Vaslui suprafețele cultivate cu grîu după grîu au reprezentat peste 40% din suprafața destinată acestei culturi.

Unele dereglări tehnologice au fost în executarea arăturilor (în timp și de calitate), pregătirea patului germinativ, utilizarea semințelor din soiurile cele mai productive și din categorii biologice superioare, în mod diferențiat pentru fiecare zonă și unitate agricolă.

Structura soiurilor folosită în unele județe (Dolj, Teleorman, Ialomița ș.a.) nu a fost cea mai corespunzătoare. Întîrzierea însămînțării grîului se asociază întotdeauna cu o pregătire necorespunzătoare a patului germinativ, cu o încorporare superficială și neuniformă a semințelor în pămînt, ceea ce generează o densitate mică a plantelor și o îmburuienare puternică a culturilor.

O influență deosebită asupra randamentelor la hectar o are **fertilizarea** cu îngrășăminte. Cantitățile de îngrășăminte chimice primite de unitățile agricole nu au fost valorificate în mod eficient, ceea ce a determinat o stare de vegetație a plantelor neuniformă.

De asemenea, **densitatea** mai mică a plantelor a favorizat apariția buruienilor, erbicidarea semănăturilor constituind o măsură tehnologică ce trebuia aplicată obligatoriu pe toate suprafețele.

Randamentele medii la hectar ar fi putut fi mai mari dacă suprafețele irigate cu grîu (16% din suprafața totală ocupată cu această cultură) primeau la timp cantitatea de apă de care plantele aveau neapărată nevoie. Pe aceste suprafețe, recoltele de grîu trebuiau să fie de cel puțin 5 000 kg/ha.

O influență negativă asupra producției de cereale a avut-o și neîncadrarea în **termenele optime de recoltare.** Depășirea perioadelor optime de recoltare, neasigurarea unui flux continuu, existența unor deficiențe în transportul producției au contribuit la creșterea procentului de pierderi de recoltă.

Toate acestea se constituie în adevărate rezerve de sporire a producției și de creștere a eficienței economice în unitățile agricole. Punerea lor în valoare presupune organizarea exemplară a producției și a muncii pe ansamblul procesului tehnologic „însămînțare-recoltare".

Pregătirea exemplară a campaniei de toamnă

CONCENTRAREA tuturor eforturilor încă din această toamnă și executarea în condiții optime și de calitate corespunzătoare a lucrărilor reprezintă premise sigure pentru o recoltă superioară în ultimul an din actualul cincinal.

Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., **„în anul 1985 trebuie să acționăm în așa fel încît să obținem, pe țară, la grîu, o recoltă medie de peste 4 000 kg la hectar. În județele din sudul și vestul țării nu trebuie să avem recolte la grîu sub 5 000 kg la hectar. Trebuie să crească numărul unităților cu producții de peste 8 000 kg la hectar. Este neapărat necesar ca în toate județele unde avem irigații să obținem recolte de minimum 6 000 kg la hectar în medie și să avem, anul viitor, un număr important de unități — și cooperative și I.A.S.-uri — cu recolte de peste 8 000 kg grîu la hectar".**

Aceste niveluri ale randamentelor medii la hectar, pe care agricultura noastră trebuie să le realizeze, presupun o mobilizare exemplară de forțe materiale și umane, respectarea întocmai a disciplinei tehnologice, organizarea exemplară a muncii, aplicarea și generalizarea în practică a rezultatelor cercetării științifice.

Elaborarea unor **tehnologii noi** reprezintă o condiție hotărîtoare în vederea sporirii producției agricole în condiții de eficiență economică maximă. De mare însemnătate sînt tehnologiile cu consum redus de energie. Cercetarea științifică este chemată să-și aducă în mai mare măsură contribuția la **îmbunătățirea structurii biologice a semințelor,** depășindu-se cantitățile prevăzute de sămînță superelită și elită și asigurarea unor cantități sporite din înmulțirea întîi.

Ca urmare, în această toamnă, la grîu se preconizează a fi folosită sămînță elită și din înmulțirea întîi pe 43% din suprafața cultivată, iar diferența — din înmulțirea a doua, eliminîndu-se în totalitate cea din alte înmulțiri, care realiza randamente scăzute la hectar.

Punerea în valoare a potențialului productiv al materialului biologic este necesar să fie strîns legată de **condițiile pedoclimatice** din cele trei zone de cultură existente în țara noastră. Anumite soiuri de grîu și orz sînt aclimatizate și dau rezultate bune pe terenurile mai ușoare, în zonele cu temperaturi mai ridicate, pe terenuri irigate. Altele sînt adaptate unor condiții pedoclimatice mai dificile, sînt rezistente la boli și dăunători, valorifică la un nivel superior potențialul productiv al terenurilor. De aceea, repartizarea optimă a soiurilor de cereale păioase constituie o problemă ce se impune a fi soluționată pînă la nivel de întreprindere, fermă și tarla. Specialiștilor agricoli le revine sarcina de a stabili cantitatea de semințe pe soiuri de plante ce urmează să fie semănate în fiecare fermă.

În anul agricol care începe odată cu lucrările din această toamnă, s-au luat măsuri ca în cele trei zone de cultură să se asigure o **structură mai echilibrată între soiurile timpurii și tîrzii.** Este de datoria specialiștilor și a cadrelor de conducere din unitățile agricole de a stabili 2—3 soiuri, cu perioade de vegetație diferite, din cele mai valoroase pentru zona respectivă. În zonele din sudul și vestul țării sînt indicate a fi utilizate în principal soiurile : Fundulea 29, Lovrin 32, Doina și Iulia ; în Moldova — soiurile Fundulea 29, Dacia, Doina, Iulia, Partizanka și Bucovina, iar în Transilvania — soiurile Potaisa, Dacia și Fundulea 29. Cercetarea științifică își va aduce și în acest an contribuția la înmulțirea și extinderea în cultură a noilor soiuri de grîu Fundulea 133, Fundulea 262, Suceava 82, Turda 81, Transilvania, Lovrin 34 și altele. Un rol important în punerea în valoare a întregului potențial al soiurilor respective îl are amplasarea cerealelor de toamnă după cele mai bune premergătoare în cadrul unor asolamente organizate pe sole de dimensiuni mai mici.

În actuala campanie de toamnă se urmărește recoltarea și eliberarea cu prioritate a suprafețelor ce urmează a fi însămînțate în acest sezon. Arăturile trebuie să fie de calitate, uniforme și bine mărunțite, cu resturile vegetale complet încorporate în sol, executate cu cel puțin două săptămîni înainte de semănat și menținute curate de buruieni.

În paralel cu pregătirea terenului pentru însămînțare, urmează a se încorpora în sol circa 60 kg substanță activă fosfor și 1/3 din necesarul de azot. Fertilizarea corespunzătoare a solului reprezintă garanția unor recolte sigure și stabile. **„Pentru anul viitor** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la recenta consfătuire de lucru — **asigurăm o creștere importantă a cantităților de îngrășăminte, ajungînd la 250 kg îngrășăminte chimice, în substanță activă, la hectar. Dar, la aceasta, trebuie adăugate îngrășămintele naturale, care au o importanță deosebită".** Efectul scontat al îngrășămintelor se poate realiza numai dacă acestea sînt administrate în funcție de natura solului și plantele ce urmează a fi cultivate.

Însămînțarea în perioada optimă și de calitate, asigurarea normelor de sămînță, încorporarea uniformă la 4-5 cm trebuie să reprezinte reguli obligatorii pentru toți specialiștii din agricultură.

A doua activitate importantă din acest an este **strîngerea recoltei de toamnă.** A început recoltatul la fasole, floarea-soarelui și cartofi. În partea de vest a țării s-a declanșat, de asemenea, campania de recoltare a porumbului pentru boabe din soiurile precoce. Evaluările făcute scot în evidență posibilitatea realizării unor producții record la cultura porumbului. Sînt multe unități agricole care vor depăși zece tone în condiții de neirigare la hectar. De aceea, este necesar să se acționeze cu toată răspunderea pentru strîngerea la timp și fără pierderi a întregii recolte. Mașinile și utilajele de recoltat, mijloacele de transport, spațiile de depozitare trebuie să fie pregătite corespunzător. Mijloacele mecanice de care dispune agricultura permit executarea lucrărilor de recoltare în 30 de zile la porumb, în 50 de zile la sfecla de zahăr, în 5—8 zile la floarea-soarelui și soia, în 20 de zile la cartofi. Volumul și complexitatea lucrărilor din această campanie, efectuarea lor într-un timp cît mai scurt posibil solicită în toate unitățile agricole o organizare temeinică a muncii, o disciplină riguroasă.

Conducerilor unităților agricole, specialiștilor le revine răspunderea directă pentru executarea tuturor lucrărilor de însămînțare a cerealelor păioase (de calitate și la timpul optim), de recoltare în totalitate și fără pierderi a produselor agricole, de gospodărire cît mai bună a forțelor și mijloacelor de care dispun. Pentru că, așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „se cere ca și în agricultură să se lucreze într-un spirit de mare exigență și răspundere, într-un spirit comunist, revoluționar".** Numai așa se poate vorbi de înfăptuirea unei adevărate revoluții agrare.

Ovidiu POPESCU
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

Creșterea și diversificarea producției

ÎNDEPLINIREA ritmică, integrală a producției fizice, în condiții de înaltă calitate și eficiență, reprezintă pentru fiecare întreprindere și centrală industrială o preocupare prioritară, de mare răspundere. În industria alimentară — care prin specificul activității sale îndeplinește funcții economice și sociale foarte bine determinate — o contribuție însemnată la sporirea și diversificarea producției, la ridicarea nivelului ei calitativ îl aduc unitățile Centralei industriale de morărit, decorticat, panificație și produse făinoase București.

Analiza stadiului procesului de sporire și diversificare a producției pe primele 6 luni din acest an reliefează faptul că, în multe domenii, au fost obținute rezultate bune. Astfel, **ponderea produselor noi în valoarea totală a producției marfă a reprezentat 26%, față de 25,5% cît era planificat**; în același timp, ponderea produselor de calitate superioară în producția realizată pe mai multe calități (cu încadrarea în structura sortimentală) a atins 5,62% față de 4,72% planificat pentru această perioadă.

În ce privește producția pe calități, **din totalul de 215 produse, 90 se situează la nivel mondial ridicat, reprezentînd 42%, iar alte 125 la nivel mondial mediu, respectiv 58%.** Deși nivelul programat nu a fost atins, în comparație cu realizările din 1983 se înregistrează o creștere de 2 procente pentru produsele de nivel mondial ridicat și, comparativ, o reducere la cea de-a doua categorie — produse la nivel mondial mediu — cu 1,6 procente. La aceasta trebuie să adăugăm și faptul că a crescut considerabil gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei electrice, concretizat într-un volum total de economii de 29 mil. lei, respectiv 4,7 lei la 1 000 lei producție marfă și că pe perioada scursă de la începutul anului și pînă în prezent livrările la export au fost depășite cu 81%.

Analizînd critic, nivelurile atinse pînă în prezent, în spiritul orientărilor formulate de secretarul general al partidului la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., trebuie să subliniem faptul că ele nu s-au situat la valorile prevăzute în program, că există încă însemnate rezerve nevalorificate corespunzător, că însăși structura producției poate fi considerabil îmbunătățită. În perioada

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

ce a trecut de la începutul anului și pînă în prezent, obiectivele privind extinderea mecanizării și automatizării nu au fost realizate în totalitate, nivelul acestora reprezentînd numai 49,1% față de 60% cît era planificat. Totodată, nu s-au definitivat încă rețetele de fabricație, în special pe linia creșterii conținutului de zahăr și grăsimi la biscuiți, produse zaharoase de patiserie-cofetărie etc.

Pentru perioada imediat următoare și de perspectivă, principala preocupare a tuturor întreprinderilor centralei este satisfacerea în și mai mare măsură a cerințelor populației prin îmbunătățirea calitativă a produselor din producția curentă, asimilarea unor sortimente noi, cu calități nutritive și gustative superioare, astfel încît la sfîrșitul acestui an ponderea produselor de calitate superioară să se mărească în comparație cu 1983 (tabelul nr. 1).

În programul de măsuri stabilit pentru perioada următoare s-a prevăzut ca, la **sfîrșitul acestui an, 25% din producția fizică să se realizeze pe seama progresului tehnic,** ceea ce va echivala cu un spor de beneficiu de 33 mil. lei. În ansamblul direcțiilor de acțiune se desprind, în principal, cele referitoare la: **mecanizarea operațiunilor de divizare, cîntărire și modelare a bucăților de aluat** la 14 întreprinderi, prin introducerea în procesele de producție a unor noi utilaje realizate în țară, ceea ce va determina la operațiile respective un spor de producție de 1—2%; **generalizarea mecanizării operațiunii de ștanțare** la un număr de 10 cuptoare și mecanizarea transportului intern la depozitarea și livrarea în vrac a făinii, operațiuni care vor permite realizarea unui spor de productivitate de 3—4%; **extinderea mecanizării operațiunilor de ambalare a făinii și mălaiului în pungi de 1 și 2 kg,** prin dotarea unităților cu mașini de ambalat; **introducerea cuptoarelor tunel** (cu bandă) în locul cuptoarelor Dampf la care productivitatea este de 2—3 ori mai mare; **asimilarea în țară a sitelor plane pătrate pentru morile de grîu; îmbunătățirea rețetelor de fabricație,** prin creșterea conținutului de zahăr și grăsimi la biscuiți și produse zaharoase de patiserie-cofetărie.

În același timp, o atenție deosebită va fi acordată valorificării superioare a materiilor prime, combustibilului și energiei (tabelul nr. 2). Prin aceasta, cheltuielile materiale se vor reduce în acest an cu 17,5 lei la 1 000 lei producție marfă față de 1983, urmînd ca la sfîrșitul anului 1985 diminuarea să reprezinte 21,5 lei la 1 000 lei producție marfă, respectiv o economie de 400 mil. lei.

Măsurile cuprinse în programe — multe din ele în curs de finalizare — vor crea condițiile necesare ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor de morărit și panificație în conformitate cu cerințele mereu crescînde ale populației și cu solicitările la export.

Tabelul nr. 2

Creșterea gradului de valorificare a materiilor prime

Materia primă	Principalele produse la care se utilizează materia primă	Cantitatea de materie primă necesară pentru obținerea unei unități de produs	Realizat 1983	Program 1984
Grîu	Făină	t/t	1,309	1,295
„	Pîine	„	0,993	0,960
„	Paste făinoase	„	1,400	1,398
„	Biscuiți	„	1,133	1,140
„	Produse zaharoase	„	0,910	0,910
Combustibil convențional	Pîine în echiv. integrală	tcc/1000 t	52,758	50,500
„	Paste făinoase	„	73,579	73,100
„	Biscuiți	„	94,162	94,000
Energie electrică	Măciniș grîu	MWh/1000 t	53,105	51,250
„	Măciniș porumb	„	43,250	42,450

Tabelul nr. 1

Ponderea produselor pe calități

	1983 nr. produse	%	1984 nr. produse	%
Total	210	100	220	100
din care:				
— produse la nivel mondial ridicat	85	40,4	112	50,9
— produse la nivel mondial mediu	125	59,6	108	49,1

I. COSTIN
director tehnic, Centrala industrială de morărit, decorticat, panificație și produse făinoase

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

POSIBILITĂȚI DE CREȘTERE A EFICIENȚEI COMERȚULUI EXTERIOR

ANALIZA multilaterală a îndeplinirii planului de comerț exterior efectuată în cadrul Consfătuirii de lucru de la C.C. al P.C.R. pe problemele agriculturii, industriei și activității de partid a relevat necesitatea unor măsuri hotărîte pentru realizarea producției de export, a exportului și a cooperării în producție, atît cu țările socialiste cît și cu țările în curs de dezvoltare și țările capitaliste dezvoltate. Desigur că avantajele ce decurg din inițierea de acțiuni de cooperare sînt cu atît mai mari cu cît se acționează potrivit unei strategii active, de atragere a partenerilor spre conlucrare în domenii prioritare pentru economia națională și nu pasivă, de acceptare a variatelor propuneri ale partenerilor. În acest fel posibilitățile de valorificare a avantajelor comparative deținute de întreprinderile românești pot fi mai bine puse în valoare, se poate obține o eficiență sporită.

CRIZA cu care se confruntă în prezent economia mondială face ca riscul operațiunilor clasice de comerț exterior să crească datorită reacției în lanț declanșate de prăbușirea financiară a unor firme, de creșterea ariei măsurilor protecționiste adoptate de unele state, de încercarea unor firme de a supraviețui sacrificîndu-și partenerii comerciali ș.a.m.d. Pe de altă parte, economiei mondiale contemporane îi sînt caracteristice numeroase mutații, inclusiv pe termen scurt și mediu, care deseori conduc la distorsiuni și incertitudini în plan comercial, valutar-financiar etc.

În aceste condiții, în procesul participării României la circuitul economic mondial, ar putea lua naștere unele puncte de divergență între caracterul planificat al economiei naționale și situația adesea incertă din economia mondială, de pe piețele externe. De aici, întrebarea : ce forme, modalități specifice de desfășurare a relațiilor economice externe pot simultan să răspundă cerințelor impuse de caracterul planificat și cursul ascendent al economiei naționale și, totodată, să fie cît mai potrivite condițiilor prevalente pe piața externă ? Cu alte cuvinte, care sînt acele forme de comerț și de cooperare care să satisfacă interesul de participare plenară și eficientă a țării la diviziunea internațională a muncii în condițiile de incertitudine de pe piețele externe ?

Răspunsul este definit în înseși orientările științifice ale politicii partidului și statului nostru, care pun accentul pe rolul important ce revine cooperării în producție și contractelor pe termen lung. Aceste forme de colaborare economică pot să atenueze și, adesea, chiar să elimine eventualele implicații negative asupra economiei naționale ale schimbărilor continue și ale incertitudinilor din economia mondială. Iar aceasta, datorită mai multor elemente de superioritate pe care le prezintă în raport cu alte modalități de conlucrare economică cu parteneri străini.

● În primul rînd, atît cooperarea în producție, cît și contractele pe termen lung conferă **stabilitate și continuitate** relațiilor cu diverși parteneri externi, cu respectarea principiilor egalității în drepturi și avantajului reciproc. Or, stabilitatea și continuitatea în relații constituie condiții *sine qua non* ale dezvoltării economice planificate ; tocmai datorită acestor atribute, acțiunile de cooperare în producție și schimburile comerciale pe bază de contracte pe termen lung sînt luate în mod judicios în considerare cu ocazia fundamentării și executării planului național unic de dezvoltare economico-socială. De asemenea, astfel de forme de desfășurare a relațiilor economice externe au un caracter evolutiv, în sensul că ele constituie, deseori, temeiurile unor viitoare acțiuni de colaborare între aceiași parteneri. În același timp, trebuie subliniat și faptul că acțiunile de cooperare în producție și contractele pe termen lung dau expresie imperativelor noului mecanism economico-financiar, deoarece oferă oportunități pentru **sporirea eficienței** relațiilor comerciale și de cooperare, la nivel micro și macroeconomic, în condiții de mai mare stabilitate.

Care ar fi, după opinia noastră, argumentele esențiale în acest sens ?

În ceea ce privește cooperarea în producție, credem că se cuvine înainte de toate a fi subliniat faptul că astfel de acțiuni conduc la o implicare mai directă și mai adîncă a partenerilor în procesul de conlucrare. Aceasta dă naștere la o comunitate de interese între părțile contractante, care, indiferent de întinderea drepturilor și obligațiilor ce le revin, urmăresc realizarea unui obiectiv comun : obiectul cooperării. Mai mult, între prestațiile părților există, indiferent de natura lor, o anumită solidaritate tehnică și economică, deoarece toate aceste prestații concură la realizarea **obiectului cooperării,** care se prezintă ca **un tot indivizibil.** Cu alte cuvinte, prestațiile părților se „topesc", își pierd individualitatea în obiectul cooperării, care, odată realizat, devine ca un tot organic, în care prestațiile părților sînt indivizibile.

Toate acestea sînt elemente care determină o mai mare **cointeresare a părților** în bunul mers al producției (inclusiv și mai ales din punct de vedere calitativ), ceea ce asigură obținerea unor produse competitive pe piețele externe.

Exemple edificatoare în acest sens sînt societățile mixte de producție și comercializare constituite pe teritoriul românesc. Participînd la constituirea capitalului și la conducerea activității, partenerii sînt direct interesați în obținerea unor rezultate economico-financiare cît mai bune. De aceea, ei sînt preocupați de realizarea unor produse competitive din toate punctele de vedere. Astfel, pe parcursul activității sale de circa 10 ani, societatea mixtă româno-americană „Romcontrol Data" și-a adaptat continuu, în mod flexibil, structura de fabricație în funcție de cererea externă. De asemenea, este acordată o atenție deosebită calității produselor finite, comparabilă sau chiar superioară cu cea a produselor concurente. La rîndul lor, partenerii din cadrul societății mixte româno-italiene „Rifil" au introdus modificări notabile și au extins structura sortimentală a producției, în concordanță cu mutațiile care au loc pe piețele externe.

România participă, de asemenea, la activitatea unor organizații economice internaționale ale țărilor membre ale C.A.E.R., care au rolul de a contribui la promovarea cooperării și specializării într-o serie de domenii industriale. În același timp, România a colaborat la construirea unor importante obiective economice și la dezvoltarea de noi capacități de producție în alte țări socialiste prin livrări de instalații, utilaje și alte bunuri de investiții, documentații și asistență tehnică, ce se rambursează în produsele care se obțin de la capacitățile respective, în principal materii prime necesare economiei noastre naționale. Astfel, țara noastră a participat la construirea în U.R.S.S. a fabricii de celuloză de la Ust-Ilim, a Combinatului minier de preparare a azbestului de la Kiembai, a Centralei nucleroelectrice Ucraina-Sud, la dezvoltarea unor producții de materii prime feroase și a unor tipuri de feroaliaje, precum și la valorificarea unor zăcăminte de gaze.

Pe cale bilaterală, România a creat împreună cu Bulgaria Întreprinderea comună de construcții de mașini de la Giurgiu — Ruse ; cu U.R.S.S. — sistemul hidroenergetic Stînca — Costești pe Prut, precum și liniile pentru transportul energiei electrice din U.R.S.S. în Bulgaria, cu R.S.F.I. — sistemul hidroenergetic Porțile de Fier I și Porțile de Fier II.

● În al doilea rînd, acțiunile de cooperare pot genera **oportunități superioare de comercializare,** în mai bune condiții, pe piața externă a produselor rezultate (între altele prin depistarea și valorificarea unor debușee externe mai sigure sau prin folosirea rețelelor de comercializare ale partenerilor străini). Astfel, în cadrul a numeroase acțiuni de cooperare avînd ca scop construirea de noi capacități de producție în România (pentru autoturisme, rulmenți, diverse tipuri de motoare etc.), au fost prevăzute angajamente de preluare de către partenerii externi a unei părți din producțiile rezultate.

● În al treilea rînd, cooperarea în producție permite **evitarea anumitor obstacole — tarifare și netarifare** — care impietează, de regulă, asupra exporturilor efectuate în forme tradiționale pe anumite piețe. Astfel de posibilități ies cu pregnanță în evidență, mai ales atunci cînd obiectul cooperării constă în realizarea unor produse industriale cu nivel tehnic complex (în special echipamente electronice).

● Un al patrulea argument în sprijinul celor înfățișate mai sus — deși, poate, cu efecte indirect vizibile, dar mult mai ample la nivelul economiei naționale și al comerțului exterior — este acela că buna desfășurare a acțiunilor de cooperare în producție generează un nivel tehnic constant ridicat al producției de export. Mai precis, prin aplicarea și valorificarea intensivă a unor tehnologii moderne, cooperarea antrenează mutații pozitive în producția internă (concretizate în creșterea, diversificarea și îmbunătățirea calitativă a acesteia și/sau în mai buna organizare a producției). Aceste mutații pozitive se reflectă, în mod necesar, în **competitivitatea exporturilor naționale,** în sensul că ele pot conduce la sporirea volumului, perfecționarea structurii și creșterea eficienței vînzărilor de produse prelucrate pe piețele externe.

Spre exemplu, societatea mixtă româno-vest-germană „Reșița-Renk" livrează industriei românești reductoare de viteză pentru motoare navale, de cea mai bună calitate, ceea ce permite, pe de o parte, să se renunțe la un volum însemnat de importuri de completare în devize convertibile, iar pe de altă parte, contribuie la creșterea competitivității exportului românesc de nave de diverse categorii. În același timp societatea mixtă româno — vest-germană, „Fabrica de reductoare Reșița", în cei peste 10 ani de activitate, s-a impus pe piața externă ca un furnizor de produse de înaltă calitate, competitive, în continuă perfecționare și adaptare la cerere. De asemenea, prin cooperările realizate în domeniul motoarelor cu combustie internă a fost modernizată și extinsă gama de fabricație pentru autocamioanele și autobuzele românești, fapt ce a condus la îmbogățirea ofertei de export, cu rezultate pozitive pe planul încasărilor valutare ale țării. Acțiunile de cooperare internațională au adus un aport însemnat și la diversificarea gamei de tractoare românești.

Avantajele contractelor ferme, pe termen lung

ȘI CONTRACTELE **pe termen lung** antrenează creșterea eficienței în domeniul comerțului nostru exterior. Încheierea unor asemenea contracte conferă, în primul rînd, o mai mare **siguranță în aprovizionarea cu materii prime și alte produse din import, precum și în desfacerea mărfurilor românești pe diverse piețe externe.** Datorită perioadelor lungi pentru care sînt încheiate și, în consecință, prin clauzele pe care le cuprind, asemenea contracte conferă un mai bun echilibru contractual, un grad de **stabilitate a prețurilor, cantităților și termenelor** în operațiunile de export-import superior celui caracteristic contractelor comerciale internaționale obișnuite (încheiate pe termen scurt sau, eventual, mediu).

Acestea sînt, de altfel, și rațiunile pentru care legiuitorul român recomandă folosirea cu prioritate a acestei categorii de contracte internaționale. Astfel, potrivit normelor legale adoptate în aplicarea noului mecanism economico-financiar, contractele comerciale internaționale pe termen lung trebuie să constituie **regula** în relațiile economice externe (cele pe termen scurt constituind excepția de la regulă). Fiind încheiate pe termen lung, prin contractele respective se poate ține seama de orientările și prognozele de dezvoltare a economiei naționale, precum și de prevederile acordurilor de colaborare cu alte țări referitoare la livrările în cadrul acțiunilor de cooperare în producție, pentru produsele destinate exportului de mașini, utilaje și instalații cu ciclu lung de fabricație și la importurile principalelor materii prime.

Pe această linie de gîndire, legea contractelor economice instituie obligația întreprinderilor de comerț exterior de a acționa pentru încheierea, cu precădere, de contracte comerciale internaționale pe termen lung, de 5—25 de ani, după cum urmează :

— contractele de lungă durată se încheie, de regulă, pe perioade de 5 ani sau mai mari ;

— contractele pentru importul materiilor prime de bază se stabilesc astfel încît să se asigure aprovizionarea pe perioade de 15—25 de ani ;

— contractele de cooperare economică internațională pentru livrări de mărfuri, coproducție, prestări de servicii și executări de lucrări în condiții de reciprocitate se stabilesc îndeosebi pe perioade de 10—15 ani ;

dr. Adrian CONSTANTINESCU
dr. Victor BABIUC

(Continuare în pag. 28)

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Noi tipuri de avioane I.A.R. de concepție românească

ÎNCĂ de la începutul acestui secol, în etapa de pionierat a aeronauticii, geniul creator al poporului nostru, înclinațiile sale spre știință și tehnică aeronautică au stat la baza unor succese de prestigiu în creația și dezvoltarea aparatelor de zbor. Începînd de la primul zbor al lui Traian Vuia (în 1906) și pînă în prezent, în țara noastră au fost construite peste 80 de tipuri de avioane, dintre care peste 70 în concepție proprie, precum și circa 30 de tipuri de planoare și motoplanoare de concepție românească.

În ultimul timp, Întreprinderea de construcții aeronautice din Brașov — una din cele șapte mari și moderne uzine constructoare de avioane, elicoptere, planoare și motoplanoare care s-au dezvoltat impetuos în ultimele două decenii — a abordat fabricația a două noi tipuri de avioane.

Avionul agricol IAR-828, primul dintre aceste tipuri, este un aparat cu încărcătură utilă mare, care prezintă o mare siguranță în exploatare, este foarte eficient în împrăștierea îngrășămintelor chimice și ușor de întreținut. Motorul cu care este echipat (tip PT6A-15AG de 715 eshp) îi permite să dezvolte o viteză de lucru agricol cuprinsă între 135 și 180 km/oră și o viteză ascensională de 240 m/min. Plafonul său de zbor (fără încărcătură agricolă) este de 5 000 m, iar distanța maximă de zbor (G=2 000 kg, V=180 km/oră) 400 km. Timpul de întoarcere în lucru agricol este de 40 sec., iar productivitatea agricolă de 19 ha/oră—195 ha/oră.

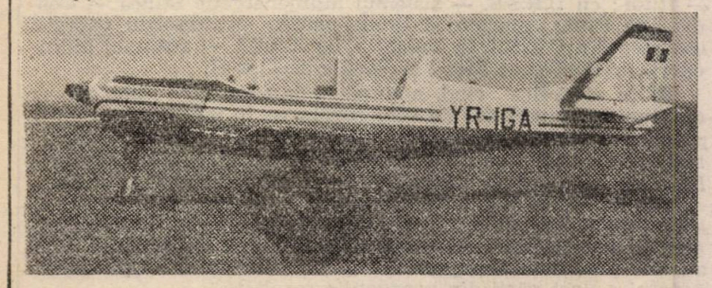

IAR—831

Celălalt aparat — IAR-831 — este un avion de școală și antrenament, care răspunde cerințelor ultimei generații de asemenea aparate. IAR-831 este un avion biloc în tandem, ultramodern, echipat cu un motor „Arco Lycoming 10 540 G1D5" de 290 C.P. și elice bipală metalică, de viteză constantă. Anvergura lui este de 10 m, lungimea de 8,24 m, înălțimea de 3,025 m și suprafața aripei 15 m². Profilul este tip NACA seria 23. Dintre performanțele sale amintim că viteza maximă este de 325 km/oră, viteza de croazieră 295 km/oră, viteza ascensională 450 km/oră, viteza de croazieră economică 275 km/oră și viteza limită 102 km/oră. Distanța de decolare (peste 15 m) este de 300 m și cea de zbor 1 500 km. Mai precizăm că IAR-831 are un factor de sarcină în varianta acrobat de +6/3 g și în varianta utilitar de +4,4/—2,2 g.

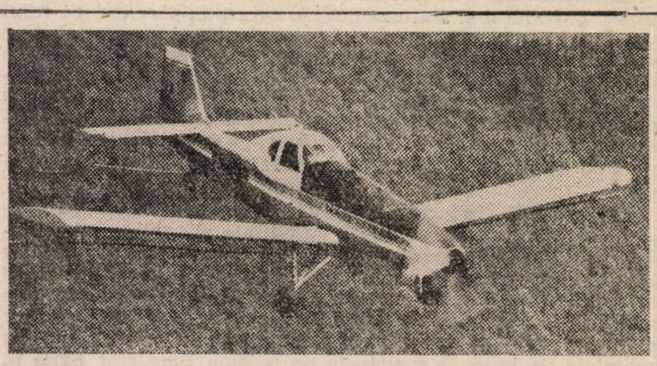

IAR—828

E.C.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Funcționarea eficientă a mecanismului economico-financiar

— opinii ale specialiștilor din 28 de întreprinderi și 9 centrale industriale —

REALIZAREA exemplară, la toți indicatorii, a prevederilor planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe 1984 face necesară în fiecare unitate economică concentrarea preocupărilor, amplificarea eforturilor pentru funcționarea cu o eficiență cît mai înaltă a mecanismului economico-financiar. În acest sens, unităților economice le revine sarcina de o deosebită responsabilitate de a adopta toate măsurile ce se impun pentru a asigura condițiile necesare aplicării ferme și consolidării autoconducerii muncitorești și autogestiunii lor economico-financiare, pentru ridicarea la parametri superiori a calității și eficienței activității desfășurate.

Toate acestea reprezintă probleme de maximă importanță și actualitate, în condițiile în care, prin aplicarea în practică a noului mecanism economico-financiar, s-a creat posibilitatea ca unitățile economice, organele lor de conducere colectivă să dispună de pîrghii și instrumente corespunzătoare pentru îndeplinirea în cît mai bune condiții a rolului și atribuțiilor ce le revin pentru creșterea eficienței economice, cointeresarea în grad înalt a oamenilor muncii în valorificarea superioară a resurselor existente și obținerea unor rezultate economice cît mai bune. Rezolvarea lor presupune maxima implicare creatoare a întregului colectiv de oameni ai muncii din fiecare unitate economică, dat fiind că în economie au fost asigurate condițiile cerute de dezvoltarea inițiativei și răspunderii întreprinderilor și centralelor în planificarea și desfășurarea propriei activități, de așezarea autoconducerii muncitorești pe o bază trainică, de asigurarea pîrghiilor economice și financiare necesare pentru realizarea acestor obiective în strînsă legătură cu planificarea unitară a economiei naționale.

În acest context, **ancheta întreprinsă își propune să releve** — desigur, cu toate rezervele pe care inevitabil le presupune utilizarea unui asemenea instrument de investigare, mărimea, structura și reprezentativitatea eșantionului etc. — **unele soluții și căi de acțiune concrete care urmăresc să contribuie la sporirea în continuare la cote și mai înalte a eficienței în funcționarea mecanismului economico-financiar în întreprinderi, desprinse din opiniile specialiștilor participanți.**

1 Așa cum a rezultat din sinteza opiniilor primite la chestionarul întocmit, specialiștii din întreprinderile și centralele investigate consideră că **noul mecanism economico-financiar generalizat în întreaga economie din anul 1979 și perfecționările aduse pe parcursul anilor ce au urmat** — impuse de cerințele practicii economice — **satisfac cerințele unei dezvoltări eficiente, armonioase, a unităților economice, asigură rezolvarea de o manieră superioară a complexelor probleme cu care se confruntă acestea în etapa actuală.** Pe această bază, eforturile depuse de oa-

● În atenția specialiștilor : rezervele de sporire a eficienței și modul lor de valorificare ● Elementele autogestiunii să se regăsească nu numai la nivel de unitate în ansamblu ci și în cadrul subunităților sale ● Structura organizatorică a întreprinderii în confruntare cu cerințele competitivității și eficienței înalte ale noului mecanism economico-financiar

menii muncii din întreprinderi și centrale pentru soluționarea problemelor și înlăturarea neajunsurilor proprii s-au materializat în realizări însemnate pe linia sporirii rentabilității și eficienței activității productive. Consiliile de conducere ale întreprinderilor și centralelor, acționînd cu fermitate pentru întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii, și-au îndeplinit în condiții tot mai bune de la an la an drepturile largi și răspunderile pe care le au, întărind spiritul de gospodărire a mijloacelor materiale și bănești, a resurselor disponibile, simțul de răspundere față de modul cum acestea sînt consumate în producție.

Corelînd aceste opinii cu postul deținut în întreprindere de participanții la anchetă, remarcăm o concentrare a răspunsurilor care abordează problema global, în dinamică, la nivelul întregii întreprinderi, către funcțiile de conducere de nivel superior (director, directori-adjuncți, contabil-șef) și mediu (șefi de servicii și birouri), în timp ce șefii de secții și ateliere de producție, maiștrii și economiștii, alături de relevarea realizărilor importante obținute au insistat asupra însemnatelor rezerve care există la nivelul subunităților lor organizatorice în realizarea cu eficiență sporită a sarcinilor de plan pe baza posibilităților pe care le creează procesul de întărire a autoconducerii și autogestiunii economico-financiare la aceste niveluri. Aceștia din urmă apreciază că **rezervele de sporire în continuare a eficienței producției ar putea fi mai operativ și complex puse în valoare prin sporirea preocupării pentru rezolvarea problemelor noi pe care aplicarea mecanismului economico-financiar, în principal autogestiunea, le ridică la nivelul subdiviziunilor organizatorice ale întreprinderii** (secții și ateliere de producție, formații de lucru etc.).

Rezultă, deci, ca o cerință de prim ordin a sporirii eficienței în funcționarea mecanismului economico-financiar, necesitatea ca elementele autogestiunii, componentele majore ale acesteia, să se regăsească efectiv și eficient nu numai la nivel de unitate în ansamblu, ci și în cadrul tuturor verigilor sale organizatorice — structurale, ca pîrghiile și instrumentele consolidării sale să fie operaționalizate eficient și la aceste niveluri. Astfel, de exemplu, avînd în vedere că începînd din acest an a fost introdusă obligativitatea întocmirii bugetelor de venituri și cheltuieli și la nivelul subunităților întreprinderii, este de mare actualitate ca organele de conducere colectivă ale unității să urmărească permanent și să sprijine activ modul de realizare a indicatorilor economici și financiari defalcați prin aceste bugete pe fiecare subunitate organizatorică în parte și nu numai la nivel de întreprindere.

2 Un important număr de specialiști (17,03% din total) consideră că mecanismul economico-financiar ar putea contribui cu o operativitate și eficiență superioare la soluționarea complexelor aspecte cu care se confruntă unitățile economice dacă toate cadrele de conducere și execuție la nivel microeconomic ar stăpîni și mai în profunzime conținutul și formele de realizare ale autogestiunii, dacă toate conducerile colective de la nivelul unităților economice ar trata într-o manieră și mai consecventă aspectele ce decurg din aplicarea fermă a acesteia. În acest sens **se apreciază că în fiecare întreprindere — cu sprijinul mai activ al centralelor — se cer generalizate și consecvent puse în practică noile optici impuse de autogestiune, că se cer mai exigent combătute mentalitățile învechite în ceea ce privește abordarea elementelor de noutate ale autogestiunii unității.** Astfel, de exemplu, nu trebuie neglijat faptul că cerința acoperirii integrale a cheltuielilor din venituri impune luarea în analiză a tuturor necesităților (inclusiv a celor pentru investiții) și a tuturor resurselor unității și nu numai a unora, așa cum se mai întîmplă uneori în prezent.

3 Luarea în dezbatere a modului în care prevederile noului mecanism economico-financiar se aplică în mod

concret în unitățile economice a pus în evidență faptul că majoritatea specialiștilor apreciază că, în practică, componentele acestuia înregistrează în funcționare o eficiență ridicată. În general, din rîndul acestor specialiști se detașează economiștii care, alături de evidența rezultatelor bune obținute prin modul în care se aplică în prezent prevederile noului mecanism economico-financiar în unitățile lor, pun în evidență faptul că există încă mult loc pentru perfecționarea în continuare a activității desfășurate în acest sens ; în unele unități mai există încă un anumit decalaj între teorie și practică, între cunoaștere și aplicare, reflectat în calitatea și eficiența uneori redusă în aceste cazuri a deciziilor și acțiunilor microeconomice, materializată în nerealizarea indicatorilor de plan, în special la capitolul eficiență.

■ Așa cum au relevat specialiștii, o problemă cu pondere ridicată în ansamblul aspectelor de natură cauzală care influențează aplicarea incompletă și cu o eficiență mai puțin ridicată în unele cazuri în anumite întreprinderi a principiilor mecanismului economic, constituie și preocuparea insuficientă pentru asigurarea unor condiții tehnico-materiale necesare derulării ritmice a proceselor de producție, funcționării normale a activității întreprinderilor, concretizată mai ales în neritmicitatea în aprovizionarea cu materii prime, materiale în sortotipodimensiunile solicitate. **Asigurarea cu materii prime, în cantitățile și sortimentele solicitate de realizarea producției fizice este o cerință de mare importanță ce trebuie abordată cu cea mai mare seriozitate de către întreg personalul implicat în derularea activității de aprovizionare tehnico-materială, de conducerea unităților economice furnizoare și beneficiare,** în acest fel asigurîndu-se premise favorabile pentru îndeplinirea și a celorlalți indicatori de nivelul cărora depinde eficiența de ansamblu a activității fiecărei unități (valoarea producției nete, producția pentru export, producția marfă vîndută și încasată, beneficiile ș.a.) și, pe această bază, creșterea veniturilor oamenilor muncii.

Totodată, trecerea la generalizarea formei de organizare și retribuire a muncii în acord global impune și ea sporirea preocupărilor tuturor factorilor responsabili din întreprindere pentru respectarea clauzelor contractuale, asigurarea unei aprovizionări ritmice și în cantitățile necesare — proces în care se cere instaurată o disciplină și răspundere sporite din partea întreprinderilor și a centralelor, o implicare mai profundă a organelor de conducere colectivă în rezolvarea mai eficientă și mai operativă a problemelor, în deplin acord cu spiritul înaltelor responsabilități și importantelor atribuții care le revin prin aplicarea principiilor autoconducerii muncitorești.

■ Aplicarea cu o eficiență sporită a prevederilor autoconducerii și autogestiunii face, totodată, necesară **adoptarea de măsuri energice la nivelul unităților economice, în vederea creșterii permanente a nivelului de pregătire profesională a personalului muncitor,** importantă premisă a desfășurării unor activități eficiente, a unei participări active, responsabile la procesul decizional colectiv. Nu trebuie uitat că volumul de cunoștințe noi reclamat de asigurarea desfășurării eficiente a proceselor de producție mecanizate, automatizate ori cibernetizate este în continuă creștere, de unde și necesitatea tratării cu toată exigența a problemelor referitoare la formarea, pregătirea și perfecționarea pregătirii cadrelor de conducere și execuție, factor dinamizator al progresului unităților economice.

● Anchetă ● Anchetă ● Anchetă ●

Eșantionul

— La anchetă au participat un număr de 135 cadre de conducere, muncitori, ingineri, economiști și alți specialiști din centrale și întreprinderi constructoare de mașini din Capitală.

— Ancheta a fost realizată pe bază de chestionar în cîteva mari întreprinderi și centrale industriale bucureștene, între care C.I.E.T.C., C.I.M.U., C.I.U.T.M.R., C.I.E.T.A., I.M.U.A.B., I.M.E.B., I.E.P.E.R., I.C.E., „Timpuri noi", I.M.G.B., „Automatica" ș.a.

— Din cele 28 de întreprinderi, 19 au personalitate juridică, iar 9 nu posedă această calitate, avînd centrala (organul ierarhic superior) grefată pe structura lor organizatorică.

— Cea mai mare parte a participanților, la nivel de întreprinderi, face parte din consiliul oamenilor muncii, organ de conducere colectivă cu importante atribuții în adoptarea unor decizii cu pronunțat caracter strategico-tactic, organ democratic cu rol major în aplicarea fermă a autoconducerii și autogestiunii. Din cei chestionați, peste 90% fac parte dintr-un organ de conducere sau dețin funcții în biroul executiv al consiliului oamenilor muncii, în comisii pe domenii de pe lîngă C.O.M., cît și în organizațiile politice și obștești din unitățile respective.

— Ancheta a fost astfel orientată încît în rîndul celor investigați să fie cuprinse cît mai multe categorii de conducători (de la maiștri, șefi de ateliere și secții de producție, la șefi de birouri, servicii, ingineri-șefi, contabili-șefi ori directori).

— Pe de altă parte, s-a avut în vedere ca cea mai mare parte a specialiștilor să-și desfășoare activitatea în compartimente de planificare, organizare și aprovizionare, compartimente cu atribuții largi, complexe, în ceea ce privește crearea unor condiții favorabile pentru aplicarea eficientă a autoconducerii și autogestiunii, prin intermediul cărora se concep, fundamentează și operaționalizează o gamă largă de decizii, cu implicații majore pentru sporirea eficienței activității productive.

■ **Asigurarea celui mai adecvat cadru organizatoric de desfășurare a activității în cadrul întreprinderilor** reprezintă, de asemenea, în opinia marii majorități a specialiștilor din întreprinderi, o problemă care se cere în permanență examinată cu atenție, rezolvarea ei fiind în măsură să ofere răspunsuri adecvate exigențelor impuse de mecanismul economic. Opiniile lor au în vedere perfecționarea sistematică a organizării structurale a întreprinderii, unii specialiști apreciind că în prezent unele din actele normative din acest domeniu conțin și anumite prevederi care au devenit în ultimul timp inoperante. Ne referim aici în special la Decretul 162/1973 cu privire la normele unitare de structură pentru unitățile economice de stat care, în principal, reglementează existența structurilor-tip pentru întreprinderi și centrale. De altfel, pe parcursul anchetei a fost relevată ideea că Legea nr. 5/1978 cu privire la organizarea și conducerea unităților economice de stat, precum și funcționarea acestora pe principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare (prin art. 37 lit. e) intră în unele probleme în contradicție cu prevederile decretului amintit referitoare la stabilirea structurii organizatorice, lăsînd loc pentru interpretări diferite și confuzii. În principiu, considerăm că în condițiile afirmării autogestiunii, problema organizării tuturor unităților pe bază de structuri-tip trebuie pusă mai nuanțat, pentru a se asigura și din acest punct de vedere condițiile mobilității extrem de mari pe care se presupune că trebuie să le aibă întreprinderea pentru a fi competitivă și eficientă. Așa cum opinează specialiștii, autogestiunea, **larga autonomie funcțională acordată întreprinderii în cadrul noului mecanism face necesară luarea în discuție a posibilității întreprinderii de a-și proiecta o structură organizatorică flexibilă, eficientă, dinamică, în conformitate cu cerințele fiecărei etape de dezvoltare.** Sînt argumente care pledează, credem, în favoarea înscrierii în gama elementelor care caracterizează autonomia întreprinderilor, și a lărgirii atribuțiilor acestora privind stabilirea structurilor organizatorice proprii.

■ Pe de altă parte, pentru a se asigura funcționalitatea cît mai înaltă a componentelor structurale ale mecanismului economic s-a conturat părerea marii majorități a subiecților (peste 77%) în sensul că autoconducerea, autogestiunea și autofinanțarea pot și trebuie să fie aplicate corelativ, într-o viziune sistemică, asigurîndu-se astfel o abordare globală a problematicii actualului mecanism și, implicit, măsuri pentru o funcționalitate ridicată a acestuia. Totodată, în acest cadru, mulți dintre cei chestionați apreciază că o atenție mai mare în acest proces complex se cere în prezent acordată perfecționării în continuare a modului de aplicare a autogestiunii, ca suport economic al autoconducerii.

Ioan HIDEGCUTI
Ion VERBONCU

● *Partea a doua a acestei anchete va fi publicată în unul din numerele viitoare ale revistei.*

Perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii — factor de sporire a productivităţii

ÎN ANII construcţiei socialiste, ţara noastră a cunoscut o accentuată şi multilaterală dezvoltare economico-socială, marcată de profunde prefaceri revoluţionare, de remarcabile succese obţinute în toate domeniile de activitate, reflectate în ridicarea continuă a gradului de civilizaţie şi bunăstare a întregului nostru popor. Pentru economia României socialiste, aflată într-un amplu şi profund proces de optimizare intensiv-calitativă a factorilor, căilor şi rezervelor de creştere mai accelerată a eficienţei economice cu care sînt utilizate resursele natural-materiale, financiare şi umane atrase în procesul reproducţiei lărgite, creşterea mai substanţială a productivităţii muncii constituie un element esenţial în înfăptuirea exemplară a Programului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Aşa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu : „Nu putem vorbi de făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare spre comunism, de ridicare continuă a nivelului de trai al poporului, fără a realiza o înaltă productivitate a muncii. Trebuie să facem astfel încît economia noastră socialistă să realizeze o productivitate superioară, devenind competitivi şi din acest punct de vedere cu orice economie dezvoltată".**

Aşa după cum se cunoaşte, înfăptuirea sarcinilor importante privind dublarea în următorii ani a productivităţii muncii este direct legată de acţiunea conjugată în timp şi în spaţiu a unui sistem de factori tehnici, economici, social-politici, naturali, fiecare avînd implicaţii atît asupra fiecărui element al procesului de producţie, cît şi asupra modului de corelare şi combinare a lor într-un sistem optim de eficienţă economică. Este adevărat că, întotdeauna, asupra productivităţii muncii a avut o influenţă însemnată nemijlocită şi modul în care organizarea fabricaţiei şi a muncii în general a reuşit să asigure progresul calitativ al celor doi factori primari ai producţiei — factorul material şi factorul uman. Prin efectele pe care le asigură în timp şi spaţiu, organizarea producţiei şi a muncii permite fundamentarea celui mai adecvat model de a corela şi combina elementele procesului de producţie din punctul de vedere al creşterii rodniciei, eficienţei economice cu care este cheltuită munca productivă a omului. Pe măsură ce elementele primare ale procesului de producţie îşi amplifică dimensiunile, iar modificările structurale devin esenţiale, **rolul organizării producţiei şi a muncii devine din ce în ce mai important în creşterea productivităţii muncii.** Am putea afirma că tocmai prin organizarea pe baze superioare a producţiei şi a muncii se creează premisele reale în anii următori pentru a valorifica superior toate posibilităţile de influenţă directă şi conjugată a factorilor primari ai procesului de producţie asupra productivităţii muncii.

În acelaşi timp, ca urmare a ridicării nivelului tehnic şi calitativ al fondurilor fixe productive şi a creşterii numărului şi ponderii muncitorilor calificaţi, a înzestrării tehnice a muncii, exigenţele organizării pe baze ştiinţifice a producţiei şi a muncii îşi pot pune tot mai puternic amprenta asupra productivităţii muncii. Acest factor de sinteză — ce potenţează acţiunea directă şi conjugată a indicatorilor primari ai procesului de fabricaţie devine — la acelaşi nivel de înzestrare tehnică şi de calificare — izvorul inepuizabil de economisire a muncii sociale productive la nivelul fiecărui loc de muncă, al întreprinderii, ramurii şi pe ansamblul economiei naţionale.

Astăzi, cînd economia noastră naţională dispune de peste 2 300 miliarde de lei fonduri fixe, din care majoritatea în sfera productivă, peste 80% din ele fiind create în ultimele două decenii, cînd numărul locurilor de muncă ce s-au creat în toate zonele şi judeţele patriei sînt de peste 5,5 milioane persoane, putem într-adevăr să afirmăm că între factorii de creştere mai accentuată a productivităţii muncii un rol din ce în ce mai important revine modului în care organizăm pe baze ştiinţifice, de eficienţă, corelarea şi combinarea elementelor primare ale procesului de producţie în fiecare unitate economică. Şi ca să concretizăm un asemenea rol important, să amintim că **potrivit prevederilor de o deosebită însemnătate ale Programului de creştere mai accentuată a productivităţii muncii şi de dublare a ei în următorii ani, măsurile de perfecţionare a producţiei şi a muncii vor contribui cu peste 38% la economia de muncă socială ce se va obţine pe ansamblul industriei.**

În condiţiile în care progresul tehnic, ştiinţific şi economic, pătrunde şi mai puternic în economia noastră, în care se ridică pe noi trepte nivelul de calificare a forţei de muncă, **perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii este nu numai o necesitate vitală a creşterii eficienţei cu care sînt utilizate resursele de muncă socială, ci şi o posibilitate reală, bazată pe existenţa premiselor tehnico-economice şi social-politice favorabile la toate nivelurile conducerii economice.**

Toate acestea ne îndreptăţesc să afirmăm că ştiinţa organizării producţiei şi a muncii devine un element indispensabil al asigurării progresului calitativ al factorilor de producţie în toate unităţile noastre economice, în toate ramurile şi subramurile producţiei.

● Unul din efectele nemijlocite ale organizării producţiei şi a muncii, cu implicaţii directe asupra eficienţei cu care sînt utilizate resursele de muncă, rezultă din măsurile care vizează folosirea eficientă, de către toate unităţile a capacităţilor de producţie de care dispun. Dacă avem în vedere că una din problemele existente în economia noastră naţională o constituie optimizarea raportului dintre gradul de dotare tehnică — ridicat — al unităţilor economice şi indicele de folosire a acestora, care nu asigură încă în toate unităţile eficienţa corespunzătoare, atunci apare evident că **măsurile de organizare a producţiei şi a muncii trebuie să vizeze,** în primul rînd, **folosirea cu eficienţă optimă a capacităţilor de producţie, amplasarea judicioasă a secţiilor, atelierelor, utilajelor şi locurilor de muncă, a spaţiilor de depozitare, în raport de tipul şi caracterul producţiei din fiecare unitate economică.** În acest fel, se creează premisele pentru ca maximizarea producţiei şi a productivităţii muncii să se bazeze pe fundamentarea ştiinţifică a modului şi gradului de utilizare eficientă a capacităţilor de producţie.

Pe de altă parte, trebuie arătat că, deşi ponderea muncitorilor în totalul personalului muncitor din industrie a crescut la niveluri înalte, gradul de folosire a timpului de lucru al muncitorilor nu s-a situat, în toate unităţile, la nivelul stabilit, ceea ce a condus la înregistrarea unui volum încă ridicat de timp productiv neutilizat. Dacă se corelează acest lucru şi cu faptul că mai există încă în unele unităţi economice şi o anumită proporţie de lucrători care nu îşi realizează integral normele de muncă — e adevărat, în scădere faţă de anii anteriori — apare clar în evidenţă că în condiţiile nivelului tehnic ridicat al maşinilor şi utilajelor de care dispune la ora actuală industria românească — organizarea producţiei şi a muncii trebuie să se implice mult mai activ în rezolvarea optimă a ecuaţiei utilizării intensive a acestora, prin asigurarea funcţionării maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor existente la nivelul parametrilor tehnico-economici proiectaţi şi al coeficienţilor de folosire prevăzuţi în plan. Ce rol şi ce importanţă au măsurile de organizare a producţiei şi a muncii pentru a asigura valori-

ficarea superioară a însemnatelor rezerve interne disponibile de utilizare cu maximum de eficiență a potențialului tehnico-productiv de care dispun unitățile noastre se poate desprinde cu ușurință din **indicațiile date de secretarul general al partidului nostru de a nu se mai acorda nici unei întreprinderi fonduri suplimentare pentru creșterea producției pînă nu a epuizat toate căile de sporire a producției pe seama utilizării mai eficiente a capacităților de producție deja existente.**

Avînd în vedere necesitatea asigurării echilibrului fizico-valoric al planului pe toate treptele structurii organizatorice — ca exigență majoră a optimizării în timp și spațiu a necesităților cu posibilitățile reale de înfăptuire — măsurile de organizare a producției și a muncii trebuie să asigure realizarea ritmică a producției, în mod echilibrat pe decade, creîndu-se totodată premisele pentru a utiliza în regim constant capacitățile de producție existente. Pe fondul acestor priorități ale perfecționării producției și a muncii cu implicații directe asupra productivității muncii, **o importanță deosebită o au și acțiunile îndreptate spre eliminarea discontinuităților în fluxurile tehnice, introducerea pe scară largă a liniilor tehnologice de transfer ca și extinderea puternică a utilizării metodelor moderne de pregătire, programare și urmărire a producției și asigurarea necesarului de scule, dispozitive, verificatoare și piese de schimb. În același timp, o importanță deosebită au măsurile de îmbunătățire în continuare a normării muncii, cele de organizare a producției și a muncii cu caracter ergonomic,** precum și de modernizare a depozitării materiilor prime, materialelor și produselor finite, perfecționarea organizării locurilor de muncă, prin îmbunătățirea condițiilor de lucru, a aprovizionării operative cu cele necesare și eliminarea tuturor factorilor care pot frîna în timp desfășurarea normală a circuitului aprovizionare-producție-desfacere în toate unitățile economice.

Este de evidențiat, totodată, tendința caracteristică întreprinderii moderne de extindere a preocupărilor de perfecționare a organizării de la interiorul întreprinderii către găsirea celor mai adecvate soluții organizatorice la dinamica contextului în care unitatea își desfășoară activitatea. Ca urmare, atenția acordată funcțiunilor cercetare-dezvoltare și comercială a întreprinderii trebuie să se ridice la nivelul celei acordate funcțiunii de producție. Perfecționarea organizării în acest context impune trecerea mai hotărîtă la abordările organizaționale prospective, de la corecție și adaptare la proiectare. Studiile și măsurile organizatorice eficiente vizează în primul rînd proiectarea soluțiilor organizatorice pentru noile produse, tehnologii, evitarea apariției decalajelor dintre nivelul tehnic și nivelul organizatoric al unităților economice.

O modalitate importantă de perfecționare a organizării producției și a muncii trebuie să o constituie **concentrarea eforturilor pe rezolvarea problemelor specifice de mare complexitate din sectoarele-cheie ale activității sau care au implicații majore asupra creșterii funcționalității unităților industriale și a eficienței economice.** Este important ca din planurile de activitate ale compartimentelor de organizare să fie eliminate problemele mărunte, care pot fi rezolvate de personalul compartimentelor care se ocupă de ele, evident beneficiind de asistența de specialitate a colectivului de organizare ; apare în acest sens necesară și delimitarea mai riguroasă a sferei activității de organizare de celelalte activități care se realizează în unitățile industriale. Aceste considerente se impun deoarece mai există încă unele cazuri în care o parte apreciabilă a studiilor întocmite de compartimentele de organizare nu acordă din aceste motive toată atenția cuvenită perfecționării organizării unor activități importante cum ar fi cele financiar-contabile de exemplu.

● În condițiile actuale, cînd sfera muncitorului productiv colectiv se extinde mereu, creșterea productivității muncii este tot mai puternic influențată de modul în care se optimizează proporția dintre munca productivă și de administrație, începînd cu fiecare unitate economică și pînă la nivelul economiei naționale. **Creșterea numărului celor care activează nemijlocit în producție presupune ca perfecționarea organizării producției și a muncii să aibă ca rezultat o mai mare operativitate în conducerea producției, simplificarea sistemului informațional și, pe această bază, o folosire mai bună a personalului ocupat în prezent în activitățile de evidență, contabilitate, aprovizionare, personal etc. Aceasta înseamnă promovarea celor mai moderne și eficiente metode și tehnici care să asigure conducerea optimă a producției pe baza unor informații clare, precise și bine fundamentate din punct de vedere științific.** Asigurarea unei concordanțe optime între gradul de dotare tehnică, calificarea forței de muncă și productivitatea muncii presupune ca perfecționarea producției și a muncii să abordeze, pe baze științifice, modalitățile posibile de asigurare a unui grad rațional și echilibrat de ocupare a întregului personal.

Aceasta înseamnă elaborarea de studii economice complexe de reamplasare a utilajelor și de reorganizare a fluxurilor de producție și a locurilor de muncă pentru crearea condițiilor necesare extinderii lucrului la mai multe mașini, astfel încît muncitorii să-și poată desfășura activitatea corespunzătoare calificării sau policalificării, realizîndu-se astfel o condiție esențială pentru a spori productivitatea muncii la nivelul gradului existent de dotare tehnică și de complexitate a muncii. Toate aceste măsuri impun cu necesitate formarea unor brigăzi complexe în toate unitățile economice, în raport de specificul proceselor de producție și al tehnologiilor aplicate, perfecționarea pregătirii întregului personal muncitor, în direcția însușirii celor mai noi cunoștințe economice, mai ales în domeniul organizării producției și a muncii.

Însemnate rezerve de îmbunătățire a calității activității de organizare se regăsesc și în activitatea de formare și ridicare a nivelului de cunoștințe profesionale și a specialiștilor în organizarea întreprinderilor. Astfel, conținutul programelor de pregătire folosite în cadrul centrelor de perfecționare a acestor cadre poate fi în continuare îmbunătățit prin concentrarea într-o măsură mai mare asupra conceptelor și metodelor organizatorice care se pretează cît mai bine la condițiile concrete existente în prezent în majoritatea întreprinderilor, prin includerea mai pronunțată a noutăților organizatorice care există în practica mondială, prin organizarea și a unor cursuri facultative pe diferite subdomenii ale organizării din care cursanții să poată alege pe cele care corespund cel mai mult necesităților existente în unitățile din care provin. În general, apare ca necesară acțiunea convergentă a întregului sistem de pregătire a forței de muncă în direcția cheltuirii cît mai raționale a resurselor, sporirii productivității muncii și reducerii costurilor de producție, valorificării superioare a resurselor naturale. Toate acestea trebuie să însemne **formarea și dezvoltarea unei gîndiri economice la întregul personal muncitor, cu deosebire la cel ce utilizează direct resursele de muncă — muncitori, tehnicieni și ingineri — și, pe această bază, realizarea unei înalte conștiințe economice la toți oamenii muncii.**

● În condițiile în care conceperea soluțiilor organizatorice se axează pe rezultatele ce trebuie obținute, precum și pe obiectivele care au fost stabilite și finalitatea lor social-umană se realizează și pe această cale o integrare larg participativă, înalt responsabilă și puternic creativă și eficientă a tuturor colectivelor de oameni ai muncii în efortul de realizare exemplară a prevederilor de plan. Instituționalizarea sistemului unitar de participare directă sau prin reprezentare a oamenilor muncii în procesul de luare a deciziilor, inclusiv a celor cu privire la organizarea producției și a muncii pentru creșterea continuă a productivității muncii, a eficienței economice, începînd cu adunarea generală, consiliile oamenilor muncii din întreprinderi și continuînd cu organismele de această natură statuate la nivel național, a creat cadrul organizatoric propice pentru manifestarea plenară a capacității creatoare a maselor largi de oameni ai muncii la elaborarea, adoptarea și aplicarea celor mai potrivite soluții și măsuri de gospodărire rațională a resurselor disponibile, de folosire în grad tot mai înalt a valorosului potențial productiv existent în economia națională, în fiecare întreprindere. Esențială este acum intensificarea preocupărilor, a acțiunilor desfășurate în toate unitățile economice pentru ca printr-o organizare superioară a producției și a muncii să se obțină în acest an și cincinal rezultate tot mai bune pe linia sporirii mai accelerate a productivității și eficienței în toate unitățile economice, realizării exemplare a prevederilor planului de dezvoltare social-economică a țării, pentru întîmpinarea celui de al XIII-lea Congres al partidului cu strălucite realizări în toate domeniile de activitate.

dr. Iulian PLOȘTINARU

Probleme teoretice şi practice ale tipului de preţ în socialism

CONSTRUIREA socialismului în ţara noastră scoate în evidenţă nu numai posibilitatea, dar şi necesitatea folosirii, în mod conştient, a relaţiilor marfă-bani, a categoriilor valorice, care devin instrumente dintre cele mai importante de organizare eficientă a producţiei. **În legătură cu preţul,** una din cele mai complexe categorii valorice, secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia : **„Viaţa arată că orînduirea noastră socialistă este în stare să asigure menţinerea sub control a preţurilor, desigur, acţionînd acolo unde este necesar pentru a aduce corecturile şi îmbunătăţirile ce se impun, pornind de la principiile economice ale autogestiunii şi autoconducerii, ale rentabilităţii fiecărei activităţi, acţionînd pentru reducerea continuă a cheltuielilor materiale, pentru creşterea productivităţii muncii".** Aşadar, dirijarea conştientă a formării preţurilor reprezintă un aspect important al mecanismului economic în socialism.

Una din multiplele probleme teoretice şi practice ale stabilirii în mod conştient a preţurilor este legată de evidenţierea tipului de preţ caracteristic etapei actuale de dezvoltare a ţării noastre, problemă la care vom face unele referiri în continuare.

Este ştiut faptul că preţul exprimă, cu ajutorul banilor, cantitatea de muncă socialmente necesară cuprinsă într-un produs, dar, în acelaşi timp, preţul reflectă şi condiţiile de producere şi realizare a mărfurilor. Aşadar, în legătură cu cercetarea şi utilizarea categoriei de preţ apar două probleme fundamentale : în primul rînd, este vorba de parcurgerea corelaţiei valoare-preţ în ambele sensuri, şi în al doilea rînd, de evidenţierea factorilor de abatere a preţurilor de la valoare.

Deci, în cercetarea preţurilor, de la bun început, trebuie să fie precizată poziţia faţă de posibilitatea sau imposibilitatea cuantificării valorii, adică concepţia asupra corelaţiei valoare-preţ. De exemplu unii economişti (I. Rachmuth) fundamentează posibilitatea cuantificării, în mod direct şi nemijlocit, a cantităţii de muncă cuprinsă în marfă, ceea ce constituie şi punctul de plecare în stabilirea unor preţuri ştiinţific fundamentate. Alţii (C. Ionete, I. Blaga) susţin tocmai opusul. În acest caz se porneşte, în evidenţierea valorii mărfii, de la unităţi băneşti, de la formele concrete de existenţă a valorii cum sînt : costul de producţie, beneficiul, venitul net, preţul etc., deci se parcurge drumul de la concret la abstract.

Ambele concepţii privind corelaţia valoare-preţ oglindesc, în fond, cele două etape mari ale procesului de cunoaştere, de aceea fiecare dintre ele pe plan teoretic prezintă un interes deosebit. Din punct de vedere însă al posibilităţilor de cuantificare a corelaţiei valoare-preţ, aceste demersuri nu mai sînt egale, deoarece drumul de la valoare la preţ, în opinia noastră, nu este practicabil la ora actuală. Nu se pot identifica şi cuantifica sub forma fizică, în unităţi de timp sau în alte unităţi de măsură, toţi factorii care influenţează formarea valorii. Este imposibil să exprimăm cu ajutorul unităţilor de timp cantitatea de muncă socialmente necesară, cuprinsă în marfă. Explicaţia este că acest consum de muncă omenească este foarte diferit în aceeaşi unitate de timp, de la om la om.

Măsurarea cantităţii de muncă cheltuită cu ajutorul unităţilor de timp nu este o problemă de tehnică sau de evidenţă şi nici rezolvarea ei nu este legată de vreo formulă matematică miraculoasă. Problema măsurării, în mod direct şi cu ajutorul timpului, a cantităţii de energie umană — fizică şi intelectuală, simplă sau complexă — este, în primul rînd, o problemă economică. Ea se leagă de procese ca : ştergerea deosebirilor esenţiale dintre munca fizică şi cea intelectuală, dintre munca simplă şi cea complexă etc. şi numai atunci cînd se va ajunge în situaţia ca orice muncă, în linii mari, să creeze o cantitate de valoare egală în aceeaşi unitate de timp, va deveni posibilă şi măsurarea cu ajutorul timpului a cantităţii de muncă cheltuită.

Nu întîmplător practica şi cercetarea economică acordă o atenţie deosebită celei de a doua posibilităţi, adică drumului preţ-valoare, care s-a dovedit a fi realizabil practic şi foarte fructuos pe plan teoretic. Dar, în ce constă justeţea, logica acestui demers ? În cazul de faţă preţurile trebuie în aşa fel fixate, încît să asigure recuperarea costului de producţie mediu pe ramură, rentabilitatea normală a produselor, echilibrul dintre cerere şi ofertă, folosirea eficientă a fondurilor, înlocuirea produselor învechite etc. Dacă preţurile au satisfăcut toate aceste cerinţe şi, totodată, produsele create au fost realizate, atunci cu certitudine se poate afirma că am reuşit să stabilim nişte preţuri ştiinţific fundamentate fără să cunoaştem exact timpul de muncă socialmente necesar, cheltuit pentru producerea produselor.

Din cele spuse rezultă că numai acele tipuri şi modele de preţuri care pornesc de la formele concrete de manifestare a valorii mărfii au o importanţă practică.

În procesul examinării diferitelor tipuri de preţ, nu se poate face abstracţie nici de nivelul de dezvoltare al bazei tehnico-materiale. În condiţiile actuale acest nivel se caracterizează, în primul rînd, prin marea producţie maşinistă, care presupune existenţa mai multor ramuri şi subramuri intermediare între materia primă şi produsul final, a unui volum foarte mare de mijloace fixe şi circulante pe unitate de produs, ponderea relativ mare a cheltuielilor materiale în structura valorică a produselor, trăsături care influenţează în mod inevitabil şi procesul de formare a preţurilor. În condiţiile marii producţii maşiniste se pune permanent problema folosirii eficiente a acestui imens aparat productiv, deoarece în caz contrar unităţile economice pot uşor deveni nu producătoare, ci consumatoare de venit naţional.

Aşadar, folosirea eficientă a fondurilor solicită şi tipurile de preţuri corespunzătoare. În opinia noastră, din punct de vedere al folosirii eficiente a fondurilor, **cel mai corespunzător tip de preţ este cel de producţie,** care are în vedere dimensionarea venitului net pe baza fondurilor. Deci, preţul de producţie este tipul de preţ al marii producţii maşiniste, şi numai trecerea la o nouă bază tehnico-materială va putea provoca înlocuirea lui cu un nou tip de preţ. Deoarece în condiţiile actuale are loc desfăşurarea din plin a revoluţiei tehnico-ştiinţifice, care provoacă schimbări importante şi în domeniul bazei tehnico-materiale, devine tot mai actuală examinarea influenţei acestei revoluţii asupra valorii şi formelor sale, respectiv asupra tipului de preţ.

Urmărirea abaterilor preţurilor de la valoare, pe parcursul existenţei producţiei de mărfuri, reprezintă un alt punct de vedere în abordarea problemei, care ne va ajuta să scoatem în evidenţă legitatea în succesiunea diferitelor tipuri de preţuri şi să facem încă un pas înainte în alegerea tipului de preţ cel mai corespunzător actualei etape de dezvoltare a socialismului. Dacă avem în vedere abaterile preţurilor de la valoare, precum şi evoluţia indicelui general al preţurilor dintr-o perioadă mai îndelungată, se pot distinge mai multe etape în parcurgerea corelaţiei valoare-preţ.

La început preţul urmăreşte evoluţia valorii. De exemplu, în cadrul micii producţii de mărfuri, centrul imediat de gravitaţie a preţurilor concrete a fost valoarea, de unde s-a dedus şi tipul de preţ, adică cel de preţ-valoare.

În prima parte a evoluţiei capitalismului abaterile preţurilor de la valoare cunosc o intensificare, iar preţurile concrete oscilează deja în jurul preţului de producţie, care devine forma transformată a valorii. O dată cu evoluţia capitalismului se poate observa o creştere generală şi constantă a preţurilor, fenomen care se accentuează, în măsură şi mai mare, în condiţiile actuale.

În cadrul economiei ţărilor socialiste se conturează o nouă etapă în desfăşurarea corelaţiei preţ-valoare. Se pot constata preocupări intense din partea societăţii pentru a limita abaterile preţurilor de la valoare, pentru a menţine creşterea indicelui general al preţurilor în cadrul nivelului planificat.

Considerăm că în ultima etapă a corelaţiei preţ-valoare, care are în vedere, desigur, nu viitorul imediat al producţiei de mărfuri, indicele general al preţurilor va urmări din nou evoluţia valorii.

Aşadar, punctul de pornire şi cel terminus al corelaţiei examinate este acelaşi tip de preţ, adică preţ-valoare. Dacă acest tip de preţ, care nu presupune existenţa vreunei forme transformate a valorii, se înfăptuieşte la început cu ajutorul unui număr mare de preţuri concrete şi individuale, atunci la finele ciclului fiecare preţ in-

dr. Francisc KISS

(Continuare în pag. 28)

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti

GÎNDITORII noştri marxişti au combătut şi ideea falsă că afirmarea economiilor naţionale pe făgaşul progresului economic, al industrializării şi, implicit, al depăşirii profilului monoproductiv, înapoiat, ar fi afectat însăşi dezvoltarea economiei mondiale, ducînd-o la crize de supraproducţie. „Se poate vorbi de «noi orientări» în economia mondială — scria, în replică, Manea Mănescu —, după cum acelaşi lucru putem spune şi despre economia naţională, dar a lăsa să se înţeleagă, pe teren economic, că dezvoltarea economiilor naţionale s-a făcut în detrimentul celei mondiale este o profundă eroare". [17]) Afirmarea creşcîndă a economiilor naţionale nu poate fi decît un factor catalizator al dezvoltării economiei mondiale. Numai că România burghezo-moşierească a evoluat în aşa fel încît — cum se aprecia în epocă — „apusul ne impune condiţiuni oneroase pentru produsele lui, iar avuţiile noastre reale — petrolul şi grîul — sînt preluate sub cost. Ne aflăm în raportul dintre un european şi un hotentot". [18])

După aprecierea unor gînditori progresişti din epocă, structura economiei noastre naţionale era apropiată de cea a unei ţări în care capitalul străin a făcut investiţii mai puţine decît în colonii, de teama consecinţelor ce decurg din statutul unei ţări cu independenţă politică. Se aprecia că „noi, fiind o ţară «eminamente agricolă» avem poziţia agriculturii în relaţie cu dictatura capitalului financiar internaţional. Capitalul bancaro-industrial anexează pe cei eminamente agricoli cu forţa financiară şi la un preţ derizoriu, forţîndu-i să cumpere cu preţ ridicat produse industriale şi impunînd preţuri mici produselor agricole". [19])

Presa marxistă şi-a făcut cu prisosinţă datoria de a critica politica guvernanţilor timpului de înfeudare a ţării atît prin deviza ţărănistă a „porţilor deschise", cît şi prin cea destul de ezitantă practic, „prin noi înşine", a neoliberalilor. Fără a subestima rolul relaţiilor economice externe, gîndirea economică marxistă din România a subliniat întotdeauna primordialitatea factorilor endogeni, a efortului propriu, în remodelarea structurii economice a ţării, ca o condiţie a progresului societăţii româneşti, necesitatea şi posibilitatea adîncirii diviziunii sociale a muncii, a unei structuri complexe şi echilibrate a economiei, în care fără a ignora dezvoltarea agriculturii, să se dezvolte puternic o industrie naţională larg diversificată. Se invoca, în acest sens, faptul că, pe atunci, România era considerată o ţară mai bogată în resursele naturale necesare acestui proces decît multe state europene. „Dacă dintre marile state industriale europene — remarca revista „Societatea de mîine" —, în general, fiecare are două-trei ramuri industriale speciale în jurul cărora se grupează întreaga industrie, la noi aceasta nu este cazul, căci noi avem o variaţie în materiale prime, de care puţine naţiuni se pot lăuda. Avem în abundenţă căderi de apă, lemn, piei brute, oase, lînă, carne, peşti, cînepă, sfeclă, tot felul de cereale şi de poame, seminţe oleaginoase, petrol, sare, pirită, bauxită, (...) cărbuni, plumb, aramă, argint viu etc., etc. Bazaţi pe aceste materiale prime — conchidea autorul acestui articol —, naţiunea noastră are toată posibilitatea să devie o personalitate independentă în uriaşul babilon industrial de pe planeta noastră". [20]) Evident că, dacă aceste resurse ar fi fost valorificate **atunci** (şi chiar mai înainte), în interesul economiei româneşti şi nu al capitalului străin (ca să nu mai vorbim de jefuirea multiseculară a acestor bogăţii de către imperiile vecine şi de exploatarea lor prădalnică din primul război mondial), cu totul altele ar fi fost nivelul şi structura economiei româneşti. „Cît de valoroasă este această varietate a materialelor prime — scria acelaşi gînditor progresist, dovedind o bună cunoaştere a diviziunii muncii — o înţelegem atunci dacă ne dăm seama că în mersul dezvoltării industriale, o industrie atrage pe cealaltă după sine. De exemplu, producţia petrolului are nevoie de ţevi, plăci de fier, şuruburi, sîrmă, diverse acide etc., ori **toate se pot face în ţară** (subl. ns. — Gh. C.). Industria linei provoacă crearea industriei chimice, care se reazemă pe industria petrolului; electrificarea căderilor de apă provoacă prelucrarea aramei şi toate împreună cer maşini, motoare, curele, oleuri, materiale de clădit etc. etc. Cu un cuvînt — încheia autorul —, dacă industria a început să ia avînt, dacă ea s-a ridicat din faşe, atunci, în mod irezistibil, răsare fabrică după fabrică (...)". [21])

Luînd în considerare aceleaşi premise favorabile, amplificate mai ales după în-

*) Prima parte a articolului a apărut în numărul trecut al revistei.

FIŞE

● *Publicat recent la* EDITURA POLITICĂ, *volumul* „Productivitatea muncii în industrie" *semnat de prof. univ. dr.* Barbu Gh. Petrescu *şi prof. univ. dr.* Natalia V. Stoica *abordează una din problemele cardinale ale dezvoltării economiei româneşti în etapa actuală şi în perspectivă. Importanţa temei supusă analizei este întărită în cazul cărţii şi de domeniul concret asupra căruia s-a concentrat atenţia autorilor: industria, ramură economică cu largi ramificaţii şi care îndeplineşte un puternic rol de antrenare pentru economie în ansamblul său. Tocmai pornind de la aceste premise de amplă deschidere teoretică, metodologică şi operaţională autorii realizează, în primul capitol al cărţii, o tratare sintetică a dezvoltării industriei în ansamblul progresului economiei naţionale.*

Problematica propriu-zisă a productivităţii muncii este abordată de autori în manieră multilaterală. Reţine atenţia, în acest context, preocuparea constantă pentru sublinierea, într-o concepţie unitară, a suportului teoretic necesar întregii dinamici deosebit de complexe a creşterii productivităţii muncii în industria naţională, a factorilor macroeconomici (şi macro-sociali) care o influenţează, deopotrivă cu cei care îşi manifestă prezenţa la nivel de ramură şi întreprindere. Factorul uman, progresul tehnic, modernizarea fondurilor fixe şi utilizarea lor superioară, organizarea producţiei, normarea ştiinţifică a muncii sînt tot atîtea elemente care se bucură de ample şi riguroase analize în volum.

În capitolele finale ale cărţii autorii s-au oprit cu meticulozitate asupra aspectelor metodologice privind calculul productivităţii muncii în industrie, urmărind totodată să deceleze direcţiile, căile pe care se poate acţiona la diverse niveluri ale economiei pentru creşterea mai accentuată a productivităţii muncii. Valoarea analitică şi informativă a cărţii, audienţa ei pentru o sferă largă de cititori sînt potenţate şi de numeroasele anexe în care autorii prezintă elemente de interes practic afirmate în ultima perioadă în economia românească şi pe plan mondial referitoare la domeniul de maximă complexitate al productivităţii muncii.

Scenarii pe termen scurt

● *Ultimul deceniu, cu perturbările resimţite la nivelul economiei mondiale, a evidenţiat importanţa planificării pe termen scurt în cadrul economiei socialiste, dat fiind faptul că acest tip de dirijare a fenomenelor economice este mai aproape de caracterul schimbător, incert chiar, al contextului economic internaţional. Această constatare, subliniază Ivan Šujan, Michal Olexa, Jan Haluška în articolul „Niektoré krátkodobé problémy vyvoja CS ekonomik" (Aspecte*

făptuirea Marii Uniri, Petre Bejenaru reproducea, cu mîndrie patriotică, aprecierile unor observatori străini realiști, potrivit cărora „România ar putea, dacă ar pune în exploatare industria bauxitului, să dicteze pe piața mondială prețul aluminiului și al tuturor produselor de bauxit. România este direct predestinată să devie patria industriei grele și chimice din Europa răsăriteană".[22]) Pentru aceasta erau necesare, însă, capitaluri mari, pe care burghezia noastră parazitară nu putea să le asigure și, de aceea, gîndirea comunist își punea toate speranțele în posibilitățile nelimitate ale socialismului.

În gîndirea marxistă românească interbelică, problemele structurii economiei românești nu au fost abordate exclusivist, prin ignorarea celorlalte ramuri, și în speță a agriculturii, ci, dimpotrivă, prin dezvoltarea echilibrată a industriei și agriculturii, în care aceasta din urmă trebuia să îndeplinească un rol foarte important, în condițiile soluționării revoluționare a problemei țărănești, a relațiilor de proprietate. Referindu-se la aceasta, V. Osvadă sublinia, de exemplu, că „oricît am dori dezvoltarea și consolidarea noastră industrială (...), credem că nu ne este îngăduit să retăcem convingerea că, încă mulți ani, și în viața economică a României întregite, rolul principal îl va avea agricultura și produsele agricole prime sau industrializate. Așa fiind, preocupările noastre de ordin economic trebuie să-și ia puterea, la fel cu miticul Anteu, din pămîntul ce ne adăpostește. Această preocupare nu vrea să fie înțeleasă că neglijăm preocupările industriale sau pe cele ce privesc oricare ram de producție economică materială".[23])

Această concepție construită și formulată clar de gînditorii marxiști avea un caracter militant, prin însăși forța argumentelor care se opuneau imobilității structurilor economice, promovate de grupările sociale retrograde ale epocii. Concepția marxistă a complexului economiei naționale astfel constituită se distinge printr-o finalitate profund democratică și umanistă, precum și prin realismul ce decurge din luarea în considerare a legilor economice, a nevoii sociale pentru o structură larg diversificată a economiei, dar și a posibilităților practice de realizare, care, în epoca respectivă, nu aveau limite fizice ci numai sociale. Lucrețiu Pătrășcanu susținea, bunăoară, că „România constituia un organism social-economic și politic capitalist, cuprins în cadrul capitalismului mondial și supus legilor pe care această dezvoltare le impunea oricărei societăți moderne",[24]) legi care împing, în mod obiectiv, și spre modernizarea structurii pe ramuri a economiei naționale, spre diversificare și, îndeosebi, industrializare. Dar, condițiile social-politice ale țării noastre, în epoca crizei sistemului capitalist mondial, ridicau în calea acestui proces obstacole serioase.

Concluziile de certă valoare științifică ale Congresului al V-lea al partidului, cu privire la problemele structurii și perspectivelor economiei românești, au stat la baza unui întreg proces de clarificări teoretice. Gînditorii comuniști ca L. Pătrășcanu, Eugen Rozvan, P. Bejenaru, P. Constantinescu-Iași, Ilie Cristea ș.a., au depus eforturi de a lumina calea luptei revoluționare a clasei muncitoare pentru rezolvarea problemelor cardinale ale societății românești interbelice — problema agrară, problema structurii economiei, a industrializării, a eliberării naționale. Aceste sarcini stăteau urgent în fața întregii țări, pentru a debloca toate sursele progresului. Dar, prin ele însele aceste obiective nu aveau neapărat un caracter socialist. Referindu-se la obiectivele imediate ale strategiei clasei muncitoare, Lucrețiu Pătrășcanu aprecia că „niciunul dintre aceste puncte programatice (ale revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă — Gh. C.) nu reprezintă o soluție socialistă. Nu-i socialistă nici exproprierea marii proprietăți, nici împroprietărirea țăranilor, nu-i socialistă nici etatizarea Băncii Naționale Române sau a aparatului bancar privat, după cum nu-i socialistă nici directa și continua intervenție a statului", ci reprezintă doar condițiile necesare ale unei dezvoltări democratice, desăvîrșirea sarcinilor revoluției burghezo-democratice. „Căci — mai arăta Pătrășcanu — cele mai multe din aceste cerințe nu sînt altceva decît transpunerea în fapt a revendicărilor și lozincilor pașoptiste, larg democratice, abandonate de burghezia română numai la cîteva săptămîni după proclamația de la Islaz"[25]).

Înfăptuirea revoluției popular democratice, de după 23 August 1944 a confirmat pe deplin această predicție lucidă, faptul că „acolo unde burghezia a abandonat propria-i revoluție, proletariatul este constrîns să reînnoade firul istoriei și, sub hegemonia lui, să înfăptuiască, să grăbească și să desăvîrșească procesul istoric întrerupt la 1848"[26]).

conf. dr. Gh. CIULBEA

17) Manea Mănescu, Noi orientări ale economiei naționale și mondiale, în „Cadran", an I, seria II, nr. 3, nov. 1939

18) „Viața Românească", nr. 7—8, 1931

19) Idem.

20) „Societatea de mîine", an I, nr. 36—37, 1924

21) Idem

22) P. Bejenaru, Țara bogată, în „Socialismul", nr. 198, 29 oct. 1922

23) V. Osvadă, Reforma agrară, în „Societatea de mîine", an I, nr. 1, 1924

24) L. D. Pătrășcanu, Un veac de frămîntări sociale, Editura politică, 1969, p. 337

25) L.D. Pătrășcanu, Problemele de bază ale României, Editura Socec, 1944, p. 283

26) Idem, p. 284

ale dezvoltării economiei cehoslovace pe termen scurt) publicat în numărul 7/1984 al revistei POLITICKA EKONOMIE evidențiază două aspecte importante : pe de o parte, perfecționarea cadrului metodologic de elaborare a prognozelor pe termen scurt, iar pe de altă parte integrarea acestor planuri în cele de largă perspectivă. Cea mai rezonabilă soluție apare autorilor a fi metoda scenariilor. Aplicată economiei cehoslovace, acest instrument de prognoză ar fi menit să ofere o multitudine de variante în funcție de evoluția unor parametri cum sînt : evoluția prețurilor mondiale și îndeosebi a prețurilor energiei, volumul investițiilor și al comerțului exterior, stabilitatea producției agricole ș.a.

Țările mici : politică industrială

• *Deși reprezintă o categorie distinctă în ansamblul economiei mondiale, țările mici nu sînt decît arareori subiectul unor studii economice specializate, observă Barend A. de Vries în articolul „Industrial policy in small developing countries" publicat în numărul din iunie a.c. al revistei „FINANCE AND DEVELOPMENT". Această situație s-ar datora pe de o parte rolului evident mai substanțial ce revine țărilor cu potențial economic ridicat, iar pe de altă parte lipsei unor criterii precise în funcție de care pot fi caracterizate diversele economii naționale. Dar chiar și în absența unor atare criterii pot fi desprinse anumite aspecte, apreciază autorul. Astfel, dimensiunea redusă a pieței interne, volumul modest al producției, gama limitată a calificării populației reprezintă obstacole reale în calea progresului acestui grup de state. Dar, subliniază B.V., țările mici prezintă și o serie de avantaje care pot fi situate la temelia unor politici economice eficiente. Este vorba de oportunitatea orientării mai pronunțate spre export, în condițiile unei cereri interne limitate, de o mai avantajoasă specializare a producției, de faptul că țările mici nu sînt obligate să-și asigure o infrastructură industrială integrală, în care să fie incluse toate ramurile și subramurile existente în țările dezvoltate.*

„Mîna invizibilă" a interesului și antipoluarea

• *Problema prevenirii poluării mediului îmbracă tot mai numeroase aspecte economice, nu întotdeauna lipsite de contradicții. După cum apreciază doi autori — Theodore Crone și Robert Defina — în articolul „Cleaning air with the invisibile hand", legislația antipoluantă poate genera o anumită depresiune a activității industriale. Pentru a prevenii astfel de efecte autorii consideră că trebuie schimbat principiul în funcție de care sînt dirijate acțiunile de protecție a mediului : de la un control sever pe surse emitente de substanțe nocive, la utilizarea unui sistem de stimulente financiare. O asemenea reorientare ar avea avantajul că stimulează preocuparea producătorilor nu numai pentru reducerea sau captarea finală a agenților poluanți ci, în primul rînd, pentru regîndirea sistemelor tehnologice în ansamblu. Se mizează în acest fel, apreciază autorii, pe inițiativa individuală care, corelată cu o bună cunoaștere a specificului de producție, ar putea contribui în mai mare măsură la realizarea obiectivelor propuse.*

FIȘE

Probleme ale tipului de preț în socialism

(Urmare din pag. 25)

dividual va fi și un preț social, care va reflecta, în linii generale, timpul de muncă socialmente necesar, astfel că pentru existența lui nu va fi necesară abaterea prețurilor individuale de la valoare. Prețul individual va deveni valoarea socială, iar munca individuală va fi direct socială. În acea perioadă, deja, dispariția treptată a relațiilor marfă-bani s-ar putea să devină o problemă a practicii economice.

Evoluția corelației preț-valoare în condiții foarte diferite arată că, exceptînd perioadele de început și sfîrșit, cînd tipul de preț este cel de preț-valoare, valoarea cunoaște mai multe forme de existență și prețurile concrete deja oscilează nu în jurul valorii, ci în jurul formei transformate a valorii. Această constatare primește o importanță deosebită într-o economie conștient dirijată, unde, de asemenea, forma nu coincide cu conținutul. Existînd mai multe trepte intermediare în procesul de trecere de la abstract la concret, se creează și posibilitatea reală de a interveni și dirija formarea prețurilor la niveluri diferite și cu competențe diferite în cadrul economiei, condusă pe baza principiului centralismului democratic.

De asemenea, pe baza evoluției corelației preț-valoare se poate presupune că diferitele tipuri și modele de prețuri elaborate de teoria economică, și care nu și-au găsit încă o aplicare în practică, în viitor își vor putea dovedi utilitatea și în procesul stabilirii conștiente a prețurilor.

În alegerea tipului de preț, corespunzător etapei de dezvoltare, o foarte mare importanță are examinarea practicii economice și, în primul rînd, a măsurilor luate în domeniul prețurilor.

De exemplu, anul 1965 a însemnat și pentru activitatea de stabilire a prețurilor începutul unui salt calitativ. În raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din 6 decembrie 1967, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, sublinia : **„Un rol de mare importanță pentru perfecționarea activității economice, pentru ridicarea eficienței producției și circulației, pentru buna funcționare a întregului mecanism economic și social îl are îmbunătățirea sistemului de formare a prețurilor. Unul din neajunsurile principale ale sistemului de prețuri din țara noastră constă în faptul că o serie de prețuri se stabilesc fără a se ține seama de cheltuielile sociale încorporate în produsele respective, se desconsideră criteriile legii valorii care continuă să acționeze, într-o formă sau alta, în orice economie bazată pe producția de mărfuri. Or, numai în cadrul unor prețuri just stabilite, întreprinderile au posibilitatea să acționeze pentru reducerea prețului la cost, pentru creșterea rentabilității și înlăturarea pierderilor la unele produse".**

În spiritul celor spuse mai sus, Legea nr. 19 din 16 decembrie 1971, cu privire la regimul prețurilor și tarifelor, a creat condițiile necesare pentru a realiza noi progrese în domeniul de stabilire a prețurilor. De exemplu, s-a introdus în practica economică „prețul de producție", care este un tip mixt de preț. Potrivit acestui tip de preț, dimensionarea venitului la nivelul ramurilor are loc deja pe baza fondurilor, iar la nivel de produs se face în continuare pe baza costurilor.

Introducerea noului mecanism economico-financiar de către Plenara C.C. al P.C.R. din 23 martie 1978 a însemnat noi pași și în domeniul fundamentării științifice a procesului de elaborare a prețurilor. Așa, de pildă, trecerea la autogestiunea economică, la autofinanțarea fondurilor în cadrul unităților economice a impus cerințe noi față de activitatea în domeniul prețurilor. În condițiile autogestiunii prețurile mărfurilor trebuie să asigure, în primul rînd, recuperarea integrală a cheltuielilor cu materia primă, materiale, combustibili, retribuții etc.; de asemenea, fiecare preț trebuie să cuprindă un venit net suficient de mare pentru reproducerea și completarea tuturor fondurilor din cadrul unităților economice.

Așadar și practica economică scoate în evidență — prin măsurile luate de perfecționare a mecanismului economico-financiar și prin actualizarea și îmbunătățirea prețurilor din industrie și a prețurilor produselor agricole, care au avut loc în ultimii ani — că, în dimensionarea venitului net al societății socialiste, fondurile întreprinderilor joacă un rol tot mai însemnat.

Analiza unor probleme teoretice și practice privind formarea prețurilor în condițiile actuale ale dezvoltării socialismului arată că prețul de producție este acel tip de preț care corespunde cel mai bine condițiilor de azi și sarcinilor care stau în fața economiei noastre naționale și că introducerea în practica economică a acestui tip de preț ar însemna un salt calitativ în activitatea de stabilire conștientă a prețurilor.

Eficiența comerțului exterior

(Urmare din pag. 20)

— contractele de cooperare pentru construirea și exploatarea în comun cu parteneri străini de obiective economice noi în România sau în străinătate, precum și pentru modernizarea de unități existente în industrie, agricultură și alte ramuri sau pentru realizarea de acțiuni comerciale pe terțe piețe se stabilesc pe întreaga perioadă de realizare a obiectului cooperării.

De remarcat, ca un specific al contractelor pe termen lung, includerea unor clauze de menținere a valorii contractelor și a unor clauze de adaptare a contractelor la eventuale noi împrejurări. Astfel de clauze au drept scop consolidarea echilibrului economic al prestațiilor părților contractante pe durata de executare a contractelor. De aici rezultă un alt aspect, acela al certelor avantaje pe care le oferă utilizarea contractelor pe termen lung în actualele condiții de incertitudine de pe piața mondială, întrucît asemenea contracte pot conduce la **atenuarea sau chiar eliminarea dificultăților generate de situația economică internațională instabilă**, asigurînd astfel desfășurarea în bune condiții a activității economico-sociale planificate la nivel național. Grăitor în acest sens este contractul pe termen lung pentru aprovizionarea cu cărbuni cocsificabili din S.U.A. : prin intermediul firmei „Island Creek" se asigură necesarul industriei siderurgice românești pentru cantități semnificative de cărbuni, pe o perioadă îndelungată.

Aceste avantaje ale cooperării în producție și ale desfășurării unor schimburi comerciale pe bază de contracte pe termen lung sînt confirmate de multe alte exemple din experiența României.

Astfel, în ceea ce privește cooperarea în producție, sînt de remarcat acțiunile inițiate în cadrul C.A.E.R., menite să conducă la punerea în valoare a unor importante resurse naturale. La acestea se adaugă realizarea, în cooperare cu firme din diverse țări, a unor capacități de producție moderne, generatoare de noi fluxuri de export, în domenii ale industriilor construcțiilor de mașini, chimică și petrochimică, a materialelor de construcții, ușoară și alimentară. În acest sens, în țara noastră au fost construite uzine pentru fabricarea de autoturisme, elicoptere și avioane, fabrici de rulmenți, de compresoare, de echipamente electronice, de diverse tipuri de motoare, instalații pentru producerea de cauciuc izoprenic, sodă caustică, produse clorurate și îngrășăminte, instalații pentru deshidratarea și congelarea legumelor și fructelor etc.

Referitor la contractele pe termen lung, prin această modalitate de desfășurare a schimburilor comerciale externe se asigură aprovizionarea economiei naționale cu importante cantități de materii prime și materiale (cărbuni cocsificabili, minereu de fier și minereuri neferoase, lemn tropical, bumbac și alte fibre textile etc.). De asemenea, prin astfel de contracte se conferă exportului unor produse prelucrate românești (atît ca atare, cît și sub formă de părți și componente de mașini și echipamente industriale) o bază stabilă și continuă.

Iată, așadar, numai cîteva din elementele care ne fac să afirmăm că acțiunilor de cooperare în producție și contractelor pe termen lung le revine un rol de primă mărime în ansamblul instrumentelor folosite pentru desfășurarea activității de comerț exterior și cooperare economică internațională a României. De cele mai multe ori, asemenea cooperări și contracte de lungă durată reprezintă, practic, valorificări efective ale largilor deschideri politice și economice ocazionate de întîlnirile și contactele avute de președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu șefi de state și de guverne de pe toate continentele, din numeroase țări, atît socialiste și în curs de dezvoltare, cît și capitaliste dezvoltate. De altfel, practicarea unor asemenea modalități de conlucrare economică, rolul important pe care acestea pot și trebuie să-l joace în comerțul exterior românesc, în întregul proces de dezvoltare a țării, au fost subliniate cu claritate de secretarul general al partidului, care arăta : **„Chiar în actualele condiții economice internaționale mai grele avem posibilitatea — și trebuie, cu atît mai mult — să acționăm pentru dezvoltarea relațiilor economice internaționale, a cooperării în producție, a acordurilor de lungă durată, pentru a da o bază trainică dezvoltării întregii noastre activități economice și sociale".**

Iată de ce perfectarea unor cooperări în producție eficiente și a unor contracte de export-import pe termen lung, în condiții avantajoase, trebuie să reprezinte o preocupare majoră pentru toți specialiștii, pentru toți oamenii muncii care își desfășoară activitatea în sfera comerțului exterior.

R. P. BULGARIA

O țară industrial-agrară în plin proces de modernizare

DINTR-O țară înapoiată, cum era înainte de înlăturarea regimului monarho-fascist și victoria revoluției socialiste, Bulgaria s-a transformat într-un interval istoric scurt, de numai patru decenii, într-o țară industrial-agrară, aflată în plin proces de modernizare. Producția industrială, de 83 ori mai mare decît în 1939, asigură astăzi 53% din venitul național. În structura acesteia, pe baza unei dinamici susținute, sporește ponderea unor ramuri precum construcția de mașini, electronica și electrotehnica, energetica, chimia. În 1983, spre pildă, față de o creștere de ansamblu cu circa 4,7% a producției industriale marfă, în industria constructoare de mașini și electronică ritmul înregistrat a fost de 11,7%, iar în chimie de 5,8%. Practic inexistentă înainte de al doilea război mondial, industria chimică asigură astăzi 11% din venitul național și 17,7% din producția industrială a țării, devenind un factor decisiv al **dezvoltării pe baze intensive** și al restructurării de ansamblu a economiei naționale. În actualul deceniu producția chimiei bulgare se va dubla. Prioritatea se acordă, în cadrul acestei ramuri, produselor chimice de sinteză organică fină și de mic tonaj.

O mare atenție se acordă în industrie ridicării gradului de mecanizare și automatizare a producției, introducerii de roboți și manipulatoare industriale, în vederea creșterii susținute a productivității muncii. În 1983 s-a înregistrat o creștere a productivității muncii sociale de 5%, superioară prevederilor planului, pe această bază asigurîndu-se circa 90% din sporul venitului național. În mod semnificativ pentru posibilitățile de ridicare a gradului de înzestrare electroenergetică a muncii, producția de energie electrică pe locuitor s-a ridicat anul trecut la 4 770 kWh, o parte din ea fiind obținută în centrala nuclearo-electrică de la Kozlodui, a cărei putere instalată a ajuns la 880 MW. Paralel se acționează pentru reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibil și energie la 100 leva producție industrială : în 1983 s-a obținut o reducere cu 0,9% față de anul precedent, dar specialiștii bulgari apreciază că în această privință există încă însemnate rezerve. Valorificarea lor, în bună măsură prin modernizarea întreprinderilor existente, este considerată o premisă importantă a sporirii eficienței și competitivității produselor, după cum esențială în acest sens — mai ales în actuala etapă, de lărgire a participării țării la circuitul economic mondial — este considerată ridicarea calității produselor. Acest obiectiv major a format de altfel în luna martie a.c. obiectul unei conferințe naționale a Partidului Comunist Bulgar.

În accentuarea laturilor intensive, calitative ale dezvoltării o contribuție de seamă este chemată să aducă aplicarea consecventă și perfecționarea **noului mecanism economic**, pe baza experienței acumulate în anii care au trecut de la introducerea lui, la începutul acestui deceniu, întîi în agricultură, apoi și în celelalte ramuri ale economiei naționale. În prezent se află supus dezbaterii publice un proiect de decret al Consiliului de Stat privitor la principiile de bază ale conducerii economiei în anii următori. Documentul pune un accent deosebit pe utilizarea pîrghiilor economice și organizatorice în vederea realizării autofinanțării unităților economice și obținerii de beneficii. În acest context, fondul de retribuire nu mai este garantat, mărimea lui depinzînd în mod direct de valoarea producției marfă vîndută și încasată.

Un larg teren de aplicare își găsește noul mecanism economic în agricultură. Deși mai deține numai 22,6% din populația ocupată a țării, față de 82% înainte de război, agricultura a rămas o ramură de bază a economiei naționale. Ea a suferit însă profunde transformări structurale atît pe planul forțelor cît și pe cel al relațiilor de producție. Împreună cu industria alimentară, ea asigură peste 20% din venitul național și 21,7% din exportul țării (circa 2,5 miliarde dolari, în primul rînd spre țările socialiste, dar și spre 70 țări nesocialiste de pe toate continentele).

Adoptînd o formă de organizare considerată corespunzătoare condițiilor din economia națională bulgară (și anume complexe agro-industriale, 281 la număr, cu o suprafață medie de 13 200 ha teren arabil, în care s-a realizat îmbletirea proprietății cooperatiste cu cea de stat și bazate pe o puternică concentrare și specializare a producției), **agricultura** a devenit o ramură superintensivă. Complexele amintite sînt integrate vertical cu industria alimentară în cadrul Uniunii agro-industriale naționale, organism de stat și obștesc creat în 1979 în locul ministerului de resort ; din ea fac parte de asemenea unități de întreținere și reparații a mijloacelor mecanizate, unități de cercetare și învățămînt agronomic, unități de comercializare a produselor agricole. Complexele sînt organizate la rîndul lor pe brigăzi însărcinate cu efectuarea întregului ciclu de producție, între care se stabilesc relații contractuale. Pe baza creării unei puternice baze tehnico-materiale (peste 150 000 tractoare, 24 000 combine, importante cantități de îngrășăminte, irigații etc.), ca și a utilizării unor tehnologii dintre cele mai moderne, producția agricolă pe locuitor a sporit de 7 ori în ultimele trei decenii. În ultimii 20 de ani producția de cereale pe locuitor a crescut de la 574 la 900 kg, cea de lapte de la 148 la 225 litri, cea de carne de la 48 kg la 82 kg, iar cea de ouă de la 196 la 230 bucăți. La floarea soarelui, tutun, ardei, producția pe locuitor situează Bulgaria pe primul loc în lume, iar la roșii pe locul doi. Caracterul intensiv al agriculturii este ilustrat și de sporirea la 4 600 kg și respectiv 5 500 kg a randamentelor medii la hectar la grîu și porumb, față de 1000 kg și respectiv 1 200 kg în anii premergători reorganizării socialiste a agriculturii.

Rezultatele obținute pe linia dezvoltării unei agriculturi intensive, de mare randament, se reflectă în reducerea considerabilă a decalajului (care era încă de 1:3 în urmă cu numai două decenii) dintre veniturile lucrătorilor din agricultură și cele ale muncitorilor industriali. O pătrime din veniturile lucrătorilor agricoli provin de pe urma lotului în folosință personală, care asigură 25% din producția agricolă a țării.

Deși mult redusă față de trecut, proporția populației ocupate în agricultură este considerată ca fiind încă excesivă în raport cu gradul de mecanizare atins. Se apreciază că ea ar fi putut reprezenta numai 15%, dacă structura pe vîrstă a acestei populații nu ar fi fost marcată de o puternică migrație a tineretului spre industrie, reflectată și de reducerea ponderii populației rurale de la 76% în 1944, la 35% în 1983. Prin măsurile de stimulare materială a celor care acceptă să se mute în asemenea zone cu deficit demografic, ca și prin crearea de condiții mai bune de muncă și de viață, se scontează că în următorii 10—15 ani media de vîrstă a populației din zonele montane periferice — specializate în creșterea animalelor — se va reduce. În aceeași direcție acționează și orientarea spre crearea de mici unități industriale, cu 50—150 muncitori, în localități rurale și orașe mici, așa cum se procedează de pildă în județul Smolian, din sudul țării, în baza unei hotărîri speciale a conducerii partidului și statului.

Sub impulsul determinant al întîlnirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Todor Jivkov — întîlniri devenite o practică statornică, curentă — tradiționalele relații de strînsă conlucrare frățească, pe multiple planuri, dintre cele două țări vecine și prietene cunosc un curs mereu ascendent. Paralel cu creșterea constantă a schimburilor comerciale sporește continuu ponderea cooperării și specializării în producție. În mod deosebit se impune atenției înțelegerea la care s-a ajuns în primăvara acestui an privind elaborarea acordului de colaborare și cooperare de lungă durată, pînă la sfîrșitul actualului deceniu, iar în unele domenii pînă în anul 2000, ca și hotărîrea de a se intensifica activitatea de realizare a complexului hidrotehnic Turnu-Măgurele-Nicopole, de a se adînci cooperarea în cadrul Întreprinderii de mașini grele de la Giurgiu-Ruse și de a se trece la construirea de noi obiective prin eforturi comune. În evoluția lor mereu ascendentă, aceste relații trainice corespund întru totul intereselor și aspirațiilor comune ale celor două popoare, marcînd totodată o contribuție de preț la înfăptuirea marilor țeluri ale socialismului și păcii, ale înțelegerii, securității și bunei vecinătăți în Balcani, în Europa și în lume.

Dinu DRAGOMIRESCU

R. P. D. COREEANĂ

Eforturi pentru realizarea unor obiective de amploare

ÎN PROCESUL de edificare a economiei socialiste a țării, anul 1984 reprezintă o etapă de finalizare a sarcinilor celui de-al doilea șeptenal (1978—1984) și, în același timp, un moment important în realizarea cu succes a celor **zece obiective ale dezvoltării economice în deceniul actual.** Prezentate mai detaliat cu alte prilejuri (vezi Revista economică nr. 24/1984, p. 29) obiectivele pe termen lung urmăresc, prin atingerea, la finele anilor '80, a unor producții ridicate în ramuri de bază (între care 100 miliarde kWh energie electrică, 15 milioane tone oțel, 120 milioane tone cărbune, 15 milioane tone cereale), creșterea puterii economice, asigurarea în continuare a condițiilor unei dezvoltări independente a țării.

Stabilind sarcinile pentru anul în curs, cea de-a VIII-a Plenară a C.C. al Partidului Muncii din Coreea a precizat ca prioritate **promovarea energică a construcției economice în cinci zone importante,** respectiv districtele Sunchon, Chonjing, Hamhung, Anju și Nampo, fiecare dintre acestea având drept trăsătură distinctivă existența pe teritoriul său a unor obiective economice de mare amploare, în curs de construcție, extindere sau modernizare.

Pentru sectorul **extracției de huilă** de exemplu, o importanță specială a fost acordată desfășurării unor eforturi susținute de creștere a producției prin reamenajarea și extinderea minelor de cărbune cu zăcăminte bogate și condiții favorabile de extracție și în primul rînd a celor din districtele Anju și Sunchon ; acestora li se adaugă mine deschise în alte districte din zonele de vest și de nord ale țării. Introducerea de utilaje miniere adaptate condițiilor de extracție și generalizarea procesului de mecanizare reprezintă și pentru anul în curs una din sarcinile principale.

Dezvoltarea **metalurgiei neferoase,** al cărei obiectiv pentru anul 1990 îl constituie atingerea unei producții de 1,5 milioane tone, continuă să stea în atenție, urmărindu-se sporirea substanțială a producției complexului minier de la **Komdok,** construcția de noi mine și extinderea celor existente.

Documentele de partid au accentuat de asemenea, necesitatea asigurării cu energie electrică și produse siderurgice, în primul rînd, a **industriei constructoare de mașini.** În cadrul acesteia, un accent deosebit se pune pe fabricația de utilaje moderne, inclusiv mașini-unelte, utilaje de extracție și utilaje specializate pentru mari lucrări de construcții.

În **industria chimică** sarcinile cele mai importante ale anului în curs constau în trecerea la construcția uzinei de fibre sintetice din Sunchon, cu o capacitate de 100 mii tone, majorarea producției de fibre în uzinele existente, precum și sporirea producțiilor chimice de bază, inclusiv îngrășăminte.

În domeniul **amenajărilor hidrotehnice și funciare** se disting, prin anvergura lucrărilor și implicațiile economice, patru obiective majore stabilite încă în anul 1981 și a căror realizare este în curs : efectuarea unor îmbunătățiri funciare pentru valorificarea a 300 mii hectare terenuri sărăturoase, amenajarea a 200 mii hectare noi terenuri cultivabile, construirea ecluzei de la Nampo și a hidrocentralei de la Taitcheun. De fapt obiectivele respective, strîns legate între ele, constituie un proiect complex cu efecte favorabile asupra producției agricole, transporturilor, producției de energie electrică. Reușita acestei acțiuni presupune o mobilizare de resurse umane și materiale de proporții neîntîlnite în istoria economică a țării.

Construcția **ecluzei de la Nampo,** cea mai dificilă dintre lucrări, presupune îndiguirea a 8 km în mare, cu adîncimi de zeci de metri. În prezent mai mult de jumătate din îndiguire a fost realizată, iar lucrările avansează într-un ritm accelerat. Realizarea ecluzei va soluționa problema apei pentru industrie și irigarea terenurilor din provinciile de **sud.** De asemenea, construirea ecluzei **deschide** perspective favorabile pentru dezvoltarea transporturilor maritime în vestul peninsulei, creșterea nivelului apei în porturile Nampo și Songrim permițînd navigația vaselor de mare tonaj.

La construcția **hidrocentralei de la Taitcheun** a fost folosit un procedeu original, respectiv amenajarea unui lac de acumulare prin îndiguirea mai multor cursuri de apă, pentru suplimentarea debitului nesatisfăcător al rîului Daireyeung, pe cursul căruia va fi amplasată hidrocentrala. Finalizarea acestei importante lucrări va permite irigarea unei suprafețe de 110 mii hectare pentru orezării.

Lucrările de **amenajări funciare** se concretizează în primul rînd în amplul proiect de introducere în circuitul agricol a unei suprafețe de 300 mii hectare terenuri sărăturoase. Aceasta va permite realizarea unei producții de 10 milioane tone orez, în măsură să asigure necesarul de consum alimentar și excedente pentru export, precum și disponibilizarea unor cantități importante de porumb pentru zootehnie. Amenajarea a 200 mii hectare de noi terenuri agricole va face posibilă dezvoltarea susținută a producției de plante oleaginoase și sfeclă de zahăr. Amploarea acestor două proiecte este pusă în evidență de faptul că prin finalizarea lor se va majora cu o treime suprafața agricolă cultivată a țării.

Ridicarea continuă a potențialului economic al țării presupune **o tot mai largă participare la schimburile internaționale,** relațiile economice desfășurate cu peste 100 de țări de pe toate continentele contribuind la punerea în valoare și pe această cale a progreselor înregistrate în construcția economică. De altfel, una din sarcinile fundamentale trasate de cel de-al VI-lea Congres al Partidului Muncii din Coreea constă în majorarea în cursul actualului deceniu de peste 4 ori a volumului total al schimburilor externe. Sub raport structural, la export s-au înregistrat modificări profunde, în favoarea produselor prelucrate ; în nomenclatorul de export al țării figurează, pe lîngă unele produse de bază tradiționale, o gamă variată de mașini și utilaje, produse chimice, bunuri de consum alimentare și nealimentare.

Dezvoltarea și întărirea **relațiilor de prietenie și colaborare româno-coreene** a înregistrat în acest an un moment de primă importanță, reprezentat de vizita întreprinsă în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a tovarășului Kim Ir Sen, secretar general al C.C. al Partidului Muncii din Coreea, președintele R.P.D. Coreene. Pornind de la bunele raporturi existente între cele două țări, la a căror dezvoltare au contribuit în mod decisiv întîlnirile la nivel înalt, convorbirile desfășurate în iunie a.c. la București au pus în evidență voința comună de a imprima un nou și puternic impuls legăturilor de prietenie, colaborare și solidaritate româno-coreene.

Pentru punerea în valoare a posibilităților de care dispun economiile naționale ale celor două țări și ținînd seama de prioritățile programelor de dezvoltare ale României și R.P.D. Coreene s-a convenit să se acționeze pentru a spori schimburile de bunuri materiale, pentru extinderea și adîncirea cooperării și specializării în producție. O deosebită importanță prezintă hotărîrea de așezare a acestor raporturi pe o bază trainică, prin încheierea Acordului de lungă durată de colaborare și cooperare economică și tehnico-științifică pînă în anul 2000, ceea ce va conferi o amplă perspectivă conlucrării bilaterale în aceste domenii, contribuind la progresul economiei ambelor țări.

Ioachim SILVESTRU

GLOSAR

Certificat

TERMENUL de certificat se utilizează pentru a desemna o diversitate de hîrtii de valoare ce servesc la desfășurarea tranzacțiilor în cadrul burselor de valori, pieților monetare, pieților metalelor prețioase.

Certificatul de acțiuni reprezintă o atestare dată de către o instituție bancară privind acțiuni străine ce i-au fost încredințate și le păstrează în depozit. Adesea va apare ca un titlu colectiv, fiind uzuală reunirea mai multor valori într-un singur certificat. Scopul emiterii unui asemenea certificat este de a facilita negocierea acțiunilor la scară internațională, întrucît prezentînd siguranța unei hîrtii de valoare ce provine de la o bancă poate circula în cadrul marilor burse fără a mai fi necesare toate procedurile, riscurile și costurile transmiterii efective a unei multitudini de titluri. Pornindu-se de la aceste considerente practice, la bursele din Elveția, spre exemplu, tranzacțiile cu acțiuni americane, engleze și italiene se efectuează exclusiv cu certificate de acțiuni.

Certificatul interimar constituie o punte de legătură între momentul emiterii și momentul livrării efective a unor titluri către posesori, acoperind perioada necesară imprimării, transportului și înregistrării acestora. Cît este folosit ca înlocuitor al unor titluri a căror lansare a fost anunțată pe piață, certificatul interimar apare ca o hîrtie de valoare avînd o valabilitate pe deplin recunoscută în orice fel de tranzacții.

Certificatul parțial este o hîrtie de valoare ce încorporează o proporție determinată din drepturile patrimoniale ale unei acțiuni întregi. În practică se întîlnesc asemenea certificate reprezentînd o zecime din drepturile patrimoniale, dar nu și din drepturile sociale, pe care le conferă o acțiune nominală sau la purtător. Emiterea de certificate parțiale apare ca o soluție provizorie în așteptarea revizuirii drepturilor ansamblului de acțiuni ale unei societăți. La bursă aceste certificate se negociază ca atare, cursul lor fiind înscris pe o linie distinctă.

Certificatele de opțiune formează o componentă a obligațiunilor care conferă un drept de opțiune. În fapt, obligațiunile din această categorie au încorporat pe lîngă cuponul de dobînzi și un certificat care autorizează deținătorul să achiziționeze, într-un interval de timp determinat, acțiuni ale emitentului la un preț prestabilit. Certificatul de opțiune poate fi detașat, după o anumită perioadă, și negociat separat de obligațiunea respectivă. Datorită avantajelor care decurg din posibilitatea cumpărării de acțiuni în asemenea condiții, uneori chiar la valoarea nominală, obligațiunile „cu opțiune" sînt purtătoare ale unor dobînzi mai scăzute comparativ cu obligațiunile obișnuite.

Certificatul de depozit, cunoscut sub forma abreviată CD's, constituie un instrument folosit în tranzacții monetare a cărui apariție se situează în anii '60 în S.U.A., pentru ca apoi să dobîndească o vocație internațională în cadrul pieței eurovalutelor. Constă într-un titlu emis de o bancă, atestînd constituirea unui depozit într-o anumită monedă ce urmează a fi rambursat celui care deține acest CD's la un termen stabilit. Dobînda la CD's este în funcție de condițiile pieței și de durata depozitului.

Acestea sînt titluri negociabile, putînd fi transmise simplu, direct între posesori, ceea ce le conferă o mare mobilitate. Pentru deținători prezintă avantajul posibilității unei mobilizări imediate a fondurilor, în timp ce pentru instituția bancară emitentă asigură menținerea sumei în depozit pînă la scadență și deci putința utilizării ei în răstimp pentru operațiuni de credit.

Certificatul-aur și **certificatul-argint** sînt documente doveditoare ale constituirii unor depozite în aceste metale la bănci, putînd fi preschimbate în orice moment în cantitatea de metal prețios pe care o reprezintă.

Radu NEGREA

Zone libere

Sabin Dincă, Huedin — Față de numai 8 în anul 1970, numărul zonelor libere existente în „lumea a treia" în 1980 era estimat la 55, repartizate în circa 30 de țări și teritorii în curs de dezvoltare. În același an erau în curs de amenajare alte 33 asemenea zone, în 20 de țări. După opinia autorilor unui studiu al U.N.C.T.A.D. (TD/B/C. 2/211) referitor la aceste zone industriale prelucrătoare pentru export scutite de taxe vamale și beneficiind de anumite avantaje fiscale, contribuția lor la dezvoltarea industrială a țărilor-gazdă a fost pînă acum destul de redusă. Studiul relevă că principala rațiune a utilizării acestor zone libere de către investitorii străini (de regulă pentru activități cu consum mare de muncă din industria electronică, a confecțiilor, încălțămintei, pielăriei, opticii, maselor plastice, jucăriilor, articolelor de sport, pieselor auto etc.), o constituie existența pe plan local a unei forțe de muncă mult mai ieftine decît cea din țările dezvoltate. Chiar cînd productivitatea orară a muncii este în aceste zone ceva mai scăzută decît în țările dezvoltate, cea anuală este adeseori cu mult mai înaltă, din cauza duratei mai mari a săptămînii de lucru și duratei mai scurte a concediilor. Ca urmare, deplasarea în zonele libere a unor activități presupunînd un consum mare de muncă manuală simplă dă posibilitatea unor firme din țările dezvoltate să-și mențină poziția competitivă atît pe propria lor piață internă, cît și pe cea externă. Studiul U.N.C.T.A.D. relevă, de pildă, că o pereche de pantofi produsă în Tunisia de o firmă vest-germană costă numai 1,58 dolari, plus 0,41 dolari cheltuielile de transport ale materiei prime spre Tunisia și al produsului finit spre R.F.G. (deci în total 1,99 dolari), față de 4,65 dolari costul de producție al aceleiași perechi de pantofi în R.F.G.

Găzduind operații manuale simple, care nu necesită o calificare înaltă, zonele libere nu au asigurat realizarea unui transfer de tehnologie modernă spre țările în curs de dezvoltare. În plus, contrar așteptărilor țărilor-gazdă, ele nu au avut un efect de antrenare a industriilor locale furnizoare de materii prime sau componente, în virtutea integrării verticale a producției firmelor — de regulă transnaționale — care au implantat fabrici în aceste zone.

În concluzie în studiu se arată că zonele libere trebuie considerate de țările în curs de dezvoltare ca numai unul din mijloacele ce pot fi avute în vedere pentru organizarea unei industrii de export, capabile să asigure resursele valutare necesare accelerării progresului lor economic.

Consum specific

Emilian Sîrbu, Vînju Mare — În documentarul publicat în nr. 34 din 21 august 1984, am arătat că raportul dintre indicele de creștere al consumului de energie electrică și cel al venitului național al țării noastre a devenit în perioada 1975—1982 subunitar (și anume 0,94), întrucît în intervalul de 10 ani anterior (1965—1975) el fusese de 1,27. În felul acesta se explică și faptul că pe ansamblul perioadei 1965—1982 el a rămas supraunitar (și anume 1,20).

Siderurgie

Nicolae Marinaș, Galați — Anul trecut producția mondială de oțel a fost de 663,9 milioane tone, cu peste 45 mil. t sub nivelul din 1974. Această evoluție a fost însoțită de sporirea ponderii țărilor socialiste în producția mondială de oțel, de la 30,3 la sută în 1974, la 38,3 la sută în 1982 și a țărilor în curs de dezvoltare (de fapt a unui număr foarte redus dintre ele) de la 4,4 la sută, la 9,4 la sută, în vreme ce ponderea țărilor occidentale industrializate s-a redus, de la 65,3 la sută în 1974, la 52,3 la sută în 1982, sub efectul unei scăderi considerabile a producției. Explicațiile acestei scăderi sînt multiple : încetinirea ritmului construcțiilor de locuințe după terminarea reconstrucției postbelice și ca efect al încetinirii creșterii demografice ; reducerea dimensiunii automobilelor ; încetinirea ritmului de creștere a producției ramurilor constructoare de mașini mari consumatoare de metal, paralel cu progresul mai rapid al unor ramuri ca electronica, electrotehnica, informatica etc., care necesită puțin oțel ; perfecționarea tehnologiilor de laminare, materializată în reducerea consumului specific de oțel ; concurența sporită din partea aluminiului (în ciuda creșterii costului energiei), materialului plastic sau a unor materiale compozite.

Avînd în vedere gradul încă redus de utilizare a capacităților de producție siderurgice din majoritatea țărilor dezvoltate (58 la sută de pildă în țările Pieței comune, în 1983), experții consideră că scăderea producției de oțel a acestora va continua în anii imediat următori. Astfel, în Japonia, firma „Nippon Steel" și-a propus reducerea capacității de producție de la 32 la 27 milioane tone în decurs de cinci ani.

Comerț în contrapartidă

Corneliu Fotescu, București — În ceea ce privește mărimea ponderii comerțului în contrapartidă în comerțul mondial, cifrele avansate de experți variază destul de mult : între 8 la sută, corespunzător unei valori de 160 miliarde dolari pe an, potrivit unui raport recent al G.A.T.T., și 33 la sută, după calculele unei firme de consulting new-yorkeze citate de revista Time (nr. 24/1984). În orice caz este vorba de o pondere ridicată care nu a mai fost înregistrată din anii '30. În plus, experții sînt aproape unanimi în a aprecia că, date fiind actualele împrejurări din economia mondială, această pondere va continua să crească în anii imediat următori. Paralel a sporit și numărul țărilor angajate în forma amintită de schimburi, la circa 30, foarte diverse ca nivel de dezvoltare (de la Argentina și Australia la Indonezia și Zambia), ca și cel al firmelor. Indonezia, de pildă, a adoptat în 1981 o lege potrivit căreia orice achiziție guvernamentală în valoare mai mare de 750 mii dolari trebuie efectuată în contrapartidă, deci contra livrări indoneziene de cositor, cauciuc etc.

Printre cauzele expansiunii acestei forme de comerț, experții au în vedere în primul rînd lipsa de lichiditați datorită ponderii mari a serviciului datoriei externe în încasările din exporturi, puternic amplificată de nivelul excesiv al dobînzilor. În absența acestei modalități de comerț, o serie de țări puternic îndatorate, ar trebui să renunțe practic la aproape orice importuri, ceea ce ar afecta dramatic însăși capacitatea lor de export.

Un factor care favorizează extinderea comerțului în contrapartidă este și intensa concurență de pe piața internațională. Un exemplu actual îl reprezintă piața petrolului, unde pentru unii exportatori livrările în contrapartidă oferă un prilej camuflat de a vinde la prețuri mai scăzute decît cel convenit pe plan internațional.

Aceeași concurență determină și firme, care din diverse motive nu ar fi atrase de comerțul în contrapartidă, să se angajeze în asemenea operațiuni, pentru a evita pierderea unor contracte în favoarea altor firme care deja îl practică. Astfel valoarea anuală a tranzacțiilor în contrapartidă ale firmei „General Motors" depășește acum 500 milioane dolari, iar în cazul lui „General Electric" chiar 2 miliarde.

De notat că schimburile contrapartidă sînt promovate și de unele țări dezvoltate, cu suficiente rezerve valutare, în intenția de a exercita o presiune asupra unor societăți multinaționale.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 36 din 7 septembrie 1984

— **Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000 (proiect)** 1

— Un vast program în slujba înfloririi patriei **(Barbu Gh. Petrescu)** 11

ECONOMIE NAȚIONALĂ

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

● Activitate susținută pentru realizarea obiectivelor dezvoltării economice **(Dan Popescu)** 14

● Priorități în valorificarea resurselor de sporire a producției agricole **(Ovidiu Popescu)** 16

● Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Creșterea și diversificarea producției **(I. Costin)** 18

● Posibilități de creștere a eficienței comerțului exterior **(Adrian Constantinescu, Victor Babiuc)** 19

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Funcționarea eficientă a mecanismului economico-financiar (anchetă) **(Ioan Hidegcuti, Ion Verboncu)** 21

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Perfecționarea organizării producției și a muncii — factor de sporire a productivității **(Iulian Ploștinaru)** 23

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Probleme teoretice și practice ale tipului de preț în socialism **(Francisc Kiss)** 25

— Școli ● curente ● economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(Gh. Ciulbea)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— R.P. Bulgaria. O țară industrial-agrară în plin proces de modernizare **(Dinu Dragomirescu)** 29

— R.P.D. Coreeană. Eforturi pentru realizarea unor obiective de amploare **(Ioachim Silvestru)** 30

— Curier 31

IN THIS ISSUE

— Guidelines of the 13th Congress of the Romanian Communist Party with regard to Romania's socio-economic development in the 1986—1990 five-years and long term perspectives until the year 2000 (Draft) 1

— A Large Program for Romania's prosperity **(Barbu Gh. Petrescu)** 11

— Sustained Activity for Achieving the Objectives of Economic Development **(Dan Popescu)** 14

In the Spirit of the Guidelines established by Comrade Nicolae Ceaușescu, at the Working Session from the C.C. of the R.C.P.

— Priorities in Boosting Resources for Rising Agricultural Production **(Ovidiu Popescu)** 16

— Output Increase and Diversification **(I. Costin)** 18

— Possibilities of Rising Foreign Trade Efficiency **(Adrian Constantinescu, Victor Babiuc)** 19

— The Efficient Work of Economic and Financial Mechanism **(Ioan Hidegcuti, Ion Verboncu)** 21

— Improvement of Production and Work Organization — an Element of Rising Productivity **(Iulian Ploștinaru)** 23

— Theoretical and Practical Issues of the Price Type in Socialism **(Francisc Kiss)** 25

— Schools ● Trends ● Economists. Progressive Traditions of Romanian Economic Thought **(Gh. Ciulbea)** 26

— People's Republic of Bulgaria. An Industrial-Agrarian Country in Full Modernization Process **(Dinu Dragomirescu)** 29

— People's Democratic Republic of Corea. Efforts for Achieving Large-Scale Objectives. **(Ioachim Silvestru)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Директивы XIII-го съезда Румынской Коммунистической Партии о социально-экономического развития Румынии в пятилетке 1986—1990 и перспективные направления на 2000 г. (Проект) 1

— Широкая программа на службе расцвета родины **(Барбу Г. Петреску)** 11

В духе направлений, установленных товарищем Николае Чаушеску на Рабочем совещании в ЦК РКП

— Усиленная деятельность по осуществлению задач экономического развития **(Дан Попеску)** 14

— Приоритеты в освоении ресурсов роста сельскохозяйственной продукции **(Овидиу Попеску)** 16

— Примерное выполнение плановых заданий. Рост и диверсификация производства **(И. Костин)** 18

— Возможности повышения эффективности внешней торговли **(Адриан Константинеску, Виктор Бабюк)** 19

— Самоуправление на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Эффективное функционирование экономического механизма (анкета) **(Иоан Хидегкути, Ион Вербонку)** 21

— Совершенствование организации производства и труда — фактор повышения его производительности **(Юлиан Плоштинару)** 23

— Теоретические и практические проблемы типа цен при социализме **(Франчиск Киш)** 25

— Школы — течения — экономисты. Прогрессивные традиции румынской экономической мысли **(Г. Чульбя)** 26

— Н Р Болгария. Промышленно-аграрная страна в сплошном процессе модернизации **(Дину Драгомиреску)** 29

— Корейская НДР. Усилия для достижения объектов большого маштаба **(Иоаким Сильвестру)** 30

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.J.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

CEL MAI UŞOR LUCRU: PREGĂTIREA BAGAJELOR, vă revine dv.
FORMELE ŞI FORMULELE DE VACANŢĂ VI LE OFERĂ...

AGENŢIILE DE TURISM

din Bucureşti

- Bd. Republicii nr. 68
- Bd. 1848 nr. 4
- Bd. N. Bălcescu nr. 35
- Str. Luterană nr. 4
- Str. Tonitza nr. 13.
- Calea Moşilor bloc 55 bis

. CIRCUIT în DELTA DUNĂRII de 4 zile. Tulcea – Braţ Gheorghe – Lacul Roşu – Braţ Sulina – Mila 23 – şan – Maliuc – Tulcea.

. AMATORILOR DE PESCUIT li se oferă sejur de 6 , în inima DELTEI, la hotelul din Maliuc.

. MINIVACANŢE la cabanele din BUCEGI sau VALEA OMIŢEI.

. DRUMEŢII în RETEZAT – APUSENI – FĂGĂRAŞ sau AHLĂU.

. EXCURSII de 6 zile în NORDUL MOLDOVEI, 7 zile MARAMUREŞ sau 10 zile prin toată ţara.

. ODIHNĂ şi RECREERE la hotelul PALAS din SINAIA. tegorie lux, program video TV.

Pentru edificarea completă puteţi consulta programele excursiilor şi obţine informaţii detaliate zilnic la agenţiile menţionate între orele 8–20, duminica între orele 8–13.

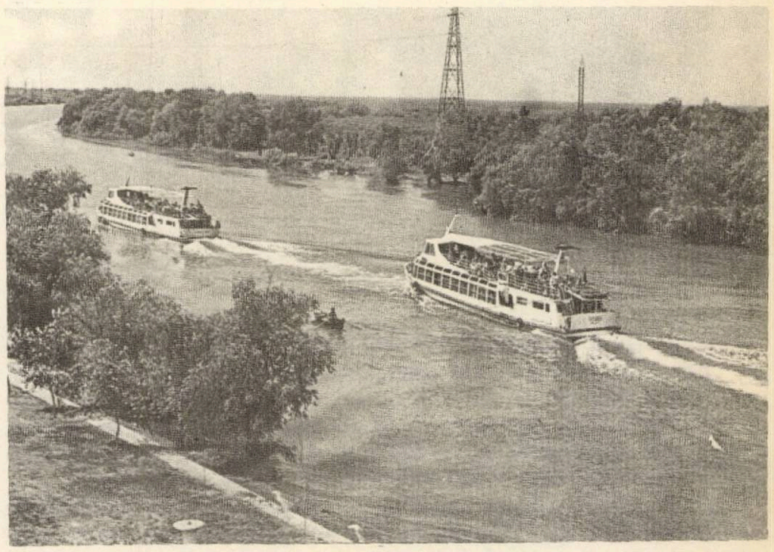

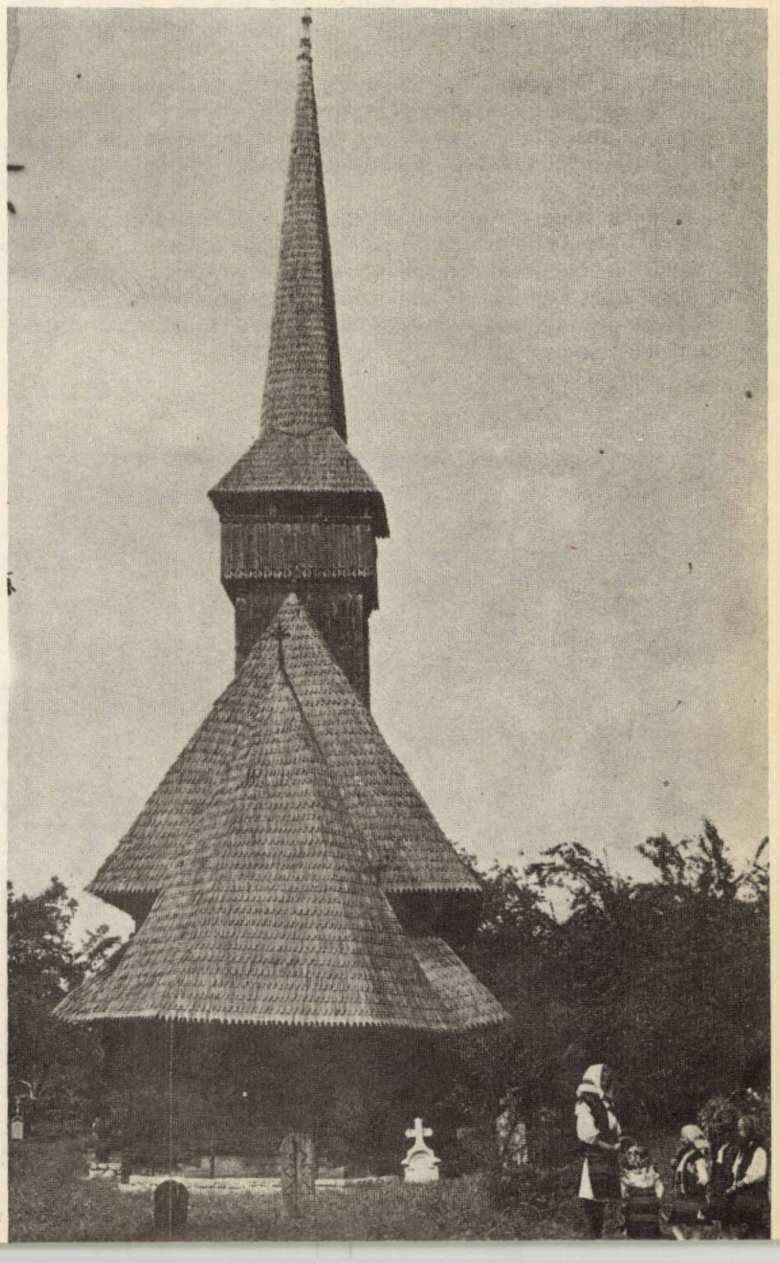

Cine... VĂ OFERĂ?
Unde... VĂ OFERĂ?
Cînd... VĂ OFERĂ?
Ce... VĂ OFERĂ?
Cum... VĂ OFERĂ?

...RESTAURANTUL „HERĂSTRĂU"

...în cele 5 saloane, 2 grădini de vară, 1 terasă acoperită, 15 pergole acoperite ale sale, amplasate în inconfundabilul cadru natural — unic prin peisagistică, original prin amplasament — al parcului cu acelaşi nume, oază de linişte, recreere, deconectare şi agrement al oricărui bucureştean... (la care se poate ajunge cu troleibuzul 83 — capăt)

...în fiecare zi între orele 10—24 (mesele putînd fi reţinute şi la telefonul 79 63 42, de unde se pot obţine şi informaţii în legătură cu modul de organizare a meselor festive, banchetelor, recepţiilor care sînt organizate aici în mod frecvent)

...o foarte bogată, diversificată şi apetisantă gamă de preparate culinare româneşti tradiţionale, din care nu lipsesc : specialităţile la grătar şi cele pescăreşti, sarmalele şi puii la ceaun, produsele de patiserie-cofetărie şi dulciurile de bucătărie...

...într-un mod de servire exemplar, indiferent de numărul şi proveniența consumatorilor (turişti străini sau români), **solicitudinea, amabilitatea, conştiinciozitatea şi profesionalismul personalului de aici onorînd exigenţele oricărui rafinament, aşa încît fiecare seară se transformă într-o amintire de neuitat...**

1984 SEP 2 8

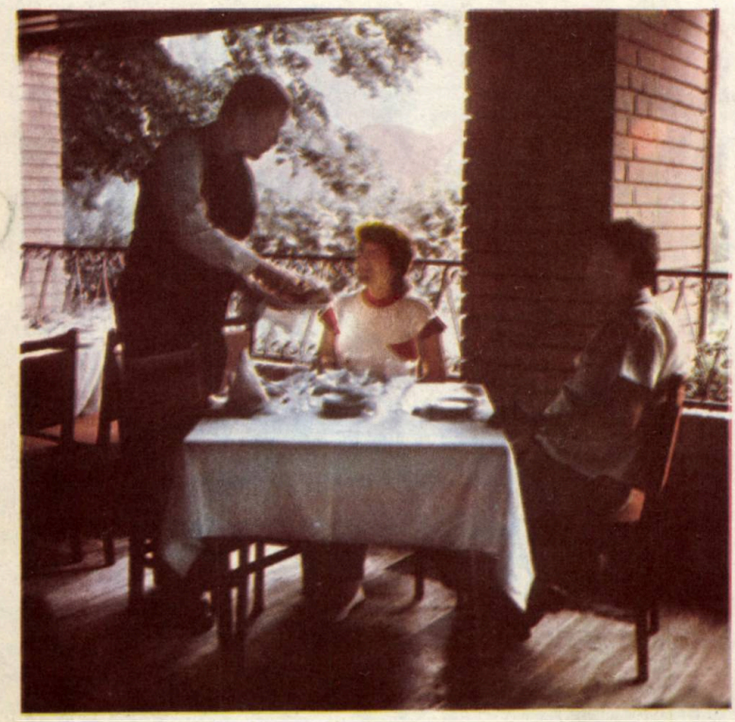

Lei 5

0646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

România, pe noi trepte de progres şi civilizaţie

O POLITICĂ ŞTIINŢIFICĂ, REALISTĂ ÎN SLUJBA DEZVOLTĂRII MULTILATERALE A PATRIEI

Numărul 37 ● Vineri 14 septembrie 1984

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI ÎN PERIOADA 1986-1990

DINAMICA VENITULUI NAȚIONAL
-în procente-

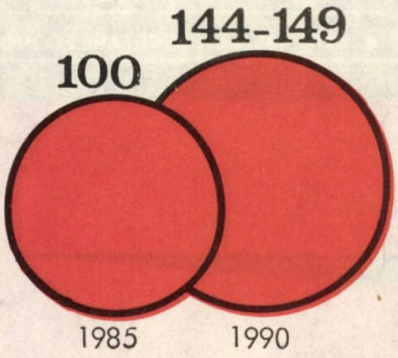

• Ritmul mediu anual de creştere în perioada 1986-1990 va fi de 7,6-8,3 la sută.

DEZVOLTAREA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE
-în procente-

PRODUCȚIA MARFĂ

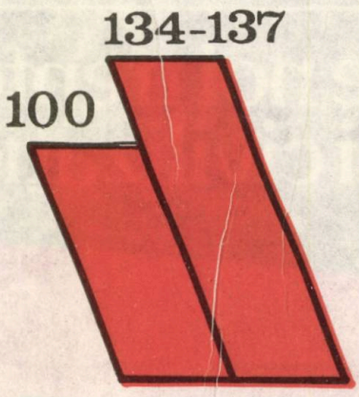

PRODUCȚIA NETĂ

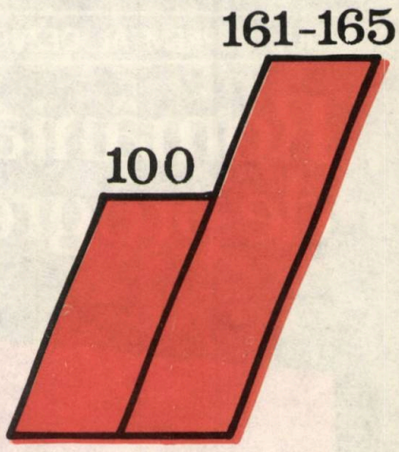

DEZVOLTAREA PRODUCȚIEI AGRICOLE
(media anuală pe perioada de 5 ani)
-în procente-

PRODUCȚIA GLOBALĂ AGRICOLĂ

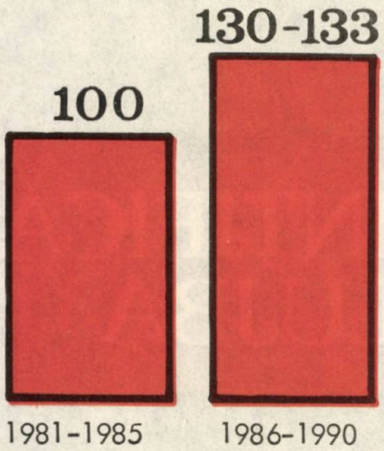

PRODUCȚIA NETĂ AGRICOLĂ

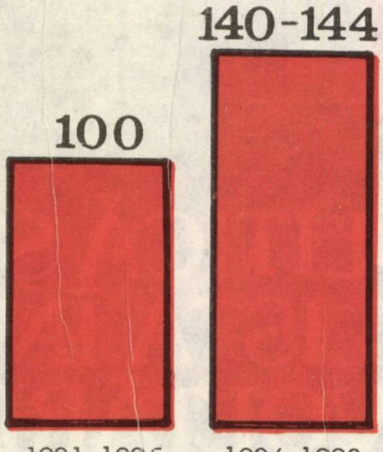

VOLUMUL INVESTIȚIILOR ÎN ECONOMIA NAȚIONALĂ
(pe perioada de 5 ani)
-în procente-

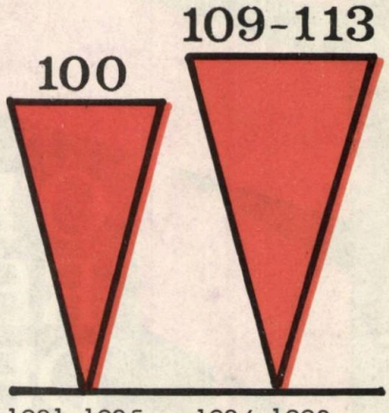

VOLUMUL COMERȚULUI EXTERIOR
(pe perioada de 5 ani)
-în procente-

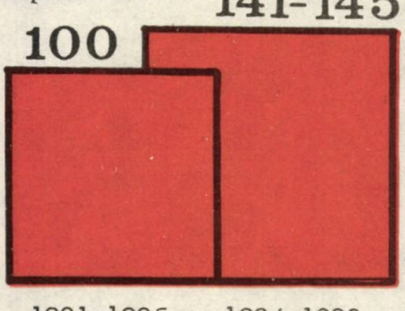

DESFACERILE DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL
-în procente-

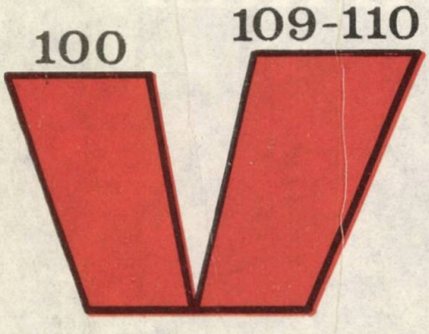

PRESTĂRILE DE SERVICII PENTRU POPULAȚIE
-în procente-

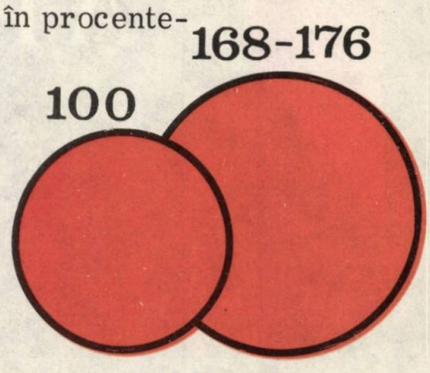

D 646

CURIER
ECONOMIC — LEGISLATIV

Drept economic

Contractarea în acord global a lucrărilor de construcții-montaj și preluarea lor în antrepriză

Decretele nr. 92 și 93 privind îmbunătățirea organizării unităților de construcții-montaj în vederea preluării execuției lucrărilor în antrepriză și retribuirea în acord global a personalului muncitor, din 16 martie 1984, ale Consiliului de Stat al R. S. România, instituie două tipuri noi de contracte economice pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj :

— contractul cadru pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj și,

— contractul ferm de execuție în acord global prin preluarea în antrepriză a lucrărilor de construcții-montaj.

Brigada complexă și brigada specializată încheie și ele, la rîndul lor, contractele de acord global cu întreprinderea-antrepriză din care fac parte, sau cu antrepriza ori trustul cărora le sînt direct subordonate.

Tot contracte de acord global pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj se încheie și între antrepriză și antreprenorul general care poate fi întreprinderea-antrepriză, trustul sau centrala de antrepriză generală, cînd antrepriza este în directă subordine a acestora.

În prezent, tratăm cîteva din noile aspecte ale contractului cadru și contractului ferm de execuție în acord global, așa cum rezultă din prevederile Decretului nr. 93/1984 și cum sînt concretizate în contractele model.

În prealabil vom face unele aprecieri cu privire la elementele sau condițiile esențiale pe care în mod obligatoriu trebuie să le cuprindă orice contract, deci și contractele economice, cadru și ferm de execuție și anume : capacitatea părților contractante, consimțămîntul sau acordul de voință al acestora, obiectul și cauza și apoi ne vom ocupa mai pe larg de cuprinsul acestor contracte, adică de elementele constitutive ale conținutului contractului.

Părțile contractante sînt beneficiarul și antreprenorul general. Ele sînt definite de Legea nr. 9/1980. Structura organizatorică a antreprenorului general, atribuțiile acestuia în executarea lucrărilor de construcții-montaj, precum și drepturile și obligațiile pe care le au în activitatea de execuție sînt cele stabilite de decretele nr. 92 și 93 din 16 martie 1984, ale Consiliului de Stat al R. S. România și sînt esențial noi față de structura organizatorică, atribuțiile și drepturile antreprenorului general, ca parte contractantă în contractul anterior de antrepriză.

Potrivit art. 3 al. 3 din Decretul nr. 92/1974, sînt antreprenori generali : întreprinderea-antrepriză, trustul și centrala de antrepriză generală care au calitatea de persoane juridice, și sînt singurele care încheie contracte directe cu beneficiarul.

Acordul părților este determinat de sarcinile de plan, iar potrivit art. 17 din Decretul nr. 93/1984, cele două contracte „se încheie în conformitate cu prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială".

Dispozițiile textului mai sus citat privind acordul părților trebuie înțelese că se referă atît la contractul cadru cît și la contractul ferm de execuție, avînd în vedere că cel de-al doilea contract — contractul ferm de execuție — stabilește condițiile concrete de detaliu privind realizarea obiectivelor precizate în contractul cadru.

Obiectul celor două contracte îl constituie, prestarea, la care se obligă părțile contractante în realizarea planului unic de dezvoltare.

Spre deosebire de contractul de antrepriză anterior, unde obiectul era precizat prin denumirea generală a categoriilor de lucrări : lucrări generale și speciale de construcții, lucrări de montare a utilajului tehnologic, instalații etc., în contractul cadru pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj, obiectul îl reprezintă executarea lucrărilor de construcții-montaj pentru un anumit obiectiv de investiții prevăzut în planul de investiții al titularului, iar în contractul ferm de execuție, obiectul îl reprezintă executarea totală sau parțială a lucrărilor de construcții-montaj la obiectivul de investiții prevăzut într-un contract cadru determinat.

Supliment la
nr. 37/1984
Revista ECONOMICA

În noile contracte, obiectul este riguros determinat, ca urmare a preluării lucrărilor de construcții-montaj în antrepriză, de către antreprenorul general și retribuirea personalului muncitor în acord global.

Analizînd cu atenție cele două contracte prevăzute de Decretul nr. 93/1984, se constată că se evidențiază în mod distinct cauza, adică pentru ce s-au obligat deopotrivă atît beneficiarul cît și antreprenorul general, scopul obligațiilor lor, finalitatea acestui scop.

Contractele model cadru pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj și ferm de execuție în acord global prin preluarea în antrepriză a lucrărilor de construcții-montaj, precizează scopul încheierii acestor contracte, atunci cînd în preambul, arată că s-au încheiat aceste contracte „pentru executarea lucrărilor de construcții-montaj, în condițiile prevăzute de Decretul nr. 93/1984 al Consiliului de Stat privind retribuirea în acord global a personalului muncitor din activitatea de construcții-montaj, prin preluarea lucrărilor în antrepriză.

Distincția este evidentă față de acordul părților și cu atît mai mult față de obiectul contractului care este — așa cum am arătat — executarea lucrărilor de construcții-montaj pentru un obiectiv de investiții.

Analizînd cuprinsul celor două contracte se constată că ele cuprind o serie de elemente ce stabilesc condițiile în care urmează să se execute lucrările de construcții-montaj contractate. În literatura de specialitate aceste elemente sînt adesea denumite condiții sau clauze, fără să se confunde cu capacitatea părților contractante, acordul acestora, obiect și cauză.

Contractul cadru stabilește condițiile de executare a lucrărilor de construcții-montaj, pentru un anume obiectiv de construcții, prevăzut în planul de investiții al titularului respectiv, iar contractul ferm de execuție în acord global stabilește condițiile privind executarea efectivă — parțială sau totală — a lucrărilor de construcții-montaj prevăzute în contractul cadru, la un obiectiv de investiți, determinat. De aceea, așa cum s-a arătat, el și detaliază obligațiile din contractul cadru, prin concretizarea tuturor sarcinilor ce revin beneficiarului și antreprenorului general, în executarea fiecărei lucrări de construcții-montaj.

Deși contractele — cadru și ferm — de execuție au o serie de elemente comune, fiecare dintre ele cuprinde condiții specifice.

Astfel, contractul cadru cuprinde, potrivit art. 17, lit. a din decret „denumirea, valoarea, durata de execuție, capacitățile de producție și termenele de punere în funcțiune ale obiectivelor".

Referitor la aceste elemente, contractul cadru model, stipulează că el se încheie pe o perioadă de doi sau mai mulți ani. Valoarea totală a lucrărilor contractate este eșalonată pe fiecare an. Capacitățile de producție și termenele de punere în funcțiune a obiectivului sînt fixate cu precizie, iar durata de execuție a lucrărilor este precizată pe luni. Termenele de predare a obiectivelor de construcții-montaj pentru punerea în funcțiune sînt prevăzute într-un grafic de eșalonare a investiției cuprins în Anexa nr. 1 care face parte integrantă din contractul cadru.

Durata de execuție, termenele de predare a obiectivelor de construcții-montaj și termenul de punere în funcțiune a obiectivului se află într-o strînsă legătură cu termenul încheierii contractului.

În noile contracte, termenul încheierii lor este corelat cu termenele aprobării sarcinii de plan și al aprobării documentației tehnico-economice.

Art. 16, al. 5 din Decretul nr. 93/1984, stabilește că încheierea contractului cadru are loc în termen de maximum 20 de zile de la data aprobării introducerii lucrărilor în plan, pe baza proiectului întocmit de antreprenorul general și comunicat beneficiarului în termen de 5 zile de la aceeași dată.

Contractul ferm de execuție în acord global, prin preluarea în antrepriză a lucrărilor de construcții-montaj se încheie, după aprobarea documentației tehnico-economice pînă la o dată stabilită de comun acord între beneficiar și antreprenorul general, asigurîndu-se duratele normate pentru realizarea obiectivelor și predarea lor în termen, pentru punerea în funcțiune.

O reglementare cu totul nouă o găsim în Decretul nr. 93/1984 cu privire la obligațiile beneficiarului și antreprenorului general, prevăzută de art. 17, lit. b și c din decret care precizează :

„— obligațiile beneficiarului privind termenele de predare a documentațiilor tehnico-economice aprobate și a amplasamentului obiectivului, de asigurare a aprovizionării și predării la montaj, în termen, a utilajelor și instalațiilor tehnologice și,

— obligațiile antreprenorului general de a executa integral lucrările de construcții-montaj ale obiectului, cu respectarea duratelor normate și a condițiilor de calitate prevăzute în standarde și proiecte".

Obligațiile beneficiarului se referă la predarea documentației tehnico-economice aprobată, cu nominalizarea proiectului de execuție (PE), detaliilor și devizelor de execuție (DDE) cu indicarea amplasamentului obiectivului, a utilajelor, instalațiilor tehnologice și materialelor speciale cu caracteristicile tehnice și de calitate, la termenele de predare, riguros cuprinse în Anexa nr. 2 care de asemenea face parte integrantă din contractul cadru.

Contractul cadru model cuprinde și alte obligații ale beneficiarului cum sînt asigurarea deschiderii finanțării pînă la odată fixă, preluarea prin proces-verbal de predare-primire a obiectelor sau părților de obiecte terminate înainte de recepția preliminară, convocarea comisiei de recepție, etc.

Obligațiile antreprenorului general, prevăzute de art. 17, lit. c din decret sînt cuprinse în amănunțime, în fiecare contract cadru model și se referă la executarea integrală a lucrărilor de construcții-montaj contractate, la respectarea duratelor de execuție și a condițiilor de calitate și la remedierea fără plată a părților de lucrări executate cu deficiențe și abateri de la limitele prevăzute în documentația tehnică.

În contractul cadru model este prevăzută și obligația comună pentru antreprenorul general și beneficiar de a încheia pînă la o dată determinată, contractul ferm de execuție în acord global prin preluarea în antreprinză a lucrărilor de construcții-montaj.

Art. 18 din Decretul nr. 93/1984, reglementează contractul ferm de execuție și precizează că trebuie să cuprindă în mod obligatoriu : documentația tehnico-economică, modul de utilizare a materialelor, componentelor, subansamblelor, mașinilor, instalațiilor și produselor tipizate, normele tehnice de consumuri maximale la materiale, com-

bustibil și energie pentru fiecare tip sau variantă constructivă, precum și numărul maxim de personal, valoarea maximă a lucrărilor de construcții-montaj și termenele de predare a utilajelor, instalațiilor tehnologice și a materialelor ce se aprovizionează de beneficiar.

În raport de aceste dispoziții contractul ferm model conține în mod detaliat obiectul, valoarea, durata și etapele de realizare a lucrărilor de construcții-montaj. În ceea ce privește documentația se prevăd numărul de proiecte tip și valoarea acestora, cotele de materiale, subansamble, mașini etc. predate la data încheierii contractului din valoarea totală, consumurile maximale de materiale, combustibil și energie cuprinse în extrasele de materiale, consumul de forță de muncă pentru fiecare obiect și numărul de personal muncitor.

Contractul ferm model cuprinde, de asemenea, în mod detaliat, obligațiile beneficiarului și antreprenorului general.

Beneficiarul are obligația de a preda sau de a pune la dispoziția antreprenorului general la termenele prevăzute în anexele 1 și 2, care fac parte integrantă din contract, amplasamentele libere, utilaje, mașini și materiale speciale. Pentru montajul utilajelor și al instalațiilor tehnologice, electrice, de automatizări etc. beneficiarul are obligația de a asigura un număr determinat de muncitori și specialiști și totodată de a asigura, asistența tehnică.

Obligația principală a antreprenorului general din contractul ferm este de a executa integral lucrările de construcții-montaj la termenele prevăzute în Anexa nr. 1.

Contractul ferm cuprinde valoarea totală a lucrărilor, valoarea lucrărilor de organizare de șantier pentru lucrările contractate, modalitățile de plată și condițiile de decontare.

Precizarea valorii și condițiilor de decontare în contractul ferm — model — de executare în acord global reflectă atenția deosebită ce se acordă autofinanțării și rentabilizării executării lucrărilor de construcții-montaj.

În strînsă corelare cu aceasta, se prevede însă și faptul că lucrările de calitate necorespunzătoare nu se decontează și că depășirile valorilor de construcții-montaj contractate, rezultate din modificări ale soluțiilor existente, modificări ale prețurilor resurselor luate în calcul la întocmirea documentației tehnico-economice sau din modificări datorate altor cauze, se reglementează prin acte adiționale.

Și în contractul model cadru și în contractul model ferm de execuție se prevede că asupra clauzelor la care s-au formulat divergențe, părțile convin ca pînă la concilierea și rezolvarea divergențelor să execute și să deconteze lucrările de construcții-montaj în condițiile prevăzute de contract și în conformitate cu devizele de execuție acceptate de banca finanțatoare.

Precizări clare conțin cele două contracte și în ceea ce privește răspunderea contractuală.

Ambele contracte model, prevăd că pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale, partea în culpă este ținută să plătească penalitățile prevăzute de lege.

În contractul cadru se precizează că penalitățile aplicate antreprenorului general pentru întîrzierea predării lucrărilor la beneficiar se calculează la valoarea lucrărilor neterminate, iar penalitățile aplicate beneficiarului pentru întîrzierea predării proiectelor, finanțării și altor condiții de execuție se calculează și se aplică la valoarea obiectelor care nu s-au putut executa.

Tot în contractul cadru se stipulează că beneficiarul este obligat să plătească penalități de 0,01% din valoarea lucrărilor nerecepționate pentru fiecare zi de întîrziere, în cazul în care din culpa lui, nu a fost convocată comisia de recepție, iar antreprenorul general este obligat să plătească penalități de 0,5% din valoarea remedierilor aferente lucrărilor de construcții-montaj pentru fiecare zi de întîrziere în cazul în care nu a efectuat în termen, remedierile stabilite de comisia de recepție.

O distincție judicioasă fac cele două contracte între elementele, condițiile sau clauzele ce privesc cuprinsul contractului și clauzele speciale. Am reliefat din prima categorie părțile contractante, termenul de încheiere a contractului și durata de execuție, obligațiile beneficiarului, obligațiile antreprenorului general, recepția, valoarea și modalități de plată, răspunderea contractuală etc. pe cînd clauzele speciale din contractele cadru și ferm de execuție cuprind activități, împrejurări anumite, obligații speciale ale beneficiarului și antreprenorului general, care nu se încadrează în clauzele, condițiile sau elementele ce fac parte din cuprinsul acestor contracte. De aceea, clauzele speciale sînt trecute în anexe, care fac parte integrantă din contract.

La contractul cadru ele se referă la executarea în condiții deosebite a unor lucrări, la obiecte de bază pe care antreprenorul general are dreptul să le folosească fără plată, la diferite raporturi specifice între beneficiar și antreprenorul general etc.

La contractul ferm pentru execuția lucrărilor de construcții-montaj, clauzele speciale se referă la cerințele specifice de calitate necuprinse în caietele de sarcini, la lucrările executate în condiții speciale, la activități legate de recepția preliminară și recepția finală, altele decît cele prevăzute de Legea investițiilor nr. 9/1980 și Legea contractelor economice nr. 71/1968 etc.

În concluzie, cele două contracte — prevăzute de Decretul nr. 93/1984 — constituie cadrul legal al raporturilor dintre beneficiar și antreprenorul general, al executării lucrărilor de construcții-montaj pentru un obiectiv de investiții și reprezintă instrumente de o eficiență sporită în activitatea de realizare a prevederilor înscrise în planul național unic de dezvoltare economico-socială. Conținutul, funcțiile și efectele lor consacră contractului cadru și contractului ferm de execuție, largi dimensiuni atît pe linia realizării lucrărilor de construcții-montaj planificate cît și pe linia creșterii calității, eficienței și rentabilității lucrărilor de construcții, din țara noastră.

Prof. dr. Adam POPESCU

Drept și uzanțe internaționale

Factoringul internațional

Condițiile specifice în care s-au desfășurat, mai ales în ultimele două decenii, relațiile comerciale internaționale, caracterizate prin accentuarea luptei de concurență, necesitatea reciclării cît mai rapide a capitalului participanților la aceste relații în scopul creșterii forței lor de pătrundere pe noi piețe de desfacere și, totodată, criza de lichiditate internațională și sporirea riscului de insolvabilitate a partenerilor străini, au favorizat extinderea și diversificarea unor operațiuni moderne de finanțare a fluxurilor comerciale mondiale. Între acestea, un loc important prin volumul afacerilor pe care le mijlocește și prin frecvența sa, îl ocupă factoringul. Fără a constitui o noutate sub aspectul tehnicii juridice, factoringul este unul dintre cele mai relevante exemple ale modului cum practica relațiilor internaționale a adaptat unele instituții clasice ale dreptului civil la noile realități ale vieții comerciale contemporane, creînd operațiuni complexe, de natură a satisface interesele tuturor comercianților implicați în ele.

Creșterea rolului factoringului în comerțul internațional a făcut ca el să se bucure de o atenție sporită din partea unor foruri științifice internaționale. Astfel, pentru a ne referi la un exemplu recent, Institutul Internațional pentru Unificarea Dreptului Privat (UNIDROIT), cu sediul la Roma, și-a propus, încă din 1974 să elaboreze un ansamblu de reguli uniforme privind factoringul internațional. După mai mulți ani de cercetări și studii, mai ales în cadrul unui grup de lucru special constituit în acest scop, acest prestigios institut internațional a elaborat, în mai 1983, un „Anteproiect de reguli uniforme privind anumite aspecte ale factoringului internațional", anteproiect aprobat de Consiliul de Direcție al Institutului. (Preliminary Draft Uniform Rules on Certain Aspects of International Factoring as Approved by the UNIDROIT Study Group for the Preparation of Uniform Rules on the Factoring Contract on 21 April 1982 and Adopted by the Governing Council of UNIDROIT on 5 May 1983 during its 62 nd Session). Folosim, în continuare, prescurtarea: Anteproiectul UNIDROIT. În cele ce urmează ne propunem să prezentăm principalele idei care se desprind din acest anteproiect, completate cu cîteva considerații de drept comparat, în materie.

I — Anteproiectul UNIDROIT definește „contractul de factoring" în art. 1, în felul următor:

„1. În sensul acestor reguli, „contract de factoring" („Factoring contract") înseamnă un contract încheiat între o parte (aderent; furnizor; „the supplier") și o altă parte (factorul; „the factor"), prin care factorul urmează să efectueze cel puțin două din serviciile specificate în par. 2. al acestui articol iar aderentul urmează să cedeze factorului, într-un mod continuu, cu titlu de vînzare sau de gaj, creanțele născute din vînzarea de bunuri.

2. Serviciile la care se referă par. 1 al acestui articol sînt finanțarea, contul curent, urmărirea creanțelor și protecția împotriva riscurilor de credit.

3. Orice referire în aceste reguli la „vînzarea de bunuri" sau „vînzare" va include și prestarea de servicii, dacă nu se prevede altfel".

În literatura juridică, atît română[1], cît și străină[2], definiția acestei instituții este deja consacrată, autorii calificînd, în general factoringul ca fiind contractul prin care o parte (aderent; „adhérent" sau „fournisseur" (fr.); „client" sau „supplier" (engl.) care este un vînzător de bunuri, executant de lucrări sau prestator de servicii, transferă în proprietate toate sau o parte din creanțele sale comerciale, pe termen scurt, rezultate din asemenea operațiuni, unei alte părți, o instituție specializată de factoring („factor") care, în schimbul unui comision — și cu anumite garanții — se obligă să-i achite aderentului valoarea acestor creanțe, substituindu-se în drepturile acestuia împotriva debitorilor creanțelor cedate („debtors" sau „customers" (engl).

Din punct de vedere terminologic, noțiunea engleză de „factoring" este larg utilizată, inclusiv în limbajul juridic francofon unde rar se folosește și noțiunea de „affacturage".

Analizînd factoringul într-o retrospectivă istorică, descoperim rudimentele sale în secolul al XVII-lea, atunci cînd emigranții englezi („pilgrims") în America de Nord, pentru a putea vinde mărfurile lor (mai ales blănuri, pește și lemn) pe piața țării de origine, apelau la ceea ce contractele epocii numeau „Agents and Factors", comercianți locali care plăteau proprietarilor din America valoarea mărfurilor, pe care o recuperau apoi de la cumpărătorii britanici. De multe ori, însă, rolul acestor „Factors" era mai complex, în sensul că ei erau antreprenori și chiar vînzători în nume propriu ai mărfurilor respective, ceea ce făcea ca operațiunea să îmbrace fațete juridice multiple (intermediere, concesiune, depozit etc.). În secolul al XIX-lea această practică a căzut în desuetudine în Anglia dar, în schimb, ea a cunoscut o mare dezvoltare în S.U.A., mai ales în condițiile riscurilor pe care le prezentau pentru producători, vînzările în statele nou constituite din Vest, riscuri atenuate prin apelarea la societățile de factoring. Factoringul modern, născut în această perioadă, a fost „reimportat" în Europa de Vest, în special în anii '60, unde cunoaște astăzi cifre de afaceri uriașe.

Din punct de vedere juridic, contractul de factoring creează raporturi directe numai între două părți — aderent și factor — dar și alte persoane sînt implicate în această operațiune, ceea ce îi conferă calitatea de operațiune complexă. Este vorba, mai ales, de debitorul creanței cedate, iar în cazul factoringului internațional, de factorul la import.

Înainte de a trece la analiza unor aspecte privind conținutul raporturilor juridice care apar între părțile implicate în factoring, pentru mai buna lor înțelegere, amintim că în practica afacerilor internaționale, factoringul se prezintă sub două forme principale: cel „tradițional" (sau convențional) („Old line factoring" sau „conventional factoring") și cel „la scadență" („maturity factoring"). Deosebirea dintre ele poartă asupra gamei de servicii — mai mult sau mai puțin variate și complete — pe care factorul o oferă aderentului, dar în principal, asupra faptului că numai prima formă îndeplinește o funcție completă de instrument de credit, deoarece factorul plătește aderentului valoarea creanțelor în momentul cînd îi sînt transferate (sau la scurt timp după aceea), pe cînd la „maturity factoring", plata se face la scadența medie a facturilor cedate, mai exact, în practică, la 10—20 zile după această dată. Consecința directă este că la prima formă de factoring factorul reține atît comisionul cît și dobînzile la credit, în timp ce la factoringul la scadență el nu reține dobînzi, deoarece aderentul este plătit aproximativ la aceeași dată la care însuși debitorul este obligat să efectueze plata către factor.

1. Raporturile juridice **dintre factor și aderent** sînt consemnate în contractul de factoring („factoring agreement"; „Factoring contract"), așa cum am arătat, care se prezintă, de regulă, sub forma unui contract de adeziune impus de stabilimentul financiar (factor). El se încheie pe o perioadă determinată sau nu, dar, în toate cazurile, pe o anumită zonă geografică.

A. În ceea ce privește **obligațiile aderentului față de factor,** menționăm următoarele:

a) **transferul** creanțelor către factor funcționează pe **principiul globalității,** în sensul că aderentul este obligat **să transmită** toate creanțele rezultate din activitatea sa

[1] Tudor R. Popescu, Dreptul comerțului internațional, Ed. a II-a, 1983 p. 337; B. Ștefănescu, I. Rucăreanu, Dreptul comerțului internațional, 1983, p. 231.

[2] Samuel Pisar, Aspects juridiques du factoring international, Revue „Banque", 1970, p. 251.

comercială, sau, în cazul în care transmite numai o parte din ele, este vorba de cele apărute într-un sector determinat de activitate ori pe o anumită zonă geografică. Acest principiu împiedică pe aderent să transfere către factor numai creanțele îndoielnice sau prezumate a fi irecuperabile.

b) aderentul este obligat să furnizeze factorului dovada că marfa, lucrarea sau serviciul au fost efectiv vîndute, respectiv prestate, ceea ce se materializează în practică prin transmiterea facturilor — în original sau copie certificată de aderent —, centralizate pe un borderou, operațiune care are loc periodic (zilnic, de regulă), în funcție de volumul afacerilor și interesele părților. Fiecare factură trebuie să conțină mențiunea de subrogare a factorului în drepturile aderentului împotriva debitorilor, cu excepția factoringului „fără notificare" („non-notification factoring"), caracterizat prin aceea că firmele aderente nu relevă clienților lor cesiunea creanțelor pe care le au împotriva acestora. Dar, așa cum vom vedea mai jos, în contextul definirii factoringului internațional, acest tip de factoring („fără notificare") constituie, în concepția autorilor Anteproiectului UNIDROIT o specie aparte dat fiind particularitățile sale, așa încît nu i se aplică regulile cuprinse în Anteproiect.

c) aderentul garantează factorului existența și întinderea creanței, adică faptul că a executat întocmai contractul cu debitorul.

d) aderentul trebuie să transmită factorului toate informațiile pe care le posedă cu privire la debitori, de natură a facilita urmărirea creanțelor și să-i permită acestuia accesul la documentele sale contabile. Asemenea obligații transformă factoringul într-un contract bazat pe cooperare și încredere.

B. **Factorul are față de aderent** următoarele drepturi și obligații principale:

a) în timp ce, în ceea ce privește transmiterea creanțelor de către aderent, acționează principiul globalității, așa cum am arătat, factorul își rezervă dreptul de a selecționa creanțele pe care le acceptă. Practic, această selecție acționează în două moduri:

— fie printr-o aprobare individuală, la fiecare potențial debitor, tehnică practicată mai ales de factorii anglo-saxoni;

— fie printr-o aprobare de principiu care, la rîndul ei, ori este urmată de o verificare periodică (săptămînal, lunar, etc.) a debitorilor, ori constă în fixarea unui plafon permanent de credit pentru fiecare debitor. În toate cazurile, factorul își rezervă dreptul de a anula aprobarea sau, dacă nu este posibil și plata s-a efectuat, de a exercita un regres împotriva aderentului.

b) obligația principală a factorului este de a plăti aderentului facturile aprobate, în limita plafonului liniei de credit stabilite pentru fiecare debitor agreat. Plata se face anticipat sau la scadență, după cum ne aflăm în prezența unui „old line" sau a unui „maturity" factoring, după cum am arătat. Practic, reglementarea se face în cadrul unui cont curent pe care factorul îl deschide fiecărui aderent al său.

c) facorul are dreptul de a reține, în mod definitiv, din valoarea facturilor, un comision, calculat **ad valorem** (de regulă, între 0,75 și 3%) și o dobîndă, calculată **pro rata temporis** dar, aceasta din urmă, numai la factoringul cu creditare (old line).

Factorul mai reține și o diferență (agio) — de regulă 10—20% din valoarea creanței — dar numai cu scop de garanție pentru riscurile sale comerciale, diferență care este, în principiu, restituibilă la data încetării contractului.

d) factorul suportă numai riscul insolvabilității debitorului. Dacă refuzul sau întîrzierea în plată a debitorului se întemeiază pe o contestație privind concordanța mărfii, lucrării sau serviciului cu prevederile contractului, adică dacă acesta invocă orice obiecțiune imputabilă aderentului, în cazul în care temeinicia contestației a fost legalmente constatată, factorul are dreptul de regres împotriva aderentului. Factorul are un asemenea drept și în cazul în care debitorul nu execută din cauză de forță majoră; deci riscul, sub acest aspect, aparține aderentului. Regresul se realizează, practic, prin trecerea sumei la debitul contului curent al aderentului.

e) factorul are dreptul de a verifica evidențele contabile ale aderentului și joacă rolul de consilier financiar al acestuia, ceea ce îi conferă frecvent, posibilitatea de a impune aderentului politica sa comercială față de anumiți debitori.

2. Dacă pînă acum am privit factoringul prin prisma relației contractuale — bilaterale — dintre factor și aderent, în cele ce urmează trecem în revistă cîteva din aspectele pe care le prezintă el ca operațiune complexă — triunghiulară — implicînd pe aderent, factor și debitor. De la început se impune precizat faptul că țările unde această operațiune este practicată nu sînt, în general, dotate cu o reglementare legală specială, în materie. În această situație, părțile și organele de jurisdicție sesizate cu soluționarea unui litigiu în cauză sînt nevoite să caute soluția în dreptul comun, ceea ce nu este deloc o sarcină ușoară, avînd în vedere faptul că acesta este constituit dintr-o legislație — mai ales coduri civile și comerciale — de regulă, mai veche și, oricum, concepută pentru a reglementa alt gen de raporturi juridice. Ne aflăm în fața unui exemplu de manifestare a fenomenului care apare în viața juridică contemporană din unele țări și care este, de regulă, calificat prin expresia „revolta faptelor împotriva dreptului".

În cazul factoringului, majoritatea sistemelor de drept naționale aplică regulile prevăzute pentru cesiunea de creanță. Aceasta este situația în Italia (art. 1260 — 1267 C. civ.), Anglia (Legea asupra dreptului de proprietate — Law of Property Act, 1925, sect. 136), S.U.A. (Sect. 9 din U.C.C. și, în parte, legile diferitelor state), Belgia (art. 1690, C. civ. modificat prin Legea din 31 martie 1958 asupra andosării facturilor), Luxemburg (art. 1690 C. civ.), Olanda (art. 668 și urm. 1387, 1417, 1492, 1569, C. civ.), R. F. Germania (art. 398 și urm. B.G.B.). În Franța, mecanismul utilizat este cel al subrogării convenționale (art. 1250 C. civ.).

Ne ocupăm, în continuare, de efectele cesiunii creanțelor către factor, structurînd analiza pe două planuri: A. efectele între părțile contractante (factor-aderent) și B. efectele față de terți, respectiv, în primul rînd, debitorul cedat.

A. Sistemele de drept la care ne-am referit recunosc, de regulă, că cesiunea de creanță este valabilă **între părți** prin simplul lor acord de voință. Anteproiectul UNIDROIT, în art. 3, nu face decît să redea această regulă atunci cînd precizează că:

„Între aderent și factor:

a) este producătoare de efecte juridice („valid") prevederea contractuală privind cesiunea de către aderent a creanțelor sale, prezente și viitoare, chiar dacă contractul nu le individualizează, dacă sînt astfel descrise încît la momentul cînd iau naștere ele pot fi identificate ca intrînd sub incidența acestui contract;

b) prevederea din contractul de factoring prin care creanțele viitoare sînt supuse cesiunii este producătoare de efecte juridice, conform conținutului ei, fără a mai fi nevoie ca aderentul să întocmească un nou act de cesiune după ce creanțele au luat naștere".

În ceea ce privește întinderea cesiunii, art. 5 din Anteproiectul în discuție lasă părților o largă posibilitate de decizie atunci cînd precizează următoarele: „Contractul de factoring sau o cesiune de creanță efectuată în conformitate cu el pot prevedea valabil transferul, în mod automat sau altfel, către factor a tuturor sau a unei părți din drepturile pe care aderentul le are în temeiul contractului de vînzare, inclusiv a clauzei prin care s-a rezervat aderentului proprietatea asupra bunurilor".

B. În ceea ce privește efectele cesiunii de creanță **față de debitorul cedat**, două aspecte se impun a fi analizate: a) ce formalități trebuie îndeplinite pentru ca cesiunea să fie opozabilă debitorului, și b) consecințele juridice ale substituirii factorului în drepturile aderentului față de debitorul cedat.

a. Cu privire la prima problemă, sistemele de drept naționale, unicele izvoare de drept aplicabile, de lege

lata, în această materie, adoptă soluții care suferă nu numai de viciul lipsei de unitate, dar mai ales, în unele cazuri, de cel de a fi greoaie și costisitoare, ceea ce a făcut ca, deseori, ele să fie contrazise de uzurile pe care comercianții și le-au făurit în acest domeniu. Astfel, dacă în Anglia (Sect. 136 din Law of Property Act — 1925) și în R.F.G. (art. 398 B.G.B.) este suficientă înștiințarea debitorului prin simplă scrisoare, în Luxemburg (art. 1690 C. civ.) și Olanda (art. 668 C. civ.) se cere notificarea prin executorul judecătoresc sau, în cazul Olandei, acceptarea debitorului în scris. Practic, încă, prin uz, societățile de factoring olandeze apelează la această procedură numai în cazul în care există îndoială asupra solvabilității debitorului sau asupra seriozității aderentului, în orice alt caz fiind suficientă, de regulă, o simplă mențiune efectuată de aderent pe factură prin care debitorul este înștiințat că trebuie să se libereze în mîinile factorului. În Italia (art. 1264, 1265 C. civ.), opozabilitatea față de debitor este supusă condiției notificării acestuia sau acceptării de către el a cesiunii. Doctrina și jurisprudența au validat însă practica în sensul că notificarea poate fi făcută prin simplă scrisoare recomandată sau alt mijloc adecvat, în funcție de împrejurări. În Belgia, prin Legea din 31 martie 1958 asupra andosării facturilor (art. 13, alin. 1 și 16 alin. 3) s-a derogat de la dispozițiile de drept comun din art. 1323 C. civ., prevăzîndu-se că opozabilitatea față de terți a cesiunii rezultă din simpla andosare a facturii — sau a unei copii certificate după aceasta. Jurisprudența însă a impus și condiția avizării debitorului prin scrisoare recomandată. În practică, societățile de factoring adoptă, de regulă, soluția efectuării unei mențiuni pe factură, cea a trimiterii unei scrisori recomandate cu confirmare de primire fiind uzitată numai dacă onestitatea aderentului sau solvabilitatea debitorului sînt îndoielnice. În Franța, unde, așa cum s-a arătat, se aplică regulile de la subrogarea convențională (art. 1250 C. civ.), chitanța subrogatorie, datată, prin care se constată simultaneitatea cu plata, este opozabilă debitorului fără altă formalitate. Prin Ordonanța no. 67—836/27 sep. 1967 asupra reformei creditului întreprinderilor și Decretul de aplicare din 22 decembrie 1967 s-a introdus în această țară un sistem apropiat de cel belgian, facturile putînd fi transmise prin gir, întocmai ca un titlu de credit. În S.U.A. U.C.C. (sect. 9—302 și 9—402) prevede că eficacitatea cesiunii față de terți este subordonată condiției completării („filling") unei declarații financiare („financing statement") la o autoritate publică, după o procedură care variază de la stat la stat. În 1962 a intervenit o modificare în sensul că aceleași efecte le produce și o simplă mențiune efectuată pe factură.

În fața unei asemenea diversități de soluții, adoptarea unei reguli uniforme apare ca necesară. Anteproiectul UNIDROIT, în art. 6 propune următoarea soluție, pentru factoringul internațional:

„1. Sub condiția din par. 2 al acestui articol cesiunea va produce efecte față de debitor dacă înștiințarea de cesiune adresată acestuia:

a. este dată în scris și ea identifică în mod rezonabil creanțele care au fost cedate și persoana către care debitorului i se cere să plătească; și

b. precizează că cesiunea este guvernată de aceste reguli.

2. O înștiințare de cesiune produce efecte juridice în înțelesul par. 1 al acestui articol numai dacă se referă la o creanță născută în temeiul unui contract care a fost încheiat simultan sau anterior momentului cînd înștiințarea a fost dată".

b. În ceea ce privește cea de-a doua problemă, ca urmare a cesiunii, respectiv subrogației în dreptul francez, factorul devine titularul creanței și se substituie în drepturile aderentului cu următoarele consecințe:

1. factorul poate invoca împotriva debitorului drepturile care aparțineau aderentului, inclusiv drepturile accesorii creanței, cum ar fi, de pildă, rezerva proprietății. Sub acest aspect sistemele de drept analizate au, în general, soluții convergente. O asemenea concluzie rezultă, printre altele, din art. 1692 C. civ. belgian; art. 401 B.G.B. — care menționează printre drepturile transferabile și rezerva proprietății —; art. 1250 alin. 1 C. civ. francez; sect. 136 din Law of Property Act — 1925 din Anglia; art. 1569 C. civ. olandez; sect. 9—318(1) din U.C.C. al S.U.A.

2. posibilitatea debitorului de a invoca noului titular al creanțelor excepțiile de care dispunea față de aderent. Cu privire la aceasta, sistemele de drept menționate recunosc, în principiu, opozabilitatea excepțiilor — ca o consecință a regulii nemo plus juris ad alium transferre potest quam ipse habet — dar, practic, soluțiile sînt departe de a fi unitare, în special în ceea ce privește condițiile invocării excepției de compensație.

Anteproiectul UNIDROIT reglementează această problemă în art. 8 unde face o distincție, credem întemeiată, între excepțiile intrinseci creanței transmise (exemplul nostru: cea de livrare a unei mărfi necorespunzătoare calitativ sau cantitativ) și cele extrinseci acesteia și anume compensația între datoria debitorului cedat și o creanță a acestuia împotriva aderentului.

Cu privire la prima categorie de excepții, în par. 1 din articolul menționat se adoptă regula opozabilității, precizîndu-se că „...într-o cerere a factorului împotriva debitorului pentru plata creanțelor născute dintr-un contract de vînzare, debitorul poate ridica împotriva factorului toate apărările de care ar fi beneficiat în temeiul acestui contract dacă o asemenea cerere ar fi fost făcută de aderent". Se prevede o singură excepție de la această regulă, și anume situația reglementată la art. 4. În acest articol se precizează că „cesiunea creanțelor de către aderent către factor va produce efecte juridice chiar dacă vreo convenție între aderent și debitor a interzis o asemenea cesiune". Această excepție, neîntîlnită în majoritatea sistemelor de drept naționale menționate și calificată de însăși comentatorii Anteproiectului ca cea mai „inovatoare" din întreg cuprinsul său, se bazează pe o prevedere din U.C.C. al S.U.A. și își are rațiunea, după justificarea aceloraș comentatori, în ocrotirea intereselor micilor vînzători de mărfuri cărora marile societăți cumpărătoare le impun uneori, prin contracte tip (standard contracts), o clauză de interdicție a cesiunii creanțelor către o societate de factoring.

În ceea ce privește excepțiile exterioare creanței, Anteproiectul, în par. 2 din art. 8 se referă exclusiv la compensație. El adoptă de această dată o soluție mai restrictivă, precizînd că debitorul poate să exercite împotriva factorului orice drept de compensație („set-off") cu privire la creanțe („claims") pe care le are împotriva aderentului, cu condiția ca acestea să fie nu numai existente, dar și exigibile („existing and available") la momentul în care a primit înștiințarea de cesiune.

În timp ce art. 8, menționat mai sus, se ocupă de situația în care factorul exercită o acțiune împotriva debitorului, art. 9 din Anteproiect se referă, din contră, la cazul în care debitorul are calitatea de reclamant. Acest din urmă articol, exprimînd consecința regulii că factorul nu garantează executarea contractului de vînzare de către aderent către debitor, conține o dispoziție în sensul că debitorul, fără a fi prejudiciat în drepturile sale conform art. 8 nu este totuși îndreptățit să ceară restituirea banilor pe care i-a plătit factorului pe motivul că aderentul nu a executat sau a executat necorespunzător ori cu întîrziere contractul de vînzare.

O dispoziție de ocrotire a debitorului solvens este conținută în art. 7 din Anteproiect. Conform acesteia, „Dacă debitorul cu bună credință și neavînd nici un motiv de a cunoaște că o altă persoană are dreptul de a i se plăti crearea, efectuează plata către factor conform unei înștiințări de cesiune dată de aderent sau de factor cu împuternicirea prezentă sau aparentă a aderentului („with the supplier's actual or apparent authority"), plata trebuie considerată ca exoneratoare de răspundere pentru debitor, de pildă, chiar dacă: a) creanța nu fusese transmisă în mod valabil de către aderent către factor; sau

b) dreptul de a primi plata creanței a fost acordat unei terțe persoane".

O dispoziție cu privire la răspunderile factorului față de terți pentru prejudiciile cauzate de lucrurile la care

se referă facturile cedate este conținută în art. 10 din Anteproiect. În par. 1 se precizează că factorul nu este răspunzător față de terți, prin simplul transfer către el al titlurilor asupra bunurilor în condițiile art. 5, pentru pierderea, avaria sau paguba („loss, injury or damage") produsă de aceste bunuri. Par. 2. se ocupă de situația în care factorul dispune, mai departe, de aceste bunuri și face o distincție între două situații. Dacă factorul vinde (revinde) sau dispune în alt mod de aceste bunuri în favoarea unuia dintre participanții la operațiunea complexă de factoring (aderentul, debitorul sau alt factor), atunci, ca și în situația din par. 1, el nu este răspunzător pentru pagubele produse. Dacă el face însă un asemenea act de dispoziție în favoarea unui terț, altul decît unul dintre acești participanți la factoring, răspunderea lui pentru astfel de prejudicii este antrenată, în condițiile legii aplicabile în speță.

II. Trecînd la **factoringul internațional**, menționăm că cele arătate mai sus se aplică și acestui tip de factoring care, în mod specific, se caracterizează printr-un grad sporit de complexitate dat fiind faptul că presupune existența a cel puțin unui element de extraneitate. În acest caz, vînzătorul (aderentul) vinde marfa, prestează serviciul sau execută lucrarea către un cumpărător (debitor) dintr-o altă țară și cedează creanțele unui factor, de regulă, din țara sa, numit factor la export, care apoi le cedează mai departe unei alte societăți de factoring, numită factor la import, de regulă, din țara debitorului. Societățile de factoring sînt constituite în grupuri de societăți, plasate în țări diferite, care au convenit să-și cedeze reciproc, cu sau fără exclusivitate teritorială, creanțele asupra debitorilor din acele țări. De pildă, grupurile „International Factors" creat de First National Bank din Boston și „Sté Walter E. Heller International Corporation" din Chicago merg pe principiul competenței teritoriale exclusive a societăților componente, în timp ce societățile din grupul „Factor Chain International" nu adoptă, se pare, un asemenea principiu așa încît factorul la export poate alege corespondentul la import care îi convine cel mai bine, inclusiv din altă țară decît debitorul.

Problemele de drept internațional privat pe care le ridică factoringul internațional sînt departe de a fi găsit o soluție unitară. Anteproiectul UNIDROIT se referă, în art. 2 par. 1 și art. 11 la un singur aspect din acest domeniu și anume la determinarea criteriului de definire a factoringului internațional. Într-adevăr, problema se pune dat fiind multitudinea contractelor care alcătuiesc operațiunea complexă (cel de vînzare între vînzător-aderent — și cumpărător — debitor — și contractele succesive de factoring între aderent și factorul la export, apoi între acesta din urmă și factorul la import etc.) și care pot conține elemente de extraneitate diferite așa încît se impune extragerea elementului cracteristic. În art. 2 par. 1 se precizează următoarele: „Prezentele reguli se vor aplica contractelor de factoring internațional adică, cu alte cuvinte, în tot sau în parte, la creanțe născute dintr-un contract de vînzare încheiat între părți ale căror stabilimente comerciale („places of business") sînt situate în state diferite. În cazul în care o parte are mai mult de un stabiliment comercial, stabilimentul comercial în sensul acestui articol va fi acela care are cele mai strînse legături cu contractul de vînzare și executarea acestuia". Așadar, criteriul internaționalității la factoring îl constituie, în acest Anteproiect, ca părțile din contractul de vînzare de bunuri, executare de lucrări sau prestare de servicii să-și aibă stabilimentele comerciale, în sensul de locuri de desfășurare a afacerilor comerciale („places of business") în state diferite.

Par. 2 al art. 2 din Anteproiect interesează domeniul de aplicare al acestor reguli. Se precizează că Anteproiectul se aplică contractelor de factoring în temeiul cărora: „a) creanțele care urmează a fi transmise izvorăsc din vînzări de bunuri către clienți (debitori) („customers (debtors)") care sînt comercianți sau profesioniști și b) înștiințarea de transmitere a creanței urmează a fi dată către debitori". Prin aceste dispoziții se urmărește a se înlătura aplicarea Anteproiectului, în primul caz, la cesiunea de creanțe născute din raporturi juridice cu necomercianți, iar în al doilea caz, la factoringul fără notificare („non-notification factoring").

Art. 11, ultimul din Anteproiectul în discuție, conține o reglementare care vizează, de asemenea, domeniul de aplicare al acestor reguli și are, totodată, incidență pe planul dreptului internațional privat. Printr-un raționament **mutatis mutandis**, se precizează că aceste reguli sînt aplicabile și cesiunilor subsecvente ale creanțelor de către factor către alt factor, ca și cum primul factor ar fi aderentul, iar celălalt factor ar fi factorul inițial și aceasta indiferent dacă stabilimentele comerciale („places of business") ale factorilor sînt situate în același stat sau în state diferite. Prin această ultimă remarcă nu se face altceva decît să se confirme criteriul internaționalității factoringului, menționat în art. 2 par. 1 și anume, stabilimentele comerciale în state diferite ale părților din contractul de vînzare de bunuri, executare de lucrări sau prestare de servicii, orice alte elemente fiind irelevante sub acest aspect[1].

În ceea ce privește incidența factoringului internațional asupra relațiilor de comerț exterior și cooperare economică internațională ale țării noastre, sub aspect legislativ, chiar **de lege lata**, efectuarea ei nu ni se pare a fi inadmisibilă. Astfel, Legea nr. 16/1968 privind înființarea, organizarea și funcționarea B.R.C.E., atunci cînd reglementează, în art. 2, atribuțiile acestei instituții, adoptă unele formulări generale în care s-ar putea încadra, după părerea noastră, și contractul de factoring. De pildă, la lit. e din acest articol se menționează că B.R.C.E., „acordă credite în valută străină întreprinderilor și organizațiilor române cu activitate economică în relațiile cu străinătatea", la lit. f se precizează că, de asemenea, ea „organizează și efectuează creditarea în lei a activității economice în relațiile cu străinătatea", iar la lit. h se adaugă că ea „încheie aranjamente bancare în aplicarea acordurilor de plăți, convențiilor de credit și a altor aranjamente financiare încheiate de R.S.R. cu statele străine; încheie cu bănci și instituții financiare străine aranjamente de corespondent".

În cazul în care **lex causae** ar fi dreptul român, credem că sediul materiei l-ar constitui, **de lege lata**, reglementările privind cesiunea de creanță din art. 1391—1398 și 1402—1404 C. civ. român. Nu credem că, în dreptul nostru, ar putea fi aplicabile, în acest caz, prevederile privind subrogația convențională prin plată consimțită de creditor, din art. 1107 pct. 1 C. civ. — deși această reglementare ar prezenta avantajul că nu impune condiția consimțămîntului prin act autentic sau a notificării debitorului cedat —, deoarece, cel puțin la factoringul „la scadență", subrogarea nu are loc „într-un timp cu plata", așa cum cere legea noastră, ci mai înainte de plată și anume în momentul transferului creanței care face obiectul contractului de factoring.

De lege ferenda, menționăm că factoringului îi este dedicată o secțiune specială în cadrul Anteproiectului Codului Comerțului Exterior al R.S.R.

Credem, alături de alți autori[2], că efectuarea unor operațiuni de factoring internațional, atît la export cît și la import, de către B.R.C.E. ar aduce mari avantaje atît acestei instituții financiare cît și celorlalte întreprinderi române implicate în operațiune.

dr. Dragoș-Alexandru A. SITARU
asistent universitar
Facultatea de Drept din București

[1] Pentru o altă problemă de drept internațional privat de care însă Anteproiectul nu se ocupă, și anume aceea a legii aplicabile operațiunii, în ansamblul ei, vezi B. Ștefănescu, I. Rucăreanu, op. cit., p. 236.

[2] Vezi Al. Deteșan, D. Porojan, Factoringul, mijloc de accelerare a finanțării operațiunilor de export, în „Revista economică", Supliment, nr. 50/1976, p. 10—11.

Efectele juridice ale autorizației de export-import

1. **Eliberarea autorizației de export sau de import** de către Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale **legalizează** din punct de vedere administrativ operațiunea încheiată de către partenerul român cu contractantul din alt stat. Întreprinderea solicitantă din țară poate astfel trece la executarea obligațiilor ce-i revin în calitate de exportator sau de importator.

Dacă însă M.C.E.C.E.I. modifică, refuză sau anulează autorizația, o asemenea măsură produce efectele unei cauze exoneratorii de răspundere contractuală. Se cere în acest scop ca solicitantul autorizației să fi făcut diligențele necesare în timp util, cu alte cuvinte să nu se afle el însuși în culpă. În sensul arătat, art.1156 din Codul civil exclude eliberarea de răspundere dacă a existat „greșeala debitorului". Concluzii similare se desprind din art. 1083 din Codul civil, text care definește noțiunea de forță majoră.

2. Natura juridică a exonerării de răspundere la care ne referim este însă controversată. Practica arbitrală o asimilează de regulă cu un caz de forță majoră. Unii autori critică totuși această soluție, pe care o consideră hibridă, deoarece legea română cunoaște numai două cauze eliberatoare de răspundere contractuală, fie forța majoră, fie cazul fortuit, iar nu trei temeiuri de degrevare a debitorului (în acest sens, V. Babiuc și C. Cunescu, **Autorizația de export**, în Revista Română de Drept, nr. 1/1983, p. 78—80).

Ni se pare totuși că întrucît măsura administrativă prin care se modifică, se refuză ori se anulează autorizația de export sau de import constituie un obstacol invincibil și neprevăzut, care face imposibilă executarea contractului, ne aflăm în prezența unei modalități a forței majore, denumite în genere **factum principis**. S-a scris în sensul arătat că „un caz clasic de forță majoră este **le fait du prince** sau ordinul autorității legitime, care constituie un obstacol absolut și de neînvins în executarea obligațiilor convenționale sau legale" (H. Lalou, **Responsabilité civile**, 1955, p. 237). Cu titlu de exemplu se menționează că vînzătorul nu poate fi răspunzător pentru nelivrare, dacă marfa contractată a fost între timp scoasă din circuitul civil de legiuitor (ibidem, p. 226).

Credem prin urmare că practica arbitrală se învederează **corectă pe fond**, chiar dacă, spre a evita expresia de **factum principis**, recurge la explicația juridică a unei **asimilări cu forța majoră**.

Să examinăm deci, prin această prismă, soluțiile pronunțate de C.A.B.

3. **Modificarea autorizației** poate avea de obiect îndeosebi cantitatea contractată cu partenenul străin sau perioada de livrare convenită. Desigur că întreprinderea română de comerț exterior trebuie să se conformeze cu strictețe dispozițiilor administrative ale M.C.E.C.E.I., chiar dacă ele diferă de stipulațiile contractuale.

Astfel, practica arbitrală a decis că stabilirea perioadei de executare a obligațiilor în trimestrul al IV-lea prin autorizația de export, care totodată interzice livrările în avans, exclude tardivitatea și ca atare plata de penalități moratorii de către furnizor referitor la expedierile efectuate după data de 1 octombrie, dar înainte de 31 decembrie din anul respectiv, chiar dacă părțile conveniseră îndeplinirea angajamentelor în trimestrul al III-lea, printr-un contract ce fusese explicit condiționat de aprobarea ulterioară a aprobării date de M.C.E.C.E.I. În sensul arătat s-a pronunțat C.A.B. prin Hotărîrea nr. 141 din 15 mai 1978.

4. **Refuzul autorizației** poate să condiționeze emiterea unei oferte de contractare sau un contract care a și fost încheiat.

Oferta nu poate fi promovată, dacă M.C.E.C.E.I. a respins exportul solicitat. Ea devine caducă.

În cazul contractului extern deja încheiat, refuzul autorizației îi afectează, potrivit practicii arbitrale, nu validitatea juridică, ci executarea obligațiilor asumate, furnizorul fiind exonerat de răspunderea corelativă. În sensul arătat, C.A.B. a decis prin Hotărîrea nr. 48 din 22 octombrie 1973 și nr. 141 din 15 mai 1978, că obținerea prealabilă a autorizației M.C.E.C.E.I. condiționează realizarea efectivă a importului sau exportului.

Tot astfel, C.A.B. a considerat că refuzul autorizației de export de către organul competent al unui stat din America Latină, de unde I.C.E. se angajase să procure o anumită cantitate de cafea naturală pentru un beneficiar dintr-o țară europeană terță produce efecte exoneratorii de răspundere pentru partea română (intermediar pe cont propriu în această operațiune trilaterală). În consecință, prin Hotărîrea nr. 177 din 7 iulie 1978, C.A.B. a respins cererea de despăgubiri introdusă de către subdobînditorul final.

Soluția citată se justifică pe deplin, prin raportare la prevederile Legii nr. 71/1969 a contractelor economice. În adevăr, această Lege a inclus textul art. 71, care instituie obligativitatea autorizației de export sau de import în subsecțiunea B, intitulată „**Executarea** contractelor externe", iar nu în subsecțiunea A, care are de obiect „Încheierea contractelor". (Menționăm că cele două subsecțiuni A și B fac parte din secțiunea a doua („Contractele externe") din copitolul III al Legii nr. 71/1969).

5. **Anularea autorizației** de export a fost de asemenea asimilată de practica arbitrală cu un caz de forță majoră. În sensul arătat s-a pronunțat Hotărîrea C.A.B. nr. 138 din 29 august 1977.

Măsura anulării, luată de către M.C.E.C.E.I. exonorează deci pe debitorul obligației de livrare care nu a fost îndeplinită de răspundere contractuală; îi revine însă îndatorirea să încunoștiințeze la timp pe celălalt partener din străinătate despre imposibilitatea executării.

Anularea de către M.C.E.C.E.I. a unei autorizații de import socotim că produce, pentru identitate de rațiune, efecte similare.

dr. **O. CĂPĂȚÎNĂ**

Cumpărarea de marfă înlocuitoare în vînzarea comercială internațională

1. Neexecutarea obligației esențiale a vînzătorului de a livra marfa contractată poate atrage împotriva sa sancțiuni patrimoniale diferențiate, în funcție de opțiunea exercitată de cumpărător. În mod obișnuit acesta pretinde despăgubiri echivalente cu prejudiciul suferit prin neprimirea produselor respective. El are, de asemenea, factultatea să obțină rezoluția contractului, dacă sînt reunite condițiile prescrise de lege în această privință. În fine, i se recunoaște dreptul de a-și procura de la un terț marfa pe care vînzătorul originar refuză sau întîrzie să i-o pună la dispoziție.

Această din urmă sancțiune contractuală, deosebit de utilă cumpărătorului, deoarece realizează practic o executare în natură a obligației de livrare originare, prezintă frecvență în relațiile de schimburi economice internaționale, așa cum o atestă hotărîrile pronunțate de C.A.B., de care ne vom ocupa în continuare.

2. Prerogativa recunoscută cumpărătorului de a obține de la o altă persoană decît vînzătorul inițial produsele pe care a înțeles să le achiziționeze se analizează ca o derogare vădită de la principiul în virtutea căruia sancțiunea patrimonială corelativă neexecutării unei obligații contractuale constă de regulă în despăgubiri. Această derogare își găsește însă fundamentarea în însăși dispozițiile legale, astfel cum s-a precizat prin Hotărîrea nr. 161 din 15 iunie 1979 pronunțată de C.A.B. „Obligația vînzătorului de a livra marfa în materialitatea ei constituie o obligație de a face. Or, în conformitate cu principiul formulat de art. 1075 din Codul civil, text aplicabil în speță cu titlul de **lex causae**, ea se schimbă în dezdăunări în caz de neexecutare din partea debitorului. Aplicarea acestui principiu, a adăugat C.A.B., este însă limitată numai la acele obligații a căror îndeplinire implică o contribuție personală a debitorului, adică așa-numitele obligații asumate **intuitu personae**. Toate celelalte obligații de a face, care nu implică o asemenea contribuție (cum este în speță obligația de a preda cumpărătorului lemn de fag) pot fi executate silit în natură, pe calea prevăzută de art. 1077 C. civ.".

Textul citat dispune că în situația în care debitorul (deci vînzătorul) nu-și execută de bună voie obligațiile, creditorul (deci cumpărătorul) poate fi autorizat să le realizeze el, pe cheltuiala celuilalt contractant. După ce obligația de a face este adusă la îndeplinire în modul arătat, obligația debitorului (vînzătorului) de a plăti creditorului (cumpărătorului) cheltuielile sau diferențele eventual suportate față de prețul stabilit prin contractul neexecutat constituie o obligație de a da, care se poate aduce la îndeplinire împotriva sa prin oricare dintre căile de executare silită prevăzută de lege.

Pe baza argumentelor arătate, C.A.B. a reținut în concluzie că „în această situație, nu debitorul personal este cel care execută obligația, ci el se mărginește doar să plătească cheltuielile sau eventualele diferențe de preț, în așa fel încît obligația de a face se transformă pentru el într-o obligație de a da o sumă de bani, ca în cazul daunelor-interese".

Rezultă, așadar, că dreptul cumpărătorului de a-și procura marfă de înlocuire se conciliază pe deplin cu sistemul juridic al vînzării comerciale internaționale, reglementată de legea română.

3. Exercitarea dreptului menționat este cîrmuită de dispozițiile art. 68 din Codul comercial, pe care practica arbitrală îl consideră aplicabil și în prezent în relațiile de schimburi economice internaționale, deși cu unele corective.

Potrivit textului citat, dacă neexecutarea contractului provine din partea vînzătorului, cumpărătorul are dreptul de a face să se cumpere lucrul de către un ofițer public (prin bursă) însărcinat cu asemenea acte. Cumpărătorul are dreptul să pretindă de la vînzător diferența în plus dintre prețul plătit a doua oară și cel convenit cu primul vînzător, precum și de a cere daune-interese, dacă ele se cuvin. Legiuitorul impune însă părții care uzează de cumpărarea de marfă înlocuitoare obligația să încunoștiințeze în prealabil despre aceasta pe cealaltă parte contractantă.

În aplicarea dispozițiilor legale citate, practica arbitrală a considerat că procedura de cumpărare a mărfii de înlocuire printr-un ofițer public, cum prevede art. 68, nu este singura modalitate posibilă, mai ales în țări în care nu funcționează burse de mărfuri. În această privință s-a decis că în relațiile comerciale internaționale se recunoaște cumpărătorului „dreptul de a proceda direct la o cumpărare de înlocuire". În sensul arătat s-a pronunțat C.A.B. prin Hotărîrea nr. 158 din 19 iunie 1980.

Cumpărarea de înlocuire este însă subordonată cerinței ca marfa înlocuitoare să aibă calitatea celei care formase obiectul contractului inițial, iar nu să fie de o calitate superioară. Astfel, în speța soluționată prin Hotărîrea C.A.B. nr. 27 din 13 iulie 1972 s-a decis că întrucît partenerul din străinătate cumpărase sămînță de cînepă furajeră, care nu a fost livrată, nu avea dreptul să-și procure în locul ei, de pe altă piață, sămînță de cînepă germinativă, mai scumpă

Totodată, cumpărătorul trebuie să-și fi executat el însuși obligațiile care îi reveneau în cadrul vînzării inițiale. Îndeosebi se cere să nu fie în culpă prin faptul neplății prețului datorat, astfel cum s-a stabilit prin Hotărîrea C.A.B. nr. 27 din 12 iunie 1973 sau prin refuzul abuziv de a primi marfa de înlocuire, de calitate corespunzătoare, oferită chiar de către vînzătorul inițial, spre a compensa unele deficiențe ale produselor anterior livrate (Hotărîrea C.A.B. nr. 106 din 22 aprilie 1980).

Menționăm că practica arbitrală la care ne-am referit are de obiect relații comerciale cu țări capitaliste, deoarece în cadrul C.G.L./C.A.E.R. modalitatea arătată de sancționare a vînzătorului nu poate fi folosită.

dr. **O. CĂPĂȚÎNĂ**

Raporturi de muncă

DESFACEREA CONTRACTULUI DE MUNCĂ PENTRU SĂVÎRȘIREA DE ABATERI GRAVE

Potrivit normelor de drept al muncii, desfacerea contractului de muncă pentru abateri grave se poate realiza: prin decizia conducătorului sau al organului colectiv de conducere din întreprindere; prin hotărîrea adunării generale a oamenilor muncii.

a) Decizia de desfacere a contractului de muncă poate fi luată dacă sînt îndeplinite prevederile art. 130, alin. 1, lit. i, din Codul muncii, care stabilește că unitatea poate lua această măsură în situația în care „persoana încadrată în muncă săvîrșește o abatere gravă sau încalcă în mod repetat obligațiile sale de muncă, inclusiv normele de comportare în unitate".

Desfacerea contractului de muncă urmează să fie decisă de directorul întreprinderii, biroul executiv sau de consiliul oamenilor muncii în raport cu funcția pe care o ocupă cel în cauză, respectiv de organul care a decis încadrarea sa.

b) Legea nr. 5/1978, art. 64, lit. t prevede că adunarea generală a oamenilor muncii are competența să hotărască eliberarea din funcție a cadrelor din conducerea unității care au săvîrșit abateri grave de la disciplina muncii, de la normele eticii și echității socialiste sau care dau dovadă de lipsă de răspundere în realizarea planului; între ședințele de plen ale adunării generale, hotărîrea se ia de adunările oamenilor muncii organizate pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare, urmînd să fie supusă spre confirmare la prima adunare generală a oamenilor muncii pe întreaga unitate.

Aceiași lege prevede că pentru ceilalți oameni ai muncii din unitate, care au săvîrșit asemenea abateri (arătate mai sus), adunarea generală a oamenilor muncii pe unitate, sau adunările pe secții ateliere etc., pot hotărî desfacerea contractului de muncă. Asemenea hotărîri, luate cu majoritatea voturilor membrilor ce compun adunarea sînt definite.

c) Din împrejurarea că legea stabilește că hotărîrile luate de adunarea generală a oamenilor muncii — în plen sau pe secții, ateliere etc. — privind desfacerea contractelor de muncă sînt definitive rezultă unele consecințe deosebit de importante și anume:

— în cazul în care decizia de desfacere a contractului de muncă, bazată pe prevederile art. 130, alin. 1, lit. i, a fost luată de conducerea unipersonală sau colectivă a unității, aceasta poate fi atacată cu contestație (plîngere) la judecătoria competentă;

— dacă hotărîrea luată de desfacere a contractului de muncă a fost luată de adunarea generală a oamenilor muncii aceasta nu mai are nici o cale de atac, fiind definită și executorie.

Subliniem că această prevedere a legii este pe deplin întemeiată. Hotărîrea adoptată de adunarea generală cu privire la cea mai gravă sancțiune — desfacerea contractului de muncă — este definitivă tocmai prin luarea în considerare a faptului că ea emană de la forul suprem prin care oamenii muncii asigură conducerea unității, adunarea generală fiind caracterizată de legiuitor ca forma cea mai înaltă de realizare a autoconducerii muncitorești (art. 62, alin. 1).

dr. Al. DETEȘAN

Retribuirea în acord global a personalului muncitor din transportul maritim, fluvial și activitatea portuară

Decretul nr. 135/1984 (publicat în B. Of. nr. 32/18 aprilie 1984) reglementează retribuirea în acord global a personalului muncitor din transportul maritim, transportul fluvial și activitatea portuară.

Potrivit art. 1—4 din decret, în sectoarele amintite se introduce forma de retribuire în acord global pentru realizarea într-un anumit termen, ținînd seama și de distanță, a unui volum de prestații exprimat în tone transportate, număr de călători transportați, tone manipulate, tone extracții, alte prestații. (Art. 1). Pentru prestația contractată în acord global, colectivul de oameni ai muncii primește, pentru realizarea integrală a acesteia o sumă globală determinată în raport cu tarifele legale. (Art. 2). Sumele stabilite în contractul de acord global pentru plata manoperei sînt ferme și se plătesc integral la executarea prestațiilor contractate. Suma globală se repartizează membrilor formațiilor în raport cu contribuția fiecăruia la realizarea prestațiilor, retribuția tarifară și timpul efectiv lucrat. (Art. 3). Întregul colectiv va putea obține venituri mai mari dacă realizează prestația contractată într-o durată mai scurtă decît cea stabilită sau cu un număr mai mic de personal după cum prin prelungirea duratei de execuție sau folosirea unui număr mai mare de personal muncitor veniturile pe persoană vor fi în mod corespunzător mai mici, suma prevăzută în contractul de acord global rămînînd aceeași. (Art. 4).

Cap. II din decret (art. 5—10) conține prevederile detaliate privitoare la organizarea formațiilor de lucru, contractarea și executarea prestațiilor în acord global în activitățile de transport maritim și fluvial.

Sumele cuvenite pentru retribuirea personalului care lucrează în acord global se determină astfel: a) **pentru formațiile de lucru constituite la nivel de navă, grupă de nave și secție din transportul maritim și transportul fluvial de mărfuri** — în raport cu cantitățile transportate exprimate în tone, distanțele și tarifele legale. Suma cuvenită se acordă integral la efectuarea transportului contractat, cu respectarea duratei normate; în cazul depășirii sau reducerii duratei normate se acordă aceeași sumă. Duratele normate ale transporturilor de mărfuri, timpii de mars și timpii de staționare, precum și componența convoaielor optime, sînt prevăzute în anexele (comunicate instituțiilor interesate) nr. 1a—1d, 2, 3a, 3b pentru transportul fluvial și Anexa nr. 4 pentru transportul maritim. Personalul îmbarcat pe navele maritive și fluviale primește pe durata transportului pe parcurs extern indemnizația legală în valută. Indemnizația se acordă, de regulă, în valuta țării de destinație și se menține aceeași atît în cazul reducerii, cît și în cazul depășirii duratelor normate; b) **pentru formații de lucru complexe de docheri, docheri-mecanizatori și conducători de utilaje portuare, formațiile de reparații și întreținere nave și utilaje portuare**, precum și pentru formațiile și categoriile de personal care efectuează **alte prestații portuare** — pe baza tonelor încărcate, descărcate sau manipulate, a altor prestații exprimate fizic și a tarifelor legale; c) **pentru unitățile complexe de extracții-încărcare și extracții-încărcare-descărcare-transport produse de balastieră** — în raport cu producția fizică realizată încărcată-descărcată și transportată la locul de destinație și cu tarifele și normele legale; b) **pentru navele și formațiile de nave de transport fluvial de călători și treceri peste Dunăre** — în funcție de numărul de călători transportați, respectarea orarului de transport și tarifele legale. (Art. 11)

Pe durata efectuării reparațiilor, echipajele navelor vor fi repartizate, de regulă, pe alte nave, reținîndu-se pe navele aflate în reparații un număr minim de personal necesar pentru stabilirea defecțiunilor, executarea unor lucrări de reparații, supravegherea și recepția lucrărilor executate de alte unități, precum și pentru asigurarea securității navei. ...Durata normată și volumul reparațiilor se stabilesc pe baza listelor de lucrări și a normelor tehnice, în funcție de

care se determină și sumele cuvenite ca retribuție în acord global. La repararea navelor fluviale, personalul navigant reținut pe nave va fi inclus în formația de acord global care execută reparația și va fi retribuit corespunzător activității prestate. Personalul reținut pe navele maritime aflate în reparații va executa în acord global, pe bază de contract, o parte din volumul total de reparații determinat pe baza listelor de lucrări și normelor tehnice. Aceste lucrări se vor executa concomitent cu efectuarea reparațiilor de către șantierele navale ale M.I.C.M. Sumele stabilite prin contractul de acord global se acordă integral cu condiția respectării duratei normate și a calității lucrărilor de reparații. În cazul reducerii sau depășirii duratei normate a reparațiilor sau realizării acestora cu un număr mai mare sau mai mic de personal se acordă aceeași sumă. (Art. 13).

Sumele pentru retribuirea personalului de administrație al întreprinderilor de exploatare flotă maritimă, de exploatare flotă și porturi fluviale, grupurile de exploatare flotă, flotă și porturi, se stabilesc prin aplicarea cotelor de retribuire calculate la valoarea prestațiilor prevăzute în plan. Cotele maxime de retribuire sînt prevăzute în Anexa nr. 5 a decretului (comunicată instituțiilor interesate). Modificarea cotelor în funcție de volumul, natura și complexitatea activității se face anual prin planul național unic de dezvoltare economico-socială. (Art. 14).

Retribuțiile tarifare pentru personalul navigant îmbarcat pe remorcherele maritime de 2 000—16 000 C.P. și pe navele fluviare de transport de 2 000—7 000 C.P. sînt prevăzute în anexele nr. 6a și 6b la decret (Art. 15).

Personalul navigant îmbarcat poate participa, în timpul cît este în schimbul liber, la operațiuni de încărcare, descărcare, manipulare, armarare-dezarmarare și sortare a mărfurilor la bordul navelor, precum și la lucrările de reparații. Retribuția cuvenită pentru munca astfel prestată se va stabili în raport cu cantitatea de mărfuri încărcată, descărcată sau manipulată, exprimată în tone, respectiv în raport cu volumul de manoperă normat pentru operațiunile de amarare-dezamarare și pentru reparații pe baza tarifelor pe categorii de mărfuri aprobate potrivit legii pentru docheri, docheri-mecanizatori și conducători de utilaje. Această retribuție se acordă peste drepturile cuvenite în acord global pentru activitatea de transport. (Art. 16).

Personalul navigant care execută recepția navelor noi primește retribuția tarifară integrală pe întreaga durată a probelor de recepție. Durata normată a acestora se stabilește potrivit documentației tehnice elaborată de proiectant și acceptată de șantier și beneficiar. (Art. 17)

N. TRIFAN

Retribuirea în acord global a personalului care execută lucrări de construcții-montaj în străinătate

Decretul nr. 138/1984, intrat în vigoare la 1 iunie 1984, reglementează retribuirea în acord global a personalului muncitor care execută lucrări de construcții-montaj în străinătate. Decretul conține reglementări noi, detaliate, privind organizarea unităților, contractarea lucrărilor, retribuirea în acord global a personalului, drepturile și obligațiile personalului unităților. În cele ce urmează vom reda numai prevederile din decret referitoare la retribuirea în acord global a personalului muncitor care execută lucrări de construcții-montaj în străinătate.

Personalul muncitor care lucrează la activitatea de construcții-montaj în străinătate va fi retribuit în acord global prin preluarea lucrărilor în antrepriză, primind pentru realizarea întregului obiectiv o sumă globală stabilită după norme, cu încadrare strictă în devizul lucrării și nota de fundamentare aprobate. (Art. 2).

Colectivul de oameni ai muncii, preluînd în antrepriză și acord global executarea unui obiectiv, va repartiza fiecărui membru partea ce-i revine ca retribuție în raport cu încadrarea tarifară legală. Conform principiului nelimitării veniturilor rezultate din muncă, întregul colectiv va putea obține venituri mai mari dacă realizează obiectivul de investiții într-o durată mai scurtă decît cea stabilită sau cu un număr mai mic de personal; prin prelungirea duratei de execuție sau folosirea unui număr mai mare de personal muncitor veniturile vor scădea în mod corespunzător. Durata de execuție pentru fiecare obiectiv se stabilește potrivit normelor tehnice, avîndu-se în vedere timpul de muncă normat și numărul de personal necesar. (Art. 3).

Sumele stabilite în contractul de acord global pentru plata manoperei sînt ferme și se plătesc integral la terminarea lucrărilor contractate. Pe parcursul executării lucrărilor se acordă avansuri pînă la 80 la sută din suma cuvenită în valută pentru manoperă, corespunzător stadiilor fizice realizate. Suma stabilită prin contractul de acord global se plătește numai dacă lucrările executate sînt de calitatea prevăzută în proiecte și caiete de sarcini, cu încadrarea strictă în consumurile normate de materiale, combustibil și energie. (Art. 41).

Antrepriza se organizează în funcție de volumul de activitate și de complexitatea lucrărilor, întregul personal muncitor fiind retribuit în acord global prin cotă procentuală din valoarea lucrărilor contractate și executate... Suma cuvenită în acord global personalului muncitor al antreprizei se acordă integral la terminarea și recepționarea lucrărilor contractuale. Lunar se acordă avansuri în limita a 80 la sută din suma cuvenită în valută, calculată în raport de stadiile fizice și valoarea lucrărilor realizate. Atît avansurile, cît și întreaga sumă globală, se repartizează personalului din antrepriză în raport cu contribuția fiecăruia, încadrarea tarifară și timpul efectiv lucrat. (Art. 12). În cazul în care volumul lucrărilor nu justifică constituirea unei antreprize, atribuțiile acesteia vor fi îndeplinite de brigadă, personalul acesteia fiind dimensionat strict în raport de volumul activităților. În acest caz, la suma globală contractată pentru executarea lucrărilor se adaugă cota procentuală pentru personalul care îndeplinește atribuțiile antreprizei. (Art. 13).

După încheierea contractelor externe, unitatea contractantă cu profil de construcții-montaj în străinătate încheie contracte de acord global cu antreprize, cu brigăzi sau echipe, după caz. (Art. 17).

Suma globală în valută și în lei care se prevede în contractele de acord global încheiate între unitățile contractante și antreprize, brigăzi sau echipe, după caz, se stabilește în raport de natura, complexitatea și volumul lucrărilor, pe baza normelor și normativelor de muncă, a tarifelor și indemnizațiilor, diferențiate pe categorii de calificare și funcții, și se compune din: o sumă în valută reprezentînd retribuția lunară determinată în raport de duratele normate ale lucrărilor, numărul de personal muncitor și structura acestuia; o sumă în lei, reprezentînd indemnizația lunară pentru întreținerea familiei. Retribuțiile tarifare în valută și indemnizația în lei pentru întreținerea familiei sînt prevăzute în anexele nr. 2 și 3 la decret (anexe care s-au comunicat instituțiilor interesate). Sumele stabilite în contractul de acord global pentru plata manoperei în valută și în lei sînt ferme și se plătesc integral la terminarea și recepționarea lucrărilor. Pe parcursul executării lucrărilor contractate în acord global, brigăzile complexe primesc avansuri lunare pînă la 80 la sută din sumele cuvenite în valută, corespunzător stadiilor fizice realizate. Indemnizațiile lunare în lei se plătesc integral în condițiile realizării stadiilor fizice planificate. Avansurile și indemnizațiile se repartizează de șeful brigăzii, cu acordul membrilor acesteia, în raport cu contribuția fiecăruia la realizarea lucrărilor, retribuția tarifară în valută și indemnizația în lei și timpul efectiv lucrat. La terminarea și recepționarea lucrărilor la obiectul contractat, după verificarea

condițiilor de calitate, suma totală pe obiect — în valută și în lei — se repartizează pe membrii brigăzii în condițiile arătate anterior; din sumele individuale astfel dimensionate se scad avansurile plătite lunar. (Art. 20).

Suma pentru retribuirea personalului muncitor al antreprizei se stabilește prin aplicarea cotelor procentuale de manoperă aprobate în valută și în lei, potrivit Anexei nr. 4 la decret (anexă care s-a comunicat instituțiilor interesate). Pe parcursul execuției lucrărilor contractate în acord global, suma cuvenită personalului muncitor al antreprizei se stabilește prin aplicarea cotelor procentuale de manoperă la valoarea lucrărilor realizate de brigăzile și celelalte unități din subordine. Lunar se acordă avansuri în limita a 80 la sută, care se repartizează personalului muncitor în raport cu retribuția tarifară în valută și timpul efectiv lucrat. Indemnizația în lei se plătește integral în condițiile realizării stadiilor fizice stabilite. La terminarea și recepționarea lucrărilor la obiectele contractate, odată cu acordarea sumelor totale pe obiecte, cuvenite personalului din brigăzi, se acordă și diferența cuvenită în valută și în lei personalului muncitor al antreprizei. (Art. 21).

În cazul scurtării duratei de execuție sau realizării lucrărilor cu un număr mai mic de personal, veniturile individuale cuvenite în plus peste retribuția tarifară aferentă timpului efectiv lucrat se repartizează 50 la sută în valută și 50 la sută în lei. (Art. 22).

N. TRIFAN

acte ● acțiuni ● proceduri

CONTESTAȚIE (PLÎNGERE) ÎMPOTRIVA SANCȚIUNII DISCIPLINARE — este reglementată de C.M. 1. **Procedură — termene.** Termenul de sesizare este de 15 zile de la comunicarea sancțiunii. Organele sesizate cu judecarea plîngerii nu pot lua măsura suspendării executării sancțiunii disciplinare. Plîngerea împotriva sancțiunii aplicate se soluționează în termen de 30 de zile, considerat ca termen de recomandare și de celeritate. Dovezile sînt în sarcina unității. Hotărîrile pronunțate în soluționarea plîngerilor sînt definitive. Contestația este scutită de taxa de timbru (art. 179). În cazul respingerii plîngerii, sancțiunea se consideră legală de la data cînd a fost aplicată, iar în cazul admiterii cererii și anulării sancțiunii, aceasta este desființată cu efect retroactiv, considerîndu-se inexistentă. Prin urmare, persoana va fi repusă în situația anterioară deciziei de sancționare, avînd dreptul la o reparație integrală. Organul administrativ poate admite plîngerea și desființa sancțiunea, dar are și competența — dată fiind situația sa superioară în ierarhia administrativă — de a înlocui sancțiunea aplicată de persoana sau organul din subordine cu o alta mai ușoară. De asemenea și judecătoria are competența de a înlocui sancțiunea desfacerii contractului de muncă — în virtutea controlului judiciar chemată a-l exercita — cu o altă sancțiune mai blîndă. 2. **Competențe de soluționare:** Plîngerile împotriva sancțiunilor disciplinare se soluționează de persoana care ocupă funcția ierarhic imediat superioară șefului de compartiment, care a aplicat mustrarea sau avertismentul; de persoana care ocupă funcția ierarhic imediat superioară maistrului care a aplicat mustrarea, avertismentul sau retragerea unei trepte de retribuție pe o durată pînă la trei luni; de organul colectiv de conducere — consiliul oamenilor muncii sau biroul său executiv — pentru toate sancțiunile aplicate de conducătorul unității cu excepția desfacerii contractului de muncă; de organul ierarhic imediat superior, pentru sancțiunea aplicată de organul colectiv de conducere al unității, indiferent dacă acesta este C.O.M. sau biroul executiv, cu excepția desfacerii contractului de muncă; de judecătorie, dacă sancțiunea constă în desfășurarea contractului de muncă. Competența judecătoriei de a soluționa plîngerile împotriva desfacerii disciplinare a contractului de muncă este cvasigenerală. În legislația actuală sînt consacrate numai două excepții de la această regulă. Potrivit art. 174 lit. b și art. 175 alin. 3 lit. b din Codul muncii, plîngerile împotriva desfacerii contractului de muncă al cadrelor cu funcții de conducere numite de organele ierarhic superioare și al altor persoane precizate de textele citate sînt sustrase competenței judecătoriei, fiind date spre soluționare organelor administrației de stat, potrivit competenței de încadrare a celor în cauză. A doua excepție este consacrată expres de prevederile art. 62 din L. nr. 5/1978, în baza cărora hotărîrile de deesfacere disciplinară a contractului de muncă luate de adunarea generală a oamenilor muncii, precum și cele adoptate de adunările generale organizate pe secții, ateliere sau alte unități de producție similare sînt definitive, neputînd fi atacate în fața nici unui organ de jurisdicție a muncii, deci nici prin sesizarea judecătoriei.

ABATERE — încălcare a unor norme de drept pentru care legiuitorul avînd în vedere gradul de pericol social mai redus decît la infracțiune, natura normelor încălcate și valorilor sociale proteguite, a înlocuit răspunderea penală cu cea disciplinară, administrativă, ori cu măsuri de influențare obștească. 1. **Abaterea disciplină** se caracterizează prin încălcarea de către personalul muncitor a îndatoririlor de serviciu. Astfel, potrivit art. 100 alin. 1 din Legea nr. 1/1970, abaterea constă din „încălcarea cu vinovăție de cel încadrat în muncă, indiferent de postul pe care îl ocupă, a obligațiilor sale, inclusiv a normelor de comportare". Din textele legale care au incidență în materie, rezultă că numai persoana încadrată în muncă poate fi subiect al abaterii disciplinare. V: Răspunderea disciplinară. 2. **Abaterea administrativă** constă în încălcarea normelor de drept administrativ, care atrage, în condițiile legii, răspunderea administrativă. Principala răspundere administrativă este contravenția. 3. **Măsurile de influențare obștească** se caracterizează, potrivit literaturii de specialitate, prin faptul că „nu sînt nici sancțiuni penale, nici administrative și nici disciplinare și că ele constituie un tip de sancțiuni corespunzătoare unor noi forme de răspundere juridică și anume sînt sancțiuni de influențare obștească corespunzătoare unei răspunderi obștești, formă a răspunderii juridice, instituită de statul socialist în amplul proces de adîncire a democrației socialiste".

Fișier legislativ—contravenții

CONTRAVENȚIILE LA NORMELE LEGALE PRIVIND SCOATEREA DIN FUNCȚIUNE A FONDURILOR FIXE ȘI DECLASAREA UNOR BUNURI MATERIALE

Reglementare: Decretul nr. 49/1982.

1. **Contravenția:** Încălcarea dispoz. art. 13 din decret care interzice scoaterea efectivă din funcțiune a fondurilor fixe cu durata de serviciu normată expirată înainte de aprobarea documentației de către organele colective de conducere și organele centrale prevăzute la art. 7 și 8 din decret, precum și a fondurilor fixe cu durata de serviciu normată neexpirată, înainte de aprobarea lor prin Decret al Consiliului de Stat sau prin decret prezidențial, după caz. (Art. 25/a). **Sancțiunea:** Amendă 3 000—10 000 lei. (Art. 25/a).

Nota 1: La art. 7 din decret se arată că scoaterea efectivă din funcțiune a fiecărui fond fix cu durata de serviciu normată expirată, în cadrul volumului stabilit pentru anul respectiv, se aprobă pe baza documentației întocmite în acest scop și în limita următoarelor plafoane, de către: a) adunarea generală a oamenilor muncii din întreprinderile de gradul II—VI și organul de conducere colectivă al instituției de stat al cărui conducător are calitatea de ordonator de credite terțiar și se confirmă de organul de conducere colectivă al centralei, respectiv al organului ierarhic superior, pentru fondurile fixe a căror valoare unitară de inventar nu depășește 100 000 lei; b) adunarea generală a oamenilor muncii din întreprinderile de gradul

I şi special şi organul de conducere colectivă al instituţiei de stat al cărui conducător are calitatea de ordonator de credite secundar, precum şi al instituţiei de stat al cărui conducător are calitatea de ordonator de credite din ţară pentru reprezentanţele R.S.R. din străinătate şi se confirmă de organul de conducere colectivă al centralei, respectiv al organului ierarhic superior, pentru fondurile fixe a căror valoare unitară de inventar nu depăşeşte 300 000 lei ; c) adunarea generală a oamenilor muncii din centrale şi unităţi asimilate acestora şi se confirmă de organul de conducere colectivă al ministerului, respectiv al organului central sau local, pentru fondurile fixe proprii şi ale unităţilor subordonate a căror valoare unitară de inventar nu depăşeşte 500 000 lei ; d) consiliul de conducere al ministerului, respectiv al celorlalte organe centrale, precum şi comitetul executiv al consiliului popular judeţean şi al municipiului Bucureşti, şi se confirmă de Consiliul de Miniştri, pentru fondurile fixe proprii şi pentru cele ale unităţilor subordonate a căror valoare unitară de inventar nu depăşeşte 5 000 000 lei.

Nota 2 : La art. 8 din decret se arată că scoaterea efectivă din funcţiune a fondurilor fixe a căror valoare unitară de inventar depăşeşte 5 000 000 lei se aprobă de Consiliul de Miniştri, la propunerea titularilor de plan, cu avizul C.S.P., M.A.T.M.C.G.F.F., M.F., Inspectoratului General de Stat pentru Investiţii-Construcţii şi al băncilor finanţatoare, pe baza verificării acestora la unităţile care le au în administrare.

2. Contravenţia : Încălcarea dispoz. art. 19 alin. final din decret, care interzice declasarea bunurilor materiale înainte de aprobarea propunerilor de către organele colective de conducere prevăzute la art. 20 din decret. (Art. 25/b). **Sancţiunea :** Amendă 1 000—2 000 lei. (Art. 25/b).

Nota : La art. 20 din decret sînt stabilite, pentru fiecare unitate în parte, competenţele de aprobare a propunerilor de declasare a bunurilor materiale, altele decît fondurile fixe, aparţinînd unităţilor socialiste, în limita următoarelor plafoane anuale :

a) Adunarea generală a oamenilor muncii din întreprinderile de gradul II—VI şi organul de conducere colectivă al instituţiei de stat al cărei conducător are calitatea de ordonator de credite terţiar, au competenţa să aprobe declasarea bunurilor pînă la suma de 20 000 lei (la unităţile economice), respectiv 5 000 lei (la instituţiile bugetare). Confirmarea se dă de organul de conducere colectivă al centralei, respectiv al organului ierarhic superior.

b) Adunarea generală a oamenilor muncii din întreprinderile de gradul I şi special şi organul de conducere colectivă al instituţiei de stat al cărei conducător are calitatea de ordonator de credite secundar, precum şi al instituţiei de stat al cărei conducător are calitatea de ordonator de credite din ţară pentru reprezentanţele R.S.R. din străinătate, au competenţa să aprobe declasarea bunurilor pînă la suma de 50 000 lei (la unităţile economice), respectiv 10 000 lei (la instituţiile bugetare). Confirmarea se dă de organul de conducere colectivă al centralei, respectiv de organul ierarhic superior.

c) Adunarea generală a oamenilor muncii din centrale şi unităţi asimilate acestora are competenţa să aprobe declasarea bunurilor pînă la suma de 50 000 lei (pentru gestiunea proprie), respectiv 100 000 lei (pentru unităţi subordonate). Confirmarea se dă de organul de conducere colectivă al ministerului, respectiv al organului central sau local.

d) Consiliul de conducere al ministerului, respectiv al celorlalte organe centrale, precum şi Comitetul executiv al Consiliului popular judeţean şi al municipiului Bucureşti, au competenţa să aprobe declasarea bunurilor din gestiunea proprie pînă la 100 000 lei (la unităţile economice), respectiv 20 000 lei (la instituţiile bugetare), precum şi declasarea bunurilor din unităţile subordonate pînă la 200 000 lei (la unităţile economice), respectiv 20 000 lei (la instituţiile bugetare).

Propunerile de declasare care depăşesc plafoanele stabilite la lit. a, b şi c se înaintează organului ierarhic superior. Declasarea bunurilor materiale care depăşesc plafoanele prevăzute la lit. d se aprobă de Consiliul de Miniştri, la propunerea titularilor de plan, cu avizul M.A.T.M.C.G.F.F., M.F. şi al băncilor finanţatoare, pe baza verificării acestora la unităţile care le au în administrare.

Prevederi specifice

1. Constatarea contravenţiilor şi aplicarea sancţiunilor se fac de către personalul cu atribuţii de control şi inspecţie din cadrul M.A.T.M.C.G.F.F., C.S.P. şi Inspectoratului General de Stat pentru Investiţii-Construcţii, de personalul de inspecţie financiară al M.F. şi de personalul de inspecţie al băncilor, anume împuternicit de conducerile acestor organe. (Art. 25 alin. 2).

2. În măsura în care decretul nu dispune altfel, acestor contravenţii le sînt aplicabile dispoziţiile Legii nr. 32/1968. (Art. 25 alin. 4).

CONTRAVENŢIILE LA REGIMUL VAMAL

Reglementare : Regulamentul vamal aprobat prin Decretul nr. 337/1981.

1. Contravenţia : Prezentarea de către declaranţii vamali a unor documente conţinînd date nereale, dacă fapta nu constituie contravenţia prevăzută la art. 248 lit. c. (Art. 246/a). **Sancţiunea :** Amendă 200—500 lei. (Art. 246).

2. Contravenţia : Nedeclararea la import în termenele legale sau nedepunerea documentelor conţinînd toate datele necesare pentru mijloacele de transport în trafic internaţional şi pentru bunurile transportate cu acestea. (Art. 246/b). **Sancţiunea :** aceeaşi ca la poz. 1.

3. Contravenţia : Descărcarea, încărcarea sau transbordarea bunurilor pe nave fără permis vamal. (Art. 246/c). **Sancţiunea :** aceeaşi ca la poz. 1.

4. Contravenţia : Nerespectarea de către titularii trecerilor temporare de bunuri peste frontieră a termenelor stabilite pentru încheierea acestor operaţiuni. (Art. 246/d). **Sancţiunea :** aceeaşi ca la poz. 1.

5. Contravenţia : Neprezentarea, la cererea organelor vamale, de către titularii de antrepozit a evidenţelor privind bunurile antrepozitate sau neprezentarea de către transportatori a datelor privind bunurile în tranzit. (Art. 246/e). **Sancţiunea :** aceeaşi ca la poz. 1.

6. Contravenţia : Neîndeplinirea de către organele poştale a obligaţiei de a declara şi prezenta organelor vamale coletele poştale în vederea vămuirii. (Art. 246/f). **Sancţiunea:** aceeaşi ca la poz. 1.

7. Contravenţia : Nerespectarea obligaţiilor unităţilor expeditoare sau beneficiare, care solicită efectuarea controlului vamal la punctele de încărcare sau descărcare a mărfurilor, de a asigura realizarea acestor operaţii la locul şi termenul stabilit. (Art. 246/g). **Sancţiunea : aceeaşi ca la** poz. 1.

8. Contravenţia : Neîndeplinirea de către transportatori sau gestionari a obligaţiei de păstrare a bunurilor nevămuite, pe timpul transportului sau depozitării lor, dacă fapta a avut ca rezultat lipsuri sau substituiri din aceste bunuri. (Art. 247/a). **Sancţiunea :** Amendă 500—1 500 lei. (Art. 247).

9. Contravenţia : Ruperea sau îndepărtarea marcajelor, a sigiliilor vamale sau a celor asimilate acestora. (Art. 247/ b.) **Sancţiunea :** aceeaşi ca la poz. 8.

10. Contravenția : Neprezentarea în termen la unitatea vamală de destinație a bunurilor transportate în tranzit sau depășirea termenului de antrepozitare. (Art. 247/c). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 8.

11. Contravenția : Neîndeplinirea de către persoanele care intră sau ies din țară a obligației de a prezenta bunurile pe care le au asupra lor sau în bagaje. (Art. 247/d). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 8.

12. Contravenția : Înstrăinarea, sub orice formă, a bunurilor aparținînd persoanelor aflate în tranzit. (Art. 247/e). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 8.

13. Contravenția : Neurmărirea, de către unitățile care asigură asistența la încărcare sau descărcare a mijloacelor de transport, a respectării de către împuterniciți a obligațiilor ce le revin. (Art. 247/f). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 8.

14. Contravenția : Acostarea navelor în alte locuri decît în punctele de control unde funcționează organe vamale, cu excepția cazului de forță majoră sau de boală gravă la bord. (Art. 248/a). **Sancțiunea :** Amendă 1 500—5 000 lei.

15. Contravenția : Părăsirea porturilor sau aeroporturilor de către navele și aeronavele care pleacă în cursă externă fără acordul organelor vamale. (Art. 248/b). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 14.

16. Contravenția : Depunerea declarației vamale conținînd date nereale privind felul, cantitatea și destinația bunurilor, dacă fapta ar fi dus la perceperea unor taxe vamale mai mici, la scutirea de plata taxelor vamale, la evitarea unor restricții, autorizări sau aprobări. (Art. 248/c). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 14.

17. Contravenția : Neîndeplinirea obligației de a declara organelor vamale modificarea destinației bunurilor față de scopul declarat la intrarea în țară. (Art. 248/d). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 14.

18. Contravenția : Înstrăinarea bunurilor pentru aprovizionarea mijloacelor de transport în trafic internațional sau neîndeplinirea obligației de a le înscrie în documentele de evidență. (Art. 248/e). **Sancțiunea :** aceeași ca la poz. 14.

CONTRAVENȚIILE LA NORMELE LEGALE PRIVIND ASIGURAREA DURABILITĂȚII, SIGURANȚEI IN EXPLOATARE, FUNCȚIONALITĂȚII ȘI CALITĂȚII CONSTRUCȚIILOR

Reglementare : Legea nr. 8/1977

1. Contravențiile : a) emiterea notei de comandă pentru întocmirea proiectului lucrărilor de construcții cu date greșite ; b) nerespectarea prescripțiilor tehnice în proiectare și în execuție ; c) neexecutarea obligațiilor privind modul de întreținere și exploatare a construcțiilor ; d) neremedierea defectelor la lucrări care pe parcursul execuției devin ascunse ; e) neînștiințarea Inspectoratului General de Stat pentru Investiții-Construcții, în termen de 12 ore, despre producerea accidentelor tehnice ; f) neaducerea la îndeplinire, în termenul stabilit prin procesul-verbal de constatare, a indicațiilor date de către organele Inspecției de stat în construcții ; g) neasigurarea de către conducătorii unităților de proiectare și de execuție a condițiilor organizatorice necesare pentru realizarea construcțiilor la un nivel calitativ corespunzător. **Sancțiunea :** Amendă 3 000—10 000 lei. (Art. 80/I).

2. Contravențiile : a) omisiunea de a înscrie în cartea tehnică a construcției elementele necesare pentru urmărirea comportării în timp a acesteia ; b) neexecutarea obligațiilor privind verificarea încadrării proiectelor de execuție în prevederile notelor de comandă aprobate sau neremedierea defectelor din proiecte constatate direct ori care au fost aduse la cunoștință de unitatea de construcții-montaj ; c) nesupravegherea execuției, neexecutarea controlului lucrărilor, precum și neîndeplinirea obligațiilor legale de a cere oprirea, refacerea sau remedierea lucrărilor necorespunzătoare ori de a refuza plata acestora ; d) nerespectarea obligațiilor privind recepția lucrărilor. **Sancțiunea :** Amendă 1 000—3 000 lei. (Art. 80/II).

3. Contravențiile : a) neanunțarea la timp a proiectantului despre abaterile de la proiect pe parcursul executării lucrărilor ; b) neasigurarea condițiilor de manipulare și depozitare a materialelor care conduc la degradarea acestora ; c) neînștiințarea organelor Inspectoratului General de Stat pentru Investiții-Construcții despre recepțiile resprinse ca urmare a calității necorespunzătoare a lucrărilor ; d) neexecutarea obligațiilor privind urmărirea comportării în timp a construcțiilor și a obligațiilor privind întreținerea și reparațiile ; e) neexecutarea obligațiilor privind controlul sistematic al calității construcțiilor și al lucrărilor. **Sancțiunea :** Amendă 500—1 000 lei. (Art. 80/III).

Prevederi specifice

1. Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se fac de către persoane cu atribuții de control din cadrul Inspecției de stat în construcții și al organelor sale teritoriale. (Art. 81).

2. Aplicarea sancțiunilor se prescrie în termen de doi ani de la data săvîrșirii faptei. (Art. 83).

3. Contravențiilor la aceste norme le sînt aplicabile dispozițiile Legii nr. 32/1968.

N. TRIFAN

Întrebări și răspunsuri

● **ILIE C. PARZVALE, Miercurea Ciuc** — Pentru a vă încadra ca muncitor calificat într-o nouă meserie, este absolut necesar să aveți pregătirea necesară, așa cum stabilesc reglementările cuprinse la art. 22 din Legea nr. 12/1971, privind încadrarea și promovarea în muncă a personalului din unitățile socialiste de stat. Mai este de precizat că muncitorii care se califică în alte meserii (art. 17 alin. 5 din Legea nr. 57/1974) pot fi încadrați, după absolvirea cursurilor de calificare, pînă la categoria și treapta avută, pe bază de probă practică și verificarea cunoștințelor de către comisia tehnică de încadrare și promovare a muncitorilor. În cazul în care ați fost încadrat greșit, fără îndeplinirea condițiilor de studii legale, sînteți totuși îndreptățit să primiți retribuția aferentă lucrărilor executate, dacă activitatea pe care ați prestat-o a fost corespunzătoare și nu s-a produs nici un prejudiciu unității ca urmare a retribuției ce vi s-a plătit.

● **DINU GHEORGHE, Tîrgoviște** — Reglementările cuprinse la art. 35, lit. c. din Legea nr. 57/1974 nu sînt aplicabile, în raport de elementele specifice ale situației înfățișate, deoarece anterior absolvirii facultății, cursuri de zi, n-aveți realizată o vechime de cel puțin 4 ani în funcții medii în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absolvite. Activitatea prestată în funcția de tehnician nu poate fi considerată ca avînd caracter economic în sensul Legii nr. 12/1971 și, deci, nu pot fi invocate nici reglementările cuprinse la pct. 2 din nota la Anexa nr. 2 a legii respective, care au în vedere posibilitatea asimilării perioadelor lucrate în activități înrudite. În consecință, în cazul prezentat, sînt aplicabile prevederile art. 35 lit. a din Legea nr. 57/1974 și, deci, retribuția tarifară urmează să fie stabilită la nivelul prevăzut pentru al doilea an de activitate în conformitate cu Anexa nr. VII lit. B la Legea nr. 57/1974.

● **VASILE ALEXA, Bistrița** — Unitățile de aprovizionare-desfacere își suportă cheltuielile efectuate din cotele de adaos comercial aprobate de către Ministerul Aprovizionării împreună cu Comitetul de Stat pentru Prețuri. În cazul sesizat de dv. vă informăm că toate bazele județene aplică cote de adaos comercial unitare, aprobate prin circulara nr. 203374/5489 din 26 iulie 1982, diferențiate pe grupe de materiale și pe activități (depozit, tranzit achitat, tranzit organizat), fiindu-le interzisă eliberarea de delegații către beneficiari pentru ca aceștia să-și aducă de la furnizori materialele contractate cu baza județeană.

● **COMPLEX COMERCIAL DE DESFACERE A PRODUSELOR AGROALIMENTARE, Bistrița** — 1). În conformitate cu prevederile Decretului nr. 146/1980 și Ordinul Ministerului Aprovizionării nr. 96/1981, care stabilesc că ambalajele urmează la restituire drumul mărfii, Complexul comercial Gostat din Bistrița nu trebuie să predea la I.C.R.A. Bistrița ambalajele goale, ci să le restituie întreprinderii de la care s-a aprovizionat cu marfă, în condițiile de calitate stabilite de actele normative arătate mai sus. Pentru ambalajele ridicate sau primte de către întreprinderile comerciale cu ridicata pentru mărfuri alimentare (I.C.R.A.) de la unitățile comerciale și de alimentație publică din sistema M.I.C., Ministerul Turismului, Centrocoop și alte sisteme (cu excepția ambalajelor primite de la creșe, cămine, cantine, spitale și celelalte consumuri colective unde se aplică prevederile art. 40 al. 2 litera „b" din Ordinul Ministerului Aprovizionării nr. 96/1981) se percep cotele unice de bonificație stabilite de M.C.I. (cote care sînt diferențiate pe județe), pentru acoperirea cheltuielilor de încărcare-descărcare, manipulare, transport, depozitare, reparare și livrare a ambalajelor către producătorii de marfă. Cota de bonificație încasată de către I.C.R.A. din județul Bistrița este de 12% din valoarea ambalajelor, indiferent de natura materialului din care sînt confecționate (lemn, plastic, metal, carton, mucava, textil, sticlă) cu excepția sticlelor și borcanelor preluate de la populație prin magazinele alimentare și punctele de achiziții.

2). În ceea ce privește cota de bonificație pe care o reține I.L.F. pentru ambalajele provenite de la conserve de legume și fructe, bulion, pastă de tomate, marmeladă, magiun, muștar, siropuri de fructe, suc de roșii, nectar și sucuri de fructe pasteurizate, arătăm că aceasta se încasează ilegal, întrucît în conformitate cu prevederile Decretului nr. 146/1980 și ale Ordinului M.C.I. nr. 12000/1982 emis în baza Decretului nr. 45/1982, întreprinderile furnizoare a mărfurilor de mai sus reține, odată cu livrarea produselor, o cotă de rabat necesară pentru acoperirea cheltuielilor de reparare, manipulare, transport, depozitare și livrare a ambalajelor către fabricile de conserve.

● **GICĂ ANASTASOPOL, Băneasa, Constanța** — Diurna de delegare este stabilită de art. 1 din H.C.M. nr. 822/1959 — republicată în 1963 — completată cu prevederile Normelor de decontare și control a cheltuielilor de delegare nr. 11850/1963. Pînă la plafonul de 2 700 lei retribuție tarifară de încadrare se acordă o indemnizație de 18 lei pe zi, iar peste acest plafon cuantumul maxim este de 20 lei pe zi.

● **COMBINATUL DE INGRĂȘĂMINTE CHIMICE, Arad** — Obligațiile de plată a împrumuturilor acordate de cooperativele de credit nu mai sînt utilizate în prezent, fiind eliminate ca urmare a măsurilor de raționalizare a formalisticii și a timpului de muncă, funcțiile acestora fiind preluate de contractul de împrumut. Potrivit prevederilor art. 3 și 53, alin. 1, din Statutul organizațiilor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, cooperativele de credit sînt organizații socialiste obștești cu caracter economic și ele fac parte integrantă din sistemul cooperației de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor prin asocierea lor la uniunea județeană. Drept urmare, contractele de împrumut încheiate de cooperativele de credit cu persoane fizice sînt titluri executorii, așa cum prevede și art. 16, alin. 1, din Legea nr. 6/1970 cu privire la organizarea și funcționarea cooperației de consum. Fiind organizații socialiste ca și cooperativele de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor, integrate în sistemul cooperatist, urmărirea silită a bunurilor și veniturilor persoanelor fizice pentru realizarea creanțelor bănești, respectiv a contractelor de împrumut, se face în condițiile prevederilor Decretului nr. 221/1960 și ale H.C.M. nr. 972/1960.

● **TURNESCU PANTELIMON, Craiova** — În legătură cu posibilitatea ca pensionarii de invaliditate gradul II să presteze activitate ca administratori în cadrul asociațiilor de locatari, cumulînd pensia cu indemnizația respectivă în condițiile Decretului nr. 101/1980, vă precizăm că activitatea în cadrul asociațiilor de locatari nu face obiectul decretului menționat mai sus. Activitățile reglementate de Decretul nr. 101/1980 sînt exclusiv cele prevăzute în anexele la decretul respectiv.

● **N. FIERA, Baia** — Fabrica „Timișul" Lugoj — În conformitate cu art. 16 din Legea nr. 3/1982 „depunerile făcute ca parte socială se transmit prin moștenire, potrivit legii, în care caz moștenitorii vor putea solicita restituirea sumelor".

● **MIRCEA SORA, Ploiești** — Pentru asigurarea coordonării execuției lucrărilor de către brigăzi sînt organizate unitățile: antrepriza; întreprinderea-antrepriză; trustul și centrala de antrepriză generală (art. 1 Decretul nr. 92/1984) în funcție de mărimea și complexitatea obiectivelor de care răspund (art. 3). Antrepriza nu îndeplinește funcția de antreprenor general. Această funcție o au numai centrala, trustul de antrepriză generală și întreprinderea-antrepriză. Tot numai acestea au calitatea de persoane juridice, pe cînd antrepriza, la fel ca brigada complexă și specializată nu are personalitate juridică, deși dispune de autonomie economico-financiară, plan propriu și buget de venituri și cheltuieli.

● **ÎNTREPRINDEREA MECANICĂ DE UTILAJ CHIMIC, București** — Veniturile realizate de oamenii muncii din participarea la constituirea fondului de dezvoltare economică, la împărțirea beneficiilor, se includ în venitul mediu prevăzut în art. 4 din H.C.M. nr. 860/1973.

● **ELISABETA ȘERBĂNESCU, Cluj-Napoca** — În raport cu situația prezentată rezultă că dv. ați efectuat stagiul prevăzut de Decretul nr. 54/1975. Ca atare ați fost încadrată greșit cu retribuția corespunzătoare anului I de activitate, în loc de retribuția aferentă funcției de chimist nivel de bază. Întrucît termenul de 30 de zile prevăzut de art. 176 art. 1 din Codul muncii înăuntrul căruia puteați solicita organelor de jurisdicția muncii obligarea unității la stabilirea retribuției legale a expirat, urmează să vă adresați organului administrativ ierarhic superior unității care să dispună ca unitatea să stabilească retribuția legală cu plata diferenței de la data încadrării în funcția de chimist.

● **MIHAIL IORDACHE, Săvinești, Piatra Neamț** — Conform prevederilor art. 2 din Decretul nr. 49/1982 nedepășirea proporției de 60% a cheltuielilor de reparații din valoarea de înlocuire se referă la orice fond fix; deci nu numai pentru cele prevăzute în Anexa nr. 2 la decret. Devizele pentru reparații capitale se întocmesc de regulă de către întreprinderile specializate de reparații prevăzute în Anexa nr. 2 la Decretul nr. 49/1982, pentru grupele de utilaje specifice profilului lor de activitate, iar pentru celelalte fonduri fixe se întocmesc de către întreprinderile deținătoare, prin atelierul de proiectare (unde există) sau de alți specialiști din întreprindere care evident pot face parte și din serviciul mecano-energetic, în funcție de hotărîrea conducerii întreprinderii. Întreprinderea de Utilaj Chimic Borzești (în afara sarcinilor curente) este prevăzută în Anexa nr. 2 la Decretul nr. 49/1982 să dezmembreze mașinile-unelte din dotarea unităților subordonate M.I.Ch. Celelalte tipuri de mașini, utilaje și instalații din dotarea unităților, care nu se regăsesc în pre-

vederile Anexei nr. 2 la Decretul nr. 49/1982, se repară capital și se dezmembrează (cînd există aprobări) de către unitățile care le au în administrare.

Devizele care să ateste valoarea reparației capitale, ca acte justificative prealabile scoaterii din funcțiune, se întocmesc pentru toate fondurile fixe de natura mașinilor, utilajelor, instalațiilor și mijloacelor de transport, cărora li se fac reparații capitale în conformitate cu normativele tehnice de reparații în vigoare.

Obligativitatea recuperării materialelor, pieselor, subansamblelor și ansamblelor componente ale fondurilor fixe care se dezmembrează, în proporție de cel puțin 30% din valoarea de inventar, este prevăzută ca atare în art. 3 din Decretul nr. 448/1982, și se realizează diferențiat pe sectoare și grupe de fonduri fixe. Această sarcină implică — la nivelul M.I.Ch — defalcarea proporției de recuperare pe sectoare de activitate, astfel încît unele grupe de fonduri fixe să preia un procent mai mare, iar altele mai redus, în funcție de specificul dotării cu utilaje și instalații. În acest sens este necesar să mai cunoașteți că pînă în prezent M.I.Ch. a prezentat și s-au avizat un număr de 17 normative de recuperare cu caracter republican pentru o serie de utilaje și instalații specifice industriei chimice, cu proporții de recuperare variind între 29% și 51%. Posibilitatea prezentării la avizare și a altor asemenea normative rămîne în continuare deschisă și intră în competența M.I.Ch. De asemenea, există la M.I.Ch. lista normativelor de recuperare pentru utilaje de serie elaborate de celelalte ministere coordonatoare de ramură. Evidențierea materialelor, pieselor și subansamblelor rezultate din dezmembrarea fondurilor fixe este necesară și obligatorie în orice întreprindere, în vederea asigurării condițiilor legale de gestionare a materialelor.

● **ION IORDAN, Predești, Dolj** — Scoaterea din funcțiune a fondurilor fixe din administrarea unităților socialiste de stat se face în condițiile și cu aprobările prevăzute în Decretul nr. 49/1982 privind scoaterea din funcție a fondurilor fixe și declasarea unor bunuri materiale din administrarea unităților socialiste de stat. Valorificarea fondurilor fixe scoase din funcțiune se face potrivit Decretului Consiliului de Stat nr. 49/1982 (art. 14 și Anexa nr. 2), care prevede că fondurile fixe scoase din funcțiune se dezmembrează de întreprinderile de specialitate care execută reparații capitale în mod centralizat ale mijloacelor de transport de serie, iar ansamblele, subansamblele sau piesele de schimb refolosibile rezultate din dezmembrare se evidențiază în gestiunea unității deținătoare care a efectuat dezmembrarea sau în gestiunea depozitului zonal de piese de schimb. Celelalte materiale rezultate din dezmembrare pot fi reținute de unitățile care le-au dezmembrat pentru satisfacerea nevoilor proprii sau pentru a fi valorificate, potrivit legii, în sectorul socialist. În consecință, unitatea nu vă poate vinde autoturismul în cauză.

● **R. KURT, Agnita** — Potrivit pct. 12 din Anexa nr. 2 la Regulamentul vamal, bunurile de origine română cumpărate în străinătate de personalul muncitor de la magazinele de desfacere ale întreprinderilor române de comerț exterior care funcționează potrivit legii, pot fi introduse în țară fără plata taxelor vamale, în baza facturilor de cumpărare în care se va preciza originea bunurilor. În speța prezentată de dv. autoturismul nu se poate încadra la pct. 12 și deci introducerea lui în țară se va face cu taxe vamale legale.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

În atenția cititorilor!

Pentru a veni în sprijinul lucrătorilor din unitățile economice de stat și cooperatiste, consiliilor populare și tuturor celorlalte instituții bugetare, în anul 1985 vom edita următoarele lucrări:

● „Apărarea avutului obștesc" din administrarea unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică privind: patrimoniul, gestiuni — gestionari, controlul, preventiv, financiar și gestionar, răspunderea materială, civilă și penală, expertiza contabilă, constituirea titlurilor executorii și realizarea lor.

● „Drepturile și obligațiile personalului" din unitățile economice de stat și cooperatiste, precum și cele bugetare.

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate a revistei, a suplimentului săptămînal, și a lucrărilor menționate, vă invităm să emiteți comanda dv., potrivit modelului de formular de mai jos.

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . (mandatul poștal din ziua de . . . .)* v-am expediat suma de . . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd ... abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim cîte un exemplar din lucrările pe care le veți edita în anul 1985.

Cu stimă,
(Semnătura abonatului)

---

* Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică" — 1985.

Tiparul I.P. „Informația" 14 septembrie 1984. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

În spiritul preocupărilor constante pentru creşterea producţiei agricole, pentru transpunerea în viaţă a programelor din diferite sectoare ale agriculturii

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU

a făcut o vizită de lucru la Institutul de cercetări pentru legumicultură şi floricultură Vidra, judeţul Giurgiu

CALITATEA ŞI EFICIENŢA — TRĂSĂTURI DEFINITORII ALE DEZVOLTĂRII

AMPLELE şi profundele mutaţii petrecute în viaţa economico-socială a ţării în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, marile înfăptuiri, de o anvergură cu adevărat istorică, realizate în acest răstimp au la bază o strălucită strategie de progres a economiei şi societăţii româneşti, elaborată şi aplicată cu contribuţia hotărîtoare a eminentului conducător al partidului şi statului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Ceea ce caracterizează esenţialmente această strategie, între ale cărei scopuri fundamentale se evidenţiază valorificarea tot mai înaltă a potenţialului de resurse şi creativitate de inteligenţă al naţiunii noastre, ceea ce îi defineşte în mod elocvent profilul sînt preocupările insistente pentru ridicarea, pe planuri superioare, a calităţii şi eficienţei în activitate.

Cu acea excepţională putere de pătrundere şi înţelegere a esenţei fenomenelor, care îi este proprie, cu strălucitul său spirit vizionar ca şi de interpretare superioară a realităţilor, secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, a pus cu limpezime în faţa naţiunii noastre adevărul că, în momentul actual, pîrghiile hotărîtoare, decisive pentru înaintarea României pe drumul socialismului multilateral dezvoltat şi comunismului, pentru ridicarea ţării în rîndul statelor avansate ale lumii sînt constituite de creşterea rapidă a productivităţii, ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al producţiei, reducerea substanţială a consumurilor de materii prime şi materiale, energie şi combustibili, de mărirea eficienţei şi valorificarea superioară a fondului tehnic, creativ şi uman de care dispune astăzi societatea românească. Sînt factori de o intimă intercondiţionare, care reprezintă însăşi temelia trainică, indispensabilă a progresului economiei în actuala etapă.

Asemenea opţiuni, preocupări într-un domeniu — al eficienţei calităţii, productivităţii — unde se manifestă cu precădere decalajele care există încă între economia românească şi economiile statelor dezvoltate ale lumii se regăsesc firesc, ca ax fundamental, cu valenţe hotărîtoare, cu efecte de mare anvergură, în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului — document programatic ce jalonează viitorul strălucit al României socialiste în perspectiva anului 1990 şi apoi 2000, mersul înainte al ţării pentru înfăptuirea socialismului multilateral dezvoltat şi trecerea la realizarea fazei superioare a societăţii socialiste, la construcţia comunismului în România. Orientările şi sarcinile principale ale cincinalului 1986—1990, ca şi ale perioadei următoare, formulate tocmai în lumina obiectivelor politice fundamentale amintite, au cu deosebire în vedere creşterea calităţii şi a eficienţei pentru fiecare produs şi activitate, la nivel micro şi macroeconomic.

Evident, asemenea aspecte redate în proiectul de Directive sînt complexe, numeroase. Ele se vădesc pe întregul perimetru al dezvoltării, al producţiei şi reproducţiei lărgite. În cele ce urmează vom căuta să înfăţişăm doar unele din cele mai semnificative orientări, niveluri, corelaţii.

O strategie cu reverberaţii majore pentru progresul economiei

PE UN PLAN GENERAL este proiectată realizarea unei creşteri economice intensive, expresie semnificativă a accentuării puternice a eforturilor respective întreprinse în ultimele două decenii, în cincinalul în curs. Să subliniem, însă, mai întîi, că în formularea acestei strategii — cu reverberaţii majore pentru progresul de ansamblu al întregii societăţi româneşti, factor esenţial de creştere a gradului de adaptabilitate a dezvoltării naţionale la exigenţele impuse de competitivitatea mondială înaltă, de restricţiile şi condiţiile dificile ale crizei economice mondiale, de materii prime şi energie — s-a pornit de la marile înfăptuiri obţinute pînă în prezent în economie. În modul cel mai reprezentativ, ele sînt concretizate de creşterea în 1984 faţă de 1945 de 32 ori a venitului naţional. S-a pornit, deci, de la baza tehnico-materială modernă pe care ne-am făurit-o, de la nivelul tot mai înalt de capacitate şi instrucţie al forţei de muncă, de la rezervele şi posibilităţile care se vădesc încă în economie şi care trebuie integrate cît mai operativ în circuitul economic.

Să mai subliniem că în condiţiile în care în economia românească s-a impus şi se impune tot mai mult reproducţia lărgită de tip intensiv, cînd factorilor de eficienţă li s-a conferit şi li se conferă o însemnătate primordială, din iniţiativa şi sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, au fost elaborate şi adoptate, în ultima perioadă, programe de covîrşitoare importanţă, menite să asigure înfăptuirea sarcinilor prioritare ale dezvoltării, realizarea unei noi calităţi în toate domeniile din economie. În speţă, programe cu orizont 1990 privind creşterea mai accentuată a productivităţii muncii şi perfecţionarea organizării şi normării muncii, precum şi îmbunătăţirea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili şi energie şi valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor. Sarcinile şi nivelurile cuprinse în aceste programe se află la baza orientărilor şi cifrelor cuprinse în proiectul de Directive, reprezentînd, practic, o detaliere a acestora. Dar ce opţiuni, ce repere concrete din proiectul de Directive pun în lumină strategia accentuării creşterii intensive?

Din analiza tabloului sinoptic al dezvoltării economiei româneşti în cincinalul 1986—1990 se detaşează, astfel, devansarea cu mult mai pronunţată decît la alte cincinale a dinamicii şi rit-

Tabelul nr. 1

Evoluţia unor principali indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României în cincinalul 1986—1990

— în procente —

Denumirea produsului	Prevederi 1990 faţă de plan 1985	Ritm mediu anual 1986—1990
Produsul social	127 —132	5,0— 5,7
Venitul naţional	144 —149	7,6— 8,3
Producţia marfă industrială	134 —137	6,0— 6,5
Producţia netă industrială	161 —165	10,0—10,6
Producţia globală agricolă (media anuală pe perioada de 5 ani)	130 —133	5,4— 5,8
Producţia netă agricolă (media anuală pe perioada de 5 ani)	140 —144	7,1— 7,5
Volumul investiţiilor în economia naţională (pe perioada de 5 ani)	109 —113	1,8— 2,5
Volumul comerţului exterior (pe perioada de 5 ani)	141 —145	7,1— 7,7
Numărul de personal muncitor	102,5—103,5	0,5— 0,7
Productivitatea muncii în industria republicană (calculată pe baza producţiei marfă)	161	10,0
Reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producţie marfă în industria republicană — lei	cca 110	

mului de creştere ale investiţiilor din economie — un ritm mediu anual de 1,8—2,5% — de către dinamica şi ritmurile de creştere ale producţiei marfă şi nete industriale — ritmuri de 6,0—6,5% şi respectiv 10,0—10,6%, ale producţiei globale şi nete agricole — ritmuri de 5,4—5,8%, respectiv de 7,1—7,5%, ale comerţului exterior — 7,1—7,7%, ale produsului social şi venitului naţional — 5,0—5,7% şi respectiv 7,6—8,3% (vezi şi tabelul nr. 1).

Să observăm, totodată, nivelurile înalte de sporire a productivităţii în industrie, bunăoară un ritm mediu anual de 10% — dar şi în alte ramuri precum construcţii, agricultură, transporturi etc., comparativ cu sarcinile, relativ reduse, de creştere a numărului total de personal muncitor pe cincinal — un ritm mediu anual de 0,5—0,7%. La nivelul ramurilor economice, al sectoarelor, pentru numeroase unităţi sînt evidente asemenea tendinţe consemnate la nivelul economiei, cu atît mai mult cu cît în structura investiţiilor se relevă ponderea însemnată a investiţiilor destinate dezvoltării şi modernizării calitative a obiectivelor existente în raport cu investiţiile ce urmează a fi materializate în noi obiective.

Continuarea analizei pune în evidenţă noi şi însemnate opţiuni şi corelaţii ce dau expresie amplelor preocupări de accentuare a acţiunii factorilor calitativi, de eficienţă în strategia de progres a economiei româneşti. Cum este proiectată, deci, pe mai departe această accentuare şi amplificare pe seama căreia, cu resurse materiale şi de forţă de muncă cît mai puţine, dar cu un consum corespunzător de creativitate şi inteligenţă, trebuie să se asigure cca 85% din sporul de venit naţional ?

Cu efecte de remarcabilă amplitudine este concepută să acţioneze modernizarea, în continuare, a structurilor economice, de producţie în favoarea unor priorităţi ale dezvoltării, a sectoarelor complex prelucrătoare, promotoare ale progresului tehnico-ştiinţific, care asigură obţinerea unei valori cît mai mari pe unitatea de materii prime şi materiale consumate, pe unitatea de energie. Asemenea sectoare sînt electronica şi microelectronica, care vor pătrunde masiv în întreaga activitate economico-socială, producţia mijloacelor tehnicii de calcul electronic, industria electrotehnică, a maşinilor-unelte de mare performanţă, chimia de sinteză fină şi a produselor de mic tonaj, producţia de oţeluri superioare, de bunuri de consum de calitate ş.a. Dinamica dezvoltării acestor sectoare, a producţiilor respective, în cele mai multe cazuri devansează sensibil creşterea producţiei marfă industriale (vezi şi tabelul nr. 2).

În strînsă corelaţie urmează să acţioneze promovarea largă a cercetării ştiinţifice, a progresului tehnic la nivelul cel mai avansat, în toate domeniile de activitate — creşterea mai accentuată a eficienţei economice urmînd să se realizeze, esenţialmente, tocmai ca urmare a implicării puternice a cercetării şi progresului tehnic în soluţionarea priorităţilor şi problemelor dezvoltării. Constituie această opţiune una din direcţiile fundamentale de ridicare a industriei şi economiei româneşti la nivelul superior de eficienţă şi competitivitate cerut de piaţa mondială.

Temeiuri ale producţiei competitive

CALITATEA ÎNALTĂ a producţiei — iată o altă direcţie în acest sens, ale cărei resorturi, însă, nu pot fi în nici un caz distanţate, despărţite de structurile moderne ale industriei, de promovarea progresului tehnic. În proiectul de Directive sînt prevăzute măsuri pentru modernizarea şi reproiectarea produselor, pentru a se asigura creşterea duratei şi siguranţei lor în funcţionare, reducerea greutăţii şi consumurilor specifice, sporirea randamentelor şi diminuarea cheltuielilor pentru exploatare, întreţinere şi reparaţii, urmează să fie generalizate metodele moderne de analiză şi control ale calităţii în proiectarea şi fabricaţia produselor. Prin toate acestea, în condiţiile tehnice şi economice menţionate, se prevede ca ponderea produselor industriale care se realizează la nivel mondial ridicat să ajungă în 1990 la aproape 95%, iar 2—5% din producţie să atingă performanţe superioare acestui nivel. În acest cadru, trebuie să se acţioneze efectiv pentru ca unităţile economice să-şi adapteze mai rapid structura producţiei şi calitatea acesteia la cerinţele pieţei interne şi externe.

Calitatea înaltă şi eficienţa ridicată ale dezvoltării industriei şi economiei româneşti în cincinalul următor se regăsesc deopotrivă, în reducerea consumurilor de materii prime, combustibili şi energie electrică — condiţie indispensabilă asigurării dinamismului proiectat al dezvoltării, expresie a însuşi echilibrului dintre obiectivele şi resursele materiale ale progresului economic. Se înscriu astfel acţiunile privind economisirea strictă şi valorificarea superioară a materiilor prime şi energiei, recuperarea şi refolosirea resurselor rezultate din procesele de producţie, reducerea costurilor de producţie, cu deosebire a cheltuielilor materiale ş.a. Resorturile acestor măsuri sînt, la rîndul lor, constituite de promovarea activităţilor şi domeniilor complexe, a maşinilor şi instalaţiilor de înaltă performanţă tehnică şi economică, dar şi de mai buna conducere şi organizare a activităţii, de instaurarea unui spirit de ordine şi disciplină desăvîrşite.

În mod concret, în proiectul de Directive se au în vedere măsuri pentru elaborarea, introducerea şi generalizarea tehnologiilor cu randamente ridicate, asigurîndu-se o diminuare a consumului energetic pe unitatea de venit naţional cu peste 20% în 1990 faţă de 1985. În industria construcţiilor de maşini, consumurile specifice medii de laminate feroase se vor reduce cu 19%, de asemenea se va micşora substanţial consumul de materiale neferoase în industria electrotehnică ca şi în alte ramuri. În industria metalurgică, un obiectiv prioritar îl constituie creşterea coeficientului de scoatere a oţelului în producţia de laminate, urmînd ca, prin măsuri ferme, în 1990 să se atingă consumul specific de cocs realizat pe plan mondial. În sensul celor arătate, se va acţiona mai intens pentru economisirea produselor chimice, a materiilor prime din industria uşoară, a hîrtiei, materialelor lemnoase, a tuturor resurselor materiale.

Tabelul nr. 2

Dinamica producţiei la unele principale produse industriale

Denumirea produsului	U.M.	Niveluri în 1990	Prevederi 1990 faţă de plan 1985 %
Energie electrică	mrd. kWh	95— 97	123—126
Cărbune net	mil. tone	95— 100	128—135
Oţel	mil. tone	20— 20,5	125—128
Produse ale industriei electronice, inclusiv mijloace ale tehnicii de calcul	mrd. lei	30— 31	162—167
Produse ale industriei de mecanică fină	mrd. lei	21— 22	148—155
Autoturisme	mii buc.	345— 365	121—128
Nave maritime pentru transportat mărfuri	mii tdw	1100—1200	134—146
Medicamente pentru uz uman şi veterinar	mrd. lei	11— 12	169—185
Confecţii textile	mrd. lei	59— 64	130—140

Reducerea consumurilor specifice şi sporirea valorii unitare a produselor, efect nemijlocit al ridicării performanţelor lor tehnice şi calitative, constituie factori hotărîtori pentru creşterea mai accentuată a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor şi energiei. Indicele de valorificare calculat pe baza producţiei marfă industrială urmează să se majoreze cu peste o pătrime — 25-27% — în 1990 faţă de 1985, proces de mare intensitate, a cărui înfăptuire impune materializarea exemplară a tuturor opţiunilor amintite. Pe parcursul cincinalului, în mod corespunzător, în industria republicană urmează să se reducă cheltuielile materiale la 1 000 lei producţie marfă cu peste 80 lei, iar cheltuielile totale cu cca 110 lei.

Realizarea acestor dinamici, a acestor creşteri de calitate ori reduceri de consumuri, de costuri, impune sporirea răspunderii organelor de conducere colectivă din întreprinderi, centrale şi ministere pentru îndeplinirea integrală şi ritmică a prevederilor

Dan POPESCU

(Continuare în pag. 5)

Amplificarea rolului cercetării științifice în dezvoltarea eficientă a economiei

PENTRU întregul nostru popor, anul 1984 are semnificații deosebite ; este anul în care se împletește retrospectiva strălucitului bilanț al epocalelor realizări obținute în cele patru decenii de construcție socialistă, cu orizonturile luminoase de progres și bunăstare pe care le prefigurează proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000.

Între elementele de fond ce conferă acestui remarcabil document programatic valențe hotărîtoare pentru întreaga activitate economico-socială se remarcă rolul deosebit ce revine științei, tehnicii și tehnologiei în impulsionarea procesului de dezvoltare. Este de la sine înțeles că integrarea complexului științifico-tehnic în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate are un caracter fundamental, socialismul și știința fiind, în sensul cel mai profund, ne nedespărțit. Această înțelegere lucidă, în consens cu realitatea nouă pe care o creează revoluția științifică și tehnică pentru întreaga lume contemporană a fost situată pe noi cote calitative îndeosebi după cel de al IX-lea Congres al partidului cînd, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost amplificat considerabil potențialul național de cercetare — uman și material ; au fost găsite cele mai potrivite mijloace prin care această uriașă și inepuizabilă resursă intelectuală să fie folosită cu eficiență sporită în activitatea practică nemijlocită. Ceea ce impune însă, în contextul prevederilor de dezvoltare pentru viitorul cincinal și pînă la sfîrșitul mileniului cuprinse în proiectul de Directive, este faptul că, practic, evoluția fiecărui domeniu de activitate este împletită indestructibil, condiționată chiar, de progresul cercetării științifice, de capacitatea de a utiliza la un mod superior soluțiile oferite de cercetare.

Intercondiționarea dintre activitatea tehnico-științifică și cea economică (socială în sens larg) poate fi precizată pe mai multe coordonate. Pe un prim plan de însemnătate se situează dezvoltarea principalelor ramuri ale economiei naționale pe temelia cuceririlor științei și tehnologiei moderne. Industria, agricultura, silvicultura, gospodărirea apelor și protecția mediului înconjurător, transporturile și telecomunicațiile, activitatea de investiții-construcții, dezvoltarea în profil teritorial, comerțul exterior, formarea și pregătirea forței de muncă precum și domeniile specifice ale ridicării calității vieții vor fi în cincinalul viitor, într-o măsură mult mai mare decît în prezent, beneficiarele roadelor muncii de cercetare. Și tot cercetarea științifică, tehnologiile moderne vor asigura fundamentul pentru materializarea unor schimbări structurale în profilul fiecărei ramuri și domeniu de activitate. Începînd de la baza de materii prime și energie — în care un rol central revine cercetării geologice —, continuînd cu afirmarea puternică a ramurilor industriale de vîrf cum sînt electronica, electrotehnica, mecanica fină, industria de roboți, chimia de sinteză fină și produse farmaceutice, incluzînd într-o concepție integratoare subramurile industriei ușoare, ale industriei alimentare și industriei mici, practic întreaga industrie și economie românească vor fi modelate în funcție de cele mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii moderne.

Pîrghie centrală în afirmarea noii calități

PROFUNZIMEA implicării uriașului potențial de progres pe care îl sedimentează cercetarea științifică în procesul dezvoltării economico-sociale poate fi pusă în evidență și dintr-o altă perspectivă. Anume, faptul că rezultatele cercetării, încorporarea lor operativă și cu eficiență înaltă în sfera producției materiale reprezintă principalul mijloc de a asigura dezvoltarea intensivă, calitativă a economiei naționale. Căile de acțiune, așa după cum se specifică în proiectul de Directive, sînt multiple și variate. Pe baza valorificării progresului tehnic se va asigura, în viitorul cincinal, o proporție de circa 55% a creșterii productivității muncii, indicator de maximă expresivitate a eficienței activității economice în general. În concordanță cu importanța căilor prin care progresul tehnic acționează în sensul sporirii productivității muncii se prevede ca introducerea de tehnologii noi, perfecționarea tehnologiilor existente și generalizarea celor avansate să asigure 20% din sporul respectiv ; automatizarea și mecanizarea proceselor de producție — 20,8% ; punerea în funcțiune a obiectivelor noi și devansarea atingerii parametrilor proiectați — 8,5% ; introducerea de produse noi — 5,7%.

O altă direcție a dezvoltării intensive, de care sînt nemijlocit legate valorificarea superioară a resurselor naționale și afirmarea competitivă a economiei românești pe plan mondial o reprezintă ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor. În această acțiune, cu vaste implicații pozitive de ordin economic și social, progresul tehnic deține un loc central. Modernizarea și reproiectarea produselor, reducerea greutății și a consumurilor specifice, generalizarea metodelor moderne de analiză și control ale calității vor trebui să conducă în anul 1990, potrivit prevederilor înscrise în proiectul de Directive, la o pondere de 95% a produselor situate la nivel mondial și de 2—5% a celor cu performanțe superioare acestui nivel.

Cît de amplu este efortul solicitat din partea colectivelor de cercetători, tehnologi, specialiști din producție poate fi evidențiat de următoarele date : pe total economie în anul 1985, circa 68,7% din produse se vor situa la nivel mondial de tehnicitate și calitate (în industria construcțiilor de mașini — 76,0%, în industria de mașini-unelte, electrotehnică și electronică 66,8%, în industria chimică 70,8%, în industria ușoară 70,0% etc.). Deci creșterile prevăzute pînă în anul 1990 vor fi de ordinul a 20—30 de procente, sarcină deosebit de complexă dacă ținem seama de faptul că nu este vorba de un spor cantitativ, ci de înnoirea considerabilă a nomenclatorului de produse, de cunoașterea temeinică a evoluției pieței mondiale, de adaptarea structurilor de producție și a pregătirii forței de muncă la noul context tehnico-productiv și comercial.

În sfîrșit, progresul tehnic este investit cu rolul de a contribui substanțial la reducerea consumurilor de materii prime, combustibil și energie electrică, astfel încît, prin elaborarea, introducerea și generalizarea tehnologiilor cu randamente ridicate să se asigure diminuarea consumurilor energetice pe unitatea de venit național cu peste 20%, a consumurilor specifice medii de laminate feroase cu 19% în anul 1990 față de 1985. O acțiune complementară reducerii consumurilor, cu o pondere în creștere, este cea a sporirii gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, documentele-program prevăzînd ca indicele de valorificare să se majoreze cu 25—27% în 1990 față de 1985.

Ca o expresie sintetică a eficienței introducerii progresului tehnic în economie și a utilizării corespunzătoare a potențialului productiv acumulat, în cincinalul viitor se va asigura o creștere importantă a producției și a venitului național la 1 000 lei fonduri fixe, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social urmînd să scadă la circa 53% în 1990, iar a cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă cu 80 de lei, în timp ce cheltuielile totale cu 110 lei — pe ansamblul industriei republicane.

Un vast program în slujba înfloririi patriei

Cunoașterea și dirijarea legităților progresului tehnic în consens cu cerințele societății

REALIZAREA exemplară a sarcinilor importante ce revin cercetării naționale în susținerea progresului economico-social al patriei nu are la bază o simplă creștere cantitativă. De altfel, o asemenea abordare ar fi nerealistă, progresul tehnic constituind prin sine un factor calitativ, care provoacă permanente restructurări în cele mai diverse planuri ale vieții sociale. Tocmai de aceea, prin modul în care integrează factorul tehnico-științific în strategia dezvoltării, prin perspectiva temporală largă în care prefigurează această evoluție, proiectul de Directive oferă o bază nouă, originală — în concordanță cu nivelul de dezvoltare al forțelor de producție naționale și cu evoluțiile semnificative pe plan mondial — de gîndire a dezvoltării societății românești prin știință. O concepție robustă, ce ține seama deopotrivă de factorul social, economic, uman, care îmbină armonios prezentul cu viitorul ; o concepție puternic creativă care solicită din partea tuturor oamenilor muncii gîndire activă și originală pentru a cunoaște și stăpîni, a orienta eficient progresul tehnic.

O primă caracteristică definitorie a modului în care este concepută politica românească de dezvoltare a cercetării științifice o reprezintă însuși modul în care sînt orientate eforturile, îmbinarea constantă a obiectivelor de cercetare cu obiectivele centrale incluse în planurile economice. Elaborat cu contribuția hotărîtoare a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, prim viceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, planul de cercetare pe cincinalul 1986—1990, precum și cel care acoperă perioada 1990—2000 evidențiază clarviziunea cu care este orientat potențialul științific național. Se poate afirma că nu există, practic, nici un domeniu al vieții economice și sociale în care cercetarea științifică să nu fie angajată cu plenitudinea capacității sale novatoare. Cercetarea își găsește în domeniul bazei materiale și energetice, în agricultură, în industrie, în domeniul relațiilor economice și sociale, în sfera ecologiei tot atîtea cîmpuri generoase de afirmare a potențialului său novator, de progres.

Concomitent cu stabilirea judicioasă a obiectivelor de cercetare, un loc tot mai important revine cunoașterii și dirijării mecanismelor prin care soluțiile oferite de colectivele ce activează în acest domeniu pot fi materializate operativ, eficient în producție, în practica socială în general. În acest cadru, de o mare valoare teoretică și operațională se dovedesc a fi orientările privind integrarea cercetării cu producția și învățămîntul, crearea de platforme integrate de cercetare și producție, dezvoltarea activității de microproducție. Totodată, se urmărește menținerea în continuare a unui raport judicios între cercetarea fundamentală și cea de dezvoltare, astfel încît să existe în permanență un stoc de soluții tehnice și tehnologice care să poată fi integrate în producție pe măsura dovedirii oportunității tehnice și economice. În acest cadru, un rol important revine cooperării internaționale în domeniul științei și tehnicii. În programul complex al progresului tehnico-științific al țărilor membre C.A.E.R., bunăoară, se prevede : a) în domeniul cercetării fundamentale — elaborarea bazelor teoretice ale dezvoltării microelectronicii și matematicii de calcul ; dezvoltarea științelor biologice și a biotehnologiilor ; întrebuințarea fuziunii termonucleare, a fotosintezei și a altor surse energetice netradiționale ; folosirea științifică și tehnologică a spațiului cosmic ; b) în domeniul utilizării progresului tehnic — electronizarea economiei naționale ; automatizarea complexă, inclusiv automatizarea flexibilă a producției ; dezvoltarea mai accentuată a energeticii nucleare ; crearea și implementarea noilor tipuri de materiale și tehnologii ; dezvoltarea biotehnologiilor.

Orientări semnificative privind creșterea aportului științei și tehnologiei la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției sînt prevăzute și în ce privește procesul elaborării planurilor de producție. Astfel, se are în vedere crearea, la nivel de ramură, centrală, întreprindere a unui stoc de invenții și tehnologii ca bază de elaborare a sarcinilor de plan. Totodată, pentru a se preîntîmpina unele efecte potențial negative ale unor descoperiri științifice se are în vedere ca, o dată cu elaborarea soluțiilor tehnice să fie investigate toate implicațiile secundare de ordin economic, ecologic, social, ceea ce presupune o mai puternică integrare a cercetării tehnice cu cea de natură economică și socială.

Prin prevederile sale, prin modul realist în care sînt gîndite căile de realizare, proiectul de Directive ce urmează a fi supus aprobării celui de al XIII-lea Congres al partidului conferă cercetării științifice naționale un loc distinct, de mare importanță, în dezvoltarea generală a patriei, oferă cadrul de afirmare plenară a capacității creatoare a tuturor oamenilor muncii.

Gavrilă SONEA
Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie

Calitatea și eficiența — trăsături definitorii ale dezvoltării

(Urmare din pag. 3)

de plan la producția fizică, pentru aplicarea unui regim sever de economii, pentru accentuarea specializării și integrării producției în vederea utilizării superioare a capacităților, pentru gospodărirea cu maximum de randament a tuturor fondurilor, pentru aplicarea fermă a principiilor de rentabilitate ridicată ale noului mecanism economico-financiar. Iar efectele acțiunilor vizînd cu precădere eficiența producției se relevă în evoluția indicatorilor de eficiență de maximă sinteză. Avem astfel în vedere creșterea importantă a producției și venitului național la 1 000 lei fonduri fixe ca și ponderea cheltuielilor materiale în produsul social, pondere care urmează să scadă la 53% în 1990, ceea ce apropie sensibil România de nivelurile respective, de cca 50%, consemnate în statele dezvoltate economic ale lumii.

Să evidențiem, totodată, așa cum se desprinde din tabelul sinoptic al dezvoltării, devansarea — și ea pronunțată, mai pronunțată decît în cincinale și perioade anterioare — a ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național, tendință care se manifestă și pe diversele trepte de agregare ale economiei ; bunăoară, în ce privește ritmul de creștere a producției nete industriale, superior cu mult celui al producției marfă industriale.

Iată, dar, o privire succintă asupra felului în care obiectivele calității și eficienței jalonează în mod definitor, hotărîtor, progresul de ansamblu al economiei românești în cincinalul care urmează. Evident că aceasta ar putea fi completată cu acțiunile concrete la nivelul unor ramuri industriale, al agriculturii, aflată într-un pregnant progres și proces de intensivizare, al construcțiilor, unde se va încheia, în linii mari, procesul de industrializare a lucrărilor, al transporturilor și telecomunicațiilor ș.a. Cu acțiunile, corelațiile și nivelurile concrete privind pregătirea forței de muncă, formarea și perfecționarea pregătirii cadrelor — de care depinde, finalmente, în mod hotărîtor, înfăptuirea oricăror obiective și sarcini concepute. Este semnificativ, în acest ultim sens, că în cincinalul viitor, corespunzător necesarului de cadre, se va realiza formarea profesională a unui număr de aproape 2 milioane persoane, iar programul de perfecționare a pregătirii profesionale va cuprinde anual cca 3 milioane persoane.

CA URMARE A ACȚIUNII cu precădere a factorilor calitativi-intensivi în dezvoltare se va realiza ritmul ridicat de creștere a venitului național, se vor obține resursele necesare dezvoltării pe mai departe a economiei și ridicării bunăstării. Așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „ca rezultat al dezvoltării producției materiale și creșterii eficienței economice în toate sectoarele de activitate se va asigura sporirea cu aproape 50% a venitului național, creîndu-se, pe această bază, condițiile dezvoltării economico-sociale tot mai intense a patriei, ridicării nivelului general de trai, a gradului de civilizație și bunăstare a poporului".**

După cum se desprinde din proiectul de Directive, din recenta cuvîntare a secretarului general al partidului la Sesiunea solemnă comună, progresele de mare anvergură ale României anului 2000 impun accentuarea, în și mai mare măsură, a factorilor calitativi-intensivi, a caracterului modern și eficient al întregii dezvoltări, a acțiunii corelației dezvoltare-bunăstare.

Depinde, deci, de munca eficientă, de calitate a fiecărui om al muncii la locul său de activitate, de hotărîrea și abnegația depuse, ca acest strălucit program al dezvoltării economico-sociale în perspectivă al României să devină fapt, realitate. Să permită ridicarea patriei noastre pe noi trepte de progres și civilizație, înfăptuirea socialismului multilateral dezvoltat și crearea condițiilor necesare trecerii la faza superioară a societății socialiste în România, la comunism.

„Este necesar să luăm măsuri serioase pentru a asigura creşterea puternică a productivităţii muncii, pe calea mecanizării, automatizării, a ridicării gradului de calificare al muncitorilor, dar şi a bunei organizări a muncii şi a producţiei, a fluxului de producţie, pe calea întăririi ordinii şi disciplinei în muncă".

NICOLAE CEAUŞESCU

Creşterea productivităţii muncii — obiectiv de anvergură în strategia dezvoltării

CEEA CE caracterizează evoluţia economiei româneşti în cei 40 de ani care au trecut de la revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă — ani în care partidul comunist şi-a îndeplinit şi îşi îndeplineşte cu succes misiunea istorică de conducător al întregului nostru popor — o constituie constanţa şi dinamica dezvoltării. Din acest punct de vedere, România socialistă se înscrie printre puţinele ţări ale lumii a căror dezvoltare economică a urmat şi urmează o linie ascendentă, dinamică, echilibrată. Pe bună dreptate sublinia în acest sens tovarăşul **Nicolae Ceauşescu că „...la a 40-a aniversare a revoluţiei sale, România se prezintă ca o ţară industrial-agrară cu o industrie modernă, puternică şi cu o agricultură socialistă modernă în plină dezvoltare".**

Pornind de la aceste progrese remarcabile înregistrate de economia românească în toată această perioadă şi mai ales în perioada ce a urmat istoricului Congres al IX-lea, în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului se reflectă perspectivele progresului multilateral al societăţii noastre, prefigurînd evoluţia economiei naţionale atît pe latura cantităţii cît mai cu seamă pe cea a calităţii.

Din proiectul de Directive se desprinde cu claritate faptul că partidul pune un accent deosebit, pentru perioada următoare, pe valorificarea tuturor factorilor interni ai activităţii economico-sociale. De fapt, acestea apar ca o opţiune prioritară a strategiei celui de al patrulea cincinal al etapei făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră, regăsindu-se la loc de cinste şi în opţiunile pentru deceniul 1991—2000 Trecerea pe primul plan a laturilor calitative ale dezvoltării economico-sociale, preocupările pentru accentuarea şi aprofundarea procesului de optimizare a creşterii eficienţei economice (şi, în primul rînd, a productivităţii muncii) nu are un caracter conjunctural şi limitat ci, dimpotrivă, este expresia unei concepţii revoluţionare despre dezvoltarea economico-socială ce vizează toate domeniile de activitate din societate.

Evoluţie dinamică, continuu ascendentă

PENTRU ţara noastră, creşterea productivităţii muncii reprezintă o condiţie fundamentală a progresului economico-social, un factor de bază al dinamismului economiei, care va permite ca România să ajungă la nivelul ţărilor dezvoltate din punct de vedere economic, atît în ceea ce priveşte venitul naţional pe locuitor cît şi condiţiile de civilizaţie ale populaţiei. Importanţa covîrşitoare pe care o are creşterea sistematică a productivităţii muncii, mai ales în contextul diminuării relative a resurselor materiale în general şi în mod deosebit a resurselor energetice, este subliniată de faptul că productivitatea muncii reprezintă calea principală utilizată în vederea creşterii producţiei valorilor de întrebuinţare, sporirii acumulărilor socialiste, asigurării unui ritm susţinut al mersului înainte al economiei româneşti şi ridicării bunăstării materiale a tuturor oamenilor muncii.

Politica consecventă promovată de partidul şi statul nostru, încă din primii ani ai construirii socialismului şi apoi în întreaga această perioadă, în direcţia activării în toate domeniile economice a factorilor de creştere a productivităţii muncii s-a concretizat în sporirea rapidă şi ascendentă a acesteia. Astfel, productivitatea muncii sociale, calculată prin raportarea venitului naţional la populaţia ocupată în sfera productivă, a crescut în anul 1983 faţă de anul 1950 de peste 13 ori, iar în industrie productivitatea muncii a sporit, în aceeaşi perioadă, de cca 9,6 ori.

Dinamica productivităţii muncii în industrie ne oferă o imagine elocventă a ritmului susţinut de creştere a acestui indicator în întreaga perioadă a construcţiei socialiste, a faptului că sporirea sa continuă a reprezentat şi reprezintă în continuare mijlocul cel mai de seamă pentru creşterea neîncetată a producţiei, a calităţii sale. Astfel, în deceniul 1951—1960, cca 55% din sporul total al producţiei industriale a fost obţinut prin creşterea productivităţii muncii, în perioada 1961—1970 cca 75%, în cincinalul 1976—1990 cca 80%, iar în cincinalul actual aproximativ 80%. Desigur, o producţie mai mare de mijloace de muncă — ca efect al creşterii productivităţii muncii în ramurile producătoare de mijloace de muncă — asigură posibilităţi sporite pentru dotarea întreprinderilor din toate ramurile cu tehnica modernă, iar o creştere a productivităţii muncii în întreprinderile producătoare de bunuri de consum permite o mai bună aprovizionare a oamenilor muncii.

Pornind de la importanţa deosebită pe care o are creşterea productivităţii muncii pentru economia naţională, conducerea de partid şi de stat, personal tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, a iniţiat la Conferinţa Naţională a P.C.R. din decembrie 1982 elaborarea „Programului privind creşterea mai accentuată a productivităţii muncii şi perfecţionarea organizării şi normării muncii în perioada 1983—1985 şi pînă în 1990". Conform prevederilor acestui program, sarcinile privind creşterea productivităţii muncii sînt deosebit de mobilizatoare, acestea fiind stabilite pornindu-se de la rolul pe care-l are creşterea productivităţii muncii în dezvoltarea de ansamblu a economiei naţionale, în asigurarea creşterii intensive a economiei precum şi de la resursele suplimentare care se creează prin intensificarea acţiunilor în domeniul cercetării ştiinţifice, dezvoltării tehnologice şi introducerii progresului tehnic. În aceşti ultimi ani ai cincinalului actual, pe baza aplicării în viaţă a sarcinilor programului amintit, se estimează că, raportîndu-ne la întreg cincinalul 1981—1985, se va realiza o creştere a productivităţii muncii mai accentuată decît prevederile iniţiale.

Dimensiunile noi ale productivităţii

REALIZĂRILE remarcabile obţinute în domeniul productivităţii muncii, ritmul şi nivelul înregistrat de acest indicator constituie însă numai un punct de pornire, deoarece decalajele existente pe planul dezvoltării economice între ţara noastră şi ţările avansate ale lumii îşi au determinarea obiectivă în persistenţa decalajelor pe planul productivităţii muncii. **„Pentru a ne ridica la nivelul ţărilor dezvoltate şi ţinînd seama că în unele sectoare productivitatea muncii este la noi de două sau chiar de trei ori mai mică** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — trebuie să luăm toate măsurile, să concentrăm toate forţele pentru realizarea (...) unei puternice creşteri a productivităţii muncii în toate ramurile economiei naţionale...".**

În acest context se cer înţelese prevederile Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. în legătură cu creşterea mai accentuată a eficienţei economice şi în special a productivităţii muncii. Sarcinile în acest domeniu ce privesc cincinalul 1986—1990 şi deceniul 1990—2000 urmăresc transpunerea în viaţă a prevederilor Programului amintit ţinîndu-se seama, desigur, de evoluţia întregii economii româneşti. Astfel, pentru cincinalul

1986—1990, productivitatea muncii în industrie, determinată pe baza producției marfă, va trebui să crească într-un ritm mediu anual de 10%, asigurîndu-se — așa cum se prevede în „Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii" — dublarea acestui nivel în 1990 față de 1980. De asemenea, în construcții se va asigura dublarea productivității muncii în 1990 față de 1980 ; în agricultură, în întreprinderile agricole de stat productivitatea muncii va crește în perioada 1986—1990 într-un ritm mediu anual de 6,5% ; în transporturi productivitatea muncii va spori într-un ritm mediu anual de 4,8% — în sectorul feroviar — și de 5,9% în transportul auto.

Și pentru perioada 1991—2000, datorită mutațiilor calitative care vor avea loc în cadrul forțelor de producție ale societății, se va asigura creșterea puternică a productivității muncii, la nivelul celor mai bune rezultate realizate pe plan general. Sarcinile de creștere a productivității muncii prevăzute în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea sînt deosebit de ample. Pentru îndeplinirea acestor sarcini deosebit de mobilizatoare este necesar ca în toate unitățile economice, în toate sectoarele de activitate să se intensifice acțiunea factorilor care duc la creșterea productivității muncii, care au tangență cu aceasta.

Pîrghii și acțiuni de creștere a productivității

DESIGUR, creșterea productivității muncii este rezultatul acțiunii corelate a unui ansamblu de factori. Totuși, în funcție de intensitatea de acțiune a acestora, din complexul de factori ai creșterii productivității muncii se detașează o serie de componente a căror influență este primordială. Raportîndu-se creator la lumea contemporană, în momentul în care pe plan mondial se afirmă puternic revoluția tehnico-științifică, creșterea productivității muncii este de neconceput fără promovarea progresului tehnic în întreaga economie națională. De fapt, în funcție de intensitatea acțiunii sale, progresul tehnic poate fi considerat ca factor de bază hotărîtor al creșterii productivității muncii.

Progresul tehnic presupune schimbări de ordin cantitativ și mai ales calitativ care se concretizează în creșterea nivelului tehnic al mijloacelor de producție, în perfecționarea tehnologiilor de fabricație și a procedeelor utilizate în evidența activității, comunicarea de informații, luarea deciziilor etc. În sens mai cuprinzător, progresul tehnic cuprinde o serie de schimbări generate de revoluția tehnico-științifică, mutații care se extind dincolo de cadrul mijloacelor de producție, cuprinzînd și modificări ale structurii producției, perfecționări ale organizării producției, ale conducerii economiei naționale, ridicarea nivelului de pregătire tehnico-profesională a oamenilor muncii etc., concretizate, toate, în creșterea productivității muncii.

Tocmai în acest sens proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea evidențiază preocuparea partidului nostru pentru promovarea unei politici ferme de ridicare a nivelului tehnic al producției în toate ramurile economiei, în toate unitățile economice, prin construirea de întreprinderi cu caracteristici tehnice superioare, prin dotarea și reutilarea tuturor unităților cu mașini și instalații de mare tehnicitate, prin perfecționarea neîntreruptă a tehnologiilor și, evident, prin introducerea pe scară largă a mecanizării complexe, automatizării, cibernetizării, robotizării etc. Este semnificativ faptul că pentru viitorul cincinal se va asigura în industrie creșterea productivității muncii în proporție de circa 55% pe seama introducerii și generalizării progresului tehnic, îndeosebi prin aplicarea tehnologiilor noi de fabricație, mecanizarea și automatizarea producției, dotarea cu mașini și instalații de înalt randament și modernizarea celor existente. Se vor extinde sistemele automatizate și mecanizate, ponderea producției realizate în aceste sisteme urmînd să se ridice la 70% în anul 1987 și la peste 90% la sfîrșitul cincinalului. Se prevede astfel trecerea la realizarea pe scară largă de linii, secții și sectoare complet automatizate și robotizate. În ramura construcții se va acționa pentru încheierea în linii mari a procesului de industrializare a lucrărilor prin fabricarea uzinală a elementelor de mare serie și mecanizarea proceselor de muncă pe șantiere. De asemenea, progresul tehnic va cunoaște o extindere mare în agricultură, prin extinderea mecanizării și chimizării în toate sectoarele, precum și în celelalte ramuri ale economiei naționale.

Transpunerea în viață a politicii partidului în domeniul progresului tehnic presupune receptivitate la nou din partea tuturor unităților economice urmărindu-se, totodată, ca ritmul înzestrării tehnice a muncii să fie devansat de ritmul creșterii productivității muncii. Această cerință economică solicită orientarea întreprinderilor, a factorilor de decizie către asimilarea unor utilaje și instalații de înalt nivel tehnic, care să fie conectate rapid și eficient la parametri stabiliți în circuitul economic.

Nivelul și ritmul creșterii productivității muncii depind și de calitatea forței de muncă și de utilizarea rațională a acesteia. Introducerea în producție a realizărilor științei și tehnicii moderne impune creșterea nivelului profesional și cultural al lucrătorilor, determină apariția unor noi profesiuni, schimbă conținutul calificării etc. Calificarea și ridicarea calificării permit o valorificare optimă a calităților fizice și intelectuale ale forței de muncă, precum și a timpului de lucru, înscriindu-se în rîndul factorilor importanți ai creșterii productivității muncii în fiecare întreprindere. În acest sens, în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea se prevede acordarea, în viitor, unei atenții deosebite ridicării nivelului de pregătire profesională a tuturor oamenilor muncii, folosirii raționale a forței de muncă.

Ridicarea pregătirii profesionale a oamenilor muncii conduce, printre altele, și la creșterea complexității muncii. Munca complexă, calificată superior, reprezintă un factor ce acționează atît asupra economisirii de muncă vie — ca urmare a utilizării ei mai raționale — cît și asupra economisirii de muncă materializată, pe baza folosirii rționale a materiilor prime, materialelor, utilajelor și instalațiilor. În acest fel, ridicarea calificării personalului muncitor, ca factor ce acționează asupra creșterii productivității muncii, aduce întreprinderilor o serie de avantaje cum sînt : beneficii peste plan, reducerea costurilor de producție, ridicarea gradului de rentabilitate etc.

Punerea în deplină valoare atît a progresului tehnic cît și a calificării forței de muncă, precum și a întregului potențial economic al întreprinderilor este dependentă de perfecționarea organizării producției și a muncii, care prin maniera în care acționează și mai ales prin rezultatele acestei acțiuni se detașează ca un factor important al creșterii productivității muncii. Așa cum rezultă din proiectul de Directive se va urmări îmbinarea actiunii acestui factor la nivel global, prin îmbunătățirea formelor de conducere și organizare socială a producției, cu perfecționarea organizării producției și a muncii în fiecare întreprindere. În acest ultim caz se urmărește inițierea unor acțiuni în sensul utilizării intensive a tuturor mașinilor și utilajelor, introducerea celor mai moderne metode de organizare a producției în flux, realizarea ritmică a producției, asigurarea unui raport corespunzător între munca productivă și cea de administrație, extinderea lucrului la mai multe mașini, perfecționarea normării științifice a muncii etc. În același timp, se va acționa și în direcția perfecționării conducerii întreprinderilor, prin folosirea metodelor moderne de culegere și prelucrare a informațiilor, de creștere a rigurozității procesului decizional etc.

Fără îndoială, ansamblul factorilor de creștere a productivității muncii este mult mai larg. Este suficient dacă amintim că, alături de cei analizați anterior, acționează puternic în toate unitățile economice și alte variabile factoriale ale productivității muncii cum ar fi : perfecționarea cointeresării materiale și morale a personalului muncitor, dezvoltarea constiinței socialiste a oamenilor muncii, dezvoltarea inițiativei creatoare a producătorilor, organizarea întrecerii socialiste etc. Desigur, sarcinile de creștere a productivității muncii prevăzute vor putea fi transpuse în viață numai prin acțiunea concertată a tuturor factorilor care acționează direct sau indirect asupra productivității muncii, prin mobilizarea corespunzătoare a întregului personal muncitor din economie.

Avînd în vedere amploarea sarcinilor privind creșterea productivității muncii pentru cincinalul 1986—1990, orientările pe care le jalonează proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea în legătură cu căile prin care se va acționa în acest domeniu, rezultatele care se întrevăd a se obține sînt remarcabile. Numai pe seama creșterii productivității muncii va trebui să se obțină circa 85% din sporul venitului național în cincinalul viitor.

Creșterea puternică a productivității muncii în contextul corelațiilor economice fundamentale cuprinse în proiectul de Directive ale celui de al XIII-lea Congres al P.C.R. are astfel menirea de a contribui la realizarea obiectivului fundamental al planului cincinal 1986—1990, constituind, în același timp, garanția îndeplinirii sarcinilor strategice privind dezvoltarea economico-socială a țării, propulsarea ei în rîndul țărilor dezvoltate din punct de vedere economic, asigurarea unui nivel tot mai înalt de civilizație și bunăstare pentru toți oamenii muncii.

Viorel CORNESCU

Diminuarea costurilor în procesul dezvoltării intensive

CREȘTEREA eficienței activității economice constituie o coordonată esențială a orientărilor strategice stabilite de partidul nostru. Ea este legată direct de intensificarea laturilor calitative ale dezvoltării economice, proces caracteristic întregii perioade 1981—1985 și care va determina — așa cum se subliniază în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000 — *o creștere a productivității muncii și o reducere a costurilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale, mai accentuată decît prevederile inițiale ale cincinalului. Asigurarea unui nivel înalt al înzestrării tehnice a muncii, îmbunătățirea structurii producției prin asimilarea de produse competitive cu consumuri mai reduse, extinderea mecanizării, automatizării și robotizării producției, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar au creat premisele necesare intensificării acțiunilor de reducere mai accentuată a costurilor de producție și, în special, a ponderii cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție-marfă. În aceste condiții, indicatorul costurilor de producție a devenit instrumentul cel mai adecvat de comensurare și de reflectare a stadiilor parcurse în timp de procesul economisirii muncii sociale, precum și de determinare a diferențelor care pot exista în domeniul economisirii muncii sociale între întreprinderi sau centrale din aceeași subramură a industriei. Tocmai prin aceste caracteristici esențiale, indicatorii de costuri constituie — așa cum de altfel reiese din proiectul de Directive — elemente de însemnătate capitală în procesul organizării și planificării activității productive, în fundamentarea, adoptarea și înfăptuirea deciziilor optime la toate nivelurile organizatorice ale conducerii ramurilor economiei naționale.*

ÎN CONFORMITATE cu prevederile proiectului de Directive, economisirea strictă și valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei, recuperarea și refolosirea resurselor rezultate din procesele de producție și consum, reducerea costurilor de producție, cu deosebire a cheltuielilor materiale, reprezintă unul din obiectivele fundamentale ale activității economice atît în actualul cincinal cît și în perioada 1986—1990. În actualul cincinal, în centrul preocupărilor s-a situat înfăptuirea programelor speciale de importanță națională privind dezvoltarea mai puternică a bazei energetice și de materii prime, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor și valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, realizarea unor producții sigure și stabile în agricultură, intensificarea recuperării materialelor refolosibile, diminuarea costurilor de producție și îndeosebi a cheltuielilor materiale, creșterea mai accentuată a productivității muncii, a rentabilității și eficienței în toate domeniile de activitate.

Importanța deosebită pe care conducerea superioară de partid, personal secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o acordă diminuării costurilor pe unitatea de produs și creșterii pe această bază a rentabilității economice a fost subliniată o dată în plus la Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 29 august a.c. și la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. în care s-au analizat modalitățile de îndeplinire a prevederilor de plan pe 1984. După cum s-a apreciat cu aceste prilejuri, în primele șase luni ale anului au fost intensificate acțiunile pentru gospodărirea judicioasă a resurselor de materii prime și energetice, pentru asigurarea unui regim riguros de economii, pentru îndeplinirea sarcinilor trasate în acest sens de secretarul general al partidului în cadrul analizelor pe ministere desfășurate în primul semestru al acestui an. Drept rezultat, în primul semestru al anului, comparativ cu aceeași perioadă din 1983, pe ansamblul industriei republicane s-au obținut reduceri de consumuri, ceea ce a asigurat însemnate economii de resurse materiale și energetice și creșteri ale productivității muncii, reflectate în realizarea de economii atît la cheltuielile totale, cît și la cele materiale. Astfel, **în industria republicană prelucrătoare s-au obținut economii la cheltuielile totale de aproape 5,7 miliarde lei, din care la cele materiale de peste 5,3 miliarde lei** (tabelul 1).

Merită să fie relevat că realizările obținute în semestrul I 1984 au asigurat îndeplinirea integrală și chiar îmbunătățirea sarcinii suplimentare de reducere a costurilor de producție față de planul cincinal, aprobată prin programul pentru perioada 1983—1985 adoptat de Conferința Națională a partidului din decembrie 1982. Ministerele care au realizat integral aceste prevederi sînt cele din industria prelucrătoare și, în primul rînd, Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică, Ministerul Industriei Metalurgice, Ministerul Industriei Ușoare și altele.

În cadrul titularilor de plan există centrale industriale care au redus cheltuielile la 1 000 lei producție marfă cu mult peste media pe ministere. La M.I.C.M., de exemplu, cele mai bune realizări în reducerea cheltuielilor totale și materiale la 1 000 lei producție marfă, care depășesc media reducerii pe minister, se regăsesc la centralele de utilaj energetic și metalurgic (— 35,2 lei la cheltuielile totale și — 33,3 lei la cele materiale), de utilaj tehnologic și material rulant (— 42,8 lei și — 32,7 lei), de utilaj tehnologic, chimic și rafinării (— 45,8 lei și — 32,7 lei), de utilaj petrolier (— 59,9 lei și — 32,0 lei), Grupul pentru producția de mașini agricole (— 47,6 lei și — 30,2 lei), Grupul de întreprinderi pentru producția de vagoane (37,8 lei și — 33,2 lei).

De asemenea, la Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică cele mai bune realizări au fost obținute de centralele de mașini-unelte (— 38,9 lei la cheltuielile totale și — 39,7 lei la cele materiale), de mașini și aparataje electrice (— 39,1 lei și — 36,5 lei), de echipamente pentru telecomunicații și automatizări (— 45,3 lei și — 36,4 lei). La Ministerul Industriei Metalurgice, cele mai mari economii la cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă, cu mult peste media acestuia, s-au înregistrat la : Centrala industrială siderurgică Galați (— 43,9 lei), Centrala industrială de produse refractare Brașov (— 25,3 lei), Combinatul de oțeluri speciale Tîrgoviște (— 19,5 lei), Combinatul metalurgic Tulcea (— 71,2 lei). Totodată, rezultatele obținute puteau fi mai bune dacă nu s-ar fi manifestat unele lipsuri, neajunsuri și în ce privește reducerea consumurilor energetice și materiale, a costurilor de producție, și în principal a cheltuielilor materiale, care să fi asigurat o eficiență mai accentuată a activității economice. Ținînd seama de amploarea sarcinilor de economisire a muncii sociale înscrise în planul pe 1984, se impun măsuri hotărîte din partea ministerelor, centralelor și întreprinderilor pentru mobilizarea și mai puternică a eforturilor de reducere a consumurilor materiale, de creștere a productivității muncii și de reducere, pe seama acestor factori, a costurilor de producție.

■

ÎNTRE factorii principali de reducere a costurilor se desprinde în primul rînd **îndeplinirea ritmică, integrală a volumului și structurii producției marfă.** Realizarea volumului planificat al producției marfă constituie o condiție esențială a încadrării în nivelul costurilor, întrucît — așa cum se cunoaște — orice nerealizare majorează în mod corespunzător cheltuielile de producție — prin intermediul celor convențional constante — care, repartizate pe un volum mai mic de producție cresc în mărime relativă și sînt exprimate drept costuri convențional constante / 1 000 lei producție marfă. Iată de ce, îndeplinirea ritmică a volumului planificat al producției marfă va trebui să stea, așa cum s-a subliniat în recentele documente de partid, în atenția tuturor întreprinderilor, centralelor și ministerelor și, în mod deosebit, a celor din ramurile extractivă, energetică, constructoare de mașini și producătoare de bunuri de consum.

O altă cale importantă de reducere a costurilor de producție o reprezintă **încadrarea în normele de consum planificate de materii prime, materiale, combustibil și energie și chiar îmbunătățirea acestora,** îndeosebi în ramurile industriei prelucrătoare, în care cheltuielile cu materiile prime, materialele, combustibilul și energia dețin ponderi hotărîtoare în totalul costurilor. Pe acest plan, în perioada următoare vor trebui concentrate și mai mult eforturile colectivelor de oameni ai muncii din întreaga industrie, și îndeosebi din ramurile energetică, metalurgie, chimie, construcții de mașini, în direcția economisirii în mai mare măsură a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie. În acest sens, așa cum se prevede în proiectul de Directive, vor fi luate măsuri pentru elaborarea, introducerea și generalizarea tehnologiilor cu randamente ridicate, asigurîndu-se pînă în 1990 diminuarea consumului energetic pe unitatea de venit național cu peste 20% față de 1985.

Tot în această direcție este necesar să se acorde o mai mare atenție respectării prescripțiilor tehnice privind nivelul calitativ al produselor industriale. În industria metalurgică, de

Economiile obținute prin reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă în industria prelucrătoare în semestrul I 1984, față de perioada corespunzătoare a anului 1983

— mil. lei —

	Economii	
	la cheltuielile totale	la cheltuielile materiale
Industria republicană prelucrătoare din care :	**5 651**	**5 333**
— Ministerul Industriei Metalurgice	732	690
— Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini	2 116	1 657
— Ministerul Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică	953	1 029
— Ministerul Industriei Chimice	556	401
— Ministerul Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții	246	208
— Ministerul Industriei Ușoare	938	1 197
— Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	110	151

exemplu, creșterea coeficientului de scoatere a oțelului în producția de laminate, încadrarea în consumul planificat de cocs, electrozi de grafit și energie electrică constituie pîrghii reale de respectare a nivelului planificat al costurilor. În industria construcțiilor de mașini, respectarea coeficienților de utilizare a metalului și chiar îmbunătățirea acestora, îndeosebi la întreprinderile cu sectoare calde (turnătorii, forje, tratamente termice) reprezintă un domeniu cu largi perspective pentru promovarea de tehnologii avansate, mici consumatoare de metal. Și în industria electrotehnică și electronică există încă posibilități mari de reducere a normelor de consum la total metal și laminate finite pline din oțel, de diminuare substanțială a consumului de metale neferoase, în condițiile realizării unor produse cu performanțe tehnice și economice superioare.

■

REALIZAREA **nivelului planificat al productivității muncii** constituie, de asemenea, o premisă importantă a încadrării în nivelurile planificate ale costurilor de producție. Îndeplinirea planului producție marfă și productivității muncii pe ansamblul întreprinderilor din industria construcțiilor de mașini, electrotehnică și electronică a exercitat o influență pozitivă asupra costurilor de producție în primul semestru al anului. Însă, creșterile trebuie să fie mult mai consistente în semestrul următor, atît în aceste ramuri, cît și în industria extractivă și energetică, în industria exploatării și prelucrării lemnului și în cele producătoare de bunuri de larg consum.

Pentru asigurarea unor ritmuri înalte de creștere a productivității muncii în semestrul al II-lea a.c. este necesar să se acționeze mai energic pentru folosirea la nivelul planificat a capacităților de producție ; intensificarea preocupării conducerilor întreprinderilor și centralelor pentru aplicarea măsurilor prevăzute în cadrul programelor de creștere a productivității muncii ; actualizarea continuă a normelor de muncă, potrivit condițiilor tehnico-organizatorice noi create prin introducerea unor mașini, utilaje și tehnologii moderne, economisitoare de muncă ; intensificarea preocupărilor comisiilor de productivitate a muncii și de organizare științifică a producției și a muncii din fiecare întreprindere pentru realizarea acțiunilor din programe și generalizarea celor mai avansate măsuri de organizare a producției și a muncii, care să conducă la un grad ridicat de valorificare a muncii vii.

Alături de acestea, merită să fie reținute și măsurile privitoare la extinderea și generalizarea unor procedee tehnologice înaintate, eficiente, care pot contribui din plin la reducerea costurilor de producție. Tehnologia de execuție a roților dințate și a axelor canelate din oțeluri termostabile prin reveruire, de pildă, aplicată cu bune rezultate la întreprinderea „Hidromecanica"-Brașov, înlocuiește operația de rectificare a danturii și conduce la realizarea unei productivități fizice a muncii de 17 ori mai mare. Această tehnologie asigură un grad ridicat de precizie și are o importanță deosebită la prelucrarea roților dințate pentru cutiile de viteză, necesare producției de autocamioane și tractoare, concomitent cu creșterea calității și duratei de funcționare. Tehnologia a fost preluată pentru generalizare de către alte 10 întreprinderi din cadrul Centralei industriale de mașini-unelte, cum ar fi Întreprinderea de strunguri Tîrgoviște, întreprinderile de mașini-unelte din Arad, Bacău, Roman, cu posibilități de extindere la toate unitățile din ramura construcțiilor de mașini care execută roți dințate și axe canelate destinate transmisiilor de forță.

În industria prelucrării lemnului, tehnologia de șlefuire mecanizată a elementelor profilate pentru fabricarea mobilelor, aplicată la Întreprinderea de prelucrare a lemnului Deva, asigură o productivitate fizică a muncii de 1,3 ori mai mare, economii însemnate la cheltuielile de producție, urmînd să se extindă la combinatele de prelucrare a lemnului Bistrița-Năsăud și Focșani.

■

SÎNT NECESARE eforturi mai mari pentru diminuarea cheltuielilor neeconomicoase, creșterea eficienței activităților auxiliare, asigurarea cu energie, abur și prestații în transporturi, deoarece rezultatele activității din aceste sectoare se reflectă în costul producției industriale propriu-zise. Îndeosebi în domeniul transportului, așa cum rezultă din analiza la recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., se impun măsuri de ordin tehnic și economic vizînd optimizarea fluxurilor de transport și îmbinarea cea mai corespunzătoare între tipurile de mijloace de transport folosite — feroviare, rutiere, navale, aeriene și prin conducte — întrucît orice abatere de la soluțiile optime conduce la mărirea cheltuielilor de transport cuprinse în costurile producției industriale și, implicit, la neîncadrarea în nivelurile planificate.

Tot în direcția economisirii muncii sociale se înscriu și măsurile complexe care au fost luate în cursul execuției planului și care vor trebui intensificate în perioada următoare. Astfel, **acțiunile de analiză și sprijin desfășurate de ministere, împreună cu organele financiar-bancare și de planificare,** în toate centralele și întreprinderile în scopul creșterii gradului de fundamentare cu măsuri a programelor de reducere a costurilor pe anul 1984, pînă la acoperirea lor integrală, vor trebui continuate și intensificate.

În cursul primului semestru, traducîndu-se în fapt indicațiile conducerii superioare de partid, în 52 de combinate și mari întreprinderi, au fost constituite colective de specialiști, care acționează permanent în unitățile respective împreună cu colectivele de conducere ale acestora, în vederea stabilirii de soluții și măsuri operative care să conducă la recuperarea rămînerilor în urmă și realizarea planului pe acest an la toți indicatorii. Atenția acestora va trebui îndreptată cu prioritate în ultima parte a acestui an, în 1985, precum și în perioada 1986—1990 spre **modernizarea tehnologiilor de fabricație, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție,** precum și **intensificarea activității în domeniile cercetării științifice și dezvoltării tehnologice,** astfel încît — așa cum se subliniază în proiectul de Directive — în 1990 cheltuielile la 1 000 lei producție marfă în industria republicană să fie reduse cu circa 110 lei față de 1985, iar ponderea cheltuielilor materiale în produsul social să scadă la circa 53%. Este necesar să se acorde mai mult sprijin nu numai pentru realizarea măsurilor tehnice și economice de creștere a productivității și de reducere a costurilor înscrise în programe, ci și pentru îmbogățirea acestor programe cu noi soluții de înaltă eficiență care să asigure recuperarea rămînerilor în urmă și realizarea exemplară a prevederilor pe acest an. Importante sarcini revin și compartimentelor tehnice din întreprinderi, centrale și ministere. Acestea, în strînsă conlucrare cu institutele și centrele de cercetare științifică și inginerie tehnologică au datoria să găsească soluții eficiente care, aplicate, să contribuie la reducerea costurilor nu numai la nivelul planului semestrului al doilea, ci și pe întregul an.

Îmbunătățirea în continuare a disciplinei de plan la toate nivelurile organizatorice de conducere a industriei — întreprindere, centrală, minister — conjugată cu asigurarea intrării în funcțiune conform graficelor a noilor capacități de producție și respectarea termenelor de realizare a parametrilor tehnici și economici proiectați ai acestora este de natură — așa cum rezultă și din proiectul de Directive — să contribuie la ridicarea nivelului calitativ al activității acestora, la gospodărirea rațională a resurselor și reducerea costurilor pe fiecare unitate de produs.

Petre ROTARU
C.S.P.

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

ELEMENTE CALITATIVE ALE ÎNDEPLINIRII PRODUCȚIEI FIZICE

ÎN CADRUL acțiunilor ce se desfășoară la nivelul unităților economice pentru îndeplinirea sarcinilor cuprinse în planurile de producție, importanța deosebită ce se acordă realizării producției fizice planificate la toate sortimentele se justifică prin faptul că, de modul în care fiecare întreprindere își onorează obligațiile înscrise în contractele încheiate cu beneficiarii depinde în cea mai mare măsură asigurarea și menținerea corelațiilor și interdependențelor între sectoarele economiei, respectarea termenelor de livrare a produselor atît la intern cît și la export, întărirea autogestiunii economico-financiare și creșterea mai puternică a eficienței. În conformitate cu obiectivele prevăzute prin plan pentru acest an, cu prevederile proiectului de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, industriei constructoare de mașini pentru industria ușoară îi revin sarcini deosebite în proiectarea, asimilarea și fabricarea de mașini și utilaje de înaltă tehnicitate și productivitate, capabile să asigure industriei ușoare un grad sporit de flexibilitate în fabricație, de adaptare mai rapidă la solicitările pieței interne și externe. Ne propunem, în articolul de față, să prezentăm modul în care întreprinderile de profil din cadrul **Centralei industriale de mașini și utilaje pentru industria ușoară-București** (C.I.M.U.I.U.) acționează în direcția realizării ritmice a planului producției fizice, a fabricării unor mașini și utilaje moderne, de înalt nivel tehnic și calitativ.

■

PENTRU realizarea sarcinilor înscrise în planurile anuale de producție, și îndeosebi a producției fizice, obiectivele centralei industriale privind dezvoltarea, organizarea și profilarea producției unităților sale au avut și au în continuare în vedere : ● profilarea și specializarea întreprinderilor, cu gruparea produselor pe familii și tehnologii de fabricație comune sau asemănătoare ; ● asimilarea unui important volum de mașini și utilaje tehnologice, cu grad ridicat de complexitate și echipare, în scopul reducerii substanțiale a importului ; ● asimilarea de utilaje care să permită producerea de linii tehnologice de fabricație complete ; ● implementarea în producție a unor tehnologii de vîrf, crearea de linii tehnologice de prelucrări și montaj, creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor proprii de fabricație ș.a.

Această concepție s-a materializat în **realizarea unor mașini și utilaje cu performanțe ridicate,** solicitate atît de beneficiarii interni, cît și externi, printre care se numără : carda de bumbac de 60 kg, cu sistem de reglare automata a tensiunii benzii și care asigură o productivitate dublă față de vechile carde, laminorul de bumbac, cu viteză mărită și sistem de reglare automată a benzii, mașinile de țestut țesături înguste și țesături tehnice grele și foarte grele, mașinile industriale de cusut, cu viteză mărită, cu sistem de acționare vario-stop-motor și dotate cu dispozitiv de tăiere a firului, instalația de producere a vălului prin procedee neconvenționale, mașinile de preîntețesere și întețesere pentru articole textile nețesute, utilajele de destrămare a deșeurilor textile refolosibile ș.a. De asemenea, au fost **realizate linii tehnologice complete pentru echiparea unor fabrici de profil,** cum ar fi liniile tehnologice pentru filaturi, țesătorii, confecții textile, articole de menaj din faianță și porțelan etc. Acestea au creat premisele necesare efectuării unor livrări complexe la export, cum ar fi cazul filaturilor complete de bumbac în Bangladesh și Sudan, țesătoriilor complete în Congo (inclusiv finisaj), fabricii de confecții în Tanzania etc.

● În semestrul I a.c., prin valorificarea superioară a rezervelor interne, unitățile de profil din cadrul centralei au reușit să realizeze peste prevederile de plan un număr important de mașini și utilaje, cum ar fi : 107 buc. carde, 12 laminoare, 8 flaiere, 2 mașini automate de țesut, 10 mașini de bobinat și dublat etc. De asemenea, în primele 8 luni ale anului rezultate bune în producția de utilaje pentru industria ușoară au obținut întreprinderile : „Tehnometal" — București (102,5% procent de realizare a planului), „Nicovala" — Sighișoara (100,4%), „Electrometal" — Cluj-Napoca (107,9%), întreprinderile de utilaje și piese de schimb — Botoșani (100,1%), de accesorii metalice pentru industria textilă — București (103,2%) ș.a., pe total centrală fiind depășit planul la piese de schimb, piese turnate din fontă, neferoase și oțel, bunuri metalice de larg consum.

Toate aceste realizări în fabricația de mașini moderne, în îndeplinirea prevederilor de plan la producția fizică au avut loc în condițiile în care fiecare întreprindere s-a preocupat îndeaproape de asigurarea unei organizări superioare a producției și a muncii, reducerea accentuată a consumurilor materiale și de forță de muncă, creșterea gradului de înnoire a fabricației, sporirea permanentă a productivității muncii. **S-au îmbunătățit și extins normativele de muncă unificate,** fenomen care a adus o contribuție remarcabilă la reducerea consumului de muncă vie pe produs și deci la creșterea productivității muncii. De asemenea, efecte benefice asupra creșterii rodniciei muncii și, implicit, asupra realizării planului producției fizice a avut și orientarea permanentă a întreprinderilor de profil spre **creșterea gradului de înnoire a fabricației și lărgirea poliservirii utilajelor** din dotare.

O importanță deosebită au avut acțiunile întreprinse în domeniul **cercetării și proiectării tehnologice,** care au urmărit creșterea eficienței economice în procesele proprii de producție prin reducerea consumului de muncă și valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice. Printre realizările demne de menționat în domeniul tehnologiilor din sectoarele calde se află : turnarea de precizie în modele ușor fuzibile, cu uscarea rapidă a crestelor ceramice la întreprinderea „Metalotehnica" — Tîrgu Mureș ; turnarea în forme obținute prin vidare la întreprinderile „Tehnometal" și de accesorii metalice pentru industria textilă din București ; procedeul tehnologic și instalația pentru tratamente termochimice neconvenționale (nitrurare ionică în plasmă) la întreprinderea „Metalotehnica" — Tîrgu Mureș ș.a. Pentru realizarea operațiilor de prelucrare la rece au fost concepute tehnologii specifice, prin realizarea de mașini-agregat și linii tehnologice complexe, care vizează practic toate procesele de fabricație ale produselor de serie și cu repetabilitate în producție (utilaje pentru filaturi și țesătorii, mașini de cusut, instalații de finisaj textil etc.).

■

FABRICAȚIA de utilaje pentru industria ușoară înregistrează încă în anumite sectoare, rezerve însemnate de îmbunătățire a activității productive, mai ales dacă ținem seama că, în primele 8 luni ale acestui an, la nivelul centralei, sortimentul mașini și utilaje pentru industria ușoară nu a fost realizat la nivelul planului. Este vorba, în principal, de aspecte legate de mai buna organizare a producției la fiecare loc de muncă, de asigurarea cu comenzi

Cristian GORIE

(Continuare în pag. 12)

● În centrul preocupărilor — realizarea de produse competitive, la un înalt nivel tehnic și de calitate ● Cercetarea și proiectarea tehnologică în sprijinul creșterii eficienței economice ● Un domeniu nou, abordat cu succes : realizarea de mașini care utilizează procedee tehnologice neconvenționale ● O condiție esențială a îndeplinirii producției fizice — asigurarea cu contracte și comenzi la nivelul capacităților de producție

INVESTIȚII

Acțiuni convergente pentru punerea în funcțiune, la termenele planificate, a noilor obiective

PUNEREA în funcțiune, la termen sau în devans, a noilor capacități de producție prevăzute în planurile de investiții reprezintă criteriul principal de apreciere a activității desfășurate de către toți factorii implicați în acest proces — beneficiari, constructori, montori, furnizori de materiale și de utilaje tehnologice — dat fiind că aceste obiective, conectate mai devreme la circuitul economic, produc în plus bunuri materiale, satisfăcînd în acest fel, într-o măsură mai mare, solicitările economiei naționale și ale pieței externe. Așa cum s-a subliniat atît la Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 29.08.1984 cît și la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., darea în exploatare la termen și chiar înainte de acesta a obiectivelor de investiții asigură reducerea imobilizărilor de fonduri în lucrări de construcții-montaj, creșterea eficienței fiecărui leu investit, precum și condiții pentru obținerea unor produse suplimentare peste prevederile de plan.

ÎN SPIRITUL politicii partidului și statului nostru de amplasare rațională a forțelor de producție în teritoriu, în județul Mehedinți au fost realizate în ultimele două cincinale mari programe de investiții, menite să pună în valoare rezervele naturale și umane de care dispune. **Volumul de investiții aprobat pentru acest an se ridică la peste 9,5 miliarde lei,** cu 43% mai mare față de realizările din 1983, planul cuprinzînd sarcini de punere în funcțiune a unor capacități de producție ce urmează să intre în circuitul economic atît în 1984 cît și în viitorul an, pentru creșterea potențialului productiv în diferite ramuri prioritare ale economiei naționale (energie electrică, extractivă, chimie, construcții de mașini etc.).

Avînd în vedere sarcinile deosebite ce revin județului Mehedinți în acest domeniu de activitate, principalii factori implicați în procesul investițional au acționat cu hotărîre pentru pregătirea planului și asigurarea condițiilor tehnico-materiale, a forței de muncă necesare etc. Astfel, au fost întreprinse acțiuni de către beneficiarii de investiții pentru predarea la termen către constructori și montori a documentațiilor tehnice de execuție, a amplasamentelor utilajelor ; unitățile de construcții au luat măsuri pentru organizarea mai bună a producției și a muncii, recrutarea și folosirea cu eficiență sporită a forței de muncă, utilizarea judicioasă a utilajelor și mijloacelor de transport ; au fost organizate analize la majoritatea lucrărilor de investiții cu factorii locali pe linia urmăririi și asigurării condițiilor de realizare a volumelor planificate, iar la obiectivele prioritare analize lunare, cu participarea conducerilor ministerelor titulare. O mare atenție a fost acordată îmbunătățirii organizării unităților de construcții pentru preluarea execuției lucrărilor în antrepriză precum și retribuirea în acord global a întregului personal muncitor ce lucrează în această ramură de activitate, urmărindu-se ca prin acest sistem să se obțină rezultate bune pe linia realizării producției de construcții-montaj, creșterii productivității muncii și calității lucrărilor executate.

Toate acestea au determinat obținerea unor rezultate superioare în trim. II față de trim. I a.c., cînd ritmul de execuție a crescut, iar volumul realizărilor, la total investiții, a fost mai mare cu 652 milioane lei. Cît privește realizările din sem. I. a.c., acestea au fost superioare celor obținute în perioada corespunzătoare a anului precedent cu 29% la total, cu 10,4% la construcții-montaj și 48% la utilaje. **În sem. I a.c. a fost conectată la circuitul economic, în devans cu 5—6 luni față de grafice, o capacitate de 200 000 t/an cărbune-lignit în bazinul carbonifer Husnicioara.** De asemenea, **a intrat în funcțiune o capacitate de 150 000 t/an minereu cuprifer supus preparării la exploatarea minieră Baia de Aramă și au fost puse la dispoziția populației diverse spații comerciale și peste 1 100 apartamente.**

● Ritmul lucrărilor pe șantiere poate și trebuie să fie urgentat ● Furnizorii de mașini și utilaje implicați puternic în realizarea obiectivelor de investiții ● Organizarea superioară a producției și a muncii — în sprijinul încadrării lucrărilor în prevederile graficelor de execuție ● Măsuri urgente pentru lichidarea stocurilor de utilaje

În acest interval s-au înregistrat totuși și unele rămîneri în urmă, în special la montarea utilajelor, cu efecte directe asupra asigurării condițiilor necesare intrării în funcțiune la termen a unor capacități de producție. În mare parte, acestea se datorează nelivrării la termen și complete a utilajelor necesare de către diverși furnizori din țară. Este adevărat că volumul livrărilor în trim. II a crescut considerabil față de perioadele anterioare, principalii furnizori (I.C.M. Reșița, I.C.M. Bocșa, întreprinderile „Vulcan", „23 August", I.M.G.B., „Grivița Roșie" din București etc.) făcînd mari eforturi pentru sporirea livrărilor și încadrarea în graficele stabilite. În același timp, beneficiarii de investiții au întreprins diverse acțiuni și analize periodice în sprijinul urgentării livrărilor, în urma cărora s-au obținut unele rezultate pozitive.

În anumite situații, anumiți furnizori nu au respectat termenele din contracte sau pe cele convenite la analize, ceea ce a făcut ca unele stadii fizice și fronturi de montaj să nu dispună la timp de o serie de utilaje și echipamente necesare. În această situație se află capacitatea de 6 000 t/an piese forjate, pentru care Întreprinderea de mașini grele București nici pînă în prezent nu a livrat presa de 1 000 t f, iar U.M. Timișoara manipulatorul de 32 t, ambele restante din 1983, precum și capacitatea de 20 000 buc/an anvelope gigant, pentru care unii furnizori („Grivița Roșie" — București, I.U.P.C. Băicoi) au livrat cu foarte mare întîrziere utilajele, iar alții (întreprinderi ale centralei industriale de echipamente pentru telecomunicații și automatizări, I.M.P.F. Odorheiul Secuiesc) prezintă restanțe față de termenele contractate. Problema neasigurării unor utilaje principale se regăsește și la alte obiective prioritare, care au termene de punere în funcțiune în trim. III și IV a.c. și la care sînt create fronturi de montaj. Or, se știe, asigurarea la termen a echipamentelor și a utilajelor este deosebit de importantă, cu influență mare în realizarea planului de investiții și de punere în funcțiune, avînd în vedere ponderea pe care o are — de 50% — în totalul planului anual de investiții.

Îndeplinirea planului de investiții a fost influențată și de nerealizarea integrală a lucrărilor de construcții și instalații, prin neasigurarea în totalitate a fronturilor corespunzătoare de lucru. Cu toate că majoritatea constructorilor și-au realizat și chiar depășit planul pe sem. I. a.c., în activitatea lor s-au manifestat unele neajunsuri care puteau fi mai operativ înlăturate. Astfel, ca urmare a folosirii incomplete a forței de muncă existente, a utilajelor de construcții și mijloacelor de transport — determinată de unele greutăți și neajunsuri în organizarea producției și a muncii, neasigurării la timp a unor materiale, combustibili și piese de schimb — atît Antrepriza de construcții hidroenergetice Porțile de Fier II cît și Antrepriza de construcții industriale Drobeta-Turnu Severin au obținut rezultate inferioare pe linia productivității muncii, nivelul acesteia fiind sub sarcina planificată. În condițiile în care și acești constructori și-ar fi realizat productivitatea muncii, producția suplimentară obținută ar fi redus cu 44% restanțele înregistrate în sem. I a.c. pe total județ.

VOLUMUL MARE de investiții prevăzut pentru sem. II a.c. (59% din sarcina anuală), precum și restanțele înregistrate în semestrul I impun eforturi sporite din partea tuturor factorilor implicați în procesul investițional. În primul rînd atenția trebuie concentrată spre **asigurarea și predarea urgentă a fronturilor de lucru de montaj de către antreprizele de construcții,** acțiune de maximă importanță pentru creșterea ritmului de execuție a montajului, în mod deosebit la centrala electrică de termoficare Drobeta-Turnu Severin. De asemenea, la hidrocentrala Porțile de Fier II se impune recuperarea grabnică a rămînerilor în urmă la lucrările de construcții de la aspiratori și priza centralei electrice, iar la combinatul chimic, Antrepriza de construcții industriale Drobeta-Turnu Severin trebuie să realizeze, de urgență, stadiile fizice corespunzătoare pentru montajul utilajelor la obiectivele : instalații de gaz inert, filtre rapide, rampă și depozit var etc. Același constructor este necesar să mărească ritmul la executarea fundațiilor de utilaje din zonele 4 și 5 de la secția de laminate în cadrul obiectivului laminor profile mici, unde, de asemenea, există utilajele aduse pe șantier.

Paralel cu aceasta eforturile constructorilor și montorilor urmează să fie concentrate în perioada imediat următoare și spre **urgentarea efectuării lucrărilor de montaj,** avînd în vedere că pe multe șantiere s-au creat mari stocuri de utilaje, la o parte din acestea durata normată de staționare fiind depășită. În acțiunea de lichidare a stocurilor de utilaje, pe lîngă sarcina ce revine constructorilor, responsabilități sporite au montorii, în special la obiectivele de investiții : centrala electrică de termoficare, combinatul chimic, hidrocentrala Porțile de Fier II, laminorul de profile mici, forja grea de piese matrițate etc.

O acțiune de largă perspectivă în continuare va trebui să o constituie **lichidarea grabnică a restanțelor și îmbunătățirea ritmului de livrare a utilajelor în concordanță cu termenele stabilite în grafice.** Sarcini deosebite în livrarea utilajelor restante au furnizorii principali din cadrul M.I.C.M., M.I.M.U.E.E., M.I.Ch., M.E.E., care și în continuare au de livrat volume mari de echipamente și utilaje aferente capacităților prevăzute a intra în funcțiune în trim. III și IV a.c., respectiv pentru diferența de capacitate de 108 MW putere instalată la hidrocentrala Porțile de Fier II, cele două module la combinatul chimic, diferența de 800 000 t/an cărbune-lignit la Întreprinderea minieră Mehedinți și altele.

Față de volumul rămas de executat pentru sem. II se impun, totodată, măsuri deosebite din partea conducerilor antreprizelor în vederea intensificării eforturilor pentru valorificarea rezervelor disponibile de care dispun. În acest sens, va trebui să se urmărească concentrarea mai accentuată a resurselor umane, materiale și tehnice pentru realizarea obiectivelor principale. Desfășurarea operativă a lucrărilor presupune asigurarea aprovizionării din timp și în cantitățile prevăzute cu materiale, prefabricate, confecții metalice, combustibili, piese de schimb etc., fapt ce reclamă o activitate susținută pentru asigurarea ritmicității în livrare.

Ion LAE
director al Băncii de investiții, sucursala județului Mehedinți

Elemente calitative ale îndeplinirii producției fizice

(Urmare din pag. 10)

și contracte la nivelul sarcinilor de plan, de utilizarea integrală a timpului disponibil de lucru al mașinilor și utilajelor din dotare, de scurtarea perioadei de proiectare-realizare prototip-omologare-introducere în producția de serie, de asigurarea cu materii prime și materiale în cantitățile și de calitatea necesare etc. Or, așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., în răstimpul de 4 luni care a mai rămas pînă la sfîrșitul acestui an, **„Este necesar ca și în industrie, și în celelalte ramuri de activitate să fie luate toate măsurile pentru recuperarea rămînerilor în urmă și pentru realizarea planului la toți indicatorii".**

În primele 8 luni ale acestui an, întreprinderile centralei s-au confruntat cu unele neajunsuri legate de neasigurarea cu contracte la nivelul planului pentru unele sortimente și, în special, pentru mașini și utilaje pentru industria ușoară. Se impune, atît din partea întreprinderilor de profil, cît și a centralei industriale, lărgirea portofoliului de comenzi prin **elaborarea unor studii de marketing** pentru depistarea, în cadrul economiei naționale, a unor cerințe și nevoi pe care, ținîndu-se cont de specificul dotării tehnice și de forță de muncă, întreprinderile le-ar putea satisface corespunzător. De asemenea, din partea unităților industriei ușoare se simte nevoia **studierii mai profunde a necesarului de mașini și utilaje și comandarea lui în timp util.** O mențiune specială trebuie făcută în legătură cu modul în care anumite întreprinderi își determină necesarul de piese turnate prin cooperare și sînt întocmite balanțele acestor produse de către centrală. Iată, de pildă, întreprinderea „Tehnometal" — București are prevăzută prin balanță executarea în acest an a 10 t piese turnate din neferoase pentru I.A.U.C. București, însă pînă la această dată nu a primit nici o comandă. De asemenea, pentru M.I.M.U.E.E. este prevăzută o rezervă de piese turnate din fontă de 150 t, dar nu s-au primit comenzi.

În realizarea planului producției fizice, în perioada de la începutul anului și pînă în prezent, întreprinderile centralei s-au confruntat și cu unele neajunsuri în ce privește asigurarea cu materii prime și materiale, cu toate că au fost încheiate din timp contracte cu furnizorii. Astfel, Combinatul siderurgic Galați prezintă restanțe în livrarea unor produse ca : tablă inox austenitic W 4 571 și W 4 541, țevi inox W 4 571 de 30 × 2, 76 × 4,5, 108 × 6, 60 × 4, tablă zincată de 0,6 × 1,5 mm ; întreprinderea Laminorul de tablă subțire Galați, la tabla de oțel austenitic cu grosimi de 1 pînă la 4 mm etc. Este necesar ca aceste unități, precum și celelalte care prezintă restanțe în livrarea unor materii prime, materiale, subansamble să depună toate eforturile pentru recuperarea rămînerilor în urmă și asigurarea, în acest mod, a condițiilor necesare întreprinderilor din cadrul C.I.M.U.I.U. pentru realizarea integrală, la finele anului, a planului producției fizice.

Avînd în vedere sarcinile sporite care stau în fața întreprinderilor de profil în acest an, precum și mobilizatoarele obiective ce le au de îndeplinit în viitor, centrala industrială și-a propus intensificarea acțiunilor ce privesc atît scurtarea ciclurilor de asimilare a noilor produse, cît și realizarea unor produse competitive pe piața internă și externă, a unei eficiențe maxime în întreaga activitate economică. În acest sens, s-a acordat și se va acorda în continuare o atenție sporită activității proprii de cercetare și proiectare constructivă din cadrul Centrului de cercetare științifică și proiectare tehnologică de mașini și utilaje pentru industria ușoară, care abordează asimilarea de noi utilaje prin utilizarea multor soluții originale, asigurînd un aport deosebit de creativitate tehnică românească.

Unul din principalele obiective care stă în atenția colectivelor de oameni ai muncii din întreprinderile centralei este **creșterea substanțială a randamentelor utilajelor** ce se prevăd a fi asimilate, prin conceperea acestora cu viteze mărite de lucru, ca și prin dotarea cu echipamente de comandă-program și de tehnică de calcul, dispozitive electrono-optice de sesizare și comandă etc. Acest obiectiv vizează practic toate utilajele și instalațiile care vor continua să lucreze prin tehnologii convenționale în diferite sectoare ale industriei ușoare. Un important domeniu în care vor fi accentuate cercetările, așa cum de altfel se prevede și în proiectul de Directive, îl constituie creșterea producției de mașini și utilaje care lucrează prin tehnologii neconvenționale, în special în industria textilă. Introducerea acestor procese tehnologice se efectuează treptat, corelat cu necesitățile de utilare a întreprinderilor beneficiare, ceea ce determină și o realizare a utilajelor și instalațiilor respective în mod eșalonat. Printre primele utilaje din această categorie realizate deja de întreprinderile centralei se află : mașina de țesut cu greifere telescopice, utilajele de finisaj textil utilizînd ultrasunete, curenți de înaltă frecvență și microunde, mașina de filat cu rotor și capăt liber pentru materiale recuperabile ș.a.

Prin punerea în practică a acestor obiective, precum și a altora care vizează introducerea unor noi tehnologii eficiente, mici consumatoare de manoperă și materiale, îmbunătățirea celor existente, organizarea superioară a producției, în special prin extinderea tehnologiilor de grup, eficiente în cazul producției de unicate, perfecționarea pregătirii profesionale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii vor fi create premisele necesare realizării de produse competitive, de un înalt nivel tehnic și calitativ și, pe această bază, vor fi asigurate condițiile necesare dezvoltării și diversificării, conform prevederilor proiectului de Directive, a producției tuturor subramurilor industriei ușoare.

În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

ROTAȚIA CULTURILOR – o acțiune de importanță deosebită pentru asigurarea unor randamente înalte

ÎN CONTEXTUL noii revoluții agrare în țara noastră, un rol important revine măsurilor de sporire a producției agricole și de creștere a eficienței economice, în vederea îndeplinirii obiectivelor prevăzute în planul de stat. Printre acțiunile preconizate în acest sens se numără și organizarea asolamentelor.

La Plenara C.C. al P.C.R. din 1 februarie 1979, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a indicat : **„Consiliile unice trebuie să asigure folosirea judicioasă a întregului fond funciar indiferent de proprietate, amplasarea mai rațională a culturilor și realizarea unei rotații a acestora la nivelul consiliului unic, o profilare și specializare a producției“**, iar în cadrul recentei Consfătuiri de lucru de la C.C. al P.C.R. pe problemele agriculturii, industriei și activității de partid, a subliniat că **„este necesară o amplasare cît mai bună a culturilor în toate unitățile“.**

Programul național pentru asigurarea unor producții agricole sigure și stabile, prin creșterea potențialului productiv al pămîntului, mai buna organizare și folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafețe a țării, realizarea irigațiilor pe circa 55—60% din suprafața arabilă, a lucrărilor de desecări și combaterea eroziunii solului — adoptat prin Hotărîrea Marii Adunări Naționale la 1 iulie 1983 — insistă, de asemenea, asupra necesității de a se acționa cu fermitate pentru aplicarea în toate unitățile a proiectelor de organizare a teritoriului, a **asolamentelor** și a unei **rotații raționale** a culturilor pentru efectuarea lucrărilor de amendare, scarificare, afînare, nivelare-modelare și celelalte lucrări agropedoameliorative, care asigură creșterea fertilității solului și exploatarea rațională a acestuia.

Complexul agrofitotehnic : măsuri cu efecte interdependente

PRIN ASOLAMENT, pe lîngă repartizarea culturilor în timp și spațiu se înțeleg și alte măsuri, care alcătuiesc un tot unitar denumit „complex agrofitotehnic“, avînd următoarele verigi mai importante : sistemul de lucrări ale solului ; crearea și cultivarea de soiuri cu mare capacitate de producție ; sistemul de aplicare a metodelor moderne și eficiente de combatere a bolilor, dăunătorilor și buruienilor ; irigațiile etc. Numeroase cercetări au demonstrat că efectul tuturor acestor verigi nu reprezintă o însumare a efectelor fiecărei măsuri, ci este o rezultantă a interacțiunilor lor. Neluarea în considerare sau subaprecierea oricărui element component reduce substanțial efectul programului complex de creștere a producției. Studiile de lungă durată făcute în diverse țări au evidențiat posibilitatea obținerii unor recolte ridicate în primii ani de experimentare, sub influența îngrășămintelor și altor factori ; cu timpul însă scade eficacitatea aplicării îngrășămintelor chimice, apărînd cu pregnanță necesitatea aplicării asolamentelor și rolul acestora.

Pe plan mondial, agricultura modernă folosește tehnica culturilor duble și chiar triple, în condiții de irigare. În ce privește chimizarea, practica a arătat însă că:

— folosirea unor doze de îngrășăminte chimice duce la sporuri de producție din ce în ce mai mici și tot mai neeconomice;

— apare, se extinde și se intensifică în timp efectul de remanență a insectofungicidelor și pesticidelor, precum și fenomene de rezistență a buruienilor la erbicide, chiar de stimulare a apariției unor boli noi la plante, anularea rezistenței naturale la unele boli, amplificîndu-se aspectele grave ale dezechilibrului biologic-natural.

În complexul de condiții economico-organizatorice necesare pentru introducerea și aplicarea asolamentelor este necesar să se aibă în vedere: realizarea randamentelor și producțiilor prevăzute în planul de stat ; necesitățile proprii ale unităților agricole; condițiile de mecanizare; amplasarea culturilor față de piețele de desfacere a produselor agricole respective; îmbinarea ramurilor de producție (vegetale, animale).

În afara condițiilor de bază menționate anterior, este necesar să se aplice și **principiile agrofitotehnice** care, la rîndul lor, determină pe cele economice: rotația plantelor în cadrul asolamentelor; durata de vegetație; natura solului; eșalonarea lucrărilor solului; folosirea rațională a rezervei de apă în sol; consumul diferențiat de substanțe minerale; posibilitățile de autosuportare a plantelor în cultură; gradul de îmburuienare etc.

Revoluția științifico-tehnică în plină desfășurare aduce mereu fapte noi, principii și orientări care îmbogățesc patrimoniul științific și experiența producției agricole, contribuind la elaborarea și înnoirea fundamentelor științifice ale asolamentului, în accepțiunea de „complex agrofitotehnic“.

Astfel, prin practicarea culturii cartofului în asolament se obțin efecte importante sub raportul producției, calității și economicității: crește ponderea tuberculilor mari și mijlocii; se obține un coeficient mai mare de valorificare a apei din sol; sporește simțitor coeficientul de valorificare a îngrășămintelor minerale (la fiecare kilogram de substanță activă se poate obține un spor de recoltă de 11,2—31,2 kg de tuberculi); crește conținutul solului în elemente chimice nutritive; se îmbunătățește starea fizică a solului (sporesc cantitățile de materie organică, greutatea volumetrică și umiditatea solului); se obține un efect pozitiv al rotației culturilor asupra micropopulației solului, în special a microflorei bacteriene; aparatul feliaceu sporește cu 1,2-2,2 tone la hectar, în special după premergătoare (grîu, porumb, în pentru fuior, orzoaică). Toate aceste efecte au o influență importantă în reducerea cheltuielilor de producție, în special a celor materiale (scade numărul de prașile, de tratamente fitosanitare etc., iar sporul de producție se obține fără cheltuieli suplimentare).

Efectul rotației culturilor asupra creșterii producției de cartofi reiese în mod concludent din datele unor experimente efectuate la Stațiunea de cercetări agricole Suceava (tabelul nr. 1).

Producția de cartofi în asolament este semnificativ mai mare decît în monocultură, iar recolta de tuberculi crește cu atît mai mult cu cît și asolamentul are o durată mai lungă.

Structura culturilor

ASOLAMENTELE se concep ca instrumente practice care asigură, în timp și spațiu, cerințele tehnico-orga-

Tabelul nr. 1

Influența sistemului de asolament asupra randamentului mediu la hectar, la cultura cartofului

Rotația	Producția de tuberculi (t/ha)	%
Cartof (monocultură)	26,5	100,0
Grîu-cartof	30,2	114,0
Borceag, grîu, cartof	31,3	118,1
Grîu, porumb, orzoaică, cartofi	33,2	125,3
In pentru fuior, grîu, trifoi, cartofi, porumb	34,4	129,8

Tabelul nr. 2

Influența plantei premergătoare asupra randamentelor medii la hectar, la cultura cartofului

Planta premergătoare	S.C.A. Suceava		S.C.A. Turda	
	Producția de tuberculi		Producția de tuberculi	
	t/ha	%	t/ha	%
Cartof	23,7	100,0	13,4	100,0
Porumb	26,2	106,3	16,8	125,0
Sfeclă de zahăr	25,5	107,6	16,5	123,0
Orzoaică	25,5	107,6	15,4	115,0
In pentru fibră	25,9	109,3	—	—
Grîu de toamnă	27,7	116,9	16,5	123,0
Mazăre	—	—	16,2	121,0

nizatorice ale unei **structuri optime** a culturilor, stabilite pe baza calculelor de eficiență economică. Spre deosebire de trecut, cînd se subaprecia importanța plantelor ameliorative în economia rotațiilor de lungă durată, în prezent se remarcă **tendința de folosire a efectelor rotației scurte** a culturilor, pe baza perfecționării tehnologiei de cultură a plantelor.

Institutul de cercetare și producție a cartofului din Brașov recomandă mai multe succesiuni de culturi, cu diferite ponderi ale culturii cartofului: a) 20% în cazul rotației de 5 ani; b) 25% la rotația de 4 ani; c) 33% la rotația de 3 ani.

Diversitatea de succesiuni exclude obligația de a folosi scheme șablon, putîndu-se elabora mai multe variante de rotații. Experiențele efectuate la stațiunile agricole de la Suceava și Turda, timp de 5 ani, atestă necesitatea folosirii celor mai bune **premergătoare**, în scopul obținerii unor producții mari și eficiente de cartofi (tabelul nr. 2).

Eficiența premergătoarelor este diferențiată în funcție de condițiile locale. Astfel, cea mai bună premergătoare, în condițiile experimentate, s-a dovedit a fi grîul de toamnă, urmat de inul pentru fibră, în cazul S.C.A. Suceava și, respectiv, porumbul, urmat de grîul de toamnă și sfecla de zahăr, în cazul S.C.A. Turda.

Efectul rotației este mai evident atunci cînd concomitent se aplică și îngrășăminte. Cele mai bune rezultate sub aspectul producției la hectar se obțin în condițiile rotației de 5 ani și a fertilizării cu gunoi.

Folosirea forței de muncă

ÎNTRE indicatorii de eficiență economică a activității de producție agricolă un loc principal ocupă creșterea productivității muncii, care presupune, pe lîngă alți factori, folosirea eficientă a forței de muncă, prin utilizarea cît mai uniformă a timpului de lucru în cursul perioadei de vegetație, respectiv — în zootehnie, toată durata anului.

Analizînd consumul lunar de forță de muncă la cîteva culturi agricole cu pondere în zonele unde cartoful este plantă profilatoare, se observă o multitudine de caracteristici: folosirea, la unele culturi, a forței de muncă în toate lunile din perioada de vegetație; amplitudinea mai pronunțată la unele culturi (sfeclă de zahăr, de exemplu) și mai uniformă la cartof. Cel mai mare consum este în luna septembrie, iar cel mai scăzut — în lunile martie-aprilie.

Din calculele efectuate privind necesarul de forță de muncă în diferite succesiuni (rotații), în care cartoful ocupă o pondere de 20%, 25% și 33%, rezultă că el variază între 5,85 și 31,7 zile-om/ha în cazul în care ponderea cartofului în rotație este de 20% și între 7,6 și 48,04 zile-om/ha, cînd ponderea este de 33%. Amplitudinea lunară variază între 5,7 și 30,8 zile-om/ha la o pondere a cartofului de 20% în asolament și 10,5—35,4 zile-om/ha în cazul unei ponderi de 33% în asolament.

Pe măsura creșterii gradului de mecanizare se va obține o eșalonare și mai uniformă a forței de muncă în asolament.

Executarea lucrărilor cu mijloace mecanice

CRITERIILE economice de folosire mai eficientă a parcului de tractoare și mașini agricole, în cadrul unui asolament, pot fi redate prin: creșterea productivității muncii la executarea mecanizată a lucrărilor agricole; folosirea cît mai deplină a timpului calendaristic; reducerea consumului de motorină; scăderea costului lucrărilor executate mecanizat.

Deși nu există încă studii bine fundamentate, totuși se constată că în cadrul asolamentului volumul lucrărilor mecanice este mai uniform repartizat în cursul perioadei de vegetație, iar costul lucrărilor se reduce substanțial. Pe variante de rotații, numărul lunar de ore-agregat variază între 281,3 și 793,1, cînd ponderea cartofului este de 25% și între 299,97 și 1 280,3 ore-agregat, cînd ponderea cartofului este de 33%. La prima variantă se observă o folosire mai uniformă a tractorului U-650 (52% din timpul anual de lucru, amplitudinea lunară fiind de 98:362,3), în timp ce la varianta a doua amplitudinea este mult mai mare. De asemenea, volumul anual al lucrărilor mecanice este de 738,8 ore-agregat și, respectiv, 842,5 ore-agregat.

Consumul energetic

APLICAREA tehnologiilor moderne trebuie însoțită de raționalizarea consumului de energie, folosirea cît mai eficientă și economisirea resurselor energetice existente.

În cazul culturii cartofului în asolament, calculul indicatorilor energetici s-a făcut pentru diferite variante de rotații, urmărindu-se în special energia produsă și energia consumată (în kWh/ha); bilanțul energetic (diferența între energia produsă și energia consumată), randamentul energetic (raportul între producție și consumul de energie).

La variantele de rotații în care ponderea culturii cartofului în asolament reprezintă 20%, indicatorii energetici calculați sînt mai avantajoși, față de variantele cu 33% (tabelul nr. 3).

Rezultă că și sub aspect energetic sînt de preferat asolamentele cu rotații de 5 ani, față de rotațiile de 3 ani.

Tabelul nr. 3

Eficiența energetică la cultura cartofului în asolament

	Ponderea cartofului în asolament	
	20%	33%
Energia produsă (kWh)	3 307,3	3 182,0
Energia consumată (kWh)	849,0	946,8
Bilanțul energetic (kWh)	2 457,9	2 235,2
Randamentul energetic	3,93	3,41

Eficiența economică

LA FUNDAMENTAREA economică a introducerii asolamentelor, trebuie să se acorde o deosebită atenție rezolvării unor probleme de strictă actualitate.

Este necesar ca prin asolamentul practicat să se asigure: îndeplinirea sarcinilor din planul de stat privind livrarea produselor agricole, în structura și cantitățile fizice prevăzute, și de calitate superioară; structura rațională de înaltă eficiență a culturilor și folosirea eficientă a mijloacelor tehnice.

Pentru calculul de eficiență economică (referitor la indicatori ca: productivitatea muncii; costurile unitare; rezultatele financiare; rata rentabilității etc.) este bine să se întocmească cel puțin două-trei variante de asolament. Aprecierea eficienței trebuie făcută din două puncte de vedere:

a) în dinamică, prin compararea efectelor și a eforturilor economice în diferite cicluri (rotații) succesive;

b) în profil teritorial (împărțirea terenului între unități și în cadrul unităților).

Este necesar ca indicatorii de producție să fie utilizați în expresie fizică și în unități convenționale: unități nutritive, proteină digestibilă, calorii etc.

Fundamentarea economică a asolamentelor este o fază decisivă în alegerea variantei optime și în rezolvarea cu succes a sarcinilor de plan în conformitate cu cerințele noii revoluții agrare.

dr. Nicolae LAGADIN

DEZBATERE „R.E."

Comerțul, participant activ la asigurarea calității ofertei de bunuri de consum

REVISTA ECONOMICĂ, împreună cu Direcția de organizare, personal, învățămînt din cadrul Ministerului Comerțului Interior, a organizat o dezbatere cu cadre de conducere din întreprinderi comerciale cu amănuntul, reprezentînd peste 20 de județe, cu privire la direcțiile de acțiune ce se impun în vederea asigurării producției și desfacerii de bunuri industriale de calitate corespunzătoare [illegible] către populație. Dezbaterea va fi continuată cu cadre de conducere din alte întreprinderi comerciale, din alte județe, fiind deschisă pentru toți specialiștii din industrie și comerț care doresc să-și exprime punctul de vedere, să facă propuneri. (vezi principalele puncte ale tematicii în casetă).

Dezvoltarea puternică a producției de bunuri de consum în anii socialismului a permis o acoperire tot mai bună a cerințelor populației de astfel de produse. La unele produse și sortimente producția a început să depășească cererea, să formeze stocuri. Pentru aplicarea cu fermitate în viața economică a principiilor noului mecanism economic privind alocarea resurselor potrivit cererii reale identificate pe piața internă sau externă, pentru ca eforturile depuse în sfera producției să-și găsească finalitatea întotdeauna în consum apare necesară o conlucrare mai strînsă industrie-comerț, un dialog continuu producător-comerț-populație, în toate cele trei etape : precontractuală, contractare, postcontractuală.

Reglarea operativă a producției, pe baza informațiilor furnizate de comerț, asigură o viteză de circulație a mărfurilor corespunzătoare, permite mobilizarea la termenele planificate a fondurilor de investiții pentru dezvoltarea și mai puternică a producției. În industria ușoară, spre exemplu, structura sortimentală a producției se modifică, de regulă, în proporție de 100% în interval de 5 ani ; orientarea acestui amplu proces de înnoire către nevoile și preferințele de consum ale populației desigur că aduce multiple avantaje economice și sociale.

Cadrul legal existent prevede funcționarea în etapa precontractuală a numeroase fluxuri (izvoare) de informații privind orientarea cererii : observațiile consumatorilor înregistrate în registrul șefului de unitate, colecțiile de modele ale producătorilor, mostre omologate de comerț etc...

Organizarea circulației acestor informații nu este însă cu rigurozitate realizată, astfel că în etapa de contractare, comunicarea cu cererea efectivă este uneori parțial întreruptă. Astfel, dacă întreprinderile comerciale cu amănuntul primesc de la magazine observațiile consumatorilor pe care le centralizează, practic informațiile rămîn la acest nivel în cazul în care nu se apelează la o formă sistematică, promptă de transmitere a acestor informații. De asemenea un rol mai activ în mecanismul contractărilor trebuie asigurat CONSILIILOR CONSUMATORILOR din orașe, municipii, județe, care prin reprezentanții lor cei mai avizați să participe cu drept egal de opțiune cu comerțul la stabilirea fondului de marfă ce se contractează pentru populația din localitatea sau județul respectiv. Această cerință se desprinde de altfel cu prioritate din sarcinile actuale de autoconducere, autogestiune și autoaprovizionare în profil teritorial. Întrucît nu toate județele dispun de întreprinderi comerciale cu ridicata, se impune ca participarea întreprinderilor comerciale județene cu amănuntul la contractări să fie mult mai activă, cu posibilități de intervenție mai largi.

Și iată un exemplu privind modul aproximativ în care este cunoscută marfa comercializată și cererea populației. În ultimii ani comerțul cu mărfuri industriale a vîndut pe piața internă peste 1 milion de aspiratoare de praf care sînt dotate pentru înlesnirea muncii gospodinei cu pungi de hîrtie care elimină necesitatea scuturării pungii permanente din material textil. La o cerere minimă apreciată de producător la cîteva sute de mii de pungi de hîrtie anual, comerțul cu ridicata a contractat, fără o evaluare prealabilă a pieței, o cantitate de 12 000 pungi pe anul 1984. Erori la o asemenea scară evidențiază gradul de pregătire al celor ce merg la contractări, gradul lor de informare asupra cererii.

În ceea ce privește omologarea noilor produse, de regulă mostrele de produse industriale — nu sînt prezentate însoțite de anchete și teste efectuate în rîndul consumatorilor de magazinele industriei, prin care să se evalueze intenționalitatea de cumpărare a noilor produse. Or, magazinele de prezentare ale industriei sînt create tocmai cu scopul de a îndeplini funcția de testare și lansare comercială a noilor produse. În lipsa unor astfel de documente, absolut necesare pentru formularea unor comenzi importante — prin eludarea unor etape de pregătire a contractării de noi produse — mai marele contractărilor, prezent la omologare poate cu un simplu gest de „veto", tot atît de puțin justificat ca și propunerea producătorului, să omoare din fașă un nou produs, care poate s-ar fi bucurat de apreciere din partea consumatorilor, produs pentru care s-au alocat importante resurse de proiectare, execuție unicat, experimentare etc... Asemenea fenomene sînt favorizate de atenția și controlul mult mai accentuate în întreprinderile și ministerele producătoare pe funcția de execuție și mai puțin pe funcția comercială.

Un alt exemplu, credem edificator asupra importanței studiului cererii populației îl oferă modul în care se comandă uneltele electrice destinate muncii în gospodărie pentru reparații ale locuinței, instalațiilor, pentru repararea uneltelor agricole ș.a.m.d.

Foarte puțini consumatori, și s-ar părea că și organele comerciale, cunosc întreaga gamă de mașini electrice pe care o produce în prezent întreprinderea „Electroargeș" din Curtea de Argeș și care n-ar trebui să lipsească din nici un magazin de profil. Astfel, mașina de găurit pentru uz casnic „M.G. 4" poate pune în funcțiune o mare varietate de accesorii cum sînt : polizorul, șlefuitor circular ; polizorul unghiular ; dispozitiv de găurire în colț, dispozitiv de transformare a mișcării circulare în mișcare liniară a fierăstrăului (traforaj) pentru decuparea unor suprafețe pe contur închis, dispozitiv de găurit pe verticală pentru operațiuni de precizie, fierăstrău circular adaptat, șlefuitor pentru lemn și metal, accesoriile din trusa Faur, cum sînt : dispozitiv de strunjire, ax flexibil prelungitor, accesorii de lustruit, șlefuit, polizat, șlefuitor adaptat la M.G.-4. La aceasta se adaogă diverse scule auxiliare ca : discuri abrazive, pietre de ascuțit și șlefuit, perii de lustruit și polizat, ș.a.m.d. Desigur că nu toate aceste dispozitive și scule auxiliare sînt produse de întreprinderea argeșană, dar din punctul de vedere al cumpărătorului oferta trebuie să fie prezentată de producător ca un tot unitar.

În orice magazin din țară de articole tehnice trebuie ca pe baza codului dat de producător să găsești orice dispozitiv sau sculă accesorie pentru mașina de găurit M.G. 4. Dar ca și în cazul pungilor pentru aspirator, nici măcar nu s-a pus problema ce va face spre exemplu cumpărătorul unui fierăstrău circular cînd i se va uza discul, sau posesorul trusei Faur, după utilizarea discurilor de hîrtie abrazivă. Asemenea probleme trebuie să-și pună comerțul încă din momentul contractării produsului de bază (bormașina). Dar cum comerțul face comenzi pentru o serie de dispozitive de ordinul sutelor de bucăți pentru întreaga țară e firesc ca ele să rămînă necunoscute, chiar și de lucrătorii din comerț.

Un ingenios dispozitiv auxiliar pentru utilizarea mașinii de găurit la acționarea unui compresor casnic, cu multiple utilizări, a rămas în faza de prototip deoarece reprezentanții comerțului l-au apreciat ca neinteresant. Ne întrebăm pe cine reprezentau acei „negustori" la contractare, pe ce își fundamentau decizia. Lista produselor care s-au bucurat de un asemenea „tratament" poate fi mai lungă. Alte noi produse aflate în faza de prototip așteaptă omologarea lor de către comerț.

Exemplul dat cu privire la uneltele electrice din gospodăriile populației evidențiază faptul că reprezentantul consumatorilor în relațiile cu industria — comerțul — nu a acționat pentru diversificarea ofertei producătorului, ba chiar a limitat introducerea pe piață a produselor realizate.

Și atunci, cum își exercită comerțul funcția sa de promovare ?

Utilizînd cu eficiență și fundamentare științifică instrumentul contractărilor trebuia asigurat întreg sortimentul de piese de schimb de uzură, astfel ca un cumpărător al produsului de bază, „cheie", cum este bormașina să fie stimulat să-și procure întreaga gamă de accesorii care permit lărgirea corespunzătoare a gamei de utilizări și deci eficiența produsului.

O altă dificultate întîmpinată în activitatea de promovare a noilor produse pe care o întîmpină de astă dată comerțul o constituie instabilitatea fondului de marfă, datorată neîndeplinirilor cantitative sau calitative, sortimentale a contractelor încheiate cu industria.

Extinderea livrărilor în tranzit direct uzină-magazin face necesară o mai mare exigență la producător în ceea ce privește expedierea în asortiment a mărfurilor. Spre exemplu, primirea la un magazin de confecții a unui container cuprinzînd același articol, executat în 1000 de exemplare de aceeași culoare și mărime va produce cu siguranță mari perturbații în activitatea magazinului, începînd cu etalarea, depozitarea și pînă la viteza de circulație a mărfurilor respective, cu influență negativă asupra eficienței economice și posibilităților de reaprovizionare. Asemenea soluții simple, de mare productivitate pentru industrie se dovedesc profund dăunătoare pentru rentabilitatea unității comerciale, ca și pentru gradul de satisfacere a cerințelor populației.

Un alt exemplu — Centrala industrializării laptelui a tipărit un prospect în care prezintă 20 de produse lactate praf pentru copii și adulți, de uz general și medicinal, împreună cu ambalajul de detaliu, cutii frumos ilustrate, atrăgătoare. Produsele de uz general sînt : Luci, Lactosan, Lacto, Gluvilact, Materna, Tip 20, Cazeomalum, Cazeocaroten, Zaproten, Cicolact, Energofort, iar cele medicament : Caseolact, Lactofort, Gluvilact 0, Acidolact, Dispeptolact, toate cu calități remarcabile, un adevărat reviriment pe piața produselor lactate.

Problema care se ridică pentru comerț este următoarea : în eventualitatea în care s-ar crea raioane specializate de desfacere a acestor produse, cu personal calificat care să asiste pe cumpărător în alegerea produselor, Centrala producătoare este în măsură să asigure sortimentul complet cu regularitatea necesară ? Răspunsul intenționat sau întîmplător îl găsim pe același prospect „Laptele de mamă este alimentul ideal pentru sugari".

De multe ori instabilitatea sortimentală se datorează modului în care înțeleg unele întreprinderi să-și îndeplinească indicatorii planului de înnoire a producției, prin modificarea denumirii produsului, eventual a ambalajului și cu o suplimentare cu efect de „eficientizare" a prețului cu amănuntul. Probleme în aprovizionarea ritmică a rețelei comerciale cu mărfuri creează și unitățile de alimentație publică care se aprovizionează peste necesar cu produse ca : conserve, ouă, apă minerală și pe care le comercializează apoi cu preț majorat, fără ca să se justifice în vreun fel prin efort propriu perceperea unor substanțiale rabaturi comerciale. Sau mai exact, în timp ce bucătarul vinde conserve în stradă lista de preparate culinare în unitate este uneori „subțiată". La consfătuirea cu lucrătorii din comerțul socialist, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a indicat ca acele unități de alimentație publică care nu-și îndeplinesc sarcinile de plan să fie trecute în acord global.

Creșterea rolului comerțului în asigurarea producției și desfacerii de bunuri de consum de calitate corespun-

ROMÂNIA — O ECONOMIE DINAMICĂ, ÎN PLIN PROGRES

Cibernetizarea producției, componentă a economiei moderne

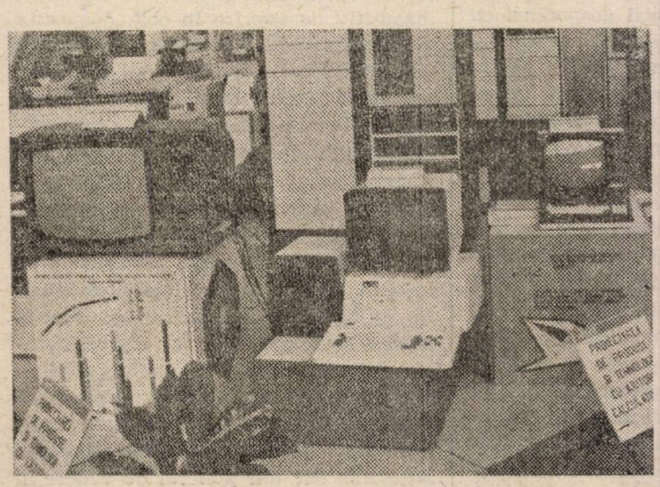

Tehnica de calcul își face simțită prezența nu numai în conducerea proceselor industriale, dar și în proiectarea de produse și tehnologii asistată de calculator

O nouă generație de comenzi pentru mașini-unelte — programate cu ajutorul calculatorului

Principalele teme dezbătute

I. Acțiunile precontractuale comune industrie-comerț :

— *Lansarea produselor noi prin magazine de prezentare, raioane de prezentare (dialogul producător-comerț)*
— *Evaluarea potențialului pieței (teste)*
— *Activitatea consiliului consumatorilor*
— *Magazine specializate — lucrători specialiști*
— *Omologarea și avizarea colecțiilor pentru contractare*
— *Omologarea etalonului de calitate*
— *Aplicarea criteriilor de încadrare pe clase de calitate*
— *Difuzarea documentațiilor privind tendințele modei*

II. Acțiunile de contractări :

— *Căile de informare (cataloage de modele, mostre, fișe tehnice)*
— *Problemele formării sortimentului comercial complet*
— *Prognoza cererii pe segmente de consumatori*
— *Prezentarea liniei de modă*
— *Schimb de păreri cu privire la calitatea mărfurilor livrate de anumiți furnizori*

III. Acțiuni postcontractare :

— *Recepția mărfurilor pe grupe de calitate*
— *Evidența și rezolvarea reclamațiilor*
— *Dezvoltarea serviciilor postvînzare (montaj, punere în funcțiune, garanție)*
— *Organizarea de consfătuiri cu probleme de calitate cu furnizorii care produc mărfuri necorespunzătoare*
— *Retușuri în magazine.*

zătoare implică, de asemenea, extinderea controlului de calitate la recepția mărfurilor pentru o proporție tot mai mare din marfa primită.

În prezent, controlul comerțului la recepție se face, de exemplu, pentru încălțăminte la 5—10% din marfă, ceea ce creează posibilitatea pătrunderii în fondul de marfă și de produse necorespunzătoare. Dacă în întreprinderile industriei de încălțăminte controlul de calitate este executat de circa 3 000 de controlori, în comerț numărul lor este de 10 ori mai mic, ei desfășurîndu-și activitatea numai în întreprinderile cu ridicata. În cazul tranzitului direct posibilitatea controlului la recepție se diminuează substanțial datorită lipsei personalului specializat — controlorii, a spațiilor de control — depozitele și a timpului efectiv pentru aceste operațiuni. Lucrurile se petrec similar în comerțul cu mobilă, unde numărul garniturilor primite ce necesită remedieri sau chiar înlocuiri crește

În aceste condiții își face loc și o tendință a furnizorilor de a livra ca mărfuri de calitate deosebită (lux) unele produse ce cu greu se încadrează în clasa produselor standard. În cazul în care totuși întreprinderile comerciale identifică defectele de calitate, modul greoi în care se rezolvă reclamațiile de către producători face ca practic întreaga pagubă să fie suportată de întreprinderea comercială cu amănuntul. Privit prin prisma mecanismului de autoconducere și autogestiune produsele defecte expediate de producători constituie în fapt rebuturi nedeclarate, care nu se reflectă în rezultatele întreprinderii industriale, nici în gestiunea întreprinderii comerciale cu ridicata care teoretic face recepția calitativă a mărfurilor, ci tocmai la cel mai puțin vinovat — întreprinderea cu amănuntul.

Reexpedierea mărfii defecte la producător ca și remedierea celor defecte (ex. mobilă) se plătește de întreprinderea comercială cu amănuntul din rabat. Sînt cazuri în care unele întreprinderi comerciale cu amănuntul așteaptă timp îndelungat delegații producătorilor pentru remedieri.

Suportarea din rabatul comercial a cheltuielilor de transport face ca să apară o tendință de restrîngere a ariei de aprovizionare a întreprinderilor comerciale, cu efect direct asupra sortimentului de mărfuri din magazine. Această tendință este accentuată de tarifele ridicate de transport, de costurile ridicate ale ambalajelor.

La cealaltă extremă se situează expedierile de mărfuri fără ambalaj, sau cu ambalaj sumar cum ar fi : săpunurile care se descompun, materiale de construcții-ceramică degradate, confecții de calitate extra care nu numai că nu mai au aspect corespunzător, dar își pierd și valoarea de întrebuințare.

Ioan GEORGESCU

Programul decenal de introducere a sistemelor de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor și dotarea economiei naționale cu tehnică de calcul își găsește o largă reflectare în cadrul „Expoziției dezvoltării economice și sociale a României" prin aplicațiile pe care le are azi automatizarea și tehnica de calcul în cele mai diferite domenii ale economiei : conducerea mașinilor-unelte, roboți industriali, aparate electronice de măsură și control automat, transporturi și telecomunicații.

Roboți industriali cu performanțe ridicate

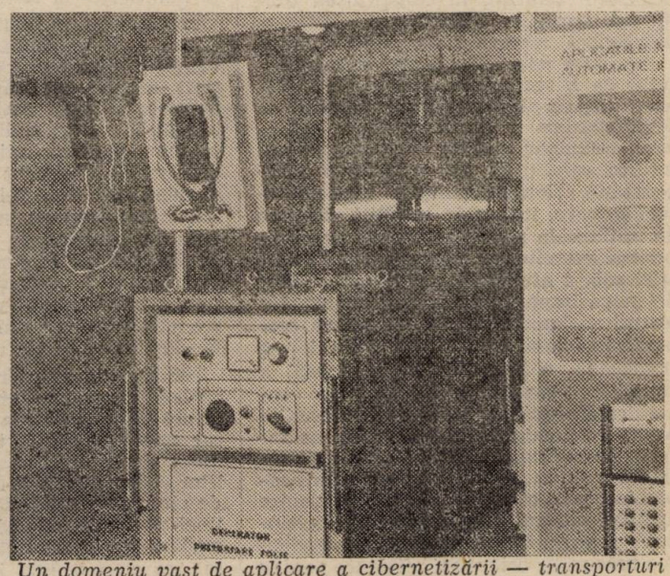

Un domeniu vast de aplicare a cibernetizării — transporturi și comunicații

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Consolidarea autogestiunii economico-financiare în fiecare unitate economică

OCUPÎND un loc esențial în cadrul procesului de perfecționare a conducerii activității economico-sociale, de întărire a autoconducerii muncitorești, consolidarea autogestiunii economico-financiare a fiecărei unități este exprimată în prezent în sporirea rolului organelor colective de conducere, al tuturor oamenilor muncii în obținerea unor rezultate superioare în :

— acoperirea cheltuielilor fiecărei întreprinderi privind realizarea producției și a prestărilor de servicii, potrivit obiectivului și planului de activitate al acesteia, din veniturile proprii obținute pe seama desfacerii și încasării contravalorii producției și serviciilor respective ;

— realizarea unor beneficii sporite din activitatea desfășurată, a unei rentabilități maxime în raport de fondurile materiale și bănești consumate ;

— constituirea din beneficiul realizat a fondurilor proprii necesare dezvoltării activității fiecărei unități economice, îndeosebi a celor pentru investiții noi și mijloace circulante suplimentare, adică înfăptuirea unui grad sporit de autofinanțare ;

— formarea din beneficiul realizat a fondurilor de stimulare materială a colectivului de oameni ai muncii pentru activitatea și rezultatele obținute, realizarea unui grad înalt de cointeresare ;

— asigurarea restituirii din beneficiul realizat a fondurilor primite de la societate, fie de la bugetul statului, fie prin credite bancare pentru investiții și mijloace circulante ;

— sporirea contribuției, pe seama beneficiului realizat, la constituirea fondurilor generale ale statului, destinate dezvoltării economico-sociale generale.

Așa cum reiese din conținutul proiectului de Directive al celui de-al XIII-lea Congres al partidului, măsurile de perfecționare a mecanismului economico-financiar converg către asigurarea tuturor condițiilor de **întărire a autogestiunii fiecărei unități economico-sociale care, în aceste condiții, dispune de mijloacele și instrumentele necesare pentru exercitarea plenară, cu o înaltă eficiență, a atribuțiilor și răspunderilor de mare importanță care îi revin din planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării.** În acest fel se realizează o îmbinare armonioasă a funcțiilor planului și autogestiunii economico-financiare în cadrul mecanismului economic, prin îmbinarea conducerii centralizate pe baza planului național unic cu autonomia unităților economice, prin corelarea deciziilor majore la nivel central cu competența decizională a unității în adaptarea și aplicarea măsurilor celor mai eficiente pentru atingerea obiectivelor planificate.

Esențială în consolidarea autogestiunii este **concentrarea eforturilor fiecărui colectiv de oameni ai muncii în direcția gospodăririi rationale a avuției naționale încredințate fiecărei unități** în scopul îndeplinirii exemplare, cantitativ și calitativ, a sarcinilor de plan, a minimizării consumurilor de resurse în sensul folosirii acestora la un nivel optim, cu un grad înalt de economicitate și a maximizării rezultatelor, a creșterii continue, substanțiale, a eficienței economice și sociale. Pentru ca criteriul eficienței maxime să fundamenteze și să însoțească deciziile privind activitatea din fiecare unitate economică, procesul de optimizare a alocării și folosirii resurselor trebuie să urmărească minimizarea cheltuielilor de producție, în raport cu rezultatele obținute, fără a dăuna realizării obiectivelor stabilite, prin sporirea gradului productiv al cheltuielilor, reducerea celor neproductive la strictul necesar, instaurarea unui regim sever de economii, eliminarea consumurilor inutile, a oricărei risipe, evitarea imobilizărilor de mijloace materiale și bănești, a încetinirii vitezei de rotație a fondurilor ș.a. Desigur, la atingerea acestor obiective, alături de eforturile proprii ale unităților, trebuie să contribuie activ și unitățile bancare finanțatoare, centralele industriale și ministerele, pentru eliminarea imobilizărilor de resurse în investiții neterminate și nepuse în funcțiune la termen, în mijloace circulante peste plan, stocuri materiale peste normativul aprobat, în capacități nefolosite integral, producție neterminată, produse fără desfacere asigurată, creanțe neîncasate la termen ș.a.

În consolidarea autogestiunii, o direcție de bază o reprezintă **realizarea de beneficii sporite și creșterea rentabilității întregii activități a unităților economice,** condiție majoră a recuperării integrale a cheltuielilor din venituri și obținerii de beneficii suplimentare. Important de subliniat este că realizarea și depășirea beneficiului joacă în prezent un rol sporit în fiecare întreprindere în constituirea și majorarea fondurilor proprii de dezvoltare și întărirea autofinanțării, a fondurilor de cointeresare a personalului muncitor, în sporirea contribuției unității la formarea fondurilor generale ale societății.

Nu trebuie uitat însă că **cerința acoperirii integrale a cheltuielilor din venituri impune luarea în analiză a tuturor necesităților și resurselor.** Pornindu-se de la cerința acoperirii cheltuielilor de producție și desfacere, respectiv de circulație, din încasările realizate ale unei perioade, considerăm că nu pot fi excluse de la respectarea acestei cerințe, așa cum se mai întîmplă uneori, în unele întreprinderi, și celelalte cheltuieli ale întreprinderii care nu sînt cuprinse în acestea. **Cerința consolidării autogestiunii unității prin acoperirea tuturor cheltuielilor din venituri impune ca și cheltuielile de investiții, mijloacele circulante, introducerea tehnicii noi și altele să fie acoperite din venituri proprii.** Sub acest aspect, urmărirea și analizarea consecventă a procesului în care cheltuielile de investiții pentru înlocuirea mijloacelor fixe uzate se acoperă din amortizarea calculată de întreprindere și inclusă în cheltuieli, sau a gradului de acoperire a cheltuielilor de introducere a tehnicii noi din fondurile proprii ale fiecărei întreprinderi reprezintă o cerință de actualitate în procesul consolidării autogestiunii. De asemenea, nu pot fi excluse de sub controlul aplicării cerinței de acoperire a cheltuielilor din venituri proprii nici resursele necesare pentru investiții noi aferente dezvoltării întreprinderiii sau pentru mijloace circulante suplimentare aferente dezvoltării, pentru care cerința întăririi autogestiunii impune ca întreprinderea să-și desfășoare activitatea în condiții de rentabilitate maximă, încît să-și asigure și acoperirea acestor cheltuieli din beneficii proprii. Chiar recurgerea temporară la credit bancar sau financiar din fondul centralei, în cazul investițiilor de natura dezvoltărilor importante, se impune să fie examinată sub imperiul cerinței amintite, în sensul că prin cheltuielile de dezvoltare ce se efectuează trebuie să se asigure obținerea unor asemenea rezultate financiare încît să se poată acoperi în termene scurte cheltuielile de dezvoltare efectuate și rambursa creditele bancare. Restituirea din beneficiul realizat a fondurilor primite de la societate implică dimensionarea acestei obligații în funcție de sursa de primire a fondurilor (bugetul de stat, fondul centralei sau credite bancare), de prioritatea la restituire, termenul scadent și totalul fondurilor de restituit în structura fondurilor totale ale întreprinderii. În acest cadru, **se impune evidențierea și analiza și mai sistematică a gradului de satisfacere a cerinței referitoare la restituirea fondurilor primite de la societate prin urmărirea permanentă în evoluție, cu mai multă rigurozitate, a raportului între totalul fondurilor întreprinderii și fondurile de restituit, a raportului în structura fondurilor de restituit între obligații de restituire către bugetul de stat și centrală și obligații de rambursare a creditului bancar, a raportului între creditul pe termen scurt și cel pe termen lung, a duratei de restituire din beneficiu a fondurilor de restituit, a raportului între costul procurării fondurilor respective și beneficiile obținute cu o mie lei fonduri.**

În ce privește sporirea contribuției

● Din venituri proprii — acoperirea tuturor cheltuielilor întreprinderii, inclusiv a investițiilor ● Elementele autogestiunii, urmărite și în cadrul subunităților întreprinderii și la nivel de ramură ● Un program unitar care să cuprindă măsurile de realizare a indicatorilor financiari ai eficienței ● Problemele legate de realizarea bugetului de venituri și cheltuieli sînt ale întregii întreprinderi și nu exclusiv ale compartimentului financiar-contabil ● Bilanțul contabil : un instrument valoros care se cere mai bine utilizat

fiecărei unități economice la formarea fondurilor generale ale statului, pentru stabilirea și amplificarea gradului de satisfacere a acestei cerințe foarte importante a consolidării autogestiunii de către fiecare unitate economică, este necesară efectuarea unei analize complexe, operative, capabile să urmărească pe multiple planuri și să influențeze favorabil toate aspectele legate de formele de prelevare la bugetul de stat (vărsăminte din beneficiu, impozit pe circulația mărfurilor, prelevare pentru societate din beneficiu), cuantumul vărsămintelor din beneficiu la buget din beneficiul total, ordinea de efectuare a vărsămintelor și de repartiție a beneficiului, capacitate de autofinanțare a întreprinderii, nevoile de dezvoltare, nivelul de rentabilitate.

Desigur, aplicarea autogestiunii economico-financiare nu trebuie localizată numai la nivel de unitate economică ; ca principiu economic de conducere, control și analiză a activității economice ea are aplicabilitate mai largă. De aceea, **pentru consolidarea autogestiunii este necesar ca în totalitate sau parțial elementele sale să se aplice mai larg și să fie urmărite și în interiorul întreprinderii, în funcție de specific, la subunități, activități, produse etc.** Sfera de aplicabilitate a cerințelor acestui principiu cuprinde și celelalte trepte organizatorice ale economiei : centrale, ministere, consilii populare. **Sub aspect macroeconomic, cerințele principiului autogestiunii economico-financiare se impun a fi înfăptuite, urmărite și analizate și la nivelul fiecărei ramuri și subramuri economice, pe ansamblu sau în cadrul fiecărui minister.** Totodată, este de reflectat asupra faptului că cerințele autogestiunii economico-financiare implică în unele cazuri aplicabilitate integrală, imediată și permanentă, iar în alte cazuri impun aplicabilitate și urmărire în etape, ca un proces continuu, în diferitele unități economice. Cerința acoperirii cheltuielllor din venituri proprii în activitatea curentă de producție, de prestări servicii etc. impune o aplicabilitate integrală imediată, permanentă și generalizată în toate unitățile. Alte cerințe, cum sînt cele legate de sporirea continuă a beneficiului, creșterea gradului de autofinanțare, sporirea contribuției la fondurile generale ale statului, restituirea fondurilor primite de la societate, manifestă în aplicare un caracter dinamic, cu etape succesive, a căror intensitate poate diferi de la întreprindere la întreprindere, chiar în cadrul aceleiași centrale sau minister. Avînd în vedere că sub aspectul nivelului de consolidare a autogestiunii economico-financiare, întreprinderile, centralele, ramurile se pot găsi la un moment dat cu niveluri diferențiate în ce privește rentabilizarea, gradul de autofinanțare, de restituire a fondurilor primite de la societate, de participare la fondurile generale ale statului, aceasta implică acțiuni permanente și complexe de îmbunătățire a nivelurilor respective.

În conducerea activității economice pe baza principiului autogestiunii economico-financiare un rol însemnat îl au **instrumentele** folosite. În acest sens, **îndeplinirea exemplară a tuturor sarcinilor din planul propriu al fiecărei unități, stabilirea de programe ferme, capabile să asigure în mod concret și fundamentat acțiuni și măsuri de mobilizare a potențialului productiv disponibil la nivelul sarcinii planificate de creștere a productivității, de reducere a costurilor de producție, de îmbunătățire a calității produselor și serviciilor, de creștere a competitivității pe piața externă și internă constituie direcții determinante pentru întărirea autogestiunii economico-financiare.** Alături de înfăptuirea programelor existente se resimte, după părerea noastră, nevoia elaborării și aplicării unui program unitar care să cuprindă căile, măsurile și acțiunile de realizare a indicatorilor de eficiență economico-financiari specifici fiecărei unități, urmărirea permanentă a acestuia și asigurarea condițiilor de îndeplinire în totalitate a obiectivelor stabilite.

Creșterea **rolului și importanței acordate bugetului de venituri și cheltuieli** atît în ce privește fundamentarea și realizarea prevederilor sale, cît și utilizarea lui ca instrument de conducere efectivă a proceselor economice și financiare din fiecare unitate economică dar și instituție social-culturală reprezintă o altă necesitate în procesul consolidării autogestiunii. În acest scop **se cere combătută mai ferm concepția greșită, întîlnită în unele cazuri, potrivit căreia problemele legate de bugetul de venituri și cheltuieli sînt de competența exclusivă a compartimentului financiar-contabil, dat fiind că fundamentarea și realizarea lui implică răspunderi deosebite atît pentru cadrele economice cît și pentru cele tehnice.**

Un rol sporit revine și bilanțului contabil încheiat la nivel de întreprindere, centrală, minister sau ramură, ca sinteză a patrimoniului și potențialului economic, inclusiv a rezultatelor obținute, ca instrument ce furnizează informațiile necesare analizei stadiului, nivelului, etapei în care se găsește fiecare treaptă organizatorică din economie privind satisfacerea cerințelor autogestiunii economico-financiare. Este necesar, în acest context, ca pe baza datelor furnizate, în toate întreprinderile să se acționeze consecvent pentru sporirea gradului de autofinanțare realizat la investiții, la mijloace circulante, pentru asigurarea raportului optim între fondurile proprii și cele de restituit societății pe ansamblu și în structura fondurilor respective la un moment dat sau în evoluție.

În satisfacerea cerințelor autogestiunii economico-financiare la toate nivelurile un rol important îl au **pîrghiile economico-financiare.** Dintre acestea în procesul consolidării autogestiunii sînt implicate în mod direct, alături de beneficiu, prețul, creditul și dobînda.

Prin elementele sale componente prețul influențează autogestiunea economico-financiară la toate nivelurile. Folosirea cu eficiență sporită a acestei pîrghii are în vedere stimularea acțiunilor la nivelul fiecărei unități privind reducerea costurilor de producție, sporirea rentabilității și a beneficiilor, dar implică analiză și la nivelul unor ramuri sau subramuri ale economiei, în ce privește nivelul rentabilității, nivelul minim care să asigure satisfacerea cerințelor autogestiunii economico-financiare.

Autogestiunea economico-financiară implică autofinanțare într-un grad sporit, implică folosirea în primul rînd și cît mai eficientă a fondurilor proprii ale unităților economice. Pentru o eficiență sporită, creditul bancar trebuie să intervină în completarea fondurilor proprii, a nevoilor temporare de resurse financiare ale unităților economice, în condițiile în care este asigurat un control riguros asupra atingerii eficienței la nivelul planificat, a garanției materiale și a condițiilor de rambursare stabilite la termen. Prin controlul asupra folosirii creditelor, un accent mai mare va trebui pus pe rezultatele obținute în întreprinderi, reflectate în asigurarea vitezei de rotație a fondurilor, în menținerea stocurilor de valori materiale în limitele prevăzute în plan și bugetul de venituri și cheltuieli, în asigurarea rambursării lor la termen ca urmare a încasării contravalorii produselor livrate.

Dimensiunile stimulatoare ale autogestiunii economico-financiare, sfera largă de aplicabilitate, caracterul dinamic al cerințelor consolidării sale impun acțiuni permanente atît la nivel micro, cît și la nivel macro, care să asigure amplificarea procesului întăririi sale, aplicarea ei cu o eficiență tot mai înaltă în economie.

Gheorghe BOULESCU

CITITORII AU CUVÎNTUL

Cititorii sesizează revistei

O DATĂ cu preluarea şcolilor profesionale de către unele întreprinderi (Decretul nr. 220/1982), au apărut şi unele neclarităţi în legătură cu recuperarea cheltuielilor de şcolarizare de la elevii care au fost exmatriculaţi în timpul şcolarizării sau care nu-şi respectă obligaţiile asumate prin contract după şcolarizare. Funcţionînd ca unităţi subordonate întreprinderilor de profil cu finanţare integrală din fondurile de şcolarizare prevăzute în bugetele de venituri şi cheltuieli, acestea — adică întreprinderile — tind să recupereze de la elevi toate cheltuielile efectuate de şcoală pe timpul şcolarizării elevilor respectivi. Procedîndu-se astfel, după părerea noastră, întreprinderile contravin atît prevederilor de la art. 23 litera e şi art. 48-58 din Legea educaţiei şi învăţămîntului, potrivit cărora şcolile profesionale fac parte din sistemul de învăţămînt al R.S.R., cît şi prevederilor art. 21 alin. 2 din Constituţia R.S.R. şi art. 5 din Legea 28/1978 prin care se reglementează gratuitatea învăţămîntului de toate gradele.

Dacă ţinem cont de prevederile art. 3 alin. 2 din Decretul Consiliului de Stat nr. 98/1980, elevii şcolilor profesionale beneficiază de burse pe bază de contract necesare acoperirii unor cheltuieli între care: alocaţie de hrană, cheltuieli de regie la internat şi cantină, rechizite şcolare, articole de igienă corporală, uniforme şi îmbrăcăminte de uz personal. După părerea noastră numai aceste cheltuieli ar trebui recuperate de la elevi, deoarece acestea reprezintă cheltuieli de şcolarizare făcute de întreprinderi peste cele prevăzute a se acorda gratuit în temeiul art. 5 din Legea nr. 28/1978. În acelaşi context, apreciem că prevederile art. 17 din Decretul nr. 476/1983, potrivit cărora personalul tehnic şi ingineresc care asigură predarea disciplinelor de specialitate a fost transferat şi este retribuit din fondurile de retribuire ale întreprinderii, nu sînt de natură a influenţa cu nimic asupra gratuităţii procesului de învăţămînt.

Considerăm că Ministerul Finanţelor şi Ministerul Educaţiei şi Învăţămîntului ar trebui să se pronunţe în această problemă.

David CONSTANTIN
economist la I.F.E.T. Piatra Neamţ

■

CU MAI MULŢI ANI ÎN URMĂ am ridicat problema unor întinse terenuri arabile care nu erau folosite judicios. Era vorba mai ales de foarte multe dealuri şi văi din judeţele Cluj şi Bistriţa-Năsăud. Nu ştiu dacă numai în urma materialelor publicate şi sugestiilor făcute unele dealuri şi văi care erau în paragină sînt astăzi adevărate grădini cu pomi. Această activitate merge însă destul de greoi ! S-a mai rezolvat cîte ceva, dar consider că s-a făcut încă puţin faţă de posibilităţile existente.

Este foarte adevărat că solurile sînt foarte diferite, unele terenuri sînt destul de alunecoase, altele sînt cu mult pietriş, altele calcaroase, cert este însă că foarte multe dealuri şi văi sînt golaşe. Pornind de la Cluj spre Turda pe drumul naţional, sau de la Cluj spre Cîmpia Turzii pe calea ferată, există încă teren care ar putea fi redat agriculturii : s-ar putea planta salcîmi (păduri întregi) care ar consolida şi terenul, s-ar putea planta livezi întregi de pomi sau vii, s-ar putea crea fineţe şi păşuni etc., etc.

Aldea ALIOR
Bistriţa-Năsăud

ECOURI

Sînt necesare acţiuni concrete

ÎNTREPRINDEREA de reparaţii auto Bucureşti–Grivita a fost citată în articolul intitulat „Cooperarea interuzinală şi exigenţele eficienţei", apărut în nr. 4 al „R.E.", că solicită facturarea materialului sau semifabricatului pentru anumite operaţii, piese sau subansamble. Informăm că întreprinderea noastră nu are prevăzut în plan prestaţii sau servicii. Avem numai ca sortiment fabricarea de piese de schimb auto şi de tramvai. De la I.U.G. „Grivita" am solicitat comenzi pe care să le executăm integral, în vederea acoperirii capacităţilor de producţie, dar ni s-au oferit numai comenzi privind executarea unor operaţiuni care nu ar fi asigurat încărcarea utilajelor la nivel ridicat şi realizarea sortimentelor de piese de schimb. Prin diligenţele depuse de colectivul întreprinderii noastre, am reuşit să încărcăm capacităţile noastre de producţie cu comenzi privind fabricarea de piese de schimb pentru tramvai şi pentru excavatoare, în colaborare cu I.T.B. şi întreprinderea „Progresul"-Brăila.

Vom lua legătura cu I.U.G. „Grivita" şi, în limita posibilităţilor, vom executa anumite operaţiuni la piese şi semifabricate în condiţiile cerute de această întreprindere.

Ştefan LECH
director la Întreprinderea de reparaţii auto Bucureşti-Grivita

■

ÎNTREPRINDEREA de utilaj greu „Progresul"-Brăila, pe lîngă utilajele tehnologice, metalurgice şi refractare de mare complexitate pe care le execută după documentaţia beneficiarilor în regim de unicate, mai are sarcina de a executa şi piese brut turnate şi brut forjate pentru alţi beneficiari. Aceste piese se execută după documentaţia prezentată de beneficiari o dată cu comenzile respective. Dacă ne referim la asigurarea bazei tehnico-materiale pentru piesele brut forjate vandabile aceasta ar putea fi comparabilă cu asigurarea bazei tehnico-materiale pentru utilajele tehnologice, deoarece la data cînd se întocmesc specificaţiile de materiale pentru planul de producţie la o anumită perioadă luată în analiză întreprinderea noastră nu este în posesia comenzilor şi documentaţiei de piese brut forjate de la beneficiari şi deci este lipsită de posibilitatea de a specifica materialele necesare (blumuri, brame şi lingouri, pe dimensiuni, calităţi şi condiţii tehnice de recepţie). De asemenea, trebuie reţinut şi faptul că la întocmirea calculului necesarului de metal, furnizorii de utilaje, pe baza normelor de consum, stabilesc necesarul de metal pentru întreg produsul finit, deci şi pentru piesele brut forjate şi brut turnate care intră în componenţa produselor respective, resursă de metal care nu li se cuvine în situaţia în care execută piesele în cooperare la alţi furnizori şi care în mod normal trebuie să le cedeze sub formă de cote sau materiale furnizorilor.

Problema asigurării materialelor necesare pentru piesele brut forjate care se execută pe bază de cote în balanţă a fost reglementată prin Ordinul M.I.C.M. nr. 109/1966 care prevede obligativitatea beneficiarilor de a asigura materialele necesare. În consensul acestor reglementări întreprinderea noastră nu a cerut şi nu are normă de consum de metal pentru această poziţie de plan, situaţie care se poate verifica prin lucrarea „Calculul necesarului de metal", existentă la C.I.U.T.M.R. Bucureşti. În cazul în speţă, prin comanda 109 021 din 23.04.84, I.U.G. „Grivita Roşie" solicită 2 pinioane brut forjate, calitatea OEC 45 CR, cu termen de livrare urgent. La această comandă, în baza considerentelor expuse, întreprinderea noastră a răspuns clientului cu scrisoarea nr. 4 681 din 15.02.1984 în sensul că se acceptă contractarea cu precizarea condiţiilor de execuţie, condiţionat de asigurarea materialului de către beneficiar. În situaţia în care întreprinderea noastră s-ar fi angajat să execute piesele forjate cu materialele aprovizionate de noi, aceasta ar fi fost posibilă numai în semestrul II al anului 1984, deoarece specificaţiile de laminate se depun în luna august pentru semestrul I al anului viitor, şi în luna martie pentru semestrul II al anului de plan. Aşa că în lumina precizărilor din articolul publicat, aşteptăm ca întreprinderea „Grivita Roşie" să dea un răspuns la scrisoarea noastră.

În privinţa forjării plăcilor tubulare, precizăm că I.U.G. „Progresul"-Brăila nu are în fabrica de semifabricate turnate şi forjate dotare similară cu Întreprinderea de maşini grele din Bucureşti.

Ion ZAHARIA
director comercial la I.U.G. „Progresul"-Brăila

Măsuri adoptate pe baza propunerilor din revistă

APRECIEM ca un sprijin efectiv iniţiativa „R.E." de a întreprinde o analiză critică a activităţii din profilul nostru de producţie pe prima parte a anului în curs. Pentru acest motiv conducerea întreprinderii noastre a dispus ca articolul intitulat „Realizarea ritmică a producţiei fizice şi a producţiei marfă", apărut în nr. 19, să fie dezbătut în colectivele de oameni ai muncii. Opiniile, sugestiile şi propunerile valoroase au fost prezentate şi analizate critic în consiliul oamenilor muncii. În acest cadru pe baza lor, am iniţiat măsurile ce se impun, în scopul realizării integrale a planului fizic la toate sortimentele cu realizarea calităţii corespunzătoare ; asigurării unei ritmicităţi corespunzătoare în derularea procesului de aprovizionare în cantităţile şi structura prevăzute în contracte ; perfecţionării activităţii în sectoarele aprovizionare-producţie-desfacere ; livrării la termenele scadente a producţiei fizice contractate.

Cu această ocazie am dori să semnalăm şi prin intermediul revistei dv. necesitatea ca unităţile furnizoare de profil (I.P.R.S. Băneasa, „Electro-Argeş", „Conect") să depună în continuare eforturi mult mai susţinute decît în prezent pentru respectarea termenelor de livrare şi asigurarea calităţii produselor prevăzute în contracte, a unei ritmicităţi corespunzătoare în livrări, cerinţe de satisfacerea cărora în bune condiţii depind în mare măsură realizările în structura fizică obţinute în cadrul unităţii noastre în calitate de beneficiar.

Consiliul oamenilor muncii de la întreprinderea „Tehnoton" din Iaşi

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Fundamentarea indicatorilor calitativi ai planului pe 1985

PROGRES TEHNIC, ORGANIZARE: DIRECȚII CONVERGENTE LA SPORIREA EFICIENȚEI (I)

DACĂ față de nivelul din 1950, productivitatea muncii în industrie marca în 1965 o creștere de 3,4 ori, pentru ca în 1983 să înregistreze, față de același an de bază, o spectaculoasă multiplicare cu 10, o explicație de esență o găsim în faptul că din fondurile fixe existente astăzi în întreaga economie națională și din care ponderea principală (în expresie valorică) o dețin cele industriale, 90% au fost puse în funcțiune după Congresul al IX-lea al P.C.R. Sînt cifre care grăiesc de la sine despre **trăsătura fundamentală a politicii de industrializare socialistă** promovate cu fermitate de partid, de secretarul său general — **ritmul înalt de dezvoltare în condițiile unei dotări la nivelul tehnicii moderne, capabilă să sporească în proporție accelerată rodnicia muncii.**

În primul semestru al acestui an, întregul spor la producția marfă față de perioada corespunzătoare din 1983 a fost obținut pe seama sporirii productivității muncii. Totodată însă, după cum a apreciat Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 29 august a.c., o serie de lipsuri ce s-au manifestat au făcut să nu se realizeze în întregime creșterea planificată a productivității muncii — ceea ce impune să se acționeze, în continuare, cu mai multă hotărîre pentru folosirea largă a tehnologiilor moderne, îmbunătățirea structurilor de producție prin sporirea, în ritm susținut, a sortimentelor cu un înalt grad de tehnicitate, extinderea mecanizării și automatizării proceselor de fabricație, utilizarea eficientă a tuturor capacităților, întărirea ordinii și disciplinei, aplicarea și generalizarea mai fermă a acordului global, folosirea deplină a timpului de lucru, ridicarea calificării și perfectionarea pregătirii profesionale a întregului personal muncitor.

Cu tot acest progres remarcabil, stadiul atins este încă sensibil sub necesități și posibilități ; cu deplin realism, Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 stabilește obiectivul ca la sfîrșitul actualului deceniu, acest indicator să reprezinte, în industria republicană, mai mult decît dublul valorii sale din 1980, ca o premisă de neocolit a trecerii României în rîndul țărilor cu o economie dezvoltată. Sporul se va datora în cea mai mare parte (52% în 1985, 53,5% în 1987, 55% în 1990) **introducerii și generalizării progresului tehnic,** ceea ce corespunde opțiunii consecvente pentru alinierea la cuceririle revoluției științifice-tehnice contemporane, intrată acum într-o fază nouă, superioară, cu multiple deschideri spre performanțe de eficiență a căror amploare fără precedent este încă greu nu numai de cuantificat, dar și de intuit. Scăderea relativă a ponderii, cumulate a celorlalți factori — **perfecționarea organizării producției și a muncii, ridicarea calificării și perfecționarea pregătirii profesionale** — va avea loc, dat fiind ritmul global, în condițiile unei considerabile măriri a valorii lor în expresie absolută.

O concepție sistemică, vizînd sinergia efectelor

DE ALTFEL, **separarea acestor grupe de factori este de ordin mai mult metodologic și de orientare a deciziilor ;** în practică, **ei se întrepătrund, se condiționează și chiar se determină reciproc.** Introducerea unei linii de fabricație automatizate, cu conducere asistată de calculator, va impune o nouă organizare a producției și a muncii, un alt nivel de cunoștințe al personalului muncitor, un conținut intelectual ridicat al activității. După cum o soluție îmbunătățită de organizare a fluxului de producție, a transportului intern va solicita, pentru obținerea unor rezultate cît mai bune, modernizarea dotării tehnice respective. Progresul tehnic exprimat în modernizarea și înnoirea produselor, într-o calitate superioară a acestora, va rămîne la nivel de concepție sau va fi tergiversat, fără o organizare corespunzătoare a asimilării, care să comprime fazele prototip-producție de serie, și fără însușirea corectă de către executanți a tehnologiilor implicate. Însăși munca de concepție, izvor al progresului tehnic, are și va avea întotdeauna nevoie de ameliorări tot mai accelerate — potrivit nevoilor de flexibilitate — ale organizării și ale nivelului profesional.

Prevederile **„programului de productivitate"** au după cum este cunoscut, un caracter minimal. În această perioadă, cînd în întreprinderi, centrale, ministere se lucrează intens la fundamentarea obiectivelor planului pe 1985, ca și la inițierea unor măsuri — acțiuni văzute în perspectiva dezbaterii proiectului de Directive privind dezvoltarea economico-socială în perspectiva cincinalului viitor — **se cer revăzute cu toată atenția, cu deplină responsabilitate și cu multă inițiativă toate căile și mijloacele de creștere a productivității,** chiar dacă unele par arhicunoscute și cu rezervele epuizate ; analizîndu-le și rezolvîndu-le **în corelația lor, într-o viziune sistemică și în optica unor efecte sinergice,** vor apare oportunități nebănuite de depășire a prevederilor inițiale din cifrele de control. Cele din domeniul organizării — considerate fie independent, fie ca modalitate de pregătire sau de valorificare a acțiunilor de introducere a progresului tehnic și de ridicare a nivelului profesional — prezintă, de regulă, cele mai mari facilități de abordare, rezolvare și implementare, sub aspectul consumului de efort și de timp, cu condiția unei riguroase fundamentări și a evaluării corecte a consecințelor.

Perfecționarea organizării producției și a muncii — care asigură **folosirea la un nivel superior a potențialului productiv existent și reducerea cheltuielilor cu munca vie și cu cea trecută, materializată** — reprezintă **un proces complex, cu caracter dinamic și de continuitate.** Ea presupune adoptarea, de către conducerile unităților economice, a unui ansamblu de măsuri și folosirea de metode, tehnici sau mijloace adecvate, stabilite pe bază de studii și calcule tehnico-economice și ținînd seama de cele mai noi cuceriri ale revoluției științifice-tehnice contemporane, în scopul realizării unui **cadru funcțional optim de folosire de către personalul muncitor a mijloacelor de muncă și a obiectelor muncii,** în astfel de proporții cantitative și parametri calitativi care să asigure utilizarea lor maximă și creșterea, pe această bază, a productivității muncii.

Generalizînd experiența înaintată proprie, existentă în economia noastră națională și cea din țările dezvoltate sub raport economic, perfecționarea organizării producției și a muncii cuprinde domeniile principale de activitate ale unităților economice, cum sînt desfășurarea producției de bază cu folosirea cît mai bună a capacităților, organizarea activităților cu caracter auxiliar și de servire, pregătirea fabricației de produse noi, modernizate, programarea producției, controlul tehnic de calitate, utilizarea deplină a potențialului uman ș.a.

Prioritate organizării exemplare a producției de bază

UN LOC PRIORITAR ocupă îmbunătățirea organizării producției de bază, care asigură nemijlocit obținerea pro-

duselor ce constituie obiectul activității principale a unității economice. În numeroase întreprinderi, analiza atentă, minuțioasă a situației existente a permis să se evidențieze în acest sens măsuri concrete, a căror aplicare a asigurat **fluxuri continue de fabricație, sincronizarea în timp a executării unor activități, o încărcare optimă a utilajului de producție, folosirea rațională a timpului de lucru al personalului muncitor, realizarea unei calități superioare a produselor,** cu consecințe pozitive asupra îndeplinirii ritmice a indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului.

Folosirea formelor și metodelor de organizare a **producției în flux,** a **liniilor tehnologice și benzilor de prelucrare, de montaj,** a **liniilor automate de producție,** iar într-o perspectivă apropiată proiectarea și realizarea de **ateliere, secții și uzine complet automatizate,** ca forme superioare de organizare a producției de bază în serie și în masă, în condițiile progresului tehnic, își concretizează eficiența economică în creșterea puternică a productivității muncii, reducerea ciclului de producție ș.a.

Metodele de organizare în flux pot fi aplicate, cu adaptările corespunzătoare, și în cazul unei **producții de serie mică;** aceasta presupune o largă **tipizare, normalizare și standardizare a diferitelor piese, semifabricate, subansamble,** proiectarea pentru executarea lor a unor linii de **producție în flux pe stadii sau faze** ale procesului tehnologic, elaborarea de **tehnologii de grup** pentru produse sau piese asemănătoare sub raport constructiv sau tehnologic. **Celulele de fabricație, centrele de prelucrare** ș.a. sînt de asemenea, adecvate producției în serie mică sau de unicate.

Condiții optime de valorificare a cuplului progres tehnic-organizare creează realizările obținute în țara noastră în domeniul **microelectronicii, automaticii și informaticii industriale,** trecerea la producerea și utilizarea **microprocesoarelor, a roboților industriali.** Experiența înaintată pe plan mondial demonstrează, în mod evident, posibilitățile de perfecționare a organizării producției de bază, prin folosirea mașinilor-agregat multifuncționale, a roboților, a microprocesoarelor, în general a cibernetizării producției.

Automatizare, cibernetizare, flexibilitate

DEOSEBIT de important sub raportul organizării producției și al creșterii pe această bază a productivității muncii este faptul că, prin introducerea și extinderea microprocesoarelor și a roboților industriali, crește **flexibilitatea de prelucrare** a diferitelor mașini și utilaje, ca și posibilitatea lor de **adaptare la o fabricație în continuă înnoire.** În acest context se recomandă introducerea formelor de organizare a producției bazate pe **sisteme de fabricație flexibile,** care pot fi formate din mașini-unelte cu comandă numerică (prevăzute cu set de scule, din care se schimbă automat cele necesare diferitelor operații), servite de roboți de manipulare, care execută automat așezarea și scoaterea piesei de pe mașină, transportul ei de la o mașină la alta — complexul de operații și de activități fiind condus de la un calculator electronic, conform programului introdus în memoria acestuia.

Trebuie menționat că pe plan mondial, începînd cu anul 1980 principala tendință, sub raportul organizării producției, o constituie crearea secțiilor automatizate cu sisteme de comandă numerică tip, pe baza unor mașini-unelte multifuncționale sau multioperaționale, agregatizate.

În țara noastră, potrivit programului de introducere în economia națională a sistemelor de conducere cu calculator a proceselor tehnologice, se află în curs de definitivare proiecte pentru **sisteme integrate în cadrul cărora calculatoarele de proces sînt interconectate cu calculatoarele de gestiune economică :** ele vor modifica în mod radical formele de organizare a producției și a muncii, asigurînd o substanțială economie de personal.

Este important de știut — întrucît condițiile trebuie create din timp — că **uzina anului 2000, ca mod de organizare, se va prezenta ca o structură ierarhizată de celule de mașini-unelte cu comandă numerică, servite de roboți industriali și conduse de minicalculatoare.** Dat fiind nivelul ridicat de productivitate, se apreciază că generalizarea unor astfel de uzine va face ca pentru realizarea producției industriale să fie nevoie doar de 10—30% din totalul forței de muncă ocupate, față de 30—40% în prezent în țările dezvoltate industrial.

Metodele de organizare de mare productivitate specifice fabricației de serie și de unicate, cum sînt tehnologiile de grup, celulele și sistemele flexibile de fabricație prezintă o deosebită importanță pentru o industrie modernă, cu un grad ridicat de adaptare a produselor la cerințele specifice ale diferiților beneficiari — întrucît în multe subramuri ale construcției de mașini, de pildă, există tendința ca 75—80% să fie de unicate, de serie mică și mijlocie și numai 20—25% de serie mare sau de masă.

prof. dr. Constantin BĂRBULESCU
Academia de studii economice

PERISCOP

RAȚIONALIZAREA PREGĂTIRII TEHNOLOGICE A PRODUCȚIEI

● Eficiența producției este direct determinată de utilizarea unor tehnologii care să asigure creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor materiale, energetice și a cheltuielilor de producție. Concluzii interesante în acest sens rezultă din studii efectuate la Institutul politehnic din Zwickau (R.D. Germană).

Compartimentele de planificare și de pregătirea producției din întreprinderi trebuie să fie direct și competent implicate în selecția tehnologiilor celor mai adecvate din acest punct de vedere, printr-o abordare complexă, care să aibă în vedere raționalizarea tuturor etapelor de bază ale producției. O importanță deosebită are metodologia de organizare a proceselor tehnologice. Prima etapă constă în analiza sarcinilor tehnologice ; se elaborează în acest sens variante și se planifică întregul proces de producție cu gradul I de aproximație. După aceasta se procedează la evaluarea și selecția variantelor ținînd seama de criteriile economice, se stabilesc variantele optime, se compară diversele soluții tehnologice (sub raportul minimizării consumurilor materiale, energetice, de muncă), se elaborează documentația tehnologică potrivit variantei optime. O asemenea metodologie impune specializarea fiecărui lucrător din compartimentul tehnologie în efectuarea anumitor operații de analiză. De asemenea, este necesar ca variantele inițiale de plan să aibă în vedere criteriile economice, și nu cele tehnologice ; în caz contrar se ajunge la diminuarea eficienței raționalizării producției și la atenuarea stimulării economice a progresului tehnic.

Experiența unor întreprinderi fruntașe din R.D.G., a demonstrat efectul ce-l are asupra intensificării pregătirii tehnologice a producției (sub aspectul măririi eficienței acesteia, al îmbunătățirii calității și competitivității produselor, al activizării cercetării științifice-tehnice) utilizarea calculatoarelor electronice, care înlesnesc analiza structurii proceselor tehnologice, reduc consumul de muncă și durata pregătirii. Eforturile de raționalizare, pe această cale, trebuie concentrate asupra acelor sectoare în care se înregistrează cheltuieli mari de timp și de resurse materiale și un grad ridicat de repetitivitate a operațiilor de lucru. Tehnica de calcul facilitează studierea parametrilor constructivi, stabilirea planului tehnologic, planificarea consumurilor tehnologice, schimbarea tehnologiilor, organizarea producției, prelucrarea datelor obținute prin autofotografierea zilei de lucru. După cum au demonstrat cercetările efectuate de specialiștii institutului, informatizarea dă posibilitatea de a raționaliza cca 75% din totalul activității de pregătire tehnologică a fabricației de serie mică, eliberînd un număr însemnat de lucrători.

IMPLICAȚII ORGANIZATORICE ALE MICROELECTRONICII INDUSTRIALE

● Utilizarea tot mai largă a noilor tehnologii bazate pe microelectronică influențează radical organizarea proceselor de muncă. B. Wilkinson subliniază (într-un articol din publicația britanică „Industrial Relations Journal") că în noile condiții, sistemele de retribuire, metodele de conducere și control al efectuării operațiilor productive, structura personalului trebuie revăzute în conformitate cu cerințele generațiilor actuale de mașini și utilaje. Apare necesitatea unor variante alternative de folosire a tehnicii și tehnologiei noi, a unor variante de modificări în organizarea muncii. În ultimii ani, în Anglia, progresul tehnic legat de microelectronică s-a răspîndit îndeosebi în producția de serie mică și mijlocie, la procesele de acoperiri metalice, la abatajele automatizate din minele de cărbune, la formarea produselor din mase plastice și cauciuc ; nu întotdeauna însă, introducerea acestor tehnologii eficiente a fost însoțită de schimbări corespunzătoare în organizarea muncii, ceea ce evidențiază necesitatea pregătirii speciale a cadrelor, nu numai de tehnologi, ci și de organizatori.

SPOR DE PRODUCTIVITATE FĂRĂ INVESTIȚII PENTRU MODERNIZARE

● Industria textilă a Indiei, caracterizată printr-un nivel tehnic scăzut și prin condiții grele de muncă, are totuși o importanță deosebită în economia țării, întrucît folosește o bună parte din populația ocupată și deține o poziție concurențială pe piața mondială. Dar rentabilitatea sa este scăzută, datorită slabei productivități a muncii. Lipsa de resurse investiționale pentru modernizarea producției face ca atenția și eforturile să se orienteze, în vederea îmbunătățirii acestui indicator, spre mai buna folosire a resurselor de muncă, financiare și materiale. Printre căile cel mai puțin intensive de creștere a productivității muncii pe care le propun (într-un articol din revista „Colourage") H. Shah, S. Doshi și M. Nair, se numără : optimizarea procesului de producție și scurtarea ciclului de fabricație, prin introducerea metodelor chimice de preparare a materiilor prime și a unor procedee moderne de croit ; prelucrarea la temperaturi ridicate a țesăturilor de mătase și folosirea acizilor fierbinți ; reconstrucții de mici proporții ale întreprinderilor ; îmbunătățirea servirii tehnice și a întreținerii mașinilor și utilajelor ; reducerea pierderilor la transportul și depozitarea materiei prime.

Gestiunea resurselor şi sistemul de preţuri din economie (I)

PENTRU MULTE ŢĂRI, printre care şi România, problema asigurării şi utilizării eficiente a resurselor economice şi, îndeosebi a celor naturale a devenit deosebit de actuală. **„O condiţie importantă a dezvoltării economice a ţării o constituie asigurarea bazei de materii prime, materiale şi resurse energetice. Trebuie să intensificăm eforturile pentru identificarea, exploatarea şi valorificarea resurselor proprii, precum şi pentru gospodărirea raţională şi folosirea cu maximă eficienţă a tuturor materiilor prime şi materialelor, pentru reducerea substanţială a consumurilor. Această sarcină este cu atît mai arzătoare cu cît criza mondială de materii prime şi energie pune în faţa tuturor ţărilor lumii, inclusiv a României, dificultăţi din ce în ce mai mari, cărora nu le putem face faţă decît printr-un înalt şi perseverent efort de raţionalizare a consumurilor, de valorificare judicioasă a resurselor". (Nicolae Ceauşescu** — România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 17, Edit. politică, Bucureşti 1979 p. 292).

În faţa unor asemenea solicitări şi în condiţiile crizei economice, teoria economică însăşi trece prin profunde restructurări, suferind şi o semnificativă extindere a domeniului. Într-adevăr, conform unei celebre definiţii, gestionarea eficientă a resurselor economice constituie însuşi obiectul economiei ca ştiinţă aplicată. Dar categoria „resurselor economice" s-a dovedit a fi dinamică, extinzîndu-se treptat. Din multitudinea de elemente ce contribuie, direct sau indirect, la desfăşurarea procesului economic, **resursele economice** se caracterizează prin următoarele trăsături : posedă valoare de întrebuinţare ; au un caracter limitat [1]) ; pe această bază, un agent economic poate instîui un monopol asupra resursei respective. Sub influenţa progresului tehnic, noi şi noi elemente din natură au căpătat valoare de întrebuinţare, extinzînd domeniul resurselor. În acelaşi timp, anumiţi factori demografici şi sociali (creşterea populaţiei, schimbările în modul de producţie şi de viaţă) au condus la o creştere importantă a necesarului de resurse, actualizînd caracterul potenţial limitat al acestora. S-a ajuns astăzi ca în categoria resurselor economice să fie considerate :

a) resursele sociale — forţa de muncă, aparatul productiv constituit şi cunoştinţele acumulate (fie ca atare, fie înglobate în tehnologii, calificarea lucrătorilor, modalităţi de organizare etc.). Toate acestea constituie în fond muncă omenească, vie şi materializată, munca fiind deci cea mai veche şi mai importantă resursă economică. Caracteristic acestor resurse este reproductibilitatea şi, mai ales pentru cunoştinţe, caracterul cumulativ.

b) resursele naturale (pămînt, materii prime minerale şi combustibili) primesc, în economiile de piaţă, o evaluare bănească proprie sub formă de rentă, în virtutea monopolului exercitat de proprietatea privată asupra lor. Deşi acest lucru deschide calea gestionării acestor resurse, prin natura ei renta nu garantează gospodărirea judicioasă în interesul întregii societăţi a patrimoniului natural [2]). În plus, o mare parte a fluxurilor materiale de la natură spre sistemul economic şi de la acesta către natură nu sînt evaluate în bani şi nici „gestionate".

Gradul înalt de socializare a proprietăţii specific socialismului creează cele mai favorabile condiţii pentru aplicarea unor măsuri de gestiune economică, conform intereselor generale ale societăţii, a resurselor şi a mediului natural. Mai mult decît atît, gospodărirea judicioasă a resurselor devine în socialism o înaltă obligaţie. Într-adevăr, în baza proprietăţii comune, toţi membrii (din prezent şi din viitor) unei colectivităţi dispun de o „creanţă", de un drept egal asupra patrimoniului general. Dar nevoile individuale (respectiv ale unui grup sau generaţii) nu sînt identice, ceea ce creează solicitări diferite pentru resurse specifice. În cazul cînd aceste resurse sînt limitate apare necesară instituirea unui sistem de evidenţă şi a unui mecanism de compensare care să ducă în final la maximizarea bunăstării sociale.

Totuşi, chiar şi în socialism integrarea mediului natural şi a tuturor resurselor în sistemul de gestiune economică este un proces complex şi de durată care evoluează pe măsura dezvoltării economico-sociale, a maturizării ştiinţelor, presupunînd rezolvarea unor probleme ca : 1) identificarea tuturor fluxurilor de resurse materiale de la mediu către sistemul economic şi a tuturor reziduurilor eliberate în mediu 2) caracterizarea fiecărui tip de resurse în raport cu cerinţele actuale şi de perspectivă ale procesului economic şi caracterizarea fiecărui tip de reziduuri eliberate în mediu în funcţie de efectele sale 3) stabilirea unui criteriu de evaluare a importanţei fiecărei resurse şi instituirea unui sistem de „preţuri" şi taxe asociat utilizării resurselor şi evacuării reziduurilor, precum şi integrarea sa în sistemul general de preţuri din economie d) instituirea unui sistem informaţional adecvat privind starea mediului natural.

Problema cea mai dificilă şi mai plină de consecinţe pe plan economic este cea legată de stabilirea unui sistem de „preţuri" asociat utilizării resurselor naturale.. Problemă esenţială deoarece, într-un sistem economic evoluat, cu un înalt grad de monetarizare, nu poate fi cu adevărat integrat decît un element ce poate primi o evaluare bănească. În condiţiile în care obiectivele agenţilor economici (fie unităţi economice, fie persoane) sînt stabilite în termeni valorici, este necesar ca şi toate elementele de costuri să fie exprimate băneşte obţinîndu-se astfel „internalizarea" la nivelele inferioare a „costurilor sociale" reprezentate de resursele consumate sau reziduurile ce degradează mediul. Argumentul esenţial folosit în explicarea lipsei de preocupare pentru evaluarea bănească a resurselor naturale a fost acela că, potrivit teoriei valorii-muncă, elementele naturale asupra cărora nu a acţionat munca umană nu pot avea valoare şi nici preţ. În plus, fiind proprietate socială, în socialism acestea nu sînt supuse tranzacţiilor de vînzare-cumpărare.

Aceste argumente nu exclud, după părerea noastră, posibilitatea evaluării resurselor naturale. După cum a arătat însuşi Marx, modelul teoretic al preţurilor determinate de valoarea-muncă presupune o serie de condiţii „ideale". „Pentru ca preţurile la care mărfurile se schimbă între ele să corespundă aproximativ cu valorile lor, nu este nevoie decît ca : 1. schimbul diferitelor mărfuri să înceteze a fi pur întîmplător sau numai ocazional 2. în măsura în care avem în vedere schimbul direct de mărfuri, acestea să fie produse de ambele părţi în cantităţi aproximativ corespunzătoare nevoilor reciproce, fapt care rezultă din experienţa reciprocă a desfacerii şi izvorăşte din însuşi schimbul neîntrerupt ; şi 3. în măsura în care e vorba de vînzare, nici un monopol natural sau artificial să nu permită uneia din cele două părţi contractante să vîndă mărfurile peste preţ, sau s-o silească să le cedeze sub preţ" [3]). Aceste condiţii nu sînt integral îndeplinite într-o economie reală evoluată. Cazul resurselor limitate — deosebit de actual în condiţiile de astăzi — creează tocmai o situaţie de „monopol natural" ce se traduce prin abaterea sistematică a preţului de la valoarea-muncă. Un asemenea caz este examinat şi de Marx pentru produsele agricole în al căror preţ intră şi renta plătită pentru utilizarea unei resurse naturale — pămîntul.

Dincolo de aceste argumente practica în materie de preţuri din economiile socialiste nu dispune încă de o bază teoretico-metodologică unitară care să poată integra şi domeniul resurselor naturale În prezent, în România ca şi în alte ţări socialiste, are loc o evaluare bănească numai pentru 1) materii prime minerale şi combustibili — prin costurile aferente cercetării şi explorării geologice şi extracţiei 2) terenuri agricole utilizate de întreprinderile industriale — printr-o taxă anuală. Un cîştig important — insuficient valorificat în practică — în domeniul gestiunii resurselor naturale a fost acela al fundamentării necesităţii luării în considerare în formarea preţurilor a „rentei diferentiale" pentru care s-au stabilit şi modalităţi practice de

[1]) Limita unei resurse este determinată de raportul între volumul total al resursei respective şi volumul consumului ei. Caracterul **relativ** al acestei limite decurge din posibilităţile de variaţie a acestor mărimi. La un consum foarte mic în raport cu volumul resursei, aceasta poate fi considerată nelimitată. În practică, relativitatea limitei este accentuată de faptul că volumul resursei luat în considerare este determinat de o tehnologie de exploatare care evoluează în timp.

[2]) Teoretic s-au putut deduce condiţiile care fac ca „optimul" din punctul de vedere al deţinătorului de resurse să coincidă cu „optimul social" — vezi de exemplu R. Solow-Monopoly, uncertainty and exploration — în vol. Natural Resources, Uncertainty and General Equilibrium Systems, Academic Press New York 1977. Totuşi, acelaşi autor este conştient că în practică este puţin probabil ca mecanismul pieţei să asigure o gestiune optimă social a resurselor naturale — vezi atît studiul citat cît şi R. Solow — The Economics of Resources and the Resources of Economics — în American Economic Review, May 1974

[3]) K. Marx — Capitalul — vol. III. Edit. Politică Bucureşti 1956, p. 184

calcul. Nu este încă deplin clarificată problema integrării „preţurilor extremale", cuprinzînd renta diferenţială, în sistemul general de preţuri al economiei socialiste [4]).

„Renta absolută" (sau „renta de raritate") ajunge destul de tîrziu şi pe căi ocolite să fie acceptată de unii economişti ca o componentă a preţului în socialism. Astfel, eforturile de evaluare a „bunurilor gratuite ale naturii" în estimarea cît mai completă a avuţiei naţionale [5]) creează indirect şi o bază pentru recunoaşterea unei valori proprii resurselor naturale, care să permită evidenţierea corectă a consumului acestora şi aprecieri asupra eficienţei reale a activităţii economice.

Foarte mulţi economişti au ajuns să admită necesitatea includerii unei „rente" în preţul produselor ce fac obiectul comerţului exterior al unei ţări [6]), în caz contrar schimburile externe putînd să devină o cale de scurgere (insesizabilă, mai ales cînd anumite resurse sînt încorporate în produse manufacturate) a avuţiei naţionale către alte ţări. Această rentă ar reprezenta „o formă de realizare economică a proprietăţii socialiste naţionale asupra resurselor naturale" [7]).

În sfîrşit, unii specialişti ajung pînă la a considera că „s-ar putea, de exemplu, acredita ideea introducerii şi folosirii rentei absolute ca principala cale de realizare a proprietăţii socialiste asupra bogăţiilor subsolului" [8]), acceptînd deci în principiu modificarea structurii preţurilor interne. Implicaţiile unei astfel de operaţii asupra nivelului şi raporturilor dintre preţuri constituie un argument deloc neglijabil pentru care practica economică manifestă reticenţe faţă de o astfel de propunere.

Se înregistrează deci o preocupare a economiştilor din ţările socialiste pentru o mai bună gestionare a resurselor naturale care tinde să se finalizeze în propuneri de „preţuri" proprii, de tipul rentei, pentru aceste resurse. Devine tot mai evident faptul că proprietatea socialistă asupra bogăţiilor naturale nu desfiinţează „renta de raritate", forma de proprietate indică numai cine încasează renta. În acelaşi timp însă considerăm că modalităţile de stabilire a „rentei de raritate" în socialism trebuie să reflecte trăsăturile specifice ale acestei orînduiri, caracterul planificat al dezvoltării sale, motiv pentru care nu considerăm acceptabilă propunerea de a se adopta în sistemul intern de preţuri „renta" ce se formează în condiţiile pieţei mondiale de resurse primare.

Care sînt, în acest caz, posibilităţile de stabilire a acestui „preţ" propriu al resurselor naturale în socialism ? În literatura economică s-au cristalizat mai multe propuneri de tipuri de preţuri ce pot fi grupate în preţuri aşezate pe baza preţului de cost mediu pe ramură şi preţuri ce au la bază alte mărimi. Evident, preţurile bazate pe costuri nu sînt aplicabile unor resurse naturale încă neexploatate, care nu au (încă) „costuri". Însă analiza preţurilor bazate pe costuri prin prisma resurselor primare scoate la iveală un aspect adesea trecut cu vederea de cercetarea economică : toate tipurile de preţ bazate pe costuri conduc la un cerc vicios deoarece costurile ce stau la baza formării preţurilor sînt fundamentate la rîndul lor de alte preţuri. Mergînd pe filiera costuri-preţuri ajungem la un moment dat la necesitatea considerării unor „preţuri" pentru resursele primare — forţa de muncă şi resursele naturale — ca şi a unui mod de stabilire a plusprodusului inclus în preţ. Întrucît resursele naturale nu li s-a recunoscut o valoare intrinsecă, singurul element de fundamentare a tuturor preţurilor îl constituie evaluarea unei unităţi de muncă. Dar aceasta depinde la rîndul ei de preţul tuturor bunurilor şi serviciilor din economie. Ne aflăm, în mod evident, în faţa unui sistem nedeterminat, cuprinzînd mai multe necunoscute decît ecuaţii. Întrucît în orice economie reală preţurile sînt totuşi determinate, rezultă că în stabilirea valorii resurselor primare intervin şi alte elemente. În capitalism aceste elemente suplimentare sînt sistemul nevoilor sociale (care determină „preţul" resurselor naturale, respectiv renta) şi poziţia de monopol pe care diferiţi agenţi economici o au faţă de anumiţi factori de producţie — munca şi mijloacele de producţie — care determină plusvaloarea şi raporturile între principalele clase sociale [9]).

În socialism apare posibilitatea stabilirii conştiente, planificate a evaluărilor resurselor primare, oferind astfel o bază obiectivă de formare a preţurilor. Întrucît forţa de muncă şi bogăţiile naturale nu mai constituie în această orînduire o marfă, considerăm că pentru acestea este impropriu termenul de „preţ" ; vom utiliza în continuare termenul de „cost al reproducţiei resursei" (c.r.r.) care exprimă, după cum va reieşi în continuare, esenţa acesteia.

Dintre tipurile de preţ discutate în literatura economică din ţările socialiste, „preţul optim" sau „preţul umbră" are unele caracteristici care îl fac foarte potrivit pentru stabilirea evaluărilor obiectiv determinate ale resurselor primare. După cum se ştie, preţul-umbră este rezultat din duala unei probleme de programare matematică, şi anume stabilirea planului de producţie care asigură satisfacerea cea mai înaltă a nevoii sociale printr-o utilizare completă şi raţională a resurselor economiei. Prin însăşi natura problemei, preţul optim ia în considerare şi caracterul relativ limitat al resurselor, cu deosebire a celor de calitate superioară, răspunzînd deci cerinţelor stabilirii evaluărilor obiectiv determinate.

Totuşi, nu trebuie pierdut din vedere caracterul artificial al acestui tip de preţ aplicat întregii economii. Mulţi specialişti neagă chiar posibilitatea aplicării unor astfel de preţuri într-o economie reală, dinamică, în care nu toţi factorii ce influenţează procesul economic pot fi cuantificaţi şi incluşi în ecuaţiile modelului de programare. J. Kornai ajunge la concluzia că teoremele duale de astăzi nu constituie punctul de plecare al unei teorii adevărate a preţurilor deoarece ele rup preţurile de mediul lor natural, de ansamblul celorlalte tipuri de mesaje, de întreaga funcţionare a sferei de reglare. Într-un anumit fel, preţurile-umbră intră în contradicţie cu funcţionarea efectivă a pieţei, cu preţurile efective de piaţă ; iar piaţa este, în final, singurul loc de verificare a modelului cu nevoia socială reală [10]).

Din aceste motive, deplin îndreptăţite după părerea noastră, considerăm că nu este posibilă determinarea completă a sistemului de preţuri prin metodele programării matematice. În acelaşi timp, considerăm că această metodă posedă un potenţial important pentru stabilirea c.r.r. ale resurselor primare. Vom explicita în cele ce urmează cîteva din aspectele se concură la fundamentarea c.r.r. pentru resursele naturale, fie într-un model matematic integrat, fie în determinări analitice.

După cum aminteam anterior, punctul de pornire al acestor determinări îl constituie identificarea şi caracterizarea tuturor resurselor naturale ce participă la procesul economic. **Resursele naturale** sînt elemente materiale, energetice şi informaţionale existente în mediu în afara activităţii umane, susceptibile de a fi utilizate în procesul economic. După modul în care răspund la solicitările economiei aceste resurse sînt :

— neregenerabile — resursele minerale şi de combustibili fosili constituie cea mai importantă componentă a acestui tip de resurse. Ele constituie astăzi cea mai importantă constrîngere pentru dezvoltarea economică şi prezintă cel mai mare interes din punct de vedere al gestiunii economice.

— regenerabile — categorie în care deosebim : a) resurse cu capacitate de regenerare practic nelimitată [11]) (energia solară şi toate formele sale derivate, energia gravitaţională etc.) Ele nu prezintă interes din punct de vedere al gestionării ; b) resurse cu capacitate de regenerare limitată — toate resursele de natură biologică sau implicate în circuitul elementelor în ecosferă (apa, aerul, azotul etc.). Şi această categorie trebuie să fie „administrată" social.

Schimbarea tehnicilor de producţie constituie cel mai important factor ce modifică caracterul unei resurse şi modul în care ea răspunde la solicitările economiei. Din acest punct de vedere problema resurselor ar putea fi simplificată, considerînd energia ca singură resursă limitată ; toate celelalte resurse pot fi obţinute în cantităţi oricît de mari, dar cu consumuri energetice tot mai ridicate.

Aurelian DOCHIA

---

[4]) În literatură problema este pusă — şi în linii mari rezolvată — de mai mult timp ; vezi de ex. S. G. Strumilin — Evaluarea bunurilor gratuite ale naturii (articol din 1957) în Scrieri economice alese, Ed. Ştiinţifică, Bucureşti 1972. Pentru agricultură, o amplă analiză în Gh. Tănăsescu şi Gh. Peter — Renta funciară diferenţială şi politica agrară în România — Ed. Politică, Bucureşti 1982.

[5]) O contribuţie importantă la elaborarea şi definirea cuprinzătoare a conceptului de avuţie naţională o are acad. M. Mănescu.

[6]) În ţara noastră problema este examinată de N. N. Constantinescu, Economia protecţiei mediului natural, Ed. Politică Bucureşti, 1976 ; D. Dăianu — Preturile resurselor şi consumurile cumulate — în Revista economică nr. 23/1981, pledează pentru evaluarea resurselor interne utilizate în producţia pentru export la preţurile pieţei mondiale.

[7]) N. N. Constantinescu — Teoria valorii muncă şi lumea contemporană — Ed. politică, Bucureşti, 1984, p. 156.

[8]) A. Iancu — Probleme energetice actuale şi teoria economică (I. II, III, IV) — în Revista Economică nr. 21, 23, 24, 26/1980. Economistul ceh Jiri Safar (Limitni náklady v surovinove strategii — în Politicka Economie nr. 1/1984) merge mai departe, propunînd noţiunea de „limită a costului", noţiune parţial cuantificabilă care ar trebui să ţină seama de două grupe de factori — externi şi interni (cererea şi oferta mondială de materii prime, oscilaţiile preţului pe piaţa internaţională şi posibile deplasări în structura economiei mondiale ; factorii interni ar ţine seama de raportul între costul exploatării resurselor şi productivitatea în ramurile prelucrătoare).

[9]) Încă de la primele încercări de determinare riguroasă, matematică, a sistemului de preţuri din economie pe baza valorii-muncă (V. K. Dmitriev, 1904), nedeterminarea sistemului a fost evitată prin considerarea ca un dat exogen a „preţului unităţii de muncă", respectiv a salariului real pe unitatea de timp de muncă. Acest procedeu este perfect îndreptăţit în cazul în care determinării i se atribuie o funcţie descriptivă care exprimă, într-o altă formă, un anumit statuquo social. Unii autori au încercat însă să aplice astfel de determinări la condiţiile socialismului cu o intenţie normativă, urmărind fundamentarea „obiectivă" a întregului sistem de preţuri.

De menţionat că în acest fel se elimină şi presupusa şi mult discutata contradicţie între cele două definiţii date de Marx valorii în vol. I şi vol. III al Capitalului.

[10]) J. Kornai — Anti-equilibrium — Bucureşti, Ed. Ştiinţifică 1974

[11]) Aceasta nu implică şi o capacitate de utilizare nelimitată.

OM-TEHNICĂ-MEDIU

Valoarea economică a cercetării geologice tezaurizate

CICLUL DE ARTICOLE deosebit de interesant realizat de revistă pe tema „Posibilităților de cunoaștere a resurselor naturale prin cercetarea arhivelor" ne-a sugerat ideea extinderii investigației asupra unui domeniu specific de „arhivă" și anume colecțiile geologice. În prezent țara noastră deține atît în București, cît și în celelalte centre culturale importante valoroase colecții geologice, fiecare exponat cuprinzînd informații economice complexe privind natura fizică a unor zăcăminte, locul și data prelevării mostrelor etc. În acest fel prin studierea și analiza corelată a acestei activități geologice multiseculare, a „dosarului" fiecărei prelevări de mostră, se poate recompune o imagine, deseori surprinzătoare și inedită, a subsolului unei regiuni, zone, localități. Prelucrarea în vederea regăsirii cu ajutorul mijloacelor moderne de calcul electronic a informațiilor adunate în decursul timpului privind diferite zăcăminte, de variată importanță economică, poate conduce chiar la concluzii teoretice de valoare privind potențialul economic al subsolului unor zone. Din păcate munca trebuie începută chiar cu „începutul", în sensul că practic colecțiile geologice nu sînt decît depozitate, dar nu și expuse de o manieră care să permită accesul cercetătorilor, formarea noilor cadre de cercetători.

Sarcinile deosebit de importante pe care programul actual de cercetare științifică îl ridică în fața geologilor noștri ca și obiectivul de reducere a dependenței de importul de energie și de materii prime a țării implică utilizarea plenară a tuturor căilor de punere în valoare a bogățiilor patriei noastre.

Primele cercetări geologice efectuate pe teritoriul țării noastre coincid în general cu cele mai vechi preocupări de acest gen din alte țări europene. Spre deosebire de aceste țări, teritoriul României se caracterizează însă printr-o varietate cu totul remarcabilă a formațiunilor geologice întîlnite. Mai trebuie menționat că în decursul secolelor calitatea cercetării geologice s-a ridicat întotdeauna la nivelul european contemporan, fiind adesea chiar în fruntea acestuia. Date fiind aceste condiții, este explicabil de ce au fost create mai multe colecții geologice, a căror existență denotă contribuția țării noastre la dezvoltarea științelor geologice. Dar importanța lor rezidă și din alte considerații, manifestîndu-se pe diferite planuri.

Colecțiile geologice sînt de trei tipuri : petrografice, mineralogice și paleontologice, fiecare tip avînd semnificația și importanța lui proprie.

1 **Colecțiile petrografice** reunesc diferite categorii de roci : sedimentare, eruptive și metamorfice, funcție de clasificarea acestora sau, în alte cazuri, reprezintă constituția petrografică a unei anumite regiuni sau a unui masiv muntos. Valoarea didactică a acestor colecții este indiscutabilă întrucît înlesnesc mult explicațiile, permițînd totodată o vedere de ansamblu. Cu cît sînt mai cuprinzătoare sau mai reprezentative și, bineînțeles, cu cît sînt mai accesibile, cu atît crește nivelul de instruire al elevilor și al studenților, rezultînd implicit cadre cu pregătire superioară pentru economia națională. Se cunosc multe asemenea colecții în țară, dar puține sînt expuse permanent. Uneori se organizează expoziții cu caracter temporar (cum s-a întîmplat de curînd la Muzeul de Istorie Naturală din Sibiu), care reprezintă inițiative lăudabile, dar care nu pot satisface în principiu cerințele didactice care au un caracter permanent.

Valoarea și importanța unor colecții petrografice pot fi privite însă și din alt unghi. Ele reprezintă o concretizare a modului de înțelegere a diferitelor procese și fenomene geologice în decursul timpului, iar pentru fiecare perioadă de timp în care a fost creată o asemenea colecție, o concentrare a acumulărilor de cunoștințe geologice din vremea respectivă. Din acest motiv, devin foarte interesante și pentru specialiști, care pot recunoaște anumite tipuri de roci, pe vremuri nesemnificative din punct de vederea economic și care au devenit între timp importante în acest sens. Un exemplu îl constituie rocile eruptive în care apar, în cantități reduse, minerale cuprifere și care constituie așa-numitele zăcăminte de tip „porphyry copper", foarte importante economic în momentul de față. Identificarea într-o colecție a unor asemenea tipuri de roci, a căror proveniență și localizare este bine precizată, poate conduce pe cale directă, la punerea în evidență a unor noi zone de perspectivă pentru mineralizații cuprifere care fac parte din această categorie.

2 **Colecțiile mineralogice** prezintă, pentru țara noastră, datorită existenței unui foarte bogat patrimoniu mineralogic, o însemnătate deosebită. La aceasta se adaugă și faptul că, în urma cercetărilor efectuate în decursul timpului pe teritoriul țării noastre, patrimoniul mineralogic universal s-a îmbogățit cu 32 de specii minerale noi pentru știință. Primele colecții mineralogice au fost întemeiate încă în secolul al 18-lea și conțin valori de netăgăduit. Sînt, de exemplu, minerale rare, care reprezintă unicate, de valoare excepțională, care au fost găsite în trecut, bine localizate și corect determinate, însă zăcămintele respective au fost exploatate sau sînt astăzi complet inaccesibile, fără a mai exista practic posibilitatea de a le găsi în momentul de față. Expunerea unor asemenea minerale ar suscita un interes deosebit, nu numai pentru specialiști, ci și pentru diverși vizitatori, din țară și străinătate, contribuind efectiv la sporirea prestigiului geologiei românești. În același timp, păstrarea acestora în sertare, accesibile unui număr foarte restrîns de persoane, nu pare să constituie soluția cea mai potrivită. Creșterea gradului de accesibilitate a colecțiilor mineralogice ar da totodată posibilitatea la mai mulți specialiști să studieze diferitele minerale sau asociații minerale expuse. Datorită progresului realizat și în această ramură a geologiei, anumite aspecte și caracteristici mineralogice, sau cele legate de paragenezele minerale și de fenomenele care le-au generat, sînt în momentul de față în bună parte cunoscute și înțelese. Studierea anumitor eșantioane, bine localizate, din aceste colecții, poate conduce, în acest mod ,la concepții și idei noi privind geneza unor zăcăminte de substanțe minerale utile. Astfel pot apărea premise geologice noi, care să permită executarea de prospecțiuni sau explorări în zone considerate pînă acum lipsite de perspectivă.

3 **Colecțiile paleontologice** de pe teritoriul țării noastre sînt de asemenea foarte vechi, unele provenind încă din secolul al 18-lea și cu ajutorul fosilelor fiind datate diferitele depozite sedimentare. Datarea precisă a acestor formațiuni, posibilă prin fosilele din colecții, este importantă atît pentru cercetarea rocilor sedimentare care pot conține, de exemplu, zăcăminte de hidrocarburi sau de cărbuni, cît și pentru încadrarea și limitarea în timp a fenomenelor tectonice, ceea ce ajută adesea să știm unde trebuie căutate și unde nu trebuie căutate diferite zăcăminte de substanțe minerale utile. Întrucît, în mod frecvent, vîrsta unui depozit sedimentar nu se determină numai pe baza unei singure fosile caracteristice ci în urma studierii unor asociații fosilifere, rezultă că, pentru cercetarea și cunoașterea acestora, colecțiile paleontologice reprezintă singurul loc potrivit, cu condiția ca acestea să fie și accesibile. Reiese deci că în mod indirect și o colecție paleontologică poate avea un rol activ în lărgirea bazei de materii prime a țării.

dr. Horst P. HANN

(Continuare în pag. 30)

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Dimensiunea paradigmatică a monetarismului

ÎN SEPTEMBRIE 1969, M. Friedman a făcut la Londra o expunere, care s-a bucurat de multă publicitate, intitulată „Contrarevoluția monetaristă în teoria monetară" și care s-a publicat în anul următor. De asemenea, în 1970, K. Brunner publică binecunoscutul său studiu „Revoluția monetaristă în teoria monetară" în Weltwirtschaftliches Archiv, iar H. Johnson, la reuniunea din același an a Asociației economiștilor americani ține prelegerea cu titlul la fel de sugestiv, „Contrarevoluția monetaristă". Numitorul comun al acestor lucrări de referință este că, mai mult sau mai puțin, ele dau o imagine pertinentă a aspectelor de ordin teoretic care, în circumstanțele perioadei respective, au cauzat declinul relativ al keynesismului ca doctrină economică („The New economics") și, concomitent, ascensiunea relativă a monetarismului.

Ce a determinat „Contrarevoluție monetaristă" ? H. Johnson a dat poate cea mai interesantă și provocatoare explicație cu privire la caracteristicile, sau, mai bine spus, condițiile de impunere a unei teorii de mare anvergură. El compară „revoluția keynesiană" cu „contrarevoluția monetară" și conclude asupra a cinci condiții de bază[1]): posibilitatea de a ataca fundamentul teoretic al unei „ortodoxii" devenite vulnerabile și de a blama dificultățile economice ale timpului și inconsistențele politicii economice ; „caracterul novator" al noii teorii — cel puțin în aparență, cu ajutorul unor „alte" denumiri — simultan cu preluarea a ceea ce este valid, consolidat în știința economică ; un grad suficient de înalt de sofisticare care să creeze reale probleme „tehnice" (teoretice) tezelor ortodoxe și celor care le susțin și să stimuleze intelectual generația mai tînără de economiști, mai lipsită de prejudecăți ; oferirea unei noi metodologii de lucru și, în sfîrșit, extinderea, prin intermediul unor noi relații verificabile empiric, a spațiului de utilizare a tehnicilor econometriste. Tot H. Johnson subliniază că inflația a reprezentat „problema socială" centrală care a făcut teoria keynesistă vulnerabilă la criticile monetariștilor. În același timp, monetarismul ar putea fi judecat prin prisma celor cinci criterii deoarece — arată mai departe Johnson — pune în centrul analizei economice moneda („money is all that matters"), reactualizează teoria cantitativă prin generalizarea conceptului keynesian al preferinței pentru lichiditate pe baza unei analize sofisticate a naturii patrimoniului (activelor) și a relației dintre acesta și venit (consum), adîncește gradul de înțelegere a unor procese economice prin ideile pe care le propagă, reorientează către metodologia identificării unor relații de cauzalitate simple, dar esențiale, spre deosebire de tendința keynesiștilor de a elabora modele tot mai agregate ale economiei — și implicit oferă teren de manifestare virtuoșilor econometriști. Desigur că aprecierile lui H. Johnson trebuie privite cu circumspecția necesară. Nu trebuie omis că ele nu pot surprinde totalitatea fenomenului monetarist, nici la timpul respectiv și nici în dezvoltarea sa ulterioară. Economistul canadian sesizează totuși, în opinia mea, în nuce, problemele de maturizare a monetarismului și dificultățile sale de a se impune ca un moment foarte important în dezvoltarea științei economice occidentale. În acest sens, se poate pune întrebarea dacă monetarismul posedă o dimensiune paradigmatică.

Am arătat că inflația, ca problemă de clarificat teoretic și de rezolvat practic, joacă un rol central în lucrările monetariștilor.[2]). Monetarismul nu poate fi însă redus la o teorie monetară a inflației. Reprezentanții săi de frunte abordează toată gama de probleme ale analizei economice într-un spirit critic și pretind că ar fi dat soluționări, cel puțin teoretice, superioare formulărilor keynesiste. Dar ce este prin urmare, monetarismul ca teorie de anvergură ? Brunner, cel care se pare că a introdus termenul de monetarism pentru întîia dată într-un studiu publicat, descrie chintesența noului curent prin trei propoziții ; în primul rînd, „impulsurile monetare reprezintă factorul decisiv în fluctuațiile volumului activității economice, nivelului utilizării forței de muncă și prețurilor ; doi, modificările masei monetare ilustrează cel mai bine și pot măsura în același grad forța impulsurilor monetare și, în al treilea rînd, autoritățile monetare centrale (băncile centrale) ar „domina" prin acțiunile (comportamentul) lor mișcările în masa monetară în cursul ciclului economic[3]). Totuși, la Brunner persistă un anume manierism de definire a monetarismului ca doctrină economică ; nu indeajuns de clar transpar postulatele de mai largă respirație, relevanță pentru analiza macroeconomică. Este elocvent în acest sens că, Friedman încă în 1948 propunea un program de politică economică care ar fi exclus orice intervenție discreționară asupra masei monetare, asupra cheltuielilor guvernamentale, asupra structurii fiscale, lăsîndu-se pe seama jocului stabilizatorilor automați, ansamblul funcției de stabilizare economică. Și în studiile care au urmat, economistul de la Universitatea Chicago scoate în prim plan ca temă persistentă ceea ce am putea numi „postulatul stabilității intrinsece a sectorului privat al economiei", de la care, în opinia mea, trebuie să pornim oricînd examinăm substanța teoretică, ideologică a monetarismului.

H. Frisch, într-o lucrare relativ recentă[4]), susține că, succint, monetarismul poate fi descompus în trei teze : a) Sectorul privat al sistemului economic este intrinsec stabil. După ce suferă o perturbare, sistemul economic revine la starea de deplină utilizare a resurselor, cînd se atinge „rata naturală" a șomajului din perioada anterioară șocului perturbator. b) Orice creștere constantă a masei monetare este compatibilă cu existența echilibrului economic în sensul realizării deplinei ocupări a forței de muncă, chiar dacă nu prezumează o unică rată a inflației (constantă). c) Modificarea ratei de creștere a ofertei de bani are un efect imediat asupra creșterii economice reale și, implicit, asupra nivelului utilizării forței de muncă. Pe termen lung, însă, efectul real dispare, rămînînd peren un nivel mai ridicat al ratei inflației. Aceste teze sînt evidențiate succesiv în timp și de D. Laidler, Brunner și Metzler deși la aceștia din urmă doi, altfel formulate.

Este deosebit de important de subliniat

FIŞE

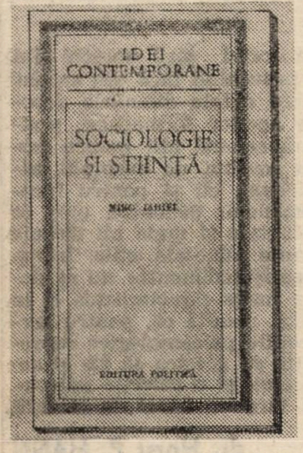

● *Tipărirea recentă la* EDITURA POLITICĂ *a volumului* „Sociologie și știință" — *realizat de cercetătorul bulgar* Niko Iahiel — *aduce în peisajul dezbaterilor privind statutul științei în lumea contemporană optica unei științe cu o vădită deschidere pluridisciplinară. Această vocație interdisciplinară este pregnant reliefată în cartea de față, autorul străduindu-se să surprindă raportul dintre știință și societate la diferite niveluri de complexitate și din perspectiva feluritelor efecte reciproce. Astfel, în volum sînt abordate aspecte ale structurii activității științifice ca proces specific de creație, influența grupului de cercetare asupra valorificării potențialului creativ al celor ce activează în acest domeniu, posibilitatea selecției și formării cadrelor puternic inovative. Alte probleme abordate de autor se referă la componenta macrosocială a dezvoltării științei în societatea contemporană. Sînt investigate din această perspectivă mutațiile ce survin în legătură cu statutul științei de forță de producție, aspecte ale concentrării activității științifice și ale integrării sale cu producția, posibilitățile de conlucrare între sociologia, economia, psihologia, etica și istoria științei ca discipline ce abordează, din optici complementare, o aceeași realitate socială complexă.*

Pîrghii financiare

● *Una din pîrghiile principale prin care se urmărește aplicarea politicii de stabilizarea economică în R.S.F. Iugoslavia o reprezintă finanțele. După cum afirmă* Milan Jovanović *în articolul* „Les mesures de consolidation financière du secteur économique" *prezentat în numărul din 5—20 august al publicației* „REVUE DE POLITIQUE INTERNAȚIONALE", *pîrghiile financiare sînt cele implicate fundamental în eliminarea stării de insolvabilitate a unor întreprinderi industriale și comerciale. Cauzele care au condus la acest dezechilibru financiar ar consta, între altele, în mentalitatea consumatoristă instaurată o bună perioadă de vreme, în creșterea datoriei externe precum și eficiența relativ scăzută a investițiilor productive. Tocmai în ideea de a contracara asemenea evoluții, recent au fost inițiate o serie de măsuri prin care se urmărește consolidarea financiară a întreprinderilor, arată M.J. Ideile care s-au situat la baza acestor inițiative economice urmăresc două obiective importante : lupta împotriva insolvabilității interne și eliminarea finanțărilor inflaționiste. În acest scop s-a procedat la degrevarea întreprinderilor și a personalului muncitor de anumite impozite și contribuții, pentru a permite o reală dife-*

că prima teză enunțată de Frisch, „postulatul stabilității", face parte din ceea ce A. Leijonhufvud numea **„presupozițiile"** monetarismului. Cu alte cuvinte, stabilitatea sistemului economic **nu este demonstrată, ci considerată naturală.** Celelalte două teze sînt în schimb susținute de concepte teoretice incontestabile, reunite într-o reformulare friedmaniană a ceea ce putem numi abordarea neocantitativă a analizei macroeconomice, în două secvențe : pe termen scurt și pe termen lung. Astfel, Laidler arată că neocantitativismul friedmanian clarifică raportul între fluctuațiile masei monetare și cele ale venitului agregat nominal, iar reconstrucția pe baza anticipațiilor a curbei Phillips (teorema accelerației inflației) explică dispariția efectului real pe termen lung al variațiilor impulsurilor monetare (implicit posibilitatea apariției unui efect real pe termen scurt[3]).

Există tentația la unii keynesiști (Hahn) de a include între monetariști pe toți cei ce s-ar presupune că văd realitatea economică prin prisma unei „lumi walrasiene". Această poziție se bazează pe presupozițiile fundamental opuse ale celor două curente majore din gîndirea economică occidentală. Și H. Johnson și R. Nobay (1977) preferă această împărțire dicotomică, dar, mai fac două sublinieri pline de semnificație : în primul rînd, dimensiunea paradigmatică — în adevăr, ei menționează chiar cuvîntul de paradigmă — este transmisă prin preluarea presupoziției prekeynesiene a echilibrului intrinsec al economiei ; în al doilea rînd, „dintr-o perspectivă istorico-teoretică, monetarismul poate fi văzut ca analizînd în esență problemele teoriei monetare anterioare apariției Teoriei Generale (lui Keynes, n.n.), mai exact, condițiile de realizare a echilibrului monetar, sau, altfel spus, condițiile prin care se asigură neutralitatea pe termen scurt a banilor". Aserțiunea din urmă a celor doi implică, pe de o parte, echilibrul economic ca stare normală a sistemului, iar, pe de altă parte, neutralitatea pe termen lung a banilor în raport cu evoluția economiei „reale". Trebuie să amintim în acest context că postulatul teoriei clasice în materie de teorie monetară privește tocmai distincția între fenomenele „reale" din economie și cele monetare.

Ridicarea problemei asigurării neutralității banilor pe termen scurt, sugerează ideea că moneda ar putea juca un rol în dinamica activității economice pe perioade scurte și medii, rol care nu trebuie neglijat. Și tocmai aici ne întîlnim cu punctul din care Johnson și Nobay diferențiază monetariștii în raport de modul în care văd realizarea neutralității banilor pe termen scurt ; adică o diferențiere pe care Hahn sau Școala postkeynesistă (Cambridge) par să nu o facă. Dacă în ce privește atitudinea față de politica fiscală, manifestarea lor este unitară, vizavi de politica banilor monetariștii adoptă două poziții care clarifică de ce putem vorbi despre monetarism în sens restrîns și în sens larg. Friedman, Brunner, Metzler, subliniind rolul modificărilor în cantitatea de bani asupra producției și nivelului prețurilor, susțin în consecință non-neutralitatea pe termen scurt. Școala anticipărilor rationale — R. Lucas, R. Barro, T. Sargent etc. — consideră că și pe termen scurt această neutralitate este asigurată; este motivul pentru care, prin extremismul poziției lor, acești economiști sînt grupați ca „Noua școală clasică".

Fără a intra la examinarea mai îndeaproape a construcțiilor cu care operează monetariștii, să încercăm un răspuns la întrebarea următoare: oferă monetarismul o nouă paradigmă? După cum se cunoaște, Th. Kuhn face distincție între teoriile științifice și paradigme. Acestea din urmă sînt concepute de Kuhn ca „realizări științifice exemplare", ca aplicații ale unor legi, teorii, tehnici și instrumente în soluționarea unor probleme-cheie (puzzles) ale unei discipline științifice mature. În esență, Kuhn argumentează ideea că paradigme diferite, ca „matrici intelectuale", se pot naște ca aplicații ale acelorași legi, ale aceleiași baze teoretice fundamentale. O nouă paradigmă aduce cu sine modificarea perceperii mediului înconjurător, dar nu neapărat a aparatului analitic, științific de investigație. Deci, paradigmele pot coexista, fiecare încercînd să se impună, în special în perioadele de criză, cînd setul de „puzzles" proliferează și ierarhizează fiecare grup de adepți profesioniști în raport cu incertitudinea față de propria capacitate de a înregistra succese științifice notabile. Pe baza acestor scurte considerații legate de conceptul de paradigmă, monetarismului i se poate identifica și problema-cheie (inflația) ce i-a facilitat ascensiunea relativă și o matrice intelectuală specifică, ce rezultă din presupoziția amintită. Este oare suficient însă pentru a trage concluzia că avem de-a face cu o nouă paradigmă în știința economică? Nu putem să ignorăm evidența că atît nemonetariștii (keynesiștii) cît și monetariștii folosesc aceeași teorie generală, utilizează un aparat analitic comun. Cele două curente mari se deosebesc prin modul de percepere a **aceleiași** realități economice și prin prescripțiile de politică economică. Dacă ne-am mulțumi cu aceste elemente, am putea într-un anumit sens să vorbim de faptul că fiecare în parte posedă o **dimensiune paradigmatică.** Pe un plan mai general, putem afirma că știința economică occidentală face revelația a două mari orientări paradigmatice: una, care propovăduiește liberalismul total al vieții economice ; cealaltă, care revendică intervenția corectoare a autorităților centrale pentru internalizarea, sau evitarea costurilor generate de imperfecțiunea presupusă a acțiunii forțelor pieții.

Trebuie subliniat că ambele orientări nu pun în discuție natura relațiilor sociale de producție fiind, dealtfel, edificate ca reconstrucții teoretice pe relații de același tip, bazate pe proprietatea privată ; ele sînt expresia unor forme particulare de manifestare a acestor relații, iar limitele lor sînt predeterminate de limitele pe care le implică natura relațiilor sociale.

Daniel DĂIANU

[1]) Johnson, H. "The keynesian revolution and the monetarist counterrevolution", American Economic Review, nr. 2, 1970

[2]) Monetarismul despre inflație, Revista Economică, nr. 13—14, 1984.

[3]) Brunner, K. "The role of monetary policy", Federal Reserve Bank of Saint Louis Review, nr. 7, 1968.

[4]) Frisch, H. "Die neue Inflationstheorie", Vondenhoeck' D. Ruprecht, Göttingen, 1980.

[5]) Laidler, D. "Monetarism — an interpretation and an argument", Economic Journal, nr. 1, 1981.

[6]) Johnson, H. și Nobay, R. "Monetarism — a historic — theoretic interpretation", Journal of Economic Literature, nr. 3, 1977.

rențiere a solidității economice a fiecărui producător ; reeșalonarea selectivă a datoriilor întreprinderilor față de bănci ; crearea unui fond de rezervă care să poată fi utilizat în situații de tensiune pe piața externă.

Mobilitate organizațională

● *Deși este acceptat în principiu faptul că rezultatele economice ale unei întreprinderi sînt nemijlocit legate de calitatea managementului, mult mai puțini cunoscuți și luați în considerație sînt factorii care contribuie la asigurarea unui nivel de calitate corespunzător, susține* Robert Taylor *în articolul* „Executive renewal : one key to stayng competitive" *publicat în numărul din august a.c. al revistei* „INTERNATIONAL MANAGEMENT". *Bunăoară, în numeroase organizații nu se asigură o mobilitate adecvată a cadrelor de conducere, ajungîndu-se frecvent la o anumită osificare atît în ce privește potențialul creativ cît și relațiile ierarhice, relațiile umane. Împrospătarea periodică a echipelor de conducere apare astfel deosebit de importantă. Problemele care se ridică sînt îndeosebi de ordin practic, observă R.T. De unde să fie promovat noul cadru de conducere — din organizație sau din exteriorul acesteia ? Ce calități umane sînt de dorit ? Care este momentul critic în care un cadru de conducere s-a epuizat sub aspect imaginativ ? Totodată, opinează autorul, mobilitatea echipelor de conducere presupune și o flexibilitate sporită a structurilor organizaționale. În practică trebuie să se realizeze în mai mare măsură principiul adaptării ambianței de muncă la particularitățile fiecărui individ.*

Armele chimice și echilibrul ecologic

● *Continuînd preocupările în domeniul polemologiei, Institutul internațional de cercetări pentru pace de la Stockholm (SIPRI) a publicat recent un volum consacrat efectelor dezastruoase pe care le au armele chimice asupra ambianței naturale. Intitulată* „Herbicides in war — The long-term ecological and human consequences", *cartea, apărută sub coordonarea lui* Arthur H. Westing, *generalizează o serie de concluzii ale unor cercetări concrete privind efectele pe termen lung ale utilizării substanțelor erbicide. Zona de cercetare principală o constituie R. D. Vietnam, țara care a cunoscut ororile războiului chimic, ale cărui efecte sînt încă prezente. Volumul se deschide cu o expunere istorică a utilizării substanțelor erbicide în scopuri războinice după care sînt studiate efectele ecologice complexe ale acestui important agent poluant. Tipurile de efecte vizate sînt ecologia terestră — vegetală și animală —, ecologia solului, ecologia marină. O parte însemnată a studiilor este consacrată identificării efectelor acestor tipuri de arme asupra indivizilor umani. Sînt evidențiate în acest context concomitențele statistice între degradarea mediului prin erbicidare și apariția unor maladii grave precum cancerul, diverse intoxicații severe, boli genetice.*

FIȘE

Teoria valorii muncă — problemă fundamentală a științei economice

ÎN EDITURA POLITICĂ a apărut, în acest an, volumul **„Teoria valorii muncă și lumea contemporană"** *) sub semnătura profesorului universitar doctor docent N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei R.S.R. Din capul locului, trebuie subliniat că teoria valorii muncă — subiectul lucrării la care ne referim — a reprezentat și reprezintă în continuare unul dintre cele mai complexe și mai bogate în implicații majore, teoretice dar și practice, domenii ale științei economice, piatra unghiulară, piatra de încercare a acestei științe. De aceea, interesul și importanța unei asemenea problematici pentru cercetare și reflecție nu mai necesită argumentare, iar rezultatele științifice în materie ale autorului, obținute prin muncă prodigioasă de cîteva decenii, sînt deja de notorietate publică în țară și peste hotare.

Într-adevăr, o lucrare de amploarea celei de față, de o mare complexitate științifică, sintetică și analitică în același timp, cu largi și izbutite incursiuni în istoria problemei și a doctrinelor ei, cu pătrunzătoare caracterizări și elaborări de idei, de incontestabilă importanță teoretică și practică, reprezintă realmente o contribuție remarcabilă la dezvoltarea teoriei valorii muncă, a științei economice în fondul ei. Prin conținut și structură, cartea profesorului N. N. Constantinescu se constituie într-o lucrare de cercetare fundamentală, de referință a literaturii economice contemporane. Ea vine să contribuie la îndeplinirea sarcinii trasate de conducerea partidului, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, de a se elabora lucrări teoretice fundamentale privind stadiul actual al dezvoltării economice și sociale a țării noastre și al altor țări, acțiunea legilor economice obiective în condițiile actuale, direcțiile progresului economico-social ș.a.

Aria problematicii cercetate în lucrare este foarte importantă : geneza teoriei valorii muncă, lupta în jurul acestei teorii cu accent deosebit pe confruntarea de idei contemporană, dezvoltarea teoriei valorii în condițiile revoluției științifice și tehnice, circulația monetară contemporană, teoria și mișcarea prețurilor în capitalismul actual și în cadrul existent al socialismului, destinul istoric al valorii-muncă.

*) N. N. Constantinescu. Teoria valorii muncă și lumea contemporană. București, Ed. politică, 1984, 426 p.

Definitorii pentru lucrarea pe care o prezentăm sînt, după opinia noastră, următoarele aspecte : obiectivitatea științifică, puterea de pătrundere în complexitatea și adîncurile fenomenelor și proceselor economice, în esența acestora, atitudine fermă față de tot ceea ce ar putea duce la subiectivism și voluntarism în domeniul cercetat. În fața complexității problemelor lumii contemporane, a proceselor contradictorii ale dezvoltării, a marii diversități de concepții, idei și interpretări autorul se impune prin capacitatea de a descifra esența obiectivă, generală, de durată a proceselor economice și sociale investigate. El nu renunță la căutarea filonului esenței și legităților obiective ale mișcării fenomenelor în toate „ascunzișurile" lor și nu urmărește să „inventeze" cu orice preț noi legități, noi teze.

Dar, să dăm cîteva exemple din lucrare : de pildă, cercetînd **problema substanței valorii în condițiile revoluției științifice și tehnice,** autorul supune unei analize critice pertinente acele întrebări și concepții potrivit cărora în epoca noastră munca omului și-ar fi pierdut sau ar fi în curs de a-și pierde calitatea de substanță a valorii, considerîndu-se că valoarea este creată nu numai de om ci și de mașini, de mijloacele de muncă (p. 135—137). Pe bună dreptate, autorul consideră că funcția mijloacelor de muncă nu se identifică cu funcția umană în procesul de producție, aceasta din urmă fiind, înainte de toate, conștientă, activă, creatoare. Autorul argumentează faptul că **substanța valorii** nu poate fi altceva decît **munca umană.** Și spre deosebire de munca umană care creează valoare nouă, mașina oricît de perfecționată și de electronizată ar fi nu face altceva decît să dea, să transfere propria-i valoare, respectiv ceea ce a fost creat de munca omenească. Ceea ce se modifică în procesul revoluției științifice și tehnice — conchide autorul — este **felul substanței** muncă, a valorii mărfii. Este vorba de creșterea enormă a ponderii muncii științifice și de aplicare a științei, comparativ cu munca fizică ; de creșterea consumului de energie psihică, nervoasă, de gîndire în raport cu energia musculară ; de autonomizarea relativă a unei părți a forței de muncă a omului, față de persoana fizică a acestuia, prin procesul de automatizare, cibernetizare și robotizare a proceselor de producție (p. 138—143). Dar esența esențelor, substanța substanțelor valorii rămîne, cît va exista producția de mărfuri, munca omenească în felurile și formele ei adecvate stadiului de dezvoltare a producției sociale.

Un alt aspect asupra căruia se oprește autorul este problema **raportului dintre valoare, respectiv preț, și productivitatea muncii,** mai exact teza privind raportul invers proporțional dintre mărimea valorii și nivelul productivității muncii. În opoziție cu unele opinii după care această teză nu se verifică în practică și deci n-ar fi reală, invocîndu-se acele situații din economie — de la noi și din alte țări — cînd odată cu creșterea productivității muncii s-au înregistrat și creșteri de prețuri, profesorul N. N. Constantinescu argumentează științific, pe baza unei analize complexe, a unei abordări de fond, legitățile desfășurării fenomenelor și proceselor economice, esența obiectivă a raportului invers proporțional dintre valoare și productivitatea muncii, valabilitatea și necesitatea lui generală. Autorul subliniază că problema care se pune nu este aceea a lipsei de valabilitate a raportului invers proporțional între valoare și productivitatea muncii, ci de a trece de la formularea generală a acestui raport la **stabilirea măsurii sau a gradului concret** în care are, și trebuie să aibă loc această proporționalitate. Evident, o condiție este ca elementele proporționalității (productivitatea muncii, costurile, venitul net, prețurile) să fie corect stabilite.

În fine — dar fără a fi epuizat, nici pe departe, prezentarea problemelor de fond din lucrare — adăugăm și exemplul privind problema **raportului dintre suma prețurilor și suma valorilor.** Potrivit teoriei valorii-muncă (prețul fiind expresia în bani a valorii) suma prețurilor din economie trebuie să tindă să fie în general egală cu suma valorilor mărfurilor. Și în această problemă unii economiști merg pe calea de a nega această egalitate, invocînd în principal unele date statistice. În lucrare se arată clar unde greșesc cei care neagă necesitatea și posibilitatea egalității sumei prețurilor cu suma valorilor. Pe scurt aceste erori de interpretare ar consta în : ● înțelegerea statică a acestei egalități (unii autori dorind chiar ca ea să se realizeze în fiecare zi) și nu ca o tendință dominantă, medie, dinamică ; ● evitarea stiuației create ca urmare a încălcării în multe cazuri de către practicieni a cerinței legii valorii ; ● omiterea faptului, de mare importanță, că prețul este funcție de valoarea mărfii, dar și de puterea de cumpărare a banilor ; ● aprecierea, în mod simplist, după care egalitatea amintită ar trebui să se realizeze la fiecare produs sau serviciu și nu numai în ansamblu pe economie, putînd exista, mai mult sau mai puțin, abateri ale unor prețuri de la valoarea produselor respective, corespunzător unor cerințe ale politicii economice.

Multă dreptate are profesorul N. N. Constantinescu și cînd arată că o teză teoretică fundamentală nu poate fi pusă sub semnul întrebării pornind, pur și simplu, de la unele practici care pot conține deficiențe serioase. Or, se cunoaște că au existat deficiențe în practica stabilirii prețurilor, fără a mai vorbi de imperfecțiunile în modul de stabilire a sumei prețurilor și a sumei valorilor. Punerea în dezbatere a unor teze teoretice fundamentale nu se poate face însă fără o analiză economică aprofundată, folosind date și indicatori determinați în mod adecvat. Oricum, în cazul tezelor la care ne-am referit nu poate fi vorba de negarea valabilității lor, ci de o adîncire și perfecționare corespunzător condițiilor actuale.

Este firească și oportună întrebarea dacă tezele teoretice prezentate, au vreo importanță practică. Trebuie subliniat faptul, așa cum face cu prisosință autorul, că aceste teze au importanță practică, și încă una foarte mare. Abordarea științifică temeinică a tezelor și categoriilor economice respective, cunoașterea lor de către toți cei chemați să contribuie la conducerea și planificarea economică și socială — și în condițiile economiei noastre socialiste acestea sînt înșeși masele de oameni ai muncii — constituie o frînă contra oricăror tendințe de subiectivism și voluntarism, contra stabilirii birocratice a unor indicatori economici, etc. Avem deci de-a face — subliniază autorul — cu necesități și legități obiective, a căror respectare asigură progresul economic și social.

Firește, și lucrarea recenzată lasă loc pentru continuarea analizei științifice în domeniul cercetat. Ne gîndim, mai ales, la analiza critică și la utilizarea în mai mare măsură a datelor efective din economie pentru elucidarea tezelor și a conceptelor dezbătute. Este, de altfel, o sarcină de mare importanță ca teoreticienii, împreună cu specialiștii din economie, pe baza cunoașterii și aprofundării temeinice a legităților formării valorii, a celorlalte legități economice și sociale, să elaboreze macromodelul (cadrul limită) privind nivelul, structura, corelarea și mișcarea prețurilor, a celorlalte categorii și indicatori, în ansamblul mecanismului dezvoltării economico-sociale a patriei noastre. Cartea publicată de profesorul doctor docent N. N. Constantinescu a pregătit multe din fundamentele științifice pentru rezolvarea unor probleme practice esențiale ale conducerii procesului realizării unei noi calități în dezvoltarea economică și socială, cum este și cea menționată mai sus. De un real folos în această privință va fi acea istorie a prețurilor în România anunțată în prefața lucrării.

Vom conchide prin a sublinia, încă o dată, valoarea științifică remarcabilă a lucrării, munca de cercetare deosebit de amplă desfășurată de autor pentru a crea, ca să spunem așa, și în acest domeniu al muncii omenești — știința economică — o valoare nouă, care să reziste exigențelor timpurilor noastre și ale celor viitoare.

dr. Traian LAZĂR

Educația și formarea profesională – o condiție esențială pentru atenuarea decalajelor economice

ÎN NUMEROASE lucrări elaborate în ultimul timp de economiști și sociologi de prestigiu se subliniază ideea că dezvoltarea economico-socială a țărilor „lumii a treia" nu mai poate fi definită exclusiv în termenii creșterii economice, ci numai ținînd seama și de dezvoltarea socială și umană. Nivelul de educație al populației „este în prezent de nedespărțit de conceptul de dezvoltare" [1]).

Factorul esențial în acest domeniu îl constituie ceea ce literatura de specialitate denumește „investiții demografice", „investiții în capital uman" sau, altfel spus, cheltuieli avînd caracterul unor investiții pentru valorificarea resurselor umane, în care sînt incluse în primul rînd cele privind educația și formarea profesională, sănătatea și alimentația.

Investițiile pentru valorificarea resurselor umane pot fi definite ca „utilizarea unor resurse bănești în vederea obținerii de către individ de cunoștințe, calificare profesională, sănătate bună etc., cu ajutorul cărora acesta să-și poată spori contribuția la producția comunității și respectiv, cîștigul său potențial la angajarea lui pe piața forței de muncă" [2]).

Nivelul și eficiența cheltuielilor cu aceste destinații au o contribuție importantă la creșterea economică. Productivitatea muncii considerabil mai ridicată din țările industrializate față de țările în curs de dezvoltare se datorește, în mare parte, și „investițiilor în capital uman". Dintre acestea, cele din domeniul educației și formării profesionale prezintă un interes deosebit, rolul educației în dezvoltarea economico-socială fiind apreciat tot atît de important ca și cel al unor investiții productive. De fapt, nici o țară, oricît de bine ar fi dotată cu resurse naturale, nu s-a dezvoltat și nu se va dezvolta fără știință, fără tehnică și, implicit, fără cadre cu o înaltă competență profesională.

Potrivit Raportului asupra dezvoltării în lume pe anul 1983, publicat de Banca Mondială, rata medie de alfabetizare a populației adulte din țările în curs de dezvoltare a crescut de la 33% în anul 1950, la circa 56% în anul 1980. În unele țări cu un venit scăzut (P.N.B. sub 410 dolari pe locuitor) rata de alfabetizare a adulților în anul 1980 era sub 20 % (Togo 18%, Mali 10%, Nepal 19%, Ciad 15%, Volta Superioară 5%, Sierra Leone 15%, Niger 10%). Cu toate că procentul de analfabeți a scăzut în ultimele trei decenii, cifra absolută a crescut, ajungînd, în prezent, la circa 800 de milioane de persoane, adică o treime din populația mondială adultă. Dacă tendințele actuale în procesul educațional nu vor fi modificate, se apreciază că la sfîrșitul secolului vor exista circa un miliard de analfabeți în țările lumii a treia. Precizăm însă că unele țări au făcut eforturi foarte mari pentru lichidarea analfabetismului, cu rezultate deosebite. De exemplu, în cazul Somaliei, rata de alfabetizare a crescut de la 2% în 1960 la 60% în 1980, iar în cel al Tanzaniei de la 10% la 79%.

Țările lumii a treia, cu o rată de alfabetizare ridicată, de 80—90%, înregistrează, în general, rezultate economice mai bune decît țările cu o rată scăzută a alfabetizării. Astfel, în regiunile rurale ale țărilor în curs de dezvoltare în care țăranii au frecventat școala primară, producția agricolă a fost superioară, în medie cu 13%, față de zonele unde agricultorii nu sînt școlarizați. În unele țări din America Latină, diferența de producție a fost și mai mare (Columbia 24%, Brazilia 22%).

Majoritatea fondurilor destinate educației în țările lumii a treia au fost utilizate pentru extinderea învățămîntului primar și secundar și în mică măsură pentru dezvoltarea învățămîntului superior tehnic și economic sau a cercetării științifice. Or, este cunoscut faptul că independența economică și politică a țărilor în curs de dezvoltare nu se poate consolida dacă nu se investesc fonduri suficiente și în aceste două sectoare.

Accelerarea dezvoltării economico-sociale impune crearea, în țările respective, a unor institute de cercetare științifică și institute tehnice, care să fie în măsură să se angajeze în soluționarea problemelor de cercetare și dezvoltare prioritare sau specifice fiecărei țări. În general, sînt necesare eforturi susținute în ceea ce privește pregătirea de personal calificat în diferite sectoare de activitate economică și socială, dar, mai ales în domeniul industriei. Într-un Raport către Clubul de la Roma[3]) se arată că „37 de țări, reprezentînd 30% din populația globului, dețin 90% din numărul total al oamenilor de știință, inginerilor și tehnicienilor, în timp ce 115 țări, care reprezintă două treimi din populația globului, posedă aproximativ 9% din acest personal calificat". Lipsa de cadre calificate a dus în multe țări în curs de dezvoltare la deteriorări rapide ale utilajelor și instalațiilor complexe procurate din import cu eforturi financiare considerabile sau la o utilizare sub randamentele normale, ceea ce a generat mari pierderi pentru economia țărilor respective.

O problemă greu de rezolvat în țările cele mai sărace (cu un produs național brut pe locuitor sub 410 dolari) este asigurarea fondurilor necesare investițiilor pentru valorificarea potențialului uman. Cheltuielile reclamate de lichidarea analfabetismului și de pregătirea profesională sînt destul de ridicate în aceste țări, mai ales în comparație cu posibilitățile lor financiare. Astfel, se apreciază că în țările sărace este necesar ca mai mult de 10—15% din P.N.B. să fie alocat pentru investițiile în educație, asistență medicală, asigurarea apei potabile și servicii comunale. Or, pentru mai mult de 800 milioane de locuitori din aceste țări, din cauza veniturilor foarte scăzute, nu este posibilă mobilizarea din resurse proprii a unor fonduri suficiente care să fie destinate realizării așa-numitelor „investiții demografice" (peste 80% din veniturile populației sînt alocate pentru alimentație, în condițiile în care aceasta duce o viață de mizerie). „Nu este o simplă coincidență — se arată în același raport citat către Clubul de la Roma — faptul că populațiile fără carte sînt deseori aceleași care nu-și pot satisface cele mai fundamentale trebuințe cum ar fi alimentația, sănătatea, locuințele și locurile de muncă"[4]). Față de această situație îngrijorătoare, finanțarea valorificării potențialului uman, mai ales în țările în curs de dezvoltare importatoare de petrol, urmează a se realiza, în mare parte, prin ajutoare financiare și credite internaționale. Datorită însă volumului mare al datoriilor externe a acestor țări și a creșterii exorbitante a ratei dobînzii, țările în curs de dezvoltare cele mai sărace apelează mai mult la sprijinul financiar public.

Principalele organizații internaționale care participă la finanțarea publică a cheltuielilor de această natură în țările în curs de dezvoltare sînt: Banca Mondială, O.N.U.D.I., Comitetul de Asistență pentru Dezvoltare al O.C.D.E., Fondul European de Dezvoltare.

În perioada 1963—1981, Banca Mondială și afiliata sa, Asociația Internațională pentru Dezvoltare (I.D.A.) au acordat 224 credite pentru educație țărilor în curs de dezvoltare, în valoare totală de 8,1 miliarde dolari. Cu acest sprijin financiar public s-a realizat școlarizarea a 2,6 milioane de tineri în 185 facultăți, 651 școli normale, 2 903 licee și 16 902 școli primare[5]). Numai în anul 1982 Banca Mondială a acordat credite pentru educație în valoare de 526 milioane dolari. Din aceste credite, 46% au fost obținute de trei țări: Indonezia, 80 milioane dolari, pentru formarea de cadre didactice necesare învățămîntului primar și liceal; Mexic, 90 milioane dolari, pentru investiții privind învățămîntul tehnic; Thailanda, 75 milioane dolari, pentru dotarea cu ateliere, echipamente, mobilier și material didactic necesar învățămîntului secundar, în special din mediul rural.

[1]) Amadou Mahtar M'Bow, Le temps des peuples, Ed. R. Laffont, Paris, 1982
[2]) Iulian Văcărel, Finanțele publice. Teorie și practică, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1981, p. 60
[3]) J.W. Botkin, M. Elmandjra și M. Malița, Orizontul fără limite al învățării. Lichidarea decalajului uman, Ed. politică, București, 1981, p. 97.
[4]) J.W. Botkin, M. Elmandjra și M. Malița, op. cit., p. 131
[5]) Vezi Aklilu Hapte, Education et développement national, Finance et développement, Washington, iunie 1982, p. 20

Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (O.N.U.D.I.), creată în anul 1967 (cu sediul la Viena) cu scopul de a promova și accelera industrializarea țărilor lumii a treia, are în atribuțiile sale și formarea de cadre superioare tehnice și de gestiune, care vor lucra în ramurile industriale în țările în curs de dezvoltare. Planificarea necesarului de forță de muncă de diferite calificări se face concomitent cu elaborarea proiectului unor investiții industriale. România participă împreună cu O.N.U.D.I. la realizarea unor programe de asistență tehnică și de pregătire a cadrelor de specialitate pentru unele țări în curs de dezvoltare. Un rol deosebit de important în această cooperare îl are centrul comun O.N.U.D.I. — România, cu sediul la București, înființat în anul 1972.

Comitetul de Asistență pentru Dezvoltare (C.A.D.) a fost constituit de țările membre ale O.C.D.E. în primul deceniu al Națiunilor Unite pentru dezvoltare, cînd s-a hotărît transferul a 0,7% din P.N.B. al țărilor industrializate către țările lumii a treia, sub formă de donații și împrumuturi pe termen lung. Acest obiectiv nu a fost însă respectat decît de puține țări dezvoltate, pe ansamblu procentul real fiind la jumătatea celui menționat.

Fondul European de Dezvoltare (F.E.D.), constituit din contribuții bugetare ale Pieței comune, este destinat acordării de sprijin financiar unui număr de 60 de țări din Africa, Pacific și Caraibe, atît pentru investiții productive cît și pentru investiții social-culturale.

De subliniat însă că împrumuturile acordate de Banca Mondială și ajutoarele financiare sub formă de donații și de credite pe termen lung acordate de celelalte organizații internaționale menționate mai sus au totuși un volum extrem de redus față de necesarul pe care îl presupune rezolvarea globală a problemei educației din țările în curs de dezvoltare. De aceea, este nevoie ca „o dată cu instituirea unei noi ordini economice internaționale, să se aibă în vedere, în mod prioritar, asigurarea ajutorului financiar pentru eradicarea analfabetismului"[6]. Resurse financiare pentru aceste scopuri există la nivel mondial, însă ele sînt deturnate în sectorul înarmării, în sensul că „se alocă de 60 de ori mai mulți bani pentru un soldat decît pentru un elev".[7]

În acest context, o contribuție importantă la finanțarea dezvoltării lumii a treia ar aduce transpunerea în viață a propunerii făcută de România la cea de-a VII-a sesiune extraordinară a Adunării Generale O.N.U., în documentele exprimînd poziția țării noastre cu privire la instaurarea unei noi ordini economice internaționale. Este vorba de constituirea unui fond de dezvoltare format din contribuția tuturor statelor, în primul rînd a celor dezvoltate, avînd ca sursă principală reducerea cu 10—15% a bugetelor militare. Jumătate din fondul respectiv ar urma să fie destinat ajutorării țărilor în curs de dezvoltare cu un venit național pe locuitor sub 600 dolari. De asemenea, cu ocazia reuniunii de la București din 1—4 iunie 1982 a „Grupului celor 77", privind cooperarea între țările în curs de dezvoltare pentru formarea de cadre în industrie, s-a hotărît, printre altele, crearea unui fond internațional consacrat sprijinirii eforturilor țărilor în curs de dezvoltare în domeniul formării de cadre. Această măsură a fost examinată și însușită de către Comitetul interguvernamental pentru cooperare economică între țările în curs de dezvoltare în sesiunea sa din august 1982 de la Manila.

Datorită faptului că investițiile pentru valorificarea potențialului uman contribuie la creșterea productivității muncii și, implicit, la sporirea veniturilor personale, se poate vorbi și despre o eficiență economică a cheltuielilor avînd această destinație. Calculul eficienței investițiilor în domeniul educației poate fi determinat ca un raport între costul investiției de școlarizare și veniturile viitoare. Astfel, în cadrul unei analize globale a raportului cost-beneficii privind proiectele de investiții în educație finanțate de Banca Mondială, s-a constatat că randamentul investițiilor în învățămînt este aproape egal cu randamentul unor proiecte de investiții productive (apropiat de 10%)[8]. În astfel de analize ale eficienței economice a investițiilor din domeniul educației se folosesc doi indicatori: rentabilitatea privată și rentabilitatea socială.

La rentabilitatea privată, avantajele (veniturile) sînt date de valoarea suplimentară a retribuției primite pe toată perioada vieții active (mai puțin impozitele), ca urmare a unei instruiri superioare, iar la costuri se includ toate cheltuielile legate de instruirea suplimentară primită, indiferent dacă învățămîntul este gratuit sau nu. La rentabilitatea socială avantajele sînt calculate ținînd seama și de impozitul pe venit, deoarece cele două mărimi — venituri și costuri — reprezintă un transfer de valori din punct de vedere social.

Determinarea costurilor și avantajelor se poate face global, cu titlu estimativ, întrucît sînt foarte dificil de stabilit, cu precizie, cheltuielile de școlarizare cu caracter de investiții din totalul cheltuielilor pentru învățămînt, după cum tot așa de complicat este de a stabili cota de venituri realizate de absolventul unei instituții de învățămînt pe seama investiției în domeniul educației. După unele aprecieri[9], „numai 10—20% din venitul realizat de un absolvent ar trebui considerat ca fiind efectul util al investiției de școlarizare". Restul ar urma să fie atribuit altor factori (inteligență creatoare, educație familială, învățarea inovatoare și permanentă etc).

Așa cum se arată în concluziile Raportului către Clubul de la Roma „Orizontul fără limite al învățării", dezvoltarea și desfășurarea potențialului uman determină, în ultimă instanță, succesul sau eșecul dezvoltării economice și sociale, fiind una din căile majore de atenuare a decalajelor în lumea contemporană.

dr. Iordachi DIMITRIU
Iași

[6] Ioniță Olteanu, Limitele progresului și progresele limitelor, Ed. politică, 1981, p. 218.
[7] J.W. Botkin, M. Elmandjra și M. Malița, op. cit. p. 194.
[8] Vezi G. Psacharopoulos, L'éducation : un investissement, Finance et Développement, Washington, sept. 1982, p. 39
[9] Vezi I. Văcărel, op. cit. p. 62.

Valoarea economică a cercetării geologice tezaurizate

(Urmare din pag. 25)

Din cele prezentate mai sus se desprinde ideea că organizarea expunerii colecțiilor constituie, din mai multe cauze, o problemă esențială.

— Prin intermediul lor se obține posibilitatea de a verifica direct, în practică, cunoștințele teoretice și totodată reprezintă puncte de atracție pentru tineret, datorită rarității sau spectaculozității unor exponate.

— Colecțiile demonstrează dezvoltarea științelor geologice pe teritoriul țării noastre și tradiția unei calități înalte a cercetării diferitelor ramuri ale geologiei. În ele se păstrează frecvent valori științifice unice, care trebuie să contribuie permanent la ridicarea prestigiului țării noastre. În alte muzee din Europa, (cum ar fi cele din Praga, Viena, Budapesta) se găsesc exponate de notorietate, minerale descoperite pentru prima oară în România, sau alte minerale, respectiv piese paleontologice deosebit de rare care provin, de asemenea, de pe teritoriul țării noastre, lucru care nu este urmărit, în afara cîtorva excepții, cu consecvență și în cazul muzeelor din țara noastră. Motivele invocate — spațiu insuficient, lipsa unor specialiști (paleontologi, mineralogi etc.) reprezintă, pînă la urmă, doar probleme organizatorice, care pot fi rezolvate. În același timp, legislația în vigoare, referitoare la păstrarea și folosirea patrimoniului național, impune tocmai măsuri în scopul menționat mai înainte. Aici mai trebuie amintit și rolul însemnat pe care îl au revistele, publicațiile muzeelor. Acestea contribuie foarte mult la popularizarea colecțiilor, întrucît reușesc să informeze un public larg răspîndit, respectiv un cerc mare de specialiști.

Una din sarcinile Institutului de Geologie și Geofizică din București, a Ministerului Geologiei, este și organizarea unui muzeu național mineralogic — petrografic și paleontologic, reprezentativ pentru întreg teritoriul țării noastre. Materialul respectiv este adunat și rămîne doar a fi selectat și a se crea condițiile de expunere într-un cadru adecvat, de exemplu în tradiționala clădire a Institutului Geologic din Piața Victoriei, aflată în momentul de față în reparații.

Prin organizarea și expunerea colecțiilor, acestea pot deveni în mod efectiv un obiect de cercetare. Așa cum am arătat, cercetarea aprofundată, la nivelul cunoștințelor actuale, a colecțiilor, permite în mod frecvent o aplicabilitate practică imediată prin deschiderea unor noi perspective privind prospectarea și explorarea unor materii prime deosebit de necesare, altfel spus, ele pot să ia parte, în mod activ, la dezvoltarea economică a țării.

Energetica daneză în perspectivă

CA URMARE indeosebi a creșterii utilizării cărbunelui la producerea energiei electrice (în perioada 1972—1982 importul de cărbune s-a majorat de 4,5 ori, de la 2,1 la 10,5 milioane tone), Danemarca a reușit să-și diminueze dependența de importul de țiței. Consumul acestui purtător de energie s-a redus substanțial, de la 18 milioane tone, în 1972, la 10,5 milioane tone în 1983. Acest trend va continua și în următorii 10 ani, astfel că în 1995 ponderea țițeiului în consumul de energie (exclusiv consumul de energie pentru producerea energiei electrice) se va reduce la 48% comparativ cu 75% în prezent. Valorificarea zăcămintelor proprii de gaze naturale (rezervele certe se situau la un nivel de 82 miliarde mc la finele anului 1983), respectiv începerea producției de gaze naturale în semestrul II a.c., precum și creșterea producției naționale de țiței la 4 milioane tone vor permite realizarea într-o primă etapă a unui grad de autoaprovizionare cu energie de 20—25% și care ulterior, în anul 1990, ar urma să atingă 30—40%.

Proiectul de valorificare a zăcămintelor de gaze naturale din peninsula Iutlanda, realizat de consorțiul DUK, ca permite livrarea unei cantități de 55 miliarde mc gaze în perioada 1984—2005.

În perioada 1981—1995 creșterea cea mai importantă a consumului de purtători de energie va avea loc în industria energiei electrice (circa 74%), comparativ cu majorarea de 45% estimată pentru restul industriei și cu o tendință de stagnare a consumului de purtători de energie în transporturi.

Cererea mondială de bioxid de titan

CONFORM unor estimări occidentale de specialitate, în perioada 1984—1988 cererea mondială de bioxid de titan va crește într-un ritm mediu anual de 2,4%, atingînd un nivel de 2,46 milioane tone în anul 1988, comparativ cu 2,24 milioane tone în anul 1984. Pentru țările vest-europene se prognozează o creștere medie anuală de 1,3%, pentru S.U.A. — de 2%, iar pentru celelalte țări o majorare de 3,5%.

Principala schimbare în structura consumului mondial de bioxid de titan va fi determinată de majorarea mai rapidă a cererii de bioxid de titan pentru producerea de mase plastice.

Întrucît capacitatea mondială de producție se prognozează să se majoreze cu numai 80 mii tone, de la 2,422 milioane tone în 1984, la 2,502 milioane tone în 1988, gradul de utilizare a capacităților productive ar urma să crească de la 92% la 98%.

Ritmuri medii anuale de creștere a consumului de bioxid de titan pe domenii de utilizare

— în % —

Domenii finale de utilizare	S.U.A.	Țări vest-europene	Alte țări
Total	2,0	1,3	3,5
din care :			
Acoperiri	1,5	1,0	3,5
Mase plastice	3,5	2,0	6,0
Hîrtie	2,0	1,0	1,2
Alte utilizări	2,4	1,0	2,5

Sursa tabelelor : Industrial Minerals, Marea Britanie, iunie 1984

N. NISTORESCU

Programe de dezvoltare

ARABIA SAUDITĂ: proiecte industriale

LĂRGIREA bazei economice prin dezvoltarea producției industriale este unul din obiectivele fundamentale ale planului cincinal actual, precum și al celui de-al IV-lea plan cincinal (1986—1990). Proiectele de dezvoltare industrială au în vedere îndeosebi promovarea acelor sectoare care asigură valorificarea superioară a materiilor prime și semifabricatelor disponibile (în principal țiței și gaze naturale) în instalații cu grad ridicat de automatizare, precum și crearea de industrii care să contribuie la substituirea importului.

Un obiectiv principal al dezvoltării industriale îl reprezintă industria petrochimică. Anul 1985 va marca completarea a cel puțin 6 proiecte majore care, alături de capacitățile puse deja în funcțiune, vor permite Arabiei Saudite prelucrarea gazelor naturale și realizarea unei game largi de produse petrochimice și mase plastice, reprezentînd 5—7% din oferta mondială de produse petrochimice. Competitivitatea acestor produse pe piața internațională va fi asigurată din start prin prețul de 6—10 ori mai mic la care va fi livrată materia primă necesară, comparativ cu prețul mediu de livrare american sau vest-european. Industria petrochimică va fi concentrată cu precădere în cele două centre industriale Jubail și Yanbu. Principalele proiecte a căror intrare completă în funcțiune se va face în 1985 și în care firma Saudi Basic Industries Corp. (Sabic), principalul producător industrial din țară, deține 50% din acțiuni, sînt proiectul Saudi Petrochemical (investiție de 3 miliarde dolari, capacitate anuală de 656 mii t etilenă, 454 mii t dicloretilenă, 295 mii t stiren, 377 mii t sodă caustică), Saudi Yanbu Petrochemical Co. (investiție de 2,5 miliarde dolari, capacitate de 455 mii t etilenă, 295 mii t polietilenă și 220 mii t etilen-glicol), Jubail Petrochemical Co. (investiție de 1,1 miliarde dolari, capacitate de 260 mii t polietilenă), Arabian Petrochemical Co. (investiție de 1,5 miliarde dolari, capacitate de 500 mii t etilenă), Eastern Petrochemical Co. (investiție de 1,5 miliarde dolari, capacitate de 130 mii t polietilenă și 300 mii t etilen-glicol) și National Methanol Co. (investiție de 0,5 miliarde dolari, capacitate de 650 mii t metanol calitate chimică).

Alte proiecte noi ale societății Sabic se referă la construirea unui combinat petrochimic cu capacitate anuală de 300 mii t clorură de vinil monomer și de 200 mii t policlorură de vinil, care va fi dat în exploatare în 1986, punerea în funcțiune a unei instalații de amoniac, precum și proiecte pentru producția de butadienă, cauciuc sintetic, polistiren și laminate plate din oțel.

Sînt avute în vedere și alte 30—40 proiecte industriale, dintre care se remarcă cele pentru linii de montaj pentru autovehicule, unități ale construcției de mașini etc.

Dezvoltarea și diversificarea producției industriale sînt însoțite de realizarea în continuare a numeroase proiecte de infrastructură : rețele de apă potabilă, instalații de preparare a apelor uzate, îmbunătățirea și dezvoltarea serviciilor comunale, programe de construcții de locuințe, universități, școli, centre sportive, căi rutiere, precum și proiecte de extindere a producției de energie electrică și a rețelei de distribuție a energiei.

N. NICOLAE

Dolarul S.U.A. — din nou la nivele din perioada cursurilor fixe

PRIMA săptămînă a lunii septembrie a fost marcată de o accentuată repreciere a **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

După o perioadă ceva mai lungă de relativă acalmie, în care operatorii de devize au testat de mai multe ori cotații superioare record ale dolarului, odată cu începutul acestei toamne, cînd cererile comerciale și cele ale investitorilor internaționali de dolari au depășit nivelul normal, tendința „à la hausse" a cursului dolarului a devenit tot mai pregnantă, cu poziții „à la longue" (excedentare) de dolar luate și de marile bănci.

Elementul principal, care a focalizat atenția operatorilor de pe piață l-a constituit posibila mișcare a dobînzilor în S.U.A. Datele publicate privind situația economiei americane — creșterea cu 1% a noilor comenzi la produsele manufacturate în luna iulie a.c., față de iunie a.c., a cheltuielilor investiționale în domeniul construcțiilor cu 0,7% pentru aceeași perioadă, a productivității în sectoarele neagricole cu 4,7% în trim. II/84 (comparativ cu estimările prealabile de 3,3%), a îmbunătățirii cu 0,5% a indicelui principalilor indicatori economici în iulie a.c., față de luna precedentă — au fost date care în interpretarea operatorilor lasă să se întrevadă o folosire a dobînzilor, în sensul menținerii lor la cote ridicate pentru controlul unei creșteri economice și a cererii de credite inclusiv, excesive.

De altfel, un factor suplimentar care a venit să consolideze această idee, l-a constituit și hotărîrea autorităților monetare centrale americane de a ridica cu 0,5% p.a. (la 12% p.a.) limita superioară de intervenție la dobînzile la fondurile federale, fiind pregătite să utilizeze pîrghia dobînzilor în asigurarea evoluției economiei la parametrii prestabiliți.

În acest context, și în condițiile în care o serie de economii vest-europene continuă să suporte efectele negative ale unor mișcări sociale, cu întreruperi corespunzătoare ale activității economice și cu afectarea de rigoare a programelor economice — în ciuda unor declarații optimiste, dolarul a înregistrat permanent o evoluție ascendentă, atingînd nivele nemaiîntîlnite din martie 1973, cînd s-a trecut practic la sistemul cursurilor fluctuate, după două devalorizări succesive ale monedei americane.

Încercările băncilor centrale vest-europene de a stopa creșterea dolarului s-au dovedit, cel puțin pentru moment, infructuoase. Bundesbank-ul, care a vîndut numai la perioada de fixing din intervalul prezentat 228,5 milioane dolari și o sumă apreciată, la cel puțin dublă pe piața liberă, nu a putut opri deprecierea **mărcii vest-germane**, al cărui nivel de peste 2.97 mărci/1 dolar se situa cu cca. 2,8% sub cel corespunzător din 31 august, de 2,8875 mărci/1 dolar. Procente apropiate de depreciere au înregistrat și **francul francez** (9.14 franci/1 dolar pe 7 IX, față de 8,8675 franci/1 dolar pe 31 VIII), **francul elvețian** (2.4725 și respectiv 2,40475 franci/1 dolar) și **lira sterlină** (1.2775 și 1.31 dolari/1 liră). **Yenul japonez**, care beneficiază și de rezultate economice mai favorabile, s-a depreciat în acest interval cu numai 1,6% (245 ,75 yeni/1 dolar, comparativ cu 244 ,75 yeni/1 dolar).

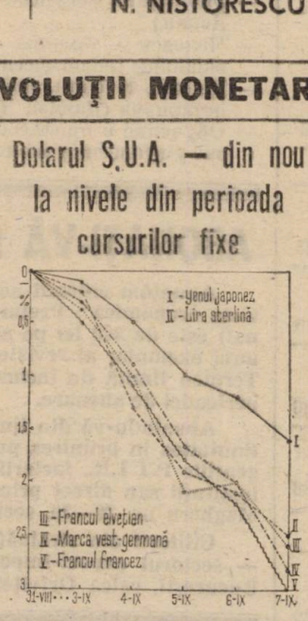

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 3—7 septembrie 1984 ; bază : 31 VIII a.c.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 37 din 14 septembrie 1984

UN VAST PROGRAM ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

— Calitatea și eficiența — trăsături definitorii ale dezvoltării **(Dan Popescu)** 2

— Amplificarea rolului cercetării științifice în dezvoltarea eficientă a economiei **(Gavrilă Sonea)** 4

— Creșterea productivității muncii — obiectiv de anvergură în strategia dezvoltării **(Viorel Cornescu)** 6

— Diminuarea costurilor în procesul dezvoltării intensive **(Petre Rotaru)** 8

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Elemente calitative ale îndeplinirii producției fizice **(Cristian Gorie)** 10

— Investiții. Acțiuni convergente pentru punerea în funcțiune, la termenele planificate, a noilor obiective **(Ion Lae)** 11

— În spiritul orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. Rotația culturilor — o acțiune de importanță deosebită pentru asigurarea unor randamente înalte **(Nicolae Lagadin)** 13

— Dezbatere „R.E.". Comerțul, participant activ la asigurarea calității ofertei de bunuri de consum **(Ioan Georgescu)** 15

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Consolidarea autogestiunii economico-financiare în fiecare unitate economică **(Gheorghe Boulescu)** 18

— Cititorii au cuvîntul 20

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Progres tehnic, organizare : direcții convergente la sporirea eficienței (I) **(Constantin Bărbulescu)** 21

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Gestiunea resurselor și sistemul de prețuri din economie (I) **(Aurelian Dochia)** 23

— Om-tehnică-mediu. Valoarea economică a cercetării geologice tezaurizate **(Horst P. Hann)** 25

— Școli ● curente ● economiști. Dimensiunea paradigmatică a monetarismului **(Daniel Dăianu)** 26

— Recenzie. Teoria valorii muncă — problemă fundamentală a științei economice **(Traian Lazăr)** 28

ECONOMIE MONDIALĂ

— Educația și formarea profesională — o condiție esențială pentru atenuarea decalajelor economice **(Iordachi Dimitriu)** 29

— Tendințe — conjuncturi 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic legislativ

IN THIS ISSUE

— Quality and efficiency : characteristics of the development of the Romanian economy in the five-year plan 1986—1990 **(Dan Popescu)** 2

— Increasing the role of the scientific research for the efficient development of the economy **(Gavrilă Sonea)** 4

— Labour productivity increase : a priority of high amplitude in the development strategy **(Viorel Cornescu)** 6

— Costs cut in the process of intensive development **(Petre Rotaru)** 8

— Qualitative elements in fulfiling the physical output **(Cristian Gorie)** 10

— Investments : convergent actions aimed to the committment in due time of the the new units **(Ion Lae)** 11

— Crop rotation : a top priority activity to get high productivity **(Nicolae Lagadin)** 13

— The trade — an active participation in the activity of insuring qualitative supply of consumption goods **(Ioan Georgescu)** 15

— Strengthening the economic and financial self-management in each economic unit **(Gheorghe Boulescu)** 18

— Technological progress, organization : convergent directions to increase efficiency (I) **(Constantin Bărbulescu)** 21

— Resource management and the price system in the economy (I) **(Aurelian Dochia)** 23

— The economic value of the amassed geological research **(Horst P. Hann)** 25

— Schools ● trends ● economists. The paradigmatic dimension of the monetarism **(Daniel Dăianu)** 26

— Education and professional training : an essential condition to reduce economic gaps **(Iordachi Dimitriu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— **Широкая программа на службе расцвета родины**

• Качество и эффективность — определяющие черты развития румынской экономики в пятилетку 1986—1990 гг. **(Дан Попеску)** 2

• Повышение роли научных исследований в эффективном развитии экономики **(Гаврила Соня)** 4

• Рост производительности труда — важный цель стратегии развития **(Виорел Корнеску)** 6

• Снижение затрат в процессе интенсивного развития **(Петре Ротару)** 8

— Качественные элементы выполнения производственного плана в натуральном выражении **(Кристиан Горие)** 10

— Капиталовложения. Согласованные меры в целях пуска в действие новых объектов в запланированный срок **(Ион Лае)** 11

— Севооборот — чрезвычайно важная мера для обеспечения высоких урожаев **(Николае Лагадин)** 13

— За круглым столом. Торговля — активный участник обеспечения качества предложения товаров широкого потребления **(Иоан Джеорджеску)** 15

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Укрепление экономико-финансового самохозяйствования на каждом предприятии **(Георге Боулеску)** 18

— Технический прогресс организация: Согласованные направления роста эффективности (I) **(Константин Бэрбулеску)** 21

— Экономика ресурсов и система цен в экономике (I) **(Аурелиан Докия)** 23

— Человек — техника — среда. Экономическая ценность сокровищницы геологических исследований **(Хорст П. Ханн)** 25

— Школы, течения, экономисты. Парадигматические размеры монетаризма **(Даниэл Дэяну)** 26

— Обучение и профессиональная подготовка — важнейшее условие уменьшения экономических разрывов **(Йордаки Димитриу)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

în curînd începe un nou an scolar!

PĂRINȚI!

Veți face o mare bucurie copiilor dv. cumpărindu-le din timp uniforme școlare.

Alegeți și cumpărați fără grabă uniforme potrivite, din magazinele comerțului de stat. La raioanele de specialitate vă așteaptă sortimentul de uniforme școlare pentru toate vîrstele. Economisiți timp și evitați aglomerația din ultimele zile, cumpărînd chiar de pe acum uniforme pentru noul an școlar 1984–1985 !

În toate magazinele comerțului de stat SOLDĂRI de mărfuri textile și încălțăminte!

● CONFECȚII, COSTUME, sacouri, pantaloni, compleuri, taioare, fuste

● TRICOTAJE, PULOVERE, jachete, seturi, rochii, fuste

● ÎNCĂLȚĂMINTE pentru femei, bărbați, copii

● BOGAT SORTIMENT de mărfuri de calitate la prețuri reduse

NOILE SOLDĂRI, un prilej de economii pentru bugetul dv. !

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

INDUSTRIA ROMÂNEASCĂ -

STRUCTURI MODERNE, EFICIENTE

Numărul 38 ● Vineri 21 septembrie 1984

În atmosfera de vibrant atașament față de partid și secretarul său general, sub semnul angajării ferme de a întîmpina Congresul al XIII-lea al partidului cu realizări cît mai importante în toate domeniile,

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județele Arad și Timiș

La standul de legume din comuna Pecica — Arad

La întreprinderea de mașini-unelte din Arad

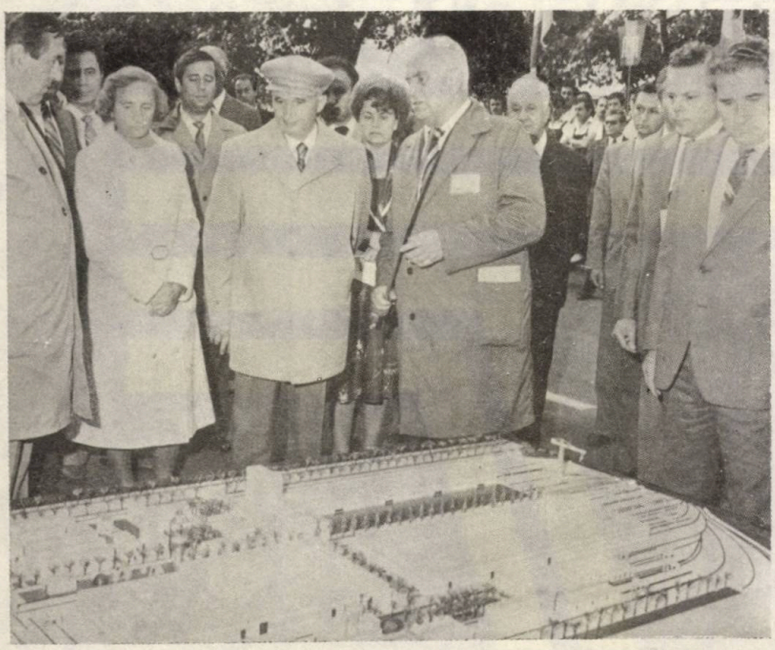

În fața unei machete se analizează dezvoltarea întreprinderii mecanice din Timișoara

În comuna Topolovățul Mare din județul Timiș

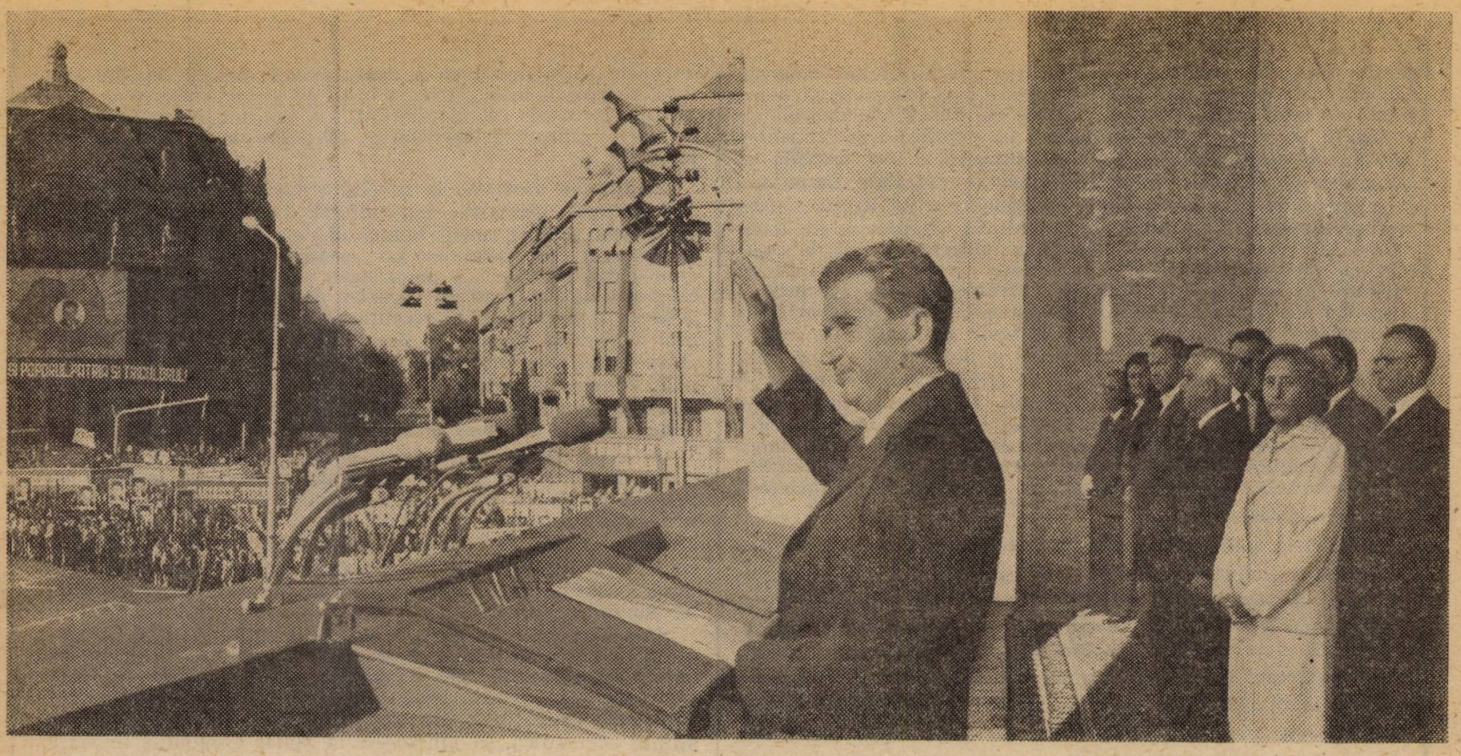

„Avem o perspectivă minunată, revoluționară, în fața noastră. Iată de ce, pornind de la aceasta, subliniez încă o dată, că învățământul nostru trebuie să-și propună de a pregăti tînăra generație pentru a putea trăi și înfăptui aceste minunate perspective pentru națiunea noastră!".

NICOLAE CEAUȘESCU

INFORMÁCIÓS KÖZPONTI KÖNYVTÁR ★ ORSZÁGOS MÚZEUMI 1833

ÎNVĂȚĂMÎNTUL ROMÂNESC, ÎN STRÎNSĂ LEGĂTURĂ CU CERINȚELE DE PROGRES ALE ȚĂRII

ÎN FIECARE TOAMNĂ ziua de 15 septembrie marchează momentul festiv al reluării procesului de învățămînt, factor de importanță capitală pentru progresul general al țării, pentru formarea și dezvoltarea personalității umane. Considerînd că instruirea și educarea tinerei generații reprezintă o problemă de cea mai mare însemnătate pentru viitorul și destinul națiunii noastre, Partidul Comunist Român a situat problemele învățămîntului în centrul politicii sale economice și sociale, educarea pentru muncă și viață a tineretului patriei devenind politică de stat. O dovadă a preocupărilor constante ale partidului și statului nostru față de condițiile de pregătire optimă pentru muncă și viață ale tinerei generații o reprezintă prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu la deschiderea noului an de învățămînt de la Timișoara, prilej cu care a rostit o amplă și importantă cuvîntare în care a trasat orientările și direcțiile de desfășurare și dezvoltare a învățămîntului românesc în concordanță cu cerințele de dezvoltare economico-socială a țării noastre. Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la deschiderea anului de învățămînt a constituit punctul culminant al unei vizite de lucru efectuate în unități agricole și industriale din județele Timiș și Arad, al unui dialog fructuos cu oamenii muncii de pe aceste meleaguri, prilej cu care secretarul general al partidului a înmînat înaltul titlu de „Erou al Muncii Socialiste" unor unități agricole fruntașe care și-au adus o contribuție deosebită la sporirea producției agricole. Întreaga vizită de lucru și deschiderea festivă a anului de învățămînt 1984—1985 s-au desfășurat în cadrul de o deosebită efervescență generată de aniversarea celor patru decenii de la istoricul act de la 23 August 1944 și de mărețul eveniment politic reprezentat de Congresul al XIII-lea al partidului.

În orice societate, nivelul de educație al populației se află în strînsă interdependență cu gradul de dezvoltare, nici o țară neputîndu-și asigura dezvoltarea, indiferent de resursele de care dispune, fără o bază științifică și tehnică solidă, fără cadre de specialitate cu o înaltă competență profesională.

Nivelul și modul în care sînt realizate investițiile făcute de stat pentru valorificarea resurselor umane pot și trebuie să aibă o contribuție deosebit de importantă la creșterea economică, dovedindu-se un factor de accelerare a întregii activități economico-sociale.

Pornind de la realitatea concretă existentă în țara noastră în ceea ce privește satisfacerea nevoii de instruire a populației în raport cu cerințele diferitelor stadii ale construcției socialiste, partidul nostru a conceput și creat condițiile necesare pentru dezvoltarea și perfecționarea tuturor formelor de învă-

țământ, pentru realizarea unui sistem educațional modern, eficient care să asigure o pregătire cît mai completă și complexă a absolvenților în conformitate cu obiectivele dezvoltării societății românești. Transpunerea în practică a obiectivelor politicii de stat în domeniul învățămîntului a fost posibilă ca urmare a alocării unor importante resurse materiale, financiare și umane care să permită buna funcționare a întregului sistem de învățămînt. În prezent, învățămîntul românesc de toate gradele dispune de o bază materială modernă — săli de clasă și curs, laboratoare și ateliere școlare cu o dotare la nivelul tehnicii și cunoașterii științifice actuale — care permite o pregătire cît mai complexă, formarea unor cadre de specialiști și muncitori de înaltă calificare în toate domeniile de activitate. În același timp se manifestă o preocupare constantă pentru ridicarea calității procesului educațional și legarea sa mai strînsă de cercetare și producție. În ultimii ani, triada învățămînt — cercetare — producție a devenit un imperativ major al învățămîntului din țara noastră, a cărui transpunere în viață asigură formarea cadrelor cu o înaltă pregătire tehnică și profesională necesare dezvoltării armonioase a societății noastre socialiste.

Afirmarea unei noi calități în toate sectoarele de activitate, accentuarea acțiunii factorilor calitativi ai creșterii implică, totodată, sporirea rolului factorului uman, valorificarea la un nivel superior a resurselor de progres economic pe care le reprezintă creativitatea și calificarea profesională a oamenilor muncii. Accesul gratuit al tuturor cetățenilor țării la instruirea școlară, la învățămîntul de toate gradele, posibilitățile variate de alegere a specialității atît în funcție de cerințele economiei, cît și de aspirațiile și înclinațiile individuale constituie trăsături definitorii ale învățămîntului românesc de astăzi.

Întemeiată pe vechi și înaintate tradiții, școala românească beneficiază azi, ca niciodată în trecut, de minunate condiții materiale și spirituale pentru înfăptuirea nobilei sale meniri de formare și educare a tinerelor vlăstare pentru muncă și viață, pentru realizarea unui proces educațional de înaltă calitate în concordanță cu exigențele tot mai ridicate puse de impetuoasa dezvoltare multilaterală a țării, de amplul progres științific și tehnic al lumii contemporane. Anul de învățămînt 1984—1985 — marcat de gloriosul jubileu al țării și de apropiatul eveniment reprezentat de Congresul al XIII-lea al partidului — are înscrisă pe cartea sa de vizită o cifră edificatoare pentru înflorirea continuă a sistemului de învățămînt românesc : 5 685 000 copii și tineri cuprinși în toate gradele de învățămînt (preșcolar, primar și gimnazial, liceal, profesional și de maiștri, superior), ceea ce reprezintă 25,1% din populația țării.

Prezent, ca în fiecare toamnă, la deschiderea solemnă a noului an de învățămînt, semn al înaltei prețuiri pe care o acordă școlii, ca important factor de cultură și civilizație, al atenției deosebite ce o manifestă față de pregătirea multilaterală pentru muncă și viață a tinerei generații a patriei, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Putem afirma, fără teama de a greși, că dacă nu am fi realizat aceste succese importante în învățămînt, dacă nu am fi înfăptuit — aș putea spune — această revoluție în transformarea învățămîntului românesc, nu am fi putut obține nici celelalte realizări în dezvoltarea economico-socială a patriei. Tocmai pe baza învățămîntului modern, a cercetării, a științei, am putut realiza marile transformări revoluționare din România. Și viitorul dezvoltării patriei noastre, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea la edificarea comunismului nu se pot baza decît pe un învățămînt modern, pe o înaltă știință și cunoaștere în toate domeniile de activitate !"**

Cerința ca școala românească, prin cadrele pe care le pregătește, să fie mai puternic integrată cu viața, cu producția și cercetarea științifică, cu ritmul înalt al progresului economic și social al țării, dobîndește o deosebită acuitate în actuala etapă de dezvoltare a României. Preocupările constante ale partidului și statului nostru pentru ridicarea calitativă a procesului de instruire și educare a tinerei generații își găsesc expresia în orientarea fermă a învățămîntului românesc — ca urmare a indicațiilor trasate de secretarul general al partidului — spre soluționarea în mai mare măsură a diferitelor probleme puse de practica economico-socială, spre realizarea unei unități dialectice între învățămînt, cercetare și producție, care să devină o forță dinamică a dezvoltării societății noastre socialiste, în scopul îmbogățirii și creșterii caracterului formativ al tuturor formelor de învățămînt, al sporirii aportului acestui factor de cultură și civilizație la dezvoltarea multilaterală a țării.

Mijloacele moderne la nivelul științei și tehnicii mondiale, din dotarea industriei, agriculturii, a celorlalte sectoare ale economiei, solicită cadre, muncitori de o înaltă calificare profesională care să abordeze cu competență orice problemă a cunoașterii tehnice, a cunoașterii umane, să contribuie la creșterea productivității muncii. Așa cum arăta secretarul general al partidului la recenta adunare populară din municipiul Timișoara consacrată deschiderii noului an de învățămînt **„fără o ridicare puternică a nivelului de cunoștințe profesionale, tehnice și științifice, nu putem soluționa în mod corespunzător marile probleme cuprinse în Programul partidului, nu putem edifica cea mai înaintată societate din lume".**

În acest sens, definitoriu pentru ancorarea profundă a școlii de toate gradele în realitatea economico-socială a țării, pentru integrarea puternică a învățămîntului cu cercetarea și producția de bunuri materiale este și faptul că — în anul de studiu ce tocmai a început — peste 90% din elevii învățămîntului liceal învață în licee industriale, agroindustriale și silvice, iar 66% din studenți se pregătesc în facultăți cu profil tehnic, agronomic și silvic.

Concomitent cu pregătirea de specialitate, în școli, în învățămîntul superior, elevii și studenții trebuie să învețe și să-și însușească și problemele economice, aspectele eficienței economice, tot ceea ce este legat de creșterea continuă a avuției naționale, astfel încît întregul tineret să dobîndească o conștiință economică, să gîndească în spirit economic, în spiritul răspunderii față de avuția națională, față de dezvoltarea armonioasă a patriei noastre. În același timp, nivelul de dezvoltare și baza materială la care a ajuns învățămîntul românesc de toate gradele pun în fața acestuia obiectivul trecerii la o calitate superioară în educarea și formarea tinerei generații, atît din punct de vedere profesional, științific și tehnic, cît și politic. Școala de astăzi are menirea să asigure pregătirea tineretului pentru muncă și viață, să dezvolte în rîndul tinerilor respectul și dragostea pentru muncă, creatoare de bunuri materiale și spirituale, singura sursă a progresului și prosperității poporului nostru, să cultive la tineri înaltele trăsături morale ale omului nou, constructor al socialismului.

Considerînd că educația în spiritul concepției revoluționare, materialist-dialectice, al nobilelor idealuri ale socialismului și educația patriotică reprezintă o unitate indisolubilă, secretarul general al partidului cerea tinerilor patriei, în recenta cuvîntare de deschidere a noului an de învățămînt, să facă totul pentru a cuceri cele mai înalte culmi ale progresului, ale tehnicii, ale științei, ale cunoașterii umane în general, pentru a acționa ca revoluționari și a fi gata să facă totul pentru patrie, pentru popor, pentru bunăstarea și fericirea națiunii noastre. În acest scop, tinerii patriei noastre trebuie să-și însușească continuu tot ceea ce a creat mai bun cunoașterea umană, tot ceea ce este nou în știință și tehnică, cele mai noi cunoștințe din toate domeniile de activitate, să lupte pentru dezvoltarea cunoașterii, pentru a putea deveni mîine buni constructori ai socialismului pe pămîntul românesc.

Adresînd tinerilor de pe tot cuprinsul patriei mobilizatoarea chemare de a-și alătura întreaga capacitate creatoare, elanul tineresc eforturilor depuse de poporul nostru pentru ridicarea neîntreruptă a nivelului de civilizație și bunăstare a națiunii noastre, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Trebuie deci, acționînd în spirit revoluționar, să faceți totul pentru a putea mîine să dezlegați noi taine ale tehnicii, ale naturii, ale cunoașterii umane în general. Numai așa veți putea fi permanent revoluționari, vă veți putea îndeplini misiunea în societate — de a ridica patria noastră pe culmi tot mai înalte, de a menține treaz spiritul de luptă revoluționar — care constituie chezășia înălțării României în societatea comunistă !".**

Sînt cuvinte însuflețitoare ce constituie un autentic program de muncă și viață al tinerei generații, ce prefigurează perspectiva luminoasă a învățămîntului românesc, creșterea continuă a rolului școlii în ridicarea societății românești pe cele mai înalte culmi ale civilizației.

Valentin NEGOIȚĂ

PRIORITĂȚI CALITATIVE ÎN DEZVOLTAREA INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI

ORIENTĂRILE și sarcinile dezvoltării economico-sociale în cincinalul 1986—1990 și în perioada de perspectivă cuprinse în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român au la bază concepția revoluționară, științifică, elaborată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, Programul partidului cu privire la căile edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism. Trăsătura definitorie a modelului românesc de optimizare a dezvoltării economico-sociale în următorii 15 ani o constituie accentuarea și mai puternică a laturilor calitative ale activității în toate domeniile vieții, consolidîndu-se realizările obținute în edificarea noii orînduiri, asigurîndu-se întărirea poziției României de țară socialistă mediu dezvoltată și trecerea ei într-un stadiu nou, superior — cel de țară socialistă dezvoltată, realizîndu-se astfel întărirea forței materiale și spirituale a patriei, a independenței și suveranității naționale, ridicarea țării noastre pe trepte tot mai înalte de progres și prosperitate.

Structuri moderne, cu puternic efect de antrenare

REFLECTÎND pe larg opțiunea potrivit căreia industria își va aduce în continuare contribuția determinantă la progresul general al forțelor de producție, la întreaga dezvoltare economico-socială a patriei noastre, proiectul de Directive prevede „dezvoltarea intensivă a industriei, realizarea unor produse de ridicat nivel tehnic și calitativ, creșterea prioritară a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate, care valorifică cu maximă eficiență materiile prime, resursele energetice și munca socială, asigurînd competitivitate superioară produselor românești pe piețele externe". Punînd la baza dezvoltării industriei factorii intensivi, calitativi, proiectul de Directive prevede ritmuri susținute de creștere a producției în această ramură de bază, cu un puternic efect de antrenare asupra stabilității și echilibrului întregii economii naționale, în condiții de eficiență economică maxim posibilă în utilizarea resurselor materiale și de muncă (vezi și tabelul).

Principalii indicatori ai dezvoltării industriei și a unor subramuri în cincinalul 1986—1990

în procente

Indicatori	Prevederi 1990 față de plan 1985	Ritm mediu anual 1986—1990
Producția marfă industrială	134—137	6,0—6,5
Producția netă industrială	161—165	10,0—10,6
Productivitatea muncii în industria republicană (calculată pe baza producției marfă)	161	10,0
Reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă în industria republicană — lei	circa 110	
Producția de energie electrică	123—126	4,3—4,8
Producția metalurgiei feroase	132—134	5,8—6,0
Producția construcțiilor de mașini	140—143	7,0—7,5
Producția industriei chimice	150—154	8,5—9,0
Producția industriei materialelor de construcții	127	circa 5
Producția industriei ușoare	130—133	5,5—5,8
Producția industriei alimentare	137—139	6,5—6,8
Producția industriei mici	134	peste 6

Pe fondul unei creșteri susținute a producției industriale, o caracteristică esențială a dinamismului acestei ramuri de bază a economiei naționale o constituie sporirea mult mai puternică a indicatorilor ce exprimă creșterea eficienței economice. Astfel, în cincinalul viitor, producția netă industrială va înregistra un ritm mediu anual de creștere cuprins între 10—10,6%, proces determinat de reducerea cheltuielilor materiale de producție.

Dinamismul producției industriale în viitorul cincinal este susținut, în principal, de cele două subramuri de bază — construcțiile de mașini și chimia — a căror producție va cunoaște ritmuri medii anuale de creștere de 7,0—7,5% și respectiv 8,5—9,0%. Ca urmare a ritmurilor susținute de creștere, la principalele produse industriale se vor atinge niveluri de producție în măsură să satisfacă la un nivel tot mai înalt — calitativ și cantitativ — necesitățile de consum productiv și neproductiv ale societății, exigențele competiției internaționale.

Cele mai mari creșteri la produsele industriale se prevăd la unt — 173—182%, la brînzeturi — 173—182%, la medicamente — 169—185%, la produse ale industriei electronice — 162—167%, la produse ale industriei de mecanică fină — 148—155%, nave maritime pentru transport mărfuri — 134—146%, confecții textile — 130—140%, cărbune net — 128—135%, carne — 129—135%, oțel — 125—128%, energie electrică — 123—126% etc.

În scopul asigurării bazei energetice și de materii prime pentru dezvoltarea dinamică a economiei naționale, proiectul de Directive prevede ca o sarcină prioritară pentru cincinalul 1986—1990 intensificarea cercetării geologice în vederea creșterii rezervelor de țiței și gaze naturale, cărbuni, combustibil pentru centralele nuclearoelectrice, minereuri feroase și neferoase, substanțe nemetalifere, iar în perspectiva anului 2000 încheierea practic a investigării complexe a potențialului național de resurse minerale, a structurilor geologice, inclusiv de mare adîncime, precum și a platformei maritime continentale. Concomitent vor fi intensificate eforturile pentru valorificarea completă a substanțelor utile din zăcămintele descoperite, pentru reciclarea productivă a tuturor materiilor prime și materialelor refolosibile.

În vederea asigurării în cît mai mare măsură din resurse proprii a necesarului economiei, proiectul de Directive prevede, pentru cincinalul 1986—1990, obținerea unei producții de lignit și cărbune brun de 84—89 milioane tone — peste 2/3 obținîndu-se în cariere, creșterea cantității de cărbune cocsificabil prin spălarea întregii producții de huilă, a extracției de șisturi bituminoase. Nivelurile prevăzute pentru extracția de țiței se vor realiza prin intensificarea forajului pe structurile de mare adîncime și pe platforma continentală maritimă, precum și ca urmare a creșterii factorului final de recuperare a rezervelor din zăcăminte, de la 33%, cît este în prezent, la circa 40% în 1990. În scopul menținerii unui grad corespunzător de asigurare cu rezerve, producția de gaz metan va fi limitată la 22 miliarde mc/an.

Producția de energie electrică prevăzută pentru anul 1990 se va obține prin valorificarea eficientă a tuturor tipurilor de rezerve primare, în special a lignitului și șisturilor bituminoase, extinderea construcției de hidrocentrale, accelerarea programului de construire a centralelor nuclearo-electrice, amplificarea folosirii surselor noi de energie — solară, geotermică, a vîntului, biogazul și biomasa — mărirea randamentelor de conversie a energiei primare prin producerea combinată a energiei electrice și termice, reducîndu-se la minimum utilizarea hidrocarburilor. Din totalul producției de energie electrică de 95—97 miliarde kWh prevăzută pentru anul 1990, 21—22 miliarde kWh se va realiza în centrale nuclearoelectrice și aproape 38 miliarde kWh se vor obține pe bază de cărbuni și șisturi bituminoase. Pînă în anul 1990 se prevede încheierea, în linii mari, a construcției centralelor termoelectrice pe cărbuni și șisturi bituminoase, avînd ca rezultat creșterea rolului acestor combustibili în balanța energetică a țării.

Strategia partidului nostru în dezvoltarea în perspectivă a bazei energetice se caracterizează prin creșterea rolului centralelor nuclearoelectrice : pînă în 1995 se prevede să se finalizeze execuția programului aprobat pentru asemenea obiective, urmînd să se pregătească premisa pentru trecerea la noile generații de reactori. De asemenea, proiectul de Directive pre-

vede ca în deceniul 1991—2000 să se încheie lucrările de organizare hidroenergetică a teritoriului, asigurîndu-se folosirea complexă a resurselor de apă pentru obținerea energiei electrice, nevoile industriei, agriculturii și ale populației. În același timp, în strategia dezvoltării bazei energetice a țării în deceniul 1991—2000 se înscrie și amplificarea cercetărilor pentru valorificarea noilor surse de energie — solară, geotermală, a vîntului, biomasa, biogazul, hidrogenul. Toate aceste direcții de dezvoltare a bazei energetice vor avea loc în paralel cu elaborarea de soluții pentru funcționarea optimă a sistemului electroenergetic național, sporirea randamentelor instalațiilor energetice, diminuarea consumurilor proprii tehnologice în centrale și a pierderilor în rețelele electrice de transport.

Obiectivul strategic hotărîtor : valorificarea superioară a potențialului

CONCOMITENT cu dezvoltarea bazei proprii de materii prime minerale și de energie, o trăsătură definitorie a dezvoltării industriei noastre în cincinalul 1986—1990 și în deceniul următor este creșterea puternică a ramurilor care încorporează cele mai noi și eficiente cuceriri ale științei și tehnologiei. Pe o asemenea bază se prevede ca în 1990 peste 96% din producția marfă a construcțiilor de mașini să fie constituită din produse noi și reproiectate, toate la un nivel ridicat de competitivitate, în ce privește performanțele tehnico-economice.

În cadrul construcțiilor de mașini, cel mai înalt grad de valorificare a resurselor materiale și de muncă îl vor asigura electronica, electrotehnica, mecanica fină, producția de mașini și utilaje de înaltă performanță și competitivitate, microelectronica etc. Industria electronică se prevede a fi dezvoltată în direcția producerii de componente electronice, mijloace de automatizare, echipamente de electronică industrială și profesională, fapt ce va avea ca rezultat pătrunderea masivă a produselor acestei ramuri în întreaga activitate economico-socială. Industria electrotehnică se va caracteriza prin diversificarea producției de motoare și mașini lectrice, mijloace de automatizare și acționări electrice la distanță, aparate de măsură și control de precizie, cabluri și conductori electrici de construcție specială.

Modernizarea calitativă a mașinilor electrice aşchietoare se va realiza prin fabricarea mașinilor-unelte cu comandă program numerică și afiș de cote, centrelor de prelucrare, sistemelor și celulelor flexibile, precum și mașinilor-unelte de prelucrat metale prin procedee neconvenționale. În cadrul industriei de mecanică fină accentul se va pune pe producția de roboți și manipulatoare care vor încorpora echipamente și aparatură electronică de înaltă performanță. Dezvoltarea și diversificarea, în cincinalul viitor, a producției acestor subramuri de vîrf ale construcțiilor de mașini va marca o etapă calitativ nouă a progresului tehnico-științific din țara noastră, caracterizată prin **automatizare, electronizare** și **robotizare.**

Celelalte subramuri ale construcțiilor de mașini vor produce, la un înalt nivel calitativ, o structură diversificată de mașini în domeniul **utilajului minier și petrolier, energetic, tehnologic** — îndeosebi pentru prelucrarea metalurgică avansată, pentru industria chimică, inclusiv pentru chimia de mic tonaj, pentru industria materialelor de construcții, industria ușoară, alimentară etc. — precum și mașini și utilaje specifice agriculturii — care să se caracterizeze prin randamente superioare în exploatare și reducerea consumului de carburanți etc. Așa după cum se poate observa, construcția de mașini se va dezvolta și moderniza în concordanță cu exigențele revoluției științifico-tehnice, contribuind hotărîtor la înfăptuirea priorităților vitale stabilite de partid pentru această perioadă.

În rîndul ramurilor industriale cu o dinamică accentuată se va situa **industria chimică,** care se va dezvolta într-un ritm mediu anual de 8,5—9%, fiind orientată cu precădere spre prelucrarea superioară a materiilor prime. Astfel, în structura ei accentul se va pune pe chimia de sinteză fină, produse de mic tonaj, materiale ultrapure, semiconductoare și monocristaline, reactivi de înaltă puritate și alte substanțe chimice pure. În același timp, chimia va contribui la perfecționarea tehnologiilor de fabricație și ridicarea parametrilor calitativi ai produselor la nivelul mondial, la reducerea consumurilor energetice și de materii prime, la punerea în valoare de noi surse de materii prime și materiale, de noi procedee chimice și biochimice. Dezvoltîndu-se și diversificîndu-și calitativ producția în raport de necesitățile economiei naționale, industria chimică va asigura creșterea producției de îngrășăminte chimice, cu accent pe îngrășăminte lichide și complexe cu microelemente, de antidăunători — fabricîndu-se sortimente nepoluante și cu eficacitate prelungită — fapt ce va avea ca rezultat creșterea contribuției ei la intensificarea producției agricole.

Aceste două ramuri de bază ale industriei — construcțiile de mașini și chimia — vor constitui și în cincinalul viitor și în perspectivă pilonii structurii de rezistență pe care se va consolida, la un înalt nivel calitativ, echilibrul economiei noastre naționale și se va asigura un puternic efect de antrenare asupra gradului de valorificare a resurselor materiale și de muncă în toate ramurile producției sociale.

Paralel cu dezvoltarea și aprofundarea procesului de optimizare a eficienței în aceste două ramuri de bază ale industriei, proiectul de Directive prevede consolidarea echilibrului structurii de ramură a industriei și prin dezvoltarea și diversificarea producției în celelalte ramuri industriale. Astfel, industria materialelor de construcții, industria de exploatare și prelucrare a lemnului, celulozei și hîrtiei vor fi orientate în direcția creșterii ponderii sortimentelor speciale, valorificării mai bune a masei lemnoase, diminuării consumurilor specifice, asigurîndu-se, pe această bază, sporirea eficienței economice și satisfacerea la un nivel calitativ superior a trebuințelor de consum productiv și neproductiv.

În concordanță cu exigențele mereu sporite ale populației și cu necesitatea valorificării superioare a resurselor materiale și de muncă, industria ușoară și alimentară vor cunoaște ritmuri de dezvoltare de 5,5—5,8% și respectiv 6,5—6,8% în cincinalul 1986—1990. În cadrul industriei ușoare, accentul se va pune pe promovarea unor tehnologii neconvenționale de mare eficiență, dezvoltîndu-se producția de articole ușoare cu grad ridicat de finisaj, neșifonabile, într-o gamă coloristică, variată, diversificîndu-se structura sortimentală — la confecții, creșterea producției de articole de uz casnic cu funcționalitate îmbunătățită etc. În cadrul industriei alimentare, accentul se va pune pe valorificarea superioară a resurselor interne de materii prime ; producția de preparate și semipreparate culinare va crește de aproape 2 ori, ceea ce va avea ca rezultat ușurarea muncii în gospodăria casnică. Tot în direcția valorificării materiilor prime și materialelor locale se va dezvolta și industria mică, care va contribui la satisfacerea necesităților de consum ale populației.

Toate aceste direcții și orientări prin care se asigură dezvoltarea și modernizarea industriei în cincinalul 1986—1990 și în perspectiva anului 2000 au la bază **intensificarea puternică a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice,** accentuarea introducerii progresului tehnic, creșterea aportului acestuia la modernizarea producției, la sporirea eficienței întregii activități industriale.

Astfel, cercetarea științifică își va spori aportul la asigurarea bazei de materii prime prin investigații complexe pentru descoperirea de noi rezerve minerale, prin elaborarea de noi tehnologii pentru valorificarea eficientă a zăcămintelor cu conținuturi utile mai scăzute, sau situate în condiții grele de exploatare, pentru atragerea în circuitul economic a tuturor resurselor refolosibile. În același timp, cercetarea științifică românească își va spori aportul la asigurarea independenței energetice a țării prin creșterea fondului național de rezerve geologice în domeniul hidrocarburilor, cărbunilor, șisturilor bituminoase, minereurilor de uraniu, resurselor geotermale, asigurarea condițiilor tehnologice pentru funcționarea optimă a centralelor nuclearoelectrice, obținerea economică a hidrogenului și a altor purtători de energie etc. Știința românească își va mări contribuția la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, la creșterea ponderii produselor industriale cu performanțe de vîrf pe plan mondial. Prin cercetarea științifică românească se va accelera procesul de automatizare, electronizare și robotizare a producției, asigurîndu-se, pe această bază, ca progresul tehnic să dețină principala pondere în creșterea productivității muncii. Întreaga activitate de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic va trebui să asigure creșterea mai accentuată a eficienței economice în industrie prin sporirea mai puternică a productivității muncii industriale, reducerea mai substanțială a consumurilor de materii prime, combustibil și energie electrică și creșterea mai accentuată a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei.

În deceniul 1991—2000, întreaga dezvoltare a producției industriale se va realiza pe seama valorificării mai eficiente a materiilor prime, materialelor și energiei, fapt ce va însemna intrarea procesului de dezvoltare intensivă a industriei în faza sa definitivă.

Toate aceste direcții prevăzute pentru dezvoltarea industriei în cincinalul 1986—1990 — ca și pentru deceniul 1991—2000 — vor avea ca rezultat creșterea puternică a efectului de antrenare calitativă pe care îl va avea această ramură asupra întregii economii naționale.

Dumitru CIUCUR
Constantin POPESCU

Asimilarea rapidă în producţie a ştiinţei şi tehnologiei avansate — cerinţă a afirmării noii calităţi

ATENŢIA sporită de care se bucură ştiinţa şi tehnica în lumea contemporană, preocupările multilaterale şi perseverente privind integrarea acestui factor în procesul dezvoltării se întemeiază pe posibilitatea, amplificată în mod progresiv, de a încorpora realizările din acest domeniu specific al activităţii umane în producţie, de a le imprima un sens progresist. În fapt, creşterea nivelului de aplicabilitate este procesul care conferă complexului ştiinţifico-tehnic statutul de forţă nemijlocită de producţie. Cotitură în devenirea istorică a societăţii, asimilarea în producţie a rezultatelor cercetării evidenţiază, la un examen atent, complexitatea interdependenţelor dintre diverse sfere ale activităţii economice, propensiunea permanentă spre inovare nu numai în plan strict tehnic şi tehnologic, ci şi sub aspectul structurilor şi dinamicii proceselor economice.

Tocmai de aceea, orizonturile largi pe care le deschide proiectul de Directive ale celui de-al XIII-lea Congres al partidului dezvoltării societăţii româneşti prin implicarea profundă, de durată şi multilaterală, a ştiinţei şi tehnicii moderne reprezintă o platformă de remarcabilă altitudine teoretică şi acţională pentru a cunoaşte şi stăpîni mai bine aceste procese, pentru a fundamenta dezvoltarea socială pe dezvoltarea tehnico-ştiinţifică.

În acest spirit, în importantul document programatic ce urmează a fi supus aprobării înaltului forum al comuniştilor, cercetării naţionale îi revin sarcini deosebit de însemnate. Aceste obiective vizează, pe de o parte, sarcinile concrete ale cercetării ştiinţifice, desfăşurate pe domeniile cele mai importante ale activităţii economice şi sociale : asigurarea bazei de materii prime şi energie, dezvoltarea pe temelii moderne a agriculturii, ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al producţiei, creşterea necontenită a calităţii vieţii ; pe de altă parte, progresul tehnic — rod al activităţii cercetătorilor români — este investit cu funcţii deosebit de mari în ce priveşte creşterea rolului factorilor calitativi în procesul de dezvoltare. Productivitatea muncii, creşterea competitivităţii produselor şi tehnologiilor, reducerea consumurilor şi a cheltuielilor materiale reprezintă tot atîtea direcţii prioritare ale creşterii eficienţei la nivelul complexului economic naţional. Pornind de la prevederile acestui important document care deschide largi orizonturi valorificării potenţialului de progres al cercetării naţionale, în cele ce urmează ne vom referi la unele aspecte legate strîns de procesul implementării progresului tehnic în economie.

S-ar putea susţine, cu aparentă îndreptăţire, că o dată acceptată necesitatea creşterii gradului de încorporare a noutăţilor tehnice în producţie — iar această acceptare nu mai presupune în prezent argumente de fond —, chestiunea este închisă dezbaterii, soluţionată. Experienţa mondială, experienţa din anii socialismului în ţara noastră arată însă că lucrurile se prezintă diferit ; că împrejurările în care se desfăşoară legăturile practice dintre cercetare şi producţie, însuşi modul de a gîndi aceste probleme se modifică neîncetat şi într-un ritm similar cu cel al prefacerilor ce au loc în chiar procesul dezvoltării ştiinţei. Că o reflecţie sistematică, de largă cuprindere asupra celor mai eficiente căi de încorporare a rezultatelor cercetării în activitatea practică nu este un „lux intelectual" ci o necesitate isvorîtă din practica socială. Cu atît mai mult se relevă acest caracter imperativ al efortului de inovare socială în contextul obiectivelor cuprinse în documentele programatice ale celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R. care nu formulează utilizarea ştiinţei în procesul dezvoltării ca un deziderat general, ci propun o regîndire a întregii evoluţii economico-sociale prin prisma acestei realităţi marcate a contemporaneităţii.

Elaborarea complexă a soluţiilor de cercetare

PROBLEMATICA supusă discuţiei este evident vastă, ceea ce îndrituieşte şi o abordare selectivă a sa. Ne vom opri astfel în continuare asupra unor aspecte ce ne apar deosebit de semnificative în lumina orientărilor partidului nostru privind dezvoltarea intensivă, calitativă a economiei ; a unor elemente ce caracterizează actuala revoluţie tehnico-ştiinţifică în ansamblu, dar care vădesc forme specifice de manifestare în cadrul realităţilor socio-economice româneşti.

O primă latură a problemei se referă la adecvarea soluţiilor oferite de cercetare în raport cu cerinţele concrete ale producţiei. Este un mod specific, tot mai însemnat ca pondere şi implicaţii, de îmbinare a cercetării cu activitatea nemijlocit productivă, de asigurare a unui nivel optim de aplicabilitate a ştiinţei şi tehnicii. În esenţă se formulează cerinţa ca rezultatele cercetării ştiinţifice să fie cît mai aproape de cerinţele nemijlocite ale producţiei, astfel încît operativitatea şi efectele economice să se situeze la un nivel cît mai înalt. La această fază a analizei, relaţiile respective apar limpezi, formulate în termeni uşor accesibili. Complexitatea procesului se dezvăluie însă progresiv, pe măsură ce încercăm să descifrăm modul concret în care se pot îndeplini aceste cerinţe impuse de logica eficienţei economice. Pentru că, dacă cerinţa integrării cercetării cu producţia reprezintă, pe un plan mai larg, o reacţie faţă de izolarea, pînă nu de mult prezentă, a cercetătorilor faţă de frămîntările activităţii practicii, nu arareori atitudinea unor cadre de conducere din unităţile economice apare ca un element conservator pentru procesul cercetării. Logica economiei supusă unor restricţii de ordin curent, de natură financiară, restricţii ce izvorăsc din modul de alocare a resurselor băneşti vădeşte uneori un sens contradictoriu cu logica cercetării, care prin însăşi natura sa avansează prin „dezorganizare creatoare", prin infirmarea statu-quo-ului.

O manieră generală de a soluţiona această dialectică în care contradicţia apare inerentă este concentrată în strategia prin care se îmbină cercetarea fundamentală cu cea aplicativă, astfel încît solicitările curente ale producţiei să nu absoarbă sau chiar să deturneze efortul de cercetare ; să se asigure permanent, odată cu perfecţionarea cotidiană a obiectelor muncii şi rezerva de soluţii tehnice şi tehnologice de care va beneficia tot producţia, dar într-un alt orizont de timp.

Tocmai în acest sens, aşa cum se prevede în proiectul de Directive, concomitent cu intensificarea cercetărilor aplicative şi a dezvoltării tehnologice, vor fi amplificate cercetările funda-

mentale — din domeniul matematicii, fizicii, chimiei, biologiei — știința românească urmînd să asigure rezerva de soluții pentru dezvoltarea în perspectivă a economiei și întregii societăți, să participe activ la progresul creației tehnico-științifice mondiale.

O altă opțiune, formulată clar în politica de dezvoltare a științei în țara noastră este aceea ca soluțiile cercetării să se fundamenteze pe o înțelegere complexă a procesului de asimilare a noutăților tehnice. În acest sens, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, formula în cuvîntarea rostită la Plenara Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie din vara anului 1983 foarte clar și cu un larg orizont de înțelegere complexitatea procesului : **„Cercetarea nu trebuie să-și propună numai de a realiza un produs sau altul, o mașină sau alta ; ea trebuie să urmărească și să știe și care vor fi efectele în producție, din toate punctele de vedere... Trebuie să analizăm foarte temeinic, cînd ne apucăm de realizarea unui produs nou, toate implicațiile materiale, economice, umane“.** Aceste direcții de fond ale politicii românești de dezvoltare a științei își află o continuare, o îmbogățire în prevederile proiectului de Directive ale celui de-al XIII-lea Congres al partidului.

Exigențele deosebit de înalte care se pun în fața cercetării științifice naționale au implicații multiple. Pe un plan apropiat apare necesară o chibzuire atentă a tuturor soluțiilor oferite de cercetători din multitudinea laturilor în care se concretizează implementarea progresului tehnico-științific. Într-o deschidere temporală mai largă se întrevede un nou mod de afirmare a științei și tehnicii moderne în dezvoltarea economico-socială : prin elementul uman. Pentru a oferi soluții judicioase, bine cumpănite, cercetătorul trebuie să-și lărgească necontenit orizontul de cunoaștere, să adauge formației sale de specialitate o pregătire în domenii conexe cum ar fi organizarea producției, economia producției, în sfera ecologiei și chiar a științelor sociale. Implicit, prin creșterea rolului progresului tehnic ca suport al dezvoltării economice, și cercetarea își adîncește participarea în conducerea acestor procese.

Componenta organizațională a promovării progresului tehnic

O ALTĂ FAȚETĂ a creșterii gradului de aplicabilitate a progresului tehnico-științific la care ne referim este cea organizațională. Ultimele decenii care au înregistrat creșterea explozivă a activității de cercetare, și îndeosebi apariția noilor tehnologii (informatica, microelectronica, biotehnologiile, roboții etc.) au evidențiat o caracteristică mai puțin observată a integrării științei în societate : flexibilitatea structurilor organizatorice. Determinînd schimbări permanente în planul cunoștințelor despre natură și societate, avansul cercetării științifice impune inovări în însuși modul în care sînt obținute aceste cunoștințe, pe planul difuzării lor în societate, al încorporării în producție. Apare o legătură tot mai bine trasată între diversitatea domeniilor cercetării și cea a organizării acestei activități. Dezvoltarea microelectronicii, bunăoară, a condus la apariția în unele țări a așa-numitelor „parcuri științifice“, care concentrează zonal un imens potențial de cercetare specializat. Biotehnologiile, dimpotrivă, au mai curînd un mod distributiv de dezvoltare, infiltrîndu-se de regulă în domenii tradiționale de producție (industria de medicamente, agroalimentară etc.), cărora le „subminează“ fundamentul tehnologic.

Asemenea constatări sînt deosebit de semnificative pentru efortul privind creșterea gradului de aplicabilitate a cercetării științifice. În lumina importantelor sarcini ce revin cercetării naționale din proiectul de Directive se relevă, în primul rînd, necesitatea unei abordări diferențiate, în funcție de specificul activității, de sensul înaintării progresului tehnic într-un domeniu sau altul. Totodată, este reliefată pregnant cerința unei gîndiri prospective în domeniul organizării activității de creare și asimilare a progresului tehnic, nu în mod izolat, ci derivînd, dimpotrivă, din logica mecanismului de dezvoltare a științei și tehnicii și din logica producției. În sfîrșit, o gîndire prospectivă, anticipativă în domeniul organizării este, prin natura sa, multidisciplinară deoarece trebuie să cuprindă o întreagă succesiune de factori diverși, de la cei care condiționează potențialul de creativitate, integrînd, ulterior, mecanismele sociale ale asimilării, difuzării, valorificării creației tehnice precum și efectele acestui proces asupra structurilor economice și sociale.

Înnoirea în sistemul planificării microeconomice

O ULTIMĂ problemă cu incidență vădită asupra nivelului de eficiență în asimilarea progresului tehnic, asupra căreia ne oprim în cursul acestor însemnări, este cel al planificării microeconomice. Deși are o rezonanță generală, acest factor al încorporării științei și tehnicii în producție îmbracă forme specifice în cadrul economiei socialiste planificate.

Este evident că, în derularea procesului economic, întreprinderea constituie veriga în care progresul tehnic dobîndește forma concretă a produsului, tehnologiei, a unui anumit tip de serviciu cu caracteristici noi. De modul în care este planificat progresul tehnic depind calitatea asimilării, eficiența economică a înnoirii în special și rentabilitatea întreprinderii în general. Ceea ce aduce nou revoluția științifică și tehnică la acest nivel al practicii sociale nu este numai ritmul tot mai rapid de înnoire a nomenclatorului de produse, ci chiar o altă logică de ordonare a activităților. S-a observat astfel cu multă dreptate că inovația, considerată o formă tipologică a progresului tehnic, exercită presiuni multiple și puternice asupra structurilor întreprinderii tradiționale.

Un mod de manifestare îl reprezintă diversitatea căilor prin care se manifestă acest factor de progres. Înnoirea producției, automatizarea complexă, reducerea consumurilor ș.a. sînt direcții de manifestare a eficienței progresului tehnic. Cu observația că acestea nu au aceeași valoare practică și că nu pot fi utilizate simultan cu maximă extindere datorită efortului material și financiar enorm pe care îl necesită. De aici și necesitatea unei politici selective care să orienteze cercetarea în funcție de obiectivele economice stabilite.

Or, așa cum se subliniază cu deplină fundamentare în documentele programatice ale celui de al XIII-lea Congres al P.C.R., progresul tehnic devine o pîrghie de asigurare a rentabilității întreprinderii prin faptul că asigură realizarea unor produse de înalt nivel calitativ, cu un puternic potențial competitiv. O atare opțiune, care constituie și esența programelor privind creșterea mai accentuată a productivității muncii, a nivelului tehnic și calitativ al producției, conduce direct la metodologia alcătuirii planului întreprinderii. Progresul tehnic nu mai apare alături de celelalte activități, ci însăși coloana vertebrală a acestora, pe care le subsumează și le ordonează în funcție de propria sa logică. O logică ce are la bază, din perspectivă economică, cerința gestionării inspirate a inovației. Cu alte cuvinte, asigurarea unui stoc de soluții tehnico-științifice, cunoașterea evoluției de la stadiul teoretic la cel de realizare a produsului și comercializare a acestuia.

Din această optică logica organizării producției apare modificată ; își afirmă viabilitatea un nou mod de alocare a resurselor, o nouă înțelegere a factorilor de risc, o îmbinare elastică între cerințele curente și de perspectivă — factori ce reprezintă, în ultimă instanță, baza flexibilității și a capacității de adaptare a întreprinderii. Acestor elemente li se adaugă cele care izvorăsc din integrarea eficientă a fiecărei unități productive în structura economică națională, atît pe orizontală cît și pe verticală.

Cele cîteva aspecte la care ne-am referit nu epuizează, evident, problema complexă a creșterii eficienței asimilării progresului tehnic, obiectiv cardinal al politicii economice a partidului nostru. Prin documentele programatice ale celui de-al XIII-lea Congres se deschide un larg orizont de reflecție, de gîndire, de acțiune în care fiecare om al muncii, la nivelul competențelor sale, este chemat să-și aducă aportul de creativitate, contribuind astfel la realizarea obiectivelor de însemnătate națională ale dezvoltării României în cincinalul următor și în perspectiva anului 2000.

Cristian POPESCU

„Prin această nouă revoluție agrară înțelegem o schimbare fundamentală a agriculturii noastre în noua etapă de dezvoltare a României, care să asigure recolte bogate, în toate sectoarele, și să creeze condițiile pentru sporirea contribuției agriculturii la dezvoltarea generală a țării, la asigurarea bunei aprovizionări a populației cu tot ce este necesar."

NICOLAE CEAUȘESCU

FĂURIREA UNEI AGRICULTURI INTENSIVE, MODERNE, DE ÎNALTĂ PRODUCTIVITATE

SCHIMBĂRILE profunde pe care socialismul le-a adus în ultimele patru decenii economiei țării noastre, au conferit industriei rolul preponderent în cadrul ramurilor producției materiale. Totodată, transformarea socialistă a agriculturii, creșterea continuă a producțiilor au constituit trăsături caracteristice ale făuririi unei agriculturi moderne cu un accentuat grad de intensificare, capabilă să satisfacă exigențele alimentației echilibrate a întregii populații.

O mare importanță în crearea unei agriculturi de mare productivitate o reprezintă asigurarea condițiilor materiale, dezvoltarea forțelor de producție. Realizarea unui înalt grad de modernizare a necesitat însemnate fonduri de investiții, care au fost orientate în direcțiile prioritare ale progresului tehnic din agricultură (mecanizare, îmbunătățiri funciare, tehnologii noi în cultivarea pămîntului și creșterea animalelor, plantații superintensive de vii și pomi etc).

Tabelul nr. 1

Evoluția producției agricole

	Prevederi 1990 față de plan 1985	Ritm mediu anual de creștere 1986—1990
Producția globală agricolă (media anuală pe perioada de 5 ani)	130—133	5,4—5,8
Producția netă agricolă (media anuală pe perioada de 5 ani)	140—144	7,1—7,5

Pornind de la baza creată, de la rezultatele obținute, proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000 prevede că agricultura va cunoaște un ritm și mai accentuat de dezvoltare. Astfel, cea mai mare parte a fondurilor de investiții destinate agriculturii vor fi orientate spre continuarea procesului de dezvoltare intensivă și modernizarea producției agricole. În cincinalul 1986—1990, agriculturii îi vor fi alocate peste 190 miliarde lei, destinate în cea mai mare parte înfăptuirii programului de îmbunătățiri funciare și mecanizării complete a lucrărilor agricole. Ținînd seama de experiența acumulată, de posibilitățile create, de aportul științei, cincinalul 1986—1990 va asigura în continuare dezvoltarea intensivă și modernizarea întregii agriculturi, accelerarea creșterii producției vegetale și animale prin mai buna organizare și folosire a întregii suprafețe agricole a țării, aplicarea cuceririlor științei agrozootehnice înaintate. Ca urmare, producția globală agricolă urmează să sporească într-un ritm mediu anual de 5,4—5,8 la sută.

Un rol important se va acorda în continuare dezvoltării și modernizării continue a bazei tehnico materiale a agriculturii. Alegerea celei mai potrivite și mai economice structuri a modului de folosință a terenului și ridicarea continuă a fertilității acestuia se înscriu printre principalele acțiuni ce urmează a fi desfășurate în vederea utilizării mai eficiente a pămîntului. Îmbunătățirea structurii categoriilor de folosință se poate realiza prin sporirea suprafețelor agricole în defavoarea categoriilor neagricole. În acest sens, suprafața agricolă se va majora cu peste 500 mii hectare, ajungînd în 1990 la 15 500 mii hectare, prin introducerea în cultură a unor terenuri neagricole și îndeosebi neproductive ; va crește în mod prioritar suprafața arabilă prin punerea în valoare a unor terenuri necultivate, prin introducerea în circuitul productiv a unor suprafețe nisipoase, sărăturate, erodate, mlăștinoase etc. De aceea, proiectul de Directive acordă un rol important lucrărilor de îmbunătățiri funciare, îndiguiri, desecări, combaterea eroziunii solului.

Structura modului de folosință a terenului nu rămîne întotdeauna aceeași, întrucît diferite categorii de folosință pot primi altă destinație, potrivit modificărilor ce intervin în însăși structura producției. Rezultatele cercetării științifice vor trebui să creeze noi mijloace pentru trecerea categoriilor de folosință extensivă la categoriile de folosință intensivă.

Folosirea rațională a pămîntului, sporirea continuă a fertilității lui sînt legate nemijlocit de organizarea științifică a fondului funciar. Plecînd de la aceste adevăruri, în țara noastră s-a trecut la extinderea lucrărilor de îmbunătățiri funciare. Programul național elaborat în acest sens preconizează că, în perioada 1986—1990 se vor amenaja pentru irigații 1,8—2,3 milioane hectare, ajungîndu-se astfel, la sfîrșitul cincinalului, la 5,5—6,0 milioane hectare. Totodată, vor fi efectuate lucrări de desecări pe 1,5 milioane hectare și de combatere a eroziunii solului pe 800 mii hectare. Aceste niveluri, prevăzute și în proiectul de Directive, necesită o mobilizare susținută de forțe materiale și umane, aplicarea în mod creator a ultimelor cuceriri ale științei și tehnicii în domeniul agriculturii. Așa cum sublinia și secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu : „Realizarea sarcinilor de mare răspundere din următorii ani, dezvoltarea economico-socială a țării, cer o activitate susținută în domeniul cercetării științifice, o concentrare mai puternică a forțelor din institutele de cercetare în vederea soluționării problemelor tehnice și tehnologice ce se pun în fața întreprinderilor și economiei naționale, a perfecționării tehnologiilor, reducerii consumurilor, ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor".** Știința românească va trebui să-și sporească aportul la dezvoltarea pe baze moderne a agriculturii, la obținerea unor producții ridicate, sigure și stabile, indiferent de fluctuația factorilor climatici.

Prevederile proiectului de Directive ale celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R. acordă o atenție deosebită implementării în practica agricolă, într-un timp cît mai scurt, a rezultatelor cercetărilor de biologie aplicată și a celor de inginerie genetică. Pe această bază, vor fi create noi soiuri de plante, mai productive și mai rezistente, noi rase de animale cu capacitate de asimilare mai ridicată, care să asigure producții sporite. Vor fi elaborate, de asemenea, soluții pentru recuperarea unor terenuri neproductive și redarea lor circuitului agricol, zonarea optimă a producției agricole și mecanizarea complexă a lucrărilor, uti-

Tabelul nr. 2

Dinamica lucrărilor de amenajare a irigațiilor (mii hectare)

Categoria de lucrări	Amenajări la 31 decembrie 1982	Prevederi 1984	1985	Total 1985	1986—1989	Total 1989
Amenajări total	2 380	535	550	4 000	1 500	5 500
din care :						
— sisteme	1 951	442	458	3 182	1 350	4 532
— amenajări locale	429	93	92	818	150	968

Tabelul nr. 3

Dinamica lucrărilor de amenajare pentru desecări și drenaje (mii hectare)

Categoria de lucrări	Amenajări la 31 decembrie 1982	Prevederi			
		1984	1985	Total 1985	1986—1990
Amenajări și desecări	2 576,5	333,4	426,6	3 761,5	1 200,0
din care :					
— sisteme	2 238,9	283,4	381,6	3 308,9	1 200,0
— amenajări locale	337,6	50,0	45,0	452,6	—
— completări desecări	x	153,2	205,2	x	230,0

lizarea eficientă a sistemului de irigații și alte amenajări funciare.

Un rol deosebit se va acorda cunoașterii potențialului productiv al terenurilor agricole, punerii în evidență a claselor de fertilitate și de producție ale acestora, urmăririi factorilor limitativi și procesele de degradare ce afectează unele suprafețe agricole, grupării terenurilor în pantă după gradul lor de înclinare și suprafețele pe care s-au executat diferite lucrări de îmbunătățiri funciare. În ce privește determinarea potențialului amenajabil al fondului funciar agricol, vor fi identificate suprafețele care necesită lucrări de amenajare și ameliorare, precum și noile resurse funciare ce pot fi valorificate ca terenuri arabile.

În viitorul cincinal se va acționa cu intensitate sporită pentru chimizarea și mecanizarea completă a lucrărilor. Cantitatea de îngrășăminte chimice (în substanță activă) administrată este de peste 4 ori mai mare decît în 1965 ; ea va continua să crească urmînd să ajungă în 1990 la 3,5—4,0 milioane tone substanță activă, ceea ce înseamnă 335—380 kg pe un hectar de teren arabil ; vor spori, de asemenea livrările de substanțe chimice pentru combaterea eficientă a bolilor și dăunătorilor.

În ultimii ani o valorificare eficientă au căpătat și îngrășămintele naturale ; sporul de producție realizat la hectar, îmbunătățirea structurii și texturii solului, costul redus, precum și cantitățile imense existente au repus în actualitate această resursă valoroasă. Experiențele efectuate și mai ales practica unităților agricole au demonstrat că o agricultură modernă, intensivă, de înaltă productivitate nu trebuie să se bazeze în exclusivitate pe folosirea îngrășămintelor chimice. Rezultate superioare se obțin și utilizînd îngrășăminte organice, exclusiv sau combinate, în anumite proporții, cu îngrășămintele chimice.

Mecanizarea va constitui o orientare prioritară în procesul de intensificare a agriculturii noastre socialiste, avînd ca urmare directă creșterea înzestrării cu tractoare și mașini agricole și schimbarea radicală a structurii bazei energetice. Sporirea parcului de tractoare permite reducerea considerabilă a suprafeței arabile pe un tractor fizic. Proiectul de Directive prevede ca la finele cincinalului 1986—1990 în agricultură să lucreze 180 mii tractoare și o sistemă de mașini de înaltă productivitate, care vor putea efectua simultan mai multe operațiuni. Nivelul dotării tehnice la care se va ajunge va permite executarea în timp optim a tuturor lucrărilor agricole, creînd astfel premisele unor producții agricole sigure și stabile. Toate aceste schimbări vor contribui la sporirea corespunzătoare a înzestrării tehnice a muncii. Se vor produce, de asemenea, mutații importante în ce privește calitatea bazei energetice și a tipurilor de tractoare și mașini agricole — consecință firească a diversificării și modernizării mașinilor și utilajelor folosite, a creșterii gradului de universalitate ; se va mări, totodată, indicele de exploatare a lor. Numărul ridicat de tractoare care vor lucra în agricultura noastră va însuma o varietate mare de tipuri, cu puteri și caracteristici diferite (necesare în : executarea lucrărilor în cîmp, legumicultură, pomicultură, viticultură etc.). Asemănător urmează să sporească și să se diversifice parcul de combine pentru recoltat cereale păioase. Dacă în 1965 numărul acestora era de numai 292 bucăți, în 1982 acesta a sporit de peste 131 ori ; în ultimii ani s-au introdus și extins în producție combine autopropulsate și pentru recoltatul porumbului — cultură cerealieră cu un volum de muncă considerabil.

Asigurarea unei baze tehnico-materiale corespunzătoare a permis o evoluție ascendentă a producțiilor agricole. Introducerea și generalizarea elementelor de progres tehnic a imprimat un puternic dinamism producției agricole. Sporirea producției vegetale va fi și în continuare strîns legată de folosirea deplină și eficientă a pămîntului — principalul mijloc de producție din agricultură, de eficiența utilizării lui depinzînd nivelul randamentelor la hectar.

Rezultatele obținute în creșterea producțiilor medii au determinat o apreciabilă sporire a producției totale. Anul 1984 a reprezentat pentru agricultura țării noastre anul producțiilor record de cereale păioase, nivelul obținut fiind cel mai mare din istoria României, existînd create toate premisele unei producții record și la porumb. Producțiile de peste 8 000 kg la hectar obținute de unele unități agricole la grîu și orz demonstrează existența unor importante rezerve de creștere a randamentelor la hectar. Evoluția ascendentă a producțiilor medii la hectar este expresia firească a unei agriculturi moderne, intensive, de înaltă productivitate.

În domeniul producției vegetale, proiectul de Directive prevede pentru anul 1990 recolte medii la hectar de 4 000—4 200 kg la grîu și secară, 5 500—6 000 kg la porumb, 2 600—2 800 kg la floarea soarelui, 2 600—2 840 kg la soia, 40 000—42 000 kg la sfecla de zahăr, 26 000—28 000 kg la cartofi de toamnă, 28 000—30 000 kg la legume de cîmp. Ținînd seama de structura suprafețelor și de randamentele prevăzute la hectar, se estimează obținerea unor producții de : 30 000—33 000 mii tone de cereale, 1 400—1 500 mii tone de floarea soarelui, 10 000—11 000 mii tone de sfeclă de zahăr, 900—1 000 mii tone de soia, 7 500—7 800 mii tone de cartofi de toamnă, 9 000—10 000 mii tone de legume de cîmp etc.

Baza unor astfel de producții este creată de nivelurile randamentelor la hectar la cerealele păioase, obținute în acest an în numeroase unități ; grupînd județele după mărimea randamentelor medii la grîu și orz, rezultă o creștere a ponderii județelor cu producții de 3 000—4 000 kg/ha, comparativ cu reducerea celor cu niveluri mici (sub 2 000 kg/ha).

Tabelul nr. 4

Dinamica lucrărilor de combaterea eroziunii solului (mii hectare)

Categoria de lucrări	Amenajări la 31 decembrie 1982	Prevederi			
		1984	1985	Total 1985	1986—1990
Combaterea eroziunii solului	1 718,0	342,1	335,5	2 626,0	1 150,0
din care :					
— sisteme	1 232,0	154,6	148,0	1 765,0	800,0
— amenajări locale	486,0	187,5	187,5	861,0	350,0

Preocupările și măsurile pentru dezvoltarea zootehniei au făcut ca efectivele de animale să ajungă la 8 milioane de bovine, 14,9 milioane porcine și 20 milioane de ovine. În viitorul cincinal, ponderea zootehniei în producția agricolă va ajunge la 46—48 la sută ; efectivul de bovine va atinge 11 milioane de capete, cel de porcine — 15 milioane, cel de ovine și caprine — 28 milioane, iar cel de păsări ouătoare — 80 milioane. Va fi stimulată în continuare creșterea animalelor în gospodăriile populației. În 1990, producțiile medii pe animal vor ajunge, în unitățile agricole de stat, la 4 500—5 000 litri lapte de vacă, circa 5 kg lînă și 225—230 ouă, iar în cooperativele agricole de producție la 2 700—3 000 litri lapte pe vacă, circa 3,5 kg lînă și 220—225 ouă. Toate acestea vor permite obținerea, la nivelul anului 1990, a 3 900—4 000 mii tone de carne în viu, 84 000—87 000 mii hl de lapte de vacă, 9 000—9 500 mil. bucăți ouă și 65 000—69 000 tone de lînă.

Agricultura noastră — în care sistemul socialist, de stat și

Tabelul nr. 5

Gruparea județelor după randamentele medii la hectar, la culturile de grîu și orz, în anul 1984

Randamente medii (kg/ha)	Grîu				Orz			
	I.A.S.		C.A.P.		I.A.S.		C.A.P	
	nr.	%	nr.	%	nr.	%	nr.	%
pînă la 2 000	—	—	3	7,3	—		10	24,4
2 000 — 3 000	6	15,6	24	58,6	4	10,3	11	26,8
3 000 — 4 000	22	57,9	11	26,8	20	51,3	11	26,8
peste 4 000	10	26,5	3	7,3	15	38,4	9	22,0
Total unități agricole	38	100,0	41	100,0	39	100,0	41	100,0

cooperatist reprezintă peste 95% din suprafața arabilă a țării — este chemată să aducă o contribuție crescîndă la formarea venitului național, la progresul general al societății românești, potrivit obiectivelor noii revoluții agrare, concept izvorît din gîndirea creatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

dr. Gh. N. IOSIF

Creşterea gradului de utilizare a potenţialului productiv — resursă majoră de sporire a producţiei

ÎN CONFORMITATE cu prevederile proiectului de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, înaintarea economiei româneşti pe noi trepte de progres şi civilizaţie, presupune ca o condiţie fundamentală, amplificarea acţiunii factorilor intensivi, calitativi, de eficienţă, rentabilitate şi competitivitate, situarea acestora în centrul preocupărilor pentru realizarea unei creşteri economice dinamice şi echilibrate.

După cum se ştie, dezvoltarea echilibrată şi în ritm susţinut a forţelor de producţie prin alocarea unei cote optime din venitul naţional pentru fondul de acumulare, repartizarea echilibrată a investiţiilor pe ramuri şi domenii de activitate, amplasarea raţională şi economicoasă a noilor obiective economice pe întreg teritoriul patriei constituie coordonate de bază ale politicii economice a partidului nostru în dezvoltarea multilaterală a României socialiste. În acest cadru, în anii construcţiei socialiste a fost creată o puternică bază tehnico-materială, cuprinzînd o industrie modernă, complexă, o agricultură ferm angajată pe calea dezvoltării intensive, un înalt potenţial tehnico-ştiinţific.

Potenţialul tehnico-economic al ţării — componentă vitală a avuţiei naţionale — dimensionat prin mărimea fondurilor fixe, este în momentul de faţă de circa 2400 mld. lei, mai mare de 11 ori decît cel existent în anul 1950. Dezvoltarea fără precedent a fondurilor fixe a asigurat premisele necesare întăririi şi îmbunătăţirii în continuare a structurii producţiei industriale, prin introducerea în fabricaţie şi modernizarea a circa 18 000 tipuri de maşini, utilaje, instalaţii, materiale şi bunuri de consum. În acelaşi timp, este demn de subliniat că în ultimele două decenii s-au realizat şi dat în funcţiune circa 8 000 de capacităţi industriale şi agrozootehnice mai importante care au modificat fundamental întreaga fizionomie economico-socială a ţării.

Conjugarea efortului organizaţional şi creativ din fiecare întreprindere, secţie, loc de muncă pentru o utilizare cît mai raţională a tuturor maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor prezintă, pe plan economic şi social, avantaje de o covîrşitoare importanţă, ce se reflectă în creşterea producţiei fizice, a productivităţii muncii sociale, sporirea beneficiilor, reducerea costurilor de fabricaţie, diminuarea necesarului de investiţii pentru crearea de noi capacităţi de producţie.

PROIECTUL de Directive ale Congresului al XIII-lea al P.C.R., prevede că o **atenţie deosebită trebuie să fie acordată, de fiecare întreprindere şi centrală industrială, creşterii importante a producţiei şi a venitului naţional la 1 000 lei fonduri fixe.** Realizarea acestui obiectiv impune ca în fiecare unitate să se acţioneze pentru folosirea deplină a capacităţilor productive, perfecţionarea organizării producţiei şi a muncii, întărirea şi respectarea strictă a disciplinei tehnologice, efectuarea la timp şi de bună calitate a reparaţiilor capitale şi reviziilor tehnice, exploatarea cu maximum randament a tuturor maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor. Toate aceste direcţii de acţiune reprezintă în etapa actuală de dezvoltare a economiei româneşti laturi calitative importante ale creşterii, în mai mare măsură, a producţiei şi productivităţii muncii sociale.

Analiza comparativă a modului în care au evoluat indicii de utilizare a fondului de timp maximum disponibil de lucru al maşinilor-unelte de bază pentru prelucrarea metalelor, pe primul semestru al anului, pe total industrie şi principalele ministere, reliefează faptul că realizările în acest domeniu sînt superioare celor înregistrate în perioada similară a anului precedent. În acelaşi timp, la o serie de grupe de maşini de bază pentru prelucrarea metalelor — strunguri Carusel cu diametrul de prelucrare peste 6000 mm (93% realizat — 90,0% planificat), strunguri automate şi semiautomate (88,0% — 87,6%), maşina de prelucrat roţi dinţate (88,6% — 87,3%) — s-au înregistrat depăşiri ale indicilor planificaţi.

O remarcă specială trebuie făcută şi în legătură cu faptul că, în profil teritorial, la un număr de 18 judeţe, — printre care Bacău, Brăila, Satu Mare, Suceava Vaslui ş.a. — nivelul mediu planificat al indicelui de utilizare a maşinilor-unelte a fost realizat şi chiar depăşit. În ce priveşte indicii de utilizare a fondului de timp maxim disponibil de lucru al maşinilor unelte de bază amplasate în linii tehnologice specializate, aceştia au fost depăşiţi atît pe total economie (92,3% realizat faţă de 91,2% planificat), cît şi pe principalele ministere — M.I.C.M. (91,9% ; 91,0%) ; M.I.M.U.E.E. (93,0% ; 92%) ; M.I.M. (95,3% ; 92,0%) ; M.T.Tc. (92,5% ; 96,1%). La această grupă de utilaje şi instalaţii un număr important de mari întreprinderi — „23 August"-Bucureşti, I.A. Piteşti, I.M.G. Bucureşti, „1 Mai"-Ploieşti, „Electroputere"-Craiova, „Electrobanat"-Timişoara, I. Mecanică Oradea ş.a. — au realizat indici de folosire între 94,1% şi 100%, mult superiori celor planificaţi.

Cu toate acestea, aşa cum s-a subliniat şi la Şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 20 august a.c. şi la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., faţă de plan, nivelul mediu al indicelui planificat nu a fost realizat nici pe ansamblul industriei şi nici pe principalele ministere. Aceeaşi concluzie se desprinde şi dacă se urmăreşte evoluţia gradului de îndeplinire a indicilor de utilizare la principalele grupe de maşini de bază pentru prelucrarea metalelor, cum este cazul la : strunguri paralele (84,9% realizat — 86,2% planificat), strunguri carusel (80,8% ; 83,2%) ; maşini de alezat şi frezat orizontale (80,7% ; 82,7%) ; maşini de frezat universale şi orizontale (81,6% ; 82,5%), maşini de frezat portale (83,5% ; 84,4%) ; maşini de rectificat roţi dinţate (83,3% ; 85,2%) etc..

Deşi au fost stabilite măsuri concrete de folosire completă a parcului de maşini-unelte, totuşi, la sfîrşitul lunii iunie a.c., în întreprinderile industriale existau peste 1 800 maşini-utilaje şi instalaţii tehnologice nefolosite, din care circa 640 maşini-unelte de bază (470 buc. numai la M.I.C.M.). Faţă de prevederile de plan pe această perioadă (86,2%), indicele de utilizare a fondului de timp maxim disponibil de lucru nu s-a realizat nici în secţiile de bază şi sculării, nici în secţiile indirect productive.

Ţinînd seama de necesitatea asigurării unor ritmuri superioare de folosire a fondurilor fixe, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a indicat tuturor factorilor de răspundere şi de execuţie să acţioneze cu fermitate pentru înlăturarea deficienţelor ce s-au manifestat în unele sectoare de activitate, pentru asigurarea încărcării judicioase a tuturor maşinilor-unelte din dotarea unităţilor, pentru luarea tuturor măsurilor necesare, care să conducă la utilizarea deplină a uriaşului potenţial tehnico-productiv de care dispune economia noastră.

În general, unităţile economice, căutînd să motiveze nerealizarea indicilor planificaţi, aduc ca argumente o serie de elemente subiective, de fapt neajunsuri proprii în organizarea producţiei, în asigurarea din timp a unor materiale sau materii prime, în modul de menţinere în stare continuă de funcţionare a unor maşini şi instalaţii etc. Un asemenea mod de justificare nu este de natură să asigure nici folosirea la capacitatea proiectată a mijloacelor fixe, nici realizarea ritmică a sarcinilor fizice de plan. Maniera de a găsi justificări „obiective" ascunde de regulă deficienţe în propria activitate. Astfel, în marea majoritate a cazurilor în care nu au fost realizaţi indicii de utilizare planificaţi, întreprinderile respective au înregistrat nerealizări ritmice ale producţiei fizice, rămîneri în urmă în atingerea parametrilor proiectaţi la o serie de noi dezvoltări, nerespectări ale termenelor de punere în funcţiune a noilor capacităţi, precum şi ale planului de livrări la export, neîncadrări în graficele de revizii şi reparaţii etc.

Directivele Congresului al XIII-lea — vast program de dezvoltare

Or, la nivelul economiei naționale, aceasta înseamnă, pe lîngă un important volum de ore-mașină nelucrate, și apreciabile valori materiale neconectate la circuitul productiv, cu consecințe directe asupra nivelului de realizare a venitului național și produsului social. **Așa cum se subliniază în proiectul de Directive, precum și în celelalte documente de partid, realizarea sarcinilor de plan presupune luarea în considerație a tuturor laturilor calitative ale dezvoltării la nivel macro și microeconomic, între care creșterea indicilor de utilizare a mașinilor, utilajului și instalațiilor ocupă un loc prioritar.**

ÎN PROIECTUL DE DIRECTIVE sînt stabilite pentru perioada următoare orientări precise în direcția îmbunătățirii indicilor de utilizare și creșterii producției obținute la 1 000 lei fonduri fixe.

O primă direcție spre care se cere îndreptată atenția tuturor colectivelor de oameni ai muncii este **încărcarea judicioasă a mașinilor, utilajelor și instalațiilor** din fiecare ramură și domeniu de activitate, în vederea obținerii producției fizice la nivelul prevederilor de plan și extinderea programelor de colaborare și cooperare în producție cu alte unități. Pentru aceasta trebuie asigurată în continuare fabricarea acelor produse mici consumatoare de energie și combustibili, care asigură o valorificare superioară a materiilor prime și materialelor, încorporează un ridicat grad de creativitate și au asigurată desfacerea. În același timp, se impune atragerea în circuitul economic a acelor mașini, utilaje și instalații care mai sînt încă nefolosite în unele întreprinderi.

De asemenea, se cere eliminată practica unor întreprinderi care, deși înregistrează indici de utilizare scăzuți ai mașinilor și instalațiilor și au un coeficient de schimburi necorespunzător, solicită în dotare noi mijloace tehnice. Este imperios necesar ca toți factorii de răspundere din întreprinderi să înțeleagă că nu pot cere dotarea cu noi mașini și utilaje decît în situații temeinic justificate, în care sarcinile de producție sporesc, iar rezervele interne au fost pe deplin valorificate, respectiv întregul potențial tehnic a fost încărcat la maximum.

O cale importantă prin care se poate asigura atingerea și chiar depășirea indicilor de utilizare planificați este aceea a **respectării riguroase a programelor de fabricație, a realizării ritmice — cantitativ și calitativ — a sortimentelor planificate,** îndeosebi pentru acei producători care sînt, în principal,, furnizori pentru alte sectoare de activitate. Orice abatere de la disciplina de fabricație creează dereglări în lanț — uneori insurmontabile — în alte sectoare ale producției materiale, cu consecințe imprevizibile asupra nivelului de realizare a planului fizic și celorlalți indicatori de eficiență.

Alături de aceste principale două căi de acțiune, proiectul de Directive prevede pentru perioada următoare și alte direcții importante care să asigure realizarea obiectivului stabilit în domeniul creșterii indicilor de utilizare a fondurilor fixe :

1) **Realizarea și darea în exploatare la termenele stabilite prin plan a noilor obiective economice** precum și respectarea riguroasă a termenelor care eșalonează atingerea parametrilor proiectați — îndeosebi în ce privește producția fizică.

2) **Organizarea și efectuarea corespunzătoare a lucrărilor de reparații-revizii și întreținere a mașinilor, utilajelor și instalațiilor.** Orice abatere de la normele tehnico-materiale pentru efectuarea acestor lucrări are drept consecință uzura peste limitele admise ale subansamblelor, pieselor, reperelor și a altor componente ale utilajelor, conducînd în final la „avaria" acestora. Pentru a nu se ajunge la aceste situații limită, este necesar ca, pe lîngă efectuarea la termen și de calitate a lucrărilor de revizii-reparații, să se asigure și respectarea strictă a regimului optim de exploatare a mașinilor și instalațiilor, pentru reducerea la minimum a întreruperilor accidentale, care, după cum este cunoscut, provoacă mari pierderi de producție.

3) **Asigurarea recrutării și pregătirii forței de muncă, creșterea calificării și policalificării întregului personal muncitor.** Deoarece aproape 1/5 lin timpul de lucru utilizat în primul semestru al anului s-a datorat lipsei forței de muncă, este util ca toate ministerele, centralele industriale și întreprinderile să-și intensifice preocupările și să acționeze cu mai mare răspundere pentru recrutarea, pregătirea și ridicarea calificării personalului muncitor. Rezolvarea acestor probleme, pe lîngă faptul că asigură o utilizare superioară a mijloacelor tehnice din dotare, creează premise și pentru o exploatare și întreținere corespunzătoare a mașinilor și utilajelor. Totodată, se cere extinsă acțiunea indicată de conducerea superioară de partid și de stat, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, de trecere la lucrul pe mai multe mașini. În acest sens, o rezervă existentă în întreprinderi o constituie și muncitorii auxiliari care, în parte, prin dobîndirea unei calificări corespunzătoare, pot suplini deficitul de forță de muncă, îndeosebi la noile obiective.

BUNA gospodărire a părții din avuția națională reprezentată de mijloacele de producție — totalitatea mașinilor, utilajelor și instalațiilor — constituie pentru toți oamenii muncii nu numai o sarcină de producție ci și o îndatorire patriotică. În acest spirit trebuie căutate și găsite soluțiile cele mai corespunzătoare — așa cum se subliniază în proiectul de Directive — pentru utilizarea cu înaltă eficiență economică a tuturor fondurilor fixe, pentru antrenarea operativă a lor în circuitul productiv.

Gh. OLTEANU
C.S.P.

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Aparat modern de măsurare și afișare a turației diferitelor mașini și mecanisme

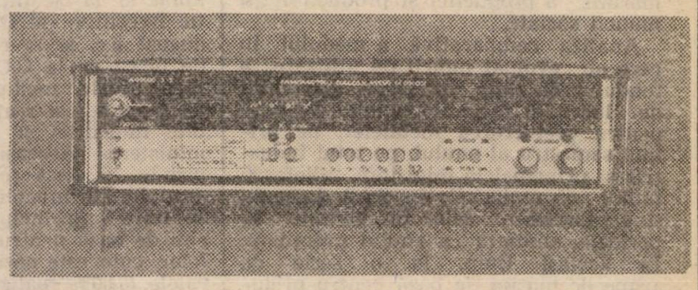

PRINTRE cele mai recente creații ale specialiștilor în electronica industrială figurează și acest modern tahometru calculator, destinat, în principal, măsurării și afișării (în rotații/min. sau în cicli/sec.) a turației diferitelor mașini și mecanisme : motoare electrice și motoare cu ardere internă, turbine, reductoare, ventilatoare, transmisii de forță, pompe etc. El asigură afișarea măsurătorilor cu patru cifre semnificative în întregul domeniu.

Aparatul — fabricat de Întreprinderea de aparate electronice de măsură și industriale din București — dispune de posibilitatea măsurării raportului procentual a două turații (frecvențe), a alunecării (raportul procentual între diferența a două turații și una dintre turații), prelucrarea semnalelor furnizate de diferite traductoare de mărimi fizice avînd ieșire de frecvență cu afișarea rezultatului direct în unitatea mărimii fizice măsurate, semnalizării atingerii și depășirii unor valori de turație (frecvență), prestabilității etc. Fiind un aparat cu manevrare simplă și precizie ridicată de măsurare el își află utilizarea la bancurile de încercare și reglaj din industrie, în laboratoarele de cercetare, în controlul funcționării diferitelor mașini și mecanisme.

Avantajul remarcabil pe care-l prezintă acest aparat este acela că asigură măsurarea frecvențelor joase într-un interval de timp scurt și le afișează, după cum s-a mai amintit, cu patru cifre semnificative. Semnalul aplicat la intrarea aparatului este furnizat de traductoare fotoelectrice sau de inducție. În scopul realizării unei precizii ridicate într-un timp scurt de măsură, tahometrul calculator N-2 603 măsoară semnalul furnizat de traductor la intrare, sau un multiplu al perioadei și calculează inversul acesteia, afișînd astfel direct frecvența, respectiv turația. Turația nA a acestui aparat, deosebit de apreciat de beneficiarii săi, în domeniul a 6 rot/min. și pînă la 1 000 000 rot/min. corespunde unei frecvențe a semnalului aplicat la intrare între 0,1 Hz și 16 666 Hz ; frecvența Fa este situată în domeniul a 0,006 Hz și 10 000 Hz. Rezoluția în domeniul turațiilor cele mai joase este de 0,001 rot /min, iar în domeniul frecvențelor cele mai joase de 0,00001 Hz.

Tahometrul este realizat într-o casetă din profile de aluminiu, are dimensiunile de 413 × 117 × 413 mm, cîntărește 6,5 kg, fiind astfel ușor de transportat în locurile în care se dovedește a fi util.

E.C.

Concentrarea eforturilor pentru realizarea integrală a planului de investiții

ÎNFĂPTUIREA la termen a obiectivelor cuprinse în planul de investiții pe acest an, conectarea la circuitul economic a noi capacități de producție, a noi construcții cu caracter social-cultural reprezintă o preocupare prioritară de maximă răspundere pentru întreg colectivul de oameni ai muncii din cadrul **Trustului antrepriză generală de construcții-montaj Timiș**, ca de altfel pentru toți factorii implicați în procesul investițional.

Eforturile susținute ale constructorilor timișoreni s-au concretizat, în perioada scursă de la începutul anului și pînă în prezent, în îndeplinirea integrală și chiar depășirea principalilor indicatori de plan. Astfel, **planul producției globale de construcții-montaj a fost realizat în proporție de 103,2%, producție netă 118,7%, productivitatea muncii 101,0%, costurile la 1000 lei producție au fost reduse cu 4,84 lei față de prevederi.** Ca urmare, în special, a diminuării consumurilor materiale de ciment, metal, carburanți etc., beneficiile peste plan au fost de 2 465 mii lei. De asemenea, **au fost realizate în devans un număr de 342 apartamente și alte 17 obiective social-culturale, edilitare, agrozootehnice,** ca de exemplu : două săli de gimnastică, un dispensar, un hotel sanatorial în orașul Buziaș, 1 636 mp spații comerciale, 10,4 km rețea apă potabilă, 190 locuri în fermă pentru testarea tineretului taurin, saivane de oi cu 3 270 locuri, complexe de găini cu 5 000 locuri, complexe porcine, spații de cercetare și laborator pentru cultura pajiștilor și altele.

■

ÎN ANSAMBLUL acțiunilor pentru realizarea integrală a planului de investiții, preocupările trustului au fost îndreptate cu prioritate spre :

● **perfecționarea execuției lucrărilor, ridicarea gradului de tehnicitate și generalizarea tehnologiilor noi cu eficiență ridicată** prin folosirea cenușii de termocentrală la prepararea betoanelor, executarea panourilor exterioare la clădirile de locuit în soluție monostrat din beton ușor de cenușă de termocentrală, consolidarea terenurilor slabe prin platouri de balast executate cu vibromaiul, diversificarea finisajelor executate centralizat în poligon la panourile prefabricate pentru locuințe etc. ;

● **reducerea consumurilor de muncă pe categorii de lucrări sau produse, introducerea unor materiale noi și tehnologii moderne de mare randament.** Au fost antrenați în această acțiune peste 300 ingineri, tehnicieni, maiștri și economiști, în elaborarea a 756 teme. Din acest program au fost elaborate pînă în prezent 308 teme, din care 9 invenții, 22 inovații și 277 studii ;

● **aplicarea fermă a acordului global la toate nivelele, începînd de la formația de lucru din cadrul brigăzii și pînă la antepriza generală.** Prin acest sistem de lucru a crescut cointeresarea oamenilor și în același timp s-a asigurat realizarea obiectivelor din plan la termen, de bună calitate și cu economii la consumurile de materii și materiale. În acest scop au fost încheiate contractele de acord global la toate nivelele și s-au luat măsuri pentru asigurarea unei evidențe clare și concrete privind consumul de manoperă în concordanță cu nivelul producției fizice și a volumului de garanții pe obiecte și categorii de personal muncitor ;

● **organizarea unor cursuri de perfecționare profesională care au cuprins 1 850 oameni ai muncii,** în special pentru meseriile de zidari, fierari betoniști, betoniști și montori prefabricate.

Alături de acestea trebuie să amintim și măsurile luate atît la nivelul trustului cît și al brigăzilor de lucru referitoare la asigurarea bazei tehnico-materiale, folosirea deplină a capacităților de producție, utilizarea intensivă a utilajelor, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al lucrărilor, reducerea costurilor de producție și încadrarea în consumul specific, întărirea disciplinei în muncă, asigurarea condițiilor de muncă și de viață a oamenilor muncii etc....

■

NIVELUL realizărilor trustului, superioare față de aceeași perioadă a anului trecut — putea fi și mai ridicat dacă din activitatea tehnico-organizatorică ar fi fost mai rapid eliminate unele deficiențe manifestate pe parcursul anului. Astfel, în ce privește calitatea lucrărilor de construcții, cu toate că în ultima perioadă au fost făcute progrese deosebite, mai există încă unele neajunsuri și nerealizări. Așa, de exemplu, nu s-a trecut peste tot la generalizarea înglobării calajelor metalice la panourile exterioare și interioare la locuințe, la îndesarea betonului de monolitizare prin vibrare ; se mai manifestă unele deficiențe și la finisajele interioare precum și la izolarea teraselor, ceea ce afectează nivelul general al execuției. De asemenea, serioase rezerve există și în ce privește gospodărirea mijloacelor materiale la brigăzi și secții, utilizarea timpului de muncă, respectarea corectă a proceselor tehnologice etc.

Din păcate însă, la neajunsurile proprii se adaugă și altele generate de furnizorii de materiale. Principala grupă de probleme cu care ne confruntăm în acest sens o reprezintă cea referitoare la livrarea la termen a materiilor prime și materialelor în cantitățile, sortimentele și prescripțiile de calitate prevăzute în contracte, în concordanță cu necesitățile proceselor de producție. Agregatele de balastieră, de pildă, au fost livrate în proporție de 35% din prevederile pe această perioadă, restanțe importante înregistrîndu-se și la țevile zincate, cositorul aliaj, laminatele din plumb, vanele de oțel, conductori, oțelul beton PC 60, cazile de baie, cablurile electrice etc.

La nivelul trustului au fost întreprinse diferite acțiuni pentru remedierea acestor neajunsuri, dar încă nu suficiente pentru a determina furnizorii să respecte ritmicitatea în livrarea materiilor prime, materialelor și utilajelor necesare conform prevederilor contractuale. Măsurile luate pînă în prezent pe linia dezvoltării capacității proprii de extracție a agregatelor din balastiere au compensat într-un anumit fel deficitul principalului nostru furnizor, Întreprinderea de exploatare industrială a agregatelor minerale de construcții Arad, care înregistrează în prezent o restanță de 78 mii mc. Totuși, considerăm că pe această linie sînt necesare urgente măsuri, deoarece lipsa de agregate aduce grave prejudicii activității pe linia realizării la termen a sarcinilor de plan.

■

ȘI PENTRU perioada următoare programele de măsuri, întocmite în lumina orientărilor reieșite din recenta consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R., cuprind acțiuni concrete pentru mobilizarea tuturor rezervelor existente, în scopul îndeplinirii exemplare a indicatorilor planificați și a angajamentelor asumate. Între acestea evidențiem cîteva :

— **elaborarea proiectului de organizare a lucrărilor de construcții-montaj pentru perioada timpului friguros și executarea cu prioritate a tuturor drumurilor definitive** și de organizare pentru a se asigura accesul mijloacelor de transport independent de starea timpului ;

— **definitivarea necesarului de materii prime și materiale pe anul 1985 și urmărirea la furnizori a respectării livrării tipodimensiunilor prevăzute în proiecte.** O atenție specială va fi acordată creării stocului de agregate de balastieră pentru întregul sezon rece. În acest sens au și fost făcute demersuri în vederea transferării urgente a balastierei Milova din județul Arad de la M.E.F.M.C. la Consiliul popular județean Timiș, fapt care ne-ar crea condițiile asigurării integrale de agregate din producția proprie ;

— **asigurarea din fondurile de investiții sau prin transfer a unui număr de 40 de vagoane C.F.R.,** în vederea eliminării treptate a transportului auto și a îmbunătățirii efective a aprovizionării punctelor de lucru exterioare, cu o reducere considerabilă a cheltuielilor de transport ;

— **stabilirea unor măsuri concrete cu proiectantul în scopul întocmirii tuturor documentațiilor pe stadii fizice intermediare pentru contractările în acord global a lucrărilor,** precum și pentru evidențierea operativă în devize a materialelor posibil de aprovizionat de către constructor.

Aurel ZAVOLAN
directorul Trustului de antrepriză generală de construcții-montaj Timiș

Dezbateri în mari unități industriale

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE LA 1000 LEI PRODUCȚIE MARFĂ (I)

DIMENSIONAREA rațională a costurilor de producție, reducerea sistematică a acestora, optimizarea elementelor de calculație reprezintă direcții prioritare ale activității fiecărei întreprinderi și centrale industriale, condiții hotărîtoare ale sporirii eficienței economice în fiecare sector de activitate. Pentru atingerea acestor obiective au fost stabilite planuri speciale, în care au fost cuprinse rezervele disponibile, acțiunile concrete ce vor avea loc pentru valorificarea lor. În acest cadru, folosirea eficientă în fiecare unitate a bugetului de venituri și cheltuieli, ca instrument esențial în autogospodărirea resurselor materiale și financiare este — așa cum a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — de natură să determine creșterea răspunderii și preocupărilor colectivelor de muncă din fiecare unitate industrială pentru încadrarea în nivelul cheltuielilor și veniturilor planificate, pentru gospodărirea judicioasă a fondurilor de care dispun, întărirea disciplinei financiare, creșterea eficienței economice și a rentabilității.

Pornind de la sarcinile trasate în acest domeniu în documentele de partid, „Revista Economică", cu sprijinul Comitetului județean Vrancea al P.C.R., a organizat recent la Focșani o dezbatere pe tema „Reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție-marfă", la care au luat parte factori responsabili din principalele întreprinderi industriale. Publicăm în cele ce urmează prima parte a dezbaterii.

● NORMELE DE CONSUM — EXPRESIE A GRADULUI DE VALORIFICARE A MATERIILOR PRIME

O PRINCIPALĂ cale de reducere a cheltuielilor materiale, care a constituit de altfel o primă problemă abordată de participanții la dezbatere, o reprezintă încadrarea în normele de consum planificate, acțiunile desfășurate pentru utilizarea eficientă a materiilor prime, combustibilului și energiei electrice.

Fundamentarea tehnico-științifică a tuturor normelor de consum

Laurențiu VEBER : „Astăzi nu se poate vorbi de reducerea consumurilor materiale în afara normelor de consum planificate. Experiența acumulată, progresele înregistrate în această direcție au determinat stabilirea de norme de consum la nivel republican, departamental cît și uzinal, norme care au un caracter dinamic, ele fiind mereu puse în actualitate în funcție de progresul tehnic.

În ce privește întreprinderea noastră, doresc să arăt că, din totalul normelor de consum practicate, 78% sînt republicane, 12% departamentale și 10% uzinale, această structură asigurînd un grad sporit de mobilizare a colectivelor de oameni ai muncii în gospodărirea judicioasă a materiilor prime, cît și o corelare justă a acestora cu potențialul tehnic și tehnologic al unității. Eforturile depuse în primul semestru al acestui an au asigurat încadrarea în aceste norme, obținîndu-se chiar o economie de metal de peste 120 t. Ca urmare a aplicării programului de măsuri pentru asigurarea reducerii consumurilor de materii prime și materiale, cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă au fost reduse în același interval de timp cu 13,9 lei, cantitățile de materii prime economisite echivalînd cu o producție suplimentară de peste 5 mil. lei.

Printre acțiunile majore care au fost inițiate în unitatea noastră în direcția asigurării încadrării în normele de consum, și care au avut și au în continuare efecte benefice în acest domeniu, un loc de seamă îl ocupă **creșterea gradului de integrare a fabricației de scule și aparatură hidraulică destinate mașinilor-unelte.** În acest sens, am realizat prin autodotare un cuptor cu inducție cu care sîntem în măsură să producem în întreprindere o gamă variată de repere, eliminînd colaborările respective. În felul acesta am obținut atît o reducere a costurilor reperelor respective — și deci a produselor finite — cît și o creștere a calității acestora.

Cu toate rezultatele bune înregistrate în reducerea cheltuielilor materiale, sînt situații în care pentru unele produse se mai depășesc normele de consum. Acest lucru se datorează unui ansamblu de factori, printre care : apariția unor rebuturi la prelucrarea pieselor turnate ca urmare a unor vicii ascunse ale acestora, neconcordanță între dimensiunile reperelor și cele ale materialelor din care acestea se execută, utilizarea unor procedee tehnologice neadecvate ș.a. Avînd în vedere acest lucru, în întreprindere se urmărește în mod permanent, iar rezultatele sînt pe măsura eforturilor, generalizarea unor inițiative și acțiuni cum ar fi : ● execuția prin turnare și forjare a întregii cantități de cuțite freze din capetele de bare rezultate din procesul de producție ; ● limitarea consumurilor de materiale la atelierul mecano-energetic prin normarea tuturor consumurilor ocazionate de execuția reparațiilor curente și a pieselor de schimb ; ● limitarea derogărilor de materiale din secțiuni mici în secțiuni mari ; ● execuția prin turnare a reperelor de elemente hidraulice care în prezent se execută prin laminare ; ● extinderea forjării la execuția de pile ș.a. O mențione specială doresc să fac în legătură cu recuperarea de către diverși beneficiari a cărpurilor de cuțite brazate și cuțite freze tip „Romaș-con". **Consider că ar trebui acordată mai multă atenție acestei acțiuni și chiar să se condiționeze aprovizionarea cu unele SDV-uri de către întreprinderi de recuperarea celor uzate, avînd în vedere că noi le putem achiziționa la preț de deșeu pentru a le utiliza în fabricarea unor scule,** reducîndu-se astfel substanțial necesarul de aprovizionat și consumul de metal".

Ovidiu BUTUCESCU : „În cadrul întreprinderii noastre nivelul cheltuielilor materiale a fost realizat pînă în prezent cu o economie de 1,95 lei la 1 000 lei producție marfă, în condițiile în care s-a acționat asupra elementelor de cheltuieli primare care influențează, în mod direct, nivelul normelor.

Programele de măsuri întocmite în acest scop au vizat multitudinea de direcții de acțiune care vor asigura condițiile necesare reducerii în acest an a cheltuielilor materiale cu circa 5% față de prevederile inițiale. În ansamblul acestora atenția noastră a fost îndreptată cu precădere spre **valorificarea superioară** (inclusiv prin refolosire) **a materiilor prime.** Specificul nostru de activitate-exploatarea și transportul lemnului — a impus concentrarea preocupărilor spre valorificarea superioară a masei lemnoase. În acest sens, un accent deosebit a fost pus pe selectarea bușteniior pentru furnir și derulaj în scopul acoperirii în mai mare măsură a necesarului de materie primă la producția de mobilă, în special pentru export, precum și pe prelucrarea lemnului mărunt și despicat, inferior calitativ și dimensional, astfel ca el să poată fi utilizat la producția de lăzi, frize și alte sortimente. La aceasta trebuie să mai adăugăm și faptul că, față de 1983, volumul de material le. ios recuperat (rămășițe, rumeguș, coajă) destinat reintroducerii în producția de celuloză, P.A.L., P.F.L., tananți etc. a sporit în perioada ce a trecut din acest an cu 5%, ceea ce a avut o mare înrîurire asupra cheltuielilor materiale, în sensul diminuării lor cu 1—2%.

De o deosebită importanță este și

La dezbatere au participat : **Constantin I. CONSTANTIN,** secretar cu probleme economice, și **Daniel BOGDAN,** activist, Comitetul județean Vrancea al P.C.R. ; **Laurențiu VEBER,** director al Întreprinderii de scule și elemente hidraulice — Focșani ; **Ovidiu BUTUCESCU,** contabil șef la Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Focșani ; **Emil PRODAN,** contabil șef la Întreprinderea de materiale de construcții Doaga ; **Nicolae BĂLAN,** contabil șef la Combinatul de prelucrare a lemnului Focșani ; **Ion SECUI,** director al Combinatului de celuloză și hîrtie Adjud ; **Costică BOROȘ,** contabil șef la Întreprinderea de tricotaje Panciu ; **Titi FENDU,** șef serviciu financiar la Întreprinderea de confecții Focșani ; **Vasile POPA,** director al întreprinderii „Integrata" — Adjud ; **Elena IOACHIM,** director al Filaturii de lînă pieptănată Focșani ; **Ion IANOVICI,** președinte al Uniunii județene a cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor Vrancea ; **Liviu ȘTEFANIU,** director al Întreprinderii de aparataj electrotehnic pentru instalații Focșani ; **Matei I. LEICA,** contabil șef la Întreprinderea de prelucrare mase plastice Focșani ; **Dumitru MOCANU,** director al Întreprinderii „Chimica" — Mărășești.

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Decizia în unitățile agricole și suportul ei informațional

EXPERIENȚA unităților agricole de producție a evidențiat legătura care există, în conducerea activității, între existența unui circuit informațional adecvat și luarea unor decizii corespunzătoare. **Eficiența conducerii depinde de claritatea obiectivelor și de buna fundamentare a deciziilor.** Însuși procesul de conducere poate fi considerat ca o formă specifică a procesului de muncă din cadrul unității agricole, care acționează asupra elementului uman, căpătînd un caracter de creație prin descoperirea și mobilizarea de noi posibilități și resurse, pentru activitatea curentă și dezvoltarea de perspectivă a unității. De calitatea sistemului de dirijare (decizional) și a sistemului informațional depinde nivelul de funcționalitate al întreprinderii agricole. Totodată, realizarea sarcinilor specifice sistemului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială nu pot fi asigurate în condițiile cele mai bune, fără a cunoaște în mod sistematic desfășurarea tuturor activităților la toate nivelurile ierarhice.

CALITĂȚILE NECESARE ALE INFORMAȚIEI ȘI ALE CIRCULAȚIEI SALE

Informația trebuie să fie continuă, rapidă și să asigure realizarea conexiunii inverse ; aceasta si datorită principalelor caracteristici ale procesului de producție agricol, care presupun ca în cadrul informațiilor furnizate conducerii, ce servesc la fundamentarea deciziei, să se asigure și date ce se referă la acțiunile reieșite și rezultatele obținute pe baza unor decizii anterioare, în anumite probleme similare. De exemplu, informațiile privind fluxul de producție în cadrul unui complex de creștere a animalelor au la bază, pe de o parte, deciziile strategice privind ansamblul subunităților de producție, dar și cele tactice (operative) necesare desfășurării curente a activității acestuia. Totodată, circulația informațiilor trebuie să necesite cheltuieli reduse, ceea ce presupune evitarea paralelismului — adică a circulației simultane a acelorași informații pe canale diferite sau de mai multe ori pe același canal. Transmiterea inutilă de date, în special de la nivelul fermei de producție, face ca specialiștii ce funcționează în aceste subunități să irosească un timp prețios.

Circulația informațiilor poate avea sensuri diferite, diferențierea legăturilor de informare îmbrăcînd nuanțe specifice și datorită caracteristicilor producției agricole. Informațiile pe verticală, descendente și ascendente, asigură planificarea, organizarea, coordonarea și controlul activităților, ca premise de bază ale procesului decizional, ale optimizării acestuia. Însăși autoconducerea la nivelul fermelor de producție presupune un flux vertical al informațiilor, necesar atît pentru pregătirea deciziilor strategice la nivelurile ierarhice superioare, cît și pentru a evita fenomenele de scurtcircuitare (de ocolire a unor nivele ierarhice în transmiterea deciziei). Informațiile pe orizontală — furnizate între compartimentele funcționale ale unităților agricole — au rolul de a contribui la rezolvarea în mod coordonat, într-o succesiune logică, a activităților aferente acestor compartimente. Colaborarea — în cadrul unității agricole cooperatiste — între consiliul de conducere și comisia de revizie, între inginerul-șef și contabilul-șef, între șefii de fermă etc. permite, pe baza unor informații pertinente, să se analizeze și coordoneze în bune condiții propriile activități, ceea ce constituie premisele autoconducerii unității.

TABLOUL DE BORD CA INSTRUMENT PENTRU CONDUCERE

Elementele informaționale trebuie să fie redate într-o formă sinoptică, ușor accesibilă analizelor și interpretărilor acestora, ceea ce se poate obține prin utilizarea așa-numitului **tablou de bord.** Acesta orientează conducerea asupra funcționării diferitelor componente ale sistemului „întreprinderea agricolă" înlesnind luarea deciziilor. În funcție de volumul și calitatea informațiilor, tabloul de bord poate fi lunar, decadal, zilnic, pe campanii agricole, fiind mai complex la nivelele superioare ale conducerii — director, inginer-șef, contabil-șef etc. și mai restrîns la nivel de execuție — fermă agricolă, formații de muncă. Pentru nivelele superioare pot fi considerate componente ale tabloului de bord : mersul lucrărilor agricole, realizarea planului subunităților de producție, situația aprovizionărilor și livrărilor, realizarea obiectivelor de investiții etc., pe cînd la nivelul conducerii fermei se consideră importante situația executării lucrărilor pe culturi, utilizarea parcului de tractoare și mașini agricole, situația livrărilor și încasărilor.

În condițiile autoconducerii, trebuie menționată importanța pe care o prezintă pentru toți membrii consiliilor de conducere din unitățile agricole cunoașterea în detaliu a situației întreprinderii (cooperativei) sau fermei, pe baza tabloului de bord, în vederea participării lor ca membri ai organului colectiv la luarea deciziilor, dar și la transpunerea acestora în condițiile concrete de producție. Prin buna circulație a informațiilor se ușurează obținerea unui flux continuu de date, în așa fel încît prin cunoașterea activității unității agricole, conducerea colectivă să poată urmări desfășurarea proceselor de producție și să adopte cele mai bune decizii.

Obiectivul (scopul) sau obiectivele care formează obiectul deciziei conducerii și se urmăresc pe baza informațiilor din tabloul de bord se exprimă, în prezent, pentru unitatea agricolă sub forma obținerii unor producții record, ținînd

Supliment la
nr. 38 1984
Revista ECONOMICA

seama totodată de anumite restricții privind condițiile de producție (suprafețele agricole sau alte capacități de producție existente, limitarea resurselor ce pot fi utilizate etc.).

Decidentul reprezintă persoana sau grupul de persoane (cu putere decizională), ce urmează să ia o hotărîre pentru realizarea în bune condiții a obiectivului propus. În acest sens un rol deosebit îl au membrii organului de conducere ce activează permanent în diversele sectoare ; ei cunosc condițiile concrete ale procesului de producție agricolă și pot indica mijloacele de influențare a stării de lucruri existente, în sensul obiectivului propus.

DECIZII STRATEGICE, DECIZII NORMATIVE, DECIZII INTERPRETATIVE

Dată fiind mulțimea alternativelor (posibilităților) de realizare, conducerea unității agricole trebuie să aibă în vedere elaborarea unor **variante de atingere a obiectivelor.** Aceasta și datorită faptului că de multe ori, în desfășurarea activităților din agricultură intervine **un grad de incertitudine** mult mai mare decît în alte sectoare de activitate.

Mediul ambiant reunește toate influențele asupra sistemului conducător și celui condus din unitatea agricolă. Toți factorii privind condițiile pedoclimatice, tehnice, economice, organizatorice trebuie avuți în vedere în luarea deciziilor.

Pe baza utilității fiecărei alternative — reprezentînd rezultatul urmărilor variantelor — este necesar a se cunoaște **consecința a cărei utilitate este considerată maximă.** Astfel, pentru obținerea unor producții record în agricultură, la nivelul unității agricole trebuie cunoscuți toți factorii ce constituite mediul ambiant, ca pe baza lor să se aleagă variante cu utilitate maximă în condițiile unor cheltuieli minime. În agricultură, drept caracteristici mai importante ale unității pot fi considerate următoarele : legătura între utilitate și obiectivele urmărite de decident : dependența utilității de stările naturii, dar și în timp (în sensul că mărimea ei scade pe măsură ce termenul de realizare a consecinței este mai îndepărtat) : numai pe baza calculelor de probabilitate este posibil să se stabilească o dependență între utilitate și valorile bănești.

Pe această bază, mai ales în situația autoconducerii teritoriale, trebuie ca în direcția obiectivului propus să se orienteze întregul evantai a tipurilor de decizii aferente nivelurilor ierarhice, acestea avînd o linie descendentă și completîndu-se reciproc, de la nivelul organelor de conducere ale unității pînă la nivelul formațiilor de muncă.

Deciziile strategice vizează problemele majore ale unității agricole — de exemplu, obținerea unor producții record — definind în același timp și cadrul în care aceasta urmează să-și desfășoare activitatea. Referindu-se la probleme noi, cu un grad redus de repetitivitate, ele solicită informații sintetice asupra activității de ansamblu a unității agricole, vizînd interpretarea tuturor influențelor de corelație, pentru a căror rezolvare sînt necesare — cel puțin cu caracter parțial — soluții originale. Atît organele tehnice, cît și cele economice din unitatea agricolă trebuie să contribuie la elaborarea acestor decizii, întrucît pe baza lor trebuie adoptate cele mai juste strategii, la care se cere și o riguroasă fundamentare economică. Adoptarea deciziei privind obținerea unor producții record, problemele care se pun vizează atît utilizarea completă a pămîntului, a capacităților de producție, cît și introducerea unor noi tehnologii, cu reducerea consumurilor de resurse și a costurilor. De aici, necesitatea **participării** la elaborarea acestor decizii colective a **oamenilor muncii,** care în tripla lor calitate pot oferi soluții de implementare în activitatea concretă a unității agricole.

Pentru îndeplinirea obiectivelor trasate de forurile ierarhice superioare — sau, mai bine zis, pentru parcurgerea de către decizia strategică a drumului prin diferitele niveluri ierarhice pînă la nivelul de execuție, — este nevoie de o suită de **decizii interpretative.** Este vorba de stabilirea cadrului de reglementări, care permite persoanelor de pe diferite nivele ierarhice să interpreteze decizia forului ierarhic superior, prin transpunerea acesteia într-o decizie proprie, dată subalternilor, în funcție de condițiile concrete ale subunităților și compartimentelor organizatorice. Declanșarea deciziei privind folosirea judicioasă a resurselor, dată de adunarea generală a unității agricole, va fi interpretată (conform sferei de aplicabilitate a nivelului ierarhic) prin adoptarea unei noi decizii, cu un grad de aplicabilitate din în ce ce mai concret, pînă la nivelul de execuție. Aici este însă necesară o nouă formă de raționament, deoarece decidentul va trebui să țină seama concomitent de o serie de **decizii normative,** care precizează și un anumit mod de a proceda, impunînd anumite reguli generale, dar și anumite restricții proprii unității agricole. Determinantă pentru un număr foarte mare de alte decizii, decizia normativă se regăsește de la nivelul macroeconomic pînă la întreprindere, durata de menținere în vigoare nefiind limitată. Rolul autoconducerii, îmbinarea planificării centralizate cu autonomia unităților — principiu al centralismului democratic — reies și din faptul că deciziile normative la nivel superior, deși emiterea lor nu intră în atribuțiile unităților, fac totuși parte din problematica acestora, iar unitățile agricole la rîndul lor, pe baza propunerilor, consultărilor și dezbaterilor, participă la elaborarea unor astfel de acte normative.

DECIZII TACTICE, OPERATIVE, DECIZII ÎN SITUAȚII DE URGENȚĂ

În cadrul fermei agricole, al formației de muncă (deci la nivel de execuție) apar deciziile **curente și operative,** cunoscute sub denumirea de **decizii tactice.** Adoptate în vederea materializării obiectivelor prevăzute, ele privesc modalitățile concrete de realizare a unor sarcini de detaliu, fiind totodată însoțite de reguli care precizează măsurile pentru îndeplinirea obiectivelor (de exemplu : organizarea proceselor de muncă, repartizarea tractoarelor pe lucrările agricole, optimizarea rațiilor furajere pentru o categorie de animale etc.). Funcția acestor decizii este, deci : pe de o parte, de a comanda și a asigura permanența și continuitatea procesului de conducere prin contactul nemijlocit șef/subordonat ; pe de altă parte, de a traduce pentru fiecare și de a comunica fiecăruia atît elementele care îl privesc din deciziile majore, cît și sensul practic al acestora. Ca atare, deciziile tactice în sfera producției agricole prezintă următoarele caracteristici : au la bază programe de scurtă durată (acțiunile concrete îndreptate în direcția obținerii unor producții record în agricultură, a folosirii optime a resurselor materiale, umane și financiare etc.) : mai multe decizii tactice urmează aceeași strategie ; alegerea variantelor tactice condiționează aprecierea strategiei (pentru a analiza comparativ costurile în cazul produselor agricole, al soluției constructive a unui obiectiv de investiții etc., trebuie cunoscută tehnologia aplicată) ; calitatea acțiunilor întreprinse pe baza acestor decizii (și a controlului lor) depinde atît de metodele și tehnicile folosite în conducerea personalului, cît și de arta conducătorului de a transpune sarcinile în acțiuni concrete la nivelurile de execuție.

În ansamblul activităților din unitatea agricolă apar anumite situații care fac ca, oricît de prevăzătoare ar fi conducerea acesteia, să nu poată să preîntîmpine unele desfășurări practic imprevizibile, ajungîndu-se într-o stare de urgență sau în situații cînd decidentul nu este de găsit în timp util. Acestea sînt **deciziile în situații de urgență ;** ele presupun intervenția unui **decident ad-hoc,** care din punct de vedere formal nu are competență decizională și poate să nu aparțină sferei de activitate implicate. Tocmai de aici reies importanța colaborării informaționale între posturile de conducere, importanța tabloului de bord al întreprinderii agricole, accesibil tuturor nivelurilor ierarhice.

Pentru fundamentarea științifică a deciziei se pot utiliza atît simple calcule, cît și metode matematice moderne de cercetare operațională. În oricare din aceste variate, **luarea deciziilor în condițiile de risc și incertitudine din agricultură presupune o bună bază informațională,** deoarece desfășurarea procesului decizional trebuie să înceapă întot-

deauna cu problema sau situaţia problematică în cauză. De utilitate deosebită sînt redarea şi analiza elementelor informaţionale, sub forma unor scheme, pentru estimarea utilităţilor privind **optimul parţial** (la nivelul unităţii agricole), **dar şi optimul total** (la nivelul agriculturii şi al economiei naţionale).

lector. dr. Constantin MARIAN
Facultatea de Ştiinţe Economice Craiova

Analiza fluxului informaţional utilizat în lansarea producţiei

O CALE IMPORTANTĂ de creştere a productivităţii muncii este folosirea tehnicilor moderne de calcul în diferitele activităţi din întreprindere. În acest context, sarcina organizaţiilor din unităţile industriale este de a descoperi şi utiliza cele mai adecvate tehnici de analiză a diverselor sectoare de activitate, în scopul de a găsi soluţii pentru utilizarea mai bună a capacităţilor de producţie şi a forţei de muncă şi care să se reflecte în niveluri superioare de productivitate.

În ansamblul activităţilor desfăşurate în cadrul unei întreprinderi o importanţă deosebită are lansarea producţiei. Trecerea de la efectuarea ei manuală la cea automată, cu ajutorul calculatorului, reprezintă o etapă care trebuie analizată prin metode adecvate, atît din punctul de vedere al implicaţiilor pe care le are asupra fluxului informaţional din întreprindere, cît şi din punctul de vedere al eficienţei economice rezultate.

DESCRIEREA METODEI UTILIZATE

În analiza fluxului informaţional, în cadrul activităţii de lansare a producţiei, s-a utilizat **o metodă de reprezentare grafică**, astfel concepută încît să permită **evidenţierea modului de desfăşurare a activităţilor, orientarea spre raţionalizarea şi sesizarea rapidă a soluţiilor de îmbunătăţire a acestora** (vezi : Studiul muncii, vol. VII, coordonatori dr. ing. Cornel Hidoş, ing. Petre Isac).

Caracteristica principală a metodei constă în faptul că reproduce fluxul informaţional cu ajutorul unor **simboluri unitare, pentru diverse operaţii,** iar prezentarea sugestivă duce la înţelegerea uşoară a desfăşurării activităţii studiate, la sesizarea rapidă a paralelismelor sau a circuitelor neraţionale şi a posibilităţilor de îmbunătăţire pe baza analizei critice a sistemului informaţional existent.

Particularitatea acestei metode constă în faptul că fluxul informaţional se reprezintă într-o diagramă organizată pe verticală ; ea cuprinde circuite interdependente ale documentelor, compartimentele din structura organizatorică angrenate, descrierea conţinutul operaţiilor, locurile de decizie şi de execuţie, timpul consumat pe operaţie. Circulaţia unui document se desfăşoară de la apariţia şi pînă la arhivarea sau distrugerea lui, în aceeaşi coloană verticală. Simbolizările situate pe acelaşi rînd reprezintă legături între documentele respective.

Metoda are avantajul că scoate în evidenţă cu multă uşurinţă transcrierile inutile, controalele excesive şi deplasările repetate ale documentelor între compartimente.

MODUL DE APLICARE A METODEI

S-a utilizat această metodă pentru a analiza comparativ, activitatea de lansare a producţiei, în variantele manual şi mecanizat. Ca indicator de caracterizare a produsului s-a luat numărul de repere pe produs.

Exemplificăm cu un produs „X" cu un număr de 3 840 de repere, din care 3 400 se produc în întreprindere, iar restul se asigură din comerţ-colaborare.

Diagrama pentru varianta de lansare manuală este reprezentată în Fig. 1.

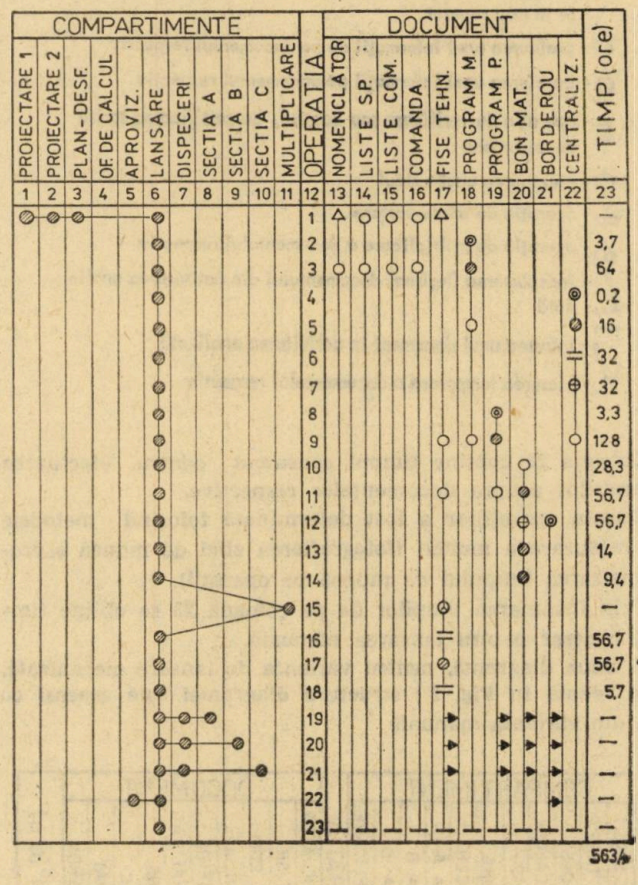

Fig. 1 : Diagrama pentru varianta de lansare manuală. *Conţinutul operaţiilor : 1 — utilizare sursă ; 2 — constituire document ; 3 — preluare informaţii, întocmire ; 4 — constituire document ; 5 — preluare informaţii, întocmire ; 6 — sortarea reperelor de acelaşi fel ; 7 — cumularea reperelor de acelaşi fel ; 8 — constituire document ; 9 — preluare informaţii, întocmire ; 10 — constituire document ; 11 — preluare informaţii, întocmire ; 12 — constituire document şi contabilizare fişe ; 13 — înregistrare din borderou pe bonuri ; 14 — ştampilarea bonurilor ; 15 — multiplicare fişe ; 16 — sortare fişe după multiplicare ; 17 — completare cu date ; 18 — sortare pe secţii ; 19, 20, 21, 22 — expediere ; 23 — clasare documente*

În coloanele 1—11 am reprezentat compartimentele funcţionale care contribuie la constituirea şi completarea documentului. Contribuţia compartimentului este reprezentată printr-un cerculeţ plin în căsuţa de pe coloana compartimentului respectiv. Contribuţia mai multor compartimente la aceeaşi operaţie este reprezentată prin liniile orizontale care leagă căsuţele compartimentelor respective. Liniile verticale din aceste coloane ne dau circuitul documentelor de la un compartiment la altul.

Coloana 12 cuprinde operaţiile efectuate în legătură cu documentul respectiv.

În coloanele 13—22 au fost cuprinse documentele utilizate sau care se constituie, pentru realizarea operaţiei din coloana 12. În aceste coloane s-a utilizat următoarea simbolizare :

- apariția unui document circulant ale cărui date sînt prelucrate conform unei succesiuni prestabilite
- un document care apare odată cu înscrierea de date în acesta
- un document fix, ale cărui date sînt consultate și utilizate în mod repetat
- prelucrarea unei informații de pe documentul respectiv
- înscrierea unei informații pe documentul respectiv
- operația de verificare sau control, cu certificarea scrisă pe document
- efectuarea unui calcul
- operația de triere-sortare
- operația de multiplicare a documentului respectiv
- îndepărtarea (ieșirea) documentului din activitatea analizată
- intrarea unui document în activitatea analizată
- clasarea temporară a documentului respectiv

Coloana 23 conține timpul consumat pentru efectuarea operațiilor asupra documentelor respective.

Durata operațiilor a fost determinată folosind metodele de măsurare a muncii (fotografierea zilei de muncă și cronometrarea timpului de muncă pe operații).

Prin însumarea timpilor de pe coloana 23 se obține timpul necesar pentru lansarea manuală.

A doua diagramă, pentru varianta de lansare mecanizată, este redată în Fig. 2 ; structura diagramei este aceeași cu cea din varianta manuală.

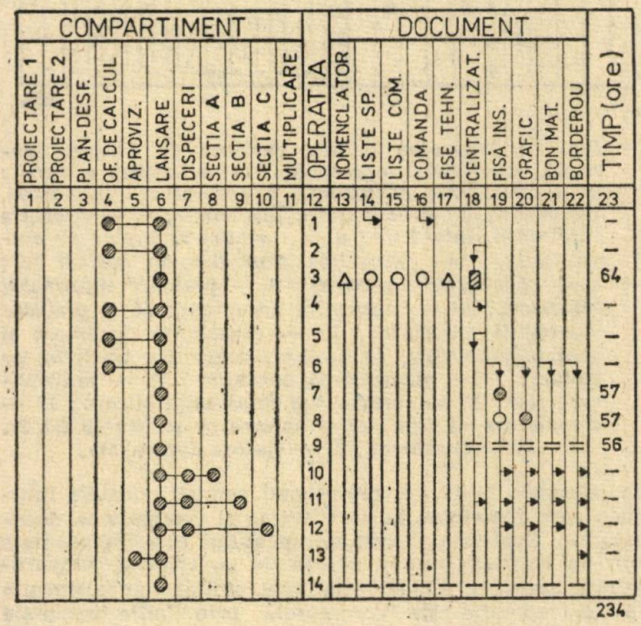

Fig. 2 : Diagrama pentru varianta de lansare mecanizată. *Conținutul operațiilor : 1 — comunicare la oficiul de calcul ; 2 — intrare document ; 3 — verificare centralizator ; 4 — expediere centralizator pentru corectare ; 5 — intrare centralizator corectat ; 6 — intrare documente ; 7 — numerotare fișe ; 8 — completare în grafice ; 9 — formarea pachetelor ; 10, 11, 12, 13 — expediere ; 14 — clasare documente*

REZULTATE OBȚINUTE

Din analiza comparativă a celor două diagrame rezultă :

- o reducere a timpului necesar pentru lansarea în producție, cu 58% în varianta mecanizată față de varianta manuală ;
- micșorarea numărului de operații efectuate asupra documentelor, de la 23 în varianta manuală, la 14 în varianta mecanizată ;
- diminuarea numărului de verigi organizatorice implicate în lansare ;
- eliminarea operațiilor manuale cu calificare inferioară (ștampilarea, sortarea), precum și a unor operații cu posibilități mari de eroare, cum ar fi înregistrările.

Aceste rezultate caracterizează de fapt metoda și ne indică **domeniul ei de utilizare** și anume **sectoare unde este necesară reducerea duratei unui ciclu de activități pe ansamblu,** prin folosirea tehnicilor moderne de calcul și a calculatoarelor, precum și **sectoare unde este necesar să reducem numărul de operații efectuate asupra unor documente.**

Procesele informaționale astfel reprezentate sînt ușor de stăpînit ; se pot construi și grafice de dimensiuni mai mari sau se pot combina mai multe grafice pentru procese conexe. În exemplul de față se poate cupla procesul de lansare cu cel de urmărire sau decontare a producției etc.

Avînd în vedere sarcinile de utilizare deplină și intensivă a personalului muncitor și de reducere a paralelismelor care mai apar în legătură cu constituirea și utilizarea documentelor din cadrul sistemului informațional, această metodă poate fi utilizată cu rezultate foarte bune în multe domenii de activitate.

ec. Dorina FLUERAȘ

Factorii psihologici ai creșterii productivității muncii

CREȘTEREA productivității muncii constituie una dintre condițiile principale ale progresului economic și social, motiv pentru care partidul nostru îi acordă o atenție deosebită, în cadrul orientărilor pentru desăvîrșirea construcției societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism. De altfel, de-a lungul istoriei, fiecare orînduire socială s-a impus față de cea precedentă tocmai printr-un nivel superior de productivitate a muncii.

Programul național prioritar — elaborat din inițiativa și sub directa conducere a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu și adoptat ca act normativ — prevede, pe ansamblu și pe principalele ramuri ale economiei naționale **căile și mijloacele prin care, în următorii cîțiva ani, să se realizeze dublarea productivității muncii** față de nivelul din 1980, ceea ce ne va înscrie printre puținele țări ale lumii, cu un ritm de creștere atît de înalt al acestui indicator. Este vorba despre **progresul tehnic, organizarea superioară a producției și a muncii** (incluzînd și stimularea material-morală a personalului muncitor), **ridicarea nivelului de pregătire profesională a oamenilor muncii.**

Într-o abordare mai detaliată, utilă pentru precizarea evoluției și combinării acestor căi și mijloace, este necesară și cunoașterea factorilor care influențează acest proces cu consecințe atît de importante pentru toate sectoarele vieții sociale și umane. În Dicționarul de economie politică (1974) sînt enumerați următorii factori care influențează productivitatea muncii (W) : naturali (climă, fertilitatea solului) ; tehnici (dezvoltarea științei, a tehnicii și tehnologiei) ; economici (calificarea, cointeresarea materială) ; social-politici (nivelul de conștiință socialistă, stimularea morală, nivelul de trai) ; psihologici (satisfacția oferită de muncă, climatul relațiilor de muncă) ; de structură (structura pe ramuri a economiei naționale).

Din gama destul de largă a acestor factori, ne vom opri asupra celor **psihologici,** pentru a le pune în evidență

aportul specific. În prealabil precizăm însă că, în ce ne privește, considerăm sfera acestui concept mult mai largă decît cea menționată în dicționarul amintit (satisfacția oferită de muncă și climatul relațiilor de muncă) ; alături de aceștia și în complementaritate cu ei trebuie incluși factorii intelectuali, cei aptitudinali, precum și cei atitudinali-caracteriali. Într-o expresie de sinteză, am putea spune că **procesul creșterii productivității muncii este influențat de întreaga personalitate a omului muncii și de calitatea relațiilor sale cu întregul colectiv de muncă.** Această expresie sintetică se cere analizată, pentru a putea stabili contribuția specifică a diverselor variabile psihice și laturi ale personalității la creșterea lor.

Rolul factorilor psihici în acest domeniu a fost relevat la începutul acestui secol de către fondatorul psihotehnicii, Hugo Münsterberg : „Omul nu e numai brațe și corp, ci și inteligență, observație, atenție, emotivitate etc." („The psyhology of industrial effciency", 1913) ; cercetările sale experimentale de la Universitatea Harvard (Boston) au demonstrat că eficiența muncii, desfășurarea ei cu succes sînt condiționate de respectarea principiului „omul potrivit la locul potrivit", care se traduce în practică prin selecție profesională și prin orientare profesională.

Această idee își păstrează valabilitatea și astăzi.

Orientarea și selecția profesională constituie premise pentru procesul de analiză a rolului factorilor psihici în creșterea productivității muncii. Analiza propriu-zisă implică însă cunoașterea **activității intelectuale** depuse de om în procesul muncii, începînd cu recepția semnalelor prin intermediul proceselor senzoriale, continuînd cu prelucrarea informației cu ajutorul operațiilor și proceselor intelectuale și încheind cu decizia care se exprimă, de obicei, prin activitatea de răspuns și care se realizează cu ajutorul mecanismelor efectoare ale organismului.

Cunoașterea, prin analiză, a mecanismelor și proceselor psihice implicate în și solicitate de procesul muncii constituie una din condițiile care chezășuiesc creșterea W, căci pe această bază, organizatorii pot lua măsurile ameliorative ce se impun, fie pentru **a adapta mașina la particularitățile și condițiile psihice ale omului,** prin așa-numita psihologie inginerească, fie pentru **o mai bună adecvare a omului la cerințele producției și ale mașinii** (selecție și orientare profesională). Aceste acomodări reciproce (a mașinii la om și a omului la mașină) constituie măsuri organizatorice, desfășurate însă pe temeiuri psihologice.

În același sens trebuie privite organizarea rațională a muncii și odihnei, combaterea oboselii, măsurile de securitate și protecție și igienă a muncii, care, toate, au resorturi și implicații psihologice.

În gama factorilor psihologici, cel cu ponderea cea mai mare în creșterea productivității muncii îl constituie **motivele.** Atît motivele extrinseci (retribuirea, recompensele, sancțiunile, opinia colectivului), cît și cele intrinseci (dragostea și pasiunea pentru muncă, aptitudinile, dorința de afirmare în profesie etc.) au o funcție energizantă și de direcționare a comportamentului omului în procesul muncii. Această funcție va fi mai bine înțeleasă dacă vom privi psihicul din perspectiva cibernetică ; dintre toate sistemele, numai sistemul psihic este capabil de autodeterminare.

Această autodeterminare se realizează, în primul rînd, prin intermediul motivelor. Desigur că propulsarea omului în muncă poate veni și din afară, de la scopurile pe care și le propune omul, sau de la cerințele pe care i le formulează societatea, dar ea este mai eficientă dacă acestea (scopul și cerințele) au fost interiorizate, adică asimilate de conștiința muncitorului. Așa se explică accentul deosebit pus pe activitatea politico-educativă de elevare a conștiinței oamenilor muncii, pe care partidul nostru o consideră o puternică forță a dezvoltării sociale : **„Fără a nega cîtuși de puțin rolul esențial al forțelor de producție în dezvoltarea societății,** spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, **noi pornim de la teza, de asemenea marxistă, că la rîndul ei conștiința poate exercita o puternică înrîurire asupra mersului înainte al societății, că ideile înaintate, cucerind masele, devin o uriașă forță materială a progresului".** În lumina acestei teze se dezvăluie cu claritate rolul factorilor psihologici în creșterea productivității muncii, factori care, în totalitatea și sinteza lor superioară, formează conștiința cu valențele ei demiurgice.

Dintre factorii motivaționali care au influență pozitivă asupra creșterii W. se relevă în primul rînd **satisfacția** pe care i-o creează muncitorului munca sa. Ea poate fi produsă de : ● obținerea unei retribuții bănești corespunzătoare cu cantitatea și calitatea activității productive realizate ; ● folosirea deplină a capacității sale mentale și fizice ; ● cunoașterea contribuției proprii la producerea unor bunuri, lucrări, servicii ; ● stabilirea unor relații interumane ; ● precizarea statutului social.

Starea de satisfacție, ca aspect esențial al motivației muncii, se produce atunci cînd activitatea depusă de muncitor îndeplinește o seamă de condiții, dintre care cele mai importante sînt : gradul de varietate rezultat din evantaiul de operații, proceduri și echipamente folosite ; gradul de autonomie pe care munca respectivă îl permite lucrătorului în rezolvarea sarcinilor de producție, în alegerea mijloacelor și echipamentelor necesare ; responsabilitatea individuală ; gradul de identificare a rezultatului exact al muncii.

Nu putem încheia considerațiile cu privire la satisfacția muncii, fără a sublinia că ea poate fi produsă și de măsura în care muncitorul își poate exprima și valorifica aptitudinile, afirmîndu-și astfel personalitatea creatoare.

O pondere demnă de a fi luată în seamă în creșterea W o au **condițiile psihosociale** în care-și desfășoară munca oamenii, în speță **climatul relațiilor de muncă.** Ambianța socială dintr-o întreprindere este absolut necesară omului pentru a-și desfășura munca. Altfel, el se simte însingurat și înstrăinat. Buna dispoziție, voioșia sînt factori psihici de creștere a productivității muncii, după cum tensiunile, stările conflictuale, nervozitatea sînt factori stressanți, cu efecte negative asupra W. Aceste situații au fost cercetate experimental. În procesul muncii oamenii intră în relații unii cu alții, creîndu-se atracții și simpatii (sau repulsii și antipatii). Aceste fenomene psihosociale au efecte pozitive (sau negative) asupra muncii și productivității ei și, ca atare, nu pot și nu trebuie să fie trecute cu vederea, ci trebuie studiate, pentru a se interveni în evoluția lor.

Relațiile dintr-o grupă de muncă pot fi **relații formale,** dictate de nevoile de organizare a muncii pe echipe, schimburi, brigăzi. Ele sînt stabilite, de obicei, de conducerea întreprinderii (secției etc.). Alături de acestea, într-un grup de muncă există **relații informale,** create spontan (atracție, prietenie, simpatie etc.). Dacă în stabilirea relațiilor formale se ține seama de cele informale, încercîndu-se mularea celor dintîi pe cele din urmă, în întreprindere se creează condiții pentru sporirea eficienței muncii. Realizarea unei bune organigrame într-o întreprindere nu va putea face abstracție de aceste relații informale, căci relațiile funcționale ale întreprinderii (care sînt relații formale) vor spori în eficiență dacă se grefează pe cele informale. În colectivele cu o productivitate superioară se simte o atmosferă de „mare familie", iar uneori se declară deschis acest lucru, punîndu-l printre altele, la baza succeselor. Documentele partidului nostru au subliniat în repetate rînduri importanța și forța creatoare a muncii colective, a sentimentelor de solidaritate în toate domeniile de activitate — colectivismul fiind, de altfel, un principiu de muncă și de viață al societății noastre socialiste.

In concluzie: creşterea productivităţii muncii este un fenomen socio-economic cu o condiţionare complexă. În această complexitate, fiecare factor îşi are ponderea sa — şi numai cunoaşterea şi stăpînirea tuturor factorilor asigură succesul. Ne-am oprit, în cele de mai sus, la factorii psihologici, deoarece îi considerăm factori-cheie; în lumina unui marxism consecvent, orice sistem (politic, social, economic, tehnic etc.) trebuie să aibă, în centrul său, omul cu nevoile şi aspiraţiile sale, omul — măsura tuturor lucrurilor, deci şi a creşterii productivităţii muncii.

conf. dr. Ion DRĂGAN
Universitatea din Timişoara

Dimensionarea ergonomică a suprafeţei de lucru

PENTRU LUCRUL la benzi de montaj, la banc, la terminalele calculatoarelor ş.a. sînt importante nu numai construcţia ergonomică a scaunului, ci şi dimensionarea planului de lucru potrivit zonei în care se deplasează mîinile operatorului. În literatura de specialitate se recomandă curent (pentru un lucrător de talie medie) gabaritele din fig. 1, stabilite încă în 1955 în urma cercetărilor lui

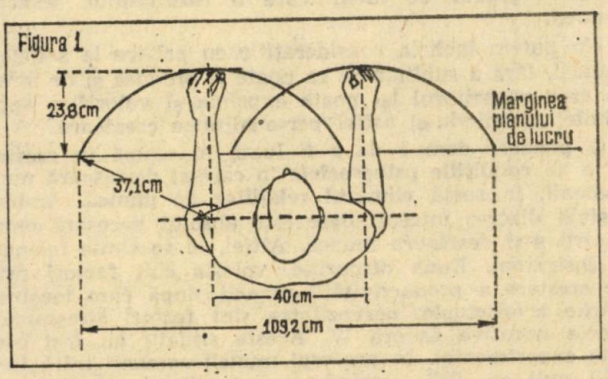

R. Farley. Ele aveau în vedere numai mişcarea antebraţelor, considerînd că braţele rămîn în poziţie naturală, lîngă corp. Studii mai recente au demonstrat însă că în practică, antebraţul nu execută o mişcare semicirculară completă, iar cotul nu rămîne într-o poziţie fixă, ci se deplasează înainte la rotirea antebraţului, deci mîna poate atinge o zonă mai îndepărtată. (fig. 2).

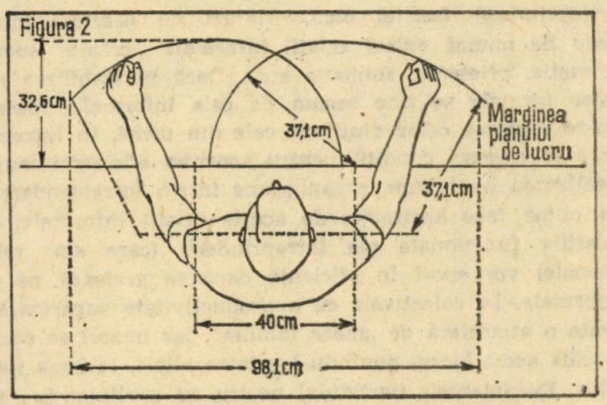

Ca urmare, suprafaţa de lucru poate fi considerabil mărită fără a diminua performanţele lucrătorului, ceea ce poate duce la un spor al productivităţii muncii.

DIN ŢĂRILE SOCIALISTE

Căi de accentuare a ritmului de creştere a productivităţii muncii

O TEMĂ frecvent şi multilateral tratată în cercetarea şi presa economică din Iugoslavia este aceea a necesităţii unui reviriment în ce priveşte ritmul de creştere a productivităţii muncii, care de la 5,8 la sută în anii 1966—1970 s-a redus la 2,5 la sută în anii 1971—1975 (micşorîndu-şi contribuţia la creşterea produsului social total de la 86 la sută la 36,8 la sută) şi continuă să rămînă scăzut.

Apelînd — pentru determinarea nivelului acestui indicator — la comparaţii internaţionale referitoare la volumul produsului social global pe locuitor, L. Zeremski arată că acesta este, în R.S.F.I., de 4 ori mai mic decît în Suedia şi R.F.G. Dinamica productivităţii muncii pe ramuri ilustrează, de asemenea, mari diferenţieri; în industria prelucrătoare ea este în R.F.G., Belgia, Franţa, Olanda, Finlanda, şi Austria de 2,3 ori superioară, în metalurgie de 1,9 ori, în extracţia şi prelucrarea ţiţeiului de 2,3 ori, în industria prelucrării lemnului de 2,8 ori etc. Numai prin măsuri hotărîte, la nivel macroeconomic ca şi la cel al organizaţiilor unite de muncă (întreprinderilor), pentru schimbarea acestei situaţii — consideră autorul — ţara se va putea situa ca partener cu drepturi egale în diviziunea internaţională a muncii.

Diferiţi cercetători, menţionînd că fenomenul este, de altfel, comun în perioada actuală mai multor ţări europene — atît capitaliste, cît şi socialiste — ca urmare a efectelor crizei economice mondiale, relevă, totuşi, unele cauze interne de ordin subiectiv, asupra cărora trebuie să se acţioneze. De pildă: la nivelul anului 1982, în economia Iugoslaviei volumul capacităţilor de producţie nefolosite se ridica la echivalentul a 10 mrd. dolari; sistemul stimulentelor materiale şi-a pierdut din eficienţă, o dată cu reducerea diferenţei dintre veniturile personalului necalificat şi ale celui cu calificare înaltă, de la 50—200 la sută, faţă de medie în 1955, la 75—125 la sută. S. Babovici adînceşte analiza factorilor ce frînează creşterea productivităţii muncii, dintre care citează, pe exemplul unei serii de întreprinderi industriale: neajunsurile în organizarea procesului de producţie, în repartiţie, insuficienta luare în consideraţie a particularităţilor psihologice ale diferitelor feluri de muncă, folosirea adesea necorespunzătoare a cadrelor tehnico-inginereşti şi a altor specialişti, consumul neraţional de resurse, slaba legătură între ştiinţă şi producţie, irosirea de timp de lucru.

Pe lîngă diminuarea acestor frîne, propunerile avansate de cei ce au aprofundat problema se referă, de asemenea, la: orientarea politicii de cadre nu spre creşterea numerică, ci spre ridicarea calificării acestora; întărirea disciplinei; elaborarea unei metodologii unice de planificare şi aprobare a investiţiilor; stimularea progresului tehnic; îmbunătăţirea politicii în domeniul importului de tehnică şi tehnologie modernă; perfecţionarea metodologiei de calcul al productivităţii muncii sociale şi al productivităţii muncii la nivelul întreprinderilor; maximizarea folosirii capacităţilor de producţie, a materiilor prime şi materialelor prin creşterea coeficientului de schimb; raţionalizarea utilizării muncii vii şi corelarea mai strînsă între rezultatele acesteia şi sistemul de cointeresare materială.

În legătură cu determinarea aportului personal al fiecărui lucrător la rezultatele de producţie ale întreprinderii, S. Claksiran evidenţiază necesitatea elaborării unei politici generale de apreciere a caracterului muncilor efectuate, ţinînd seama de diferenţele dintre cea intelectuală şi cea fizică, de gradul lor de complexitate, de răspundere, de condiţiile în care se desfăşoară, de particularităţile activităţilor de creaţie — ceea ce implică sistematizarea felurilor de muncă şi delimitarea acelor tipuri care sînt co-

mune pentru unități similare din punct de vedere funcțional. Printre altele, autorul propune ca aportul personal al organizatorilor producției să fie caracterizat prin indicatori ca : volumul producției marfă vîndută și încasată, al producției pentru export, rentabilitatea, solvabilitatea, beneficiul total al întreprinderii și cel calculat pe un lucrător, gradul de îndeplinire a planului de investiții ș.a. Se subliniază oportunitatea elaborării unei metodologii pe baza căreia în evaluarea contribuției individuale și în repartizarea veniturilor să se aibă în vedere și participarea lucrătorilor la mișcarea de inovații, raționalizări și alte activități creatoare din întreprindere.

Specificul aplicării legii valorii în socialism, în condițiile sistemului de autoconducere din Iugoslavia, impune — în opinia lui B. Orlovici — ca intervenția statului în economie să nu aibă un caracter administrativ, voluntarist, ci să urmărească și sprijine asigurarea proporționalității între veniturile întreprinderilor și nivelul de productivitate a muncii realizat de către acestea ; este necesar, deci, să se îmbunătățească metodele și instrumentele folosite de către stat pentru reglarea relațiilor marfă-bani — și în special metodele de comensurare, comparare și planificare a productivității muncii. B.O. sugerează în acest sens aplicarea — cu adaptările necesare — a metodei coeficienților de productivitate (raportul dintre prețurile de producție planificate în perioada anterioară și cele din perioada pentru care se face aprecierea), metodă ce poate fi utilizată pentru orice fel de producție și pentru orice factor de producție. La calculul acestor coeficienți se folosește coeficientul cheltuielilor de muncă ale întreprinderii — cele totale și cele necesare pentru realizarea diferitelor feluri de munci. Structura acestor coeficienți trebuie revăzută sistematic, pe măsură ce intervin modificări în factorii care influențează dinamica productivității muncii. Dintre coeficienții de productivitate, cea mai mare importanță o prezintă actualmente, pentru Iugoslavia, cei referitori la munca vie, la folosirea mijloacelor de muncă și obiectelor muncii, la productivitatea netă.

Proiectarea organizării întreprinderilor

Intrucît organizarea constituie cel mai important factor de utilizare eficientă a tuturor elementelor procesului de producție, iar formele și nivelul de dezvoltare a sistemului de organizare trebuie să corespundă condițiilor reale (în primul rînd celor tehnice) și obiectivelor activității productive din fiecare întreprindere industrială, apare evidentă necesitatea unei abordări științifice „integrale" a proiectării organizării producției, muncii și conducerii, atît în cazul întreprinderilor noi, al reconstrucției sau dezvoltării celor existente, cît și pentru perfecționarea funcționării unităților, astfel încît să se respecte cerințele de stabilitate, elasticitate, accesibilitate la nou, să se asigure un nivel înalt al productivității muncii și al eficienței economice. Pornind de la aceste considerații, J. Acevedo Suarez (Cuba) propune ca la o astfel de proiectare, sistemul organizare să fie considerat sub aspectul unității dintre subsistemele sale : cel al conducerii generale (structura organizatorică, sistemul informațional, planificare, evidență), cele funcționale (aprovizionare, desfacere, întreținerea-repararea utilajelor, personal) și cele care se ocupă cu liniile specializate de producție — interdependența obiectivelor comune și celor specifice ale fiecăruia dintre ele realizîndu-se prin construirea unui „arbore al obiectivelor", structurat pe etape de realizare. Autorul consideră 7 etape de bază : analiza particularităților tehnico-economice ale întreprinderii și a documentelor cu caracter normativ în vigoare ; formularea subsistemelor de obiective și restricții ; definirea preliminară a structurii organizatorice ; stabilirea coordonatelor de funcționare a subsistemelor organizării ; elaborarea variantei finale a structurii organizatorice și a schemelor relațiilor informaționale ; evaluarea soluțiilor proiectate ; stabilirea programului de aplicare a acestora și calculul estimativ al eficienței lor (după criterii ca : durata ciclului de producție, productivitatea muncii, eficiența activității brigăzilor și secțiilor etc.), urmînd ca rezultatele acestui calcul să fie comparate cu indicatorii normativi aplicați anterior și să devină, la rîndul lor, orientări cu caracter normativ intern.

Îmbinarea intereselor în profil de ramură și teritorial

Intr-o lucrare privind căile de îmbunătățire a colaborării sistemelor de conducere în profil de ramură și teritorial, autorul sovietic K. Gukov consideră că pentru îmbinarea mai strînsă a intereselor acestora este necesar : să crească răspunderea ministerelor pentru asigurarea nevoilor economiei naționale cu produse și servicii în care ele sînt specializate potrivit actualei diviziuni a muncii ; prețurile și tarifele să fie puse de acord cu costurile efective. Cu cît consumul este mai mare, cu atît prețurile unitare pe produs trebuie să fie mai mici. Aceasta va stimula întreprinderile și departamentele să nu creeze capacități pentru produse care nu corespund profilului lor, căci în orice caz cheltuielile pe care le vor înregistra vor fi mai mari decît cele cu care se obțin produsele respective în întreprinderile specializate. Unitățile producătoare vor avea astfel posibilitatea să lucreze rentabil, indiferent de mărimea producției La baza formării prețurilor și tarifelor ar trebui să stea plafoanele limită ale cheltuielilor de fabricație, care să fie modificate corespunzător cu volumul producției și cu dimensiunile cererii. Totodată, în alcătuirea ierarhiei sistemelor de conducere pe ramuri trebuie avute în vedere interesele ramurilor și teritoriilor învecinate. Toate acestea, consideră K.G., vor permite ca producția să se concentreze în capacități optime, să crească răspunderea ministerelor de ramură față de satisfacerea nevoilor de materii prime și produse finite ale economiei naționale, să se înlesnească munca de coordonare în profil teritorial a întreprinderilor și uniunilor economice.

Fondul de rezervă al centralei

In cadrul sistemului perfecționat de conducere planificată, introdus în R.S. Cehoslovacă, în anul 1981, ținînd seama de condițiile specifice ale economiei țării și ale organizării unităților productive, un rol important revine fondului de rezervă (FR) al uniunilor (centralelor) economice de producție. FR include toate resursele financiare neutilizate ale uniunii și se formează dintr-o cotă din beneficiul planificat al acesteia, la care se adaugă alte surse, de regulă neplanificate : cote din beneficiul suplimentar și din fondul de stimulare materială, pentru producția destinată exportului (acestea două sînt principalele surse ale FR), din economiile obținute la importul de resurse materiale necesare producției, din partea din beneficii ce rămîne la dispoziția uniunii după efectuarea vărsămintelor la bugetul de stat, din penalizările plătite uniunii de către întreprinderile în subordine în cazul încălcării de către acestea a normelor de constituire și utilizare a fondului de stimulare materială.

Limita maximă a FR a fost stabilită inițial, la nivel de ramură, la 0,6 la sută din volumul anual al producției nete proprii, la nivelul uniunilor ea fiind și mai mică ; ulterior, în cadrul experimentării — începută în 1983 — a unui complex de măsuri pentru creșterea eficienței relațiilor economice internaționale ale Cehoslovaciei și pentru perfecționarea sistemului de constituire a fondurilor de investiții ale uniunilor, plafonul a fost ridicat la 5 la sută.

Fondul de rezervă se utilizează pentru compensarea diferitelor pierderi neplanificate, ce apar la nivelul uniunii și al întreprinderilor componente, ca și pentru acordarea de sprijin financiar temporar diferitelor întreprinderi, de regulă cu restituirea ulterioară de către acestea a resurselor avansate. De asemenea, din FR se constituie o parte din fondurile cu destinație social-culturală, pentru acele întreprinderi care nu au beneficii ; se compensează pierderile înregistrate de întreprinderi din vina conducerii uniunii ; se acoperă 50 la sută din cheltuielile pentru lichidarea

stocurilor de materiale ce nu pot fi folosite în producție ; se acoperă, de asemenea, o parte din cheltuielile peste plan pentru experimentarea și asimilarea de noi produse și tehnologii destinate producției pentru export sau legate de realizarea lucrărilor de cercetare și proiectare ale uniunii etc.

DOCUMENTAR EXTERN

Organizarea, automatizarea și protecția muncii

● Pornind de la constatarea că mai mult de jumătate din numărul total al accidentelor de muncă se datoresc unor cauze organizatorice și considerînd că îmbunătățirea conducerii și organizării în domeniul îmbunătățirii securității muncii constituie un subsistem special al conducerii întreprinderii, cu obiective, principii și metode specifice, un colectiv de cercetători sovietici de la Institutul Politehnic din Ural (Sverdlovsk) a elaborat o metodologie de optimizare a planificării de perspectivă (pe cincinal) și pe termen scurt (anual) a măsurilor de protecția muncii și de automatizare a controlului aplicării acestor măsuri. Cu ajutorul calculatorului electronic se urmăresc : îndeplinirea tuturor documentelor de directivare și dispozițiilor interne, ca bază pentru analiza disciplinei în acest domeniu pe ansamblul întreprinderii și pe fiecare activitate de execuție și de control ; atestarea muncitorilor și a personalului tehnico-ingineresc în urma instructajului de tehnica securității ; verificarea securității în funcționare a utilajelor și instalațiilor și a utilizării mijloacelor de protecție individuală și colectivă.

● Pentru analiza corelației dintre creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției (G.A.) și nivelul tehnicii securității muncii (T.S.), o cercetare efectuată în R.F. Germania asupra unui eșantion de fabrici de hîrtie a pornit de la o metodologie bazată pe determinarea a 17 grade de automatizare. Din analiză a rezultat că nivelul de tehnică a securității nu crește întotdeauna direct proporțional cu G.A., ceea ce s-a verificat îndeosebi în întreprinderile cu valori medii ale acestui grad. Astfel, coeficientul ce caracterizează T.S. a fost de 0,53—0,66 în fabricile cu G.A. 4, de 0,28—0,62 la G.A. 5, de 0,18—0,29 la G.A. 6, de 0,32 la G.A. 7. Aceste date confirmă concluziile fundamentate statistic pe un plan mai larg, că scăderea numărului și frecvenței accidentelor de muncă în industrie nu evoluează paralel cu creșterea gradului de automatizare; coeficientul de corelație între G.A. și frecvența accidentelor este de sub 0,37. De aceea, consideră autorii cercetării, nu trebuie să ne așteptăm ca dezvoltarea automatizării să amelioreze considerabil, prin ea însăși, securitatea muncii și umanizarea producției ; pentru aceasta sînt necesare măsuri suplimentare în domeniul tehnicii securității.

Control de calitate computerizat

● Determinarea durității metalelor după scara și cu metoda și aparatura Brinell se face lăsînd să cadă o bilă, cu o forță cunoscută, pe suprafața epruvetei respective și măsurînd la microscop adîncimea amprentei ce se produce. În versiunea tehnică 1984, măsurarea se face electronic ; o cameră de televiziune redă imaginea amprentei, pe care un calculator o analizează, transformînd informațiile obținute într-o cifră — reprezentînd duritatea — afișată pe un display. Întreaga operație durează o fracțiune de secundă. O aplicație tipică a noii tehnologii de control o reprezintă analiza epruvetelor de oțel fierbinte de la forjă sau turnătorie.

● Un spectrofotometru cuplat cu un calculator ce poate reda informațiile pe ecran sau pe imprimantă constituie un nou sistem de măsurare a culorilor (în procesul de fabricație sau la controlul final) folosit în industria vopselelor și cernelurilor, a textilelor, a hîrtiei, a maselor plastice ș.a. Măsurarea se poate referi și la reflectanță, se poate face la lumină incidentă, în zona spectrului sau în infraroșu, iar datele obținute servesc la stabilirea sau corectarea rețetelor.

Controlul funcționării sistemelor de conducere

Metoda Expert, elaborată de firma franceză IPSI, recurge la aplicarea principiilor reviziilor financiare pentru controlul funcționării sistemelor de conducere (SC) și al sistemelor informaționale. Evaluarea SC se face după următoarele criterii : folosirea corespunzătoare a procedurilor de definire a nevoilor întreprinderii ; eficiența și rentabilitatea SC ; caracterul ergonomic al acestuia ; elasticitatea, capacitatea de a reacționa rapid la schimbările tehnologice, economice, juridice, sociale în mediul exterior ; funcționalitatea — numărul și complexitatea funcțiilor de conducere a căror îndeplinire o asigură SC ; capacitatea de „autoapărare", adică prevenirea „furtului electronic" (sustragerea din memoria calculatorului a unor informații privind politica și situația economică a întreprinderii) ; fiabilitatea — capacitatea de a reacționa rapid la fenomenele ce pot pune în pericol viabilitatea SC (de exemplu, întreruperea furnizării curentului electric pentru întreprindere) ; securitatea funcționării SC.

Evaluarea SC poate fi făcută fie cifric, fie sub formă de aprecieri pozitive și negative (da — nu), ceea ce permite prelucrarea pe calculator a informațiilor obținute, după modele matematice specifice, brevetate de IPSI.

Cercuri de calitate

Anul trecut, în industria din Japonia au funcționat un milion de cercuri de calitate, cu zece milioane de membri; în Statele Unite — 60 mii de cercuri, cu 50 mii de persoane ; în Franța — 5 000 de cercuri. Principiul lor : totdeauna se poate lucra mai bine, normele — prin definiție — pot fi depășite, întregul personal — de la director la muncitorii necalificați — este capabil să inoveze și să depună o muncă intelectuală ; calitatea produselor nu are nevoie să fie controlată, atunci cînd fiecare om are simțul datoriei.

Utilizarea aliajelor „cu memorie" în construcția roboților

Capacitatea unor metale și aliaje de a reveni, în anumite condiții, la forma avută înainte de deformare — așa-numita lor „memorie" — a fost exploatată de cercetătorii de la firma japoneză Hitachi pentru noi deschideri în domeniul acționării roboților industriali. Cu titlu experimental a fost construită o „mînă" cu 3 degete avînd cîte 4 articulații și cu braț de 40 cm (deci mult mai compact decît actualele servomotoare), capabilă să apuce și deplaseze, cu suplețe și precizie, obiecte în greutate de pînă la 2 kg. Ansamblul este lung de 70 cm și cîntărește 4,5 kg, caracteristici ce permit utilizarea lui în zone cu acces dificil. Sîrmele foarte fine din aliaj nichel-titan, folosite la acționare, posedă o „forță" proprie, reacționînd la o diferență de temperatură, prin revenirea la o lungime „memorizată". Acțiunea este foarte rapidă : „mîna" efectuează o deplasare la 90° într-o secundă.

Studiile ce se fac în continuare au în vedere găsirea unui „aliaj" cu memorie, încă mai reactiv și eventual mai puțin costisitor, în vederea trecerii la producția de serie a noului robot.

Redactor coordonator: **Dorin CONSTANTINESCU**

ÎNTREPRINDEREA DE MAȘINI-UNELTE, ACCESORII ȘI SCULE — BAIA MARE

str. Baia Sprie nr. 160; telefon: 994 — 16673; telex: 33321

livrează imediat, pe bază de comandă, fără repartiție următoarele tipuri de mașini (unelte-scule) pneumatice de mină :

● **Mașină pneumatică de curățat cu ace și tăiat cordoane de sudură :**
- tip cp 1 D 50 (4100 lovituri/min., 2 989 lei/buc.)

● **Papuc de șlefuit S4, S5 — preț informativ 4 320 lei/buc.**

● **Mașină de găurit, formă dreaptă :**
- tip MD2-45/11 G2 (4400 rot/min ; 4 mm ; 3400 lei/buc.)
- tip MD2-10/11 G2 (950 rot/min ; 6 mm diametrul burghiului — 4200 lei/buc.)
- tip MD4-6/11G4 (550 rot/min ; 8 mm — 4680 lei/buc.)
- tip MD5-42/11G5 (377 rot/min ; 6 mm — 5780 lei/buc.)
- tip MD5-20/11G5 (1700 rot/min ; 8 mm — 5780 lei/buc.)
- tip MD5-12/11G5 (100 rot/min ; 10 mm — 5780 lei/buc.)

● **Mașină de găurit, formă pistol :**
- tip MP4-12/11G4 (1100 rot/min ; 8 mm — 6130 lei/buc.)

● **Mașină de găurit unghiulară :**
- tip MD4-18/11B4-90°M (1800 rot/min ; 8 mm — 7500 lei/buc.)
- tip MD4-10/11B4-90°P (1500 rot/min ; 6 mm — 7500 lei/buc.)
- tip MD2-50/11B2-30°P (5000 rot/min ; 0,8 — 3 mm — 7000 lei/buc.)
- tip MD2-50/11B2-90°P (5000 rot/min ; 0,8 — 3 mm — 7000 lei/buc.)
- tip MD2-50/11B2-d 90°P (5000 rot/min; 0,8— 3 mm — 7000 lei/buc.)
- tip MD2-10/11B2-30°P (1000 rot/min ; 0,8 — 4 mm — 7000 lei/buc.)
- tip MD2-10/11B2-90°M (1000 rot/min ; 0,8 — 4 mm — 7000 lei/buc.)
- tip MD2-10/11B2-90°P (1000 rot/min ; 0,8 — 4 mm — 7000 lei/buc.)

● **Mașină de înșurubat, formă pistol :**
- tip MP4-12/12N4 (1200 rot/min ; M6-6675 lei/buc.)
- tip MP4-6/12N4 (600 rot/min ; M8-6675 lei/buc.)
- tip MP4-6R/12N4 (400 rot/min ; M8-6675 lei/buc.)
- tip MP2-20/12N2 (2000 rot/min ; M4-6440 lei/buc.)
- tip MP2-12/12N2 (1200 rot/min ; M4-6440 lei/buc.)
- tip MP2-12R/12N2 (1200 rot/mit ; M4-6440 lei/buc.)
- tip MP2-6/12N2 (600 rot/min ; M5-6440 lei/buc.)
- tip MP2-6R/12N2 (600 rot/min ; M5-6440 lei/buc.)

● **Mașină de înșurubat, formă dreaptă :**
- tip MD4-12/12N4 (1200 rot/min ; M6-5660 lei/buc.)
- tip MD4-6R/12N4 (400 rot/min ; M8-5660 lei/buc.)
- tip MD2-20/12N2 (2000 rot/min ; M4-6200 lei/buc.)
- tip MD2-20R/12N2 (2000 rot/min ; M4-6200 lei/buc.)
- tip MD2-12/12N2 (1200 rot/min ; M4-6200 lei/buc.)
- tip MD2-6/12N2 (600 rot/min ; M5-6200 lei/buc.)
- tip MD2-6R/12N2 (400 rot/min ; M5-6200 lei/buc.)

● **Mașină de înșurubat unghiulară :**
- tip MD5-3R/16U5-CR (300 rot/min ; M8-7900 lei/buc.)
- tip MD5-4/16U5-CR (400 rot/min ; M8-7900 lei/buc.)
- tip MD5-7R/16U5-CD (700 rot/min ; M8-7900 lei/buc.)
- tip MD5-8/16U5-CR (800 rot/min ; M8-7900 lei/buc.)
- tip MD4-16/16U4-CR (1600 rot/min ; M8-7650 lei/buc.)
- tip MD4-9/16U4-CR (900 rot/min ; M8-7650 lei/buc.)

– tip MD4-5/16U4-CR (500 rot/min ; M8-7650 lei/buc.)
– tip MD4-14R/16U4-CD (1400 rot/min; M5-7650 lei/buc.)
– tip MD4-7R/16U4-CD (700 rot/min ; M6-7650 lei/buc.)
– tip MD4-4R/16U4-CD (400 rot/min ; M8-7650 lei/buc.)
– tip MD2-22/16U2-CR (2200 rot/min ; M5-7000 lei/buc.)
– tip MD2-13/16U2-CR (1300 rot/min ; M5-7000 lei/buc.)
– tip MD2-7/16U2-CR (700 rot/min ; M5-7000 lei/buc.)
– tip MD2-20R/16U2-CD (2000 rot/min ; M5-7000 lei/buc.)
– tip MD2-11R/16U2-CD (1100 rot/min ; M5-7000 lei/buc.)
– tip MD2-5R/16U2-CD (50 rot/min ; M5-7000 lei/buc.)

● **Mașina de înșurubat cu clichet :**
– tip MD4-25/17C4 (2500 rot/min ; M8-6340 lei/buc.)
– tip MD4-17/17C4 (1700 rot/min ; M8-6340 lei/buc.)

● **Mașina de filetat, formă dreaptă :**
– tip MD4-4/9/14Q4 (400 rot/min ; M6-6795 lei/buc.)

● **Mașina de filetat formă pistol :**
– tip MP4-4/9/14Q4 (400 rot/min ; M6-7440 lei/buc.)

● **Mașina de înșurubat cu melc :**
– tip MD5-47/16M5 (470 rot/min ; M12-7695 lei/buc.)
– tip MD5-18/16M5 (180 rot/min ; M10-7695 lei/buc.)

● **Motoare staționare :**
– tip MDD2-200 (200 000 rot/min ; Diam. arbore ieșire Ø 6 mm – 3325 lei/buc.)
– tip MDD2-45 (4500 rot/min ; Diam. arbore ieșire Ø 8 mm – 3325 lei/buc.)
– tip MDD2-10 (1000 rot/min ; Diam. arbore ieșire Ø 8 mm – 3325 lei/buc.)

De asemenea mai produce următoarele tipuri de mașini-unelte :

● Mașina de mortezat M 320 mm (357000 lei/buc.) și MH 500 mm (1.460.000 lei/buc.)

● Mașină de honuit vertical HV 250, 63–250 mm diam. de honuire, 1100 mm cursă (1 413 000 lei/buc.) și HV 100, 76–100 mm, 360 mm cursă (1.366.239 lei/buc.).

● Mașină de honuit orizontală HO 100, 2 – 100 mm diam. de honuire, 400 mm cursă 870.000 lei/buc.) și HO 501, 70–500 mm diametru honuire nelimitată (2 750 000 lei/buc.)

● Mașina de broșat vertical interior BVI 10 tf. 1250 mm (743.000 lei/buc.) și BVI 25 tf. x 1600 mm (1.700.000 lei/buc.).

● Mașina de broșat vertical exterior BVE 10 tf. x 1000 m (750.000 lei/buc.) și BVE 25 tf. x 1250 mm (1.350.000 lei/buc.).

● Mașina de alezat lagăre MUAL 125 (365.460 lei/buc.).

● Mașină de ascuțit scule (freze, tarozi, alezoare etc.) ASU 280 (195.000 lei/buc.) și ASU 280 H (500 000 lei/buc. inf.).

● Mașina de ascuțit pinze și plăcuțe dure APPD 460 – 76.200 lei/buc.

● Mașina de ascuțit burghie MAB 2 (0,1 – 2 mm ; 347.254 lei/buc.) și MAB 32 (2–32 mm) și 450.000 lei/buc. inf.

● Mașina de ascuțit freze melc AFM 300, – (1.000.000 lei/buc. inf.).

● Mașina de ascuțit pinze fierăstrău circular ASPC 1500–250000 lei/buc.

● Mașina de ascuțit scule ASU 415 (350.000 lei/buc.)

● Mașina de ascuțit plăcuțe APC 01 (2.000.000 lei/buc. inf.) și APC 02 (2.000.000 lei/buc. inf.).

● Mașina de ascuțit tip ASU 400 (250.000 lei/buc. inf.)

● Mașina de lepuit MLP 630 (1.200.000 lei/buc. inf.), MLP 700 (1.020.000 lei/buc. inf.). MLP 900 (1.386.900 lei/buc. inf.) și MLP 1200 (2.500.000 lei/buc. inf.)

● Mașină de ascuțit broșe ASB 2000, (260 mm din prelucrare, 2000 mm lungime maximă a ascuțirii (2.000.000 lei/buc. inf.).

● Mașină de alezat fin vertical cămăși cilindrii Ø 13,5 – 235 mm (1.200.000 lei/buc.) și AZFV 350 (2.400.000 lei/buc. inf.).

● Mașină de ascuțit cuțite de strung, raboteză cu dimensiuni de la 8 x 8 pînă la 40 x 40 mm (135.000 mii lei/buc. inf.).

Mașinile-unelte fabricate de întreprinderea noastră, prin parametrii constructivi și fiabilitatea pe care o au răspund celor mai înalte exigențe ale beneficiarilor.

Raporturi de muncă

EFECTELE NULITĂȚII CONTRACTULUI DE MUNCĂ CU PRIVIRE LA RETRIBUIREA MUNCII

După cum este cunoscut, contractul de muncă este considerat nul în cazul în care a fost încheiat fără a fi respectate condițiile prevăzute de lege. Situațiile care pot determina nulitatea contractului de muncă sînt suficient de numeroase. Ne vom referi la cele mai importante: încadrarea unui minor sub 14 ani; încadrarea într-o funcție a unei persoane fără a avea vîrsta prevăzută de lege; încadrarea unui absolvent al învățămîntului superior — cursuri de zi, fără dispoziția de repartizare; încadrarea fără examen sau concurs, ori fără probă practică, dacă acestea sînt prevăzute de lege; neobținerea avizelor din partea organelor competente; lipsa postului vacant în statul de funcții; neîndeplinirea condițiilor de stagiu sau de studii. Ne vom opri asupra efectelor nulității contractului de muncă pentru neîndeplinirea condițiilor de studii, acestea avînd o mai mare frecvență în practica unităților socialiste. Prima și cea mai importantă consecință a nulității contractului de muncă generată de inexistența unor studii corespunzătoare operează în domeniul retribuirii muncii. Pornindu-se de la unul din principiile călăuzitoare în socialism și anume că orice muncă trebuie retribuită după cantitatea, calitatea și importanța ei socială, se impune ca o primă concluzie că o muncă prestată — chiar în baza unui contract nul — trebuie retribuită. Ceea ce urmează a se preciza sînt numai limitele sau cuantumul acestei retribuții. După unele ezitări din trecut, practica Tribunalului Suprem și a instanțelor judecătorești s-a cristalizat în ultima perioadă în sensul că în cazul încadrării fără studiile prevăzute de lege se va avea în vedere — la retribuirea muncii prestate — numai împrejurarea dacă activitatea depusă a fost sau nu corespunzătoare funcției în care cel în cauză a fost nelegal încadrat, fără a se mai lua în considerare culpa persoanei în cauză. În caz afirmativ, adică în situația cînd unitatea a primit pentru retribuția plătită o muncă echivalentă, corespunzătoare funcției ocupate, ea nu se poate considera păgubită. Citățm din Decizia nr. 52/1968 a Plenului Trib. Suprem, elocventă în acest caz: „faptul de a prezenta un act de studii fals și a ocupa o funcție superioară celei la care dau dreptul studiile reale pe care trebuie să le aibă cel în cauză nu este totdeauna generată de prejudicii. Unitatea se poate socoti prejudiciată numai în măsura în care nu au fost satisfăcute sarcinile funcției îndeplinite de către cel care s-a încadrat sau menținut într-o anumită funcție pe bază de acte false sau cînd dispozițiile legale prevăd o retribuție micșorată pentru neîndeplinirea condițiilor de studii. În ipoteza în care nu s-a produs nici un prejudiciu avutului obștesc, cel în cauză va răspunde pentru infracțiunea de uz de fals". În același sens și Decizia nr. 2246/1970 a Trib. Suprem secția penală: „în cazul infracțiunii de înșelăciune în paguba avutului obștesc săvîrșită prin prezentarea, pentru încadrarea în funcție, a unor acte de studii false, despăgubirile civile se stabilesc în modul următor: dacă se dovedește că activitatea inculpatului, nefiind corespunzătoare, a cauzat unității o pagubă, urmează a se stabili în mod concret întinderea acesteia, iar inculpatul obligat la repararea ei; dacă, dimpotrivă, activitatea inculpatului a fost corespunzătoare, obligația de dezdăunare se va stabili în raport cu limitele micșorate de retribuire la care inculpatul urmează a fi supus, deoarece a încasat retribuții ce trebuiau diminuate în raport cu neîndeplinirea anumitor condiții de studii". În același sens citățm și Dec. pen. a Trib. jud. Timiș nr. 164/1974 (R.R.D. nr. 5/1974, p. 66). Literatura juridică de specialitate (Sanda Ghimpu, Ion Traian Ștefănescu, Șerban Beligrădeanu, Gh. Mohanu, Dreptul muncii, Tratat, vol. I, p. 278—279) aderă la practica supremei instanțe (menționată mai sus) considerînd-o că face o justă aplicare a principiului fundamental al retribuirii în raport de cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, punct de vedere la care subscriem.

dr. C. JORNESCU

Practică arbitrală

● REORGANIZARE — EFECTE

Potrivit art. 47 alin. 2 din Decretul nr. 31/1954, dacă o parte din patrimoniul unei persoane juridice se transmite prin desprindere către altă unitate, împărțirea patrimoniului se produce proporțional cu partea, astfel dobîndită. Transmiterea se realizează în temeiul principiilor prevăzute de lege, încît unitatea dobînditoare nu poate face o selecție a obligațiilor pe care le preia. În consecință, s-a respins acțiunea unității dobînditoare prin care se cerea obligarea unității antecesoare la plata de daune pentru penalitățile suportate datorită neîndeplinirii, anterior reorganizării, a unor obligații contractuale de către fabrica pe care a preluat-o. (Decizia P.A.S. nr. 1355/1984).

Notă: Prin decizia menționată se realizează o aplicare corectă a principiilor ce guvernează reorganizarea persoanelor juridice în situația dată. Transmiterea efectuîndu-se în temeiul dispozițiilor legale, în care se prevede dobîndirea unei părți din patrimoniu, nu are nici o semnificație dacă o obligație cuprinsă în această parte a fost generată de o activitate negativă, culpabilă a antecesoarei. Răspunderea acesteia ar putea fi implicată numai pentru o faptă săvîrșită cu ocazia desprinderii — cum ar fi, de pildă, nepredarea unui contract, omisiune din cauza căreia unitatea dobînditoare nu a putut organiza executarea obligațiilor contractuale.

● UNITĂȚI ECONOMICE — ANGAJARE

Potrivit art. 90 din Legea nr. 71/1969, contractele se semnează de directorul unității ori se mai pot încheia prin împuternicirea dată de acesta altor persoane. În același sens sînt și prevederile art. 40 din Legea nr. 5/1978. În consecință, dacă confirmarea comenzii a fost semnată de directorul unității furnizoare și de șeful compartimentului plan-organizare, fără a fi semnată și de contabilul-șef, în speță s-au format între părți raporturi contractuale valabile, care generează răspunderea contractuală pentru nelivrare. Cerința semnăturii contabilului șef este prevăzută prin art. 41 din Legea nr. 9/1974 privind controlul financiar preventiv. Lipsa semnăturii contabilului șef nu poate duce la nulitatea contractului economic, ci atrage sancțiunile prevăzute în mod expres de dispozițiile legale referitoare la controlul financiar. (Decizia P.A.S. nr. 1482/1984).

Notă. Normele din legislația economică citate în această decizie a P.A.S. exprimă principiul fundamental în privința capacității de exercițiu a persoanelor juridice în temeiul căruia „actele juridice făcute de organele persoanei juridice, în limitele puterilor ce le-au fost conferite, sînt actele persoanei juridice însăși" (art. 35, alin. 2 din Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice). Organele care angajează unitățile socialiste sînt prevăzute de legislația economică (Legea nr. 71/1969, Legea nr. 5/1978 ș.a.) prin care sînt reglementate raporturile ce se stabilesc între o unitate și alte persoane juridice, ori persoane fizice. Legea nr. 9/1974 prevede cerința semnăturii contabilului șef, ca organ de specialitate în structura internă a unității. Drept urmare, lipsa semnăturii acestuia nu poate fi opusă celeilalte părți din contract prin invocarea nulității.

● PENSIE ILEGAL PLĂTITĂ — RECUPERARE

Prin art. 84 din Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistență socială s-a prevăzut o reglementare specială potrivit căreia sumele plătite fără temei, cu titlu de pensie, se recuperează de la cei cărora le-au primit. Dacă pensionarul beneficiar a decedat, sumele ce i s-au plătit ilegal nu se mai urmăresc. Aceste norme din legea specială referitoare la pensii exclud aplicarea prevederilor art. 1000 C. civ. cu privire la răspunderea pentru fapta altuia. De aceea, dacă s-a obținut o anumită pensie pe baza unei adeverințe de vechime în muncă nereală, nu răspunde unitatea la care era încadrată persoana care a eliberat acest act. Direcțiile pentru problemele de muncă și ocrotiri sociale urmează să recupereze sumele plătite direct de la persoanele care le-au primit, fără temei legal. (Decizia P.A.S. nr. 1293/1984).

● CONDIȚIA FRANCO

În temeiul art. 26 din Legea nr. 19/1971 cu privire la regimul prețurilor și tarifelor pentru produsele de sticlărie s-a prevăzut condiția de livrare „franco depozitul furnizorului". În consecință, de la acest punct, cheltuielile de transport se suportă de unitatea beneficiară. În aceste cheltuieli se includ și taxele de transport a transcontainerelor, în care i s-au livrat unității beneficiare produsele, pe traseul de restituire de la gară la depozitul unității furnizoare. Suportarea cheltuielilor legate de returnarea transcontainerelor de către unitatea beneficiară este justificată de împrejurarea că, în acest mod, s-a asigurat transportul produselor de la depozitul unității furnizoare la unitatea beneficiară, parcurs ce nu se mai include în condiția „franco" stabilită. (Decizia P.A.S. nr. 1428/1984).

● COLETE — PREDARE LA DESTINAȚIE

Art. 35 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 stabilește o prezumție că „totul este găsit în ordine", dacă destinatarul preia fără obiecțiuni coletul. De aceea, unitatea beneficiară nu mai poate opune unității furnizoare constatările cuprinse în procesul-verbal încheiat de comisia de recepție, fără participarea unui delegat neutru. Ulterior, s-a încheiat un nou proces-verbal, cu participarea delegatului unității furnizoare, în care se reproduc lipsurile constatate de comisia de recepție a unității beneficiare. În această situație, cele consemnate în prezența delegatului unității furnizoare reprezintă lipsurile existente la acea dată, nu situația din momentul deschiderii coletului. (Decizia P.A.S. nr. 1560/1984).

Întrebări și răspunsuri

● DORINA POINARU, Bacău — Potrivit prevederilor art. 35 alin. 2 din Legea nr. 5/1973 (modificată și republicată în 1980), tinerii nou încadrați în producție sînt exceptați de la majorarea chiriei timp de 5 ani de la încadrare, cu condiția ca ei să fie titulari ai contractelor de închiriere. Prevederea citată vizează exclusiv pe titularul de contract (nu și pe membrii familiei sale), deoarece reglementează raporturile de locațiune numai cu acesta.

● ELENA MUȘUNOI, Galați — În baza prevederilor pct. 2 lit. a din Normele nr. 30/1983 ale C.P.C.P., cheltuielile aferente consumului de apă în clădirile de locuit — în cazul cînd există un singur aparat de înregistrare pe un grup de clădiri, sau pe o clădire — se repartizează proporțional cu numărul de persoane. Asociația de locatari poate pune în vedere locatarilor de a nu face risipă de apă potabilă, intervenindu-se în acest sens și la I.J.G.C.L., sesizînd pericolul degradării imobilului ca urmare a excesului de umiditate și infiltrărilor de apă. Copiii aflați la grădinițele cu orar săptămînal trebuie incluși în numărul persoanelor avute în vedere la repartizarea cheltuielilor de întreținere, deoarece în baza pct. 13 lit. c din Normele citate pot fi scutiți de plată numai cei ce lipsesc din imobil una sau mai multe luni calendaristice, ceea ce în situația relatată de dv. nu este cazul.

● SIMION MIHALACHE, București — În baza prevederilor art. 5 lit. f și art. 12 din Statutul asociațiilor de locatari, aprobat prin Decretul nr. 387/1977, comisia de cenzori este aleasă de adunarea generală, iar cenzorii aleg

dintre ei un președinte. Comisia de cenzori verifică, în baza art. 13 din statut, gestiunea asociației și efectuează controlul preventiv fără a avea nevoie de nici o aprobare, nici din partea asociației și nici a altui organ. Dacă există opunere, solicitați sprijinul comitetului (biroului) executiv al consiliului popular.

● **GHEORGHE LIXANDRU, București** — În baza prevederilor pct. 1 lit. a alin. 1 și 2 din Normele nr. 30/1983 ale C.P.C.P., cheltuielile pentru lucrările de întreținere și reparații la părțile și instalațiile comune se repartizează proporțional cu numărul persoanelor, cu excepția cheltuielilor efectuate cu refacerea tapetelor, zugrăveli, vopsitorie, curățirea jghiaburilor, tavanelor etc., care se repartizează proporțional cu suprafața locativă deținută în exclusivitate. Copiii sînt incluși în numărul de persoane ce suportă cheltuielile comune ale clădirii unde își au domiciliul legal, adică la părinți, chiar dacă lipsesc cu întermitentă.

● **AUREL ARON, ALEXANDRU VLAICU, IOSIF LAIOȘ, Brăila** — În calitate de proprietari aveți datoria de a contribui la repararea și întreținerea părților și instalațiilor comune ale unei clădiri, proporțional cu cota parte indiviză ce o aveți asupra acestora. Ascensorul, ca și scările, hidroforul, caloriferul etc. sînt părți și instalații comune ale clădirii (pct. 1 lit. a alin. final din Normele nr. 30/1983 ale C.P.C.P.) Dv. nu participați la cheltuielile aferente energiei electrice deoarece nu folosiți ascensorul.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI nr. 182, Galați** — Potrivit prevederilor pct. 5 alin. 1 din Normele nr. 30/1983 ale C.P.C.P., în cazul în care la centralele sau punctele termice sînt racordate mai multe clădiri, suma totală a cheltuielilor se repartizează pe fiecare clădire proporțional cu suprafața echivalentă termică a tuturor corpurilor de încălzire (radiatoare din fontă sau oțel, convectori, convectoradiatoare, conducte și coloane neizolate etc.), determinată potrivit normelor legale. Pentru amănunte și modul de calcul vă recomandăm să consultați lucrarea „Probleme juridico-economice în activitatea consiliilor populare — administrarea imobilelor" pag. 118—119, editată de Revista economică. Cheltuielile privind reparațiile, întreținerea și folosirea ascensorului sînt reglementate în mod detaliat prin Normele nr. 30/1983 ale C.P.C.P.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI nr. 45, Drobeta-Turnu Severin.** Potrivit prevederilor art. 3 din Statutul asociațiilor de locatari sînt, de drept, membri ai asociației : persoanele fizice ce locuiesc în apartamentele proprietate personală, titularii contractelor de închiriere, persoanele juridice care dețin spații în clădirea respectivă. Din scrisoarea dv. rezultă că în clădirea pe care este constituită asociația sînt 234 titulari de contracte de închiriere. Numai aceștia sînt membri ai asociației. Indemnizația cuvenită administratorului este de pînă la 756 lei lunar. Pentru ca o persoană să fie scutită de contribuția la o parte din cheltuielile de întreținere trebuie să lipsească consecutiv una sau mai multe luni calendaristice. Cei ce lipsesc intermitent nu pot fi scutiți (pct. 13 din Norme).

● **C.A.T.C., Pitești** — În conformitate cu prevederile art. 44 din Legea contractelor economice nr. 71/1969, unitatea socialistă care nu execută obligațiile asumate prin contract ori le execută necorespunzător, datorează celeilalte părți penalități, precum și despăgubiri, în vederea reparării prejudiciului cauzat din culpa sa. Repararea este integrală și privește atît paguba efectiv suferită, cît și beneficiul nerealizat. Despăgubirea se datorează numai în măsura în care prejudiciul nu a fost acoperit în întregime prin plata penalităților. În lumina acestei prevederi, obligația dv. față de furnizorul principal nu constă numai în înlocuirea sau remedierea produselor, ci și în acoperirea pagubelor suferite de acesta din cauza calității necorespunzătoare a mărfurilor livrate.

● **N. POPESCU, Focșani** — Bunurile materiale, altele decît fondurile fixe, din administrarea unităților socialiste de stat care nu mai pot fi folosite datorită schimbării procesului tehnologic, sistării fabricației și care datorită păstrării îndelungate s-au degradat parțial sau total, potrivit art. 18 din Decretul nr. 49/1982, pot fi declasate în condițiile și cu aprobările prevăzute de acest decret. Prevederile acestui decret se aplică numai pentru bunurile materiale care nu au fost folosite în procesul de producție. Scoaterea din uz a obiectelor de inventar de mică valoare sau scurtă durată, echipamentelor și materialelor de protecție, S.D.V.-urilor, A.M.C.-urilor, în folosință, ajunse la limita maximă de utilizare, a căror valoare se suportă din costurile de producție sau cheltuielile de circulație, se face pe baza „procesului verbal de scoatere din funcțiune a mijloacelor fixe și declasare a mijloacelor materiale" (cod 14-1-4m) aprobat de conducerea unității, care servește ca document pentru scoaterea din uz a obiectelor de inventar date în folosință și de aprobare a scoaterii din uz. Problema privind operațiunea de declasare a ambalajelor noi sau returnate nu face obiectul prevederilor Decretului nr. 49/1982, aceasta fiind reglementată prin Decretul nr. 146/1980 privind unele măsuri de îmbunătățire a circulației, utilizării și recuperării ambalajelor pentru mărfurile ce se desfac prin comerțul cu amănuntul și Ordinul M.A.T.M.C.G.F.F. nr. 96/1981.

● **SCHELA DE PRODUCȚIE PETROLIERĂ, Pecica** — Restituirea depunerilor oamenilor muncii ca părți sociale se face în condițiile și la perioadele prevăzute de art. 8 din Legea nr. 3/1982.

● **STAȚIUNEA DE CERCETARE ȘI PRODUCȚIE POMICOLĂ, Iași** — În conformitate cu prevederile art. 65 din Legea nr. 12/1971, la întreprinderile agricole de stat se poate aproba în mod excepțional, la solicitarea trusturilor I.A.S., încadrarea pe funcții de conducere a unor cadre cu studii medii care au o vechime îndelungată în specialitatea funcțiilor respective. Ministerul Muncii, prin adresa nr. 8007/1972, a precizat că „în aceste cazuri condițiile de vechime necesare pe grade de organizare sînt mai mari cu 2 ani pentru subingineri și 4 ani pentru absolvenții învățămîntului mediu față de vechimea în specialitate prevăzută de indicator la condiția de studii superioare". Retribuția tarifară a acestui personal se stabilește conform prevederilor art. 17 alin. a din Anexa nr. 5 la Decretul nr. 100/1979.

● **STELIAN BALACIANU, Tg. Mureș** — La art. 3 lit. d din Instrucțiunile C.C. al U.G.S.R. nr. 1414/1978 este prevăzut că pot beneficia de trimiteri la tratament balnear și odihnă în stațiuni balneoclimaterice membrii de familie ai personalului muncitor, iar la art. 15 se menționează : „contribuțiile bănești pentru membrii de familie și însoțitorii invalizilor se plătesc la unitatea care eliberează biletele". Avînd în vedere faptul că biletele de tratament balnear și odihnă se decontează de către unități la organele sindicale la care au fost contractate, urmează ca diferența între contribuția bănească și prețul nominal al biletelor să fie suportată din fondurile unităților care au contractat biletele.

● **MARIN DINU, Galați** — 1) Statutul Cooperativei agricole de producție aprobat prin Decretul Consiliului de Stat nr. 93/1983 prevede la art. 4 lit. e: „Din terenul agricol, proprietatea cooperativei, adunarea generală poate atribui, anual, lot în folosință fiecărei persoane care : e) este specialist agricol, lucrează în cooperativa agricolă și domiciliază în localitatea în care își are sediul cooperativa". 2) Decretul nr. 70/1 martie 1984 la cap. I art. 2 precizează : „locuitorii din mediul rural și urban care dețin terenuri agricole au obligația, potrivit legii, să le cultive, să crească animale și păsări, în vederea obținerii produselor animale necesare acoperirii nevoilor proprii de consum, contractării și predării unor cantități sporite de produse pentru fondul de stat. Numărul de animale și păsări ce pot fi crescute de fiecare gospodărie pentru nevoile proprii, contractare și achiziții este nelimitat".

● **ASOCIAȚIA ECONOMICA CU PROFIL INDUSTRIAL, Carei** — Livrarea de către bazele județene a laminatelor în două unități de măsură ml/kg sau mp/kg — se aplică în conformitate cu prevederile decretelor nr. 25/11 februarie 1981 și 201/16 iunie 1983. Aplicarea în practică nu pune probleme deosebite la tablă mijlocie și groasă și la laminate în bare. Scopul aplicării a fost de a mobiliza producătorii ca din aceeași cantitate de material să obțină materiale și produse în suprafețe cît mai mari, fără a afecta caracteristicile prescrise de STAS sau N.I. a produselor. Mai sînt încă greutăți la recepționarea și gestionarea tablei subțiri, pentru înlăturarea cărora urmează ca, în cel mai scurt timp, împreună cu organele financiare, să se stabilească o metodologie unitară de înregistrare și urmărire. Pentru laminatele în rulouri și colaci nu există create condiții de a se recepționa și urmări în două unități de măsură, nici la bazele județene și nici la beneficiari. Aceeași situație este și la hîrtie în suluri și pachete, precum și la foliile de polietilenă și PVC, benzi de transport din cauciuc etc. În prezent, la acestea, recepția se face pe baza documentelor primite de la furnizori și numai prin cîntărire, livrarea la beneficiari făcîndu-se ca atare. Problema trebuie să rămînă în continuare în atenția organelor centrale, întrucît la metal nu este rezolvată pînă în prezent. Pierderi mai însemnate sînt la tablele subțiri negre și zincate, unde nu se asigură — **încă de la emiterea repartiției** — tabla subțire de 0,3—0,4 mm, pe care coordonatorul de balanță M.I.M.—D.G.A.D. o înlocuiește cu tablă de 0,7—0,75, practic dublîndu-se consumul la beneficiar.

● **ELENA SCURTU, Oradea; ȘTEFAN PETRICA, Pleniță; N. NICU, Brașov** — Prin Decretul nr. 338/1983 din 10 IX 1983 s-au adus modificări art. 9 din Legea nr. 26/1967 privind concediul de odihnă. Potrivit art. 9 alin. (1) din decret, trebuie să se înțeleagă că sînt considerate concediu fără plată numai acele zile prevăzute într-un act normativ în care se precizează și durata acestora. Astfel, H.C.M. nr. 1052/1962 stabilește că se acordă o singură dată, la cerere, 30 de zile concediu fără plată elevilor care studiază în învățămîntul seral, pentru pregătire și prezentare la examenul de bacalaureat. Legea nr. 14/1972 privind organizarea apărării naționale prevede că tinerii care pleacă să satisfacă serviciul militar au dreptul la un concediu fără plată de 5 zile etc. Pînă la aplicarea dispozițiilor Decretului nr. 338/1983 în mod greșit s-au considerat concedii fără plată și în alte situații personale deosebite. Acestea nefiind reglementate prin acte normative, rămîne la aprecierea colectivelor de conducere din unități motivarea zilelor nelucrate în cazuri bine justificate. Cînd totuși colectivul de conducere hotărăște ca unele zile să fie scăzute din concediul de odihnă, pentru acestea se acordă indemnizație. Aliniatul 2 al art. 9 din decret stabilește că persoanele care au beneficiat de concediu fără plată mai mult de 30 de zile în ultimele 12 luni, premergătoare concediului de odihnă, acest concediu se reduce cu numărul de zile care depășesc această durată. Avînd în vedere că potrivit art. 1 din Legea nr. 26/1967, concediul de odihnă se acordă în zile lucrătoare și reducerea menționată mai sus se face tot în zile lucrătoare, art. 9 alin. 3 din Decretul nr. 338/1983 precizează că nu se reduc din concediul de odihnă concediile fără plată acordate ca urmare a întreruperii temporare a activității unității. Această reglementare se referă numai la dispozițiile art. 127 din Codul muncii, care prevede că prin hotărîri ale Consiliului de Miniștri se stabilește ca unele unități cu activitate sezonieră, precum și în situații deosebite alte unități, pot acorda concediu fără plată pe o perioadă determinată de pînă la 120 zile anual. În ceea ce privește absențele nemotivate, potrivit art. 9 alin. 4 din Decretul nr. 338/1983, acestea se scad din durata concediului de odihnă indiferent de numărul lor și nu se cumulează cu concediile fără plată. Avînd în vedere că în decret nu se precizează data aplicării acestor modificări, se iau în considerație și se scad din concediul de odihnă numai concediile fără plată care depășesc 30 de zile calendaristice, precum și absențele nemotivate, de la data de 5 octombrie 1983 cînd a fost publicat decretul în Buletinul Oficial nr. 74. La art. 9 alin. 5 din decret se mai prevede că trimestrial conducerile unităților sînt obligate să afișeze la locul de muncă numele persoanelor și numărul zilelor ce se scad din concediul de odihnă al acestora pentru concediul fără plată ce depășesc 30 de zile (în ultimele 12 luni) și absențele nemotivate.

● **ÎNTREPRINDEREA DE POMPE, București** — În conformitate cu dispozițiile art. 9 (1) din Decretul nr. 325/1983, retribuțiile tarifare majorate potrivit acestui decret nu afectează drepturile de alocație de stat pentru copii, dacă acestea erau stabilite și prin majorarea retribuției tarifare, cel în cauză se încadrează în tranșe superioare de venituri. Potrivit art. 16 (1) din Decretul nr. 246/1977 alocația de stat pentru copii se acordă de la data stabilirii dreptului. Prin data stabilirii dreptului la alocație se înțelege data la care conducerea unității aprobă cererea înregistrată pe baza actelor justificative, verificate în prealabil de comisia pentru probleme sociale și controlul financiar preventiv. Alocația de stat pentru copii nu se poate acorda retroactiv datei stabilirii dreptului, cu excepția celor transferați sau detașați care aveau stabilit acest drept la fosta unitate unde au lucrat. În cazul cînd părinții sînt despărțiți în fapt și soțul a fost obligat prin hotărîre judecătorească la plata unei pensii de întreținere, alocația se acordă soției și acest copil nu poate fi luat în considerație la stabilirea altui drept de alocație. Cînd mama este singură, cu copil nerecunoscut, încadrată cu contract pe durată nelimitată, poate fi beneficiară de alocație pentru copil. În situația părinților necăsătoriți, beneficiar de alocație este soțul pentru copii din căsătorie și din afara căsătoriei, pe care îi are în îngrijire. Soția nu poate beneficia de alocație de stat pentru copii cînd soțul se încadrează pentru prima dată în muncă și nu primește alocație pe primele 3 luni, sau cînd soțului, în următoarele 6 luni, i se acordă cuantumul redus cu 50% (art. 7 (3), din Decretul nr. 246/1977). În cazul unui pensionar de invaliditate gr. III, cuantumul alocației se stabilește în raport de venitul realizat din însumarea retribuției și a pensiei

● **CONSTANTIN DAVID, Piatra Neamț** — Elevii liceelor și școlilor profesionale beneficiari ai burselor pe bază de contract, care au fost exmatriculați în cursul școlarizării sau care nu își respectă, după absolvire, obligațiile asumate prin contract, sînt obligați să restituie contravaloarea bursei sau indemnizației primite pe timpul școlarizării (art. 7 din Decretul nr. 198/1980). Bursa de școlarizare și bursa pe bază de contract pentru elevi constă din alocația de hrană, din scutire la plata cheltuielilor personale (art. 4 din Decretul nr. 198/1980). Cuantumul alocației de hrană este stabilit în Anexa nr. 1 la Decretul nr. 198/1980, modificată prin Anexa nr. 1 la Decretul nr. 46/1982. Nivelul cheltuielilor lunare de regie la internat și cantină, precum și sumele lunare pentru cheltuielile personale ale bursierilor sînt cele stabilite la anexa nr. 1 la Decretul nr. 198/1980. Față de cele de mai sus, rezultă că elevii din liceele și școlile profesionale care au beneficiat de burse pe bază de contract sînt obligați să restituie alocația zilnică de hrană, cheltuielile lunare de regie la internat și cantină, sumele lunare pentru cheltuieli personale, primite pe timpul școlarizării (inclusiv pe perioada de practică). Sumele ce urmează a fi restituite se stabilesc, după caz, în raport cu perioada de școlarizare, sau cu perioada de stagiu rămasă neefectuată față de prevederile contractului (pct. 6 din Anexa nr. 3 la Decretul nr. 198/1980). La punctul 6 din aceeași anexă se stabilesc situațiile de excepție în care elevii nu sînt obligați să restituie aceste cheltuieli. Bursele pe bază de contract recuperate de la persoanele în cauză se reflectă în rezultatele financiare ale întreprinderilor care au acordat aceste burse. Cele de mai sus se aplică pentru bursele de întreprindere acordate ulterior apariției Decretului nr. 198/1980. Pentru perioada anterioară, recuperarea cheltuielilor de școlarizare se face potrivit Instrucțiunilor Ministerului Educației și Învățămîntului nr. 73711/1976.

● **ADRIAN CIOBOTĂ, Ticvaniu Mare, Caraș-Severin.** — În situația prezentată, retribuirea urmează a se

face în condițiile art. 11 din Decretul nr. 335/1983, iar eliberarea fondului de retribuire potrivit prevederilor art. 8 din Decretul nr. 336/1983.

● **ION OCHEANĂ, Iași** — Datele prezentate sînt insuficiente. Totuși în ipoteza în care unitatea dv. se încadrează în dispozițiile art. 17 alin. 3 din Decretul nr. 335/1983, retribuirea persoanei în cauză urmează să se facă în condițiile art. 18, sau, dacă este cazul, în cele ale art. 16, din același act normativ.

● **VIRGILIU BORCAN, București** — În situația în care la data intrării în vigoare a Legii nr. 12/1971 erați legal încadrat în funcția de contabil șef șantier de gradul I, adică aveați derogare pentru lipsă de studii superioare, vă sînt aplicabile prevederile art. 68 din Legea nr. 12/1971.

● **MIHAI IORDĂNESCU, București** — Nu puteți fi încadrat decît la clasa 32 gradația I, întrucît nu se poate susține că funcția de economist principal II este o funcție superioară celei de contabil șef, indiferent de limitele retribuțiilor celor două funcții. Prevederile pct. 11 din Anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979 vi s-au mai aplicat odată.

● **PETRA VĂTĂMANU, Focșani** — Potrivit prevederilor pct. 68 din Anexa nr. 2 la Legea nr. 12/1971, pentru funcția de operator principal la Oficiul de calcul este necesară, pe lîngă studiile corespunzătoare, o vechime minimă de 5 ani în funcții economice cu pregătire medie pe care dv. nu o aveți. Fără îndeplinirea acestei condiții de vechime nu vă puteți prezenta nici la un eventual concurs pentru ocuparea funcției de operator principal a cărei organizare nu are nici o legătură cu termenul de 6 luni de la aplicarea majorării retribuției prevăzut de art. 33 alin. 2 din Legea nr. 17/1974. Unitatea, la data transferării vă putea încadra la gradația a 7-a a funcției de operator, dacă nu depășea procentul prevăzut la art. 33 alin. 3 din Legea nr. 57/1974 pentru personalul încadrat la ultima gradație.

● **EMIL BULBOACĂ, Galați** — Considerăm firesc și legal faptul că în situația în care nu mai exercitați funcția de șef de fermă, ci pe aceea de tehnician cu baza furajeră, să primiți o retribuție inferioară celei avute anterior. În ipoteza în care îndepliniți condițiile de studii și vechimea pentru funcția de șef de fermă și ați fost trecut fără consimțămîntul dv. în funcția de tehnician, potrivit dispozițiilor art. 18 lit. c, art. 174 lit. b și art. 176 alin. 2 din Codul muncii aveți posibilitatea să vă adresați judecătoriei, în termen de 30 de zile de la data cînd ați luat cunoștință de această măsură, solicitînd reintegrarea în funcție. Dacă nu ați procedat astfel, înseamnă că ați acceptat modificarea contractului de muncă referitoare la funcție și implicit la retribuție. În ceea ce privește sporul de retribuție la care vă referiți, acesta se acordă numai personalului retribuit de D.G.A.I.A.

● **GRIGORAȘ LAZĂR, Iași** — Pentru lipsa studiilor superioare, stabilirea diferenței de retribuție se face în raport cu retribuția tarifară corespunzătoare funcției de contabil șef diminuată cu două clase de retribuire. Încasarea indemnizației de conducere la nivelul minim nu este condiționată de precizarea organului administrativ ierarhic superior în acest sens. În situația în care retribuția corespunzătoare funcției de contabil șef, diminuată cu două clase de retribuire, depășește plafonul prevăzut de Decretul nr. 46/1982, nu mai aveți dreptul la compensația acordată prin acest act normativ. Faptul că pe diploma de absolvire este prevăzută calificarea de „tehnician finanțe" nu vă dă dreptul la diminuarea retribuției tarifare de încadrare numai cu o clasă în loc de două clase. Precizăm că, în raport cu prevederile art. 176 alin. 2 din Codul Muncii, pretențiile dv. la diferența de retribuire pot fi acordate numai dacă se încadrează în limita a trei ani în urmă de la data cînd se va efectua plata.

● **GHEORGHE A. GHEORGHE, Galați** — Sporul pentru orele suplimentare prevăzut de art. 120 din Codul muncii se poate plăti numai dacă sînt îndeplinite condițiile art. 119.

● **GEORGETA VINTILOIU, Poiana Cîmpina, Prahova** — Pregătirea dv. și activitatea pe care o prestați nu corespund funcției de tehnician.

● **MARIA HURDU, Rîmnicu Vîlcea** — În conformitate cu dispozițiile Codului muncii și H.C.M. și C.C. U.G.S.R. nr. 880/1965, femeile încadrate în muncă beneficiază de concedii medicale plătite din fondul asigurărilor sociale de stat, în cazul îmbolnăvirii copiilor în vîrstă de pînă la 3 ani. Nu există un act normativ care să reglementeze problema relatată de dv. Dacă conducerea unității a fost de acord și v-a aprobat cererea, zilele respective nu puteau fi considerate absențe nemotivate de la serviciu și nici concediu fără plată.

● **GHEORGHE VOICU, Furculești, Teleorman** — La cele relatate de dv. în scrisoare, precizăm că potrivit dispozițiilor art. 48 alin. 3 din Legea nr. 3/1977, atunci cînd din însumarea perioadelor de vechime în muncă rezultă fracțiuni mai mari de 6 luni, acestea se întregesc la un an, iar cele mai mici se neglijează.

● **C. LEMNARU, Curtea de Argeș** — În conformitate cu dispozițiile art. 9 (4) din Decretul nr. 338/1983 absențele nemotivate se scad din durata concediului de odihnă stabilită în raport cu vechimea în muncă. În primul exemplu dat de dv., dacă cel în cauză a avut în ultimele 12 luni un concediu fără plată de 12 zile (din cele prevăzute de lege) și 3 absențe nemotivate, la calculul duratei concediului de odihnă influențează numai absențele nemotivate. În ceea ce privește alocația de stat pentru copii, potrivit art. 12 din Decretul nr. 246/1977, aceasta se acordă numai în lunile în care nu intervine un nou concediu fără plată, o absență nemotivată sau una nemotivată. În al doilea exemplu, concediul fără plată pentru susținerea examenului de stat fiind înainte de data de 5 octombrie 1983 cînd a fost publicat Decretul nr. 338/1983, la calculul duratei concediului de odihnă și a indemnizației se au în vedere numai absențele nemotivate din luna decembrie. Alocația de stat pentru copii se acordă în condițiile art. 12 din Decretul nr. 246/1977.

● **POPESCU DORINEL, municipiul Gh. Gheorghiu-Dej** — Retribuția dv. ca maistru la atelierul de producție industrială secundară a unei unități de construcții nu se acordă în raport cu indicele de realizare a producției valorice a atelierului. Potrivit prevederilor art. 4 și 5 din Decretul nr. 335/1984, retribuția vi se acordă în raport de realizarea producției fizice pe sortimente contractate în acord global, a producției fizice destinate exportului, dacă este cazul, realizarea structurii pe calități prevăzute în contract, încadrarea în parametrii de calitate la produsele sau lucrările executate, încadrarea în cheltuielile materiale prevăzute în contract sau, după caz, încadrarea în consumurile normate la materiile prime, materiale, energie, precum și realizarea integrală și la termen a producției fizice contractate. Pentru a vă putea răspunde la a doua întrebare este necesar să ne precizați la ce lucrări vă referiți.

● **SABIN BĂRBOSU, București** — În situația în care lucrați ca muncitor topograf într-o întreprindere de construcții-montaj, firesc este să fiți retribuit potrivit rețelei construcții-montaj.

● **ALEXANDRU LEFTER, Coriasca, Bacău** — Un absolvent de învățămînt superior în anul II de activitate nu poate fi retribuit decît cu retribuția prevăzută în anexa VII la Legea nr. 57/1974. El nu poate, legal, îndeplini funcția de șef de fermă.

● **ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ CU PROFIL INDUSTRIAL, Buzău** — În situația în care s-ar aplica sistemul de retribuire adoptat în mod nejustificat de adunarea generală a unității dv. ar fi lesi

zat principiul autogestiunii, s-ar putea crea situații cînd pentru o producție necontractată sau nevîndută și încasată din diferite cauze, să urmeze blocarea contului unității ori imposibilitatea rambursării eventualelor credite acordate, fapt care ar avea drept urmare o pagubă irecuperabilă adusă economiei naționale.

● **COOPERATIVA DESFACEREA MĂRFURILOR, Coteana, Olt** — Potrivit art. 1685 din Codul civil, gajul este un contract prin care datornicul remite creditorului său un lucru mobil spre siguranța datoriei. Nu avem cunoștință însă de încheierea unor asemerea contracte de gaj în sistemul contractărilor de bovine și porcine.

● **IOAN ARTZ, Sighișoara** — Potrivit prevederilor art. 13 alin. 2 din Normele metodologice ale Ministerului Educației și Învățămîntului, Ministerului Sănătății și Ministerului Finanțelor nr. 6650/26.02.1982, date în aplicarea Decretului nr. 65/1982, la calculul veniturilor lunare cumulate, în cazul în care părintele care înscrie copilul la creșă sau la grădiniță este singur, se ia în considerare retribuția părintelui care are copilul încredințat spre creștere și educare și pensia de întreținere la care a fost obligat celălalt părinte.

● **ÎNTREPRINDEREA DE INDUSTRIALIZARE A CĂRNII, Bistrița-Năsăud** — Potrivit dispozițiilor Decretului nr. 338/1983 sînt considerate concedii fără plată numai cele prevăzute în mod expres în unele acte normative și pe duratele prevăzute de acestea (H.C.M. nr. 1052/1962 pentru pregătirea, prezentarea și susținerea unor examene, Legea nr. 14/1972 prin care se acordă un concediu fără plată de 5 zile tinerilor înainte de a pleca să satisfacă stagiul militar, Hotărîrea care reglementează acordarea de concedii fără plată în unele unități în baza art. 127 din Codul muncii) etc. În situația relatată de dv., dacă întreruperea activității nu este reglementată printr-un act normativ, sînt aplicate dispozițiile art. 9 (2) din Decretul nr. 338/1983. În ceea ce privește încadrarea în prevederile H.C.M. nr. 52/1969, urmează să solicitați relații ministerului de care aparțineți.

● **CONSTANTIN DAVID, Piatra Neamț** — 1) Sumele plătite cu titlu de alocație de stat pentru copii pot fi urmărite, potrivit art. 176 alin. 2 din Codul muncii numai pe timp de trei ani în urmă de la data plății, dacă au fost plătite din eroare fără temei legal. Alocațiile de stat pentru copii plătite nelegal din culpa beneficiarului plății, spre exemplu, ca urmare a unor declarații nesincere etc., conform art. 16 alin. 2 din Decretul nr. 246/1977 se urmăresc integral. Corespunzător prevederilor art. 5, alin. 2 și art. 6 alin. 2 lit. b din Decretul nr. 246/1977, pentru copilul din afara căsătoriei recunoscut de tată acestuia, titularul alocației de stat pentru copii este tatăl, mama putînd beneficia de alocație numai dacă i se încredințează copilul spre creștere și educare prin hotărîre judecătorească. 2) Dactilografele pot fi luate în considerare la numărul de personal necesar organizării unui serviciu sau birou dacă deservesc numai compartimentul respectiv. Problema dacă se poate organiza un singur compartiment financiar-contabil sau două compartimente distincte, la nivele de servicii sau birouri, este determinată de specificul unității și modul cum unitatea și organul administrativ ierarhic superior înțeleg să stabilească organigrama unității.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

În atenția cititorilor!

Pentru a veni în sprijinul lucrătorilor din unitățile economice de stat și cooperatiste, consiliilor populare și tuturor celorlalte instituții bugetare, în anul 1985 vom edita următoarele lucrări:

● „Apărarea avutului obștesc" din administrarea unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică privind: patrimoniul, gestiuni — gestionari, controlul, preventiv, financiar și gestionar, răspunderea materială, civilă și penală, expertiza contabilă, constituirea titlurilor executorii și realizarea lor.

● „Drepturile și obligațiile personalului" din unitățile economice de stat și cooperatiste, precum și cele bugetare.

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate a revistei, a suplimentului săptămînal, și a lucrărilor menționate, vă invităm să emiteți comanda dv., potrivit modelului de formular de mai jos.

.....

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . (mandatul poștal din ziua de . . . .)* v-am expediat suma de . . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd ... abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim cîte un exemplar din lucrările pe care le veți edita în anul 1985.

Cu stimă,
(Semnătura abonatului)

* Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică" — 1985.

Tiparul I.P. „Informația" 21 septembrie 1984. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

acțiunea de încadrare în normele de consum la combustibil și energie electrică pentru fiecare utilaj și produs în parte. Pînă în prezent, la nivelul întreprinderii s-au înregistrat economii de peste 2 000 MWh la energia electrică și de combustibil echivalent cu 3 000 t c c. Fără cheltuieli suplimentare, toate cazanele din dotarea fabricii de mobilă cît și cele pentru încălzire au fost trecute pe combustibili solizi, ținînd seama de posibilitatea valorificării deșeurilor neutilizabile rezultate din prelucrarea bușteniior. Această simplă transformare a asigurat o economie anuală de 48 t combustibil echivalent, respectiv 30 t combustibil lichid.

Aș dori în continuare să fac o propunere în ce privește posibilitatea reducerii normelor de consum, în special la carburanți, piese de schimb etc. Dispersarea mare a utilajelor în cadrul județului implică, pentru fiecare verificare tehnică, revizie sau reparație, deplasarea de la bază a unor echipe specializate în astfel de operații, ceea ce în mod firesc înseamnă consumuri sporite de carburanți, uzura unor mijloace de transport etc. Cum în regimul nostru de lucru aceste intervenții sînt destul de dese, cheltuielile materiale ocazionate de acestea ating valori neeconomicoase, adesea de ordinul zecilor de mii de lei. Iată de ce am luat inițiativa ca la nivelul fiecărei formații de lucru să întreprindem acțiunea de **policalificare a personalului care deservește aceste utilaje,** în sensul deprinderii lui cu asigurarea operațiilor de întreținere, revizie și reparații cu grad redus de dificultate. În același timp, experimental, una din formațiile noastre de lucru am completat-o cu un maistru mecanic de întreținere, astfel încît fiecare defecțiune să poată fi operativ rezolvată pe plan local. Ținînd seama de valorile mari economisite în acest fel, **propun ca sistemul să fie generalizat, cu particularitățile necesare, la toate întreprinderile forestiere de exploatare și transport,** asigurîndu-se astfel un regim de economii considerabil și, totodată, o reducere a normelor de consum inițiale".

De ce se depășesc consumurile normate ?

Emil PRODAN : „Existența unor norme temeinic fundamentate pe criterii tehnico-științifice mobilizează eforturile fiecărui colectiv de muncă pentru a utiliza rațional resursele materiale disponibile, pentru economisirea acestora. În unitatea noastră, prin acțiunile desfășurate pentru încadrarea în normele de consum și reducerea la limita posibilă a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs am reușit în primul semestru să obținem o economie la cheltuielile materiale de 17,9 lei la 1 000 lei producție marfă, ceea ce reprezintă o economie absolută de peste 2,5 milioane lei. Una din principalele acțiuni întreprinse o reprezintă înlocuirea nisipului utilizat la fabricarea produselor din b.c.a cu zgură de furnal de la Combinatul siderurgic din Galați. În felul acesta numai în semestrul I a.c. am reușit să economisim peste 200 t ciment și 59 t oțel beton, cu care s-au realizat suplimentar peste 600 mc panouri pentru locuințe. Legat de acest lucru doresc să arăt că totuși **înlocuirea unor materii prime cu materiale refolosibile** (zgură, șlam, cenușă de termocentrală) **se face greoi din cauza insuficienței utilajelor de descărcare și a capacităților de depozitare pe care le avem.** De asemenea, **furnizorii nu asigură necesarul de șlam** (înlocuiește păcura) **pentru întregul volum de producție** pe acest an, iar termocentrala Rovinari prezintă o restanță de peste 30 mii tone cenușă pe care o utilizam ca înlocuitoare a cimentului la prefabricatele din beton.

O altă acțiune cu efecte pozitive asupra consumurilor de materiale a reprezentat-o utilizarea șraifurilor de plasă de sîrmă rezultate de la fabricarea panourilor pentru construcțiile de locuințe la producerea boltarilor de mină, șraifuri care pînă nu de mult se aruncau la fier vechi. În acțiunile ce le desfășurăm pe linia diminuării consumurilor materiale întîmpinăm însă anumite greutăți. Astfel, de exemplu, pentru aprovizionarea cu pulbere de aluminiu sîntem nevoiți să recurgem la mijloace de transport auto, chiar dacă în acest fel 1 kg de pulbere costă cam cu 300% mai scump decît în cazul transportării sale pe calea ferată. Sub motivul că este explozibil, nu se permite transportarea pe calea ferată, cu toate că atunci cînd îl aduceam din import era expediat cu astfel de mijloace de transport. Consider necesar ca M.T.Tc. să reanalizeze acest lucru și să permită transportul pulberii pe calea ferată.

Legat tot de cheltuielile de aprovizionare țin să arăt că în prezent cea mai mare parte din materiale ne-o asigurăm prin Baza de aprovizionare județeană. Diferitele materiale se aduc cu trenul și se descarcă la depozitele bazei, și de acolo se ridică cu mijloace de transport auto cantitățile de aprovizionat pentru diferite unități. Or, de marea majoritate a acestor materiale avem nevoie atît noi cît și alte unități, în cantități vagonabile și deci vagoanele C.F.R. ar putea fi dirijate direct către întreprinderile solicitatoare. S-ar evita, astfel, operațiunea de transport a materialului din baze cu mijloace auto și prin aceasta s-ar diminua cu sume importante cheltuielile pentru asemenea activități.

O altă sursă de încadrare în normele de consum și de reducere a cheltuielilor materiale o reprezintă utilizarea în procesele de producție numai a materialelor de oțel beton prevăzute în proiectele de execuție. Însă, în ultimul timp întreprinderea noastră se confruntă cu anumite neajunsuri în aprovizionarea cu unele sortimente din oțel beton, ca de pildă marca PC-60 de dimensiuni mici. **Furnizorii se feresc să execute asemenea produse de dimensiuni mici dat fiind că este mai ușor să realizezi o tonă de astfel de produse din sortimente de dimensiuni mari.** Acest lucru impune să recurgem la diverse substituiri care conduc la creșterea consumului de materii prime și deci a costului de producție al produselor".

Nicolae BĂLAN : „În sectorul prelucrării lemnului, și mă refer aici în special la combinatul nostru, există încă serioase rezerve pe linia dimensionării optime a consumurilor și reducerii cheltuielilor materiale. Confirmarea acestei afirmații rezidă în existența unor depășiri înregistrate la cherestea de rășinoase și stejar, placaj și furnire pentru mobilă, P.A.L. etc. În același timp, depășirea consumurilor normate s-a datorat și menținerii încă la un nivel ridicat a pierderilor din rebuturi, generate de unele vicii ascunse, în special la furnire.

În marea majoritate a cazurilor combinatul este direct răspunzător de înregistrarea acestor depășiri atît în ce privește asigurarea unei croiri corespunzătoare, cît și încadrarea în randamentul planificat, uscarea furnirelor, reducerea rebuturilor etc. La aceasta se cuvine să adăugăm și unele deficiențe datorate calității nu totdeauna corespunzătoare a cherestelei, aprovizionării neritmice și în loturi mici cu unele materii prime, gradului ridicat de umiditate al furnirelor, în special în perioada de iarnă etc. Toate acestea au contribuit în mod direct la depășirea consumurilor normate, ceea ce a însemnat o diminuare a producției de mobilă cu circa 3 milioane lei.

Doresc să amintesc faptul că în ultimul timp, o parte din furnizorii noștri direcți ne creează serioase greutăți, în special în ce privește livrarea ritmică a materiilor prime ; este vorba de F.P.L. Gugești, pentru placaj și furnir, I.P.L. Constanța, pentru furnirul modular, C.P.L. Comănești, pentru furnirul de stejar, I.F.E.T. Nehoiu, pentru cherestea de stejar etc. Față de această situație, acționăm astfel încît furnizorii noștri să asigure livrarea operativă a unor loturi mai mari, ceea ce ar atrage după sine atît o croire mai rațională și, totodată, încadrarea în graficele de expediție planificate. În același timp, la nivelul combinatului au fost luate măsurile necesare pentru reducerea la maximum a supradimensiunilor și pierderilor datorate rebuturilor, ținînd seama de faptul că reducerea doar cu un procent a normelor de consum înseamnă mobilier suplimentar în valoare de 3,5 mil. lei".

Ion SECUI : „Și pentru combinatul nostru problema numărul unu o reprezintă încadrarea strictă în normele de consum și reducerea mai accentuată a cheltuielilor materiale, ținînd seama de faptul că ele dețin o pondere în totalul cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă de 97,81%. În semestrul I a.c. nivelul acestor cheltuieli a fost redus, față de plan, cu 0,1 lei, ceea ce reprezintă încă puțin în raport cu posibilitățile existente. În special s-a insistat pe punerea în funcțiune, prin efort propriu, a unor noi instalații. Trebuie însă să subliniem că, pe ansamblu, unele norme de consum de materii prime au fost depășite atît ca urmare a faptului că întreprinderea este încă în perioada de atingere a parametrilor proiectați cît, mai ales, datorită unor deficiențe care s-au manifestat în derularea procesului de producție, legate în special de organizarea fluxurilor de fabricație, de funcționarea utilajelor și liniilor tehnologice etc. Dacă consumul de lemn de rășinoase nu ar fi fost depășit, producția suplimentară ar fi reprezentat 266 t. În planurile noastre pentru perioada imediat următoare sînt înscrise măsuri tehnico-organizatorice concrete care vor asigura condițiile necesare diminuării mai substanțiale a consumurilor normate, mai ales dacă ținem seama de faptul că reducerea cu un procent a cheltuielilor materiale echivalează cu o cantitate suplimentară de celuloză de 550 t".

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. GORIE
C. BĂRNEA

Funcționalitate sporită mecanismului de comerț exterior (I)

PROIECTUL de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 prevede, între sarcinile economice de bază ale acestei perioade, amplificarea relațiilor economice internaționale ale României, pe baza dezvoltării intensive a industriei și agriculturii, care să asigure competitivitatea superioară a produselor românești pe piețele externe, realizarea unei balanțe comerciale excedentare și a unei balanțe de plăți active.

Pîrghiile de care dispune actualul mecanism economico-financiar pe linia dezvoltării schimburilor și cooperării economice internaționale au fost amplu prezentate și dezbătute în Revista economică în ultimii ani, dezbateri care au furnizat numeroase propuneri valoroase privind adaptarea cadrului general al mecanismului la specificul unui domeniu sau altul al comerțului exterior : exporturile complexe, operațiunile de cooperare, transferul drepturilor de proprietate industrială, comerț invizibil ș.a., în una sau alta din etapele procesului economic — planificare, producție, contractare, derulare, încasare a contravalorii mărfii. Răspunzînd sarcinilor pe care Directivele le trasează cercetării economice pe linia investigării multilaterale a căilor de creștere a eficienței participării țării noastre la circuitul economic mondial, vom încerca o trecere în revistă a principalelor aspecte dezbătute, ca un punct de pornire pentru munca de viitor.

O primă grupă de probleme se referă la reevaluarea a însuși modului în care delimităm activitatea de comerț exterior — mai exact „relații economice internaționale" — în cadrul diviziunii interne a muncii. Rămînînd la aspectul practic, concret al problemei trebuie reamintit că în condițiile în care o mare parte din producția națională se realizează pe calea comerțului exterior, cînd în unele ramuri peste jumătate din personalul muncitor lucrează pentru export, nu se mai poate considera producția de export ca o subactivitate a unităților economice respective (întreprindere, centrală, minister), ci ca activitate de bază.

Și atunci se ridică inevitabil întrebarea : în ce măsură se poate confrunta structura de activități tip din aceste unități cu problematica specifică a producției pentru export ? În ce măsură compartimentele întreprinderii, începînd cu proiectarea de produse și pînă la cel financiar-contabil, se plasează în mijlocul curentului informațional privind pulsul pieței externe, oportunitățile strategice din fiecare moment, capacitatea de reacție la evoluția surprinzătoare, imprevizibilă a condițiilor de negociere și contractare ?

Fără a subestima activitatea întreprinderilor specializate de comerț exterior, este greu de presupus că pentru fiecare din sutele de mii de produse care se fabrică azi în țară I.C.E.-urile s-ar putea substitui sarcinilor producătorilor pe linia cunoașterii nivelului tehnic de pe piața mondială, tehnologiilor folosite de principalii producători mondiali, parametrii tehnici obținuți, productivitatea muncii, pozițiile pe piață ocupate de principalii concurenți, ritmul de înnoire ș.a.m.d. Iar fără aceste date chiar și cel mai înzestrat proiectant de produse iese automat din concurs. Iată de ce activitatea de marketing trebuie să dețină o poziție de stat major în unitățile economice cu sarcini de export, de ce planificatorul în aceste unități nu se poate lipsi de informații sistematice de conjunctură, piață, marketing. Este adevărat, ne confruntăm în prezent cu o perioadă de criză în economia mondială, caracterizată printr-o instabilitate a prețurilor, a cursurilor valutare, a termenilor de negociere. Dar marketingul este tocmai o disciplină a schimbării, care permite să rămîi informat și deci să poți controla situația în orice condiții. Cel mai bun negustor nu poate să prevadă întotdeauna, spre exemplu, o cădere a prețurilor la produsele de bursă și de aceea trebuie să-și ia măsuri asiguratorii, măsuri ce se schimbă la interval de minute.

În realizarea acestei modificări de optică un pas important înainte s-a făcut prin nominalizarea anuală a întreprinderilor specializate pentru export, care beneficiază de un regim specific pe linia aprovizionării tehnico-materiale, retribuirii muncii, investițiilor. Specialiștii opinează că acest specific va trebui în continuare accentuat — corespunzător cotei deținută de exporturi în totalul producției întreprinderii — astfel ca premisa de acțiune pentru toate funcțiile și compartimentele întreprinderii specializate de export să devină datele furnizate de sistemul informațional de marketing.

O a doua dimensiune a activității de comerț exterior privește operațiunile specifice din sfera circulației mărfurilor. Caracteristic pentru epoca noastră este împletirea foarte strînsă a operațiunilor de vînzare-cumpărare de marfă cu operațiuni de comerț invizibil (transporturi și asigurări internaționale, servicii financiar-bancare, credit de export, garantare și asigurare a creditelor, decontări internaționale, leasing, franchising, forfaiting, operații de compensație, servicii comerciale de intermediere, reprezentare pe bază de comision etc.) și operațiuni de cooperare și specializare în cercetare-dezvoltare, producție, comercializare.

Se poate spune că în țara noastră practica de comerț exterior, legislația economică au luat-o înaintea teoriei prin faptul că deși noțiunea de „relații economice internaționale", care reunește toate aceste laturi ale activității moderne de comerț exterior, nu s-a im-

ROMÂNIA — O ECONOMIE DINAMICĂ, ÎN PLIN PROGRES

Informație — comunicare — dezvoltare

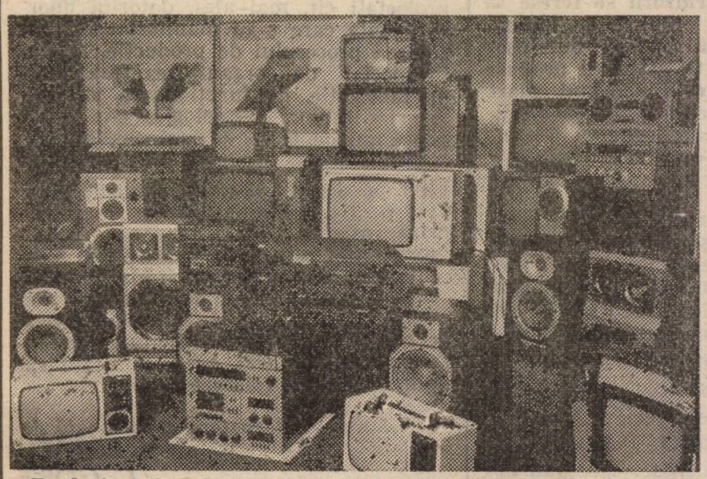

Explozia informațională și tehnica sa purtătoare în standul întreprinderii „Electronica" — București

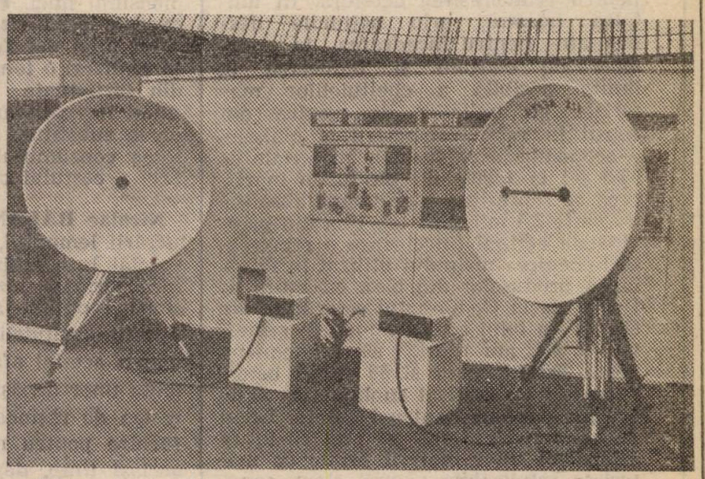

Echipamente de radiocomunicații prin satelit — Radioreleul digital Delta — 211

pus în practică, totuși cadrul legal promovează activitățile de cooperare economică internațională și comerțul invizibil sub forma operațiunilor fără substanță. România era în anul 1971 printre primele țări din lume cu o legislație specifică pentru cooperarea economică internațională, iar prin Legea 12/1980 privind întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională a fost extins obiectul de activitate al I.C.E., creîndu-se cadrul legal pentru desfășurarea a numeroase tipuri de operațiuni de comerț invizibil : transfer de drepturi de proprietate industrială și intelectuală, operațiuni de trading și contrapartidă, operațiuni de bursă ș.a. Operațiunile financiar-bancare relativ complexe care stau la baza unor astfel de tranzacții trebuie să-și găsească însă o reprezentare corespunzătoare în sistemul instituțiilor noastre financiar-bancare și de credit, avînd în vedere că selecția firmelor de servicii comerciale se face pe piața mondială în primul rînd după promptitudinea cu care sînt capabile să acționeze. Creșterea puternică în ultimii ani a volumului comerțului exterior a făcut ca o serie de servicii să rămînă subdimensionate în raport cu cererea de astfel de prestații, în special cele legate de creditele de import și export, asigurarea creditelor, arbitrajul valutar, operațiunile de bursă etc. În alte cazuri reglementarea lor este incompletă. Dacă, spre exemplu, potrivit legii creditele în valută se acordă întreprinderilor de comerț exterior în condițiile pieței internaționale, atunci apare necesară o prevedere similară cu privire la dobînzile pe care le acordă banca, pentru disponibilitățile în valută ale întreprinderilor de comerț exterior.

Evaluarea unei tranzacții comerciale nu numai ca operațiune de comerț exterior (vînzare-cumpărare de marfă), ci și ca operațiune de relații economice internaționale poate conduce la rezultate mult diferite, în sensul că după deducerea cheltuielilor de transport și asigurare, comisioanelor și dobînzilor bancare, taxelor vamale și comisioanelor de reprezentare, cheltuielilor de promovare și indigenizare să se constate că ponderea serviciilor (plățile pentru operațiunile de comerț invizibil) este mai mare decît prețul obținut de exportator pentru marfa sa. Concluzia ce se impune este că dezvoltarea infrastructurii proprii a serviciilor — dezvoltarea comerțului invizibil — este de importanță majoră pentru creșterea încasărilor valutare în ansamblu (pentru a avea excedente în balanța tehnologică, balanța turismului internațional, balanța transporturilor și asigurărilor internaționale, balanța prestărilor de servicii financiar-bancare și comerciale etc.). Desigur că în operațiunile fără substanță pregătirea profesională și experiența practică sînt hotărîtoare, în fond deosebirea dintre prestatorul de servicii și cumpărătorul de servicii fiind de instrucție și informație.

Ca o primă etapă pe calea trecerii la convertibilitatea monedei naționale, introducerea cursului comercial unic a creat o pîrghie economică importantă pentru ordonarea produselor de export în funcție de eficiența relativă față de media cursurilor de revenire. O strategie de export bazată pe indicatorul curs de revenire va fi operațională însă numai în măsura în care între modul de formare al prețului pe piața internă și prețurile de pe piața mondială există corelație. Spre exemplu, în producția de motoare electrice întîlnim o pondere mare a cheltuielilor materiale în costurile de producție nu datorată procesului efectiv de producție a motorului, ci datorită prețurilor la care se obțin prin colaborarea internă carcasele de fontă și lada de lemn pentru ambalaj. Amplificarea numărului de colaborări — în special cînd subfurnizorii sînt unici pe economie — poate conduce la denaturarea nivelului cheltuielilor incluse în prețul complet de export, conducînd la concluzia falsă a unei competitivități reduse a produselor respective. Tendința este cu atît mai negativă cu cît tocmai produsele de mare complexitate, care ar fi cele mai interesante pentru export, au și numărul cel mai mare de colaborări interne. În al doilea rînd reașezarea prețurilor interne nu are loc întotdeauna concomitent cu mișcările de prețuri pe piața internațională datorate modificării prețurilor materiilor prime, energiei sau altor factori conjuncturali, ceea ce poate produce perturbări în acuratețea indicatorului curs de revenire. Mai mult decît atît, uneori prestatorii români de servicii în valută stabilesc pentru I.C.E.-uri tarife și comisioane la niveluri insensibile față de evoluția pieței mondiale (a navlurilor, freight-ului, dobînzilor etc.), ceea ce influențează asupra competitivității exporturilor — a prețului extern obținut.

Numitorul raportului curs de revenire — prețul extern obținut — reflectă mai bine calitatea muncii de comercializare desfășurată de întreprinderile de comerț exterior, cînd este determinat în contextul noțiunii complexe de „relații economice internaționale", exprimînd cunoașterea și utilizarea sistemelor de preferințe comerciale, inclusiv a mecanismului clauzei națiunii celei mai favorizate, utilizarea capacităților proprii de transporturi internaționale, diseminarea riscurilor în asigurările internaționale, vînzarea pe credit garantat, printr-un institut de credit propriu, dezvoltarea rețelei de distribuție proprii, prestarea de servicii comerciale și financiar-bancare complementare clientului extern, toate acestea, pe lîngă calitatea ireproșabilă a mărfii vîndute.

dr. Ioan GEORGESCU

Și în economia românească imperativele „exploziei informaționale", necesitățile de conectare la cele mai diferite sisteme de comunicații își găsesc reflectarea printr-o vastă paletă de instalații și echipamente, pornind de la receptorul casnic și pînă la sistemele de comunicații prin satelit. Prezentăm alăturat cîteva din realizările recente ale unităților de cercetare științifică și industriale de profil, ce pot fi văzute în aceste zile în cadrul „Expoziției dezvoltării economico-sociale a României".

Echipamente de radiocomunicații navale

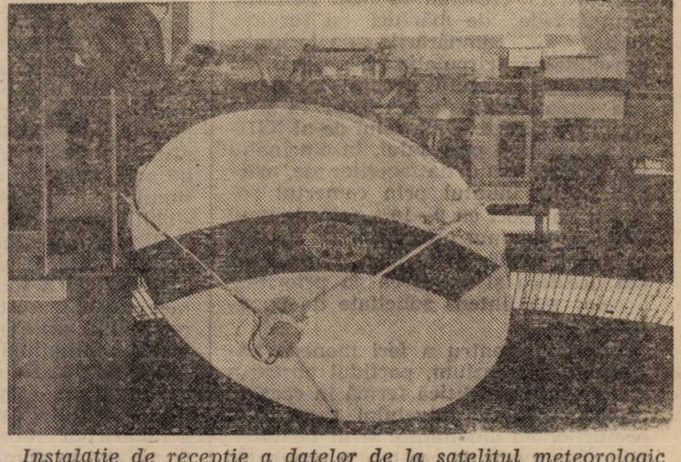

Instalație de recepție a datelor de la satelitul meteorologic METEOSAT

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Coordonate ale unei circulații bănești sănătoase, echilibrate

ÎN ANII construcției socialiste, economia românească s-a înscris pe coordonatele unei dezvoltări susținute, atingînd în prezent un potențial care-i permite practic să abordeze și să pună în operă orice lucrare, produs sau echipament tehnologic de mare complexitate. Dacă luăm în considerare baza de pornire pentru rezultatele obținute în acești patruzeci de ani, avem imaginea elocventă a succeselor incontestabile obținute de economia românească sub conducerea Partidului Comunist Român. În acest context, așa după cum se subliniază în proiectul de Directive ale celui de al XIII-lea Congres al P.C.R., partidul nostru a urmărit și urmărește cu consecvență, ca un obiectiv major, asigurarea unei circulații monetare sănătoase, echilibrate, apărarea și întărirea monedei naționale. *În condițiile în care în întreaga perioadă postbelică procesele inflaționiste în multe țări au fost extrem de dure, putem afirma că, datorită justeței politicii partidului nostru, circulația monetară din România a fost și se menține pe coordonate pozitive. Prin planurile cincinale și anuale s-au identificat soluții pentru a asigura un echilibru corespunzător între veniturile populației și căile de absorbție a acestora, astfel încît viteza de rotație a banilor să marcheze ritmuri corespunzătoare și întreaga circulație monetară să fie strîns corelată cu ceilalți indicatori ce caracterizează creșterea economică.*

Echilibrul monetar – componentă a echilibrului economic general

ECHILIBRUL monetar în economia socialistă exprimă înainte de toate o stare de proporționalitate între procesele materiale și cele bănești. El presupune existența concordanței necesare între mijloacele bănești libere pentru cumpărări de mărfuri și servicii ale participanților la producția socialistă, pe de o parte, și fondul de marfă și servicii disponibile pe de altă parte. Un astfel de obiectiv a fost permanent în atenția partidului nostru, care a vegheat ca, paralel cu creșterea sistematică a nivelului de trai al poporului, a veniturilor nominale și reale ale populației, să existe căi de absorbție a acestora în stare să satisfacă din ce în ce mai bine nevoia socială de consum rațional.

Pe tot parcursul perioadei 1950—1984 (respectiv în anii de dezvoltare pe bază de plan) mărfurile și serviciile oferite populației au constituit principala cale de absorbție a veniturilor acestora (tabelul nr. 1), tendință care s-a accentuat în acest cincinal. Pe măsura modernizării structurilor economiei naționale, a dezvoltării și diversificării complexului economic, în mod obiectiv cererea populației se orientează spre așanumitul sector terțiar, ponderea serviciilor în structura căilor de absorbție a veniturilor crescînd în mod susținut. Cumpărările de mărfuri și servicii, alături de cumpărările de locuințe, consolidează circulația bănească, ca factor al echilibrului general economic. Așa după cum este prevăzut în proiectul de Directive ale celui de-al XIII-lea Congres al partidului, în cincinalul următor volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist va spori cu 9—10% față de anul 1985, iar volumul prestărilor de servicii va spori cu 68—76%, prin diversificarea acestora și creșterea cu prioritate a celor mai intens solicitate de populație.

Totodată, pentru a feri moneda națională de eroziuni, partidul nostru a dus și duce o politică fermă în ceea ce privește evoluția nivelului general al prețurilor cu amănuntul și al tarifelor, ritmurile medii de creștere a prețurilor la bunuri de consum și servicii în țara noastră distanțîndu-se în mod substanțial de ritmurile mult mai ridicate înregistrate în alte țări (tabelul nr. 2). Și pentru cincinalul viitor se are în vedere asigurarea unei stabilități corespunzătoare a prețurilor cu amănuntul și a tarifelor pentru servicii, indicele acestora urmînd să se încadreze strict în limitele planificate de 1,1—1,3% anual. Un astfel de control riguros al mișcării prețurilor a condus și va conduce în continuare la creșterea veniturilor reale ale populației, chiar în condițiile în care contextul economic internațional creează o serie de dificultăți economiei naționale.

Aceste considerații devin și mai elocvente dacă avem în vedere ritmurile medii de creștere a veniturilor bănești ale populației ca o consecință a politicii consecvente dusă de partid pentru creșterea nivelului de trai al maselor. În cincinalul actual, programul privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, perfecționarea mecanismului economico-financiar, a sistemului de retribuire a muncii și creșterea retribuției în acest cincinal, elaborat din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu și adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1983, reflectă politica consecventă a partidului de creștere a producției materiale și a eficienței acesteia, de creare a tuturor condițiilor pentru ridicarea permanentă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, țelul suprem al orînduirii noastre socialiste. Așa cum s-a apreciat în ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 10 septembrie a.c., în urma încheierii acțiunii de creștere a retribuțiilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, retribuția medie nominală a personalului muncitor a înregistrat o sporire de 30,7% în 1984 față de anul 1980 ; în același timp, prin acțiunile întreprinse pentru asigurarea stabilității prețurilor, în anul 1984 se realizează un indice de prețuri de 123,3% față de anul 1980, în loc de 124,5%, cît a fost planificat, ceea ce face ca, în aceste condiții, creșterea retribuției reale în luna august 1984, la încheierea acțiunii de majorare a retribuțiilor, să fie de 6% față de 5% cît s-a prevăzut. Important de subliniat este și faptul că programul de aplicare a hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului în domeniul retribuirii muncii prevede că retribuția reală a personalului muncitor urmează să crească în anul 1985 cu 8% față de anul 1980.

Totodată, trebuie subliniat că disponibilitățile bănești ale populației la C.E.C. au crescut substanțial în acești ani, rata de economisire ajungînd de la 1,6% în anul 1950 la 3,5% în anul 1984. Ca o consecință, viteza de rotație a banilor (calculată ca raport între produsul intern brut și masa monetară în sens restrîns) a fost mai alertă, față de alte țări, ca de exemplu Austria, Grecia, Franța, Iugoslavia, Ungaria etc.

Abordare unitară a circulației bănești

MASA MONETARĂ, dintr-o economie națională poate fi definită ca sumă a soldurilor din conturile bancare ale întreprinderilor, organizațiilor, instituțiilor și bugetului de stat, a economiilor populației și a numerarului aflat în circulație. În orice economie bazată pe producția de mărfuri, banii exprimă relațiile economice dintre participanții la procesul de producție, în sensul că ei reflectă munca socială și oglindesc relațiile posesorilor de bani față de mărfurile și serviciile din economie. După cum se știe, K. Marx arăta că banii sînt definiți ca fiind o marfă care în virtutea atributelor ce le au servesc drept echivalent general pentru toate celelalte mărfuri. În economia contemporană însă, banii s-au desprins de aur, nu au valoare intrinsecă, dar posedă capacitatea circulatorie și îndeplinesc funcțiile bănești datorită puterii de cumpărare pe care o au față de mărfurile și serviciile din economie.

În procesul de realizare a produsului social, banii îndeplinesc în principal rolul de mijloc de circulație și de plată iar în procesul de distribuire și redistribuire a venitului național, banii îndeplinesc funcția de acumulare și economisire. Ei se disting pe de o parte ca bani în numerar (bilete de bancă, bani metalici și bani divizionari) și sub formă de bani în cont (monedă scriptural), ca disponibilități în conturile bancare ale participanților la procesul de reproducție.

Circulația bănească exprimă dependența obiectivă dintre cantitatea de bani în circulație pe de o parte și volumul de plăți din economie și viteza

de circulație a banilor pe de altă parte. În conformitate cu cerințele legii circulației bănești, la o viteză dată de circulația banilor, cantitatea de bani în economie se găsește într-o dependență direct proporțională față de volumul operațiunilor-tranzacțiilor mijlocite. De aici derivă **sarcinile pentru o dimensionare corectă a numerarului în circulație, pentru o folosire rațională a creditului, prin creșterea eficienței economice în toate domeniile de activitate, pentru dezvoltarea și diversificarea producției materiale ca factor menit să asigure echilibrul monetar al dezvoltării economico-sociale.**

Înfăptuirea sarcinilor cuprinse în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, în proiectul de Directive ale celui de al XIII-lea Congres al partidului privind politica financiară, solicită **existența unei circulații monetare sănătoase, echilibrate, realizarea unei corelații corespunzătoare între veniturile și cheltuielile bănești ale participanților la procesul de reproducție, întărirea puterii de cumpărare a leului atît pe piața internă cît și în raport cu alte monede.** În practică, există tendința unor specialiști de a aborda masa bănească în sens restrîns, limitînd-o la banii de circulație și disponibilitățile populației la C.E.C. Sîntem de părere că o astfel de abordare, care neglijează moneda scripturală, respectiv soldurile din conturile unităților socialiste, nu e de natură să mobilizeze preocuparea acestor unități pentru utilizarea căilor ce conduc la întărirea monedei naționale, la optimizarea creditului, la creșterea eficienței economice. Se impune precizarea că **echilibrul monetar trebuie abordat pentru totalitatea mijloacelor bănești din economie, întrucît sfera mijloacelor de producție — în care acționează moneda scripturală — cît și sfera bunurilor de consum destinate populației — în care acționează banii în numerar — se influențează și se condiționează reciproc.** Argumentele care fundamentează teza unității circulației bănești sub cele două forme ale ei (numerarul și banii în cont) sînt următoarele :

— banii în cont, la fel ca și numerarul, îndeplinesc aceleași funcții, respectiv toate funcțiile banilor ;

— în procesul unic al reproducției cele două forme ale banilor sînt legate între ele și interdependențe ;

— între operațiunile cu numerar și virament și operațiunile de credite există o strînsă interdependență.

Unitatea circulației bănești este fundamentată de esența și funcțiile comune celor două forme ale banilor și de aceea determinarea mărimii, respectiv a volumului masei bănești cît și a structurii acestuia presupune o abordare corelată a mijloacelor bănești din economie. O mențiune specială se cuvine să facem pentru mijloacele bănești economisite, care cuprind depunerile populației la casele de economii (sau cvasibani). Cînd aceste depuneri sînt pe termen lung, rezultă o serie de avantaje atît pentru depunători cît și pentru stat.

Se știe că echilibrul monetar, ca expresie și premisă a stabilității banilor, nu poate fi conceput decît în condițiile existenței echilibrului general economic, fiind o parte constitutivă a acestuia din urmă. Echilibrul general economic presupune o astfel de dimensionare a producției, circulației, repartiției și consumului încît să se asigure o corelație deplină între necesitățile și posibilitățile economiei privind producția materială, între circulația valorilor materiale și aceea a banilor. Ca atare, pentru asigurarea echilibrului monetar, a unei mase monetare optime și accelerării vitezei de rotație a banilor, un rol important au absolut toți participanții la procesul reproducției sociale.

Tabelul nr. 1

— % —

	Mărfuri și servicii în totalul cheltuielilor populației	din care servicii
1950—1955	85,3	7,5
1956—1960	84,9	8,6
1961—1965	86,9	8,3
1966—1970	83,7	11,7
1971—1975	81,0	11,0
1976—1980	86,2	12,6

Tabelul nr. 2

— ritmuri medii anuale (în %) —

	România	Grecia	Austria	Franța	R.F.G.	Elveția
1966—1970	0,7	2,5	3,3	4,4	2,4	3,4
1971—1975	0,5	12,3	7,3	8,9	6,1	7,7
1976—1980	1,4	16,3	5,3	10,4	4,0	2,4
1966—1980	0,9	10,2	5,3	7,9	4,2	4,5

Căi și mijloace pentru întărirea monedei naționale, pentru o circulație bănească sănătoasă

AVÎND în vedere faptul că, potrivit prevederilor proiectului de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului, planul cincinal 1986—1990 trebuie să asigure ca orientare și sarcină principală și asigurarea unei circulații bănești sănătoase și sporirea puterii monedei naționale în raport cu alte valute, devine evidentă necesitatea ca toți participanții la procesul reproducției sociale (populație, unități socialiste, statul) să contribuie la întărirea monedei naționale și la realizarea unei circulații bănești sănătoase. În acest cadru, sîntem de părere că pot fi avute în vedere în continuare o serie de **căi și mijloace de perfecționare** specifice acestui domeniu de activitate :

● **În primul rînd, în sfera producției materiale este necesar să se acorde mai multă atenție realizării prevederilor de plan la indicatorul producția marfă vîndută și încasată** care reflectă circuitul bani-marfă-bani, consolidează relația plan-piață și, implicit, contribuie la realizarea unei circulații bănești corespunzătoare.

● **Lichidarea sistematică, în fiecare unitate economică, a imobilizărilor și stocurilor supranormative de materii prime, materiale și, acolo unde este cazul, a stocurilor de produse finite,** constituie de asemenea o cerință indispensabilă pentru asigurarea unei mase monetare optime și a unei circulații bănești corespunzătoare.

● Apărarea nivelului general al prețurilor din economia națională este un domeniu endogen întăririi monedei naționale și a puterii de cumpărare a populației. În acest sens, întreprinderile și centralele trebuie să pună un accent puternic pe economisirea muncii sociale, pe reducerea substanțială a costurilor și creșterea rentabilității produselor, spre a evita majorările de prețuri de producție și de livrare, care, cumulate, presează pe nivelul general al prețurilor din economie, inclusiv pe nivelul prețurilor cu amănuntul, afectînd astfel puterea de cumpărare a monedei naționale. **Întreprinderilor producătoare de bunuri de consum și unităților prestatoare de servicii către populație le revin sarcini complexe pentru asigurarea unei circulații bănești sănătoase, sarcini ce converg de la dezvoltarea și diversificarea producției și activităților respective pentru a corespunde ca mărime și structură cererilor reale ale populației, la reducerea costurilor și creșterea eficienței economice pentru a evita presiunile asupra prețurilor cu amănuntul, precum și combaterea oricăror forme deghizate sau invizibile de majorare a prețurilor care încalcă principiul „preț egal la efect util egal". Îndeosebi rolul acestor unități este acela de a lua toate măsurile tehnice, tehnologice și organizatorice pentru a spori calitatea și competitivitatea produselor românești.**

Asigurarea echilibrului financiar și monetar, a unei circulații bănești sănătoase, sporirea puterii monedei naționale în raport cu alte valute fac necesare amplificarea eforturilor în toate unitățile economice pentru dezvoltarea susținută a producției materiale, modernizarea structurilor economiei, creșterea substanțială a productivității muncii sociale, o participare cît mai activă la diviziunea internațională a muncii. Înfăptuirea obiectivelor amintite presupune totodată amplificarea preocupărilor tuturor factorilor implicați pentru lărgirea ofertei de mărfuri și servicii care, ca sens și mărime, trebuie să corespundă nevoilor sociale de consum raționale, un control riguros al mișcării tuturor categoriilor de prețuri, echilibrarea balanței de plăți și creșterea de disponibilități valutare, sporirea coeficientului de eficiență în toate domeniile de activitate.

dr. Gheorghe ȘICĂ

Fundamentarea indicatorilor calitativi ai planului pe 1985

PROGRES TEHNIC, ORGANIZARE: DIRECȚII CONVERGENTE LA SPORIREA EFICIENȚEI (II)

AMINTEAM, la începutul primei părți a articolului*), că fondurile fixe din economie (însumînd, în acest an, o valoare de circa 2 400 miliarde de lei) sînt esențialmente noi, nu numai ca vîrstă, ci și prin faptul că, în cea mai mare parte, ele corespund nivelului actual al tehnicii mondiale ; că orientarea pentru viitorii ani este de a mări sensibil ponderea celor aflate la cote de vîrf a acestei tehnici. Cuplul progres tehnico-organizare trebuie să acționeze nu numai în direcția maximizării efectelor economice ale acestei orientări, ci și printr-un **aport substanțial sporit al elementelor de organizare la valorificarea actualei înzestrări tehnice a muncii, la mobilizarea tuturor rezervelor de creștere a producției fizice și a productivității muncii** (exprimată, aceasta din urmă, în reducerea consumului de muncă vie și materializată pe unitatea de produs), **prin mai buna utilizare a potențialului productiv existent.**

Creșterea gradului de folosire intensivă și extensivă a capacităților de producție

S-A ESTIMAT, de pildă, că prin sporirea gradului de utilizare a capacităților de producție în 1984 cu numai 1% se poate asigura o creștere a producției industriale cu peste 11 miliarde de lei. Analize competente au evidențiat că în industria constructoare de mașini se poate obține în acest an un spor de producție fizică de 5—6% pe seama utilizării din plin a capacităților existente. Rezerve însemnate există din acest punct de vedere și în industriile chimică și metalurgică.

Atenția conducerilor unităților economice trebuie să se concentreze asupra acelor măsuri de perfecționare a organizării producției și a muncii care să asigure atît o folosire mai bună a timpului disponibil de funcționare a capacităților de producție, deci sub raport **extensiv**, cît și creșterea producției obținute pe unitatea de timp și pe unitatea de capacitate nominală, deci sub raport **intensiv** ; aceste măsuri să aibă ca obiect **optimizarea fluxurilor de fabricație** printr-o judicioasă amplasare a diferitelor mașini, utilaje, instalații, **folosirea utilajelor din dotare la nivelul parametrilor proiectați, asigurarea unei încărcări rationale a mașinilor, eliminarea locurilor înguste și a cauzelor care provoacă discontinuități în procesul de fabricație.**

Experiența înaintată a unităților economice fruntașe evidențiază posibilitatea de creștere a gradului de utilizare a fondului de timp disponibil, pe care o asigură **mărirea timpului de funcționare efectivă a utilajelor între două reparații și reducerea timpului de imobilizare în reparații**, printr-o mai bună calitate a execuției acestora, **reducerea întreruperilor neprogramate** determinate de diferite cauze (lipsa temporară de materii prime, forță de muncă, energie, comenzi), **mărirea numărului de schimburi** atunci cînd acest lucru este eficient ș.a.

Îmbunătățirea utilizării intensive a mașinilor și instalațiilor se poate realiza pe baza introducerii unor **tehnologii mai rapide sau cu un număr redus de operații**, prin **creșterea gradului de automatizare, ridicarea calificării personalului muncitor, lichidarea rebuturilor** ș.a.

Un factor puternic de creștere a productivității prin perfecționarea organizării producției și a muncii îl constituie asigurarea, prin măsuri adecvate, a **îndeplinirii ritmice, uniforme a indicatorilor planului de dezvoltare economico-socială.** Unitățile unde activitatea se desfășoară neritmic, în asalt la sfîrșit de perioadă, înregistrează folosirea incompletă, o bună parte din timp, a utilajelor și a forței de muncă, urmată de suprasolicitarea acestora. O organizare înaintată a producției și a muncii necesită **o planificare judicioasă a sarcinilor** atît pe ansamblul unității economice, cît și pe diferitele subunități ale acesteia — pe secții, ateliere, pînă la locul de muncă, precum și **defalcarea lor echilibrată în timp** — lună, decadă, zi, schimb, astfel încît formațiile de muncă, cunoscînd obligațiile care le revin, să poată acționa în mod eficient — potrivit angajamentului asumat prin contractul de acord global — pentru îndeplinirea și depășirea acestora, prin utilizarea în regim constant a capacității de producție a mașinilor, utilajelor și instalațiilor.

Folosirea la un nivel superior a potențialului productiv existent și asigurarea ritmicității producției necesită și **o organizare superioară a activității unităților auxiliare și de servire :** îmbunătățirea activității de întreținere și reparații, a asigurării cu diferite feluri de energie, cu scule, dispozitive, verificatoare, a activității de transport intern și depozitare (cu introducerea mecanizării complexe și automatizării), astfel încît să se evite orice întreruperi și dereglări în producție.

Astfel, execuția reparațiilor prin schimbarea de subansamble, prin metoda în flux sau pe baza metodei drumului critic a contribuit la reducerea duratei lucrărilor (deci la repunerea mai grabnică în funcțiune a utilajelor respective și, ca urmare, la sporirea volumului producției), precum și la raționalizarea folosirii personalului ocupat în activitatea de întreținere și reparare. Aplicarea mecanizării și automatizării în organizarea transportului intern și a depozitării — de pildă extinderea paletizării, a mijloacelor de transport continuu de tipul benzilor rulante, al conveierelor, al monoșinelor suspendate, amenajarea de depozite înalte cu mecanizare integrală și cu gestiune automată a stocurilor ș.a. a dus la reduceri importante ale personalului ocupat în aceste activități.

Reparația capitală a mașinilor, utilajelor, instalațiilor oferă un bun prilej pentru **modernizarea** acestora, prin **modificări constructive și funcționale care să mărească gradul de automatizare, viteza și precizia de lucru, să lărgească posibilitatea poliservirii.** Ar fi util ca ministerele și centralele industriale, cu concursul institutelor de inginerie tehnologică, să identifice experiențele cele mai valoroase în acest domeniu și să le generalizeze la întregul parc de mașini și utilaje de același tip sau din aceeași clasă.

O rezervă importantă de creștere a productivității muncii o constituie proiectarea și utilizarea unor scule, dispozitive și verificatoare perfecționate, de înaltă tehnicitate, mare randament, cu grad ridicat de tipizare și de o calitate care să le asigure o durată lungă de folosire. Sînt numeroase întreprinderile în care, prin proiectarea unor astfel de scule și dispozitive, prin utilizarea setului de verificatoare universale tipizate, s-a asigurat reducerea de cîteva ori a volumului de muncă la operațiile unde s-au folosit acestea.

Pregătirea pe baze științifice a fabricației

O ATENȚIE SPORITĂ se cere acordată îmbunătățirii activității de **pregătire a fabricației,** recurgîndu-se la **metode moderne de programare, lansare și urmărire.** La Întreprinderea de mașini-unelte din Arad, de pildă, ca urmare a reorganizării întregului flux al procesului de asimilare a produselor, începînd cu proiectarea și încheind cu execuția propriu-zisă, s-a ajuns să se reducă însușirea în fabricația de serie a unui nou tip de strung universal de la trei ani la un an, iar pregătirea temeinică a producției a permis ca la execuția acestui produs în 1983 să se dubleze productivitatea muncii față de 1982. La Întreprinderea de vagoane din aceeași localitate, mai buna pregătire a fabricației a contribuit direct la o producție de 13—14 vagoane zilnic, față de 6—7 vagoane, cîte se executau în urmă cu 2 ani — ceea ce, în condițiile menținerii numărului personalului muncitor, înseamnă de asemenea o productivitate dublă ; acest lucru a fost posibil, printre altele, prin utilizarea largă în fabricație a elementelor tipizate, prin folosirea unor soluții tehnologice dinainte testate, prin modernizarea fluxurilor de fabricație ș.a.

Este necesar ca metodele eficiente de pregătire, programare, lansare și urmă-

*) Revista economică nr. 37, 1984

rire a producției să fie particularizate la specificul producției fiecărei unități economice, inclusiv sub raportul **detalierii planului, în timp și în spațiu, în strictă concordanță cu nivelul resurselor.** În industria constructoare de mașini, ca și în alte ramuri ale industriei prelucrătoare se poate utiliza, la programarea calendaristică pentru reperele conducătoare, metoda pe bază de **priorități** (potrivit căreia succesiunea și ordinea de lansare în fabricație se stabilesc în funcție de termenele de livrare și de unele urgențe) și metoda pe baza **stocurilor** (care necesită un efort mai mic de programare, mărind însă întrucîtva volumul de muncă necesar gestionării pe fiecare produs) — metode care pot influența în mod pozitiv nivelul productivității muncii.

Folosirea unor astfel de metode eficiente presupune, la rîndul său, atît **raționalizarea sistemului informațional**, cît și **extinderea folosirii mijloacelor informatice de dispecerizare**, în cadrul cărora un rol tot mai mare îl au terminalele pentru transmiterea și primirea operativă de date necesare conducerii curente a producției.

Se poate considera că **utilizarea tot mai largă a informaticii, a metodelor matematice, în general a metodelor științifice în pregătirea și conducerea producției reprezintă de asemenea un punct de convergență a progresului tehnic și a celui organizatoric**, micșorînd volumul de muncă, mărind calitatea și eficiența acesteia.

Prin organizarea științifică a muncii — raționalizarea numărului și structurii personalului

PERFECȚIONAREA organizării și normării muncii, ridicarea pregătirii profesionale a personalului sînt indispensabile pentru **a aduce aportul individual și colectiv al factorului om la nivelul de performanță adecvat condițiilor create de progresul tehnic.**

Preocupările în acest domeniu, urmărind reducerea volumului de muncă și folosirea rațională a forței de muncă, trebuie să se concretizeze într-un sistem unitar de măsuri, judicios elaborat și particularizat la specificul unității, care să asigure **o adîncire continuă a procesului de diviziune a muncii, conjugată cu o cooperare rațională, îmbunătățirea organizării și servirii locurilor de muncă** pe baza celor mai raționale metode și procedee, **normarea judicioasă a muncii, ridicarea calificării personalului muncitor, asigurarea unor condiții optime sub raport ergonomic și al protecției muncii** ș.a.

O mare importanță prezintă realizarea unui raport corespunzător între activitățile direct productive și celelalte activități din întreprindere, **creșterea continuă a ponderii personalului muncitor ocupat nemijlocit în producție** față de totalul personalului. Cu toate măsurile aplicate perseverent în ultimii ani, încă mai sînt mari rezerve de îmbunătățire în acest domeniu — încă mai există un mare număr de oameni ocupați în activități auxiliare și de servire, în cele cu caracter funcțional-administrativ și de conducere, ceea ce micșorează ritmul de creștere a productivității muncii. Problema se pune cu deosebită acuitate și în legătură cu faptul că în economia noastră, în anumite sectoare, se înregistrează un surplus de personal muncitor, în timp ce alte sectoare resimt o lipsă de forță de muncă.

Se impune adoptarea de măsuri pentru ca muncitorii să-și poată desfășura activitatea potrivit calificării sau policalificării pe care o au, pentru extinderea lucrului la mai multe mașini (prin reamplasarea și reorganizarea fluxurilor de fabricație, dacă este cazul), pentru perfecționarea sub raport ergonomic a organizării și servirii locurilor de muncă. La Întreprinderea de piese auto din Sibiu, de pildă, în urma extinderii poliservirii la 312 mașini și utilaje, din care 175 lucrează în două schimburi și 137 în trei schimburi, s-a obținut o economie relativă de 373 muncitori, care au fost redistribuiți la alte linii tehnologice. Acțiunea a fost pregătită prin proiectarea și executarea unor S.D.V.-uri speciale, reamplasarea după noi criterii a unui important număr de mașini, policalificarea muncitorilor, recronometrarea fazelor de lucru etc.

În unitățile dintr-o serie de ramuri (petrol, mine, geologie, construcții, transporturi), policalificarea a netezit calea adoptării unor forme colective de organizare a muncii, prin constituirea de **brigăzi complexe.** Această experiență se cere extinsă și în industriile prelucrătoare, ea creînd condiții optime pentru aplicarea cu eficiență ridicată a acordului global, printr-o responsabilizare și cointeresare materială superioare, în vederea executării sarcinilor programate într-un timp mai scurt sau cu efective mai reduse.

Totodată, policalificarea trebuie urmată de perfecționarea continuă a pregătirii profesionale, în vederea ținerii la curent cu noutățile tehnice din domeniul profesiilor respective, iar experiența acumulată de către muncitorii fruntași să fie valorificată prin extinderea metodelor lor de muncă la ceilalți muncitori, în primul rînd la cei care nu-și realizează normele.

Perfecționarea organizării producției și a muncii — ca factor de creștere a productivității muncii — reprezintă un proces complex, de durată și cu caracter de continuitate, care presupune elaborarea de către fiecare unitate economică a unei politici proprii, permanent adaptată și îmbunătățită — luînd în considerare factorii de ordin endogen și exogen și particularitățile pe care le prezintă procesul de producție și tehnologiile utilizate — pe baza strategiei de ansamblu indicată în Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii, a prevederilor în acest sens din proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000.

prof. dr. Constantin BĂRBULESCU
Academia de Studii Economice

PERISCOP

METODE DE EVALUARE A CERINȚELOR POSTURILOR DE LUCRU

● *Evaluarea cerințelor față de lucrătorii de la diferitele locuri de muncă prezintă importanță pentru înlăturarea subiectivismului, pentru folosirea omului potrivit la locul potrivit, în vederea creșterii productivității și măririi satisfacției în muncă. J. Meilhaud (într-un articol din nr. 2/1984 al revistei franceze „L'Usine nouvelle") distinge trei grupe de metode care permit o evaluare obiectivă :*

— comparația a două posturi de lucru — metoda cea mai simplă, adecvată pentru întreprinderi mici similare ;

— clasificarea — gruparea locurilor de muncă pe categorii stabilite în funcție de parametri simpli, cum ar fi nivelul cerut al pregătirii profesionale, al experienței în producție, gradul de autonomie a muncii, numărul de subordonați ș.a. (metodă ce nu poate fi aplicată însă în cazul personalului de conducere și celui tehnico-ingineresc, din care cauză o astfel de clasificare nu este adecvată pentru întreprinderea în ansamblu sau pentru ramuri cu condiții de lucru neuniforme) ;

— stabilirea de punctaje pe baza unor criterii determinate — metodă cu mare grad de universalitate și care poate fi folosită în mod eficace la comparația întreprinderilor între ele. Printre aceste criterii se pot număra : competența necesară, inițiativa creatoare și scopurile finale ale muncii. Alte criterii rezultă din așa-numita „teorie a comunicației" (potrivit căreia procesul de muncă este considerat ca un proces informațional) : răspunderea, complexitatea muncii, inițiativa, cunoștințele, intensivitatea legăturilor comunicaționale, importanța economică. Aplicarea metodei comportă două etape de bază : descrierea posturilor de lucru și autoaprecierea măsurii de îndeplinire a condițiilor respective. Se poate distinge și o a treia etapă — verificarea autenticității punctajelor obținute și elaborarea unor variante alternative de apreciere, după cum se poate recurge și la evaluarea colectivă de către comisii special constituite.

CABINETE DE ECONOMIE, ORGANIZARE, TEHNOLOGIE ÎN ÎNTREPRINDERE

● *În decurs de zece ani, la fabrica de încălțăminte „Paul Schaeffer" din Erfurt (R.D.G.), în condițiile unui spor de 37% al dotării cu fonduri fixe, productivitatea muncii a crescut cu 93,6%. Acest rezultat s-a datorat aplicării unei strategii complexe pe termen lung (pînă în 1990) de raționalizare și creștere a eficienței producției, soluțiile concrete pentru fiecare etapă fiind elaborate de colective de cadre experimentate, cu pregătire superioară sau medie de specialitate. Pentru informarea multilaterală a oamenilor muncii asupra obiectivelor stabilite și pentru stimularea participării lor la înfăptuirea acestora au luat ființă cabinete de economia și organizarea producției, de tehnologie și resurse de muncă, au fost organizate consfătuiri etc. Îmbunătățirea organizării producției și ridicarea calificării cadrelor au contribuit considerabil la creșterea eficienței economice prin accelerarea introducerii în fabricație a produselor noi. Experiența acestei fabrici a demonstrat că perfecționarea organizării trebuie să cuprindă, fără excepție, toate subdiviziunile întreprinderii, iar activitatea colectivelor de muncă ale acestora să fie orientată în mod coordonat spre produsul finit.*

Gestiunea resurselor şi sistemul de preţuri din economie (II)

UN SISTEM DE GESTIUNE integrată a mediului trebuie să ia în considerare şi reziduurile prin care activitatea economică afectează mediul natural. Întrucît studiile efectuate pînă acum în domeniul protecţiei mediului împotriva efectelor poluării sînt mai avansate[12]), ne vom ocupa în continuare de modalitatea de stabilire a costului de reproducţie a resursei (c.r.r.) pentru resursele naturale.

Vom adopta ca principiu de bază al evaluării principiul echităţii intergeneraţionale. Conform acestui principiu, orice generaţie viitoare are acelaşi drept cu generaţia prezentă de a beneficia de toate resursele şi toate bunurile din natură. Sub această formă însă principiul echităţii intergeneraţionale nu pare a fi aplicabil în practică deoarece, avînd în vedere ponderea foarte mică a generaţiei actuale în şirul lung al generaţiilor, ar rezulta că singurul comportament echitabil din partea generaţiei actuale ar fi să-şi restrîngă cît mai mult consumul propriu, pentru a lăsa urmaşilor rezerve de resurse cît mai mari, un mediu natural cît mai puţin afectat. Or, experienţa istorică ne arată că de obicei generaţiile ulterioare s-au bucurat de posibilităţi de consum mai mari decît cele dinaintea lor, chiar şi atunci cînd au fost lipsite de unele resurse epuizate între timp.

De aceea vom adopta un principiu al echităţii intergeneraţionale mai puţin riguros, admiţînd posibilitatea unor substituiri compensatorii. Astfel, în schimbul unui zăcămînt dintr-o resursă naturală epuizată de generaţia actuală, generaţia viitoare va trebui să dispună fie de posibilitatea de a exploata un nou zăcămînt, fie de a substitui consumul resursei epuizate prin consumul unei alte resurse ce oferă o valoare de întrebuinţare similară. În fapt, acest principiu **asigură desfăşurarea reproducţiei sociale prin reproducţia condiţiilor naturale de producţie.**

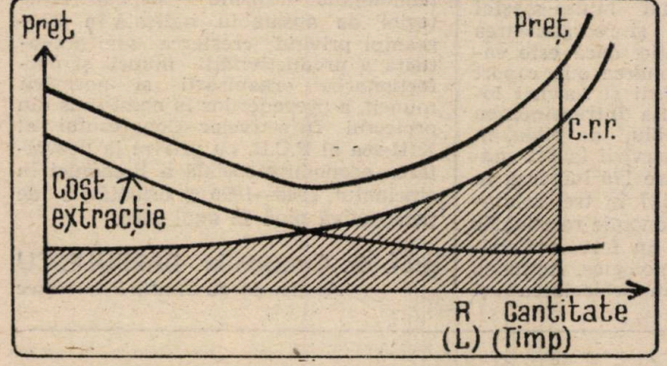

Desigur că acest principiu are anumite inconveniente, unul din ele fiind acela că pare dificil de stabilit în ce măsură unele „compensări" intergeneraţionale sînt cu adevărat echivalente. Mai ales cînd sînt urmărite de-a lungul mai multor generaţii, substituirile pot să conducă la situaţii total incomparabile. În realitate sistemele sociale **evoluează,** nu se menţin la transformări echivalente. Totuşi, pe perioade de timp relativ scurte acest principiu poate servi scopurilor practice de evaluare pe care ni le-am propus, posibilităţile de substituire fiind în general cunoscute şi, în condiţii concrete, perfect comparabile. Se poate admite de exemplu o echivalenţă între combustibilul lichid obţinut din petrol şi cel obţinut din cărbune, ambii putînd satisface aceeaşi valoare de întrebuinţare.

Reproducţia (simplă) a resursei se poate realiza prin una din următoarele căi :

— descoperirea şi punerea în exploatare a unor noi zăcăminte din aceeaşi resursă minerală sau de combustibil ;

— perfecţionarea tehnologiilor de exploatare care să permită extragerea unor cantităţi suplimentare de resursă din zăcămînt ;

— reciclarea materialelor, care echivalează de asemenea cu disponibilizarea unor cantităţi suplimentare de resursă ;

— substituirea materialului deficitar cu un nou material.

Fiecare din aceste căi impune, pentru a fi realizată, efectuarea unor cheltuieli de cercetare, prospectare, deschiderea de noi exploatări, experimentări, instalaţii pilot etc. Costul tuturor acestor operaţii poate fi estimat. Să presupunem că sînt identificate patru căi ce asigură reproducţia simplă a unei resurse cu costurile, respectiv A_1, A_2, A_3, A_4. Fiecare din aceste căi este legată de anumite incertitudini — incertitudini privind rezultatele unor prospectări, ale unor cercetări privind noi tehnologii de extracţie etc. — avînd deci un anumit risc care poate fi de asemenea estimat prin coeficienţii r_1, r_2, r_3, r_4. [13]) Produsul r_1A_1 va reprezenta „costul reproducţiei simple a resursei prin metoda A_1", determinîndu-se astfel de costuri pentru toate metodele identificate. Dintre acestea se alege costul cel mai mic ce asigură reproducţia resursei. În cazul în care o metodă, care are costul cel mai mic, nu poate asigura integral necesarul de resursă prevăzut pentru perioada de perspectivă, se face apel la a doua metodă ş.a.m.d. Astfel, dacă presupunem $r_1A_1 < r_2A_2 < r_3A_3 < r_4A_4$, atunci costul reproducţiei simple a resursei va fi dat de :

$$N = r_1A_1$$

sau $N = r_1A_1 + r_2A_2$ etc.

În virtutea principiului adoptat, costul reproducţiei simple a resursei (N) trebuie să fie recuperat în timpul şi prin exploatarea actualei resurse. Raportul N/R (unde R reprezintă volumul resursei — în tone, metri cubi, barili etc.) ne dă valoarea medie a c.r.r. pe unitate de resursă. Această evaluare va fi inclusă în preţul cu care resursa naturală neregenerabilă circulă în economie, preţul fiind deci compus din c.r.r. plus costul de extracţie. Dacă în fiecare an se consumă din resursă cantitate C, evaluarea medie recuperată anual va fi egală cu

$$e = N \frac{C}{R}$$

Raportul C/R exprimă relativa „raritate" a resursei în raport cu nevoile economiei, gradul de solicitare a resursei.

În cele de mai sus am considerat cazul simplificat în care costul reproducţiei resursei, N, este distribuit uniform asupra fiecărei unităţi de resursă sau de timp. În realitate, există unele argumente pentru care este mai eficient ca evaluările c.r.r. să crească în timp, pe măsură ce resursa se epuizează, astfel ca în momentul L cînd volumul resursei devine 0 întregul cost (N) al reproducţiei sale să fie recuperat (zona haşurată în fig.), iar cererea să se îndrepte către resursa alternativă dată în exploatare la capacitate integrală. Acest proces urmează să se repete pînă cînd, la costuri ridicate, se atinge o „tehnologie de stopare" (backstop technology) care ar permite înlocuirea unei resurse epuizabile cu o resursă inepuizabilă (de exemplu, pentru energie, realizarea de reactoare nucleare regeneratoare, sau fuziunea), care ar plafona preţul şi ar face să dispară evaluările c.r.r. drept componente ale acestuia.

Deşi evaluarea obiectiv determinată creşte pe măsura epuizării resursei, preţul acesteia ar putea, cel puţin pentru o perioadă, să scadă datorită reducerii costurilor de extracţie.

Procedeul de stabilire a evaluărilor c.r.r. se poate aplica şi resurselor agro-biologice cu o capacitate de regenerare limitată, a cărei menţinere impune anumite cheltuieli (pentru lucrări funciare, reîmpăduriri etc.) ce vor constitui baza de calcul a c.r.r. ce vor fi incluse în preţul produselor agricole. Procedeul prezintă unele similarităţi cu procesul de reproducţie a mijloacelor de producţie prin amortizare. Caracterul anticipat al recuperării în cazul resurselor naturale provine din faptul că, spre deosebire de un mijloc fix de exemplu, resursa naturală este mai întîi consumată şi apoi (re)produsă.

În cazul — mai apropiat de realitate — în care intrările de resurse în economie provin din mai multe surse simultan (o singură sursă nepulînd satisface integral necesarul), fiecare din ele avînd alte condiţii naturale de producţie care determină, în mod obiectiv, costuri de exploatare diferite, preţul la care resursa respectivă va circula în economie este „preţul extremal", preţul cantităţii de resursă necesară social obţinută în cele mai proaste condiţii naturale.

Înainte de a examina cîteva din implicaţiile introducerii în preţurile resurselor a c.r.r. este necesar să facem cîteva precizări suplimentare.

Estimările legate de „costul reproducţiei resursei" sînt în mod necesar incerte, fiind legate de evenimente viitoare imprevizibile. Însăşi această incertitudine trebuie să fie luată în considerare în stabilirea evaluărilor. Realitatea poate evolua

12) Aceste probleme sînt pe larg tratate în lucrarea lui N.N. Constantinescu, Economia protecţiei mediului natural, Bucureşti, Ed. politică, 1976, şi lucrarea lui A. Iancu, Creşterea economică şi mediul înconjurător, Bucureşti, Ed. politică, 1979

13) r este inversul probabilităţii de succes

diferit de modelul teoretic al exploatării resursei, infirmînd corectitudinea evaluărilor c.r.r. Se poate dovedi fie că evaluările determinate au fost prea mari, ceea ce înseamnă că generația actuală și-a sacrificat o parte din posibilitățile de consum în favoarea generației viitoare, fie prea mici, caz în care epuizarea resursei se produce înainte de apariția substitutului ei, cu consecințe grave în cazul unor resurse de importanță deosebită. De aceea, în cazul acestor resurse, s-ar putea prefera o strategie de supraevaluare care să minimizeze riscul social al întreruperii aprovizionării.

Teoria exploatării optime a resurselor epuizabile presupune o ordonare în timp a diferitelor zăcăminte date în exploatare (sau a tehnologiilor de extracție, sau a substituenților), în perioada inițială apelîndu-se la zăcămintele cu costurile cele mai mici de exploatare ; prețul resursei obținută dintr-un astfel de zăcămînt crește, pe măsura epuizării resursei, prin creșterea c.r.r. incluse în preț. Prețul final al ultimei unități de resursă din primul zăcămînt trebuie să fie suficient de înalt pentru a face rentabilă deschiderea celui de al doilea zăcămînt, ce are costuri de exploatare mai mari ș.a.m.d. În practică însă, nu este exclusă (chiar dacă pare puțin probabilă) posibilitatea unei încălcări a acestei reguli, putînd fi descoperite zăcăminte ușor accesibile, sau realizîndu-se o descoperire importantă în știință și tehnologie.

În calculele economice privind viitorul se ia în considerare o „rată de actualizare" prin care unei succesiuni de momente t_1, t_2 etc. li se acordă o „importanță" descrescîndă. Rata de actualizare exprimă preferința individuală de a obține un beneficiu mai devreme decît mai tîrziu. O astfel de rată de actualizare ar putea fi aplicată și calculelor pentru determinarea c.r.r. atunci cînd este implicată o investiție pentru viitor. După părerea noastră însă, în cazul bunurilor naturale o astfel de actualizare nu este teoretic justificabilă, evaluările c.r.r. urmărind să instituie un punct de vedere social, și nu individual, asupra resurselor. Tocmai principiul echității intergeneraționale interzice „favorizarea" unei generații, în defavoarea alteia. În practică însă, s-ar putea găsi argumente pentru aplicarea unei rate de actualizare.

După cum arătam mai sus, calculele pentru stabilirea evaluărilor obiectiv determinate se bazează pe estimarea costului reproducției simple a resursei. Dar această estimare se face avînd în vedere prețurile curente existente în economie, prețuri care nu cuprind c.r.r., ceea ce introduce o distorsiune în chiar baza de estimare. Considerăm că această problemă poate fi rezolvată procedînd, în etapa inițială, la determinări prin iterații succesive : se determină un set de c.r.r. pe baza prețurilor curente din economie ; evaluările astfel obținute se folosesc pentru corectarea prețurilor inițiale, obținîndu-se noi prețuri, cu care se calculează un nou set de c.r.r. și așa mai departe, pînă cînd, în două estimări succesive se obțin aceleași valori ale c.r.r.

Includerea c.r.r. în prețul resurselor nu produce, cum ar părea la prima vedere, o creștere generală a prețurilor pe total economie. Într-adevăr, suma evaluărilor c.r.r. o constituie N, costul reproducției simple a resursei. Dar cheltuielile pentru asigurarea reproducției resurselor naturale sînt deja efectuate în mare măsură în orice economie (cercetare, prospectare etc.) ; de obicei însă, ele nu apar evidențiate distinct în costuri ci se suportă din plusprodusul total. Metoda evaluărilor c.r.r. nu face decît să organizeze în alt mod, mai eficient, procesul reproducției simple a resurselor, permițînd calcularea și imputarea cu precizie, pe fiecare consumator și fiecare resursă, a acestor costuri de reproducție.

Totuși, sistemul are implicații importante asupra întregii economii. Deși nu se modifică nivelul general al prețurilor, se vor modifica raporturile dintre prețuri, fără ca totuși aceasta să afecteze, **în medie**, posibilitățile de consum ale populației, întrucît veniturile sale reale depind de evaluarea unității de muncă, care asigură reproducția simplă a forței de muncă pe întregul ciclu de viață al acesteia.[14])

Evidențierea distinctă a cheltuielilor pentru reproducția condițiilor naturale de producție modifică structura valorii și a prețului, care devine N + C + V + P. În această formulă, N reprezintă costul reproducției condițiilor naturale de producție și este format din două părți : suma evaluărilor c.r.r. și suma cheltuielilor pentru protecția mediului împotriva poluării[15]). Această modificare a structurii valorii exprimă în fapt o realitate ce se impune tot mai mult în lumea de azi, o schimbare a atitudinii față de natură : dacă în vremea lui Marx atitudinea predominantă era de „exploatare" a naturii, astăzi se manifestă o tot mai mare grijă pentru „cultivarea", „gestionarea" ei.

În formula de mai sus, N, C și V sînt elemente de cost ce asigură reproducția simplă, respectiv a condițiilor naturale de producție, a mijloacelor de producție și a forței de muncă. P, plusprodusul, este destinat asigurării reproducției lărgite, mărimea sa fiind fixată în funcție de obiectivele de creștere pe care și le propune o societate.

Este necesar să subliniem că nu considerăm sistemul c.r.r. ca fiind baza multvisată a determinării „obiective", normative, a prețurilor din economie. Evaluările determinate pentru resursele primare nu fac decît să pună în evidență și să cuantifice anumite raporturi existente **de facto** în societate între interesele sociale generale, de grup și individuale reprezentate respectiv de statul socialist, de unitățile economice și de membrii societății.

După modul în care se formează, există trei tipuri principale de prețuri ce se practică în economie : prețuri de piață competitivă ; prețuri de monopol ; prețuri stabilite centralizat. Deși în orice sistem economic aceste trei tipuri de preț coexistă, economiile socialiste sînt caracterizate de prețurile stabilite centralizat. Acest tip de preț a avut anumite avantaje în perioada inițială a constituirii economiei socialiste, permițînd un bun control al fenomenelor din economie. Pe măsură ce s-a trecut însă la etapa dezvoltării intensive, sistemul prețurilor fixe stabilite centralizat a dovedit și anumite neajunsuri, ca de exemplu o insuficientă flexibilitate ce intră în contradicție cu funcționarea efectivă a pieței. Or piața, cel puțin piața bunurilor de consum, rămîne și în socialism singurul loc de verificare a producției cu nevoia socială reală ; economia socialistă nu dispune (încă) de un alt mecanism instituțional care să pună în evidență nevoia socială decît cererea manifestată pe piață, piața avînd totodată și un important rol în distribuirea eficientă a produselor către consumatorii finali, ultima etapă de realizare în practică a principiului socialist de repartiție.

Metoda includerii c.r.r. în prețurile resurselor este în principiu compatibilă cu orice tip de preț. Totuși, după cum au arătat anumite cercetări teoretice, ca și experiența practică din unele țări, în condițiile socialismului dezvoltat, ale trecerii la dezvoltarea intensivă, se impune utilizarea unor forme multiple de exprimare a valorii, care să îmbine tipuri de preț diferite, punînd în valoare avantajele planificării socialiste în condițiile reale ale economiei care „presupune competențe și inițiativă corespunzătoare la nivelul unităților economice, ca și un flux informațional în dublu sens, între nivelul central și cel al unităților economice. Altfel, nu numai prețurile de plan, dar și structura produsului final ar putea fi eronat stabilite. De altfel, nu trebuie uitat că oricît ar fi ea luată în considerare de către planificare, confruntarea dintre cerere și ofertă este atît de complexă și de dinamică, privește atîtea interese încît nu o dată se face simțit caracterul ei conflictual, de unde și necesitatea ca purtătorii lor să se poată realmente întîlni. Aceasta și presupune, în cadrul economiei naționale, libertatea de alegere a furnizorului și, pe această bază, funcționarea reală a contractelor economice care trebuie să stea la baza planului, plus elasticitatea lui"[16]).

Sistemul de prețuri ce integrează c.r.r. pentru resursele naturale favorizează aplicarea unui mecanism economic bazat pe autoconducere și autogestiunea unităților. Permițînd o mai bună identificare și repartizare a consumurilor reale de resurse, metoda creează condiții pentru aprecieri corecte ale eficienței, pentru identificarea exactă a efortului propriu al fiecărei unități, punînd unitățile în condiții similare de producție. Din același motiv, metoda permite evaluări mai corecte ale eficienței schimburilor economice externe. Un avantaj deloc neglijabil al sistemului este acela că pune la dispoziția statului socialist un instrument economic pentru realizarea funcției sale de reprezentant al intereselor sociale generale (în primul rînd al asigurării reproducției sociale), instrument cu care poate modela comportamentul agenților economici în mod mai eficient decît prin alte mijloace. Totodată, dispunînd de fondurile provenind din includerea în costuri a cheltuielilor pentru reproducția resurselor naturale[17]), statul își reduce dependența de elementele de venit net incluse în preț, putînd astfel să acorde unităților economice o mai mare autonomie în gestionarea fondurilor proprii.

Aurelian DOCHIA

---

[14]) Reproducția simplă a forței de muncă înseamnă, în acest caz, reproducția aceluiași număr de lucrători, cu același timp de muncă, același nivel de calificare, aceeași pondere a populației ocupate în total populație, același nivel al consumului

[15]) La aceeași formulă ajunge și N.N. Constantinescu (Economia protecției mediului natural, 1976), care însă include în N numai cheltuielile pentru protecția mediului împotriva poluării și prospectare. Deși „reproducția condițiilor naturale de producție" ar însemna, în general, conservarea naturii, aceasta pare să fie o sarcină imposibil de realizat pentru societatea actuală. De aceea N reprezintă mai degrabă un compromis, exprimînd efortul pentru a menține o degradare „tolerabilă" a mediului.

[16]) N.N. Constantinescu, Teoria valorii muncă și lumea contemporană, Ed. politică, București, 1934, p. 383—384

[17]) Nu toate fondurile pentru reproducția resurselor naturale este necesar să fie administrate centralizat — în agricultură mai ales o parte din cheltuielile respective sînt efectuate de unități, trebuind să fie recuperate tot de ele.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Confruntări doctrinare în jurul teoriei costurilor comparative (I)

A DEVENIT un loc comun recunoaşterea influenţelor avute de diviziunea internaţională a muncii bazată pe relaţii de inechitate şi de comerţul internaţional asupra împărţirii ţărilor lumii în sărace şi bogate. Însăşi prezenţa subdezvoltării şi a decalajelor pune sub semn de întrebare paradigma teoriei după care comerţul internaţional aduce avantaje întotdeauna şi pentru toate ţările lumii. Criza vechii ordini economice internaţionale a adus argumente în plus în susţinerea cerinţei de îndepărtare a teoriilor tradiţionale ale avantajelor relative, ale costurilor comparative chiar în formele lor rafinate din zilele noastre : „Vechea paradigmă a teoriei schimburilor internaţionale, scria profesorul Charles-Albert Michalet, trebuie abandonată definitiv". [1] Elaborată de pe poziţiile ţărilor dezvoltate în interesul autovalorificării capitalului, teoria costurilor comparative este astăzi mai mult ca oricînd infirmată, **ca teorie,** de realităţile unei lumi cu mari decalaje care continuă să se adîncească.

Avantajele obţinute de ţările bogate din relaţiile economice internaţionale sînt tot mai mari, iar cele ale ţărilor sărace sînt din ce în ce mai mici, nu de puţine ori transformîndu-se în dezavantaje. Întrucît marile interdependenţe nu permit economiilor naţionale să se sustragă circuitului economic mondial, nu rămîne decît posibilitatea de a restructura ordinea economică internaţională, în aşa fel încît avantajele relative să fie „generale", să fie substanţiale şi de partea ţărilor sărace sau în curs de dezvoltare. Nevoia elaborării unei noi paradigme a teoriei relaţiilor economice internaţionale pune problema nu a desconsiderării costurilor comparative şi avantajelor relative, ci a abordării lor în altă lumină. În acest sens, şi teoria costurilor comparative trebuie supusă unui examen critic — prin prisma realităţii subdezvoltării, a decalajelor şi a cerinţelor de făurire a unei noi ordini economice internaţionale — fiindcă nu întotdeauna şi tot ce-i legat de ea a fost şi este neştiinţific, inutil. Reevaluarea ei oferă unele puncte de sprijin pentru elaborarea unei noi teorii a relaţiilor economice internaţionale de pe poziţiile dezvoltării independente a fiecărei economii într-o lume interdependentă, suport teoretic pentru acţiuni şi măsuri care să contribuie la soluţionarea problemelor amintite.

Distingem, acum ca şi în trecut, două mari curente de opinii cu privire la relaţiile economice internaţionale şi elementele implicate de ele. Unul care le priveşte ca un produs spontan al orientării economiilor naţionale spre anumite activităţi, şi deci fiecare economie se structurează într-un anume fel, în funcţie de costurile comparative şi avantajele relative ; celălalt le priveşte ca pe un produs rezultat din nevoia dezvoltării complexe a fiecărei economii naţionale, a structurării şi restructurării lor, în aşa fel încît productivitatea medie naţională a muncii să fie cît mai aproape de cea mondială. Primul pleacă (formal) de la economia mondială — ale cărei interese sînt adesea identificate cu cele ale ţărilor dezvoltate, se substituie interesele lor celor ale economiei mondiale — spre economiile naţionale. Cel de-al doilea pleacă de la economiile naţionale spre economia mondială, de unde şi caracterul lor naţional. În acest din urmă caz, avantajele relative ale schimburilor internaţionale sînt apreciate din punctul de vedere al contribuţiei la dezvoltarea forţelor de producţie naţionale, la consolidarea complexului economiei naţionale şi la creşterea productivităţii muncii. După susţinătorii acestui curent, totul, şi nici măcar esenţialul, nu poate fi redus la cîştigul imediat în valori de schimb cînd se apreciază costurile comparative şi avantajele relative ; pe prim plan trebuie pusă economia naţională, ca un tot, şi interesele ei de dezvoltare.

Teoriile primei orientări au fost asociate în trecut cu liberalismul economic al lui A. Smith, D. Ricardo, J. B. Say, J. St. Mill, al şcolilor neoclasice etc., iar teoriile celui de-al doilea curent, cu protecţionismul lui Fr. List, Ch. Carey, P. S. Aurelian, M. Manoilescu ş.a. Liberalismul convenea ţărilor dezvoltate, prin practicarea lui ele obţinînd mari avantaje — fie şi numai în virtutea productivităţii muncii naţionale mai ridicate —, iar ţările înapoiate fiind concurate pe propriile pieţe de produse industriale mai ieftine, erau împiedicate să-şi creeze industrii proprii. Pentru ele de preferat era protecţionismul, asociat, în mare, cu teoriile celui de-al doilea curent. O dată cu extinderea protecţionismului de tip imperialist — şi cu atît mai mult în zilele noastre cînd s-au extins practicile protecţioniste ale ţărilor dezvoltate în dauna celor în curs de dezvoltare, cînd în mod obiectiv se impun reduse decalajele şi eradicată subdezvoltarea — se pune în alt mod problema raporturilor între teoriile celor două orientări şi practicile în comerţul internaţional. Importanţa lor trebuie apreciată după funcţiile îndeplinite, după modul în care susţin practici menite să ducă la consolidarea complexelor economiilor naţionale, la reducerea decalajelor şi la depăşirea subdezvoltării. Modul în care au evoluat teoriile în trecut, vizavi de practicile comerţului internaţional care au dus la subdezvoltare şi decalaje, este încărcat de învăţăminte pentru prezent.

Adam Smith, adevăratul părinte al economiei politice cum îl numea K. Marx este şi primul autor al unei teorii despre diviziunea internaţională a muncii şi a avantajelor comerţului internaţional, ca parte a unei doctrine bazate pe ideea că munca omenească este creatoarea valorilor, iar ţările schimbă între ele valori create de ea în condiţii diferite. Punctul de plecare al doctrinei lui este că „munca omenească a oricărei naţiuni consti-

FIŞE

● *Cartea pe care* Constantin Gogoneaţă *a publicat-o recent la „EDITURA ŞTIINŢIFICĂ ŞI ENCICLOPEDICĂ" sub titlul* „Structurile economice" *se opreşte asupra uneia dintre cele mai importante şi incitante probleme a economiei contemporane. Aflate în contingenţă deopotrivă cu practica socială şi sfera teoriei, dezbaterile asupra evoluţiei structurilor economice au fost impulsionate îndeosebi de fenomenele de criză care, aşa cum apreciază numeroşi economişti, vădesc un caracter structural. Faptul că autorul se opreşte în volum cu predilecţie asupra economiilor naţionale ale ţărilor dezvoltate îşi află sorgintea în posibilitatea desfăşurării unei analize mai complexe, atît în perspectiva temporală cît şi sincronic. Potrivit principiilor metodologice asumate, autorul a organizat volumul în cinci capitole, primul avînd rolul de a-l introduce pe cititor în subtilităţile dezbaterilor privind „teoria structurilor. Celelalte capitole ale cărţii sînt consacrate analizei unor componente principiale ale structurilor economice cum sînt: forţele structurale (prin care autorul desemnează spaţiul şi timpul economic, factorii schimbărilor structurale, mecanismul autoreglării structurale), structurile forţei de muncă ocupate, structurile producţiei, ciclul şi patologia structurilor economice.*

Intensitatea consumului energetic

● *Printre multiplele efecte pe care le-a generat asupra activităţii economice, diminuarea resurselor energetice a condus la numeroase reconsiderări de natură metodologică — apreciază* Gerd Schirmer *în articolul* „Energieintensität und intensiv erweiterte Reproduktion" *(Intensitatea consumului energetic şi reproducţia intensivă lărgită) publicat în numărul 8/1984 al revistei WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT. Astfel, apare tot mai necesar ca în calculele de eficienţă să fie exprimat cît mai riguros consumul energetic. Chestiunea se formulează pe toate nivelurile economice — de la întreprindere la planul macroeconomic — dar, evident, modalităţile de abordare sînt diferite. Dacă în cazul întreprinderilor productive cea mai potrivită soluţie pare a fi alcătuirea bilanţului energetic pe produs (sau a consumului cumulat de resurse energetice, unde se poate avansa ideea măsurării a înseşi consumurilor materiale prin intermediul energiei încorporate) la nivelul indicatorilor sintetici problema se formulează diferit. Este vorba, arată autorul, de elaborarea unor indicatori cu pronunţat caracter calitativ. Unul dintre aceştia, cu grad de expresivitate satisfăcător, este cel al consumului de energie pe unitatea de venit*

tuie fondul care dintotdeauna o aprovizionează cu toate bunurile necesare și de înlesnire a traiului, pe care le consumă anual și care constau, totdeauna, fie în produsul imediat al acestei munci, fie în ceea ce se cumpără cu acest produs, de la alte națiuni". [2]) Diviziunea muncii, principal mijloc de sporire a productivității muncii în perioada protoindustrializării, nu se limita numai în cadrul intern al unei țări, ci se extindea și între țări, oferind o bază obiectivă practicării sistematice a comerțului exterior. Acesta era considerat de către Smith ca avantajos pentru toate țările lumii — cu excepția comerțului colonial — și îndeosebi pentru țările mai puțin dezvoltate. Avantajele erau socotite absolute, iar principalele erau : a) desfacerea avantajoasă a surplusului de mărfuri și procurarea celor deficitare ; b) lărgirea pieței ca o condiție a dezvoltării producției.

Ideile după care diviziunea internațională a muncii lărgește piața oferind avantaje fiecărei țări prin comerțul internațional erau **juste, în principiu,** și ele au fost reținute de știință și de practică. Ceea ce nu putea să vadă Smith în epoca sa și să examineze critic era faptul că economia mondială, constituindu-se în condițiile capitalismului, legile, categoriile, mecanismele de funcționare purtau amprenta cerinței de autovalorificare a capitalului. În acest cadru exista teren pentru acumularea primitivă de capital în unele țări pe seama altora, pentru exploatarea unor țări de către altele, de distanțare a nivelurilor economiilor naționale și de subordonare a structurilor unora față de altele.

Nu i se poate pretinde lui A. Smith să fi făcut ceea ce obiectiv nu putea să facă. Economia capitalistă atunci reprezenta un mare progres, iar pentru el relațiile ei interne și externe corespundeau naturii omului și națiunilor pe care le îmbogățea. Pentru el, diviziunea muncii era ceva de ordinul tehnicii activităților și nici nu și-a pus problema diferențierii diviziunii manufacturiere a muncii de cea socială ; cu atît mai mult, nu și-a pus problema înțelegerii naturii capitaliste a ei la scară mondială și a comerțului internațional. Ceea ce a văzut și condamnat, fără să tragă toate învățămintele teoretice necesare, a fost caracterul prădalnic al comerțului colonial, jefuirea coloniilor de către metropole. Totuși, Smith a remarcat că aici este vorba de o nouă dimensiune a diviziunii internaționale a muncii despre care scria : „descoperirea Americii... a prilejuit noi diviziuni ale muncii și noi progrese în meșteșuguri, progrese care în cercul strimt al vechiului comerț niciodată nu s-ar fi realizat, în lipsa unei piețe care să-i absoarbă (Europei — n.n.) cea mai mare parte din produse". [3]) Mărfurile europene erau noi pentru America și invers. A început să se facă un „schimb de produse care ar fi trebuit să se dovedească tot așa de avantajos pentru continentul nou ca și pentru cel vechi. Nedreptatea sălbatică a europenilor a făcut dintr-un eveniment care trebuia să fie binefăcător tuturor, un motiv de distrugere... pentru mai multe din aceste nefericite regiuni". [4]) Ceea ce Smith considera ca o infirmitate morală, „nedreptatea sălbatică", a europenilor s-a dovedit a fi legic pentru capitalism. Unele din regiunile Americii jefuite în calitate de colonii, devenite mai tîrziu țări capitaliste independente, s-au transformat în mari exploatatori ai Americii Latine și ai altor țări ale lumii.

Autorul „Teoriei sentimentelor morale" [5]) nici nu putea să conceapă că orînduirea capitalistă este exploatatoare, pe plan intern și extern, că este generatoare de dezvoltare pentru unele țări și de subdezvoltare pentru altele. Dar aceasta nu l-a împiedicat să remarce caracterul prădalnic al comerțului colonial și să dea de gîndit generațiilor următoare asupra naturii și dimensiunilor avantajelor comerțului internațional. Plecînd de la doctrina lui A. Smith, D. Ricardo a formulat teoria avantajelor **relative,** iar K. Marx, pornind de la realizările lor, și-a adus propria contribuție la teoria relațiilor economice internaționale. În doctrinele burgheze, autorii neoclasici și cei de după ei au reținut doar partea formală, superficială a teoriei marilor clasici. Ei au absolutizat liberalismul acesteia, compararea costurilor din punctul de vedere al avantajelor imediate ale valorilor de schimb și au neglijat conținutul valorii-muncă, precum și ideea incipientă a nedreptățirii unor țări de către altele prin comerțul colonial. Revenea și revine îndatorirea economiștilor țărilor în curs de dezvoltare să repună în adevărata lumină acest adevăr. Nu trebuie omis că, cu toate limitele condiționate de epocă și poziție de clasă, A. Smith a formulat expres ideea după care „comerțul între două țări, făcut fără restricții și cu regularitate, este totdeauna avantajos, **deși nu întotdeauna egal** de avantajos pentru ambele". [6]) Se află aici un început bun, care permite urmărirea rolului avantajelor relative inegale în schimburile dintre țări, avantaje care au contribuit la crearea decalajelor, la aprecierea subdezvoltării ca produs al dezvoltării. O nouă lectură a operei lui Smith, de pe pozițiile țărilor în curs de dezvoltare, se impune pentru restabilirea adevărului și aprecierea corectă a genezei și semnificației teoriei avantajelor comerțului internațional în diverse etape.

Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

[1]) Charles-Albert Michalet, La transnationalisation des circuits monétaires et financiers. Hypotéses de travail, în „Revue Tiers-Monde" tome XXI, nr. 81/1980, p. 77

[2]) Adam Smith, Avuția națiunilor, vol. I, București, Editura Academiei R.S. România, 1962, p. 3

[3]) Idem, p. 300. În cele citate, N. N. Constantinescu vede afirmarea tezei teoretice a lui Smith după care „dimensiunile pieței determină gradul de diviziune a muncii" — N. N. Constantinescu, A. Smith, clasic al economiei politice burgheze, în A. Smith, Avuția națiunilor, vol. II, p. 426

[4]) Idem

[5]) Adam Smith, The Theory of Moral Sentiments, London, 1759.

[6]) Idem, p. 327. Sublinierea noastră

național creat, indicator ce ar putea fi luat în considerare și în elaborarea unor comparații internaționale.

Dezvoltarea regională

● *Problematica deosebit de acută a decalajelor în ce privește nivelul de dezvoltare nu se restringe la comparații interțări (deși acestea sînt cele mai frapante), ci cuprinde și dezvoltarea internă, la nivelul complexului economic național. Din această perspectivă însă problemele vădesc o formulare oarecum diferită, remarcă Jean Mayer în articolul „L'évolution des idées et des pratiques en matière de developpement regional de l'emploi dans le monde" publicat în numărul 1978 al revistei „PROBLEMES ÉCONOMIQUES". Este vorba, în esență, de a formula strategiile de dezvoltare în așa mod încît să se asigure niveluri apropiate de productivitate, ocupare a forței de muncă, venituri între regiunile unei țări — fără a fi afectată însă productivitatea la nivel național. În plan teoretic s-au conturat în timp mai multe modele. Unul, care se revendică din lucrările lui Perroux, Boudeville, Myrdal, este edificat pe conceptul de „poli de creștere", și propune să înlesnească o creștere regională rapidă prin combinarea industrializării cu valorificarea intensivă a resurselor, cu urbanizarea și asimilarea tehnicii moderne. Un altul, de dată mai recentă, pledează pentru amplasarea în mediul rural a unor unități industriale de mici dimensiuni, care să utilizeze resursele locale și să încorporeze așa-numitele tehnici „adecvate". Diverse și uneori chiar divergente, aceste abordări teoretice nu au dobîndit, observă J.M., deplina confirmare a practicii.*

Componenta socială, alături de cea economică

● *Creșterea eficienței, a rentabilității — iată o preocupare cu un caracter aproape obsedant pentru conducătorii de întreprinderi angrenați într-un climat economic schimbător și adesea agresiv. Faptul este perfect justificat, apreciază Jaques Morin în articolul „L'efficacité de l'entreprise" publicat în numărul 2/1984 al revistei „DIRECTION ET GESTION DES ENTREPRISES". Semne de întrebare ridică însă evaluarea factorilor ce concură la ridicarea eficienței și care sînt apreciați a fi în totalitatea lor de sorginte economică. Se neglijează sistematic acel „capitol problematic" ce ar putea fi definit prin termenul de eficiență socială; cu alte cuvinte considerarea factorilor sociologici și psihologici care influențează eficiența economică, între care: calitatea climatului intern, fluiditatea relațiilor ierarhice, structura motivațională a populației, intensitatea sentimentului de apartenență, posibilitatea de promovare în cadrul organizației etc. De unde și relativa subdezvoltare a instrumentului de evaluare a eficienței sociale a întreprinderii. O condiție a unei abordări realiste o constituie, după opinia exprimată de J.M., abandonarea tendințelor de ierarhizare strictă a componentei economice și a celei sociale care concură la ridicarea eficienței. Este cu mult mai relevantă și utilă evaluarea eficienței întreprinderii în manieră globală, opțiune care ar deschide noi orizonturi și pentru măsurarea concretă a fenomenelor.*

FIȘE

CONSEMNĂRI

INDUSTRIALIZAREA

PROCESUL *industrializării a spart tradiționale monopoluri, cunoscînd în ultimele decenii o răspîndire internațională din ce în ce mai largă, pînă la punctul în care a căpătat dimensiunile unei „probleme globale".*

O primă particularitate a teoriei schițată de Ion Blaga) izvorăște tocmai din faptul că industrializarea este abordată ca problemă globală — și de-abia de pe această poziție devine posibilă desprinderea legităților obiective ale apariției, desfășurării și perspectivelor industrializării pe glob, precizarea factorilor în virtutea cărora în diverse etape istorice și în diverse țări acest proces obiectiv îmbracă inevitabil trăsături distincte.*

De aici deschiderea largă a unghiului sub care e privită tema — începînd cu Anglia, apoi cu celelalte țări capitaliste dezvoltate, continuînd cu industrializarea în țările socialiste și în state în curs de dezvoltare și încheind cu perspectivele industrializării în toate aceste grupe de țări, de fiecare dată acordînd României o scară justificat preferențială, dar încadrînd-o constant în context planetar.

Potrivit concluziilor formulate de Ion Blaga, industrializarea se desfășoară conform unor legități valabile pentru orice țară, indiferent de conținutul bazei economice-sociale și al opțiunilor sale politice de progres social-economic și indiferent de momentul în care se încheie acest proces.

Între legități se numără cele ale folosirii tehnicii, ale acumulării, ale structurilor economiei naționale și ale mecanismului economic național și internațional. În această ordine cercetează autorul subiectul. Cu acest prilej el dezvoltă o serie de aspecte, care sînt tot atîtea contribuții: nivelurile naționale ale tehnicii, costul tehnicii noi în raport cu dimensiunile naționale ale retribuirii forței de muncă, pluralismul tehnologic în raport cu uzura morală ca și „creșterea cu precădere" care e privită și la nivelul mondial, salturile în structurile industriale și diversitatea structurilor naționale ale industriei.

■

ESTE *semnificativă preocuparea lui Ion Blaga de a pune în valoare experiența românească în procesul industrializării, inclusiv în investigarea lui teoretică, cu atît mai mult cu cît analizele sale nu se păstrează într-un spațiu strîmt, cu iz de autarhie teoretică, ci se desfășoară pe fundalul gîndirii economice universale — și de-abia din această perspectivă interpretarea contemporană a industrializării poate evita limitări, unilateralizări și exclusivisme cărora le-au plătit tribut trecute teorii. Cartea ne înfățișează diversitatea experiențelor naționale, iar vastitatea analizelor care s-au acumulat face posibilă trecerea la sinteze de largă respirație — și tocmai sub incidența acestei împrejurări obiective și-a scris lucrarea Ion Blaga.*

Orice curent al gîndirii economice actuale, atunci cînd nu ia în seamă mișcarea reală de idei, inclusiv din țări socialiste și în curs de dezvoltare, se expune inevitabil pericolului ca în suficiența lui „centrocentristă" să se „provincializeze", să se periferizeze, adică să nu mai poată nici măcar cuprinde în esența lor problemele de ansamblu ale economiei mondiale și nici pe cele parțiale. Are, desigur, o mare importanță de pe ce poziții este întreprinsă analiza; și trebuie spus că pozițiile pe care se plasează Ion Blaga — cele ale unui stat care a cunoscut o îndelungată asuprire și jefuire imperialistă, și ale cărui opțiuni socialiste îl înscriu în tendințele cele mai avansate ale epocii, constituie un punct de pornire favorabil elaborării unei teorii cu vocație universală, dar nu ca o încercare de extrapolare a expresiei teoretice ale unor experiențe singulare, irepetabile, ci ca rezultat al unei analize comparate a proceselor și ideilor din țări cu orînduiri sociale, niveluri și potențiale diferite.

■

LUCRAREA *discutată se constituie într-o substanțială critică la adresa celor care cu patru decenii în urmă proroceau că românii nu vor putea fabrica vreodată fie și numai un singur tractor, pentru ca astăzi, pierzînd pariul istoric pe terenul faptelor, printr-un adevărat salt mortal să deplîngă prea multa industrializare a țării. Totodată, cartea are și un ascuțiș îndreptat împotriva celor care incluzînd în aria calomniei pe lîngă terenul concret al faptelor și spațiul abstract al ideilor, prin felurite tertipuri încearcă să șteargă dintr-un burete întreaga valoare a cercetării economico-sociale din ultimii ani. Cartea profesorului Ion Blaga este nu numai cea mai bună din ce a publicat pînă în prezent (avînd și calitatea de a pune în lumină legături de profunzime între lucrările sale anterioare, la prima vedere atît de diferite tematic — populație, structuri economice, prețuri, mecanism economic — și care ne apar acum ca trepte premergătoare necesare „industrializării"), dar în același timp ca se înscrie organic în preocupările științifice ale frontului de cercetare din țara noastră (inclusiv ale catedrei de Economie politică a Academiei de Studii Economice, din care face parte autorul), care probează prin rezultate potențialul de creativitate pe care și l-a făurit România și în sfera cercetării economice.*

■

TEMERITATEA *scopurilor propuse, întinderea ariei tematice, densitatea informației și însești dimensiunile cărții îl solicită din plin pe cititor, dar cel ce are răbdarea să o parcurgă cu creionul în mînă este recompensat. Cu atît mai mult cu cît textul prezintă și o serie de factori antrenanți, care, independent de conținutul propriu-zis, vin să capteze atenția și interesul — și sub acest aspect se detașează stilul tranșant și tensiunea polemică. Ion Blaga își expune ideile cu o „sinceritate" destul de rar întîlnită în cărțile economice, ceea ce conferă ascuțime pozițiilor susținute, iar multor pagini — un caracter de comunicare directă, orală cu cititorul; judecățile de valoare asupra autorilor și teoriilor sînt enunțate fără înfloriturl, cu ignorarea voită a multor convenience (inclusiv în frecventele autocomentarii care dacă ar fi puse cap la cap ar constitui o adevărată „autorecenzie").*

Desigur, o asemenea manieră de expunere este de natură să creeze „puncte de vulnerabilitate", risc pe care însă Ion Blaga și-l asumă și îl înfruntă în deplină cunoștință de cauză.

Principalul merit științific al lucrării este, după opinia mea, contribuția remarcabilă la elaborarea unei teorii contemporane despre economia națională.

Tudorel POSTOLACHE

---

*) Ion Blaga: Industrializarea. Schița unei teorii contemporane, 463 pag., Editura Științifică și enciclopedică, București, 1983

„DOSAR R. E."

Opțiuni în strategia dezvoltării economice

Japonia: structurile industriale ale viitorului

REALIZAREA unor structuri economice capabile să susțină un proces consecvent de creștere economică rapidă a constituit o preocupare permanentă a Japoniei în toată perioada postbelică. Pe fondul acestei preocupări, structura industriei japoneze s-a modificat progresiv, în funcție de cererile interne și externe.

După etapele de redresare caracteristice anilor care au urmat celui de al doilea război mondial, a urmat prima mutație structurală majoră, prin trecerea industriei grele pe poziția de pivot economic, în locul industriei ușoare. Pe această bază s-a trecut la măsuri consistente de reducere a consumurilor energetice și de materii prime, acțiune care a determinat, la rîndul ei, importante schimbări structurale ale industriei, în favoarea celor de înaltă tehnicitate.

Specialiștii niponi își propun ca perioada anilor 1983—1990 să constituie o etapă de maturizare economică, dominată de inovația tehnologică. Aceste inovații vor fi conjugate cu necesitățile tot mai diversificate ale consumatorilor japonezi și străini, generînd o nouă structură industrială determinată de electronică, telematică, robotică și aeronautică.

Programele de restructurare industrială a Japoniei au fost inițiate în cadrul unor planuri de restructurare economică pe termen lung, declanșate în perioada imediat următoare primului șoc petrolier din 1973 și reactualizate în mai multe etape succesive pînă în prezent. O serie de semne de încetinire a dezvoltării economice constatate de autoritățile japoneze încă înainte de anul 1973 și continuate ulterior printr-o recesiune economică prelungită care a generat o reală reducere a ritmului creșterii economice, au accelerat procesul de adaptare a mecanismului economic japonez.

În mai 1971, Ministerul Comerțului Internațional și Industriei (M.I.T.I.) publica un raport intitulat „Politica industrială și de comerț exterior pentru anii 1970—1980" în care se arăta că procesul de industrializare se făcuse cu prețul agravării situației mediului înconjurător, congestionării spațiilor industriale, risipei de energie și de materii prime și întîrzierii dezvoltării infrastructurii sociale.

Depistarea efectelor economico-sociale nefavorabile a accentuat preocupările conducerii economiei nipone în direcția adaptării structurii industriale. În acest context a fost înființat Consiliul pentru Structură Industrială și în 1974 a fost elaborat raportul „Structura industrială a Japoniei — o viziune pe termen lung".

Cele două obiective principale urmărite în dezvoltarea economică — ridicarea calității vieții pe plan intern și stabilirea unor relații armonioase pe plan extern — erau prevăzute să fie atinse prin menținerea unui ritm stabil de creștere economică cu ajutorul unor modificări majore în structura industrială, astfel încît să se reducă în principal consumul mare de energie — factor destabilizator al creșterii economice.

În ultimii ani a prins tot mai mult teren concepția conform căreia economia japoneză se află într-un proces de tranziție spre o fază de creștere economică redusă, în care accentul ar urma să fie pus în primul rînd pe **echilibrul economic și creșterea calității.**

Indiferent de concepțiile lor globale de dezvoltare economică, atît autoritățile guvernamentale cît și companiile particulare sînt de acord în ce privește necesitatea formulării și implementării unei **strategii coerente de restructurare industrială, care să reducă treptat excedentele de capacități productive din industriile „perimate" și să promoveze de cealaltă parte industriile bazate pe noi tehnologii.**

În raport cu aceste două direcții, programele inițiate de către M.I.T.I. pentru diferite industrii reflectă atît situația curentă a acestora, cît și rolul pe care fiecare dintre acestea urmează să îl joace în cadrul viitoarei structuri economice a Japoniei.

Stabilizarea industriilor afectate de recesiune

ACEASTĂ direcție de acțiune a fost exprimată încă din 1978 prin „Legea referitoare la măsurile extraordinare pentru industriile afectate de recesiune", cadru care ulterior a generat programe specifice în raport cu cele trei categorii de industrii cu deficiențe structurale : ● **Industrii cu capacități productive excesive și cu perspective slabe de creștere a cererii pentru produsele sau serviciile oferite :** elaborarea oțelului în cuptoare electrice, metale neferoase, produse textile, cartoane, placaj, construcții de nave și transporturi maritime.

● **Industrii afectate de costurile ridicate ale energiei și materiilor prime :** aluminiu, zahăr, policlorură de vinil și îngrășăminte chimice.

● **Industrii afectate de concurența tot mai accentuată a produselor similare din țările în curs de dezvoltare:** produse textile și mașini-unelte.

Această lege recomandă firmelor particulare să-și reducă în mod voluntar excesul de capacitate productivă în industriile vizate și în cazurile în care aceste măsuri s-au dovedit insuficiente organizațiile guvernamentale au fost împuternicite să formeze carteluri de raționalizare, cu acordul Comisiei pentru practici comerciale. Toate aceste reduceri „recomandate" ale capacităților de producție au fost integral realizate de producătorii japonezi. Totodată, Consiliul pentru Structură Industrială recomanda firmelor japoneze să aibă în vedere și limitarea dezvoltării unor industrii în scopul evitării apariției unor fenomene de gigantism. În acest sens erau citate industriile siderurgice și constructoare de nave ca exemple de dezvoltare exagerată, iar industriile de automobile și televizoare ca avînd tendințe de supradimensionare.

În mai 1983, o nouă lege referitoare la îmbunătățirea structurii industriale a Japoniei a intrat în vigoare ca o continuare a vechii legi sub denumirea de „Lege temporară pentru îmbunătățiri structurale în industrii specifice". Noua lege își propune să revitalizeze un grup de 21 industrii care au fost afectate structural de recesiunea economică a ultimilor ani.

În cadrul planului elaborat de M.I.T.I. s-a solicitat industriilor vizate să-și definitiveze reorganizarea pînă la sfîrșitul lunii iunie 1988, prin aplicarea unor măsuri de raționalizare pentru eliminarea capacităților de producție excesive în schimbul obținerii unor tratamente fiscale preferențiale din partea statului.

Reducerile capacităților de producție urmează să se realizeze în mod practic sub forma cooperărilor în producție, în achiziționări și livrări de materii prime.

Planul M.I.T.I. de reducere a capacităților productive excedentare pînă în iunie 1988

Industria	Capacit. de prod. care va fi scoasă din funcțiune (mii tone)	Cota reducerii în capacitatea productivă existentă (%)
Oțelării electrice	3 800	14
Aluminiu primar	930	57
Fire viscoză	47,7	15
Îngrășăminte chimice :		
— amoniac	660	20
— uree	830	36
— acid fosforic	130	17
— fosfatice	240	32
— complexe	810	13
Ferosiliciu	50	14
Hîrtie și cartoane		
— hîrtie	951	10,6
— cartoane	385	5,1
Petrochimie		
— etilenă	2 290	36
— poliolefine	900	22
— P.V.C.	490	24
— oxid de etilenă	201	27
— conducte P.V.C.	116	18
Zahăr	1 000	26

Sursa : Japan Economic Journal — 25 oct. 1983

Acțiunea urmărește stimularea interesului producătorilor pentru introducerea unor noi instalații capabile să economisească energia și pentru dezvoltarea unor noi tehnologii, care în final să ducă la creșterea competitivității propriilor produse față de concurența străină.

În vederea promovării progresului tehnologic se prevede acordarea de subsidii bugetare pentru cercetări vizînd prelucrarea combustibililor, înlocuirea petrolului în cadrul grupei de combustibili, construirea de termocentrale pe bază de cărbuni și elaborarea unor noi procese de producție.

Promovarea industriilor dinamice

PARALEL cu revitalizarea unor sectoare industriale, M.I.T.I. își propune să consolideze rapid industriile de viitor și în această direcție își intensifică analizele, consultările cu companiile particulare și formulările de noi programe.

Din experiența practică a rezultat că evoluția dezvoltării unui nou sector industrial în forma unui ciclu de trei faze :

a) Identificarea sectorului ca strategic — constituie prima fază, care acoperă de regulă o perioadă de 5 ani și este caracterizată de o concurență tot mai acerbă, pe măsură ce noi firme descoperă sectorul industrial.

În prezent, în această fază pot fi incluse o serie de produse noi pentru care Agenția pentru știință industrială și tehnologie din Japonia are lansate programe de dezvoltare : sistemul de distribuție și de prelucrare a datelor, motoare cu reacție, oțeluri pe bază de minereu preredus, sisteme de recuperare a resurselor naturale, produse olefinice, sisteme flexibile de prelucrări mecanice, sisteme de extracție petrolieră în mediu submarin, sisteme optice de măsură și control, sisteme de energie geotermică, sisteme de energie solară, sisteme energetice pe bază de hidrogen, sisteme de utilizare a căldurii reziduale și turbina cu gaz.

Alături de produsele de mai sus care vor prezenta un caracter de noutate, se poate remarca un grup de circa 80 de produse aflate deja în fabricație și ale căror piețe deosebit de dinamice vor determina ritmuri înalte de creștere a producției pînă în 1990 : ● **mașini electrice** — 32 produse, videocasetofoane, unități centrale pentru calculatoare electronice, terminale, sisteme de energie solară pentru locuințe, circuite integrate pe scară largă (VLSI), calculatoare etc. ; ● **echipamente generale** — centre de prelucrare, roboți industriali, procesoare cu descărcare electrică și sisteme de reciclare a apei ; ● **echipamente de transport** — avioane, automobile electrice, produse electronice pentru autovehicule și autovehicule cu tracțiune pe patru roți ; ● **alte produse manufacturate** — jucării electronice, sisteme de bucătării, sisteme de tipărit electronice, betoane ușoare ; ● **energie** — gaz natural lichefiat, cărbune, amestecuri cărbune-petrol, instalații de cracare a păcurii, gaz sintetic din cărbune, uraniu natural, reactoare atomice ; ● **produse chimice** — mase plastice prelucrate, agenți activi de suprafață, materiale plastice fotosensibile, sînge artificial ; ● **produse siderurgice** — țevi fără sudură, table groase, containere din aluminiu, instalații de foraj, materiale de înaltă conductibilitate, titan și metale amorfe ; ● **produse textile** — fibre de carbon și echipament sportiv ; ● **produse agroalimentare** — hrană dietetică și alimente congelate.

De interes pentru viitor se bucură și o serie de **servicii,** sisteme noi de transport, transporturi aeriene internaționale pentru mărfuri, operațiuni de credit, centre culturale, companii specializate în programe de calculator, servicii informatice, școli de înot, cluburi de tenis, aziluri de bătrîni și consultanță tehnică și operațiuni în domeniul comerțului cu amănuntul (vînzare prin poștă, părți de produse asamblabile de către cumpărător, magazine pentru articole de uz casnic).

b) Consolidarea industriei — reprezintă cea de a doua fază, care durează 10 ani și corespunde de fapt consolidării și raționalizării sectorului, după care se inițiază și se dezvoltă exportul.

În această fază se găsesc o serie de industrii japoneze care continuă să fie dinamice la export sau sînt pe cale să realizeze cifre de export însemnate, chiar și în condițiile unor piețe internaționale afectate de recesiunea economică. Aceste industrii de înaltă creștere sînt următoarele : ceasurile de mînă, aparate de fotografiat, mașini de copiat, tractoare, automobile, mașini-unelte cu comandă numerică și circuite integrate.

c) Investițiile în străinătate — constituie cea de-a treia fază în care industriile devin mature și trebuie să facă față unor piețe interne și externe tot mai saturate.

Într-o astfel de fază se află o serie de industrii japoneze, pe care recesiunea economică le-a făcut fie mai puțin competitive în raport cu distanța față de sursele de materii prime și scumpirea forței de muncă, fie mai puțin penetrante în fața obstacolelor comerciale impuse de piețele țărilor capitaliste dezvoltate în scopul protejării industriilor lor naționale. Exemple în acest sens le constituie în prezent investițiile de capital făcute de industria petrochimică într-o serie de țări arabe, industria siderurgică în țări din Asia de sud-est, industria aluminiului în Brazilia și Indonezia și industria autovehiculelor în S.U.A. și țări vest-europene.

Se constată deci că politica industrială japoneză nu urmărește numai un simplu proces de restructurare ci concepe modificarea structurii în spații bine determinate. Pe de o parte ea urmărește transferuri de industrii energointensive în țările în curs de dezvoltare și de industrii de înaltă tehnicitate în țările dezvoltate, iar pe de altă parte, procedează la înlocuirea simultană a acestora cu noi industrii de foarte înaltă tehnicitate dar amplasate în noi zone industriale mai funcționale și mai bine armonizate cu mediul înconjurător. „Programul de reamplasare industrială", anunțat de M.I.T.I. încă din iulie 1977, stimula transferul a 30% din capacitățile industriale urbane în noi zone geografice pînă în 1985 și prevedea ca 70% din noile fabrici să fie amplasate în noile zone destinate acestui scop.

Sub numele de „Tehnopolis", un nou plan de repartizare teritorială a obiectivelor industriale japoneze, pe un termen mediu de cca 10 ani, este pus în aplicare în prezent de către experții M.I.T.I. în colaborare cu reprezentanți ai prefecturilor locale și membri din conducerea companiilor particulare.

„Tehnopolis" va constitui de fapt numele viitorului oraș industrial standard al Japoniei, care va avea circa 200 mii de locuitori și va trebui să combine armonios trei zone: industrială, de cercetare și zona socio-culturală. Serviciile urbane necesare industriei, cercetării și pentru locuit vor fi grefate pe cele ale unor orașe existente, la care se vor adăuga spațiile noilor orașe „Tehnopolis".

Pe baza acestui program de ansamblu, autoritățile prefecturale și ale unor orașe japoneze elaborează în prezent planuri concrete pentru 19 zone „Tehnopolis", care vor fi situate în toate cele patru insule japoneze și vor beneficia de avantajele fiscale oferite de organizațiile guvernamentale în vederea realizării lor.

Strategii pe termen lung

COMITETUL pentru Dezvoltarea Economică a Japoniei — organ consultativ al KEIDANREN, format din reprezentanți din conducerea marilor companii particulare, a elaborat în august 1982 un studiu intitulat „Determinarea unei viziuni de structură industrială pentru secolul XXI".

Studiul indica necesitatea dezvoltării cu precădere a unor domenii importante : industria prelucrătoare (în special instalațiile complexe), calculatoare electronice, dezvoltare urbană, energie atomică, informatică, comunicații, explorarea oceanelor, biotehnologie și industrie aerospațială, roboți industriali, laser și ceramică fină.

În paralel M.I.T.I. a hotărît ca „obiectivul industrial al Japoniei pentru secolul XXI" să îl constituie dezvoltarea industriei aeronautice. Motivele acestei opțiuni au fost următoarele : industriile cheie ale economiei japoneze au atins faza de maturitate ; multiplele legături ale acestei industrii cu celelalte ramuri de înaltă tehnologie ; oferirea de noi posibilități de investiții pentru numeroase firme japoneze.

Intenția de bază a unui viitor program de dezvoltare a industriei aeronautice este ca această industrie să devină competitivă cu principalii constructori de avioane ai lumii pînă în anul 2010.

În programarea restructurării sale economice, Japonia constată că și celelalte țări capitaliste dezvoltate și în special S.U.A. vizează structuri industriale asemănătoare cu cea japoneză, ceea ce va conduce la o ascuțire a luptei de concurență.

Pentru a învinge în această luptă de concurență, Japonia își dă seama că va trebui să depășească dezavantajele pe care le are față de S.U.A. în ceea ce privește aprovizionarea cu materii prime și accesul pe piețe de desfacere de mari dimensiuni, iar acest lucru va putea fi înfăptuit numai pe baza accelerării procesului de elaborare a unor noi tehnologii originale.

Constantin FĂCIU

Considerente cu privire la sistemul bănesc internațional actual

ORICE sistem bănesc, național sau internațional, este produsul relațiilor social-economice pe care le deservește. Sistemul capitalist, preluînd de la vechile sisteme aurul ca echivalent general al valorii tuturor mărfurilor, a creat un sistem bănesc mult mai complex, adăugînd la banii de aur moneda de credit și sistemul diversificat al tuturor formelor de bani de credit. Evoluția modului de producție capitalist a dus la crearea de noi forme bănești, la înlocuirea altora vechi care nu mai corespundeau stadiului actual de dezvoltare a capitalismului.

Putem spune că banii care funcționează astăzi, atît la scara națională a țărilor occidentale, cît și la cea internațională, sînt produsul etapei actuale a capitalismului monopolist — capitalismul monopolist de stat.

Caracteristică pentru acest sistem bănesc este abandonarea aurului ca măsurător al valorii mărfurilor și deci ca etalon pentru prețuri, înlocuirea lui pe plan național cu moneda de hîrtie, impusă de stat, fără acoperire în aur și diversificarea la extrem a banilor de credit, ajungîndu-se să se lucreze astăzi și cu moneda electronică, înregistrată numai în computerele băncilor, fără vreun suport material.

Condițiile care au dus la nașterea și dezvoltarea acestui nou sistem bănesc sînt multiple. Trebuie luat în considerare, în primul rînd, rolul crescut al statului capitalist ca emanație a marilor monopoluri ale căror interese le servește. Pentru a face față acestor sarcini, statul are nevoie de bani pe care nu și-i poate procura prin sursele obișnuite de venit. Impulsul inițial l-a dat primul război mondial, iar rolul crescînd al statului a devenit și mai accentuat în cursul celui de-al doilea război mondial. Mă refer aici la rolul economic al statului. Să ne gîndim numai la cîte fabrici de armament a trebuit să construiască statul american pentru a face față războiului antihitlerist, fabrici pe care firmele capitaliste particulare nu au vrut să-și ia riscul de a le construi. După război aceste fabrici au fost vîndute apoi monopolurilor particulare la prețuri derizorii. Statul burghez intervine astăzi direct în viața economică, căci interesele sale sînt strîns împletite cu ale marilor monopoluri — de aceea și vorbim de capitalism monopolist de stat. Nu este vorba numai de favorizarea pe cale administrativă a acestor monopoluri, ci și de sprijinirea lor materială prin credite ieftine, prin achiziționarea produselor lor la prețuri avantajoase de monopol și prin numeroase alte măsuri pe care nu este locul să le enumăr aici.

Statele capitaliste nu-și mai pot asigura aceste cheltuieli pe baza surselor de venit clasice : impozite, taxe vamale etc. Aceasta cu atît mai mult cu cît o mare parte a cheltuielilor guvernamentale este destinată înarmărilor, adică producerii unor bunuri sortite de la început fie distrugerii lor pe cîmpul de luptă, fie uzurii morale și deci aruncării la fier vechi dacă nu sînt folosite scopului pentru care au fost create. Nu este întîmplător faptul că mai toate statele burgheze își încheie anual bugetele cu mari deficite bugetare. De unde acoperă guvernele capitaliste aceste deficite? Cu ajutorul creditelor luate de la băncile centrale, deci al presei de tipărit bilete, al bonurilor de tezaur, deci iarăși semne bănești neacoperite și al altor mijloace de aceeași natură. Dar, pentru a putea folosi aceste metode, sistemul bănesc bazat pe aur era prea rigid. Era necesar un sistem bănesc care să acopere cheltuielile tot mai mari ale statului. În evul mediu, principii și regii falsificau pur și simplu banii de aur pentru a putea cheltui mai mult. Statul capitalist a găsit o metodă mult mai rafinată. Este drept că monezile falsificate din evul mediu își pierdeau în curînd valoarea lor nominală, fiind schimbate la valoarea reală. Un fenomen asemănător se petrece și astăzi cu banii de hîrtie tipăriți fără măsură. Sistemul poartă numele de inflație, deși inflația actuală se datorește și altor cauze decît emisiunii excesive de bani de hîrtie. Inflația este de obicei măsurată prin creșterea generală a prețurilor. Dar de cele mai multe ori ea este un indiciu al circulației bănești crescute, al tipăririi de bani de hîrtie neceruți de circulația reală a mărfurilor și serviciilor la vechile lor prețuri. Desigur, un sistem bănesc bazat pe etalonul aur nu ar fi putut asigura statului o asemenea sursă de venituri pe o perioadă mai îndelungată.

Așadar, partea tot mai mare pe care o sustrag bugetele statelor capitaliste din produsul lor intern brut și din venitul național reprezintă un element principal care impune un sistem bănesc mai puțin rigid, nelegat de un etalon cu valoare proprie, a cărui cantitate ar fi în orice caz limitată. Guvernele burgheze reprezintă și servesc în primul rînd interesele marelui capital monopolist și deci politica economică și financiară a acestora este, la baza ei, politica marilor concerne monopoliste.

Dar monopolurile capitaliste sînt și direct interesate în funcționarea unui sistem bănesc, atît pe plan național cît și internațional, care să le permită, pe de o parte, să manevreze împotriva acțiunilor clasei muncitoare pentru ridicarea nivelului de trai, și pe de altă parte să obțină profituri tot mai mari prin sustragerea unei părți din profiturile întreprinderilor nemonopolizate. În sfîrșit, dar nu în cele din urmă, să dea posibilitatea marilor companii transnaționale de a manevra cu diferitele valute pentru a-și putea transfera veniturile dintr-o țară în alta fără constrîngerile legale din țările în care funcționează și pentru a-și subordona economiile țărilor în curs de dezvoltare. În acest scop era, de asemenea, necesar un nou sistem bănesc nelegat de un etalon monetar cu valoare proprie.

Sistemul banilor de hîrtie fără nici o legătură valorică directă este strîns legat de politica inflaționistă. Inflația este și o armă de luptă a patronilor împotriva muncitorilor organizați. Căci nivelul de trai al oamenilor muncii depinde de salariul lor real, nu de cel nominal și în condițiile inflației salariul nominal poate crește, în timp ce salariul real scade. De aceea nu se poate spune că inflația — flagelul actual al economiei capitaliste — ar fi un accident totalmente nedorit de către marele capital. În pofida tuturor așa-zișelor măsuri antiinflaționiste (care, în treacăt fie zis, au avut pînă acum efecte foarte limitate), inflația prezintă o serie de avantaje pentru marele capital, nu numai ca mijloc de scădere indirectă a salariului real, ci și de expropriere a capitaliștilor mici și mijlocii și de jefuire a țărilor în curs de dezvoltare.

Sistemul bănesc internațional actual, creat la conferința economică internațională de la Bretton Woods și modificat în 1971 prin suspendarea convertibilității în aur a dolarului și apoi prin acordul din 1976 din Jamaica prin care s-a renunțat la definirea în aur a oricăror monede naționale, inclusiv a dolarului, a consacrat de fapt hegemonia dolarului pe piața internațională. Este adevărat că deciziile ulterioare celor de la Bretton Woods au avut ca rezultat o oarecare slăbire a acestei hegemonii. Au fost introduse drepturile speciale de tragere în locul dolarului pentru creditele F.M.I., dar în calculul acestora tot dolarul ocupă rolul dominant. Fluctuația liberă a valutelor, consacrată în Jamaica, face ca între diferitele valute care circulă pe piața mondială să nu mai existe un raport constant. Se înțelege de la sine ce mană cerească pentru monopolurile transnaționale, care nu vor să fie legate de o singură valută, este această fluctuație. Ia naștere un capital parazitar care își trage profiturile din specula cu diferențele de curs ale valutelor. Se manifestă tendința formării unei piețe mondiale bancaro-financiare, pe care să se contopească cele mai mari bănci și instituții financiare.

Încercarea de a se stabili un raport constant între o serie de monede vest-europene, în cadrul așa-numitului sistem monetar european, a dat rezultate foarte limitate, trebuind în cîteva rînduri să se schimbe raportul anterior stabilit între valutele participante. Și lucrul era de așteptat pentru că, prin desființarea rolului aurului și neintroducerea unei alte mărfi cu valoare proprie ca etalon pentru prețuri este imposibil de a se menține un raport cvasiconstant între diferitele valute naționale așa cum nu se pot păstra raporturi valorice constante între diferitele mărfuri.

Așadar, există actualmente în toate țările capitaliste și pe piața internațională capitalistă un sistem bănesc complicat, la baza căruia stau banii de hîrtie impuși de către guverne, fără nici o definiție valorică și care se bazează exclusiv pe puterea lor de cumpărare, variabilă de la un an la altul și de regulă tot mai scăzută. Toate formele bănești aflate în circulație au la bază acești bani de hîrtie a căror putere de cumpărare se sprijină exclusiv pe autoritatea statului care-i impune.

Să încercăm să clarificăm care este sensul economic al acestui sistem bănesc din care a fost înlăturată tocmai marfa care în trecut reprezenta echivalentul general al valorii tuturor mărfurilor, aurul.

Cînd un guvern impune, pe baza autorității sale, ca niște

*) Comunicare prezentată la Zilele Academice Economice — iunie 1984

semne de hîrtie fără nici o valoare intrinsecă să fie acceptate în schimbul unor mărfuri și servicii de certă valoare, în aparență are loc un schimb neechivalent. Cînd își plătește salariații, cînd cumpără bunuri materiale care-i sînt necesare, statul capitalist își însușește valori reale în schimbul unor valori fictive. Dacă acești bani au fost dobîndiți de către stat nu pe baza unor venituri reale ci pur și simplu cu ajutorul presei de tipărit bilete de bancă, avem de-a face cu un impozit indirect asupra tuturor cetățenilor care au ceva de primit de la stat. Banii aceștia fără nici o valoare proprie totuși circulă. Ei devin semne ale valorii create prin alte munci decît aceea a tipăririi lor. Ei permit schimbul unor valori egale. Aceasta cu condiția ca banii de hîrtie să circule permanent, să nu stagneze nicăieri pentru o perioadă ceva mai îndelungată, cu riscul de a-și pierde o parte din puterea lor de cumpărare. Aceasta pentru că emisiunea de bani în circulație nu are loc după considerente cerute de nevoile stricte ale circulației mărfurilor și serviciilor existente, ci după nevoile proprii ale statului sau ale monopolurilor capitaliste care conduc politica economică a statului, iar aceste interese nu au o legătură directă cu cerințele circulației bănești. Cînd un cetățean oarecare își oferă marfa pe care a produs-o sau serviciul în schimbul unei sume de bani, el știe că nu are sens să păstreze acești bani pentru un timp mai îndelungat pentru că puterea lor de cumpărare scade și cel mai bun lucru pe care-l are de făcut este să cumpere cu acești bani alte mărfuri și servicii. Această situație, specifică pentru circulația banilor fără valoare proprie, este răsturnată de către economistul monetarist american Milton Friedman care susține că suma de bani cerută pentru nevoile circulației depinde de numărul săptămînilor de venit în bani lichizi pe care cetățenii ar dori în medie să-i aibă asupra lor. Așadar, nu de suma totală a mărfurilor și serviciilor în circulație la un moment dat și de viteza de circulație a banilor, ci de un element cu totul subiectiv și în afară rolului pe care-l îndeplinesc banii în viața economică.

Deci, pentru a nu-și pierde puterea de cumpărare, banii nu sînt tezaurizați pentru un timp mai îndelungat. Ei trebuie să circule. Totul se petrece **ca și cum** mărfurile și serviciile s-ar schimba direct între ele, fără intermediul banilor. Esența economiei de mărfuri capitaliste actuale aceasta este : mărfurile nu se mai schimbă pe o marfă-bani, ci pe un simplu semn de hîrtie. Ne găsim într-o situație în care mărfurile s-ar schimba, de fapt, direct între ele. Valoarea mărfurilor se exprimă, în realitate, prin raportul direct între două mărfuri oarecare. Este, **de fapt**, o formă dezvoltată a valorii, dar diferită de aceea care a fost analizată de Marx în „Capitalul". Este o formă a valorii specifică capitalismului monopolist de stat.

S-ar putea obiecta la cele spuse mai sus că și pe timpul lui Marx au existat banii de hîrtie, semne ale valorii fără valoare proprie, și totuși Marx n-a considerat că circulația lor ar fi o revenire la forma dezvoltată a valorii. Dar între banii de hîrtie care au circulat cu intermitență și în perioada capitalismului liberei concurențe și banii de hîrtie actuali este o deosebire esențială. Primii continuau să figureze ca reprezentanți ai aurului și pînă la urmă se revenea la circulația aurului sau a bancnotelor convertibile în aur, pe cînd banii de hîrtie actuali nu se mai referă la echivalentul lor în aur sau în altă marfă cu valoare proprie și chiar aurul circulă pe piață ca o marfă oarecare. Acești bani sînt primiți pentru că sînt unanim acceptați în schimbul altor mărfuri sau servicii. Este deci o nouă formă a valorii, în care s-a transformat forma de bani, **o formă dezvoltată a valorii creată de condițiile capitalismului monopolist de stat.** De altfel, Marx n-a afirmat niciodată că forma de bani este ultima formă care poate fi luată de valoarea mărfurilor. El a studiat numai ceea ce a existat pe timpul său și perspectivele de viitor le-a prezentat sub o formă foarte generală.

Se înțelege de la sine ce posibilități de manevră pentru marile puteri capitaliste, pentru monopolurile transnaționale, oferă această nouă formă de circulație a valorilor pe piața internă și mondială. Sistemul oferă posibilități nemărginite de speculă în afara producției, de obținere de profituri maxime pe seama clasei muncitoare, a producătorilor mici și mijlocii, a țărilor slab dezvoltate economicește.

Spațiul limitat al acestei analize nu-mi permite să mă opresc și asupra altor aspecte ale funcționării sistemului bănesc actual. Ceea ce mi s-a părut important pentru o cercetare teoretică asupra banilor de azi nu a fost prezentarea diferitelor procedee sub care capitalul financiar monopolist, la adăpostul diferitelor forme de bani, stoarce profituri excesive de la toate păturile sociale, inclusiv păturile burgheze neincluse în capitalul monopolist. Scopul meu a fost să clarific mai ales ce fel de bani sînt acestia care circulă în perioada actuală atît în interiorul statelor capitaliste naționale cît și pe piața capitalistă mondială. Am ajuns la concluzia că sînt simple semne pentru valorile create în toate ramurile producătoare ale economiei, mijlocind schimbul lor direct. Am numit aceasta **o nouă formă dezvoltată a valorii,** specifică pentru capitalismul monopolist de stat.

Și, ca un ultim punct, aș vrea să atrag atenția asupra mijlocului extrem de eficace pe care-l oferă actualul sistem bănesc internațional pentru monopolurile transnaționale în acțiunea lor de jefuire a țărilor slab dezvoltate din punct de vedere economic.

Cea mai mare parte a datoriilor externe în care se sufocă astăzi aceste țări este exprimată în dolari S.U.A. Creșterea nenormală a cursului dolarului pe piața mondială față de celelalte valute, care s-a produs în ultimul timp, face ca povara acestor datorii să devină de nesuportat. Nu mă refer acum la povara pe care o prezintă acest curs excesiv de ridicat al dolarului american chiar pentru țările capitaliste avansate. Nu este necesar să dau cifre care, de altfel, sînt publicate în toate revistele economice și chiar în ziare. Paralel cu această creștere a cursului dolarului, deci cu devalorizarea celorlalte valute față de dolar, are loc în momentul actual și o creștere excesivă a nivelului dobînzilor pe care țările în curs de dezvoltare trebuie să le plătească creditorilor lor. De curînd a apărut în ziare știrea că Fondul Monetar Internațional condiționează acordarea unui credit Nigeriei de devalorizarea monedei acestei țări. De altfel, Nigeria nu este singura țară asupra căreia se fac presiuni pentru devalorizarea monedei sale. Marile monopoluri transnaționale urmăresc achiziționarea de materii prime din țările în curs de dezvoltare la prețuri scăzute și pentru aceasta au interes ca ele să-și devalorizeze moneda. Acest lucru nu se aplică țărilor industrializate cum este Japonia, asupra căreia S.U.A. fac presiuni pentru ridicarea cursului yenului, pentru ca mărfurile japoneze să nu mai fie atît de competitive pe piața americană. Toate aceste manevre n-ar fi fost posibile dacă ar fi existat sistemul bănesc bazat pe etalonul aur.

În lupta care se dă actualmente pe plan internațional de către țările în curs de dezvoltare pentru înscăunarea unei noi ordini economice internaționale, problemele monetare ocupă un loc important. De sistemul monetar depind prețurile materiilor prime ca și ale produselor industriale.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a ridicat în repetate rînduri, în expunerile sale pe problemele internaționale, problema unei noi ordini economice internaționale ca o ieșire din greutățile economice tot mai mari în care se zbat, sub o formă sau alta, toate țările lumii. **„Pornim** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — de la faptul că actualele probleme economice, criza economică și financiară, problema materiilor prime, a energiei, problemele inflației nu se pot soluționa decît prin așezarea pe baze noi a relațiilor dintre state, prin realizarea unui raport just, echitabil între prețurile materiilor prime și ale produselor industriale, printr-o folosire mai rațională a resurselor naturale care să asigure progresul fiecărui popor".** (Cuvîntare la marea adunare populară din municipiul Cluj-Napoca — 16 octombrie 1974).

Sînt aproape zece ani de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit aceste cuvinte. Dar ele sînt cît se poate de actuale și astăzi. Deoarece subevaluarea materiilor prime și supraevaluarea prin comparație a produselor industriale sînt nu numai favorizate ci și direct provocate cu ajutorul manevrării sistemului monetar internațional actual, este de la sine înțeles că o nouă ordine economică internațională trebuie să ducă și la o reformă a acestui sistem.

De ce natură ar trebui să fie aceste schimbări este greu să spunem aici. Unii economiști de seamă din țările apusene (ca Jacques Rueff și alții) au preconizat revenirea la etalonul aur sau la un alt etalon bănesc bazat pe o marfă cu valoare proprie. S-a propus și admiterea unui „coș" de mărfuri de mare circulație care să reprezinte etalonul monetar pe piața mondială, ținînd astfel locul pe care în trecut l-a ocupat aurul. Mie mi se pare însă că practic actualmente este imposibil să se revină la vechiul sistem bănesc bazat pe o marfă care să devină echivalent general, chiar dacă o altă marfă ar lua locul aurului. Pentru că nu lipsa de lichiditate, cantitatea relativ redusă de metal nobil care putea fi folosită ca măsură a valorii mărfurilor a fost cauza abandonării aurului, ci motive mult mai profunde legate de modul de funcționare a capitalismului monopolist de stat. Nici o marfă mai abundentă, nici un „coș" de mărfuri nu ar putea asigura profiturile monopolurilor transnaționale așa cum le asigură actualul sistem. În afară de aceasta, un „coș" de mărfuri este tot atît de putin rational ca și sistemul bimetalist care a funcționat o anumită perioadă în secolul trecut. Pentru că este imposibil să se păstreze un raport valoric constant între diferite mărfuri.

Reforma sistemului bănesc internațional, ca o parte a noii ordini economice internaționale, care să permită o dezvoltare independentă a țărilor slab dezvoltate, ar trebui să asigure stabilitatea prețurilor și raporturi constante între diversele valute. Fără aceste două condiții nu cred că se va putea vorbi de un nou sistem monetar — echitabil — care să corespundă exigențelor unei noi ordini economice mondiale.

prof. Barbu ZAHARESCU

R.D. GERMANĂ

Promovarea schimburilor externe și a progresului tehnic – obiectiv major al Tîrgului internațional de la Leipzig

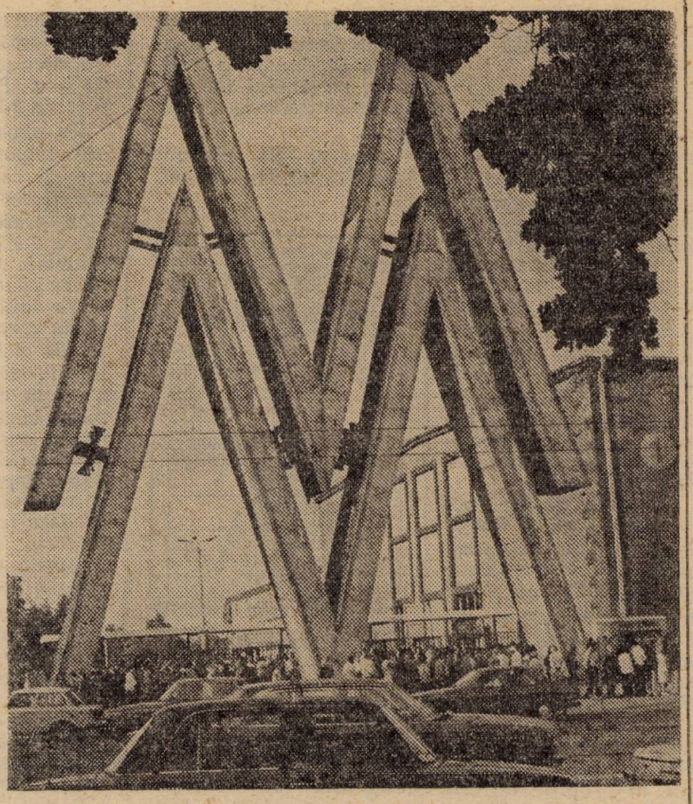

RECENT încheiata ediție de toamnă a Tîrgului internațional de la Leipzig, desfășurată ca de obicei sub deviza **„Pentru un comerț internațional neîngrădit și progres tehnic"**, s-a înscris în coordonatele devenite tradiționale, ale unui cadru pentru variate contacte comerciale, tehnice și științifice între un mare număr de participanți, dar a adus și elemente noi. Prezența a peste 6 000 expozanți, desfășurarea unui amplu program de simpozioane tehnice, facilitarea legăturilor comerciale și a schimbului de informații între participanți, rezultate ale unei activități organizatorice susținute, constituie o nouă confirmare a prestigiului dobîndit în timp de Tîrgul de la Leipzig.

Așa cum sublinia directorul general al tîrgului, Siegfried Fischer, în cadrul unei întrevederi acordate autorului acestui articol, pe lîngă **efectele economice indirecte**, reprezentate de cunoașterea reciprocă de către participanți a ofertei potențiale de bunuri și servicii, un loc important revine **efectelor economice directe**, constînd în încheierea de înțelegeri și contracte comerciale, dintre care unele de importanță deosebită. Sub acest aspect, preciza interlocutorul, pot fi considerate exemple semnificative documentele semnate în perioada de desfășurare a tîrgului de reprezentanți ai conducerii ministerelor de comerț exterior din România și R.D. Germană, care prevăd o amplificare a schimburilor bilaterale, precum și contractele încheiate de întreprinderi de comerț exterior din cele două țări privind livrări reciproce de produse din nomenclatorul lor de export și import. În ce privește posibilitatea afirmării calității produselor sub raportul parametrilor tehnici, al competitivității pe piața externă, este de menționat acordarea medaliei de aur pentru războiul de țesut circular expus de întreprinderea Metalotehnica — Tîrgu Mureș, produs a cărui concepție originală a întrunit aprecieri unanime ale specialiștilor din domeniul respectiv.

Informații de interes asupra modului de organizare, a obiectivelor și rezultatelor tîrgului ne-au fost oferite în cadrul unui program organizat de **Camera de comerț exterior a R.D. Germane**, de către specialiști ai Agenției de presă pentru străinătate a R.D. Germane **„Panorama"** și ai întreprinderii **„Interwerbung"**, al cărei domeniu de activitate îl constituie reclama comercială.

Întîlnirile avute cu reprezentanții pentru presă ai mai multor organizații, întreprinderi și combinate au făcut posibilă, pe de altă parte, cunoașterea sferei de preocupări și a direcțiilor de dezvoltare a producției și schimburilor externe în domenii dintre cele mai variate.

Un exemplu în acest sens îl reprezintă participarea directă la ultimele ediții ale tîrgului a **„Biroului central al R.D. Germane pentru comerțul cu licențe"**, organizație specializată, cu activitate în curs de extindere, care concentrează informațiile referitoare la cereri externe de asistență tehnică sau de livrări complexe de mărfuri și servicii. Prin coordonarea întreprinderilor producătoare de utilaje, a institutelor de proiectări și institutelor științifice, biroul oferă posibilitatea unor operațiuni începînd cu valorificarea licențelor în străinătate și încheind cu programele de realizare a unor obiective industriale, însoțită de asistență la punerea în exploatare și formarea cadrelor de specialitate. În cadrul tîrgului, organizația respectivă și-a propus să prezinte partenerilor potențiali documentațiile disponibile pentru circa 2 000 soluții tehnice.

Între organizațiile industriale cu nomenclator de fabricație cunoscut, participanți cu tradiții îndelungate la tîrg, se numără combinatul **„Robotron"**, unul dintre cele mai mari din țară, care grupează circa 20 de întreprinderi cu 70 mii de lucrători. Producînd diferite tipuri de calculatoare electronice, echipamente periferice pentru acestea, tehnică de birou etc., destinate în mod preponderent exportului, combinatul Robotron dezvoltă relații de cooperare cu mai multe întreprinderi românești de profil. Potrivit aprecierilor interlocutorilor noștri, aceste relații au perspective de extindere, dată fiind existența unor preocupări similare în ambele țări, între care dezvoltarea de tehnologii și utilaje bazate pe utilizarea microelectronicii, extinderea înzestrării economiei cu mijloace de prelucrare a datelor de mare capacitate.

Combinatul **„Schienenfahrzeugbau"**, producător de material rulant de cale ferată, se înscrie, de asemenea, printre organizațiile economice care întreține relații tradiționale de specializare și cooperare cu întreprinderi românești. Un important contract privind livrări reciproce de vagoane cu amenajări speciale a fost semnat în cadrul tîrgului, cu acest prilej apreciindu-se ca deosebit de favorabile perspectivele de dezvoltare a relațiilor de colaborare în cincinalul următor.

Participînd pentru a 32-a oară la Tîrgul de la Leipzig, **întreprinderile românești** au expus în standuri de profil o gamă reprezentativă de produse ale industriei chimice, industriei autovehiculelor, construcției de mașini textile și de prelucrare a lemnului, precum și un sortiment larg de bunuri de consum. Vizitînd pavilionul românesc de industrie chimică, tovarășul Erich Honecker, secretar general al C.C. al P.S.U.G., președintele Consiliului de Stat al R.D. Germane, a exprimat aprecieri pozitive la adresa producției chimice românești și a bunei colaborări în acest domeniu între România și R.D. Germană, adresînd cu acest prilej urări de noi succese în amplificarea și adîncirea conlucrării pe multiple planuri dintre țările și popoarele noastre.

Participarea întreprinderilor românești la ediția de toamnă a Tîrgului internațional de la Leipzig, ca și cea a întreprinderilor din R.D. Germană la apropiata ediție a Tîrgului internațional de la București reprezintă **forme specifice de colaborare, integrate în mod organic în ansamblul relațiilor de conlucrare pe multiple planuri dintre cele două țări.** În evoluția relațiilor bilaterale un moment de importanță deosebită îl reprezintă recentele convorbiri între tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România și tovarășul Erich Honecker, secretar general al Partidului Socialist Unit din Germania, președintele Consiliului de Stat al Republicii Democrate Germane, desfășurate cu prilejul participării delegației de partid și de stat din țara prietenă la manifestările consacrate marii sărbători a poporului român, cea de-a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. În cadrul convorbirilor au fost reliefate, după cum este cunoscut, extinderea și întărirea continuă în ultimii ani a relațiilor de colaborare, în spiritul orientărilor și înțelegerilor stabilite cu prilejul întîlnirilor anterioare la nivel înalt, precum și faptul că rezultatele obținute pînă în prezent și potențialul actual al economiilor naționale creează premise favorabile pentru amplificarea și aprofundarea în viitor a colaborării reciproce.

Ioachim SILVESTRU

Cerere sporită de cărbune

DUPĂ reducerile însemnate înregistrate la începutul deceniului, evoluțiile recente demonstrează revirimentul cererii de cărbune în țările occidentale. Potrivit analiștilor de la Chase Manhattan Bank, anticiparea unui consum sporit de cărbune este pusă pe seama unor factori favorabili ca redresarea economică, creșterea cererii de energie electrică, sporirea producției de oțel și ciment.

Consumul țărilor nesocialiste, care a scăzut continuu în decursul anilor '60 și la începutul anilor '70, a sporit cu un ritm anual de 2,8% între anii ce au marcat cele două șocuri petroliere — 1973 și 1979. Ulterior, cererea a crescut cu numai 0,6% pe an în perioada pînă în 1982. Schimbările în evoluție reflectă efectele contradictorii ale creșterii prețului petrolului, afirmă specialiștii de la Chase Manhattan Bank. Astfel, creșterea din 1973 a avut un efect pozitiv asupra cererii de cărbune ca înlocuitor al petrolului. Pe de altă parte însă, depresiunea care a urmat în industria oțelului a determinat reducerea cererii de cărbune cocsificabil. Consumul de cărbune energetic a sporit cu rate anuale de pînă la 6% în perioada de după 1973 ; la începutul deceniului actual, s-a înregistrat o anumită diminuare a acestuia, pe fondul măsurilor de conservare a energiei.

Cererea de cărbune cocsificabil, în schimb,

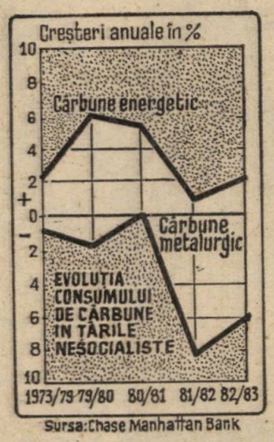

Sursa: Chase Manhattan Bank

a stagnat sau a scăzut pînă la rate de chiar 6—8%. Reducerea este determinată aproape în totalitate de conjunctura industrială a țărilor occidentale dezvoltate, în timp ce consumul de cărbune metalurgic a crescut în mod continuu în țările în curs de dezvoltare.

Prognoze suedeze

REDRESAREA economiei suedeze pare să depășească în amplitudine cele mai optimiste prognoze guvernamentale, apreciază ziarul „Financial Times". Cifre recente publicate la Stockholm, în cadrul bugetului pentru anul fiscal 1984—1985, indică posibilitatea unei creșteri cu 2,8% a P.I.B., în 1984, față de 2,3% în 1983.

Un element deosebit de important în acest sens îl va constitui exportul de bunuri și servicii, prevăzut să crească cu 7,5% în volum în acest an. Această evoluție va contribui la reducerea deficitului în conturile curente ale balanței de plăți la numai 1 mrd. coroane în acest an, față de 5 mrd. coroane la cît evaluau deficitul anticipări guvernamentale anterioare. Sub efectul favorabil al devalorizării monedei suedeze (cu 16%, în octombrie 1982), care a impulsionat creșterea competitivității externe a produselor industriale suedeze, deficitul în conturile curente a scăzut, ca pondere, la 1,2% din P.N.B. în 1983, (față de 3,6% în 1982), anticipîndu-se chiar ca ponderea respectivă să ajungă la 0,1% în 1984.

Semn al înviorării activității productive, investițiile în industrie sînt prevăzute să crească anul acesta cu 15%, în condițiile în care vor fi puse în funcțiune și capacitățile aflate în conservare. În același timp, și ca urmare a sporirii activității productive, se speră că vor putea fi create noi locuri de muncă, șomajul urmînd să scadă la 3,1% din totalul forței de muncă.

N. NISTORESCU

Programe de dezvoltare

BRAZILIA: proiecte industriale

DEZVOLTAREA industriei metalurgice ca una din ramurile industriale de bază reprezintă un obiectiv prioritar al Braziliei. Astfel, după ce în decurs de 10 ani producția de oțel a Braziliei a crescut de peste 2 ori, atingînd 14,7 milioane tone în anul 1983, în acest an producția de oțel se preconizează să înregistreze o majorare cu 30%, la 19 mil. tone, ceea ce va permite creșterea cu 42% a exporturilor, la un nivel de 7,3 mil. tone (în valoare de cca 1,8 miliarde dolari). Brazilia s-a afirmat, de asemenea, ca un important exportator de feroaliaje (în 1983 exportul s-a majorat cu 53% față de anul precedent, atingînd 346 mii tone, în valoare de 203 mil. dolari) și de fontă (în 1984 se preconizează o majorare a exportului cu cca 20% față de nivelul de 2 mil. tone din anul precedent).

Conform unui studiu elaborat recent de Consider (Consiliul Guvernamental pentru Siderurgie și Metale) și care va sta la baza planului siderurgic național al Braziliei pentru perioada 1985—1991, se consideră că această țară va trebui să-și majoreze anual, pînă în 1991, capacitatea de oțel cu 1,5 milioane tone, ceea ce înseamnă investiții anuale de 600 milioane dolari. Recomandările proiectului de plan întocmit de Consider pornesc de la premisa că țările industrializate vor renunța treptat la producția de minereu de fier și oțel, iar țările în curs de dezvoltare, inclusiv Brazilia, vor înregistra ritmuri anuale de creștere economică de 6% la începutul deceniului viitor. În următorii patru ani se vor investi circa 2,8 miliarde dolari pentru extinderea capacităților întreprinderilor Cosipa, CSN și se va realiza proiectul Acominas. Acest ultim proiect, care pînă în anul 1983 a necesitat investiții de 4,3 miliarde dolari, mai are nevoie de investiții suplimentare de 240 mil. dolari pentru a se începe producția de tagle din oțel în anul 1985. Unul din cele mai însemnate proiecte îl constituie combinatul siderurgic Tubarao. După prima etapă de realizare a proiectului, care se încheie în acest an, se prevede utilarea combinatului cu un al doilea furnal și cu un al treilea convertizor, astfel că se va atinge o capacitate de 6 milioane tone oțel/an. Într-o ultimă etapă, în care se vor adăuga noi convertizoare de capacitate mai mică și un laminor universal, combinatul ar urma să atingă o capacitate de 12 milioane tone oțel brut/an, din care se vor produce 9 milioane tone sleburi și 3 milioane tone blumuri. Din producția de sleburi 1/3 se va exporta, circa 2,15 milioane tone se vor utiliza pentru producerea tablei groase și a unei cantități de 950 mii tone țevi.

Potențialul hidroenergetic urias, energia hidroelectrică relativ ieftină și zăcămintele de bauxită stimulează, de asemenea, dezvoltarea industriei aluminiului, producția Braziliei urmînd să atingă către finele acestui an un nivel de 422 mii tone/an. Pe baza unei investiții de 200 milioane dolari firma Alumar va dispune de o capacitate anuală de 380 mii tone aluminiu.

În anul 1982 schimburile comerciale dintre România și Brazilia s-au situat la un nivel de 1,26 mrd. lei. România exportă în Brazilia în principal produse ale industriei constructoare de mașini, țevi din oțel, hîrtie, produse petroliere și articole din cauciuc și importă minereu de fier, produse agroalimentare și chimice.

N.N.

EVOLUȚII MONETARE

Dolarul S.U.A.: ascendență continuă

INTERVALUL 10—14 SEPTEMBRIE a.c. a marcat o nouă și accentuată repreciere a cursului dolarului S.U.A. față de majoritatea valutelor occidentale, consolidînd astfel tendința conturată de la începutul lunii septembrie a.c.

Procesul și-a aflat în continuare principalul suport în anticiparea unei politici ferme de credit în S.U.A. de către majoritatea observatorilor și, în acest context, a unei posibile victorii în apropiatele alegeri, a președintelui Reagan, în menținerea la nivel ridicat a dobînzilor la fondurile federale, precum și în speculațiile apărute pe piață, în legătură cu schimbarea structurii datoriei unor țări latino-americane din dolari S.U.A. în valute europene, în principal în mărci vest-germane. Publicarea unor date relevînd o înviorare a ritmului activității economice în Statele Unite (între care creșterea producției industriale cu 0,2 puncte procentuale în luna august a.c., după o majorare la acest indicator cu 0,9 puncte în iulie a.c., revizuirea în sens descendent a ritmului real de creștere a cheltuielilor de capital, proiectat pentru anul 1984, la 13,3%, de la 14,8% anterior), injecțiile repetate de lichidități efectuate pe piață de către Sistemul Federal de Rezervă al S.U.A., ca și intervențiile deloc neglijabile operate de o serie de bănci centrale vest-europene în sprijinul valutelor lor naționale (în special de către Banca Federală a R.F. Germania) nu au fost de natură să inhibe procesul de repreciere rapidă a cursului dolarului S.U.A.

Procentul cel mai pronunțat de depreciere a cursului față de dolar a fost înregistrat de **marca vest-germană**, de circa 2 puncte procentuale la nivelul întregului interval (de la 2,97 la 3,03 mărci/dolar) ; **francul francez** s-a depreciat cu circa 1,7 puncte (de la 9,14 la 9,2950 franci/dolar), **francul elvețian** cu circa 1,2 puncte (de la 2,4725 la 2,5025 franci/dolar), **lira sterlină** cu aproape 0,5 puncte procentuale (de la 1,2775 la 1,2715 dolari/liră), în timp ce cursul **yenului japonez** a cunoscut oscilații minore, situîndu-se la finele intervalului la 245,75 yeni/dolar, nivel similar celui din ziua de referință de 7 septembrie a.c.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat o evoluție diferențiată (se dau nivelurile de ofertă la depozitele constituite pe termen de 6 luni, cotate în zilele de 7 și, respectiv, 14 septembrie a.c.), diminuîndu-se la fondurile în dolari S.U.A. (de la 12,375% la 12,25%), în lire sterline (de la 11,0625 la 10,9375) și în franci francezi (de la 12,125 la 11,9375%), majorîndu-se în schimb ușor la fondurile în mărci vest-germane (de la 6 la 6,0625%) și în franci elvețieni (de la 5,0625 la 5,3125%).

Prețul aurului a oscilat între 336 și 342 dolari/uncie, situîndu-se la ultimul fixing de la Londra din intervalul analizat la 341,45 dolari/uncie, cu 1,70 dolari/uncie sub nivelul atins la cel de al doilea fixing de la Londra de la finele săptămînii precedente.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

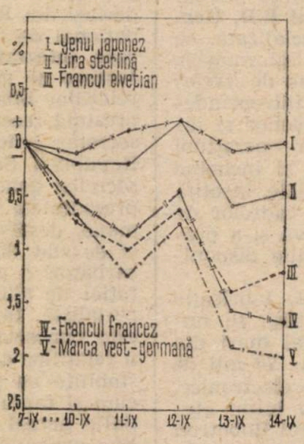

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 10—14 IX ; bază : 7.IX.1984

Adîncirea decalajelor alimentare

DATELE și analizele publicate de către F.A.O. în ediția din 1984 a **Raportului privind alimentația mondială** pun în evidență evoluții nefavorabile în deceniul trecut și la începutul deceniului actual, evoluții care marchează aproape exclusiv țările în curs de dezvoltare, conducînd la adîncirea decalajelor alimentare. Reține atenția în mod deosebit indicatorul foarte sintetic, dar cu atît mai elocvent, al gradului de autoaprovizionare cu alimente a diferitelor regiuni (vezi graficul). Determinat ca raport între producția și consumul de alimente, ambele exprimate în calorii, gradul de autosatisfacere a cererii de produse alimentare evidențiază clar două tendințe divergente. Pe de o parte, raportul între producția și consumul de alimente crește în țările dezvoltate, indicînd în cazul Americii

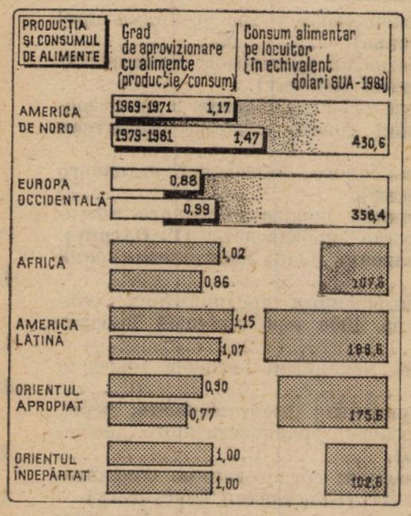

de Nord o majorare a excedentului alimentar, iar în cel al Europei occidentale atingerea practic a nivelului de autoacoperire a unui consum ridicat. Pe de altă parte, acest raport scade în majoritatea regiunilor în curs de dezvoltare, în cazul Africii și Orientului Apropiat înregistrînd deja niveluri subunitare, ceea ce semnifică trecerea de la un echilibru relativ, la deficite alimentare severe. În același timp, un al doilea indicator, cel al consumurilor alimentare pe locuitor, evidențiază că oferta de produse alimentare în țările în curs de dezvoltare, aflată într-un raport tot mai nefavorabil față de producția proprie, asigură numai consumuri pe locuitor de cîteva ori mai scăzute decît în țările dezvoltate.

R. D. Germană: export de licențe și know-how

CONFORM aprecierilor unor publicații de specialitate din R.D. Germană, dezvoltarea schimburilor externe ale țării, complexitatea tot mai ridicată a livrărilor condiționează direct creșterea ponderii serviciilor aferente acestora în valoarea exportului. Procesul menționat, precizează sursele, reprezintă o aliniere la tendințele actuale din comerțul internațional, în cadrul căruia 8—10% din volumul valoric al exporturilor se asigură pe seama unor servicii specializate. Această proporție atinge pînă la 40% în cazul livrărilor de obiective industriale complete. Suportul necesar exportului de servicii specializate îl oferă constituirea în R.D. Germană a unui important potențial tehnico-științific. În anul 1982, în domeniul cercetării-dezvoltării au fost angrenați circa 190 mii specialiști, volumul cheltuielilor pentru știință și tehnologie depășind 8 miliarde mărci, ceea ce reprezintă echivalentul a circa 4% din venitul național al țării. Firme naționale specializate oferă unui număr în creștere de parteneri externi know-how în domenii variate, cum sînt explorarea, extracția și prepararea combustibililor solizi, realizarea de amenajări hidrotehnice, aplicarea unor tehnologii agricole adaptate zonelor tropicale și subtropicale. La rîndul lor, vînzările de licențe în străinătate, care au făcut în 1983 obiectul a 620 contracte, acoperă o gamă largă de produse și tehnologii, de la fabricarea unor componente pentru tehnica de calcul, la producția de principii active pentru medicamente de sinteză.

Iugoslavia — stimularea cooperării cu străinătatea

ÎN CONTEXTUL mai larg al eforturilor de dinamizare și modernizare a economiei se înscrie și modificarea proiectată a reglementărilor privind participarea unor firme străine cu fonduri de investiții la activitatea unităților iugoslave. Noile măsuri prevăd utilizarea resurselor partenerilor din străinătate într-un sistem de asociere similar celui practicat între organizațiile naționale. După cum se apreciază în presa iugoslavă, aceasta reprezintă o formă mai complexă de cooperare, de natură să asigure, inclusiv prin nelimitarea beneficiului, cointeresarea sporită a firmelor străine. Concomitent, prevederea ca obligațiile față de partenerii străini să fie achitate din veniturile realizate la export va antrena orientarea mai fermă a întreprinderilor proprii spre piața externă. Se anticipează că în condițiile participării cu drepturi și obligații egale în ce privește beneficiile și riscurile economice, înseși firmele partenere străine își vor orienta opțiunile spre ramuri și proiecte axate prioritar pe export. De asemenea, se scontează că interesele și riscurile comune vor determina partenerii să apeleze la echipamente și tehnologii dintre cele mai avansate, aliniate standardelor moderne, contribuind la ridicarea nivelului tehnic al producției și la reducerea achizițiilor de licențe efectuate de întreprinderile iugoslave.

Consumul energetic și creșterea economică

CA REACȚIE de adaptare la criza energetică (majorarea costurilor, limitarea resurselor etc.) este de așteptat ca eficiența consumului de energie al țărilor vest-europene să înregistreze pe termen lung o ameliorare. Această tendință, reprezentînd concluzia unei prognoze elaborate pentru următoarele două decenii de firma „Data Resources Inc.", se va concretiza într-un ritm mediu anual al creșterii consumului total de energie al țărilor respective de 1,2% pe an între 1983 și 2005, sensibil inferior celui anticipat pentru evoluția produsului național brut în același interval (2,5%). În industrie, restructurările în sensul reducerii ponderii produselor energointensive vor determina un ritm de creștere a consumului de energie de 1,3% pe an, foarte apropiat de ritmul mediu menționat. În ceea ce privește structura consumului pe principalele surse de energie, se apreciază că țițeiul va rămîne tipul predominant de combustibil, fără să înregistreze în volum absolut creșteri semnificative. Principala modificare structurală o va reprezenta majorarea ponderii energiei atomoelectrice, pînă la 17% din totalul consumului energetic al țărilor vest-europene la finele secolului.

Orientări în comerțul exterior albanez

ALBANIA desfășoară, în prezent, relații comerciale cu peste 50 de țări ale lumii. În același timp, a sporit numărul produselor albaneze de export, ca și gradul de prelucrare al acestora. Creșterea exportului de produse petroliere, energie electrică, înlocuirea exportului de sulfat de cupru cu cupru catodic și cupru laminat, sporirea listei de produse pentru export cu o serie de produse cum sînt motorina, ferocromul, concentratul de pirită, carbonatul de nichel bazic, cocsul de petrol etc. au fost factori importanți ce au dus la sporirea valorică a exporturilor albaneze în actualul cincinal. Progrese constante au fost înregistrate și în domeniul exportului de produse ale industriei ușoare și alimentare, ele reprezentînd în prezent circa 23% din totalul exporturilor albaneze.

În 1985 produsele industrializate trebuie să reprezinte 73% din totalul exportului. În acest scop, se va pune un accent sporit pe realizarea în țară a procesului de înnobilare a minereurilor precum și a altor procese ulterioare de prelucrare. După cum relatează agenția A.T.A., pînă la sfîrșitul cincinalului actual se prevede o sporire a exportului de concentrat de crom și de ferocrom carbonic, reducerea exportului de minereu de crom și creșterea gradului de prelucrare în țară a minereului de cupru, de fier, a tutunului, a plantelor medicinale, a diferitelor produse agroalimentare.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 38 din 21 septembrie 1984

— Învățământul românesc, în strînsă legătură cu cerințele de progres ale țării **(Valentin Negoiță)** 1

DIRECTIVELE CONGRESULUI AL XIII-LEA — VAST PROGRAM DE DEZVOLTARE

— Priorități calitative în dezvoltarea industriei românești **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 3

— Asimilarea rapidă în producție a științei și tehnologiei avansate — cerință a afirmării noii calități **(Cristian Popescu)** 5

— Făurirea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate **(Gh. N. Iosif)** 7

— Creșterea gradului de utilizare a potențialului productiv — resursă majoră de sporire a producției **(Gh. Olteanu)** 9

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Concentrarea eforturilor pentru realizarea integrală a planului de investiții **(Aurel Zavolan)** 11

— Dezbateri în mari unități industriale. Reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă (I) 12

— Funcționalitate sporită mecanismului de comerț exterior (I) **(Ioan Georgescu)** 14

— Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Coordonate ale unei circulații bănești sănătoase, echilibrate **(Gheorghe Șică)** 16

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Progres tehnic, organizare: direcții convergente la sporirea eficienței (II) **(Constantin Bărbulescu)** 18

IDEOLOGIE • TEORIE

— Gestiunea resurselor și sistemul de prețuri din economie (II) **(Aurelian Dochia)** 20

— Școli • curente • economiști. Confruntări doctrinare în jurul teoriei costurilor comparative (I) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

— Consemnări. Industrializarea **(Tudorel Postolache)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Dosar R.E. . Opțiuni în strategia dezvoltării economice. Japonia : structurile industriale ale viitorului **(Constantin Fâciu)** 25

— Considerente cu privire la sistemul bănesc internațional actual **(Barbu Zaharescu)** 27

— R.D. Germană. Promovarea schimburilor externe și a progresului tehnic — obiectiv major al Tîrgului internațional de la Leipzig **(Ioachim Silvestru)** 29

— Tendințe — conjuncturi 30

ÎN SUPLIMENT: Generalizarea experienței înaintate

IN THIS ISSUE

— The Romanian education directly connected to the requirements of the progress of the country **(Valentin Negoiță)** 1
— Qualitative priorities for the development of the Romanian industry **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 3
— Advanced science and technology — quick implementation in the productive activity : a requirement of a new quality **(Cristian Popescu)** 5
— For an intensive and modern agriculture, of high productivity **(Gh.N. Iosif)** 7
— The productive potential used at a higher rate : a major resource to increase production **(Gh. Olteanu)** 9
— Efforts focused on the full achievement of the investment plan **(Aurel Zavolan)** 11
— Cutting down the material costs. Debates in large industrial units (I) 12
— The foreign trade mechanism : highly functional **(Ioan Georgescu)** 14
— Coordinates of a healthy and balanced monetary circuit **(Gheorghe Șică)** 16
— Technological progress, organization : converging directions to increase efficiency (II) **(Constantin Bărbulescu)** 18
— Resource management and the price system in the economy (I) **(Aurelian Dochia)** 20
— The industrialization **(Tudorel Postolache)** 24
— Japan : the industrial structures of the future **(Constantin Fâciu)** 25
— Some issues on the curent monetary system **(Barbu Zaharescu)** 27
— The German Democratic Republic. The promotion of the foreign trade and of the technological progress : a major goal of the Leipzig International Fair **(Ioachim Silvestru)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Румынское образования в тесной связи с требованиями прогресса страны **(Валентин Негоицэ)**. 1
— Качественные приоритеты в развитии румынской промышленности **(Думитру Чукур, Константин Попеску)**. 3
— Быстрое освоение науки и передовой технологии в производстве — требование утверждения нового качества **(Кристиан Попеску)**. 5
— Создание интенсивного, современного, высокопродуктивного сельского хозяйства **(Г. Н. Иосиф)**. 7
— Повышение степени использования производственного потенциала — важнейший ресурс роста производства **(Г. Олтяну)**. 9
— Концентрация усилий на выполнении плана капиталовложений **(Аурел Заволан)**. 11
— Обсуждение в крупных промышленных предприятиях: снижение материальных затрат на 1000 лей товарной продукции (I). 12
— Повышенная функциональность механизма внешней торговли **(Иоан Джеорджеску)**. 14
— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Координаты здорового, уравновешенного денежного обращения **(Георге Шикэ)**. 16
— Технический прогресс, организация: согласованные направления повышения эффективности (II) **(Константин Бэрбулеску)**... 18
— Экономика ресурсов и система цен в экономике (II) **(Аурелиан Докиа)**. 20
— Заметки. Индустриализация. **(Тудорел Постолаке)**. 24
— Папка «R.E.» Предпочтения в стратегии экономического развития. Япония: промышленные структуры будущего **(Константин Фыцу)**. 25
— Соображения относительно современной валютной системы **(Барбу Захареску)**. 27
— Г.Д.Р. Развитие внешнего обмена и технического прогресса — главная цель международной Лейпцигской ярмарки **(Иоаким Сильвестру)**. 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă: P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

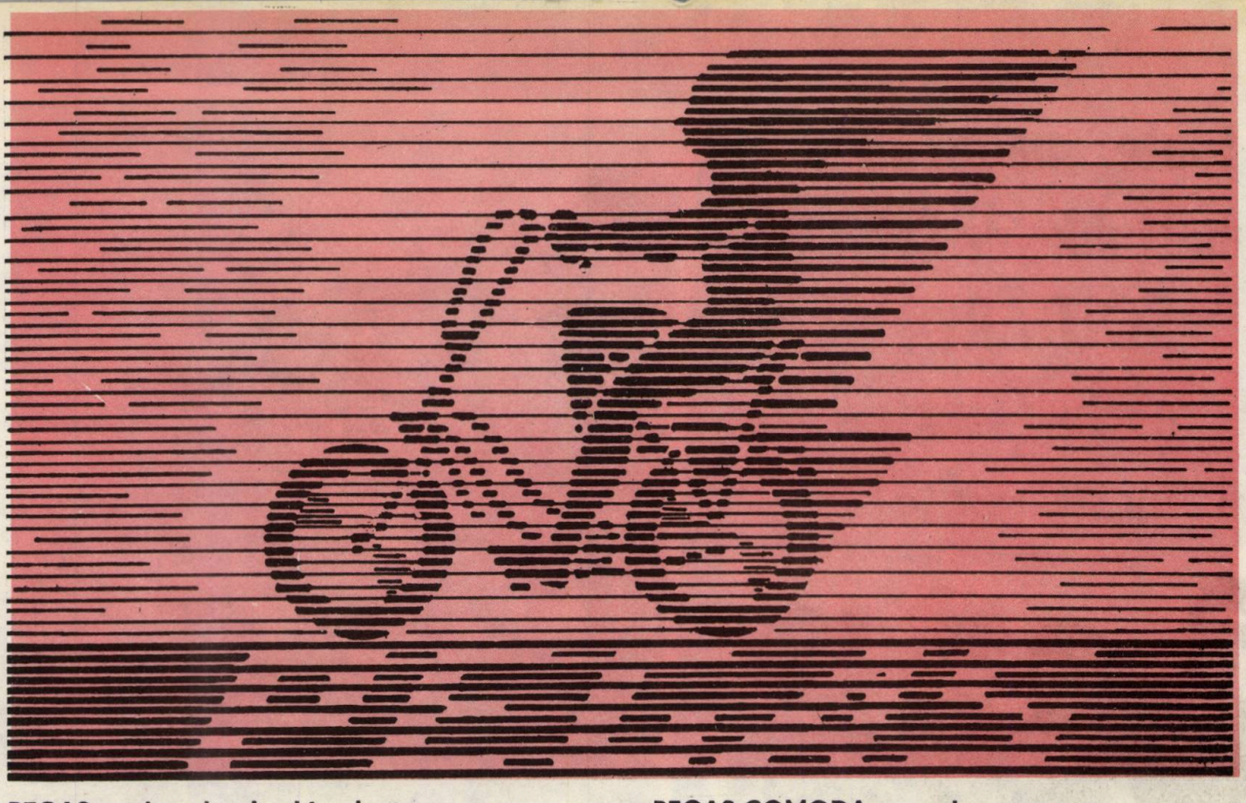

PEGAS – miraculosul cal înaripat
PEGAS – simbolul inspirației poetice
PEGAS – constelație din emisfera boreală
...dar și bicicleta PEGAS – vehicul fără... combustibil !
Folosind bicicleta PEGAS înlăturați sedentarismul, vă mențineți condiția fizică și permanenta bună dispoziție.
Utilă în deplasările la locul de muncă, cît și în cele de agrement, bicicleta PEGAS conferă nebănuite satisfacții.
Bicicleta PEGAS – de vînzare în toate magazinele specializate ale comerțului de stat.

PEGAS CLASIC, pentru bărbați	preț 1 680 lei
PEGAS CLASIC, pentru femei	preț 1 710 lei
PEGAS IDEAL, pentru bărbați	preț 1 615 lei
PEGAS IDEAL, pentru femei	preț 1 640 lei
PEGAS ROBUSTA, pentru fete	preț 1 800 lei
PEGAS ROBUSTA, pentru băieți (destinate copiilor între 6–10 ani)	preț 1 809 lei
PEGAS MODERN, pentru băieți și fete (destinate copiilor între 8–14 ani)	preț 1 865 lei
PEGAS COMODA, cu cadru rigid	preț 1 690 lei
PEGAS PRACTIC, cu cadru pliabil	preț 1 920 lei
ERGOCICLUL PEDALUX 3, bicicletă medicinală	preț 1 550 lei

De reținut !
Bicicletele PEGAS COMODA și PEGAS PRACTIC pot fi rulate de copii, adolescenți și adulți, ghidonul și șaua fiind reglabile pe înălțime.
Bicicleta PEGAS dispune de următoarele accesorii :

- **frînă față tip „cleste"**
- **clopoțel**
- **pompă de aer**
- **trusă cu scule**
- **apărătoare pentru lanț**
- **set catodioptrii**

De reținut !
Pentru antrenamente zilnice, la domiciliu, utilizați ergociclul PEDALUX 3.
PEDALUX 3 vă ajută să vă mențineți suplețea, înlătură obezitatea, fortifică sănătatea.

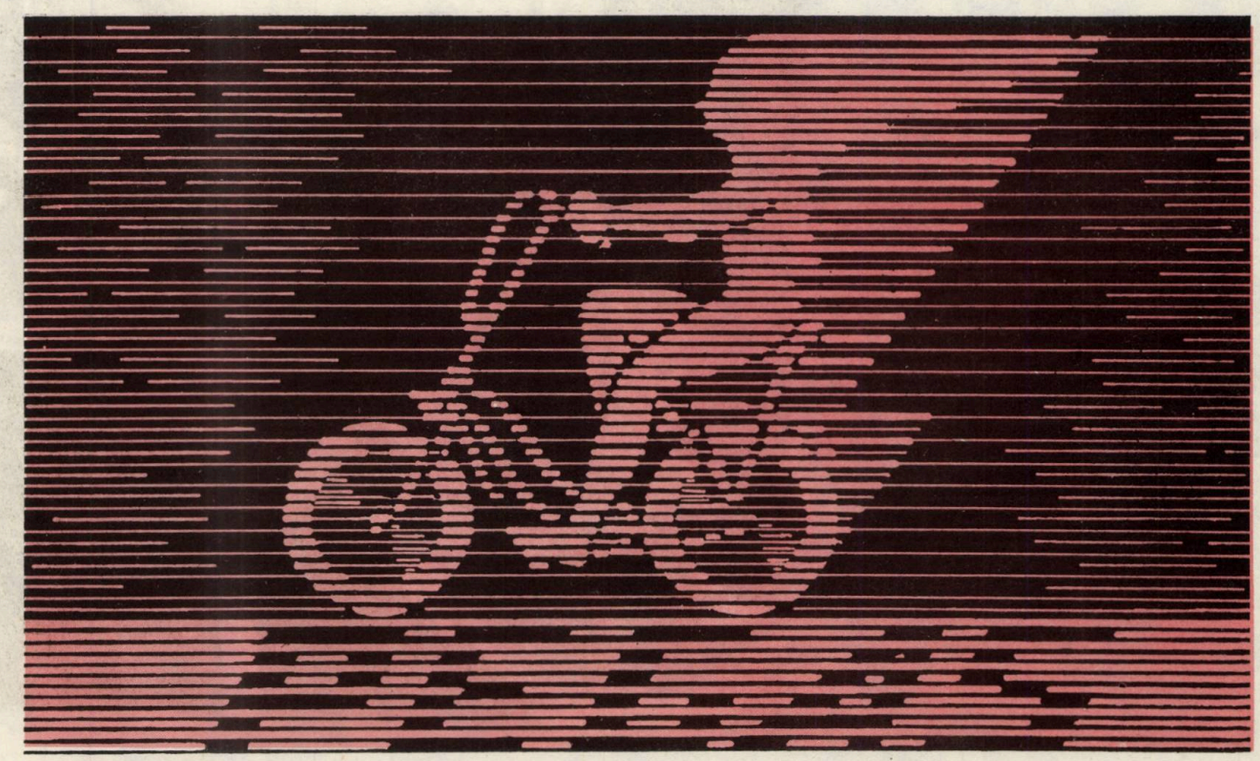

RECOM

În toate magazinele comerțului de stat SOLDĂRI de mărfuri textile și încălțăminte!

● CONFECȚII, COSTUME, sacouri, pantaloni, compleuri, taioare, fuste
● TRICOTAJE, PULOVERE, jachete, seturi, rochii, fuste
● ÎNCĂLȚĂMINTE pentru femei, bărbați, copii
● BOGAT SORTIMENT de mărfuri de calitate la prețuri reduse

NOILE SOLDĂRI, un prilej de economii pentru bugetul dv. !

Lei 5

0646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Creşterea puternică a venitului naţional - sursă a progresului economic şi bunăstării

Numărul 39 ● Vineri 28 septembrie 1984

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEŞTI ÎN PERIOADA 1986-1990

PRODUCŢIA MARFĂ INDUSTRIALĂ

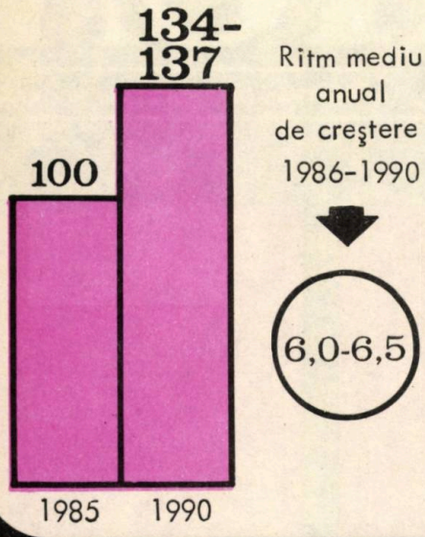

PRODUCŢIA NETĂ INDUSTRIALĂ

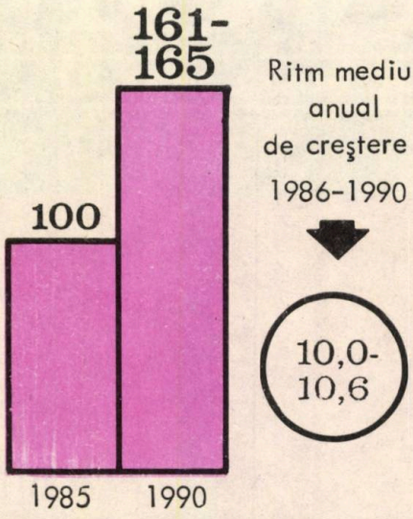

PRODUCTIVITATEA MUNCII ÎN INDUSTRIA REPUBLICANĂ
(calculată pe baza producţiei marfă)
-în procente-

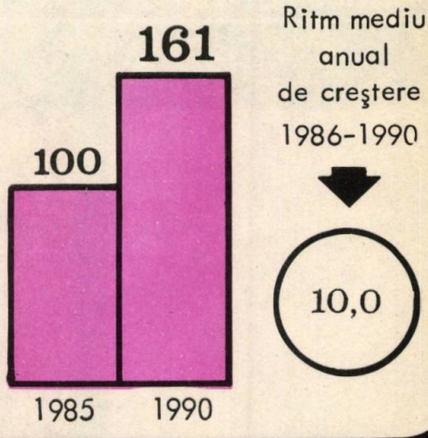

PRODUCŢIA PRINCIPALELOR PRODUSE
-în procente-

ENERGIA ELECTRICĂ

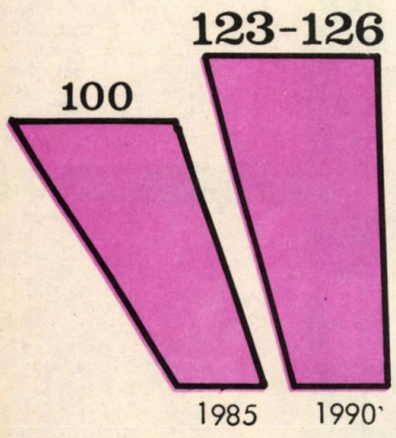

CĂRBUNE NET

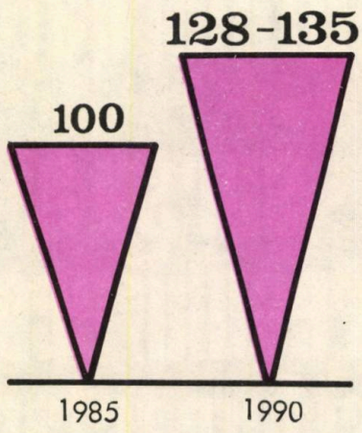

OŢEL

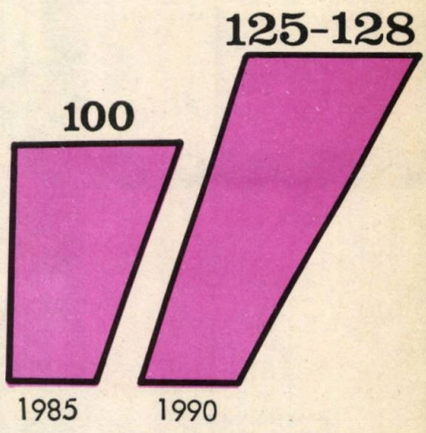

PRODUSE ALE INDUSTRIEI ELECTRONICE, INCLUSIV MIJLOACE ALE TEHNICII DE CALCUL

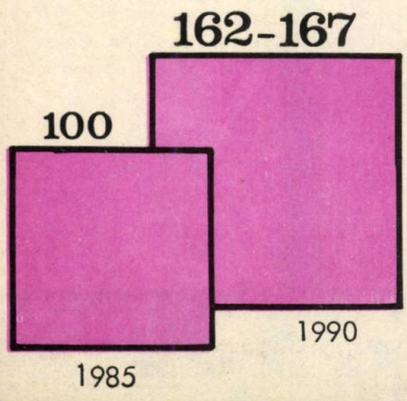

PRODUSE ALE INDUSTRIEI DE MECANICĂ FINĂ

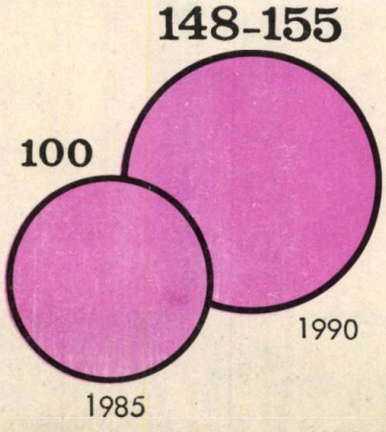

UTILAJE TEHNOLOGICE PENTRU INDUSTRIE

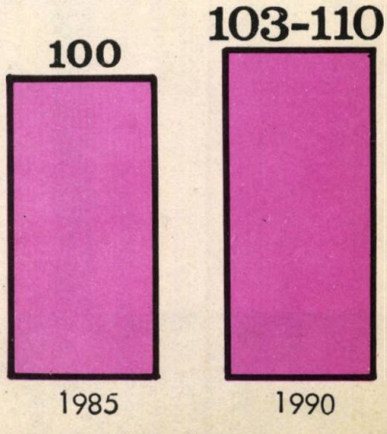

Modernizarea structurilor de producție și creșterea intensivă a economiei

PRIN adoptarea de către Congresul al XIII-lea al P.C.R. a Directivelor cu privire la dezvoltarea economico-socială în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000, economia României va intra într-o nouă etapă de progres în toate domeniile de activitate. Prin înfăptuirea acestor prevederi urmează să se realizeze o dezvoltare susținută a forțelor de producție, creșterea potențialului economic al țării, consolidarea și mai puternică a modului de producție socialist, întărirea independenței și suveranității României socialiste. În centrul eforturilor se va situa consolidarea tuturor realizărilor obținute în edificarea noii orînduiri, întărirea pozițiilor României de țară socialistă mediu dezvoltată și trecerea ei într-un stadiu nou, superior — cel de țară socialistă dezvoltată.

În vederea realizării acestor obiective, dinamismul economiei naționale este dublat de accentuarea procesului de modernizare a structurii economiei naționale și îndeosebi a structurilor de producție. Această orientare și trăsătură de bază concretizează concepția fundamentată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și promovată consecvent de partidul nostru în ultimele două decenii, conform căreia făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, asigurarea progresului economic și schimbarea locului țării în diviziunea internațională a muncii nu sînt posibile fără realizarea unei economii puternice și de înaltă tehnicitate, modernă prin toate componentele sale — bază tehnico-materială, structură de producție și nomenclator de produse, metode de organizare și gestiune. Relevînd trăsăturile dezvoltării economiei românești în actualul deceniu, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat că se va acționa pentru **„îmbunătățirea structurii economiei naționale în pas cu exigențele revoluției tehnico-științifice și corespunzător cerințelor diviziunii internaționale a muncii, valorificarea la un nivel superior a resurselor materiale și umane ale țării, ridicarea gradului de tehnicitate a întregii producții, perfecționarea tehnologiilor de fabricație în toate ramurile economice, sporirea rentabilității producției, a întregii activități economice, în vederea creșterii mai rapide a venitului național și a bunăstării întregului nostru popor".**

Valorificarea înaltă și economisirea resurselor — prioritate hotărîtoare

ÎN PROMOVAREA acestei orientări partidul a ținut și ține seama de factorii complecși de care depinde procesul de formare și modernizare a economiei naționale. Concepția promovată de partid pornește de la nevoile societății, de la cerințele obiective ale dezvoltării economico-sociale a țării, luînd, totodată, în seamă factorii și posibilitățile create pe măsura ridicării țării pe noi trepte ale dezvoltării, precum și împrejurările noi apărute în economia mondială și în relațiile economice internaționale, mai ales ca urmare a crizei economice mondiale, a crizei în domeniul materiilor prime și energiei. Din acest punct de vedere are o importanță principială, teoretică și practică, faptul că alături de factorii mai sus arătați, în documentele partidului nostru, în opera secretarului său general, a fost amplu fundamentat rolul criteriului economisirii resurselor de materii prime și energie în structurarea producției în etapa actuală, un loc deosebit revenind în acest sens documentelor Conferinței Naționale din 1977 și Congresului al XII-lea ale partidului.

Proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea ridică pe un plan superior politica promovată de partidul nostru în domeniul modernizării structurilor de producție, pe de o parte prin integrarea prevederilor și orientărilor stabilite, îndeosebi prin programele speciale elaborate și adoptate în ultimii ani, pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale din 1982, iar pe de altă parte, prin stabilirea unor orientări și sarcini specifice pentru dezvoltarea ramurilor de producție și pentru perfecționarea structurii interne a acestora.

Dintre factorii care sînt avuți în vedere în fundamentarea orientării ferme spre modernizarea structurii de producție, pe primul plan se situează cerințele accentuării dezvoltării intensive a economiei, necesitatea creșterii mai pronunțate a gradului de valorificare a resurselor materiale și umane și ridicarea mai puternică a eficienței economice, astfel încît factorii calitativi să aducă contribuția principală la sporirea venitului național. Relevînd această legătură organică, proiectul de Directive formulează ca primă orientare și sarcină de bază a cincinalului 1986—1990 realizarea unei creșteri economice intensive, prin modernizarea în continuare a structurilor de producție, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea productivității muncii, accentuarea specializării și integrării producției în vederea utilizării cu maximum de randament a capacităților, economisirea strictă și valorificarea superioară a materiilor prime și energiei, creșterea substanțială a eficienței economice.

În al doilea rînd, partidul nostru are în vedere și faptul că în anii care vin se va intensifica progresul tehnico-științific, omenirea aflîndu-se în fața unei noi revoluții industriale, cu implicații mari asupra aparatului de producție, a structurilor productive și în domeniul nivelului tehnic al produselor. Alături de impactul crizei mondiale și de cerințele economisirii resurselor de materii prime și energie, perspectiva noii revoluții industriale își pune serios amprenta asupra strategiilor de dezvoltare economică a diferitelor țări, preocupările pentru restructurarea industriei sau pentru „reindustrializarea" unor țări industriale — cum se afirmă în unele lucrări occidentale — capătă amploare și o intensitate deosebită. Trebuie însă subliniat că teoriile care încercau să acrediteze ideea unui „impas industrial" și să recomande o renunțare la opțiunile industrializării au fost și sînt supuse unor serioase și documentate analize critice, studiile consacrate acestei analize argumentînd că în următoarele decenii industria, în accepția ei modernă și economică, va rămîne motorul transformărilor structurale ce vor afecta modul de producție și modul de consum, iar dezvoltarea sectorului terțiar nu va putea fi solidă fără o industrie rentabilă și dinamică.

Pentru România, această perspectivă creează posibilități sporite în consolidarea poziției de țară mediu dezvoltată și în trecerea ei la un nou stadiu de dezvoltare, dar implică, în același timp, și mari răspunderi, imprimă cerințe noi și deosebit de complexe privind orientarea activității productive. Referindu-se la această orientare de viitor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, într-un interviu acordat nu de mult publicației franceze „La revue parlamentaire" sublinia **„Dorim să ne angajăm cu toate forțele în realizarea noii revoluții industriale, avînd în vedere forța materială și științifică de care dispunem acum. Facem totul pentru a realiza — desigur, în colaborare și cu alte țări — o înscriere a României în dezvoltarea modernă, pe baza dezvoltării electronicii, a robotizării, a automatizării generale a proceselor de producție".**

Modernizarea structurilor de producție are în vedere, în al treilea rînd, cerințele consolidării poziției de țară mediu dezvoltată și trecerea României la un stadiu superior de dezvoltare, diferențele față de țările dezvoltate care trebuie depășite în acest proces vizînd îndeosebi producțiile de înaltă tehnicitate, care încorporează o mare pondere de muncă complexă și realizează o valoare nouă mai mare pe unitatea de materie primă de bază. Totodată, în acest sens acționează și cerințele participării active la circuitul economic mondial, creșterea deosebită a competitivității pe piața internațională. Prognozele făcute în ultimii ani pe plan internațional pun în evidență nu numai o accentuare a exigențelor de calitate și înăsprirea condițiilor de competitivitate, ci și condițiile favorabile pe care le vor avea noile tipuri de produse și subramuri industriale. În fine, în al patrulea rînd, trebuie avute în vedere marile schimbări intervenite în volumul și structura nevoii sociale, atît la mijloacele de producție, cît și la bunurile de consum, pe baza realizărilor obținute în dezvoltarea economiei naționale și în creșterea veniturilor populației.

Mutațiile structurale și eficiența

CA URMARE a acțiunii conjugate a acestor factori, ritmurile de creștere a producției pe ramuri, subramuri și grupe de produse în viitorul cincinal sînt puternic diferențiate, așa cum se poate vedea și din tabel. Se impune, însă, precizarea că ritmurile de creștere și chiar schimbările în structura producției nu sînt singurul mod de caracterizare și nici nu exprimă în toată amploarea ei intensitatea procesului de modernizare a structurilor productive. De exemplu, potrivit proiectului de Directive în viitorul cincinal, la aluminiu producția se va menține la nivelul capacităților actuale, modernizarea producției constînd în obținerea de aliaje speciale și în lărgirea sortimen-

tului produselor. De asemenea, în industria materialelor de construcții, a cărei producție va crește cu un ritm mediu anual de circa 5%, vor avea loc modificări calitative importante mai ales la sortimentele de ciment și prefabricate din beton.

Continuarea procesului de modernizare a structurilor economico-productive în cincinalul viitor comportă mai multe procese, realizate simultan și corelat, dar cu intensități diferite, ca urmare a posibilităților ce decurg din stadiul actual al economiei românești, precum și a acțiunii diferite a factorilor de influență. Astfel, vor avea loc, în continuare, modificări în structurile macroeconomice, în condițiile ritmurilor diferite de creștere a producției marfă și a producției nete, contribuția industriei, agriculturii, construcțiilor, precum și a celorlalte ramuri la producerea venitului național va rămîne diferențiată și va continua să se modifice. (În 1982, industria producea 55,7%, construcțiile 7,4%, agricultura 19,7%, iar transporturile și telecomunicațiile 6,4%). Aceste modificări vor avea, însă, o intensitate mult mai mică în raport cu cincinalele anterioare.

O orientare de bază a viitorului cincinal o reprezintă și asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură, dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor ramurilor economiei naționale. Pe această bază, una din caracteristicile importante ale prevederilor proiectului de Directive pentru cincinalul 1986—1990 o reprezintă apropierea ritmurilor de creștere din cele două ramuri de bază ale economiei naționale (6,0—6,5% la producția marfă industrială și 5,4—5,8% la producția globală agricolă — cu un coeficient de devansare de 1,12 în favoarea industriei — față de 1,87 în perioada 1976—1982). Pe de altă parte, această caracteristică a transformărilor macrostructurale este determinată și de faptul că România a dobîndit, ca urmare a realizărilor din anii socialismului, trăsăturile unei țări industrial-agrare, trăsătură ce se va menține și în perspectiva anilor următori. Este semnificativ în acest sens și faptul că în perioada viitorului cincinal 73% din populație urmează să lucreze în ramurile neagricole iar 27% în agricultură, ceea ce relevă un raport între aceste două grupe puțin modificat față de cel existent în prezent (2,7 față de 2,4 în 1982).

Din întreagă această perspectivă, transformările structurale în cincinalul 1986—1990 vor cunoaște o intensitate deosebită în interiorul ramurilor și al subramurilor, precum și în nomenclatorul de produse, prin dezvoltarea prioritară a subramurilor și grupelor de produse care valorifică superior resursele de materii prime și energia și asigură o competitivitate și eficiență sporite pe piața internațională.

Proiectul de Directive subliniază că în viitorii 15 ani industria își va aduce în continuare contribuția determinantă la progresul general al forțelor de producție, la întreaga dezvoltare economico-socială. Producția marfă a acestei ramuri urmează să crească de 2,1—2,4 ori față de 1985, urmînd să ajungă la sfîrșitul secolului la 2 800—3 200 miliarde lei. În acest cadru, o sarcină prioritară a viitorului cincinal o reprezintă dezvoltarea bazei de materii prime minerale și de energie în vederea asigurării în cît mai mare măsură, din resurse proprii, a necesarului economiei. În industria extractivă va cunoaște o creștere deosebită producția de lignit și cărbune brun, producția de cărbune net pe locuitor urmînd a se ridica de la 1 652 kg în 1981, la 3 900—4 100 kg în 1990.

Dinamica producției unor ramuri, subramuri și produse în cincinalul 1986—1990

— în procente —

	Prevederi 1990 față de plan 1985	Ritm mediu anual 1986—1990
Producția marfă industrială	134—137	6,0— 6,5
Producția construcțiilor de mașini	140—143	7,0— 7,5
— Produse ale industriei electronice (inclusiv mijloace ale tehnicii de calcul)	162—167	10,2—10,8
— Produse ale industriei de mecanică fină	148—155	8,2— 9,2
— Utilaje tehnologice pentru industrie	103—110	0,6— 2,0
— Autoturisme	121—128	3,9— 5,1
— Nave maritime pentru transportat mărfuri	134—146	6,1— 8,0
Producția industriei chimice	150—154	8,5— 9,0
— Fibre și fire artificiale și sintetice	110—118	2,0— 3,4
— Medicamente pentru uz uman și veterinar	169—185	11,1—13,1
— Îngrășăminte chimice	116—127	3,1— 4,9
Producția industriei ușoare	130—133	5,5— 5,8
Producția industriei alimentare	137—139	6,5— 6,8
Producția globală agricolă (media anuală pe perioada de 5 ani)	130—133	5,4— 5,8
— Cereale	124—130	4,4— 5,4
— Floarea soarelui	134—141	6,1— 7,2
— Sfecla de zahăr	151—161	8,6—10
— Legume de cîmp	138—141	6,7— 7,2
— Carne în viu	146—151	7.9— 8.6

Dezvoltarea bazei energetice se va realiza prin valorificarea eficientă a tuturor tipurilor de resurse primare, în special a lignitului și șisturilor bituminoase, extinderea construcției de hidrocentrale, accelerarea programului de realizare a centralelor nuclearoelectrice, amplificarea folosirii surselor noi de energie — solară, geotermică, a vîntului, biogazului și biomasa. Din producția de energie electrică, de 95—97 miliarde kWh în 1990, 21—22 miliarde (22,6%) se vor realiza în centrale nuclearoelectrice și aproape 38 miliarde kWh (39%) se vor obține pe bază de cărbuni și șisturi bituminoase.

Industria metalurgiei feroase se va dezvolta într-un ritm mediu anual de 5,8—6,0%. Sporul de producție prevăzut pentru cincinalul viitor se va realiza în mai mare măsură prin creșterea producției de laminate și mai ales prin diversificarea structurilor și îmbunătățirea calității produselor de prelucrare avansată.

Cele mai dinamice ramuri ale industriei vor fi construcțiile de mașini și industria chimică. În viitorul cincinal vor cunoaște o dezvoltare susținută, în continuare, subramurile care asigură un grad înalt de valorificare a resurselor materiale, încorporează muncă de înaltă calificare și contribuie decisiv la promovarea progresului tehnic în economia națională: electronica, electrotehnica, mecanica fină, producția de mașini-unelte cu comandă program, numerică ș.a. Implicațiile favorabile ale acestor orientări pe planul modificării structurilor producției industriale pot fi cu ușurință înțelese dacă se are în vedere faptul că în viitorul cincinal ritmul anual de creștere al industriei electronice va fi peste 20%, la mecanică fină, optică și echipamente hidraulice și pneumatice de 15,4%, la mașinile-unelte cu comandă program numerică și afișaje de cord, centre de prelucrare și sisteme flexibile de 50%; producția de roboți și manipulatoare va crește într-un ritm de 57,9%.

În industria chimică, sporuri importante se prevăd la chimia de sinteză fină, produsele de mic tonaj, materiale ultrapure, semiconductoare și monocristaline, reactivi de înaltă puritate etc. Se vor intensifica eforturile pentru perfecționarea tehnologiilor de fabricație și ridicarea parametrilor calitativi ai produselor la nivel mondial. Se vor adînci procesele de prelucrare superioară a țițeiului, ponderea produselor albe urmînd să crească la 67—70%; de asemenea se va asigura dezvoltarea producției de îngrășăminte chimice, accentul punîndu-se pe îngrășămintele lichide și complexe cu microelemente, precum și pe producția de antidăunători.

Conform proiectului de Directive în viitorul cincinal vor cunoaște un dinamism susținut și ramurile producătoare de bunuri de consum, ținînd seama de creșterea veniturilor și de exigențele populației. Astfel, producția industriei ușoare va spori într-un ritm mediu anual de 5,5%, iar producția industriei alimentare va crește cu un ritm mediu mai mare în raport cu cel pe ansamblul industriei — 6,5—6,8%.

Dinamismul economic va fi susținut și prin dezvoltarea intensivă și modernizarea întregii agriculturi, prin accelerarea creșterii producției vegetale și animale, care urmează să se realizeze pe seama mai bunei organizări și folosiri a întregii suprafețe agricole, a aplicării cuceririlor științei agrozootehnice înaintate, a modernizării bazei tehnice materiale și ca urmare a sporirii substanțiale a randamentelor și producțiilor medii. O dată cu creșterea producției agricole globale cu 30—33%, vor avea loc modificări pozitive în structura producției agricole prin creșterea mai accentuată a producției la produsele cu cerere și importanță economică mare. Un accent deosebit se va pune pe dezvoltarea zootehniei, a cărei pondere în producția agricolă va ajunge în 1990 la 46—48%.

O dezvoltare susținută vor cunoaște și celelalte ramuri ale economiei, construcțiile, silvicultura, transporturile și telecomunicațiile.

Prin accentuarea modernizării nomenclatorului de produse — în 1990 peste 96% din producția marfă obținută în industria construcțiilor de mașini, de exemplu, va fi constituită din produse noi și reproiectate, la nivel tehnic mondial ridicat — se vor reduce, în continuare consumurile materiale, energetice, vor spori gradul de valorificare a materiilor prime și competitivitatea pe piața externă, se vor realiza indici superiori de eficiență economică.

Toate acestea pun în evidență caracterul științific al orientărilor prevăzute în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea cu privire la accentuarea procesului de modernizare a structurilor de producție — ca factor de bază al dinamismului economic și mai ales al obținerii unei eficiențe economice ridicate.

Gheorghe CREȚOIU

ORSZÁGOS MŰSZAKI INFORMÁCIÓS KÖZPONTI KÖNYVTÁR 1883

Sporirea puternică a venitului național — factor fundamental al progresului economiei și bunăstării

ÎN STRATEGIA creșterii economice promovată de Partidul Comunist Român, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a tuturor membrilor societății noastre constituie scopul suprem al întregii sale activități. Realizările obținute de poporul nostru în cele patru decenii care au trecut de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă au pus pregnant în evidență caracterul umanist al dezvoltării noastre economice, activitatea desfășurată de Partidul Comunist Român pentru dezvoltarea tot mai intensă a economiei, pentru creșterea puternică a venitului național, fiind străbătută de preocuparea permanentă pentru ridicarea gradului de bunăstare materială și spirituală a poporului.

Interdependența dinamică dintre dezvoltarea economică și nivelul de trai a căpătat noi dimensiuni îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, sub impulsul gîndirii creatoare, revoluționare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Adeseori, secretarul general al partidului a subliniat că prosperitatea întregii societăți, posibilitățile de dezvoltare generală a țării și gradul de satisfacere a cerințelor oamenilor muncii depind, în mod nemijlocit, de mărimea venitului național, iar creșterea susținută a acestuia nu poate fi decît rezultatul făuririi unei economii moderne, de înaltă eficiență, care valorifică superior resursele materiale și umane ale țării.

Experiența construcției socialiste în patria noastră demonstrează că numai prin sporirea în ritm susținut a producției materiale, a venitului național și stabilirea unui raport judicios în ce privește repartizarea acestuia pentru consum și acumulare este posibil să se asigure îmbinarea armonioasă a țelurilor imediate și de perspectivă ale societății, înfăptuirea unor ample programe de investiții și, totodată, alocarea unor resurse sporite din venitul național pentru creșterea nivelului de trai. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Sesiunea solemnă comună consacrată jubileului celor patru decenii care au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 **„pe baza dezvoltării puternice a forțelor de producție, a creșterii avuției materiale și a puterii economice a patriei noastre, s-au putut aloca mijloacele necesare dezvoltării economico-sociale și ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului“.**

Pentru reliefarea interdependenței dintre creșterea venitului național și a nivelului de trai este concludentă dezvoltarea în ritmuri susținute a producției materiale, îndeosebi a celor două ramuri de bază ale economiei — industria și agricultura; venitul național a crescut rapid, devansînd creșterea produsului social. Dinamismul economic a asigurat condițiile necesare pentru creșterea veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii. A sporit continu consumul de produse și servicii, România situîndu-se în prezent printre primele 10 țări din lume în ceea ce privește consumul de calorii pe locuitor ; s-au îmbunătățit substanțial condițiile de locuit prin darea în folosință a 5,6 milioane de locuințe în perioada 1945—1984 ; s-au lărgit și modernizat în continuare baza materială a învățămîntului, culturii și artei, s-a îmbunătățit permanent asistența medicală, ocrotirea sănătății publice.

Legătura organică dintre dezvoltarea economiei, creșterea venitului național și a nivelului de trai este pusă în evidență și de realizările din actualul cincinal. Așa, de pildă, retribuția medie nominală a personalului muncitor a crescut la 2 925 lei în 1984 față de 2238 lei în anul 1980, ceea ce reprezintă o sporire de 30,7%. În același timp, prin acțiunile întreprinse pentru asigurarea stabilității prețurilor, în anul 1984 se realizează un indice de prețuri de 123,3% față de 1980, în loc de 124,5% cît a fost planificat, ceea ce face ca, în aceste condiții, creșterea retribuției reale în luna august 1984, la încheierea acțiunii de majorare a retribuțiilor, să fie de 6% față de 5% cît s-a prevăzut inițial în programul adoptat. Prin aplicarea în continuare a hotărîrilor Conferinței Naționale a partidului în domeniul retribuirii muncii, retribuția reală a personalului muncitor va crește în 1985 cu 8% față de anul 1980, retribuția medie nominală urmînd să ajungă la sfîrșitul cincinalului la 3 000 lei lunar. În spiritul umanismului societății noastre se înscrie și majorarea pensiilor de la 1 august 1984, asigurîndu-se un nivel de 1 750 lei al pensiei medii cu vechime integrală, astfel încît, în condițiile menținerii stabilității prețurilor, majorarea reală a pensiilor este de 6% față de anul 1980.

Ritm susținut, bazat pe ample mutații calitative

TOCMAI din această perspectivă, o orientare principală a proiectului de Directive pentru cincinalul 1986—1990 o constituie crearea condițiilor necesare pentru creșterea în ritm susținut a venitului național, atît prin sporirea producției de bunuri materiale și servicii, cît și prin reducerea în continuare a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social. Potrivit acestei orientări, în creșterea prevăzută a venitului național de 44—49% în 1990 față de 1985 se îmbină efectele pozitive ale promovării unei dezvoltări în ritm înalt a industriei și agriculturii și a celorlalte ramuri ale producției materiale, componente ale produsului social, cît și ale mutațiilor calitative în structura acestuia, în sensul diminuării ponderii cheltuielilor materiale de producție și majorării corespunzătoare a valorii nou create, deci a venitului național. În această privință, sporirea cu 27—32% a produsului social în perioada 1986—1990 este determinată, în principal, de prevederile proiectului de Directive referitoare la creșterea producției marfă industriale cu 34—37% cît și a celei agricole cu 30—33% (media anuală a perioadei 1986—1990 față de 1981—1985), deoarece aceste ramuri de bază ale economiei românești participă cu circa patru cincimi la crearea produsului social.

Să menționăm, totodată, că o trăsătură esențială a procesului creșterii economice în cincinalul viitor o constituie accentuarea rolului factorilor intensivi de sporire a venitului național. Aceasta se va obține prin intensificarea laturilor calitative ale dezvoltării, prin sporirea mai puternică a productivității muncii, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, economisirea strictă și valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei, reducerea costurilor de producție, creșterea rentabilității în toate ramurile și sectoarele de activitate.

Ca rezultat al accentuării caracterului intensiv al creșterii economice în viitorul cincinal, venitul național va spori într-un ritm mediu anual de 7,6—8,3%, superior ritmului de creștere al produsului social de 5,0—5,7%, ceea ce reflectă, în modul cel mai general, efectele de ansamblu ale afirmării laturilor calitative ale dezvoltării, ale folosirii cu eficiență superioară a tuturor resurselor.

Potrivit proiectului de Directive factorul hotărîtor al creșterii susținute a venitului național, în cincinalul viitor, îl constituie productivitatea muncii sociale. Prin economisirea muncii vii (reflectată în prevederile privind creșterea productivității muncii în industrie, agricultură, transporturi etc.), cît și prin economisirea muncii materializate (reflectată de reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social), va crește în ritm înalt productivitatea muncii sociale, pe seama căreia urmează să se obțină 85% din sporul venitului național în cincinalul viitor. În vederea creșterii substanțiale a

productivității muncii sociale, proiectul de Directive prevede dublarea productivității muncii în industrie și construcții în 1990 față de 1980, creșterea acesteia în perioada 1986—1990 într-un ritm mediu anual de 6,5% în întreprinderile agricole de stat, de 4,8% în transporturile feroviare și de 5,9% în transporturile auto.

Aceste prevederi sînt fundamentate pe măsurile cuprinse în Programul de creștere mai accentuată a productivității muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 care are în vedere aplicarea în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, a metodelor perfecționate de organizare și conducere, introducerea și extinderea pe scară largă a mecanizării și automatizării, folosirea deplină a capacităților de producție și a forței de muncă, perfecționarea continuă a pregătirii profesionale a tuturor celor care își desfășoară activitatea nemijlocit în ramurile producției materiale. Creșterea productivității muncii în industrie se va realiza în proporție de circa 55% prin introducerea și generalizarea progresului tehnic, îndeosebi prin aplicarea tehnologiilor noi de fabricație, mecanizarea și automatizarea producției, dotarea cu mașini și utilaje de înalt randament și modernizarea celor existente. În construcții se va acționa pentru încheierea în linii mari a procesului de industrializare a lucrărilor, prin prefabricarea uzinală a elementelor de mare serie și mecanizarea proceselor de muncă pe șantiere. În agricultură vor fi luate măsuri pentru fertilizarea pămîntului, extinderea mecanizării și chimizării în toate sectoarele. De asemenea, și în celelalte ramuri ale economiei naționale se va acorda o atenție deosebită utilizării cu maximum de randament a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, ridicării nivelului de pregătire profesională a tuturor oamenilor muncii, perfecționării organizării producției și a normării muncii, asigurării unui raport corespunzător între munca productivă și cea de administrație, întăririi ordinii și disciplinei în toate unitățile.

Creșterea în ritm susținut a venitului național pe seama productivității muncii sociale va fi susținută și de reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social la 53% în 1990, față de circa 60% în prezent. Întreaga semnificație a reducerii ponderii cheltuielilor materiale în produsul social apare cu claritate dacă avem în vedere volumele de producție în creștere de la an la an la care sînt raportate aceste cheltuieli. Bunăoară, valoarea unui procent de reducere a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, care a atins 16 mrd. lei în 1980, va fi de 20 mrd. lei în 1985 și va ajunge la circa 27 mrd. lei în anul 1990. Prin reducerea preconizată a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social se va asigura pe cincinal un spor al venitului național de circa 145 mrd. lei, spor egal cu întregul venit național realizat în anul 1965.

Reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social se bazează pe sarcinile stabilite în proiectul de Directive cu privire la diminuarea consumurilor specifice de materii prime și energie și valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale. Potrivit proiectului de Directive, consumul de energie pe unitatea de venit național se va reduce cu 20% în 1990 față de 1985, iar gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, calculat pe baza producției marfă, va crește pe cincinal cu 25—27%, ceea ce va permite reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă în industria republicană cu peste 80 lei. Ca urmare, în industrie, producția netă se prevede să crească în perioada 1986—1990 într-un ritm mediu anual de 10,0—10,6%, superior ritmului producției marfă de 6,0—6,5%, ceea ce influențează pozitiv procesul devansării, pe ansamblul economiei a ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național.

Întrucît venitul național formează sursa pentru constituirea fondului de acumulare, destinat în principal creșterii potențialului productiv, cît și a fondului de consum, destinat satisfacerii nevoilor de consum ale populației, rezultă că micșorarea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, care influențează mărimea venitului național, se răsfrînge favorabil, în mod nemijlocit, asupra dezvoltării generale a economiei cît și a creșterii nivelului de trai. Iată de ce concentrarea în mai mare măsură a preocupărilor fiecărei întreprinderi, centrale, minister, a fiecărui colectiv de oameni ai muncii pentru diminuarea cheltuielilor materiale, respectiv a consumurilor de materii prime, materiale, energie, combustibili și folosirea mai eficientă a capacităților de producție are o importanță deosebită.

Pe lîngă factorii intensivi menționați, sporul venitului național în cincinalul viitor va fi asigurat în proporție de 15% de creșterea populației ocupate în sfera productivă. Așa cum prevede proiectul de Directive populația ocupată în economia națională va trebui să ajungă în 1990 la 11,5 milioane persoane, din care circa 73% vor lucra în ramurile neagricole, ceea ce impune formarea profesională a unui număr de aproape 2 milioane persoane.

Dinamismul creșterii economice va fi continuat și în deceniul 1991—2000. Ca rezultat al dezvoltării producției materiale și îndeosebi a celei industriale și agricole, al gospodăririi cu eficiență sporită a resurselor materiale și umane ale țării, proiectul de Directive prevede că venitul național va spori de 2,3—2,6 ori față de anul 1985 și va ajunge în anul 2000 la 72—82 mii lei, anual pe locuitor.

Evidențiind realitatea potrivit căreia creșterea puternică a venitului național constituie baza unui nivel ridicat de bunăstare, proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român deschide în această privință noi perspective pentru întregul nostru popor. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în viitorul cincinal **„se va asigura sporirea cu aproape 50% a venitului național, creîndu-se, pe această bază, condițiile dezvoltării economico-sociale, tot mai intense a patriei, ridicării nivelului general de trai, a gradului de civilizație și bunăstare a poporului".**

Efecte sociale însemnate

DEZVOLTAREA armonioasă și echilibrată a economiei noastre în perioada 1986—1990 va permite, așa cum se prevede în proiectul de Directive, menținerea nivelului de trai realizat și creșterea veniturilor populației, a retribuției reale, pe măsura sporirii venitului național și a productivității muncii, reducerii costurilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale. Vor spori, de asemenea, veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale, ca urmare a creșterii producției agricole.

Mai trebuie subliniat faptul că creșterea în ritmuri susținute a venitului național și repartizarea judicioasă a acestuia pentru acumulare și consum vor asigura sporirea în continuare a fondului de consum. În concordanță cu veniturile sporite ale populației și necesitățile acesteia, o contribuție principală la formarea fondului de consum o vor avea cumpărările de mărfuri și servicii. Pentru satisfacerea cerințelor de consum ale populației urmează ca în perioada 1986—1990 desfacerile de mărfuri cu amănuntul să sporească cu 9—10%, iar prestările de servicii pentru populație cu 68—76%. Un accent deosebit se va pune pe îmbunătățirea calității mărfurilor de consum, pe realizarea de produse alimentare potrivit prevederilor programului de alimentație științifică a populației, pe diversificarea prestărilor de servicii, acordîndu-se prioritate serviciilor mai intens solicitate.

Pentru a se asigura premisele creșterii puterii de cumpărare a veniturilor nominale, în proiectul de Directive se prevede asigurarea stabilității prețurilor cu amănuntul și a tarifelor pentru servicii în cincinalul viitor, indicele respectiv urmînd să se încadreze într-o creștere anuală de 1,1—1,3%.

Concomitent cu creșterea fondurilor destinate majorării veniturilor provenite din muncă, partidul și statul nostru alocă în continuare fonduri însemnate pentru acțiuni social-culturale, prin intermediul cărora sînt puse la dispoziția populației, în mod gratuit, o gamă largă de servicii în domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății, culturii și artei. O influență favorabilă asupra nivelului de trai o vor avea și investițiile social-culturale ale statului ; potrivit proiectului de Directive, volumul investițiilor pentru construcții de locuințe, învățămînt, cultură, ocrotirea sănătății, educație fizică și sport va însuma pe cincinal aproape 135 mrd. lei. Pe această bază se vor realiza 725 mii de locuințe, iar în perioada 1991—2000 urmează să fie soluționată pe deplin problema locuințelor, asigurîndu-se în medie, pentru fiecare locuitor, o suprafață locuibilă de 14 metri pătrați.

Toate acestea demonstrează în mod elocvent legătura organică dintre creșterea economică și nivelul de trai, orientarea consecventă a partidului nostru spre creșterea în ritm înalt a venitului național, a rodniciei muncii sociale, care creează condițiile necesare pentru ridicarea bunăstării tuturor membrilor societății noastre socialiste.

dr. A. ROSEN
dr. St. MILITARU

INDUSTRIA METALURGICĂ – structuri moderne, calitate, eficiență

Neculai AGACHI
ministrul industriei metalurgice

INDUSTRIA METALURGICĂ cunoaște un amplu proces de dezvoltare și modernizare a structurii producției. Ea se dezvoltă în relație directă cu cerințele economiei naționale, cu programele de creștere și modernizare a tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate.

Grija deosebită pe care conducerea partidului, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, o acordă dezvoltării acestei ramuri de bază a industriei este reflectată, o dată mai mult, în conținutul proiectului de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului. Ancorate în realitatea noastră economică, orientările formulate în proiectul de Directive stabilesc pentru industria metalurgică creșteri importante ale producției de oțel și laminate, în special prin diversificarea structurii și îmbunătățirea calității produselor de prelucrare avansată — țevi și sîrmă de mare rezistență, trase la rece, table și benzi laminate la rece, cabluri din oțel, cord metalic, tablă cositorită etc.

Noile sarcini în dezvoltarea industriei metalurgice se bazează pe realizările obținute în anii construcției socialiste. **În anul 1984 industria metalurgică realizează, raportat la anul 1950, de 73,5 ori mai mult cocs, de 30,3 ori mai multă fontă, de aproape 28 ori mai mult oțel, de peste 27 ori mai multe laminate din oțel și de peste 30 ori mai multe țevi din oțel.** Producția de oțel pe locuitor depășește, în 1984, 655 kg, față de numai 34 kg în 1950 ; **întreaga producție a acestui ultim an se obține în 1984 în numai 13,6 zile.** Potrivit sarcinilor stabilite în proiectul de Directive, în perioada următoare producția va înregistra sporuri și mai mari, cincinalul 1986—1990 marcînd un ritm mediu anual de creștere de 5,8—6,0%.

Dimensiunile reale ale dezvoltării producției de metal în intervalul ultimelor patru decenii devin mai evidente atunci cînd ne referim la instalațiile tehnologice pe care se realizează produsele metalurgice. În anul 1950, capacitățile maxime de producție atingeau : la cocsul metalurgic 40 000 t/baterie, la fontă 300 mc volum util/furnal, la oțelăriile Martin 120 t/șarjă. În prezent, capacitățile maxime sînt de 850 000 t la bateriile de cocsificare, 3 500 mc volum util/furnal, 400 t/șarjă la oțelăria Martin și 100 t/șarjă la cea electrică, 1 500 000 tone/an la cel mai mare laminor de tablă groasă, nr. 2, de la Combinatul siderurgic Galați.

■

PROFUNDELE transformări ce au avut loc în dezvoltarea economică a țării în răstimpul relativ scurt care a trecut de la Congresul al IX-lea și-au pus puternic amprenta și asupra metalurgiei, atît în ce privește creșterea și diversificarea gamei sortimentale a producției, cît și în dezvoltarea industrială a unor zone în care — potrivit politicii partidului de afirmare a tuturor județelor țării — s-au născut în acest interval noi unități metalurgice. Resursele financiare importante alocate au creat posibilități largi pentru dezvoltarea și modernizarea în continuare a combinatelor siderurgice de la Hunedoara și Reșița, a unităților din Cîmpia Turzii și Călan, a întreprinderilor de țevi și sîrmă, a celor care produc și prelucrează metale neferoase, produse refractare și abrazive. A căpătat profil final cea mai mare și mai modernă cetate metalurgică a țării, Combinatul siderurgic Galați, a cărei înzestrare răspunde, la cel mai înalt grad, cerințelor partidului nostru privind eficiența tehnologică și economică. Pe harta țării au apărut noi unități metalurgice la Tîrgoviște, Beclean, Zalău, Zimnicea, Tecuci, Tulcea, Bîrlad, Slatina și Titu.

● Îmbunătățirea structurii producției de metal prin sporirea ponderii produselor de înaltă calitate ● Promovarea de noi tehnologii avansate în vederea creșterii coeficientului de scoatere a laminatelor dintr-o tonă de oțel și a reducerii accentuate a consumurilor specifice ● Cercetarea științifică, implicată activ în realizarea de noi produse solicitate de industriile de vîrf ale economiei naționale

Sub orientarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au fost concepute, s-au construit și dezvoltat modernele platforme siderurgice de la Tîrgoviște și Călărași, care întregesc în prezent profilul industriei siderurgice. La proiectarea și construirea acestor noi obiective metalurgice, ca și la înzestrarea celor existente, s-a avut în vedere creșterea gradului de asigurare cu metal a economiei prin obținerea de produse cu performanțe deosebite, destinate unor subramuri noi ale construcțiilor de mașini, petrolului și chimiei, prin noi tehnologii realizate pe agregate de mare capacitate și cu productivitate înaltă, concomitent cu creșterea gradului de prelucrare a produselor metalurgice, a valorii producției și rentabilității ramurii. Astfel, la Combinatul siderurgic Galați, profilat pe produse plate și dotat cu un complex de laminoare la cald și la rece, se produc, în peste 350 mărci de oțel, table cu lățimi pînă la 4 500 mm și grosimi de 4—100 mm, benzi la rece cu grosimi de la 0,4 la 3,5 mm și lățimi de 1 000—1 500 mm, destinate industriilor navală, de autovehicule, electronică, nucleară și aeronautică, forajului marin, industriei chimice și energetice.

Pornindu-se de la necesitatea asigurării cu oțeluri aliate și speciale a industriei constructoare de mașini, a electronicii și electrotehnicii, a celorlalte ramuri de vîrf ale economiei, la Combinatul de oțeluri speciale din Tîrgoviște se produc azi, în 260 de mărci de oțeluri și peste 5 000 sortotipodimensiuni, o gamă largă de produse din oțeluri rapide, inoxidabile și refractare, oțeluri aliate și înalt aliate de scule, oțeluri de rulmenți și organe de asamblare, pentru industria de autoturisme, aeronautică, tehnica nucleară, pentru toate ramurile și subramurile economiei care asigură progresul tehnic. Pe aceeași platformă metalurgică, la noua întreprindere „Oțelinox" se produc table și benzi din oțeluri inoxidabile, profile mici și sîrmă din oțeluri aliate, destinate construcției de mașini. Instalațiile ultramoderne de tratament termic, ajustare și control nedistructiv al produselor asigură acestora parametri calitativi superiori și, respectiv, o eficiență ridicată. Aceste noi unități contribuie în prezent în mod hotărîtor la creșterea gradului de asigurare a economiei cu produse cu prelucrare superioară atît cantitativ, cît și calitativ, la reducerea importurilor și crearea de disponibilități pentru export. Ca rezultat al construirii noilor obiective, al dezvoltărilor și modernizărilor realizate, producția metalurgică a înregistrat creșteri importante (tabelul nr. 1).

■

PROMOVAREA progresului tehnic, a tehnologiilor moderne, constituie, așa cum prevăd Directivele Congresului al XIII-lea, o condiție esențială pentru acordarea paletei produselor ramurii cu necesitățile economiei, atît sub aspectul gamei acestora, cît și, în mod deosebit, sub cel al fiabilității. Pentru realizarea acestui obiectiv a fost creat și

Tabelul nr. 1

Creșterea producției la principalele produse metalurgice

Produsul	U/M	1950	1965	1984 (plan)	Creștere 1984/1950
Cocs metalurgic	mii tone	72	1 135	5 290	73,5 ori
Oțel brut	„	555	3 426	14 842	28 ori
Fontă brută	„	320	2 019	9 700	30,3 ori
Laminate finite pline	„	402	2 347	10 850	27 ori
Țevi din oțel	„	53	586	1 750	30 ori
Laminate din aluminiu	tone	—	927	67 000	72,3 ori

dezvoltat un sector puternic de cercetare ştiinţifică şi proiectare tehnologică propriu, în institute centrale şi pe lîngă fiecare centrală industrială, care numără astăzi peste 8 mii de cadre. Aceasta a creat posibilitatea ca, în ultimele două cincinale, peste 90% din obiectivele şi capacităţile pentru industria metalurgică să se realizeze pe seama concepţiei proprii.

Una din direcţiile fundamentale în această etapă a constituit-o dotarea cu instalaţii moderne de mare capacitate, cu productivităţi înalte şi randamente energetice superioare (tabelul nr. 2). În perioada de după 1965 au fost realizate premiere tehnologice impresionante ca amploare şi soluţii tehnice, cum sînt : oţelăriile cu convertizoare cu oxigen de 160 t, cuplate cu instalaţii de turnare continuă în blumuri şi brame, la care se realizează un indice de scoatere a metalului de peste 95%; furnale de 2 700 şi 3 500 mc volum util, avînd fluxul tehnologic condus şi controlat prin calculatoare de proces ; oţelării electrice cu cuptoare de 100 t şi putere ultra înaltă, dotate cu instalaţii de turnare continuă direct în fagle ; uzine de feroaliaje şi de oţeluri aliate şi speciale ; laminoare de table şi benzi de oţeluri aliate, silicioase şi inoxidabile ; laminoare moderne de ţevi inoxidabile pentru diferite destinaţii speciale etc. Această bază tehnologică modernă de producţie a creat posibilitatea promovării unui număr mare de tehnologii noi, abordării şi soluţionării unor probleme majore care condiţionează fiabilitatea produselor metalurgice şi eficienţa activităţii economice, deopotrivă la producător şi beneficiar.

Un prim aspect care se cere remarcat în această ordine de idei îl constituie **orientarea producţiei de oţel către tehnologiile moderne şi, concomitent cu aceasta, modificarea radicală a raporturilor de calitate în structura producţiei totale de oţel,** proces care, potrivit prevederilor proiectului de Directive, va fi continuat pe un plan calitativ superior. Astfel, dacă în 1965 circa 90% din producţia de oţel era obţinută prin procedeul clasic în cuptoarele Martin şi doar 10% în cuptoare electrice, astăzi 47,5% din producţia de oţel se realizează în convertizoare cu oxigen, 23% în cuptoare electrice şi numai 29,5% în cuptoare Martin. În acelaşi timp, în 1984, din totalul producţiei de oţel, oţelurile carbon de calitate şi slab aliate reprezintă 46,8%, faţă de numai 31% în 1965 şi 14% în 1950, iar ponderea oţelurilor aliate a crescut de la 5,6% în 1965 la 15,8% în 1984. Producţia produselor metalurgice cu grad înalt de prelucrare şi valoare metalurgică ridicată — în special în domeniul produselor plate şi al ţevilor — a cunoscut la rîndul ei creşteri importante. Prin promovarea noilor tehnologii au fost create condiţii pentru fabricarea unei game largi de table, ţevi şi sîrme din oţeluri inoxidabile şi refractare, de produse plate pentru industria electrotehnică, profile diverse din oţeluri aliate pentru construcţia de maşini, ţevi pentru forajul de mare adîncime şi marin, produse diversificate pentru tehnica nucleară şi aeronautică. Faţă de o producţie sporadică de feromangan în perioadele anterioare realizată în furnale, la Combinatul metalurgic Tulcea, pus în funcţiune după 1965, se realizează în prezent, practic, întregul necesar de feromangan şi ferosiliciu, precum şi, în mare parte, necesarul de alte feroaliaje obişnuite şi speciale.

Tabelul nr. 2

Evoluţia parametrilor principalelor agregate metalurgice

Produsul	U/M	Capacităţi maxime/ instalaţie		Consum de combustibil tone cc/UM*)		Consum de manoperă ore-om/t*)	
		1965	1984	1965	1984	1965	1984
Cocs metalurgic	mii t/an	250	850	161	130	4,95	2,60
Fontă volum util		1000	3500	235	194	3,77	1,42
Oţeluri :							
● oţel Martin	tone/şarjă	400	400	180	132	5,83	3,36
● oţel electric	tone/şarjă	20	100	765 **)	679 **)	14,85	7,23
Laminate finite şi semifabricate	mii t/an	550	1500	87	70	11,61	5.16

*) Consumurile de combustibil şi manoperă sînt medii pe ramură
**) Kwh/tonă

REDUCEREA CONTINUĂ a consumurilor materiale şi energetice, valorificarea resurselor energetice refolosibile reprezintă, de asemenea, un obiectiv de prim ordin în industria metalurgică, expres prevăzut de proiectul de Directive. În acest sens, eforturile vor fi concentrate spre creşterea coeficientului de scoatere a oţelului în producţia de laminate şi reducerea consumului specific de cocs.

Avînd la bază programe prioritare stabilite în acest sens, s-a acţionat pentru modernizarea tehnologiilor şi agregatelor existente, pentru îmbunătăţirea randamentelor energetice ale instalaţiilor, pentru extinderea proceselor de recuperare sub orice formă a energiei, în paralel cu proiectarea în concepţie proprie de agregate de mare capacitate, cu consumuri energetice şi de materii prime scăzute. Aşa, de exemplu, **prin îmbunătăţirea coeficientului de scoatere, astăzi se obţin dintr-o tonă de oţel cu 130 kg mai multe laminate decît în 1970,** ceea ce înseamnă circa 1 400 000 tone laminate în plus. Introducerea procedeului de turnare continuă a oţelului a determinat, totodată, reducerea consumurilor specifice de combustibil convenţional cu 50 kg/tona de oţel, faţă de cantităţile consumate de tehnologia clasică de turnare în lingouri. În domeniul recuperării şi valorificării resurselor energetice refolosibile, volumul acestora va creşte în acest an cu 30% faţă de 1982, urmînd a fi recuperate circa 880 000 tone combustibil convenţional, în principal prin punerea în funcţiune a noi cazane recuperatoare la cuptoarele laminoarelor, extinderea procedeului de stingere uscată a cocsului, punerea în funcţiune a unor noi grupuri energetice folosind gazele de cocs şi semicocs. Pe ansamblul ramurii, în acest an vor fi economisite, prin măsuri de raţionalizare, peste 3 800 000 tone combustibil convenţional, cu aproape 20% mai mult decît în 1983, acoperindu-se astfel aproximativ 45% din consumul total de energie al ministerului.

Prefacerile calitative esenţiale care au avut loc în toate sectoarele de activitate ale metalurgiei, în condiţiile aplicării ferme a mecanismului economico-financiar şi a retribuirii personalului muncitor în acord global, contribuie, de asemenea, în mod hotărîtor la creşterea permanentă a eficienţei şi rentabilităţii producţiei metalurgice. În această direcţie, în ultimele două cincinale s-au obţinut rezultate remarcabile pe linia reducerii costurilor de producţie, a creşterii producţiei nete şi a beneficiilor. Astfel, numai în cincinalul 1976—1980 costurile totale şi materiale s-au redus cu peste 42 lei la 1 000 lei producţie marfă, producţia netă a crescut de 1,7 ori, acumulările de peste 2 ori, iar beneficiile la 1 000 lei fonduri fixe au sporit cu 17%. Productivitatea muncii exprimată valoric a crescut, faţă de realizările anului 1950, de 2,4 ori în 1965 şi de 5,4 ori în 1984.

Şi în semestrul I din acest an, indicatorii de eficienţă au marcat creşteri însemnate. Astfel, costurile de producţie totale au fost reduse cu 12,1 lei la 1 000 lei producţie marfă, din care cu 9,0 lei la cheltuielile materiale ; volumul beneficiilor realizate pe total minister au fost cu 800 000 000 lei mai mari comparativ cu perioada corespunzătoare a anului trecut, iar productivitatea muncii a fost realizată cu o depăşire de 2,2% faţă de plan şi cu 12% faţă de perioada corespunzătoare a anului trecut.

ŞI ÎN CONTINUARE laturile calitative ale producţiei şi creşterea eficienţei întregii activităţi vor constitui preocupări permanente. Pentru aceasta, o creştere accentuată va cunoaşte, aşa cum se subliniază în proiectul de Directive, producţia de oţeluri aliate şi speciale necesare economiei. Va fi extinsă, în continuare, producţia de oţel de convertizor şi se va diminua ponderea oţelului elaborat în cuptoare Martin ; se va extinde turnarea continuă a semifabricatelor de relaminare şi va ocupa un loc tot mai important în procesul tehnologic tratarea oţelurilor în afara agregatelor de topire, prin procedee de vidare şi barbotare cu gaze inerte, crescînd astfel gradul de puritate. Avem în vedere, în mod deosebit, acoperirea întregului necesar de metal al economiei, o prelucrare mai avansată

(Continuare în pag. 11)

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

ACORDUL GLOBAL — element stimulativ în valorificarea maximă a potențialului întreprinderii

PRACTICA a demonstrat cu prisosință viabilitatea, necesitatea și rolul hotărîtor al acordului global generalizat, ca formă fundamentală de organizare și retribuire a muncii, în creșterea mai puternică a producției, maximizarea rezultatelor activității economico-financiare și sporirea eficienței. Deși timpul de la generalizarea lui în economie este relativ scurt, rezultatele obținute de marea majoritate a întreprinderilor și centralelor industriale dovedesc preocuparea colectivelor de oameni ai muncii pentru găsirea celor mai eficiente modalități de aplicare, care să îmbine interesele de grup și sociale cu cele individuale, să stimuleze în mai mare măsură inițiativa creatoare și inteligența tehnică din fiecare unitate.

CĂ AȘA stau lucrurile rezultă și din urmărirea modului în care au fost îndeplinite prevederile de plan pe 8 luni ale anului curent de colectivul de oameni ai muncii din întreprinderea „Tînăra Gardă". Astfel, în această perioadă de timp, producția fizică — tricotaje — a fost realizată în proporție de 120,2%, producția marfă 105,6%, producția netă 110,6%, exportul 113,4%, beneficiul 157,7%. Creșterea cu 20,2% a producției fizice și cu 5,6% a producției marfă este, fără îndoială, rezultatul direct al generalizării corecte și urmăririi atente a modului de aplicare a acordului global, ceea ce a făcut ca, pe aceleași capacități de producție, să se obțină producții suplimentare, prin sporirea mai puternică a productivității muncii, indicator de maximă eficiență care a fost realizat în proporție de 107% față de aceeași perioadă a anului trecut.

Acordul global, ca formă principală de organizare și retribuire a muncii, este aplicat în întreprindere în proporție de 93%, cuprinzînd 16 formații de lucru organizate la nivelul atelierului de producție. În perioada ce a trecut de la începutul anului și pînă în prezent, formațiile cuprinse în acord global și-au îndeplinit și depășit sarcinile contractuale, cu respectarea condițiilor prevăzute de încadrare în indicii de consum, realizarea de produse de calitate, precum și a producției pentru export, ajungînd ca muncitorii direct productivi să obțină retribuții cu 4,2% mai mari față de anul trecut.

Stimularea, prin acord global, a inițiativei creatoare s-a reflectat direct în preocuparea atît a muncitorilor, cît și a cadrelor tehnice pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției și creșterea mai puternică a productivității muncii. În ce privește acțiunile întreprinse pentru promovarea pe scară largă a progresului tehnic un loc important l-a ocupat **modernizarea produselor existente în fabricație și asimilarea altora noi, cu caracteristici tehnico-funcționale ridicate.** În cele 8 luni ce au trecut din acest an, au fost introduse în fabricație un număr de 300 de modele noi, printre care tricoturile pe o fontură și tricoturile plise —, ceea ce a condus la asigurarea unui grad de înnoire și modernizare a producției de 92%.

Paralel cu aceasta, eforturile specialiștilor au fost îndreptate spre **elaborarea și introducerea în fabricație a unor tehnologii noi** de tricotare și finisare a produselor din bumbac mercerizat pe mașinile rectilinii, precum și **mecanizarea unor operații cu consum de manoperă ridicat** din atelierele de confecții, prin aplicarea unor dispozitive ca, de exemplu, cele de tăiat și aplicat vipușcă, de încrețire a tricotului, de „lipire" simultană a bentiței etc. Numai în cazul aplicării acestor dispozitive s-a asigurat o creștere a productivității muncii față de anul precedent de 1,6%.

O INFLUENȚĂ pozitivă a generalizării acordului global s-a repercutat și asupra organizării producției și a muncii, în special în ce privește măsurile de **organizare a activității muncitorilor indirect productivi și de deservire** atît în scopul reducerii și trecerii lor în munci direct productive, cît și pentru asigurarea unui nivel mai ridicat al veniturilor obținute în raport cu cantitatea și calitatea muncii prestate. În același timp, s-a pus un accent mai mare pe **folosirea unor normative și norme de personal științific fundamentate,** contribuind astfel la o folosire eficientă a personalului, la creșterea indicelui de utilizare a forței de muncă cu 2% față de anul trecut. Trebuie, de asemenea, să menționăm acțiunile întreprinse pe linia **organizării ergonomice a unor locuri de muncă,** la operațiile C.T.C., croit, călcat, la atelierul de tricotat — mașini rectilinii automatizate, precum și intensificarea preocupărilor pentru **îmbunătățirea pregătirii profesionale** a oamenilor muncii prin cele 29 cursuri de calificare și policalificare ce au cuprins 1 500 de oameni. Toate aceste acțiuni, generate în cea mai mare măsură de implicațiile aplicării acordului global la nivelul întreprinderii, au condus la creșterea mai puternică a producției, la îmbunătățirea nivelului de realizare a indicatorilor calitativi și de eficiență și, firește, la sporirea veniturilor obținute de întregul personal muncitor.

Deși efectele benefice ale generalizării și aplicării acordului global s-au concretizat în rezultate superioare față de perioadele anterioare, precum și față de prevederile inițiale de plan, trebuie să subliniem faptul că la nivelul întreprinderii există, așa cum de altfel au demonstrat și analizele efectuate pe parcurs, o serie de rezerve însemnate care, mobilizate și valorificate la vreme, ar fi condus la sporuri mai mari ale producției și veniturilor oamenilor muncii, la o creștere mai puternică a eficienței întregii activități. Ținînd seama de sarcinile pe care întreprinderea le are de înfăptuit în acest an și pînă la sfîrșitul actualului cincinal, precum și de prevederile stabilite în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al P.C.R., toate aceste rezerve existente se vor constitui în direcții prioritare de acțiune în centrul cărora vor sta cele privind **ridicarea calității și eficienței economice.**

O atenție deosebită se va acorda în continuare **realizării unor produse competitive,** de calitate superioară, care să permită atît onorarea în bune condițiuni a contractelor economice încheiate cu partenerii interni și externi cît și **penetrarea produselor întreprinderii pe noi piețe de desfacere.** Aceasta implică, în primul rînd, intensificarea preocupărilor pentru **reducerea consumurilor materiale și energetice, diminuarea costurilor de producție, cu precădere a cheltuielilor materiale.** În programele de măsuri stabilite la nivelul întreprinderii sînt prevăzute acțiuni concrete de diminuare a consumurilor materiale și costurilor în concordanță directă cu măsurile de **creștere mai susținută a productivității muncii** și aplicarea tehnologiilor noi de fabricație, mecanizarea și automatizarea producției etc. Toate aceste măsuri, precum și celelalte cuprinse în planurile tehnico-economice vor asigura condițiile necesare realizării exemplare a sarcinilor de plan, prin valorificarea la maximum a efectelor pozitive pe care aplicarea generalizată a acordului global o are asupra desfășurării întregii activități la nivel microeconomic.

Ana BIRĂU
întreprinderea „Tînăra Gardă"

Dezbateri în mari unități industriale

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE LA 1000 LEI PRODUCȚIE MARFĂ (II)

CONTINUĂM publicarea opiniilor participanților la dezbaterea organizată de „Revista economică", cu sprijinul Comitetului județean Vrancea al P.C.R., pe tema „Reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție-marfă".

• Eficiența valorificării superioare a resurselor și ridicării calității produselor

ÎN JUDEȚUL Vrancea ființează un număr însemnat de unități ale industriei ușoare. Reprezentanții acestora, prezenți la dezbatere, au abordat problemele specifice legate de reducerea cheltuielilor materiale pe unitatea de produs în raport direct cu ridicarea calității acestuia, îmbinarea eforturilor pentru realizarea unor produse corespunzătoare cu exigențele beneficiarilor interni și externi, în condițiile valorificării superioare a resurselor.

Din aceeași cantitate de materie primă — volum mai mare de produse

Costică BOROȘ : „Întreprinderea de tricotaje din Panciu se numără printre unitățile mai noi ale industriei ușoare. Cu toate acestea, datorită eforturilor colectivului de muncă, ea a dobîndit în timp scurt o bogată experiență, fapt ce se concretizează an de an în realizarea exemplară a principalilor indicatori de plan. În primul semestru din 1984, de pildă, alături de îndeplinirea ritmică a sarcinilor fizice, cheltuielile materiale la 1 000 lei producție-marfă au fost reduse cu 10,6 lei.

Ponderea principală a acțiunilor care au condus la aceste rezultate o reprezintă diminuarea normelor de consum de materii prime pe fiecare unitate de produs în condițiile ridicării ponderii articolelor de calitate superioară. În acest scop, programul special întocmit pentru reducerea costurilor de producție a cuprins la capitolul cheltuieli materiale o serie de acțiuni importante precum : • ușurarea greutății tricoturilor prin realizarea de contexturi cu desene reduse și utilizarea de fire cu finețe ridicată (economie de 4,3 t materie primă) ; • utilizarea de încadrări combinate (încadrarea articolelor mărunte pe același șpan cu produsele de bază) — economie 15 t materie primă ; • raționalizarea consumului de elastic prin reproiectarea unor produse sau înlocuirea lui cu șnur, acolo unde modelul a permis aceasta etc. Economiile prevăzute prin astfel de măsuri asigură în acest an o reducere a costurilor de producție cu 3 770 mii lei. În semestrul I a.c. am reușit să realizăm peste 60% din prevederile respective, iar din economiile înregistrate numai la materiile prime s-au obținut în plus 22 500 buc. tricotaje, în valoare de circa 1 milion lei.

Efecte importante asupra reducerii cheltuielilor materiale a avut și are **extinderea utilizării unor înlocuitori de materii prime.** În semestrul I 1984 cantitatea înlocuitorilor de fire de bumbac a însumat circa 250 t, cu o influență pozitivă asupra diminuării cheltuielilor materiale de aproape 1,5 mil. lei. Nu mai puțin importante în acțiunea de reducere a cheltuielilor materiale s-au dovedit măsurile de ridicare a calității produselor. Acțiunile desfășurate pe această linie s-au concretizat în creșterea valorii produselor și diminuarea celor cu defecte sau rebutate comparativ cu perioada similară din anul trecut.

Diminuarea cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă ar fi fost mai accentuată dacă nu ar fi intervenit și unele situații care au condus la efectuarea unor cheltuieli neeconomicoase în valoare de peste 2,8 mil. lei (18,1 lei la 1 000 lei producție-marfă). Acestea au survenit ca urmare a unor amenzi și penalizări pentru nerespectarea unor termene contractuale, pentru nerambursarea la termen a unor credite, dobînzi la împrumuturi etc. Firește, analizarea cauzelor ce au determinat asemenea cheltuieli neeconomicoase a impus și luarea unor măsuri severe pentru evitarea lor. Astfel, au fost puse în evidență toate restanțele pentru a fi executate în termene cît mai scurte, s-a organizat distribuirea sarcinilor pe grupe de sortimente, astfel încît la majoritatea produselor termenele de livrare să fie devansate cu cîteva zile, s-a asigurat încărcarea și descărcarea în timpul planificat a vagoanelor C.F.R. pentru evitarea plății de locații, rambursarea la termen a creditelor etc. În fine, avem în vedere și **îmbunătățirea relațiilor cu furnizorii noștri,** mai ales pentru respectarea termenelor și a calității, îndeosebi a firelor de bumbac (furnizori întreprinderile textile din județele Maramureș și Olt), din vina cărora în unele perioade utilajele nu pot fi folosite la capacitatea lor.

Gospodărirea judicioasă a materiilor prime și a materialelor, utilizarea lor cu maximă eficiență presupune, pe lîngă inițierea unor măsuri tehnico-organizatorice adecvate, și **adoptarea unor sisteme eficace de urmărire și evidență a consumurilor materiale.** În prezent, în întreprinderea noastră, pentru colectarea cheltuielilor și determinarea costurilor de producție se utilizează metoda pe comenzi, metodă care nu permite obținerea în timp util de informații referitoare la situația consumurilor materiale pe secții și ateliere. Din acest punct de vedere **consider că ar fi util ca urmărirea cheltuielilor ocazionate de realizarea produselor să aibă loc la fiecare secție și atelier în parte, situație în care conducerea întreprinderii ar beneficia de informații suplimentare referitoare la cauzele și locurile de apariție a unor eventuale abateri față de plan.** Deși poate ar denatura puțin conținutul cheltuielilor materiale, sînt de părere că dacă noi am introduce metoda de determinare a costului de producție pe semifabricate (tricotul rezultat de la prima fază de fabricație, constituind semifabricat pentru cea de-a doua, ar urma să fie eliberat în consum pe baza unor fișe-limită sau bonuri de consum), aceasta ar conduce la un control riguros al consumurilor materiale".

Titi FENDU : „Datorită complexului de măsuri luate din timp, cheltuielile totale și cele materiale planificate la 1 000 lei producție-marfă pe semestrul I a.c. au fost reduse. În primul rînd, doresc să evidențiez faptul că materiile prime au fost valorificate pe deplin și superior, realizîndu-se produse de calitate ridicată pentru nevoile interne și export, în condițiile obținerii unor însemnate economii.

Astfel, prin încadrarea combinată pe suprafața aceleiași foi de șpan a mașinilor mari cu cele mici, în funcție de comenzile și articolele contractate, extinderea în toate secțiile de producție a încadrării reperelor pe lățimea desfăcută a țesăturilor la toate articolele, cu excepția țesăturilor în carouri, utilizarea judicioasă a baloților pentru croirea unor șpanuri lungi prin combinarea a 1—2 modele sau mărimi diferite, folosirea la țesăturile în carouri a metodei încadrării reperelor direct pe țesătură etc., **am reușit să economisim : 6 332 mp țesături lînă și 75 444 mp țesături bloc și tip bloc, 23 359 mp țesături în și tip in, 129 967 mp furnituri, a căror valoare se ridică la circa 7 mil. lei.** Aceste economii au permis întreprinderii să realizeze în primul semestru al anului curent o producție suplimentară de confecții a cărei valoare depășește 13 700 mii lei.

Aș vrea să mai subliniez faptul că întreprinderea nu a înregistrat în acest interval de timp decît o valoare infimă la cheltuieli neeconomicoase, că nu am avut respingeri de produse de la beneficiari. De asemenea, conlucrarea strînsă cu furnizorii ne asigură permanent baza de materii prime necesare, atît cantitativ cît și calitativ."

Ion ENACHE : „Subscriu și eu la

La dezbatere au participat : **Constantin I. CONSTANTIN,** secretar cu probleme economice, și **Daniel BOGDAN,** activist, Comitetul județean Vrancea al P.C.R. ; **Laurențiu VEBER,** director al Întreprinderii de scule și elemente hidraulice — Focșani ; **Ovidiu BUTUCESCU,** contabil șef la Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Focșani ; **Emil PRODAN,** contabil șef la Întreprinderea de materiale de construcții Doaga ; **Nicolae BĂLAN,** contabil șef la Combinatul de prelucrare a lemnului Focșani ; **Ion SECUI,** director al Combinatului de celuloză și hîrtie Adjud ; **Costică BOROȘ,** contabil șef la Întreprinderea de tricotaje Panciu ; **Titi FENDU,** șef serviciu financiar la Întreprinderea de confecții Focșani ; **Vasile POPA,** director al Întreprinderii „Integrata" — Adjud ; **Elena IOACHIM,** director al Filaturii de lînă pieptănată Focșani ; **Ion IANOVICI,** președinte al Uniunii județene a cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor Vrancea ; **Liviu ȘTEFANIU,** director al Întreprinderii de aparataj electrotehnic pentru instalații Focșani ; **Matei I. LEICA,** contabil șef la Întreprinderea de prelucrare mase plastice Focșani ; **Dumitru MOCANU,** director al Întreprinderii „Chimica" — Mărășești.

ideia că dacă se stabilesc din vreme măsuri tehnico-organizatorice concrete, pe specificul fiecărui loc de muncă și sector de activitate, dacă acestea se înfăptuiesc consecvent, dacă întregul colectiv este mobilizat să acționeze cu maximum de exigență în îndeplinirea îndatoririlor, realizările în producție nu se lasă așteptate. Acționîndu-se în acest mod, în întreprinderea pe care o reprezint s-au obținut în semestrul I a.c. rezultate bune. Astfel, planul a fost realizat la indicatorii fizici și de calitate, întreaga producție obținută a avut desfacerea asigurată. **Ca urmare a reducerii normelor de consum s-a realizat o economie de materie primă echivalentă cu producerea suplimentară a 1 370 bucăți tricotaje.** Între măsurile care au permis aceste realizări se numără : utilizarea de fire cu număr metric mai mare, folosirea de fire despărțitoare din resturi de partizi, reducerea numărului de rînduri despărțitoare pentru garnituri, modernizarea tehnologiilor de fabricație.

Consider că, în domeniul nostru de activitate, o atenție deosebită trebuie acordată **creșterii gradului de adaptabilitate a fabricației la cerințele fluctuante ale modei, la solicitările beneficiarilor interni și externi.** În acest domeniu, trebuie să recunoaștem, există încă mari rezerve care pot și trebuie valorificate mai bine. Mă gîndesc, în primul rînd, la intensificarea cercetărilor de profil în scopul devansării prin creație a evoluției în tendința modei pe plan mondial, ceea ce permite asigurarea unor comenzi ferme. În același timp, studiile de marketing pot contribui în mai mare măsură la completarea imaginii de ansamblu pe care o are întreprinderea, la un moment dat, asupra dinamicii și structurii cererii.

Apreciez, de asemenea, că **este necesar să se întărească mai mult colaborarea cu furnizorii de materiale.** Avem și noi unele necazuri cu Filatura de lînă pieptănată București, care ne livrează, alături de loturi de materie primă de bună calitate, și altele în culori necorespunzătoare, sau încalcă termenele contractuale. Legătura strînsă cu furnizorii de materiale, sesizarea operativă a abaterilor de la termene sau a calității sînt de natură să conducă la îmbunătățirea activității, la rezultate eficiente pentru ambele părți."

Vasile POPA : Pentru promovarea tehnologiilor moderne de fabricație

„Cu toate că în acest an eforturile colectivului au fost direcționate spre realizarea exemplară a sarcinilor de plan, reușita acțiunilor noastre a fost parțială. Dacă, de pildă, am reușit să realizăm ritmic producția fizică planificată, nu același lucru s-a întîmplat și cu încadrarea în indicatorii de eficiență. Pe semestrul I din acest an, cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă au fost depășite cu 9,5 lei.

Situația respectivă, determinată de depășirea consumului de fibră de cînepă pentru producția de fire cu 58 tone, se datorează atît unor deficiențe ale întreprinderii noastre — nerespectarea rețetei de amestec, a tehnologiilor de fabricație (emulsionarea fibrei), reglarea necorespunzătoare a utilajelor — cît și neaprovizionării cu materii prime conform rețetei de amestec de la diferiți furnizori (întreprinderile de in și cînepă din Suceava, Buzău și Neamț), livrarea de către acestea a materiei prime cu conținut de puzderie depășit față de STAS, sau cu sarcină de rupere sub limita stabilită. De asemenea, nerespectarea sortimentației contractate a produs întreprinderii noastre mari neajunsuri, reflectate de altfel în nivelul scăzut al eficienței obținute. Dacă, de pildă, nu s-ar fi manifestat aceste neajunsuri și am fi reușit să reducem cu 1% consumurile specifice de materii prime, am fi putut realiza în semestrul I din acest an o producție suplimentară de fir de cînepă echivalentă cu circa 8 000 mp pînză, sau 6 500 buc. saci textili.

În condițiile prezentate, colectivul nostru a depus totuși mari eforturi pentru a contracara efectele negative, găsind unele soluții bune, cum ar fi valorificarea unor resurse refolosibile (cîlți de cînepă), fapt ce a avut drept efect reducerea cheltuielilor materiale cu 28,10 lei la 1 000 lei producție marfă. Concomitent, au fost mobilizate eforturile pentru valorificarea superioară a resurselor aprovizionate și ridicarea calității produselor, ceea ce s-a concretizat atît în reducerea la zero a refuzurilor de la beneficiari, cît și în obținerea unor prețuri de desfacere mai bune.

Pentru ca eforturile noastre să se soldeze cu rezultate superioare este necesar să se acorde mai multă atenție din partea centralei corelării mai corecte a costurilor materiale cu balanța de materii prime și materiale, ținîndu-se cont de normele de consum specific stabilite odată cu lansarea cifrelor de plan."

Elena IOACHIM : „În unitatea noastră cheltuielile materiale au o pondere de 89,6% în cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă. Iată de ce eforturile întregului colectiv au fost și sînt permanent orientate spre diminuarea acestora, orice procent de reducere obținut însemnînd o mare economie de materii prime, respectiv o scădere a costurilor de producție. Totodată, au fost stabilite măsuri concrete pe întreg procesul de producție pentru promovarea unor tehnologii eficiente, valorificarea superioară a materiilor prime și a resurselor refolosibile, încadrarea tuturor sectoarelor în consumurile normate.

Că măsurile luate au fost bune o dovedesc și rezultatele dobîndite. Astfel, la fibre pieptănate PNA, față de 1 080 kg materie primă pe tona de produs finit planificat, s-a realizat un consum de 1 070 kg, cu o economie totală de 8 400 kg. La celofibră puf colorată destinată producției de pale pieptănate s-a realizat un consum specific de 1 120 t față de 1 140 t planificat, obținîndu-se o economie totală de 33 400 kg puf. De asemenea, la bandă cardă lînă pentru pale pieptănate, față de 1 365 t pale s-a realizat un consum de 1 264 t, cu o economie totală de 9 600 kg.

Pentru reducerea consumului de materii prime la fire și pale pieptănate de celofibră s-a acționat concret prin următoarele măsuri : emulsionarea suplimentară în preparație a tuturor loturilor de melană aprovizionate, valorificarea tuturor materialelor refolosibile rezultate din procesele tehnologice, urmărirea pe fiecare fază a prelucrării materialelor în vederea respectării tehnologiilor și încadrării în normele de consum etc. Cantitățile de materii prime economisite în semestrul I a.c., ca urmare a acestor măsuri, echivalează cu o depășire a producției cu 8 tone fire PNA și 29,8 tone pale pieptănate. Ca urmare a acestor economii, pe ansamblul întreprinderii, în semestrul I a.c. la cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă a fost obținută o reducere de 1,2 lei.

Firește, am fi putut obține realizări și mai bune dacă am fi fost sprijiniți de furnizorii noștri de materii prime atît în ce privește ritmicitatea livrărilor, cît și respectarea calității materialelor contractate. Sînt cazuri cînd Combinatul de fire sintetice din Săvinești, în loc să livreze materii prime la început de lună, trimite mari cantități spre sfîrșitul acesteia, fapt ce nu ne mai asigură timpul necesar de verificare a calității palelor. Din această cauză, mai apar pe fluxul producției pale cu fibre lipite, aderență necorespunzătoare, degajări mari de scamă — pentru ale căror remedieri (emulsionări) suplimentare în preparația filaturii se consumă timp și, uneori, cheltuieli însemnate."

Ion IANOVICI : „Aș evidenția faptul că unitățile noastre au reușit în semestrul I a.c. să reducă cheltuielile totale și materiale la 1 000 lei producție marfă cu 21,4 lei și respectiv cu 40 lei. Pentru toate produsele, respectiv confecții textile, s-au revăzut, în scopul diminuării consumurilor, atît normele departamentale cît și cele pe unități ; s-au recalculat consumurile specifice la celelalte articole în funcție de sortiment și materiile prime aprovizionate. Așa s-a ajuns, de pildă, ca la treninguri, pantaloni scurți, bluze tricot poliester, bluze poliester sau diferiți suporți din lemn consumurile specifice actuale să fie mai mici ca în anul trecut cu 0,005—0,117 mp țesături sau cu 0,20—0,250 mc lemn pe unitate de produs. Din economiile materiale obținute la principalele produse s-au realizat în plus, în perioada ianuarie-iunie 1984, diferite articole în valoare de 865,5 mii lei. Pe totalul unităților cooperației de producție din județul Vrancea costurile de producție, ca urmare a scăderii consumurilor materiale totale, s-au realizat cu o economie de 1 523 mii lei.

Întrucît s-a ridicat deseori problema respectării de către furnizori a clauzelor din contracte ca termene, cantitate și calitate, neajunsuri cu care se confruntă uneori unitățile noastre, **aș propune ca în cazul livrării de produse care nu se încadrează în clasa de calitate stipulată, furnizorii să găsească soluții pentru a reduce corespunzător și prețurile de livrare a acestora, diferența respectivă asigurînd acoperirea cheltuielilor materiale pentru consumurile suplimentare ce au loc la beneficiari.** Totodată, socot că există serioase posibilități de aprovizionare cu diferite materii prime pe plan local între unități, cît și din resurse locale. Se mai întîmplă situații cînd, deși există materii prime în județul nostru, pe care le putem utiliza, aprovizionarea să fie făcută prin repartiții din alte zone ale țării, fapt ce duce la creșterea cheltuielilor pentru transporturi. Este cazul lemnului, al diferitelor țesături, fire etc."

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. GORIE
C. BÂRNEA

OPINII

Autoaprovizionarea alimentară teritorială și valorificarea integrală, superioară a tuturor resurselor locale de producție agricolă (I)

DUPĂ CUM este bine cunoscut, problema alimentară constituie una dintre cele mai dificile și actuale probleme cu care se confruntă lumea contemporană. Îndeosebi în țările cel mai puțin dezvoltate, foametea a devenit un fenomen endemic, cu tendință clară de extindere și accentuare. Ținînd seama de propriile cerințe și de tendințele pe plan mondial, un număr crescînd de state mai ales din rîndul celor cu economie planificată, au elaborat și adoptat ori au în vedere elaborarea de programe alimentare speciale, vizînd mai buna folosire a resurselor de producție agricolă de care dispun.

România, datorită grijii și preocupării permanente manifestate de către Partidul Comunist Român, de către secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru bunăstarea poporului, aplică în mod consecvent o asemenea strategie, prin „Programul de autoconducere și autoaprovizionare teritorială", elaborat și aprobat anual, în conformitate cu resursele de care dispune societatea la un moment dat și cu prevederile Programului de alimentație științifică a populației.

O expresie a lărgirii democrației socialiste

POLITICA de autoaprovizionare alimentară teritorială a devenit posibilă în contextul lărgirii și adîncirii democrației socialiste în România, fiind în strînsă dependență de promovarea noilor principii de autoconducere teritorială, în cadrul căreia conducerea centralizată se îmbină cu autonomia locală, promovată de consiliile populare (județene, municipale, orășenești și comunale) ca organe locale ale puterii de stat. Ca atare, autoaprovizionarea alimentară teritorială nu este și nu poate fi redusă la o simplă problemă tehnico-materială, de echilibrare a nevoilor de consum cu posibilitățile de producție; ea este o **importantă problemă de politică economică** de amploare națională, care afectează întreg mecanismul de conducere a economiei socialiste românești. Tocmai de aceea, programul de autoaprovizionare alimentară teritorială are în vedere întărirea răspunderii comunelor, orașelor și județelor în realizarea bunurilor de consum agroalimentare necesare unei bune aprovizionări, în raport cu prevederile planului și cu criteriile de alimentație rațională, științifică. Consiliilor populare le revine marea răspundere de a acționa cu toată fermitatea și exigența pentru realizarea producției, agricole cel puțin la nivelul stabilit prin plan, pentru înfăptuirea programului de autoaprovizionare, de a pune capăt tendinței de a da un caracter exclusiv autoconsumului. Ca atare, programul de autoaprovizionare, alimentară teritorială, departe de a fi un program de autoconsum, este mai înainte de toate un program de **valorificare integrală și superioară a tuturor resurselor de producție agricolă existente în profil teritorial.**

Precum se știe, cantitatea și calitatea acestor resurse prezintă o mare diversitate teritorială, a căror justă apreciere — în vederea utilizării lor integrale și superioare — nu poate fi făcută fără participarea decisivă a organelor de conducere locale, care sînt cele mai în măsură (și în același timp obligate) să cunoască realitățile din teritoriu, pe baza cărora să adopte deciziile corespunzătoare. De aceea, politica de autoaprovizionare alimentară teritorială presupune în mod obligatoriu **creșterea competenței organelor locale ale puterii de stat în organizarea rațională a producției agricole.** Totodată creșterea competenței este însoțită — în mod obligatoriu — de **creșterea responsabilității în aprovizionarea cu produse agroalimentare necesare,** la nivelul determinat de resursele de producție existente în plan teritorial. Nimeni nu mai poate apela la fondul centralizat al statului de produse agricole pentru a-și acoperi propriile deficiențe în realizarea programului de aprovizionare teritorială — pentru simplul motiv că acesta este, mai înainte de toate, **un program de producție.**

Obiectivul minimal al tuturor producătorilor agricoli: realizarea nivelurilor planificate

BUNA APROVIZIONARE alimentară teritorială — la nivelul cerințelor cantitative și structurale ale unei alimentații raționale — impune luarea tuturor măsurilor pentru realizarea producțiilor stabilite. Este clar pentru oricine că nimeni nu poate consuma mai mult decît produce. Ca atare, **singura modalitate de a asigura fondul de consum alimentar în profil teritorial este realizarea producției planificate.** În felul acesta, problema realizării planului la producția agricolă depășește — ca importanță și interes — cercul producătorilor agricoli nemijlociți; ea interesează în egală măsură întreaga suflare a comunei sau a județului, toți — în calitate de consumatori — fiind interesați în realizarea și depășirea planului de producție agricolă.

Neînțelegerea acestui adevăr axiomatic a dus pe alocuri la situația anormală în care mulți țărani s-au transformat, din producători, în consumatori de produse agricole. Or, aplicarea programului de autoaprovizionare alimentară teritorială înseamnă că fiecare unitate agricolă, fiecare gospodărie țărănească, fiecare cetățean care deține teren agricol are datoria să producă — în sortimentul determinat de condițiile locale — **pentru a-și asigura necesarul propriu de consum, dar și pentru contractarea cu statul și pentru desfacerea excedentului pe piața neorganizată.** Tocmai de aceea, programul de autoaprovizionare alimentară teritorială are la bază creșterea puternică a producției agricole în fiecare unitate agricolă, în fiecare gospodărie țărănească, pe întreaga suprafață — mare sau mică — de care dispun.

Avînd în vedere această strînsă legătură dintre producție și autoaprovizionare (autoconsum), legile care reglementează raportul dintre producție și consum pe plan județean dau largi posibilități consiliilor populare locale de a suplimenta consumul local pe seama realizării de producții suplimentare, căci, așa cum pentru a consuma cît este prevăzut în plan este necesară realizarea prevederilor de plan, tot așa **consumul suplimentar necesită producție suplimentară.** Este semnificativ faptul că, de pildă, legea privind constituirea, repartizarea și folosirea pe județe a resurselor pentru aprovizionarea populației cu carne, lapte și legume prevede că, din cantitățile livrate peste prevederile de plan la fondul de stat, organele județene pot reține pentru autoconsum 10% în cazul întreprinderilor agricole de stat, 40% în cazul unităților agricole cooperatiste, 70% în cazul gospodăriilor populației și întreaga cantitate obținută prin depășirea sarcinilor proprii ale producției de către cantine, restaurante și alte unități de alimentație publică. În felul acesta, programul de autoaprovizionare alimentară teritorială, departe de a obliga la raționalizarea consumului, constituie un puternic stimul și o importantă pîrghie folosită de către stat în vederea sporirii mai puternice, mai rapide a producției agricole prin valorificarea integrală și superioară a însemnatelor și variatelor resurse de producție de care dispunem în toate județele, în toate localitățile țării.

De reținut faptul că programul stimulează în egală măsură și „agricultura urbană". Apărută ca un „hobby" sau ca o reacție a naturii umane la stressul și poluarea provocate de viața în marile așezări urbane, ea a început să se afirme tot mai evident în întreaga lume, îndeosebi prin intermediul unor ramuri „minore", cum sînt creșterea animalelor mici (mai ales de blană) și cultivarea legumelor. În condițiile noastre, „această activitate" și-a găsit consacrarea în primul rînd în cazul unităților de alimentație publică sau colectivă ce dispun de anumite resurse secundare a căror reciclare superioară se poate realiza pe loc, cu respectarea normelor sanitar-veterinare, fără a apela la resurse de producție care pot fi utilizate mai eficient în unitățile agricole propriu-zise. Astfel, dezvoltarea capacităților de producție

pentru creșterea și îngrășarea porcilor la cantine, restaurante și alte unități de alimentație publică se bazează pe folosirea integrală în hrana animalelor a resturilor culinare. Pe baza aceluiași principiu, terenuri virane din perimetrele construibile ale multor localități sînt — potrivit legii — identificate și atribuite anual (poate că ar trebui pentru o perioadă mai mare de timp, ceea ce ar crea interesul pentru îngrășarea pămîntului) unităților cu consumuri colective — cantine, restaurante, internate și altele — sau cetățenilor, în vederea cultivării lor cu legume, cartofi și alte culturi alimentare.

De participarea cetățenilor din fiecare județ, oraș și comună la realizarea producției agricole depind și satisfacerea necesităților generale ale societății.

Constituirea fondului centralizat al statului

CONSTITUIREA fondului de consum alimentar local pune într-o lumină nouă semnificația fondului centralizat de produse agricole al statului. Pierderea funcției de completare a deficitelor alimentare pe plan județean — indiferent de cauzele care le generau — a dus la creșterea importanței lui, datorită rolului care îi revine în satisfacerea nevoilor generale ale societății: materii prime pentru industria alimentară, rezerve de stat, surplusuri pentru export, aprovizionarea marilor orașe și centre industriale etc. De aceea, autoaprovizionarea alimentară teritorială cere creșterea responsabilității, la nivelul fiecărui județ, pentru **completarea și dezvoltarea fondului centralizat de produse agricole al statului.** Nu numai că nimeni nu mai poate apela la fondul central, dar se impune combaterea cu fermitate a tendințelor de autoconsum în dauna realizării sarcinilor privind contribuția specifică a fiecărui județ la completarea fondului centralizat. Îndeplinirea obligațiilor contractuale către stat constiuie o îndatorire de prim ordin pentru toate unitățile și toți producătorii, pentru comune, orașe și județe.

Desigur că prioritatea de care se bucură constituirea fondului centralizat de produse agricole al statului nu poate duce la contrapunerea lui fondului de consum alimentar local. Asigurarea acestuia din urmă în cantitățile și sortimentele cerute de o alimentație rațională constituie o condiție obligatorie pentru a cointeresa producătorii agricoli (mai ales) în sporirea mai departe a producției. Un anumit echilibru între participarea la fondul centralizat și alocările la fondul de consum local se impune mai ales în anii cu calamități naturale, care nu ocolesc nici țările cu cea mai dezvoltată agricultură. Dar și în astfel de situații, în principiu, prioritatea acordată fondului centralizat al statului este chemată să acționeze ca o pîrghie de stimulare a consiliilor populare și a producătorilor agricoli în realizarea unor producții cît mai mari cu putință, dată fiind mărimea fixă, dinainte determinată a contribuției la fondul centralizat.

Menținerea ca prioritate a contribuției la fondul centralizat al statului impune — după părerea noastră — lărgirea în continuare a atribuțiilor care revin consiliilor populare și unităților de producție în elaborarea planului de producție agricolă, în concordanță cu însești principiile autoconducerii teritoriale și ale autogestiunii economice. Transformarea sarcinilor de livrare la fondul centralizat (alături de resursele de producție și efectele economice scontate) în **indicatori principali de plan în profil teritorial** ar permite o organizare teritorială a producției agricole bazată pe o mai bună cunoaștere a posibilităților locale și ar contribui la o mai puternică sporire a producției agricole. Nu trebuie uitat nici un moment că o agricultură rațională este cea organizată în funcție de condițiile economice și pedoclimatice locale, a căror influență se regăsește în concentrarea și specializarea producției agricole, fenomene specifice unei agriculturi moderne.

Concentrarea și specializarea producției agricole

CONTRAR UNOR INTERPRETĂRI date de unele cadre de conducere pe plan județean, autoaprovizionarea alimentară teritorială nu are nimic comun cu universalismul în producție. Caracterul incompatibil al unei asemenea interpretări este pus și mai mult în evidență de faptul că programul de autoaprovizionare este mai înainte de toate un program de producție, de dezvoltare — cantitativă și calitativă — a fiecărei ramuri și culturi la nivelul posibilităților existente pe plan local — județean, comunal. Autoaprovizionarea teritorială nu exclude **schimbul interjudețean la produsele agroalimentare care se află în deficit sau în excedent într-un județ sau altul.** A acționa pentru ca pe fiecare teritoriu agricol să se obțină cantitățile maxime posibile din produsele pentru care acesta dispune de condiții favorabile nu exclude concentrarea și specializarea producției, bineînțeles în limite raționale, ținînd seama de specificul și tradițiile agriculturii românești. Nimeni nu se gîndește ca de dragul noțiunii de autoaprovizionare teritorială să coboare plantațiile de vii și pomi pe cîmpie sau să cultive legume, sfeclă de zahăr ori ricin în zonele de munte. Principiile de **zonare a producției agricole,** ca bază teritorială pentru concentrarea și specializarea producției pe unități și tetorii, își păstrează întreaga valabilitate. Diminuarea importanței lor ar atrage după sine și diminuarea avantajelor pe care le prezintă marea producție agricolă socialistă.

De altfel, o simplă balanță a producției principalelor produse agricole pe locuitor arată că, la unul și același produs, în timp ce într-un număr de județe avem un excedent, în altele se înregistrează deficit.

Este clar că, mai ales la produsele de primă necesitate, cum sînt cerealele, trebuie asigurat un echilibru al disponibilităților pe locuitor, la scara întregii economii naționale. Un asemenea echilibru se asigură chiar și în cazul producătorilor agricoli. În acest sens, legea retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste stipulează că acele cooperative agricole care nu cultivă cereale sau nu pot asigura, din producția planificată, cantitățile de cereale cuvenite cooperatorilor care lucrează, membrilor de familie aflați în întreținerea acestora, precum și celorlalte persoane prevăzute de lege, vor beneficia din fondul de stat de cantitățile necesare pentru consumul alimentar stabilit prin programul de autoaprovizionare, cu condiția de a preda (prin schimb echivalent) alte produse — cartofi, fasole, fructe, carne, lapte etc. sau, în cazuri excepționale, cu plata în bani din drepturile de retribuire, cu condiția ca unitatea să livreze la fondul de stat produsele contractate pe care le realizează potrivit specificului. Într-un cadru mai larg, această prevedere se aplică tuturor comunelor necerealiere (inclusiv celor necooperativizate din zonele de deal și de munte), cărora li se asigură cerealele necesare, în schimbul unor produse agricole specifice, îndeosebi cartofi. Prin urmare, **concentrarea și specializarea în producție, completată de cooperarea în domeniul schimbului de produse agricole,** mărește posibilitățile de organizare rațională a autoaprovizionării teritoriale cu produse agroalimentare.

Oprea PARPALĂ

Industria metalurgică

(Urmare din pag. 6)

a produselor metalurgice, asigurarea sortimentelor cu înalți parametri tehnico-calitativi necesare industriei constructoare de mașini, navale, chimice, electronice și electrotehnice, extracției petroliere, tehnicii frigului, termoenergeticii, inclusiv energeticii nucleare și aviației. Punem, în continuare, un accent deosebit pe aplicarea celor mai moderne tehnologii de laminare, tratament termic, control nedistructiv și ajustare a produselor în flux continuu, toate acestea avînd efecte directe asupra calității și eficienței producției metalurgice.

Industria metalurgică dispune astăzi de o bună dotare cu instalații și agregate care permite realizarea unei game vaste de produse destinate consumului intern și extinderii schimburilor internaționale. Și mai dispune de un element indispensabil îndeplinirii obiectivelor puse în față de partid: factorul uman, oamenii dîrji ai unităților cu foc continuu, avînd calități profesionale și moral-politice deosebite. În această perioadă, tradiției siderurgice — veche de sute de ani pe meleagurile țării noastre — i s-a adăugat știința, într-un proces rapid, în care omul care produce metalul a căpătat valențe profesionale și de conștiință noi, s-a realizat o concordanță deplină între posibilitățile dotării tehnice, pe de o parte și posibilitățile și dorința celui care produce, pe de altă parte, de a obține rezultate mereu mai bune puse în slujba progresului țării. Această îmbinare a tradiției cu noul, cu cuceririle revoluționare ale științei și tehnicii contemporane creează premisele necesare unui nou salt calitativ în această ramură de activitate.

Funcționalitate sporită mecanismului de comerț exterior (II)

PLANIFICAREA disponibilului de marfă pentru export, potrivit legii, trebuie să se bazeze pe contracte de vînzare internațională perfectate și avînd garanții de realizare. Instabilitatea economică generată de situația de criză pe piața internațională desigur că îngreuiază mult procesul de contractare pe termen lung, menținerea angajamentelor contractuale de partenerii supuși evenimentelor imprevizibile din economia de piață. Și totuși în colaborarea economică dintre firmele noastre de comerț exterior și cele din țări nesocialiste se poate manifesta superioritatea economiei socialiste prin capacitatea sa de a planifica și mobiliza resursele potrivit obiectivelor prestabilite. Și aceasta începînd cu planificarea construcției de noi capacități de producție pentru export. Asigurarea unei serii economice de producție noilor obiective industriale ce se construiesc pornind de la necesitățile de aprovizionare tehnico-materială internă prin adăugarea unui procent de capacitate pentru export este un criteriu economic parțial, insuficient pentru a justifica, spre exemplu, profilarea a 50% din capacitatea unei noi fabrici pe producție de export.

Criteriului de serie optimă trebuie să i se adaoge studii de piață bine fundamentate, criteriul de marketing, pentru a justifica construirea de noi capacități de export. În caz contrar avem ceea ce se numește capacități de producție „reziduală", care pot fi mult mai greu acoperite cu comenzi externe.

Specialiștii constată că, deși legislația prevede o solidă fundamentare a oportunității investițiilor, mergînd pînă la nominalizarea viitoarelor piețe de export, în practică includerea unui obiectiv de investiții în planul cincinal este considerată uneori ca o justificare suficientă, deși progresul tehnic sau conjunctura pieții mondiale, diferitele evoluții economice pot determina, adesea, necesitatea de a reexamina oportunitatea unor investiții sau soluții de proiectare.

O rezolvare simultană a ambelor aspecte ale problemei — serie de producție optimă economic și acoperirea cu comenzi externe a capacităților de producție destinate exportului — se poate obține, așa cum relevă practica internațională, pe calea specializării și cooperării în producție. În acest sens, cadrul nostru juridic orientează spre încheierea de contracte pe termen lung de 10—15 ani pentru acțiunile de cooperare economică internațională pentru livrări de mărfuri, coproducție, prestări de servicii și executări de lucrări în condiții de reciprocitate. Cooperarea industrială asigură serii de producție pe subansamble mari, la nivelul cerințelor ambilor parteneri și totodată certitudinea preluării mărfii de partener.

Resurse de perfecționare a planificării activității de comerț exterior sugerează și analiza structurală a exporturilor românești comparativ cu piața internațională. Spre exemplu, „tradiția" de a planifica la exportul de mașini și utilaje cu precădere echipamente și instalații complete este uneori în contradicție cu realitățile pieței mondiale. Astfel, statistica internațională evidențiază că cca. 60% din exporturile internaționale de autoturisme se desfășoară sub forma schimbului mondial de componente. Fenomene similare au loc în domeniul electronicii, în domenii cu uzură rapidă a unor piese cum este utilajul petrolier, ca și în multe alte subramuri. Avantajele obținute prin specializarea producției pe componente sînt suficiente pentru a suporta costul transportului pe distanțe de mii de kilometri. Iată de ce planificarea în continuare a exportului de produse complete, nominalizate — cei drept mai comodă — se dovedește în practică prea rigidă. Apare deci necesar ca pe linia creșterii în continuare a competenței și răspunderii întreprinderilor și centralelor în desfășurarea activității de comerț exterior, planul național unic de dezvoltare economico-socială să stabilească sarcini valorice la export, iar sarcini fizice la un număr redus de produse și grupe de produse. În aceste condiții centralele, împreună cu întreprinderile de comerț exterior, ar urma să stabilească produsele, subansamblele, sortimentele în cadrul pozițiilor valorice, în concordanță cu cerințele piețelor externe și ale contractelor încheiate. Crește astfel răspunderea și inițiativa centralelor și întreprinderilor industriale în încheierea de contracte externe la nivelul sarcinilor valorice planificate.

O altă „tradiție" în planificare o constituie atenția mult mai mică acordată exportului de servicii comparativ cu exportul de mărfuri. Accentul pe care proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al P.C.R. îl pune pe laturile calitative ale creșterii solicită o mai profundă analiză și înțelegere a realităților din economia mondială și uneori chiar o ajustare a reprezentărilor tradiționale pe care le avem asupra unor fenomene economice.

Schimbările din lumea contemporană obligă la o înțelegere mai largă a noțiunii de mijloace de producție, incluzînd știința-cultura, la o înțelegere mai largă a noțiunii de muncitor colectiv, incluzînd cercetătorul în tehnică, cercetătorul în economie, consultantul în management, marketing, design, informaticianul etc., într-un cuvînt întreaga gamă a serviciilor necesare producției moderne ; iar comerțul internațional se efectuează cu toți acești factori de producție moderni.

Potrivit datelor din statistica internațională, încasările din prestări de servicii internaționale (turism, transporturi, asigurări, dividende din drepturi de proprietate intelectuală, comisioane bancare și comerciale, servicii inginerești etc.) pentru o serie de țări capitaliste ca S.U.A., Anglia, Franța, Italia, Austria, Grecia, Spania, Belgia etc. joacă un rol extrem de important în acoperirea deficitelor din balanța comercială (import-export de mărfuri).

Asupra balanței plăților curente a țării noastre influența balanței serviciilor este negativă, diminuînd excedentul realizat în balanța comercială. Poziția specifică a țării noastre față de resursele de materii prime și energie face să apară ca deosebit de actuală problema promovării exportului de prestări (fără consumuri materiale) pentru echilibrarea balanței invizibilelor și obținerea unui sold pozitiv la acest capitol al balanței de plăți.

Dezvoltarea puternică pe care o va cunoaște știința și tehnica în țara noastră în viitorul cincinal creează premise sigure nu numai pentru exportul rezultatelor cercetării incorporate în produse, dar și direct ca tehnologii, procedee tehnice, licențe, forme și modele industriale, servicii de asistență tehnică, consulting, engineering, service etc. Este totodată necesar să se dezvolte corespunzător și structurile de comercializare a acestor servicii, implicînd cît mai direct instituțiile furnizoare în toate etapele de tranzactare sau chiar lăsîndu-le să acționeze direct pe piața internațională.

Lărgirea rețelelor externe de distribuție, service, piese schimb, pe lîngă efectul pozitiv în promovarea exportului de mărfuri, poate constitui de asemenea o sursă importantă de încasări valutare. Este știut că prețurile cu amănuntul pe piețele externe sînt de cîteva ori mai mari decît prețurile oferite de importatori firmelor noastre de comerț exterior. Desfacerea prin rețele proprii de distribuție sau în cooperare pe piețele locale a mărfurilor românești de export deschide posibilități de majorare și pe această cale a încasărilor valutare.

Marile lucrări de amenajare a infrastructurii fluviale și maritime în porturile românești, creșterea parcului în toate sistemele de transporturi : rutier, căi ferate, maritim, fluvial, aerian, creează tot atîtea premise pentru echilibrarea, într-un viitor apropiat, a balanței transporturilor internaționale a țării noastre și obținerea unor excedente.

Participarea țării noastre la o serie de acțiuni de cooperare în domeniul bancar, al asigurărilor internaționale, cum sînt : **Banca Franco-Română** (Paris — Franța) în care partea franceză este reprezentată de Credit Lyonais, Société Générale, Banque Nationale de Paris, Banque de Paris et des Pays Bas, Crédit Comercial de France, Crédit industrial et Comercial, Crédit du Nord și Banque Rotschild, pentru 50% din capital, iar Banca Română de Comerț Exterior pentru 50% din capital ; **Banca Anglo-Română** (Londra — Anglia) la care participă Barklay's Bank International și Manufacturers Hannover Trust (cu 50% din capital) și Banca Română de Comerț Exterior cu 50% din capital ; **Frankfurt-Bukarest Bank**-Frankfurt/Main (R.F.G.), avînd ca acționari Banca Franco-Română-Paris, Banca Română de Comerț Exterior, Deutsche Genossenschaftbank și Berliner Handels und Frankfurter Bank ; **Misr Romanian Bank** (Cairo — Egipt), avînd ca acționari Banca Misr-Cairo, Banca Română de Comerț Exterior, Banca pentru agricultură și industrie alimentară și Banca de investiții București ; **Banca Italo-Romena Spa**, cu sediul

dr. Ioan GEORGESCU

(Continuare în pag. 21)

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

ANCHETĂ

FUNCȚIONAREA EFICIENTĂ A MECANISMULUI ECONOMICO-FINANCIAR

— opinii ale specialiștilor din 28 întreprinderi și 9 centrale industriale —

APLICAREA în practică a prevederilor noului mecanism economico-financiar, instaurarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii au asigurat în întreaga viață economico-socială condițiile cerute de dezvoltarea inițiativei și răspunderii întreprinderilor și centralelor în planificarea, conducerea, organizarea și desfășurarea propriei activități în strînsă legătură cu planificarea unitară a economiei naționale, conferind organelor de conducere colectivă ale oamenilor muncii din unitățile economice atribuții largi și răspunderi însemnate, pîrghii și instrumente economice și financiare corespunzătoare, întărind rolul lor esențial în mobilizarea și valorificarea la nivel superior a însemnatului potențial tehnico-productiv disponibil pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan și pentru asigurarea pe această cale a resurselor de creștere a avuției naționale, a venitului național și, astfel, a bunăstării materiale și spirituale a celor ce muncesc.

În partea a doua, **ancheta noastră *) își propune să releve** — și de această dată cu toate rezervele pe care inevitabil le presupune utilizarea unui asemenea instrument de investigare, mărimea structura și reprezentativitatea eșantionului etc. — **opiniile specialiștilor privind noi soluții și mijloace concrete de acțiune în vederea creșterii în continuare a eficienței activității practice desfășurate în unități economice de către organele colective de conducere, valorificării superioare a condițiilor create pentru consolidarea autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare a întreprinderii.**

1 Un accent deosebit a fost pus, prin intermediul întrebărilor din chestionar, pe reliefarea modalităților de organizare, desfășurare și finalizare a reuniunilor organelor colective de conducere. Cea mai mare parte (60%) a specialiștilor care au format eșantionul anchetei apreciază că în etapa de finalizare a hotărîrilor adoptate de organele colective de conducere a întreprinderii se regăsesc cele mai însemnate rezerve de perfecționare, de unde și opinia că, la nivel microeconomic, se cere acționat cu mai multă consecvență pentru utilizarea celor mai adecvate soluții de aplicare operativă, integrală, prin forțe proprii a deciziilor adunărilor generale ale oamenilor muncii, ale consiliului oamenilor muncii sau biroului executiv al C.O.M.

Referitor la căile de perfecționare a activității în etapa de finalizare a deciziilor organelor colective de conducere, după aprecierile a peste 53% din subiecți, **apare necesară și desfășurarea unor preocupări sporite pentru ridicarea continuă a eficacității sistemului de urmărire a modului de aplicare a hotărîrilor adoptate,** a mecanismului aducerii lor cît mai operative la cunoștința oamenilor muncii (38%), pentru perfecționarea stilului și metodelor de muncă ale secretariatelor organelor colective (în principal C.O.M.).

2 **Perfecționarea pregătirii reuniunilor de lucru ale organelor de conducere colectivă** ocupă, în opinia a 23% din specialiști, locul al doilea în cadrul surselor de perfecționare a organizării activității. În acest sens, preocupări sporite se cer concentrate, în special în cadrul consiliului oamenilor muncii din întreprinderi, pentru **asigurarea elaborării unor materiale scrise referitoare la fiecare punct al ordinii de zi, pentru transmiterea din vreme a acestora spre studiu participanților la reuniune, anunțarea în timp optim a datei și locului de desfășurare a ședințelor,** oferindu-se timpul necesar de gîndire, de reflectare asupra problemelor ce urmează a fi dezbătute, pentru întocmirea unei ordini de zi echilibrat încărcată cu diverse probleme și cît mai judicios întocmită și asigurarea cît mai bună a tuturor condițiilor materiale și organizatorice adecvate pentru desfășurarea lor, ceea ce se reflectă în sporirea calității deciziilor adoptate și, de aici, în calitatea activităților vizate.

În acest cadru, ponderea cea mai ridicată a posibilităților de perfecționare semnalate o dețin cele legate de **pregătirea ordinii de zi,** dat fiind că, în prezent, uneori în anumite întreprinderi ea mai este încărcată cu probleme prea numeroase sau minore — care pot fi rezolvate și la alte niveluri ierarhice (așa cum se apreciază în 40% din opiniile formulate), urmate de opiniile care sesizează importanța pe care o deține asigurarea de materiale scrise, elaborate și înaintate în timp optim participanților la ședință (38% dintre specialiști).

3 În ceea ce privește desfășurarea propriu-zisă a reuniunilor de lucru ale organelor colective de conducere, participanții la anchetă (23%) subliniază ca **o problemă de importanță aparte însemnătatea care se cere acordată asigurării unui spațiu suficient, prioritar, dezbaterii problemelor-cheie înscrise pe ordinea de zi,** evitării risipirii atenției pe un front prea larg de discuții sau pe o serie de probleme de importanță mai redusă pentru întreprindere sau centrală.

Un al doilea aspect în cadrul problemelor din această grupă îl reprezintă **necesitatea și posibilitatea optimizării duratei de timp afectate în medie unei ședințe,** așa cum apreciază peste 22% din specialiști. Într-adevăr, după cum au subliniat participanții la anchetă, analizînd detaliat bugetul de timp al cadrelor de conducere din unele întreprinderi se constată că aproape 30% din timpul acestora afectat unității economice este consumat în ședințe, mai mult sau mai puțin importante, inclusiv în ședințe ale organelor de conducere colectivă. Iată deci că raționalizarea duratei desfășurării ședințelor ca modalitate majoră de creștere a eficacității activității cadrelor de conducere din întreprinderi — și nu numai a acestora, ci și a celor de execuție — se impune tot mai mult în prezent cînd rezolvarea unor probleme complexe necesită dezbaterea și adoptarea de hotărîri colective. Din constatările noastre a rezultat că la întreprinderile care au format eșantionul anchetei, durata medie a unei ședințe a C.O.M. desfășurată lunar a fost de cca 3—4 ore, în condițiile în care în literatura de specialitate, unii autori susțin că la o durată ce depășește 2 ore ședința capătă o eficiență tot mai scăzută.

Pe lîngă aceasta, este cazul să precizăm că în toate unitățile, în timpul ședințelor, se cere mai consecvent aplicată, la toate nivelurile organizatorice ale unității, practica dialogului, a stimulării inițiativei și creativității participanților la ședință, a reprezentanților oamenilor muncii care își desfășoară activitatea nemijlocit în producție.

4 În continuarea investigației, s-a urmărit gradul în care unele componente ale procesului conducerii satisfac cerințele autogestiunii. În cadrul anchetei specialiștii au reliefat faptul că deși autogestiunea impune o optică nouă, superioară, în întreaga activitate a întreprinderii, totuși, o metodă încă întrebuințată în anumite întreprinderi este metoda pe comenzi, care face parte din grupa metodelor clasice de conducere prin costuri și deci prin conținut și formă nu răspunde exigențelor autogestiunii. Aplicarea eficientă a autogestiunii și autoconducerii reclamă stoparea mai fermă a atitudinilor comode, a rutinei și extinderea utilizării unor sisteme, metode și tehnici de conducere moderne, capabile să rezolve multiplele aspecte cu care se confruntă întreprinderile.

Între acestea **insistăm pe necesitatea utilizării mai largi a metodelor moderne de conducere prin costuri** (metoda normativă, taxă-oră-mașină ; standard cost ș.a.), alături de unele sisteme de conducere și autogestiune care asigură „împingerea" gestiunii pînă la nivelul locurilor de muncă (cum este cazul metodei cost-oră-producție).

Ioan HIDEGCUTI
Ion VERBONCU

*) Prima parte a acestei anchete a fost publicată în „R. E." nr. 36/1984

Asigurarea calității la nivelul prevederilor din contracte — sursă de beneficii

CONCENTRAREA eforturilor în toate întreprinderile pentru asigurarea unui nivel ridicat al calității produselor, în perfectă concordanță cu solicitările beneficiarilor interni și externi specificate în contractele de livrare a mărfurilor reprezintă o condiție esențială pentru vînzarea operativă a producției fabricate, încasarea integrală a contravalorii ei, asigurarea unei competitivități, rentabilități și eficiențe înalte la producător. Totodată, ridicarea continuă a nivelului tehnic și calitativ al produselor achiziționate permite beneficiarilor satisfacerea în grad superior a cerințelor, cu un consum material și energetic redus în exploatare. Iată deci că produsele înalt performante tehnico-funcțional, situarea lor la și peste nivelul înregistrat pe plan mondial constituie atît pentru producător cît și pentru beneficiar o sursă principală de beneficii, care se cere intens exploatată, prin investiții cît mai substanțiale de inteligență tehnică proprie, cît și prin sporirea preocupărilor pentru asigurarea în execuție a respectării riguroase a prevederilor înscrise în documentațiile tehnico-economice.

Așa după cum se subliniază în poiectul de Directive ale celui de-al XIII-lea Congres al partidului, și în viitorul cincinal o atenție deosebită se va acorda realizării unor produse de ridicat nivel tehnic și calitativ, creșterii prioritare a producției de înaltă tehnicitate, care valorifică cu maximă eficiență materiile prime, resursele energetice și munca socială, asigurînd o competitivitate superioară produselor românești pe piețele externe. În vederea ridicării nivelului tehnic și calitativ al producției se cer luate măsuri pentru modernizarea și reproiectarea produselor, asigurîndu-se creșterea duratei și siguranței în funcționare, reducerea greutății și consumurilor specifice, sporirea randamentelor și diminuarea cheltuielilor pentru exploatare, întreținere și reparații ; vor fi generalizate metodele moderne de analiză și control ale calității în proiectarea și fabricația produselor. Este prevăzut ca ponderea produselor industriale care se realizează la nivel mondial ridicat să ajungă în 1990 la aproape 95%, iar la 2—5% din producție să se atingă performanțe superioare acestui nivel. Pentru realizarea exemplară a acestor obiective de o deosebită însemnătate, ținînd seama de prevederile Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, de realizările de prestigiu obținute de economia românească în acest domeniu în cincinalul actual, de experiența acumulată în întreprinderile românești, de realizările și tendințele de pe plan mondial, de gradul înalt de dotare tehnică a economiei naționale, apare necesar ca în unitățile economice eforturile de asigurare a unui nivel înalt, eficient, al calității să urmărească :

■ **înnoirea, modernizarea și reproiectarea produselor,** pentru a asigura acestora înalți parametri tehnico-economici, funcționali și estetici, și, pe această bază, competitivitate și eficiență superioare ; diversificarea și creșterea prioritară a sortimentelor fabricate în domeniile de tehnicitate ridicată ; întărirea accentului pus pe perfecționarea constructiv-funcțională a produselor încă din faza de concepție-proiectare a acestora. De mare actualitate este finalizarea acțiunii de constituire în întreprinderi a băncilor de date tehnice și economice și consecventa lor actualizare în funcție de noutățile apărute în țară și pe plan mondial în domeniul respectiv ; adaptarea standardelor de produse la condițiile de calitate ale produselor similare la nivel mondial ridicat ; diversificarea gamei de fabricație, în așa fel ca toată materia primă disponibilă să fie valorificată în produse de calitate superioară, renunțarea la atitudinea comodă care mai există în unele întreprinderi de a utiliza și a solicita invariabil aceleași materii prime costisitoare sau mai greu de procurat, chiar și în cazurile în care practica internă și internațională a demonstrat posibilitatea înlocuirii lor — e drept printr-un efort propriu creativ sporit — cu materii prime existente, disponibile, accesibile. Foarte important este și ca producătorii să nu se limiteze numai la livrarea unui anumit produs cerut de beneficiari, ci să-și sporească inițiativa și răspunderea pentru a oferi și alte produse noi ; nivelul concepției și proiectării produselor trebuie să fie bine adaptat posibilităților tehnice și tehnologice actuale, dar să și stimuleze, să creeze noi deschideri de stimulare a perfecționării producției ;

■ **creșterea fiabilității și a mentenabilității produselor, a duratei și siguranței în funcționare a acestora, reducerea greutății și consumurilor specifice, sporirea randamentelor lor și diminuarea cheltuielilor pentru exploatare, întreținere și reparații, prin :** ● asigurarea unei fiabilități corespunzătoare pentru fiecare element al unui produs complex, deoarece aceasta asigură în final fiabilitate superioară a ansamblului ; ● utilizarea pe scară mult mai largă a metodelor de optimizare, încă din fază de concepție, a structurii ansamblului, a sistemului de funcționare, care să fie concomitent economic dar și fiabil ; ● includerea mai consecventă în cadrul testelor de încercare a produsului și a condițiilor specifice în care va trebui să funcționeze produsul ; ● creșterea preocupărilor pentru asigurarea pieselor de schimb de calitate corespunzătoare, pentru elaborarea de anexe detaliate la documentația tehnică propriu-zisă care să cuprindă instrucțiuni complete privind întreținerea, repararea și utilizarea corectă a utilajelor ; ● utilizarea pe scară mai largă, în cadrul acțiunii de urmărire a comportării produselor la beneficiar a instrumentarului simplu și comod de mînuit pe care-l oferă utilizarea matricilor „rata defectărilor", „ore de reparații" și „costul pieselor de schimb" (vezi „R.E." nr. 8/1976). Pentru realizarea simultană a celor două comandamente majore — sporirea fiabilității la beneficiar și reducerea costurilor la producător — **apare necesară o creștere mult mai susținută a preocupărilor în toate întreprinderile pentru generalizarea aplicării metodelor moderne de optimizare a costurilor calității, printre care, la loc de frunte se situează „gestiunea calității produselor"** (vezi „R.E." nr. 39/1980) ;

■ **întărirea controlului de calitate al tuturor produselor** realizate prin creșterea ponderii și contribuției **controlului activ și preventiv** de asigurare a calității proiectelor, a prototipurilor și seriei zero, și a controlului pe întreg fluxul de fabricație ; generalizarea metodelor moderne de asigurare a calității, în așa fel ca fiecare produs, piesă sau subansamblu să fie în modul cel mai exigent valorificate pentru a corespunde întru totul standardelor și normelor de calitate. Preocupări sporite ale tuturor factorilor implicați se cer concentrate pentru completarea dotării întreprinderilor cu mijloace de măsurare, asigurarea cu standurile de probe și încercări la nivelul programelor întocmite în acest sens ; pentru verificarea și reglarea corectă a utilajelor tehnologice de fabricație ; pentru exploatarea și întreținerea lor corespunzătoare ; pentru integrarea organică, unitară, a tuturor preocupărilor amintite la acest capitol în cadrul unor programe tehnologice unitare de control ;

■ **intensificarea activităților de ridicare a calificării profesionale a tuturor muncitorilor, maiștrilor, tehnicienilor și inginerilor,** punîndu-se un accent deosebit pe buna organizare și desfășurare a cursurilor de ridicare a calificării, pe cuprinderea în programele de învățămînt a cunoștințelor privind asigurarea calității și fiabilității produselor și a metodelor moderne de control. Așa după cum se subliniază în Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, în cadrul cursurilor de ridicare a calificării un instrument care trebuie mai frecvent și eficient folosit trebuie să-l constituie prezentarea în fața lucrătorilor a pieselor și produselor cu defecte, a consecințelor ce decurg din aceasta, evidențierea modului corect de lucru, a imporanței fiecărei piese și operațiuni tehnologice în ansamblul produsului, experiența înaintată existentă în domeniul respectiv pe plan național și internațional ;

■ instaurarea la toate locurile de muncă a unei severe discipline tehnologice, a unui climat de puternică răspundere colectivă și individuală pentru calitate, întărirea rolului maistrului, inginerilor și tehnicienilor, în calitatea lor de conducători direcți ai proceselor de producție.

Pentru creșterea participării și a răspunderii tuturor participanților la procesul producției materiale în realizarea unei calități înalte, la nivelul prevederilor contractuale și obținerea pe această cale a unor beneficii sporite în fiecare întreprindere, o contribuție deosebit de importantă aduce **aplicarea în economie a unui sistem de indicatori specifici de calitate a produselor.** El este de natură să asigure eficiență sporită în asigurarea unui control exigent în toate fazele procesului de fabricație, crearea unui sistem generalizat de creștere a răspunderii și cointeresării oamenilor muncii din întreaga întreprindere pentru ridicarea calității produselor, asigurarea unei eficiențe superioare în producție.

Stelu ȘERBAN

IMPACTUL PROGRESULUI TEHNIC ASUPRA CREŞTERII PRODUCTIVITĂŢII MUNCII

O CORELAŢIE fundamentală a creşterii eficienţei economice la nivelul întreprinderilor industriale analizată şi formulată cu claritate în proiectul de Directive ale celui de-al XIII-lea Congres al partidului este cea a creşterii contribuţiei progresului tehnic la intensificarea productivităţii muncii. În lumina acestei orientări de mare însemnătate pentru accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării am întreprins recent o analiză comparativă prin mai multe unităţi de producţie, urmărind să evidenţiem modul concret în care se manifestă această relaţie, factorii care o influenţează, contextul cel mai favorabil în care progresul tehnic poate contribui la creşterea productivităţii.

Eşantionul a cuprins : Întreprinderea de cinescoape, Întreprinderea „Automatica", Întreprinderea de elemente de automatizare, I.P.R.S. Băneasa. Pentru a contura mai precis tendinţele amintite am considerat util să cunoaştem, în prealabil, care este situaţia generală a întreprinderilor respective, similitudinile dar şi diferenţierile care apar în procesul elaborării şi realizării planului.

În cele mai multe cazuri, dinamica resurselor, cu excepţia mijloacelor circulante, a fost devansată de către cea a producţiei. Situaţia cea mai bună se întîlneşte în domeniul forţei de muncă, unde, cu mici excepţii, toate întreprinderile s-au încadrat în limitele înscrise în plan ; numărul efectiv al personalului muncitor este la nivelul şi, în mod frecvent, puţin sub prevederile de plan, în condiţiile în care marea majoritate a indicatorilor de eficienţă, inclusiv producţia-marfă, producţia-marfă vîndută şi încasată şi producţia netă se situează la un nivel mai ridicat faţă de sarcinile înscrise în plan. Rezultatele puteau fi superioare dacă pierderile din fondul total de muncă al întreprinderii s-ar fi redus la cele de natură obiectivă. Or, ponderea timpului neutilizat în fondul de timp maxim disponibil s-a menţinut anual între 7,3% şi 10,3% la Întreprinderea de cinescoape, între 7,0% şi 12,2% la Automatica, între 9,2% şi 12,7% la I.P.R.S. Băneasa şi între 7,6% şi 9,7% la I.E.A.

Referindu-ne la fondurile fixe, datele statistice arată o situaţie bună la Automatica şi I.P.R.S. Băneasa, nedepăşindu-se decît cu cîteva excepţii prevederile de plan, iar la celelalte două întreprinderi depăşirile la indicatorii valorici ai producţiei au fost însoţite de aceeaşi evoluţie şi, uneori, o creştere mai rapidă a volumului fondurilor fixe. Or, rezervele de folosire mai eficientă a fondurilor fixe, atît pe cale extensivă, cît şi pe cale intensivă, sînt mari la toate unităţile economice. Colectivele de oameni ai muncii, organismele autoconducerii muncitoreşti dispun realmente de capacitatea de a acţiona cu mai multă fermitate pentru utilizarea cu eficienţă sporită a aparatului de producţie, a zestrei tehnice încredinţate de societate. Acesta este un factor principal de ridicare substanţială a eficienţei economice, a productivităţii muncii sociale în ansamblu.

Neajunsuri, la toate cele patru unităţi, se manifestă însă în ceea ce priveşte mijloacele circulante utilizate pentru îndeplinirea sarcinilor de plan. Volumul lor a depăşit substanţial, cu excepţia anilor 1980 şi 1982 la I.P.R.S., cifrele înscrise în plan, atestînd risipă în utilizarea acestui factor de producţie, în contradicţie cu esenţa şi principiile noului mecanism economico-financiar, cu cerinţele economiei noastre planificate. Depăşirile respective îşi au izvorul, în principal ,în neajunsurile din domeniul aprovizionării tehnico-materiale, în modul cum se acţionează pentru înlăturarea şi prevenirea stocurilor supranormative, în existenţa creditelor nerambursate la termen, în slaba exigenţă manifestată în urmărirea şi realizarea decontărilor cu beneficiarii etc. Această situaţie este şi consecinţa faptului că bugetul de venituri şi cheltuieli al întreprinderii nu este utilizat ca instrument operant, cu rol activ, de conducere pentru prevenirea imobilizării unor fonduri.

Analiza nivelului şi dinamicii productivităţii muncii, calculate pe baza producţiei nete, evidenţiază tendinţa puternică de creştere şi nivelul înalt al acesteia, cu toată influenţa exercitată de modificarea preţurilor şi structura sortimentală a producţiei. Astfel, productivitatea medie orară a unui muncitor a crescut, în 1980 faţă de 1978, cu 11,4 lei la Întreprinderea de cinescoape, cu 10 lei la Automatica, cu 35 lei la I.P.R.S. şi cu 15 lei la I.E.A. ; de asemenea, sporul productivităţii orare a muncii, în 1982 comparativ cu 1981, a fost apropiat de cele patru unităţi, respectiv de 8 lei la Întreprinderea de cinescoape, de 10 lei la Automatica, de 8 lei la I.P.R.S., şi de 7 lei la I.E.A. În acelaşi timp, datele statistice arată că nivelul planificat al productivităţii muncii a fost (cu excepţia anilor 1978 şi 1981 la Întreprinderea de cinescoape) realizat şi depăşit, la Automatica depăşirile faţă de plan fiind substanţiale.

Sporirea productivităţii muncii este urmarea unui număr mare de factori, a căror acţiune se intercondiţionează. Cercetarea aportului acestor factori în cele patru întreprinderi arată că nivelul şi ritmul creşterii productivităţii muncii sînt determinate, în mare măsură, de intensitatea propagării progresului tehnic (vezi tabelul). Contribuţia progresului tehnic la creşterea productivităţii muncii a avut ponderi, în cei cinci ani la care se referă analiza, cuprinse între 37 şi 67% la Întreprinderea de cinescoape, între 23 şi 62% la I.P.R.S. Băneasa şi între 37 şi peste 100% la I.E.A. (unde progresul tehnic a contracarat influenţa negativă a schimbării structurii producţiei). Contribuţia automatizării la creşterea productivităţii muncii pe baza progresului tehnic a avut valori între 9 şi 30% la Întreprinderea de cinescoape, iar la Automatica între 14 şi 17%.

Creşterea productivităţii muncii evidenţiază, în esenţă, nivelul şi dinamica economiei de muncă exprimată indirect prin economia relativă de personal. Calculele pun în evidenţă faptul că ridicarea productivităţii muncii se concretizează în economii importante de personal aferente producţiei nete care, la Întreprinderea de cinescoape, a evoluat în perioada 1978—1982 între 130 şi 622 persoane, respectiv între 265,2 mii om-ore şi 1 287,5 mii om-ore ; la Automatica, între 479 şi 835 persoane şi între 976,6 mii om-ore şi 1 745,2 mii om-ore ; la I.P.R.S. între 938 şi 1 441 persoane şi între 2 230,2 mii om-ore şi 3 493 mii om-ore. În cei mai mulţi ani, peste jumătate din această economie a fost efectul progresului tehnic.

Efecţele progresului tehnic asupra creşterii productivităţii muncii sociale îşi găsesc reflectarea şi prin urmările sale asupra economiei de materii prime, materiale, energie şi combustibil, problemă care prezintă o importanţă deosebită pentru industria ţării noastre. Economiile anuale totale de materii prime, materiale, energie şi combustibil obţinute pe seama creşterii productivităţii muncii au fost cuprinse între valorile de 507,5 mii lei şi 2 118,8 mii lei la Întreprinderea de cinescoape şi între 40,7 mil. lei şi 113,9 mil. lei la I.P.R.S. Partea covîrşitoare din aceste economii, 90—95% şi chiar mai mult, este consecinţa progresului tehnic. La I.P.R.S., circa 10—12% din aceste economii s-au realizat pe seama automatizării producţiei.

Asupra nivelului şi dinamicii productivităţii muncii sociale automatizarea procesului de producţie are influenţă hotărîtoare. După cum se ştie, în activitatea de planificare şi urmărire a acţiunilor privind automatizarea sînt utilizaţi o serie de indicatori : coeficientul de automatizare a producţiei, ponderea maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor automatizate faţă de total, coeficientul de automatizare a muncii determinat ca pondere a personalului care lucrează la maşini, utilaje şi instalaţii automatizate sau la conducerea acestora. Calculele comparative arată că nivelul coeficientului de automatizare a procesului de producţie prezintă mari diferenţe : la Întreprinderea de cinescoape acest coeficient este ridicat, respectiv între 0,60 în 1978 şi 0,80 în 1982 ; la Automatica, deşi acest coeficient

Contribuția procentuală a factorilor la creșterea productivității muncii
(calculată pe baza producției nete) %

	Întreprinderea de cinescoape			Automatica		
	1978	1980	1982	1978	1980	1982
Creșterea productivității muncii	5,2	9,0	5,7	6,0	9,0	14,0
Progresul tehnic	1,9	4,6	3,3	1,3	1,76	6,88
din care automatizarea	0,2	1,4	0,3	0,22	0,67	0,98
Perfecționarea organizării producției și muncii	1,9	0,6	0,6	3,0	3,23	1,72
Calificarea, perfecționarea și creșterea îndemînării executanților	1,4	0,5	1,3	1,13	0,24	1,23
Schimbarea structurii producției, a cooperării și a ponderii cheltuielilor materiale	—	3,3	—8,7	0,57	1,82	4,17

	I.P.R.S. Băneana			I.E.A. București		
	1978	1980	1982	1978	1980	1982
Creșterea productivității muncii	27,84	24,05	18,22	32,30	— 1,91	0,75
Progresul tehnic	15,05	14,77	9,01	12,10	1,63	3,00
din care automatizarea	...	...	....	...	...	...
Perfecționarea organizării producției și muncii	11,02	3,55	1,65	6,05	1,07	1,41
Calificarea, perfecționarea și creșterea îndemînării executanților	1,32	0,40	0,08	1,85	0,68	0.47
Schimbarea structurii producției, a cooperării și a ponderii chelt. mat.	—	5,33	7,48	12,30	— 5,29	—4,13

a crescut de peste 4,5 ori în 1982 față de 1978, valoarea lui este încă mică.

În privința ponderii mașinilor auomate față de total, deși indicatorul este în ușoară creștere la toate cele trei unități, aceasta are totuși niveluri reduse : 5% în 1978 și 9% în 1982 la Întreprinderea de cinescoape ; 2% și respectiv 4% la Automatica ; 4% și respectiv peste 5% la I.P.R.S. Băneasa. Situația se prezintă mai bine la Întreprinderea de cinescoape în ceea ce privește ponderea instalațiilor automate care a fost de 38% în 1978 și de 41% în 1982, iar a celor cu autoreglare s-a menținut în jur de 33%. La Întreprinderea Automatica, indicatorul respectiv era de 10% în 1980 și de 20% în 1982, iar la I.P.R.S. de circa 3% în toți anii. Rezultă, de asemenea, că instalațiile cu producție complet automatizată lipsesc la cele trei întreprinderi, iar cele cu optimizare automată se întîlnesc la I.P.R.S. într-o proporție foarte redusă.

Ca o consecință, coeficientul de automatizare a muncii, exprimat prin ponderea personalului muncitor care lucrează la mașini automate sau la conducerea acestora a cunoscut o creștere de la 10% în 1978 la 15% în 1982 la Întreprinderea de cinescoape, iar la celelalte două întreprinderi, cu toate că indicatorul respectiv a crescut, el are un nivel mult mai redus : 1% în 1978 și 3% în 1982 la Automatica și respectiv 3,2% și 5,2% la I.P.R.S. Situația cu privire la ponderea personalului muncitor care lucrează la instalațiile automate sau la conducerea acestora arată că la Automatica coeficientul respectiv, este ridicat, adică de 45% în 1978 și de 50% în 1982, pe cînd la celelalte două unități, cu toată evoluția pozitivă a acestui indicator, el se menține la un nivel de cîteva procente : 1,5 în 1980 și peste 3 în 1982 la Automatica și respectiv peste 3 și aproape 4,5 la I.P.R.S. *)

Nivelul automatizării este reflectat și prin ponderea mijloacelor fixe automatizate în totalul fondurilor fixe. Luînd ca exemplu Întreprinderea de cinescoape unde, conform calculelor, indicatorii privind ponderea mașinilor și instalațiilor automate față de total, ca și ponderea personalului muncitor care lucrează la acestea sînt substanțial mai ridicate decît la celelalte întreprinderi care fac obiectul studiului, ponderea mijloacelor fixe automatizate în totalul fondurilor fixe s-a menținut constant în jur de 40%.

Gradul de automatizare, ca și acțiunile întreprinse prin plan în acest scop, sînt condiționate de volumul fondurilor de investiții alocate. Coeficienții mai ridicați de automatizare la Întreprinderea de cinescoape sînt consecința nemijlocită a eforturilor de investiții specifice. Ponderea acestor investiții, în total, la Întreprinderea de cinescoape a fost de 12% în 1979, 29% în 1980, 44% în 1981 și 17% în 1982. La Automatica și I.P.R.S. ponderile respective au fost (cu excepția anului 1980 la Automatica) în jur de 1% și chiar mai puțin. În vederea sporirii aportului automatizării la creșterea productivității muncii sociale, se impune o mai temeinică fundamentare a planului de investiții, acordîndu-se prioritatea cuvenită acțiunilor de automatizare.

Asupra nivelului și dinamicii productivității muncii sociale o influență deosebită o exercită nu numai nivelul tehnic al aparatului de producție, ci și nivelul eficienței utilizării zestrei tehnice respective atît pe cale exensivă cît și intensivă. Referindu-ne, de exemplu, la mijloacele fixe automatizate, calculele arată o situație foarte bună privind folosirea fondului de timp maxim disponibil al acestor mijloace la Întreprinderea de cinescoape, timpul efectiv fiind foarte apropiat de cel maxim disponibil. O situație opusă a existat la I.E.A., unde gradul de folosire a fondului de timp maxim disponibil a avut valori mult mai scăzute. Rezervele mari de economisire a muncii sociale nu numai pe calea ridicării nivelului de automatizare, ci și prin utilizarea deplină și rațională a acestor mijloace la întreprinderea respectivă sînt reflectate de volumul absolut (în ore-mașină) al fondului de timp neutilizat. La Automatica există diferențe sensibile de la un mijloc fix automatizat la altul în ceea ce privește gradul de folosire a timpului maxim disponibil. Astfel, la unele mijloace fixe, ca de exemplu la cuptorul staționar 4 260 și la cuptorul-tunel Transp. 4 419, indicatorul în speță are nivele apropiate de 100%, pe cînd la altele ponderea timpului neutilizat în cel maxim disponibil este mult mai scăzută. Principala concluzie care se desprinde este aceea că, la această unitate, se impun măsuri mai ferme pentru folosirea integrală a fondului de timp maxim disponibil al mașinilor și instalațiilor automate.

Progresul economico-social rapid al țării depinde în mod hotărîtor, la actualul nivel al bazei tehnico-materiale și al potențialului uman din toate ramurile, de creșterea mai puternică a productivității muncii sociale.

Înfăptuirea prevederilor Propramului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în anul 1990 impune măsuri tehnice, economice, organizatorice temeinic fundamentate în fiecare întreprindere, avînd în vedere acțiunea interdependentă a tuturor factorilor, în formele lor concrete de manifestare în fiecare unitate, un rol deosebit revenind extinderii pe scară largă a mecanizării și automatizării, folosirii cît mai depline a capacităților de producție.

Emil CIOFLAN
Costinel LAZĂR
Alexandru PASCAL
Gheorghe GORINCU

*) Gradul redus de automatizare se explică și prin specificitatea nomenclaturii de fabricație la întreprinderile care fac obiectul studiului. De exemplu, Automatica produce panouri de automatizare electrotehnice și electronice care sînt destinate automatizării proceselor de producție la beneficiari, producția întreprinderii caracterizîndu-se prin montaj manual în cea mai mare parte.

În același timp, operațiunile ușoare dar cu volum mare de muncă sînt în cea mai mare parte executate manual, deoarece lucrările au caracter de unicat (de exemplu montajul aparatelor și conectarea lor la borne). Actualmente, dezvoltîndu-se sortimentele de electronică industrială, devine tot mai acută asimilarea tehnologiilor pentru circuite imprimate, efortul de autoutilare și investiții trebuind să fie orientat cu precădere spre acest domeniu.

relații financiar-valutare și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Esența crizei sistemului financiar internațional: insolvabilitate sau disfuncționalități ale sistemului

Explozia dobînzilor practicate pe pieţele principalelor ţări creditoare începînd cu anul 1979, deteriorarea climatului economic mondial şi accentuarea tendinţelor protecţioniste au făcut ca în ultimii doi-trei ani ţările lumii a treia să se confrunte cu dificultăţi în asigurarea echilibrului balanţelor de plăţi şi satisfacerea serviciului datoriei externe.

Imposibilitatea de a restitui ratele scadente şi de a face faţă unor dobînzi crescînde de către multe ţări debitoare, între care exemplele cele mai cunoscute le constituie Brazilia, Mexicul şi Argentina, au făcut ca băncile creditoare să-şi restrîngă începînd cu anul 1982 volumul creditelor acordate şi să suprime chiar linii de credit deja existente. Iar aceasta într-un moment cînd situaţia economiei mondiale impunea cel mai mult continuarea asistenţei financiare pentru acoperirea deficitelor balanţelor de plăţi ale căror încasări au fost şi sînt diminuate de restrîngerea veniturilor din exporturile confruntate cu barierele protecţioniste şi ale căror plăţi sînt împovărate de obligaţia de a achita dobînzi excesiv de mari.

În situaţia creată în ultimii ani, şi pe care mulţi o caracterizează drept o criză a sistemului financiar internaţional, două sînt întrebările asupra cărora se focalizează dezbaterile din cercurile financiare şi politice şi din literatura de specialitate:

a) Este problema datoriilor externe o problemă de insolvabilitate sau de lipsă de lichiditate?

b) Care sînt căile pentru a o rezolva în prezent şi a o evita în viitor?

Răspunsul la prima întrebare nu poate fi decît unul singur: ne aflăm în faţa unor cazuri de insuficientă lichiditate internaţională şi nu de insolvabilitate. Ce semnificaţie are aceasta?

Nici ţările creditoare şi nici cele debitoare nu sînt de acord cu noţiunea de insolvabilitate. Insolvabilitatea ar însemna că ţările debitoare, cel puţin unele dintre ele, nu mai dispun şi nici nu vor dispune în viitorul previzibil de capacitatea de a mai rambursa angajamentele asumate faţă de creditorii externi. Instituţiile financiare ar trebui să înscrie sumele acordate sub formă de împrumut acestor ţări direct în contul de pierderi, iar ţările debitoare nu ar mai putea beneficia mulţi ani de asistenţă financiară externă.

Ultimii ani au adus modificări substanţiale ale capacităţii productive a ţărilor în curs de dezvoltare, nivelul de dezvoltare a unora a crescut, schimburile externe s-au amplificat. După unele opinii nici nu ne aflăm măcar în faţa unei situaţii de criză. Aceasta deoarece, dacă în termeni nominali datoria externă a ţărilor în curs de dezvoltare a crescut între 1971 şi 1981 într-un ritm mediu de 20 la sută, în termeni reali (făcînd corecţie cu indicele de creştere a preţurilor la import în ţările neexportatoare de petrol) ritmul de creştere se reduce la numai 5 la sută pe an, ceea ce înseamnă că angajamentele externe s-au aliniat la ritmul de creştere economică al acestor ţări.

Lipsa de lichiditate cu care se confruntă ţările lumii a treia în ultimii trei-patru ani este nu atît efectul unei supraîndatorări (mai ales că nimeni nu ar putea spune cu certitudine matematică care este limita maximă pînă la care o ţară poate angaja credite), ci rezultatul modificării într-un termen mult prea scurt a condiţiilor externe cărora trebuie să le facă faţă ţările debitoare: majorarea dobînzilor, protecţionismul, deteriorarea raportului de schimb, al doilea şoc petrolier. Prin urmare, deşi Fondul Monetar Internaţional solicită, atunci cînd acordă credite, ajustări ale politicii economice interne ale acestor ţări, responsabilitatea situaţiei create revine în bună măsură chiar ţărilor creditoare, care ar trebui şi ele să-şi modifice politica economică pe care o urmează.

La cea de-a doua întrebare enunţată mai sus răspunsurile care se dau sînt foarte numeroase. Mulţi văd soluţii în modificarea tehnicilor bancare de acordare a împrumuturilor. Alţii cred într-o mai strînsă colaborare pe de o parte a creditorilor, iar pe de altă parte a debitorilor. Există şi părerea că rezolvarea va veni de la sine pe măsură ce recesiunea mondială actuală va fi depăşită. În cele ce urmează dorim să prezentăm pe scurt cîteva din sugestiile cele mai reprezentative care au fost enunţate în ultima perioadă pentru rezolvarea problemei datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare.

Peter B. Kenen de la Universitatea din Princeton a propus instituirea unei Corporaţii de Scont care să preia datoriile ţărilor lumii a treia faţă de băncile comerciale la o rată de 10 la sută. Băncile ar primi în schimb obligaţiuni pe termen lung emise de Corporaţie. Aceasta ar putea opera o oarecare reducere a dobînzilor percepute ţărilor în curs de dezvoltare (datorită taxei de scont percepute) şi ar putea renegocia datoria acestora reeşalonînd-o pe perioade mai lungi.

Supliment la nr. 39 1984 Revista ECONOMICA

Un alt economist american, Felix Rohatyn face o propunere similară. Pornind de la analogia cu Corporația de Asistență Municipală — creată pentru a evita falimentul orașului New York — el sugerează ca datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare să fie reeșalonată pe o perioadă de la 15 la 30 de ani, iar dobînda să fie redusă la 6 la sută. Schema de reeșalonare ar trebui să fie astfel concepută încît plățile periodice cuprinzînd ratele scadente și dobînzile să nu depășească 25—30 la sută din veniturile anuale din exporturile țărilor în cauză. Operațiunea ar urma să fie condusă de Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială sau o agenție specializată în acest scop. Instituția în cauză ar prelua debitele deținute de bănci asupra țărilor în curs de dezvoltare, emițînd în schimbul lor titluri de credit proprii. Propunerea recunoaște că modificarea scadențelor creditelor prin prelungirea termenelor de rambursare ar conduce la crearea unor pierderi pentru bănci, urmînd a se stabili modul de acoperire a acestor pierderi prin contribuția acționarilor și a diferitelor țări. Argumentul este că deși pierderile sînt inevitabile se dobîndește în schimb o mai mare certitudine asupra securității activelor deținute.

Congresman-ul american Charles E. Schumer pledează pentru prelungirea termenelor de rambursare a creditelor și pentru reducerea dobînzilor percepute. Această operațiune ar urma să fie făcută sub egida FMI direct de către băncile creditoare. În cazul în care nu se ajunge la un asemenea acord între bănci și țara respectivă, directorul executiv american la Fondul Monetar Internațional ar primi instrucțiuni să voteze împotriva altor împrumuturi acordate de Fond țării respective.

Norman A. Bailey, ex-director cu afacerile economice internaționale în Consiliul Național de Securitate al S.U.A., a propus ca datoria țărilor în curs de dezvoltare să fie înlocuită cu titluri de credit (exchange participation note) care să dea dreptul deținătorului să încaseze o anumită pondere din veniturile realizate din exporturi de către țările debitoare. O serie de bancheri britanici au pledat și ei în favoarea unor mecanisme de scontare a datoriilor reeșalonate ale țărilor în curs de dezvoltare de către băncile centrale sau agenții specializate, în scopul obținerii de lichidități care să poată fi utilizate pentru acordarea altor credite sau efectuarea de plăți. Instituțiile de scont ar putea emite titluri de credit în schimbul angajamentelor scontate, titluri care să poată fi încasate „cash" în cazul în care banca deținătoare nu dispune de suficiente fonduri lichide. Într-o anumită versiune aceste titluri de credit nu ar trebui să fie purtătoare de dobîndă, astfel încît o eventuală vînzare a lor să se facă cu un discount semnificativ care să conducă la realizarea unei pierderi de către banca în cauză, pierdere care ar constitui o penalizare pentru creditele acordate fără o analiză suficientă. William R. Cline de la Institutul de Economie Internațională din S.U.A. consideră că împrumuturile acordate țărilor lumii a treia ar trebui să îmbrace forma obligațiunilor cu cupon zero, instrument care a cîștigat o mare popularitate în ultimii ani în mediul financiar american. Aceste obligațiuni sînt amortizate (recumpărate) la o valoare fixă, prețul lor de vînzare fiind astfel diminuat cu suma corespunzătoare dobînzii aferente. În acest fel, practic, achitarea dobînzii se amînă pînă în momentul rambursării împrumutului de către emitentul obligațiunii. Argumentul adus este că efectul obținut ar fi similar reeșalonării negociate a datoriilor scadente, dar în schimb s-ar evita crearea unei eventuale imagini nefavorabile a debitorului respectiv pe piața financiară.

O categorie diferită de propuneri se inspiră din experiența modului de acordare și asigurare a creditelor de export (care constă în ultimă instanță tot în scontarea activelor restante de către diferite instituții create special în acest scop, dar a căror finanțare se face prin perceperea unor prime de asigurare asupra creditelor acordate). Așa cum arată realitatea, nici una dintre sugestiile enunțate mai sus nu a prins viață. Din contră, ele au dat naștere la dezbateri și controverse chiar în lumea financiară a țărilor dezvoltate.

Același William R. Cline, într-un articol publicat în 1983 în periodicul „Economic Impact" sub titlul „Proposals for a Reform: An Analysis" analizînd majoritatea propunerilor observă, din punctul său de vedere, caracterul inoperant al acestora. Iată argumentele sale:

În primul rînd, măsurile sugerate diagnostichează actuala situație a datoriilor externe drept „scăpată de sub control" și judecă țările în curs de dezvoltare ca fiind insolvabile și nu doar lipsite temporar de lichiditate. Depășirea recesiunii mondiale în următorii trei-patru ani va face însă ca problema datoriilor să poată fi pe deplin stăpînită.

În al doilea rînd o serie de măsuri propuse tind să descurajeze băncile de a mai acorda noi credite țărilor lumii a treia. Pare improbabil ca băncile să accepte să acorde noi împrumuturi acestora, știind că datoriile vor fi incluse într-un program care le va produce o pierdere (exemplu: vor fi transformate în active purtătoare de dobînzi inferioare celor practicate pe piață).

În actualul context financiar internațional, transferul la o agenție internațională de scont a creditelor angajate de către țările în curs de dezvoltare față de bănci ar elimina constrîngerea „naturală" la care sînt supuse acestea de a acorda noi credite. Astfel, băncile deținătoare de active în țări ca Mexic sau Brazilia sînt obligate în prezent să acorde în continuare asistență financiară acestor țări pentru a-și asigura de fapt securitatea creditelor deja angajate. Dacă însă aceste credite ar fi transferate la o agenție internațională, o asemenea obligație ar dispare, contribuindu-se astfel de fapt la accentuarea unei crize pe care autorii propunerilor încearcă să o evite. În prezent, țările în curs de dezvoltare au nevoie de credite pentru a putea pune în practică măsurile de ajustare economică adoptate și pentru a face față obligațiilor de plăți internaționale privind achitarea dobînzilor și a ratelor scadente. Propunerile respective nu par însă a avea sens decît dacă nu ar mai fi necesare noi împrumuturi, ci doar ar trebui prelungită perioada de rambursare a celor angajate anterior.

În al treilea rînd, agențiile internaționale propuse a fi create pentru a prelua datoriile externe ale țărilor lumii a treia ar avea nevoie de un imens capital social. Dacă numai jumătate din obligațiile de plăți ale țărilor în curs de dezvoltare, evaluate de autor la 700 miliarde de dolari, ar trebui să fie preluate, țările industrializate ar trebui să creeze un fond de 350 miliarde de dolari. O asemenea sumă depășește însă cu mult contribuțiile alocate pe plan internațional în ultimii ani în scopul ajutorării țărilor cu nivel de dezvoltare scăzut.

În fine, alte propuneri, cum ar fi înlocuirea datoriei țărilor în curs de dezvoltare prin titluri de credit care să permită deținătorului să încaseze o parte din veniturile realizate din exporturi de către țările debitoare, nu vor fi acceptate de piață, deoarece este puțin probabil ca cineva să fie interesat în achiziționarea acestor titluri de îndată ce executarea lor silită este scoasă din cauză.

Autorul mai sus-menționat consideră că dată fiind starea temporară de insuficientă lichiditate în lumea a treia, problema datoriei externe trebuie tratată în continuare diferit de la o țară la alta, în funcție de situația

concretă și specifică fiecăreia. Atitudinea fundamentală trebuie să o constituie continuarea contactelor și negocierilor între creditori și debitori. Acest proces ar trebui să genereze în toate cazurile eforturi suplimentare din partea tuturor celor implicați. Țările debitoare ar trebui să-și accentueze eforturile și sacrificiile pentru a pune în aplicare programele de ajustare economică necesare pentru a-și reechilibra balanța de plăți și rambursa datoriile scadente, băncile creditoare ar trebui să continue moderat să accepte noi credite, iar Fondul Monetar International și guvernele țărilor dezvoltate să-și mărească sprijinul acordat. Fondul ar trebui, în plus, în unele situații să accepte majorarea plafoanelor maxime de credite stabilite în funcție de mărimea cotei de participare a fiecărei țări.

Pentru ca această strategie generală să capete substanță este necesar ca fluxurile financiare guvernamentale să fie pe cît se poate de substanțiale. Este timpul și cazul ca tendințele înregistrate la mijlocul deceniului trecut să fie inversate, majorîndu-se ponderea asistenței oficiale corespunzător cu reducerea ponderii împrumuturilor bancare și, pe această bază, ușurîndu-se termenii de acordare a creditelor.

Din cele prezentate se degajă o concluzie fundamentală. Atît măsurile cît și contramăsurile propuse caută să reducă problema datoriilor externe ale țărilor în curs de dezvoltare la aspectul său pur bancar, soluțiile fiind căutate în același context tehnic. Se neglijează însă faptul că actuala situație critică își are rădăcinile adînci în primul rînd în relațiile economice internaționale existente, relații în care statele puternic dezvoltate își impun politica care le avantajează și care le permite să depășească greutățile economice pe care le întîmpină, transferîndu-le asupra țărilor sărace.

Probabil că nu s-ar fi ajuns la o criză a datoriilor externe dacă în urma scumpirii prețului petrolului țările dezvoltate ar fi luat măsurile de ajustare necesare și nu ar fi majorat atît de mult prețurile produselor manufacturate pe care le importă țările în curs de dezvoltare, obligîndule astfel pe acestea din urmă să angajeze mari datorii pentru a achiziționa tehnologia atît de necesară dezvoltării. Nu s-ar fi ajuns la o criză dacă țările dezvoltate ar fi dat dovadă de disciplină în politica financiară și ar fi menținut echilibrul bugetar național (în special limitînd și reducînd cheltuielile de înarmare) evitîndu-se astfel inflația galopantă care a caracterizat în întregime deceniul trecut. Dacă inflația ar fi fost controlată, pe de o parte prețurile de export nu ar fi crescut atît de mult, iar pe de altă parte nu ar mai fi fost necesare măsurile antiinflaționiste adoptate la începutul anilor optzeci în Statele Unite sau în Marea Britanie, măsuri care au condus la creșterea fără precedent a ratelor dobînzilor, care și astăzi sînt exprimate prin două cifre.

În fine, nu ar fi fost nevoie de protecționism dacă țările dezvoltate și-ar fi ajustat și ele propria economie, așa cum le cer astăzi țărilor din lumea a treia, dînd posibilitatea țărilor în curs de dezvoltare să preia producția unei serii întregi de produse manufacturate care să-și găsească desfacere liberă pe piața mondială și să realizeze în acest fel veniturile externe necesare asigurării echilibrului balanțelor de plăți.

Prin urmare, chiar dacă eforturilor și sacrificiile făcute de țările sărace și relansarea economiei mondiale în următorii ani vor conduce la ușurarea situației datoriilor externe, problema rămîne deschisă atîta timp cît cauzele sale esențiale nu vor fi fost înlăturate și nu va fi instituită o nouă ordine economică internațională.

ODOBESCU EMANUEL
Banca pentru Agricultură și Industrie Alimentară

Relații financiare internaționale

Transformarea economiei americane din exportator în importator de capital

S.U.A. sînt pe cale de a se transforma din exportator, în importator net de capital, situație în care nu s-au mai aflat din anul 1917.

În cadrul unei dezbateri pe această temă, redată în săptămînalul american Business Week, Paul Volcker, președintele Sistemului Federal de Rezerve, aprecia că această răsturnare a poziției internaționale a S.U.A. se va petrece pînă în anul 1985. Dacă în 1982 exportul net de capital american era de 169 miliarde dolari, după părerea lui Volcker, în 1985 importurile de capital vor depăși exporturile cu 82 miliarde dolari.

În esență, această situație este determinată de o caracteristică de bază a comportamentului economic în S.U.A.: pentru menținerea creșterii producției, se stimulează excesiv cererea, ajungîndu-se la supraconsum. Acest lucru are două efecte. Pe de o parte, consumatorii particulari și guvernul american contractează credite și au cheltuieli mai mari decît veniturile, ceea ce face ca economiile să se situeze la niveluri scăzute. În consecință, investițiile finanțate din surse proprii sînt relativ modeste și crește ponderea investițiilor externe. Pe de altă parte, rata înaltă a dobînzilor în S.U.A. — rezultat direct al ofertei limitate de fonduri în condițiile unei cereri susținute — atrage capitalul străin.

Pentru că o reducere a ratei dobînzilor nu ar avea ca rezultat decît o amînare a procesului de tranformare a S.U.A. în debitor net, se preferă menținerea unui nivel ridicat al acesteia, atîta timp cît prin fluxurile de capital către S.U.A. se finanțează dezechilibrul plăților externe (pentru 1984 unii economiști prevăd un deficit comercial de 110 miliarde dolari și un deficit al balanței de plăți curente de 80 miliarde dolari) și masivul deficit bugetar.

Directorul Institutului de Economie Internațională din Washington, C. Fred Bergsten, apreciază că intrările de capital în S.U.A. vor fi de 100 miliarde dolari anul acesta și vor depăși 125 miliarde dolari în 1985.

Profesorul Robert Triffin de la Universitatea din Douvain pune accentul pe alt factor: în cazul multora dintre împrumuturile guvernamentale (inclusiv asistență pentru dezvoltare) și a unora dintre creditele bancare acordate de S.U.A., debitorii nu vor avea capacitatea de a-și achita serviciul datoriei (recurgîndu-se eventual la reeșalonări), în timp ce datoriile S.U.A. față de străinătate trebuie achitate la termenele stabilite.

Poziția de debitor net a S.U.A. va avea efecte notabile atît asupra economiei americane, cît și asupra sistemului monetar-financiar internațional. În afara faptului că ritmul de creștere a economiei americane va scădea datorită necesității de a exporta tot mai multe resurse interne pentru acoperirea datoriei, este probabilă și declanșarea unei crize de încredere în dolarul S.U.A. care va determina o depreciere a acestuia. Dar scăderea cursului dolarului nu va avea ca rezultat numai impulsionarea exporturilor americane, ci și o creștere a inflației. După opinia unor economiști, o scădere a cursului dolarului cu 20% va determina o majorare cu circa 4 procente a ratei inflației în următorii doi ani.

C. Fred Bergsten consideră că rezolvarea acestor probleme ar fi posibilă numai în situaţia în care capitalurile particulare ar fi orientate mai mult către investiţiile productive, Administraţia ar adopta măsuri în vederea reducerii deficitului bugetar şi S.U.A. şi-ar spori competitivitatea pe piaţa internaţională.

Irina GAZIBAR
I.E.M.

Noţiuni, termeni, operaţiuni

Operarea la bursele de mărfuri

Bursa este o piaţă datorită faptului că operaţiunile esenţiale efectuate în cadrul său sînt cele de vînzare-cumpărare a anumitor produse/hîrtii de valoare, operaţiuni ce sînt înregistrate într-un anumit complex de relaţii între participanţi. Facilitării operaţiunilor de vînzare-cumpărare le este subordonată întreaga activitate a bursei, privită ca instituţie de această dată. Deşi se poate spune că activitatea burselor a luat o amploare deosebită la sfîrşitul secolului trecut şi începutul secolului nostru, totuşi, volumul tranzacţiilor înregistrate în prezent la principalele burse din lume nu a avut niciodată egal.

Astfel, la Chicago Board of Trade (CBT), principala bursă din lume pentru comercializarea cerealelor, în 1983 volumul tranzacţiilor înregistrate pentru porumb a fost de 64.476.444 contracte (faţă de recordul precedent de 48.325.562 contracte înregistrat în 1982), pentru soia de 13.700.000 contracte (recordul anterior 9.200.000 în 1982), iar pentru argint 2.640.000 (recordul anterior 775.136 în 1982).

Datorită atragerii în circuitul economic mondial a unor noi resurse, creşterii producţiei mondiale industriale/agricole şi a comerţului cu produse industriale şi agricole, bursele de mărfuri şi valori şi-au intensificat şi perfecţionat activitatea căutînd să vină în întîmpinarea nevoilor participanţilor la operaţiunile de bursă.

Pentru a ilustra flexibilitatea burselor în privinţa adaptării lor la schimburile petrecute în climatul economic internaţional amintesc numai că la circa 1 an de la apariţia treptată a cursurilor valutare flotante (vara anului 1971), Chicago Mercantile Exchange deschide la 16 mai 1972 International Monetary Market, prima piaţă centralizată din lume pentru operaţiuni la termen cu diverse monede ; ulterior a fost introdusă şi cotarea aurului şi a diverselor instrumente financiare purtătoare de dobînzi.

Oportunitatea introducerii tratării la bursă a uror noi produse/instrumente financiare, este demonstrată între altele şi de creşterea de la 118.772 contracte de Treasury Bonds tratate la CBT în 1982, primul an de tratare, la 1.664.921 contracte în 1983.

Apărută din nevoia reunirii în timp şi spaţiu, atît a cumpărătorilor cît şi a vînzătorilor, bursele au cunoscut o dezvoltare explozivă numai odată cu dezvoltarea şi perfecţionarea mijloacelor de comunicaţie. Creîndu-se sisteme foarte rapide de circulaţie a informaţiilor s-a dat posibilitatea participării cvasidirecte la bursă (informaţiile sînt primite cu 4—5 secunde întîrziere) în ciuda oricăror distanţe separînd localitatea în care se găseşte bursa de cea a operatorului. În acest fel s-a lărgit numărul cumpărătorilor/vînzătorilor cu posibilităţi de a urmări singuri desfăşurarea tranzacţiilor la bursă şi respectiv de a acţiona imediat în funcţie de interesele lor.

Ca urmare a atragerii în circuitul economic a noi resurse (minerale), a folosirii superioare a celor existente şi a creşterii complexităţii activităţilor necesitînd respectivele resurse, preţurile pentru mărfurile fungibile se calculează în prezent în special pe baza cotaţiilor la diverse burse a produselor primare respective.

O mare parte din metale au preţul stabilit, plecîndu-se de la cotaţii de bursă, preţurile principalelor produse agricole formîndu-se, de asemenea, în funcţie de cotaţiile la diverse burse.

Deşi la burse se efectuează, în general atît tranzacţii cu marfă fizică (efectivă) cu livrare imediată cît şi tranzacţii pentru termene viitoare, volumul cel mai important al afacerilor îl reprezintă cel pentru termene viitoare.

Pentru unele produse cu ciclu sezonier de producţie comercializarea pentru termene viitoare de livrare contribuie la eliminarea influenţelor perturbatoare pe care le-ar avea asupra pieţei/preţurilor caracterul sezonal al producţiei. Intr-adevăr fără existenţa bursei preţurile unor produse agricole ar trebui să scadă catastrofal în perioada recoltării datorită apariţiei pe piaţă a mărfii din noua recoltă. Bursa permite însă atît efectuarea de vînzări pentru marfă din noua recoltă cu mult înainte de apariţia acestora cît şi efectuarea de cumpărări cu mult înainte de termenul la care marfa va fi efectiv necesară, singurul criteriu reprezentîndu-l relaţia dintre costurile de producţie ale producătorului/cumpărătorului şi preturile practicate în perioada respectivă la bursă.

Posibilitatea tratării la bursă a unor cantităţi importante de marfă cu mult înainte de recoltarea/obţinerea ei există datorită faptului că participanţii la bursă sînt fie comercianţi direct interesaţi în marfa fizică reprezentînd interesele producătorilor/consumatorilor, fie persoane fizice/juridice care în căutarea unui plasament cît mai avantajos pentru fondurile lor disponibile investesc în operaţiuni la bursele de mărfuri.

În acest fel, bursa instituţie cu specific aparte în comercializarea mărfurilor trebuie abordată datorită mobilurilor categoriilor de participanţi, din cel puţin 2 unghiuri :

1) instituţie facilitînd acţiunile de minimizare a riscului afectînd preţul mărfurilor tratate, scopul final reprezentîndu-l crearea condiţiilor pentru desfăşurarea unei activităţi planificate.

2) instituţie facilitînd investirea într-un anumit domeniu a fondurilor băneşti disponibile în scopul fructificării cît mai ridicate.

Cele 2 funcţii îndeplinite de bursă nu sînt contradictorii ci, dimpotrivă complementare, fiind greu de conceput existenţa bursei numai pentru îndeplinirea uneia singure dintre aceste funcţiuni.

Astfel, primul mod de abordare al bursei aparţine numai profesioniştilor (producători/comercianţi/prelucrători) interesaţi prin esenţa activităţii lor în comercializarea mărfii fizice. În cadrul eforturilor lor de desfăşurare a unei activităţi planificate, planificare ce vizează în primul rînd conferirea unui caracter cît mai stabil raportului cost de producţie (aprovizionare)/preţ de vînzare, profesioniştii încearcă prin procedeul numit hedging (short sau long hedging), să-şi protejeze/încaseze beneficiul minim dintr-o afacere. Hedgingul reprezintă, conform definiţiei prezentate în Commodity Trading Manual, publicat de Chicago Board of Trade în 1980, „Iniţierea unei poziţii pe piaţa futures (la bursă, n.a.) în scopul înlocuirii temporare a unei vînzări sau cumpărări de marfă fizică".

Efectuarea de hedge are loc după cum urmează :

a) în cazul unor cumpărări de marfă fizică pentru nevoi ulterioare comerciantul/prelucrătorul de materii prime, este expus riscului scăderii preţului înainte să fi vîndut marfa fizică/produsele finite înglobînd respectivele materii prime. Pentru a elimina sau cel puţin minimiza acest risc, comerciantul/prelucrătorul va vinde la bursă o cantitate egală cu cea de marfă fizică achiziţionată. Această operaţiune este denumită „short" hedging.

b) în cazul unor vînzări de marfă efectivă, înainte de a fi achiziţionat, comerciantul/prelucrătorul, va cumpăra la bursă o cantitate de marfă egală cu cea de marfă fizică

vîndută anticipat pentru a elimina/minimiza riscul reprezentat de creşterea ulterioară a preţurilor pentru marfa fizică ce va trebui să fie achiziţionată pentru îndeplinirea obligaţiei de vînzare asumată iniţial.

Această operaţiune este denumită „long" hedging.

Acoperirea (consolidarea) unor operaţiuni pe piaţa de marfă fizică prin operaţiuni inverse pe piaţa la termen este făcută posibilă de similitudinea dintre evoluţiile preţurilor mărfii fizice şi celor pentru marfă la termen. Similitudinea dintre aceste 2 categorii de preţuri se datorează faptului că marfa reprezentată de un contract la termen, se va transforma, la atingerea termenului respectiv, în marfă, efectivă şi reciproc.

In acest fel factorii fundamentali influenţînd piaţa la termen îşi vor pune amprenta şi asupra pieţei mărfii fizice şi invers.

Astfel de exemplu, se explică scăderea, în anii cu perspective favorabile ale recoltelor, a preţurilor la bursă ale produselor agricole (cantitatea substanţială de marfă fizică aşteptată urmînd a se regăsi în poziţia de vînzător a numeroşi participanţi la bursă), în timp ce în anii cu perspective nefavorabile ale recoltelor vor creşte corespunzător şi preţurile la bursă (datorită cumpărărilor efectuate de comercianţii/prelucrătorii îngrijoraţi de modul în care îşi vor acoperi în viitor necesarul de marfă fizică).

Efectuînd hedging este posibilă efectuarea unor afaceri/activităţi cu rulaj mare de marfă fără a fi expus unui risc masiv şi bineînţeles fără a avea posibilitatea unor cîştiguri substanţiale neaşteptate. Însă, întrucît scopul fundamental al activităţii unui comerciant/prelucrător nu este de a manevra preţurile (care îi pot aduce cîştiguri fabuloase putînd însă şi să-i producă pierderi ireparabile) ci de a se folosi în permanenţă de relaţia dintre diversele preţuri, astfel încît să-şi atingă obiectivele minime de beneficiu, nici un comerciant/prelucrător de mărfuri ce cotează la bursă nu îşi poate permite să nu-şi protejeze activitatea pe piaţa mărfii fizice prin operaţii la bursă.

Activitatea bursei ar fi însă greu să se desfăşoare dacă nu ar permite implicarea în operaţiunile specifice de bursă a speculanţilor. Aceştia, bazîndu-se pe analiza pieţei produsului tratat încearcă să estimeze direcţia/limitele de evoluţie ale preţurilor şi să obţină un cîştig din această activitate. Speculaţii la bursă efectuează în special persoanele fizice diverse căutînd un plasament cît mai avantajos pentru fondurile băneşti disponibile. Speculanţi de profesie şi uneori chiar profesionişti ai pieţei mărfii fizice respective (producători/comercianţi/prelucrători) care bazîndu-se pe informaţiile dobîndite din activitatea lor zilnică încearcă să-şi amelioreze poziţia financiară speculînd la bursă.

Speculantul este în esenţă cel ce îşi asumă riscul de care încearcă să se elibereze cel ce face hedge.

Din cele de mai sus rezultă că funcţionarea neîntreruptă a bursei nu ar fi posibilă fără existenţa concomitentă a ambelor categorii mari de participanţi, acţiunile lor fiind complementare. Într-adevăr, dacă de exemplu într-o perioadă de scădere pronunţată a preţurilor la bursă interesului pronunţat de vînzare al speculanţilor (care scontează pe răscumpărări la preţuri mai mici) îi corespunde interesul de cumpărare al profesioniştilor (avantajaţi poate de nivelele de preţ respective în comparaţie cu cele de la tranzacţiile de marfă fizică în care sînt implicaţi) altor speculanţi (care poate au vîndut la preţuri superioare şi vor să-şi acopere vînzările), într-o perioadă de creştere pronunţată a preţurilor. Interesului de cumpărare al speculanţilor (care scontează pe posibilitatea unor revînzări la preţuri mai mari) îi corespunde interesul de vînzare al profesioniştilor (satisfăcuţi de vînzarea la nivelele de preţ respective, comparativ cu cele realizate anterior la tranzacţiile cu marfă fizică)/altor speculanţi (care revînd marfa cumpărată anterior la preţuri mai scăzute).

Pentru a prezenta un interes deosebit, atît pentru cei ce fac hedge cît şi pentru speculanţi, o anumită piaţă trebuie să înregistreze un volum ridicat al comercializării (permiţînd astfel găsirea cu uşurinţă a unui vînzător/cumpărător) precum şi în acelaşi timp să nu fie inactivă (variaţiile de preţ să fie suficient de ample pentru a atrage în special speculanţii, dornici de o fructificare în acest domeniu faţă de altele a sumelor disponibile).

La bursă sînt comercializate pentru anumite termene de livrare bine fixate produse a căror calitate este standardizată/garantată, în loturi de mărime fixă şi cu locuri de depozitare (predare/primire) bine precizate. Urmare acestei uniformizări riguroase a principalelor condiţii de comercializare, singurele clauze ce mai rămîn de convenit la bursă sînt preţul şi cantitatea de marfă (exprimată în număr de contracte C = loturi) vîndută/cumpărată.

In acest fel, operatorii din ring şi/sau cei ce le dau ordine de vînzare/cumpărare nu au altceva de făcut „decît" să analizeze piaţa pentru a aprecia nivelul optim al preţului în fiecare moment, situaţie în funcţie de care sînt vînzători sau cumpărători de contracte futures (contractul futures fiind angajamentul ferm ca, la preţul stabilit prin licitaţia în ringul bursei, să se livreze sau să se primească o anume cantitate dintr-o marfă cu calitate bine precizată, în cursul unei anumite luni din an la/de la un anumit loc de depozitare precizat, orice contract futures, deşi în aparenţă nu reprezintă o marfă concretă, se poate aşa cum am mai amintit transforma în marfă fizică prin simplă scurgere a timpului/atingere a scadenţei).

Analiza pieţei poate fi făcută, fie pe baza aspectelor denumite tehnice, fie pe baza celor denumite fundamentale.

In analiza tehnică a pieţei în centrul studiului este situat preţul, considerîndu-se că rezultanta influenţei tuturor factorilor determină un anumit nivel al preţurilor/modul de evoluţie al preţurilor. Specialiştii în analiza tehnică se folosesc în încercările de determinare a direcţiei preţurilor/limitelor variaţiei preţurilor de grafice (charturi) ale acestora.

Deşi este greu de afirmat, cu un grad ridicat de siguranţă că charturile au ele însele valoare predictivă nu li se pot totuşi nega meritele de a indica precis care a fost trendul şi mai ales de a oferi indicii pentru găsirea trendului din perioada analizei. În acelaşi timp charturile au meritul de a indica momentele în care s-au produs schimbările de trend, observarea unor eventuale similitudini dintre situaţiile trecute cu cea din momentul analizei putînd permite chiar elaborarea de prognoze.

Există grafice numai ale maximelor, numai ale minimelor sau numai ale preţurilor de la închiderea unei sesiuni de bursă. Întrucît variaţiile zilnice ale preţurilor sînt uneori datorite unor factori ce nu ţin de natura pieţei respective ci unor factori deosebiţi (psihologici, speculativi, etc.), pentru studierea tendinţelor generale, pe termen mediu sau lung ale pieţei, se folosesc grafice ale mediilor săptămînale (şi uneori chiar lunare pentru tendinţele pe termen foarte îndepărtat).

Cele mai frecvente grafice sînt cele în care se înscriu pentru fiecare sesiune a bursei nivelul maxim, cel minim, precum şi nivelul preţului de la închiderea sesiunii.

In funcţie de aspectul/formaţiunile alcătuite din grupări de sesiuni se poate încerca să se estimeze direcţia viitoare a preţurilor prezumţia de bază fiind că evoluţia preţurilor (concretizată în respectivele formaţiuni) ar releva starea/potenţialul viitor al pieţei.

Noţiunile de bază care se operează în analiza tehnică a pieţei sînt cele de trend, nivel/zonă de rezistenţă şi nivel/zonă suport.

Noţiunea de trend neavînd nevoie să fie explicată voi încerca să prezint succint conţinutul noţiunilor de nivel/zonă de rezistenţă sau suport.

Zona de rezistenţă reprezintă un nivel/gamă de preţuri peste care piaţa nu a putut trece în evoluţia sa anterioară. Dacă factorii influenţînd piaţa în momentele trecute respective continuă să existe/să influenţeze în aceeaşi măsură neexistînd factori complet noi poate fi presupus că piaţa va continua să aibă o comportare asemănătoare în apropierea nivelelor maxime atinse în trecut. În mod analog se defineşte nivelul/zonă suport, respectiv nivel maxim al scăderii de preţuri.

Din cele de mai sus rezultă că printr-o analiză atentă documentată şi competentă a pieţei pot fi evitate marile pericole ce-l ameninţă pe un producător/comerciant, respectiv să cumpere la nivele apropiate de maximele preţurilor şi să vîndă la nivele apropiate de minimele preţurilor.

Graficele pot fi construite pentru evoluţia săptămînală/lunară a preţurilor, rolul lor fiind acela de a uşura încercările de descoperire a trendurilor pe termen lung.

Pentru a nu se pierde, prin charturile săptămînale/lunare sau prin mediile săptămînale/lunare momentele optime de acţiune pe piaţă au fost concepute medii mobile de lungime variabilă (în funcţie de orizontul analizei cercetătorului).

Astfel, se construiesc medii mobile pe 3, 4, 5, 9 zile, coroborarea rezultatelor analizei evoluţiei seriei reale de preţuri cu a seriilor de medii mobile permiţînd să se tragă concluzii cu privire la piaţă.

Graficelor ample de preţ li se poate amplifica valoarea informativă dacă li se asociază informaţii privind nivelele Open Interest-ului (OI) sau al volumului comercializărilor.

O.I. reprezintă nivelul obligaţiilor/angajamentelor de vînzare sau cumpărare care sînt neacoperite (respectiv vînzări neacoperite prin cumpărări sau cumpărări neacoperite prin vînzări). Trebuie subliniat că O.I. reprezintă contracte nelichidate, fie numai de vînzare, fie numai de cumpărare şi nu suma obligaţiilor de vînzare şi a celor de cumpărare. În acest fel O.I. creşte numai cînd noi cumpărări sînt efectuate ca urmare a unor noi vînzări (sau invers) şi respectiv O.I. scade cînd cumpărări anterioare sînt lichidate prin vînzare (sau invers).

Volumul reprezintă o simplă însumare a tranzacţiilor la bursă, schimbările lui indicînd variaţia presiunii de cumpărare/vînzare, studierea evoluţiei lui corelată cu studierea evoluţiei O.I. şi a preţurilor fiind deosebit de importantă în analiza tehnică a pieţei.

Astfel, de exemplu, dacă preţurile cresc, iar atît O.I. cît şi volumul se măresc piaţa este apreciată ca fiind „strong" (fermă) ; în acelaşi fel este apreciată piaţa atunci cînd preţurile scad înregistrîndu-se simultan şi o scădere a O.I. şi a volumului.

În analiza fundamentală a pieţei se porneşte de la premisa că numai factorii ţinînd de natura pieţei respective sau afectînd raportul cerere/ofertă pe piaţa în cauză vor determina modificări ale preţurilor.

Analiza de factură fundamentală a pieţei se efectuează avînd drept material de bază seriile statistice privind producţia, (totală sau pe sezoane) consumul (total sau sezonal sau lunar), stocurile report, corelaţiile dintre diferite nivele de preţ şi nivelele disponibilităţilor/consumului/stocurilor report, nivelele de preţ şi situaţia cererii/ofertei pe pieţele produselor concurente, volumul creditelor disponibile, politicile comerciale etc.

Deşi există atît operatori ce consideră primordială în studiul pieţei analiza fundamentală cît şi operatori ce înclină spre primatul analizei fundamentale, se pare că cele mai bune rezultate le obţin cei ce îmbină armonios analiza fundamentală cu analiza tehnică. De altfel, conform unui principiu de bază, în comercializarea produselor de bursă niciodată nu trebuie acţionat contrar direcţiei indicate de analiza fundamentală, în acelaşi timp momentul de iniţiere/lichidare a operaţiunii concepute pe baza rezultatelor analizei fundamentale trebuie să fie confirmat de rezultatele analizei tehnice.

Un exemplu al necesităţii îmbinării armonioase a analizei tehnice cu analiza fundamentală îl reprezintă analiza pieţei grîului din acest sezon. Astfel, din punct de vedere tehnic valorile grîului ar fi trebuit în toamna trecută să-şi oprească declinul la nivelul de la care pornise ultima creştere (considerat din punct de vedere tehnic „nivel suport"). În schimb, analiza fundamentală, indicînd faptul că preţurile grîului au crescut în lunile din vara anului 1983 numai sub influenţa creşterii preţurilor porumbului/soiei boabe (a căror recoltă în S.U.A., principalul producător mondial, a fost grav afectată de secetă) precum şi existenţa în S.U.A., la principalii producători, a unor stocuri de grîu ample, impunea rezerve în iniţierea unor operaţiuni bazate pe presupunerea că preţurile grîului îşi vor opri scăderea la nivelul suport.

Aceste rezerve s-au dovedit a fi pe deplin întemeiate, întrucît dispărînd factorul de determinare a creşterii preţurilor grîului (respectiv producîndu-se o scădere drastică a preţurilor porumbului şi soiei ca urmare a adaptării în prima parte a sezonului a consumului la disponibilităţile diminuate), micşorarea preţurilor grîului a fost cu mult mai drastică decît nivelul indicat de analiza tehnică drept limită de scădere.

Necesitatea folosirii analizei tehnice rezidă în special în capacitatea acesteia de a indica, prin instrumentul său, nivele obiective spre care pot tinde preţurile în evoluţia lor. Astfel, ghidîndu-se numai după o serie de factori fundamentali indicînd reducerea drastică în acest sezon a producţiei de soia boabe a S.U.A., majoritatea comercianţilor din lume considerau în lunile august-septembrie 1983 că preţurile oleaginoaselor vor atinge în această iarnă nivele record pentru toate timpurile. Semnalul privind incorectitudinea acestor prognoze a fost dat însă de incapacitatea preţurilor de a penetra preţurile maxime anterioare înregistrate în 1980 ce au îndeplinit rolul de „nivele de rezistenţă" în calea extinderii creşterii din vară.

Pentru descoperirea unor eventuale tendinţe viitoare ale preţurilor în analiza pieţei vor trebui analizate similitudinile în modul de reacţie în trecut al preţurilor la factorii fundamentali asemănători celor din perioada studiului/estimaţi pentru viitor. Astfel, trebuie analizat impactul pe care l-a avut în trecut asupra pieţei un nivel de preţ asemănător cu cel prezent (respectiv influenţa asupra comportamentului producătorilor/consumatorilor), impactul pe care condiţii fundamentale asemănătoare (economice, politice, climatice etc.) l-au avut asupra preţurilor.

Trebuie analizate informaţiile privind preţurile la care a devenit rentabilă extinderea producţiei/apariţia unor înlocuitori, respectiv preţurile la care s-au produs restrîngeri ale producţiei/comercializării substituenţilor sau chiar ale produsului direct analizat.

ec. Petre DUMITRU

Strategii de export

Organizarea exportului japonez de instalaţii complexe

2. Activitatea unei firme japoneze de engineering se concentrează de regulă pe următoarele direcţii : planificarea realizării obiectivului, proiectarea proceselor şi echipamentelor, procurarea echipamentelor, construcţia uzinei, inspecţia şi reparaţia uzinelor, asistenţa în exploatarea uzinei, cercetare şi dezvoltare tehnologică.

De regulă, poziţia firmei de engineering în cadrul piramidei de firme participante la exportul de instalaţii complexe se înscrie în următoarele două tipuri de structuri:

a) **Structură verticală,** în care firma de engineering se află în vîrful piramidei :

b) **Structură orizontală,** în care firma de engineering este membră a grupului central de firme, cu funcţie de coordonare a realizării operaţiunii de export pentru instalaţii complexe.

Dependenţa încă ridicată a firmelor de engineering faţă de marile companii comerciale este cauzată de faptul că activitatea comercială pentru exporturi de uzine este aşa de internaţionalizată, încît pentru desfăşurarea ei este nevoie de multă abilitate pentru colectarea informaţiilor de piaţă, negociere, adaptare la condiţiile locale, organizarea

propriu-zisă a exportului și obținerea unor fonduri de finanțare în multe cazuri masive. În prezent, în Japonia, încă nu există o firmă de engineering, care să fie pregătită să realizeze întreaga listă de export de uzine, pe care o poate asigura o companie comercială.

În unele cazuri, plata instalațiilor complexe se face în produse, deoarece fie producția obiectivului depășește cererea internă pentru produsele rezultate, fie lipsa de devize convertibile limitează posibilitățile de plată ale beneficiarilor. Din aceste motive în astfel de cazuri este dificil să se obțină comanda pentru realizarea obiectivului industrial, fără a se putea prelua și produsele rezultate din exploatarea acestuia.

Transferul de tehnologii inclus în exporturile complexe

Desfășurarea activităților aferente realizării unor exporturi de instalații complexe implică, în concepția firmelor japoneze, transferul unui pachet complex de tehnologii. Pentru exemplificare prezentăm în continuare schema tehnologiilor transferate de firmele japoneze la exportul de uzine chimice, care dețin ponderea majoră, atît în exportul japonez, cît și în exportul mondial de instalații complexe.

Enumerarea acestor tehnologii înseamnă de fapt o detaliere a activităților de bază a unei mari firme japoneze de engineering specializată în exportul de uzine chimice.

Consulting: planificarea dezvoltării naționale și locale.

Studii de fezabilitate: evaluarea și selectarea proceselor tehnologice, amplasarea uzinei, analiza valorii practice a dezvoltării incluzînd și considerentele economice.

Lucrări inginerești: proiectarea proceselor bazate pe cunoașterea profundă a legităților științifice din domeniul chimiei, inginerie chimică, inginerie mecanică, instalații electrice, instrumentație de măsură și control, inginerie civilă, construcții, metalurgie, sisteme inginerești, inginerie industrială.

Procurarea echipamentelor: alegerea subfurnizorilor și agenților de vînzare, verificarea evaluărilor de preț, procedura de cumpărare și livrare, inspecția echipamentelor livrate.

Supravegherea lucrărilor de construcții: inginerie civilă și construcții, asamblare și instalare, sudură, instalări de conducte, instrumentație de măsură și control, izolații termice, control acustic, supraveghere de șantier și reparații.

Exploatarea uzinei: proba de funcționare, pornirea și oprirea instalației, exploatare normală, întreținere, măsuri de securitate a funcționării.

Întreținere: inspecții de rutină și reparații în timpul funcționării, inspecții și reparații în timpul perioadei de oprire, inspecții de coroziune, uzură și rezistență la oboseală a materialelor, studii asupra duratei service-ului aferent echipamentelor și materialelor.

Pregătirea cadrelor: exploatarea uzinei, testări și măsurători, inspecții și reparații, controlul proceselor tehnologice.

Conducere și administrație: probleme generale, contabilitate, planificarea proiectării, administrație, vînzări etc.

Organizarea informării asupra pieței internaționale

Procesul de informare asupra condițiilor pieței externe constituie un element hotărîtor pentru desfășurarea exportului japonez de instalații complexe și se concentrează în trei direcții de acțiune:

— depistarea unor noi posibilități de afaceri, în special sub forma licitațiilor;

— cîștigarea noilor comenzi în cadrul licitațiilor, care se organizează în diferite țări pentru construirea de noi obiective industriale;

— realizarea obiectivelor industriale în baza comenzilor cîștigate.

Realizarea unei informări corecte asupra condițiilor pieței este vitală pentru politica comercială a firmelor japoneze, care urmăresc întotdeauna să-și asigure o poziție competitivă față de concurență.

De regulă, acest proces de informare este asigurat de grupul central de firme, care participă la un export japonez de instalații complexe:

a) **Firmele comerciale** au o poziție dominantă, datorită vastelor rețele de comercializare internaționale, de care dispun. Marile firme comerciale japoneze și-au asigurat o bună reprezentare externă, prin numeroasele lor birouri, societăți mixte și filiale, pe care și le-au creat în majoritatea țărilor lumii.

Cele mai multe din aceste firme au în prezent cifre impresionante de personal estimate la cca 10.000 de salariați, din care cca. 15—20% lucrează în cadrul rețelei de comercializare din străinătate.

Rețelele de comercializare externă sînt susținute de rețele de comunicație ultramoderne, care transmit și permit analiza integrată a informațiilor de piață din toată lumea. Un exemplu de modernizare a rețelei sale de comunicație se constată în cadrul firmei comerciale Mitsui, care poate transmite un mesaj, prin telex, în orice punct al globului, într-un interval de timp de cca 5 minute.

În prezent aceste firme lucrează la introducerea sistemului de transmisie prin facsimil la scară internațională, care va permite trimiterea aproape instantanee nu numai a mesajelor, ci și a specificațiilor și desenelor tehnice sub formă de fotocopie.

Telefonul este și el utilizat pe scară tot mai largă de firmele japoneze pentru comunicație internațională. Cu toate că este considerat un mijloc de comunicație scump, firmele comerciale japoneze nu fac economie în utilizarea lui, deoarece unul din principiile lor de bază consideră că rezolvarea rapidă a problemelor tehnice și comerciale este prioritară și contribuie în mod direct la eliminarea unor posibile întîrzieri, care ar putea produce pagube materiale cu mult mai mari față de costul relativ scăzut al utilizării telefoniei internaționale.

Cu ajutorul modernelor rețele de comercializare și comunicație, firmele japoneze reușesc să afle cu mult timp înainte (uneori chiar cu 2—3 ani) perioadele de desfășurare a unor licitații pentru construirea unor obiective industriale în țările în curs de dezvoltare.

b) **Firmele de engineering** dețin și ele o poziție fruntașă în domeniul informării asupra condițiilor pieței internaționale, în special la exportul de rafinării și uzine chimice.

Principalele firme din această categorie și-au format propriile lor rețele de reprezentare externă, de tip asemănător cu cele ale firmelor comerciale. Cele mai mari firme japoneze de engineering au în prezent un personal de cca. 5 000 de salariați, din care cca. 15% lucrează la reprezentanțele permanente ale firmei în străinătate.

c) Chiar și **firmele japoneze producătoare de echipamente industriale** și-au format propriile lor reprezentanțe în străinătate. În 1978 în cadrul primei firme japoneze constructoare de mașini și utilaje — Mitsubishi Heavy Industries lucrau cca. 70 000 de salariați, dispersați în cadrul celor 12 uzine producătoare și la sediul administrativ al firmei din Tokio. Față de un număr de cca. 3 000 de salariați, cîți lucrau la sediul firmei, la reprezentanțele permanente ale firmei în străinătate lucrau cca. 800 de salariați.

Statul japonez sprijină și el firmele particulare în eforturile de cunoaștere a condițiilor pieței internaționale a instalațiilor complexe, prin intermediul JETRO — organizație de promovare a comerțului exterior japonez și ministerelor cu sarcini economice. JETRO dispune spre exemplu de o mare rețea de birouri și filiale amplasate în aproape toate țările lumii și reprezentanții Ministerului Comerțului Internațional și Industriei, Ministerului Finanțelor, Băncii de Export-Import a Japoniei lucrează în cadrul misiunilor diplomatice ale Japoniei în diferite țări sau la organizații economice și financiare internaționale.

Cu ajutorul acestor vaste rețele de informare asupra condițiilor pieței externe sînt depistate și noile posibilități de licitații sau de inițiere a unor noi exporturi de instalații care sînt comunicate rapid firmelor particulare.

Coordonarea participării firmelor japoneze la licitații

În cele mai multe cazuri, grupul firmelor japoneze, care participă la o licitație de instalații complexe în străinătate este coordonat de o firmă de engineering.

Rolul firmei de engineering este precumpănitor în etapa precontractuală, cînd trebuie aleși subfurnizorii și trebuie întocmită oferta pentru participarea la licitație. În această etapă ea decide asupra soluțiilor tehnice, căutînd să realizeze un optim tehnico-economic, capabil să-i asigure o poziție competitivă față de concurență.

În mod practic firmele de engineering își formează liste de subfurnizori specializați pe diferite tipuri de echipament. Acești subfurnizori sînt incluși în liste pe baza unor acțiuni de precalificare, prin care își demonstrează capacitățile lor tehnico-productive.

Pentru întocmirea ofertei finale care urmează a fi prezentată în cadrul licitației, firmele de engineering lansează cereri de ofertă pe tipuri de echipamente industriale la toate firmele incluse în listele de subfurnizori specializați în producerea echipamentelor respective. După primirea ofertelor de la subfurnizori urmează un proces de selecție a celor mai avantajoase oferte, în care specialiștii firmei de engineering au în vedere în primul rînd asigurarea unui optim între calitate, preț, termen de livrare și gradul de certitudine a respectării obligațiilor asumate de către subfurnizori.

În vederea sporirii forței de concurență atît firmele de engineering, cît și unele companii producătoare au început să folosească subfurnizori străini, în cazurile în care aceștia oferă echipamente la prețuri mai scăzute decît cele ale subfurnizorilor japonezi, dar la condiții de calitate corespunzătoare.

Tot în vederea sporirii capacității lor concurențiale firmele de engineering și producătoare de anumite instalații complexe tind să nu lucreze, în unele cazuri, cu firmele comerciale, deoarece comisionul acestora, care se situează de regulă între 2% și 4%, le afectează competitivitatea lor de preț.

Ele au luat în plus o serie de alte măsuri menite să le sporească forța lor concurențială: înființarea unor compartimente specializate în construcții, formarea unor companii specializate pentru asigurarea service-ului și asistenței tehnice și constituirea unor baze proprii de lucru în străinătate.

O foarte mare importanță o are în prezent problema finanțării și asigurării valorii exporturilor de instalații complexe și în aceste direcții autoritățile guvernamentale din Japonia sprijină firmele particulare japoneze prin asigurarea unor condiții cel puțin egale cu cele practicate de celelale țări industrializate. În viitor, fiinanțarea va trebui să acopere și alte faze, care contribuie la realizarea unor exporturi de instalații complexe, cum ar fi activitățile de consulting, pentru procurarea de echipamente din țări terțe, costurile activităților desfășurate pe plan local în țara în care se construiește obiectivul și clauza de escaladare a costurilor.

Tot în vederea asigurării unei competitivități ridicate firmele japoneze consideră că este important să se cunoască exact domeniul de specializare al firmei de engineering, definindu-se concret tehnologiile, personalul specializat și aria geografică de lucru. Alături de tehnologiile de bază este necesar ca firma de engineering să poată asigura și tehnologiile complementare și în special să le poată utiliza conjugat în noi domenii specifice.

La începutul activității lor companiile japoneze urmau o politică de obținere cu orice preț a comenzilor externe și din acest motiv nu evitau preluarea de comenzi la prețuri foarte scăzute, pentru a avea rezultate și a-și îmbogăți listele de referință, ca simbol de sporire a reputației lor pe piața internațională. Reputația firmelor japoneze a crescut astfel, îndeosebi în ceea ce privește piesele și părțile de echipamente, asigurarea unor termene de livrare scurte pentru diferitele tipuri de echipamente și mai ales respectarea cu strictețe a termenului final de dare în funcțiune a instalației complexe. În ultima vreme ele au realizat că aceste atuuri nu mai sînt suficiente și ca atare au început să vizeze utilizarea unor tehnologii originale.

Atît firmele de engineering, cît și cele producătoare de echipamente industriale își dau seama că pe viitor ele vor trebui să abordeze noi domenii tehnologice, în loc să insiste în vechile domenii, care sînt deja bine determinate și în consecință cunoscute și de concurență. Odată cu mărirea dimensiunilor instalațiilor complexe și sporirea costurilor de realizare a acestora, firmele japoneze au început să caute soluții de contracarare a concurenței și evitare a unor eforturi materiale inutile, printr-o concentrare a eforturilor proprii de export.

În scopul unei cît mai bune informări asupra activității firmelor participante la exportul de instalații complexe și a optimizării eforturilor acestora de penetrare a pieței externe a fost formată Asociația firmelor producătoare de instalații complexe din Japonia, care include în prezent aproape 100 de întreprinderi și organizații specializate în producția echipamentelor industriale aferente.

Dintre firmele japoneze, care participă la exportul de instalații complexe, un grup de 3 firme de engineering și 12—13 companii producătoare de mașini grele și electrice dețin cca. 80% din exportul de instalații complexe, iar în cazul proiectelor mari cca. 80% din valoarea exportului este realizată prin marile firme comerciale.

Începînd cu sfîrșitul deceniului trecut firmele japoneze exportatoare de instalații complexe au simțit nevoia unor coordonări ale eforturilor lor de obținere a unor noi comenzi, în cadrul licitațiilor internaționale.

Procesul de coordonare este realizat la proiectele mari prin consultări prealabile între firmele japoneze interesate să participe la licitații, consultări care sînt inițiate de regulă de organizațiile guvernamentale. În acest fel se facilitează participarea celor mai competitive firme la licitațiile internaționale și se elimină irosirea forțelor celorlalte firme, care pot să înceapă să pregătească oferte pentru alte licitații.

După 1980, Japonia a apreciat că ar fi bine să se realizeze și o coordonare pe plan internațional, care să evite concurența acerbă și risipa mare de fonduri în cazuri de eșec în participarea la licitații pentru exportul unor instalații complexe de mari dimensiuni.

În acest scop autoritățile japoneze au în vedere înființarea unui Comitet național pentru exporturi de instalații complexe, care să susțină consultări periodice cu comitete similare din C.E.E. și S.U.A.

Coordonarea la diferite nivele a activității firmelor exportatoare de instalații complexe se racordează în acest fel într-un sistem bine pus la punct, în ceea ce privește organizarea de ansamblu a exportului de instalații complexe și funcțiunile firmelor și organizațiilor, care realizează acest export.

Constantin FĂCIU
I.E.M.

Redactor coordonator: dr. Ioan GEORGESCU

CURIER ECONOMIC LEGISLATIV

Apărarea avutului obștesc

RĂSPUNDEREA MATERIALĂ

RĂSPUNDEREA MATERIALĂ — este reglementată prin C. m. care, la art. 102 prevede: „(1) Apărarea valorilor materiale și spirituale ale societății socialiste reprezintă o îndatorire fundamentală a tuturor oamenilor muncii. Persoanele încadrate în muncă răspund pentru pagubele aduse avutului obștesc din vina și în legătură cu munca lor. (2) Ele nu răspund de pierderile inerente procesului de producție care se încadrează în limitele prevăzute de lege, de pagubele provocate datorită unor cauze neprevăzute și care nu puteau fi înlăturate, ori în alte asemenea cazuri în care pagubele au fost provocate din riscul normal al serviciului sau forță majoră." 1. **Elemente constitutive** Din textul citat rezultă trăsăturile caracteristice ale acestei forme de răspundere patrimonială. a) **Existența raportului de muncă,** indiferent sub ce formă a fost încheiat. Ucenicii care fac practică în producție și primesc bursă sau o indemnizație corespunzătoare aportului lor, vor răspunde potrivit C.m. Prin reglementarea adusă ucenicieiei la locul de muncă de C.m. (art. 160), contractul de ucenicie se apropie substanțial de contractul de muncă. Instanța supremă a asimilat, sub aspectul răspunderii materiale, pe cei condamnați la muncă corecțională ce-și ispășesc pedeapsa în organizații socialiste, persoanelor încadrate cu contract de muncă. Prin Dec. civ. nr. 1563/1982 s-a decis că persoanele condamnate la muncă corecțională răspund material, și nu civil, față de unitatea păgubită la care lucrează, dacă fapta păgubitoare nu are caracter infracțional, deoarece art. 86 [4] Cod. pen. nu exclude de la beneficiul răspunderii materiale această categorie de persoane. b) **Fapta cauzatoare a pagubei să fie personală și în legătură cu munca.** Prevederile L. nr. 22/1969, care reglementează răspunderea unor persoane cu funcție de conducere sau de execuție pentru pagubele produse de gestionari, nu constituie o excepție de la regula menționată, deoarece în cazurile expres stabilite de actul normativ, cei în cauză răspund alături, sau în locul gestionarilor, nu pentru faptele acestora din urmă, ci pentru propriile lor fapte (spre exemplu: încadrarea unui gestionar cu încălcarea dispozițiilor legale, neasigurarea condițiilor de securitate, neacordarea asistenței tehnice solicitate în scris, neconstituirea sau nereținerea garanțiilor legale etc.). c) **Existența pagubei,** de regulă, localizată în patrimoniul unității la care este încadrat cel în cauză. Paguba constă din modificarea negativă a patrimoniului prin: diminuarea activului datorită unor sustrageri, degradări, distrugeri, pierderi, risipiri etc. ale bunurilor ce constituie activul său patrimonial; creșterea pasivului, cauzată de obligarea la penalizări, amenzi sau daune, generate de fapta culpabilă a persoanelor încadrate în muncă. Se consideră că prejudiciul în cadrul răspunderii materiale trebuie să prezinte următoarele caracteristici: să fie efectiv; real și nu eventual; cert și actual. Noțiunea de prejudiciu cert se definește utilizîndu-se elementele prevăzute de art. 1413 Cod. civ. Prejudiciul prezintă certitudine cînd întinderea sa este bine determinată (precizată), fiind neîndoielnică și evaluabilă la o sumă de bani certă. Se consideră actual prejudiciul care este deja produs; în cadrul răspunderii materiale prejudiciul care nu s-a produs în mod real și cert nu poate proceda la recuperare și atunci cînd realizarea în viitor a unui anumit prejudiciu este sigură. Nu se poate accepta ideea că pînă la luarea sumei din contul unității nu ar exista o pagubă și că paguba s-a născut abia la această dată (Trib. Suprem Dec. civ. nr. 640/1972). Acest punct de vedere a fost confirmat prin Decizia nr. 36/1973 a Trib. Suprem în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din L. nr. 58/1969. d) **Vinovăția,** sub forma acțiunii sau omisiunii, condiție a răspunderii materiale, implică conștiința, mai clară sau mai ștearsă, a încălcării unor relații sociale. Se întemeiază pe discernămîntul autorului, implicînd posibilitatea acestuia de a prevedea consecințele propriei sale fapte. Lipsa de discernămînt trebuie dovedită. În dreptul muncii, gradele culpei nu au nici o relevanță, persoana respectivă fiind ținută a răspunde material chiar și pentru cea mai ușoară vină. Cel în cauză nu va putea fi exonerat în cazul cînd se va constata o culpă cît de ușoară în sarcina sa, ci numai cînd nu i se poate reține nici un fel de vină. În lipsa vinovăției, răspunderea materială nu poate fi atrasă. Principiul instituit în art. 102 din C.m. este concretizat și în alte prevederi legale potrivit cărora pentru daunele aduse avutului obștesc ca urmare a depășirii normelor de consum a fabricării de produse necorespunzătoare, a pierderilor ivite prin gospodărirea, depozitarea, conservarea necorespunzătoare a materialelor, este atrasă răspunderea materială, dacă sînt cauzate cu vinovăție. Potrivit art. 178 din C.m., vinovăția trebuie dovedită de unitate. În materie de gestiuni sînt cunoscute două situații în care culpa celui încadrat nu trebuie dovedită de unitate,ea fiind prezumată. Prin Decizia de îndrumare nr. 1/1976, Plenul Trib. Suprem a statuat că în cazul în care se produc lipsuri în gestiuni, actul constatator al lipsei, încheiat de organele de control competente, creează în sarcina gestionarului o prezumție simplă de culpă, pe care aceasta o poate răsturna, făcînd dovada contrară. Prezumția de culpă împotriva gestionarilor operează numai cu privire la lipsurile cantitative din gestiune, ea nu se referă la lipsurile de calitate (degradări, denaturări, alterări, diluări etc.). Împotriva acestei prezumții de culpă gestionarul poate administra, potrivit celor decise de instanța supremă, numai probe scrise, dovada cu martori nefiind admisă decît cu titlu de excepție. Prezumția de culpă, aplicabilă în cazurile de răspundere materială a gestionarului pentru pagubele aduse avutului obștesc, nu poate opera față de alte persoane fără atribuții gestionare, care sînt însărcinate să efectueze doar diferite operațiuni fizice, la cererea și sub directa supraveghere a gestionarului, în speță un sortator. (Trib. Suprem, Dec. civ. nr. 428/1976). De asemenea, operează prezumția de culpă împotriva gestionarului și în cazul în care atribuțiile sale, fiind exercitate, potrivit dispozițiilor legale, de un delegat sau de o comisie, se constată o pagubă fără a se putea stabili că aceasta s-a produs în absența gestionarului (art. 26 din L. nr. 22/1969). e) **Raportul cauzal între faptă și pagubă** este o condiție prevăzută de C.m., art 102(1), și se constată atunci cînd fapta precede și determină paguba care apare ca efect al actului ilicit. În general, raportul de cauzalitate, legătura dintre faptă și pagubă sînt ușor de stabilit. Sînt unele situații cînd această legătură necesară este mai dificil de constatat și anume cînd între acțiune și pagubă apar și alte fapte intermediare. În practică se poate constata deseori că paguba unității este cauzată în mod nemijlocit, de fapta celui încadrat (de exemplu: degradarea unor bunuri). Sînt însă și împrejurări în care paguba unității nu apare ca rezultatul nemijlocit al conduitei acesteia, ci dimpotrivă, reprezintă efectul indirect al unui fapt ilicit

(de exemplu, fapta maistrului care încredințează un utilaj spre folosire unui muncitor neinstruit și acesta îl deteriorează sau fapta conducătorului de unitate care, deși avertizat, nu dispune schimbarea unui gestionar ce a produs pagube etc.). 2. **Formele răspunderii materiale.** Sînt stabilite prin C.m. și L. nr. 22/1969, a) **Răspunderea individuală,** constituind regula nu pune persoanei încadrate obligația de a repara singură și în întregime prejudiciul cauzat unității prin fapta sa personală și din culpă proprie, avînd dreptul de a nu răspunde pentru faptele altora sau pentru cele de a căror producere nu este personal vinovată. b) **Răspunderea comună** este reglementată de art. 105 C.m., potrivit căruia : „cînd paguba a fost cauzată de mai multe persoane, răspunderea fiecăreia se stabilește ținîndu-se seama de măsura în care a contribuit la provocarea ei. Dacă măsura în care fiecare a contribuit la provocarea pagubei nu poate fi determinată, răspunderea fiecăreia dintre persoane se stabilește proporțional cu retribuția ei tarifară de încadrare de la data constatării pagubei și, dacă este cazul, și în funcție de timpul lucrat de la ultima inventariere a bunurilor". O prevedere similară o conține și art. 27 din L. nr. 22/1969. c) **Răspunderea solidară,** reprezintă o excepție, în raport cu răspunderea individuală, fiind instituită prin art. 8 din L. nr. 22/1969 și se aplică numai în cazurile date. Are unele trăsături proprii stabilite prin Codul civil : fiecare debitor poate fi constrîns pentru totalitate (art. 1039) ; plata făcută de unul dintre debitori liberează și pe ceilalți (art. 1039) ; unitatea poate urmări pe oricare dintre codebitorii solidari, fără ca acesta să poată opune beneficiul de diviziune (art. 1042) ; urmărirea unui debitor solidar întrerupe prescripția în contra tuturor codebitorilor (art. 1045) ; codebitorul solidar, în contra căruia unitatea a pornit acțiunea, poate opune toate excepțiile care îi sînt personale și acelea care sînt comune tuturor debitorilor, în afara celor strict personale (art. 1047). d) **Răspunderea subsidiară** este acea formă de răspundere materială în care persoana culpabilă a produs paguba în mod indirect, a înlesnit-o, prin încălcarea unor obligații de serviciu. Din însăși definirea noțiunii, rezultă că între răspunderea personală a autorului direct și răspunderea subsidiară a celeilalte persoane există o unitate indisolubilă, în sensul că nu poate exista aceasta din urmă fără a fi precedată și condiționată de forma sa principală : răspunderea directă. În toate cazurile însă răspunzătorul în subsidiar răspunde pentru o faptă proprie a sa, iar nu pentru fapta altuia. În prezent, această răspundere este expres reglementată de art. 30 din L. nr. 22/1969 și se referă la pagubele pricinuite în gestiuni. În temeiul acestor prevederi răspund material în limita valorii pagubei rămase neacoperite de autorul ei direct persoanele care se fac vinovate de luarea unor măsuri fără respectarea legii sau de neluarea unor măsuri impuse de normele legale. Întrucît aceste cazuri de răspundere subsidiară sînt în legătură cu pagubele din gestiuni, vor fi analizate mai departe într-o secțiune specială. De asemenea, răspunde subsidiar cel care a determinat prin fapta sa ilicită plata unei sume nedatorate, predarea unui bun ori prestarea unui serviciu necuvenit, către o altă persoană, ce are calitatea de beneficiară, iar recuperarea de la aceasta nu mai este posibilă, indiferent din ce cauză (este sau a devenit insolvabilă, a dispărut, a decedat fără a lăsa avere urmăribilă, s-a prescris dreptul la acțiune sau la executarea silită etc.). Într-o a treia situație, răspunde subsidiar persoana încadrată în muncă, din a cărei neglijență unitatea a fost păgubită prin furt comis de alte persoane (Trib. Suprem, Dec. civ. nr. 118/1971). Cel încadrat, din a cărui neglijență s-a comis furtul, răspunde față de unitate numai dacă paguba nu a putut fi recuperată de la autorul infracțiunii.

RĂSPUNDEREA MATERIALĂ — CONSTATAREA PAGUBEI — TERMENE — este reglementată de C.m., art. 108, alin. 1, care prevede că „răspunderea materială pentru paguba cauzată unității poate fi stabilită numai în cazurile în care aceasta a fost constatată în cel mult 3 ani de la data producerii ei, iar în cazul restituirii sumelor sau a contravalorii bunurilor ori serviciilor nedatorate, în cel mult 1 an de la data primirii sumelor sau bunurilor ori de cînd a beneficiat de serviciile nedatorate". 1. **Actul constatator.** De regulă, constatarea pagubelor are loc prin exercitarea atribuțiilor de către anumite organe de control investite cu o asemenea competență (L. nr. 5/1970, L. nr. 15/1972). Dat fiind că unitatea păgubită este datoare să-și dovedească prejudiciul suferit — atît în dreptul muncii cît și în dreptul comun (civil și penal) — este obligatoriu ca actul constatator să se încheie în scris. În procesele-verbale, în celelalte acte de constatare (referate, rapoarte etc.) ce se încheie cu ocazia constatării unei daune, este obligatoriu să se consemneze exact și complet toate datele și elementele care să determine cu precizie existența prejudiciului, cuantumul și cauzele acestuia, precum și activitățile culpabile care au generat paguba respectivă. Dacă din aceste acte nu rezultă în mod clar împrejurările în care s-a produs paguba și persoanele vinovate, se poate dispune completarea verificărilor, care trebuie efectuate în timp util, pentru a nu se pierde termenele prevăzute de C.m. Subliniem că numai o informare cuprinzătoare a conducerii poate constitui un act constatator al pagubei și că numai acesta poate conduce la emiterea unei decizii de imputare. S-a considerat — pe bună dreptate — că pentru actele întocmite de organele de control economic, un criteriu principal în considerarea ca acte valabile constatatoare de prejudiciu îl constituie concordanța lor cu normele metodologice în materie. Ele trebuie să ofere date certe cu privire la existența prejudiciului, cuantumului și cauzele acestuia, vinovăția persoanei, defalcarea pe autori (dacă e cazul), fapta ilicită și nexul cauzal dintre faptă și pagubă. Actul constatator — în cazul existenței unui singur prejudiciu și a mai multor coautori — trebuie să defalce paguba în raport de participarea fiecăruia la producerea acesteia, dat fiind că nu se poate imputa fiecărei persoane întreaga sumă. În această idee — a interpretării noțiunii de act constatator al pagubei — instanțele noastre au considerat că nu au o asemenea calitate: bilanțul în care figurează o sumă sau o persoană în poziție debitoare (Colegiul de jurisdicție al Curții Superioare de Control Financiar) ; procesul-verbal încheiat de organele de inspecție bancară la un control ulterior, în cazul cînd aspectele reținute au un caracter limitat și insuficient pentru cunoașterea cu precizie a existenței și cuantumului pagubei ; procesul-verbal prin care se constată o defecțiune și necesitatea reparației fără a arăta valoarea pagubei. 2. **Termene.** C.m. stabilește două termene înăuntrul cărora trebuie constatate daunele suferite de avutul obștesc. Criteriul de distincție utilizat de lege este existența sau inexistența culpei. Ambele termene prevăzute de art. 108 (1) din cod încep să curgă de la data cînd patrimoniul unității a fost atins, fie prin producerea directă a unei pagube, fie prin plata unor sume de bani, predarea unor bunuri sau prestarea unor servicii necuvenite. Sub aspectul art. 108 (2) din C.m., nu interesează momentul producerii faptei păgubitoare, ci data la care efectele acesteia sînt resimțite în patrimoniul unității. Termenul de 1 an prevăzut de art. 108 (1) din cod se referă exclusiv la acele fapte sau situații în care nu se poate reține culpa persoanei beneficiare. Acest termen curge : de la data primirii, a încasării sumelor necuvenite ; de la data primirii bunurilor nedatorate; de la data cînd a beneficiat de serviciile la care nu avea îndreptățire. Data primirii sumelor sau bunurilor ori a serviciilor se poate dovedi cu orice mijloc de probă în condițiile legii. În cazul cînd, chiar în aceste situații, se va constata culpa beneficiarului, nu se va mai aplica acest termen de un an, ci de 3 ani, deoarece bene-

ficiarul va răspunde în primul rînd pentru culpă. Termenul de 3 ani, prevăzut în art. 109 (1) din cod se referă exclusiv la pagubele propriu-zise cauzate unității, indiferent ce formă a îmbrăcat conduita sau omisiunea persoanei încadrate, în afară de cele menționate expres mai sus. În cazul cînd constatarea pagubei a avut loc în ultima zi a termenului de trei sau, respectiv, de 1 an, unitatea va avea la îndemînă un termen de 60 zile pentru darea deciziei de imputare, chiar dacă acest termen se plasează peste termenele menționate (Plen. Trib. Suprem, Dec. de îndrumare nr. 5/1974). Termenele de 3 ani și respectiv de 1 an, prevăzute de art. 108 alin. 1 din C.m., sînt sancționate cu decăderea, ceea ce are drept rezultat pierderea dreptului de a obține un titlu executoriu, și, implicit, nerealizarea creanței. 3. **Modalitate specială de repunere în termen.** Pentru a remedia neajunsurile ivite în activitatea de recuperare a daunelor în cazul indicării prejudiciului suferit sau prin considerarea eronată a unor persoane drept autoare ale pagubei, prevederile C.m. au fost amendate prin D. nr. 63/1981, potrivit căruia „în cazul cînd prin hotărîrea definitivă a unui organ de jurisdicție se constată că paguba ce urmează a se recupera în condițiile Codului muncii este mai mare decît cea imputată, ori că nu a fost produsă de persoana căreia i s-a imputat, organul competent potrivit legii va lua măsuri de recuperare a pagubei reale de la persoana care a provocat prejudiciul, prin emiterea unei decizii de imputare, în termen de 60 de zile de la data cînd a luat cunoștință de hotărîrea definitivă, dar nu mai tîrziu de 6 luni de la data la care hotărîrea a rămas definitivă. După expirarea acestui termen prejudiciul se impută celui vinovat de neluarea măsurii de imputare". Art. 2 din același decret prevede că „decizia de imputare poate fi emisă, în condițiile art. 1 alin. 1 numai o singură dată". S-a considerat că termenul de 60 de zile prevăzut de D. nr. 63/1981, este un termen de prescripție iar cel de 6 luni, stabilit prin același act normativ nu este un termen de prescripție sau de decădere, ci determină numai un interval de timp de cînd, cel mai tîrziu, poate începe a curge primul termen de 60 de zile.

RĂSPUNDEREA MATERIALĂ ÎN ACTIVITATEA DE GESTIONARE — este reglementată de C.m. și de L. nr. 22/1969. 1. **Răspunderea integrală individuală.** Alături de prevederile din C.m., aceasta este reglementată și prin art. 25 L. nr. 22/1969 care stabilește că „gestionarul răspunde integral față de organizația socialistă pentru pagubele pe care le-a cauzat în gestiunea sa. Primirea bunurilor în cantități inferioare celor înscrise în actele însoțitoare sau cu vicii aparente, fără a se fi întocmit acte legale de constatare, precum și nesolicitarea asistenței tehnice de specialitate la primirea bunurilor, deși aceasta era necesară, atrag răspunderea gestionarului în condițiile alin. 1. În continuare, art. 26, prevede că „gestionarul răspunde integral și în cazul în care atribuțiile sale fiind executate, potrivit dispozițiilor legale, de un delegat sau de o comisie, se constată o pagubă fără a se putea stabili că aceasta s-a produs în absența gestionarului". 2. **Răspunderea comună.** Reiterînd prevederile art. 105(1) din C.m., L. nr. 22/1969, prin art. 27 stabilește : „Cînd paguba în gestiune a fost cauzată de gestionar împreună cu alt angajat al organizației socialiste, ei răspund integral, fiecare în măsura în care a contribuit la producerea pagubei". În continuare, alin. 2 al aceluiași articol prevede : „Dacă nu se poate determina măsura în care fiecare a contribuit la producerea pagubei, despăgubirea se repartizează între cei în cauză proporțional cu cîștigul mediu al fiecăruia pe ultimele 3 luni ; în cazul pagubei constatate într-o gestiune în care manipularea bunurilor se face în colectiv de mai mulți angajați sau în schimburi succesive, fără predare de gestiune între schimburi, despăgubirea se repartizează și proporțional cu timpul lucrat de fiecare, de la ultima inventariere, în gestiunea în care s-a produs paguba". Facem mențiunea că acest text a fost modificat implicit prin actuala redactare a art. 105(2) din C.m., potrivit căruia „răspunderea fiecăreia din persoane se stabilește proporțional cu retribuția ei tarifară de încadrare netă de la data constatării pagubei" și nu proporțional cu cîștigul mediu al fiecăruia pe ultimele 3 luni . Prin O.M.C.I. nr. 34/1970, pct. 27 s-au făcut următoarele precizări cu privire la răspunderea comună în unitățile comerciale : a) **În unitățile de desfacere cu amănuntul :** la unitățile în care nu este organizată gestiunea pe raioane individuale sau pe locuri de muncă, gestionar al întregului magazin fiind șeful unității, colectivul care răspunde este format din gestionar (șeful unității) și vînzătorii unității. Aceștia din urmă răspund chiar dacă nu există acte de predare-primire între gestionar și cei în cauză. (Trib. Suprem, Dec. civ. nr. 3371/1977) ; la unitățile în care gestiunile sînt organizate pe raioane sau locuri de muncă separate, colectivul care răspunde pentru pagubele produse este format din gestionarul raionului sau al locului de muncă unde s-a constatat lipsa, împreună cu vînzătorii respectivi ; în cazul cînd șeful unității de desfacere cu amănuntul are gestiunea magazinului, iar un raion sau un loc de muncă din acest magazin este gestionat aparte, colectivele care lucrează în fiecare din aceste gestiuni răspund de pagubele produse în gestiunea respectivă. În cazul în care asemenea unități sau raioane, au locuri de muncă și depozite cu gestiuni separate, pentru pagubele produse în fiecare gestiune răspunde gestionarul respectiv împreună cu colectivul său ; în unitățile de desfacere cu amănuntul care au depozite de mînă cu gestiune separată, gestionarul depozitului răspunde împreună cu colectivul său pentru mărfurile intrate în depozitul de mînă, iar gestionarii de raioane răspund, după cum s-a arătat mai sus, pentru mărfurile intrate în raioanele lor ; în continuarea precizărilor aduse de Ordinul menționat arătăm că în cazurile în care activitatea șefului de unitate se rezumă numai la organizarea magazinului și a muncii personalului, fără a avea nici o tangență cu gestionarea mărfurilor, așa cum este cazul în marile magazine, răspunderea sa nu operează pentru lipsurile constatate la diferite raioane ; cu privire la răspunderea casierului arătăm că, în funcție de locul său de muncă și de felul acesteia, ea este angajată astfel : pentru lipsa unor sume de bani răspunde personal și integral ; în unitățile de desfacere cu autoservire, casierul răspunde împreună cu întregul colectiv operativ pentru pagubele din gestiune. Casierul nu răspunde, de pagubele produse din deteriorări de mărfuri, dacă nu participă cu fapta sa la producerea acestora (de pildă, în cazul mărfurilor sparte sau deteriorate) ; în celelalte unități cu amănuntul (fără autoservire) casierul nu este inclus în colectivul care răspunde pentru pagubele din gestiunile de mărfuri. b) **În unitățile de alimentație publică,** răspunderea materială se stabilește astfel : pentru veselă, tacîmuri, obiecte de inventar și ambalaje, responsabilul unității, împreună cu toți cei care le manipulează în unitatea respectivă. (Trib. Suprem, Dec. civ. nr. 772/1980). Acolo unde manipularea acestor bunuri se face pe secții (bar, bufet, bucătărie etc.), răspunderea se va stabili pe fiecare secție. Lucrătorii necalificați din bucătărie participă la repartizarea pagubelor produse la veselă și tacîmuri numai în măsura în care le-au manipulat ; pentru mărfurile de la secțiile bar și bufet, răspund gestionarii respectivi și ajutoarele lor ; pentru materiile prime și auxiliare și produsele aflate în bucătării și laboratoare, răspund șefii bucătăriei și șefii de laboratoare, împreună cu ajutoarele lor, care le manipulează ; pentru mărfurile și preparatele de la secția „linia de autoservire" din unitățile cu asemenea linii, răspunde colectivul acestei secții, inclusiv casierii. c) **În depozite și magazii.** Potrivit pct. 27 din O.M.C.I. nr. 34/1970, răspunderea materială se stabilește astfel : la unitățile de desfacere cu autoservire, în cazul în care au depozite de mărfuri cu gestiune separată, pentru pagubele pricinuite în respectivele depozite sau magazii răspunde gestionarul împreună cu colectivul său de muncă ; la depozitele și la centrele de achiziție, colectivul care lucrează în cadrul depozitului : muncitorii necalificați, sortatori, ambalatori

etc. dacă gestiunile nu sînt organizate pe secții, exclusiv calculatorii sau cei însărcinați cu ținerea evidenței ; în cazul cînd gestiunea depozitului este organizată pe secții sau magazii cu evidență separată, răspunzători sînt șefii de secții sau magazie, exclusiv calculatorii sau cei însărcinați cu ținerea evidenței ; la depozitele de materii prime și materiale, obiecte de inventar de mică valoare sau scurtă durată, îmbrăcăminte și materiale de protecție, răspunderile revin colectivelor respective ; la la magaziile atelierelor de producție pentru pagubele produse sînt răspunzători șeful magaziei împreună cu cei care lucrează în magazia respectivă. Potrivit îndrumărilor date de Plenul Trib. Suprem, în cazul lipsurilor în gestiune, procesele-verbale întocmite în mod legal de organele de control creează o prezumție de culpă în sarcina gestionarului (Decizia de îndrumare nr. 1/1976 pct. 5). Prezumția de culpă nu operează însă față de persoanele care efectuează doar diferite operațiuni fizice, de pildă sortatori, încărcători-descărcători, sub directa supraveghere a celor cu atribuții gestionare (deciziile Trib. Suprem, secția civilă nr. 428/1976 și nr. 140/1977).

RASPUNDEREA MATERIALĂ LEGATĂ DE ACTIVITATEA GESTIONARILOR — este reglementată, în principal, de L. nr. 22/1969. 1. **Încadrarea nelegală.** Art. 28 prevede : „Angajatul cu funcție de conducere, precum și orice alt angajat vinovat de angajarea, trecerea sau menținerea unei persoane în funcția de gestionar fără respectarea condițiilor de vîrstă, studii și stagiu prevăzute în articolele 3 și 38, precum și a dispozițiilor articolului 4 referitoare la antecedentele penale, răspund integral pentru pagubele cauzate de gestionar, în solidar cu acesta. Aceeași răspundere o are și cel vinovat de nerespectarea dispozițiilor prevăzute în capitolul III, în limita garanției neconstituite". Răspunderea materială — integrală și solidară — a acestor persoane, inclusiv a conducătorului, nu poate fi atrasă decît numai în situația expres prevăzută de lege, adică exclusiv în cazul cînd au încadrat, trecut sau menținut în funcția de gestionar o persoană necorespunzătoare. Încadrarea într-o altă funcție din organigrama unității în care prin natura postului deținut, cel în cauză nu are calitatea legală de gestionar, dar face totuși ulterior acte de gestiune, nu va atrage răspunderea materială a celui care a dispus o asemenea numire, cu condiția ca cel în cauză să nu fi cunoscut sau acceptat actele săvîrșite de gestionarul de fapt. Încadrarea, trecerea sau menținerea unei persoane în funcția de gestionar, de către conducătorul unității sau de orice altă persoană trebuie să fie săvîrșită cu vinovăție. În cazul cînd persoana ce urmează a fi încadrată prezintă acte false de studii, sau de stagiu, ori în fișa primită de la organele competente nu sînt înscrise antecedente penale, deși cel în cauză are cazier penal, nu va putea fi atrasă răspunderea acestor persoane, deoarece fapta lor nu are caracter culpabil. Întrucît prevederea legală se referă la orice persoană care încadrează, trece sau menține în funcție de gestiune pe cei necorespunzători sub aspectul prevederilor art. 3, 4 și 38, oricine se face vinovat de o asemenea încălcare, își angajează răspunderea sa, chiar dacă în atribuțiile sale de serviciu nu intra o astfel de operațiune. Dacă directorul încadrează, trece sau menține într-o funcție de gestiune fără a exista fișa de antecedente penale și fără referatul compartimentului personal cu privire la studiile candidatului, își angajează singur răspunderea sa. În cazul în care persoana din compartimentul de personal și organizarea muncii întocmește un referat neconform cu realitatea, prin care atestă legalitatea operațiunii ce urmează a avea loc, directorul va fi exonerat de răspundere, singurul răspunzător fiind autorul referatului. De asemenea, în cazul în care jurisconsultul vizează ca legal referatul nelegal al compartimentului personal-organizarea muncii, urmează să răspundă pentru fapta sa ilicită alături de autorul referatului. După expirarea unei luni de la încadrarea, trecerea sau menținerea nelegală în funcție a unui gestionar, urmează a-și angaja răspunderea și șeful compartimentului financiar-contabil, deoarece se face vinovat de încălcarea art. 8, din Legea nr. 5/1970 ; acest text prevede că controlul ierarhic operativ-curent se exercită cel puțin o dată pe lună asupra activităților prevăzute în tabelul anexă la lege ; ori, la pct. 5 din tabel este prevăzută obligația conducătorului compartimentului financiar-contabil de a controla „îndeplinirea condițiilor legale privind angajarea gestionarilor". Cu privire la întinderea răspunderii persoanelor vinovate facem următoarele precizări : Dacă cei ce se fac vinovați de neîndeplinirea atribuțiilor de serviciu, privind verificarea îndeplinirii condițiilor de trecere în funcție gestionară au activat în întreprindere în toată perioada în care gestionarul a produs paguba, răspunderea acestora este egală cu paguba, respectiv integrală și solidară ; dacă una din persoanele vinovate a încetat să aibă raporturi de muncă cu întreprinderea în timpul perioadei în care a avut loc paguba ea va răspunde numai proporțional cu timpul cît a activat în funcția respectivă, raportat, la durata perioadei în care gestionarul a păgubit unitatea (Trib. Suprem, Dec. pen. nr. 633/1977). Ca regulă generală, la stabilirea răspunderii fiecărei persoane vinovate, se va ține seama de atribuțiile sale de serviciu. Solidaritatea persoanelor vizate de art. 28 alin. 1 din lege operează numai în limitele răspunderii materiale a gestionarului, iar nu pentru întreaga pagubă suferită de unitate prin fapta comună a acestuia cu a altor persoane. Răspunderea materială reglementată de textul citat, este angrenată și în cazul în care gestionarul provine de la o altă organizație socialistă care a fuzionat cu unitatea prejudiciată, deoarece obligația de a verifica îndeplinirea condițiilor de studii, stagiu, cu privire la antecedentele penale subzistă și într-o asemenea situație (Trib. Suprem, Dec. pen. nr. 160/1971). 2. **Neconstituirea garanțiilor.** Potrivit prevederilor art. 28 alin. 2, redat mai sus, răspund solidar cu gestionarul pentru pagubele cauzate de acesta, persoanele vinovate de nerespectarea dispozițiilor prevăzute în capitolul III din lege, în limita garanției neconstituite. Prevederile cuprinse în capitolul III reglementează constituirea garanției în numerar, reținerea ratelor pentru completarea acesteia, reîntregirea garanției cînd o parte a fost folosită pentru acoperirea unor pagube, constituirea garanțiilor suplimentare. Prin consecință răspunderea se referă la toate operațiunile prevăzute în capitolul III, nu numai la constituirea garanției în numerar. Și în cazul de față, răspunderea solidară a celor vizați de text operează numai pentru partea de pagubă provocată de gestionar în cazul în care acesta a prejudiciat unitatea prin fapta sa comună cu alte persoane. De regulă, răspunderea revine șefului contabil și persoanelor din compartimentul financiar-contabil care au atribuții în legătură cu constituirea garanțiilor. 3. **Neasigurarea condițiilor de bună gospodărire a bunurilor.** Art. 29 prevede : „Răspunde integral angajatul care, nesocotind îndatoririle sale de serviciu, a adus pagube organizației socialiste prin aceea că : a) nu a asigurat gestionarului, în cazurile prevăzute de lege, asistența tehnică de specialitate pentru verificarea calitativă a bunurilor ori a prestat o asistență tehnică necorespunzătoare ; b) nu a luat măsurile necesare pentru păstrarea bunurilor în condiții corespunzătoare ; c) a dat gestionarului dispoziții greșite sau contrare legii". Răspunderea este integrală și personală, fiind vizate toate acele persoane care au competențe cu privire la cele prevăzute la lit. a, b și c. Art. 29 lit. a se referă la situațiile în care primirea bunurilor are loc fără comisie de primire-recepție, deoarece în cazul primirii mărfii de către această comisie, verificarea calitativă a bunurilor constituie însăși una din obligațiile sale curente. La primirea bunurilor fără comisie, potrivit art. 5 din H.C.M. nr. 2230/1969, gestionarul este obligat să solicite în scris conducătorului de unitate să-i asigure asistența tehnică

de specialitate în cazul cînd acesta nu posedă cunoştinţele necesare pentru verificare. Legea prevede existenţa unei sesizări scrise din partea gestionarului, cerinţă pe care o considerăm că are caracter esenţial. Prevederea art. 29 lit. b angajează răspunderea acelor persoane care, potrivit competenţei lor au asemenea atribuţii. S-a decis, în spiritul legii că nu este necesară sesizarea scrisă întocmită de gestionar în cazul în care bunurile sînt degradate, depreciate sau sustrase ori există un asemenea pericol, dacă conducătorul însuşi a cunoscut aceste împrejurări (Trib. Suprem, Dec. civ. nr. 1825/1974). Spre deosebire de primul caz (lit. a), răspunderea acestora poate funcţiona în comun cu a gestionarului dacă evitarea degradării bunurilor este posibilă prin diligenţa acestuia. (Trib. Suprem, Dec. civ. nr. 625/1968 şi nr. 667/1968). 3. **Neluarea măsurilor de înlocuire a gestionarului şi de efectuarea inventarierii.** Art. 30 prevede : „Răspunde, în limita valorii pagubei rămase neacoperite de autorul direct al ei, din momentul constatării insolvabilităţii acestuia, cel vinovat de : a) angajarea sau trecerea unei persoane într-o funcţie de gestionar sau din subordinea gestionarului fără avizul prevăzut în articolul 7 ; b) neluarea sau luarea cu întîrziere a măsurilor necesare pentru înlocuirea gestionarului sau a angajaţilor aflaţi în subordinea sa, deşi a fost avertizat în scris şi motivat că nu-şi îndeplinesc atribuţiile în mod corespunzător ; c) neluarea măsurilor necesare pentru stabilirea şi acoperirea pagubelor în gestiune ; d) neefectuarea investarierilor la termenele şi în condiţiile legii, în situaţia în care prin aceasta a contribuit la cauzarea pagubei ; e) nerespectarea oricărei alte îndatoriri de serviciu, dacă fără încălcarea acesteia paguba s-ar fi putut evita". Răspunderea este subsidiară, operînd numai după constatarea insolvabilităţii gestionarului care a produs paguba. Prevederea de sub lit. d are o largă arie de aplicare. Ea se referă atît la conducătorul întreprinderii care nu organizează şi nu dispune efectuarea inventarierilor la termen, cît şi la persoanele cu funcţii de control care nu efectuează respectivele operaţiuni în strictă concordanţă cu dispoziţiile normative. Revizorii de gestiune răspund pentru orice inventariere eronată, pentru lipsurile existente pe care le acoperă sau nu le descoperă, pentru înlocuirile de mărfuri, pentru transferurile fictive şi alte operaţiuni păgubitoare pentru unitate, în cazul că se constată vinovăţia lor, adică atunci cînd prin îndeplinirea corectă a îndatoririlor de serviciu toate aceste operaţii ilicite şi păgubitoare efectuate de gestionar puteau fi descoperite. Ei răspund şi pentru stabilirea eronată a situaţiei de gestiune, dacă aceasta a determinat menţinerea în continuare în funcţie a gestionarului care a cauzat noi lipsuri în gestiunea sa. Cu privire la răspunderea directorului şi a contabilului şef arătăm că aceasta este angajată în toate cazurile în care ei nu dispun efectuarea inventarierilor la termenele prevăzute de lege. Astfel, Ordinul M.F. nr. 595/1970, la pct. 117, prevede că „patrimoniul unităţii economice se inventariază în mod obligatoriu cel puţin o dată pe an..."; cu alte cuvinte, pe parcursul unui an calendaristic dacă conducerea unităţii nu dispune efectuarea inventarierii fiecărei gestiuni în parte cel puţin o dată şi dacă ulterior se constată lipsuri în gestiune, directorul şi şeful contabil răspund material, potrivit art. 30 lit. d. din L. nr. 22/1969. Prin inventariere „cel puţin o dată pe an", nu se înţelege o nouă inventariere obligatorie la 12 luni de la ultima inventariere, ci o inventariere în oricare lună a anului, potrivit planului de control stabilit. Aşa fiind, între două inventarieri pot să treacă numai cîteva luni, precum şi mai mult de 12 luni, cu condiţia ca în fiecare an calendaristic să se fi efectuat cel puţin o singură inventariere. Potrivit art. 4 din H.C.M. nr. 2230/1969, inventarierea totală a bunurilor este obligatorie în cazul predării-primirii de gestiuni. Ca urmare, un astfel de inventar se consideră efectuat în cadrul obligaţiilor legale de inventariere anuală a gestiunilor, nemaifiind necesară în cadrul anului calendaristic în care s-a făcut predarea-primirea gestiunii o nouă inventariere.

RĂSPUNDEREA MATERIALĂ ÎN ACTIVITATEA DE PRODUCŢIE — este reglementată de mai multe acte normative. 1. **Nerespectarea tehnologiilor de fabricaţie.** Art. 73, din L. nr. 14/1971 prevede că unităţile economice „sînt obligate să asigure aplicarea şi respectarea riguroasă în procesele de producţie a tehnologiilor proiectate şi omologate..." ; în continuare, acelaşi text prevede că este interzisă „abaterea de la tehnologiile stabilite sau aplicarea de tehnologii neomologate". Dacă prin încălcarea actului normativ invocat s-au produs pogube — lipsa de calitate ce a avut ca urmare acordarea de bonificaţii, refuzul beneficiarilor de a prelua mărfurile etc. — acestea vor fi imputate celor vinovaţi de nerespectarea tehnologiilor de fabricaţie. Răspunderea poate fi individuală sau comună şi poate fi stabilită atît în sarcina personalului cu atribuţii de organizarea producţiei, cît şi celui de control tehnic de calitate. 2. **Lansarea în fabricaţie a produselor fără desfacere asigurată sau neomologate.** Art. 94 din L. nr. 71/1969 sancţionează cu desfacerea disciplinară a contractului de muncă : „a) lansarea în fabricaţie de produse care nu au asigurată desfacerea prin contracte". Dacă prin această indisciplină de plan se produc pagube, persoanele vinovate au şi o răspundere materială. L. nr. 7/1977, prin art. 27, lit. a., interzice, de asemenea, lansarea în fabricaţie de produse noi care nu au fost omologate. Consecinţele fiind, de regulă, refuzul de a fi preluate de beneficiari, pagubele astfel produse vor fi suportate de cei vinovaţi de neefectuarea omologării. 3. **Depăşirea consumurilor normate.** În baza tehnologiilor de fabricaţie întreprinderile sînt obligate să stabilească norme de consum de materii prime, materiale etc. Depăşirea acestora scumpind costurile de producţie, determină micşorarea beneficiului, ceea ce înseamnă pagubă. Persoanele vinovate răspund material pentru astfel de pagube. În cazul în care au fost depăşite normele de consum de energie, penalităţile plătite de întreprinderea în culpă se adaugă la paguba suferită şi care urmează să fie imputată persoanelor vinovate. 4. **Rebutarea produselor.** Răspunderea materială este diferită, în funcţie de calitatea persoanelor vinovate. a) Răspunderea muncitorilor, potrivit art. 73, alin. 1, este condiţionată de îndeplinirea unei duble cerinţe cumulative şi anume : să existe vinovăţie, element indispensabil şi esenţial al răspunderii materiale ; rebutul sau produsul declasat să depăşească limitele maxime admisibile de pierderi tehnologice. Faţă de modul explicit în care este redactată prevederea cuprinsă în art. 73 alin. 1, rezultă că în cazul în care rebutul este datorat vinovăţiei, dar se încadrează în limitele admisibile de pierderi tehnologice, nu există răspundere materială pentru muncitori. În raport cu normele din C.m., care reglementează răspunderea materială, prevederea art. 73 alin. 1 din L. nr. 7/1977 prezintă un element distinctiv. Diferenţa constă în necesitatea depăşirii limitelor de pierderi tehnologice admisibile. Din C.m. — comparînd alin. 1 şi 2 ale art. 102 — rezultă că răspunderea materială este atrasă în toate cazurile în care există culpă ; persoanele încadrate nu răspund însă de pierderile inerente procesului de producţie care se încadrează în limitele prevăzute de lege. b) Răspunderea personalului de conducere, de execuţie şi de control. Art. 71 din L. nr. 7/1977 concretizează principiile răspunderii materiale din C.m. aplicînd în domeniul calităţii produselor prevederile art. 102 din cod. Datorită faptului că prevederea prevăzută în art. 71 nu aduce precizarea cuprinsă în art. 73, alin. 1 din lege cu privire la depăşirea limitelor maxime admisibile, se impune o unică soluţie, în sensul că întreg personalul unităţii, în afară de muncitori, răspunde pentru rebuturile provocate cu vinovăţie, chiar dacă acestea se încadrează în limitele maxime admisibile de pierderi tehnologice. În mod cu totul succint se poate afirma că muncitorul răspunde pentru rebutul sau produsul declasat provocat din vină numai dacă acestea depăşesc limitele maxime admisibile, în timp ce tot restul, personalului unităţii răspunde pentru fapta sa culpabilă, chiar dacă rebutul sau produsul declasat se încadrează în limitele de pierderi tehnologice admise. c)

Răspunderea materială a muncitorilor în concurență cu a altor persoane. Art. 74 din L. nr. 7/1977 aduce o reglementare identică celei prevăzută de art. 105 din C.m. stabilind că în situația în care rebutul sau produsul declasat a fost cauzat de mai multe persoane, răspunderea fiecăreia se stabilește ținîndu-se seama de măsura în care a contribuit la provocarea pagubei, iar dacă aceasta nu este cu putință, răspunderea se stabilește proporțional cu retribuția tarifară de încadrare a fiecăruia, de la data constatării pagubei. Aceste prevederi sînt lesne de aplicat în ipoteza vizată de legiuitor cînd autorii rebuturilor sînt sau numai muncitori, sau numai persoane făcînd parte din celelalte categorii de personal. Stabilirea răspunderii materiale este mai dificilă în cazul cînd rebutul sau produsul declasat se datorează culpei concurente a unuia sau mai multor muncitori cu vina unei sau mai multor persoane din restul personalului unității. Cînd rebutul sau produsul declasat apare ca rezultat al activității sau inactivității comune a unor muncitori cu a altor persoane ce nu au această calitate, se impune a se utiliza ca prim criteriu distinctiv în stabilirea răspunderii materiale faptul dacă rebutul sau produsul declasat depășește sau nu limita maximă admisă de pierderi tehnologice, deoarece responsabilitatea muncitorilor este angrenată numai în cazul cînd nivelul admis este depășit, în timp ce restul personalului va răspunde și în cazul cînd acest prag nu a fost atins. În situația în care rebutul sau produsul declasat este provocat în comun de muncitori și de alte persoane din cadrul unității, iar limita maximă de pierderi admisă nu este atinsă, muncitorii vor fi exonerați de răspundere, prejudiciul urmînd a se recupera numai de la celelalte persoane vinovate. Dimpotrivă, dacă pierderile tehnologice admisibile au fost depășite, răspunderea materială se va stabili fără a se ține seama de calitatea de muncitor a celui vinovat, aplicîndu-se prevederile art. 74 alin. 1 și 2 din lege, după caz. 5. **Remedierea produselor.** Potrivit art. 39 din L. nr. 71/1969 și art. 31 din L. nr. 7/1977, furnizorul răspunde pentru orice deficiențe de calitate a produselor livrate, pe perioada de garanție și, în anumite condiții, pe perioada de utilizare normată. Dacă asemenea deficiențe nu se datorează unui risc inerent în procesul de producție, deci dacă există o vinovăție pentru producerea lor, pagubele constînd, de regulă din cheltuieli provocate de remedierea defecțiunilor sau din înlocuirea unor subansamble etc., se impută celor vinovați. 6. **Bonificații acordate beneficiarilor.** În practica comercială, în special pe plan extern, pentru soluționarea reclamațiilor pe cale amiabilă se practică acordarea de bonificații. Art. 65 din L. nr. 7/1977 prevede că „costul remedierilor și bonificațiilor plătite clienților externi în vederea stingerii reclamațiilor privind calitatea se vor evidenția separat, conducătorii unităților fiind obligați să asigure recuperarea lor de la persoanele vinovate". Textul citat condiționează deci imputarea acestor cheltuieli de existența vinovăției, făcîndu-se astfel corelarea cu prevederile art. 102 (2) din C.m. care prevede că persoanele încadrate „nu răspund de pierderile inerente procesului de producție care se încadrează în limitele prevăzute de lege..." Este, de asemenea, o consacrare a riscului în producție, care este proporțional cu gradul de sofisticare a produsului și a tehnologiei de fabricație.

RĂSPUNDEREA MATERIALĂ LEGATĂ DE DISCIPLINA CONTRACTUALĂ — este reglementată de mai multe acte normative. 1. **Încheierea necorespunzătoare a contractelor.** Prin art. 14 la 21, din L. nr. 71/1969 sînt stabilite categoriile de contracte economice și, în funcție de natura acestora, conținutul lor. În cazul în care, din culpă nu se stabilesc unele elemente, prin clauze adecvate și care au drept consecință întreruperea procesului de producție, crearea de stocuri supranormative etc., generatoare de pagube, răspunderea materială revine acelora care aveau sarcina să verifice proiectul de contract remis de furnizor și să facă obiecțiile necesare. Avem în vedere acceptarea unor termene de livrare necorespunzătoare, lipsa detalierii produselor pe sortimente, contractarea peste necesar etc. Determinarea persoanelor vinovate este în funcție de culpa omisivă sau comisivă generatoare a pagubei, care se poate prezenta sub multiple forme și planuri. 2. **Neconcilierea neînțelegerilor precontractuale** poate duce la pagube, în special la furnizor, în cazul în care, potrivit art. 25, lit. e acesta nu sesizează în termen de 5 zile organul competent pentru soluționarea obiecțiilor neconciliate. În asemenea situații, potrivit textului citat „obiecțiile beneficiarului se consideră acceptate, dacă nu contravin legii". Cum unele obiecții, ca cele privind termenele de livrare și sortimentele solicitate pot conduce la imposibilitatea executării întocmai a contractului, penalitățile plătite de furnizor urmează a fi imputate persoanei care avea obligația să sesizeze organele competente cu privire la imposibilitatea de conciliere. 3. **Refuzul nejustificat de plată a penalităților datorate.** Potrivit L. nr. 71/1969 părțile sînt obligate să încerce în mod efectiv concilierea, în caz contrar partea debitoare care nu este receptivă și nu este de acord cu soluțiile vădit legale propuse de partea creditoare este în culpă. Așa fiind, urmează să suporte toate cheltuielile pe care le-a provocat, cu rea-credință, din momentul în care a refuzat concilierea : cheltuielile de arbitrare, majorarea penalităților datorate, dobînzi la suma datorată etc. Pe planul dreptului muncii, aceste cheltuieli suplimentare constituind pagube care puteau fi evitate, urmează să fie imputate persoanelor vinovate de neconcilierea litigiilor, respectiv de neplata la timp a sumelor cert datorate. Astfel, dacă o unitate economică refuză o plată cu motivarea „marfă necontractată", iar persoanele competente să ia decizii nu revin asupra refuzului, deși în faza de conciliere s-a făcut dovada de necontestat că livrarea a fost contractuală, acestea urmează să răspundă de prejudiciul suplimentar provocat prin inacțiunea lor. Dacă refuzul de plată a fost făcut din eroare, cu vinovăție, de o altă persoană, aceasta urmează să răspundă material numai pentru partea de prejudiciu produs de la data refuzului și pînă la încercarea de conciliere prearbitrală ; după această dată vina și, deci răspunderea, revine celor ce nu au acceptat concilierea pe cale amiabilă. 4. **Nesolicitarea penalităților cuvenite.** D. nr. 390/1979, art. 1, prevede că penalitățile plătite de o unitate economică — dacă nu atrag răspundereă materială a unei persoane — se compensează cu penalitățile încasate și numai dacă rămîne un sold neacoperit din cele plătite acesta se trece asupra contului de beneficii, diminuînd astfel, în final, beneficiile nete. Așa fiind, nesolicitarea penalităților reprezentînd o diminuare a beneficiilor și, deci, a patrimoniului unității, atrage răspunderea materială a celor care nu întocmesc documentațiile necesare și nu le predau jurisconsultului spre a sesiza organele arbitrale în vederea obligării organizațiilor debitoare la plata sumelor datorate cu acest titlu. În situația în care documentația necesară a fost predată în termen util compartimentului juridic, este atrasă răspunderea materială a jurisconsultului care nu a sesizat organele arbitrale înainte de împlinirea termenului de prescripție. Este angrenată răspunderea materială a celor vinovați și în situațiile cînd numai o parte din penalitățile cuvenite în mod legal au fost solicitate și obținute, celelalte fiind prescrise. De exemplu, în cazul în care unitatea creditoare nu formulează în termen acțiunea pentru obținerea penalităților, iar acestea se prescriu pentru o perioadă de 6 luni, anterioară datei introducerii acțiunii la arbitraj, totalul penalităților prescrise sînt imputabile celor din a căror vinovăție ele nu au fost reclamate în termen. 5. **Plata de penalități și despăgubiri.** Dacă paguba generată de asemenea plăți este cauzată de o acțiune sau inacțiune culpabilă, sumele respective se impută persoanelor vinovate. Referindu-ne la penalitățile prevăzute de art. 47,

80 și 81 din L. nr. 71/1969 se impune să se facă unele distincții. a) În cazul penalităților de livrare cu întîrziere sau pentru neexecutarea contractelor în natură chiar dacă în raportul contractual unitatea debitoare a fost găsită în culpă și, deci, obligată la plată, această situație nu poate duce, în toate cazurile, și la o răspundere materială. Ca urmare, se impune o analiză aprofundată a cauzelor neîndeplinirii obligațiilor contractuale și numai cînd acestea au fost determinate de vinovăția unor persoane, sumele plătite se impută acestora. D. nr. 390/1979 prevede expres că în cazul în care penalitățile plătite nu se datoresc vinovăției unei persoane se compensează cu penalitățile încasate, iar partea care nu se acoperă se suportă de unitatea economică din beneficiile realizate. b) În cazul celorlalte penalități — nerespectarea specificațiilor, întîrzierea sau refuzul plății, nerespectarea modalității de efectuarea recepției, netrimiterea certificatelor de calitate, consumarea produselor preluate în custodie etc. —, ca regulă generală, se plătesc din vina unor persoane, care prin acțiunea sau inacțiunea lor culpabilă au provocat astfel un prejudiciu unității economice plătitoare. Așa fiind, răspunderea materială a acestora este angajată în virtutea C.m., art. 102. Asemenea fapte culpabile se săvîrșesc, de regulă, de persoane din compartimentele de aprovizionare, desfacere și contabil-financiar, ceea ce nu exclude și o posibilă răspundere a directorului, directorului comercial sau a contabilului șef, cînd decizia respectivă a fost luată de către aceștia sau nu și-au exercitat atribuțiile de control, potrivit competențelor legale.

(Urmare în numărul viitor)

Întrebări și răspunsuri

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI Str. Munții Tatra nr. 12A bloc A București.** Îndrumarea și controlul asociațiilor de locatari se exercită de comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare conform prevederilor art. 23 din Statut. În baza art. 7 din Statutul asociației, aprobat prin Decretul nr. 387/1977, comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare pot anula prin decizie hotărîrile **nelegale** ale adunării generale a asociației locatarilor. Prevederea citată circumscrie posibilitatea anulării numai pentru motive de nelegalitate, respectiv pentru încălcarea unor dispoziții legale sau prevederi statutare. Aceste prevederi nu se referă la eventuala neoportunitate sau neeconomicitate a hotărîrilor adunărilor generale. Lucrările mici de reparații și întreținere la părțile și instalațiile comune ale clădirii se execută, de regulă, prin unități socialiste. Aceasta nu înseamnă însă că asociațiile nu pot executa în mod întîmplător asemenea reparații și lucrări cu meseriași (cu ateliere meșteșugărești) sau chiar persoane fizice. Aceasta rezultă expres din prevederea cuprinsă la pct. b alin. 5 cap. IV din Normele metodologice aprobate prin Ordinul comun nr. 5/1978 al C.P.C.P. și M.F. În principiu pot fi imputate numai sumele care constituie o pagubă efectivă pentru asociație; decizia de imputare se ia exclusiv de comitetul asociației și se comunică celor în cauză sub semnătura președintelui, aceasta putînd fi atacată potrivit normelor de drept în materie.

● **V. POPESCU, București** — ne întreabă în ce condiții poate fi încadrată o persoană într-o funcție gestionară care a fost amnistiată sau grațiată. „**Amnistia** — potrivit art. 119 din Codul penal — înlătură răspunderea penală pentru fapta săvîrșită. Dacă intervine după condamnare, ea înlătură și executarea pedepsei pronunțate, precum și celelalte consecințe ale condamnării. Amenda încasată anterior amnistiei nu se restituie (alin. 1). Amnistia are efecte asupra confiscării averii numai în măsura în care această pedeapsă nu a fost încă executată (alin. 2). Amnistia nu are efecte asupra măsurilor de siguranță, măsurilor educative și asupra drepturilor persoanei vătămate" (alin. 3). Subliniem că potrivit art. 4, alin. 3, din L. nr. 22/1969 persoanele care au beneficiat de amnistie pentru vreuna din infracțiunile ce constituie o interdicție de a ocupa un post gestionar, pot fi încadrate pe o astfel de funcție numai după 2 ani de la data intervenirii amnistiei. „**Grațierea** — potrivit art. 120 din Codul penal — are ca efect înlăturarea, în tot sau în parte, a executării pedepsei ori comutarea acesteia în alta mai ușoară (alin. 1). Grațierea are efecte și asupra pedepselor a căror executare e suspendată condiționat. În acest caz, partea din termenul de încercare care reprezintă durata pedepsei pronunțată de instanță se reduce în mod corespunzător. Dacă suspendarea condiționată este revocată sau anulată, se execută numai partea de pedeapsă rămasă negrațiată (alin. 2). Grațierea nu are efecte asupra pedepselor complimentare, afară de cazul cînd se dispune altfel prin actul de grațiere (alin. 3). În cazul comutării pedepsei cu moartea în pedeapsa închisorii, se aplică cu privire la pedeapsa complimentară privativă de drepturi dispozițiile art. 55, alin. 3 (alin. 4). Grațierea nu are efecte asupra măsurilor de siguranță și măsurilor educative" (alin. 5). De remarcat că spre deosebire de amnistie, grațierea are efecte numai asupra executării pedepsei, răspunderea penală subzistînd. Ca urmare, potrivit art. 4, alin. 1, din L. nr. 22/1969 o persoană care a fost grațiată pentru săvîrșirea vreuneia din infracțiunile ce constituie o interdicție de a ocupa un post gestionar nu poate fi numită într-o astfel de funcție.

● **D. PETRU, Brașov** — ne întreabă cum se realizează **răspunderea pentru calitatea necorespunzătoare a mărfurilor livrate.** Această răspundere se realizează pe calea reparațiilor în natură și, subsidiar, prin despăgubiri, deoarece L. nr. 71/1969 nu prevede penalități legale. În perioada de garanție furnizorul răspunde în baza prevederilor art. 39, alin. 2, din L. nr. 71/1969 și art. 31 din L. nr. 7/1977 pentru orice deficiență de calitate, adică atît pentru viciile aparente cît și pentru cele ascunse, beneficiarul nefiind decăzut din dreptul de a formula pretenții pentru viciile aparente descoperite după recepție; răspunderea furnizorului este diminuată sau chiar înlăturată dacă intervine culpa unității beneficiare. Beneficiarul nu este obligat, înăuntrul acestei perioade, să dovedească nici existența unor vicii ale mărfii, adică să precizeze cauza deficiențelor calitative, și nici culpa furnizorului, ci numai că produsul nu și-a păstrat însușirile prevăzute în contract sau în documentele tehnice, prezumîndu-se, așadar, culpa

unității furnizoare. Prezumția de culpă este relativă, furnizorul fiind în drept a administra probe că pierderea calității se datorează culpei beneficiarului. Repararea în natură se materializează în domeniul calității prin recondiționarea sau înlocuirea produsului cu deficiențe de calitate de către furnizor, pe spezele sale sau de către beneficiar în contul acestuia (Dec. P.A.S. nr. 398/1983 și nr. 255/1982). Prevederea cuprinsă în art. 31, alin. 1 din L. nr. 7/1977 și art. 38 alin. 2 din L. nr. 71/1969 relevă preferința acordată de lege reparației în natură, dispoziții legale care concretizează o dată în plus principiul executării în natură a prestațiilor care este dominant în materia contractelor economice. În situația în care beneficiarul a suferit pagube din cauza calității deficitare a produsului, recondiționarea sau înlocuirea nu determină prin ele însele acoperirea acestor daune, pe cale de consecință, beneficiarul are drept și la despăgubiri. Aceasta rezultă din prevederea cuprinsă în art. 38 din L. nr. 7/1977, în baza căruia furnizorul răspunde în perioada de garanție pentru daunele aduse prin nerealizarea parametrilor proiectați datorită deficiențelor de calitate. În perioada de utilizare normată furnizorul răspunde numai pentru viciile ascunse, potrivit art. 39, alin. 2, din L. nr. 71/1969 și art. 31, alin. 1, din L. nr. 7/1977. Deficiențele de calitate determinate de viciile ascunse trebuie să fie imputabile unității producătoare, dat fiind că legea prevede expres ca ele să rezulte din fabricație, sarcina probei avînd-o reclamantul-beneficiar. Legea are în vedere numai situația cînd unitatea furnizoare este în același timp și producătoare. Totuși, în practică, sînt dese situații cînd furnizorul nu este și producător, fapt ce nu are nici o consecință asupra răspunderii sale care este atrasă în condițiile art. 31 din L. nr. 7/1977. Nu este admis ca beneficiarul care nu are raporturi contractuale cu producătorul, față de care acesta este terț, să-și valorifice pretențiile sale împotriva acestuia. Într-o asemenea situație beneficiarul are acțiune împotriva furnizorului, iar acesta poate regresa — cerînd și obținînd daunele suferite de la unitatea producătoare —, cu condiția ca deficiențele de calitate să nu fie datorate culpei sale.

● **MAI MULȚI CITITORI** ne întreabă cînd va apare lucrarea „**Apărarea avutului obștesc**“ și ce conține ? Acest supliment tematic al revistei noastre, care va avea aproximativ 800 de pagini, va apărea în luna ianuarie 1985 și va fi difuzat numai celor care au încheiat abonament special, potrivit anunțului de mai jos. Cuprinsul lucrării a fost redat în suplimentul săptămînal nr. 35, din 31 august 1984.

Redactor responsabil Supliment „R. E.“ dr. AL. DETEȘAN

În atenția cititorilor !

Pentru a veni în sprijinul lucrătorilor din unitățile economice de stat și cooperatiste, consiliilor populare și tuturor celorlalte instituții bugetare, în anul 1985 vom edita următoarele lucrări :

● „Apărarea avutului obștesc“ din administrarea unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică privind: patrimoniul, gestiuni — gestionari, controlul, preventiv, financiar și gestionar, răspunderea materială, civilă și penală, expertiza contabilă, constituirea titlurilor executorii și realizarea lor.

● „Drepturile și obligațiile personalului“ din unitățile economice de stat și cooperatiste, precum și cele bugetare.

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate a revistei, a suplimentului săptămînal, și a lucrărilor menționate, vă invităm să emiteți comanda dv., potrivit modelului de formular de mai jos.

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICA“

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . (mandatul poștal din ziua de . . . .)* v-am expediat suma de . . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd ... abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim cîte un exemplar din lucrările pe care le veți edita în anul 1985.

Cu stimă,
(Semnătura abonatului)

* Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică“ — 1985.

Tiparul I.P. „Informația“ 28 septembrie 1984. Prețul „Revistei economice“, inclusiv Suplimentul — lei 5.

„**PRODUCȚIA INDUSTRIEI MICI** va crește cu un ritm mediu anual de peste 6 la sută și va fi orientată în direcția valorificării materiilor prime și materialelor locale, a unor resurse agricole și subproduse industriale."

(Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000 — proiect)

OPINII

MICA INDUSTRIE RURALĂ — element cu ample posibilități de afirmare în peisajul economico-social al satului românesc

FĂCÎND RAPORTUL între populația din grupele de vîrstă apte de muncă din mediul rural și populația efectiv ocupată în agricultură, constatăm o netă discrepanță. Diferența în plus a primei categorii este în cea mai mare parte alimentată de migrația zilnică a forței de muncă de la sate la locurile de muncă din orașe și centre muncitorești. Implicațiile economice și sociale ale navetismului — fenomen născut pe fondul dezvoltării extensive a economiei — au fost frecvent analizate în diferite cercuri de specialiști și la diverse nivele de decizie, efectele sale negative sînt evidențiate în viața de toate zilele : tendința de îmbătrînire și feminizare a forței de muncă din unitățile agricole, adesea (și în ciuda creșterii continue a gradului de mecanizare a lucrărilor) insuficiența ei în perioadele de vîrf ale campaniilor, consumul energetic important pentru transportul navetiștilor, timpul social — zeci și sute de milioane de ore-om zilnic — irosit cu deplasarea acestora (de fapt, timp productiv pe care ei îl pierd din răgazul necesar pentru activitatea în propria gospodărie din comună — gospodărie cu obligații contractuale de livrare a diverse produse vegetale și animale), denaturări în schimbul de produse dintre oraș și sat etc. Mai adăugăm și că pendularea cotidiană sat-oraș și retur nu le mai lasă, celor ce o practică, răgazul pentru a participa la forme organizate de calificare și perfecționare profesională, din care cauză o bună parte dintre ei nu depășesc nivelul muncilor auxiliare, cu productivitate scăzută.

O cale de creștere și diversificare a economiei sătești

EXISTĂ CREAT în prezent un complex de condiții normative și de pîrghii economice, a căror aplicare consecventă, consolidare și adîncire va putea reduce această migrație la nivelul în mod obiectiv necesar. Ne referim, între altele, la măsurile de stimulare a producătorilor agricoli ; la acțiunile energice din industrie pentru creșterea productivității muncii, ca o coordonată indispensabilă a dezvoltării intensive, care diminuează drastic balastul muncilor auxiliare, necalificate și pun accentul pe o organizare, calificare, ordine interioară adecvate progresului tehnic ; la atenuarea deja sensibilă — dar care se cere accelerată — a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș, dintre munca agricolă și cea industrială ; la accentuarea profilului de specialitate agricolă al învățămîntului din mediul rural, care va contribui la menținerea în mai mari proporții a tineretului la sate.

Ne referim mai cu seamă la perspectivele pe care le deschide pentru creșterea și diversificarea economiei rurale și, prin aceasta, pentru ridicarea nivelului de trai și civilizație al comunităților respective, **actuala concepție integrată cu privire la dezvoltarea industriei mici** — concepție izvorîtă din gîndirea înnoitoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu și transpusă în legea care reglementează sfera de activitate a acestei ramuri, obiectivele specifice, sistemul de organizare și scara de responsabilități. O idee generoasă, cu o largă și fundamentată viziune economică și socială, urmărind antrenarea unor resurse încă insuficient exploatate pentru mai buna acoperire a diversității crescînde a nevoilor economiei naționale, a cerințelor populației.

Într-o țară ca a noastră, în care jumătate din populație trăiește în mediul rural, a da în continuare un caracter exclusiv trăsăturii de unire între industrie și oraș ar însemna neglijarea unui uriaș potențial de progres, creșterea peste limite rezonabile a aglomerațiilor urbane cu reiterarea problemei locuințelor (care, în linii mari, la ora actuală nu mai exercită asupra programului de investiții presiunea din cincinalele trecute), concentrarea cu efecte multiplicate a pericolelor ecologice. Exemplul reușit al unor mari întreprinderi care și-au creat în comune apropiate „unități-pui", cu profil de subfurnizori în cooperare, reprezintă numai unul din pilonii alternativei ce-și cere dreptul de afirmare ; celălalt pilon îl constituie mica industrie rurală propriu-zisă, cu input-uri predominant locale și output-uri care se pot adresa comunei, județului, într-o anumită măsură pieței naționale și, după cum au dovedit-o unele producții artizanale, chiar exportului.

Revenind la problema navetismului, un calcul simplu arată dacă e mai eficient să transporți zilnic, uneori pe zeci de kilometri, muncitorii la locurile lor de muncă, sau să transporți — să zicem săptămînal — la locurile lor de muncă de la sate materiile prime (acest termen al relației dispare cînd e vorba de prelucrarea resurselor locale) și să preiei de acolo produsele.

Sînt bine cunoscute argumentele care pledează pentru o astfel de completare a profilului economico-social al satului, așa că le recapitulăm doar parțial și sintetic : disponibilul sezonier (între prima însămînțare și ultima recoltare) de forță de muncă în sectorul vegetal al unităților agricole ; posibilitatea instalării de ateliere în construcții simple, echipate — pentru lucrările care o impun — cu mașini nepretențioase (eventual și cu utilaje dezafectate, datorită uzurii morale, de către întreprinderile republicane) ; oportunitățile pentru utilizarea în scopuri productive a unor surse alternative de energie mecanică, termică și chiar electrică (cursuri de apă, energie solară, eoliană, biogaz) ; munca la domiciliu ; tradițiile locale — ce se cer revigorate — ale unor meșteșuguri, care conferă autenticitate obiectelor, nu numai de artă populară, realizate (și cîtă nevoie avem de autenticitate în fața invaziei kitsch-ului, proliferată pînă și în magazinele de artizanat, de către unități de industrie mică, dar fără oameni de gust — și cît de prețuită poate fi autenticitatea de către turiști și chiar comercianți de peste hotare !) ; materiile prime pe care le oferă agricultura (inclusiv resurse secundare) și mediul natural, precum și unele materiale refolosibile rezultate din procesul de fabricație al întreprinderilor din zona respectivă ; degajarea industriei republicane prin autoproducția — autoconsumul local al unor bunuri de folosință casnică și gospodărească ; creșterea contribuției activităților rurale la asigurarea, în fiecare județ, a unei cît mai ridicate producții globale pe locuitor, ca bază a dezvoltării economice echilibrate teritorial, a măririi veniturilor din muncă și satisfacerii mai bune a cerințelor populației etc.

Unele interpretări eronate ale relației atribuții—inițiativă—responsabilități

ÎN PUȚINII ANI ce s-au scurs de la reorganizarea industriei mici, s-au înregistrat progrese pe linia valorificării acestor avantaje. Dar, în opinia noastră, ele sînt încă departe de a marca o cotitură în atingerea obiectivelor avute în vedere.

Principala cauză credem că rezidă într-un anume imobilism organizatoric, care a făcut ca într-o serie de județe și localități responsabilitățile aferente să nu fie preluate cu destulă

înțelegere, convingere și perseverență de către cei cărora le reveneau.

La nivelul unui județ mediu activitatea de industrie mică este asigurată de (cifre aproximative) : 10 cooperative meșteșugărești, 1—3 întreprinderi județene de producție și prestări de servicii, 2—3 întreprinderi de gospodărie comunală și locativă, 20—30 de consilii populare comunale, 40 de cooperative agricole de producție, 60 de cooperative de producție, achiziție și desfacere. Dintre acestea ultimele 3 categorii sînt implicate în tema pe care o abordăm și circumscriu problematica la care ne vom referi în continuare.

O primă remarcă : **structurile operaționale create pînă în prezent sînt lipsite de omogenitatea necesară unei funcționări eficiente pe ansamblu,** uneori ele rezultă conjunctural dintr-o facilitate ivită, din dorința unui animator local de a întreprinde ceva.

Un al doilea element cu grad ridicat de generalitate : **organele și organizațiile responsabile exercită de regulă doar o conducere „în principiu"**, adesea un fel de „patronaj" formal asupra activităților de industrie mică. Consiliile populare comunale nu dispun de un aparat care să poată realiza în totalitate funcțiile clasice ale conducerii (prevedere, organizare, coordonare, comandă, control) și cu atît mai puțin funcțiile întreprinderii (cercetare-proiectare, producție, comercial, personal, financiar-contabil). Cooperativele — atît cele agricole de producție, cît și cele din sistemul CENTROCOOP — au, într-o măsură sau alta, astfel de posibilități, dar ele sînt orientate spre activitatea de bază. În plus, la nici unul din aceste nivele nu există specialiști cu formație sau practică pluridisciplinară, capabili să acorde asistență tehnică efectivă și eficace multitudinii de profile pe care le are și le poate avea industria mică de la sate — asistență necesară pentru a alege cele mai adecvate din resursele materiale disponibile pentru realizarea anumitor produse și cele mai adecvate produse ce pot fi obținute din resursele existente, pentru a stabili — în funcție de condițiile concrete — tehnologiile cu cea mai ridicată fezabilitate și economicitate sub raportul consumurilor materiale, energetice, de muncă. Nu are, de asemenea, cine să prospecteze piața — pentru a asigura nu numai desfacerea producției, dar și (mai precis, în primul rînd) orientarea ei potrivit cerințelor potențialilor beneficiari.

Din aceste două circumstanțe a rezultat, în numeroase cazuri, o soluție de compromis (generatoare, la rîndul ei, a tot felul de compromisuri) : transferarea de facto a numitelor funcții, în sfera punctului de lucru (o echipă, mai rar o formație de maistru, foarte rar un atelier sau secție în sensul Decretului nr. 162/1972, dată fiind dispersarea pe o arie destul de mare) și, prin delegare neoficială, în competența șefului acestuia.

Aptitudinile de conducere și profesionale variază în limite foarte largi de la un șef de punct de lucru la altul, mai cu seamă că mare parte dintre ei nu posedă o pregătire specială, iar uneori selecția lor este făcută după criterii extrem de subiective. Dintre atribuțiile multiple care, cum arătam, au fost lăsate în seama lor, mulți se ocupă aproape exclusiv de aprovizionare-desfacere-gestiune (pasînd activitatea productivă și conducerea tehnică în seama unui meseriaș autentic). Cum problema materiilor prime încă nu este reglementată, pentru punctele de lucru din subordinea C.A.P. și a consiliilor populare, prin repartiții, procurarea lor, ca și desfacerea pentru o parte din volumul producției se fac uneori prin „tranzacții" ce ocolesc vizibil disciplina prețurilor (și se pune problema : de unde apar, în afara planului, materiile prime și materialele de sorginte nu locală, ci industrială ?). Mai mult, în acest proces de tranzacții mai intervin și intermediari „particulari" (chiar dacă printre ei poți recunoaște unele persoane cu locul de muncă în ierarhia industriei mici). Comenzi, contracte, facturi, rapoarte de lucru se oficializează apoi prin ștampilă și prin semnături (cît mai multe, spre împărțirea pînă la anulare a răspunderii) din partea celor care nu se obosesc să rezolve problemele respective și nici măcar să controleze intrările și ieșirile, fundamentarea așa-ziselor norme de muncă „plan-valorice", a normelor de consum de materiale, sursa fondurilor pe care astfel de șefi de puncte de lucru le manipulează după bunul plac și, de bună seamă, și în propriul folos, fără corespondență cu calitatea și importanța socială a muncii prestate.

Am insistat asupra unor asemenea excepții, pentru că există pericolul ca, dacă nu se iau măsuri hotărîte pentru a se pune ordine — printr-o organizare temeinică — în acest domeniu, ele riscă să prolifereze, în dauna economiei naționale și a concepției de dezvoltare eficientă a industriei mici.

O posibilă perfecționare structurală

NUMEROASELOR experiențe și propuneri privind accelerarea acestei dezvoltări, prezentate în paginile „Revistei economice", aș vrea să le adaug — pentru perimetrul rural — opinia personală la care am ajuns în urma unor investigații în diferite județe și unități și care pornește de la un element obiectiv, acela că forma cea mai răspîndită de unități economice productive la sate este cooperativa agricolă de producție.

Anume, consider că :

— participarea cooperativelor de producție, achiziții și desfacere la activitățile micii industrii desfășurîndu-se în prezent, în mod prioritar, în sfera prestărilor de servicii pentru populație, aceasta să rămînă de domeniul lor exclusiv (minus prestările în construcții și reparații de construcții, pentru care multe C.A.P.-uri dispun deja de un potențial) ;

— producția de industrie mică la nivelul consiliilor populare comunale să se organizeze cu precădere în zonele de deal și de munte necooperativizate ;

— în restul comunelor, **această producție să se dezvolte în sistemul cooperației agricole de producție,** urmărindu-se punerea în valoare a condițiilor și avantajelor exemplificate la începutul acestui articol.

O posibilă organizare structurată arborescent, în această viziune, este redată în schema de mai jos.

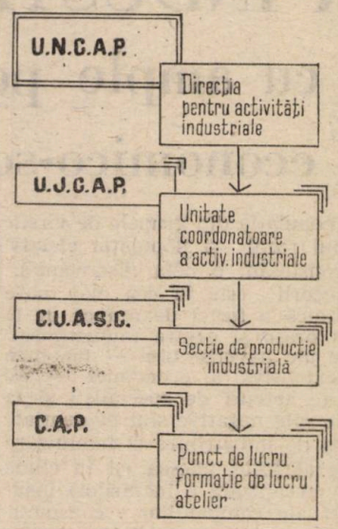

Întreprinderea de industrie mică de pe lîngă uniunea județeană a cooperativelor de producție ar urma să fie dimensionată și investită cu atribuții corespunzătoare, potrivit funcțiilor unei astfel de unități economice teritoriale, ceea ce presupune compartimentarea personalului său (restrîns numeric la minimul necesar unei bune funcționalități) pe activități ca : plan + personal ; proiectare-design-tehnologie (cu cîte un specialist pentru fiecare din profilele de producție principale — eventual și un etnograf specializat în artizanat — avînd și sarcina de asistență tehnică) ; producție-contractări (inclusiv cooperări cu industria republicană, acolo unde este cazul), organizarea și normarea muncii ; aprovizionare, desfacere, depozite, transport ; contabilitate, financiar, costuri ; control financiar intern + juridic. Consider o astfel de concentrare a atribuțiilor și răspunderilor ca indispensabilă pentru : ● ridicarea nivelului productivității muncii (în prezent foarte scăzut) ; ● activarea funcției de cercetare-dezvoltare și introducere a progresului tehnic ; ● evitarea realizării de produse greu vandabile (în prezent se imobilizează valori importante în produse — printre care și lucrări de așa-zis artizanat — de prost gust, care nici după 2—3 soldări nu pot fi desfăcute și zac în magazii în așteptarea „cotei" anuale de trecere pe costuri ori iau drumul reciclării) ; ● asigurarea unui control economico-financiar eficient și înlăturarea oricăror practici ce nu au o bază legală ; ● o judicioasă politică de cadre ; ● reducerea cheltuielilor neproductive.

Secțiile de producție localizate la consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste, cu dublă subordonare (față de acestea și față de întreprinderea județeană) — ce va trebui înțeleasă ca dublă ajutorare — ar avea un rol însemnat nu numai în completarea profilului consiliilor potrivit concepției avute în vedere la constituirea acestora și la stabilirea denumirii lor, dar și în dezvoltarea bazei industriale a numeroaselor centre comunale, îndeosebi rezidențe ale consiliilor unice, care în următorii ani vor deveni orașe agroindustriale (importantă materializare pe plan nu numai teritorial-administrativ, ci mai cu seamă economico-social-cultural a politicii de apropiere între sat și oraș). Pe lîngă propriile capacități de producție, ele ar urma să-și desfășoare activitatea și prin **punctele (formațiile) de lucru** pe care le coordonează și care ar funcționa **în cadrul cooperativelor agricole de producție,** beneficiind și de îndrumarea și sprijinul consiliilor populare comunale.

Menționăm că o astfel de structură ar permite aplicarea formei de organizare și retribuire în acord global, în mod similar sistemului (de antrepriză) introdus anul acesta în construcții-montaj.

Coordonarea la nivel central — printr-un organism atașat Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție — ar urma să se rezume la următoarele funcții : coordonator de balanță pentru anumite produse specifice, repartizarea de materiale dirijate centralizat, marketing, comerț exterior.

Supun această propunere forurilor de decizie, ca o alternativă de luat în considerație pentru perfecționarea și dezvoltarea producției micii industrii de la sate în următorul cincinal.

Dumitru VRÎNCEANU

Economia națională, complexul economic național: concepte, caracteristici, legi ale dezvoltării (I)

LA FEL CA MAREA MAJORITATE a fenomenelor economice și a conceptelor care le reflectă, economia națională, complexul economic național au un caracter istoric. Desigur, în timpurile noastre în primul rînd sîntem interesați să analizăm, să vedem cum se prezintă economiile naționale acum, în anii 80 ai secolului al XX-lea, dar o scurtă privire în trecut este necesară și utilă pentru înțelegerea prezentului, a conținutului conceptual.

ECONOMIILE NAȚIONALE s-au format, în primul rînd în Europa, ca urmare a transformării economiilor statelor feudale, ajunse la un grad de maturitate și dezvoltare, în economii naționale de tip capitalist. Desigur, purtînd amprenta situației specifice din fiecare țară, factorii economico-sociali istorici care au concurat la formarea și consolidarea primelor economii naționale au fost adîncirea diviziunii muncii în unitățile de producție de tip feudal, dar mai ales în cele de tip capitalist manufacturier, ce devin mecanizate, creșterea considerabilă a productivității muncii sociale, formarea unei diviziuni sociale a muncii la scară națională, închegarea și dezvoltarea unei piețe naționale unice, înlăturarea barierelor feudale din calea circulației libere a bunurilor și forței de muncă și dizolvarea treptată a unităților feudale care fragmentau în parcele regionale închise activitatea economică, formarea națiunilor și a statelor burgheze naționale, însoțite de intensificarea legăturilor economice internaționale.

Este meritul nepieritor al lui Marx că, pornind mai ales de la istoria, structura și nivelul de dezvoltare și complexitate ale economiei naționale a Angliei, de la fenomenele petrecute în alte țări capitaliste ale vremii, a elaborat un model științific al economiei naționale capitaliste cu un înalt grad de abstractizare și valabilitate generală, un model ce îmbrățișează într-un tot unitar producția, circulația, repartiția și consumul, rolul și poziția muncii și a capitalului, îmbinînd economicul cu politicul și socialul. Diferiți economiști burghezi care au trăit după Marx s-au ocupat de diverse aspecte ale funcționării economiilor naționale capitaliste, unii absolutizînd fenomenele unor conjuncturi trecătoare sau ale unor sectoare, cum este școala monetaristă în zilele noastre, iar alții vulgarizînd teoria pînă la a propovădui înlocuirea economiei politice cu studiul economiei naționale, așa cum s-au pronunțat reprezentanții școlii istorice.

Una din caracteristicile procesului dezvoltării economiilor naționale de-a lungul a circa patru secole este că aceste entități n-au fost înăbușite, ci, dimpotrivă, numărul lor a crescut, ceea ce constituie un fenomen pozitiv. Pe baza sistemului economic capitalist și a relațiilor economice internaționale generate de acesta, rețeaua economiilor naționale a căpătat, începînd de la sfîrșitul secolului al XIX-lea, o structură caracterizată, în principal, prin : existența la un pol a unui număr restrîns de economii dezvoltate și foarte dezvoltate, puternice ; înăbușirea cu ajutorul violenței armate, forței economice și dominației politice directe a dezvoltării de sine stătătoare a entităților economice cu sisteme economico-sociale mai slabe, transformarea acestora în colonii și exploatarea lor, frustrarea popoarelor respective de dreptul lor de a avea propriile economii naționale ; un complex de dezechilibre organice, marcate în primul rînd de marile decalaje dintre economiile dezvoltate și cele slab dezvoltate ; un sistem de relații de dependență creat și utilizat de țările puternice pentru a-și menține dominația. Istoria a arătat că evoluția economiilor naționale este strîns legată de lupta pentru putere economică și polarizarea acesteia atît pe plan intern, cît și internațional.

În zilele noastre, ansamblul celor peste 160 de state existente în lume cuprinde o mare varietate de economii, ce traversează procese și stadii diferite ale dezvoltării. În primul rînd, economiile naționale cele mai vechi, care sînt, de regulă, cele mai dezvoltate, cunosc carențele sistemului social capitalist, pe care și-au bazat apariția și ascensiunea. Aici, unde în zilele noastre s-au format și întărit marile corporații transnaționale, se manifestă unele tendințe de negare a importanței și rolului economiilor naționale, de accentuare a integrării și creării unor complexe economice internaționale.

În al doilea rînd, are loc un vast proces generativ de statornicire și dezvoltare a noi economii naționale în țările ce și-au cucerit recent independența de stat. Ca urmare a prăbușirii sistemului colonial și a apariției unui mare număr de noi state, procesul de formare a economiilor naționale s-a extins eruptiv, la scară mondială, atingînd apogeul său, îmbogățindu-se cu noi elemente și atrăgînd pe drept cuvînt atenția cercetătorilor. Formarea, închegarea și întărirea economiilor naționale ale țărilor care s-au eliberat recent de dominația colonială constituie continuarea firească la scară mondială a procesului început cu cîteva secole în urmă, un fenomen progresist, afirmarea dreptului popoarelor la autodeterminare pe plan economic. Multe din noile economii nu sînt încă întru totul închegate, sînt puternic fragmentate, vulnerabile la perturbările din economia mondială, dar ele trec prin transformări adesea revoluționare, se afirmă tot mai puternic, se debarasează, desigur în grade și ritmuri diferite, de dependența economică.

În al treilea rînd, s-a petrecut schimbarea radicală a sistemului economico-social și — pe această bază — a vechilor structuri în economiile naționale ale actualelor țări socialiste, care în trecut au fost în majoritatea lor slab dezvoltate. Transformările revoluționare pozitive înfăptuite într-un timp istoric scurt în aceste țări demonstrează viabilitatea cadrului economiei naționale în zilele noastre pentru realizarea progresului economic și social.

Fenomenele menționate mai sus se reflectă în concepțiile cu privire la economia națională și complexul economic național, conducerea și studierea acestora, în politicile economice. **În aceste condiții, este meritul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi elaborat, pornind de la experiența României și cea mondială, o concepție unitară și nuanțată cu privire la rolul pozitiv al economiilor naționale în înaintarea fiecărei națiuni pe calea progresului economic și social în lumea contemporană,** necesitatea, posibilitatea și căile restructurării lor în mod conștient, activ și într-un timp istoric scurt, stadialitatea dezvoltării diferitelor economii, importanța independenței economice pentru emanciparea țărilor în curs de dezvoltare, rolul națiunii în întărirea bazelor sociale ale economiilor naționale, falsitatea teoriilor care pledează pentru integrarea supranațională, subordonarea treptată și contopirea în anonimat a economiilor statelor suverane, importanța întăririi fiecărei economii naționale, a folosirii maxime a resurselor proprii, influența transformatoare a revoluției științifico-tehnice și cea stimulatoare a colaborării internaționale bazate pe egalitate, respectarea independenței și suveranității, neamestec în treburile interne și avantaj reciproc pentru propulsarea pe orbita dezvoltării intensive, multilaterale și eficiente a diverselor ramuri și a complexelor economice naționale.

ÎN CONDIȚIILE marii complexități și diversități a lumii contemporane, conceptul de economie națională trebuie să aibă — din punct de vedere metodologic — un asemenea grad de abstractizare și de valabilitate, încît să fie aplicabil atît celor bogate cît și celor sărace, atît celor realmente independente cît și celor dependente, atît celor cu tradiții de sute de ani cît și celor tinere aflate în curs de cristalizare, să reflecte elementele lor componente pe fundalul varietății treptelor istorice pe care se află ele, al sistemelor social-economice, al forțelor și intereselor contradictorii ce le guvernează dezvoltarea. Avînd în vedere cele de mai sus, se poate considera că **economia națională este un agregat economic complex, o entitate de sine stătătoare, distinctă, care reunește în cadrul și limitele unui stat din epocile modernă și contemporană o rețea de activități și interdependențe economice variate de la nivelurile micro, intermediar și macroeconomic, funcționînd pe baza diviziunii sociale a muncii extinsă la scară națională și a sistemului economico-social dominant în interiorul său, cu participarea și pentru satisfacerea trebuințelor unei mari comunități sociale, de regulă o națiune, un popor. Orice economie națională funcționează în interacțiune cu altele în cadrul mai larg al diviziunii internaționale a muncii și al sistemului de relații economice internaționale, proprii unei anumite perioade istorice, care influențează dezvoltarea sa.**

Determinarea structurii unui asemenea sistem complex cum este economia națională nu este deloc ușoară. Adoptarea unui singur criteriu sau trecerea la altul poate da o imagine unilaterală, incompletă, oricînd criticabilă a întregului, după cum analiza acestuia sub toate aspectele ar ocupa mult spațiu. În acest studiu, vom face o prezentare a principalelor elemente, diferite prin natura și funcțiile lor, ce compun economia națională, structura ei, determinîndu-i profilul, capacitățile

1. Un element esențial al oricărei economii îl constituie

esursele sale materiale naturale proprii de materii prime, energetice etc. (solul, apa, pădurile, bogăţiile subsolului, fauna etc.), folosite şi cele aflate în rezervă. Acestora li se adaugă esursele materiale proprii acumulate, care cuprind atît maşini, nstalaţii, uzine, mine, fondurile fixe productive, cît şi căi ferate, drumuri, clădiri, rezerve de cereale, bunuri de consum de folosinţă îndelungată şi alte produse din domenii şi cu destinaţii diferite, ce au fost create de generaţiile anterioare, precum şi în prezent, ca urmare a muncii, a prelucrării materiilor prime, a materialelor, păstrîndu-se în patrimoniul economic. În această categorie sînt cuprinse, de asemenea, resursele materiale atrase, care nu aparţin — total sau parţial — ţării respective, dar care sînt utilizate pe teritoriul ei, contribuind la realizarea unor bunuri şi servicii de care ea beneficiază, cum sînt, de exemplu, maşinile şi instalaţiile luate cu împrumut sau hotelurile din reţelele companiilor hoteliere şi turistice internaţionale etc.

2. **Resursele umane** în ansamblu, forţa de muncă cu întregul ei potenţial numeric şi calitativ, reflectat de gradul de ocupare, calificarea, repartizarea pe ramuri, pe categorii de vîrstă şi alţi indicatori cantitativi. Pentru aprecierea corectă a acestui factor este necesar să se ia în consideraţie fenomenele imigraţiei şi emigraţiei forţei de muncă cu efectele lor pozitive şi negative asupra fiecărei economii.

3. Un rol crescînd au **stocul (ansamblul) de cunoştinţe şi capacităţi ştiinţifice şi tehnologice** acumulate şi cele accesibile într-o economie sau alta: proprii, atrase sau asimilate din surse externe şi cele difuzate altora, aducătoare de venituri. Progresul ştiinţific şi tehnic determină însemnate transformări cantitative şi calitative în economia naţională, posibilităţile de modernizare a acesteia.

4. Validitatea oricărei economii naţionale, indiferent de treapta dezvoltării sale, este condiţionată de **resursele** sale **financiare,** de starea acestora, ca o expresie a forţei şi sănătăţii ei. Cuantumul mijloacelor financiare, ponderea surselor acestora — proprii şi atrase din exterior —, utilizarea lor în interior în scopuri productive sau neproductive sau în alte ţări pentru a obţine beneficii, mărimea lichidităţilor, a rezervelor valutare, situaţia balanţei de plăţi, fluctuaţiile resurselor financiare şi alţi indicatori din acest domeniu sînt deosebit de importanţi, mai ales în zilele noastre, pentru caracterizarea economiilor diferitelor ţări.

5. O componentă cheie o constituie configuraţia **diviziunii sociale a muncii şi structura pe ramuri** a economiei naţionale, care evidenţiază conexiunile atît între marile genuri de activităţi economice, cît şi în profil teritorial, gradul de diversificare şi de aprofundare în utilizarea resurselor, de valorificare a potenţialului economic general, rolul diferitelor ramuri şi subramuri în realizarea echilibrului dinamic, direcţiile schimburilor între diferitele sectoare, treptele atinse în dotarea tehnică şi în nivelul productivităţii muncii. Desigur, o semnificaţie majoră o au ponderea, gradul de diversificare şi relaţiile dintre industrie, agricultură, dintre ramurile producţiei materiale, dar în ansamblul unei economii moderne este obligatoriu să se ţină seama şi de aportul cercetării ştiinţifice, serviciilor, transporturilor, turismului, care au un rol crescînd.

6. Economia naţională nu se limitează la forţele de producţie, ci cuprinde, totodată, **sistemul relaţiilor de producţie,** al raporturilor sociale ce există şi se stabilesc între membrii naţiunii respective în desfăşurarea activităţilor economice şi în legătură cu acestea. Printre indicatorii ce reflectă aceste raporturi se numără forma de proprietate asupra mijloacelor de producţie, din industrie, agricultură, construcţii, asupra mijloacelor de transport, asupra băncilor şi reţelei comerciale etc., distribuţia acesteia pe categorii de unităţi clasificate după mărimea lor, rolul diferitelor sectoare considerate după proprietate (de exemplu, de stat şi particular) în diverse ramuri, partea ce o reprezintă clasele şi păturile sociale deţinătoare şi nedeţinătoare ale mijloacelor de producţie în populaţia activă şi partea ce le revine din avuţia naţională, ponderea capitalului naţional, a companiilor transnaţionale (unde este cazul) în diferite ramuri ş.a.

7. Nu numai cadrul său teritorial, ci înseşi formarea şi întreaga dezvoltare a economiei naţionale sînt indisolubil legate de existenţa **statului naţional** şi rolul său crescînd în domeniul economic. Implicarea tot mai activă a statului în economie, indiferent de orînduirea socială a ţărilor, a devenit un fenomen cu largă răspîndire în zilele noastre. Stimularea sau frînarea dezvoltării unor ramuri cu ajutorul politicii financiare, sprijinirea dezvoltării ştiinţifice, inclusiv cu subsidii, în anumite domenii de interes deosebit, adoptarea de măsuri antiinflaţioniste, intervenţia în domeniul salarizării, al însuşirii profiturilor şi beneficiilor, al investiţiilor, economisirii energiei, promovarea unui cadru legislativ protecţionist în comerţul exterior, influenţarea politicii de credit, a ratei dobînzilor — iată numai un şir de acţiuni prin care statul joacă sau poate juca un rol deosebit de important în oricare economie naţională, influenţînd dezvoltarea acesteia.

8. Economia naţională nu este şi nu trebuie privită ca simpla sumă a unor structuri statice. Ea este un organism viu, aflat în continuă mişcare, supus unor procese transformatoare ce se petrec în interiorul structurilor sale, în relaţiile dintre acestea şi în ansamblul său. De aceea, în mod organic în realitatea şi conceptul de economie naţională se include **mecanismul de funcţionare şi conducere** a acestui agregat. Acest mecanism cuprinde atît resorturile interne ale diferitelor sectoare (producţia, circulaţia, repartiţia, consumul), cît şi articularea acestora în cadrul angrenajului general al reproducţiei la scară socială. Evident că într-o economie bazată pe piaţa liberă, reacţiile acesteia, desfăşurarea spontană a schimburilor de activităţi, influenţa pîrghiilor şi sistemelor financiar şi monetar au o mare importanţă pentru adaptarea funcţională a economiei respective şi dezvoltarea ei. În acelaşi timp, o economie condusă în mod planificat, fără a neglija pîrghiile valorice, ci, dimpotrivă, utilizîndu-le în mod raţional, poate asigura mai buna gestionare a resurselor, funcţionarea echilibrată, proporţională a componentelor sale în vederea atingerii scopurilor propuse.

Privite dintr-un alt unghi de vedere, funcţionarea şi conducerea economiei naţionale îmbrăţişează formele şi modalităţile de organizare, desfăşurare şi conducere a activităţilor economice separat la fiecare nivel şi pe ansamblul economiei [1]), precum şi metodele şi soluţiile ce se adoptă pentru stăpînirea, prevederea şi sporirea eficienţei proceselor economice.

O premisă esenţială pentru conducerea eficientă şi dirijarea proceselor economice la nivel macroeconomic, pentru evitarea dezechilibrărilor bruşte şi altor fenomene negative o constituie cunoaşterea legilor economice, a mecanismului acţiunii lor, adoptarea de modele flexibile de creştere şi dezvoltare.

9. Una din dimensiunile esenţiale ale oricărei economii o constituie **distribuirea avuţiei sociale, repartiţia finală a bunurilor produse şi a serviciilor, gradul de satisfacere a nevoilor sociale şi individuale.** Calitatea vieţii naţiunii, a poporului din ţara respectivă, satisfacerea trebuinţelor sale legate de activitatea economică constituie criteriul principal de apreciere a eficienţei funcţionării economiei naţionale, finalitatea procesului de reproducţie. Trebuinţele de ordin economic, material şi necesitatea satisfacerii lor continue constituie elementul principal care uneşte asemenea realităţi şi concepte cum sînt calitatea vieţii individuale şi a comunităţilor umane, reluarea necontenită a activităţilor economice în procesul reproducţiei şi economia naţională, care în zilele noastre reprezintă cadrul şi terenul optim pentru evoluţia şi perfecţionarea lor.

Între numeroşii indicatori care exprimă această componentă sînt venitul naţional total şi pe locuitor, repartiţia acestuia pe categorii sociale, producţia şi consumurile principalelor produse — în total şi pe locuitor, fondul de locuinţe şi repartizarea lui, cuantumul fondurilor pentru nevoi sociale de consum ş.a.; se înţelege că dinamica acestor indicatori, comparaţiile cu alte ţări dau o imagine mai sugestivă.

10. În timpurile noastre, **mediul ambiant natural şi calitatea acestuia,** interacţiunea factorilor ecologici au o influenţă vizibilă crescîndă asupra mersului economiei naţionale, acţionînd adesea ca un factor restrictiv, datorită poluării lui de către om.

11. În condiţiile diversificării şi creşterii rolului interdependenţei dintre economiile naţionale de cele mai diferite feluri, **participarea la diviziunea internaţională a muncii, la circuitul mondial de bunuri şi servicii** a devenit o condiţie de bază a progresului fiecăreia din ele. Efectele şi eficienţa raporturilor reciproce cu alte ţări, cu mediul economic internaţional se reflectă în volumul şi structura comerţului exterior, balanţa comercială şi cea de plăţi, echilibrul sau dezechilibrul acestora,

[1]) În legătură cu aceasta, în literatura şi cercetarea economică, inclusiv din România, este utilizată, pe bună dreptate, compartimentarea activităţii, categoriilor economice, care reflectă anumite raporturi sociale, pe trei niveluri: micro, macro şi mondo. Cred că diferenţierea şi nuanţarea ar trebui duse mai departe, în concordanţă cu realităţile vieţii. Astfel, aprofundarea investigaţiilor domeniului microeconomic evidenţiază că acesta cuprinde cel puţin încă două trepte: a) **nivelul** pe care l-am putea numi **submicroeconomic,** ce îmbrăţişează diferite formaţii de lucru, microcolective cu specificul lor de organizare, aprovizionare, realizare a producţiei, retribuţie etc. şi b) **nivelul de bază** ce se referă la activitatea economică a individului, cu toate trăsăturile sale proprii, al cărei nucleu îl constituie munca lui şi productivitatea acesteia. În afară de aceasta, funcţionarea economiilor naţionale arată că există unele forme de proprietate, de organizare, de schimburi de activităţi, ce se situează între nivelul microeconomic şi cel macroeconomic, al întregii economii naţionale. În această categorie intră, de exemplu, marile monopoluri capitaliste care, deşi într-un număr redus, controlează activitatea unor ramuri întregi, sau centralele industriale din România şi alte ţări socialiste, comerţul cu ridicata, sistemul caselor de economii şi alte instituţii financiare etc. care alcătuiesc un nivel intermediar ce l-am putea denumi **intereconomic;** dacă micro, macro şi mondoeconomia constituie obiecte separate de studiu, atunci un asemenea domeniu nou ar putea fi economia intermediară. Asadar, nivelurile activităţilor economice sînt: de bază sau individual, submicro, micro, intern, macro şi mondoeconomic.

evoluția datoriei externe, a raporturilor de schimb, participarea la organizații economice internaționale și alți indicatori considerați esențiali pentru caracterizarea oricărei economii moderne.

Așadar, structura de ansamblu a economiei naționale nu poate fi redusă numai la unul sau cîteva din elementele prezentate mai sus, ci ea reprezintă totalitatea lor și a interconexiunilor și interacțiunilor ce se creează între diferite domenii și niveluri, precum și, în cadrul acestora, rolul determinant în sudarea și funcționarea întregului agregat avîndu-l tipul reproducției din fiecare economie.

Împletirea tuturor factorilor menționați cu trăsăturile specifice ale fiecărei economii conturează fizionomia proprie, distinctă a acesteia. Fiecare economie națională își are personalitatea sa, constituie un tot ale cărui fațete sînt diverse de la o țară la alta, chiar dacă acestea au aceeași orînduire socială.

Economiile naționale pot fi grupate și clasificate după diferite criterii, ca, de exemplu : gradul de dezvoltare a forțelor de producție, structura acestora, natura relațiilor de producție, dezvoltarea și structura relațiilor economice externe, forța financiară, condițiile de funcționare și de conducere ș.a. sau după 2—3 criterii care nu pot fi aceleași pentru fiecare grupă, așa cum se prezintă clasificarea utilizată de Banca Mondială în rapoartele sale anuale.

Este cunoscut, de pildă, că adesea țările și structurile economiilor lor sînt clasificate după criteriul diversificării producției, în primul rînd al raportului dintre industrie și agricultură — în agrare, agrar-industriale, industrial-agrare, industrial-dezvoltate și tehnologice. Desigur, producția are un rol determinant, dar ea nu este singurul element al unei economii, al definirii profilului acesteia. O clasificare științifică, cît mai apropiată de complexitatea realității, impune o abordare multicriterială, care să aibă în vedere obiectul atît în stare statică cît și în dinamica funcționării și dezvoltării lui.

Un criteriu destul de complex, cuprinzător, care constituie o rezultantă a structurii economiei naționale și caracterizează starea funcționării ei, cuprinzînd, totodată, finalitatea acesteia, apare a fi **tipul reproducției**[2]. Potrivit acestui criteriu, economiile naționale se grupează după următoarele tipuri de reproducție, predominante în cadrul lor :

a) reproducția de subzistență sau supraviețuire ; bazat pe o tehnică rudimentară, puternic influențat de o multitudine de factori, acest tip de reproducție oscilează în jurul celei simple, de multe ori nereușind să asigure reluarea reproducției la aceeași scară ;

b) reproducția subextensivă, care are o rată și un volum redus al acumulării, un consum scăzut și se bazează pe tehnică tradițională, învechită ;

c) reproducția tipic extensivă, în care rata și volumul acumulării sînt ridicate, uneori fără a afecta consumul, alteori în dauna acestuia, întemeiată cu precădere pe tehnica mecanică ;

d) reproducția tranzitorie sau mixtă — fie extensiv-intensivă fie intensiv-extensivă — în care acumularea este destul de ridicată, baza tehnică o constituie împletirea mecanizării și automatizării, iar consumul satisface o gamă largă de trebuințe ;

e) reproducția tipic intensivă, în care înnoirea continuă a tehnicii în pas cu noile realizări ale științei, progresul științifico-tehnic constituie principala sursă a creșterii economice, a nivelului ridicat al productivității muncii, structurile diversificate cuprind o mare varietate de servicii ;

f) reproducția integrativ-inovativă, caracterizată prin faptul că o parte însemnată, comparativ, a acumulării și resurselor este destinată cercetării științifice în domenii de vîrf, integrează ramurile cele mai noi ale producției și științei într-o unitate organică interdependentă, generează elementele inovative ce revoluționează știința și tehnica contemporană ; economiile naționale care au o asemenea reproducție — de fapt, cele mai dezvoltate și avansate din punct de vedere al producției și consumului — anticipează trăsături esențiale ale progresului tehnic și științific ce ulterior se difuzează în alte economii, modificînd structurile, îndeosebi de ramură, ale acestora.

Ultimele două tipuri de reproducție menționate mai sus au ca o trăsătură comună faptul că știința a devenit în condițiile lor — desigur, în proporții diferite — o componentă organică a forțelor de producție, a structurii economiilor naționale, acolo unde ele se întîlnesc. În legătură cu aceasta, în zilele noastre, ale desfășurării unei revoluții științifico-tehnice cu ample rezonanțe în toate domeniile, știința economică nu se mai poate limita la împărțirea ramurilor producției numai în două mari sectoare — cel producător de mijloace de producție și cel care produce mijloace de consum. Un sector tot atît de important îl constituie producția de cunoștințe științifice și tehnice, sectorul cercetării științifice și tehnice, a cărui activitate specifică se deosebește prin mijloacele utilizate și rezultatele sale de cele două menționate. Acest sector generează tehnici, produse, materiale, tehnologii noi pentru celelalte două, are legături și le influențează pe amîndouă, stimulîndu-le progresul. Economia politică, știința economică marxistă au numai de cîștigat din includerea cercetării științifice și tehnice ca un sector distinct, alături de celelalte sectoare cunoscute, în procesul și schemele reproducției, ca și în rîndul componentelor conceptului de economie națională.

Gh. BADRUS

[2]) Tipul de reproducție este determinat, după părerea noastră, de raportul dintre acumulare și consum ; felul și nivelul dotării cu mijloace tehnice și realizări ale științei, ca o cheie a creșterii și dezvoltării economice ; gradul de satisfacere a trebuințelor sociale și individuale.

Funcționalitate sporită mecanismului de comerț exterior

(Urmare din pag. 12)

social la Roma și sediul operativ la Milano (Italia), avînd ca acționari Banco di Sicilia, Palermo și Banca Română de Comerț Exterior ; **Romanian American Insurance Co. Ltd.**, societate mixtă de asigurări cu sediul la Hamilton (Bermude), avînd ca acționari Administrația Asigurărilor de Stat București și American International Underwriters Overseans, din American International Group — New-York ; **European — American Uniderwriters Agensy**, Agenția mixtă de subscrieri-plasamente în domeniul reasigurărilor cu sediul la Viena (Austria), avînd ca participanți ADAS-București, Warta-Varșovia, Allami-Bizdosito-Budapesta și American International Underwriters Overseas — Bermude, ca și cele din domeniul exportului de inteligență : **GEC-Romanian Nuclear LTD** — Leicester (Anglia), avînd ca obiect de activitate tehnica nucleară și activități înrudite ; **INCREST** — Paris (Franța), obiect de activitate promovarea invențiilor românești ; **RODECO** — Hamburg (R. F. Germania) obiect de activitate servicii de consulting pe terțe piețe, s-au soldat cu rezultate economice foarte bune, ceea ce recomandă extinderea lor pe viitor. De remarcat că personalul angajat în domeniul serviciilor internaționale nu poate fi considerat personal administrativ, instituțiile prestatoare respective nu numai că se autogestionează, dar aduc și importante venituri în valută statului.

Băncile comerciale engleze aduc țării, împreună cu societățile financiare, de asigurări, turism, etc. încasări din invizibile de peste 6 miliarde de dolari anual, iar cele din S.U.A. de peste 20 miliarde dolari anual.

Un al treilea grup de probleme privind perfecționarea modului de planificare a activității de comerț exterior se referă la cursurile de revenire pe produse și grupe de produse. Menținerea unor cursuri de revenire diferențiate pe produse — susțin specialiștii — nu este decît un alt mod de a menține alinierea prețurilor de la valoare, astfel că evaluarea eficienței exporturilor respective este mutată pe un teren incert al subiectivismului.

În evidențele întreprinderilor, înregistrările realizărilor din exporturi se efectuează la 3 valori diferite pe baza a 3 cursuri diferite: în dările de seamă statistice se calculează valoarea exportului la cursul comercial unic; producătorul primește contravaloarea mărfii exportate la cursul de revenire planificat pe produs; întreprinderea de comerț exterior decontează cu banca exporturile la cursul de revenire recalculat la valoarea zilei a valutei încasate (coș valutar). Desigur că aceste multiple evidențe paralele pot da naștere la erori, sînt greu de manipulat și analizat. Și în fond, importanța practică a diferențierii acestor cursuri, gradul de fundamentare sînt puse în evidență atunci cînd se operează modificări uniforme de preț, la zeci și sute de produse simultan, modificări evident administrative și nu bazate pe studii conjuncturale.

Prin mobilizarea — folosind instrumentul planificării — a tuturor resurselor menționate de creștere a încasărilor valutare ne putem propune pentru viitor ca obiectiv — eliminarea decalajului existent între ponderea României în producția industrială mondială de circa 1% și ponderea exporturilor țării noastre în exporturile mondiale de circa 0,6%.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Confruntări doctrinare în jurul teoriei costurilor comparative (II)

DAVID Ricardo a fost economistul revoluției industriale cînd, la deosebirile de condiții naturale ale țărilor se adăugau și cele ținînd de structurile economiilor naționale, de înzestrarea cu factori „artificiali" – ca cei ai gradului de înzestrare tehnică a muncii. Era, deci, firesc ca Ricardo să facă un pas înainte față de A. Smith, să treacă de la compararea avantajelor absolute ale comerțului între țări la cele relative și să ia în considerare factorii „artificiali". Un merit al lui Ricardo în acest domeniu constă în sesizarea diferențierii nivelurilor economiilor naționale în condițiile revoluției industriale și în acțiunea de introducere a avantajului relativ sau comparativ ca mijloc de înțelegere a diviziunii muncii între țări, de specializare a lor pentru producerea unora sau altora din mărfuri. În compararea avantajelor relative este inclus, direct sau indirect, și nivelul diferit al productivității muncii între ramurile economiei naționale, ceea ce constituie un alt element de noutate, multă vreme neglijat.

Menirea diviziunii muncii între țări era considerată de Ricardo să impulsioneze sporirea avuției și, prin ea, sporirea gradului de satisfacere a trebuințelor oamenilor. „Este, menționa el, tot atît de important pentru fericirea omenirii ca satisfacțiile noastre să fie sporite printr-o mai bună divizare a muncii, prin faptul că fiecare țară produce acele mărfuri pentru care este adaptată datorită situației sale, climatului său, or datorită altor avantaje naturale sau artificiale, cît și prin schimbarea acestora cu mărfuri din alte țări, pe cît este de important ca aceste satisfacții să fie sporite printr-o creștere a ratei profitului" [1]). Nu-i de mirare că el identifică stimulenții creșterii producției și ai satisfacerii nevoilor cu creșterea ratei profitului. În vremea sa se mai putea face acest lucru păstrînd obiectivitatea științifică, pentru că atunci încă se mai putea identifica orînduirea capitalistă cu progresul.

Condițiile istorice și sociale l-au îndemnat pe Ricardo să studieze avantajele relative legate de valorile de schimb și întrebuințare, iar influențele industrialismului asupra productivității muncilor naționale și a mărimii avantajelor relative în schimburile internaționale să fie plasate pe loc secund. El era convins că „într-un sistem de perfectă libertate a comerțului, fiecare țară își consacră în mod natural capitalul și munca acelor genuri de activități care îi sînt cele mai avantajoase. Această urmărire a avantajului individual este admirabil legată de binele universal al tuturor" [2]). Ceea ce rezulta din concepția ordinii naturale asupra economiei – armonia și binele universal – Ricardo considera drept realitate, fără să vadă că legea acumulării capitaliste polarizează nu numai clasele, ci, în cadrul economiei mondiale, pe baza unei anume diviziuni a muncii, și economiile naționale. Lui Ricardo i-a scăpat din vedere că alocarea resurselor pe ramuri și domenii de activitate în fiecare țară se făcea după legile capitalului, care vin în contradicție cu binele universal. Dovada cea mai grăitoare o constituie îmbogățirea unor țări pe seama sărăcirii altora. El privea lucrurile prin optica ordinii naturale a economiei și mai putea crede că „stimulînd activitatea, recompensînd talentul și folosind în modul cel mai eficace forțele speciale oferite de natură, acest sistem distribuie munca în mod cît mai folositor și mai economicos ; în timp ce, prin sporirea masei generale a produselor, el răspîndește avantajul general și leagă printr-o țesătură comună de interese și relații societatea universală a națiunilor. Acesta este principiul care face ca vinul să fie produs în Franța și Portugalia, ca grîul să fie cultivat în America și Polonia și ca obiectele de metal și alte bunuri să fie fabricate în Anglia" [3]). Avantajele relative, odată guvernate de interesele și legile capitalului, se realizează nu după regulile producției de mărfuri în general, ci după cele ale producției și schimbului de mărfuri capitaliste. Nediferențierea celor două genuri ale producției de mărfuri – mici și capitaliste – a dat naștere la numeroase confuzii și l-a împiedicat chiar pe economiști ca Ricardo să înțeleagă adevărata natură a avantajelor relative și efectele polarizante ale schimburilor internaționale. De vină pentru exploatarea unor țări de către altele, pentru dezvoltarea unora pe seama menținerii în subdezvoltare a altora, pentru crearea decalajelor între țări, agravării acestor decalaje n-a fost compararea costurilor sau a avantajelor, ci mecanismele puse în mișcare de legile capitalului. Ele au făcut ca fraternitatea la care oamenii aspirau să devină o înversunată luptă de clasă iar „societatea universală a națiunilor" să fie caracterizată de războaie comerciale, diplomatice și militare, de către dezvoltarea unor țări pe seama subdezvoltării altora, de asigurarea independenței unor economii pe seama dependenței față de ele a altora.

David Ricardo a fost consacrat ca economistul care a pus în centrul doctrinei sale valoarea creată de muncă și numai de către muncă ; la ea a raportat toate părțile componente ale acesteia, inclusiv pe cea privind diviziunea internațională a muncii și comerțul exterior. În acest sens, Ricardo este considerat economistul care a dat o teorie închegată – în ciuda unor imperfecțiuni și erori –, bazată pe valoarea-muncă, despre modul ideal în care ar trebui să se realizeze diviziunea muncii între țări și schimburile comerciale internaționale, în funcție de avantajul relativ pe care-l obține fiecare țară. Partea ei bună o constituie tocmai compararea avantajelor pe baza valorii create de mun-

FIŞE

● *Unul din fenomenele care la începutul construcției socialiste părea să aibă un caracter secundar, pentru ca ulterior să se consolideze într-o dimensiune permanentă a dezvoltării, îl reprezintă migrația internă a forței de muncă. Pornind de la determinarea complexă a acestui proces – economică, sociologică, psihologică, culturală – Dumitru Sandu propune în lucrarea „Fluxurile de migrație în România" publicată recent la EDITURA ACADEMIEI, o abordare interdisciplinară. Ideea de fond este cea a integrării migrației interne (a fluxurilor de populație) în procesul economico-social pentru acest demers, apreciază autorul, politica în domeniul dezvoltării teritoriale oferind un cadru adecvat. Din punct de vedere metodologic, analiza este desfășurată pe următoarele coordonate: diferențierea migrației totale în mai multe tipuri de fluxuri; creșterea interdependenței între aceste fluxuri și constituirea lor într-un sistem de migrație; diversificarea motivației în luarea deciziei de migrație; accentuarea interdependenței dintre migrație și celelalte componente ale dezvoltării. Un element calitativ nou care se impune în direcționarea fluxurilor migratorii, apreciază autorul, este noua concepție privind integrarea rural-urbană precum și creșterea importanței fluxurilor ce au la bază schimbări în structura profesională.*

Teorie economică

● *Problema deosebit de complexă în sfera teoriei științelor sociale – și implicit a economiei –, în ce privește caracterul evolutiv al societății umane și determinările concrete prezente în fiecare moment al său de existență, a fost rezolvată de teoria marxistă prin formularea principiului îmbinării logicului cu istoricul ; or, logicul exprimă alcătuirea structurilor sociale, în timp ce istoricul privește geneza și devenirea structurilor respective. Descifrarea anticipativă a acestei dialectici este deosebit de importantă din perspectiva îmbogățirii teoriei economice socialiste, apreciază Jiri Lukas în articolul „K obecnym vychodiskum ekonomike teorie socialismu". (Cu privire la fundamentele teoriei economice a socialismului) publicat în revista „POLITICKA ECONOMIE" (nr. 8/1984). Din această perspectivă autorul identifică o serie de postulate cu privire la evoluția economiei socialiste între care : legea economică de bază include alături de apropierea mijloacelor de producție și a rezultatelor muncii și elementele moderne privind desăvîrșirea personalității umane, cum ar fi timpul liber ; contradicția fundamentală pare a fi cea între participarea la producția socială a indivizilor și repartizarea echitabilă a rezultatelor muncii ; le-*

ca națională a fiecărei țări, schimburile fiind ghidate, în general și în medie, de legea valorii-muncă ce acționează diferit pe plan internațional față de cel intern. „Aceeași lege care reglementează valoarea relativă a mărfurilor într-o țară, sublinia Ricardo, nu reglementează și valoarea relativă a mărfurilor schimbate între două sau mai multe țări". [4]). Ideea, oarecum ambiguu redată, are ca semnificație majoră sublinierea diferenței între acțiunea legii valorii pe plan internațional față de cadrul național al unei economii date [5]). K. Marx, care a pus la baza noii economii politice valoarea-muncă, a adus contribuții hotărîtoare pe linia comportamentului specific al legii valorii la scară internațională. Economiștii burghezi de după Ricardo, îndepărtîndu-se de substanța obiectivă a valorii, au scos și din teoria avantajelor relative esența ei, valoarea-muncă. Procesul s-a desfășurat treptat, începînd cu J. St. Mill, continuînd cu A. Marshall, L. Walras, E. Heckscher, B. Ohlin, P. A. Samuelson și alți economiști contemporani care au mers pe aceeași linie. D. Ricardo, încrezător în lumea cea mai bună dintre lumi, cea a capitalului, n-a înțeles și nici n-a căutat să aprofundeze **cum** are loc exploatarea unor țări de către altele în baza diviziunii muncii determinată de legile capitalului. Aici el procedează ca și în cazul descoperirii esenței realității după care la baza veniturilor tuturor claselor se află valoarea creată de muncă, fără a fi preocupat de înțelegerea mecanismului creării valorii și plusvalorii. Nu era însă posibil ca el, economist englez clasic burghez, să dezvăluie nici mecanismele interne și nici pe cele externe ale exploatării capitaliste. A revenit altor economiști misiunea să facă acest lucru în perioadele ulterioare.

Moștenirea ricardiană a fost valorificată de K. Marx în folosul unei științe economice care să contribuie la transformarea revoluționară a societății, inclusiv a relațiilor economice dintre țări. În noua economie politică, costurile comparative și avantajele relative sînt analizate în cadrul proceselor de afirmare și dezvoltare a capitalismului, proces de subjugare a unor țări de către altele și de exploatare a lor, de transformare a rezultatelor muncii unor popoare din țări necapitaliste în capital pentru metropolele capitaliste, prin metodele barbare ale acumulării primitive, în cadrul acțiunii legii goanei după supramuncă și legii generale a acumulării capitaliste. În acest context, teoria costurilor comparative și a avantajelor relative apare în adevărata ei dimensiune și cu funcțiile sale reale, debarasată de balastul deformărilor idealizante, ce derivau din interese de îmbogățire a țărilor bogate.

Lui K. Marx i-a revenit meritul de a fi salvat ceea ce era rațional în teoria ricardiană a avantajelor relative, menținînd valoarea-muncă drept element fundamental pentru înțelegerea acțiunii legii valorii la scară internațională ; el a inițiat analiza modului în care țările industrial dezvoltate exploatează pe cele agrare înapoiate, chiar în condițiile schimburilor echivalente, ale avantajelor comparative. Este drept, K. Marx n-a elaborat o teorie operațională a costurilor comparative și avantajelor relative — motiv pentru care unii autori încearcă să îi diminueze sau chiar să nege contribuția în acest domeniu —, dar în opera sa sînt numeroase elemente pentru o nouă teorie a diviziunii internaționale a muncii și a comerțului internațional, critici ale practicilor exploatării unor țări de către altele — elemente de care s-au folosit nu numai școlile marxiste de mai tîrziu, dar și cele progresiste din țările dezvoltate, și din cele înapoiate. Menționăm, pentru ilustrare, contribuțiile lui V. I. Lenin, ale școlilor românești ale lui C. Dobrogeanu-Gherea și M. Manoilescu (precedat de D. P. Marțian și P. S. Aurelian), ale școlii latino-americane printre ai cărei promotori amintim pe R. Prebisch, C. Furtado, V. Urquidy, ale școlii africane de la Rabat inițiată de Samir Amin.

Compararea avantajelor și costurilor, ca și schimbul de activități între oameni și țări, are la bază diviziunea muncii. A. Smith i-a acordat mare importanță pentru a-i explica avantajele și efectele pozitive asupra productivității muncii. K. Marx s-a aplecat cu grijă asupra considerațiilor lui Smith cu privire la diviziunea muncii și, cu mult discernămînt, a separat elementele valoroase de erori. Pentru a depăși carențele legate de confuzia făcută de Smith între diviziunea socială și cea manufacturieră a muncii K. Marx abordează acest fenomen la trei niveluri și sub tot atîtea aspecte. În acest sens, el scria : „Dacă avem în vedere munca însăși, împărțirea producției sociale în genurile ei mari, ca agricultură, industrie etc., poate fi considerată ca diviziune a muncii în general împărțirea acestor genuri de producții în specii și subspecii ca diviziune a muncii în special, iar diviziunea muncii în cadrul unui atelier ca diviziune a muncii în detaliu" [6]). Primele două niveluri se extind și asupra împărțirii muncii între țări iar în economia mondială capitalistă nu s-au realizat deloc idilic, pe baza comparării avantajelor absolute sau relative ; ele s-au înfăptuit în virtutea nevoii de acumulare primitivă și autovalorificare a capitalului, relevîndu-se aglomerarea de capitaluri în unele țări și penuria în altele. Primele și-au dezvoltat industria cu speciile și subspeciile ei, și-au structurat economia și au dotat-o cu capacități de producție moderne, sporind productivitatea muncii naționale, iar cele din urmă au rămas agrare, înapoiate, cu economii nestructurate, dotate cu tehnică rudimentară, cu un nivel scăzut al productivității muncii.

Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

[4]) David Ricardo, Opere alese, vol. I, București, Ed. Academiei R.S.R., 1959, p. 125.
[2]) Idem, p. 126.
[3]) Idem.
[4]) Idem, p. 126.
[5]) Costin Murgescu procedează corect cînd scrie că „Ricardo extinde analiza pînă la încercarea de a determina valabilitatea internațională a legii valorii... în ciuda imperfecțiunilor sale, principiul costurilor comparative are meritul de a reprezenta prima încercare de elaborare a unei teorii unitare a comerțului exterior pe baza valorii-muncă" (Vezi și D. Ricardo, op. cit., p. 38—39).
[6]) K. Marx, Capitalul, vol. I, București, Ed. politică, 1960, p. 369.

gea de bază a dinamicii economice este cea a creșterii necontenite a eficienței muncii sociale, care poate fi exprimată și prin creșterea părții de timp liber în totalul timpului social.

Productivitate și șomaj

• *O analiză a relației dintre gradul de ocupare a forței de muncă și nivelul creșterii productivității nu poate fi realizată în mod „pur" apreciază Anatol Kaletsky în articolul „Emploi et productivité : des solutions americaines pour l'Europe ?" publicat în numărul 1878 al revistei* PROBLÈMES ÉCONOMIQUES. *Pentru a ilustra complexitatea procesului autorul se referă la două exemple contrastante din acest punct de vedere : S.U.A. și Europa Occidentală. În timp ce economia americană a înregistrat în ultimul deceniu succese pe linia ocupării forței de muncă, dar cu prețul unor creșteri de productivitate modeste, țările occidentale au înregistrat un ritm mai înalt de sporire a productivității muncii concomitent cu creșterea șomajului.*

La o primă analiză aceste exemple ar părea să evidențieze un raport invers proporțional între productivitate și utilizarea forței de muncă. Dar tocmai în acest cadru intervin acele elemente secundare ce nuanțează problema, apreciază A.K. În primul rînd trebuie să se țină seama că există numeroase sectoare economice în care productivitatea și utilizarea forței de muncă evoluează concomitent și progresiv. Pe de altă parte cele două fenomene economice sînt puternic influențate de factori extraeconomici : volumul și calitatea resurselor demografice, factori politico-sociali, competitivitatea tehnologică și chiar o anumită mentalitate colectivă ce inspiră politicilor economice o orientare sau alta.

„Intrapreneur"

• *În terminologia economică anglo-saxonă s-a încetățenit un termen care nu și-a găsit încă echivalentul în limba română : „intrapreneur". În esență este vorba despre asumarea unei categorii de respansabilități concrete de către un agent economic (întreprinzător) care nu acționează însă izolat dar nu reprezintă nici nivelul conducerii microeconomice și cu atît mai puțin al celei macroeconomice ; un agent economic care acționează chiar în cadrul întreprinderii pentru îndeplinirea unei misiuni distincte.*

Încercînd să definească rolul acestui nou tip de agent economic, Scharon Melton *se referă în articolul „Innovating with the intrapreneur" (publicat în revista* ECONOMIC IMPACT *nr. 3/1984) la următoarele aspecte: „Intrapreneurul" este un membru al organizației care, datorită calităților sale inovative și de bun organizator, este investit cu funcții specifice ; anume i se acordă misiunea și libertatea deplină de a realiza un produs nou. Aceste atribute speciale se referă la toate fazele de realizare : de la cel al selecției și alcătuirii echipelor de cercetare pînă la prospectarea pieței și gestionarea resurselor materiale și financiare necesare. Important de subliniat este faptul — arată S.M. — că acest rol nu este definitiv ci se menține pînă la realizarea produsului în cauză.*

FIȘE

O dezbatere de actualitate: munca productivă și muncitorul productiv colectiv

MUNCA productivă și purtătorul său — muncitorul productiv colectiv — au preocupat și preocupă pe mulți dintre economiștii din țările socialiste cît și din țările capitaliste. Lucrările apărute, discuțiile privind un aspect sau altul al acestei problematici vaste, evidențiază atenția de care se bucură tema respectivă și, desigur, străduința teoreticienilor de a clarifica problemele și a constitui concepte și teze care să reflecte și totodată să explice cît mai fidel realitatea obiectivă. De asemenea, nu trebuie uitat că tema amintită cuprinde o puternică încărcătură socială și, inevitabil, ideologică, reflectă interese de clasă.

În acest context, lucrarea **„Munca productivă și muncitorul productiv colectiv"** se evidențiază ca o lucrare teoretică valoroasă care, prin ideile pe care le conține, contribuie la clarificarea problematicii muncii productive în genere și a muncii productive și muncitorului productiv colectiv în capitalismul contemporan. De la început trebuie să subliniem actualitatea lucrării care aduce unele clarificări importante conceptului de muncă productivă și care, totodată, contribuie la cunoașterea mai amplă a teoriei marxiste și nemarxiste cu privire la aceasta. În același timp, lucrarea acoperă un domeniu mai puțin cercetat în literatura noastră de specialitate.

Concepută după un plan în care logica expunerii se întemeiază pe analiza detaliată a proceselor economice și sociale, lucrarea în discuție se caracterizează prin bogata informare științifică folosită, dialogul cu diferitele teze și idei din literatura de specialitate și, ceea ce este deosebit de important, prin prezentarea unor opinii originale, în majoritatea lor bine argumentate științific. Așa cum precizează și autorii, lucrarea este structurată pe două părți mari, care, deși distincte, luate împreună constituie un ansamblu unitar. În prima parte a cărții sînt evidențiate coordonatele metodologice ale definirii și cercetării muncii productive și muncitorului productiv colectiv în general, în timp ce, în partea a doua, autorii și-au propus să surprindă unele tendințe actuale și de perspectivă ce au loc în sfera, structura și utilizarea muncii productive și a muncitorului productiv colectiv în capitalismul contemporan, precum și implicațiile social-economice care decurg din acestea. Deși ambele părți ale lucrării conțin idei și concluzii valoroase care vin să îmbogățească teoria economică din țara noastră, ni se pare totuși că prima parte conține o încărcătură teoretică mai puternică, fapt care permite autorilor să construiască și să prezinte concepția lor cu privire la munca productivă, la sfera acesteia și, pe această bază, să definească muncitorul productiv colectiv.

În legătură cu elementele cuprinse în prima parte, punctul de plecare în demersul teoretic al autorilor l-a constituit modul de delimitare a muncii productive din ansamblul muncii sociale. Autorii subliniază următoarele: „Pentru a releva locul și rolul diverselor segmente ale muncii sociale în raport cu evoluția economiei, cu sistemul relațiilor de producție dominante și cu dinamica lor, știința economică a conceptualizat această realitate cu ajutorul unui sistem de categorii social-economice printre care și categoriile de muncă productivă și muncă neproductivă". Mai departe se subliniază necesitatea explicării și delimitării muncii productive, nu numai pentru a reuși să înțelegem și să comensurăm mecanismul exploatării capitaliste, ci și pentru a dispune de un fundament teoretic solid în procesul conducerii economiei socialiste, care necesită, în vederea unei dezvoltări echilibrate, alocarea diferențiată a muncii sociale pentru sfera productivă și neproductivă. Deci — interesul pentru fundamentarea teoretică a muncii productive, a sferei acesteia este general, mai ales dacă avem în vedere că separarea muncii sociale în muncă productivă și neproductivă nu se poate realiza în mod simplist.

Pentru a-și expune punctul propriu de vedere autorii simt nevoia unui dialog prealabil cu teoriile existente, atît marxiste cît și nemarxiste. Dialogul are ca scop nu numai introducerea cititorilor în diversitatea teoriilor cu privire la munca productivă, dar și propria delimitare a autorilor care, astfel, reușesc să elaboreze o metodologie originală a definirii și cercetării muncii productive. Ei surprind două tendințe principale: una care privește munca productivă preponderent sub latura sa utilconcretă, adoptînd optica forțelor de producție; cealaltă studiază și definește munca productivă preponderent sub aspect social, ca o categorie economică, sau mai degrabă social-economică, adoptînd criteriul relațiilor de producție. Pornind de aici, autorii prezintă munca productivă și muncitorul productiv ca unitate contradictorie a două laturi: latura tehnico-economică și latura socială. Prin surprinderea celor două laturi se permite, pe de o parte, dezvăluirea esenței muncii productive și a muncitorului productiv, iar pe de altă parte surprinderea trăsăturilor generale ale acestora și dimensiunile lor specifice în anumite condiții sociale.

Sub aspect tehnico-economic, munca productivă este privită de autori ca un raport om-natură, activitate-efect util, efect util-natură-nevoi sociale satisfăcute, fiind cercetată prin optica forțelor de producție și definită că muncă productivă în genere. Întrucît munca se desfășoară în societate, nu putem elimina aspectul social. Din acest punct de vedere, munca productivă și muncitorul productiv sînt definite ca raporturi sociale specifice unui sistem dat de relații de producție. Tocmai de aceea pentru a se dezvălui esența și sfera muncii productive și a muncitorului productiv colectiv este necesară analiza celor două laturi în interdependență.

În lucrare se cercetează pe larg munca productivă sub cele două aspecte, pentru ca în final să se realizeze simbioza dintre ele, pe baza căreia se explică munca productivă și sfera acesteia în capitalism, categoria de muncitor productiv colectiv. Sub aspect tehnico-economic delimitarea muncii productive de munca neproductivă se face, după D. Ciucur și I. Gavrilă, pe baza următoarelor elemente: a) distincția dintre funcțiile economice — pe care le îndeplinește forța de muncă în cadrul reproducției — de cele neeconomice; b) separarea funcțiilor economice în funcții productive și neproductive; c) raportarea valorii de întrebuințare obținute la natura nevoilor de consum satisfăcute. Este de remarcat că autorii utilizează noțiunea de funcții îndeplinite de forța de muncă, insistîndu-se asupra funcțiilor productive. În concepția lor, funcțiile productive evidențiază, în raport cu modul tehnic de producție și cu nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, ansamblul muncilor concrete prezente în procesul de transformare a naturii pentru obținerea și realizarea unei valori de întrebuințare sociale, pentru conservarea, transformarea și dezvoltarea aptitudinilor fizice și intelectuale ale omului, necesare îndeplinirii rolului economic ce-i revine în cadrul reproducției.

Pornind de la conceptul de funcții productive, în lucrare se face o succintă prezentare a tipologiei acestora, pe baza căreia se desprinde ideea că funcțiile respective sînt prezente nu numai în producția propriu-zisă ci și în circulație, repartiție, consum și cercetare. Se consideră că întreaga muncă depusă în exercitarea funcțiilor productive este muncă productivă sub aspect tehnico-economic, iar purtătorii săi sînt componente ale muncitorului productiv colectiv. Este de remarcat și faptul că autorii privesc funcțiile productive în dinamica lor, ajungînd la concluzia — pe care o împărtășim și noi — că în condițiile actuale apar noi funcții productive cum ar fi: funcția de formare a cadrelor, funcția de producere și transmitere a informației, funcția de protecție și refacere a mediului etc., ceea ce conduce inevitabil la lărgirea sferei muncii productive.

Luînd în considerare natura relațiilor de producție, autorii scot în evidență faptul că munca productivă este și o categorie social-economică. Relațiile de producție capitaliste conferă muncii productive un anumit caracter calitativ, acela de a crea plusvaloarea. Deci, munca productivă exprimă o relație între posesorul forței de muncă și capital. Analizînd în profunzime aceste aspecte, în lucrare se subliniază ideea că orice forță de muncă care exercită funcții productive și se schimbă pe capital este productivă în sens burghez, cu alte cuvinte munca trebuie să producă valoare nouă și plusprodus pe care capitalul îl însușește sub forma plusvalorii.

Cea de a doua parte a lucrării a fost consacrată analizei muncii productive în țările capitaliste dezvoltate. Ea este o continuare firească a concluziilor teoretice din prima parte, putem spune o punere în aplicare a acestor concluzii în cadrul unei cercetări extinse, privind munca productivă și muncitorul productiv colectiv în țările amintite. Se cuvine astfel menționată maniera convingătoare prin care se demonstrează — pe baza datelor statistice — extinderea sferei muncii productive și muncitorului productiv colectiv în capitalismul contemporan, analizîndu-se sfera muncii salariate, locul micii producții de mărfuri în capitalism și raportarea acesteia la sfera muncii productive, evoluția structurii pe ramuri a sferei muncii productive și a muncitorului productiv colectiv, schimbările în structura profesională a muncitorului productiv colectiv etc. De asemenea, sînt tratate pe larg procesele economico-sociale care influențează volumul și productivitatea muncitorului productiv colectiv, surprinzîndu-se fenomenele actuale deosebit de semnificative care au loc în țările capitaliste dezvoltate în legătură cu forța de muncă.

Deși domeniul cercetat de autori este amplu și dificil, acestia au reușit să elaboreze o lucrare valoroasă, la un nivel științific ridicat care, prin ideile avansate, prin argumentele prezentate considerăm că își aduce un aport însemnat la dezvoltarea teoriei economice din țara noastră. Totodată, o serie de idei avansate, prin temeinicia argumentării, pot fi considerate ca elemente de bază pentru regîndirea metodologiei de calcul a venitului național.

Viorel CORNESCU

*) **Dumitru Ciucur, Ilie Gavrilă, Munca productivă și muncitorul productiv colectiv** (Analiza situației din unele țări capitaliste dezvoltate). Editura politică, București, 1983.

DOSAR „R.E."

Opțiuni în strategia dezvoltării economice

Agricultura europeană către sfîrșitul secolului XX

ACTIVITATE esențială pentru ridicarea nivelului de trai, agricultura se conturează tot mai insistent ca obiect al investigațiilor multidisciplinare în vederea prefigurării priorităților viitorului. Dacă acceptăm faptul că agricultura acestui sfîrșit de secol a ridicat mai multe probleme decît în îndelungate perioade istorice anterioare, dintre elementele care au permis această evoluție principala componentă a constituit-o fără discuție progresul tehnic. Agricultura viitorului va fi marcată încă și mai puternic atît de inovația tehnologică specifică, dar mai ales — și acesta pare să fie principalul factor de noutate — de aplicarea în activitatea agricolă a rezultatelor înregistrate în alte domenii de cercetare și activitate.

Studii recente ale F.A.O., Comisiei economice O.N.U. pentru Europa și altor organisme internaționale dau dimensiunea rezultatelor obținute în prezent de agricultura europeană, definind totodată limitele și obstacolele actuale pentru a încerca pe această cale să dea soluții pentru agricultura anului 2000.

Primul aspect care trebuie menționat în acest sens îl constituie **mecanizarea,** progresul rapid înregistrat de utilizarea tractoarelor în agricultura europeană. Numai între anii 1961—1975 numărul de tractoare la 1000 ha a crescut, la nivelul întregii Europe, de la 18 la 31. În același timp puterea medie a tractoarelor a crescut de asemenea, astfel încît numărul de cai putere pe unitatea de teren agricol a sporit într-un ritm superior. Noile tractoare beneficiază de o flexibilitate sporită, putînd efectua un mare număr de operații combinate. O mare importanță o capătă mașinile pentru efectuarea integral mecanizată a operațiunilor de recoltare, aceasta asigurînd pe de o parte o mare productivitate, iar pe de altă parte reducerea considerabilă a pierderilor. Ultimele progrese în domeniul mecanizării sînt legate de introducerea microprocesoarelor în automatizarea operațiunilor agricole.

Îngrășămintele minerale au devenit un factor vital în ultimele cîteva decenii. De la începutul anilor 1960 consumul de îngrășăminte a crescut în toate țările Europei, cu toate că încă se mai mențin diferențe pronunțate de la țară la țară. În unele țări europene gradul de folosire a îngrășămintelor pe terenurile arabile pare să fi ajuns la punctul de saturație (în Belgia, Olanda, R.F.G., Norvegia), deși un anumit deficit se mai poate sesiza și aici la pășuni și fînețe.

Încrucișarea animalelor și a plantelor : la animale, selecția artificială se concentrează asupra următoarelor aspecte ale producției zootehnice : creșterea producției pe cap de animal, cum ar fi la lapte sau ouă, creșterea randamentului furajelor, sporirea nataliății animale, adaptarea calității produselor la cererile pieței, conținutul în grăsimi la lapte sau unt, creșterea rezistenței la boli. **Selecția plantelor** urmărește la rîndul ei următoarele obiective : producții sporite la hectar, rezistența la boli, secetă, intemperii, obținerea de varietăți care să permită simplificarea operațiilor de însămînțare, întreținerea culturilor și recoltarea, ajustarea caracteristicilor la solicitările pieței (formă, culoare, conținut nutritiv etc.).

Investiții în clădiri. Activitatea curentă necesită construirea și utilizarea unei serii întregi de clădiri cu funcții bine definite (grajduri cu instalații de mulgere centralizată, grajduri pentru îngrășarea porcinelor și ovinelor, silozuri etc.). În același timp este necesar ca o bună parte din clădiri să poată fi folosite în scopuri multiple. Mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, în special în zootehnie, impun optimizarea clădirilor și redimensionarea suprafețelor medii de cultură și pășunat pentru a fi adaptate utilizării tehnologiilor moderne.

Serviciile de informații pentru agricultură s-au îmbunătățit și intensificat considerabil, fapt care permite fermierilor să se adapteze mai repede la noile tehnologii, să le generalizeze în activitatea agricolă.

Modul în care toți factorii enumerați mai sus acționează asupra creșterii productivității muncii și a randamentelor în agricultură nu poate fi cuantificat cu exactitate. Cu toate acestea există unele estimări, prezentate mai jos, care reflectă scăderea în importanță a factorilor tradiționali pe măsură ce factorii auxiliari au cîștigat o pondere tot mai mare.

După experiența finlandeză, creșterea producțiilor la hectar pentru cereale poate fi obținută prin următoarele metode, și în ordinea de mai jos :

— ameliorări genetice :	2—11%
— erbicide și pesticide :	10%
— drenaje :	3— 4%
— controlul creșterii plantelor :	2— 3%
— irigații prin ploi artificiale :	20—30%
— tehnici speciale de aplicare a îngrășămintelor :	8—10%

În Cehoslovacia s-a făcut de asemenea o evaluare a modului în care importanța principalilor factori de producție a evoluat o dată cu progresul tehnic :

Factori de producție	1948	1978
Fertilitatea naturală a solului	40%	10%
Condiții climatice	20%	15%
Pregătirea asolamentului	20%	10%
Calitatea și varietatea semințelor	5%	20%
Protecția plantelor	5%	15%
Fertilizare	10%	30%
TOTAL	100	100
Producții la ha (în chintale)	22	46

În ceea ce privește penetrarea progresului tehnic și efectele sale în zootehnie se poate alege drept exemplu producția de lapte pe cap de vacă. Conform estimărilor, circa 50% din creșterile înregistrate de producțiile de lapte se datorează realizărilor obținute în selecția raselor, iar restul de 50% — îmbunătățirii modului de hrănire și organizării muncii.

Implicații ale progresului tehnic în agricultură

DIN CELE ARĂTATE mai sus rezultă că agricultura europeană utilizează tot mai mulți factori de producție auxiliari, cum ar fi îngrășămintele minerale, pesticidele sau mașinile. Ca urmare a acestui fapt, ponderea cheltuielilor materiale în totalul producției globale agricole a înregistrat o tendință ascendentă.

Aceste evoluții au o serie de implicații importante pentru agricultură. Unul din efectele evidente este creșterea consumului de energie. Deși consumul de energie în agricultură variază între 4 și 6% din total în țările cele mai dezvoltate ale Europei, această pondere o depășește adesea pe cea a producției agricole în totalul produsului național brut, ceea ce face din agricultură un sector energointensiv. Cele mai importante forme de consum energetic ale agriculturii sînt îngrășămintele și mașinile agricole. În termeni relativi, cel din urmă factor este de presupus că va crește în următorii ani, în timp ce primul se va reduce. O creștere generală a prețurilor energiei ar avea, prin urmare, un impact semnificativ asupra prețului de cost.

Un alt efect important privește sporirea investițiilor în agricultură. O creștere considerabilă a capitalului investit pe unitatea de forță de muncă se poate remarca în toate țările pentru care există date disponibile. Indiscutabil, există încă diferențe mari de la țară la țară în ceea ce privește nivelul atins al investițiilor, iar în unele țări se poate considera că acesta a atins maximul în anii șaptezeci.

Pe măsură ce a crescut volumul de investiții specifice, forța de muncă utilizată în agricultură a scăzut considerabil după 1950, prevăzîndu-se și în continuare o diminuare a acesteia. Prin urmare, capitalul a substituit forța de muncă în agricultură în ultimele trei decenii. Cu ajutorul unor investiții sporite și cu tot mai multe materii prime industriale a devenit

posibilă sporirea productivității și implicit a veniturilor în agricultură.

În Marea Britanie, spre exemplu, necesarul de forță de muncă la hectar a scăzut de la 82 ore-om în 1950 la 16,2 ore-om în 1976, fenomen însoțit de o sporire cu 60% a producției la ha. În producția de lapte, necesarul de forță de muncă pentru cirezi de 40—50 de vaci a scăzut în aceeași perioadă de la 109 ore pe an și cap de vacă la 59 (cu o creștere a producției de lapte pe cap de vacă de 51%). În Olanda au fost raportate următoarele rate de reducere a necesarului de forță de muncă în zootehnie în perioada 1960—1975 : porci la îngrășat — 5% ; pui de carne — 3% ; vaci de carne — 3,5%.

Introducerea progresului tehnic, care a condus la dezvoltarea fără precedent a agriculturii, a generat însă apariția unor probleme de ordin structural și economic :

- Concentrarea pămîntului în suprafețe mai mari și mai rațional distribuite a atins în anumite situații dimensiuni care au condus la creșterea riscurilor legate de eroziunea solului. Efecte negative asupra fertilității și structurii solului poate avea și utilizarea mașinilor agricole grele.
- Creșterea continuă a utilizării îngrășămintelor chimice, a pesticidelor și erbicidelor poate afecta ireversibil mediul înconjurător.
- Concentrarea excesivă a animalelor în ferme de mari dimensiuni are o serie de efecte nedorite : apariția unor noi boli, concentrarea unor cantități foarte mari de dejecții lichide pentru a căror evacuare în condiții de siguranță și economicitate se mai caută încă soluții etc.
- Creșterea specializării întreprinderilor agricole pe unul sau două tipuri mari de producție a făcut să crească considerabil riscul de piață al acestora, precum și riscurile naturale cum ar fi cele legate de fluctuațiile climei sau de apariția bolilor specifice.
- Dezvoltarea unei agriculturi moderne și intensive necesită o foarte bună organizare și conducere, precum și o înaltă profesionalizare a forței de muncă. Acesta este un fapt pozitiv în sine, dar a contribuit de asemenea la crearea unor tot mai mari diferențe calitative între unitățile agricole cele mai productive și cele mai puțin productive.

Față de implicațiile arătate, specialiștii își pun întrebarea dacă progresul tehnic va trebui să acționeze în același fel în viitor pentru creșterea producției agricole și dacă aceasta constituie prima prioritate în perspectiva anului 2 000.

Tendințe de viitor

ÎN CEEA CE PRIVEȘTE factorii de producție, capitalul și energia sînt tot mai puțin disponibile și mai costisitoare. Pe de altă parte, forța de muncă eliberată din agricultură nu mai poate fi absorbită la fel de ușor ca în trecut de celelalte sectoare ale economiei. Acest fapt sugerează faptul că accentul în ceea ce privește progresul tehnic trebuie să se îndepărteze de soluțiile energointensive, costisitoare și care economisesc forța de muncă.

Față de cele de mai sus se poate afirma că deja se conturează o serie de tendințe în evoluția viitoare a dezvoltării tehnologiilor agricole.

Ingineria genetică își propune obiective deosebit de ambițioase. Pornind de la costul ridicat și de la caracterul energointensiv al îngrășămintelor se fac studii pentru ca prin intermediul mutațiilor genetice să se confere plantelor care necesită o fertilizare abundentă capacitatea de a-și sintetiza singure îngrășămintele necesare. Pe de altă parte, institute de cercetări specializate lucrează la crearea unor noi soiuri de plante, care să aibă un conținut de proteine mai ridicat și care să fie rezistente la salinitate, erbicide, temperaturi extreme, insecte sau boli. În acest scop în Uniunea Sovietică, Statele Unite și în alte țări s-au creat bănci de gene în care sînt stocate materiale de reproducție din toate zonele globului.

Biotehnologia este un domeniu căruia viitorul îi rezervă o dezvoltare spectaculoasă. Cercetarea acționează deja într-un număr foarte mare de direcții :

— producția de proteine unicelulare ca înlocuitori ai proteinelor de soia și pește în furajarea animalelor ;

— înlocuirea pesticidelor chimice cu bacili pentru protecția plantelor împotriva bolilor și dăunătorilor ;

— producția de combustibili lichizi (alcool și metanol) din materii prime agricole, precum și a combustibililor gazoși (metan) prin tratarea anaerobă a deșeurilor agroalimentare ;

— utilizarea microbiologiei în domeniul sănătății pentru crearea unor medicamente noi ;

— crearea de materiale plastice biodegradabile prin care să se rezolve problemele de poluare pe care le generează în prezent aceste produse. Un asemenea polimer biodegradabil a fost realizat deja în Marea Britanie pornind de la amidon ;

— utilizarea microorganismelor pentru depoluarea mediului înconjurător, în special a apelor reziduale precum și pentru eradicarea unor bacterii patogene.

Reciclarea materialelor refolosibile se va extinde foarte mult pe măsură ce vor fi puse la punct tehnologiile necesare în condiții de exploatare economicoasă. Practic, fiecare deșeu sau subprodus al proceselor tehnologice agroindustriale poate fi utilizat drept materie primă pentru producția unui alt produs. Cele mai utilizate deja sînt furajele obținute din diferite reziduuri (paie, șroturi, semințe de roșii, făină de oase, de carne sau de sînge etc.), și materialele bioenergetice.

Regîndirea tuturor tehnologiilor agricole prin prisma economisirii energiei va caracteriza probabil toate direcțiile de cercetare în domeniul agriculturii. Iată cîteva din obiectele de studiu care își găsesc deja aplicabilitate :

— extinderea metodei „lucrărilor minime ale solului" care presupune eliminarea sau înlocuirea unor etape cu un înalt consum energetic în cadrul procesului de producție agricolă (spre exemplu înlocuirea aratului cu discuirea și a prașilei cu erbicidarea) ;

— îmbunătățirea tehnologiilor de irigare pentru a se reduce pierderile de azot și alte îngrășăminte din sol ca urmare a udărilor excesive, prin introducerea sistemului de irigare subterană sau de irigare prin picurare la rădăcina plantei ;

— utilizarea energiei solare pentru uscarea cerealelor, precum și folosirea drept furaj a cerealelor cu un conținut de umiditate mai ridicat ;

— îmbunătățirea geometriei plantelor (prin inginerie genetică) pentru a se realiza o suprafață mai mare de contact cu lumina și îmbunătățirea capacității plantei de a asimila energie solară ;

— reducerea consumului de îngrășăminte prin determinarea combinației, timpului și metodei optime de fertilizare ;

— utilizarea energiei solare și a biogazului în zootehnie, paralel cu perfecționarea tehnicilor de furajare, manipulare, evacuare a dejecțiilor etc.

Introducerea tehnicii de prelucrare automată a datelor și a microprocesoarelor se află deja în faza de aplicare nu numai în ceea ce privește problemele de gestiune și de organizare a muncii în cadrul marilor complexe agricole (ceea ce își dovedește pe deplin eficiența și importanța), dar și în cadrul supravegherii, controlului și dirijării proceselor tehnologice.

În laboratoarele cercetătorilor, agricultura anului 2 000 se conturează deci a fi mai economicoasă din punct de vedere financiar și energetic ; ea devine însă o ramură de o înaltă tehnicitate care înglobează un mare efort de cercetare. Pentru ca aceste proiecte să prindă contur și să devină realitate este nevoie de dezvoltarea unui **învățămînt** adecvat. Noua generație de lucrători în agricultură va trebui să fie pregătită pentru a se confrunta cu noi și complexe probleme științifice.

În al doilea rînd este necesară dezvoltarea și perfecționarea **structurilor adecvate transferului în producție al rezultatelor cercetării,** dar și a colectării sistematice a datelor și informațiilor privind impactul noilor tehnologii asupra întregului sistem agroindustrial. În acest sens se caută încă soluții care merg pînă la crearea unor centre regionale de contact între cercetare și producție, al căror personal acordă asistență tehnică complexă, dirijează aplicarea noilor tehnologii, furnizează materialul documentar necesar, fiind în contact direct permanent atît cu cercetătorii cît și cu producătorii și catalizînd circulația informațiilor.

În al treilea rînd este necesară crearea unei serii întregi de **instituții de control** independente, pentru testarea noilor produse și tehnologii ale sectorului agroalimentar.

În toate direcțiile de acțiune pe care le-am enumerat în cele de mai sus, cooperarea economică și tehnico-științifică internațională este absolut necesară, deoarece prin ea se pot evita o serie de eforturi costisitoare, cercetări paralele precum și apariția de noi bariere în calea comerțului internațional. Libera circulație a informațiilor și efortul conjugat se constituie deci ca o activitate în beneficiul tuturor țărilor.

Emanuel ODOBESCU

R. P. CHINEZĂ

Direcții majore ale modernizării economiei

LA SESIUNEA Adunării Naționale a Reprezentanților Populari a R.P. Chineze din luna mai a acestui an, premierul Consiliului de Stat, Zhao Ziyang, sublinia că dezvoltarea țării depinde în primul rînd și nemijlocit de **reforma structurilor** și de **deschiderea spre exterior.** De altfel, aceste direcții fundamentale ale strategiei de modernizare a societății chineze care, mai concret, semnifică reforma sistemului de conducere și organizare a economiei — a mecanismului economic — și, respectiv, concretizarea unei concepții noi privind rolul relațiilor economice externe, au dat un conținut specific evoluției din ultimii ani a creșterii calitative a economiei naționale. Datele oferite publicității conturează imaginea unei economii în care procesele de restructurare și ajustare se materializează într-o sporire remarcabilă a calității activității productive, în reducerea dezechilibrelor dintre diferitele sectoare industriale și dintre industrie, pe de o parte, agricultură și infrastructură pe de altă parte, în consolidarea finanțelor publice și desfășurarea unui comerț exterior activ, totul pe fondul și sub impactul unei politici economice a cărei consistență și realism constau în conștientizarea și folosirea acțiunii legilor economice obiective. Această politică urmărește cu consecvență perfecționarea continuă (prin „învățare din practică") a îmbinării dintre planificarea centrală și mecanismul pieței.

În condițiile speciale ale procesului de restructurare și, mai ales de schimbare a mecanismului economic, dinamica venitului național în intervalul 1979—1983 a fost de 7,1%. Această dinamică a reflectat atît impulsionarea activității industriale în urma descentralizării atribuțiilor și prerogativelor, în favoarea întreprinderilor, cît și efervescența creată în agricultură și în celelalte sectoare (servicii în special), ce au beneficiat de avantajele noului mecanism în sensul stimulării inițiativei, a spiritului întreprinzător al oamenilor muncii. **Reechilibrarea** din economie este clar ilustrată de ierarhia modificată a unor ritmuri de creștere. De pildă, între 1953 și 1978, producția globală în industria grea a progresat anual cu 13,6%, în industria ușoară cu 9,1%, iar în agricultură cu 3,2%. În intervalul 1979—1983, ritmurile au fost următoarele : 11,2% pentru industria ușoară, 7,9% pentru producția agricolă și 5,1% pentru industria grea. Proporțiile s-au schimbat și în formarea produsului social global : 34% (41,1% în 1978) pentru industria grea, 32,1% (31,1% în 1978) pentru industria ușoară, 33,9% (27,8% în 1978) pentru agricultură. Aceste schimbări în strategia dezvoltării economice, care țin seama atît de posibilitățile reale ale societății chineze, cît și de nevoile reale ale acesteia s-au reflectat direct în îmbunătățirea nivelului de trai al poporului. Astfel, consumul mediu a crescut în perioada 1979—1983 cu o rată anuală de 7,2% față de numai 2,2% în intervalul 1953—1978. Retribuția medie în unitățile de stat și cooperatiste a crescut în ultimii cinci ani într-un ritm anual de 2,9% față de 0,5% în precedenții 25 ani. În mediul rural, acolo unde efectele noului mecanism economic au acționat puternic, venitul mediu net al țăranilor a crescut anual — în ultimii cinci ani — cu 20,2 yuani, față de numai 2,7 yuani în perioada anterioară amintită.

Pe fondul eforturilor de cristalizare teoretică a noului mecanism, al aplicării lui în activitatea practică, preocupările conducerii chineze se îndreaptă către creșterea eficienței — încă scăzute — a muncii sociale, spre îmbunătățirea substanțială a sistemului de prețuri, dezvoltarea infrastructurii și, în cadrul acesteia, în primul rînd, a sectorului energetic, redimensionarea fondului de investiții apreciat ca fiind încă excesiv de larg în raport cu resursele disponibile. Și în plan social se apreciază că este necesar să fie învinse inerția sau reticența unor cadre economice și administrative, care se adaptează mai greu cerințelor de modernizare și progres.

Aceste preocupări se încadrează într-o procesualitate normală, care confirmă complexitatea extraordinară a fenomenelor **schimbării societale** pe calea modernizării. De aceea, la nivelul forurilor conducătoare și în rîndurile societății chineze se manifestă hotărîrea fermă de a continua reforma structurilor care se consideră a fi indispensabilă pentru atingerea obiectivelor programate la orizontul anului 2000. În acest context de promovare curajoasă a noului în toate domeniile de activitate social-economică, economiștii teoreticieni aduc o contribuție importantă, ei participînd intens la discutarea problemelor născute în procesul de modernizare, avînd răspunderi în mod corespunzător crescute față de societate. Economiști de prestigiu au contribuit în largă măsură la modificarea mecanismului economic, pornind de la aprecierea că „dezvoltarea planificată și armonioasă a economiei nu poate fi asigurată decît în conformitate cu legea valorii, piața este indispensabilă pentru buna funcționare a economiei socialiste, iar beneficiul este singurul criteriu care poate stimula și îmbunătăți activitatea întreprinderii". Economiștii se angajează tot mai intens în procesul fertil al dezbaterilor creatoare, declanșat de politica partidului.

Reforma mecanismului economic, efectuată cu doza de gradualism cerută de complexitatea condițiilor social-economice chineze, este completată de cealaltă direcție majoră a strategiei de modernizare : **deschiderea spre exterior.** Aceasta din urmă este concepută din perspectiva, pe de o parte, a nevoilor concrete de tehnologie modernă și de alte resurse deficitare ale Chinei, iar, pe de altă parte, a implicațiilor noii revoluții industriale în spațiul mondial. Este de scos în evidență accentul care se pune în cadrul acestei strategii pe atragerea de resurse (tehnologice, echipamente) din exterior. Cu alte cuvinte, „deschiderea" nu este văzută în primul rînd ca însemnînd schimburi comerciale extinse, ci dezvoltarea cooperării sub forma societăților mixte și a cooperării în producție. Avîntul deosebit al activității economice în cele patru zone economice speciale (Shenzen, Zhuhai, Shantou, Xiamen) și crearea unor facilități similare într-un număr de 14 principale porturi de coastă exemplifică natura acestei deschideri. Mai mult, după cum remarca economistul Ji Chongwei (China în reconstrucție, nr. 9, 1984), zonele speciale se constituie în veritabile „laboratoare", în care se **filtrează** experiențe valoroase în planul conducerii și organizării, al producției, ce pot fi diseminate mai departe în întreaga economie. În plus aceste zone au o contribuție extrem de prețioasă în privința introducerii de tehnologii moderne și a atragerii de capital. O particularitate a zonelor economice speciale, față de cele existente în alte țări, este faptul că producția realizată aici nu este destinată exclusiv exportului. Interesul este de a produce și pentru piața internă, pentru a stimula producătorii indigeni și pentru a contribui la satisfacerea mai bună a nevoilor de consum productiv și neproductiv intern. Volumul valoric mare al contractelor încheiate în ultimul an și interesul oamenilor de afaceri străini indică utilitatea prezentă și de perspectivă a acestora pentru economia chineză.

Între România și China există tradiționale relații de prietenie și colaborare, la dezvoltarea cărora o contribuție esențială au adus-o frecventele întîlniri dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, cu conducători de partid și de stat ai R. P. Chineze. Astfel, cu aceste prilejuri a fost reiterată dorința celor două țări de a acționa pentru amplificarea conlucrării bilaterale, îndeosebi pe plan economic, în condiții reciproc avantajoase, prin extinderea schimburilor comerciale și adîncirea cooperării în producție, pe baza unor acorduri și înțelegeri pe termen lung, care să asigure o mai bună valorificare a posibilităților oferite de potențialul economic al României și Chinei.

Daniel DĂIANU

Perspective în energetica nucleară

AGENȚIA internațională pentru energie atomică (A.I.E.A.) apreciază că ponderea energiei nucleare în producția mondială de electricitate în anul 2000 va fi de 20%, în condițiile existenței unei puteri instalate care va totaliza 485—725 gigawați electricitate. Această prognoză este inferioară celei făcută în 1982, cînd pentru anul 2000 se anticipa o cifră de 720—950 GWe. Explicația dată de A.I.E.A. se referă la creșterea continuă și în viitor a cheltuielilor de investiții, care reprezintă pînă la 80% din totalul cheltuielilor de producere a energiei electrice de origine nucleară, fapt care sporește atenția factorilor de decizie asupra rentabilității și performanțelor tehnice ale centralelor nucleare.

Capacitatea totală de producție pentru electricitatea de origine nucleară a atins, la nivel mondial, 181 GWe la sfîrșitul anului 1983, în anul respectiv fiind date în folosință 25 noi centrale atomoelectrice, dintre care trei în țări în curs de dezvoltare. Centralele nucleare asigurau în 1983 circa 12% din producția mondială de energie electrică. Pentru 1985, A.I.E.A. anticipează că puterea de origine nucleară instalată va însuma 255—275 GWe, cea ce va asigura o pondere de 15% a electricității obținute pe această cale în totalul producției mondiale de energie electrică.

Interesul suscitat de reactoarele de putere mică și mijlocie, ca sursă de energie electrică și termică, s-ar putea materializa în apariția de noi piețe de desfacere; în măsura în care se va demonstra competitivitatea economică a acestor echipamente.

În ultimul timp se observă o scădere continuă a interesului, în special în S.U.A., pentru aplicarea de programe legate de dezvoltarea tehnologiilor nucleare; în același timp, însă, anul 1983 a fost marcat de tendința intensificării cooperării internaționale, de exemplu, pentru dezvoltarea supergeneratoarelor rapide răcite cu metal lichid.

Portugalia — program de modernizare

GUVERNUL de coaliție de la Lisabona intenționează să treacă la aplicarea unui amplu program de modernizare a economiei, program pentru a cărei realizare se așteaptă un sprijin considerabil din partea Comunității economice europene, o dată cu intrarea acestei țări în C.E.E. în 1986. Planul constituie o nouă etapă a strategiei economice inițiată în 1983 și care a început prin imprimarea unei politici de austeritate menită să contribuie la reducerea deficitului în balanța de plăți externe. Strategia națională a continuat cu aplicarea unui plan pe termen de trei ani care are drept obiectiv stimularea activității productive, în special în sectorul particular. O nouă etapă va începe în luna decembrie cînd vor fi date publicității detalii asupra planului de modernizare. Principalele direcții de acțiune avute în vedere se referă la:

● *intensificarea dezvoltării agriculturii și pescuitului, în condițiile în care aceste ramuri sînt apreciate ca rămase mult în urma celor din alte țări europene;* ● *dezvoltarea industriei prin stimularea investițiilor în învățămînt în general și în pregătirea tehnică în special, precum și a inovației tehnice (lipsa de resurse financiare este considerată ca fiind una din principalele cauze ale investițiilor reduse afectate în acest scop de Portugalia în ultimii ani);* ● *dezvoltarea surselor de energie și inițierea de programe de economisire a energiei;* ● *intensificarea activității de export pe baza diversificării produselor și a piețelor de desfacere;* ● *sporirea cheltuielilor destinate reîmpăduririlor;* ● *modernizarea flotei de pescuit și comerciale pentru a deveni competitivă cu cele ale celorlalte țări europene.*

Programe de dezvoltare

BURUNDI: proiecte agroindustriale

CEL de al IV-lea plan cincinal al Republicii Burundi pe perioada 1983—1987, care prevede investiții de 105,7 miliarde franci burundezi (1 dolar = 90 fr. b) are ca obiective prioritare dezvoltarea agriculturii, extinderea rețelei rutiere și dezvoltarea energeticii.

Pentru agricultură, ramură în care se realizează 50% din P.N.B. și care ocupă 82% din populația activă a țării, se prevede un volum de investiții de 24,2 miliarde fr. b., ceea ce reprezintă o dublare comparativ cu planul cincinal precedent. Investițiile vor fi orientate spre creșterea producției de produse agricole pentru alimentația de bază (investiții de 3.7 miliarde fr. b), realizarea unor proiecte de dezvoltare a agriculturii în zonele Mpanda, Buyenzi, Kirimiro, Rumonge, Khofi, Muyinga, Kununde precum și în zona platourilor înalte (12,3 miliarde fr. b) și realizarea unor proiecte de creștere a producției agricole destinate exportului, respectiv a producției de cafea, ceai, bumbac (3 miliarde fr. b), care reprezintă principala sursă de încasări la export. Un proiect important care va fi executat în perioada 1985 — iunie 1987 este plantația de trestie de zahăr și fabrica de zahăr cu o capacitate zilnică de 1 000 tone de la Kihofi.

Pentru extinderea rețelei rutiere și a infrastructurii transporturilor aeriene se prevăd investiții de 17,37 miliarde fr. b., avînd ca destinație: extinderea căilor de acces pentru transportul mărfurilor de import-export din și către Ruanda, Uganda, Kenya și Tanzania; legarea principalelor regiuni agricole cu centrele urbane consumatoare; crearea infrastructurii rutiere necesare pentru realizarea proiectelor de valorificare a zăcămintelor de nichel, casiterit, aur și cobalt (Burundi dispune în platoul Musongati de importante zăcăminte de minereuri lateritice de nichel evaluate la 375 milioane tone, ceea ce reprezintă circa 5% din rezervele mondiale de nichel); dezvoltarea turismului. Dintre principalele proiecte rutiere se evidențiază calea rutieră Gitega-Ngozi (lungime de 81 km, necesitînd o investiție de 2,1 miliarde fr. b.), a cărei importanță este dată de faptul că Ngozi este un nod rutier principal pentru legăturile de transport cu Tanzania, Ruanda și Zair, iar regiunea Ngozi este principala zonă de cultură a cafelei. De menționat că investiția pentru realizarea unui kilometru de cale rutieră este apreciată la 388 mii dolari.

În domeniul energetic se tinde spre realizarea autoaprovizionării cu energie electrică, investițiile în acest sector preconizîndu-se să ajungă la 12,3 miliarde fr. b. Se vor construi 3 hidrocentrale la Rwegura, Kirundo și Bururi, precum și microcentrale electrice în interiorul țării.

Relațiile economice dintre România și Burundi sînt reglementate de numeroase acorduri: Acord general de cooperare, Acord de participare a României la valorificarea zăcămîntului de nichel și metale asociate de la Musongati, Acord privind dezvoltarea cooperării româno-burundeze în domeniul industriei, Protocol privind dezvoltarea cooperării româno-burundeze în domeniul agriculturii și zootehniei, Convenție de constituire a societății mixte româno-burundeze în domeniul agriculturii AGRIBUROM etc. Este creat astfel un cadru propice atît pentru creșterea volumului schimburilor comerciale, cît și a cooperării economice în sectoarele minier, industrial, agricol și al transporturilor.

N.N

Date de prognoză

Industria de rafinare a țițeiului în țările capitaliste dezvoltate

CONFORM estimărilor experților, consumul de produse petroliere al țărilor capitaliste dezvoltate se va situa la un nivel de 1,58—1,66 miliarde tone în 1990, comparativ cu 1,62 miliarde tone în 1982 și 1,96 miliarde tone în anul 1973. În structura consumului vor continua să se producă modificări importante, legate îndeosebi de scăderea substanțială a consumului de păcură. Astfel, după ce în perioada 1973—1982 consumul de păcură s-a redus în țările capitaliste dezvoltate cu 240 milioane tone, se prognozează o nouă diminuare cu circa 90 milioane tone în anii 1982—1990, din care 25 milioane tone în S.U.A., 18 milioane tone în țările Pieței comune și 10 milioane tone în Japonia.

În schimb, consumul de benzină al țărilor capitaliste dezvoltate se estimează că va înregistra o majorare cu 60 milioane tone în perioada 1982—1990, din care un spor de 20 milioane tone în S.U.A., 10 milioane tone în Japonia și 5 milioane tone în Piața comună.

Pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate urmează ca pînă în anul 1990 să fie închise uzine de primă rafinare a țițeiului cu o capacitate totală de 300—500 milioane tone/an. Reducerea cea mai considerabilă a capacităților se preconizează în țările Pieței comune (cu 150—250 milioane tone/an), urmate de S.U.A. (cu 45 milioane tone/an) și Japonia (cu 50 milioane tone/an).

Un trend diferit va avea evoluția capacităților de prelucrare secundară a țițeiului, prognoza pentru Piața comună apreciind că acestea vor atinge un nivel de 152 milioane tone în 1986, înregistrînd astfel o majorare de peste 2,2 comparativ cu anul 1973 și cu 14% comparativ cu anul 1982.

Prognoza pieței de produse de rafinare primară a țițeiului în țările capitaliste dezvoltate

	Anii	Consumul de produse petroliere (în milioane tone)	Ponderea diferitelor produse în consum (în %)			Gradul de utilizare a capacităților (în %)
			benzină	motorină	păcură	
Țări capitaliste dezvoltate	1982	1 620	31,3	30,5	21,4	66
	1990	1 580—1 660	35,0	32,0	16,0	80
din care:						
S.U.A.	1982	703	42,0	26,5	12,7	76
	1990	620	46,5	25,9	9,6	89
Piața comună	1982	452	19,7	33,2	28,9	62
	1990	425—435	21,4	35,2	24,4	80
Japonia	1982	237	18,6	27,8	37,8	66
	1990	222	21,7	31,6	30,6	80

Sursa: Pétrole et entreprise

GLOSAR

Bonuri [I]

TERMENUL „bonuri" („bills" în engleză, „bons" în franceză) este un termen generic pentru o serie de instrumente utilizate în tranzacțiile din cadrul pieților monetare și al burselor.

Bonurile de casă reprezintă titluri de credit utilizate pe o scară largă de societăți industriale și comerciale, dar mai cu seamă de bănci pentru procurarea de fonduri pe termen scurt de pe piață, având de regulă o scadență de 90—180 zile.

În esență, un asemenea „bon" constă într-un angajament al celui care îl emite că va rambursa la un anumit termen și cu o anumită dobîndă suma primită cu împrumut de la cel care a devenit deținătorul titlului de credit în cauză. Asemenea altor hîrtii de valoare, bonurile de casă pot fi nominale sau la purtător, transmiterea făcîndu-se în primul caz prin andosare sau prin modalități ale cesiunii așa cum sînt prevăzute în dreptul civil, pe cînd în cel de al doilea caz este suficientă simpla transmitere faptică a titlului de la un deținător la altul.

Bonurile de casă se deosebesc de titlurile de credit pe termen mijlociu și lung denumite obligațiuni de casă nu numai prin durata mai scurtă, ci și prin faptul că nu fac parte dintr-o emisiune lansată la o anumită dată, prezentînd regim juridic, imprimate, cupoane și alte condiții identice ; în mod practic, bonurile de casă pot fi emise în orice moment, avînd condiții ce diferă uneori de la o zi la alta, în funcție de condițiile pieței. Dobînda la aceste titluri urmează evoluția dobînzilor la depozitele pe termene corelate.

Unele dintre bonurile de casă considerate de prim rang sînt cotate la bursă.

Bonurile de livrare constituie o atestare din partea unei bănci cu privire la atribuirea de titluri dintr-o emisiune către investitorul care le-a subscris, servind acestuia ca o dovadă a dreptului de proprietate dobîndit. Trebuie precizat că bonurile de livrare nu au o valoare în sine, nefiind hîrtii de valoare.

Bonurile de posesiune sînt hîrtii de valoare care garantează diferite drepturi patrimoniale asupra unei societăți anonime, așa cum este, spre exemplu, dreptul la o parte din beneficiul net sau la bonificația de lichidare. Aceste bonuri nu se referă și la drepturi sociale, ca dreptul de vot.

Datorită funcției lor economice, bonurile de posesiune nu au o valoare nominală, adică o mărime prestabilită a creanței la care dau dreptul. Atribuirea lor apare ca o formă de compensație pentru cei care au fost anterior legați de societatea respectivă printr-o participare la capital sau prin deținerea de acțiuni ori creanțe. O altă utilizare a bonurilor de posesiune este ca despăgubire în cazul unei remiteri de creanță cu ocazia acțiunilor de asanare a situației financiare a societății în cauză.

Bonurile de participare, cunoscute sub forma abreviată BP, sînt o altă formă de hîrtii de valoare care nu încorporează decît drepturi patrimoniale, fără a conferi și drepturi sociale, precum acțiunile. Întrucît se referă la beneficiul unor drepturi a căror mărime nu este prestabilită, aceste titluri nu au o valoare nominală.

Deși prezintă asemănări cu bonurile de posesiune, bonurile de participare nu au același caracter de despăgubire și mai ales, au o finalitate diferită. În fapt, emiterea unor asemenea titluri are același scop ca al acțiunilor nominale, de a împiedica, prin distribuirea dirijată, o participare străină la capitalul societății anonime implicate.

Radu NEGREA

Grupări regionale

Șerban Solunca, Ploiești — Datele referitoare la evoluția ponderii comerțului intraregional (între țările membre ale diverselor grupări comerciale ale unor țări în curs de dezvoltare de pe diferite continente), trebuie privite cu o anumită rezervă. Ea este impusă de faptul că exportul multora dintre țările membre ale unor asemenea grupări este încă dominat de un număr foarte redus de produse de bază, care se îndreaptă în general spre țările industrializate. În cazul țărilor Pieței comune a Americii Centrale și ale Grupului Andin, de pildă, unul sau două produse de export dețin între 40 și 72% din export. În aceste condiții, o scădere de prețuri pe piața mondială sau o diminuare a livrărilor din produsele tradiționale amintite, determină automat o majorare a ponderii schimburilor intraregionale, chiar atunci cînd ca volum ele sînt stagnante, după cum o redresare a prețurilor sau o sporire a cantităților livrate are efectul invers.

Faptul amintit, la care se adaugă inegalitățile destul de pronunțate de nivel de dezvoltare între țările membre ale aceleiași grupări, explică și importanța diferită a schimburilor regionale pentru fiecare dintre aceste țări : în Asociația Latino-Americană de Integrare sub 25% în cazul Braziliei sau Mexicului, dar 50% pentru Argentina, Chile și Peru ; în Grupul Andin 13% pentru Venezuela, dar 19% pentru Columbia și 33% pentru Ecuador.

În ceea ce privește comerțul cu produse industriale finite, statistica internațională evidențiază că, în perioada 1974—1980, în ciuda existenței unor grupări regionale, schimburile între țările latino-americane au sporit mai lent (creștere de 2,7 ori) decît schimburile lor cu celelalte țări în curs de dezvoltare (care au crescut de 4 ori în același interval).

Petrolul britanic

Marin Morărescu, Fieni — Anul trecut Marea Britanie s-a situat pe locul șase în lume în privința extracției de petrol (2,36 milioane de barili pe zi, cu 11% mai mult decît în 1982), înaintea unor mari producători ca Libia sau Kuweit. Prognozele Ministerului britanic al energiei indică probabilitatea unei scăderi a volumului extracției din zona britanică a Mării Nordului începînd din 1986. Epuizarea resurselor este plasată însă în timp abia după anul 2010, întrucît reexaminarea recentă a structurilor geologice efectuată la cererea guvernului a condus la concluzia că zăcămintele de petrol ar putea fi cu pînă la 25% mai mari decît se calculase anterior. Este adevărat că dimensiunea medie a noilor cîmpuri petroliere se va reduce în continuare, în ciuda creșterii rezervelor globale, ceea ce este de natură să majoreze destul de mult costul punerii lor în exploatare. Deocamdată activul balanței de plăți a Țării beneficiază de pe urma petrolului de un aport de ordinul a 10 miliarde lire sterline. Petrolul și gazele din Marea Nordului contribuie, de asemenea, cu circa 5,3% la crearea produsului național brut, în vreme ce veniturile fiscale de pe urma hidrocarburilor s-au ridicat anul trecut la 8,9 miliarde lire sterline, față de numai 562 milioane lire în exercițiul bugetar 1978/1979.

Anvelope

● **Ilie Dumbravă,** Medias — Desi este cel mai mare producător de cauciuc natural din lume (40% din producția mondială), Malaysia nu asigură decît 0,5% din volumul mondial al producției de articole industriale din cauciuc. În dorința de a valorifica prin prelucrare industrială cea mai importantă materie primă de care dispune, cauciucul, reducînd în același timp dependența covîrșitoare a economiei de fluctuațiile prețului acestei resurse pe piața mondială, Malaysia și-a propus sporirea rapidă a producției naționale de anvelope la 2,4 milioane bucăți pe an. Opțiunea guvernului se bazează atît pe continutul mai ridicat în cauciuc natural al anvelopelor în raport cu alte articole din cauciuc pe care le produce (benzi, mănuși, saltele etc.), cît și pe înviorarea cererii mondiale de anvelope și camere de cauciuc, ca reflex al redresării vînzărilor de automobile, în primul rînd în S.U.A. și Japonia, care sînt actualmente cei mai mari importatori mondiali de cauciuc natural. În plus, de anul viitor Malaysia însăși va începe să producă automobile. Programul guvernamental malaysian prevede sporirea de patru ori a exportului de articole din cauciuc, între care în primul rînd anvelope pînă la sfîrșitul acestui secol. Principalele obstacole în calea realizării programului amintit sînt considerate de însiși inițiatorii lui faptul că Malaysia trebuie să importe peste 60% dintre celelalte materiale sintetice, unele foarte scumpe, care intră în componența anvelopelor, precum și existența riscului unor măsuri protecționiste din partea celorlalte țări producătoare de anvelope, uneori chiar pe baza importului de cauciuc natural malaysian.

Motor Diesel

Adina Rusu, București — Este adevărat că motorul Diesel (cu ardere internă cu aprindere prin compresie), funcționînd cu motorină, a fost considerat multă vreme ca fiind mai puțin poluant decît cel cu aprindere prin scînteie, care utilizează benzină. Cercetări recente relevă că într-adevăr el degajă în atmosferă mai puțin oxid de carbon și reziduuri de hidrocarburi decît un motor comparabil cu benzină, dar că în schimb el emană prin teava de eșapament, prin funingine, o cantitate de pînă la 100 de ori mai mare de oxizi de azot, vinovați în parte de distrugerea pădurilor. Este acum un fapt dovedit, relevă săptămînalul vest-german **La Tribune d'Allemagne,** că o serie de compuși azotici din gazele de eșapament reprezintă un agent mutagen (care provoacă mutații genetice), unii specialiști evocînd și riscul de cancer. Acesta este motivul pentru care autoritățile americane au redus deja la 0,6 grame pe 1 milă cantitatea de funingine pe care are voie să o emită un autoturism echipat cu motor Diesel (în California plafonul va fi începînd din 1986 chiar de numai 0,2 g la milă). În alte țări, ca de pildă în R.F.G., emisiunile de funingine (care ajung, potrivit unor anchete recente, pînă la 5 g la kilometru) nu sînt pasibile de nici o amendă. În țara citată se estimează că vehiculele echipate cu motoare Diesel evacuează anual în atmosferă 25 000 t de funingine.

Atît pentru a diminua o sursă considerabilă de poluare, cît și pentru a crea condiții continuării exportului de autovehicule pe piața S.U.A., Oficiul federal pentru mediul înconjurător a finanțat cercetarea în vederea punerii la punct a unor filtre puternice, inclusiv pentru camioane — principala categorie de vehicule utilizînd motoare Diesel. Se apreciază că cel mai tîrziu anul viitor, legislația vest-germană va deveni și ea mult mai severă față de aceste emisiuni nocive.

Fibre sintetice

Marin Popescu, Alexandria — Primele fibre sintetice au fost create în mod independent, în Franța, Anglia și Germania, în penultimul deceniu al secolului trecut. În 1930 se estimează că producția mondială de fibre sintetice depășea cu puțin 200 000 t, pentru ca în 1940, mai ales ca urmare a inventării nylonului și perlonului, să depășească 1 milion t. O dată cu creșterea volumului producției s-au diversificat și domeniile de întrebuințare a fibrelor sintetice, care nu se mai reduc la industria textilă, ci cuprind și producția de cabluri, benzi transportoare, centuri de siguranță, industria construcțiilor, precum și domeniul medical (fire, artere artificiale etc.). De curînd s-a reușit să înlocuirea azbestului printr-un produs sintetic. În ciuda progreselor realizate există însă produse în care materiile prime naturale (bumbac, lînă, mătase) au rămas încă de neînlocuit.

NOTĂ. La articolul „Valorificarea deplină a potențialului productiv în sporirea producției agricole vegetale", publicat în nr. 35 din 31 august 1984 al revistei, la pagina 18, tabelul nr. 2, ultimul rînd se referă la productivitatea muncii exprimată prin consumul de ore-om/t.

Întreprinderea MACHINOEXPORT

Baza industrială —
500 întreprinderi sovietice
Orientarea geografică a exportului —
74 de țări
Nomenclatorul de export —
circa 3000 articole

Întreprinderea sovietică de comerț exterior
„MACHINOEXPORT"
participantă la TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI
în perioada 11–21 octombrie 1984
face cunoscut specialiștilor programul
său de export și prezintă :

- instalații geofizice
- instalații de ridicat-transportat
- utilaje pentru construcții

Vă invităm să vizitați expoziția întreprinderii MACHINOEXPORT care se află în pavilionul U.

MACHINOEXPORT

USSR MOSCOW 117330 MOSCOW V-330 MACHINOEXPORT
☎ 147-15-42, 143-84-68 411207, 411242 MCHEX SU

PUBLICOM

Instalaţie pentru controlul şi reglarea energiei EKR 80

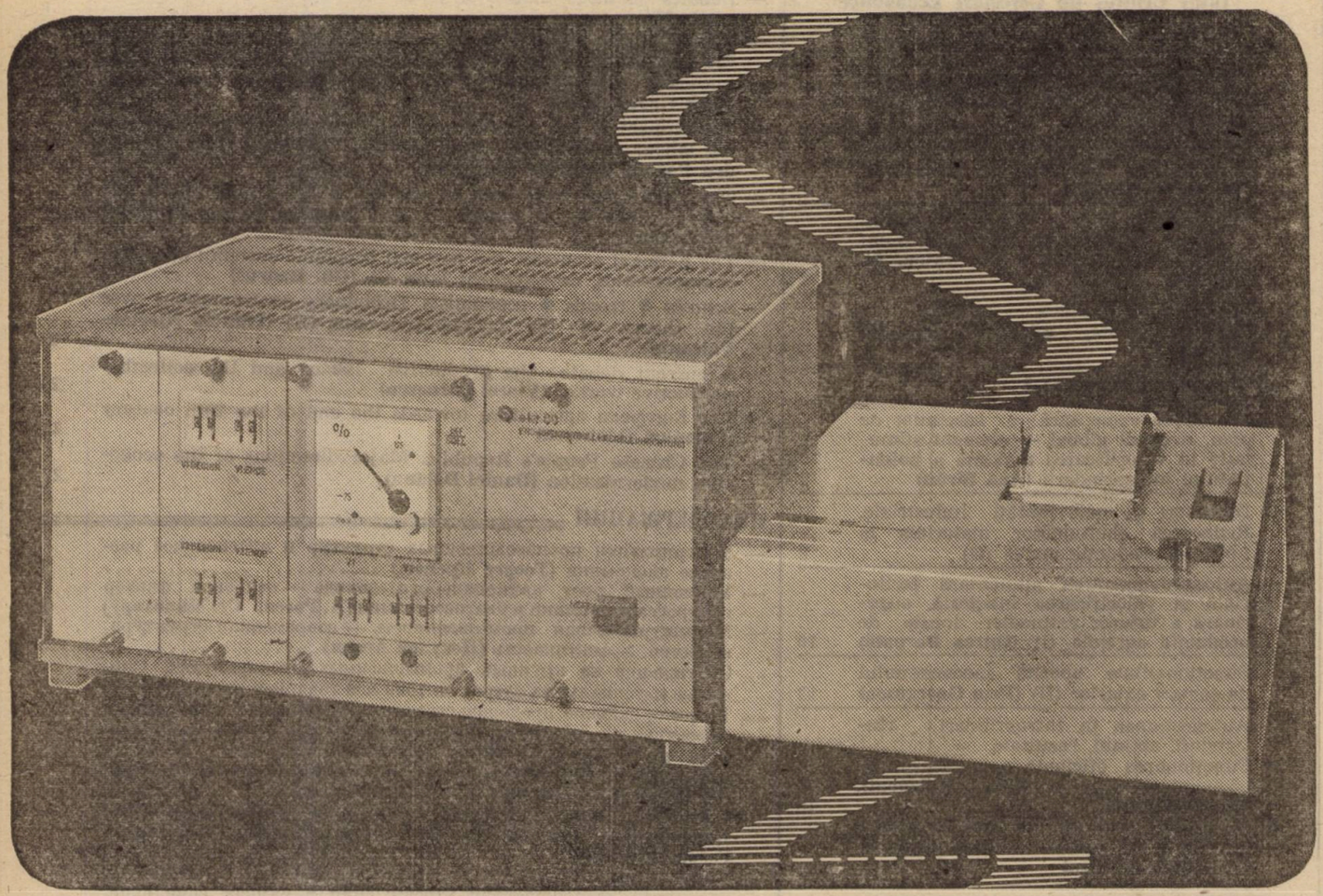

O combinaţie de aparate pentru înregistrarea şi reglarea automată a consumului de energie, oferind beneficiarului următoarele avantaje :

- **Imprimarea de semnale pe un imprimator de bandă numeric Daro 1132**
- **Compararea continuă între valoarea nominală şi cea reală în perioade de timp liber stabilite**
- **Conectarea şi deconectarea automată în trei trepte a sarcinii în perioade de timp stabilite**
- **Semnal de ieşire analog — consum real/ nominal**
- **Construcţie în casete uşor de întreţinut**

Solicitaţi documentaţie detaliată !

Vizitaţi standul întreprinderii Heim Electric în pavilionul O cu ocazia TÎRGULUI INTERNAŢIONAL BUCUREŞTI, în perioada 11 — 21 octombrie 1984 !

KOMBINAT VEB
ELEKTRO-APPARATE-WERKE
BERLIN-TREPTOW
„FRIEDRICH EBERT"

Exportator :

HEIM-ELECTRIC
EXPORT - IMPORT
Volkseigener Außenhandelsbetrieb
der Deutschen Demokratischen Republik
EAW-Automatisierungstechnik Export-Import
DDR-1026 Berlin, Alexanderplatz 6
Haus der Elektroindustrie
Telefon 2180 · Telex 011 - 4557

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 39 din 28 septembrie 1984

DIRECTIVELE CONGRESULUI AL XIII-LEA — VAST PROGRAM DE DEZVOLTARE

— Modernizarea structurilor de producție și creșterea intensivă a economiei **(Gheorghe Crețoiu)** 1

— Sporirea puternică a venitului național — factor fundamental al progresului economiei și bunăstării **(A. Rosen, St. Militaru)** 3

— Industria metalurgică — structuri moderne, calitate, eficiență **(Neculai Agachi)** 5

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Acordul global — element stimulativ în valorificarea maximă a potențialului întreprinderii **(Ana Birău)** 7

— Dezbateri în mari unități industriale. Reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă (II) 8

— Autoaprovizionarea alimentară teritorială și valorificarea integrală, superioară a tuturor resurselor locale de producție agricolă (I) **(Oprea Parpală)** 10

— Funcționalitate sporită mecanismului de comerț exterior (II) **(Ioan Georgescu)** 12

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate.
● Funcționarea eficientă a mecanismului economico-financiar **(Ioan Hidegcuti, Ion Verboncu)** 13
● Asigurarea calității la nivelul prevederilor din contracte — sursă de beneficii **(Stelu Șerban)** 14

ȘTIINȚĂ ● TEHNOLOGIE ● EFICIENȚĂ

— Impactul progresului tehnic asupra creșterii productivității muncii **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr, Alexandru Pascal, Gheorghe Gorîncu)** 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Mica industrie rurală — element cu ample posibilități de afirmare în peisajul economico-social al satului românesc **(Dumitru Vrînceanu)** 17

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Economia națională, complexul economic național : concepte, caracteristici, legi ale dezvoltării (I) **(Gh. Badrus)** 19

— Școli ● curente ● economiști. Confruntări doctrinare în jurul teoriei costurilor comparative (II) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

— O dezbatere de actualitate : munca productivă și muncitorul productiv colectiv **(Viorel Cornescu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Agricultura europeană către sfîrșitul secolului XX **(Emanuel Odobescu)** 25

— R.P. Chineză. Direcții majore ale modernizării economiei **(Daniel Dăianu)** 27

— Tendințe — conjuncturi 28

— Curier 29

ÎN SUPLIMENT : Relații financiar valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Modernization of the production structures and the intensive growth of the economy **(Gheorghe Crețoiu)** 1
— Strong growth rate of the national income : basic factor for the progress of the economy and welfare **(A. Rosen, St. Militaru)** 3
— Metallurgy : modern structures, quality, efficiency **(Neculai Agachi)** 5
— Debates in large industrial units. Cutting down the material costs (II) 8
— The territorial self-supply of food ; turning into better account the local resources of food production (I) **(Oprea Parpală)** 10
— Increased functionality of the foreign trade mechanism (II) **(Ioan Georgescu)** 12
— The impact of the technological progress over the increase of the labour productivity **(Emil Cioflan, Costinel Lazăr, Alexandru Pascal, Gheorghe Gorîncu)** 15
— The rural small industry : an element of high potential in the economic and social scenery of the Romanian village **(Dumitru Vrînceanu)** 17
— The national economy, the national economic system : concepts, characteristics, development laws (I) **(Gh. Badrus)** 19
— Schools ● trends ● economists. Doctrinary confrontations over the theory of the comparative costs (II) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22
— A current debate : the productive labour and the collective productive worker **(Viorel Cornescu)** 24
— The European agriculture towards the end of the 20th century **(Emanuel Odobescu)** 25
— The Chinese People's Republic. Major directions of the economy's modernization **(Daniel Dăianu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Модернизация производственных структур и интенсивное развитие экономики **(Георге Крецою)** 1
— Усиленный рост национального дохода — основной фактор прогресса экономики и благосостояния **(А. Росен, Ст. Милитару)** 3
— Металлургическая промышленность — современная структура, качество, эффективность **(Некулай Агаки)** 5
— Обсуждение на крупных промышленных предприятиях. Снижение материальных затрат на 1000 лей товарной продукции (II) 8
— Территориальное продовольственное самообеспечение и полное, эффективное освоение всех местных ресурсов сельскохозяйственного производства (I) **(Опря Парпалэ)** 10
— Повышенная функциональность механизма внешней торговли (II) **(Иоан Джеорджеску)** 12
— Влияние технического прогресса на рост производительности труда **(Эмиль Чофлан, Костинел Лазэр, Александру Паскал и Георге Горынку)** 15
— Мелкая промышленность в сельской местности — элемент с широкими возможностями утверждения в рамках социально-экономического развития румынского села **(Думитру Врынчану)** 17
— Национальная экономика, национальный экономический комплекс: концепции, черты, законы развития (I) **(Г. Бадрус)** 19
— Школы — течения — экономисты. Столкновения доктрин по вопросам теории сравнительных издержек (II) **(Иванчу Николае-Вэляну)** 22
— Актуальное обсуждение: производительный труд и коллективный производительный рабочий **(Виорел Корнеску)** 24
— Сельское хозяйство Европы в конце XX-го века **(Эмануэл Одобеску)** 25
— К Н Р. Главные направления модернизации экономики **(Дан Дяяну)** 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

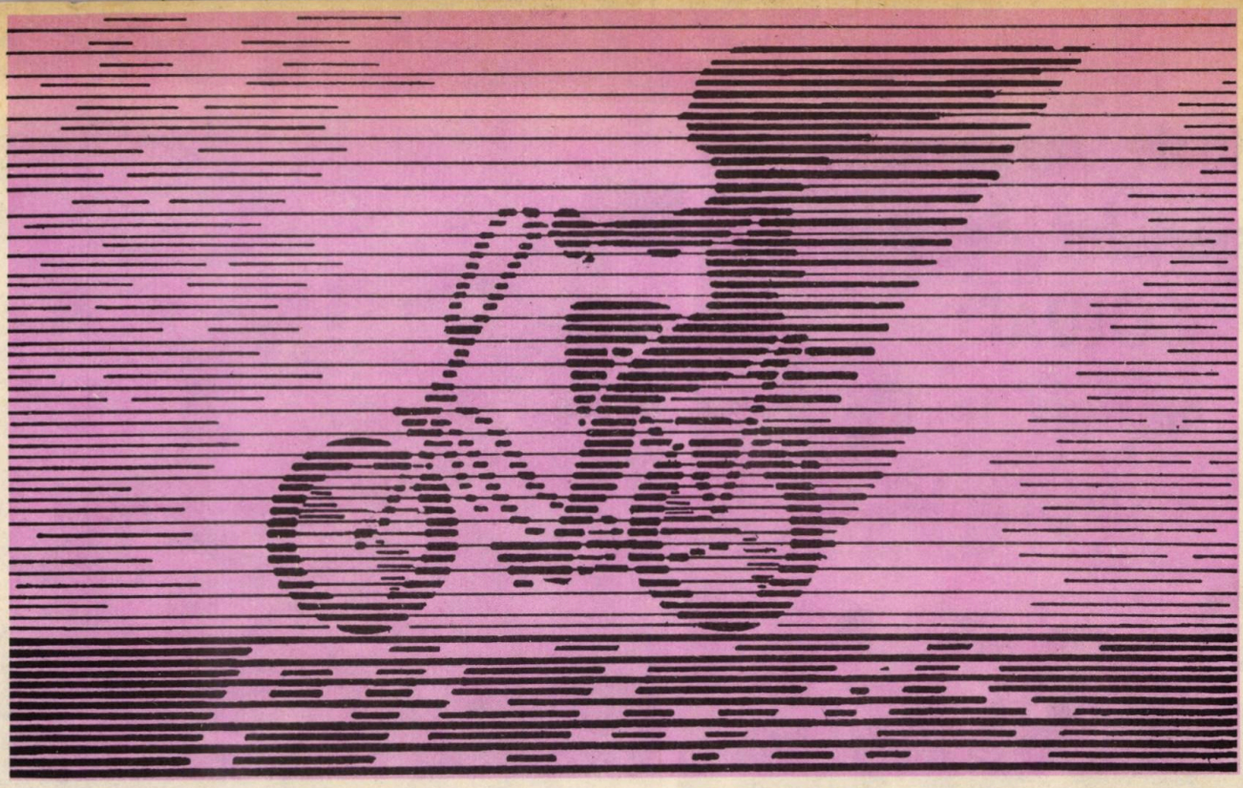

PEGAS – miraculosul cal înaripat
PEGAS – simbolul inspirației poetice
PEGAS – constelație din emisfera boreală
...dar și bicicleta PEGAS – vehicul fără... combustibil !
Folosind bicicleta PEGAS înlăturați sedentarismul, vă mențineți condiția fizică și permanenta bună dispoziție.
Utilă în deplasările la locul de muncă, cît și în cele de agrement, bicicleta PEGAS conferă nebănuite satisfacții.
Bicicleta PEGAS – de vînzare în toate magazinele specializate ale comerțului de stat.

PEGAS CLASIC, pentru bărbați	**preț 1 680 lei**
PEGAS CLASIC, pentru femei	**preț 1 710 lei**
PEGAS IDEAL, pentru bărbați	**preț 1 615 lei**
PEGAS IDEAL, pentru femei	**preț 1 640 lei**
PEGAS ROBUSTA, pentru fete	**preț 1 800 lei**
PEGAS ROBUSTA, pentru băieți (destinate copiilor între 6–10 ani)	**preț 1 809 lei**
PEGAS MODERN, pentru băieți și fete (destinate copiilor între 8–14 ani)	**preț 1 865 lei**
PEGAS COMODA, cu cadru rigid	**preț 1 690 lei**
PEGAS PRACTIC, cu cadru pliabil	**preț 1 920 lei**
ERGOCICLUL PEDALUX 3, bicicletă medicinală	**preț 1 550 lei**

De reținut !
Bicicletele PEGAS COMODA și PEGAS PRACTIC pot fi rulate de copii, adolescenți și adulți, ghidonul și șaua fiind reglabile pe înălțime.
Bicicleta PEGAS dispune de următoarele accesorii :

- **frînă față tip „cleste"**
- **clopoțel**
- **pompă de aer**
- **trusă cu scule**
- **apărătoare pentru lanț**
- **set catodioptrii**

De reținut !
Pentru antrenamente zilnice, la domiciliu, utilizați ergociclul PEDALUX 3.
PEDALUX 3 vă ajută să vă mențineți suplețea, înlătură obezitatea, fortifică sănătatea.

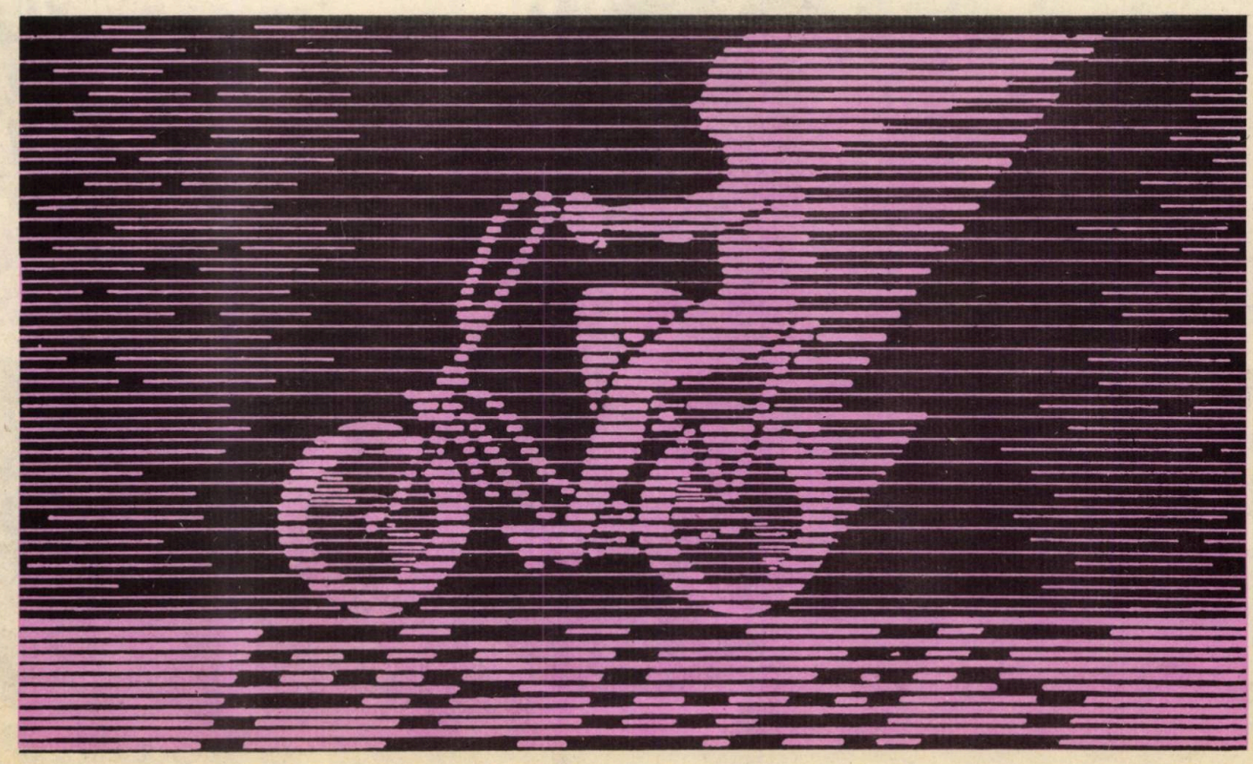

RECOM

În toate magazinele comerțului de stat SOLDĂRI de mărfuri textile și încălțăminte!

1984 OKT 13

● CONFECȚII, COSTUME, sacouri, pantaloni, compleuri, taioare, fuste

● TRICOTAJE, PULOVERE, jachete, seturi, rochii, fuste

● INCĂLȚĂMINTE pentru femei, bărbați, copii

● BOGAT SORTIMENT de mărfuri de calitate la prețuri reduse

NOILE SOLDĂRI, un prilej de economii pentru bugetul dv. !

DG46

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

04

PRODUCŢIA FIZICĂ
ritmicitate-înnoire-eficienţă

Numărul 40 ● Vineri 5 octombrie 1984

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEȘTI ÎN PERIOADA 1986-1990

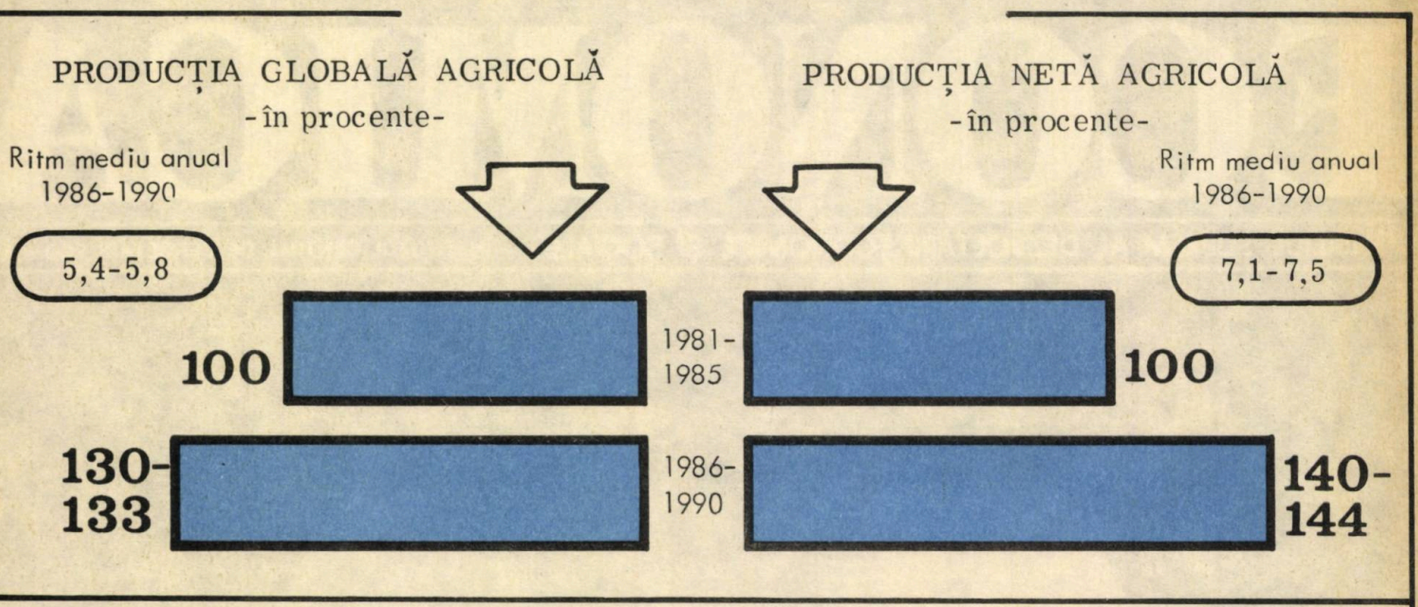

DEZVOLTAREA BAZEI TEHNICO-MATERIALE A AGRICULTURII

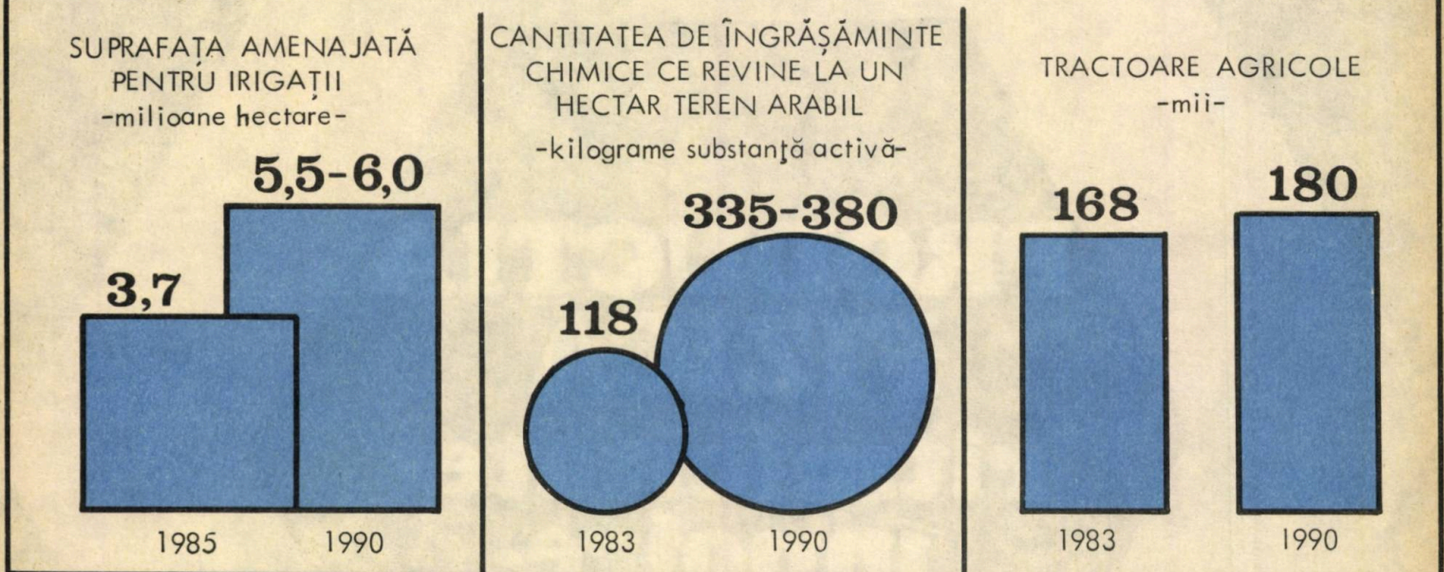

CREȘTEREA PRODUCȚIEI LA PRINCIPALELE PRODUSE AGRICOLE VEGETALE

-în procente-

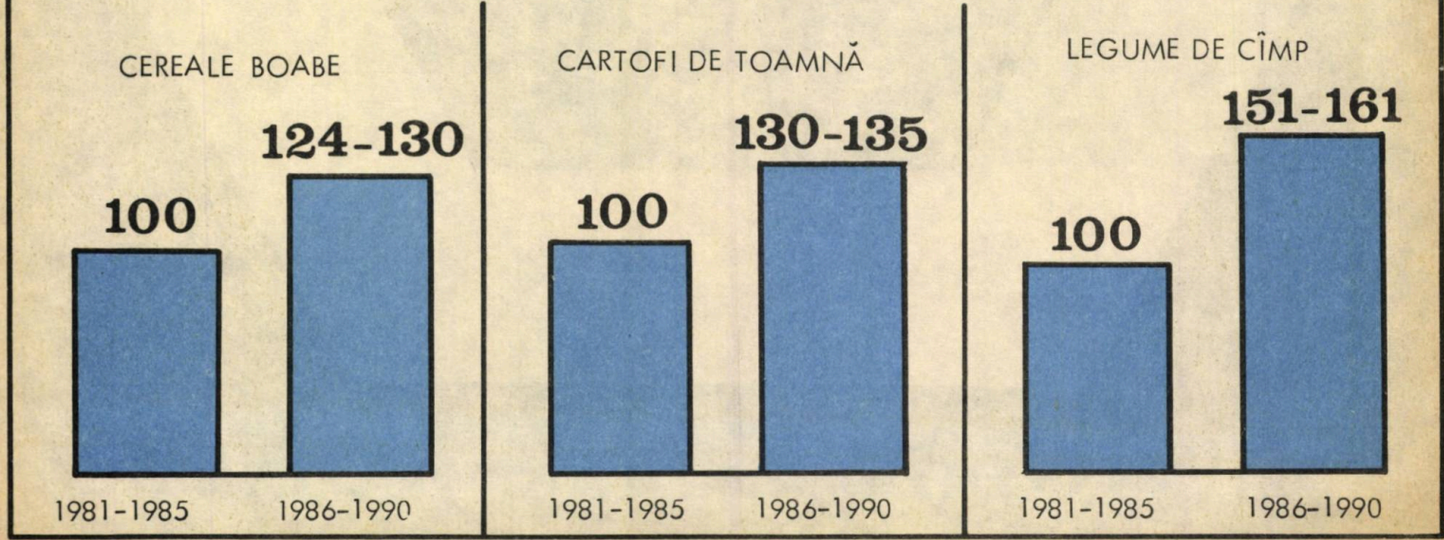

D 646

CURIER
ECONOMIC — LEGISLATIV

Apărarea avutului obștesc

RĂSPUNDEREA MATERIALĂ

Publicăm, în continuare de la numărul precedent, răspunderea materială în alte domenii de activitate.

RĂSPUNDEREA MATERIALĂ ÎN ACTIVITATEA DE APROVIZIONARE ȘI DESFACERE — este reglementată de mai multe acte normative 1. **Recepția produselor.** Potrivit art. 7 din H.C.M. nr. 941/1959 recepția are loc, de regulă, la furnizor și se face, în baza art. 6, între delegații unităților furnizoare și beneficiare. Ea cuprinde identificarea și verificarea cantitativă și calitativă a mărfurilor ce se livrează (art. 6 alin. 2). Răspunderea materială a delegatului furnizorului poate fi angrenată cînd a livrat beneficiarului cantități superioare celor înscrise în documentele însoțitoare, păgubindu-și astfel unitatea. Răspunderea sa față de unitate este principală, integrală. El va răspunde și în cazul cînd a livrat produse necorespunzătoare calitativ, deoarece recepția presupune și verificarea calității mărfurilor, dar numai în mod subsecvent, muncitorii care le-au produs și personalul C.T.C. avînd răspunderea principală. De asemenea, în acest caz, el va răspunde limitat, numai pentru cheltuielile pe care le va suporta unitatea în legătură cu livrarea respectivelor produse necorespunzătoare, nu și cu fabricarea lor. Delegatul unității beneficiare răspunde material pentru recepționarea unor cantități inferioare, celor înscrise în actele însoțitoare, știut fiind că unitatea beneficiară nu mai poate contesta diferențele de cantitate (Dec. P.A.S. nr. 1719/1980). De asemenea, el își angajează răspunderea materială cînd a recepționat mărfuri cu vicii aparente. Viciile aparente pot fi descoperite cu ocazia predării-primirii produselor printr-o verificare atentă, potrivit prescripțiilor tehnice în vigoare, prevăzute în documentele tehnice. Desigur că în această ipoteză răspunderea sa nu se referă la întregul prejudiciu, deoarece unitatea furnizoare este în principal răspunzătoare pentru calitatea necorespunzătoare a produselor livrate. Delegatul beneficiarului va răspunde în baza art. 39 alin. 1 din L. nr. 71/1969 și a art. 102 C.m. numai pentru mărfuri cu vicii aparente. Delegatul unității beneficiare răspunde material pentru pagubele pricinuite organizației cu care se fală în raporturi de muncă și în cazul în care recepționează produsele în altă modalitate sau efectuează controlul calității în alt fel decît este prevăzut în contractele sau în documentațiile tehnice, dacă prin această faptă păgubește unitatea; de pildă, la sediul beneficiarului, utilizîndu-se normele de recepție convenite sau legale se constată că produsele primite de delegat la furnizor nu corespund calitativ. 2. **Autorecepția.** Ea se efectuează numai de către personalul unității furnizoare în cazurile în care delegatul beneficiarului nu se prezintă la termen. Răspunderea membrilor comisiei de autorecepție fiind comună este reglementată de prevederile art. 105 alin. 1 din C.m., adică fiecare răspunde în măsura în care a contribuit la producerea pagubei. Desigur că în cazul autorecepției unor produse calitativ necorespunzătoare, membrul comisiei delegat de C.T.C. contribuie mai mult la producerea pagubei decît ceilalți membri, răspunderea sa fiind agravată de calitatea de organ de control. În toate cazurile însă, pentru produsele necorespunzătoare calitativ, răspunderea principală aparține muncitorilor și celuilalt personal din sfera producției, membrii comisiei avînd o răspundere subsecventă, similară aceleia reglementată de art. 30 lit. e din L. nr. 22/1969, care prevede că personalul răspunde pentru încălcarea oricărei îndatoriri de serviciu, dacă fără încălcarea acesteia paguba s-ar fi putut evita. 3. **Ambalarea necorespunzătoare.** Ambalarea mărfurilor se efectuează de personalul unității furnizoare potrivit cu natura lor, cu STAS-urile și dispozițiile în vigoare, fiind cu desăvîrșire interzisă folosirea ambalajelor deteriorate, lipsite de rezistența necesară și care nu corespund normelor tehnice. (art. 13 din H.C.M. nr. 941/1959). Potrivit art. 15 alin. 2 din Regulament, persoanele care nu ambalează în mod adecvat mărfurile răspund pentru lipsurile constatate la destinatar în coletele, sacii, butoaiele etc. dacă nu se dovedește că ele se datoresc culpei cărăușului ori destinatarului, sau unor alte cauze. Ei răspund integral și în cazul în care din cauza ambalajelor necorespunzătoare, produsele se pierd ori se degradează în timpul transportului (art. 22 din H.C.M. nr. 941/1959) și nu se poate reține și culpa cărăușului. În prezența culpei cărăușului, răspunderea lor va fi parțială, întrucît și acesta din urmă va participa, în condițiile legii, la acoperirea prejudiciului suferit de unitatea beneficiară. Recepția se efectuează de comisia de autorecepție și primire a mărfurilor constituită la furnizoare de conducerea acesteia potrivit art. 4 pct. 1 lit. b din H.C.M. nr. 941/1959. În cazurile în care procedează la autorecepția unor mărfuri necorespunzătoare calitativ (ipoteză mai frecventă) sau în alte cantități decît cele ce le înscriu în procesul verbal de autorecepție (situație rar întîlnită), membrii comisiei răspund material pentru pagubele pricinuite unității furnizoare din aceste cauze, de pildă, cînd la destinație beneficiarul constată diferențe. 4. **Expedierea mărfurilor** este în sarcina furnizorului, cu excepția cazurilor cînd părțile au convenit altfel (art. 16 din Regulament). Persoanele încadrate în muncă la unitatea furnizoare care au atribuții

Supliment la
nr. 40 1984
Revista ECONOMICA

de serviciu în legătură cu expedirea mărfurilor au o serie de obligații prevăzute atît în actul normativ citat, cît și în normele tehnice ale produselor. Nerespectarea lor angajează răspunderea celor vinovați pentru pagubele pricinuite unității, de pildă, în cazurile în care furnizoarea va fi obligată la daune față de beneficiară pentru avarierea sau pierderea produselor din următoarele cauze : nerespectarea regulilor tehnice privitoare la încălcarea și fixarea mărfurilor în mijlocul de transport ; neverificarea prealabilă a acestuia spre a constata dacă este corespunzător efectuării în bune condiții a transportului ; neaplicarea sigiliilor proprii pe sistemele de închidere a mijloacelor de transport ; nemarcarea mărfurilor care se transportă în vrac ; nenivelarea acestora etc., obligații prevăzute în art. 18—29 din H.C.M. nr. 941/1959. 5. **Întocmirea necorespunzătoare a documentelor de transport.** Persoanele încadrate la unitățile furnizoare și expeditoare ce au ca sarcină de serviciu expedierea produselor răspund, în baza prevederilor art. 17 alin. 1 din H.C.M. nr. 941/1959, de exactitatea datelor înscrise în documentele de transport. În cazul în care din cauza unor erori înscrise în respectivele documente (scrisoare de trăsură, buletin de mesagerii etc.), produsele nu ajung la destinatar, ajung cu întîrziere sau se returnează, toate cheltuielile suportate de unitatea furnizoare, precum și penalitățile și daunele plătite beneficiarei, se recuperează potrivit C.m. de la persoanele vinovate, din a căror cauză unitatea a fost prejudiciată. 6. **Primirea mărfurilor la destinație.** H.C.M. nr. 941/1959 reglementează în amănunt și în mod imperativ toate operațiunile privind primirea produselor de la cărăuș la locul de descărcare, precum și în depozitele beneficiarului. Orice încălcare a acestor dispoziții, precum și a atribuțiilor de serviciu în legătură cu primirea mărfurilor care pricinuiește pagube unității beneficiare, conduce la angrenarea răspunderii celor vinovați. De pildă, persoana însărcinată cu primirea mărfurilor de la cărăuș este obligată ca împreună cu delegatul organizației de transport să verifice sigiliile, semnele sau marcajele, precum și mijlocul de transport și să procedeze, în cazurile și condițiile legii (art. 35 și 29 din H.C.M. nr. 941/1959) la cîntărirea mărfurilor și la constatarea diferențelor de cantitate sau calitate în condiții de opozabilitate față de furnizor și (sau) de cărăuș, după caz, adică fie cu prepușii acestora, fie cu delegat neutru. În cazul în care prin nesocotirea acestor dispoziții sau atribuții, unitatea beneficiară nu-și va putea recupera de la furnizor daunele suferite prin primirea unor cantități sau calități inferioare, celor înscrise în documente, persoana vinovată va fi obligată la acoperirea pagubei pricinuite. Tot astfel, în cazul în care operațiunile de primire se efectuează de membrii comisiei de primire în depozitele beneficiarei și aceștia acceptă cantități inferioare celor înscrise în documentele însoțitoare sau produse cu vicii aparente, cei în cauză își angajează propria lor răspundere în cazul în care, din vina lor, unitatea beneficiară nu-și poate recupera pagubele de la furnizoare (de pildă, nu au respectat termenele de verificare de 6 ore și respectiv 5 zile prevăzute de art. 57, nu au anunțat unitatea furnizoare, nu au sistat operațiile de verificare la coletul la care s-a constatat lipsuri, nu au chemat delegat neutru, au efectuat verificarea calitativă în alt mod decît cel stabilit etc.). În general, răspunderea personalului care are tangență cu primirea mărfurilor la destinație este angrenată numai în cazul în care lipsurile cantitative nu sînt constatate în condiții de opozabilitate față de furnizoare și deci unitatea beneficiară nu-și poate valorifica dreptul ei de despăgubire față de aceasta, din vina lor. Primirea unor produse calitativ necorespunzătoare, conduce, de regulă, și în practică, la răspunderea limitată a personalului beneficiarei, deoarece, în principal răspunde furnizorul pentru calitate în toată perioada de garanție. Art. 40, din L. nr. 71/1969 condiționează livrarea cu anticipație sau cu întîrziere, în raport de termenele stabilite prin contracte, de obținerea prealabilă de la beneficiar a acordului de livrare. Dacă livrarea se face fără solicitarea acordului sau fără să se țină seama de răspunsul negativ al beneficiarului, cheltuielile de depozitare pînă la împlinirea termenului de livrare, cele provocate de eventuale degradări sau de returnarea mărfurilor vor fi suportate de cei care au încălcat prevederile textului citat. Este o răspundere materială individuală sau colectivă, în toate cazurile integrală. 7. **Depozitarea necorespunzătoare a mărfurilor.** Răspunderea pentru pagubele produse din această cauză are mai multe aspecte : a) Dacă gestionarului i s-au asigurat condițiile necesare dar degradarea mărfurilor s-a produs din nerespectarea regulilor de depozitare și conservare răspunderea revine acestuia (putînd fi o răspundere individuală sau colectivă). Pe lîngă răspunderea materială pentru astfel de pagube, potrivit art. 12 din H.C.M. nr. 1885/1970, gestionarului în cauză nu i se vor acorda scăzămintele legale (perisabilități). b) Dacă paguba s-a produs ca urmare a faptului că alte persoane decît gestionarul „nu au luat măsurile necesare pentru păstrarea bunurilor în condiții corespunzătoare" (art. 29, lit. b, din L. nr. 22/1969) acestea au o răspundere proprie, integrală, potrivit textului citat. 8. **Eliberarea de bunuri.** Art. 6, din H.C.M. nr. 2230/1969 prevede că „eliberarea bunurilor se face de către gestionari în cantitatea, calitatea și sortimentele specificate în actele de eliberare. Se interzice eliberarea de bunuri pe bază de dispoziție verbală sau provizorie". Dacă prin încălcarea acestei norme de drept s-a produs o pagubă, răspunderea revine gestionarului aflat în culpă. Același act normativ la art. 13 prevede că „conducătorul organizației socialiste va lua măsuri să se comunice în scris gestionarului numele și funcția persoanelor în drept să semneze actele de eliberare a bunurilor, precum și specimenele de semnătură ale acestora". În situația în care o astfel de comunicare nu s-a făcut, iar gestionarul a eliberat bunuri în baza unor dispoziții scrise, care formal îndeplineau condițiile legale, dacă urmare a acestei operații s-a produs o pagubă, răspunderea materială revine conducătorului care nu a îndeplinit obligația arătată mai sus.

RĂSPUNDEREA MATERIALĂ ÎN ACTIVITATEA DE EXPORT — este reglementată de mai multe acte normative, în acest domeniu fiind incidente și uzanțe internaționale, precum și clauzele din contractele comerciale externe și cele din contractele economice de comision pentru export. 1. **Particularități privind stabilirea și localizarea pagubei.** Complexitatea activității de export determină unele particularități privind atît modul de stabilire a pagubei, cît și de localizarea acesteia, față de faptul că la realizarea exporturilor participă cel puțin două unități : întreprinderea producătoare și întreprinderea de comerț exterior, de regulă, comisionară. Stabilirea pagubei poate să se realizeze: a) **În valută**, în acele cazuri în care paguba este rezultatul concilierii unor reclamații externe, prin care s-au acordat bonificații ori au fost efectuate cheltuieli externe pentru remedierea unor defecțiuni de calitate, precum și în cazul în care, în urma unor hotărîri ale organelor de arbitraj internațional, s-au plătit penalizări și daune-interese. În astfel de situații, paguba — constînd din totalul cheltuielilor în valută privind soluționarea reclamațiilor, precum și cele adiacente legate de deplasări, arbitraj etc. — se convertește în lei la cursul de revenire al produsului în cauză. b) **În lei**, în toate cazurile în care cheltuielile pentru soluționarea reclamațiilor externe au fost efectuate pe plan intern, fără plata vreunor sume în valută. Cu privire la localizarea pagubei în una din gestiunile unităților participante la export se impune să se aibă în vedere următoarele considerente : a) În principal, prejudiciul în valută se localizează la întreprinderea de comerț exterior comisionară, ca urmare a unor plăți făcute clientului extern, fie ca urmare a concilierii pe cale amiabilă a litigiului, fie pe cale arbitrală. În asemenea situații, atunci cînd culpa aparține întreprinderii producătoare, aceasta se convertește în lei și se transmite comitentului ca urmare a acceptării titlului executoriu extern, sau în

urma unei hotăriri a Arbitrajului de Stat Central. b) În situația în care prejudiciul a fost suportat în lei, acesta este localizat, de regulă în gestiunea întreprinderii producătoare, care a efectuat cheltuielile. 2. **Încheierea necorespunzătoare a contractelor externe.** Art. 53 din L. nr. 71/1969 prevede că, întreprinderile de comerț exterior, la încheierea contractelor externe sînt obligate să țină seama de „structura de marfă și eșalonarea prevăzută prin plan, precum și la parametrii de calitate și celelalte condiții necesare realizării exportului (alin. 2). În cazul în care partenerii străini solicită livrarea unor mărfuri cu caracteristici diferite față de cele prevăzute în convențiile de la alin. 2, oferta se definitivează cu acordul unității producătoare" (alin. 3). În situația în care întreprinderea de comerț exterior încheie contracte externe cu încălcarea prevederilor din textul citat, iar ca urmare obligațiile contractuale nu au putut fi respectate, fapt ce a atras plata unor penalități sau daune-interese, răspunderea materială se stabilește în sarcina persoanelor ce au încheiat astfel de contracte. 3. **Întîrzierea transmiterii producătorului a contractului extern.** Prin contractele economice de comision pentru export sînt prevăzute termene în care întreprinderea de comerț exterior este obligată să transmită contractul extern întreprinderii producătoare ; dacă acest termen nu a fost respectat, iar ca urmare fabricarea și livrarea mărfurilor s-a făcut cu întîrziere, fapt ce a determinat plata de penalizări în valută, răspunderea materială revine persoanei vinovate de întîrzierea transmiterii contractului extern, cu toată documentația necesară. 4. **Executarea cu întîrziere a obligațiilor de livrare.** Poate avea mai multe cauze : a) Întîrzierea fabricării mărfii, poate duce la răspundere materială numai în situația în care se dovedește vinovăția persoanelor încadrate la întreprinderea producătoare care au atribuții de organizarea producției. b) Nelivrarea via terra din lipsa documentelor de transport internațional. Obligația de procurare de la Romtrans a scrisorilor de trăsură internaționale revenind întreprinderii de comerț exterior, va fi antrenată răspunderea materială a persoanei care are această atribuție de serviciu, dacă în urma întîrzierii expedierii mărfii s-au plătit penalități sau daune-interese. 5. **Nerespectarea uzanțelor internaționale privind creditele documentare.** Poate duce la pagube în valută care antrenează răspunderea materială a celor vinovați din cadrul întreprinderilor de comerț exterior, în următoarele situații : La primirea documentului de deschidere a creditului (acreditiv sau L/C) nu verifică conformitatea acestuia cu clauzele din contract și nu solicită rectificarea lui ; la întocmirea setului de documente de plată nu se verifică stricta conformitate a acestora cu prevederile din creditul documentar ; nu se respectă termenul de valabilitate a creditului deschis ; documentele de plată deși depuse în termenul de valabilitate a creditului, conțin conosamente sau alte acte de transport cu o vechime mai mare de 21 zile de la data emiterii lor (documente de transport „îmbătrînite"). 6. **Remiterea cu întîrziere a documentelor interne de livrare.** Poate duce la pagube sub un dublu aspect : plata de penalități în lei, prevăzute de art. 80 lit. a, combinat cu art. 81, alin. 2 din L. nr. 71/1969 ; întîrzierea încasării prețului în valută, fapt ce scade din eficiența operațiunii, în raport direct cu dobînda pieței pentru zilele întîrziate. Răspunderea materială se stabilește în sarcina persoanelor încadrate la întreprinderea producătoare, care au atribuții de elaborare și expedierea documentelor interne de livrare, întreprinderii de comerț exterior. 7. **Întîrzierea soluționării reclamațiilor externe.** C.G.L.—C.A.E.R. 1968/75, § 76, pct. 1 prevede că reclamațiile formulate de cumpărător trebuie să fie soluționate în 60 zile (pentru exporturile complexe în 90 zile). Pct. 2 prevede că dacă vînzătorul nu va respecta acest termen, „iar cumpărătorul se va adresa arbitrajului înainte de primirea răspunsului, taxele de arbitraj se suportă de vînzător indiferent de soluția litigiului". Paguba rezultată în asemenea cazuri se impută persoanei vinovate de depășirea termenului de răspuns, care poate fi din cadrul întreprinderii producătoare sau a celei de comerț exterior. 8. **Suportarea cheltuielilor privind soluționarea reclamațiilor externe.** Se pot prezenta sub formă de cheltuieli pentru remedierea sau înlocuirea mărfurilor defecte sau sub forma unor bonificații acordate. Asemenea cheltuieli pot fi imputabile persoanelor vinovate de producerea lor, sub condiția ca ele să nu se înscrie ca pierderi „inerente procesului de producție în limitele prevăzute de lege" sau ca pagube „provocate datorită unor cauze neprevăzute și care nu puteau fi înlăturate, ori în alte asemenea cazuri în care pagubele au fost provocate din riscul normal al serviciului sau forță majoră" (art. 102 (2), din C.m.). 9. **Neintroducerea sau introducerea eronată a cererilor de arbitrare,** în cazul în care se apreciază că pe această cale s-ar fi putut realiza un drept de creanță, conduce la răspunderea materială a persoanelor vinovate, din cadrul întreprinderii de comerț exterior. În cazul în care documentația a fost remisă în timp util oficiului juridic, iar jurisconsultul a întîrziat introducerea cererii de arbitrare peste termenul de prescripție sau a fost introdusă la un organ de arbitraj incompetent, răspunderea materială pentru pagubele produse din aceste cauze revine celui vinovat, respectiv jurisconsultului.

RĂSPUNDEREA ÎN ACTIVITATEA FINANCIARĂ — PREȚURI ȘI PLĂȚI — este reglementată de mai multe acte normative. 1. **Nereclamarea erorilor de înregistrare în conturile bancare.** N.m. nr. 2/1980, pct. 35, prevăd că sesizarea băncii cu privire la erorile de înregistrare în cont trebuie făcute în 10 zile. În continuare, textul arătat prevede că „răspunderea băncii încetează dacă pînă la expirarea termenului stabilit nu este sesizată cu reclamație scrisă despre neînregistrarea sau înregistrarea eronată a operațiilor în conturi, operațiile efectuate și soldurile considerîndu-se confirmate. Titularii de cont pot solicita însă și după termenul de mai sus, în cadrul termenului legal de prescripție, rectificarea operațiilor respective". În astfel de situații, potrivit prevederilor art. 102 din C.m., cheltuielile suplimentare pentru realizarea dreptului, în cadrul termenului de prescripție, se impută celor vinovați, care nu au făcut reclamația în 10 zile. 2. **Plata unor sume nedatorate.** Răspunderea materială pentru plata unor sume necuvenite este incidentă în activitățile de personal, administrativ, aprovizionare și financiar. a) În legătură cu plata retribuțiilor, a drepturilor de retribuire (sporuri, indemnizații) și a altor stimulente materiale (premii, participarea la beneficii etc.). Sumele cuvenite cu aceste titluri se stabilesc și se calculează de compartimentul personal-retribuire. În cazul în care drepturile sînt calculate în mod eronat, plătindu-se sume superioare celor cuvenite în mod legal, indiferent din ce cauze (pontaje neconforme cu realitatea, calcule eronate, încadrarea unor persoane fără îndeplinirea condițiilor de studii și stagiu, stabilirea unor economii greșite la acordarea premiilor pentru economii de forță de muncă etc.), persoanele care se fac vinovate de aceste fapte își angajează răspunderea lor subsidiară, în cazul în care sumele plătite nu se pot recupera de la beneficiari. Imposibilitatea recuperării de la cei ce au primit sumele în mod necuvenit poate fi datorată următoarelor cauze : termenul de un an stabilit de art. 108 C.m. a expirat, astfel că beneficiarii nu mai pot fi obligați la restituirea sumelor primite necuvenit, înaintea acestei perioade ; beneficiarii în cauză deși au fost obligați la plată pentru sumele primite necuvenit înăuntrul perioadei de un an, au devenit insolvabili ori au decedat fără a lăsa urmași și avere. Printre persoanele care urmează a răspunde pentru plățile necuvenite trebuie inclus și șeful de compartiment care prin viza sa a atestat realitatea, oportunitatea și legalitatea plăților efectuate. b) În legătură cu alte plăți făcute persoanelor fizice sau juridice. Ne referim la chirii (superioare celor legale sau pe intervale mai mari decît a durat efectiv contractul de închiriere), la decontarea eronată a unor facturi (indicîndu-se o altă unitate socialistă sau un alt cont bancar), la plata alocației de stat pentru copii (unor beneficiari care nu au acest drept, sau în cuantum superior celui legal), la plata nelegală a aju-

toarelor materiale (din fondul asigurărilor sociale de stat) etc. În toate situațiile menționate și în altele similare persoanele vinovate din compartimentele administrativ, aprovizionare, financiar ori de retribuirea muncii, urmează a răspunde individual sau în comun, în raport de împrejurările de fapt, în cazurile în care sumele respective nu pot fi recuperate de la persoanele fizice sau juridice care le-au încasat, fie că a operat prescripția, fie că ele au devenit insolvabile sau nu pot fi găsite și urmărite silit (în cazul persoanelor fizice). 3. **Neplata unor sume datorate.** Potrivit prevederilor art. 47, pct. 5, din L. nr. 71/1967, unitățile socialiste beneficiare sînt obligate la penalități pentru fiecare zi de întîrziere a plății prețului ; în baza art. 47 pct. 6 din aceeași lege, ele datorează penalități și pentru fiecare zi de refuz nejustificat al plății prețului, de la data refuzului pînă la data plății. Tot art. 47, pct. 6 stabilește penalități pentru fiecare zi de întîrziere în cazul nerestituirii unor sume încasate fără îndreptățire. În situațiile sus-menționate, unitatea care a plătit penalități (în faza de preconciliere ori în faza hotărîrii arbitrale), va recupera sumele plătite de la persoanele din a căror culpă ea a fost datoare a le plăti (de regulă, din compartimentele aprovizionare-desfacere și financiar). Dacă din cauza plății cu întîrziere sau a neachitării penalităților, unitatea a fost obligată și la cheltuieli de arbitrare, ele vor fi imputate tot celor în cauză. Temeiul juridic al răspunderii materiale în asemenea situații constă în art. 1 alin. 1 din D. nr. 390/1979 coroborat cu art. 102 din C.m. Tot astfel, sînt situații, cînd unitățile socialiste fiind datoare prin lege sau contract la plata unor sume, nu efectuează plățile în termen din vina personalului și prin consecință sînt obligate la plata de dobînzi, cheltuieli de arbitrare sau de judecată. Toate aceste sume reprezentînd pagube pentru unitate vor fi imputate celor vinovați. 4. **Calcularea eronată a prețurilor și tarifelor.** Răspunderea materială datorată calculării eronate a prețurilor și tarifelor se poate declanșa în două situații : cînd unitatea furnizoare practică prețuri inferioare celor legale fiind astfel păgubită; în cazul în care în calitate de beneficiară acceptă un calcul necorespunzător al prețului întocmit de furnizor pentru anumite produse. Unitatea este obligată a proceda la imputarea sumelor ce reprezintă prejudicii provocate prin calcularea unui preț inferior celui legal și prin livrarea produselor la nivelul astfel stabilit. În cazul în care diferența de preț se poate obține de la beneficiar printr-o acțiune arbitrală, unitatea va retracta decizia de imputare și va restitui sumele ce eventual au fost reținute în contul acesteia. Furnizorul care a calculat din eroare produsele la un preț inferior celui legal, este îndreptățit să pretindă de la beneficiar această diferență, iar beneficiarul este obligat să o plătească, dat fiind că de greșeala săvîrșită de furnizor cu ocazia facturării nu poate profita beneficiarul. În cazul în care beneficiarul a vîndut produsele ținînd seama de prețul facturat de furnizor, iar diferența de preț nu mai poate fi recuperată, se va stabili răspunderea celor două părți pentru paguba rezultată ca urmare a desfacerii produselor la un preț mai mic decît cel legal, în funcție de culpa fiecăreia din ele. Într-o astfel de situație, unitatea furnizoare prejudiciată va recupera de la persoana vinovată paguba pe care a suferit-o. În situația în care dreptul furnizorului de a pretinde diferența de preț de la beneficiar s-a prescris, prin împlinirea termenului de prescripție, suma ce reprezintă paguba va fi imputată integral persoanei (sau persoanelor) vinovate. Așa cum am arătat, răspunderea materială a persoanelor încadrate la unitățile beneficiare poate fi angrenată cînd acestea acceptă prețurile nelegale în calculațiile de preț întocmite de furnizori în limitele competențelor stabilite de L. nr. 19/1971, în cazurile în care sumele plătite în plus cu titlu de preț nu se pot recupera de la unitățile furnizoare sau prestatoare.

RĂSPUNDEREA MATERIALĂ ÎN ACTIVITATEA DE CONTABILITATE — este reglementată de mai multe acte normative, în cele ce urmează fiind tratate principalele fapte culpabile, generatoare de răspundere materială. 1. **Depășirea termenelor de trecere în evidență separată a debitorilor insolvabili.** Prin art. 11, lit. c, din H.C.M. nr. 1885/1970, trecerea în evidență separată a debitorilor este imperativ obligatorie, acest act contabil avînd importante implicații juridice. Astfel, netrecerea debitului în evidență separată în termenele prevăzute de art. 71, alin. 2, din H.C.M. nr. 792/1960 are drept consecință pierderea efectului întrerupător de prescripție. Este cunoscut că dispoziția de trecere în evidență separată are darul de a întrerupe prescripția, efectele sale fiind asemuite de lege cu cele ale ultimului act de executare. Dispoziția respectivă produce însă aceste efecte numai dacă este luată în termenele legale, după minimum 3 luni de la obținerea titlului executor și nu mai tîrziu de 3 ani. De aci obligația ca trecerea în evidență separată a acestor debite să se facă în termenele limită prescrise de lege. În caz contrar termenul prescripției curge în continuare și persoana vinovată răspunde material pentru prejudiciul suferit de unitate. 2. **Încheierea proceselor verbale de insolvabilitate a debitorilor, necorespunzătoare realității.** Ordinul M. F. nr. 595/1970 (pct. 191) și art. 11 lit. d din H.C.M. nr. 1885/1970, prevăd expres această împrejurare care atrage răspunderea materială a celui vinovat, în cazul cînd a avut drept rezultat păgubirea unității. Prin utilizarea unui asemenea procedeu, din culpă, unitatea pierde posibilitatea urmăririi unor debitori, care, deși solvabili în realitate, sînt înregistrați în evidența separată a unității ca insolvabili. În situația în care urmărirea debitorilor a fost numai întîrziată din cauza mai sus-menționată și recuperarea pagubei are loc mai tîrziu, dar tot de la debitorii respectivi, persoana vinovată nu poate răspunde material, ci numai disciplinar, dat fiind că patrimoniul unității nu a suferit în realitate nici un prejudiciu, cunoscut fiind că, în dreptul muncii, dobînzile neîncasate sînt socotite ca foloase nerealizate și deci, nu pot fi imputate. 3. **Întocmirea neconformă cu realitatea a documentelor pentru scăderea din contabilitate a lipsurilor constatate la inventariere.** Fapta fiind ilicită, atrage răspunderea materială a persoanei vinovate. În cazurile în care eroarea din documentele de evidență se descoperă înăuntrul termenului de prescripție, unitatea va proceda mai întîi la recuperarea pagubei de la persoana care a produs-o și numai în subsidiar va stabili răspunderea materială a celui care a întocmit neconform documentele pentru scăderea din contabilitate a lipsurilor constatate la inventariere, numai în cazul cînd autorul pagubei a devenit insolvabil. 4. **Întocmirea neconformă cu realitatea a documentelor pentru scăderea din contabilitate a altor pagube.** După cum este cunoscut, H.C.M. nr. 1885/1970 în art. 12 și 14 și L. nr. 5/1978 prevăd procedura de urmat și competența de a aproba scăderea din contabilitate a pagubelor suferite de unitate, care nu se datoresc vinei cuiva. Se consideră nereglementară operațiunea de scădere din contabilitate a pagubelor, atît în cazul în care se întocmesc în acest scop documente neconforme cu realitatea, cît și în situația în care trecerea pe pierderi este aprobată de un organ sau o persoană fără competență. Spre a desluși consecințele unei astfel de operațiuni nereglementare este necesar ca în prealabil să facem anumite precizări ; la data scăderii din contabilitate, paguba este produsă, patrimoniul unității suferind deja o diminuare anterioară ; autorul inițial al pagubei este o altă persoană decît aceea care întocmește conform documentelor sau aprobă fără competență scăderea din contabilitate a prejudiciului; operațiunea contabilă propriu-zisă și actul administrativ respectiv prin care se aprobă scăderea din contabilitate, nu schimbă situația juridică a creanței unității. Altfel spus, dreptul unității de a se despăgubi de la autorul prejudiciului nu este influențat de efectuarea operațiunii contabile ori de actul de aprobare a trecerii pe pierderi ; dreptul de creanță al unității nu este știrbit printr-o asemenea operațiune. Pornind de la aceste precizări este de

arătat că persoanele care întocmesc acte neconforme realității în vederea scăderii din contabilitate a unor pagube existente sau aprobă fără a avea competență o asemenea operațiune, nu păgubesc ei înșiși unitatea și, drept urmare, nu poate fi trasă răspunderea lor materială. Într-adevăr, la data săvîrșirii acestei operațiuni paguba există, patrimoniul unității se află deja diminuat prin fapta altei persoane și, drept urmare, persoanei în cauză nu i se poate imputa suma respectivă, deoarece prejudiciul nu este rezultatul activității sale. De la acest principiu există o singură excepție și anume : se poate stabili răspunderea materială a persoanelor vinovate de scăderea nereglementară din contabilitate a pagubelor, dacă datorită acestei operațiuni se pierd termenele pentru valorificarea dreptului de creanță al unității ori prejudiciul nu se mai poate recupera de la autorul inițial, fie că acesta a devenit insolvabil, fie că a decedat fără a lăsa avere urmăribilă. Prin pierderea posibilității legale de realizare a creanței, înțelegem atît expirarea termenelor prevăzute de C.m. cît și a celor stabilite prin dispozițiile D. nr. 167/1958, după caz. În fiecare din aceste cazuri, se va putea proceda la imputarea pagubei nerecuperate din cauza trecerii ei nelegale pe pierderi, de la persoana care a aprobat operațiunea fără a avea competență sau de la cel care a întocmit documentația în mod necorespunzător. În situația în care, dreptul unității nu s-a prescris în perioada de timp cît prejudiciul nu a fost înregistrat în evidența activă din cauza trecerii sale pe pierderi, operațiunea se va evidenția din nou în conturile de activ ale unității, și se va proceda la recuperarea pagubei de la persoana care a produs-o. 5. **Înregistrarea eronată a operațiilor generatoare de plăți nelegale și a stimulentelor materiale.** Vom include aci toate înregistrările contabile eronate datorită cărora unitatea face plăți necuvenite, la care, în realitate, nu era obligată. Deși norma sus-citată nu condiționează răspunderea materială a acestor persoane de imposibilitatea recuperării sumelor de la beneficiarii direcți, totuși, pornind de la principiul neadmiterii îmbogățirii fără just temei în dreptul nostru, socotim că cei ce prilejuiesc păgubirea unității pe aceste căi, prin înregistrări contabile eronate, vor avea a răspunde numai în cazul în care termenul de constatare de 1 an prevăzut de art. 108 (1) din C.m. a expirat. Altfel spus, dacă eroarea se constată în termen de 1 an de la primirea sumelor, recuperarea se va face de la beneficiarii direcți și numai în caz de insolvabilitate a acestora, vor avea a răspunde în subsidiar autorii erorilor din evidența contabilă. Dacă termenul de 1 an a expirat, recuperarea se face integral de la persoanele care au prilejuit păgubirea unității prin înregistrările eronate din contabilitate. Termenul de 1 an deși este considerat ca un termen de decădere, nu operează în favoarea autorilor erorilor din contabilitate, ci numai față de beneficiari. 6. **Înregistrarea eronată în contabilitate a operațiilor ce generează în alt mod păgubirea unității.** Și, în aceste situații autorii erorii contabile au o răspundere subsidiară fiind obligați la plată numai în cazul în care prejudiciul nu se poate recupera de la persoanele care l-au produs direct din cauză că acestea au devenit insolvabile sau a fost depășit termenul de 1 an și respectiv 3 ani de constatare a pagubei, socotit de la data producerii ei sau de la data primirii sumelor. După cum este cunoscut, termenele de constatare de 1 an și de 3 ani au fost considerate de instanța supremă (Decizia de îndrumare nr. 14/1965) ca termene de decădere, ce operează atît în favoarea autorului prejudiciului, cît și față de cei ce au omis să constate paguba. În cazul de față termenul nu este operant față de autorul erorilor contabile care a închis calea unității de a-și recupera prejudiciul de la autorul direct. Înregistrările eronate care nu conduc la diminuarea activului sau mărirea pasivului unității nu pot atrage răspunderea materială a autorului erorii. Sînt însă cazuri cînd astfel de înregistrări eronate în evidența contabilă sau tehnico-operativă provoacă prejudicii, situație în care unitatea este obligată a proceda la recuperare. Deși art. 9 lit. h din H.C.M. nr. 1885/1970 prevede expres că conducătorul compartimentului financiar-contabil are atribuția de a organiza contabilitatea și a asigura efectuarea corectă și la timp a înregistrărilor, avînd răspunderi pentru încărcarea sau neîndeplinirea acestor sarcini, totuși, arătăm că instanța supremă a considerat că această împrejurare nu este de natură să excludă răspunderea directorului, care trebuie să supravegheze buna desfășurare a activității tuturor serviciilor întreprinderii. Tot astfel s-a considerat că lipsa semnăturii contabilului șef de pe notele de contabilitate nu-l apără de răspundere materială, deoarece el este răspunzător de organizarea contabilității și obligat să verifice periodic scriptele unității, avînd deci posibilitatea să cunoască lipsurile. Nu este însă mai puțin adevărat că, în primul rînd, este atrasă răspunderea persoanei din cadrul compartimentului financiar-contabil care a efectuat înregistrarea eronată în evidența contabilă sau în cea tehnico-operativă. Atît timp cît răspunderea materială are caracter propriu, nu poate fi exonerat de răspundere cel care prin propria sa culpă prejudiciază unitatea. S-a subliniat în practica organelor de jurisdicție a muncii că generează răspunderea materială : încheierea unui bilanț în care, din eroare, unele unități socialiste figurează debitoare deși în realitate acestea și-au respectat obligațiile de plată. Deoarece acțiunea arbitrală a fost respinsă ca urmare a constatării că în realitate unitatea debitoare s-a eliberat de obligația sa (prin plată sau livrare) s-a procedat la imputarea cheltuielilor de arbitrare în sarcina persoanei care nu a făcut corect înregistrarea, precum și contabilului șef care nu a verificat operațiunile contabile ; evidențierea unor pagube în alte conturi decît cele prevăzute și menținerea lor peste termenul legal de prescripție. Astfel, înregistrarea eronată a unor operațiuni poate conduce la descoperirea prejudiciului suferit de unitate după ce aceasta a pierdut termenul în care poate acționa pentru recuperarea pagubei de la autor. În astfel de situații răspunde material persoana care a înregistrat eronat operația în evidența contabilă.

RĂSPUNDEREA MATERIALĂ ÎN ACTIVITATEA DE CONSTITUIRE ȘI URMĂRIRE A DREPTURILOR DE CREANȚĂ — este reglementată prin mai multe acte normative, privind o varietate mare de acțiuni. 1. **Neconstatarea în termen a pagubei.** Potrivit art. 103, alin. 1 din C.m., „răspunderea materială pentru paguba cauzată unității poate fi stabilită numai în cazurile în care aceasta a fost constatată în cel mult 3 ani de la data producerii ei". Plenul Trib. Suprem, prin Decizia de îndrumare nr. 5/1974 (pct. 3), a considerat că acest termen are caracterul unui termen de decădere, în sensul că după expirarea sa nu va mai putea să aibă loc o constatare eficientă a prejudiciului. Drept consecință, persoana în ale cărei atribuții de serviciu intră constatarea pagubei, urmează a răspunde ea față de unitate pentru nesocotirea acestei îndatoriri. Incidența acestor dispoziții legale se răsfrînge asupra multor categorii de personal, în funcție de locul de muncă, de sectorul unde s-a produs paguba, de natura ei, de atribuțiile anumitor persoane cu funcții specifice. Astfel, pentru pagubele cauzate prin depășirea normelor de consum, producerea de rebuturi, defectarea unor utilaje, pierderea de scule și a unor dispozitive etc., constatarea este o obligație a șefilor de echipă, de atelier, a maiștrilor, a altor persoane care conduc direct procesul de producție ; prejudiciile născute prin plata unor sume necuvenite, prestarea unor servicii sau predarea unor lucrări nedatorate trebuie constatate de compartimentele personal-retribuire, financiar-contabil, aprovizionare-desfacere etc. ; pagubele pricinuite în gestiunile materiale trebuie constatate de organele cu atribuții de control. Neconstatarea în termenul de 3 ani a acestor pagube, termen care începe să curgă din ziua producerii lor, are drept urmare pierderea dreptului de stabilire a răspunderii materiale împotriva autorilor prejudiciilor, cei vinovați urmînd a răspunde ei față de unitate pentru paguba ce i-a pricinuit-o prin neîndeplinirea atribuțiilor de serviciu. Prin aceeași decizie de îndrumare, s-a statuat că față de cei ce urmează să răspundă material pentru nesocotirea sau neglijarea îndatoririlor de serviciu, constatarea pagu-

bei va putea avea loc, de asemenea, în termen de 3 ani de la data cînd a produs paguba prin fapta sau omisiunea sa. 2. **Neemiterea deciziei de imputare în termen.** Potrivit art. 103(2) termenul de emitere a deciziei de imputare este de 60 zile. Pentru pierderea acestui termen răspund material persoanele vinovate, nu numai conducătorul uniății. Astfel, prin Decizia de îndrumare nr. 1/1976 s-a statuat că ziua în care s-a primit la registratura generală a unității raportul organelor care au stabilit dauna sau raportul de serviciu este considerată ca dată de la care se calculează termenul de 60 zile. Or, în cele mai multe cazuri, mai ales la unitățile cu activitate complexă, documentația respectivă este îndrumată compartimentului financiar-contabil și deci pierderea termenului de 60 zile nu se poate imputa în mod automat conducătorului unității. Mai învederăm unele omisiuni care, pot genera răspunderea materială prevăzută de art. 11 lit. c din H.C.M. nr. 1885/1970 și art. 108(4) din C.m. De regulă, decizia de imputare se elaborează în cadrul compartimentului financiar-contabil. Persoana care întocmește decizia de imputare trebuie să o prezinte conducerii unității în timp util, astfel încît să poată fi emisă în cel mult 60 de zile de la data cînd conducătorul unității a luat cunoștință de paguba suferită de unitate. Tot astfel, în cadrul unităților socialiste se mai obișnuiește că după cunoașterea pagubelor — acest procedeu se folosește în cazul prejudiciilor importante — conducătorul să delege una sau mai multe persoane, de regulă revizori contabili, care să analizeze și să precizeze cuantumul daunelor și culpa autorilor. Și aceste persoane sînt obligate să facă constatările dispuse, în termen util și să prezinte conducerii concluziile lor, în caz contrar fiind pasibile de a-și angaja propria lor răspundere materială. 3. **Acceptarea unui angajament de plată dat de o altă persoană sau dat pentru o sumă mai mică decît paguba reală.** Consecința fiind de pierderea dreptului de recuperarea pagubei de la persoana vinovată și în întregimea ei, faptele culpabile cad sub incidența art. 11 lit. c din H.C.M. nr. 1885/1970. Prevederile C.m. care reglementează angajamentul scris de plată sînt imperative, orice încălcare sau nesocotire a acestora atrage nulitatea operațiunii respective. Angajamentul de plată prevăzut de legislația muncii (C.m. și L. nr. 22/1969) nu poate fi asumat decît de autorul prejudiciului, obligația respectivă neputînd fi asumată de o altă persoană. Persoana încadrată, de regulă, în compartimentul financiar-contabil trebuie să se asigure că autorul angajamentului de plată este autorul prejudiciului. De asemenea, aceeași persoană are obligația, a stabili în mod cert întinderea prejudiciului și raportul de cauzalitate existent între fapta celui ce semnează angajamentul și paguba suferită de unitate spre a evita ca organul de jurisdicție competent — sesizat potrivit art. 110 din C.m. pe calea unei contestații — să hotărască definitiv că prejudiciul este mai mare sau că la producerea acestuia au concurat mai mulți autori față de care unitatea a pierdut termenul de recuperare. În toate situațiile persoana vinovată își angajează propria sa răspundere materială pentru cota de prejudiciu care nu se poate recupera de la autorii reali. 4. **Neintroducerea acțiunii în termen.** Depășirea termenului de prescripție atrage răspunderea persoanei din vina căreia nu s-a exercitat în condițiile legii dreptul unității de a se despăgubi de la debitor, indiferent dacă acesta este sau nu o unitate socialistă. Persoana vinovată răspunde material și în situația în care unitatea socialistă debitoare varsă la bugetul de stat suma prescrisă datorită fostei creditoare. Această precizare a fost făcută prin circulara M. F. nr. 65.414/1971, practica Tribunalului Suprem fiind constantă în acest sens. Neexercitarea în termen a dreptului la acțiune al unității pentru obținerea titlurilor executorii este, de regulă, o omisiune proprie persoanelor care acționează în cadrul compartimentelor juridice, fără însă a constitui o culpă specifică și exclusivă a acestora. Asemenea omisiuni se pot întîlni și în cadrul altor compartimente din cadrul unităților socialiste, mai ales în sectorul financiar-contabil, cînd acestea nu întocmesc documentația necesară. În principiu, pierderea dreptului la acțiune dă naștere la răspunderea materială a persoanei vinovată de această inacțiune. Cu titlu de excepție, instanța noastră supremă a statuat că cel în cauză sau debitul ce urma a se pretinde prin acțiune nu era datorat în realitate. 5. **Neexercitarea în termen a căilor de atac.** Reprezintă o omisiune ce cade tot sub incidența art. 11 lit. c din H.C.M. nr. 1885/1970 deși nu constituie o obligație de serviciu a compartimentului financiar-contabil. Neexercitarea căilor de atac din vina oricărei persoane — contabil șef, director, jurisconsult — atrage în principiu, răspunderea lor materială în condițiile legii (Trib. Suprem, Dec. civ. nr. 247/1981). Persoanele în cauză sînt totuși exonerate de răspunderea materială dacă se dovedește, pe bază de probe, că hotărîrile ce urmau a fi atacate, sînt temeinice sau legale, ori imputația era nejustificată. (Trib. Suprem, Dec. civ. nr. 608/1976). Într-adevăr, în asemenea cazuri s-a considerat că unitatea nu-și poate crea un privilegiu sau o favoare prin neexercitarea căilor de atac, neavînd mai multe drepturi împotriva persoanelor vinovate decît contra debitorilor inițiali. Or, dacă se dovedește că aceștia nu datorau în realitate sumele pretinse prin acțiune, ori imputate prin decizia de imputare, nu este de admis ca unitatea să recupereze de la persoana cu răspundere subsidiară ceea ce nu putea obține de la pretinsul debitor inițial (persoană fizică sau juridică). 6. **Prescrierea dreptului de executare silită.** Termenul de prescriere a dreptului de a cere executarea silită în temeiul oricărui titlu executoriu este de 3 ani, iar în raporturile dintre unitățile socialiste este de un an (art. 6 din Decretul nr. 167/1958). În conformitate cu art. 58 din H.C.M. nr. 792/1980 (republicat) unitățile sînt obligate să țină evidența creanțelor lor. Din această evidență trebuie să rezulte pentru fiecare creanță, dacă a fost pusă în executare, iar atunci cînd urmărirea este începută, stadiul în care se află. Neluarea măsurilor de urmărire silită înăuntrul termenelor de prescripție atrage răspundere materială a celor din cauza cărora s-au pierdut termenele legale. Neîndeplinirea acestor atribuții de serviciu de către compartimentul financiar atrage răspunderea persoanei care avea în sarcina sa îndeplinirea formelor de urmărire silită. Desigur că, în calitatea ce o are de conducător al compartimentului contabil-financiar, contabilul șef nu este exonerat de răspundere, în cazul cînd, din cauza unei persoane din subordinea sa, se depășește termenul de prescripție a executării silite, deoarece, prin efectul legii, are îndatorirea de a controla eficient și permanent activitatea subalternilor. Chiar dacă formele de executare a unei creanțe urmează să fie efectuate de jurisconsult, șeful contabil nu se poate mulțumi să sesizeze doar oficiul juridic și apoi să rămînă în pasivitate, ci are îndatorirea să urmărească realizarea ei, o culpă neexcluzînd-o pe cealaltă, iar cele două culpe putînd fi concurente.

RASPUNDEREA MATERIALĂ ÎN ACTIVITATEA DE CONTROL — este reglementată de mai multe acte normative. 1. **Neexercitarea controlului ierarhic operativ-curent.** Operațiile supuse acestui control sînt stabilite prin H.C.M. nr. 1047/1970, precum și persoanele care îl exercită. În cazul în care o asemenea operațiune, omisă de la control, sau asupra căreia s-a efectuat o verificare defectuoasă (necorespunzătoare), are consecințe păgubitoare pentru unitate, va putea fi atrasă, pe lîngă răspunderea materială a autorului prejudiciului și aceea a persoanei care nu a exercitat sau a exercitat deficient controlul operativ curent. Nu poate fi înlocuită răspunderea autorului faptei păgubitoare cu răspunderea celui ce nu a efectuat controlul. În astfel de situații răspunderea va fi comună sau subsidiară în funcție de împrejurări. Potrivit art. 8 din Legea nr. 5/1970, controlul ierarhic operativ curent se execută cel puțin o dată pe lună asupra obiectivelor și de către persoanele stabilite în tabelul întocmit de organele centrale competente. Dacă fără încălcarea acestor obligații și atribuții paguba din gestiune s-ar fi putut evita, cei ce se fac vinovați de nerespectarea îndatoririlor lor vor răspunde în limita valorii pagubei rămase neacoperite de autorul ei direct sau, după caz, în comun cu acesta. Dovada efectuării controlului se face prin consemnarea lui în caietul de evidență, model dat de M.F. 2. **Neorganizarea controlului financiar preventiv.** Art. 34 din L. nr. 9/1974 stabilește răspunderea materială a conducătorilor unităților socialiste care nu asigură organizarea și exercitarea corespunzătoare a controlului financiar preventiv sau încalcă în orice alt mod prevederile acestei legi. Răspunderea în această situație poate fi stabilită numai dacă acțiunea sau inacțiunea săvîrșită cu vinovăție a avut drept consecință producerea unei pagube. De regulă, răspunderea principală și nemijlocită aparține autorului direct al pagubei și numai în subsidiar se poate reține responsabilitatea conducătorului, care nu asigură organizarea și executarea corespunzătoare controlului financiar preventiv. 3. **Neexercitarea controlului financiar preventiv.** Potrivit L. nr. 9/1974 neexercitarea sau exercitarea necorespunzătoare a controlului financiar preventiv poate atrage răspunderea materială atît a șefului compartimentului financiar-contabil, cît și a șefilor de compartimente de specialitate. a) **Răspunderea contabilului șef** sau a altor persoane delegate cu dreptul de c.f.p. este stabilită prin art. 35, din L. nr. 9/1971 : răspunderea acestora este atrasă ori de cîte ori nu verifică documentele prezentate de compartimentele de specialitate, sub toate aspectele prevăzute în „Cadrul comun", elaborat de Curtea Superioară de Control Financiar, în temeiul art. 23 din L. nr. 9/1974 și intrat în vigoare la 1 ianuarie 1982. Persoanele care au acordat viza în mod necorespunzător răspund alături de autorul efectiv al prejudiciului. Prin neexercitarea corespunzătoare a controlului financiar preventiv trebuie înțeleasă atît neefectuarea acestuia, cît și efectuarea sa în condiții contrare legii. b) **Răspunderea șefilor de compartimente de specialitate.** În conformitate cu prevederile art. 6 alin. 2, din L. nr. 9/1974, documentele se prezintă la controlul financiar preventiv de către compartimentul în ale cărui obligații de serviciu intră elaborarea acestora sau în care au loc operațiile. Potrivit aceleiași prevederi, documentele trebuie să cuprindă elemente din care să rezulte legalitatea, necesitatea, oportunitatea și economicitatea utilizării mijloacelor materiale și bănești ; art. 7 din aceeași lege stabilește răspunderea conducătorului de compartiment (precum și a altor persoane) care întocmesc sau participă la întocmirea documentelor pentru operațiile ce se supun controlului financiar preventiv, pentru legalitatea, necesitatea, oportunitatea, economicitatea și realitatea lor. 3. **Neexercitarea controlului economic preventiv.** Prin Normele metodologice elaborate de Curtea Superioară de Control Financiar (sub nr. 179/1981) și M.F. (sub nr. 1517/1981) a fost instituit controlul economic preventiv. Prin anexele nr. 2 și 3 sînt stabilite activitățile și documentele supuse acestui control, precum și funcțiile care determină persoanele ce îl exercită. În situația în care controlul nu a fost exercitat, iar unitatea a înregistrat pagube, alături de răspunderea autorului direct, este antrenată și răspunderea subsidiară a persoanei care trebuia să exercite acest control. Răspunderea materială a persoanelor care nu-și exercită atribuțiile de control economic preventiv poate fi și principală, în funcție de activitatea supusă controlului. 4. **Efectuarea necorespunzătoare a controlului gestionar.** Art. 30, din L. nr. 22/1969, prevede că răspund, în limita valorii pagubei rămase neacoperite de autorul ei, persoanele care potrivit funcției pe care o au nu efectuează inventarierile la termenele și în condițiile legii (lit. d), precum și pentru nerespectarea oricăror alte îndatoriri, dacă fără încălcarea acestora paguba s-ar fi putut evita (lit. c). Textul menționat vizează toate activitățile legate de controlul gestionar — decizie, efectuarea inventarierilor, valorificarea constatărilor etc. —, antrenînd, atunci cînd nu sînt realizate sau cînd sînt făcute în condiții necorespunzătoare a cadrelor de conducere și de control (revizori contabili, revizori de gestiune).

Stimate cititor, pentru ce optați?

Nevoia de informare determină :

■ **PE TIPUL DE OM PREVĂZĂTOR :**

să se aboneze la „Revista economică", plătind o singură dată 260 lei, ceea ce îi asigură primirea cu regularitate, în tot cursul anului 1985, a revistei și a suplimentului săptămînal.

■ **PE TIPUL DE OM FOARTE PREVĂZĂTOR:**

să încheie un **abonament special,** la prețul de 340 lei, care îi asigură primirea suplimentară și a următoarelor lucrări tematice (a cca. 800 pag.) :

- **„Apărarea avutului obștesc — legislație și practică"**
- **„Drepturile și obligațiile personalului"**

Deci, manifestîndu-vă opțiunea, veți da dovadă de spirit de prevedere, prudență și chibzuință **prin încheierea unui abonament special pentru anul 1985,** în condițiile prevăzute în modelul de comandă reprodus în pag. 16.

Drept economic

Organele superioare privind executarea contractelor economice

Potrivit art. 43 al. 2 din Legea contractelor economice nr. 71/1969 așa cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, dacă după încheierea contractului economic se constată ivirea unor cauze, altele decît forța majoră, care ar pune una din părți în imposibilitate de a-l executa, ministerele, celelalte organe centrale și locale, centralele, cărora partea le este subordonată, au obligația să ia măsurile pentru a asigura executarea contractului.

Această prevedere legală pune în discuție condițiile în care poate fi exonerat de răspundere un furnizor atunci cînd organul său tutelar dispune măsuri pentru satisfacerea obligațiilor acestuia de către o terță unitate din sistem, față de beneficiarii săi contractuali, dacă sînt necesare modificări ale repartițiilor, ale contractelor, în ce condiții și termene, dacă este necesar acordul beneficiarului.

Unele litigii dintre reclamanta Întreprinderea comerțului cu ridicata pentru produse alimentare București și pîrîta Întreprinderea pentru industrializarea cărnii Constanța, pentru plata unor sume cu titlul de penalități pentru neexecutarea obligațiilor asumate prin contract de a-i livra pînă la finele anului întreaga cantitate de conserve de carne, au pus în discuție problema aplicării art. 43 din Legea contractelor economice.

Astfel, reclamanta a solicitat prin acțiune ca pîrîta să fie obligată la plata unor sume cu titlu de penalități de întîrziere în livrare și de nelivrare pînă la finele anului de plan, a unor cantități de conserve de carne contractate. Pîrîta, în apărare, a susținut că organul său ierarhic superior a dispus altor unități din sistem, să livreze reclamantei beneficiare cantitățile nelivrate de aceasta, că în fapt respectivul organ tutelar a comunicat reclamantei măsura dispusă și că în realitate aceasta a primit, per total, cantitățile contractate cu toți furnizorii, inclusiv de pîrîtă.

Arbitrajul de stat interjudețean Constanța, prin hotărîrile nr. 2698/30.IX.1983 și 3105/16.XI.1983 confirmate de primul arbitru de stat prin deciziile nr. 364/29.II.1984 și 476/29.II.1984, a respins capătul de cerere privind penalitățile pentru nelivrarea cantităților la nivelul contractului, reținînd că în baza relațiilor primite de la Centrala industriei cărnii București, a considerat că aceasta a acționat în conformitate cu art. 43 al. 2 din Legea contractelor economice, dispunînd măsuri de livrare de către alți furnizori a cantităților în litigii, per total contracte, livrîndu-se în plus 363 t conserve, împrejurare comunicată beneficiarei reclamante.

1. Față de prevederile textului din Legea contractelor economice la care ne-am referit, ca primă problemă pe care urmează să o precizăm și care se desprinde din spețele menționate, este aceea că organele competente enumerate, au obligația să ia măsurile necesare pentru a asigura executarea contractelor, deci nu ne găsim în situația transferării unor sarcini contractuale de la un furnizor la altul, ce presupune modificări de repartiții și pe cale de consecință a contractelor, care nu sînt supuse unor condiții de formă, ceea ce este esențial, constituind executarea contractelor prin dispoziția organelor competente, prin livrări efectuate de unități terțe, din același sistem, în contul contractului pe care unitatea furnizoare nu l-a putut executa, din alte cauze decît forța majoră.

Deci prima concluzie legată de aplicarea prevederilor art. 43 al. 2 din Legea contractelor economice, este aceea că nu intervin modificări de balanțe, de repartiții și contracte, ci se dispun măsuri de executare a contractelor de către organele prevăzute de lege.

2. Clauzele contractuale rămînînd nemodificate, prin măsurile dispuse, nu se pot crea dificultăți părții beneficiare, nu se pot schimba termenele de livrare și condițiile de executare. Spre exemplificare, ne referim la situația în care, față de condiția de livrare franco-depozit furnizor, livrările care se efectuează de o unitate terță de la o distanță mai mare decît unitatea furnizoare, beneficiara urmînd să suporte cheltuieli de transport sporite, s-a pus problema dacă aceste cheltuieli suplimentare urmează să le suporte beneficiara sau furnizoarea contractuală cu titlu de daune.

Este incontestabil că beneficiara urmează să plătească prețul legal al produsului, inclusiv taxele de transport avansate de furnizoarea efectivă, urmînd ca pentru diferența de taxă de transport, să pretindă furnizoarei contractuale, respectiva diferență cu titlu de daune. A proceda în alt mod, s-ar localiza la beneficiară cheltuieli suplimentare, raportate la prevederile contractului și la balanța financiară a unității, întocmită în corelație cu contractele încheiate și s-ar depăși cheltuielile de aprovizionare planificate.

3. Reținînd aceeași idee, că prevederile contractului rămîn nemodificate prin executarea livrărilor de o terță unitate, furnizorului îi revine obligația să încunoștiințeze pe beneficiar despre măsurile dispuse de organul competent în vederea executării contractului, atît pentru urmărirea executării, cît și pentru decontarea livrărilor. Această obligație, apare mai necesară în situațiile în care există relații contractuale între furnizorul de fapt și beneficiarul contractual, cînd se impune a se preciza că livrările respective nu sînt suplimentare în cadrul anumitor contracte, ci sînt efectuate în contul contractului a cărui executare s-a dispus terțului furnizor. În lipsa unor evidențieri corespunzătoare a livrărilor, pot interveni litigii arbitrale care generează daune prin cheltuielile de arbitrare ocazionate cu promovarea litigiilor și care urmează a se localiza în sarcina furnizorului contractual în culpă pentru necomunicare, sau a beneficiarului care nu a evidențiat livrările conform comunicărilor făcute de furnizor.

4. Problema dacă este necesar sau nu acordul beneficiarului pentru executarea contractului de către o terță unitate, a primit răspunsul implicit în punctele mai sus examinate. Este totuși cazul să subliniem că deși nu este necesar acordul beneficiarului pentru executarea contractului de către o terță unitate, beneficiarul nu poate fi prejudiciat prin măsurile dispuse de organul ierarhic superior al furnizorului, că aceste măsuri trebuie comunicate beneficiarului, altfel acesta este îndreptățit să refuze primirea produselor, plata acestora, împrejurări care atrag după sine crearea unor custodii, întîrzieri în plată, penalități de întîrziere în livrări pînă în momentul comunicării. În cazurile în care beneficiarii primesc mărfurile și le dau în folosință, există obligația plății către unitatea furnizoare efectivă. În celelalte situații în care furnizorul a comunicat beneficiarului că executarea contractului a fost acoperită prin livrările efectuate de terț, decontarea prețului urmează a se face conform înțelegerii părților.

5. Ca o consecință a faptului că prin dispozițiile organelor competente pentru executarea contractelor economice în condițiile art. 24 al. 2 din Legea contractelor economice, nu se modifică și nici nu se transferă obligațiile contractuale de la furnizorul contractual la cel de fapt, răspunderea pentru întîrzierile în livrări, pentru nelivrări, revine furnizorului contractual, acesta urmînd ca pentru nerespectarea de către furnizorul de fapt a dispozițiilor organelor competente, să antreneze răspunderea administrativă sau materială a acestuia în cadrul unor litigii în regres la organul ministerial competent.

Datele problemei sînt similare și pentru calitatea produselor, furnizorul de fapt urmînd să respecte condițiile de calitate prevăzute în contracte și standarde sau normele interne, beneficiarul fiind îndreptățit să refuze produsele necorespunzătoare în condițiile Legii nr. 7/1977 și ale Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, pentru produsele refuzate ca necorespunzătoare calitativ, urmînd să răspundă furnizorul contractual, ne referim la penalități de întîrziere în livrare, la obligația înlocuirii, a remedierii sau a recondiționării acestora în condițiile legii.

Măsurile dispuse de organele competente pentru executarea contractelor în condițiile art. 24 al. 2 din Legea contractelor economice, nu pot afecta cu nimic obligațiile contractuale ale părților cu privire la calitatea produselor contractate, pentru orice neajuns urmînd să răspundă furnizorul contractual în condițiile contractului, acesta avînd calea regresului pentru antrenarea răspunderii furnizorului de fapt.

6. O ultimă problemă pe care dorim să o examinăm, este aceea dacă furnizorul contractual poate invoca drept motiv de neexecutare a contractului, forța majoră intervenită la furnizorul de fapt, care a primit dispoziții din partea organelor competente de a livra produsele în contul contractului neonorat de furnizorul contractual. Sîntem de părere că furnizorul contractual nu poate invoca, în asemenea situații, cauza de forță majoră intervenită la furnizorul de fapt, tocmai ca o consecință a faptului că prin măsurile dispuse de organele competente, nu s-au modificat obligațiile contractuale și nu s-a făcut un transfer de obligații și forța majoră nu a intervenit la furnizorul contractual, ipoteză în care, nu s-ar mai fi justificat aplicarea prevederilor art. 24 al. 2 din Legea contractelor economice, acelorași organe, revenindu-le obligația dispunerii unor măsuri de executare a contractelor de către alte unități în subordine.

Ne-am referit numai la unele din implicațiile pe care le pot produce măsurile dispuse de organele competente în aplicarea art. 24 al. 2 din Legea contractelor economice, acestea privind executarea contractelor, pot fi diferite, în raport de multiplele situații pe care le presupune executarea contractelor, de aceea, am dorit să subliniem răspunderea furnizorului contractual pentru neexecutarea corespunzătoare, tocmai ca o consecință a nemodificării obligațiilor contractuale asumate de acesta prin măsuri dispuse în sarcina altor unități din sistem.

Iulian LASCU

Drept financiar

CUM SE CONSTITUIE ȘI CUM SE REPARTIZEAZĂ FONDUL DE PARTICIPARE LA REALIZAREA PRODUCȚIEI, A BENEFICIILOR ȘI LA ÎMPĂRȚIREA BENEFICIILOR ?

Constituirea fondului. Ministerele, organele centrale, consiliile populare județene și al municipiului București, în baza sumelor ce le sînt repartizate prin planul național unic de dezvoltare economico-socială stabilesc și comunică unităților din subordine **cotele de constituire a fondului,** după următoarele criterii : a) o cotă reprezentînd raportul procentual dintre suma reprezentînd 3,5 la sută din fondul de retribuire planificat (respectiv 4 la sută pentru unitățile miniere, de extracție a țițeiului și gazelor și de foraj) și beneficiul total planificat și b) o cotă reprezentînd raportul procentual dintre suma reprezentînd 0,5 la sută din fondul de retribuire planificat și beneficiul planificat aferent producției pentru export, majorat conform prevederilor legale (respectiv Decretul nr. 348/1983) privind stimularea întreprinderilor și a oamenilor muncii în realizarea și depășirea producției pentru export. (Decretul nr. 325/1983, Anexa nr. 3 cap. I pct. 1—2).

Cotele stabilite ca mai sus sînt susceptibile de modificare în cazul în care, prin acte normative sau alte dispoziții legale, intervin schimbări ale fondului de retribuire planificat sau (și) ale beneficiului planificat. (ibidem, pct. 3).

În baza cotelor primite de la organul tutelar, determinate în condițiile arătate, unitățile economice constituie fondul de participare la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, separat din beneficiul total realizat și separat din beneficiul majorat aferent producției realizate pentru export, în condițiile pct. 4 din anexa citată, după cum urmează :

A. În cursul anului, la finele trimestrelor I, II și III, se constituie :

a) fondul de participare din beneficiul total, prin aplicarea cotei stabilite la beneficiul realizat în cadrul prevederilor de plan, cumulat de la începutul anului. În situația nerealizării, pe aceeași perioadă, a producției nete planificate, a producției fizice contractate ori a altor condiții stabilite potrivit legii, fondul astfel constituit se diminuează conform prevederilor art. 52 din Legea nr. 57/1974, respectiv cu 1 la sută, dar nu cu mai mult de 25 la sută în total, pentru fiecare procent de nerealizare a planului la fiecare indicator : valoarea producției nete, producția fizică contractată sau alți indicatori specifici, care reflectă activitatea de bază, stabiliți prin planul național unic de dezvoltare economico-socială ;

b) fondul de participare pentru stimularea suplimentară a personalului care a participat la realizarea producției pentru export, prin aplicarea cotei stabilite la beneficiul majorat aferent producției realizate pentru export, cumulat de la începutul anului.

Din fondurile de participare determinate ca la pct. a și b de mai sus se scad, la finele trim. II și III fondurile constituite anterior cumulat de la începutul anului.

Fondurile de participare determinate se acordă personalului muncitor la finele fiecărui trimestru în proporție de 50 la sută, iar diferența se acordă la finele anului.

B. La finele anului se constituie :

a) fondul de participare din beneficiul total, prin aplicarea cotei stabilite la beneficiul realizat în cadrul prevederilor de plan. Acest fond se majorează cu sumele aferente beneficiilor obținute peste plan, stabilite potrivit prevederilor art. 51 din Legea nr. 57/1974, și anume :

— o cotă de pînă la 25 la sută din beneficiile peste plan obținute prin reducerea cheltuielilor materiale și a celorlalte cheltuieli de producție ;

— o cotă de pînă la 14 la sută din beneficiile peste plan obținute prin depășirea valorii producției nete, ca urmare a depășirii producției fizice ;

— o cotă de pînă la 8 la sută din beneficiile peste plan obținute pe alte căi, dar nu mai mult de cota stabilită unității respective pentru participarea la beneficiul planificat.

Determinarea beneficiului realizat peste plan pe cele trei căi enumerate anterior se face potrivit Normelor tehnice ale M.F., C.S.P., M. Muncii și bănci nr. 1581/1980 elaborate în aplicarea art. 12 din Decretul nr. 153/1980.

Pe de altă parte, în cazul nerealizării condițiilor stabilite, fondul se diminuează conform prevederilor art. 52 din Legea nr. 57/1974, așa cum s-a arătat anterior ;

b) fondul de participare pentru stimularea suplimentară a personalului care a participat la realizarea producției pentru export, prin aplicarea cotei stabilite la beneficiul majorat aferent producției realizate pentru export. Acest fond se completează cu suma reprezentînd pînă la 10 la sută din beneficiul total obținut peste plan de unitatea producătoare, proporțional cu depășirea exportului și în limita a 1,5 la sută din valoarea exportului realizat peste plan. În cazul nerealizării condițiilor stabilite fondul se diminuează potrivit prevederilor art. 52 din Legea nr. 57/1974.

Din fondurile de participare constituite la nivelul anual se scad fondurile corespunzătoare acordate pentru trimestrele I, II și III, determinîndu-se astfel sumele ce urmează să fie repartizate la finele anului personalului muncitor. Potrivit pct. 5 din anexa citată, în situația în care, ca urmare nerealizării în ultima parte a anului a sarcinilor de plan, fondul constituit pe baza rezultatelor anuale este mai mic decît sumele acordate în primele trei trimestre, diferența se recuperează din fondul de participare cuvenit în perioadele imediat următoare.

Potrivit art. 53 din Legea nr. 57/1974, pentru unitățile economice organizate la nivel de fabrică, exploatare sau alte unități similare care au organizare asemănătoare cu cea a întreprinderilor, inclusiv fermele de producție, secțiile de mecanizare a agriculturii, sectoarelor de chimizare, sectoarelor de întreținere și reparații curente, centrele de reparații capitale, fabricații, montaj și „service" din unitățile de mecanizare a agriculturii, precum și pentru subunitățile care prelucrează sau industrializează produse agricole vegetale sau animale din unitățile agricole de stat, fondul de participare se acordă independent de rezultatele obținute pe ansamblul unității din care fac parte, dacă se evidențiază și urmăresc distinct rezultatele activității economice proprii, respectiv au contabilitate separată.

Repartizarea fondului. Repartizarea fondului de participare la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor se face de adunarea generală a oamenilor muncii în raport cu contribuția fiecărui om al muncii la realizarea și depășirea sarcinilor ce au revenit unității, astfel :

a) cel puțin 75 la sută din fondul de participare din beneficiul total realizat, pentru întregul personal muncitor al unității. Suma individuală de participare la beneficii se stabilește în raport cu retribuția realizată, în acord global sau altă formă de retribuire, inclusiv sporul de vechime și celelalte drepturi de retribuire, de care a beneficiat fiecare om al muncii, cu excepția sumelor primite sub formă de premii ;

b) pînă la 15 la sută din fondul de participare din beneficiul total realizat, pentru stimularea suplimentară a personalului distins cu titlu de fruntaș în întrecere și a celorlalți oameni ai muncii care au avut o contribuție deosebită la rezultatele obținute de întreprindere. Sumele acordate pe această cale se adaugă la cele cuvenite acestor persoane, din cota de 75 la sută ;

c) pînă la 5 la sută din fondul de participare din beneficiul total realizat, pentru acoperirea costului excursiilor colective organizate din fondurile în valută alocate, pentru personalul care a adus o contribuție deosebită la realizarea și depășirea sarcinilor de export ;

d) pînă la 5 la sută din fondul de participare din beneficiul total realizat, pentru completarea fondului pentru acțiuni sociale ;

e) fondul de participare pentru stimularea suplimentară a personalului care a participat la realizarea producției pentru export se repartizează personalului muncitor care a contribuit efectiv la realizarea acestei producții. Sumele individuale ce se acordă din fondul de participare pentru stimularea suplimentară a personalului care a participat la realizarea producției pentru export se stabilesc de consiliul oamenilor muncii în raport cu contribuția adusă la realizarea acestei producții.

Modul de repartizare a fondului de participare la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor stabilit de adunarea generală a oamenilor muncii, potrivit prevederilor de la pct. a și b de mai sus, se aplică atît asupra fondurilor ce se acordă la finele trimestrelor I, II și III, cît și asupra fondurilor cuvenite la sfîrșitul anului. (Decretul nr. 325/1963, Anexa nr. 3, cap. I pct. 6).

Sumele ce se acordă individual din fondul de participare se aprobă de consiliul oamenilor muncii cu excepția celor destinate persoanelor din conducerea unității care se aprobă de organul de conducere colectivă al organului ierarhic superior. (Decretul nr. 325/1983, art. 8 alin. 2).

Sumele ce se acordă individual din fondul de participare sînt neplafonate, în condițiile îndeplinirii și depășirii sarcinilor de plan ce revin întreprinderii sau fabricii cu gestiune economică, la indicatorii privind producția fizică, producția destinată exportului sau planul de export, producția marfă vîndută și încasată, producția netă și cheltuielile la 1000 lei producție marfă. (ibidem, art. 8 alin. 3).

Sumele de care poate beneficia personalul de conducere și de administrație ca participare la beneficii, se stabilesc cel mult în aceeași proporție cu media pe care o reprezintă sumele acordate celorlalte categorii de personal din unitate. Proporția se determină față de retribuția tarifară și indemnizația de conducere. (ibidem, art. 8 alin. 4).

Reducerea sau anularea sumelor individuale din fondul de participare la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor se face în condițiile prevăzute de art. 55 din Legea nr. 57/1974, de către consiliul oamenilor muncii în cazul persoanelor care în cursul anului au avut deficiențe în activitate sau au săvîrșit abateri disciplinare. Nu beneficiază de cota de participare persoanele cărora, în cursul anului, li s-a desfăcut contractul de muncă din inițiativa lor — demisie — și cele al căror contract de muncă a fost desfăcut de unitate în baza prevederilor Codului muncii, art. 130 lit. i (persoana încadrată în muncă săvîrșește o abatere gravă sau încalcă în mod repetat obligațiile sale de muncă, inclusiv normele de comportare în unitate), lit. j (cel în cauză este arestat mai mult de 60 de zile), lit. k (persoana încadrată în muncă este condamnată definitiv pentru o infracțiune în legătură cu munca sa, dacă condamnarea o face necorespunzătoare postului pe care îl deține) și lit. l (instanța penală a pronunțat interdicția de exercitare a profesiei, temporar sau

definitiv). (Decretul nr. 325/1983, Anexa nr. 5 cap. V pct. 1).

Sumele individuale ce se acordă personalului muncitor ca participare la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor vor fi afișate în toate unitățile, cu cel puțin 10 zile înainte de data plății acestora, astfel încît oamenii muncii să ia cunoștință din timp și să formuleze observații și propuneri. (ibidem, pct. 2).

Potrivit prevederilor art. 17 din Legea nr. 3/1983 cu privire la contractul-angajament, oamenii muncii nou încadrați, care în primii 5 ani de activitate au calitatea de membri asociați ai colectivului de muncă, primesc 50 la sută din sumele ce li se cuvin din fondul de participare la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, iar diferența se consemnează la C.E.C. pe numele acestora, urmînd a fi eliberată la finele perioadei de 5 ani. Diferența consemnată la C.E.C. nu se mai restituie în cazul în care membrii asociați părăsesc unitatea înainte de împlinirea termenului de 5 ani, din proprie inițiativă, în mod nejustificat, sau ca urmare a desfacerii contractului de muncă din motive ce le sînt imputabile.

În afara reglementărilor prezentate mai sus, care constituie cadrul general, la întocmirea documentațiilor de constituire, repartizare și solicitare a fondului de participare la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, trebuie avute în vedere prevederile cuprinse în decretele cu caracter special, precum și circularele băncilor finanțatoare, ce se emit în fiecare an, anterior plății acestor drepturi.

Nicolae TRIFAN

Raporturi de muncă

Rectificarea înscrierilor din carnetul de muncă

Este pe deplin posibil și uneori se întîmplă ca în carnetul de muncă al unei persoane să se efectueze înscrieri eronate sau fără respectarea prevederilor legale.

Pentru îndreptarea unor astfel de înscrieri, art. 7 al. 2 din Decretul nr. 92/1976 prevede că acestea vor fi rectificate de unitatea care păstrează carnetul de muncă, sau dacă cel interesant nu mai este încadrat în muncă, de ultima unitate, în baza actelor oficiale care atestă alte situații decît cele înscrise, rectificările certificîndu-se în carnetul de muncă.

Dacă rectificarea înscrierilor efectuate de chiar unitatea care păstrează carnetul de muncă nu ridică probleme deosebite, rectificarea înscrierilor efectuate de altă unitate (alte unități) ridică asemenea probleme. Cauza acestei situații rezidă în faptul că, deși unitatea păstrătoare (sau dacă titularul nu mai este încadrat în muncă — ultima unitate în care a fost încadrat) este competentă să facă rectificarea, aceasta nu dispune de actele în baza cărora s-au făcut înscrierile ce urmează a se rectifica și de cele mai multe ori, nici de alte acte care atestă alte situații decît cele înscrise. Iar unitatea care a făcut înscrierile, deși dispune de actele necesare și cunoaște împrejurările în care acestea s-au făcut, nu este competentă să facă rectificarea.

Sînt relativ numeroase situațiile în care competența efectuării rectificării aparține unei unități, alta decît cea care a făcut înscrierile ce trebuie îndreptate. Aceasta pentru că o persoană are posibilitatea să fie încadrată în muncă, succesiv, la mai multe unități, trecînd de la una la alta fie prin transfer, fie ca urmare a încetării din diferite motive a contractului de muncă cu o unitate și a încheierii unui nou contract de muncă cu o altă unitate.

Cînd competența efectuării rectificării aparține unității care păstrează carnetul de muncă (deci unității în care este încadrată persoana), aceasta poate proceda la realizarea operațiunii, sau din oficiu, sau la cererea titularului documentului respectiv. Cînd rectificarea urmează să fie efectuată de ultima unitate în care persoana a fost încadrată în muncă, de regulă, această unitate este sesizată de titularul carnetului de muncă.

Pentru a se realiza rectificarea, așadar, este nevoie ca unitatea competentă să dispună de actele în baza cărora s-au făcut înscrierile ce urmează a fi rectificate, de alte acte care atestă alte situații decît cele înscrise în carnetul de muncă și care sînt conform cu realitatea și cu dispozițiile legale etc. Și este firesc ca aceste acte, în general, să emane și să se găsească la unitatea care a înregistrat înscrierile ce trebuie rectificate.

Apreciem că obținerea actelor și informațiilor necesare nu cade în sarcina titularului carnetului de muncă, chiar dacă el a solicitat rectificarea, ci a unității competente să realizeze această operație. (În sens contrar, Gheorghe Brehoi, Considerații în legătură cu unele înregistrări din carnetul de muncă, prin care se conferă la reîncadrare, vechime neîntreruptă în aceeași unitate, în R.R.D. nr. 12/1978, p. 31—32).

Ne bazăm această considerație pe mai multe argumente. În primul rînd, legea nu prevede o astfel de obligație pentru titularul carnetului de muncă. În al doilea rînd, documentul respectiv este un act oficial ce se completează numai de către unitate prin personalul însărcinat special cu aceasta. În al treilea rînd, rectificarea este o atribuție exclusivă a unității competente (art. 7 al. 2 din Decretul nr. 92/1976). Și în sfîrșit, în al patrulea rînd, art. 7 al. 1 din acest decret prevede clar: „În cazul cînd există îndoieli asupra unor date înscrise în carnetul de muncă sau în actele prezentate de titular, unitatea va cere prezentarea actelor originale în baza cărora au fost făcute înscrierile sau, după caz, informații de la unitățile care au înscris datele în carnetul de muncă ori au emis actele respective". Iar în cazul rectificării este vorba despre o îndoială asupra datelor înscrise.

Deci, unitatea competentă să efectueze rectificarea urmează să solicite actele și informațiile necesare de la unitatea ce a făcut eronat înscrierile, care în temeiul legii este obligată să se conformeze solicitării. Pe baza acestor acte și informații comunicate, care atestă alte situații (ce corespund realității și prevederilor legale) decît cele înscrise eronat, unitatea respectivă va face rectificarea cuvenită.

În toate cazurile rectificarea se efectuează conform pct. I 5 din Ordinul Ministerului Muncii nr. 136/1976 pentru aprobarea metodologiei de întocmire, completare, păstrare și evidență a carnetelor de muncă. Adică, la cap. VII din carnetul de muncă intitulat „Certificarea rectificărilor făcute pentru eventualele date înscrise greșit sau incomplet", se va „menționa pagina, numărul curent, coloana sau rîndul, corectate, înscriindu-se totodată textul așa cum a fost modificat sau completat, numărul și data actului pe baza căruia s-a făcut rectificarea. Corectarea se face prin tăierea datelor înscrise eronat, astfel ca să se poată citi vechea înregistrare, înscriindu-se cu tuș roșu, dedesubt, datele exacte, de către unitatea în păstrarea căreia se află carnetul de muncă" și adăugăm noi, sau, în cazul în care titularul acestui document nu mai este încadrat în muncă, de ultima unitate în care a fost încadrat.

Dispozițiile legale nu arată în ce termen trebuie făcută rectificarea. În schimb, art. 8 al. 1 din Decretul nr. 92/1976 prevede că rectificarea din oficiu sau refuzul de a efectua rectificările unor înscrieri se comunică celor în cauză, în scris și motivat, în termen de 15 zile de la data luării măsurii. Operația respectivă, trebuind să fie totuși circumscrisă unui termen, se poate aprecia că acesta este diferit în funcție de faptul dacă rectificarea se face din oficiu sau la cererea titularului carnetului de muncă. În primul caz, în temeiul art. 6 al. 1 din Decretul nr. 92/1976, termenul va fi de 15 zile, iar în cel de-al

doilea caz, în baza art. 11 al. ultim din Legea nr. 1/1978, de 20 de zile. (În același sens, Gheorghe Brehoi, Carnetul de muncă, 1984, p. 49—50). Evident că primul termen va curge de la data cînd unitatea care păstrează documentul a luat cunoștință că trebuie să facă rectificarea, iar cel de-al doilea, de la data înregistrării cererii de către unitatea competentă să efectueze această operație.

Așadar, unitatea urmează să realizeze rectificarea în unul din aceste termene, după caz, la expirarea lui începînd să curgă termenul de 15 zile pentru comunicarea măsurii luate.

În conformitate cu art. 8 al. 2 din decret; împotriva măsurii luate, titularul carnetului de muncă se poate adresa cu plîngere la judecătoria în a cărei rază teritorială își are sediul unitatea care a luat măsura respectivă, în termen de 30 de zile de la data comunicării.

Chiar în situația în care unitatea nu face comunicarea în termenul de 15 zile prevăzut, se arată pe bună dreptate, că la expirarea acestuia începe să curgă termenul de 30 de zile, menționat de art. 8 al. 2 din decret, în care persoana în cauză poate să se adreseze cu plîngere la judecătorie. Numai acceptînd această soluție se dă posibilitatea titularului carnetului de muncă, în caz de necomunicare, să sesizeze instanța de judecată (Gheorghe Brehoi, Op. cit. p. 50—51).

Desigur, este posibil, ca în fața instanței unitatea competentă să facă rectificarea, să se apere arătînd că nu a putut realiza operația și deci nici să comunice măsura luată, întrucît unitatea care a efectuat eronat înscrierile nu i-a comunicat actele și informațiile cerute. Într-un atare caz socotim că nimic nu împiedică ca această unitate să fie introdusă în cauză, și obligată să facă comunicarea.

Discutînd pe fondul problemei, în eventualitatea în care instanța de judecată ajunge la concluzia că rectificarea trebuie făcută, va dispune admiterea plîngerii și efectuarea rectificării înregistrării din carnetul de muncă. În caz contrar, firesc, va dispune respingerea plîngerii.

Alexandru ȚICLEA

Agricultură

IRIGAȚII. Nerespectarea graficelor de udare

Amplul program de dezvoltare a agriculturii, este susținut de un volum sporit de investiții destinate în principal extinderii lucrărilor de îmbunătățiri funciare, care să asigure producții agricole stabile de pe cele 3300 mii ha, amenajate pentru irigat.

Aceste investiții impun o restructurare a sistemului de utilizare a pămîntului, suprafețele arabile nemaiextinzîndu-se, în condițiile naturale ale țării, iar diversitatea teritorială și temporală a condițiilor pedoclimatice, face ca să existe fie secetă prelungită, fie exces de umiditate, ceea ce prezintă un pericol real pentru înfăptuirea unei agriculturi intensive și de mare randament, de aceea, în acest context, realizarea irigațiilor, a devenit un factor prioritar cu implicații în organizarea pe principii noi a forțelor de producție în agricultură.

Născute, ca metodă de combatere a secetei și de mărire a producțiilor agricole la hectar, ca mijloc de permanentizare a recoltelor bogate și de rentabilizare a producției, irigațiile sînt considerate eficiente din punct de vedere economic numai dacă valoarea sporului de recoltă obținut de pe suprafețele irigate, depășește cheltuielile făcute cu irigațiile, iar costul de producție pe unitate de produs este mai redus decît în cazul culturilor neirigate.

Realizarea eficienței, presupune specializarea producției în perimetrele irigate, folosirea eficientă a apei și energiei electrice și a altor forme de energie, interdependența tehnologică dintre modul de aplicare a irigațiilor, numărul de udări, frecvența udărilor, efectuarea acestora în timp optim, norme de udare, toate în cadrul unui complex agrotehnic al culturilor irigate.

Aceste relații complexe, specifice, evidențierea lucrărilor, a consumului de apă, fac obiect de contract între întreprinderea specializată pentru irigații și beneficiarii irigațiilor, unitățile agricole socialiste de stat și cooperatiste.

Noile relații economice între unitățile menționate, prezintă unele caracteristici specifice, fenomenul ca atare, presupunînd o colaborare între părțile contractante, eficiența irigațiilor fiind condiționată și de respectarea altor factori ținînd de tehnica specifică agricolă cum sînt lucrările de bază în pregătirea terenului, soiul și calitatea semințelor, lucrările de întreținere a culturilor, cantitatea de îngrășăminte chimice și naturale administrate la hectar și constanța termică realizată, tehnologii pentru care răspund beneficiarii și în raport de care se stabilesc numărul de udări, perioada și cantitatea de apă, pentru care răspunde unitatea specializată.

Aceste obligații reciproce de o importanță hotărîtoare în realizarea producțiilor la parametrii planificați, sînt sancționate prin clauza penală din contractele economice, conformă cu Legea contractelor economice nr. 71/1969 așa cum a fost modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, în sensul căreia, pentru nerespectarea obligațiilor contractuale, unitatea specializată în irigații urmează să plătească beneficiarei penalitățile de întîrziere în efectuarea udărilor, penalități de neexecutare și daune în completare.

Livrarea cantității de apă urmînd a se face la termenele stabilite prin graficele de udare, care fac parte integrantă din contract, este importantă în primul rînd respectarea perioadei de udare astfel stabilită. Relația normă de udare -perioadă de udare, științific determinată și raportată la condițiile climaterice, este hotărîtoare în realizarea obiectivului, obținerea unor producții mărite la ha. în condiții de stat interjudețean Constanța prin Hotărîrea nr. 2999 din perioadele de secetă, determină nerealizarea producțiilor planificate, pentru care răspunde unitatea specializată contractantă.

Cu privire la întinderea răspunderii și condițiile în care poate fi antrenată această răspundere a unității specializată în irigații, ne vom referi la o speță rezolvată de Arbitrajul de stat interjudețean Constanța prin hotărîrea nr. 2999 din 4.XI.1983 confirmată de primul arbitru de stat prin Decizia nr. 329/24.II.1984 (nepublicate).

Astfel, reclamanta Cooperativa agricolă de producție Negrești jud. Constanța, a solicitat ca pîrîta Întreprinderea de exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare Constanța, să fie obligată să-i plătească suma de 339.840 lei cu titlul de daune echivalente cu contravaloarea producției de soia nerealizată în anul 1982 datorită faptului că în perioada 12.IV-16.VIII.1982 nu s-a irigat suprafața de 469 ha însămînțată cu această cultură, din culpa pîrîtei.

Prin hotărîrea menționată, pîrîta a fost obligată să plătească reclamantei suma de 263.282 lei cu titlu de daune, organul arbitral însușindu-și raportul de expertiză tehnică întocmit în cauză, a reținut că prin nerespectarea graficelor de udări pîrîta a cauzat reclamantei prejudiciul la nivelul sumei acordate. Expertul tehnic, examinînd cauzele care au determinat producerea prejudiciului, a stabilit că o cantitate de 455 t soia nu s-a realizat datorită neexecutării de către reclamantă a lucrărilor prevăzute în tehnologia culturii soia, respectiv neierbicidarea cu Triflan a suprafeței de 120 ha, neefectuarea prașilei a doua mecanică pe suprafața de 296 ha, neexecutarea prașilei manuale de corecție pe suprafața de 216 ha, astfel că în raport de planul de producție, din nerealizarea de 636 t, pentru 455 t nu poate fi antrenată răspunderea pîrîtei. În schimb, ca urmare a nerespectării graficelor de udare pe perioada

12.VI—16.VII.1982 și neirigarea a 496 ha. soia, nu s-a realizat cantitatea de soia la nivelul sumei de 263.282 lei pentru care răspunde pîrîta.

Așa cum a constatat expertul tehnic și a reținut organul arbitral, nerealizarea planului pe 1982 la produsul soia, s-a datorat mai multor cauze, unele proprii reclamantei legate de tehnologia lucrărilor de întreținere a culturii și o cauză proprie pîrîtei, nerespectarea programelor de udări.

Speța la care ne-am referit, pune în discuție unele probleme juridice specifice și altele practice deosebit de semnificative și care nu sînt precis exprimate în contractele economice privind irigațiile, pe care încercăm să le subliniem în ideea examinării de către factorii implicați.

1. Pornind de la rolul clauzei penale în contractele economice, considerăm că beneficiarii de irigații au obligația să formuleze în principal pretenții pentru plata de penalități pentru neexecutarea graficelor de udări și numai în completarea acestora, daune reprezentînd echivalentul valoric al producțiilor nerealizate. Altfel, pentru penalitățile nesolicitate în termenul legal de prescripție de 6 luni, dreptul la acțiune fiind prescris, valoarea acestora urmează a se deduce din daunele pretinse după expirarea termenului de prescripție. Disproporția dintre nivelul penalităților, raportate la valoarea apei nelivrate în termen și daunele rezultate din nerealizarea producțiilor din această cauză, nu justifică renunțarea la penalități și formularea unor acțiuni în daune în limitele termenului de 18 luni, unitățile agricole riscînd să nu recupereze integral daunele pentru perioadele prescrise.

2. Între tehnologia culturilor și normele de irigații există o strînsă legătură, realizarea producțiilor planificate presupunînd respectarea întocmai de către unitățile agricole a factorilor ca : să execute corect lucrările de bază și de pregătire a terenului ; să folosească semințele de calitate corespunzătoare ; să se efectueze în condiții optime lucrările de întreținere ; să se încorporeze în sol cantitatea de îngrășăminte naturale și chimice stabilite în raport cu condițiile solului, iar de către unitățile specializate (IELIF), respectarea graficului anual de aplicarea udărilor la nivelul normei de irigații per m^3ha inclusiv precipitațiile. Nerespectarea acestei relații, conduce la nerealizarea producțiilor planificate, dar în același timp, printr-o administrare necorespunzătoare a apei, raportată la tehnologia culturilor, se pot produce efecte ecologice grave prin degradarea solului.

În limitele litigiului pe care îl analizăm, expertiza tehnică a stabilit că în loc de norma de udare de 2400 m^3 ha s-a realizat numai 1200 m^3 apă la ha, care s-a administrat necorelat cu graficele de udare, rămînînd perioade descoperite în timpul verii, cînd plantele aveau cea mai mare nevoie de apă, apoi, unitatea agricolă nu a executat toate lucrările prevăzute de tehnologia culturii soia, nerealizîndu-se din această cauză 455 t soia din totalul de nerealizare de 636 t.

Cauzele imputabile unității agricole, care au influențat nerealizarea producției planificate, nu pot fi înlăturate prin cauzele imputabile unității prestatoare, de aceea, prin contractele economice este absolut necesar ca părțile să stabilească obligațiile reciproce care vizează aceeași finalitate, realizarea unor producții sporite în orice condiții climaterice.

3. Cu privire la întinderea prejudiciului, pîrîta din acțiunea de referire, a pretins ca acesta să fie raportat la realizările de pe alte sole limitrofe și nu la planul de producție, avîndu-se în vedere faptul că pe sectorul C.A.P. în anul 1982 planul la această cultură nu s-a realizat.

Această susținere nu s-a reținut de organul arbitral întrucît expertiza efectuată în cauză a stabilit, în urma verificărilor făcute, producția nerealizată și cauzele care au determinat nerealizarea acesteia, precum și prejudiciul cauzat prin nerespectarea graficului de udări de către pîrîtă, elemente care au putut influența și culturile de pe alte sole învecinate, toate cauzele proprii ambelor părți, influențînd producția planificată tocmai în raport de condițiile create prin irigarea culturilor și care trebuiau inserate în contractul economic.

Elementul în baza căruia își desfășoară activitatea unitățile socialiste este planul de producție, stabilit în raport de datele tehnice în dotarea unităților, de condițiile materiale create la un moment dat, astfel că și realizările urmează a fi raportate la datele planului și nu la alte realizări de pe sole învecinate, sau la media realizărilor pe unitate ori sistem.

Am încercat să subliniem importanța stabilirii unor clauze adecvate în contractele economice privind irigațiile, a unor clauze și obligații precise care să creeze posibilitatea stabilirii răspunderii corecte a părților, orice încălcare a obligațiilor asumate influențînd nivelul producțiilor agricole și constituind în același timp un pericol ecologic prin degradarea pămîntului, cazuri în care, răspunderea părților depășește cu mult limitele unor clauze penale și daune, devenind o răspundere socială, păstrarea calității pămîntului fiind o obligație a tuturor factorilor implicați, ce nu poate fi ignorată în nici un caz, pe nici o motivație, mai ales pe lipsa unor clauze contractuale.

Iulian LASCU

comerț exterior

Particularități ale tranzacției în activitatea de comerț exterior

1. Între raporturile de comerț exterior și cele interne, care se stabilesc exclusiv între unități economice din țară, există în materie de tranzacție o deosebire esențială.

În adevăr, partenerul român la schimburile economice internaționale beneficiază de facultatea de a cădea de acord cu celălalt contractant din străinătate pentru găsirea și consacrarea celor mai convenabile soluții în vederea evitării unui litigiu viitor sau pentru a stinge un diferend care se află în curs la un organ de jurisdicție. O asemenea facultate este însă refuzată unităților economice în raporturile lor reciproce, fără elemente de extraneitate. În această privință s-a scris, pe marginea art. 1704 din Codul civil, că tranzacția nu poate fi încheiată de organizațiile socialiste **inter se**, deoarece fiind întemeiată pe concesiuni reciproce, ar implica renunțări la drepturi, pe care legea română nu le îngăduie (Legislația civilă uzuală, vol. 1, p. 234).

2. În activitatea de comerț exterior termenul de tranzacție este însă folosit uneori în sens impropriu, ca echivalent cu orice operație economică internațională. Această accepțiune, mult prea largă, nu poate fi acceptată pe plan juridic. Dispozițiile legale rezervă denumirea de tranzacție unei categorii specifice de contracte, cu finalități neconfundabile.

O definiție exactă a instituției ne-o oferă hotărîrea nr. 54 din 5 noiembrie 1973, pronunțată de C.A.B., potrivit căreia tranzacția este un contract, constatat în scris, prin care părțile termină un proces început sau preîntîmpină un proces ce poate să se nască, renunțînd la pretențiile și acțiunile legate de pricina asupra căreia s-a încheiat tranzacția.

Așa cum reiese din definiția citată, tranzacția presupune că sînt reunite trei note caracteristice și anume : un liti-

giu existent sau posibil, intenția părților de a-i pune capăt și sacrificiile reciproce pe care ele le consimt spre a se împăca. Codul civil, caracterizînd tranzacția în art. 1704, nu menționează decît primele două elemente, omițîndu-l pe cel de-al treilea, deși este tocmai cel esențial.

Să analizăm așadar atît caracteristicile arătate ale tranzacției cît și efectele ei, prin prisma îndeosebi a practicii arbitrale.

3. Tranzacția referitoare la un litigiu în curs poate fi încheiată, de regulă, pînă la data cînd hotărîrea pronunțată în cauză a devenit definitivă. Din acel moment, procesul fiind rezolvat, obiectul tranzacției a încetat să mai existe. Dacă însă împotriva hotărîrii definitive partea nemulțumită are la dispoziție o cale extraordinară de atac, atît timp cît aceasta nu a fost respinsă, tranzacția rămîne încă posibilă.

Tranzacția care precede sesizarea unui organ de jurisdicție, urmărind evitarea unui litigiu viitor, poate avea ca obiect o neînțelegere de natură juridică sau faptică. Disputa **in jure** izvorăște cel mai adesea din semnificația diferită pe care părțile o dau aceleiași reglementări, fiind suficient ca ele să se afle în dubiu în această privință. Diferendul **de facto** există de cîte ori — fără să se conteste dreptul părților — dezacordul poartă asupra întinderii acestuia (precum valoarea despăgubirii datorate de autorul unui delict civil, cuantumul indemnizației de asigurare cerute de către asiguratul sinistrat etc.).

4. Este necesar apoi ca părțile să aibă intenția de a curma litigiul născut sau viitor. Tranzacția poate pune capăt procesului, nu numai în întregime, ci și parțial.

5. În fine, tranzacția presupune concesii reciproce, care pot să prezinte aspecte variate. De cele mai multe ori asemenea sacrificii, consimțite voluntar, constau în renunțări reciproce, totale sau parțiale la pretențiile adverse. Concesiile pot însă îmbrăca și alte forme.

În această privință, hotărîrea C.A.B. nr. 157 din 18 iulie 1980 ne oferă exemplul unei tranzacții la baza căreia a stat crearea unei obligații noi, asumate de către una din părțile în litigiu, pentru a compensa astfel pretențiile inițiale ale celuilalt contractant. În speța la care ne referim, o întreprindere română de comerț exterior și o firmă din Memphis, statul Tennessee (S.U.A.), în cursul unui litigiu aflat în dezbatere la C.A.B., au renunțat la acțiunea principală și la cererea reconvențională, în schimbul obligației noi pe care și-a asumat-o contractantul american de a plăti anumite sume în dolari, pe măsura livrărilor ulterioare de bumbac în România, prin rețineri din preț, operate de partenerul român. C.A.B. a luat act de tranzacția menționată a părților prin hotărîrile nr. 90 și 91, ambele din 27 martie 1978.

Încheierea tranzacției, bazată pe concesii de felul celor arătate, un implică și condiția ca sacrificiile reciproce, consimțite de părți, să aibă o valoare egală; se impune însă ca fiecare dintre contractanți să cedeze ceva din pretențiile sale.

Reciprocitatea concesiilor deosebește tranzacția, contract bilateral, de o achiesare (recunoaștere pură și simplă a pretenției adverse) de o desistare de la acțiune sau de la dreptul subiectiv litigios, de o confirmare sau de o ratificare, toate acestea fiind acte juridice în care sacrificiile emană numai de la una din părți.

6. **Oferta de tranzacție** prezintă și ea în relațiile de comerț exterior unele particularități, care sînt clar evidențiate de hotărîrea nr. 45 din 31 mai 1974 pronunțată de C.A.B.

În litigiul respectiv s-a pus problema efectelor pe care le poate produce o recunoaștere cuprinsă într-o ofertă de tranzacție, dacă nu s-a ajuns la perfectarea acestui contract. Poate fi invocată o asemenea recunoaștere într-un litigiu ulterior, împotriva părții de la care emană? Dacă s-ar răspunde afirmativ, s-ar ajunge la consecința că această recunoaștere va întrerupe cursul prescripței extinctive a dreptului material la acțiune, așa cum prevede art. 16, lit. a din Decretul nr. 167/1958.

Dar Hotărîrea C.A.B. nr. 45/1974 nu a împărtășit această teză. În speța la care ne referim, o întreprindere română de comerț exterior care livrase mărfuri la export în Olanda, inițiase tratative amiabile printr-o serie de telexuri, confirmate ulterior printr-o scrisoare recomandată explicativă. În vederea aplanării neînțelegerilor dintre părți, au fost astfel formulate propuneri concrete de împăcare; printre altele, furnizoarea se declarase de acord să consimtă unele bonificări din prețul convenit. Întrucît cumpărătorul din străinătate pretindea reduceri procentuale mai mari, nu s-a ajuns totuși la soluția de compromis scontată, devenind inevitabilă calea contencioasă.

În adevăr, contractantul din Olanda a solicitat despăgubiri furnizorului român pe calea unei acțiuni arbitrale, introduse la C.A.B., potrivit clauzei compromisorii convenite de părți. În apărare, pîrîta a invocat expirarea termenului de prescripție extinctivă de 3 ani, prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958. În replică, reclamanta a susținut că prescripția fusese întreruptă prin recunoașterile pîrîtei cuprinse în telexurile și scrisoarea confirmativă menționate mai sus.

Instanța de arbitraj nu a împărtășit acest punct de vedere, arătînd în motivare că pîrîta a făcut în realitate o **simplă propunere de tranzacție**, care presupune prin definiție concesiuni reciproce, dar că aceasta nu a fost acceptată, așa că nu a putut produce efecte. În continuare, C.A.B. a arătat că recunoașterile care sînt incluse într-o propunere de tranzacție nu pot constitui un mijloc de probă împotriva celui ce a făcut oferta, căci aceasta ar însemna, în caz contrar, că nici o parte nu ar mai formula o ofertă de tranzacție, știind că s-ar reține împotriva ei concesia pe care ar urma să o facă și care ar constitui astfel o recunoaștere.

În consecință, a decis C.A.B., „oferta de tranzacție trebuie luată în totalitatea ei și nu poate produce efecte decît după ce a fost acceptată". Astfel fiind, susținerea reclamantei că prescripția extinctivă s-a întrerupt în speță prin recunoașterea furnizorului român a fost respinsă, admițîndu-se totodată excepția de tardivitate a acțiunii arbitrale.

Adăugăm că Hotărîrea C.A.B. nr. 45/1974 a examinat problemele prescripției extinctive prin prisma Decretului nr. 167/1958, deoarece legea română era aplicabilă în cauză cu titlul de **lex voluntatis**. În această privință instanța arbitrală a precizat următoarele: „Potrivit normelor de drept internațional privat român, părțile au posibilitatea să-și determine drepturile și obligațiile lor prin contractul

încheiat în relațiile de comerț exterior, iar dacă nu le-au reglementat sau nu le-au reglementat complet, ele dispun și de posibilitatea de a alege legea aplicabilă, care să întregească clauzele contractuale. Soluția citată este constantă, așa cum o atestă un impresionant număr de hotărîri ale C.A.B. (a se vedea în această privință, **Repertoriul practicii arbitrale române de comerț exterior**, de O. Căpățînă și C. Cunescu, București, 1982, p. 166—167).

Totodată, soluția la care ne referim confirmă punctul de vedere că prescripția extinctivă este o instituție de drept substanțial, iar nu de drept procedural. În consecință, ea este supusă legii care guvernează pe fond raporturile de comerț exterior dintre părți, în speță legea română (Încheiere pronunțată de C.A.B. la 10 octombrie 1968, în Repertoriul citat, p. 170).

7. Tranzacția valabil încheiată produce efecte extinctive (a se vedea în această privință, Fr. Deak, **Contracte speciale**, București, 1983, p. 310). În sensul arătat, practica judiciară a decis că un asemenea contract împiedică părțile care l-au perfectat să formuleze din nou pretenții cu privire la drepturile stinse sau recunoscute prin tranzacție (Tribunalului Suprem, Decizia nr. 514/1969, în Revista română de drept nr. 7/1969, p. 169 și Decizia nr. 1985/1975, în Culegere de decizii, 1975, p. 74).

În practica arbitrală s-a pus problema dacă efectul extinctiv al tranzacției se referă deopotrivă la clauza compromisorie din contractul care a format obiectul litigiului terminat prin împăcarea părților. Altfel spus, se naște întrebarea dacă o clauză compromisorie supraviețuiește sau nu tranzacției încheiate referitor la executarea contractului care o conține (evident, este vorba despre o tranzacție totală, iar nu despre una parțială, care lasă neîndoielnic în ființă contraventia arbitrală).

Chestiunea semnalată a apărut în legătură cu hotărîrile nr. 90 și 91/1978 ale C.A.B. menționate mai sus (nr. 5), așadar în cadrul unei tranzacții creatoare de noi obligații în sarcina uneia dintre părțile în litigiu. În speța respectivă, ale cărei date de fapt le cunoaștem, întrucît firma din Memphis nu și-a îndeplinit decît parțial angajamentul asumat prin tranzacție, întreprinderea română de comerț exterior a introdus împotriva ei o acțiune arbitrală în daune contractuale, sesizînd în acest scop tot C.A.B. Partenerul american a contestat prin întîmpinare competența C.A.B., susținînd că nu există vreo convenție care să-i supună spre rezolvare noul litigiu. Mai precis, prin întîmpinare s-a obiectat că vechea clauză compromisorie din contractul inițial a cărui executare formase obiectul tranzacției, devenise ea însăși caducă, în temeiul efectului extinctiv al tranzacției și că, în lipsa unui alt acord arbitral, acest organ de jurisdicție nu avea nici o îndreptățire să rezolve noua acțiune formulată de către întreprinderea română de comerț exterior.

Instanța arbitrală nu a împărtășit acest punct de vedere. În motivarea Hotărîrii nr. 157 din 18 iunie 1980, C.A.B. a reținut următoarele : „Clauza de arbitraj inițială, în baza căreia Comisia de arbitraj de la București a fost competentă să soluționeze litigiile dintre părți prin hotărîrile nr. 90 și 91 din 1978, avînd caracter autonom, nu a fost afectată de tranzacția părților".

Prin considerentul citat, C.A.B. confirmă că o clauză compromisorie constituie „un contract într-un contract", așadar un acord de voință de sine stătător față de operațiunea comercială internațională la care se referă explicit. Doctrina, care admite în genere autonomia clauzei arbitrale față de contractul principal în materie de nulități (a se vedea în această privință, O. Căpățînă, **Litigiul arbitral de comerț exterior**, București, 1978, p. 82) nu a analizat pînă în prezent problema distinctă dacă această independență sustrage deopotrivă convenția arbitrală tranzacției referitoare la operația comercială principală, asigurîndu-i astfel supraviețuirea. Răspunsul pozitiv al C.A.B., constituind prima luare de poziție în materie, credem că poate fi împărtășit.

dr. **O. CĂPĂȚÎNA**

Întrebări și răspunsuri

● **F. ARISTIDE, București** — Întreabă cum se interpretează obligația conducerii unei întreprinderi de a dispune inventarierea cel puțin o dată pe an a bunurilor aflate într-o gestiune și care sînt consecințele neîndeplinirii acestei obligații. 1. Inventarierea bunurilor este reglementată prin Legea nr. 5/1970, H.C.M. nr. 1885/1970 și Normele metodologice aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor, nr. 595/1970, potrivit cărora „patrimoniul unității economice se inventariază în mod obligatoriu cel puțin o dată pe an". Prin „o dată pe an" se înțelege că inventarierea poate fi făcută în oricare lună a anului și nu neapărat în interval de 12 luni. Astfel, o gestiune poate fi inventariată în luna aprilie, iar în anul următor în ianuarie sau octombrie. Facem precizarea că în cazul în care într-un an a avut loc o predare-primire de gestiune, inventarierea efectuată cu această ocazie se consideră ca un inventar de control. 2. În cazul în care nu se dispune efectuarea inventarierii cel puțin o dată pe an sau se face în condiții necorespunzătoare, iar în perioada respectivă s-a produs o pagubă în gestiune, este angajată și răspunderea materială a persoanelor vinovate, de neefectuarea inventarierii, în condițiile art. 30, lit. d, din Legea nr. 22/1969, respectiv răspunderea operează „în limita valorii pagubei rămase neacoperite de autorul direct al ei, din momentul constatării insolvabilității acestuia..." În ipoteza în care pentru paguba produsă gestionarul a fost trimis în judecată penală, cei vinovați de neefectuarea sau efectuarea necorespunzătoare a inventarierii vor figura în proces ca părți responsabile civilmente. 3. Diferența dintre răspunderea materială și cea civilă este următoarea : în cadrul răspunderii materiale se impută numai paguba efectivă, pe cînd în răspunderea civilă se adaugă la paguba efectivă și foloasele nerealizate ; în cazul lipsurilor în gestiuni foloasele nerealizate sînt constituite din dobînda ce se cal-

culează la valoarea prejudiciului, pe perioada de la care a fost produs și pînă la despăgubirea unității.

● **H. ALEXANDRU, București** — se interesează care este regimul juridic al suspendării pedepsei și ce consecințe are asupra unei persoane care dorește să ocupe o funcție gestionară. Suspendarea executării pedepsei este reglementată de Codul penal, art. 81—86. 1. **Condiții.** Potrivit art. 81 pentru ca instanța să poată dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei trebuie să fie întrunite următoarele condiții : „a) pedeapsa aplicată este închisoarea de cel mult 2 ani sau amenda, iar pentru infracțiunile contra avutului obștesc pedeapsa aplicată este de cel mult un an ; b) infractorul nu a mai fost condamnat anterior la pedeapsa închisorii, afară de cazul cînd condamnarea intră în vreunul dintre cazurile prevăzute în art. 38 ; c) se apreciază că scopul pedepsei poate fi atins chiar fără executarea acesteia (alin. 1). Suspendarea condiționată a executării pedepsei poate fi acordată și în caz de concurs de infracțiuni, dacă pedeapsa aplicată este închisoarea de cel mult un an și sînt întrunite condițiile prevăzute în alin. 1, lit. b și c. Dacă una din faptele aflate în concurs este o infracțiune contra avutului obștesc, suspendarea poate fi acordată dacă pedeapsa aplicată este închisoarea de cel mult 6 luni și sînt întrunite condițiile prevăzute în alin. 1, lit. b și c (alin. 2). În cazul condamnării pentru o infracțiune prin care s-a produs o pagubă avutului obștesc, instanța poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei numai dacă paguba a fost integral reparată pînă la pronunțarea hotărîrii (alin. 3). Suspendarea condiționată a executării pedepsei nu atrage suspendarea executării măsurilor de siguranță și a obligațiilor civile prevăzute în hotărîrea de condamnare (alin. 4). Suspendarea condiționată a executării pedepsei trebuie motivată" (alin. 5). 2. **Termenul de încercare.** Potrivi art. 82 din cod „durata suspendării condiționate a executării pedepsei constituie termen de încercare pentru condamnat și se compune din cuantumul pedepsei închisorii aplicate, la care se adaugă un interval de timp de 2 ani (alin. 1). În cazul cînd pedeapsa a cărei executare a fost suspendată este amenda, termenul de încercare este de un an (alin. 2). Termenul de încercare se socotește de la data cînd hotărîrea prin care s-a pronunțat suspendarea condiționată a executării pedepsei a rămas definitivă" (alin. 3). 3. **Efecte.** Art. 86 din cod prevede că „dacă condamnatul nu a săvîrșit din nou o infracțiune înăuntrul termenului de încercare și nici nu s-a pronunțat revocarea pedepsei în baza art. 83 și 84, el este reabilitat de drept". Facem precizarea că potrivit Legii nr. 22/1969, art. 4, alin. 3 „cel căruia i s-a suspendat condiționat executarea pedepsei nu poate fi gestionar în cursul termenului de încercare și 2 ani de la expirarea acestui termen".

● **MAI MULȚI CITITORI** ne întreabă cînd va apare lucrarea „Drepturile și obligațiile personalului" ? Acest supliment tematic este programat să apară în primul trimestru al anului viitor și va fi difuzat exclusiv pe bază de abonamente speciale, potrivit anunțului de mai jos.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

În atenția cititorilor!

Pentru a veni în sprijinul lucrătorilor din unitățile economice de stat și cooperatiste, consiliilor populare și tuturor celorlalte instituții bugetare, în anul 1985 vom edita următoarele lucrări :

● **„Apărarea avutului obștesc" din administrarea unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică privind: patrimoniul, gestiuni — gestionari, controlul, preventiv, financiar și gestionar, răspunderea materială, civilă și penală, expertiza contabilă, constituirea titlurilor executorii și realizarea lor.**

● **„Drepturile și obligațiile personalului" din unitățile economice de stat și cooperatiste, precum și cele bugetare.**

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate a revistei, a suplimentului săptămînal, și a lucrărilor menționate, vă invităm să emiteți comanda dv., potrivit modelului de formular de mai jos.

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . (mandatul poștal din ziua de . . . .) • v-am expediat suma de . . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd ... abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim cîte un exemplar din lucrările pe care le veți edita în anul 1985.

Cu stimă,
(Semnătura abonatului)

• Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică" — 1985.

Tiparul I. P. „Informația" 5 octombrie 1984. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

În atmosfera de puternică emulație creatoare în care întregul popor se pregătește să întîmpine Congresul al XIII-lea al P.C.R., înscriindu-se în rîndul preocupărilor constante ale secretarului general al partidului privind înfăptuirea unei noi revoluții în agricultură,

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a efectuat o vizită de lucru în unități de cercetare și producție agricolă, în întreprinderi ale industriei alimentare

La Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea

La Întreprinderea de preparate și conserve din carne Ponești-Leordeni

CREŞTEREA NIVELULUI DE TRAI — finalitate supremă a dezvoltării

MARCÎND o nouă etapă, superioară în opera de făurire a României moderne, proiectul de Directive ale celui de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român constituie un document programatic de inestimabilă importanţă teoretică şi practică, care trasează direcţiile fundamentale de dezvoltare economico-socială a ţării noastre în următorul cincinal, precum şi orientările de perspectivă pînă în anul 2000. Elaborat sub îndrumarea directă a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, proiectul de Directive poartă amprenta gîndirii creatoare, clarvăzătoare a secretarului general al partidului, ancorată puternic în realităţile concrete ale României de azi.

Semnificaţii ale corelaţiei dezvoltare—bunăstare

LA BAZA elaborării proiectului de Directive, grandios şi însufleţitor program de muncă pentru întregul nostru popor, se află remarcabilele succese obţinute de-a lungul celor 40 de ani de construcţie socialistă, din care se detaşează cu strălucire perioada inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al partidului. Acum, cînd au trecut patru decenii de la revoluţia de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, România se prezintă, aşa cum arăta tovarăşul Nicolae Ceauşescu, ca o ţară industrial-agrară cu o industrie modernă, puternică, şi cu o agricultură socialistă în plină dezvoltare.

În centrul preocupărilor s-au situat intensificarea laturilor calitative ale creşterii economice, dezvoltarea armonioasă şi perfecţionarea activităţii tuturor domeniilor vieţii economico-sociale. Pe baza acestei orientări fundamentale a politicii partidului s-a manifestat şi se manifestă o preocupare continuă pentru valorificarea superioară a potenţialului de resurse naturale, materiale şi de forţă de muncă ale ţării. S-a acţionat cu fermitate pentru repartizarea judicioasă a forţelor de producţie pe teritoriu, asigurîndu-se ridicarea generală a nivelului economic şi a gradului de civilizaţie a tuturor zonelor şi judeţelor, condiţii şi posibilităţi egale de muncă şi viaţă pentru toţi cetăţenii ţării.

În fapt, în sfera acestor realizări se regăsesc efectele acţiunii a numeroşi factori, între care un loc de primă importanţă îl are productivitatea muncii sociale. Sporirea acesteia s-a realizat concomitent cu reducerea consumurilor specifice, a cheltuielilor materiale şi în general cu intensificarea eforturilor materiale necesare pentru realizarea producţiei. Aşa cum se desprinde din proiectul de Directive, în toate acţiunile calitative de dezvoltare a economiei, de promovare de noi tehnologii şi asimilare de produse noi, de reducere a consumurilor specifice, de recuperare şi refolosire a materialelor, de promovare şi diversificare a exporturilor şi diminuarea importurilor potrivit cerinţelor de sporire a eficienţei, în acţiunile de creştere a rentabilităţii şi de rezolvare a problemelor dezvoltării cu precădere prin forţele proprii — activitatea naţională de cercetare ştiinţifică s-a înscris cu contribuţii de mare importanţă.

Dezvoltarea şi perfecţionarea producţiei materiale, sporirea eficienţei economice au creat condiţiile pentru înfăptuirea politicii partidului de ridicare a nivelului de trai, a calităţii vieţii întregului popor. Paralel cu creşterea retribuţiilor reale cu cca. 6% faţă de anul 1980, în primii patru ani ai cincinalului, a sporit volumul cheltuielilor social-culturale ale statului, care însumează aproximativ 340 milioane lei, revenind în 1984 cca. 12 700 lei pe o familie, cu peste 21% mai mult decît în 1980. A fost extinsă şi modernizată în continuare baza materială a învăţămîntului, s-au dat în folosinţă noi obiective sociale, s-a dezvoltat şi îmbunătăţit permanent asistenţa medicală, ocrotirea sănătăţii populaţiei.

Aşadar, în strategia partidului nostru, creşterea nivelului de trai material şi spiritual al populaţiei se sprijină hotărîtor pe dezvoltarea în ritm susţinut şi armonioasă a forţelor de producţie, pe dezvoltarea multilaterală a economiei, realizîndu-se o concordanţă cît mai deplină între creşterea economică şi bunăstarea poporului, o armonizare a intereselor imediate ale oamenilor muncii cu cele pe termen lung. Concepţia românească despre ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului, elaborată cu contribuţia hotărîtoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, reflectă preocuparea constantă a partidului pentru perfecţionarea structurilor de legătură între planul dezvoltării economice şi al vieţii umane nemijlocite, pentru asigurarea unei concordanţe cît mai depline între dezvoltarea economico-socială şi scopul suprem urmărit — creşterea bunăstării, a calităţii vieţii, amplificarea şanselor de dezvoltare multilaterală a omului.

Potrivit proiectului de Directive, obiectivul fundamental al cincinalului 1986—1990 îl constituie dezvoltarea puternică, în continuare, a forţelor de producţie, a bazei tehnico-materiale. Pentru realizarea unui ritm mediu anual de creştere a venitului naţional de 7,6—8,3%, pentru sporirea producţiei marfă industriale cu 34—37% pînă în 1990 este necesar să se imprime creşterii economice un caracter intensiv. Acesta va putea fi imprimat prin modernizarea în continuare a structurilor de producţie, prin ridicarea permanentă a nivelului tehnic şi calitativ al produselor, prin sporirea productivităţii muncii, accentuarea specializării şi integrării producţiei în vederea utilizării cu maximum de randament a capacităţilor, economisirea strictă şi valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor şi energiei, reducerea costurilor de producţie, cu deosebire a cheltuielilor materiale, creşterea substanţială a eficienţei economice în toate ramurile şi sectoarele de activitate.

Printre aspectele calitative caracteristice următoarei etape se înscrie accentuarea aportului activităţii de cercetare ştiinţifică şi de introducere a progresului tehnic în toate ramurile. Cercetarea ştiinţifică şi tehnologică este cea care va trebui să asigure ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al producţiei, creşterea în continuare a ponderii produselor cu performanţe de vîrf pe plan mondial, intensificarea procesului de modernizare a structurii industriei prelucrătoare prin asimilarea de noi produse cu înalţi parametri tehnico-funcţionali.

În deplină concordanţă cu obiectivele propuse în ceea ce priveşte dezvoltarea economică, în cincinalul viitor sînt prevăzute însemnate mutaţii şi în domeniul nivelului de trai şi al îmbunătăţirii calităţii vieţii. Înfăptuirea obiectivelor sociale propuse pentru cincinal reflectă pe deplin semnificaţiile corelaţiei dezvoltare-bunăstare, finalitatea supremă a procesului creşterii economiei, a progresului multilateral fiind omul cu aspiraţiile sale.

Directivele Congresului al XIII-lea — vast program de dezvoltare

Obiective sociale de mare însemnătate

ÎN PERFECȚIONAREA corelațiilor dintre creșterea economică și ridicarea nivelului de trai sînt implicați factori care se referă, pe de o parte, la efortul de a utiliza eficient resursele economice alocate dezvoltării, iar pe de altă parte, factori care țin de repartiția socială a rezultatelor muncii. Proiectul de Directive prevede direcțiile de înfăptuire a repartiției optime a resurselor pentru consum în scopul asigurării unui nivel de trai civilizat, precum și principalele obiective de realizat în acest domeniu, în condițiile promovării cu preponderență a factorilor intensivi, pe măsura creșterii venitului național și a productivității muncii, a reducerii costurilor de producție.

În domeniul repartiției, se prevede creșterea veniturilor populației, ca element de primă însemnătate în strategia ridicării nivelului de trai. Ca și pînă în prezent, și în continuare se vor asigura proporții stimulative între veniturile diferitelor categorii de personal, prin aplicarea fermă a principiilor sistemului socialist de retribuire. Corespunzător cerințelor obiective ale dezvoltării echilibrate a economiei, va fi promovat principiul creșterii mai rapide a productivității muncii în raport cu sporirea retribuției, realizîndu-se astfel o corelare corespunzătoare între fondurile alocate pentru ridicarea nivelului de trai și sursele de acoperire a acestora.

Realizarea proporției dintre creșterea productivității muncii și a retribuției constituie o condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea echilibrată și în ritm susținut a economiei naționale, pentru ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii. **„Trebuie înțeles** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — că bunăstarea oamenilor muncii nu poate crește decît ca rezultat al creșterii producției și productivității muncii, al sporirii eficienței economice a întreprinderilor"**. Este evident că, dacă retribuția după muncă ar crește mai repede decît productivitatea muncii, societatea nu ar dispune de resursele necesare lărgirii producției sociale, satisfacerii necesităților. Ar avea loc o diminuare a rolului stimulativ al repartiției în sporirea productivității muncii, o deteriorare a raportului între retribuțiile diferitelor categorii de personal, o neconcordanță între producție și repartiție, între cererea solvabilă a populației și fondul de mărfuri existent pe piață, o creștere mai puternică a prețurilor la bunurile de larg consum, cu consecințe nefavorabile asupra dezvoltării economiei naționale, a echilibrului ei general, inclusiv asupra nivelului de trai.

Creșterea veniturilor populației în corelație strînsă cu rezultatele muncii corespunde pe deplin cerinței impuse de stadiul de dezvoltare, cu precădere calitativ în care a pășit economia românească, de accentuare a rolului factorilor intensivi, de îmbinare mai eficientă a stimulării materiale și morale cu principiile eticii și echității socialiste. Vor spori, de asemenea, veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale, ca urmare a creșterii producției agricole vegetale și animale.

În domeniul consumului, politica partidului se va caracteriza printr-o îmbinare judicioasă a obiectivelor actuale și de perspectivă vizînd satisfacerea la un nivel cît mai ridicat a nevoilor de consum ale oamenilor muncii în raport cu eforturile lor, cu munca pe care o depun, pe baza creșterii, diversificării și modernizării producției bunurilor de consum.

Vînzările de mărfuri prin comerțul socialist vor înregistra sporuri apreciabile, cu ritmuri de creștere înalte, posibil de realizat, în condițiile extinderii continue a sortimentului comercial, ale dezvoltării și modernizării rețelei comerciale cu largă difuziune în teritoriu. Astfel, se prevede ca în perioada 1986—1990, volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul să sporească cu 9—10% față de 1985.

Consumul populației va fi marcat în continuare de caracterul său științific, potrivit prevederilor programului de alimentație rațională a populației, care urmărește satisfacerea echilibrată a cerințelor de consum ale tuturor membrilor societății noastre, în condițiile eliminării oricărei forme de risipă.

Pentru satisfacerea la un grad cît mai înalt a nevoii de servicii a populației, proiectul de Directive stabilește ca volumul prestărilor de servicii să sporească în cincinalul următor cu 68—76 % prin diversificarea acestora și creșterea cu prioritate a celor solicitate mai intens de populație. Cu o creștere într-un ritm mediu anual de 11—12%, ele vor devansa apreciabil creșterea medie anuală, de 7,6—8,3%, a venitului național prevăzută pentru perioada 1986—1990.

Deținînd un loc însemnat în consumul populației, prestările de servicii vor crește și se vor diversifica sub influența unor factori de natură obiectivă, legați direct de sistemul producției sociale, de condițiile obiective de muncă și viață ale populației, cît și sub influența unor factori de natură subiectivă care țin de variabilitatea nevoilor la nivelul individului și care le imprimă dimensiuni calitative distincte.

Desfășurarea și în viitor a unui amplu program de construcții de locuințe, peste 725 mii în perioada pînă în 1990, va contribui la asigurarea unui nivel de viață modern, civilizat, care va determina și o creștere a volumului de servicii de întreținere și reparații pentru locuințe, a bunurilor de folosință îndelungată. Acestea se vor realiza în relație directă cu tendințele noi în domeniul construcțiilor de locuințe, al producției și comercializării diferitelor bunuri, cu tehnologiile, materialele și dotările tehnice apărute în prestarea serviciilor de acest gen.

Proiectul de Directive prevede, de asemenea, satisfacerea în tot mai bune condiții, pentru toți cetățenii țării, a nevoilor raționale de consum, a celor de învățămînt, ocrotirea sănătății, odihnă, cultură. Pentru realizarea acestor obiective se prevăd, între altele, dezvoltarea serviciilor publice în orașe și sate în vederea satisfacerii celor mai diverse cerințe ale unei vieți civilizate, lărgirea și perfecționarea rețelei de asistență sanitară, extinderea rețelei instituțiilor cultural-artistice, amenajarea de noi parcuri de odihnă, terenuri de sport ș.a.

Activității de ocrotire a sănătății i se va acorda în perioada 1986—1990 o însemnătate crescîndă, ea fiind chemată să asigure prevenirea îmbolnăvirilor și păstrarea stării de sănătate a oamenilor, prin identificarea și combaterea factorilor de risc, creșterea unor generații de copii sănătoși și viguroși, condiții de igienă la locul de muncă și în viața de toate zilele, asistență medicală calificată în vederea refacerii sănătății, formarea unor deprinderi sănătoase de viață, de muncă și de alimentație rațională, precum și educarea sanitară a populației.

Înscrierea expresă a acestor obiective în proiectul de Directive constituie încă o dovadă că Partidul Comunist Român consideră activitatea sanitară ca o problemă de interes național, iar asigurarea unei bune stări de sănătate a populației ca fiind una din laturile esențiale ale politicii de creștere a nivelului de trai.

Un aport substanțial la formarea multilaterală a personalității umane îl vor aduce activitățile din domeniul culturii, artei, sportului și odihnei. Aceasta cu atît mai mult cu cît timpul liber al lucrătorilor va spori și ca urmare a trecerii la săptămîna de lucru de 44 ore. Deși prin natură și particularități implică valorificarea timpului liber, consumul de servicii de cultură și artă, de sport și odihnă se circumscrie cu valențe multiple în procesul complex de potențare a activităților economico-sociale. În ultimă instanță, efectele unui astfel de consum sînt focalizate într-o nouă calitate a principalului factor de producție — forța de muncă, calitate impusă, la rîndu-i, de exigențele crescînde ale producției moderne, sub impactul intens al cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane.

Realizarea obiectivelor economice înscrise în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român constituie temelia trainică a progresului, a creșterii nivelului de viață, derivînd firesc din străduința și capacitatea poporului nostru de a o face mai eficientă, mai valoroasă.

Hilde PUWAK

Programele de investiții în strategia progresului României (I)

PROIECTUL de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000, supus dezbaterii întregului partid și întregului popor în conformitate cu principiile unei largi și autentice democrații socialiste care caracterizează mecanismul vieții politice a patriei, reprezintă un document programatic de covîrșitoare importanță care deschide îndrăznețe perspective progresului multilateral al țării, înfăptuirii neabătute a prevederilor Programului partidului. El poartă amprenta gîndirii revoluționare, novatoare, profund științifice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, conținînd soluții realiste și mobilizatoare la problemele cardinale, de mare complexitate, ale făuririi unei înalte civilizații socialiste în consens cu voința și interesele majore ale întregului nostru popor. Acest lucru explică largul interes, profunda satisfacție și mîndrie patriotică cu care toți oamenii muncii au luat cunoștință de documentul publicat, fiind astfel deschisă o amplă dezbatere creatoare, o analiză plină de răspundere a obiectivelor și sarcinilor pe care le conține, manifestîndu-se hotărîrea fermă de a acționa pentru materializarea lor în practică, pentru a le transforma în noi izbînzi viitoare pe drumul socialismului și comunismului în România.

Realizarea obiectivului fundamental al cincinalului 1986—1990 privind dezvoltarea puternică, în continuare, a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, înfăptuirea în linii generale a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, crearea condițiilor necesare trecerii, în perioada următoare, la realizarea fazei superioare a societății socialiste, la construcția comunismului în România, va necesita, desigur, alături de mobilizarea tuturor celorlalți factori, importante fonduri de investiții. Potrivit prevederilor înscrise în proiectul de Directive volumul acestora se va ridica la 1350—1400 miliarde lei, depășind cu 9—13% pe cel din actualul cincinal. Ca urmare, menținerea unei rate înalte a acumulării reprezintă o necesitate imperioasă pentru înfăptuirea obiectivelor și sarcinilor noii etape de dezvoltare a țării.

În cincinalul viitor, fondul de acumulare va deține o pondere de maximum 30% din venitul național. În ce privește un orizont mai larg de timp — deceniul 1991—2000 — potrivit orientărilor prevăzute partidul va urmări cu consecvență îmbinarea armonioasă a intereselor imediate și de perspectivă ale societății noastre, asigurînd astfel o corelație optimă între fondul de consum și fondul de dezvoltare economico-socială. Politica de acumulare și de investiții va avea în continuare un rol deosebit în afirmarea României, la sfîrșitul acestui secol, ca o țară socialistă multilateral dezvoltată atît din punct de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului de viață și de civilizație al poporului.

Dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție sub impactul politicii de investiții constituie rezultatul îmbinării efortului susținut de acumulare și de mobilizare, în cadrul fondului național de dezvoltare economico-socială, a tuturor resurselor din economie care au acest rol, cu repartizarea lor rațională pe ramuri, subramuri, domenii de activitate și în profil teritorial, cu sporirea continuă a eficienței fiecărui leu investit. Ca suport material cu rol hotărîtor în înfăptuirea obiectivelor strategice ale politicii P.C.R. de dezvoltare puternică a forțelor de producție, de înfăptuire consecventă a industrializării țării, potrivit cerințelor și posibilităților fiecărei etape a construcției socialiste, investițiile au oferit largi posibilități de modernizare profundă și rapidă a structurii economiei naționale, au asigurat dezvoltarea puternică a industriei, accentuarea poziției sale conducătoare în cadrul complexului economic național. În consens cu această opțiune majoră de politică economică, și în cincinalul 1986—1990 cea mai mare parte a investițiilor — circa 90% — vor fi îndreptate spre creșterea potențialului productiv al economiei, spre dezvoltarea puternică și modernizarea profundă a forțelor de producție.

Factor de accelerare a dezvoltării

SPRE domeniile de bază ale industriei a fost îndreptată partea preponderentă a investițiilor alocate acestei ramuri, o dată cu dezvoltarea armonioasă a celorlalte subramuri industriale.

Îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R. s-a accentuat puternic orientarea fondurilor de investiții spre subramurile noi, moderne, hotărîtoare pentru progresul tehnic contemporan, pentru ridicarea eficienței utilizării resurselor materiale și de muncă ale poporului. Pe această bază, ramuri ca electronica, electrotehnica, optica, mecanica fină, producția de mașini-unelte, de utilaje tehnologice, chimia de sinteză fină și de mic tonaj au cunoscut dinamici deosebite, avînd loc afirmarea treptată a revoluției tehnico-științifice în economia românească.

Se reflectă astfel cu putere, ca trăsătură în politica de investiții, sesizarea direcțiilor și factorilor esențiali ai progresului, orientarea sistematică spre nou în alocarea și utilizarea acestor fonduri. Drept urmare, industria națională, cu structura ei actuală, dotată în cea mai mare parte cu mașini și utilaje de înaltă tehnicitate, dispune de mijloacele tehnice pentru a produce și furniza utilaje pentru toate sectoarele de activitate, inclusiv pentru centrale nucleare. Astfel, politica susținută de investiții, cu trăsăturile sale novatoare din ultimele două decenii, a reprezentat și reprezintă premisa materială a înfăptuirii industrializării socialiste ca proces multilateral, de durată și de mare complexitate, a modernizării în profunzime a structurilor pe ramuri și subramuri ale industriei și economiei, structuri apte să genereze și să încorporeze tehnica și tehnologia avansată, să asigure creșteri substanțiale ale eficienței și productivității muncii sociale.

Datele statistice privind dinamica și evoluția structurii pe ramuri și subramuri a industriei, contribuția industriei țării la acoperirea a peste 87% din necesarul de mașini și utilaje ale economiei naționale, la modernizarea aparatului de producție în toate ramurile etc., sînt mărturii de neclintit ale rolului și roadelor politicii de investiții în parcurgerea etapelor calitative pe care le-a cunoscut procesul de industrializare a țării, cu implicațiile sale asupra accentuării caracterului industrial al întregii economii, integrării industriei în complexul economic național tot mai modern și armonios structurat, al României.

În înfăptuirea politicii de continuare a industrializării socialiste în conformitate cu noile cerințe din perioada actualului cincinal, cu dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale în anii 1986—1990,

investițiile sînt astfel structurate încît să conducă la dezvoltarea puternică a bazei de materii prime, ceea ce va permite dezvoltarea armonioasă a întregii economii și înlăturarea disproporției dintre nivelul acesteia și cerințele industriei prelucrătoare. Totodată, potrivit hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale P.C.R., se urmărește continuarea procesului de restructurare a industriei, pornindu-se mai ales de la sursele naționale de energie și materii prime și stimulîndu-se dezvoltarea accelerată a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate, care încorporează în produse concepție tehnologică avansată și muncă de înaltă complexitate, care asigură cea mai eficientă valorificare a potențialului național.

Potrivit prevederilor proiectului de Directive, în cincinalul 1986—1990 se vor executa importante lucrări pentru punerea în valoare a noi rezerve minerale utile și resurse energetice, asigurîndu-se înfăptuirea integrală a prevederilor programelor adoptate privind lărgirea în continuare a bazei energetice și de materii prime. Totodată, investițiile noi vor fi orientate cu prioritate pentru lucrări de modernizări și reutilări prin care să se asigure o mai bună profilare, integrare și specializare a producției. În această perioadă va avea loc intensificarea în continuare a acțiunii factorilor calitativi ai dezvoltării prin accentuarea aportului activității de cercetare și introducere a progresului tehnic în toate ramurile, investițiile ocupînd un loc important în realizarea acestui obiectiv. Pe această bază se va realiza o creștere mai accentuată a productivității muncii, dublarea nivelului acesteia în actualul deceniu și, ca urmare, apropierea de nivelurile care se consemnează în statele cu economii dezvoltate.

Contribuția introducerii și generalizării progresului tehnic la realizarea sporului prevăzut de productivitate, acțiune ce presupune un important efort investițional, va fi de 52% în 1985, de 53,5% în 1987 și de 55% în 1990. În același timp, se urmărește realizarea unei îmbunătățiri a nivelului tehnic și calitativ al produselor, astfel încît ponderea celor situate la nivel mondial ridicat de calitate să crească la circa 69% în 1985, la 84,6% în 1987 și la circa 95% în 1990, iar o pondere de 2—5% din produse, în fiecare ramură, să se situeze peste nivelul atins pe plan mondial.

Mijloc eficient de modelare structurală

PROGRAMELE de investiții ale țării noastre au nu numai rolul de accelerator al procesului creșterii economice ci, în strînsă interdependență cu aceasta și subordonat dezvoltării și creșterii economice puternice, ele reprezintă mijloace de modelare continuă a structurii economiei naționale de adîncire a caracterului ei modern potrivit cerințelor imperioase ale reproducției lărgite de tip intensiv. Tocmai de aceea una din orientările și sarcinile principale prevăzute în proiectul de Directive este realizarea unei creșteri economice intensive prin modernizarea în continuare a structurilor de producție, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor. Înaltul dinamism în dezvoltarea industriei țării va fi însoțit de profunde schimbări structurale în cadrul acestei ramuri, promovîndu-se cu consecvență dezvoltarea cu prioritate a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate care permit obținerea unor niveluri superioare ale randamentelor globale și eficienței economice în utilizarea resurselor.

În strategia politicii de investiții a partidului, un loc deosebit îl ocupă realizarea unei proporții optime între cele două ramuri de bază ale economiei naționale — industria și agricultura. În proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al P.C.R. se evidențiază ca orientare și sarcină principală asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură, dezvoltarea armonioasă a tuturor ramurilor economiei naționale. O dată cu perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R. în înfăptuirea acestei strategii, reevaluîndu-se locul și rolul agriculturii în țara noastră, acționîndu-se ferm pentru înlăturarea manifestărilor de subapreciere a cerințelor dezvoltării puternice a acestei ramuri, agriculturii i s-au alocat și i se alocă însemnate fonduri de investiții în scopul dezvoltării ei intensive și multilaterale, modernizării rapide — potrivit potențialului tehnic, de cercetare, material făurit în procesul industrializării socialiste.

Volumul investițiilor realizate în agricultură a sporit în 1982 de 46 ori față de 1950 și de aproape 3,7 ori față de 1965. Cursul dezvoltării intensive și al modernizării agriculturii în ultimele cincinale, ilustrare a realismului politicii partidului, a dinamismului său în gîndire și acțiune, se reflectă și în faptul că numai în anul 1982 investițiile realizate în această ramură au fost de peste 5 ori mai mari decît pe ansamblul primului cincinal și au reprezentat aproape 55% din investițiile realizate în această ramură în întreaga perioadă 1951—1965. Ca urmare, au avut loc transformări de amploare în ce privește nivelul înzestrării tehnice a agriculturii. La sfîrșitul anului 1983, această ramură de bază a economiei naționale dispunea de peste 168 mii tractoare fizice și de 53,8 mii combine autopropulsate pentru recoltat cereale, iar suprafața arabilă ce revenea pe un tractor fizic era de 58 ha, comparativ cu 684 ha în 1950 și cu 121 ha în 1965. Parte integrantă din acest proces amplu, înnoitor al bazei tehnico-materiale sînt amenajările pentru irigații, lucrările de desecări, de combatere a eroziunii solului, cele agro-pedo-ameliorative. De exemplu, suprafața amenajată pentru irigat numai într-un singur an, respectiv 1983, era egală cu suprafața totală amenajată în întreaga perioadă 1951—1965.

Asemenea transformări în agricultură, transformări în care investițiile au ocupat un loc de seamă, își găsesc roadele în sporirea de aproape 4 ori a producției comparativ cu anul 1950, datorită creșterii substanțiale a randamentelor la hectar și în zootehnie, în tendințele, proprii unei agriculturi moderne, manifestate în structura producției și mai ales în creșterea ponderii celei animaliere. Intrată ferm pe făgașul unei noi și profunde revoluții, în care se împletesc armonios numeroasele laturi tehnice, economice, sociale, politice, agriculturii României îi sînt alocate în acest cincinal investiții de 155 mrd. lei (inclusiv silvicultura și gospodărirea apelor), la care se adaugă bineînțeles eforturile financiare pentru dezvoltarea acelor ramuri ale industriei, mai ales construcția de mașini și chimia, hotărîtoare pentru dezvoltarea bazei ei tehnico-materiale.

Pentru perioada 1986—1990, în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al P.C.R. se prevede alocarea pentru dezvoltarea agriculturii, pentru înfăptuirea programului de îmbunătățiri funciare și mecanizarea completă a lucrărilor agricole, a unui volum de investiții de peste 190 miliarde lei. Pe această bază, se va asigura, în continuare, dezvoltarea intensivă și modernizarea întregii agriculturi, a bazei ei tehnico-materiale.

Realizarea sarcinilor prevăzute pentru viitorul cincinal, de creștere cu 30—33% a producției globale agricole (media anuală pe perioada de 5 ani) și de 1,9—2 ori în următorii 15 ani, obținerea unei producții de cereale de 30—33 mil. tone în 1990 și de cel puțin 35 mil. tone anual la sfîrșitul acestui secol, sporurile substanțiale la celelalte produse vegetale și animaliere se bazează pe un efort național — material și uman — de anvergură, pentru ameliorarea și conservarea solului, pentru organizarea și folosirea completă a fondului funciar, pentru chimizarea și mecanizarea completă a lucrărilor și introducerea pe scară largă a cuceririlor agrotehnicii moderne. În acest mod, vor fi mobilizate marile rezerve de care dispune agricultura noastră, ceea ce se va materializa, în ultimă instanță, în ridicarea substanțială a aportului acestei ramuri la creșterea venitului național, la propășirea economico-socială a întregii națiuni.

Costinel LAZĂR

Tendințe și opțiuni în modernizarea structurii industriei

MUTAȚII CALITATIVE ÎN FABRICAȚIA MAȘINILOR-UNELTE PENTRU PRELUCRAREA METALULUI

● Impactul microelectronicii asupra realizării mașinilor-unelte cu grad sporit de complexitate ● Antrenarea mai puternică a cercetării proprii în ridicarea nivelului tehnic, calitativ și competitivității produselor românești în subramura mașinilor-unelte ● Adîncirea gradului de tipizare și modularizare a subansamblelor, reperelor și accesoriilor și asigurarea unui înalt nivel de refolosire a elementelor tipizate ● Sisteme de cercetare-proiectare asistate de calculator ● Mutații structurale în evoluția cererii pe plan mondial cu implicații asupra nivelului și calității fabricației

DEZVOLTATĂ în ultimii 20 de ani, industria de mașini-unelte din țara noastră are astăzi caracteristicile unei industrii moderne. Destinată în cea mai mare parte dotării tehnice cu mașini și utilaje a întregii economii, industria românească de mașini-unelte a cunoscut, în cincinalul trecut, cele mai rapide ritmuri de dezvoltare, coeficienții de intensitate ai acestei subramuri a industriei constructoare de mașini devansînd pe cei ai întregii ramuri din care face parte. Dacă în perioada 1976—1980 coeficientul de intensitate pe total industrie a fost de 1,000, industria constructoare de mașini-unelte pentru prelucrarea metalului a înregistrat un coeficient de 2,242 — din care 2,016 mașini-unelte așchietoare și 4,147 mașini-unelte de deformare plastică — față de numai 1,326 cît a înregistrat, de exemplu, industria constructoare de mașini.

Paralel cu dezvoltarea cantitativă a avut loc o diversificare a nomenclatorului de fabricație prin asimilarea unor noi tipuri și tipodimensiuni solicitate de economia națională, astfel încît numărul acestora în programele de fabricație a mașinilor-unelte a crescut de la 61 în 1965 la 208 în 1980. S-au realizat, totodată, mașini-unelte cu un grad sporit de complexitate prin pătrunderea elementelor de progres tehnic și, în primul rînd, prin impactul cu microelectronica. Ca urmare, au apărut, alături de mașinile-unelte convenționale, mașini-unelte cu comandă numerică (a căror pondere în valoarea producției marfă a anului 1983 a depășit 20%), manipulatoare și roboți industriali, mașini neconvenționale bazate pe tehnologii moderne de fabricație, ceea ce a condus la îmbunătățirea structurii producției acestei industrii și la majorarea gradului de satisfacere a necesităților economiei naționale de astfel de produse cu circa 13% în 1983, față de sfîrșitul cincinalului trecut.

■

PENTRU perioada viitoare, producția de mașini-unelte va trebui să răspundă din ce în ce mai mult cerințelor pieței interne și, mai ales, externe (întrucît peste 50% din producție va fi destinată exportului). Ea va fi puternic influențată de mutațiile ce vor avea loc în industrie — în special în industria construcțiilor de mașini, principalul beneficiar al acestei producții — pentru înfăptuirea obiectivului fundamental al planului cincinal 1986—1990 de dezvoltare puternică a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale. Astfel, în cadrul întreprinderilor din industria românească, ca rezultat al introducerii accelerate a progresului tehnic, al aplicării programelor de măsuri privind creșterea nivelului tehnic și calitativ, al realizării sarcinilor rezultate din programele de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic în perioada 1981— 1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000 și proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului, sînt de așteptat, pentru perioada 1986—2000, următoarele mutații calitative care vor influența structural fabricația de mașini-unelte:

● perfecționarea proceselor tehnologice de elaborare a semifabricatelor turnate, forjate, sau obținute prin deformare la rece, ștanțare, astfel încît adaosurile de prelucrare să fie minime, iar consumurile specifice medii de laminate feroase să se reducă, numai în industria constructoare de mașini cu 19%, în timp ce productivitatea muncii va crește, în toate sectoarele de producție, cu implicații asupra numărului de mașini-unelte folosite;

● menținerea fabricației de serie mică, individuală și mijlocie în condițiile creșterii gradului de concentrare a producției de produse finale, ale adîncirii specializării la nivelul subansamblelor, componentelor, accesoriilor și ale dezvoltării producției de elemente tipizate, îndeosebi electronice, microelectronice, pneumatice și hidraulice;

● creșterea gradului de complexitate a produselor din industria românească, care va solicita piese cu grade mai mari de precizie și cu proprietăți fizico-mecanice superioare, orientînd cererile viitoare spre mașini-unelte cu comandă numerică și control, roboți industriali, mașini-unelte de prelucrat metale prin procedee neconvenționale, centre de prelucrare, sisteme și celule flexibile;

● sporirea gradului de mecanizare, automatizare și robotizare a industriei, astfel încît ponderea producției industriale realizate în aceste sisteme să se ridice la 70% în 1987 și la peste 90% la sfîrșitul cincinalului viitor, în scopul asigurării unei creșteri a productivității muncii la 225% în 1990 față de 1980, ținînd seama de decalajele existente încă față de țările capitaliste avansate.

■

PE PLAN mondial, dezvoltarea accelerată a mijloacelor de automatizare a impulsionat o serie de modificări în industrie referitoare la: sistemele de producție, instalarea roboților, montajul automat și manipularea materialelor etc. Acestea au influențat cererea de mașini-unelte, în sensul creșterii necesarului, cerere orientată, în special, spre: mașini-unelte destinate prelucrării prin procedee tehnologice avansate — prelucrarea prin electroeroziune, electrochimică și cu laser — care tind ca, în 1987—1990, să înlocuiască 30% din procedeele obișnuite de prelucrare; mașini de rectificat electrochimice care vor completa, încă din 1990, mașinile clasice de rectificat; dotarea cu sisteme reglabile a mașinilor-unelte convenționale (strunguri, freze, mașini de alezat, mașini de rectificat) și dispozitive de alimentare automată pentru transportul pieselor între operații, pentru verificarea gradului de uzură al sculelor și înlocuirea lor automată; linii flexibile de fabricație pe bază de mașini-agregat multifuncționale și a celor pentru prelucrare pe baza tehnologiilor de grup; mașini-unelte așchietoare dotate cu instalații pe bază de laser; mașini-unelte cu comandă numerică dotate cu microcalculatoare speciale în locul hardware-ului uzual sau

Tabelul nr. 1

Evoluția producției mondiale de mașini-unelte cu comandă numerică în 1987 față de 1982

%

	1982	1987
Mașini-unelte cu comandă numerică total, din care:	100	100
— mașini-unelte comandate de la distanță prin calculator electronic (Direct Numerical Control)	10	25
— mașini-unelte cu N. C. echipate cu dispozitive de fixare automată a pieselor	10—15	25—30

a minicalculatoarelor; mașini-unelte care să permită reglarea adaptivă a calității suprafeței (inclusiv rectificarea) ; roboți industriali.

Potrivit datelor din prognozele efectuate de specialiștii din Institution of Production Enginners, Cranfield Institute of Technology și Henley Centre for Forecasting se așteaptă ca structura mașinilor-unelte din cîteva țări capitaliste dezvoltate în anul 1987, să înregistreze profunde modificări calitative (tabelul nr. 1). Ponderea cea mai mare o vor reprezenta mașinile-unelte cu comandă numerică și control (60% în Anglia, 50% în S.U.A., 40% în Japonia), urmate la un anumit decalaj de mașinile-unelte cu control numeric direct (30% în Japonia, 25% în S.U.A. și 10% în Anglia).

Pentru a răspunde acestor cerințe, marii producători de mașini-unelte din lume s-au angajat de pe acum într-un proces de modernizare a fabricației, caracterizat prin schimbări calitative constînd în : lărgirea gamei sortimentale și introducerea în fabricație a unor tipuri de mașini mai evoluate, adecvate pieselor ce urmează a se executa : perfecționarea sculelor și a procedeelor de execuție a lor și implementarea unor sisteme de conducere a gospodăriei de scule, de manipulare automată a pieselor (încărcare-descărcare la mașina-unealtă) ; echiparea mașinilor-unelte cu un număr cît mai mare de scule, asigurînd prelucrarea completă a piesei dintr-o singură prindere ; înlocuirea benzii perforate de la mașinile-unelte cu comandă numerică în proporție de 60% la nivelul anului 1987 ; înlocuirea, în unele cazuri, a batiurilor din materiale feroase cu batiuri din beton armat și în construcție cheson, umplute cu nisip ; creșterea gradului de ergonomicitate a mașinilor-unelte prin deservire comodă și eliminarea pericolelor de accidentare ; dotarea cu instalații pentru așezarea, scoaterea și deplasarea automată a pieselor pentru aproximativ 20% din mașinile-unelte de prelucrare a metalului, la nivelul anului 1990.

Din punct de vedere al structurii de fabricație, specialiștii de la Universitatea din Michigan și Society of Manufacturing din S.U.A. estimează ca principale tendințe :

— creșterea ponderii mașinilor cu comandă numerică în totalul producției de mașini-unelte, previzionîndu-se atingerea unui nivel de aproximativ 50% în anii 1990-2000 ; în ce privește structura producției de mașini-unelte cu comandă numerică, se preconizează pentru 1987 o serie de modificări semnificative față de 1982;

— dezvoltarea ponderată a mașinilor-unelte așchietoare prin menținerea în fabricație, și în continuare, a următoarelor tipuri tehnologice : mașini de rectificat, strunguri, mașini de frezat, mașini agregat, mașini de găurit, mașini de alezat și frezat, mașini de debitat, mașini de filetat, centre de prelucrare etc. ;

— intensificarea fabricației de mașini-unelte de deformare plastică și prin alte procedee neconvenționale, dată fiind extinderea acestora în deceniul '80 și în cel viitor ;

— devansarea ritmului de creștere a producției de mașini-unelte cu comandă numerică de către ritmul de creștere a producției de roboți industriali și orientarea acesteia către roboți industriali pentru manipularea automată a pieselor și sculelor precum și efectuarea operațiilor de fabricație cele mai diferite ca de exemplu : sudare, vopsire, montaj etc.

■

ÎN PREZENT, în lume, sînt circa 200 de firme care produc manipulatoare și roboți industriali în peste 450 de tipuri. Diversitatea domeniilor și a operațiilor în care sînt utilizați permite conturarea unei imagini privind structura acestei producții. Astfel, față de 1979, se conturează, pentru anul 1985, o creștere a ariei de aplicare a roboților în domeniul prelucrărilor și al sudurii cu arc (tabelul nr. 2).

Specialiștii sovietici, analizînd domeniile de utilizare a roboților industriali, prevăd chiar pentru perioada 1985—1990 următoarele schimbări în structura cererii, cu implicații directe asupra fabricației (tabelul nr. 3).

Avînd în vedere schimbările ce se întrevăd în structura cererii interne ca urmare a măsurilor întreprinse pe linia creșterii gradului de mecanizare, automatizare și robotizare — rezultate din programele de mecanizare, automatizare și robotizare a întregii activități industriale în cincinalul viitor —, precum și modificările previzibile în structura cererii externe, fabricația românească de mașini-unelte — așa cum rezultă din proiectul de Directive — se va confrunta, în cincinalul și deceniul următor, cu următoarele fenomene :

1) Schimbarea structurii de producție, în sensul creșterii ponderii unor grupe de produse, mai puțin reprezentate astăzi, dar care în viitor vor cunoaște o creștere continuă a cererii : mașini-unelte cu comandă program și afișaj de cote, centre de prelucrare, sisteme și celule flexibile, manipulatoare și roboți industriali, mașini-unelte de prelucrare a metalelor prin procedee neconvenționale. Se poate estima că, pentru a răspunde cererii interne și externe, structura viitoare a producției de mașini-unelte ar trebui să aibă următoarea configurație (tabelul nr. 4) :

Tabelul nr. 2

Evoluția numărului roboților industriali în domeniul prelucrărilor și al sudurii cu arc în 1985 față de 1979

— % —

Denumirea operației	1979	1985
— Prelucrare	40	80
— Forjare și presare la cald	30	60
— Forjare la rece	10	20
— Sudarea prin puncte	80	50
— Sudarea în arc	20	70

Sursa : „Tendance vedeckotechnickeho pokroku ve strojirenske oyroby", UVETI, 1982

Tabelul nr. 3

Modificarea cererii de roboți industriali în 1985—1990 față de 1982

— % —

Tipuri de roboți	1985	
— Roboți de sudură cu arc electric pentru industria de automobile	+20—24	+30—36
— Roboți pentru deservirea mașinilor de presat și a altor mașini-unelte	+20—25	+27—29
— Roboți pentru vopsire	—12—13	9—10

Sursa : „Vsesoiuznii ordena trudovogo krasnogo znameni naucino — issledovateliskii koniunkturnii institut" nr. 6/1982

Tabelul nr. 4

Structura producției românești de mașini-unelte în perioada 1990—2000

— % —

	1990	1995	2000
Total mașini-unelte	100,0	100,0	100,0
din care :			
— Mașini-unelte așchietoare	66,5	58,0	49,5
din care :			
● mașini convenționale	53,0	42,0	30,0
● mașini-unelte agregat, linii de transfer, linii flexibile, mașini speciale	13,5	16,0	19,5
— Manipulatoare și roboți industriali	1,5	3,0	5,0
— Mașini de deformare plastică	20,0	23,0	26,0
— Mașini-unelte neconvenționale	3,0	5,0	7,5
— Accesorii și ansambluri pentru mașini-unelte	9,0	11,0	12,0

2) Îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al mașinilor-unelte prin antrenarea cercetării proprii în rezolvarea unor probleme ca : reducerea consumurilor de materii prime, materiale și combustibili, creșterea preciziei de prelucrare, reducerea zgomotelor și a vibrațiilor mașinilor, utilizarea unor procedee moderne de deformare plastică în construcția mașinilor-unelte (procedeul izostatic, prin impulsuri electromagnetice și altele).

3) Specializarea mai accentuată a industriei de mașini-unelte prin realizarea, în principal, a unor sisteme de mașini cu nivel tehnic ridicat, dotate cu echipamente de semnalizare, măsură și control.

4) Adîncirea gradului de tipizare și modularizare a subansamblelor, reperelor și accesoriilor pentru eliminarea decalajelor existente în prezent în acest domeniu, asigurarea unui grad mai înalt de refolosire a elementelor tipizate (mai ales pentru mașinile-unelte agregat și cele speciale), în scopul creșterii competitivității produselor românești pe piața externă.

5) Extinderea sistemelor de cercetare-proiectare asistate de calculator, a organizării, tipizării și proiectării pe baza sistemelor morfologice în scopul reducerii duratei acestei faze în cadrul procesului de asimilare a unor noi produse și a alegerii soluției optime din multitudinea celor posibile.

Elena PELINESCU

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Producția fizică îndeplinită ritmic, la toate sortimentele

ASIGURAREA nivelurilor planificate ale producției fizice stabilite pentru fiecare ramură, întreprindere și centrală industrială, îmbunătățirea permanentă a structurii sortimentale și menținerea produselor realizate la limita de competitivitate atît pe plan intern cît și la export reprezintă obiective majore ale activității productive, care trebuie să polarizeze în cel mai înalt grad preocupările tuturor colectivelor de muncă. Experiența acumulată în fiecare unitate în perioada scursă de la începutul anului și pînă în prezent, rezultatele bune obținute de marea majoritate a întreprinderilor și centralelor industriale pe linia realizării integrale a planului fizic reprezintă — așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu la Consfătuirea de lucru de la C. C. al P.C.R. din septembrie a.c. — o bază solidă pentru mobilizarea în și mai mare măsură a eforturilor în vederea îndeplinirii și chiar depășirii sarcinilor pe acest an și pe întregul cincinal la toți indicatorii.

■

În CONCORDANȚĂ cu cerințele dezvoltării economico-sociale, ramura materialelor de construcții a înregistrat an de an ritmuri mari de creștere, impuse îndeosebi de asigurarea bazei materiale pentru realizarea obiectivelor industriale, agro-zootehnice, a construcțiilor de locuințe, social-culturale etc. În cadrul acestei ramuri, **Centrala materialelor de construcții (C.M.C.)-București,** unitate ce are în componență peste 45 de întreprinderi de profil, ocupă un loc prioritar prin volumul producției, diversificarea acesteia și rolul de coordonator de balanță pe țară la unele materiale de construcții de bază. Caracterul complex al activității centralei se concretizează în produse ale ceramicii fine (obiecte sanitare din porțelan, plăci de faianță, gresie), ceramicii brute pentru construcții (blocuri ceramice, cărămizi, țagle), prefabricate din beton armat și beton celular autoclavizat pentru construcții de locuințe, social-culturale, hale industriale și construcții agro-zootehnice, mase plastice pentru construcții, materiale hidroizolatoare, produse din marmură și vată minerală etc.

Sarcinile deosebite ce au stat în fața colectivelor de oameni ai muncii din cadrul întreprinderilor de profil în perioada de la începutul anului și pînă în prezent au impus **orientarea eforturilor spre valorificarea deplină a tuturor rezervelor interne,** pentru asigurarea unui salt calitativ și cantitativ în întreaga activitate economică.

Demn de relevat este faptul că, la nivelul centralei, al fiecărei întreprinderi în parte, preocupările pentru realizarea integrală a producției fizice sînt permanent îmbinate cu cele orientate spre **creșterea calității produselor**

● Dublul efect al promovării tehnologiilor moderne : creșterea productivității muncii și reducerea consumurilor materiale ● Asimilarea în fabricație a noilor produse = diversificarea ofertei și creșterea exportului ● Factor hotărîtor în realizarea integrală a planului : utilizarea la întreaga capacitate a fondurilor fixe ● Eforturile furnizorilor de utilaje și materii prime se cer aliniate la cerințele întreprinderilor beneficiare

fabricate, înnoirea continuă a producției, sporirea eficienței economice. În sprijinul acestei afirmații este relevant faptul că, în prezent, **centrala exportă un număr însemnat de produse în peste 10 țări,** produse competitive, a căror gamă este supusă permanent unui proces de înnoire și diversificare. De asemenea, îndeplinirea planului producției fizice în perioada analizată a avut loc în condițiile realizării în procent de 100,9% a productivității muncii, reducerii cu 2,0 lei a cheltuielilor totale la 1000 lei producție marfă, asigurării unui **grad de înnoire a producției de peste 34%.**

Analiza corelată a factorilor de influență care au determinat obținerea unor rezultate superioare în realizarea producției fizice, în cele 8 luni care au trecut de la începutul anului, scoate în evidență existența unor direcții prioritare de acțiune.

În primul rînd trebuie menționate acțiunile întreprinse în comun de specialiștii întreprinderilor centralei și cercetătorii institutului de profil pentru **asimilarea unor produse noi,** care să contribuie atît la creșterea productivității muncii, cît și la diversificarea gamei sortimentale, în scopul satisfacerii într-un grad ridicat a necesităților beneficiarilor interni și externi. Astfel, produselor asimilate în fabricație în anul trecut (stabilizatori pentru mase plastice, pigmenți și coloranți ceramici, adezivi T. N.), li s-au adăugat în anul acesta altele (nisip zirconifer micronizat, utilizat în obținerea ceramicii fine — producător întreprinderea „Cesarom"-București; produse izolatoare „Rockwool" pentru industria construcțiilor navale — furnizor Întreprinderea de materiale izolatoare-Berceni; fibre ceramice rezistente la temperaturi de 600—1 200° C ș.a.).

O altă direcție de acțiune în vederea asigurării condițiilor — în special în domeniul creșterii productivității muncii — necesare realizării integrale a planului fizic (dar și obținerii unei eficiențe sporite prin reducerea consumurilor materiale și de forță de muncă) a constituit-o și o constituie în continuare **promovarea în procesul de fabricație a unor tehnologii moderne, de mare randament.** În acest context se înscrie introducerea tehnologiei de ardere a obiectelor sanitare în cuptoare tunel cu flacără directă la întreprinderile de materiale de construcții din Roman și Lugoj, a celei de obținere a placajului monostrat prin ardere la întreprinderea „7 Noiembrie"-București, utilizarea apelor geotermale și a energiei solare în procesul de uscare a produselor ceramice de către Întreprinderea de produse ceramice din Jimbolia etc. Concomitent, la nivelul întreprinderilor centralei, preocupările pentru îmbogățirea zestrei tehnologice sînt însoțite de diverse acțiuni menite să conducă la **creșterea gradului de mecanizare** atît a unor operații de bază ale procesului de producție — cum ar fi cele de formare, echipare și finisare a elementelor prefabricate — cît și a celor auxiliare (încărcare-descărcare, transport și manipulare).

■

INFLUENȚE pozitive în realizarea producției fizice au avut, în marea

În primele 8 luni ale acestui an, pe ansamblul Centralei materialelor de construcții la principalele sortimente ale producției fizice au fost îndeplinite și chiar depășite sarcinile de plan : la prefabricate mari din beton armat pentru locuințe — 101,1% (producție peste plan : + 10,1 mii mc) ; b.c.a. — 103,3% (+37,6 mii mc) ; faianță și majolică pentru pereți — 101,3% (+44,7 mii mp) ; obiecte sanitare — 101,2% (+167 t).

Realizarea producției fizice a permis livrarea la export a peste 6 000 t obiecte sanitare, 2 000 mp plăci faianță, 2 000 mp covor p.v.c., 6 mil. mp carton bitumat ș.a.

Printre întreprinderile cu bune rezultate în realizarea unor diverse sortimente ale producției fizice se numără cele de materiale de construcții din Roman, Brașov și Odobești (pentru producția de prefabricate), întreprinderea „Cesarom" — București, cea de produse din ceramică fină — Cluj-Napoca precum și cea de materiale de construcții din Bucov (în domeniul fabricării faianței și a obiectelor sanitare).

majoritate a întreprinderilor, acțiunile întreprinse în vederea **utilizării la maximum a fondului de timp disponibil al instalațiilor și utilajelor din dotare.** În acest sens, printr-o mai bună organizare a aprovizionării locurilor de muncă cu materii prime și materiale, prin realizarea conform graficelor întocmite a reviziilor tehnice și a reparațiilor curente, prin organizarea superioară a activităților ocazionate de efectuarea reparațiilor capitale, la nivelul centralei s-a reușit înregistrarea unor indici superiori de utilizare extensivă a cuptoarelor de ardere a produselor ceramice, mașinilor de format prin presare, instalațiilor de împîslit fibre de sticlă.

Menționăm, de asemenea, și preocupările îndreptate spre **încadrarea în normele de consum de materii prime și materiale și asigurarea unui nivel tehnic și calitativ ridicat tuturor produselor.** Referitor la primul aspect este de reliefat faptul că la nivelul centralei s-au obținut, în primele 8 luni ale acestui an, importante economii de materii prime și materiale (numai prin reducerea consumurilor specifice s-au înregistrat economii de peste 69 mil. lei, iar prin creșterea gradului de valorificare a materiilor prime economii de circa 4 mil. lei), ceea ce a permis, evident, producerea suplimentară a unor însemnate cantități de b.c.a., panouri din beton armat pentru locuințe ș.a.

În ce privește asigurarea unui nivel tehnic și calitativ ridicat tuturor produselor realizate — condiție fără de care realizarea integrală a producției fizice devine practic ineficientă — trebuie să arătăm că, pe total centrală, **ponderea producției produselor de calitatea I în totalul producției pe calități s-a situat în semestrul I a.c. peste prevederile de plan.** Ca urmare a preocupărilor susținute din partea întreprinderilor de profil de a transpune în practică orientările și sarcinile trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în domeniul creșterii calității și fiabilității tuturor materialelor de construcții, pot fi evidențiate numeroase acțiuni, printre care menționăm : ● realizarea într-un grad ridicat de finisare a panourilor mari destinate construcțiilor de locuințe și a cabinelor sanitare complet finisate și echipate ; ● obținerea de noi tipuri de coloranți și materiale de decorare pentru produsele de ceramică fină ; ● asimilarea unor produse termoizolatoare din fibre minerale din bazalt.

■

CU TOATE CĂ rezultatele obținute în îndeplinirea planului fizic la toate sortimentele pot fi considerate bune, la unele întreprinderi chiar foarte bune, ele nu reflectă încă posibilitățile reale existente în unitățile de profil în această direcție. Există încă serioase rezerve care țin atît de activitatea proprie a întreprinderilor cît și de colaborarea, pe diverse planuri, cu alte unități economice și a căror valorificare este de natură să asigure premisele necesare ridicării nivelului tehnic și calitativ al producției, în condițiile onorării integrale a contractelor încheiate cu beneficiarii interni și externi. Astfel, se cer grabnic anihilate efectele negative ale utilizării unor instalații sub nivelul parametrilor tehnici (cazul liniei de împîslitură din fibre de sticlă bitumată de la Întreprinderea de materiale izolatoare Șimleul Silvaniei), sau ale nerealizării integrale a indicilor de utilizare a fondului de timp planificat pentru anumite mașini și utilaje din dotarea unor întreprinderi de profil, ca „7 Noiembrie", „Marmura"-București, I.P.B. Ungheni. Pentru aceasta, în urma analizării cauzelor care generează asemenea neajunsuri, au fost luate măsuri concrete de eliminare a lor, a căror efecte nu s-au lăsat prea mult așteptate. De asemenea, o atenție deosebită se acordă **respectării întocmai a tehnologiilor de fabricație,** astfel încît să nu se mai repete cazuri de neasigurare a condițiilor de fluidificare a bitumului în băile de impregnare, a presiunii și temperaturii la autoclavizarea produselor din b.c.a. etc.

În realizarea planului producției fizice la toate sortimentele de către fiecare întreprindere în parte, rezerve importante se regăsesc și în **colaborarea între unitățile centralei și diverși furnizori.** Astfel, ca urmare a nelivrării la termen de către anumiți furnizori a unor mașini și utilaje necesare realizării planului de investiții, în primele 8 luni ale anului, importante capacități de producție nu au putut fi conectate la vreme la circuitul productiv. Este cazul modernizării și dezvoltării secției de b.c.a. din cadrul Întreprinderii de materiale de construcții din Doicești, care nu s-a putut finaliza nici pînă acum, datorită nelivrării de către întreprinderea „Progresul" Brăila a mașinii de tăiat b.c.a., iar de către întreprinderea de utilaj chimic „Griviția Roșie" a două bucăți autoclave. De asemenea, Întreprinderea de utilaj chimic și forjă din Rm. Vîlcea prezintă restanțe în livrarea celor 18 autoclave contractate cu Fabrica de prefabricate din Tr. Severin și Întreprinderea de materiale de construcții-Odobești pentru realizarea unor secții de b.c.a.

Greutăți în realizarea sarcinilor de plan au întîmpinat întreprinderile din componența centralei și în domeniul **asigurării cu cantitățile necesare de materii prime și materiale.** În această direcție, neajunsuri se înregistrează în fabricația tuburilor din beton armat precomprimat necesare agriculturii, fabricație pentru care Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale nu a asigurat încă cote și repartiții pentru întreaga cantitate de sîrmă necesară.

Sigur că aceste neajunsuri au afectat într-o măsură hotărîtoare modul de realizare a indicatorilor fizici și de eficiență atît la nivelul întreprinderilor cît și pe total centrală. Acțiunile întreprinse în ultimul timp pentru remedierea acestor stări de lucruri au făcut posibilă asigurarea, pentru perioada imediat următoare, a condițiilor necesare realizării integrale, pînă la sfîrșitul anului, a sarcinilor de plan la producția fizică, încadrării ferme în graficele de livrări către beneficiarii interni și externi. Totodată, măsurile luate pe parcurs, precum și cele preconizate pentru perioada următoare, vor crea premisele demarării cu bune rezultate a producției în anul viitor, ceea ce reprezintă o opțiune sigură pentru îndeplinirea integrală a obiectivelor stabilite centralei noastre prin planul național unic de dezvoltare economico-socială, precum și prin planul cincinal.

Ion RĂVAR
director economic,
Centrala materialelor de construcții

Dezbateri în mari unități industriale

REDUCEREA CHELTUIELILOR MATERIALE LA 1000 LEI PRODUCȚIE MARFĂ (III)

PUBLICĂM în acest număr ultima parte a dezbaterii organizată de „Revista economică" cu sprijinul Comitetului județean Vrancea al P.C.R. pe tema „Reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă".

● Atragerea în circuitul productiv a tuturor resurselor refolosibile

ATRAGEREA în circuitul economic a tuturor resurselor refolosibile amplifică posibilitățile de realizare a unor cantități sporite de materii prime și, prin realizarea unor producții suplimentare, asigură diminuarea cheltuielilor materiale de unitatea de produs, a costurilor de producție. În dezbatere au fost relevate acțiunile și măsurile luate în vederea colectării și utilizării cu eficiență sporită a tuturor materialelor refolosibile.

Soluții pentru valorificarea unor resurse

Liviu ȘTEFANIU: „Specificul producției noastre permite reciclarea materialelor refolosibile, întrucît marea majoritate a produselor ce le realizăm utilizează ca materie primă masele plastice și bachelita. Așa că, orice cădere de materie primă în procesele de fabricație devine resursă utilă pentru noi produse. Această acțiune, în coroborare cu măsurile de diminuare a greutății unor produse, introducerea de tehnologii care conduc la consumuri mai reduse în procesele de fabricație a permis ca **în semestrul I a.c. nivelul cheltuielilor totale la 1 000 lei producție marfă să fie mai mic cu 3,1 lei, iar al celor materiale să se încadreze în prevederi.** Între măsurile aplicate care se înscriu cu o bună eficiență amintim: valorificarea aproape în întregime a resurselor refolosibile de materiale plastice termoplate prin măcinare și a bachelitei; dozarea rațională a materiilor prime la matrițele de presat bachelită; introducerea pastilizării materialelor la toate reperele realizate prin presare; recuperarea și refolosirea tuturor reperelor metalice prin recondiționare sau retușări.

Apreciem că rezultatele prezentate ar fi fost mai consistente dacă nu ne-am fi confruntat cu unele neajunsuri proprii, cît și din afara întreprinderii noastre. Vreau să arăt, și aceasta nu reprezintă o scuză, că unitatea noastră este foarte tînără, avînd un număr mare de cadre în formare. Această situație specifică atrage după sine unele inconveniente, îndeosebi în respectarea tehnologiilor, cît și în utilizarea rațională a materiilor prime. Ne străduim ca prin diferite acțiuni — asistență la locul de muncă, schimburi de experiență, școlarizare etc. — să accelerăm procesul de instruire și pregătire profesională a întregului colectiv. Totodată, am luat măsuri ca înaintea introducerii în fabricație a unor produse să se determine capacitatea de curgere la toate loturile de bachelită, evitînd astfel rebutarea unor piese din pricina calității materiei prime. De asemenea, s-a executat un număr sporit de dispozitive și utilaje de debavurat reperele cu o configurație complexă, unde nu se pot folosi scule clasice, măsură ce conduce la creșterea productivității muncii și a calității reperelor executate; s-a intensificat utilizarea unor înlocuitori de materii prime deficitare (aminoplastul la execuția unor repere); s-au întocmit instrucțiuni de ambalare, manipulare și transport a produselor, avînd în vedere că marea parte a lor este fragilă etc. Aceste acțiuni pot conduce la reducerea cu cel puțin 1% a consumurilor materiale, concretizîndu-se într-o economie la nivelul acestui an de cel puțin 500 mii lei. Pentru a lucra mai economic **este necesar ca și unii furnizori, îndeosebi Combinatul chimic Făgăraș, să acorde mai multă atenție calității materiilor prime** ce se livrează, întrucît acestea uneori nu se înscriu în normativele tehnice stipulate în contracte. Dacă nu ar exista și astfel de deficiențe, unitatea noastră ar putea reduce cu încă cel puțin 1% cheltuielile efectuate pentru aducerea la calitatea corespunzătoare a unei însemnate cantități de materii prime aprovizionate.

Sînt și alte posibilități ce se cer mai mult fructificate. Avem în vedere studierea la alte unități de profil asemănător a modului de recuperare și refolosire a unor resurse mai puțin atrase în circuitul productiv în întreprinderea noastră; amplificarea asistenței tehnice cu ajutorul centralei industriale și a Institutului de cercetare și inginerie tehnologică de profil. Toate acestea, ținînd seama de condițiile în care își desfășoară activitatea unitatea noastră, vor avea ca efect ridicarea calității produselor, valorificarea totală și eficientă a resurselor aprovizionate, precum și reducerea costurilor sub cele normate".

La dezbatere au participat: **Constantin I. CONSTANTIN**, secretar cu probleme economice, și **Daniel BOGDAN**, activist, Comitetul județean Vrancea al P.C.R.; **Laurențiu VEBER**, director al Întreprinderii de scule și elemente hidraulice — Focșani; **Ovidiu BUTUCESCU**, contabil șef la Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Focșani; **Emil PRODAN**, contabil șef la Întreprinderea de materiale de construcții Doaga; **Nicolae BĂLAN**, contabil șef la Combinatul de prelucrare a lemnului Focșani; **Ion SECUI**, director al Combinatului de celuloză și hîrtie Adjud; **Costică BOROȘ**, contabil șef la Întreprinderea de tricotaje Panciu; **Titi FENDU**, șef serviciu financiar la Întreprinderea de confecții Focșani; **Vasile POPA**, director al Întreprinderii „Integrata" — Adjud; **Elena IOACHIM**, director al Filaturii de lînă pieptănată Focșani; **Ion IANOVICI**, președinte al Uniunii județene a cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor Vrancea; **Liviu ȘTEFANIU**, director al Întreprinderii de aparataj electrotehnic pentru instalații Focșani; **Matei I. LEICA**, contabil șef la Întreprinderea de prelucrare mase plastice Focșani; **Dumitru MOCANU**, director al Întreprinderii „Chimica" — Mărășești.

Matei I. LEICA: „Evident, valorificarea deplină și eficientă a materiilor prime aprovizionate, inclusiv prin atragerea în circuitul economic a resurselor refolosibile, permite, așa cum practica a dovedit, reducerea cheltuielilor materiale pe fiecare unitate de produs. În ce ne privește, asemenea acțiuni ne-au permis în primul semestru din acest an ca, atît la cheltuielile totale, cît și la cele materiale, să realizăm economii între 1—3 lei la 1 000 lei producție marfă. Specificul unității noastre oferă posibilitatea ca materialele refolosibile să fie utilizate cu bună eficiență. Prin măcinare, de pildă, masele plastice, foliile de polietilenă (deșeu sau uzate) se folosesc la realizarea de pungi și saci. Concomitent însă, acțiunile desfășurate au urmărit reducerea grosimii fibrelor, foliilor pentru solarii, sacilor și pungilor, fapt concretizat în economisirea a peste 1 200 kg materii prime.

Ținînd seama de posibilitățile mari existente în ce privește colectarea maselor plastice cuprinse în diferite bunuri uzate de la populație sau în deșeuri rezultate din activitatea unităților economice, considerăm că se face puțin pentru aceasta, pierzîndu-se mari valori materiale. O mai amplă acțiune de colectare a maselor plastice refolosibile ar completa o importantă cantitate de materie primă necesară în unitățile cu specific de prelucrare a acestora. Considerăm, totodată, că **este necesar să fie urgentate studiile pentru găsirea unor tehnologii care să asigure valorificarea unor resurse (unele tipuri de anvelope, diferite sortimente de mase plastice, diferite substanțe chimice complexe** etc.) **care în prezent fie că sînt stocate la diferite unități, fie că, pur și simplu, sînt aruncate în grămezile de gunoi."**

Inițiative cu putere de generalizare

Daniel BOGDAN: „În județul nostru există o preocupare permanentă pentru recuperarea resurselor refolosibile atît din unitățile economice cît și de la populație. În acest sens, s-a urmărit ca marea lor majoritate să fie prelucrate în unitățile economice unde s-au produs, urmînd ca resursele fără întrebuintare în întreprinderile respective să fie redistribuite, prin intermediul I.R.V.M.R., în diferite sectoare de activitate care solicită foarte mult materiile prime respective. Avem o experiență bună în acest sens. Astfel, de o bună perioadă de timp, Întreprinderea de mase plastice Focșani, de exemplu, folosește ca materie primă folie de la unitățile economice din agricultură, precum și de la întreprinderea județeană de recuperare. De asemenea, o parte din producția de bunuri de larg consum — cum este cea a cooperației de consum, a cooperației meșteșugărești etc. — se realizează cu astfel de resurse refolosibile.

Se poate spune că activitatea de recuperare a resurselor refolosibile, ca mijloc eficient de valorificare a materiilor prime disponibile și de reducere

în mare măsură a cheltuielilor materiale, este bine coordonată la nivelul județului. Această acțiune a fost completată cu măsuri de testare a pieței pentru produsele obținute din asemenea resurse refolosibile, prin înființarea unor magazine de prezentare și desfacere, a unor expoziții periodice care s-au bucurat de atenția publicului și s-au dovedit eficiente pentru activitatea întreprinderilor industriale.

Același sistem a fost aplicat și în cazul colectării și valorificării hîrtiei și ambalajelor de sticlă. Ideea de la care s-a pornit a fost aceea de a valorifica pe cît posibil integral, pe plan local, toate aceste resurse. Întregul volum de hîrtie care se recuperează este, practic, reintrodus în circuitul productiv la Combinatul de celuloză și hîrtie de la Adjud. În același timp, am conceput împreună cu întreprinderea de gospodărie comunală un sistem de colectare a hîrtiei în containere, inclusiv de la populație, care să asigure valorificarea integrală a fiecărui gram.

O experiență similară avem și în ce privește ambalajele de sticlă, care pînă nu de mult erau supuse unui proces destul de complicat de redistribuire în cadrul județului. Practic, se realizau transporturi încrucișate, fără eficiență economică între județul nostru și cele limitrofe. În prezent, toate ambalajele de sticlă colectate în județ (este vorba de milioane de sticle), se utilizează exclusiv în cadrul întreprinderilor vrîncene. Toate aceste măsuri asigură condițiile necesare diminuării în mai mare măsură a cheltuielilor materiale, creșterii eficienței economice.

Evident, problemele care ne preocupă sînt cele ce vizează găsirea, cu ajutorul specialiștilor, a unor tehnologii adecvate pentru recuperarea și valorificarea unui însemnat volum de resurse, care încă nu au fost introduse în circuitul productiv. Totodată, specialiștii din întreprinderile vrîncene trebuie să găsească, pe baza testării în continuare a pieței, soluții pentru fabricarea de bunuri materiale de calitate, cu funcțiuni multiple și la costuri reduse".

● Concordanță între nivelul tehnic-calitativ și costurile de producție

Constantin I. CONSTANTIN : „Județul nostru se numără printre cele ce au beneficiat în ultimii ani de însemnate fonduri de investiții alocate pentru dezvoltarea industriei, ca urmare a politicii partidului de ridicare a tuturor zonelor țării pe noi trepte de civilizație și bunăstare. Dispunem în prezent de unități industriale constructoare de mașini, chimice, de materiale de construcții, ale industriei ușoare etc. Dotate cu tehnică de prim rang, toate unitățile au reușit, în perioade relativ scurte, să atingă parametrii proiectați, realizînd produse într-o gamă larg diversificată, atît pentru nevoile interne, cît și pentru export.

În cei 3 ani care au trecut din acest cincinal toate unitățile vrîncene au reușit să se încadreze în prevederile de plan la indicatorul cheltuieli materiale la 1 000 lei producție marfă, multe reușind chiar să realizeze însemnate economii datorită reducerii consumurilor sub nivelul planificat. Și în acest an, pe primele opt luni, cu excepția a 5 unități, toate celelalte au reușit să se încadreze în prevederi, obținînd însemnate reduceri ale cheltuielilor materiale la 1 000 de lei producție marfă. S-au economisit astfel 490 tone metal, 5 650 tone combustibil convențional, 1 080 MWh energie electrică etc.

Rezultate deosebite în reducerea consumurilor materiale au înregistrat întreprinderile de scule și elemente hidraulice Focșani, chimică Mărășești, de materiale de construcții Doaga, de vase emailate și de confecții din Focșani, Combinatul de celuloză și hîrtie Adjud. Acestea au obținut reduceri ale consumurilor specifice la principalele produse fizice, cum ar fi : 7,3% la sulfat de sodiu pentru detergenți, 1,3% la bușteni de fag pentru cherestea, 13,6% la materiale pentru confecții textile, 3,6% la țesături din bumbac și altele.

Pe linia **recuperării și recondiționării pieselor de schimb și subansamblelor,** factori ce au o influență deosebită asupra reducerii cheltuielilor materiale pe unitatea de produs, deși sarcinile planificate au crescut în acest an față de 1983 de la 21 800 mii lei la 26 925 mii lei, rezultatele obținute în majoritatea întreprinderilor depășesc prevederile. La sfîrșitul semestrului I a.c. valoarea pieselor de schimb recondiționate și refolosite s-a ridicat la 17 426 mii lei, ceea ce reprezintă 64,7% din planul anual. Rezultate bune s-au înregistrat îndeosebi la C.P.L. Focșani (65,9%), I.F.E.T. Focșani (55,3%), Întreprinderea de prelucrări mase plastice Focșani (64,3%) și altele. Mai mult decît atît, la Întreprinderea forestieră de exploatare și transport Focșani s-au asimilat tehnologii de execuție pentru 52% din necesarul de piese de schimb (arbori cotiți, axe, cutii de viteză, motoare), reducîndu-se prin aceasta timpul de imobilizare în reparații a mijloacelor de transport cu 15% față de durata normată. La I.S.E.H. Focșani, existînd o dotare corespunzătoare, au fost preluate, pentru recondiționări, toate piesele și subansamblele uzate de la unitățile din zona industrială din sudul orașului Focșani. În acest mod, sarcinile pe primul semestru al acestui an în acest domeniu s-au realizat în procent de 193,5%, ponderea deținînd-o produsele de complexitate mare, așa cum sînt pompele hidraulice, discurile de ambreiaj, axele canelate, planetarele etc.

Recuperarea resurselor refolosibile rezultate din procesul de producție a constituit, de asemenea, o preocupare permanentă în majoritatea unităților economice, organizîndu-se linii tehnologice și locuri de muncă specializate în cadrul secțiilor de producție pentru reintroducerea acestora în procesul de fabricație. Astfel, la nivelul semestrului I a.c. sarcinile de plan în acest domeniu pe ansamblul industriei județului s-au realizat în proporție de 123,1%, din care : la oțel 143,2%, aluminiu 109,2%, plumb 127,3%, bronz 105,2% ș.a.

Cu toate acestea, trebuie să arătăm că în primul semestru, la nivelul județului, sarcinile de reducere a cheltuielilor totale și materiale la 1 000 lei producție marfă nu au fost îndeplinite, ci, dimpotrivă, prevederile au fost depășite cu 20,10 lei și respectiv 10,10 lei. Pentru fiecare caz în parte a fost analizată, la nivelul biroului Comitetului județean, situația existentă, stabilindu-se măsuri pentru încadrarea în nivelul cheltuielilor prevăzute și recuperarea depășirilor, astfel încît pînă la finele anului toate unitățile industriale din județ să se prezinte cu realizări corespunzătoare condițiilor de care dispun. Situații mai grele apar în cazul a două unități, respectiv Întreprinderea de morărit și panificație și Întreprinderea viei și vinului, unde, alături de unele neajunsuri proprii, există și anumite necorelări ale indicatorilor planificați.

Utilizarea economicoasă, superioară a materiilor prime și energiei, încadrarea în normele de consumuri constituie — așa cum de altfel au subliniat toți cei care au luat cuvîntul în cadrul dezbaterii — principala sursă de reducere a cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă. Promovînd tehnologii noi, valorificînd deplin resursele refolosibile, îmbunătățind structura producției, ridicînd calitatea produselor, majoritatea întreprinderilor noastre au reușit să realizeze însemnate economii, obținînd de cele mai multe ori din aceeași cantitate de materii prime un număr sporit de produse. Nu același lucru s-a petrecut, de pildă, la Întreprinderea metalurgică Focșani, Integrata și C.C.H. Adjud, unde, datorită unor deficiențe în organizarea producției, în respectarea tehnologiilor de fabricație, în realizarea de produse la parametrii de calitate prevăzuți, s-au consumat în plus mari cantități de metal, lemn pentru celuloză, fibre textile, combustibil și energie, cu efecte negative asupra încadrării în costuri și în asigurarea necesarului de materii prime pentru realizarea producției fizice planificate.

În contextul dezbaterii noastre socot că trebuie să se aibă în vedere faptul că diferitele neajunsuri cu care s-au confruntat unele întreprinderi vrîncene au drept cauză și nivelul încă necorespunzător al pregătirii unor cadre, lipsa de experiență. Totodată, apreciem că în măsura în care centralele industriale, ministerele de resort vor înțelege să ajute mai multe unitățile noi, atît prin cadre experimentate cît și prin asistență tehnică, timpul de rodare cît și de încadrare în toți parametrii de plan se va scurta, fiecare întreprindere putînd realiza producția și indicatorii de eficiență.

Avem, atît în acest an, cît și în cei ce urmează, sarcini deosebite pe linia creșterii producției și a eficienței economice. Depunem eforturi susținute pentru a răspunde tuturor comandamentelor ce rezultă din ultimele documente de partid, pentru ca fiecare unitate industrială din județ să realizeze ritmic sarcinile fizice de plan, în condițiile reducerii accentuate a cheltuielilor materiale pe fiecare unitate de produs. Conjugarea la aceste eforturi și a furnizorilor de materii prime și materiale, a celor angrenați în mecanismul de cooperare interuzinală, în sensul respectării obligațiilor contractuale, este de natură să contribuie substanțial la ridicarea eficienței economice a întregii activități din fiecare întreprindere a județului nostru".

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. GORIE
C. BÂRNEA

OPINII

Autoaprovizionarea alimentară teritorială și valorificarea integrală, superioară a tuturor resurselor locale de producție agricolă (II)

Cooperarea în producție între gospodăria obștească și gospodăria personală

COOPERAREA în domeniul schimbului de produse agricole nu poate valorifica însă mai mult decît se produce, decît disponibilitățile rezultate din procesul de producție. De aceea, și din acest punct de vedere, producția, respectiv sporirea producției agricole, rămîne piatra unghiulară a programului de autoaprovizionare teritorială. Dintre multiplele posibilități, modalități și căi de sporire a producției agricole în țara noastră, ne vom opri asupra uneia — respectiv **cooperarea în producție între gospodăria obștească și gospodăria personală**, ca parte componentă a Programului de sporire a producției agricole în gospodăriile populației, neglijarea ei ar afecta (iar pe alocuri afectează deja) valorificarea integrală și superioară a resurselor de producție din agricultura cooperatistă în vederea bunei aprovizionări teritoriale.

Așa cum se știe, cooperativa agricolă de producție are două părți componente specifice, strîns legate între ele prin relații de dependență, dar care nu pot fi concepute separat și cu atît mai mult nu pot fi socotite unități de producție distincte: gospodăria obștească și gospodăria personală. Ele au luat ființă în același timp (crearea gospodăriei obștești determinînd apariția gospodăriei personale) și au aceeași bază social-economică: proprietatea obștească (cooperatistă) asupra principalului mijloc de producție — pămîntul — și munca proprietarilor-cooperatori. Numai că **în raport cu gospodăria obștească, gospodăria personală are un caracter anex.** Ea poate coexista alături și prin intermediul gospodăriei obștești, dar nu de sine stătător. Dependența economică a gospodăriei personale față de cea obștească, de la care îi provin însemnate resurse de producție materiale și financiare, nu diminuează rolul ei complementar, aptitudinea sa de a practica cu eficiență sporită anumite ramuri și culturi agricole (știut fiind faptul că teza cu privire la superioritatea marii producții în agricultură este valabilă în anumite limite, determinate, printre altele, și de condițiile naturale). Este clar că în cadrul acestor relații de dependență și complementaritate a gospodăriei personale față de gospodăria obștească, singura modalitate de valorificare superioară a resurselor de producție din cadrul cooperativei agricole de producție (privită ca unitate între gospodăria obștească și cea personală) este cooperarea lor în producție.

Politica agrară a partidului în această direcție este reflectată în diferite documente programatice. Însuși statutul C.A.P., precum și al C.U.A.S.C. menționează — printre scopurile declarate — sprijinirea gospodăriilor personale ale membrilor cooperatori în sporirea producției agricole, inclusiv prin organizarea loturilor personale în sole speciale, executarea mecanizată cu plată a principalelor lucrări agricole, livrarea de semințe, material săditor și îngrășăminte chimice.

Atenția acordată sporirii producției agricole în gospodăriile personale se poate vedea din schimbarea prevederii statutare referitoare la numărul de animale de producție, păsări, iepuri de casă, stupi de albine și altele, care în prezent nu mai este limitat. În schimb, se statuează numărul minim de animale pe o gospodărie personală — o vacă sau 2—3 capre pentru lapte, 10 oi, un porc, 15 găini ouătoare și 50 de pui pentru carne, efectiv suficient pentru a asigura nevoile proprii de consum și a permite și contractarea de produse animaliere pentru fondul centralizat al statului.

Pornind de la unitatea care trebuie să existe între gospodăria obștească și gospodăria personală, Legea retribuirii muncii în unitățile agricole cooperatiste a stabilit că toate cooperativele agricole de producție au obligația ca la întocmirea planului și repartizarea producției planificate să asigure, în raport cu numărul și speciile de animale și cu normele de consum stabilite, furajele de volum necesare atît pentru nevoile proprii, cît și pentru cooperatorii care dețin animale. Statutul C.A.P. menționează că, pe lîngă furaje de volum, cooperatorii care contractează livrarea de animale și de produse animaliere la fondul de stat beneficiază și de suprafețe de teren pentru producerea furajelor în cultura a doua, iar contractanților de animale erbivore sau de produse animaliere de la acestea li se atribuie și suprafețe de fînețe pentru recoltare, cu plata în natură. Acești cooperatori beneficiază cu prioritate de islazuri comunale, pășuni în păduri și goluri de pădure și de alte suprafețe de teren pentru pășunatul animalelor. Mai mult decît atît, pentru a veni în sprijinul gospodăriilor personale, ca și al cooperativelor, s-a stabilit ca terenurile izolate, greu accesibile, care nu se pot comasa și lucra mecanizat, să fie repartizate cooperatorilor pentru a le cultiva pe o perioadă de 3—5 ani. În acest caz, retribuirea muncii se face în natură, în proporție de pînă la 50% din producția obținută, cu condiția recuperării în întregime a cheltuielilor efectuate de cooperativă și realizării unui beneficiu de minimum 5%.

Printr-un astfel de sistem coerent de măsuri s-au creat bazele unei largi cooperări între cooperativă și gospodăriile personale în folosirea resurselor de producție. Aplicarea lor consecventă impune să se acționeze în continuare în următoarele direcții :

a) **gospodăriile personale să se bucure de tot sprijinul și asistența tehnică proprii sectorului socialist al agriculturii,** inclusiv prin stațiunea de mecanizare a agriculturii și prin corpul de agronomi și medici veterinari din cadrul cooperativei ;

b) **cooperarea în producție între gospodăria obștească a C.A P. și gospodăria personală, prin specializarea lor în funcție de specificul resurselor de producție de care dispun.** Din acest punct de vedere, pentru **gospodăria obștească,** deținătoarea unor întinse suprafețe de teren, asistată de mijloace tehnice moderne, cu o mare contribuție la constituirea fondului central de produse agricole al statului, credem că este mai indicată **axarea pe culturile care permit promovarea pe scară largă a mecanizării și realizarea unei activități rentabile, cu consumuri reduse de muncă vie pe unitatea de produs.** Cît

*) Prima parte a apărut în nr. 39/1984 al revistei

privește **gospodăria personală**, în funcție de specificul resurselor ei de producție, orientarea cea mai potrivită ar fi spre **ramurile și culturile cu consum mare de forță de muncă pe unitatea de produs, dar și aducătoare de venituri mari la unitatea de suprafață.**

Valorificarea deplină a resurselor specifice gospodăriei personale

O ASEMENEA ORIENTARE se justifică, în primul rînd, prin suprafața de teren limitată de care dispune această gospodărie, determinată de numărul de persoane participante la muncă (echivalentul a 15 ari pentru fiecare membru cooperator care realizează numărul de norme fixat de adunarea generală a cooperativei). Prin reglementările statutare suplimentare (amintite mai înainte) această suprafață **poate fi extinsă.** Astfel, în anul 1983, un număr de 266 370 de cooperatori au primit în folosință (în condițiile prevăzute de lege) o suprafață de 88 064 ha terenuri slab productive, revenind o suprafață de 0,33 ha pe fiecare membru cooperator (cu oscilații de la 0,10 ha în județul Prahova la 0,94 ha în județul Tulcea) — cea mai mare suprafață — de 9 018 ha — fiind atribuită în județul Bacău. Din total, 68 023 ha au fost însămînțate cu porumb boabe. Desigur că această resursă mai poate fi extinsă cu cel puțin 200—300 mii ha pe seama unor terenuri care, datorită neîntreținerii corespunzătoare a sistemelor ameliorative, rămîn în permanență neînsămînțate — sau a unor suprafețe de teren dintre sate apropiate, pe care recoltele sînt compromise prin stricăciuni provocate de animale sau păsări, ori prin înstrăinări — situație căreia i s-ar pune capăt prin repartizarea lor (cu plata în natură) membrilor cooperatori. Cu toate acestea, repetăm, resursele funciare ale gospodăriilor personale rămîn limitate.

Mari sînt însă resursele de **forță de muncă**, mai ales din categoriile care pot fi utilizate prin munca la domiciliu. În cele peste 3 250 mii de familii de cooperatori există aproape 5 400 mii de persoane în vîrstă de muncă, din care peste 2 900 mii sînt apte de muncă și prezente în localitate. Numărul membrilor de familie sub 16 ani — categorie de vîrstă pentru care gospodăria părintească a reprezentat întotdeauna cea mai bună școală de educație prin muncă și pentru muncă — se ridică la mai mult de 2 000 mii. Acestora li se adaugă peste 1 800 mii de cooperatori ce au depășit limita vîrstei de muncă (din care circa 386 mii sînt pensionari C.A.P.), care dispun de o bogată experiență în producție și pentru care munca la domiciliu reprezintă o necesitate vitală mai ales că marea lor majoritate încă sînt capabili să lucreze.

Gospodăria personală dispune însă și de însemnate **spații productive** (grajduri pentru animale, magazii și pătule pentru depozitarea și păstrarea produselor agricole), a căror utilizare integrală — eventual în urma unor reamenajări cu eforturi minime — poate aduce mari economii la fondurile de investiții ale cooperativei agricole.

Dar, după părerea noastră, cea mai prețioasă resursă de producție a gospodăriei personale, pe care n-o poate înlocui nici tehnica agricolă cea mai avansată, este **grija acordată plantei sau animalului** pe întreg parcursul procesului de producție. Îngrijirea atentă, de zi și noapte a animalului, a grădinii de legume sau a livezii, a solarului sau a serei de legume sau flori este „arma secretă" arhicunoscută pe care o folosește gospodăria personală în obținerea unor randamente mari și de calitate superioară. „Ochiul stăpînului îngrașă vita" — spune o vorbă din bătrîni.

Avînd în vedere aceste resurse de producție ale gospodăriei personale și pornind de la teza că noi construim un socialism al bunăstării și, ca atare, nu trebuie să ne fie teamă dacă țăranii se îmbogățesc prin muncă, în anii trecuți a fost organizată (ca și în alte țări socialiste) cooperarea — pe bază de contract — între cooperativa agricolă și gospodăria personală în domeniul creșterii și îngrășării taurinelor pentru carne, a porcilor, a iepurilor și a puilor pentru carne (ulterior, acțiunea a fost transferată cooperației de producție, achiziție și desfacere a mărfurilor, fapt care nu numai că a produs o ruptură între gospodăria personală și gospodăria obștească, dar a și complicat lucrurile, deoarece materialul de îngrășat este preluat tot de la unitățile agricole cooperatiste, ceea ce fie că afectează planul lor de producție, fie că împiedică realizarea sarcinilor de plan privind contractarea cu gospodăriile personale).

Unele reglementări n-au ținut însă seama în suficientă măsură de specificul resurselor de producție din gospodăria personală, în primul rînd de limitarea resurselor furajere. Astfel, în domeniul creșterii și îngrășării tineretului taurin, pentru obținerea unui spor în greutate de 281 kg timp de 468 de zile (ceea ce însemna un spor zilnic de 600 grame și o greutate medie de livrare de 401 kg), producătorul primea (contra cost) 1 kg de furaje concentrate pentru fiecare kilogram de spor în greutate, la un consum specific de 7 unități nutritive pe kg de spor în greutate. Prin aceasta se va avea în vedere „valorificarea unor resurse furajere existente în gospodăriile populației". Or, necesarul normat de furaje era de încă 1 742 u.n., echivalentul unei producții de 1 452 kg porumb boabe, care (la nivelul randamentului la hectar în gospodăriile populației în 1981) necesita o suprafață de 0,36 hectare, în timp ce suprafața medie a unui lot în folosință personală era de 0,23 ha teren arabil sau 0,20 ha teren agricol. Dar gospodăria personală mai trebuie să mai crească — pentru consum propriu — o vacă, un porc, păsări etc. La aceasta se adăugau și alte considerente de ordin economic, știută fiind înclinația țăranului spre calculul economic.

Punctul critic al întregii probleme îl constituie însă **furajele**, fără de care orice calcule cu privire la sporul de producție și la veniturile țăranului nu vor putea fi realizate. Soluțiile pot fi diferite. Una din ele ar consta în includerea animalelor crescute pe bază de contract de către gospodăriile personale, în balanța furajeră a cooperativei agricole, urmînd ca furajele să fie livrate — contra cost — gospodăriei personale. O altă soluție ar fi acordarea unor suprafețe suplimentare de teren (după anumite normative, potrivit numărului și speciei animalelor contractate) care să fie lucrate prin plata în natură (respectiv în produse furajere) — pentru că nimeni, pînă astăzi, n-a reușit să obțină dintr-un kilogram de porumb sau orz un kilogram de carne de vită.

Cu aceasta ajungem și la problema monopolului asupra comerțului cu cereale, ale cărui rațiuni — în actualele condiții — nici nu pot fi puse în discuție. Dar de ce acest monopol se reduce numai la cumpărare și nu se extinde și asupra vînzării cerealelor? Statul — prin puncte specializate — poate deveni singurul vînzător de cereale furajere (după anumite criterii și în anumite condiții), stimulînd creșterea și îngrășarea animalelor nu numai în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori, ci și în alte categorii de gospodării ale populației. Corelarea prețului de vînzare la cereale cu partea din prețul de vînzare cu amănuntul al produsului finit aferentă consumului specific de furaje ar curma orice tentativă de speculă și ar mijloci punerea în valoare a celorlalte resurse de producție (forță de muncă, construcții etc.) existente în gospodăriile populației.

Coordonarea activității de cooperare dintre gospodăria personală și gospodăria obștească a cooperativei agricole de producție necesită crearea unei **comisii pentru gospodăriile personale**, ai cărei membri să fie aleși din rîndul cooperatorilor, de către adunarea generală a cooperativei. Acestei comisii — cu participarea specialiștilor din cooperativă — i-ar reveni atribuția de a coordona activitatea gospodăriilor personale, de a asigura buna desfășurare a relațiilor de producție dintre cooperativă și membrii cooperatori, de a reprezenta și apăra interesele gospodăriilor personale în relațiile lor cu gospodăria obștească a cooperativei agricole de producție.

Cîștigul pentru economia națională, pentru realizarea programului de autoaprovizionare alimentară teritorială ar fi foarte mare. Să presupunem că fiecare din cele peste 3 250 mii de gospodării personale ar avea condițiile necesare ca, pe lîngă animalele de producție pentru consum propriu, să poată îngrășa fie numai cîte un vițel pînă la greutatea de 401 kg, realizînd un spor de 281 kg în decurs de 468 de zile. Aceasta ar însemna un spor anual de peste 700 mii de tone de carne, mărind disponibilitățile pe locuitor cu circa 32 kg de carne de vită. Este, acesta, numai unul din domeniile în care cooperarea în producție între gospodăria obștească și gospodăria personală poate contribui la punerea în valoare a însemnatelor rezerve existente în agricultura noastră, pentru a crea un belșug de produse agroalimentare care să asigure o tot mai bună aprovizionare a populației și, totodată, îndeplinirea prevederii din proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului referitoare la sporirea veniturilor reale ale țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale, ca urmare a creșterii producției agricole vegetale și animale.

prof. dr. Oprea PARPALĂ

Cea de a X-a ediție TIB – 11-21 octombrie 1984

Tîrgul Internațional București — prestigioasă manifestare economico-comercială

INAUGURAT în octombrie 1970, Tîrgul Internațional București — TIB, aflat în prezent la a 10-a ediție, și-a cîștigat an de an un bun renume pe plan mondial, fiind apreciat atît de producătorii români, cît și de participanții străini ca un cadru fertil de promovare a relațiilor economice internaționale, de întîlniri și dialoguri între specialiști și comercialiști, exprimînd, și pe această cale, dorința României socialiste de pace și colaborare cu toate statele lumii.

De-a lungul anilor, prin rezultatele sale în cunoașterea nemijlocită a celor mai noi produse oferite la export, precum și prin contractele încheiate, această manifestare a contribuit la demonstrarea justeței concepției promovate de România, de secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referitoare la aportul schimburilor comerciale și cooperării economice internaționale la întărirea prieteniei între popoare, la realizarea procesului de destindere în lume, la consolidarea păcii.

Cea de-a 10-a ediție a Tîrgului Internațional București are loc în perioada în care întregul nostru popor se pregătește cu însuflețire pentru a întîmpina cu rezultate deosebite în muncă cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, înaltul forum al comuniștilor din patria noastră, care va deschide noi și luminoase perspective dezvoltării economico-sociale a patriei, va da glas voinței unanime a națiunii privind realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de secretar general al partidului.

Ediția jubiliară a Tîrgului Internațional București are, de asemenea, loc la puțin timp după ce poporul român a sărbătorit a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. În această perioadă — și îndeosebi în ultimele două decenii — în întreaga viață social-politică și economică a țării s-au înregistrat progrese uriașe, spectaculoase în sine, dar mai ales atunci cînd sînt comparate cu situația existentă în 1945. În acest interval, scurt din punct de vedere istoric, cu prețul unor eforturi de investiții constante, al căror volum este în 1984 de 108 ori mai mare decît în 1945, producția industrială a sporit de 103 ori, cu o puternică diversificare pe ramuri, inclusiv în cele de vîrf — ceea ce permite în prezent, de pildă, acoperirea din producție proprie a 90% din necesarul de mașini și utilaje al economiei naționale. Acești ani au însemnat, de asemenea, dezvoltarea de 7,2 ori a producției agricole față de 1945 și de 68 de ori a producției industriei ușoare, ceea ce a contribuit la creșterea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii. Realizările în dezvoltarea economiei au determinat și creșterea volumului comerțului exterior, de nu mai puțin de 30 de ori în 1984, față de 1950.

Aceste succese, trecute în revistă — cu întemeiată mîndrie patriotică — cu ocazia zilei de 23 August și a expoziției jubiliare „Dezvoltarea economică și socială a României", vor fi prezentate și la cea de-a 10-a ediție a Tîrgului Internațional București, unde circa 650 de întreprinderi și centrale industriale românești vor expune o vastă gamă de produse din toate ramurile industriale și din agricultură, cea mai mare parte dintre exponate fiind noi sau îmbunătățite. În acest context, se cuvin menționate mașinile-unelte, între care se remarcă

ROMÂNIA — O ECONOMIE DINAMICĂ, ÎN PLIN PROGRES

Exportul de bunuri de consum industriale al țării noastre a devenit în ultimii ani unul din sectoarele cele mai solicitate de partenerii externi. În obținerea acestor rezultate școala românească de design are un cuvînt greu de spus. „Expoziția dezvoltării economice și sociale a României" — așa cum dovedesc imaginile alăturate — a prilejuit o amplă trecere în revistă a realizărilor remarcabile din acest sector.

Vehiculele deceniului IX: autoturismul OLTCIT — AXEL

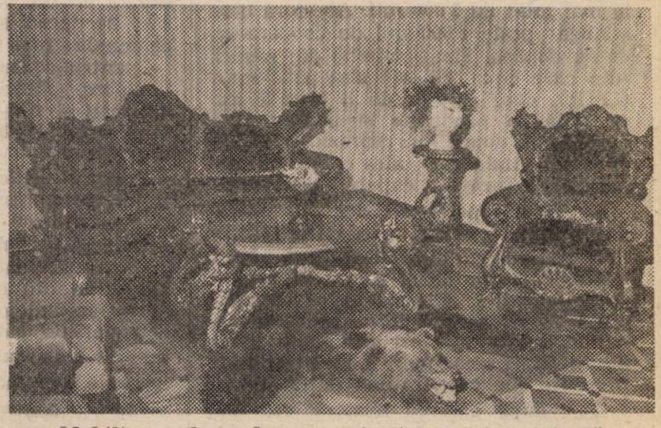

Mobilier sculptat de concepție și execuție originală

noile tipuri de strunguri cu comandă numerică, mașinile de găurit în coordonate, mașina de alezat și frezat AFP 230, presa rapidă de ștanțare PRS—16, centrele de prelucrare etc. ; din sfera mijloacelor de transport specialiștii și publicul larg vor reține autobasculantele cu capacitate de 16, 27, 55 și 110 t,

- *În intervalul 1950—1983 exportul românesc a crescut de aproape 45 de ori, față de o creștere de 35 de ori a exportului mondial în aceeași perioadă, astfel că ponderea sa în exporturile mondiale a crescut cu 68%*
- *Ponderea produselor cu grad superior de prelucrare livrate la export a crescut de la 7,2% în 1950, la 58% în 1983*
- *România întreține azi relații diplomatice cu 140 de state ale lumii, față de numai 16 în anul 1945 și 60 în 1965, ceea ce oferă premise favorabile pentru dezvoltarea relațiilor de schimburi comerciale și cooperare economică*
- *Ponderea țărilor în curs de dezvoltare în comerțul exterior românesc a crescut de la 5% în 1960, la 20—25% în ultimii ani*
- *Raportul dintre export și venitul național a crescut concomitent de peste 3 ori*
- *Industria noastră constructoare de mașini exportă azi : 78% din producția de tractoare, 90% din cea de locomotive electrice și diesel, 70% din cea de rulmenți, 45% din utilajele tehnologice pentru industria materialelor de construcții, o cotă importantă din producția de utilaje pentru foraj, chimie, calculatoare electronice, autoturisme, avioane, elicoptere, nave maritime, televizoare, frigidere*
- *În deceniul opt volumul exporturilor de produse chimice cu grad superior de prelucrare a crescut rapid (la medicamente de 3,5 ori, la fibre sintetice de 5 ori), remarcîndu-se, totodată, o mărire a ponderii produselor originale românești în exportul total de medicamente și cosmetice*
- *Volumul comerțului exterior al României va crește în 1986—1990 cu 41—45% față de actualul cincinal*

autovehiculele speciale, autoturismele de oraș Dacia și Oltcit, model 1985, autoturismele de teren ARO. O bogată reprezentare o va avea chimia, cea mai dinamică ramură a industriei românești, din domeniul căreia vor fi etalate produse de mic tonaj și sinteză fină, cauciuc, fire și fibre chimice, medicamente, cosmetice, îngrășăminte, coloranți etc. De interes deosebit se vor bucura, fără îndoială, și echipamentele petroliere, binecunoscute pe plan mondial și unanim apreciate de utilizatori. Dintre aceste utilaje, se distinge ca noutate instalația de foraj F—200. Întreprinderile românești oferă, de asemenea, o gamă variată de produse electronice și electrotehnice noi și îmbunătățite, atît de uz industrial (calculatoare, automate programabile, sisteme de prelucrare a datelor, terminale și altele) cît și de uz casnic (magnetofoane, casetofoane, combine muzicale, stații de amplificare, radioreceptoare, televizoare, mixere, aspiratoare de praf, roboți de bucătărie etc). Atenția publicului larg și a comercialiștilor străini va fi reținută de marea atractivitate, bunul gust și calitatea ireproșabilă a noilor modele de confecții, tricotaje, încălțăminte, prezentate la standurile industriei ușoare, precum și de oferta bogată a întreprinderilor din sectorul industriei alimentare.

Interesul de care Tîrgul Internațional București, manifestare cu caracter general și cu accent pe mașini și utilaje, se bucură în lumea întreagă este atestat de faptul că an de an participă tot mai multe țări, majoritatea cu pavilioane oficiale. Astfel, dacă anul trecut erau prezente la TIB firme din 31 de țări, dintre care 26 cu pavilioane oficiale, în 1984 cele 450 de firme străine expozante provin din 37 de state, dintre care 30 reprezentate oficial, și anume : Australia, Austria, Belgia, Brazilia, Bulgaria, Canada, Cehoslovacia, R.P. Chineză, Columbia, Cuba, Egipt, Franța, R.D. Germană, R.F. Germania, Grecia, India, Irak, Israel, Italia, Iugoslavia, Japonia, Norvegia, Pakistan, Polonia, Siria, S.U.A., Turcia, Ungaria, U.R.S.S. și Zair.

Firmele din aceste țări, precum și cele cu participări individuale din Anglia, Argentina, Danemarca, Elveția, Olanda, Panama, Spania, expun o mare diversitate de produse pe o suprafață totală de 83 000 mp, dintre care 52 000 mp în pavilioane și 31 000 mp pe platformele exterioare.

Numărul mare de participanți, varietatea domeniilor reprezentate, calitatea exponatelor, ca și experiența acumulată pînă în prezent îi îndreptățesc pe organizatori să considere că și ediția a 10-a a Tîrgului Internațional București se va încheia cu un succes comercial de prestigiu, contribuind direct la promovarea relațiilor economice pe care România le întreține cu alte state, pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, deplinei egalități în drepturi și avantajului reciproc, precum și la adîncirea prieteniei și colaborării economice între țările prezente la manifestarea găzduită de orașul București, între 11 și 21 octombrie 1984.

Nicolae ANDREI
președintele Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România

Un domeniu de graniță între industrie și artă, creația de bunuri de consum

Jocul fecund al imaginației transpus în cristal, porțelan, sticlărie fină

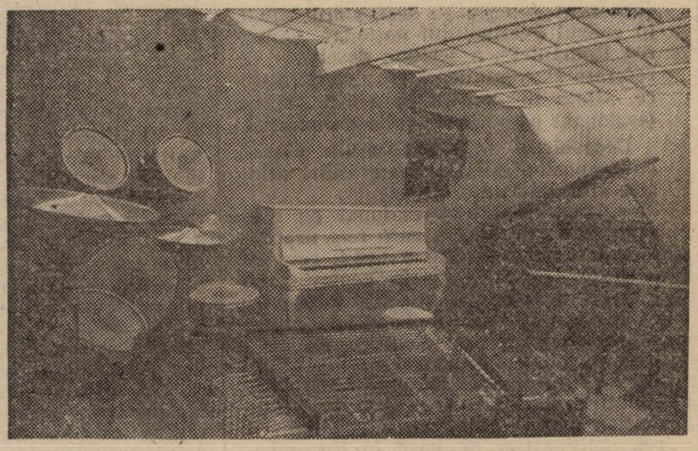

Instrumente muzicale realizate de întreprinderea „Doina" București

CREATIVITATEA — resursă a dezvoltării

Probleme de organizare, metode, tehnici

Inovatorii, inventatorii — promotori ai noului, militanți pentru progresul tehnic

ACCELERAREA introducerii progresului tehnic, căreia proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. îi acordă un loc de frunte între principalele orientări vizînd înfăptuirea obiectivului fundamental al cincinalului 1986—1990, este o sarcină nominalizată prin plan pentru institutele de cercetare și unitățile productive, dar și o îndatorire de conștiință patriotică pentru tot mai numeroșii oameni ai muncii cărora experiența, nivelul profesional și impulsul lăuntric spre performanțe individuale și colective înalte le îndrumă pașii spre înrolarea în puternica mișcare a inventatorilor și inovatorilor. Expresie a capacității creatoare a omului de tip nou, această mișcare cu proporții de masă, bazele și direcțiile dezvoltării ei reflectă fenomenul și cerința cu caracter obiectiv, relevate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Cuvîntarea la marea adunare populară din municipiul Timișoara, din 15 septembrie a.c. : **„munca se transformă și ea continuu — de la munca simplă, la munca complexă, bazată pe o tehnică înaltă, care trebuie cunoscută și stăpînită, pe înalte tehnologii și cunoștințe profesionale și tehnice. Deci, trebuie să punem la baza întregii activități munca complexă, — cu tot ceea ce se cuprinde în aceasta — unind munca cu știința și cultura, ca factori fundamentali ai dezvoltării, cu spiritul revoluționar, cu educația comunistă, cu atitudinea revoluționară în muncă, în toate sectoarele de activitate".**

ATRIBUȚIE legală a consiliilor de conducere din unitățile economice, stimularea, orientarea și sprijinirea inovatorilor și inventatorilor, valorificarea creației lor îndată după omologare, generalizarea ei constituie deopotrivă o obligație statutară a sindicatelor, acestea dispunînd, pentru a o înfăptui, de forme și mijloace specifice a căror varietate este limitată, de la caz la caz, doar de gradul spiritului de inițiativă și de capacitatea organizatorică.

Despre o asemenea acțiune complexă cu tendință de continuitate desfășurată la Galați — sub egida și cu concursul consiliului municipal al sindicatelor, de către comisia inginerilor și tehnicienilor — prezentăm în cele ce urmează unele informații care sperăm să trezească interesul altor organe teritoriale ale sindicatelor, al altor organisme (de pildă, consiliile județene ale oamenilor muncii) ce se pot implica, sau pot implica forțele locale în astfel de intervenții promoționale de largă audiență, cu mare putere de convingere și antrenare.

● „CALITATE, PRODUCTIVITATE, EFICIENȚĂ ÎN PROCESUL MODERNIZĂRII ECONOMIEI GĂLĂȚENE": sub acest generic se desfășoară anual, în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", o sesiune deschisă de referate și comunicări tehnico-științifice, aflată în prezent la a 3-a ediție (eșalonată pe perioada iulie-decembrie).

Deosebirile față de formula clasică de simpozion sau alte manifestări similare sînt relevante, de esență:

— programul este eșalonat pe reuniuni săptămînale, în care este prezentată și dezbătută cîte o temă, ceea ce permite o participare în același timp masivă și selectivă a celor interesați, ca o premisă pentru discuții la obiect și pentru un grad ridicat de utilitate;

— temele cu orizont larg (de pildă: Strategia ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor; Sisteme informatice pentru organizarea și conducerea activităților de bază în întreprinderi; Indicele de calitate global, metodă de apreciere obiectivă a calității produselor; Comisiile inginerilor și tehnicienilor, cercurile inovatorilor — organisme implicate direct în introducerea progresului tehnic), care sugerează prin elemente de principiu și exemple concrete direcțiile de acțiune, alternează cu teme specifice — prezentarea unor soluții (invenții, inovații) referitoare la anumite procese tehnologice, dar din care se pot desprinde idei de perfecționare și pentru alte fabricații;

— unele ședințe sînt concepute ca un schimb de experiență, în care mai multe unități prezintă referate asupra propriilor preocupări, rezultate și probleme încă nerezolvate, în legătură cu obiective comune ale progresului tehnic și eficienței (cum ar fi: Soluții tehnice și tehnologice pentru reducerea consumului de materiale și de muncă în construcții; Reducerea consumului tehnologic de energie electrică în întreprinderile industriale);

— ansamblul programului are o valoare nu numai informativă, ci și formativă, constituindu-se într-o modalitate aparte de perfecționare a pregătirii profesionale.

Nivelul ridicat al dezbaterilor este asigurat de participarea activă a inventatorilor, inovatorilor, altor specialiști nu numai din întreprinderi productive de diferite profiluri din municipiu, ci și din cercetare-proiectare (ICEPRONAV), ca și de la Universitatea din Galați, în a cărei activitate de cercetare științifică pe bază de contract cu unitățile economice (de pildă, în domeniul electronicii și automatizărilor) se regăsesc cu prioritate probleme de mare actualitate pentru acestea, cum ar fi utilizarea motoarelor electrice liniare de inducție, realizarea de echipamente de automatizare conduse de microcalculatoare de proces ș.a.

Cele două ediții anterioare, la care atenției și aprecierii unui total de peste 1 200 de participanți le-au fost supuse 212 referate și comunicări, au avut un impact direct asupra stimulării creației tehnice. Ca argument pot servi nu numai exemplele de invenții premiate la etapele pe ramură și națională ale ediției a IV-a a Festivalului național „Cîntarea României", ci și creșterea sensibilă, într-o serie de întreprinderi, a intensității cu care este absorbit progresul tehnic, ilustrată de sporirea în 1984, față de anul anterior, a ponderii producției realizate în sistem mecanizat și automatizat, a numărului tehnologiilor noi și modernizate, a numărului invențiilor și inovațiilor care vizează calitatea și eficiența.

● „SFATUL INVENTATORILOR ȘI INOVATORILOR" își desfășoară activitatea, în patru după-amieze ale fiecărei săptămîni, la Casa tehnicii din municipiul Galați. În acest cadru informal se întîlnesc oameni cu preocupări convergente, din diferite unități, din discuțiile lor putînd rezulta colaborări și creații cu bază multidisciplinară; specialiști acordă celor dornici consultații în legătură cu normele legale ce reglementează activitatea de invenții și inovații, protecția invențiilor — precum și sprijin în documentare și în formularea conformă a ideilor ; se colectează propuneri de îmbunătățire a formelor și mijloacelor de stimulare a creativității tehnico-științifice pe plan local.

● „CONCURSUL PENTRU CELE MAI BUNE SOLUȚII APLICATIVE TEHNICE ȘI TEHNOLOGICE", organizat pe perioada 1984—1985, este deschis tuturor oamenilor muncii din unitățile economice ale municipiului. Tematica se grupează pe obiectivele programelor prioritare naționale: ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, creșterea productivității muncii, reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili și energie. Propunerile — analizate, acceptate și premiate la nivelul întreprinderilor respective — sînt cuprinse și în „fișierul de idei" al Casei tehnicii, în vederea generalizării.

● „STRATEGIA DEZVOLTĂRII CALITĂȚII PRODUSELOR" este titlul unui buletin informativ editat de consiliul municipal al sindicatelor. Reținem din sumar: programul sesiunii deschise de referate și comunicări; o sinteză a programelor adoptate în 10 întreprinderi gălățene, pe anul 1984, pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor ; un îndrumar cu privire la organizarea și desfășurarea activității cercurilor inovatorilor; prezentarea unor invenții-inovații și a autorilor lor; recomandări privind concursurile profesionale la meseriile de bază din întreprinderi; informații asupra unor noutăți tehnico-științifice; inițiative propuse spre generalizare („Ecusonul calității", la întreprinderea „11 Iunie"); un „microdicționar" de noțiuni și prevederi normative în domeniul invențiilor și inovațiilor.

Toate aceste forme sînt menite să stimuleze inițiativa, ideea înnoitoare, creativitatea — resursă inepuizabilă, întrucît în propria afirmare își găsește baza ulterioarei dezvoltări.

C. DAMIAN

PUNCTE DE VEDERE

Prin mai buna organizare — valorificarea optimă a informaţiei în produse competitive

ÎN SENSUL larg acceptat, prin produse competitive înţelegem acele produse care pot rezista pe piaţa externă în general, sau pe o anume piaţă, concurenţei produselor similare oferite de alţi exportatori, în condiţiile obţinerii, din vînzarea lor, a unui beneficiu, care este de dorit să fie cît mai mare. Tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** indica, în legătură cu aceasta : **„...trebuie să acţionăm cu toată fermitatea pentru înfăptuirea obiectivelor de ridicare a nivelului tehnic şi calitativ, al întregii activităţi, pentru a asigura ca produsele româneşti să fie competitive din punct de vedere tehnic şi calitativ, precum şi din punct de vedere economic, cu cele mai bune produse similare pe plan mondial".**

Între valoarea de schimb a unui produs şi gradul de organizare a întreprinderii care îl realizează există, fără îndoială, o strînsă interdependenţă. Organizarea nu este un scop în sine, ea urmăreşte realizarea în condiţii de rentabilitate a unor produse, lucrări sau servicii care să poată satisface cît mai bine cerinţele beneficiarilor. Prin urmare, **produsul este cel care dă măsura organizării, indicînd cît de mult şi în ce sens trebuie să se organizeze o întreprindere.**

Dacă admitem ipoteza că organizarea influenţează direct valoarea de schimb a unui produs, se pune problema : cum se poate determina gradul de organizare a unei întreprinderi — şi, respectiv, care este partea din valoarea de schimb care revine gradului de organizare. Rezolvarea acestei probleme creează posibilitatea de a verifica dacă gradul de organizare corespunde cerinţelor sau trebuie să se depună eforturi, din partea factorilor responsabili, pentru a-l îmbunătăţi.

Considerînd cantitatea de informaţie dintr-un sistem ca o măsură a gradului de organizare a acestuia [1]), determinarea efectivă a gradului de organizare, respectiv a cantităţii de informaţie înmagazinată într-un sistem, după formula — cunoscută din literatura de specialitate [2]) — pentru entropie este foarte dificilă sau chiar practic imposibilă, datorită mulţimii foarte mari de evenimente a căror probabilitate de realizare se cere calculată. Considerăm că aceste limite pot fi înlăturate pornind de la premisa că, efectiv, **cantitatea de informaţie dintr-un sistem trebuie să se regăsească înglobată, sub o anumită formă, în produsul realizat.**

Prin urmare, putem spune că la realizarea unui produs se efectuează consumuri din toate cele trei forme în care materia există în natură — respectiv substanţă, energie şi informaţie, consumuri ce se pot evidenţia în valoarea şi în valoarea de schimb ale unui produs, după formulele :

A) **V = Vs + Ve + Vi,** în care : **V** reprezintă valoarea produsului ; **Vs** — valoarea cantităţii de substanţă consumată ; **Ve** — valoarea cantităţii de energie consumată ; **Vi** — valoarea cantităţii de informaţie consumată. Dacă **Vs** şi **Ve** se pot calcula relativ uşor (elemente de costuri), determinarea lui **Vi** este mai complicată, pentru că (după cîte cunoaştem) pînă în prezent nu s-au stabilit exact elementele care o compun şi nici nu s-a afirmat vreo metodă care să permită cuantificarea fiecărui element în parte ; problema rămîne deci, în continuare, deschisă. După părerea noastră, valoarea cantităţii de informaţie consumată la realizarea unui produs este dată nu numai de marca, designul, modelul, culoarea, ambalajul, caracteristicile tehnico-funcţionale (informaţii pe care produsul le „oferă" cumpărătorului), ci cu precădere de tehnologia de fabricaţie, nivelul de calificare a forţei de muncă, gradul de calificare a factorilor responsabili cu luarea deciziilor de la toate nivelurile, gradul de cunoaştere a cerinţelor pieţei etc. ;

[1]) Vezi : Norbert Wiener, Cibernetica sau ştiinţa comenzii şi comunicării la fiinţe şi maşini, Ed. ştiinţifică, Bucureşti, 1966, p. 33—34

[2]) Stabilită de Claude Shannon (1948)

B) **P = Vs + Ve + Vir,** în care : **P** reprezintă valoarea de schimb ; **Vir** — valoarea cantităţii de informaţie consumată şi recunoscută de societate. **Vir** se poate determina numai după ce produsul a fost vîndut. Scăzînd din preţul de vînzare realizat valoarea cantităţii de substanţă şi energie consumate, rezultă acea parte din cantitatea de informaţie consumată care a dobîndit o recunoaştere socială : **Vir = P — (Vs + Ve).** Mărimea astfel obţinută ne oferă, sub aspectul la care ne referim, o imagine asupra gradului de organizare a întreprinderii care a realizat produsul.

Prin urmare : la realizarea unui produs se consumă o anumită cantitate de informaţie **(Vi),** dar în procesul schimbului se poate ca numai o parte din ea să capete recunoaşterea socială **(Vi** este mai mare sau cel puţin egal cu **Vir).** Raportul celor două mărimi reprezintă gradul de adaptabilitate a sistemului la cerinţele mediului ambiant **(Am) : Am = Vir : Vi. Am** măsoară, deci, cantitativ (cu valori între zero şi unu) gradul de organizare a întreprinderii privită ca sistem.

Vizînd eficienţa, se impune ca **Vir** să fie cît mai mare şi cît mai aproape de **Vi.**

Trebuie remarcat că **Vir** este un element variabil, în cadrul valorii de schimb a unui produs — şi aceasta deoarece, prin definiţie, informaţia este o marfă foarte perisabilă la acţiunea timpului. Ceea ce se pierde mereu este din cantitatea de informaţie şi, ca atare, şi din valoarea ei. Rezultă că de-a lungul ciclului de viaţă al unui produs, valoarea lui de schimb este în continuă scădere, datorită pe de o parte pierderii caracterului său de noutate o dată cu trecerea timpului, iar pe de altă parte uzurii morale a tehnologiilor de fabricaţie, ca efect al progresului ştiinţifico-tehnic.

Fără îndoială, în aceste condiţii întreprinderea producătoare trebuie să se preocupe neîncetat de reînnoirea sortimentului său de produse. Referindu-se la importanţa şi ritmicitatea acestei activităţi, secretarul general al partidului arăta că **„...aceasta necesită şi întărirea grupurilor de concepţie şi asimilare din fiecare uzină. În momentul în care un produs este introdus în fabricaţie, proiectanţii şi cercetătorii trebuie să aibă pe planşetă sau în atenţie un produs nou. Dacă nu vom proceda astfel, nu vom putea fi competitivi pe plan internaţional."**

Mergînd mai departe şi făcînd raportul între **Vir** şi **(Vs + Ve),** obţinem rata cantităţii de informaţie **(Ri),** care reprezintă gradul de valorificare a resurselor şi mijloacelor de care dispune întreprinderea :

Ri = [Vir : (Vs + Ve)] x 100.

Cu cît întreprinderea va reuşi să înglobeze în produsul realizat o cantitate mai mare de informaţie şi cu cît această cantitate va dobîndi într-o proporţie mai ridicată şi o recunoaştere socială, cu atît putem aprecia că şi gradul de valorificare a resurselor şi mijloacelor de care dispune întreprinderea este mai bun, produsul fiind de o calitate superioară ; **astfel de produse, la care consumul de substanţă şi energie este mic, au un preţ mai ridicat şi o valoare pe piaţa internaţională mai mare,** fiind în cîştig atît consumatorul, cît şi producătorul — care, prin intermediul mărfii vîndute, livrează o cantitate mai mare de informaţie (inteligenţă), dar o cantitate mai redusă de resurse naturale. Astfel, cu fiecare produs furnizat beneficiarilor, se încasează mai multă valută şi se conservă mai bine patrimoniul de bogăţii naturale al ţării.

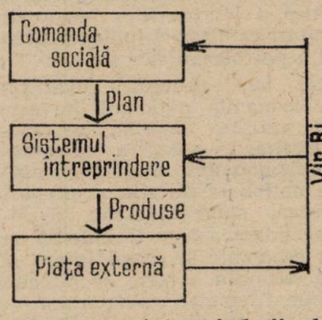

Adaptarea întreprinderii la cerinţele pieţei

La nivelul întreprinderii, **Vir** şi **Ri,** astfel calculate, constituie informaţii de reglaj (feed-back) pentru factorii decizionali (vezi fig.), indicînd „starea de sănătate" a sistemului şi direcţia în care el trebuie să acţioneze.

În conformitate cu cerinţele noului mecanism economico-financiar, cu prevederile Programului privind îmbunătăţirea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili şi energie şi valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor în perioada 1983—1985 şi pînă în 1990, pentru toate întreprinderile se impune creşterea gradului lor de organizare, respectiv a cantităţii de informaţie — pentru că, după cum este cunoscut, **resursa informaţie este capabilă să determine o valorificare optimă a celorlalte resurse de care dispun unităţile economice.**

ing. Mihai CARP
Întreprinderea „Industria lînii"
Timişoara

Economia națională, complexul economic național: concepte, caracteristici, legi ale dezvoltării (II)

SE PUNE desigur și problema raportului dintre conceptul de economie națională și cel de complex economic național. Au ele aceeași semnificație ? Răspunsul este că **economia națională reprezintă conceptul cel mai cuprinzător, aplicabil tuturor țărilor lumii, dar numai unele dintre acestea — și anume cele care fac parte din grupurile cu tipuri superioare de reproducție, cu structuri multilaterale — posedă complexe economice naționale.** De exemplu, o țară cu o reproducție de subzistență sau subextensivă, cu monoproducție are și ea economia sa națională, dar aceasta nu reprezintă un complex economic național. Spre deosebire de complexele economice naționale, economiile insuficient de cristalizate și de dezvoltate sînt încă fragmentate în diferite sectoare, deosebite prin natura lor economico-socială, dintre care unele sînt semiînchise sau chiar închise schimburilor de activități cu celelalte ; au un grad ridicat de dependență față de economiile unor țări dezvoltate în privința importurilor și a piețelor de desfacere, a afluxului de investiții, de tehnică nouă și a pregătirii cadrelor de înaltă calificare ; au o mare instabilitate și vulnerabilitate față de perturbările din economia mondială, cum sînt crizele de diferite feluri.

În legătură cu realizarea unui optim al economiei naționale se pune problema de a avea o structură rațională, proporțională a acesteia. Desigur, proporționalitatea este o noțiune relativă, deoarece nu există un standard al proporționalității valabil pentru orice economie. Marea diversitate a economiilor naționale ca mărime, potențial, nivel, performanțe, condiții sociale evidențiază faptul că nu există un model unic sau cîteva modele de structuri care să fie recomandate pentru a fi preluate și transplantate pentru a asigura o dezvoltare continuu ascendentă, echilibrată, depășirea rapidă a decalajelor. În același timp însă, în elaborarea politicilor economice se ține seama de căile urmate de alte țări, de performanțele din diverse sectoare ale unor economii apropiate ca dimensiuni, resurse, nivel etc. În această privință o problemă cheie a definirii obiectivelor strategiilor sau politicilor economice este dacă aceste obiective trebuie aliniate la performanțele unei/unor economii aflate în același stadiu cu cea în cauză sau la cele ale unei/unor economii ce se situează în stadii superioare ; în acest ultim caz, se pune problema cît de mare trebuie să fie distanța, ca stadiu economic, între economia de bază și modelul de referință pentru ca țelurile propuse să fie realizabile, metodele eficiente.

Totodată, trebuie precizat că inexistența unui model unic de urmat nu exclude necesitatea unor normative general aplicabile, de genul componentelor economiei naționale, pentru aprecierea și generalizarea teoretică a fenomenelor legate de dezvoltarea acestora, a unor indicatori cantitativi indispensabili pentru compararea economiilor și a performanțelor lor.

Concepția P.C.R., a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la economia națională nu este statică, ci, dimpotrivă, este o entitate mobilă, ce trebuie privită în dinamica dezvoltării sale, a proceselor care contribuie la schimbarea fizionomiei, la trecerea dintr-o categorie în alta. Economiile naționale nu sînt acumulări inerte, ci sisteme care progresează, stagnează sau regresează, suferă diverse schimbări, se adaptează și trebuie să se adapteze la schimbările mediului economic și social intern și ambiant. În timpurile noastre, de exemplu, crizele de diferite feluri — energetică, de materii prime, financiară, alimentară —, cumulate în criza economică mondială, au silit economiile naționale să-și modifice comportamentul, structurile, ritmurile, prioritățile politicilor economice pentru a face față noilor sfidări, iar unele pentru a putea supraviețui. Realitățile arată că cu cît o economie are un coeficient de diversificare mai ridicat, este mai flexibilă, este îndrumată după o politică economică realistă, ce merge cu un pas înaintea zilei de azi, cu atît ea poate depăși mai ușor greutățile, se poate adapta mai repede la noile condiții.

Izvorul schimbărilor ce se petrec în cadrul economiilor naționale, motorul dezvoltării lor generale îl constituie **contradicțiile** lor interne, ce impun soluționarea acestora prin abandonarea vechiului și adoptarea de modalități noi corespunzătoare progresului. Fiecare economie națională își are contradicțiile sale ; unele aparțin numai unora din componente, altele sînt proprii ansamblului structurii, unele contradicții pot fi rezolvate în cadrul structurilor existente, altele impun schimbarea radicală a acestora. În ceea ce privește economiile țărilor socialiste, evoluția lor confirmă regula generală enunțată mai sus. Superioritatea economiilor socialiste constă nu în faptul că ar fi lipsite de contradicții, ceea ce ar contraveni legilor universale ale dialecticii, ci în aceea că acestea pot fi sesizate la timp, pot fi depășite și rezolvate cu mijloacele și prin modalitățile avantajoase oferite de conducerea și dezvoltarea planificată a economiei, în așa fel încît să nu ducă la perturbări grave și dezechilibre structurale.

Desigur, în fiecare țară acționează legile economice proprii orînduirii din țara respectivă, legi ce se reîntîlnesc în țările cu aceeași structură economico-socială. Aici nu ne vom ocupa însă de acestea, ci de acele legi care au valabilitate pentru toate economiile naționale, indiferent de orînduirea lor.

Pornind de la faptul că orice economie este construită pe o anumită diviziune a muncii, care nu este imuabilă, o primă lege este **creșterea complexității și elasticității economiei naționale pe măsura adîncirii și diversificării diviziunii sociale și a celei internaționale a muncii, pe baza promovării progresului tehnic.** Vom preciza că prin elasticitatea unei economii înțelegem capacitatea sa de a se adapta rapid la factorii restrictivi, de a-și modifica structurile în funcție de acești factori, de cerințele progresului tehnico-științific. Se știe, de exemplu, că țările în curs de dezvoltare sînt mai sensibile la factori limitativi și efectele acestora, cum sînt creșterea rapidă a populației, penuria de mijloace financiare, secetele, nivelul scăzut al productivității muncii ș.a., care fac ca economiile lor să fie mai rigide și, ca urmare, mai instabile, mai vulnerabile. Dimpotrivă, economiile dezvoltate, cu un grad ridicat de complexitate și diversificare, depășesc mai ușor restricțiile pe calea compensării unor deficite prin accentuarea dezvoltării intensive ori mobilizarea resurselor în alte sectoare sau prin trecerea unor dificultăți pe umerii țărilor mai puțin dezvoltate. Această elasticitate permite regăsirea mai rapidă a echilibrului.

Întrucît însăși apariția și existența unei economii naționale implică în mod obligatoriu statul național cu atributele suverane și frontierele sale, se observă că, pe măsura dezvoltării și creșterii numărului de economii, a accentuării complexității activităților economice și a necesității dirijării lor, **tendința** este **de a se accentua rolul economic al statului,** ținînd cont, desigur, că acest rol este diferit în țările capitaliste dezvoltate, în cele socialiste și în cele în curs de dezvoltare. Fără a mai insista asupra acestei tendințe legice obiective (a se vedea tratarea acestei probleme la pct. 7 al analizei conceptului de economie națională), vom sublinia numai că ea relevă cerința de a se întări rolul factorului politic național, de a se amplifica activitatea propriului stat în vederea dezvoltării sănătoase a economiei naționale. În lumina acestui fenomen, apare evidentă inconsistența atît a teoriilor și politicilor economice care susțin acum, în țările capitaliste, întărirea rolului companiilor particulare și slăbirea intervenției statului, cît și a celor care văd în integrarea supranațională și înghițirea statului și economiei naționale calea depășirii greutăților diferitelor economii. Experiența arată că sporirea complexității și forței economiei nu a dus la diminuarea rolului statului, a intervenției sale sub diferite forme.

Ciclicitatea dezvoltării apare a fi o trăsătură comună economiilor naționale în zilele noastre. Pînă acum în teoria și literatura economică marxistă dezvoltarea ciclică a fost atribuită numai evoluției economiilor țărilor capitaliste. Or, realitățile arată că ciclicitatea este legată de rezolvarea contradicțiilor și disproporțiilor majore ce apar periodic în procesul reproducției la scară națională — de exemplu, între acumulare și consum, între producție și consum, între producție și repartiție —, de desfășurarea procesului investițional și a înnoirii bazei tehnico-materiale la nivel macroeconomic, de schimbările substanțiale ce se petrec în structurile economiilor.

Ciclicitatea dezvoltării economiilor naționale înseamnă, de fapt, trecerea periodică a activității economice prin anumite faze care au fiecare semne distinctive proprii, fenomene caracteristice de același fel ; schimbarea acestor faze aproximativ în aceeași succesiune ; repetarea acelorași faze în cadrul unor cicluri diferite.

Ciclurile naționale sau ale dezvoltării la nivel macroeconomic includ cel puțin trei faze : 1. **faza ascendentă,** caracterizată prin expansiunea creșterii economice, folosirea intensă a resurselor, a capacităților tehnice existente, crearea de noi ramuri și unități pe baza unui val de investiții, a creșterii acumulării, diversificarea și amplificarea trebuințelor sociale ; încă în perioada de apogeu a acestei faze, ce se întîlnește atît în econo-

miile cu un înalt nivel și o dezvoltare de sute de ani, cît și în cele care se industrializează, se modernizează, se fac simțite diferite contradicții și disproporții, în primul rînd între creșterea nevoilor societății și caracterul limitat al resurselor de tot felul, între structura trebuințelor, pe de o parte, și nivelul tehnicii și structura producției, pe de altă parte, între acumulare și consum ș.a. ; 2. **faza de recul,** care în unele cazuri poate fi **staționară,** iar în altele **descendentă,** caracterizată prin contracția producției și a investițiilor, sau — în cel mai bun caz — reducerea ritmurilor de creștere, apariția surplusurilor de capacități de producție, de forță de muncă în diferite ramuri, formarea de stocuri, perturbări ale activității financiare ; trecerea la această fază se poate petrece atît lin, treptat, cît și brusc, printr-un spasm, o criză, în funcție de desfășurarea fazei anterioare, de controlul exercitat asupra economiei, de conjunctura mondială etc. ; în timpul acestei faze, mai precis către sfîrșitul ei, au loc, totodată, ca o reacție la contradicțiile și procesele menționate mai sus, fenomene de altă natură, cum sînt introducerea unor inovații tehnice în baza materială, efectuarea unor schimbări în structura ramurilor, orientarea spre noi materiale și resurse ; 3. **faza de echilibrare,** ce se distinge prin rezolvarea temporară a contradicțiilor și disproporțiilor, prin adaptarea economiei naționale, a producției pe o nouă treaptă de activitate la trebuințele sociale, la resursе și înnoirea bazei materiale din punct de vedere tehnic, dotarea ei cu mijloace capabile să asigure o productivitate a muncii superioară. Noul echilibru nu este nici el static, ci dinamic și, ca atare, temporar, constituie baza pentru o nouă expansiune, pentru un nou ciclu.

Abordînd problema în diferențierile ei reale, vedem că fiecare din fazele descrise mai sus cuprinde în interiorul său alte perioade, trepte de intensități și durate diferite, cu trăsături proprii diverselor economii naționale. Trebuie subliniat, totodată, că esența, caracterul orînduirii social-economice din fiecare țară își pune amprenta decisivă asupra ciclurilor și fazelor acestora în țara respectivă. Desigur, în economiile de piață, cu o dezvoltare spontană, convulsiile provocate de crize sînt puternice, efectele lor negative sînt mai grave și proliferează. Posibilitatea de a regla și controla dezvoltarea la nivel macroeconomic permite țărilor socialiste să evite trecerea prin zguduirile provocate de crize, de contradicțiile bruște, să asigure corelarea producției cu nevoile și resursele, să ia măsuri pentru restructurările tehnice și de proporții dintre ramuri, cerute de trecerea de la o fază la alta.

Întreaga problemă necesită, desigur, să fie încă dezbătută, aprofundată, dar abordarea ei fără prejudecăți arată că din moment ce ne bazăm pe ideea dezvoltării economiilor naționale prin depășirea contradicțiilor, acceptăm, totodată, ideea apariției și depășirii periodice a acestor contradicții și disproporții inerente mecanismului de funcționare a economiilor, procesului de reproducție. Rezolvarea unui grup de contradicții majore, cu mijloacele specifice, accesibile țării respective în perioada dată, marchează trecerea de la un ciclu la altul, iar fiecare ciclu înseamnă un nou pas în dezvoltarea economiei naționale. În zilele noastre, cînd interdependențele între economii s-au accentuat atît de mult, cînd economia mondială trece printr-o criză de un fel cum nu a mai cunoscut în trecut, se vădește conjugarea ciclurilor naționale într-un ciclu mondial.

Una din contribuțiile teoretice de mare valoare ale președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este faptul că a analizat într-o concepție științifică, unitară istoria poporului român de la începuturi pînă în zilele noastre, precizînd în acest cadru stadiile pe care le-a parcurs și urmează să le parcurgă economia națională în dezvoltarea sa ascendentă. Pornind de la indicațiile metodologice deosebit de prețioase cuprinse în opera secretarului general al P.C.R., generalizîndu-le, se poate aprecia că **dezvoltarea stadială** este o lege comună a progresului economiilor naționale.

Acțiunea acestei legi înseamnă că fiecare economie națională nu este sortită să rămînă pe aceeași treaptă, ci se ridică în dezvoltarea sa de la stadiile inferioare la altele superioare din punct de vedere al nivelului forțelor de producție și productivității muncii, diversificării diviziunii sociale a muncii și schimburilor de activități, complexității vieții economice și conducerii acesteia, gradului de satisfacere a trebuințelor ; totodată, aceasta înseamnă că trecerea de la un stadiu la altul superior se poate realiza numai atunci cînd există premisele obiective, cînd sînt întrunite condițiile economico-sociale necesare pentru aceasta.

Dezvoltarea stadială și ciclicitatea dezvoltării economiilor naționale sînt fenomene diferite, deși s-ar părea că nu se deosebesc. Ciclurile marchează rezolvarea temporară a contradicțiilor și disproporțiilor creșterii economice și reproducției, adaptarea la noi cerințe și condiții, fără a determina trecerea la un nou stadiu de dezvoltare a economiei naționale. De regulă, un stadiu al dezvoltării cuprinde succesiunea mai multor cicluri, care prin derularea lor acumulează acele modificări cantitative care duc, în final, la schimbarea calitativă a structurilor economiei naționale, ridicarea substanțială a nivelului forțelor de producție, înnoirea bazei tehnico-materiale, creșterea eficienței și realizarea de performanțe superioare în cadrul economiei respective.

O lege descoperită de clasicii marxismului, a cărei valabilitate nu se limitează la economia capitalistă, este **inegalitatea dezvoltării diferitelor elemente componente ale economiei naționale la toate nivelurile acesteia și tendința echilibrării, asigurării proporționalității și stabilității ei prin valorificarea complexă a întregului potențial și restructurarea raporturilor, corelațiilor dintre diversele sale compartimente.** Avînd în vedere tratarea de pînă acum a acestei probleme în literatura noastră de specialitate, nu ne mai extindem asupra ei.

În perioada postbelică, îndeosebi în ultimele 2—3 decenii, economiile naționale au cunoscut o asemenea proliferare ca număr de entități, varietate de niveluri, structuri și creștere, cum n-au înregistrat în cîteva secole anterioare ce au trecut de la începuturile formării lor. Am putea spune că economiile naționale, ca fenomen al activității economice, se află acum, din acest punct de vedere, într-o epocă de aur, dar, în același timp, inegalitățile existente în lume, politica imperialistă de împărțire și reîmpărțire a sferelor de influență, de dominație neocolonialistă, ridică obstacole în calea folosirii plenare de către popoare a dreptului lor la autodeterminarea economică.

Aprecierea larg împărtășită de economiști că actuala criză prin care trece economia mondială are un caracter structural, afectînd structurile de producție, financiare și valutare, relațiile comercial-economice internaționale, are în vedere nu numai ansamblul și nivelul mondoeconomic, ci și faptul că tipurile de structuri ale economiilor naționale, pe care s-a bazat creșterea lor de pînă acum, nu se mai dovedesc funcționale, eficiente, trebuind să fie transformate, corespunzător, desigur, etapei de dezvoltare în care se află fiecare și posibilităților lor. Necesitatea restructurării o resimt, practic, toate economiile naționale, indiferent de nivelul lor de dezvoltare, aceasta fiind o condiție a progresului fiecăreia, a însănătoșirii economiei mondiale, a relațiilor economice internaționale, a depășirii crizei prin care trec acestea. Restructurarea este nu numai o necesitate a progresului economiilor naționale ce s-a impus și în alte etape istorice, ci devine acum o problemă globală, care, totodată, nu se pune în același fel pentru toate țările, ci are particularități ce diferă de la un grup la altul, și chiar de la țară la țară. Restructurarea unei economii naționale și adoptarea unei politici în acest sens cer în zilele noastre : compararea, confruntarea structurii existente cu rezultatele obținute de propria economie și de altele de tip similar ; luarea în considerare a exigențelor actuale ale revoluției științifico-tehnice și înnoirea bazei tehnico-materiale, începînd cu industria ; buna cunoaștere și respectarea factorilor restrictivi, limitativi din domeniul resurselor, relațiilor economice externe și alte domenii ; îmbunătățirea mecanismului de funcționare și de conducere a economiei naționale și adaptarea lui la noile condiții ; revizuirea modelului de creștere și dezvoltare utilizat pînă la trecerea la restructurare și schimbarea lui în funcție de necesități.

În epoca actuală și în deceniile care vin, revoluția științifico-tehnică, noua revoluție industrială, caracterizate prin dezvoltarea impetuoasă a microelectronicii, folosirea pe scară tot mai largă a calculatoarelor electronice, automatizarea, introducerea roboților industriali și microprocesoarelor, trecerea la noi surse de energie, la biotehnologii, la noi materiale și pătrunderea largă a informaticii, impun transformări radicale în organizarea muncii, dimensionarea întreprinderilor, determină creșterea considerabilă a productivității muncii, numeroase alte schimbări la toate nivelurile economiei naționale — de la cel de bază pînă la macroeconomie. Este de așteptat că sub influența acestor procese se vor schimba rolurile, ierarhia și interconexiunile dintre ramuri, diviziunea socială a muncii, caracteristicile tehnice și economice, configurația generală a economiilor naționale, mai ales ale celor dezvoltate.

Ce se va întîmpla cu economia națională, care este destinul ei istoric? În ce direcție va evolua, se va schimba ea? Desigur, este greu de dat un răspuns global, deși unii economiști fac proiecții în acest sens. După părerea unor economiști, inclusiv marxiști, economiile naționale și-ar fi epuizat posibilitățile de a oferi condițiile necesare progresului economic, soarta lor fiind aceea de a se contopi, prin integrare, în mari complexe internaționale sau mari spații economice. Alții, dimpotrivă, sugerează că, datorită introducerii automatizării, accentuării flexibilității producției și, ca urmare, a reducerii dimensiunii întreprinderilor, sporirii productivității muncii și creșterii posibilităților de adaptare la nevoi și de satisfacere a acestora pe plan local, va crește autonomia componentelor teritoriale ale

Gh. BADRUS

(Continuare în pag. 29)

Posibilităţi de conversie a extraeconomicului în economic

ORICE activitate social-umană, independent de sfera unde se desfăşoară (economică sau extraeconomică), îmbracă simultan o dublă ipostază : de consumatoare de resurse şi de producătoare de efecte (rezultate). În scopul asigurării unei fundamentări riguroase a deciziilor privind optimizarea termenilor ce definesc eficienţa activităţii, în sensul maximizării rezultatelor şi al minimizării eforturilor, se impune crearea unor modele care să permită o **abordare sistemică** a fenomenelor social-economice şi, prin aceasta, măsurarea eficienţei activităţii desfăşurate în zona economicului, sau **evaluarea economică a rezultatelor activităţii** din sfera extraeconomicului.

Abordarea sistemică a activităţilor social-umane din spaţiul naţional duce la divizarea acestui macrosistem în următoarele subsisteme :

— sistemul producţiei (care implică forţele de producţie cu dominante tehnic-tehnologice),

— sistemul economic (baza economică),

— sistemul suprastructural,

toate în strînsă relaţie cu mediul ambiant (vezi fig. nr. 1).

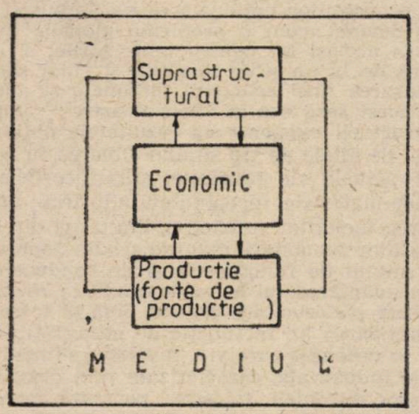

FIG. 1 — PRINCIPALELE SUBSISTEME DIN SPAŢIUL NAŢIONAL

Între aceste subsisteme există fluxuri de diferite intensităţi ce reflectă interdependenţa dialectică dintre sectoarele producţiei, economic şi suprastructural, cu efecte final-cumulative în nivelul de bunăstare şi civilizaţie al populaţiei analizate. Capacitatea sistemului economic naţional de a funcţiona este astfel puternic influenţată de interconexiunile acestui sistem cu sfera extraeconomicului, ale cărei efecte se manifestă direct sau indirect în sfera economicului.

În concluzie, mulţimea activităţilor social-umane poate fi privită ca un **sistem cibernetic,** în sensul că între elementele componente ale acestei mulţimi există conexiuni definitorii pentru funcţionalitatea şi comportamentul respectivului element. Structura acestui sistem poate fi pusă în evidenţă prin intermediul principalelor subsisteme circumscrise, ca şi prin conexiunile directe şi inverse ce se formează între acestea, aşa cum se indică în figura nr. 2.

— abordare sistemică —

Această reprezentare, care detaliază figura nr. 1, are la bază structura orînduirii social-economice formulată de K. Marx, elementul de noutate propus

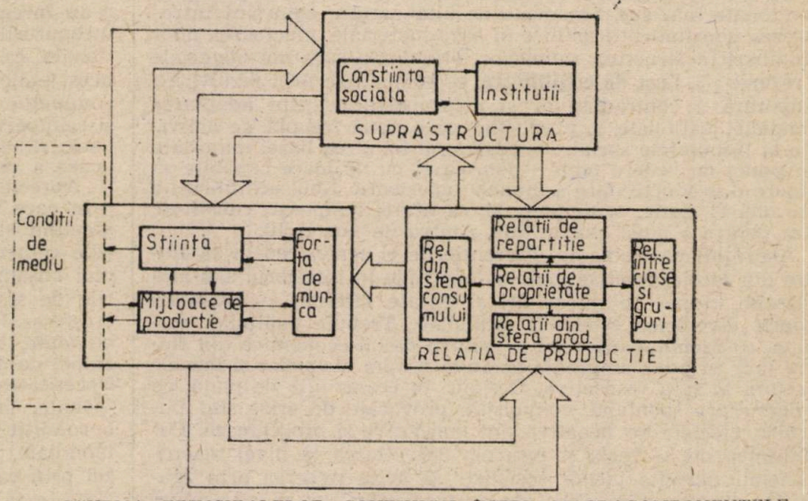

FIG. 2 — SCHEMA PRINCIPALELOR CONEXIUNI ÎNTRE MACROCOMPONENTELE ACTIVITĂŢII SOCIAL-UMANE

de autori fiind conexiunea dublă, directă şi nu mediată, dintre nivelul suprastructural şi forţele de producţie.

Prin aceasta subliniem „cerinţa obiectivă a dezvoltării forţelor de producţie ca factor esenţial al progresului economic şi tehnico-ştiinţific, al perfecţionării învăţămîntului şi culturii, al asigurării unui înalt grad de bunăstare şi civilizaţie pentru întregul popor" (Manea Mănescu — Strategia partidului nostru, privind trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare economică, Era Socialistă nr. 5/1984), căci „singura formă trainică a bogăţiei este crearea, prin valorificarea resurselor materiale şi umane proprii, a unor forţe de producţie superioare. Forţele de producţie sînt factorul care desparte azi lumea în bogaţi şi săraci". (Dumitru Popescu — Substanţa ideii, Era Socialistă nr. 5/1984).

Fără a nega caracterul determinant al conexiunii dintre relaţiile de producţie şi suprastructură, existenţa legilor proprii de evoluţie (a fiecărui mod de producţie) plasează această conexiune pe poziţia elementului de **reglare cibernetică,** denumit factor „de ultimă instanţă" (K. Marx).

Aceleaşi legi de evoluţie creează condiţii obiective pentru geneza legăturilor directe între componentele suprastructurale şi fiecare subsistem al sistemului forţelor de producţie — abordate în interconexiunea lor cu mediul.

Figura nr. 2 prezintă deci subsistemul economic ca un subsistem important al sistemului cibernetic al activităţilor umane, avînd drept funcţie finală satisfacerea unor necesităţi umane de bază. În acest context este **definit omul, în complexitatea sa,** acţionînd într-un mediu, în cadrul unor relaţii sociale determinate, manifestînd necesităţi a căror ierarhizare se reflectă în structura şi dinamica economicului, pentru că aceste nevoi se realizează tot mai mult pe criterii economice (în speţă în raport cu costul consumului, cu ponderea pe care acesta o are în totalul resurselor de trai ale individului sau familiei).

De aici se desprind următoarele idei : a. — Necesităţile se constituie în izvorul tuturor activităţilor social-umane ; b. — Activitatea economică satisface doar unele necesităţi umane, altele satisfăcîndu-se pe căi noneconomice ; c. — Necesităţile de bază, elementare, apar ca o realitate exterioară activităţii economice, ele avînd un **rol reglator** asupra acesteia ; d. — Din punct de vedere social-uman, economicul, ca subsistem, este eficient în măsura în care reuşeşte să satisfacă cît mai multe necesităţi umane, cu un consum cît mai redus de resurse ; e. — Economicul „funcţie obiectiv" este influenţat prin multiple căi de cerinţe noneconomice (sociale, politice, culturale, ştiinţifice, tehnologice).

Considerînd ca variabile independente x_i diferitele cerinţe noneconomice, ne propunem să optimizăm o funcţie

$$y = f(x_i),\ y = f(x_1, x_2, \ldots, x_n),\ i = \overline{1,n}$$

unde y reprezintă domeniul economic, în care funcţia trebuie să ia valori.

Pentru o evaluare corectă a efectelor economice ale factorilor extraeconomici, este necesară şi o analiză riguroasă a categoriilor de resurse (naturale, avansate, ocupate, consumate), intrate sau reintrate în circuitul economic.

Analizele actuale ale raportului dintre sistemul necesităţilor umane şi activitatea economică au scos în evidenţă faptul că relaţia este mult mai complexă decît pare la prima vedere. Nu există, aşa cum apare înţeleasă, o legătură simplă, univocă, de la necesităţi elementare de bază către sfera economicului, ci o relaţie complex-structurată, cu un dublu sens, de întărire şi determinare şi multiplu condiţionată de întreg sistemul necesităţilor umane.

PROCESUL MECANIC	EFECTE TEHNICE				EFECTE ECONOMICE			
	DE GRADUL I	DE GRADUL II	DE GRADUL III	DE GRADUL IV	DE GRADUL I	DE GRADUL II	DE GRADUL III	DE GRADUL IV
- concasare - sfărîmare - măcinare - pulverizare - dezintegrare - dispersie	reduc dimensiunile particulelor	→ modifică proprietăţile fizice şi structurale ale solidelor	→ permit o sortare mai eficientă a minereurilor prin desfacerea asociaţiilor de compuşi mineralogici	→ creşte randamentul proceselor de extracţie	→ valorifică superior minereurile	→ creşte ponderea prod. cu calitate superioară	→ îmbunătăţesc structura pe calităţi a prod.	influenţează venitul net
		→ măresc suprafeţele efective de contact ale gazelor oxido-reducătoare (în sistemele gaz-lichid sau gaz-solid)	→ creşte viteza de transfer termic de la gazele calde la materia primă	→ creşte viteza de reacţie, scade timpul de operare	→ economii de timp de muncă	→ economii de cheltuieli cu forţa de muncă (creşte productivitatea muncii)	→ influenţează volumul prod. şi costurile de prod.	
		→ măresc suprafeţele de adsorbţie a oxigenului şi a altor gaze (CO, H_2 etc.) în cazul arderii combustibililor solizi	→ combustie mai eficientă	→ creşte randamentul termic al sistemelor de ardere	→ scad costurile pentru producţia energetică	→ scad cheltuielile materiale	→ influenţează costurile de producţie	
		→ măresc suprafeţele de contact solid-solvent (în cazul solubilizării unor substanţe solide)	→ cresc viteza de dizolvare şi capacitatea de extracţie a comp. utile	→ scade timpul de operare, creşte randamentul în produse utile	→ economii de timp de muncă	→ scad cheltuielile cu forţa de muncă (creşte productivitatea muncii)	→ influenţează volumul şi costul producţiei	
		→ creşte suprafaţa granulelor care conţin cantităţi mari de apă, deci creşte suprafaţa de evaporare	→ creşte viteza procesului de îndepărtare a apei	→ evită degradarea produselor higroscopice	→ nu se degradează parametrii calitativi ai materialelor	→ economii de cheltuieli pentru crearea unor condiţii speciale de depozitare şi conservare	→ influenţează volumul şi costul producţiei	
		→ se reduce greutatea materialelor vehiculate	→ influenţează condiţiile de transport depozitare şi manipulare			→ influenţează costurile cu transportul, manipularea şi depozitarea materialelor	→ influenţează volumul şi costul producţiei	

Fig.3 MODEL DE CONVERTIRE A EFECTELOR TEHNICE ALE UNOR PROCESE MECANICE IN EFECTE ECONOMICE

Concepţia tradiţională considera că necesităţile umane sînt independente de activitatea economică, susţinînd că ele se constituie oarecum înaintea acesteia şi orientează întreaga activitate economică. Se constată însă că, pe de o parte, producţia economică are un rol tot mai activ în raport cu sfera necesităţilor (căci ea nu mai actualizează necesităţi umane potenţiale, ci poate să creeze şi să stimuleze aceste necesităţi), iar, pe de altă parte, necesităţile umane extraeconomice au consecinţe multiple asupra producţiei. De aceea se impune cerinţa unei considerări a modului în care necesităţile umane sînt satisfăcute în cadrul activităţii economice şi a consecinţelor multiple pe care sfera necesităţilor extraeconomice o are asupra eficienţei economicului.

În relaţia dintre sfera economicului şi cea a necesităţilor umane se impune analiza stării de satisfacţie/insatisfacţie a omului ca urmare a unei cauzalităţi circulare, de determinare şi condiţionare reciprocă, **a unui feed-back permanent.** Pentru aceasta e nevoie de un studiu temeinic al necesităţilor umane şi al conceptului de satisfacţie. Dificultatea derivă din varietatea şi caracterul concret al acestora şi datorită multitudinii dimensiunilor şi nivelurilor lor.

Mulţimea necesităţilor semnificative în raport cu participarea şi factorul economic, deci cu constituirea stării de satisfacţie/insatisfacţie, a fost obiectul a numeroase încercări de clasificare şi de determinare a ponderii lor relative. Semnificativă este cea a lui Maslow : el consideră că necesităţile (şi deci motivaţiile) referitoare la participare se grupează în 5 mari clase : 1) nevoi fiziologice elementare ; 2) nevoi de securitate şi siguranţă ; 3) nevoi sociale (în fapt, psiho-sociale) şi afiliative ; 4) nevoi de satisfacţie a eului, de stimă de sine şi sentiment al identităţii ; 5) nevoi de autoactualizare.

Studiile sociologice recente par să sugereze ideea că există o relaţie directă sau indirectă (mediată) între gradul de satisfacere a variatelor necesităţi umane şi performanţele economice obţinute în muncă. De asemenea, diferite tipuri de necesităţi motivează diferenţiat variatele componente ale performanţei în muncă. Gradul de influenţă a diferitelor tipuri de necesităţi este diferit în funcţie de specificul necesităţilor, cît şi de specificul factorilor de performanţă.

Pe ansamblu, se conturează ideea că necesităţile fundamentale (în mod special cele de subsistenţă) dacă nu sînt satisfăcute, au o puternică influenţă negativă asupra tuturor factorilor de performanţă (calitativi şi cantitativi). Satisfacerea lor, în schimb, influenţează pozitiv performanţele economice ale muncii. Influenţa pozitivă este mai accentuată în ceea ce priveşte performanţele cantitative şi mai puţin accentuată asupra performanţelor calitative.

Cu cît urcăm pe scara necesităţilor spre necesităţi de tip superior (de autoactualizare), structura influenţei necesităţilor asupra factorilor economici tinde să se inverseze. Nesatisfacerea necesităţilor de tip superior are o acţiune negativă scăzută asupra performanţelor economice ; în schimb, satisfacerea lor influenţează în mod special creşterea factorilor performanţei economice calitative. Această relaţie trebuie privită doar ca tendenţială ; ea poate varia sensibil în funcţie de modul de organizare a muncii şi a distribuţiei diferinizare a muncii şi a distribuţiei stimulenţilor economici şi social-morali.

Pentru a pune în evidenţă raporturile dintre economic şi extraeconomic, selectăm din multitudinea formelor de existenţă a extraeconomicului, **subsistemul tehnic — tehnologic,** considerat elementul cel mai mobil al producţiei.

Ca formă de existenţă a spaţiului extraeconomic, domeniul producţiei (tehnic — tehnologic) reprezintă acel sector în care are loc transformarea tuturor categoriilor de resurse (avansate, naturale, ocupate, consumate) în bunuri de consum şi mijloace de producţie, prin intermediul unor procese tehnologice. Din punct de vedere al efectelor (modificărilor) produse asupra materialelor supuse diferitelor faze de prelucrare, urmărind concomitent ideea convertirii tehnicului în economic, am elaborat următoarea clasificare :

I. Procese tehnologice elementare
1. Procese fizico-mecanice
2. Procese chimice :
- procese chimice necatalitice
- procese chimice catalitice
  - biocatalitice
  - electrocatalitice
- procese fotochimice
- procese electrochimice
- procese magnetochimice

3. Procese electromagnetice şi electronice
- separări bazate pe proprietăţile electromagnetice ale moleculelor cu fluxuri de :
  - microparticole (ioni)
  - electroni
  - protoni
  - neutroni
- activarea moleculelor cu unde şi radiaţii :
  - electromagnetice de diferite lungimi de undă (X, GAMA, LASER)
  - ultrasonice
  - optice IR, UV, V

II. Procese tehnologice de prelucrare
1. Procese de prelucrare de speţa I
2. Procese de prelucrare de speţa II

Abordarea independentă a fiecărui stadiu din tehnologia de prelucrare nu exclude analiza cibernetică. Aplicăm şi la acest nivel de stadiu (subsistem) **principiul optimalităţii funcţionării „cutiei negre",** în care identificăm stadiul prin „cutia neagră". Prin stadiu înţelegem o diviziune reală sau arbitrară a procesului tehnologic, cu caracteristicile corespunzătoare unei comportări independente sau necesităţilor de analiză. În această abordare neglijăm deci aspectele nesemnificative şi reţinem doar trendul de evoluţie a fiecărei „cutii negre". Avînd la bază aceste consideraţii, procesele tehnologice de prelucrare de speţa I, se clasifică în funcţie de procesele elementare care au loc în interiorul „cutiei negre".

Această clasificare a proceselor tehnologice ne oferă posibilitatea modelării convertirii efectelor tehnico-tehnologice în efecte economice, şi permite sesizarea pragurilor de trecere de la tehnic — tehnologic la economic, utilizînd clasificarea resurselor pentru care intervine calculul economic, în 3 categorii : naturale, avansate şi consumate. Pentru toate aceste trei categorii de resurse se operează din aproape în aproape cu indicatori economici care măsoară efortul sau efectul, pe principiul descompunerii în trepte, ajungînd în final la forma cea mai sintetică a efectelor economice : venitul net. Ca exemplu prezentăm în figura nr. 3 un model de convertire a efectelor cîtorva tipuri de procese mecanice în efecte economice.

În încheiere subliniem că un asemenea mod de abordare a problematicii analizate, îşi dovedeşte utilitatea în : crearea suportului teoretic pentru elaborarea de modele ale calculului economic în orice domeniu al activităţii social-umane, care să fundamenteze eficienţa economică şi să constituie astfel suportul ştiinţific al politicii priorităţii în procesul decizional la scară micro şi macroeconomică.

prof. dr. Alexandru GHEORGHIU
A.S.E.
ec. cib. Liliana DUMITRACHE
C.C.I.Ch.
dr. Radu STROE
L.C.C.E.—A.S.E.
prof. dr. Victor PĂRĂUŞANU
A.S.E.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Confruntări doctrinare în jurul teoriei costurilor comparative (III)

ÎN PEISAJUL zorilor erei capitaliste figurează descoperirea zăcămintelor de aur şi argint din America, înrobirea şi îngroparea de vie a populaţiei băştinaşe în mine, începutul cuceririi şi jefuirii Indiilor Orientale, transformarea Africii într-un ţinut de vînătoare sistematică împotriva negrilor... „Aceste procese idilice, remarcă Marx cu sarcasm, sînt momente principale ale acumulării primitive. Ele sînt urmate imediat de războiul comercial al naţiunilor europene, avînd globul întreg ca teatru de război". Practica dură nu seamănă deloc cu idilica comparare a avantajelor diviziunii muncii şi a comerţului civilizat care să influenţeze orientarea producţiei după regula alocării factorilor. De la început, cerinţele şi legile capitalului au impus o divizare a ţărilor în economii de unde se stringeau cu forţa avuţii, valori, şi economii unde acestea se transformau în capital. În colonii, cum remarcase Marx, acumularea primitivă avea loc fără ca măcar un singur şiling să fi fost avansat, iar „comoara strînsă în afara Europei prin jaf, înrobire şi asasinat se întorcea în metropolă şi se transforma aici în capital". Fără înţelegerea acestui gen de diviziune între ţări şi zone ale lumii, impusă de capital încă în zorii civilizaţiei burgheze, este greu de explicat cum au demarat în dezvoltare unele ţări pe seama subdezvoltării altora. Acesta este unul din motivele pentru care noile şcoli de gîndire economică progresistă din ţările lumii a treia au luat ca sursă de inspiraţie varianta lui K. Marx a teoriei costurilor comparative şi nu pe cele burgheze, mai vechi sau mai noi. Dacă Ricardo considera violenţele şi barbariile comerţului colonial ca încălcări ale regulilor şi legilor capitalismului, Marx le analizează ca manifestări ale acestor legi. Continuatorii burghezi de mai tîrziu ai lui Ricardo le-au scos complet din investigaţia teoretică ; în schemele neoclasice ale teoriei costurilor comparative nu există loc pentru înţelegerea unor asemenea practici.

Analiza implicaţiilor divizării lumii de către capital în colonii şi metropole, în ţări dominate şi dominante a permis să se releve şi natura impactului capitalismului din cea de-a doua grupă de ţări cu modurile de producţie tradiţionale din prima grupă. Impactul a dat naştere unei contradicţii antagonice între sectoarele precapitaliste şi cel capitalist de un fel deosebit, unei lupte între forţele naţionale şi cele străine cu multiple forme de manifestare. Cu acest prilej, K. Marx descoperă şi una din sursele marilor erori ale economiştilor burghezi, amplificate mai apoi de economiştii neoclasici, legată de confuzia făcută între două forme de proprietăţi private. Confundarea, substituirea proprietăţii capitaliste cu proprietatea bazată pe munca producătorului a permis să se eludeze contradicţia izvorîtă din impactul capitalului metropalelor cu modurile de producţie bazate pe munca producătorilor din colonii, şi din natura specifică a diviziunii internaţionale a muncii condiţionată de capitalism, a avantajelor comparative, a particularităţilor imprimate de proprietatea capitalistă. Cum preciza Marx, „acestei lumi gata a capitalului, economistul îi aplică concepţiile de drept şi de proprietate ale lumii precapitaliste cu un zel cu atît mai grijuliu şi cu onctuozitate cu atît mai mare cu cît ideologia îi este mai puternic contrazisă de fapte". Acelaşi lucru se întîmplă şi cu susţinătorii burghezi ai teoriei costurilor comparative, mai ales cu cei neoclasici, care i-au urmat lui J.St. Mill ; insistenţa cu care ei au promovat variantele lor moderne ale teoriei costurilor comparative s-a aflat în raport direct proporţional cu măsura în care adîncirea decalajelor subminează pretinsa echitate a diviziunii internaţionale capitaliste a muncii şi a comerţului internaţional. Promovarea variantelor neoclasice ale teoriei costurilor comparative a făcut să se ocolească multă vreme, în spaţiul nemarxist al gîndirii economice, probleme ca cele ale exploatării unor ţări de către altele, ori ale originii decalajelor şi ale subdezvoltării.

Abordarea comerţului exterior pe baza diviziunii capitaliste a muncii în strînsă legătură cu tendinţa de scădere a ratei profitului i-a permis lui K. Marx să releve – aspect trecut cu vederea de către Ricardo – dublul efect (asupra) şi dubla dependenţă a capitalismului de comerţul exterior, fapt care pune în altă lumină avantajele relative. În această optică, „...extinderea comerţului exterior, deşi la începuturile modului de producţie capitalist, a constituit însăşi baza acestuia, a devenit, odată cu progresul acestui mod de producţie, ca urmare a unei necesităţi lăuntrice a acestuia, ca urmare a nevoii de piaţă tot mai întinsă, propriul lui produs" [1]). Pornind de la constatarea după care capitalurile investite în comerţul exterior pot aduce o rată a profitului mai mare, K. Marx formulează următoarea idee de bază : „În măsura în care munca din ţara mai dezvoltată este apreciată ca o muncă cu o greutate specifică mai mare, rata profitului creşte deoarece munca, deşi nu este plătită ca muncă superioară, se vinde ca atare. Acelaşi raport poate exista şi pentru ţara în care se exportă şi pentru ţara care exportă mărfuri ; aceasta furnizează, în natură, mai multă muncă materializată decît primeşte, şi obţine, cu toate acestea, mărfurile la un preţ mai ieftin decît le-ar putea produce ea însăşi" [2]). Variantele neoclasice ale teoriei costurilor comparative relevă doar avantajul imediat pentru ţările mai puţin dezvoltate, care rezultă din diferenţa între cît le-ar costa pe acestea producîndu-le la ele acasă şi cît le costă cumpărîndu-le de la alte ţări. Ele nu pun în lumină cîteva lucruri determinante : cu cîtă muncă materializată în produsele lor tradiţionale aceste ţări le plătesc pe cele importate ;

FIŞE

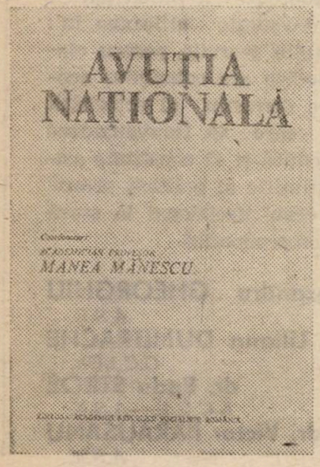

● *La* EDITURA ACADEMIEI *a fost tipărită recent o lucrare ce deschide noi orizonturi dezvoltării cercetării economice româneşti actuale. Este vorba despre volumul „Avuţia naţională", realizat de un prestigios colectiv de autori (cadre universitare, specialişti în prognoză şi planificare, cercetători) coordonat de academician profesor Manea Mănescu, preşedintele Secţiei de ştiinţe economice şi sociologie a Academiei R.S.R.*

În peisajul literaturii economice româneşti cartea „Avuţia naţională" se remarcă prin ţinuta teoretică şi metodologică utilizată, prin profunzimea analizei, prin efortul susţinut al autorilor de a implica cercetările lor în problematica deosebit de complexă a făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate în ţara noastră. Astfel, după cum apreciază academician profesor Manea Mănescu în deschiderea volumului, avuţia naţională reprezintă o categorie de maximă sinteză ce reflectă întreaga istorie economică a unei naţiuni, înglobînd deopotrivă resursele naturale şi valorile create de-a lungul timpului de generaţiile care s-au succedat. În acelaşi timp, avuţia naţională constituie un autentic izvor energetic al dezvoltării, acest element economic de covîrşitoare însemnătate realizînd sincronia şi diacronia procesului creşterii economice, fiind atît premisa cît şi rezultatul dezvoltării.

O contribuţie deosebită aduce această lucrare la reconsiderarea valoroaselor tradiţii ale gîndirii economice româneşti în domeniul cercetării avuţiei naţionale, la evaluarea realizărilor celor mai recente înregistrate pe plan mondial, autorii volumului avansînd totodată o definire operaţională, complexă a conceptului de avuţie naţională structurat pe următoarele coordonate : resursele umane, resursele naturale, resursele materiale acumulate, resursele potenţialului creativ al naţiunii. Preocupîndu-se de ancorarea în realitatea naţională, utilizînd un vast material documentar, colectivul de autori a organizat problematica analizată în şase capitole : avuţia naţională în contextul problemelor fundamentale ale dezvoltării economico-sociale, avuţia naţională în opera revoluţionară, social-politică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu ; geneza şi evoluţia preocupărilor cu privire la avuţia naţională ; gîndirea social-economică cu privire la avuţia naţională ; creşterea avuţiei naţionale în anii construirii socialismului ; avuţia naţională – izvorul creşterii bunăstării naţiunii, a calităţii vieţii întregului popor.

cu cît este mai mare avantajul relativ al țărilor dezvoltate față de cele nedezvoltate, în tranzacțiile respective ; cum contribuie aceste tranzacții la structurarea economiilor importatoare și exportatoare, la stimularea sau frînarea condițiilor pentru creșterea productivității muncii ; dacă ele implică sau nu transfer fără echivalent de venit național dintr-o țară în alta. Unele postulate ale lui Marx deschid cîmp dezvoltării teoriei spre a da răspuns acestor probleme. Cum menționa el, „țara care se află în condiții mai favorabile primește o cantitate mai mare de muncă în schimbul unei cantități mai mici de muncă, cu toate că această diferență, acest excedent, cum se întîmplă în genere la orice schimb dintre muncă și capital, este însușit de o anumită clasă" [3]). Cum condițiile mai favorabile sînt naturale și artificiale, iar cele din urmă sînt legate de acumularea de capital, de industrializare, este de înțeles de ce anume țările capitaliste dezvoltate au fost puse mereu în postura de a primi mai multă muncă de la țările mai puțin dezvoltate în schimbul unei mai puține munci proprii a lor și cum avantajele relative se decalează în favoarea țărilor dezvoltate.

Liberschimbismul și protecționismul au fost apreciate de Marx ca politici economice preferate de capitalurile din fiecare țară în funcție de situația în care se afla țara respectivă și de posibilitățile autovalorificării lor cît mai avantajoase. Despre ce era liberschimbismul în mintea susținătorilor lui și ce era în realitate, Marx scria : „Ni se spune, bunăoară, că liberschimbismul ar da naștere unei diviziuni internaționale a muncii, și în felul acesta fiecărei țări i-ar reveni o producție în concordanță cu avantajul ei natural. Dumneavoastră, domnilor, credeți, poate, că producția de cafea și zahăr este menirea firească a Indiilor Occidentale. Acum două secole, natura, care se sinchisește prea puțin de negoț, nu sădise acolo nici arbuști de cafea, nici trestie de zahăr" [4]). Capitalul și-a subordonat condițiile naturale transformîndu-le în condiții de autovalorificare. Detașarea de către economiștii burghezi a condițiilor naturale de dominația capitalului le-a închis posibilitatea înțelegerii influenței capitalului asupra orientării diviziunii internaționale a muncii și, totodată, i-a făcut să nu priceapă „cum se poate îmbogăți o țară pe spinarea alteia..." [5]). Acest păcat originar se păstrează pînă în zilele noastre și în cele mai rafinate variante burgheze ale teoriei costurilor comparative și avantajelor relative.

Elementul determinant al schimbării poziției economiștilor burghezi față de teoria valorii-muncă l-a constituit lupta de clasă între proletariat și burghezie la care s-a adăugat și opoziția dintre țările exploatatoare și cele exploatate. Înainte ca Marx să fi pus această teorie la baza exploatării muncii de către capital, a unor țări de către altele, instinctul clasei asaltate „de jos" l-a îndrumat pe J.St. Mill ca, într-o lucrare din 1844, să întreprindă detașarea teoriei costurilor comparative, pe baza avută în vedere în varianta Ricardo, valoarea-muncă [6]). J.St. Mill formulează o lege a valorii internaționale rezultată din concurența mondială. După G.S. Chipman, ar merita să stea „în rînd cu cele mai mari descoperiri ale intelectului uman" [7]). Pentru interesele capitalului, descoperirea a fost, într-adevăr, mare, nu însă și pentru progresul științei. Ideile de bază ale legii valorii internaționale sînt : a) tendința firească înspre specializarea internațională a producției conduce la stabilirea echilibrului avantajelor rezultate din specializare ; b) condițiile specializării, depline sau parțiale, sînt determinate de inegalitatea veniturilor obținute din producție. Posibilitățile specializării depline depind de elasticitatea substituirii utilităților între mărfurile produse și tendința spre egalizarea avantajelor absolute ale statelor care participă la schimburile internaționale.

Dependențele stabilite de Mill sînt interpretate în zilele noastre, mai întîi, ca elasticitate unitară a cererii unei mărfi în funcție de prețul ei ; mai apoi, ca elasticitate zero a intersectării ofertei cu cererea, în condițiile căreia modificarea prețului la o marfă nu atrage după sine schimbarea cererii la altă marfă ; în fine, ca elasticitate unitară a cererii care depinde de venit, situație în care modificarea cantității unei mărfi atrage după sine aceeași schimbare la altă marfă. Una din ideile de bază ale teoriei respective vine să întărească părerea după care țările mai puțin dezvoltate și specializate în producerea a cîteva mărfuri pentru export, ar fi cele mai favorizate de legea valorii sau a concurenței internaționale. Aceasta va fi virtutea stabilirii echilibrului avantajelor rezultate din specializare. Dacă ar fi fost așa, n-ar mai fi existat nici decalaje și nici țări subdezvoltate în cadrul economiei mondiale.

Economiști neoclasici ca A. Marshall, J. B. Clark, L. Walras, K. Manger ș.a. au împins lucrurile mai departe decît J. St Mill. Ei au dat complet la o parte simburele rațional al teoriei ricardiene și au reținut partea formal-funcțională (dovedită utilă practicilor capitalismului) a costurilor comparative, construind un vast aparat și intrumentar de comparare a avantajelor diviziunii internaționale existente. Aceasta s-a dovedit util pentru practicile comerțului internațional al perioadei de pînă la primul război mondial. Rafinamentul teoriei era atît de desăvîrșit, încît s-a spus, în glumă, că, dacă teoriile ar putea participa la concursuri de frumusețe ca tinerele domnișoare, teoria neoclasică ar cuceri sigur primul loc [8]).

Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

[1]) K. Marx, Capitalul, vol. III, partea I, în „Opere", vol. 25, București, Editura politică, 1969, p. 240

[2]) Idem p. 241

[3]) Idem

[4]) K. Marx, Discurs asupra liber-schimbismului, rostit la 9 ianuarie 1848, în „Opere" vol. 4, București, Editura politică, 1958, p. 459

[5]) Idem, p. 460

[6]) Vezi John Stuart Mill, Essays on Some Unsettled Questions of Political Economy. (On the Laws of Interchange Between Nation), London, 1844

[7]) G. S. Ghipman, International Trade, în „Econometria", nr. 3, vol. 33/1965, p. 489,

[8]) P. A. Samuelson, L'économique, tome I, Paris, Armand Collin, 1972, p. 588

Diferențierea veniturilor funcție de performanța în muncă

● *Asigurarea unui raport judicios între performanțele individuale realizate în muncă și remunerația obținută reprezintă o problemă de maximă importanță a teoriei și practicii economiei socialiste. Urmărind modul în care se realizează această corelație în economia ungară,* Sandor Papp *constată anumite inadvertențe pe care le comentează în articolul* „Teljesitmeny szerinti keresetdifferencialas vagy kereset szerinti teljesit menynivelalos *(Diferențierea veniturilor în funcție de performanță sau nivelarea performanțelor în funcție de venituri ?) publicat în numărul din iunie a.c. al revistei* KOZGAZDASAGI SZEMLE. *Astfel, se constată o legătură destul de fragilă între performanță și venit, fapt datorat unor factori precum centralizarea excesivă a normelor, diferențierea stabilită a veniturilor în funcție de sectorul în care lucrează o anumită persoană, cuantumul ce revine ca urmare a vechimii în muncă etc. Căile de creștere a diferențierii veniturilor în funcție de performanță ar presupune, potrivit opiniilor exprimate de S.P., descentralizarea elaborării normelor de muncă, flexibilitate sporită a sistemului de remunerare și a celui premial, concomitent cu aplicarea diferențiată a impozitelor pe venit. Totodată se apreciază că modernizarea sistemului de prețuri de producție în funcție de performanțele fiecărei întreprinderi (care însumează în fapt performanțele individuale) reprezintă o altă cale importantă de realizare a cointeresării personalului.*

„O politică pentru viitor"

● *Lucrarea profesorului* Raymond Barre, „Une politique pour l'Avenir" *(O politică pentru viitor), Plon, 1981, 244 pagini, reunește referatele, expunerile și conferințele ținute în anii 1980 și 1981, pe teme actuale economice internaționale. Ea se constituie într-o amplă și convingătoare pledoarie pentru cooperarea internațională, ca bază a depășirii crizei economice. Iată și cîteva dintre principalele idei dezvoltate : a apăra libertatea schimburilor internaționale printr-o strategie ofensivă de adaptare, mai mult decît printr-o politică defensivă de repliere ; a favoriza creșterea schimburilor între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare ; a reveni progresiv la o nouă ordine monetară internațională bazată pe politici interne de stabilitate ; a innoi concepțiile și metodele în domeniile ajutorului de dezvoltare.*

FIȘE

Cu deosebită convingere și forță, în lucrare este criticat protecționismul care, după părerea autorului, nu poate constitui o soluție pentru ieșirea din criză, întrucît el este sursă de inflație și cauză a slăbirii și a vulnerabilității întreprinderilor, frînînd adaptarea aparatului de producție și conducînd, inevitabil, la o scădere a productivității. R.B. se pronunță, totodată, pentru o creștere ordonată a schimburilor internaționale, considerînd că aceasta corespunde atît intereselor țărilor în curs de dezvoltare, cît și țărilor industrializate.

Cooperarea – singura opțiune pentru îmbunătățirea relațiilor valutar-financiare internaționale

SĂPTĂMÎNA TRECUTĂ a avut loc la Washington sesiunea anuală comună a Fondului Monetar Internațional (F.M.I.) și Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare (B.I.R.D.). A fost o sesiune jubiliară, dat fiind că anul acesta s-au împlinit patru decenii de la Conferința internațională monetară și financiară de la Bretton Woods (iulie 1944), care a hotărît înființarea celor două organisme valutar-financiare permanente de cooperare în problemele monetare și financiare internaționale. Totuși, la sesiune nu s-a insistat prea mult asupra acestui caracter festiv al reuniunii, ținîndu-se seama probabil de împrejurările care au marcat profund perioada ultimilor ani, inclusiv a anului în curs. Aceste împrejurări — dezechilibre permanente, măsuri destabilizatoare, recesiune — au pus la grea încercare economia mondială și, în cadrul ei, activitatea F.M.I. și B.I.R.D. Nu mai vorbim de spiritul de cooperare pe care se conta atît de mult în concepția pusă la baza statutelor celor două organisme și ale cărui urme ar fi prea greu să fie depistate la recenta sesiune.

Evoluții divergente

CRIZA economică mondială care a făcut ca situația economiei tuturor țărilor să sufere o deteriorare de cele mai multe ori considerabilă în ultimii trei ani, a fost cea mai puternică de la criza din 1929—1933 încoace. De abia în 1983 — se afirmă în raportul prezentat de F.M.I. sesiunii din acest an și discutat la sesiune — economiile S.U.A. și Canadei au dat semne de redresare, iar în prezent există indicii că această redresare se va propaga și asupra altor economii din lumea industrializată, deși actualele simptome de relansare sînt departe de a promite o redresare fermă și generală. Totodată, probleme dificile nu au fost încă rezolvate.

Dacă deficitul comercial al S.U.A. a crescut moderat în 1981 și considerabil în 1982, el a crescut vertiginos în 1983 și 1984. Contul curent al balanței de plăți a S.U.A. a fost excedentar în 1980 și 1981, a înregistrat un mare deficit în 1982 și un deficit uriaș în 1983-1984. Deficitul bugetar al S.U.A. este și el uriaș. Cursul dolarului S.U.A. a crescut pînă la niveluri, care nu au precedent istoric, în raport cu alte monede occidentale, cauzînd dificultăți serioase partenerilor Americii. Dobînzile bancare în scădere pe piața americană la sfîrșitul anului 1982 și începutul anului 1983, au crescut din nou în 1984, ajungînd la procente care nu se pot justifica obiectiv. Alte state occidentale au imitat politica monetaristă a S.U.A., luînd măsuri restrictive care, dacă au avut un efect pozitiv asupra ratei inflației, în schimb n-au putut împiedica deprecierea monedelor respective față de dolar.

Nu se poate nega că asemenea expresii ale dezechilibrelor economice și financiare — mai există și altele — n-au fost de natură să încurajeze, în cadrul dezbaterilor adunării generale de la Washington, o aplicare optimistă asupra posibilităților de realizare a unui viitor stabil pe ansamblul țărilor dezvoltate.

Dar evoluția cea mai gravă din ultimii ani, cea care a dat cel mai mult de gîndit atunci cînd a fost analizat mersul economiei mondiale, este aceea din țările în curs de dezvoltare. Consecința a fost următoarea : țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol și-au văzut deficitul lor comercial crescînd vertiginos în anii 1980-1981 ; el a scăzut în 1982—1983, însă numai ca urmare a unei restrîngeri draconice a importului. Dificultățile întîmpinate în menținerea unui deficit comercial mai redus au fost provocate de scăderea prețurilor la export : între mijlocul lui 1980 și finele lui 1982, indicele F.M.I. al prețurilor în dolari la bunurile de consum a scăzut cu 32%. Cam o jumătate din această scădere a fost datorată crizei, iar cealaltă jumătate ascensiunii dolarului. Dacă mai adăugăm majorarea dobînzilor la creditele primite de aceste țări, devine explicabil de ce ele au fost nevoite să recurgă la reeșalonarea datoriilor externe și la contractarea de noi credite pentru achitarea dobînzilor.

Avînd în vedere existența enormelor datorii contractate de țările în curs de dezvoltare, combinate cu dobînzile exorbitante percepute în prezent de creditorii acestor țări, problemele financiare s-au complicat într-o atît de mare măsură, încît s-au transformat încă din a doua parte a anului 1982 într-o criză financiară, care continuă și în prezent în cele mai multe țări în curs de dezvoltare și care a determinat băncile din țările bogate să reducă drastic acordarea de noi credite țărilor subdezvoltate. S-a căutat să se combată criza financiară prin măsuri de temporizare, cum ar fi reeșalonarea datoriilor și recurgerea la creditele concertate ale unor consorții bancare, măsuri total neeficiente pe termen lung.

Ca urmare a acestor evoluții divergente, prăpastia dintre țările sărace și cele bogate s-a adîncit. Rata medie a creșterii economice, în ansamblu, în țările în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol a fost — potrivit raportului F.M.I. — de numai 1,5% în 1983. În cursul ultimilor trei ani, ritmul de creștere a producției a fost mai mic în aceste țări decît ritmul de creștere a populației.

Ca urmare a interdependențelor economice care caracterizează actualul stadiu de dezvoltare a economiei mondiale și care au devenit tot mai complexe în ultima perioadă, s-au produs două fenomene succesive de translație. Primul a constatat în trecerea greutăților crizei declanșate în țările dezvoltate asupra țărilor în curs de dezvoltare. Al doilea, în frînarea de către actuala situație de criză din țările în curs de dezvoltare a întregului mers al economiei mondiale, deci inclusiv a procesului în curs sau în așteptare de normalizare economică și financiară a țărilor dezvoltate.

Prezentarea situației economice și financiare din lume, cuprinsă în rapoartele F.M.I. și B.I.R.D., nu a adus elemente noi pentru participanții la sesiunea de la Washington. Situația era cunoscută. Ceea ce a constituit substanța dezbaterilor din cadrul sesiunii a fost interpretarea și, mai ales, soluțiile preconizate.

Poate că la niciuna din sesiunile precedente divergențele dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, iar în unele probleme și între țările dezvoltate, n-au fost mai ferm conturate, pozițiile divergente apărate cu mai multă intransigență. Aceasta denotă absența în actualele condiții a unui teren real de înțelegere între Nord și Sud.

În toate împrejurările, inclusiv la sesiunea F.M.I.-B.I.R.D. din acest an, România a prezentat concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, a țării noastre, cu privire la măsurile care trebuie luate pentru a se trece de la actualul impas la o soluționare constructivă a divergențelor existente, orice tergiversare costînd scump comunitatea economică și financiară internațională.

România a susținut întotdeauna primatul efortului propriu pentru dezvoltare. Cele mai multe țări în curs de dezvoltare respectă acest primat, însă dreptatea este de partea lor atunci cînd afirmă — așa cum au făcut și la sesiunea de la Washington — că este inadmisibil ca efortul lor să fie anihilat în condițiile actuale de nivelul exorbitant al dobînzilor la datoria lor externă, care face ca o parte însemnată din venitul național al țărilor debitoare să se scurgă peste granițe în loc să fie afectată dezvoltării. Este bine știut că problema datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare a devenit într-adevăr o „problemă" din cauza agravării ei, în principal ca urmare a crizei economice mondiale, a recrudescenței protecționismului țărilor industrializate și utilizării excesive a creditelor bancare cu costuri ridicate și perioade de rambursare prea scurte. În prezent, capitalul particular deține un rol de prim rang atît în finanțarea pe termen lung a dezvoltării, cît și în configurarea programelor pe termen scurt de stabilizare economică în marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare.

Un studiu citat la sesiune asupra unor țări latino-americane cum sînt Brazilia, Chile, Columbia, Mexic și Peru relevă că acest grup de țări a plătit dobînzi la datoria lor externă care s-au dublat în perioada 1976—1980 față de 1960—1965. În fața dificultăților întîmpinate, țările latino-amerciane au ajuns la o înțelegere comună a problemelor pe care le implică datoria lor externă și au trecut la o politică activă și colectivă în raporturile cu F.M.I. și cu băncile creditoare, renunțînd la politica pasivă din trecut. Președinții Columbiei, Mexicului, Argentinei și Braziliei au publicat înainte de sesiunea F.M.I.—B.I.R.D. de la Washington o declarație comună în care se arată că țările lor „nu acceptă să fie împinse într-o situație de insolvabilitate forțată și de paralizie economică prelungită". Declarația a fost însușită și de guvernele peruan, chilian, bolivian, venezuelean, dominican și cubanez.

Eforturile țărilor în curs de dezvoltare pentru creșterea lor economică, pentru ajustare structurală, trebuie sprijinite și nu anihilate, sprijinul principal constînd în acordarea de facilități financiare diversificate, în condiții avantajoase, atît sub forma efectuării vărsămintelor promise de țările dezvoltate în cadrul ajutorului public pentru dezvoltare, cît și prin creșterea rolului organismelor financiare internaționale în mobilizarea de resurse pentru finanțarea dezvoltării, inclusiv pe piețele de capital și sporirea accesului țărilor în curs de dezvoltare la lichiditățile pieței private a capitalurilor.

În același timp trebuie adoptată o politică de credite mai elastică, care să ușureze țărilor în curs de dezvoltare rezolvarea problemelor cu care sînt confruntate. Pentru apărarea intereselor acestor țări, România a susținut ca în procesul luării deciziilor în organismele financiare și monetare internaționale, ponderea țărilor respective să crească și să se mențină la nivelul atins.

Datoriile, o povară greu de suportat

ÎN PROBLEMA datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, conceptul românesc este cunoscut : anularea unei părți din datoriile țărilor celor mai sărace, reducerea datoriilor pentru o altă parte a țărilor în curs de dezvoltare, reeșalonarea generală generală a datoriilor țărilor în curs de dezvoltare pe o perioadă mai îndelungată, cu o dobîndă redusă sau chiar fără dobîndă, stabilirea unei limite maxime a dobînzilor în viitor. România este deci de acord cu cererile stabilite de Grupul celor 24 (organul de specialitate al Grupului celor 77 de țări în curs de dezvoltare) și susținute în cadrul dezbaterilor de la Washington privind reeșalonarea unor datorii pe durate de timp mai mari, în condiții mai puțin împovărătoare, ținîndu-se seama de capacitatea reală de plată a țărilor cu datorii mari, crearea unui cont de subvenționare a unei părți din costul împrumuturilor pentru țările cel mai puțin dezvoltate.

Era de prevăzut ca sesiunea din acest an să nu ajungă la o apropiere a punctelor de vedere ale țărilor debitoare și ale celor creditoare și cu atît mai puțin la o soluționare durabilă a problemelor datoriilor internaționale. Reprezentanții țărilor debitoare au demonstrat că programele de austeritate aplicate de acestea s-au dovedit infructuoase în fața politicii economice duse de S.U.A. și de alte țări industrializate. Creșterea din nou a dobînzilor bancare, barierele comerciale puse în calea importurilor din țările în curs de dezvoltare și condițiile necorespunzătoare în timp de criză pe care F.M.I. înțelege să le impună țărilor membre pentru acordarea de fonduri au împins aceste țări tot mai departe pe panta crizei. Concluzia care a fost trasă de reprezentanții țărilor îndatorate, în urma acestor constatări, a fost că soluția de fond a problemei datoriilor rezidă în negocierile globale internaționale, teză pe care România a susținut-o în permanență. De altfel, există declarații ale unor personalități ale lumii occidentale care demonstrează că și în această parte a lumii se pune problema unei schimbări de atitudine față de căile de rezolvare a crizei financiare. Henry Kissinger, de exemplu, a declarat că problema datoriilor nu mai poate fi lăsată pe mîna bancherilor și că în prezent este rîndul oamenilor politici să intervină. Cancelarul vest-german Helmut Kohl și președintele Franței François Mitterand s-au exprimat de curînd în termeni asemănători. Comentatorii occidentali au crezut că întrevăd în aceste declarații o încercare de reluare a dialogului Nord-Sud, precum și o teamă latentă de intențiile țărilor latino-americane de a organiza un control al debitorilor, așa cum a reieșit din discuțiile din cadrul reuniunii de la Cartagena, precum și de a politiza problema datoriilor externe.

Reprezentanții țărilor creditoare au adoptat la sesiunea de la Washington o poziție opusă. Ei au susținut că nu există o problemă a datoriilor ca atare, ci un număr de țări care, pentru motive diferite, au dificultăți în efectuarea serviciului datoriei externe. Fiecare caz în parte trebuie analizat pe cale bilaterală, datorită diversității situațiilor, iar soluțiile trebuie să fie individuale. Iar dacă băncile vor învăța din experiența trecută și vor adopta o politică flexibilă, puținele țări care în prezent adoptă o atitudine militantă își vor da seama curînd că tratativele sînt mai utile decît confruntările. Într-un număr de cazuri, creditorii au vrut să demonstreze avantajele acestei metode, însă, după cum au arătat dezbaterile de la Washington, țările debitoare nu s-au lăsat convinse.

Era firesc ca problemele financiare actuale dezbătute la sesiunea F.M.I.-B.I.R.D. să fi fost plasate de vorbitori în contextul problemelor economice internaționale, a cauzelor care au determinat înrăutățirea situației economice a țărilor în curs de dezvoltare.

Poziția României în această privință a fost reiterată la Washington : actuala situație gravă din majoritatea țărilor în curs de dezvoltare este urmarea restricțiilor și implicit a îngustării comerțului internațional, a creării de către țările dezvoltate a numeroase bariere în calea acestui comerț, a creșterii continue a dobînzilor bancare. Țara noastră este ferm convinsă că pentru depășirea dificultăților actuale nu se poate aborda o altă cale decît dezvoltarea unei largi colaborări economice internaționale, diminuarea restricțiilor și discriminărilor din calea comerțului dintre state, creșterea rolului organismelor financiare internaționale în soluționarea dificilelor probleme cărora trebuie să le facă față sistemul financiar și al relațiilor bancare d'ntre state, necesitatea participării active, cu drepturi egale, a tuturor statelor la soluționarea problemelor.

În cele din urmă, rezolvarea de fond a acestor probleme nu va putea fi asigurată fără edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale, care constituie, în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu, o necesitate obiectivă și o garanție a dezvoltării tuturor națiunilor. În cadrul noii ordini va trebui edificat un nou sistem monetar-financiar internațional. România pledează pentru o reorganizare a sistemului monetar internațional în interesul întregii dezvoltări mondiale. Această convingere fermă a României este împărtășită de întreaga lume zisă a treia. De altfel, Grupul celor 24 a anunțat că a constituit un grup special de lucru pentru reforma sistemului monetar internațional, care urmează să elaboreze un program revizuit de acțiune în acest scop. Este opinia unanimă a țărilor în curs de dezvoltare că actualul sistem favorizează țările bogate, dîndu-le posibilitatea de a menține o politică monetaristă în detrimentul țărilor în curs de dezvoltare.

Pentru a se ajunge la cristalizarea unui nou sistem monetar internațional, țările în curs de dezvoltare au relevat oportunitatea convocării unei conferințe monetare internaționale, avînd în vedere că de la Conferința de la Bretton Woods care a elaborat principiile vechiului sistem au trecut patru decenii în care s-au produs atîtea schimbări în lume, încît întreaga concepție de bază a sistemului de la Bretton Woods este caducă .

Țările dezvoltate, cu excepții nesemnificative, nu sînt de acord cu ideea unei noi Conferințe monetare internaționale. Această poziție de respingere a fost susținută și la sesiunea de săptămîna trecută. Sînt însă greu de apărat argumentele invocate pentru această respingere și anume că la Bretton Woods a fost creat F.M.I. ca instituție permanentă tocmai în scopul consultării și colaborării în problemele monetare internaționale, că nu există nici o problemă care ar urma să fie discutată în cadrul unei Conferințe internaționale și pe care F.M.I. n-ar fi abilitat s-o discute și, în fine, că sesiunile anuale ale Fondului nu sînt altceva decît conferințe monetare internaționale. Așa va fi fost în concepția participanților la Conferința de la Bretton Woods, însă dacă luăm în considerare rezultatele sesiunilor F.M.I.-B.I.R.D. nu putem să nu constatăm că în cele patru decenii bunele intenții de la Bretton Woods s-au volatilizat, sub presiunea țărilor care dețin conducerea.

Controverse în jurul activității F.M.I.

ESTE FIRESC ca la adunarea anuală a F.M.I. să se fi pus în discuție și activitatea acestui organism. În această privință, B.I.R.D. are o situație mai ușoară, deoarece în cazul ei ceea ce contează nu este o autoritate sporită, ci mai multe resurse financiare. În schimb, politica F.M.I. a fost supusă în ultima vreme unor critici tot mai numeroase din partea țărilor membre care, avînd nevoie de fondurile acestui organism, s-au văzut în fața perspectivei de a renunța la ele.

Fără a se nega rolul-cheie preluat de F.M.I. în încercările de a depăși criza datoriilor externe prezentă în multe țări, îndeosebi din America Latină, s-a arătat că acest organism nu și-a adaptat în suficientă măsură politica la dificultățile structurale și conjuncturale cu care se confruntă țările membre în curs de dezvoltare, conducîndu-se după principii potrivite într-o evoluție normală a economiei mondiale, dar nu într-o perioadă de criză. Chiar țara noastră, care a avut pînă în ultima vreme o experiență pozitivă în raporturile cu Fondul, a trebuit să constate că acest organism a legat continuarea unor aranjamente de unele condiții pe care noi le-am considerat inacceptabile. Acest caz, împreună cu altele, cum ar fi dobînzile excesive care au dus la creșterea foarte mare a volumului datoriei externe, a României ca și a altor state, a determinat țara noastră să ia decizia, încă din 1981, de a nu mai apela la credite externe. Criticile aduse politicii anti-criză a F.M.I. au fost atît de numeroase, încît directorul general al Fondului, J. de Larosière, a apreciat că este necesar să dea, în iunie 1984, o replică larg difuzată în care afirmă că nu Fondul, ci țările însești trebuie să-și impună o politică de austeritate dacă vor să iasă din criză financiară.

România socialistă, președintele său, care au un raport recunoscut la afirmarea necesității unui nou curs în viața internațională, la crearea unei lumi a cooperării și nu a confruntării, sprijină activitatea celor două organisme valutar-financiar internaționale, așa cum sprijină întreaga activitate a O.N.U., recunoscînd însă că mai sînt necesare multe eforturi pentru a face mai prezent, mai eficient, mai echitabil ,întregul sistem de relații monetare și financiare internaționale.

După cum rezultă din concluziile trase la recenta sesiune a F.M.I.-B.I.R.D., cerința primordială în această direcție este întreprinderea de acțiuni hotărîte în sprijinul țărilor în curs de dezvoltare, necesitatea realizării unor înțelegeri între țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, acestea fiind factori decisivi pentru reluarea activității normale în întreaga lume. Faptul că încercările de pînă acum, inclusiv în cadrul organismelor financiare internaționale, de a se ajunge la anumite înțelegeri cu privire la lichidarea subdezvoltării și realizarea noii ordini internaționale, nu au dus la rezultatele așteptate, reprezintă o mare primejdie pentru viitorul omenirii, pe care popoarele trebuie s-o înlăture cît mai curînd printr-o strînsă cooperare.

dr. Costin. C. KIRITESCU

R.D. GERMANĂ

Strategia economică pentru anii '80: concepție și obiective

STRATEGIA ECONOMICĂ pentru anii '80 — adoptată de Congresul al X-lea al P.S.U.G. (1981) și structurată pe zece obiective cardinale — trasează direcțiile decisive ale dezvoltării forțelor de producție sub incidența progresului științifico-tehnic contemporan; prin dezvoltarea prioritară a domeniilor tehnicii de vîrf — microelectronica, informatica, biotehnologia ș.a. — și diseminarea în activitatea de producție a microprocesoarelor, a roboților industriali, a tehnicii electronice de calcul, a tehnologiilor moderne, care economisesc materii prime și energie. Ea indică, totodată, direcțiile de perfecționare a relațiilor de producție — continuarea socializării — pe calea consolidării și dezvoltării combinatelor și a îmbunătățiri sistemului de conducere planificată a economiei.

Programul de dezvoltare economică și socială a R.D.G. în perioada anilor '80, reflectînd profundele schimbări ale condițiilor interne și externe ale reproducției, are în vedere potențialul economic atins al țării, limitarea factorilor extensivi de creștere, cît și noile condiții și cerințe ale economiei mondiale.

La temelia concepției strategice de dezvoltare a potențialului economic, tehnic și științific al țării se află necesitatea schimbării radicale a ponderii factorilor de creștere în favoarea celor calitativi, necesitatea trecerii la reproducția lărgită de tip intensiv.

Prin reafirmarea obiectivului principal al politicii economice din anii '70, Programul P.S.U.G. de dezvoltare a țării în perioada anilor '80 definește „ridicarea în continuare a nivelului de trai material și cultural al poporului pe baza unui ritm înalt de creștere a producției, a creșterii eficienței, a progresului științifico-tehnic și a productivității muncii" ca „orientare strategică pe termen lung", fundamentînd astfel necesitatea menținerii unei creșteri economice dinamice stabile, în vederea satisfacerii nevoilor crescînde ale populației.

Această opțiune de principiu a politicii economice a P.S.U.G. s-a concretizat în Directivele planului cincinal pe perioada 1981—1985, prin stabilirea unei rate medii anuale de creștere a venitului național de 5,1%, prognoza R.D.G. pe termen lung preconizînd un ritm mediu anual de creștere a venitului național de 4% pentru perioada 1986—1990.

Sporul substanțial al eficienței muncii sociale, realizarea, la nivelul economiei naționale, a unui raport tot mai bun dintre efort și efect constituie — în concepția P.S.U.G. — sursa principală de realizare a premiselor economice pentru dezvoltarea rapidă a forțelor de producție moderne și ridicarea standardului de viață.

În viziunea strategică a P.S.U.G., trecerea la reproducția de tip intensiv impune realizarea unor pași calitativi noi în domeniul reducerii consumului specific de energie și de materii prime, al economisirii timpului de muncă cît și al utilizării mai bune a fondurilor fixe. Programul strategic stabilește următoarele corelații definitorii ale dezvoltării intensive : rata de reducere a consumului specific de materii prime și energie să devanseze rata de creștere a producției, dinamica creșterii productivității muncii să fie superioară ritmului de creștere a producției și să devanseze rata de creștere a valorii fondurilor fixe ce revine pe un loc de muncă.

Directivele planului cincinal 1981—1985 corelează creșterea medie anuală de 5,1% a venitului național cu o reducere de 5—5,5% a consumului specific de materii prime și energie. La un procent de creștere a venitului național consumul de energie primară urmează să sporească cu numai 0,16% în actualul cincinal, față de un spor de 0,48% în cincinalul precedent.

Rezultatele obținute în primii trei ani și jumătate sînt relevante pentru această orientare. Dinamica relativ înaltă a venitului național — 5% (1981), 3% (1982), 4,4% (1983) și 5,1% (în primul trimestru al anului în curs) — s-a corelat cu o reducere importantă a consumului specific de materii prime și energie și o creștere înaltă a productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale de producție constituindu-se într-o sursă de creștere a venitului național. În comparație cu anul 1980, în care sporul venitului național a rezultat în proporție de 6% din scăderea consumului specific de materii prime și energie, în 1981 această proporție s-a ridicat la 23%, atingînd 83% în 1982. De remarcat că în anii 1982 și 1983 creșterea venitului național s-a realizat în condițiile scăderii absolute a consumului de materii prime și energie al economiei naționale. Venitul național produs pe o persoană ocupată (calculat în prețuri constante 1980) a crescut de la 17 680 mărci în 1970 la 27 434 mărci în 1980, respectiv la 29 339 mărci în 1982. Astfel indicele de creștere a venitului național 1982/1980 de 107,9% s-a corelat cu un indice de 106,9% al productivității muncii. Legat de acest spor al productivității muncii s-a diminuat cantitatea de timp de muncă cheltuită de o persoană ocupată în sfera producției materiale la 1000 mărci venit național, de la 100 ore în 1970 la 61 ore în 1980 și 57 ore în 1982.

Aceste rezultate remarcabile se înscriu în procesul de „raționalizare socialistă", unul din cele zece obiective cardinale ale strategiei economice a anilor '80.

Raționalizarea socialistă — în concepția P.S.U.G. — are un spectru larg ; ea cuprinde, începînd cu îmbunătățirea organizatorică a proceselor, atît modernizarea tehnicii existente cît și înnoirea procesului de producție la un nivel științific superior. În perspectiva anilor '80 ea trebuie obținută, mai ales, prin aplicarea pe scară largă a microelectronicii, a conducerii automate a proceselor și a roboților industriali. Vizînd, în primul rînd, ridicarea fundamentală a nivelului tehnologic al producției, raționalizarea este chemată să asigure economisirea de timp de muncă, ridicarea calității muncii și îmbunătățirea condițiilor de muncă. În opinia P.S.U.G., raționalizarea este calea de pregătire tehnologică și organizatorică a trecerii la automatizare. Introducerea largă a microprocesoarelor, a roboților industriali, răspunzînd exigenței nivelului actual de dezvoltare a forțelor de producție pe plan mondial, reprezintă calea de adaptare la noile cerințe ale pieței internaționale, calea asigurării competitivității produselor industriei R.D.G.

În concordanță cu acest obiectiv prioritar al strategiei economice pentru anii '80, Directivele Congresului al X-lea al P.S.U.G. au stabilit ca în perioada 1981—1985 să fie produși și instalați 40 000—45 000 de roboți industriali, majoritatea acestora urmînd să fie produși în regie proprie în cadrul combinatelor. Îndeplinirea cu succes a acestui obiectiv al cincinalului în curs s-a concretizat în creșterea numărului de roboți industriali de la 9 000, în 1981, la 35 000 pînă în iulie anul curent.

Prin dezvoltarea în ritm susținut a industriei electronice a R.D.G., prin înființarea de centre specializate în producția de roboți proceso-flexibili, centre care acordă, totodată, asistență științifică combinatelor, punîndu-le la dispoziție documentația tehnică, prin înființarea unei bănci centrale de date privind robotehnica cît și prin asigurarea elementelor de construcție standardizate atît din producție proprie, cît și pe calea cooperării în producție cu alte țări membre ale C.A.E.R., s-au creat condițiile necesare realizării, în cadrul combinatelor, a roboților proceso-specifici, în conformitate cu prevederile programului de raționalizare.

Alături de măsurile de raționalizare, eforturile investiționale considerabile pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime și energie, pentru trecerea producției și a tehnologiilor la utilizarea de materii prime și purtători de energie autohtoni, cît și introducerea unor tehnologii mici consumatoare de materii prime și de energie au contribuit în măsură decisivă la scăderea consumurilor specifice și la o creștere a eficienței muncii sociale.

Cooperarea internațională în domeniul științei, tehnicii și a producției constituie — în concepția P.S.U.G. — o condiție indispensabilă a realizării strategiei sale economice. Raporturile de prietenie și colaborare dintre România și Republica Democrată Germană s-au extins și întărit continuu în ultimii ani, în spiritul orientărilor și înțelegerilor stabilite cu prilejul întîlnirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România și Erich Honecker, secretar general al Comitetului Central al Partidului Socialist Unit din Germania, președintele Consiliului de Stat al Republicii Democrate Germane. Rezultatele obținute pînă în prezent și potențialul economic în creștere al celor două țări creează premise favorabile pentru amplificarea în continuare a schimburilor comerciale reciproce, dezvoltarea specializării și cooperării în producție în sectoare de vîrf ale industriei și intensificarea conlucrării în domeniul științei și tehnologiei. În acest context s-a convenit să se treacă la pregătirea unui acord pe termen lung de cooperare economică și tehnico-științifică între cele două țări.

Gertrud BORDON

Cereale: rezultate favorabile în 1984

ANALIZELE Departamentului Agriculturii al Statelor Unite conduc la concluzia că recolta acestui an va înregistra cifre record la nivel mondial. Potrivit datelor provizorii existente, recolta mondială de cereale (inclusiv orez) va totaliza peste 1 598 milioane tone, cu 8% mai mare decît în 1983, cînd s-au obținut 1 483 mil. tone. Producția de grîu este anticipată la 496,3 mil. t (489,5 mil. t în 1983), cea de orez la 452,9 mil. t (448,8 mil. t în 1983), un spor substanțial fiind așteptat și la celelalte cereale.

Recolta cerealieră a Statelor Unite este așteptată să se redreseze după seceta care a afectat agricultura americană anul trecut. Astfel, cifra de 311,7 mil. t este cu 50% mai mare față de cea de anul trecut, ceea ce face ca S.U.A. să redevină principalul producător mondial de cereale. Reducerea suprafețelor cultivate și condițiile climatice nefavorabile au făcut ca recolta americană de porumb și orez să se diminueze; în același timp, însă, se așteaptă sporuri însemnate la grîul de iarnă, ca urmare a creșterii producției la hectar.

Recolte majorate sînt anticipate și în Europa occidentală, inclusiv creșterea producției Pieței comune de la 124 la 131 mil. tone.

O revenire spectaculoasă va avea loc în producția mondială de plante oleaginoase, respectiv cifra record de 185,3 mil. t, față de 164,5 mil. t în sezonul agricol anterior. Principalul factor de creștere în acest caz îl constituie recolta americană, de 63,2 mil. t, față de 48,5 mil. t în anul trecut. Recolta de fasole soia este cotată la 55,11 mil. t, față de 42,64 mil. t anterior, cu un spor însemnat în Brazilia.

Și la bumbac producția este anticipată să crească sensibil, la 73,9 mil. baloturi (1 balot = 480 livre), cifră record și mult superioară celei de 67,6 mil. baloturi în anul agricol trecut.

Reduceri în consumul specific de energie

PRINCIPALA caracteristică a evoluției pe termen lung a cererii de energie în Europa occidentală o constituie rata de creștere redusă și chiar scăderea absolută a cererii de energie primară, apreciază un recent studiu realizat de Serviciul european de informații economice din Londra. Studiul realizat de sursa citată, „Energetica europeană — perspective 2000", apreciază că în perioada 1983—2005 consumul de energie va crește cu numai 1,2% pe an, în timp ce produsul intern brut, ca medie pe ansamblul țărilor vest-europene, va înregistra o rată de creștere de 2,5%. Această tendință implică reducerea rapidă a consumurilor specifice de energie, precum și adaptarea la schimbările structurale care au loc în toate sectoarele industriale care se orientează către realizarea de produse cu consum redus de energie.

Studiul citat anticipează modificări substanțiale și în structura balanței energetice. Dacă pentru acest an cererea totală de petrol este așteptată să crească, pe termen lung se anticipează doar o ușoară minoră, astfel că în 2005 cererea va fi cu 20% sub cea a anului de vîrf 1979. Chiar și în aceste condiții, petrolul va rămîne combustibilul predominant.

Cel mai însemnat spor va fi înregistrat de energia nucleară, consumul urmînd să se dubleze pentru a reprezenta 17% din totalul consumului energetic în anul 2000, în condițiile creșterii continue a capacităților de producție.

Pe termen scurt, prețurile scăzute la petrol și gaze vor determina reconsiderarea apelării la conversiile cărbune-petrol sau cărbune-gaze, conversii încă deosebit de costisitoare. În ceea ce privește cererea de gaze, raportul citat anticipează o creștere numai cu puțin peste cea a consumului total de energie primară.

Programe de dezvoltare

NIGERIA: proiecte petrochimice

GUVERNUL Nigeriei a aprobat recent proiectul pentru construirea unui mare combinat petrochimic care va necesita o investiție de circa 2 miliarde dolari. Combinatul, care se preconizează să fie dat în funcțiune pînă la finele anului 1990, va fi amplasat în apropiere de orașul Port-Harcourt și va avea capacități de producție pentru etilenă (400 mii tone), propilenă (100 mii tone), polietilenă liniară de joasă presiune (280 mii tone), etilen-glicol (350 mii tone) s.a. Elementul central al proiectului îl va reprezenta instalația de etilenă de cracare care va utiliza ca materie primă gazele naturale din apropiere. Rezervele de gaze naturale ale Nigeriei sînt apreciate a fi de 2 125 miliarde mc. În costul investiției de 2 miliarde dolari pentru realizarea combinatului este inclus și costul amenajării unui centru rezidențial pentru circa 30 mii locuitori. Pentru a putea asigura funcționarea combinatului cu cadre naționale se consideră necesară pregătirea unui număr de circa 350 ingineri specialiști. Cea mai mare parte a finanțării se preconizează să fie asigurată pe bază de credite ale firmelor furnizoare externe, care vor fi solicitate să livreze instalațiile la cheie.

Programul de dezvoltare a industriei petrochimice, în curs de execuție pînă la finele anului 1985, de proporții mai reduse, necesită investiții de 374 milioane dolari și constă în construirea a două complexe petrochimice, care să completeze ciclul de producție al rafinăriilor de țiței de la Kaduna și Warri. La Kaduna se va construi o instalație cu o capacitate anuală de 30 mii tone benzină alchilică, care va fi utilizată ca materie primă la producția de săpun, detergenți, aditivi de ulei și uleiuri speciale pentru industria cauciucului și lubrifianți. În localitatea Warri a început deja construcția unei instalații de negru de fum, de 20 mii tone/an.

Industrializarea țării pentru înlăturarea dependenței economiei de extracția de țiței reprezintă un obiectiv prioritar al politicii economice a Nigeriei, care are, de asemenea, ca obiectiv principal dezvoltarea cu precădere a agriculturii. Semnificativ este în acest sens și bugetul federal pe anul fiscal 1984 care prevede investiții de 3,94 miliarde naira (1 naira = 1,3 dolari S.U.A.), alocate în principal pentru dezvoltarea industriei siderurgice (13,3% din totalul investițiilor), agriculturii (11,8%), transporturilor (11,1%), resurselor de apă (9,2%), industriei țițeiului (8,3%), industriei energiei electrice (5,5%).

În anul 1982 schimburile comerciale dintre România și Nigeria s-au ridicat la un nivel de 2,15 miliarde lei. Protocolul celei de a V-a sesiuni a Comisiei mixte guvernamentale româno-nigeriene de cooperare economică și tehnică, desfășurate de curînd, a prevăzut dezvoltarea pe mai departe a schimburilor comerciale și a colaborării economice dintre cele două țări pe baze reciproc avantajoase în diferite domenii de interes comun.

N.N.

EVOLUȚII MONETARE

Dolarul S.U.A.: modificări semnificative

ULTIMA SĂPTĂMÎNĂ a lunii septembrie a.c. a marcat o cădere abruptă a cursului dolarului S.U.A. față de principalele valute occidentale constituind, dacă nu neapărat un punct de turnură, cel puțin o întrerupere în procesul de consolidare a poziției valutei S.U.A. pe piața internațională. Factorii cu acțiune favorabilă asupra poziției dolarului au fost și sînt, în principal:

— nivelul comparativ ridicat al dobînzii reale la fondurile în această valută care stimulează puternic cererea pentru fonduri în dolari a investitorilor străini. Perspectiva unei victorii republicane în alegerile din noiembrie, interpretată de numeroși observatori ca sporind șansele continuării politicii de credit urmate sub actuala Administrație, a dat acestei cereri un nou și puternic impuls;

— Ritmul de creștere a economiei S.U.A., sensibil mai înalt decît al altor economii occidentale, element de asemenea de activizare a cererii pentru fonduri în dolari pe piața internațională;

— introducerea de facilități fiscale pentru investițiile străine în Statele Unite;

— sporirea rolului de valută de refugiu îndeplinit de dolar în ultimii ani ca efect al acțiunii factorilor enumerați mai sus.

În cea mai mare parte sub impactul factorilor enumerați și în pofida acumulării unor însemnate deficite în bugetul federal și în schimburile economice externe ale S.U.A., cursul dolarului a cunoscut o tendință de apreciere generală față de care, pînă recent, intervenția băncilor centrale ale altor țări occidentale nu a fost decît marginală.

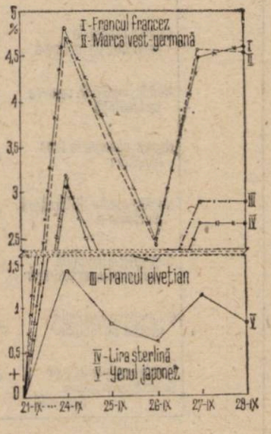

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 24—28.IX; bază: 21.IX.1984

În ziua de vineri 21 septembrie a.c. spre închiderea centrelor bancare europene, într-o piață subțire de sfîrșit de săptămînă și după anunțarea reducerii dobînzii preferențiale „prime rate" de către Morgan Guaranty Trust de la 13 la 12,75%, băncile centrale au intervenit masiv. Oficial, numai Banca Federală a R.F. Germania a vîndut pe piață, peste finele de săptămînă circa 450 milioane dolari, iar potrivit estimărilor unor operatori, volumul vînzărilor de dolari în acest interval s-a ridicat la aproape 1 miliard, ponderea majoră revenind Bundesbank. Poziția dolarului s-a deteriorat vertiginos (de exemplu, în după amiaza zilei de vineri, 21 septembrie, cursul față de marca vest-germană s-a prăbușit de la 3,1750 la 3,03 mărci/dolar).

Intervenția a dat rezultatele scontate, determinînd majoritatea operatorilor să adopte o atitudine deosebit de prudentă. Posibilitatea unor noi intervenții (care, de altfel, au și avut loc în după amiaza zilei de marți 25 septembrie, cînd se apreciază că Bundesbank a vîndut în piață circa 300 milioane dolari) a descurajat în bună parte construirea de noi poziții prin cumpărarea valutei S.U.A. Drept rezultat, dolarul S.U.A. a pierdut teren față de celelalte valute occidentale, nu însă fără a cunoaște o revenire în după amiaza zilei de vineri 28 septembrie a.c., după publicarea unei creșteri neașteptate, cu 0,5 puncte procentuale, a indicelui agregat al activității economice din Statele Unite în luna august a.c., precum și după anunțarea unei restrîngeri substanțiale a deficitului comercial al S.U.A. în luna august.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

GLOSAR

Bonuri [I]

BONURILE DE TEZAUR constituie titluri emise de către stat pentru procurarea de fonduri pe termen scurt. Titlurile din această categorie există sub diverse denumiri, fără a denota deosebiri de fond între ele, cum ar fi, spre exemplu, bonuri de stat, bonuri de visterie, bonuri ale tezaurului public, certificate de tezaur, certificate ale trezoreriei. În literatura de specialitate ele se întîlnesc uzual sub denumirea de „Treasury Bill" în engleză și „Bon du Trésor" în franceză.

Se consideră ca un început al acestui gen de operațiuni emisiunea de bonuri de visterie („Exchequer Bills") efectuată în Anglia în 1696. Totuși, numai din secolul al XIX-lea se poate vorbi de o practică a sistemului împrumuturilor de stat pe termen scurt contractate pe piață prin emiterea unor astfel de hîrtii de valoare.

În cursul ultimelor decenii bonurile de tezaur au dobîndit o mare importanță în acțiunile întreprinse de numeroase state pentru obținerea de mijloace atît de pe piața internă cît și din străinătate, de la entități particulare, guverne și organisme internaționale. Această dezvoltare a fost explicată ca fiind în principal o consecință a creșterii generale a necesităților de fonduri publice, mai cu seamă din cauza importantelor deficite bugetare înregistrate în numeroase țări. O contribuție semnificativă a avut și faptul că mecanismul respectiv prezintă o flexibilitate ce corespunde diversității de cerințe ce apar în administrarea finanțelor publice. În sfîrșit, este de subliniat că, din punctul de vedere al investitorilor, bonurile de tezaur prezintă un interes deosebit mai ales datorită siguranței sporite comparativ cu titluri pe termen scurt emise de entități particulare.

Forma de prezentare a bonurilor de tezaur este extrem de simplă, ele neavînd cupoane, astfel că deținătorul realizează venitul creanței din diferența dintre prețul de subscriere și prețul de rambursare al titlului. Termenul de rambursare este fix, în mod uzual 90 zile, mai ales în S.U.A., Anglia, R. F. Germania, în timp ce în Franța s-au practicat un timp și termene mai lungi, chiar de peste un an.

O proporție importantă din operațiuni o reprezintă emisiunile deschise de bonuri de tezaur, puse în vînzare la ghișeele instituțiilor financiare care lucrează cu publicul.

Se cuvine subliniat că bonurile de tezaur au devenit de mai mult timp nu numai un mijloc important de contractare a datoriei publice, ci, totodată, unul dintre cele mai eficace instrumente ale politicii monetare. Prin instituirea obligației ca instituțiile bancare să investească o anumită proporție din disponibilități în bonuri de tezaur, depuse în depozit la banca centrală, s-au realizat obiective principale ale politicii monetare cum sînt constituirea de rezerve obligatorii, menținerea unui procent important de active ușor lichidabile, controlul asupra utilizării mijloacelor de care dispune sistemul bancar. Tot prin intermediul bonurilor de tezaur se înfăptuiește în bună parte și așa numita politică de „open market". Aceasta este o tehnică de regularizare a pieței monetare prin vînzări și cumpărări de titluri, între care bonuri de tezaur, efectuate de către banca centrală, care alimentează sau reduce pe această cale lichiditatea existentă pe piață cu scopul de a influența nivelul dobînzilor, volumul creditului bancar, mișcările de capitaluri cu străinătatea și, în ultimă analiză, însăși evoluția activității economice.

Radu NEGREA

Cercetări asupra păcii

Livia Melinte, Sighișoara — Principalele lucrări aflate actualmente în pregătire în vederea publicării la Institutul Internațional de Cercetări asupra Păcii din Stockholm (S.I.P.R.I.) se referă la: producția de arme în lumea a treia; politicile de export de arme ale țărilor industrializate; cheltuielile de cercetare și dezvoltare cu caracter militar; estimări ale cheltuielilor și producției militare în unele țări cu pondere mare în asemenea domeniu. În acest an vor apare și două lucrări de popularizare intitulate „Numărătoare inversă pentru războiul în spațiul cosmic" și „Armele spațiale — dilema controlului înarmărilor". Alte lucrări aflate în pregătire la S.I.P.R.I. se referă la utilizarea armelor chimice și negocierile pentru interzicerea acestor arme, la problema explozibililor rămași în urma conflictelor militare și la evitarea utilizării Antarcticii în scopuri militare. În domeniul securității europene un număr de proiecte abordează măsurile de reducere a temerii de un atac prin surprindere, măsurile de sporire a încrederii pe continent, sistemele nenucleare de apărare. Un alt proiect se referă la implicațiile unor măsuri de control al înarmărilor, în care scop va fi organizată o dezbatere reunind experți din diferite țări. Simpla enumerare a acestor liste de titluri, care nu este exhaustivă, denotă o lărgire semnificativă, în ultimii cîțiva ani, a programului de cercetare al S.I.P.R.I., principala instituție neguvernamentală din Europa consacrată celei mai urgente probleme a zilelor noastre — asigurarea păcii.

Prețuri

Silvestru Vintilă, Brașov — Prețul de 29 dolari al barilului de petrol, fixat în cadrul O.P.E.C. în martie 1983 și reconfirmat recent, este valabil numai pentru contractele de livrare pe termen lung. Pentru contractele cu livrare imediată, prețul barilului de petrol coborîse în luna august a.c. la circa 26 dolari. Cauza acestei evoluții o reprezintă excedentul de petrol de pe piața mondială, determinat la rîndul lui atît de o apreciere prea optimistă a producătorilor în ce privește creșterea cererii odată cu înviorarea economiilor occidentale, cît și de nevoia de valută a unor țări producătoare, membre sau nemembre ale O.P.E.C. (fie pentru finanțarea efortului de război — cazul Iranului și Irakului, fie pentru achitarea ratelor scadente ale datoriei externe — cazul Nigeriei etc.).

În R.F.G., de pildă, în ciuda creșterii economice realizate între timp, ca și a sporirii sensibile a numărului autovehiculelor în circulație, consumul național de petrol a fost în 1983 cu un sfert mai redus decît în 1973. Pentru anul în curs, pe ansamblul țărilor occidentale industrializate se apreciază că, în ciuda înviorării economiei (mai rapidă în S.U.A., mai modestă în Europa occidentală), cererea de petrol va spori doar cu 1%. Așa cum comentează această evoluție ziarul vest-german **„Süddeutsche Zeitung"** (1 august 1984), „utilizarea economicoasă a petrolului rămîne cea mai bună garanție pentru stabilitatea prețurilor".

Locuințe

Rodica Manolescu, Rîmnicu Sărat — 1) Datele publicate sub formă de grafic în nr. 34 din 21 august 1984 se refereau numai la numărul de locuințe construite într-un an (1980) la 1 000 locuitori în România și în diverse alte țări din zona C.E.E./O.N.U. Pentru aspectele de ordin calitativ solicitate de dv. privind dezvoltarea în țara noastră a fondului locativ din mediul urban, am alcătuit graficul de mai jos.

2) Despre „Grupul celor 77", de la crearea căruia s-au împlinit în vara aceasta 20 de ani, am publicat un amplu articol în nr. 30 din 27 iulie 1984, așa încît pentru moment nu mai revenim.

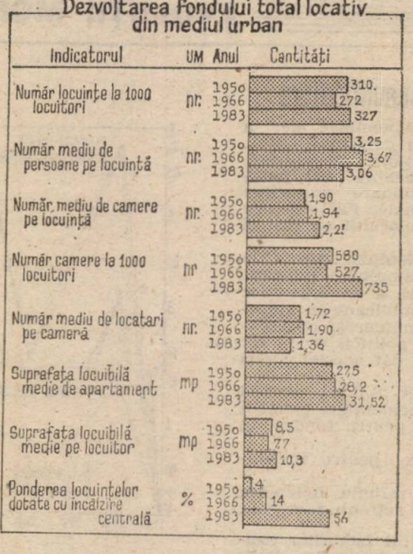

GMT

Alexandru Filip, Roman — Necesitățile navigației au făcut ca încă din secolul al XVII-lea navigatorii și astronomii să caute modalitatea de a stabili longitudinea, așa cum puteau determina latitudinea, măsurînd unghiul dintre steaua polară și orizont. Descoperirea unei asemenea posibilități este strîns legată de sporirea preciziei ceasurilor, pe măsura progresului tehnic, ca și de adoptarea unui meridian zero. Printr-un consens mai întîi național (exprimat în Anglia — țară care dispunea de o importantă flotă — printr-o lege adoptată de parlament în 1880), iar apoi și internațional (la conferința din octombrie 1884, de la Washington), ca meridian zero avea să fie desemnat cel care trece prin observatorul astronomic din parcul de la Greenwich, de lîngă Londra, creat în 1674 la inițiativa și pe domeniile regelui Charles al II-lea, preocupat de determinarea longitudinii „pentru perfecționarea artei navigației". Astfel, fiecare oră diferență între ora locală și așa-numitul Greenwich Mean Time — GMT — corespunde unei diferențe de longitudine de 15°. Pînă la conferința de la Washington, pe hărți meridianul considerat zero varia de la o țară la alta (existau cel puțin o duzină de asemenea meridiane), ceea ce, desigur, nu favoriza progresul navigației. Adoptarea unui singur asemenea meridian cel care trece prin Greenwich, relatează publicația **Telegraph Sunday Magazine**, a dezlănțuit numeroase pasiuni...

Semnalul orei exacte dat de observatorul de la Greenwich a fost mai întîi vizual (un balon roșu coborît la ora 13 fix). Tradiția se păstrează și astăzi, deși din 1852 la Greenwich s-a instalat primul ceas electric, de la care ora exactă era transmisă prin telegraf în toată țara, localităților, care consimțiseră s-o adopte. Din 1924 această sarcină a preluat-o radioul.

Extinderea rețelei feroviare în secolul trecut a accelerat procesul de unificare a orei folosite, obligînd diferitele orașe să adopte sistemul GMT în locul orelor locale (4 minute diferență pentru fiecare grad de longitudine, ceea ce făcea ca atunci cînd în vestul Scoției era ora 11.30, în estul Angliei să fie ora 12.06).

REPUBLICA DEMOCRATĂ GERMANĂ la TIB '84

În cel de-al 40-lea an de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din România, expozanții din Republica Democrată Germană vin la București cu o cuprinzătoare ofertă de produse atractive. Ei se prezintă în cel de-al 35-lea an al existenței Republicii Democrate Germane în cadrul unei expoziții colective ca parteneri comerciali puternici și de încredere

Participarea devenită tradițională a Republicii Democrate Germane este continuată eficient la TIB '84 de 14 întreprinderi de comerț exterior și combinate, care expun pe o suprafață de cca 2 700 m² în pavilionul O și pe platformele exterioare învecinate ca și pe calea de rulare din fața pavilionului central A

Produsele de înaltă calitate prezentate, selecționate corespunzător cerințelor pieței românești, fac dovada potențialului atins de industria din Republica Democrată Germană

Tîrgul de la Leipzig 10.III—16.III.1985
1.IX—7.IX.1985

Eficienta producere, valorificare superioară și utilizare a materiilor prime, combustibililor, energiei

EXPOZANȚI POTENȚIALI PREZENȚI CU PRODUSE DE VÎRF

(AHB GISAG) — Mașini pentru realizarea miezurilor prin împușcare, mașini pentru realizarea formelor prin împușcare, mașini pentru realizarea prin injectare a modelelor din ceară.

(AHB SCHIENENFAHRZEUGE) — Vagoane de pasageri, vagoane frigorifice cu răcire cu gheață.

(AHB BAUKEMA) — Excavatoare universale, rulouri compactoare combinate, vibratoare, platforme de lucru.

(AHB TECHNOCOMMERZ) — Dulapuri de climatizare, camere de testare a climei, pompe de căldură, pompe, compresoare.

(AHB TAKRAF) — Machete de excavatoare cu roată portcupe și mașini de haldat pentru exploatări miniere de suprafață.

(AHB ELEKTROTECHNIK) — Automat pentru măsurat nivele, echipamente de automatizare, echipament de comandă numerică, instalații cu fascicol de electronic.

(AHB HEIM-ELECTRIC) — Aparate de măsură, contactoare cu vacuum, relee electronice de timp, izolatori, automat pentru developarea filmelor Röntgen.

(AHB ELEKTRONIK) — Componente electronice, circuite integrate, instalație de vaporizare cu vid înaintat.

(AHB ROBOTRON) — Calculator de birou, terminal de comutare, macheta instalației EC 1055 M, mașină de scris electronică.

(VEB CARL ZEISS JENA) — Aparate de măsură pentru analize, microscoape, aparate geodetice, optică medicală.

(AHB TEXTIMA) — Sistem integrat de mașini de cusut, presă universală pentru călcatul rufelor.

(AHB TEXTIL COMMERZ) — Recipiente flexibile pentru transportul materialelor în vrac.

(AHB CHEMIE) — Elemente de etanșare, amestecuri de formare, materiale pentru realizarea de plăci stratificate, cosmetice, substanțe pentru protecția plantelor.

(AHB BUCHEXPORT — Cărți de tehnică și științe ale naturii.

PUBLICOM

Economia națională, complexul economic național

(Urmare din pag. 19)

economiilor naționale, acestea se vor compartimenta și se vor dilua.

Aprecierea noastră este că etapa actuală de dezvoltare a omenirii infirmă teoriile menționate mai sus. În țările recent eliberate, în cele în curs de dezvoltare, în care tipice sînt primele trei tipuri de reproducție, economia națională și întărirea ei se dovedesc a fi o necesitate pentru depășirea moștenirii coloniale, mobilizarea resurselor și trecerea la etape superioare. Pentru actualele țări socialiste, în care predomină tipul al patrulea și al cincilea de reproducție, economia națională, bazată pe proprietatea socială asupra mijloacelor de producție, întărirea acesteia s-au dovedit și rămîn un cadru propice atît pentru realizarea progresului multilateral al fiecăreia, cît și pentru dezvoltarea colaborării reciproce fructuoase. În țările capitaliste, rolul economiilor naționale nu a fost epuizat. Acestor realități li se adaugă faptul că în lumea contemporană instituția statului național continuă să fie puternică, deoarece însăși națiunea nu numai că nu și-a epuizat valențele, ci se afirmă ca o comunitate umană cu un mare grad de coeziune și capacitate de progres, de mobilizare a energiilor și creativității membrilor săi.

Aceasta nu înseamnă că economiile naționale ar fi imobile și imuabile, ar sta pe loc. Dimpotrivă, mobilitatea lor a crescut. Putem prevedea că în următoarele cîteva decenii, într-o jumătate de secol, sub influența unor procese cum sînt cele generate de revoluția științifico-tehnică și a altora, inclusiv de ordin social-politic, configurația generală a economiilor naționale din lume nu va mai arăta ca în prezent. Marea lor majoritate se vor afla în stadii superioare celor în care sînt acum, iar în țările actual dezvoltate și în altele s-ar putea să se contureze noi tipuri de economie națională, în sensul unor structuri și corelații ale reproducției calitativ diferite de cele pe care le cunoaștem acum. Concomitent cu aceste procese, este de așteptat că actualele tendințe de intensificare a relațiilor de complementaritate dintre economiile naționale, pe baza accentuării interdependențelor dintre ele și a diversificării diviziunii internaționale a muncii, se vor menține și se vor resimți tot mai mult. Chiar dacă va continua actualul proces de delocalizare din țările dezvoltate a unor ramuri aparent moderne, dar mari consumatoare de energie, combustibil, materii prime, forță de muncă necalificată, către țările în curs de dezvoltare, iar acestea vor progresa într-o anumită măsură, totuși decalajele între economii vor putea fi reduse numai într-o mică măsură și de un număr restrîns de țări, menținîndu-și amploarea și acuitatea, cu toate efectele lor destabilizatoare, perturbatoare asupra economiilor tuturor statelor și ansamblului relațiilor internaționale.

Economiile naționale sînt compatibile nu numai cu actuala ordine economică mondială, ci mai ales cu o nouă ordine economică internațională.

Secretarul general al partidului nostru sublinia, în legătură cu aceasta, că lichidarea fenomenului subdezvoltării, a decalajelor ce se mențin în nivelul de dezvoltare al unor țări, **„impune ca — o dată cu intensificarea eforturilor țărilor respective pentru a pune cît mai larg în valoare resursele și bogățiile lor naționale — să se acționeze pentru generalizarea în viața internațională a unor relații economice echilibrate, care să stimuleze progresul rapid al tuturor țărilor și, în primul rînd, al celor în curs de dezvoltare, instaurarea în lume a unei ordini economice noi, cu adevărat democratice, în care fiecare națiune să poată participa în condiții de deplină egalitate la schimbul mondial de valori materiale și culturale, să poată beneficia larg de cuceririle științei și tehnicii înaintate, ale civilizației moderne“.**

Strategiile de creare a unei noi ordini economice internaționale pot fi viabile în măsura în care ele presupun participarea la acest proces a tuturor țărilor, întărirea economiilor naționale, optimizarea structurilor lor, potrivit nevoilor lor, colaborarea largă și liber consimțită pe baza deplinei egalități, respectării independenței naționale și suveranității, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și amenințarea cu folosirea forței, inclusiv economice, a avantajului reciproc. Instaurarea unei noi asemenea ordini, spre care, desigur, în deceniile viitoare se vor face progrese simțitoare, nu va însemna negarea, aplatizarea sau atrofierea rolului economiilor naționale, ci, dimpotrivă, ea se poate baza numai pe economii independente, puternice.

Întreprinderea MACHINOEXPORT

Baza industrială —
500 întreprinderi sovietice
Orientarea geografică a exportului —
74 de ţări
Nomenclatorul de export —
circa 3000 articole

Întreprinderea sovietică de comerţ exterior
„MACHINOEXPORT"
participantă la TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI
în perioada 11–21 octombrie 1984
face cunoscut specialiștilor programul
său de export și prezintă :

- instalații geofizice
- instalații de ridicat-transportat
- utilaje pentru construcții

Vă invităm să vizitați expoziția întreprinderii MACHINOEXPORT care se află în pavilionul U.

MACHINOEXPORT

USSR MOSCOW 117330 ✉ MOSCOW V-330 MACHINOEXPORT
☎ 147·15·42, 143·84·68 ✉ 411207, 411242 MCHEX SU

PUBLICOM

Rezolvarea sigură a proceselor de numărare industriale

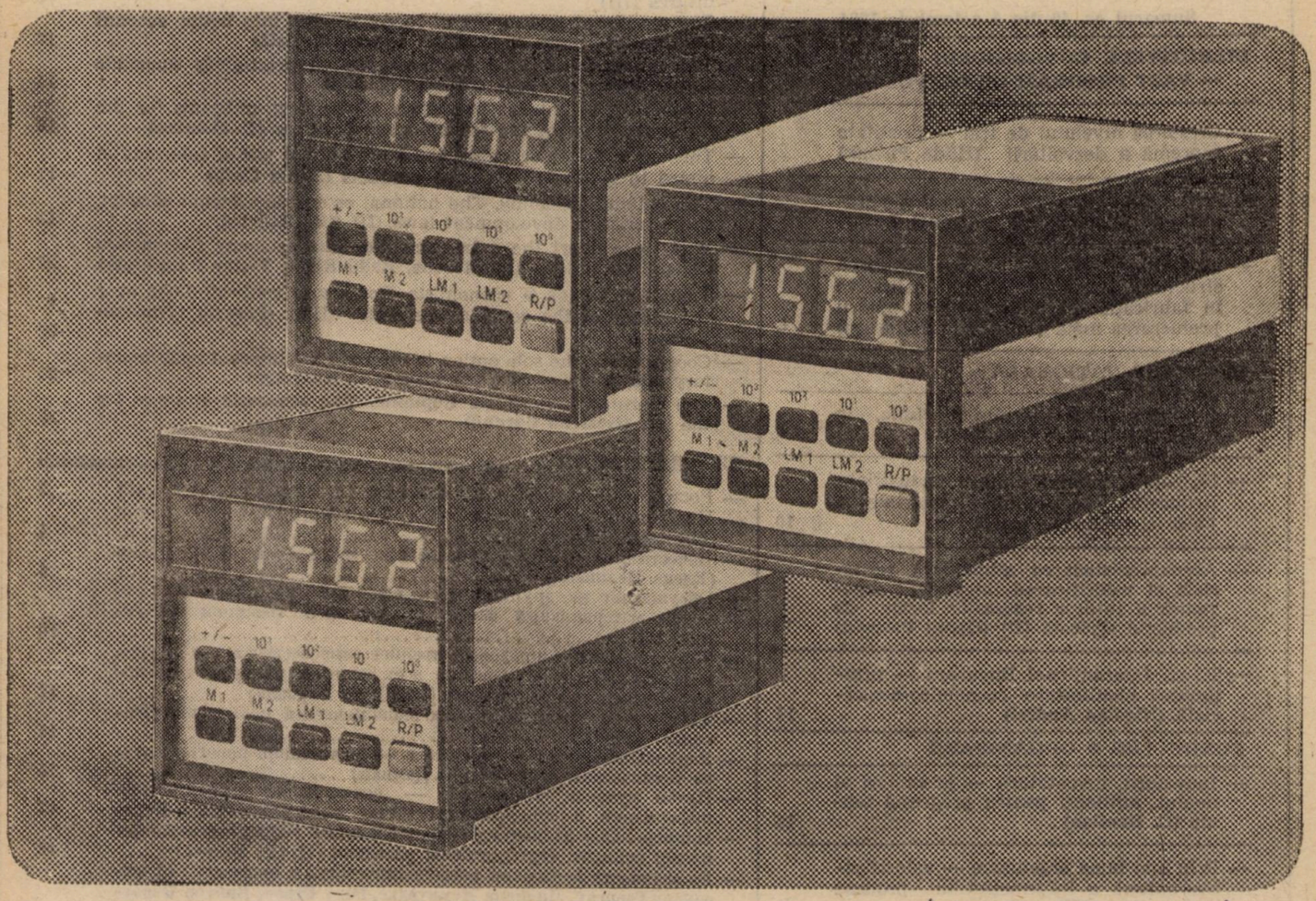

Cu noile dispozitive de numărare microelectronice vă oferim aparate pentru procese de numărare și comandă în diferite ramuri industriale.

Îndelungata noastră experiență în elaborarea și fabricarea acestor aparate, ca și contactul permanent cu partenerii sînt o garanție pentru un program de modificări ale tipurilor orientate asupra cerințelor beneficiarilor, realizate din variantele de bază : numărare cu preselecție dublă și numărare prin emiterea datelor.

Parametrii de funcționare :

- Numărare înainte și înapoi
- Calcularea sumelor
- Calcularea diferențelor
- Limitarea frecvenței de numărare
- Durata semnalului de comandă.

Solicitați informații suplimentare, la cerere vă trimitem o ofertă detaliată.

KOMBINAT VEB
ELEKTRO-APPARATE-WERKE
BERLIN-TREPTOW
„FRIEDRICH EBERT"

Exportator :

HEIM-ELECTRIC
EXPORT - IMPORT
Volkseigener Außenhandelsbetrieb
der Deutschen Demokratischen Republik
EAW-Automatisierungstechnik Export-Import

DDR-1026 Berlin, Alexanderplatz 6
Haus der Elektroindustrie
Telefon 2180 · Telex 011-4557

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 40 din 5 octombrie 1984

DIRECTIVELE CONGRESULUI AL XIII-LEA — VAST PROGRAM DE DEZVOLTARE

— Creșterea nivelului de trai — finalitate supremă a dezvoltării **(Hilde Puwak)** 2

— Programele de investiții în strategia progresului României (I) **(Costinel Lazăr)** 4

— Tendințe și opțiuni în modernizarea structurii industriei. Mutații calitative în fabricația mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalului **(Elena Pelinescu)** 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Producția fizică îndeplinită ritmic, la toate sortimentele **(Ion Răvar)** 8

— Dezbateri în mari unități industriale. Reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă (III) 10

— Autoaprovizionarea alimentară teritorială și valorificarea integrală, superioară a tuturor resurselor locale de producție agricolă (II) **(Oprea Parpală)** 12

— Tîrgul Internațional București — prestigioasă manifestare economico-comercială **(Nicolae Andrei)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Inovatorii, inventatorii — promotori ai noului, militanți pentru progresul tehnic **(C. Damian)** 16

— Prin mai buna organizare — valorificarea optimă a informației în produse competitive **(Mihai Carp)** 17

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Economia națională, complexul economic național : concepte, caracteristici, legi ale dezvoltării (II) **(Gh. Badrus)** 18

— Posibilități de conversie a extraeconomicului în economic **(Alexandru Gheorghiu, Liliana Dumitrache, Radu Stroe, Victor Părăușanu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Confruntări doctrinare în jurul teoriei costurilor comparative (III) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Cooperarea — singura opțiune pentru îmbunătățirea relațiilor valutar-financiare internaționale **(Costin C. Kiriţescu)** 24

— R.D. Germană. Strategia economică pentru anii '80 : concepție și obiective **(Gertrud Bordon)** 26

— Tendințe — conjuncturi 27

— Curier 28

ÎN SUPLIMENT : Curier economico-legislativ

IN THIS ISSUE

— The living standard growth : supreme goal of the development **(Hilde Puwak)** 2

— Investment programmes in the strategy of Romania's progress (I) **(Costinel Lazăr)** 4

— Qualitative changes in the output of metal processing machine-tools **(Elena Pelinescu)** 6

— Debates in large industrial units. Cutting down material expenditures (III) 10

— The territorial self-supply of food ; turning into better account the local resources of food (II) **(Oprea Parpală)** 12

— The International Fair Bucharest '84 : a prestigious economic and commercial event **(Nicolae Andrei)** 14

— Innovators, inventors : promoters of the new, militants for the implementation of the technological progress **(C. Damian)** 16

— Through a better organisation — an optimal use of information aimed to getting competitive products **(Mihai Carp)** 17

— The national economy. The national economic system : concept, characteristics, development laws (II) **(Gh. Badrus)** 18

— Ways to convert the extraeconomics into economy **(Alexandru Gheorghiu, Liliana Dumitrache, Radu Stroe, Victor Părăușanu)** 20

— Schools ● trends ● economists. Doctrinary confrontations over the theory of the comparative costs (III) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

— Cooperation : the sole option to improve the international monetary and financial relations **(Costin C. Kiriţescu)** 24

— The German Democratic Republic. The economic strategy for the '80s **(Gertrud Bordon)** 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Рост благосостояния — высшая цель развития **(Хильде Пувак)** 2

— Программы капиталовложений в стратегии прогресса Румынии **(Костинел Лазэр)** 4

— Качественные сдвиги в производстве металлорежущих станков **(Елена Пелинеску)** 6

— Обсуждение на крупных промышленных предприятиях. Снижение материальных затрат на 1000 лей товарной продукции (III) 10

— Территориальное продовольственное самообеспечение и полное и эффективное использование всех местных ресурсов сельскохозяйственного производства (II) **(Опря Парпалэ)** 12

— ТИВ,84 — престижное торгово-экономическое проявление **(Николае Андрей)** 14

— Рационализаторы и изобретатели — зачинщики нового, борцы за технический прогресс **(К. Дамиан)** 16

— Путём лучшей организации — оптимальное использование информации в конкурентоспособных изделиях **(Михай Карп)** 17

— Национальная экономика — национальный экономический комплекс: концепт, черты, законы развития (II) **(Г. Бадрус)** 18

— Возможности конверсии внеэкономического в экономике **(Александру Георгиу, Лилиана Думитраке, Раду Строе, Виктор Пэрэушану)** 20

— Школы — течения — экономисты. Столкновения доктрин по вопросам теории сравнительных издержек (III) **(Иванчу Николае Вэляну)** 22

— Сотрудничество — единственный выбор для улучшения международных валютно-финансовых отношений **(Костин К. Киріческу)** 24

— Г.Д.Р. Экономическая стратегия 80-х годов: концепты и цели **(Гертруд Бордон)** 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

Mobila, cărțile, tablourile, spațiile greu accesibile, pardoseala, covorul, mocheta, tapiseriile, îmbrăcămintea groasă, toate acestea pot fi curățate de praf în mod rapid utilizînd unul dintre noile tipuri de aspiratoare : AP 20 S și AP 10.

Designul și gama de accesorii pe care le prezintă aceste moderne aspiratoare de praf satisfac cele mai exigente cerințe ale cumpărătorilor.

AP 20 S și AP 10 practice și utile în orice gospodărie !

Le găsiți în comerțul de stat, la magazinele și raioanele specializate în desfacerea produselor metalo-chimice.

Caracteristici :

- putere de absorbție mărită : 500 și respectiv 600 W ;
- permit refularea verticală a aerului, înlăturînd astfel posibilitatea de împrăștiere a prafului de pe suprafețele încă necurățate ;
- se manevrează ușor datorită celor două roți, plus roata pivotantă ;
- se poate utiliza priza de alimentare cu tensiune fără împămîntare, aspiratoarele fiind construite în clasa a doua de protecție ;

Accesorii :

- perie complexă pentru curățarea suprafețelor plane ;
- perie triunghiulară pentru biblioteci, mobilă etc. ;
- duză îngustă pentru calorifere, spații greu accesibile ;
- duză lată pentru tapiserii, îmbrăcăminte groasă ;
- sac-colector de hîrtie-filtru (3 bucăți) ;

Piese de rezervă :

- 4 saci de hîrtie-filtru ;
- 2 perii de cărbune.

Aspiratorul de praf AP 10 mai dispune de un indicator de umplere a sacului.

Termenul de garanție pentru aspiratoarele AP 20 S și AP 10 este de un an de la data cumpărării.

Prețul aspiratorului AP 20 S este de 950 lei, iar al aspiratorului AP 10 este de 1 300 lei.

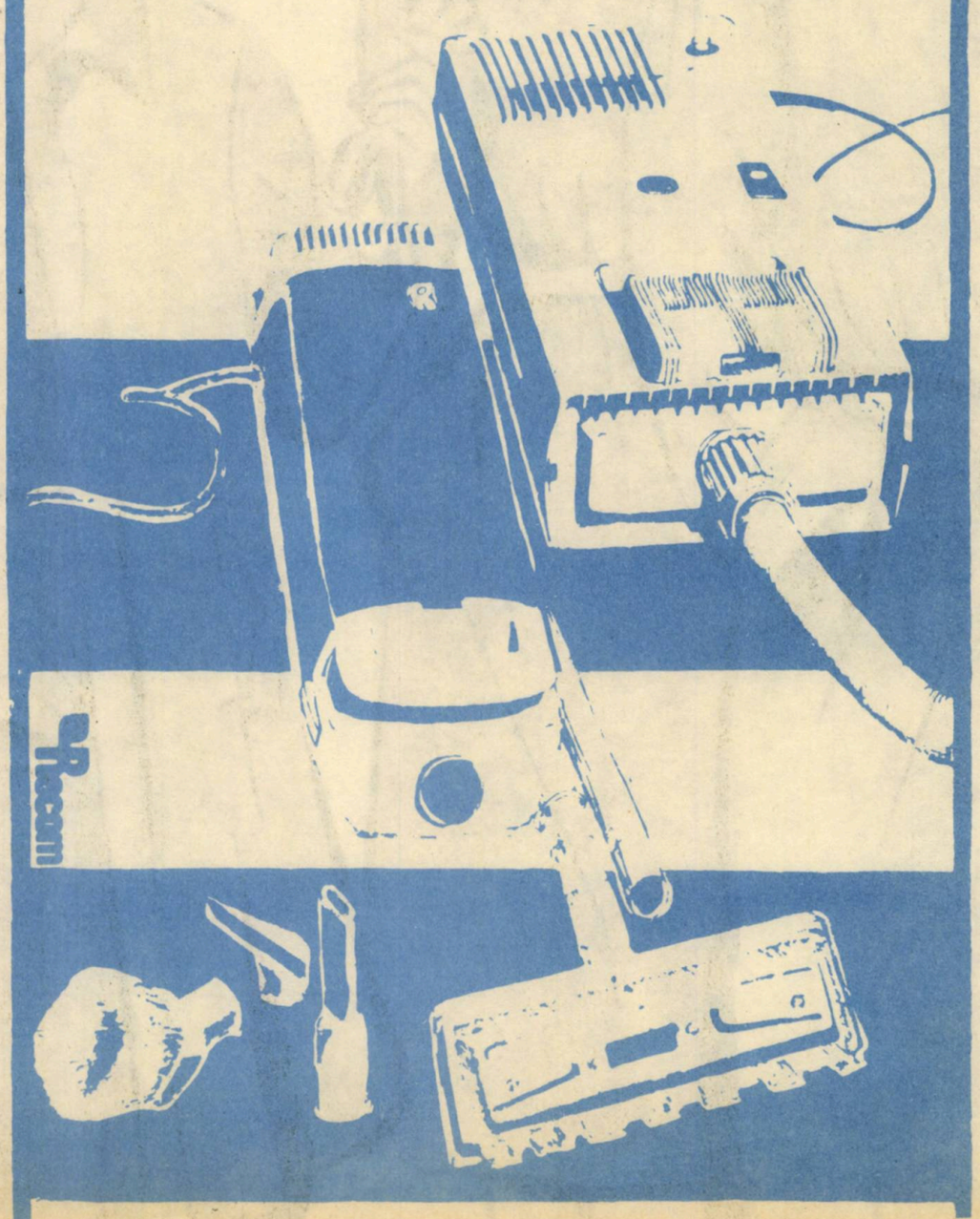

1984 NOV 9

TOAMNA, TOAMNA...

A venit toamna!

Dar garderoba dv. este completă ?

Nimic mai simplu ! Vizitați magazinele de confecții și tricotaje ale comerțului de stat ! Veți găsi acolo noi modele de : taioare, blezere, fuste, pantaloni, jachete, sarafane, salopete, bluze, pulovere, impermeabile, umbrele, raglane, pardesie etc.

Atît materialele (moi, lejere), cît și paleta coloristică (tonuri închise, care evoluează fie spre culori clasice, ușor albăstrui, fie spre culori vii, tinerești) respectă întru totul tendințele actualei mode.

Reînnoiți garderoba dv. cu confecții și tricotaje de bună calitate, cu linie sport sau clasică, moderne, funcționale și elegante.

REȚINEȚI !

Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat au fost recent aprovizionate cu ultimile noutăți, pentru ținuta dv. vestimentară de toamnă.

Lei 5

DGHG

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

UN TRIUNGHI AL EFICIENŢEI

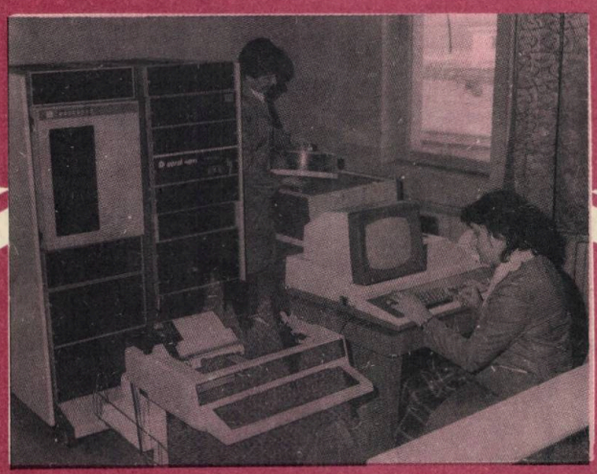

cercetare

dezvoltare

calitate

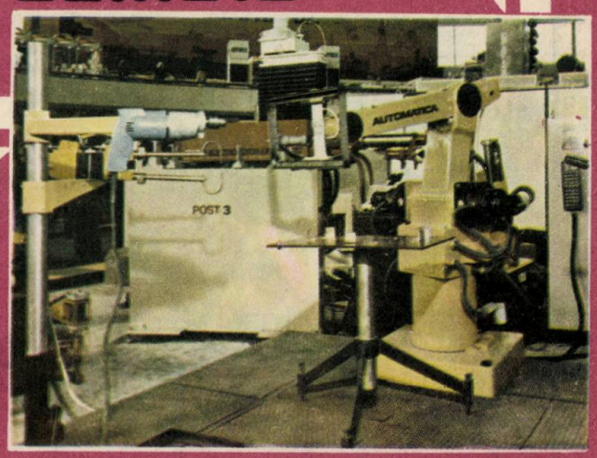

Numărul 41 ● Vineri 12 octombrie 1984

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEŞTI ÎN PERIOADA 1986-1990

— Creşterea eficienţei economice —

PRODUCTIVITATEA MUNCII ÎN INDUSTRIE
(calculată pe baza producţiei marfă)-în procente-

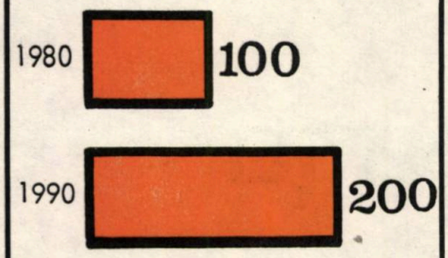

Ritm mediu anual de dezvoltare în cincinalul 1986-1990= **10%**

PRODUCTIVITATEA MUNCII REALIZATĂ PE SEAMA INTRODUCERII ŞI GENERALIZĂRII PROGRESULUI TEHNIC
-în procente-

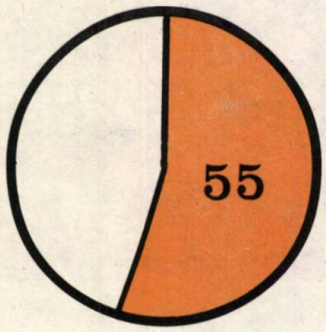

1986-1990

SPORUL VENITULUI NAŢIONAL OBŢINUT PE SEAMA CREŞTERII PRODUCTIVITĂŢII MUNCII SOCIALE
-în procente-

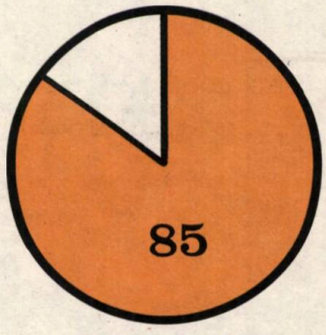

1986-1990

PONDEREA PRODUCŢIEI INDUSTRIALE REALIZATĂ ÎN SISTEMELE AUTOMATIZATE ŞI MECANIZATE
-în procente-

- În cincinalul 1986-1990 se va trece la realizarea pe scară largă de linii, secţii şi sectoare complet automatizate şi robotizate

PONDEREA PRODUSELOR REALIZATE LA NIVEL MONDIAL
-în procente-

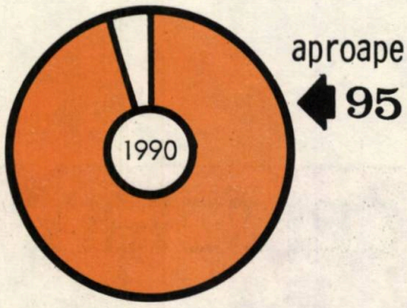

- 2-5% din produsele fabricate vor atinge performanţe superioare nivelului mondial

CREŞTEREA INDICELUI DE VALORIFICARE A MATERIILOR PRIME, MATERIALELOR, COMBUSTIBILILOR ŞI ENERGIEI
-în procente-

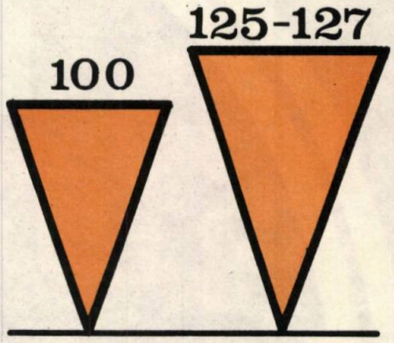

REDUCEREA PONDERII CHELTUIELILOR MATERIALE ÎN PRODUSUL SOCIAL
-în procente-

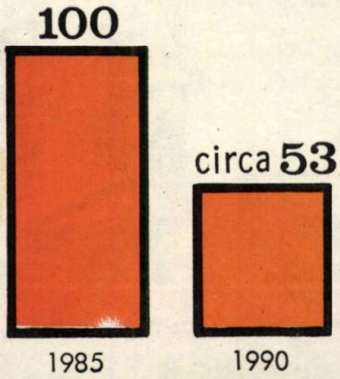

REDUCEREA CONSUMULUI ENERGETIC PE UNITATEA DE VENIT NAŢIONAL
-în procente-

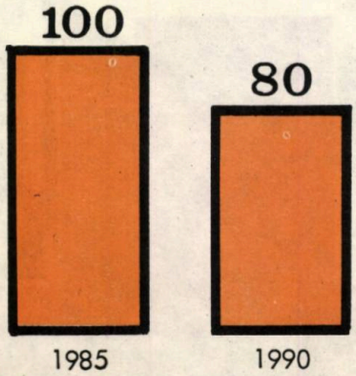

REDUCEREA CONSUMURILOR SPECIFICE MEDII DE LAMINATE FEROASE ÎN INDUSTRIA CONSTRUCŢIILOR DE MAŞINI
-în procente-

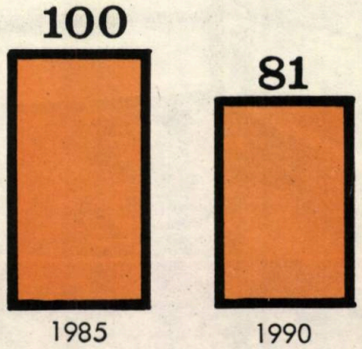

D 646

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Creativitatea — resursă a dezvoltării

PROBLEME DE CONDUCERE ȘI ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII DE CERCETARE-DEZVOLTARE

IMPORTANȚA deosebită pe care o prezintă, pentru dezvoltarea intensivă a economiei noastre, accelerarea introducerii progresului tehnic rezultă clar din proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. și este dimensionată, la nivelul unităților economice, prin sarcinile din programele naționale prioritare privind creșterea productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor, valorificarea superioară și economisirea resurselor materiale și energetice. În acest context **se accentuează cerința de promovare a creativității în întreprinderi, crește puternic rolul funcției de cercetare-dezvoltare a acestora, ceea ce implică în mod necesar intervenții pe plan organizatoric pentru perfecționarea utilizării potențialului compartimentelor de concepție** (specializate funcțional : proiectare de produse, proiectare de tehnologii, proiectare și realizare de scule-dispozitive-verificatoare, autoutilare, prototipuri etc.) prin care se realizează obiectivele din domeniul C+D.

În cele de mai jos prezentăm elemente ale unei posibile metodologii în vederea determinării cadrului și direcțiilor unei asemenea perfecționări.

ESTIMAREA POTENȚIALULUI

Prin **potențialul domeniului cercetare-dezvoltare** înțelegem **ansamblul resurselor (umane, materiale, informaționale, sociale etc.) de care dispune subsistemul și al modurilor de corelare și utilizare cantitativă și calitativă a acestora, în vederea menținerii activităților într-un echilibru dinamic, prin realizarea obiectivelor ce-i revin din planul întreprinderii.** Pentru estimarea lui se pot utiliza **profilogramele și utilitățile**, obținîndu-se o imagine aproximativă dar sinoptică, precum și un **indicator sintetic**, exprimat prin utilități, **privind potențialul și starea acestuia**, ca și direcțiile de acționare în dinamica subsistemului pentru a se ajunge la optim, la utilitatea lui maximă sau cel puțin rațională.

Într-o abordare sistemică, estimarea potențialului de cercetare-dezvoltare prin profilograme pornește de la finalitatea subsistemului, obiectivele vizate și scopurile stabilite. În continuare se estimează și se analizează potențialul elementelor subsistemului (potențialul compartimentelor), iar în final — conducerea domeniului în general, ca și în particular prin aspecte ce caracterizează realizarea funcțiilor conducerii (planificare, organizare, decizie, reglare-antrenare, evaluare și control). Fiecare fază analizată — finalitate-elemente-conducere — se urmărește pe baza unor criterii ce se referă la aspecte, activități, variabile de stare privind potențialul sistemului, încadrate în patru situații (stări). Potențialul sistemului se apreciază prin rezultatele obținute și prin utilitatea situațiilor, cuprinse între 0 și 1. Criteriile de analiză sînt diferențiate și prin coeficienții de importanță, care evidențiază aportul criteriilor analizate la estimarea potențialului.

Atît structurarea profilogramelor, cît și criteriile considerate (vezi pagina următoare) sînt determinate de activitățile desfășurate în cadrul funcției de cercetare-dezvoltare, marcînd de fapt specificitatea acesteia. Însă modalitatea de abordare a problematicii potențialului, pe care o prezentăm, poate fi generalizată și la alte subsisteme din unitățile economice.

Pentru determinarea utilității fiecărui domeniu analizat, prin prisma potențialului, se poate utiliza o relație ce folosește ca termeni utilitatea fiecărui criteriu analizat în domeniul respectiv și coeficientul de importanță al acestui criteriu. Utilitatea potențialului întregului sistem de cercetare-dezvoltare se determină cumulînd utilitățile parțiale. Valorile utilităților potențiale sînt cuprinse între 0 și 1 ; diferența între utilitatea maximă (1) și valorile utilității determinate pentru domeniile analizate și a sistemului în general arată **rezervele existente** în ceea ce privește nivelul potențialului existent și gradul de utilizare al acestuia. Urmărind problema în detaliu pe baza profilogramelor, se pot identifica **direcțiile în care trebuie să se acționeze** pentru a se ajunge la situația (starea) optimă.

După cum reiese din structura lor, profilogramele — cu un grad mare de detaliere a sarcinilor și atributelor din compartimentele de concepție și tehnice — dau posibilitatea obținerii unor informații mai complete, relevante asupra activității desfășurate în domeniul cercetării-dezvoltării. Mai mult : prin aprecierea nivelului de realizare a obiectivelor și sarcinilor se creează posibilitatea de a stabili care dintre acestea nu pot fi considerate corespunzătoare și, în acest fel, de a se orienta eforturile conducerii pentru promovarea unor măsuri eficiente în vederea îmbunătățirii situației.

De asemenea, dacă în prealabil se face o ierarhizare a sarcinilor după importanță, în profilograme pot fi incluse — și abordate cu prioritate — cele considerate determinan-

(Continuare în pag. 3)

Supliment la nr. 41 1984 Revista ECONOMICĂ

Structura profilogramelor

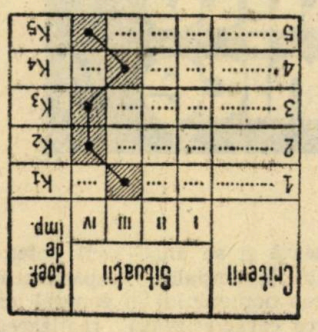

Tabelul ce constituie suportul reprezentării grafice are următoarele rubrici : **criterii** (variabile de stare) ; **situaţii** (stări) — I = 0,00, II = 0,33, III = 0,66, IV = 1; **coeficientul de importanţă.** Profilograma se obţine marcînd şi unind între ele cu o linie stările corespunzătoare fiecărui criteriu. Cu cît traseul acestei linii este mai puţin sinuos şi mai apropiat de coloana corespunzătoare stării IV, cu atît utilizarea potenţialului se estimează a fi mai apropiată de optim.

Profilogramele pe care le propunem şi criteriile lor (situaţia optimă comună fiecărui criteriu — foarte bună, foarte mare, pe deplin satisfăcătoare — este caracterizată specific, la unele dintre ele, între paranteze) sînt următoarele :

I. FINALITATEA SISTEMULUI C+D (obiective, scopuri). 1 — competitivitatea produselor realizate (la nivelul realizărilor pe plan mondial) ; 2 — creşterea ponderii produselor noi în concepţie proprie (pînă la înlocuirea integrală a portofoliului de produse) ; 3 — creşterea ponderii tehnologiilor noi în concepţie proprie (introducerea de tehnologii neconvenţionale) ; 4 — autoutilare şi modernizarea utilajelor (înaltă eficienţă tehnică şi economică) ; 5 — dotarea tehnică a proceselor de fabricaţie — (S.D.V.-uri, A.M.C.-uri, standuri etc.) ; 6 — creşterea beneficiilor prin activitatea de C+D (pînă la dublarea volumului de beneficii) ; 7 — reducerea consumurilor de materiale şi energie prin activitatea de C+D (eliminarea importului, înlocuirea materialelor deficitare) ; 8 — eficienţa economică în cercetare ; 9 —realizarea în termen a sarcinilor şi a lucrărilor planificate (pînă la înlocuirea integrală a portofoliului de produse) ; 10 — calitatea lucrărilor efectuate ;

II. ELEMENTE ale sistemului C+D : PERSONALUL — STRUCTURĂ, STĂRI, FUNCŢIONALITATE. 1 — structura generală a personalului, din care — separat — ponderea inginerilor cercetători ; 2 — specializarea personalului, din care — separat — pe lucrări, sau pe produse, sau pe lucrări şi produse ; 3 — utilizarea personalului conform pregătirii şi aspiraţiilor fiecărui lucrător ; 4 — comportament disciplinat : conduită, punctualitate, folosirea timpului de lucru ; 5 — capacitatea de muncă : realizarea în termen a lucrărilor, putere de muncă şi continuitate în efort ; 6 — aptitudini personale : putere de înţelegere, preocupări pentru perfecţionarea pregătirii profesionale, spirit de colaborare ; 7 — eficienţa în muncă : spirit inovator, perseverenţă pentru finalizarea lucrărilor, posibilitatea de adaptare rapidă ; 8 — stabilitatea personalului (există personalităţi cu realizări deosebite) ;

III. ELEMENTE ale sistemului C+D : BAZA TEHNICO-MATERIALĂ ŞI INFORMAŢIONALĂ. 1 — aparatură tehnică pentru cercetare ; 2 — atelier de prototipuri, staţii-pilot pentru experimentări ; 3 — standuri pentru încercări ; 4 — asigurarea prioritară şi operativă cu materiale, piese ; 5 — asigurarea unor modele de referinţă realizate pe plan mondial ; 6 — asigurarea cu tehnică de calcul ; 7 — asigurarea tehnică pentru lucrări de proiectare ; 8 — asigurarea cu tehnică de multiplicare ; 9 — asigurarea unor condiţii ergonomice de lucru ; 10 — baza documentară : 11 — asigurarea actualizării informaţiilor ; 12 — asigurarea cu informaţii despre brevete, standarde, cataloage, produse, inclusiv străine ; 13 — clasificarea şi difuzarea la executanţi a informaţiilor din baza documentară ;

IV. CONDUCEREA sistemului C+D : ACŢIUNI GENERALE DE CONDUCERE. 1 — antrenarea la activităţi de conducere a nivelelor ierarhice inferioare (promovarea spiritului de echipă) ; 2 — preocupări pentru promovarea metodelor moderne de conducere (generalizate la toate posturile de conducere) ; 3 — utilizarea metodelor de stimulare a creativităţii (instrumente de bază în activitatea de C+D) ; 4 — stil de muncă (cooperativ, flexibil) ; 5 — selecţia, aprecierea şi promovarea personalului (după rezultate, teste şi criterii precise, obiective) ; 6 — perfecţionarea profesională şi reciclarea personalului (cu metode adaptabile, active, aplicative) ; 7 — stimularea şi cointeresarea personalului (inclusiv stimularea morală) ; 8 — perfecţionarea sistemului informaţional privind documentarea şi prelucrarea (adecvat sistemului informaţional-decizional) ;

V. CONDUCEREA sistemului C+D : FUNCŢIA DE PLANIFICARE. 1 — stabilirea sarcinilor pe bază de analiză şi studii asupra cerinţelor actuale şi de perspectivă (în cea mai mare parte studii proprii), din care — separat — cercetări de piaţă, studii de produs, studii de tehnologii, studii de capacităţi (există studii proprii, actualizate); 2 — ponderea sarcinilor pentru lucrări în concepţie proprie (cca. 70%) ; 3 — planificarea lucrărilor de unificare, tipizare, standardizare ; 4 — planificarea sarcinilor pentru elaborarea de metodologii de calcul, prelucrare automată a datelor etc. ; 5 — corelarea sarcinilor cu cerinţele de înnoire a producţiei ; 6 — corelarea sarcinilor pentru a asigura realizarea indicatorilor tehnico-economici şi calitativi ; 7 — corelarea sarcinilor cu posibilităţile colectivelor ; 8 — utilizarea metodelor şi tehnicilor moderne în planificarea şi programarea lucrărilor ; 9 — utilizarea normativelor de muncă la programarea lucrărilor pe executant (adaptate la specificul lucrărilor) ; 10 — gradul de detaliere a programelor de lucru pe executant (asigură posibilitatea de control) ; 11 — aplatizarea gradului de folosire a resurselor în planificarea lucrărilor personalului, din care — separat pentru : 12 — ingineri-cercetători, tehnicieni, desenatori, alte categorii ;

VI. CONDUCEREA sistemului C+D : FUNCŢIA DE ORGANIZARE : 1 — structura organizatorică (flexibilitate şi adaptare, în cadrul legal) ; 2 — forme noi de organizare : pe produse complexe, modele, matrix etc. (restructurare în cadrul legal) ; 3 — regulamentul de organizare şi funcţionare (detaliat, aplicat, respectat, îmbunătăţit potrivit cerinţelor noi) ; 4 — fişele posturilor (bine delimitate, revizuite, actualizate) ; 5 — organizarea muncii şi a locurilor de muncă pentru activitatea de C+D ; 6 — organizarea muncii şi a locurilor de muncă pentru celelalte activităţi ; 7 — organizarea evidenţei şi păstrării documentelor ; 8 — organizarea evidenţei şi păstrării bazei documentare ;

VII. CONDUCEREA sistemului C+D : FUNCŢIILE DE DECIZIE-REGLARE ŞI CONTROL. 1 — delimitarea atribuţiilor şi a competenţelor decizionale (prin fişa postului şi prin R.O.F. ca instrument de bază); 2 — utilizarea metodelor de optimizare a deciziilor ; 3 — gradul de limitare a perturbaţiilor din exterior (programe stabilite pe categorii de perturbaţii) ; 4 — gradul de adaptare la influenţele exterioare (flexibilitate mare, adaptare rapidă); 5 — preocupări pentru simplificarea evidenţei tehnice şi economice (materializată în evidenţe unicate şi tipizate) ; 6 — controlul modului de îndeplinire a sarcinilor şi atribuţiilor (operativ, bazat pe îndrumătoare) ; 7 — preocupări pentru realizarea autocontrolului (cu caracter generalizat).

(Urmare din pag. 1)

te pentru realizarea obiectivelor compartimentelor din domeniul funcțional.

Fără îndoială, aprecierea activităților de C+D cu ajutorul profilogramelor (al căror conținut și structură pot fi îmbunătățite față de cele prezentate) poate întîmpina unele dificultăți, întrucît necesită un volum de muncă suplimentar față de sarcinile curente, iar estimarea nivelului de realizare a sarcinilor și atribuțiilor este grevată, în oarecare măsură, de factorul subiectiv. Experiența dobîndită de cadrele de conducere în aprecierea modului de realizare a sarcinilor și atribuțiilor (ca și a altor aspecte urmărite prin profilograme) poate însă reduce influența factorului subiectiv pînă la un nivel la care acesta devine nesemnificativ, iar prin reconsiderarea propriei activități, prin orientarea ei spre funcțiile (atributele) de coordonare, evaluare și control, estimarea potențialului va putea fi inclusă în cadrul procedurilor curente, sporind substanțial sfera de cunoaștere și evaluare a modului de desfășurare a activităților de concepție. Menționăm că operaționalitatea profilogramelor poate fi asigurată prin utilizarea lor la intervale de timp mai mari (trimestru, semestru etc.) decît intervalul minim de raportare ierarhică (lună) privind îndeplinirea principalilor indicatori de plan.

ANALIZA CONDUCERII ȘI ORGANIZĂRII COMPARTIMENTELOR

Pornind de la concluziile desprinse din estimarea potențialului, analiza trebuie aprofundată, pentru a surprinde nivelul activității compartimentelor și pentru a stabili care dintre compartimentele domniului îngreuiază realizarea obiectivelor ce-i revin din planul întreprinderii.

Considerăm că există posibilitatea de cuantificare într-un indicator sintetic a diferitelor aspecte referitoare la activitatea complexă și diversificată de C+D și că este mai util să se folosească un asemenea indicator, al cărui conținut să reflecte într-o măsură cît mai mare performanța proceselor și fenomenelor, decît indicatori parțiali, cu o sferă limitată de cuprindere.

Factorii pe care îi considerăm reprezentativi pentru aprecierea activității compartimentelor de concepție sînt : **1** — corelarea capacității compartimentului cu sarcinile programate (ținînd seama și de coeficientul de îndeplinire a normelor) ; **2** — realizarea la termen a sarcinilor și obiectivelor programate (numărul mediu al zilelor de întîrziere); **3** — realizarea sarcinilor la produse noi și modernizate (idem) ; **4** — realizarea sarcinilor la produse pentru export (idem) ; **5** — nivelul tehnic al produselor și S.D.V.-urilor proiectate sau realizate (gradul de realizare a parametrilor funcționali) ; **6** — reducerea prin eforturi proprii a consumurilor de resurse din import ; **7** — reducerea prin eforturi proprii a costurilor la întreaga producție ; **8** — eficacitatea personalului (% personal eficient din totalul personalului compartimentului) ; **9** — asigurarea coordonării subalternilor direcți (a tuturor ; a celor cu sarcini importante).

Pentru ușurința calculului este indicat să se aleagă cel mult zece factori de influență și 3-4 variante la un singur factor. Cunoașterea ponderilor posibile ale tuturor factorilor de influență prin studierea variației valorilor fiecărei variante în care ei se regăsesc va permite în primul rînd identificarea celor prioritari, iar în al doilea rînd optimizarea lor.

Pe baza datelor privind variația fiecărui factor de influență (valoarea variantei sale de acțiune), suma valorilor pentru fiecare factor, ponderea influenței acestuia și valoarea medie a tuturor factorilor, se calculează indicatorul sintetic ce exprimă nivelul de organizare și conducere al compartimentelor din domeniul C+D. În acest scop a fost elaborat un model matematic, transpus în limbaj FORTRAN pentru a fi utilizat la prelucrarea automată a datelor, asigurînd o viteză mare de obținere a rezultatelor.

STRUCTURI ORGANIZATORICE

Îmbunătățirea structurilor organizatorice și, prin aceasta, crearea unei ambianțe de lucru potrivită pentru inovări eficace constituie o cale de creștere a eficienței muncii de cercetare-dezvoltare. Cu cît sarcinile sînt mai mult programate, cu atît mai mare trebuie să fie preocuparea pentru structură.

Dintre **factorii** cei mai importanți de care structura organizatorică din domeniul C+D ar trebui să țină seama menționăm : dezvoltarea pe termen lung a personalului, avînd în vedere și necesitățile pe termen scurt de a aplica cunoștințele noi pentru scopuri imediate ; transferul informației (în domeniul C+D) de la surse exterioare în întreprindere și transferul în C+D a politicii întreprinderii; cooperarea în cît mai mare măsură cu personalul din alte compartimente (producție, comercial, financiar etc.) ; asigurarea gradului necesar de autonomie pentru conducătorii de proiecte (cu controlul riguros din partea întreprinderii asupra resurselor investite în proiect) ; adaptarea în prealabil a organizării la cerințele situațiilor noi pe care le vor introduce schimbările în profilul tehnologic, previzibile pe termen scurt ; asigurarea desfășurării într-un cadru organizat a activităților de perspectivă în domeniul C+D ; separarea muncii de concepție de munca de rutină; folosirea la întreaga capacitate a fondului de timp al personalului.

Organizarea compartimentelor care colaborează la asimilarea produselor noi și modernizate, la pregătirea tehnică a fabricației se poate realiza în diferite variante :

● **pe domenii de specialitate** ; cercetare (pe discipline științifice sau domenii), proiectare constructivă, proiectare tehnologică, proiectare de S.D.V.-uri, proiectare pentru autoutilare. Acest tip de structură asigură perfecționarea personalului într-un domeniu de specialitate, dobîndirea de noi cunoștințe, asistență profesională și stimularea intelectuală ; permite elaborarea unor metode de lucru unitare privind documentația tehnică ; oferă posibilități mai bune pentru unificare, tipizare, standardizare ; înlesnește transferul informațional de la surse exterioare întreprinderii ; mărește responsabilitatea în domeniul de specialitate. Ca dezavantaje principale, ce trebuie diminuate prin acțiunea conducerii domeniului C+D, notăm : ciclul de asimilare este mai lung (etapele distincte, repartizate pe compartimente, nu se pot suprapune în timp) ; există bariere organizaționale și spațiale care împiedică fluxul informațional, colaborarea proiectant-tehnologi, respectiv elaborarea unor soluții constructive-tehnologice ; responsabilitatea realizării unui produs se distribuie pe mai multe compartimente și conducători ;

● **pe produse** (pe linie de producție) — structură ce se poate elabora în două variante : **centralizată** sau **descentralizată** — potrivit căreia se constituie compartimente de proiectare constructivă și tehnologică specializate pe anumite tipuri de produse. Avantaje : se reduce durata ciclului de asimilare a produselor ; crește responsabilitatea (pe toată perioada de fabricație a produsului), se asigură o coordonare și răspundere unică pentru toate fazele de asimilare ; se urmărește orientarea după piață (mai buna adaptare a produselor la cerințele acestela). Dezavantaje : nu se asigură în mod corespunzător, la nivelul întreprinderii, unificarea, tipizarea, unitatea în modul de elaborare a documentațiilor, a tehnologiilor și a soluțiilor constructive pentru piese identice sau apropiate, nu se dezvoltă corespunzător pregătirea profesională, asistența de specialitate etc. Această structură este corespunzătoare în condițiile în care există cadre de specialitate de mare valoare în fiecare compartiment și se adoptă unele măsuri pentru eliminarea dezavantajelor menționate ;

● **pe compartimente de specialitate și conducători (responsabili) de proiecte.** Prin prisma atribuțiilor și responsabilității conducătorilor de proiecte, această formă de organizare se realizează în două variante :

1) conducerea proiectelor cu atribuţii şi responsabilităţi limitate. Conducătorul de proiect — din disciplina (specialitatea) care aduce contribuţia majoră la realizarea proiectului — acţionează ca un coordonator, iar personalul de la diferitele specialităţi răspunde, profesional şi administrativ, faţă de proprii şefi. Pe parcursul realizării proiectului, conducătorul acestuia ia decizii de rutină (deciziile mai importante sînt luate de către un comitet de proiect, din care fac parte şi reprezentanţii specialităţilor implicate), urmăreşte efortul şi rezultatele personalului angajat la proiect, resursele necesare, analizează cu personalul din alte discipline unele probleme ce apar pe parcurs ;

2) organizarea matricială (matrix). Conducătorul de proiect deţine întreaga responsabilitate în realizarea proiectului, el are autoritate asupra tuturor celor ce lucrează la acesta (autoritate de temă). Dacă apar dificultăţi cu şefii celorlalte compartimente, el trebuie să le rezolve, avînd şi acces direct la conducerea superioară a C+D (inginerul-şef). Atenţia lui trebuie concentrată asupra conducerii şi realizării la termen a fazelor proiectului ; în mai mică măsură i se cere să dea soluţii personale. O sarcină importantă se referă la asigurarea integrării activităţilor, interpretarea informaţiilor primite de la proiectanţi şi de la diferite compartimente. El trebuie să ia decizii asupra întregului proiect, urmărind cooperarea personalului la realizarea deciziilor. Conducătorii compartimentelor pe specialităţi sînt răspunzători de asigurarea nivelului de pregătire şi dezvoltarea profesională a personalului lor. Cercetătorul (proiectantul) individual este răspunzător faţă de conducătorul de proiect pentru activitatea în cadrul proiectului, iar faţă de şeful compartimentului de specialitate — pentru nivelul profesional al muncii. Pe măsură ce proiectul înaintează, variază şi reprezentarea compartimentelor, a persoanelor în echipa de proiectare. Astfel, se poate asigura o tranziţie lină între compartimentele din întreprindere. La început conducerea proiectului aparţine unui conducător din C+D, apoi ea se transferă unui conducător din producţie şi, în final, unuia din marketing.

prof. dr. **Victor CRĂCIUNESCU**
conf. dr. **Mihail EPURAN**
lector dr. **Nicolae PÎRJOL**
Timişoara

Sistem informatic de conducere operativă a producţiei în rafinării

DEZVOLTAREA şi modernizarea în etape succesive a Rafinăriei „Vega" din Ploieşti, lărgirea profilului sortimental al producţiei sale şi, în legătură cu aceasta, diversificarea materiilor prime şi a semifabricatelor primite de la alte unităţi în vederea prelucrării ulterioare au determinat creşterea gradului de complexitate a instalaţiilor tehnologice, a parcului de rezervoare, a utilităţilor (rezultate în parte prin recuperarea din procesele de bază) — şi, în mod firesc, a fluxului informaţional pentru conducere ; mărirea volumului informaţiilor în fiecare sector de activitate face ca acestea să nu mai poată fi corelate în timp util la nivelul rafinăriei, astfel ca pe baza lor să se poată lua decizii imediate pentru conducerea producţiei. În această situaţie se impune realizarea unui sistem informatic complex de conducere operativă a producţiei (S.I.C.).

Considerăm acest sistem structurat ca un ansamblu de modele care să permită modelarea activităţilor de conducere din rafinărie, cu ajutorul bazei de date în care sînt înscrise informaţiile ce descriu procesul tehnologic condus, cele necesare şi suficiente pentru elaborarea diferitelor rapoarte în vederea pregătirii deciziilor de fundamentare, preliminare, defalcare, urmărire şi control în vederea corectării abaterilor tehnico-economice.

În această concepţie, S.I.C. ce se realizează la Rafinăria „VEGA" este structurat ca un sistem cibernetic cu două bucle de reglare (de clasa S_2), redat simplificat în fig. 1.

Bucla principală de reglare se află la nivel de secţie şi lună (prin urmărirea producţiei şi a consumului de energie şi utilităţi), iar bucla secundară, de autoreglare, se închide la nivel de instalaţie şi decadă (prin urmărirea zilnică a producţiei — calculul de randamente — şi a încadrării în normele de consum de energie şi utilităţi).

Sistemul ţine cont de următoarele condiţii :

— activităţile instalaţiilor sînt intercondiţionate în privinţa materiilor prime ;

— disponibilităţile de materii prime, resurse energetice, precum şi capacităţile instalaţiilor sînt limitate ;

— produsele au rentabilitate diferită şi evolutivă.

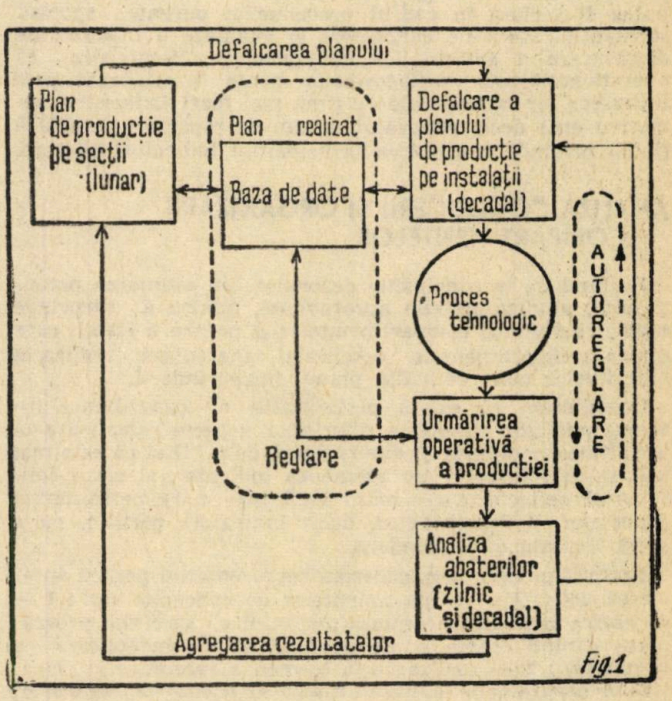

Restricţiile luate în calcul se referă, în consecinţă la : capacităţile de producţie ; fondul de timp al instalaţiilor ; bilanţul material şi energetic ; randamentele pe instalaţii ; variaţia randamentelor şi a coeficienţilor de contribuţie a sistemelor de fabricaţie pe instalaţii ; normele de consumuri/recuperare pentru resursele energetice ; necesarul de produse, semifabricate.

Se pot astfel realiza :

— simularea unor variante de plan de producţie pe an, trimestre, lună sau de la lună la lună — corelate ;

— determinarea necesarului de energie şi combustibil pentru fiecare variantă de plan de producţie ;

— urmărirea operativă (zilnică) a realizării producţiei şi calculul randamentelor pe fiecare instalaţie ;

— urmărirea consumului de energie+utilităţi şi încadrarea în normele de consum ;

— urmărirea realizării planului de producţie şi recalcularea acestuia pe lunile următoare, astfel încît pe întreaga perioadă să fie îndeplinită sarcina de plan (fig. 2).

Avînd în vedere organizarea în flux continuu a procesului tehnologic şi folosirea rezervoarelor ca mijloc de stocare a produselor în vederea prelucrării ulterioare, evidenţa realizării producţiei instalaţiilor — calculul de randamente — se face prin bilanţarea masică a produselor

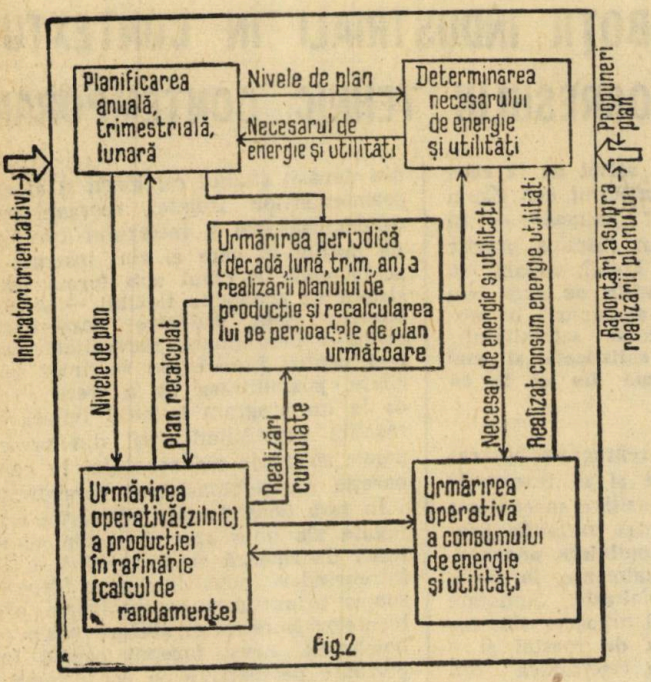

Fig.2

aflate la un moment dat în aceste rezervoare, măsurarea nivelului lichidului, ținînd cont de temperatura din rezervor, densitatea determinată de laborator și procentul de impurități.

La urmărirea operativă a consumului de energie și utilități datele de intrare sînt neprelucrate — luate direct din cifra aparatelor sau ca rezultat al planimetrării, luînd în considerare și caracteristicile și locul de amplasare în procesul de producție.

Recalcularea planului de producție se realizează ținînd cont de: disponibilul de materii prime, fondul de timp disponibil al instalațiilor, stocul de semifabricate, restricțiile de flux tehnologic și capacități.

O astfel de abordare sistemică a procesului de conducere operativă a producției contribuie la:

● **alegerea unor procese tehnologice cu un grad înalt de prelucrare a materiilor prime și cu consumuri energetice înglobate scăzute, prin îmbinarea bilanțurilor materiale și energetice;**

● **o planificare și eșalonare mai rațională a producției la nivelul rafinăriei, inclusiv îmbunătățirea circulației materialelor între instalații, creșterea posibilității de control, informarea asupra capacității de depozitare în rezervoare;**

● **mai buna sincronizare a funcționării instalațiilor cu planul de revizie și reparații;**

● **asigurarea legăturii informaționale între cadrele din domeniul planificării, programării, urmăririi producției și cadrele de conducere operativă a funcționării și exploatării instalațiilor.**

Sistemul prezentat poate fi generalizat la alte rafinării, și combinate petrochimice. În unitățile unde la dispecerul de producție și utilități există calculator de proces, toate datele de intrare pentru urmărirea zilnică pot fi primite de la acesta.

dr. Vasile ILIE
Dumitru BÂNȚU
Ploiești

Rolul comunicării și participării în introducerea progresului tehnic

ACCELERAREA introducerii progresului tehnic — necesitate imperativă a dezvoltării economico-sociale în direcțiile și ritmurile prevăzute în proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului — presupune din partea factorilor responsabili din întreprinderi nu numai luarea în considerație a calității, cantității și ritmului acestuia, ci și inscrierea întregului proces într-o a patra, indispensabilă, dimensiune, de ordin psihologic: **obținerea adeziunii conștiente și totale a celor ce urmează să gîndească, implementeze și utilizeze noul.** Realitatea este că încă rareori fundamentarea strategiei de înnoire (a produselor, a tehnologiilor, a echipamentului) cuprinde în aria previzională și impactul posibil al acestui element. De aici — întîrzieri în realizarea programelor, aplicarea doar parțială și, deci, reducerea eficienței măsurilor, neînscrierea efectelor în parametrii prestabiliți — care, toate, se reduc la fenomenul de respingere a grefei de către un organism insuficient pregătit pentru a o primi.

Ar fi lipsit de realism să credem nesemnificativă rezistența oamenilor la schimbare și cu atît mai mult să-i negăm existența. Problema ce se pune este de a-i inversa sensul, polaritatea, de a transforma forța-inerție în forță-dinamism, de a revoluționa pe baze științifice conștiința oamenilor. Începînd de la cadrele de conducere. O tehnologie modernă a conducerii, dublînd capacitatea de mobilizare, netezește calea tehnologiei moderne a fabricației.

Reamintim sumar — considerîndu-le îndeobște cunoscute (oare?) — treptele succesive ale unei asemenea intervenții în pregătirea noului:

● **cunoașterea barierelor psihologice în fața situațiilor care introduc elemente de risc personal („oare schimbarea nu-mi va afecta situația profesională? voi putea să-mi însușesc noile cunoștințe și îndemînări? însăși natura postului de lucru, a profesiei nu va deveni radical alta, la care nu mă voi putea adapta? de ce natură îmi vor fi noile responsabilități?"). O politică sănătoasă va înlătura aceste temeri prin identificarea — pe nivelele ierarhice descendente, pînă la executantul direct — a acelora dintre persoanele implicate (și se vor găsi întotdeauna!), care vor să învețe și să se dezvolte. Capabili să recepționeze cel mai bine schimbarea, ei îi vor convinge și antrena și pe cei din jurul lor;**

● **comunicarea cu oamenii. Conducerile colective, sindicatele pot face uz de variate modalități pentru a introduce treptat în mase ideea progresului tehnic, a le explica avantajele acestuia pe plan individual, colectiv, social, faptul că viitorul nu poate urma altă cale. Specialiștii care realizează prezentarea demonstrativă a noilor utilaje și tehnologii trebuie să realizeze această comunicare — de astă dată la obiect — într-un limbaj simplu și direct, care să facă accesibil mesajul;**

● **participarea — care trebuie stimulată încă din faza** de concepție și antrenată la nivelul grupurilor de muncitori prin destrămarea argumentată a barierelor psihologice amintite: participare care să fie completată cu programe de reinstruire și perfecționare profesională, în urma cărora oamenii nu numai să accepte fără traume noua tehnologie, dar și să se dezvolte odată cu ea:

● **adaptarea organizatorică** — însușirea și rodarea din timp a unei flexibilități apte să primească noul, să-l asimileze și fructifice din plin.

D. C.

documentar extern

ROBOȚII INDUSTRIALI ÎN CONTEXTUL PROGRESULUI TEHNIC CONTEMPORAN

ÎN DECURSUL a numai trei decenii robotica a făcut saltul de la ceea ce se considera ca o fantezie a literaturii de anticipație (scriitorul ceh Karel Čapek a creat termenul „robot" — derivat din cuvîntul „muncă" — în anii '30) la o realitate aflată într-o explozivă afirmare, un răspuns practic la problemele productivității muncii și calității produselor. Fiabil, capabil să execute continuu și cu același grad de performanță operațiile pe care le-a „învățat" (pe cînd operatorului uman caracterul repetitiv al muncii îi provoacă oboseală și scăderea treptată a randamentului pe parcursul schimbului), robotul industrial — beneficiind de realizările tot mai sofisticate și mai economicoase ale microelectronicii — revoluționează o paletă din ce în ce mai largă de domenii ale producției.

El însuși a cunoscut și urmează în continuare o evoluție revoluționară. Exemplarele din prima generație nu reprezentau decît un mecanism automat de prindere și așezare, fără controlul mișcărilor între două puncte ; ulterior s-a introdus un panou de comandă de la care de asemenea nu se putea interveni pe parcursul ciclului, iar în caz de reprogramare trebuiau repoziționate opririle finale. Apariția microprocesorului a introdus un sistem complex de comandă și memorie magnetică pentru un set de programe, ceea ce permite utilizarea la o gamă amplă de variații constructive și tehnologice ale produselor. Au crescut puterea și precizia. Este astăzi posibil, din punct de vedere fizic, ca un robot evoluat, cu o lungime a brațului de 2,5 m, să ridice 100 kg — sau o sarcină și mai mare, dacă brațul este mai scurt ; precizia repetitivă a poziționării este de 0,1 mm. Se estimează că „durata de viață" a unui robot ar putea fi de 32 mii de ore, din care doar 3% întreruperi, iar intervalul mediu între întreruperi — de 500-700 de ore.

Potrivit definiției formulate de British Robot Association, robotul constituie **„un automat reprogramabil capabil să manipuleze și să transporte piese, scule sau dispozitive specializate de lucru, prin mișcări variabile programate, pentru îndeplinirea unor sarcini definite".** (Actualmente, în țările occidentale industrializate, jumătate din numărul total al roboților sînt folosiți în construcția de mașini și o pătrime în industria electronică ; din același total, 20% execută operații de sudură, cca. 12% de vopsitorie, iar restul servesc la operații de prelucrare mecanică și asamblare.)

Introducerea roboților într-un proces de fabricație necesită un aprofundat studiu tehnic și economic de fezabilitate și eficiență, selecția tipurilor (inclusiv a echipamentelor periferice) celor mai adecvate pentru nevoile specifice, reproiectarea tehnologiilor ținînd seama de limita posibilităților de adaptare a robotului (înzestrarea acestuia cu „simțuri" — cu capacitate similară celei umane de a identifica tactil și vizual situații diverse — încă n-a depășit stadiul cercetării și al experimentărilor izolate), reorganizarea corespunzătoare a întregului complex de mașini în care ei sînt inserați — acolo unde e cazul sub forma unui sistem de producție flexibil — și elaborarea unui software caracterizat printr-o programare secvențială precisă pentru fiecare din sarcinile solicitate, posibilitatea de a trece rapid de la un program la altul (viteza de reacție) constituind unul din principalele avantaje ale robotului în comparație cu automatizarea specializată.

În țara noastră, prin eforturile conjugate ale unor specialiști din cercetarea de catedră și de institut și din întreprinderi industriale, s-au făcut cu succes primii pași în rezolvarea problemelor teoretice și aplicative ale robotehnicii. Acest început capătă importante perspective de consolidare și amplificare prin prevederea din proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. : **„Se va pune accentul pe dezvoltarea industriei de mecanică fină, a producției de roboți și manipulatoare care vor încorpora echipamente și aparatură electronică de înaltă performanță".** Astfel, se vor crea premisele pentru micșorarea decalajului ce ne desparte de țările avansate în acest domeniu, fructificîndu-se o importantă resursă a progresului tehnic în favoarea creșterii mai accentuate a eficienței economice.

Pentru o mai argumentată intuire a acestei perspective apropiate, oferim cititorilor, în cele de mai jos, unele informații referitoare la progrese, probleme și tendințe ale roboticii peste hotare.

Stadiul și perspectivele roboticii în unele țări socialiste

STADIUL și perspectivele construcției și utilizării roboților în unele țări socialiste membre ale C.A.E.R. în care începuturile acestei revoluții tehnologice datează din prima jumătate a deceniului trecut sînt analizate de candidatul în științe **O. Iurighin,** de la Institutul de economia țărilor socialiste al Academiei de Științe a U.R.S.S., într-un studiu publicat în revista sovietică „EKO" (Economia și organizarea producției industriale), din care reproducem largi extrase.

● **UNIUNEA SOVIETICĂ.** Pînă în 1975 au fost create 30 de tipuri de serie, cu acționare pneumatică sau electrică, staționare sau mobile, cu caracter universal (pentru deservirea mașinilor-unelte, preselor, pentru operații de turnătorie, sudură etc.). Ulterior, pînă în 1980, cu concursul specialiștilor din 50 de institute de cercetări și proiectări tehnologice, sub coordonarea Comitetului de stat pentru știință și tehnică și cu sprijinul Consiliului științific pentru roboți și sisteme robotizate din cadrul Academiei de Științe, au fost introduse peste 100 de noi tipuri și peste 200 de modificări. Seriile „Țiklon-3B", „Universal-5", „Universal-15M", PR-10, ȚRV-50, PRȚ-1, MP-7, „Sprut" se disting prin performanțe ridicate ; totuși, pînă în prezent mulți alți roboți încă sînt, ca precizie de funcționare, sub nivelul realizărilor de vîrf ale tehnicii mondiale. Sub raport cantitativ se estimează că în 1985, față de necesarul de 100 mii de roboți, parcul va ajunge la 40 mii buc.

Eficiența utilizării acestor mijloace moderne este demonstrată, de pildă, de exemplul uzinei mecanice din Navrovsk, unde introducerea a 60 de roboți a eliberat 100 de muncitori, productivitatea muncii în secțiile respective a crescut de 3—5 ori, iar economiile anuale însumează 300 mii de ruble. În decurs de 5 ani, uzina de aparatură de telecomunicații VEF din Riga a înregistrat o eficiență eco-

nomică de cca. 900 mii ruble prin utilizarea roboților de ștanțare, care au înlocuit 50 de muncitori

Sfîrșitul actualului cincinal urmează să marcheze trecerea la crearea de complexe tehnologice robotizate tipizate, a primelor secții și uzine cu automatizare complexă, la extinderea acestor sisteme și în alte ramuri decît construcția de mașini, încheierea acțiunii de tipizare și standardizarea complexă a mijloacelor robotice, perfecționarea în continuare a roboților industriali (inclusiv din generațiile a 2-a și a 3-a). Îndeplinirea programului stabilit urmează să aibă ca efect eliberarea a cca. 100 mii muncitori și economisirea a peste 300 mil. ruble anual.

● **BULGARIA.** Bazele teoretico-tehnologice ale construcției roboților au fost puse de un colectiv specializat de la Institutul de mașini-unelte așchietoare din Sofia ; în anul 1975, întreprinderea constructoare de mașini „Beroe" din Stara-Zagora a fost reprofilată, devenind un combinat de cercetare și producție pentru tehnica roboților. În prezent, activitatea institutelor și uniunilor (centralelor) industriale implicate în domeniu este coordonată și asigurată cu resurse pe baza programului național complex de dezvoltare și introducere a manipulatoarelor pe perioada pînă în 1990. Se fabrică și utilizează roboți din seriile „Pirin" și „RB" — capabili să execute diferite operații : manipulări, vopsitorii, încărcări-descărcări, asamblări, sudură — cu acționare hidraulică sau electromecanică, după licența firmei japoneze „Fanuk". O parte din producție se exportă în alte țări socialiste. Potrivit programului menționat, la finele anului viitor economia bulgară urmează să dispună de 3 500 de roboți industriali, din care 3 000 pentru construcția de mașini (nota „R. E." : cu cîteva luni în urmă a intrat în funcțiune o nouă capacitate de producție pentru 1 000 buc./an).

A fost stabilit un număr de întreprinderi care vor deveni etalon în domeniul automatizării. Dintre acestea, uzina constructoare de automobile „Madara" își amenajează cîteva linii tehnologice care vor fi dotate cu un total de 120 de manipulatoare, ceea ce va mări de cîteva ori productivitatea muncii la operațiile respective. La combinatul de construcții de mașini „Cervena Zvezda" din orașul Debelet, organizarea unei linii tehnologice cu 5 roboți a eliberat 40 de muncitori. O eficiență similară se așteaptă de la introducerea manipulatoarelor în producția de elemente pneumatice la Uzina „I. Tanev" din Iambolsk.

După cum opinează însă specialiștii bulgari, pentru o difuzare de masă a roboților în producție mai trebuie create unele premise economice, precizate principiile de organizare a muncii, eliminate barierele psihologice.

● **R. D. GERMANĂ.** Deficitul de forță de muncă a stimulat extinderea utilizării roboților, al căror număr (inclusiv manipulatoare simple) a atins, în prima parte a anului trecut, cifra de 15 mii și urmează să ajungă, la finele lui 1985, la 45 mii. Se apreciază că, în medie, un robot poate elibera cel puțin 2,5 muncitori (față de 4—5, cît reprezintă actualmente nivelul de vîrf pe plan mondial), iar amortizarea investiției, la lucrul în 3 schimburi, se poate face în circa 3 ani (performanțe și mai ridicate au obținut unități industriale cum este Combinatul „Robotron", unde în anul trecut fiecare din cei 80 de roboți folosiți a înlocuit 2,5 pînă la 13 muncitori, iar termenul de recuperare a investiției nu a depășit 2 ani — sau combinatul pentru producția de armături „Karl Marx", unde fiecare robot a eliberat în medie 4,6 oameni) ; însă deocamdată, doar puține întreprinderi și combinate au atins acești indicatori planificați. Cauzele — după cum a rezultat din analizele făcute de specialiștii din R.D.G. — sînt de ordin nu atît tehnic, cît organizatoric : de pildă, în cazul unei slabe încărcări a mașinilor-unelte cărora aceștia le sînt afectați, nu se exploatează corespunzător principalul lor avantaj — posibilitatea de a lucra continuu, 24 de ore din 24 fără intervenția omului. Pe de altă parte, unele întreprinderi nu sînt pregătite pentru aplicarea roboților : aceasta nu trebuie privită ca un miracol „miraculos" căzut din cer, ci necesită participarea nemijlocită și cointeresarea însești a colectivelor de muncă — așa cum s-a procedat, de pildă, la uzina de automobile din Zwickau, unde un larg colectiv de inovatori a realizat sistemul hidraulic și schema electronică de acționare a unui tip de robot care corespunde celor mai înalte exigențe pe plan mondial. Inovatorii din întreprinderile combinatului de mașini terasiere „Fortschritt" au adus roboților perfecționări ce au mărit de peste 2 ori productivitatea muncii în secțiile de sudură.

Peste 80% din roboții prevăzuți să fie introduși în acest cincinal se realizează prin autoutilare, în secții special constituite ale unor mari întreprinderi constructoare de mașini, pentru nevoile proprii ale acestora, ca și pentru alte unități. În aceste condiții crește importanța producției centralizate de subansamble și repere tipizate. În ce privește cercetarea în domeniu, ea se desfășoară intens, îndeosebi la Universitatea tehnică din Dresda, din al cărei potențial științific o treime (proiectanți, tehnologi, ergonomiști, fizicieni, economiști) se ocupă de rezolvarea a 8 teme complexe, pe primul loc situîndu-se robotica și automatizarea proceselor de producție ; aici funcționează un centru de consultații științifice avînd strînse relații de peste 100 de întreprinderi și institute.

● **CEHOSLOVACIA.** În anul 1975, Institutul de cercetări „Vulkov" din Presov a primit — cel dintîi din țară — statutul de uniune (centrală) de cercetare și producție și, odată cu aceasta, atribuția de coordonator al activității de creare a manipulatoarelor automate tipizate, în cadrul căreia îi revin ca sarcini atît concepția cît și fabricația roboților, precum și organizarea serviciilor inginerești speciale pentru asimilarea lor în producție. Atenția se concentrează asupra cîtorva tipuri capabile să rezolve sarcini prioritare în domeniile construcției de mașini, electrotehnicii și metalurgiei, cercetarea orientîndu-se în 4 domenii de bază : probleme ale tipizării, elemente constructive, sisteme de comandă, sisteme de control și informatice. În ce privește electromotoarele pas cu pas, sistemele de comandă bazate pe microprocesoare și alte subansambluri, caracteristicile constructive și cinematice ale roboților realizați în R.S.C.S. nu sînt mai prejos decît ale celor din țări capitaliste dezvoltate. Cele 11 întreprinderi din componența Uniunii „Vulkov" urmează să livreze pînă la finele acestui cincinal 4 000 de manipulatoare într-o gamă de 18 tipuri și se prevede ca în 1990 parcul de roboți al țării să ajungă la cîteva zeci de mii. Manipulatorul universal din a 2-a generație UM-160, realizat în colaborare cu specialiști sovietici de la Institutul de cibernetică tehnică din Minsk, se află în producție de serie și se pregătește un nou robot pentru grupa de mașini de găurit și frezat.

● **UNGARIA.** Sub coordonarea Uniunii „Tungsram" (care a început în 1977 producția de manipulatoare și fabrică anual, în prezent, 150—200 buc.), se realizează programul național de dotare cu roboți, corelat cu cel de dezvoltare a microcalculatoarelor, elaborat în 1982 (și în cadrul căruia s-a creat Institutul-uzină „Mikroelektronika", unde se realizează întregul ciclu de la cercetare la producția de serie). Manipulatoarele automate, menite să înlocuiască muncitorii auxiliari, fac parte din cele 180 de tipuri de mașini și dispozitive prevăzute a fi create în actualul cincinal pentru mecanizarea și automatizarea operațiilor de încărcare-descărcare.

● PROBLEME DE DEZVOLTARE ȘI PERSPECTIVE DE UTILIZARE

Studiul lui O. Iurîghin conchide că accelerarea dezvoltării roboticii în țările menționate este condiționată de rezolvarea unei serii de probleme :

— în general, roboții realizați pînă în prezent aparțin primei generații (manipulatoare cu programe „rigide", în-

capabili să se autoadapteze la schimbări cît de mici ale procesului tehnologic concret pentru care sînt concepuți). Potrivit prognozelor, în următorii ani accentul principal se va pune pe manipulatoare dotate cu organe tehnice de „pipăit, vedere, auz", cu microprocesoare perfecționate, ceea ce le va mări considerabil flexibilitatea utilizării, iar către 1990 tipurile de bază de roboți vor încorpora elemente de inteligență artificială ;

— trecerea masivă la a doua generație este încă frînată de insuficiența cantitativă și sortimentală a producției de microprocesoare — baza „creierului" cu ajutorul căruia robotul să-și poată alege singur varianta optimă de proces tehnologic —, de conductori speciali, electromotoare de dimensiuni mici cu posibilitate de schimbare rapidă și precisă a vitezei și sensului potrivit programului, de subansambluri hidraulice și pneumatice ;

— o importanță deosebită prezintă, de asemenea, creșterea gradului de standardizare și tipizare a roboților și a subansamblurilor, modularizarea acestora din urmă, ceea ce ar permite ca orice întreprindere constructoare de mașini să-și realizeze singură, din elemente de serie, tipul adecvat nevoilor sale specifice sau diverse modificări — iar termenul de realizare a noilor tipuri de bază s-ar putea reduce de la 2—3 ani la 2—4 luni ;

— întrucît robotizarea este, de regulă, orientată pe procesele tehnologice actuale, acestea trebuie „curățate" de cît mai multe din operațiile de rutină (de pildă, prin înlocuirea mai multor mașini-unelte specializate cu un centru de prelucrare ; prin aplicarea procedeului de vopsire în cîmp electrostatic), pentru a reduce necesarul de roboți. În aceeași optică a eficienței economice, în cazul trecerii de la robotizarea posturilor de lucru individuale la organizarea de complexe și secții robotizate (care măresc productivitatea muncii de 2—4 ori, în unele situații de 6—8 ori) va fi suficient să se recurgă la automate relativ simple (cu 1—2 grade de libertate), dar fiabile și relativ ieftine, în loc să se irosească resurse pentru roboți sofisticați ;

— pentru ca deciziile întreprinderilor cu privire la introducerea roboților să țină seama de un complex de criterii tehnice, economice și socio-psihologice, este necesar să fie puse la punct metodologii de calcul al eficienței, corespunzător condițiilor specifice ale fiecărei țări și ale diferitelor ramuri industriale.

Domeniul de bază al utilizării roboților rămîne, pentru perspectiva previzibilă, construcția de mașini, unde ei realizează automatizarea complexă îndeosebi a proceselor discrete ; mai cu seamă robotizarea operațiilor de asamblare va putea substitui un volum uriaș de muncă manuală. Dar și în alte ramuri — în metalurgie, industria minieră, construcții, agricultură — devine tot mai imperioasă necesitatea unei astfel de intervenții a progresului tehnic, în special pentru robotizarea operațiilor de încărcare-descărcare și a altor activități auxiliare, care în unele cazuri ocupă jumătate din numărul muncitorilor. Dintre preocupările actuale în această privință pot fi citate : în Bulgaria — crearea de roboți de transport (robocare) pentru automatizarea marilor depozite și a transportului intern uzinal (la combinatul din Gorna-Oreahovița a fost realizat un manipulator de gabarit mic, cu capacitatea de încărcare de 160 kg, pentru deservirea depozitelor înalte) ; în R.D.G. — producerea, pînă la finele anului viitor, a 550 de roboți mobili și manipulatoare (cu blocuri microelectronice încorporate) pentru încărcări-descărcări pe șantierele de construcții ; în U.R.S.S. — punerea la punct a unui complex automat cu robot de perforare și încărcare cu exploziv a găurilor de mină, bandă de transport și armături de susținere a galeriei. Se pune problema unor roboți mobili (păstitori) și unor sisteme de transport robotizate pentru agricultură.

La orizontul științific actual se profilează roboți din generația a treia, cu senzori și „inteligență", iar într-o perspectivă și mai îndepărtată — deschisă de modelele matematice și de laborator elaborate — roboți capabili să-și analizeze activitatea și să se „autoinstruiască".

Înaltă complexitate și precizie

Una dintre orientările actuale în dezvoltarea roboților o constituie crearea unor sisteme capabile să execute operații cu grad mărit de complexitate, cum ar fi montarea reperelor din componența unui subansamblu.

● Firma britanică de autovehicule Austin Rover implementează în prezent un astfel de sistem ; potrivit previziunilor, în prima lună a anului viitor va intra în exploatare o linie robotizată de asamblare a capetelor de cilindru pentru motoare de 1 600 și 2 000 cmc, avînd capacitatea proiectată de 103 buc./oră. Costul echipamentului este de 800 mii lire.

Organizarea și dotarea liniei, inclusiv cu roboți specializați pe diferite operații, sînt astfel concepute încît să asigure un cît mai înalt grad de flexibiltate, în ce privește atît alternarea în funcție de comenzile pieței a celor două tipuri de cilindri — diferite prin caracteristicile morfodimensionale ale pieselor și prin tehnologia de montare — cît și posibilitatea introducerii în viitor a noi tipuri de motoare. Pentru aceasta trebuie să fie rezolvate probleme dificile privind proiectarea dispozitivelor de identificare și prindere a componentelor de diferite forme și dimensiunile și deosebirile între tehnologiile de montaj pentru un tip sau altul de motor.

Proiectul, elaborat în colaborare cu specialiștii de la Universitatea Warwick, se bazează pe o tehnologie de ultimă oră în domeniu, aparținînd firmei Unimation. În ce privește partea de soft, ca faze preliminare s-au realizat — prin proiectare asistată de calculator — simulări și aplicații pentru stabilirea programelor de calcul și a modelelor de sistem pentru comanda roboților. Se are în vedere obținerea unei deosebite precizii a operațiilor (toleranța luată în calcul este de plus-minus 0,0007 țoli). La fiecare fază a ciclului de asamblare se va efectua un control automat, identificîndu-se și înregistrîndu-se codificat reperele care, datorită abaterilor dimensionale, nu pot fi montate în limitele acestei toleranțe extrem de strînse.

● Tot în Anglia, sistemul Fairey Automation — devenit operațional luna trecută și destinat asamblării capetelor de cilindru pentru motoare Diesel de mare capacitate — utilizează, încă de la primul post de lucru al liniei robotizate, un robot controlor, care respinge automat piesele ce depășesc toleranțele de prelucrare.

Menționăm că în anul trecut, parcul de roboți din Marea Britanie s-a mărit cu 52% — de la 1152 la 1753 — ceea ce este considerat drept cel mai ridicat ritm de creștere din țările occidentale (pe locul următor, cu o creștere de 37%, s-a situat R. F. Germania, care a ajuns la un total de cca 4 800 buc.) ; producătorii autohtoni dețin o pondere de 28% în sporul numeric realizat, alte țări vesteuropene — 32%, iar restul de 40% provin din afara continentului.

● Opțiunea pentru automatizarea complexă a noii linii tehnologice de asamblare a capetelor de cilindru, într-o soluție suficient de flexibilă încît să permită executarea operațiilor respective atît pentru un nou tip de motor cu turbină cît și pentru tipurile deja existente în fabricație, a implicat pentru uzina din Södertälje a firmei suedeze SAAB Scania o investiție de cca 23 milioane de coroane (echivalentul a aproape 3 milioane de dolari S.U.A.), dar permite ca, lucrîndu-se în două schimburi cu numai cîte 70 de oameni, să se realizeze anual montajul subansamblului bloculul motor pentru peste 100 mii de autoturisme. Pusă parțial în funcțiune la începutul acestui an și completată ulterior, linia utilizează 9 roboți și echipamente periferice avansate, în combinație cu posturi de lucru manuale.

Redactor coordonator: Dorin CONSTANTINESCU

Drepturile şi obligaţiile personalului

ACORDAREA UNEI CLASE DE RETRIBUIRE ÎN CAZUL TRANSFERĂRII ÎN INTERESUL SERVICIULUI SAU PROMOVĂRII. Personalul tehnic, economic, de altă specialitate, administrativă, de pază şi de deservire, încadrat cu contract de muncă în unităţile de stat, cooperativele meşteşugăreşti, cooperativele agricole de producţie şi asociaţiile economice intercooperatiste, trecut sau transferat în interesul serviciului, sau cel promovat în muncă, căruia i se cuvine, potrivit legii, o clasă de retribuire tarifară la care nu corespunde nici o gradaţie la noul loc de muncă, întrucît se situează între două gradaţii consecutive, se încadrează în clasa de retribuire imediat următoare (art. 194 coroborat cu art. 189 alin. 1 din L. nr. 57/1974).

ACORDAREA ZILEI LIBERE ÎN CURSUL LUNII. Potrivit prevederilor Programului de reducere a săptămînii de lucru (B. Of. I nr. 142—143 din 31 dec. 1977), s-a introdus săptămîna de lucru redusă, cu ziua de muncă 8 ore, acordîndu-se astfel personalului din unităţile de stat şi cooperativele meşteşugăreşti o zi liberă pe lună, în afara sărbătorilor legale. De regulă, ziua liberă pe lună se acordă într-o simbătă. Acordarea zilei libere în cursul lunii are următoarele efecte. Ziua liberă este considerată în toate cazurile ca zi nelucrătoare, fiind supusă aceluiaşi regim aplicabil zilelor de repaus săptămînal şi sărbătorilor legale. De aici o dublă consecinţă: se adaugă la concediul de odihnă, acesta majorîndu-se cu o zi (bineînţeles dacă această zi este cuprinsă în perioada în care se efectuează concediul); concediul medical acordîndu-se pe zile calendaristice nu este influenţat de ziua liberă, acesta incluzînd şi ziua nelucrătoare ca şi zilele de sărbători legale şi cele de repaus săptămînal. Retribuţia tarifară orară a personalului muncitor în unităţile în care se acordă ziua liberă se stabileşte prin împărţirea retribuţiei tarifare lunare de încadrare la 195,5 ore în loc de 204 ore. Retribuţia stabilită în acest mod este luată în considerare la calcularea sporului pentru ore suplimentare, a sporului pentru munca de noapte etc. Indemnizaţia cuvenită pentru concediul de odihnă se stabileşte în mod diferenţiat în funcţie de perioada în care personalul a beneficiat de ziua liberă în cursul lunii. În unităţile socialiste în care ziua liberă se acordă de mai mult de 12 luni premergătoare concediului de odihnă, indemnizaţia zilnică se stabileşte împărţindu-se retribuţia medie lunară la 24,4 zile în loc de 25,5 zile. Dacă acordarea zilei libere a avut loc mai recent de 12 luni premergătoare concediului, retribuţia medie zilnică se obţine astfel:

— în lunile în care s-a aplicat regimul de lucru neredus, retribuţia medie lunară se împarte la 25,5 zile; în lunile în care s-a acordat ziua liberă, retribuţia medie lunară se împarte la 24,4 zile. Apoi se face media celor două sume obţinute în modul mai sus-arătat. Stabilirea ajutorului material pentru primele 3 zile de concediu medical se face în raport de faptul dacă ziua liberă se include sau nu calendaristic în perioada celor 3 zile. Cînd una dintre cele 3 zile este zi liberă, reducerea de 50 la sută se aplică pentru cele două zile lucrătoare. Dacă în aceste 3 zile se află şi ziua de repaus săptămînal în afara zilei libere lunare, reducerea se va aplica la o singură zi lucrătoare. Potrivit prevederilor art. 21 din H.C.M. şi a U.G.S.R. nr. 880/1965, ajutorul material cuvenit pe o zi se stabileşte prin împărţirea retribuţiei tarifare lunare de încadrare la 24,4 zile (în loc de 25,5 zile). Ajutorul material cuvenit pe perioada concediului medical se calculează înmulţindu-se suma obţinută în modul arătat mai sus cu numărul zilelor lucrătoare din perioada concediului medical. Ziua liberă se exclude din calcul, fiind zi nelucrătoare.

ACORDAREA PREAVIZULUI SAU A INDEMNIZAŢIEI DE CĂTRE UNITATE LA DESFACEREA CONTRACTULUI DE MUNCĂ. În conformitate cu prevederile art. 131 alin. 1 C.m., în cazurile de defacere a contractului de muncă prevăzute în art. 130 alin. 1 lit. a-f, unitatea va acorda persoanei al cărei contract de muncă se desface un preaviz de 15 zile lucrătoare. Cazurile specificate de art. 130 alin. 1 lit. a-f din cod sînt următoarele: uni-

→

Stimate cititor, pentru ce optaţi?

Nevoia de informare determină:

■ **PE TIPUL DE OM PREVĂZĂTOR:**

să se aboneze la „Revista economică", plătind o singură dată 260 lei, ceea ce îi asigură primirea cu regularitate, în tot cursul anului 1985, a revistei şi a suplimentului săptămînal.

■ **PE TIPUL DE OM FOARTE PREVĂZĂTOR:**

să încheie un **abonament special,** la preţul de 340 lei, care îi asigură primirea suplimentară şi a următoarelor lucrări tematice (a cca. 800 pag.):

- **„Apărarea avutului obştesc — legislaţie şi practică"**
- **„Drepturile şi obligaţiile personalului"**

Deci, manifestîndu-vă opţiunea, veţi da dovadă de spirit de prevedere, prudenţă şi chibzuinţă **prin încheierea unui abonament special pentru anul 1985,** în condiţiile prevăzute în modelul de comandă reprodus în pag. 16.

tatea își încetează activitatea prin dizolvare ; unitatea se mută în altă localitate și are posibilitatea să-și asigure pe plan local cadrele necesare ; — unitatea se mută în altă localitate iar persoana încadrată nu acceptă s-o urmeze ; persoana nu corespunde, sub raport profesional, postului în care a fost încadrată ; în postul ocupat de persoana încadrată în muncă este reintegrat, pe baza hotărîrii organelor competente, cel care a deținut anterior acest post. Preavizul are drept scop evitarea unor consecințe defavorabile pentru persoana încadrată în cazul cînd ar avea loc o încetare intempestivă a contractului de muncă. În cazurile cînd nu s-a acordat preavizul, deși se cuvenea, cel în cauză are dreptul să primească la desfacerea contractului o indemnizație egală cu retribuția tarifară pe o jumătate de lună. Și în cazul în care preavizul este mai mic de 15 zile, persoana are dreptul la plata indemnizației. Termenul de 15 zile nu se prelungește, chiar dacă persoana se află în concediu de odihnă, de studii (cu sau fără plată), nu se calculează pe zile libere (neființd un termen procesual) și nu include ziua în care a avut loc comunicarea. În perioada preavizului, părțile din contract au toate drepturile, obligațiile și răspunderile aferente, raportul de muncă nesuferind nici o modificare. În cazul în care neacordarea preavizului se datorează vinei unei persoane din cadrul unității, valoarea indemnizației se va recupera de la cel vinovat.

ACORDAREA GRADAȚIILOR ȘI TREPTELOR ÎN ANUMITE CAZURI DE REÎNCADRARE ÎN MUNCĂ. În unitățile de stat și în cooperativele meșteșugărești și de invalizi în baza prevederilor art. 200 alin. 2 și 3 din L. nr. 57/1974, persoanele al căror contract de muncă a fost desfăcut din proprie inițiativă, determinată de starea sănătății, de mutarea în altă localitate unde celălalt soț este încadrat, de graviditate ori de necesitatea îngrijirii de către mamă a copilului în vîrstă de pînă la 7 ani, sînt retribuite inițial, la reîncadrarea în aceeași unitate sau în alte unități, în condițiile păstrării vechimii neîntrerupte în muncă, cu retribuția tarifară la nivelul de bază prevăzută la categoriile tarifare sau funcțiile în care se reîncadrează. După o perioadă de 30—90 zile de la încadrarea lor la nivelul de bază, vor putea fi încadrate, pe baza verificării calităților și aptitudinilor lor profesionale, pe trepte sau gradații, ținîndu-se seama de categoria tarifară avută sau de funcția ocupată anterior și de nivelul de retribuire al acestora, de vechimea în meserie sau în specialitate și de necesitatea asigurării unei cît mai juste corelări cu retribuția tarifară a personalului din unitatea respectivă încadrat în aceleași categorii tarifare sau funcții. În același mod se procedează și în cazul : a) persoanelor transferate la cerere, cele ale căror contracte de muncă au încetat prin acord cu unitatea respectivă sau au fost desfăcute din inițiativa unității pentru motive independente de activitatea desfășurată la locul de muncă, precum și personalului reîncadrat după pensionare ; b) personalului de execuție încadrat pe gradații, trecut în producție — ca muncitori ; c) membrilor uniunilor de creație, ai cooperativelor de producție, cadrelor din activul retribuit al organizațiilor obștești sau din colegiile de avocați și cadrelor militare trecute în rezervă, care cu acordul unităților de unde provin — trec în unități de stat ; c) cadrelor didactice care revin prin transfer în interesul serviciului în unități economice. Prevederile art. 200 alin. 2 și 3 din L. nr. 57/1974 se poate aplica numai în 30—90 de zile de la încadrarea la nivel de bază. Acesta este un termen de decădere și nu se mai poate aplica după expirarea lui.

ASIGURAREA UNEI CLASE DE RETRIBUIRE ÎN PLUS ANUMITOR CATEGORII DE ABSOLVENȚI. În unitățile de stat și în cooperativele meșteșugărești și de invalizi, în baza prevederilor art. 35 din L. nr. 57/1974, muncitorii, maiștrii, personalul operativ și cei care ocupă o funcție pentru care se cer studii medii sau postliceale și absolvă cu diplomă sau licență cursurile serale sau fără frecvență ale învățămîntului superior sau ale învățămîntului de subingineri se încadrează în funcția corespunzătoare studiilor absolvite, la nivelul de bază sau cu o retribuție tarifară care să le asigure o clasă în plus față de cea avută, în cazul în care retribuția tarifară pentru al doilea an de activitate este mai mică sau egală cu cea avută. Această prevedere se aplică și absolvenților învățămîntului mediu și postliceal, cursuri serale sau fără frecvență, în cazul în care nivelul de bază al funcțiilor medii în care vor fi încadrați este mai mic sau egal cu retribuția tarifară avută anterior absolvirii studiilor. Cei care la data promovării examenului de diplomă sau licență în învățămîntul superior sau de subingineri au o vechime de cel puțin 4 ani ca muncitor, personal operativ, maistru sau în funcții medii, în specialitatea corespunzătoare studiilor absolvite, precum și absolvenții cu diplomă ai învățămîntului superior tehnic care la data absolvirii acestor studii au o vechime de cel puțin 3 ani în funcții de subingineri, se încadrează cu retribuția tarifară la nivelul de bază al funcției corespunzătoare studiilor absolvite sau cu o retribuție tarifară care să le asigure o clasă în plus față de cea avută la categoria sau funcția ocupată anterior. Termenele de 3 și 4 ani prevăzute de text sînt imperative și nu pot fi reduse.

CAZARE GRATUITĂ. În anumite sectoare economice sau pentru unele activități se acordă — în condițiile legii — personalului muncitor cazare gratuită. În scopul atragerii forței de muncă în locuri de muncă izolate sau la lucrări pe șantiere, o serie de acte normative au instituit în sarcina unităților socialiste obligația de a asigura cazarea gratuită pentru personalul nelocalnic din următoarele activități sau unități : în sectorul minier (H.C.M. nr. 1683/1957 modificată prin H.C.M. nr. 1381/1974). De asemenea prin H.C.M. nr. 8/1960 s-a dispus suportarea cheltuielilor de cazare și de iluminat de la buget, pentru mineri ; pentru muncitorii mineri și muncitorii constructori din sectorul minier (H.C.M. nr. 765/1969) ; pentru muncitorii docheri și conducătorii din utilaje portuare (H.C.M. nr. 1711/1969 modificată prin H.C.M. nr. 1678/1970) ; pentru unii muncitori forestieri (nelocalnici) și agricoli (H.C.M. nr. 867/1951, art. 5 alin. 2 fiind abrogat prin D. nr. 168/1975) ; pentru personalul ce lucrează în Delta și Lunca Dunării (H.C.M. nr. 1386/1957 numai art. 4 și 5) ; pentru personalul din Centrala Delta Dunării (H.C.M. nr. 1699/1971) ; în sectorul construcții-montaj se asigură personalului nelocalnic care lucrează pe șantierele de construcții montaj, în mod gratuit, cazare în baracamentele aparținînd unității de construcții-montaj (art. 28 din H.C.M. nr. 1053/1959) ; medicii și farmaciștii, în condițiile prevăzute de H.C.M. nr. 1365/1957. Potrivit precizărilor Ministerului Muncii nr. 66272/1973 personalul de specialitate cu studii superioare care frecventează o formă de perfecționare a pregătirii profesionale — inclusiv cursurile postuniversitare — cu scoatere din producție de la locul de muncă și organizate în altă localitate, beneficiază, pe lîngă drepturile prevăzute de art. 24 din L. nr. 2/1971 și de cele la care se referă art. 11 alin. 3 lit. a—c din H.C.M. nr. 129/1959. În consecință, cazarea urmează să se acorde gratuit, în natură, în limita posibilităților, hotărîrea menționată neconținînd prevederi în legătură cu decontarea costului cazării la hotel a participanților la asemenea cursuri. În baza prevederilor art. 23 lit. a din D. nr. 136/1984, personalul muncitor trimis în străinătate pentru executarea de lucrări beneficiază de cazare gratuită. Potrivit art. 26 din decret, cazarea gratuită se asigură sau de partenerii externi sau de unitățile românești potrivit normelor de spațiu specifice condițiilor de șantier din țară.

Potrivit art. 28 alin. 1 din D. nr. 138/1984, beneficiază de cazare gratuită pentru cel mult 30 de zile și soția (soțul) în perioada vizitei făcută în străinătate personalului muncitor.

CAZARE CU PLATĂ. În scopul atragerii forței de muncă în locuri de muncă izolate sau la lucrări pe șantiere, unitățile socialiste sînt obligate a asigura cazarea cu plată a muncitorilor constructori (H.C.M. nr. 504/1962). Unitățile socialiste economice de stat pot închiria personalului propriu locuințe din fondul locativ de stat construit din fondurile lor proprii. Contractele respective de închiriere pentru apartamentele de serviciu constituie anexe la contractul de muncă (art. 1 din L. nr. 5/1973). Personalul unităților de construcții-montaj poate primi cu chirie apartamente în condițiile L. nr. 5/1973 în clădirile unităților beneficiare de investiții puse la dispoziție organizațiilor de construcții-montaj (L. nr. 5/1973). În cazul deplasărilor în interes de serviciu cheltuielile se rambursează de unitate, în condițiile legii.

COTA ADAOS PENTRU LUCRĂTORII CE ÎNDEPLINESC ȘI ATRIBUȚII DE RESPONSABIL DE UNITATE. 1. **În unitățile de stat.** În prestările de servicii, lucrătorii care îndeplinesc și atribuția de responsabil de unitate pot primi, pe lîngă drepturile cuvenite pentru realizările proprii, și o cotă de pînă la 20% calculată asupra cîștigului realizat de toți lucrătorii din unitatea condusă, dar nu mai mult de 25% din retribuția tarifară proprie, în baza anexei nr. 1 pct. 13 la D. nr. 325/1983. 2. **În cooperativele meșteșugărești și de invalizi** se menține reglementarea de principiu, pe baza Deciziei UCECOM nr. 345/1975. (capit. V — Anexa nr. 35), cu modificările transmise prin Circulara nr. 5117/1980, ca urmarea modificării parțiale a L. nr. 57/1974 (Anexa nr. 4 — Capit. VI, lit. a).

CUMULUL PENSIEI CU RETRIBUȚIA. 1. În unitățile de stat. Potrivit art. 6 din L. nr. 3/1977, unitățile socialiste nu pot încadra persoane pensionate într-o activitate cu caracter permanent. În cazuri excepționale și cu aprobarea organelor prevăzute de lege, unitățile pot folosi pensionari numai pentru activități temporare sau pentru executarea unor lucrări. Se consideră activități temporare numai cele care prin natura lor au acest caracter. Activitățile temporare sînt stabilite de ministere și celelalte organe centrale. Sumele realizate de aceste activități, cumulate cu pensia, nu pot depăși nivelul retribuției pe care pensionarul a avut-o la data pensionării, actualizată potrivit majorărilor retribuției cu caracter general pentru acea funcție. Pensia suplimentară nu se ia în calcul. Potrivit D. nr. 445/1978 și a unor hotărîri speciale ale C.m., pot fi încadrați din rîndul pensionarilor, muncitori calificați, maiștri, tehnicieni, ingineri și în alte funcții tehnice productive, de către unitățile de producție din industria construcțiilor de mașini, industria metalurgică, industria minieră, extracția petrolului și gazelor, geologie, de exploatare și întreținere din domeniul energiei electrice, unitățile de construcții-montaj și proiectare a obiectivelor de investiții, precum și în alte unități stabilite de Consiliul de Miniștri. Încadrarea în muncă se poate face temporar pe perioade de pînă la 2—3 luni într-un an calendaristic, în raport cu nevoile de producție ale unităților, în limita planului de muncă și retribuire a muncii aprobat. Derogări de la prevederile L. nr. 3/1977 s-au mai făcut și prin D. nr. 101/1980, L. nr. 2/1980, dîndu-se pensionarilor care se reîncadrează în muncă, să încaseze drepturile de retribuire pentru munca prestată împreună cu pensia integrală (inclusiv pensia suplimentară). 2. **În cooperativele meșteșugărești și de invalizi.** UCECOM, prin circ. nr. 41.840/8.I.1983 a făcut următoarele precizări: „Cumulul pensiei cu veniturile realizate din muncă este posibil numai dacă încetarea calității de membru cooperator a fost determinată de pensionarea acestuia, respectiv după desfacerea contractului de muncă premergătoare punerii în plată a pensiei. — Pensionarii nu mai pot deveni membri cooperatori, folosirea lor în muncă în unitățile de producție și de prestări servicii se face în baza unor contracte de muncă în limitele și condițiile admise de statutul cooperativei sau contracte civile de executare de lucrări sau prestări de servicii. — Drepturile de care pot beneficia pensionarii astfel folosiți sînt cele determinate de natura diferită a contractului de muncă care să la baza raportului de muncă față de raporturile juridice civile la baza cărora stă contractul de executare sau prestare de servicii. Determinat de modul în care sînt concretizate raporturile dintre cooperativă și pensionar (contract de muncă sau contract de executare de lucrări, ori prestări de serviciu) se va proceda și la aplicarea Legii nr. 2/1980. — La folosirea pensionarilor în alte situații decît cele cuprinse în Legea nr. 2/1980, se va ține seama în continuare — după caz — de prevederile art. 6 din Legea nr. 3/1977 și Decretul nr. 101/1980 (Anexa nr. 3).

DREPTURILE DE TRANSFERARE. Potrivit prevederilor art. 75 din L. nr. 57/1974, H.C.M. nrr. 822/1959, Anexei nr. 14 la D. nr. 100/1979, personalul încadrat cu contract de muncă în unități de stat și cooperatiste, transferat în interesul serviciului în altă localitate are următoarele drepturi: a) **Rambursarea costului trasportului pentru el și membrii familiei sale, precum și pentru gospodăria sa.** Pentru transportul celui transferat în interesul serviciului și a membrilor familiei sale, persoana în cauză are dreptul la rambursarea cheltuielilor în condițiile și cuantumurile prevăzute de actul normativ care reglementează regimul deplasărilor în interes de serviciu (H.C.M. nr. 822/1959). Au drept la rambursarea cheltuielilor efectuate pentru transport cu avionul; pe calea ferată, după tariful de clasa a II-a pe distanțe pînă la 300 km și după tariful de clasa I pe distanțe mai mari de 300 km (decontarea cheltuielilor cu vagonul de dormit se admite în cazul călătoriilor de noapte numai cu aprobarea prealabilă a conducătorului unității la care a avut loc transferul; pe căi de navigație fluvială după tariful de clasa I, iar pe căi de navigație maritimă după tariful de clasa a II-a; cu mijloacele de transport în comun interurbane sau rurale de stat, după tarifele stabilite pentru aceste transporturi; cu mijloace de transport particulare (altele decît autoturismele) pe trasee unde nu există rețea de cale ferată sau de transporturi în comun ale consiliului popular și pe distanțe mai mari de 5 km, potrivit tarifelor locale și în limitele stabilite de dispozițiunile legale în vigoare. Pentru transportul obiectelor gospodăriei sale, personalul transferat are dreptul la restituirea cheltuielilor atît în cazul cînd transportul s-a efectuat printr-o unitate din sectorul socialist, cît și atunci cînd el a fost făcut cu mijloace de transport particulare (altele decît mijloacele auto) pe trasee unde nu există rețea de cale ferată sau de transporturi în comun ale statului (în toate cazurile în limita tarifelor legale). În costul transportului intră, în afară de transportul pe căile ferate, auto sau fluvial, între cele două localități, și transportul de la vechea locuință pînă la gară (în localitatea de unde pleacă) și transportul de la gară pînă la noua locuință (în localitatea unde se mută). Costul acestui transport se calculează pe baza tarifelor și deconturilor întreprinderii prestatoare de servicii care a executat operațiunea de transport. În cazul în care în acele localități nu funcționează întreprinderi prestatoare de servicii, costul transportului nu va putea depăși tarifele folosite de întreprinderile prestatoare de servicii din alte localități. Decontarea cheltuielilor efectuate se va face pe baza chitanțelor emise de cei care au efectuat transportul, în care se va menționa distanța pe care s-au transportat obiectele și greutatea acestora, pre-

cum și pe baza confirmării consiliului popular respectiv că în localitate nu există întreprindere prestatoare de servicii. În cazul în care, deși în unele localități funcționează întreprinderi prestatoare de servicii, manipularea mobilierului a fost efectuată cu persoane particulare, decontarea cheltuielilor aferente se va putea face în limita tarifelor legale, cu condiția ca întreprinderea prestatoare din acea localitate să confirme că nu a putut asigura serviciile solicitate. Obligația unității de a suporta cheltuielile de transport ale celui transferat în altă localitate se consideră îndeplinită, în total sau în parte, după caz, în măsura în care aceasta i-a pus la dispoziție în mod gratuit mijloacele de transport necesare (inclusiv benzină, șofer etc.). Ceea ce interesează în esență este ca mutarea să fie efectivă în noua localitate, chiar în temeiul mențiunii de stabilire a reședinței. Costul transportului se avansează de unitatea de la care se transferă și se rambursează acesteia de către unitatea la care s-a efectuat transferul (art. 75 alin. 3 din L. nr. 57/1974). Semnele nu pot fi reținute în contul datoriilor. b) **Diurna de deplasare pe durata călătoriei.** Se acordă și se calculează în condițiile H.C.M. nr. 822/1959. Diurna este fixă, (lei/zi) în raport de retribuția lunară, fiind stabilită astfel : 18 lei pe zi la o retribuție de pînă la 2700 lei : 20 lei pe zi la o retribuție lunară de peste 2700 lei. Diurna se acordă numai în situațiile în care deplasarea (dislocarea) persoanei este efectivă și la o distanță mai mare de 10 km. Distanța de 10 km se calculează avîndu-se în vedere depărtarea între perimetrele celor două localități (de unde pleacă cel transferat și unde se mută efectiv. Se suportă de unitatea la care a avut loc transferul (art. 75 alin. 3 din L. nr. 57/1974). Nu se poate urmări silit. c) **Plata unei indemnizații egale cu retribuția sa medie lunară.** Indemnizația se plătește persoanei care — ca urmare a schimbării locului de muncă — se mută efectiv, cu sau fără familie, în altă localitate și numai în cazul cînd postul atribuit celui transferat are un caracter permanent (la un loc de muncă permanent) și a fost luat în primire efectiv. Această indemnizație se cuvine : persoanei transferate în altă localitate, care și-a stabilit domiciliul în acea localitate ; persoanei transferate în altă localitate, care fără să-și schimbe domiciliul, ci numai reședința, locuiește totuși efectiv în acea localitate, singur sau împreună cu familia, chiar dacă pe buletinul de identitate are numai viza de stabilire a reședinței. Indemnizația nu se poate plăti celui care nu-și mută domiciliul și nici nu locuiește efectiv în localitatea noului său loc de muncă, ci se deplasează zilnic de la domiciliul său, la noul loc de muncă, cu mijloace proprii sau cu mijloace de transport în comun. De asemenea, indemnizația nu se acordă celui transferat în localitatea unde el și familia sa își au domiciliul permanent, deoarece indemnizația are caracterul unei compensări a cheltuielilor efectuate cu prilejul mutării în altă localitate. Indemnizația de transferare se calculează pe baza retribuției medii realizate în ultimele trei luni calendaristice anterioare datei ordinului de transfer și nu a retribuției medii corespunzătoare ultimelor trei luni anterioare mutării efective, în cazul cînd aceste date nu coincid. La stabilirea retribuției medii în vederea acordării acestei indemnizații, se iau în considerare următoarele drepturi bănești aferente perioadei luate în calcul : retribuția tarifară de încadrare ; diferența pentru lucru în acord ; adaosul la retribuția tarifară pentru depășirea indicatorilor și sarcinilor stabilite și diminuarea retribuției tarifare pentru nerealizarea sarcinilor de plan sau a celor proprii ; sporul pentru vechimea neîntreruptă în aceeași unitate ; indemnizația de conducere ; retribuția de pînă la 15% din valoarea normelor calculate pentru funcția de președinte, acordată de către C.A.P. specialiștilor agricoli și contabililor șefi retribuiți de stat pentru contribuția adusă la realizarea planului de producție ; indemnizația aferentă concediului de odihnă nefolosit. (Anexa nr. 14 la D. nr. 100/1979). În cazul în care perioada ultimelor trei luni luate în calcul persoana a fost în incapacitate temporară de muncă, în concediu de studii sau de odihnă sau a avut ore nelucrate fără vina sa, perioadele menționate se exclud din calculul indemnizației de transferare atît ca timp, cît și ca sume. Sumele încasate în perioada respectivă, însă cuvenite pentru activitatea depusă într-o perioadă anterioară, se elimină din calcul ; în cazul cînd ulterior se plătesc unele sume cuvenite pentru activitatea depusă în perioada luată în calcul, cîștigul mediu stabilit, inițial conform celor de mai sus, se recalculează, incluzîndu-se și aceste sume. Dacă la data achitării indemnizației de transfer persoana nu s-a mutat în noua localitate unde a fost transferată, plata este nelegală și suma plătită trebuie să fie restituită, urmînd ca cel în cauză să-și valorifice drepturile bănești în raport cu data mutării sale efective. Indemnizația se suportă de unitatea la care a avut loc transferul (art. 75 alin. 3 din L. nr. 57/1974). Nu poate face obiectul reținerilor în contul debitelor. d) **Plata unei indemnizații egale cu 1/4 din retribuția sa medie lunară pentru fiecare membru de familie.** Prin membri de familie în sensul prevederilor de mai sus se înțelege : soția (soțul) celui transferat, precum și copiii, părinții și bunicii acestuia (și ai soției), dar numai dacă la data transferului locuiesc împreună. În cazul cînd și soția (soțul) a fost transferat(ă), cel în cauză are dreptul numai la indemnizația egală cu cîștigul său mediu pe o lună, fără a mai putea pretinde și cota de o pătrime ca membru al familiei. Prevederile de mai sus, privind drepturile soției, se aplică și în cazul celorlalți membri de familie încadrați în muncă care locuiesc împreună cu persoana transferată și sînt transferați la rîndul lor în interesul serviciului în aceeași localitate. În cazul în care soțul este transferat în interes de serviciu, iar soția este transferată la cerere pentru a-și urma soțul, indemnizația egală cu o pătrime din cîștigul mediu al soțului, se acordă și soției astfel transferată, ea neavînd însă dreptul la indemnizație proprie, integrală, nefiind transferată în interesul serviciului. În cazul cînd o persoană transferată se mută într-o localitate apropiată de aceea a noului loc de muncă și face naveta zilnic, nu poate beneficia de aceste drepturi, deoarece într-o asemenea situație nu sînt îndeplinite condițiile în funcție de care legea acordă drepturile respective. Aceste sume au caracter compensatoriu și deci nu pot fi urmărite pentru nici un fel de datorie, potrivit art. 409 alin. penultim Cod. proc. civ. Se suportă de unitatea la care a avut loc transferul (art. 75 alin. 3 din L. nr. 57/1974). Nu poate face obiectul reținerilor în contul datoriilor. e) **Un concediu plătit de 5 zile lucrătoare, în vederea mutării efective, acordat la cererea sa.** Concediul de pînă la 5 zile include timpul de călătorie și are drept scop asigurarea mutării celui transferat și a gospodăriei sale, precum și a familiei acestuia. Concediul se acordă la cererea persoanei încadrate în muncă, singura în drept a stabili data începerii acestuia. Se acordă atît persoanei căsătorite, cît și celui necăsătorit și nu poate fi sub nici un motiv compensat în bani. Indemnizația cuvenită pe durata concediului de 5 zile se calculează pe baza retribuției medii, avîndu-se în vedere elementele acesteia, specificate în Anexa nr. 14 la D. nr. 100/1979. Se suportă de unitatea la care a avut loc transferul (art. 75 alin. 3 din L. nr. 57/1974). Nu poate fi urmărită silit. f) **Asigurarea suprafeței locative corespunzătoare.** În baza art. 75 alin. 4 din L. nr. 57/1974 și ale L. nr. 5/1973, transferul în altă localitate se va putea face numai cu asigurarea suprafetei locative corespunzătoare. Din redactarea prevederii citate, rezultă că în cazul în care nu se pune la dispoziția transferatului o suprafață locativă corespunzătoare, însăși operațiunea de transfer nu va putea avea loc. Norma de față poate fi considerată deci ca o condiție esențială a transferului sau, în orice caz, poate reprezenta o situație temeinică în sensul art. 69 din C. m. care să justifice opoziția celui în cauză la măsura de transfer. Prin suprafață locativă corespunzătoare credem că trebuie să se înțeleagă corespunde-

rea locuinței atît ca mărime, cît și ca grad de confort. Acest drept poate fi asigurat în două modalități : fie prin închirierea cu prioritate a unei locuințe corespunzătoare, potrivit art. 8 alin. 3 al L. nr. 5/1973 din fondul locativ, plata chiriei revenind celui transferat, spre deosebire de detașare ; fie prin înlesnirea construirii unei locuințe proprietate personală, ca ordine de prioritate, în condițiile L. nr. 4/1973. Pînă la obținerea efectivă a unei locuințe în localitatea unde a fost transferat, cel în cauză continuă a păstra dreptul asupra locuinței vechi, neputînd fi evacuat. g) **Stabilirea retribuției tarifare.** Personalul transferat în aceleași funcții ori în funcții echivalente în compartimente, subunități sau unități la care se aplică alte niveluri de retribuire va fi retribuit, ținînd seama de calitățile și aptitudinile profesionale și de necesitatea unei cît mai juste corelări cu retribuția tarifară a personalului unității, astfel : în cazul în care se aplică niveluri de retribuire mai mari retribuția tarifară poate fi stabilită pînă la cel mult gradația avută ; în cazul în care se aplică niveluri de retribuire mai mici, retribuția tarifară poate fi stabilită pînă la cel mult clasa de retribuire avută (Anexa nr. 6 pct. 9 la D. nr. 100/1979).

FORMULAREA DE OBSERVAȚII ȘI PROPUNERI ÎN LEGĂTURĂ CU ACORDAREA PREMIILOR ȘI STIMULENTELOR. Oamenii muncii din unitățile de stat și cooperatiste — indiferent dacă li s-au acordat sau nu premii sau stimulente — au dreptul să formuleze observații și propuneri în legătură cu sumele acordate cu titlul de participare la beneficii, de premii anuale sau în cursul anului pentru realizări deosebite ori alte stimulente, afișate în unități cu cel puțin 10 zile înainte de data plății acestora (Anexa nr. 5 cap. V pct. 2 la D. nr. 325/1983). Termenul de mai sus este fix, nu se poate prelungi, avînd caracter administrativ nu afectează în nici un mod termenul de 3 ani prevăzut de art. 176 alin. 2 din C.m. înăuntrul căruia persoanele nemulțumite pot formula contenstații cu privire la acordarea respectivelor stimulente. Termenul de 3 ani începe a curge de la data plății acestora.

LUCRUL FEMEILOR CU 1/2 normă. 1. În unități de stat. Potrivit prevederilor art. 158 C.m., femeile care au copii în vîrstă de pînă la 6 ani, pe care îi îngrijesc pot lucra cu 1/2 normă, dacă nu beneficiază de creșe sau cămine. Timpul cît au fost încadrate în aceste condiții se consideră, la calculul vechimii în muncă, timp lucrat cu o normă întreagă, unitatea are obligația să înscrie în carnetul de muncă temeiul trecerii la o activitate de 1/2 normă. Dacă unitatea nu înscrie această mențiune (sau nu a înscris), persoana în cauză se poate adresa judecătoriei în baza D. nr. 921/1977. Retribuirea celor în cauză se face fie în acord (în raport de producția realizată), fie în regie (pentru 1/2 de normă) după caz. 2. **În cooperativele meșteșugărești și de invalizi.** În baza art. 82 din Hot. UCECOM nr. 1/1983, cooperatoarele care au copii în vîrstă de pînă la 7 ani, pe care îi îngrijesc, pot lucra cu 1/2 normă, dacă nu beneficiază de creșe sau cămine. Timpul astfel lucrat se consideră, la calculul vechimii în muncă, timp lucrat cu o normă întreagă. Ajutoarele de asigurări sociale sînt reduse la jumătate, pentru femeile care lucrează cu 1/2 normă (cooperatoare sau încadrate cu contract de muncă).

MĂSURI SPECIALE DE PROTECȚIE A TINERILOR. Tinerii sub 18 ani încadrați cu contract de muncă sau cooperatori, în unități de stat și cooperative meșteșugărești nu pot fi repartizați la locuri de muncă cu condiții vătămătoare grele sau periculoase (art. 161 C.m. și art. 85 din Hot. UCECOM nr. 1/1983). Potrivit normelor republicane de protecție a muncii, greutatea maximă care poate fi transportată manual pe suprafață dreaptă de tineri între 16 și 18 ani este limitată la 20 kg. de persoană pentru băieți și 12 kg. de persoană pentru fete ; este interzisă munca în subteran tinerilor pînă la 18 ani, cu excepția elevilor școlilor profesionale și studenților care fac practică în mină ; prin normele departamentale de tehnică a securității s-a interzis folosirea tinerilor în locurile de muncă cu substanțe deosebit de vătămătoare, ca prelucrarea materialelor pentru perii și pensule, întreținerea instalațiilor de încălzire și cazane de pe vapoare, muncile care implică folosirea de cromați alcalini, lucrări de demolare, prelucrarea deșeurilor din fibre, păr de animale sau zdrențe, fabricarea explozivilor ; de asemenea, sînt interzise tinerilor muncile în unitățile de tratament de tuberculoză etc.

STIMULAREA SUPLIMENTARĂ A PERSONALULUI MUNCITOR CARE PARTICIPĂ LA REALIZAREA PRODUCȚIEI PENTRU EXPORT. Reglementată prin D. nr. 348/1983. Potrivit prevederilor acestui decret, oamenii muncii (personal încadrat cu contract de muncă și membrii cooperatori) sînt cointeresați material în realizarea și depășirea producției pentru export. Pentru stimularea realizării cu prioritate, a producției destinate exportului, beneficiile unităților economice, aferente producției pentru export, precum și veniturile individuale ale oamenilor muncii vor fi mai mari în raport cu realizarea producției pentru export, cu respectarea strictă a normelor de calitate și a consumurilor normale. Stimularea suplimentară a unităților economice și a personalului muncitor în realizarea și depășirea producției pentru export se va realiza prin : asigurarea unor rentabilități și beneficii mai mari pentru producția destinată exportului, în raport cu ponderea acesteia în totalul producției ; constituirea unui fond special pentru promovarea și susținerea exportului unor produse ; majorarea fondului de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor pentru personalul care contribuie la realizarea producției pentru export, corespunzător rentabilității și beneficiului mai mare rezultat pentru această producție, precum și pentru depășirea planului de export ; acordarea de fonduri în valută, în vederea organizării de excursii colective în străinătate. Totodată, personalul muncitor care participă la realizarea producției pentru export va beneficia, în condițiile legii, de premii pentru realizări deosebite, precum și de premii pentru economii de materii prime, materiale, combustibili, energie și forță de muncă și pentru îmbunătățiri de tehnologii sau rețete de fabricație care conduc la micșorarea consumurilor specifice. (art. 5). Personalul muncitor care a contribuit direct la realizarea producției pentru export va fi stimulat prin acordarea unui fond de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, mai mare, proporțional cu ponderea exportului în totalul producției realizate, potrivit legii. În acest scop, la unitățile economice care realizează producție pentru export, fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor se determină pe baza unei cote mai mari din fondul de retribuire față de unitățile care realizează producție destinată consumului intern. Pe baza cotelor din fondul de retribuire se stabilesc cote din beneficii. În aceleași condiții se asigură un fond de participare mai mare pentru unitățile economice care livrează subansamble, piese de schimb și alte produse de bază în cooperare, pentru a fi încorporate în produse destinate exportului. (art. 11). Cotele din fondul de retribuire și din beneficii, pe baza cărora se determină fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor, se stabilesc diferențiat, pe ministere, celelalte organe centrale și locale, anual, prin planul național unic de dezvoltare economico-socială și se defalcă de către acestea pe centrale și respectiv întreprinderi. (art. 12). Fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor pentru stimularea suplimentară a producției destinate exportului se majorează, potrivit

legii, cu suma reprezentînd o cotă de pînă la 10 la sută din beneficiul peste plan, proporțional cu depășirea planului de export, în limita a 1,5 la sută din valoarea exportului realizat peste plan. (art. 13). Fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor aferent producției pentru export se repartizează personalului muncitor care a contribuit efectiv la realizarea producției pentru export. (art. 14). Sumele cuvenite personalului muncitor care a participat la realizarea producției pentru export se acordă trimestrial, în proporție de cel mult 50 la sută, potrivit legii, iar diferența se acordă pe baza datelor din bilanțul anual. (art. 15). Sumele cuvenite individual din fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor ce se constituie suplimentar, potrivit prevederilor art. 13, se stabilesc de către consiliile oamenilor muncii, în raport cu contribuția adusă la realizarea producției pentru export și nu sînt plafonate. Sumele ce se acordă personalului de conducere și administrație din fondul prevăzut la alineatul precedent se vor stabili cel mult în aceeași proporție ca la celelalte categorii de personal din unitate care beneficiază de fond de participare suplimentar pentru export. (art. 16). Potrivit cap. V pct. 2 din Anexa nr. 3 la D. nr. 325/1983, sumele individuale ce se acordă personalului se afișează în toate unitățile de stat și cooperatiste cu cel puțin 10 zile înainte de data plății acestora, astfel încît oamenii muncii să ia cunoștință din timp și să formuleze observații și propuneri.

dr. C. JORNESCU

Agenda consiliilor populare

Numele soțului supraviețuitor

Despre numele pe care urmează să-l poarte soțul supraviețuitor, evident, în ipoteza în care în timpul căsătoriei numele comun a fost cel al soțului decedat, nu există o reglementare specială. Singura prevedere incidentă în această materie este cea din art. 28 din Codul familiei potrivit căreia „Soții sînt obligați să poarte în timpul căsătoriei numele declarat".

Din această prevedere însă, așa cum se arată în literatura juridică, nu se poate trage concluzia că, odată cu încetarea căsătoriei prin moarte, soțul supraviețuitor nu mai are dreptul să poarte numele comun, trebuind să revină automat la numele purtat anterior căsătoriei. De altfel, în practica instanței supreme s-a recunoscut dreptul soțului supraviețuitor de a continua să poarte numele soțului decedat care fusese nume comun în căsătoria încetată prin deces (Trib. Suprem, Col. civ., Dec. nr. 1398/1963, în C.D., p. 151 ; Dec. nr. 1101/1956 și Dec. nr. 567/1965, cit. de Cornèliu Bîrsan, în R.R.D. nr. 5/1969, p. 145 ; Dec. nr. 755/1968, în R.R.D. nr. 5/1969, p. 143—144).

Dacă în această soluție există unanimitate de opinie în literatura de specialitate, cu privire la faptul dacă purtarea în continuare a numelui comun este și o obligație, nu numai un drept pentru soțul supraviețuitor, părerile sînt împărțite. Cauza acestei situații o constituie insuficiența reglementării, art. 28 din Codul familiei prevăzînd doar, așa cum am arătat, că obligația purtării numelui comun se referă numai la timpul în care există căsătoria. De asemenea, în redactarea inițială, modificată în 1956, același articol mai prevedea că „După desfacerea căsătoriei prin moarte soțul supraviețuitor are dreptul să poarte acest nume cît timp nu a încheiat o căsătorie nouă".

Cu toate acestea, în opinia dominantă se arată că „întotdeauna și inseparabil, dreptul la nume este dublat de obligația legală, imperativă, de a purta acel nume". În consecință, „acest drept este inseparabil legat de obligația de a purta acest nume, obligație care nu poate fi înlăturată prin recunoașterea unui „drept de opțiune" în favoarea soțului supraviețuitor" (Constantin Stătescu, Drept civil, 1970, p. 126 ; în același sens, Gheorghe Beleiu, Drept civil, Persoanele, 1982, p. 238).

Soluția se impune, considerăm, și pe motivul că nu este reglementată o altă posibilitate și nici procedura care trebuie urmată pentru ca soțul supraviețuitor să poate reveni la numele pe care l-a avut anterior căsătoriei.

Deși instanța supremă, din cît se cunoaște, nu s-a pronunțat expres asupra problemei în discuție, în anumite situații, din care se poate trage o concluzie în sensul celor susținute mai sus, s-a arătat că soțul supraviețuitor, recăsătorindu-se și luînd numele celuilalt soț ca nume comun, în caz de divorț nu pierde numele soțului precedat pe care l-a purtat pînă la încheierea noii căsătorii, ci revine la acesta, bineînțeles dacă nu-și păstrează noul nume în condițiile prevăzute de art. 40 din Codul familiei (Trib. Suprem, Col. civ., Dec. nr. 1101/1956 ; nr. 567/1961 și 1393/1963 cit.).

Prin urmare, soțul supraviețuitor, care în timpul căsătoriei a purtat numele celuilalt soț ca nume comun, după decesul acestuia, urmează să poarte în continuare numele respectiv, acesta fiind singurul său nume. Aceasta constituie nu numai un drept, dar și o obligație pentru el. Mai mult, nici nu există posibilitatea legală de a se reveni la numele avut anterior căsătoriei.

Pe cale de consecință, rezultă că, în caz de recăsătorire, soțul supraviețuitor se poate învoi cu viitorul soț ca numele lor comun să fie cel al său.

Deși nici în această privință nu există unanimitate de opinii în literatura juridică, în schimb, instanța supremă s-a pronunțat în sensul că :

„...soțul supraviețuitor care a purtat în căsătoria anterioară numele soțului precedat ca nume comun și care l-a purtat și după moartea lui, va putea, în cazul recăsătoririi, să-l poarte chiar împreună cu noul soț, ca nume comun."

Aceasta rezultă în mod neîndoios din prevederile art. 27 C. fam., care permit ca soții în timpul căsătoriei să poarte ca nume comun, numele pe care unul din soți îl avea dinaintea căsătoriei, fără să se facă nici o distincție dacă acel nume este cel pe care soțul l-a avut de la naștere sau l-a dobîndit în mod legal ulterior" (Trib. Suprem, Col. civ., Dec. nr. 755/1968 cit.).

Soluția corespunde pe deplin principiului egalității ce trebuie să existe între viitorii soți și în privința numelui de familie pe care urmează să se învoiască a-l purta în timpul căsătoriei. A admite altfel, înseamnă și a restrînge aplicarea prevederilor art. 27 din Codul familiei, referitoare la posibilitățile de stabilire a acestui nume, ceea ce se exclude de plano.

Alexandru ȚICLEA

• OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE • OFERTE •

UZINA MECANICĂ CLUJ-NAPOCA
Calea Baciului nr. 2

MOTOARE ELECTRICE :

— 0,37 kw×750 r/m fl. buc. 2
— 0,37×1500 THA2 fl. buc. 3
— 0,63×750 ASFM fl buc. 1
— 0,63×1000 ASFM fl buc. 10
— 0,75×750 fl buc. 9
— 0,75×1000 fl buc. 8
— 0,75×3000 tp buc. 5
— 0,8×1000 ASFM fl buc. 3
— 0,55×1500 THA2 fl buc. 2
— 1,1×1000 THA2 fl buc. 4
— 1,5×3000 fl buc. 1
— 1,5×3000 tp buc. 25
— 1,5×750 tp buc. 6
— 2×950 tp buc. 1
— 2,2×3000 tp buc. 2
— 3×3000 tp buc. 3
— 4×3000 THA tp buc. 2
— 5×1000 ASFM fl buc. 2
— 7,5×1500 tp buc. 1

REDUCTOARE :

— RSO3 1—15 buc. 1
— 3 H 770—125—2 buc. 1
— 1M1 25 H3 50—2 buc. 1
— H2HM 63—31,25 T111 buc. 6
— Regmo 4 2 1FN 10—24 buc. 1

MOTOREDUCTOARE :

— RV 40—25 1,1×1500 buc. 4
— 2IA 7,1 2,2×1500 buc. 1
— 3LA 0,75×1500 buc. 1
— M2HM 63—31,25 T111 0,63×1000 ASFM buc. 2
— M2VM 63—31,25 T212 0,63×1000 ASFM buc. 3

VENTILATOARE :

— VAH 1250 buc. 2
— V 432/1 Q = 355 mc H = 615 1,5×3000 buc. 15

DIVERSE :

— Micabandă pe suport sticlă 0,10×25 kg 79
— Micanită 1,5 mm kg. 21
— idem flexibilă 723 CH3 0,8 mm kg. 55
— Micabandă pe suport sticlă 0,15×25 ml. 10000
— Rulmenți NJ 222 buc. 60
— NJ 232 buc. 200
— Baterii de încălzire BAB 17/2 buc. 5
— Motor Mobra 6 CP buc. 2
— Pompe Sadu 50×3 ∅ 100 buc. 1
— idem 50×7 ∅ 100 3×3000 buc. 1
— Apometru 50—20 buc. 3
— Ampermetru 3000/5 buc. 5
— idem IEQ 20/5 buc. 8
— idem E53 200/5 buc. 16
— idem E6 60/5 buc. 4
— idem E27 0—60 buc. 10
— Comutator C 1632020201 buc. 336
— idem 32020207 buc. 156

ANTREPRIZA ENERGOMONTAJ BUCUREȘTI
Str. Ilioara nr. 54 Sector 3
Telefon 22.03.01

PIESE SCHIMB PROVENITE DIN RECUPERĂRI AUTO WARSZAWA

— Motor cu cutie viteze buc. 1
— Punte spate buc. 1
— Radiator buc. 1
— Casetă direcție buc. 1
— Jantă (roată) buc. 5
— Carburator buc. 1
— Arbore cardan buc. 1
— Bobină inducție buc. 1
— Releu tensiune buc. 1
— Geam parbriz buc. 1

Întrebări și răspunsuri

JOIȚA C. — București. Potrivit prevederilor pct. 1 lit. a, alin. final din Normele C.P.C.P. nr. 30/1983 (Bul. Oficial partea I nr. 7 din 28 ianuarie 1984), cheltuielile pentru lucrările de întreținere (inclusiv reviziile curente și periodice) și reparațiile efectuate la părțile și instalațiile de folosință comună (ascensor, instalația de calorifer etc.), care sînt stabilite prin lege ca obligații ce revin proprietarilor, se repartizează proporțional cu cota parte indiviză deținută de fiecare proprietar asupra acestor părți și instalații, chiar dacă aceștia nu locuiesc în apartamentele lor. Prevederea citată nu are în vedere cheltuielile necesare pentru folosirea acestor părți și instalații comune, ci numai cele privind întreținerea și repararea (inclusiv înlocuirea de piese etc.) lor.

• **G. VALENTIN — București.** Repartizarea locurilor de parcare a autovehiculelor proprietate personală în jurul blocurilor de locuințe se face de administrația domeniului public, dacă locurile respective sînt incluse în spațiul acestei unități socialiste.

• **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC O.D. 42 — Colentina, București.** Potrivit prevederilor art. 62 din L. nr. 4/1981, prestarea serviciilor de gospodărie comunală, cu caracter permanent sau periodic, cum ar fi furnizarea apei potabile și industriale, a energiei termice, preluarea în rețeaua publică de canalizare a apelor uzate menajere și pluviale, ridicarea reziduurilor menajere, stradale și a altor servicii, se efectuează pe bază de contract între unitățile de gospodărie comunală și beneficiari. Contractul se încheie cu plata anticipată a unei sume, care nu poate depăși valoarea consumului mediu sau a serviciului pe timp de 45 de zile. Din textul citat, rezultă că încasarea anticipată a acestei sume poate fi efectuată numai de unitățile de gospodărie comunală (deci cu excluderea cooperativelor) și numai pentru prestarea de servicii sau furnizarea de apă, energie termică etc., fiind excluse executările de lucrări, care rămîn supuse regimului juridic comun.

• **I. PAPA — Curtea de Argeș, jud. Argeș.** La stabilirea chiriei pentru spațiul locativ din fondul de stat se au

în vedere numai membrii de familie care locuiesc împreună cu titularul contractului de închiriere. Prin membrii de familie se înțeleg, în sensul Legii nr. 5/1973, soții și copiii, precum și părinții soților, întreținuți de aceștia.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR 9 S 14 — București.** În baza pct. 12, lit. b din Normele C.P.C.P. nr. 30/1983, în cazul clădirilor cu destinație mixtă, cheltuielile administrativ-gospodărești se defalcă proporțional cu suprafața locativă deținută în exclusivitate de fiecare din cele două categorii de deținători ; după aceea, sumele rezultate se repartizează pe deținătorii de locuință proporțional cu numărul de persoane, iar cele care revin deținătorilor de spații cu altă destinație decît aceea de locuință, proporțional cu suprafața locativă deținută în mod exclusiv de către fiecare. Cheltuielile administrativ-gospodărești trebuie reduse la minimum posibil.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC 801 — Drumul Taberei, București.** Cu începere de la 1 mai 1984, indemnizația unui îngrijitor este de 749 lei pe lună, iar a administratorului (cînd îndeplinește activități de administrație, contabilitate și casierie) este de 515 lei (la asociațiile cu pînă la 100 membri), 756 (la cele cu 101—200 membri), 920 lei (301—450 membri) și 1 212 lei la asociațiile cu peste 450 membri. Proprietarii care nu locuiesc în apartamentele ce le dețin în proprietate, nu fac parte din asociațiile constituite în cladirile în care sînt situate respectivele apartamente.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC C 22 — Colentina, București.** Noțiunile de „anotimp călduros" și „anotimp friguros" prevăzute la pct. 6 și 11 din Normele C.P.C.P. nr. 30/1983, sînt raportate la faptul dacă în luna respectivă se distribuie sau nu se distribuie energie termică, ținîndu-se seama de condițiile de temperatură prevăzute de reglementările legale. Acestor noțiuni utilizate în Normele citate nu li se va da înțelesul prin raportarea la anotimpul calendaristic.

● **ASOCIAȚIA LOCATARILOR BLOC M 8 — Aleea Pașcani, București.** Potrivit art. 1 alin. 2 din Statutul asociațiilor de locatari, aprobat prin Decretul nr. 387/1977, acestea se constituie pe fiecare clădire cu mai multe apartamente sau pe grup de clădiri, cu cel mult 600 de membri. Statutul nu prevede o limită minimă de membri, dar trebuie avut în vedere faptul că numărul minim de membri ai organelor asociației a căror componență trebuie asigurată este de 5 în comitet și 5 în comisia de cenzori. Sub acest număr minimal de membri o asociație nu poate fi constituită.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

În atenția cititorilor!

Pentru a veni în sprijinul lucrătorilor din unitățile economice de stat și cooperatiste, consiliilor populare și tuturor celorlalte instituții bugetare, în anul 1985 vom edita următoarele lucrări :

● „Apărarea avutului obștesc" din administrarea unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică privind: patrimoniul, gestiuni — gestionari, controlul, preventiv, financiar și gestionar, răspunderea materială, civilă și penală, expertiza contabilă, constituirea titlurilor executorii și realizarea lor.

● „Drepturile și obligațiile personalului" din unitățile economice de stat și cooperatiste, precum și cele bugetare.

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate a revistei, a suplimentului săptămînal, și a lucrărilor menționate, vă invităm să emiteți comanda dv., potrivit modelului de formular de mai jos.

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . : (mandatul poștal din ziua de . . . .)* v-am expediat suma de . . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd... abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim cîte un exemplar din lucrările pe care le veți edita în anul 1985.

Cu stimă,
(Semnătura abonatului)

*** Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică" — 1985.**

Tiparul I. P. „Informația" 12 octombrie 1984. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

Programele de investiții în strategia progresului României

Dezvoltarea teritorială și progresul economic general

PRINTRE COORDONATELE fundamentale ale procesului investițional în România socialistă se înscrie puternica dezvoltare a forțelor de producție în profil teritorial, într-o concepție unitară și de largă perspectivă, creșterea prioritară a bazei tehnico-materiale în județele și zonele mai puțin dezvoltate, dată fiind situația foarte grea moștenită din trecut și în această privință.

În condițiile efortului susținut de investiții pe ansamblul economiei, dinamica acestora a fost mult mai puternică în județele mai puțin dezvoltate. Astfel, dacă investițiile din sectorul socialist pe întreaga țară, în 1982 față de 1965, au crescut de aproape 4 ori, în județul Alba au fost de 6,7 ori mai mari, în județul Bistrița-Năsăud de 14 ori, în județul Botoșani de aproape 5,8 ori, în județul Călărași de peste 6 ori, în județul Covasna de 12 ori, în județul Gorj de aproape 9 ori, în județul Sălaj de 13 ori, în județul Tulcea de 7,6 ori, în județul Vaslui de 6,5 ori, în județul Vrancea de 11 ori.

Aceleași tendințe le manifestă dinamica indicatorilor privind fondurile fixe, producția industrială, personalul muncitor, oglindind dezvoltarea puternică a industriei, agriculturii, construcțiilor, științei și învățămîntului pe întregul cuprins al țării. Economia națională dispune de peste 180 mari platforme industriale cu profil complex, atît în județe cu tradiții industriale, cît și în cele mai puțin dezvoltate în trecut, producîndu-se importante mutații în structura teritorială a industriei. De pildă, construcția de mașini și chimia, mai ales subramurile lor moderne, sînt o realitate în toate județele. Același lucru se poate spune și cu privire la celelalte ramuri ale industriei prelucrătoare. Se manifestă puternic tendințele de micșorare a decalajelor existente și din celelalte ramuri, în domeniul fondurilor fixe etc.

Orientarea investițiilor în profil teritorial a asigurat ca industrializarea socialistă — opțiune economică și politică fundamentală a partidului — să-și manifeste din plin roadele pe întregul cuprins al patriei noastre, prin mutațiile, în special calitative, pe toate planurile vieții economice și sociale. Sînt astfel atrase mai din plin în circuitul național și valorificate la un nivel tot mai ridicat resursele naturale și de muncă de pe întregul cuprins al țării, este puternic stimulată viața economico-socială din toate localitățile țării, dezvoltarea armonioasă a acestora, ridicîndu-se gradul de omogenizare a condițiilor de muncă și de trai al tuturor cetățenilor — latură fundamentală a umanismului politicii economice și sociale a partidului. **„Una din marile realizări ale politicii economico-sociale a partidului și statului nostru** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la Sesiunea solemnă consacrată împlinirii a 40 de ani de la înfăptuirea actului revoluționar de la 23 August 1944 — **o constituie amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării — ceea ce a asigurat condiții egale de muncă și de viață pentru toți cetățenii patriei noastre, ridicarea la o viață nouă, înfloritoare a tuturor județelor și, îndeosebi, a celor rămase în urmă în trecut".**

Investițiile își manifestă efectul de antrenare în toate județele și zonele țării, stimulînd puternic acțiunea factorilor intensivi de înfăptuire a reproducției sociale. Orientările stabilite de Congresul al XII-lea și de Conferința Națională ale P.C.R. în procesul investițional, inclusiv utilizarea indicatorului producția totală pe locuitor în planificare și aprecierea nivelului de dezvoltare economică teritorială, vor determina consolidarea și modernizarea bazei tehnico-materiale în toate județele țării, realizarea unui raport corespunzător și în profil teritorial în dezvoltarea industriei, agriculturii, construcțiilor, transporturilor și celorlalte activități, vor ridica la cote superioare temelia economică a deplinei egalități în drepturi a tuturor locuitorilor.

În cincinalul 1986—1990, așa cum este înscris în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului, se va continua politica de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul, realizarea unui volum de activitate economică pe locuitor de cel puțin 80 000 lei anual, producîndu-se astfel schimbări importante în privința nivelului de dezvoltare a județelor, asigurîndu-se un înalt grad de civilizație socialistă, condiții și posibilități egale de muncă și de viață pentru cetățenii țării.

Componenta socială a efortului de dezvoltare

PE MĂSURA DEZVOLTĂRII economice a țării și creșterii venitului național, mari fonduri de investiții sînt alocate soluționării unor probleme de ordin social, evidențiind cu tărie valențele de care dispune socialismul pentru a rezolva efectiv și pe această cale, cerințele majore ale ridicării nivelului de trai și a calității vieții poporului. În cincinalul viitor, investițiile alocate pentru construcții de locuințe, învățămînt, ocrotirea sănătății, educație fizică și sport vor însuma aproape 135 miliarde lei.

Îmbunătățirea continuă a condițiilor de locuit ale cetățenilor patriei reprezintă o parte integrantă a programelor naționale de investiții. Pînă la sfîrșitul anului 1982, volumul investițiilor realizate pentru construcția de locuințe din fondurile statului s-a cifrat la circa 165 mld. lei, sumă mai mare decît totalul investițiilor din economia națională din primele două cincinale luate la un loc. Pentru a ilustra amploarea deosebită a construcțiilor de locuințe după anul 1965, remarcăm faptul că circa 79% din totalul investițiilor alocate în acest scop s-a realizat în perioada 1971—1982, iar 89% în perioada 1966—1982.

Ca urmare a efortului uriaș de investiții pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit ale oamenilor muncii au fost date în folosință, pînă în anul 1982, aproape 4,8 mil. de locuințe, din care 2,3 mil. apartamente construite din fondurile statului, întreprinderilor, organizațiilor cooperatiste și obștești. Din cele 2,3 mil. apartamente, circa 70% au

Prima parte a articolului a apărut în nr. 40 din 5 octombrie 1984

fost date în folosință în anii 1971—1982 și circa 83% în 1966—1982.

Totodată, potrivit cerințelor dezvoltării forțelor de producție în profil teritorial, s-a înfăptuit și se înfăptuiește o amplă și dinamică operă de sistematizare a orașelor și satelor, de transformare pe o bază nouă a tuturor localităților patriei. S-a dezvoltat o vastă rețea de unități comerciale, de învățămînt, sanitare, social-culturale, de agrement, de odihnă și transport. Partea covîrșitoare din baza materială existentă a activităților social-culturale a fost dată în folosință în anii construcției socialiste. În același timp au fost create, între anii 1965—1983, în întreaga țară, circa 3,3 mil. noi locuri de muncă, iar în unele județe numărul personalului muncitor s-a dublat și chiar s-a triplat. România este astfel în măsură să asigure locuri de muncă pentru întreaga populație aptă de muncă, concomitent cu schimbări profunde în structura socio-profesională, de ramură și teritorială a forței de muncă.

Proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului, deschizînd ample perspective pentru o înaltă calitate a vieții a întregului popor, pentru o puternică înflorire a civilizației socialiste, înscrie printre prevederile sale în acest domeniu continuarea îmbunătățirii condițiilor de locuit. În cincinalul 1986—1990, se vor realiza 725 mii locuințe noi. De asemenea, în perioada 1991—2000, va fi pe deplin soluționată problema locuințelor, asigurîndu-se în medie pentru fiecare locuitor o suprafață locuibilă de 14 metri pătrați, care împreună cu dependințele, va totaliza circa 18—20 metri pătrați pentru fiecare persoană.

Grija deosebită a partidului pentru puternica dezvoltare a vieții spirituale a oamenilor muncii și ocrotirii sănătății este reflectată prin condițiile materiale prevăzute pentru perfecționarea pregătirii profesionale, dezvoltarea învățămîntului și realizarea în perioada 1991-2000 a generalizării învățămîntului de 12 ani, dezvoltarea culturii și artei socialiste, creșterea deosebită a activității de turism și agrement, îmbunătățirea sistemului de ocrotire a sănătății.

Totodată, se va încheia procesul de organizare teritorială și de sistematizare a tuturor localităților țării, elemente care, în strînsă interdependență cu ridicarea economică și socială a tuturor localităților, cu mecanizarea lucrărilor agricole, vor determina apropierea tot mai mare a condițiilor de muncă și de viață de la sate de cele de la orașe — ca una din laturile esențiale ale procesului de înaintare spre comunism.

Asemenea procese de anvergură, la care se adaugă dinamica rapidă a multor altor componente ale nivelului de trai și calității vieții poporului, demonstrează legătura indisolubilă dintre acumulare, dezvoltare și bunăstare care s-a manifestat și se manifestă în anii construcției socialiste în România și cu deosebire în perioada inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al partidului.

Creșterea eficienței investițiilor

REALIZAREA amplului program de investiții, obținerea rezultatelor prevăzute impune perfecționarea continuă a activității în acest domeniu, în scopul obținerii unei eficiențe cît mai ridicate a fondurilor alocate. **„O atenție deosebită este necesar să acordăm investițiilor** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara din luna mai a.c. a Consiliului Național al Oamenilor Muncii —, **punerii în producție a noilor capacități și realizării în toate unitățile aflate în funcțiune, a parametrilor de producție și a celorlalți indicatori din proiect".**

Desfășurarea activității de investiții în condiții de eficiență economică sporită, potrivit cerințelor și posibilităților actualei etape de dezvoltare economico-socială a țării, necesită o mai mare exigență în privința fundamentării temeinice a introducerii în plan a noilor obiective de investiții, elaborării și pregătirii din timp a documentațiilor, asigurării tuturor condițiilor pentru începerea și realizarea lucrărilor, executării acestora la un înalt nivel calitativ, punerii în funcțiune la termenele planificate a capacităților proiectate și îndeplinirii indicatorilor tehnici și economici stabiliți.

Ținînd seama de stările de lucruri negative care s-au manifestat în domeniul investițiilor cu ani în urmă, cînd termenul de dare în funcțiune a unor obiective și de realizare a parametrilor proiectați s-a prelungit cu totul nejustificat, au fost adoptate, în lumina hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R., măsuri care să determine abordarea, într-o concepție revoluționară, a tuturor problemelor și căilor de care depinde creșterea mai accentuată a eficienței economice a investițiilor, a contribuției acestora la dezvoltarea și modernizarea economiei, la accelerarea progresului general al societății. Aceasta este o coordonată majoră a politicii de investiții în etapa actuală.

Accentuarea laturilor calitative, de eficiență ridicată a dezvoltării economice fiind o trăsătură esențială a noului cincinal, proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului înscrie ca una din sarcinile de bază în această perioadă acordarea unei atenții deosebite scurtării duratelor de execuție, industrializării lucrărilor de construcții, utilizării cu maximă eficiență a resurselor materiale și financiare alocate programului de investiții.

Constituie o înaltă răspundere, o angajantă îndatorire patriotică a tuturor factorilor implicați în procesul investițional — beneficiar, proiectant, constructor, furnizor de utilaje, organ de avizare, organizație bancară etc. — aceea de a acționa și conlucra în așa mod, pe tot parcursul executării obiectivelor și chiar al exploatării noilor fonduri fixe pînă la realizarea sarcinilor prevăzute în proiect, încît fiecare leu destinat investițiilor să aducă maximum de rezultate concretizate în sporirea avuției naționale, în satisfacerea cerințelor economiei naționale și ale oamenilor muncii.

În anul jubileului glorios al celei de a 40-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și în anul celui de-al XIII-lea Congres al partidului, România se înfățișează ca o țară cu adevărat liberă, demnă și înfloritoare, înaintînd ferm pe noi trepte de civilizație și progres. Amplele programe de investiții, efortul conștient și de înaltă răspundere de acumulare și investiții a jucat și joacă un rol de primă însemnătate în realizarea măreților victorii, de rezonanță istorică, în toate domeniile construcției socialiste, în realizarea unui adevărat salt în timp pe scara istoriei.

Pe deplin realiste și riguros fundamentate, obiectivele și sarcinile cuprinse în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al P.C.R. în domeniul acumulării și investițiilor răspund cerințelor imperioase ale realizării unui înalt dinamism și unor profunde schimbări structurale în întreaga economie națională, accentuării factorilor calitativi, intensivi, de eficiență economică ridicată, făuririi unei înalte civilizații socialiste.

Pentru întregul nostru popor, apar cu claritate nu numai obiectivele însuflețitoare ale următoarei etape de dezvoltare a patriei, ci și căile concrete, practice de acțiune pentru înfăptuirea lor. Munca și activitatea entuziastă, plină de devotament a fiecărui colectiv, realizarea exemplară a sarcinilor de plan, reprezintă în ultimă instanță, temelia înfăptuirii acestor obiective și sarcini, garanția materializării vastului program care să permită ca România să se înfățișeze la sfîrșitul acestui secol, ca o țară socialistă multilateral dezvoltată, atît din punct de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și a nivelului general de viață și civilizație a poporului.

Costinel LAZĂR

Tendințe și opțiuni în modernizarea structurii industriei

Accelerarea ritmului de asimilare a utilajelor miniere

COMPONENTĂ de bază a strategiei dezvoltării economico-sociale a țării în actualul deceniu, dezvoltarea bazei proprii energetice și de materii prime reprezintă unul din obiectivele prioritare pentru înfăptuirea căruia trebuie să-și concentreze eforturile toate ramurile economiei naționale, ale industriei îndeosebi. În acest sens, proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al P.C.R. prevăd, printre sarcinile principale necesare înfăptuirii obiectivului fundamental al cincinalului următor, **„lărgirea în continuare a bazei energetice și de materii prime, asigurînd înfăptuirea integrală a prevederilor programelor adoptate în acest domeniu"**. În acest cadru, un rol important îl joacă dezvoltarea industriei constructoare de utilaj minier — industrie care trebuie să asigure în proporții din ce în ce mai mari mașinile, utilajele și instalațiile care constituie suportul tehnic al progresului tehnologic în industria extractivă.

■

ÎN PREZENT, industria minieră are un nivel tehnologic al principalelor lucrări caracterizat de următoarele grade de mecanizare, evaluate de către specialiștii de la Institutul de cercetări și proiectări miniere pentru cărbune Petroșani : ● extragerea cărbunelui în abataje dotate cu complexe mecanizate — 38% ; ● tăierea și încărcarea mecanizată a cărbunelui în abataje cu front lung — 45% ; ● săparea mecanizată a lucrărilor miniere cu combine de înaintare — 38%.

Aceste niveluri reclamă, fără îndoială, eforturi susținute în continuare pentru impulsionarea dezvoltării industriei de utilaj minier. De altfel, din datele de care dispunem reiese că la sfîrșitul acestui cincinal industria de utilaj minier va ajunge să acopere peste jumătate din necesarul intern, situație nu în întregime corespunzătoare dacă se au în vedere eforturile de creare a condițiilor tehnico-materiale și organizatorice adecvate a acestui domeniu al industriei construcțiilor de mașini, pe de o parte, și comandamentul reducerii continue a efortului valutar al țării, pe de altă parte. În cursul actualului cincinal, pentru fabricația de utilaj minier s-a inițiat un **vast program de investiții,** punerile în funcțiune cifrîndu-se la 2,8 miliarde lei. Ca atare, **pînă la sfîrșitul anului 1985 se vor construi capacități de producție specializate pe sisteme de mașini** de circa 135 mii t, marcînd formarea premiselor tehnice necesare dezvoltării în perspectivă a acestei fabricații, orientate pe direcțiile prioritare de specializare-cooperare-profilare corespunzătoare cerințelor economiei naționale. De asemenea, se întrevede posibilitatea folosirii — pentru preluarea sarcinilor ce depășesc potențialul propriu — a capacităților excedentare existente în alte domenii ale industriei constructoare de mașini, în primul rînd în combinatele de utilaj greu, relativ nou înființate, cu dotări de vîrf și cu o structură de fabricație mobilă, care se poate adapta unor noi cerințe.

Din punctul de vedere al necesității, pe de o parte, și al premiselor tehnice, pe de altă parte, industria de utilaj minier este una din componentele industriei construcțiilor de mașini a cărei dezvoltare în perspectiva cincinalului următor este necesar să se înscrie pe

● Creșterea rapidă a productivității muncii în exploatările miniere impune ridicarea gradului de mecanizare a lucrărilor ● Structuri mobile în fabricația de utilaje specifice condițiilor de lucru ● Soluții constructive modulate pentru noile tipuri de instalații, complexe mecanizate și utilaje

o curbă puternic ascendentă. În prezent, industria constructoare de utilaj minier reprezintă circa 1,5% din producția marfă a industriei construcțiilor de mașini în ansamblu. Producția are caracterul unei fabricații de unicate sau de serie foarte mică (cu excepția transportoarelor), de o complexitate mai mare decît media produselor industriei construcțiilor de mașini și, în consecință, cu valori unitare mari (circa 45 lei/kg), ceea ce conduce la dotări specifice ridicate la utilizatori.

Pentru cincinalul 1986—1990, necesarul de investiții în utilaje ale industriei extractive — evaluate de către specialiștii din domeniu — depășesc 50 miliarde lei. Aceeași situație se întîlnește și pe plan mondial, investițiile mari în industria extractivă fiind cerute atît de infrastructura de suprafață (triaje, depozite, stații de compresoare, rețele electrice), cît, mai ales, de scheletul minier principal (puțuri, plane înclinate, galerii, camere subterane), schelet ce trebuie extins pe măsura epuizării rezervelor deschise, în vederea menținerii unui raport optim între acestea și nivelul producției. În perioada 1978—1985 volumul investițiilor totale în industria minieră mondială este apreciat la 70 miliarde dolari, din care 43% sînt orientate către industria extractivă a minereului de fier, bauxitei, aluminei și a cuprului *).

Ca structură, **producția actuală de utilaj minier a țării noastre este destul de mobilă, configurația ei fiind în curs de completare în actualul cincinal și, în bună măsură, și în următorul.** Pînă în prezent, s-au realizat utilaje necesare pentru exploatarea huilei și a lignitului în subteran (utilaje pentru abataje de susținere, de tăiere și transport) ; utilaje pentru lucrări de deschidere — pregătire (combine de înaintare, instalații de foraj, mașini de încărcat, agregate pentru preparat și injectat mortar, utilaje de transportat de tipul transportoarelor cu bandă de cauciuc, locomotive de mină, vagoneți de mină, mașini de extracție etc.) ; utilaje pentru extragerea lignitului în cariere (excavatoare, transportoare, instalații de haldare) etc. S-au realizat destul de puține utilaje pentru asigurarea bazei tehnice necesare lucrărilor de exploatare și preparare a minereurilor care, datorită particularităților zăcă-

*) Direcții de îmbunătățire a structurii producției R.S.R. de mașini și utilaje pentru export în vederea creșterii eficienței acesteia, I.E.M., vol. III, p. 156—164

mintelor autohtone (determinate de forma, dimensiunile, proprietățile fizico-chimice, și conținutul util al zăcămintelor), ridică o serie de probleme de ordin tehnic și tehnologic ce trebuie să-și găsească soluționarea în perioada următoare.

Și pe plan mondial, **cea mai mare parte a producției de utilaje miniere este cea destinată industriei carbonifere** — cărbunele reprezentînd circa 80% din rezervele mondiale de combustibili fosili și constituind puntea de legătură către sistemele energetice ale viitorului — cea mai mare solicitare în deceniul actual avînd-o echipamentele de excavare și foraj, ca și cele de prospectare și exploatare geologică. Totodată, se remarcă o preocupare deosebită pentru realizarea de utilaje, instalații și echipamente de mare productivitate, printre grupele de produse cu dezvoltare dinamică înscriindu-se instalațiile de omogenizare și brichetare a cărbunelui, instalațiile de lichefiere și gazeificare a cărbunelui, bateriile cocsochimice și instalațiile de sinterizare și paletizare a minereurilor de fier.

■

SARCINILE complexe ale industriei extractive naționale în cincinalul următor, ca și comandamentul permanent al reducerii importurilor și creșterii gradului de valorificare a inteligenței naționale prin asigurarea integrală a cerințelor economiei naționale presupun **dezvoltarea accelerată a producției de utilaj minier** (practic triplarea producției de utilaj minier va fi de 3,7% (în prețuri constante 1982). Se are în vedere utilizarea pe scară largă a microprocesoarelor în construcția utilajelor, ca și modularea acestora în blocuri, pentru a ușura repararea și deservirea tehnică a acestora în utilizare.

Și pentru producția națională, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al utilajelor realizate, îndeosebi sub aspectul dimensionării acestora, al gradului de dotare cu mijloacele de automatizare necesare conducerii automate a proceselor extractive și al soluției constructive aplicate constituie premisele asigurării creșterii productivității muncii și a eficienței fabricației (prin diminuarea caracterului material-intensiv al acesteia), ca și a exploatării utilajelor respective.

Adoptarea unor **soluții constructive modulate**, care să permită testarea și omologarea modulelor de utilaje sau subansamble ar avea ca urmare, pe lîngă îmbunătățirea calității produselor, și **reducerea duratei de asimilare a acestora** (care este de 2—3 ani, în medie, dar ajunge și la 4—5 ani). De altfel, experiența de pînă acum impune și întărirea preocupărilor pentru a asigura **proiectarea, realizarea** și, mai ales, **experimentarea și testarea utilajelor miniere la o scară superioară față de condițiile actuale de experimentare.** Pentru realizarea acestui obiectiv (care rezolvă una din cauzele importante ale

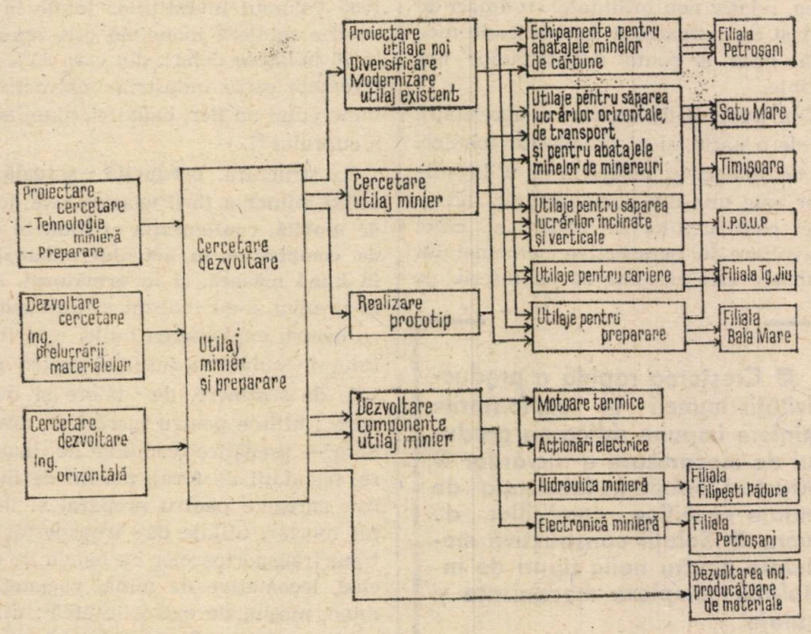

ducției în 1990 față de cea realizată în prezent), ca și diversificarea și lărgirea gamei sortimentale a produselor, concomitent cu creșterea continuă a nivelului tehnic și calitativ al acestora. De altfel, evoluția producției în domeniul utilajului minier se înscrie în dinamica acestei subramuri pe plan mondial. Conform datelor Ministerului Comerțului al S.U.A., în perioada 1982—1987 ritmul mediu anual de creștere a pro-

noncalității utilajelor miniere în exploatare), Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru utilaj minier Satu Mare propune implementarea unui **sistem complex de activități de dezvoltare-cercetare utilaj minier,** cuprinzînd atît industria de utilaje propriu-zise, cît și cea orizontală specifică domeniului (fig.).

Îmbunătățirea gradului de asigurare a mașinilor și utilajelor mai presupune și măsuri pentru **îmbunătățirea colaborării între creator-producător-beneficiar de utilaje,** atît în faza de elaborare a soluțiilor tehnico-constructive (în sensul participării utilizatorului la alegerea acestora în consens cu condițiile concrete ale zăcămîntului avut în vedere), în cea de montaj și omologare (în sensul respectării termenelor stabilite), cît și în cea de exploatare a utilajelor (în sensul întăririi activității de asistență tehnică în exploatare, al promptitudinii în remedierea deficiențelor care apar etc.). De asemenea, este de dorit realizarea unei mai mari **stabilități a cererii utilizatorilor** interni pentru evitarea blocărilor de fonduri bănești, capacități de cercetare și producție, a apariției de stocuri supranormative de mijloace circulante la producător. Pentru **universalizarea utilajelor,** respectiv pentru eliminarea situațiilor în care mijloacele mecanizate realizate la cererea unui anumit utilizator nu sînt acceptate și de alții, este necesară consultarea unui număr cît mai mare de utilizatori în faza de concepție-omologare și inițierea unor investigații proprii pentru cunoașterea condițiilor geologice ale diferitelor zone.

■

TRADUCEREA în fapt a orientărilor cuprinse în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea pentru această producție „...realizarea de echipamente de înaltă productivitate pentru mecanizarea lucrărilor din subteran și de la suprafață", presupune **asimilarea, pe scară largă, a noi tipuri de instalații, agregate și utilaje.** Pentru înnoirea și modernizarea tehnologiilor din domeniul utilajelor este necesară studierea și luarea în considerare a tendințelor care se manifestă pe plan mondial în domeniul tehnologiilor, dintre care notabile sînt următoarele :

- perfecționarea continuă a tehnologiilor de exploatare și introducerea de noi metode, de mare productivitate, pentru zăcămintele cu straturi groase ;
- mecanizarea zonelor de la extremitățile abatajelor și a abatajelor cameră din straturi groase ;
- realizarea de complexe de susținere din panouri mari, prefabricate și arce metalice cu portanță ridicată ;
- optimizarea formei și secțiunii lucrărilor miniere subterane, corespunzătoare condițiilor de zăcăminte și necesităților de mecanizare și concentrare a producției din abataj ;
- perfecționarea tehnologiei de săpare a galeriilor cu combine de înaintare cu atac parțial sau global în vederea creșterii vitezelor de înaintare, a productivității și gradului de utilizare a mașinilor ;
- gazeificarea subterană a cărbunelui ;
- crearea de tehnologii eficiente de preparare și aglomerare a minereurilor, inclusiv de protecție a mediului ambiant ;
- automatizarea complexă a proceselor de producție cu ajutorul tehnicii electronice de calcul și a televiziunii în circuit închis.

Olga MIHĂESCU

TRANSPORTURILE, în pas cu evoluția dinamică a economiei

CONFORM prevederilor proiectului de Directive ale Congresului al XIII-lea al P.C.R., transporturile vor cunoaște, alături de toate ramurile economiei naționale, o dezvoltare impetuoasă, menită să asigure în condiții de calitate și eficiență ridicată satisfacerea necesităților crescînde ale țării. În acest sens, se prevede o creștere importantă a volumului de activitate pentru toate tipurile de transport, în mod deosebit pentru transportul feroviar, care va permite, ca urmare a noilor dotări și creșterii vitezelor de circulație, realizarea unor volume mari de transport, cu eficiență sporită și consumuri reduse de combustibili și energie.

Dezvoltarea impetuoasă a economiei naționale în anii construcției socialiste a condus la crearea unei puternice baze tehnico-materiale, cuprinzînd o industrie modernă și complexă, o agricultură ferm angajată pe calea dezvoltării intensive, un înalt potențial tehnico-științific. Așa cum se arată în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, în înfăptuirea prevederilor actualului cincinal, în centrul preocupărilor s-au situat **intensificarea laturilor calitative ale creșterii economice, dezvoltarea armonioasă și perfecționarea activității tuturor domeniilor vieții economico-sociale.** În acest context se înscrie și dezvoltarea susținută a transporturilor, a căror diversificare și nivel tehnico-economic poartă amprenta stadiului general de dezvoltare atins de forțele de producție.

■

FUNCȚIONAREA eficientă a mecanismului economic și, în primul rînd, a procesului de producție este condiționată și de satisfacerea completă, cantitativă și calitativă, a cerințelor de transport. Politica transporturilor constituie, astfel, o componentă organică a politicii generale economico-sociale. În țara noastră, **transporturile s-au dezvoltat în strînsă corelație cu sporirea cerințelor de transport și cu crearea posibilităților de asigurare a mijloacelor necesare,** cunoscînd ritmuri deosebit de înalte mai ales după Congresul al IX-lea, de cînd în fruntea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Definind obiectivele principale ale politicii în domeniul perfecționării, organizării și conducerii științifice a activității de transport, în condiții calitative superioare și cu eficiență sporită, Programul Partidului Comunist Român — adoptat la Congresul al XI-lea — a prevăzut necesitatea realizării **„unui sistem unitar al transporturilor — de mărfuri și persoane, feroviar, naval, aerian și auto — de înaltă calitate și eficiență economică. Se va stabili o pondere rațională a fiecărei categorii de transport, urmărindu-se folosirea cît mai eficientă a căilor de apă și căilor ferate în vederea evitării poluării. Se vor crea mijloace de transport feroviare și rutiere de mare capacitate. Se va avea în vedere optimizarea organizării întregului sistem de transporturi, evitarea încrucișărilor și transporturilor la distanțe mari. Sistemul de transport va trebui să asigure o eficiență economică maximă, cu o reducere substanțială a cheltuielilor de transport".** În această concepție, orientările actuale din transporturi urmăresc continuarea acțiunii de optimizare a transporturilor de mărfuri, organizarea superioară și eficientă a transporturilor, utilizarea intensivă a întregului potențial de transport, generalizarea mecanizării operațiunilor de încărcare-descărcare a mărfurilor, extinderea tehnologiilor moderne de transport.

■

DEZVOLTAREA transporturilor în ultimii 40 de ani a avut loc în corelare cu cerințele economiei și populației, în concordanță cu ritmurile înalte înregistrate de celelalte ramuri ale economiei naționale. Principalul aspect care se desprinde din dezvoltarea transporturilor în această perioadă îl constituie **caracterul intensiv al utilizării rețelelor și modernizarea permanentă a mijloacelor de transport.** Din acest punct de vedere este semnificativ faptul că, în anul 1983 față de 1950, **lungimea rețelei de căi ferate** a crescut cu 5%, în timp ce volumul mărfurilor transportate a sporit de circa 8 ori, iar al călătorilor de peste 3 ori. Lungimea căilor ferate duble a sporit de peste 5 ori, iar ponderea liniilor de cale ferată electrificată la nivelul anului 1984 este de aproximativ 28%, în timp ce ponderea volumului de mărfuri și călători transportate cu locomotive electrice depășește 50%.

În **transporturile rutiere,** prin sistematizarea și modernizarea rețelei de drumuri, lungimea drumurilor modernizate a crescut de la 8 863 km în 1965 la 35 528 km în 1984, iar volumul mărfurilor transportate a sporit în perioada 1950—1983 de peste 440 ori și cel al călătorilor de 55 ori. Îmbunătățirea calitativă a rețelei de drumuri este reflectată de faptul că ponderea drumurilor modernizate și cu îmbrăcăminți asfaltice ușoare a sporit de la 11,7% în 1965 la peste 48% în 1984.

În ce privește **transporturile fluviale,** volumul mărfurilor a sporit de peste 9 ori în intervalul 1950—1983, în condițiile în care capacitatea flotei propulsate a sporit de peste 7 ori. Ritmuri înalte s-au înregistrat în dezvoltarea **transporturilor maritime,** volumul mărfurilor transportate cu flota proprie crescînd de peste 105 ori. Capacitatea totală a flotei noastre maritime din anul 1950 încape de 5 ori într-un singur petrolier de 150 000 tdw.

Ritmul cel mai înalt de dezvoltare l-a înregistrat **transportul aerian.** Numărul călătorilor transportați în traficul intern și internațional cu flota aeriană proprie a crescut de peste 200 ori — în mai puțin de două zile se transportă mai mulți călători decît s-au transportat în anul 1950 — iar volumul de mărfuri a sporit de peste 10 ori, acestea fiind rezultatul importantelor dotări cu aeronave moderne de mare capacitate și al dezvoltării și modernizării rețelei de aeroporturi.

Este de subliniat faptul că dezvoltarea intensivă a transporturilor și modernizarea rețelelor și mijloacelor de transport sînt strîns legate de politica consecventă a Partidului Comunist Român de industrializare a țării, care a asigurat crearea unei ramuri specializate a industriei constructoare de mașini ce acoperă necesarul de mijloace de transport (locomotive, vagoane, autocamioane, autobuze, nave fluviale și maritime, aeronave) și de instalații fixe de transport. Astfel, în 1960 a început la calea ferată înlocuirea tracțiunii cu abur cu locomotive diesel fabricate în țară, acțiune deosebit de dinamică, ceea ce a permis ca, într-un răstimp de 15 ani, ponderea tracțiunii diesel să crească la 78%. Totodată, s-au întreprins măsuri energice pentru electrificarea căilor ferate începînd cu liniile de profil greu. În felul acesta, tracțiunea cu abur a fost, practic, complet eliminată de la activitatea de drum.

În domeniul transportului rutier, în anul 1970 a început fabricația autovehiculelor de mare capacitate echipate cu motoare diesel, cu un randament mai bun decît al motoarelor pe benzină cu circa 25%; ponderea motoarelor diesel în derularea traficului rutier este de aproximativ 95%. În transporturile maritime s-a trecut la fabricarea navelor de tonaj sporit — mineraliere de 55—65 000 tdw, petroliere de 35—150 000 tdw și cargouri pînă la capacitatea de 15 000 tdw.

■

UN ROL important în dezvoltarea rațională a transporturilor revine **modernizării în continuare a acestora și sporirii performanțelor tehnice și economice ale sistemului de transport** în ansamblu și ale fiecărui sector în parte. În lumina obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, corespunzător ritmurilor înalte de dezvoltare a economiei naționale și corelat cu aplicarea fermă a măsurilor de raionare și optimizare a transporturilor, se prevede **dezvoltarea** în continuare a acestora **în cadrul unui sistem unitar.** O atenție deosebită va fi acordată reducerii consumului de combustibil și energie și utilizării mai eficiente a mijloacelor de transport din dotare.

La calea ferată, care va reprezenta în continuare principalul mijloc de transport intern, prin **sporirea tonajelor trenurilor de marfă, reducerea distanței de transport,** micșorarea cursele izolate ale locomotivelor, reducerea numărului de opriri la semnale printr-o mai bună organizare și urmărire a circulației, raționalizarea dirijării vagoanelor goale, dotarea în continuare cu vagoane de marfă de mare capacitate și cu o greutate specifică mai redusă, cu locomotive electrice și diesel-electrice perfecționate, precum și prin sporirea vitezelor de circulație pe baza extinderii tracțiunii electrice la aproape 70% în 1990, comparativ cu 57% în 1985, se va asigura, conform prevederilor proiectului de Directive, o creștere a volumului de activitate cu 10—13% față

Nicolae STERE
Ion ROȘU
Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor

(Continuare în pag. 10)

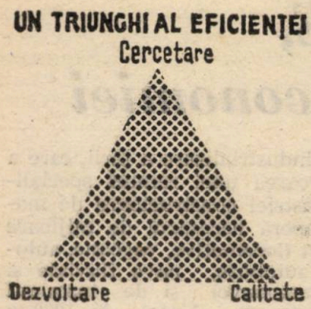

„Pe plan mondial se prefigurează o nouă etapă sau o nouă revoluție tehnico-științifică, care va produce profunde transformări în structura industrială și economică a statelor, în dezvoltarea societății omenești — și, deci, trebuie să se reflecte în mod corespunzător și în dezvoltarea societății socialiste românești".

NICOLAE CEAUȘESCU

Implicarea efectivă, cu eficiență sporită a cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale (I)

— DEZBATERE —

SOCIETATEA românească de astăzi, evoluția și configurația ei viitoare se găsesc și se vor găsi permanent sub influența efectelor benefice pe care le are asupra dezvoltării, eficienței și calității uriașul potențial de progres reprezentat de știința și tehnica modernă, potențial convertit plenar în valori economice și sociale de capacitatea practic nelimitată a orînduirii socialiste de a stimula noul, creația. În zilele noastre, progresul tehnic produce mutații dinamice în toate sferele de activitate, determinînd opțiuni, evoluții și tendințe de lungă durată, nebănuite în urmă cu cîțiva ani. Actuala revoluție tehnico-științifică promovează cu prioritate unele domenii de vîrf, cu efecte profunde asupra evoluției și progresului economiei fiecărei țări cum sînt : microelectronica, biotehnologiile, roboții industriali, automatizarea proceselor, noile surse neconvenționale etc. Aceste modificări rapide vor influența, fără îndoială, evoluția viitoare a economiei românești, ea însăși supusă unui proces de perfecționare continuă.

Proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al P.C.R., document de excepțională însemnătate conceptuală și practică, prefigurează în acest sens tendințele și direcțiile de acțiune pentru realizarea unei creșteri economice intensive, prin modernizarea în continuare a structurilor de producție și ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, lărgirea bazei de materii prime și energetice, optimizarea raportului industrie-agricultură etc. Atingerea acestor obiective este concepută să se realizeze în măsură hotărîtoare prin intensificarea cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, accelerarea introducerii progresului tehnic și creșterea aportului acestuia la sporirea eficienței întregii activități.

Răspunzînd unor imperative, de mare actualitate, „Revista economică" și-a propus să găzduiuască în coloanele sale opinii formulate de specialiști din producție, cercetare și învățămînt, privind modalitățile de accelerare a contribuției cercetării științifice românești la promovarea noilor elemente avansate ale progresului tehnic, la modernizarea și creșterea nivelului calitativ al producției, la modificarea structurilor de fabricație la nivel microeconomic în viitorul cincinal și pînă la sfîrșitul acestui secol.

Gavrilă ȘONEA : „După cum cunoaștem, **obiectivul strategic stabilit în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al P.C.R.,** care străbate ca un fir roșu atît sarcinile de bază ale dezvoltării economico-sociale în cincinalul 1986—1990 cît și orientările de perspectivă pentru prioada 1991—2000, este **„...întărirea poziției României de țară socialistă mediu dezvoltată și trecerea ei într-un stadiu nou, superior — cel de țară socialistă dezvoltată".** Din însăși elementele care definesc acest obiectiv strategic se desprinde consecvența P.C.R. în înfăptuirea în continuare, pe un plan superior, a Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de creare a condițiilor trecerii la construcția comunismului în patria noastră.

Strategii proprii de orientare a cercetării științifice pentru fiecare ramură și domeniu

Realizarea acestui obiectiv strategic, definit în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea, — care va polariza în următorii 15 ani întreaga capacitate de muncă și de creație a poporului român —, ridică o serie de probleme majore care se cer adîncite, fundamentate din punctul de vedere al soluțiilor de rezolvare și promovate la diferitele eșaloane ale sistemului economiei naționale, precum și o largă mobilizare de forțe pentru transpunerea lor în viață potrivit concepției partidului, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În această intervenție mă voi opri la una dintre ele, pe care o consider deosebit de importantă și anume la **necesitatea stabilirii unor strategii proprii pentru ramurile și domeniile economiei naționale** care să adîncească și să dezvolte liniile directoare ale strategiei generale de dezvoltare economico-socială a țării, în contextul evoluției ramurilor și domeniilor de profil din țările avansate economic și a revoluției tehnico-științifice care se desfășoară pe plan mondial.

Fundamentarea și elaborarea unor asemenea strategii, care să determine în mod hotărîtor realizarea unei calități noi și a unei eficiențe economice ridicate pe termen lung, atît la nivelul fiecărei ramuri și fiecărui domeniu cît și pe ansamblul economiei și vieții sociale din țara noastră, apreciez că trebuie să cuprindă, între altele, următoarele obiective esențiale :

● **Delimitarea profilului și structurii fiecărei ramuri și fiecărui domeniu ale economiei naționale,** cu deosebire a celor din sfera producției materiale, **în viziunea ca, în cadrul unor subramuri și subdomenii, să se obțină o productivitate foarte înaltă în măsură să compenseze pozitiv performanțele medii din celelalte subramuri și subdomenii.** Aceasta cu atît mai mult cu cît pe termen scurt, este extrem de greu dacă nu imposibil să se realizeze o productivitate comparabilă cu nivelurile mondiale în toate sectoarele de activitate.

De relevat că realizarea cerințelor menționate implică o activitate de cercetare largă atît cu privire la structura și performanțele producției din diferite ramuri și domenii cît și la structura și tendințele pieții din diferite țări și regiuni geografice.

● Realizarea modificărilor în proporțiile și structura ramurilor și domeniilor economiei naționale, corespunzător cu criteriile **asigurării unei calități și eficiențe ridicate pe termen lung,** în cadrul a două etape distincte ale aceluiași proces unic și continuu : în cadrul primei etape accentul în ce privește delimitarea profilului și structurii fiecărei ramuri și fiecărui domeniu să fie pus **pe formele de activitate predominant intensive și științifice,** iar în cadrul celei de-a doua etape accentul să fie pus în fiecare ramură și domeniu **pe formele de activitate puternic intensive și științifice.** O asemenea orientare și o asemenea practică, în ce privește ponderea și calitatea factorilor de producție și aportul lor la dezvoltarea economică și socială sînt impuse pe de o parte de marile obiective strategice economico-sociale ale viitorului, stabi-

lite în Programul partidului, iar pe de altă parte de necesitatea valorificării depline a bazei tehnice de producție existente și de efortul de investiții materiale și de creație care pot fi realizate numai în limitele unui anumit interval de timp

● Pentru realizarea mutațiilor la nivelul normativ cerut de obiectivul strategic în calitatea și eficiența ramurilor și domeniilor economiei naționale, la stabilirea strategiilor acestora trebuie **luate în considerare, nivelul, exigențele și tendințele revoluției tehnico-științifice contemporane, în relație directă cu resursele materiale și de forță de muncă ale țării și cu cerințele valorificării lor la nivelul celor mai ridicați parametri tehnico-economici din țările avansate economic.** Experiența diversificată din acest domeniu demonstrează că investițiile în tehnică și tehnologie se risipesc într-o proporție însemnată dacă nu se ține seama de cantitatea noului pe care acestea trebuie să îl conțină și dacă nu se situează la cel mai înalt nivel existent pe plan mondial. De relevat și faptul că recuperarea pierderilor rezultate din decalajul determinat de investițiile în tehnică și tehnologie sub nivelul mondial se poate face în general pe baza unor **programe costisitoare, de șoc,** care la rîndul lor micșorează posibilitatea de promovare și realizare a altor programe de dezvoltare.

Corneliu RUSSU : „Ideile subliniate de tovarășul Gavrilă Sonea conturează, într-o perspectivă largă, preocupările Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, așa cum sînt ele formulate în lumina orientărilor cuprinse în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea. De altfel, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie a început încă de anul trecut elaborarea unor prognoze ale dezvoltării cercetării științifice și ingineriei tehnologice pe fiecare ramură, subramură și domeniu de activitate, prognoze care, sigur, au menirea tocmai să ajungă, în final, la definirea acestei strategii.

În acest cadru de mare orizont conceptual și operațional pledez pentru **ideea realismului în stabilirea direcțiilor de dezvoltare prin definirea unor strategii selective,** care să țină seama atît de domeniile în care avem deja acumulări apreciabile, cît și de cele în care, la ora actuală, înregistrăm anumite decalaje față de realizările de pe plan mondial.

Realism în definirea opțiunilor pentru dezvoltarea selectivă a structurilor macro-industriale

Eu aș aborda problema aceasta pe trei domenii. Un domeniu de **strategii ofensive,** în care se pune accentul pe consolidarea acumulărilor înregistrate în activități cum sînt tehnica sudurii, fabricația autoturismelor de teren, aparatajul electronic de înaltă tensiune, fabricația de tractoare, a anumitor utilaje tehnologice ș.a. Un al doilea domeniu este acela al promovării unor **strategii de cooperare,** în care decalajele existente în procesul introducerii progresului tehnic se pun nu în termenii de diferență de parametri tehnici sau funcționali, ci de diferență de generații de produse și în care se impune cu acuitate realizarea unor cooperări în materie de cercetare științifică și inginerie tehnologică, de producție și de comercializare. Între acestea aș include : anumite categorii de utilaje tehnologice, aparatura medicală, domeniul tehnicii de calcul, al automatizării, robotizării etc. În sfîrșit, al treilea tip de strategii ar putea fi denumit **„strategii de menținere"** a nivelului tehnic atins în raport cu progresele pe plan mondial. Aceste strategii, care au și ele un caracter dinamic dar se mențin la limita unor perfecționări tehnologice și nu urmăresc restructurări de fond, ar fi aplicabile unor grupe de produse necesare acoperirii cerințelor interne, pentru care nu se consideră oportună achiziționarea de licențe sau utilaje.

În acest număr publicăm intervențiile tovarășilor : **Gavrilă ȘONEA,** șeful sectorului prognoza dezvoltării științei și tehnologiei din Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, **Corneliu RUSSU,** directorul Institutului de economie industrială, **Aristide PREDOI,** directorul Institutului de proiectări pentru automatizări, **Ștefan GANEA,** șeful laboratorului de cercetări pentru radiocomunicații navale și aeriene din Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electronică, **Constantin COȘOIU,** inginer principal, Direcția tehnică din M.I.M.U.E.E.

În aplicarea acestei strategii selective consider că trebuie să se țină seama, într-o măsură mai mare, de aprecierea realistă a raportului cercetare aplicativă-dezvoltare de perspectivă, deoarece mutațiile calitative în continuare la nivelul structurilor economice pot fi anticipate și opțional realizate în funcție de potențialul acumulat pînă în prezent. Totuși, nu întotdeauna acest potențial acumulat este fructificat corespunzător datorită unor neajunsuri existente în baza tehnico-materială a cercetării științifice și ingineriei tehnologice, care lungesc considerabil acest ciclu. Pot fi date numeroase exemple. Cred suficient în acest sens să amintim problema standurilor de probă, a stațiilor pilot și altele. Iată deci că, sub acest aspect, va trebui să străbatem încă o etapă în care să punem la punct în sens extensiv, în primul rînd, această bază tehnico-materială, și, concomitent, să trecem la utilizarea ei intensivă și, implicit, la dezvoltarea științei și tehnologiei românești pe o cale precumpănitor intensivă".

Aristide PREDOI : „Tendințele generale ale promovării progresului tehnic în economie, ale mecanismului cercetării își găsesc particularități evidente de concretizare în funcție de specificul fiecărui domeniu de activitate. Mai mult chiar, aș putea aprecia că, în diferite sectoare ale cercetării, apar și unele tendințe specifice, care, deși nu au atribuit de generalitate, caracterizează, în esență, procesul dezvoltării unei subramuri sau alteia. În domeniul producției și cercetării de echipamente și produse electronice aceste două direcții converg spre un înalt nivel de eficiență și calitate, caracteristic acestui sector de activitate.

Pe plan mondial, sub incidența progresului tehnic, se produc mutații dinamice în toate sferele de activitate, determinînd evoluții și tendințe în perspectivă, în condițiile în care sporirea mijloacelor electronice de automatizare se impune ca o necesitate a dezvoltării industriale contemporane. Devansarea progresului tehnic și introducerea tehnicilor celor mai avansate din industria de automatizare, denumită pe drept cuvînt „vîrful de lance al progresului tehnic", generează sporuri însemnate de productivitate și eficiență în toate celelalte procese din activitatea industrială și socială. Tehnicile de vîrf ale automatizării și electronicii sînt cele care, acum și în perspectivă, valorifică în gradul cel mai înalt materiile prime, inteligența, permițînd realizarea de produse cu valori foarte ridicate, cu consumuri de materiale și energie, cît și efort uman minime.

Impactul microelectronicii și penetrației microprocesoarelor asupra producției

În același timp, automatica, electronica și tehnica de calcul încorporate în utilajele tehnologice adaugă acestora o valoare însemnată, prin aceea că le sporește randamentele, le fac mai maleabile în conducere. Ținînd seama de proporțiile dimensionale și geometrice ale unor utilaje care ating limite de giganți, cît și de vitezele și preciziile în care trebuie să se deplaseze, de valorile obiectelor și materialelor pe care trebuie să le transforme în produse finite, s-a ajuns la situația în care posibilitățile umane de manevrare sînt depășite, iar stăpînirea lor de către operator este posibilă numai cu ajutorul echipamentelor de automatizare și robotizare, cu un înalt grad de inteligență „artificială" al microprosoarelor.

În condițiile actuale, cînd automatizarea și robotizarea, în soluție de miniaturizare, reprezintă caracteristici ale producției moderne, evoluția cantitativă și calitativă a produselor electronice în general nu numai că nu este afectată de actuala criză mondială, ci, din contră, cu toate convulsiile din celelalte ramuri, mijloacele de automatizare, tehnica de calcul, industria electronică în ansamblu au ritmuri de producție continuu crescătoare, determină ritmuri sporite pentru celelalte ramuri.

Evoluția tinde, sub aspectul subliniat, către **informatizarea societății,** ceea ce determină, în domeniul produselor noi, transferul unor activități de programe (software) în domeniul „siliciului", respectiv introducerea programelor de microprocesoare chiar de la conceperea lor. S.U.A., de exemplu, prelimină un ritm mediu anual de introducere a microprocesoarelor de peste 30%, ceea ce implică un necesar de ordinul a un milion de ingineri electroniști în 1990 ; cum acest număr nu poate fi acoperit, specialiștii americani și-au propus încorporarea software-ului în microprocesoare, determinînd astfel creșterea vitezei de calcul de 10 000 de ori, scăderea costului programelor de 40 de ori și a costului memoriei de 400 de ori, față de 1979.

Iată de ce, așa cum se arată în proiectul de Directive, este imperios necesar ca **activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică românească să devanseze celelalte activități** și, prin aceasta, să contribuie la sporirea vitezei de informare și de implementare a rezultatelor cercetării în producție și în viața socială, la asigurarea creșterii productivității muncii în însăși sectorul de cercetare-proiectare. Extinderea sistemelor automatizate și meca-

nizate, care va ajunge în 1987 la o pondere de 70%, iar în 1990 la 90%, va conduce la realizarea de linii, secții și sectoare complet automatizate și robotizate, reprezentînd o adevărată revoluție tehnologică, mai profundă decît cea determinată, la timpul ei, de introducerea motorului cu abur. Consecințele unor asemenea aplicații vor determina mutații cu privire la noua viziune asupra productivității muncii, a relației om-tehnică, om-mașină, de asemenea, asupra calității muncii și a vieții, mutații revoluționare în concepția și psihologia oamenilor, în condițiile penetrării sistemelor flexibile „mecatronice".

Trecerea cu curaj la activitatea de proiectare și fabricație asistate de calculator, și care va facilita într-o proporție de nebănuit reducerea efortului fizic, creșterea productivității muncii și a calității produselor va fi însoțită de realizarea unor **sisteme Multiprom unificate.** Aceste sisteme, bazate pe tehnica microprocesoarelor, elaborate de Institutul de proiectări pentru automatizări, în soluții tipizate atît din punct de vedere constructiv cît și al programelor proprii (software) și aplicative, sînt în totală competitivitate cu sistemele evoluate realizate pe plan internațional, și pot fi utilizate atît în conducerea proceselor continui cît și a utilajelor tehnologice, mașinilor unelte cu comandă numerică și a roboților industriali.

De ce constituie această direcție a penetrației microelectronicii un salt revoluționar ? Pentru că, actualmente, în industria țărilor cu nivel mediu de dezvoltare din Europa de vest și chiar a țărilor socialiste dezvoltate, consumul de componente electronice semiconductoare reprezintă circa 30% din totalul producției de electronică industrială, respectiv 10 dolari pe locuitor (în S.U.A. 20 dolari), în timp ce în țara noastră este de aproximativ 4 dolari. Datele de care dispunem reliefează faptul că penetrația microprocesoarelor în structura produselor și echipamentelor conduce la o reducere cu 30 pînă la 60% a ciclului de asimilare-punere în fabricație, iar prin introducerea roboților, în medie, se face înlocuirea a trei oameni cu un singur om. Tocmai de aceea, cercetarea românească din domeniul mijloacelor de automatizare își va spori aportul la **intensificarea producției de microelectronică** atît prin crearea echipamentelor de automatizare pentru realizarea materialelor de înaltă puritate — respectiv integrarea în țară a utilajelor tehnologice de tras monocristal de siliciu și de trefilare a firelor din materiale nobile pure — cît și pentru utilajele de implantare și asamblare automată a componentelor electrice semiconductoare. De asemenea, în vederea realizării unui transfer mai rapid în producție al rezultatelor cercetării se va realiza asimilarea și integrarea componentelor semiconductoare din domeniul microelectronicii, simultan cu cercetarea sistemelor de automatizare bazate pe microprocesoare, printr-o activitate și finanțare simultană, astfel încît la faza de punere în fabricație să fie omologate și componentele respective".

Ștefan GANEA : „În sectorul electronicii industriale prioritățile procesului de cercetare-dezvoltare converg, ținînd seama și de noutatea acestui domeniu în economia națională, spre conturarea unor soluții de optimizare a producției în raport cu nevoile economiei naționale și cu posibilitățile de eficientizare a efortului creativ-inovativ. În ce privește satisfacerea nevoilor economiei naționale, problema actuală și acută este aceea că cererea devansează oferta, atît cantitativ cît și sortimental.

Soluții de optimizare a fabricației în raport cu solicitările economiei

În domeniul aparaturii de măsură și control, prognozele noastre arată că cererile de piață sînt orientate în principal pentru aparatura programabilă. Vînzările de aparatură programabilă au ajuns în S.U.A. în 1983 la 50% din aparatura electronică desfăcută pe piață. Sigur, noi nu ne propunem acum să atingem asemenea valori. Ceea ce ne propunem este să **dezvoltăm segmentele de producție la care cercetarea românească și-a spus pe deplin cuvîntul.** Este vorba de calculatoarele românești M-18, M-118 etc., de aparatura electronică ON-LINE, aparatură integrată proceselor industriale, de aparatura portabilă pentru testări la utilizatori în fabrici, astfel încît facilitățile de „service" să fie accelerate etc. Totodată, în domeniul aparaturii medicale accentul se va pune în principal pe aparatura de monitorizare, avînd în vedere electrocardiografele automate, aparatura de explorări cu ultrasunete, aparatura de analiză și așa mai departe.

Radiocomunicațiile reprezintă un alt domeniu supus unei cereri crescînde și permanente. Ca să dau un singur exemplu aș aminti numai de navigația prin sateliți a navelor maritime — noi am elaborat și sîntem în fază de finalizare a echipamentelor de navigație prin sateliți, folosind rețelele existente la care aderă țara noastră — care, spre exemplu, scurtează durata drumului România—America cu aproximativ 2 zile și jumătate. Gîndiți-vă ce înseamnă aceasta la costul actual al transportului, la numărul de nave utilizate etc. Aș vrea să mai amintesc doar de domeniul meteostatului, al radioreleelor (deci de domeniul microundelor), precum și de cel al radiotelefoniei terestre la care cercetarea științifică, în primul rînd, și sectorul electronicii industriale în general, în al doilea rînd, sînt tributari solicitărilor economiei naționale și unde se vor concentra în perioada următoare principalele forțe materiale, financiare și umane.

Acoperirea acestei cereri este, fără îndoială, condiționată de **creșterea calității produselor elaborate.** Cînd spun aceasta mă refer atît la creșterea calității produselor în microproducția proprie, cît mai ales la fabricanții noștri. Programele elaborate în acest sens prevăd multe căi de acțiune, îndeosebi pe linia sporirii fiabilității produselor, în principal prin lărgirea tipizării subansamblelor electronice și mecanice care asigură atît interșanjabilitatea rapidă cît și execuția lor cu aceleași S.D.V.-uri. Sub acest aspect avem o tradiție bună care însă trebuie neapărat continuată. Mă refer la faptul că, de 20 de ani, realizăm bancuri de teste specializate pentru uzine, pe care le livrăm acestora alături de prototipurile necesare și care sînt specializate pentru verificare atît pe parcursul fabricației cît și finală ; că elaborăm sisteme de teste automate controlate de calculator pentru verificarea finală a produselor, aparatură de măsură și control, stații de radio speciale și civile etc. Sigur că experiența acumulată pe parcurs se transformă necondiționat în competență profesională, în calitate și competivitate pentru produsele realizate. Aceste atribute ale oricărei fabricații moderne au căpătat un contur foarte precis și în sectorul electronicii profesionale, în care cercetării îi revine o misiune hotărîtoare în modelarea și vitalizarea unor domenii ale tehnicii de vîrf".

Ion COȘOIU : „Fără a avea pretenția de a formula concluzii cu privire la tendințele în evoluția prezentă și viitoare a ramurii mașinilor-unelte, electrotehnicii și electronicii în contextul general al mutațiilor structurale pe plan mondial, doresc să subliniez că opțiunile pentru progres și calitate pot fi grupate în cîteva direcții prioritare. Este vorba, după părerea mea, de **orientările opționale** ale majorității țărilor **spre realizarea tehnicilor spațiale, a tehnologiilor submarine** (suboceanice) precum și **tendința de informatizare** caracteristică tuturor societăților industrializate.

Electronizarea, automatizarea completă și robotizarea producției

Consider că toate aceste tehnologii și tendințe răspund integral la ceea ce și-a propus și cercetarea românească în perioada următoare și în perspectivă și anume crearea acelor **tehnologii de penetrare** care să conducă la creșterea productivității muncii, economisirea resurselor, ridicarea nivelului calitativ-competitiv al produselor etc. În acest sens, apreciez ca o sarcină de primă importanță electronizarea, automatizarea completă și robotizarea producției în cadrul unităților ministerului nostru, cît și în unitățile din afara ramurii. Neîndoios că, în acest proces, au apărut și mai apar încă unele abateri datorită activității de zi cu zi, a sarcinilor curente, și care, într-o anumită măsură conduc la perturbații în activitatea de perspectivă. Posibilitățile de care dispunem permit însă anularea tendințelor aparent neconvergente dintre sarcinile curente și cele de perspectivă. Tocmai pentru a evita asemenea situații nedorite au fost și vor fi inițiate în continuare acțiuni pentru luarea în considerare, în mai mare măsură, și a componentei economice la aprecierea rezultatelor cercetării științifice curente și de perspectivă. Ce vreau să spun prin aceasta ? Intenționăm ca orice cercetare, de produs și de tehnoolgie, să se bazeze pe o aprofundare tehnico-economică mai riguroasă a funcțiilor produsului sau tehnologiei respective, a posibilităților de export existente în timp".

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. POPESCU
C. BĂRNEA

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Încadrarea strictă în normele de consum planificate

ÎNFĂPTUIREA obiectivelor prevăzute în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, a hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale din decembrie 1982 impune realizarea în întreaga economie a unor acțiuni sistematice pentru reducerea consumurilor materiale și energetice, creșterea permanentă a participării resurselor refolosibile la acoperirea necesarului de consum, perfecționarea activității de tipizare și standardizare a produselor, construcțiilor și tehnologiilor, corespunzător cerințelor valorificării superioare a bazei tehnico-materiale a economiei.

Indicațiile și orientările date în repetate rînduri de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aduc permanent în prim plan problema valorificării superioare a materiilor prime și materialelor, a gospodăririi raționale a resurselor materiale și energetice, ca o premisă de bază a realizării cu succes a obiectivelor stabilite prin plan, ca o garanție sigură pentru creșterea eficienței economice. Realizarea integrală a planului de producție nu poate fi concepută și nici nu poate avea loc fără o preocupare permanentă, din partea tuturor factorilor implicați, în direcția încadrării în normele de consum planificate prin reducerea continuă a consumurilor specifice și valorificarea superioară a fiecărei categorii de materie primă.

Resursele materiale — eficient gospodărite în fiecare unitate economică

ÎN TOATE sectoarele și ramurile de activitate au fost luate de la începutul anului și pînă în prezent o serie de măsuri pe linia diminuării consumurilor specifice, concretizate în însemnate economii de materiale și energie și, implicit, în reducerea costurilor de producție și îmbunătățirea calității produselor. Astfel, spre exemplu, în urma măsurilor tehnico-organizatorice întreprinse în ultimele luni, **toate combinatele siderurgice au reușit să reducă consumurile specifice la cocs de furnal pentru fontă albă sub nivelul normelor aprobate,** iar la combinatele din Galați și Tîrgoviște coeficientul de scoatere a crescut cu circa 30 kg/t față de aceeași perioadă a anului precedent, ceea ce a condus la o economie de peste 85 mii tone oțel. Economii importante s-au obținut și în construcția de mașini, unde, la o serie de produse, consumul specific de laminate din oțel s-a situat sub nivelul normelor planificate ; este cazul autocamionului de 8 tone (96,7%), tractorului V 530 (97,1%), boghiurilor pentru vagoane (92,2%), autoturismelor ARO (94,5%), strungului SND 710 (92%), mașinilor de rabotat SH 425 (94%), precum și unor utilaje de ridicat, vagoane, utilaje pentru construcții, motoare, utilaje energetice și altele.

Rezultatele bune obținute în prima jumătate a anului de către marea majoritate a unităților economice au la bază măsurile și acțiunile ce au fost inițiate în vederea **reproiectării constructive a produselor,** îmbunătățirii tehnologiilor de fabricație, creșterii ponderii materialelor refolosibile, extinderii folosirii înlocuitorilor. Așa de exemplu, prin reproiectarea constructivă s-au obținut însemnate reduceri ale greutății proprii la o serie de produse mari consumatoare de metal, cum ar fi combina autopropulsată de colectat porumb pe 6 rînduri — la care greutatea netă după reproiectare este mai mică cu 4% față de construcția anterioară —, cazanul de 50 Gca/h (reducerea greutății cu 27%), presele de brichetat șpan (cu 10%), electrostivuitoarele cu contragreutate (cu 8%), unele motoare cu ardere internă, poduri rulante și macarale, excavatoare, vagoane și altele. Progrese însemnate s-au obținut și pe linia **aplicării și generalizării metodelor și procedeelor tehnologice moderne,** care solicită consumuri reduse de materii prime, materiale, combustibil și energie, printre care se numără : forjarea în matrițe închise, turnarea în modele fuzibile, turnarea în forme vidate, extrudarea, întocmirea planurilor de croire cu ajutorul calculatorului, debitarea automată cu plasmă după desen etc.

Reducerea consumurilor specifice în aproape toate ramurile economiei naționale a condus, de asemenea, la obținerea unor importante economii la o serie de materiale, cum ar fi cocsul metalurgic de furnal (peste 80 000 t), cocsul de turnătorie (15 000 t), laminatele finite pline din oțel (82 000 t), țevile din oțel (18 000 t), metalele neferoase, cheresteaua, firele din bumbac și tip bumbac, cauciucul natural, granulele p.v.c., combustibilii, energia electrică și altele. Aceste economii au influențat în mod favorabil atît cheltuielile materiale — care cunosc în comparație cu aceeași perioadă a anului precedent o diminuare cu circa 6 lei la 1 000 lei producție marfă, diferențiat pe ramuri de activitate — cît și ceilalți indicatori de plan, prin efectul pozitiv pe care l-au avut asupra asigurării, de către unitățile economice, a bazei de materii prime și materiale.

Creșterea contribuției creativității tehnice la elaborarea soluțiilor de economisire

ESTE UN FAPT bine cunoscut că, în contextul intredependențelor existente între diferitele ramuri și sectoare economice, funcționarea corespunzătoare a activității într-o unitate sau alta are influențe determinante asupra calității și nivelului producției din alte întreprinderi și centrale industriale. Orice fisură în acest mecanism echivalează cu un deficit al producției la nivelul economiei naționale, cu consumuri uneori exagerate și chiar cu risipă de timp și resurse. Așa, de exemplu, fiabilitatea uneori nesatisfăcătoare a electrozilor de grafit de la Întreprinderea de produse cărbunoase Slatina a avut influențe negative în cadrul combinatelor siderurgice atît asupra consumului de astfel de materiale pentru producerea oțelului electric, cît și asupra consumului de energie electrică, feroaliaje și celelalte materii prime metalurgice. De asemenea, deși sînt cunoscute efectele pe care livrarea laminatelor feroase la toleranțe negative le are asupra consumului de metal, această acțiune se desfășoară totuși într-un ritm relativ lent, unitățile din cadrul Ministerului Industriei Metalurgice nereușind să fabrice astfel de produse decît în proporție de 30% față de programul propus. Din această cauză unele produse din ramura construcțiilor de mașini au greutatea netă mai mare decît cea proiectată și, deci, se realizează cu consumuri suplimentare de materii prime.

Un domeniu de acțiune cu multiple efecte asupra consumurilor de materii prime și materiale, atît la furnizori cît și la beneficiari, și care în perioada următoare se impune să stea mai mult

în atenția întreprinderilor și a institutelor de cercetare și proiectare îl constituie **reproiectarea produselor aflate în fabricație de serie.** Referitor la acest lucru trebuie să arătăm că există încă în producția curentă o serie de produse ale căror proiecte au o vechime mai mare de 7—8 ani și care sînt depășite atît din punct de vedere al performanțelor și parametrilor tehnico-economici, cît și al consumurilor de materii prime și materiale. De asemenea, în unele cazuri, în acțiunea de reproiectare a produselor nu s-a urmărit ca, în paralel cu îmbunătățirea parametrilor funcționali, să se obțină și o reducere importantă a greutăților proprii ca sursă de economisire a materiilor prime. Așa, de exemplu, prin reproiectarea combinei de recoltat cereale în pantă, precum și a cazanului de 525 tab/h cu lignit, reducerea greutății nete reprezintă mai puțin de un procent față de cea anterioară reproiectării și, ca urmare, și consumurile specifice au rămas practic nemodificate.

În ce privește **promovarea tehnologiilor moderne de fabricație** se constată încă un progres mai lent în unele sectoare de activitate, una din cauze fiind și faptul că această acțiune este lăsată aproape în exclusivitate pe seama compartimentelor tehnice din întreprinderi. În ramura construcțiilor de mașini, spre exemplu, se folosesc încă, într-o proporție foarte mare, prelucrările prin așchiere, cu consumuri însemnate de materii prime și energie, în timp ce procedeele de obținere a semifabricatelor de precizie (matrițare, extrudare de precizie etc.) au o arie de răspîndire relativ redusă. De pildă, la Întreprinderea de mașini electrice București, arborele de la dinam se execută din bară laminată prin așchiere pe strung, obținîndu-se o piesă cu o greutate finală de 2,7 kg (dintr-un semifabricat de 15,5 kg), în timp ce prin forjare greutatea brută s-ar reduce cu cel puțin 50%. **În aceeași situație se găsesc** și o serie de piese de mare serie (50 000—55 000 buc/an) de la grapa cu discuri tip GDF executată de întreprinderea mecanică „Ceahlăul" din Piatra Neamț (niplul, bucșa) care sînt realizate din bară prin strunjire, cu coeficienți de utilizare a metalului de numai 0,21 și, respectiv, 0,27.

Diminuarea adaosurilor de prelucrare, care constituie o cale sigură și eficientă de reducere a consumurilor materiale, rămîne în continuare o problemă deschisă, nesoluționată integral; există încă un număr însemnat de piese și repere la care coeficientul de utilizare este foarte mic (în unele cazuri sub 0,1%) datorită, îndeosebi, nealegerii judicioase a semifabricatului, stabilirii unor tehnologii de prelucrare neadecvate sau proiectării unor forme constructive nerationale. Astfel, la Întreprinderea mecanică Cîmpina se execută prin forjare semiliberă piesa denumită „pană principală" (40 000 buc/an, cu o greutate unitară de 2,45 kg), la care greutatea semifabricatului are 7,6 kg, iar la Întreprinderea mecanică de piese de schimb Oradea șurubul de strîngere (1 000 000 buc/an) de la menghina de banc are greutate finită de 0,640 kg și se obține prin strunjire dintr-o bară de 1,58 kg. În ambele situații, coeficienții de utilizare a metalului (0,32, respectiv 0,40) pot fi mult îmbunătățiți, asigurîndu-se, la nivelul întregii cantități produse, însemnate economii materiale.

Modul de îndeplinire și respectare a normelor de consum constituie o oglindă a activității economice a fiecărei întreprinderi, reflectînd eficiența utilizării bazei materiale. Totodată, încadrarea în consumurile normate reprezintă o premisă de bază pentru îndeplinirea în bune condiții a tuturor sarcinilor de plan, pentru obținerea unei eficiențe înalte în activitatea productivă. Iată de ce, analiza modului în care au fost respectate normele de consum trebuie să constituie nu numai o obligație periodică de raportare statistică, ci și o **preocupare cotidiană a conducerii tehnice a întreprinderilor, a tuturor colectivelor de oameni ai muncii.** Ar fi util în acest sens ca încă din faza de elaborare a proiectelor de execuție să se analizeze temeinic fiecare reper în parte, astfel încît forma acestuia să conducă la elaborarea unei tehnologii simple, cu un consum cît mai redus de materiale. În același timp, în procesul de fabricație, **fiecare produs să fie executat cu respectarea cu rigurozitate a documentației tehnice și tehnologice,** iar orice abatere de la aceasta să fie permisă numai după o profundă analiză, cu consultarea factorilor tehnici (proiectanți, tehnologi) și, pe cît posibil, fără depășirea consumurilor planificate.

O atenție mai mare trebuie acordată **utilizării în producție a materialelor refolosibile,** sursă permanentă și sigură de materii prime ieftine, cu efecte însemnate asupra normelor de consum, și, implicit, asupra cheltuielilor materiale. Este imperios necesar ca la elaborarea proiectelor de execuție și a tehnologiilor să se țină seama de posibilitățile de utilizare a materialelor refolosibile ca atare și să fie indicate în mod distinct în cadrul documentațiilor respective.

Realizarea integrală a planului pe acest an la toți indicatorii, precum și crearea condițiilor necesare unei bune demarări a activității în 1985 impun, printre alte măsuri și acțiuni tehnico-organizatorice, o preocupare mai susținută în vederea încadrării fiecărei unități economice, a fiecărei secții în parte în normele de consum aprobate, în consumurile specifice indicate în tehnologiile de execuție. Numai printr-un efort susținut în această direcție se poate asigura o bună funcționalitate mecanismului de aprovizionare tehnico-materială, concomitent cu obținerea unei rentabilități sporite și a unei eficiențe înalte în toate sectoarele de activitate.

Mircea ROMANIȚĂ

Transporturile

(Urmare din pag. 5)

de 1985. În sectorul fluvial se acționează pentru **încărcarea la capacitate a navelor,** formarea optimă a convoaielor în funcție de capacitatea de împingere sau remorcare. În conformitate cu prevederile proiectului de Directive, acest sector va cunoaște în cincinalul viitor o dezvoltare puternică, prevăzîndu-se o creștere cu 30—35% a volumului mărfurilor transportate, prin folosirea în mai mare măsură a Dunării și exploatarea intensivă a canalului Dunăre-Marea Neagră. De asemenea, în perioada următoare va intra în funcțiune ramificația Poarta Albă-Midia-Năvodari a canalului Dunăre-Marea Neagră.

În transportul maritim, acțiunile sînt îndreptate spre scurtarea drumului navelor prin determinarea rutelor optime, intensificarea curățirii subacvatice a corpului navelor în vederea micșorării rezistenței la înaintare și altele. Așa cum se prevede în proiectul de Directive, acest sector va crește în cincinalul viitor cu 75—80%. De asemenea, capacitatea flotei va ajunge în 1990 la 7,5—8,0 milioane tdw, ceea ce va asigura practic **preluarea integrală a mărfurilor de comerț exterior** care se derulează pe această cale, precum **și disponibilități pentru servicii și compensări de transport.** Totodată, se va dezvolta în continuare capacitatea portuară. În transporturile auto obiectivele de perspectivă urmăresc, în conformitate cu proiectul de Directive, **utilizarea largă a autocamioanelor de mare capacitate,** cu 1—2 sau chiar mai multe remorci, folosirea eficientă a tuturor autovehiculelor, creșterea indicilor de utilizare a acestora și reducerea distanței medii de transport.

În transporturile de călători accentul va fi pus în continuare pe **îmbunătățirea condițiilor de confort și regularitate a circulației trenurilor și autobuzelor,** prin mai buna gospodărire a bazei materiale de care dispunem, precum și prin completarea și extinderea rețelelor de stații pentru pregătirea tehnică și salubrizarea mijloacelor de transport.

■

ÎN ATMOSFERA de puternică emulație, de spirit revoluționar, generată de aniversarea a 40 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, în întîmpinarea Congresului al XIII-lea al P.C.R., oamenii muncii din transporturi, exprimîndu-și profundul lor atașament la politica internă și externă a partidului și statului, își manifestă hotărîrea de a se mobiliza exemplar, aducîndu-și întreaga contribuție la înălțarea patriei noastre spre cele mai înalte culmi de civilizație și progres.

Tribuna specialistului

TRIPTICUL TEHNICĂ-ORGANIZARE-EFICIENȚĂ ÎN CAMPANIA DE ÎNSĂMÎNȚĂRI

ÎN CÎTEVA ZILE se încheie și în sudul țării perioada optimă agrotehnică de însămînțare a grîului. Față de timpul scurt ce a mai rămas se constată o anumită rămînere în urmă la această importantă lucrare, de care depinde în cea mai mare măsură realizarea în anul 1985 a unei producții medii pe țară la grîu de 4 000 kg la hectar.

Există și cauze mai mult sau mai puțin obiective, care au determinat întîrzierea. Totuși, în multe unități agricole întîrzierea însămînțării se datorește și faptului că nu au fost folosite în mod corespunzător utilajele existente. Neasigurarea la timp a unor piese de schimb și a unor cantități de carburanți a făcut ca în perioadele bune de lucru numeroase agregate să stea. De asemenea, în unele cazuri știuleții au fost culeși, dar nu au fost mobilizate suficiente forțe la eliberarea terenului de coceni, în vederea semănatului.

În scopul realizării în mod necondiționat a producției prevăzute în planul pe anul viitor, trebuie respectată în mod obligatoriu perioada optimă de semănat. Orice întîrziere peste această perioadă la însămînțarea culturilor de toamnă înseamnă pierderi efective de producție de cel puțin 50—60 kg la hectar, prin diminuarea densității plantelor. De aceea, este imperios necesar ca în cîteva zile să se încheie însămînțarea tuturor culturilor de toamnă, astfel încît grîul să poată răsări și să înfrățească pînă la venirea iernii.

Cum poate fi grăbit ritmul însămînțărilor

AGRICULTURA noastră dispune de o puternică bază tehnică, ce îi permite să încheie semănatul cerealelor păioase în cel mai scurt termen. În dotarea agriculturii există circa 25 000 semănători de cereale. Dacă fiecare semănătoare ar fi folosită și ar lucra cîte 10 hectare pe schimb, viteza zilnică ar fi de 250 000 ha, ceea ce ar permite ca întreaga acțiune de semănat să se încheie în numai 2—3 zile. Chiar dacă multe semănători nu lucrează din lipsa unor piese de schimb (curele, pinioane etc.), cele în funcțiune le pot suplini, întrucît pe terenuri de șes agregatele de semănat existente realizează 12—18 ha/schimb.

Ce trebuie făcut spre a grăbi ritmul de lucru? În primul rînd, ținînd seama de marea pondere pe care o are porumbul ca plantă premergătoare pentru grîu, este necesar să fie urgentat **culesul porumbului** pe terenurile ce se însămînțează în această toamnă. Experiența unor unități cooperatiste a arătat că poate fi grăbită uscarea porumbului dacă planta e tăiată de jos și așezată în întregime în glugi. Pe această cale vegetația este întreruptă și se creează posibilitatea unei maturizări mult mai rapide, iar terenul este eliberat mult mai devreme. Se impune, de asemenea, ca la recoltarea porumbului să fie folosite — pe lîngă forța de muncă manuală — și combinele din dotare, spre a asigura strîngerea cu operativitate a recoltei. Importante sînt nu numai culesul știuleților, ci și tăierea și transportul cocenilor, spre a elibera terenul de resturile vegetale și a deschide front de lucru tractoarelor pentru arături. Acolo unde porumbul nu poate fi recoltat în următoarele zile, pentru că nu a ajuns la maturitate, este indicat să se schimbe planul de repartizare a culturilor, iar grîul să se însămînțeze după alte plante premergătoare.

Ca semănatul să poată fi realizat într-un teren bine așezat, **arăturile de însămînțare trebuie executate cu cel puțin 5 zile înainte.** Pentru a respecta această cerință, se impune ca arăturile să se execute **în schimburi de noapte.** În prezent se poate organiza cel de-al doilea schimb de lucru pe tractor folosind numeroase cadre existente: motopompiști care au lucrat la irigații, mecanici de ateliere, personalul din C.A.P. și I.A.S. pregătit prin cursuri de conducere a tractoarelor, tractoriști veniți din întreprinderile industriale pentru perioada de vîrf etc. Dacă numai 10% din tractoarele folosite la arături ar fi încadrate cu cel de-al doilea schimb, pe țară s-ar putea executa suplimentar un volum zilnic de arături de peste 30 000 ha. În fapt, însă, se pot încadra 30—40% din totalul tractoarelor cu personal suplimentar, pentru cel de-al doilea schimb. Pentru buna calitate a lucrărilor executate de acest personal, este necesar ca lucrările de noapte și semănatul să fie realizate de mecanizatorii de bază, iar arăturile și discuitul din schimbul de zi — cu tractoriștii încadrați suplimentar.

Lucrul **în schimburi prelungite** cu 2—4 ore, față de schimbul normal poate, de asemenea, asigura o mai bună utilizare a tractoarelor și a forței de muncă existente, mărind cu 20—30% volumul lucrărilor ce se execută zilnic. Rezerve însemnate pentru grăbirea ritmului de lucru din această toamnă se pot găsi și prin **îmbunătățirea folosirii tehnologiilor de lucru și a utilajelor** ce participă la diferitele lucrări ale actualei perioade. După cartof, porumb și alte prășitoare, care lasă terenul afînat, arătura de însămînțare poate fi înlocuită cu una sau două discuiri: una cînd se lucrează cu grapa grea la adîncimea de 14—16 cm și două cînd se lucrează cu grape cu discuri normale, la adîncimea de 12—14 cm. Cu această tehnologie — care poate fi aplicată acolo unde condițiile de teren permit, și solul are suficientă umiditate — în loc de 3 ha pe schimb la pregătirea patului germinativ se realizează 6—10 ha și, ceea ce este mai important, se economisesc circa 10 l de motorină la fiecare hectar.

În vederea **fertilizării** cu îngrășăminte chimice a terenului ce se însămînțează, se pot folosi fie mașini individuale de împrăștiat îngrășăminte, fie **agregate complexe, care execută concomitent fertilizarea și discuitul.** Această ultimă soluție trebuie preferată, deoarece prezintă multiple avantaje:

— reduce un drum al tractorului pe arătură și elimină posibilitățile de tasare a solurilor;

— asigură reducerea consumului de energie cu 29%, față de situația cînd fertilizarea se execută separat;

— realizează încorporarea imediată a îngrășămintelor chimice și evită, astfel, degradarea și pierderea lor.

Mari posibilități pentru creșterea volumului de lucrări sînt și la **semănat.**

În unele județe s-a organizat însămînțarea grîului în schimburi de noapte, luîndu-se măsuri de iluminare specială a tractoarelor și semănătorilor. Ținînd seama de riscul ca semănatul realizat în timpul nopții să fie de calitate nesatisfăcătoare, nu considerăm indicată o asemenea soluție. Se poate însă asigura semănatul de calitate folosind rațional tractoarele și combustibilul.

Rezistența specifică a semănătorilor purtate pentru cereale variază între 120—160 daN/m. Aceasta înseamnă că o semănătoare de cereale SUP-29, cu lățimea de lucru totală de 3,6 m, înregistrează o rezistență la tracțiune totală de circa 450 daN. În acest caz, forța de tracțiune a tractorului U-650 pe ogor nu este utilizată decît în proporție de 41%; deci tractoarele sînt incomplet folosite. Soluțiile pentru **îmbunătățirea randamentului de utilizare a tractorului** depind de condițiile de lucru :

a) **pe parcelele mici și denivelate,** semănătoarea de cereale poate fi utilizată în agregat cu tractorul de 45 CP, în variantele U-445 sau L-445, care există în dotarea unităților și nu sînt folosite în această perioadă. Acest tractor va fi încărcat astfel în proporție de 75% din forța lui, va realiza aceeași capacitate de lucru la semănat ca și tractoarele mari și, avînd un consum orar de combustibil mai redus decît al tractorului U-650, va putea micșora cu 15% consumurile pe hectarul semănat. Tractoarele de putere mijlocie, eliberate de la semănat, pot fi folosite la lucrările de arat și discuit, care pretind o forță de tracțiune mai mare ;

b) **pe terenurile cu parcele mari de șes,** acolo unde nu se utilizează semănătorile de mare capacitate (SUP-48), este indicat să se formeze cuplaje de două semănători tractate SUP-29 sau de două semănători purtate SUP-29 la un tractor. În tabelul următor sînt prezentați, comparativ, indicatorii economici care se realizează cu un agregat cu o singură semănătoare purtată și cu un cuplaj de două semănători la un tractor.

Indicatori comparativi ai agregatelor de semănat cereale păioase

	Tractor U-650+SUP-29	Tractor U-650+2SUP-29
Capacitatea de lucru pe schimb (ha)	13	20
Consumul de combustibil pe hectar (l)	3,6	3,0
Tractoare necesare la 1 000 ha (buc.)	4,0	3,0
Economii de combustibil (l/1 000 ha)	—	600

Creșterea productivității pe schimb cu 54% permite să se însămînțeze, cu același număr de tractoare și de mecanizatori, o suprafață cu 54% mai mare, sau la o suprafață dată să se reducă în mod corespunzător numărul de tractoare folosite la semănat, tractoarele disponibile putînd fi dirijate către alte lucrări urgente din această perioadă de vîrf.

O altă posibilitate de creștere a ritmului însămînțărilor o constituie **folosirea justă a vitezelor de lucru.** În prezent vitezele sînt limitate la 5,5 km/h (treapta a II-a de viteză), deoarece pe terenurile mai slab pregătite o creștere a vitezei de deplasare reduce uniformitatea de distribuire a semințelor. Pe terenurile bine nivelate și perfect pregătite pentru semănat se pot însă folosi viteze de pînă la 8 km/ha (treapta a III-a de viteză), fără a influența negativ calitatea lucrării. La semănatul cerealelor păioase se pot folosi și agregate complexe pentru executarea concomitentă a semănatului, împreună cu tăvălugirea sau împreună cu nivelarea. Executarea tăvălugirii o dată cu semănatul permite tasarea terenului și o mai bună germinare a semințelor. Agregatul complex, format din semănătoarea SUP-29 și tăvălugul TN-4 sau tăvălugul inelar, are o lățime de lucru de 3,6 m și un randament de 1,16 ha/oră. Executînd la o singură trecere a tractorului două lucrări, el poate reduce consumul de energie cu 32% și asigură micșorarea consumului de motorină cu 3,1 litri/ha, față de situația cînd cele două lucrări ar fi executate cu agregate individuale.

Schema fluxului tehnologic la semănatul grîului de toamnă

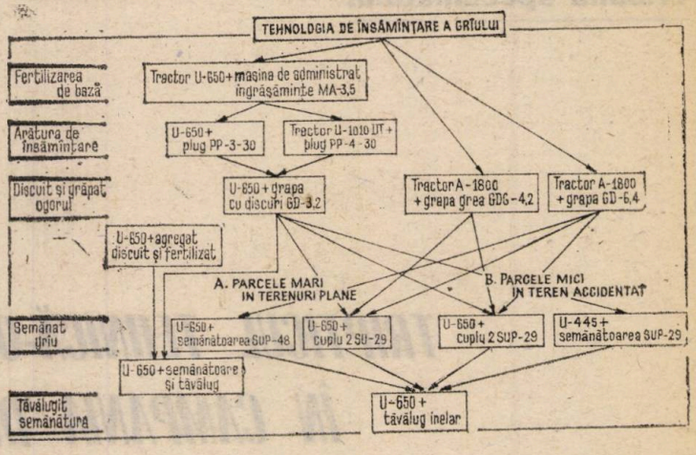

Tehnologiile ce pot fi aplicate în această toamnă la pregătirea terenului și însămînțarea grîului sînt prezentate schematic în schema de mai sus. Se utilizează trei agregate acționate de tractorul U-650, ce pot semăna cu capacitate ridicată, pe parcele mari și terenuri plane — și un agregat acționat de tractorul U-445 (L-445), ce poate semăna pe parcele de dimensiuni mai mici și terenuri denivelate.

Calitatea lucrărilor hotărăște nivelul recoltei

O CARACTERISTICĂ principală a campaniei de însămînțări din această toamnă o constituie accentul ce se pune pe calitatea lucrărilor de pregătire a patului germinativ și de însămînțare. Experiența fruntașilor recoltelor din anii trecuți, care au obținut producții de peste 8 000 kg de grîu la hectar, dovedește că **lucrările din toamnă constituie baza de pornire a măsurilor pentru ridicarea ștachetei calității.**

O primă sarcină în această direcție este ca **patul germinativ să fie bine mărunțit și nivelat.** Chiar acolo unde terenul nu are umiditatea optimă necesară, arătura se poate executa mai bine dacă se lucrează mai la suprafață. Arînd la 16—20 cm nu se scot bolovani, se realizează o arătură uniformă și se pot ara suprafețe mai mari pe schimb, cu un consum redus de combustibil. Experimentări făcute în anii trecuți la stațiunea Șimnic (Craiova) au arătat că pentru majoritatea condițiilor de lucru la cerealele păioase, arătura normală la 20 cm nu conduce la micșorarea producției față de arătura adîncă de 25—28 cm. În schimb, arătura normală asigură o productivitate mărită, o reducere corespunzătoare a numărului de tractoare necesar și o economie de 8 l de combustibil pe fiecare hectar arat.

O mare însemnătate calitativă la semănat o prezintă **asigurarea densității optime.** Pentru a putea realiza o densitate de 600 boabe semănate pe metrul pătrat, în această toamnă semănătorile de cereale au fost modificate, distanța dintre rînduri fiind redusă de la 12,5 la 9—10 cm. Este necesar ca această măsură să fie generalizată în toate unitățile, spre a se putea mări cantitatea de semințe dată pe unitatea de suprafață.

Calitatea semănatului se evidențiază însă și prin **uniformitatea de împrăștiere** pe rînd și între rînduri, ca și prin **respectarea strictă a adîncimii de semănat,** ultima cerință fiind mai ușor realizabilă într-un teren bine nivelat. Ca să se asigure cea mai bună și rapidă răsărire a semințelor, la toate semănăturile trebuie să fie atașate elemente inelare de tasare și nivelare a fișiei însămînțate.

În scopul executării în condiții optime și de bună calitate a lucrărilor este necesar ca pe toată durata semănatului specialiștii din ferme să urmărească în teren activitatea fiecărui agregat și să nu tolereze nici un fel de abateri de la indicii calitativi pe care mașinile pot și trebuie să-i realizeze.

Numai printr-o calitate superioară a semănatului se vor crea condițiile de bază pentru producțiile mari pe care agricultura noastră trebuie să le asigure în anul 1985.

Ion BIANU

Puncte de vedere

Fundamentarea riguroasă a rentabilității produselor agricole

ÎNFĂPTUIREA noii revoluții agrare în țara noastră vizează, între altele, o creștere radicală a rentabilității agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale și, deci, a aportului acesteia la crearea venitului național. În acest context, unităților agricole de stat și cooperativelor agricole de producție le revin sarcini deosebite, pe de o parte, în ceea ce privește rentabilizarea tuturor produselor și a structurilor organizatorice, iar pe de altă parte în ceea ce privește creșterea într-un ritm mai rapid a rentabilității fiecărui produs.

Este evident că în adoptarea unor decizii fundamentate economic privind cultivarea unor plante, creșterea unor animale și fabricarea unor produse industriale trebuie să se pornească de la situația în care veniturile obținute pot să acopere integral cheltuielile efectuate — respectiv de la situația reflectată de **„punctul critic al gestiunii"**, denumit și „punctul de echilibru" sau „pragul de rentabilitate", în care veniturile sînt cel puțin egale cu cheltuielile. Așadar, „punctul critic al gestiunii", ca metodă de previziune a rentabilității, permite organelor decizionale să cunoască volumul minim al producției ce trebuie obținută, astfel ca din vînzarea acesteia, precum și din livrările interne să poată fi realizată acea sumă de venituri care să acopere în întregime cheltuielile efectuate. În cazul însă cînd producția obținută și, respectiv, veniturile vor fi mai mari decît cele din „punctul critic al gestiunii", se vor înregistra beneficii, iar în cazul cînd situația va fi inversă, se vor înregistra pierderi.

Ținînd seama de specificul agriculturii, „punctul critic al gestiunii" se poate stabili fie la hectar sau pe un animal, fie pe întreaga cultură sau categorie de animale. Întrucît însă nerespectarea unei mărimi optime în ceea ce privește suprafața cultivată sau efectivul de animale influențează nefavorabil atît suma cheltuielilor cît și suma veniturilor, iar prețul mediu de producție pe unitatea de produs depinde și de structura producției pe ferme, pe destinatari, pe perioade și pe calități, precum și de mărimea producției marfă la hectar și pe animal, este mai just și deci mai concludent să se stabilească „punctul critic al gestiunii" **pe întreaga cultură sau categorie de animale.**

Practic, aceasta necesită cunoașterea în prealabil a următoarelor elemente de calcul :

— numărul minim și maxim al unităților de producție (hectare, capete de animale) ;

— suma maximă a cheltuielilor directe și indirecte pe unitatea de producție (pe un hectar sau pe un animal);

— producția medie minimă pe unitatea de producție (fizică și STAS) ;

— prețul mediu de producție minim pe unitatea de produs — în funcție de structura producției pe ferme, pe destinatari, pe perioade, pe calități ; de prețurile de producție de bază în vigoare; precum și în funcție de cuantumul minim al producției marfă pe unitatea de producție.

Prin urmare, volumul minim al producției la nivelul „punctului critic al gestiunii" (x) se poate calcula pe baza relației :

$$x = \frac{Ch}{p}$$

în care : Ch reprezintă suma totală a cheltuielilor de producție (directe și indirecte) aferente unei culturi sau categorii de animale : p — prețul mediu de producție pe unitatea de produs.

Evident că în această situație, pe unitatea de produs costul va fi egal cu prețul mediu, ceea ce înseamnă că atît pe unitatea de produs, cît și pe întreaga producție nu s-ar putea obține nici beneficii, dar nici pierderi — fapt care contravine prevederilor Legii nr. 29/1978 privind formarea, planificarea, destinația și vărsarea beneficiilor. Or, pentru a se putea realiza beneficiile planificate, este necesar să se obțină cel puțin producția planificată (cantitativ și calitativ), respectiv producția corespunzătoare efortului stabilit (producția preconizată a se obține în funcție de cheltuielile de producție planificate) — care, bineînțeles trebuie să fie mai mare decît cea admisă de „punctul critic al gestiunii". În acest caz, costul pe unitatea de produs va fi mai mic decît prețul de producție mediu, fiind astfel îndeplinită condiția esențială cerută de rentabilitatea produselor.

Depășirea producției planificate (cantitativ și calitativ) cu același efort sau, eventual, cu un efort sub nivelul celui stabilit — în condițiile realizării, totodată, și a unei structuri favorabile a producției pe ferme, destinatari și perioade — ar constitui o variantă optimă a rentabilității produselor agricole, întrucît ar permite, pe de o parte, o reducere însemnată a costului planificat pe unitatea de produs, iar pe de altă parte, o creștere sensibilă a prețului de producție mediu pe unitatea de produs, ceea ce în final ar conduce și la o sporire importantă a cuantumului planificat al beneficiilor aferente produsului respectiv.

În fermele industriale care există în unele unități agricole de stat, sau în cadrul activităților de industrie mică din unele cooperative agricole de producție, unde în raport cu dinamica volumului producției elementele cheltuielilor de producție se prezintă atît sub forme de cheltuieli variabile (care devin constante pe unitatea de produs), cît și de cheltuieli fixe (care devin variabile pe unitatea de produs), cunoașterea cantității minime de produse ce trebuie obținută (fabricată), pentru ca veniturile obținute din realizarea producției să acopere în întregime cheltuielile efectuate, se poate face cu ajutorul unui sistem de ecuații liniare :

$$y = px,$$

în care : y reprezintă suma veniturilor; p — prețul de producție pe unitatea de produs; x — volumul producției (numărul de unități de produs);

$$y = vx + C,$$

în care : y reprezintă suma cheltuielilor totale de producție; v — cheltuielile variabile pe unitatea de produs; x — volumul producției (numărul de unități de produs); C — suma cheltuielilor constante (fixe).

Rezolvînd sistemul de ecuații, se obține :

$$px = vx + C;$$
$$px - vx = C;$$
$$x(p - v) = C;$$
$$x = \frac{C}{p - v}$$

Prin urmare, x reprezintă volumul minim al producției la nivelul „punctului critic al gestiunii".

Pentru realizarea beneficiului planificat (B), volumul producției se stabilește similar :

$$y = px;$$
$$y = vx + C + B.$$

Rezolvînd, se obține volumul planificat al producției (x) în vederea realizării beneficiului planificat (B) :

$$x = \frac{C + B}{p - v}$$

sau, pentru produsele din fermele agricole :

$$x = \frac{Ch + B}{p}$$

Oportunitatea previzionării rentabilității pe baza „punctului critic al gestiunii" constă în aceea că, pe de o parte, permite stabilirea mărimii la care producția devine rentabilă, iar pe de altă parte, indică volumul producției (inclusiv structura acesteia pe ferme, destinatari, perioade și calități), precum și cuantumul producției marfă pe unitatea de producție, ce se impune a fi obținut în vederea realizării unei anumite mase de beneficii.

Const. C. COJOCARU

Prezențe de prestigiu la T.I.B. '84

Microelectronica și informatica românească

DOMENIUL conducător al economiei viitorului, pivotul noii revoluții industriale îl constituie — apreciază specialiștii — alături de alte domenii, microelectronica și informatica. Microprocesorul și programul informatic sînt „industria grea" a actualei etape de dezvoltare economică. Angajarea țării noastre cu toate forțele în realizarea noii revoluții industriale, așa cum cere secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a condus la realizarea primelor sisteme automate bazate pe microprocesoare, la extinderea aplicațiilor informatice în cele mai diferite domenii ale economiei pe baza tehnicii de calcul românești.

Etapa I (1983—1985) de realizare a rețelei naționale de calculatoare „Unirea" este în plină desfășurare, urmînd ca în cincinalul următor să se finalizeze cea de a II-a etapă, ce va configura infrastructura sistemului informatic național. Proiect de mare amploare, la care cooperează — sub conducerea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — Institutul central pentru conducere și informatică, Institutul de cercetări și proiectări pentru transporturi și telecomunicații, Institutul de proiectări pentru automatizări, Întreprinderea de calculatoare electronice și alte unități economice, acest sistem își propune să conecteze centrele de prelucrare a informațiilor dotate cu calculatoare Felix — de configurații variabile, distribuite în întreaga țară — prin linii internoduri la viteze mari, de 48 000 biți/secundă, rețea dotată cu terminale pentru conectare la linii de joasă viteză. Desigur că experiența căpătată în realizarea unor sisteme informatice de asemenea amploare recomandă informatica românească ca un partener comercial de elită pe piața internațională. Este, de altfel, și motivul pentru care am început prezentarea ofertei românești de export la TIB cu acest sec-

În pas cu noua revoluție industrială

tor, în care deosebirea între munca de cercetare, producție și servicii inginerești este tot mai greu de făcut.

Revoluția informatică în economia românească este prezentată amplu în cadrul actualei ediții jubiliare a TIB în standurile Ministerului Industriei de Mașini-Unelte, Electrotehnică și Electronică. Ca urmare a creșterii de circa 16 ori a fondurilor fixe din această ramură, a impulsului deosebit pe care l-a cunoscut cercetarea științifică, în ultimele două decenii, exportul ramurii a crescut de 35 de ori.

Producția de mijloace de automatizare — astăzi de 10 ori mai mare decît în 1965 — contribuie la automatizarea producției în industria constructoare de mașini în proporție de 12,2%, în energetică de 9,7%, în chimie de 8,5%, în industria materialelor de construcții de 7,5%, în industria metalurgică de 5,1%.

Configurațiile de calculatoare electronice Felix, Coral, Independent, împreună cu echipamentele terminale și cele de teletransmisie a datelor, asigură azi aplicații numeroase în conducerea economiei. Structura pe domenii a utilizării tehnicii de calcul este în prezent următoarea : 40% în conducerea producției, 20% în gestiune, 12% în cercetare-proiectare, 28% în alte tipuri de aplicații. Cifrele reflectă atenția prioritară acordată sistemelor informatice de conducere a producției, care, pe lîngă satisfacerea tot mai largă a cerințelor beneficiarilor interni, sînt exportate azi — în cadrul livrărilor de obiective complexe — în numeroase țări. Dacă în 1971, din totalul exportului de mijloace de automatizare, tehnică de calcul și telecomunicații circa 80% îl reprezentau mijloacele de automatizare, iar restul de 20% echipamentele de telecomunicații, astăzi o pondere de aproape 25% o deține tehnica de calcul. Aceste dinamici vorbesc elocvent despre aportul pe care-l aduce tehnica de calcul românească nu numai la modernizarea economiei românești, dar și la creșterea competitivității exporturilor românești de mașini și utilaje în ansamblu.

Deosebit de semnificativă pentru orientarea actuală în dezvoltarea tehnicii de calcul românești este prezentarea, la actuala ediție TIB, a unor performante sisteme informatice, ce permit evidențierea, alături de calitățile hardwa-

ROMÂNIA — O ECONOMIE DINAMICĂ, ÎN PLIN PROGRES

Sisteme de producție flexibile

Una din principalele căi de creștere a competitivității mașinilor și utilajelor este automatizarea, programarea complexă, robotizarea funcționării lor. Prin automatizarea flexibilă a sistemelor complexe

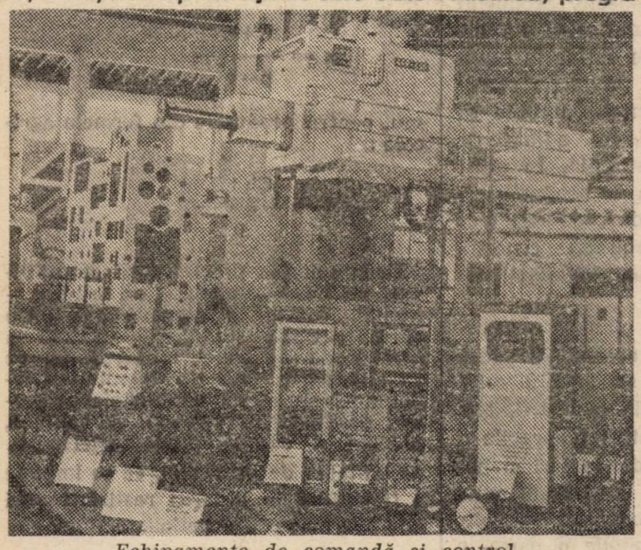

Echipamente de comandă și control a mașinilor-unelte

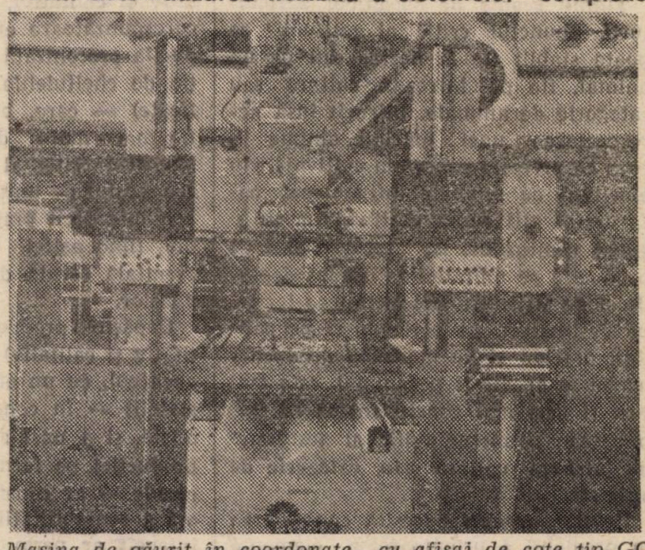

Mașina de găurit în coordonate cu afișaj de cote tip GC 2 mm — 1 200 A

re-ului, a modului de lucru al sistemelor software-ului elaborat de informaticienii români, un articol de export tot mai căutat la ora actuală. Contribuția cercetării proprii românești la producția de tehnică de calcul, inclusiv software, a evoluat spectaculos în ultimele 2 decenii, de la 19% în 1965 la 60% în 1975, iar în prezent asigurînd în totalitate necesarul de produse/servicii noi al ramurii.

Iată, în continuare, cîteva din sistemele informatice de conducere a producției prezentate.

● **Sistem pentru lansarea și urmărirea producției** elaborat de Institutul central de informatică (I.C.I.) și aplicat la Întreprinderea de autoturisme — Pitești și Întreprinderea de mecanică fină-București. El permite programarea operativă a liniei — pe operații, lansarea producției (pe produse, componente, materiale, s.d.v.-uri), controlul operativ al avansării lucrărilor și controlul final pe posturi de producție. Aplicarea sa a condus la importante creșteri ale productivității muncii, încărcarea optimă a capacităților de producție, reducerea ciclurilor de fabricație în unitățile menționate.

● **Sisteme informatice specifice pentru conducerea producției de tip continuu sau semicontinuu** (chimie, ciment) sau **a producției de tip discret** (construcții de mașini, metalurgie) — unde programarea producției se face pe comenzi de lot — se află deja în implementare la Combinatul petrochimic Midia-Năvodari, întreprinderea „Metalotehnica"-Tg. Mureș și alte unități economice din țară. Ele asigură reducerea consumurilor materiale și de energie, creșterea producției fizice, încărcarea optimă a capacităților, menținerea stocurilor la niveluri optime.

Pentru nevoile specifice ale unor subramuri ca industria aluminiului, cea a neferoaselor au fost realizate atît sisteme informatice de conducere, cît și echipamente de calcul adaptate nevoilor de conducere automată — cum este sistemul SELROM, pentru electroliza aluminiului ; apoi, sisteme pentru dispecerizarea automată în triajele de cale ferată, sisteme de conducere și supraveghere de la distanță a cîmpurilor de sonde petroliere, sisteme de dispecerat energetic, sisteme pentru gradarea automată a tiparelor în industria de confecții, pielărie, confecții metalice etc. Pentru a evidenția eficiența economică a introducerii unor asemenea sisteme informatice de conducere, exemplificăm cu cel introdus la Întreprinderea mecanică-Mîrșa și întreprinderea „Emailul Roșu"-Mediaș pentru programarea fabricației, lansarea și urmărirea execuției unor formate de table, care a permis reducerea timpului de pregătire a lansării de la 4 ore, la 3 minute, concomitent cu importante economii de metal.

● Efecte economice majore se obțin și prin aplicarea **sistemelor de gestiune automată a magaziilor de materiale** (de exemplu, Întreprinderea de contactoare-Buzău realizează prin această aplicație peste 2 milioane lei/an economii la depozitarea și manipularea materialelor), a **sistemelor informatice pentru activitățile de aprovizionare, desfacere și gestiune a stocurilor, a sistemelor de gestiune a bazelor de date.**

Dacă pentru sistemele informatice amintite mai înainte partea de analiză de sistem și software deține ponderea principală în rezolvarea problemelor complexe ale producției și conducerii moderne, există domenii în care însăși configurația tehnică a echipamentelor a trebuit să fie adaptată cerințelor specifice ale unui domeniu sau altul.

În acest sens amintim ca noutăți la actuala ediție TIB : „DIAGRAM 2030" — sistem utilizat în proiectarea asistată de calculator, „MULTIPROM" — sistem tipizat de module și subansamble electronice numerice pentru automatizări industriale (pentru echiparea mașinilor-unelte și roboților industriali, funcționînd pe bază de microprocesoare), sistemul pentru conducerea flotei maritime, sistem automat de dispecerat energetic, sistem de dispecerizare pentru agricultură (de exemplu agregate de pompare) cu teletransmisie a datelor, sistem pentru elaborarea proiectelor în construcții de mașini (ce reduce cu 50% timpul de realizare a desenelor), sisteme de supraveghere și reglare a proceselor industriale în industria chimică, energetică (SCA, SRA), sistem de gestiune automată a energiei electrice, sistem pentru diagnosticarea bolilor vasculare cerebrale (BRAIN), sistem de culegere și prelucrare a datelor (în gestiunea materialelor — cu 32 de terminale (SCUP), calculatoarele profesionale individuale pentru calcule tehnico-științifice, statistice, gestiuni mici „AMIC" și „PRAE", cu vizualizare pe receptor TV și memorie pe casetofon, sistem electronic de control al legitimațiilor SECOL 80.

Majoritatea acestor produse complexe sînt rezultatul unei strînse conlucrări între colectivele de cercetare ale unităților industriale : Întreprinderea de calculatoare-București, Întreprinderea de echipamente periferice-București, Întreprinderea de electronică industrială-Cluj-Napoca ș.a. și sectoarele de microproducție ale unității de cercetare : I.T.C., I.C.I., I.P.A., din învățămîntul superior etc.

Perspectivele pe care proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român le deschide dezvoltării în continuare a microelectronicii și informaticii vor asigura pătrunderea tot mai puternică pe piața mondială a produselor inteligenței românești.

Ioan GEORGESCU

---

de producție devine realitate un deziderat vechi al producătorilor industriali, adaptarea operativă, suplă a producției la dinamica cererii.

Pe baza echipamentelor de automatizări și tehnică de calcul realizate azi în țară, industria de mașini-unelte realizează în prezent echipamente de înalte performanțe (vezi foto).

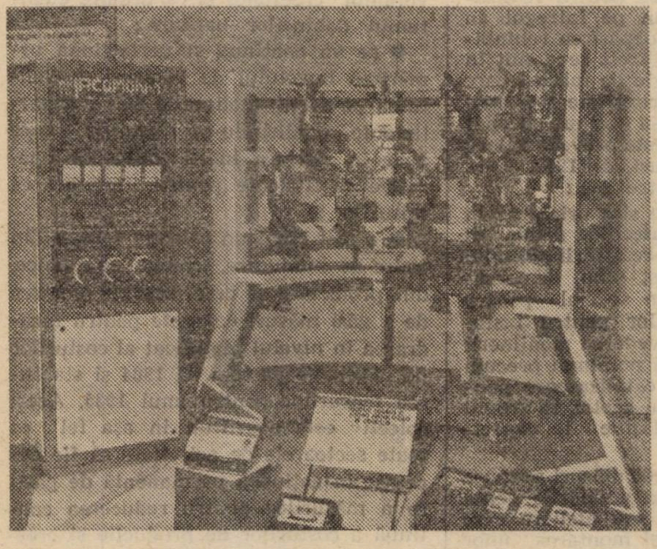

Instalație automată de etalonat contori electrici cu calculator

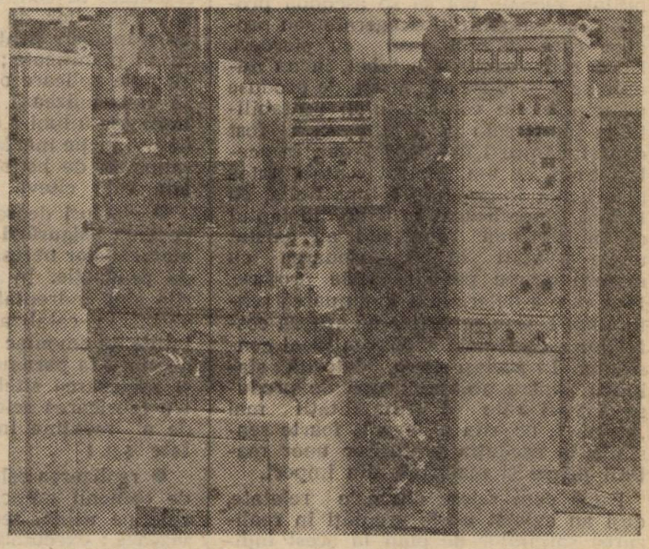

Mașina de prelucrat prin electroeroziune ELER

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

SURSE DE ASIGURARE A CREȘTERII RENTABILITĂȚII

CREȘTEREA rentabilității întregii activități economice reprezintă un obiectiv important în fiecare unitate, în cadrul efortului depus pentru sporirea eficienței producției. Așa cum se subliniază în proiectul de Directive ale celui de-al XIII-lea Congres al partidului, în toate întreprinderile pe agenda priorităților trebuie să se înscrie creșterea rentabilității economice pe baza reducerii cheltuielilor de producție și circulație, utilizarea cu maximă eficiență a tuturor resurselor materiale și financiare disponibile.

În cadrul **Combinatului de îngrășăminte chimice din Tîrgu Mureș,** al cărui profil de fabricație îl reprezintă îngrășămintele chimice dar și materialele fotosensibile și multe alte produse chimice, **creșterea rentabilității producției a reprezentat o preocupare constantă, soldată an de an cu rezultate bune în realizarea nivelurilor planificate la acest indicator.**

Depășirea rentabilității planificate pe ansamblul combinatului cu 11,98% în 8 luni a.c. a fost obținută ca urmare a depășirii valorii producției marfă planificate cu 82,7 mil. lei și a reducerii cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă cu 19,20 lei față de nivelul stabilit. Rentabilitatea obținută pe ansamblul combinatului în 8 luni din 1984 este cu 0,94% mai ridicată față de cea realizată în anul 1983, iar pînă la finele anului ea se va ridica la un nivel și mai înalt.

Desigur, pentru o activitate cu adevărat eficientă nu este suficient ca creșterea rentabilității să fie realizată numai la nivel de întreprindere, preocupările trebuie să meargă în adîncime, pe grupe de produse și pe fiecare produs în parte. Această precizare trebuie făcută pentru că în cadrul unei rentabilități globale pot să se ascundă produse cu rentabilități exagerate sau produse care se realizează cu pierderi. După cum rezultă din tabel, la un număr de 5 produse sau grupe de produse principale ale combinatului, rentabilitatea planificată pe 8 luni a.c. a fost depășită între 1,70—13,08% dar, în același timp, nu s-a realizat rentabilitatea planificată la produse fotosensibile, cu 11,70%. Nerealizarea provine din faptul că în perioada analizată au existat unele greutăți în aprovizionarea cu materii prime pentru aceste produse, fapt care a determinat diminuarea rentabilității, prin repartizarea asupra costurilor a cheltuielilor convențional constante. În același timp, datorită stabilirii pentru această grupă de produse a unei rate a rentabilității mai „strînse", aceasta a devenit foarte sensibilă la oscilația prețurilor unor materii prime și materiale din import.

După cum reiese din cele relatate, deși au existat unele greutăți în realizarea sarcinilor de plan la acest indicator, totuși, prin măsurile care s-au luat, s-a reușit să se compenseze nerealizările, iar rentabilitatea pe ansamblu să fie ridicată. Dintre **măsurile** cele mai importante aplicate în acest scop pot fi menționate :

— **fabricarea unor tipuri de îngrășăminte chimice cu solicitare sporită la export** cum este cazul nitrocalcarului, **care au totodată și rentabilități ridicate;**

— **utilizarea în grad înalt a timpului disponibil al tuturor instalațiilor** pentru producerea îngrășămintelor chimice, peste nivelul planificat, fapt ce s-a concretizat într-un plus de 4 981 tone îngrășăminte chimice exprimate în substanță activă ; efectuarea unor reparații și revizii generale de calitate și scurtarea perioadei de efectuare a acestora. De exemplu, la instalația de amoniac nr. 3 perioada de reparații s-a redus cu 1 zi, la instalația de îngrășăminte complexe (N.P.K.) cu 6 zile, iar la instalația de azotat de amoniu nr. 3 cu 16 zile ;

— **reducerea cheltuielilor materiale,** fapt care a condus la realizarea unei producții nete peste plan de 77 mil. lei ;

— **depășirea productivității muncii planificate,** calculată în raport cu valoarea producției nete cu 16 223 lei/persoană, iar în raport cu valoarea producției marfă cu 6 046 lei/persoană.

Eficiență maximă în întreaga activitate

Eforturile întregului colectiv sînt orientate în continuare pentru realizarea sarcinilor de plan pe întregul an 1984, inclusiv pentru depășirea rentabilității planificate ; în acest sens sînt în curs de aplicare o serie de măsuri care se materializează în rezultate tot mai bune (pe 9 luni a.c. s-a obținut un spor de producție marfă peste prevederi, larg solicitată de beneficiari, de 120,8 mil. lei). Iată cîteva dintre ele :

● eforturi deosebite sînt orientate în vederea **asigurării materiilor prime și materialelor necesare realizării planului de producție.** În acest scop, demersurile sînt îndreptate în special pentru obținerea catalizatorilor pentru instalațiile de amoniac în vederea menținerii acestora la parametrii nominali precum și asigurarea sitelor catalizatoare pentru fabricarea acidului azotic, în scopul de a menține instalațiile la capacitate ș.a. ;

● realizarea celor 106 măsuri propuse de oamenii muncii în adunările generale pe uzină, secții sau ateliere care vizează : executarea și montarea unor utilaje de mai mare randament ; îmbunătățirea sistemului de încărcare-descărcare a materiilor prime, îmbunătățirea instalațiilor de automatizare, extinderea sistemului de paletizare la depozitele de materii prime și materiale ; mecanizarea în și mai mare măsură a depozitelor ; dotarea cu noi aparate pentru testarea calității produselor ; asimilarea unor piese de schimb care pînă în prezent se aduceau din import ; reducerea continuă a soldului de producție neterminată la uzina mecanică, energetică și automatizări și la uzina chimică de produse fotosensibile ;

● **mai buna întreținere și funcționare a instalațiilor chimice,** efectuarea de calitate și la timp a reparațiilor capitale și curente, scurtarea acestora și creșterea indicelui de utilizare a timpului disponibil ;

● realizarea și depășirea planului de export în condițiile asigurării unui export în condiții de eficiență ridicată ;

● recuperarea depășirilor înregistrate la un număr de 21 norme de consum, depășiri care s-au produs în cea mai mare parte datorită lipsei de catalizatori pentru instalațiile de amoniac și neschimbării la timp a sitelor catalizatoare la instalațiile de acid azotic. Pentru încadrarea în normele de consum la gaz metan și energie electrică, consumul de combustibil se urmărește zilnic ; este necesar acest lucru deoarece depășirile la acestea grevează într-o mare măsură costurile producției și contribuie la diminuarea rentabilității ;

● **lichidarea imobilizărilor** în producția neterminată, facturi neîncasate la timp, materiale, ambalaje și debitori. Prin diminuarea acestora se reduce volumul creditelor și ca urmare cuantumul dobînzilor bancare ;

● se va continua și perfecționa urmărirea bugetului de venituri și cheltuieli pe secții, ateliere și alte compartimente, analizîndu-se abaterile care apar în vederea luării măsurilor operative și eficiente pentru înlăturarea lipsurilor ;

● a fost creat un colectiv format din cadre de conducere, tehnice, economice, din proiectare și cercetare cu menirea de a găsi măsuri concrete pentru încadrarea în nivelul planificat al costurilor de producție pe sem. II 1984 și stabilirea măsurilor pentru anul 1985. Acest colectiv este constituit în așa fel ca toate sectoarele de activitate să fie cuprinse în acțiunea permanentă de găsire a măsurilor pentru reducerea continuă a costurilor de producție și creșterea rentabilității.

Rentabilitatea unor produse principale pe primele 8 luni a.c.

— % —

Denumirea produselor sau grupelor de produse	Realizat față de plan
Îngrășăminte chimice complexe	103,43
Argon	113,08
Oxigen tehnic îmbuteliat	108,21
Uree	103,23
Produse fotosensibile	88,30
Melamină	101,70
Total combinat	111,98

Avînd în vedere că rentabilitatea este o problemă majoră, ea reflectînd în ultimă instanță eficiența activității economice, în cele ce urmează prezentăm următoarele propuneri :

1. la stabilirea nivelului rentabilității să se țină cont mai mult de gradul superior de prelucrare a materiilor prime și materialelor precum și de gradul înalt de calificare a forței de muncă. Așa, de exemplu, apreciez ca fiind echitabil ca în industria materialelor fotosensibile, industrie de vîrf, care solicită multă precizie și pricepere, rata rentabilității cuprinsă în prețul de producție să fie și mai adecvat corelată cu gradul ridicat de prelucrare și gradul de dificultate în fabricarea unui produs.

2. să se fixeze pe produse sau grupe de produse rate maxime de rentabilitate, rate care să poată fi depășite numai prin reducerea costurilor de producție. La produsele cu regim de unicat, la ambalaje speciale pentru transportul produselor, rata rentabilității să fie limitată la un procent mai scăzut. Să nu se admită practicarea ratei rentabilității medii planificate pe întreprindere sau grupă de produse pentru că prin aceasta se ajunge la practicarea unor rentabilități mai ridicate cu toate consecințele economice și financiare care decurg din aceasta. Amplificarea ratei rentabilității planificate la nivel de întreprindere pentru unicate creează posibilitatea ca unitatea respectivă să realizeze o rată sporită a rentabilității fără nici un efort de reducere a costurilor de producție sau numai depunînd un efort mai redus.

3. pentru circulația internă a unor produse cum sînt cele pentru investiții, introducerea tehnicii noi, realizarea de stații pilot și altele să fie stabilită o rată unică a rentabilității pe economie. Apreciez ca necesar acest lucru pentru că în prezent unele unități decontează la nivelul costurilor pe cînd altele aplică o rată a rentabilității de 40 pînă la 50% în funcție de sursele de finanțare de care dispun.

4. cînd pe o instalație se fabrică mai multe produse, analiza ratei rentabilității (sau a pierderilor) acestora propun să se facă la cheltuielile directe în raport cu cele planificate, iar cheltuielile indirecte să se analizeze pe întreaga instalație.

Andrei COZOȘ
contabil șef al Combinatului de îngrășăminte chimice din Tîrgu-Mureș

Accelerarea rotației fondurilor întreprinderii

Realizarea producției marfă vîndută și încasată și menținerea echilibrului financiar

ÎNTREPRINDEREA „Independența" — Sibiu, unitate cu tradiție a industriei noastre constructoare de mașini, care anul acesta împlinește 116 ani de la înființare, produce o gamă variată de mașini și utilaje pentru aproape toate ramurile economiei naționale. Este de menționat că aproximativ 35—40% din volumul producției este destinat exportului în foarte multe țări de pe glob, întreprinderea fiind un furnizor de bază pentru fabricile de ciment construite în cooperare în străinătate, un partener deosebit pentru unități beneficiare din U.R.S.S., R.D.G., R.S.C. în livrări de utilaje metalurgice în special pentru laminoare, siderurgie și alte foarte multe domenii.

În perioada scursă din acest an, întreprinderea și-a realizat principalii indicatori de plan. Cu toate rezultatele bune obținute an de an în realizarea indicatorilor economici și în mod deosebit a indicatorilor financiari și de eficiență economică, apreciem că rezultatele puteau fi mult superioare dacă în activitatea conjugată a furnizorilor și beneficiarilor interni de utilaje ai întreprinderii ar exista mai multă disciplină sub toate aspectele și mai multă solicitudine. Concret, indicatorul producția marfă vîndută și încasată este în multe cazuri greu de realizat din lipsă de sursă de finanțare a investițiilor, sau pur și simplu datorită nedeschiderii finanțării pentru obiectivul respectiv sau din cauza neaprobării investiției la unele dintre unitățile beneficiare pînă în momentul livrării utilajelor. Se poate aprecia că, în aceste situații, activitatea de realizare a investițiilor și de asigurare a surselor de finanțare se desfășoară greoi, creînd mari dificultăți furnizorilor de utilaje tehnologice.

O greutate pe care de asemenea o întîmpinăm frecvent este legată de depășirea devizului general de lucrări pentru investiția în cauză, situație în care beneficiarii nu mai fac plăți pentru utilajele contractate și livrate, pînă la aprobarea unui nou deviz general.

O altă cauză care duce la încetinirea decontărilor o reprezintă neajunsurile din sistemul de transport pentru produse ce se livrează în cantități nevagonabile. Întreprinderea livrează la foarte mulți beneficiari din țară unelte pneumatice, piese de schimb sau lanțuri cu role, produse cu greutate și gabarite mici pe care de regulă le încarcă în vagoane colective, și, fiind încărcate împreună cu alte produse, urmează un traseu care este lung, dat fiind că trece pe la toți beneficiarii încărcăturii. Este adevărat că s-a renunțat la coletărie, care nu răspunde solicitărilor furnizorilor datorită lipsei de operativitate ; dar și în acest caz, uneori distanța în timp între furnizor și beneficiar se prelungește foarte mult datorită lipsei mijloacelor de transport auto pentru ducerea și aducerea operativă a mărfurilor de la rampele de încărcare-descărcare. De aceea, apreciem necesar ca organele C.F.R. să găsească soluții mai eficiente și pentru această problemă, prin introducerea de containere cu mărfuri diferite pe beneficiari și localitate, scurtîndu-se astfel substanțial staționările vagoanelor în stații pentru operațiuni de identificare a mărfurilor și descărcare.

Pentru soluționarea problemelor semnalate, consider necesare :

- *întocmirea cît mai din vreme a planurilor de investiții față de începerea perioadei de execuție, respectarea strictă a graficelor de execuție și a prevederilor devizelor de lucrări, eliminîndu-se „lanțul" care duce în final în unele cazuri la lipsa surselor pentru finanțarea investițiilor ;*
- *stabilirea unei limite valorice de decontare din fondurile de producție a unor mașini și utilaje livrate de furnizori și prevăzute în planurile de investiții și pentru care beneficiarul nu are sursele de finanțare asigurate, acest lucru ca o sancțiune îndreptată împotriva beneficiarului și cu perceperea unor dobînzi severe ;*
- *studierea de către bănci a unor posibilități mai operative de acordare a unor credite către beneficiari pentru plata utilajelor, precum și a unui sprijin mai eficient al băncilor în lămurirea acestor probleme, prin comunicarea din vreme la furnizor a posibilităților de plată ale beneficiarilor ;*
- *exercitarea din partea băncilor a unui control mai aprofundat asupra refuzurilor de plată pentru facturi cu valori mari (peste 1 milion) și analizarea la beneficiar a cauzelor reale ale refuzurilor, cu sancțiuni pecuniare împotriva vinovaților ;*
- *transmiterea exemplarului de factură la beneficiar, în cazul dispozițiilor de încasare, să se efectueze tot prin bancă, nu prin poștă, sistemul actual prelungind inutil circulația acestor documente și întîrziind efectuarea decontărilor ;*
- *publicarea operativă în cataloage a tuturor prețurilor aprobate în cursul unui semestru pentru cunoașterea lor de toți factorii interesați, evitîndu-se subaprecierile sau supraevaluările de preț cu implicații asupra neîncadrării în devizele întocmite.*

Reglementarea tuturor acestor probleme ar duce la o mai operativă realizare a producției marfă vîndută și încasată și, implicit, la obținerea unor rezultate financiare superioare, la solicitări de credite situate la un nivel tot mai scăzut și menținerea unui echilibru mai adecvat între încasări și plăți, accelerarea vitezei de rotație a fondurilor fiecărei întreprinderi.

Neculai GRIGORE
contabil șef al întreprinderii „Independența" — Sibiu

Pregătire temeinică, înaltă eficienţă a adunărilor generale ale oamenilor muncii

REALIZĂRILE în activitatea productivă din acest an jubiliar capătă, în unităţile economice, o cadenţă mai accelerată, cote calitative, de eficienţă mai înalte, pe măsură ce se apropie evenimentul aşteptat cu viu interes şi profundă satisfacţie de întregul popor : marele forum al comuniştilor. Interes şi satisfacţie îndreptăţite de perspectivele — conturate în proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea — ce se deschid dezvoltării economico-sociale a ţării în următorul cincinal şi la orizontul anului 2000. Semnificativele fapte de muncă avîntată exprimă nu numai adeziunea unanimă la obiectivele şi direcţiile înscrise în acest document, la întreaga politică a partidului, ci şi conştiinţa clară a faptului că bazele înfăptuirii acestor obiective se pun acum, *printr-o exemplară realizare a planului pe 1984 şi pregătire a celui pe 1985 ; că a acţiona* încă de astăzi *în sensul şi în întîmpinarea lor înseamnă a apropia viitorul, a-i consolida garanţiile.*

Cu o astfel de conştiinţă şi în spiritul indicaţiilor formulate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. pe problemele agriculturii, industriei şi activităţii de partid, colectivele întreprinderilor, centralelor, institutelor de cercetare-proiectare se pregătesc pentru apropiatele adunări generale ce vor face analiza preliminară a sarcinilor ce le revin din proiectul planului naţional unic pe 1985 — ultimul an al actualului cincinal — şi vor defini modul concret în care să acţioneze pentru îndeplinirea lor.

ÎN ACTUALITATE: DEZBATEREA SARCINILOR PE ANUL 1985

În mecanismul nostru de planificare, ce îmbină conducerea centralizată cu autonomia şi responsabilitatea unităţilor, acest moment al construirii planului începînd de la bază, în cadrul indicatorilor de control şi normativelor menite să asigure echilibrul dinamic la nivel macroeconomic, prezintă o însemnătate cu totul aparte. Autoconducerea muncitorească este chemată să-şi exercite atributul de previziune la gradul de competenţă, de grijă pentru dezvoltarea propriului colectiv de producători, proprietari şi beneficiari şi pentru cea a întregii societăţi, pe care îl implică autogestiunea. Maturitatea pe care au dobîndit-o adunările generale ale oamenilor muncii, pilon al sistemului democraţiei muncitoreşti din România, le obligă să abordeze acest moment nu ca pe un act de rutină, ci ca o manifestare mereu nouă şi înnoitoare a spiritului revoluţionar, a dorinţei, voinţei şi capacităţii de progres. Avînd loc la scurt timp după adunările generale de dări de seamă şi alegeri ale organizaţiilor de partid, ele trebuie să desprindă din analiza, concluziile şi hotărîrile acestora pe linia activităţii profesionale şi politico-educative chintesenţa acţiunilor în sprijinul cărora să se unească eforturile personalului muncitor din fiecare unitate.

Structura, dimensiunile calitativ-cantitative ale proiectului planului pe 1985 la scara naţiunii şi a colectivelor de muncă accentuează cursul creşterii economice intensive, rolul cuplului ştiinţă-producţie, pun noi cerinţe de perfecţionare a aplicării principiilor mecanismului economico-financiar ; ele sînt corelate cu nivelurile prevăzute pentru prima etapă a programelor prioritare. Se cere de aceea din partea consiliilor de conducere, a adunărilor generale ca la fundamentarea propunerilor să aibă în vedere valorificarea la maximum a experienţei acumulate şi a rezervelor latente pentru ridicarea permanentă a nivelului tehnic şi calitativ al produselor, sporirea productivităţii muncii, utilizarea cu maximum de randament a capacităţilor, economisirea strictă şi folosirea superioară a materiilor prime, combustibililor şi energiei, recuperarea şi refolosirea resurselor rezultate din procesele de producţie, reducerea costurilor de producţie, îndeosebi a cheltuielilor materiale, creşterea substanţială a eficienţei economice. Toate aceste evoluţii imperative să-şi aibă definite, în programul unitar de măsuri pe care-l va aproba adunarea generală, sursele — în aşa fel detaliate, localizate, cuantificate, încît să antreneze participarea oamenilor muncii nu numai la adoptarea deciziei, ci şi la punerea ei în aplicare. După cum se cere, de asemenea, ca indicatorii referitori la volumul (fizic, sortimental, valoric) al producţiei să se sprijine cît mai puţin pe ipoteze şi cît mai mult pe certitudini, atît în ce priveşte livrările pentru piaţa internă, cît şi cele pentru export.

La modul în care a fost abordată, în vederea apropiatei adunări generale, această complexă problematică într-o întreprindere ce aspiră cu temei la titlul de fruntaşă ne referim în relatarea de mai jos.

Dezvoltare prin inovare

COMPARATIV cu 6,0—6,5% pe ansamblul industriei, ritmul mediu anual de creştere a producţiei marfă prevăzut pentru cincinalul următor în industria chimică va fi de 8,5—9,0%. În cadrul orientării cu precădere a acestei ramuri spre prelucrarea superioară a materiilor prime, sporuri importante se prevăd la chimia de sinteză fină, produsele de mic tonaj, materiale ultrapure, semiconductoare şi monocristaline, reactivi de înaltă puritate şi alte substanţe chimice pure. De pildă, faţă de nivelul planificat pe 1985, medicamentele pentru uz uman şi veterinar vor înregistra în 1990 o creştere de 69—85%, a doua ca mărime între principalele produse industriale.

Chimia de mic tonaj am putea-o asemui, dintr-o serie de puncte de vedere, cu electronica. Ambele subramuri sînt apte să reacţioneze rapid şi cu efort financiar relativ mic la progresul tehnologic, produsele lor au un ritm rapid de înnoire, un grad înalt de prelucrare, o valoare ridicată datorită raportului supraunitar dintre cantitatea de inteligenţă şi cea de substanţă încorporate, gama lor cu limite largi de diversificare existentă şi posibilă le conferă destinaţii deopotrivă în sectoare economice din cele mai diferite şi în ridicarea nivelului de civilizaţie al populaţiei, precum şi importante şanse de export competitiv în funcţie de capacitatea de adaptare la cerinţele unei pieţe internaţionale intens concurenţiale.

Întreprinderea de medicamente şi coloranţi **„Sintofarm" Bucureşti** — al cărei profil de fabricaţie l-a depăşit de mult pe cel definit în titulatură — poate servi ca un sugestiv exemplu de înscriere în acest set complex de condiţii caracteristice, prin evoluţia constant ascendentă a mobilităţii, a flexibilităţii, întemeiată pe progresul ştiinţifico-tehnic, orientată spre eficienţă economică şi potenţată de înţelegerea şi înfăptuirea intens participativă a autoconducerii şi autogestiunii.

Startul în actualul cincinal colectivul întreprinderii l-a făcut cu rezultate încununate de primirea Ordinului Muncii clasa a II-a — distincţie de bun augur, căci la ora actuală „Sintofarm" se situează pe primul loc în întrecerea dintre unităţile subramurii. Între evoluţiile din acest interval se numără : trecerea de la o balanţă import-export net defavorabilă, la un export (în special pe devize convertibile) care depăşeşte azi de peste două ori volumul importului şi care, după cum se prevede, anul viitor va creşte cu încă cca 30%, datorită unei structuri sortimentale în care predomină produsele de mare valoare şi rentabilitate (de pildă, din fabricaţia de medicamente substanţă activă, comparabilă calitativ cu farmacopeea mondială, două cincimi sînt destinate pieţei externe) ; ridicarea aproape la dublu a volumului producţiei marfă, în cvasitotalitate pe seama creşterii productivităţii muncii, a investiţiei de inteligenţă ; soluţionarea unor probleme — destul de dificile — legate de obţinerea unor substanţe de mare puritate.

Încheierea lui '84 nu prezintă, practic, probleme. Pe trei trimestre principalii indicatori de plan au fost depăşiţi cu peste zece procente (la productivitatea muncii cu mai mult de 16%), be-

neficiile suplimentare însumează aproape 4 milioane de lei, s-a cîştigat deci un avans considerabil care netezeşte calea spre sporurile importante prevăzute pentru anul viitor la producţia marfă (cca 20%), fizică, la cea pentru export, la productivitate (peste 15%) etc. Inventarierea riguroasă făcută, în pregătirea adunării generale, de către consiliul oamenilor muncii relevă că simţul perspectivei, ce a ghidat acţiunile din cele 9 luni : folosirea judicioasă a fondurilor proprii pentru modernizări şi dotări în condiţiile intensificării propriei activităţi de cercetare şi valorificării celei de institut, care au condus la creşteri de capacităţi, la eliminarea unor locuri înguste, la înnoirea şi creşterea parametrilor calitativi a 30% din producţie, la reduceri sensibile ale consumurilor, recuperarea şi valorificarea resurselor secundare — acţiuni cu efecte cumulative — a făcut ca acestea să fie „cu bătaie lungă".

Cum pe drept cuvînt preciza directorul întreprinderii, ing. Cornel Vasile Culic, „ne-am străduit ca prin rezolvarea problemelor curente să pregătim viitorul". Este formularea succintă a unei **strategii creativ-inovative ce pune accentul pe o dezvoltare prin adaptare, cu conştientizarea şi antrenarea întregului colectiv** ; strategie cu mari şanse de reuşită pentru unităţi mijlocii şi mici (la „Sintofarm" lucrează circa o mie de oameni ai muncii) cu oarecare eterogenitate a profilului. „Ne-am asumat în mod deliberat, dar sub controlul strict al calculului de fezabilitate şi rentabilitate, riscul pe care pentru chimia de mic tonaj îl consider firesc : diversificarea. Risc, pentru că aceasta poate da loc la găuriri sau dimpotrivă, la goluri. Pentru a-l preîntîmpina, în asimilarea unui produs nou pornim deopotrivă de la considerentul disponibilităţii resurselor, de la gradul de elasticitate tehnologică pe care-l permit instalaţiile şi, neapărat, de la studii de marketing. Producem azi în mod curent cam 120 de sortimente şi posedăm tehnologii pentru alte 30, dar fabricaţia o dirijăm potrivit cererii efective a beneficiarilor interni şi externi şi venind în întîmpinarea acestei cereri, provocînd-o prin explicarea documentată, prin demonstraţia materială a avantajului potenţial, la nevoie modificînd reţetele pentru a corespunde unor condiţii speciale de utilizare a produselor." În această atitudine activă pe care directorul o imprimă colaboratorilor săi (un amănunt de interes : fiecare cadru tehnic din fabrică, inclusiv stagiarii, e antrenat în rezolvarea unei teme de cercetare) recunoaştem fructificarea beneficiată a dublei sale experienţe — în activitatea productivă din întreprinderi mari şi în activitatea ştiinţifică. Şi înclinăm să-i dăm dreptate cînd apreciază că o întreprindere mică poate avea probleme mai grele decît un mare combinat cu specializare într-un domeniu de fabricaţie limitat (dacă n-ar fi decît ciclul scurt idee-produs şi polispecializarea operatorilor, specifice chimiei de sinteză fină) şi că acest aspect ar putea fi luat în consideraţie la o eventuală revizuire a principiilor de gradare a unităţilor economice.

Cititorii ne vor ierta această doar aparentă digresiune de la temă ; am socotit-o ca o premisă indispensabilă pentru înţelegerea argumentelor pe care consiliul de conducere le va supune oamenilor muncii în adunarea generală, cu privire la indicatorii cantitativi şi calitativi propuşi pentru 1985.

● BAZA TEHNICO-MATERIALĂ. Pe linia aprovizionării cu materii prime au fost perfectate deja contractele cu furnizorii interni pentru circa 65% din necesar — restul fiind în curs de rezolvare — şi s-au lansat fişele tehnice pentru import, din care mare parte în contrapartidă.

● DESFACEREA. Cererile formulate pînă acum de către beneficiari acoperă cam 70% din sarcinile pentru piaţa internă. Împreună cu întreprinderea de comerţ exterior a chimiei s-a stabilit fondul de marfă destinat livrărilor la exterior, din care aproximativ 70% constituie prelungiri ale contractelor cu clienţi deja tradiţionali. Restul vor fi produse noi care, în urma cercetărilor şi testărilor din acest an, au fost aduse la un nivel ridicat de calitate şi la condiţii de preţ competitive. De altfel, calitatea este un punct forte al întreprinderii : poliuretanul pentru piele artificială, substanţele farmaceutice ş.a. sînt pe deplin comparabile cu produse similare ale unor firme străine de renume. Gama sortimentală a „Sintofarm" mai cuprinde coloranţi organici pentru textile şi pielărie, albitori optici pentru produse celulozice şi textile, răşini epoxidice pentru vopsele anticorozive şi pentru uz electrotehnic, alte produse macromoleculare, agenţi chimici pentru acoperiri galvanice, pentru realizarea circuitelor integrate, adezivi pentru industria cauciucului, esenţe pentru produse cosmetice ş.a., pentru o bună parte dintre care industria noastră era, pînă nu de mult, tributară importului ; multe din ele sînt fabricate în exclusivitate aici, în această întreprindere care, mai mult ca oricînd în cele opt decenii de existenţă, este astăzi o neobosită promotoare a noului, a progresului tehnic în fabricaţia proprie şi în cea a utilizatorilor produselor sale (calitate demonstrată şi prin locul de frunte pe care îl ocupă în mişcarea de invenţii şi inovaţii). Tocmai de aceea, procentajul încă neacoperit din planul de producţie pe anul următor nu trezeşte îngrijorare, ci determină doar eforturi de finalizare a unor măsuri antamate din vreme.

● ASIGURAREA TEHNICĂ A FABRICAŢIEI. La mai puţin de un an de la începerea lucrărilor a fost pusă în funcţiune parţial, iar foarte curînd va putea lucra la capacitate o secţie complexă în instalaţiile căreia se vor obţine noi produse farmaceutice de uz uman şi veterinar şi alte produse de mic tonaj (un nou medicament cu spectru larg, realizat în colaborare cu Institutul de cercetări chimico-farmaceutice şi testat cu rezultate foarte bune, va fi lansat încă în acest an). Trimestrul în curs va marca asimilarea a încă două produse de sinteză fină destinate fabricaţiei de medicamente şi cosmetice ; au intrat deja în aplicare tehnologii reproiectate care reduc cu peste 15% costurile de producţie ale altor sortimente. Au avansat pînă în pragul fazei pilot cercetări pentru amine aromatice, pentru noi fungicide cu mare eficienţă în agricultură, pentru pigmenţi organici ce-şi vor găsi largi utilizări în industria maselor plastice, în cea textilă, în electronică, iar în curs de omologare se află coloranţi pentru vopsele de păr.

● FUNDAMENTAREA SPORULUI DE PRODUCTIVITATE. Inovarea, flexibilitatea tehnologică — realizată nu prin concepţia iniţială a instalaţiilor, ci prin concepţia asupra posibilităţilor de a le folosi cît mai versatil —, cheltuirea cu eficienţă ridicată a fondurilor de tehnică nouă, de modernizări şi dotări, calificarea înaltă şi polivalentă a personalului muncitor, creşterea accentuată a ponderii produselor cu valoare (ca utilitate şi ca preţ) ridicată au situat întreprinderea pe o curbă ascendentă a productivităţii, care asigură dublarea acestui indicator faţă de 1980, într-un termen considerabl mai scurt decît un deceniu. De pe acum el este, valoric, comparabil cu cel realizat în unele întreprinderi din industria electronică, ceea ce ne readuce la comparaţia de la începutul acestui articol.

Dar un asemenea curs nu se menţine în virtutea impulsului acumulat, el trebuie continuu alimentat prin identificarea şi fructificarea a noi resurse. Începute în anii trecuţi şi aflate în pragul completei finalizări, acţiunea de sistematizare a depozitelor, cea de alocare a unei destinaţii productive diverselor spaţii anexe dispersate, cea de trecere la transportul intern al lichidelor şi gazelor prin conducte de la recipienţi centralizaţi îşi vădesc efectele pe mai multe planuri (capacităţi suplimentare, economie de carburanţi), dar în primul rînd prin creşterea productivităţii muncii pe seama reducerii drastice, uneori pînă la eliminare, a operaţiilor auxiliare de manipulări-încărcări-descărcări, mari consumatoare de manoperă. Din fondul de tehnică nouă va fi finanţată modernizarea a 4 instalaţii, rezultînd sporuri de producţie, de productivitate, de calitate, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă (e cazul să notăm, în legătură cu acest ultim aspect, că în fabrică au fost rezolvate aproape în totalitate eşapările de gaze toxice în atmosferă, prin instalaţii de neutralizare, ceea ce face ca prezenţa unei industrii chimice în vecinătatea unui cartier dens populat să nu fie resimţită ca un inconvenient ecologic, iar în incintă să se poată respira în voie (cu restricţia firească şi legală la adresa fumătorilor).

ÎN ANSAMBLU, programele de măsuri din acest an — cuprinzătoare, concrete şi realizate cu strictеţe — au avut, în principal, în vedere efectele din 1985 şi din perioada următoare. În aceeaşi logică, proiectul programului unitar de măsuri pentru noul an cuprinde prioritar acţiuni fundamentale ce vizează cincinalul viitor, plus unele intervenţii, mai puţin laborioase, pentru acordarea deplină la cerinţele sarcinilor curente.

Oricît ar fi însă de minuţioasă această pregătire, ea tot mai lasă loc pentru iniţiative, pentru perfecţionări. Este ceea ce se aşteaptă de la apropiata adunare generală, ceea ce îi va conferi eficienţă, ceea ce va evidenţia o dată mai mult înflăcărarea revoluţionară cu care chimiştii de la „Sintofarm" întîmpină Congresul partidului.

Adrian RUSU

Un model de analiză a modificării structurii investițiilor pe stadii de dezvoltare economică

EFECTUÎND O INCURSIUNE în istoria gîndirii economice, se constată, ca reflectare a progresului economic înregistrat de-a lungul timpului, o serie de modificări ale locului și rolului diferiților factori în procesul creșterii economice. Astfel, după o perioadă îndelungată în care resursele naturale au constituit factorul determinant al dezvoltării economice a unei națiuni, urmează, îndeosebi datorită dezvoltării rapide a industriei prelucrătoare și a afirmării revoluției tehnico-științifice, o perioadă de sporire a rolului acumulării de capital și al progresului tehnic în economie. În prezent, în teoria și practica economică, în urma dereglărilor de pe piața mondială a materiilor prime și energetice și apariției perspectivelor de epuizare a unor resurse naturale, se constată sporirea rolului resurselor. De asemenea, în condițiile noilor structuri economice, tehnologice și științifice se înregistrează un proces de reconsiderare a vechilor clasificări și definiri ale factorilor de producție, de introducere a unor noi categorii economice și de lărgire a sferei de cuprindere a altora. Concomitent, analiza structurii factorilor de producție își mută centrul de greutate de la factorii clasici, cu un grad redus de mobilitate, la cei care prezintă o mobilitate crescîndă și un grad relativ ridicat de adaptabilitate la cererile diferitelor industrii [1]).

Ca urmare a reinterpretării rolului factorilor de producție este necesar ca în activitatea economică să fie luat în considerare, într-o măsură sporită, efectul propagat, în spațiu și în timp, (este vorba de spațiul economic și timpul economic), al investițiilor. Astfel, în ultima vreme, a început, din ce în ce mai des, să fie folosită categoria **investiția totală**, formată din **investițiile tangibile** — cuprinzînd cheltuielile pentru construcții, bunuri de folosință îndelungată, acumulare de fonduri fixe, sporirea rezervelor de resurse naturale și cheltuielile legate de creșterea copiilor pînă la vîrsta încadrării în muncă — și **investițiile intangibile** — cuprinzînd cheltuielile efectuate pentru sectoarele de cercetare-dezvoltare, pentru educație și calificare, pentru sănătate și pentru schimbarea locului de muncă pentru toți cei afectați de urmările restructurărilor din economie.

[1]) A. Iancu, „Schimburile economice internaționale", Editura științifică și enciclopedică, București, 1983

Din analiza corelației dintre eficiența investițiilor și nivelul de dezvoltare economică, efectuată pe baza datelor statistice pentru un anumit an și pentru un mare număr de țări, se constată că unui nivel scăzut de dezvoltare îi corespund, în general, randamente ale investițiilor superioare, iar pe măsură ce se înaintează pe frontul industrializării, eficiența investițiilor are tendința de scădere. În continuare, avansîndu-se pe făgașul dezvoltării economice, se ajunge la o stare aproape staționară a randamentului investițiilor, după care, începînd de la un anumit stadiu de dezvoltare economică, randamentul începe din nou să crească [2]).

Totodată, analiza evoluției pe termen lung a economiilor naționale arată că pe măsura trecerii de la stadiile inferioare de dezvoltare economică la cele superioare se produc importante schimbări în structura investițiilor. Unul dintre aspectele esențiale ale acestor schimbări îl constituie modificarea raportului dintre investițiile tangibile și investițiile intangibile [3]). Astfel, pentru țările în curs de dezvoltare, se manifestă ca tendință generală creșterea raportului dintre investițiile tangibile și cele intangibile. Aceasta se datorește faptului că investițiile sînt, în general, îndreptate mai întîi spre atragerea celor mai abundente resurse interne în circuitul economic (care se realizează prin dezvoltarea industriei extractive, unor ramuri ale agriculturii, industriei ușoare și alimentare), iar apoi, pe măsura sporirii posibilităților de acumulare, spre dezvoltarea bazei tehnico-materiale (care se realizează prin dezvoltarea unor ramuri ale industriei, ca : energetica, metalurgia, construcțiile de mașini, chimia de bază, precum și trecerea la exploatarea unor resurse minerale în condiții mai grele de zăcămînt și cu un conținut mai redus de substanțe utile). De la un anumit nivel de dezvoltare economică se constată însă o schimbare a sensului de evoluție a raportului dintre investițiile tangibile și cele intangibile, ca urmare a importanței pe care o dobîndesc în procesul de creștere economică activități ca : cercetarea științifică, învățămîntul, ocrotirea sănătății.

În continuare, ne propunem să construim un model care să faciliteze explicarea evoluției economice stadiale, pornind de la modificarea raportului dintre investițiile tangibile și cele intangibile și influența acesteia asupra dinamicii eficienței economice a investițiilor.

În modelarea macroeconomică s-a constatat, pe baza datelor empirice, că există situații în care o schimbare foarte mică (infinitezimală) a datelor inițiale (de intrare) poate provoca schimbări foarte mari în evoluția sistemului. De aceea, utilizarea metodelor deterministe este, deseori, inadecvată. În astfel de situații este indicată folosirea unor tehnici de modelare care derivă din teoria dinamicii calitative [4]). Teoria stabilității structurale, derivată din aceea a dinamicii calitative oferă posibilități noi de abordare a problemei modelării structurilor mari evolutive. Această teorie reprezintă modelarea fenomenelor cu schimbări discontinue în comportare, rezultate din schimbări continue ale parametrilor. Sistemele sînt caracterizate printr-o funcție continuă, de tip potențial, iar stările de echilibru se înregistrează pentru valorile minime ale acestei funcții. Numărul stărilor de echilibru și parametrii de comportare (variabile rapide) specifici lor se modifică în funcție de valorile parametrilor de control (variabile lente) [5]).

Faptul, demonstrat empiric, că depășirea anumitor praguri ale raportului dintre investițiile tangibile și cele intangibile provoacă modificări foarte mari ale eficienței economice conduce, în mod intuitiv, la un model al teoriei stabilității structurale pentru explicarea evoluției eficienței investițiilor pe diferite stadii de dezvoltare economică.

Cerința de bază pentru ca evoluția unui sistem să poată fi descrisă (modelată) cu ajutorul teoriei stabilității structurale este existența unei anumite funcții de tip potențial V(x ; m) astfel

[2]) A. Iancu, „Creșterea economică și resursele naturale", Editura politică, București, 1975

[3]) Unii economiști, interpretînd investițiile prin prisma rezultatelor directe asupra producției materiale, împart investițiile în productive și neproductive

[4]) R. Thorn, „Stabilité structurelle et morphogenèse, Essai d'une théorie générale des modèles", Readings, Massachusetts, W.A. Benjamin, Advanced Book, Program, 1972 ; G. Ribeill, „Théorie des catastrophes de Thorn : une illustration économique. METRA nr. 2. 1975

[5]) E. C. Zeman, „Catastrophe Theory", în Sci. Am. nr. 234 (4), 1976 ; A. E. R. Woodcock, T. Poston, „Geometrical Study of the Elementary Catastrophes", Springer Verlag. 1974 ; I. Purica, „Un model al revoluției științifico-tehnice în cadrul teoriei matematice a catastrofelor", în : „Procese revoluționare în știință și tehnică și dezvoltarea societății", Editura politică, București, 1980

încît pentru m fixat, V(x ; m) este minimizată atunci cînd sistemul evoluează. Unde x reprezintă variabila rapidă, iar m variabila lentă. Deşi cerinţa apare, la prima vedere, ca foarte restrictivă, ea este atenuată de faptul că nu este obligatoriu să se cunoască explicit ce este şi ce reprezintă funcţia V — aceasta fiind una dintre caracteristicile cele mai importante ale teoriei stabilităţii structurale. V (x ; m) poate fi concepută ca o funcţie potenţial, o funcţie cost, o funcţie entropie, o funcţie de probabilitate sau luată drept o funcţie Lyapunov a setului de ecuaţii care descriu sistemul.

Existenţa lui V(x ; m)[6]) face ca pentru m fixat sistemul să evolueze către anumite stări de echilibru. Important este de a găsi schimbările în comportarea sistemului atunci cînd se modifică m.

Aceasta se realizează prin minimizarea lui V, rezultînd ecuaţia suprafeţei de potenţial

$$\frac{\partial V}{\partial x} = f(x; m) = 0.$$

În cazul nostru, avînd în vedere că dimensiunea spaţiului variabilelor lente (m) este unu, am ales funcţia

$$f(x ; m) = -(x^3 - x + m).$$

Ecuaţia diferenţială care descrie evoluţia stărilor este

$$\dot{x} = -(x^3 - x + m).$$

Prin urmare funcţia de potenţial V va avea expresia :

$$V(x; m) = -\frac{x^4}{4} + \frac{x^2}{2} - mx,$$

iar ecuaţia suprafeţei de potenţial va fi :

$$\frac{\partial V}{\partial x} = -(x^3 - x + m) = 0.$$

Această ultimă ecuaţie ne va ajuta să explicăm evoluţia stadială a diferitelor economii naţionale, pe de o parte, şi să determinăm influenţa modificării structurii investiţiilor asupra eficienţei economice, pe de altă parte.

Pentru a evita interpretarea economică a semnului minus ataşat eficienţei investiţiilor şi raportului dintre cele două categorii de investiţii (tangibile şi intangibile) şi pentru a amplifica diferenţa dintre vitezele de variaţie ale variabilelor rapidă (x) şi lentă (m) am efectuat substituţiile : $x = \ln \beta$ şi $m = \lg R$. Unde β reprezintă eficienţa investiţiilor (calculată ca raport între sporul venitului naţional şi volumul total al investiţiilor), R reprezintă raportul dintre volumul investiţiilor tangibile şi cel al investiţiilor intangibile, iar ln şi lg reprezintă logaritmul natural şi, respectiv, cel zecimal. Reprezentarea grafică a corelaţiei dintre evoluţia eficienţei economice a investiţiilor în funcţie de modificarea structurii lor pe cele două categorii (tangibile şi intangibile) se prezintă în figură.

[6]) Sînt două căi (complementare) posibile : a) — se dispune de informaţie directă despre existenţa unei traiectorii care conduce la echilibru pentru x ; b) — se cunoaşte că traiectoriile evoluează spre stări de echilibru, ceea ce implică existenţa lui V (x ; m). Se deduce uşor că în cazul prezentului studiu a fost utilizată cea de-a doua cale.

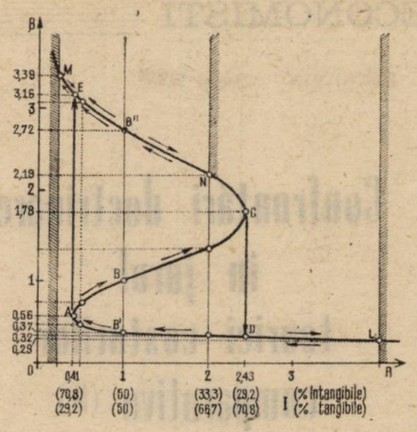

Cu ajutorul acestui grafic se pot desprinde principalele etape ale procesului general de dezvoltare economică, precum şi caracterizarea lor. În funcţie de scopul analizei se pot separa, în cadrul etapelor, diferite subetape. De asemenea, se obţin informaţii cu privire la limitele între care se poate modifica structura investiţiilor şi efectele economice ale depăşirii acestora. Astfel, economiile în curs de dezvoltare evoluează pe traiectoria de la punctul A la punctul B în perioada demarării şi de la B la C în perioada avîntului economic (primul avînt). Scăderea bruscă a eficienţei de la C la D într-o perioadă relativ scurtă de timp (cîţiva ani), raportată la perioada îndelungată în care se realizează procesul de dezvoltare economică, are semnificaţia unor transformări calitative care fac tranziţia spre o economie cu nivel mediu de dezvoltare. Acumularea cantitativă (fonduri tangibile) poate continua, pe o perioadă — reprezentată de evoluţia de la D şi L —, şi după perioada de tranziţie. Punctul L are semnificaţia unei limite de siguranţă, care dacă este depăşită poate avea urmări asupra echilibrului economic. Economiile cu nivel mediu de dezvoltare evoluează, la început lent, de la D la B', şi apoi din ce în ce mai rapid (al doilea avînt), de la B' la A. În această etapă acumulările de fonduri tangibile încep să fie devansate de către cele de fonduri intangibile. Posibilitatea unei astfel de economii de a atinge un anumit prag al raportului dintre investiţiile tangibile şi cele intangibile, deci posibilitatea de a realiza o anumită structură a investiţiilor, conduce la saltul de la A la E, care are semnificaţia trecerii la un nivel superior de dezvoltare economică. Economiile dezvoltate evoluează alternativ de la E la M şi de la E la N. Punctele M şi N au semnificaţia unor limite de siguranţă, depăşirea lui M putînd conduce la perturbări ale echilibrului economic, iar a lui N la scăderea relativ rapidă a eficienţei de la C la D.

Avînd în vedere că evoluţia eficienţei economice a investiţiilor este influenţată şi de alţi factori, modelul se poate dezvolta prin adăugarea altor parametri de comandă (de exemplu rata acumulării).

Deşi modelele calitative ale sistemelor dinamice se limitează la sisteme de tip gradient, depinzînd de maximum 4 parametri de comandă (deci în clasa problemelor cu puţini parametri ai sistemului care poate fi controlat), totuşi ele sînt instrumente eficace de investigare, cu care pot fi cercetate fenomene pentru care nu pot fi elaborate modele concrete şi de altfel nici nu pot fi investigate analitic. Un model sondă, derivat din teoria stabilităţii structurale, poate fi adesea elaborat, acolo unde înainte nu se întrevedea această posibilitate. Fiind global, el ia naştere în situaţii în care evenimente noi pot atrage sistemul într-o conjunctură neexplorată. Fiind calitativ, el devine un ghid de analiză şi operare într-o lume a cărei natură ne este încă neclară, în unele privinţe[7]).

Desigur, modelul prezentat şi determinările efectuate pe baza lui pot fi supuse, pe bună dreptate, la numeroase observaţii. Precizăm că rezultatele calculelor efectuate, care au stat la baza întocmirii graficului, au numai un caracter exemplificativ. Pentru aplicaţii practice este necesară introducerea în ecuaţiile prezentate a unor coeficienţi care trebuie determinaţi prin metode statistice. Aceasta este însă o altă problemă. Aici dorim doar să arătăm că, de multe ori, se uită că importanţa matematicii rezidă nu în caracterul ei cantitativ, ci în cel simbolic. Modelul îl construim pentru structură şi funcţiune, nu pentru substanţă, iată de ce împărtăşim părerea că modelul este principalul „instrument de speculaţie" ştiinţifică. Prin urmare, avem posibilitatea de a spori gradul de abstracţie al ideilor noastre fundamentale, de a mări puterea simbolurilor noastre şi de a extinde teoriile noastre asupra unui nou şi tot mai larg cîmp de experienţe. Avînd un caracter formal, simbolurile pot fi „umplute" cu diverse sensuri, adică interpretate în termenii unei realităţi în veşnică schimbare, iar un simbol, cu cît este „mai abstract", cu atît este mai largă seria sensurilor ce-i pot fi atribuite. Un exemplu se impune în acest sens. Sub impulsul descoperirii geometriilor neeuclidiene s-a adoptat ideea că axiomele sînt libere să contrazică aparenţa evidentă a simţurilor. Această victorie a gîndirii „abstracte" asupra bunului simţ a fost hotărîtoare pentru fizică. Aşa cum a arătat Einstein, metoda axiomatică în geometrie a făcut posibilă critica concepţiei clasice a spaţiului anterioară teoriei relativităţii. Fizicienii au învăţat să lucreze cu spaţiul neeuclidian cu patru dimensiuni, înţelegînd că intuirea directă a noţiunii de spaţiu sau a oricărei alte cantităţi are un caracter de falsă necesitate[8]).

Lucian ALBU

[7]) D. Rand, „Catastrophes and economic models", în : „Systèmes dynamiques et modèles économiques, Paris, Edition du CNRS, 1977 ; F. Stănciulescu, „Dinamica sistemelor mari", Editura Academiei R.S. România, 1982 ; I. Popescu, „Eficienţa economică a sistemelor de producţie", Editura tehnică, Bucureşti, 1979

[8]) E. H. Hutten, „Ideile fundamentale ale fizicii", Editura enciclopedică română, Bucureşti, 1970

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

Confruntări doctrinare în jurul teoriei costurilor comparative (IV)

P.A. SAMUELSON găsea că „defectul, poate cel mai serios, al legii avantajelor comparate constă în aceea că ea se bazează pe ipoteze statice"[1]). Că acesta-i un defect, nu încape îndoială, dar nu cel mai serios. El s-a dovedit remediabil prin introducerea de ipoteze dinamice de către economiștii zilelor noastre. Cel mai important defect îl constituie faptul că economiștii neoclasici au rupt substanța reală — muncile naționale ce se schimbă între țări — de avantajele comparate care sînt legate de costurile factorilor, apreciate în termeni de sacrificiu pe care îl fac posesorii lor (cum a procedat A. Marshall), de utilitate marginală (cum a făcut școala austriacă a lui K. Menger sau cea de la Lausanne a lui L. Walras), de productivitatea marginală (cum a procedat J.B. Clark și adepții săi). Aceleași teorii păcătuiesc prin extinderea mecanică a avantajelor diviziunii interne a muncii asupra celei internaționale. În cazul din urmă se confruntă economii naționale, cu structuri și niveluri diferite, iar legea valorii acționează în moduri diferite față de acțiunea pe plan intern. Însuși comportamentul legii avantajelor comparate este influențat de legea cererii și ofertei ca formă de manifestare a legii valorii ce acționa pe baza relațiilor de producție capitaliste cînd economia mondială era dominată de capital.

Construită pe ipoteze abstracte — ale lui homo oeconomicus, ale concurenței perfecte, ale identificării schimbului de activități din condițiile capitalismului cu cel al micii producții de mărfuri — teoria neoclasică a școlilor amintite a intrat în vădită contradicție cu realitățile dominației monopolurilor, ale noilor practici, inclusiv cele ale protecționismului imperialist, cu starea de criză generală în care a intrat capitalismul după primul război mondial. Tocmai de aceea, cum remarca P.A. Samuelson, „nu trebuie să ne surprindă că această concepție a fost vîndută ca la tarabă în timpul marii crize din 1929—1933"[2]). Faptul că teoria neoclasică a avantajelor comparative a devenit mai apoi la modă, cunoscînd o seamă de modificări, se datorește în bună măsură împrejurării că, în acest domeniu, „revoluția keynesiană" nu a adus ceva substanțial și important; apoi, revenirea respectivă nu este legată atît de concepția care stă la baza ei, cît de elementele utile conținute în tehnicile de urmărire și comparare a costurilor, de apreciere a eficienței comerțului exterior (privită prin prisma valorilor de schimb și a cîștigului imediat) și de orientarea lui în funcție de interesele autovalorificării capitalului. Pe măsura schimbării condițiilor, la elementele existente s-au adăugat altele noi, anume în această latură înregistrîndu-se progrese mai importante și nu atît în concepția care stă la baza teoriilor avantajelor relative. Trăind într-o lume de tranziție — în care diviziunea internațională a muncii se adîncește și leagă țările lumii într-un circuit economic mondial unic, indiferent de orînduirile lor sociale, iar comerțul, cooperarea și colaborarea se intensifică — este firesc ca elementele utile ale teoriei costurilor comparative în variantele actuale să fie cunoscute și folosite în desfășurarea, realizarea relațiilor economice internaționale. Nu trebuie scăpat din vedere că, prin natura lor, aceste teorii, **ca teorii,** tind să justifice și să perpetueze o ordine economică internațională care favorizează țările bogate.

În noul stadiu în care a intrat economia lumii după primul război mondial, Heckscher[3]) și Ohlin[4]) — economiști ai Suediei, țară mică dar industrializată, dezvoltată și ancorată în circuitul economic mondial, căutîndu-și în ordinea economică existentă schimburi internaționale cît mai avantajoase — au restructurat teoria neoclasică de așa manieră încît în compararea avantajelor să se aibă mai mult în vedere gradul de înzestrare a țărilor cu factori de producție și implicațiile comerțului exterior asupra acestui domeniu. Ea a devenit o teorie a înzestrării natiunilor cu factori de producție, bazată pe teorema Heckscher-Ohlin numită și teorema egalizării prețurilor factorilor de producție. Conform teoremei, o țară tinde să se specializeze în activități, produse și servicii (pe care apoi să le exporte, după satisfacerea propriilor trebuințe), în funcție de abundența și ieftinătatea factorilor de producție — capital, muncă, resurse naturale — de care dispune. Țările tind să importe produse și servicii ale acelor activități care la ele ar solicita cheltuieli mari din factorii relativi rari și scumpi. Cei doi autori au căutat să arate cum condițiile factorilor de producție din fiecare țară influențează specializarea lor, inclusiv diviziunea internațională a muncii, și cum comerțul internațional realizează un fel de compensare reciprocă a factorilor de producție inegal repartizați pe țări. Țările care dispun de factorul capital din abundență transferă o parte din acest avantaj țărilor care dispun din belșug de factorul muncă sau resurse naturale și invers. În practică s-a dovedit că țările dezvoltate, care dispun de mult capital, chiar și de surplusuri relative, își mențin avantajele de partea lor prin produsele industrial-prelucrate și exportate la prețuri mari; în plus, preiau o parte și din avantajele țărilor înapoiate posesoare de forță de muncă și resurse naturale abundente. Avantaje suplimentare sînt atrase de partea lor prin exportul de capital. Prin mecanismele respective, acumulîndu-se prioritar avantaje de partea unor țări și privindu-le pe altele de ele, se

FIȘE

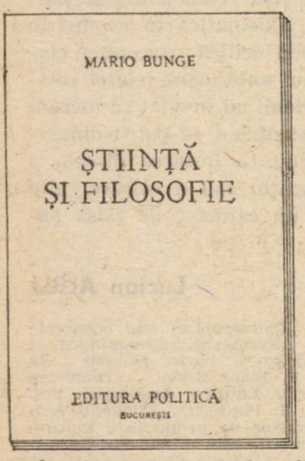

● *În ultima vreme a devenit tot mai evidentă utilitatea studiilor de filosofie și logică a științei pentru domenii specifice ale cercetării, inclusiv pentru cercetarea economică. În esență, elaborarea unei „metateorii științifice" aspiră spre realizarea unității logice a cunoașterii umane în general, spre realizarea „științei unice". Unui asemenea scop îi este consacrată și lucrarea publicată la* EDITURA POLITICĂ *în colecția* Idei contemporane *sub titlul „Știință și filosofie" a cunoscutului filosof* Mario Bunge. *Din perspectiva științelor economice, elaborările filosofului de origine argentiniană, care prezintă un interes deosebit, sînt concentrate în capitolele „Filosofia științelor sociale" și „Filosofia tehnologică". Din optica autorului, filosofia științei ajută la reformularea conceptelor de legi sociale și legi economice, la elaborarea și consolidarea unui sistem teoretic coerent și deschis schimbărilor din activitatea practică ș.a. În ce privește realitatea tehnologică, M.B. apreciază că tehnologia, privită sistemic, are incidențe nu numai în plan practic, ci și la nivelul cunoașterii în general, al reformulării unor legități ale progresului economico-social.*

Întreprinderile mici

● *Dezvoltarea întreprinderilor mici reprezintă un obiectiv important al politicii economice promovate în R.S.F. Iugoslavia, se arată în articolul* „Razvoj male privrede" *(Dezvoltarea întreprinderilor mici) publicat în numărul din iunie a.c. al revistei* TRZISTE. NOVAC. CAPITAL. *Ideile urmărite se află în concordanță, pe de o parte, cu realitatea economiei acestei țări — întreprinderile mici sînt distribuite în întreaga structură economică și ele au un profil mixt, de stat și particular; pe de altă parte, sînt evaluate funcțiile importante pe care aceste unități urmează să le îndeplinească: testarea eficienței anumitor tehnologii, sisteme organizatorice sau tipuri de activități. Dezvoltarea mai accelerată a întreprinderilor mici necesită, după cum se arată în studiu, înlăturarea unor obstacole de natură administrativ-financiară sau metodologică. Astfel, se constată o capacitate investițională redusă a acestora precum și o ineficientă adaptare la factorii de risc. Totodată, se subliniază în articol, apare necesară elucidareaa a cel puțin două aspecte de politică*

alimentează decalajele, subdezvoltarea unor ţări se află în umbra dezvoltării altor ţări.

Conform teoremei egalizării preţurilor factorilor de producţie, deosebirile între producţiile naţionale ar fi determinate de: a) înzestrarea diferenţiată cu factori de producţie ; b) nevoile de satisfăcut neconcordante cu posibilităţile oferite de factorii de producţie de care dispune fiecare ţară ; c) insuficienţa elasticităţii factorilor de producţie chiar în condiţiile libertăţii absolute a concurenţei pe piaţa mondială. Dezvoltările aduse teoriei factorilor de producţie şi avantajelor relative de către Heckscher şi Ohlin ar consta în faptul că au arătat cum libera circulaţie a braţelor de muncă şi a capitalurilor între ţări ar tinde să egalizeze costurile factorilor. Mai mult chiar, prin dezvoltarea comerţului între ţări diferit înzestrate cu factori de producţie, ei consideră că egalizarea costurilor de producţie ar avea loc indirect, prin fluxurile de mărfuri, fără deplasări directe de capital sau de forţă de muncă dintr-o ţară în alta.

Testarea teoremei Heckscher-Ohlin pe bază de date şi fapte reale a demonstrat însă că realităţile prezintă atîtea excepţii încît „regula" nu se confirmă. De exemplu, schimburile intense de mărfuri dintre S.U.A., ţările Pieţei comune şi Japonia, toate dezvoltate industrial, nu au dus la egalizarea costurilor factorului uman, respectiv a salariilor. Diferenţele de salarii dintre S.U.A. şi Japonia sînt de 5:1. Cu atît mai mult această teoremă a fost pusă sub semnul întrebării, în condiţiile analizei schimburilor dintre ţările dezvoltate şi cele în curs de dezvoltare — tot mai numeroase şi cu participare crescîndă în comerţul internaţional, după cel de-al doilea război mondial. Testarea făcută de W. Leontief pe cazul comerţului S.U.A. cu alte ţări ale lumii a condus la constatări contrarii, la un adevărat paradox. „Paradoxul Leontief" scoate în evidenţă faptul că S.U.A., care dispun de factorul capital din abundenţă, iar mai puţin de factorul muncă, exportă totuşi în străinătate mărfuri şi servicii în care munca este factorul principal.

Prin teorema Heckscher-Ohlin s-a evidenţiat doar o oarecare tendinţă de egalizare a costurilor factorilor de producţie. Stolper şi Samuelson au încercat să formuleze noi argumente prin care să demonstreze această tendinţă[5]). Şi ei au luat în analiză două mărfuri, încorporînd doi factori de producţie (muncă şi capital), care se schimbă între două ţări şi au ajuns la formularea teoremei egalizării depline a factorilor de producţie. Demonstraţia teoremei are două părţi : prima este consacrată demonstrării faptului că prin comerţul internaţional se ajunge la scăderea preţului relativ al mărfii în producerea căreia este folosit relativ intensiv factorul deficitar al producţiei ; a doua parte este subordonată demonstrării faptului că scăderea acestui preţ relativ atrage după sine scăderea preţului factorului deficitar pentru toate mărfurile în care este întrebuinţat. Dar, şi în acest caz, raţionamentele sînt infirmate de numeroase date şi fapte de viaţă. Pentru a „salva" teorema s-a recurs la introducerea a numeroase condiţionări ale modului cum ar trebui să se desfăşoare comerţul internaţional, ca şi la ipoteze simplificatoare. Printre acestea amintim pe cele care afirmă că : factorii de producţie sînt de calitate identică în toate ţările lumii; preferinţele consumatorilor sînt considerate factor exogen; în şi între ţări, cheltuielile de capital şi muncă sînt omogene; ori funcţiile de producţie pentru fiecare marfă, ca şi pentru toate, sînt omogene şi lineare, cu productivitatea marginală descrescîndă a fiecărui factor ; sub aspectul caracteristicilor funcţionale, al localizării şi al timpului de folosire, mărfurile produse şi vîndute sînt omogene ; sînt excluse produsele intermediare în sensul că producţia şi consumul unui produs nu le presupune pe ale altora ; imobilitatea factorilor este deplină, cum deplină este considerată şi libertatea comerţului între ţări. Printre carenţele grave ale teoremei Heckscher-Ohlin-Samuelson specialiştii au evidenţiat faptul că : ipotezele sînt atît de abstracte, încît o îndepărtează prea mult de mersul real al lucrurilor, de o realitate mult mai complexă ; se axează pe o concepţie statică, inadecvată înţelegerii schimbărilor care au loc în diviziunea internaţională a muncii, în structurile ţărilor dezvoltate şi mai ales ale celor în curs de dezvoltare, în care creşterea economică solicită, şi este însoţită de importante modificări structurale.

Nu salvează teorema nici reformularea de către Samuelson a principiului avantajelor comparate plecînd nu de la două ţări, ca Ricardo şi urmaşii săi, ci de la două mari regiuni, adevărate semicontinente, ca S.U.A. şi Europa occidentală. In noua formulare se spune : „dacă una din cele două regiuni este mai eficace decît alta, în termeni absoluţi, în ce priveşte producerea fiecăruia dintre bunuri, dacă fiecare din ele se specializează în producţiile pentru care se bucură de un avantaj comparativ (eficacitate relativă mai mare) schimburile între cele două regiuni vor fi profitabile pentru ambele. Recompensele reale ale factorilor de producţie vor spori în ambele zone". Dacă eventual am putea admite că lucrurile stau aşa în cazul specializării şi schimburilor între ţări industrial dezvoltate, cu totul altfel stau lucrurile atunci cînd este vorba de schimburi între ţări industrial dezvoltate (care-şi aproprie cea mai mare parte a avantajelor) şi ţări în curs de dezvoltare sau subdezvoltate, cărora li se lasă avantaje minime sau, în dese cazuri, dezavantaje. Această realitate pledează pentru schimbarea unghiurilor de abordare a costurilor comparative şi avantajelor relative.

Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

[1]) P. A. Samuelson, L'économique, tome 1, Paris, Armand Collin, 1972, p. 587.

[2]) Idem, p. 588

[3]) Eli F. Heckscher, The Effect of Foreign Trade on the Distribution of Income, în „Economisk Tidskrift", vol. 21/1919, republicat în „Reddings in the Theory of International Trade", Philadelphia, 1949.

[4]) Bertil Ohlin, Interregional and International Trade, Cambridge, 1933, republicat tot aici în 1967

[5]) W. F. Stolper, P. A. Samuelson, Protection and Real Wages în „Review of Economics and Statistics", november/1941, p. 58—73.

economică : a) în ce raporturi se află întreprinderile mici faţă de cele de talie mare ; b) dacă o întreprindere mică poate cunoaşte dezvoltări de potenţial în condiţii favorabile sau va rămîne permanent în cadrul unor limite prestabilite.

Capitalurile de risc

• *Dezvoltarea spectaculoasă a noilor tehnologii a impus treptat o nouă modalitate de organizare şi finanţare a activităţii economice. Este vorba, în esenţă, de stimularea înfiinţării de întreprinderi noi care să valorifice economic aceste tehnologii. Specificul acestor unităţi, apreciază* Marie-Jean Pasquette *în articolul „Comment séduir les «vertues capitalistes»" publicat în numărul 36/1984 al revistei* „L'USINE NOUVELLE" *constă în faptul că aceste întreprinderi prezintă un grad ridicat de risc al investiţiei. O asemenea constrîngere deosebit de severă pe fondul crizei economice a modelat şi noi reacţii din partea întreprinzătorilor. Potrivit opiniei exprimate de autoare, comportamentul investitorilor care se angajează în astfel de domenii este deja structurat în funcţie de anumite criterii care tind să fie consolidate în practica de zi cu zi. Astfel, primul element îl reprezintă selecţia persoanelor apte să desfăşoare activităţi de această natură, care solicită competenţă profesională dar şi flexibilitate ridicată. Un al doilea element îl constituie piaţa: unde şi cît se va putea vinde. În sfîrşit, se pune problema gamei de produse ce urmează a fi realizate, o credibilitate sporită avînd gamele de produse care să fie structural noi, bazate de inovaţie.*

Ce este calimetria ?

• *Prin însuşi titlul propus de autori —* „Ce este calimetria ?" *— lucrarea tipărită recent la* EDITURA TEHNICĂ *sub semnăturile lui* Al. Isaic-Maniu *şi* Viorel Gh. Vodă *îşi dezvăluie obiectivul şi publicul căruia i se adresează. O lucrare de iniţiere într-un domeniu relativ nou al cercetării economice, prezentată într-o vădită manieră de popularizare. Autorii apreciază că în prezent importanţa domeniului — evaluarea calităţii produselor şi înmulţirea metodelor de măsurare a acestor atribute desemnate prin termenul general de „calitate", au permis constituirea unei discipline aplicative de sine stătătoare ; este vorba despre calimetrie sau ştiinţa măsurării calităţii. Lucrarea îşi propune, deopotrivă, o prezentare a problematicii calităţii (istoria, metodologia etc.) şi sensibilizarea cititorului la o serie de aspecte de nuanţă care se conturează în acest domeniu al activităţii tehnico-economice. Paginile consacrate raportului dintre calitate şi preţ, precizării criteriilor de optimizare, costurilor calităţii etc. au tocmai rostul de a preciza cum sînt gîndite de specialişti o serie de probleme privitoare la calitatea produselor.*

FIŞE

Opţiuni în strategiile economice

Tendinţe în restructurarea siderurgiei occidentale

ÎNCEPÎND cu a doua jumătate a anilor '70, siderurgia ţărilor capitaliste dezvoltate este confruntată cu o criză de durată, de natură primordial structurală.

Transformările profunde prin care trece siderurgia ţărilor capitaliste dezvoltate sînt cauzate de o multitudine de factori, care ţin de noile tendinţe atît în sfera cererii de oţel, cît şi din domeniul ofertei de oţel pe plan mondial. Un prim factor determinant este ruptura produsă în evoluţia tradiţională a trendului consumului de oţel al ţărilor capitaliste dezvoltate, începînd cu a doua jumătate a anilor '70. Astfel, după majorarea cu 114% în perioada 1960—1973, consumul de oţel al ţărilor capitaliste dezvoltate a scăzut cu peste 30% în anii 1973—1983. Această modificare radicală în evoluţia consumului de oţel este rezultanta acţiunii mai multor factori, dintre care pot fi menţionaţi : încetinirea ritmurilor de creştere economică ; modificările în structura macroeconomică, respectiv creşterea ponderii serviciilor ; criza structurală, care la rîndul său a afectat o serie de ramuri mari consumatoare de oţel, ca de exemplu industria navală, industria de automobile, concomitent cu dinamica accentuată de creştere sub impactul revoluţiei tehnico-ştiinţifice a ramurilor tehnologiei de vîrf mici consumatoare de oţel ; concurenţa din partea înlocuitorilor şi îndeosebi a maselor plastice etc. Sugestive asupra concurenţei înlocuitorilor şi reducerii consumului specific de oţel într-una din marile ramuri consumatoare, respectiv industria de automobile, sînt rezultatele unui studiu întreprins de Economic Intelligence Unit — Marea Britanie (tabelul nr. 1). Semnificativă este şi tendinţa de scădere a intensităţii consumului de oţel (tone de oţel pe 1 milion dolari de P.I.B.) în ţările capitaliste dezvoltate. Astfel, în S.U.A. intensitatea consumului de oţel a scăzut în perioada 1970—1982 cu 50%, de la 93,9 la 45,8. Încetinirea creşterii economice anticipată pentru 1985 ar urma să ducă la continuarea tendinţei de scădere a nivelului acestui indicator. În schimb, în ţările în curs de dezvoltare intensitatea consumului este mult mai ridicată şi se va menţine sau chiar va creşte la începutul anilor '90, îndeosebi în ţările asiatice.

Alţi factori care au accentuat presiunile în direcţia restructurării siderurgiei capitaliste sînt prelungirea perioadei de recesiune a acestei ramuri pe perioada a aproximativ 4 ani, respectiv 1980—1983, precum şi impactul pe care cele două şocuri petroliere l-au avut asupra creşterii la circa 25—30% a cheltuielilor cu energia în structura cheltuielilor de producţie pentru realizarea unei tone de laminat finit.

Ca urmare a factorilor menţionaţi mai sus, industria siderurgică din ţările capitaliste dezvoltate este angrenată, începînd îndeosebi cu ultima parte a deceniului trecut, într-un proces complex de restructurare. Restructurarea siderurgiei capitaliste se poate defini ca un proces de transformări profunde care afectează aproape întreaga configuraţie a acestei ramuri, respectiv baza tehnologică, structura organizatorică, nivelul şi structura capacităţilor şi investiţiilor, programele de fabricaţie şi comercializare a produselor.

Tabelul nr 1

Modificări în tonajul materialelor folosite pentru producţia de automobile a Pieţei comune

— mii tone —

Materialul folosit	1970—72	1975—77	1980—82	Modificări în perioada 1970—72 1980—82 (în %)
Oţel	9 500	8 100	7 700	— 18,9
Fontă turnată	1 500	1 215	1 040	— 30,7
Mase plastice	150	225	515	+243,3
Aluminiu	230	270	360	+ 56,5

Sursa : Metal Bulletin Monthly, Marea Britanie, martie 1981, p. 63

O primă tendinţă în cadrul acestui proces este **restructurarea bazei tehnologice** sub impactul revoluţiei ştiinţifico-tehnice („Elementul cheie al restructurării industriei siderurgice rămîne însă înlocuirea echipamentului existent prin noile tehnologii", evidenţia profesorul W. Hogan la Conferinţa internaţională privind turnarea continuă ţinută la Linz în primăvara acestui an). Introducerea şi expansiunea unor procedee moderne de producţie au ca rezultat creşterea productivităţii, reducerea consumurilor materiale de energie şi creşterea nivelului calitativ al programelor de fabricaţie. Manifestarea revoluţiei ştiinţifico-tehnice în procesul de restructurare a siderurgiei capitaliste se concretizează sub o multitudine de aspecte, dintre care se evidenţiază îndeosebi extinderea accentuată a procedeului turnării continue, expansiunea puternică a minioţelăriilor, modificarea fundamentală a structurii producţiei de oţel pe procedee de elaborare, creşterea consecventă a gradului de automatizare (vezi caseta).

Tabelul nr. 2

Prognoza evoluţiei pe termen lung a consumului mondial de oţel

Grupe de ţări consumatoare	Consum în mil. tone 1980	1985	Ritm mediu anual de creştere în %
TOTAL MONDIAL	714,8	905,4	1,59
Ţări capitaliste industrializate	354,6	389,1	0,62
Ţări în curs de dezvoltare	101,6	186,5	4,13

Sursa : Metal Bulletin, Marea Britanie, 2 martie 1984, p. 27

Unul din obiectivele fundamentale ale restructurării este **reducerea consumurilor specifice de materiale şi energie,** siderurgia fiind o ramură energofagă, care absoarbe de la 5—6% din consumul naţional de energie al Franţei şi Suediei, pînă la 58% în cazul Luxemburgului. Atenţia s-a concentrat spre reducerea consumului şi costurilor energiei la produ-

Diversificarea activităţii întreprinderilor siderurgice

UNA din orientările de perspectivă care se conturează cu pregnanţă, în prezent, în dezvoltarea unei întreprinderi siderurgice este diversificarea activităţii. Această opţiune şi-a dovedit deja atuurile, atenuînd impactul negativ al crizei din siderurgie asupra firmelor care au acţionat mai demult în acest sens.

● *Conform noului program de dezvoltare pe termen mediu, respectiv pînă în 1987, elaborat recent de firma Kobe Steel din Japonia, care prevede o creştere anuală de 6% a cifrei de afaceri, ponderea diviziei de construcţii de maşini şi uzine va creşte de la 33% în prezent la 40% în 1987, ponderea oţelului în vînzările totale ale firmei reducîndu-se astfel de la 53% la 48%. Programul prevede, de asemenea, penetraţia mai puternică a firmei în sectoare ale tehnologiilor de vîrf, cum sînt roboţii şi semiconductorii.*

● *Un obiectiv prioritar al planului structural pus în aplicare de producătorul siderurgic Hoogovens — Olanda pe perioada 1982—85 este creşterea diversificării activităţii în alte domenii (instalaţii de protecţie a mediului, sisteme de automatizare industrială, acordarea de know-how şi consultanţă pentru proiecte energetice şi în domeniul industriei siderurgice) şi totodată expansiunea activităţilor de prelucrare ulterioară a oţelului (ţevi, sîrme şi articole din sîrmă, placarea produselor siderurgice etc.), astfel ca aceste două domenii să atingă 40% din cifra de afaceri în 1984, comparativ cu 35% în 1981.*

În anul 1983, în cadrul grupului industrial siderurgic Voest-Alpine — Austria, divizia de construcţii de capacităţi industriale a realizat 40% din totalul vînzărilor. Creată iniţial pentru valorificarea experienţei acumulate în domeniul convertizoarelor LD, divizia şi-a extins domeniul de activitate pentru întreaga gamă de uzine siderurgice : uzine de peletizare şi sinterizare, uzine de reducere directă, furnale, oţelării, laminoare, instalaţii de turnare continuă, uzine de feroaliaje, tehnologia cuptoarelor de topire cu plasmă.

cerea fontei, avînd în vedere că în această etapă a producției siderurgice se realizează circa 40—76% din consumul de energie al întregii ramuri. Deosebit de semnificativ este în acest sens reducerea consumului specific de energie în siderurgia Japoniei (tabelul nr. 3).

Restructurarea se realizează și pe multe alte căi, dintre care se pot menționa : închiderea capacităților excedentare și necompetitive și **concentrarea producției de oțel și laminate** în întreprinderile mai eficiente (în S.U.A. capacitatea de producere a oțelului a fost redusă cu 21 mil. tone în ultimii 3—4 ani, iar Comisia Pieței comune a cerut țărilor comunitare reduceri suplimentare de 8,3 milioane tone ale capacităților lor de laminate din oțel, care se adaugă reducerilor de capacități de 18,4 milioane tone deja adoptate și parțial realizate prin programele naționale) ; orientarea spre produsele care valorifică superior oțelul și care sînt în principal tablele și benzile laminate la rece, tablele acoperite, țevile din oțel (în anul 1982 aceste produse concentrau 44% din tonajul exportului de oțel al lumii capitaliste, comparativ cu 34% în 1974) și oțelurile speciale ; creșterea gradului de intervenție a statului capitalist.

Cadrul în care se desfășoară restructurarea diferă de la o țară la alta, pentru Europa occidentală fiind caracteristică abordarea acestui proces cu precădere la nivel național (prin programe siderurgice naționale sau pe principalele firme din sectorul de stat), în timp ce în S.U.A. și Japonia acest proces se efectuează în cazul unor programe la nivel de firmă. În același timp obiectivele restructurării prezintă elemente specifice de la o țară la alta sau de la o firmă la alta. Astfel, noul plan siderurgic național al Franței, anunțat în martie a.c., prevede ca siderurgia franceză să-și restabilească rentabilitatea în anul 1987 prin măsuri de modernizare, reduceri de capacități, investiții (de 15 miliarde fr. fr.) orientate cu precădere spre construirea de cuptoare electrice și prin măsuri de întărire a cooperării și specializării (între firmele Usinor și Sacilor, principalii producători siderurgici din această țară, care au creat în acest scop un comitet de coordonare al activității lor). Programele de restructurare ale siderurgiei belgo-luxemburgheze, adoptate la finele anului trecut, au ca element specific major încheierea unor acorduri de specializare pe 4 grupe de uzine și de produse laminate din oțel. În Australia programul de raționalizare lansat anul trecut, de principalul producător Broken Hill Prop, pe o perioadă de patru ani, prevede investiții de circa 800 mil. dolari australieni, alocate cu precădere modernizării furnalelor și convertizoarelor cu oxigen, punerii în funcțiune de noi instalații de turnare continuă, astfel încît să se atingă o productivitate anuală de 350 tone oțel/salariat. În Spania, restructurarea industriei siderurgice care se efectuează în baza programului-cadru de restructurare a industriei spaniole pus în aplicare începînd cu acest an pe perioada 1984—1986 prevede printre altele introducerea mai rapidă a progresului tehnic, prin punerea în funcțiune a trei noi instalații de turnare continuă și prin majorarea capacităților de recoacere și călire precum și expansiunea în continuare a exportului prin înființarea de societăți de marketing în străinătate. În Suedia programul de restructurare al firmei SAAB, rezultată prin fuziunea principalilor 3 producători de oțel carbon obișnuit, a fost deja realizat în perioada 1978—1983, obiectivul investițional central fiind sectorul de produse plate, inclusiv table acoperite.

Tabelul nr. 3

Reducerea consumului specific de energie în siderurgia Japoniei

Căi de reducere	U/M	1973	1981	Economia de energie în megacalorii pe tona de oțel	Reducerea consumului în %
TOTAL, din care :				730	13,4
Consumul de combustibil în furnale	kg/tonă fontă	498	487	85	1,6
Utilizarea gazului de convertizor	m^3/tonă de oțel	25	86	90	1,7
Consumul de energie în cuptoarele electrice	kWh/tonă de oțel	537	462	40	0,8
Ponderea turnării continue în producția de oțel	%	21	73	100	1,8
Consumul de combustibil în cuptoarele de încălzire	megacalorii/tonă	530	310	210	3,8
Utilizarea căldurii gazelor reziduale	%	0	2,6	140	2,6
Alte reduceri				65	

Sursa : Stahl und Eisen nr. 10/1983, p. 46

Segmente dinamice ale pieței oțelului

SPRE deosebire de evoluția de ansamblu a pieței capitaliste a oțelului, caracterizată în ultimii ani prin scăderea producției și consumului, o serie de subsectoare ale acesteia au o evoluție deosebit de dinamică și reprezintă elemente centrale ale restructurării. Dintre acestea se pot remarca :

● Procedeul turnării continue *care, în 1983, a deținut o pondere de 60% în producția nesocialistă de oțel comparativ cu 12% în 1973, experții contînd pe un procent de 80% în 1990. Turnarea continuă reprezintă o tehnologie cu adevărat revoluționară cu efecte deosebit de favorabile asupra reducerii costurilor de producție (cu 4—19%), reducerii consumului de energie (consumul de energie pentru reîncălzirea slebiurilor se reduce cu 85—90% în cazul laminării directe), ameliorării coeficientului de scoatere (în Japonia, în paralel cu creșterea ponderii turnării continue la 86% în 1983, coeficientului de scoatere a crescut la 90% și chiar peste 90%) și creșterii productivității muncii.*

● Procedeul elaborării oțelului în cuptoare electrice *a cărui pondere în producția nesocialistă de oțel a atins 27% în 1983, comparativ cu 17% la începutul anilor '70, experții prognozînd o pondere de 34% în anul 2000. Dintre numeroasele avantaje ale elaborării oțelului în cuptoare electrice se poate evidenția faptul că în acest caz în care se utilizează ca materie primă de bază fierul vechi, consumul de energie pe tona de oțel lingou este de numai 50%, față de procedeul de elaborare în proces cărbune — cocs — furnal — convertizoare cu suflare de oxigen.*

● *Legat de avantajele acestor două segmente dinamice menționate mai sus este procesul de* expansiune puternică a minioțelăriilor, *care reprezintă una din manifestările cele mai pregnante ale revoluției științifico-tehnice și ale procesului de restructurare din cadrul siderurgiei capitaliste. La începutul anilor '80, în lumea nesocialistă existau peste 300 minioțelării cu o capacitate de circa 75 milioane tone oțel, ceea ce reprezintă o majorare de peste 8 ori, comparativ cu capacitatea înregistrată în urmă cu 10 ani. Capacitatea concurențială a minioțelăriilor este asigurată de numeroase avantaje legate de investiția specifică redusă (de 5—6 ori mai mică decît în cazul unui combinat siderurgic integrat cu convertizoare de oxigen), de creșterea coeficientului de scoatere, reducerea consumului de energie, reducerea costurilor și îmbunătățirea calitativă a produselor laminate.*

● Tablele acoperite cu zinc și mase plastice *reprezintă (alături de țevile din oțel) unul din puținele segmente ale pieței capitaliste a oțelului care au rezistat mai bine crizei și au totodată un potențial major de creștere în anii '80. Unul din produsele laminate acoperite cu dinamică deosebit de accentuată de creștere este tabla Galvalume, capacitatea mondială urmînd să atingă 8 milioane tone în 1990, ceea ce reprezintă o creștere de 4 ori față de nivelul actual. Consumul acestor produse va fi stimulat de creșterea puternică a cererii de produse anticorozive din partea industriei de automobile, industriei construcțiilor și industriei bunurilor de consum de folosință îndelungată.*

N. NISTORESCU
I.E.M.

Perioadă incertă pentru companiile petroliere

O ANALIZĂ cuprinzătoare asupra situației și perspectivelor companiilor petroliere occidentale a fost recent dată publicității de banca Chase Manhattan. Principala concluzie a acestui studiu o constituie reducerea, în 1983, cu 35% a cheltuielilor efectuate de țările nesocialiste pentru explorarea și exploatarea rezervelor de țiței și gaze (vezi graficul). Această tendință constituie efectul combinat a doi factori, și anume reducerea costurilor de exploatare, în special în S.U.A., și reducerea activității companiilor petroliere, alarmate de eficiența redusă a investițiilor efectuate.

Deși principalele companii petroliere dispun de o uriașă putere financiară, încasările acestui sector s-au redus în 1983 cu 7%, iar profiturile au urmat aceeași tendință, cel puțin în cazul firmelor mici.

Redresarea sectorului este anticipată de specialiștii de la Chase ca fiind de proporții minore în acest an și în 1985—1986, numai ulterior așteptîndu-se un spor substanțial al profiturilor. La ritmurile actuale și preconizate în domeniul exploatării, în 1990 rezervele de țiței ale S.U.A. vor fi cu 22,5% mai reduse, iar ale Europei occidentale — cu 21% mai mici în 1990 față de 1983, fapt de natură să nu mai permită acestor țări să se mențină pe o poziție fermă față de O.P.E.C. în contextul unor negocieri viitoare asupra

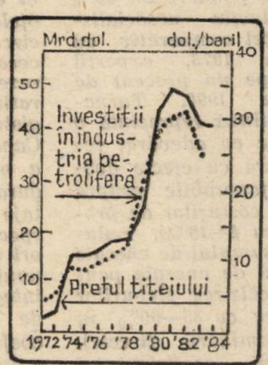

Sursa: Chase Manhattan Bank

prețurilor. Pe de altă parte, petrolul furnizat în prezent pieței de către Anglia și Norvegia acoperă deficitul de ofertă, astfel încît prețurile se pare că vor rămîne stabile în următorii cîțiva ani, afirmă Chase.

Între 1985 și 1990, cererea de petrol este așteptată să crească cu o rată de 1,4% pe an, fapt apreciat ca fiind de natură să permită Organizației țărilor exportatoare de petrol să-și sporească producția de la 17,5 mil. barili/zi în 1983 la 21,8 mil. barili/zi în 1990.

Din această prognoză rezultă că și în 1990 producția anticipată va fi încă sub capacitatea O.P.E.C. de 32 mil. barili/zi. În perspectiva încheierii războiului dintre Iran și Irak și — în condițiile ce vor fi astfel create — dacă Arabia Saudită va fi obligată să cedeze o parte din cota sa de producție țărilor O.P.E.C. cu venituri petroliere mai scăzute, producția Arabiei Saudite se va reduce de la 4,9 mil. barili/zi în 1983 la 4,3 mil. barili în 1990. Acest fapt va determina Arabia Saudită să-și reducă prețul la țițeiul livrat în vederea stimulării cererii.

Țările petroliere nemembre ale O.P.E.C. se presupune că își vor menține constantă producția pînă la nivelul anului 1990.

Toate aceste elemente îi duc pe specialiștii de la Chase la concluzia că în deceniul următor există condiții ca O.P.E.C. să-și sporească nu numai producția, ci și prețul țițeiului livrat la extern.

Programe de dezvoltare

NIGER: proiecte energetice și miniere

DUPĂ planul cincinal de dezvoltare pe perioada 1979—1983, Nigerul a trecut la realizarea unui program interimar de consolidare pentru anii 1984—1985, care prevede înfăptuirea unor proiecte de investiții în valoare de 162 miliarde franci C.F.A., din care sectorului de stat îi revin 128 miliarde fr. C.F.A.

Dependența în proporție de circa 50% de importul de energie electrică din Nigeria, precum și creșterea cererii interne de energie electrică într-un ritm mediu anual estimat la 10,2% în perioada 1983—1985 au determinat ca programul interimar să prevadă în continuare realizarea unor importante proiecte energetice: punerea în funcțiune a 2 generatoare Diesel cu o putere instalată de cîte 12 MW la Niamey; construirea unei centrale electrice de 2,2 MW la Zinder; extinderea centralelor electrice de la Maradi și Malbaga: realizarea rețelei de distribuție a energiei electrice în orașele Gaya, Say și Kolo și dezvoltarea rețelei în localitățile Goudel, Tahoua și Niamey; construirea liniei electrice Niamey — Say (50 km); interconectarea rețelei electrice din Nigeria cu Malbaja, Tahoua, Madama și Maradi. Un proiect de perspectivă, pentru care s-au întocmit studii detaliate de fezabilitate, este construirea la Kandaji a unui baraj și a unei hidrocentrale de 125 MW pe fluviul Niger.

Industria uraniului continuă să aibă o importanță deosebită pentru economia Nigerului, contribuția acestui sector fiind de 80% din încasările la export și de 7% la formarea produsului intern brut. Producția de uraniu urmează să fie extinsă prin punerea în funcțiune de către firma S.M.T.T. în zona Airlot a unei noi mine de uraniu cu o capacitate anuală de 1 800 t oxid de uraniu. De menționat că cele 2 societăți producătoare de uraniu din Niger, și anume Somair și Cominak, au în vedere realizarea în acest an a unei producții de 3 400 tone oxid de uraniu. Nigerul dispune, de asemenea, și de alte numeroase resurse minerale cu posibilități de valorificare. Astfel, explorările petroliere s-au soldat cu rezultate încurajatoare în special în zona dintre Agadem și granița cu Ciadul, în estul Nigerului, fapt care a determinat Banca Mondială să acorde un ajutor în scopul efectuării unor studii pentru evaluarea rezervelor, identificarea posibilităților de exploatare, precum și în scopul analizării posibilităților de construire a unor instalații de rafinare. Zăcăminte de cositor, minereu de fier și titan au fost descoperite la Iferouane, iar pînă la finele anului în curs va fi efectuat un studiu de fezabilitate asupra zăcămîntului de la Say, amplasat pe ambele maluri ale fluviului Niger și care dispune de rezerve estimate la 600 milioane tone minereu de fier. Se vor efectua, de asemenea, cercetări asupra zăcămintelor de fosfați care se apreciază că au rezerve de circa 70 milioane tone.

Dintre proiectele industriale se remarcă construirea la Malbaza a unei fabrici de ciment cu o capacitate anuală de 100 mii tone, realizarea unei capacități de prelucrare a aluminiului și altele. Planul interimar de dezvoltare prevede alocarea de către statul nigerian a unor fonduri importante pentru realizarea unor proiecte de dezvoltare rurală (43,4 miliarde C.F.A.) și dezvoltare a infrastructurii (42,8 miliarde C.F.A.).

N.N.

Dolarul S.U.A.: mișcări contradictorii

ÎN INTERVALUL 1—5 OCTOMBRIE a.c. cursul **dolarului S.U.A.** față de principalele valute occidentale a marcat o evoluție contradictorie, procesul de depreciere abruptă înregistrat în precedenta săptămînă fiind practic încheiat.

Momentele de slăbire a poziției dolarului din cursul intervalului analizat au fost atît de natură tehnică (lichidări de poziții constituite anterior prin cumpărări de dolari), ca de pildă în ziua de luni 1 octombrie a.c., cît și de natură fundamentală, legate de publicarea unor date relevînd o încetinire în continuare a activității economice în S.U.A. O acțiune defavorabilă asupra poziției dolarului pe piața internațională au exercitat și speculațiile legate de problemele întîmpinate de două mari bănci din S.U.A., speculații în mare parte înlăturate după publicarea datelor privind veniturile obținute de Manufacturers Hanover Trust Company în trimestrul III a.c. precum și cele privind provizioanele pentru împrumuturi proiectate de First Chicago Bank.

În intervalul analizat, dolarul S.U.A. a cunoscut și momente de revenire, dar presiunile în sens ascendent ale pieței asupra cursului acestei valute au fost în mare parte descurajate de experientele din precedenta săptămînă cînd băncile centrale au operat masive intervenții în sprijinul valutelor lor naționale. O influență favorabilă asupra poziției dolarului a exercitat atît atitudinea adoptată de unele bănci centrale europene (de exemplu, Banca Națională a Elveției consideră că în momentul actual o intervenție hotărîtă în direcția opririi tendinței de apreciere a cursului dolarului ar afecta mai mult economia

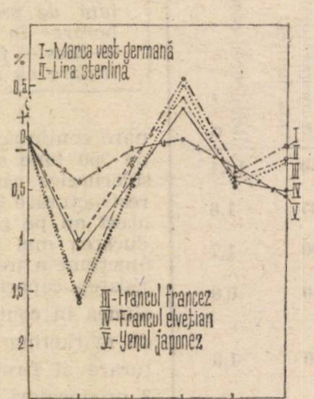

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 1—5 X; bază: 28 IX 1984

acestei țări decît menținerea la un nivel apreciat ca supraevaluat a cursului valutei S.U.A.) cît și de publicarea, la finele intervalului, a unor date evidențiind unele elemente favorabile în evoluția economiei Statelor Unite.

Asupra poziției valutelor vest-europene, în special a celor din cadrul S.M.E., o influență favorabilă a exercitat hotărîrea Cabinetului vest-german de a aboli taxa de 25% asupra dobînzilor plătite deținătorilor străini de obligațiuni vest-germane, ca și manifestarea intenției autorităților franceze de a introduce măsuri similare.

Cursurile principalelor valute occidentale față de dolar au cunoscut următoarea evoluție (se dau nivelurile din zilele de 28 septembrie și 5 octombrie a.c.): lira sterlină 1,2450 și 1,2425 dolari/liră, marca vest-germană 3,03 și 3,0325 mărci/dolar, francul elvețian 2,50 și 2,5125 franci/dolar, francul francez 9,29 și 9,31 franci / dolar, yenul japonez 245,50 și 246,75 yeni/dolar.

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele constituite pe termen de 6 luni, cotate în zilele de 28 septembrie și 5 octombrie 1984): eurodolari 11,625 și 11,6875%, euromărci vest-germane 6 și 6%, eurofranci elvețieni 5,25 și 5,1875%, eurolire sterline 10,75 și 10,75%.

Prețul aurului s-a situat la Londra la cel de al doilea fixing din ziua de 5 octombrie 1984 la 343,80 dolari/uncie, comparativ cu 343,75 dolari/uncie la cît se situase la ultimul fixing din săptămîna anterioară.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

R.F. GERMANIA

INTENSIFICAREA PRODUCȚIEI RAMURILOR DE VÎRF ALE INDUSTRIEI

ÎN ULTIMII doi ani, economia vest-germană a reușit să depășească recesiunea, intrînd într-un proces de relansare economică. (în 1983 produsul național brut a înregistrat o creștere de 1,3% față de 1982, iar pentru 1984 se estimează o creștere de 2,5%).

După o perioadă îndelungată în care exporturile au reprezentat principalul factor care a stimulat economia vest-germană, procesele de restructurare și modernizare a structurilor industriale și a proceselor tehnologice aduc din nou pe primul plan investițiile, ca factor de bază în dezvoltarea viitoare a economiei.

Intensificarea într-un ritm susținut a activității investiționale are loc sub influența unei creșteri puternice, în ultimii doi ani, a cererii interne (de la —2,2% în 1982, la circa 2% în 1983). Volumul investițiilor s-a majorat cu 6% în anul 1983, față de o scădere de 4,5% în anul 1982, marea lor majoritate fiind orientate spre ramurile industriale de vîrf, care condiționează introducerea progresului tehnic și modernizarea economiei.

În ceea ce privește exporturile vest-germane, unul din factorii importanți care le-au susținut îl constituie ponderea, ridicată, în cadrul acestora, a produselor industriei prelucrătoare. În industria prelucrătoare, în perioada ultimilor 10 ani a avut loc o majorare a ponderii exporturilor în producția ramurii, de la 21,6%, în 1973, la circa 30% în 1983, iar în ramuri ca industria siderurgică, industria chimică și industria autoturismelor aceasta a atins 40%. R.F. Germania este, în prezent, cel mai mare furnizor de bunuri de investiții al țărilor occidentale industrializate, deținînd o pondere de 12,6% în importul acestor țări. De asemenea, ea este primul furnizor occidental de echipamente industriale pentru țările socialiste europene și al treilea ca importanță pentru țările membre ale OPEC și pentru celelalte țări în curs de dezvoltare.

Sector deosebit de dinamic al economiei, industria vest-germană a ajuns să dețină o pondere de 41% în P.N.B. al țării, iar produsele industriale asigură peste jumătate din totalul exporturilor (în special produsele industriei constructoare de mașini). Pe plan mondial industria vest-germană deține locuri de frunte în domenii ca : robotică industrială, autoturisme (sector din care exportă 57% din producție), instrumente specifice și aparatură electronică industrială. Ramurile industriale care se situează pe primul loc în economie, din punctul de vedere al modificării volumului producției, în ultimii ani, sînt : industria chimică, industria autovehiculelor, industria electronică și electrotehnică.

În industria electrotehnică și electronică vor fi alocate circa 500 milioane mărci vest-germane în vederea dezvoltării unor domenii cu tehnologie de vîrf ca de exemplu tehnologia memoriei microprocesoarelor. Se estimează că firmele electronice vest-germane vor investi pînă în 1988 peste 9 miliarde de mărci pentru activitatea de cercetare-dezvoltare din acest domeniu. În vederea intensificării în continuare a activității ramurilor cu tehnologie de vîrf s-a elaborat un program care prevede dezvoltarea cu prioritate a robotizării industriale, echipamentelor pentru prelucrarea datelor și informațiilor, echipamentelor periferice de minicalculatoare și a sistemelor de calculatoare.

Industria chimică este socotită unul dintre piloníi de bază ai industriei vest-germane, deținînd peste jumătate din totalul locurilor de muncă industriale. Volumul producției ramurii chimiei s-a majorat în 1983 cu 7,3% față de 1982. Pe termen lung, industria chimică vest-germană va fi supusă unor cerințe de reajustări structurale. De exemplu, în industria maselor plastice va fi necesară o reducere a capacității de producție a unor produse datorită concurenței exercitate de noii producători din țările în curs de dezvoltare. Aceste reduceri vor fi necesare și în cazul altor produse chimice cum ar fi : amoniacul și metanolul, dezvoltîndu-se în schimb chimia de sinteză fină și de mic tonaj. Industria chimică a alocat, în 1983, pentru activitatea de cercetare-dezvoltare, suma de 6,4 miliarde mărci vest-germane.

În vederea dezvoltării într-un ritm accelerat a economiei vest-germane în viitorii ani, guvernul federal și-a propus să orienteze politica sa economică spre ameliorarea, cu efecte durabile, a perspectivelor de utilizare a forței de muncă, prin crearea condițiilor adecvate unei înviorări a activității economice și intensificării procesului investițional, spre sporirea aportului bugetar public, pentru o nouă creștere economică și spre o politică fiscală astfel concepută încît să promoveze investițiile și inovațiile și să faciliteze progresul tehnic.

Relațiile economice dintre România și R.F. Germania s-au dezvoltat într-un ritm susținut, cunoscînd o largă diversificare structurală și o perfecționare a formelor de comerț și cooperare. Aceste relații au fost puternic stimulate de întreținerea unui dialog la nivel înalt, început prin vizita pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat-o în anul 1973 în R.F. Germania. Această țară a devenit, în ultimii 10 ani, principalul nostru partener comercial dintre țările capitaliste dezvoltate.

O evoluție ascendentă cunosc și raporturile de cooperare economică, industrială, științifică și tehnică. Activitatea de cooperare în producție s-a desfășurat cel mai intens în domeniile construcțiilor de mașini, siderurgiei, industriei chimice și industriei alimentare, concretizîndu-se în producerea de : excavatoare gigant și mașini de haldat, camioane, motoare navale și termice, războaie de țesut, mașini-unelte, mașini pentru prelucrarea lemnului, medicamente. Totodată, au fost identificate noi posibilități de cooperare economică în interes reciproc, pentru realizarea unor obiective economice în domeniul electrotehnicii și electronicii, industriei de medicamente și petrochimiei.

Cooperarea dintre România și R.F. Germania pe terțe piețe a luat amploare, din ce în ce mai mare, în ultimii ani, contribuind la intensificarea relațiilor economice dintre cele două țări.

În prezent, funcționează în R.F. Germania un număr de 6 societăți mixte de comercializare în domeniile chimiei, industriei ușoare, industriei alimentare și consulting, care contribuie la dezvoltarea și diversificarea exporturilor românești pe piața vest-germană. Din 1973 funcționează în România societatea mixtă pentru fabricarea și comercializarea reductoarelor navale Reșița-Renk S.A., care are rezultate bune, toate acestea contribuind la întărirea relațiilor comerciale și de cooperare între cele două țări. În prezent, se are în vedere constituirea unor noi societăți mixte, pentru comercializarea în principal a produselor industriei constructoare de mașini.

În acest context, apropiata vizită de stat pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, o va efectua în Republica Federală Germania, la invitația președintelui acestei țări, Richard von Weizsäcker, constituie prin ea însăși o expresie a bunelor relații dintre cele două țări. Opinia publică din țara noastră își exprimă încrederea că această întîlnire la nivelul cel mai înalt va constitui o nouă și importantă contribuție la lărgirea și diversificarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și R.F. Germania, la cauza păcii și înțelegerii dintre cele două țări și popoare.

Liliana RĂDULESCU
I.E.M.

Comisia Brundtland: Viitorul comun al omenirii

DUPĂ Comisia Brandt, orientată pe probleme Nord-Sud şi dezvoltare, după Comisia Palme — care şi-a concentrat activitatea asupra securităţii şi dezvoltării, o nouă organizaţie neguvernamentală, comisia Brundtland îşi propune să se ocupe de mediul înconjurător în perspectiva anului 2000. La cererea secretarului general al O.N.U., doamna Gro Harlem Brundtland, fost prim-ministru al Norvegiei, a preluat sarcina organizării acestei comisii în calitate de preşedinte, ca vice-preşedinte fiind numit Mansour Khalid, fost ministru al afacerilor externe al Egiptului. Comisia va trebui ca, pînă în 1986, să-şi definitiveze organizarea, urmînd să aibă un personal executiv de 15-20 persoane, cu legături directe în rîndul comunităţii ştiinţifice internaţionale, printre reprezentanţi ai vieţii publice, în organizaţiile neguvernamentale. Echilibrul regional Nord-Sud va fi menţinut prin prezenţa a cel puţin 50% din membri provenind din ţări în curs de dezvoltare.

Comisia şi-a stabilit ca obiectiv examinarea strategiilor de dezvoltare menite să asigure un mediu înconjurător acceptabil şi o creştere economică susţinută. Rolul său va consta în prezentarea, pe baza observaţiilor şi analizelor efectuate, de idei şi strategii în măsură să permită depăşirea obstacolelor în calea progresului multilateral al omenirii. În concepţia preşedintei Brundtland, este vital necesar ca prin mediu să se înţeleagă atît mediul înconjurător ca atare, cît şi mediul uman, indiferent de orînduire socială sau nivel de dezvoltare, interesele comune ale omenirii fiind acelea care vor da naştere şi soluţiilor viabile. Dacă după anii '70, — deşi apăruseră o serie de rapoarte alarmante asupra mediului — lumea se liniştise pe motiv că problemele nu ar fi chiar atît de grave, în prezent se constată — susţine H. Brundtland — o deteriorare accentuată sub diverse aspecte a mediului, cu posibile consecinţe deosebit de grave. Cu alte cuvinte, deşi priorităţile diferă, inclusiv ca urmare a măsurilor prompte din partea unor ţări şi guverne în anumite domenii specifice, semnalul de alarmă trebuie să fie la fel de puternic ca în urmă cu 10—15 ani. Fără îndoială că pentru rezolvarea acestor probleme un rol deosebit revine lumii industrializate care trebuie să acorde tot sprijinul — financiar, tehnologic şi în materie de cunoştinţe — ţărilor în curs de dezvoltare, pentru ca decalajele Nord-Sud să se restrîngă. După cum sublinia de altfel şi studiul american „Global 2000 Report", priorităţile de adaptări şi schimbări depăşesc răspunderea unei singure ţări, fiind necesară o activitate de colaborare şi cooperare de proporţii fără precedent. În acest spirit, comisa îşi va considera obiectivul ca fiind parte inseparabilă a preocupărilor pentru instaurarea unei noi ordini politice şi economice internaţionale.

Afirmînd că mediul este o problemă intrinsecă a dezvoltării economice şi sociale, cu adînci implicaţii politice, H. Brundtland consideră ca una din condiţiile ineluctabile ale viitorului crearea unui sistem de interdependenţe bazat pe securitate şi pe renunţarea la înarmare, pentru care se alocă în prezent prea multe resurse umane, economice şi tehnologice, în dauna altor domenii importante pentru omenire. O altă latură o constituie aspectele demografice, impactul planificării familiale trebuind să fie luat în considerare în relaţia sa cu mediul înconjurător. În sfîrşit, problemele direct legate de ceea ce ne-am obişnuit să denumim „mediul înconjurător" sînt de asemenea considerate de H. Brundtland ca elemente ale creşterii şi dezvoltării. De aici rezultă preocuparea crescîndă a naţiunilor pentru rezolvarea, prin înţelegeri sau acorduri regionale, prin angajamente naţionale, a unora din situaţiile cu implicaţii deosebit de periculoase pentru viitorul economic şi soeial al omenirii, cum sînt : poluarea industrială, ploile acide, despăduririle iraţionale, subţierea stratului de ozon, depozitarea deşeurilor radioactive etc.

Revine încă o dată, într-o măsură sporită, ţărilor industrializate obligaţia ca şi în acest domeniu să asigure transferul de tehnologii şi cunoştinţe necesare către ţările în curs de dezvoltare, într-o măsură care să asigure acţiuni şi rezolvări de fond în perspectivă.

Fără îndoială că, pentru sensibilizarea opiniei publice internaţionale, raportul „Viitorul comun" va fi un instrument util ; este însă necesar ca guvernele tuturor ţărilor să-şi asume responsabilităţi sporite referitor la conservarea mediului ca element al dezvoltării. Este de asemenea important ca Organizaţia Naţiunilor Unite să-şi asume în fapt obligaţii sporite pentru a determina răspunderea statelor ca membre ale comunităţii internaţionale.

În sfîrşit, o altă condiţie o constituie difuzarea largă a informaţiei pertinente, folosirea deplină a posibilităţilor pe care le oferă societatea informaţională, în scopul utilizării şi sporirii cunoştinţelor şi utilizarea tehnologiilor destinate ameliorării mediului înconjurător — consideră H. Brundtland.

Condiţii ale unei redresări economice viabile

„VOR TREBUI să treacă încă mulţi ani pînă cînd efectele grave generate de recesiunea mondială asupra ţărilor în curs de dezvoltare vor fi înlăturate" a declarat, recent, A. W. Clausen, preşedintele Băncii Mondiale. În discursul ţinut în faţa participanţilor la Forumul european de management, A. W. Clausen a afirmat că redresarea — aşa cum se conturează în prezent — nu va fi suficientă pentru a asigura ţărilor în curs de dezvoltare ritmuri de creştere comparabile cu cele din trecut. Potrivit datelor Băncii Mondiale, aceste ţări vor cunoaşte o creştere medie de 3—3,5% în 1984, faţă de 1% în 1983 şi mai puţin de 2% în 1982 ; în schimb, venitul pe locuitor nu va spori decît în termeni modeşti.

Preşedintele Băncii Mondiale consideră că sînt necesare, ca atare, eforturi concertate, în multiple domenii şi pe parcursul mai multor ani pentru a se ajunge la o anumită redresare a situaţiei ţărilor în curs de dezvoltare. În opinia sa, sub aspect economic se impun :

- *îmbunătăţiri în politica şi producţia industrială a ţărilor dezvoltate, esenţială fiind reducerea deficitelor lor bugetare, ca o condiţie pentru reducerea dobînzilor. Se impune, totodată, crearea cadrului necesar unor adaptări structurale pentru creşterea productivităţii muncii ;*
- *liberalizarea schimburilor internaţionale, afectate încă de tarife ridicate şi de proliferarea barierelor netarifare ;*
- *revitalizarea fluxurilor de capitaluri internaţionale. Potrivit datelor Băncii Mondiale, la sfîrşitul anului 1983 datoria totală a ţărilor în curs de dezvoltare se ridica la 810 miliarde dolari ; transferurile nete de împrumuturi particulare pe termen mediu şi lung au fost de cel puţin 21 miliarde dolari în 1983, dar — sublinia A. W. Clausen — pentru aceste ţări este mult prea împovărătoare sarcina de a rambursa atîţia bani ţărilor dezvoltate, în actualele condiţii. Pe de altă parte, volumul total al ajutorului public pentru dezvoltare a rămas constant : ţările care varsă fonduri Asociaţiei internaţionale pentru dezvoltare (A.I.D.) au convenit de comun acord asupra sumei de 9 miliarde dolari în intervalul viitorilor trei ani, sumă care este net inferioară înţelegerilor stabilite anterior cu prilejul ultimei reconstituiri a fondurilor A.I.D. ;*
- *îmbunătăţirea situaţiei economice a ţărilor în curs de dezvoltare. Criza dobînzilor înalte a determniat restrîngeri din partea multor ţări în ce priveşte importurile şi cheltuielile publice, închiderea unor capacităţi de producţie şi sporirea şomajului, a arătat preşedintele Băncii Mondiale, subliniind că aceste efecte vor mai putea avea urmări încă timp de un deceniu. Sprijinirea procesului de îmbunătăţire a situaţiei economice a lumii a treia, inclusiv a capacităţii lor de a atrage importuri, ar contribui la realizarea unor rate de creştere mai mari în ţările dezvoltate, cu efecte în lanţ favorabile asupra ţărilor rămase în urmă.*

Em. STANCU

GLOSAR

„Liability swaps"

PRACTICATE curent pe pieţele valutare, operaţiunile desemnate prin termenul „swaps" constau în tranzacţii de schimb sub formă de vînzări sau cumpărări de valută la vedere, legate de răscumpărări şi, respectiv, revînzări de valută la termen. Mecanismul mai recent apărut, purtînd denumirea de „liability swaps" prezintă particularităţi care îl deosebesc clar de această tehnică specifică schimbului valutar. Astfel, în timp ce operaţiunile obişnuite de „swap" se efectuează cu disponibilităţi în valută pe durate relativ scurte, pînă la un an, aşa-numitele „liability swaps" presupun tranzacţii cu angajamente în valută materializate în valori pe termene lungi, situate între 3 şi 7 ani. Şi, spre deosebire de forma standard în care se derulează un „swap" pe piaţa valutară, o tranzacţie „liability swap" este ajustată de fiecare dată potrivit cerinţelor celor implicaţi.

Gama tranzacţiilor respective este largă, procedîndu-se, spre exemplu, la schimbul la scadenţe îndepărtate al unor obligaţiuni emise cu dobînzi fixe, ori cu dobînzi variabile, dar în două valute diferite ; în alte cazuri, se procedează la schimbul unor titluri purtătoare de dobînzi variabile contra altor tipuri de titluri, cu dobînzi fixe, libelate în aceeaşi monedă sau în diferite monede.

Scopul acestui gen de operaţiuni este în ultimă analiză de a se obţine cîştig din diferenţele de dobînzi dintre pieţele financiare. Pentru ilustrare se poate lua cazul unei societăţi din R.F. Germania, avînd un „rating" de prim rang, care este în căutare de fonduri în dolari pe termen lung, concomitent cu o societate din S.U.A., prezentînd un „rating" identic, aflată în căutare de fonduri în mărci, de asemenea pe termen lung. Ambele entităţi constată că nu vor avea de suportat o marjă identică la dobînzi dacă apar concomitent pe una sau pe cealaltă dintre pieţele financiare, deoarece o societate străină chiar dacă este cotată la acelaşi nivel trebuie să suporte un cost mai ridicat datorită politicii autorităţilor care stimulează pe investitori să favorizeze debitorii naţionali. Aşadar, fiecare societate din exemplul nostru va dispune asupra celeilalte de un avantaj în ce priveşte marja la dobînzi pe piaţa financiară din ţara sa. Ca atare, va fi mai rentabil să se obţină fonduri în moneda şi pe piaţa naţională şi să fie apoi schimbate contra fonduri în moneda trebuitoare, de la un partener străin, ţinînd seama de costul mai redus ce revine decît dacă ar fi trebuit să fie mobilizate direct de pe piaţa financiară din străinătate.

Rostul operaţiunilor de „liability swaps" decurge din segmentarea pieţelor de capital care rezultă din zona geografică, legislaţia naţională, diferitele tipuri de investitori, formele de informare, condiţiile specifice la un moment dat.

Pentru investitori asemenea schimburi de titluri nu incumbă nici un risc în plus, întrucît creanţa rămîne neschimbată asupra emitentului iniţial.

În ce priveşte pe partenerii la acest gen de „swap" apar, pe lîngă avantajele evidente din diferenţa de cost al creditului, şi riscuri legate de modificarea raporturilor de valoare dintre valutele folosite, împotriva cărora se apelează la tehnici uzuale de acoperire.

Deşi informaţiile privind operaţiunile amintite sînt limitate, multe tranzacţii avînd caracter confidenţial din raţiuni lesne de înţeles, intermediarii de pe piaţă apreciază că volumul lor total a ajuns în ultimii ani de ordinul zecilor de miliarde dolari.

Radu NEGREA

Drepturi speciale de tragere

Sorin Şerbănescu, Bucureşti — Între problemele legate de activitatea F.M.I. care fac de mai multă vreme obiectul divergenţelor între ţările în curs de dezvoltare şi cele dezvoltate şi care au fost dezbătute în contradictoriu şi la sesiunea din acest an a F.M.I.—B.I.RD., fără însă a se ajunge la o apropiere a punctelor de vedere, figurează şi aceea privind perspectivele drepturilor speciale de tragere (D.S.T.). Aceste instrumente au fost create în 1970 de F.M.I., ca un activ de rezervă internaţional, care să fie alocat ţărilor membre, ca supliment la rezervele existente. Ca şi în trecut, reprezentanţii ţărilor în curs de dezvoltare, inclusiv ţara noastră, au susţinut necesitatea unei noi emisiuni de D.S.T., în scopul creşterii lichidităţii internaţionale, ridicării acestor instrumente la rangul — statutar, de altfel — de principal activ de rezervă şi legării noilor emisiuni de finanţarea dezvoltării. Ca şi în trecut, propunerile referitoare la o emisiune substanţială de D.S.T. s-au lovit de adversitatea S.U.A. şi a altor state industrializate.

Dilema inflaţie-şomaj

Adrian Petrescu, Bucureşti. — Pe ansamblul principalelor şapte ţări occidentale industrializate (Anglia, Canada, Franţa, R. F. Germania, Italia, Japonia şi S.U.A.), evoluţia produsului intern brut, după 1966, a înregistrat trei faze descendente, urmate fiecare de o redresare, la cote însă mai scăzute decît cea precedentă, cea mai recentă fiind în curs. După cum rezultă din graficul alăturat, reprodus după ediţia 1984 a **Raportului asupra dezvoltării în lume,** publicat de Banca mondială, rata inflaţiei a urmat o tendinţă inversă celei a P.I.B., cu un decalaj de timp de circa un an. Astfel, în prezent se înregistrează cea de-a treia perioadă de diminuare a ritmului inflaţiei, de după 1970. În schimb, rata şomajului nu a cunoscut nici o scădere semnificativă în intervalul analizat, accentuîndu-se puternic în trei rînduri, pentru a depăşi în prezent 8%.

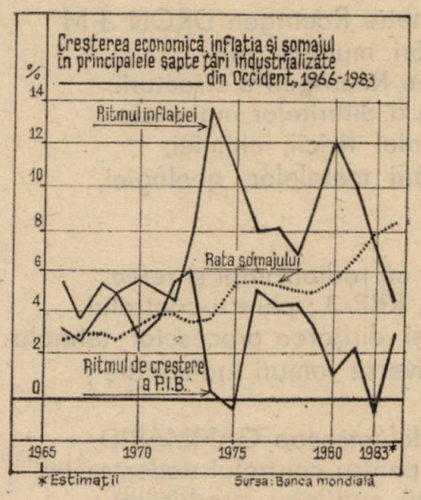

Deşi s-a redus la o cotă inferioară nivelului cel mai scăzut din ciclul precedent (care fusese de 7,1%), ritmul inflaţiei pe ansamblul ţărilor amintite rămîne încă deasupra ratei medii din anii '60, cu preţul triplării ratei şomajului, constată experţii Băncii mondiale.

Expoziţie agricolă

Mihai Patîncu, Cristian — La tradiţionala expoziţie agricolă desfăşurată timp de patru zile în vara acestui an în Anglia, la Stoneleigh, Warwickshire — una din cele mai importante manifestări de acest fel din lume — marele premiu a revenit unei vaci de lapte de rasă British Holstein. Rasa Holstein este nu numai cea mai veche (cunoscută încă din Evul Mediu), dar în prezent şi cea mai răspîndită rasă din ţările dezvoltate. Vaca premiată (vezi imaginea), în vîrstă de cinci ani, a produs în 305 zile 12 970 kg de lapte, cu 4% grăsime. De notat că este totuşi pentru prima dată cînd o vacă de rasă Holstein obţine marele premiu la Stoneleigh.

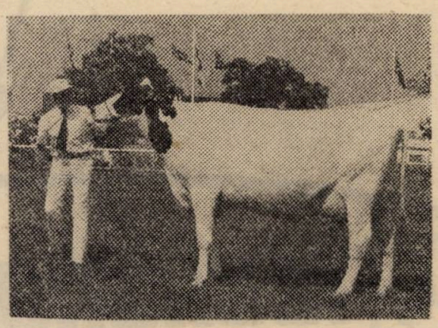

La expoziţie au fost prezentate peste 1 200 vaci de lapte aparţinînd la 25 de rase diferite şi cîteva mii de alte animale, soiuri de plante de mare randament, precum şi ultimele tipuri de maşini agricole. Un aspect nou la ediţia din acest an a fost prezenţa maşinilor agricole echipate exclusiv pentru a lucra în zonele aride ale globului.

Turism

Cornelia Droc, Bucureşti — Dificultăţile economice din ultimii ani din principalele ţări occidentale emiţătoare de turişti au avut ca efect scăderea duratei sejurului acestora peste hotare şi mai ales recurgerea frecventă la modalităţi de cazare mai ieftine (camping, rulote). Totodată s-a intensificat concurenţa pe piaţa turistică internaţională, în sensul unei exigenţe sporite faţă de calitatea serviciilor oferite la un anumit tarif.

Spre sfîrşitul anului trecut, înviorarea activităţii economice a început să se resimtă pozitiv şi în domeniul turismului internaţional. Ca urmare, pe ansamblul ţărilor membre ale O.C.D.E. volumul încasărilor din turismul internaţional a sporit în 1983 cu 4%, reflectînd majorarea accentuată a acestora în Europa (care a compensat creşterea deficitelor balanţelor turistice ale S.U.A., Japoniei şi ale altor ţări dezvoltate din zona Pacificului). De pildă, în Iugoslavia, numărul turiştilor a sporit anul trecut cu 4,6%, iar încasările cu 18,5% (în termeni reali, adică excluzînd influenţa inflaţiei şi a variaţiilor de curs în raport cu dolarul). În cazul Marii Britanii, încasările de pe urma turismului intern (1,9 miliarde lire sterline) şi internaţional (1,6 miliarde) din primul semestru a.c. prevestesc un „an record" în acest domeniu. Aşa cum sublinia Michael Montague, preşedintele Consiliului britanic al turismului, citat de **London Press Service,** „aceste cifre subliniază faptul că turismul este una din importantele industrii de creştere ale ţării şi un furnizor major de locuri de muncă" ; el releva că în turism se vor crea în Anglia, în următorii cinci ani, cel puţin 250 000 de noi locuri de muncă.

Puternica depreciere a cursului dolarului din ulmul an — releva la rîndul său publicaţia **L'Observateur de l'O.C.D.E.** (septembrie 1984) — a contribuit la sporirea cu 3% în 1983 a numărului turiştilor americani peste hotare, paralel cu majorarea deficitului balanţei turistice a Americii de Nord (la 4.1 miliarde dolari în 1983).

Întreprinderea unională de comerț exterior
„TECHSNABEXPORT"

prezintă

LA TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI

în perioada 11 — 21 octombrie 1984

— Difractometre Roentgen DRON 3 M cu utilizări multiple în cercetarea Roentgen a structurii cristaline a diferitelor materiale în domeniul fizicii, chimiei, comportării metalelor, geologiei, biologiei ;

— Agregate cu radioizotopi și relee RRPVZ-1, RRP-3 ; pentru controlul automat și dirijarea proceselor tehnologice în diverse ramuri industriale ;

— Gamma-defectoscop GAMMARID 170/400 pentru controlul nedestructiv al calității sudurilor produselor industriale ;

— Spectrometre de masă pentru analiza chimică și analiza gazelor reziduale în sisteme cu vid ;

— Aparatură Roentgen pentru analiza spectrală ;

Vă invităm să vizitați expoziția întreprinderii TECHSNABEXPORT în cadrului pavilionului U.

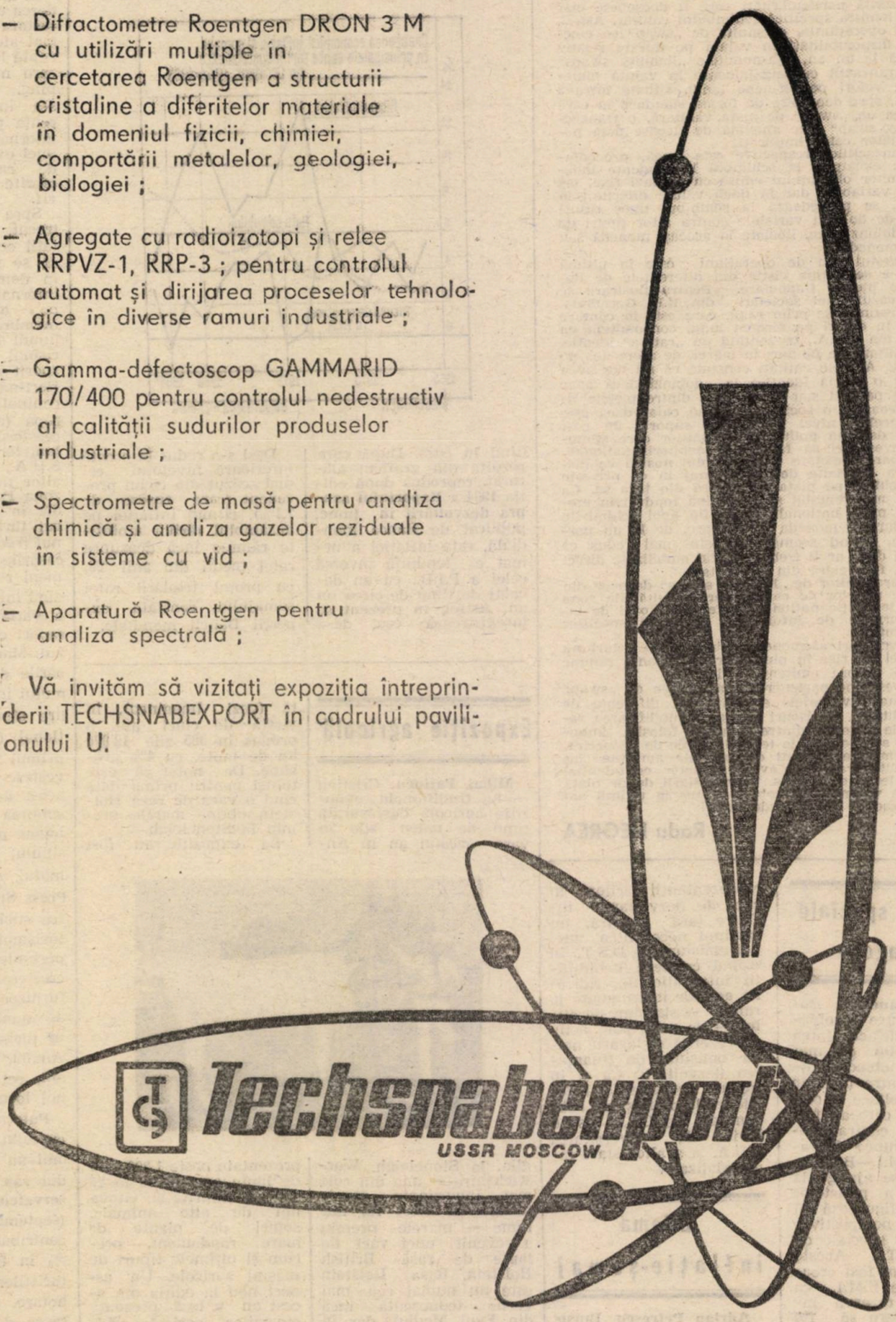

OSCILOGRAFE DE ÎNALTĂ FRECVENȚĂ
S 1-97, S 1-104, S 1-91/1
În standul intreprinderii sovietice de comerț exterior
MASHPRIBORINTORG
PARTICIPANTĂ LA TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI

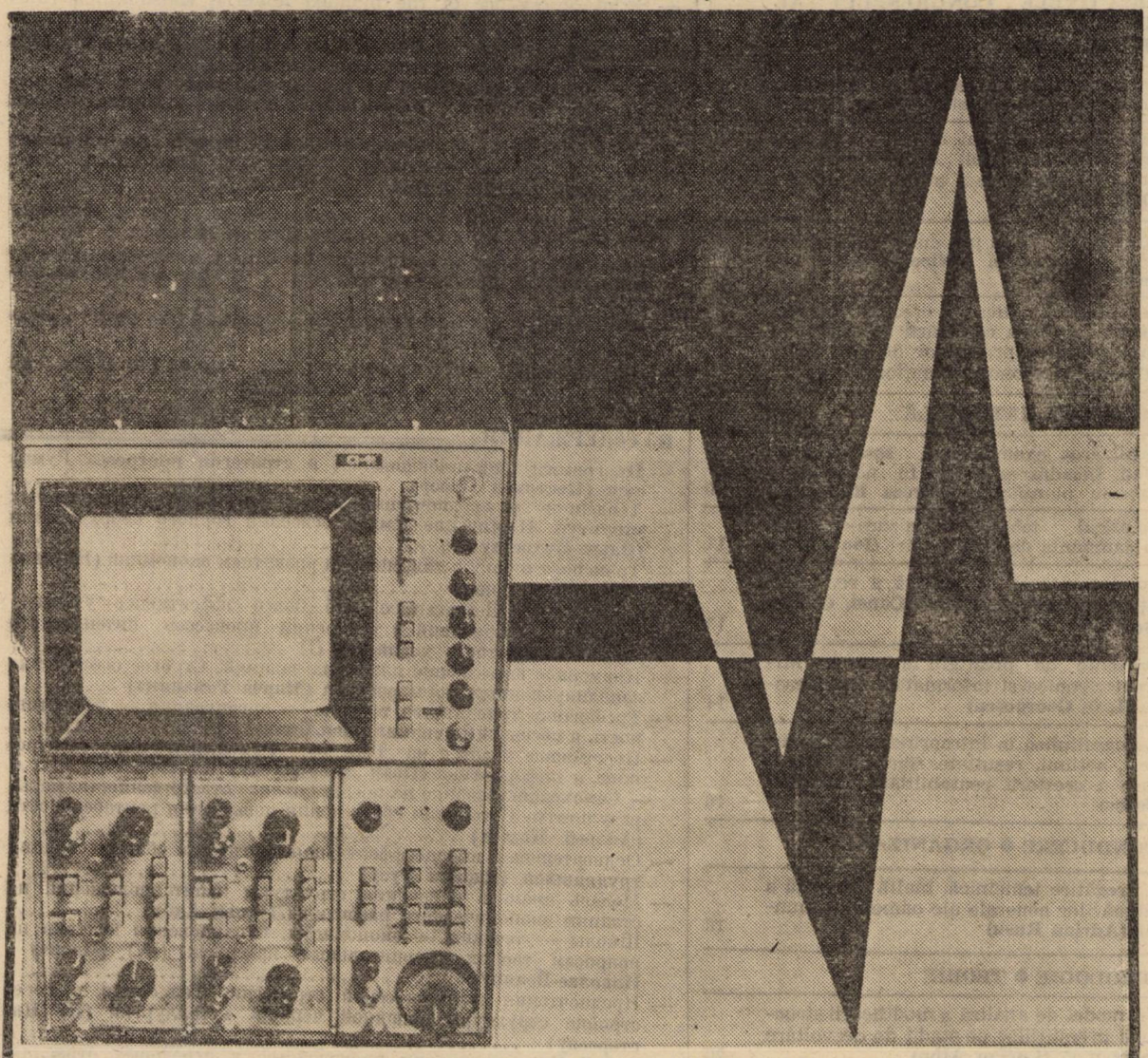

vor fi expuse oscilografe de înaltă frecvență :

S1-97 — aparatul cu acțiunea cea mai rapidă din grupa oscilografelor universale. Banda de transmisie — 0 — 0,350 MHz, viteza de imprimare — 2 000 km/sec.

S1-104 — oscilograf cu două canale și bandă lată destinat observației vizuale și măsurării parametrilor semnalelor electrice în gama de frecvență — 0 — 500 MHz

S1-91/1 — oscilograf cu blocuri de schimb, cu indicarea schimbărilor de mărimi la tuburile catodice. Banda de transmisie 0 — 0,100 MHz

In cadrul expoziției MASHPRIBORINTORG sînt prezentate și alte tipuri de oscilografe și produse din nomenclatorul de export al intreprinderii

MASHPRIBORINTORG

Reprezentanții intreprinderii vor sta la dispoziția dumneavoastră cu informații complete, vă vor oferi material documentar și publicitar.

Expoziția MASHPRIBORINTORG se află în pavilionul U

PUBLICOM

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 41 din 12 octombrie 1984

DIRECTIVELE CONGRESULUI AL XIII-LEA — VAST PROGRAM DE DEZVOLTARE

— Programele de investiții în strategia progresului României **(Costinel Lazăr)** 1

— Tendințe și opțiuni în modernizarea structurii industriei. Accelerarea ritmului de asimilare a utilajelor miniere **(Olga Mihăescu)** 3

— Transporturile, în pas cu evoluția dinamică a economiei **(Nicolae Stere, Ion Roșu)** 5

— Dezbatere. Implicarea efectivă, cu eficiență sporită a cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale (I) 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Încadrarea strictă în normele de consum planificate **(Mircea Romaniță)** 9

— Tripticul tehnică-organizare-eficiență în campania de însămînțări **(Ion Bianu)** 11

— Fundamentarea riguroasă a rentabilității produselor agricole **(Const. C. Cojocaru)** 13

— Prezențe de prestigiu la TIB '84. Microelectronica și informatica românească **(Ioan Georgescu)** 14

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Surse de asigurare a creșterii rentabilității **(Andrei Cozoș)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Pregătire temeinică, înaltă eficiență a adunărilor generale ale oamenilor muncii **(Adrian Rusu)** 18

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Un model de analiză a modificării structurii investițiilor pe stadii de dezvoltare economică **(Lucian Albu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Confruntări doctrinare în jurul teoriei costurilor comparative (IV) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Opțiuni în strategiile economice. Tendințe în restructurarea siderurgiei occidentale **(N. Nistorescu)** 24

— Tendințe — conjuncturi 26

— R.F. Germania. Intensificarea producției ramurilor de vîrf ale industriei **(Liliana Rădulescu)** 27

— Forumul dezvoltării 28

— Curier 29

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— Investment programmes in the strategy of Romania's progress **(Costinel Lazăr)** 1

— Trends and choice for the modernization of the industrial structure. Mining equipments assimilated at a higher rate **(Olga Mihăescu)** 3

— Transportations : keeping pace with the dynamic evolution of the economy **(Nicolae Stere, Ion Roșu)** 5

— Increased efficiency and effective implication of the scientific research in the stimulation of the processes of intensive development of the national economy (I). A debate 6

— Strict observance of the planned material consumption rates **(Mircea Romaniță)** 9

— Some implications of the relation technology-organization-efficiency in the sowing campaign **(Ion Bianu)** 11

— Prestigious participation at the International Fair Bucharest '84. The Romanian microelectronics and informatics **(Ioan Georgescu)** 14

— Some sources to secure the rentability growth **(Andrei Cozoș)** 16

— Workers' general assemblies ; thorough preparation, high efficiency **(Adrian Rusu)** 18

— Changes in the structure of investments on stages of economic development. An analysis model **(Lucian Albu)** 20

— Schools ● trends ● economists. Doctrinary confrontations over the theory of the comparative costs (IV) **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 22

— Some trends in the restructuring process of the western siderurgy **(N. Nistorescu)** 24

— The Federal Republic of Germany. High rate output of the high technology branches **(Liliana Rădulescu)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Программы капиталовложений в стратегии прогресса Румынии **(Костинел Лазэр)** 1

— Тенденции и предпочтения в модернизации промышленных структур. Повышение темпов освоения горного оборудования **(Ольга Михэеску)** 3

— Транспорт в ногу с динамичным развитием экономики **(Николае Стере, Ион Рошу)** 5

— Обсуждение. Действенное, всё более эффективное участие научных исследований в ускорении процессов интенсивного развития народного хозяйства (I) 6

— Примерное выполнение плановых заданий. Строгое соблюдение запланированных норм расхода **(Мирча Романицэ)** 9

— Требование триединства техника — организация — эффективность в посевной кампании **(Ион Биану)** 11

— Престижное участие на TIB '84. Румынская микроэлектроника и информатика **(Иоан Джорджеску)** 14

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Источники обеспечения повышения рентабельности **(Андрей Козош)** 16

— Основательная, высокоэффективная подготовка общих собраний трудящихся **(Адриан Русу)** 18

— Модель анализа изменения структуры капиталовложений по стадиям экономического развития **(Лучиан Албу)** 20

— Школы — течения — экономисты. Столкновения доктрин по вопросам теории сравнительных издержек (IV) **(Иванчу Николае-Вэляну)** 22

— Предпочтения экономической стратегии. Тенденции в перестройке структуры западной черной металлургии **(Н. Нистореску)** 24

— Ф.Р.Г Интенсификация производства в передовых отраслях промышленности **(Лилиана Рэдулеску)** 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

Mobila, cărțile, tablourile, spațiile greu accesibile, pardoseala, covorul, mocheta, tapițeriile, îmbrăcămintea groasă, toate acestea pot fi curățate de praf în mod rapid utilizînd unul dintre noile tipuri de aspiratoare : AP 20 S și AP 10.

Designul și gama de accesorii pe care le prezintă aceste moderne aspiratoare de praf satisfac cele mai exigente cerințe ale cumpărătorilor.

AP 20 S și AP 10 practice și utile în orice gospodărie !

Le găsiți în comerțul de stat, la magazinele și raioanele specializate în desfacerea produselor metalo-chimice.

Caracteristici :

- putere de absorbție mărită : 500 și respectiv 600 W ;
- permit refularea verticală a aerului, înlăturînd astfel posibilitatea de împrăștiere a prafului de pe suprafețele încă necurățate ;
- se manevrează ușor datorită celor două roți, plus roata pivotantă ;
- se poate utiliza priza de alimentare cu tensiune fără împămîntare, aspiratoarele fiind construite în clasa a doua de protecție ;

Accesorii :

- perie complexă pentru curățarea suprafețelor plane ;
- perie triunghiulară pentru biblioteci, mobilă etc. ;
- duză îngustă pentru calorifere, spații greu accesibile ;
- duză lată pentru tapițerii, îmbrăcăminte groasă ;
- sac-colector de hîrtie-filtru (3 bucăți) ;

Piese de rezervă :

- 4 saci de hîrtie-filtru ;
- 2 perii de cărbune.

Aspiratorul de praf AP 10 mai dispune de un indicator de umplere a sacului.

Termenul de garanție pentru aspiratoarele AP 20 S și AP 10 este de un an de la data cumpărării.

Prețul aspiratorului AP 20 S este de 950 lei, iar al aspiratorului AP 10 este de 1 300 lei.

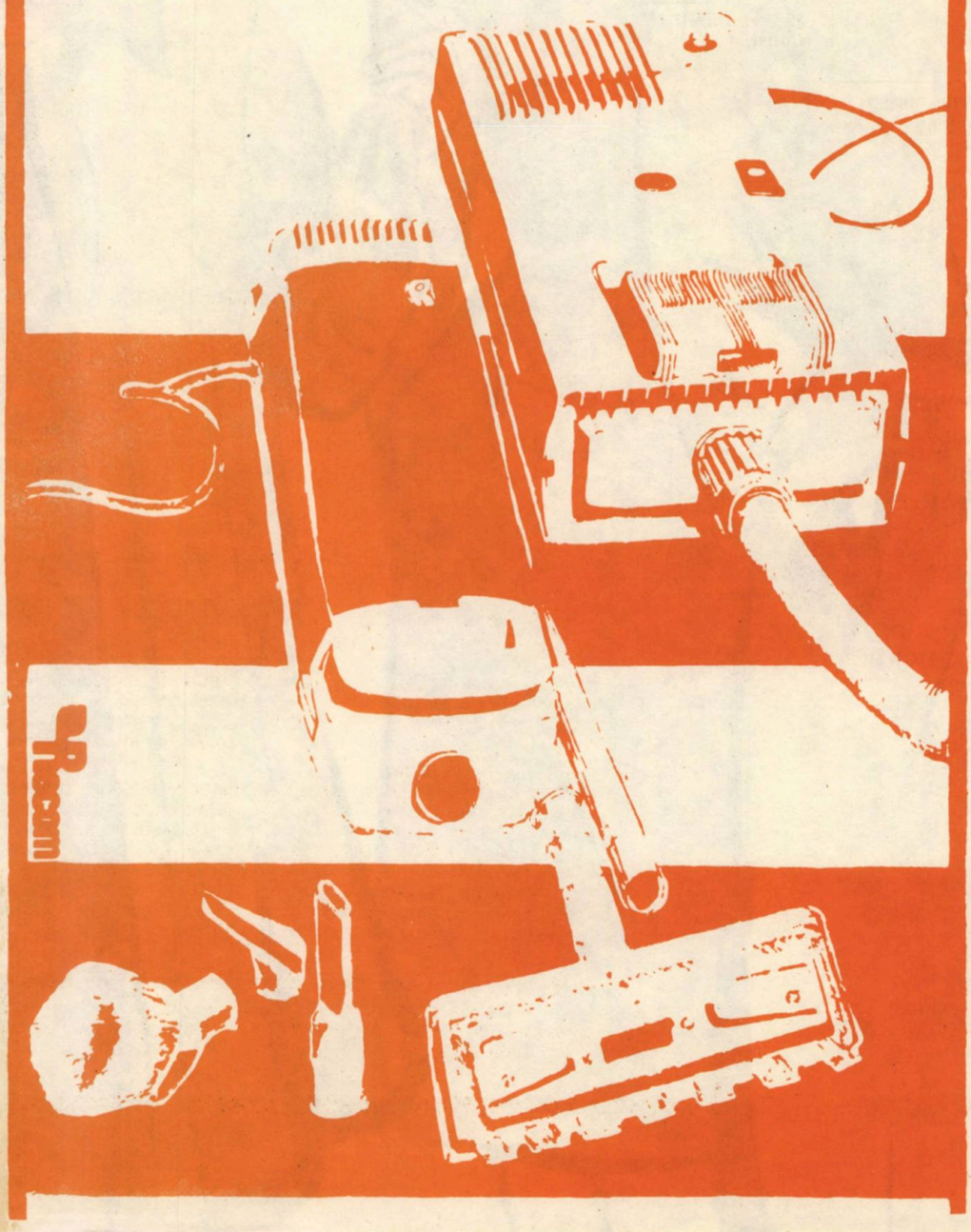

TOAMNA, TOAMNA...
A venit toamna!

Dar garderoba dv. este completă ?

Nimic mai simplu ! Vizitați magazinele de confecții și tricotaje ale comerțului de stat ! Veți găsi acolo noi modele de : taioare, blezere, fuste, pantaloni, jachete, sarafane, salopete, bluze, pulovere, impermeabile, umbrele, raglane, pardesie etc.

Atît materialele (moi, lejere), cît și paleta coloristică (tonuri închise, care evoluează fie spre culori clasice, ușor albăstrui, fie spre culori vii, tinerești) respectă întru totul tendințele actualei mode.

Reînnoiți garderoba dv. cu confecții și tricotaje de bună calitate, cu linie sport sau clasică, moderne, funcționale și elegante.

REȚINEȚI !

Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat au fost recent aprovizionate cu ultimile noutăți, pentru ținuta dv. vestimentară de toamnă.

1984 OKT 26

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

04 NO. 42.

TIB'84
prestigioasă manifestare economică internaţională

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
a inaugurat Tîrgul Internațional București

D 646

PROBLEME ALE ACTIVITĂȚII

CONSILIILOR POPULARE

HOTĂRÎRI ALE BIROULUI EXECUTIV AL COMITETULUI PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE

Biroul executiv al C.P.C.P. luînd în dezbatere probleme importante ale activității consiliilor populare și organelor executive ale acestora a stabilit următoarele măsuri :

I. Cu privire la organizarea adunărilor locuitorilor pentru stabilirea contribuției în bani și în muncă pe anul 1985, stadiul încasării banilor și al realizării lucrărilor pe semestrul I 1984 și măsurile necesare a fi luate pentru impulsionarea executării obiectivelor votate

1. Comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare din localitățile în care sînt rămîneri în urmă la încasarea contribuției bănești sau realizarea obiectivelor votate, să analizeze cauzele care generează această situație și să stabilească măsuri concrete pentru intensificarea încasărilor, a ritmului de execuție și darea în folosință a obiectivelor la termenele stabilite.

2. Comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare să ia măsuri pentru utilizarea forței de muncă existente în fiecare localitate, astfel încît majoritatea obiectivelor din contribuția bănească să fie executate în regie proprie, și cu utilizarea în mai mare măsură a unor materiale existente pe plan local (var, balast, nisip, lemn din pădurile comunale, cărămidă etc.).

3. Intensificarea executării contribuției în muncă ce urmează să fie folosită pentru asigurarea întreținerii drumurilor și străzilor, plantarea de pomi, curățirea pajiștilor, executarea unor lucrări de întreținere a albiilor rîurilor (îndiguiri, taluzări etc.). Se va ține evidența la zi a contribuției în muncă, urmărindu-se efectuarea acesteia de către toți cetățenii prevăzuți de lege.

4. Asigurarea din timp, pentru obiectivele a căror construcție urmează să înceapă în 1985, a documentațiilor, amplasamentelor și, pe măsura constituirii fondurilor, a materialelor necesare, folosindu-se cu prioritate resursele existente pe plan local.

II. Cu privire la activitatea desfășurată de comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București pentru reducerea costurilor și a consumurilor specifice de materiale în unitățile subordonate

1. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor urmări, în continuare, adoptarea unor soluții constructive care să conducă la reducerea consumurilor de ciment și metal, aplicînd măsurile prevăzute în adresa C.P.C.P. nr. 8600/1983 (extinderea folosirii adaosurilor de cenușă de electrofiltru de la termocentrale la prepararea mortarelor și betoanelor, folosirea oțelurilor superioare ori de cîte ori se justifică tehnic și economic etc.).

2. Unitățile de antrepriză generală de construcții-montaj să asigure o mai bună gospodărire și evidență a consumurilor de materiale, prevenind astfel risipa și asigurînd folosirea rațională a resurselor materiale.

3. Sub îndrumarea comitetelor executive ale consiliilor populare, unitățile de antrepriză generală de construcții-montaj subordonate să se aprovizioneze cu materialele necesare producției planificate în proporțiile, la termenele și în cantitățile stabilite, contribuind astfel la desfășurarea ritmică a lucrărilor și prevenirea stocurilor de materiale supranormative.

4. Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor transmite la C.P.C.P., pînă la 10 ale fiecărei luni, situația costurilor și a consumurilor de materiale principale (ciment, metal, bitum), comparativ cu consumurilor specifice normate.

Atenție sporită pregătirilor pentru iarnă în unitățile consiliilor populare

Problema pregătirilor pentru iarna anului 1984/1985 în unitățile consiliilor populare, a asigurării energiei termice, a transportului local de persoane și marfă, a instalațiilor de gospodărie comunală și a mijloacelor de dezăpezire, devine tot mai presantă pe măsură ce intrăm în sezonul friguros.

Modul cum este realizată această sarcină de către unitățile de resort a constituit prilejul unei consfătuiri de lucru organizată la Iași de către Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare și la care au luat parte reprezentanți ai unităților de gospodărie comunală din toate județele, precum și delegați ai organelor centrale competente.

În cadrul consfătuirii, tovarășul **ing. Corneliu Stelniceanu, director adj. al Direcției de gospodărie comunală, locativă și de industrie mică din C.P.C.P.** a prezentat raportul privind stadiul pregătirilor pentru iarna 1984—1985, la

Supliment la nr. 42 1984 Revista ECONOMICA

data de 31 august 1984, la instalațiile de producere, distribuție și utilizare a energiei termice, cele de gospodărie comunală și la utilajele de transport și dezăpezire din dotarea unităților subordonate consiliilor populare județene și al municipiului București.

În încheierea dezbaterilor, a luat cuvîntul **tov. Ion Gheorghe, vicepreședinte al Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare.**

Publicăm mai jos, principalele constatări și sarcini ce se desprind pentru unitățile consiliilor populare în vederea asigurării pregătirilor pentru iarna anului 1984/1985.

I. În domeniul producerii, distribuției și utilizării energiei termice

Ca urmare a controlului efectuat de către organele teritoriale ale M.A.G.F. privind modul cum se îndeplinesc sarcinile stabilite de conducerea partidului, prevederile Legii nr. 140/1973 și Decretului nr. 240/1982 cu privire la măsurile de dezvoltare a bazei energetice în gospodărirea rațională a combustibililor și energiei, la unele unități subordonate consiliilor populare județene și al municipiului București s-a constatat că, în anul 1983 și semestrul I 1984, nu peste tot s-a acționat cu hotărîre pentru reducerea deficiențelor care mai persistă în activitatea de producere, distribuire și utilizare a energiei termice.

În principal, aceste deficiențe constau în neurmărirea unei reglări optime a arderii combustibilului lichid și a gazelor naturale la cazane, funcționarea cu arzătoare cu consumuri exagerate de combustibil, nereactualizarea bilanțurilor la centralele termice, neetanșarea instalațiilor de producere și distribuție în scopul evitării pierderilor de agent termic, neizolarea perfectă a suprafețelor care pierd căldură, existența unor canale de distanță și subsoluri tehnice care sînt inundate, nu erau montate stații de dedurizare a apei în centralele termice pentru evitarea depunerii de piatră pe elementii cazanelor, nu erau echilibrate, în totalitate, rețelele de distribuție a energiei termice în scopul uniformizării temperaturii în încăperi, lipseau unele aparate de măsură și control și de siguranță în centralele și punctele termice etc.

În vederea eliminării cauzelor care duc la risipa de energie și combustibil, este necesar ca toate unitățile subordonate consiliilor populare să ia cele mai eficiente măsuri pentru îmbunătățirea calității reviziilor și reparațiilor la centralele, punctele și rețelele termice din dotare, iar la terminarea fiecărei lucrări să se facă recepția cantitativă și calitativă la care trebuie să participe și reprezentanții Secției de arhitectură, sistematizare și tehnică-investiții, a consiliilor populare județene.

La 31 august 1984, stadiul reviziilor și reparațiilor la centralele, punctele și rețelele termice era următorul :

— **Centrale termice.** Din totalul centralelor termice de zonă, cvartal, cartier și de bloc, pînă la finele lunii august 1984 au fost revizuite 70,7%, înregistrînd rămîneri în urmă, județele: Alba, Arad, Bacău, Botoșani, Brăila, Caraș-Severin, Călărași, Dolj, Galați, Giurgiu, Mureș, Neamț, Satu Mare, Suceava, Timiș, Tulcea și Vîlcea.

— **Punctele termice.** Din totalul punctelor termice ale unităților subordonate consiliilor populare, au fost revizuite și reparate 73,6%, rămîneri în urmă fiind în județele: Buzău, Constanța, Galați, Hunedoara, Mureș, Olt, Suceava și Vrancea.

— **Rețelele termice aferente centralelor și punctelor termice pentru distribuirea energiei termice la locuințe și dotări social-culturale și economice.** Din total, au fost revizuite și reparate 61,6%, înregistrîndu-se rămîneri mari în urmă în județele : Arges, Bacău, Bihor, Botoșani, Brașov, Buzău, Caraș-Severin, Călărași, Constanța, Covasna, Dolj, Gorj, Hunedoara, Neamț, Satu Mare, Sibiu, Suceava, Tulcea și Vîlcea.

În acțiunea de asigurare a unor consumuri mai economicoase de combustibil pentru producerea energiei termice.

Comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, prin unitățile subordonate, acționează pentru îmbunătățirea randamentelor termice la cazanele din centralele termice, prin înlocuirea arzătoarelor supradimensionate sau decalibrate, refacerea izolațiilor termice, reducerea la minimum a pătrunderii aerului în cazane, curățirea elementelor la cazane etc.

Trebuie avut în vedere că bilanțurile termice ale cazanelor intervin direct în tranzacția comercială cu consumatorii, fapt pentru care acestea trebuie să fie întocmite corespunzător realității, evitîndu-se astfel neajunsurile privind încasarea unor consumuri eronat stabilite.

Pînă la 31 august 1984, din totalul bilanțurilor termice propuse a se reactualiza, au fost efectuate 60,0%. Această acțiune să se desfășoare pînă la 31 decembrie 1984, iar acolo unde se constată că ele sînt sub limitele admise, să se ia măsuri de îmbunătățire a producerii energiei termice, prin modernizarea cazanului și a instalațiilor de ardere a combustibililor. Nu au efectuat, pînă la 31 august 1984, măsurătorile termotehnice pentru reactualizarea bilanțurilor termice, județele Botoșani, Caraș-Severin, Olt, Suceava, Tulcea și Vaslui.

Din arzătoarele propuse a se înlocui, au fost înlocuite pînă la finele lunii august 1984, 49,6%. Acțiunea a demarat parțial și greoi, iar în unele județe (Dolj și Gorj) practic nu s-a realizat nimic.

Trebuie trecut imediat, masiv și cu toate forțele, la efectuarea tuturor pregătirilor de iarnă, nu numai la instalațiile termice, ci la toate obiectivele și instalațiile din dotarea consiliilor populare.

Este necesar să se desfășoare o muncă preventivă de către toate unitățile care concură la buna servire a populației. Acest lucru este deosebit de important, îndeosebi în domeniul atît de vital al asigurării căldurii și apei calde menajere pentru populație.

Trebuie asigurată în permanență o legătură directă cu asociațiile de locatari, comitetele de cetățeni și deputații pentru a se putea conlucra cu aceștia și a-i avea colaboratori în depășirea unor momente de dificultate care apar iarna în problemele energetice.

Se impune ca organele executive ale tuturor consiliilor populare județene și al municipiului București și grupurile (întreprinderile) județene de gospodărie comunală și locativă să ia imediat cele mai eficiente măsuri, în principal prin :

— activizarea lucrărilor de revizii și reparații la toate centralele, punctele și rețelele termice ;

— revizuirea și repararea instalațiilor din subsolurile tehnice ale blocurilor, inclusiv evacuarea apei din acestea, din căminele și canalele termice, precum și punerea la punct a instalațiilor interioare din locuințe ;

— repararea fondului locativ (uși, ferestre, goluri ale clădirilor, izolații etc.), în vederea eliminării pierderilor de căldură ;

— pregătirea și efectuarea corespunzătoare a probelor de punere în funcțiune ;

— determinarea corectă a măsurătorilor termotehnice pentru determinarea bilanțurilor reale ale centralelor ;

— determinarea corectă a consumurilor de combustibili și energie în vederea asigurării unei reale facturări a energiei termice la consumatori. În acest sens se va acorda o atenție deosebită contorizării producerii și a consumului de energie termică ;

— echilibrarea rețelelor termice în conformitate cu prevederile Legii nr. 140/1973 (Decretul nr. 620/1973, republicat), și a normativelor în vigoare ;

— efectuarea bilanțurilor termice a rețelor de distribuție a energiei termice ;

— îmbunătățirea izolației termice la cazane și la conducte în vederea evitării pierderilor de energie termică ;

— eliminarea pierderilor de agent termic ;

— dotarea centralelor și punctelor termice, acolo unde fluidul termic are duritate mărită, cu instalații de dedurizare a apei, în vederea eliminării depunerilor de piatră pe pereții conductelor, depuneri care conduc la reducerea randamentului instalațiilor termice ;

— dotarea cu aparate de măsură, control și siguranță la nivelul necesarului, pentru exploatare corespunzătoare a instalațiilor de producere, distribuție și utilizare ;

— asigurarea în toată perioada anului a facturării cît mai exacte și corecte a energiei termice pentru încălzirea și prepararea apei calde menajere furnizată la consumatori ;

— instruirea corespunzătoare a întregului personal de exploatare a centralelor, punctelor și rețelelor termice cu actele normative și a prevederilor legale în vigoare, privind producerea, distribuția și utilizarea energiei termice, a economisirii combustibililor și energiei, precum și a modului de lucru și comportament față de consumatorii la care le furnizează energia termică.

Una din problemele foarte importante privind asigurarea încălzirii și preparării apei calde pentru iarna 1984/1985 o reprezintă transformarea centralelor termice pe combustibil solid, prevăzute în plan pe anul 1984, cu termen final de punere în funcțiune în octombrie 1984. Pînă la 31 august 1984 au fost puse în funcțiune și date în exploatare numai 24,4% din obiectivele prevăzute.

Continuă să înregistreze rămîneri în urmă în special unitățile subordonate consiliilor populare județene Arad, Bihor, Brașov, Buzău, Caraș-Severin, Constanța, Covasna, Galați, Olt, Satu Mare, Sibiu, Suceava, Teleorman, Tulcea și Vrancea. Totodată, majoritatea unităților consiliilor populare nu au contractat și nu și-au asigurat stocurile de cărbune necesare pentru această iarnă.

Pentru îmbunătățirea muncii în acest domeniu este imperios necesar să se ia următoarele măsuri :

— unitățile care încă nu au obținut integral necesarul de cazane, pompe, ventilatoare, exhaustoare, utilaje pentru gospodăriile de cărbune etc., vor trimite delegați competenți la toate unitățile furnizoare din cadrul M.I.C.M., M.C.Ind.., M.I.M.U.E.E. etc., în așa fel ca livrările să se asigure integral pentru a se putea pune în funcțiune pînă în octombrie a.c. ;

— fiecare unitate din județe și Capitală, în colaborare cu Ministerul Minelor și Ministerul Comerțului Interior va contracta întreg necesarul de cărbune pentru trimestrele III—IV/1984 și trimestrul I 1985.

Se va da o atenție deosebită pentru ca să se amenajeze depozitele de cărbune, în funcție de situația locală, fie centralizat pe localitate, fie la centralele termice. De asemenea se va avea în vedere că, graficele de livrare cu Ministerul Minelor (sau Ministerul Comerțului Interior) să fie astfel eșalonate încît întreg necesarul pe luna septembrie 1984 să fie asigurat efectiv în depozit imediat ; pînă la 30 septembrie 1984 să fie asigurat în depozite întreg necesarul pentru trimestrul IV 1984 ; pînă la 15 noiembrie 1984 să fie asigurat în depozite și întreg necesarul pentru trimestrul I 1985 (pentru a se preveni stagnările și dereglările provocate de intemperii și transporturile pe timp de iarnă) ;

— recrutarea, școlarizarea și asigurarea întregului personal necesar pentru fiecare centrală termică (inclusiv gospodăria de combustibil) trecută pe combustibil solid și dotarea cu sculele și mijloacele necesare ;

— pregătirea și efectuarea corespunzătoare a probelor de punere în funcțiune, determinarea corectă a bilanțurilor termice și randamentelor care sînt elemente de bază atît pentru urmărirea, încadrarea în norme și reducerea consumurilor specifice, cît și pentru corecta exploatare și facturare a energiei termice livrate consumatorilor ;

— se va acorda o atenție deosebită urmăririi consumurilor de combustibil, a costurilor și efectuării tuturor reglementărilor tehnice și economico-financiare la toate întreprinderile care exploatează CT trecute pe combustibil solid. În același timp, se va organiza o legală și corectă facturare a energiei livrate asociațiilor de locatari, întreprinderilor, instituțiilor și tuturor consumatorilor ;

— pregătirea planului de transformări pentru anul 1985.

II. În domeniul alimentării cu apă, canalizării și salubrizării localităților

Apropierea sezonului friguros ridică în fața unităților de gospodărie comunală probleme dificile, de a căror rezolvare corectă depinde în mare măsură asigurarea unui nivel corespunzător al serviciilor pe care aceste întreprinderi le prestează populației și celorlalte unități socialiste.

Zestrea edilitară a localităților a sporit an de an, nivelul de tehnicitate al instalațiilor este tot mai ridicat, ceea ce face ca astăzi să fie necesar ca să se acorde o atenție deosebită asigurării funcționării continue și la parametrii proiectați a acestor dotări.

Pentru asigurarea funcționării în cele mai bune condiții a acestor instalații și utilaje se impune luarea din timp a unor măsuri și pregătirea pentru funcționarea în anotimpul friguros.

În primul rînd este necesară pregătirea corespunzătoare și din timp a instalațiilor, construcțiilor, autovehiculelor și a celorlalte dotări care concură la aceste activități, prin realizarea în întregime a reviziilor tehnice prevăzute.

Unele instalații trebuie pregătite în mod deosebit. Astfel, la captările de apă din rîuri trebuie puse în stare de funcțiune dispozitivele de îndepărtare a gheții și zaiului, de dezghețare a stavilelor, grătarelor și sitelor, parazăpezilor de-a lungul canalelor deschise de aducțiune a apei, evacuarea depunerilor din instalațiile de deznisipare și decantare și altele.

Totodată, se vor verifica cursurile de apă și se vor lua măsuri pentru evitarea blocării cu ghețuri.

La rețelele de distribuția apei și de canalizare se vor verifica reperele și marcajele pentru hidranți, vane, cămine, guri de scurgere etc., acordîndu-se o atenție deosebită rețelei și instalațiilor de prevenire și stingere a incendiilor.

Se vor reorganiza echipele de intervenții în vederea remedierii de urgență a defecțiunilor ce pot apărea în rețelele de distribuția apei și canalizare și care în timpul sezonului rece au o frecvență mai mare.

Pentru toate activitățile se vor asigura din timp stocurile de materiale, lubrifianți și carburanți cu grade de congelare scăzut.

Se va intensifica acțiunea de revizie a utilajelor de salubritate și a mijloacelor pentru colectarea și transportul reziduurilor menajere, precum și întreținerea corespunzătoare a rampelor de gunoi.

În perioada care a rămas pînă la venirea sezonului rece se impune accelerarea lucrărilor pe toate șantierele de execuție, în special pentru realizarea investițiilor de alimentări cu apă și canalizări, în vederea punerii în funcțiune a acestora la termenele prevăzute în plan, știut fiind faptul că la aceste obiective se lucrează în spații deschise, condițiile de lucru în sezonul friguros fiind din cele mai grele.

Concomitent cu toate aceste măsuri, o atenție deosebită se va acorda pregătirii tuturor muncitorilor din punct de vedere al normelor de protecție muncii și asigurării echipamentului necesar desfășurării lucrului în sezonul rece.

Referitor la pregătirea pentru iarnă a fondului locativ de stat

În vederea pregătirii pentru iarna 1984/1985 a fondului locativ de stat, în continuare, trebuie luate toate măsurile de terminare a lucrărilor la clădirile cuprinse în listele anuale de reparații, la celelalte obiective apărute ulterior, insistîndu-se îndeosebi asupra următoarelor :

— terminarea, pînă cel mai tîrziu 31 oct. a.c. a tuturor lucrărilor de refacere și reparații a hidroizolațiilor la terasele blocurilor, a celorlalte sisteme de învelitori, a jgheaburilor și burlanelor etc. ;

— verificarea și repararea instalațiilor interioare de alimentare cu apă, canalizare și încălzire centrală, atît pe coloanele din interiorul clădirilor cît și la subsoluri ;

— verificarea și repararea căilor de acces în blocuri și a tîmplăriei din casa scărilor, în vederea asigurării închiderii etanșe a acestora, respectiv a eliminării pierderilor de căldură din apartamente și pe această cale ;

— îndrumarea și sprijinirea comitetelor asociațiilor de locatari și a locatarilor pentru executarea unor lucrări de

etanşare a ferestrelor şi uşilor exterioare din apartamente, contracost, ca prestări servicii către populaţie, în acelaşi scop de reducere a pierderilor de căldură din apartamente;

— repararea şi completarea trotuarelor din jurul blocurilor, din constatările făcute pe teren existînd multe descompletări, tasări parţiale, lipsa de pante pentru dirijarea apelor pluviale etc.;

— impulsionarea organelor locale de construcţii-montaj pentru terminarea lucrărilor de sistematizare din zonele construcţiilor noi de locuinţe, lucrări care, de asemenea, trebuie finalizate înaintea începerii timpului nefavorabil executării unor astfel de lucrări.

O problemă, de asemenea, deosebit de importantă este cea referitoare la remedierea condensului în apartamentele fond de stat. Aşa cum ne este cunoscut, potrivit sarcinii rezultate din H.C.M. nr. 86/16 mai 1984, Anexa 22 punct 3, lit. f, alin. 2, comitetele executive ale consiliilor populare judeţene şi al municipiului Bucureşti, grupurile şi întreprinderile de specialitate trebuie să ia măsuri şi să asigure condiţiile necesare, pentru ca lucrările de remediere a condensului la apartamentele afectate de acest fenomen, să fie terminate pînă la 30.IX.1984. Un număr mare de apartamente la care nu s-au executat remedieri se găsesc în judeţele: Bistriţa-Năsăud, Iaşi, Galaţi, Dolj, Satu Mare, Constanţa şi municipiul Bucureşti.

În acelaşi act normativ (H.C.M. nr. 86/16 mai 1984) se prevede ca acţiunile întreprinse pentru încheierea lucrărilor de remediere a condensului să aibă loc concomitent cu luarea în proiectare şi execuţie a unor măsuri pentru îmbunătăţirea termoizolaţiei la pereţii exteriori în vederea preîntîmpinării apariţiei condensului.

Cu privire la transportul local de călători şi mărfuri

O deosebită importanţă în desfăşurarea în bune condiţiuni a vieţii economico-sociale în oraşe şi municipii o prezintă pregătirea corespunzătoare a transportului local, în special a transportului în comun, pentru exploatarea pe timp de iarnă.

Stadiul pregătirii pentru exploatări pe timp de iarnă a parcului de vehicule şi a instalaţiilor auxiliare, nu este corespunzător. Astfel, revizuirea planului de vehicule de transport în comun s-a realizat pe total, numai în proporţie de 49,6%, multe judeţe se situează sub această medie, iar în unele judeţe nu s-a revizuit nici un vehicul.

Situaţia se prezintă necorespunzător şi în ceea ce priveşte parcul de marfă, unde numărul de autovehicule revizuite reprezintă numai 48,7%.

Referitor la mijloacele de dezăpezire, deşi au fost revizuite în proporţie ceva mai mare (58,4%), nici aici situaţia nu se prezintă mai bine, avînd în vedere necesitatea ca acestea să poată interveni cu întreaga capacitate la prima ninsoare.

Într-o situaţie similară se află şi mijloacele pentru împrăştierea materialelor antiderapante, unde procentul de revizuire este de numai 58,6%.

Dificultăţi deosebite în exploatare pe timp de iarnă a parcului de transport local, cu implicaţii directe asupra obiectivelor şi platformelor industriale, a şantierelor şi a populaţiei în general, pot fi determinate şi de faptul că nu peste tot s-au asigurat stocurile de carburanţi. Întreprinderile nu au acţionat cu toată hotărîrea pentru înlocuirea carburanţilor petrolieri cu trecere la funcţionarea pe gaze a autovehiculelor.

În timp ce la unele judeţe s-a realizat şi depăşit programul de transformare pe gaze la autobuze prevăzut pînă în 1985 (Brăila, Cluj, Covasna, Dolj, Galaţi, Harghita, Hunedoara, Mureş, Olt, Sălaj) alte judeţe (Argeş, Botoşani, Caraş-Severin, Ialomiţa, Sibiu, Suceava, Teleorman şi municipiul Bucureşti) nu şi-au realizat programul pînă la 31.VIII.1984.

O situaţie şi mai necorespunzătoare se prezintă la transformarea autovehiculelor de marfă şi speciale.

Se impune concentrarea cu maximă intensitate a eforturilor pentru realizarea pînă la 31 decembrie 1984 a programelor de transformare pe gaze a autovehiculelor, singura cale de a putea compensa deficitul de carburanţi şi a asigura exploatarea parcului de vehicule şi realizarea planului de transport.

Faţă de această situaţie se impun măsuri de mobilizare plenară pentru impulsionarea activităţii în acest sens, astfel încît în jurul datei de 20—25 octombrie, aceste lucrări să fie încheiate.

În acest scop, este necesar a se acţiona pentru:

— terminarea revizuirii parcului de vehicule, în special a celui de transport în comun acordîndu-se atenţie deosebită lucrărilor destinate prevenirii îngheţării instalaţiilor de aer pentru frînă, pentru acţionarea uşilor şi a celorlalte instalaţii, cauză a multor imobilizări şi retrageri din circulaţie a vehiculelor;

— pregătirea bazelor de întreţinere, reparare, şi parcare, avîndu-se în vedere repararea geamurilor şi uşilor etanşarea acestora, repararea instalaţiilor de încălzire a halelor, precum şi dotarea platformelor de parcare cu instalaţii şi dispozitive de pornire a motoarelor, creîndu-se astfel condiţii pentru a se evita menţinerea în funcţiune a motoarelor pe platformele deschise în timpul nopţilor geroase;

— repararea şi completarea cu scule şi dispozitive, pentru dezgheţarea vehiculelor sau pentru tractarea acestora pe platforme;

— repararea şi dotarea cu cele necesare a cabinelor cap de linie şi a punctelor de dispecerate de pe trasee;

— crearea unor stocuri de carburanţi, ulei, anvelope, acumulatoare şi piese de schimb cu care să se poată face faţă perioadelor cînd, datorită condiţiilor atmosferice deosebite, s-ar produce perturbaţii în aprovizionarea pe calea ferată;

— stabilirea imediată a numărului de utilaje necesar pentru dezăpezirea arterelor de circulaţie cu trasee de transport în comun, punerea acestora în stare de funcţionare, fixarea locurilor unde acestea se amplasează, datele cînd acestea se vor integra în dispozitiv, precum şi stabilirea persoanelor la dispoziţia cărora acestea intră în funcţiune;

— revizuirea utilajelor proprii de dezăpezire pentru liniile de tramvai, a incintelor bazelor şi a capetelor de linii;

— repararea şi completarea echipamentului gros (şube, pîslari, căciuli, mănuşi) pentru personalul ce va lucra în echipele de intervenţie la dezăpezire;

— asigurarea uneltelor pentru dezăpezire, în special a lopeţilor cu care trebuie echipate atît vehiculele cît şi echipele de intervenţie, precum şi a celorlalte materiale auxiliare cum ar fi materialul antiderapant ce trebuie depozitat în lăzi închise la porţiunile de rampă de pe trasee, lanţuri antiderapante etc.;

— instruirea întregului personal de miscare şi de întreţinere privind exploatarea parcului pe timp de iarnă şi stabilirea sarcinilor concrete ce revin fiecărui om;

— formarea şi instruirea echipelor de intervenţie, prelucrarea planului de acţiune pe timp de iarnă cu întreg personalul.

Totodată, în ipoteza unor diminuări de cote de carburanţi, măsurile de reducere a parcului pe traseele de transport în comun de persoane şi de asigurare a transportului de mărfuri şi de pe şantiere trebuie să aibă un caracter organizat, orientat şi să fie informaţi în timp util publicul şi beneficiarii pentru a nu se crea nemulţumiri. Trebuie să se dea o atenţie deosebită platformelor industriale, marilor ansambluri de locuinţe ca şi a asigurării serviciilor pentru aprovizionarea populaţiei, a grădiniţelor, căminelor şi spitalelor.

Trebuie acordată atenţie parcului existent în conservare care se ridică la sute de mii de vehicule şi a cărui pază şi bună depozitare şi conservare trebuie cît mai bine organizate, cu atît mai mult cu cît la viitoarele diminuări ale cotelor de carburanţi numărul acestora va creşte.

Este necesar să fie asigurată integrarea planului de acţiune pe timp de iarnă a transportului local în planul general de dezăpezire şi înlăturarea efectelor zăpezii şi inun-

datiilor din fiecare localitate. În acest scop se impune ca problema pregătirii de iarnă a transportului local, sarcinile ce revin altor unități privind asigurarea utilajelor de dezăpezire și intervenția acestora pe trasee, să fie analizate în ședințe de comitetele executive ale consiliilor populare, județene, municipale și în birourile executive ale consiliilor populare orășenești la sfîrșitul lunii sau începutul lunii viitoare pentru a se putea lua ultimele măsuri ce se impun pentru desfășurarea în bune condițiuni a transportului local în iarna 1984/1985.

DEZVOLTAREA ACTIVITĂȚILOR ANEXE ÎN UNITĂȚILE CONSILIILOR POPULARE

Acțiuni întreprinse de Administrația Domeniului Public, Sector 1 București

Prin decret al Consiliului de Stat, în anul 1974 a luat ființă în cadrul municipiului București o Direcție a Domeniului Public și cîte o Administrație a Domeniului Public subordonate direct consiliilor populare ale sectoarelor.

Specificul A.D.P.-urilor este acela de :

— Întreținerea și repararea drumurilor publice.

— Întreținerea și amenajarea spațiilor verzi, a parcurilor și grădinilor publice.

— Curățirea căilor publice.

Toate aceste prestații sînt finanțate de la buget conform planurilor de venituri și cheltuieli aprobate anual.

Dacă la începutul activității aceste unități nu realizau venituri, ca urmare sarcinilor stabilite de conducerea de partid și de stat, în ultimii 2—3 ani s-au organizat unele activități pentru producerea de legume, precum și pentru creșterea de animale mici și păsări, activități autofinanțate, pe locurile și în spațiile parțial nefolosite în tot timpul anului.

În cadrul A.D.P. Sector 1 activitatea autofinanțată a început sporadic în anul 1982, prin creșterea a 85 viței predați de C.A.P. Otopeni cu scopul de a-i crește pe timpul verii, plătindu-ni-se sporul de greutate realizat. Astfel, s-a valorificat iarba cosită de pe spațiile verzi din sector. Pentru sporul de greutate la cei 85 viței, A.D.P. a încasat suma de 25.000 lei.

Tot în anul 1982 s-a emis Decizia C.P.M.B. nr. 1300/13.VII.82 prin care s-a aprobat ca A.D.P.-urile să încaseze tariful de parcare a autoturismelor proprietate personală, pe terenurile A.D.P. Urmare acestei măsuri s-a aprobat și un plan de venituri și cheltuieli din activitatea autofinanțată.

Avînd un cadru legal, prin care A.D.P. este autorizat să efectueze încasări cît și cheltuieli, s-au organizat în cadrul unității și alte acțiuni, după cum urmează :

1. Taxe închirieri parcaje — în cvartalurile de locuințe special amenajate ;

2. Valorificarea de răsaduri de flori, precum și flori tăiate (cultivate în perioada în care serele nu au activitate) ;

3. Valorificarea de răsaduri și legume — cultivate pe locurile rămase libere sezonier, în incinta serelor și a pepinierelor ;

4. Creșterea de păsări (pui de găină și boboci de rață);

5. Creșterea de animale mici — în spațiile libere din cadrul serelor.

În afară de prestația de la punctul 1, celelalte activități se valorifică către populație prin magazinul propriu de desfacere, înființat special în acest scop în Bd. 1 Mai 181.

Întrucît nu avem aprobat un plan de forță de muncă pentru această activitate, majoritatea lucrărilor se execută de către o parte din oamenii muncii din A.D.P. în timpul liber.

Această activitate s-a soldat cu următoarele rezultate :

1982 :	— venituri	476..884 lei
	— cheltuieli	251.459 lei
	Beneficiu	225.425 lei
1983 :	— venituri	2.072.581 lei
	— cheltuieli	1.060.105 lei
	Beneficiu	1.012.476 lei

1984 : — Se prevăd venituri de peste 2.000.000 lei.

Din experiența căpătată în cei doi ani, considerăm că deși este rentabilă creșterea de păsări, datorită faptului că nu putem obține repartiții pentru hrană, nu se pot crește un număr mai mare de 10 000 bucăți pe an.

De asemenea, cultivarea legumelor trebuie restrînsă la maximum 3—4 soiuri, pentru a se putea concentra forțele de muncă pe specificul culturilor.

Gheorghe NOVAC
contabil șef

Măsuri importante pentru asigurarea unui sistem unitar de evidență

Ca urmare a hotărîrilor adoptate de conducerea partidului și statului ; a indicațiilor rezultate din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele republicii rostită la plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 4—5 mai 1984, cu privire la perfecționarea sistemului informațional, organele centrale ale administrației de stat, precum și cele locale ale puterii și administrației, au avut sarcina de a reexamina toate formularele utilizate în activitățile coordonate și reducerea numărului acestora cu 50 la sută.

În acest scop, Subcomisia pentru perfecționarea sistemului informațional din cadrul C.P.C.P. a actualizat nomenclatorul și machetele formularelor tipizate comune, pe care le-a înaintat la Comisia guvernamentală pentru raționalizarea sistemului de evidență în unitățile socialiste, potrivit Indicațiilor de lucru nr. 11 ale acestui organism.

Prin indicațiile transmise cu Scrisoarea S.G.C.M. nr. 216/1984, se interzice cu desăvîrșire modificarea conținutului de informații a formularelor aprobate prin legi, decrete sau alte acte normative ale organelor de partid și de stat. De aceea, pentru orice modificare a unor astfel de formulare se vor solicita aprobări din partea organelor coordonatoare, cu avizul Comisiei guvernamentale de raționalizare a sistemului de evidență.

Subcomisia pentru perfecționarea sistemului informațional din cadrul C.P.C.P. a analizat un număr de 565 formulare din care a eliminat 288, menținînd în sistem 277 formulare utilizate în cele 8 activități coordonate, la nivelul economiei naționale, de către acest organ central de partid și de stat.

Colectivul redacțional al suplimentului „PROBLEME ALE CONSILIILOR POPULARE", va prezenta majoritatea acestor formulare, avizate provizoriu de către Comisia guvernamentală, pentru ca ele să fie utilizate unitar de către toate consiliile populare, unitățile acestora și alte instituții.

În acest număr se prezintă formulare utilizate în activitatea „SISTEMATIZAREA TERITORIULUI ȘI A LOCALITĂȚILOR" (Cod 54).

În domeniul „SISTEMATIZAREA TERITORIULUI ȘI LOCALITĂȚILOR" sînt prevăzute 31 formulare din care 3 se folosesc în cadrul subactivității „Banca de date pentru sistematizare (cod 54-1) și sînt adoptate la prelucrarea automată a datelor (P.A.D.), iar 28 formulare se utilizează în cadrul subactivității „Avizarea amplasării construcțiilor și autorizarea în construcții" (cod. 54-2).

Nu încape îndoială că utilizarea acestor formulare la nivelul întregii economii va crea un sistem unitar de evidență în subactivitatea „Avizarea amplasării construcțiilor și autorizarea în construcții, constituind, în același timp, un instrument de conducere, de asigurare a respectării și aplicării legilor și altor acte cu caracter normativ. Totodată, aplicarea formularelor tipizate comune aprobate va reflecta structura organizatorică a unităților și va evidenția posibilitățile de perfecționare a acesteia, asigurînd operativitatea și calitatea deciziilor.

Vasile MIHAI
secretar al Subcomisiei de sistem informațional din C.P.C.P.

ADNOTĂRI

Articolul 98

Legea nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare este un complet și eficace instrument de lucru pentru fiecare organ local al puterii sau al administrației de stat.

Stabilind cadrul legal de organizare și funcționare a activității consiliilor populare, Legea nr. 57/1968 stipulează, fără posibilitate de dubiu, modul cum trebuie soluționată o anumită sarcină dintre multiplele atribuții ale consiliilor populare sau organelor lor executive.

Legea are în total 100 de articole. Ar fi absurd să i se ceară cuiva să le țină minte, pe de rost, pe toate. Este însă normal să-i ceri omului din administrația locală ca ori de cite ori se află în situația de a decide într-o anumită problemă să recurgă la lege, s-o mai studieze o dată, să rețină corect prevederile ei. Dacă mintea omenească mai uită unele lucruri, ceea ce este scris rămîne și poate împrospăta memoria. Acel activist din aparatul organului local de stat, acel consiliu popular sau acel comitet ori birou executiv al consiliului popular care, înainte de a adopta o măsură, recurge la studierea legii, va avea deplină certitudine că hotărîrea sau decizia adoptate se înscrie întru totul în prevederile actelor normative în vigoare.

Am subliniat acest lucru pentru faptul că în timpul acțiunilor de îndrumare și control ce le fac organele centrale competente, la consiliile populare, apar unele deficiențe ce nu pot avea o altă explicație decît neaprofundarea, necunoașterea și neaplicarea literii legii în cazul respectiv, de către cei chemați să facă acest lucru. Pentru exemplificare, mi se pare concludent a prezenta cazurile întîlnite în mai multe localități din mai multe județe de neaplicare corectă a articolului 98 din Legea nr. 57/1968, care prevede textual că : „în îndeplinirea sarcinii de organizare a participării cetățenilor la rezolvarea pe plan local a treburilor de stat și obștești, comitetele executive sau, după caz, birourile executive ale consiliilor populare organizează comitete de cetățeni pe circumscripții electorale municipale, ale sectoarelor municipiului București, orășenești sau comunale... Comitetele de cetățeni se aleg după sesiunile de constituire a consiliilor populare pe durata mandatului acestora ; ele răspund de activitatea lor în fața celor care i-au ales".

În aplicarea acestei prevederi, Biroul executiv al Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste a adoptat, încă în mai 1979, o hotărîre care prevede, în mod amănunțit rolul acestor organisme, componența lor, modul de lucru, obligația de a fi confirmate de consiliile locale ale F.D.U.S.

Dar cu toate că există aceste prevederi clare, iar hotărîrea Biroului executiv al Consiliului Național al F.D.U.S. a fost difuzată celor în drept, la timpul cuvenit, totuși, în unele locuri se procedează altfel decît prevăd aceste acte.

Un aspect mai des întîlnit constă în omiterea confirmării componenței comitetelor de cetățeni de către consiliile locale ale F.D.U.S. La aceasta se adaugă, în alte locuri, lipsa de preocupare a comitetelor (birourilor) executive ale consiliilor populare pentru îndrumarea activității comitetelor de cetățeni, instruirea lor periodică, antrenarea membrilor acestora la acțiunile gospodărești ce le întreprind organele locale ale puterii și administrației de stat. Cînd te gîndești că, în toată țara există peste 57 mii circumscripții electorale municipale, orășenești și comunale, iar un comitet de cetățeni este compus din 7—15 membri, încerci un sentiment de regret că o asemenea importantă forță umană nu este folosită, peste tot, la nivelul posibilităților organizatorice de care dispune.

La unele orașe mai mari, în special în municipii, reședință de județ, a apărut practica contrară prevederilor clare ale legii, de a nu mai constitui comitete de cetățeni în circumscripțiile în care s-au ridicat blocuri de locuit, presupunîndu-se, în mod greșit, că asociațiile locatarilor ar putea suplini toate atribuțiile organismelor prevăzute de art. 98 din Legea nr. 57/1968. Or, asociațiile locatarilor au atribuții, potrivit Statutului aprobat prin Decretul nr. 387/1977 numai în legătură cu buna gospodărire a blocului în care locuiesc locatarii respectivi, pe cînd comitetul de cetățeni are competență pe o întreagă circumscripție electorală, inclusiv asupra blocurilor de locuințe.

În primăvara anului viitor se va încheia actualul mandat al consiliilor populare și al comitetelor de cetățeni pe circumscripții electorale. Este de dorit ca măcar atunci, dacă nu mai devreme, să se cunoască bine, de către cei în drept și să se aplice corect reglementările în vigoare privind activitatea comitetelor de cetățeni, astfel încît aceste organisme să-și poată desfășura activitatea în condiții cît mai bune.

Vasile INOAN

FORMULARE TIPIZATE COMUNE

(Avizarea amplasării construcțiilor și autorizarea în construcții)

CONSILIUL POPULAR AL . . . . . .
COMITETUL (BIROUL) EXECUTIV . . . . . .

DECIZIA Nr.

de atribuire a terenurilor pentru executarea clădirilor de locuit

Comitetul (Biroul) executiv al consiliului popular al . . . . . întrunit în ședința din ziua de . . . . .

Avînd în vedere :

— Cererea cetățeanului (ilor) . . . . . din . . . . . ,prin care solicită să i (li) se atribuie în folosință un teren în vederea executării unei construcții (bloc) de locuit (locuințe) proprietate personală;

— Legea nr 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale ;

— Legea nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe și vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație.

În temeiul art. 35 din Legea nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare,

decide :

Art. 1. — În scopul executării unei construcții (bloc) de locuit (locuințe) proprietate personală, se atribuie în folosință cetățeanului (ei) . . . . domiciliat în . . . . . județul . . . . . pe durata existenței construcției, terenul în suprafață de . . . . mp situat în . . . . . identificat potrivit planului anexat, care face parte integrantă din prezenta decizie.

Art. 2. — Persoana (ele) prevăzută la art. 1 este (sînt) obligat (e) să solicite, în termen de 30 de zile de la data prezentei decizii, eliberarea autorizației de construire a locuinței și să achite taxa anuală prevăzută de lege.

Art. 3. — Dobîndirea efectivă a folosinței asupra terenului se va face în baza procesului verbal de predare-primire întocmit la efectuarea lucrărilor de pichetare.

Modul de folosire a terenului se va face potrivit prevederilor legale.

Titularul dreptului de folosință asupra terenului are următoarele obligații principale :

— să folosească terenul numai pentru realizarea locuinței necesare pentru el și familia sa ;

— să nu permită folosirea terenului de către alte persoane sau în alte scopuri decît acela pentru care i-a fost atribuit ;

— să înceapă executarea lucrărilor numai după obținerea autorizației de construcție și să le realizeze cu respectarea prevederilor acestei autorizații ;

— să nu ocupe o suprafață de teren mai mare decît cea atribuită și să asigure o bună gospodărire a acestuia ;

— în cazul în care, datorită unor împrejurări, construcția începută nu mai poate fi realizată, să elibereze terenul, să-l aducă în starea inițială de folosință, să încunoștiințeze comitetul (biroul) executiv al consiliului popular în vederea revocării deciziei de atribuire și să predea de îndată terenul ;

— să înregistreze dreptul de folosință asupra terenului la organele financiare și să plătească taxa legală pentru folosirea acestuia.

În cazul încălcării prevederilor legale privind folosirea terenului atribuit, se vor aplica sancțiuni prevăzute de lege.

Art. 4. — Cu aducerea la îndeplinire a prezentei decizii se însărcinează . . . . . .

Prezenta decizie se va comunica celor prevăzuți la art. 1, compartimentului de sistematizare și . . . . . .

PREȘEDINTE, SECRETAR [2],

Note:

[1]. În situația în care terenul se atribuie mai multor cetățeni, numele, adresa acestora, precum și cota parte atribuită fiecăruia, se vor prevedea în anexă la decizie.

[2]. Copia deciziei se păstrează în arhiva consiliului popular și va purta mențiunea „VERIFICAT PREVENTIV" fiind semnată de „secretar" și „Șef compartiment sistematizare".

CONSILIUL POPULAR AL . . . . . :
COMITETUL (BIROUL) EXECUTIV . . . . . :

DECIZIA Nr. . . . . :

din . . . .

Comitetul (Biroul) executiv al Consiliului popular al . . . . . :județul . . . . .

Avînd în vedere :

— . . . . . [1]

autentificat (eliberat) de Notariatul de Stat . . . . .

cu nr . . . . . din . . . . .

— Legea nr. 58/1974, privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale și Legea nr. 4/1973 privind dezvoltarea construcției de locuințe și vînzarea de locuințe din fondul de stat către populație ;

— Procesul verbal de evaluare nr. . . . . din . . . . . întocmit de Comisia de evaluare a Comitetului executiv al Consiliului popular al județului (municipiului București) . . . . . .

În temeiul Legii nr. 57/1968, de organizarea și funcționare a consiliilor populare.

decide:

Art. 1. — Terenul în suprafață de . . . . . mp., situat în localitatea . . . . . , str. . . . . nr . . . . . județul (sectorul) . . . . ., cuprins în Cartea funciară nr. . . . . avînd nr. top. . . . . identificat potrivit planului de situație anexat, aflat în proprietatea cetățeanului [2] . . . . . domiciliat în . . . . . str. . . . . nr. . . . . bl . . . . sc. . . . etaj. . ap . . . ., sectorul (județul) . . . . . se trece din proprietatea statului, începînd cu data de . . . . . și se transmite în administrația directă a . . . . . .

Art. 2. — Se aprobă plata sumei de . . . . . (. .) lei, reprezentînd contravaloarea terenului trecut în proprietatea statului. Suma, se va achita proprietarului (ilor) prevăzut (ți) la art. 1, alin. 1, corespunzător cotei părți de proprietate deținute de fiecare dintre aceștia.

Art. 3. — Din terenul prevăzut la art. 1, alin. 1, se atribuie în folosință cetățeanului domiciliat în . . . . str. . . . . nr. . . . . județul (sectorul) . . pe durata existentă construcției, o suprafață de . . mp, pentru care acesta va plăti o taxă anuală de 1 leu/mp.

Art. 4. — Cu aducerea la îndeplinire a prevederilor prezentei decizii se însărcinează . . . . . .

Art. 5. — Prezenta decizie se comunică : [3] . . . . .

PREȘEDINTE,

SECRETAR,

[1]. Se va trece, după caz : contractul de vînzare-cumpărare, actul de donație, certificatul de moștenitor.

[2]. Dacă sînt mai mulți proprietari, aceștia vor fi trecuți într-o anexă.

[3]. Decizia se comunică, în mod obligatoriu la Notariatul de Stat, la compartimentul prin care se face plata despăgubirilor, foștilor proprietari și dobînditorului construcției

CONSILIUL POPULAR AL . . . .
COMITETUL (BIROUL) EXECUTIV . . . . . .
Aprobată prin Decizia Nr. . . din . . . a Comitetului (Biroului) executiv

AUTORIZAȚIE NR . . . . din . . . . .

pentru executarea de lucrări

Ca urmare cererii adresată de . . . . cu sediul în localitatea . . . . . str. . . . . nr. . . . județul (sectorul) . . . înregistrată la nr. . . . . din . . . . . se autorizează executarea lucrărilor de . . . . . pe terenul situat în înlocalitatea . . . . . str. . . . . nr. . . . . compuse din :

a) Lucrări de bază . . . . . :

b) Lucrări de organizare de șantier . . . . . .

Lucrările se vor executa în conformitate cu documentele vizate de noi spre neschimbare și cu avizele și aprobările legale, care fac parte integrantă din autorizația de față.

La executarea lucrărilor se vor respecta condițiile de amplasare, regim de înălțime, structura constructivă și finisare potrivit documentației anexate.

Terenul este proprietatea (în administrarea ,folosința) . . . . . dovedită cu actul nr. . . din . . . . . eliberat de . . . . . și nu se află în producția agricolă potrivit actului . . . . . nr. . . . . din . . . . . :

Proiectul este întocmit de . . . . . , cu sediul în . . . . . strada . . . . . nr. . . . . .

Valoarea totală a lucrărilor pentru care se acordă autorizația de față este conform devizului de lei . . . .

Prezenta autorizație este valabilă timp de 6 luni de la data eliberării ei, perioadă în care construcția trebuie începută, iar durata execuției lucrărilor nu va depăși . . . . . luni de la începere.

Potrivit prevederilor legale, beneficiarii lucrărilor autorizate, precum și executanții acestor lucrări, au următoarele obligații principale :

— să respecte întocmai prevederile autorizației și a documentației anexate acesteia. Modificarea proiectului de execuție cu privire la amplasament, număr de nivele, plastică exterioară și grad de poluare este interzisă. Pentru orice modificare este necesară obținerea prealabilă a unei noi autorizații de construcție ;

— să asigure executarea unor lucrări de bună calitate, cu respectarea condițiilor de durabilitate și rezistență cerute de legislația în vigoare, precum și a finisajelor exterioare și interioare prevăzute în documentație ;

— la executarea lucrărilor să ia măsuri pentru evitarea risipei de materiale, încadrarea în consumurile normate și realizarea de economii la combustibil, energie electrică și termică ;

— să execute lucrări de racordare și branșare la rețelele edilitare cu respectarea condițiilor din acordurile și avizele prevăzute de reglementările în vigoare ;

— să ia măsuri, pe toată durata executării lucrărilor, pentru respectarea normelor de protecția muncii, de pază contra incendiilor, precum și pentru asigurarea securității și pazei bunurilor, materialelor, utilajelor și mașinilor folosite pe șantier ;

— să asigure păstrarea curăteniei și ordinii atît pe șantier cît și în exteriorul său ;

— să desființeze, după expirarea termenului din autorizație, lucrările cu caracter provizoriu și să demoleze construcțiile provizorii de șantier, după terminarea lucrărilor de bază ; pentru adaptarea în alte scopuri a acestor categorii de lucrări sau construcții, să solicite o nouă autorizație . . . . . .

Pentru executarea lucrărilor cu încălcarea prevederilor legale, se vor aplica sancțiunile prevăzute de lege

PREȘEDINTE, SECRETAR,

Executantul este obligat să încunoștiințeze Comitetul (Biroul) executiv al consiliului popular pe teritoriul căruia se realizează lucrările, cu minimum 5 zile înainte de data începerii și terminării execuției, precum și să păstreze documentele și autorizația.

Valabilitatea prezentei autorizații se prelungește pînă la . . . . . .

PREȘEDINTE, SECRETAR,

Fac parte din prezenta autorizație următoarele documente : . . . . . .

CONSILIUL POPULAR AL . . . . . :

COMITETUL (BIROUL) EXECUTIV . . . . . :

Aprobată prin Decizia nr. din . . . a Comitetului (Biroului) executiv.

AUTORIZAȚIE NR. . . . . din . . .

pentru executarea lucrărilor de construcții și instalații ale clădirilor de locuit și anexelor gospodărești ce se execută de către cetățeni.

Autorizarea executării construcțiilor în Republica Socialistă România se supune prevederilor Legii sistematizării teritoriului și a localităților urbane și rurale, precum și tuturor actelor normative privind proiectarea și executarea lucrărilor de construcții și instalații.

Ca urmare a cererii adresată de cetățean . . . . . :

cu domiciliul în localitatea . . . . . str. . . .

. . . . . nr. . . . . județul . . . . . :

(sectorul) . . . . . înregistrată la nr. . . .

din . . . . . la . . . . . se autorizează executarea lucrărilor de construcții și instalații pe terenul situat în localitatea . . . . . str. . . . . .

nr. . . . . .

Lucrările ce se autorizează cuprind . . . . . :

Lucrările se vor executa în conformitate cu documentația de execuție aprobată și cu avizele și aprobările legale, care fac parte integrantă din autorizația de față. Documentația este vizată spre neschimbare.

La executarea lucrărilor se vor respecta condițiile de aliniere și amplasare stabilite prin planul de amplasare anexat (anexa nr. . . . .) condițiile de arhitectură, structura constructivă cuprinse în planșele nr. . . . (anexa nr. . . . .) ; condițiile de finisaj exterior (materiale și culori) stabilite prin planșele nr. . . . . (anexa nr. . . . . .).

Terenul este în proprietatea sau folosința cetățean . . . . . dovedită cu actul nr. . . . . din . . eliberat de . . . . . și nu se află în producție agricolă potrivit actului . . . . . nr. . . . . din . . . . . .

Suprafața locului pe care se va amplasa clădirea de locuit și anexele gospodărești, în limitele prevăzute de lege, este de . . . . . mp.

Proiectul este întocmit de . . . . . și aprobat de Comitetul executiv al Consiliului popular al județului . . . . . cu Decizia nr. . . . . din . . .

Valoarea totală a lucrărilor pentru care se acordă autorizația este conform devizului (evaluării) de lei . . .

Prezenta autorizație este valabilă timp de 24 de luni de la data eliberării ei, perioadă în care construcția trebuie realizată.

Nerespectarea prevederilor autorizației de față inclusiv documentelor — vizate — care au stat la baza eliberării ei se va urmări conform prevederilor legii.

Fac parte din prezenta autorizație următoarele documente :

1. actul de proprietate sau folosință asupra terenului ;
2. planul de amplasare ;
3. proiectul de execuție ;
4. planurile tuturor fațadelor, avînd detalii de execuție (materiale și culori) ;
5. avizele unității de gospodărie comunală pentru alimentare cu apă, canalizare, încălzire ;
6. avizul pentru alimentare cu energie electrică.

Beneficiarul este obligat să încunoștiințeze comitetul (biroul) executiv al consiliului popular pe teritoriul căruia se realizează lucrările cu minimum 5 zile înainte de data începerii și terminării execuției, precum și să păstreze documentele și autorizația.

Potrivit prevederilor legale, beneficiarii lucrărilor autorizate, precum și executanții acestor lucrări, au următoarele obligații principale :

— să execute construcția cu respectarea prevederilor de amplasare și ale proiectului de execuție, anexat la autorizație. Modificarea proiectului de execuție cu privire la amplasament număr de nivele, plastică exterioară, ori grad de poluare este interzisă.

Pentru orice modificare este necesară obținerea prealabilă a unei noi autorizații de construcție ;

— să folosească la realizarea construcțiilor numai materiale durabile și să asigure executarea unor lucrări de calitate atît sub aspectul rezistenței și durabilității construcției cît și sub aspect estetic și plastic arhitectural ;

— la executarea lucrărilor să ia măsuri pentru evitarea risipei de materiale, încadrarea în consumurile normate și realizarea de economii la combustibil, energie electrică și termică ;

— să execute lucrările de racordare și branșare la rețelele edilitare numai după obținerea acordurilor și avizelor prevăzute de reglementările în vigoare ;

— procurarea materialelor să se facă numai cu respectarea prevederilor legale, pe bază de documente justificative, care vor fi păstrate de către proprietar în cazul executării lucrărilor în regie ;

— să ia măsuri, pe toată durata executării lucrărilor, pentru : respectarea normelor de protecția muncii, de pază contra incendiilor și să asigure păstrarea curățeniei și ordinii atît pe lotul pe care se execută construcția cît și pe terenurile învecinate ;

— în cazul în care au fost obținute credite de la stat acestea să fie folosite numai în scopul pentru care au fost acordate.

Pentru executarea lucrărilor cu încălcarea prevederilor legale, se vor aplica sancțiunile prevăzute de lege.

Achitat taxa, cu chitanța nr. . . . . din . . . eliberată de . . . . . .

PREȘEDINTE,

SECRETAR,

Am luat cunoștință,
(Semnătura beneficiarului)

Trasat pe teren azi . . . . . cu respectarea prevederilor Legii nr. 58/1974, a documentațiilor de sistematizare și a planului de amplasare.

PREȘEDINTE,

SECRETAR,

Model

CONSILIUL POPULAR AL JUDEȚULUI (MUN. BUC.)...
ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ ȘI LOCATIVĂ (DGDAL) . . . . . :
Str. . . . . nr. . . . . .
Nr. . . . . / 198 . . . . .

Către,
COMITETUL EXECUTIV AL CONSILIULUI POPULAR AL JUDEȚULUI (MUN. BUC.). . .

Vă rugăm să ne eliberați autorizația de construire pentru blocul(rile) de locuințe . . . din localitatea . . str. . . . nr. . . ., proiect întocmit de . . . . sub nr. . din . . . . .

În vederea eliberării autorizației anexăm următoarele :
— Memoriu de prezentare.

— Document de analiză în C.T.E. C.P.J. (MB) / IJGCL (DGDAL) nr.
— Decretul nr. . . . din . . . anexa . . . privind exproprierea și demolarea imobilelor aflate pe amplasamentul blocului.
— Avizul B.I. nr. . . . din. . . .
— Decizia de aprobare C.P.J. (MB) / IJGCL (DGDAL) nr. a proiectului de execuție.
— Proiectul de execuție, elaborat de . . sub nr. . . din. . . . . 198. . . .
Blocul face parte din planul de investiții al IJGCL (DGDAL) pe anul 198. . . . .

DIRECTOR, INGINER ȘEF,

Către,
CONSILIUL POPULAR AL . . . .

Subsemnatul . . . . . născut în . . județul . . . . la data de . . . posesor al Buletinului de identitate seria . . . nr. . . . eliberat de miliția . . . la data de . . . cu . . avînd domiciliul stabil în . . . str. . . . nr. . județul . . . de profesie . . . încadrat la . . în calitate de . . . ., avînd familia compusă din :

Numele și prenumele	Calitatea	Data nașterii	Actul de identitate	Ocupația și locul de muncă
. . . . .				
. . . . .				
. . . . .				

Solicit eliberarea unei autorizații pentru executarea lucrărilor de . . . pe terenul din localitatea . . . str. . . . nr. . . județul . . ., imobil . . înscris în CF nr. . . sub nr. top . . . , aflat în proprietatea (folosința) mea, potrivit actului nr. . . . din . . . eliberat de . . .
Construcția cuprinde, — potrivit certificatului de avizare, aliniere și regim nr. . . . din. . . 198.. . următoarele :
— număr camere . . în suprafață de . . . mp
— bucătărie . . . în suprafață de . . . mp
— alte dependințe în suprafață de . . . mp
— anexe gospodărești în suprafață de . . . mp
Suprafața construită desfășurată . . . mp, din care: suprafață utilă . . . mp suprafață locuibilă . .mp
Regimul de înălțime va fi de . . . .
Valoarea lucrării este de lei : . . . .
Executantul lucrării . . . .
Proiectantul lucrării . . . . .
Declar pe proprie răspundere că (nu) am în proprietate altă locuință, iar prezenta locuință nu o construiesc în scopul vînzării sau închirierii.
Solicit (nu solicit) împrumut de la stat.
Mă angajez să termin lucrarea în doi ani de la data emiterii autorizației.
Anexez documentația tehnică.
Data : . . . .
(semnătura)

CONSILIUL POPULAR AL
COMITETUL (BIROUL) EXECUTIV

CERTIFICAT NR. . . . din . . .
de avizare, aliniere și regim pentru construcție

Condițiile prevăzute în certificat sînt obligatorii la elaborarea proiectului de execuție ; executarea lucrărilor se face numai pe bază de autorizație.
Ca urmare cererii adresată de . . . domiciliat în localitatea . . . . str. . . . nr. . . județul (sectorul) . . . înregistrată la nr. . . din . . . se avizează amplasarea (modificarea ori adăugarea) construcției . . . . din localitatea . . . str. . . nr. . . pe terenul în proprietatea (administrarea, folosința) . . . . . dovedită cu actul nr. . din . . eliberat de . . . înscris în C.F. nr. . din . . . nr. . . . topo . . . . definit prin următoarele elemente :
Teren
Suprafața terenului . . . mp Front la stradă m . . . Adîncime . . . .m
Suprafață construită la sol. . . . .mp
La executarea construcțiilor se vor respecta următoarele condiții de aliniere și regim :
Față de axul străzii . . . . . .m
Amplasarea construcției avizate
Față de limita din dreapta a proprietății . . .m
Față de limita din stînga a proprietății . . . .m
Față de limita de fund a proprietății . . . .m
În aliniament cu . . . . .
Fațada principală paralelă cu . . . .
Caracteristicile construcției avizate
Numărul de niveluri . . . . .
Înălțimea la cornișe . . . . m
Înălțimea totală . . . . .m
Caracterul arhitectonic . . . . .
Cota zero . . . . . .
Alte amenajări . . . . .
Alte condiții de respectat . . . . . .

Condițiile prevăzute în prezentul certificat sînt obligatorii pentru beneficiar și proiectantul construcției.
Prezentul certificat de avizare, aliniere și regim pentru construcții nu ține loc de autorizație de construcție, fără de care nu se pot începe nici un fel de lucrări.
Titularul prezentului certificat de avizare, aliniere și regim pentru construcție are următoarele obligații principale :
Respectarea întocmai a prevederilor prezentului certificat este obligatorie la elaborarea proiectului de execuție.
Pentru executarea construcțiilor este obligat să se folosească proiecte aprobate potrivit prevederilor legale, care asigură realizarea unor construcții cu un confort corespunzător și consumuri reduse de materiale, manoperă și energie.
Proiectele de execuție care nu respectă condițiile impuse prin certificatul de avizare, aliniere și regim, nu pot sta la baza emiterii autorizației de construcție.
Lucrările de racordare și branșare la rețelele edilitare se vor putea executa numai după obținerea avizelor și acordurilor legale și în conformitate cu prevederile acestora.
Certificatul de avizare, aliniere și regim este valabil timp de 6 luni, de la data eliberării.
PREȘEDINTE, SECRETAR,

Achitat taxa, cu chitanța nr. . . . . din . . . eliberată de . . . . .
Valabilitatea prezentului certificat de avizare, aliniere și regim pentru construcții se prelungește pînă la . . .

PREȘEDINTE, SECRETAR,

CONSILIUL POPULAR AL . . .
COMITETUL (BIROUL) EXECUTIV
Aprobată prin Decizia nr. . . din . . a Comitetului (Biroului) executiv

AUTORIZAȚIE Nr. . . . din . . .
pentru demolare-desființare de construcții sau instalații

Ca urmare cererii adresată de . . . cu sediul (domiciliul) în localitatea . . . . str. . . . nr. . județul (sectorul) . . . înregistrată la nr. . din . . se autorizează demolarea-desființarea . . . . situată(e) în localitatea . . . . str. . . . nr. . .
Construcția sau instalația se află în proprietatea (administrarea) . . . . . dovedită cu actul . . nr. . din . . . eliberat de . . .

Lucrările se vor executa în conformitate cu documentele vizate de noi spre neschimbare și cu avizele și aprobările legale, care fac parte integrantă din autorizația de față.

Valoarea totală a lucrărilor pentru care se acordă autorizația, este de . . . . lei.

Prezenta autorizație este valabilă timp de 6 luni de la data eliberării, perioadă în care lucrările trebuie începute iar durata demolării-desființării construcției (lor) sau instalației (lor) nu va depăși . . . luni de la începere.

Titularul prezentei autorizații are următoarele obligații principale :

Lucrările de demolare vor fi în așa fel efectuate, încît să se asigure recuperarea tuturor materialelor refolosibile; beneficiarii lucrărilor de demolare au obligația să asigure o evidență strictă a acestor materiale și să ia măsuri de depozitare și păstrare a lor în cele mai bune condiții.

Lucrările de demolare se vor executa cu respectarea normelor de protecție și securitate a muncii, fără a se stînjeni folosirea normală a bunurilor și terenurilor învecinate, sau fără a se periclita integritatea acestora : se va asigura, totodată, păstrarea curățeniei zonelor învecinate, iar terenul pe care s-a aflat construcția demolată va fi readus în stare normală de folosință.

Nerespectarea prevederilor autorizației de față, inclusiv a documentelor — vizate — care au stat la baza elaborării ei se va urmări conform legii.

PREȘEDINTE, SECRETAR,

Achitat taxa, cu chitanța nr. . . . din . . . . eliberată de . . . . .

Executantul este obligat să încunoștiințeze în scris cu cel puțin 5 zile înainte de data începerii și terminării lucrărilor autorizate Comitetul (Biroul) executiv al consiliului popular pe teritoriul căruia se află construcția (iile) sau instalația (iile) ce urmează a fi demolată (e) — desființată (e).

Valabilitatea prezentei autorizații se prelungește pînă la . . . . . .

PREȘEDINTE, SECRETAR,

Fac parte din prezenta autorizație următoarele documente : . . . . . .

CONSILIUL POPULAR AL . . . .
COMITETUL (BIROUL) EXECUTIV

AUTORIZAȚIE DE ÎNSTRĂINARE A CONSTRUCȚIILOR
Nr. . . . din . . . .

Ca urmare cererii adresată de . . . . cu sediul (domiciliul) în localitatea . . . str. . . nr. . se autorizează înstrăinarea construcției compusă din . . . . . situată în localitatea . . . str. . . nr. . . .

Construcția care face obiectul acestei înstrăinări se află în proprietatea . . . . dovedită cu actul nr. . . din . . . . eliberat de . . . . .

Mențiuni ce se trec în actul de înstrăinare cu privire la prevederile de sistematizare ale zonei în care se află construcția : . . . . . .

Terenul aferent construcției urmează regimul prevăzut în Legea nr. 58/1974.

Documentele anexate (. . . planuri) vizate spre neschimbare fac parte integrală din prezenta autorizație.

Prezenta autorizație este valabilă timp de 6 luni de la data eliberării ei.

PREȘEDINTE, SECRETAR,

Achitat taxa, cu chitanța nr. . . . din . . . . eliberată de . . . . . .

Valabilitatea prezentei autorizații se prelungește pînă la . . . . . .

PREȘEDINTE, SECRETAR,

Fac parte din prezenta autorizație următoarele documente : . . . . . .

CONSILIUL POPULAR AL . . . .
COMITETUL (IBROUL) EXECUTIV

AUTORIZAȚIE Nr. . . . din . . .
de împărțire a terenurilor, cu sau fără construcții sau a construcțiilor

Urmare cererii adresate de . . . cu domiciliul (sediul) în localitatea . . . . str. . . nr. . . bl. . . . sc. . . etaj . . ap. . . județul (sectorul) . . . . . înregistrată la nr. . . . din . . . se autorizează împărțirea imobilului situat în localitatea . . . . str. . . . nr. . . . județul (sectorul) . . . . compus din *) . . . . . înscris în cartea funciară nr. . . . . din . . . . sub nr. topo . . . . care fac(e) obiectul împărțirii se află în proprietatea :

1. . . . . din localitatea . . . str. . . . nr. . . . județul (sectorul) . . . .
2. . . . . .

dovedită cu actul nr. . . . din . . . . eliberat de . . . . . .

Mențiuni cu privire la prevederile de sistematizare care se trec în actul de împărțire

Împărțirea se face în conformitate cu documentele vizate spre neschimbare, care fac parte integrantă din autorizația de față.

Prezenta autorizație este valabilă timp de 6 luni de la data eliberării ei.

PREȘEDINTE, SECRETAR,

Achitat taxa, cu chitanța nr. . . . din . . . . eliberată de . . . . . .

Valabilitatea autorizației se prelungește pînă la . . .

PREȘEDINTE, SECRETAR,

Fac parte din prezenta autorizație următoarele documente : . . . . . .

Notă : Documentele vizate spre neschimbare conțin planurile imobilului (teren, construcții etc.) ce se autorizează a fi împărțit.

În cazul în care în localitatea unde se află imobilul nu există regim de carte funciară, se vor trece datele existente din registrele de transcripțiuni imobiliare.

*) Se va completa, după caz, cu următoarele : terenul și construcția ; terenul ; construcția (iile).

CONSILIUL POPULAR AL JUDEȚULUI (Mun. Buc.) . . .
ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ ȘI LOCATIVĂ (DGDAL) . . . . . .
Unitatea nr. . . . . .

PROCES-VERBAL

Subsemnații . . . . . avînd funcția de . . . . la IJGCL (DGDAL) unitatea nr. . . . și . . . . . fostul proprietar (locatarul) al imobilului (ap. nr. . . .) situat în localitatea . . . . județul . . . sectorul . . str. . . nr. . . am procedat la predarea-preluarea în vederea demolării, a imobilului menționat, expropriat prin Decretul . . . nr. . . anexa . . . poz. . ., după cum urmează :

Date și elemente constructive	Corpuri de clădiri A	B	C	Anexele 1	2	3
1. DIVERSE DATE :						
Anul construirii						
Starea tehnică						
Regim de înălțime						
Modul de folosire						
2. MATERIALE FOLOSITE LA :						
Fundații						
Pereți						
Tencuieli						
Planșee						
Șarpantă						
Învelitoare						
Pardoseli						
Tîmplărie						
3. INSTALAȚII SANITARE :						
Cazan baie						
Cadă baie						
Lavoar						
Chiuvetă						
W.C.						
Boiler						
4. INSTALAȚIE ELECTRICĂ :						
Tablouri electrice						
5. INSTALAȚIE ÎNCĂLZIRE						
Centrală cu echipament						
Centrală fără echipament						
Sobe de teracotă						
Radiatoare calorifer						

6. ÎMPREJMUIRI :	Mat.	Lungime	An const.	Starea tehnică	Nr. porți fier	Nr. panouri fier
Spre stradă						
Lateral stînga						
Lateral dreapta						
Fundul curții						

7. TEREN

8. Alte constatări :

Data

Am predat

Semnătura

Domiciliul actual

Am primit :

Semnătura

Model

CONSILIUL POPULAR AL JUDEȚULUI

COMISIA DE EVALUARE

PROCES-VERBAL DE EVALUARE

nr. . . . . din . . . . .

În baza contractului de vînzare-cumpărare autentificat de Notariatul de Stat . . . . . cu nr. . . . din . . . . . și a avizului Secției de arhitectură, sistematizare, tehnică și investiții, a Comitetului executiv al Consiliului popular județean . . . . . nr. . . . . din . . . . . .

În conformitate cu prevederile Decretului nr. 467/1979 s-a procedat la evaluarea terenului situat în localitatea . . . str. . . . . nr. . . . . județul . . . cuprins în CF nr. . . . . cu nr. top. preluat de către Statul Român în baza Legii nr. 58/1974 după cum urmează :

— teren, curți construcții	mp	×	lei/mp =	lei
— teren folosință	mp	×	lei/mp =	lei
— teren folosință	mp	×	lei/mp =	lei
			TOTAL =	lei

Suma ce se achită drept despăgubire numitului . . . cu domiciliul în localitatea . . . . str. . . . nr. . . . județul . . . este de . . . lei.

Drept pentru care s-a încheiat prezentul proces verbal de evaluare în 2 exemplare.

PREȘEDINTE, MEMBRI

SECRETAR,

CONSILIUL POPULAR AL JUDEȚULUI (M.B.) . . .

Secția de arhitectură, sistematizare, tehnică și investiții

AVIZ TEHNIC

Nr. . . . . din . . . . 19 . . .

Emis pentru împărțeala imobilului situat în localitatea . . . . . str. . . . . nr. . . . județul . . . sector . . .

În baza documentației nr . . . . elaborată de . . . înregistrată la Consiliul popular al . . . . sub nr. . . . se solicită de . . . . . domiciliat în . . . . str. . . . . nr. . . . împărțeala imobilului proprietatea lui . . . . . situat în localitatea . . . . . str. . . . . nr. . . , înscris în C.F. . . . nr. . sub nr. topografic . . . . Documentația prezentată propune . . . . .

În urma verificărilor făcute se emite AVIZUL TEHNIC în următoarele condiții : . . . . . .19 . . . .

ȘEF S.A.S.T.I., TEHNICIAN SECTOR,

CONSILIUL POPULAR AL JUDEȚULUI (mun. Buc.)

COMITETUL EXECUTIV

ACORD UNIC

Nr. . . . . din . . . . 198 . . .

Privind . . . . .

Beneficiar : . . . . .

Proiectant : . . . . .

Faza de proiectare : . . . . proiect nr. . . . din . . . .198. . . .

În urma analizării documentației conținînd piesele menționate pe verso și specificate în borderoul depus de către . . . . . cu sediul în localitatea . . . . str. . . . . nr. . . . județul . . . înregistrată sub nr. . . . . din. . . 198 . . . se dă :

ACORD UNIC

pentru : . . . . .

cu următoarele condiții : . . . . .

Prezentul acord unic este valabil timp de 1 an de la data emiterii, după care este obligatorie obținerea unui nou acord unic.

PREȘEDINTE, SECRETAR,

Conținutul documentației analizate pentru eliberarea acordului unic :

I. Piese scrise :

1. Memoriu justificativ conținînd :
— date generale de recunoaștere a investiției ;
— date pentru stabilirea amplasamentului ;
— principalele elemente funcționale ale investiției cu descrierea planului general și coordonarea cu construcțiile existente în zonă ;
— date pentru asigurarea utilităților, modul de asigurare și valorile limită ale acestora ; posibilități de cooperare ;
— date în legătură cu asigurarea și cazarea forței de muncă ;
— date privind protecția mediului înconjurător.

2. Avizele și acordurile prevăzute de lege cu privire la :
— aprobarea potrivit Legii nr. 58/1974 a amplasamentului (detaliu de sistematizare sau studiu de amplasament) ;
— acordul deținătorilor imobilelor și, după caz, al forurilor tutelare ale acestora ;
— acordul Comisiei județene pentru gospdărirea unitară a fondului funciar, precum și după caz, al organelor silvice;
— avizele întreprinderilor de gospodărie comunală sau a altor unități care asigură sau gospodăresc utilitățile ;
— avizul Comisiei permanente pentru avizarea și controlul consumurilor de combustibili, energie electrică și termică ;
— alte avize, acorduri sau aprobări, după caz, prevăzute de lege.

II. Piese desenate:

1. Plan de încadrare în zona geografică — scara 1 : 25.000—1 : 10.000.
2. Plan de încadrare în localitate (minim 2,5 km în jurul obiectivului) scara 1 : 5000—1 : 2000, conținînd și traseele racordurilor la utilități.
3. Planul general al incintei și a zonei înconjurătoare (cca. 200 m) scara 1 : 500—1 : 200 conținînd situația existentă, propunerile pentru etapa I și de perspectivă, inclusiv soluționarea utilităților.
4. Planurile și documentația pentru exproprieri, demolări, dezafectări de fonduri fixe, și atunci cînd este cazul, pentru scoaterea terenurilor din producție agricolă sau forestieră și recuperarea lor.
5. Planșe cu desfășurările fațadelor principale ale clădirilor proiectate și a celor existente ce se mențin.
6. Alte planșe, necesare analizării soluțiilor ce se propun, în vederea emiterii acordului unic.

Model

CONSILIUL POPULAR AL JUDEȚULUI (MUN. BUC.)...
Secția de arhitectură, sistematizare, tehnică și investiții
Nr. . . . ./. . . . .

Către,
CONSILIUL POPULAR AL . . . . .
Comitetul (Biroul) executiv

Vă înaintăm alăturat documentația privind : . . . . .
. . . . . .
în vederea analizării și transmiterii punctului dv. de vedere referitor la executarea lucrărilor sus-menționate, necesar eliberării acordului unic.

Odată cu răspunsul, rugăm a ne restitui documentația.

ȘEF SECȚIE,

Model

CONSILIUL POPULAR AL JUDEȚULUI (MUN. BUC.) . . .
Consiliul popular al localității (sectorului) . . . . .
Nr. . . . . din . . . . . .
Către
CONSILIUL POPULAR AL JUDEȚULUI (MUN. BUC.) . . .
Secția de arhitectură, sistematizare, tehnică și investiții

Alăturat vă înaintăm spre avizare documentația de dezmembrare a imobilului din localitatea . . . . . .
str. (satul) . . . . . nr. . . . . proprietatea cetățean.ului . . . . . domiciliat în localitatea . . . . .
str.. (satul) . . . . . nr. . . . . jud. . . . .
Imobilul respectiv se află în prezent în perimetrul (afara perimetrului) construibil.

Proprietarul posedă (nu posedă) alte imobile pe teritoriul R.S.R. conform declarației date.

La documentație anexăm următoarele date :
— schița imobilului în 2 exemplare ;
— extras Carte funduară în 2 exemplare ;
— adeverință C.A.P. în 2 exemplare ;
— copie acte proprietate ;
— plan de încadrare în zonă cu menționarea regimului de înălțime.

PREȘEDINTE, SECRETAR,

Model

CONSILIUL POPULAR AL JUDEȚULUI (MUN. BUC.) . . .
Secția de arhitectură, sistematizare, tehnică și investiții
Nr. . . . . din . . . . . 198 . . .
Către, ...
str. . . . . nr. . . . . sectorul . . . . localitatea . . . . . județul . . . . .

Alăturat vă restituim avizată, (neavizată) . . . . . exemplare din documentația privind . . . . . trimisă cu adresa dv. nr. . . . . din . . . . 198 . . . .

Beneficiar este . . . . . din localitatea . . . . str. . . . . nr. . . . județul (sectorul) . . . . cu următoarele mențiuni : . . . . . .

ȘEF SECȚIE, ȘEF SECTOR,

Model

ACORD PENTRU EXPROPRIERE

Noi, proprietarii imobilului situat în localitatea . . . . str. . . . . nr. . . sectorul . . . județul . . . . compus din teren în suprafață de . . . . mp și construcțiile în suprafață construită de . . . . mp realizate în anul . . . . . declarăm prin prezenta că sîntem de acord cu exproprierea acestuia, în condițiile legii, în vederea executării obiectivului . . . . . (parcelării terenului) . . . . . .

Nr. crt.	Numele și prenumele proprietarilor	Buletin de Identitate: Domiciliul proprietarilor	Seria	Nr.	Eliberat de	Semnătura	Denumirea nr. și data actului prin care s-a dobîndit dreptul de proprietate
1	2	3	4		5	6	7
1							
2							
etc.							

Condițiile în care se dă acordul :
1. . . . . .
2 . . . . . .
etc. . . . . .

CONSILIUL POPULAR AL JUDEȚULUI . . . . .
Certificăm semnătura(rile) și consimțămîntul liber exprimat, dat(e) în fața noastră
PREȘEDINTE,

Data . . . . . .
Întocmit,
(numele, prenumele, semnătura)
I) . . . . . .
II) . . . . . .
III) . . . . . .
SECRETAR,

CONSILIUL POPULAR AL JUDEȚULUI (MB) . . . . .
ÎNTREPRINDEREA JUDEȚEANĂ DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ ȘI LOCATIVĂ (ICRAL) . . . . . .
Nr. . . . . din . . . . 198 . . . . .
Către, ...
str. . . . . nr. . . . . ap. . . . . localitatea . . . . . județul . . . . .

Vă facem cunoscut că imobilul dv. din str. . . . . nr. . . . . județul . . . . sectorul . . . . a fost expropriat prin Decretul nr. . . . . 198 . . . .

Prin procesul-verbal de evaluare nr. . . . din . . . 198 . . . imobilul a fost evaluat la suma de lei . . . .

Pentru a se iniția formele necesare plății despăgubirilor ce vi se cuvin, urmează să vă prezentați în zilele de . . . orele . . . . . la sediul IJGCL (ICRAL) . . . . unde veți prezenta un dosar conținînd următoarele acte :

1. Cerere prin care solicitați plata despăgubirilor
2. Actul original de proprietate al imobilului expropriat
3. Extras din Cartea funduară al imobilului respectiv
4. Certificatul de sarcini eliberat de Notariatul de Stat pentru perioada de la 5 august 1952, pînă la apariția Decretului de expropriere.
5. Certificatul de plata impozitului la zi, eliberat de Circumscripția financiară.
6. Adeverința eliberată de unitatea socialistă, unde sînteți angajat sau de Oficiul de prevederi sociale (dacă sînteți pensionar) din care să rezulte dacă sînteți urmărit sau nu pentru pagube provocate în avutul obștesc (valabil pentru toți membrii care au dreptul la despăgubiri). În caz afirmativ, se va indica suma datorată, numărul contului unității și Banca la care este deschis.

Pentru încasarea drepturilor urmează să vă adresați la I.J.G.G.L., (ICRAL) . . . . Biroul financiar în zilele de . . . . . între orele . . . . telefon . . .

Totodată, vă facem cunoscut că în conformitate cu prevederile Decretului nr. 167/1958, dreptul dv. de a încasa despăgubirile se prescrie după trecerea a trei ani de la data primirii de către dv. a prezentei comunicări.

DIRECTOR, CONTABIL ŞEF,

Model

CONSILIUL POPULAR AL JUDEŢULUI (MUN.-BUC.)
Comitetul (Biroul) executiv al Consiliului popular al localităţii . . . . .
Nr. . . . . .
din . . . . . .

PROCES-VERBAL

încheiat azi . . . . . 198 . . . .
Verificîndu-se situaţia juridică a imobilului din localitatea . . . . . str. . . . . nr. . . . .
sectorul . . . . . judeţul . . . . . s-a stabilit că acesta aparţine cetăţenilor :
1. . . . . domiciliat în . . . . str. . . . .
nr. . . . . jud. . . . . localitatea
2. . . . . .
etc. . . . . .
Nu s-a putut lua acordul pentru expropierea acestui imobil de la următorii cetăţeni :
1. . . . . motivul . . . . . .
2. . . . . .
etc. . . . . .
etc. . . . . .
Din partea Comitetului (Biroului) executiv al Consiliului popular,

PREŞEDINTE, Din partea beneficiarului investiţiei,

SECRETAR, Şef comp. investiţii,

Model

CONSILIUL POPULAR AL JUDEŢULUI (MUN. BUC.)
Întreprinderea judeţeană de gospodărie comunală şi locativă (D.G.D.A.L.) . . . . . .
Nr. . . . . din . . . .

Către,

Tov . . . . . .
Str. . . . . .
Str. . . . . nr. . . . .
localitatea . . . . . judeţul . . . . .

Întrecît imobilul proprietatea dv., situat în localitatea . . . . . str. . . . . nr. . . . . judeţul . . sectorul . . . . . va fi afectat de executarea unor construcţii noi, vă rugăm ca în ziua de . . . . între orele . . . . să vă prezentaţi, împreună cu toţi coproprietarii care figurează în actele de proprietate, la sediul unităţii noastre din localitatea . . . . . str. . . . nr. . . . . cu :

— actele de proprietate în original şi cîte o copie nelegalizată ;
— certificat eliberat de circumscripţia financiară ;
— extrase din Cartea funciară.

ŞEF COMPARTIMENT,

CONSILIUL POPULAR AL JUDEŢULUI (M. B.) . . .
UNITATEA DE PROIECTARE . . . . . .

FIŞA IMOBILULUI

(pentru expropieri) Nr. poziţie . . . .
Din localitatea . . . . . str. . . . nr. . . .

SCHIŢA

1. Locuinţă
Corp . . . . . .
Suprafaţa construită . . . . . .
Suprafaţa utilă . . . . . .
Suprafaţa locuibilă . . . . .
Suprafaţă desfăşurată . . . . . .
Număr nivele . . . . .
Număr familii . . . . . .
Număr persoane . . . . . .
2. Anexe corp . . . . . .
Total supraf. constr. . . . . .
Total supraf. utilă . . . . . .
3. Împrejmuire . . . . . .

SUPRAFAŢA TERENULUI . . . . . mp.
1. Locuinţă corp . . . . . .
Pereţii . . . . . .
Fundaţia . . . . . .
Flanşeu . . . . . .
Acoperişul . . . . . .
Încălzirea . . . . . .
Instalaţia electrică . . . . . .
Instalaţii sanitare . . . . . .
Anul construcţiei . . . . . .
Starea construcţiei . . . . . .

4. Proprietari :
Tov. . . . . .
TOTAL
a. suprafaţa construită desfăşurată (1+2) . . . . . mp
b. Suprafaţa utilă (1+2) . . . . . mp.
c. Lungime împrejmuire . . . . . m.

FOTOGRAFIA

ANEXE
2. Corp . . . . . .
Starea . . . . . .
3. Corp . . . . . .
Starea . . . . . .
4. Corp . . . . . .
Starea . . . . . .
5. Împrejmuire . . . . . .
Starea . . . . . .

NOTĂ

Toate formularele tipizate comune aprobate se găsesc în „CATALOGUL FORMULARELOR TIPIZATE", ediţia 1984, care se poate procura de la centrele de librării şi difuzare a cărţii.

Agenda consiliilor populare

● În perioada 8.X—7.XI.1984 se organizează de către M.C.I., prin UCECOM, contractarea centralizată la mărfurile metalo-chimice, sport-turism-moto, după cum urmează:

— Etapa I — 8—25.X. Articole mărunte de uz casnic ; jucării, articole pentru copii, articole de uz agricol şi gospodăresc, sticlărie de uz casnic inclusiv faianţă-ceramică, aparate de încălzit şi gătit, produse chimice şi cosmetice, electrocasnice, articole pentru sport-turism-moto, articole foto şi muzicale etc.

Contractarea se desfăşoară în sala complexului de natăţie şi atletism din Complexul sportiv 23 August, str. Maior Coravu nr. 2, troleibuz 86 sau 89, staţia Maior Coravu.

— Etapa a II-a — 15—25.X.1984. Autoturisme şi piese de schimb, accesorii auto etc.

Contractarea are loc la Piteşti, iar informaţii suplimentare se pot lua de la Ministerul Comerţului Interior — tov. director Olaru.

— Etapa a III-a — 25—31.X.1984. Produse de artizanat şi de artă populară, care se vor contracta în pavilionul „T—UCECOM" din cadrul „Complexului expoziţional Casa Scînteii".

— Etapa a IV-a — 25—31.X.1984. Articole de gabloanţ şi podoabă se contractează în Bucureşti, sala din str. SMÎRDAN (lîngă M.C.I.).

— Etapa a V-a 25.X—7.XI.1984. Mobilă şi mic mobiler din lemn care se contractează la „Centrala industrială de prelucrare a lemnului PIPERA" din Bucureşti.

— Etapa a VI-a 29.X—4.XI.1984. Corpurile de iluminat şi sticlărie pentru corpuri de iluminat, se contractează la Întreprinderea „Electrometal" din municipiul Cluj-Napoca.

— Etapa a VII-a — Materiale de construcții care se vor contracta în București la o dată ce se va anunța ulterior de către Ministerul Comerțului Interior.

În vederea desfășurării în bune condiții a operațiunilor de contractare este necesar să se dispună următoarele măsuri :

— la contractare, se vor prezenta numai produsele noi, avizate și cu prețuri aprobate ;

— unitățile de producție din subordine vor prezenta la contractare numai acele mărfuri la care producția depășește cerințele pe plan local și numai după ce au fost încheiate contractele cu unitățile comerțului local ;

— la contractare se vor prezenta și desfășurătoarele cu comenzile primite și contractele încheiate ;

— numărul persoanelor ce se vor prezenta la contractare să fie cît mai mic ;

— în mod obligatoriu, la contractare vor lua parte nemijlocit directorii comerciali ai unităților de producție ;

— pînă la data de 26.IX.1984 să se lanseze comandă pentru amenajarea spațiului pentru expunere, precum și pentru locuri de cazare pe perioada contractării funcție de necesar, la IPREC-UCECOM Piața Scînteii nr. 1 „Complexul expozițional — Pavilionul T", care amenajează spațiile pentru contractare și asigură cazarea.

Pentru consiliile populare s-a repartizat o suprafață de lucru de circa 150 m.p. (contractare și expunere).

Delegații județelor trebuie să se prezinte în ziua de 8.X.1984 pentru contractarea la produsele metalo-chimice (Etapa I).

Informații suplimentare se vor solicita la UCECOM — 14 89 63 sau 15 18 10/266 tov. Lăduncă și la IPREC 17 39 32 tov. ing. șef Cătălin Mihail, iar la C.P.C.P. telefon interior 974 — tov. ing. St. Stoian.

(Comunicarea C.P.C.P. nr. 8387/1984)

● Comitetul pentru problemele consiliilor populare, Ministerul Comerțului Interior și Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor au stabilit unele măsuri comune care să asigure o mai bună aprovizionare a populației cu legume și fructe, în perioada toamnei anului 1984, și să determine o creștere a volumului desfacerii acestor produse și pe piața țărănească.

În acest scop, organele care coordonează activitatea de comerț-aprovizionare la nivelul județelor vor întocmi un program cu măsuri concrete pentru o mai bună aprovizionare a piețelor țărănești din orașe și centre muncitorești cu legume și fructe, provenind din bazinele producătoare ale județului respectiv.

O atenție deosebită se va acorda organizării transportului produselor și producătorilor la piețe, în special în zilele de sîmbătă și duminică, în funcție de necesitatea transportării produselor, în condițiile utilizării raționale a capacității de transport. În graficele de transport cu autobuze și autocamioane special amenajate se vor preciza itinerariile și locurile de încărcare a produselor.

În acest sens, s-au dat indicațiile corespunzătoare de către Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, întreprinderilor de transporturi auto județene.

Comitetele executive ale consiliilor populare județene vor lua măsuri ca producătorii care desfac produse pe piața țărănească să respecte prețurile de mercurial și să-și achite obligațiile contractuale față de stat.

(Comunicarea C.P.C.P. nr. 945/1984)

● În vederea asigurării necesarului intern de plante medicinale și aromatice, pentru satisfacerea solicitărilor de materii prime ale industriei chimice, precum și pentru crearea unor disponibilități la export, este necesar să se intensifice acțiunile în vederea realizării, în profil teritorial, a prevederilor pe acest an, din programul îmbunătățit, privind dezvoltarea activității de producere și valorificare a plantelor medicinale și aromatice.

În acest scop, trebuie întreprinse de către consiliile populare, acțiuni deosebite pentru recoltarea și preluarea întregii cantități de plante medicinale și aromatice, atît din flora spontană cît și din culturi, acordarea unei grije deosebite pentru uscarea și depozitarea în condiții corespunzătoare a acestora, urmărindu-se realizarea planului în fiecare unitate administrativ-teritorială.

Trebuie, de asemenea, să se urmărească ca unitățile agricole socialiste care cultivă plante medicinale și aromatice, în ogor propriu, să execute toate lucrările agricole, îndeosebi cele de întreținere, potrivit tehnologiilor stabilite, în vederea obținerii producțiilor planificate.

Potrivit sarcinii transmise de Secretariatul General al Consiliului de Miniștri, cu scrisoarea nr. 1456/IV din 12 iulie a.c. se impune ca toate consiliile populare să antreneze toți factorii — organizații de masă și tineret, comitete de cetățeni și îndeosebi elevii, la strîngerea și predarea plantelor medicinale și aromatice.

Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare municipale, orășenești și comunale să analizeze modul de îndeplinire a sarcinilor din programul propriu privind cultivarea plantelor medicinale și aromatice în parcuri, grădini publice și alte spații verzi și să ia măsuri care să asigure îndeplinirea integrală a prevederilor pe anul 1984. În același timp, să ia măsuri pentru pregătirea anului 1985, în principal, prin :

— stabilirea amplasamentelor pentru plantările și însămînțările de plante medicinale și aromatice, arbori și arbuști din toamna acestui an și pentru anul 1985, pregătirea corespunzătoare a terenului ;

— contractarea cu unitățile silvice a materialului de înmulțire pentru arbori și arbuști, la nivelul necesarului, punîndu-se accent pe tei și salcîm japonez ;

— lansarea de comenzi către unitățile PLAFAR pentru materialul de înmulțire, care se livrează în mod gratuit ;

— pregătirea din timp a răsadnițelor necesare pentru înmulțirea speciilor de valeriană, degețel etc. ;

— asigurarea puieților necesari pentru plantarea în această toamnă și în primăvara anului 1985, a terenurilor degradate, în mod prioritar cu măceș, avîndu-se în vedere cererea mare la export a fructelor acestui arbust.

Este necesar ca la comitetele executive ale consiliilor populare județene să se urmărească și să se analizeze periodic realizarea sarcinilor ce revin județului în acest domeniu.

(Comunicarea C.P.C.P. nr. 7950/1984)

● Suprafețele de răchitării, de care dispune Ministerul Silviculturii, fiind limitate, atît în prezent cît și în viitor, se cere consiliilor populare ca, pentru asigurarea necesarului de răchită la unitățile din subordine să întreprindă măsuri pentru extinderea culturilor proprii de răchită și crearea de noi răchitării în terenurile existente și proprii acestor culturi. În felul acesta, se va crea o bază proprie de resurse locale pentru dezvoltarea industriei mici și extinderea producției de împletituri din răchită destinată exportului.

În vederea realizării de noi răchitării și extinderii celor existente, MAGF va acorda sprijinul necesar ca Ministerul Silviculturii să asigure atît butașii necesari cît și asistența tehnică prin inspectoratele silvice județene care sînt interesate în promovarea culturilor de răchită pe plan local.

(Comunicarea C.P.C.P. nr. 7900/1984)

● Recent, Biroul executiv al Consiliului de Miniștri a examinat stadiul îndeplinirii sarcinilor stabilite în „Programul de ameliorare a pajiștilor naturale și amenajarea pentru pășunat a pădurilor în perioada 1983—1985", cu care prilej au fost stabilite sarcini pentru consiliilor populare, care să conducă la realizarea ritmică a planului, pe baza unor acțiuni și măsuri mai ferme și mai operative ce urmează să fie luate în partea a doua a anului 1984.

În acest sens, comitetele executive ale consiliilor populare județene vor lua măsuri pentru :

— urmărirea sistematică a realizării planului pe acest an, la toate lucrările de ameliorare și îmbunătățire a pajiștilor prevăzute, indiferent de deținător ;

— organizarea producției de semințe, prin comasarea loturilor existente și atribuirea de noi suprafețe din terenurile apte petru asemenea culturi, în scopul realizării sarcinii de extindere a suprafețelor, programată pînă în anul 1985 ;

— încheierea campaniei de recoltare a loturilor semincere, acordîndu-se întreprinderior de pajiști sprijinul necesar în mijloace de recoltare și transport, precum și spații de depozitare ;

— organizarea — în fiecare sat — pe fiecare trup de pășune ,a unor acțiuni de masă pentru curățirea de mărăcini, strîngerea pietrelor, evacuarea apelor care bălțesc, întreținerea canalelor de scurgere a apelor, întreținerea zonelor de protecție și a lucrărilor antierozionale existente, repararea și întreținerea drumurilor de acces, a podurilor și podețelor, a gardurilor de tarlalizare, a adăposturilor și adăpătorilor, a porților de tîrlire și a celorlalte amenajări și construcții aflate pe pajiști, precum și redarea în producție a unor noi suprafețe.

Comitetele executive ale consiliilor populare județene, să îndrume și să controleze, potrivit prevederilor legilor nr. 8/1971 și nr. 59/1974, precum și a Decretului nr. 70/1984, în mai mare măsură, inspectoratele silvice județene care dețin pajiști naturale, întreprinderile județene de îmbunătățirea și exploatarea pajiștilor, cu privire la realizarea planului în acest domeniu, asigurarea și folosirea bazei materiale, aprovizionarea, păstrarea și utilizarea îngrășămintelor chimice și combustibililor, folosirea eficientă a fondurilor bănești, constituirea și gospodărirea judicioasă, din taxele de pășunat, a mijloacelor financiare pentru activitatea de ameliorare a pajiștilor.

Atenție sporită să se acorde repartizării în zona montană a unor efective mai mari de animale, precum și acțiunile de contractare a pădurilor pentru pășunat și recoltat iarba, de folosire rațională a acestor surse, fără a se aduce prejudicii fondului forestier.

Biroul executiv al Consiliului de Miniștri a dat sarcină să se analizeze lunar la comitetele executive ale consiliilor populare județene și la birourile executive ale consiliilor populare comunale, stadiul executării, în profil teritorial, a lucrărilor pe pajiști și să se aplice asemenea măsuri care să asigure realizarea integrală a programului pe acest an.

(Comunicarea C.P.C.P. nr. 7860/1984)

● Ministerul Silviculturii a emis Ordinul nr. 200/1984, privind unele măsuri pentru asigurarea ordinii și curățeniei în păduri, mai buna gospodărire și întreținere a acestora, precum și a terenurilor aferente, care a fost transmis cu nr. 140 din 14.VI.1984 inspectoratelor silvice județene. Deoarece cea mai mare parte din prevederile cuprinse în ordinul menționat sînt aplicabile și pădurilor aflate în administrarea comunelor, se cere comitetelor executive ale consiliilor populare județene să emită o decizie prin care să se stabilească măsuri similare, în vederea mai bunei gospodăriri și întreținerii a pădurilor comunale.

(Comunicarea C.P.C.P. nr. 7300/1984)

● Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare și Ministerul Silviculturii au încheiat o convenție referitoare la culegerea fructelor de pădure din pădurile comunale, în toamna acestui an. Ea prevede :

1. Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare va organiza, prin consiliile populare județene culegerea de fructe de pădure din pădurile comunale în vederea valorificării unei părți la export, iar Ministerul Silviculturii se obligă să preia cantitățile culese, cu respectarea condițiilor de calitate și să le pregătească pentru a fi livrate în funcție de cerere și de conjunctura la export.

2. Inspectoratele silvice județene și consiliile populare, care au păduri comunale, vor stabili pentru a se recolta sortimentele și cantitățile de fructe de pădure care se solicită pe piața internă și la export, precum și condițiile de calitate ale acestora la predare.

3. Fructele recoltate de consiliile populare vor fi predate la centrele de prelucrare și valorificare ale inspectoratelor silvice județene de către delegații consiliilor populare, la calitățile stabilite prin caietele de sarcini pentru export și de STAS-urile și normele interne în vigoare pentru intern.

4. Din cantitățile de fructe care se predau la centre, se vor livra la export în stare proaspătă aproximativ 30—35% din speciile zmeură, mure, afine și parțial măceșe.

Pentru restul speciilor de fructe ce vor mai fi recoltate se vor valorifica la export în funcție de conjunctură și cerințe.

5. Decontarea valorii fructelor predate la centrele de prelucrare și valorificare se va face la prețul de achiziție, la care se va adăuga remiza achizitorului și costul transportului fructelor de la punctele de recoltare pînă la centrele de prelucrare și valorificare care primesc marfa.

6. Lunar, între inspectoratele silvice județene și consiliile populare sau unitățile subordonate acestora se vor face confirmările de predare-primire a cantităților de fructe pe specii.

Cu 15 zile înainte de încheierea trimestrului se va încheia o minută pe plan județean, în care se vor menționa cantitățile de fructe de pădure pe specii care s-au livrat la export în stare proaspătă pe relația DC, care va fi trimisă la Ministerul Silviculturii pentru confirmare de valută prin I.C.E. FRUCTEXPORT, pentru consiliul popular județean respectiv.

7. Întreaga acțiune se va desfășura cu respectarea prevederilor Codului silvic și Decretului nr. 320/1982 privind înființarea Ministerului Silviculturii, precum și a altor acte normative privind această acțiune.

(Comunicarea C.P.C.P. nr. 6245/1984)

COLECTIVUL REDACȚIONAL

Ioan Ciobotaru (coordonator), **Vasile Inoan** (secretar de redacție), **Constantin Jalbă, Nădejde Șerban, Mircea Preda, Florin Vasilescu, Ion Zidaru** (membri) — activiști ai Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și unităților acestuia.

Colaborările la suplimentul „PROBLEME ALE CONSILIILOR POPULARE" se înaintează pe adresa: COMITETUL PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE — **Centrul de perfecționare a cadrelor**, str. Occidentului nr. 14, telefon 50.45.43, sau 17.01.60 (797), — Sectorul 1, Cod. 781111, București, Oficiul P.T.T.R. 12.

Practică arbitrală comentată

● REPARTIȚIE — EFECTE

Din repartiția emisă de coordonatorul de balanță rezulta obligația de a încheia contractul pentru o anumită cantitate dintr-un produs, eșalonată în mod egal pentru lunile trim. I. Contractul a fost perfectat prin procedura de soluționare a neînțelegerilor precontractuale la 10 martie, iar livrarea produselor n-a mai avut loc. În această situație, unitatea furnizoare răspunde pentru întreaga cantitate prevăzută în repartiție și nelivrată în trim. I. Soluționarea neînțelegerii precontractuale la 10 martie nu anulează obligațiile de livrare scadente în lunile ianuarie-februarie, ci are consecințe numai asupra termenului de livrare. Drept urmare, penalitățile de întîrziere se vor calcula pentru întreaga cantitate din repartiție, începînd cu data de 31 martie (Decizia P.A.S. nr. 1895/1984).

● COMANDA URMATĂ DE EXECUTARE

În temeiul art. 24 din Legea nr. 71/1969, comanda urmată de executare de îndată constituie contract încheiat și produce efectele specifice raporturilor contractuale. Încheierea contractelor economice în acest mod presupune însă, printre altele, concordanța elementelor cuprinse în comanda unității beneficiare și executarea obligațiilor celeilalte părți. Dacă printr-o adresă o unitate a cerut executarea unei „împrejmuiri din plasă de sîrmă", a doua operațiune necesară pentru stabilirea raporturilor contractuale este realizată

în momentul terminării lucrării. Prin faptul că unitatea prestatoare a adus în incinta unității beneficiare materialele necesare împrejmuirii, fără să mai execute lucrarea, nu se poate considera că s-au stabilit raporturi contractuale. În consecință, unitatea beneficiară nu poate fi obligată la primirea și plata materialelor, obligații specifice raporturilor contractuale legal stabilite (Decizia P.A.S. nr. 1472/1984).

● PREȚ APLICABIL

Potrivit art. 2—3 din Legea nr. 19/1971 normele cu privire la stabilirea prețurilor sînt obligatorii între unitățile socialiste. Împrejurarea că unitatea beneficiară, în faza de încheiere a contractului, a formulat o obiecțiune cu privire la preț nu poate duce la livrarea produselor la un preț inferior celui legal stabilit. Dacă s-au livrat două categorii de produse, fiecare având un preț distinct, nu se poate factura întreaga cantitate la prețul din contract. Unitatea furnizoare trebuie să aibă în vedere, la întocmirea facturii, prețurile în vigoare pentru produsele efectiv livrate (Decizia P.A.S. nr. 1216/1984).

● ADEVERINȚA DE DISPONIBIL

Prevederile cuprinse în art. 163 din Legea finanțelor nr. 9/1972 au un caracter general, referindu-se la „livrările de mărfuri, executările de lucrări și prestările de servicii" — către cooperativele agricole și asociații economice intercooperatiste. Drept urmare, în contractul de transport fiind vorba de o prestație de servicii, unitatea prestatoare trebuia să se asigure, în prealabil, de posibilitățile de plată ale unității beneficiare, asociație economică intercooperatistă. În conformitate cu reglementările speciale din Normele metodologice nr. 2/1980, dovada posibilităților de plată se face numai prin adeverința de disponibil. Dacă unitatea de transport nu a cerut adeverința de disponibil, nu mai poate pretinde de la unitatea beneficiară penalități de întîrziere în plata taxelor de transport (Decizia P.A.S. nr. 1636/1984).

● PLATA PREȚULUI — RĂSPUNDERE

În legătură cu stabilirea răspunderii unității beneficiare pentru întîrziere în plata prețului produselor livrate, s-a constatat că această unitate agricolă a avut culturile calamitate de anumiți factori naturali. Din această cauză unitatea beneficiară pîrîtă n-a mai putut livra beneficiarilor săi spre a obține mijloacele bănești necesare plății produselor primite. Din probele prezentate, într-adevăr, rezultă că împrejurările invocate întrunesc elementele forței majore. Totuși, pentru exonerarea de răspundere unitatea beneficiară trebuie să dovedească și modul, în care și-a îndeplinit obligația de a solicita credite unităților bancare. Astfel, se puteau analiza și cauzele pentru care nu au fost acordate credite pentru plata furnizorilor. Lipsind acest element, unitatea beneficiară a fost obligată la penalități de întîrziere în plata prețului (Decizia P.A.S. nr. 1496/1984).

M. PASCU

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

În atenția cititorilor!

Pentru a veni în sprijinul lucrătorilor din unitățile economice de stat și cooperatiste, consiliilor populare și tuturor celorlalte instituții bugetare, în anul 1985 vom edita următoarele lucrări:

● „Apărarea avutului obștesc" din administrarea unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică privind: patrimoniul, gestiuni — gestionari, controlul, preventiv, financiar și gestionar, răspunderea materială, civilă și penală, expertiza contabilă, constituirea titlurilor executorii și realizarea lor.

● „Drepturile și obligațiile personalului" din unitățile economice de stat și cooperatiste, precum și cele bugetare.

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate a revistei, a suplimentului săptămînal, și a lucrărilor menționate, vă invităm să emiteți comanda dv., potrivit modelului de formular de mai jos.

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . : (mandatul poștal din ziua de . . . .)* v-am expediat suma de . . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd ... abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim cîte un exemplar din lucrările pe care le veți edita în anul 1985.

Cu stimă,
(Semnătura abonatului)

* Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică" — 1985.

Tiparul I. P. „Informația", 19 octombrie 1984. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

Vizita de stat a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Federală Germania

Eveniment de deosebită însemnătate în relațiile româno-vest-germane, în interesul dezvoltării colaborării dintre cele două state, al promovării destinderii și înțelegerii în Europa și în lume

CONGRESUL al XIII-lea

Transformări calitative profunde în procesul dezvoltării

PREFIGURÎND tabloul luminos al devenirii României socialiste în cincinalul următor și în perspectivă, pînă la sfîrșitul secolului, proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului nostru evidențiază direcțiile fundamentale ale realizării unei creșteri economice intensive. Între acestea, modernizarea în continuare a structurilor de producție și ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor. În strînsă corelație, în directă interdependență cu aceste aspecte de ordin calitativ, sînt abordate și asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură, dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor ramurilor economiei naționale ca și intensificarea puternică a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, accelerarea introducerii progresului tehnic, creșterea aportului acestuia la modernizarea economiei.

Tratarea sistemică a problemelor dezvoltării economico-sociale a României, inclusiv a celor privind nivelul tehnic și calitativ al producției și activităților economice reprezintă una dintre caracteristicile esențiale ale documentului programatic de excepțională valoare teoretică și practică pe care-l reprezintă proiectul de Directive, document asupra căruia și-a pus pecetea clarviziunea revoluționară și spiritul creator proprii gîndirii și acțiunii secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În concepția partidului nostru, a secretarului său general, calitatea este privită ca o categorie de mare complexitate, ce încorporează procesul dezvoltării în ansamblu, structurile respective, cît și toate componentele și detaliile în acest sens, pînă la nivelul activităților concrete și produselor. Dintr-o asemenea perspectivă, obiectivul noii calități are semnificația unui veritabil salt, a unui progres de amploare în dezvoltare, apte să asigure valorificarea la cote tot mai înalte a potențialului național de resurse materiale și forță de muncă, a pregătirii tot mai ridicate și creativității, desfășurate la scară largă, a oamenilor muncii.

ANALIZÎNDU-SE rezultatele obținute în dezvoltarea economico-socială a țării, în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, în proiectul de Directive sînt formulate orientări și sarcini a căror materializare să permită înfăptuirea în linii generale a Programului partidului ; făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate presupune nu o simplă desăvîrșire sau dezvoltare, ci profunde modificări calitative în toate domeniile vieții economico-sociale, realizarea unor obiective de o deosebită complexitate care să permită intrarea patriei noastre într-o fază nouă, superioară, a progresului său economico-social.

Sinteza transformărilor de ordin calitativ ce s-au manifestat și continuă să se manifeste în dezvoltarea economiei românești este evidențiată, în modul cel mai pregnant, de procesul de trecere de la creșterea de tip extensiv la cea de tip intensiv, în condițiile unei corelații judicioase între ritmurile creșterii, rata acumulării și eficiența economică (și în viitorul cincinal se va aloca cca 70% din venitul național pentru consum și maximum 30% pentru acumulare).

Pentru asigurarea dezvoltării echilibrate și eficiente a tuturor domeniilor de activitate se pune accentul pe creșterea intensivă a ramurilor și subramurilor economice, pe ridicarea calității producției și activităților desfășurate prin intensificarea în continuare a acțiunii factorilor calitativi ai dezvoltării economice, pe baza accentuării aportului activității de cercetare științifică și de introducere a progresului tehnic în toate ramurile.

În acest context, un rol de prim ordin revine dezvoltării intensive a industriei românești. Pentru aceasta, în cadrul industriei vor trebui să aibă loc ample mutații structurale care să permită realizarea unor produse de înalt nivel tehnic și calitativ, creșterea prioritară a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate, care valorifică cu maximă eficiență materiile prime, resursele energetice și munca socială.

Schimbările structurale ce vor interveni în cadrul industriei pot fi evidențiate prin creșterea mai rapidă a producției industriei electronice (inclusiv mijloace ale tehnicii de calcul) cu 62—67% sau a industriei de mecanică fină — cu 48—55% în 1990 față de plan 1985, în timp ce la producția marfă industrială este prevăzută o creștere cu 34—37%. De asemenea, creșterea gradului de prelucrare și de valorificare superioară a resurselor materiale ca urmare a schimbărilor structurale ce vor interveni în cadrul industriei este evidențiată de faptul că producția netă industrială va avea un ritm mediu anual cu cca 4% mai mare decît cel al producției marfă industrială, fiind în 1990 cu 61—65% mai mare decît în 1985 (plan).

Ca o concretizare a acestor mutații de ordin calitativ vom releva că pentru industria constructoare de mașini se prevede un ritm mediu anual de 7—7,5% și, ceea ce capătă semnificație deosebită, peste 95% din producția ce va fi obținută în anul 1990 va fi constituită din produse noi și reproiectate, situate la nivelul ridicat al performanțelor tehnice și calitative mondiale. Tot ca efect al amplelor mutații de ordin calitativ industria electronică va fi orientată spre dezvoltarea cu precădere a producției de componente electronice, mijloace de automatizare, echipamente de electronică industrială și profesională, creîndu-se astfel condiții pentru implementarea masivă a electronicii în întreaga activitate economico-socială.

Ca rezultat al acelorași orientări și sarcini, industria chimică va cunoaște un ritm mediu anual de 8,5—9,0% și va fi orientată cu precădere spre chimia de sinteză fină, spre produsele de mic tonaj, spre materialele ultrapure, semiconductoare și microcristaline, spre reactivi de înaltă puritate și alte substanțe chimice pure. Procesul de restructurare a industriei în ansamblu este însoțit, potrivit prevederilor proiectului de Directive, de intensificarea eforturilor pentru perfecționarea tehnologiilor de fabricație și de ridicare a parametrilor calitativi ai produselor la nivelul mondial, pentru reducerea consumurilor energetice și de materii prime.

Unul dintre principalele obiective ale creșterii nivelului tehnic și calitativ al produselor îl constituie — așa cum se arată în proiectul de Directive — diversificarea sortimentală și îmbunătățirea calităților bunurilor de consum și serviciilor pentru populație. În acest sens, o atenție deosebită se va acorda introducerii în fabricație a unor bunuri de folosință îndelungată cu caracteristici tehnice superioare și consumuri mai reduse de materiale și energie, contribuind și pe această cale la creșterea nivelului de trai și a calității vieții.

Concomitent cu procesul de restructurare a industriei se prevăd ample măsuri ce vizează ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției pe ansamblul industriei. Pentru aceasta se prevede modernizarea și reproiectarea produselor — în scopul asigurării creșterii duratei și siguranței în funcționare —, reducerea greutății și consumurilor specifice, sporirea randamentelor și diminuarea cheltuielilor pentru exploatare, întreținere și reparații. Se va acționa pentru generalizarea metodelor moderne de analiză și control ale calității în proiectarea și fabricarea produselor. În acest sens sînt deosebit de semnificative prevederile în legătură cu ponderea produselor industriale ai căror parametri calitativi să depășească nivelul performanțelor atinse pe plan mondial — 2—5% din producție.

Schimbările de ordin structural-calitativ ce sînt prevăzute în cadrul economiei noastre naționale vizează în mod direct și agricultura, care va trebui să-și aducă o contribuție crescîndă la formarea venitului național, la progresul general al societății românești. Pentru aceasta se prevede asigurarea în continuare a dezvoltării intensive și modernizării întregii agriculturi, a accelerării creșterii producției vegetale și animale prin mai buna organizare și folosire a întregii suprafețe agricole a țării, aplicarea cerințelor și cuceririlor științei agrozootehnice înaintate. Pe această bază, agricultura se înscrie și din punct de vedere al ritmului de dezvoltare în pro-

cesul amplu de dezvoltare și modernizare a economiei naționale, ritmul mediu anual de creștere al producției agricole de 5,4—5,8% fiind relativ similar cu cel al produsului social : 5,0—5,7%. Intensificarea și modernizarea producției agricole se vor realiza, conform prevederilor, prin dezvoltarea și modernizarea în continuare a bazei tehnico-materiale a agriculturii, concomitent cu creșterea ponderii zootehniei, care va ajunge în 1990 la 46—48%.

În consens cu mutațiile intervenite în cele două ramuri de bază ale economiei naționale, vor interveni schimbări de ordin cantitativ și calitativ și în celelalte ramuri și subramuri economice. Mutații deosebite vor avea loc în domeniul transporturilor și telecomunicațiilor. Astfel, transportul fluvial va spori cu 30—35%, iar cel maritim cu 75—80%. Pe această bază vor putea fi asigurate atît circulația mărfurilor și aprovizionarea tehnico-materială în cadrul economiei naționale, cît și cerințele impuse de comerțul exterior al României.

Știința și tehnologia — rol hotărîtor

ÎN CONDIȚIILE în care partidul nostru pune în continuare în centrul preocupărilor sale intensificarea laturilor calitative ale creșterii economice, capătă noi valențe și semnificații aprecierea din proiectul de Directive potrivit căreia cincinalul viitor va asigura intrarea patriei noastre într-o fază nouă, superioară a progresului său economico-social, marcată de creșterea rolului științei și tehnologiei în toate domeniile de activitate.

Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului, **„realizarea sarcinilor de mare răspundere din următorii ani, dezvoltarea economico-socială a țării cer o activitate susținută în domeniul cercetării științifice, o concentrare mai puternică a forțelor din institutele de cercetare în vederea soluționării problemelor tehnice și tehnologice ce se pun în fața întreprinderilor și economiei naționale, a perfecționării tehnologiilor, reducerii consumurilor, ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor“.**

În spiritul acestor orientări fundamentale, pentru activitatea de cercetare științifică sînt prevăzute sarcini exprese în legătură cu cerințele dezvoltării intensive a economiei naționale, cu creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor și activităților desfășurate. În vederea asigurării bazei de materii prime și a independenței energetice a țării sînt stabilite orientări și sarcini atît în ceea ce privește valorificarea superioară a bogățiilor naturale cît și utilizarea înlocuitorilor și a materialelor refolosibile precum și în legătură cu folosirea surselor clasice și a surselor noi de energie.

Unul dintre obiectivele fundamentale ale cercetării științifice și tehnologice îl constituie ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției. În acest sens, cercetarea științifică și ingineria tehnologică sînt chemate să asigure creșterea în continuare a ponderii produselor cu performanțe de vîrf pe plan mondial. Concomitent, prin asimilarea unor tehnici și tehnologii moderne, a unor noi produse cu parametri tehnico-funcționali superiori se intensifică procesul de modernizare a industriei prelucrătoare ca efect al promovării largi a progresului tehnico-științific. Tot ca rezultat al generalizării și aplicării pe scară largă a rezultatelor cercetării științifice se va accelera procesul de automatizare, electronizare și robotizare a producției și a activității economico-sociale.

Ca efect al cercetării științifice și ingineriei tehnologice vor fi realizate— în viitorul cincinal — sisteme de mașini și utilaje într-o concepție modulară și multifuncțională, prin unificarea constructivă a elementelor și subansamblurilor și dezvoltarea producției de componente tipizate. Acest proces se va desfășura îndeosebi în legătură cu componentele electronice, microelectronice pneumatice, hidraulice prin optimizarea seriilor de fabricație și promovarea celor mai perfecționate tehnologii

Creșterea rolului cercetării științifice va trebui să se accentueze și în domeniul dezvoltării, pe baze moderne, a agriculturii românești. În acest context se prevede creșterea contribuției biologiei aplicate și ingineriei genetice la crearea de noi soiuri de plante — mai productive și mai rezistente —, de noi rase de animale cu capacitate de asimilare ridicată, care să asigure producții sporite. Exigențe sporite în fața cercetării științifice și proiectării stau și în legătură cu elaborarea unor soluții pentru recuperarea unor terenuri neproductive și redarea lor în circuitul agricol, zonarea optimă a producției și mecanizarea complexă a lucrărilor, utilizarea eficientă a sistemelor de irigații și a altor amenajări funciare. Concomitent vor fi elaborate soluții mai eficiente pentru menținerea calității mediului înconjurător, valorificării funcțiilor ecologice ale pădurilor, apelor și celorlalți factori naturali.

ÎNFĂPTUIREA obiectivelor și sarcinilor prevăzute în proiectul de Directive va asigura afirmarea tot mai puternică a superiorității orînduirii socialiste, îndeplinirea celor mai nobile idealuri de dreptate și echitate socială ale poporului nostru.

DĂNILĂ RĂDULEA

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Un nou tip de agregat de cimentare și fisurare

PREOCUPATĂ să pună la dispoziția industriei extractive de hidrocarburi din țara noastră utilaje care să satisfacă și cele mai exigente cerințe impuse de tehnologia modernă a forajului, întreprinderea „1 Mai“ din Ploiești asimilează curent noi instalații și echipamente de înaltă performanță. Printre acestea se înscriu și agregatele de cimentare și fisurare, echipamente care concentrează experiența exploatării și cerințele numeroșilor beneficiari interni și externi.

În prezent, întreprinderea din Ploiești realizează aceste agregate într-o gamă completă de presiuni cuprinse între 350 bar și 1 400 bar, asigurînd execuția de operațiuni speciale pentru sonde de foraj și pentru cele aflate în exploatare pînă la adîncimi de 10 000 metri. Cu aceste agregate pot fi efectuate la sondele de țiței și de gaze nu numai operațiuni de cimentare și fisurare, dar și operațiuni speciale de genul consolidării de strate, perforări cu strat abraziv, probarea coloanelor de burlane, punerea în producție a sondelor, restabilirea circulației noroiului de foraj, spălarea dopurilor de nisip, precum și altfel de lucrări similare. Pentru executarea acestei mari diversități de lucrări, aceste agregate sînt dotate aproape în totalitate, cu accesorii și cu aparatură de măsură și control de fabricație românească. Amintim, dintre acestea, amestecătoarele pentru pasta de ciment, dispozitivele de schimbare a circuitelor de pompare, furtunele metalice pentru presiunile corespunzătoare, dispozitivele de reglare a debitului și de controlare a scurgerii presiunii de sondă, manometrele cu separator de mediu și cu cadran oscilant, accesorii care reprezintă rodul cercetării specialiștilor noștri în domeniu.

Unul dintre cele mai recente tipuri de asemenea agregate este și cel de cimentare și fisurare tip ACF-1050, montat pe un șasiu tip ROMAN. Motorul de acționare este de tip Wola, cutia de viteză avînd 8 trepte de mers înainte și 4 de mers înapoi. Presiunea de lucru a agregatului este de maximum 1 000 bar (cu plunger avînd diametru de Ø 85 mm), și un debit (teoretic) de maximum 1 707 litri/min. cînd se folosește un plunger cu diametru de Ø 125 mm. Acest tip de agregat de cimentare și fisurare poate utiliza nu numai plungere cu diametre de Ø 85 mm și de Ø 125 mm, ci și de Ø 100 mm și Ø 115 mm.

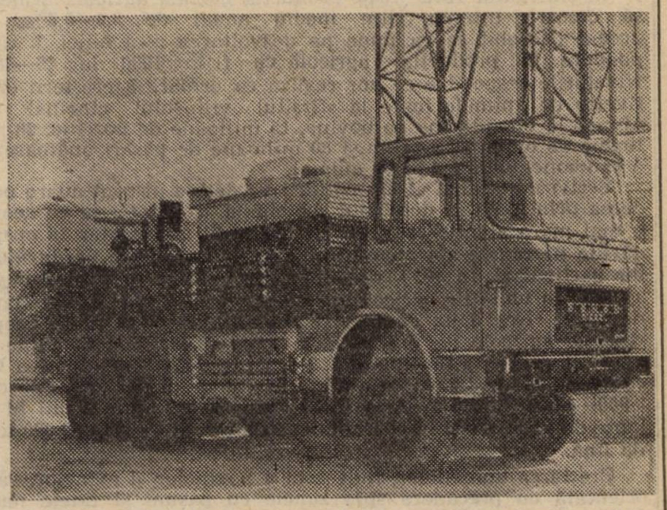

E.C.

CONGRESUL al XIII-lea

EXIGENȚE ALE DEZVOLTĂRII UNEI ZOOTEHNII MODERNE

CA URMARE a politicii agrare promovată cu consecvență de partidul și statul nostru, agricultura românească se află pe calea unei dezvoltări și modernizări continue. Ea se integrează în tendințele calitative de dezvoltare ale întregii economii românești. Asigurînd valorificarea superioară a unei părți din produsele vegetale, creșterea animalelor contribuie la folosirea mai uniformă și mai completă a forței de muncă și la realizarea unor venituri superioare. Mărirea în ritm rapid a șeptelului a atras după sine necesitatea dezvoltării corespunzătoare a bazei furajere și a celorlalte mijloace de producție. Sporirea producției animale depinde de felul cum sînt utilizate resursele de care dispune fiecare unitate agricolă în parte, de felul cum sînt îmbinate toate condițiile create pentru a se realiza o eficiență economică sporită.

Au fost obținute succese în dezvoltarea zootehniei, efectivele de animale ajungînd la 8 milioane de bovine, 14,9 milioane de porcine și 20 milioane de ovine. În continuare, **știința românească** va trebui să-și sporească aportul la dezvoltarea pe baze moderne a agriculturii, la obținerea unor producții ridicate, sigure și stabile. Pe baza biologiei aplicate și ingineriei genetice vor fi create noi rase de animale cu capacitate de asimilare a furajelor mai ridicată, care să asigure producții sporite.

Proiectul de Directive ale celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român scoate în evidență faptul că și în viitorul cincinal (1986—1990) zootehnia va contribui la creșterea substanțială a producției globale agricole, la îmbunătățirea structurii alimentației populației și a industriei prelucrătoare cu materii prime. Experiența românească în creșterea animalelor, resursele furajere existente în toate zonele țării constituie premisele atingerii nivelurilor prevăzute în proiectul de Directive, în domeniul zootehniei. Mărirea efectivelor de animale, creșterea densității acestora la 100 ha, schimbarea avantajoasă a structurii speciilor și categoriilor de animale vor fi însoțite și în perioada următoare de o continuă **îmbunătățire a structurii pe rase.** Paralel cu dezvoltarea cercetării științifice zootehnice se va trece la ameliorarea raselor locale de animale, care valorifică în mod eficient resursele furajere specifice.

În cincinalul 1986—1990, producția globală agricolă urmează să crească într-un ritm mediu anual de 5,4—5,8%. Un accent deosebit se va pune pe dezvoltarea zootehniei, a cărei pondere în producția agricolă va fi în 1990 la 46—48%. Nivelurile respective se vor realiza ca urmare a creșterii efectivelor de animale (care la sfîrșitul viitorului cincinal vor ajunge la 11 milioane de bovine, 15 milioane de porcine, 28 milioane de ovine și caprine și 80 milioane de păsări ouătoare) și a randamentelor medii pe animal.

Sectorul socialist al agriculturii va deține în continuare ponderea principală în domeniul zootehniei. Totodată, se va acorda o mai mare atenție **creșterii și îngrășării animalelor în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori și ale producătorilor particulari.** În 1990, randamentele medii pe animal vor ajunge, în unitățile agricole de stat, la 4 500—5 000 litri de lapte de vacă, circa 5 kg de lînă și 225—230 de ouă, iar în cooperativele agricole de producție la 2 700—3 000 litri de lapte pe vacă, circa 3,5 kg de lînă și 220—225 de ouă. Toate acestea vor contribui la realizarea în anul 1990 a unor producții totale de : 3 900—4 000 mii tone de carne în viu, 84 000—87 000 mii hl de lapte de vacă, 9 000—9 500 milioane de ouă și 65 000—69 000 tone de lînă.

Creșterea animalelor, îndeosebi a bovinelor și ovinelor, va fi orientată cu precădere spre zonele cu pășuni și fînețe naturale de la deal și munte. Sporirea efectivelor de animale a constituit o preocupare permanentă în ansamblul măsurilor luate pentru dezvoltarea agriculturii și sporirea producției agricole. Un rol deosebit de important l-au avut măsurile luate (creșterea prețurilor de producție, contractare și achiziție) în vederea cointeresării materiale a gospodăriilor și a tuturor producătorilor pentru creșterea și îngrășarea unui număr cît mai mare de animale și pentru livrarea unor cantități însemnate de produse animaliere la fondul de stat.

Perfecționarea relațiilor de producție din agricultura noastră a creat posibilități pentru dezvoltarea în ritm mai rapid a creșterii animalelor, prin organizarea de ferme moderne, unde pot fi introduse și generalizate în practică cuceririle științei zootehnice, pot fi organizate pe scară largă acțiuni de **îmbunătățire a raselor de animale,** pot fi mecanizate lucrările ce reclamă un volum mare de muncă, mărindu-se atît producția animală, cît și productivitatea muncii.

Pe lîngă creșterea numărului animalelor, în perioada 1966—1983 au avut loc schimbări mari și în ceea ce privește structura efectivelor. Este vorba, în primul rînd, de creșterea efectivelor de animale matcă : vaci, juninci și bivolițe — de 1,3 ori, scroafe de prăsilă — de 2,39 ori, oi și mioare — de 1,11 ori, păsări ouătoare — de 1,67 ori, categorii care au un rol hotărîtor în sporirea efectivelor de animale și mărirea producției totale de lapte, carne, lînă, ouă etc.

Valorificarea eficientă a resurselor zootehnice locale

ACCELERAREA sporirii producției animaliere este condiționată de valorificarea eficientă a tuturor resurselor locale existente în sate, comunele, orașele și județele țării. Un rol deosebit este necesar să se acorde județelor cu tradiție în domeniul zootehniei, dezvoltînd acele specii care sînt adaptate și convertesc în mod eficient resursele furajere. Unul din acestea este și **județul Bistrița-Năsăud,** cu pondere importantă în producția zootehnică a țării, unde viitorul efectivelor de animale este determinat în cea mai mare parte de randamentele furajelor obținute pe pășunile și fînețele naturale.

Din punct de vedere al condițiilor de relief, Bistrița-Năsăud se încadrează în categoria județelor de deal-munte. Beneficiind de condițiile climatice specifice (precipitații ce depășesc cu mult media anuală pe țară), în această parte a țării s-au dezvoltat acele ramuri ale agriculturii care pun mai bine în valoare resursele locale : **zootehnia și producția de furaje.** Îndeletnicirile locuitorilor în cultivarea pămîntului și în creșterea animalelor s-au transmis din generație în generație. Dragostea față de animal se întîlnește nu numai la locuitorii de la sate, ci și la cei din mediul urban. Fiecare petic de pămînt din curtea gospodarului este valorificat în mod eficient. Efectul acestor acțiuni — în plin proces de extindere — se materializează în sporirea substanțială a producțiilor agricole, contribuind nemijlocit atît la realizarea unui grad înalt de autoaprovizionare, cît și la un aport mai substanțial în livrările la fondul de stat.

Zootehnia este o ramură în care procesul de modernizare este continuu. Trecerea de la sistemul de creștere exclusiv extensiv la cel intensiv s-a realizat cu eforturi materiale importante. Aplicarea unor tehnologii moderne de creștere și întreținere este garanția unor producții sigure și la un nivel înalt.

Din întregul efectiv de animale existent în județ, un număr important este deținut de gospodăriile populației, și în cadrul acestora de gospodăriile agricole individuale. Existența unor suprafețe ce pot fi cultivate numai cu furaje a determinat țăranii din zonele de deal-munte să-și sporească efectivul de animale, să-i îmbunătățească structura biologică și, în final, să dețină un randament din ce în ce mai mare de lapte și carne. De altfel, după criteriul **numărului de animale pe o gospodărie,** județul Bistrița-Năsăud deține primul loc, cu 1,4 animale, ceea ce înseamnă, de fapt, de 2,33 ori mai mult decît este media pe țară a acestui indicator. Caracteristic este faptul că decalaje importante se întîlnesc la toate speciile de animale (bovine, porcine, ovine și păsări), atît în sectorul necooperativizat, cît și în cel cooperatist al agriculturii.

Situația actuală a efectivelor la principalele specii de animale din județ însumează circa 159 mii de bovine și peste 485 mii de ovine. Nivelurile efectivelor de animale au înregistrat

o creștere semnificativă (17,6% la bovine și 22,2% la ovine — comparativ cu anul 1981), în toate formele de proprietate, existînd create premise ca în cincinalul viitor această evoluție să continue. Ea va permite realizarea în întregime a sarcinilor ce revin județului, în domeniul zootehniei, din proiectul de Directive ale celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R.

Înfăptuirea marilor sarcini în viitorul cincinal face necesară o mobilizare continuă și eficientă a tuturor resurselor materiale și umane existente în județ. Introducerea unor tehnologii de creștere și furajare, în pas cu noile cuceriri ale cercetării științifice agricole, va permite un aport mai substanțial a tuturor formelor de proprietate la progresul general al zootehniei. Implementarea rezultatelor cercetării științifice este necesar să se facă nu numai în unitățile socialiste ale județului, ci și în gospodăriile populației, mai ales în cele din zonele necooperativizate. Ideea este susținută de efectivul mare de animale pe care acestea le cresc (peste : 52% din bovine, 70% din ovine) și urmează să le crească în continuare. Sprijinul concret ar consta în : asigurarea de semințe de plante furajere cu valoare biologică ridicată ; introducerea în hrană a unor sortimente furajere valoroase, cu un conținut mai mare de elemente nutritive ; asigurarea de material seminal din rasele cele mai valoroase și care pot fi (ori sînt) adaptate condițiilor de climă și sol din zonele respective ; crearea condițiilor pentru generalizarea montei artificiale ; elaborarea, difuzarea și aplicarea unor instrucțiuni sanitar-veterinare și acordarea de asistență tehnică de către personal calificat.

Stimularea creșterii efectivelor

IMPORTANȚA cuvenită este necesar să se acorde în continuare **generalizării experienței înaintate.** Existența unor unități agricole cu rezultate bune în creșterea animalelor (C.A.P. Bistrița ș.a.) ,obligă specialiștii din celelalte unități la o activitate mai susținută și responsabilă, la mobilizarea tuturor rezervelor de creștere a producției zootehnice.

Amplasarea teritorială a județului într-o zonă în care binomul „animal-furaj" este de departe cel mai important factor de sporire a producției obligă toți specialiștii, cadrele cu munci de răspundere, la nivel teritorial, la rezolvarea optimă a acestei ecuații. Este vorba de valorificarea eficientă a tuturor resurselor de furaje existente, prin **asigurarea unei încărcături normale cu animale pe unitatea de suprafață,** pe ansamblul județului. Buna gospodărire a acestora, înlăturarea risipei, reducerea pierderilor prin degradare reprezintă posibilități reale de creștere a eficienței acestei resurse. Cunoașterea concretă a stocurilor de furaje în fiecare unitate sau zonă a județului va permite o redistribuire eficientă a acestora, astfel încît să se evite pe cît posibil transportul unor furaje grosiere de la distanțe mari, ceea ce ar contribui la reducerea costurilor de producție și creșterea eficienței economice.

Rezervele existente în domeniul furajelor de volum trebuie valorificate în mod eficient. Acest lucru este realizabil prin introducerea unor **tehnologii moderne de înnobilare a furajelor,** care fac posibilă îmbunătățirea calității lor, le fac mai accesibile animalelor rumegătoare, măresc coeficientul de conversie. Însă, obținerea unor randamente medii pe animal la un nivel superior reprezintă efortul conjugat al mai multor acțiuni. Este vorba în primul rînd de introducerea celor mai înaintate cuceriri ale științei agricole zootehnice. Crearea condițiilor de generalizare a cercetărilor genetice, de ameliorare a raselor locale de animale, experimentarea unor noi rețete furajere sînt direcții în care este necesar să se acționeze mai susținut în continuare. Existența unor cadre zootehnice cu experiență în domeniul creșterii animalelor permite ca nivelurile randamentelor medii pe animal în viitorul cincinal să poată fi îndeplinite și chiar depășite. La C.A.P. Bistrița, de exemplu, natalitatea la efectivul de vaci și juninci se apropie în acest an deja de 90%, iar producția de lapte este într-un proces de creștere continuă. Măsurile tehnico-organizatorice luate dau garanția îndeplinirii sarcinilor de producție la toți indicatorii, în următorii ani. Unitatea produce și vinde, la prețuri avantajoase, tăurași de reproducție valoroși, a căror infuzie în efectivele de animale din zonă va contribui la un important salt în privința randamentelor medii pe animal.

Printre acțiunile de stimulare a creșterii efectivelor de animale în județul Bistrița-Năsăud, se înscriu **expozițiile și târgurile de vite** organizate în ultimii ani. Prilej de interesante schimburi de experiență între crescătorii de animale (individuali și unitățile socialiste), aceste acțiuni reprezintă și o posibilitate de identificare a unor valoroase exemplare de animale, care pot servi la ameliorarea raselor. Este necesară, totodată, inițierea unor schimburi de experiență cu județele învecinate, îndeosebi cu județul Mureș, unde se crește, de asemenea, rasa de taurine Bălțată românească, și unde există o stațiune de cercetare în domeniul acestei rase, cunoscută prin rezultatele obținute și sprijinul nemijlocit acordat unităților agricole și gospodăriilor populației.

Potrivit recensămîntului din anul acesta, în județul Bistrița-Năsăud, din cele 65,9 mii de gospodării ale populației, numai 6,5% nu dețineau animale. Măsurile luate de organele de partid județene, orășenești și comunale vor permite extinderea creșterii animalelor în toate gospodăriile populației, contribuind astfel la satisfacerea în mai mare măsură a necesarului propriu de consum și la realizarea unui important excedent.

O dezvoltare susținută în prezent și în perspectivă o are **creșterea ovinelor** în gospodăriile populației (43,4% din acestea cresc ovine). În medie, pe o gospodărie care crește ovine revin aproximativ 13 capete, dar există numeroase gospodării care cresc pînă la 200 de ovine.

Un important sprijin este acordat gospodăriilor populației în domeniul **creșterii porcinelor.** În scopul de a stimula creșterea și contractarea de porcine pentru livrare la fondul de stat, în toate cooperativele agricole de producție s-a extins sistemul gospodăresc de creștere, purceii rezultați fiind vînduți populației. La complexele de găini ouătoare și în cadrul unităților aparținînd cooperației de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor sînt organizate **stații de incubație pentru producerea și vînzarea de pui de o zi** la gospodăriile populației ; în acest an s-au vîndut circa 600 mii pui de o zi.

Prin realizările obținute, în județul Bistrița-Năsăud zootehnia reprezintă **„sectorul de profil"** al producției marfă, avînd o pondere de 58% (67,8% în sectorul gospodăriilor populației) în cadrul producției globale agricole a județului.

Extinderea efectivelor de animale în toate zonele și formele de proprietate a făcut posibilă realizarea unor importante niveluri productive. În anul 1983, în județ s-au obținut peste 13,3 mii tone de carne în greutate vie, 347 mii hectolitri de lapte de vacă, 24 mii hectolitri de lapte de oaie și peste 15,8 milioane de ouă. Punerea în valoare a întregului potențial zootehnic va permite în viitorul cincinal creșteri și mai semnificative. Conform proiectului de Directive, sarcini importante în domeniul creșterii animalelor revin și județului Bistrița-Năsăud. Se va continua, în acest sens, creșterea numerică a efectivului de animale la toate speciile. În 1990, efectivul de bovine va depăși 244 mii de capete, iar cel de ovine — 607 mii de capete. Aceste evoluții sînt prevăzute pentru toate categoriile de gospodării. Ca urmare, efectivul total (exprimat în U.V.M.) va fi în 1990 cu 43% superior celui din 1984. Din punct de vedere al structurii pe forme de proprietate, în viitor ponderea cea mai importantă în zootehnie va fi deținută tot de gospodăriile populației. Ele vor avea, la sfîrșitul cincinalului 1986—1990, circa 71% din totalul efectivelor de bovine și ovine ale județului, reprezentînd o creștere de 7% și 3% față de 1983 și, respectiv, 1984. Sporirea numerică a efectivului de animale va fi însoțită de un progres important și în ceea ce privește producția acestora. Astfel, cantitatea de carne livrată statului de județul Bistrița-Năsăud la finele cincinalului viitor va crește de peste 3 ori, față de nivelul realizat în 1983. Acest important salt urmează să aibă loc pe seama creșterii randamentelor pe animal. Situații similare sînt și în privința producțiilor de lapte de vacă și oaie și a celei de ouă.

Pe primele nouă luni ale acestui an s-au livrat la fondul de stat mai multe produse zootehnice decît în aceeași perioadă a anului trecut, depășindu-se prevederile planului cu peste 2 230 t de carne, 23,2 mii hectolitri de lapte de vacă, 2 mii hl de lapte de oaie și peste 2,6 milioane de ouă. Un rol important în aceste creșteri îl au gospodăriile populației, care livrează la fondul de stat mai mult de 41,4% din producția de carne, 52,6% din cea de lapte de vacă și 46,3% din cea de oaie. Această situație reprezintă o garanție în realizarea viitoarelor producții în domeniul zootehniei în cadrul județului Bistrița-Năsăud.

Asigurarea cantitativă și calitativă a furajelor

MĂRIREA în ritm rapid a șeptelului a atras după sine necesitatea dezvoltării corespunzătoare a bazei furajere. Pornind de la dezvoltarea intensivă a producției zootehnice, au fost luate o serie de măsuri menite să asigure folosirea intensă a multiplelor posibilități de sporire a producției de furaje, în diferite zone pedoclimatice și în condițiile concrete ale fiecărei gospodării.

În cincinalul următor, unitățile agricole socialiste vor fi orientate spre **extinderea culturii plantelor furajere cu producție mare și valoare nutritivă ridicată,** crearea în acest scop a **loturilor semincere,** mărirea producției pășunilor și fînețelor naturale, valorificarea mai completă și superioară a produselor

dr. Gh. N. IOSIF

(Continuare în pag. 18)

CONGRESUL al XIII-lea

Implicarea efectivă, cu eficiență sporită a cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale (II)

– DEZBATERE –

Nicolae ARMENCOIU: „În contextul problematicii abordate în dezbatere privind strategia dezvoltării cercetării științifice, **în sfera energeticii** principalele opțiuni, tendințe și evoluții converg, pe plan mondial, către asigurarea în proporții sporite a necesarului de energie de către fiecare țară. Aceasta implică elaborarea unor strategii pe termen lung capabile să contureze imaginea viitoare a mutațiilor calitative în sfera energeticii și care să permită orientarea politicilor de valorificare a acestor resurse. Deciziile concrete în structura energetică aleasă reclamă, de regulă, termene de anticipație tot mai lungi, de ordinul a 15 ani și chiar mai mult; aceasta datorită atît ciclului lung de pregătire a realizării obiectivelor energetice (centrale hidro, nucleare etc.) cît și asigurării bazei de materii prime (deschideri de noi exploatări miniere), și asimilării echipamentelor necesare, cu performanțe ridicate. În unele țări, evoluțiile în domeniul energeticii sînt conturate pentru viitorii 20—30 și chiar 50 de ani.

Strategii pe termen lung în dezvoltarea energeticii

Partidul nostru a acordat întotdeauna o atenție deosebită sectorului energetic, în prezent acesta avînd un program precis pînă în anul 2000, stabilit prin proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea și care se bazează pe cîteva direcții prioritare: valorificarea combustibililor inferiori indigeni, programul de construcție de centrale nucleare, de noi hidrocentrale electrice și valorificarea surselor noi și refolosibile de energie.

Evenimentele din ultimii ani în domeniul energetic au răsturnat complet prognozele anterioare care se făcuseră în anii 1950—1960 pentru etapa actuală. Cert este că preocupările pentru energetică vor cuprinde în viitor practic toate domeniile de activitate cunoscute astăzi. Se poate aprecia că, în domeniul energetic, vom dispune de multe unități noi, de centrale nuclearo-electrice, precum și de centrale pe surse noi de energie, pe lîngă actualele centrale termo și hidro, unele din acestea urmînd a fi, în faza respectivă, îmbătrînite.

Ținînd seama de vastitatea domeniului investigat consider că, pentru perioada următoare, cercetarea energetică românească este necesar să întărească activitatea de prognoză, de dezvoltare a problemelor energiei pentru o perioadă chiar mai îndepărtată, pînă în anii 2030—2040. O astfel de activitate de prognoză pe termen lung devine tot mai necesară deoarece dezvoltarea economică este tot mai mult condiționată de energie. Opțiunile, deciziile pentru variantele de dezvoltare energetică nu mai pot fi luate decît într-o strînsă corelare cu opțiunile privind dezvoltarea economică de ansamblu, respectiv structura industriei, nivelul rezervelor de materii prime și combustibili. În fapt, planurile de dezvoltare economico-so-

UN TRIUNGHI AL EFICIENȚEI

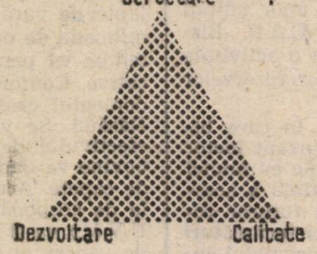

cială nu mai pot fi elaborate fără o concepție clară cu privire la dezvoltarea energetică pe termen lung, adică fără o strategie energetică la orizonturi mai îndelungate de prognoză.

În cadrul preocupărilor generale ale cercetării energetice românești pentru elaborarea unor prognoze pe termen lung o atenție deosebită cred că trebuie acordată următoarelor trei direcții de acțiune:

- **reducerea numărului echipamentelor asimilate sau modernizate simultan,** printr-o mai riguroasă stabilire a priorităților, în funcție de eficiența economică a fiecărei acțiuni;
- **însușirea mai temeinică de către personalul de cercetători și de către cel de proiectare a unei gîndiri economice și a metodelor de calcul a eficienței economice,** pentru a fi în stare să facă ușor aprecieri calitative cu mijloacele specifice; numai în acest mod se vor putea stabili priorități și se va putea calcula direct eficiența măsurilor propuse, se vor putea combate cu argumente unele tendințe ale unor întreprinderi, vizibile în ultimii ani, de a solicita la unele produse modernizate prețuri de livrare mult disproporționate față de efectul real în producție al modernizării lor etc;
- **accelerarea introducerii cuceririlor industriilor de vîrf și în special ale electronicii în procesele de producție.** Pe această linie consider că, cel puțin pentru energetică, o măsură bună ar fi aceea de a implica și industria — prin garanții la contracte, respectiv penalizări similare celor din contractele cu partenerii străini — la răspunderea asupra funcționării centralelor electrice și a instalațiilor de automatizare din cadrul sistemului energetic; este de asemenea necesară extinderea sistemului de «service» pentru a cointeresa pe producători în creșterea calității, rentabilității și a fiabilității".

Mihai NICULESCU: „Tovarășul Nicolae Armencoiu a abordat un domeniu pe cît de concret pe atît de spinos pentru asigurarea dezvoltării celorlalte ramuri și sectoare de activitate. Spun aceasta pentru că noi, cei care lucrăm în domeniul industriei metalurgice, îi simțim din plin consecințele. Eu aș dori să mă refer în intervenția mea tot la un domeniu concret, legat de tendințele și evoluțiile în activitatea de cercetare științifică în probleme ale industriei siderurgice.

Prioritate noilor tehnologii

Activitatea de inginerie tehnologică și-a concentrat atenția și eforturile asupra realizării unor sarcini cu caracter prioritar. În primul rînd este vorba de asimilarea și extinderea aplicării unor tehnologii noi, neconvenționale, destinate îmbunătățirii calității oțelurilor elaborate, a gradului de pregătire a încărcăturii furnalelor etc. (tehnologia de omogenizare avansată a minereurilor mărunte cu ajutorul unor instalații de mare productivitate, realizarea unor agregate caracterizate prin parametri tehnologici și constructivi comparabili cu cei realizați în țări cu industrie dezvoltată, cum sînt furnalul de 3 500 m^3 volum util și fabrica de aglomerare cu mașină de 500 m^2 suprafață utilă de la C.S. Galați, cuptoarele electrice de 100 tone construite la Hunedoara, Tîrgoviște, Cîmpia Turzii și Călărași — utilizate pentru elaborarea oțelurilor aliate —, bateriile de cocsificare de 850 mii tone cocs metalurgic pe an de la Galați și Călărași etc.). De asemenea, au fost realizate în concepție proprie utilaje și echipamente de mare tehnicitate și fiabilitate, ca de exemplu utilajele și instalațiile de deservire a furnalelor, cîntare pe bandă și dozatoare automate, vagoane-oală de 300 tone pentru transportul fontei lichide și altele.

Un domeniu important al activității noastre îl constituie și **extinderea utilizării calculatoarelor și automatelor programabile,** în principal la furnale și la oțelării electrice. Recent a fost pus în funcțiune furnalul nr. 1 la C.S. Reșița, modernizat pe baza proiectelor executate de IPROMET, la care s-a aplicat, pentru prima oară în siderurgia românească, micro-calculatoare pentru

conducerea procesului de elaborare a fontei, înlocuindu-se în totalitate aparatajul clasic cu relee. Pe lîngă proiectarea ansamblului instalației, specialiștii IPROMET au participat efectiv la montaje și reglaje, fiind prezenți pe șantier pe toată durata execuției lucrărilor și, în continuare, pînă la atingerea parametrilor proiectați.

Preocupările la scară națională privind economia de combustibili și energie, precum și utilizarea resurselor energetice refolosibile se regăsesc în activitatea de cercetare științifică metalurgică, fiind materializate într-o serie de rezolvări tehnice valoroase ce se traduc prin economii de ordinul sutelor de mii de tone combustibil convențional pe an. De asemenea, în scopul recuperării materialelor utile rezultate ca deșeuri în procesele metalurgice au fost elaborate proiecte pentru extragerea metalului din zgura de oțelărie, prima instalație de acest fel fiind pusă în funcțiune la C.S. Hunedoara. S-au mai elaborat detalii de execuție pentru valorificarea șlamurilor, prafului de furnal și de var, a deșeurilor de materiale refractare etc.".

Marcu HOROVITZ: „Implicarea mai puternică a cercetării științifice în procesul dezvoltării impune atît la nivelul întreprinderii industriale cît și pe ansamblul sistemului determinarea contribuției progresului tehnic la creșterea economică (eficiența progresului tehnic incluzînd, evident, și eficiența științei și a cercetării tehnologice). Din acest punct de vedere consider că ar trebui mai bine clarificată, sub aspect operațional, relația dintre știință, tehnică și economie. După părerea mea, tehnica este o verigă de legătură între știință și economie și, în general, ea trebuie subordonată economiei, fiind necesară eficientizarea oricărui act de progres tehnic. Tehnica nu este și nu poate fi un scop în sine, ea trebuie să răspundă neapărat unor comandamente de eficiență economică și, sub acest aspect, mi s-au părut deosebit de interesante considerentele referitoare la strategiile de dezvoltare subliniate în intervențiile lor de tovarășii Gavrilă Sonea și Corneliu Russu *), deoarece numai prin stabilirea unor opțiuni de acest fel este posibil să se subordoneze cercetarea comandamentelor de eficiență economică.

Echilibrarea optimului tehnic cu cel economic

Pornind tocmai de la o asemenea abordare sistemică a raportului știință-tehnică-economie este util ca, în strategia de promovare a progresului tehnic, să se țină seama într-o măsură mai mare de **relația dintre optimul tehnic și cel economic.** Problema relației dintre aceste două noțiuni trebuie aprofundată mai temeinic, studiile întreprinse pînă în prezent concluzionînd ideea că existența unor performanțe tehnice superioare care nu țin seama de raportul dintre efecte și efort contrazice principiile eficienței economice. Altfel spus, nu poate exista un optim tehnic care să deterioreze indicatorii de eficiență economică la nivel micro și macroeconomic. Din investigațiile întreprinse în unele întreprinderi și institute de cercetări am constatat că există o anumită insuficiență în ce privește analiza economică a unor proiecte de cercetare și chiar în completarea acelor formulare care trebuie să cuantifice eficiența progresului tehnic. În multe cazuri, aceste formulare cuprind datele tehnice necesare, în timp ce efectele economice sînt aproximate cu foarte mare largheță. Se impune deci, așa cum aprecia și tovarășul Constantin Coșoiu,

În acest număr publicăm intervențiile tovarășilor: **Nicolae ARMENCOIU**, directorul Institutului de studii și proiectări energetice; **Mihai NICULESCU**, directorul Institutului de proiectări metalurgice; **Marcu HOROVITZ**, cercetător principal la Institutul de economie socialistă; **Ihor LEMNIJ**, cercetător principal la Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria construcțiilor de mașini; **Corneliu RUSSU**, directorul Institutului de economie industrială; **Gavrilă SONEA**, șeful sectorului prognoza dezvoltării științei și tehnologiei din Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie; **Ștefan GANEA**, șeful laboratorului de cercetări pentru radiocomunicații navale și aeriene din Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru electronică; **Cezar MEREUȚĂ**, șef colectiv cercetare-proiectare echipamente energetice și surse noi, întreprinderea „Autobuzul" București

ca la fundamentarea datelor tehnice să se ia mai mult în considerare și componenta economică, fără de care orice rezultat al cercetării științifice rămîne suspendat între posibil și real.

Mai mult chiar, aș pleda în acest context pentru o **optică dinamică în legătură cu introducerea progresului tehnic în economie.** În general, implicațiile promovării progresului tehnic sînt analizate mai mult de pe poziția exclusivă a cercetării și nu în corelație directă cu producția. Din investigațiile și analizele întreprinse în cadrul institutului nostru a reieșit că eficiența cercetării științifice, a dezvoltării tehnologice este mai mare la utilizator decît la producător. La producător se poate ca, într-o perioadă scurtă de asimilare a produselor și tehnologiilor noi, să se deterioreze unii indicatori de eficiență economică, de productivitate ; însă această tendință nu trebuie absolutizată, acești indicatori nu trebuie priviți în mod static, ci în dinamică, astfel încît aprecierea finală a oportunității asimilării unor produse și tehnologii să ia în considerare întregul circuit cercetare-producție-utilizare precum și evoluția în timp a «vieții» produsului sau tehnologiei respective".

Ihor LEMNIJ: „Procesul implementării progresului tehnic la nivelul structurilor economice și sociale presupune, după părerea mea, manifestarea și a altor corelații obiective, în afara aceleia generale dintre optimul tehnic și cel economic la care s-a referit tovarășul Marcu Horovitz. Între acestea m-am oprit la una dintre ele și anume cea dintre **acțiunea legilor naturii, pe baza cărora evoluează progresul tehnic și a legilor pieței, care consacră și promovează un produs.** Dacă luăm în considerare și faptul că economia noastră națională este și va fi în viitor și mai puternic antrenată în comerțul internațional, din care o parte componentă esențială este și cooperarea tehnico-științifică internațională, problema promovării progresului tehnic sub aspectul manifestării și menținerii corelației amintite este mult mai complicată decît pare fiecăruia la prima vedere. Economistul vede în progresul tehnic creșterea eficienței din punct de vedere economic, exprimată în bani, în timp ce tehnicianul, cel care generează progresul tehnic, îl vede prin alți indicatori, indicatori de eficiență tehnică care sînt particulari fiecărui sistem tehnic în parte.

Sistemele tehnice, adaptate structurii cerințelor

Din cauza acestei corelații, chiar pe plan mondial ideile și sistemele tehnice noi sînt promovate cu o considerabilă redundanță. Nu orice sistem tehnic imaginat este acceptat de piață. Pentru promovarea sistemului tehnic nou nu este suficient ca respectivul sistem să întrunească anumite proprietăți tehnice, oricît de bune ar fi, ci trebuie să se adapteze structurii pieței căreia îi este destinat. Orice economie națională, chiar una de dimensiunile economiei americane sau sovietice, nu mai poate fi autarhică. Există nenumărate date care demonstrează că, chiar în cazul țărilor mari, cooperarea internațională este o condiție esențială pentru promovarea tehnicii noi.

În general, la sistemele tehnice avansate nimeni, nici o țară, mai ales nici o țară europeană nu posedă în întregime toate capacitățile tehnice și de execuție cît și mijloacele financiare necesare pentru realizarea unui produs complex sau unei game mai largi de produse. Se pare că, cunoștințele necesare pentru sistemele tehnice noi, chiar în domenii mai mult sau mai puțin clasice, au devenit așa de voluminoase încît nimeni și nici un grup nu le poate poseda de unul singur. Ca atare, insuflarea spiritului comercial în activitatea de cercetare tehnică și în activitatea de producție este, atît pe plan mondial, cît și pentru țara noastră, o necesitate. Desigur că tehnica are legile ei interne care nu pot fi înfrînte

*) Vezi prima parte a dezbaterii publicată în Revista economică nr. 41 din 12.X.1984

de nimeni, dar prin libertatea care există în cercetare trebuie să avem în vedere ca **soluțiile adoptate să corespundă unor anumite nevoi ale pieței,** nevoi diferite atît ca structură cît și ca intensitate. Ca atare și cercetarea trebuie — așa cum se desprinde și din proiectul de Directive — să se implice mai mult în soluționarea acestor nevoi, în asigurarea unui echilibru între piață și producție, între producție și concepție".

Corneliu RUSSU : „N-aș fi atît de tranșant ca tovarășul Ihor Lemnij să spun că fenomenul tehnic este un fenomen economic și comercial. Fenomenul tehnic contemporan este atît de complex, este atît de vast încît concomitent este și un fenomen științific, și un fenomen tehnic propriu-zis, și unul economic, și unul comercial. Cert este că se impune cu acuitate **prezența, în mai mare măsură, în activitatea de cercetare științifică a marketingului științific** și cînd mă refer la aceasta am în vedere atît marketingul pieței interne, cît și cel al pieței externe.

Eficiența efectivă și eficiența potențială

Referitor la piața internă, marketingul, după părerea mea, ar trebui să fie mai mult canalizat în primul rînd spre identificarea precisă a cerințelor utilizatorilor. În ce sens ? În sensul formulării precise a acestor cerințe. Să fiu mai explicit. Realizăm o serie întreagă de produse de tehnicitate apreciabilă cu un nivel ridicat al parametrilor tehnici și funcționali, care, în procesul exploatării, au o eficiență mai scăzută. Este vorba aici — Institutul de economie industrială a elaborat recent o carte în care am dezvoltat această idee — de eficiența potențială a unui obiectiv de progres tehnic și eficiența efectivă, determinată de modalitățile concrete în care beneficiarul utilizează obiectul respectiv, care marchează un progres tehnic. În al doilea rînd, cercetarea pieței la nivelul economiei naționale ar trebui să țină mai mult seama de posibilitățile, să spun așa, de solvabilitate a viitorilor beneficiari. Nu de puține ori cercetarea științifică românească a realizat anumite produse care au rămas la stadiul de prototip pentru că, ulterior, acestea nu și-au mai găsit beneficiari din lipsă de fonduri sau datorită nesolicitării lor de către beneficiari.

În ce privește marketingul pieței externe, și aici sînt necesare cîteva precizări. Piața mondială are un evantai foarte larg de solicitări, de la ace de gămălie pînă la componente electronice, aparatură de mare precizie ș.a. Problema este să realizezi produse de nivel calitativ corespunzător, produse la care «service»-ul să fie asigurat la nivelul cerințelor economiilor moderne și competitive din punctul de vedere al prețurilor de vînzare, al facilităților oferite. Este vorba deci de a identifica cu realism ceea ce are piața mondială, de a identifica acele domenii de străpungere în care putem intra și avea o poziție stabilă. De fapt, proiectul de Directive prevede în acest sens că, în continuare **«se va acționa pentru ca unitățile economice să-și adapteze mai rapid structura producției și calitatea acesteia la cerințele pieței interne și externe».**"

Gavrilă SONEA : „Abordarea raportului progres tehnic-dezvoltare-piață presupune după opinia mea și luarea în considerare, în mai mare măsură, a **cooperării științifice și tehnice internaționale.** În condițiile actualei dimensiuni a revoluției tehnico-științifice și a ritmului de dezvoltare, mai ales ca urmare a costurilor foarte ridicate pentru obținerea de noi cunoștințe științifice și tehnologice, se impune cu mare acuitate lărgirea și adîncirea acestei cooperări.

Intensificarea cooperării științifice și tehnice

Această cooperare, promovată cu rezultate pozitive chiar de state dezvoltate, este necesară cu atît mai mult pentru țara noastră. S-au făcut o serie de precizări în legătură cu această problemă ; eu aș dori să amintesc faptul că, în prezent, țara noastră promovează o serie de activități, participă la elaborarea unor lucrări care urmează să definească probleme de maximă importanță pentru economia națională și care se cer a fi rezolvate prin cooperare, în mod deosebit cu țările socialiste. Între aceste lucrări aș aminti prognozele de dezvoltare a științei și tehnologiei pînă în anul 2005 și, mai ales, programul complex de dezvoltare a științei și tehnicii care urmează să fie încheiat încă în cursul acestui an. Ca obiective majore pentru acest program se are în vedere obținerea unor **avansuri prin eforturi comune pe plan teoretic în anumite domenii de activitate și, în continuare, aplicarea lor în economie** tocmai pentru a întări independența tehnologică, pentru a crește potențialul de export și, în ultimă analiză, pentru realizarea acelor transformări, acelor progrese pe care le impune edificarea socialismului și comunismului în patria noastră".

Ștefan GANEA : „Particularizînd cele spuse de antevorbitori în legătură cu raportul dintre promovarea progresului tehnic și validarea rezultatelor acestuia pe piață, inclusiv pe piața externă, aș dori să precizez că în fundamentarea strategiei de dezvoltare a sectorului de electronică profesională o componentă activă o reprezintă **penetrarea produselor românești în noi zone geografice ale globului.** Am început în acest sens să elaborăm o **nouă politică de vînzări.** De exemplu, pe piața mondială nu se caută radiotelefoane ci rețele de radiotelefoane. Am oferit și am executat rețele de radiocomunicații pentru Grecia, Irak, Sudan, sisteme complete la cheie la care, afară de radiotelefoane, oferim multe servicii suplimentare. O a doua cale de creștere a exportului, pe care am început s-o promovăm este de **vînzare de sisteme asociate obiectivelor de investiții românești.** Marile noastre companii de comerț exterior care promovează la export fabrici de ciment, rafinării etc. pot să vîndă o dată cu obiectivul propriu-zis și echipamente electronice, sisteme radio, sisteme de aparatură de măsură și control etc.

Optimizarea raportului performanță-preț

Pentru asigurarea acestui obiectiv este necesar să se acționeze mai mult asupra **optimizării raportului performanță-preț.** Cîteva direcții mai importante conturează strategia noastră în acest domeniu. Mă refer în special la introducerea largă a microprocesoarelor în toată aparatura ce o fabricăm. Microprocesorul nu este numai un element tehnic extraordinar care conduce la creșterea fiabilității prin reducerea numărului de componente, ci a devenit și un element de reclamă comercială.

Un al doilea element este **reducerea ciclului de cercetare-producție.** Am început și continuăm această acțiune prin pregătirea condițiilor de fabricație concomitent cu cercetările și proiectarea. Am realizat S.D.V.-urile pe parcursul cercetării și proiectării produselor și prin aceasta durata medie a introducerii unui produs în fabricație a ajuns la 1,5 —2 ani față de patru cît era mai înainte".

Cezar MEREUȚĂ : „Un aspect care pune în evidență cu deosebită claritate complicitatea și nuanțele multiple ale raportului dintre tehnic și economic este cel legat de **funcțiile produsului.** Un produs poate să cîștige foarte mult în valoare dacă este înzestrat cu o funcție nouă ; această funcție nouă poate fi cerută în mod expres de un anumit beneficiar sau se poate afla în stare latentă la beneficiari tradiționali sau potențiali. Rolul deosebit ce revine producătorului este de a **investiga aceste funcții noi,** de a evalua costurile adaptărilor respective, de a prospecta piața.

Funcții noi pentru produse tradiționale

O să apelez pentru a se înțelege mai bine ceea ce doresc să susțin și la un exemplu concret. Realizăm, de pildă, în întreprinderea «Autobuzul» utilitare și autobuze. Funcția principală a acestor autovehicule este cea de transport de mărfuri. Dacă însă adăugăm utilitarelor sau autobuzelor anumite funcții noi, echipîndu-le cu tehnică de vîrf care să le permită să realizeze și altceva : laborator de diagnoză, autobuze sanitare etc. — noi am efectuat deja anumite prospecțiuni în acest sens — constatăm, pe de o parte, că există anumite cerințe pe care le descoperim, dar că acestea sînt adresate de regulă altor unități, în timp ce, foarte simplu, funcția respectivă poate fi asigurată la noi prin adaptări puțin costisitoare. Mutînd interesul celui care cumpără pe funcție și nu pe produs, produsul poate să fie foarte eficient, sub aspectul fabricării și în același timp, vandabil".

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. POPESCU
C. BĂRNEA

CONGRESUL al XIII-lea

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Prioritate producției de export și onorării la termen a contractelor

● Toate forțele mobilizate pentru realizarea exemplară a planului de export ● Înnoirea și diversificarea producției — la baza asigurării succesului pe piața externă ● Urmărirea fabricației pe stadii fizice de execuție ● Comisia de export — implicată activ în rezolvarea problemelor de producție ● Eforturi conjugate pentru asigurarea bazei tehnico-materiale

ÎN CADRUL ansamblului de obiective prioritare pe care unitățile economice le au de îndeplinit pe acest an, **realizarea integrală a sarcinilor de export are,** așa cum de altfel este bine cunoscut, **o importanță deosebită.** În primul rînd, acest lucru este hotărîtor pentru crearea premiselor de constituire a resurselor de plată pentru importurile planificate, necesare în diverse sectoare de activitate. În al doilea rînd, exportul integral realizat de către fiecare întreprindere constituie o condiție de bază în asigurarea unui echilibru valutar al economiei românești, în măsură să ofere resurse suplimentare pentru încheierea anului cu o balanță comercială activă, excedentară, așa cum s-a stabilit la Conferința Națională a partidului. De asemenea, fără pretenția de a epuiza implicațiile pozitive ale îndeplinirii integrale a sarcinilor de export, să mai menționăm și faptul că onorarea contractelor încheiate cu beneficiarii externi — atît din punct de vedere al termenelor, cît și al cantităților și calității produselor — determină menținerea și consolidarea pozițiilor cîștigate pe diverse piețe, precum și pătrunderea pe altele noi.

Iată de ce, în perioada care a mai rămas pînă la sfîrșitul anului, în fiecare unitate economică trebuie extinse și generalizate inițiativele care au dat bune rezultate în realizarea producției pentru export, trebuie mobilizate toate resursele organizatorice, de muncă și materiale astfel încît pînă la 15 decembrie a.c. să se recupereze grabnic restanțele, acolo unde acestea există și, totodată, să se realizeze integral producția contractată pe acest an, ultimele două săptămîni putînd fi în felul acesta consacrate pregătirii fabricației pentru producția de export a anului viitor. Ne propunem, în articolul de față, să prezentăm modul în care colectivul **întreprinderii „Electronica" din București** acționează pentru realizarea în bune condiții a sarcinilor de plan la export, pentru onorarea la termen a contractelor încheiate cu beneficiarii externi.

■

MARCA „ELECTRONICA" a devenit, de peste un deceniu și jumătate, o prezență mult apreciată în aproape douăzeci de țări ale lumii de pe toate continentele, inclusiv în țări cu o puternică tradiție industrială. Rezultatele obținute în realizarea producției destinată exportului în perioada ce a trecut din acest cincinal și în cele 9 luni ale acestui an confirmă, de altfel, pe deplin, acest lucru. Printr-o preocupare continuă pentru diversificarea producției și ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor, promovarea de tehnologii avansate, organizarea superioară a muncii în fiecare secție și atelier **s-a reușit să se exporte în acest an un număr de peste 178 000 televizoare și 24 000 radioreceptoare,** ceea ce reprezintă, în cazul televizoarelor, o creștere, față de aceeași perioadă a anului trecut, de circa 156%. Relevant este și faptul că, în prezent, **peste 80% din producția marfă a întreprinderii este destinată exportului.**

În analiza concretă a modului în care s-a acționat și se acționează în continuare pentru realizarea sarcinilor de plan la export și onorarea obligațiilor asumate prin contracte se cuvine să ne referim mai întîi la aspectele legate de **diversificarea continuă a fabricației,** concomitent cu **ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor.** Acțiunea s-a concretizat, în primul rînd, prin realizarea unor **tipuri de televizoare care țin seama de diferitele cerințe impuse de piața externă.** Este vorba, printre altele, de sporirea performanțelor electrice care condiționează calitatea sunetului și a imaginii, asigurarea condițiilor de electrosecuritate și preîntîmpinare a perturbațiilor radioelectrice, creșterea mentenabilității, diminuarea consumului de energie electrică de la rețea, creșterea timpului mediu de bună funcționare, îmbunătățirea design-ului prin conceperea televizoarelor într-o formă atrăgătoare și în culori și modele variate etc.

Ținîndu-se cont de aceste cerințe s-a reușit proiectarea și realizarea unor tipuri de televizoare cu soluții constructiv-tehnologice optime, în funcție de solicitările diferitelor piețe și funcționînd pe diferite norme de televiziune existente în lume (televizor portabil echipat cu tub cinescop de 31 cm/111°, pe șasiu din module demontabile ; televizor portabil cu tub cinescop de 31 cm/90°, cu șasiu monoplacă ; televizoare staționare echipate cu tuburi cinescoape de 61÷51 cm/110°, cu șasiuri din module demontabile ș.a.). Demn de remarcat, pentru a evidenția amploarea procesului de înnoire a fabricației în cadrul întreprinderii, este faptul că în acest an, **din totalul de 19 modele oferite la export, 11 sînt noi,** iar pentru 1985 se oferă beneficiarilor externi alte noi produse, cum ar fi : monitoare, combine stereo, televizoare cu diagonala de 23 cm ș.a.

■

O ALTĂ ACȚIUNE cu largi implicații în realizarea integrală a sarcinilor de plan fizic și deci și a exportului o reprezintă **permanenta perfecționare a organizării producției și a muncii,** astfel încît, pe de o parte, să se creeze posibilitatea realizării ritmice a planului, iar pe de alta, să se asigure — în special pentru producția destinată exportului — un grad sporit de flexibilitate, capabil să permită întreprinderii adaptarea din mers la cerințele impuse de piață. În acest context, preocupările colectivului de muncă din cadrul întreprinderii „Electronica" au urmărit și urmăresc valorificarea tuturor rezervelor existente în vederea raționalizării fluxurilor interne de materiale și semifabricate, eliminării locurilor înguste, creșterii productivității muncii etc. Astfel, prin reanalizarea și reorganizarea tehnologiei de montaj a radioreceptoarelor „ULTRASON" s-a reușit, ca urmare a eliminării locurilor înguste, o creștere a ritmului de producție de la 130 la 160 buc/schimb. Tot în vederea eliminării locurilor înguste și, implicit, a creșterii capacității de producție s-a acționat prin dotarea secției de prelucrări chimice și mecanice cu noi mașini de injecție mase plastice pentru fabricarea casetelor de televizor. Referitor la aceasta, trebuie să arătăm că pe măsură ce Întreprinderea de mecanică fină din București își va amplifica eforturile de punere în exploatare a celei de a doua matrițe de injecție pentru realizarea de casete din mase plastice se va dubla actuala capacitate de producție a televizoarelor portabile care, în prezent, sînt mult solicitate atît pe piața internă, cît și la export.

În același cadru de preocupări, o altă măsură luată, și care se dovedește a fi de mare eficiență, o constituie **mecanizarea operațiilor de ambalare** prin execuția și punerea în funcțiune a unui conveior pentru transportul cutiilor de ambalaj, care asigură o productivitate foarte înaltă la această operație. De asemenea, prin **organizarea unui sistem operativ de urmărire a producției pe stadii fizice de fabricație** se asigură — lucru deosebit de util în realizarea ritmică a exportului — cunoașterea operativă a stadiilor fabricației, oferin-

Cristian GORIE

(Continuare în pag. 17)

Cooperarea dintre marea și mica industrie, sursă de creștere a eficienței economice

NOUA etapă de dezvoltare în care a intrat economia românească, de accentuare continuă a rolului factorilor intensivi, sarcinile sporite prevăzute în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român impun și o nouă dimensiune de ordin calitativ procesului repartizării teritoriale a forțelor de producție în vederea valorificării superioare a resurselor materiale de orice gen cît și a potențialului de forță de muncă.

Așa cum reiese cu claritate din proiectul de Directive, la a cărui elaborare tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele țării, a adus o inestimabilă contribuție teoretică și practică, în viitorul cincinal și în perspectivă pînă în anul 2000, industria românească va continua să se dezvolte impetuos, ca de altfel întreaga economie națională, asigurîndu-se astfel înfăptuirea în linii generale a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, crearea condițiilor pentru trecerea, după 1990, la realizarea fazei superioare a societății socialiste, la construcția comunismului în România. Ca atare în cincinalul următor producția industrială urmează să crească, pe baza aplicării celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, cu un ritm mediu anual de 6—6,5%, urmînd ca realizarea acestui program mobilizator să fie susținută cu un volum de investiții de 1 350—1 400 miliarde lei, care, în ceea ce privește partea destinată industriei, vor fi orientate cu prioritate pentru lucrări de modernizări și reutilări prin care să se asigure o mai bună profilare, integrare și specializare a producției.

Desigur, ținînd seama de specificul industriei moderne, ponderea principală va continua să o dețină marea industrie, concentrată în mari combinate și platforme industriale complexe, cu un grad ridicat de specializare și integrare care să asigure valorificarea cît mai avansată a substanțelor supuse prelucrării și beneficiind, în același timp, de o infrastructură și de diverse utilități tehnice, economice și sociale comune. În acest sens, o concepție originală, a cărei dezbatere în paginile acestei publicații a suscitat un viu interes, și care credem că are reale perspective de aplicare, cu evidente posibilități de creștere a eficienței economice, este aceea a „procesului circular activ".

În același timp există substanțiale rezerve de dezvoltare a industriei mici, a cooperării rațională dintre marea și mica industrie ca o cale care, de asemenea, este de natură să conducă la mai buna valorificare a resurselor de care dispunem, la creșterea eficienței economice ca și a nivelului de viață și de civilizație ale tuturor zonelor și localităților patriei, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate. De altfel, așa cum se precizează în proiectul de Directive ale celui de al XIII-lea Congres al P.C.R. „Producția industriei mici va crește cu un ritm mediu anual de 6% și va fi orientată în direcția valorificării materiilor prime și materialelor locale, a unor resurse agricole și subproduse industriale".

În concepția care s-a cristalizat cu privire la dezvoltarea în teritoriu a forțelor de producție, printr-o îmbinare rațională a marii și micii industrii, s-a plecat de la premisa că numai în cadrul unor unități economice complexe, cu o bază materială corespunzătoare, implantate inclusiv în zonele rurale (și poate mai ales în acestea) se vor putea extinde unele activități specifice micii industrii, de prelucrare a produselor agricole, a altor materii prime locale, care să realizeze o producție diversificată, adaptabilă cerințelor și specificităților diferitelor zone ale țării, să contribuie, concomitent, la creșterea gradului de ocupare a forței de muncă de la sate.

O trăsătură nouă a activităților industriale în zonele agricole este dată de faptul că, alături de unitățile consiliilor populare și ale unităților cooperației de consum, întreprinderile agricole își vor dezvolta o producție industrială proprie ; la sfîrșitul anului 1985 urmează ca un număr de 800 localități să dispună de unități industriale cu activitate permanentă, iar prin dezvoltarea industriei mici de stat și cooperatiste se va ajunge ca toate orașele și comunele țării să dispună de unități cu activitate industrială. De asemenea, zonele agricole vor fi cooptate în procesul de dezvoltare a activităților turistice pe teritoriul țării, formîndu-se astfel zone agroindustrial-turistice în cadrul cărora localitățile rurale vor intra într-un proces intens de dezvoltare, creîndu-se în acest fel condițiile pentru stabilizarea și integrarea populației rurale în noile procese economico-sociale.

Trebuie spus că încă de pe acum în țara noastră s-a conturat o experiență pozitivă în ceea ce privește cooperarea între marea și mica industrie. Astfel, în ceea ce privește industria constructoare de mașini, în județul Brașov s-au grupat geografic o serie de unități specializate în jurul sau în apropierea unor mari întreprinderi sau uzine de produse finale. Ne referim, în special, la producția de autocamioane și tractoare. Asemenea situații regăsim și în jurul municipiilor Pitești, Sibiu, Timișoara, Craiova etc.

Nu trebuie uitat că prin concentrarea producției în mari întreprinderi sau platforme industriale, apare un fenomen social cu profunde implicații economice. Ne referim, în speță, la navetism, întrucît mulți oameni ai muncii care lucrează în întreprinderile menționate continuă să locuiască în comune mai mult sau mai puțin apropiate, familiile lor continuînd să își desfășoare activitatea în cadrul cooperativelor agricole de producție. Deplasările zilnice ale acestei categorii de oameni ai muncii, în afară de faptul că ocupă, nu în puține cazuri, timp îndelungat și au repercusiuni negative asupra rezultatelor pe care le obțin în producție, conduc și la consumuri importante de carburanți și de alte mijloace materiale pentru asigurarea transportului acestora. Crearea unor filiale ale marilor întreprinderi în unele comune mai mari, cu perspective de dezvoltare, deci o apropiere a forțelor de producție de rezervele existente de forță de muncă, ar contribui, desigur, la limitarea fenomenului navetismului. În același timp s-ar asigura și necesarul de forță de muncă pentru agricultură, stabilizarea populației în localitățile respective, apropierea, și pe această cale, a condițiilor de viață și de muncă între sat și oraș. De altfel, așa cum se precizează în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea în fiecare județ va trebui să se asigure un volum de activitate economică pe locuitor de cel puțin 80 000 lei anual, iar prin dezvoltarea orașelor și transformarea unor centre comunale în localități agroindustriale gradul de urbanizare va spori la 57—58%. Ținînd seama de faptul că pe baza Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale marile centre urbane vor rămîne aproximativ la același număr de locuitori reiese, implicit, că se va produce o mai mare difuzare în teritoriu a forțelor de producție în unități economice mai mici, astfel încît să se asigure o dezvoltare echilibrată a întregului teritoriu al țării. De altfel, încă în cursul actualului cincinal este prevăzută transformarea în orașe agroindustriale a 140 centre comunale, ceea ce va ridica ponderea populației din mediul urban la aproape 55%.

Unul dintre județele care au beneficiat din plin de politica științifică de repartizare a forțelor de producție în teritoriu elaborată și promovată de Partidul Comunist Român, cu contribuția directă a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este și județul Tulcea, care a dobîndit, mai ales în ultimii ani, și o experiență pozitivă în îmbinarea marii industrii cu cea mică. În special după anul 1968 dezvoltarea industrială a înregistrat o ascensiune viguroasă, nu numai în municipiul reședință dar, la indicația expresă a secretarului general al partidului, și în localități urbane mai mici ca Măcin, Babadag, Sulina, Isaccea precum și în comunele Mahmudia și Unirea, propuse să devină orașe agroindustriale.

Cu toate acestea, în municipiul Tulcea, ca de altfel și în alte orașe de reședință ale județelor din țară, s-au concentrat cele mai mari volume de investiții, ceea ce s-a reflectat în creșterea puternică a industriei ; astfel la sfîrșitul anului 1983 producția industrială a municipiului Tulcea reprezintă 80 la sută din producția industrială a județului. Ca urmare în populația municipiului personalul muncitor s-a dublat în 1983 față de 1968. Și în acest caz un număr mare de navetiști vin de la distanțe destul de mari în municipiul de reședință, ceea ce, evident, provoacă o serie de greutăți și chiar, uneori, perturbări în procesul de producție. În același timp trebuie avut în vedere că agricultura are o pondere însemnată în economia județului, dispunînd de mari sisteme de irigații, de complexe de creșterea și îngrășarea animalelor, de suprafețe mari de legume, vie și pomi, care necesită forță de muncă calificată în profesiile noi specifice unei producții agricole intensive.

În aceste condiții măsurile stabilite de conducerea partidului și statului cu privire la realizarea unor unități mai mici în mediul rural, crearea unor filiale — secții, ateliere, sectoare ale întreprinderilor din platformele și zonele industriale ale municipiilor și orașelor, este de mare actualitate și aplicabilitate în județul Tulcea. În acest cadru, au fost inițiate o serie de acțiuni pe linia organizării producției industriei alimentare, cu unități mici, cu diferite etape de prelucrare, în consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste, în ideea apropierii de producția agricolă.

Semnificative sînt măsurile inițiate la Întreprinderea de producerea și industrializarea legumelor și fructelor „Dunărea", unitate ce își desfășoară procesul de producție principal în capacități industriale amplasate pe platforma industrială Est Tulcea. Întreprinderea își asigură materia primă din 6 asociații economice cooperatiste și de stat de pe o suprafață de 7 250 ha și din cooperativele agricole de producție de pe 700 ha în cantitate totală de 149 000 tone.

O pondere mare în totalul materiei prime o reprezintă mazărea, care asigură 14,3 la sută din producția de conserve legume a întreprinderii, respectiv 4 880 tone din care 2 700 tone producție pentru export. Pînă în anul 1981 stațiile de batozare erau concentrate la Tulcea, materia primă aducîndu-se de la distanțe destul de mari, cu consecințe negative asupra producției și a cheltuielilor de producție. Începînd din anul 1982 s-a trecut la gruparea stațiilor de batozare în 5 consilii unice unde se produce cea mai mare parte din mazăre ceea ce prezintă o serie de avantaje printre care : reducerea la minimum a distanței de transport a mazării vrej care ocupă volum mare și necesită un număr important de mijloace de transport ; recoltarea și batozarea în timp optim, fără deprecieri calitative, folosirea vrejilor în hrana animalelor în cadrul consiliului unic, folosirea forței de muncă locale la stațiile de batozare.

O altă formă de prelucrare primară a producției în zonele de cultură o prezintă prelucrarea tomatelor pentru o producție de 5 000 tone pastă/an. Întrucît cele 2 instalații de concentrare a pastei existente în întreprindere nu pot fi deplasate în apropierea surselor de materie primă, avînd în vedere necesarul de energie termică și alte utilități care sînt asigurate pe platformă, s-a urmărit realizarea unor operații preliminarii în cîmp, direct la furnizor, prin montarea în anul acesta a 4 instalații de spălat, sortat și zdrobit tomate în 2 consilii unice cu ponderea cea mai mare în producția de tomate. Prin aceste acțiuni se obțin o serie de avantaje economice : se reduc pierderile datorate scurgerilor de suc pe timpul transportului, respectiv scade consumul specific de tomate pe tona de pastă, precum și numărul mijloacelor de transport prin micșorarea volumului materiei prime prin zdrobire.

În condițiile în care producția de conserve de legume și fructe trebuie să se dubleze la sfîrșitul anului 1985, fără o creștere a capacităților de producție existente la întreprinderea actuală din platforma industrială, se are în vedere construirea sau modernizarea unor unități în 2 zone ale județului, Babadag și Măcin, la distanțe de 40 km și respectiv 80 km de reședința întreprinderii din Tulcea. De asemenea, se vor organiza în cadrul consiliilor unice agroindustriale secții de sortare și pregătire preliminară a materiei prime și secții de semiindustrie ; ardei suprasărați, varză murată, foi de viță în saramură și pulpe de fructe la butoaie care vor fi prelucrate în cadrul întreprinderii de reședință în timpul iernii.

Asemenea acțiuni au fost inițiate și la Întreprinderea de industrializare a laptelui, Întreprinderea viei și vinului, Întreprinderea de industrializarea cărnii prin organizarea unor centre, fabrici și secții de producție în cadrul consiliilor unice agroindustriale, cît mai aproape de producători, cu avantajele economice care decurg și anume : reducerea transportului auto la maximum posibil, evitarea deprecierii calității produselor, asigurarea, pregătirea și folosirea personalului din zonă ș.a.

Din această scurtă prezentare rezultă că toate acțiunile ce s-au întreprins pînă în prezent pe linia unei amplasări cît mai raționale a capacităților de producție pentru prelucrarea produselor agricole, în unele cazuri pe etape succesive de prelucrare și valorificare, sînt de natură să răspundă cerințelor pe care le ridică valorificarea producției agricole, cu toate avantajele ce decurg de aici în creșterea eficienței economice și aplicarea principiilor autoconducerii și autogestiunii teritoriale.

În paralel cu aceste acțiuni, în spiritul sarcinilor izvorîte din Directivele Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, ale legii cu privire la dezvoltarea industriei mici, o atenție deosebită s-a acordat dezvoltării acesteia, astfel ca fiecare localitate din județ să valorifice cît mai bine resursele locale de materii prime, materiale și de forță de muncă. Ca urmare în anul 1983, producția marfă a industriei mici era de peste 1 miliard lei din care 600 milioane în unități ale cooperației meșteșugărești, iar în anul 1985 va ajunge la 1,2 miliarde lei din care 650 milioane în unitățile cooperației meșteșugărești.

Desigur că ponderea principală a acestei producții are în vedere satisfacerea populației cu bunuri de larg consum, confecții, textile și tricotaje, blănărie, pielărie, încălțăminte, bunuri alimentare și materiale de construcții, produse de artizanat ș.a. În același timp, folosind capacitățile de producție existente și în continuă modernizare, forța de muncă calificată din diferite localități, s-a dezvoltat și o industrie a construcțiilor de mașini și utilaje, a celulozei și hîrtiei ș.a. care a realizat la nivelul anului 1983 o producție marfă în valoare de aproape 200 milioane și care va ajunge în 1985 la 2800 milioane lei. O preocupare crescîndă în acest sector s-a acordat creșterii producției pentru export care, în anul 1983, s-a ridicat la o valoare de 30 milioane lei, urmînd ca în anul 1985 să crească la peste 50 milioane lei din care 40 milioane producție artizanală.

Și în județul Tulcea s-au conturat unele acțiuni de cooperare între unitățile industriei mici și întreprinderile de pe platformele industriale Vest și Est ale municipiului Tulcea, care constau în principal în realizarea de către cooperația meșteșugărească Măcin a unor elemente pentru calcinatoarele de la Întreprinderea de alumină Tulcea, executarea matrițelor pentru cutiile de conserve din pește, prin înlocuirea tablei cositorite din import cu tablă din aluminiu, pentru Întreprinderea de industrializarea peștelui. Cooperativa meșteșugărească „Unirea" Tulcea a confecționat sacii filtranți pentru instalațiile de depoluare de la Combinatul metalurgic Tulcea, a executat unele lucrări de mecanizare la Întreprinderea de producerea și industrializarea legumelor și fructelor, platformele metalice și suporții pentru utilajele de la Întreprinderea de produse mase plastice și altele. Valoarea producției marfă realizată în cooperare a crescut în anul 1983 la 85 milioane față de 38 milioane lei în 1980. De asemenea, Întreprinderea de exploatare a materialelor de construcții Tulcea are secții la Turcoaia unde se exploatează piatră pentru construcții și la Cerna pentru exploatarea cuarțitei.

Se desprinde tot mai mult ideea că în viitor, printr-o coordonare mai bună a acestor acțiuni, se pot spori realizările obținute, se poate amplifica și asigura un caracter mai organizat cooperării întreprinderilor mari de pe platforme cu industria mică, mergîndu-se pe linia ca pentru unele lucrări mai complexe să fie folosite și mașini unelte sau dotări ale întreprinderilor de pe platforme.

De asemenea ar trebui sporite preocupările pentru revitalizarea unor activități tradiționale, care în unele cazuri au fost din păcate neglijate. Și în cazul județului Tulcea ar putea să cunoască o nouă dezvoltare cariera de granit de la Greci, aflată de altfel în exploatare. Această carieră a livrat blocuri de granit pentru construcții monumentale din țară cum sînt podurile de la Borcea și Cernavodă și mai recent pentru metroul bucureștean, asigurînd anual și circa 5 000 t granit la export. Modernizarea utilajelor și în special realizarea unei mașini de tăiat piatră ar putea contribui la sporirea substanțială a producției acestei cariere, care produce un material de construcție foarte valoros. O problemă conexă de mare importanță, nu numai în acest caz, dar și în altele similare, o prezintă asigurarea forței de muncă tinere, deoarece, pentru o serie de activități tradiționale, numărul celor care o practică devine din ce în ce mai mic.

Credem că în condițiile actuale industria mică nu poate și nu trebuie să fie considerată ca avînd un rol marginal. De altfel, pe plan mondial se constată preocupări pentru dezvoltarea unor întreprinderi de dimensiuni mai mici, care se adaptează mai ușor, sînt mult mai flexibile la variația cererii, necesită în același timp un sistem și un aparat mai simplu de conducere și organizare. Prin ea însăși, ca și prin cooperări cu industria mare, indiferent de forma de organizare a acesteia (întreprinderi de sine stătătoare sau satelit, secții, subsecții), industria mică poate și trebuie să devină o importantă sursă de produse diversificate, de răspîndire a civilizației industriale și, evident, de venituri, inclusiv valutare, pentru economia națională. Credem că însuși conceptul de industrie mică ar putea fi îmbogățit în sensul că dimensiunea pe care o sugerează această noțiune să nu fie neapărat asociată cu un nivel mai redus de tehnicitate al dotării întreprinderilor respective. Pot fi concepute întreprinderi mici cu o dotare tehnică foarte avansată, inclusiv automatizare flexibilă, care să realizeze produse sau subansamble de înalt nivel tehnic necesare economiei naționale sau pentru export în serii mai mici.

În orice caz considerăm că un prim pas ar fi perfecționarea unor forme și modalități de lucru în acțiunile de cooperare dintre industria mică și industria republicană printre care amintim : simplificarea procedurii de transfer definitiv sau temporar al mijloacelor fixe, devenite disponibile în întreprinderile republicane, către unitățile industriei mici care le solicită ; asigurarea unei asistențe tehnice de specialitate unităților industriei mici de către întreprinderile republicane beneficiare, îndeosebi prin asigurarea documentației de fabricație, realizarea matrițelor etc ; stabilirea prețurilor de livrare a reperelor pentru care nu există prețuri plafon și a căror fabricație poate fi preluată de industria mică, în condițiile prevederilor legale care permit fixarea prețurilor cu acordul beneficiarului, pe bază de postcalcul.

Soluționarea acestor probleme precum și a altora ar crea condițiile practice necesare pentru ridicarea rolului industriei mici și artizanale care să-și aducă o contribuție sporită la creșterea și diversificarea producției, la realizarea obiectivelor economice prevăzute în programele de dezvoltare economică și socială a țării, în proiectul de Directive al celui de al XIII-lea Congres al partidului.

Alexandru GAVRILUC

Rezerve de creștere a potențialului productiv al fondului funciar

Considerații pe marginea unor analize în cooperativele agricole din sectorul agricol Ilfov

CREȘTEREA contribuției agriculturii la sporirea eficienței producției sociale depinde într-o măsură hotărîtoare de gospodărirea judicioasă a pămîntului, de utilizarea lui intensivă și rațională, de apărarea, conservarea și creșterea necontenită a fertilității acestuia. Ritmul dezvoltării și modernizării agriculturii a impus măsuri radicale cu privire la gospodărirea pămîntului.

În etapa actuală, punerea în valoare a pămîntului se realizează într-o concepție unitară care constă în **amenajarea întregului fond funciar, prin executarea în complex a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, de gospodărire a apelor, a lucrărilor agropedoameliorative și de organizare a teritoriului.**

Amenajarea complexă, într-o concepție unitară, a pămîntului asigură înfăptuirea obiectivelor politicii partidului cu privire la dezvoltarea intensivă și modernizarea economiei naționale. Materializarea acestei concepții în domeniul gospodăririi eficiente a celei mai importante resurse naturale a țării, într-un program eșalonat pe termen scurt și pe termen lung, are o importanță deosebită pentru dezvoltarea economică generală. Realizarea acestui program asigură punerea în valoare a bazei tehnico-materiale existente, creează noi locuri de muncă și asigură folosirea rațională a resurselor de muncă din agricultură.

Conservarea și ridicarea întregului potențial productiv al pămîntului este premisa realizării unei agriculturi moderne, intensive. Între capacitatea productivă a pămîntului și ansamblul condițiilor materiale din agricultură există o inseparabilă legătură de interdependență. Particularitățile pămîntului ca principal mijloc de producție, influența condițiilor naturale și biologice asupra procesului de producție agricol fac necesară abordarea sistemică a tuturor componentelor bazei materiale. Executarea mecanizată a lucrărilor agricole, folosirea unor cantități însemnate de îngrășăminte chimice și a unor soiuri de înalt randament, devin eficiente numai dacă potențialul productiv al pămîntului și amenajarea teritoriului asigură cadrul necesar pentru a stăvili degradarea acestuia și a multiplica efectele efortului investițional.

Realizarea unor costuri de producție care să asigure rentabilitatea optimă a fiecărui produs depinde nu numai de nivelul randamentelor medii la hectar, ci și de cel al cheltuielilor de producție; acestea din urmă sînt mai ridicate în unitățile agricole în care teritoriul nu este organizat, nu se practică asolamente raționale, nu se exploatează rațional sistemele de irigații, procesul de eroziune este activ etc.

Punerea în valoare a pămîntului în direcțiile prevăzute în Programul național funciar necesită proiecte și studii de fundamentare, precum și măsuri politice, economice și tehnico-organizatorice. Toate acestea se coordonează cu programele speciale și suplimentare de îmbunătățiri funciare, deja în curs de realizare, cu prevederile legislației referitoare la fondul funciar, cu programele de dezvoltare a ramurilor și produselor agricole, cu programul de gospodărire a apelor și de combatere a poluării mediului ambiant, cu cerințele sistematizării și organizării teritoriului.

Folosirea extensivă și intensivă a terenurilor

SECTORUL agricol Ilfov deține un rol însemnat în aprovizionarea Capitalei cu produse vegetale și animale. Cooperativele agricole de producție de pe raza sa dețin 62,9 mii hectare de teren agricol, din care 60,6 mii hectare arabil. Organizarea și modernizarea producției unităților agricole din această zonă trebuie să devină în perspectivă o alternativă de bază pentru înfăptuirea prevederilor programului de alimentație științifică pentru populația municipiului București și a programului de autoconducere și autoaprovizionare.

Ca urmare a măsurilor de sporire a suprafețelor agricole și în special arabile (prin : recuperări de la alte folosințe, înlăturarea risipei, cultivarea în mai mare măsură a suprafețelor de către deținătorii acestora, organizarea teritoriului, îmbunătățirea categoriilor de folosință, lucrări de îmbunătățiri funciare etc), structura fondului funciar al cooperativelor agricole de producție a suferit modificări esențiale în perioada 1981—1984. Deosebit de semnificative sînt următoarele aspecte : stăvilirea scoaterii din circuitul agricol a unor suprafețe arabile aflate în folosință obștească și chiar unele creșteri, mai ales prin arondare ; reducerea suprafețelor arabile aflate în folosința personală a membrilor cooperatori, cu alocarea în schimb a unor terenuri care nu se pretează la cultura mare etc.

Utilizarea intensivă a tuturor categoriilor de folosință, dar în special a terenului arabil este calea esențială de valorificare superioară a acestei resurse naturale. Faptul că în Sectorul agricol Ilfov terenul arabil deține ponderea covîrșitoare în suprafața totală (89,9% în planul pentru anul 1984), iar terenul agricol 93,4% relevă mari posibilități de gospodărire rațională și de organizare modernă a acestuia.

Alocarea unui volum de investiții pentru dezvoltarea agriculturii cooperatiste (în anul 1984 — de circa 1,8 ori mai mare decît media anuală a perioadei 1981—1983) reflectă procesul de accentuare a dezvoltării intensive a producției agricole. Direcțiile principale spre care sînt orientate fondurile de investiții ale cooperativelor agricole de producție sînt, în ordinea priorităților, următoarele : zootehnie (46%), îmbunătățiri funciare (40% din care amenajări pentru irigații 98%), mecanizare (8%), dezvoltarea industriilor mici (1,5%) etc. Faptul că în 1984, față de media anilor 1981—1983, volumul investițiilor destinate amenajărilor pentru irigații este de circa patru ori mai mare este deosebit de semnificativ. În continuare, creșterea gradului de utilizare intensivă a fondului funciar în Sectorul agricol Ilfov se poate realiza prin : îmbunătățirea structurii producției, înfăptuirea noului concept de dezvoltare a zootehniei în toate unitățile agricole socialiste și în gospodăriile populației, valorificarea superioară, prin prelucrarea industrială, a unor materii prime agricole în unitățile producătoare și în cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste etc.

Îmbunătățirea structurii culturilor

ACTUALA structură a producției nu răspunde necesității de sporire a contribuției unităților agricole din jurul Capitalei la aprovizionarea populației cu legume proaspete, lapte, ouă, carne etc. Gradul de autoaprovizionare teritorială cu produse agricole este scăzut; asigurarea cu materii prime a unităților industriale de prelucrare a produselor agricole, mai ales a fabricilor de prelucrare a laptelui, este deficitară. Analizînd structura producției globale, rezultă că producția vegetală deține 64,7%, producția animală 12,6%, iar activitățile industriale și prestările de servicii 22,7%. Ponderea redusă a producției animale este urmarea firească a densității scăzute a efectivelor la unitatea de suprafață; de asemenea, structura culturilor relevă o utilizare extensivă a suprafeței arabile.

Faptul că peste 60% din suprafața arabilă este cultivată cu cereale și numai 5,7% cu legume este deosebit de

Letiția ZAHIU
Nicolae DAVID
Radu VOICU

(Continuare în pag. 18)

Cea de-a X-a ediție a T.I.B.

PRESTIGIOASĂ MANIFESTARE ECONOMICĂ INTERNAȚIONALĂ

SUB DEVIZA : „Comerț — cooperare — dezvoltare — pace" se desfășoară la București pînă la 21 octombrie, cea de a X-a ediție, jubiliară, a Tîrgului Internațional București.

Ca și la prima sa ediție din 1970, inaugurarea tîrgului a fost făcută de președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, inițiatorul în fapt al organizării acestei manifestări expoziționale internaționale găzduite de țara noastră.

Dezvoltarea impetuoasă a economiei românești în anii socialismului, modificarea într-un interval de timp istoric scurt a structurii de ansamblu a comerțului exterior al României impunea prezentarea într-un cadru adecvat a noii oferte de export românești, în care industria constructoare de mașini împreună cu industria chimică și mărfurile industriale de larg consum asigură peste două treimi din volumul exporturilor.

În decursul celor zece ediții ale Tîrgului Internațional București, Capitala țării noastre a fost gazda a peste 10 000 de firme din Europa, Asia, Africa, America de Nord și de Sud, Australia. S-a realizat astfel, pe lîngă activitatea comercială propriu-zisă concretizată în importante contracte de schimb de mărfuri și cooperare economică internațională, un intens schimb de informații tehnico-științifice, o prezentare la dimensiunile sale reale a potențialului economic actual al țării noastre.

Prin grija Camerei de Comerț și Industrie a Republicii Socialiste România, suprafețele de expunere la T.I.B. au crescut de 3 ori (la 84 000 m.p.) față de prima sa ediție, s-a extins gama serviciilor oferite participanților, a crescut gradul său de internaționalizare.

Între țările care au fost prezente cu pavilioane oficiale la toate edițiile tîrgului se numără : U.R.S.S., R.F. Germania, R.D. Germană, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, Austria, Ungaria, parteneri de altfel, tradiționali în comerțul exterior al țării noastre.

Se poate aprecia că asupra procesului de diversificare geografică a schimburilor economice ale României influența T.I.B. a fost importantă. România întreține în prezent relații economice cu 140 de state ale lumii, față de 60 de state în 1965, produsele industriei constructoare de mașini și ale industriei chimice sînt exportate în peste 100 de țări, industria electronică și electrotehnică își exportă produsele în peste 70 de țări. Peste hotare funcționează mai mult de 120 de obiective economice construite de România cu statele respective, țara noastră participînd totodată la rezolvarea a 1 850 de obiective de cercetare în cooperare cu firme și instituții din 75 de țări. Prin acțiunile de cooperare economică, în anul 1982 s-au efectuat livrări de mașini, instalații utilaje, materiale pentru lucrări de construcții-montaj în străinătate reprezentînd 29,7 la sută din volumul de export realizat.

Un rol important în creșterile înregistrate în volumul exportului l-au avut încheierea numai în anul 1983 a 127 de noi acorduri, convenții și înțelegeri privind schimburile comerciale și cooperarea în producție, ca și participarea la 128 de tîrguri și expoziții internaționale a firmelor românești de comerț exterior. Corolarul acestor preocupări îl constituie obținerea, în anul 1983, a unui sold excedentar al balanței comerciale de peste 2,4 miliarde dolari.

Interesul de care țara noastră se bucură ca partener comercial pe piața internațională se reflectă și în participarea crescută de la o ediție la alta a numărului de țări și firme. Astfel, la actuala ediție T.I.B. se înregistrează o creștere cu 22% față de anul trecut a numărului de țări ce participă cu pavilion național și cu 24% a numărului total de țări participante.

Din cele 39 de țări participante la tîrg în acest an, 31 sînt reprezentate oficial și anume: Australia, Austria, Belgia, Brazilia, Bulgaria, Canada, Cehoslovacia, R.P. Chineză, Columbia, Cuba, Egipt, Franța, R.D. Germană, R.F. Germania, Grecia, India, Irak, Israel, Italia, Iugoslavia, Japonia, Norvegia, Pakistan, Polonia, Siria, Somalia, S.U.A., Turcia, Ungaria, U.R.S.S. și Zair. Participă, de asemenea, Organizația pentru Eliberarea Palestinei. În același timp sînt prezente cu standuri individuale firme din Anglia, Argentina, Danemarca, Elveția, Olanda, Panama, Spania. La actuala ediție a tîrgului se remarcă prezența unor firme binecunoscute specialiștilor și vizitatorilor cum sînt: I.C.I. Rank Xerox, din Anglia; Honeywell, Fr. Wilhelm, din Austria; Agfa-Gevaert, din Belgia, Cacique, din Brazilia; Balkancar din Bulgaria; KOVO, din Cehoslovacia; AECL, din Canada; Burel Kjaer, din Danemarca; Dow Chemical, din Elveția; Renault, Rhône-Poulenc, din Franța; Baukema, Carl Zeiss, din R.D. Germană, GHH, Krupp, Kirchfeld, din RF Germania; C. Itoch, Mitsubishi, din Japonia, Philips, din Olanda; BUMAR, din Polonia; General Electric, WJD/Moody International, Ingersoll Rand, din S.U.A., Boy S.A., din Spania, Izocam, din Turcia; Autoexport, Machinoexport, din U.R.S.S.; MOM, Chemokomplex, din Ungaria și altele.

Vizitatorii Tîrgului Internațional București — 1984 au prilejul să capete o imagine amplă, într-o prezentare mult mai cuprinzătoare decît la edițiile anterioare, a realizărilor țării noastre, așa cum au fost ele înfățișate în cadrul recentei Expoziții „Dezvoltarea economică și socială a României".

Oferta românească, prezentată de circa 650 de uzine, institute de cercetări și proiectări, precum și de întreprinderile de comerț exterior de profil, se caracterizează prin diversitate, nivel tehnic și calitativ ridicat al miilor de produse, în marea lor majoritate noi sau modernizate, rod al cercetării științifice și tehnologice românești. În același timp, participarea mereu sporită, de la un an la altul, a firmelor de peste hotare la TIB reflectă prestigiul internațional de care se bucură România în lume, țară care a acționat și acționează pentru amplificarea relațiilor economice internaționale, a cooperării în producție, știință și tehnică cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială, pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. Pînă la închiderea ediției la Revista economică am consemnat încheierea la actuala ediție T.I.B. a unor importante contracte privind exportul și importul la grupe de produse cum sînt : mașinile unelte și mijloacele de automatizare, materialul rulant, produsele chimice, fibre artificiale, tractoare și mașini agricole, încălțăminte și marochinărie, mobilă, confecții și tricotaje, sticlărie, etc.

Partenerii firmelor românești de comerț exterior la aceste contracte sînt : U.R.S.S., R.D. Germană, Cehoslovacia, Polonia, Bulgaria, Franța, Italia, R.F. Germania, Egipt, Maroc, Kuweit, Irak, India, S.U.A., Belgia ș.a.

Auspiciile favorabile sub care se desfășoară activitatea comercială a acestei manifestări, atestate de participarea marcantă a țărilor și firmelor individuale, de diversitatea și nivelul exponatelor, de condițiile organizatorice, sînt în măsură să deschidă o fereastră largă spre cunoașterea nemijlocită a potențialului de muncă și de creație românească, asigurînd un climat rodnic transferului de idei și experiență între specialiști, să contribuie la dezvoltarea schimburilor comerciale și cooperării economice pe baze echitabile, la participarea activă și în condiții de avantaj reciproc a tuturor țărilor la circuitul economic mondial.

dr. Octavian MOARCĂȘ
directorul Întreprinderii de tîrguri, expoziții și publicitate pentru comerț exterior

Prezențe de prestigiu la T.I.B. '84

CHIMIA ROMÂNEASCĂ

PARTE integrantă a prezenței industriei noastre la ediția a X-a a Tîrgului Internațional București, chimia românească oferă astăzi tabloul unei ramuri industriale în plină dezvoltare, cu o dinamică spectaculoasă ce înscrie în dreptul anului 1984 o producție de circa 1 200 de ori mai mare față de anul 1945. La sfîrșitul actualului cincinal, întreaga producție din 1950 a industriei chimice se va realiza într-o zi și jumătate.

Ca purtătoare a progresului tehnic, chimia s-a aflat, în anii socialismului și mai cu seamă în ultimele două decenii, între prioritățile strategice ale dezvoltării economiei românești. În perioada de după 1965 au intrat în funcțiune peste 1 800 de capacități și obiective de investiții, iar la produsele de bază ale industriei chimice s-au obținut sporuri apreciabile. Concomitent s-a înregistrat o evoluție ascendentă a exportului de produse chimice, caracterizată prin diversificarea atît ca nomenclator de produse, cît și geografică a sa. Nomenclatorul de export al industriei chimice, care numără în prezent circa 700 produse de bază diversificate sortimental, s-a îmbogățit în ultima perioadă cu noi grupe de produse, ale căror tehnologii de fabricație originale au fost create în laboratoarele unităților din cadrul Institutului Central de Chimie — cum ar fi : cauciuc poliizoprenic, clorură de cianuril, noi sortimente de fire și fibre chimice, ciclohexilamină, antidăunători, catalizatori, auxiliari textili, îngrășăminte chimice lichide, îngrășăminte complexe cu microelemente, noi medicamente și produse cosmetice originale etc. Aceasta va permite creșterea exportului de produse chimice în actualul cincinal de 9 ori față de realizările din perioada 1966—1970. De asemenea, pe baza proiectelor românești și cu utilaje realizate în cea mai mare parte în țară au fost construite instalații chimice de mare capacitate și complexitate în India, Pakistan, R.D. Germană, Siria, Iordania, Turcia, R.P. Chineză, Iran, Egipt, R.P.D. Coreeană.

Așa cum este îndeobște cunoscut, cercetarea științifică românească și-a adus o contribuție decisivă la această dezvoltare a chimiei, aportul tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu fiind de o covîrșitoare însemnătate. Lucrărilor de cercetare fundamentală și aplicativă, cunoscute și citate astăzi pe plan mondial, li s-a adăugat o concepție originală, profund novatoare, în domeniul organizării, cercetării, materializată în înființarea în anul 1971, din inițiativa și sub conducerea tovarășei Elena Ceaușescu, a Institutului Central de Chimie, grefat pe unitatea sa pivot — ICECHIM — prestigioasă instituție științifică, distinsă de 5 ori cu înaltul titlu de „Erou al Muncii Socialiste". De remarcat că în actualul cincinal, circa 95% din producția industriei chimice se realizează pe baza tehnologiilor originale românești.

Toate acestea au condus, după cum e și firesc, la o prezență activă a chimiei românești în circuitul economic internațional, produsele sale fiind solicitate în circa 110 țări ale lumii. În actualul cincinal, ponderea produselor chimice românești în volumul total al exporturilor țării a crescut continuu, ajungînd să reprezinte astăzi 25%. Modificarea structurii exportului de chimicale este și ea semnificativă. Dacă în 1980 ponderea produselor chimice superior prelucrate era de 16,6 la sută, în 1985 ea va reprezenta peste 26 la sută. Cele peste 50 de medalii de aur obținute de produsele chimice românești la reputate confruntări internaționale sînt și ele o dovadă concludentă a bunelor aprecieri pe care acestea se bucură pe piețele de profil din lume.

Potrivit proiectului de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, industria chimică, prevăzută a se dezvolta într-un ritm mediu anual de 8,5—9%, va fi orientată cu precădere spre prelucrarea superioară a materiilor prime, chimia păstrîndu-și în continuare caracteristica de cea mai dinamică ramură a industriei.

La actuala ediție a T.I.B., întreprinderile de comerț exterior CHIMIMPORTEXPORT, DANUBIANA și PETROLEXPORT-IMPORT prezintă produsele cu care s-au făcut cunoscute în lume, precum și o serie de noutăți realizate de peste 100 de întreprinderi amplasate pe întreg cuprinsul țării.

Din nomenclatorul CHIMIMPORT-EXPORT se disting o serie de medicamente noi, cu efecte terapeutice sigure, apreciate ca atare în urma experimentelor clinice efectuate pe un mare număr de bolnavi. Astfel sînt prezente în standuri antineuroviroticul Rodilemid (fiole), produsul hepatoprotector Silimanină (comprimate), tonifiantul vascular Difebion, vasoregulatorul cerebral

ROMÂNIA — O ECONOMIE DINAMICĂ, ÎN PLIN PROGRES

Acei constructori minunați și mașinile lor

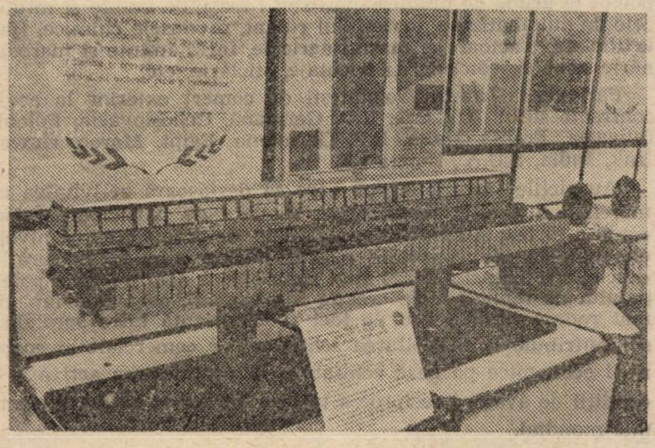

Vehicul urban cu motor liniar — capacitate 514 călători, proiectat de întreprinderea „Electroputere" — Craiova

Machete ale tipurilor de nave aflate în fabricație : vase de pescuit, mineraliere, vase de linie, vase pentru containere, ferry-boat-uri, petroliere de 150 000 tdw ș.a.

Vincamina, tuberculostaticul Sinerdol EH și altele.

Din domeniul lacurilor și vopselelor remarcăm emailurile pentru autoturisme realizate la „Policolor", iar printre noii coloranți se numără Melacril pentru vopsiri de fibre PNA, Terocel — pentru poliester și bumbac, Solcoderm — pentru vopsirea pieilor.

Produsele cosmetice și de parfumerie sînt, ca de obicei, larg reprezentate, într-o etalare de finețe și bun gust. Remarcăm dintre noutăți: gama Riposta (cremă de față antirid, tonifiantă, lapte demachiant, pastă de dinți, fond de ten), Lys (șampon, loțiunea capilară, săpun) ; ABC (pastă de dinți, cremă, pudră pentru copii) — toate realizate la NIVEA-Brașov; gama Ciocîrlia (șampon, loțiune capilară) și noile deo-parfumuri concepute la „Farmec" din Cluj-Napoca, alături de noutățile bine-cunoscutei „uzine a frumuseții" — „Miraj"-București ; gamele Otilia" (cu extracte și vitamine de origine vegetală), Gerovital — formula 2 (lapte demachiant, loțiune tonică), Acantha (emulsie hidratantă, cremă hidratantă de zi, cremă nutritivă de noapte, cremă emolientă pentru ochi, șampon, parfum), PELL-AMAR — formula 2 (emulsie hidratantă, loțiune tonică, cremă hidratantă de zi, cremă nutritivă de noapte, cremă emolientă pentru ochi, cremă pentru masaj).

În vitrinele rezervate produselor petrochimice, „premiere" oferite de centrala de profil de la Ploiești: 5 sortimente de latexuri pentru industria ușoară și petrochimică, diferite sortimente de poliesteri și terpolimeri folosiți la fabricarea spumelor poliuretanice și ca plastifianți, noul cauciuc polibutadienic, sortimente noi de polietilenă cu utilizări speciale și de copolimeri, produse pentru sinteze organice, noi insecticide și fungicide.

Binecunoscuta întreprindere de comerț exterior DANUBIANA oferă într-o deosebit de sugestivă prezentare, noi sortimente de fibre și fire chimice,

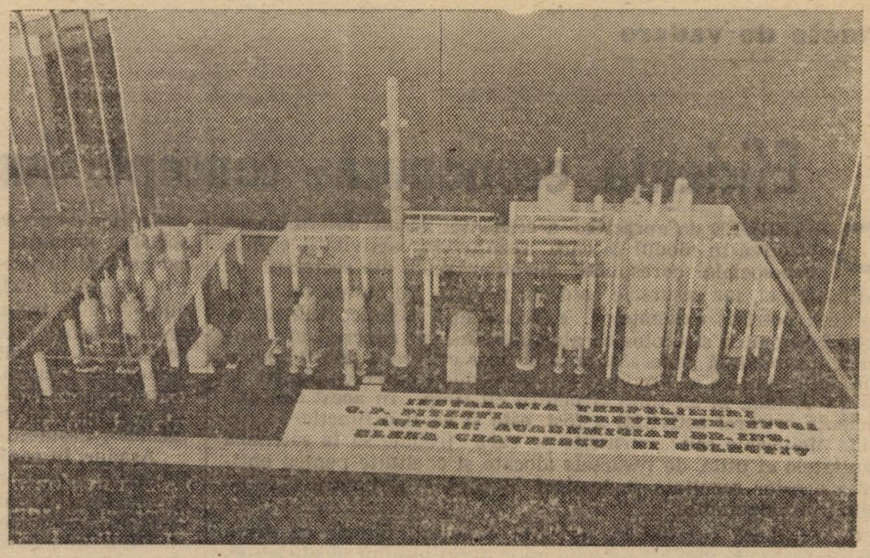

Macheta instalației de terpolimeri a Combinatului petrochimic Pitești — tehnologie originală realizată în cadrul Institutului Central de Cercetări Chimice

printre care : fibre poliacrilonitrilice tip mohair, tip bumbac și pentru blănuri, fire poliamidice tehnice pentru anvelope gigant, fire mătase viscoză vopsite în masă, fire poliesterice filamentare texturate etc. Sînt etalate și alte produse din nomenclatorul întreprinderii : noi sortimente de anvelope radiale pentru autoturisme, anvelope pentru mașini agricole, benzi de transport cu profil, numeroase repere din cauciuc și mase plastice pentru autoturismul OLTCIT, ambalaje din polistiren antișoc și polistiren expandat ș.a.m.d.

Dintre îngrășămintele expuse se evidențiază produsele de mare eficiență în obținerea unor recolte bogate : îngrășăminte complexe NPK, uree cu microelemente, îngrășăminte lichide cu azot, superfosfat concentrat granulat, azotat de amoniu. Este prezentată o gamă largă de pesticide deosebit de eficiente.

Din oferta PETROLEXPORT-IMPORT, enumerăm : benzine, motorină, uleiuri minerale, petroluri pentru turboreactoare, cocs de petrol, bitumuri, unsori, vaseline.

După cum se poate vedea, chiar dintr-o asemenea succintă expunere, oferta chimiei românești la actuala ediție a T.I.B. este — ca de obicei — extrem de bogată; un nomenclator atît de diversificat oferă premise favorabile pentru încheierea unor contracte reciproc avantajoase cu parteneri străini, continuînd astfel buna tradiție statornicită la celelalte ediții ale tîrgului.

Ioan GEORGESCU

Producția de vehicule pentru transport terestru, naval și aerian a cunoscut în anii socialismului o dinamică impresionantă. Astfel, în perioada postbelică România, din importatoare de autovehicule, a devenit un important exportator de camioane, tractoare, autoturisme, locomotive și vagoane de cale ferată. Prin trecerea la construcția avionului mediu curier ROMBAC 1—11, țara noastră se situează între primele 6 țări din lume în ceea ce privește complexitatea aeronavelor realizate. În același timp, prin capacitatea totală a flotei sale maritime, țara noastră se clasează printre primele zece țări din lume. Cîteva din noile produse ale acestor industrii în imaginile de mai jos :

Autoturismul de teren ARO-combi, carosat, din familia autoturismelor ARO, un produs mult solicitat la export pentru calitățile sale de excepție

Noi produse ale industriei aviatice — avioane sport — școală cu elice și turbopropulsate alături de alte 16 tipuri, de avioane reactoare și planoare, motoplanoare, elicoptere aflate azi în nomenclatorul de export al Centrului național de aeronautică

Puncte de vedere

Eficiență economică: concept, funcțiuni, evaluare

CRITERIILE de apreciere a eficienței își au determinarea obiectivă în modul în care rezultatele activității economico-sociale corespund nevoilor reale ale societății și membrilor ei, iar resursele alocate pentru obținerea lor sînt cheltuite potrivit exigențelor raționalității tehnico-științifice, social-economice și ecologice ale timpului. O concretizare sintetică, de maximă generalitate, a acestor criterii poate fi redată prin expresia : ce se produce, cît se produce, cu ce cheltuieli de muncă socială, în cît timp și pentru cît timp. În acest context, eficiența oricărei activități a fost, este și va fi o funcție de nevoile materiale sau spirituale pe care trebuie să le satisfacă rezultatele ei utile, de resursele alocate și cheltuite pentru obținerea acestor rezultate și de tipul în care — și pentru care — ele au fost dobîndite.

Concordanța rezultatelor oricărei activități umane cu necesitățile reale ale vieții constituie un criteriu absolut al eficienței, deoarece, în afara nevoilor sociale rezultatul oricărei activități este neeficient, inutil, dăunător și trebuie evitată orice alocare de resurse pentru obținerea lui. **„Este timpul să înțelegem** — sublinia în acest sens tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, secretarul general al partidului — **că nu-i suficient să obții o anumită producție, ci să ne punem permanent întrebarea : cît ne costă această producție ? Este ea sau nu rentabilă ? Ne dă posibilitatea să reluăm cel puțin la același nivel producția, deși, bineînțeles, aceasta nu ne-ar satisface, deoarece trebuie nu numai să recuperăm ceea ce am cheltuit, dar și să realizăm un anumit beneficiu, care să ne ajute să dezvoltăm și să asigurăm ridicarea, pe această bază, a nivelului de viață al întregului popor".**

Tocmai din această perspectivă, secretarul general al partidului nostru a dezvoltat conceptul de eficiență, trecîndu-se de la o viziune globală la o abordare sistemică, multifactorială și multisectorială, pe baze științifice realiste, concret-istorice. O asemenea viziune pune problema eficienței nu numai global, ci diferențiat, pe fiecare factor de producție, pe fiecare unitate economico-socială și administrativ-teritorială, pe fiecare produs sau serviciu, pentru fiecare loc de muncă și om al muncii. Este o concepție care corespunde, pe deplin, exigențelor legilor economice obiective, dezvoltării pe baze intensive a forțelor de producție. Compararea utilităților de consum ale diferitelor valori de întrebuințare și, în același timp, compararea lor cu cheltuielile de muncă socială efectuate pentru obținerea lor constituie, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, criteriul de eficiență care exclude orice posibilitate de compensare a rezultatelor cu sensuri contrarii, orice acoperire a efectelor negative ale unor factori de producție pe seama efectelor pozitive ale altor factori de producție, din aceeași verigă economică sau din alte verigi superioare ale sistemului economiei naționale.

Efecte complexe și integrate

ÎN VIRTUTEA interdependențelor care se creează în economia națională și a efectului propagat, practica demonstrează că eficiența oricărui efort avansat nu trebuie și nu poate fi amînată, întîrziată de la o perioadă la alta. Cu cît timpul de la data alocării resurselor și pînă la realizarea efectelor utile este mai mic, cu atît eficiența este mai aproape de momentul consumării factorilor de producție, creînd posibilitatea recuperării efortului depus într-un termen cît mai scurt și realizării de efecte utile suplimentare. De asemenea, în viziunea dezvoltării intensive, eficiența efortului depus nu trebuie și nu poate fi redistribuită nejustificat de la o ramură la alta, de la o întreprindere la alta, de la un produs la altul. În acest sens, eficiența trebuie măsurată și înregistrată acolo unde se consumă resursele de muncă socială — oferindu-se, în acest fel, temeiul real pentru judecarea eficienței fiecărei activități și pentru stabilirea măsurilor ce se impun în vederea optimizării creșterii ei în perspectivă.

Pentru țara noastră, ținînd seama de condițiile concrete interne și internaționale de dezvoltare, economisirea muncii sociale în procesul de obținere a rezultatelor utile apreciate astfel prin prisma necesităților reale ale societății constituie expresia vitală, concretă a trecerii la o dezvoltare cu caracter preponderent intensiv. Bătălia pentru progres și prosperitate — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — se cîștigă prin creșterea mai accentuată a productivității muncii și reducerea puternică a costurilor de producție și, în primul rînd, a celor materiale, prin sporirea gradului de valorificare superioară a resurselor naturale atrase în procesul reproducției. În același timp, lupta pentru progresul calitativ al tuturor factorilor dezvoltării economico-sociale trebuie să însemne, ca o premisă esențială, ridicarea calificării profesional-științifice și a nivelului de pregătire generală și de cultură a întregului personal muncitor, a tuturor oamenilor muncii, condiție esențială pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor economiei noastre, pentru creșterea competitivității lor în economia mondială și depășirea efectelor destabilizatoare din cadrul acesteia.

Așadar, în contextul exigențelor pe care le ridică dezvoltarea intensivă a economiei românești în etapa actuală, eficiența își are premisele reale de înfăptuire, la un nivel calitativ tot mai înalt, în modul de corelare a pregătirii tehnice, de specialitate, cu pregătirea economică. Pentru participanții direcți la producția materială, pregătirea profesională trebuie să fie unitatea indisolubilă a unor înalte cunoștințe de specialitate cu o înaltă gîndire și conștiință economică. Din corelarea și combinarea optimă a factorilor materiali și umani ai producției trebuie să rezulte cel mai înalt grad de utilizare a capacităților de producție, realizarea producției fizice planificate cu cheltuieli minime de materii prime, combustibili și energie.

În funcție de gradul de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale pe care îl asigură rezultatele utile, de costul real al acestor rezultate și de timpul necesar pentru dobîndirea lor, se pot compara diferitele niveluri de eficiență a activității economico-sociale. Dat fiind faptul că necesitățile materiale și spirituale ale societății se amplifică, se diversifică, satisfacerea lor la un nivel și într-un grad tot mai înalt presupune progresul calitativ al factorilor uman și materiali, tehnico-științifici, social-economici și politici ca bază obiectivă pentru acțiunea legii economiei de timp și creșterea eficienței întregii activități economico-sociale.

Deși eficiența oricărei activități utile are importanța ei în cadrul diviziunii sociale a muncii, totuși, ținînd seama de nevoile pe care le satisface și de resursele care sînt avansate, de contribuția la progresul economico-social, eficiența activității din sfera producției bunurilor materiale este hotărîtoare. În același timp, aceasta este strîns legată și determinată de eficiența activității de cercetare și producție științifică, se află în interdependență cu eficiența activității ce se desfășoară în sfera creatoare de servicii pentru producție și populație, precum și cu cea din domeniile social-culturale și administrative.

Progresul societății socialiste, în condițiile existenței sistemului de interdependențe pozitive și negative ce există între eficiența activităților economico-sociale, corespunzător efectului de antrenare care se formează în cadrul diviziunii sociale a muncii, impune cu forța necesității obiective ca tot ce se obține ca economie de muncă socială într-un domeniu sau altul de activitate să nu se irosească în alte sectoare. Pentru punerea în funcțiune a sistemului de căi și factori de creștere mai substanțială a eficienței, partidul nostru, cu aportul decisiv al tovarășului Nicolae Ceaușescu, a conceput un mecanism economic ale cărui pîrghii să ofere garanția reală a stimulării cheltuirii rationale a resurselor de muncă socială în toate sectoarele producției sociale, obținerii unor efecte utile maxime cu minimum de resurse cheltuite, asigurînd astfel compatibilitatea criteriilor de eficiență între subsistemele economiei naționale.

O cerință de bază a pîrghiilor economico-financiare în funcțiune este corelarea optimă cu factorii economici de susținere stabilindu-se o legătură organică între cauză și efect, între pîrghiile economico-financiare, factorii de producție și eficiența folosirii lor. Realizarea dezvoltării intensive a economiei românești nu mai poate admite compensarea lipsei de eficiență sau slăbirea acesteia printr-un efort cantitativ suplimentar într-unul sau altul din domeniile de activitate. În acest sens, este semnificativă sublinierea făcută de secretarul general al partidului cu privire la faptul că nu se vor mai aloca fonduri suplimentare de sporire a producției pentru nici o unitate economică decît după ce se face dovada efectivă a utilizării integrale a potențialului tehnico-productiv de care se dispune. În scopul continuării într-un ritm înalt a procesului de edificare a unei economii moderne, concomitent cu alocarea unor fonduri de investiții pentru dezvoltarea forțelor de producție, o atenție deosebită se va acorda creșterii eficienței economice a fondurilor existente în economia țării, a activității din toate ramurile.

Concepție unitară, de largă perspectivă

PARTIDUL a elaborat o concepție unitară și de largă perspectivă cu privire la creșterea eficienței economice, ale cărei coordonate se evidențiază atît în documentele programatice, cît și în programele de măsuri curente, precum și în acțiunile practice pentru aplicarea lor în viață. Eficiența economică este luată în considerare ca un criteriu esențial pentru fundamentarea celor mai avantajoase strategii de progres și prosperitate a poporului român pe baza planului național unic. De nenumărate ori secretarul general al partidului a subliniat necesitatea de a lua în considerare criteriul eficienței economice la toate nivelurile, nu numai în faza de elaborare a planului, ci și pe parcursul executării acestuia.

Pentru traducerea în fapt a acestor indicații, fiecare cadru de conducere, fiecare om al muncii trebuie să aibă responsabilitatea ca pentru fiecare leu cheltuit să se obțină efecte utile cît se poate mai mari în producție, să se maximizeze beneficiile la fondurile de producție utilizate și consumate. Trebuie, totodată, arătat că în concepția partidului, a secretarului său general, criteriul de eficiență economică se îmbină în mod armonios cu criteriile sociale. **„Trebuie să știm să îmbinăm în mod corespunzător considerentele de economicitate, de eficiență cu cele de ordin social — și pe care trebuie să le avem permanent în vedere în stabilirea repartizării forțelor de producție pe teritoriu"** — arăta astfel tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

Factorul hotărîtor al sporirii producției materiale, a venitului național și al eficienței economice îl reprezintă creșterea mai accentuată a productivității sociale a muncii, ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și energiei, gospodărirea acestora cu înalt simț de răspundere. O contribuție importantă la creșterea eficienței economice trebuie să o aducă mărirea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, îmbunătățirea calității produselor, dezvoltarea comerțului exterior. Dezvoltarea ramurilor economiei nu poate fi privită în afara perfecționărilor aduse mecanismului economico-financiar. Instituirea în practica economică a autoconducerii muncitorești și a autogestiunii economico-financiare constituie chezășia utilizării și gospodăririi raționale a puternicului potențial tehnico-productiv și științific de care dispune economia națională.

Perfecționarea mecanismului economic și acțiunile care se întreprind în direcția influențării tuturor elementelor promovate prin noul mecanism economico-financiar constituie, în fapt, o rezultantă a preocupărilor susținute ale partidului pentru punerea în valoare a laturilor calitative ale dezvoltării industriei, agriculturii, a întregii economii, pentru lărgirea cadrului de participare nemijlocită a oamenilor muncii la organizarea și conducerea economiei, pentru creșterea responsabilității lor în gospodărirea părții din proprietatea întregului popor ce le-a fost încredințată. Stabilirea ca obiectiv de bază al strategiei dezvoltării social-economice a țării în perspectiva perioadei următoare (anii 1986—2000) a sporirii eficienței economice a întregii activități, a accentuării laturilor intensive, calitative în toate sectoarele producției sociale readuce în actualitate cerința fundamentală — obiectivă — a realizării optimului proceselor economice, ca o etapă calitativă nouă. În acest sens, se ține seama de faptul că modificările apărute în domeniul științei și tehnologiei, al economiei în ansamblu, al relațiilor economice internaționale, determină schimbări în conceptul de eficiență economică. Tocmai de aceea s-a trecut de la evaluarea statică a eficienței economice la evaluarea dinamică a principalelor modalități de exprimare a acesteia. O asemenea orientare reflectă mai fidel evoluția în timp și spațiu a proceselor și fenomenelor economice, interdependența dintre ele, elemente ce nu pot lipsi atunci cînd se adoptă deciziile pe baza luării în considerare a complexității de factori ce își conjugă acțiunea.

În condițiile în care lumea se confruntă cu criza de materii prime, materiale și energie, minimizarea consumurilor capătă noi valențe și semnificații. Avîndu-se în vedere caracterul limitat al resurselor naturale, în raport cu cerințele mereu crescînde în lume, iar în al doilea rînd repartizarea acestora asimetrică, cu multe țări mai dotate și altele mai puțin dotate, abordarea categoriei de eficiență capătă noi semnificații. La fel, creșterea productivității muncii capătă noi valențe în condițiile mecanizării și automatizării proceselor de producție, de transport și desfacere, electronizării și robotizării. Calificarea profesională, la rîndul ei, vine să completeze celelalte laturi ale eficienței în general.

În conceptul general de creștere a eficienței economice trebuie să se țină seama că revoluția tehnico-științifică permite tuturor membrilor societății accesul la bunuri și valori ușor de măsurat, dar și la cele necuantificabile cum sînt : cultura, creativitatea, învățămîntul, care la rîndul lor au influențe asupra procesului de conducere și organizare social-politică și economică. Apare, deci, imperios necesară determinarea eficienței și eficacității muncii și pentru activitatea de conducere și organizarea la diverse niveluri.

Plecîndu-se de la aceste realități, așa cum se desprinde din Proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului, pentru cincinalul 1981—1985 și perspectiva anilor 1990—2000 se impun multiplicate eforturile pentru gospodărirea rațională, cu înaltă eficiență economică, a avuției naționale.

În ceea ce privește cuantificarea eficienței, există păreri care susțin posibilitatea exprimării acesteia printr-un singur indicator care să conțină aceleași elemente la nivel macroeconomic. Nu puțini autori susțin ideea că datorită complexității acestei categorii economice este necesară folosirea unui număr mai mare de indicatori care să asigure posibilitatea, surprinderii într-o măsură cît mai mare a relației eforturi-efecte, în mod diferențiat, la nivel macroeconomic și microeconomic. Cu un alt prilej ne vom referi la felul în care se proiectează conceptul de eficiență și evaluarea acesteia în transportul fluvial de mărfuri.

Iulian PLOȘTINARU

Prioritate producției de export și onorării la termen a contractelor

(Urmare din pag. 9)

du-se posibilitatea intervenirii și soluționării unor eventuale neajunsuri în procesul de producție. Tot pentru asigurarea condițiilor necesare bunei desfășurări a producției s-au realizat, sau sînt în curs de realizare, o serie de acțiuni printre care : îmbunătățirea activității de execuție a pieselor de schimb prin înființarea unui compartiment de proiectare constructivă; organizarea unui laborator pentru fabricația de pigmenți anorganici ; organizarea unui sector de prelucrări mecanice în vederea integrării fabricației de componente mecanice ș.a.

Un aport deosebit în stabilirea măsurilor necesare cît și în înfăptuirea lor operativă îl aduce **comisia special înființată pentru impulsionarea activității de export.** Implicîndu-se direct în rezolvarea problemelor ce le ridică producția, membrii comisiei intervin operativ în toate sectoarele pentru rezolvarea neajunsurilor ce apar, ajutînd astfel ca activitatea să se desfășoare normal, fără impedimente. O atenție deosebită se acordă **bunei aprovizionări tehnico-materiale a locurilor de muncă, executării la un nivel înalt calitativ de către fiecare formație de lucru a tuturor operațiilor tehnologice,** astfel încît la secțiile de montaj toate piesele să corespundă unor exigențe maxime.

Ca urmare a permanentei colaborări cu întreprinderile furnizoare, în special cu cele aparținînd de centrala de profil (C.I.E.T.C.) s-a reușit asigurarea atît cantitativ cît și calitativ, pe de o parte, a materiilor prime și materialelor, iar pe de altă parte a unor componente noi, cu care s-au realizat produse ce fac față unor cerințe înalte — impuse în special de piețele de desfacere din Europa de vest — în ceea ce privește electrosecuritatea și perturbațiile radioelectrice. Cu toate acestea, întreprinderea mai întîmpină unele dificultăți. Se cer amplificate eforturile celor de la întreprinderea „Neferal" București pentru a asigura cantitățile solicitate de aliaj de lipit tip LP-63, a cărui utilizare exclude apariția așa-zișelor lipituri reci. O mențiune specială și în ceea ce privește asigurarea, la nivelul solicitărilor, a mijloacelor de transport și, în special, a vagoanelor, care trebuie, față de perioadele anterioare, mult îmbunătățită ; se mai întîmplă ca televizoare ambalate și gata de expediție să aștepte în depozit un timp destul de mare pentru a fi expediate la beneficiari.

REZULTATELE obținute de la începutul anului și pînă în prezent de colectivele de oameni ai muncii din întreprinderea „Electronica" oferă garanția că, prin mobilizarea exemplară a eforturilor, prin concentrarea atenției asupra valorificării tuturor rezervelor existente, contractele încheiate cu beneficiarii externi pot fi în întregime onorate, iar producția anului viitor pregătită din vreme, astfel încît din primele zile ale lui 1985 să se obțină succese în îndeplinirea planului de export.

Rezerve de creștere a potențialului productiv

(Urmare din pag. 12)

semnificativ. Totodată, ponderea scăzută a plantelor de nutreț (16,2% în anul 1984) în suprafața arabilă, în condițiile în care suprafețele de pășuni și fînețe naturale sînt neînsemnate, reflectă o slabă orientare spre dezvoltarea producției de lapte, produs ușor perisabil și greu transportabil de la distanțe mari. Îmbunătățirea structurii culturilor va trebui să se facă în viitor în sensul stimulării dezvoltării producției de legume proaspete, în special timpurii, a producției de furaje, cartofi timpurii etc.

Gradul scăzut de valorificare a fondului funciar rezultă sintetic din evoluția producțiilor globală, marfă și netă la 100 de hectare.

Rezervele de intensificare a utilizării fondului funciar apar pregnant din compararea rezultatelor economice obținute de diferite cooperative, care se află în strînsă corelație cu modul de folosire a suprafețelor agricole. Astfel, la C.A.P. Jilava suprafața arabilă amenajată pentru irigat deține o pondere de 44,1% din total. În structura culturilor, legumele și plantele furajere ocupă aproape jumătate din suprafața arabilă. Densitatea taurinelor la 100 de hectare este de 81 capete, din care 50% vaci de lapte. Ca urmare, comparativ cu media pe total sector, la 100 de hectare se estimează rezultate superioare la producția globală și producția netă. În schimb, la C.A.P. Snagov, cu o suprafață amenajată pentru irigații sub media sectorului și unde cerealele dețin 73% în suprafața arabilă, iar plantele furajere numai 15,2%, rezultatele economico-financiare la 100 hectare de teren sînt cu circa 20% mai scăzute față de nivelul mediu.

Creșterea preocupării pentru gospodărirea rațională a fondului funciar în Sectorul agricol Ilfov rămîne una din căile esențiale de sporire a producției agricole vegetale și animale, de îmbunătățire a contribuției acestei zone la aprovizionarea Capitalei cu produse agroalimentare. În perspectivă se prevăd însemnate lucrări de îmbunătățiri funciare și agropedologice. Astfel, suprafața amenajată pentru irigat va fi în anul 1984 de 9 918 hectare; se vor efectua lucrări de scarificare pe 1 100 hectare, afînare adîncă pe 2 845 hectare, modelări și nivelări pe 135 hectare etc. Se preconizează sporirea însemnată a cantităților de îngrășăminte chimice și naturale administrate.

Acțiuni ce comportă urgență

ÎN AFARĂ de măsurile luate de către fiecare cooperativă agricolă, în vederea creșterii potențialului productiv al pămîntului și asigurării unor producții sigure și stabile sînt necesare intensificarea și finalizarea unor acțiuni care intră în atribuțiile Sectorului agricol Ilfov și ale organelor superioare. Dintre ele pot fi amintite :

- efectuarea operativă, la toate cooperativele, a studiilor agropedologice care să servească la fundamentarea și optimizarea structurii culturilor, la creșterea eficienței utilizării îngrășămintelor și a diferitelor lucrări de sistematizare și organizare a teritoriului agricol ;
- actualizarea schițelor de organizarea teritoriului agricol în funcție de noua strategie agricolă, de cerințele utilizării intensive a fondului funciar din fiecare unitate agricolă ;
- întocmirea de proiecte unitare de organizare a teritoriului pe C.U.A.S.C., prin care să se stabilească asolamente cu sole mici, adaptate cerințelor reducerii consumurilor energetice, în condițiile creșterii calității lucrărilor agricole prevăzute de tehnologia fiecărei culturi. Astfel de proiecte au fost elaborate în anii 1983—1984 pentru consiliile unice Ștefănești și Popești-Leordeni ;
- intensificarea lucrărilor de racordare a sistemului de irigații al sectorului la sistemele naționale, ceea ce condiționează realizarea sarcinilor ca pînă în anul 1990, întreaga suprafață agricolă să fie amenajată pentru irigații ;
- proiectarea și executarea lucrărilor de sistematizare a viilor hibride răzlețe și înlocuirea treptată cu vii nobile sau indigene pe terenurile propice acestei destinații ;
- extinderea experienței unor cooperative agricole (Nuci, Brănești, Moara Vlăsiei, Ștefănești, Corbeanca, Cernica, Găneasa, Grădiștea ș.a.) în ce privește înființarea unor pășuni cultivate ; asigurarea semințelor și mijloacelor tehnice necesare, astfel încît să se realizeze eficiența scontată și cantități sporite de furaje, bază a dezvoltării zootehniei la nivelul cerințelor ;
- depistarea tuturor suprafețelor de teren din păduri care pot fi pășunate și repartizarea lor pe o perioadă de cîțiva ani, cooperativelor agricole care cresc bovine și ovine.

Toate aceste măsuri vor contribui la creșterea capacității productive a pămîntului, la sporirea și stabilitatea recoltelor, la intensificarea creșterii animalelor, creșterea producției agricole, cu urmări favorabile în ce privește autoaprovizionarea cu produse agroalimentare și sporirea contribuției cooperativelor la fondul de stat de produse agricole.

Exigențe ale dezvoltării unei zootehnii moderne

(Urmare din pag. 5)

secundare, aplicarea în practică a normelor și rațiilor stabilite pe baze științifice etc.

Asigurarea în viitor a bazei furajere constituie un factor hotărîtor pentru creșterea efectivelor de animale și pentru punerea în valoare a potențialului productiv. Intensificarea creșterii animalelor presupune existența unor furaje bogate în albumină digestibilă și în unități nutritive, producții mari și ieftine la hectar, organizarea conveierului verde, cantități mari de nutrețuri însilozate, furaje concentrate ieftine și valoroase. O pondere deosebită în asigurarea nutrețurilor, îndeosebi în zonele de deal și munte, o au pășunile și fînețele naturale ; nutrețul verde reprezintă hrana principală a celor mai multe specii de animale, datorită faptului că are o digestibilitate mare și un conținut ridicat de proteine și vitamine.

Acțiuni susținute de creștere a resurselor furajere se desfășoară și în județul Bistrița-Năsăud, unde pășunile naturale asigură peste 50% din hrana bovinelor și ovinelor. Programele întocmite au început să fie materializate : s-au reînsămînțat culturi furajere în livezile intensive de pomi (pe o suprafață de 1 600 ha), precum și circa 10 mii ha în cultură dublă, după orz și grîu ; se valorifică în hrana animalelor și alte resurse (dejecții de pasăre, ciocălăi de porumb, zerul și zara de la industrializarea laptelui, cetină etc.).

În structura culturilor furajere, în ultimii 2 ani a sporit ponderea **leguminoaselor** (în detrimentul gramineelor, în special loliumului multiflorum) de la 40% în 1982, la 55% în 1984 și va crește la 60% în 1985. Această acțiune este continuă prin amplasarea corespunzătoare a culturilor, fertilizarea îndeosebi cu îngrășăminte naturale, conservarea și prepararea furajelor ; în cadrul unităților agricole socialiste s-au construit în ultimii 2—3 ani un număr mare de fînare, care în prezent pot adăposti peste 60% din cantitatea de fînuri produsă.

În ce privește pajiștile naturale, în urma identificării scriptice și a măsurătorilor efectuate, a rezultat că structura suprafețelor lor este formată din 62% pășuni și 38% fînețe, repartizate în cea mai mare parte unităților silvice din județ. Pe forme de relief, ele sînt situate în proporție de 45% la munte, 53% la deal și numai 2% în zona de șes. Pornind de la aceste structuri, în perspectiva 1985—1990 este necesar să asigure întreținerea și amenajarea pajiștilor în complex, înțelegînd prin aceasta lucrări de fertilizare, regenerare, amenajarea de drumuri de acces în pășuni, construirea de adăposturi, sisteme de alimentare cu apă etc.

În perspectivă, în privința creșterii producției de masă verde pe unitatea de suprafață, este necesară în primul rînd **stabilizarea lotului semincer.** Producerea semințelor de plante furajere presupune comasarea loturilor existente pentru asigurarea unui potențial ridicat de semințe, de bună calitate.

Apare, de asemenea, necesară schimbarea structurii covorului vegetativ pe pajiști. În primul rînd se va urmări asigurarea loturilor semincere pentru cultivarea de leguminoase perene ; în al doilea rînd — asigurarea de îngrășăminte pe bază de fosfor, astfel încît să se poată menține o pondere de 40% la leguminoase și 60% la graminee. Gospodăririea rațională presupune folosirea mixtă : pășunat-producerea de fîn. Ponderea mare pe care o dețin gospodăriile populației în suprafața totală a pajiștilor existente în județ, impune sprijinirea mai largă a acestei categorii de gospodării, prin asigurarea de semințe de leguminoase, asistență tehnică de specialitate etc. Potențialul de resurse furajere de pe pajiști este necesar să fie folosit în mod rațional. Evidența clară a suprafețelor, executarea de lucrări specifice creșterii potențialului productiv permanent sînt obiective care trebuie avute în vedere în cultura pajiștilor, garanția sigură a unor producții zootehnice ridicate și la un nivel constant.

FERMITATE, RESPONSABILITATE ÎN APLICAREA PROGRAMELOR DE CREȘTERE A PRODUCTIVITĂȚII MUNCII

În întîmpinarea Congresului partidului, industria județului Prahova a livrat suplimentar economiei naționale, pînă la 15 octombrie, produse în valoare de peste 1,2 miliarde lei — spor obținut în bună parte pe seama creșterii productivității muncii.

CONSIDERÎND că nu mai este necesar să insistăm asupra caracterului imperativ pe care realitatea obiectivă și prevederile, investite cu putere de lege, ale programului național prioritar îl conferă **accelerării ritmului de creștere a productivității muncii**, subliniem totuși alura necesară a curbei acestei accelerări. Rezervele încă existente se cer pe deplin exploatate pentru ca **încă din primii ani ai perioadei la care se referă programul** — înainte ca resursele de ordin investițional implicate de acesta să devină operaționale — **să se realizeze un salt considerabil, punîndu-se baze solide atingerii obiectivului final.** 1984 constituie, din acest punct de vedere, standul de încercare a capacității întreprinderilor, a consiliilor de conducere, de a-și mobiliza potențialul latent.

O analiză, făcută recent sub egida consiliului județean al oamenilor muncii, într-un număr de unități industriale prahovene, asupra îndeplinirii indicatorului productivitate (și asupra corelației — ce îl determină — între valoarea producției marfă și numărul de personal muncitor cu care aceasta a fost obținută) pe primele 8 luni ale anului oferă concluzii interesante.

Subliniem faptul că trecerea la determinarea productivității muncii pe baza valorii producției marfă, măsură luată în contextul perfecționării continue a mecanismului economico-financiar, schimbă în mod esențial optica asupra rezultatelor de pînă acum și asupra orientărilor de viitor, exprimînd în mod explicit cerința ca, **pentru a se obține un nivel ridicat al productivității muncii sociale, să se acționeze în sensul reducerii deopotrivă a consumului de muncă vie și a celui de muncă trecută** (materializată). Recalcularea potrivit noii metodologii a bazei 1980 dă dimensiuni noi ritmurilor anuale ce trebuie atinse.

INDUSTRIA județului Prahova (ne referim aici la cea de subordonare republicană) a încheiat perioada de 8 luni cu o depășire, pe ansamblu, de 1,7 procente a planului productivității muncii. (În această cifră, rezultatele superioare ale unor întreprinderi au compensat rămînerea în urmă a altora, uneori importantă și în parte determinată de cauze obiective ; dar oricum greu de admis în cazul acelor unități, îndeosebi din construcția de mașini, cărora le-au lipsit doar cîteva zecimi de procent — le-a lipsit, adică, un minim de efort suplimentar — pentru a împlini indicatorul). Pe baza acestui spor, dar și cu o depășire de 0,6% a numărului de personal admis prin plan, s-a obținut un plus de 2,3% la producția marfă.

În fundamentarea evoluției din 1984 a productivității, principalii factori de influență au fost luați în considerație cu următoarele ponderi medii :

— **43,2% — perfecționarea organizării producției și a muncii, ridicarea calificării și pregătirii profesionale** — ceea ce sugerează importanța acordată acestei surse continue și inepuizabile de eficiență, cu implicații imediat și direct cuantificabile. (Sînt însă unități cărora neritmicitatea asigurării materiilor prime la nivelul necesarului le-a produs dificultăți însemnate în aplicarea unora din măsurile respective, mai ales atunci cînd n-au știut să se adapteze operativ la situațiile create. Astfel, Întreprinderea de prelucrare și industrializare a legumelor și fructelor Vălenii de Munte a menținut cu un grad scăzut de ocupare un excedent relativ de lucrători, chiar în perioade cînd propriile ferme, din producția cărora își acoperă în parte nevoile de aprovizionare, duceau lipsă de forță de muncă ; rezultatul ? — peste 20 de procente sub plan la productivitatea muncii. O disproporție între numărul de personal și volumul producției a apărut și la Combinatul de îngrășăminte chimice Valea Călugărească, unde din economia relativă de personal prevăzută pe intervalul menționat s-a realizat mai puțin de o pătrime, ca și la Întreprinderea de prelucrare a lemnului Ploiești — iar după cum prelimină organele de conducere colectivă ale acestor două unități, disproporția se va menține pînă la sfîrșitul anului ; cu alte cuvinte, nici nu s-a acționat, nici nu se are în vedere să se acționeze în sensul reglementărilor privitoare la acordul global, care stipulează modul în care să fie folosit personalul devenit temporar disponibil) ;

— **40,3% — introducerea și generalizarea progresului tehnic** Cifră este modestă în comparație cu prevederile programului național, dar mai ales apar dificil de explicat diferențierile plus-minus între unități cu profil similar și deci, în principiu, cu posibilități relativ similare de perfecționări tehnologice. (De pildă, Întreprinderea de utilaj chimic Ploiești contează pe un aport al progresului tehnic de 62,5%, iar Întreprinderea de utilaj pentru produse chimice Băicoi — de 28% ; Combinatul petrochimic Brazi — de 62,7%, iar Combinatul de îngrășăminte chimice Valea Călugărească — de 8,9% !) Este, totodată, de remarcat (și de reținut la definitivarea programelor de măsuri pe anul viitor) că în unele cazuri fundamentarea s-a făcut nu pe certitudini, ci pe ipoteze supuse influenței factorilor exteriori — cum ar fi importuri propuse, dar nu și aprobate și contractate din timp.

În ce măsură și cu ce efecte au fost îndeplinite prevederile din programele proprii ale întreprinderilor ? Iată cîteva exemple.

● **ÎNTREPRINDEREA „1 MAI" PLOIEȘTI** Trei pătrimi din cele 149 de măsuri stabilite pentru întregul an — și care urmează să supraacopere sporul de productivitate planificat — au fost puse în aplicare pînă la finele lunii iulie. S-a obținut astfel pe 8 luni o economie relativă de 513 persoane pe seama introducerii progresului tehnic și de 820 persoane pe seama organizării superioare a producției și a muncii. Ca urmare, cu toate că la un număr de produse cu o pondere de peste 1/7 în totalul producției marfă structura fabricației a fost diferită dezavantajos față de cea avută în vedere la determinarea consumului de muncă, determinînd depășirea acestuia, productivitatea muncii s-a ridicat peste cota obligată, asigurînd un plus de producție concretizat fizic în livrarea suplimentară a unui număr de instalații de foraj și de comandă hidraulică, mașini-unelte, utilaj chimic. Consiliul oamenilor muncii și biroul executiv al acestuia au analizat periodic stadiul realizării programului, au intervenit pentru actualizarea și completarea lui potrivit nevoilor și posibilităților ivite, au sprijinit comisia pentru creșterea productivității muncii și organizarea științifică a producției să desfășoare acțiuni eficace în sprijinul secțiilor, privind exploatarea corespunzătoare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, introducerea și extinderea unor procedee tehnologice cu consum de manoperă redus, organizarea rațională a locurilor de muncă și folosirea cît mai completă a timpului de lucru de către personalul muncitor. În cursul acestui trimestru urmează să fie finalizate alte măsuri pe linia mecanizării și automatizării proceselor de producție și perfecționării tehnologiilor — în special la operațiile din turnătorie și la prelucrări mecanice — și se va încheia îmbunătățirea normelor de timp potrivit condițiilor tehnice și organizatorice create. Se află în curs de definitivare programul privind creșterea productivității muncii în anul 1985, cuprinzînd 180 de măsuri.

● **COMBINATUL PETROCHIMIC TELEAJEN** Deși nu au putut fi rezolvate toate problemele ce condiționau realizarea indicelui de utilizare a instalațiilor, producția marfă și productivitatea muncii raportată la aceasta au întrecut cu mai mult de 6 procente prevederile de plan pe 8 luni, obținîndu-se suplimentar peste 100 mii tone de produse petroliere, în condițiile reducerii sub cifra admisă a costurilor și îndeosebi a cheltuielilor materiale. Între factorii care au determinat aceste realizări, locul principal îl ocupă aplicarea integrală a acțiunilor stabilite prin programul propriu pentru perioada considerată și obținerea, de pe urma lor, a unei eficiențe considerabil mai mari decît cea prevăzută (cu 88,6% la economia relativă de personal). Contribuția hotărîtoare a adus-o progresul tehnic, concretizat în introducerea a 24 de produse și tehnologii noi sau îmbunătățite, care valorifică superior materiile prime și diminuează consumul de manoperă. Urgentarea începerii investiției pentru modernizarea instalațiilor de fabricare a uleiurilor, îndeplinirea obligațiilor contractuale ale furnizorilor privind livrările de uleiuri uzate în vederea regenerării, catalizatori, site moleculare de calitate corespunzătoare vor înlesni menținerea și sporirea avansului cîștigat la productivitatea muncii.

● **COMBINATUL PETROCHIMIC BRAZI** De patru ori în cele 8 luni, organele de conducere colectivă au analizat îndeplinirea programului de măsuri, adoptînd hotărîri referitoare la raționalizarea consumului de muncă pe unitatea de produs, îmbunătățiri tehnologice, lărgirea gamei sortimentale pentru mai buna valorificare a materiilor prime. Comisia de resort de pe lîngă C.O.M. a acționat pentru organizarea, în fiecare uzină din combinat, a unei secții-model sub raportul mobilizării resurselor de creștere a productivității muncii. Măsurile puse în aplicare în primele 8 luni au adus o economie relativă de personal cu o treime mai mare decît cea preconizată și depășirea cu 2 procente a sarcinii la productivitate. În prezent atenția se concentrează — pe lîngă asigurarea bunei funcționări a instalațiilor, în vederea realizării integrale a producției planificate pe acest an — asupra pregătirilor pentru 1985, îndeosebi prin accelerarea probelor tehnologice în vederea obținerii cauciucului termoplastic (produs nou de mare importanță pentru economia națională), completări și amenajări la instalații pentru îmbunătățirea calității produselor, extinderea instalațiilor moderne de ambalare și transport.

● **ÎNTREPRINDEREA DE ANVELOPE „VICTORIA" FLOREȘTI** Ca efect al realizării tuturor măsurilor scadente în intervalul ianuarie-august și, în devans, a unora cu termene în perioada ulterioară, productivitatea muncii a depășit cu 1,9% nivelul planificat ; potrivit prelimînărilor pe întregul an, această cifră va crește la 4,6%. Reconsiderarea tehnologiilor de fabricație, în special în sectoarele mari consumatoare de manoperă, a constituit esența celor 39 de măsuri de progres tehnic care au furnizat 60% din economia relativă de personal — și rămîne în continuare în centrul preocupărilor, cu atît mai mult cu cît are consecințe favorabile și pe alte planuri importante : îmbunătățirea calității anvelopelor (sub aspectul randamentelor kilometrice, al corespondenței cu cerințele moderne de trafic, al siguranței în exploatare), reducerea consumurilor energetice (prin scurtarea duratei ciclurilor de amestecare și vulcanizare), creșterea volumului producției fizice. Pe aceeași linie se are în vedere îmbunătățirea tehnologiilor de realizare a S.D.V.-urilor.

● **ÎNTREPRINDEREA DE HÎRTIE BUȘTENI** Chiar în condițiile unor dificultăți în exploatare, care au diminuat indicele de utilizare a mașinilor și instalațiilor, normele de muncă au fost depășite în medie cu 3,9%, iar sarcinile planificate la productivitatea muncii și la producția marfă au fost îndeplinite în proporție de 107,8%, respectiv 107,9%. Reducerea consumului de manoperă pe unitatea de produs s-a obținut pe calea unor acțiuni de mecanizare (la alimentarea defibratoarelor, încărcarea-descărcarea sulurilor la calandre), de sistematizare a fluxului tehnologic (la hîrtii creponate) de îmbunătățire a normelor de producție și a normativelor de personal, ca și prin creșterea ponderii muncitorilor calificați. Pentru ca productivitatea muncii să crească, față de nivelul planificat pe acest an, cu 11,9% în 1985 și cu 66,8% în 1990, programele de fundamentare mizează pe valorificarea în continuare a rezervelor interne, dar și pe înlocuirea unor mașini uzate fizic și moral.

NECORELAREA sau supraestimarea față de posibilitățile efective a unor indicatori de plan stabiliți de către centralele industriale de resort, desfășurarea unor procese de producție în condiții de provizorat datorită executării în paralel a unor lucrări de dezvoltare sau modernizare, schimbarea pe parcurs a unor sortimente planificate inițial cu altele defavorabile sub raportul consumului de manoperă, problemele de aprovizionare deja amintite se numără printre factorii asupra cărora întreprinderile prahovene cu rămîneri în urmă la productivitatea muncii nu au putut interveni. Nu trebuie trecută însă cu vederea ponderea cauzelor de ordin subiectiv, printre care se regăsesc urmările unei defectuoase întrețineri și reparări a mașinilor, utilajelor și instalațiilor, încetineala cu care se acționează în sensul raționalizării muncilor auxiliare, neîncadrarea în plafoanele consumului unitar de manoperă la unele produse, nerespectarea propriilor programe de măsuri ; înlăturarea acestor deficiențe trebuie trecută în fruntea urgențelor. La rîndul lor, centralele industriale și ministerele de resort au îndatorirea să acționeze urgent pentru rezolvarea problemelor ce depășesc nivelul întreprinderilor.

În adunările generale ale oamenilor muncii, ce au loc în această perioadă, consiliile de conducere trebuie să prezinte spre dezbatere și aprobare programe întocmite cu maximum de competență, precizie și responsabilitate, din care să rezulte clar și acoperitor ce trebuie făcut pentru ca pe acest an și în 1985 sarcinile de plan la productivitatea muncii, ca și la ceilalți indicatori, să fie îndeplinite integral, potrivit potențialului industriei prahovene, hărniciei oamenilor muncii din acest județ cu pondere însemnată în economia țării.

Ștefan GHEORGHE

Cadrele de conducere, specialiștii — în pas cu noul

● ÎN MAJORITATEA întreprinderilor nu se aplică realizările cele mai recente ale științelor economice, mai cu seamă cele din domeniul economiei și organizării producției. 30 pînă la 55% din cadrele de conducere au în atribuțiile lor sarcini pentru rezolvarea cărora nu posedă o pregătire satisfăcătoare. 60% dintre ei recunosc că nu au baza teoretică adecvată pentru a-și însuși permanent noile informații. 74% din lucrătorii compartimentelor economice din întreprinderi consideră că în domeniul lor de activitate știința progresează atît de rapid, încît cunoștințele pe care ei le-au acumulat devin învechite. Și inginerii resimt nevoia de a-și mări — de circa 4 ori ! — cunoștințele economice legate de activitatea lor practică. Aceste date rezultă din anchetele pe eșantioane largi, folosite de W. Degner într-un studiu cu privire la transferul și folosirea în producție a rezultatelor cercetărilor privitoare la economie și organizare în R.F. Germania.

Remarcînd incompatibilitatea acestei situații cu introducerea informaticii, a metodelor moderne de planificare, conducere, proiectare, organizare a producției și a muncii, cu cerințele de competitivitate ale întreprinderilor, economistul vest-german identifică, printre cauzele care o determină, slabul interes manifestat de cadrele din practică față de progresele științei economice, necunoașterea de către unii teoreticieni economiști a necesităților reale ale practicii, ca și eficiența scăzută a canalelor și mijloacelor de difuzare a informațiilor. El recomandă constituirea unui sistem specializat de informare în domeniul economiei și organizării, întărirea și stimularea economică a colaborării cu întreprinderile a centrelor de documentare, acestea din urmă trebuind să aprecieze corect nevoile cadrelor de conducere și tehnico-ingineresti, pentru a nu supraaglomera canalele de informare.

● ÎN ANUL 1980, în Uniunea Sovietică funcționau : 69 institute de ramură, departamentale și interdepartamentale de perfecționare profesională, cu 102 filiale ; 203 facultăți (cursuri postuniversitare) de ridicare a calificării (dintre care 11 pentru organizarea producției în industrie și construcții) pe lîngă instituțiile de învățămînt superior ; peste o mie de cursuri la nivelul unităților economice. În acest sistem sînt cuprinși anual mai mult de 1,6 milioane de cadre de conducere și specialiști. În opinia candidatului în științe V. Lisikov, de la Institutul din Saratov pentru problemele dezvoltării social-economice a complexului agroindustrial, al Academiei de științe a U.R.S.S., problema de actualitate a perfecționării acestui sistem este nu aceea de a-l

PERISCOP

lărgi, ci de a-i mări eficiența prin îmbunătățiri calitative. În primul rînd, actuala durată (1—3 luni) a pregătirii este prea scurtă pentru a permite atingerea obiectivelor programate. Apare ca necesară constituirea la nivel unional a unor subsisteme de pregătire profesională a cadrelor din posturi de conducere de nivel mediu din producție, prin centre special constituite pe lîngă instituții de învățămînt superior, prin facultăți de organizatori ai producției și prin institute interramuri.

Autorul propune ca : programa de învățămînt să cuprindă un interval de 9 luni și să corespundă, prin conținut cerințelor unei pregătiri fundamentale în domeniul conducerii ; în fruntea centrelor, facultăților, institutelor să fie numiți oameni de știință valoroși, care se ocupă cu problemele organizării și conducerii economiei naționale — ceea ce va conferi autoritate, prestigiu și o înaltă eficiență procesului de învățămînt ; predarea să se facă folosind metode moderne, inclusiv cea a „jocului de conducere" ; să se asigure cadre didactice de înaltă calificare, desfășurarea unor activități de cercetare științifică, baza tehnico-materială necesară (inclusiv pentru nevoi editoriale) ; coordonarea întregului sistem să intre în atribuția Comitetului de stat pentru știință și tehnică al U.R.S.S.

● DE DOI ANI, în regiunea valonă a Belgiei s-a trecut la realizarea programului „Athena", care urmărește stimularea introducerii noului în întreprinderile industriale și organizarea unor centre de dezvoltare a activității inovative. Măsurile avute în vedere pentru realizarea acestor obiective au ca direcții principale :

— informarea cadrelor de conducere și a specialiștilor din întreprinderi asupra problemelor teoretice privind promovarea noului în industrie și dezvoltarea tehnologică, prin organizarea de seminarii lunare și editarea unui buletin referitor la noile domenii ale tehnicii ;

— asigurarea unor servicii de specialitate pentru întreprinderile mijlocii și mici. La cererea acestora, centrele amintite asigură concursul unor ingineri specialiști în domeniul introducerii progresului tehnic (onorariul consultanților este suportat în proporție de 80% din fondurile programului, iar restul de către întreprinderile beneficiare) ; ajută la evaluarea tehnico-economică și fundamentarea proiectelor de introducere a tehnologiilor noi ; pun la dispoziție informații asupra patentelor și licențelor ;

— acordarea de sprijin financiar : subsidii echivalînd cu 50—75% din cheltuielile de cercetare-dezvoltare ocazionate de realizarea proiectelor pentru care se prevede valorificarea comercială în termen de 3—5 ani ; finanțare imediată pentru introducerea microelectronicii în întreprinderile mici și mijlocii ;

— premierea unor realizări deosebite pe linia progresului tehnic. Anual se acordă 3 premii : pentru colective de cercetători, pentru întreprinderi mici, pentru celelalte întreprinderi ;

— facilitarea contactelor între specialiștii din diferite întreprinderi, în cadrul clubului „Athena".

Corelații între indicatorii eficienței economice [I]

ÎNFĂPTUIREA obiectivelor trasate în documentele de partid și de stat privitoare la realizarea unei noi calități în toate domeniile vieții economico-sociale impune sporirea rolului eficienței economice, singura cale ce asigură dezvoltarea economică intensivă. Stabilirea rolului pe care îl deține ridicarea eficienței economice în ansamblul factorilor care contribuie la creșterea economică presupune, cum este firesc, măsurarea ei cît mai riguroasă. O posibilitate de cuantificare a eficienței economice constă în folosirea unui sistem de indicatori compus din indicatori parțiali și indicatori globali, care permit caracterizarea folosirii fiecărui factor primar de producție precum și formarea unei imagini globale privind eficiența resurselor avansate, ocupate și consumate. Problema esențială în acest caz constă, alături de alegerea corectă a mărimilor care exprimă eforturile făcute și efectele obținute, deci a indicatorilor de eficiență, în cercetarea legăturilor existente între ei *) Aceasta deoarece un anumit nivel al unui indicator de eficiență poate fi asigurat pe diferite căi, acționînd asupra altor indicatori care dețin rolul de factori de influență. Un singur exemplu este suficient în acest sens : productivitatea muncii (W_i) la nivelul întreprinderii poate fi analizată în funcție de rentabilitatea fondurilor fixe (R_F), înzestrarea tehnică a muncii (Z) și rentabilitatea veniturilor (R_V):

$$W_i = R_F \cdot Z_i : R_{V_i}$$

respectiv în funcție de rentabilitatea medie a fondurilor fixe (R_F), înzestrarea tehnică medie a muncii (Z) și rata muncii pentru societate (R_{MS}) la nivel macroeconomic :

$$\overline{W} = \overline{R}_F \times Z : \overline{R}_{MS}$$

Problema de fond care se ridică în cazul acestui exemplu constă în găsirea răspunsului la întrebarea : în ce proporție trebuie să se modifice cei trei indicatori astfel încît să se realizeze creșterea stabilită pentru productivitatea muncii ? Pornind de la corelațiile care trebuie realizate în dinamică, înseamnă că rentabilitatea fondurilor fixe trebuie să devanseze dinamica rentabilității veniturilor, respectiv dinamica ratei muncii pentru societate ; în caz contrar, înzestrarea tehnică a muncii crește mai repede decît productivitatea muncii. Printr-un asemenea raționament s-au trasat doar jaloanele generale privind corelațiile în dinamică între indicatorii care apar în relațiile de mai sus. Problema care rămîne deschisă se referă la limitele de variație a indicatorilor (factorilor) care influențează unul sau altul din indicatorii parțiali de eficiență analizați.

În studiul de față ne propunem să aprofundăm legăturile existente între două grupe de indicatori parțiali de eficiență cu largă utilizare în caracterizarea activității economice : productivitatea muncii și rentabilitatea factorilor de producție. Cunoașterea corelațiilor existente între diferiți indicatori parțiali de eficiență este hotărîtoare pentru fundamentarea obiectivelor de plan. În etapa actuală de dezvoltare a economiei României, cînd ne-am propus să asigurăm dublarea productivității muncii — principalul indicator de eficiență — pînă în anul 1990, fundamentarea riguroasă a factorilor de influență este de mare importanță deoarece acest nivel poate fi atins pe diverse căi. Pentru exemplul menționat mai sus pot fi elaborate mai multe strategii care au ca efect o anumită creștere a productivității muncii dar cu eforturi diferite, în funcție de modificarea înzestrării tehnice a muncii. Ca urmare, o anumită creștere a productivității muncii nu înseamnă automat sporirea în aceeași proporție a factorilor intensivi în creșterea economică.

Pentru a putea răspunde la aceste probleme trebuie pornit de la faptul că diferiți indicatori parțiali de eficiență ocupă poziții diferite în structura sistemului de indicatori. În funcție de treapta pe care se situează indicatorii, care au asigurat dezvoltarea în cadrul sistemului structurat, poate fi interpretat caracterul intensiv sau extensiv al acesteia. Elaborarea unui sistem structurat de indicatori de eficiență poate servi și la periodizarea evoluției eficienței pe etape parțiale. În acest caz se poate porni de la ideea că treptele sistemului structurat, deci indicatorii, corespund cu etapele parțiale ale dezvoltării eficienței. Pe baza celor afirmate în Revista economică nr. 17 din 1984, este posibilă delimitarea etapelor parțiale în felul următor : a) o primă etapă poate fi considerată intervalul în care crește indicatorul treptei de bază — productivitatea muncii ; b) o a doua etapă o constituie intervalul în care alături de productivitatea muncii începe să înregistreze creșteri indicatorul situat pe treapta următoare ș.a.m.d.

O asemenea variantă de separare a evoluției eficienței în etape parțiale este utilă pentru activitatea de planificare a dezvoltării eficienței în sensul că poate fi stabilit ca obiectiv o anumită îmbunătățire a eficienței economice exprimată printr-un indicator parțial, numai după ce s-a reușit să se asigure o creștere pentru indicatorii situați pe treptele inferioare.

Abordarea acestor probleme presupune aprofundarea interdependențelor dintre indicatorii care exprimă diferitele aspecte ale eficienței economice și a relațiilor existente între ei.

Pornind de la componentele structurale ale valorii — obiectele muncii consumate (OMC), amortizarea fondurilor fixe (A), retribuții și alte cheltuieli cu munca vie (R) și venitul net (V_n) — se pot calcula o serie de indicatori parțiali de eficiență care în funcție de mărimea considerată drept efect pot fi separați în două grupe mari : indicatori de natura productivității muncii și indicatori ai rentabilității. Prima grupă este specifică procesului muncii, iar cea de a doua, procesului formării valorii.

Pentru caracterizarea rentabilității se calculează mai mulți indicatori, printre care cel mai frecvent se folosește rata rentabilității calculată în funcție de costurile de producție (R_r sau R_{cp}) și în funcție de fondurile de producție. În vederea aprofundării legăturilor dintre indicatorii eficienței este util să se calculeze și alți indicatori ca : rentabilitatea consumului productiv (R_{CP}) și rentabilitatea consumului fiecărui factor direct de producție : a obiectelor muncii (R_{OMC}), mijloacelor de muncă (R_F) și forței de muncă (R_M).

Toți acești indicatori exprimă mărimea venitului net ce revine la o unitate valorică din cheltuielile cu fiecare factor primar al producției. Între acești indicatori există relații multiple, a căror folosire poate fi utilă la fundamentarea indicatorilor de eficiență. În principiu, rentabilitatea calculată pentru un factor poate fi exprimată în funcție de rentabilitatea altui factor.

Astfel, spre exemplu, rentabilitatea cu care se consumă în producție obiectele muncii poate fi analizată pornind de la : a) rentabilitatea consumului de fonduri fixe și raportul dintre amortizarea fondurilor fixe și valoarea obiectelor muncii consumate

$$\left(R_{OMC} = R_A \cdot \frac{A}{OMC}\right);$$

b) rentabilitatea cheltuielilor cu forța de muncă și raportul dintre aceste cheltuieli și obiectele muncii consumate

$$\left(R_{OMC} = R_M \cdot \frac{FR}{OMC}\right).$$

Relații similare pot fi construite și pentru rentabilitatea celorlalte resurse consumate. Ele servesc în principal la analiza în dinamică a indicatorilor de rentabilitate, avînd în vedere că diferențierea se realizează prin intermediul raportului în care se află diferite componente ale costului producției. De mare importanță pentru fundamentarea calculelor de eficiență este analiza evoluției ratei rentabilității și a rentabilității consumului productiv în funcție de rentabilitățile cheltuielilor cu obiectele muncii, cu fondurile fixe și cu forța de muncă. Legătura dintre acești indicatori poate fi exprimată prin intermediul relațiilor :

$$R_{CP} = \frac{1}{\frac{1}{R_{OMC}} + \frac{1}{R_F \cdot D}}; \quad (1)$$

$$R_r = \frac{1}{\frac{1}{R_{OMC}} + \frac{1}{R_F \cdot D} + \frac{1}{R_M}}; \quad (2)$$

În relațiile (1) și (2) „D" este raportul dintre volumul valoric al fonduri-

P. WAGNER
L. CROITORU
B. TEODORIU

(Continuare în pag. 26)

*) Vezi „Probleme privind cuantificarea eficienței economice", Revista economică, nr. 16 și 17, 1984

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Contribuţii româneşti din perioada interbelică la analiza schimburilor neechivalente (I).

ACCENTUAREA interdependenţelor dintre economiile naţionale în perioada postbelică şi înmulţirea fenomenelor de instabilitate din economia mondială au determinat amplificarea cercetărilor privind influenţa mediului extern asupra diferitelor ţări şi asupra progresului istoric general. În acest context a fost demonstrat, în mod convingător, anacronismul relaţiilor economice internaţionale tradiţionale şi al temeliei lor – capitalismul şi imperialismul –, bazate pe exploatarea şi asuprirea popoarelor lumii. Exprimînd acest adevăr incontestabil, Programul Partidului Comunist Român arată că „vechile relaţii interne şi internaţionale create de orînduirea capitalistă nu mai corespund noilor forţe de producţie, dezvoltării impetuoase a revoluţiei tehnico-ştiinţifice, nu mai pot oferi soluţii corespunzătoare – în interesul maselor largi populare, al progresului – problemelor complexe ce preocupă lumea contemporană" [1]).

Era firesc, în aceste condiţii, ca opinia publică progresistă şi, cu atît mai mult, economiştii cu vocaţie realistă şi umanistă din întreaga lume să investigheze mecanismele exploatatoare şi oprimante din economia mondială, rădăcinile adînci ale instabilităţii acesteia, ale inegalităţii şi inechităţilor din domeniul relaţiilor interstatale tradiţionale, respectiv criza vechii ordini economice şi politice internaţionale, şi să caute soluţii durabile, eficiente şi echitabile pentru problemele generate de aceste procese.

Se ştie că expresia cea mai cuprinzătoare a acestor preocupări o constituie deziderатul profund progresist al lichidării subdezvoltării şi instaurării unei noi ordini economice şi politice democratice şi echitabile. În viziunea preşedintelui României socialiste, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, aceasta înseamnă **„o revoluţie în relaţiile dintre state, presupune să se pună capăt dominaţiei unor ţări asupra altora, sub orice formă, să se creeze relaţii de egalitate, de respect, de intrajutorare, de avantaj reciproc, să se asigure, totodată, accesul în condiţii avantajoase la tehnologiile şi cuceririle ştiinţei"** [2]). **„În acest cadru** – precizează tovarăşul **Nicolae Ceauşescu – este necesar să se asigure un raport corespunzător între preţurile materiilor prime şi ale produselor industriale"** [3]).

Dinamica preţurilor de pe piaţa mondială şi mai ales deteriorarea raportului de schimb pentru majoritatea covîrşitoare a ţărilor în curs de dezvoltare a constituit, într-adevăr, una din temele majore de cercetare pentru numeroşi economişti contemporani şi pentru multe organisme din cadrul O.N.U. [4]). Această problematică are, totodată, o impresionantă istorie. Clasicii marxismului au pus bazele elucidării ştiinţifice a acestei problematici, dezvăluind particularităţile acţiunii legii valorii pe piaţa mondială, respectiv mecanismul schimburilor neechivalente în perioada capitalismului liberei concurenţe, acţiunea legii dezvoltării inegale (ulterior şi în salturi) a ţărilor capitaliste, precum şi formele de exploatare a maselor populare din ţările cu profil preponderent agrar de către burghezia din ţările capitaliste puternic industrializate [5]), procese care s-au agravat considerabil în condiţiile capitalismului monopolist şi ca urmare a politicii imperialiste, colonialiste şi mai recent neocolonialiste [6]). Importante contribuţii la clarificarea acestor probleme au adus şi gînditorii din România, fie că este vorba de economişti consacraţi (P.S. Aurelian, A.D. Xenopol), fie că este vorba de publicişti de mare prestigiu pe plan naţional (M. Eminescu), atît din secolul trecut, cît şi din secolul XX (I.N. Angelescu, M. Manoilescu, M. Constantinescu etc. [7]).

În faţa acestei duble realităţi – specificul contemporan al schimburilor internaţionale şi bogata literatură economică consacrată acestora în trecut – se pune, desigur, problema : în ce măsură este literatura economică din trecut utilă pentru rezolvarea problemelor actuale ? Răspunzînd la o întrebare asemănătoare, dar pe un plan mai general, referitor la ştiinţă în ansamblul ei, cercetătorii contemporani au ajuns la concluzia că **istoria ştiinţei** (în totalitate şi pentru fiecare ramură a acesteia în parte) este nu numai utilă, ci absolut necesară, pentru progresul cunoaşterii domeniului respectiv. Cu argumente specifice, această opinie este susţinută atît de gînditori din ţările socialiste (S.R. Mikulinsky, O. Onicescu, G.C. Moisil, I. Pârvu etc.), cît şi din ţările capitaliste (G. Bachelard, Th. S. Kuhn etc.) [8]). În plus, unii dintre aceşti specialişti atrag atenţia asupra caracterului biunivoc al relaţiei dintre ştiinţă şi istoria ei, în sensul că nu numai istoria ştiinţei ajută la progresul cunoaşterii lumii contemporane, ci şi nivelul actual al cunoştinţelor din diferite domenii poate ajuta la mai buna înţelegere a istoriei ştiinţei respective. În acest sens, G. Bachelard consideră, pe bună dreptate, că „istoria ştiinţei va trebui adesea refăcută, reconsiderată... obligaţia de a explica istoricitatea ştiinţelor prin modernitatea ştiinţei este aceea care face din istoria ştiinţei o doctrină mereu tînără, una dintre doctrinele ştiinţifice cele mai vii şi mai educative" [9]).

Dacă acest lucru este adevărat pentru toate ştiinţele, cu atît mai mult este el valabil pentru ştiinţele economice, relativ subdezvoltate în comparaţie cu ştiinţele despre natură [10]), şi mai ales pentru cele care studiază relaţiile economice internaţionale, unde rămînerea în urmă este şi mai pronunţată [11]). Pentru acest ultim domeniu, necesitatea „rescrierii"

FIŞE

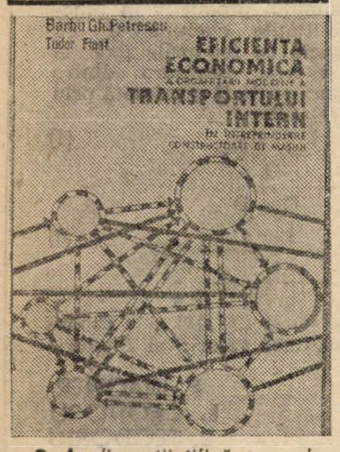

● *Analiza ştiinţifică a modului de organizare a transportului intern în unităţile industriale relevă cel puţin două aspecte cu sens convergent şi pozitiv asupra creşterii mai accentuate a eficienţei economice : pe de o parte, raţionalizarea transportului intern se subsumează comandamentului actual al politicii economice promovate de partid în domeniul economisirii resurselor energetice ; pe de altă parte, modernizarea transportului intern presupune integrarea sa flexibilă în procesul general de perfecţionare a activităţii unităţilor productive, proces care urmăreşte, de asemenea, creşterea eficienţei. Întemeindu-se pe asemenea premise, lucrarea* „Eficienţa economică a organizării moderne a transportului intern în întreprinderile constructoare de maşini" *publicată recent la* EDITURA TEHNICĂ, *sub semnătura prof. dr. ing.* Barbu Gh. Petrescu *şi ing.* Tudor Finat *prezintă concluziile unor cercetări minuţioase asupra problemei.*

Sub aspect teoretic, autorii au gîndit activitatea de transport ce se desfăşoară în cadrul întreprinderii industriale drept un sistem unitar, raţional şi perfectibil, integrat sistemului general al întreprinderii, apt să contribuie substanţial la desfăşurarea normală a fluxurilor de fabricaţie. Sub aspect metodologic, s-a considerat cu deplină justificare că un astfel de demers analitic necesită îmbinarea cercetării fundamentale cu cercetarea aplicativă, că este un beneficiar cert al perspectivei interdisciplinare. În consens cu aceste opţiuni, în deschiderea volumului, autorii propun cititorului — deopotrivă un public de specialitate dar şi cadre de formaţie tehnico-economică generală din întreprinderi, centrale şi ministerele economice — o incursiune în domeniul important al delimitării locului şi rolului transportului intern în strategia dezvoltării economiei naţionale, cu particularizări binevenite la ramura construcţiilor de maşini. În alte capitole de carte, pe baza unor solide argumente teoretice şi sugestii practice, a unui bogat material de referinţă, sînt investigate mai multe aspecte privind eficientizarea transportului intern. Între acestea, un loc central ocupă problemele legate de proiectarea sistemului de organizare a transportului intern şi aplicarea, în condiţii de eficienţă sporită, a acestor sisteme la nivelul unităţilor economice.

Reciclare

● *Creşterea preocupărilor pentru intensificarea recuperării şi refolosirii materiilor prime şi materialelor dezvăluie aspecte noi nu numai în planul activităţii practice, ci şi în sfera planificării. În această corelaţie un loc proeminent revine industriei producătoare de materii prime, constrînsă să-şi redimensioneze activitatea,* opinează K. Gürmann şi K. Schreiber *în articolul* „Ma-

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

istoriei gîndirii (doctrinelor) economice este nu numai evidentă, ci și urgentă.

O privire retrospectivă asupra **filierei naționale** a gîndirii despre relațiile economice internaționale permite identificarea unor **poziții remarcabile** în acest domeniu ale multor înaintași din cultura românească. Dacă avem în vedere **etapa mai îndepărtată** a acestei filiere, se poate constata că accentul este pus pe dăzvăluirea rolului negativ al dominației și asupririi străine, care frînează creșterea avuției naționale sau o risipește prin jaf. Este semnificativă în acest sens părerea lui Dimitrie Cantemir care susținea, pe bună dreptate, că „Munților noștri nu le lipsește nici bogăția obișnuită a munților, adică mineralele. Numai din pricina cumpătării domnilor și a lipsei de săpători în munte nu s-au putut face săpături mai înainte. În vremea noastră — continuă autorul — lucrul îl împiedică cunoscuta lăcomie a turcilor și teama ca nu cumva săpînd după bogății, să-și piardă odată cu țara și truda și roadele ei" [12]). Dacă ne referim la **etapa mai apropiată** a acestei filiere, remarcăm creșterea necontenită a capacității de analiză teoretică a naturii relațiilor economice internaționale și a mecanismelor pe baza cărora se desfășurau ele. O dovadă elocventă în acest sens găsim în limpezimea cu care a exprimat A.D. Xenopol dezavantajele țărilor cu economie preponderent agricolă în comparație cu țările industrializate, precum și în numeroasele concluzii generalizatoare pe care le formulează pe baza studierii consecințelor negative ale diviziunii internaționale capitaliste a muncii din timpul său. În legătură cu primul aspect, A.D. Xenopol scria în 1879 că țările agricole „vor da cantități enorme de muncă brută pentru o cîtime foarte mică de muncă inteligentă. Cîte chile de grîu nu sînt oare cuprinse în un ornic de Geneva? Sute de țărani au asudat sub arșița soarelui luni de zile pentru a produce ceea ce ornicarul din Geneva a produs în puține zile cu o osteneală mai mult intelectuală decît fizică. De aici urmează că țara agricolă își dă toată munca locuitorilor ei în schimb pentru o mică porțiune din munca țărilor industriale" [13]). Dintre generalizările teoretice formulate de același autor, atrag atenția mai ales două, extrem de importante pentru elaborarea unei strategii realiste a dezvoltării, la scară națională și internațională, și anume ideea că „O societate propășește cu atît mai repede cu cît sînt mai variate îndeletnicirile locuitorilor ei, urmînd aici o lege generală a naturii că progresul constă în deosebirea, diversificarea elementelor și în combinarea lor mutuală" ca și ideea despre rolul comerțului exterior ca barometru al stării generale a economiei unei țări. „Comerțul exterior al unei țări ne va da oglinda cea mai sigură a stării sale economice. Prin exportul său va arăta puterea de producțiune a poporului; prin obiectele importate se va vedea pînă într-un cît acest popor este aținut economicește de alte popoare... Chestiunile economice au început a trezi interesul publicului, care se pătrunde din zi în zi mai mult de adevărul că puterile noastre trebuie îndreptate mai ales spre producțiunea de avuții, căci în veacul în care trăim bogăția și sărăcia sînt sinonime, mai ales în privința politică, cu putere și slăbiciune" [14]).

Corolarul practic al acestor valoroase investigații în domeniul relațiilor economice internaționale l-a constituit dezideratul profund progresist al cuceririi, apărării și consolidării independenței și suveranității naționale prin industrializarea țării ca element cheie al strategiei dezvoltării României după făurirea statului național unitar. Legitimitatea și realismul acestui deziderat democratic au fost dovedite în mod strălucit atît de către generația de cărturari patrioți de la 1848 în frunte cu N. Bălcescu (M. Kogălniceanu, A.I. Cuza, V. Alecsandri, G. Barit, S. Bărnuțiu, B.P. Hașdeu, T. Maniu etc.), cît și ulterior de către economiștii burgheziei naționale în plină ascensiune (B.P. Hașdeu, P.S. Aurelian, A.D. Xenopol, E. Costinescu, V. Brătianu etc.) și, cu argumente suplimentare, de către reprezentanții mișcării muncitorești și socialiste din România (C. Dobrogeanu-Gherea, I. Nădejde, M. Gheorghiu-Bujor, dr. Ec. Arbore etc.).

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

[1]) Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, Editura politică, București, 1975, p. 188.

[2]) Problemele unei noi ordini economice internaționale. Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu despre noua ordine economică internațională, București, Editura politică, 1976, p. 13.

[3]) **Nicolae Ceaușescu**: Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 16—18 decembrie 1982, București, Editura politică, 1982, p. 63.

[4]) Rapport sur le commerce et le développement, 1981, Rapport du secrétariat de la CNUCED, TD/B/863, 31 juillet 1981, p. 53—91; Poziția și propunerile României la Sesiunea a VI-a a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare prezentate din însărcinarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, de către tovarășul Manea Mănescu, vicepreședinte al Consiliului de Stat, conducătorul delegației române la sesiune. în „Scînteia", nr. 12 639 din 10 iunie 1983; Arghiri Emmanuel: Le «prix rémunérateur», épilogue á l'«échange inégal», în „Revue Tiers-Monde", tome XXI, Nr. 81, janvier-mars 1980, p. 21—39.

[5]) K. Marx: Capitalul, vol. I, capitolele 20,24 și 25; vol III, cap. XIV, paragrafui V.

[6]) V. I. Lenin: Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului, în Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964.

[7]) M. Eminescu: Economia națională, Antologie, studiu introductiv, note și comentarii de Vasile C. Nechita, Iași, Editura Junimea, 1983, p. 110—111, 121—122, 128—129, 136—137, 212—217.

[8]) Vezi Ilie Pârvu: Istoria științei și reconstrucția ei conceptuală, Antologie, București, Editura științifică și enciclopedică, 1981, p. 9—37, 146—147, 215—274.

[9]) Gaston Bachelard: Actualitatea istoriei științelor, în vol. de mai sus, p. 216.

[10]) Tudorel Postolache: Restructurări în economia politică, București, Editura politică, 1981, p. 81—106.

[11]) Joan Robinson: The Need for a Reconsideration of the Theory of International Trade, în vol. „Contributions to Modern Economics", New-York, 1978, p. 213—222;

[12]) Dimitrie Cantemir: Descrierea Moldovei, București, ESPLA, 1956, p. 73.

[13]) A. D. Xenopol: Opere economice, București, Ed. Acad. R.S.R., 1967, p. 85.

[14]) Idem, p. 81 și 159.

---

terialökonomie in einer neuen Qualität — Konsequenzen für den Gegenstand Materialwirtschaft und ihre Leitung und Planung" (*O nouă calitate în economisirea materialelor — consecințe pentru industria materialelor*) publicat în numărul 9/1984 al revistei WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT. *Referindu-se la situația concretă a economiei R.D. Germane, autorii subliniază următoarele modificări ce ar putea surveni în cadrul subramurii industriale menționate: necesitatea elaborării unor prognoze și planuri de producție pe termen lung; ridicarea calității produselor și elaborarea unor noi sortotipodimensiuni care să permită reciclarea lor ulterioară; o coordonare suplă în plan tehnologic între subramura producătoare de materii prime și sectorul de reciclare.*

Gestiunea producției

● *În suplimentul său din septembrie a.c., revista „L'USINE NOUVELLE" publică un grupaj de materiale privind problema deosebit de importantă a gestiunii producției sub titlul „Gestion de production — objectif «zero stock»". Urmărind principalele tendințe care se conturează în țările capitaliste occidentale, publicația apreciază că, în prezent, are loc o sinteză între două sisteme diferite de gestiune a producției, dar a căror finalitate este aceeași: eliminarea stocurilor. Prima metodă denumită „material requirement planing" (planificarea necesarului de resurse materiale) pornește de la un plan de produse finite întocmit inițial, în funcție de care sînt stabilite ulterior capacitățile de producție și personalul necesare. Cea de a doua metodă creată și experimentată în Japonia (metoda Kanban), se întemeiază pe ideea că a produce prematur este tot atît de dăunător cu a produce tardiv, de unde imperativul „a fabrica și livra la momentul cererii". Împletirea metodologică a acestor forme de gestiune a producției, ambele grefate pe informatică, vor determina, după cum se apreciază în articol, schimbări profunde în structura activităților industriale.*

Tehnologie și șomaj

● *Un recent studiu prezentat de* Francis Blanchard — *directorul Biroului Internațional al Muncii* —, *în publicația „REVUE INTERNATIONALE DU TRAVAIL" (nr. 3/1984) sintetizează o suită de analize întreprinse sub egida instituției amintite asupra efectelor tehnologiilor moderne în planul ocupării forței de muncă și al structurilor sociale în sens larg. Intitulat „La technologie, le travail et la société: quelques indices tirés des recherches du B.I.T.", studiul s-a axat pe analiza efectelor cîtorva tehnologii de vîrf — microelectronica și bio-*

FIȘE

tehnologiile, eșantionul fiind extins la un mare număr de țări cu niveluri de dezvoltare diferite. Urmărind să desprindă anumite tendințe dominante și să relieteze implicațiile unor opțiuni pentru viitor, F.B. se oprește la trei aspecte considerate semnificative: a) nu există nici o bază pentru a considera că, pe termen lung, noile tehnologii vor submina volumul și structura locurilor de muncă; b) anumite categorii de personal (femeile, muncitorii subcalificați) vor trebui să fie integrate în sisteme speciale de reciclare profesională; c) în raport cu noile progrese tehnologice, țările în curs de dezvoltare se pot afla într-o situație defavorizată în absența unor măsuri de susținere inițiate la nivelul comunității mondiale.

Consemnări

Avuția națională, concept pivot al științei economice

ȘTIINȚA economică, născută o dată cu apariția capitalismului și constituirea economiilor naționale, s-a axat pe studierea avuției fiecărei țări, avuția națională dobîndind astfel statutul unui concept de bază al macroeconomiei. Începînd de la Adam Smith și pînă în zilele noastre, teoria macroeconomică și-a identificat aria de investigație cu economia națională, cu relevarea căilor de amplificare a avuției fiecărei țări.

În lumea contemporană a sporit considerabil necesitatea studierii avuției naționale, cel puțin pentru următoarele motive : cel mai mare număr de țări ale lumii — eliberate de sub dominația colonială, de sub asuprirea și dependența politică — își construiesc acum complexe ale economiilor proprii, iar făurirea și punerea în funcțiune a mecanismelor care să le permită depășirea stării de subdezvoltare este greu de conceput fără cunoașterea temeinică a avuției naționale — într-o optică nouă, impusă de perpetuarea unor mari decalaje ; făurirea unei noi ordini economice internaționale obligă la găsirea căilor de lichidare a exploatării unor țări de către altele, iar reușita demersului științific depinde, în bună măsură, de radiografia care se face avuției naționale, componentelor ei, căilor prin care ea poate spori și a modului cum poate fi atribuită poporului care o creează ; revoluția tehnico-științifică a deschis noi căi de sporire a avuției naționale, a făcut să apară noi probleme — să ne gîndim la cele ale mediului înconjurător și ale riscului de epuizare a resurselor neregenerabile, la transferurile de tehnologii și la adîncirea decalajelor, la condițiile dezvoltării independente într-o lume interdependentă, la cursa înarmărilor ș.a. — determinînd o regîndire fundamentală a avuției naționale, ca realitate și concept. Avuția națională nu mai poate (și nu trebuie) să fie identificată cu bogăția națională, ca totalitate a valorilor de întrebuințare de care dispune o țară la un moment dat, ea cuprinde resursele umane, materiale, create și acumulate precum și potențialul creativ al fiecărei națiuni.

Față de necesitatea obiectivă și acută de studiere a avuției naționale, disciplinele economice dispun încă de un cîmp larg de afirmare. În preocupările unor economiști categoria de avuție națională apare ca un concept secundar, ca ceva implicit, în timp ce mersul vieții reale cere situarea acesteia în prim-planul atenției. În cadrul eforturilor de îndepărtare a rămînerilor în urmă din știința economică — de depășire a subdezvoltării, de ieșire din criză —, se impune și reapprecierea conceptului de avuție națională. În această linie de preocupări se înscrie și crearea în 1947 a Asociației științifice internaționale „The International Association for Research in Income and Wealth", care editează, din 1966, revista „The Review of Income and Wealth", cît și faptul că oameni de știință, printre care unii laureați ai premiului Nobel pentru economie, ca W. Leontief, J. Tinbergen, T. Koopmanns, S.G. Strumilin, V.S. Nemcinov, J. Arvay, D.W. Blades, A. Scott, L. Nesterov ș.a., inclusiv organisme de studiu specializate ale O.N.U. și-au sporit eforturile de cercetare a avuției națiunilor. Este drept că unele din aceste eforturi sînt concentrate pe laturile cantitative, sînt subordonate mai ales preocupărilor de măsurare a stării și dinamicii fenomenului ; ceea ce nu-i puțin, dar este încă insuficient comparativ cu cerințele. Deosebit de utile ar fi generalizările teoretice — rolul și funcțiunile avuției naționale în zilele noastre fiind sensibil diferite de ce însemnau în timpul lui W. Petty, D. Ricardo și chiar K. Marx.

În contextul căutărilor și preocupărilor desfășurate pe plan mondial, se înscriu eforturile acad. prof. Manea Mănescu care a orientat o bună parte a potențialului nostru de cercetare economică pe linia studierii problemelor de fond, atît teoretico-metodologice, statistico-cibernetice cît și practice, ale avuției naționale. Recenta lucrare despre avuția națională — sub îndrumarea și cu substanțiala contribuție a acad. prof. Manea Mănescu — este dovada unei școli românești în curs de constituire pe problemele avuției naționale. (**Avuția națională**, București, Editura Academiei R.S. România, 1984. În continuare trimiterile la lucrare se dau în text, indicîndu-se doar pagina în paranteze.)

Lucrarea la care ne referim relevă contribuția creatoare, de înaltă valoare teoretică și practică a Partidului Comunist Român, a secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la dezvoltarea teoriei economice contemporane în general, la aprofundarea rolului avuției naționale în contextul evoluției economiei mondiale. Această concepție profund științifică, revoluționară constituie rezultatul unei prestigioase și neobosite analize și sinteze, al observării atente a faptelor și pătrunderii în esența fenomenelor vieții economice și sociale ; — ea a reprezentat și reprezintă izvorul cel mai de seamă, cel mai generos, ghidul cel mai prețios pentru întreaga noastră cercetare economică.

Nucleul focalizator al construcției științifice astfel formate îl constituie ideea de progres social, concept abordat de partidul nostru într-o largă viziune dialectică și istorică, într-un autentic spirit umanist. Pe acest concept sînt fundamentate și structurate unitar și armonios ideile-forță pe care se întemeiază politica Partidului Comunist Român de edificare a noii orînduiri pe pămîntul României. O deosebită însemnătate teoretică și practică prezintă teza potrivit căreia „progresul social și corolarul său, creșterea bunăstării națiunii, a gradului de civilizație socialistă, se obțin pe baza dezvoltării în ritm susținut a forțelor de producție și perfecționării continue a relațiilor de producție. Se realizează astfel conexiunea puternică, relația de interdependență ce se formează între conceptul științific de progres social și cel de mod de producție" (15), conexiune de mare importanță pentru înțelegerea creării, repartizării și folosirii avuției naționale. În concepția secretarului general al Partidului Comunist Român **„creșterea continuă a avuției naționale constituie baza întregului progres economic și social"** [1]), iar studierea temeinică a acestei baze lărgește orizontul înțelegerii progresului întregii țări, al pîrghiilor și mecanismelor prin care el se realizează.

Așa cum reiese din această prestigioasă lucrare de sinteză preocupările cercetării românești de studiere a avuției naționale sînt numeroase. Ele relevă conturarea unui nou concept al avuției naționale, definirea și analiza componentelor ei, folosirea metodologiei științifice de cuantificare a acestei categorii, evaluarea riguroasă a curentelor de gîndire și a teoriilor privind avuția națională, abordarea avuției naționale ca sistem cibernetic complex și multe altele.

În definirea conceptului de avuție națională se stabilesc ca poli de referință elementele trinomului : forță productivă-progres-bunăstare. Astfel, avuția națională întrupînd sectorul forței productive a națiunii și potențialul de creștere a bunăstării generale devine un element fundamental al ecuației progresului. În acest cadru referențial larg, precizează acad. prof. Manea Mănescu, avuția națională poate fi definită în mod sintetic ca reprezentînd ansamblul resurselor umane, resurselor naturale, resurselor materiale acumulate, resurselor potențialului creativ al națiunii (p. 10). Spre deosebire de diversele școli — unele de inspirație neomalthusiană — care văd în populație mai întîi de toate un factor consumativ, în concepția românească resursele umane reprezintă componenta decisivă a avuției unei națiuni, cea care pune în valoare și potențează valențele tuturor celorlalte resurse ale avuției. În aceeași concepție, resursele naturale reprezintă o componentă fundamentală a avuției naționale iar

[1]) **Nicolae Ceaușescu, România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate**, vol. 13, București, Editura politică, 1977, p. 591

resursele materiale acumulate constituie suportul vital pentru funcționarea întregii economii naționale, pentru creșterea bunăstării națiunii ; autorii evidențiază faptul că tocmai eforturile noastre de acumulare de după 1965 ne-au permis să sporim rapid această componentă a avuției naționale. În categoria resurselor potențialului creativ al națiunii se consideră : potențialul de învățămînt, instrucția publică și experiența în producție, potențialul științific și tehnologic, potențialul de cultură și civilizație, potențialul sănătății publice, stocul de informații și altele.

Ținînd seama de faptul că resursele potențialului creativ al națiunii amplifică eficiența și productivitatea tuturor activităților ce se desfășoară în spațiul economiei naționale, lucrarea subliniază necesitatea de a regîndi modul de apreciere a activităților în cadrul potențialului de învățămînt, al asigurării sănătății și al altora. Întrucît acestea contribuie la sporirea avuției naționale (și încă într-o măsură importantă), în mod firesc apare întrebarea de ce munca principală prestată aici este considerată neproductivă. Așa cum munca pentru pregătirea tehnică a producției este pe bună dreptate considerată productivă, există temeiuri puternice — mai ales în condițiile revoluției tehnico-științifice actuale — pentru a aprecia astfel și activitatea desfășurată în scopul pregătirii umane (adică pregătirea forței de muncă). În mod asemănător se prezintă problema muncii pentru repararea mașinilor, instalațiilor și în general a aparatului tehnic, apreciată întemeiat ca productivă, după cum și munca de „reparare" și asistență pentru principala forță de producție, forța de muncă a omului, ar trebui considerată în același mod. Aprofundarea studiului avuției naționale oferă argumente convingătoare pentru depășirea unor scheme ce nu corespund realităților.

Un viu interes stîrnește tratarea avuției naționale ca sistem cibernetic complex. În abordarea lor, autorii (Manea Mănescu, M. Altăr, R. Stroe, A. Bădescu) se folosesc de importante realizări ale științelor economice și celor tangente lor, mai întîi de toate de metoda sistemică. Această metodă, cum precizează chiar autorii, și-a găsit aplicații deosebite în domeniul științei economice, unde necesitatea conducerii unitare, pe bază de plan, a ansamblului economiei, astfel încît să se asigure o evoluție fermă pe magistrala progresului și a eficienței generale, impune abordarea simultană a întregului mecanism de funcționare a economiei naționale. În această viziune, școala românească a contribuit la fundamentarea conceptului de sistem cibernetico-economic, iar aplicarea acestuia în cazul avuției naționale, abordarea avuției ca sistem cibernetic complex, identificarea structurii, comportamentului și funcționalității ei în cadrul mecanismului economic reprezintă o contribuție importantă la studiul acestei categorii economice de maximă sinteză, o contribuție esențială pentru conducerea științifică a procesului creșterii economice, pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Într-o abordare sistemică, cibernetică, avuția națională reprezintă cadrul care dimensionează potențialul de creștere economică atins la un moment dat, dar în același timp amplificarea avuției reprezintă efectul direct al procesului creșterii economice. Astfel se realizează una dintre cele mai importante conexiuni dinamice din spațiul economic, anume cea sintetizată în succesiunea logico-cauzală : avuție națională — potențial de creștere — dezvoltare economică — amplificarea avuției naționale — creșterea bunăstării națiunii (p. 189).

Cele trei curente principale ale gîndirii economice pe plan internațional cu privire la elementele constitutive ale avuției naționale, amintite în lucrare (p. 190—191), sînt mai degrabă trepte succesive ale evoluției, care ilustrează trecerea de la optici restrictive spre o concepție de mai largă respirație ; concepția celui de-al treilea curent — în care avuția națională este abordată ca totalitate a resurselor umane, naturale, materiale acumulate și ale potențialului creativ al națiunii, cu subdiviziunile respective — este, de fapt, concepția românească. Pe baza acestei concepții, sistemul avuției naționale are în componența sa următoarele subsisteme : subsistemul resurselor umane ; subsistemul resurselor naturale ; subsistemul resurselor materiale acumulate ; subsistemul resurselor potențialului creativ al națiunii. Sînt interesant prezentate, sub forma unor scheme, conexiunile în cadrul fiecărui subsistem ca și al sistemului la scară națională, cu condiționările (de către) și legăturile cu contextul economiei mondiale. Evidențierea conexiunilor directe și inverse dintre subsisteme și în cadrul fiecăruia oferă largi posibilități de înțelegere a nevoilor de restructurare a economiei naționale și de alegere a căilor pe care să se meargă în vederea sporirii eficienței activităților desfășurate în cadrul fiecărui domeniu, ca și al economiei în ansamblu. Tocmai pornindu-se de la necesitățile legate de elaborarea modelului cibernetic al creșterii avuției naționale a apărut ca firească și logică introducerea unui „vector de stare", cu mai mari valențe cognitive față de o singură variabilă agregată, care să caracterizeze, de exemplu, numai valoric mărimea resurselor.

Conexiunea avuție națională — bunăstarea națiunii este cea care relevă scopul final al tuturor activităților ce se desfășoară în sistemul cibernetic al economiei naționale și anume creșterea avuției și ridicarea continuă, pe această bază, a calității vieții. Cum se arată și în proiectul de Directive pentru cincinalul 1986—1990, sporirea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor va avea loc „în strînsă concordanță cu creșterea venitului național, cu ridicarea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție, cu dezvoltarea generală a societății", în cadrul căreia sporirea avuției naționale are un rol esențial.

Audiența și valoarea lucrării „Avuția națională" sînt amplificate de consistentele incursiuni în istoria științei economice și în teoriile contemporane despre una din problemele fundamentale ale acestei științe. Sînt bogate în semnificații considerațiile lui Xenofon și Aristotel despre avuția societății, ideile mercantiliștilor timpurii și tîrzii despre avuția națională, ca primi teoreticieni ai intervenției statului în economie, teoriile și concepțiile ample elaborate de economiști clasici ca William Petty, Pierre de Boisguilleberg, François Quesnay, Adam Smith, David Ricardo ș.a., teoriile revoluționare ale lui Karl Marx și Friedrich Engels despre avuția națională amplificată prin exploatarea unor clase de către altele, a unor țări de alte țări.

Discursul științific privind teoriile despre avuția națională este adus din istorie în contemporaneitate într-un substanțial subcapitol (6) intitulat „Avuția națională — problemă fundamentală a științei și practicii economice contemporane". Pe lîngă prezentarea unor teorii, aici se pune accent pe cercetările statistico-matematice ale unor autori ca W.I. King, Corrado Gini, Irving Fisher și, mai recent, ale lui Th. D. Schultz, J.W. Kendrick, Andras Nylas, M.Y. Bowman, D. Sharma, R. Ram, W. Leontief, L. Kantorovici, T. Koopmanns, M. Friedman, V.S. Nemcinov, N. Georgescu-Roegen ș.a. Aportul științific românesc este apreciat de autori ca fiind legat mai ales de modelul cibernetic (cu trimitere la cartea acad. prof. Manea Mănescu, Cibernetica economică, Ed. Acad. R.S.R., 1979) elaborat într-o optică sistemică, pe principiile dinamicii economice. Un amplu capitol (IV) este consacrat „Gîndirii social-economice românești cu privire la avuția națională", începînd cu gînditori ca D. Cantemir, continuînd cu contribuțiile remarcabile ale lui N. Bălcescu și apoi ale lui N. Suțu, D.P. Marțian, G. Barit, L. Kövary, P.S. Aurelian, D.G. Creangă, V. Madgearu, M. Manoilescu, Mitiță Constantinescu și încheind cu L. Pătrășcanu, Manea Mănescu, G. Rădulescu, R. Moldovan ș.a.

Amplele incursiuni în istorie și în domeniul teoriilor economice actuale le-au fost dictate autorilor de interesul științific, dar și de comandamente ale practicii, întrucît realizările din zilele noastre nu au apărut pe teren gol, iar saltul în viitor, pentru a nu fi în necunoscut, trebuie să se sprijine pe ce există deja astăzi corelat cu ce s-a creat mai de preț în trecut. Ca dascăl nu pot să nu remarc că asemeneea considerații se constituie, totodată, într-o pledoarie pentru pregătirea studentului economist și în domeniul istoriei științei economice la scară mondială și națională. Aprofundarea studiului doctrinei Ceaușescu, a contribuțiilor de inestimabilă valoare ale secretarului general al partidului este condiționată, în mare măsură, de cunoașterea istoriei științei economice din țara noastră în special, a confruntărilor de idei din epoca contemporană.

„Avuția națională" se înscrie ca o lucrare valoroasă prin nivelul științific al tratării, prin aria problematică, prin îmbinarea demersului științific din planul teoreticului cu cel din planul practicului, prin legarea strînsă a problemelor tratate cu cerințele dezvoltării actuale și în perspectivă ale țării noastre. Ea se constituie ca o remarcabilă contribuție românească la studierea unui concept de bază al macroeconomiei, cum este avuția națională. Cititorul — economist sau neeconomist, teoretician sau practician — are multe de învățat din studiul acestei lucrări.

prof. dr. Ivanciu NICOLAE-VĂLEANU

Corelații între indicatorii eficienței economice

(Urmare din pag. 21)

lor fixe la valoarea de inventar și cuantumul amortizării aferent perioadei respective. Economic „D" poate fi interpretat ca „numărul de ani în care se recuperează fondurile fixe în condițiile normelor de amortizare din perioada de calcul". Produsul dintre rentabilitatea fondurilor fixe și durata de recuperare exprimă venitul net care revine la un leu amortizare. Pe baza acestei mărimi poate fi realizată legătura dintre eficiența economică a folosirii fondurilor fixe și indicatorii rentabilității :

$$E_{GF} = R_F \left(1 + \frac{1}{R_{OMG}} + \frac{1}{R_F \cdot D} + \frac{1}{R_M}\right); \quad (3)$$

$$E_{NF} = R_F \left(1 + \frac{1}{R_M}\right); \quad (4)$$

Relații similare pot fi construite și pentru caracterizarea evoluției valorii nou create ce revine la o unitate valorică de consum productiv și la o unitate de cheltuieli efectuate cu producerea acesteia. Prin intermediul unor asemenea variante de calcul și interpretare se realizează legătura dintre indicatorii parțiali care exprimă eficiența și rentabilitatea resurselor avansate și rentabilitatea resurselor primare consumate.

Rentabilitatea ocupă un loc important în calculul și analiza eficienței, ea reprezintă un criteriu de bază în aprecierea activității fiecărei întreprinderi. Mărimea ei nu oferă însă prea multe informații privind nivelul și evoluția productivității muncii. Ca urmare, una din direcțiile de perfecționare a calculelor de eficiență se referă la implicarea în mai mare măsură a indicatorilor rentabilității în calculul și analiza productivității muncii. Baza de pornire pentru asemenea calcule cît și pentru determinarea în timp a intercondiționărilor dintre productivitatea muncii și rentabilitatea resurselor consumate poate fi constituită de relațiile :

$$W_G = RM \left(1 + \frac{1}{R_{OMG}} + \frac{1}{R_F \cdot D} + \frac{1}{R_M}\right) \bar{R}; \quad (5)$$

cînd se pornește de la producția marfă, unde R este nivelul mediu al retribuirii muncii, și :

$$W_n = (R_M + 1)\,\bar{R}; \quad (6)$$

cînd productivitatea se determină pe baza valorii producției nete.

Calculele de fundamentare a nivelului și creșterii productivității muncii trebuie să pornească, desigur, de la factorii care o influențează : progresul tehnic, calificarea forței de muncă, organizarea muncii etc. Modalitatea de calcul prezentată pune în evidență faptul că dinamica productivității muncii este condiționată de modul de utilizare a factorilor primari ai producției. Totodată oferă posibilitatea caracterizării evoluției productivității muncii în interdependență cu proporțiile formate între componentele resurselor primare consumate. Aceasta avîndu-se în vedere că rentabilitatea unui factor direct poate fi măsurată în funcție de rentabilitatea altui factor și de raportul în care se află diferitele componente ale resurselor consumate. Ca urmare, în fundamentarea indicatorilor de eficiență precum și în luarea deciziilor trebuie avut în vedere faptul că toți indicatorii ce exprimă diferite aspecte ale eficienței se află într-o strînsă interdependență, formează un sistem care poate sta la baza elaborării unor strategii de creștere a productivității muncii exprimată prin intermediul rentabilităților consumului de resurse primare. În acest mod se asigură legătura dintre productivitatea muncii și principalii indicatori financiari ai mecanismului economic.

Mapamond tehnico-științific

BIOTEHNOLOGIILE — condiții pentru utilizarea industrială

● *Într-o ipoteză pronunțat „tehnologică", efectele biotehnologiilor asupra industriei alimentare ar fi atît de însemnate încît acestea ar putea genera noi raporturi între inputuri (producția agricolă a unei țări) și outputuri (volumul și diversitatea produselor alimentare). Alte scenarii — cele mai numeroase de altfel — sînt mai prudente în a evalua acest impact, fără a ignora însă rolul penetrării noilor tehnologii de factură biologică în producția alimentară. Rezervele asumate de specialiști decurg nu atît din recunoașterea potențialului lor teoretic, cît din evaluarea multiplelor implicații de ordin economic pe care le presupune materializarea lor.*

Procedînd la o grupare a dificultăților desprinse din activitatea practică în utilizarea biotehnologiilor, se pot individualiza următoarele categorii : a) tehnice — biotehnologiile nu creează subramuri industriale de sine stătătoare, ci se afirmă în cadrul ramurilor tradiționale ca metode noi de producție, fapt care presupune un efort de îmbinare a tehnologiilor tradiționale cu cele moderne ; b) gestiunea cercetării — mai pregnant decît în alte sfere (datorită îndeosebi acumulării financiare modeste proprie industriei agroalimentare) — este supusă unor judecăți în termeni de cost. Problemele cele mai importante care se pun rezidă în selecția judicioasă a temelor, ceea ce presupune o bună informare și capacitate superioară de diagnostic ; evaluarea cercetărilor concurente ; durata cercetărilor, durată al cărei interval optim se situează între 2 și 5 ani ; c) resursele umane — din acest punct de vedere, utilizarea biotehnologiilor reclamă o mai accentuată specializare a biologilor (care în prezent au o formație generală), concomitent cu necesitatea întregirii pregătirii lor profesionale cu elemente de economie și producție industrială.

Potrivit unor estimări ale specialiștilor francezi, acest context tehnico-economic generează tensiuni specifice în ce privește competitivitatea și șansele de afirmare pe piața mondială. Se conturează, astfel, două scenarii de afirmare pe piața produselor agroalimentare realizate prin biotehnologii. Primul prevede ca producătorii tradiționali să fie capabili să absoarbă inovații din domeniul biotehnologiei și să cucerească segmente noi de piață. Cel de al doilea este structurat pe ipoteza potrivit căreia procesul de concentrare al întreprinderilor de profil agroalimentar va continua exploatarea inovației avînd un sens de difuzare descendent, spre unitățile componente.

Întrucît biotehnologiile sînt acceptate de producători în măsura în care aplicațiile acestora permit realizarea de noi produse sau procese mai economice sau mai bine adaptate cerințelor consumatorilor, rezultă că însăși cercetarea dobîndește un puternic accent economic. Tocmai de aceea se bucură de un real interes condițiile ce favorizează cercetări eficiente. Potrivit acelorași specialiști, acestea ar fi : asigurarea unui avans tehnologic care condiționează penetrarea pe piață ; existența unui drept de proprietate asupra realizărilor tehnologice care îi favorizează pe deținătorii de brevete ; realizarea unor produse cît mai potrivite necesităților umane de consum ; flexibilitate sporită în utilizarea rezultatelor cercetării, aspect deosebit de însemnat dacă se ține seama de faptul că în cazul biotehnologiilor costul utilajelor industriale este de 20 de ori mai mare decît cel al cercetărilor propriu-zise.

Orientări în strategia economică

Tendințe în dezvoltarea construcțiilor de mașini în țările industrializate

● Reacții la învechirea continuă a utilajelor : reutilizarea, renovarea și recondiționarea, piața mașinilor la mîna a doua ● automatizarea modernă continuă și treptată înseamnă : linii automate de transfer, comandă numerică, centre de prelucrare, sisteme flexibile de producție, roboți industriali ● calculatorul folosit în proiectare și producție — o piață în creștere rapidă ● tendințe prioritare : reducerea gabaritelor, simplificarea sistemelor tehnice, reducerea operațiilor, creșterea calității materiei prime, specializarea, rolul sporit al informației și cercetării ● relația calitate-preț nu este conflictuală.

CONSTRUCȚIA de mașini este un vast complex de activități extrem de variate. ● În primul rînd, ea furnizează mijloace de producție și instrumente de activitate nu numai tuturor ramurilor industriale și economice, dar și tuturor ramurilor de activitate socială cum sînt învățămîntul, ocrotirea sănătății, organizațiile sociale de toate felurile. ● În al doilea rînd, ea joacă un rol activ în promovarea progresului tehnic în toate aceste activități. ● În al treilea rînd, **baza industriei constructoare de mașini din țările dezvoltate o constituie producția specializată de componente,** constituită din milioane de unități de producție și de concepție, de diferite dimensiuni. ● În al patrulea rînd, în ultimii ani a căpătat o pondere importantă **producția specializată de informații și cunoștințe științifice, tehnice și economice.**

Unul din procesele paradoxale care au avut loc în construcția de mașini a țărilor dezvoltate îl constituie **învechirea continuă a utilajului.** Astfel, în prezent, circa o treime din mașinile-unelte din S.U.A. au o vechime de peste douăzeci de ani. Aceasta este o cifră statistică ; evident că în cazuri individuale sînt în funcțiune mașini mult mai vechi. Întregul progres tehnic din epoca postbelică, cu unele realizări spectaculoase, a avut loc în condițiile învechirii continue a parcului de mașini și utilaje, privit ca fenomen statistic. Desigur, acest proces de învechire a fost diferit de la o țară la alta, dar el a fost larg răspîndit. Japonia face aici o excepție, datorită ritmului ei rapid de creștere, bazat pe un volum foarte mare de investiții în mașini și utilaje noi.

Această creștere și înnoire a producției, în condițiile modificării structurii pe vîrste a parcului de utilaje se datorează în parte modului de utilizare a mașinilor vechi impus de marja de manevră financiară redusă a întreprinderilor capitaliste, de regulă de mici dimensiuni. Unul din aspectele acestui mod de utilizare este circulația mașinilor. Producătorii care nu mai pot utiliza anumite mașini, fie din cauza uzurii fizice, fie din cauza celei morale, vînd la mîna a doua aceste mașini care sînt cumpărate de alții, care nu dispun de fonduri pentru a se dota cu material nou și pentru care ele sînt încă utile. Această **piață a mașinilor și utilajelor la a doua mînă** nu este neglijabilă.

O continuare a acestui proces de circulație a mașinilor este renovarea, **recondiționarea mașinilor vechi.** O mulțime de firme s-au specializat în reconstrucția unor tipuri de mașini vechi, în special a celor produse de firme de renume pentru calitatea lor. Un alt aspect al acestei utilizări intensive a mașinilor este importul de către țările dezvoltate, la prețuri reduse, al unor mașini simple, provenite din țări în curs de dezvoltare.

Acest pluralism tehnic este caracteristic construcției de mașini și, în general, industriei din țările dezvoltate. În cadrul dat de acest pluralism, secretul eficienței constă în a utiliza mașinile după principiul mașina potrivită la locul potrivit. Concurența îl sancționează nu numai pe cel rămas iremediabil în urma nivelului tehnic al ramurii, dar și pe cel supradotat, care nu-și folosește în suficientă măsură utilajul pe care îl posedă.

Pe de altă parte, progresul tehnic în construcția de mașini a fost intens. Aspectul lui principal pare să fie **tendința de automatizare** continuă și treptată. În ceea ce privește automatizarea producției de componente care se produc în serie mare (cum sînt componentele de automobil), încă în perioada imediat postbelică s-au realizat **linii automate de transfer,** în care automatismul s-a putut realiza cu mijloace la îndemînă atunci : mecanice, electrice și hidraulice. Și astăzi pentru producția în serie mare se instalează asemenea linii. Însă odată ce piesa respectivă nu mai are cerere, linia devine inutilă, căci ea nu poate fi utilizată la fabricarea altor piese.

Dar construcția de mașini nu este preponderent o ramură producătoare în serii mari. Potrivit unui studiu efectuat de revista „American Machinist", 75% din nomenclatorul producției ramurii se fabrică în serii de mai puțin de cincizeci de bucăți, în ciuda efortului îndelungat de standardizare, de unificare dimensională a unui număr mare de piese. Automatizarea producției de unicate și în serie mică a fost abordată încă la sfîrșitul anilor '40 și s-a realizat cu mijloace electronice. Dar, așa cum se întîmplă adeseori, perfecționarea și difuzarea comenzii numerice s-a lăsat mult așteptată, din cauza costului

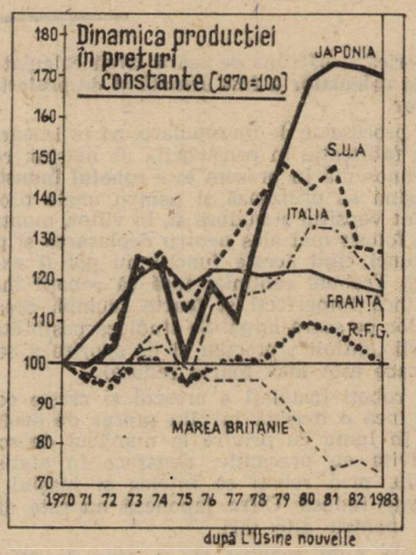

Industria constructoare de mașini în principalele țări occidentale

ridicat și fiabilității scăzute a sistemelor electronice bazate pe tuburi. Abia apariția microprocesoarelor și prăbușirea prețurilor sistemelor electronice au permis vînzarea pe scară mare a mașinilor cu comandă numerică. Acum sîntem martorii procesului de **largă difuzare a mașinilor cu comandă numerică.** Au apărut producători specializați de comenzi numerice care oferă constructorilor de mașini sisteme gata concepute sau subsisteme care pot fi asamblate potrivit cu funcția pe care o execută mașina de execuție. Totodată sistemele de comandă s-au diversificat și s-a diversificat gama de mașini cu comandă numerică. Comanda electronică a generat noi tipuri de mașini-unelte, printre care trebuie menționat **centrul de prelucrare,** mașină-unealtă capabilă să execute o mulțime de operații asupra aceleiași piese, fiind dotată cu o magazie de scule pe care le schimbă în mod automat, potrivit unui program. Ideea a fost dezvoltată mai departe, creîndu-se **sistemul flexibil de fabricație** care cuprinde o serie de mașini cu comandă numerică, centre de prelucrare și alte mașini reunite prin sisteme automate de manipulare, de transport și de poziționare, în speță roboți industriali. Toate mașinile cu comandă numerică sînt flexibile, adică pot prelucra o anumită varietate de piese, deoarece sînt reprogramabile pentru succesiunile de operații necesare diferitelor piese. Se urmărește ca reprogramarea să fie cît mai puțin costisitoare, atît în termeni financiari cît și de timp. **Comanda numerică este specifică automatizării producției de unicate și de serii mici** etc., larg răspîndită în construcția de mașini și mai ales în cea de utilaje industriale.

NOI ASPECTE ALE AUTOMATIZĂRII PRODUCȚIEI

INTERESUL deosebit pe care industria occidentală îl acordă tehnologiilor de vîrf poate fi sugerat și de faptul că recentă sesiune bienală a Forumului directorilor executivi ai principalelor companii americane a fost consacrată audierii punctelor de vedere ale specialiștilor privind implantarea în industrie a realizărilor de vîrf din domeniul tehnologic. Principala concluzie o constituie faptul că nu există nici un conflict între preț și calitate. **Pornind de la experiența Japoniei care a demonstrat că se pot obține produse ale tehnicii de vîrf cu costuri scăzute, Statele Unite au trecut la rîndul lor la adoptarea de programe cu finalitate similară. Capătă astfel tot mai mare importanță folosirea calculatoarelor în activitatea de concepție a produsului, pentru obținerea de produse cu parametri optimi și calitate superioară, în activitatea de achiziționare și controlul materiei prime. În prezent, într-o întreprindere medie americană din industria prelucrătoare circa 25—30% din calculatoare sînt folosite în operațiile de prelucrare ; în următorii circa 8 ani această pondere urmează să crească la 50%. Specialiștii opinează pentru utilizarea sporită a sistemelor de prelucrare cu ajutorul calculatoarelor. Aflată încă în fază incipientă, piața calculatoarelor integrate în procesele de producție era evaluată la 25 mrd. dolari în 1982 și va ajunge la 100 mrd. dolari în 1992 în S.U.A., luîndu-se în considerare creșterea rapidă a cererii. Folosirea calculatorului în procesele de producție presupune o arie mare de activități, respectiv design, prelucrare, robotică, sisteme flexibile și testare automată.**

În comanda numerică a pătruns pe scară largă calculatorul. **Fabricația asistată de calculator** a fost urmată și de **proiectarea asistată de calculator.**

În automatizarea proceselor de manipulare, parte integrantă a oricărui proces de fabricație în construcția de mașini, realizarea cel mai bine cunoscută în prezent este **robotul industrial.** Desigur, această mașină se utilizează și pentru unele procese de fabricație, cum sînt vopsitul și sudura și, în viitor, montajul, dar deocamdată este folosit mai ales pentru deplasarea și poziționarea pieselor, atunci cînd aceste funcții nu pot fi executate mai ieftin altfel. Trebuie subliniat însă că roboții industriali moderni sînt încă imperfecți și foarte scumpi, ceea ce împiedică utilizarea lor pe scară largă. Se studiază posibilitățile de rafinare a mișcării „mîinii", precum și de sporire a sensibilității senzorilor (care este încă foarte redusă).

Deși numărul de roboți instalați a crescut și crește continuu, robotul rămîne încă o mașină în plin proces de evoluție. Cifrele care circulă în lume cu privire la numărul de roboți instalați trebuie privite cu precauție, deoarece în statistica japoneză, de exemplu, prin roboți se înțeleg și mașini mai simple și de capacitate redusă. Cifra japoneză nu este direct comparabilă cu cea pentru alte țări.

Progrese importante s-au realizat și în ceea ce privește celelalte componente ale sistemului de manipulare, cum sînt evidența pe calculator a pieselor din depozite și accesul cu mașini de transport automatizate la raft. Dar unele progrese în domeniul manipulării sînt pur organizatorice, cum este sistemul așa-numit „just in time", adică „exact atunci cînd trebuie". În linii mari, aceasta înseamnă că producătorul de componente se angajează să le livreze cu autocamionul la intervale scurte, de exemplu din zece în zece minute, beneficiarului de la fabrica de asamblare, reducîndu-se la minimum stocurile tampon, eliminîndu-se cu desăvîrșire depozitele de componente la montator. Și aici industria de automobile excelează.

Ritmul rapid al proceselor automate impune și un control automat al fabricației. Aceasta a stimulat crearea unei mari varietăți de aparate de măsură și control automate, cu mare viteză de reacție, care integrează o mare doză de electronică. Aceste aparate nu numai că sesizează abaterile de la valorile prescrise, dar și produc oprirea mașinilor atunci cînd abaterile depășesc mărimi critice. În general, în domeniul aparatelor de măsură s-a răspîndit principiul afișajului numeric în locul celui analogic tradițional. Aparatul afișează valoarea numerică exactă, ceea ce elimină erorile privind aprecierea de către om de exemplu a poziției unui ac pe o scală.

Automatizarea nu constă numai din îmbinarea electronicii cu mecanica. De cele mai multe ori, transmisia forțelor comandate se realizează cu ajutorul sistemelor hidraulice, fără să mai vorbim de faptul că sistemele hidraulice pot juca un rol autonom în automatizare. Apariția și dezvoltarea pe scară largă a producției de componente și sisteme hidraulice este un aspect esențial al progresului tehnic din ultimii 30 de ani, numai rareori menționat de literatura generală privind progresul tehnic. Paralel cu ea s-a dezvoltat producția de sisteme pneumatice.

Creșterea vitezelor și presiunilor în sistemele hidraulice și pneumatice, care este un proces continuu, ridică mereu problema etanșărilor. Fiabilitatea a numeroase clase de mașini depinde de modestele garnituri de etanșare, ridicarea parametrilor lor funcționali fiind condiționată de îmbunătățirea acestor componente.

O tendință generală și permanentă a constructorilor de mașini este reducerea masei și a gabaritelor specifice, adică a masei și gabaritelor pe unitate de funcție, ca răspuns la exigența reducerii consumurilor energetice și de materii prime.

Acționează în continuare **tendința generală de simplificare a tuturor sistemelor tehnice**, tendința de realizare a aceleiași funcții cu un număr mai redus de componente. De asemenea, se tinde să se obțină **același efect cu un număr mai redus de operații.** Un exemplu în această privință este strădania de a se obține prin turnare deformare plastică sau metalurgia pulberilor piese avînd forma finală sau a căror formă să fie cît mai apropiată de cea finală. Astfel s-a reușit, de exemplu, să se fabrice șuruburile de uz curent prin refulare la rece, adică printr-o deformare plastică, într-o cadență foarte rapidă, în locul prelucrării prin așchiere. A produce astăzi prin așchiere șuruburi de uz curent este o „barbarie tehnică". Dar producerea prin refulare interzice confecționarea de șuruburi în uzinele constructoare de mașini și obligă la organizarea de fabrici specializate de șuruburi. În general turnarea și forjarea de precizie micșorează volumul operațiilor de așchiere și au determinat, printre altele, o creștere sesizabilă a ponderii operațiilor de rectificare în ansamblul operațiilor de așchiere. Dar asemenea tendințe trebuie privite cu atenția necesară. Decizia ultimă aparține producătorului, care trebuie să aprecieze dacă poate să obțină calitatea necesară cu combinația de operații pe care o utilizează.

Progresele tehnice ale industriei mecanice nu ar fi fost cu putință fără sprijinul siderurgiei și al metalurgiei în general, împreună cu toate celelalte ramuri furnizoare de materiale. Astăzi, a spune că pentru producția de mașini se utilizează oțel înseamnă a nu spune aproape nimic. Se utilizează însă și mii de aliaje ale fierului, în diferite configurații și dimensiuni. Reducerea masei mașinilor datorează mult proprietăților de rezistență mereu sporite ale materialelor utilizate.

Adaptîndu-se la cerințele construcției de mașini, permițîndu-i să-și reducă consumurile specifice, siderurgia a contribuit ea însăși la profunda și îndelungata ei criză. **Viitorul siderurgiei presupune obligatoriu îmbunătățirea în continuare a calității produselor sale.**

Se știe, de asemenea, că mereu noi ramuri se constituie în furnizoare de materiale pentru industria mecanică. Este neîndoielnic că și în viitor se vor face eforturi pentru crearea de noi materiale plastice, de noi compozite pentru a satisface exigențele calitative crescînde ale construcției de mașini.

Construcția de mașini este o mare consumatoare nu numai de materiale, ci și de cercetare și de informație în general. Ea însăși cuprinde subramuri generatoare și prelucrătoare de informație, care de altfel au progresat și în timpul recentelor crize. Înăsprirea conjuncturii a generat o cerere generală sporită de informație, de informație de piață și informație tehnică.

Adîncirea specializării a fost și continuă să fie unul din aspectele cele mai generale și mai importante ale construcției de mașini. Uzinele se specializează tot mai profund pe componente și pe procese tehnologice. Specializarea începe cu specializarea în concepție. Chiar și specializarea într-o componentă aparent simplă, cum este segmentul de piston (în fond o garnitură de etanșare), presupune existența unei activități complexe de cercetare și proiectare.

Specializarea a avut drept urmare două tendințe aparent divergente. Pe de o parte, împreună cu alți factori tehnologici și economici, ea a permanentizat uzinele mici și foarte mici, de fapt însă o anumită varietate dimensională. Construcția de mașini, exceptînd unele ramuri cum este montajul în construcția de automobile, este o industrie în care **predomină uzinele mici și mijlocii,** în toate țările dezvoltate. Astfel, în Danemarca nu există nici o uzină cu peste cinci sute de muncitori. În alte țări uzinele cu peste 1 000 de muncitori sînt puține la număr, iar cele cu peste 10 000 de muncitori se numără pe degete.

Pe de altă parte, s-au constituit mari companii transnaționale producătoare de componente, mai ales de automobil, posesoare a zeci de uzine și a unor capacități de cercetare specializate. Dacă din punct de vedere financiar și al puterii economice s-a produs un înalt grad relativ de concentrare, uzinele sînt și în acest caz de dimensiuni modeste.

Ihor LEMNIJ

R. P. BULGARIA

O ramură de bază a economiei — turismul

DIVERSITATEA condițiilor de relief, condițiile favorabile de climă, patrimoniul istoric și cultural, precum și efortul pentru îmbogățirea continuă a bazei sale materiale, desfășurat în anii construcției socialiste, recomandă turismul ca una din ramurile importante și cu mari perspective de dezvoltare ale economiei bulgare. Atenția de care se bucură această ramură relativ tînără de activitate — ne relata recent la Sofia tovarășul Todor Nanev, prim-vicepreședinte al Asociației Bulgare pentru Turism și Odihnă [1]) — răspunde unor interese nu numai nemijlocit sociale (asigurarea unor condiții mai bune de odihnă și recreere pentru oamenii muncii), ci și economice (creșterea productivității muncii sociale, precum și sporirea contribuției turismului la crearea venitului național și la asigurarea echilibrului balanței de plăți a țării).

Capacitatea de cazare actuală se ridică la aproape 300 000 locuri, dintre care 37% în hoteluri și moteluri, iar restul în campinguri, căsuțe etc. În plus, pentru turism și odihnă sînt disponibile și circa 150 000 paturi în fondul de locuințe ale populației. În 1983 pe ansamblul acestei baze de cazare s-au înregistrat 37,4 milioane zile turistice, dintre care 16,9 milioane (cu 1,2% mai mult decît în anul precedent) au revenit turiștilor străini [2]). Numărul acestora din urmă a fost anul trecut de 5,77 milioane (cu 2,2% mai mare decît în 1982, dar sub nivelul record de 6,04 milioane din 1981). Este desigur un număr ridicat, mai ales dacă îl raportăm la cei 8,9 milioane de locuitori, cît are Bulgaria.

Din totalul amintit al turiștilor străini, 54,5% au fost în tranzit, în majoritatea cazurilor muncitori turci care lucrează în Europa occidentală, ponderea vizitatorilor sosiți în mod expres pentru turism și odihnă fiind de 33,7% (diferența pînă la 100% o reprezintă vizitele în interes particular sau de serviciu). Dacă se exclude tranzitul, durata medie a sejurului în Bulgaria a vizitatorilor străini a fost în 1983 de 6,4 zile, cele mai lungi sejururi medii consemnîndu-se în cazul turiștilor vest-germani (16 zile), suedezi (15,1 zile) și englezi (14,4 zile). Sub raportul numărului total de zile turistice petrecute în Bulgaria, pe primele locuri se situau turiștii sovietici, cehoslovaci, polonezi și din R.D.G., cărora le reveneau împreună 66,4% din total, urmați de turiștii vest-germani (aproape 10%).

Dacă în condițiile climatului economic mai dificil care a prevalat în Occident în urmă cu cîțiva ani, atenția organizatorilor de turism bulgari s-a concentrat mai ales asupra continentului european, datorită atractivității distanțelor mai reduse, în 1983 sub raportul numărului de zile turistice creșterea cea mai importantă față de anul precedent s-a înregistrat în cazul turiștilor din S.U.A. (și anume cu 23%).

Aproape patru cincimi din turiștii străini s-au deplasat cu autovehiculele proprii, iar 76,1% dintre ei au sosit în intervalul iunie-septembrie (54,2% în lunile iulie și august).

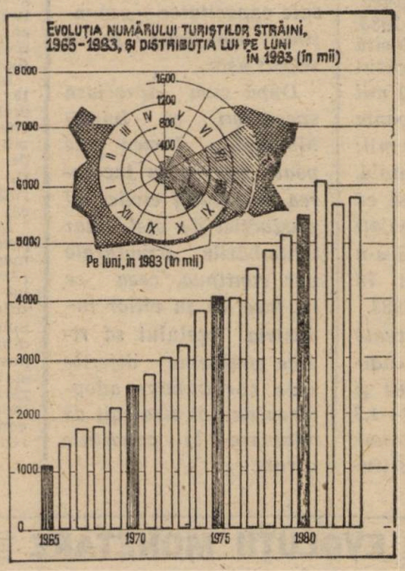

În raport cu situația prezentată, pentru **sporirea coeficientului de utilizare în timpul anului a bazei de cazare** și în general pentru creșterea volumului și a rentabilității activității turistice, se acționează pe mai multe planuri. Astfel, baza hotelieră de pe litoral, construită în urmă cu 15—20 de ani, a început să fie supusă unui proces de reconstruire și modernizare. Cu acest prilej este adeseori introdusă și încălzirea centrală, pentru a se putea folosi hotelurile și în extrasezon, pentru tratament balnear (de exemplu la Albena, Zlatni Piasăți, Slăncev Briag, unde există complexe balneare), vacanță și odihnă (elevi, pensionari) sau excursii de studii pe categorii profesionale. Dezideratului mai bunei utilizări a spațiilor de cazare, ca și celui al cuprinderii unui mai mare număr de turiști, le răspunde și măsura decalării între județe a vacanțelor elevilor, ca și stabilirea unor tarife mai reduse pentru pensionari. În același sens acționează și aplicarea, în baza **noului mecanism economic**, a principiului autogestiunii. El presupune, între altele, utilizarea caselor de odihnă ale întreprinderilor și de către publicul larg, atunci cînd acestea au capacități de cazare disponibile.

Totodată, în spiritul hotărîrilor Conferinței Naționale a Partidului Comunist Bulgar din primăvara anului 1984 pe problemele calității, a fost adoptat un **program complex de diversificare a ofertei turistice și de îmbunătățire a calității serviciilor** oferite turiștilor. În acest context, ținînd seama și de intensificarea concurenței pe piața turistică internațională, au fost luate o serie de măsuri pentru extinderea și diversificarea infrastructurii turistice (terenuri și săli de sport, piscine în aer liber și acoperite, parcuri de distracții, teleferice, centre de tratament balnear etc.). Alte măsuri vizează ridicarea în continuare a nivelului de pregătire a cadrelor din turism, considerat pe bună dreptate drept unul din factorii esențiali ai succesului în această ramură de activitate.

În sfîrșit, prin acordarea unei atenții sporite bazei materiale a **turismului în zonele montane**, se creează condiții pentru valorificarea uneia din cele mai mari resurse turistice potențiale a Bulgariei. Un exemplu îl constituie stațiunea de sporturi de iarnă Pamporovo din munții Rodopi, dezvoltată în ultimii 15—20 de ani. Dispunînd de 1 600 locuri de cazare și de instalații de transport pe cablu cu o capacitate de 3 000 persoane pe oră, stațiunea a găzduit anul trecut 130 000 turiști, din care 42 000 străini.

În contextul tradiționalelor relații de prietenie și colaborare româno-bulgare, se amplifică și relațiile turistice. La baza extinderii viitoare a acestor relații se află protocolul semnat recent între Ministerul Turismului din țara noastră și Asociația Bulgară pentru Turism și Odihnă, cuprinzînd direcțiile de dezvoltare a colaborării bilaterale în acest domeniu în anul 1985 și cincinalul 1986—1990.

În ce privește turismul intern, așa cum arată revista **Ikonomiceski jivot** (nr. 33/1984), se prevede ca de capacitățile de cazare disponibile în mod organizat pentru odihnă și tratament medical să poată beneficia în 1990 circa 4 milioane de cetățeni bulgari, ceea ce va acoperi 70% din necesarul anual pentru odihnă și 90% din cel de tratament medical al populației ocupate în sfera producției materiale.

Acestea sînt cîteva din principalele orientări pe baza cărora Bulgaria își propune să-și consolideze locul ocupat între principalele zece țări turistice de pe continent.

Dinu DRAGOMIRESCU

---

[1]) Organism de stat și obștesc, reunind toate ministerele și organizațiile economice și sociale care au contingență cu activitatea turistică, creat în octombrie 1983, în vederea unei mai bune valorificări a potențialului turistic al țării.

[2]) Communities for Unified System of Social Information at the Council of Ministers, Tourism, 1984, p. 30. Datele statistice prezentate în continuare sînt reproduse sau calculate pe baza acestei surse

Cuprul — o materie primă deficitară

CREȘTEREA consumului și, în consecință, diminuarea stocurilor sînt de natură să genereze o situație fără precedent în balanța cererii și ofertei de cupru pe piața mondială. Potrivit Serviciului britanic de cercetări pentru metale și minerale, în prezent piața este confruntată cu un deficit în creștere la oferta de concentrate existente pe piața liberă, materia primă pentru aproximativ 30% din topitoriile de cupru din lumea occidentală (restul uzinelor asigurîndu-și materia primă necesară prin rețele integrate vertical).

Studiul întreprins de cercetătorii britanici arată că printre cauzele care stau la baza acestui deficit pot fi enumerate : reducerea activității de minerit, care a ajuns la numai 77% din totalul capacității ; diminuarea livrărilor de concentrate provenind de la principalii furnizori ; creșterea capacităților topitoriilor, prin apariția de noi unități sau extinderea celor existente ; creșterea (cu circa 7% anul trecut) a consumului de cupru rafinat, ceea ce a determinat reducerea stocurilor și sporirea cererii de concentrate.

Numai în Japonia, de exemplu, deficitul de concentrate disponibile pe piața liberă a făcut ca producția de cupru să scadă, într-un singur trimestru, cu 15% față de nivelul corespunzător din trimestrul I 1983. Orientarea sporită a Japoniei către import a făcut ca țări producătoare — ca Zambia, Chile — să-și majoreze livrările, apelînd în acest scop la stocurile lor aflate în depozitele Bursei de metale din Londra, pe care le-au retras pentru satisfacerea cererii curente.

Studiul britanic apreciază că lipsa de concentrate ar putea fi diminuată prin reactivarea minelor și sporirea rolului contractelor ferme de aprovizionare pe termen lung, deși, chiar și în aceste condiții nu se întrevăd perspective de reducere rapidă a prețului, care a atins cel mai ridicat nivel din ultimii zece ani.

Priorități în industria oțelului

INDUSTRIA oțelului pare să devină un sector nevralgic pentru economia țărilor capitaliste dezvoltate. În S.U.A., Europa occidentală și Japonia se constată accentuarea concurenței pentru cîștigarea comenzilor, sporirea capacității excedentare și tendința de reducere a locurilor de muncă. În intervalul 1972—1983, forța de muncă folosită în acest sector a scăzut de la 364 mii la 170 mii în S.U.A., iar în Japonia de la 224 mii la 189 mii; în Europa occidentală, date recente atestă că numărul celor angajați în industria oțelului s-a redus de la 579 mii în 1975 la 321 mii în 1983.

Prognozele efectuate în deceniul trecut indicau pentru anii 1984 și 1985 o cerere de 1,1—1,3 mrd. tone oțel anual. Potrivit datelor Institutului internațional al fierului și oțelului, după cifra record de 746,4 mil. t din 1979, producția occidentală a scăzut constant, ajungînd la 663,9 mil. t în 1983.

În această perioadă, a sporit capacitatea oțelăriilor din țările în curs de dezvoltare, în timp ce în țările industrializate capacitatea s-a menținut constantă sau a scăzut ușor.

După cum apreciază specialiști ai Băncii Mondiale, lumea se poate aștepta la încetarea declinului ciclic al producției de oțel, dar schimbările structurale vor continua, ceea ce va face ca în viitor industria oțelului să ridice probleme diferite care vor impune adoptarea de noi strategii de adaptare la condițiile create.

Programe de dezvoltare

SOMALIA : proiecte agricole și industriale

ÎN PREZENT Somalia are în curs de realizare sau în fază de studiu o serie de proiecte importante în domeniul agriculturii, industriei, valorificării resurselor minerale și dezvoltării infrastructurii. Unul dintre cele mai însemnate proiecte de dezvoltare este construirea barajului de la Badhera, din valea fluviului Juba. Preconizat să aibă o lungime de 600 metri și o înălțime de 60 metri, barajul va permite irigarea unei suprafețe de 250 mii ha și amplasarea unei hidrocentrale cu o putere instalată de 100 MW, care va fi legată de Mogadiscio printr-o linie de înaltă tensiune. În prezent este în curs de execuție un studiu geotehnic al proiectului.

Se află în curs de realizare proiectul de irigații Mogambo, care prevede irigarea inițial a unei suprafețe de 2200 ha pe cursul inferior al fluviului Juba, destinată culturii orezului și pentru o cultură experimentală de bumbac. Proiectul este finanțat parțial de Kuweit, cu o sumă de 17,5 milioane dolari, ulterior avîndu-se în vedere extinderea suprafeței irigate pentru cultură la 6500 ha. Proiectul include atît lucrări de construcții-canale, căi de acces, stații de pompare, cît și instalarea unei mori de orez și a unor silozuri.

Dintre celelalte proiecte prioritare în domeniul agriculturii, silviculturii și pescuitului, se pot menționa : proiectul Palad, de irigare — într-o primă etapă — a unei suprafețe de 3 100 ha pentru realizarea în final a unei producții anuale de bumbac de 10 mii tone, ceea ce ar acoperi 50% din consumul național (costul investiției este apreciat la 19 milioane dolari), construirea a 25 silozuri de cereale (5 milioane dolari), etc.

În mai 1984, Banca mondială a acordat un credit de 18,3 milioane dolari pentru efectuarea unor foraje în scopul valorificării zăcămintelor de gaze naturale existente la circa 30 km de orașul Mogadiscio. În condițiile în care forajele se vor încheia cu rezultatele scontate, se prevede construirea unei conducte de gaze naturale pînă la Mogadiscio. În prezent se efectuează, de asemenea, lucrări de prospectare pentru zăcăminte de țiței atît în regiunile din sudul și centrul țării, cît și în zona offshore la nord de Mogadiscio.

În domeniul infrastructurii se remarcă proiectul de 19 milioane dolari, finanțat parțial de Banca mondială, pentru construcții portuare, pe zona de coastă cuprinsă între Alula și Elayu. Pentru promovarea exportului, un proiect deosebit de important este acela de dublare a capacității de trafic a portului Berbera. Un proiect urgent se referă la ameliorarea căii rutiere Afgoi-Raidoa, care face parte din rețeaua de căi rutiere pentru proiectul barajului Barbera.

Întîlnirile la nivel înalt din 1979, 1981 și 1983 dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Mohamed Siad Barre au deschis, prin înțelegerile convenite (Acordul de cooperare economică și tehnică, Protocolul privind dezvoltarea cooperării economice și intensificarea schimburilor comerciale dintre România și Somalia), noi perspective conlucrării multilaterale dintre cele două state. În acest cadru se evidențiază posibilitățile mari existente în vederea diversificării și adîncirii cooperării economice, îndeosebi a realizării de noi obiective în domeniile agricol, minier, industrial, energetic, prospectări geologice, pescuit, construcții, transporturi și altele — inclusiv prin crearea de societăți mixte de stat.

N.N.

EVOLUȚII MONETARE

Consolidarea poziției dolarului S.U.A.

INTERVALUL 8—12 OCTOMBRIE a.c. a marcat o consolidare accentuată a poziției **dolarului S.U.A.** pe piața valutară internațională, proces conturat spre finele săptămînii precedente. La aceasta au contribuit publicarea datelor privind reducerea ratei șomajului în Statele Unite (de la 7,5% în august a.c. la 7,4% în luna septembrie), absența unei intervenții a băncilor centrale în sprijinul valutelor lor naționale, publicarea de noi date atestînd evoluții favorabile în economia S.U.A. (între care majorarea volumului vînzărilor cu amănuntul cu 1,6 puncte procentuale în luna septembrie a.c., după o scădere de 0,6 puncte înregistrată la acest indicator în luna august a.c., reducerea prețurilor cu ridicată cu 0,2 puncte procentuale în septembrie, după o reducere cu 0,1 puncte în luna precedentă ș.a.). La aprecierea cursului dolarului a contribuit și anunțarea operațiunilor de refinanțare a Trezoreriei S.U.A., cu efect asupra anticipărilor de pe piață legate de evoluția viitoare a dobînzilor la fondurile în această valută.

Cursurile principalelor valute occidentale față de dolar au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de curs din zilele de 5 și 12 octombrie a.c., iar în paranteză procentul de depreciere) : **lira sterlină** 1,2425 și 1,2225 dolari/liră (circa 1,6 puncte procentuale, la deprecierea cursului acestei valute contribuind în mare măsură și speculațiile apărute în piață în legătură cu o posibilă nouă reducere a nivelului dobînzilor de bază de către marile bănci de clearing din Marea Britanie), **francul elvețian** 2,5125 și 2,5525 franci/liră (circa 1,55 puncte procentuale), **marca vest-germană** 3,0325 și 3,11 mărci/dolar (circa 2,5 puncte procentuale), **yenul japonez** 246,75 și 248 yeni/dolar (o depreciere de circa 0,5 puncte procentuale). Reculul fără precedent înregistrat în ultimele zile de cursul lirei sterline a fost determinat în principal de : accentuarea dificultăților sociale în Anglia, prin întreruperea negocierilor dintre sindicatele minerilor și patronate, anunțarea de către Norvegia a deciziei de a coborî prețul petrolului extras din Marea Nordului, precum și situația creată prin menținerea poziției puternice a dolarului S.U.A.

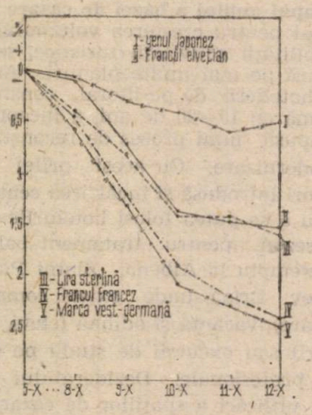

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 8—12 oct. ; bază : 5 oct. 1984

Prețul aurului s-a înscris pe o curbă descendentă, atingînd la cel de al doilea fixing de la Londra din ziua de 12 octombrie 1984 nivelul de 338,90 dolari/uncie, comparativ cu cel de 343,80 dolari/uncie de la ultimul fixing din săptămîna precedentă.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Creşterea rolului statului în economia occidentală

UNA din expresiile rolului sporit pe care îl joacă statul capitalist contemporan în economie o constituie creşterea ponderii cheltuielilor publice în produsul intern brut, de la 29,3% în 1961, la 40,9% în 1981, pe ansamblul principalelor 7 ţări occidentale industrializate, desigur cu variaţii de la o ţară la alta (vezi tabelul). Pe acest fond, structura cheltuielilor publice a suferit şi ea modificări, în sensul sporirii (de la 10,5% în 1954, la 23,4% din produsul brut în 1980) ponderii cheltuielilor alocate pentru învăţămînt, ocrotirea sănătăţii şi asigurări sociale şi reducerii (numai relative) a celor pentru administraţie, apărare şi servicii economice (de la 16,4% la 10,9% din produsul brut, în acelaşi interval). Printre cauzele principale ale evoluţiei

Ponderea cheltuielilor publice în % din P.I.B., 1961—1981

	1961	1971	1981
R.F.G.	33,8	40,2	49,3
Canada	30,0	36,6	41,4
S.U.A.	29,0	32,3	35,4
Franţa	35,7	38,3	48,9
Italia	29,4	36,6	50,8
Japonia	17,4	20,9	34,0
Anglia	33,4	38,4	47,3
Media celor 7 ţări	29.3	33.3	40,9

Sursa : Banque mondiale, Rapport sur le développement dans le monde 1984, Washington, D.C.

structurale prezentate, experţii Băncii Mondiale citează — mai ales pentru ultimul deceniu — procesul tot mai pronunţat de îmbătrînire demografică dintr-o serie de ţări occidentale.

Pentru finanţarea cheltuielilor publice în creştere au fost majorate impozitele, de la 28,7% din P.I.B. în 1961, la 37,5% în 1981, fără ca prin aceasta să fie împiedicată accentuarea relativă a deficitului sectorului public. În cazul unor ţări cu pondere mare în economia mondială, ca S.U.A., finanţarea deficitului bugetar în creştere a fost un factor al majorării dobînzilor, cu consecinţe negative în întreaga lume.

Ungaria: impulsionarea industriei chimice

CREŞTEREA şi diversificarea structurală a producţiei industriei chimice şi îmbunătăţirea participării sale la schimburile externe se înscriu între priorităţile cincinalului în curs, ca de altfel ale întregului deceniu actual. În anii 1981—1983 s-au înregistrat evoluţii favorabile în acest sens. De exemplu, reducerea importurilor necesare industriei chimice inclusiv de instalaţii şi aparatură, concomitent cu o majorare a exporturilor au permis diminuarea deficitului schimburilor comerciale ale ramurii respective la 160 milioane dolari în 1983, faţă de 450 milioane dolari la începutul cincinalului. Volumul producţiei în industria chimică depăşea în 1983 cu 6,8% nivelul anului 1980, devansînd creşterea producţiei industriale totale (6% în acelaşi interval). Una dintre căile de impulsionare a industriei chimice constă în realizarea de noi investiţii. În 1983 volumul acestora depăşea 11 miliarde forinţi, totalul investiţiilor alocate industriei fiind de circa 72 miliarde forinţi. În acelaşi sens au acţionat măsurile de modernizare, perfecţionare organizatorică şi aplicare a rezultatelor cercetării ştiinţifice proprii.

Pentru cincinalul 1986—1990 se prevede continuarea în linii generale a procesului de dezvoltare a industriei chimice, cu unele corecţii impuse de necesităţi. Cea mai importantă o reprezintă dezvoltarea fabricaţiei de produse chimice intermediare, în special în chimia organică, în sortimentul cerut de structura producţiei finite. Se intenţionează de asemenea o creştere a ponderii produselor cu valoare unitară ridicată şi domenii de utilizare specializate, concomitent cu reducerea relativă a produselor de largă folosinţă. Utilizarea biotehnologiilor, ca tendinţă de modernizare a chimiei, urmăreşte extinderea acestora şi în alte domenii de fabricaţie decît cel al producţiei farmaceutice.

Inovaţia tehnologică: o reacţie la criză

O ANALIZĂ interesantă prin concluziile aduse în legătură cu implementarea progresului tehnic în industria R.F.G. a fost realizată de Industriekreditbank-Deutsche Industriebank (I.K.B.). Studiul a avut în vedere evoluţia în perioada de criză 1980—1982 a 551 întreprinderi din sectoare de interes prioritar pentru economia vest-germană : construcţiile de maşini, electrotehnica şi industria materialelor plastice. Ancheta realizată de I.K.B. a arătat că 25% din totalul întreprinderilor analizate au înregistrat rezultate apreciate ca rentabile, menţinîndu-şi nivelul producţiei în condiţiile unor încasări şi cîştiguri peste media ramurii respective. Cercetările realizate de I.K.B., duc la următoarele concluzii : ● rezultate satisfăcătoare au fost înregistrate de întreprinderile de talie mijlocie, în condiţiile în care în economia vest-germană 40% din întreprinderi au între 100 şi 1000 de încadraţi ; ● „formula succesului" nu a constat în reducerea personalului sau a volumului de produse realizate ; ● în toate întreprinderile eficiente, nivelul încadrării forţei de muncă s-a situat peste cel al ramurii respective, înregistrîndu-se chiar încadrări suplimentare de personal în perioadă de criză ; ● peste 80% din întreprinderile rentabile şi-au extins în această perioadă — destul de dificilă — gama de produse, introducînd nu numai produse noi pentru activitatea întreprinderii în cauză, ci şi produse total noi. Pătrunderea pe piaţă cu produse noi le-a permis acoperirea costurilor de producţie prin preţurile şi profiturile ridicate obţinute.

Iugoslavia — reorientări în energetică

PROIECTELE de dezvoltare pe termen lung a energeticii iugoslave au ca obiectiv general satisfacerea în tot mai mare măsură din resurse proprii a cerinţelor economiei naţionale. La nivelul anului curent necesarul de consum este de 73 miliarde kWh energie electrică, 63 milioane tone cărbune, 16 milioane tone ţiţei şi produse derivate. În producţia de energie electrică, exploatarea potenţialului hidraulic (26 de hidrocentrale sînt în curs de execuţie sau proiectate numai în bazinele rîurilor Drina şi Moracea) şi a cărbunelui reprezintă o primă direcţie de restructurare. Proiectele de dezvoltare a potenţialului energetic pînă în anul 2000 prevăd în acest scop creşterea susţinută a extracţiei şi utilizării lignitului şi cărbunelui brun. Concomitent, restructurarea în domeniul energeticii presupune, conform programelor adoptate pentru perioada pînă la sfîrşitul secolului, construirea în Iugoslavia a şase centrale nucleare, cu o putere instalată de circa 6000 MW, care se vor adăuga primei centrale atomoelectrice, cu o putere de 660 MW, deja pusă în exploatare. O altă direcţie importantă, de perspectivă mai îndelungată, constă în utilizarea formelor neconvenţionale de energie, scop în care se întreprind cercetări şi experimente, inclusiv în cooperare cu firme străine. În general, utilizarea formelor de energie neconvenţionale satisface nevoile unor mici consumatori, însă se anticipează că pînă la finele secolului vor fi găsite soluţii tehnice şi pentru consumatori industriali.

Valorificarea potenţialului turistic al Franţei

ÎN 1983 Franţa a fost vizitată de peste 30 milioane de turişti străini, al căror sejur mediu în ţară a fost de 9 zile. Încasările valutare de pe urma acestora au întrecut cu 22 miliarde franci cheltuielile peste hotare ale turiştilor francezi. Adăugînd la aceste încasări valutare cifra de afaceri a turismului intern se constată că ponderea turismului în produsul naţional brut ajunge la 8—9%, iar în consumul intern la circa 12%. Se estimează că sectorul turistic ocupă în prezent, sezonier sau permanent, cel puţin 1,6 milioane de persoane, în cea mai mare parte calificate, el fiind una din ramurile din partea cărora se aşteaptă în continuare crearea celui mai mare număr de locuri de muncă. Turismul joacă un rol important şi în dezvoltarea regională, prin combaterea depopulării unor zone, mai ales montane.

În ciuda acestor rezultate economice importante, potenţialul încă neutilizat al turismului este considerabil, apreciază un recent raport al Consiliului economic şi social al Franţei. Valorificarea marelui atu economic pe care îl reprezintă potenţialul turistic — se arată în raport — se impune cu atît mai mult în condiţiile actuale ale insuficienţei de devize şi ale unui şomaj ridicat, mai ales că puţine soluţii alternative promit asemenea rezultate economice favorabile în raport cu capitalul investit.

Raportul pledează de aceea în favoarea elaborării şi aplicării unei veritabile strategii, care să permită o exploatare mai metodică a resurselor turistice, ca o prioritate a economiei franceze.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 42 din 19 octombrie 1984

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XIII-LEA AL P.C.R.

— Transformări calitative profunde în procesul dezvoltării **(Dănilă Rădulea)** 2

— Exigențe ale dezvoltării unei zootehnii moderne **(Gh. N. Iosif)** 4

— Dezbatere „R.E." Implicarea efectivă, cu eficiență sporită a cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale (II) 6

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Prioritate producției de export și onorării la termen a contractelor **(Cristian Gorie)** 9

— Cooperarea dintre marea și mica industrie, sursă de creștere a eficienței economice **(Alexandru Gavriluc)** 10

— Rezerve de creștere a potențialului productiv al fondului funciar **(Letiția Zahiu, Nicolae David, Radu Voicu)** 12

— Cea de-a X-a ediție a TIB — prestigioasă manifestare economică internațională **(Octavian Moarcăș)** 13

— Prezențe de prestigiu la TIB '84. Chimia românească **(Ioan Georgescu)** 14

— Eficiență economică : concept, funcțiuni, evaluare **(Iulian Ploștinaru)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Fermitate, responsabilitate în aplicarea programelor de creștere a productivității muncii **(Ștefan Gheorghe)** 19

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Corelații între indicatorii eficienței economice (I) **(P. Wagner, L. Croitoru, B. Teodoriu)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Contribuții românești în perioada interbelică la analiza schimburilor neechivalente (I) **(Sultana Sută-Selejan)** 22

— Consemnări. Avuția națională, concept pivot al științei economice **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Tendințe în dezvoltarea construcțiilor de mașini în țările industrializate **(Ihor Lemnij)** 27

— R.P. Bulgaria, O ramură de bază a economiei — turismul **(Dinu Dragomirescu)** 29

— Tendințe conjuncturi 30

— Mondorama 31

ÎN SUPLIMENT : Probleme ale consiliilor populare

IN THIS ISSUE

— Deep qualitative changes in the process of development **(Dănilă Rădulea)** 2

— A modern zootechny : new development requirements **(Gh. N. Iosif)** 4

— High profitability and effective involvment of the scientific research in the activity of stirring up the processes of intensive development of the national economy (II). A debate. 6

— Collaboration between small and big industry: a source for the growth of the economic profitability **(Alexandru Gavriluc)** 10

— Some reserves for the increase of the productive capacity of the landed property **(Letiția Zahiu, Nicolae David, Radu Voicu)** 12

— Bucharest international Fair '84. A prestigious international economic event **(Octavian Moarcăș)** 13

— Prestigious participation to Bucharest international Fair '84 The Romanian chemistry **(Ioan Georgescu)** 14

— The economic efficiency. Concept, functions, assessment **(Iulian Ploștinaru)** 16

— The programmes of labour productivity growth implemented firmly, with responsibility **(Ștefan Gheorghe)** 19

— Some correlations between the indicators for economic efficiency (I). **(P. Wagner, L. Croitoru, B. Teodoriu)** 21

— Schools ● trends ● economists. Romanian contributions between the two world wars to the analysis of the non-equivalent exchanges (I) **(Sultana Sută-Selejan).** 22

— The national wealth ; a pivot concept of the economic science **(Ivanciu Nicolae-Văleanu)** 24

— Some trends in the development of the mechanical industry in the industrialised countries **(Ihor Lemnij)** 27

— The People's Republic of Bulgaria. Tourism: a main economic activity **(Dinu Dragomirescu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Глубокие качественные преобразования в процессе развития **(Дэнилэ Рэдулеа)** 2

— Новые требовательности развития современного животноводства **(Г. Н. Иосиф)** 4

— Обсуждение «R.E.». Реальное более эффективное вовлечение научного исследования в побуждении процессов интенсивного развития народного хозяйства (II) 6

— Кооперирование между большой и мелькой промышленностью — источник повышения экономической эффективности **(Александру Гаврилук)** 10

— Резервы повышения производственного потенциала земельного фонда **(Летиция Захиу, Николае Давид, Раду Войку)** 12

— Международная ярмарка «Т.И.Б.'84»—престижное международное экономическое событие **(Октавиян Моаркэш)** 13

— Престижные пребывания на «Т.И.Б. '84». Румынская химия **(Иоан Джорджеску)** 14

— Экономиуеская эффективность: понятие, функции, определение **(Юлиян Плоштинару)** 16

— Твёрдость и ответственность при проведении в жизнь программ по повышению производительности труда **(Штефан Георге)** 19

— Соотношения между показателями экономической эффективности **(П. Вагнер, Л. Кройтору, Б. Теодориу)**..... 21

— Школы, течения, экономисты. Румынский межвоенный вклад в анализе неравнозначного обмена **(Султана Сутэ Сэлэжан)**.... 22

— Заметки. Народное богатство — основной стержень экономической науки **(Иванчу Николае-Вэляну)** 24

— Тенденции в развитии машиностроения промышленно развитых стран **(Ихор Лемний)** 27

— Н Р Болгария. Туризм — важная отрасль народного хозяйства **(Дину Драгомиреску)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică". Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

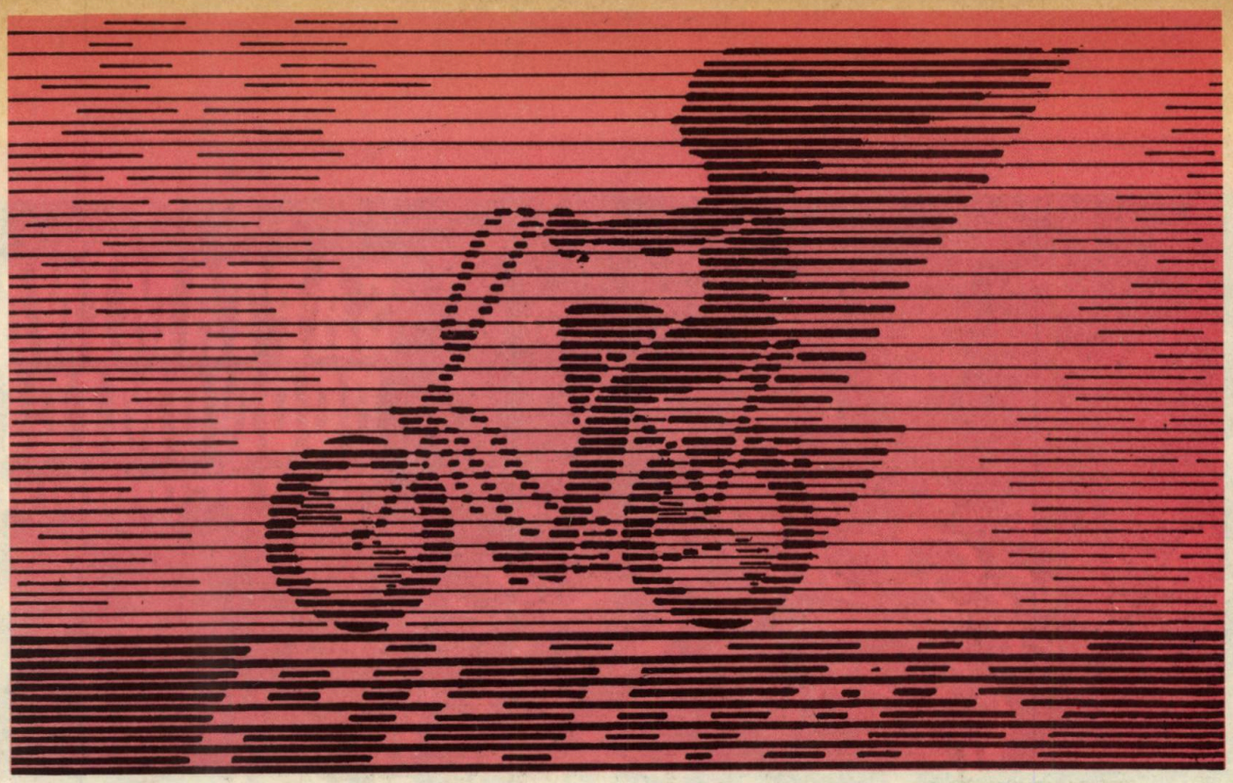

PEGAS – miraculosul cal înaripat
PEGAS – simbolul inspirației poetice
PEGAS – constelație din emisfera boreală
...dar și bicicleta PEGAS – vehicul fără... combustibil !
Folosind bicicleta PEGAS înlăturați sedentarismul, vă mențineți condiția fizică și permanenta bună dispoziție.
Utilă în deplasările la locul de muncă, cît și în cele de agrement, bicicleta PEGAS conferă nebănuite satisfacții.
Bicicleta PEGAS – de vînzare în toate magazinele specializate ale comerțului de stat.

PEGAS CLASIC, pentru bărbați	**preț 1 680 lei**
PEGAS CLASIC, pentru femei	**preț 1 710 lei**
PEGAS IDEAL, pentru bărbați	**preț 1 615 lei**
PEGAS IDEAL, pentru femei	**preț 1 640 lei**
PEGAS ROBUSTA, pentru fete	**preț 1 800 lei**
PEGAS ROBUSTA, pentru băieți (destinate copiilor între 6–10 ani)	**preț 1 809 lei**
PEGAS MODERN, pentru băieți și fete (destinate copiilor între 8–14 ani)	**preț 1 865 lei**
PEGAS COMODA, cu cadru rigid	**preț 1 690 lei**
PEGAS PRACTIC, cu cadru pliabil	**preț 1 920 lei**
ERGOCICLUL PEDALUX 3, bicicletă medicinală	**preț 1 550 lei**

De reținut !
Bicicletele PEGAS COMODA și PEGAS PRACTIC pot fi rulate de copii, adolescenți și adulți, ghidonul și șaua fiind reglabile pe înălțime.
Bicicleta PEGAS dispune de următoarele accesorii :

- **frînă față tip „cleşte"**
- **clopoțel**
- **pompă de aer**
- **trusă cu scule**
- **apărătoare pentru lanț**
- **set catodioptrii**

De reținut !
Pentru antrenamente zilnice, la domiciliu, utilizați ergociclul PEDALUX 3.
PEDALUX 3 vă ajută să vă mențineți suplețea, înlătură obezitatea, fortifică sănătatea.

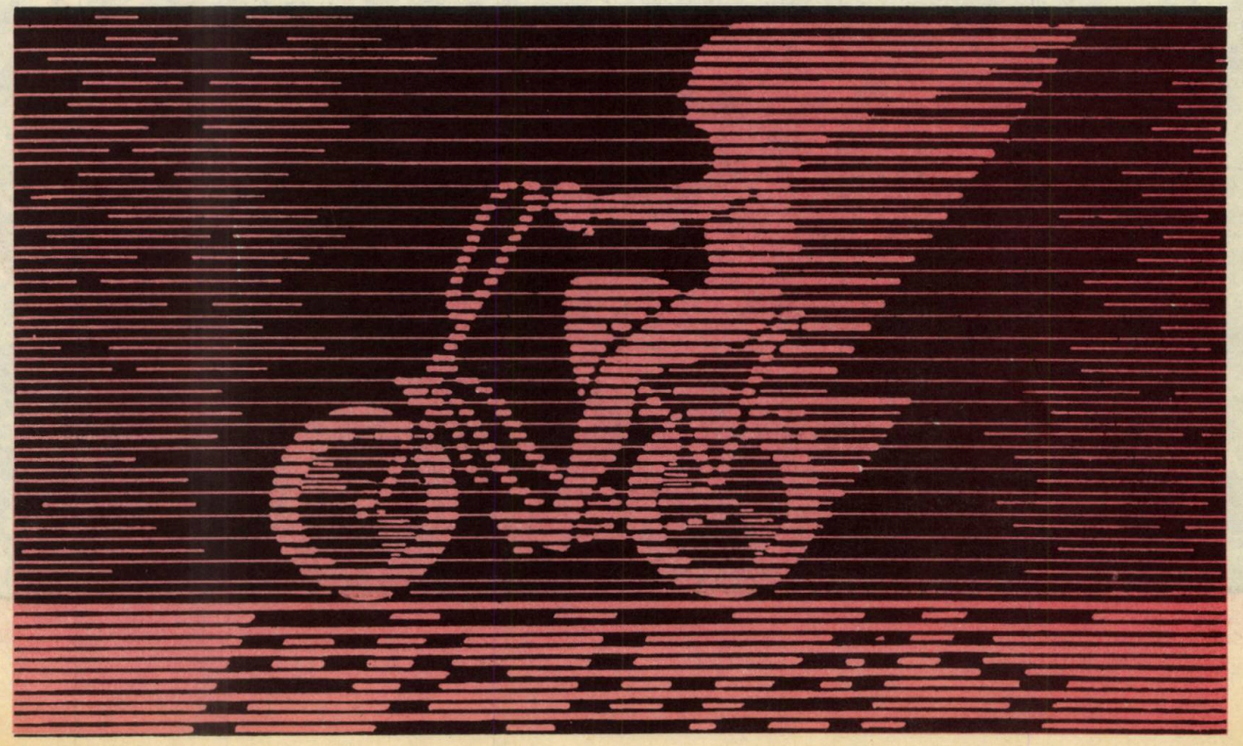

RECOM

SĂPTĂMÎNA ECONOMIEI

25-31 octombrie

1984 OKT 26

FIECARE CETĂȚEAN UN DEPUNĂTOR LA C.E.C.

Lei 5

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

PRIORITĂŢI ÎN DEZVOLTARE

diversificare

calitate

eficienţă

Numărul 43 ● Vineri 26 octombrie 1984

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU, ÎMPREUNĂ CU TOVARĂŞA ELENA CEAUŞESCU, ÎN JUDEŢUL OLT

Sărbătorirea Zilei recoltei

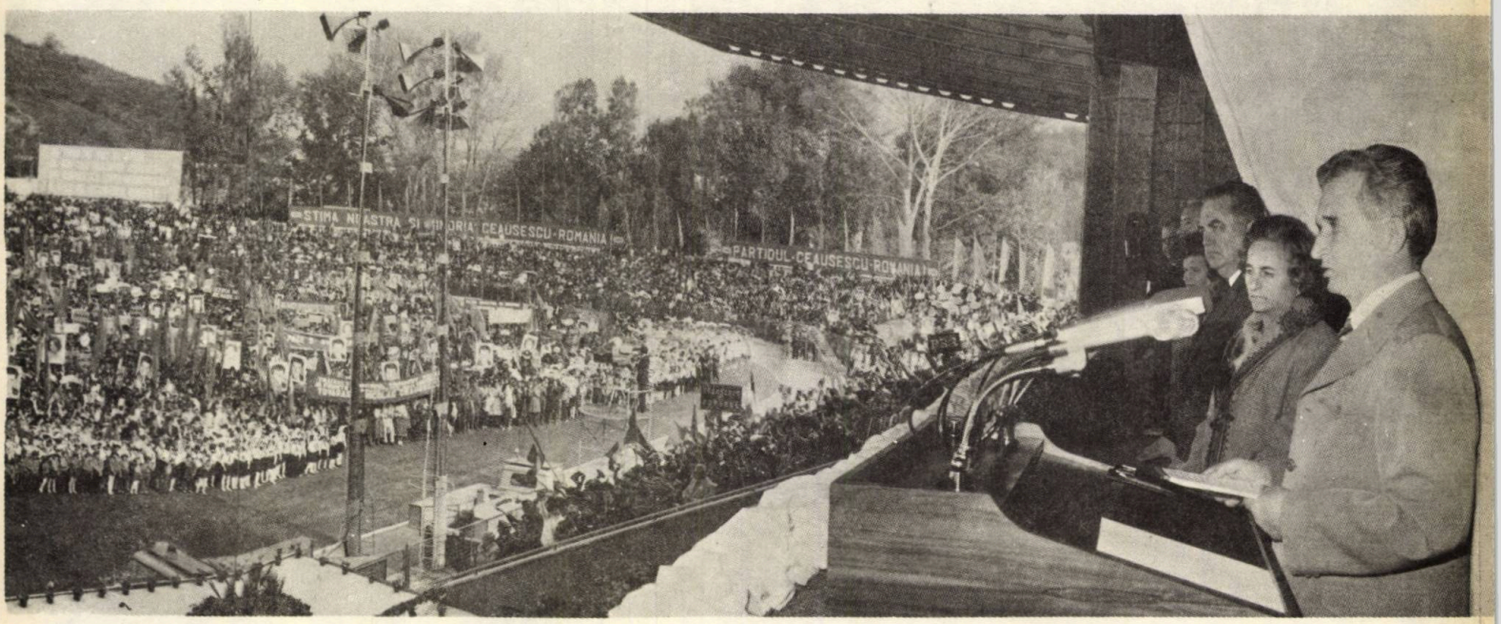

CONGRESUL al XIII-lea

ORSZÁGOS MŰSZAKI INFORMÁCIÓS KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR

Producţii mari — condiţie a unei mai bune aprovizionări cu produse agroalimentare

ZIUA RECOLTEI — instituită din iniţiativa secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pentru cinstirea şi omagierea celor din a căror muncă rodeşte pîinea ţării — s-a desfăşurat în acest an sub semnul mobilizării pentru strîngerea producţiei agricole vegetale a anului şi pentru pregătirea celei viitoare, pentru realizarea unor producţii înalte, sigure şi stabile, pentru progresul continuu al agriculturii socialiste.

Tradiţionala sărbătoare a ţărănimii noastre a avut loc la puţin timp după ce întregul popor a sărbătorit împlinirea a 40 de ani de la victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, moment de referinţă pentru bogatele realizări obţinute în toate domeniile vieţii economice, politice şi social-culturale. În decursul celor patru decenii, dar mai cu seamă în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R., de cînd la conducerea partidului şi a statului se află tovarăşul Nicolae Ceauşescu, România a devenit o ţară industrial-agrară cu o industrie modernă puternică şi o agricultură socialistă în plină dezvoltare.

În aceşti ani de măreţe înfăptuiri, pe care cu îndreptăţită mîndrie patriotică îi numim „Epoca Ceauşescu", agricultura a cunoscut profunde transformări structurale, constituind astăzi o ramură de bază a economiei naţionale. Ca urmare a sprijinului acordat, prin alocarea an de an a unor importante fonduri de investiţii, s-a dezvoltat puternic baza ei tehnico-materială, a sporit numărul specialiştilor, s-a acumulat o bogată experienţă în creşterea continuă a producţiei agricole.

Oamenii muncii din agricultură, ferm mobilizaţi în înfăptuirea noii revoluţii agrare, depun toate eforturile pentru a consolida succesele obţinute şi a întîmpina cu realizări de seamă Congresul al XIII-lea al partidului. Împreună cu întregul nostru popor, toţi cei ce lucrează pe ogoarele patriei susţin cu entuziasm realegerea la Congres a tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia supremă de secretar general al partidului, convinşi fiind că aceasta este deplina garanţie a înaintării ferme a ţării noastre pe drumul luminos al socialismului şi comunismului.

Bogat bilanţ de înfăptuiri

SĂRBĂTOAREA Zilei recoltei a constituit pentru oamenii muncii din agricultură un moment de bilanţ, un prilej de a analiza modul în care au muncit, rezultatele obţinute, precum şi învăţămintele ce se desprind pentru activitatea viitoare. Se poate spune că în acest an lucrătorii din agricultură s-au prezentat la marea sărbătoare cu sentimentul datoriei împlinite, cu un bogat buchet de realizări. Ca urmare a puternicului sprijin primit din partea conducerii de partid şi de stat pentru dezvoltarea şi modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, ca şi datorită hărniciei mecanizatorilor, cooperatorilor, cadrelor tehnice agricole, întreaga agricultură a ţării raportează rezultate superioare celor obţinute în anii anteriori. Producţia de cereale a fost anul acesta de peste 1 000 kg pe locuitor, realizîndu-se în acest fel unul din obiectivele importante prevăzute în Programul partidului. La cereale păioase s-a obţinut cea mai mare producţie din agricultura noastră. Producţii dintre cele mai bune s-au obţinut şi la porumb, floarea-soarelui, orz, sfeclă de zahăr şi legume. Sînt numeroase unităţi care realizează în mod constant recolte mari la hectar, mult superioare mediei pe ţară, ceea ce dovedeşte că agricultura dispune de rezerve mari, a căror deplină punere în valoare va permite îndeplinirea integrală a programelor stabilite. Astfel, la **cultura grîului**, 216 unităţi au realizat în acest an producţii medii mai mari de 5 000 kg/hectar, dintre ele, 40 de unităţi au obţinut peste 6 000 kg/ha, 8 unităţi — peste 7 000 kg/ha, iar 3 cooperative agricole de producţie au obţinut recorduri de peste 8 000 kg.

Aceste niveluri se referă la producţii de pe o suprafaţă de peste 150 mii ha, adică 7% din totalul terenurilor cultivate cu grîu pe ansamblul ţării. Dintre unităţile agricole care au obţinut producţii mari de grîu menţionăm C.A.P.-urile : „Ogorul Nou" (cu o medie de 8 365 kg, pe cele 600 ha) şi „Steagul Roşu" (cu 8 264 kg, pe 610 ha), ambele din comuna Pecica (jud. Arad) şi Topolovăţu Mare (jud. Timiş) cu 8 253 kg în medie pe fiecare din cele 800 ha. La **cultura orzului** rezultatele au fost şi mai bune. Astfel, 570 de unităţi au obţinut peste 5 000 kg/ha, pe o suprafaţă totală de peste 100 mii ha, reprezentînd 17,6% din totalul terenurilor afectate acestei culturi ; 15 unităţi au realizat peste 8 000 kg orz la hectar (în judeţul Timiş : C.A.P. Topolovăţu Mare — 8 819 kg, C.A.P. Periam — 8 700 kg ; în judeţul Olt : C.A.P. Crăciuneni — 8 700 kg ş.a.).

Şi la **porumb** s-au obţinut rezultate remarcabile. 78 de unităţi agricole socialiste au realizat o producţie medie de peste 10 000 kg boabe la hectar, pe întreaga suprafaţă cultivată (de peste 50 mii ha), iar 9 unităţi au obţinut mai mult de 20 000 kg ştiuleţi la hectar. Dintre unităţile cu cele mai bune rezultate la cultura porumbului menţionăm C.A.P. Scorniceşti — Olt, cu 26 443 kg ştiuleţi, în medie, pe cele 720 ha, C.A.P. Vădăstriţa — 24 530 kg pe 500 ha, C.A.P. Urzica — 24 350 kg pe 418 ha, C.A.P. Mărgineni, C.A.P. Ianca şi C.A.P. Gostavăţu (jud. Olt), C.A.P. „Ogorul"—Pecica şi I.A.S. Semlac (jud. Arad), C.A.P. Topolovăţu Mare. Pentru rezultatele deosebite în agricultura acestor unităţi, dintre care 6 din judeţul Olt, li s-a acordat înaltul titlu de „Erou al Muncii Socialiste".

Producţiile mari de cereale obţinute sînt rezultatul firesc al muncii cooperatorilor, mecanizatorilor şi specialiştilor, care au utilizat cu eficienţă sporită baza materială creată şi au muncit cu dăruire şi pasiune profesională. Aceste rezultate demonstrează că este pe deplin posibil să asigurăm o ridicare substanţială a producţiilor medii la hectar — obiectiv fundamental al noii revoluţii agrare, prin aplicarea tot mai largă a tehnologiilor moderne şi experienţei înaintate. Aşa cum a subliniat secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, la marea adunare populară din municipiul Slatina, organizată cu prilejul sărbătoririi Zilei recoltei, **„Succesele obţinute în toate sectoarele, rezultatele bune din agricultura noastră socialistă demonstrează justeţea politicii partidului nostru, care aplică în mod ferm adevărurile generale ale socialismului ştiinţific la condiţiile concrete din ţara noastră, făcînd totul pentru înfăptuirea Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare a României spre înalte piscuri ale civilizaţiei comuniste".**

Şi în zootehnie rezultatele obţinute în acest an sînt bune. Faţă de 1983 au crescut efectivele de animale la toate spe-

ciile : cu peste 11% la bovine și tot atîta la porcine, cu peste 7% la ovine ; de asemenea, producțiile medii de lapte de vacă și de lînă sînt superioare celor din anul trecut.

Anul 1985 — an al producțiilor record

AȘA CUM A SUBLINIAT cu deosebită fermitate secretarul general al partidului la recenta sărbătorire a Zilei recoltei, este imperios necesar ca începînd cu anul viitor să facem o cotitură radicală, cu adevărat revoluționară în toate sectoarele de activitate din agricultura noastră. Dispunînd de o puternică bază tehnico-materială, de agricultori harnici și pricepuți și de specialiști destoinici, se va putea realiza, în anul viitor, un important salt calitativ, care să înscrie agricultura românească, complet și definitiv, între ramurile cu o creștere economică și un grad de eficiență dintre cele mai ridicate.

Campania de toamnă s-a desfășurat anul acesta în condiții mai bune decît în trecut. Însămînțarea cerealelor păioase și a celorlalte culturi de toamnă este, practic, încheiată. Lucrările s-au efectuat în majoritatea județelor în perioade optime și la un înalt nivel agrotehnic, punîndu-se astfel baze solide pentru realizarea în anul viitor a unor recolte ridicate. Se găsesc într-un stadiu avansat strîngerea și depozitarea tuturor produselor agricole, existînd condiții ca și aceste lucrări să fie încheiate într-un timp cît mai scurt, la termenele stabilite. Este mobilizată întreaga populație aptă de muncă de la sate și se folosesc la întreaga capacitate mijloacele mecanice, astfel încît porumbul să fie recoltat, transportat și depozitat corespunzător. În **legumicultură** se acționează pentru recoltarea întregii producții, cu prioritate a legumelor perisabile. Se intensifică preluările la fondul de stat, în vederea bunei aprovizionări a populației și satisfacerii altor nevoi ale economiei naționale. In atenția celor ce lucrează în agricultură stau, totodată, sporirea efectivelor de animale și creșterea producțiilor, acționîndu-se pentru strîngerea, în totalitate a resurselor de furaje (coceni, vreji de soia, frunze și colete de sfeclă, resturi vegetale din grădinile de legume), precum și depozitarea și folosirea chibzuită a acestora, în vederea asigurării unei furajări corespunzătoare a animalelor în perioada de iarnă.

O preocupare importantă o constituie organizarea teritoriului ; în această toamnă se va încheia acțiunea de organizare a întregului teritoriu în sole stabile, de 100-200 ha, care să permită aplicarea asolamentelor prevăzute. Se continuă amplasarea suprafețelor de porumb în cultură intensivă, astfel ca în fiecare unitate agricolă să se cultive 300-500 ha, care să fie fertilizate, arate adînc din toamnă, iar terenul să fie nivelat în vederea aplicării udărilor pe brazdă.

Prin generalizarea experienței fruntașilor, în anul viitor va trebui să sporească numărul unităților agricole cu producții mari. Sînt create toate condițiile ca în 1985 să se obțină 8 000 kg de grîu, pe 200 mii ha și 20 000 kg știuleți porumb, pe 500 mii ha, așa cum prevede planul. Recolte ridicate se pot realiza și la alte culturi. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului, este necesar ca încă din anul viitor, pe cel puțin 35—40% din suprafața cultivată cu grîu să obținem peste 5 000 kg la hectar, să crească numărul unităților cu producție de peste 20 000 kg porumb știuleți la hectar, să obținem la floarea soarelui, soia, sfeclă de zahăr, cartofi, producții pe măsura posibilităților agriculturii noastre socialiste, a muncii cooperatorilor și a tuturor lucrătorilor din agricultură.

Perspective clare, luminoase

OAMENII MUNCII din agricultură au sărbătorit Ziua recoltei cu sentimentul siguranței, al certitudinii privind progresul neîntrerupt al agriculturii noastre socialiste. Proiectul de Directive ale celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, care stabilesc ca obiectiv fundamental al noului cincinal realizarea unei creșteri economice intensive, prin modernizarea în continuare a structurilor de producție, prevăd că o dată cu progresul rapid al industriei să se dezvolte mai dinamic și agricultura (circa 5,4—5,8%, ritm mediu anual de creștere a producției globale), pentru a se asigura un raport optim între aceste ramuri și o dezvoltare armonioasă și echilibrată a economiei, ca o condiție primordială a progresului continuu și multilateral al țării noastre.

În cincinalul viitor, agricultura își va aduce o contribuție tot mai mare la formarea venitului național, prin creșterea mai accentuată a producției nete (7,1—7,5%, ritm mediu anual), creștere care va fi realizată prin sporirea producției fizice, în condițiile unei înalte productivități a muncii și ale unui volum relativ mai redus de cheltuieli materiale. Procesul intensiv de dezvoltare va continua prin folosirea întregii suprafețe agricole a țării, valorificînd mai deplin marile rezerve de care dispunem, în scopul sporirii randamentelor la nivelul obținut de unitățile fruntașe. Pe prim plan se va situa, în continuare, producția de cereale, care va ajunge în 1990 la 30—33 mil. tone, adică la aproape 1 400 kg pe locuitor, situînd țara noastră la nivelul țărilor mari producătoare de cereale. Îmbunătățirea zonării culturilor, aplicarea tehnologiilor perfecționate și generalizarea celor mai productive soiuri sau hibrizi, vor permite ca randamentele medii la hectar să ajungă la 4 000—4 200 kg la grîu și 5 500—6 000 kg la porumb. Culturile tehnice vor continua să constituie o preocupare majoră, urmînd să se realizeze producții mult sporite de soia, sfeclă de zahăr, floarea soarelui, în și cînepă pentru fibră, care să satisfacă nevoile de materii prime ale industriilor alimentară și ușoară.

Creșterea animalelor va reprezenta un obiectiv major al dezvoltării agriculturii în cincinalul viitor ; ponderea zootehniei va reprezenta în 1990 46—48%. Efectivele de animale vor spori la 11 milioane de bovine, 15 milioane de porcine, 25 milioane de ovine și caprine și 80 milioane de păsări ouătoare. Eficiența economică a creșterii animalelor se va realiza în principal prin asigurarea unor randamente superioare pe fiecare animal. În 1990, acești indicatori vor ajunge la 4 500—5 000 l de lapte pe vacă, circa 5 kg lînă și 225—230 ouă — în unitățile agricole de stat, iar în cooperativele agricole de producție — la 2 700—3 000 l de lapte pe vacă, circa 3,5 kg lînă și 220—225 ouă.

Corespunzător producțiilor vegetale și animale prevăzute, vor crește și livrările la fondul de stat, care vor asigura mai deplin nevoile de materii prime ale industriilor alimentară și ușoară, ca și pe cele de consum ale populației, potrivit Programului de alimentație științifică.

Sărbătorirea Zilei recoltei a constituit un bun prilej pentru mobilizarea și mai puternică a energiilor oamenilor muncii de la sate, în vederea îndeplinirii sarcinilor ce le revin, astfel ca recolta anului 1985— ultimul an al cincinalului — să marcheze un salt calitativ, pe măsura resurselor și a bazei materiale create, sporind astfel contribuția agriculturii la progresul general al țării, la creșterea bunăstării întregului nostru popor.

Ovidiu POPESCU
director adjunct
în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

URGENȚELE ACESTOR ZILE:

PÎNĂ LA 1 NOIEMBRIE

- strîngerea recoltei de pe întreaga suprafață
- transportarea și depozitarea întregii producții
- încheierea acțiunii de livrare la fondul de stat

PÎNĂ LA 10 NOIEMBRIE

- încheierea arăturilor adînci de toamnă
- strîngerea și depozitarea corespunzătoare a resurselor furajere
- asigurarea tuturor condițiilor necesare viitoarei recolte

CONGRESUL al XIII-lea

Creşterea eficienţei acumulării în procesul dezvoltării calitative

ÎNTEMEINDU-SE pe rezultatele remarcabile obţinute de poporul nostru în opera de edificare socialistă a ţării, evaluînd cu realism potenţialul productiv — dar şi potenţialul creativ al naţiunii — acumulat în ultimele patru decenii, orientînd întreaga evoluţie a societăţii româneşti în funcţie de aspiraţiile nobile, de înalt umanism ale orînduirii noastre, Directivele celui de-al XIII-lea Congres al partidului deschid noi şi generoase perspective de progres şi bunăstare pentru toţi oamenii muncii. Semnificativ din perspectiva continuităţii procesului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate este faptul că obiectivul fundamental al cincinalului 1986—1990 îl reprezintă înfăptuirea în linii generale a Programului partidului, dezvoltarea pe mai departe a forţelor de producţie, amplificarea viguroasă a potenţialului tehnico-economic naţional. În acest context, documentele programatice ale celui de-al XIII-lea Congres subliniază legătura fundamentală ce există între progresul economic şi progresul social, efectele multilaterale şi complexe pe care le vădeşte dezvoltarea economiei asupra creşterii bunăstării tuturor oamenilor muncii, veriga de legătură reprezentînd-o venitul naţional, categorie economică de maximă sinteză şi expresivitate.

Sursă principală a dezvoltării economico-sociale

DUPĂ cum este cunoscut, în anii construcţiei socialiste baza tehnico-materială a societăţii noastre s-a dezvoltat şi modernizat continuu, a crescut an de an potenţialul economic al ţării. Acest proces rapid de dezvoltare şi modernizare a bazei tehnico-materiale s-a înfăptuit în conformitate cu cerinţele şi ţelurile fundamentale ale fiecărei etape de dezvoltare, cincinalul 1986—1990 constituind o nouă şi importantă etapă cu semnificaţie economică şi socială deosebită. Experienţa proprie a economiei româneşti precum şi a altor ţări a demonstrat că singura cale aptă să asigure resursele necesare dezvoltării şi modernizării puternice a bazei tehnico-materiale, crearea unei economii moderne, capabilă să satisfacă din ce în ce mai adecvat cerinţele membrilor societăţii, o constituie creşterea susţinută a venitului naţional.

În ţara noastră venitul naţional, ca valoare nou creată în industrie, agricultură, construcţii, transporturi şi în celelalte ramuri ale producţiei materiale producătoare de bunuri şi servicii, reprezintă sursa de bază a fondurilor băneşti ce se constituie în economia naţională. Ca urmare, în anii conducerii planificate a economiei naţionale, întreaga dezvoltare economico-socială a fost orientată pentru creşterea permanentă a venitului naţional, sporirea bogăţiei naţionale şi ridicarea pe această bază a bunăstării poporului.

Pornind de la această legitate obiectivă, proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea prevede creşterea în ritm susţinut a venitului naţional, atît prin sporirea continuă a producţiei materiale cît şi prin reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social. Ca rezultat nemijlocit al dezvoltării întregii producţii materiale şi al ridicării eficienţei economice în toate sectoarele de activitate, proiectul de Directive prevede ca venitul naţional să sporească într-un ritm mediu anual de 7,6—8,3% comparativ cu 7,8% în cincinalul actual.

Acest ritm de creştere a venitului naţional este susţinut îndeosebi de creşterea prevăzută a producţiei nete din industrie cu 61—65% şi a producţiei nete din agricultură cu 40—44%. Realizarea ritmurilor prevăzute de creştere a venitului naţional necesită concentrarea eforturilor tuturor oamenilor muncii pentru sporirea permanentă a producţiei, diversificarea şi ridicarea calităţii acesteia, creşterea productivităţii muncii, reducerea sistematică a cheltuielilor de producţie şi de circulaţie, obţinerea unei eficienţe ridicate în toate domeniile de activitate.

Un raport judicios dimensionat

PORNIND de la unitatea indisolubilă ce există între scopul producţiei sociale şi mijloacele înfăptuirii lui, în politica partidului şi statului nostru consacrată asigurării prosperităţii societăţii româneşti o atenţie deosebită este acordată repartizării optime a venitului naţional pentru dezvoltare şi pentru consum. Este încorporată astfel în coordonatele strategiei de dezvoltare o legitate economică de maximă generalitate, potrivit căreia de modul în care este utilizat venitul naţional pe destinaţiile sale majore depind în mod hotărîtor creşterea şi modernizarea bazei tehnico-materiale a producţiei, sporirea avuţiei naţionale, a venitului naţional, a nivelului de trai.

Răspunzînd acestei raţiuni economice şi sociale şi urmărindu-se consecvent transpunerea în viaţă a obiectivului fundamental al cincinalului 1986—1990 — dezvoltarea puternică, în continuare, a forţelor de producţie, a bazei tehnico-materiale — s-a luat în considerare necesitatea asigurării unei repartizări optime a venitului naţional pentru acumulare şi consum, în concordanţă cu cerinţele noii etape de dezvoltare economico-socială a ţării. În acest sens proiectul de Directive prevede repartizarea venitului naţional corespunzător obiectivelor noii etape de dezvoltare a societăţii noastre, asigurîndu-se circa 70% pentru fondul de consum şi maximum 30% pentru acumulare. Aceste proporţii de repartizare a venitului naţional demonstrează încă o dată faptul că partidul şi statul nostru urmăresc consecvent şi în perioada 1986—1990 şi în deceniul 1991—2000 repartizarea judicioasă a venitului naţional pentru fondul de dezvoltare şi fondul de consum, asigurîndu-se pe această cale atît mijloacele necesare continuării dezvoltării puternice a economiei naţionale, a întregii societăţi, cît şi cele pentru creşterea bunăstării materiale şi spirituale a poporului.

Resursele destinate din venitul naţional acestor două fonduri sociale au menirea să-şi îndeplinească funcţiile importante ce le revin : realizarea unei reproducţii lărgite a forţelor de producţie ale ţării — fondul naţional de dezvoltare economico-socială — şi asigurarea condiţiilor materiale pentru creşterea în continuare a nivelului de trai al populaţiei — fondul de consum. Procesul concret al dezvoltării economice evidenţiază că există o strînsă interdependenţă între rata acumulării şi creşterea venitului naţional. Sînt ilustrative în această privinţă datele sintetice înserate în tabel.

Perioada	Rata acumulării (%)	Creşterea venitului naţional (%)	Eficienţa acumulării (col. 2/col. 1)
1976—1980	36,3	42	1,16
1981—1985	circa 1/3	46	1,38
1986—1990	max. 30	44—49	1,47—1,63

După cum se desprinde din nivelurile planificate, în viitorul cincinal asigurarea unei rate a acumulării de maximum 30% este concepută în condițiile ridicării eficienței acesteia comparativ cu cincinalele precedente, opțiune reflectată sintetic de creșterea mai importantă a venitului național care revine la un procent de acumulare. Astfel, în cincinalul 1986—1990 la 1% rată a acumulării se obțin 1,47—1,63 procente de creștere a venitului național față de 1,16 în 1976—1980 și 1,38 în actualul cincinal. Aceste date sintetice demonstrează nu numai aplicarea creatoare a legității privind necesitatea asigurării unei repartiții echilibrate a venitului național pentru acumulare și consum, ci și folosirea cu randament sporit a resurselor generale ale societății noastre destinate asigurării progresului neîntrerupt al economiei naționale și ridicării bunăstării poporului.

Componentă de bază a strategiei investiționale

PROMOVÎND cu consecvență politica de acumulare, partidul și statul nostru au orientat și orientează cu precădere fondurile destinate formării fondului național de dezvoltare economico-socială în direcția constituirii resurselor de investiții necesare pentru amplificarea activității economico-sociale, cunoscut fiind faptul că acest factor reprezintă baza sigură a unei dezvoltări armonioase și echilibrate a întregii economii naționale. Rata prevăzută a acumulării — de maximum 30% — va permite ca în cincinalul 1986—1990 să se înfăptuiască un program de investiții care se va ridica la 1 350—1 400 miliarde lei.

Tot în sensul dezvoltării calitative a economiei naționale acționează și politica de utilizare eficientă a resurselor investiționale. Astfel, o parte hotărîtoare din fondul național de dezvoltare economico-socială destinată investițiilor (peste 90%) este orientată spre dezvoltarea și modernizarea puternică a tuturor ramurilor producției materiale, cea mai mare parte a investițiilor (circa 90%) fiind destinată pentru creșterea potențialului productiv al economiei noastre naționale. Investițiile ce vor fi alocate în viitorul cincinal urmează să asigure lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, o dezvoltare puternică, pe baze calitativ superioare, a industriei, accentuarea caracterului intensiv al agriculturii precum și a celorlalte ramuri și sectoare de activitate economico-socială.

Din totalul investițiilor de care va beneficia economia națională, industriei îi vor reveni aproximativ trei cincimi iar agriculturii, ca una din ramurile de bază ale economiei, peste 190 mld. lei ; de asemenea, de importante fonduri de investiții urmează să beneficieze și celelalte sectoare de activitate economico-socială : construcțiile, transporturile, telecomunicațiile și circulația mărfurilor. La rîndul lor, investițiile ce vor fi alocate pentru dezvoltarea învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, educației fizice și sportului, cît și cele pentru construcția de locuințe vor reprezenta importanta sumă de 135 mld. lei.

Prin înfăptuirea programului de investiții acoperite din fondul național de dezvoltare se va asigura, în cadrul unei concepții de ansamblu bine fundamentate și de un remarcabil echilibru, progresul economic și social al tuturor județelor și localităților țării. Potrivit Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului, politica de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării dobîndește noi concretizări, noi valențe calitative ilustrate și de faptul că în fiecare județ urmează să se realizeze, în cincinalul viitor, un volum de activitate economică pe locuitor de cel puțin 80 000 lei anual. Realizarea amplului program de dezvoltare economico-socială a tuturor județelor va asigura astfel baze trainice pentru îmbunătățirea continuă a cadrului de folosire a forței de muncă, va spori gradul de ocupare a acesteia, va crea condiții egale de muncă și viață pentru toți cetățenii patriei noastre.

În cadrul strategiei investițiilor, politica de repartizare și utilizare eficientă a fondului național de dezvoltare economico-socială în cincinalul 1986—1990 este concepută a fi înfăptuită în condițiile obținerii de la fiecare leu investit și de la fiecare mie de lei fonduri fixe existente și puse în funcțiune — indicatori centrali ai eficienței activității economice — a unor producții și volume de activitate ridicate, beneficii și venit național cît mai mari. Astfel, potrivit sarcinilor prevăzute în Directive, venitul național, producția netă și beneficiile la 1 000 lei fonduri fixe productive vor spori simțitor în 1990 față de 1985.

De aceea toți beneficiarii de investiții, toți proprietarii de fonduri fixe și producătorii de bunuri materiale cărora li se vor pune la dispoziție resurse sporite din fondul național de dezvoltare sînt chemați să obțină de la aceste fonduri maximum de producție și de beneficii, să-și aducă o contribuție sporită la creșterea venitului național.

În cincinalul viitor cealaltă parte din resursele alocate din venitul național fondului național de dezvoltare (aproape 10%) urmează a fi folosită pentru asigurarea unităților economice cu cantități normate de materii prime, materiale și alte mijloace circulante necesare desfășurării întregii activități economice și sociale. La dimensionarea stocurilor materiale — ca parte importantă a avuției naționale — formată din materii prime, materiale, produse finite, mărfuri ș.a. s-a ținut seama de necesitatea gospodăririi rationale a resurselor concomitent cu asigurarea condițiilor necesare îndeplinirii planurilor de producție și de circulație a mărfurilor în economie. De asemenea, normativele care au stat la baza stabilirii stocurilor materiale — în funcție de specificul fiecărei ramuri — au fost concepute în funcție de cerințele îmbunătățirii aprovizionării tehnico-materiale, de reducerea cheltuielilor de producție, accelerarea vitezei de rotație precum și de ceilalți factori care să asigure o utilizare rațională a mijloacelor materiale și bănești, a fondului de dezvoltare. Repartizarea și utilizarea judicioasă a acestor fonduri materializate în resurse materiale necesită deci ca unitățile economice ce le vor administra să le gospodărească cu maximum de eficiență prin accelerarea vitezei lor de rotație, prin reducerea duratei procesului de aprovizionare-fabricație-desfacere, prin obținerea unor volume de producție sporite cu stocuri materiale cît mai reduse.

Efecte sociale de mare amplitudine

O DATĂ cu dezvoltarea puternică a forțelor de producție în cincinalul 1986—1990, pe baza asigurării unei rate optime a acumulării din venitul național, importante resurse au fost destinate și constituirii fondului de consum — izvorul creșterii bunăstării poporului. Potrivit proiectului de Directive, în perioada 1986—1990 din venitul național utilizat peste 70% va reveni fondului de consum. Ca urmare, acest fond de consum care se va forma pe seama venitului național — materializat în cele două forme ale sale : consum individual și consum social — va permite creșterea progresivă a consumului individual de care vor beneficia membrii societății prin intermediul retribuțiilor, al veniturilor membrilor cooperatori precum și al altor forme de repartiție directă.

Sub forma sa materială fondul de consum individual va fi distribuit tuturor oamenilor muncii, întregii populații, pe calea asigurării unui volum sporit de mărfuri desfăcute prin comerțul socialist cu amănuntul ; acest important sector economic va crește în cincinalul 1986—1990 cu 9—10%, în timp ce prestările de servicii, expresie a nivelului de civilizație și bunăstare al unei națiuni, vor spori cu 68—76%.

În conformitate cu prevederile Directivelor Congresului al XIII-lea, în viitorii ani se va asigura creșterea veniturilor populației și a retribuției reale, pe măsura sporirii productivității muncii, a reducerii costurilor de producție și îndeosebi a cheltuielilor materiale, a creșterii venitului național. Totodată, în viitorii ani, din fondul social de consum se vor asigura resurse pentru funcționarea unităților de învățămînt de toate gradele, a celor de cultură, a unităților sanitare și de asistență socială și a tuturor celorlalte unități care sînt chemate să realizeze servicii cu caracter social-cultural pentru populație.

Prevederile cuprinse în documentele programatice ale celui de-al XIII-lea Congres al partidului privind repartizarea echilibrată a venitului național pentru dezvoltare și consum asigură în continuare o dezvoltare susținută și echilibrată a întregului potențial economic al țării și, pe această bază, ridicarea bunăstării întregului popor.

Gh. OBREJA
St. MILITARU

CONGRESUL al XIII-lea

DIVERSIFICARE, CALITATE, EFICIENȚĂ – PRIORITĂȚI ALE PRODUCȚIEI MATERIALE

DEZVOLTAREA intensivă a economiei naționale implică, la nivel microeconomic, mutații calitative în structura producției, în funcțiile întreprinderii, în opțiunile pentru atingerea obiectivelor de progres caracterizate prin productivitate și eficiență ridicate. Nivelul atins în dezvoltarea industriei, afirmarea unor noi ramuri și sectoare de activitate, penetrarea tehnologiilor de vîrf în sfera producției materiale impun, ca o necesitate obiectivă, concentrarea în mai mare măsură a eforturilor spre amplificarea rolului factorilor intensivi-calitativi ai creșterii economice. Fără îndoială că specificul fiecărui domeniu de activitate propulsează pe prim plan unul sau altul din acești factori, în forme și modalități de acțiune specifice. Particularitatea acestora capătă însă caracterul de generalitate la nivelul economiei naționale tocmai prin multiplicarea efectelor pe seama adîncirii laturilor calitative ale creșterii economice în actuala etapă și în perspectivă.

Sub acest aspect, proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al P.C.R. — document programatic, amplu dezbătut de oamenii muncii din toate unitățile economice — prefigurează tendințele, direcțiile și ritmurile de dezvoltare ale economiei naționale pînă la sfîrșitul acestui secol, în centrul cărora laturile calitative dețin ponderea hotărîtoare în promovarea progresului economico-social. Despre preocupările întreprinderilor consacrate măsurilor menite să asigure realizarea prevederilor din proiectul de Directive referitoare la adîncirea laturilor calitative ale dezvoltării, publicăm în cele ce urmează opiniile unor cadre de conducere și specialiști din cîteva întreprinderi industriale.

Produse de calitate ridicată, în sortimentele solicitate de beneficiari

RIDICAREA nivelului tehnic și calitativ al produselor în fiecare întreprindere reprezintă un factor determinant în procesul creșterii intensive, pentru asigurarea unei eficiențe înalte în toate sectoarele de activitate. În același timp, obținerea unei game diverse de produse, la parametri tehnico-calitativi superiori, în concordanță cu solicitările beneficiarilor, asigură satisfacerea integrală a necesităților interne și, totodată, întărirea pozițiilor pe piețele externe. Parcurgînd proiectul de Directive ale celui de al XIII-lea Congres al P.C.R. se poate observa că problema calității și competitivității produselor se află în centrul prevederilor, constituindu-se ca un obiectiv prioritar în activitatea unităților din toate sectoarele economice.

Întreprinderea noastră, puternic angajată în procesul dezvoltării preponderent intensive a economiei naționale, este confruntată cu această problematică complexă pe care o implică asigurarea unor produse cu parametri tehnico-funcționali ridicați, competitive în raport cu cererea de pe piața internă și cea externă. În același timp, preocuparea pentru diversificarea și creșterea nivelului tehnic-calitativ al produselor va trebui să se desfășoare, așa cum se prevede în proiectul de Directive, în condițiile realizării integrale, în structura sortimentală planificată a producției fizice. Din acest punct de vedere, obiectivele viitoare ale întreprinderii au o solidă fundamentare în rezultatele obținute în perioada scursă de la începutul acestui al patrulea an al cincinalului și pînă în prezent. Principalii indicatori de plan au fost îndepliniți și chiar depășiți — producția fizică 105,3%, producția marfă 101,1%, producția netă 102,4%, productivitatea muncii 101,5% — în condițiile în care cele peste 1 500 sortotipodimensiuni realizate au asigurați parametrii calitativi solicitați de beneficiarii interni și externi, iar produsele au desfacere certă pe piață.

Pentru perioada viitoare atenția colectivului este îndreptată cu prioritate spre **promovarea sau generalizarea unor tehnologii avansate** (debitarea cu discuri metalice a țevilor, sudarea automată sub strat de flux, turnarea centrifugală a pieselor din neferoase), care să ne permită diversificarea într-un grad și mai ridicat a producției, în paralel cu asigurarea premiselor necesare creșterii calității produselor. În prezent dispunem de 50 de asemenea tehnologii (față de numai 17 la începutul fabricației), care însă vor suferi în perioada următoare modificări funcționale și chiar reconsiderări în raport cu nevoile de diversificare continuă a fabricației și de introducere în producție a unor noi sortimente care să acopere mai bine cerințele economiei naționale.

De altfel, **cercetarea științifică, inovația tehnologică** vor reprezenta în viitor pilonii noii strategii de dezvoltare a întreprinderii în ansamblu. În acest sens, o importanță deosebită va fi acordată **creșterii gradului de mecanizare, automatizare și robotizare a operațiilor tehnologice** — sarcină de altfel prioritară, conform proiectului de Directive, pentru toate unitățile economice — atît prin proiectarea și execuția cu forțe proprii a unor mașini și instalații, cît și prin achiziționarea celor mai avansate produse în acest domeniu, pe care le vor realiza întreprinderile economice de profil.

Pe de altă parte, **procesul de înnoire a producției** se va accentua și el, urmărindu-se cu preponderență scurtarea perioadei de asimilare a noilor produse, creșterea gradului de tipizare și unificare constructivă, obținerea unor produse calitativ superioare. Asimilarea noilor sortimente va urmări realizarea unor produse de calitate înaltă, cu parametri tehnico-economici la nivelul celor mai bune performanțe pe plan mondial, acoperind astfel mai bine cerințele industriilor petrolieră, ușoară, minieră, metalurgică și electrotehnică. Pentru evidențierea amplorii procesului de înnoire a fabricației este edificator faptul că numai în acest an valoarea produselor noi asimilate va

depăşi 250 mil. lei, ceea ce înseamnă o pondere a acestora în totalul producţiei marfă de peste 84%.

Pe planul intensificării acţiunii factorilor intensivi o atenţie prioritară va fi acordată, în lumina proiectului de Directive, **generalizării acordului global în toate sectoarele de activitate ale întreprinderii.** Fiind o formă de stimulare a întregului personal, acordul global generalizat implică în însăşi structura sa raportarea într-o măsură din ce în ce mai mare la efectul calitativ al producţiei, respectiv realizarea unor produse competitive, solicitate de beneficiari. Aceasta cu atît mai mult cu cît efectele economice ale ridicării nivelului tehnic şi calitativ al produselor şi diversificării sortimentale trebuie să se reflecte direct în veniturile întreprinderii şi ale întregului său personal. Or, tocmai această reflectare reprezintă măsura eficienţei activităţii noastre de promovare a unor produse de calitate, la costuri reduse, cu rentabilităţi ridicate.

Stelică IONETE
directorul Întreprinderii mecanice Tîrgovişte

Pe prim plan – asigurarea bazei energetice

DEZVOLTAREA bazei energetice şi de materii prime — obiectiv de seamă prevăzut în proiectul de Directive ale celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R. — constituie o sarcină de maximă importanţă pentru întreaga economie. În cadrul acestui proces industria extractivă joacă unul din principalele roluri, fiind chemată să asigure cantităţi tot mai sporite de minereuri, cărbune şi ţiţei care să asigure funcţionarea neîntreruptă şi la parametrii tot mai înalţi a unităţilor industriei prelucrătoare, a energeticii şi transporturilor, precum şi să acopere nevoile populaţiei.

În concordanţă cu dotările tehnice moderne existente, cu acţiunile întreprinse în direcţia creşterii capacităţilor de producţie şi promovării de noi tehnologii, eforturile colectivelor de mineri au condus, în marea majoritate a întreprinderilor din acest sector de activitate, la obţinerea în perioada ce a trecut din actualul cincinal a unor importante succese în îndeplinirea prevederilor de plan. Din rîndurile acestora face parte şi Întreprinderea minieră Comăneşti care înregistrează, în primele 8 luni ale anului curent, **o producţie suplimentară de cărbune de peste 8 000 t,** în condiţiile în care producţia marfă a fost îndeplinită în proporţie de 104,9%, producţia netă 106,6%, iar cheltuielile materiale la 1 000 lei producţie marfă au fost reduse cu 8,9%.

În atingerea nivelului producţiei de cărbune net prevăzut în proiectul de Directive pentru 1990 — de 95-100 mil. tone — respectiv creşterea acesteia cu 128—135% faţă de planul anului 1985 sîntem, evident, şi noi direct implicaţi. Cu ocazia dezbaterii proiectului de Directive în toate sectoarele de muncă au fost evidenţiate noi rezerve ce vor putea contribui la creşterea şi mai accentuată a producţiei de cărbune pe fiecare abataj. Dintre acestea cele mai principale au ca obiect iniţierea unor acţiuni pentru **creşterea vitezei de înaintare în subteran,** factor cu influenţe deosebite în extracţia cărbunelui, de care depinde, în cel mai înalt grad, îndeplinirea sarcinilor fizice de plan. În acest domeniu avem unele realizări importante, în sensul mecanizării tot mai înalte a acestei activităţi, fapt ce ne permite să generalizăm experienţa dobîndită. Astfel, în acest an a fost introdusă în stratul Chivoaia din sectorul minier Asău o haveză de tăiat cărbune care asigură, faţă de vechea modalitate de lucru, o productivitate sporită cu 50%, iar în zona Sipoş-Nord s-a obţinut o creştere substanţială a producţiei prin darea în exploatare a două noi abataje cu randamente cuprinse între 2 200 şi 2 500 kg/post. O contribuţie importantă la sporirea vitezelor de avansare şi deci la obţinerea unor producţii sporite de cărbune va avea introducerea, în cursul acestui trimestru, a combinei de înaintare F-6HK precum şi a unui număr de 5 maşini de încărcat cu cupă.

De altfel, aşa cum se prevede în proiectul de Directive, **mecanizarea lucrărilor din subteran şi de la suprafaţă,** susţinută de realizarea, în domeniul utilajului minier, a unor echipamente de mare productivitate, va permite — şi în cazul întreprinderii noastre — realizarea unor producţii mult sporite de cărbune. Pentru aceasta vom acţiona pe baza realizărilor şi experienţei dobîndite pentru asigurarea tuturor condiţiilor tehnico-organizatorice necesare introducerii unor maşini şi utilaje, astfel încît perioada de punere în funcţiune a acestora să fie cît mai redusă.

O altă rezervă importantă care se impune şi mai bine valorificată o constituie **creşterea randamentelor pe fiecare utilaj din dotare.** Faptul că în continuare exploatarea noastră va fi dotată cu noi mijloace tehnice impune utilizarea acestora la capacitatea proiectată. De aceea şi atenţia noastră va fi îndreptată permanent spre crearea condiţiilor necesare utilizării cu randamente sporite a fondurilor fixe prin diverse modernizări constructive şi o organizare superioară a producţiei şi a muncii la fiecare abataj şi front de lucru, astfel încît activitatea productivă să se desfăşoare ritmic, la cote cît mai înalte.

De asemenea, alături de folosirea la parametrii proiectaţi a maşinilor şi instalaţiilor din dotare, **utilizarea raţională a forţei de muncă** va continua să ocupe un loc prioritar în acţiunile ce vor fi întreprinse pentru asigurarea unei activităţi eficiente. În acest sens avem o bună experienţă, reuşind, spre exemplu, ca prin concentrarea activităţii în anumite panouri să realizăm o plasare optimă a efectivelor de personal, în paralel cu o utilizare integrală a capacităţilor de producţie, astfel încît de la fiecare abataj să se obţină zilnic o cantitate cît mai mare de cărbune peste prevederi.

Exprimîndu-şi profunda aderiune la politica partidului, colectivele de oameni ai muncii din cadrul Întreprinderii miniere Comăneşti, puternic mobilizate de orientările şi sarcinile cuprinse în proiectul de Directive, care deschid noi orizonturi dezvoltării ţării noastre pe calea construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, sînt hotărîte să acţioneze şi pe mai departe astfel încît să pună la dispoziţia economiei cantităţi sporite de cărbune de bună calitate.

Nicolae BEJAN
directorul Întreprinderii miniere Comăneşti

Productivitatea muncii, în deplină concordanţă cu nivelul dotării tehnice

ÎN CONDIŢIILE actuale, cînd laturile intensiv-calitative ale dezvoltării devin preponderente, sporirea productivităţii muncii capătă noi dimensiuni. La nivelul fiecărei întreprinderi creşterea productivităţii muncii asigură importante economii de muncă vie, constituindu-se ca o premisă de bază pentru sporirea cantităţilor de produse, reducerea costurilor de producţie, creşterea eficienţei economice. În acest context, prevederile proiectului de Directive ale celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R. subliniază necesitatea sporirii în continuare, într-un ritm înalt, a productivităţii muncii, ca o orientare de bază şi, în acelaşi timp, o sarcină principală pentru înfăptuirea programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate.

Creşterea productivităţii muncii în următorul cincinal într-un ritm mediu anual de 10% şi dublarea nivelului acesteia în 1990 faţă de 1980, aşa cum se prevede în proiectul de Directive, obligă fiecare întreprindere să acţioneze în aşa fel încît, prin valorificarea integrală a rezervelor existente, să asigure un nivel al rodniciei muncii în deplină concordanţă cu gradul de dotare tehnică şi umană de care dispune. Cum se acţionează în întreprinderea noastră pentru a realiza sarcinile care ne revin ?

Pentru întreprinderea „Electroaparaţ

taj" factorul determinant care va asigura în perioada următoare sporirea mai accentuată a productivității muncii îl constituie **promovarea progresului tehnic, a celor mai noi cuceriri ale științei moderne.** În acest scop au fost luate măsuri ca încă în acest an să se obțină o creștere substanțială a gradului de mecanizare și automatizare a producției prin proiectarea și realizarea, prin autodotare, a unor utilaje specifice fabricației de aparataj electric (se vor executa în acest sens circa 84 de asemenea utilaje, dintre care se detașează mașina automată pentru amborat nituri, prin intermediul căreia productivitatea la această operație crește cu 400%), precum și a unor tehnologii avansate care să asigure utilizarea eficientă a factorilor tehnic, uman și material. Totodată, se acționează pentru asimilarea în fabricație a unor produse noi sau modernizate cu consumuri mai mici de manoperă și materiale, înglobînd un număr redus de repere, în special de repere filetate. Producția acestor produse în totalul producției marfă se va ridica la circa 55% — numărul produselor noi asimilate va atinge 80, iar al celor modernizate 150.

O atenție deosebită se acordă și **asimilării celor mai avansate tehnologii,** concomitent cu **generalizarea celor cu performanțe ridicate,** lărgirii tipizării reperelor și a subansamblelor în vederea creșterii eficienței acțiunilor de mecanizare și automatizare a operațiilor tehnologice, **extinderii utilizării roboților și manipulatoarelor** la deservirea mașinilor-unelte, creșterii permanente a gradului de înnoire a producției. Toate acestea vor permite, după aprecierile noastre, ca peste 90% din sporul de producție să se realizeze, în acest an, pe seama creșterii productivității muncii.

În stabilirea măsurilor necesare sporirii rodniciei muncii este necesar să ținem permanent cont de anumite principii — creșterea productivității muncii este o acțiune continuă; planificarea acțiunilor are loc pe termen lung ; implicarea activă a întregului personal, ceea ce va permite în continuare înscrierea în programele special întocmite a unor acțiuni eficiente, în măsură să valorifice integral rezervele existente. Totodată, se va urmări ca programul de fundamentare a creșterii productivității muncii să fie mereu corelat cu celelalte programe întocmite în întreprindere — de reducere a costurilor, de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al producției — extinzînd în acest mod aria sa de acțiune.

În conformitate cu prevederile proiectului de Directive o atenție sporită urmează să acordăm în continuare și aspectelor legate de **continua perfecționare a organizării producției și a muncii,** avînd ca obiectiv principal îmbunătățirea fluxului tehnologic, a transportului intern și depozitării în paralel cu creșterea permanentă a calificării întregului personal muncitor. În acest fel, vor fi create condițiile necesare pentru transpunerea întocmai în practică a prevederilor și obiectivelor Directivelor celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R.

M. HUCULESCU
inginer șef, întreprinderea „Electroaparataj" — București

Eficiență sporită prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime

VALORIFICAREA superioară a materiilor prime constituie o cale importantă de asigurare a bazei tehnico-materiale, de reducere a costurilor de producție și, implicit, de creștere a beneficiilor realizate. În **Întreprinderea de confecții și tricotaje din București** în primele 8 luni a.c. s-au obținut economii de peste 17 mil. lei față de normele de consum planificate pentru țesături și s-au reintrodus în procesul de producție materiale refolosibile în valoare de circa 6,4 mil. lei. Aceste realizări au influențat pozitiv nivelul cheltuielilor totale la 1000 lei producție marfă, care a fost redus cu 14,2 lei, constituind totodată garanția faptului că, în acest an, gradul de valorificare a materiilor prime va fi cu 2,3% mai mare față de 1983.

Așa cum prevede proiectul de Directive, în 1990 producția de confecții textile va ajunge la 59—64 mld. lei, ceea ce va reprezenta o creștere față de planul anului 1985 de 130—140%. Din acest punct de vedere întreprinderii noastre, ca unitate reprezentativă în acest domeniu, îi revin obligații multiple atît pe linia creșterii cantitative și calitative a producției, cît și în ce privește îmbunătățirea condițiilor în care se obține această producție — sporirea productivității și a beneficiilor, reducerea costurilor de producție, ridicarea eficienței economice. În această acțiune, **creșterea în continuare a gradului de valorificare a materiilor prime** — așa cum de altfel a reieșit din dezbaterile ce au avut loc pe marginea prevederilor proiectului de Directive — va aduce o contribuție importantă. Este și motivul pentru care creșterea gradului de valorificare a materiilor prime va continua să ocupe un loc principal în ansamblul acțiunilor tehnico-organizatorice preconizate a se iniția în vederea desfășurării unei activități productive eficiente.

În acest context un accent deosebit se va pune pe **aplicarea celor mai raționale metode de încadrare și croire** (încadrarea combinată a diferitelor modele în cadrul aceluiași span, utilizarea intensivă a sistemului automat de gradare și încadrare a tiparelor, utilizarea lățimilor optime și a metodei de șablonare directă, croirea șpanurilor lungi), pe **extinderea mecanizării și automatizării** la toate fazele procesului de producție, pe **creșterea disciplinei tehnologice, utilizarea unor tehnologii avansate,** mici consumatoare de materii prime, pe **reproiectarea unor produse și asimilarea altora noi,** cu greutăți specifice reduse, pe diminuarea pierderilor tehnologice etc.

O atenție deosebită va fi acordată **activității de creație** pe care o concepem ca un proces complex, începînd de la testarea tendințelor în evoluția modei și pînă la găsirea celor mai eficiente soluții tehnice de realizare, într-o concepție originală, a produselor noastre. De fapt, pentru noi faza de creație reprezintă 50% din procesul de implementare a noului în producție. În același timp, încă din faza de proiectare a produselor, se va căuta ca, în paralel cu realizarea unei game variate de confecții și tricotaje, care să satisfacă cerințele cumpărătorilor și să se situeze permanent pe linia modei, să se obțină o reducere a greutății specifice a produselor, care să permită realizarea, din aceeași cantitate de materie primă, a unui volum superior de producție. Se au în vedere, de asemenea, realizarea și implementarea unor sisteme interactive specializate, care vor determina un important salt tehnic și calitativ în modernizarea produselor și a procesului de muncă, în creșterea productivității muncii, a preciziei în execuție și a volumului de economii materiale.

Totodată, un accent deosebit va fi pus pe introducerea în producție, cu sprijinul industriei constructoare de mașini, a unor mașini și stații semiautomate și automate care vor conduce atît la creșterea productivității muncii, cît și la un consum mai redus de materii prime, materiale, combustibili și energie, prin precizie înaltă în execuție și parametri tehnico-economici de funcționare superiori. O cale sigură de reducere și valorificare superioară a materiilor prime, care va sta în continuare în atenția noastră, o constituie și utilizarea în procesul de producție a materialelor refolosibile și extinderea folosirii înlocuitorilor, domeniu în care, de altfel, avem înregistrate încă de pe acum importante realizări.

Prin astfel de acțiuni, precum și prin intermediul altora ce vor fi inițiate pe parcurs, colectivele de muncă din Întreprinderea de confecții și tricotaje din București vor asigura permanent aplicarea în practică a obiectivelor ce le revin din proiectul de Directive, hotărîte fiind să-și aducă o contribuție mai însemnată la creșterea, în 1990 față de 1985, a indicelui de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei cu 25—27%, așa cum se prevede în acest mobilizator document de partid.

ing. Mihaela APETREI
șef atelier proiectare, Întreprinderea de confecții și tricotaje București

CONGRESUL al XIII-lea

Creşterea aportului cercetării ştiinţifice la dezvoltarea intensivă a agriculturii (I)

– DEZBATERE –

ÎN ULTIMII ANI, în cercetarea agricolă românească s-au obţinut o serie de rezultate notabile. Au fost create şi s-au omologat soiuri de hibrizi de plante şi material săditor cu potenţial biologic superior, au fost elaborate tehnologii îmbunătăţite care permit creşterea producţiei şi reducerea costurilor la principalele culturi şi specii de animale, s-au omologat şi introdus în fabricaţie maşini, instalaţii şi utilaje noi mai productive, s-au stabilit şi aplicat în producţie metode mai eficace de prevenire şi combatere a bolilor şi dăunătorilor ; în domeniul zootehniei au fost create noi linii şi hibrizi de animale, tehnologii de creştere şi întreţinere.

Rezultatele cercetării ştiinţifice agricole la cereale, plante tehnice şi culturi furajere au contribuit la crearea de soiuri şi hibrizi cu însuşiri superioare faţă de a celor aflaţi în cultură, s-au stabilit tehnologii corespunzătoare, ceea ce permite o valorificare superioară a potenţialului biologic, a solului şi a condiţiilor naturale şi economice. În horticultură s-a urmărit crearea de soiuri mai productive, rezistente la boli şi dăunători, mai timpurii, adaptabile diferitelor condiţii pedoclimatice, mai bogate în substanţă uscată, săruri şi vitamine.

În domeniul zootehniei, cercetarea ştiinţifică a acţionat pentru ameliorarea raselor autohtone şi sporirea randamentelor pe animale.

Aşa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, la Consfătuirea de lucru cu cadrele din cercetare şi învăţămînt din agricultură, industria alimentară, silvicultură şi gospodărirea apelor, din 9—10 septembrie 1981 : **„Trebuie să organizăm mai temeinic activitatea de cercetare de perspectivă în problemele fundamentale pentru dezvoltarea producţiei agricole, spre a putea fi în pas şi, dacă este posibil, în unele domenii, chiar înainte faţă de ceea ce se realizează pe plan mondial“.** Deci, cercetarea ştiinţifică în domeniul agriculturii va fi orientată în continuare în direcţia creării de noi soiuri de hibrizi de plante, ameliorării raselor de animale, potrivit posibilităţilor pe care le oferă revoluţia ce are loc în domeniul biologiei, mai ales în genetică, fiziologie şi biochimie. Ea trebuie să contribuie la sporirea producţiilor pe ansamblul agriculturii, pe măsura bazei tehnico-materiale în continuă creştere.

Realizarea sarcinilor de mare răspundere ce revin agriculturii, prevăzute în proiectul de Directive ale celui de-al XIII-lea Congres al partidului, necesită o activitate susţinută în domeniul cercetării ştiinţifice, o concentrare mai puternică a forţelor în vederea soluţionării problemelor tehnice şi tehnologice ce se pun în faţa unităţilor de producţie, a perfecţionării tehnologiilor, reducerii consumurilor materiale şi energetice, ridicării nivelului tehnic şi calitativ al produselor. Se vor elabora soluţii pentru recuperarea unor terenuri neproductive şi redarea lor circuitului agricol, zonarea optimă a producţiei şi mecanizarea complexă a lucrărilor, utilizarea eficientă a sistemului de irigaţii şi altor amenajări funciare.

Pentru conturarea clară şi accentuarea unor probleme practice, a căror rezolvare revine cercetării ştiinţifice şi care condiţionează realizarea unor producţii agricole sigure şi stabile, **„Revista economică“**, în colaborare cu **Academia de Ştiinţe Agricole şi Silvice**, a iniţiat o dezbatere cu specialişti din domeniile prioritare ale cercetării agricole.

Intervenţiile participanţilor la dezbatere, sistematizate pe domenii abordate, vor fi prezentate succesiv în paginile revistei. Tema cu care inaugurăm, în acest număr, redarea lor a fost abordată în luările de cuvînt ale tovarăşilor : dr. ing. **Horaţiu Ioaniţoaia**, cercetător ştiinţific principal — Institutul de cercetare şi inginerie tehnologică pentru irigaţii şi drenaj Băneasa, jud. Giurgiu ; dr. ing. **Ion Picu**, şef de laborator — Institutul de cercetări pentru cereale şi plante tehnice Fundulea, jud. Călăraşi ; dr. doc. ing. **Dumitru Teaci**, secretar ştiinţific al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice.

Pămîntul – valorificat cît mai eficient

H. IOANIŢOAIA : „După cum este ştiut, conform Programului naţional de îmbunătăţiri funciare, în anul 1985 urmează ca pe teritoriul ţării noastre să fie amenajate pentru irigaţii 4 milioane de hectare, din care la ora actuală s-au realizat aproape 3 milioane ha, iar pînă în 1990 urmează să fie completate lucrările pentru aproape întregul potenţial irigabil, de 6 milioane de hectare.

Extinderea irigaţiilor la sfîrşitul cincinalului în curs şi în cincinalul următor urmează să afecteze **terenuri** care din punctul de vedere al potenţialului natural sînt **mai puţin productive** decît cele amenajate pînă în prezent. În consecinţă, atît cercetarea ştiinţifică, cît şi producţia trebuie să dea o importanţă corespunzătoare acestor terenuri, ţinînd seama de productivitatea lor mai scăzută, de faptul că resursele de apă sînt mai mici decît în zonele deja irigate, că înmagazinarea unui metru cub de apă va costa de cel puţin două-trei ori mai mult faţă de sursele deja exploatate, deci folosirea agricolă a acestor terenuri va necesita cheltuieli suplimentare.

Vreau să mă refer însă în mod deosebit la **solurile podzolice** care vor intra în perimetrul viitoarelor amenajări de irigaţii şi care au un potenţial mai mare decît podzolurile deja irigate în Bărăgan şi cer tehnologii corespunzătoare. Cercetarea ştiinţifică trebuie să se implice, să răspundă noilor sarcini. Din acest punct de vedere sîntem încă în urma cerinţelor. Cercetarea urmează să se dezvolte în mod deosebit în aceste zone, prin înfiinţarea unor centre noi de cercetare : de pildă, în spaţiul dintre Olt şi Argeş — în zona Slatina, în zona Drăgăneşti-Vlaşca (prin dezvoltarea profilului de cercetare al staţiunii din această localitate), la Cîrnişteа — unde urmează să fie amenajate 500 000 de hectare ; în amenajarea de la Ipoteşti. De asemenea, cercetarea ştiinţifică pentru îmbunătăţiri funciare se va extinde în spaţiul dintre Siret şi Buzău, îndeosebi, în zona de amenajare care se va dezvolta din canalul magistral Siret-Buzău-Ialomiţa (este vorba de un centru de cercetare cu profil de îmbunătăţiri funciare în zona Focşanilor, cu puncte de sprijin în funcţie de condiţiile specifice de sol), de asemenea în zona depresiunii Tg. Jiu, unde în perspectivă este necesar, de asemenea, să fie valorificate solurile brune podzolice, dar e nevoie şi de irigaţii complementare“.

D. TEACI : „Lucrările de îmbunătăţiri funciare care se preconizează a se realiza în anii viitori au prin excelenţă un caracter complex. Avînd în vedere că extinderea irigaţiilor se va face pînă la capacitatea aproape totală de irigare a terenurilor din ţară, aceasta va implica, la rîndul ei, luarea de măsuri pentru **eliminarea excesului de umiditate** atît pe terenurile irigate, cît şi pe cele neirigate. Practic, pe toate suprafeţele care urmează să fie amenajate de acum înainte este nevoie şi de **lucrări complementare** irigaţiilor : prevenirea acumulării excesului de umiditate, prevenirea eroziunii pe terenurile în pantă, stimularea procesului de desalinizare în cazul terenurilor salinizate ; adică, tratarea din punctul de vedere al realizării lucrărilor de îmbunătăţiri funciare trebuie să fie completă şi nu parţială.

De aceea, cercetarea ştiinţifică este obligată acum să abor deze parametri noi, cum spunea tovarăşul Ioaniţoaia, avînd în ve-

CERINȚE IN CORELAȚIA : CERCETARE ȘTIINȚIFICĂ – DEZVOLTARE TEHNOLOGICĂ ÎN AGRICULTURĂ

ÎN DECURSUL dezvoltării economice moderne, ritmurile cele mai înalte de creștere a producției agricole atinse în lume au fost de 2,5—5 la sută anual, orice depășire a acestora presupunînd realizarea unor modificări esențiale în următoarele verigi legate de producția vegetală și animală :

— Sporirea în ritm accelerat a capacității actuale de producție a pămîntului prin irigații, desecări, fertilizări radicale, prevenirea și combaterea fenomenelor de degradare a însușirilor solului (eroziune, salinizare, înmlăștinire, compactare, acidifiere etc.) ;

— Creșterea capacității de producție a plantelor agricole prin crearea de soiuri, hibrizi cu însușiri superioare, capabile să asimileze mai repede și mai bine elementele oferite de noile condiții ecologice create de om ;

— Utilizarea rațională și eficientă a îngrășămintelor și pesticilor și a mașinilor cu randamente sporite — aplicarea corectă a tehnologiilor specifice de cultură, potrivit zonelor ecologice și condițiilor fiecărui sezon, respectiv an agricol ;

— Crearea și selectarea de linii de animale cu mare capacitate de conversie a hranei în produse animaliere ;

— Promovarea procedeelor noi de producere și pregătire a hranei animalelor pentru obținerea unor randamente de conversie maximă ;

— Realizarea de tehnologii zootehnice optimizate care să asigure maximum de confort pentru animale, astfel încît acestea să-și poată manifesta întreaga lor capacitate de reproducție și producție.

Toate aceste elemente sînt necesare pentru a programa în mod științific fiecare măsură economică și tehnologică, în așa fel încît să se obțină o eficiență maximă prin folosirea integrală a „capacităților instalate" și prin modernizarea lor permanentă.

De multe ori se discută și se analizează modul în care este utilizată capacitatea instalată a unei uzine, a unei întreprinderi industriale, însă rareori se analizează cum sînt folosite mijloacele de producție, forța de muncă, știința de a face producție în agricultură. În multe situații se ajunge la subfolosirea capacității reale a unor unități de producție din cauze minore, sau din neglijarea sau nerealizarea unei singure verigi din întregul lanț tehnologico-biologic, specific acestei ramuri de producție.

Evidențierea exactă și punerea în operă a tuturor forțelor de producție la nivelul fiecărei unități și subunități, pînă la nivelul tarlalelor sau a loturilor de animale, este necesară pentru a se putea demonstra realismul sarcinilor de plan, a programelor stabilite pentru toate obiectivele de realizat.

Un domeniu deosebit de actual este cel legat de obținerea unor balanțe energetice foarte bine echilibrate, în care să existe randamente de conversie ridicate în sectorul producției vegetale, cu trecerea treptată la obținerea de surse energetice proprii (combustibili, carburanți), astfel încît cel puțin unele din sectoare sau anumite zone ecologice foarte favorabile producerii de fitomasă energetică să devină independente din acest punct de vedere.

dere aceste cîmpuri experimentale cu toată gama de lucrări necesare îmbunătățirilor funciare, nu numai pentru irigații, ci pentru toate celelalte lucrări de îmbunătățiri funciare și, desigur, legate foarte strîns de tehnologia agrotehnică specifică fiecărei zone în parte."

H. IOANIȚOAIA : „Insist și eu în mod deosebit asupra **caracterului complex al lucrărilor de îmbunătățiri funciare** în amenajările care urmează să fie realizate. Au fost amenajate pînă la ora actuală pentru irigații terenuri care, din punctul de vedere al necesităților ameliorative, nu implicau lucrări așa de complexe cum vor necesita cele prevăzute să fie realizate ulterior. Pe aceste terenuri se vor executa atît lucrări de irigații cît și de desecare, precum și lucrări de combatere a eroziunii solului. Terenurile noi ce vor fi amenajate pentru irigații aflîndu-se într-o zonă semiumedă, cu precipitații mai ridicate decît în cele irigate la ora actuală, suferă în anumite perioade ale anului și de exces de umiditate. Deci, combaterea excesului de umiditate are aceeași importanță aproape ca și introducerea irigațiilor ; orientarea este ca la lucrările noi, în primul rînd să fie rezolvate problemele de combaterea excesului de umiditate și doar pe urmă introduse irigațiile, cu etapizare a realizării lucrărilor.

Combaterea excesului de umiditate din aceste zone are un caracter deosebit față de cele deja amenajate pentru irigații. În mod special pe solurile grele, cu permeabilitate redusă, va trebui să se dezvolte lucrările de drenaj de suprafață, prin nivelarea terenului, care să asigure o pantă continuă de scurgere a apelor superficiale în exces, pe urmă prin lucrări speciale pedoameliorative. Trebuie insistat asupra lucrărilor pedoameliorative în această zonă — scarificare, afînare adîncă — și a unui complet de lucrări agroameliorative, a unei structuri de plan corespunzătoare".

I. PICU : „Eficiența lucrărilor de irigații, așa cum se fac la noi la ora actuală, se cere demonstrată prin producții, să spunem, etalon — producțiile luate în calculul de eficiență economică a îmbunătățirilor funciare. Subliniez că eficiența acestor lucrări, în special a celor de irigații, este și trebuie să fie evidentă în mod deosebit în anii secetoși — cum s-a văzut în 1982 și 1983 — iar producțiile din anul acesta să constituie o nouă confirmare.

În sistemele de irigații trebuie, așa după cum s-a amintit, să fie introduse și lucrări de combatere a excesului de umiditate. Pe unele din aceste terenuri se pornește de la o producție zero. **Prin lucrări de desecări, drenaj și combaterea excesului de săruri se poate ajunge la producții apropiate de cele normale.**

Exemplele nu lipsesc. În sistemul de irigații Mostiștea, pe arii depresionare, unde înainte și chiar după introducerea irigațiilor nu se obținea nici un kg de producție la hectar, la ora actuală s-a ajuns să se producă la nivelul terenurilor normale. Același lucru este valabil și în terasa Brăilei, unde pe ariile de crovuri desecate, drenate, irigate se ating niveluri de producție similare cu cele din terenurile înconjurătoare, deci eficiența lucrărilor de îmbunătățiri funciare este evidentă acolo unde lucrările se realizează în complex, unde ele sînt bine întreținute, bine gospodărite, bine folosite. Nefolosirea corespunzătoare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare are, desigur, implicații negative asupra nivelului producției".

D. TEACI : „Consider că — întrucît prin lucrările de îmbunătățiri funciare se realizează „punerea la punct" a pămîntului ca mijloc de producție, pentru a da maximum de randament (determinat de condițiile climatice) — **ameliorarea suprafețelor agricole reprezintă, după mine, una din cele mai rentabile investiții în economia națională ;** metaforic vorbind, cea mai rentabilă „uzină" a României în care merită să investim este pămîntul, fiindcă în acest caz beneficiem gratuit de aportul unor factori — căldură, lumină, umiditate — care, la un loc pot da cu certitudine recuperarea investițiilor chiar pe suprafețe foarte întinse.

Avem în țară aproape 200 000 de hectare de **terenuri sărăturate ;** sărătura dă la ora actuală o producție echivalentă cu o valoare a masei verzi de ordinul a 500—1 000 de lei la hectar. Dacă un hectar de sărătură se desalinizează, se drenează, se irigă, el devine pămînt cu aceeași capacitate ca celelalte din jur. Desigur că investiția poate să se ridice la sume mari (50—60 mii de lei, poate chiar 100 mii de lei la hectar), dar aceste cheltuieli se pot recupera în condiții normale într-o perioadă de 8—12 ani, după care suprafețele respective reprezintă în continuare un pămînt bun de folosit, fiindcă acest mijloc de producție nu se „epuizează" ca o construcție sau ca un utilaj ce se uzează fizic și moral ; în plus, factorii „gratuiți" intervin permanent în procesul de producție și aduc aportul lor dacă sînt folosiți cum se cuvine.

Problema este, deci, a orientării efortului de investiție — și aici cercetarea trebuie să dea și **fundamentarea economică** — în principal către acele lucrări de îmbunătățiri funciare care au siguranța recuperării investițiilor într-o perioadă dată, precum și a alegerii acelor suprafețe, acelor perimetre în care să se realizeze aceste lucrări cu tot ansamblul lor".

H. IOANIȚOAIA : „Particularizez cele spuse de tovarășul dr. Teaci, referindu-mă la lucrările de pe valea Călmățuiului, din județul Buzău. Pînă la sfîrșitul cincinalului următor se va amenaja aici suprafața din luncă, în care se includ circa 70 mii de hectare de terenuri sărăturate ; amenajarea complexului hidroameliorativ va cuprinde lucrări de irigații, desecări,

CONCEPȚII ACTUALE ÎN CERCETAREA, PROIECTAREA, CONSTRUCȚIA ȘI EXPLOATAREA SISTEMELOR DE DESECARE-DRENAJ

Cercetarea științifică din țara noastră în domeniul sistemelor de desecare-drenaj se desfășoară în cadrul unui program unitar, coordonat de Institutul de cercetare și inginerie tehnologică pentru irigații și drenaj Băneasa *(jud. Giurgiu). La realizarea lui colaborează diferite institute de cercetări și cadre didactice din învățămîntul superior. În cadrul programului se fundamentează științific soluțiile de amenajare, tehnologiile de execuție și exploatare; se testează aceste soluții în peste 35 de cîmpuri experimentale și amenajări pilot, distribuite în cele mai reprezentative zone de pe teritoriul țării, afectate de exces de umiditate (zona de nord-vest, depresiuni intra și perimontane, luncile rîurilor, zona irigată din sud); se elaborează (după caz) proiecte de inginerie tehnologică pentru amenajări de drenaj; se efectuează cercetări în amenajări existente, în unități etalon, pentru stabilirea eficacității (hidrologice) și eficienței lucrărilor executate, în vederea valorificării integrale și optime a terenurilor.*

Pe baza rezultatelor activității de cercetare, proiectare, execuție și exploatare a amenajărilor de desecare-drenaj s-a elaborat o concepție unitară de realizare a acestor lucrări:

- schemele hidrotehnice *sînt concepute în complex cu alte lucrări de îmbunătățiri funciare și gospodărirea apelor, astfel încît unele obiective să aibă funcțiuni multiple, în raport de specificul zonei naturale (reprofilarea și regularizarea, după caz, a văilor naturale, astfel încît pe lîngă rolul de colectare și evacuare a apelor în exces, acestea să servească și la acumularea de apă necesară pentru irigații și/sau alte folosințe; utilizarea canalelor colectoare de desecare și pentru transportul apei în sistemele de irigații sau în amenajări piscicole; folosirea drenajului vertical prin pompare, pentru coborîrea nivelului apei freatice concomitent cu asigurarea sursei de apă pentru irigații);*
- *lucrările de desecare-drenaj se proiectează în complex cu alte lucrări (irigații, conservarea solului, amenajări piscicole), realizarea lor făcîndu-se etapizat: mai întîi se execută lucrări de desecare prin canale și, după caz, și lucrări de drenaj superficial (modelare-nivelare) și drenaj subteran închis (care nu depășesc 10—12% din perimetrul respectiv); în etapa a doua, după minimum 3—5 ani, se execută lucrări de completări ale rețelei de canale, extinderea drenajului superficial și mai ales a celui închis, pe terenurile pe care excesul de umiditate se menține; în etapa a treia, se realizează după necesități lucrări de drenaj închis pe terenurile afectate secundar de exces de umiditate în perimetrele irigate;*
- *lucrările de amenajare interioară pentru drenaj se diferențiază ca soluții tehnice, în funcție de condițiile naturale ale terenului și de sursa de exces de umiditate (drenaj superficial: modelare-nivelare în pantă pe terenuri cu scurgere superficială insuficientă, sau inexistentă, permeabilitate redusă, sursa de exces fiind precipitațiile; drenaj subteran cu tuburi, pe terenuri cu nivel freatic ridicat și/sau pe terenuri cu profil litologic neomogen, cu exces puternic-foarte puternic, provenit din precipitații). Se realizează, astfel, desecarea terenurilor pînă la nivel de parcelă agricolă.*

Lucrărilor de desecare-drenaj li se asociază lucrări pedoameliorative, agroameliorative și agrotehnice, pentru îmbunătățirea proprietăților fizice, chimice și biologice ale solului: afînări adînci, amendamente chimice, fertilizări, asolamente cu plante ameliorătoare etc.

Dintre soluțiile tehnice deosebite se remarcă: drenarea crovurilor din nordul Capitalei, prin lucrări de drenaj superficial și/sau drenaj subteran, iar în sistemele Mostiștea, Terasa Brăilei, Ialomița-Călmățui și Grindu-Cocora — prin lucrări de drenaj subteran în arii de crov cu suprafețe mari; drenarea terenurilor argiloase din zonele de nord-est (Suceava) și nord-vest (Satu Mare), prin lucrări de drenaj superficial specifice și prin drenaj închis; desecarea și drenarea terenurilor din Lunca Dunării, cu diferențierea soluției de drenaj închis și, parțial, prin eliminarea îmbrăcăminților filtrante; desecarea și drenarea în scopul ameliorării solurilor saline din bazinul hidrografic Călmățui-Buzău, prin aplicarea drenajului vertical cu puțuri cu pompare, concomitent cu asigurarea sursei de apă și evacuarea apelor de spălare prin drenaj orizontal; desecarea și drenarea terenurilor din zonele joase, de interdune nisipoase din sistemul Sadova-Corabia.

Soluțiile de drenaj se remarcă prin introducerea unor parametri tehnici superiori: diferențierea adîncimii de instalare a drenurilor în funcție de sursa de exces — din precipitații 0,7—0,8 m, din apa freatică 1,0—1,1 m; instalarea drenurilor absorbante la adîncimi mai reduse, de 1,0—1,1 m, pentru creșterea eficacității drenajului pe terenurile sărăturate irigate (și micșorarea corespunzătoare a distanței dintre liniile drenurilor absorbante); eliminarea îmbrăcăminților filtrante la drenurile absorbante instalate pe terenuri lutoase-argiloase (îndeosebi loessoide), cu conținut de argilă coloidală mai mare de 20%, azot mai mare de 10 și potasiu — de 0,5 m/zi.

drenaj, punîndu-se în valoare resursele naturale atît de sol cît și de apă.

Aș vrea, în acest sens, să precizez că în aval de municipiul Buzău, pe cîrca 6 mii de hectare, vom folosi **apa subterană,** o amenajare care se va realiza în anii 1985—1986. Va fi pentru prima dată la noi în țară cînd pe o asemenea suprafață, de ordinul miilor de hectare, se va utiliza o sursă de apă subterană — de foarte bună calitate, fiind folosită și ca apă potabilă.

Orientarea cercetării și a proiectării pentru ameliorarea acestor terenuri sărăturate a fost aceea ca terenul să aibă destinația cea mai intensiv posibilă. O primă orientare este aceea ca pe terenurile salinizate să se dezvolte pe cît posibil **pășunile artificiale,** care dau o producție mare, sînt rezistente la terenurile salinizate și alcaline și dau posibilitatea recuperării în timp scurt a investițiilor".

Sînt irigațiile, în mod obiectiv, o sursă de sărăturare ?

H. IOANIȚOAIA : „Este cunoscut din antichitate că o proastă gaspodărire a apei de irigații poate duce la degradarea secundară a terenurilor irigate. La noi în țară, amenajările care au fost realizate au avut în vedere o gospodărire judicioasă a apei, în vederea prevenirii, pe cît posibil, a fenomenelor secundare de exces de umiditate și de salinizare.

O primă condiție indispensabilă este aceea a bunei gospodăriri a apei în sistemul de irigații, prevenirea pierderilor în rețeaua de aducțiune și în aplicarea udării.

Modificarea bilanțului hidrologic al terenurilor irigate este o situație inevitabilă. Se produc și se vor produce peste tot modificări ale regimului hidrologic, care duc, în cazurile cele mai frecvente, la o ridicare generală a nivelului apei subterane; dar aceasta nu pretutindeni și nu întotdeauna duce și la fenomenul de salinizare sau înmlăștinire secundară. La ora actuală, asemenea fenomene generale de ridicarea nivelului apelor subterane s-au produs în spațiul dintre Ialomița și Călmățui, în Cîmpia Brăilei, fără a se produce aceste efecte negative, întrucît se iau măsuri de prevenirea lor.

Randamentul sistemelor de irigații se reface, se completează, se îmbunătățește prin impermeabilizarea canalelor, în sensul corelării normelor de udare cu adîncimea apei freatice, cu nevoia de apă a terenurilor respective.

Randamentul sistemelor de irigații se reface, se complerilor **irigate,** mai puțin salinizarea lor; dar peste tot stă în atenția organelor competente prevenirea acestor fenomene negative. Esențial este ca prin lucrările complementare, suplimentare, să prevenim degradarea terenurilor respective.

În ce privește **calitatea apei** de irigații, probleme deosebite nu avem decît în cazul unor rîuri, cum este Oltul, cu un anumit grad de poluare de către industria chimică; de asemenea, apar dificultăți cu apele eliminate de la complexele zootehnice. Însă în ansamblu, la noi în țară apa corespunde aproape în totalitate din punct de vedere calitativ. În perspectivă însă, cînd vom recurge pe scară mai largă la apele din rîurile interioare, unde există evacuări de ape reziduale, va trebui să fim foarte atenți la folosirea lor".

Dezbatere consemnată de
dr. Gh. N. IOSIF

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Evaluarea proiectelor de cooperare

Studiul O.N.U.D.I. „Manual pentru evaluarea proiectelor de c.e.i." precizează că : „Existența unei strategii naționale pentru progres economic și social este o cerință a unei evaluări corecte a proiectelor, mai ales din punct de vedere național. Proiectele sînt pivotul programului local, iar programele locale, la rîndul lor, constituie un plan național bine gîndit. Formularea satisfăcătoare și traducerea în viață a unui plan de dezvoltare de interes național depinde de alegerea corectă a proiectelor și a programelor pe sectoare. Formularea proiectelor și evaluarea lor reprezintă un proces integrat, constituind o componentă de bază a economiei planificate".

În cadrul strategiei naționale de dezvoltare economico-socială — concretizată în planuri și programe de dezvoltare, cuprinzînd și proiecte de cooperare internațională, dată fiind complexitatea economică și extraeconomică a cooperării (în toate fazele de desfășurare) și în special multiplele ei efecte ce se interferează, amplificîndu-se, diminuîndu-se sau chiar anulîndu-se reciproc — acțiunile de cooperare internațională trebuie așadar abordate într-o strînsă conexiune, ca o microstrategie în cadrul strategiei naționale. Recomandările făcute de către evaluatorii de proiecte stau la baza selecției efectuate de organele naționale de decizie.

Noțiunea de proiect de cooperare este înțeleasă în sensul său extins, definită astfel în studiul ONUDI amintit : „Un proiect este o propunere de investiție pentru crearea, extinderea și/sau dezvoltarea unor instalații pentru mărirea producției de mărfuri și/sau servicii dintr-o comunitate, pe o perioadă de timp anumită. În scopuri de evaluare, un proiect este o unitate de investiție care poate fi deosebită din punct de vedere tehnic, financiar și economic de alte investiții".

În țările în curs de dezvoltare se utilizează, în principal, două tipuri mari de metodologii de evaluare a proiectelor:

a) metodele anglo-saxone bazate pe „prețurile de referință" (metoda Little-Mirrlees, metoda ONUDI, metoda Băncii Mondiale) ;

b) metoda franceză, a „efectelor" proiectelor respective.

În cele de mai jos ne vom referi la evaluarea proiectelor de cooperare folosind metoda ONUDI — apreciată de noi ca cea mai complexă și mai adaptată realităților țărilor în curs de dezvoltare.

Prima etapă în evaluarea economică a unui proiect de cooperare, analiza rentabilității financiare are drept scop stabilirea fezabilității unui nou proiect din punct de vedere al rezultatelor sale financiare, prin calcularea diferenței dintre venituri și costuri de-a lungul întregii perioade de funcționare a proiectului respectiv. Se poate aprecia astfel acceptabilitatea ca și ierarhizarea proiectelor în funcție de rentabilitatea lor financiară.

Analiza rentabilității investiției și analiza financiară nu se pot substitui una celeilalte, fiind complementare : prima măsoară rentabilitatea resurselor utilizate în proiectul respectiv, indiferent de resursele de finanțare și fără a lua în considerație tranzacțiile financiare care apar în perioada de viață a proiectului ; cea de-a doua analiză în schimb, evaluează caracteristicile financiare ale proiectului, în vederea asigurării rezultatelor necesare realizării și funcționării obiectivului respectiv.

În cadrul analizei rentabilității investiției metodele simple, statice nu iau în considerație întreaga viață a proiectului, ci se bazează pe o perioadă model (de obicei un an), input-urile și output-urile anuale calculîndu-se la valoarea lor nominală reactualizată pentru o anumită dată din viața economică a proiectului, iar metodele dinamice, dimpotrivă iau în considerație întreaga viață a proiectului, precum și acțiunea factorului timp, prin actualizarea tuturor input-urilor și output-urilor viitoare, calculate astfel la valoarea lor „prezentă".

Considerăm util să subliniem importanța determinării ratei interne de restituire (sau ratei interne de rentabilitate R.I.R.), singura metodă care „avertizează" asupra nivelului maxim al ratei dobînzii la împrumuturile efectuate pentru realizarea și funcționarea proiectului. În această optică apreciem valabilitatea concluziei următoare a profesorului Alexandru Albu : „Considerăm că RIR dă imaginea cea mai fidelă a eficienței investiției și că ea trebuie să fie metoda prioritară în practica noastră de cooperare. Cele două metode prezentate mai sus (indicatorul valorii nete actualizate și RIR s.n.S.A.) trebuie să fie introduse mai larg în lucrările de fundamentare a acțiunilor de cooperare, fără ca prin aceasta să se renunțe la utilizarea în continuare a indicatorilor tradiționali".

A doua subetapă, analiza financiară, se efectuează pentru fiecare an în parte și include analiza lichidității (a disponibilului), pe filiera intrări în numerar, ieșiri în numerar, balanța netă de numerar și balanța netă cumulativă de numerar — propunîndu-și deci asigurarea unui flux de numerar corespunzător de-a lungul perioadelor de construcție și funcționare a proiectului de cooperare — și include, de asemenea, analiza structurii capitalului efectuată în scopul asigurării fiecărui tip de investiție (fixă sau mijloace circulante) cu surse de finanțare convenabile (capital propriu al copartenerilor, sau capital atras sub forma împrumuturilor pe termen lung).

Practica a demonstrat că evaluarea contribuției unui proiect de cooperare la dezvoltarea economică a unei țări subdezvoltate folosind numai concluziile furnizate de analiza rentabilității financiare poate fi uneori eronată sau neconcludentă, pentru că, așa cum s-a constatat, acest tip

Supliment la
nr. 43 1984
Revista ECONOMICA

de analiză se concentrează mai ales pe depistarea avantajului financiar și nu pe contribuția proiectului respectiv la „bunăstarea societății".

Acest ultim obiectiv și-l propune analiza rentabilității naționale, în cadrul căreia analiza rentabilității financiare reprezintă o primă treaptă, fundamentală, completată însă ulterior cu evaluări ale contribuției proiectului la toate celelalte obiective de dezvoltare economice și neeconomice. Deci alături de efectele monetare directe ale proiectului de cooperare, analiza rentabilității naturale evaluează și efectele indirecte (de legătură), măsurabile și nemăsurabile.

Din această cauză unele costuri sau venituri sociale pot fi diferite (în plus sau în minus) față de cele financiare, în cazul rentabilității naționale calculele efectuîndu-se pe baza prețurilor reconsiderate, o aproximație a „prețurilor sociale", iar în locul ratei dobînzii folosindu-se rata socială a scontului.

În manualul ONUDI, indicatorul de bază care redă sintetic rentabilitatea națională este considerat a fi „valoarea națională netă adăugată" (calculată ca diferența dintre valoarea netă adăugată totală și valoarea netă transferată în străinătate) — apreciat a fi „procura pentru bunăstarea națională".

Subscriem întru totul la aceasta, deoarece numai valoarea nou creată care revine țării reprezintă de fapt contribuția unei acțiuni de cooperare la creșterea economică a statului respectiv. În același timp, pe lîngă valoarea adăugată directă produsă de proiectul analizat este necesar să se suplimenteze și cu valoarea adăugată indirectă, adițională, indusă, generată de alte proiecte care sînt legate tehnologic și economic de proiectul amintit.

Reiese că un prim test în aplicarea criteriului valorii adăugate constă în stabilirea „eficienței absolute" a fiecărui proiect, în scopul selecționării variantelor, ulterior efectuîndu-se un al doilea test, al „eficienței relative" în vederea ierarhizării variantelor ce au promovat „testul eficienței absolute", alegîndu-se astfel proiectul de cooperare ce întrunește condițiile optime pentru țara respectivă. Pentru determinarea valorii naționale a unui proiect corespunzător condițiilor locale concrete dintr-o economie subdezvoltată, calculele se stabilesc și în funcție de trei restricții importante: penurie de capital, penurie de devize convertibile și penurie de forță de muncă calificată.

Întrucît, așa cum a reieșit din capitolul anterior o strategie completă de dezvoltare a unei țări include îndeplinirea mai multor obiective economico-sociale, care se intercorelează și interconditionează, și în evaluarea efectelor unui proiect de cooperare trebuie corelate efectele economice totale cu efectele asupra aspectelor particulare ale vieții naționale.

În consecință, în plus față de criteriul de bază recomandat aici — valoarea adăugată ca procedeu de evaluare a principalului impact al proiectului cu economia — în studiul ONUDI prezentat se propune și un număr de indicatori suplimentari pentru măsurarea anumitor implicații ale proiectului de investiții cum ar fi: efectele creării de locuri de muncă; efectele distribuției; efectele cîștigurilor în valută străină; efectele de competitivitate internațională.

Pentru alte implicații, care nu se pot măsura în termeni cantitativi, studiul ONUDI recomandă o analiză calitativă asupra „considerațiilor suplimentare" ce rezidă în efectele proiectului de cooperare asupra infrastructurii, asupra know-how-ul tehnic, asupra mediului înconjurător.

Se propune, de asemenea, evaluarea rentabilității financiare și a celei naționale în condiții de incertitudine, apreciindu-se că virtual toate deciziile de investiții se iau în condiții de oarecare risc. Inflația, schimbările în tehnologii, subestimările sau supraestimările în capacitatea obiectivului etc., reprezintă tot atîtea surse de nesiguranță pentru fiecare variabilă în parte analizată anterior. Drept faze ale analizei simple de risc sînt recomandate: analiza pragului de rentabilitate, adică a nivelului de funcționare la care un proiect nu produce nici pierderi, nici beneficii; analiza de sensibilitate, prin folosirea mai multor parametri pentru fiecare variabilă, în condiții care variază; și analiza probabilității în care se folosesc toate valorile probabile ale fiecărei variabile ce au șanse semnificative de apariție.

În fișa rezumativă a evaluării după fiecare etapă se desprind principalele concluzii, în final propunîndu-se ca proiectul de cooperare respectiv să fie ales, selectat, atunci cînd rezultă o contribuție netă la creșterea și dezvoltarea economică a statului respectiv, sau să fie respins cînd nu întrunește minimum de condiții solicitate. De asemenea, sînt recomandate o serie de măsuri organizatorice, de conducere, de sporire a eficienței, care au menirea de a contribui la îndeplinirea cu succes a operațiunii de cooperare respectivă.

Putem constata că parcurgînd această metodologie, evaluatorii proiectelor de cooperare internațională reușesc să pună la dispoziția organelor naționale de decizie un instrumentar atotcuprinzător și competent fiind foarte reduse sau neglijabile aspectele economice, sociale, politice, de infrastructură etc. ce nu au putut fi implicate în evaluările respective. De aceea, cum am arătat de la începutul acestui articol propunem folosirea acestei metodologii cu adaptările de rigoare în funcție de dimensiune și de alți parametri locali, specifici diferitelor acțiuni de cooperare și în evaluările efectuate de specialiștii români privind contribuția cooperării internaționale de tip microeconomic la dezvoltarea economico-socială a unui stat.

dr. Sanda ARSENE

Relații financiare internaționale

Banca internațională de colaborare economică

1. Permanenta dezvoltare și diversificare a schimburilor economice dintre țările socialiste a fost însoțită și pe plan valutar-financiar de perfecționarea metodelor și mijloacelor de plată și de credit utilizate să faciliteze aceste schimburi în evoluția lor.

Cadrul de desfășurare a relațiilor comerciale și de plăți dintre țările socialiste, în perioada de început, avea la bază, acordurile interguvernamentale bilaterale comerciale și de plăți, pe bază de cliring inițial anuale, cu posibilități de prelungire, apoi pe lungă durată.

Potrivit acestor acorduri interguvernamentale, metoda de derulare a operațiunilor de plată asupra căreia s-a convenit că răspunde cel mai bine atît intereselor partenerilor cît și nivelului de dezvoltare al relațiilor dintre aceștia a fost cliringul bilateral.

Cliringul bilateral[1], a fost preferat în etapa inițială de desfășurare a relațiilor comerciale și de plăți dintre țările socialiste datorită în primul rînd caracterului operativ și simplu de derulare, a faptului că evita transferul de devize, de care, economiile distruse de război a acestor țări duceau lipsă, precum și datorită posibilităților multiple pe care le oferea pe planul întrajutorării țărilor partenere pentru depășirea greutăților și pentru creșterea livrărilor reciproce de mărfuri și servicii. Ca tehnică de lucru cliringul bilateral se caracterizează prin compensarea în ansamblu a creanțelor provenite din export de mărfuri, prestări de servicii, acordări de credite etc., a două țări. Utilizarea cliringului bilateral este socotită o modalitate de decontare corespunzătoare unei economii planificate, în care schimburile economice se realizau pe baza unor contingentări riguroase în funcție de posibilitățile și cererile partenerilor. Decontarea mărfurilor, serviciilor etc., se realiza prin existența a două conturi de cliring, cîte unul în cele două țări partenere, utilizîndu-se ca unitate mone-

[1] Cu țările socialiste nemembre ale C.A.E.R., relațiile comerciale și de plăți ale țării noastre se desfășoară în prezent pe bază de cliring bilateral de lungă durată.

țară de decontare — de regulă — rubla cliring cu un conținut egal în aur cu al rublei sovietice (0,222168 g aur fin pînă la 1 ianuarie 1961 și de 0,987412 g aur fin după această dată).

Adîncirea specializării și cooperării în producție și accentuarea diviziunii internaționale socialiste a muncii în condițiile îmbunătățirii permanente a sortimentului de mărfuri care puteau forma obiectul schimbului, au determinat cu timpul ca cliringul bilateral să limiteze posibilitățile de schimb ale fiecărui partener.

Trecerea într-un stadiu evoluat a relațiilor economice dintre statele socialiste, a pus în evidență mai accentuat anumite dezavantaje ale derulării operațiunilor de plăți pe bază de cliring bilateral. Devenea din ce în ce mai dificil de a găsi două țări socialiste cu o structură economică atît de complementară, încît prin relațiile de schimb bilateral să epuizeze posibilitățile lor reciproce de comerț exterior. După cum se știe, derularea operațiunilor pe bază de cliring bilateral — implică echilibrarea sumelor decontate reciproc — fără să se facă transfer de devize. În condițiile persistenței soldurilor, an de an, există doar două posibilități în principal de acțiune : tolerarea lor sau reducerea volumului schimbului la nivelul partenerului mai slab, ajungîndu-se în fond la stagnarea relațiilor reciproce. Astfel, apariția anumitor greutăți în derularea cliringului bilateral, multe de natură obiectivă, care s-au materializat în aceea că unii parteneri nu își echilibrau de la un an la altul soldul, transformîndu-se practic în debitori pe termen lung, ceea ce conducea la încălcarea principiilor generale de derulare ale acestei forme de decontare.

În același timp rubla cliring, utilizată exclusiv în relațiile de cliring bilateral, avea mai mult rolul unui instrument tehnic de evidență. De aceea, eventualele rezerve, în ruble cliring pe care o țară ar fi dorit să și le formeze, le putea constitui numai în raport cu o altă țară, prin export de mărfuri și servicii, și însăși utilizarea acestei rezerve era foarte limitată.

Desigur, la aceste aspecte mai pot fi adăugate și altele cum ar fi limitarea în libertatea alegerii piețelor de desfacere și achiziționare, iar de aici și greutățile în preîntîmpinarea eventualelor tendințe ale partenerilor de a înscrie pe listele de cliring produse cu competitivitate mai scăzută.

Toți acești factori de ordin economic, financiar-valutar și tehnic au impus necesitatea găsirii unor formule care să ușureze și să lărgească modalitățile de realizare a schimburilor dintre țările socialiste, corespunzător noii etape de dezvoltare economică a acestora.

În acest context, al îmbunătățirii cadrului juridic al relațiilor comerciale și de plăți între țările membre ale C.A.E.R., se înscrie și documentul cunoscut sub denumirea de „Condițiile Generale de Livrare a mărfurilor între organizațiile de comerț exterior ale țărilor membre ale C.A.E.R." (C.G.L. — C.A.E.R.), adoptat de statele membre, și care a intrat în vigoare începînd cu anul 1958. (Acest document a fost modificat succesiv în anii 1968 și 1975. În uzanța actuală de drept și practică comercială e cunoscut sub denumirea de „C.G.L. — C.A.E.R. 1968/1975"). Ca document convențional multilateral, „Condițiile Generale de Livrare C.A.E.R. — 1958" reprezintă, sub aspectul tehnic al plăților, față de condițiile generale de livrare bilaterale care le-au precedat, un sistem îmbunătățit substanțial.

Această a doua etapă (1958—1964), se caracterizează prin perfecționarea cliringurilor bilaterale, care se țin în majoritatea lor în ruble cliring, ceea ce a permis desfășurarea unor operațiuni de compensare tri — și multilaterale. În acest mod, pe parcurs au fost treptat pregătite condițiile economice și tehnice de trecere la decontările multilaterale.

Privind în ansamblu, evoluția sistemului de decontări și credit practicat între țările socialiste membre ale C.A.E.R. a cunoscut o permanentă evoluție, ajungînd ca în 1964 să fie posibilă trecerea la decontările multilaterale și creditarea în ruble transferabile.

În acest context, la 22 octombrie 1963 la Moscova a fost semnată Convenția privind decontările multilaterale în ruble transferabile și organizarea Băncii Internaționale de Colaborare Economică, a cărei activitate a început la 1 ianuarie 1964, cu sediul la Moscova — U.R.S.S.

Obiective

Pornind de la interesele țărilor în dezvoltarea și adîncirea diviziunii internaționale socialiste a muncii, în lărgirea și întărirea în continuare a relațiilor economice, comerciale și financiar-valutare, înființarea Băncii Internaționale de Colaborare Economică, așa după cum reiese din Convenție, are următoarele obiective :

— să contribuie prin operațiunile sale (decontări, credite etc.), la colaborarea economică și dezvoltarea economiilor naționale a țărilor membre ;

— să faciliteze colaborarea comercială, financiară și monetară între țările membre și dintre acestea și alte state ale lumii prin intermediul unei bănci permanente ;

— să contribuie la perfecționarea continuă a plăților și echilibrarea multilaterală a schimburilor ;

— să pună la dispoziția țărilor membre fonduri sub formă de credite pe termen scurt și mijlociu în scopul asigurării unor schimburi comerciale ritmice, a reîntregirii corespunzătoare a mijloacelor valutare și în vederea echilibrării balanțelor de plăți ;

— să contribuie la creșterea rolului și întărirea funcțiilor îndeplinite de rubla transferabilă, ca unitate de cont adoptată prin convenție ca valută colectivă de realizare a plăților și decontărilor internaționale.

Obiectivele activității Băncii Internaționale de Colaborare Economică relevă faptul că ea a fost concepută ca un organism internațional cu sarcini complexe și dificile, menit să răspundă cît mai fidel cerințelor de dezvoltare economică a țărilor membre.

dr. I. NEGRUȘ

Restructurări în producția și comerțul mondial

Industria petrochimică

2. Sub influența evenimentelor expuse în prima parte a acestui articol, structura cererii și a ofertei de produse petrochimice a evoluat încontinuu ca și localizarea acestora.

Dintre principalele mutații ce se conturează în fluxurile internaționale cu produse petrochimice în următorii 10—15 ani pot fi menționate :

— creșterea rolului și importanței instalațiilor petrochimice din Arabia Saudită, care pînă la sfîrșitul acestui deceniu se așteaptă să satisfacă cererea pe plan mondial pentru principalele produse petrochimice, după cum urmează : 8,5 la sută pentru metanol, 7,2 la sută pentru etilen-glicol, 7 la sută pentru etanol, 1—2,5 la sută pentru etilenă, polietilenă, stiren și uree. Specialiștii apreciază că aceste instalații ar putea să satisfacă pînă în anul 1990 aproximativ 10 la sută din cererea de produse petrochimice de bază a țărilor europene ;

— accentuarea supracapacității în domeniul produselor petrochimice de bază și a principalelor materiale plastice în Europa Occidentală, unde în general, excedentul capacităților de producție, în cazul etilenei și polipropilenei se situează la nivelul de 29 și 30 la sută ;

— pe de altă parte în S.U.A., situația se prezintă mai echilibrată — deși capacitatea de rafinare este puternic excedentară — capacitatea de prelucrare a combinatelor petrochimice corespunzînd în general, previziunilor refe-

ritoare la evoluția cererii pe termen lung în această regiune.

În ceea ce privește evoluția cererii pentru produse petrochimice, specialiștii apreciază de o manieră cvasiunanimă în ciuda ritmurilor de creștere care diferă de la o sursă la alta (după cum se poate constata și din datele prezentate în tabelul de mai jos) că aceasta va continua să crească, deși mult mai lent, comparativ cu perioada de expansiune din anii '60.

Situația cererii și a ofertei de produse petrochimice existentă în prezent pe plan mondial are incidențe notabile asupra comerțului internațional cu produse chimice.

— în primul rînd se poate aprecia că va crește rolul jucat de noile țări producătoare de produse petrochimice care dețin rezerve de țiței și gaze naturale în comerțul internațional cu produse chimice. În acest sens, un exemplu concludent îl oferă Canada, care deși a fost pînă de curînd un partener relativ modest în comerțul cu produse chimice, urmează să devină un furnizor extrem de important, în special pentru piața americană. În același timp, datorită majorării volumului de produse petrochimice provenite din Orientul Mijlociu se așteaptă o creștere semnificativă a importanței acestui flux în aprovizionarea țărilor vest-europene cu aceste produse. Aceste fluxuri nu vor afecta poziția de exportatori neți deținută de țările membre ale Pieței Comune, acestea continuînd să furnizeze peste jumătate din exporturile mondiale de produse chimice.

Conform datelor prezentate în tabelul de mai jos, deși excedentul balanței comerciale cu produse chimice a țărilor Pieței Comune a înregistrat o ușoară scădere după anul 1973, acesta a rămas totuși, superior cifrei de 24 la sută (1).

— în al doilea rînd, în derularea în condiții normale a comerțului internațional cu produse chimice (și implicit petrochimice) un rol deosebit urmează să-l joace taxele vamale impuse de țările industrializate care dispun de instalații petrochimice proprii. În general, aceste taxe tind să devină uniforme, iar aprovizionările de bază sînt scutite de taxe sau se percep taxe reduse.

În schimb taxele aplicate produselor intermediare, cum ar fi de exemplu polietilena sînt sensibil mai ridicate. În aceste condiții se impune ca noii exportatori de produse petrochimice să producă la un preț de cost mai mic cu circa 20 la sută, pentru a compensa taxele amintite.

TENDINȚE ACTUALE PE PIAȚA PRODUSELOR CHIMICE

În prezent, se asistă pe plan mondial și în special în țările capitaliste dezvoltate la o concentrare a activității investiționale în dezvoltarea subramurilor chimiei purtătoare de progres tehnic, cu mare consum de inteligență umană și consum minim de energie și materii prime. În chimie sînt avute în vedere, cu prioritate, specialitățile: medicamente, coloranți, autodăunători, produse fotosensibile, produse radioactive, catalizatori etc.

Ca urmare a acestei situații se observă la marile companii petrochimice o tendință tot mai pronunțată de a reduce atenția acordată obținerii de produse petrochimice în vrac și de concentrare asupra produselor speciale cum sînt : solvenții de sinteză, lubrifianți etc. Un sector spre care se îndreaptă în prezent atenția multor companii petrochimice îl constituie medicamentele. În ciuda unor inconveniente importante ale activității în acest sector (cheltuieli considerabile la nivel de cercetare, dezvoltare și necesitatea unei rețele de comercializare cu un personal superior calificat), marile companii chimice se simt tentate să investească în acest domeniu datorită în primul rînd posibilității de a-și atașa clientela. (Spre deosebire de cazul produselor petrochimice de bază cum ar fi etilena (produs relativ-omogen) care pot fi achiziționate de la orice furnizor, în cazul chimiei fine (medicamente, produse cosmetice, coloranți etc.) apare noțiunea de acțiune specifică și ca urmare de fidelitate vizavi de o marfă, furnizorul avînd posibilitatea de a determina ca cererea să fie mai puțin elastică).

În ciuda previziunilor conform cărora nu numai companiile petrochimice, dar și cele petroliere urmează să-și diversifice considerabil activitatea în domeniul prelucrării în aval, în practică se constată că acest proces este extrem de lent. Astfel, conform rezultatelor unei anchete efectuate în anul 1980 asupra unui panel de 26 de companii petroliere se constată că acestea continuă să realizeze în medie cca 85 la sută din venituri datorită activității în domeniul petrolului, produselor petrochimice nerevenindu-le decît aproape 6 la sută.

Principala explicație a acestei situații o constituie faptul că firmele cu profil chimic sînt în general mai rentabile decît departamentele cu acest profil din cadrul companiilor petroliere ca urmare a mai bunei organizări și a diversificării activității.

Excedentul balanței comerciale cu produse chimice a țărilor Pieței Comune în perioada 1973—1980

	miliarde $	în procente din export
1973	6,78	29,1
1978	15,53	28,2
1979	17,76	24,7
1980	20,35	25,1

Sursa : Le commerce international 1980/81 GATT.

Ponderea deținută de produsele chimice fine în totalul vînzărilor principalelor companii chimice vest-europene

— în procente —

Compania	1970	1980
Akzo	12	28
BASF	20	30
Banger	32	42
Hoechst	30	40
ICI	15	27
Montedison	15	20
Rhone-Poulene	26	37
Solvay	3	20

Sursa : Chemical Research Newsletter 24 martie 1982

Previziuni privind evoluția cererii de produse petrochimice pe plan mondial

Produsul	Piața	Ritm mediu anual de creștere %
Etilena (1)	Europa Occidentală	2,5 (2)
Polietilena de densitate înaltă (1)	„	3,5 (2)
Polietilenă de joasă densitate (1)	„	3,0 (2)
Polistiren (1)	„	2,0 (2)
Polipropilenă (1)	„	7,5 (2)
P.V.C. (1)	„	2,5 (2)
Produse petrochimice pe ansamblu (3)		3,5 (2)
Etilena	S.U.A.	4,8 (4)
Etilena (5)	Pe plan mondial	3,9 (6)
Etilena (5)	Europa	2,5—3,0 (6)
Etilena (7)	Pe plan mondial	6,4 (6)

(1) Financial Times, 18 iunie 1982.

(2) Perioada 1980—1990.

(3) Industrial Review-Petrochimicals.

(4) Perioada 1982—1987.

(5) Shell.

(6) Perioada 1982—1992.

(7) Predicasts.

Sursa : L'industrie dans un monde.

Din datele prezentate în tabelul de la p. 4 rezultă că în perioada 1970—1980 toate marile companii chimice vest-europene s-au încadrat în tendința generală de sporire a ponderii deținute de produsele chimice fine de mic tonaj în totalul vînzărilor.

Exemplificînd, se constată că societatea Dore Chemicals (considerată în general ca fiind o societate producătoare de produse chimice de bază) a renunțat la fabricarea de fibre sintetice și PVC și începînd cu anul 1981 a realizat o treime din cifra sa de afaceri (3,5 miliarde) în domeniul produselor farmaceutice și al altor produse ale chimiei fine de mic tonaj. Firma Phillips preconizează, de asemenea, să majoreze investițiile sale pentru obținerea de produse ale chimiei fine de 7 la sută în perioada 1978—1981 la 35 la sută în perioada 1981—1985.

Tendința menționată anterior s-a reflectat și la nivelul beneficiilor obținute de majoritatea companiilor chimice, produsele chimice comercializîndu-se, în general, la prețuri foarte ridicate. Pentru compania I.C.I. de exemplu, sectorul produselor farmaceutice a fost în anul 1981 cel care a adus cele mai ridicate beneficii.

Cu toate aceste avantaje, puține sînt acele companii care au abandonat cu totul fabricarea produselor petrochimice de bază în favoarea produselor chimiei fine și aceasta din două motive principale :

— primul se referă la faptul că vînzarea produselor chimiei fine necesită competență deosebită, ca de exemplu : rețele de comercializare corespunzătoare, un număr mare de vînzători specializați și cheltuieli de publicitate ridicate.

— cel de-al doilea motiv privește costul extrem de ridicat și în continuă creștere, al fazei cercetare-dezvoltare în domeniul produselor chimiei fine.

De exemplu, cheltuielile alocate fazei cercetare-dezvoltare de medicamente s-au majorat în decursul ultimilor 10 ani de la 10 milioane dolari la 70—100 milioane dolari, iar cele necesare, în cazul coloranților (pentru aducerea unui nou produs pe piață) au ajuns la circa 800 milioane dolari.

Această escaladare a prețurilor se explică în principal prin legislațiile tot mai severe impuse de serviciile de sănătate publică (de exemplu, Food and Drug Administration în S.U.A.) și prin natura cercetărilor medicale actuale, care studiază tot mai mult celula. În legătură cu acest aspect trebuie menționat faptul că modul de reglementare al publicității diferă de la țară la țară. În Marea Britanie, de exemplu, funcționează o hotărîre guvernamentală prin care o societate nu avea dreptul să consacre peste 9 la sută din cifra sa de afaceri promovării produselor sale, în timp ce în R.F.G. această sumă poate ajunge la 25 la sută.

I. VASILESCU

conjunctura pe piețele valutare și de capital

Comerțul în contrapartidă — o soluție în actuala conjunctură

În ultimii 10 ani comerțul în contrapartidă a avut o evoluție vertiginoasă, antrenînd tot mai mulți parteneri, din țări diferite și majorîndu-și ponderea în volumul comerțului mondial. În prezent, după cum afirma profesorul David B. Joffie de la Universitatea americană Harward „comerțul în contrapartidă nu mai poate fi ignorat de majoritatea firmelor internaționale, iar succesul în comerțul mondial va depinde tot mai mult de abilitatea lor de a derula afaceri comerciale în contrapartidă".

Potrivit unui raport elaborate de OCDE, în 1983 comerțul în contrapartidă deținea o pondere de 8 la sută în comerțul mondial și de 15 la sută în comerțul țărilor socialiste europene, însumînd anual 160 miliarde dolari.

Potrivit unei anchete efectuate de autoritățile guvernamentale americane în rîndul a 26 dintre cele mai mari firme specializate în industria aviatică și în industria electronică din S.U.A., în perioada 1975—1981 s-au încheiat operații în contrapartidă în valoare de 9,5 miliarde dolari, ceea ce a reprezentat peste 60 la sută din volumul vînzărilor realizate. Circa trei sferturi din aceste tranzacții ar fi fost pierdute dacă firmele ar fi refuzat încheierea unor operații comerciale în contrapartidă.

Din punct de vedere geografic, comerțul în contrapartidă nu mai poate fi definit ca un „fenomen strict caracteristic țărilor socialiste europene", deoarece este practicat de circa 30 de țări cuprinzînd de la Argentina și Australia, pînă la Indonezia și Zambia, care au impus cerințe de contrapartidă la achizițiile lor de pe piața mondială.

În aceste condiții, firmele care se mențin pe o poziție rigidă în a derula numai afaceri cu numerar încep să înregistreze pierderi semnificative de poziții pe piața internațională.

Evoluția dinamică a comerțului în contrapartidă în ultimii ani se datorește, potrivit opiniei experților occidentali, următoarelor fenomene economice :

— Reducerea volumului creditelor acordate țărilor socialiste și țărilor în curs de dezvoltare și impunerea de

către Fondul Monetar Internațional și de către alte bănci internaționale a unor cerințe de reducere a importurilor și de majorare a exporturilor acestor țări, în vederea achitării datoriei externe. Fără comerțul în contrapartidă, țări ca Mexicul și Brazilia nu ar mai putea importa nimic, deoarece cîștigurile din export ar fi absorbite integral de serviciul datoriei externe ;

— Evitarea concurenței unor firme multinaționale, cu puternice rețele de desfacere, de către unele țări (Indonezia, Australia, Canada), care deși au disponibilități valutare au o experiență redusă în marketingul internațional;

— Folosirea de către unele țări a comerțului în contrapartidă ca formă de mascare a unor reduceri ale prețului de export. Dacă una dintre țările membre OPEC vrea să-și majoreze volumul vînzărilor de țiței este nevoită să reducă prețul de export al acestui produs, ceea ce ar reprezenta însă o nerespectare a prețului de referință stabilit în cadrul asociației respective. Vînzarea prin contrapartidă permite plata unei prime de import, ceea ce marchează de fapt o reducere a prețului de export ;

— Contribuie la atenuarea creșterii datoriei externe pe plan internațional, deoarece leagă importurile de existența efectivă a unui fond de marfă pentru export ;

— Imposibilitatea repatrierii profiturilor realizate din investițiile în străinătate efectuate în țări cu o datorie externă ridicată. Firmele care au dovedit flexibilitate în negocieri au constatat că preluarea de mărfuri în contrapartidă poate fi o soluție atractivă pentru țările cu o datorie externă majoră.

Derularea operațiilor comerciale în contrapartidă necesită o bună cunoaștere a tehnicii acestui tip de afaceri și o analiză atentă a aspectelor de eficiență economică, deoarece nu există formule tip. Fiecare operațiune de comerț în contrapartidă este unică în felul său, iar fiecare clauză de la suma care se acoperă în contrapartidă, pînă la structura ofertei de mărfuri care va alcătui contrapartida este negociabilă.

Firmele care propun contrapartida trebuie să fie avizate asupra faptului că firmele care o acceptă caută să înglobeze în prețul de export cheltuielile de valorificare ale mărfurilor preluate. De multe ori, majorarea înglobată în prețul de export depășește beneficiul realizat prin exportul de mărfuri oferite în contrapartidă.

Firmele care preiau mărfurile în contrapartidă pot să-și înființeze fie un sector propriu de comercializare al acestora, fie să apeleze la firme specializate în acest gen de operații. Multe firme ca General Electric, General Motors și Mc.Douvell Douglas și-au constituit compartimente proprii pentru comerțul în contrapartidă, ceea ce mărește flexibilitatea firmei, posibilitatea de control asupra produselor preluate în contrapartidă și șansele realizării unui profit mai mare. Aceste firme dispun de o putere uriașă de cumpărare, derulînd afaceri de sute de milioane sau chiar de miliarde de dolari, ceea ce le oferă posibilitatea unei repartizări facile a costurilor ocazionate de operațiile comerciale de contrapartidă. General Motors derulează anual operații comerciale în contrapartidă de peste 500 milioane de dolari, General Electric de circa 2 miliarde dolari, secția de aviație militară și civilă a firmei Mc.Douvell Douglas de peste 3 miliarde dolari. Pentru a-și înființa un compartiment propriu de preluare a mărfurilor în contrapartidă firmele trebuie să dispună de experiență comercială, de o rețea de desfacere corespunzătoare pentru un larg sortiment de produse și de coordonare cît mai eficientă a tuturor compartimentelor.

Firmele care nu îndeplinesc cerințele menționate se adresează unor firme specializate în prelucrarea și distribuția mărfurilor din contrapartidă (ca Metallgesellschaft și Philboro), ceea ce nu majorează costurile valorificării acestora decît cu 1—2 la sută, față de cele ocazionate de un compartiment propriu de contrapartidă.

Carmen DOMȘA

Documentar

Catering-ul : formă modernă de producție și comerț

Catering-ul definit și ca „servicii alimentare" în America de Nord, constituie totalitatea activităților de aprovizionare a populației cu alimente gata preparate destinate consumului imediat.

In mod uzual se disting două categorii de catering :

— **catering-ul comercial** (care include restaurantele, hotelurile, chioșcurile stradale, liniile aeriene etc.) ;

— **catering-ul social** (supranumit și „alimentare instituțională", care cuprinde cantinele din fabrici și instituții, spitale, școli, unități militare, etc.).

Această clasificare este de natură să dea o imagine cît mai reală asupra caracterului extrem de complex al acestei activități, însă esența sa, indiferent de formele pe care le îmbarcă, este de a răspunde necesităților nutriționale și preferințelor diferitelor categorii de consumatori.

Stadiul actual și tendințe

Creșterea veniturilor populației, precum și ocuparea din ce în ce mai mult a forței de muncă feminine în producție a condus la necesitatea ușurării pregătirii hranei, precum și la creșterea numărului persoanelor care nu servesc masa acasă. O proporție din ce în ce mai mare a consumului alimentar părăsește mediul tradițional familial localizîndu-se în zone și spații cu o mare concentrare de oameni. Un alt factor care contribuie la evoluția acestui fenomen și care este, de asemenea, corelat cu creșterea veniturilor este creșterea turismului atît la nivel național cît și a turismului internațional. Aceste fapte sugerează importanța catering-ului în zilele noastre. Deși date statistice apropiate nu sînt disponibile, putem să ne dăm seama de dimensiunile sale aproximative în două feluri :

(1) — prin raportarea numărului mediu de mese servite în afara căminului (adesea incluzînd numai cateringul social) la totalul populației unei țări. În acest mod s-a constatat că în țări ca Bulgaria, Cehoslovacia, Republica Democrată Germană, Suedia și Ungaria, între 30 și 55 la sută din populație servesc cel puțin o masă pe zi în afara familiei. Procentul este de 20—30 la sută în Finlanda, Italia, Republica Federală Germania și de cca. 13 la sută în Franța

(2) — prin raportarea cheltuielilor populației pentru catering la totalul cheltuielilor pentru hrană. Această metodă relevă pentru ultimii ani următoarele procente :

— 20 la sută — în Franța și Republica Federală Germania.

— 18 la sută — Marea Britanie și Uniunea Sovietică

— 40 la — Statele Unite

— 13 la sută — Japonia

În general, este de așteptat ca acest sector să înregistreze o tendință ascendentă în majoritatea statelor, deși în cele mai avansate țări din punct de vedere industrial este posibil ca expansiunea sa să încetinească, (spre exemplu Suedia). Unele țări din Europa de răsărit planifică creșterea pînă în 1990 la 70 la sută a proporției populației care servește cel puțin o masă în afara căminului, în R.F.G. se previzionează ca totalul cheltuielilor pentru catering să se ridice la 30 la sută din cheltuielile pentru procurarea hranei de către populație în 1985, iar în Statele Unite la 50

la sută în 1990. Aceste cifre și estimări subliniază în mod concludent importanța deja prezentă dar și viitoare a catering-ului. Multe țări se așteaptă ca în viitor să crească numărul restaurantelor și cantinelor la locul de muncă. În catering-ul comercial ultimii ani au dovedit tendința de diminuare a ponderii restaurantelor tradiționale și de dezvoltare a celor cu servire rapidă. Aceasta pare să fie rezultatul eforturilor de reducere a costurilor implicate de serviciile auxiliare.

Aspecte tehnologice

Concentrarea populației în anumite spații în scopul de a se hrăni oferă posibilitatea de a se introduce în catering metode raționale și industriale. De aceea nu este de mirare faptul că industriile alimentare își pun mari speranțe în dezvoltarea acestui sector. Diferitele ramuri prelucrătoare ale materiilor prime agricole furnizează alimente cu o calitate garantată, cu posibilități de depozitare și păstrare pe termene chiar mai îndelungate, dar în formă de produse congelate, refrigerate, conservate sau deshidratate. Acești producători și-au orientat producția către necesitățile desfacerii cu amănuntul a acestor produse, iar acum încep să se adapteze necesitățile catering-ului în ceea ce privește forma de prezentare și gradul de prelucrare.

Printre cele mai importante direcții de dezvoltare ale tehnologiilor de prelucrare ale produselor alimentare și care vor prezenta o importanță deosebită pentru catering, în viitor, pot fi menționate următoarele :

— prelucrarea la cald implicînd tehnologii legate de prelucrarea alimentelor preambalate la pungi și tăvi, precum și preambalarea aseptică a alimentelor ;

— deshidratarea ; legat de aceasta furnizarea de frig este de o importanță deosebită, dar problemele de ordin energetic grevează asupra eficienței sale ;

— radiația ionică care oferă posibilități deosebit de interesante pentru viitor ;

— depozitarea în atmosferă controlată mai ales pentru prelungirea termenului de păstrare a cărnii proaspete ;

— congelarea și refrigerarea se referă în cazul de față la posibilitățile lor de utilizare pentru păstrarea alimentelor gata preparate în bucătării centrale sau instalații similare.

În cadrul unităților de catering se pot distinge următoarele procese tehnologice mai importante : pornind de la materia primă — pre-preparare — gătit — porționare, ambalare — reîncălzire/regenerare — păstrare în stare caldă. Combinarea acestor procese depinde de sistemul de furnizate a hranei utilizat : preparate calde ; preparate refrigerate ; preparate pasteurizate și refrigerate ; preparate congelate ; preparate sterilizate ; preparate pentru consum direct. În condițiile de creștere a costului energiei se caută tot mai mult utilizarea în catering a unor tehnologii economicoase. Printre acestea, cele mai la îndemînă sînt o mai bună izolare, un mai bun control (prin microprocesoare) și o mai bună proiectare (care să prevadă reciclarea energiei utilizate). În acest context, o reducere a supra-prelucrării poate conduce pe de o parte la ameliorarea calității, iar pe de alta la un consum energetic mai redus, (spre exemplu înlocuirea produselor gata preparate refrigerate și reîncălzite cu semipreparate culinare).

Întregul proces de pregătire a hranei în bucătării de tip industrial necesită continuarea studiilor științifice pentru a se stabili în mod riguros interacțiunile dintre temperatură și fiecare tip de produs alimentar pentru a se satisface cerințele de calitate ale actualului nivel de consum. Deși s-au făcut progrese considerabile, este însă necesar a se continua cercetările. În ceea ce privește păstrarea preparatelor culinare calde, temperatura minimă necesară variază între 60 și 70 de grade în funcție de zona geografică, iar timpul maxim între două și trei ore. Păstrarea la rece, iar apoi reîncălzirea pot influența considerabil atît calitatea cît și valoarea nutritivă a unui anumit aliment și de aceea se cer efectuate studii detalite pentru a se găsi optimul de prelucrare și desfacere pentru fiecare preparat culinar în parte.

Nu mai puțin important este riscul de ordin sanitar pe care îl incumbă servirea hranei de către un număr ridicat de oameni la un singur loc. În acest context este necesar a se studia care sînt punctele de risc maxim ale fiecărui sistem de catering în scopul adoptării măsurilor sanitare adecvate și exercitării unui control sever. Un element esențial în protecția sanitară îl constituie instruirea foarte bună a personalului pe probleme de igienă, dar și controlul stării de sănătate a fiecărui lucrător implicat direct în prepararea hranei. Un alt risc pentru sănătatea consumatorilor este legat de compoziția chimică a alimentelor servite : conținutul de grăsimi, de zahăr, de sare, de ingrediente chimice.

Aspecte economice

Complexitatea operațiilor de catering devine pe deplin evidentă în momentul în care cineva încearcă să abordeze aspectul său economic. O analiză a structurii costurilor medii ale operațiunilor de catering făcută în Suedia a evidențiat faptul că principalele elemente le reprezintă forța de muncă (40 la sută) și materiile prime (38 la sută). Din manopera totală numai 10—15 la sută este direct afectată producției, iar restul de 25—30 la sută reprezintă operațiuni adiacente, cum ar fi spălatul vaselor, curățenie, servire, administrație. Aceste date scot în evidență faptul că nu este suficient să se dispună de produse bine preparate pentru a se duce o activitate de catering în mod economic, iar aspectele de planificare riguroasă și management constituie factori esențiali în acest sens. Aceasta cu atît mai mult cu cît satisfacerea preferințelor consumatorilor este totuși elementul esențial al unei acțiuni de catering. Iar această satisfacere oscilează undeva între prețurile practicate și calitate. În cazul de față calitatea nu se referă numai la produsele oferite în sine, ci și la varietatea acestora care să ofere o posibilitate acceptabilă de alegere, precum și în bună măsură la atmosfera, confortul existente în spațiile în care se servește masa.

Un adevăr economic de bază este acela că costul total pe produs culinar servit scade odată cu creșterea numărului consumatorilor. Acest fapt pune probleme serioase în cantinele înființate în întreprinderi de dimensiuni reduse. De aceea, în ultimii ani s-au dezvoltat întreprinderi specializate în catering care preiau și organizează totalul acestor activități pe o anumită zonă. În acest fel, întreprinderile arondate unei asemenea firme de catering nu mai au nevoie să integreze o activitate suplimentară, să recruteze personal specializat, să organizeze gestiunea și managemenul acestui tip de producție. Această nouă orientare a căpătat o importanță deosebită în special în zone care concentrează un mare volum de forță de muncă, precum și în momente sau perioade cînd numeroși oameni sînt concentrați într-un singur loc, cum ar fi cu ocazia festivalurilor, turismului sau a lucrărilor de construcții.

Avantajul economic al întreprinderilor specializate de catering este legat în mod direct de doi factori principali: planificarea centralizată și prepararea meniului, pe de o parte, iar pe de altă parte utilizarea unui personal de administrație și executiv calificat. În acest sens există deja o bună experiență acumulată în utilizarea computerelor pentru planificarea meniurilor și pentru păstrarea corespunzătoare a alimentelor, în special în condiții de activitate complexe cum ar fi spitalele în care sînt necesare o amplă varietate de diete. Asemenea programe precise au

o mare importanță, în special în reducerea pierderilor care survin inerent în activitatea de catering. Cu toate acestea, generalizarea unui model standard al activității de catering este totuși imposibilă. Factorii implicați de aceste operațiuni cunosc o mare variabilitate de la o categorie de catering la alta, iar în cadrul aceleiași categorii de la țară la țară și chiar de la o zonă la alta. De aceea, cea mai bună metodă este de a se elabora programe subsectoriale pentru diferitele faze sau operațiuni și care să poată fi combinate în funcție de condițiile concrete de desfășurare a activității. Aceste programe trebuie să vizeze tehnologiile de pregătire a meniurilor, organizarea forței de muncă productive și de servicii, gradul de prelucrare a materiilor prime, modul de gestionare a stocurilor, ținînd cont totodată de preferințele și necesitățile consumatorilor.

În societățile industrializate se manifestă în ultimii ani o tendință accentuată de îmbătrînire a populației datorită ratei de natalitate foarte scăzute. Studii au scos la iveală faptul că pentru menținerea sănătății fizice și psihice a oamenilor în vîrstă este de mare importanță ca aceștia să stea cît mai mult în propriul lor mediu. Posibilitatea realizării acestui deziderat poate fi foarte bine satisfăcută prin distribuirea zilnică a unei mese calde vîrstnicilor care locuiesc în propriile lor case. Un asemenea sistem este denumit „meals on wheels" (prînzul pe roți). Pentru acest tip de catering s-a demonstrat că distribuirea preparatelor culinare congelate prezintă avantaje economice net superioare față de furnizarea meniurilor pre-încălzite, oferind totodată condiții pentru o repartizare rațională a preparatelor.

Activitatea de catering are adesea un caracter sezonier și ea este organizată pentru o singură zi. Aceasta creează probleme deosebite în legătură cu recrutarea și pregătirea forței de muncă necesare. Personalul implicat trebuie să aibă un înalt grad de calificare în diferite domenii ale catering-ului, mai ales în condițiile cînd acesta este organizat la scară foarte redusă și cu forță de muncă restrînsă. Aceste probleme legate de forța de muncă au început să facă obiectul preocupărilor internaționale pentru armonizarea condițiilor de muncă. Nu mai puțin importante sînt aspectele legate de zgomot, umezeală și căldură în bucătăriile de orice tip care necesită o dezvoltare a cercetării pentru perfecționarea echipamentelor și utilajelor folosite, precum și o mai bună pregătire și instruire a cadrelor.

MARKETINGUL ȘI PLANIFICAREA

Catering-ul a început să devină o trăsătură caracteristică a vieții de zi cu zi în societățile industrializate, iar importanța sa este de presupus că va crește și în viitor. Acest fapt este o rezultantă a unei întregi serii de factori economici și sociali care caracterizează aceste societăți. Dezvoltarea sa rapidă nu a trecut neobservată, însă se pare că disponibilitatea informațiilor legate de această activitate nu a ținut pasul cu evoluția sa. De aceea sînt din ce în ce mai mult necesare informații legate de ponderea catering-ului în consumul diferitelor mărfuri agroalimentare, canalele de aprovizionare cu materii prime pentru acest tip de întreprinderi, canalele de distribuție a preparatelor culinare, cererea populației etc. În cadrul sistemelor de catering este necesară dezvoltarea studiilor legate de interacțiunea și interdependența dintre calitate, temperatură și sistemele de manipulare pentru fiecare categorie de preparat culinar în parte. De asemenea sînt necesare programe subsectoriale care să fundamenteze științific planificarea economică și conducerea eficientă a fiecărei categorii de catering.

Pe de altă parte este necesar să fie cunoscute preferințele consumatorilor, modul de satisfacere a necesităților lor, precum și influența cererii asupra diferitelor categorii de catering. Caracterul subiectiv al preferințelor consumatorilor nu face decît să sublinieze complexitatea condițiilor cu care se confruntă această activitate. Este cu totul insuficient să se caute producerea unor preparate standard cu un conținut nutritiv standard. Este necesar a se determina optimul dintre cantitățile de produse furnizate gata preparate, semipreparate, parțial preparate și alimente de bază, acest optim fiind diferit în funcție de tradițiile fiecărei țări, tipul de consumatori și nivelul de viață general. Aceasta presupune în același timp adaptarea permanentă a catering-ului la condițiile socio-economice în continuă schimbare ale fiecărei țări și regiuni. Într-un sens mai larg, adică luînd în considerare atît economiile dezvoltate cît și țările în curs de dezvoltare, necesitățile nutriționale ale preparatelor culinare oferite de catering pot să difere considerabil de la o țară la alta. Spre exemplu, într-o țară în curs de dezvoltare scopul principal poate fi alimentarea copiilor dintr-o școală în cadrul unui program de compensare a serioaselor deficiențe nutriționale de care suferă populația, ceea ce nu este cazul într-o țară dezvoltată. Pe de altă parte, într-o țară avansată catering-ul ar putea avea drept scop crearea unor obiceiuri de consum raționale care să înlăture efectele negative ale supraalimentației (spre exemplu, prevenirea unor boli ca diabetul, obezitatea etc.).

Pînă acum activitatea de catering a fost în bună măsură rezultatul inițiativei și eforturilor ale unor oameni care de multe ori au acumulat cunoștințele necesare mai mult prin propria experiență, decît în mod sistematic. Așa cum s-a văzut însă, această activitate complexă ține de domeniul specialiștilor în nutriție, în igienă, în industria alimentară și în economie și management. Iată de ce este necesară o abordare mai sistematică a acestei activități și o mai complexă pregătire a forței de muncă. În acest sens, seminariile internaționale pot juca un rol de seamă în transferul de tehnologie și schimbul de experiență, pentru a se evita erorile și risipa de efort în investiții neeficiente.

Emanuel ODOBESCU

Cooperare internațională în turism

Pentru construcția unui nou sat de vacanță pe Balaton, în peninsula Tihany firmele ungare: Ungar Hotels, Hungarian Hotel & Restaurants Co., Közti Arhitectural % Consulting Co., Central Hungarian Co., for Public Works and Civil Engineering și Komplex Hungarian Trading Co. for Factory Equipment au inițiat crearea unei societăți mixte împreună cu firmele austriece Bau AG. Negrelli, Staug Strassen und Tiefbau Unternehmung AG și Hamberger Baugesellschaft m.b.H. și firmele daneze Fritidsbusfirmart, Kalmar Export.

Participarea la capitolul societății „Club Tihany" este de 75% partea ungară și 25% firmele străine.

Proiectul prevede înlocuirea actualelor dotări demodate cu un sat de vacanță în stil danez, compus din 173 de căsuțe din lemn daneze, cu o capacitate de cazare de 626 locuri în 330 camere, plus un hotel de 300 camere și 24 apartamente (828 locuri de cazare). Satul de vacanță va dispune de multiple posibilități de recreare prin sport și divertisment: surfing, ciclism, tenis de masă și de cîmp, călărie, înot, squash, pescuit, vînătoare, gimnastică de întreținere, canotaj, iahting, biciclete de apă, bedminton, minigolf etc.

Finanțarea proiectului se va face prin credite externe.

Redactor coordonator: dr. Ioan GEORGESCU

VĂ PREZENTĂM:

ÎNTREPRINDEREA DE PIELE, ÎNCĂLȚĂMINTE ȘI MAROCHINĂRIE „13 DECEMBRIE" DIN SIBIU

Una din unitățile economice importante din municipiul Sibiu este întreprinderea de piele, încălțăminte și marochinărie „13 Decembrie".

Întreprinderea sibiană a fost înființată în urmă cu aproape 40 de ani prin comasarea a două tăbăcării și a unor mici ateliere de încălțăminte și marochinărie din localitate. În prezent, întreprinderea este dotată cu utilaje moderne, cu laboratoare, atelier de proiectare etc., utilizînd tehnologii la nivel mondial. Întregul proces de producție este complet mecanizat și automatizat.

Un sector deosebit de important al întreprinderii este tăbăcăria, care a fost recent dezvoltată și modernizată. Aceasta asigură materia primă pentru sectorul propriu de marochinărie. Aici se prelucrează piei la un înalt grad de finisare, care sînt utilizate la produsele de încălțăminte și haine din piele.

În prezent întreprinderea „13 Decembrie" din Sibiu produce o gamă bogată și diversificată de 500 de articole în peste 1.000 de modele. Magazinele comerțului de stat și cooperatist prezintă solicitanților următoarele produse primite de la întreprinderea sibiană:

- seturi de valize,
- genți de voiaj,
- sacoșe,
- ghiozdane,
- poșete din piei de porcine,
- truse diplomat și cosmetice,
- mape și serviete pentru școlari și adulți,
- cordoane,
- produse de morochinărie și mică marochinărie,
- încălțăminte pentru bărbați etc.

Sectorul de încălțăminte produce o gamă variată de încălțăminte

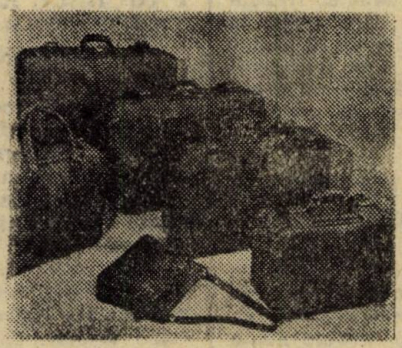

pentru bărbați și este unic în fabricarea încălțămintei cu rame cusute.

De relevat faptul că produsele de marochinărie dețin o pondere de 80% din articolele întreprinderii.

Colectivul de muncă de la Întreprinderea „13 Decembrie" din Sibiu manifestă un interes deosebit pentru creșterea producției și a calității, pentru valorificarea superioară a tuturor materialelor recuperabile și refolosibile. Sînt confecționate aici articole din materiale recuperabile. Toate produsele întreprinderii se disting prin linii moderne, bucurîndu-se de o înaltă apreciere pe piața internă și internațională. 60% din produsele întreprinderii se exportă în numeroase țări din lume ca: U.R.S.S., Cuba, R.S.C., R.D.G., S.U.A., Canada, R.F.G., Anglia, Franța, Belgia, Elveția.

Ion VASILESCU

Produse de marochinărie din înlocuitori de piele

Raporturi de muncă

DESPĂGUBIRI DATORATE DE PERSONALUL MUNCITOR CĂTRE CEI ACCIDENTAȚI

Unitățile sînt obligate a restitui fondului de asigurări sociale sumele plătite drept ajutor, în cazul cînd incapacitatea temporară de muncă a fost provocată de un accident în muncă sau o îmbolnăvire profesională determinată de neaplicarea legislației de igiena și protecția muncii. Răspunderea unităților privește întregul prejudiciu cauzat. Cei vinovați răspund disciplinar, material și penal, după caz, potrivit reglementărilor legale în vigoare. (art. 29 alin. 1 din Hotărîrea C.M. și U.G.S.R. nr. 880/1965). Unitatea care a plătit despăgubirile va face recuperarea de la persoanele vinovate în condițiile art. 102 ș.u. (art. 111 alin. 2 din C.m.). În cazurile penale, cînd ca urmare a accidentului s-a produs o vătămare gravă, despăgubirile pe care urmează să le plătească autorul infracțiunii către partea vătămată, trebuie să reprezinte diferența dintre veniturile pe care acesta le realiza anterior prin muncă și sumele primite de la asigurările sociale. În acest calcul nu se include însă și indemnizația de îngrijire ce se plătește părții vătămate de asigurările sociale, care trebuie suportată exclusiv de inculpat. (Trib. Suprem, sec. civ. Dec. nr. 1129/1979).

LIPSURI ȘI DEGRADĂRI DE MATERIALE ȘI PIESE DE SCHIMB REFOLOSIBILE

Evaluarea pagubelor privind materialele și piesele de schimb refolosibile se face după regulile generale prevăzute de D. nr. 208/1976 cu mențiunea că pentru stabilirea prețurilor unitare (luate ca bază de calcul) trebuie avute în vedere normele legale care stabilesc aceste prețuri. D. nr. 249/1981 care reglementează modul de stabilire a prețurilor de achiziție și de livrare pentru unele materiale și piese de schimb refolosibile va fi redat, în extras, în continuare. Prețurile de livrare pentru piesele, reperele, subansamblele de mașini, utilaje și instalații ce rezultă din dezmembrările de utilaje scoase din funcțiune potrivit prevederilor legale, care pot fi folosite ca atare prin prelucrări simple, se stabilesc de unitățile care le dețin, cu acordul beneficiarilor, în limita a cel mult 80% din prețurile acestora în stare nouă. În cazul în care piesele, reperele sau subansamblele necesită recondiționări, prețurile se stabilesc în limita a cel mult 40% din prețurile acestora în stare nouă (art. 1). Pentru piesele, reperele și subansamblele rezultate din recondiționare se stabilesc prețuri de livrare egale cu prețurile de producție, de către unitățile care efectuează aceste operații, cu acordul unităților beneficiare, pe baza prețurilor determinate potrivit art. 1, a cheltuielilor normate pentru recondiționarea acestora, precum și a unui beneficiu corespunzător. Prețurile de livrare astfel stabilite se pot situa pînă la cel mult 80% din prețurile de livrare ale produselor respective în stare nouă, ținînd seama de starea și fiabilitatea produselor respective (art. 2). Piesele de schimb, reperele și subansamblele uzate, recondiționate de unitățile care le dețin și care se folosesc la reparația utilajelor, aparatelor sau bunurilor proprii de către aceste unități, se includ în costul reparațiilor respective la nivelul cheltuielilor efectuate cu operațiunile de recondiționare, care nu pot depăși 40% din prețul piesei de schimb sau reperului în stare nouă (art. 3). În cazul recondiționării pieselor de schimb, reperelor și subansamblelor uzate, efectuată ca prestare de serviciu de alte unități decît cele deținătoare, decontarea operațiunilor de recondiționare se va face pe bază de tarife, ce se stabilesc de unitățile executante, cu acordul unităților beneficiare : aceste tarife nu pot depăși 40% din valoarea piesei sau reperului în stare nouă (art. 4). Prețurile de livrare pentru materialele refolosibile ca atare sau prin prelucrări simple, rezultate din debitări, croiri, prelucrări, și care se valorifică în alte unități decît cele în care rezultă, se stabilesc pe bază de coeficienți de calcul, la 60—80% din prețul de livrare al materialului respectiv în stare normală, în funcție de volumele de prelucrări, manoperă și alte cheltuieli suplimentare, comparativ cu cele pentru materiale noi... (art. 5). Prețurile de livrare pentru materialele de construcții și instalații, provenite din demolări, se stabilesc de unitățile deținătoare, cu acordul unităților socialiste beneficiare, în funcție de prețurile acelorași materiale în stare nouă și ținînd seama de gradul de uzură al materialelor respective și, după caz, de volumul de manoperă necesară pentru utilizarea acestora (art. 6). Prețurile de achiziție și de livrare pentru materialele refolosibile, care nu au stabilite prețuri și care urmează a fi valorificate în economie, se stabilesc de M.A.T.M.C.G.F.F., cu acordul C.S.P., în limita de cel mult 50% din prețul materialului nou (art. 10).

PAGUBELE REZULTATE DIN PIERDEREA, SUSTRAGEREA SAU DISTRUGEREA ACTELOR, DOCUMENTELOR SAU EVIDENȚELOR

În Normele metodologice aprobate pentru unitățile economice prin Ord. M.F. nr. 595/1970 (la pct. 189) și pentru unitățile bugetare, prin Ord. M.F. nr. 596/1970 (la pct. 14) se prevede că în cazul pierderii, sustragerii sau distrugerii documentelor justificative, fișelor, situațiilor, jurnalelor etc., conducătorul unității economice — respectiv al instituției și conducătorul compartimentului financiar-contabil, sînt obligați să se conformeze dispozițiilor legale cu privire la reconstituirea acestor documente justificative. Actul normativ în vigoare care reglementează problema reconstituirii actelor, documentelor și evidențelor cu conținut financiar pierdute, sustrase sau distruse este D. nr. 375/1956 care, în privința răspunderilor și a evaluării pagubelor, prevede următoarele : — Nu se pot reconstitui actele de cheltuieli nenominale (bonuri, bilete de călătorie nenominale etc.) pierdute, sustrase sau distruse înainte de a fi înregistrate în evidența contabilă. În acest caz, vinovații de pierderea, sustragerea sau distrugerea actelor suportă paguba adusă unității, personalului muncitor sau altor unități, sumele respective recuperîndu-se potrivit C.m. (art. 5); — Găsirea ulterioară a actului, documentului sau evidenței originale, care au fost reconstituite, nu anulează sancțiunile disciplinare sau penale. Aceasta însă poate constitui un motiv de revizuire, în condițiile legii. În ce privește răspunderile materiale acestea subzistă numai în măsura pagubelor efectiv avute din cauza dispariției, sustragerii sau distrugerii temporare a actului, documentului sau evidenței și a eventualelor cheltuieli ocazionate cu reconstituirea și găsirea acestora (art. 6, alin. 2).

NEJUSTIFICAREA, JUSTIFICAREA CU ÎNTÎRZIERE SAU DECONTAREA NELEGALĂ A AVANSURILOR SPRE DECONTARE

Reglementările în materie sînt prevăzute în cap. III (art. 29—39) din Regulamentul operațiilor de casă aprobat prin D. nr. 209/1976. Fiind vorba de bani, în situația cînd avansul nu este justificat, prejudiciul va fi egal cu suma reprezentînd avansul acordat. Separat de prejudiciu și chiar în situațiile în care nu se constată prejudiciu, pentru abaterile de la regulile privind justificarea și decontarea corectă a avansurilor spre decontare, actul normativ citat prevede aplicarea unei penalizări de 0,5% pe fiecare zi de întîrziere în următoarele cazuri : — pentru nedepunerea în termen a deconturilor pentru justificarea avansului, situație în care penalizarea se calculează asupra sumei reprezentînd avansul

primit : — pentru nerestituirea în termen a sumelor rămase necheltuite ; — pentru sumele primite drept avans, în cazul în care acestea nu au fost restituite cel mai tîrziu a doua zi de la data cînd titularul de avans a fost înștiințat că deplasarea a fost revocată sau aminată ; — pentru sumele constatate la verificările ulterioare că au fost decontate nelegal, pentru care titularii de avans au obligația de restituire, situație în care penalizarea se calculează din ziua aducerii la cunoștința celui în cauză și pînă în ziua achitării sumei, în afară de situația în care titularul de avans este de rea credință, caz în care fiind atrasă răspunderea materială, penalizarea se calculează din ziua în care a expirat termenul de depunere a decontului. Suma ce se va percepe ca penalizare de întîrziere nu va putea depăși debitul datorat. Sumele calculate drept penalizări nu constituie prejudiciu însă se cuprind în totalul despăgubirilor ce urmează să le suporte persoanele vinovate.

Nicolae TRIFAN

Agenda consiliilor populare

Despre noțiunea „INTERESUL MINORULUI"

Una din noțiunile ce se întîlnește relativ frecvent în dispozițiile Codului familiei, în funcție de care instanța de judecată sau autoritatea tutelară sînt chemate să ia anumite măsuri sau să-și exprime opinia este cea de **„interes al minorului"**.

Așa, de exemplu, drepturile părintești se exercită numai în **interesul copiilor** (art. 1 alin. final și art. 97 alin. 2), înfierea se face numai în **interesul înfiatului** (art. 66), tutela se exercită numai în **interesul minorului** (art. 144), neînțelegerea dintre părinți cu privire la exercițiul drepturilor sau la îndeplinirea îndatoririlor părintești se soluționează de autoritatea tutelară potrivit cu **interesul copilului** (art. 99), temeiurile cererii de divorț și imposibilitatea continuării căsătoriei se apreciază de către instanța de judecată ținîndu-se seama și de **interesele copiilor minori** (art. 38 alin. 2), neînțelegerea dintre părinți, ce nu locuiesc împreună, cu privire la care din ei va locui copilul se soluționează de instanța de judecată ținînd seama de **interesul copilului** (art. 100) etc.

Chiar dacă în alte prevederi ale Codului familiei, ce se referă la minori, nu este înscrisă noțiunea **„interesul minorului"** totuși, din ansamblul lor, se desprinde concluzia că ele promovează acest interes.

Prin urmare, „interesul minorului" sau „copilului" ocupă un loc primordial în activitatea autorității tutelare. El reprezintă criteriul de bază în funcție de care organul competent ia măsurile ce se impun cu privire la copiii minori.

Legea nu dă definiția, (nici nu ar fi posibil), a „interesului minorului". Aceasta, deoarece, conținutul noțiunii respective este în funcție de factori multipli, el variind și în funcție de situațiile în care prezintă importanță, de unde se deduce că diferă de la caz la caz, aprecierea făcînd-o organul competent să ia măsura în privința minorului (Ion Filipescu, Sinteză de practică judiciară privind dreptul minorului de a avea legături personale cu copilul, în R.R.D. nr. 6/1984, p. 43).

O definiție cu caracter general a **„interesului minorului"** poate fi aceea potrivit căreia acest interes reprezintă ceea ce este util, important pentru copil, care îi convine acestuia și care îi este deci folositor. Evident că ceea ce este util, important pentru copil, etc., va aprecia, de la caz la caz, în funcție de împrejurări, autoritatea tutelară sau instanța de judecată.

În ceea ce privește precizarea înțelesului de interes al copilului, instanța supremă a statuat că urmează a se avea în vedere, în primul rînd, prevederile art. 101 alin. 2 din Codul familiei conform cărora părinții sînt obligați să-l crească, îngrijind de sănătatea și dezvoltarea lui fizică, de educarea, învățătura și pregătirea lui profesională, potrivit cu însușirile lui, în conformitate cu țelurile statului socialist, spre a-l face folositor societății. (Trib. Suprem, col. civ., dec. nr. 1625/1968, în Repertoriu de practică judiciară în materie civilă a Tribunalului Suprem, pe anii 1952—1969, p. 123 ; s. civ., dec. nr. 1022/1977, în C.D. 1977, p. 125).

Ca atare, interesul minorului este ca el să aibă condiții de creștere, educare, învățătură, pregătire profesională etc., cît mai bune, care să contribuie într-o măsură tot mai mare la împlinirea lui, la dezvoltarea personalității sale.

Aceste obiective, deci, trebuie urmărite de autoritatea tutelară cu privire la exercitarea drepturilor și îndatoririlor părintești, atunci cînd dispune înfierea minorului, punerea lui sub tutelă, cînd își expune opinia de încredințare a copilului unuia din părinți în caz de divorț sau de despărțire a lor în fapt etc.

Referitor la ce se înțelege prin interesul minorului în practica judiciară, s-a decis, de exemplu, următoarele :

„Prin interesul înfiatului, în sensul legii, trebuie să se înțeleagă nu numai cel moral — de a primi educație, învățătură și creștere corespunzătoare —, ci și interesul patrimonial, pentru că, alături de alte fapte și împrejurări și starea materială concură la crearea condițiilor în care se poate realiza mai bine minorul" (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 695/1980, în C.D. 1980, p. 117).

„La desfacerea înfierii trebuie avut în vedere, atît interesul de ordin moral, cît și cel de ordin material al înfiatului, dar, în speță, așa cum s-a arătat, interesul moral al înfiatei impune ca față de înfietor să se dispună desfacerea înfierii, iar față de mama înfietoare să se mențină înfierea, realizîndu-se astfel și interesul de ordin material al înfierii" (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 960/1980, în C.D. 1980, p. 119).

„Interesele copiilor prezintă un caracter complex fiind legate nu numai de posibilitățile materiale ale părinților față de ei înainte de desfacerea căsătoriei, de gradul de atașament și de interes pe care ei l-au manifestat pentru copii, ci și de legăturile afective care s-au stabilit între aceștia și părinți". (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1800/1981, în C.D., 1981, p. 166).

„Este de principiu că instanțele judecătorești, la luarea măsurii încredințării minorilor unuia dintre părinți, sînt obligate să țină seama exclusiv de interesul acestora, interes care se apreciază în raport cu vîrsta copiilor, atașamentul lor față de unul dintre părinți, garanțiile morale și materiale pe care aceștia le prezintă, gradul de afecțiune ce-l au față de copil, cu un cuvînt instanțele trebuie să aprecieze la care dintre părinți copilul are condiții optime de dezvoltare și creștere".

„Oricît de puternic ar fi atașamentul bunicilor față de nepot, numai aceasta nu este suficient pentru a înlătura pe mama firească de la dreptul și obligația legală de a-l îngriji și educa ea direct pe copilul pe care l-a născut..." (Trib. Suprem, s. civ., dec. 421/1977, în C.D. 1977, p. 129).

„În consecință, instanța trebuie să țină seama de condițiile morale ale fiecăruia dintre părinți, dar și de vîrsta copilului, deoarece, în cazul că este mic, are nevoie neapărat de îngrijirea mamei, de asemenea de afecțiunea manifestată de copil mai mult față de unul dintre părinți decît față de celălalt, de posibilitățile concrete ale părinților de a se ocupa mai mult timp de copil, condițiile materiale de care dispune fiecare părinte. Aceste împrejurări, fără a fi determinante prin ele însele, sînt lăsate la aprecierea instanței pentru a stabili, ținînd seama de ansamblul condițiilor materiale și morale, care dintre părinți oferă condiții mai favorabile pentru creșterea și educarea minorului, putînd fi încredințat și părintelui care nu dispune de suficiente mijloace materiale dacă este în interesul copilului să fie crescut și educat de acesta, deoarece ambii părinți sînt obligați să contribuie la întreținerea copilului".

În speță, rezultă că minora, în vîrstă de 3 ani, are nevoie mai mult de îngrijirea mamei, că aceasta este aptă să-și îndeplinească obligația de creștere și îngrijire a copilului, fiind de altfel încadrată în funcția de asistentă medicală pediatră, are locuință corespunzătoare și că în ce privește îngrijirea minorei ea poate fi ajutată de părinții săi. (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1022/1977, cit.).

La stabilirea domiciliului minorului la unul sau altul dintre părinți instanța trebuie să aibă în vedere un întreg complex de împrejurări care să evidențieze existența celor mai prielnice condiții pentru o dezvoltare corespunzătoare a acestuia, atît sub aspectul material, cît și sub aspectul moral și afectiv. Faptul că unul dintre părinți are o situație materială mai bună nu justifică prin ea însăși măsura stabilirii domiciliului minorului la acesta (Trib. Suprem, ș. civ., dec. nr. 1019/1977, în C.D. 1977, p. 127).

În situația în care ambii părinți au posibilități egale de a se ocupa de îngrijirea minorei, vîrsta fragedă a acesteia denotă că ea are mai mare nevoie de îngrijirea mamei (Trib. Suprem, s. civ., dec. nr. 1346/1981, în C.D. 1981, p. 173).

Separarea fraților trebuie să constituie o măsură extremă, care ar putea fi justificată doar prin lipsa posibilităților unui părinte de a-i crește și educa împreună și care, pentru evitarea traumatismului psihic ce poate fi cauzat prin stabilirea unor domicilii diferite trebuie să aibă caracter excepțional (Trib. jud. Maramureș, dec. civ. nr. 82/1984, în R.R.D. nr. 7/1984, p. 64).

Din cele prezentate mai sus rezultă cu prisosință că noțiunea **„interesul copilului"** sau **minorului**, este extrem de elastică și cuprinzătoare, care diferă de la caz la caz, în funcție de împrejurări. Nu mai puțin de adevărat este și faptul că, din cele arătate, reies anumite elemente în funcție de care, organul competent va aprecia, în concret, care este interesul minorului și de care trebuie să țină seama în luarea măsurii ce se impune.

Deși, spețele redate sînt de competența instanței de judecată, și autoritatea tutelară, avînd în vedere aceleași elemente, trebuie să determine, în funcție de situații, care este interesul real al minorului, atît în cazul în care decide ea cu privire la minor, cît și în cazul în care își exprimă opinia, fiind ascultată de instanță în cauzele cu copii minori.

Alexandru ȚICLEA

Stimate cititor, pentru ce optați?

Nevoia de informare determină :

■ **PE TIPUL DE OM PREVĂZĂTOR :**

să se aboneze la „Revista economică", plătind o singură dată 260 lei, ceea ce îi asigură primirea cu regularitate, în tot cursul anului 1985, a revistei și a suplimentului săptămînal.

■ **PE TIPUL DE OM FOARTE PREVĂZĂTOR:**

să încheie un **abonament special**, la prețul de 340 lei, care îi asigură primirea suplimentară și a următoarelor lucrări tematice (a cca. 800 pag.) :

- **„Apărarea avutului obștesc — legislație și practică"**
- **„Drepturile și obligațiile personalului"**

Deci, manifestîndu-vă opțiunea, veți da dovadă de spirit de prevedere, prudență și chibzuință **prin încheierea unui abonament special pentru anul 1985**, în condițiile prevăzute în modelul de comandă reprodus în pag. 16.

Practică arbitrală comentată

● **NELIVRARE — RĂSPUNDERE**

Neîndeplinirea unei obligații a unității beneficiare scutește de răspundere, numai dacă în exclusivitate și în mod concret a dus la neexecutarea în natură a obligațiilor asumate de unitatea furnizoare. În acest sens, afirmația unității furnizoare că nu a putut livra, deoarece unitatea beneficiară nu i-a comunicat stațiile de destinație, așa cum se prevăzuse în contract, ar fi putut scuti de răspundere numai dacă se cumula cu dovada existenței produselor la termenele contractuale stabilite. Dimpotrivă, s-a constatat că nu s-a livrat nici în trimestrul pentru care unitatea beneficiară a trimis desfășurătoare pe stații de destinație.

De asemenea, s-a reținut răspunderea unității furnizoare și pentru nelivrarea unei cantități de produse la care a renunțat o subunitate fără personalitate juridică a unității beneficiare. S-a apreciat că această renunțare, avînd efecte asupra obligațiilor contractuale, trebuie să provină numai de la unitatea beneficiară, parte în contract (Decizia P.A.S. nr. 1545/1984).

● **ACORD TACIT**

Penalitățile pentru nerestituirea mijloacelor de transport (cisterne) închiriate, prevăzute de Ordinul Ministerului Industriei Chimice nr. 1628/1972, nu se datorează dacă contractul de locațiune a fost prelungit tacit. Astfel, în legătură cu acțiunea unității locatoare, s-a constatat pe baza unor împrejurări concrete acordul de prelun-

gire a contractului. Acest acord a rezultat din folosirea în continuare a utilajului de către unitatea beneficiară, urmată de emiterea dispoziției de încasare a chiriei de către unitatea locatoare. Dacă n-ar fi acceptat prelungirea contractului, unitatea locatoare avea posibilitatea să ceară restituirea utilajului, cu un preaviz de 15 zile, potrivit clauzelor contractuale (Decizia P.A.S. nr. 1438/1984).

● TEREN AGRICOL — REVENDICARE

Printr-o acțiune o cooperativă agricolă de producție a cerut obligarea unei unități silvice să-i restituie o suprafață de teren. S-a constatat că terenul în litigiu era în proprietatea reclamantei, încît acțiunea în revendicare este justificată. Pentru soluționarea litigiului s-a mai constatat că, ocupînd terenul, fără a-i fi fost transferat, unitatea silvică i-a schimbat destinația prin împădurire. Totuși, terenul a rămas cuprins în planul de producție al cooperativei reclamante. Schimbarea destinației terenului din teren agricol în teren cu vegetație forestieră (pădure), în fapt, nu justifică dreptul de folosință al unității silvice. Destinația terenurilor agricole se poate schimba numai pe baza aprobării prealabile, prevăzute de art. 16 din Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar. În lipsa aprobării legale, unitatea silvică pîrîtă a fost obligată la restituirea terenului într-o stare corespunzătoare producției agricole (Decizia P.A.S. nr. 1614/1984).

● ANIMALE SĂLBATICE — PREJUDICII

Unitățile Asociației Generale a Vînătorilor și Pescarilor Sportivi răspund pentru prejudiciile aduse recoltelor unităților agricole de animalele sălbatice din fondurile de vînătoare primite în folosință. Obligațiile acestor unități sînt prevăzute de art. 8—11 din Legea nr. 26/1976 privind economia vînatului și vînătoarea în vederea asigurării unei bune gospodăriri a fondului de vînătoare încredințat. De aceea, unitatea județeană a A.G.V.P.S. nu poate fi exonerată de răspundere pentru prejudiciile avute de o întreprindere agricolă pe considerentul că în fișa fondului de vînătoare nu s-a evidențiat efectivul real al animalelor din fondul de vînătoare. Neîndeplinirea obligațiilor unităților A.G.V.P.S. prevăzute de lege atrage răspunderea directă a acestora în temeiul art. 998—999 din C. civ. În consecință, organele silvice nu mai răspund pentru prejudiciile produse de animalele sălbatice din fondurile de vînătoare date în folosință unităților A.G.V.P.S. (Decizia P.A.S. nr. 1640/1984).

Mihai PASCU

● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ● OFERTE ●

M.E.E.
TRUSTUL DE ANTREPRIZĂ GENERALĂ ENERGOCONSTRUCȚIA BUCUREȘTI
Calea Dorobanți 103—105 Sect. 1
Telefon 79.60.20/124

RULMENȚI

— 6003 buc. 14
— 6004—RS buc. 50
— 6005 buc. 30
— 6015 buc. 3
— 6016 buc. 3
— 6206 buc. 60
— 6216 buc. 1
— 6224 buc. 3
— 6313 buc. 10
— 6320 buc. 20
— 6403 buc. 2
— 6404 buc. 3
— 6406 buc. 1
— 6409 buc. 30
— 7403 buc. 2
— 7311 buc. 1
— 3212 buc. 24
— 3215 buc. 10
— 1216 buc. 30
— 1218 buc. 20
— NU—313 buc. 50
— RNU—211 E buc. 50
— RNU—214 E buc. 20
— NJ—205 E buc. 50
— NJ—211 E buc. 50
— NJ—306 EC 3 buc. 20
— NJ—308 buc. 19
— NJ—314 buc. 10
— NJ—316 buc. 11
— NJ—411 buc. 7
— NJ—418 buc. 1
— NUP—217 buc. 12
— NUP—216 E buc. 10
— NUP—220 buc. 11
— NUPJ—309 ENC3 buc. 15
— NUP—309 E buc. 30
— NUP—309 EN buc. 13
— NUP—311 buc. 5
— NUP—311 E buc. 5
— NUP—2207 buc.7
— NU—2212 buc. 5
— NU—2215 buc. 5
— NU—2305 buc. 20
— NU—2307 NA buc. 6
— NU—2312 buc. 2
— NA—4900 buc. 100
— NA—4901 buc. 20
— NA—4911 buc. 6
— NU—4920 buc. 60
— DNKS—50A import buc. 83
— 30205 buc. 20
— 30210 buc. 8
— 30.218 A buc. 20
— 30.224 buc. 12
— 32.017 buc. 60
— 32.022 buc. 10
— 32.211 A buc. 10
— 30.304 A buc. 4
— 30.306 buc. 10
— 30.309 buc. 10
— 31.308 buc. 20
— 31.311 buc. 5
— 32.304 buc. 14
— 32.305 buc. 30
— 32.306 buc. 10
— 32.307 buc. 10
— 22.217 buc. 10
— 22.216 buc. 15
— 22.220 K buc. 20
— 22.248 buc. 9
— 22.238 buc. 2
— 22.308 buc. 12
— 22.308 C buc. 16
— 22.310 C buc. 5
— 22.319 buc. 1
— 22.320 buc. 20
— 22.340 buc. 1
— 22.314 buc. 2
— 22.315 buc. 1
— 51.106 buc. 20
— 51.206 buc. 10
— 51.214 buc. 6
— 51.216 buc. 4
— 51.226 buc. 1
— 51.314 buc. 25
— 51.324 buc. 6
— 51.420 M buc. 10
— 52.214 buc. 8
— 42.620 buc. 1
— 64.805 buc. 50
— 109.906 buc. 30
— 202.620 buc. 40
— 330.078 buc. 2
— 390.509 buc. 25
— 390.609 buc. 8
— 530.206 buc. 19
— 977.909 buc. 149
— 998.911 buc. 2

PIESE SCHIMB AUTO DACIA 1300

— Garnituri capac distrib. buc. 23
— Set inele distrib. arbore cotit set 4
— Ghid supapă D. exit. 11,25 mm buc. 122
— Colector admisie evac. buc. 1

— Pinion distribuție arbore cotit buc. 33
— Arbore cu came buc. 3
— Supapă admisie buc. 2
— Calotă resort buc. 100
— Axul culbutorilor buc. 22
— Volant motor cu camă buc. 2
— Bielă motor buc. 1
— Șurub bielă buc. 20
— Capac pompă benzină buc. 4
— Arbore cdă pompă ulei buc. 7
— Pinion pompă ulei buc. 9
— Ventilator ans. buc. 3
— Bucșă centrare buc. 26
— Simering 17×28×7 buc. 9
— Arbore ambreiaj buc. 3
— Butuc și salador 1—2 ans. buc. 3
— Butuc sincron vit. 3—4 buc. 11
— Pinion viteza IV buc. 1
— Rondele sprijin 3,5—4,05 buc. 58
— Ax mers înapoi buc. 4
— Rondele de reglaj 0,5—3,5 mm buc. 68
— Furcă viteza 1—2 buc. 2
— Selector mers înapoi buc. 4
— Ax cdă mers înapoi buc. 2
— Furcă viteză 3—4 buc. 3
— Cutia diferențialului buc. 9
— Ornament roată buc. 2
— Butuc cu tambur buc. 22
— Platou frînă spate stg. buc. 2
— idem dr. buc. 7
— Ax cardan volan dir. buc. 6
— Bară antiruliu față buc. 20
— idem spate buc. 20
— Flexibloc 10×52×32×28 buc. 18
— Amortizor spate buc. 35
— Longeron sup. dr. buc. 1
— idem față dr. buc. 1
— idem dreaptă față buc. 1
— Cap traversă buc. 1
— Longeron inf. dr. față buc. 1
— idem stg. simplu buc. 1
— Tablă închidere buc. 3
— Traversă direcție buc. 1
— Longeron spate stg. buc. 1
— Pavilion ans. buc. 1
— Ștergător parbriz buc. 3
— Rotor bobinat buc. 2
— Stator bobinat buc. 1
— Tablou bord buc. 1
— Panou ușă sp. stg. buc. 1
— idem dr. buc. 1
— Ornament sup. mască buc. 5

PIESE SCHIMB AUTO ROMAN DIESEL

— Bloc cil. motor SAV. buc. 1
— Capac palier RABA buc. 5
— idem buc. 13
— Capac spre volant SAV. buc. 22
— Ax pinion intermed. buc. 21
— Garnitură capac buc. 173
— Scaun supapă evac. SAV. buc. 119
— idem RABA buc. 53
— idem admis RABA buc. 66
— Baie ulei SAV. buc. 2
— Pinion distribuție ax came buc. 42
— Tije împingător culb. SAV. buc. 50
— Culbutor motor buc. 40
— Ax culbutori buc. 38
— idem RABA buc. 52
— Șurub reglaj culbutor SAV. buc. 52
— idem RABA buc. 55
— Supapă evacuare SAV. buc. 25
— Farfuria sup. a arcului SAV. buc. 40
— Arcul interior al sup. SAV. buc. 270
— idem exterior al sup. SAV buc. 270
— Bucșa pinionului intermed. buc. 32
— Pinion arbore cotit buc. 10
— Amortizor vibrații SAV buc. 4
— idem RABA buc. 6
— Bucșă bielă motor SAV. buc. 160
— Pîrghie cdă. ppă. alim. SAV. buc. 229
— Garnituri pompă alim. buc. 103
— Element filtru aer metal SAV. buc. 243
— Carcasă supapă pompă inj. buc. 73
— Racord refulare buc. 98
— Ax ans. cu contragreutăți buc. 56
— Manșon regulator buc. 99
— Pinion pompă inj. buc. 20
— Capac regulator buc. 26
— Pompă inj. SAV. în linie buc. 30
— Variator automat avans SAV. buc. 40
— Racord variator combustibil buc. 58
— Pinion cdă. pompă ulei buc. 45
— Arc pîrghie debraiere buc. 120
— Pîrghie debraiere SAV. buc. 90
— idem RABA buc. 125
— Furcă debraiere SAV. buc. 58
— Pinion cil. Z = 13 buc. 30
— idem Z = 11 pt. I = 7 ; 12 buc. 50
— idem Z = 11 pt. I = 8 ; 11 buc. 20
— Bucșe pivoți SAV. sup. buc. 300
— idem inf. buc. 300
— idem RABA sup. buc. 300
— idem inf. buc. 300
— Levier direcție RABA + SAV. buc. 46
— Bucșă saboți SAV. buc. 340
— idem RABA buc. 150
— Bolț saboți buc. 181
— Burduf protecție buc. 155
— Electromotor ștergător parbriz buc. 100
— Lagăr șterg. parbriz buc. 100

PIESE SCHIMB AUTO SR 113

— Garnituri galerie ad.-evac. buc. 1060
— Arc supapă motor buc. 60
— Semicon supapă buc. 120
— Bucșă arbore came R 1 set. 220
— idem R 2 set. 75
— Bucșe tachet motor buc. 360
— Segmenți piston motor R 1 set. 40
— idem R 2 set. 20
— idem R 2 set. 40
— Fulie arbore cotit buc. 22
— Volant motor cu camă buc. 6
— Element filtru benzină buc. 440
— Corp pompă benzină buc. 35
— Diafragmă pompă benzină buc. 825
— Supapă pompă benzină buc. 490
— Tub flexibil pompă benz. buc. 200
— Jiclor ralenti buc. 60
— Jiclor principal buc. 1000
— Duze aer carb. buc. 110
— Obturator ans. buc. 90
— Cot radiator buc. 289
— Ventilator buc. 59
— Pîrghie debraier buc. 39
— Bulon cercel arc față buc. 300
— Bucșă arc suspensie buc. 120
— Bulon arc suspensie spate buc. 200
— Geam parbriz buc. 23
— idem spate buc. 23
— Distribuitor ulei 4 căi buc. 64
— Electromotor EP 1 buc. 125
— Bobină inducție cu rezistență buc. 120
— Rotor distribuitor buc. 270
— Capac delcou buc. 831
— Perii electromotor buc. 778
— idem alternator buc. 2950
— Becuri 12×40×45 buc. 1500
— Releu pornire electromotor buc. 152

PIESE SCHIMB AUTO TV 12 — ARO

— Pinion viteza I — condus. buc. 10
— Arbore intermediar buc. 10
— Șaibe pinion planetar buc. 130
— Inel dublu ∅ 32 mm buc. 120
— Tampon elastic motor față buc. 60
— Inel pompă centr. frînă buc. 1100
— Garnituri cilindru frînă buc. 700
— Ștergător parbriz ans. buc. 13

PIESE SCHIMB PTR. VERINE HIDRAULICE 3 t

— Arc conic buc. 135
— Casetă superioară buc. 684
— Capac verină 0215 buc. 37
— Capac casetă 0207 buc. 114
— Casetă superioară 0203 buc. 21
— Capac protecție verine buc. 34
— Arc verine 02—09 buc. 40
— Indicator 0222 buc. 10
— Niplu legătură buc. 16
— Niplu furtun buc. 112
— Piulițe reglaj buc. 124
— Piston 01.04 — pitică buc. 231
— Tije robinet buc. 181
— Tije piston buc. 85
— Garnituri verine C. 211 buc. 950
— idem C. 231 buc. 493
— idem set 240

PIESE SCHIMB VIBRATOR P.V. 500

— Butelii vibrator ∅ 63 mm buc. 95
— idem ∅ 42 buc. 288
— idem ∅ 38 buc. 279
— Pinion antrenore buc. 27
— Capac carcasă el. motor buc. 69
— Arbore antrenare 5012 buc. 46
— Pinion textolit PV 500 buc. 1377
— Piese angrenare buc. 14
— Cablu flexibil 251901 buc. 69
— Suport fixare motor buc. 4
— Rotor 6304 buc. 9
— Manșon cuplare 6309 buc. 5
— Casetă 140020117 buc. 2
— Rac motor 1400202 buc. 46
— Rac ax 1400203 buc. 19
— Cap resort 1400206 buc. 40
— Cap rulant 1400257 buc. 21
— Manșon ax flexibil buc. 27

PIESE SCHIMB COMPRESOR TIMPURI NOI — C. 300

— Arbore cotit C 300 2.1 buc. 5
— Bielă ans. C.300.02.02 buc. 6
— Bucși bielă C.300.02.02.2 buc. 26
— Carter C.300.01.00 buc. 4
— Supapă aspirație C 300.13.40 buc. 2
— Bolț piston 114.50.01 buc. 18
— Piston R 1 629.25.53 A buc. 26
— idem R 2 629.25.53 A buc. 16

— Segmenți C.706.02 buc. 97
— Segmenți U.706.03 buc. 69
— Inel siguranță V.5.36.417 buc. 19
— Carter ambreiaj MC5.06.04 buc. 4
— Indicator nivel D 303.21.4 buc. 4
— Cilindru presiune MC5.06.06 buc. 6
— Carcasă MC 5.06.33.1 A buc. 2
— Carter C. 10.01.01 A buc. 2
— Chiulasă față j. pres. C 10.29.01 A buc. 16

PIESE SCHIMB PTR. TRUSE SUDURĂ

— Arzător sudură nr. 1 buc. 121
— idem nr. 6 buc. 13
— idem nr. 7 buc. 81
— Bec sudură nr. 1 buc. 47
— idem nr. 6 buc. 253
— idem nr. 7 buc. 184
— Injector sudură nr. 0 buc. 272
— idem nr. 1 buc. 199
— idem nr. 2 buc. 70
— idem nr. 5 buc. 70
— Mușțiuc nr. 0 buc. 111
— idem nr. 1 buc. 75
— idem nr. 2 buc. 559
— idem nr. 3 buc. 104
— idem nr. 4 buc. 175
— idem nr. 5 buc. 184
— idem nr. 6 buc. 41
— Trusă ptr. desfundat buc. 67
— Chei ptr. asamblat buc. 78
— Ansamblu mîner 1—4 buc. 21
— idem arzător 5—7 buc. 138
— Bec tăiere exterior buc. 15

PIESE SCHIMB PTR. BETONIERĂ 250 l. AF

— Ax filetat buc. 47
— Braț paletă raz. buc. 7
— Blindaj fund. dreapta buc. 2
— Roată lanț buc. 35
— Roată dințată cu butuc buc. 5
— Roată cablu buc. 17
— Lagăr buc. 29
— Ax translație buc. 1
— Paletă răzuitor extern buc. 42
— Reductor MRS 3KW buc. 8

PIESE SCHIMB PTR. MACARA ZB 45

— Ax roți rulare buc. 2
— Ax ∅ 120 mm buc. 6
— Arbore tubular buc. 5
— Limitator sarcină 1,6 to buc. 6
— Bobină stator 380 V buc. 3
— Bucșă roată cu pinion buc. 6
— Butuc dințat buc. 2

— Bobină 380 V buc. 6
— Coroană dințată buc. 13
— Capac lagăr buc. 4
— Coroană dințată D.510 buc. 4
— Electromotor buc. 4
— Frînă buc. 4
— Intrerupător sarcină KCZ buc. 7
— idem ST. 3380 buc. 1
— Limitator sarcină buc. 3
— Lagăr macara D 90 buc. 3
— Pinion macara buc. 1
— Reductor cărucior frînă buc. 1
— Roată dințată 16/16 buc. 2
— idem buc. 2
— idem buc. 1
— idem liberă 07/01 buc. 2
— idem melcată rotire 16/14 buc. 1
— idem dințată T.747 buc. 2

PIESE SCHIMB PTR. MACARA ZB 80

— Ax pinion reductor sarcină buc. 1
— Bucșă cu guler buc. 2
— Inel cuplare buc. 2
— Coroană dințată reductor sarcină buc. 2
— Coroană T 129.10.136 buc. 3
— Dispozitiv frînă TSS buc. 2
— Element capete cuplaj buc. 6
— Frînă cu saboți articulați buc. 1
— Limitator cursă disp. hidr. buc. 1
— Pupitru cdă. dr. buc. 2
— Pinion limitator fine cursă buc. 3
— Pinion electromotor buc. 4
— Roată dințată buc. 2
— idem buc. 1
— Releu termic PT.S40 buc. 3
— Reductor translație buc. 1
— idem mecanic cărucios buc. 1
— Rolă cablu buc. 31
— Rolă cablu buc. 1

PIESE SCHIMB PTR. MACARA BOCȘA

— Tambur pentru cablu buc. 4
— Transportor buc. 1
— Ax principal buc. 8
— Coroană dințată buc. 6
— Butuc dințat 13—03 buc. 4
— Panou electric buc. 2
— Arbore N.23—13—01/2 buc. 4
— Role cablu buc. 5

PIESE SCHIMB COMPRESOR TIMPURI NOI C.5.

— Arc supapă C9.11.03 buc. 30
— Disc etanșare C9 11 06 buc. 50
— Scaun supapă C9.12.01 buc. 50
— Ax manșon EC.5.08.02 buc. 105
— Conductă refulare EC5.13.00 buc. 22
— Carter ans. cu baie C5.01.01 buc. 3
— Arc aspirație C5.30.03 buc. 300
— Arc refulare C5.30.05 buc. 200
— Arc refulare C5.29.07 buc. 300
— Chiulasă j. pres. C5.27.01 buc. 10
— Arc aspirație C5.29.03 buc. 120
— Inel etanșare asp. C5.30.04 buc. 50
— Scaun supapă C5.30.01 buc. 10
— Amortizor C5.30.02 buc. 60
— idem C5.29.02 buc. 80
— Pinion conductor pompă ulei C5.03.95 buc. 5
— Rotor C5.10.10 A buc. 17
— Stator cu carcasă C5.01.01 A buc. 15
— Șaibă distanță C5.10.09.A buc. 9
— Suport carcasă suflantă C5.10.26 buc. 4
— Supapă C5.14.04. A buc. 40
— Scaun sup. intr. C5.14.02 A buc. 20
— idem ieșire C5 14.05 A buc. 26
— Ax manșon MC 5.06.28. C buc. 20
— Carter ambreiaj MC5.06.04 buc. 4
— Indicator nivel D 303.21.4 buc. 4
— Cilindru presiune MC5.06.06 buc. 6
— Carcasă MC5.06.33 1A buc. 2
— Carter C10.01.01 A buc. 2
— Chiulasă față j. pres. C102901A buc. 16

Întrebări și răspunsuri

● **T. CONSTANTIN, București** — întreabă dacă persoanele care au beneficiat de amnistie sau au fost reabilitate pot ocupa funcții gestionare în comerț. Răspunsul este dat prin Ordinul M.C.I. nr. 12, din 1 martie 1984, prin care s-au instituit „măsuri pentru prevenirea și îmbunătățirea activității de apărare a avutului obștesc în comerț, precum și pentru întărirea ordinii și disciplinei în muncă". La Cap. I, pct. 8, lit. c se prevede că „cei care au fost condamnați pentru infracțiunile prevăzute la litera b de mai sus, dar au fost reabilitați, nu vor mai putea fi încadrați sau promovați în nici o funcție gestionară sau de control. Același regim se va aplica și persoanelor care au beneficiat de amnistie pentru infracțiunile prevăzute la litera b". În continuare, la lit. d se face precizarea următoare: „Persoanele care au suferit condamnări sau față de care potrivit Legii nr. 18/1968 s-a pronunțat o hotărîre judecătorească definitivă de trecere în proprietatea statului a unor bunuri, ori de obligare la plata valorii lor, nu vor putea fi încadrate, promovate sau menținute în funcții gestionare".

● **I. IONESCU, București** — întreabă dacă un absolvent de liceu poate ocupa funcția de casier în comerț. Ordinul M.C.I. nr. 40/1975, la art. 1, prevede următoarele: „Funcția de casier în unitățile operative poate fi îndeplinită de angajații care au împlinit vîrsta de 18 ani, au absolvit liceul de cultură generală, economic sau de altă specialitate, au lucrat în comerț cel puțin 2 luni și au cunoștințele necesare pentru a îndeplini această funcție. Pentru absolvenții de școală generală, încadrarea pe funcția de casier se face cu condiția absolvirii cursurilor de calificare de gradul I". În continuare, la art. 3 se prevede că „pentru casierii centrali și principali din cadrul personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ, precum și pentru casierii colectori-plătitori, condiția de vîrstă rămîne 21 ani". Casierii, potrivit Regulamentului operațiilor de casă, aprobat

prin Decretul nr. 209/1976, art. 3, avînd calitatea de gestionari sînt obligați să constituie garanții gestionare în numerar și să îndeplinească celelalte condiții prevăzute de Legea nr. 22/1969.

● **C. TUDOR, Brașov** — întreabă care este durata de executare a contractelor economice. De principiu, durata de executare a contractelor economice și, în special, a celor de livrare este identică cu durata sarcinii de plan, fie că este exprimată printr-un act de repartizare, fie prin normative de plan. Prin durată a sarcinii de plan se înțelege perioada în care această sarcină poate și trebuie să fie executată. De regulă, sarcina de plan este anuală. (Dec. P.A.S. nr. 2498/1982). Ea este inferioară unui an de plan dacă prestația, prin natura sa, nu poate fi executată decît într-o perioadă mai redusă. Este cazul produselor sezoniere. Potrivit practicii arbitrale sînt considerate produse sezoniere cele a căror realizare este în strînsă dependență de condițiile naturale, de factori pedoclimatici, producerea lor după sfîrșitul sezonului nefiind posibilă în condiții naturale. De asemenea, practica arbitrală consideră sezoniere și produsele a căror desfacere pe rețeaua comercială poate fi realizată numai într-o perioadă limitată, mai mică de un an, de pildă, articolele de modă. Potrivit D. nr. 93/1979, livrarea produselor sezoniere și de modă la fondul pieței trebuie efectuată în proporție de 70—85% pînă la începutul sezonului, iar termenul final de livrare este cel mai tîrziu cu două luni înainte de închiderea sezonului. Livrarea lor peste aceste termene nu exonerează de răspundere pe furnizor, contractul fiind considerat neexecutat (Dec. P.A.S. nr. 1138/1982). Durata sarcinii de plan depășește un an cînd produsele au un ciclu lung de fabricație sau realizarea livrărilor necesită, prin natura lor, o perioadă ce depășește un an de plan. Potrivit art. 23 din L. nr. 12/1980, durata contractelor economice se corelează cu termenele prevăzute în contractele de export, iar ca urmare la aceste contracte nu se aplică regula anualității lor.

● **P. ZISU, București** — întreabă dacă la trecerea unui raion comercial din subordinea unei unități comerciale, într-o altă unitate din cadrul aceleiași întreprinderi, fără schimbarea gestionarului, se face inventariere? Răspunsul este dat de Ordinul M.C.I. nr. 12/1984, care la cap. VIII, pct. 2 prevede următoarele: „Se va efectua obligatoriu controlul prin inventariere a bunurilor din gestiunile ce se preiau de către unitățile comerciale ca urmare a unor măsuri organizatorice, indiferent dacă unitățile respective rămîn în continuare la același lucrător gestionar".

● **MAI MULȚI CITITORI** — ne întreabă dacă va fi reeditată lucrarea „Legislația întreprinderii de la A la Z". Redacția face precizarea că lucrarea menționată nu figurează în planul pe 1985. În schimb, aspectele gestionare, de control, titluri executorii etc. vor fi tratate pe larg și cu legislația la zi, în lucrarea „Apărarea avutului obștesc". Problemele de personal vor fi tratate în lucrarea „Drepturile și obligațiile personalului". Ambele lucrări vor fi difuzate în primele luni ale anului 1985, în condițiile prevăzute mai jos.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

În atenția cititorilor!

Pentru a veni în sprijinul lucrătorilor din unitățile economice de stat și cooperatiste, consiliilor populare și tuturor celorlalte instituții bugetare, în anul 1985 vom edita următoarele lucrări:

● „Apărarea avutului obștesc" din administrarea unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică privind: patrimoniul, gestiuni — gestionari, controlul preventiv financiar și gestionar, răspunderea materială, civilă și penală, expertiza contabilă, constituirea titlurilor executorii și realizarea lor.

● „Drepturile și obligațiile personalului" din unitățile economice de stat și cooperatiste, precum și cele bugetare.

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate a revistei, a suplimentului săptămînal, și a lucrărilor menționate, vă invităm să emiteți comanda dv., potrivit modelului de formular de mai jos.

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . (mandatul poștal din ziua de . . . .)* v-am expediat suma de . . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd ... abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim cîte un exemplar din lucrările pe care le veți edita în anul 1985.

Cu stimă,
(Semnătura abonatului)

* Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică" — 1985

Tiparul I. P. „Informația" 26 octombrie 1984. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

PCR
CONGRESUL al XIII-lea

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

SPORIREA PRODUCȚIEI DE ȚIȚEI PRIN CREȘTEREA FACTORULUI FINAL DE RECUPERARE DIN ZĂCĂMÎNT

ÎN ACESTE ZILE premergătoare Congresului al XIII-lea al P.C.R., eveniment de o excepțională însemnătate în viața partidului, a întregului nostru popor, în întreprinderile industriale, de construcții, transporturi și telecomunicații, în institutele de cercetare științifică, proiectare și inginerie tehnologică, precum și în unitățile din alte sectoare ale economiei naționale se desfășoară ample acțiuni pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan pe acest an și pregătirea temeinică a producției anului 1985.

Creșterea nivelului tehnic și calitativ al producției, reducerea consumurilor energetice și de materii prime, utilizarea la întreaga capacitate a fondurilor fixe, promovarea tehnologiilor avansate și asimilarea de noi produse, sporirea rodniciei muncii și eficienței economice în general — sînt doar cîteva din prioritățile actualei etape. În ansamblul acestor preocupări, răspunderi deosebite revin unităților din industria extractivă și energetică pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare recuperării — acolo unde este cazul — a restanțelor și îndeplinirii integrale a planului la producția de țiței, cărbune, gaze naturale, minereuri și alte materii prime absolut necesare economiei naționale.

UNA DIN MARILE REZERVE de sporire a producției de țiței, alături de mărirea numărului de sonde cu producții ridicate, o constituie creșterea factorului final de recuperare din zăcămînt. Prin utilizarea unei game variate de metode, în exploatările petrolifere s-a reușit ca, an de an, procentul de recuperare finală a țițeiului din zăcămînt să crească continuu, situînd România, din acest punct de vedere, în rîndul statelor cu cele mai bune rezultate.

Acționînd pe baza amplului program elaborat la indicația conducerii superioare de partid, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind creșterea factorului final de recuperare la zăcămintele de țiței, program eșalonat pînă în 1990, trusturile și schelele petroliere execută mari lucrări de foraj și de construcții-montaj care să permită injectarea de fluide în zăcămînt și, prin aceasta, să stimuleze cît mai mult producția la fiecare sondă. Asemenea lucrări s-au efectuat, începînd cu acest cincinal, și în cadrul **Trustului de foraj-extracție Bolintin**, urmărindu-se implementarea unor tehnologii specifice care să permită creșterea factorului final de la 12% la unele sonde, la 40% pe ansamblul tuturor schelelor.

■

PENTRU TRUSTUL NOSTRU, caracteristica specială a exploatării o reprezintă existența unui zăcămînt mare de țiței vîscos. Pentru a valorifica cît mai mult țiței din acest zăcămînt, au fost întreprinse studii, împreună cu specialiștii de la Institutul de cercetări din Cîmpina, s-au întocmit programe speciale pentru fiecare schelă, s-au făcut diferite experimente. În prezent, ca urmare a măsurilor luate, se acționează pe scară industrială la **aplicarea metodei de combustie subterană** pe unul din cele mai mari zăcăminte din țară, Bălăria-Videle-Vadul Lat. Pregătirea exploatării în condițiile combustiei subterane a impus măsuri speciale între care executarea de săpături la peste 3 500 sonde, construirea de parcuri de colectare, depozite de țiței, stații de compresoare, colectoare de apă și aer etc. Anual, pentru asemenea activități trustul cheltuiește peste 1,5 mrd. lei.

Prin inițierea unor noi experimente, procese de combustie subterană și injecție cu soluții de polimeri la schelele Videle, Clejan și Brăila s-a obținut o producție suplimentară, pe baza creșterii factorului final de recuperare la zăcămintele exploatate, de 940 000 tone. Prin aceasta ponderea producției realizată la nivelul trustului pe seama proceselor de recuperare a ajuns la 48%. În acest an, au fost forate în plus față de aceeași perioadă din 1983 peste 120 sonde de injecție, reacție și îndesire de gabarit. S-a extins, de asemenea, procesul de combustie subterană și pe zăcămîntul sarmațian Bălăria, ca urmare a punerii în funcțiune a stației de compresoare aer, care asigură debitele necesare pentru exploatarea întregului zăcămînt, aducînd un aport de producție de 374 000 tone țiței.

■

MĂSURILE ȘI ACȚIUNILE întreprinse pînă în prezent s-au concretizat numai parțial în efectele economice preconizate inițial, datorită faptului că, pe parcursul anului, am întîmpinat unele greutăți atît în activitatea proprie cît și din partea unor furnizori. Locurile înguste au apărut ca urmare fie a nerealizării la termen a tuturor lucrărilor de investiții planificate și întîrzierii experimentării unor metode tehnologice noi, fie a nevalorificării integrale a rezervelor de țiței tehnologic exploatabile, datorită faptului că procesele de injecție apă și combustie subterană nu au fost generalizate la toate obiectivele prevăzute.

Analizele periodice întreprinse atît la nivelul trustului cît și al schelelor de foraj-extracție au făcut posibilă identificarea unor rezerve însemnate pe linia creșterii, în continuare, a factorului final de recuperare. De altfel, complexitatea procesului de combustie subterană, unic în țară și în lume și, în final, necesitatea creșterii producției de țiței prin atingerea unui factor final de 35% la sfîrșitul cincinalului și de 40% în 1990 reclamă atît acțiuni de scurtă durată, cu efecte economice certe, cît și măsuri tehnico-organizatorice de perspectivă. Pentru perioada imediat următoare atenția specialiștilor trustului este îndreptată, cu prioritate, spre următoarele direcții principale :

- intensificarea aplicării și extinderii proceselor de injecție apă pe toate zăcămintele, în special pe cele cu factor actual de extracție mic ;
- extinderea metodelor termice de recuperare prin combustie subterană pe zăcămintele Bălăria, Videle și Independența și creșterea eficienței de recuperare a acestora prin perfecționarea operațiilor de aprindere și reducerea pierderilor de căldură ;
- săparea, echiparea și punerea în funcțiune a unui număr de circa 250 sonde, din care 30 sonde de injecție și recondiționarea și trecerea în injecție a altora 20 etc.

Ca rezultat al realizării integrale a măsurilor preconizate, se estimează că producția de țiței ce se va obține la finele acestui an va atinge 600 000 tone, cu un plus de 270 000 tone față de plan.

În același timp, planul de promovare în anii care urmează a lucrărilor privind factorul final de recuperare implică executarea unor lucrări deosebit de complexe. Astfel, încă din acest an s-a trecut la construirea celei de a doua stații de compresoare Videle Est cu o capacitate de 22 compresoare, urmînd ca în 1985 să demarăm lucrările pentru a 3-a stație Videle Vest. Totodată, la fiecare zăcămînt s-a întocmit, pentru 1985, un program de îmbunătățire a metodelor cunoscute, în vederea creșterii aportului la producție a resurselor recuperabile și tehnologiilor existente.

Programul de creștere a factorului final de recuperare presupune un volum mare de lucrări și o tehnicitate foarte ridicată. De aici apare necesitatea imperioasă pentru industria noastră metalurgică, constructoare de mașini și chimică de a asigura cantitățile de utilaje, echipamentele, materialele, fără de care realizarea programului nu este posibilă. În acest sens, de un real sprijin s-ar dovedi creșterea operativității în onorarea unor contracte privind oțelurile speciale și țeava pentru burlane și conducte, produșii chimici necesari preparării soluțiilor micelare și polimerilor, aparatura pentru investigări geofizice a gurii de sondă și pentru măsurarea cantităților de fluide injectate în strat.

St. COSTEA
directorul Trustului de foraj-extracție Bolintin

Funcționarea cu eficiență sporită a mecanismului de comerț exterior

CONTINUĂM seria de articole privind „Creșterea funcționalității mecanismului de comerț exterior" — *din care s-a publicat pînă în prezent o sinteză a principalelor propuneri susținute de revista noastră în ultimii ani (Revista economică nr. 38, 39/1984) — cu o cercetare pe bază de chestionar în rîndurile specialiștilor din întreprinderi cu sarcini de export și specializate de comerț exterior în domeniul mașinilor-unelte.*

Ancheta continuă tematic studiile de sinteză din numerele menționate, analizînd concret modul de desfășurare a funcției comerciale în unitățile exportatoare pe coordonatele : planificare, dezvoltare, rezultate economico-financiare și concomitent principalele obiective strategice de marketing.

ÎNTR-O primă etapă ancheta a abordat activitățile precontractuale, de pregătire a îndeplinirii planului de export, activități ce se dovedesc a fi complet diferite — ca specific al muncii, calificare cerută cadrelor, mijloace de desfășurare — de activitățile de aprovizionare tehnico-materială sau livrare la fondul pieței. Cum sînt pregătiți exportatorii să preia aceste sarcini ?

O primă întrebare se referă la modul de funcționare a sistemului informațional de marketing. Este știut că unul din principiile de bază ale noului mecanism economico-financiar este orientarea producției, inclusiv a producției de export către cerințele reale ale pieței, studiate sistematic și profund, pe produse, zone și țări. În acest fel funcția de cercetare a pieței o precede și condiționează calitativ pe cea de planificare. Pentru a identifica modul în care această cerință a fost transpusă în practică am formulat următoarea întrebare : „Care sînt elementele pe care se fundamentează oferta de export a producătorului ?"

Prelucrarea datelor anchetei a permis constituirea următoarei scări de ierarhizare a surselor utilizate în prezent :

I. Cifrele de plan primite de la centrală sau ministerul economic
II. Informații obținute prin cercetarea de marketing de birou de către producător
III. Informații obținute prin prospectarea directă (cercetare de teren) a pieței externe de către producător
IV. Programe de marketing elaborate de întreprinderea de comerț exterior
V. Programe de marketing elaborate la nivelul centralei industriale

Privind aceste rezultate ale anchetei prin prisma sarcinilor specifice care revin în sistemul nostru de organizare industrială diferitelor verigi ierarhice apare evidentă contradicția dintre funcția cu preponderență strategică pe care trebuie s-o îndeplinească, spre exemplu, centrala industrială — orientarea după criterii reale, verificate multilateral, a producției în unitățile subordonate — și funcția de dispecer între minister și întreprindere. În același timp sînt întreprinderi de mașini-unelte, ca cea din Bacău, care, preluînd cu multă responsabilitate și energie sarcinile de cercetare a pieței externe au reușit să-și formuleze o strategie de export competitivă, care a găsit receptivitate la centrală și întreprinderea de comerț exterior (I.C.E.).

Căi de creștere intensivă a exporturilor

O altă prevedere a noului mecanism de comerț exterior, stipulată și în Legea contractelor economice, este ca planificarea anuală a exportului să se facă pe baza portofoliului de contracte încheiate, în special la produse complexe, cum sînt mașinile și utilajele care ridică probleme deosebite de aprovizionare tehnico-materială, proiectare, tehnologii. La întrebarea : „Care sînt elementele pe care se fundamentează sarcina de plan de export ?" răspunsurile se ierarhizează astfel :

I. Programele de prospectare-contractare ale I.C.E.
II. Contractele externe existente pe anul respectiv
III. Programele de perspectivă de dezvoltare a ramurilor
IV. Prin defalcarea volumului valoric al planului la nivel ierarhic superior
V. Debușee identificate de producător

Actuala conjunctură economică internațională face ca nu întotdeauna partenerii comerciali să se poată angaja pe cîțiva ani înainte, astfel încît să se poată efectua o plănificare înaintea începerii anului de plan bazată pe contracte încheiate. Din această cauză sarcina de plan intră adeseori în domeniul incert al programelor de prospectare-contractare, care se desfășoară, de regulă, după adoptarea planului de export. De aici neconcordanțe între structura producției planificate și contractarea efectivă. Discrepanța crește în cazul în care planificarea are la bază prognoza tehnologică pe termen lung — programele de ramură de dezvoltare în perspectivă — neajustate pe baza noilor tehnologii (neevaluînd ciclul de viață al produselor și tehnologiilor) și a cercetării de marketing curente, sistematice.

Faptul că uneori sarcina de plan de export este rezultatul defalcării sarcinii de plan la nivel ierarhic superior, fără a avea o riguroasă justificare în structura sa pe produse și relații, a fost confirmat și de o altă cercetare efectuată de Institutul de economie a industriei. Reținem, ca o cale interesantă, de perspectivă în perfecționarea programelor de export, intensificarea activității producătorilor pe linia depistării unor debușee de export, în conlucrare strînsă cu centrala industrială și I.C.E.

O încercare de diagnoză asupra punctelor forte și slabe ale strategiei de marketing internațional desfășurată de exportatori evidențiază atenția prioritară ce trebuie acordată strategiei de produs, urmată de strategia de promovare, apoi cea de distribuție și în final cea de preț.

ROMÂNIA — O ECONOMIE DINAMICĂ, ÎN PLIN PROGRES

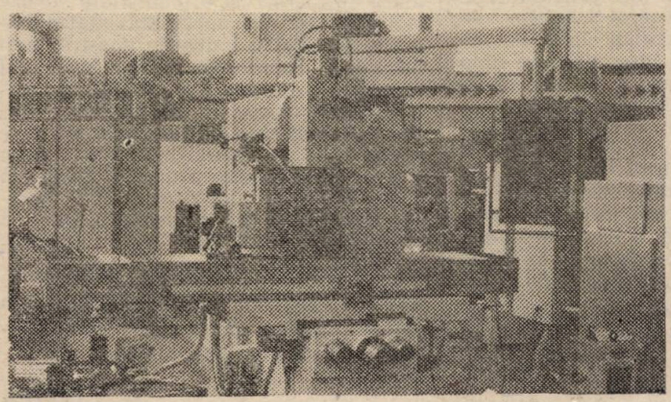

Noi produse ale uneia din cele mai vechi întreprinderi de mașini-unelte — I.M. Cugir

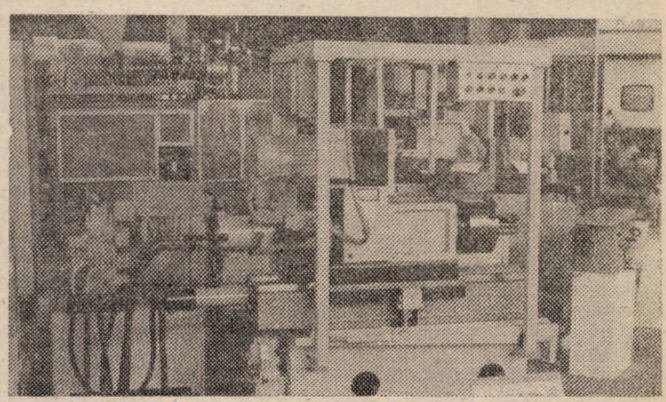

Unitate de lucru pentru strunjire plană

De remarcat că o exigență mai mare față de nivelul tehnic al nomenclatorului de export manifestă tocmai întreprinderile producătoare care efectuează pe cont propriu cercetări de marketing și întreprinderile de comerț exterior. Se confirmă astfel o dată mai mult necesitatea îndeplinirii neabătute, cu toate forțele de cercetare și creație tehnică, a obiectivelor programului național de ridicare a nivelului tehnic-calitativ al produselor.

Ancheta a relevat în cazul mașinilor-unelte următoarea ordine de priorități în politica de dezvoltare a produselor :

I. Specializarea exportului și concentrarea forței de creație tehnico-științifică
II. Creșterea fiabilității, preciziei și a gamei de operații executate (număr de accesorii livrate)
III. Creșterea manevrabilității prin cibernetizarea comenzilor și controlului operațiilor
IV. Îmbunătățirea continuă a raportului putere/greutate
V. Dezvoltarea rețelei de service (dispecerate regionale, ateliere și depozite de piese de schimb)
VI. Sporirea atenției acordate designului de produs, calității și graficii ambalajelor
VII. Intensificarea transferului de tehnologii pe calea cooperării economice internaționale
VIII. Promovarea unei concepții raționale de proiectare, utilizînd pe larg analiza valorii

Asemenea preocupări în planul strategiei de produs atrag după sine efecte pozitive și în creșterea competitivității de preț prin : creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor materiale, creșterea gradului de valorificare a tonei de metal, creșterea aportului valutar al exportului.

În cea de a doua etapă a anchetei, am investigat factorii care stimulează și respectiv frînează activitatea de contractare externă.

Și pentru a rămîne la problematica prețurilor, menționăm că printre factorii ce influențează negativ promptitudinea în contractare se numără în primul rînd modul de formare a prețului intern, diferit de modul de formare a prețului pe piața mondială, cu efecte directe asupra competitivității ofertei. Interese mărunte ale unor întreprinderi sau departamente subfurnizoare la export au efecte dintre cele mai serioase asupra competitivității unor exporturi complexe (cu mulți subfurnizori) generînd birocrație, tergiversări și uneori pierderea contractelor. În contractare inițiativa și promptitudinea sînt elemente fundamentale pentru a avea succes în competiția comercială internațională. La rîndul său gradul de angajare și inițiativă constituie efectul unei susținute și laborioase munci de diminuare a riscului comercial. Între factorii de diminuare au prioritate :

I. Concordanța ofertei producătorului cu cererea externă (scade probabilitatea de neindeplinire a clauzelor contractuale)
II. Utilizarea de instrumente financiare de garantare a contractului
III. Verificarea bonității clientului extern
IV. Semnalarea în timp util — prin sistemul informațional de comerț exterior — a apariției elementelor de risc, eventual prognozarea lor
V. Asigurarea creditelor de export
VI. Calificarea și experiența lucrătorilor din comerțul exterior

Perfecționarea comercializării presupune adaptarea rețelei de distribuție — mai mult sau mai puțin tipizată structural — în primul rînd la specificul comercializării de mașini-unelte și în al doilea rînd la specificul actualei conjuncturi economice internaționale. Astfel, caracteristică desfacerii de mașini-unelte este existența pe piața externă de birouri tehnico-comerciale de reprezentare care să poată livra prompt, din depozit, o serie de produse, care să aibă în subordine formațiuni de service și stocuri de piese de schimb. De asemenea, caracteristică comercializării mașinilor-unelte este fondarea de societăți mixte comerciale pe piețele de export.

Complexitatea actuală a mașinilor-unelte face absolut necesară prezența la negocieri, alături de reprezentanții I.C.E., a specialiștilor producătorilor, care cunosc cît mai exact limitele de angajare în contractele externe, modul în care pot valorifica optim oportunitățile de care dispun în întreprindere, lucru stipulat de legislația în vigoare.

Sînt unele piețe, cum ar fi de exemplu America Latină, unde perfectarea contractelor nu se poate face decît printr-o firmă înregistrată local (reprezentant). Aceasta evidențiază faptul că fără informații complete de marketing privind practica distribuției, impulsionarea exporturilor nu poate înregistra progrese. În această ordine de idei se poate spune că gradul de libertate al producătorului de a acționa cît mai direct pe piață este dependent de gradul de cunoaștere a pieței.

Susținerea strategiei de produs, preț, distribuție printr-o activitate adecvată de promovare poate adeseori să condiționeze succesul unei operațiuni comerciale în ansamblul său. Între formele de promovare a exportului cu eficacitate pentru grupa mașini-unelte s-au indicat :

I. Tratative comerciale directe pe piața locală
II. Existența unei reprezentări corespunzătoare (prin birouri tehnice, societăți mixte, reprezentanți) pentru a putea realiza operativ punctul I
III. Participarea la tîrgurile de profil pe piețele de export sau potențiale
IV. Includerea în acordurile comerciale a grupei de produse
V. Acțiuni de relații publice
VI. Publicitatea prin poștă

Ca o concluzie generală ce se desprinde din întreaga anchetă este dorința întreprinderilor industriale specializate pentru producția de export de a participa cît mai direct la toate fazele de desfășurare a operațiunilor de comerț exterior.

De observat este faptul că actualul cadru economic-juridic nu creează nici un obstacol pe această linie. Aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar presupune tocmai o asemenea participare. Experiența unor întreprinderi fruntașe la export arată că numai o bună informare de piață, o bună calificare a cadrelor în probleme de comerț exterior, o atmosferă deplin angajată în îndeplinirea exemplară a sarcinilor de export deschid automat și posibilități nelimitate de participare la operațiunile de comerț exterior. Astfel că preluarea operațiunilor de comerț exterior este practic un circuit care începe și se sfîrșește tot la producător.

I. GEORGESCU
I. MARAVELA
O. RUJAN

Mașini — unelte moderne, produse de înaltă tehnicitate

Echipamente pentru turbine de mare capacitate destinate centralelor electrice

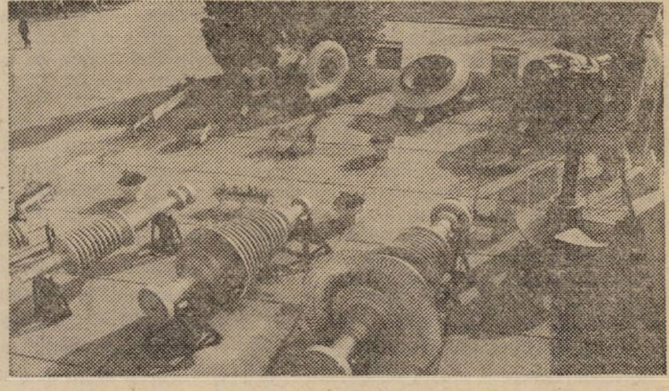

Subansambluri pentru motoare diesel de mare capacitate executate de întreprinderea „23 August" București

Ecouri la dezbateri

Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței

DEZBATEREA publicată de „Revista economică" (nr. 20, 21 și 23/1984) se înscrie în sfera preocupărilor constante manifestate de revistă de-a lungul anilor pentru îmbunătățirea mecanismului cooperării și specializării. Fără pretenția de a epuiza întreaga gamă a problematicii cooperării interuzinale, participanții la dezbatere au surprins cîteva aspecte esențiale ale domeniului, oferind o serie de soluții pentru îmbunătățirea situației existente. În cele ce urmează ne-am propus să abordăm unele aspecte mai puțin prezente în dezbatere.

Relația cooperare-aprovizionare. Aprovizionarea tehnico-materială și cooperarea interuzinală reprezintă, în esență, forme complementare de asigurare cu materii prime, materiale, semifabricate, componente și subansamble a unităților economice. Conceptual vorbind, din punct de vedere al sferei de cuprindere, între ele există atît deosebiri de substanță cît și de modalitate de acțiune. Dacă prin aprovizionare întreprinderea își acoperă necesarul cu obiecte ale muncii de uz general, relațiile dintre parteneri avînd un caracter predominant economic, prin cooperare relația dintre parteneri capătă un caracter predominant tehnic și are ca scop asigurarea cu componente de uz comun și specific. În același timp, este de remarcat faptul că materiile prime și materialele aduse prin aprovizionare sînt destinate prelucrării în întreprindere, iar componentele din cooperare sînt ori montate direct în produsul final (cooperare organologică), ori destinate continuării procesului tehnologic început la furnizor (cooperare tehnologică). Plecînd de la aceste criterii esențiale de departajare a sferelor de cuprindere, apar trei probleme în organizarea celor două activități în întreprinderi : a) modul de delimitare între planul de aprovizionare și planul de cooperare ; b) modul de repartizare a urmăririi asigurării cu obiecte ale muncii între compartimentele de aprovizionare și de specializare-cooperare (colaborări) ; c) modul de reflectare în contabilitate și în costuri.

Investigațiile efectuate într-o serie de întreprinderi din M.I.C.M. și M.I.M.U.E.E. au scos în evidență faptul că, în cadrul compartimentelor de aprovizionare se urmăresc produsele coordonate prin balanțele materiale, iar în cele de cooperare (acolo unde acestea sînt constituite) piesele brut turnate, forjate și matrițate (o mare parte sînt urmărite și prin balanțele materiale), precum și alte cooperări tehnologice și o serie întreagă de materiale sau componente nedirijate. În acest mod, **sfera de cuprindere a planului de cooperare este destul de restrînsă, iar delimitarea în costuri a materialelor și semifabricatelor respective, prin evidența contabilă, este denaturată.** În practica actuală, în lipsa unei metodologii unitare de departajare a sferei obiectului aprovizionării de cel al cooperării, întreprinderile fac delimitarea ori în funcție de magazia de unde provine materialul, ori luînd în considerare faptul că materialele sînt sau nu prelucrate în întreprindere. Aceasta duce la evidențierea insuficient de riguroasă a cooperărilor în contabilitate și costuri și, implicit, la determinarea eronată a gradului de cooperare.

Prin prisma criteriilor și elementelor prezentate **considerăm necesară redimensionarea compartimentelor de aprovizionare și cooperare din întreprinderi în sensul delimitării mai precise a atribuțiilor și sferelor de activitate,** o repartizare mai judicioasă a produselor între cele două compartimente, care să corespundă cerințelor impuse de cele două activități. Compartimentele de specializare-cooperare din întreprinderi trebuie să focalizeze într-un tot organic cele trei activități fundamentale : cooperarea ca beneficiar, cooperarea ca furnizor și specializarea, degrevîndu-se celelalte compartimente (tehnic și planificare) de activități ce se pot realiza mai eficient în acest compartiment. Totodată, **apare necesară elaborarea unei metodologii unitare de delimitare a obiectului aprovizionării de cel al cooperării** și, implicit, reflectarea corespunzătoare în costuri.

Raportul plan producție fizică — plan de cooperare. Cu toate rezultatele bune obținute în ultimii ani pe linia cooperării între întreprinderi și a măsurilor luate pentru perfecționarea mecanismului de planificare al cooperărilor, se mai constată o serie de deficiențe, dintre care amintim :

a) **corelarea insuficient de riguroasă a planului de cooperare cu planul de producție fizică,** determinată în principal de neconcordanța dintre perioada elaborării planului de producție fizică și a planului de cooperare. Menținerea decalajului între cele două perioade are drept consecințe dese litigii precontractuale și întîrzierea perfectării contractelor economice, cu toate implicațiile defavorabile atît asupra bunului mers al producției la cei doi parteneri, cît și asupra întregii economii naționale. Se impune deci definitivarea mai întîi a planului de producție fizică și apoi a planului de cooperare, sau cel puțin simultan ;

b) **modificări frecvente în planul de cooperare în perioada derulării,** determinate de modificările în planul producției fizice la beneficiarii de cooperare, cauzate, la rîndul lor, atît de factori obiectivi — modificări în cererile partenerilor externi — cît și subiectivi — fundamentarea insuficient de temeinică a planului de producție fizică. **Considerăm necesară atît o mai mare atenție din partea factorilor de răspundere pe filiera întreprindere-centrală-minister în elaborarea și fundamentarea planurilor de producție fizică, cît și, acolo unde acționează cauze obiective, anunțarea modificărilor în termen legal și o mai mare flexibilitate a furnizorilor în a se adapta la cerințele beneficiarilor ;**

c) **prioritatea dată de factorii de decizie, din unele întreprinderi prevederilor planului de producție fizică în raport cu planul de cooperare,** datorită faptului că o mare parte din pozițiile planului de cooperare se urmăresc numai la nivel departamental. De aici, preocuparea insuficientă a furnizorilor pentru respectarea integrală a obligațiilor contractuale asumate, ce conduce la imposibilitatea beneficiarului de a-și realiza planul de producție fizică. În acest context, este necesară **trecerea unui număr mai însemnat de poziții din planul de cooperare în planul de stat, iar obiectul cooperării să fie considerat sortiment fizic și să constituie indicator de acordare a retribuției.** În același timp, ne raliem poziției tovarășului Paul Blaier, directorul general al întreprinderii „23 August" — București, de a se penaliza furnizorul cu cote procentuale din nerealizările întreprinderilor de produse finale.

Rezolvarea problemelor și deficiențelor ce se manifestă în raportul dintre planul de producție fizică și planul de cooperare are caracter de strictă urgență, avînd în vedere că întreprinderea nu este un sistem închis ci un subsistem în macrosistemul economic, în care fiecare unitate își are rolul său bine determinat, iar orice dereglare apărută pe fluxul aprovizionare-producție-desfacere afectează nu numai mecanismul de funcționare al subsistemului întreprindere, dar și mecanismul de funcționare al economiei naționale.

Nivelul prețurilor de cooperare — o problemă de nerezolvat ? Nivelul prețurilor de cooperare a făcut obiectul numeroaselor dezbateri și articole găzduite cu generozitate în paginile „Revistei economice". Dintre multiplele aspecte pe care le comportă această problemă, mă voi opri numai asupra modului în care se reflectă cheltuielile materiale în prețul produselor și componentelor din cooperare. În foarte multe cazuri, întreprinderile furnizoare condiționează realizarea cooperării de asigurarea bazei materiale și facturarea materialelor primite. Acest aspect nu ridică probleme deosebite de calculație a costurilor în cazul fabricării de subansamble și componente, în schimb, în situația executării numai a anumitor operații, pentru care beneficiarul nu are capacitate sau dispune de capacitate insuficientă, lucrurile se complică, apărînd disfuncțiuni cu implicații atît micro cît și macroeconomice. Faptul că întreprinderea furnizoare cumpără piesa sau subansamblul respectiv de la beneficiar duce la creșterea artificială a beneficiului la cel dintîi (se știe că beneficiul se calculează la valoarea întregului cost de producție, care include atît manopera și regiile, cît și valoarea materialelor), dar și la creșterea artificială și nejustificată a prețului produsului final. Problema și-ar diminua din gravitate dacă furnizorul ar accepta ca la **stabilirea prețului de livrare al componentului să nu ia în calcul, cînd determină beneficiul și regiile, valoarea materialelor primite de la beneficiar.** Astfel s-ar evita apariția unui beneficiu și a unei producții marfă nejustificate, atît la nivelul întreprinderii, cît, mai ales, la nivelul economiei naționale.

Daniel MĂRGUȘ
Institutul de economie industrială

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Puncte de vedere

Gestiunea economică a secțiilor de producție [I]

CONSOLIDAREA autogestiunii economico-financiare a întreprinderilor face necesară nu numai la nivelul întregii unități ci și la acela al tuturor subunităților componente — secții de producție, ateliere, depozite etc. — intensificarea eforturilor pentru gospodărirea rațională a avuției naționale încredințate, îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, minimizarea consumului de resurse, maximizarea veniturilor, creșterea substanțială a rentabilității și beneficiilor, a eficienței economice și sociale.

În acest context, **la nivelul secțiilor de producție se cere realizată o gestiune eficientă.** Calitatea gestiunii lor economice reiese din comensurarea în expresie bănească și compararea cheltuielilor efectuate de subunitățile unității economice cu veniturile realizate și, respectiv, recuperarea (și prin decontări interne) a cheltuielilor efectuate la acest nivel pe seama veniturilor realizate în urma satisfacerii unor nevoi sociale. Apreciem că gestiunea economică la nivelul secțiilor de producție constituie suportul economic al autoconducerii muncitorești, reprezentînd forma efectivă prin care se administrează și se gospodărește de către oamenii muncii producția socialistă la nivelul subunităților economice, determinată de necesitatea folosirii cu maximă eficiență a resurselor, a economisirii muncii sociale.

Instrumentul de bază al evidențierii gestiunii economice la nivelul subunităților economice îl reprezintă **bugetul de venituri și cheltuieli** al acestora; plenara C.C. al P.C.R. din 29—30 iunie 1983 a stabilit obligativitatea tuturor întreprinderilor de a întocmi bugete de venituri și cheltuieli începînd cu anul 1984 pe fabrici, secții, ferme, brigăzi și alte subunități similare.

În acest cadru apreciem necesară o sporire a preocupărilor specialiștilor pentru identificarea de noi căi și mijloace de sporire a eficienței gestiunii economice a secțiilor de producție, ale întreprinderilor.

1 Un punct de plecare în în acest sens apreciem că trebuie să-l constituie clarificarea conceptului de gestiune economică la nivelul secțiilor de producție și a modului de manifestare a acesteia. Sîntem de părere că nu se poate asigura autogestiunea economică a întreprinderii ca sistem fără realizarea gestiunii economice a părților sale ca subsisteme, și că aceste părți distincte din punct de vedere organizatoric (secții, ferme, brigăzi etc.) sînt în primul rînd centre interne de gestiune.

Gestiunea economică la nivelul secțiilor de producție trebuie apreciată după felul în care sînt administrate și gospodărite fondurile de producție încredințate cît și după felul în care sînt realizați indicatorii de plan. Aceasta solicită măsuri practice de asigurare a condițiilor necesare care să permită măsurarea celor două principale criterii, ceea ce presupune creșterea calitativă a rolului contabilității în gestionarea economică a secțiilor, precum și stabilirea unor indicatori la nivelul secțiilor care să conducă la utilizarea judicioasă a fondurilor de producție, valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă, creșterea eficienței economice.

2 Pentru a măsura eficiența gestiunii economice, apare necesară **măsurarea atît a efectelor (rezultatelor) cît și a eforturilor** depuse în vederea obținerii unor rezultate stabilite prin plan. Aceasta este mult ușurată de perfecționarea sistemului de retribuire prin generalizarea acordului global care obligă la realizarea anumitor indicatori pe toate nivelurile ierarhice ale structurii de organizare a întreprinderii pînă la formația de lucru.

3 Deoarece în aprecierea eficienței gestiunii economice o importanță deosebită prezintă compararea veniturilor obținute cu cheltuielile efectuate pentru obținerea veniturilor, apare ca evidentă necesitatea ca și bugetul de venituri și cheltuieli al secțiilor de producție să cuprindă nu numai cheltuielile dar și veniturile, respectiv efectele (rezultatele) obținute. Facem această subliniere deoarece se observă o tendință în unele lucrări de specialitate de a se asimila bugetul de venituri și cheltuieli mai degrabă cu un set de indicatori ai secțiilor, atelierelor etc. (ceea ce exista încă cu mult timp înainte de generalizarea introducerii bugetelor de venituri și cheltuieli) care nu permit explicit, după părerea noastră, compararea veniturilor obținute cu cheltuielile înregistrate. Dacă în legătură cu cheltuielile efectuate pe centre de gestiune problematica este clară, în legătură cu veniturile însă, problema care se pune este aceea de a se stabili în ce măsură la nivelul centrelor de gestiune, „ieșirile" care capătă destinație de circulație internă pot fi tratate ca venituri. Considerăm că bugetul de venituri și cheltuieli al subunităților economice ar trebui să dea — prin perfecționarea în continuare a conținutului său — posibilitatea mai exactă a comparării veniturilor, respectiv a indicatorilor de efect (de rezultat) cu nivelul cheltuielilor, respectiv a indicatorilor de efort, ținînd seama de prevederile legale privind generalizarea acordului global, de conținutul dat al bugetelor de venituri și cheltuieli cadru pentru industrie, de criteriile elaborate de Ministerul Finanțelor privind elaborarea și conținutul bugetelor de venituri și cheltuieli la nivelul subunităților.

Structurarea precis delimitată a indicatorilor pe cele două grupe de efect și de efort permite în același timp efectuarea de analize privind eficiența economică la nivelul secțiilor, fie prin raportarea efect/efort, caz în care rezultatul trebuie să tindă către maxim, fie efort/efect, caz în care rezultatul trebuie să fie minim. Apreciem deci că pentru interpretarea economică a fenomenelor de producție, pentru dezvoltarea gîndirii economice a oamenilor muncii din secțiile de producție numai cunoașterea indicatorilor de efect-efort fără o comparare între aceștia este insuficientă, deoarece este foarte important a ști în ce condiții de efort s-au obținut anumite rezultate și invers. De aceea, propunem o schemă a modalităților de raportare a indicatorilor de eficiență economică care să permită conducătorilor de secții să-și aprecieze eficiența muncii depuse, și asigurînd totodată posibilitatea comparației între secțiile unei întreprinderi. (Schema este redată în p. 16).

4 Adevărata problemă în cadrul gestiunii economice a secțiilor de producție nu este însă, după părerea noastră, stabilirea și defalcarea indicatorilor prin bugetul de venituri și cheltuieli ci, mai ales, **stabilirea unor căi și modalități practice care să permită urmărirea operativă a realizării indicatorilor de rezultate ca și încadrarea (nedepășirea) indicatorilor de efort.** Realizarea acestui deziderat solicită întărirea contabilității secțiilor. Aceasta cu atît mai mult cu

EFECT

PF — producția fizică; PE — producția fizică pentru export; PM — producția marfă; PG — producția globală; PN — producția netă; B — beneficiu.

EFORT

FF — fonduri fixe; FR — fond de retribuire; N — norme de stoc; NC — norme de consum; CT — costuri totale; CM — costuri materiale; CIFU — cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajului; CGS — costuri generale de secție

POSIBILITĂȚI DE EVIDENȚIERE A RAPORTULUI EFORT-EFECT LA NIVELUL UNEI SECȚII DE PRODUCȚIE

EFECT \ EFORT	FF	FR	N	NC	CT	CM	CIFU	CGS
PF	PF/FF	PF/FR	PF/N	PF/NC	PF/CT	PF/CM	PF/CIFU	PF/CGS
PE	PE/FF	PE/FR	PE/N	PE/NC	PE/CT	PE/CM	PE/CIFU	PE/CGS
PM	PM/FF	PM/FR	PM/N	PM/NC	PM/CT	PM/CM	PM/CIFU	PM/CGS
PG	PG/FF	PG/FR	PG/N	PG/NC	PG/CT	PG/CM	PG/CIFU	PG/CGS
PN	PN/FF	PN/FR	PN/N	PN/NC	PN/CT	PN/CM	PN/CIFU	PN/CGS
B	B/FF	B/FR	B/N	B/NC	B/CT	B/CM	B/CIFU	B/CGS

EFORT \ EFECT	PF	PE	PM	PG	PN	B
FF	FF/PF	FF/PE	FF/PM	FF/PG	FF/PN	FF/B
FR	FR/PF	FR/PE	FR/PM	FR/PG	FR/PN	FR/B
N	N/PF	N/PE	N/PM	N/PG	N/PN	N/B
NC	NC/PF	NC/PE	NC/PM	NC/PG	NC/PN	NC/B
CT	CT/PF	CT/PE	CT/PM	CT/PG	CT/PN	CT/B
CM	CM/PF	CM/PE	CM/PM	CM/PG	CM/PN	CM/B
CIFU	CIFU/PF	CIFU/PE	CIFU/PM	CIFU/PG	CIFU/PN	CIFU/B
CGS	CGS/PF	CGS/PE	CGS/PM	CGS/PG	CGS/PN	CGS/B

cît chiar criteriile actuale privind bugetul de venituri și cheltuieli se rezumă doar la prezentarea indicatorilor, fără a se face precizări și la modalitățile de evidențiere și urmărire a acestora în mod operativ la nivelul secțiilor de producție.

● Apreciem că poate fi vorba despre o reală gestiune economică — în adevăratul sens al conceptului de gospodărire eficientă a fondurilor încredințate și realizarea indicatorilor de plan — numai atunci cînd se va ajunge ca **pentru fiecare secție de producție să se realizeze balanța contabilă de verificare și fișa postcalcul pe produs.** Balanța de verificare lunară ce trebuie confruntată la sfîrșitul perioadei cu inventarul faptic din teren ar reflecta întreaga situație economică a secției prin confruntarea rulajelor și soldurilor fiecărui cont sintetic cu mișcările și soldurile analitice, de la materiile prime pînă la produsele finite, inclusiv predarea acestora la magazie. Prin intermediul balanței de verificare s-ar cunoaște exact și volumul existent al normelor de stoc pentru principalele materii prime, materiale, produse finite, semifabricate, dar mai ales al stocurilor de producție neterminată cantitativ și valoric cu reale implicații nu numai asupra situației economice a secției dar și asupra capacității de realizare ritmică a planului de producție fizică și deci și de producție marfă.

Generalizarea balanței de verificare la nivelul fiecărei secții de producție ar permite cunoașterea reală a costurilor totale și materiale de producție (ca o evidență a acestora pe elemente primare) la nivelul secției de producție și a atelierelor în subordine, dar și cunoașterea reală a costurilor pe produs, inclusiv costul de secție, răspunzîndu-se în acest fel la cerințele indicatorilor din bugetul de venituri și cheltuieli privind costurile de producție (totale, materiale, cheltuieli generale ale secției, cheltuieli cu întreținerea și funcționarea utilajelor), precum și costurile unitare maxime la principalele produse, ceea ce înseamnă cunoașterea costului pe produs și pe articole de calculație.

● În vederea cunoașterii cît mai detaliate a costurilor (așa cum solicită bugetele de venituri și cheltuieli-cadru elaborate de C.S.P. și M.F.) **apare necesară perfecționarea calculației costurilor, iar în cadrul acesteia un interes special prezintă introducerea costurilor normate,** sistem potrivit căruia un produs, subansamblu ori o piesă trebuie să aibă dimensionat costul o dată cu proiectarea sa pe faze, ateliere, secții (în cazul în care nu se execută într-o singură secție), în execuție existînd obligația de a se respecta această dimensiune și de a se acționa în vederea reducerii sale. Printr-o evidență bine pusă la punct se pot urmări abaterile de la costurile normate, factorii de decizie avînd posibiiitatea de a interveni cu promptitudine pentru înlăturarea cauzelor negative. Rezultă deci necesitatea nu numai a cunoașterii costurilor pe total secție și de aici a gestiunii pe secție, dar și a cunoașterii costurilor pe produs și de aici a gestiunii pe produs. Această metodă se impune mai ales în cazul secțiilor organizate după principiul tehnologic — în care se realizează numai o anumită parte din produs, în vreme ce pentru produse ce se realizează integral într-o singură secție (organizate deci după principiul pe produs) ar fi suficientă în continuare calculația pe comenzi folosită de regulă în prezent pentru toate situațiile.

● În vederea cunoașterii producției marfă, producției nete, a beneficiului și a altor indicatori de rezultate, balanța de verificare asigură toate datele necesare determinării acestor indicatori stabiliți prin bugetul de venituri și cheltuieli, mai ales în cadrul secțiilor organizate după principiul pe produs.

● Apropierea cunoașterii rezultatelor de producție — prin prisma cerințelor gestiunii economice — de locul unde se petrece fenomenul economic solicită, după părerea noastră, nu numai introducerea perfecționărilor prezentate dar și **deplasarea unor cadre economice și tehnice din compartimentele funcționale ale întreprinderii în secțiile de producție,** desigur fără a majora aparatul pe total întreprindere, dar creînd mai ales în cadrul secțiilor mijlocii și mari (cu peste 5—6 sute de oameni) un aparat propriu de evidență tehnico-economică pînă la balanța contabilă și costul pe produs, pînă la nivelul „total cost pe produs la nivelul secției".

Apreciem, deci, că se impune — acolo unde încă nu există — organizarea unor compartimente contabile conduse de un contabil șef de secție (sau mai degrabă „economist șef de secție") cu atribuții, responsabilități și competențe precis stabilite în acest sens. În ceea ce ne privește, optăm pentru adoptarea denumirii de economist șef de secție. În acest fel s-ar asigura și o corespondență mai exactă între conținutul preocupărilor acestei persoane și denumirea funcției îndeplinite.

● În cazul secțiilor de producție mici sau al atelierelor de producție independente (care țin direct de întreprindere) evidențierea gestiunii economice a acestora, respectiv a indicatorilor dați prin bugetul de venituri și cheltuieli — mai ales în cazul secțiilor organizate după principiul pe produs — poate fi făcută direct și distinct de către compartimentele funcționale din întreprindere (contabilitate, financiar-analize economice-prețuri, plan) pentru fiecare secție în parte, așa cum a dovedit experiența unor întreprinderi mai ales din acele ramuri de producție unde numărul de sortimente este relativ restrîns. În acest caz însă, conducătorii de secții iau notă de rezultatele obținute de-abia după închiderea lunii, cînd nu mai pot interveni asupra rezultatelor realizate și aceasta mai ales în domeniul costurilor.

● Indiferent de modul de organizare a evidenței economice, **se impune contorizarea pe secții, ateliere, grupe de utilaje nu numai a energiei electrice, ceea ce s-a realizat la majoritatea întreprinderilor analizate dar și contorizarea așa-ziselor utilități**: apă, abur, aer comprimat, oxigen, acetilenă, a căror pondere în costurile materiale este însemnată și care în prezent se urmăresc de regulă pe total întreprindere.

● Evidențierea cheltuielilor generale ale secției precum și a cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor (C.I.F.U.) nu este de conceput decît prin existența unui aparat contabil propriu al secției, așa după cum s-a mai arătat, sau prin existența unui sistem informatic bine conceput. Suplimentar, pentru evidențierea C.I.F.U. apare ca necesară o strictă evidențiere a orelor de funcționare și de reparare a fiecărui utilaj în parte prin completarea fișei de evidența utilajului (fișa U) dar și prin întocmirea de devize ante și post-calculate pentru fiecare intervenție planificată (revizii tehnice, reparații curente de gradul I și II și reparații capitale) cît și devize postcalcul și recepții tehnice pentru reparațiile accidentale.

Ionel DUMBRAVA
Constanța

INTENSIFICAREA ACTIVITĂȚII DE ECONOMISIRE — EXPRESIE A CREȘTERII VENITURILOR BĂNEȘTI ALE POPULAȚIEI

ȘI ÎN ACEST AN, organizarea și desfășurarea **„Săptămînii economiei"** reprezintă un prilej de analiză a procesului de economisire, de impulsionare a dezvoltării permanente a acțiunii de economisire la C.E.C., proces a cărui intensificare continuă se desfășoară în strînsă concordanță cu dezvoltarea economico-socială a țării, cu creșterea veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii. Însușirea deprinderii de a economisi este un deziderat de ordin social, care corespunde atît interesului personal al fiecărui cetățean cît și al societății în ansamblu. Cultivarea și dezvoltarea spiritului de economie contribuie la o utilă și judicioasă utilizare a veniturilor realizate prin muncă, la satisfacerea rațională a necesităților de consum ale populației.

Sensul socialist al acțiunii de economisire este caracterizat de înseși conținutul și scopul întregii politici a partidului nostru — ridicarea nivelului de trai material și spiritual al întregului popor. Este evident că, în aceste condiții, apare pregnantă utilitatea de a face economii, lărgirea posibilităților de economisire bazîndu-se pe creșterea veniturilor. **Atenția deosebită pe care partidul nostru o acordă în permanență ridicării nivelului de bunăstare al populației a avut ca urmare sporirea capacității de economisire a populației,** creșterea economiilor bănești destinate unor utilizări viitoare, depuse spre păstrare la Casa de Economii și Consemnațiuni. Cifrele sintetice care caracterizează evoluția acțiunii de economisire sînt edificatoare. Astfel, **soldul general al economiilor populației,** indicatorul cel mai elocvent care ilustrează gradul de dezvoltare al acțiunii de economisire la C.E.C., **a înregistrat în perioada 1 ianuarie — 1 octombrie a.c. o creștere de 8,4% față de aceeași perioadă a anului trecut.** În prezent există asupra populației peste 22,5 milioane de librete de economii active, revenind în medie 999 librete la 1 000 de locuitori. În mediul urban, numărul libretelor de economii a depășit numărul locuitorilor, existînd 1566 de librete la 1 000 de locuitori. La acestea se adaugă sute de mii de alți depunători care economisesc la C.E.C. utilizînd obligațiunile C.E.C. cu cîștiguri, iar preșcolarii și elevii, foile de economii cu timbre, cecurile de economii școlare și libretele de economii pentru elevi.

● **Asigurarea servirii în cele mai bune condiții a populației constituie unul dintre obiectivele principale ale activității întregului personal al Casei de Economii și Consemnațiuni, de la a cărei înființare se împlinesc 120 de ani.** Una din căile prin care se realizează în mod concret îmbunătățirea servirii și care stă permanent în atenție o constituie **extinderea și consolidarea rețelei de unități C.E.C., urmărind prin aceasta apropierea de domiciliul sau locul de muncă al depunătorilor.** În prezent, rețeaua operativă C.E.C. numără 6 531 unități amplasate în municipii, orașe, sate, întreprinderi, șantiere, platforme industriale, C.A.P., instituții, școli etc. Un aport deosebit la servirea depunătorilor îl aduc cele 4 415 unități poștale și cooperative de credit autorizate să efectueze operații C.E.C. În ultimii ani, ca urmare a solicitării oamenilor muncii s-a acordat prioritate înființării de ghișee și puncte de servire C.E.C. în toate unitățile cu peste 500 de lucrători și se continuă această acțiune și în celelalte unități și organizații. De asemenea, o atenție deosebită s-a acordat înființării de unități în noile cartiere din municipii și orașe și modernizării celor existente. Consecința firească a acestei amplasări raționale a rețelei de unități C.E.C. pe tot cuprinsul țării a fost creșterea volumului operațiilor cu numerar și fără numerar, iar în cadrul celor fără numerar a depunerilor pe bază de consimțămînt scris prin virament — modalitate practică și eficientă de păstrare și sporire a economiilor bănești personale.

● **Procesul de economisire în țara noastră este stimulat și de drepturile și avantajele de care se bucură toți depunătorii la C.E.C.** Unul dintre importantele avantaje acordate tuturor depunătorilor la C.E.C., indiferent de instrumentul sau forma de economisire folosită, îl constituie garanția statului asupra sumelor depuse. Depunătorii la C.E.C. au dreptul să dispună după cum cred de cuviință, timp nelimitat, nu numai de sumele depuse, dar și de dobînzile și cîștigurile acordate de C.E.C., legea asigurînd imprescriptibilitatea acestora. De asemenea, păstrarea secretului privind numele depunătorilor și ale titularilor, precum și operațiile efectuate este asigurată de către stat. Depunătorilor la C.E.C. le sînt asigurate și alte drepturi și avantaje, ca : toate serviciile efectuate de C.E.C. sînt gratuite, iar sumele economisite, dobînzile și cîștigurile obținute sînt scutite de impozite sau de orice alte taxe; dreptul de a împuternici alte persoane să dispună de sumele păstrate la C.E.C.; dreptul de a condiționa restituirea sumelor depuse pe numele altor persoane. La toate aceste drepturi și avantaje generale se adaugă cele specifice fiecărui instrument de economisire.

● **Dezvoltarea în continuare a acțiunii de economisire este stimulată și de îmbunătățirea organizării și perfecționării activității unităților C.E.C., a formelor și metodelor de economisire și servire.**

În acest cadru, un loc aparte îl ocupă **dezvoltarea formei de depunere la C.E.C. pe bază de consimțămînt scris prin virament,** care prezintă numeroase avantaje pentru depunători, printre care : scutirea de a se mai deplasa de fiecare dată la unitățile C.E.C. pentru efectuarea de depuneri, acestea efectuîndu-se la locul de muncă al depunătorului; se asigură o continuitate și regularitate în acțiunea individuală de economisire ; depunătorul beneficiază de toate drepturile și avantajele generale ale economisirii la C.E.C., ca și de cele specifice instrumentului de economisire folosit. Această activitate va ocupa în continuare un loc deosebit în sfera preocupărilor unităților C.E.C. care funcționează în întreprinderi și instituții sau care se vor înființa în viitor, venind astfel în întîmpinarea cererii oamenilor muncii de a avea o unitate C.E.C. chiar la locul lor de muncă.

O altă preocupare prioritară a Casei de Economii și Consemnațiuni o constituie **dezvoltarea depunerilor în conturile curente personale,** care reprezintă o modalitate practică pentru depunerea și păstrarea economiilor bănești personale cît și pentru efectuarea de plăți către organizațiile prestatoare de servicii. Un avantaj important al contului curent personal îl reprezintă faptul că unitățile C.E.C. efectuează, în mod gratuit și la cererea titularilor, plăți periodice prin virament pentru achitarea abonamentelor de radio și de televizor, a facturilor de energie electrică și de gaze naturale, a chiriei, impozitelor și taxelor, precum și alte plăți care privesc pe titularii conturilor. Titularilor de conturi curente personale li se pot elibera, la cerere, carnete de cecuri cu sumă limitată, care pot fi utilizate la cumpărarea de mărfuri de la organizațiile comerciale autorizate în acest sens pentru achitarea serviciilor sau pentru alte plăți în favoarea organizației socialiste sau persoanelor fizice.

● Este un lucru cunoscut că o parte din resursele bănești temporare ale populației păstrate la C.E.C. este folosită pentru dezvoltarea economiei naționale precum și pentru populație prin acordarea de credite pentru construirea sau cumpărarea de locuințe proprietate personală. Astfel, din anul 1970 și pînă în prezent, s-au acordat 1 097 047 credite în valoare totală de 48,9 miliarde lei. Soldul total al creditelor acordate populației la 1 octombrie 1984 a fost de 25,7 miliarde lei.

Activitatea Casei de Economii și Consemnațiuni se va dezvolta în continuare și pe linia celorlalte operații bancare privind păstrarea disponibilităților bănești ale organizațiilor obștești și sociale, executarea de casă a bugetului, încasarea impozitelor, taxelor și a primelor de asigurare ADAS, operațiile de consemnare, de păstrare a garanțiilor gestionarilor.

În continuare, în întreaga activitate a unităților C.E.C. vor spori preocupările pentru creșterea calității în activitatea de servire a depunătorilor, atît pe linie de operații de economii, cît și pe linie de creditare, prin mai buna organizare a fluxului operațional, a informării populației, prin continua perfecționare a pregătirii profesionale a tuturor lucrătorilor C.E.C., prin imprimarea unei comportări corecte și pline de solicitudine față de publicul depunător, acțiuni importante în procesul de intensificare a acțiunii de economisire.

prof. dr. Mircea POPOVICI
președintele Consiliului de Administrație al Casei de Economii și Consemnațiuni

Organizarea și retribuirea muncii în acord global prin preluarea lucrărilor în antrepriză

Un sistem economic complex, fundamental nou în activitatea de construcții-montaj (I)

POTRIVIT obiectivului fundamental al viitorului cincinal, formulat în proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. — dezvoltarea puternică, în continuare, a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, în condițiile realizării unei creșteri economice intensive — **în perioada 1986-1990 urmează să fie realizat un volum de investiții de 1 350—1 400 miliarde lei.** Se va pune accent deosebit pe **scurtarea duratelor de execuție, utilizarea cu maximă eficiență a resurselor materiale și financiare** alocate programului de investiții; **în ramura construcții se va asigura dublarea productivității muncii** în 1990 față de 1980, acționîndu-se pentru încheierea în linii mari a procesului de industrializare a lucrărilor.

Îndeplinirea sarcinilor ce vor reveni ramurii de construcții-montaj în cadrul unui asemenea program de investiții, în condițiile de eficiență și productivitate prevăzute, necesită — pe lîngă promovarea progresului tehnic — **îmbunătățirea organizării și conducerii, aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii și autogestiunii.**

În primii trei ani ai actualului cincinal, în cadrul unui volum global de investiții de aproape 656 miliarde lei s-au executat lucrări de construcții-montaj în valoare de peste 290 miliarde lei, cu 12% mai mult decît în perioada corespunzătoare a cincinalului precedent; au fost puse în funcțiune 1 100 capacități de producție principale pentru industrie și agricultură — din care 470 numai în ultimul an —, 65% dintre ele fiind realizate de unitățile din sistemul Ministerului Construcțiilor Industriale.

Neajunsuri care au diminuat eficiența activității

CU TOATE rezultatele obținute, în construcții s-au manifestat o serie de neajunsuri în activitatea de pregătire, execuție și îndeosebi în realizarea programului de punere în funcțiune a capacităților de producție planificate.

Fenomene de risipă, organizare defectuoasă, indisciplină, de folosire sub capacitate a mijloacelor de producție și forței de muncă, promovare lentă și inegală a progresului tehnic au fost întîlnite pe multe șantiere. Soluțiile constructive și tehnologiile prevăzute în proiecte au determinat în mod frecvent consumuri exagerate de manoperă, materiale, combustibili și energie în execuție. Atacarea simultană a unui număr mare de obiective a dus la dispersarea forțelor și mijloacelor unităților de construcții, depășirea duratelor de execuție aprobate și nefinalizarea obiectivelor la termenele stabilite (la sfîrșitul anului 1983 s-a înregistrat un volum nejustificat de mare al fondurilor angajate în investiții în curs de realizare și neterminate).

Birocratizarea raporturilor între unități a dus la dispersarea și slăbirea răspunderii pentru punerea în funcțiune a capacităților. Datorită deficiențelor în coordonarea activității subantreprizelor și a unităților de mecanizare, tendințelor și intereselor în mod artificial divergente ale colectivelor și unităților care participau la realizarea aceluiași obiectiv de investiții, sporul de eficiență și productivitate realizat prin specializare a fost adesea anulat, multe fronturi de lucru nu s-au predat la termenele stabilite, iar stocurile de utilaje tehnologice nemontate s-au menținut la niveluri nejustificat de mari; executarea incompletă și/sau necorespunzătoare a unor lucrări cu valori mici a determinat întîrzierea unor lucrări importante sau revenirea unor formații de mai multe ori la aceeași lucrare, cu pierdere de productivitate și cheltuieli suplimentare.

Aparatul ministerului și cel al trusturilor nu au luat toate măsurile pentru a crea muncitorilor condiții ca să lucreze nestingherit, prin asigurarea materialelor necesare corelat cu graficele de execuție, pentru utilizarea la capacitate a utilajelor de construcții și eliminarea tuturor lucrărilor manuale care se pot mecaniza. Nu ne-am ocupat suficient de elaborarea unor metode de organizare a locurilor de muncă, apte să ducă la valorificarea completă a avantajelor industrializării și mecanizării, concomitent cu îmbunătățirea condițiilor de lucru și cu reducerea efortului fizic. Pierderile de timp în cadrul procesului de producție s-au menținut mari, în unele cazuri de peste 10%.

Au existat dereglări în organizarea și retribuirea muncii în acord global, frecvente necorelări între nivelul productivității muncii și cel al indicilor de realizare a normelor de muncă, între fondul de retribuire consumat și volumul producției realizate. Veniturile constructorilor nefiind legate strîns de realizarea la termen a obiectivelor de investiții, nu s-a asigurat cointeresarea personalului muncitor în reducerea duratei de realizare a investițiilor, creșterea calității lucrărilor și a productivității muncii — obiective majore ale economiei naționale.

Numărul mare al personalului de administrație, complicarea evidențelor și birocratizarea activității au constituit, de asemenea, cauze care au condus la nerealizarea la timp și în condiții de eficiență sporită a sarcinilor ce reveneau ramurii de construcții-montaj.

Toate aceste deficiențe — care au făcut ca, în unii ani, programul de investiții aprobat să nu se realizeze integral, ceea ce a influențat negativ procesul de dezvoltare economică și socială a țării — au fost analizate și criticate în repetate rînduri de către secretarul general al partidului.

O concepție adecvată principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii

PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA întregii activități de realizare a investițiilor, pe baza ideilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a adoptat, la 28 ianuarie a.c., hotărîrea cu privire la retribuirea în acord global a personalului din construcții-montaj, prin preluarea lucrărilor în antrepriză. Tezele conținute în această hotărîre reprezintă **bazele unui sistem economic complex, fundamental nou în activitatea de construcții-montaj** din țara noastră și reprezintă **o formă de aplicare fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii, de perfecționare a mecanismului economico-financiar,** potrivit particularităților ramurii. Pentru reglementarea practică a diverselor aspecte legate de aplicarea acestui nou concept, la 16 martie a.c. au fost emise decretele Consiliului de Stat nr. 92 și 93, elaborate sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

În noua concepție se asigură **legarea directă a veniturilor individuale de realizarea la termen a obiectivelor de investiții, de reducerea cheltuielilor de producție, de creșterea productivității muncii și a eficienței economice în activitatea de construcții-montaj.**

La baza noului sistem de retribuire în acord global stă **preluarea în antrepriză de către colective de oameni ai muncii a lucrărilor de construcții-montaj la obiective de investiții, obiecte sau părți de obiecte, în vederea executării integrale a acestora pînă la recepționarea și darea lor în folosință.** Sumele pentru plata manoperei, stabilite în contractele de acord global pe baza normelor de muncă și normativelor de personal, ținînd seama de sarcina de creștere a productivității muncii și în limita prevederilor din devizul lucrării, sînt ferme și se plătesc integral la terminarea lucrărilor contractate; pe parcursul execuției se acordă avansuri de pînă la 80% din suma cuvenită corespunzător stadiilor fizice realizate, iar diferența se eliberează la recepționarea obiectelor. Veniturile individuale sînt neplafonate, ele putînd crește în cazul reducerii duratei de execuție și a numărului de personal, după cum pot fi diminuate în cazul prelungirii duratei de realizare a investițiilor.

O importanță hotărîtoare pentru modul de funcționare a întregului sistem au proiectele și devizele lucrărilor, care stau la baza contractelor de acord global.

Au fost adoptate, totodată, măsuri pentru **crearea unui cadru organizatoric corespunzător** cerințelor executării în acord global prin preluarea lucrărilor în antrepriză.

În noua concepție de organizare, **brigada complexă de antrepriză** constituie unitatea de bază care răspunde de executarea integrală a lucrărilor la termenele contractate, de calitatea acestora, utilizarea judicioasă a forței de muncă, policalificarea muncitorilor în vederea folosirii integrale a timpului de lucru, încadrarea în consumurile materiale și energetice normate, de întreținerea și repararea utilajelor pe care le folosește în mod permanent și pe care le primește în dotare, de executarea lucrărilor de organizare de șantier în condiții de strictă economicitate.

Elementele noi care definesc brigada sînt :

— **caracterul complex** — brigada avînd în componență personal de toate specialitățile necesare realizării în întregime a construcțiilor și instalațiilor aferente ;

— **dotarea cu utilaje, scule și dispozitive** pe care le folosește permanent și pentru care suportă amortismentele ; în cazul folosirii temporare a unor utilaje din dotarea unor unități de mecanizare, retribuirea mecanicilor de pe utilaje se face din manopera cuvenită brigăzii, în aceleași condiții ca și retribuirea personalului acesteia ;

— **constituirea brigăzii pe baze democratice,** numărul și structura personalului muncitor fiind stabilite de comun acord de către membrii săi ;

— **determinarea veniturilor individuale în raport** nu cu indicele echipei, ca în trecut, ci **cu suma globală cuvenită întregii brigăzi, cu contribuția fiecăruia, retribuția tarifară și timpul efectiv lucrat.** Fiecare membru al brigăzii este cointeresat în rezultatele întregii brigăzi, în realizarea stadiilor fizice ;

— plata lunară a cotei din manopera cuvenită brigăzii pentru stadiile fizice realizate, sub formă de avansuri cu plafon limită și eliberarea diferenței (de 20%) la recepționarea obiectelor contractate determină **o puternică cointeresare pentru reducerea duratei de execuție, terminarea și recepționarea investițiilor ;**

— refacerea lucrărilor de calitate necorespunzătoare pe contul brigăzii, care suportă și costul materialelor consumate suplimentar ; brigada suportă, de asemenea, valoarea materialelor distruse — sau consumate peste normele prevăzute — din vina sa. Aceasta stimulează **interesul pentru executarea lucrărilor de calitate corespunzătoare și pentru reducerea consumurilor de materiale, combustibil și energie.**

Pentru coordonarea activității brigăzilor au fost organizate **antreprize** și **antreprize generale,** care contractează cu beneficiarii de investiții executarea lucrărilor în acord global prin preluarea în antrepriză, asigură aprovizionarea tehnico-materială, folosirea cu eficiență sporită a forței de muncă, a utilajelor și a celorlalte mijloace din dotare.

Printre trăsăturile cu caracter de noutate ale organizării antreprizelor și antreprizelor generale este și aceea că **retribuțiile personalului lor se plătesc din cote din manopera pe categorii de lucrări,** aplicate la valoarea lucrărilor executate. Prin urmare, personalul din centrale, trusturi și antreprize nu mai primește retribuția după schemă și plan ; suma totală a manoperei cuvenită pentru o lucrare este aceeași, **indiferent care este numărul de personal din aparatul unității,** depinzînd numai de volumul lucrărilor executate. Din sumele cuvenite se acordă avansuri de pînă la 80%, restul de 20% urmînd să se plătească în aceleași condiții ca și la brigăzi. În acest cadru, veniturile individuale sînt cu atît mai mari cu cît volumul de lucrări executat este mai mare, numărul de personal mai mic, iar durata de realizare a investițiilor mai scurtă. Se creează astfel condiții pentru stimularea inițiativelor și interesului întregului colectiv pentru creșterea productivității muncii, reducerea costurilor, promovarea progresului tehnic, perfecționarea organizării, întărirea disciplinei și reducerea termenelor de punere în funcțiune. Întrucît atît brigăzile, cît și antreprizele și antreprizele generale sînt cointeresate în punerea în funcțiune a investițiilor, creșterea eficienței și a calității lucrărilor, noul mecanism oferă premise în vederea afirmării unui **climat de emulație a întregului colectiv al unității pentru atingerea obiectivelor centrale ale economiei naționale, unei opinii ferme împotriva celor care nu-și fac datoria.**

Pentru lucrările de strictă specialitate — montaje și instalații tehnologice, automatizări, izolații speciale ș.a. — au fost organizate brigăzi, antreprize și antreprize generale specializate. Faptul că manopera pentru toate unitățile care participă la executarea unui obiectiv de investiții este fermă obligă la **o mai bună colaborare între antreprenorii generali și subantreprize.**

Au fost aprobate criterii de gradare pentru brigăzi și antreprize ; ca urmare, ministerul și antreprizele generale pot constitui singure aceste unități, în conformitate cu prevederile Legii nr. 5/1978, în funcție de sarcinile din planul de investiții.

O problemă de mare importanță care a fost reglementată prin actualul sistem de organizare o constituie **simplificarea evidențelor, reducerea lor, deci a birocratismului și a personalului de administrație.** Astfel, au scăzut numărul de niveluri organizatorice (de la 4 la 3), numărul de unități și subunități (pe ansamblul Ministerului Construcțiilor Industriale — de la 1 631 la 770), iar numărul de documente folosite în activitatea de construcții s-a diminuat — pînă în prezent — de la 354 la 309. Pe această bază, ponderea personalului de administrație la activitatea de construcții-montaj din unitățile ministerului a fost micșorată de la 5,4% la 3,5% ; o parte din cadrele tehnice care lucrau în compartimente funcționale au fost trecute în activitatea de producție — în brigăzi și în proiectare.

La stabilirea noilor principii de organizare și de retribuire în acord global prin preluarea lucrărilor în antrepriză, rolul determinant l-a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, căruia îi aparține întreaga concepție a acestei măsuri revoluționare și care a indicat măsurile care să asigure îmbunătățirea în continuare a activității de construcții-montaj, legînd mai bine activitatea și veniturile oamenilor muncii de îndeplinirea planului de investiții.

6 luni care au confirmat avantajele sistemului

DE LA APROBAREA noului sistem de lucru în activitatea de construcții au trecut mai bine de 6 luni ; pentru un sistem de relații economice cu atîtea elemente noi și implicații, cum este acordul global prin preluarea lucrărilor în antrepriză, o jumătate de an reprezintă o perioadă scurtă. Totuși, pe baza experienței acumulate în acest timp se pot desprinde unele concluzii.

Cea mai importantă dintre ele este aceea că **a crescut interesul constructorilor pentru laturile calitative ale activității de producție, pentru folosirea judicioasă a personalului muncitor** cu menținerea lui la strictul necesar, prin organizarea mai bună a producției și a muncii — **și realizarea, pe această cale, a unui nivel mai înalt al veniturilor.**

Tendința din trecut a unor unități de a menține un număr de muncitori peste cel planificat a dispărut aproape în întregime, iar acolo unde mai există o astfel de situație, ea își găsește justificarea în realizarea unui volum corespunzător de producție peste plan. Pot fi citate o serie de cazuri în care oamenii muncii au luat atitudine împotriva celor care nu își îndeplineau corespunzător obligațiile ; colectivele unor antreprize au hotărît să-și realizeze sarcinile cu un număr de personal mai mic decît cel planificat, prin creșterea productivității muncii, ceea ce le asigură cîștiguri sporite ; la antreprize care realizează volume mici de lucrări au fost luate, din proprie inițiativă, măsuri de reducere a personalului din aparatul propriu, în concordanță cu nivelul producției, iar unele unități analizează posibilitatea desființării acelor antreprize care, fiind dimensionate disproporționat în raport cu încărcarea efectivă cu lucrări, nu pot asigura — în cadrul cotelor de manoperă stabilite — un nivel corespunzător al veniturilor personalului.

Se manifestă o preocupare mai intensă a colectivelor de constructori pentru **introducerea tehnologiilor moderne de execuție,** dezvoltarea prefabricării și mecanizării lucrărilor, pentru **întărirea ordinii și disciplinei pe șantiere, a simțului de răspundere față de calitatea lucrărilor,** pentru **reducerea consumurilor de materiale și energie** — efectele exprimîndu-se și în nivelul veniturilor individuale ale fiecărui constructor.

În perioada scursă de la aplicarea noului sistem de acord global prin preluarea lucrărilor în antrepriză, pe ansamblul Ministerului Construcțiilor Industriale planul producției de construcții-montaj a fost realizat și depășit, cu un număr de personal mai redus, datorită creșterii productivității muncii peste sarcina stabilită, iar cheltuielile la 1 000 de lei producție au fost sub nivelul planificat.

Astfel de rezultate dovedesc că factorii de cointeresare pe care îi conține noul sistem acționează în mod favorabil.

Dintre acești factori menționez în primul rînd corelația directă, stabilită de lege, între nivelul volumului fizic și valoric al producției și sumele cuvenite brigăzilor — respectiv antreprizelor — pentru manoperă, iar în al doilea rînd faptul că nivelul cîștigurilor individuale nu este plafonat ; **fiecare constructor constată că poate realiza cîștiguri mari** — și au fost realizate astfel de cîștiguri — **însă numai din sumele pentru manoperă corespunzătoare lucrărilor executate.**

Stabilirea în mod democratic a sumelor cuvenite fiecărui membru al brigăzii și antreprizei, în raport cu contribuția fiecăruia, cu alte cuvinte **stabilirea în fața colectivului a cîștigurilor individuale în funcție de munca efectivă** reprezintă un factor excepțional de mobilizare a fiecărui om al muncii. (Este adevărat că acest mecanism prevăzut de lege nu a fost generalizat, iar în unele cazuri au abuzat de această posibilitate unele cadre din aparatul tehnic al brigăzilor — deficiențe pentru eliminarea și prevenirea cărora trebuie acționat permanent.)

A crescut considerabil ponderea lucrărilor la care s-au asigurat **pregătirea tehnologică și prenormarea execuției,** operații premergătoare încheierii contractelor de acord global și care au pus în valoare ample posibilități de perfecționare a producției sub raport tehnic și economic.

O dată cu îmbunătățirile care s-au realizat în activitatea de construcții în urma aplicării acordului global prin preluarea lucrărilor în antrepriză s-au manifestat și unele discordanțe, la care ne vom referi în partea a doua a articolului.

ing. Petru Paul CMIT
director în Ministerul Construcțiilor Industriale

Corelații între indicatorii eficienței economice [II]

PORNIND de la faptul că orice indicator de eficiență poate fi scris în funcție de rentabilitatea celor trei factori primari ai producției, se poate construi un sistem care să asigure pe de o parte corelarea sarcinii de creștere a productivității muncii cu necesitățile de creștere a rentabilității resurselor primare consumate, iar pe de alta, corelația dintre sarcina de sporire a productivității muncii și posibilitățile de creștere a eficienței exprimată prin ceilalți indicatori, permisă de această sarcină. Aceste posibilități rezultă din restricțiile impuse de sarcina de creștere a productivității muncii dinamicilor indicatorilor de rentabilitate. În acest fel apare în mod clar faptul că scrierea relațiilor indicatorilor de eficiență (W, E_F etc.) în modalitatea prezentată exprimă legătura dintre productivitatea muncii și rentabilitatea consumului de resurse primare în procesul producției, pe de o parte, și dintre productivitatea muncii și ceilalți indicatori de eficiență, pe de altă parte, ca de la cauză la efect. Altfel spus, determinată fiind sarcina de creștere a productivității muncii, care asigură traducerea în viață a obiectivelor stabilite în documentele de partid și de stat privitoare la realizarea unei noi calități în toate domeniile de activitate, din sistemul propus vor rezulta cerințele de rentabilitate pe care trebuie să le îndeplinească fiecare resursă primară consumată (componentă a valorii producției). Prin aceasta se poate stabili, în mod indirect, măsura în care trebuie implicat progresul tehnic în sens larg, astfel încît să se realizeze creșterea stabilită.

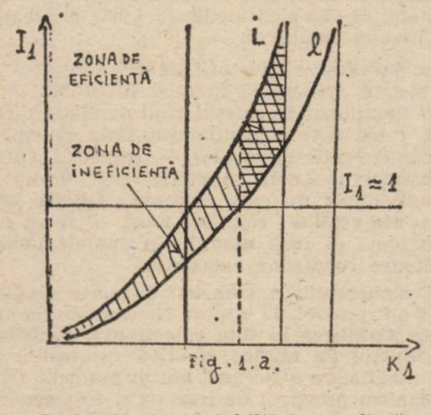

Cerințele de rentabilitate a fiecărei resurse primare la care ne refeream mai sus se pot determina pornind de la relația (5) ținînd cont de sarcina de creștere (K) și de faptul că fiecare element component ce intervine în relație evoluează în timp, astfel că dinamicile lor se vor constitui ca necunoscute în inegalitatea pe care trebuie să o îndeplinească expresia productivității muncii rezultată din necesitatea realizării sarcinii (K) și posibilitatea depășirii ei. Pentru productivitatea muncii calculată pe baza producției marfă (eventual pe baza producției globale) inegalitatea depinde de cinci necunoscute.

Pentru ceilalți indicatori de eficiență inecuațiile aferente vor avea pînă la patru necunoscute. Pentru soluționarea matematică s-a ținut cont că dacă rentabilitatea unei resurse se poate exprima prin intermediul rentabilității oricăreia dintre celelalte resurse implicînd raportul concret stabilit între elementele de efort (consum), atunci acest fapt este valabil și pentru indicii de evoluție ai rentabilității fiecărei resurse primare. Astfel, în inegalitatea ce trebuie realizată în vederea îndeplinirii și depășirii sarcinii de creștere a productivității muncii calculată pe baza producției marfă, se poate considera mai întîi o singură necunoscută (spre exemplu indicele de evoluție a rentabilității cheltuielilor cu forța de muncă), iar ceilalți indici ca mărimi constante. Rezolvînd, se va obține o inegalitate pentru indicele considerat variabilă, în care de o parte a inegalității va apare o expresie conținînd rentabilitățile din perioada considerată de bază, expresia fiind dependentă atît de indicii ce au fost presupuși inițial constanți cît și de sarcina de creștere propusă (K).

Întrucît ne propunem rentabilizarea fiecărei resurse consumate, vom respecta condiția ca această expresie să fie supraunitară, ceea ce va asigura posibilitatea ca indicele considerat variabilă (în exemplul nostru indicele rentabilității cheltuielilor cu forța de muncă) să fie mai mare ca unu, adică să asigure creșterea în valoarea absolută a rentabilității la care se referă. Apare astfel o inegalitate subordonată celei din care a rezultat, în care vom considera, ca mai sus, un alt indice ca variabilă ș.a.m.d.

Trebuie făcută precizarea că pentru ultima inegalitate ce se determină urmînd calea descrisă, expresia referitoare la indicele respectiv considerat variabilă conține, spre deosebire de celelalte, numai rentabilitățile din perioada considerată de bază și depinde în exclusivitate de sarcina de creștere avută în vedere (K).

Ținînd cont de faptul că un indice nu poate lua valori negative și impunînd această condiție pentru inegalitățile de mai sus, va rezulta, pentru fiecare indice, cîte un interval de apartenență în care e necesar să se înscrie pentru a se asigura realizarea sarcinii de sporire a productivității muncii astfel încît rentabilitatea fiecărei resurse primare să aibă o dinamică crescătoare. S-a obținut așadar o strategie care, respectată, va duce la atingerea obiectivelor propuse și care implică pentru aceasta un anumit mod de alocare a resurselor. Similar, pornind inițial de la un alt indice ca variabilă, și ținînd cont de toate permutările posibile pe mulțimea acestor indici, se vor obține în total un număr de asemenea strategii de alocare a resurselor în vederea atingerii obiectivelor propuse, egal cu factorialul numărului de indici.

Pentru exemplificare, referindu-ne la productivitatea muncii, alegem o strategie oarecare. Fie aceasta :

$I_{OMC} \Leftrightarrow I_F \Leftrightarrow I_R \Leftrightarrow I_{\bar{R}} \Leftrightarrow I_D$, unde:

$$I_{OMC} = \frac{R_{OMC_1}}{R_{OMC_0}};\ I_F = \frac{R_{F_1}}{R_{F_0}};\ I_R = \frac{R_{M_1}}{R_{M_0}};$$

$$I_{\bar{R}} = \frac{\bar{R}_1}{R_0};\ I_D = \frac{D_1}{D_0};$$

Urmărind algoritmul descris rezultă următoarele intervale de apartenență a indicilor impuse de necesitatea realizării creșterii productivității muncii de k ori și chiar depășirii acesteia :

$$I_W \geqslant K; \qquad (6)$$

$$I_{OMC} \leqslant \frac{I_F I_R I_{\bar{R}} I_D}{I_F I_D K\,(a+b+ab) - I_R I_{\bar{R}}(a+ba+I_F I_D)}; \qquad (5)$$

$$I_F \in \left(\frac{aI_R I_{\bar{R}}}{I_D\,(ak+bk+abk-abI_R I_{\bar{R}})}; \right.$$

$$\left. \frac{aI_R I_{\bar{R}}}{I_D(ak+bk+abk-bI_{\bar{R}} I_R - abI_R I_{\bar{R}})} \right] \qquad (4)$$

$$I_R \in \left[\frac{I_D K\,(a+b+ab)}{I_{\bar{R}}(a+bI_D+abI_D)}, \frac{K(a+b+ab)}{I_{\bar{R}}\,(b+ab)} \right) \qquad (3)$$

$$I_{\bar{R}} \leqslant \frac{KI_D\,(a+b+ab)}{BI_D\,(a+1)+a}; \qquad (2)$$

$$I_D \geqslant \frac{a}{K\,(a+b+ab) - b\,(a+1)};$$

$$\text{unde } K > \frac{b(a+1)}{b\,(a+1)+a} \qquad (1)$$

unde $a = R_{COM_0}$; $b = R_{F_0} \cdot D_0$

Din strategia aleasă spre exemplificare rezultă că dacă se asigură realizarea inegalității de la nivelul (I) referitoare la evoluția duratei medii de

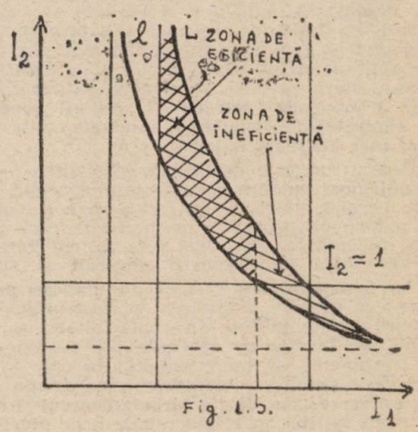

recuperare a fondurilor fixe, atunci expresia din dreapta inegalității de la nivelul (II) referitor la evoluția retribuirii medii este supraunitară, ceea ce înseamnă că sarcina propusă de creștere a productivității muncii permite, în cadrul respectivei strategii, crește-

P. WAGNER
L. CROITORU
B. TEODORIU

(Continuare în pag. 23)

OM — TEHNICĂ — MEDIU

Dezvoltarea telematicii – sistemele videotex în România

TELEMATICA a apărut în anii '80 ca rezultat al convergenței tehnologice și de sistem dintre informatică și telecomunicații. Apariția a fost ușurată de dezvoltarea electronicii, respectiv a circuitelor integrate pe scară largă și foarte largă.

Telematica se referă la sisteme și servicii care pot fi oferite unor abonați ai rețelei de telecomunicații (telefon și/sau TV), servicii diferite de telefonia și telegrafia convențională. Aceste servicii permit recepția unor pagini de informație cu caracter documentar provenite dintr-o rețea publică sau privată (închisă), inclusiv consultarea unor arhive, biblioteci, avînd și posibilitatea rezervărilor, a operațiilor bancare, financiare, a transmiterii de mesaje etc.

Dintre aceste sisteme și servicii citäm : teletex-ul, telefax-ul (telecopia), poșta electronică, teleconferința, videofonia, videoconferința, video lent (TV cu explorare lentă), videotex-ul și biurotica (automatizarea activităților de birou). Sistemele și serviciile care folosesc pentru afișare ecranul unui televizor alb-negru sau color (video) adaptat corespunzător se numesc și sisteme videoinformatice.

Sistemele de tip videotex. Dacă se pune problema în modul cel mai simplist se poate spune că sistemele videotex permit ca informația stocată în memoria unui calculator să poată fi afișată pe ecranul unui televizor alb-negru sau color. Definiția completă dată de CCITT se referă la categoria de sisteme electronice care permit editarea, stocarea și regăsirea unor informații sub formă de pagini tip dintr-o bază de date (sau bancă de date) realizată cu unul sau mai multe calculatoare, ca și transmisiunea, recepția și afișarea acestor pagini pe ecranul unui televizor alb-negru sau color sau pe un display, adaptate cu interfețe corespunzătoare.

Sistemele videotex pot fi :

— **Sisteme unidirecționale,** la care informația grupată într-un număr dat de pagini se transmite ciclic către abonatul care rămîne într-o atitudine pasivă, în sensul că din ciclul transmis poate selecta doar o pagină dorită. Transmisiunea se poate face pe canalul TV în timpul emisiunii, sau pe un canal dedicat de TV. Transmisiunea se poate face prin radiație, ca în cazul televiziunii obișnuite, sau pe cabluri coaxiale, ori fibre optice, totdeauna însă la vitezele impuse de TV. Se pot folosi 2 sau 4 linii de TV sau întregul canal.

— **Sisteme bidirecționale** sau interactive, la care informația se transmite la cerere pe linie telefonică, cablu coaxial sau fibră optică, cu vitezele corespunzătoare permise de aceste medii. Aceste sisteme nu permit doar cereri de informație, ci și transmisiuni de mesaje, rezervări etc.

Denumirile adoptate pentru aceste sisteme diferă de la țară la țară. Astfel, pentru cele unidirecționale se folosesc : în Anglia în general TELETEX sau CEEFAX (BBC), sau ORACLE (IBA) ; în Franța ANTIOPEDIODON ; în R.F.G. — VIDEOTEX, în Italia TELEVIDEO etc. Pentru cele bidirecționale se folosesc următoarele denumiri, în Anglia VIEWDATA sau PRESTEL, în Franța TELETEL, în R.F.G. BILDSCHIRMTEXT, în Italia VIDEOTEL, în Canada TELIDON etc.

În general aceste sisteme pot fi extinse la scară națională, avînd terminale de abonat publice sau de domiciliu și sisteme în circuit închis pentru instituții și întreprinderi. Sistemele diferă din punct de vedere al modului de afișare, al terminalelor, al modului de transmisiune etc.

În ce privește afișarea se deosebesc sistemele : alfamozaic, alfageometrice și alfafotografice.

Sistemul **alfamozaic** permite afișarea a 24 rînduri a 40 caractere. Caracterele alfanumerice sînt realizate din 5×7 puncte dintr-o matrice de caracter de 6×10 puncte. Pentru acestea se asigură o definiție de 240×240 puncte pe imagine. Caracterele grafice sînt în număr de 62 și se obțin împărțind matricea 6×10 în 2×3 puncte. Pentru grafic se obține deci o definiție redusă de numai 80×72 puncte.

În cazul **sistemului alfageometric** graficele se realizează pe baza unor instrucțiuni pornind de la primitivele geometrice : punct, linie, arc, poligon etc. Se pot realiza definiții mai ridicate. Sistemul nu depinde de canalul de transmisiune și de terminal. După calitățile terminalului se poate obține o definiție de la 1 024×1 024 puncte pînă la 80×60. O valoare obișnuită este 320×240 puncte.

În cazul **alfafotografic** se poate asigura aceeași definiție ca în televiziune.

Pentru îmbunătățirea calității graficelor se mai pot folosi alfabete suplimentare care conțin seturi de caractere dinamic redefinibile. De asemenea se pot folosi metode hibride : alfamozaic pentru text și unele grafice și alfageometrice sau alfafotografice pentru imagini grafice cu definiție ridicată.

Transmisiunea se face prin rețele de telecomunicații. Pentru Teletex se folosește în general rețeaua de televiziune. Datele sînt introduse în canalul de TV cu viteză de 6,9 Mb/s. În cazul videotex-ului se folosește linia telefonică publică comutată și s-a ales viteza de 1 200 baud. Pentru apel și cererea paginilor se folosește o viteză redusă de 75 baud. Dacă liniile permit se pot folosi și viteze mai mari de 4 800 sau 9 600 baud pentru a obține afișarea paginii într-un timp mai redus.

O dată cu introducerea rețelelor digitale normale sau cele pentru servicii integrate se pot utiliza viteze mai mari. Chiar începînd de la 64 Kb/s sistemul hibrid Fotovideotex (alfamozaic și alfafotografic) poate fi realizat cu timp de formare a unei imagini de maximum zece secunde.

Rețelele de telecomunicații publice sau dedicate pot fi locale, naționale și internaționale. Acestea pot asigura conectarea abonaților și se poate asigura accesul unui abonat dintr-un circuit închis la rețeaua națională sau invers (acces la bănci de date ale terților).

Referitor la terminale trebuie menționat că în afara celor tipice se pot folosi și terminale de minisistem de calcul (personal computer sau home computer) adaptate corespunzător. În plus se pot realiza terminale polivalente care să poată fi utilizate ca terminal videotex, minisistem de calcul și chiar procesor de texte (word processing) cu afișare a 80 de caractere pe rînd și facilitățile corespunzătoare.

Pentru a asigura interconectarea în sistem a diverselor elemente s-au elaborat standarde pentru codurile de caractere, formatul de afișare, caracterele grafice, terminale, coduri de linie, telesoft etc. ca și protocoale pentru rețelele de comunicații și videotex.

Aplicații ale sistemelor videotex. Prima și deocamdată cea mai importantă aplicație este regăsirea informației dorite atît pentru instituții, întreprinderi cît și pentru marele public. Din acest punct de vedere trebuie menționat faptul că videotex-ul permite accesul cel mai larg posibil la informatică. Informațiile stocate în bănci de date pot fi obținute și afișate pe ecranul televizorului alb-negru dar de preferință color. În afara informațiilor stocate în băncile de date videotex se poate avea acces și la informațiile din băncile de date tipice ale calculatoarelor dacă se procedează corespunzător. Nu trebuie uitate nici informațiile cu caracter publicitar selectiv.

În următoarea etapă se pot asigura prin sistemele videotex transmisiuni de mesaje între abonați, transmisiuni de programe (software) necesare pentru calcule, jocuri video etc.

O altă aplicație importantă este legată de tranzacții și rezervări. Se pot face operații bancare, comerciale, telecumpărări (vînzare prin corespondență), rezervări de locuri pentru turism, trenuri, avioane, teatre etc.

În sectorul formării și educației se conturează aplicații importante. În medicină se pot face : telesupraveghere, teleconsultații, telediagnostic, teletratament.

Sectorul editorial va beneficia și el de dezvoltarea videotex-ului. Este greu deocamdată să se întrevadă în mod exact care va fi întrepătrunderea între presa scrisă și modurile de informare electronică. Ținînd seama că hîrtia disponibilă nu este nelimitată, că este un produs poluant, că pentru producere se consumă energie, că noutățile care le publică au timp de reîmprospătare de 24, 48 de ore sau mai mult, că informațiile prezentate nu sînt selective, că modul de distribuție este anevoios și costisitor, este sigur că sistemele de informare electronică ca cel de tip videotex vor avea o importanță deosebită în activitatea de informare.

În fine, și nu în ultimul rînd, videotex-ul folosind terminale ieftine se pretează foarte bine pentru a fi utilizat în echipa-

mentele de biurotică (automatizarea birourilor). Această automatizare este necesară în vederea sporirii productivității muncii în activitățile de birou (informare, consultări de arhive, corespondență, decizii etc.), pentru a o face comparabilă cu cea din industrie și agricultură. Un studiu făcut în S.U.A. arată o creștere a productivității pentru un funcționar de 4% în raport cu 90% pentru un muncitor. Cauza este dată de metodele de lucru folosite și de proporția investițiilor făcute. În 1976, de exemplu, pentru un muncitor s-au investit 31 000 dolari, pentru un agricultor 54 000 dolari, în timp ce pentru un funcționar, 2 300 dolari. Aceste cifre arată ce efort trebuie făcut ca investiții și mod de activitate, lucru cu atît mai important cu cît pe măsura trecerii la un nivel superior de dezvoltare economică se ajunge ca la un muncitor să existe 1,5 funcționari, înțelegînd prin aceasta că mai mult de jumătate din populația activă a unei țări va activa în sectoarele de informatică, telematică, biurotică etc.

Stadiul de dezvoltare a sistemelor videotex în lume. În Anglia, țară în care a apărut sistemul Teletex, serviciul regulat a început în 1976, avînd astăzi peste un milion de utilizatori, posesori de televizoare în culori prevăzute cu decodor teletext. Din 1979 există serviciul regulat Prestel (videotex bidirecțional). Numărul de abonați este de cîteva zeci de mii.

În Franța serviciul Teletext radiodifuzat pe canal TV — numit Antiope-Diodon, este în exploatare de circa doi ani acoperind aproape întreaga țară. În sistemul bidirecțional Teletel, după două experiențe reușite privind una — regăsirea informațiilor și tranzacțiile și a doua — anuarul electronic (cartea de telefon electronică), este în curs de realizare acoperirea întregului teritoriu cu terminale care să asigure serviciul de carte de telefon și cîteva alte facilități.

Pînă acum în aceste țări s-au folosit sisteme alfamozaic care permit o grafică cu definiție redusă. Din 1984 se va folosi în aceste țări, ca și în R.F.G., un sistem îmbunătățit bazat pe un standard elaborat în comun, cunoscut ca standard C.E.P.T. (Conferința europeană de poștă și telecomunicații). Și în alte țări europene s-au făcut încercări și se procedează la trecerea la servicii regulate : Italia, Elveția, Austria, Spania, Olanda, Danemarca, Finlanda, Suedia etc.

Spre deosebire de țările europene unde se merge pe linia unor sisteme videotex alfanumerice, cu posibilități grafice din ce în ce mai îmbunătățite, conform unei ierarhii a cinci niveluri compatibile de sus în jos, în America se urmărește altă cale. S.U.A. și Canada sînt situate foarte bine ca număr de calculatoare personale cu displayuri grafice pentru afișare. Din acest motiv s-au elaborat sisteme videotex de tip alfageometric care redau grafice de calitate și permit, bineînțeles, redarea caracterelor alfanumerice. Așa a apărut în Canada sistemul Telidon, cu care s-au făcut încercări pilot. În S.U.A. s-au elaborat doar norme pentru sistemele videotex uni- și bidirecțional și după ce s-au adoptat norme unice nord-americane, la care s-au aliniat și canadienii, va începe fabricația terminalelor videotex și a adaptoarelor pentru calculatoarele personale. În același timp în S.U.A. se implementează și o serie de sisteme europene care sînt mai mult sau mai puțin compatibile.

În 1982 în America erau 325 000 de calculatoare personale în raport cu 4 000 terminale videotex și se estimează că în 1989 vor fi 3 000 000 de calculatoare personale și 4 000 000 terminale videotex. Plata pentru sistemele videotex va reprezenta circa 10 miliarde dolari în același an. În Japonia din cauza caracterelor folosite în număr de cîteva mii s-a adaptat un sistem alfafotografic numit CAPTAIN. S-au făcut încercări și se conturează tendința de a realiza un sistem hibrid care să fie compatibil și cu sistemele europene.

Dintre țările socialiste, doar Ungaria, după cîțiva ani de încercări, a introdus în anul 1983 serviciul Teletex. S-au fabricat 10 000 de televizoare color cu decodoare teletext cu circuitele specializate importate de la firma Philips. Partea de editare și transmisie este de asemenea din import. Pentru anul 1984 sînt prevăzute pentru fabricație încă 50 000 de televizoare cu decodoare. În Bulgaria se fac deocamdată încercări tot cu circuite importate. În alte țări, U.R.S.S., Cehoslovacia, s-au importat instalații întregi din Anglia pentru conducta transsiberiană de gaze, pentru spitalul clinic din Moscova etc.

Pînă în prezent, începînd din 1971 s-au făcut 80 de încercări în diverse țări investindu-se 500 milioane dolari în cercetare și proiectare, revenind circa 6 milioane dolari pe încercare.

Stadiul de dezvoltare în România. În țara noastră, încă din anul 1980, la Catedra de electronică aplicată din cadrul Institutului Politehnic București au început unele studii și cercetări legate de sistemele videotex. În anul 1982, la TIB pe baza unei colaborări între I.C.E. și I.T.B. a fost expus și un display color VTX care reprezenta o facilitate suplimentară a microcalculatorului M 118. Din 1983 lucrările au început să avanseze și datorită ajutorului dat de conducerea facultății și institutului și interesului arătat de C.N.S.T. concretizat printr-un contract de cercetare pentru anii 1983—1985. Pînă în prezent s-au realizat pentru sistemul Teletext : terminalul de editare, sistemul de stocare, regăsire, inserție în semnal TV și transmisiunea cu microcalculatorul M 118 cu hard și soft specializat pentru sistem alfamozaic, cu atribute pentru facilități suplimentare (culori, înălțime, dublă încrustare, pilpîire, cursor, marcare/revelare, alfabete suplimentare) transmise serial sau paralel, ca și decodorul, interfața și tastatura pentru televizorul color produs de întreprinderea Electronica cu intrare în video frecvență. De asemenea, s-au scris programele necesare. În prezent, se lucrează la un generator de pagini de test pentru punerea la punct a receptorului TVC și se urmărește ca în curînd să se facă încercări în emisie pentru a evalua problemele legate de propagare, antene și receptor. În același timp s-au realizat terminale de tip videotex bidirecțional și s-au făcut încercări pe o linie dedicată fără și cu modemuri Fellas la 1 200 baud.

Se are în vedere realizarea unui terminal alfanumeric inteligent cu trei plane de memorie de 1 Ko fiecare pentru grafice îmbunătățite și a unui terminal grafic pentru un sistem alfageometric. Introducerea acestor sisteme în România este dictată în principal de : pătrunderea informatizării pe scară cît mai largă în vederea formării în special a tineretului pentru tipul de activități care vor domina societatea în viitorii ani; sporirea eficienței informării și documentării de orice gen ; creșterea eficienței în activitățile de decizie operativă sau planificare ; creșterea productivității muncii în special în activitățile administrative din orice domeniu ; reducerea numărului de persoane ocupate cu activitățile administrative ; introducerea unor facilități suplimentare pentru produsele românești (tehnică de calcul și televizoare) ; mărirea competitivității produselor românești ; posibilitatea de acces la băncile de date din rețelele videotex care se implementează în lume ; asigurarea unor mijloace eficiente de informare și comunicare în scopul reducerii deplasărilor de persoane în condițiile crizei de energie ; posibilitatea conversațională în cazul lucrului la domiciliu ; posibilitatea de a realiza rezervări de locuri, operații comerciale, financiare, transmisiuni de mesaje, consultații medicale etc., fără deplasarea de persoane ; posibilitatea de a reduce consumul de hîrtie.

În legătură cu aceste scopuri I.P.B. a depus la C.N.S.T. o propunere de program, pentru introducerea sistemelor în România eșalonat pînă în 1985 pentru Teletext și pînă în 1990 pentru Videotex., indicînd și organismele în măsură să participe la acest efort, cuprinzînd părțile de cercetare, fabricație, implementare, exploatare, service, furnizori de informație etc.

Introducerea sistemelor videotex și evoluția acestora la noi în țară depind de cîțiva factori pe care-i vom enumera :

— coordonare eficientă, a tuturor instituțiilor și întreprinderilor implicate, de către C.N.S.T., sau un for guvernamental, sau interministerial specializat, care să se ocupe de introducerea sistemelor videotex ; evoluția liniilor de telecomunicații : linii obișnuite, dedicate, cabluri pentru televiziune pe cablu, fibre optice, care să permită creșterea vitezelor de transmisiune ; realizarea rețelelor numerice pentru servicii integrate ; realizarea modemurilor pentru vitezele corespunzătoare ; importul, asimilarea sau elaborarea unor tipuri specializate în special pentru decodoarele de teletext ; mărirea producției de televizoare în culori, prevederea lor cu intrări de VF și RGB pentru periferice și asigurarea caracteristicilor necesare pentru a fi apte de a recepționa semnale Teletext ; diversificarea tipurilor de televizoare în culori ca dimensiuni de ecran pentru a avea cel puțin o dimensiune convenabilă pentru birouri (35—42 cm) ; elaborarea unei miniimprimante deosebit de necesară în special ca periferie pentru biurotică; găsirea celei mai bune soluții pentru țara noastră pentru promovarea acestor sisteme și servicii ținînd seama și de experiența altor țări ; după concluziile trase pe baza încercărilor pilot, dacă sînt favorabile, de găsit strategia pe baza căreia să se poată instala un număr mare de terminale, într-un sistem sau mai multe, știind că numai astfel poate scădea prețul de cost și obține o extindere rapidă ; adaptarea unui standard videotex care să permită schimbul internațional de informații ; elaborarea unor terminale și rețele care să permită extinderi ulterioare pentru niveluri superioare de sisteme videotex, respectiv să se asigure compatibilitatea pentru terminale și rețele din diverse generații ; formarea din timp a băncilor de date necesare.

Implicații economice și sociale. Ca nouă sinteză între telecomunicații, calculatoare și informatică, sistemul și serviciile videotex au cîteva importante implicații economice generale :

a. Mărirea productivității muncii în toate sectoarele : industrial, agricol, administrativ, cercetare, proiectare etc.

b. Fiind în același timp un sistem de informare și unul de tranzacții va fi posibil în viitor să se realizeze : cumpărări, transferuri de fonduri, consultări de arhive, de la domiciliu sau birouri locale și nu din instituții centrale. Poate avea loc deci o descentralizare a activităților față de centrele orașelor.

c. Dezvoltarea respectivă atrage după sine o reducere substanțială a nevoilor de transport care conduce la reducere de consum de energie, la îmbunătățiri ecologice etc.

d. Deși la prima vedere, fiindcă asigură mărirea productivității și deci a eficienței, ar conduce la eliberarea unei importante forțe de muncă din sectorul administrativ, va fi vorba de o recalificare a personalului pentru folosire în sfera direct productivă ca personal cu specialitate de informatică.

Din punct de vedere social s-ar putea remarca cîteva aspecte:

a. Oamenii pot avea acces mai direct la informație și din ce în ce mai rar prin intermediari de diverse specialități.

b. Se va putea lucra mai mult acasă și în vecinătatea acesteia și din ce în ce mai puțin în centre sau mari aglomerări urbane.

c. Dacă întreaga populație este conectată (la domiciliu sau loc de muncă) la un sistem național interactiv de tip videotex și dacă informațiile economice sociale, politice sînt introduse în sistem, este posibilă o conducere economică descentralizată bazată pe principiul feedback-ului.

d. Introducerea sistemelor videotex pare să aibă un efect nedorit asupra relațiilor umane și sociale, oamenii afectînd mai mult timp pentru a sta în fața terminalului în locul contactelor personale. Oamenii dispunînd de mai mult timp liber datorită accesului rapid la informație, economisesc timp cu deplasările, pot avea în schimb timp pentru contacte personale sau pentru alte activități care să le îmbogățească viața profesională sau culturală.

În concluzie, ținem să precizăm că am încercat să prezentăm cîteva din aspectele importante, tehnice, economice, sociale legate de sistemele telematice în general și de cele videotex în particular. Evident că este dificil să se întrevadă de pe acum toate implicațiile acestora. Dar este tot atît de adevărat că, întrucît tot mai multe țări fac eforturi deosebite pentru dezvoltarea acestor sisteme este neapărat necesar să se cunoască și să se experimenteze din timp și la noi aceste sisteme pentru a le putea folosi în scopul creșterii competitivității produselor românești, în folosul general al societății.

Constantin ȘERBU
Institutul Politehnic București

Corelații între indicatorii eficienței economice

(Urmare din pag. 20)

rea nivelului mediu de retribuire a muncii pînă la limita maximă admisă de inegalitatea respectivă; același raționament fiind valabil în continuare pentru indicii referitori la rentabilitatea cheltuielilor cu forța de muncă, rentabilitatea fondurilor fixe și rentabilitatea cheltuielilor cu obiectele muncii. După cum se observă din strategia prezentată, limitele intervalelor devin funcții de o singură variabilă atunci cînd se trece la determinarea lor efectivă.

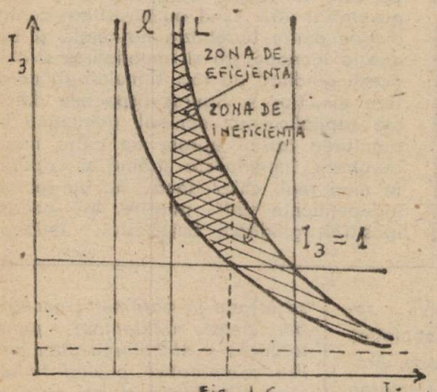

Fig. 1.c.

Din punct de vedere economic limita inferioară a unui interval exprimă un nivel minim, care trebuie realizat pentru indicele de evoluție referitor la intervalul respectiv astfel încît limita superioară — dacă intervalul este închis la dreapta, sau limita inferioară dacă intervalul e închis la stînga — să nu devină subunitare sau eventual egale cu unitatea. În cazul în care limita superioară a unui interval imediat următor, închis la dreapta, ar deveni subunitară rezultă că pe strategia respectivă măcar una din inegalități (apartenențe) nu a fost respectată și cel puțin consumul unei resurse primare ar deveni nerentabil.

În acest context devine necesară analiza evoluției limitelor unui interval atunci cînd indicele de care sînt dependente parcurge întreg intervalul de care aparține. Pentru a nu rămîne la un singur exemplu vom studia evoluția acestor limite și principalele informații ce le pot furniza ele pentru rata rentabilității. Pentru acest indicator atît limitele inferioare cît și limitele superioare ale intervalelor unei strategii sînt caracterizate de un anumit tip de funcții ce sînt reprezentate grafic în figura 1.

Menționînd că sarcina de creștere a ratei rentabilității, exprimată prin K_t, este condiționată de creșterea planificată a productivității muncii (k), analiza graficelor permite desprinderea unor concluzii semnificative pentru fundamentarea indicatorilor de eficiență :

— cu cît se planifică o creștere mai mare a ratei rentabilității în intervalul permis de sporirea productivității muncii cu atît mai mare trebuie să fie indicele indicatorului de rentabilitate de pe ultimul nivel (I). Se remarcă astfel că o dată cu creșterea lui K_t, se măresc atît nivelurile absolute ale limitelor cît și distanța dintre limitele aceluiași interval ;

— dinamica unui indicator de rentabilitate influențează dinamica ce trebuie realizată pentru indicatorul de pe nivelul imediat următor. Astfel, dacă pentru un factor indicele rentabilității se situează aproape de limita superioară, atunci intervalul de variație a indicelui rentabilității factorului de pe nivelul următor va fi mai restrîns. În același timp limitele acestui interval vor avea niveluri absolute mai mici decît în cazul în care indicele s-ar fi situat mai aproape de limita inferioară. Economic, aceasta semnifică faptul că efortul necesar pentru asigurarea creșterii rentabilității resursei primare ce se discută, situată pe nivelul imediat următor, va fi mai mic, adică va fi mai ușor de realizat. Dintr-un alt punct de vedere, analiza în timp a evoluției limitelor unui interval pune în evidență faptul că atunci cînd ele provin din rapoarte supraunitare (nu întotdeauna rapoartele sînt supraunitare) și perioadă de perioadă s-a respectat o aceeași strategie, ele își micșorează nivelul absolut în ipoteza că sarcina de plan (K) ar fi fost aceeași. Desigur, în practică, de la an la an, nu se planifică, de regulă, aceeași dinamică pentru un indicator de eficiență. O asemenea ipoteză are însă calitatea de a ușura desprinderea unor concluzii importante. Astfel, diminuarea nivelurilor absolute ale limitelor relevă faptul că „cerința formulată" de sarcina de creștere față de dinamica indicatorilor de rentabilitate ai resurselor primare este mai mică pe măsură ce nivelurile rentabilităților resurselor consumate cresc. De aici rezultă că aceeași sarcină de sporire a eficienței va fi îndeplinită cu eforturi diferite de către două întreprinderi sau ramuri. Aceea dintre ele care a realizat niveluri mai ridicate pentru rentabilitatea fiecărei resurse consumate în perioada trecută va realiza mai ușor aceeași sarcină planificată ;

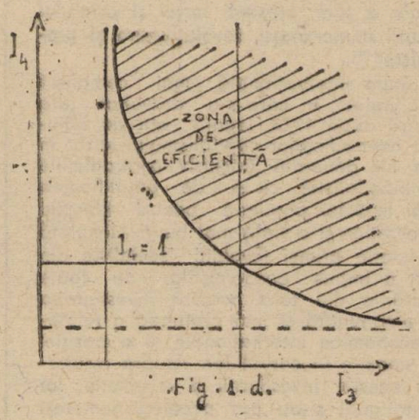

Fig. 1.d.

— realizarea dinamicii rentabilității unui factor astfel încît să se încadreze în zona hașurată asigură posibilitatea creșterii rentabilității pentru factorul situat pe nivelul următor mai mult, situarea oricărui indice în zona dublu hașurată desemnează faptul că însăși rentabilitatea factorului respectiv a înregistrat o creștere.

În concluzie, aprofundarea interdependențelor dintre indicatorul care exprimă diferitele aspecte ale eficienței, exprimarea lor prin intermediul eficienței resurselor primare consumate, în abordarea lor sistemică, oferă posibilitatea decidentului de a opta, în funcție de condițiile concrete, pentru o anumită strategie care să asigure creșterea eficienței resurselor ce vor fi consumate.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Contribuţii româneşti din perioada interbelică la analiza schimburilor neechivalente (II)

DEZVOLTAREA economică, social-politică şi culturală a României s-a ridicat pe o treaptă superioară după actul revoluţionar de la 1 decembrie 1918. Referindu-se la rădăcinile istorice şi la consecinţele pozitive ale acestui eveniment deosebit, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arată că **„făurirea statului nostru naţional unitar a fost opera întregului popor, a maselor populare din toate principatele locuite de români, constituind încununarea victorioasă a luptei seculare duse de cele mai înaintate forţe, de cărturarii şi marii gînditori ai neamului, de întregul nostru popor... Din cele mai vechi timpuri, idealurile unirii, libertăţii şi independenţei au însufleţit permanent poporul român, constituind făclia care a luminat, generaţie după generaţie, drumul spre dreptate, spre progres, spre o viaţă mai bună, liberă şi demnă... Făurirea statului naţional român unitar a creat condiţii pentru un progres mai puternic al forţelor de producţie, a dat noi perspective dezvoltării economico-sociale a ţării, creşterii forţei şi avîntului mişcării muncitoreşti, revoluţionare şi progresiste"** [14]).

Situaţia internaţională mai complexă decît înainte, în care s-a dezvoltat ţara noastră după 1918, legată atît de adîncirea contradicţiilor capitalismului intrat în criza lui generală (inclusiv contradicţiile interimperialiste), cît şi de amplificarea luptei maselor populare pentru libertăţi democratice şi o viaţă mai bună, stimulată de victoria primei revoluţii socialiste din lume, a impus economiştilor de toate orientările din ţara noastră investigarea mai amănunţită şi mai profundă a relaţiilor economice internaţionale şi a poziţiei ţării noastre în cadrul lor. Asupra rezultatelor acestor investigaţii şi a ecoului lor internaţional şi-au pus pecetea numeroşi factori, dintre care doi sînt deosebit de importanţi pentru aprecierea conţinutului intrinsec al teoriilor respective şi a ierarhiei lor reale pe scara valorilor ştiinţifice din cultura naţională şi mondială. Este vorba, în primul rînd, de optica prin care au judecat diferiţi gînditori situaţia existentă şi relaţiile internaţionale, respectiv de clasa (pătura socială, partidul politic) ale cărei interese şi aspiraţii erau luate în considerare cu prilejul acestor investigaţii (burghezia sau clasa muncitoare), iar în al doilea rînd, de locul şi rolul clasei (partidului) respective în viaţa social-politică a ţării în tot decursul perioadei interbelice (dacă guverna sau era în opoziţie, dacă gînditorii respectivi dispuneau de libertate de gîndire şi mişcare sau erau privaţi de ea etc.). Din aceste puncte de vedere au existat mari deosebiri între gînditorii din România interbelică.

Gînditorii clasei muncitoare aveau un dublu avantaj : baza socială largă (masele muncitoare şi, în primul rînd, clasa muncitoare revoluţionară), suport al unei viziuni democratice consecvente despre problemele timpului, şi o metodă de cercetare (materialismul istoric) şi o teorie economică ştiinţifică (economia politică marxistă), validate de experienţa luptelor sociale şi politico-ideologice timp de peste şapte decenii. Un exemplu convingător în această privinţă îl constituie consideraţiunile teoretice pertinente pe care le conţine opera lui Lucreţiu Pătrăşcanu, de cele mai multe ori, cînd se referă la problematica relaţiilor economice internaţionale. Pe baza acestui avantaj, gînditorul marxist a explicat în mod convingător legătura indisolubilă dintre exploatarea maselor populare la scară naţională şi asuprirea străină (imperialistă) a multor popoare, a dedus tendinţele expansioniste ale burgheziei monopoliste şi contradicţiile interimperialiste din natura şi contradicţiile interne ale sistemului economic capitalist. Astfel, în studiul său „Anglia şi Statele Unite" (1927), L. Pătrăşcanu semnala, cu o forţă previzională remarcabilă, confirmată de evenimentele ulterioare, tendinţa de accentuare a luptei pentru pieţe între marile puteri imperialiste. „Lupta pentru stăpînirea pieţelor externe — scria L. Pătrăşcanu —, care astăzi de-abia se conturează, va fi deschisă... În concurenţă cu Statele Unite, Anglia nu mai poate învinge. În acelaşi timp, a crede că «în mod paşnic» capitalismul american se va lăsa împiedicat în expansiunea sa pentru cîştigarea hegemoniei mondiale sau îngrădit în ceea ce deja posedă înseamnă a nu cunoaşte nici structura capitalismului, nici forţele pe care le pune în mişcare" [15]). De acord cu alţi economişti marxişti dinaintea sau din timpul său, L. Pătrăşcanu consideră că „tendinţele imperialiste sînt inerente capitalismului, întrucît ele sînt o consecinţă naturală a însăşi structurii lui", respingînd viziunea apologetică a lui W. Sombart despre pretinsa „tendinţă de egalizare a contrastelor, de aplanare a conflictelor economice, de înlăturare a cauzelor care duc la agravarea crizelor" în capitalismul modern (contemporan — n.ns.) [16]). Din această analiză, L. Pătrăşcanu a tras concluzia valabilă, în esenţă, şi în zilele noastre că „Numai adînci transformări sociale în Europa şi în celelalte continente subjugate... pot asigura pacea. Altfel, omenirea, şi cu ea întreaga civilizaţie, va fi tîrîtă într-un război neînchipuit mai sîngeros, mai distrugător decît cel din 1914. La răscrucea la care popoarele europene se găsesc, nu au înainte un al treilea drum" [17]).

Gînditorii marii burghezii industriale şi financiare din România interbelică — preocupată de întărirea poziţiei sale economice şi politice în cadrul statului naţional unitar — aveau o poziţie contradictorie, impusă de complexul de factori obiectivi (contradicţiile inerente capitalismului la diferite nivele ale funcţionării lui) şi subiectivi (politici economice şi lupte politico-ideologice) care condiţionau deciziile pe care le adopta burghezia în procesul guvernării ţării. Cînd au investigat contradicţiile dintre burghezia naţională şi burghezia monopolistă şi imperialistă străină, aceşti gînditori au fost stimulaţi să cerceteze minuţios şi riguros aspectele dificile ale capitalismului mondial, denunţînd exploatarea ţărilor agrare de către marea burghezie imperialistă străină şi apărînd în mod real, chiar dacă nu consecvent, independenţa ţării noastre. În această ipostază, gînditorii burgheziei naţionale

FIŞE

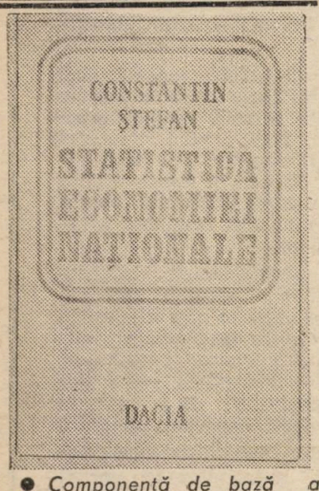

● *Componentă de bază a sistemului informaţional economico-social, statistica dobîndeşte noi atribuţii ce decurg din capacitatea sa de a scoate la iveală, prin sistemul de indicatori şi interpretarea acestora, tendinţele şi procesele complexe generate de aplicarea noului mecanism economico-financiar, asigurînd astfel informaţiile necesare planificării şi conducerii activităţii economice. Tocmai relevării valenţelor statisticii economice de a răspunde acestor probleme este destinată lucrarea* „Statistica economiei naţionale" *semnată de prof. dr.* Constantin Ştefan *şi publicată la Editura „Dacia". Pe parcursul lucrării, autorul evidenţiază îmbunătăţirile aduse în sistemul informaţional statistic, a celor privind metodologia de calcul şi analiză statistică a avuţiei naţionale, produsului social şi venitului naţional, a venitu-*

rilor diferitelor categorii socio-profesionale ale populaţiei. Sînt analizate de asemenea, progresele realizate în proiectarea sistemului de indicatori necesari relevării proceselor şi laturilor cantitative şi calitative ale activităţii în diferite sectoare — cercetare ştiinţifică şi dezvoltare tehnologică, recuperarea şi valorificarea materialelor refolosibile, protecţia mediului înconjurător ş.a.

Rentabilitatea întreprinderilor

● *Asigurarea unui nivel înalt de rentabilitate tuturor întreprinderilor reprezintă un deziderat major al politicii economice a R.P. Ungare fapt ce denotă că nu toate unităţile economice se înscriu în parametrii acceptabili. Aceste diferenţieri permit totodată şi efectuarea unor analize comparative privind factorii care stimulează şi cei care diminuează rentabilitatea, consideră* Mártön Pető *în articolul* „Az alacsony és a magas jövedelmezőségü iparvallalatokrol" (*Despre nivelul de rentabilitate al unităţilor industriale*) *publicat în numărul 6 al revistei* KOZGAZDASÁGI SZEMLE. *Evaluînd ponderea acestor factori, pe baza unor eşantioane reprezentative, M.P. constată că, împotriva aparenţei, dimensiunea unei anumite unităţi nu influenţează în mod decisiv nivelul rentabilităţii. Efecte mult mai puternice au alţi factori ai producţiei cum sînt dezvoltarea tehnologică, structura personalului în funcţie de pregătirea profesio-*

aveau avantajul libertății nelimitate de mișcare și de gîndire, pe care nu-l aveau reprezentanții claselor sociale aflate în opoziție sau chiar în ilegalitate, cum era cazul gînditorilor comuniști. Unii dintre gînditorii burgheziei naționale, ca de pildă, Mihail Manoilescu (1891—1950), au potențat acest avantaj social-politic printr-un avantaj metodologic, aderînd sau alegînd, într-o măsură mai mare sau mai mică, din gîndirea economică anterior creată, metode și teorii de certă valoare științifică, chiar din instrumentarul analitic marxist, oricît de paradoxal apare acest lucru la prima vedere. Cînd au investigat contradicțiile dintre burghezia națională și masele muncitoare din interiorul țării, acești gînditori au alunecat spre platitudini sau interpretări apologetice, deoarece interesele de clasă nu le îngăduiau să dezvăluie aspectele vulnerabile ale sistemului economic capitalist pe care doreau să-l apere și să-l perpetueze. Acest ultim grup de contradicții i-a dezavantajat pe gînditorii burghezi, îndepărtîndu-i de știința economică autentică, dezvăluind limitele lor de clasă în procesul cunoașterii realității obiective din acel timp. Natura și consecințele acestor limite presupun o analiză concretă a fiecărui autor, ceea ce depășește limitele textului sumar de față.

Din grupul numeros de economiști burghezi din România interbelică preocupați de studiul relațiilor economice internaționale se detașează în mod vizibil Mihail Manoilescu, nu numai pentru că lucrările lui fundamentale au intrat de la început și în primul rînd în circuitul internațional de idei [18]), ci mai ales pentru noutatea și curajul cu care a abordat această dificilă problematică dintr-o perspectivă și cu o metodologie opuse curentului dominant de gîndire pe plan mondial (teoria „neoclasică" a costurilor comparative de producție), precum și prin concluziile de certă valoare științifică (mai ales exploatarea țărilor mici cu profil economic preponderent agrar de către țările capitaliste dezvoltate, puternic industrializate) și practică (necesitatea imperioasă a descentralizării industriei la scară mondială, respectiv necesitatea industrializării țărilor agrare, pentru consolidarea independenței lor naționale).

Ideea de bază a lucrărilor consacrate de M. Manoilescu analizei relațiilor economice internaționale și anume „Teoria protecționismului și a schimbului internațional" (1929) și „Forțele productive naționale și comerțul exterior. O teorie a schimbului internațional de mărfuri" (1937) o constituie combaterea imaginii idilice a comerțului dintre țările burgheze, presupus a fi reciproc avantajos, și demonstrarea caracterului neechivalent al schimburilor economice de pe piața mondială capitalistă între țări inegal dezvoltate, respectiv scurgerea de venit național de la țările sărace (cu o productivitate medie scăzută a muncii națională) spre cele bogate (cu o productivitate a muncii ridicată), ceea ce duce la adîncirea decalajelor dintre ele prin sărăcirea celor dintîi [19]).

Judecat în perspectivă istorică și la scara mondială de valori științifice, acest demers teoretic are o importanță deosebită prin actualitatea lui și prin prioritatea istorică în comparație cu alți cercetători care s-au referit la aceeași problematică. Actualitatea ideilor perene din opera lui M. Manoilescu decurge din faptul că în zilele noastre s-au amplificat considerabil dimensiunile acestor scurgeri de venit național, determinînd adîncirea contradicției dintre țările sărace și țările bogate ale lumii, instabilitatea economiei mondiale și accentuarea tensiunilor din viața internațională. Dispunînd de date incomparabil mai bogate și folosind în mod consecvent și creator instrumentarul analitic marxist, perfecționat timp de aproape un secol și jumătate, specialiștii din România socialistă au contribuit în mod substanțial la explicarea manifestărilor recente ale acestui fenomen îngrijorător [20]).

Raportat la controversele teoretice din perioada postbelică privind schimburile dintre țările inegal dezvoltate, demersul teoretic realizat de M. Manoilescu (1929) are semnificația unei munci de pionierat, înscriindu-se în mișcarea de idei contemporană (în limbi de circulație internațională) cu două decenii înainte de lansarea teoriei economiei periferice de către Raul Prebish (1949) [21]) și cu patru decenii înainte de publicarea mult discutatei lucrări a lui Arghiri Emmanuel despre schimbul inegal. Istoriografi competenți ai controverselor recente privind schimburile inegale sau neechivalente de pe piața mondială au subliniat, cu cîțiva ani în urmă, originalitatea și prioritatea istorică a lui Mihail Manoilescu în această privință. De pildă, Joseph L. Love, de la Universitatea Illinois, Urbana-Champaign (S.U.A.) scria că „Manoilescu a denunțat diviziunea internațională (tradițională — n.ns.) a muncii și teoriile clasice despre comerț care recomandă națiunilor agricole ca ele să continue orientarea populației lor spre ramuri pe care el le considera ca avînd o productivitate scăzută a muncii... Manoilescu afirmă că muncitorul industrial mijlociu produce o valoare de zece ori mai mare decît un muncitor agricol și că țările agricole «sînt sărace și rămîn sărace» atît timp cît ele nu se industrializează. Astfel, diviziunea internațională a muncii era, în esență, o înșelătorie : teoria clasică (burgheză — n.ns.) a comerțului internațional «justifica» exploatarea unui popor de către altul (de fapt, de către burghezia din altă țară — n.n.s.)" [22]).

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

---

[14]) **Nicolae Ceaușescu : Expunere la Adunarea festivă consacrată sărbătoririi a 65 de ani de la făurirea statului național unitar român, 1 decembrie 1983,** București, Editura politică, 1983, p. 6 și 14

[15]) Lucrețiu Pătrășcanu : Studii economice și social-politice, 1925—1945, București, Editura politică, 1978, p. 132, 154

[16]) Idem, p. 159

[17]) Ibidem, p. 160

[18]) Mihail Manoilesco : Théorie du protectionnisme et de l'échange international, Paris, Giard, 1929, și Die nationalen Produktivkräfte und der Aussenhandel. Theorie des internationalen Warenausstausches, Berlin, Junker und Dünnhaupt Verlag, 1937

[19]) Mihail Manoilesco : Die nationalen Produktivkräfte..., ed. cit., p. 35—248

[20]) Vezi : Problemele unei noi ordini economice internaționale. Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu despre noua ordine economică internațională, București, Editura politică, 1976 ; Economia mondială. Tipologia economiilor naționale, București, Editura politică, 1977.

[21]) Raul Prebisch : The economic development of Latin America and its principal problems, E.C.L.A., United Nations, Document E/CN 12,1950.

[22]) Joseph L. Love : Raul Prebisch and the Origins of the Doctrine of Unequal Exchange, în „Latin American Research Review", vol. 15, Nr. 3/1975, p. 62

---

nală și de concordanța cu organigrama întreprinderii, viteza de rotație a mijloacelor circulante și comprimarea ciclului de realizare a produselor. În ce privește măsurile de redresare a întreprinderilor nerentabile, autorul consideră drept foarte importante creșterea autonomiei și sporirea capacității de orientare a acestora în cadrul unei structuri economice date.

Structură industrială

● *Dezvoltarea susținută a întreprinderilor mici și mijlocii, ca o cale de dinamizare economică, nu are sens decît gîndită din perspectiva unei anumite structuri industriale se arată în articolul* „La coopération technologique entre grandes entreprises et P.M.I." *publicat în numărul 1 891 al revistei* „PROBLÈMES ÉCONOMIQUES". *Concretizînd, această cerință poate fi formulată în modul următor : ce tip de relații trebuie să fiinteze între diferitele tipuri de unități industriale ce alcătuiesc structura industrială națională. Referindu-se cu deosebire la economia franceză studiul identifică următoarele elemente ce ar putea caracteriza relațiile respective. Astfel, marile grupuri industriale oferă un solid sprijin financiar, experiență de producție, capital tehnologic, posibilități de desfacere. Dacă aceste elemente favorizează întreprinderile mici și mijlocii, interesul unităților mari provine din necesitatea de a-și asigura o rețea de unități de producție apte să preia operativ anumite funcții economice. Căile prin care se poate constitui o structură industrială echilibrată, cu ponderi adecvate ale întreprinderilor mari, mici și mijlocii, sînt, potrivit studiului, transferul tehnologic și rotirea cadrelor de specialitate. Apare totodată necesitatea adaptării legislației economice la aceste schimbări iminente.*

Dezvoltare intensivă

● *În seria „Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate" (secțiunea Economie) care apare la* EDITURA POLITICĂ *a fost tipărit recent volumul* „Factori intensivi ai dezvoltării economiei românești în etapa actuală" *semnat de prof. univ. Gavril Horja. Cartea abordează, într-o modalitate publicistică accesibilă unui public larg, o temă de certă actualitate pentru politica și practica dezvoltării complexului economic național. De unde și preocuparea autorului pentru o sistematizare cît mai precisă a factorilor intensivi și o tratare a acestora potrivit rigorilor didactice. În acest spirit, după o prezentare prealabilă a coordonatelor politicii economice a partidului, sînt investigate succesiv căile apte să contribuie la accentuarea caracterului intensiv al dezvoltării. Productivitatea muncii privită din unghiul multiplei sale condiționări (tehnologice, organizatorice, a calificării forței de muncă etc.), sporirea eficienței fondurilor fixe și a investițiilor, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, utilizarea eficientă a resurselor, participare la schimburile internaționale ale valorii sînt discutate în capitole distincte. Calitatea informativă a cărții este recomandată și de materialul statistic bogat utilizat de autor.*

FIȘE

Opţiuni în strategiile economice

Direcţii de modernizare a agriculturii în lume

ULTIMELE trei decenii au însemnat pentru agricultură un progres fără precedent, perfecţionările tehnologice permiţînd reducerea dependenţei de condiţiile naturale şi asigurînd producţii în continuă creştere şi mult mai stabile. Rezultatele obţinute şi mai ales transpunerea lor în practică au depins şi continuă să depindă de un număr foarte mare de factori, în cadrul cărora un rol central îl ocupă nivelul general de dezvoltare economică şi industrială al fiecărei ţări. Indiferent de performanţele obţinute pînă în prezent, în toate ţările lumii se fac în continuare eforturi pentru perfecţionarea tehnologiilor agricole. În cadrul acestora, mecanizării agriculturii i se acordă un loc aparte, ea avînd implicaţii nu numai în creşterea producţiilor, dar şi în utilizarea forţei de muncă, protecţia mediului, ajustarea structurilor sociale etc.

Din experienţa deja acumulată în ţările cu un grad ridicat de mecanizare al agriculturii, necesităţile tehnice cărora trebuie să le răspundă în următorii ani maşinile agricole, instalaţiile şi clădirile aferente activităţii agricole, se conturează a fi următoarele : **creşterea capacităţii unitare ; dimensiuni reduse şi preţuri scăzute, de natură să faciliteze utilizarea maşinilor pe scară largă în fermele mici ; o fiabilitate mai mare, manevrabilitate uşoară, reparaţii şi întreţinere cît mai facile ; crearea de echipamente speciale pentru terenuri în pantă, mlăştinoase, nisipoase ; mai mult confort şi securitate pentru operator ; economie de energie ; maşini speciale pentru recoltarea şi manipularea culturilor perisabile ; îmbunătăţirea sistemelor de adăpostire a animalelor ; o influenţă mai scăzută asupra mediului ; mai multe componente standardizate.**

O parte din aceste necesităţi pot fi satisfăcute prin aplicarea principiilor automatizării. Posibilităţile sînt deosebit de numeroase : echipamente staţionare în grajduri, sere, instalaţii de uscare sau de depozitare şi instalaţii mobile pe tractoare şi maşini agricole. Este necesar însă un volum de muncă deosebit pentru a se colecta datele cu ajutorul aparaturii adecvate, date care să poată fi furnizate microprocesoarelor pentru prelucrare şi pentru semnalarea ajustărilor necesare.

În ceea ce priveşte dimensiunile maşinilor, tendinţa de a se produce utilaje de mare capacitate s-a diminuat în foarte multe ţări. Problemele practice de construcţie, limitarea dimensiunilor terenurilor agricole, alături de aspectele economice ridică o serie de limite în acest sens. Cu toate acestea, în ţările în care agricultura este organizată în principal în unităţi de mari dimensiuni, producţia şi utilizarea maşinilor de mare capacitate se va dezvolta în continuare. Vor fi create, de asemenea, echipamente cu o viteză de operare tot mai mare şi cu posibilitatea de a executa mai multe lucrări în acelaşi timp.

Necesitatea economică de a limita consumul energetic va continua să aibă o influenţă aparte asupra agriculturii. Îngrăşămintele chimice şi maşinile agricole contează cu 75 la sută din totalul consumului energetic pe unitatea de suprafaţă. Specialiştii apreciază că în viitor accentul trebuie pus înainte de toate pe economia directă de combustibil convenţional. Aceasta se poate realiza prin perfecţionarea în primul rînd a tractoarelor (dotarea motoarelor cu sisteme de supraalimentare cu aer, extinderea tracţiunii pe toate roţile, îmbunătăţirea anvelopelor etc.) şi a maşinilor agricole, iar în al doilea rînd prin reducerea pierderilor (funcţionarea maşinilor în gol, funcţionarea în sarcină prea mică a tractoarelor, consum exagerat al echipamentelor anexe etc.). Perfecţionarea izolării clădirilor zootehnice şi a serelor, utilizarea surselor de energie neconvenţională pentru asigurarea căldurii necesare acestora constituie, de asemenea, soluţii atractive şi la îndemînă pentru viitor.

Implicaţiile negative ale agriculturii asupra mediului înconjurător vor putea fi integral controlate în următoarele decenii cu ajutorul mijloacelor tehnice. Zgomotul motoarelor va fi prevenit şi atenuat, poluarea apelor se va diminua printr-o mai bună aplicare a îngrăşămintelor, precum şi prin îmbunătăţirea sistemelor de manipulare şi împrăştiere a dejecţiilor. În fine, organizarea optimă a utilizării maşinilor constituie una din principalele direcţii în care se pot realiza rezultate spectaculoase.

Tracţiunea şi transportul

ROLUL actual al tractoarelor, ca element central al mecanizării agriculturii, va fi modificat, într-o măsură mai mică sau mai mare, de dezvoltarea utilizării maşinilor autopropulsate şi a camioanelor. Puterea tractoarelor este de aşteptat să crească în viitor, indiferent de densitatea acestora. În prezent, tractoarele de 250—400 cai putere sînt utilizate în principal la arareа pămîntului sau la alte operaţiuni grele, dar este de aşteptat ca ele să poată fi utilizate şi în angrenarea altor echipamente.

În general, modificările şi perfecţionările pe care le vor suferi tractoarele se referă la : extinderea componentelor hidraulice şi hidromecanice ; transmisie cu schimbarea automată a vitezelor ; montarea de dispozitive electronice (computere de bord) pentru selectarea regimului şi modului optim de acţionare ; dispozitive automate de cuplare ; condiţii de lucru mai bune pentru operator. Motorina va continua să fie principalul carburant pentru tractoarele agricole. Combustibilii neconvenţionali (gaz sau alcool) ar putea deveni, de asemenea, rentabili, evoluţia cercetărilor aplicative fiind încă determinată de cea a preţului petrolului.

Transportul în agricultură îmbracă două aspecte : transportul pe cîmp şi cel în afara cîmpului. O problemă deosebită o ridică transportul pe solurile care nu suportă presiuni ridicate. Deoarece viteza de deplasare a tractoarelor cu remorcă este redusă, în viitor ponderea transportului de acest tip va scădea în cazul distanţelor mari. În Ungaria, spre exemplu, ponderea tractoarelor folosite pe distanţe mari nu va depăşi 40 la sută, către sfîrşitul acestui deceniu. În U.R.S.S., de asemenea, cea mai mare parte a recoltelor este prevăzut să se transporte cu camioanele. Şi în R.S. Cehoslovacă se prelimină ca 80—90 la sută din transportul agricol să fie efectuat cu camioane pe distanţe lungi.

Mecanizarea lucrărilor agricole

Aratul. Dezvoltările viitoare în domeniul pregătirii solului vor fi subordonate în special necesităţii de a se menţine şi îmbunătăţi fertilitatea acestuia. În funcţie de categoria de sol, tendinţa va fi, pe de o parte, de a se simplifica lucrările pregătitoare, fără însă a influenţa producţia la hectar, iar pe de altă parte de a se folosi utilaje mai perfecţionate.

În legătură cu prima direcție se vorbește tot mai mult de prelucrarea minimă a solului, înlocuindu-se aratul adînc cu întoarcerea brazdei sau chiar renunțîndu-se la prelucrarea mecanică a solului și semănîndu-se direct după administrarea erbicidelor. În prezent în Statele Unite suprafețele cu prelucrare zero ocupă 4 milioane ha, iar cele cu prelucrare minimă 20 milioane ha, această tendință fiind de continuă creștere.

Perfecționările tehnice ale utilajelor țin în special de dezvoltarea mașinilor combinate de prelucrat solul, paralel cu creșterea puterii de tracțiune a tractoarelor. Ele permit efectuarea a 5—6 operații de prelucrare a solului înainte de semănat sau efectuarea semănatului, concomitent cu prelucrarea minimă a solului. Ameliorările tehnice vizează creșterea frontului de lucru, manevrarea și cuplarea cu mijloace hidraulice, reglarea automată a adîncimii de lucru.

Semănatul și plantatul. Actualul nivel de perfecționare al semănătorilor și plantatoarelor, atît mecanice cît și pneumatice, răspunde necesităților unei tehnologii avansate. În viitor, mașinile vor avea un front transversal de lucru mai mare și vor fi echipate cu aparate electronice pentru controlul operațiilor. De asemenea, ele vor putea fi utilizate împreună cu altele destinate grăpării solului, fertilizării și protecției plantelor. Se vor crea semănători de mare precizie, mai ales în legumicultură, dar și în cultura mare, paralel cu introducerea unor semințe selecționate de hibrizi de mare productivitate. Extinderea semănatului semințelor pregerminate depinde în mare măsură de progresele ce vor fi realizate în crearea unor semănători adecvate acestui scop.

Fertilizarea și irigarea. Aplicarea îngrășămintelor suscită un nou interes datorită necesității de a se reduce consumurile de energie. În aplicarea îngrășămintelor azotoase (care sînt cele mai energointensive) se remarcă tendința de introducere a unor sisteme mai precise (pneumatice sau cu conveier) care să le înlocuiască pe cele obișnuite, cu discuri rotative. În fermele mari este de așteptat să se extindă utilizarea împrăștietoarelor de mare capacitate. Aria de lucru ar putea crește la circa 20 de metri, iar viteza de deplasare la 30 de kilometri pe oră. Treptat, o parte din echipamentele tractate de tractoare vor fi înlocuite de mașini autopropulsate cu presiune redusă pe roți.

În ceea ce privește irigațiile, acestea s-au dezvoltat foarte mult în ultimii ani, atît la culturile arabile cît și la pajiști, chiar și în zonele unde volumul de precipitații este suficient în anii normali. Suprafața irigată se va extinde în viitor, dar totodată se va acorda o atenție mai mare calității apei folosite, în special la leguminoase, precum și pe solurile sensibile la tasare. Alegerea sistemelor de irigare depinde de o mare varietate de factori, dar viitorul este al acelora care necesită un volum cît mai mic de forță de muncă. Perfecționările tehnice vor avea în vedere un control mai bun al dimensiunii picăturilor și al efectului de ploaie, precum și dezvoltarea irigării prin picurare.

Protecția plantelor. Viitoarele varietăți de culturi vor avea probabil mai puțină nevoie de protecție chimică. Aceasta va fi substituită parțial cu mijloace biologice. Îmbunătățirea metodelor de aplicare va reduce, de asemenea, cantitățile necesare de substanță pe unitatea de suprafață. Perfecționările care vor fi aduse mașinilor de împrăștiat substanțe chimice se vor face remarcate în ceea ce privește lățimea și aria de operare, precum și condițiile de muncă ale operatorului. Injectarea agentului direct în tubul de presiune al mașinii va diminua cantitatea de reziduuri și va simplifica operațiunea de încărcare.

Recoltatul. Combinele autopropulsate vor efectua și în viitor recoltarea integral mecanizată a cerealelor, iar combina va fi dotată cu o serie de echipamente automate. Pe terenurile neadecvate acestor mașini se tinde către trecerea la cultivarea altor plante. Mașinile de recoltat sfeclă de zahăr vor fi adaptate pentru 1, 2, 3 și 6 rînduri. Alegerea tipului va depinde de dimensiunile fermei și culturii și de modul de organizare a utilizării mașinilor. Perfecționări se vor produce în ceea ce privește curățatul mecanic al sfeclei. Mașinile de recoltat cartofi (pe maxim 4 rînduri) vor fi dotate cu mecanisme perfecționate pentru curățatul pietrelor și bulgărilor de pămînt de pe tuberculi.

Pentru recoltatul furajelor (porumb furaj, lucernă, trifoi, ierburi și unele leguminoase) se pot utiliza sisteme integrate de recoltare, încărcare și transport. Depozitarea se va face în formă tăiată sau tocată. Aceasta permite economisirea energiei, iar produsul poate fi manipulat mecanic. Recoltarea subproduselor culturilor va cîștiga o importanță tot mai mare, datorită posibilității utilizării lor drept furaj sau ca materie primă energetică.

Creșterea animalelor. În zootehnie, dimensiunile fermelor sînt deosebit de variate. Pentru ca mecanizarea proceselor tehnologice să devină eficientă este necesară depășirea unui anumit efectiv minim de animale. Totuși, dacă inițial mecanizarea a servit în special fermelor mari, se conturează în prezent tendința de a se îmbunătăți tehnologiile mecanizate pentru fermele de dimensiuni mici.

O problemă esențială în zootehnie o constituie evacuarea și utilizarea dejecțiilor. Cantitatea de dejecții produsă în unitățile de creștere a porcilor și păsărilor depășește în general necesitățile de utilizare ca îngrășăminte pe terenurile agricole proprii. Există deja echipamente speciale pentru manipularea și transportul acestora și ele se vor dezvolta în viitor, în sensul creșterii capacității și ameliorării posibilităților de deplasare cu viteză pe căile rutiere și pe cîmp. Pentru protejarea mediului contra mirosului neplăcut și poluării apelor se analizează posibilitatea ca dejecțiile utilizate drept îngrășăminte organice să fie injectate direct în sol.

În creșterea vacilor se vor generaliza grajdurile cubice. Mulsul și furajarea pot fi integral mecanizate și într-o oarecare măsură chiar automatizate. Furajarea cu concentrate se va generaliza și se vor introduce noi sisteme automate pentru controlul stării de sănătate. Automatizarea fermelor de vaci de lapte este bazată pe un sistem de identificare prin radio a fiecărui animal. Aceasta dă posibilitatea unei furajări optime. În U.R.S.S. s-au obținut o serie de rezultate în automatizarea tehnologiei în complexele mari de creștere a porcilor. Sistemul include : tabloul de comandă cu schema sinoptică a fluxului tehnologic, cu indicatoare de semnalizare privind existența furajelor în buncărele de alimentare a liniilor de distribuție, dirijarea furajării pe bază de comenzi, dirijarea evacuării hidraulice a dejecțiilor, semnalizarea funcționării instalațiilor de ventilație, instalația de televiziune industrială ; comunicarea operativă prin radio ; pregătirea automată a furajelor etc.

Aspectele înfățișate, care reprezintă doar o mică parte din întregul proces de modernizare a complexului agroindustrial, dovedesc că agricultura devine cu pași repezi o ramură economică de înaltă tehnicitate. Viitorul este al microprocesoarelor, automatizării, preciziei în operare, fiabilității, eficienței economice. Dacă pînă în prezent mecanizarea a avut un caracter extensiv, creșterea numărului de mașini și utilaje agricole fiind obiectivul principal, în deceniile următoare accentul se va pune în special pe perfecționarea utilajelor, mecanizarea devenind intensivă, iar aspectul calitativ cîștigînd din ce în ce mai mult teren.

Factorul uman va fi și în viitor determinant. Imaginea muncitorului agricol tinde să se îndepărteze tot mai mult de cea mai tradițională a țăranului care lucrează cîmpul, el devenind un specialist în manipularea unor mașini și utilaje complexe, precise. Activitatea sa, coordonată de ingineri, economiști, biologi, agronomi, veterinari, se bazează pe analize de laborator, cercetări științifice, calcule de eficiență.

Toate acestea presupun însă o înaltă pregătire teoretică și practică a forței de muncă.

În fine, dezvoltarea agriculturii va depinde în multe țări de rapiditatea cu care noile tehnologii vor fi asimilate de către populația rurală care, uneori, dă dovada de un anumit conservatorism în alegerea culturilor și efectuarea muncilor agricole.

Emanuel ODOBESCU

Date de prognoză

ORIZONT 2000 ÎN AGRICULTURA ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

LICHIDAREA ANACRONISMULUI pe care îl reprezintă persistența foametei cronice în rîndurile a sute de milioane de locuitori ai planetei noastre în acest sfîrșit de secol presupune fără îndoială — ca o condiție necesară, dar nu și suficientă — sporirea în continuare a producției agroalimentare, dar nu atît la scară mondială sau a grupelor mari de țări, cît la cea națională, se relevă în **Raportul asupra dezvoltării în lume 1984**, editat în vara acestui an de Banca mondială. La scară planetară prognozele privind producția de cereale (care constituie circa jumătate din consumul alimentar total al țărilor în curs de dezvoltare) sînt optimiste. În ultimii 30 de ani producția mondială de cereale s-a dublat și potrivit atît raportului F.A.O. intitulat „Agricultura : Orizont 2000", cît și studiului american „Raportul Global 2000", ea ar urma să se dubleze din nou între 1980 și sfîrșitul secolului, ceea ce ar corespunde unui ritm mediu de creștere a recoltelor de circa 3,5% pe an. În același timp, cererea mondială de cereale ar urma să sporească în medie cu numai între 2,3% (potrivit prognozelor Consiliului Internațional al Grîului sau Departamentului Agriculturii al S.U.A.) și 2,6% pe an (prognoza Băncii mondiale). Această evoluție favorabilă de ansamblu nu va împiedica însă agravarea decalajului dintre cererea și oferta internă de alimente pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare și cu atît mai mult în cazul unora dintre ele. Este adevărat că nici într-o serie de țări industrializate, ca de altfel nici în unele țări socialiste, producția de cereale și cea agroalimentară în general nu acoperă cererea internă, însă securitatea lor alimentară este asigurată prin faptul că exporturile lor nealimentare sînt mai mult decît suficiente pentru a le finanța importurile de produse alimentare. Nu aceasta este situația celor mai multe dintre acele țări în curs de dezvoltare care nu reușesc să-și acopere din producție internă necesitățile agroalimentare. Astfel, în anii '70, pe ansamblul țărilor cel mai puțin dezvoltate ale lumii, producția alimentară pe locuitor a scăzut cu peste 0,3% în medie pe an. Printre țările în care s-a înregistrat o asemenea evoluție nefavorabilă se numără Bangladesh, Nepal și 27 din 39 țări africane situate la sud de Sahara (astfel încît pe continentul african producția alimentară s-a redus în deceniul trecut cu 1,1% în medie pe an). Or, tocmai acestea sînt și țările cu cele mai reduse posibilități de a-și acoperi din import deficitul de alimente și în consecință și cele mai dependente de ajutorul alimentar extern.

Decalaje în agricultura mondială

	Producția de cereale (tone/ha)		Îngrășăminte chimice utilizate (kg/ha)	
	1969—71	1979—81	1969—71	1978—80
Țări industrializate				
Danemarca	3,85	4,02	331,0	331,0
S.U.A.	3,50	4,20	172,4	192,5
Japonia	5,04	5,27	426,2	532,6
Olanda	4,02	5,69	868,0	1 121,5
Țări în curs de dezvoltare				
Burundi	1,04	0,99	0,6	1,1
Egipt	3,85	4,01	115,0	188,5
Tanzania	0,78	0,70	3,3	6,1
Zimbabwe	1,08	1,36	54,3	64,2
Bangladesh	1,66	1,96	10,7	31,9
India	1,11	1,34	12,5	13,7
Pakistan	1,21	1,61	23,1	61,2
Filipine	1,30	1,59	23,5	30,7
Mexic	1,52	2,11	38,7	79,8
Argentina	1,71	2,20	3,3	4,4

Sursa : Rapport sur le développement dans le monde 1984, Banque mondiale, Washington, D.C., pag. 107

Datele de ansamblu riscă totuși să ofere o imagine înșelătoare. Astfel, relevă raportul Băncii mondiale, calculele efectuate la nivelul continentului african confirmă teza potrivit căreia, chiar în condițiile unei agriculturi tradiționale de subzistență, care nu beneficiază de noile tehnologii, Africa dispune la prima vedere de suprafețe suficiente pentru a hrăni o populație de 2,7 ori mai numeroasă decît cea din 1975. O analiză pe țări evidențiază însă o situație mult mai complexă. Astfel, 14 țări (între care Etiopia, Kenya, Namibia, Nigeria, Somalia ș.a.), reprezentînd o treime din suprafața Africii de la sud de Sahara și circa jumătate din populația ei, nu dispun de o suprafață agricolă suficientă pentru a rămîne la stadiul unei agriculturi de subzistență, dezvoltarea unei agriculturi intensive impunîndu-se cu necesitate, cu atît mai mult cu cît populația unora din aceste țări (Ruanda, Burundi etc.) se va dubla în următoarele două-trei decenii. Pe de altă parte, în 11 țări din zona centrală a continentului, reprezentînd 30% din suprafața Africii de la sud de Sahara, dar numai o cincime din populația sa, există încă întinse terenuri insuficient exploatate. Calculele F.A.O. relevă că terenurile agricole din Congo și Republica Centrafricană ar putea în principiu satisface necesarul de produse agroalimentare al unei populații de 20 ori mai mare decît cea din 1975, iar cele din Gabon chiar ale unei populații de 100 ori mai mare. În practică însă creșterea animalelor este puternic stînjenită pe multe milioane de kilometri pătrați din Africa subsahariană de persistența unor maladii tropicale, ca boala somnului sau onchocercoza, în ciuda campaniilor desfășurate pînă acum pentru eradicarea lor.

Decalajele mari consemnate pe plan internațional în privința mecanizării sau a cantităților de îngrășăminte chimice utilizate la hectar sugerează existența în numeroase țări a unor rezerve uneori destul de însemnate mai ales pe linia creșterii randamentelor pe unitatea de suprafață (vezi tabelul).

Rezerve considerabile de sporire a producției agricole, atît pe calea majorării randamentelor la hectar, cît și pe cea a extinderii suprafețelor cultivate, așteaptă să fie valorificate și prin irigații. Ritmul lucrărilor de irigații pe glob s-a încetinit însă în ultimul deceniu, la puțin peste 5 milioane de hectare pe an, datorită costului lor ridicat (între 2 000 și 5 000 dolari hectarul în Asia, putînd ajunge pînă la 10 000—15 000 dolari hectarul în multe țări africane la sud de Sahara). Penuria de apă care se manifestă în numeroase regiuni ale lumii impune totodată recurgerea hotărîtă la cele mai moderne metode de gestiune a resurselor de apă, gestiunea necorespunzătoare a acestora constituind în prezent, în opinia a numeroși specialiști, „cel mai grav obstacol în calea agriculturii irigate".

În sfîrșit, una din căile de sporire a producției agricole o constituie obținerea mai multor recolte pe an pe aceeași suprafață, sistem care prezintă și avantajul — important în țări cu o numeroasă populație agricolă — că necesită o forță de muncă suplimentară. Ponderea suprafețelor ocupate de culturi succesive ajunge în unele cazuri, ca de pildă în Bangladesh, la 43% din totalul suprafețelor cultivate.

Așa cum se arată în raportul citat al Băncii mondiale, simpla sporire a producției agroalimentare nu este totuși suficientă pentru asigurarea unei alimentații satisfăcătoare pentru întreaga populație. Ea depinde și de o serie de factori referitori atît la situația economică de ansamblu a fiecărei țări în curs de dezvoltare, cît și la măsura în care sistemul de repartiție este cît de cît echitabil.

Dinu DRAGOMIRESCU

Șomajul — problemă perenă în țările occidentale

AMPLOAREA problemei șomajului în țările membre ale O.C.D.E., așa cum reiese din analizele efectuate de specialiștii organizației, este dată de faptul că în cursul anilor 1984—1989 ar trebui create în fiecare zi aproape 20 mii locuri de muncă, în cifră netă (deci luînd în calcul și pierderile de locuri de muncă în perioada respectivă) pentru a readuce șomajul la nivelul din 1979, respectiv 19 milioane. S.U.A. și Europa occidentală ar trebui să participe la acest efort cu circa 40% fiecare, iar Japonia cu 10%.

Contrastul în ce privește crearea de locuri de muncă între cele trei mari regiuni ale O.C.D.E. este frapantă, scrie revista „l'Observateur de l'O.C.D.E." și își are originea în timp înaintea dezlănțuirii recentei crize economice. În cursul ultimilor 10 ani, respectiv din 1973, aproape 15 milioane noi locuri de muncă au fost create în S.U.A. și circa 5 milioane în Japonia, în timp ce Europa occidentală înregistra o pierdere netă de un milion de locuri de muncă.

Perspectivele pentru anii următori se prezintă aproximativ similar. Potrivit aprecierilor specialiștilor, numai Statele Unite pot anticipa că redresarea economică va permite un spor însemnat de locuri de muncă și reducerea în consecință a șomajului; în Japonia șomajul va rămîne aproximativ stabil, în timp ce previziunile referitoare la Europa occidentală au în vedere un număr de 18—20 milioane de șomeri pînă la sfîrșitul anului 1985, cu o pondere record de 11,5% din populația ocupată.

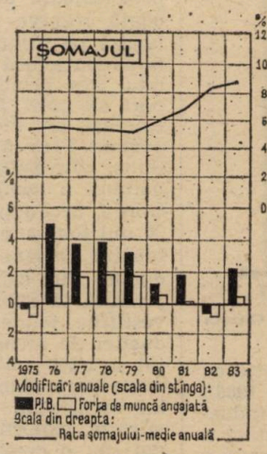

Pe ansamblul zonei O.C.D.E., anul trecut existau 33 milioane de șomeri, ceea ce reprezenta 8,7% din totalul populației active, față de 19 milioane de șomeri în 1979 (5,1% din populația activă). Dacă în Europa occidentală situația continuă să se deterioreze, în S.U.A. șomajul a scăzut la 7,4% în mai 1984, după recordul de 10,6% la sfîrșitul anului 1982.

Condițiile din actuala conjunctură fac ca cele mai optimiste anticipări considerate realiste să prevadă posibilitatea reducerii șomajului pînă la 31 milioane persoane.

Structural, cel mai ridicat șomaj se înregistrează în rîndul tinerilor, deși anumite indicii dau speranța unei ușoare îmbunătățiri în această privință. În primele 12 principale țări ale O.C.D.E., tinerii sub 25 de ani reprezentau 40,8% din totalul șomerilor în 1983. Ameliorarea înregistrată față de 1979 (44,6%) ține în primul rînd de factori demografici și mai puțin de politicile urmărite de guvernele occidentale în direcția stimulării încadrării forței de muncă tinere.

Persistența nivelului ridicat al șomajului are și o altă consecință majoră: creșterea șomajului de lungă durată, de peste un an. Ponderea șomajului de lungă durată a crescut la toate categoriile de șomeri, cu proporții încă și mai mari în rîndul adulților de peste 50 de ani. În Europa occidentală ponderea acestora ar putea atinge în 1985 circa 45% în Franța, peste 40% în Anglia și 30% în R. F. Germania.

Reducerea substanțială a șomajului, în actualele condiții dificile, este concepută de specialiști într-o mare măsură pe calea recalificării forței de muncă. Deși dificil de realizat, modificările structurale în economie sînt singurele în măsură să permită crearea de noi locuri de muncă.

Programe de dezvoltare

MEXIC: ample proiecte de investiții

MEXICUL are în curs de realizare sau prevede efectuarea unor importante programe și proiecte de investiții pentru dezvoltarea transporturilor (rutiere, feroviare, navale și aeriene), pentru extinderea și modernizarea telecomunicațiilor și pentru creșterea capacităților de producere a energiei electrice.

Astfel, „Programul Național pentru telecomunicații și transporturi pe perioada 1984—1988", prezentat recent, preconizează efectuarea unui volum de investiții de 6 500 miliarde pesos (circa 34,6 miliarde dolari), din care 4.017 miliarde pesos pentru dezvoltarea sectorului transporturilor și 2.543 miliarde pesos pentru extinderea sistemului de telecomunicații. Accentul principal în dezvoltarea transporturilor se va pune pe extinderea rețelei de căi rutiere, care în prezent ocupă deja o pondere predominantă, în sensul că 80% din transportul de mărfuri și 95% din transportul de persoane utilizează această cale de transport. Pentru expansiunea și îmbunătățirea rețelei rutiere cu încă 6 000 km (în prezent rețeaua de căi rutiere asfaltate și consolidate este de aproximativ 75 000 km) se prevede circa 41,3% din totalul investițiilor alocate dezvoltării transporturilor. Dezvoltarea transporturilor feroviare se face atît în direcția extinderii rețelei de căi ferate cu 1 000 km pînă în 1988 și modernizării și ameliorării a circa 4 000 km de linie cît și în direcția măririi parcului de locomotive și vagoane, preconizîndu-se în acest sens realizarea unor însemnate importuri de material rulant de cale ferată. De remarcat că în anul 1983, întreprinderea de stat Ferrocarilles Nacionales a achiziționat 1 700 vagoane de marfă și 30 locomotive, din care un mare număr a fost procurat prin import. Investițiile pentru dezvoltarea transporturilor navale au ca obiectiv crearea premiselor ca, în anul 1988, flota navală mexicană să realizeze 40% din transporturile maritime și 100% din transportul maritim de coastă, comparativ cu ponderea de 10% pe care o deține acum în efectuarea exportului de mărfuri mexicane pe cale maritimă.

Un alt domeniu economic prioritar este acela al industriei energiei electrice, pentru care se prevede o dublare a capacității instalate în perioada 1983—1991. În 1984, societatea de stat Comision Federal de Electricidad (C.F.E.) a primit fonduri bugetare de 506 miliarde pesos (3,1 miliarde dolari). După ce în 1983 capacitatea instalată a centralelor electrice a crescut cu 700 MW, la 19 199 MW, în 1984 este planificată punerea în funcțiune de noi centrale cu o putere instalată totală de 1 130 MW. Se prevede creșterea capacității termocentralelor Manzanillo, Tula, Monterey, și Ciudad Juarez, continuarea lucrărilor la centrala nucleară de la Laguna Verde de lîngă Veracruz, și la hidrocentralele Caracol (198 MW), Penitas (198 MW) și La Amistad, care urmează să intre în funcțiune pînă la finele anului 1986.

În anul 1982, schimburile comerciale de mărfuri dintre R.S. România și Statele Unite Mexicane s-au situat la un nivel de 831,2 milioane lei, ceea ce reprezintă o majorare de 3,3 ori, comparativ cu anul precedent. În ultimii ani România a exportat în Mexic produse ale industriei constructoare de mașini, produse chimice și metalurgice, a importat materii prime și mărfuri alimentare.

N.N.

EVOLUȚII MONETARE

Lira sterlină: nivel minim record

SĂPTĂMÎNA 15—19 X '84 a fost marcată de oscilații ample și contradictorii ale cursului **dolarului S.U.A.** pe piețele valutare.

După ce în prima parte a intervalului prezentat moneda americană a manifestat o tendință generală de repreciere, o serie de factori de influență negativă apăruți ulterior au determinat o schimbare de atitudine a operatorilor de devize.

Între acești factori amintim scăderea neașteptată a masei monetare în circulație în această săptămînă de raportare cu 2,9 miliarde dolari și tranzacționarea fondurilor federale la dobînzi sub 10% (minima fiind de 9,6% care, așa cum remarca un specialist în materie, poate constitui tot mai evident „pavarea drumului unei politici monetare de relaxare a creditului" pentru autoritățile monetare centrale americane. În plus, intervențiile constante și cu sume destul de importante ale Băncii centrale a R.F.G. (Bundesbank), care, numai în perioadele de stabilire a cursului de fixing ale mărcii vest-germane, a vîndut în cele 5 zile lucrătoare 201,3 milioane dolari și alte cîteva sute de milioane de dolari pe piața liberă, în tot cursul intervalului analizat, a provocat destulă incertitudine pe piață și a determinat închiderea unor poziții „à la longue" create în perioadele anterioare de operatorii de devize.

În cercurile de specialitate se apreciază că evoluția viitoare a cursului dolarului S.U.A. va fi influențată în mare măsură, atît de mișcarea dobînzilor la intern, cît și de unele performanțe economice.

La închiderea din 19 X 1984, principalele valute occidentale se tranzacționau la nivele superioare celor de referință, din 12 X 84, după cum urmează: **francul francez** la +1,2% (9,43, față de 9,54 franci/1 dolar), **marca vest-germană** la +1,1% (3,0750, comparativ cu 3,11 mărci / 1 dolar), **francul elvețian** la +9% (2,53 și respectiv 2,5525 franci / 1 dolar) și **yenul japonez** la +0,2% (247,50, față de 248 yeni/1 dolar).

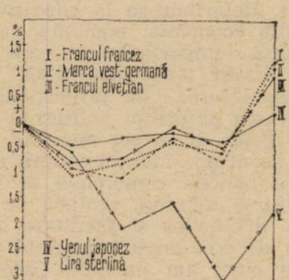

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 15—19 X; bază: 12 X 1984

Excepția a constituit-o **lira sterlină**, care a pierdut atît în relația cu dolarul S.U.A. (circa 1,20 dolari/1 liră, comparativ cu 1,2225 dolari/1 liră), cît și cu restul valutelor occidentale, indicele agregat al deprecierii sale în raport cu monedele principalilor 17 parteneri comerciali atingînd nivelul minim record de 74% (precedentul record fiind înregistrat în octombrie 1976, de 74,2%). Printre factorii negativi, se menționează continuarea conflictelor sociale din industria carboniferă, cu perspective de lărgire a acestora și în alte sectoare adiacente și mai ales reducerea la sub 27 dolari/barilul a prețului la țițeiul din Marea Nordului, cu afectarea corespunzătoare a veniturilor din exporturile britanice.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au avut o evoluție contradictorie: scădere la eurodolar (de la 11,5625% pe 12 X 84, la 10,625% pe 19 X 84) și eurofrancul elvețian (de la 10,625, la 11%) și menținere în jurul nivelului de 6% la euromarca vest-germană.

Prețul **metalului galben** la Londra a fluctuat ușor sub 240 dolari/uncie, al doilea fixing din ziua de 19 X 84, de 339,50 dolari/uncie, fiind cu numai 0,60 dolari/uncie peste cel corespunzător din 12 X 1984.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Populația rurală în țările în curs de dezvoltare

PROGNOZE publicate de F.A.O. **(World Food Report 1984)** semnalează că descreșterea populației rurale, ca procent în totalul populației este o tendință care marchează în perspectivă atît țările în curs de dezvoltare (vezi tabelul), cît și țările dezvoltate. Pe plan mondial, la nivelul anului 2 000, forța de muncă în agricultură va spori cu 23 milioane lucrători, în timp ce populația totală va crește cu 1 687 milioane.

Distribuția populației urbane și rurale în regiunile în curs de dezvoltare

— în % din total —

	1980		2 000	
	urbană	rurală	urbană	rurală
Africa	25	75	39	61
America Latină	65	35	75	25
Orientul Apropiat	45	55	60	40
Orientul Îndepărtat	23	77	35	65
Țări socialiste din Asia	26	74	39	61

După World Food Report 1984, F.A.O.

Disproporția respectivă face previzibilă necesitatea unor soluții economico-sociale vizînd creșterea productivității muncii în agricultură, coordonarea intereselor urbane cu cele rurale, ținînd seama de situația concretă a resurselor funciare și de forță de muncă. Studii ale F.A.O. menționează că în prezent 70% din populația țărilor în curs de dezvoltare trăiește în zone cu terenuri agricole insuficiente (la nivelul actual de productivitate) și numai 14% în zone cu resurse funciare relativ abundente.

U.R.S.S.: modernizarea construcției de mașini-unelte

PRINCIPALA direcție de înnoire structurală a construcției de mașini-unelte în U.R.S.S. constă în dezvoltarea accelerată a producției tipurilor moderne, între care mașini-unelte cu comandă program și centre de prelucrare complexă a metalelor, dotate cu manipulatoare automate. Potrivit datelor publicate de **Ekonomiceskaia Gazeta** (nr. 40/1984), această orientare se reflectă în creșterea numărului de linii de producție și secții mecanizate complex și automatizate, de la 91 mii în 1981, la 97,2 mii în 1983, iar a celui de întreprinderi cu mecanizare complexă și automatizare a întregului flux de producție, de la 6 500 la 8 500. Producția de mașini-unelte cu comandă program pentru prelucrarea prin așchiere a metalelor a atins în 1983 nivelul de 11,4 mii unități (vezi graficul), depășind de peste 2 ori nivelul anului 1975 și de 7 ori pe cel înregistrat în 1970. Pentru anul 1984 se prevăd, conform planului, creșterea susținută în continuare a fabricației de mașini-unelte cu comandă program (+20% față de 1983), realizarea a peste 11 mii roboți industriali, precum și introducerea activă a tehnologiilor flexibile de prelucrare a metalelor. Realizările obținute în acest domeniu confirmă tendința anticipată. În primele 8 luni ale anului curent, producția de roboți industriali a crescut cu 36%, iar cea de mașini-unelte cu comandă program cu 21% față de aceeași perioadă a anului precedent.

Producția de mașini-unelte cu comandă program pentru prelucrarea prin așchiere a metalelor

— mii bucăți —

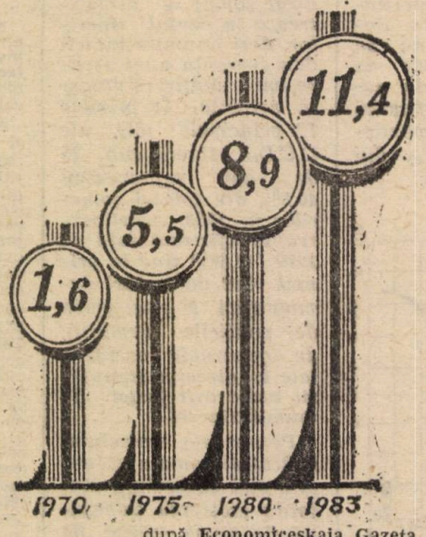

după **Economiceskaia Gazeta**

Programe de asistență financiară

ÎN RAPORTUL său pentru anul 1984, Societatea Financiară Internațională (S.F.I.) — instituție afiliată Băncii Mondiale, avînd ca obiectiv promovarea și finanțarea investițiilor în țările în curs de dezvoltare — face cunoscute dimensiunile programelor de finanțare din anul curent și cîteva obiective ale activității sale în următorii cinci ani. În anul 1984 S.F.I. furnizează circa 700 milioane dolari, pentru 62 proiecte, în 37 țări în curs de dezvoltare, în principal prin mobilizarea de fonduri pe piața internațională a creditelor, dar și prin participare cu fonduri proprii. Acestea din urmă se cifrează la 64 milioane dolari, cel mai ridicat nivel al investițiilor directe realizate pînă în prezent. Referindu-se la condițiile actuale din economia mondială, raportul subliniază importanța pe care o au, pentru însești țările dezvoltate industrial, renunțarea la protecționism și ameliorarea propriilor politici în domeniul bugetar și în cel monetar. Totodată, se atrage atenția asupra necesității ca băncile comerciale să se înscrie într-o tendință realistă de reducere a dobînzilor și facilitare a condițiilor de creditare. Programul pe următorii cinci ani prevede acordarea unui loc mai important activităților care presupun o creștere a participării directe a S.F.I. la investiții. Se au în vedere acțiuni și proiecte în Africa, la sud de Sahara, prospectări de țiței și gaze în diferite țări, asistență pentru restructurări economice și intensificarea sprijinului acordat pe piețele financiare internaționale.

Cuba: dublarea producției de nichel

ÎN PREZENT Cuba ocupă locul al cincilea pe plan mondial între țările producătoare de nichel, deținînd totodată rezerve de minereu care o situează pe primul loc în lume. Dezvoltarea puternică a industriei nichelului, unul din principalele produse de export ale țării, înregistrează în actualul cincinal un moment deosebit de important. Prin intrarea completă în funcțiune, prevăzută pentru finele cincinalului, a combinatului de la Punta Gorda, producția va crește de la circa 30 mii tone anual, la 60 mii tone. Combinatul dispune de cinci secții de producție, din care prima va începe să producă la sfîrșitul anului curent. Investițiile totale pentru dublarea producției de nichel însumează echivalentul a 1 200 milioane dolari, cea mai mare parte fiind destinate combinatului menționat. Potrivit unor aprecieri oficiale, exportul va înregistra la rîndul său o creștere pronunțată, ponderea Cubei în comerțul mondial urmînd să atingă în următorii ani circa 10%, față de 5% în prezent.

Opinii privind alternativele energetice

ÎNCERCĂRILE de elaborare a unor prognoze energetice pe termen lung trebuie să țină tot mai mult seama, după cum relevă diferite surse de specialitate, de incertitudinile legate de soluțiile energetice alternative. Aceasta conduce inclusiv la tentative de schimbare a metodologiilor de evaluare, în favoarea celor axate pe analiza factorilor calitativi. Spre exemplu, Institutul tehnologic din Massachusetts propune abordarea prognozelor și schițarea variantei celei mai probabile, în principal prin analiza și eventual excluderea gradată a situațiilor și factorilor cu probabilitate mai redusă. Metoda ar fi mai puțin riscantă decît determinările cantitative în cunoscuta formulă a estimării de bază, însoțită de limite superioare și inferioare ale prognozelor. Un argument în acest sens îl reprezintă calculele din anii '70, privind dezvoltarea rapidă a producțiilor de purtători de energie capabili să înlocuiască țițeiul. Infirmate în parte de realitate, aceste evaluări sînt considerate de unii specialiști drept un eșec. Dar, după cum opinează alți specialiști, cu toate că ritmul de înlocuire s-a dovedit mai lent decît se anticipa, dezvoltarea energeticii nucleare, de exemplu, a atins un stadiu în care competitivitatea îi conferă, în majoritatea țărilor, șansele unui înlocuitor pe termen lung al țițeiului. Tendințe asemănătoare se constată și în cazul cărbunelui și gazelor, ale căror prețuri și tehnologii de utilizare le transformă, de asemenea, în alternative reale, pe termen lung.

GLOSAR

„Financial futures"

ÎN ULTIMII ani, ca urmare a permanentei instabilități monetare, s-au dezvoltat piețe financiare internaționale specializate în operațiuni la termen, orînduite după modelul burselor de mărfuri la termen, care funcționează de peste un secol. Tranzacțiile care se încheie pe aceste piețe, cunoscute sub denumirea de „financial futures", iau forma unor contracte ce prevăd vînzarea-cumpărarea de valori financiare la o dată precisă în viitor, la un preț convenit. Tehnica, sfera de cuprindere, termenele, modul de participare deosebesc net acest gen de tranzacții de obișnuitele operațiuni cu valute la termen („forward exchanges") efectuate pe piețele de schimb.

Derularea tranzacțiilor „financial futures" se face prin intermediul unor instituții bancare specializate, care acționează în calitate de case de cliring. O primă categorie de participanți la operațiuni, denumiți „hedgers", o reprezintă cei care urmăresc acoperirea riscurilor decurgînd din modificarea cursurilor de schimb, a prețului aurului sau a nivelului dobînzilor prin încheierea de astfel de contracte menite să elimine pericolul de pierderi pe calea răscumpărării la data convenită. Partenerii lor la tranzacții, desemnați prin sugestivul termen „speculators" sînt dispuși să preia riscurile, contînd pe existența unor șanse ipotetice de a realiza cîștiguri importante și rapide ca urmare a concretizării anumitor tendințe pe care contează.

Elementul determinant care a făcut ca piețele în cauză să se dezvolte rapid, devenind un teren de predilecție pentru speculatori, constă în costurile reduse ale încheierii și ale abandonării unui contract.

Obligația este de a se constitui la intermediari — casele de cliring — un depozit prealabil („initial margin"), variabil în funcție de tipul valorilor tranzacționate, dar în general de o valoare minimă în raport cu suma contractului. Spre exemplu, pentru un contract de 1 milion dolari privind o tranzacție cu eurodolari, la 90 zile, vărsămîntul inițial este de 2 000 dolari, adică 0,2 la sută. Practic, vărsămîntul nu reprezintă nici acont, nici taxă, ci numai o depunere asiguratorie, avînd în vedere că transferul de proprietate asupra valorii ce formează obiectul contractului are loc numai la scadență.

În continuare operatorii de la casele de cliring vor debita sau credita zilnic contul unui deținător de contracte la termen, care înregistrează variații pînă la data scadenței corespunzător creșterii sau scăderii cursului valutelor, prețului aurului sau cotației titlurilor de credit din portofoliu. Aceasta implică riscul, dacă fluctuațiile sînt într-un sens defavorabil pentru „speculator", de a trebui să facă vărsăminte suplimentare („variation margin") sau de a lichida la un moment dat contractul. Datorită sistemului de funcționare a pieței, în care un rol esențial îl îndeplinesc casele de cliring, participanții în calitate de „speculators" au posibilitatea să evite pierderi mari din oscilațiile cotațiilor prin închiderea pozițiilor, respectiv pe calea cedării contractelor prin intermediul instituțiilor specializate, înzestrate cu fonduri prelevate din operațiuni în vederea acoperirii anumitor pierderi.

Datorită cadrului instituțional care oferă o protecție, prin preluarea controlului asupra pozițiilor deschise și reducerea la minimum a pierderilor, spre a atrage participanții la asemenea operațiuni, inovația pe care o reprezintă „financial futures" a stîrnit un larg interes la scară internațională, ilustrat de numărul mare al instituțiilor publice și particulare din întreaga lume implicate în afaceri cu valori financiare.

Radu NEGREA

Extinderea deșerturilor

Florian Gorincu, Brad — Cauzele directe pentru care în fiecare an întinse terenuri semiaride devin neproductive se consideră de majoritatea experților că s-ar datora nu unor schimbări climatice care ar avea loc în lume, ci exploatării superintensive a unor terenuri agricole, pășunatului excesiv pe asemenea suprafețe și despăduririlor neraționale. La rîndul lor aceste practici, care privează solul de elemente nutritive și substanțe organice, expunîndu-l eroziunii, sînt ele însele determinate — așa cum relevă **Raportul asupra dezvoltării în lume 1984**, editat de Banca mondială — de presiunea cererii unei populații numeroase, care nu dispune de alte resurse alimentare. Mai ales în perioadele de secetă, încercările de a menține și chiar spori nivelul recoltei împing terenurile cu rezistență diminuată pe calea unei degradări ireversibile.

Fenomenul extinderii deșerturilor afectează cirea 100 de țări ale lumii, dar este cel mai acut în Africa la sud de Sahara (în special în zona Sahelului), în nord-vestul Asiei și în Orientul Mijlociu. În fiecare an, se relevă în raport, o suprafață de 200 000 kmp — mai mare decît cea a Senegalului — devine total sterilă, transformîndu-se în deșert. Acest proces, în curs de accelerare, amenință astăzi peste 20% din suprafața pămîntului.

Contrafaceri

Doina Munteanu, Mînăstirea — După unele estimații, valoarea anuală a comerțului internațional cu mărfuri industriale contrafăcute după mărci reputate s-ar ridica la circa 40 miliarde de dolari (2% din comerțul mondial). De o calitate mult inferioară originalelor, contrafacerile respective (medicamente, ceasuri electronice, brichete, pantofi, confecții, parfumuri, îngrășăminte sau pesticide) aduc grave prejudicii atît firmelor care se presupune că le-au produs, cît și cumpărătorilor (cazul unor pesticide importate în 1979 de Kenya, care au prejudiciat considerabil recolta de cafea a țării este poate unul din cele mai flagrante). În același timp se consideră că ele alimentează sporirea dimensiunilor șomajului în țările de origină ale mărcilor. Astfel, pierderile industriei americane de pe urma contrafacerilor au fost estimate în 1982 la 6—8 miliarde dolari, conducînd la dispariția a 131 000 locuri de muncă în cinci ramuri industriale : chimie, confecții, piese auto, discuri și articole de sport (**Time**, 28 mai 1984). Pierderile pe care le atrage proliferarea acestui comerț — extrem de profitabil pentru cei care-l practică, mai ales că în unele țări el este sancționat juridic numai printr-o simplă amendă — determină numeroase firme industriale și comerciale să colaboreze în combaterea lui, recurgînd la serviciile unor organizații antifals, create în diverse țări cu concursul unor detectivi particulari. În S.U.A., de pildă, activează circa 15 asemenea agenții ; una dintre cele mai mari este cea din San Francisco, care reprezintă interesele a 250 firme din cele mai diverse ramuri industriale, ca IBM, Levi Strauss sau Ford Motor Co.

Detectarea mărfurilor contrafăcute și mai ales a producătorilor lor are desigur costul său, tot mai ridicat, recuperat însă atunci cînd investițiile sînt încununate de o sentință favorabilă în procesele care urmează și de distrugerea în baza ei a mărfurilor contrafăcute. Locurile în care se desfășoară aceste procese sînt, prin diversitatea lor, revelatoare pentru amploarea geografică a fenomenului (Australia, Anglia, Canada, Singapore, Hong Kong, Italia, Thailanda, Noua Zeelandă etc.).

Centrală nucleară

Anca Preda, Brașov — 1) În Cehoslovacia se află în funcțiune o centrală nuclearo-electrică și anume cea de la Jaslovské Bohunice. Prin darea recentă în exploatare a unui nou bloc energetic de 220 MW, puterea instalată a centralei amintite a atins 1 320 MW.

2) Succesorul defunctului Aurelio Peccei în funcția de președinte al Clubului de la Roma este chimistul scoțian Alexander King. El a fost ales în această funcție la reuniunea Consiliului executiv al amintitei organizații neguvernamentale desfășurată la Toronto, Canada, în luna mai a.c.

3) Reținem ca interesante cele două propuneri tematice pe care ni le-ați adresat.

Structură demografică

Ionela Cornescu, Fălticeni — Un exemplu privind multiplele consecințe economico-sociale ale unei rate în scădere a fertilității îl oferă Norvegia. Referindu-se la reducerea continuă din această cauză a ponderii tinerei generații, primul ministru al Norvegiei Kare Willoch a subliniat recent, după cum relatează agenția **Norinform**, că scăderea natalității periclitează însuși viitorul societății norvegiene. Astfel, în vreme ce ponderea populației vîrstnice sporește continuu (în condițiile în care și durata medie a vieții este ridicată în Norvegia și anume 76 de ani), cea a populației din grupa de vîrstă aptă de muncă se micșorează continuu. Ca urmare sarcinile financiare ce apasă asupra forței de muncă pentru întreținerea populației vîrstnice sporesc. O presiune în creștere se exercită și asupra instituțiilor din domeniul ocrotirilor sociale, inclusiv sub aspectul sporirii numărului personalului ajutător necesar. De notat că numărul bătrînilor în vîrstă de peste 80 de ani va spori de la 125 000 în 1980, la 250 000 în anul 2020 (populația actuală a țării fiind de 4,1 milioane locuitori).

Situația este considerată ca fiind mai acută în provincie, unde o serie de școli au de pe acum un număr prea mic de elevi pentru a continua să funcționeze, ceea ce determină familiile cu copii să se mute în alte locuri.

Reducerea efectivelor forței de muncă ridică exigențe noi și în fața sistemului de învățămînt, care va fi orientat în măsură crescîndă spre necesitățile producției. În același timp va fi intensificat procesul de reciclare profesională a forței de muncă, dată fiind vîrsta ei tot mai ridicată, care îi accentuează învechirea cunoștințelor.

O cauză principală a natalității în scădere este considerată de experții norvegieni a fi ponderea ridicată și în creștere a gradului de ocupare a populației feminine, a nivelului său de instruire și a dorinței de a profesa în domeniul pentru care s-a pregătit.

Combaterea poluării

Lucian Brăduț, Oradea — Guvernul federal vest-german a renunțat la intenția sa de a impune utilizarea obligatorie a benzinei fără plumb, începînd din 1986, înaintea tuturor celorlalte țări vest-europene (unde măsura va intra în vigoare abia în 1991), pe considerentul că această măsură ar afecta importul și în consecință exportul de automobile al R.F.G.

În schimb, guvernul de la Bonn va supune în toamna acestui an un proiect de lege în parlament, potrivit căruia cumpărătorii de automobile noi dotate cu catalizatoare (care reduc cu 90 la sută emisiunile nocive în atmosferă) să beneficieze timp de cîțiva ani de unele avantaje fiscale. Măsura are în vedere nu numai să incite pe cumpărători să prefere automobilele mai puțin poluante, ci și să compenseze întrucîtva prețul mai ridicat al acestora.

Experții vest-germani apreciază că 46 la sută din oxizii de azot vinovați de degradarea pădurilor țării și 37 la sută din hidrocarburile cancerigene din atmosferă provin din țevile de eșapament ale celor peste 25 milioane de autovehicule aflate actualmente în circulație a R.F.G.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 43 din 26 octombrie 1984

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XIII-LEA AL P.C.R.

— Producții mari — condiție a unei mai bune aprovizionări cu produse agroalimentare **(Ovidiu Popescu)** 1

— Creșterea eficienței acumulării în procesul dezvoltării calitative **(Gh. Obreja, St. Militaru)** 3

— Diversificare, calitate, eficiență — priorități ale producției materiale 5
- Produse de calitate ridicată, în sortimentele solicitate de beneficiari **(Stelică Ionete)**
- Pe prim plan — asigurarea bazei energetice **(Nicolae Bejan)**
- Productivitatea muncii, în deplină concordanță cu nivelul dotării tehnice **(M. Huculescu)**
- Eficiență sporită prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime **(Mihaela Apetrei)**

— Dezbatere. Creșterea aportului cercetării științifice la dezvoltarea intensivă a agriculturii (I) **(Gh. N. Iosif)** 8

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Sporirea producției de țiței prin creșterea factorului final de recuperare din zăcămînt **(St. Costea)** 11

— Funcționarea cu eficiență sporită a mecanismului de comerț exterior **(I. Georgescu, I. Maravela, O. Rujan)** 12

— Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței **(Daniel Mărguș)** 14

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Gestiunea economică a secțiilor de producție (I) **(Ionel Dumbravă)** 15

— Intensificarea activității de economisire — expresie a creșterii veniturilor bănești ale populației **(Mircea Popovici)** 17

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Un sistem economic complex, fundamental nou în activitatea de construcții-montaj (I) **(Petru Paul Cmit)** 18

IDEOLOGIE • TEORIE

— Corelații între indicatorii eficienței economice (II) **(P. Wagner, L. Croitoru, B. Teodoriu)** 20

— Om — tehnică — mediu. Dezvoltarea telematicii — sistemele videotex în România **(Constantin Șerbu)** 21

— Școli • curente • economiști. Contribuții românești din perioada interbelică la analiza schimburilor neechivalente (II) **(Sultana Sută-Selejan)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Direcții de modernizare a agriculturii în lume **(Emanuel Odobescu)** 26

— Date de prognoză. Orizont 2000 în agricultura țărilor în curs de dezvoltare **(Dinu Dragomirescu)** 28

ÎN SUPLIMENT : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- High production : a condition for a better food catering **(Ovidiu Popescu)** 1
- The accumulation in the process of qualitative development : increased efficiency **(Gh. Obreja, St. Militaru)** 3
- Diversification, quality, eficiency : priorities of the material output 5
- The scientific research : increased rôle in the intensive development of the agriculture (I) 8
- Ways to increase and diversify exports. High efficiency in the mechanism of foreign trade **(I. Georgescu, I. Maravela, O. Rujan)** 12
- The economic management of the productive sectors (I) **(Ionel Dumbravă)** 15
- Intensified saving activity : an expression of the increased incomes of the population **(Mircea Popovici)** 17
- A complex, economic and basic new system in building construction activity (I) **(Petru Paul Cmit)** 18
- Correlations between the indicators of the economic efficiency (II) **(P. Wagner, L. Croitoru, B. Teodoriu)** 20
- Development in telematics. The videotex system in Romania **(Constantin Șerbu)** 21
- Schools • trends • economists. Romanian economic contributions between the two world wars to the analysis of the non-equivalent exchanges (II) **(Sultana Sută-Selejan)** 24
- Modernizing trends in the world agriculture **(Emanuel Odobescu)** 26
- Outlook 2000 in the agriculture of the developing countries **(Dinu Dragomirescu)** 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Высокие урожаи — условие лучшего снабжения агропродовольственными товарами **(Овидиу Попеску)** 1
— Повышение эффективности накопления в процессе качественного развития **(Г. Обрежа, Ст. Милитару)** 3
— Диверсифицирование, качество, эффективность — приоритеты материального производства 5
— Обсуждение. Повышение вклада научных исследований в интенсивное развитие сельского хозяйства (I) 8
— Пути увеличения и диверсифицирования экспорта. Функционирование с повышенной эффективностью механизма внешней торговли **(И. Джеорджеску, И. Маравела, О. Ружан)** 12
— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Экономический расчёт в производственных цехах (I) **(Ионел Думбравэ)** 15
— Усиление деятельности, направленной на экономию — выражение роста денежных доходов населения **(Мирча Попович)** 17
Комплексная, по существу новая экономическая система в строительно-монтажной деятельности (I) **(Петру Паул Кмит)**.. 18
— Соотношения между показателями экономической эффективности (II) **(П. Вагнер, Л. Кроитору, Б. Теодорпу)**..... 20
— Человек — техника — среда. Развитие телематики. Система видео в Румынии **(Константин Шербу)**..... 21
— Школы — течения — экономисты. Вклад румынских экономистов в анализ неэквивалентного обмена в период между двумя мировыми войнами (II) **(Султана Сутэ-Сележан)**..... 24
— Направления модернизации сельского хозяйства в мире **(Эмануэл Одобеску)** 26
— Данные прогноза. Горизонт 2000 в сельском хозяйстве развивающихся стран **(Дину Драгомиреску)**..... 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac abonamente la „Revista economică" pe anul 1985. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

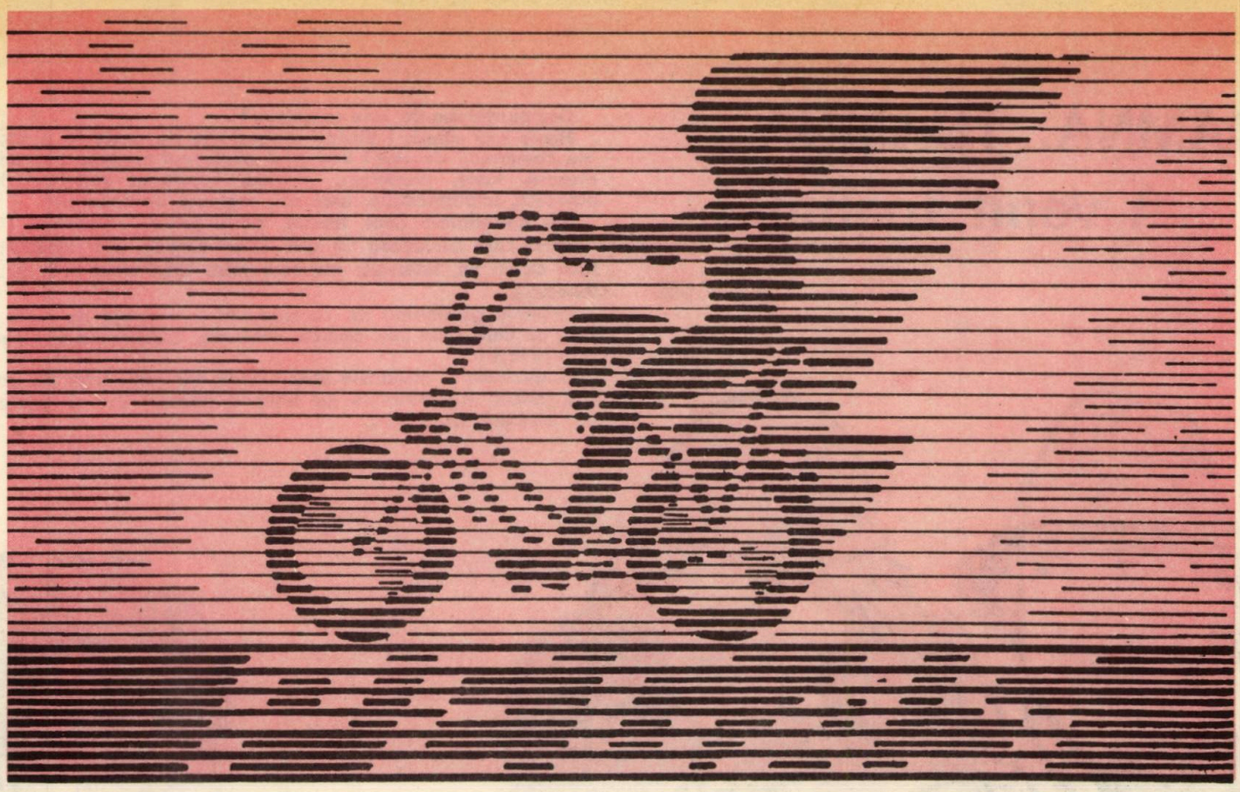

PEGAS – miraculosul cal înaripat
PEGAS – simbolul inspirației poetice
PEGAS – constelație din emisfera boreală
...dar și bicicleta PEGAS – vehicul fără... combustibil !
Folosind bicicleta PEGAS înlăturați sedentarismul, vă mențineți condiția fizică și permanenta bună dispoziție.
Utilă în deplasările la locul de muncă, cît și în cele de agrement, bicicleta PEGAS conferă nebănuite satisfacții.
Bicicleta PEGAS – de vînzare în toate magazinele specializate ale comerțului de stat.

PEGAS CLASIC, pentru bărbați	**preț 1 680 lei**
PEGAS CLASIC, pentru femei	**preț 1 710 lei**
PEGAS IDEAL, pentru bărbați	**preț 1 615 lei**
PEGAS IDEAL, pentru femei	**preț 1 640 lei**
PEGAS ROBUSTA, pentru fete	**preț 1 800 lei**
PEGAS ROBUSTA, pentru băieți (destinate copiilor între 6–10 ani)	**preț 1 809 lei**
PEGAS MODERN, pentru băieți și fete (destinate copiilor între 8–14 ani)	**preț 1 865 lei**
PEGAS COMODA, cu cadru rigid	**preț 1 690 lei**
PEGAS PRACTIC, cu cadru pliabil	**preț 1 920 lei**
ERGOCICLUL PEDALUX 3, bicicletă medicinală	**preț 1 550 lei**

De reținut !
Bicicletele PEGAS COMODA și PEGAS PRACTIC pot fi rulate de copii, adolescenți și adulți, ghidonul și șaua fiind reglabile pe înălțime.
Bicicleta PEGAS dispune de următoarele accesorii :

- **frînă față tip „cleste"**
- **clopoțel**
- **pompă de aer**
- **trusă cu scule**
- **apărătoare pentru lanț**
- **set catodioptrii**

De reținut !
Pentru antrenamente zilnice, la domiciliu, utilizați ergociclul PEDALUX 3.
PEDALUX 3 vă ajută să vă mențineți suplețea, înlătură obezitatea, fortifică sănătatea.

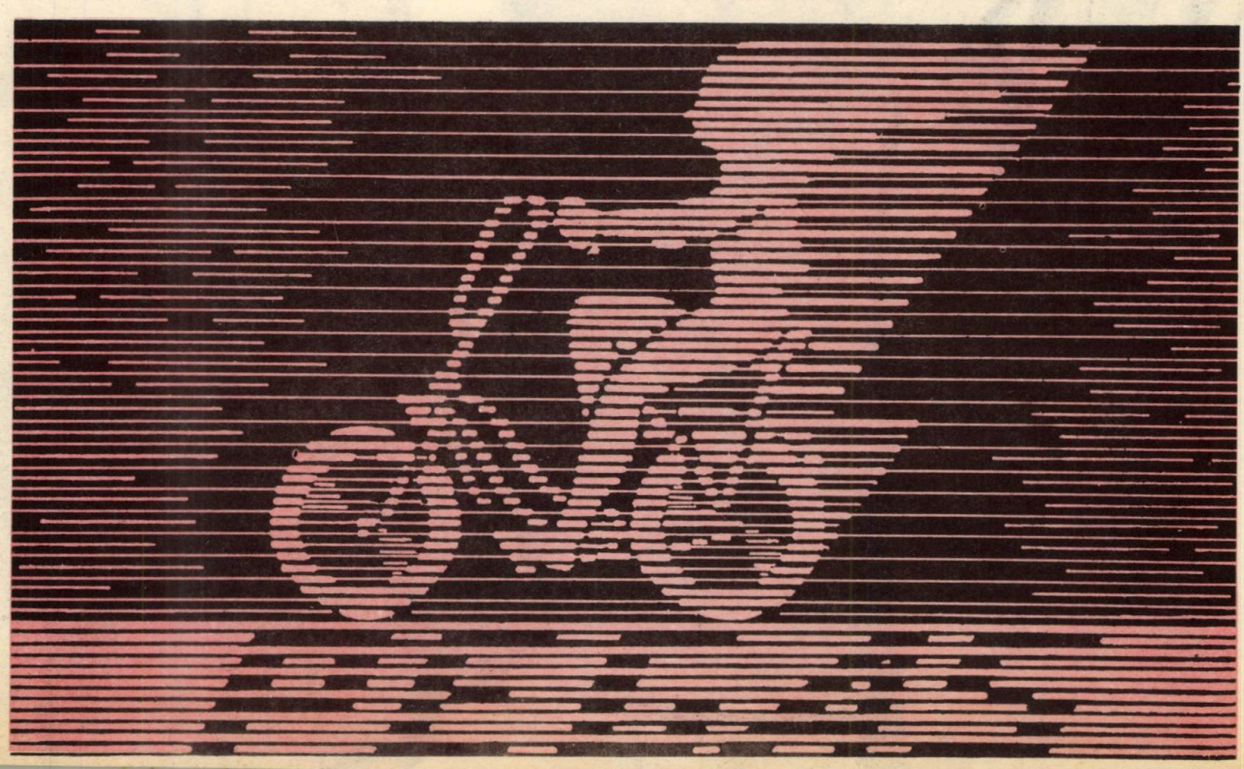

RECOM

TOAMNA, TOAMNA...
A venit toamna!

Dar garderoba dv. este completă ?

Nimic mai simplu ! Vizitați magazinele de confecții și tricotaje ale comerțului de stat ! Veți găsi acolo noi modele de : taioare, blezere, fuste, pantaloni, jachete, sarafane, salopete, bluze, pulovere, impermeabile, umbrele, raglane, pardesie etc.

Atît materialele (moi, lejere), cît și paleta coloristică (tonuri închise, care evoluează fie spre culori clasice, ușor albăstrui, fie spre culori vii, tinerești) respectă întru totul tendințele actualei mode.

Reînnoiți garderoba dv. cu confecții și tricotaje de bună calitate, cu linie sport sau clasică, moderne, funcționale și elegante.

REȚINEȚI !

Magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat au fost recent aprovizionate cu ultimile noutăți, pentru ținuta dv. vestimentară de toamnă.

1984 NOV 13

Lei 5

D646
04

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

EXIGENȚE ALE UNEI AGRICULTURI DE ÎNALT RANDAMENT

Dimensiuni ale dezvoltării economiei româneşti în perioada 1986-1990

DEZVOLTAREA PRINCIPALELOR RAMURI ALE INDUSTRIEI

INDUSTRIA METALURGIEI FEROASE
-în procente-

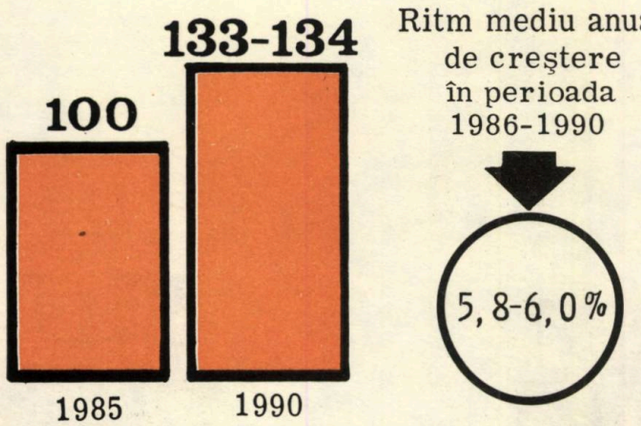

INDUSTRIA CONSTRUCŢIILOR DE MAŞINI
-în procente-

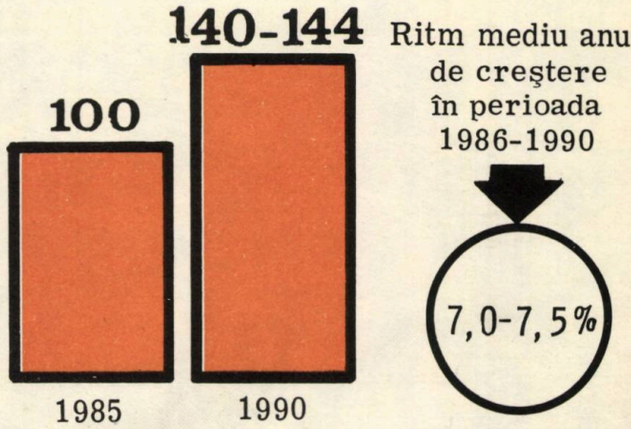

INDUSTRIA CHIMICĂ
-în procente-

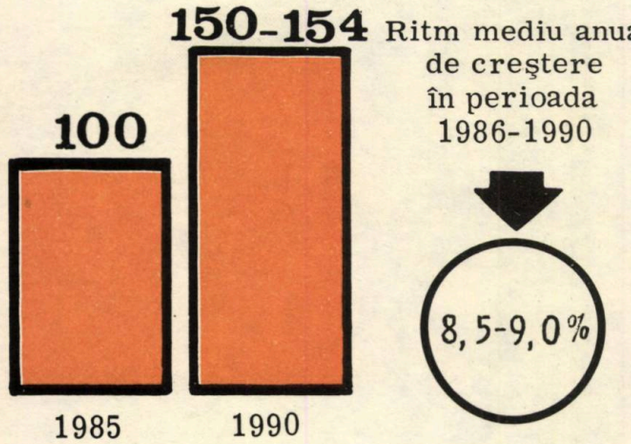

INDUSTRIA MATERIALELOR DE CONSTRUCŢII
-în procente-

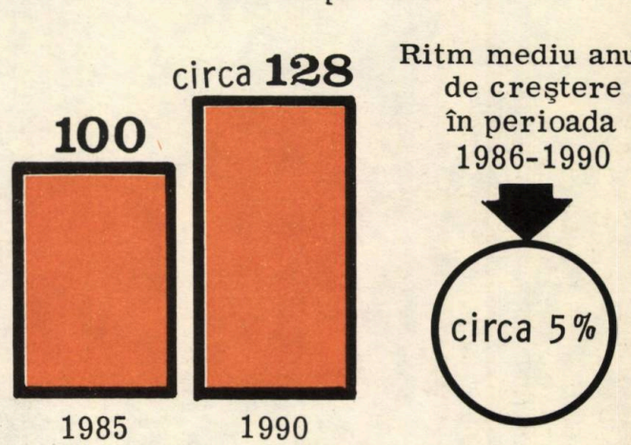

INDUSTRIA UŞOARĂ
-în procente-

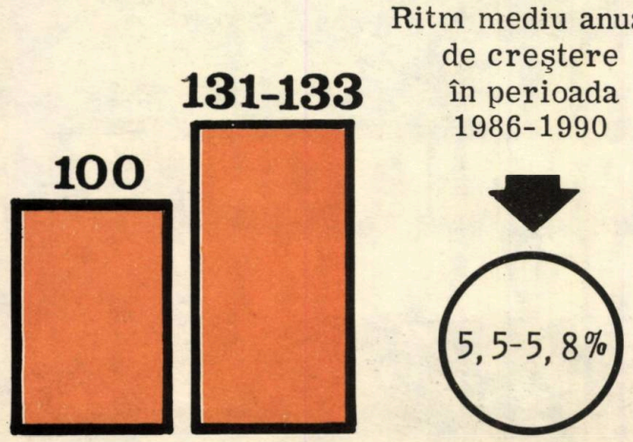

INDUSTRIA ALIMENTARĂ
-în procente-

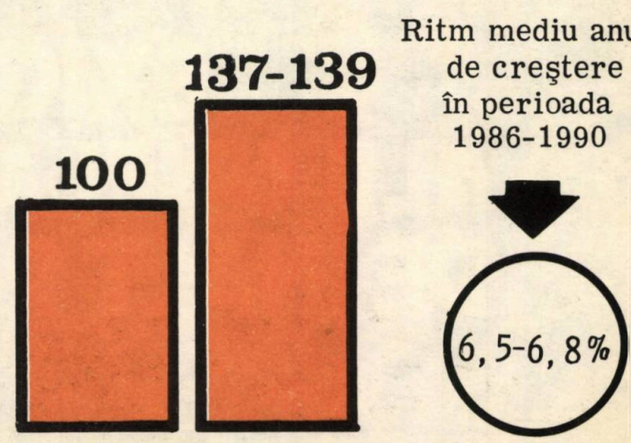

D 646

CURIER
ECONOMIC – LEGISLATIV

comerț exterior

Participarea la un tîrg internațional din străinătate

1. Printre atribuțiile principale ale întreprinderilor de comerț exterior, Legea nr. 1/1971 specifică participarea la tîrguri și expoziții în străinătate (art. 22 lit. i și art. 23). Pe această cale se asigură produselor românești, prezentate ca exponate într-un alt stat, posibilități sporite de valorificare comercială rentabilă.

Modalitățile de organizare a unui pavilion propriu sau a unui stand sînt stabilite de către promotorii manifestației expoziționale. În acest scop este difuzat din timp participanților potențiali un regulament al tîrgului sau al expoziției, conținînd în principal condițiile de acces.

În mod uzual, orice viitor participant trebuie să încheie cu organizatorul tîrgului un contract de locațiune a unei suprafețe determinate de teren, destinată să fie folosită pentru edificarea pavilionului sau standului avut în vedere. Formularul de contract specifică durata tîrgului și sediul acestuia, punctul de amplasare a pavilionului, chiria datorată **pro rata temporis**, obligațiile expozantului (de a termina construcția pînă la o anumită dată care precede inaugurarea, de a asigura exponatele împotriva riscurilor, de a respecta disciplina internă a tîrgului etc.), cît și cele ale organizatorului (în principal garantarea priorităților dreptului de proprietate industrială ale participantului, furnizarea de energie electrică, paza bunurilor din incinta tîrgului etc.).

În condițiile arătate, contractul de participare la tîrg prezintă trăsăturile caracteristice ale unui contract de aderiune. Totodată el este un contract de comerț exterior, de cîte ori intervine între organizatori și expozanți din alte state.

Raporturile juridice arătate, care au în genere o durată relativ scurtă, nu ocazionează decît în cazuri foarte rare litigii, astfel cum o atestă și practica de peste trei decenii a Comisiei de arbitraj de la București (C.A.B.).

2. În această materie poate fi totuși semnalată hotărîrea C.A.B. nr. 24 din 22 ianuarie 1982, care se referă la unele aspecte juridice ale participării unei întreprinderi române de comerț exterior la o expoziție industrială de ramură la Budapesta în luna aprilie 1977.

Raporturile juridice s-au stabilit în speță pe o cale simplificată. Întreprinderea română de comerț exterior a anunțat la 10 ianuarie 1977, deci în timp util, că va participa la expoziția de la Budapesta, cerînd să închirieze o suprafață de 100 mp. pentru un stand propriu. Solicitarea a fost redactată pe un formular tipizat de anunțare a participării, difuzat de organizatorul Hungoexpo și îndeplinind funcția juridică de comandă scrisă. Ulterior Hungoexpo a confirmat menționata comandă, în condițiile regulamentului acelei expoziții. Practic, contractul nu a îmbrăcat deci forma uzuală de înscris unic, semnat de ambele părți. Dar rezultatul urmărit a fost același.

După închiderea expoziției, între părțile arătate s-a ivit o divergență, din cauză că organizatorul a pretins o sumă adițională, pe care întreprinderea română de comerț exterior a socotit că nu o datorează. În această situație, Hungoexpo s-a văzut nevoit să o solicite pe cale de acțiune arbitrală introdusă la C.A.B.

În instanța arbitrală de la București, expozantul a invocat excepția de tardivitate a acțiunii, care fusese introdusă la Camera de Comerț și Industrie a R. S. România după mai mult de trei ani de la data închiderii expoziției de la Budapesta. Organizatorul-reclamant a replicat că sesizase la timp C.A.B., deoarece în speță se aplică termenul de prescripție extinctivă de 5 ani prevăzut de dreptul ungar.

3. Pentru soluționarea problemei semnalate, C.A.B. a trebuit în prealabil să determine legea aplicabilă raporturilor juridice dintre părți. Contractul pe care acestea îl încheiaseră, în forma simplificată amintită mai sus, nu prevedea nimic referitor la **lex causae.**

În situația arătată, C.A.B. a decis că „întrucît părțile nu au determinat prin voința lor legea aplicabilă contractului, acesta urmează să fie localizat. În scopul arătat, prin raportare la circumstanțele cauzei, criteriul semnificativ îl constitie, potrivit hotărîrii C.A.B. nr. 24/1982, locul executării prestației caracteristice, așadar sediul expoziției, în speță urmînd a se aplica legea ungară".

Soluția citată prezintă deosebiri față de regimul de drept comun al contractelor comerciale internaționale, care în principiu sînt guvernate de legea locului unde au fost încheiate. Punctul geografic menționat coincide, în cazul în care părțile au tratat din țări diferite (de la distanță), cu sediul ofertantului. Cum în speță comanda, echivalentă cu o ofertă, a fost emisă de la București, s-ar fi dedus de aici că urmează să se aplice legea română, soluție opusă celei care pe drept cuvînt, a fost adoptată de C.A.B. în temeiul unui raționament diferit.

Hotărîrea C.A.B. nr. 24/1982 a considerat că în raporturile dintre părți primează locul executării obligației caracteristice (a organizatorului expoziției), față de locul încheierii contractului. Argumentul poate fi împărtășit, deoarece se admite în mod curent în dreptul internațional privat român că locul executării contractului constituie

Supliment la
nr. 44 1984
Revista ECONOMICA

un punct de legătură subsidiar pentru determinarea legii aplicabile, dacă locul încheierii contractului se învederează, a fi improprie.

Ni se pare totuși că și alte considerații puteau fi invocate în sprijinul soluției adoptate de C.A.B. Este astfel de reținut că imperative de ordin economic și juridic impun ca regimul unui tîrg sau al unei expoziții internaționale să fie unitar, cu alte cuvinte, guvernat de aceeași **lex causae**. Ar fi, în adevăr, nu numai incomod, dar chiar imposibil pentru organizator să se conformeze, în raporturile sale cu numeroșii participanți din toate regiunile globului, reglementărilor contractuale diferite din fiecare dintre statele lor de proveniență. Nevoia de coerență reclamă prin urmare, cu necesitate, parificarea regimului tuturor contractelor de participare la un tîrg sau la o expoziție cu caracter internațional. Finalitatea arătată poate fi realizată în modul cel mai adecvat, așa cum se și întîmplă în practică, prin generalizarea aplicării legii organizatorului (în speță legea ungară). Este însăși soluția pe care am văzut că a adoptat-a și C.A.B., dar în temeiul unui raționament diferit.

4. Trecînd apoi la problema prescripției extinctive, hotărîrea arbitrală în discuție a înlăturat aplicarea termenului de doi ani prevăzut de § 93, pct. 1 din Condițiile generale de livrare a mărfurilor între organizațiile economice ale țărilor membre în C.A.E.R. (teză susținută de către întreprinderea română de comerț exterior și care, dacă ar fi fost acceptată, ducea la respingerea **de plano** ca tardivă a acțiunii formulate de către organizatorul expoziției de la Budapesta).

În această privință, C.A.B. a arătat pe drept cuvînt că „termenul general de prescripție extinctivă de 2 ani, stabilit de § 93, pct. 1 din C.G.L. are ca obiect raporturile juridice născute din contracte de livrare de mărfuri. În consecință termenul menționat nu poate să fie aplicat unui contract prin care se închiriază un teren din spațiul unei expoziții, în vederea organizării unui stand național de către utilizator".

5. Instanța arbitrală a exclus deopotrivă, prin hotărîrea nr. 24 din 22 ianuarie 1982, aplicarea termenului general de prescripție extinctivă de 3 ani, prevăzut de legislația noastră. Spre a ajunge la această soluție, C.A.B. a recurs la calificarea prescripției extinctive, atribuindu-i, cu deplină justificare, natura unei instituții de fond, iar nu de procedură. De aici a decurs în mod firesc consecința că i se aplică legea care guvernează raporturile dintre contractanți, iar nu legea organului de jurisdicție sesizat, care în speță ar fi fost legea română.

Potrivit hotărîrii C.A.B. menționate, „susținerea pîrîtei de a se aplica termenul de prescripție extinctivă de 3 ani din **lex fori** (legea română) este nefondată, deoarece în dreptul internațional privat român instituția prescripției extinctive nu are caracter procedural. Obiectul acțiunii arbitrale constituindu-l în speță un rest de preț datorat de debitorul contractual — a continuat C.A.B. — urmează a se aplica prescripției extinctive legea care guvernează raportul respectiv".

Contractul dintre părțile litigante fiind supus, așa cum s-a arătat, dreptului R. P. Ungare, hotărîrea C.A.B. nr. 24/1982 a reținut că potrivit § 324(1) din Codul civil ungar termenul de prescripție extinctivă este de 5 ani, iar în conformitate cu § 326 din același cod, el începe să curgă de la data exigibilității datoriei. Întrucît în speță acțiunea arbitrală fusese introdusă la C.A.B. înainte de expirarea termenului de 5 ani arătat, excepția de prescripție extinctivă a fost respinsă. Pe fond, pentru motive ce nu prezintă interes juridic, s-a pronunțat o soluție de admitere.

6. În fine, C.A.B. a decis că „dobînda la sumele neplătite, datorate în temeiul unui contract, este supus legii care guvernează acel contract, în speță legea ungară".

În consecință, întemeindu-se pe dispozițiile § 232(2) din Codul civil ungar, hotărîrea C.A.B. nr. 24/1982 a stabilit că pîrîta datorează dobînzi de 5% pe an la sumele restante, cu începere de la data înregistrării acțiunii și pînă la plata efectivă.

dr. O. CĂPĂȚÎNĂ

Drepturile și obligațiile personalului

ACORDUL GLOBAL ÎN UNITĂȚILE DE STAT — este reglementat prin D. nr .335/1983 emis în baza prevederilor L. nr. 2/1983. Toate categoriile de personal, inclusiv personalul de conducere și cel din aparatul funcțional, indiferent de forma de retribuire aplicată, își desfășoară activitatea pe bază de norme și normative de muncă fundamentate științific, stabilite în funcție de parametrii tehnici de funcționare a mașinilor și utilajelor, de cantitatea de muncă necesară, în condiții de organizare superioară a producției și a muncii. (Art. 2). Forma de retribuire în acord global se aplică în mod generalizat în unitățile economice din industrie, construcții-montaj, agricultură, transporturi, cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, proiectare și din alte sectoare. În acord global se cuprind muncitorii, maiștrii, inginerii, tehnicienii și celelalte categorii de personal, inclusiv personalul de conducere din întreprinderi, fabrici, uzine, secții, ateliere, brigăzi, șantiere, loturi, ferme, echipe și altele asemenea. Pe lîngă personalul direct productiv, în acord global este cuprins și personalul muncitor din activitățile de reparații și întreținere, sculării, transport intern, depozite, din compartimentele funcționale și din alte sectoare de activitate, care contribuie la realizarea sarcinilor de plan ce revin întreprinderii. (Art. 3). **Contractul de acord gobal — sarcina de plan.** Forma de retribuire în acord global se aplică la nivel de întreprindere, fabrică, uzină, secție, atelier, brigadă, șantier, lot, fermă, echipă și alte forme organizatorice asemănătoare. Sarcina cantitativă ce se contractează în acord global va fi producția fizică pe sortimente, produse, subansamble, piese, repere sau lucrări care rezultă din planul național unic de dezvoltare economico-socială, precum și cea planificată de minister, centrală și întreprindere, producție exprimată în unități fizice — tone, bucăți, metri cubi, metri pătrați, perechi și altele asemenea — specifice activității sau locului de muncă. Suma destinată retribuirii personalului muncitor ce se prevede în contractul de acord global se va determina pe baza tarifelor pe unitatea de produs sau lucrare, eleborate pe baza manoperei stabilite prin norme și normative pentru executarea fiecărui sortiment, subansamblu, piesă, reper — pentru toate categoriile de personal — potrivit nivelului organizatoric la care se încheie contractul. Sarcina cantitativă de producție și suma destinată retribuirii prevăzute în contractul de acord global încheiat de întreprindere la nivelurile stabilite potrivit prevederilor de plan, se defalcă în mod corespunzător pe subunități pînă la formațiile de lucru sau echipele de muncitori. (Art. 4). **Contractul de acord global — indicatori, condiții, sarcini.** În contractul de acord global care se încheie de secții, ateliere, brigăzi, șantiere, loturi, ferme, formații de lucru, echipe de muncitori și altele asemenea, inclusiv de fabrici, uzine și întreprinderi, se vor prevedea pentru fiecare categorie de personal — pe lîngă realizarea producției fizice prevăzute în plan și în contractele economice încheiate cu beneficiarii — și condițiile în care trebuie executată : aceste condiții se vor referi la îndeplinirea unor indicatori sau sarcini, cum sînt : a) pentru muncitori : încadrarea în normele de consum a principalelor materii prime, materiale, furaje, combustibili și energie, realizarea structurii pe calități prevăzute în contractul de acord global, respectiv încadrarea în parametrii de calitate la produsele sau lucrările executate, precum și realizarea producției fizice destinate exportului prevăzută în plan și în contracte ; b) pentru maiștrii, personalul tehnic-ingineresc și celelalte categorii de personal din subunitățile de producție, inclusiv personalul din conducerea fabricilor și uzinelor fără personalitate juridică, șefii de secții, ateliere, șantiere, loturi, ferme și altele : realizarea producției fizice destinate exportului prevăzută în plan și în contracte, realizarea structurii pe

calități prevăzută în contract, respectiv încadrarea în parametrii de calitate la produsele sau lucrările executate, încadrarea în cheltuielile materiale prevăzute în contract sau, după caz, încadrarea în consumurile normate la principalele materii prime, materiale, furaje, combustibili sau energie, precum și realizarea integrală și la termen a producției fizice contractate ; c) pentru personalul de conducere al unităților economice — trusturi, întreprinderi, stațiuni pentru mecanizarea agriculturii, fabrici și uzine cu personalitate juridică sau care au organizare asemănătoare cu cea a întreprinderilor, grupuri de șantiere și altele asemenea : producția fizică prevăzută în plan și în contractele economice încheiate cu beneficiarii și cu prioritate producția fizică destinată exportului, planul de export, producția marfă vîndută și încasată, producția netă, calitatea, cheltuielile la 1000 lei producție, producția la 1000 lei fonduri fixe, încadrarea în normele de consum de materii prime, materiale, combustibili și energie sau alți indicatori stabiliți prin plan. Aceleași condiții vor fi prevăzute și pentru personalul din compartimentele funcționale ale unităților economice, inclusiv personalul din activitățile cuprinse în acord global la nivelul unității, cum sînt : căi ferate uzinale, reparații, autoutilări, producția de scule, dispozitive și verificatoare, producerea aburului tehnologic și alte asemenea activități, cînd deservesc întreaga unitate. Producția fizică planificată se consideră îndeplinită numai în situația în care s-au realizat integral toate sortimentele prevăzute în plan. Nerealizarea unui sortiment nu poate fi compensată cu realizarea peste plan a altul sortiment. Personalul muncitor cuprins în acord global la nivelul secțiilor, atelierelor, șantierelor, loturilor, fermelor sau altor asemenea subunități primește retribuția în raport cu realizarea producției fizice stabilite fiecăreia și a condițiilor prevăzute în contractul de acord global, independent de rezultatele obținute pe întreprindere. (Art. 5). Indicatorii și sarcinile ce vor fi prevăzute drept condiții în contractul de acord global, precum și cotele cu care se diminuează retribuția pentru realizarea fiecărei condiții, se stabilesc de consiliile de conducere ale ministerelor și celorlalte organe centrale și de comitetele executive ale consiliilor populare, județene și al municipiului București, cu avizul Ministerului Muncii, în mod unitar pentru unitățile, subunitățile și categoriile de personal care desfășoară acelasi gen de activitate. (Art. 6). **Stabilirea drepturilor bănești.** Suma retribuțiilor cuvenite personalului retribuit în acord global se va stabili în raport direct cu cantitatea de produse fizice realizate, fără a fi limitată, atît în cazul depășirii, cît și în cazul nerealizării sarcinilor de plan. Toate categoriile de personal — muncitori, maiștri, ingineri, șefi de secții, de ateliere, șantiere, loturi, ferme sau formații de lucru și alții, inclusiv personalul din conducerea unităților și cel din compartimentele funcționale — pe lîngă suma cuvenită corespunzător producției fizice realizate, primesc suplimentar premii și stimulente, potrivit legii, pentru realizarea de economii față de consumurile normate de materii prime, materiale, combustibili și energie. De asemenea, pentru contribuția adusă la depășirea producției destinate exportului și a planului de export, primesc premii și alte stimulente prevăzute de lege. În cazul nerealizării condițiilor prevăzute în contractul de acord global, suma cuvenită corespunzător producției fizice realizate va fi diminuată suplimentar în raport cu gradul de nerealizare a condițiilor, pînă la limita a 10 procente. Suma stabilită proporțional cu realizările cantitative se va acorda integral în cazul în care, pentru perioada contractată, unele dintre condițiile prevăzute nu au fost îndeplinite, însă acestea au fost realizate cumulat de la începutul anului (Art. 7). Întregul personal muncitor cuprins în acord global va fi retribuit din fondul total de retribuire cuvenit formației din care face parte, în raport cu producția fizică realizată și nivelul de îndeplinire a condițiilor prevăzute în contractul de acord global. (Art. 8). În cadrul formei de retribuire în acord global, pentru muncitorii direct productivi și alte categorii de personal la care se poate norma cantitatea de produse pe care o persoană sau o echipă trebuie să le execute într-o unitate de timp, sumele cuvenite pentru realizările cantitative se vor stabili în acord direct sau alte forme de acord, pe baza rezultatelor muncii depuse de fiecare și se vor acorda integral, dacă sînt realizate condițiile stabilite. În situația în care aceste condiții nu au fost îndeplinite, suma cuvenită în raport cu cantitățile realizate se diminuează cu procentul care se aplică la fondul cuvenit pentru întreaga formație. (Art. 9). În condițiile generalizării acordului global, maiștrii, inginerii și subinginerii vor participa nemijlocit în executarea unor lucrări mai complexe, cu un înalt grad de tehnicitate, pentru a contribui efectiv la realizarea integrală, de calitate și într-un timp cît mai scurt a sarcinilor contractate. Aceste persoane vor fi cuprinse în formația de lucru în acord global de la locurile de muncă unde au fost repartizate și vor fi retribuite în raport cu retribuția lor tarifară și timpul lucrat, precum și cu nivelul de realizare a sarcinilor contractate în acord global de formația respectivă. Lucrările de complexitate deosebită, cel puțin la nivelul celor prevăzute în indicatoarele tarifare de calificare la ultima categorie, executate în acord direct individual de către maiștri, ingineri și subingineri, în cadrul acordului global, vor fi tarifate cu retribuțiile prevăzute de lege pentru muncitorii specialiști. (Art. 10). Pentru personalul din unitățile agricole de stat, inclusiv personalul retribuit de stat din C.A.P. și din consiliile unice agroindustriale de stat și cooperatiste, cuprins în acord global, în situația în care organul ierarhic superior împreună cu B.A.I.A. constată, în cursul anului, că se prelimină o realizare a producției agricole planificate mai mică decît proporția în care, potrivit legii, se acordă avansul lunar din retribuție, acesta se reduce în mod corespunzător, începînd cu luna, în care s-au făcut asemenea preliminări. La sfîrșitul anului, retribuția se stabilește definitiv corespunzător gradului de realizare a sarcinilor asumate prin contract. (Art. 11). În activitatea de construcții-montaj colectivul de oameni ai muncii care execută lucrările în antrepriză primește pentru realizarea întregului obiectiv o sumă globală stabilită pe bază de norme de muncă, cu încadrarea strictă în deviz .(art. 2. D. nr. 93/1984).

ACORDUL GLOBAL ÎN COOPERAȚIA MEȘTEȘUGĂREASCĂ — este reglementat prin decizia B.C.E. al UCECOM nr. 325/1983, menținîndu-se în principiu prevederile actului normativ de bază, Dec. nr. 325/1983, cu următoarele aspecte specifice, privitor la indicatorul producție fizică: a) **La producția de mică serie,** pentru produsele cu ciclu mic de fabricație, de pînă la o lună calendaristică (ex. : confecții, îmbrăcăminte și lenjerie, încălțăminte, tricotaje, produse din mat. pastic, lacuri și vopsele etc.) se raportează fondul de timp disponibil al formațiilor de lucru din fiecare atelier, secție etc., la normele de timp aprobate, disponibilul rezultînd din înmulțirea numărului de lucrători planificat, cu numărul de ore aprobat în programul zilnic de lucru și cu numărul zilelor lucrătoare din luna respectivă. Pentru produsele cu ciclu lung de fabricatie (de peste o lună calendaristică, ex : mobilă, covoare, utilaje și subansamble diverse etc.), în situația cînd în cadrul secției lucrează mai multe formații distincte care execută fiecare un produs de la început pînă la sfîrșit, calculul se face în mod similar cu cel aferent ciclului scurt de producție ; atunci cînd executarea produsului impune participarea în colectiv a tuturor lucrătorilor din formația de lucru pe o perioadă mai mare de o lună, sarcina lunară de producție se va determina pe baza operațiilor ce trebuie executate în luna respectivă, iar fondul de timp al formației de lucru va trebui să fie cel mult egal cu timpul de muncă normat, în caz contrar urmînd a se majora sarcina de plan sau, cînd acest lucru nu este posibil, să se optimizeze formația de lucru. **b) La prestări de servicii** (lucrări cu caracter industrial și neindustrial și prestări de servicii pentru populație), producția lunară se calculează în expresie valorică în funcție de efectivul de lucrători din uni-

tate, secție, șantier, etc. și de productivitatea muncii realizată în medie la fiecare activitate în anul precedent, corectată cu creșterea rezultată pe anul în curs la acest indicator, din planul economic și cel de muncă. c) La determinarea nivelelor de plan lunare ale secțiilor, atelierelor, unităților, formațiilor de lucru etc. din subordinea cooperativelor, se vor lua în calcul și lucrările executate cu munca la domiciliu. Totodată, în situația în care sarcinile fundamentale pe unități și formații de lucru nu acoperă planul aprobat pe total cooperativă și unitate economică a UCECOM la producția marfă totală și industrială, respectiv la prestările de servicii pentru populație, este necesar să se prevadă introducerea în producție a unor produse și activități noi — îndeosebi din cadrul celor sezoniere — pînă la nivelul total al planului. (Anexa nr. 2 la Decizia UCECOM nr. 325/1983). Calculul și repartizarea drepturilor cuvenite în raport cu producția fizică realizată și a condițiilor prevăzute în contract sunt prevăzute în Capit. V din Decizia UCECOM nr. 325/1983.

PAUZA PENTRU ALĂPTAREA ȘI ÎNGRIJIREA COPILULUI. 1. În unitățile de stat. Potrivit prevederilor art. 156 din C.m., unitățile au obligația să acorde femeilor în cursul programului de lucru, pauze pentru alăptarea și îngrijirea copilului de o jumătate de oră, la intervale de cel mult 3 ore. La aceste pauze se adaugă și timpul necesar deplasării, dus și întors, la locul unde se găsește copilul. Timpul acordat pentru alăptarea și îngrijirea copilului, inclusiv deplasările, nu poate depăși 2 ore zilnic. Pauzele se acordă pînă cînd copilul împlinește vîrsta de 9 luni, putîndu-se prelungi pînă la 12 luni în cazul copiilor prematuri, distrofici și al celor care necesită măsuri deosebite de îngrijire, pe baza recomandărilor medicale. Art. 156 din Codul muncii nu condiționează acordarea pauzelor pentru alăptarea copilului de posibilitatea ca aceștia să beneficieze de creșe. În consecință, mamele copiilor în vîrstă de pînă la 9 luni sau 12 luni, pe baza recomandărilor medicale, beneficiază de pauzele prevăzute de Codul muncii, indiferent dacă copiii în cauză sînt, sau nu, la creșe cu program zilnic.. La cererea mamei, unitățile sînt obligate a înlocui pauzele pentru alăptarea și îngrijirea copilului cu reducerea programului normal de lucru cu 2 ore zilnic. De aceste măsuri, adică acordarea pauzelor sau reducerea programului de lucru beneficiază și mamele care nu-și alăptează copiii. Reducerea programului cu două ore zilnic poate avea loc numai pentru mamele al căror program normal este de 8 ore pe zi. Dacă programul normal este mai mic (7 ore sau 6 ore pe zi) și durata pauzei este necesar să se micșoreze proporțional. Prin copil se înțelege și cel ce a fost înfiat, născut din afara căsătoriei sau a fost primit spre creștere pe baza încredințării de către organele competente. Pauzele și reducerea programului de lucru acordate în scopul alăptării și îngrijirii copilului se includ în timpul de muncă și nu au consecințe nici asupra vechimii în muncă și nici asupra retribuției sau altor drepturi materiale. Persoanele aflate în asemenea situații și care au program redus de lucru la 6 ore zilnic beneficiază și de pauză de masă, ca tot restul personalului, deoarece perioada necesară pentru luarea mesei nu se include în durata timpului de muncă, iar întregul personal care lucrează în program redus, dar continuu, de 6 ore zilnic, are drept la pauza de masă. Pauzele pentru alăptarea și îngrijirea copilului sau reducerea programului normal de lucru cu 2 ore se acordă și în cazul cînd femeile lucrează în schimburi de noapte. Femeile care au copii de pînă la 6 ani, pe care îi îngrijesc, și lucrează cu 1/2 normă, potrivit art. 158 din C.m. nu pot beneficia și de pauză pentru alăptarea și îngrijirea copilului pînă la vîrsta de 9 sau 12 luni, deoarece aceasta se acordă la intervale de cel mult 3 ore, conform art .156 din C.m. Litigiul de muncă este de competența comisiei de judecată cu drept de plîngere la judecătorie (art. 13 și 41 din L. nr. 59/1968). 2. **În cooperativele meșteșugărești și de invalizi.** În baza art. 80 din H. nr. 1/1983 a Consiliului UCECOM, cooperativele sînt obligate să acorde femeilor, în cursul programului de lucru, pauze pentru alăptarea și îngrijirea copilului de 1/2 oră la interval de cel mult 3 ore. La aceste pauze se adaugă și timpul necesar deplasării dus și întors la locul unde se găsește copilul. Timpul acordat pentru alăptare, inclusiv deplasările, nu poate depăși 2 ore zilnic. Pauzele se acordă pînă cînd copilul împlinește vîrsta de 9 luni, putîndu-se prelungi pînă la 12 luni, pe baza avizului medical, în cazul copiilor prematuri, distrofici și al celor care necesită măsuri deosebite de îngrijire. La cererea mamei, pauzele pentru alăptarea și îngrijirea copilului vor fi înlocuite cu reducerea programului normal de lucru cu 2 ore zilnic. Pauzele și reducerea programului de lucru acordate în scopul alăptării și îngrijirii copilului se includ în timpul de muncă și nu au consecințe asupra retribuției sau altor drepturi materiale. Cooperatoarele care lucrează în schimburi de noapte beneficiază, de asemenea, de pauză pentru alăptarea și îngrijirea copilului. Nu au drept la pauză pentru alăptarea și îngrijirea copilului cooperatoarele care — avînd copii în vîrstă de pînă la 7 ani, pe care îi îngrijesc — lucrează cu 1/2 normă, în baza art. 82 din Hotărîrea nr. 1/1983. Litigiul în legătură cu pauza pentru alăptarea și îngrijirea copilului dintre cooperativă și cooperatoare este de competența organelor cooperatiste superioare, în baza art. 88, alin. 3 din hotărîrea citată.

PAUZA PENTRU MASĂ. 1. În unități de stat. În baza art. 117, alin. 1 C.m., art. 75 din Statutul aprobat prin D. nr. 360/1976 și art. 61 lit. a din Statutul aprobat prin D. nr. 361/1976, în cursul programului de lucru se poate acorda o pauză pentru masă de cel mult 1/2 de oră, care nu se include în durata timpului de muncă. În unitățile în care nu se poate întrerupe lucrul se va da posibilitatea ca masa să fie luată în timpul serviciului. Durata pauzei, în cadrul limitei maxime indicate de lege, precum și orele cînd se acordă la locurile de muncă pentru care este stabilită, se fixează prin regulamentul de ordine interioară al unității. În unitățile de transporturi, poștă și telecomunicații pauza de masă se stabilește de conducătorii acestora împreună cu organele sindicale. Pauza de masă se acordă și în cazul în care, fie pentru o parte, fie pentru întregul personal al unității, programul de lucru zilnic și continuu este sub 8 ore, dar cel puțin 6 ore, în afară de cazul în care nu este posibilă întreruperea lucrului. Dacă durata de lucru este continuă și sub 6 ore, sau dacă programul este de 6—8 ore, dar discontinuu, acordarea pauzei de masă nu se justifică. Persoanelor care au program de lucru de 4 ore trebuie să li se fixeze astfel programul încît acesta să nu se suprapună peste pauza de masă a restului personalului cu a cărui activitate se află în directă legătură. **2. În cooperativele meșteșugărești și de invalizi.** În baza art. 55 alin. 1 Hot. UCECOM nr. 1/1983, în cursul programului de lucru se poate acorda o pauză pentru masă de cel mult 1/2 oră, care nu se include în durata timpului de muncă și în consecință, nu se evidențiază în pontaj.

contract economic

Înlocuirea furnizorului

Pe parcursul executării contractelor pot apărea situații în care unele întreprinderi furnizoare nu pot să execute obligațiile de livrare asumate. În virtutea art. 43, alin. 2 din Legea nr. 71/1969, organele ierarhic superioare ale părților contractante sînt datoare a lua orice măsuri legale, potrivit competenței stabilite prin lege, pentru a determina executarea în natură și întocmai a obligațiilor asumate prin contracte economice în cazul cînd acestea întîmpină dificultăți. Printre măsurile care pot fi luate de organele ierarhic superioare — centrale, ministere sau alte organe centrale, consilii populare — se înscrie și aceea de a în-

locul furnizorul inițial din contractul economic de livrare periclitat cu neexecutarea, cu un alt furnizor, tot din subordinea lor.

Prin înlocuirea furnizorului se operează transferarea sarcinilor de plan și a contractelor economice.

Procedură. Deoarece în cadrul planului centralei industriale sau al ministerului care ia măsura respectivă nu se petrec modificări, intervenția coordonatorului de balanță nu este necesară. Ca urmare, schimbarea furnizorului se face pe baza unei decizii a organului ierarhic superior al furnizorilor, care se comunică atît fiecăruia în parte, cît și beneficiarului. Ambii furnizori trebuie să aibă același organ ierarhic superior. Înlocuirea fiind dispusă în virtutea dreptului organelor ierarhic superioare de a îndruma și coordona activitatea unităților subordonate, nu este necesar acordul noului furnizor. Acesta nu poate refuza executarea obligațiilor în cazul cînd primește o asemenea dispoziție de la organul ierarhic superior competent.

În baza deciziei primite de cei doi furnizori de la organul lor ierarhic superior este necesar să se întocmească un act scris (proces-verbal, protocol etc.) în care să se consemneze stadiul executării obligațiilor de către furnizorul inițial și obligațiile de livrare ce revin noului furnizor. Înlocuirea furnizorului poate avea loc oricînd, înainte de a începe executarea prestațiilor sau în cursul efectuării acestora, astfel încît noul furnizor să se poată afla în situația de a prelua integral sau parțial obligațiile din contract. Această măsură implică și predarea materiilor prime, a materialelor, documentațiilor tehnice etc., după caz, în funcție de specificul prestației.

În practica întreprinderilor și în literatura de specialitate s-a pus problema dacă nu cumva în asemenea cazuri s-ar impune încheierea unor noi contracte.

Considerăm că întocmirea unor noi contracte economice nu apare neapărat necesară (între furnizorul desemnat ulterior și beneficiarul inițial), deoarece înlocuirea vechiului furnizor a avut loc printr-o decizie economică a organului competent, care are drept efect o novație a debitorilor.

Din motive de ordin practic considerăm că este indicat ca noul furnizor să comunice beneficiarului din contract, printr-o copie a actului încheiat, schimbarea care a avut loc, fapt care poate preîntîmpina eventualele diferende. Astfel, în practica arbitrală s-au constatat cazuri cînd beneficiarii au solicitat penalități de neexecutare de la furnizorii inițiali, sau au refuzat produsele livrate de noul furnizor, motivînd că nu au fost înștiințați despre înlocuirea dispusă de organul competent și nu li s-a cerut acordul ; asemenea susțineri au fost respinse cu următoarele motivări : legea stabilește obligația organelor tutelare ale debitorului prestației de a lua măsurile necesare pentru executarea contractului fără să se prevadă condiția încunoștiințării beneficiarului ; consecința neînștiințării reclamantei s-a limitat la acordarea cheltuielilor de arbitrare, considerîndu-se că la data introducerii acțiunii nu s-a cunoscut destinația livrărilor efectuate de către furnizorul desemnat de organul ierarhic superior (Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 1235/1976, confirmată prin Decizia P.A.S. nr. 3037/1976).

Înlocuirea furnizorului inițial cu un alt furnizor, prin transformarea sarcinii de plan de către organul ierarhic superior, nu poate fi operată în orice condiții. Credem că în cazul în care o asemenea înlocuire antrenează consecințe în lanț, cum ar fi modificarea fluxului de aprovizionare și, implicit, a contractelor respective, înainte de a lua decizia, se impune obținerea acordului organelor ierarhic superioare ale întreprinderilor furnizoare, iar cînd legea prevede — și al acestora.

Efecte. Înlocuirea furnizorului inițial cu un alt furnizor fiind un act administrativ, o decizie unilaterală a conducerii organului ierarhic superior, luată în virtutea competenței acordate de lege (art. 43, alin. 2 din Legea nr. 71/1969), nu duce la modificarea sau încetarea raportului contractual, sarcina de plan materializată prin repartiție subzistînd. Ca urmare, contractul urmează să se execute întocmai, noul furnizor preluînd toate obligațiile de livrare, dar numai din momentul deciziei, respectiv al actului de predare-preluare ; noul furnizor preluînd numai obligațiile de livrare nu poate fi obligat la plata de penalități de întîrziere pentru restanțele celui inițial, în perioade anterioare deciziei de transfer. După această dată urmează însă să recupereze restanțele provenite din nelivrarea produselor de către furnizorul inițial. Imposibilitatea recuperării livrărilor restante determinate de furnizorul inițial, precum și orice alte dificultăți de executare nu pot fi invocate decît în momentul transmiterii sarcinii de plan. Evident pentru cantitățile neexecutate de primul furnizor, urmează ca noul furnizor, împreună cu beneficiarul, să stabilească noi termene.

Prin efectul transferării sarcinii de plan, furnizorul inițial nu mai poate fi ținut răspunzător pentru neexecutarea obligațiilor asumate prin contract, chiar dacă nici noul furnizor, legal desemnat, nu execută dispoziția primită de la organul ierarhic superior și, deci, obligațiile contractuale rămîn neîndeplinite. (Decizia P.A.S. nr. 908/1978).

Înlocuirea furnizorului nu trebuie și nu poate fi confundată cu preluarea obligațiilor unei întreprinderi prin reorganizare. Într-adevăr, prin decizia de transmitere a unei sarcini de plan, de la o unitate la altă unitate, furnizoarea desemnată trebuie să execute obligațiile de livrare din contractul încheiat de furnizoarea inițială. La reorganizare însă, se transmite întregul patrimoniu al unității supus reorganizării — conceput ca ansamblu de drepturi și obligații dobîndite pînă la data preluării. Spre deosebire de transmiterea sarcinilor de plan, reorganizarea implică și transmiterea obligațiilor ce decurg din răspunderea contractuală, cum ar fi plata de penalități și daune, remedieri în cadrul termenelor de garanție sau în perioada de activitate normată, preexistente în patrimoniul preluat. În cazul înlocuirii furnizorului, asemenea acte nu se produc (Decizia P.A.S. nr. 597/1978).

dr. C. JORNESCU

Apărarea avutului obștesc

GOSPODARIREA RAȚIONALĂ A AMBALAJELOR. Reglementată de L. nr. 14/1971, O.M. A.T.M. nr. 96/1981 și D. nr. 146/1980. Potrivit prevederilor citate, — „ambalarea mărfurilor se face în funcție de specificul fiecărei categorii de marfă, cu limitarea la strictul necesar a ambalajelor și materialelor de ambalare, în condiții care să asigure păstrarea calității, integritatea și conservarea produselor pe întregul parcurs de la producător la consumator, reducerea greutății ambalajelor, stabilirea unor unități de încărcătură judicioase, aplicarea tehnologiilor moderne de transport și de manipulare, eliminarea materialelor scumpe și deficitare, reducerea cheltuielilor de circulație (art. 121). Pentru fiecare tip de ambalaj de transport se stabilesc durate normate de serviciu în funcție de viteza anuală de rotație a acestuia, de specificul mărfii, de condițiile de manipulare, conservare și transport, precum și de materialele din care este confecționat ambalajul. În cadrul duratei normate de serviciu unitățile socialiste sînt obligate să asigure rotația cît mai rapidă a ambalajelor, cu respectarea normativelor privind numărul minim de cicluri ce trebuie efectuate de fiecare tip de ambalaj. Dotarea prin plan cu ambalaje noi a unităților socialiste se face numai după îndeplinirea duratei de serviciu și a numărului de cicluri de utilizare normate a ambalajelor din folosință (art. 122). Circulația mărfurilor ambalate și a ambalajelor după utilizare se face cu reducerea la strictul necesar a operațiilor de manipulare și depozitare și cu eliminarea verigilor intermediare, potrivit următoarelor reguli de bază : pentru mărfurile ambalate care se livrează între unități producătoare, ambalajele se restituie de către unitatea beneficiară direct unității fur-

nizoare ; mărfurile destinate fondului pieței, ambalate de producător, circulă, de regulă, direct de la unitatea producătoare la magazinul de desfacere cu amănuntul, iar restituirea ambalajelor se face către unitatea producătoare cu mijloace de transport utilizate pentru aducerea mărfurilor ; mărfurile livrate în vrac, containere, cisterne, butoaie, lăzi, vagoane și alte asemenea mijloace circulă direct de la producător la magazinele de desfacere sau la depozitele din centrele de consum. Depozitele sînt obligate să asigure sortarea, împărțirea în loturi, îmbutelierea, preambalarea și celelalte operațiuni prealabile livrării către beneficiar. Ambalajele de transport se restituie producătorului de către depozit și respectiv depozitului de către beneficiar, cu mijloacele de transport cu care a fost adusă marfa. Unitățile beneficiare sînt obligate să asigure buna gospodărire, manipularea cu grijă, efectuarea de reparații și livrarea în termen a ambalajelor către unitățile furnizoare de marfă, iar acestea sînt obligate să primească integral ambalajele de la unitățile beneficiare, în conformitate cu repartițiile emise și contractele încheiate și să asigure repararea acestora înainte de recirculare, cu respectarea strictă a normativelor de circulație stabilite. (art. 123). Unitățile socialiste răspund de gospodărirea și întreținerea ambalajelor pe toată durata normată de serviciu, precum și de folosirea intensivă, cu maximă eficiență, a materialelor de ambalare și ambalajelor alocate prin plan. După îndeplinirea duratei de serviciu și a numărului de cicluri normate ale ambalajelor, unitățile socialiste sînt obligate : să utilizeze în continuare ambalajele care sînt în stare de funcționalitate ; economiile obținute prin depășirea duratei de serviciu normată a ambalajelor vor constitui unul dintre criteriile de premiere a personalului muncitor care a contribuit la obținerea acestora ; să repare, în vederea refolosirii, ambalajele deteriorate care, după îndeplinirea duratei de serviciu și a numărului de cicluri de utilizare normate, pot fi folosite în continuare; să valorifice, ca materii prime vechi, ambalajele deteriorate cu durata totală de serviciu îndeplinită și care nu mai pot fi reparate". (art. 125). **Practică arbitrală.** Lipsurile calitative cu privire la ambalajele mărfurilor pot fi invocate de unitatea destinatară și sînt opozabile unității furnizoare numai în măsura în care recepția s-a făcut în condițiile prevăzute de Regulamentul privind recepția, expedițiа și primirea mărfurilor, aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959. Nu sînt întrunite aceste condiții atunci cînd marfa a fost preluată de la transportor fără obiecții, iar procesul-verbal de constatare (în care s-a menționat că un număr de paleți a fost necorespunzător calitativ) s-a încheiat la cîteva zile de la preluare, în depozitul destinatarului, făcîndu-se doar mențiunea că unii paleți erau deteriorați, fără a se face o descriere exactă a lipsurilor calitative, așa cum prevede art. 62 lit. k din regulamentul sus-menționat. Verificarea făcută în aceste condiții nu este de natură să ateste situația reală a mărfii și ambalajelor la primirea lor și nici dacă destinatarul a asigurat integritatea mărfii și ambalajelor de la locul de descărcare la locul de depozitare, așa cum avea obligația potrivit prevederilor art. 4 pct. 1 lit. c și art. 56 alin. 2 din același regulament. Așa încît, lipsurile calitative la ambalaje puteau interveni și ulterior primirii mărfii și, ca atare, un proces-verbal de recepție întocmit în astfel de condiții nu poate fi opozabil unității furnizoare, chiar dacă el s-a încheiat în prezența unui delegat neutru. (Dec. P.A.S. nr. 2453/1981). La împlinirea termenului de prescripție a dreptului la acțiune pentru restituirea în natură a ambalajelor, nu se mai pot obține penalități de nerestituire în termen a acestor ambalaje. În speță, ambalajele au circulat între unități socialiste de stat, ele fiind în administrarea directă a furnizorului (neimplicînd deci, în circulație, schimbarea dreptului de proprietate socialistă de stat). Ca atare, acțiunea pentru revendicarea dreptului de administrare directă a ambalajelor este supusă prescripției de 18 luni prevăzută de art. 3 din Decretul nr. 167/1958, art. 21 din acest decret nefăcînd nici o excepție privitoare la dreptul de administrare directă. (Dec. P.A.S. nr. 376/1982).

INSTITUIREA CONTROLULUI BANCAR PREALABIL ASUPRA PLĂȚILOR — este reglementată de art. 67, alin. 1 din L. nr. 9/1972. În situația unităților economice care, deși au beneficiat de credite pentru refacerea capacității de plată, se mențin totuși în incapacitate de plată, pe o perioadă de peste 60 de zile, băncile finanțatoare instituie controlul prealabil asupra plăților întreprinderii, cu dreptul de a refuza efectuarea acelor plăți care încalcă normele privind gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești, disciplina de plan și financiară și vor introduce instrumente de decontare pentru unitatea respectivă, condiționate de existența prealabilă a disponibilităților bănești. Totodată, băncile și organul ierarhic superior al unității vor analiza situația economică a acesteia, putînd propune sau determina măsurile economico-financiare menite să ducă la redresarea capacității de plată. **Practică arbitrală.** Lipsa de disponibil în cont și incapacitatea de plată nu constituie cauze exoneratoare de răspundere, unitățile debitoare fiind ținute la plata de penalități și daune în continuare. (Dec. P.A.S. nr. 719/1980).

INSTITUIREA REGIMULUI SPECIAL DE SUPRAVEGHERE ECONOMICO-FINANCIARĂ. Potrivit prevederilor art. 69 și 70 din L. nr. 9/1972, în cazul unităților care nu-și redresează situația economico-financiară cu toate măsurile luate de organele lor ierarhice superioare și cele centrale, și cînd s-au constatat abateri grave de la normele de gospodărire a fondurilor, se instituie regimul special de supraveghere economico-financiară. Consiliul de supraveghere stabilește măsuri de redresare obligatorii pentru conducerea întreprinderii, precum și răspunderea persoanelor care au condus unitatea, propunînd, eventual, destituirea acestora și interdicția de a ocupa pe timp limitat funcții de conducere. După instituirea regimului de supraveghere, băncile își relau creditarea curentă, potrivit planului și contractelor. În perioada regimului de supraveghere, organele ierarhic superioare și cele centrale sînt obligate să ia măsuri pentru îmbunătățirea activității economico-financiare, orientarea producției către produse cu desfacere asigurată, folosirea judicioasă a mijloacelor materiale și a forței de muncă.

INVENTARIERE — PIERDERI NORMALE (PERISABILITĂȚI). Prin H.C.M. nr. 1885/1970, art. 12, s-a stabilit principiul potrivit căruia „lipsurile constatate la inventariere, dacă se datorează vinei cuiva, se recuperează potrivit legii de la cei vinovați. În cazurile în care, după o temeinică cercetare din partea organelor de control financiar intern sau a organului anume desemnat de conducătorul unității economice, s-a dovedit că lipsurile nu se datoresc vinei cuiva, acestea se trec pe seama cheltuielilor de producție sau de circulație, după caz, astfel : a) lipsurile în limita normelor legale de scăzăminte, cu aprobarea conducătorului unității economice respective. b) lipsurile peste norme, cu aprobarea organelor superioare, în condițiile legii". 1. **Noțiunea** de pierderi normale este definită prin O.M.C.I. nr. 13/1974, care la pct. 1 prevede : „Pierderile materiale care se produc la mărfurile alimentare, în operațiunile de transport sau manipulare, depozitare și desfacere, ca urmare a evaporării, volatilizării, scurgerii, pulverizării, îmbibării, fărîmițării, spargerii sau altor cauze asemănătoare, sînt perisabilități". Și, în continuare, la pct. 2 se precizează : „Perisabilitățile care se produc în limita normelor stabilite sînt pierderi (perisabilități) normale". Nu intră în noțiunea de pierderi normale, în formularea de mai sus, pierderile de materii prime supuse unor prelucrări (sortări, transvazări, filtrări etc.) care, de regulă sînt cuprinse în denumirea de „consum specific". 2. **Condițiile de acordare.** Normele de drept, conținute de diferite instrucțiuni ale organelor centrale, precum și practica organelor jurisdicționale stabilesc condiții în care se acordă scăzăminte în gestiune, datorate pierderilor naturale (respectiv perisabilităților legale) și anume : a) Ca un principiu general : cotele procentuale stabilite prin ordin sau instrucțiuni departamentale sînt maximale și ele nu se acordă decît în măsura în care se constată o lipsă efectivă prin inventa-

rieri reale ale produselor respective; b) Lipsurile la care urmează a se calcula perisabilitățile legale trebuie să provină dintr-o singură perioadă gestionară, respectiv să fie constatate printr-o inventariere efectuată la un anumit termen; c) Lipsurile constatate prin procesele-verbale de inventariere să nu fie datorate altor cauze decît pierderilor normale, neimputabile gestionarilor ca urmare a unor fapte culpabile. Această condiție este subliniată prin O.M.C.I. nr. 13/1974, care, la art. 22, prevede că „pierderile provenite din neglijență, proasta gospodărire sau rea-credință, indiferent dacă sînt în cadrul normelor sau peste norme, sînt pagube și se suportă de cei vinovați". Trib. Suprem, prin dec. nr. 2365/1971 a făcut precizarea potrivit căreia „pot fi scăzute din totalul lipsei constatate numai perisabilitățile referitoare la mărfurile din care nu s-au săvîrșit sustragerile de către inculpat sau care nu s-au alterat sau degradat din cauza lui". Plenul Trib. Suprem prin Decizia de îndrumare nr. 1/1976, pct. 7, a statuat că la acordarea coeficienților de perisabilitate, instanțele sînt obligate să respecte actele normative în vigoare, prin care organele de stat competente, ținînd seama de specificul diverselor categorii de mărfuri, stabilesc acești coeficienți, care nu pot fi modificați prin apreciere. De asemenea, trebuie respectată și procedura prevăzută pentru constatarea perisabilităților, orice încălcare a acesteia avînd drept consecință vicierea rezultatului. În hotărîrile lor, instanțele sînt obligate a stabili care sînt mărfurile lipsă, care este cota de perisabilități acordată de organul competent, iar atunci cînd într-o unitate sînt mai multe persoane cu gestiuni distincte, la care gestiune și în ce cotă anume s-a acordat perisabilitatea. Dacă lipsa la inventar depășește cota de perisabilitate acordată, cel în cauză nu va putea fi exonerat de plata despăgubirii decît dacă va face dovada certă că nu are nici o vină în producerea pagubei și că deci, lipsa nu-i este imputabilă. Nu se vor acorda perisabilități în cazurile și în măsura în care lipsurile la inventar ar proveni din sustragerea, alterarea sau degradarea mărfii datorită vinei celui în cauză. 3. **Calculare.** N.m. nr. 595/1970 prevăd, la pct. 157, că „pentru materialele, produsele și mărfurile la care sînt prevăzute norme legale de pierderi, în cazul compensării lipsurilor cu plusurile stabilite la inventare, scăzămintele se calculează numai în situația cînd cantitățile lipsă sînt mai mari decît cantitățile în plus. În această situație, cotele de scăzămînt legale se aplică în primul rînd la materialele, produsele și mărfurile la care s-au constatat lipsuri. Dacă în urma aplicării scăzămintelor respective mai rămîn diferențe, cantități în minus, cotele de scăzăminte se pot aplica — în măsura în care conducătorul unității economice apreciază acest lucru — și asupra celorlalte materiale, produse și mărfuri admise în compensare la care s-au constatat plusuri sau la care nu au rezultat diferențe". Cu privire la modul de calcul arătăm că formula cea mai simplă folosită de unele ministere este următoarea: la soldul inițial se adaugă intrările în perioada respectivă, din care se scade soldul final. La totalul rulajului astfel determinat se aplică coeficientul legal stabilit prin actul normativ departamental. Facem precizarea că la schimbarea din funcție a gestionarilor, din drepturile maxime cuvenite predătorilor se scade 50 la sută din cota de pierderi aferentă cantităților de produse aflate în stoc. Această cotă va fi adăugată la calcularea pierderilor, la inventarul următor, stocul inițial constituind o intrare pentru cel care a preluat gestiunea. Prin O.M.C.I. nr. 12/1984, cap. IX, pct. 3 se prevede că se va asigura întocmirea operativă a documentelor primare privitoare la consumuri, perisabilități și alte scăzăminte, pentru a se putea preveni înregistrarea ca pagube a unor riscuri normale ale activității". **Practică judecătorească.** Perisabilitățile nu se pot scădea din gestiune în cazul în care este dovedit că întreaga pagubă este produsă prin fapte cu caracter infracțional săvîrșite de gestionar cu intenție sau din culpă. Dacă însă se stabilește că o parte a pagubei nu s-a datorat faptelor ilicite, ci altor împrejurări independente de voința sa, se pot scădea din gestiune perisabilități în mod parțial, numai pentru această parte a pagubei. (Trib. jud. Brașov, dec. pen. nr. 791/1975).

ÎNCĂRCAREA MĂRFURILOR ÎN MIJLOACELE DE TRANSPORT. Reglementată de art. 19—20 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 și T.L.M. În cazul transporturilor feroviare tariful local de mărfuri prevede că expedițiile de coletărie se încarcă și se descarcă în mod obligatoriu de calea ferată, iar expedițiile de vagoane, de către expeditor și destinatar. Se consideră expediții de coletărie, potrivit Anexei nr. 1, pct. B, din D. nr. 523/1973, mărfurile predate la transport, în greutate totală între 12 și 5 000 kg pentru transportul cărora nu se pune la dispoziția exclusivă a predătorului un vagon. Mărfurile care se transportă în vrac, în mijloace de transport deschise vor fi însemnate sau marcate de expeditor în așa fel, încît sustragerea lor să nu fie posibilă fără urme vizibile. Mărfurile a căror determinare cantitativă se face volumetric vor fi nivelate, iar expeditorul va indica în actele de livrare și transport înălțimea încărcăturii de la podeaua vehiculului. Expeditorul trebuie să ia toate măsurile organizatorice pentru încărcarea vagoanelor în termenele stabilite, utilizînd complet mijlocul de transport, fără însă să depășească limita de încărcare; de asemenea, trebuie să ia măsuri de stivuirea și așezarea produselor în mijlocul de transport, în condiții care să asigure evitarea deplasărilor, spargerilor etc. Calea ferată are dreptul să refuze primirea vagoanelor încărcate cu produse, în cazul cînd n-au fost luate asemenea măsuri, iar expeditorul va putea fi obligat să plătească taxe suplimentare decurgînd din staționarea vagoanelor. Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, art. 19, prevede obligația expeditorului să aplice sigilii proprii în cazul în care produsele se expediază în mijloace de transport închise, cum sînt containerele, vagoanele acoperite, hambarele ș.a. Sigiliile trebuie să se aplice în așa fel încît, în caz de violare sau înlocuire, acestea să fie observate cu ușurință. De regulă, sigiliile se aplică pe sistemul de închidere. Sigiliile se aplică în momentul cîntăririi mijlocului de transport pe linia de garaj; cărăușul are aceeași obligație în momentul primirii vagonului pe linia publică; dacă nu există linie de garaj, atît unitatea expeditoare cît și cărăușul trebuie să aplice sigiliile în momentul cîntăririi mijlocului de transport pe cîntarul stației de expediție. Desigur că înainte de aplicarea sigiliilor se impune verificarea mecanismului de închidere al mijlocului de transport. Dacă, cu ocazia primirii vagoanelor încărcate, cărăușul nu face această verificare, el răspunde alături de unitatea predătoare pentru lipsurile survenite în timpul transportului și datorate modului defectuos de închidere a mijlocului de transport. Aplicarea sigiliilor C.F.R., pe lîngă sigiliile predătorului, are ca scop să asigure în mod corespunzător vagonul pentru a se împiedica sustragerea pe timpul transportului. În consecință, în cazul neîndeplinirii de către cărăuș a acestei obligații, el rămîne răspunzător de întreaga lipsă constatată la destinație, fără să poată pretinde aplicarea coeficienților de scăzămînt de 1% și 2% (Dec. P.A.S. nr. 1794/1979). Datorită specificului lor, unele produse au nevoie de însoțire, operațiune ce se poate face fie de către expeditor, fie de destinatar, prin delegații lor. Tariful local de mărfuri prevede obligativitatea însoțirii pentru un număr limitat de produse. În documentele de livrare, expeditorul va indica în mod obligatoriu două elemente de determinare cantitativă (art. 12 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959). **Practică arbitrală.** În conformitate cu art. 13 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, furnizorul trebuie să ambaleze în mod corespunzător mărfurile pe care le predă spre transport. În principiu, deci, răspunderea pentru ambalarea, încărcarea și ancorarea necorespunzătoare a mărfii în mijlocul de transport aparține furnizorului. Cărăușul are și el obligația, potrivit art. 26 din același regulament, să verifice, prin conducătorul mijlocului auto, modul de încărcare și ancorare a mărfii, însă răspunderea sa nu este angajată decît în cazul în care se stabilește în mod expres vreo culpă în sarcina sa. Potrivit

art. 42 lit. g din regulament, cărăușul este exonerat de răspundere dacă avarierea mărfii pe timpul transportului se datorește unor defecte de ambalaj care nu au putut fi observate după aspectul exterior la primirea spre transport. Din coroborarea textelor legale sus-menționate, rezultă că obligația de verificare din partea cărăușului cu privire la modul de încărcare și ancorare a mărfii nu antrenează răspunderea acestuia, pentru marfă avariată în timpul transportului, decît în măsura în care deficiențele de ambalare, încărcare și ancorare sînt evidente după aspectul exterior, nu și în cazul cînd ele apar în cursul transportului fără ca unitatea de transport (prepusul acesteia) să se afle în culpă. În speță, marfa a fost încărcată în autocamion și ancorată de către prepușii unității furnizoare, însă ancorajul fiind superficial, deci necorespunzător, și balotul nefiind bine ambalat, în timpul transportului, în afara oricărei culpe din partea șoferului, încărcătura s-a lăsat peste oblonul autocamionului, nemaifiind posibilă continuarea drumului, fapt constatat de organele de miliție. Nefiind vorba de o culpă a cărăușului în legătură cu supravegherea încărcăturii și ancorării mărfii, întrucît nu s-a dovedit că deficiențele de ancoraj erau evidente, ele neputînd fi deci constatate de conducătorul mijlocului de transport cu ocazia încărcării, răspunderea cărăușului pentru avarierea mărfii în timpul transportului nu poate fi reținută. (Dec. P.A.S. nr. 688/1982).

ÎNSTRĂINAREA BUNURILOR CONSTITUITE GARANȚIE GESTIONARĂ — este reglementată de art. 37 din L. nr. 22/1969. Potrivit textului citat, „înstrăinarea bunurilor mobile constituite garanție suplimentară, fără înștiințarea prealabilă a organizației socialiste, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la un an". Autor al infracțiunii poate fi atît gestionarul care a constituit drept garanție bunuri mobile proprietatea sa, dar și o terță persoană, garantă a acestuia. Înștiințarea trebuie să fie prealabilă vînzării și întocmită în formă scrisă. În caz contrar, fapta constituie infracțiune.

INSUSIREA ÎN PAGUBA AVUTULUI OBȘTESC A UNUI BUN GĂSIT — potrivit art. 230 Cod. pen. — se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă. 1. **Elemente definitorii.** Conținutul infracțiunii este prevăzut în art. 216 Cod pen. care incriminează două variante de infracțiuni : însușirea bunului găsit și însușirea bunului deținut din eroare. Însușirea bunului găsit constă în fapta de a nu preda în termen de 10 zile un bun găsit, autorităților sau celui ce l-a pierdut, sau de a dispune de acel bun ca de al său. Legea incriminează o formă tipică de sustragere a unor valori materiale din administrarea ori proprietatea organizațiilor socialiste, care au ajuns întîmplător în detenția făptuitorului. Infracțiunea se realizează în două modalități si anume : prin omisiune, adică de a nu preda bunul găsit în termen de 10 zile. Infracțiunea se consumă la împlinirea acestui termen ; prin faptă comisivă, de a dispune de bunul găsit ca de al său, infracțiunea realizîndu-se în momentul cînd se dispune (se consumă, transformă, vinde, donează, împrumută etc.). Infracțiunea se săvîrșește cu intenție. Însușirea bunului deținut din eroare constă în însușirea pe nedrept a unui bun mobil aparținînd unei organizații socialiste, ajuns din eroare în posesia făptuitorului. Această variantă este mai rar întîlnită în domeniul avutului obștesc. 2. **Practică judecătorească.** Fapta unei persoane care — primind, din eroare, de la vînzătoarea căreia i-a încredințat bonul achitat, un pachet în care se afla alt obiect, de valoare mai mare decît a celui cumpărat — atunci cînd si-a dat seama de greșeală, după ce a ieșit din magazin, și-a însușit acel obiect, dispunînd de el, constituie infracțiunea de însușire a bunului găsit în dauna avutului obștesc, în modalitatea prevăzută de art. 216 alin. 2 Cod pen., raportat la art. 230 Cod pen. (Judec. Turda, Sent. pen. nr. 92/1976).

ÎNȘELĂCIUNEA SĂVÎRȘITĂ ÎN PAGUBA AVUTULUI OBȘTESC — potrivit art. 229 Cod. pen. — „se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani, iar cînd este săvîrșită în condițiile art. 215 alin. 2, cu închisoare de la 1 la 7 ani (alin. 1). Înșelăciunea care a avut consecințe grave se pedepsește cu închisoare de la 3 la 12 ani, interzicerea unor drepturi și confiscarea parțială a averii (alin. 2). Dacă înșelăciunea a avut consecințe deosebit de grave, pedeapsa este moartea și confiscarea totală a averii, sau închisoare de la 15 la 20 de ani, interzicerea unor drepturi și confiscarea parțială a averii" (alin. 3). 1. **Elemente definitorii.** Textul legal incriminează trei forme de înșelăciune : simplă, calificată și agravată. a) Înșelăciunea simplă. Conținutul infracțiunii este prevăzut în art. 215 Cod. pen. conform căruia înșelăciunea constă în inducerea în eroare a unei persoane, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate în scopul de a obține pentru sine sau pentru altul, un folos material injust și dacă s-a pricinuit o pagubă. Activitatea materială constă în alterarea realității în așa fel încît să ducă în eroare, să amăgească ; aceasta se poate face prin diverse mijloace ca : prezentări verbale sau scrise, situații, afirmații, etc. În practica judiciară, înșelăciunea în paguba avutului obștesc se săvîrșește în domenii variate ca : la încadrarea în muncă, fără a avea studii sau vechime ; la obținerea de concedii ; la decontarea cheltuielilor de deplasare ; prezentarea de situații fictive privind prestarea de servicii ; executarea de lucrări sau pontaje ; în operațiuni CEC etc. b) Înșelăciunea calificată constă în înșelăciunea săvîrșită prin folosirea de nume sau calități mincinoase ori de alte mijloace frauduloase ; dacă mijlocul fraudulos (falsul de exemplu) constituie prin el însuși o infracțiune, se aplică regulile privind concursul de infracțiuni (art. 215 alin. 2 Cod. pen.). c) Înșelăciunea agravată are loc cînd fapta a avut consecințe grave sau cînd a avut consecințe deosebit de grave. 2. **Practică judecătorească.** Faptele unei persoane de a falsifica un libret CEC — al cărui titular este soțul său și în care ea figurează ca beneficiar al clauzei de împuternicire —, prin majorarea soldului, precum și de a ridica apoi, pe baza acestui libret, o sumă de bani care depășește cu mult soldul real și de a încerca să ridice încă o sumă, cu care ocazie faptele săvîrșite au fost descoperite, constituie infracțiunea de fals material în înscrisuri oficiale (art. 288 alin. 1 Cod pen.), infracțiunea de uz de fals (art. 291 Cod. pen.), cu aplicarea art. 41 alin. 2 Cod. pen. și infracțiunea de înșelăciune în paguba avutului obștesc (art. 215 alin. 2, art. 229 Cod. pen.), cu aplicarea art. 41 alin. 2 Cod pen. În condițiile acestei stări de fapt, infracțiunea de înșelăciune nu poate fi considerată ca fiind comisă în dauna avutului personal — în speță, în dauna soțului inculpatei — ci în paguba avutului obștesc, deoarece, în urma falsificării libretului, prin majorarea soldului, inculpata a ridicat și a încercat să mai ridice sume de bani ce nu fuseseră depuse pe libretul C.E.C. și care aparțineau Casei de Economii și Consemnațiuni. (Trib. jud. Constanța, Dec. pen., nr. 1389/1980). Confirmarea unor avize de expediție privind livrări false și introducerea acestor documente în circuitul contabil spre a se face plăți reprezentînd contravaloarea unor mărfuri neintrate în patrimoniul unității, constituie infracțiunea de înșelăciune în paguba întreprinderii parte civilă. Sumele primite de inculpații care au confirmat avizele fictive reprezintă folosul obținut de ei prin săvîrșirea acestei infracțiuni și, ca atare, nu pot constitui obiectul unei alte activități infracționale, respectiv, luare de mită (Trib. Suprem, Dec. pen. nr. 851/1979). O pagubă de peste 200.000 lei este suficientă pentru a caracteriza fapta ca avînd „consecințe deosebit de grave", chiar dacă totuși în pofida acestui fapt unitatea și-a îndeplinit indicatorii de plan obținînd rezultate remarcabile, fiind și premiată (Trib. Suprem, Dec. pen. nr. 309/1979). Fapta unui șef de fermă care, după ce a pontat fictiv mai multi muncitori, a încasat și și-a însușit sumele de bani corespunzătoare, constituie infracțiunea de înșelăciune în paguba avutului obștesc, nu aceea de delapidare, deoarece sumele însușite nu se aflau în gestiunea autorului și nici nu-i fuseseră încredințate spre administrare (Trib. jud. Timiș, Dec. pen. nr. 940/1979).

ÎNVOIALA SCRISĂ DE PLATĂ A DEBITORULUI DATĂ ÎNAINTE DE PORNIREA PROCESULUI — este reglementată de H.C.M. nr. 782/1960 ; art. 61 prevede că învoiala scrisă a debitorului, luată înainte de pornirea procesului, cu privire la plata datoriei constituie titlu executor. Înscrisul se semnează de debitor și de delegatul competent al

organizației creditoare și trebuie aprobat de organul ierarhic superior al unității. Nu este necesară această aprobare în următoarele situații : cînd debitorul se angajează să plătească întreaga datorie în termen de 30 de zile de la semnarea angajamentului ; cînd are calitatea de creditor însuși un organ central, municipiul București sau consiliul popular al unui județ. La acceptarea plății în rate, unitatea creditoare trebuie să ia măsura constituirii unor garanții corespunzătoare — dacă acestea nu sînt în ființă — pentru garantarea plății integrale a datoriei. Plata datoriei se poate face în rate potrivit învoielii. Suma ce urmează a se plăti în baza acestei învoieli de plată nu comportă dobînzi la ratele convenite. În cazul nerespectării învoielii, se datorează dobînzi la partea din creanță ce nu a fost plătită de la data cînd a devenit exigibilă. Aceste învoieli se pot încheia înainte de pornirea unui proces, deci anterior obținerii titlului executoriu.

NEDECLARAREA PLUSURILOR DIN GESTIUNE — este considerată infracțiune în baza art. 36 din L. nr. 22/1969. Potrivit textului citat, „nedeclararea în scris, în termenul prevăzut de dispozițiile legale, de către gestionar, a plusurilor din gesiunea sa, despre a căror cantitate sau valoare are cunoștință, provenite în orice alt mod decît acela arătat în art. 35 (respectiv prin mijloace frauduloase), se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an". Alin. 2 prevede că : „dacă fapta prevăzută în alineatul precedent a avut consecințe grave, pedeapsa este închisoare de la 6 luni la 3 ani". Ultimul alin. reglementează un caz specific de apărare de răspundere penală. Potrivit alin. 3, „nu se pedepsește acela care, mai înainte de începerea oricărui control, declară plusurile despre a căror valoare sau cantitate are cunoștință".

NEGLIJENȚA ÎN SERVICIU — infracțiune prevăzută de Codul pen., art. 249 : „Încălcarea din culpă de către un funcționar a unei îndatoriri de serviciu, prin neîndeplinirea acesteia sau prin îndeplinirea ei defectuoasă, dacă s-a cauzat o tulburare însemnată bunului mers al unei organizații din cele prevăzute în art. 145, ori o vătămare importantă intereselor legale ale unei persoane, sau o pagubă avutului obștesc, se pedepsește cu închisoare de la o lună la 2 ani sau cu amendă (alin. 1). Fapta prevăzută în alin. 1, dacă a avut ca urmare o perturbare deosebit de gravă a activității unei organizații din cele prevăzute în art. 145, ori a produs o pagubă importantă economiei naționale, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 10 ani (alin. 2). 1. **Elemente definitorii.** Textul legal incriminează forma simplă și două forme agravate ale infracțiunii : Infracțiunea se săvîrșește prin : neîndeplinirea unei îndatoriri de serviciu (forma omisivă) ori îndeplinirea defectuoasă a acesteia (forma comisivă) de natură să producă : o tulburare însemnată în activitatea unei organizații socialiste ; o pagubă în patrimoniul unei astfel de organizații sau o vătămare importantă intereselor legale ale unei persoane. Formele agravate se săvîrșesc cînd fapta neglijentă a avut ca urmare : o perturbare deosebit de gravă a activității unei organizații socialiste ori o pagubă importantă pentru economia națională. Neglijența în serviciu se săvîrșește numai din culpă. În mod concret, cu excepția formelor vinovăției, neglijența în serviciu este identică cu infracțiunea de „abuz în serviciu contra intereselor obștești", incriminată în art. 248 Cod pen. motiv pentru care facem trimitere la această infracțiune atît pentru unele dezvoltări privind săvîrșirea infracțiunii cît și pentru faptele incriminate prin legile speciale acolo enumerate, cu o singură subliniere că nu în toate cazurile neglijența se săvîrșește din culpă. Vezi „Abuzul în serviciu contra intereselor obștești". 2. **Dezincriminare.** Legea nr. 59/1968, prin art. 11, alin. 1, lit. d., dezincriminează neglijența în serviciu, considerînd-o abatere, dacă a fost săvîrșită de persoanele încadrate la locul de muncă și dacă valoarea pagubei nu depășește 1000 (una mie) lei. Prin excepție asemenea fapte constituie totuși infracțiune, dacă fapta a pus sau ar fi putut pune în pericol mașini, instalații, depozite ; a creat o stare de pericol pentru siguranța circulației trenurilor ; a avut ca urmare o tulburare în activitatea de transport pe calea ferată ; făptuitorul a mai fost condamnat și nu există vreunul din motivele arătate în art. 11, alin. 5 ; făptuitorul se află în una din situațiile prevăzute în art. 11, alin. 6, din L. nr. 59/1968. Pentru dezvoltări, vezi pct. 2, de la „Abuzul de încredere săvîrșit în paguba avutului obștesc". 3. **Practică judecătorească.** În cazul în care prejudiciul cauzat avutului obștesc prin săvîrșirea infracțiunii de neglijență în serviciu depășește suma de 100 000 lei instanța trebuie să rețină că s-a produs o pagubă importantă economiei naționale și, ca o consecință , să încadreze fapta în dispozițiile art. 249 alin. 2 Cod pen., și nu în dispozițiile art. 249 alin. 1 Cod pen. (Trib. Suprem, Dec. pen. nr. 940/1981). Fapta unui gestionar de a nu ține la zi evidența tehnico-operativă a materialelor, de a recepționa materialele în lipsa comisiei de primire, fără a le măsura și cîntări, de a elibera materiale fără a întocmi forme legale, determinînd prin aceste fapte crearea de valori în plus și în minus, constituie infracțiunea de neglijență în serviciu, chiar dacă nu s-a produs o pagubă efectivă, ci numai o tulburare a

→

Stimate cititor, pentru ce optați?

Nevoia de informare determină :

■ **PE TIPUL DE OM PREVĂZĂTOR :**

să se aboneze la „Revista economică", plătind o singură dată 260 lei, ceea ce îi asigură primirea cu regularitate, în tot cursul anului 1985, a revistei și a suplimentului săptămînal.

■ **PE TIPUL DE OM FOARTE PREVĂZĂTOR:**

să încheie un **abonament special**, la prețul de 340 lei, care îi asigură primirea suplimentară și a următoarelor lucrări tematice (a cca. 800 pag.) :

- **„Apărarea avutului obștesc — legislație și practică"**
- **„Drepturile și obligațiile personalului"**

Deci, manifestîndu-vă opțiunea, veți da dovadă de spirit de prevedere, prudență și chibzuință **prin încheierea unui abonament special pentru anul 1985,** în condițiile prevăzute în modelul de comandă reprodus în pag. 16.

bunului mers al unității. Gestionarul — în situația dată — nu poate fi obligat la despăgubiri, după cum nici altele nu pot fi obligate în acest sens, în baza L. nr. 22/1969, întrucît unitatea nu a suferit pagube (Trib. Suprem, Dec. pen. nr. 912/1980). Răspunderea penală pentru neglijență în serviciu nu derivă exclusiv din acțiuni sau inacțiuni care să cauzeze nemijlocit (direct) o pagubă avutului obștesc, o asemenea condiție nefiind prevăzută de cod, ci și atunci cînd activitatea ilicită a contribuit la păgubirea proprietății socialiste prin crearea posibilității unor persoane de a produce pagube în mod nemijlocit. Membrii comisiei de scoatere din funcțiune a unor fonduri fixe au datoria de a constata direct și nemijlocit starea lor, neîndeplinirea acestei obligații și semnarea actelor fără o verificare pe teren, constituie infracțiunea de neglijență în serviciu (Trib. Suprem, Dec. pen. nr. 1678/1976). Poate fi subiect activ al acestei infracțiuni, membrul C.A.P. cu atribuții de îngrijire a vitelor, dacă prin neîndeplinirea îndatoririlor ce-i revin, cauzează o pagubă cooperativei (Trib. jud. Dolj, Dec. pen. nr. 1268/1980). Dacă paguba este urmarea condițiilor necorespunzătoare de depozitare a mărfurilor cu privire la care gestionarul a sesizat în scris conducerea unității, acesta nu este vinovat de neglijență în serviciu, chiar dacă nu a îndeplinit anumite alte îndatoriri, care nu au condus însă la degradarea bunurilor (Trib. jud. Brașov, Dec. pen. nr. 493/1978).

OBIECTIVELE CE SE VERIFICA DE CONTROLUL FINANCIAR INTERN — sînt stabilite prin Anexa nr. 2 la H.C.M. nr. 1047/1970 și anume: „I. **Respectarea normelor legale cu privire la existența și utilizarea mijloacelor materiale și bănești.** 1. Integritatea mijloacelor materiale și bănești deținute cu orice titlu de către organizațiile socialiste. 2. Respectarea dispozițiilor legale referitoare la aprovizionarea, expediția, transportul și recepția mijloacelor materiale, precum și la conservarea, manipularea și eliberarea acestora. 3. Utilizarea mijloacelor materiale în procesul activității organizațiilor socialiste (consumuri, deșeuri, rebuturi, remedieri, refaceri, degradări, deprecieri, perisabilități, casări, declasări, scoateri din uz, recuperări, transferuri, reduceri de prețuri și altele asemenea). 4. Respectarea prevederilor legale care reglementează încadrarea și retribuirea personalului tehnic-administrativ și de specialitate, muncitori și personal auxiliar, precum și celelalte drepturi cuvenite acestora ; exactitatea și realitatea drepturilor plătite, precum și a reținerilor. 5. Legalitatea și realitatea, precum și necesitatea celorlalte plăți și cheltuieli efectuate în numerar și prin virament, în lei sau în valută, din fondurile organizațiilor socialiste sau ale bugetului, inclusiv fondurile cu destinație specială. II. **Respectarea normelor legale cu privire la apărarea proprietății socialiste, precum și a celor referitoare la evidență și control.** 6. Efectuarea inventarierilor periodice, regularizarea și valorificarea diferențelor constatate, la termenele și în condițiile dispozițiilor legale. 7. Respectarea normelor legale de întocmire și circulație a documentelor primare, de conducere a evidenței tehnico-operative și contabile, precum și realitatea datelor înscrise în acestea. 8. Respectarea regulilor de evidență, păstrare, circulație și utilizare a formularelor cu regim special. 9. Organizarea și exercitarea, potrivit dispozițiilor legale, a controlului financiar preventiv. 10. Aplicarea măsurilor pentru prevenirea, descoperirea și recuperarea pagubelor, legalitatea și eficacitatea acestor măsuri ; stabilirea, potrivit dispozițiilor legale, a răspunderilor pentru diminuarea patrimoniului organizațiilor socialiste sau ca urmare a efectuării de cheltuieli neproductive (amenzi, penalizări, locații, dobînzi penalizatoare și altele). 11. Respectarea dispozițiilor legale cu privire la angajarea, drepturile, obligațiile și răspunderile gestionarilor. 12. Modul de realizare a măsurilor stabilite ca urmare a verificărilor efectuate de organele controlului financiar, eficiența măsurilor și realitatea comunicărilor făcute în legătură cu acestea. III. **Respectarea normelor legale cu privire la încasări și vărsăminte. Realitatea rezultatelor financiare.** 13. Respectarea disciplinei financiare în realizarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor bănești în lei și în valută. 14. Realitatea datelor înscrise în bilanțurile contabile și în conturile de execuție". În actul normativ se prevede că ministerele și celelalte organe centrale pot adapta și completa prezenta anexă, în funcție de necesități, dacă sînt asigurate condițiile pentru îndeplinirea obiectivelor obligatorii de control gestionar de fond prevăzute în prezenta anexă.

OMOLOGAREA PRODUSELOR NOI — modalitate de apărare a avutului obștesc prin frînarea tendinței de a se introduce în fabricație unele produse care să nu satisfacă cererea de consum sau care să nu corespundă documentației tehnice impuse de beneficiari. Produsele noi se avizează de I.C.S.C.C.P. și, de regulă, se realizează în două faze : aprobarea omologării preliminare (de prototip) în urma căreia se permite unității producătoare să treacă la pregătirea de fabricație și execuția seriei zero ; omologarea finală (a seriei zero) pe baza căreia se definitivează documentația pentru fabricarea de serie. La produsele mai simple, omologarea se realizează într-o fază unică, fără a mai fi necesară omologarea preliminară. Omologarea este reglementată prin instrucțiuni elaborate de ministerele economice coordonatoare, iar în cazul produselor destinate populației elaborarea metodologiei se face în comun cu ministerul economic interesat împreună cu Ministerul Comerțului Interior. Pe baza documentației tehnico-economice întocmită de către unitatea producătoare se procedează la omologarea produsului de către o comisie formată din delegați ai producătorului, ai organizației beneficiare, eventual și ai organelor ierarhic superioare. Esențial în operațiunea de omologare este caracterul său bilateral, convențional, în sensul că participarea producătorului și a beneficiarului este obligatorie. În ce privește neregularitatea operațiunii de omologare se pot prezenta următoarele situații : omologarea însăși nu a fost făcută cu exigența necesară de către părțile interesate ; la omologare nu a participat beneficiarul. În cazul în care, deși produsul nu a fost livrat în condițiile actului de omologare, încheiat cu participarea părților și a organului tutelar furnizor, nu este însă corespunzător scopului pentru care a fost fabricat, practica arbitrală a angajat răspunderea ambelor părți, deoarece situația dăunătoare creată are la bază greșita acceptare de către acestea la omologarea și recepția livrării a unor produse din altă materie primă decît aceea prevăzută în documentația legal aprobată și totodată preluarea și folosirea lor în alte condiții (Dec. P.A.S. nr. 1931/1971). În cazul în care omologarea a fost făcută în lipsa unității beneficiare numai de către delegații întreprinderii producătoare și ai organului său central, operațiunea are caracter unilateral și nu este opozabilă beneficiarei. Aceasta din urmă este îndreptățită să refuze produsele la recepție și la plată avînd și dreptul de a contesta omologarea făcută în modul arătat (Dec. P.A.S. nr. 2821/1976). Potrivit prevederilor din actele normative și practicii constante arbitrale, unitățile pot încheia contracte privind produsele neomologate sau în curs de omologare, care însă nu pot fi livrate pînă în momentul perfectării omologării. **Practică arbitrală :** În aplicarea dispozițiilor normative este interzisă introducerea în fabricație și, cu atît mai mult, livrarea produselor neomologate, cît și a acelora ce nu au prețurile legal stabilite. Livrarea efectuată contrar unor asemenea reglementări este lovită de nulitate și părțile urmează a fi repuse în situația anterioară, în cazul în care nu s-ar mai putea obține, ulterior, omologarea produsului și stabilirea prețului. Cînd prestațiile nu mai pot fi restituite în natură, furnizorul urmează a fi despăgubit dar numai cu echivalentul materialelor și manoperei folosite la realizarea produselor respective. În caz contrar, beneficiarul ar realiza o îmbogățire fără just temei în detrimentul furnizorului. (Dec. P.A.S. nr. 2982/1980). Potrivit art. 23 și 24 din Legea nr. 7/1977, este interzisă punerea în fabricație și, respectiv, livrarea de produse neomologate. Ca atare, pînă la omologare, furnizorul nu poate livra produsele, iar beneficiarul nu poate pretinde penalități de întîrziere în livrare sau de nelivrare. Dacă pe baza probelor administrate de părți s-ar reține că omologarea produselor a întîrziat din cauze imputabile furnizorului, răspunderea

acestuia se poate angaja pentru daunele rezultînd din neîndeplinirea obligațiilor ce-i reveneau în legătură cu omologarea produselor. (Dec. P.A.S. nr. 964/1980).

OPTIMIZAREA RUTELOR DE TRANSPORT. Reglementată prin L. nr. 14/1971, H.C.M. nr. 425/1975, D. nr. 468/1977. Cheltuielile privind transportul de mărfuri fiind un element important al costurilor de producție, s-a impus cu necesitate optimizarea transporturilor. În baza art. 100 din L. nr. 14/1971, coordonatorii de balanțe au obligația să elaboreze programe de optimizare a transporturilor. Potrivit art. 109, coordonatorii de balanțe sînt obligați să emită repartițiile, iar unitățile economice să încheie contractele pe baza calculelor prealabile de optimizare a transporturilor, asigurînd reducerea distanțelor de transport. Unitățile expeditoare au obligația în baza art. 39 lit. c din Normele de planificare și executare a transporturilor cu autovehicule să întocmească programe prealabile de optimizare a transporturilor, cu programarea pe luni și zile a capacității de transport. **Practică arbitrală.** În caz de nerespectare a dispozițiilor sus-menționate, adică atunci cînd se expediază materii prime, materiale și produse prevăzute în Anexa nr 6 la D. nr. 468/1977, fără să existe la bază programe prealabile de optimizare a transporturilor, sau cînd nu se respectă relațiile de transport optimizate și se depășesc distanțele de transport sau zonele de desfacere-aprovizionare rezultate din programele de optimizare a transporturilor (art. 45 din D. nr. 468/1977), ca și atunci cînd, deși s-au întocmit programe de optimizare a transporturilor, nu s-a respectat termenul legal de solicitare a autovehiculelor (art. 9 din D. nr. 468/1977), transportul se tarifează dublu, indiferent de împrejurarea că între întreprinderea de transport și unitatea expeditoare există un contract anual de prestații de transporturi sau că autovehiculele se solicită în afara unui astfel de contract (art. 21 (7) și 21 (8) din T.R. 2/832/1979). În speță, între întreprinderea de transport și unitatea expeditoare exista un contract anual de prestații de transporturi și s-a întocmit și un program lunar al capacității de transport, fără defalcarea pe zile a acestei capacități. Scrisorile de transport pentru fiecare vehicul, formalitate obligatorie pentru toate transporturile interurbane de mărfuri, în vederea optimizării circulației autovehiculelor (art. 17 lit. b din Normele metodologice), nu au fost însă întocmite de unitatea expeditoare în termenul legal, solicitarea fiind făcută în aceeași zi în care s-a cerut prestația. De asemenea, marfa transportată a fost ciment și nu mărfurile prevăzute în programele de transport lunare depuse de unitatea expeditoare, iar localitățile de încărcare nu au fost cele înscrise în aceste programe, asemenea transporturi fiind, deci, executate în afară de contract. Arbitrajul de stat interjudețean a respins cererea de obligare a unității expeditoare pîrîte la plata prestațiilor de transport executate în condițiile sus-menționate, pe considerentul că în absența programului de optimizare ce incumba unității pîrîte, întreprinderea de transport era obligată să refuze efectuarea prestațiilor solicitate. Pentru considerentele menționate, cererea de rearbitrare formulată de întreprinderea de transport se admite, se desființează hotărîrea arbitrajului interjudețean și se dispune rearbitrarea litigiului de același organ arbitral. (Dec. P.A.S. nr. 263/1982).

PARTICIPANȚI LA COMITEREA DE INFRACȚIUNI — „sînt persoanele care contribuie la săvîrșirea unei fapte prevăzută de legea penală, în calitate de autori, instigatori sau complici" (art. 23, Cod pen.). 1. **Autor,** potrivit art. 24 din Codul pen. „este persoana care săvîrșește în mod nemijlocit fapta prevăzută de legea penală". 2. **Instigator** „este persoana care, cu intenție, determină pe o altă persoană să săvîrșească o faptă prevăzută de legea penală". (art. 24). 3. **Complice** „este persoana care, cu intenție, înlesnește sau ajută în orice mod la săvîrșirea unei fapte prevăzute de legea penală. Este de asemenea complice persoana care promite, înainte sau în timpul săvîrșirii faptei, că va tăinui bunurile provenite din aceasta sau că va favoriza pe făptuitor, chiar dacă după săvîrșirea faptei promisiunea nu este îndeplinită". (art. 26) 4. **Pedeapsa.** Potrivit art. 27, instigatorul și complicele la o faptă prevăzută de legea penală săvîrșită cu intenție se sancționează cu pedeapsa prevăzută de lege pentru autor. La stabilirea pedepsei se ține seama de contribuția fiecăruia la săvîrșirea infracțiunii, precum și de dispozițiile art. 72. Acest articol prevede criteriile generale de individualizare a pedepselor. 5. **Practică judecătorească.** Potrivit prevederilor art. 26 C. pen., complice este nu numai persoana care, cu intenție, înlesnește sau ajută în orice mod la săvîrșirea unei fapte prevăzute de legea penală, dar și aceea care promite, înainte sau în timpul săvîrșirii faptei, că va tăinui bunurile provenite din aceasta sau va favoriza pe făptuitor. În consecință, fapta aceluia care, luînd legătură cu un încadrat dintr-o unitate socialistă propune acestuia să sustragă un anumit material din acea unitate pentru a-l vinde unei terțe persoane, iar apoi, după săvîrșirea sustragerii, primește materialul în domiciliul său și îl transmite cumpărătorului pentru care fusese sustras, constituie, complicitate la infracțiunea de furt din avutul obștesc și nu instigare la această infracțiune. (Trib. jud. Caraș-Severin, dec. pen. nr. 37/1981). Potrivit prevederilor art. 26 teza a II-a C. pen., complice este și persoana care promite, înainte sau în timpul faptei, că va tăinui bunurile provenite din infracțiune sau că va favoriza pe infractor. În speță, după ce a ajutat pe ceilalți inculpați, în două rînduri, să transporte bunurile sustrase de aceștia din vagoanele de cale ferată, inculpatul le-a cumpărat, ulterior, găsind și alți cumpărători, așa cum, de altfel, se și înțeleseseră. (Trib. Suprem, dec. pen. nr. 85/1981). Pentru existența instigării la infracțiune este suficient să se constate, sub aspect subiectiv, că instigatorul a acționat cu intenție indirectă, prevăzînd și acceptînd rezultatul faptei săvîrșite — la îndemnul lui — de către autor (Trib. Suprem. dec. pen. nr .213/1970).

PATRIMONIUL ASOCIAȚIEI ECONOMICE INTERCOOPERATISTE. 1. **Proprietarii bunurilor** din patrimoniul AEI sînt cooperativele agricole de producție asociate. Acestea aduc în asociație bunuri materiale care sînt denumite în art. 9 din Statut „părți sociale", contribuind și cu sume de bani din surse proprii și din credite, necesare realizării investițiilor. Fondul social prevăzut în art. 9 din statut, al asociației economice intercooperatiste se compune din mijloacele fixe și circulante cu care participă cooperativele agricole de producție. Suprafețele de teren cu care participă cooperativele agricole de producție, în temeiul art. 7 din statut, se evaluează la predarea lor, potrivit reglementărilor legale, de către o comisie desemnată de biroul executiv al consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist, iar valorile astfel stabilite reprezintă părți sociale ale unităților asociate. Aceste terenuri rămîn în proprietatea cooperativelor asociate, pe cînd celelalte bunuri aduse în asociație se transformă într-un drept de creanță pentru cooperativele care le-au adus. Fondul social al asociației intercooperatiste, care constituie o parte activă a patrimoniului asociației, se mărește prin : cotele-părți din beneficii repartizate pentru fondul de dezvoltare economică și fondul mijloacelor circulate, care sînt, așa după cum se prevede în art. 27 din statut, de cel puțin 20% pentru fondul de dezvoltare și de pînă la 5% pentru fondul mijloacelor circulante din beneficiul obținut în cadrul planului și de 20% și respectiv 7% din beneficiul obținut de asociație peste plan ; valoarea subscrierilor ulterioare ale cooperativelor asociate ; părțile sociale ale cooperativelor care aderă ulterior la asociație. 2. **Administrare.** Potrivit art. 17—24 din statut, dreptul de administrare economică operativă al patrimoniului asociației aparține consiliului oamenilor muncii, biroului executiv al acestuia și adu-

nării generale a oamenilor muncii, pe care-l exercită în limita competențelor prevăzute în statut pentru fiecare organ în parte. Deci aceste organe nu au drept de dispoziție juridică asupra patrimoniului asociației, ci obligația de a-l administra și a folosi mijloacele de producție și producțiile realizate, conform statutului, legilor și hotărîrilor consiliului asociației, în fața căruia răspund pentru activitatea desfășurată. 3. **Drept de dispoziție.** Dispoziția juridică asupra bunurilor din patrimoniul asociației aparține, așa după cum rezultă din prevederile art. 7 din statut, consiliului asociației care este constituit din reprezentanții cooperativelor agricole de producție proprietare, pe cotepărți asupra bunurilor din patrimoniul asociației. Dreptul de dispoziții și al acestui organ este în limitele competenței prevăzută în statut, cu precizarea expresă făcută la alin. 4, art. 7 din statut, că hotărîrile lui, care angajează patrimoniul cooperativelor asociate, sînt valabile (și deci se pot aplica) numai după adoptarea lor de către adunările generale ale cooperativelor respective. Pămîntul adus de cooperativele agricole de producție în patrimoniul asociației, deși rămîne în proprietatea acestora, el poate fi cuprins, cu aprobarea consiliului, în operațiuni de schimb și comasare, în temeiul și condițiile art. 32—36 din Legea nr. 59/1974, pentru că, pe de o parte, legea reglementează schimbul și comasarea terenurilor din posesie, iar pe de altă parte, în art. 34 din legea amintită se prevede, în mod expres, că fiecare teren supus acestor operațiuni, dobîndește situația juridică a terenului pe care îl înlocuiește, cu respectarea drepturilor reale, situație care duce la dobîndirea dreptului de proprietate de către cooperativele în cauză asupra terenului primit în schimbul celui care a ieșit din proprietatea lor, prin operațiunile de schimb și comasare.

PAZA CULTURILOR ÎMPOTRIVA ANIMALELOR SĂLBATICE — este reglementată prin L. nr. 26/1976, D. nr. 477/1983, O.M.A.I.A. și M.S. nr. 35/381/1979, reprodus prin circulara U.N.C.A.P. nr. 2938/1983. 1. **Măsuri de pază.** În baza actelor normative amintite, organele de conducere ale C.A.P. au obligația să ia următoarele măsuri : elaborarea unor planuri de pază pentru toate terenurile expuse atacurilor animalelor sălbatice, vizate de către organele locale de miliție ; instruirea în mod periodic a personalului de pază, cerînd în acest scop sprijinul organelor de miliție ; conducerile unităților agricole cooperatiste stabilesc, împreună cu conducerile unităților care gospodăresc fondurile de vînătoare, zonele geografice, speciile de vînat, procedeele de prevenire, a producerii pagubelor și mijloacele de îndepărtare a animalelor ; instalarea pe terenurile supuse atacurilor animalelor sălbatice a unor materiale și obiecte producătoare de zgomote (toace, tălăngi, clopote, sirene, cutii de conserve etc.), semnale luminoase (focuri, lămpașe, lanterne, felinare etc.), în funcție de condițiile specifice și condițiile locale : confecționarea și instalarea în teren a unor sperietori fixe și mișcătoare, precum și orice alte aparate mecanice, electrice, vizuale sau acustice, montate în locuri potrivite și în număr suficient; asigurarea unui număr corespunzător de paznici din rîndul membrilor subunităților de producție, ale căror culturi sînt supuse atacurilor, cu cîini și lămpașe etc. ; împrăștierea de substanțe rău mirositoare în locurile de trecere ; orice alte moduri specifice care vor fi considerate eficiente pentru îndepărtarea vînatului. 3. **Constatarea atacurilor și a pagubelor.** În cazurile în care, cu toate măsurile luate de către unitățile agricole cooperatiste s-au produs pagube în dauna avutului obștesc, ca urmare a atacurilor făcute de animalele sălbatice, unitățile păgubite vor fi îndrumate și sprijinite să procedeze la constatarea atacurilor și evaluarea prejudiciilor produse, invitînd în acest scop, în scris, atît la constatarea atacurilor, cît și la evaluarea pagubelor, la fața locului, inspectoratul silvic sau asociația județeană a vînătorilor și pescarilor sportivi, după caz. Constatarea atacurilor și a pagubelor produse se face de către specialiștii din unitatea agricolă cooperatistă, prin determinarea zonelor atacate, perioadelor din an și a procentului de distrugere a culturilor sau livezilor atacate, prin recoltarea separată a acestor suprafețe. Evaluarea pierderilor se efectuează prin raportarea producției medii la hectar, obținută în tarlalele afectate, la producția medie realizată pe unitate sau pe anumite suprafețe de teren, luate ca martor, după caz, iar diferența, înmulțită cu numărul de hectare ce au suferit pierderi, va determina paguba cantitativă suferită de unitate. Volumului cantitativ astfel obținut i se va aplica prețul legal de contractare, cu coeficientul prevăzut în art. 4 din D. nr. 208/1976, obținîndu-se astfel cuantumul valoric total al pagubei efectiv suferite de unitate. Cu privire la cele constatate se va încheia un proces-verbal în prezența delegatului organului silvic sau al asociației vînătorilor, după caz, iar dacă nu se prezintă, constatarea se va face cu participarea unui delegat neutru, de regulă reprezentantul consiliului popular comunal, făcîndu-se despre aceasta mențiune în procesul-verbal. 4. **Acțiunea în despăgubire.** În cazul refuzului unităților ce au în pază vînatul, unitățile agricole păgubite vor introduce acțiune în pretenții, la care vor anexa în dovedire, următoarele acte : a) procesul-verbal de constatare a pagubei suferite, încheiat cu respectarea procedurii mai sus-arătate ; b) planul de pază vizat de organul de miliție și întocmit potrivit prevederilor D. nr. 231/1974 ; c) procesele-verbale de instruire a paznicilor ; d) angajamentele încheiate cu paznici ; e) adeverințe de la organul local de miliție că la controalele efectuate la sistemele de pază, paznicii s-au găsit la posturi și cu dotarea menționată ; f) acte de scoatere din magazie și procese-verbale de consum pentru materialele folosite în scopul îndepărtării animalelor sălbatice ; g) jurnalele de recoltare pentru tarlalele afectate de vînat, cu menționarea suprafeței, a producției medii la hectar și a celei obținute în total ; h) copie de pe planul de producție al unității, poziția privind cultura distrusă ; i) copie de pe darea de seamă a unității, poziția la care este menționată producția obținută la cultura afectată ; j) dovada de la ADAS că unitatea nu a solicitat și nici nu a obținut despăgubiri pentru distrugerile provocate de animalele sălbatice ; k) orice alte probe solicitate de organele arbitrale sau pe care unitățile agricole cooperatiste le consideră necesare în dovedirea pretențiilor formulate.

PREÎNTÎMPINAREA ȘI VALORIFICAREA STOCURILOR DISPONIBILE — constituie o modalitate importantă de diminuare a cheltuielilor și de reîntregire a disponibilului activ de mijloace circulante, reglementată de L. nr. 14/1971, art. 111—118. 1. **Produse contractate direct cu întreprinderile producătoare, în baza repartițiilor, care nu mai sînt necesare beneficiarilor.** În cazurile în care întreprinderile beneficiare constată că unele produse pentru care se elaborează balanțe materiale nu le mai sînt necesare, au dreptul, și obligația, să transmită organului ierarhic superior cereri fundamentate de renunțare. Termenul de transmitere a renunțărilor este de 90 de zile înainte de începerea trimestrului în care este prevăzută livrarea pentru : mașini, utilaje și instalații de serie, organe de asamblare, scule, împletituri și țesături din sîrmă, cabluri și conductori electrici, rulmenți, armături, produse electrotehnice și electronice. Pentru materii prime, materiale și alte produse, termenul de transmitere a renunțărilor este de cel puțin 60 zile înainte de începerea trimestrului în care este prevăzută livrarea. Paralel cu aceste renunțări remise organului ierarhic superior, întreprinderile beneficiare transmit aceleași renunțări și coordonatorilor de balanțe, care conțin în plus și precizarea modificării specificațiilor. Organele ierarhic superioare, primind cererile de renunțare, sînt obligate ca în termen de 10 zile să redistribuie cantitățile respective întreprinderilor din subordine, în funcție de cererile temeinic fundamentate, apărute în cursul executării planului, după care fac cunoscut coordonatorilor de balanțe modificările operate. Coordonatorii de balanță au obligația să modifice — în termen de 5 zile de la primirea comunicării privind măsurile de redistribuire — repartițiile emise întreprinderilor furnizoare și celor beneficiare, ținînd seama și de

comunicările beneficiarilor cu privire la specificațiile privind renunțările. Întreprinderile furnizoare și cele beneficiare au obligația ca în baza repartițiilor modificatoare — care conțin anulări de cantități cît și suplimentări — să modifice în mod corespunzător contractele de livrare. L. nr. 14/1971 dă soluția adecvată și în cazul în care organele ierarhice superioare nu redistribuie în întregime sortimentele și cantitățile la care au renunțat întreprinderile beneficiare. În asemenea situații, cantitățile rămase nedistribuite se comunică de organele centrale — însoțite de o fundamentare temeinică — la M.A.T.M. înainte de trimestrul la care se referă, cu 75 zile, pentru acele produse pentru care întreprinderile fac renunțarea în termen de 90 zile și cu 45 zile, pentru produsele la care termenul de renunțare pentru întreprinderi este de 60 zile ; M.A.T.M. include în rezerva de plan cantitățile astfel comunicate de organele centrale ierarhice superioare întreprinderilor care au făcut renunțări, urmînd ca destinația acestora să fie prevăzută de lege. Prin art. 116 din L. nr. 14/1971 se face precizarea că „în cazul modificării, adaptării sau încetării executării contractelor, părțile contractante, organele lor ierarhice superioare și coordonatorii de balanțe vor lua măsuri operative pentru evitarea formării de stocuri supranormative sau disponibile, prin modificarea, în condițiile legii, a programelor de fabricație, a graficelor de livrări și de aprovizionare sau, după caz, a balanțelor materiale". 2. **Produse contractate cu bazele de aprovizionare, care nu mai sînt necesare beneficiarilor.** În cazurile acelor produse la care, potrivit nomenclatorului stabilit, contractarea s-a făcut prin bazele de aprovizionare, beneficiarii remit acestora renunțările. Termenele de remitere sînt mai mici cu 15 zile, respectiv de 75 zile și de 45 zile, în funcție de natura produselor, clasificate mai sus. Atribuțiile de redistribuire și de comunicare coordonatorilor a redistribuirilor operate de M.A.T.M. a cantităților neredistribuite, revin bazelor de aprovizionare. 3. **Mașini, utilaje și instalații complexe, cu ciclu lung de fabricație care nu mai sînt necesare beneficiarilor.** Potrivit art. 111 din L. nr. 14/1971, pentru asemenea produse întreprinderile beneficiare pot renunța în condițiile și la termenele stabilite de părți prin contract, în funcție de specificul de fabricație a fiecărui produs. Așadar, rezolvarea dată de legiuitor obligă părțile să prevadă și să înscrie în contractele de livrare a produselor de această natură condițiile și termenele în care pot renunța la fabricarea și, deci, la livrarea lor. În situația în care părțile nu cad de acord sau, pur și simplu, nu prevăd asemenea termene, decizia cu privire la continuarea sau nu a fabricației și a consecințelor care derivă din scoaterea lor din producție să fie luată de organele centrale interesate, cu luarea în considerare a autogestiunii economico-financiare a producătorului, respectiv prin evitarea situațiilor ca anumite cheltuieli făcute să greveze bugetul de venituri și cheltuieli al acestuia. 4. **Produse contractate fără repartiții, care nu sînt necesare beneficiarilor.** În cazul în care unitățile beneficiare, din motive întemeiate, nu mai au nevoie de unele produse contractate și pentru care nu se emit repartiții, respectiv pentru care nu se întocmesc balanțe materiale, în lumina art. 111, alineat ultim, din L. nr. 14/1971, „modificarea contractelor se va face prin acordul de voință al părților contractante, potrivit legii". Cum legea nu dă o soluție pentru cazurile în care furnizorul refuză să-și dea acordul, credem că problema trebuie rezolvată încă în fază precontractuală ; avem în vedere includerea unor clauze contractuale prin care să se stabilească dreptul beneficiarului de a face renunțări direct la furnizor în termene similare celor arătate mai sus (pentru ipoteza aprovizionărilor prin baze), respectiv cu 40—50 zile înainte de trimestrul în care ar urma să se facă livrarea. 5. **Produse contractate în baza repartițiilor pentru care sînt necesare numai modificări sortimentale.** În cazul în care beneficiarii nu sînt în situația de a face renunțări, dar din diferite motive temeinice au nevoie de alte sortimente, în cadrul cantităților contractate, modificarea contractelor se face cu respectarea procedurii prevăzute de art. 114 din L. nr. 14/1971. Potrivit textului citat, „pentru modificări de specificații în cadrul cantităților repartizate și a contractelor încheiate, cererile jus. transmit direct coordonatorilor de balanțe, cu res[pe]ctarea termenelor prevăzute la art. 112 alin. 2 (respectiv [a]rea și 45 n.n.). Coordonatorii de balanțe sînt obligați să [a]te modificări, dacă se încadrează în capacitățile și p[ro]de producție și să comunice în termen de cel mult 5 modificările celor interesați". Observăm că în speță es[te] vorba numai de acele specificații care sînt stabilite, în cadrul grupei de produse, prin repartiții. Ca urmare, modificările de specificații operate de coordonatori se transmit atît întreprinderilor furnizoare, cît și celor beneficiare prin noi repartiții, în baza cărora părțile contractante modifică contractele de livrare încheiate. Dacă specificațiile care se cer a fi modificate au fost stabilite nu prin repartiții, ci direct de părți prin contract în cadrul cantităților repartizate, modificarea contractului este o chestiune pe care o rezolvă beneficiarul, direct cu furnizorul. Pentru evitarea oricăror neînțelegeri pe parcursul executării, considerăm că încă în faza încheierii contractelor de livrare este bine ca părțile să formuleze clauze adecvate cu privire la termenele în care pot fi efectuate modificări de sortimente, la cererea beneficiarilor ; evident, la stabilirea unor astfel de termene, prevederile Legii nr. 14/1971 arătate ma sus pot constituit temei de referință. 6. **Valorificarea stocurilor disponibile.** Cu toate măsurile de prevedere, inclusiv renunțările făcute în termenele mai sus arătate, pe parcursul executării contractelor apar multe situații, obiective sau subective, care generează unele stocuri de produse disponibile sau fără mișcare. Pentru lichidarea unor asemenea stocuri L. nr. 14/1971, art. 117 prevede următoarele : întreprinderile care dețin stocuri de produse disponibile au obligația ca pînă la data de 15 ale lunii următoare formării lor să le comunice bazelor de aprovizionare tehnico-materială din subordinea M.A.T.M. dacă stocurile sînt constituite din produse de uz general, sau bazelor departamentale specializate, pentru produsele specifice ; bazelor în cauză le revine obligația să asigure redistribuirea directă, de la deținătorul acestor stocuri sau, după caz, să le preia în depozite proprii, în termen de 20 zile, prin contract (confirmarea scrisă a ofertei de preluare) și pe bază de certificat de calitate ; stocurile de produse preluate de baze vor fi creditate cu dobîndă curentă, urmînd ca creditele să fie rambursate pe măsura valorificării produselor în cauză, operațiune care poate dura maximum doi ani de la data acordării acestora. Legea amintită, la art. 118, mai prevede că „Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe, împreună cu ministerele și celelalte organe centrale și locale vor organiza în cadrul sistemului informațional al aprovizionării tehnico-materiale evidența centralizată, pe calculator, a stocurilor de materiale disponibile sau fără mișcare și vor lua măsuri pentru redistribuirea operativă a acestora unităților care întîmpină dificultăți în asigurarea bazei materiale necesare realizării sarcinilor de producție". Observăm că normele de drept învederate mai sus dau soluții numai pentru materialele de uz general și pentru cele specifice, care se aprovizionează prin bazele departamentale. În practică, apar situații în care stocurile sînt constituite din produse care nu sînt preluate de baze, cum sînt cele aprovizionate fără repartiții și unele mașini și utilaje. Întrebarea care se pune : Cum se valorifică asemenea stocuri disponibile ? Răspunsul trebuie căutat în principiile autogestiunii economico-financiare, potrivit cărora întreprinderile sînt obligate să ia toate măsurile pentru diminuarea oricăror cheltuieli nejustificate. Or, imobilizarea de fonduri și cheltuieli cu depozitarea stocurilor disponibile nu pot avea nici o justificare. Ca urmare, asemenea stocuri trebuie valorificate pe toate căile legale, printre care ofertarea lor prin publicitare se dovedește o cale eficientă, oferta deținătorilor fiind receptată simultan de un număr mare de beneficiari potențiali. Odată beneficiarii identificați, prin comenzile pe care aceștia le transmit deținătorilor, valorificarea stocurilor disponibile urmează calea legală — livrarea contra cost sau transferul, dacă acestea sînt formate din fonduri fixe.

„Contractele economice în condițiile noului mecanism economico-financiar"

Lucrarea cu titlul de mai sus prezentată de autor[1]) ca teză de doctorat la Facultatea de Drept din Cluj-Napoca îmbrățișează întreaga problematică a materiei contractelor economice, cercetată în lumina și condițiile noului mecanism economico-financiar. În acest sens, problemele sînt discutate în strînsă legătură cu apărarea și consolidarea noului mecanism economico-financiar, cu perfecționarea continuă a relațiilor de producție, a conducerii și planificării economico-financiare ; această orientare a autorului este de natură să sporească importanța și interesul lucrării.

În adevăr, din modul cum sînt abordate și cercetate problemele rezultă actualitatea și noutatea ei, valoarea aplicativă și teoretică pe care o prezintă, precum și contribuția personală adusă de autor în cercetarea științifică întreprinsă. Valoarea teoretică și aplicativă a acestei cercetări este dată, mai ales de interpretările pe care le face autorul referitor la reglementările legislative în vigoare și de soluțiile pe care le formulează, precum și de numeroasele propuneri din lege ferenda pe care le prezintă. Se cuvin remarcate și concluziile cu care autorul își încheie cercetarea, concluzii ce pot constitui un adevărat îndreptar în practica raporturilor contractuale dintre unitățile economice socialiste. Pentru aceste raporturi prezintă o deosebită importanță și cercetarea documentară pe care autorul o face asupra problemelor executării contractelor economice și răspunderii pentru neexecutarea operațiilor izvorîte din aceste contracte ; în cadrul acestei cercetări este remarcabilă judicioasa și aprofundata analiză făcută practicii arbitrale în problema răspunderii patrimoniale pentru neexecutare.

Prin bogăția materialului cercetat în cuprinsul ei, și prin modul cum este întreprinsă această cercetare, lucrarea doctorului Stelu Șerban apare ca o interesantă contribuție științifică la studiul instituției contractelor economice în condițiile noului mecanism economico-financiar, ca atare, publicarea ei ar fi deosebit de utilă.

Nicolae D. GHIMPA

[1]) Dr. **Stelu Șerban**, lector A.S.E. — București.

Întrebări și răspunsuri

● **TEODOR I. POPESCU, Straja, Suceava** — Potrivit prevederilor art. 26 din Decretul Consiliului de Stat nr. 477/1983 privind paza bunurilor, paza obștească se execută pe timpul nopții, prin rotație, de către cetățenii care domiciliază în localitatea unde se organizează asemenea pază, bărbați în vîrstă de 18—65 ani, cunoscuți ca persoane corecte și cu o bună conduită cetățenească. În conformitate cu dispozițiile art. 27 alin. 1 din decret, obligația de a executa paza obștească se îndeplinește prin prestarea efectivă a pazei, excepție făcînd persoanele care nu prezintă încredere să presteze această activitate, precum și a celor pentru care adunarea locuitorilor a aprobat să plătească contravaloarea în bani a obligației de a presta paza, cazuri în care sumele stabilite de adunarea locuitorilor drept contribuție vor fi folosite pentru plata persoanelor care efectuează paza în locul lor. Față de aceste prevederi, precum și de faptul că decretul menționat reglementează pentru comune, satepentru comune, e pentru comune, sate și unele localități componente ale municipiilor și orașelor paza obștească, paza bunurilor în aceste localități nu se poate asigura pe bază de contract de muncă.

Potrivit art. 47 alin. 2 din Legea nr. 4/1973 și art. 30 din Legea nr. 58/1974, odată cu transmiterea dreptului de proprietate asupra locuinței ce se donează, terenul aferent trece în proprietatea statului, iar dobînditorul construcției va primi din partea statului în folosință terenul necesar, în limitele prevăzute de art. 8 și 17 din Legea nr. 58/1974, pe durata existenței construcției, cu plata unei taxe anuale, stabilită potrivit Legii nr. 4/1973.

● **CONSTANTIN VÎRTOSU, Galați** — Mijloacele circulante ale unei unități economice se dimensionează în strictă corelare cu indicatorii planului economic, astfel încît acestea să asigure desfășurarea normală a activității economice. În cazurile în care în anul de plan necesitățile de mijloace circulante depășesc pe cele din anul precedent (anul de bază), se planifică o creștere de mijloace circulante care se finanțează din resursele prevăzute de legea finanțelor. Dacă în anul de plan are loc o restrîngere a activității economice, necesitățile de mijloace circulante scad, iar unitățile economice sînt obligate să reducă în mod corespunzător mijloacele circulante, respectiv să elibereze diferența dintre volumul mijloacelor circulante din anul de bază și volumul mijloacelor circulante din anul de plan. Avînd în vedere că o mare parte din mijloacele circulante sînt acoperite prin credite bancare, s-a luat măsura ca eliberările de mijloace circulante (prisosul de mijloace circulante) să se facă pe seama creditelor bancare, astfel încît să crească ponderea resurselor proprii și a celor asimilate acestora (resursele atrase) în finanțarea mijloacelor circulante, pentru a mări gradul de autofinanțare al unităților economice. În vederea întăririi autogestiunii economico-financiare. În cazul în speță — Baza de aprovizionare tehnico-materială Galați din subordinea Ministerului Industriei Metalurgice — s-a creat o situație anormală, în sensul că numai resursele proprii și cele asimilate acestora depășesc necesitățile totale de mijloace circulante. Menționăm că pe ansamblul bazelor de aprovizionare tehnico-materială, în condițiile planului pe anul 1984, fondurile proprii și asimilate au pondere de numai 53,8 în totalul resurselor de finanțare a mijloacelor circulante, iar creditele bancare o pondere de 46,2%. Chiar în perspectivă, în acest sector de activitate, la nivelul anului 1990 creditele bancare urmează să aibă o pondere de 40% în totalul resurselor de finanțare a mijloacelor circulante. Din analizele efectuate pe baza datelor prezentate de ministerul tutelar rezultă că această situație se datorește pe de o parte reducerii treptate a desfacerii și a structurii acesteia, iar pe de altă parte modului defectuos în care s-au planificat mijloacele circulante și resursele de finanțare a acestora. Astfel, în anii 1982 și 1983 a avut loc o reducere a volumului desfacerii, ca urmare a faptului că la unele materiale din import (cocs și cărbuni) s-au redus cantitățile derulate prin această bază, iar altele (cupru electrolitic, laminate de cupru, alamă, aluminiu și bronz etc.) au fost scoase complet din profilul acesteia. În perioada cînd aceste materiale se derulau prin baza de la Galați, stocurile existente au fost reevaluate ca urmare a majorării prețurilor de vînzare ale acestora. Tot pe considerentul de a mări ponderea resurselor proprii în

finanțarea mijloacelor circulante, prin decretele de modificare a indicatorilor financiari, s-a prevăzut ca sumele rezultate din reevaluare să fie lăsate la dispoziția unităților economice pentru majorarea resurselor proprii. Din reevaluarea stocurilor, baza de la Galați și-a majorat fondul mijloacelor circulante cu 211,2 mil. lei în anul 1981 (prin reevaluarea stocurilor de la 31 XII 1980) și cu 79,2 mil. lei în anul 1982 (prin reevaluarea stocurilor de la 31 XII 1981). În aceste condiții, deși baza nu mai are în structura desfacerii o mare parte din materialele respective, și-a păstrat în întregime sumele rezultate din reevaluarea acestora. În plus, în anul 1982, deși volumul planificat al desfacerii a scăzut atît față de planul cît și de realizările anului 1981, reducîndu-se și volumul mijloacelor circulante, baza și-a planificat (și a și prelevat) beneficii pentru fondul mijloacelor circulante în sumă de 44,3 mil. lei, ceea ce contravine atît legii finanțelor cît și legii beneficiilor. Conform prevederilor acestor legi, la fondul mijloacelor circulante se prevăd repartizări din beneficii numai în cazurile în care în anul de plan se planifică o creștere a mijloacelor circulante (nu o diminuare, cum este cazul acestei baze). Ca urmare a celor de mai sus, deși volumul mijloacelor circulante a scăzut în cei doi ani menționați, volumul fondurilor proprii a crescut în mod anormal, astfel încît această bază nu numai că a renunțat complet la creditele bancare (sustrăgîndu-se în felul acesta controlului bancar), dar are și un disponibil substanțial în bancă (130,8 mil. lei la 31 XII 1982 și 80,5 mil. lei la 31 XII 1983). La 30 VI 1984 volumul disponibilului în cont la bancă este de 52,9 mil. lei, în condițiile în care a virat la Direcția de aprovizionare-desfacere suma de 48 mil. lei. Sub aspectul eficienței utilizării mijloacelor circulante, este de menționat faptul că viteza de rotație a acestora s-a încetinit de la 52,6 zile realizat în anul 1981, la 54,6 zile în anul 1982 și la 67,9 zile în anul 1983 (în planul pe 1983 s-a prevăzut o viteză de rotație de 98,6 zile, ca urmare prevederii unei creșteri de mijloace circulante de 203,7 mil. lei față de existentul de la finele anului 1982, în condițiile în care desfacerea a scăzut de la 5 433,2 mil. lei la 3 756,8 mil. lei).

Avînd în vedere cele de mai sus, considerăm că baza de aprovizionare tehnico-materială de la Galați dispune în mod nejustificat de un mare volum de resurse proprii. Situația acestei baze o vom analiza în mod special cu ocazia întocmirii lucrărilor de buget pe anul 1985 și vom stabili măsurile care se impun pentru a determina la un nivel corespunzător atît volumul mijloacelor circulante cît și resursele de finanțare ale acestora. (Răspuns primit de la Ministerul Finanțelor).

● **IOAN RUS POP, Bistrița** — Prevederile art. 42 și 45 alin. 1 din Legea nr. 57/1974 referitoare la diminuarea retribuției pentru neîndeplinirea sarcinilor proprii de muncă au rămas în vigoare și după aplicarea dispozițiilor Decretului nr. 335/1983 privind generalizarea formei de retribuire în acord global.

● **ION TINCU, București** — Perioada cît ați lucrat ca merceolog constituie vechime în funcții economice cu pregătire medie. Prevederile art. 35 lit. c din Legea nr. 57/1974 se aplică numai absolvenților învățămîntului superior cursuri de zi. Încadrarea dv. cu retribuția corespunzătoare anului II a funcției de economist este corectă.

● **ION RECEAN, Lugoj** — În situația în care C.L.F. Lugoj nu a dat curs transferului dispus de I.C.R.A. Lugoj, potrivit art. 19 lit. c, art. 174 lit. b și art. 176 alin. 1 din Codul muncii, trebuia să chemați în judecată cele două unități în termen de 30 zile, judecătoria fiind singurul organ competent să dispună reintegrarea dv.

● **GH. POPESCU, Ocnele Mari** — În situația în care ați fost trecut din funcția de șef birou clasa 29 în funcția de economist principal la o întreprindere din grupa a III-a de ramuri, potrivit prevederilor pct. 12 din Anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979, încadrarea și înscrierea corectă în carnetul de muncă trebuie să fie clasa 29, gradația $5\frac{1}{2}$.

● **VASILE CONSTANTINOVICI, Feteşti** — Prevederile Decretului nr. 335/1983 se aplică tuturor persoanelor încadrate în muncă, inclusiv celor care înlocuiesc temporar o persoană aflată în concediu medical. Potrivit dispozițiilor Legii nr. 12/1971, pentru încadrarea în funcția de consilier juridic principal, pe lîngă studiile juridice, este necesară și o vechime în funcții juridice de cel puțin 10 ani.

● **AUREL ROH, Cluj-Napoca** — În stadiul actual, considerăm că problemele ridicate de dv. nu pot fi elucidate, fără a greși, decît de organul administrativ ierarhic superior unității în care lucrați, de comun acord cu organele bancare și Ministerul Muncii.

● **FABRICA DE APE MINERALE, Vata Dornei** — Considerăm că noțiunea de „formație de lucru" nu poate fi extinsă și la personalul TESA din serviciile funcționale. În aplicarea prevederilor art. 12 alin. 3 din Legea nr. 2/1983, această categorie de personal nu se poate găsi în situația să realizeze sarcinile de producție cu un număr mai mic de personal, sau să obțină o producție suplimentară cu același număr de personal.

● **FLORIAN ICONORU, Titu** — Pentru a se perfecta un transfer în interesul serviciului, potrivit art. 69 din Codul muncii, trebuie să existe acordul celor două unități.

● **BAZA DE APROVIZIONARE PRODUSE ZOO-VETERINARE, Iași** — În conformitate cu dispozițiile Decretului nr. 338/1983, durata concediului de odihnă se diminuează numai cu zilele de concediu fără plată, prevăzute într-un act normativ (H.C.M. nr. 1052/1962, Legea nr. 14/1972), care depășesc 30 de zile în ultimele 12 luni, precum și absențele nemotivate, indiferent de numărul acestora, dintre două concedii de odihnă. Orele învoite și întîrzierile de la program nu se calculează și nu se scad din concediul de odihnă.

● **„13 DECEMBRIE", Sibiu** — Persoanele condamnate care execută pedeapsa la locul de muncă nu pot beneficia de prevederile Decretului nr. 46/1982, întrucît acestea nu sînt încadrate cu contract de muncă în sensul Codului muncii.

În cazul cînd ambele părți sînt de acord, se poate modifica contractul de muncă. Dacă procesul de producție permite, o persoană poate fi încadrată și cu o jumătate de normă. Drepturile ce se cuvin se calculează avînd în vedere retribuția tarifară pentru jumătate de normă, inclusiv vechimea în muncă (cu excepția prevăzută la art. 158 din Codul muncii, cînd se consideră vechime în muncă pentru normă întreagă).

● **ELENA VERBUNCU, Călărași** — Datele prezentate în scrisoare sînt insuficiente pentru a vă putea comunica un răspuns precis. Se pare însă că funcția de inginer principal la unitatea unde ați lucrat anterior reorganizării, nu a fost o funcție inferioară celei de șef secție gradația 5 în care ați fost încadrată după reorganizare. Cele două funcții au același nivel de retribuire și, ca atare, această trecere a fost apreciată greșit ca o promovare, acordîndu-vi-se o clasă de retribuire și o gradație în plus față de cele avute. Acest fapt a determinat unitatea să nu vă mai stabilească retribuția la o clasă superioară cu prilejul realei promovări în funcția de șef birou.

● **ADRIAN OLARI, Craiova** — Potrivit dispozițiilor Decretului nr. 335/1983, forma de retribuire în acord global a fost generalizată personalului muncitor, inclusiv absolvenților învățămîntului superior în perioada de stagii, care primesc retribuția în raport de realizări.

● **OCTAVIAN IANCU, Alba Iulia** — În speța prezentată, soția beneficiază de transfer pentru ea și membrii de familie care au urmat-o, potrivit prevederilor art. 75 din Legea nr. 57/1974, dacă la data transferării în interesul serviciului nu aveau domiciliul în Alba Iulia.

● **MIRCEA JIREGHIE, Arad** — În conformitate cu prevederile art. 75 alin. 1 din Legea nr. 57/1974, beneficiază de drepturile de transferare personalul transferat în interesul serviciului în altă localitate. Prin „altă localitate", în sensul legii, se înțelege o altă localitate decît aceea în care persoana în cauză își are domiciliul sau unitatea sediul. Întrucît dv. v-ați transferat la o altă unitate din localitatea unde aveți domiciliul, nu îndepliniți condițiile legale pentru a beneficia de drepturile de transferare.

● **„COLOROM", CODLEA, Brașov** — În conformitate cu dispozițiile art. 52 (4) din Legea nr. 3/1977 o decizie de pensionare emisă de comisia de pensii poate fi anulată în termen de 30 de zile de la comunicare. Dispozițiile legii menționate mai sus nu prevăd posibilitatea recalculării pensiei stabilite prin adăugarea vechimii realizate după pensionare.

● **CARMEN BARBUC, Sibiu** — Avînd în vedere că perioada concediului medical pentru sarcină, lehuzie și îngrijirea copilului bolnav în vîrstă de pînă la 3 ani se consideră vechime în muncă, se cuprinde în calcul și la efectuarea stagiului absolvenților cu studii superioare.

● **ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ VACI LAPTE, Comănești, Suceava** — În conformitate cu dispozițiile art. 9 alin. 4 din Decretul nr. 338/1983, absențele nemotivate se scad din durata legală a concediului de odihnă. Indemnizația se calculează potrivit Legii nr. 26/1967 și se acrdă numai pentru zilele de concediu de odihnă cuvenite după reducerea absențelor nemotivate.

● **COOPERATIVA „VICTORIA", Titu** — Problema ridicată de dv. este clar reglementată la art. 6 din Decretul nr. 46/1982 și nu comportă alte explicații referitor la calcularea indemnizației pentru concediul de odihnă.

● **D. HUȚANU, Suceava** — La cele relatate de dv. precizăm că dispozițiile legale în vigoare nu prevăd posibilitatea recalculării cuantumului pensiei prin adăugarea vechimii în muncă realizată după pensionare. Același regim se aplică și în cazul pensiei suplimentare.

● **LEONTE FILIP, Turda** — Redistribuirea și selecționarea personalului în cazul reducerii unor posturi de aceeași natură este de atributul conducerii unității care nu poate fi cenzurată, potrivit prevederilor art. 175 alin. 1 lit. c din Codul muncii, decît de organul administrativ ierarhic superior unității. Lipsa studiilor superioare corespunzător funcției deținute poate constitui un criteriu de care să se țină seamă la redistriburea și selecționarea personalului, dar acesta nu derivă dintr-o obligație legală.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

În atenția cititorilor!

Pentru a veni în sprijinul lucrătorilor din unitățile economice de stat și cooperatiste, consiliilor populare și tuturor celorlalte instituții bugetare, în anul 1985 vom edita următoarele lucrări:

● „Apărarea avutului obștesc" din administrarea unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică privind: patrimoniul, gestiuni — gestionari, controlul, preventiv, financiar și gestionar, răspunderea materială, civilă și penală, expertiza contabilă, constituirea titlurilor executorii și realizarea lor.

● „Drepturile și obligațiile personalului" din unitățile economice de stat și cooperatiste, precum și cele bugetare.

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate a revistei, a suplimentului săptămînal, și a lucrărilor menționate, vă invităm să emiteți comanda dv., potrivit modelului de formular de mai jos.

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . (mandatul poștal din ziua de . . . .)* v-am expediat suma de . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd ... abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim cîte un exemplar din lucrările pe care le veți edita în anul 1985.

Cu stimă,
(Semnătura abonatului)

* Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică" — 1985.

Tiparul I. P. „Informația" 2 noiembrie 1984. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

În preajma Congresului al XIII-lea al partidului, examinînd aplicarea programului național de îmbunătățiri funciare

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

a făcut o vizită de lucru pe șantierul complexului de lucrări hidrotehnice și de irigații Mostiștea

CONGRESUL AL XII-LEA — CONGRESUL AL XIII-LEA

ample realizări în dezvoltarea multilaterală a patriei

Temelii trainice ale progresului neîntrerupt și multilateral al României socialiste

FUNDAMENTÎND necesitatea și posibilitatea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării României spre comunism, în raport de evoluția condițiilor interne și internaționale ce se previzionează în acest interval de timp, Programul partidului pune bazele unei viziuni științifice, unitare, stadiale și de largă deschidere istorică cu privire la optimizarea căilor și factorilor de realizare a obiectivelor propuse. Parte integrantă a orizontului de timp de 20 de ani 1970—1990, perioadă în care au fost concepute programe de amplitudine a căror înfăptuire era și este menită să asigure progrese de seamă în dezvoltarea economico-socială a României, cincinalul 1981—1985, prin prevederile și realizările sale marchează trecerea României socialiste într-un nou stadiu de dezvoltare economico-socială, crearea condițiilor pentru înfăptuirea unei creșteri economice de tip intensiv, și, pe această bază, pentru consolidarea tuturor realizărilor obținute în edificarea noii orînduiri, pentru întărirea poziților României de țară socialistă mediu dezvoltată și trecerea ei într-un stadiu superior, de țară socialistă dezvoltată. Așa cum a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin înfăptuirea obiectivelor propuse pentru actualul cincinal se pun baze trainice realizării, în linii mari, în perioada 1986—1990, a prevederilor Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism.

Continuarea înaintării economiei noastre naționale în actualul cincinal a avut loc în condițiile istorice concrete, interne și internaționale, deosebite, fapt ce a determinat partidul nostru să acționeze cu hotărîre pentru soluționarea problemelor complexe ce s-au ridicat pe parcursul acestor ani, pentru înlăturarea unor contradicții apărute în dezvoltarea economiei naționale și depășirea greutăților cauzate de criza economică mondială. Realizările importante obținute în primii patru ani ai cincinalului actual și prevederile pe anul 1985 reflectă creșterea capacității economiei noastre de a depăși, prin forțe proprii, dificultățile apărute, de a asigura înaintarea fermă și îndeplinirea, în linii generale, a planului pe perioada 1981—1985, a hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului privind dezvoltarea industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale producției materiale, a științei, învățămîntului și culturii, ridicarea nivelului de trai și îmbunătățirea calității vieții întregului popor.

Accentuarea factorilor intensivi

ÎN CONDIȚIILE istorice concrete, interne și internaționale, în care trebuia să continuăm dezvoltarea economiei noastre naționale, partidul a considerat că hotărîtor pentru optimizarea căilor și factorilor de asigurare a noului echilibru structural dinamic este intensificarea laturilor calitative ale creșterii economice, dezvoltarea armonioasă și perfecționarea activității tuturor domeniilor vieții economico-sociale. În miezul acestui proces revoluționar, de largă perspectivă istorică, partidul nostru a așezat **înfăptuirea programelor speciale** de importanță națională privind dezvoltarea mai puternică a bazei energetice și de materii prime, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor și valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, realizarea unor producții sigure și stabile în agricultură, intensificarea recuperării materialelor refolosibile, diminuarea costurilor de producție și, îndeosebi, a cheltuielilor materiale, creșterea mai accentuată a productivității muncii, a rentabilității și eficienței economice în toate domeniile de activitate.

În acest fel s-au pus baze reale înaintării economiei noastre în condiții de stabilitate, suportul acestui progres calitativ al factorilor de producție constituindu-l creșterea mai puternică a eficienței cu care sînt utilizate resursele materiale, financiare și umane, potrivit criteriilor de raționalitate tehnico-științifică, social-economică și ecologică pe care le impune optimizarea intereselor curente cu cele de perspectivă, de pe poziția exigențelor fundamentale și de durată ale dezvoltării economico-sociale. La baza acestui proces de accentuare a optimizării dezvoltării economico-sociale în raport de noile condiții interne și internaționale, partidul nostru a așezat aplicarea mecanismului economico-financiar generalizat, care asigură progresul calitativ al tuturor factorilor de producție, la nivelul macro și microeconomic, în profil de ramură și teritorial, prin intermediul folosirii pîrghiilor economice corespunzătoare punerii în funcțiune și armonizării intereselor subiecților economici, în calitatea lor de proprietari, producători și beneficiari direcți ai rezultatelor activităților economico-sociale.

Expresia nemijlocită a acestor măsuri, determinate de necesitatea înaintării vertiginoase a economiei noastre naționale chiar în condițiile complicate ale vieții internaționale din această perioadă, o constituie dezvoltarea dinamică și armonioasă, crearea premiselor reale pentru asigurarea înfăptuirii obiectivelor stabilite de Programul partidului pentru această etapă și perioada următoare.

Consolidarea caracterului industrial-agrar al economiei

ASTFEL, în **industrie**, în acest an se estimează realizarea unei producții marfă de circa 1 180 miliarde, iar, ca urmare a îndeplinirii prevederilor pe anul 1985, ritmul mediu anual de creștere al producției marfă industriale pe cincinal va fi de 5,6%. În perioada 1981—1983 producția industrială a crescut cu 8,6%, contribuția ei la formarea venitului național fiind în 1983 de 60,2%, față de 58,6% în 1980. La baza acestei dezvoltări, cu o contribuție importantă se relevă creșterea volumului fondurilor fixe industriale care, în această perioadă, au sporit cu 30,7%, ponderea lor ajungînd în 1983 la 45,0%. Această dezvoltare a producției industriale a avut loc în condițiile continuării procesului de înnoire și îmbunătățire a structurii producției industriale, prin introducerea în fabricație și modernizare a circa 18 000 tipuri de mașini, utilaje și instalații, materiale și bunuri de consum, aplicîndu-se în producție circa 5 600 tehnologii noi și perfecționate. Adîncirea și extinderea procesului de modernizare a structurii producției industriale s-a făcut prin creșterea contribuției cercetării științifice proprii la

rezolvarea problemelor complexe pe care le-a ridicat înaintarea economiei noastre naționale în această etapă. Astfel, cercetarea științifică românească a adus o contribuție însemnată la înfăptuirea programelor de dezvoltare a bazei proprii de materii prime și energetice, reducerea consumurilor și valorificarea superioară a resurselor, la creșterea productivității muncii și sporirea eficienței economice, punîndu-se bazele reale obținerii unor produse de calitate mai bună, care încorporează tehnologie modernă și muncă de înaltă complexitate, sporind astfel capacitatea de performanță a economiei noastre naționale.

Pe o asemenea bază s-a consolidat calitativ rolul industriei de ramură conducătoare în cadrul economiei naționale, efectul de antrenare produs de această ramură asupra întregii dezvoltări economico-sociale devenind hotărîtor și de mare profunzime tehnico-științifică.

În cea de a doua ramură de bază a economiei naționale, **agricultura,** această perioadă se concretizează prin așezarea pe baze intensive mai puternice a producției, fapt ce a permis, chiar în condiții climatice mai puțin favorabile, obținerea unei producții de cereale cu circa 2 milioane tone mai mare față de media perioadei 1976—1980. În anul 1983 față de 1980, producția agricolă a crescut cu aproape 5% ; contribuția acestei ramuri la venitul național a sporit de la 14,1% în 1980 la 15,5% în 1983. Politica de dezvoltare pe baze moderne a agriculturii în această perioadă s-a concretizat în sporirea volumului fondurilor fixe agricole cu 31,8% ; ca urmare, ponderea acestora în totalul fondurilor fixe s-a mărit de la 10,7% în 1980 la 11% în 1983.

Momentul de vîrf al accentuării dezvoltării pe baze intensive a agriculturii în această perioadă l-a constituit obținerea în anul 1984 a celei mai mari producții de cereale păioase — grîu, orz — din istoria României. Iată deci că, treptat, în acest cincinal, prin modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale, s-au pus bazele reale pentru a asigura o producție agricolă sigură, stabilă și din ce în ce mai înaltă, reușindu-se legarea tot mai strînsă a rezultatelor de calitatea activității. Creșterea producției agricole a avut loc pe fondul dezvoltării zootehniei, efectivele de animale ajungînd în prezent la 8 milioane bovine, 19,3 milioane porcine și 20 milioane ovine. Ca o expresie a accentuării caracterului industrial-agrar al economiei se vădește faptul că, în prezent, industria și agricultura asigură, împreună, peste 75% din venitul național creat.

Ca urmare a dezvoltării și modernizării pe baze tot mai intensive a celor două ramuri ale producției materiale — industria și agricultura — și, în același timp, ca o condiție esențială pentru continuarea dezvoltării în condiții de înaltă eficiență, în această perioadă s-au dezvoltat transporturile, construcțiile, precum și celelalte ramuri și sectoare de activitate.

La baza eforturilor de dezvoltare economico-socială, în primii patru ani din actualul cincinal, a stat **realizarea unui volum de investiții de aproape 950 miliarde lei,** dîndu-se în exploatare 1 550 obiective industriale și agrozootehnice importante. În această perioadă, ca urmare a eforturilor impresionante materiale, financiare și umane și ca expresie directă a forței și capacității economiei noastre naționale a fost inaugurat Canalul Dunăre-Marea Neagră, realizare epocală a poporului român, grandioasă construcție a anilor socialismului.

O caracteristică definitorie a dezvoltării economiei noastre naționale în această perioadă o reprezintă continuarea politicii de **repartizare judicioasă a forțelor de producție pe teritoriu,** ridicarea generală a nivelului economic și a gradului de civilizație al tuturor zonelor și județelor țării. Acești ani marchează un pas important în direcția omogenizării, la un nivel tot mai înalt, a condițiilor de muncă și de viață ale tuturor locuitorilor țării.

Aceste realizări obținute în dezvoltarea forțelor de producție și în repartizarea lor rațională pe teritoriu sînt o dovadă elocventă a acțiunii convergente a tuturor oamenilor muncii în direcția înfăptuirii hotărîrilor Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului, pentru această perioadă. Creșterea mai puternică a productivității muncii și reducerea mai substanțială a costurilor de producție și, îndeosebi, a celor materiale, față de prevederile inițiale ale cincinalului, demonstrează accentuarea laturilor calitative, de eficiență, ale dezvoltării, crearea condițiilor pentru ca începînd cu perioada 1986—1990 creșterea economică să capete un caracter intensiv, de fond și de durată.

Astfel, în anul 1983, prin reducerea consumurilor specifice, de materii prime, materiale și energie, în industria republicană s-au obținut economii de 7 miliarde lei. În primele 9 luni ale acestui an, ca urmare a reducerii costurilor de producție, în industrie s-au obținut economii de 6 miliarde lei.

Expresie și condiție nemijlocită a acestei dezvoltări, **comerțul exterior** a fost orientat în direcția promovării puternice a exporturilor și asigurării importurilor în strictă concordanță cu necesitățile producției. Pe o asemenea bază a fost posibil ca în acești ani să se asigure balanțe comerciale excedentare, obținîndu-se o reducere importantă a datoriei externe.

Creșterea potențialului economic al României și modernizarea continuă a structurii producției au permis țării noastre să participe activ la colaborarea cu țările membre ale C.A.E.R., prin dezvoltarea schimburilor comerciale, a cooperării în producție, tehnică și știință, să amplifice cooperarea în producție și în alte domenii cu țările în curs de dezvoltare, să lărgească legăturile economice și tehnico-științifice cu țările capitaliste dezvoltate.

Resurse sporite pentru creșterea nivelului de trai

TOCMAI CA URMARE a dezvoltării și modernizării producției materiale și, în primul rînd, a industriei și agriculturii, a sporirii eficienței comerțului exterior, pe întregul cincinal se estimează un ritm mediu anual de creștere a **venitului național** de 7,8%.

Creșterea continuă a venitului național a reprezentat și reprezintă temelia trainică a înfăptuirii politicii partidului de **ridicare a nivelului de trai** și de îmbunătățire a calității vieții întregului popor. Ca urmare a încheierii acțiunii de majorare a retribuției personalului muncitor la 1 august anul acesta, se asigură, pe ansamblul economiei, o creștere a retribuției reale de circa 6% față de anul 1980. Prin majorarea pensiilor tuturor categoriilor de pensionari, în medie s-a asigurat o creștere reală de circa 6%. În același timp, statul a continuat să facă o serie de cheltuieli pentru satisfacerea unor nevoi social-culturale ale tuturor locuitorilor. Astfel, în primii 4 ani ai cincinalului, cheltuielile social-culturale ale statului însumează aproximativ 340 miliarde lei, revenind în 1984 circa 12 700 lei pe o familie, față de 10 440 lei în 1980. De asemenea, o puternică dezvoltare a cunoscut construcția de locuințe, asigurîndu-se, pe întregul cincinal, realizarea a circa 700 mii apartamente.

În strînsă legătură cu dezvoltarea și modernizarea producției materiale, îmbunătățirea calității vieții oamenilor muncii în această perioadă, ridicarea nivelului de cultură și civilizație s-au realizat și prin legarea tot mai strînsă a învățămîntului de știință și cercetare, de nevoile curente și de perspectivă ale economiei naționale. În această perioadă a fost extinsă și modernizată baza materială a învățămîntului ; s-au dat în folosință noi obiective sociale, s-au dezvoltat și îmbunătățit asistența medicală, ocrotirea sănătății populației. O expresie concludentă a intensificării activității politico-educative, în această perioadă, o constituie desfășurarea Festivalului național al muncii și creației „Cîntarea României" — cea mai amplă manifestare cultural-educativă de masă, care cuprinde în rîndurile sale milioane de oameni ai muncii de la orașe și sate.

ACUM, ÎN PRAGUL marelui eveniment politic, cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, trebuie evidențiat că între ceea ce s-a realizat în dezvoltarea economico-socială a țării în cei 40 de ani, cu deosebire în perioada deschisă de Congresul al IX-lea al partidului și ceea ce ne propunem să înfăptuim în orizontul de 15 ani, pînă în anul 2000, se află o legătură indisolubilă. Puternicul potențial uman, tehnico-științific, economic și social-politic de care dispunem în prezent reprezintă o bază temeinică pe care, prin încorporarea endogenă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, se ridică temelii trainice unor transformări calitative, profunde, care asigură noi dimensiuni sporirii eficienței cu care sînt cheltuite resursele natural-materiale, financiare și umane, ca suport real al dezvoltării intensive a economiei românești.

Dumitru CIUCUR
Constantin POPESCU

CONGRESUL AL XII-LEA — CONGRESUL AL XIII-LEA

ample realizări în dezvoltarea multilaterală a patriei

„Nu se poate vorbi de o adevărată egalitate în drepturi acolo unde nu sînt condiții egale de muncă și de viață. Tocmai aceste principii de bază le realizează în viața societatea noastră socialistă, asigurînd tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, nu numai dreptul la muncă dar și baza pentru a putea munci, condiții egale de viață, de învățătură".

NICOLAE CEAUȘESCU

Strategie științifică de dezvoltare a forțelor de producție în profil teritorial

● În acest cincinal : intensificarea procesului de apropiere a nivelurilor de dezvoltare a județelor ● Între 1981—1984 au intrat în funcțiune aproximativ 1 550 obiective industriale și agricole ● La nivelul anului 1984 toate județele țării realizează un volum al activității economice totale de peste 10 miliarde lei

FĂURIREA unei economii avansate, cu o structură modernă, capabilă să asigure valorificarea la un nivel superior a resurselor materiale și de muncă presupune, odată cu creșterea susținută a forțelor de producție, și amplasarea lor rațională pe întregul teritoriu.

În concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție, dezvoltarea armonioasă, echilibrată a întregii economii naționale, a tuturor județelor și zonelor țării constituie o direcție esențială de acțiune pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru depășirea stadiului de țară în curs de dezvoltare și trecerea la stadiul de țară cu o dezvoltare medie.

Prin realizarea unui bogat program de investiții, în perioada care a trecut de la Congresul al XII-lea al partidului, perioadă de ample transformări înnoitoare, au fost obținute în această privință realizări de mare însemnătate. **În primii patru ani ai cincinalului actual procesul de apropiere a nivelului de dezvoltare a județelor s-a intensificat prin creșterea în ritmuri mai înalte a producției în județele cu o producție mai scăzută pe locuitor — Ialomița, Botoșani, Suceava, Vrancea, Vîlcea, Teleorman, Maramureș.** Cele aproximativ 1 550 obiective industriale și agrozootehnice importante intrate în funcțiune în această perioadă, dintre care multe în județele aflate în acești ani într-o puternică dezvoltare, au adus o contribuție de primă însemnătate la creșterea și modernizarea producției, la realizarea unor produse cu parametri ridicați, de înaltă competitivitate, la acoperirea în mai bune condiții a cerințelor economiei naționale și ale exportului. Din datele tabelului nr. 1 rezultă că în 1984 un singur județ realizează o producție industrială sub 10 miliarde lei, în timp ce la sfîrșitul cincinalului precedent în această situație se aflau 10 județe. În schimb, în acest an 17 județe obțin o producție între 10—20 miliarde lei față de numai 12 în 1980. Proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea subliniază că una din orientările principale ale viitorului plan cincinal o constituie **promovarea cu consecvență a politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, de ridicare economico-socială a tuturor județelor țării, în vederea creerii unor condiții egale de muncă și de viață pentru toți cetățenii patriei.**

Eficiență economică și echitate socială

DEZVOLTAREA armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării constituie înainte de toate o problemă economico-socială de însemnătate primordială, întrucît pe această cale se asigură condiții menite să determine valorificarea cît mai eficientă a resurselor naturale și a forței de muncă din fiecare localitate, creșterea rolului clasei muncitoare în toate județele, crearea de noi centre orășenești și organizarea pe baze științifice a vieții comunelor și satelor patriei. Amplasarea teritorială judicioasă a forțelor de producție pe teritoriu constituie însă, în același timp, și o importantă problemă politică. **„Trebuie să ne fie clar,** spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că, dacă nu am industrializa în mod armonios întreaga țară, dacă am menține vechea stare de înapoiere a unor zone, oricît am vorbi de egalitate în drepturi, de faptul că în școală se învață mai mult sau mai puțin limba maghiară, germană sau română, inegalitatea, de fapt, tot ar rămîne !"**

O asemenea concepție profund științifică cu privire la îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție, în care se îmbină criterii de raționalitate economică cu cele sociale și se asigură o înaltă eficiență atît la nivelul întregii economii cît și în profilul fiecărei zone geografice, are un profund caracter umanist. Aplicarea consecventă a acestei politici a exercitat o contribuție activă la realizarea în practică a principiilor socialiste și comuniste, la adevărata egalitate în drepturi, permițînd participarea efectivă a maselor populare la întreaga viață economico-socială a țării. Prin obiectivele sale generoase, această politică — subordonată intereselor generale ale societății, intereselor supreme, actuale și de perspectivă ale poporului nostru — este de natură să servească pînă la urmă omului, bunăstării sale, progresului întregului ansamblu al economiei naționale.

Tabelul nr. 1

Gruparea județelor după valoarea producției industriale

Valoarea producției industriale		Numărul județelor	
		1980	1984
Pînă la 4	mrd. lei	—	—
4,1—10	"	10	1
10,1—15	"	6	11
15,1—20	"	6	6
20,1—25	"	7	5
Peste 25	"	11	17

Tabelul nr. 2

Volumul de activitate economică pe locuitor (lei)

	Număr de județe		
	1980	1985	1990
Pînă la 80 000	30	10	—
80 001—90 000	5	9	4
90 001—100 000	2	6	8
Peste 100 000	4	16	29

În fundamentarea și traducerea în viață a politicii de dezvoltare teritorială armonioasă a forțelor de producție partidul nostru a pornit de la necesitățile obiective ale construcției socialiste, de la realitățile noastre concrete. Este cunoscut că în perioada antebelică România se caracteriza nu numai prin nivelul general scăzut al dezvoltării industriei și agriculturii, ci și prin existența unor mari disproporții în amplasarea potențialului productiv, ceea ce determina ca importante zone ale țării să rămînă mult în urmă din punct de vedere al dezvoltării lor economice și sociale. Cea mai mare parte a industriei era concentrată în cîteva zone, în timp ce regiuni întinse erau practic lipsite de activități industriale. Astfel, în 1938, orașul București și zonele Ploiești, Brașov, Timișoara, Hunedoara și Reșița dețineau 61,5% din capitalul investit, 53% din forța motrice, 53,1% din numărul lucrătorilor și 57,1% din producția industrială, în timp ce trei mari provincii ale țării, care cuprindeau 40% din populație, participau doar cu 12% la producția industrială.

Peisajul economic al țării a cunoscut modificări profunde în cele patru decenii care au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. Partidul nostru a promovat, încă din primii ani ai dezvoltării planificate a economiei, o politică de ridicare treptată a zonelor în trecut rămase în urmă. Prin traducerea în viață a politicii de industrializare socialistă a țării, în perioada primelor planuri cincinale s-au obținut o serie de rezultate pozitive în îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție. O serie de județe, între care în primul rînd Bacău și Argeș, au primit în perioada respectivă importante fonduri de investiții, care au contribuit la creșterea și diversificarea puternică a producției. În acei ani s-au construit marile combinate chimice de la Borzești și Pitești, hidrocentrala de la Bicaz, Întreprinderea de fire și fibre sintetice de la Săvinești, au început lucrările la complexul hidroenergetic de la Porțile de Fier, la hidrocentrala de pe Argeș etc. În anul 1965 se mai menținеau însă mari decalaje între nivelurile de dezvoltare economică a diferitelor zone, ceea ce determina și diferențe pe plan social, în gradul de ocupare a populației, în nivelul veniturilor.

Întemeiate pe concepția științifică, revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, hotărîrile istorice adoptate de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român au imprimat întregii vieți economice și sociale din țara noastră un curs dinamic, înnoitor, care s-a resimțit puternic și în domeniul dezvoltării teritoriale, prin elaborarea și aplicarea unei **strategii unitare și de lungă perspectivă** pentru asigurarea progresului multilateral al tuturor zonelor și localităților.

Într-o firească continuitate de concepție și acțiune, Conferința Națională a partidului din 1967, care a aprobat un complex de măsuri privind perfecționarea conducerii economiei naționale și îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării, a avut un rol important în fundamentarea politicii de repartizare rațională a forțelor de producție. Reorganizarea administrativ-teritorială a țării a determinat creșterea rolului unităților teritoriale de bază — orașul și comuna — în fundamentarea, elaborarea și realizarea programelor de dezvoltare armonioasă a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, a tuturor obiectivelor privind progresul în ritm susținut al fiecărei localități a patriei, eliminarea unor verigi intermediare și ridicarea la un nivel superior a conducerii în profil teritorial. Pe de altă parte, trecerea la elaborarea planului național unic, nu numai în profil de ramură și departamental, ci și teritorial, a creat condiții mai bune pentru accelerarea procesului de ridicare economico-socială a tuturor zonelor țării.

Modificările radicale care au avut loc în amplasarea teritorială a forțelor de producție, în primul rînd a industriei, în anii construcției socialiste, și care au contribuit la accelerarea ridicării economice și sociale a județelor rămase în urmă, la înflorirea a numeroase localități, confirmă justețea politicii partidului, a orientărilor sale în acest important domeniu al construcției socialiste. În numeroase localități din fiecare județ al țării s-au implantat un mare număr de obiective industriale, asigurîndu-se posibilități sporite pentru extinderea și diversificarea producției, introducerea celor mai moderne cuceriri ale științei și tehnicii, folosirea mai economicoasă a resurselor naturale, atragerea în utilizări neagricole a forței de muncă, extinderea binefacerilor civilizației industriale în toate zonele țării.

Astfel concepută și înfăptuită, politica de repartizare teritorială a forțelor de producție a determinat mutații în structura economico-socială a județelor, în ritmul și nivelul lor de creștere. Aspectele cele mai semnificative sînt amplificarea rolului industriei în fiecare județ, crearea unui mare număr de noi locuri de muncă, precum și a bazei materiale necesare ridicării bunăstării populației în toate zonele țării. În anul 1980, pe baza traducerii în viață a hotărîrilor Congresului al XI-lea al partidului, fiecare județ dispunea de capacități industriale pentru o producție de cel puțin zece miliarde lei.

Cincinalul actual — etapă nouă, calitativ superioară

ACESTE realizări au creat o bază solidă pentru intensificarea în anii actualului cincinal și în perspectivă a procesului de dezvoltare economico-socială echilibrată a tuturor județelor și de sistematizare a teritoriului, pentru asigurarea unor condiții mai bune de ridicare generală a nivelului de civilizație în toate zonele, de creștere a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. În acest sens, Programul-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial în perioada 1981—1985 reprezintă o **etapă nouă, calitativ superioară** în dezvoltarea armonioasă, echilibrată a tuturor județelor și zonelor țării, în apropierea nivelului lor de dezvoltare economică și socială. Elementele cele mai însemnate ale prevederilor în acest domeniu sînt :

- valorificarea deplină a resurselor din fiecare zonă și dezvoltarea armonioasă a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri, urmărindu-se ca la sfîrșitul actualului cincinal în fiecare județ să se realizeze o producție globală anuală de cel puțin 70 000 lei pe locuitor ; potrivit prevederilor proiectului de Directive ale Congresului al XIII-lea în cincinalul viitor se va asigura realizarea în fiecare județ a unui volum de activitate economică pe locuitor de cel puțin 80 000 lei anual ;

- amplasarea în zonele mai puțin dezvoltate a unor unități de dimensiuni reduse, îndeosebi în ramurile industriei prelucrătoare, în vederea repartizării mai raționale a locurilor de muncă pe întregul teritoriu. Creșterea producției în municipiile și orașele cu industrie dezvoltată se va realiza în principal prin creșterea productivității muncii ca

Tabelul nr. 3

Indicii de devansare a ritmului producției industriale totale de către ritmul producției industriale al unor județe

	1971—1983	1976—1983
Total industrie	1	1
Bistrița-Năsăud	1,98	2,89
Botoșani	1,43	1,86
Covasna	1,51	1,80
Ialomița	1,09	1,34
Sălaj	2,08	2,51
Tulcea	1,51	2,07
Vaslui	1,62	1,93
Vrancea	1,40	1,60

urmare a modernizării și reutilării întreprinderilor ;

● dezvoltarea mai intensă a agriculturii în toate județele, creșterea substanțială a producției vegetale și animale pe baza utilizării mai eficiente a fondului funciar, a mijloacelor tehnice și forței de muncă, întărirea economico-organizatorică a tuturor unităților agricole și transformarea lor în centre puternice de producție, organizate pe principii științifice ;

● accentuarea dezvoltării industriei mici și artizanale, extinderea și diversificarea prestărilor de servicii în vederea valorificării pe scară largă a resurselor locale de materii prime și utilizării forței de muncă, a satisfacerii necesităților oamenilor muncii din fiecare județ ;

● continuarea realizării programelor de amenajare a bazinelor hidrografice și de dezvoltare a fondului forestier, adoptarea de măsuri complexe pentru protecția mediului ambiant în toate zonele și localitățile țării ;

● asigurarea condițiilor pentru îmbunătățirea transportului de mărfuri și persoane, pentru valorificarea potențialului economic al județelor cu cheltuieli de transport cît mai reduse ;

● promovarea fermă a cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic în vederea creșterii mai accentuate a eficienței activității economice în toate județele și realizării la înalt nivel calitativ a obiectivelor dezvoltării multilaterale a economiei, a societății noastre socialiste ;

● creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, urmărindu-se ca, în anul 1985, în toate județele să se asigure un număr de cel puțin 400 persoane ocupate la 1 000 locuitori ;

● continuarea înfăptuirii prevederilor Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale, în scopul creerii unei rețele moderne de localități, repartizate echilibrat pe întregul teritoriu ;

● creșterea nivelului de trai material și spiritual al populației din toate zonele țării, prin sporirea veniturilor tuturor categoriilor de oameni ai muncii, aprovizionarea cu bunuri și servicii, continuarea în ritm susținut a programului construcției de locuințe, dezvoltarea învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății.

Este de remarcat că procesul apropierii nivelului de dezvoltare al județelor, obiectivele fundamentale și sarcinile concrete în repartizarea teritorială armonioasă a industriei au fost concepute și definite etapă de etapă, în cadrul programului general de dezvoltare a forțelor de producție, de industrializare a țării. Pe măsura înaintării acestui proces s-a trecut la indicatori noi, mai expresivi de apreciere a nivelului de dezvoltare ; dacă în trecut indicatorul de plan era volumul producției industriale pe ansamblul județului, începînd cu acest cincinal indicatorul este **volumul total de activitate economică pe locuitor** (din care producție industrială, agricolă, prestări de servicii), precum și populația ocupată la 1 000 locuitori (400 persoane în acest cincinal). Avînd în vedere că între județe există mari deosebiri în ce privește numărul populației, introducerea acestor doi indicatori în fundamentarea și practica repartizării teritoriale a forțelor de producție este de natură să furnizeze elemente mai obiective de adoptare a unor măsuri menite să contribuie la accelerarea procesului de apropiere a nivelului de dezvoltare a județelor.

Tabelul nr. 4

Ponderea județelor în producția industrială

Gruparea județelor *)	Procente din producția globală industrială			
	1960	1965	1975	1983
a) Municipiul București	17,5	17,8	17,6	13,8
b) 9 județe cu o pondere de 3,0—8,0% (Prahova, Hunedoara, Brașov, Timiș, Sibiu, Caraș-Severin, Cluj, Bacău, Mureș)	42,4	40,8	34,0	34,3
c) 8 județe cu o pondere de 2,0—2,9% (Arad, Maramureș, Neamț, Bihor, Galați, Brăila, Dîmbovița, Suceava)	19,1	17,7	18,2	18,1
d) 8 județe cu o pondere de 1,0—1,9% (Argeș, Constanța, Dolj, Iași, Alba, Harghita, Satu-Mare, Buzău)	12,0	13,5	17,5	18,4
e) 15 județe cu o pondere de sub 1% (Gorj, Vîlcea, Mehedinți, Vrancea, Botoșani, Covasna, Călărași, Giurgiu, Vaslui, Bistrița-Năsăud, Olt, Teleorman, Tulcea, Ialomița, Sălaj)	9,0	10,2	12,7	15,4

*) Gruparea a fost făcută după ponderea județelor în producția globală industrială în anul 1960, tocmai pentru a demonstra progresele realizate de județele în trecut mai puțin dezvoltate.

În perspectivă — apropierea nivelurilor de dezvoltare

PROIECTUL de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului prevede realizarea în cincinalul viitor a unui volum de activitate economică pe locuitor de cel puțin 80 000 lei anual, ceea ce va determina modificări importante în nivelul dezvoltării județelor (tabelul nr. 2).

Aspectul cel mai concludent al progreselor ce se vor realiza pînă la sfîrșitul acestui deceniu este faptul că la nivelul anului 1990 nici un județ nu va mai avea un volum de activitate economică mai mic de 80 000 lei pe locuitor, în timp ce în 1985 existau 10 asemenea județe, iar în 1980 erau 30. În schimb, marea majoritate a județelor — 29 — vor avea un volum de activitate economică de peste 100 000 lei pe locuitor, față de 16 în 1985 și numai 4 în 1980. Apare evidentă tendința de apropiere a nivelurilor de dezvoltare economică a județelor, prin deplasarea accelerată spre categoriile superioare a celor mai puțin dezvoltate.

Dezvoltarea puternică a industriei — factorul hotărîtor al făuririi unei economii moderne, de înaltă productivitate, al creșterii bazei tehnico-materiale a societății noastre — reprezintă elementul decisiv al acestui proces de apropiere, al progreselor ce se realizează atît pe planul fiecărui județ în parte, cît și la scara întregii economii naționale. Analiza evoluției producției industriale demonstrează faptul că, pe fondul unui ritm susținut de creștere a producției pe ansamblul industriei, județele mai puțin dezvoltate înregistrează ritmuri superioare. Concludente sînt în această privință datele tabelului nr. 3 : județele mai puțin dezvoltate, între care Bistrița-Năsăud, Sălaj, Botoșani, Covasna, Tulcea, înregistrează și cei mai mari indici de devansare a producției industriale totale. Interesant de remarcat că, în mod practic, indicii de devansare, la toate aceste județe, sînt mai mari în perioada de după 1976, cînd au intrat în funcțiune o serie de importante obiective industriale.

În condițiile unor ritmuri diferențiate de creștere a producției industriale la nivelul județelor, au avut loc o serie de schimbări și în gradul de participare a acestora la producția industrială a țării. Creșteri simțitoare ale ponderilor s-au realizat tocmai în județele care se situau la un nivel mai scăzut de dezvoltare : punctele **d** și **e** din tabelul nr. 4 — de la 12% în 1960 la 18,4% în 1983, respectiv de la 9% la 15,4%. Dacă analizăm situația și prin prisma producției industriale pe locuitor, constatăm că, deși se mențin o serie de diferențe importante, este evidentă tendința de atenuare a acestora prin dezvoltarea mai rapidă a județelor care se află în categoria celor mai puțin dezvoltate. Vom continua analiza acestor probleme într-un număr viitor al revistei.

Stere GIOGA

CONGRESUL AL XII-LEA — CONGRESUL AL XIII-LEA

ample realizări în dezvoltarea multilaterală a patriei

Perfecționarea calificării forței de muncă în sistemul factorilor intensivi ai dezvoltării

ÎN STRATEGIA de politică economică elaborată de partidul nostru, perfecționarea permanentă a pregătirii forței de muncă ocupă un loc distinct, deosebit de însemnat. Este firesc, întrucît calificarea — atribut al resurselor umane — constituie nota specifică ce integrează această componentă de bază a creșterii economice în sistemul factorilor calitativi, care situează în prim-plan potențialul său superior de autovalorificare, conferă dimensiuni concrete capacității creative a națiunii noastre.

Se poate spune că, dintr-un unghi particular de analiză, evoluția operei de edificare a societății socialiste românești se oglindește deosebit de sugestiv în mutațiile ce au survenit în planul distribuirii și utilizării forței de muncă. Schimbarea în profunzime a structurii populației ocupate constituie un astfel de reper. Dacă în industrie, în anul 1950, activa numai 12% din totalul populației ocupate, agricultura absorbind aproape trei sferturi (74,1%), pe măsura înfăptuirii industrializării socialiste acest raport s-a modificat simțitor — 30,6% și respectiv 37,8% în anul 1975 și 36,5% și 28,6% în anul 1982. Această tendință, ce atestă caracterul modern al economiei naționale, se va manifesta și în viitor cînd, potrivit nivelurilor prevăzute în proiectul de Directive ale celui de-al XIII-lea Congres, circa 73% din totalul populației ocupate urmează să activeze în ramuri neagricole și 27% în agricultură.

Concomitent cu aceste schimbări macrostructurale în planul repartizării forței de muncă, s-a realizat o diversificare tot mai accentuată a profesiunilor, o racordare puternică la noile tendințe impuse de progresul tehnico-științific contemporan. S-au dezvoltat viguros sfere noi de activitate, proprii unei societăți de tip modern. Ponderea în totalul populației ocupate a personalului ce activează în învățămînt, cultură și artă, știință și deservire științifică, în sistemul sanitar a crescut de la 3,6% în 1950 la 7,4% în anul 1975 și la 8% în 1982.

Evoluția consemnată în planul distribuirii și ridicării calificării forței de muncă, desfășurată într-o perioadă de timp extrem de concentrată, evidențiază nu numai suplețea acestui factor de producție, ci și complexitatea mecanismelor care îi orientează devenirea, dialectica specifică determinată de însăși substanța sa — ființa umană, de multiplele interdependențe pe care le stabilește la nivelul tuturor structurilor sociale. Tocmai în acest spirit, care îngemănează într-o sinteză superioară exigențele economice cu cele umaniste, pregătirea la un nivel superior a forței de muncă este înscrisă, potrivit proiectului de Directive ale celui de-al XIII-lea Congres al partidului, în rîndul orientărilor strategice privind dezvoltarea calitativă a economiei naționale în viitorul cincinal și pe mai departe, la orizontul anului 2000.

Resursele umane în centrul strategiei de dezvoltare

PENTRU a exercita funcțiile multiple care îi revin în cadrul evoluției preponderent calitative a economiei, procesul de calificare a forței de muncă este proiectat și realizat în lumina complexelor sale condiționări — unele de natură mai generală, legate îndeosebi de progresul tehnic contemporan, altele desprinse din particularitățile făuririi orînduirii socialiste în țara noastră. Cadrul de ansamblu, așa cum se subliniază și în documentele programatice care urmează a fi dezbătute la apropiatul forum al comuniștilor români, îl reprezintă politica de largă respirație socială privind creșterea potențialului demografic național. Astfel, se estimează că în anul 1990 populația României se va cifra la circa 24 de milioane de locuitori, într-o structură demografică dinamică și echilibrată.

Tot în categoria coordonatelor de ansamblu ce orientează utilizarea superioară a resurselor umane se încadrează și cele care izvorăsc din natura avansată a societății noastre și care au drept finalitate ocuparea deplină a forței de muncă, crearea condițiilor ca fiecare om al muncii să desfășoare o activitate utilă, în concordanță cu capacitatea, pregătirea și aspirațiile sale. În acest sens este demn de subliniat faptul că în cincinalul următor numărul personalului muncitor va continua evoluția crescătoare din perioadele precedente, urmînd să se situeze la nivelul de 7,8—7,9 milioane persoane față de numai 2,1 milioane persoane în anul 1950 și 6,3 milioane în 1975. Această creștere, care se va realiza prin crearea unui important număr de locuri de muncă, este cu atît mai relevantă pentru esența umanistă a politicii partidului nostru cu cît pe plan mondial șomajul a înregistrat niveluri neatinse vreodată în perioada postbelică.

Dacă acestea sînt cîteva dintre coordonatele de natură precumpănitor socială ce orientează politica noastră de utilizare a forței de muncă, mult mai complexe se vădesc raporturile propriu-zis economice. S-a remarcat cu multă îndreptățire — și practica edificării complexului economic național a dovedit-o —, că eficiența utilizării forței de muncă (în condițiile economiei noastre, cînd peste 90% din forța de muncă este calificată, această aserțiune înseamnă implicit personal calificat) este condiționată pe de o parte de nivelul intrinsec de pregătire, iar pe de altă parte de concordanța dintre structurile de producție și cele de calificare. S-a evidențiat, totodată, faptul că dinamica celor doi factori de producție este diferită, iar condiționările reciproce nu au un caracter biunivoc perfect proporțional. Astfel, în timp ce schimbările care survin în activitatea practică sînt mai rapide și frecvent supuse influenței unor factori aleatori, de conjunctură, pregătirea profesională a forței de muncă se înscrie într-un ciclu evolutiv mai îndelungat.

Această dialectică de accentuată complexitate este proprie evoluției economice în general. Note specifice se reliefează însă în actualul context și în viitorul apropiat cînd sporirea flexibilității structurilor de producție, adaptarea la condițiile externe dobîndesc un caracter imperativ. Or, pentru a asigura eficiența globală a activității economice, aceste două componente ale dezvoltării se cer situate în raporturi noi, marcate ele însele de o flexibilitate sporită. Care sînt schimbările previzibile în procesele economice ? Care este amplitudinea lor ? Desfășurarea în timp ? Ce elemente se cer impulsionate pentru a asigura nivelul de calificare dorit în viitor ?

Un sistem modern și eficient

ESTE limpede că astfel de întrebări cantonează în sfera sistemului național de pregătire a forței de muncă. O cît de sumară trecere în revistă a politicii elaborate de partid în domeniul învățămîntului și calificării evidențiază concepția avansată pe care se întemeiază, actualitatea sa, caracterul deschis spre înnoire. Astfel, se au în vedere deopotrivă contingentele de tineri care urmează a fi integrate treptat în viața activă și personalul care se află deja cuprins în activități productive. Principiile care diriguiesc procesul de ansamblu sînt unitare : specializarea avansată concomitent cu asigurarea unei pregătiri generale solide, policalificarea, îmbletirea armonioasă a cunoștințelor teoretice cu cele de natură practică. Metodele care se aplică pentru fiecare segment de populație sînt însă diferențiate, adaptate specificului ce decurge din tipul activității prestate, din nivelul de instruire etc.

Din perspectiva amintită — în cincinalul viitor, potrivit pro-

Cristian POPESCU

(Continuare în pag. 31)

CONGRESUL AL XII-LEA — CONGRESUL AL XIII-LEA

ample realizări în dezvoltarea multilaterală a patriei

CHIMIA — angrenată activ în valorificarea superioară a materiilor prime

ÎN PROCESUL dezvoltării economice a țării, industriei chimice i-au fost atribuite priorități impuse atît de valoarea și diversitatea resurselor disponibile, de aportul acestei ramuri la progresul general al societății, cît și de rolul și importanța ei în prelucrarea superioară a materiilor prime, în asigurarea unor produse competitive. În prezent, cît și în perspectiva cincinalului 1986—1990, creșterea dinamică a industriei chimice va fi însoțită — așa cum rezultă din proiectul de Directive — de o preocupare permanentă pentru reducerea consumurilor energetice și de materii prime, în condițiile în care se vor realiza modificări de structură ale producției în sensul dezvoltării mai puternice a chimiei de sinteză fină, a produselor de mic tonaj, materialelor ultrapure, reactivilor de înaltă puritate și altor substanțe chimice pure.

■

ÎNSCRIINDU-SE în coordonatele politico-strategice caracteristice diferitelor etape de dezvoltare economico-socială a țării noastre, industria chimică s-a situat, în ultimele două decenii, între ramurile cele mai dinamice ale economiei românești, fapt evidențiat de ritmul mediu anual de creștere a producției deosebit de înalt, de 18%, comparativ cu 11% media pe industrie. Dinamica susținută a producției materiale, superioară celei înregistrată în aceeași perioadă în țări cu tradiție industrială, unde ritmurile de creștere pentru domeniul chimiei au variat între 6 și 12% anual, a permis industriei chimice românești să dețină în 1983 o pondere de 19% din volumul total al producției industriale. Creșterea cantitativă a producției a fost însoțită de o **diversificare permanentă a nomenclatorului de produse, de sporirea continuă a eficienței și a gradului de valorificare a materiilor prime și energiei.** S-a ajuns, astfel, ca gradul de valorificare a materiilor prime să atingă în unele domenii, cum ar fi industria firelor și fibrelor sintetice, niveluri foarte ridicate: la dimetiltereftalat de 17,6 ori, la acrilonitril de 18 ori, la fire poliesterice de 60—90 ori.

În ce privește volumul producției fizice, se evidențiază o creștere a producției industriei chimice de peste 9 ori în anul 1983 față de 1965, România apropiindu-se, astfel, iar la unele produse importante chiar depășind producția pe locuitor a țărilor dezvoltate din punct de vedere economic. Față de anul 1965, în 1983 s-au înregistrat creșteri substanțiale la majoritatea produselor de bază ale industriei chimice, ca de pildă: la acid sulfuric de 3,57 ori, la amoniac de sinteză de 11,6 ori, la îngrășăminte chimice de 9,8 ori, la antidăunători de 1,84 ori, la etilenă de 26 ori, la propilenă de 111 ori, la fire și fibre sintetice de 52 ori, la materiale plastice de 8,4 ori, la aluminiu primar și aliaje de aluminiu de 25 ori etc. Ritmurile de dezvoltare alerte, ca și nivelurile de producție atinse au fost rezultatul unei puternice dezvoltări a bazei tehnico-materiale concretizată în cele aproape 2 000 de capacități și obiective de investiții puse în funcțiune din 1965 pînă la sfîrșitul anului 1983 în această ramură. În perioada menționată, fondurile de investiții alocate industriei chimice au crescut de 5,45 ori, efortul principal fiind îndreptat spre dezvoltarea industriei petrochimice, subramură capabilă să valorifice în cel mai înalt grad o resursă naturală deosebit de prețioasă cum este țițeiul.

Un rol esențial în această dezvoltare îl are **cercetarea științifică națională** care, sub îndrumarea de înaltă competență și autoritatea științifică a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, pune la dispoziția industriei o gamă largă de procedee și tehnologii originale unanim recunoscute pe plan internațional. Evoluția progresului tehnic al ramurii ilustrează elocvent aportul cercetării științifice proprii. Exprimînd acest proces prin gradul de înnoire a producției, prin introducerea în fabricație a produselor și tehnologiilor noi și modernizate, creșterea a fost de la 7,4% în anul 1976, la 30% în 1980. Au fost finalizate și introduse în producție 460 tehnologii, pe baza cercetărilor ICECHIM fiind obținute în acești ani 350 produse noi și puse în funcțiune 26 instalații industriale. Pentru perioada următoare, proiectul de Directive prevede intensificarea cercetării în direcția **perfecționării tehnologiilor de fabricație** și ridicării parametrilor calitativi ai produselor la nivelul mondial, precum și pentru **elaborarea de noi procedee chimice și biochimice** în scopul punerii în valoare a noi surse de materii prime și materiale.

● Un proces de tranziție de la maximizarea producției și a consumului la minimizarea importurilor și sporirea eficienței ● Noi procedee chimice și biochimice pentru valorificarea unor surse indigene de materii prime și materiale ● Perfecționarea tehnologiilor de fabricație, în special la instalațiile chimice de prelucrare avansată ● Reducerea ponderii grupelor de produse energointensive și a celor care consumă materii prime din import

■

DEZVOLTAREA în continuare a industriei chimice implică — așa cum se subliniază în proiectul de Directive — perfecționarea structurii acestei ramuri, în special prin dezvoltarea domeniilor de vîrf, ca o condiție hotărîtoare pentru intensificarea producției și obținerea produselor de care are nevoie economia națională, în condițiile unui consum specific redus de materii prime și energie. Atingerea acestui obiectiv presupune, între altele, introducerea unor tehnologii capabile să permită diminuarea consumului de resurse, cu precădere la produsele energointensive (produse clorosodice, aluminiu etc.), prin recircularea în mai mare măsură a resurselor refolosibile și, în general, prin mai buna gospodărire a resurselor materiale. În ce privește consumul de resurse, circa 70% din producția ramurii revine prelucrării țițeiului și petrochimiei, produselor energetice și îngrășămintelor chimice, metalurgiei neferoase, firelor și fibrelor sintetice, subramuri care utilizează aproximativ 80% din totalul energiei electrice consumată în ramură, 71% din ansamblul fondurilor fixe, 60% din totalul personalului și aproximativ 70% din totalul mijloacelor circulante.

Întrucît ponderea cheltuielilor materiale în structura costului efectiv al producției marfă a chimiei depășește în prezent, ca urmare a creșterii costurilor materiilor prime și energetice, 70% (comparativ cu 25—30% la nivelul anilor '70 atît în țara noastră, cît și pe plan mondial), este evidentă importanța deosebită a creșterii eficienței consumului de resurse prin modernizarea actualei structuri pe ramuri a industriei chimice, în sensul majorării ponderii produselor care asigură valorificarea superioară cea mai ridicată a materiilor prime și materialelor

Realizări din actualul cincinal

● Industria chimică este prezentă astăzi prin unități puternice, moderne, în toate județele țării. ● De la începutul actualului cincinal și pînă în prezent în industria chimică s-au pus în funcțiune 733 capacități și obiective de producție industrială : noi capacități și obiective de investiții la combinatele petrochimice de la Pitești, Brazi, „SOLVENTUL" Timișoara, Borzești, Midia, noi instalații în combinatele de îngrășăminte chimice de la Bacău, Arad, Slobozia, instalații de electroliză la C.Ch. Giurgiu, C.Ch. Rm. Vilcea și C.P. Borzești ; noi instalații pentru anvelope tip autocamion la I.A. Zalău, anvelope radiale pentru autoturisme de la I.A. Florești, I.A. Caracal, anvelope autotractor la I.A. Dunubiana, I.A. Tr. Severin, instalații pentru fibre poliesterice la C.F.S. Corabia, C.F.S. Cîmpulung Muscel, fire poliesterice la C.F.S. Vaslui, fibre și fire poliamidice la I.F.F.P. Roman, fire celulozice tip mătase la I.F.A. „Viscofil"-București, instalații de fire și fibre artificiale de la I.A. Suceava, C.I.F.A. Brăila.

● În anul 1983, ca urmare a activității de cercetare, au fost realizate peste 1300 de produse și sortimente noi care contribuie la asigurarea cu substanțe și materiale a necesităților întregii industrii, la diminuarea efortului valutar al țării. Prin aplicarea cercetărilor elaborate de specialiștii Institutului de cercetări chimice-București, unitate distinsă de cinci ori cu înaltul titlu de „Erou al Muncii Socialiste", în 1983 a fost obținută în instalații industriale o producție de aproape 800 milioane lei și s-a realizat reducerea costurilor de producție cu 57 milioane lei.

● Pentru asigurarea materialelor de mare puritate și cu înalte caracteristici fizico-chimice necesare unor sectoare de vîrf ale industriei – electronică, aeronautică, energetica nucleară – s-au organizat puternice sectoare de microproducție. Valoarea producției obținute în aceste sectoare s-a dublat în 1983 față de 1982.

● Gradul de înnoire a producției industriei chimice în perioada 1981–1984, exprimat prin ponderea produselor noi și modernizate în totalul producției marfă a M.I.Ch., a crescut de la 5,8% în 1981 la 20% în anul 1984.

● Nomenclatorul de export al industriei chimice românești s-a îmbogățit cu noi grupe de produse cu grad sporit de prelucrare și cu valoare unitară mai ridicată, care asigură o valorificare superioară a materiilor prime pe baza tehnologiilor elaborate de Institutul central de chimie și care au apărut pentru prima oară la export în perioada 1980–1983, cum sînt : cauciuc poliizoprenic, stiren monomer, normal parafine, aldehidă formică, carbonat de magneziu, rețele cord, clorură de bariu, alcool etilic de sinteză.

● În acești ani s-a realizat specializarea în produse cu grad ridicat de prelucrare, creșterea valorii pe tonă, adaptarea tot mai deplină la cerințele consumatorilor, tendințe ilustrate și prin creșterea ponderii la export a produselor chimice românești superior prelucrate : 16,6% în 1980, 21,3% în 1983, prevăzîndu-se ca în anul 1985 să se ajungă la 26,5%.

Prevederi din proiectul de Directive

● Prevăzută a se dezvolta într-un ritm mediu anual de 8,5–9,0% industria chimică va fi orientată cu precădere spre prelucrarea superioară a materiilor prime.

● Potrivit prevederilor proiectului de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului, se vor adînci procesele de prelucrare superioară a țițeiului, urmărindu-se creșterea ponderii produselor albe la 60–70%. Vor fi amplificate cercetările pentru creșterea gradului de chimizare a gazului metan, a gazelor de sondă și gudroanelor de cocserie, precum și în scopul obținerii de hidrocarburi chimizabile, metanol și alte surse nepetroliere.

● Sporuri importante se prevăd la chimia de sinteză fină, produse de mic tonaj, materiale ultra pure, semiconductoare și monocristale, reactivi de înaltă puritate și alte substanțe chimice pure.

● Se va dezvolta producția de îngrășăminte chimice lichide și a celor complexe cu microelemente. Producția de antidăunători va crește de 1,4–1,5 ori, fiind orientată spre sortimentele nepoluante și cu eficacitate prelungită. Fabricarea de fibre și fire chimice urmează să se realizeze îndeosebi pe seama sortimentelor cu valoare ridicată. Va crește producția produselor de biosinteză și sinteză fină. Vor fi introduse tehnologii de sinteză pentru fabricarea de noi sortimente de cauciucuri și materiale plastice. În domeniul producției de lacuri, vopsele, coloranți pigmenți organici se va acționa pentru obținerea de sortimente cu caracteristici superioare realizate din materii prime indigene.

consumate. De altfel și pe plan mondial asistăm la un proces de tranziție de la epoca maximizării producției și a consumului la o epocă dominată de realizarea minimizării importurilor materiale și a sporirii eficienței activității productive în industria chimică, urmărindu-se nu numai obținerea unei eficiențe economice, ci și o eficiență socială, pe planuri mai largi (a crescut substanțial, între altele, ponderea investițiilor destinate reducerii drastice a agenților poluanți rezultați din procesele chimice în scopul asigurării protecției mediului înconjurător).

Locul pe care îl dețin materiile prime și energia în structura costurilor de producție în industria chimică (chiar în cazul statelor dezvoltate) face ca accesibilitatea la acestea și prețul la care sînt disponibile să devină factori decisivi ai competitivității diverșilor producători, în special pentru produsele aflate pe primele trepte de prelucrare, avantajul materiilor prime ieftine diminuîndu-se pe măsura adîncirii prelucrării. Compararea indicatorilor de valorificare a resurselor angrenate în producția diferitelor subramuri și grupe de produse evidențiază superioritatea produselor de mic tonaj (la care se înregistrează, de exemplu, niveluri ale producției marfă la 1 000 lei fonduri fixe de 1615 lei la medicamente și produse farmaceutice, de 1 838 lei la coloranți, pigmenți, lacuri și vopsele), față de cele de mare tonaj (la care același indicator este de 431 lei la îngrășăminte chimice, 691 lei la produse anorganice de bază etc.).

În favoarea dezvoltării în ritm alert a producției de compuși chimici de mic tonaj pledează între altele și indicatorii economici favorabili pe care îi realizează această categorie de produse comparativ cu cele de mare tonaj. Reprezentative din acest punct de vedere sînt sitele moleculare, la care ponderea cheltuielilor materiale în costurile de producție este de 58,8%, iar rentabilitatea de 38,3% ; explozivii pentru exploatări miniere, la care nivelurile acelorași indicatori sînt 59,1% și respectiv 16,8% ; coloranții și pigmenții organici cu nivelurile de 68,4% și respectiv 35,8%. La produsele de mare tonaj rentabilitățile scad la 3,2% pentru soda caustică, 8,2% la îngrășăminte chimice și 9,3% la aluminiu și aliaje de aluminiu.

Ținînd seama de gradul de maturitate atins în prezent de industria noastră chimică se poate afirma că în economia națională sînt create condițiile tehnico-materiale necesare pentru importante transformări structurale, care să conducă la creșteri substanțiale ale eficienței consumului de resurse. Din punctul de vedere al eficienței consumării resurselor, ierarhizarea principalelor subramuri din industria chimică situează pe primele locuri industria coloranților, pigmenților, lacurilor și vopselelor (care a realizat la un consum de 1 000 MWh o producție de 54 576 mii lei, față de 10 535 mii lei media pe ramură), subramura medicamentelor și produselor farmaceutice (32 005 mii lei producție marfă / 1 000 MWh), prelucratele din cauciuc și mase plastice (28 560 mii lei producție marfă / 1 000 MWh și 2 907 lei/tcc comparativ cu 9 832 lei/tcc media pe ansamblul industriei chimice).

În perspectiva viitorului cincinal și a deceniului următor restructurarea industriei chimice, în concordanță cu potențialul resurselor proprii și cu cerințele asigurării independenței energetice a țării, va implica — așa cum se subliniază în proiectul de Directive — dezvoltarea selectivă a ramurii prin reducerea semnificativă a ponderii grupelor de produse energointensive sau bazate pe materii prime din import (de la aproximativ 65% în prezent la circa 40% în anul 2 000) și promovarea intensă a subramurilor și grupelor de produse care răspund cel mai bine criteriilor consumului minim de resurse și creșterii eficienței economice. Prefigurînd evoluția în continuare a industriei chimice sub incidența obiectivelor programatice cuprinse în Programul partidului și avînd în vedere atît caracterul restrictiv al factorului „materii prime", cît și nivelul de dezvoltare și eficiența economică specifică diferitelor sectoare chimice, proiectul de Directive subliniază expres faptul că eficientizarea consumului de resurse va constitui și în viitor unul dintre criteriile majore care vor modela structura chimiei moderne la orizontul anilor 1990—2000.

Nicoleta HORNIANSCHI

Implicarea efectivă, cu eficienţă sporită a cercetării ştiinţifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naţionale (III)

– DEZBATERE –

Ion CRIŞAN : „În atmosfera de efervescenţă politică a acestui an jubiliar 1984, oamenilor muncii din cercetarea ştiinţifică şi ingineria tehnologică li s-a deschis un cîmp larg de angajare patriotică, pe coordonatele celei mai înalte răspunderi. În mod concret, pentru cercetarea tehnologică din industria construcţiilor de maşini această angajare se transpune într-o succesiune de obiective din cele două programe iniţiate de tovarăşul Nicolae Ceauşescu : programul referitor la îmbunătăţirea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, reducerea consumurilor şi valorificarea superioară a materiilor prime, precum şi cel care vizează creşterea mai accentuată a productivităţii muncii în perioada 1983—1985 şi pînă în 1990.

Abordări globale prin concepţia de sisteme tehnologice

În acest context principalul obiectiv constă în **modernizarea şi reproiectarea produselor,** urmărind ca performanţele acestora din punct de vedere funcţional şi economic, să se ridice la nivelul celor mai bune produse de pe piaţa mondială, în principal prin creşterea apreciabilă a conţinutului de muncă de cercetare înglobată în fiecare produs nou şi promovarea soluţiilor de înaltă eficienţă, dar totodată de mare dificultate tehnologică. Aceasta este, de altfel, calea sigură pentru valorificarea superioară a materiilor prime, pentru creşterea valorii obţinute din fiecare gram de metal. Nu este întîmplător faptul că indicatorul de valorificare a materiei prime trebuie să atingă în anii viitori, în ramura noastră, proporţii de creştere sensibil mai înalte decît în toate celelalte ramuri. Una din principalele căi pentru atingerea acestui obiectiv o constituie creşterea ponderii maşinilor şi instalaţiilor complexe, realizate într-o concepţie modulară, înglobînd sisteme de acţionare cu nivel înalt de automatizare şi sisteme de comandă cu microprocesoare şi tehnică de calcul evoluată.

Programul de creştere a productivităţii muncii situează de asemenea industria construcţiilor de maşini la cea mai înaltă cotă în raport cu celelalte ramuri industriale. Pentru cercetare, o sarcină importantă constă în **concepţia şi fabricaţia sistemelor tehnologice complexe pentru propria producţie de maşini, dar şi pentru celelalte ramuri industriale,** bazate pe aplicarea unor tehnologii noi, cu integrarea progresivă a mecanicii fine şi electronicii. Totodată, sînt necesare cercetări pentru extinderea **profilului tehnologic** al fabricaţiei de maşini atît sub aspectul paletei de materiale folosite în construcţia utilajelor, cît şi al procedeelor utilizate. Mă refer pe de o parte la introducerea în construcţia generală de maşini a unor **tipuri noi de materiale,** ca de exemplu diferite structuri de mase plastice, compozite sau de structuri mixte metal-mase plastice sau metal-ceramică, iar pe de altă parte la procedee noi de prelucrare, ca de exemplu cele cu laser şi fascicol de electroni.

În acest număr publicăm intervenţiile tovarăşilor : acad. **Cristofor SIMIONESCU,** directorul Institutului de chimie moleculară „Petru Poni" din Iaşi ; prof. dr. **Traian SĂLĂGEAN,** directorul Institutului de sudură şi încercări de materiale din Timişoara, membru corespondent al Academiei R.S.R. ; **Ion CRIŞAN,** directorul Institutului central de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru construcţia de maşini ; **Valeriu CIOFU,** director ştiinţific al Institutului de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică.

Rezolvarea tuturor acestor probleme la un înalt nivel profesional şi, totodată, cu soluţii care să permită o integrare rapidă a tehnologiilor noi în procesul industrial de producţie implică, după părerea mea, ridicarea pe o treaptă superioară a întregii activităţi de cercetare tehnologică pe care o desfăşurăm în cadrul ramurii, în special sub aspect calitativ, în înţelesul cel mai larg al cuvîntului ; în primul rînd înţeleg prin aceasta aprofundarea fundamentului ştiinţific al tehnologiei şi lărgirea polidisciplinară a abordărilor. Trebuie să ne degajăm cu hotărîre de tendinţele rezolvărilor pur intuitive, bazate exclusiv pe experienţa a ceea ce am aplicat cu succes în trecut, consolidînd totodată construcţia teoretic-experimentală a soluţiilor, făcînd uz de metodele moderne de investigaţie pe care ştiinţele moderne ni le pun la dispoziţie. Aceasta presupune în primul rînd o sistematizare riguroasă a subiectului, modelarea fizico-matematică a fenomenelor la care facem apel, experimentarea riguroasă şi determinarea parametrilor calitativi şi cantitativi ai proceselor proiectate. Mi se pare esenţială trecerea de la cercetarea izolată a unor procedee şi soluţii la abordări globale, la concepţia de sisteme tehnologice, singura cale de a rezolva corect şi la timp complexele probleme pe care le pune tehnologia modernă.

Calitatea – „construită" pe toată durata de viaţă a produsului

Cîteva exemple pentru conturarea mai bună a ideii. Primul, . problema **automatizării.** Automatizarea a provocat dezamăgirea multor tehnologi, multe acţiuni de automatizare nu au dat rezultatele scontate. În cele mai multe situaţii, cauza reală a insuccesului a constituit-o faptul că nu se rezolvă toate condiţiile grele pe care le impune funcţionarea automată, ca de exemplu calitatea materialelor sau a pieselor care intrau în proces sau fiabilitatea echipamentelor. E vorba deci nu de a achiziţiona sau a proiecta o maşină automată sau un robot industrial, ci de a crea un sistem tehnologic capabil să funcţioneze automat. Cercetarea tehnologică modernă trebuie să-şi însuşească **ingineria de sistem,** ceea ce implică, printre altele, o bună cunoaştere a rezultatelor obţinute în ştiinţele care se ocupă de procedeele pe care maşinile le pun în aplicare, precum şi de fenomenele de bază ale acestor procedee — mă refer la fizică, chimie, electronică, informatică ş.a.

Al doilea exemplu : **calitatea.** Concepţia tradiţională despre calitate pune accentul pe trierea rezultatelor, pe separarea între bun şi rău. Într-o abordare sistemică calitatea este rezultatul construirii ei pe toată durata de viaţă a unui produs, de la concepţie la fabricaţie şi ulterior, în exploatare. Toţi factorii angajaţi pe acest itinerar creează calitatea, în primul rînd cercetarea şi ingineria tehnologică, organizarea fabricaţiei ş.a.m.d. Implementarea **sistemelor de asigurare** după modelul întreprinderilor de vîrf din ţară şi străinătate reprezintă o acţiune importantă în cadrul căreia cercetării tehnologice îi revin sarcini privind concepţia de detaliu a sistemelor, a calităţii, construirea de standuri de probe ş.a.

Al treilea exemplu : **transferul teh-**

Primele două părţi ale dezbaterii au apărut în numerele 41 şi 42 ale revistei.

nologic, problema accelerării procesului de promovare a progresului tehnic, condițiile realizării trecerii fluente a noului din laborator în producție. Activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică are un rol deosebit în desfășurarea optimă a transferului tehnologic. Strategia **prelungirii răspunderii** cercetării pînă în sfera aplicației industriale acolo unde se recoltează efectele economice, reprezintă o trăsătură modernă, de înaltă valoare teoretică și practică, a organizării procesului de dezvoltare economică desfășurat sub conducerea partidului nostru. Angajarea intensivă a cercetării științifice din industria construcțiilor de mașini pe această coordonată strategică, perfecționarea în ansamblu a factorilor care condiționează transferul tehnologic reprezintă nu numai cheia unora din succesele obținute pînă în prezent, ci totodată temeiul unei contribuții sporite în viitor a oamenilor muncii din cercetare la progresul economic".

Cristofor SIMIONESCU: „Fără îndoială că, abordarea „in extenso" a problematicii cercetării științifice de pe poziția contribuției ei la accelerarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale implică o analiză profundă a actualei situații din interiorul fiecărui domeniu de investigație științifică și inginerie tehnologică, a orientărilor pe ramuri de activitate, la reconsiderarea unor opțiuni în acord cu fenomenele care se desfășoară pe plan internațional. În acest context, chimiei, deși nu poate fi privită izolat, atît sub aspect filozofic cît și al integrării cu celelalte discipline ale științelor naturii și tehnicii, este totuși posibil să i se definească unele tendințe particulare, în același timp specifice etapei prezente și viitorului apropiat. Cu riscul de a repeta cele spuse de tovarășul Ion Crișan, remarc că din punct de vedere teoretic, al legităților, științele chimice au rămas, pe plan mondial, în urma fizicii ; aplicațiile lor spectaculoase, respectiv crearea de produse chimice au impus o dezvoltare de suprafață, în detrimentul profunzimii. Unele cuceriri, ca de exemplu cele ale matematicii și fizicii, pătrund cu o anumită încetineală în sfera chimiei spre a-i lărgi bazele teoretice și determina alinierea la domeniile de vîrf ale revoluției tehnico-științifice. Din această cauză, industria chimică înregistrează pe plan mondial consumuri mari de materii prime și energie, complexitate tehnologică și aport nedorit, uneori primejdios, la poluarea mediului ambiant. Totodată, datorită neglijării teoriilor de graniță cu biologia și necunoașterii unor fenomene din lumea vie, s-a ajuns la o supradimensionare a instalațiilor chimice, la construirea giganților industriali.

Tehnologie chimică creatoare, nu imitativă

Modernizarea economiei mondiale, care implică sporirea eficienței și competitivitate, va determina reorientări ale industriei chimice și mari eforturi în creația științifică originală. De altfel, o asemenea tendință se și manifestă în țările industrializate, cu mare potențial chimico-tehnologic. Se trece, treptat, la eliminarea proceselor energo-intensive, se valorifică cu randamente sporite materiile prime și produsele secundare, se renunță la gigantism, se efectuează deplasări spre biotehnologii, se înlocuiesc materialele deficitare, se optimizează întreaga producție prin folosirea tehnicii de calcul etc. De primă însemnătate mi se pare **concentrarea atenției pe tehnologia chimică creatoare și nu pe cea imitativă.** Aceasta presupune dezvoltarea originalității, respectiv mare sprijin pentru știință și educație, chemate să spoorească creativitatea. O optică nouă se impune și în problematica materiilor prime, petrochimia cedînd locul său prioritar carbo- și lignochimiei. Resursele regenerabile, alături de cele disponibile pe o perioadă îndelungată, cîștigă în interes și par să constituie alternative sigure pentru progresul viitor al industriei chimice. În paralel, se

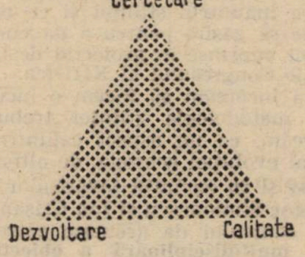

acordă tot mai mare atenție calității, încorporării unei cote ridicate de gîndire în produsele chimice, statele cu deficit de materii prime promovînd sinteza fină și biotehnologiile. În sfîrșit, spre deosebire de unele țări în curs de dezvoltare, care consideră că industriile tradiționale frînează introducerea tehnicii de vîrf, Japonia a optat pentru o economie dual, de coexistență a tehnologiilor moderne și tradiționale.

Este cunoscut faptul că **cercetarea științifică românească s-a amplificat, mai ales în ultimele două decenii, că institutele centrale, academiile de ramură și învățămîntul superior, sub îndrumarea C.N.S.T.-ului, în baza unor programe prioritare, și-au sporit aportul la modernizarea și creșterea nivelului calitativ al producției de bunuri materiale.** În domeniul chimiei, această contribuție este rodul unei consecvente politici de **sprijinire pe forțe proprii,** care a condus la împrejurarea că, în acest an, practic totalitatea investițiilor reprezintă rodul cercetării științifice și ingineriei tehnologice românești. Cu prilejul Conferinței Naționale a cadrelor din cercetare și proiectare, referindu-se la obiectivele actuale ale chimiei, tovarășa academician doctor inginer **Elena Ceaușescu,** preciza : **„Eforturile principale ale Institutului central de cercetări chimice vor fi concentrate în direcția asigurării cu tehnologii proprii, competitive pe plan mondial, a industriei chimice și a economiei naționale".**

Pe acest temei, chimia românească și-a însușit o serie de atribute, dintre care merită să reținem : ● participarea activă la ansamblul de măsuri, care urmăresc îmbunătățirea condiției umane, pe plan material și spiritual ; ● consolidarea școlilor științifice tradiționale și abordarea unor noi domenii, cu precădere la frontiera cu alte discipline fundamentale și cu tehnica ; ● formarea unei noi generații de chimiști și ingineri, care preluînd virtuțile înaintașilor și dispunînd de o serioasă pregătire profesională, se dovedește capabilă să abordeze cele mai complexe probleme ale construcției socialiste, să contribuie la progresul științei pe plan național și mondial ; ● sporirea rolului de furnizor al materiilor prime și materialelor destinate înnobilării unor resurse naturale, al chimizării ca factor de intensificare și modernizare a producției de bunuri din alte sectoare economice ; ● receptivitate la nou, competitivitate și prezență activă în schimbul mondial de valori ; ● preluarea unor sarcini din sistemul recuperării, reciclării tehnologice, al asimilării unor substanțe din import necesare economiei naționale ; ● realizarea microproducției pentru scurtarea ciclului cercetare-proiectare-valorificare.

De la procese energointensive, deplasări spre biotehnologii

Cercetarea chimică românească dispune și în prezent de un însemnat număr de tehnologii originale, încă nevalorificate. Ciclul creație-proiectare-producție este uneori lung, iar receptivitatea unor beneficiari față de tehnologiile moderne lasă de dorit, se cere ameliorată. Se știe că multe țări industrializate practică proiectarea în paralel cu ultima parte a cercetării și că realizarea piloților universali facilitează experimentările pentru trecerea directă în producție a unor tenhologii de vîrf. Un parametru neglijat rămîne timpul ; uneori el influențează hotărîtor competitivitatea, exportul de inteligență. Opinez pentru un mai mare credit acordat cercetătorului, pentru o mai bună colaborare a investigației științifice cu tehnica."

Traian SĂLĂGEAN: „Mutațiile calitative în structura activității de cercetare preconizate de însăși evoluția progresului tehnico-științific presupun reorientări și în domeniul tehnologiilor de fabricație. Sub acest aspect, în cadrul dezvoltării intensive a economiei naționale, preconizată în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al P.C.R., progresul sudurii are o pondere semnificativă.

În timp, acest gen de activitate, aflat la confluența unor domenii fundamentale (metalurgie, electrotehnică, fizica plasmei termice, chimia temperaturilor înalte), a cunoscut o dinamică ascendentă. Ponderea sudurii în producția industrială românească a crescut de la 2—4% în 1947 la circa 40% în 1983. Ramuri întregi de producție au abandonat alte metode de îmbinare (nituri, șuruburi) pentru a introduce sudura. O imagine a acestei dezvoltări ne-o dă faptul că în 1983 circa 16 milioane tone de metal au intrat în structuri sudate.

Pe plan mondial, principalele direcții de dezvoltare a sudurii pot fi rezumate în tendința generală, subliniată de mai mulți participanți la dezbatere, de a

introduce în produse cît mai multă inteligență fundamentală și tehnică. Aceasta este și calea cea mai eficientă de sporire a competitivității produselor românești. Concret ele se referă la :

- **economisirea metalului de bază și a materialelor de adaos,** dat fiind faptul că ele sînt energointensive. Un kg de metal cuprinde între 10 și 25 kWh, față de 2—3 kWh cît consumă arcul electric la depunerea unei cusături de aceeași greutate ;
- **creșterea productivității muncii** prin înlocuirea procedeelor manuale cu rată a depunerii mîcă (1—2 kg/oră) cu procedee mecanizate și cu rată a depunerii peste 5—6 kg/oră ;
- **înlocuirea influenței sudorului asupra calității sudurii** prin introducerea automatizării și robotizării;
- **dezvoltarea unor noi procedee pentru a suda metale și aliaje metalice cu rezistență mecanică ridicată,** cu o bună comportare la coroziune, uzură, temperaturi foarte înalte sau foarte scăzute și alte calități ;
- **introducerea intensă a controlului de calitate în timpul sudării,** concomitent cu sisteme de autoreglare pentru a remedia defectele incipiente „in situ".

Sudura – proiecte și certitudini

Orientările fundamentale pe plan mondial se regăsesc și în cercetarea românească din domeniul sudurii, promovîndu-se consecvent dezvoltarea unor sisteme de mașini și dispozitive, de materiale de adaos și de tehnologii proprii. Programele aferente sistemelor au ca scop principal reducerea importurilor și chiar crearea unor disponibilități de export. Sudarea și procedeele conexe ei (metalizare, acoperire, difuzie în vid, plasma termică pentru tăiere, microplasma) sînt intim legate de tehnicile și echipamentele de vîrf. Centralele atomo-electrice, aparatele de zbor în aer și cosmos, microelectronica, beneficiază de sudură. Nu ne putem imagina o capsulă cosmică etanșă fabricată prin nituire. Tot așa, realizarea conexiunilor în aparatele microelectronice se fac prin sudare cu jet de electroni, laser și microplasmă. Fără aceste tehnologii avansate nu s-ar putea imagina miniaturizarea în tehnică și tehnologie.

În deceniul următor vor dispare procedeele de sudare manuale, iar sudorul va deveni un interlocutor al calculatoarelor de conducere a proceselor tehnice. Evident acest „sudor" va avea o calificare înaltă și munca sa va fi integral intelectuală. Tot în acest domeniu vor apare roboții de întreținere și reparare a echipamentelor, de testare a calității produselor prin intervenție în cursul fabricației.

Sudarea după anul 2000 va consta în trimiterea componentelor în cosmos. Este cunoscut faptul că în cosmos metalele se „sudează" prin simpla aducere în contact a componentelor. Îmbinarea se realizează prin energia disponibilă a atomilor de la marginile componentelor. Această energie nu se poate folosi pe pămînt, fiindcă suprafețele metalice sînt acoperite cu straturi moleculare de gaze. În cosmos, cosmonauții le vor alătura conform planului, se va realiza sudarea, iar structura sudată va fi adusă pe amplasamentul destinat ei".

Valeriu Ciofu : „Cînd, cine și cum se ocupă de creșterea competitivității industriei în ziua de mîine ? Iată întrebarea la care cercetarea științifică, în primul rînd, trebuie să dea un răspuns. Sigur că oricine ne poate întreba pe noi, cei ce lucrăm în activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică, cum stăm cu comanda electronică a locomotivelor și motoarelor pentru a reduce consumul de energie cu 15% ? Cine se ocupă de aplicarea teoriei cîmpului magnetic în cuptoarele electrice cu arc pentru a reduce la jumătate consumul de energie pe tona de oțel ? Cine și cum se ocupă de revoluționarea microelectronicii, de asimilarea componentelor electronice de mare productivitate și, mergînd mai departe, de fertilizarea agriculturii, a zootehniei, a legumiculturii, pentru a asigura nevoile în creștere ale populației țării, ale industriei și ale exportului ? La aceste întrebări, după părerea mea, trebuie început prin a răspunde ce se petrece înăuntrul științei și ce pîrghii trebuie să găsim pentru a da curs cerințelor cuprinse în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea.

Dacă încercăm să facem o incursiune în metodologia științei, trebuie să remarcăm, ca un aspect calitativ distinct al evoluției acesteia, de altfel accentuat și în cuvîntul tovarășilor acad. Cristofor Simionescu și Ion Crișan, mutarea centrului de greutate către **tratarea multidisciplinară a obiectivelor cercetării.** Din acest punct de vedere trebuie să recunoaștem că și la noi, mă refer în special la electrotehnică, cercetarea obiectivelor noi este mai mult interdisciplinară (discipline înrudite — electronica, electrotehnica, tehnica de calcul), și mai puțin între discipline de sine stătătoare. Aplicarea principiului inventicii în elaborarea produselor noi, prin tratarea realmente multidisciplinară, poate conduce la reducerea cheltuielilor la 1 000 de lei producție-marfă, la fiabilitatea sporită a produsului, la reducerea costului acestuia, la realizarea scopului social pe care orice produs trebuie să-l realizeze.

Am să dau un exemplu. În electrotehnică, teoria cîmpului, este dezvoltată în procesul de învățămînt prin intermediul unui noian de formule care mai de care mai sofisticate. Mergînd la o altă disciplină de sine stătătoare care este metalurgia fizică, și mă refer la aplicațiile ei în cuptoarele electrice de topire a oțelurilor, și ea este tratată aproape independent de teoria cîmpului și de bazele electrotehnicii. Știm însă că amestecarea masei de oțel topite în acțiunea cîmpului magnetic creat de un solenoid puternic conduce la activizarea fenomenelor între masa de oțel și zgură, la pătrunderea arcului în adîncimea masei de oțel topit, care au ca rezultat mărirea productivității cuptorului, îmbunătățirea calității și reducerea consumului energetic pe tona de oțel. Disciplinele care trebuie să colaboreze, așadar, la asimilarea unui cuptor electric modern, care să stea în rînd cu cele mai moderne cuptoare pe plan mondial, trebuie să facă apel direct la teoria cîmpului și la metalurgia fizică, care, în aparență, dar numai în aparență, sînt străine.

Actualitate și perspectivă – abordarea multidisciplinară a cercetării

Dacă luăm în considerare electronica și medicina sau electrotehnica și genetica, biologia, zootehnia, legumicultura, piscicultura și electrotehnica vom găsi alte exemple cu tot atîtea surse de inovare și cu eficiență deosebit de spectaculoasă. Aceasta incumbă **noi cerințe în formarea specialiștilor încă din procesul de învățămînt și pînă la structura echipei de cercetare.** Adaptarea echipamentului electric scopului este o tendință ce se observă nu numai în metalurgie, ci și în forajul electric, în prelucrarea minereurilor neferoase, ca și în bunurile casnice, în protecția mediului înconjurător și, atrag atenția în mod deosebit, în robotică. În robotică, ca urmare, repet, a insuficienței pregătirii profesionale inginerești sînt antrenate foarte multe discipline înrudite: electrotehnica, mecanica, teoria mecanismelor, organe de mașini, cibernetica și așa mai departe, roboții realizați pînă în prezent reprezentînd o enciclopedie tehnică foarte costisitoare, cu fiabilitate încă scăzută. Din această cauză, în institutul nostru, în ultima vreme, s-a plecat de la legile, de pildă, ale cinematicii roboților și s-a abordat, pe bazele inventicii, tipul de servomotor cel mai potrivit pentru a face legătura între comanda electrică și operația tehnologică. Aceste prime investigații arată că nu numai servomotorul electric rotativ este cel mai indicat pentru această tehnică a roboților, ci apare într-o mare concurență motorul linear care, deplasîndu-și numai într-o singură direcție capul, respectiv manipulatorul, elimină o sumedenie de mecanisme intermediare, diferite surse de defecțiuni și, bineînțeles, costuri suplimentare.

Din acest punct de vedere chemarea secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** formulată în cuvîntarea de la deschiderea noului an de învățămînt de la Timișoara își găsește o deplină actualitate : **„Și viitorul dezvoltării patriei noastre, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea la edificarea comunismului nu se pot baza decît pe un învățămînt modern, pe o înaltă știință și cunoaștere în toate domeniile de activitate".** Poate e bine ca și cei care lucrează în știință, în învățămînt și în managementul științei să învețe foarte bine ce înseamnă învățămîntul modern, ce înseamnă cercetarea modernă, ce înseamnă acumularea în mintea tinerilor a unui noian de formule. Prin abordarea mai luminoasă a metodologiei științei, a structurii unității, a celulei de cercetare, fie că este colectiv, laborator sau institut, se poate ajunge cu siguranță la efecte calitativ superioare, nu cu 1—2% mai ieftine, ci cu jumătate, dacă se poate și mai mult din punct de vedere al costului de producție, față de stadiul actual al unor soluții tehnologice".

Dezbatere consemnată de

V. BOESCU
C. BĂRNEA
C. GORIE

ÎN SPIRITUL ORIENTĂRILOR ȘI SARCINILOR STABILITE DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Activitate susținută pentru înfăptuirea exemplară a planului

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Producție fizică peste plan

● În bilanțul **Întreprinderii de mecanică fină din Sinaia** a fost consemnat un succes de prestigiu : realizarea suplimentară, de la începutul anului și pînă în prezent, a 10 000 pompe de injecție pentru motoare de la 23 la 1 000 CP. Numărul pompelor de injecție ieșite pe poarta întreprinderii în cei 30 de ani ai existenței sale se ridică la 3 milioane. Anul acesta unitatea realizează într-o singură lună o producție de 20 de ori mai mare decît cea obținută în urmă cu trei decenii într-un an întreg.

● De la începutul anului și pînă în prezent, **chimiștii combinatului „Azomureș" din Tîrgu Mureș**, au pus la dispoziția unităților agricole din țară și a altor beneficiari peste 25 000 tone diferite tipuri de îngrășăminte chimice granulate și lichide, pe bază de azot, fosfor și potasiu, cantitate care asigură fertilizarea a aproape 100 000 hectare. La rîndul lor, **chimiștii de la Combinatul chimic din Tîrnăveni** au furnizat agriculturii, peste prevederi, 1 200 tone antidăunători, precum și alte produse chimice necesare tratamentelor în agricultură și pomiviticultură.

● Realizînd o structură îmbunătățită a produselor fizice, conform cerințelor beneficiarilor interni și externi, valorificînd superior materia primă și ridicînd productivitatea muncii cu 4 procente, **textilistele de la întreprinderea „Dobrogea"** — Constanța au realizat pînă la 20 octombrie a.c. un spor de producție-marfă în valoare de 8,5 milioane lei. Concomitent, s-a obținut o reducere cu 4,5 lei a cheltuielilor la 1 000 lei producție-marfă, indicatorul producției nete fiind depășit cu 3,8 milioane lei.

● Pînă la jumătatea lunii octombrie a.c. **constructorii din județul Satu Mare** au pus la dispoziția oamenilor muncii 1 290 de apartamente, cu 59 mai mult față de prevederile acestei etape. Din cele 540 de apartamente care, potrivit planului, urmează a fi construite pînă la sfîrșitul anului în Satu Mare, Carei, Negrești-Oaș, Tășnad și în alte localități, 234 se află în stadiu avansat de finalizare, urmînd a fi predate beneficiarilor în preajma începerii lucrărilor marelui forum al comuniștilor români. Concomitent, constructorii sătmăreni au început lucrările de construcție a 800 de apartamente, nominalizate în planul pe anul viitor.

Rezerve de creștere a producției de cărbune

PREOCUPAREA constantă a partidului și statului nostru pentru dezvoltarea bazei energetice și asigurarea din resurse interne a necesarului de materii prime s-a concretizat, an de an, în sporirea volumelor de cărbune extras din subteran și cariere. Realizările obținute sînt rezultatul direct al măsurilor întreprinse, în primul rînd al mecanizării complexe a lucrărilor miniere atît în subteran cît și în cariere — obiectiv prioritar în acest cincinal. În acest fel, au fost asigurate condițiile necesare creșterii ponderii cu care participă cărbunele la producția de energie electrică a țării, în vederea înlocuirii unor cantități însemnate de combustibili superiori cum sînt petrolul și gazele naturale, precum și pentru producția de cocs și semicocs.

■

PRINCIPALELE orientări pentru introducerea, perfecționarea și extinderea tehnologiilor de mecanizare complexă se împart, în funcție de tipul lucrărilor, în 3 mari categorii și anume : ● complexe de excavare, transport și haldare a lignitului în carieră ; ● complexe mecanizate de susținere, tăiere, încărcare și transport al lignitului și huilei în abataje subterane ; ● agregate pentru săpare, susținere provizorie și definitivă a galeriilor la minele de huilă și lignit.

La indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu ocazia vizitei de lucru efectuată în decembrie 1982 în bazinul carbonifer Valea Jiului, Ministerul Minelor, în colaborare cu Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, a elaborat un amplu program pentru mecanizarea principalelor tehnologii de înaintare și de extracție a cărbunelui în cariere și în subteran, inclusiv măsurile pentru extinderea dotării cu utilajele și aparatura necesare. Analiza stadiului actual al mecanizării și automatizării în extracția lignitului evidențiază faptul că, **în acest an, 85% din producție se realizează prin aceste procedee și numai 15% prin operații manuale** (graficul).

În general, producția de cărbune a fost și este puternic influențată de introducerea pe scară largă a tehnologiilor cu mecanizare complexă atît în carieră cît și în subteran. Creșterea substanțială a numărului utilajelor și complexelor mecanizate a făcut posibil ca, în primele 9 luni ale anului, 75% din producția totală de cărbune să se realizeze cu procedee mecanizate. În carierele de lignit, de exemplu, excavatoarele cu rotor ating o capacitate de pînă la 2 000 mc/h cărbune, iar mașinile de haldat cu debite de circa 12 500 mc/h realizează atît transportul cît și depozitarea sterilului la o distanță de 90 m de locul de excavare. Transportul cărbunelui propriu-zis se efectuează în mod continuu, prin intermediul transportoarelor cu benzi magistrale (peste 250 km lungime), cu debite de 8—10 000 mc/h. Aplicarea tehnologiei complexe de susținere, tăiere, încărcare și transport a cărbunelui în abatajele subterane cu front lung are, de asemenea, o evoluție ascendentă, ajungînd la 9,4 mil. tone în primele 9 luni ale anului față de circa 1 mil. tone în 1965 ; altfel spus întreaga producție a anului 1965 se realizează în 1984 cu această tehnologie în mai puțin de o lună.

O altă categorie importantă de lucrări miniere, căreia i s-a acordat o atenție deosebită în scopul mecanizării tehnologiei de săpare și susținere, este cea a galeriilor de deschidere și pregătire a minelor și a viitoarelor fronturi de exploatare. Această tehnologie, perfecționată în ultimii ani pe baza cercetărilor și ingineriei tehnologice proprii, include agregate pentru săpare, susținere provizorie și definitivă a galeriilor atît pentru minele de huilă cît și pentru cele de lignit. Numărul combinelor de înaintare introduse în producție a ajuns în 1984 la 272 bucăți față de

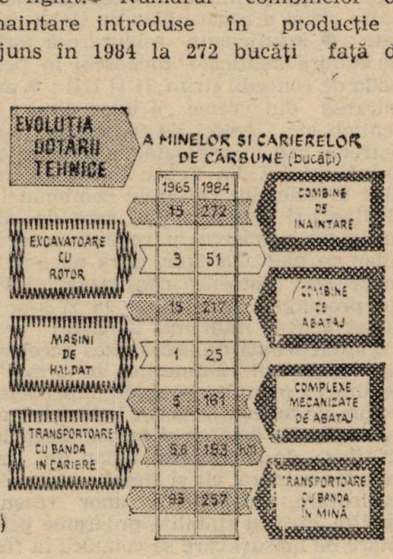

numai 15 în 1965. Prin dotarea unităților miniere cu combine de înaintare s-au soluționat problemele complexe de tăiere și încărcare mecanizată, ajungîndu-se să se realizeze viteze de avansare record de peste 100 m pe lună față de maximum 40 m pe lună prin folosirea metodelor clasice de perforare-împușcare.

■

MODIFICĂRILE cantitative și calitative în dotarea tehnică a exploatărilor miniere acoperă în întregime nevoile ramurii. Totuși, în acest an, mijloacele mecanizate nu au fost folosite la întreaga capacitate, ceea ce s-a repercutat direct în nivelul producției de cărbune obținută. Situația indicilor de utilizare pentru principalele 5 utilaje de bază, în primele 3 trimestre ale anului, reflectă tocmai folosirea sub capacitate a mijloacelor mecanizate.

Cauzele unei asemenea stări de lucruri sînt multiple. În principal ele se referă la : ● folosirea complexelor mecanizate fără asigurarea condițiilor de funcționare pentru perioada planificată, deoarece lucrările pentru deschidere a fronturilor de cărbune exploatabil nu au fost corespunzător sau la timp efectuate ; ● timpi mari de nefuncționare a unor utilaje (de mare randament) datorită mînuirilor necorespunzătoare cît și a reparațiilor de slabă calitate ; ● insuficienta asigurare a forței de muncă calificate, îndeosebi în perioada de concedii (trim. II și III) ; ● asigurarea din vreme a unor piese de schimb etc. Astfel de fenomene s-au petrecut atît în exploatările miniere ale Combinatului din Valea Jiului, cît mai ales la cele din carierele combinatelor Rovinari și Motru, unități care, de altfel, dețin ponderea în realizarea sarcinilor de plan. Desigur, dacă nu s-ar fi manifestat asemenea neajunsuri, nivelul producției de cărbune la zi s-ar fi situat la cote mult mai ridicate.

Ținînd seama de necesitatea accelerării recuperării rămînerilor în urmă în realizarea planului la zi, de importantul volum de investiții alocat industriei miniere pentru dotarea și mecanizarea lucrărilor, de potențialul uman de care dispune ramura, cît și fiecare unitate și exploatare, cu prilejul unor recente analize, au fost stabilite programe prioritare de măsuri care să conducă la realizarea indicilor de utilizare planificați. Măsurile elaborate au în vedere atît recuperarea, în exploatările rămase în urmă, a restanțelor din acest an, cît și pregătirea producției anului 1985. Între acestea, prioritățile vizează crearea condițiilor necesare unei mai bune utilizări a tuturor mijloacelor mecanizate din dotare.

1. În ce privește **combinele de abataj**, atenția va fi îndreptată cu precădere spre : ● efectuarea programului de revizii și reparații de o calitate mai bună și la termenele planificate ; ● întocmirea graficelor de revizii și reparații în mai strînsă concordanță cu sarcinile curente ale producției.

2. Pentru **combinele de înaintare** se prevede : ● reducerea numărului de ore de reparații accidentale, printr-o mai bună asigurare cu piesele de schimb și materialele necesare ; ● completarea necesarului de forță de muncă pentru deservirea utilajelor, cît și pentru echipele de revizii și reparații ; ● respectarea cu strictețe a tehnologiilor de lucru la înaintări.

3. În cazul **excavatoarelor cu rotor** atingerea indicilor de utilizare planificați presupune : ● creșterea timpului de lucru pe fiecare linie tehnologică ; ● constituirea unor colective de specialiști care să studieze și să valorifice mai bine condițiile de lucru în subteran ; ● continuarea acțiunii de înlocuire a covoarelor de cauciuc cu grad avansat de uzură la toate magistralele de transport.

4. În cazul **excavatoarelor cu cupă, peste 2,5 m³**, se va interveni mai operativ la producători pentru asigurarea pieselor de schimb necesare și creșterea fiabilității unor subansamble, în vederea reducerii numărului de ore de reparații accidentale, iar în ce privește **mașinile de încărcat** se va acționa pentru îmbunătățirea calității reparațiilor și a pieselor fabricate de către întreprinderea de utilaje miniere și reparații Alba Iulia și respectarea cu strictețe a tehnologiilor de lucru, la înaintări și abataje, conform cu programele de exploatare aprobate.

Ion MĂRĂSCU
Mircea GURAN
Ministerul Minelor

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Produse noi în fabricație de serie

● **Întreprinderea mecanică navală din Galați** a realizat un set complet de tablouri electrice pentru echiparea docului de 10 000 tone. Folosind matrițe de înaltă calitate, create de specialiștii unității, colectivul gălățean a reușit să scurteze ciclul de fabricație a setului de tablouri amintit cu 30 de zile. Acționînd permanent pe linia diversificării producției, Întreprinderea mecanică navală Galați a asimilat în producție și alte repere navale, echipate aproape în întregime cu aparataj de fabricație românească.

● La **Întreprinderea de sîrmă și produse din sîrmă din Buzău** au fost introduse în fabricație de serie noi produse, deosebit de necesare economiei naționale. Este vorba de o gamă de cord metalic, sîrmă zincată cu dimensiuni de 0,2—0,4 mm, sîrmă pentru filete, folosită în industria de autoturisme. Realizarea acestor produse pe plan intern contribuie în mod substanțial la diminuarea importului.

● Un colectiv de **specialiști de la Combinatul de utilaj greu din Iași**, în colaborare cu filiala locală a Institutului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru sectoare calde, a realizat, în cadrul acțiunii de autoutilare, un utilaj complex, contribuind astfel la obținerea unor importante economii valutare. Este vorba de o instalație de extragere mecanică a modelelor de piese mari de pe placa port-model și care se utilizează în turnătoria de oțel. Prin realizarea acestei instalații, combinatul ieșean obține un spor anual de eficiență evaluat la circa 100 000 lei.

● **Întreprinderea de utilaj greu „Progresul" din Brăila** a realizat o nouă freză denumită „Modul 24", considerată drept cea mai mare din țară. Spre deosebire de celelalte mașini de frezat, „Modul 24" este formată din freze transversale cu lame din oțel rapid pentru scule aplicate, dinții tăietori fiind dispuși în așa fel încît preluarea efortului devine uniformă pe fiecare din muchiile așchietoare, ceea ce face ca metalul să poată fi prelucrat cu o foarte mare usurință. Prin utilizarea noii freze, productivitatea muncii crește cu 200% în condițiile sporirii calității prelucrării. Un alt important avantaj la freza „Modul 24" îl reprezintă reducerea de la 25 kg la numai 5—6 kg a cantității de oțel rapid încorporat în fiecare sculă.

● O nouă tehnologie originală a fost pusă la punct de **specialiștii întreprinderii „Spumotim" din Timișoara**, pe baza căreia se obțin componente ale spumelor poliuretanice, produse necesare la producția de autoturisme, mobilă și în alte domenii. Noua tehnologie permite valorificarea superioară a unor materii prime indigene, realizîndu-se pe seama ei o eficiență economică anuală de peste 4 milioane lei. Pe baza creației proprilor specialiști, întreprinderea timișoreană realizează, de asemenea, catalizatori pentru spumele flexibile, paste colorate, componente poliolice pentru turnarea spumelor poliuretanice în forme, care înlocuiesc cu bune rezultate produse similare importate.

Campania agricolă de toamnă

Arăturile adînci — condiție hotărîtoare pentru recoltele record din 1985

RITMUL alert în care se desfășoară culesul porumbului și altor recolte creează condițiile necesare pentru ca în aceste zile să se realizeze **arăturile adînci** pe întreaga suprafață ce va fi însămînțată în primăvară (cu excepția a circa 500 mii ha de terenuri cu pante mari sau nisipuri, unde executarea ogoarelor de toamnă nu este indicată deoarece ar conduce la pulverizarea și erodarea solului, pe suprafețele ce se vor însămînța în primăvară). Arătura făcută în aceste zile reprezintă **o cerință obligatorie din punct de vedere agrotehnic.**

Arătura adîncă de toamnă asigură afînarea solului pe adîncimea orizontului arabil, distrugerea buruienilor și a resturilor vegetale prin încorporarea în sol și permite ca în timpul iernii bulgării de pămînt să se poată desface sub acțiunea gerului și a zăpezii, astfel ca solul să devină grăunțos, să capete umezeala necesară, iar patul germinativ să fie bine așezat și tasat. În același timp, prin arătura executată toamna se îmbunătățește mult acumularea apei în sol, în special pe terenurile grele, cu textură argiloasă.

Amînarea efectuării arăturilor pentru primăvară, cînd solul are o umiditate mai mare, prezintă numeroase consecințe negative :

— arăturile se realizează de slabă calitate, întrucît în urma plugului rămîn „curele" pentru a căror mărunțire este nevoie ulterior de un număr mare de lucrări cu grapa cu discuri, deci un consum suplimentar de combustibil ;

— arătura făcută în teren umed produce o compactare a solului, ceea ce va influența calitatea patului germinativ și dezvoltarea sistemului radicular al plantelor ;

— executarea arăturii în primăvară conduce adesea la aminarea pregătirii patului germinativ și la depășirea epocii optime de semănat, cu consecințele negative cunoscute asupra nivelului producției.

Arătura adîncă de toamnă ridică însă o serie de probleme din punct de vedere economic și energetic ; întoarcerea brazdei înseamnă mobilizarea unui strat de sol de 28—30 cm, adică întoarcerea aproape a 3 000 tone pămînt la fiecare hectar lucrat. De aceea, agregatele folosite la arăturile adînci lucrează cu capacitate redusă (cu agregatele acționate de tractorul de 65 CP se realizează numai 2—2,5 ha/schimb), iar consumul de combustibil crește considerabil (pe solurile grele ajunge la 35 litri de motorină pe hectar). În aceste condiții, arăturile de toamnă au o pondere de circa 30% în totalul cheltuielilor pentru lucrările agricole mecanizate și de 32% în totalul consumului de combustibil pentru un hectar de cereale. Aceleași cauze fac ca în agricultura noastră, atît perioadele de vîrf în folosirea tractoarelor, cît și necesarul de tractoare și pluguri să fie determinate chiar de perioada aceasta, în care se execută arăturile de toamnă. Înseamnă că dacă se poate mări — pe o cale sau alta — productivitatea muncii în executarea ogoarelor de toamnă, se poate micșora necesarul de tractoare de putere mare și mijlocie și de pluguri.

Condițiile mai grele de lucru la arături în toamna aceasta sînt determinate de seceta prelungită din regiunile din sudul țării, care mărește rezistența solului și implicit consumul de motorină pe hectar, micșorînd capacitatea de lucru la arăturile adînci și făcînd posibil să rezulte bulgări mari.

Măsuri pentru reducerea costului lucrării

FAPTUL că în această perioadă executarea arăturilor prezintă astfel de dificultăți nu poate fi însă un motiv pentru a le amîna în primăvară. Trebuie depuse toate eforturile ca, folosind în întregime parcul de tractoare disponibil, arăturile să se execute pe întreaga suprafață necesară pînă la data de 10 noiembrie. În același timp, pentru a micșora efortul necesar și cheltuielile materiale, se poate aplica un complex de măsuri care, fără a dăuna calității lucrării, permite realizarea unor însemnate economii de fonduri și de energie.

O primă măsură este ca **solul să fie arat numai la adîncimea necesară, potrivit cerințelor agrotehnice** ale fiecărei culturi și în raport cu grosimea stratului arabil.

Nu toate culturile de primăvară necesită arături adînci la 30 cm. La mazăre, orz, ovăz, in, fasole, plante furajere etc., dacă se execută arătura la adîncimea normală de 20—25 cm, se obține aceeași producție, ca și la executarea unor arături adînci. În schimb, pentru 100 hectare consumul de motorină este de 2 200 l, iar viteza zilnică de lucru pentru 10 tractoare cu pluguri este de 44 ha, față de un consum de 3 000 l și o viteză zilnică de numai 25 ha, cînd aceeași suprafață se lucrează la o adîncime de 30 cm. În primul caz, pentru a ara 500 ha sînt necesare 11 zile de lucru, în timp ce în al doilea caz — 20 de zile. Prin executarea unei arături normale la adîncimea de 20—25 cm se evită formarea unor bulgări prea mari, care s-ar putea să creeze dificultăți în primăvară, la pregătirea patului germinativ.

După cum au demonstrat experimentele făcute la Stațiunea de cercetări agricole Albota (județul Argeș), pe solurile grele și compacte cu conținut mare de argilă, unde arăturile au rolul de a mări capacitatea de înmagazinare a apei și de a asigura o bună afînare și aerație, **dacă se execută periodic** — la 2—3 ani — **o afînare adîncă la 55—60 cm** (cu mașina MAS-60) **nu mai este neçesară realizarea arăturilor adînci.** Efectul agrotehnic al afînării adînci, care realizează numai o mobilizare parțială a solului, este mult mai puternic (datorită distrugerii harpanului și îmbunătățirii permeabilității solului) decît cel obținut atunci cînd se execută o arătură adîncă cu întoarcerea completă a brazdei. În tabelul nr. 1 sînt prezentate, pentru cultura porumbului și a soiei, producțiile obținute și consumurile de combustibil realizate pe hectar și pe tona de boabe, în cazul celor două tehnologii.

Executarea afînărilor adînci pe soluri grele constituie deci un mijloc important de sporire a producției și de reducere a consumului de combustibil pe unitatea de producție obținută.

Arăturile adînci nu sînt necesare nici pe terenurile în pante de 6—15°, unde stratul arabil este mai subțire și unde mobilizarea unui strat gros de pămînt ar favoriza acțiunea apei și a vîntului, de levigare a solului fertil către văi. Pentru terenurile cu astfel de pante există în acest an agregate formate din tractoare pe șenile SM-800 și pluguri reversibile, care pot executa arăturile normale, paralel cu curbele de nivel, în condițiile indicate de agrotehnică și de cerințele antierozionale.

Pentru a mări productivitatea muncii la arăturile adînci trebuie, de asemenea, folosite pe deplin **noile tipuri de tractoare cu putere mărită,** introduse recent în agricultura noastră. În con-

Tabelul nr. 1

Producția medie și consumul de combustibil pe solurile grele podzolice

Cultura	Indicatori economici	Arat la 28—30 cm	Afînat la 50—60 cm și arat la 20—25 cm
Porumb	Producția medie (kg/ha)	4 420	5 820
	Consum de motorină (l/ha)	30	28
	(l/t)	6,8	4,8
Soia	Producția medie (kg/ha)	1 770	2 280
	Consum de motorină (l/ha)	30	28
	(l/t)	16,9	12,3

diţiile uscăciunii solului din această toamnă, tractoarele de mare putere s-au dovedit singura soluţie pentru efectuarea arăturilor la adîncimi mari fără bolovani. Alături de tractoarele de 180 CP — care folosesc plugul semipurtat PSP-6(8)-30, cu 6—8 trupiţe — din acest an s-a introdus în producţie tractorul 1010 DT pe 4 roţi motrice, ce lucrează cu plugurile obişnuite pentru tractorul de putere mijlocie U-650. Faţă de tractorul U-650, care are pe mirişte o forţă de tracţiune de 1 400 daN, noul tip dezvoltă o forţă de 2 000 daN. Prin urmare, el poate lucra la arăturile de 24 şi 30 cm, cu o lăţime de lucru mărită (tabelul nr. 2).

Tractorul U-1010 cu dublă tracţiune poate acţiona la arătura de 30 cm, pe soluri grele, un plug cu două trupiţe, iar la arătura cu adîncimea de 28 cm un plug cu 3 trupiţe, ceea ce asigură pe lîngă mărirea lăţimii de lucru şi a randamentului executarea unei arături mai uniforme, cerinţă calitativă de bază.

Dar posibilităţi de a mări randamentul şi viteza zilnică de executare a arăturilor prezintă şi **folosirea raţională a tractoarelor U-650,** care au principala pondere în agricultura noastră. Prin montarea pe roţile tractorului a unor greutăţi suplimentare, spre a îmbunătăţi aderenţa lor la sol, se poate spori forţa lui de tracţiune cu aproape 15%, mărindu-se în mod corespunzător lăţimea şi, deci, capacitatea de lucru.

În schemă sînt prezentate tehnologiile şi utilajele ce pot fi folosite în această toamnă la executarea arăturilor, pentru culturile ce urmează a fi semănate în primăvară.

Organizare superioară = valorificare deplină a potenţialului tehnic

ÎN AFARĂ de măsurile menţionate privind folosirea unor utilaje adaptate cerinţelor specifice şi condiţiilor de lucru, există o serie de **măsuri organizatorice**, pe care unităţile agricole le pot lua, **în scopul măririi volumului de lucrări executate zilnic cu fiecare tractor** şi depăşirii vitezei prevăzute la arături ; cu fiecare tractor de 65 CP se pot ara cîte 3—3,5 ha/zi, dacă se prelungeşte timpul de lucru zilnic şi se asigură o folosire mai eficientă a fiecărei ore bune de lucru.

Tabelul nr. 2

Posibilităţi de mărire a lăţimii de lucru la arături

Tipul solului şi rezistenţa specifică (daN/cm²)	Adîncimea de lucru (cm)	Rezistenţa în lucru pe 1 cm lăţime (da N)	Lăţime posibilă (cm) pentru : U-650	U-1010 DT	Număr de trupiţe de 30 cm U-650	U-1010 DT
Sol uşor 0,4	24	9,6	145	240	4	4
	30	12,0	116	167	3	4
Sol mijlociu 0,6	24	14,4	97	139	3	4
	30	18,0	78	111	2	3
Sol greu 0,8	24	19,2	73	104	2	3
	30	24,0	58	33	1	2

O primă grupă de măsuri se referă la îmbunătăţirea utilizării extensive a tractoarelor. Arăturile de toamnă — spre deosebire de alte lucrări — se pot executa atît **în două schimburi,** cît şi **în schimburi prelungite ;** lucrul de noapte nu influenţează negativ calitatea arăturii.

Organizarea celui de-al doilea shimb pe tractor poate asigura o creştere a volumului lucrărilor pe zi cu circa 80%. În acelaşi timp se realizează o utilizare mai bună a mijloacelor fixe, pentru că, efectuîndu-se anual un volum sporit de lucrări, se reduc în mod corespunzător cheltuielile de amortizare ce revin pe unitatea de lucru. Pentru organizarea lucrului în două schimburi, unităţile agricole pot folosi ca **personal suplimentar nepermanent pe tractor** numeroase categorii de mecanizatori disponibili în această perioadă : motopompişti, care şi-au încheiat activitatea de irigaţii, elevi practicanţi, mecanici de atelier, personal din C.A.P. sau din cadrul consiliilor populare, care a fost pregătit la cursurile de conducere a tractoarelor. Pentru mai buna calitate a lucrărilor şi respectarea normelor de securitatea muncii pe tractor, este indicat ca personalul suplimentar temporar să lucreze ziua (în schimbul I), iar mecanizatorii de bază — noaptea.

Acolo unde nu se pot încadra muncitori suplimentari pe tractor, este indicat să se organizeze lucrul în schimburi prelungite. Lucrînd numai 2 ore în plus pe zi se poate realiza un volum suplimentar de arături cu fiecare tractor de 0,5 ha/zi, ceea ce înseamnă pe ţară circa 50 000 ha.

Pentru a spori **utilizarea intensivă** a parcului de maşini şi tractoare, există numeroase rezerve, ce stau la dispoziţia fiecărei unităţi agricole :

- cînd condiţiile permit sporirea lăţimii de lucru (o trupiţă în plus) sau creşterea vitezei trebuie utilizată o treaptă de viteză mărită, deoarece în acest caz se foloseşte mai bine puterea motorului şi se reduce consumul de combustibil ;
- pentru a micşora rezistenţa la tracţiune a plugurilor la arat, este indicat să se asigure evacuarea completă sau tocarea şi îngroparea în sol a cocenilor şi altor resturi vegetale (care pot provoca înfundarea plugurilor în timpul lucrului). De asemenea, este necesar să nu se lucreze cu brăzdare tocite. Dacă grosimea tăişului brăzdarelor depăşeşte 1 mm, rezistenţa la înaintare creşte cu 20—25%, iar consumul de combustibil cu 10—20% ;
- trebuie dată o mare atenţie reglării corecte a plugului, spre a minimiza forţa de tracţiune necesară şi a asigura numărul de trupiţe pe care îl poate acţiona tractorul respectiv.

Unele cerinţe calitative

PENTRU ca pregătirea ogoarelor de toamnă să contribuie în mod cert la sporirea producţiei agricole este necesar ca pe terenurile care au multe resturi vegetale arătura să se facă mai la adîncime, spre a asigura încorporarea tuturor resturilor de coceni sau de alte plante şi a lăsa terenul perfect curat. Prezenţa pe teren a resturilor vegetale, în perioada rece a anului, creează condiţii favorabile pentru iernarea agenţilor patogeni ; totodată, seminţele de buruieni rămîn în stratul superficial, ceea ce contribuie la o infestare şi mai puternică a solului.

O altă cerinţă calitativă este aceea ca înainte de executarea arăturilor să se aplice îngrăşăminte naturale (cîte 20—30 de tone pe hectar) şi îngrăşăminte chimice în cantităţi diferenţiate după cerinţele plantelor şi nivelul de aprovizionare a solului cu elemente nutritive. Printr-o împrăştiere cît mai uniformă a acestor îngrăşăminte pe întreaga suprafaţă pe care urmează să se execute ogoarele de toamnă, se va asigura o valorificare completă a lor.

O mare însemnătate are efectuarea unor lucrări speciale, care să asigure în primăvară evitarea băltirii apei pe ogoare. În acest scop, pentru afînarea solurilor grele, în afară de maşinile de afînat la adîncimi mai mari se pot echipa plugurile cu scormonitori care realizează — o dată cu arăturile adînci — o afînare în profunzime pe încă 10—12 cm.

Folosirea completă a întregului potenţial tehnic al agriculturii noastre în zilele următoare poate asigura încheierea la timp a ogoarelor de toamnă pe toate suprafeţele prevăzute, punînd astfel baze trainice recoltelor mari ce trebuie obţinute în anul viitor.

Ion BIANU

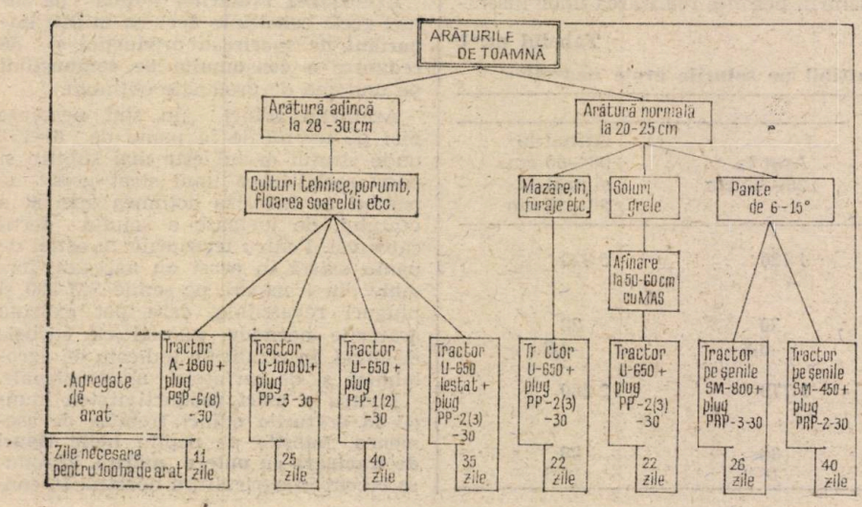

Largă apreciere pe piața internațională pentru artizanatul românesc

SUB ochii încîntați ai celor care au vizitat pavilionul cooperației meșteșugărești din cadrul „Expoziției dezvoltării economico-sociale a României — 1944—1984", mîinile îndemînatice ale unor creatori populari făceau vrăji pe corzile albe ale gherghefului sau pe discul jucăuș al roții de olar. Cu acest prilej jubiliar a fost etalat tot ce are mai frumos, mai valoros artizanatul românesc, care și-a păstrat nealterate de-a lungul timpurilor prospețimea și originalitatea.

Departe de a fi o producție artizanală, în sensul de mică industrie, excluzînd total kitch-ul și imitațiile de prost gust sau de calitate îndoielnică, artizanatul constituie de fapt creație artistică de vestimentație, articole de decorație, obiecte casnice în execuție unicat sau de mică serie. Cea mai palpabilă dovadă în acest sens o constituie gradul de valorificare a materiilor prime în acest sector. De exemplu, cheresteaua de diverse specii își sporește valoarea de circa 22 de ori prin prelucrarea sa de către creatorii populari sau profesioniști, nuielele de răchită de 10 ori, tabla neagră și profilele ușoare de circa 8 ori. Este, de asemenea, semnificativ că datorită înaltului nivel artistic și frumuseții sale larg apreciate, artizanatul a ajuns să dețină o pondere de peste o treime în volumul total al exporturilor cooperației meșteșugărești, fiind prevăzut să crească în continuare într-un ritm foarte alert.

Începînd de la înființarea sa în anul 1951, Uniunea Centrală a Cooperației Meșteșugărești a avut ca sarcină și ca un obiectiv principal al preocupărilor să dezvolte și să diversifice producția de artă populară și meșteșuguri artistice, cu toate implicațiile sale sub aspect economic, social, artistic și educativ, urmărind să valorifice în cel mai înalt grad potențialul material și uman, bogatele tradiții de artă populară și artizanat ale diferitelor zone folclorice din țară.

Prin caracteristicile producției sale — între care se cuvine a fi menționate în primul rînd o mare flexibilitate, adaptabilitate și mobilitate în comparație cu industria republicană, un însemnat coeficient de manoperă înmagazinat într-un sortiment care cuprinde peste 25 000 de modele, oferite an de an beneficiarilor interni sau străini spre contractare — producția artizanală deține, în sfera producției locale, un loc deosebit, în special pe linia valorificării resurselor și rezervelor fiecărei localități, fiecărui județ în parte.

O selecție din amplul nomenclator de export al cooperației meșteșugărești, prezentată în pavilionul de expunere permanentă al cooperației meșteșugărești din Complexul expozițional «Piața Scînteii», se remarcă prin varietatea de articole aparținînd celor mai diverse utilizări, de la mic mobilier destinat camerelor de copii, la delicate bluze sau rochii din pînză topită, de la ornamentica frustă și sobră a scoarțelor maramureșene, la prețioasele rozete și borduri ale covorului oriental înnodat sau de la ceramica prestigioaselor centre tradiționale Horezu, Oboga, Marginea, Curtea de Argeș, la gresia artizanală sau maiolicile cooperativei „Arta aplicată" București, care la Tîrgul internațional al meșteșugarilor de la München a obținut medalia de aur. Ca unități de prestigiu în centrele cu tradiție pot fi menționate cooperativele „Voința" Sărmaș pentru sticlărie, „Arta decorativă" Cluj-Napoca, „Arta aplicată" București și „Unirea meșteșugarilor" Curtea de Argeș pentru ceramică, „Marama musceleană", „Motul" Cîmpulung și „Arta lemnului" București, pentru artizanat din lemn, „Arta metalului" Boldești-Scăeni pentru fier forjat, „Textila" Ploiești pentru vestimentație artizanală, „Covorul" Hărman, „Arta populară" Brăila și „Arta populară" București pentru covoare, ultimele obținînd la Tîrgul internațional de covoare de la Milano medalia de aur pentru maniera de realizare a covoarelor înnodate.

Fie că este vorba de creații de artă populară sau ale designului modern, de produse de serie scurtă sau de unicate, artizanatul se bucură în zilele noastre de un deosebit interes în rîndurile publicului, deoarece în condițiile unor spații de locuit standardizate, ale unui mobilier pronunțat cubic, pe pereții locuințelor tratate în maniera tapetului monocrom, produsul artizanal oferă un plus de originalitate în a individualiza cadrul nostru cotidian, căminul, vestimentația, chiar locul de muncă, imprimîndu-le acea notă caracteristică a artei populare, ce rezultă din îmbinarea utilului cu frumosul, decantată în creuzetul multimilenar al tradiției.

Avîntul înregistrat de artizanatul românesc și ecoul acestuia pe piața internă și cea externă își găsesc totodată expresia și în sporirea, deceniu cu deceniu, a numărului de cooperative profilate pe producția de artizanat, care a crescut de la 9 unități în 1967 la 140, avînd 500 de secții profilate într-una sau mai multe subramuri sau ramuri de producție — mai ales împletituri, covoare înnodate ori țesute, confecții și încălțăminte artizanală, țesături-alesături, obiecte de artizanat din lemn, metal etc. În acest sector lucrează circa 60 000 de cooperatori, din care 80% femei, iar 50% cu muncă la domiciliu.

Prin profilarea sau specializarea unor unități s-a realizat, pe lîngă o eficiență strict economică (datorată unificării într-un teritoriu dat a unor capacități de producție cu același specific, fapt care simplifică aprovizionarea, îndrumarea activităților de creație-proiectare), și un climat organizatoric propice pentru o valorificare superioară a tradițiilor unor județe — în majoritatea lor cuprinzînd mai multe zone etnografic-folclorice.

Răspunzînd indicațiilor conducerii superioare de partid și de stat, de a intensifica preocupările de cuprindere în sfera de producție a unor zone în care dezvoltarea artizanatului și valorificarea tradițiilor artistice populare și meșteșugărești nu s-a făcut la nivelul posibilităților, a potențialului de creație existent în stare latentă, UCECOM, prin organele sale teritoriale, a inițiat ample acțiuni în județe ca Tulcea, Suceava, Buzău, Vrancea, Sălaj, Alba, Mehedinți ș.a., care au determinat profilarea unor cooperative sau secții, atragerea unui însemnat număr de meșteri și creatori populari, sau — ca în cazul unor localități ca Horezu, Curtea de Argeș, Marginea — chiar revitalizarea unor prestigioase centre meșteșugărești.

Prin natura producției și sortimentului, prin însemnatul aport al manoperei în prelucrarea materialelor, prin adaptabilitatea accentuată a muncii manuale față de cea mecanică a industriei, artizanatului îi revine un important loc în valorificarea resurselor locale. În consecință, lucrătorii și specialiștii din sectorul de artă populară și meșteșuguri artistice al cooperației meșteșugărești și-au sporit preocupările pentru dezvoltarea și diversificarea producției de artizanat, în toate județele țării, prin luarea unor măsuri nominalizate și orientate spre specificul fiecărei zone, în scopul valorificării superioare a poten-

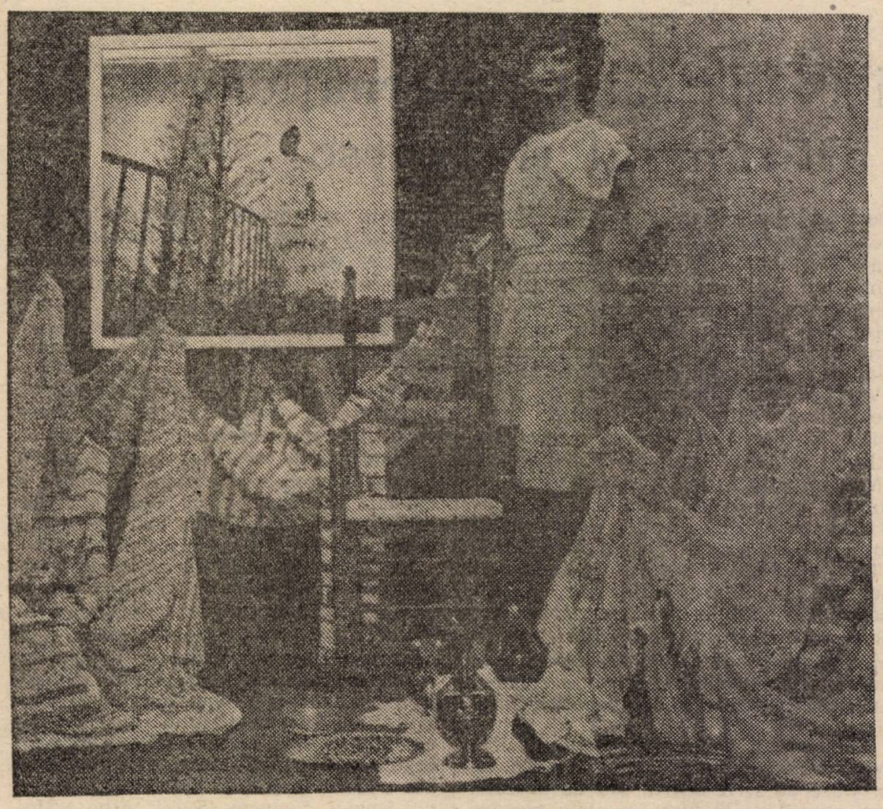

țialului material și uman, ancorării mai ferme a producției artistice în tradițiile artei populare sau artizanale.

Cu sprijinul organelor locale, într-o serie de județe s-au înregistrat bune rezultate, concretizate în stimularea creației și diversificarea sortimentală, în special a produselor cu un pronunțat specific local — destinate magazinelor și punctelor de desfacere din centrele turistice și stațiuni balneo-climaterice — sau, a celor cu caracter utilitar-gospodăresc, ce îmbogățesc ambianța cotidiană a căminului cu ustensile variate, practice totodată, atrăgătoare sub aspect estetic, capabil să dea locuinței o notă individuală pronunțată. Amintim doar județul Tulcea, unde s-a dezvoltat mult tradiționala producție de împletituri de papură, specifică acestei porți a Deltei, dar unde s-a inițiat și o activitate de producție ceramică, prin care se valorifică inestimabilă resursă locală, bogatele zăcăminte locale de argile, de marne și caolin, de pămînturi colorate bogate în oxizi de fier, mangan etc. Amintim la aceeași activitate revitalizarea producției de olărie populară în județele Buzău (centrul Mînzălești), Mehedinți (centrul Sișești), Bistrița-Năsăud (centrul Bîrgău) și înființarea unor noi activități de ceramică în județele Alba, Dîmbovița, Ialomița, Teleorman, acțiune care se înscrie printre obiectivele Programului de dezvoltare a producției de bunuri de consum din argilă, pe baza căruia volumul producției de ceramică artizanală se va tripla la sfîrșitul actualului cincinal, față de cel realizat în 1980.

O însemnată creștere se va înregistra, de asemenea, la grupa împletituri, care prin excelență prelucrează materii prime provenind din resurse locale, în special fibre vegetale din flora spontană (nuiele de alun, papură, rogoz, pipirig, pir), sau din culturi (răchită, paie de secară și grîu, pănuși de porumb), rezultînd o amplă gamă de produse, coșuri, poșete, genți, mic mobilier, articole de plajă, pălării, șepci, rogojini, dar și obiecte cu caracter de decorațiuni de interior de înaltă ținută artistică : păretare împletite sau țesute din pai ori papură, măști de radiatoare, seturi de masă etc. De subliniat că produsele din subgrupa răchită sînt destinate în marea lor majoritate exportului, fiind livrate în Franța, Italia, R. F. Germania, Danemarca ș.a.

O preocupare deosebită au constituit-o în ultimii ani dezvoltarea și diversificarea producției unor bunuri de consum, obiecte utilitare, articole și accesorii de galanterie din corn de bivol, bou sau berbec, din os de vită — acțiune lansată la cooperativele „Arta populară" Alba Iulia, „Arta" Brașov, „Arta populară mehedințeană" din Drobeta-Turnu Severin, „Muncă și Artă" Constanța, „Sucevița" Rădăuți, „Arta populară bănățeană" Timișoara, în urma căreia sortimentul de artizanat s-a îmbogățit cu un însemnat număr de modele noi de podoabe, catarame, nasturi de execuție deosebită, tacîmuri și obiecte de decor. Materiile prime respective existînd în majoritatea județelor, iar valorificarea prin produse de artizanat fiind indiscutabil mai eficientă decît sub forma făinii de oase sau a cleiului, nu trebuie precupețite eforturile pentru asigurarea cantităților necesare și găsirea unor noi forme și sortimente, care să înlocuiască articole similare din metal, material plastic, sticlă, energointensive.

Valorificarea resurselor locale mai cuprinde încă un mare număr de posibilități — ne gîndim la scoici, pietre semiprețioase, dinți de animale, coarne de cervidee, pene colorate, rădăcini de forme deosebite ; unele din ele, desigur, necesită prelucrări tehnice mai complexe, dar prin asimilarea unor tehnologii din ramuri înrudite ale industriei, investițiile ce se fac în acest scop sînt rapid amortizate.

În acest sens, preocupările uniunilor județene și ale cooperativelor în cadrul planului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic ar trebui să se concentreze tocmai asupra unor astfel de obiective, care deschid larg porțile spre valorificarea unor rezerve latente, neutilizate de industria republicană, materialele respective adeseori pretîndu-se la realizarea unor unicate sau produse de scurtă serie, susceptibile de a deveni, printr-o prelucrare adecvată, adevărate valori, capabile de a sta alături de articole de podoabă sau galanterie din metale nobile sau alte materii prime uzuale în producția artizanală clasică.

Forma muncii la domiciliu, sistem de mare eficiență economico-socială, se pretează din plin pentru producția menționată, în care preparația, debitarea și calibrarea pieselor brute se fac în secții organizate, iar finisarea manuală, decorarea, colorarea, asamblarea etc. pot fi realizate cu bune rezultate la domiciliul lucrătorului, ajutat de membrii familiei (aceste munci înglobează adeseori faze auxiliare la care nu se cere o deosebită calificare).

Creatorului, designerului, proiectantului le revine un rol mult mai însemnat decît în cazul sortimentelor de tradiție, implicit în ceea ce privește preocuparea pentru testarea pieței, de lansarea de probă a unor produse, în vederea efectuării unui adevărat „marketing", în scopul depistării celor mai potrivite și eficiente produse, care să răspundă cererii și să satisfacă pretențiile și gusturile unui public variat.

În centrul atenției producătorilor din sectorul artizanal stă, pe lîngă valorificarea mai eficientă a resurselor locale, a materialelor recuperabile-reciclabile, orientarea sortimentului spre pretențiile și exigențele consumatorilor, privind permanenta diversificare și înnoire a produselor, îmbunătățirea calității și funcționalității lor, dar niciodată și sub nici un motiv în dauna bunului gust. În acest scop trebuie să ridicăm permanent mai sus ștacheta pentru a nu se mai strecura deloc produse de prost gust și de calitate mai slabă.

„Expoziția dezvoltării economico-sociale a României", ca și TIB '84 au oferit artizanatului românesc posibilitatea unui dialog cu publicul larg, dornic să-și exercite influența de mare consumator privind cele mai diverse trăsături sau calități ale produsului. Laitmotivul testării pieței interne și externe, al marketingului mobil și dinamic se întrezărește în toate etapele de concepție, creație, de eficientizare economică, generînd în final o producție competitivă și la cei mai înalți parametri calitativi. Colecțiile oferite de expozanți ca „Arta casnică" Breaza, „Textila" Ploiești, „Muncitoarea" Scăieni, covoarele de la Suceava, Sibiu, Galați, Brăila, împletiturile de la Rîmnicu Sărat, Salonta, Pecica-Arad, Băilești-Doj au obținut ani de-a rîndul medalii de aur la Tîrgurile internaționale de artizanat (Florența : 1970—1974, München : 1977—1984, Bruxelles, Düsseldorf, Frankfurt, Berlin etc.).

Produsele românești de artizanat se exportă azi în zeci de țări, între care principali parteneri sînt : R.F. Germania, Italia, Franța, S.U.A. Olanda, Anglia, Grecia, Australia și Japonia.

dr. H. HOFMAN
Centrul de artă populară — UCECOM

Semnificațiile majore ale Hotărîrii Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Măsuri stimulative pentru creșterea mai accentuată a eficienței economice

DUPĂ CUM ESTE CUNOSCUT, pe data de 26 octombrie a.c., sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., în cadrul căreia au fost examinate și aprobate măsuri de o deosebită importanță pentru creșterea mai puternică a eficienței economice, pentru accentuarea laturilor calitative ale activității desfășurate în întreaga economie națională, măsuri legiferate ulterior sub formă de decrete ale Consiliului de Stat. **Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.,** adoptată cu acest prilej, cu privire la noi măsuri de perfecționare a aplicării mecanismului economico-financiar, reducerea dobînzilor și stabilirea unor limite maxime ale rentabilității la o serie de produse, stimularea oamenilor muncii și a întreprinderilor pentru creșterea productivității muncii, introducerea progresului tehnic, ridicarea calității produselor, reducerea costurilor și sporirea mai accentuată a eficienței economice **reprezintă o nouă expresie a consecvenței cu care partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, urmăresc perfecționarea continuă a conducerii și organizării întregii activități economice, aplicarea neabătută în viață a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării, creșterea susținută a avuției naționale și, pe această bază, a nivelului de trai al întregului popor.**

Elaborate cu contribuția directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, noile măsuri de perfecționare în domeniul economic au ca bază trainică rezultatele remarcabile obținute în transpunerea în viață a Directivelor Congresului al XII-lea al P.C.R., a orientărilor secretarului general al partidului, în realizarea planului și a programelor speciale pe produse și domenii, în creșterea eficienței economice în toate unitățile prin sporirea producției materiale, reducerea costurilor producției și creșterea mai accentuată a productivității muncii, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, a combustibilului și energiei electrice, mai buna organizare a producției și a muncii. Ca urmare, în condițiile afirmării mai puternice în viață a principiilor noului mecanism economico-financiar, a calității noi, superioare, în toate domeniile de activitate, au crescut continuu rentabilitatea și beneficiile întreprinderilor, s-a asigurat o circulație bănească sănătoasă, s-a consolidat echilibrul bugetar, financiar-monetar și valutar, a fost asigurată stabilitatea prețurilor și au fost majorate retribuțiile, s-a trecut la generalizarea acordului global, realizîndu-se o legare mai strînsă a veniturilor oamenilor muncii de rezultatele cantitative și calitative obținute în activitate.

În contextul exigențelor superioare ale dezvoltării intensiv-calitative ale economiei românești în actuala etapă, noile măsuri situează în centrul atenției cerința de îmbunătățire în continuare a activității economice în vederea creșterii mai puternice a eficienței, avînd o semnificație deosebită pe plan politic, economic și social.

■

O PRIMĂ GRUPĂ DE MĂSURI se referă la **stabilirea unor limite maxime ale rentabilității la o serie de produse și lucrări.** Astfel, pentru produsele și subansamblele livrate de industria orizontală pentru a fi încorporate în produse finale, precum și pentru piesele de schimb a fost stabilită o rentabilitate maximă pe produs între 10 și 15%, iar la lucrările de reparații a mașinilor și utilajelor, între 8 și 12%. Aceasta urmărește să asigure desfășurarea pe baze echitabile a relațiilor dintre unitățile economice pentru stabilirea unor corelații valorice corespunzătoare între participanții la desfășurarea procesului de producție, practicarea de către întreprinderi a unor niveluri de rentabilitate cît mai adecvat dimensionate în raport cu eforturile reale ale producătorilor de produse, piese și subansamble din industria orizontală. Măsurile amintite pornesc de la realitatea că progresele obținute în reducerea efectivă a costurilor de producție, materializarea prevederilor programelor de reducere suplimentară a acestor costuri au condus la diminuări efective, substanțiale ale cheltuielilor de fabricație în toate unitățile economice din toate domeniile de activitate. Întreprinderile din industria orizontală care fabrică piese, subansamble și unele produse ce urmează a fi înglobate ulterior, prin montaj, în produse finale de o complexitate ridicată, datorită specificului producției care permite organizarea producției în serii mari, cu un grad înalt de mecanizare și automatizare și productivități superioare, beneficiază de condiții de reducere mai accentuată a costurilor, iar nivelul de pînă acum al rentabilității apărea nejustificat de mare în raport cu eforturile reale ale producătorilor. Ca urmare, au existat întreprinderi furnizoare de astfel de produse în industria orizontală, care, deși realizau costuri mult mai mici de producție față de momentul inițial al stabilirii prețurilor de livrare, continuau să livreze unităților beneficiare din economia națională piese și subansamble la prețuri situate peste nivelul efortului real de fabricație. O asemenea practică conducea la menținerea unor costuri ridicate la produsele finale în care acestea se încorporau, nu dădea posibilitatea reflectării complete în costurile și prețurile produselor finale a scăderii cheltuielilor sociale de producție în economie. Pe de altă parte, o rentabilitate și niște beneficii nejustificat de mari față de efortul depus nu reprezentau pentru întreprinderea furnizoare un stimulent adecvat în depunerea unor noi eforturi de reducere în continuare a costurilor de producție la nivelul programelor suplimentare adoptate în acest sens.

Stabilirea rentabilității pentru produsele și subansamblele livrate de industria orizontală și pentru lucrările de reparații a mașinilor și utilajelor, în limitele raționale de 10—15%, respectiv de 8—12%, asigură mari avantaje economiei naționale avînd în vedere că, pe această bază, prețurile de producție și livrare urmează să se reducă cu peste 15 miliarde lei, creîndu-se condiții pentru diminuarea în continuare pe această bază a costurilor la produsele finale, precum și pentru reducerea prețurilor acestor produse, cu efecte favorabile asupra eficienței întregii activități economice. Aplicarea acestor măsuri este de natură să creeze condiții pentru stimularea activității unităților în cadrul industriei orizontale, pentru diminuarea costurilor de fabricație și a prețurilor de producție și livrare atît la producătorii de piese și subansamble din industria orizontală cît și la pro-

ducătorii produselor finale. Totodată, întreprinderile care finalizează produsele vor fi mai puternic stimulate în lansarea de comenzi către unitățile furnizoare de subansamble, iar acestea din urmă, pe baza solicitărilor sporite, vor putea să-și utilizeze în grad mai înalt capacitățile de producție în condițiile în care livrează produsele, piesele și subansamblele la prețuri avantajoase. Pe de altă parte, este de subliniat faptul că produsele finale reprezentînd mașini și utilaje tehnologice, fiind livrate la prețuri mai scăzute, vor conduce pe de o parte la creșterea eficienței exportului, iar pe de altă parte vor transfera în procesul utilizării lor în procesele de producție din întreaga industrie o valoare mai mică asupra fiecărei unități de produs realizate, contribuind la reducerea costurilor de producție în întreaga economie, ceea ce va avea ca efect și consolidarea nivelului general al prețurilor în economie.

■

LA PROPUNEREA tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a fost adoptată hotărîrea ca, începînd de la 1 noiembrie a.c., să se reducă nivelul dobînzilor la toate categoriile de credite. În acest fel se asigură noi condiții de funcționare cu o eficiență superioară a mecanismului economico-financiar, stimularea unităților economice industriale, agricole, de transporturi, cercetare științifică, prestări de servicii, aprovizionare și desfacere, comerț exterior și din celelalte ramuri ale economiei în realizarea în condiții cît mai bune a sarcinilor de plan, utilizarea rațională a mijloacelor materiale și bănești, reducerea volumului creditelor bancare, diminuarea costurilor de producție, sporirea continuă a acumulărilor, creîndu-se condiții pentru menținerea stabilității tuturor categoriilor de prețuri, în limitele planificate, pentru creșterea mai accentuată a eficienței economice. Ca urmare, se asigură utilizarea cu o eficiență superioară a fondurilor de producție, sporirea volumului venitului net, a acumulărilor întreprinderii, se aduce o nouă contribuție valoroasă la întărirea autofinanțării, consolidarea autogestiunii și autoconducerii unităților economice. Este de relevat faptul că prin creșterea venitului net ca urmare a diminuării dobînzilor corelată cu stabilirea unor limite ale rentabilității în strînsă concordanță cu efortul real de producție, se creează condiții pentru stabilirea unor prețuri de producție și livrare mai reduse, pentru menținerea stabilității tuturor categoriilor de prețuri.

În cadrul general al diminuării nivelului dobînzilor la toate categoriile de credite, reducerile mai mari ale dobînzilor la creditele acordate formării și menținerii pe o perioadă mai îndelungată a unor stocuri de materii prime, materiale și combustibil necesare producției și pentru o serie de produse agroalimentare și la creditele acordate unităților agricole, precum și diminuarea substanțială a nivelului dobînzilor pentru creditele acordate populației în scopul cumpărării de mărfuri și prestării de servicii cu plata în rate ca și la creditele acordate membrilor cooperatori și producătorilor individuali, reflectă încă o dată atenția deosebită și sprijinul acordat în mod constant de către statul nostru socialist creării tuturor condițiilor pentru asigurarea bazei tehnico-materiale, a resurselor financiare necesare realizării exemplare a prevederilor planului de producție în toate ramurile economiei, creșterii eficienței economice, îmbunătățirii nivelului de trai al oamenilor muncii.

■

PENTRU STIMULAREA mai puternică a colectivelor de oameni ai muncii și a întreprinderilor în realizarea exemplară a prevederilor de plan, în reducerea costurilor de producție, sporirea contribuției lor la creșterea venitului național și pe această bază la ridicarea nivelului de viață al întregului popor, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a adoptat noi măsuri menite să sporească cointeresarea, participarea și responsabilitatea acestora în realizarea unei activități de înaltă eficiență economică. În vederea realizării acestei stimulări suplimentare **se prevede ca fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor să fie majorat cu o anumită parte** — de 50—60% în primul an de aplicare și 25—30% în al doilea an de aplicare dacă se înregistrează un efect corespunzător și în acest an — din : ● sumele realizate ca efect al aplicării măsurilor de creștere peste prevederile de plan a productivității muncii și reducerii sub prevederile de plan a consumurilor materiale care se regăsesc în beneficii peste plan ; ● din sumele reprezentînd contravaloarea în lei a valutei obținute peste plan ca urmare a realizării unor prețuri externe superioare celor planificate și creșterii exporturilor ; ● din beneficiile suplimentare obținute ca efect al aplicării rezultatelor activității de cercetare științifică, inginerie tehnologică și introducerea progresului tehnic ; ● din sume reprezentînd efectele aplicării în producție a invențiilor și inovațiilor. **Sînt măsuri menite să dea un puternic impuls activității creatoare a oamenilor muncii de identificare a tuturor posibilităților de sporire continuă a eficienței economice și pe această bază de creștere a veniturilor lor, cu atît mai mult cu cît aceste stimulente se vor localiza la colectivele care au participat nemijlocit la obținerea unor rezultate superioare.** Totodată, pentru întărirea răspunderii colectivelor de oameni ai muncii, pentru reducerea și eliminarea amenzilor și penalităților rezultate din neîndeplinirea la termen a obligațiilor contractuale, suportarea de dobînzi penalizatoare la creditele restante, locații pentru imobilizări de mijloace de transport etc., care în prezent afectează rentabilitatea și beneficiile, este prevăzut ca 50% din cuantumul acestor amenzi și penalități să fie suportat din fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor. Prin toate măsurile aprobate se pune un accent puternic pe afirmarea plenară a principiului de legare nemijlocită a veniturilor oamenilor muncii de rezultatele obținute în activitatea desfășurată, pe cointeresarea puternică a acestora în dezvoltarea intensiv-calitativă a economiei naționale.

Aplicarea în practică a măsurilor stabilite pentru perfecționarea mecanismului economico-financiar va asigura ridicarea continuă a eficienței economice în unitățile din întreaga economie națională, sporirea veniturilor acestora, mobilizarea mai puternică a resurselor proprii pentru dezvoltarea și modernizarea capacităților de producție, sporirea veniturilor fiecărui colectiv în strînsă legătură cu rezultatele obținute. Reducerea costurilor de producție, scăderea dobînzilor și menținerea lor la un nivel rațional, asigurarea unei stabilități a prețurilor în limitele planificate, buna gospodărire a resurselor materiale și financiare a tuturor unităților, întărirea continuă a monedei naționale reprezintă pentru economia noastră socialistă căile principale ale dezvoltării continue a forței economice, creșterii avuției sociale și venitului național și asigurării pe această bază a mijloacelor necesare dezvoltării economico-sociale neîntrerupte a țării și ridicării nivelului de trai.

În acest context, **se conturează cu pregnanță necesitatea ca toți oamenii muncii în calitate de proprietari, producători și beneficiari ai rezultatelor întregii activități desfășurate, să acționeze cu înaltă responsabilitate, cu profundă angajare și implicare creatoare în aplicarea neabătută în viață a noilor măsuri de perfecționare a mecanismului economico-financiar, pentru mobilizarea amplă a potențialului productiv din fiecare întreprindere în îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, sporirea substanțială a eficienței, creșterea în ritm înalt a productivității muncii, introducerea progresului tehnic, ridicarea calității produselor, reducerea costurilor și sporirea mai accentuată a eficienței economice, pentru participarea fiecărui colectiv cu o cotă cît mai mare la creșterea avuției sociale, a venitului național.** Înțelegînd pe deplin sensurile profunde și implicațiile majore ale tuturor acestor măsuri, puternic stimulați de hotărîrile adoptate, fiecare colectiv, fiecare om al muncii, întregul popor acționează cu hotărîre pentru a întîmpina Congresul al XIII-lea al partidului cu noi și remarcabile realizări în întreaga activitate, pentru ridicarea țării pe noi culmi de progres și civilizație.

Ioan HIDEGCUTI

CITITORII AU CUVÎNTUL

În sprijinul solicitărilor cititorilor

APLICAREA Legii nr. 3/1982 referitoare la participarea cu părți sociale a oamenilor muncii la constituirea fondului de dezvoltare economică a creat răspunderi noi sectorului financiar-contabil din întreprinderea noastră, care a fost chemat să organizeze o evidență corectă, simplă și clară a acestor operațiuni. A fost nevoie de un volum apreciabil de muncă și din cauză că prin normele Ministerului Finanțelor s-a prevăzut ca toate documentele și evidențele să se efectueze manual (fișa de evidență, borderoul depunerilor etc.). Se știe însă că multe întreprinderi, între care și rafinăria noastră, au în dotare mijloace automate de calcul. Pentru noi, întoarcerea la evidența manuală apreciem că este lipsită de sens. Este de menționat frecvența mare a operațiunilor în cadrul Rafinăriei „Vega": ele se ridică la 30 mii pe an, iar înregistrările în documente la peste 100 mii pe an.

Întrucît Ministerul Finanțelor nu a emis pînă în prezent norme de lucru pentru reflectarea în contabilitate a părților sociale în cazul folosirii calculatorului, considerăm că este cazul să se reglementeze în sistem unitar această problemă.

Constantin MUNTEANU
contabil șef la Rafinăria „Vega" din Ploiești

ECOURI

Analize și propuneri „R.E." de larg interes și utilitate

ASPECTELE relatate în articolul „Sporirea rolului sistemului bancar în utilizarea rațională a fondului de retribuire", publicat în „Revista economică" nr. 9, au fost analizate cu multă atenție. Acest material foarte cuprinzător și documentat ne este de un real folos în întreaga noastră activitate pentru utilizarea cu maximum de eficiență a fondurilor de retribuire a tuturor categoriilor de formații din unități și secții de producție. Încă de la aplicarea acordului global generalizat conducerea C.I.R.O.A. Brașov a luat o serie de măsuri tehnico-organizatorice pentru reușita deplină a acestei acțiuni importante. Toate colectivele noastre de specialiști din unități și toți factorii implicați vor folosi în activitatea lor elementele esențiale redate în articol.

Manole SECHI
director economic la Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare Brașov

★

APRECIEM ca interesante și utile problemele ridicate în articolul „Sporirea rolului sistemului bancar în utilizarea rațională a fondului de retribuire". Colaborarea strînsă între organele băncii, controlul financiar intern și controlul preventiv din organizațiile economice socialiste în legătură cu verificarea utilizării fondului de retribuire și cu antrenarea tuturor factorilor ce concură la asigurarea bazei materiale, organizarea procesului de producție, utilizarea fondului de timp, creșterea productivității muncii și calității produselor, dinamizarea producției și desfacerii nu pot decît să îmbunătățească ritmul realizării producției și respectarea termenelor de livrare. Se ridică problema oficializării controlului bancar în desfășurarea procesului de producție, crearea aparatului respectiv ca personal pregătit în mod corespunzător și posibilitatea acestuia de a interveni operativ la organele superioare pentru eliminarea eventualelor greutăți ce împiedică realizarea în termen a producției planificate.

Al. MĂRGĂRITESCU
director general al Centralei industriale de utilaj tehnologic și material rulant

Acțiuni pe marginea articolelor publicate

PENTRU reducerea continuă a consumurilor specifice (articolul „Rezerve de reducere a consumurilor de materii prime și energetice" – R.E." nr. 9) s-au stabilit norme de consum pentru fiecare produs mare consumator de metal, cum ar fi butoaiele metalice pentru ambalatul carbidului și al produselor sodice, ambalaje metalice pentru vopsele, lacuri și alte produse similare etc. Aceste norme se urmăresc trimestrial și se organizează analize amănunțite a cauzelor unor depășiri. Cu ocazia acestor analize se constată că furnizorii de tablă, respectiv C.S. Galați, livrează materialul cu toleranțe pozitive, care conduc la depășirea greutății pe unitatea de suprafață. Același lucru se constată și în fabricația de utilaje tehnologice pentru industria chimică, care se execută în marea lor majoritate din tablă. Deși problema este tratată la nivelul M.A.T.M.C.G.F.F. și M.I.M. de 2–3 ani, stabilindu-se pe plan național necesitatea de laminare a tablelor și a altor laminate finite pline la toleranțe negative pînă în prezent nu este rezolvată.

În ceea ce privește introducerea unor tehnologii avansate de lucru, menționăm că la Întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș se aplică forjarea în matrițe a unor produse, iar la celelalte unități cu profil de construcții de mașini s-au organizat ateliere de debitare centralizată a materialelor. În acțiunea de recuperare a unor materiale s-a introdus un sistem de recuperare a pieselor vechi din oțeluri înalt aliate (inoxidabile, refractare etc.) de la toate combinatele chimice, folosind sistemul de eliberare de piese noi contra piese vechi.

O atenție deosebită se acordă în unitățile din M.I.Ch. recondiționării pieselor de schimb, ajungîndu-se în prezent ca, procentual, să se folosească anual peste 40% piese recondiționate față de cele nou executate.

În ceea ce privește reducerea adaosurilor de prelucrare a unor produse care se obțin prin turnare din fontă sau oțel, considerăm că adaosurile exagerate care se folosesc astăzi în mod curent la turnarea liberă a unor repere se datoresc sistemului de raportare a producției în tone, care stimulează producătorul la asemenea abateri. Stabilirea unor indicatori de plan pe produse fizice la care calculul adaosurilor de turnare s-ar prevedea prin desenele de execuție conform reglementărilor legale în vigoare apreciem că ar avea un efect mobilizator asupra producătorului în vederea obținerii unui număr mai mare de repere dintr-o cantitate mai redusă de materii prime.

M. PARASCHIV
director în Ministerul Industriei Chimice

★

REFERINDU-NE la articolul intitulat „Creșterea gradului de valorificare a produselor siderurgice", publicat în nr. 9 al „Revistei economice", trebuie arătat că reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale, în special de metal, creșterea gradului lor de valorificare constituie sarcini de bază pentru toți factorii implicați. Cercetarea și proiectarea tehnologică, integrate în efortul general al economiei naționale pentru promovarea progresului tehnic, reducerea cheltuielilor de fabricație, a consumurilor materiale și energetice au acționat și acționează pentru rezolvarea sarcinilor care sînt puse de către partid în fața fiecărei ramuri. Evidențiem cîteva noi tehnologii promovate în industria metalurgică cu sprijinul institutelor de cercetare și inginerie tehnologică de profil, cu efecte pozitive asupra îmbunătățirii calității produselor, creșterii productivității muncii, reducerii importurilor etc. Astfel, tehnologia de producere industrială de noi sortimente de oțel inoxidabil la C.S. Galați și C.S. Hunedoara are ca efect creșterea proporției de feroaliaje recirculante în șarjă, în paralel cu utilizarea rațională a ferocromului produs în țară. S-a extins, de asemenea, procedeul de tratare în vid a oțelului la C.S. Hunedoara, C.M. Cîmpia Turzii și C.O.S. Tîrgoviște pentru o gamă largă de oțeluri pentru construcția de mașini, energetică etc. Dezvoltarea tratării în vid a oțelului de convertizor la C.S. Galați are implicații tehnologice și de calitate favorabile producției de oțeluri pentru autoturisme, recipienți și energetică. În același context se înscriu și noile tehnologii de tratare a oțelului în oală prin insuflare de pulberi desulfurante și dezoxidante.

În același context se înscrie și tehnologia de fabricare a țevilor de dimensiuni mici, în diametru sub 12 mm, aplicată la I.T. Roman, prin trecerea la realizarea lor după principiul din colac în colac, în locul tragerii individuale. În felul acesta se realizează țevi cu lungimi de pînă la 60 m, față de max. 4 m cît se fabricau pînă în prezent. Tratarea în faza lichidă a aliajelor de aluminiu greu deformabile în instalația ce se pune în funcțiune la I.P.A. Slatina în 1984 va asigura o rafinare avansată prin filtrare-degazare în flux continuu a materialului și o creștere a scoaterii cu peste 5% a produselor pentru aeronautică, la un nivel calitativ similar cu al celor din import. La fabricarea electrozilor siderurgici, cercetarea științifică și proiectarea tehnologică metalurgică împreună cu specialiștii din cadrul Institutului Central de Cercetări Chimice au acționat pentru obținerea și utilizarea cocsului de petrol cu structură orientată. Experimentările industriale efectuate în 1983 cu cocs din import și cocs experimental au demonstrat posibilitatea reducerii consumului de energie la fabricarea electrozilor, precum și a consumului specific de electrozi în oțelării.

I. POTOCEANU
director general în Ministerul Industriei Metalurgice

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Organizarea și retribuirea muncii în acord global prin preluarea lucrărilor în antrepriză

Un sistem economic complex, fundamental nou în activitatea de construcții-montaj (II)

REZULTATE OBȚINUTE DE MINISTERUL CONSTRUCȚIILOR INDUSTRIALE ÎN PRIMELE 3 TRIMESTRE DIN 1984

	— % față de plan — Trim. III	Cumulat trim. I-III
Producția globală de construcții-montaj	100,5	101,1
Productivitatea muncii (calculată la producția globală)	106,0	103,0
Numărul mediu de personal	94,8	93,6
Fond de retribuire total (inclusiv reținerile de 20%)	99,1	100,0
Retribuția medie — total personal (inclusiv reținerile de 20%)	104,6	106,9

AM ABORDAT, în prima parte a articolului *), unele aspecte pe care le consider esențiale în legătură cu fenomenele negative care au motivat trecerea la noua formă de aplicare a acordului global în construcții-montaj prin preluarea lucrărilor în antrepriză ; cu principiile și obiectivele acestei măsuri ce pune pe baze fundamental noi activitatea din ramura noastră, potrivit cerințelor mecanismului economico-financiar, ale autoconducerii muncitorești și autogestiunii ; cu perfecționările aduse cadrului organizatoric ; cu rezultatele obținute și tendințele pozitive ce se manifestă după 6 luni de la emiterea actelor normative în care a fost transpusă Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. de la începutul acestui an. Ne propunem ca în cele de mai jos să relevăm, în atenția unităților și organismelor implicate în realizarea programului de investiții-construcții, unele neconcordanțe și dificultăți — explicabile în faza de început a aplicării unui sistem nou, de o asemenea amploare — a căror înlăturare va asigura obținerea constantă, pe termen lung și la un nivel înalt, a efectelor economice avute în vedere.

Unitatea de principii impune și unitate metodologică

SISTEMUL de întocmire a devizelor pe stadii fizice și, legat de acesta, modul de stabilire a manoperei pentru toate categoriile de unități de construcții, mecanizare, aprovizionare etc. este prea complicat, necesitînd un volum de muncă tehnică, de normare și evidență pe care compartimentele de pregătire și proiectare tehnologică încă nu au — chiar în condițiile nivelului atins în utilizarea tehnicii de calcul — capacitatea de a-l prelua. În această situație, unele unități au introdus, în modul de întocmire a documentației pentru acordul global, simplificări care nu au nimic comun cu principiile noului mecanism. Spre exemplu, au apărut cazuri cînd s-a considerat drept stadiu fizic un deviz întreg pentru o categorie de lucrări, a cărei durată de execuție este de mai multe luni sau chiar depășește un an ; un asemenea mod de întocmire a devizelor nu permite ca programarea, urmărirea, decontarea lucrărilor și eliberarea sumei cuvenite pentru manoperă să se facă, așa cum s-a stabilit, fără nici o altă evidență în afara devizului. Unele unități nu au făcut normarea lucrărilor pe baza unui proces tehnologic prestabilit, ci au prevăzut în contractele de acord global un volum de manoperă determinat prin reducerea manoperei de deviz cu un număr de procente stabilit prin apreciere.

Organele bancare nu dispun nici ele de aparatul necesar pentru efectuarea volumului mare de lucrări pe care îl implică verificarea modului de calcul al manoperei înscrise în contractele de acord global. Întrucît unele unități au prevăzut în contracte un volum mai mare de manoperă, necorelat cu nivelul planificat al productivității muncii și, respectiv, cu fondul de retribuire, sucursalele respective ale băncilor nu au mai eliberat suma cuvenită pentru plata manoperei pe baza stadiilor fizice realizate și a prevederilor din contractele de acord global, ci pe baza fondului de retribuire admisibil, calculat la valoarea producției realizate ; acest procedeu nu are nici el nimic comun cu spiritul și litera actelor normative privind acordul global prin preluarea lucrărilor în antrepriză, în speță cu prevederile Decretului Consiliului de Stat nr. 93/1984.

De bună seamă, **prevenirea plății unor sume necuvenite pentru manoperă constituie obligația legală a băncii,** care e îndrituită să verifice dacă manopera înscrisă în contractele de acord global este corelată cu sarcina de creștere a productivității muncii, respectiv cu fondul de retribuire planificat ; dar **după verificarea și intrarea în vigoare a contractelor, ea nu are dreptul să le ignore** și să elibereze sumele pentru manoperă după alte criterii decît cele prevăzute de lege. O asemenea practică împiedică în fapt aplicarea corectă a acordului global prin preluarea lucrărilor în antrepriză.

Subliniem că acordul global, stimulînd interesul colectivelor pentru reducerea numărului de personal în cazurile în care nu au condiții pentru executarea volumului planificat al producției sau cînd pot realiza o productivitate mai mare, creează condiții ca personalul muncitor și tehnic din brigăzi să obțină cîștiguri la nivelul retribuției tarifare sau mai mari, chiar în cazul nerealizării planului de producție. Pe de altă parte, întrucît sumele pentru plata manoperei se eliberează nu în raport cu valoarea producției, ci potrivit stadiilor fizice, se întîmplă ca, în funcție de structura lucrărilor corespunzătoare stadiilor fizice realizate, într-o lună — sau într-o perioadă mai mare, — suma pentru manoperă cuvenită brigăzilor, raportată la valoarea producției realizate, să fie mai mare sau mai mică decît raportul dintre fondul de retribuire și producția planificată. Apariția unor astfel de situații, diferite față de regulile cu care ne-am obișnuit în trecut, a trezit o anumită rezervă în rîndul unor organe care au obligația să asigure echilibrul monetar și să controleze modul de utilizare a fondului de retribuire.

În fapt, dacă manopera din contracte este corelată cu productivitatea muncii și, respectiv, cu fondul de retribuire planificat — iar acest lucru trebuie controlat la încheierea contractelor — **pe ansamblul contractelor încheiate de unitate nu se eliberează o sumă pentru plata manoperei mai mare decît cea planificată,** iar pentru cazurile în care nu se realizează planul și se întîrzie recepția obiectivului, acționează alte pîrghii economice de cointeresare : se restituie cu întîrziere reținerile de 20%, se suportă de către colectiv penalizările cuvenite beneficiarului pentru nepredarea la termen a lucrărilor (în cazul cînd întîrzierea este datorită unor cauze imputabile constructorului) etc.

Îmbunătățiri necesare în mecanismul de planificare

ÎN ACELAȘI TIMP, sistemul de lucru în acord global prin preluarea lucrărilor în antrepriză impune adaptarea unor mecanisme ale planificării. Spre exemplu, sistemul actual care permite păstrarea în rezervă, la diferite eșaloane, a unei părți din fondul de retribuire planificat nu mai poate funcționa, deoarece contractele de acord global sînt ferme, se încheie în limita fondului de retribuire și, respectiv, a productivității stabilite prin plan, nemaifiind posibilă suplimentarea manoperei contractate.

La introducerea lucrărilor în plan trebuie să se țină seama de prevederile Legii investițiilor, referitoare la asigurarea documentațiilor cu 6 luni înainte de începerea anului de plan ; acest termen este necesar pentru pregătirea tehnologică, asigu-

*) Publicată în nr. 43, din 25 octombrie a.c., al revistei

rarea bazei materiale și încheierea contractelor de acord global. De asemenea, se impune să fie stabilite pe baze reale durata de execuție și termenul de punere în funcțiune, pentru ca brigăzile și antreprizele să fie încredințate că își vor putea îndeplini obligațiile asumate prin contracte.

În cele 6 luni de aplicare au apărut unele probleme, care nu au fost încă soluționate, și în legătură cu planificarea cotelor de manoperă pentru antreprize generale și antreprize. După cum este cunoscut, prin Decretul nr. 93/1984 au fost stabilite cote maxime pe categorii de lucrări, iar prin planul anual se stabilesc cote medii pe fiecare titular de plan, în funcție de volumul și structura lucrărilor. Fiecare titular de plan defalcă cotele pe centrale, trusturi și întreprinderi, în funcție de volumul, natura și complexitatea lucrărilor prevăzute în planul fiecărei unități. În lege nu este prevăzut să se determine cotele în funcție de numărul de personal ; din contră, art. 16 din Decretul nr. 93/1984 precizează că aceste unități își dimensionează personalul la strictul necesar și îl retribuie în acord global din cotele de manoperă — ceea ce constituie o formă de aplicare fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare.

În practică, din aplicarea acestei reglementări au rezultat venituri mai mari la antreprizele generale și antreprizele care execută volume mari de lucrări și au un personal relativ mai mic și, invers, venituri mai mici la unitățile care execută volume mici de lucrări și au personal numeros ; în aceste condiții veniturile individuale nu mai depind de plan, ci, așa cum am arătat, de volumul de lucrări și de numărul de personal. Ca o consecință, au apărut situații în care unele unități depășesc planul, dar veniturile individuale sînt mai mici decît retribuțiile tarifare și invers.

Dacă două unități de construcții au aceleași categorii și complexități de lucrări — deci aceeași cotă — și dacă numărul de personal nu este proporțional cu planul, indicele de retribuire nu corespunde nivelului de realizare a planului, după cum se vede în tabelul de mai jos :

Trust antr. gen.	Plan lunar mil. lei	Cota %	Nr. de personal	Realizări / lună		Manoperă suveniță — lei —	Venit individual mediu — lei —	Indice de retribuire
				mil. lei	%			
A	200	0,3	95	170	85	510 000	5 368	120 %
B	60	0,3	80	66	110	198 000	2 475	56,9%
Total :	260	0,3	175	236	91	708 000	4 045	91 %

Manopera corespunzătoare planului — pe total A + B — este de 780 000 de lei, iar retribuția medie planificată de 4 457 lei.

Situații de acest fel, neobișnuite în trecut, au determinat colectivele de muncă ale unor antreprize și antreprize generale să-și reducă numărul de personal sau să realizeze un volum mai mare de producție, pentru a asigura retribuțiile la nivelul tarifar.

Cazurile de tipul trustului A nu au fost acceptate de unele sucursale ale băncilor, care au limitat manopera la nivelul drepturilor de retribuire pentru numărul de personal planificat, corectat cu procentul de realizare a planului de producție. Acest mod de rezolvare a problemei nu corespunde prevederilor legii și, în loc să mobilizeze colectivele pentru reducerea numărului de personal, le orientează să susțină majorarea numărului planificat, întrucît nivelul retribuțiilor depinde de plan. Totuși, în fața cifrelor de mai sus se pune firesc întrebarea : este echitabil ca o persoană care nu-și îndeplinește planul să realizeze un venit mai mare decît retribuția tarifară, iar alta, care depășește planul, să nu-și realizeze nici nivelul retribuției tarifare ?

Pentru a da un răspuns corect la această întrebare trebuie avute de la început în vedere două aspecte : a) planul este realizat de un colectiv de muncă, nu de fiecare persoană în parte și, ca urmare, **manopera trebuie analizată pentru întregul colectiv** și, respectiv, **pe întreaga lucrare ;** b) este echitabil ca societatea să plătească **aceeași manoperă pentru o lucrare, indiferent cine o execută.**

Pornind de la aceste premise și cunoscînd că unitățile de construcții care lucrează în acord global, prin preluarea lucrărilor în antrepriză, au drepturi largi de stabilire a propriei lor organizări și a numărului de personal, se desprinde concluzia că este etic să se acorde aceleași cote de manoperă pe categorii de lucrări, indiferent de organizarea și numărul de personal planificat unităților, iar acestea, pentru a asigura un nivel corespunzător al veniturilor individuale, au dreptul și obligația să reducă personalul la strictul necesar.

Am acordat mai multă atenție problemei cotelor, întrucît în sistemul nostru de retribuire în construcții ea este complet nouă și a ridicat numeroase probleme la aplicare ; cum era de așteptat, în prima etapă s-au făcut și unele greșeli la stabilirea cotelor pe unități. Cu experiența cîștigată pînă în prezent, așezînd mai bine cotele pentru anul viitor și aplicînd ferm legea, acest sistem de retribuire își va manifesta întreaga sa forță de mobilizare pentru creșterea producției și reducerea personalului la strictul necesar.

Corelarea unor prevederi normative

ÎN LEGĂTURĂ cu acest ultim aspect, o dată cu aplicarea noului sistem de acord global în unități s-au manifestat, așa cum am arătat, pe de o parte tendința de a reduce din proprie inițiativă numărul de personal la strictul necesar, în raport cu volumul lucrărilor ce se execută, iar pe de altă parte tendința de a elimina din rîndul colectivelor elementele slab pregătite sau indolente, care nu aduc o contribuție corespunzătoare la realizarea producției. Un prim rezultat major este acela că unitățile care mențineau în fiecare an un număr de personal peste cel planificat, necorelat cu productivitatea muncii, au redus personalul sub numărul planificat ; în cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale există la ora actuală numai două unități care au personal mai mare decît cel planificat, dar care realizează o depășire corespunzătoare a planului de producție.

Decretul nr. 93/1984, pornind de la principiul autoconducerii muncitorești, **dă dreptul colectivelor de muncă ale unităților să stabilească numărul și structura personalului** nu, pe baza numărului planificat, ci **pe baza unei analize proprii a necesarului,** cunoscînd condițiile concrete ale lucrărilor, dotarea, tehnologiile, modul de organizare și calitățile personalului. Această prevedere i-a trezit la realitate pe unii care, ocupînd o funcție și fiind apărați de lege, nu numai că nu aduceau o contribuție corespunzătoare la bunul mers al activității unității, dar de multe ori îi împiedicau și pe alții de la muncă.

În unele cazuri, aplicarea acestei reglementări a fost însă împiedicată de faptul că prevederile contrare din acte normative anterioare — potrivit cărora reducerea de personal se poate face doar ca urmare a reducerii planului, colectivul avînd numai competența de a selecta personalul disponibilizat dintre persoanele încadrate pe posturi de aceeași categorie — nu au fost modificate și puse de acord cu prevederile Hotărîrii nr. 4/1983 a Marii Adunări Naționale și ale Legii nr. 2/1983, care stau la baza Decretului nr. 93/1984.

Pentru aplicarea fermă a autoconducerii muncitorești, a Decretului nr. 93/1984, este necesar să se facă modificările corespunzătoare în actele normative și în practica instanțelor judecătorești, astfel încît să se asigure colectivelor de muncă exercitarea neîngrădită a dreptului de a-și stabili numărul de personal și de a selecta persoanele cu care execută lucrările contractate în acord global.

Un mecanism economic complex și nou, cum este aplicarea acordului global prin preluarea lucrărilor de construcții în antrepriză, își poate dovedi în timp întreaga forță cu condiția ca problemele pe care le ridică să fie analizate deschis și urmărite cu tenacitate pînă la rezolvare, în spiritul hotărîrii de partid, al indicațiilor tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu.

Trebuie să rămînă pe agenda factorilor de răspundere pînă la rezolvare, aspecte ca : simplificarea documentației de deviz și a contractelor de acord global, evidența și mecanismul de restituire a reținerilor de 20%, trecerea utilajelor în dotarea brigăzilor, asigurarea cadrului organizatoric necesar pentru pregătirea tehnologică completă a producției de construcții-montaj ș.a.

Totodată, se cer asigurate cu cea mai mare grijă cadrul democratic de contractare a lucrărilor, de stabilire a organizării și numărului de personal, cunoașterea prevederilor legii și ale contractelor de către fiecare om al muncii din construcții, respectarea fermă de către toți factorii implicați a contractelor încheiate.

Aplicarea corectă a prevederilor legii asigură cadrul necesar pentru cointeresarea constructorilor în creșterea productivității muncii și a calității lucrărilor, deschide cîmp nelimitat de afirmare a capacității profesionale, de promovare a tehnologiilor și metodelor moderne de organizare, legînd nemijlocit veniturile individuale de volumul de producție și nivelul productivității realizate, în cadrul manoperei totale pentru fiecare investiție, al fondului total de retribuire planificat, oferind astfel baze solide pentru îndeplinirea neabătută a programului de investiții-construcții în condițiile unei eficiențe economice superioare.

ing. Petru Paul CMIT
director în Ministerul Construcțiilor Industriale

„Partidul nostru acordă cea mai mare atenție justei repartizări a venitului național pentru dezvoltare și pentru consum, de aceasta depinzînd în mod hotărîtor progresul general al societății. În acest cadru un rol esențial revine formării și bunei gospodăriri a fondului național de dezvoltare economico-socială care cuprinde cota din venitul național repartizată pentru dezvoltare, precum și fondul de amortizare, și care exprimă totalitatea resurselor alocate de societate pentru creșterea forțelor de producție, pentru lărgirea bazei materiale și a activităților social-culturale".

NICOLAE CEAUȘESCU

Orientări noi în domeniul investițiilor

PE BAZA rezultatelor remarcabile obținute de poporul nostru în cei 40 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, și în mod deosebit în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea, proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000 stabilește ca obiectiv fundamental al viitorului cincinal continuarea pe o treaptă superioară a dezvoltării forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a socialismului, pentru înfăptuirea neabătută a Programului partidului de transformare a României într-o țară socialistă dezvoltată.

În anii construcției socialiste, poporul nostru a parcurs succesiv mai multe etape istorice, realizînd un salt important în toate domeniile vieții social-economice. Ca urmare a politicii înțelepte a partidului, România a devenit astăzi o țară industrial-agrară, cu o industrie foarte dinamică și o agricultură în plin proces de modernizare. Industria noastră, dispunînd de o bază tehnico-materială comparabilă cu cea din țările dezvoltate, reușește să asigure într-o măsură tot mai mare dotarea tehnică a ramurilor economiei naționale și să participe activ la schimburile economice internaționale. Agricultura, care alături de industrie reprezintă o ramură de bază a economiei naționale, se află într-un proces de profunde schimbări calitative. Îmbunătățirile ce se aduc în domeniul bazei tehnico-materiale, cercetării științifice, conducerii și organizării activității vor ridica agricultura noastră, pînă la finele acestui deceniu, la nivelul atins de cele mai dezvoltate țări.

Rezultate remarcabile au fost obținute în domeniul științei, culturii, ocrotirii sănătății și, desigur, nivelului de trai. A fost desfășurată, de asemenea, o amplă activitate pe linia perfecționării relațiilor de producție, a democrației muncitorești-revoluționare, asigurîndu-se un cadru organizatoric larg pentru participarea nemijlocită a întregului popor la edificarea noii orînduiri.

Suportul tuturor acestor realizări îl constituie munca plină de abnegație a poporului nostru, desfășurată sub conducerea înțeleaptă a partidului. În acest sens o contribuție hotărîtoare, prin importanța și amploarea ei, a adus-o și activitatea realizată în domeniul investițiilor. Întregul drum parcurs de România, de la stadiul de țară „eminamente-agrară" la cel industrial-agrar este rodul politicii consecvente a partidului nostru de acumulare și investiții, de orientare cu preponderență a resurselor materiale și umane spre făurirea, dezvoltarea și modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale a noii orînduiri sociale.

Caracteristica esențială a politicii investiționale a României, după cel de al IX-lea Congres al P.C.R., a fost preocuparea perseverentă pentru acumularea unei părți importante din valoarea nou creată de societate în vederea dezvoltării și modernizării economiei naționale. Aceasta deoarece dimensiunile și ritmul creșterii economice depind în primul rînd de volumul venitului național și de proporția în care este împărțit în fond de consum și fond de dezvoltare. De aceea, stabilirea unui raport optim între cele două fonduri reprezintă, în ultimă instanță, opțiunea fundamentală a societății vizînd perspectiva sa de dezvoltare, cu adînci implicații de ordin politic, economic și social.

Între cele două categorii economice — fondul de dezvoltare și fondul de consum — există strînse relații de condiționare. O analiză statică conduce la concluzia că între ele se manifestă un raport contradictoriu ; pe măsură ce unul crește celălalt scade. Cu alte cuvinte, orice creștere a fondului de dezvoltare conduce la reducerea corespunzătoare a fondului de consum. Realitatea este însă cu totul alta și ea a fost demonstrată pe baze științifice de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Conferința Națională a P.C.R. din iulie 1972. Fenomenele economice se desfășoară în timp, sînt deci dinamice, de aceea o analiză statică, pentru un an de exemplu, nu este edificatoare. Numai o analiză dinamică poate prefigura corect evoluția acestora: Astfel, se poate demonstra prin calcule matematice riguroase că pe un anumit orizont de timp o rată înaltă a fondului de dezvoltare nu numai că nu diminuează fondul de consum, dar îi și asigură creșterea continuă prin sporirea capacităților de producție și, deci, a venitului național.

Așadar, ridicarea nivelului de trai al poporului depinde, în mare măsură, de mărimea fondului de dezvoltare. De aceea, în țara noastră, criteriul primordial pe baza căruia se optimizează raportul dintre fondul de consum și fondul de dezvoltare îl constituie maximizarea fondului de consum. Este poate cea mai bună dovadă a preocupărilor partidului nostru pentru materializarea în fapt a legii economice fundamentale a socialismului. Spunem aceasta deoarece în concepția noastră, repartizarea venitului național pe cele două fonduri reprezintă geneza politicii economice. Or, așezînd la izvorul ei acest criteriu este sigur că toate celelalte decizii și activități ce se vor realiza în aval vor fi orientate spre înfăptuirea lui.

Se poate spune, așadar, că rata fondului de dezvoltare este cheia marilor probleme ale dezvoltării economico-sociale a unei țări.

Și în viitorul cincinal, așa cum se menționează în proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., se va aloca pentru dezvoltare cca 30% din venitul național. Deși mai mică decît în deceniul trecut, rata fondului de dezvoltare rămîne în continuare ridicată. Reducerea ei trebuie, desigur, raportată la nivelul actual de dezvoltare a țării și la fenomenele economice mondiale. Pentru o țară care se află în perioada de tranziție de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă, se poate adopta o rată constantă pe o anumită perioadă de timp, dar aceasta cu condiția creșterii eficienței folosirii investițiilor și a fondurilor fixe puse în funcțiune. În acest caz, accelerarea ritmului de creștere a venitului național pe locuitor presupune intensificarea acțiunii factorilor calitativi ai eficienței.

Într-o situație de tranziție se află și țara noastră și de aceea, pentru perioada următoare, este posibil ca atît mărimea ratei fondului de dezvoltare, cît și sporul absolut al investițiilor, de la un cincinal la altul, să cunoască niveluri mai reduse ca în trecut. Reducerea ratei este posibilă, în primul rînd, deoarece prin creșterea considerabilă a venitului național un procent din acesta reprezintă acum, în volum absolut, o valoare mult mai mare ca în cincinalul precedent. În acest sens, trebuie remarcat că o pondere a fondului de dezvoltare, în totalul venitului național, de 30%, asigură pentru cincinalul viitor un volum de investiții cu 17% mai mare ca în cincinalul actual, ceea ce va permite dezvoltarea industriei într-un ritm mediu anual de 6,5%.

În al doilea rînd, prin creșterea considerabilă a fondurilor fixe din economie sporește contribuția amortizării la crearea fondului de investiții. Se poate aprecia că la nivelul anului 1990, amortizarea va contribui cu cca 50% la constituirea fondului de investiții, față de aproximativ 33% în prezent.

Mărimea ratei depinde însă și de nivelul de dezvoltare și modernizare a forțelor de producție. Dacă țările avansate din punct de vedere economic își pot permite o rată mai mică, dat fiind gradul înalt de dotare cu mijloace tehnice de care dispun, cu totul altfel se pune problema în cazul țărilor în curs de dezvoltare. În acest sens, partidul nostru consideră că pentru lichidarea subdezvoltării primordial este efortul propriu al fiecărei țări. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, țările care au pășit pe calea dezvoltării economico-sociale după cel de-al doilea război mondial **„își realizează progresul pe baza**

forțelor proprii, a muncii proprii, alocării unei părți însemnate din venitul național pentru întărirea bazei tehnico-materiale. Numai pe această cale se pot asigura lichidarea subdezvoltării, ridicarea țării la un nivel superior de dezvoltare, întărirea independenței economice și politice a patriei" [1]. În ceea ce o privește, România, prin alocarea unei părți însemnate din venitul național pentru dezvoltare în cincinalul viitor și în întreg deceniul '90, își va asigura un puternic dinamism economic și intrarea în rîndul țărilor dezvoltate ale lumii.

O latură importantă a politicii investiționale a partidului nostru o reprezintă modul de repartizare a investițiilor pe cele două sfere ale producției și pe ramurile economiei naționale. Principiile călăuzitoare, care stau la baza orientărilor generale în această direcție, pornesc de la rolul primordial al sferei productive pentru realizarea bunăstării materiale a poporului. Ca urmare, de-a lungul ultimelor trei cincinale, acestei sfere i-au revenit între 80—87% din fondul total de investiții, iar în cincinalul următor i se va repartiza 90%.

În cadrul sferei productive și în viitor circa două treimi din investițiile alocate vor fi orientate spre ramurile de vîrf ale industriei, ramuri propagatoare de progres tehnic, cum sînt : industria constructoare de mașini, chimia, siderurgia.

Caracteristică a cincinalului actual și întregului deceniu '80 este revitalizarea ramurilor extractive, pentru ca acestea să contribuie într-o măsură mai mare la acoperirea nevoilor economiei de materii prime și combustibil. Ca atare, investițiile alocate acestor ramuri cresc într-un ritm mult mai mare decît pînă acum. Aceeași tendință se manifestă și în agricultură, unde pentru desăvîrșirea noii revoluții agrare vor fi investite în cincinalul viitor 190 miliarde lei, adică de 3,1 ori mai mult decît în întreaga perioadă 1951—1965.

În condițiile create de revoluția tehnico-științifică contemporană, precum și de criza economică mondială, modernizarea structurii economiei naționale, care presupune și asimilarea unor tehnologii de vîrf, este, după părerea noastră, cea mai importantă opțiune pentru diminuarea și eliminarea, în final, a dificultăților cu care se confruntă economia, mai cu seamă în domeniul energiei și al materiilor prime. Investițiile rămîn în continuare principala pîrghie de făurire a unei structuri moderne a economiei, pentru dezvoltarea cu precădere a ramurilor de vîrf, care să asigure atît introducerea progresului tehnic în celelalte ramuri, cît și valorificarea superioară a materiilor prime și forței de muncă.

O caracteristică importantă a politicii economice generale a partidului nostru este amplasarea judicioasă în profil teritorial a forțelor de producție. Astfel, prin sporirea fondurilor alocate în județele cu o dezvoltare economică mai slabă s-au construit numeroase obiective economice, ceea ce va permite obținerea unei producții globale totale, în anul 1985, de cel puțin 70 000 lei pe locuitor și o mai bună ocupare a forței de muncă, respectiv populația ocupată să crească la cel puțin 400 de persoane la 1 000 de locuitori, în fiecare județ. Acțiunea va fi continuată și în cincinalul viitor, producția globală totală minimă urmînd să ajungă la 80 000 lei pe locuitor.

Un element comun al tuturor componentelor politicii de investiții îl reprezintă eficiența economică. Ținînd seama de stadiul de dezvoltare a țării noastre, accelerarea procesului trecerii de la dezvoltarea extensivă, preponderent cantitativă, la cea intensivă, preponderent calitativă, a devenit o necesitate stringentă. Marile evenimente ale acestui an, perspectivele deschise de proiectul de Directive ne îndeamnă să analizăm mai profund modul în care folosim baza tehnico-materială creată și cum ar trebui orientate investițiile în viitor pentru a accelera trecerea de la dezvoltarea extensivă, la cea intensivă. O analiză a modului în care s-au dezvoltat țările industrializate evidențiază că la început au urmat calea extensivă, trecînd apoi la cea intensivă. Se poate aprecia că această evoluție a economiilor naționale este un fenomen legic, valabil deci și pentru România.

Analiza atentă a decalajelor ce ne despart de țările dezvoltate evidențiază faptul că acestea sînt în primul rînd de ordin calitativ, al nivelului eficienței economice. Venitul național, producția și consumul diferitelor produse pe locuitor reflectă aspectele cantitative ale decalajelor, în timp ce eficiența, concretizată în calitatea produselor, productivitatea muncii, costul de producție, consumurile de materiale și energie specifice reflectă aspectele calitative ale dezvoltării. Desigur, cele două aspecte nu pot fi rupte, dar se pot stabili priorități. Existența acestor stări de lucruri motivează reconsiderarea obiectivelor noastre strategice prin preponderența ce se acordă laturilor calitative ale dezvoltării, sintetizate în creșterea eficienței economice a tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate, unde se consumă resursele societății.

Trecerea la o nouă calitate înseamnă în primul rînd — ținînd seama și de condițiile actuale interne, dar mai cu seamă externe — un consum mai redus de resurse materiale, energetice, umane și financiare pe unitate de valoare de întrebuințare, concomitent cu creșterea calității acestora. Răspunzînd acestor imperative, proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea prevede ritmuri de creștere anuală mai ridicate la indicatorii care exprimă aspectele calitative, intensive ale dezvoltării. Astfel, productivitatea muncii va crește cu 10% pe an, producția netă cu 10—10,6% față de 6—6,5% la producția marfă, cheltuielile la 1 000 lei producție marfă în industrie se vor reduce cu circa 110 lei în 1990 față de 1985, iar calitatea produselor va crește la un asemenea nivel, încît la sfîrșitul anului 1990 produsele românești se vor situa practic la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial.

Datorită eforturilor considerabile făcute de poporul român în anii construcției socialiste, a înfăptuirii cu consecvență a amplelor programe de investiții, în prezent economia noastră dispune de o bază tehnico-materială ridicată concretizată în circa 2 600 miliarde lei fonduri fixe, din care aproape 50% sînt fonduri noi, construite în ultimii 10 ani, deci de un nivel tehnic ridicat. Utilizarea ei la întreaga capacitate, în condiții de eficiență maximă, constituie o sarcină de prim ordin pentru etapa actuală. Realizarea unei noi calități a activității în acest deceniu presupune atragerea în circuitul economic activ a tuturor fondurilor fixe, valorificarea lor completă. Dar această cale nu poate fi singura preocupare pentru accelerarea factorilor intensivi ai dezvoltării. Procesul trecerii la o nouă calitate trebuie sprijinit și impulsionat prin toate mijloacele. Între acestea, investițiile au rolul fundamental. Aprecierea care se face uneori în legătură cu participarea investițiilor la creșterea economică numai sub aspect extensiv nu corespunde întru totul realității. Investițiile, ca oricare alt factor de producție, pot contribui la creșterea economică atît pe cale extensivă cît și intensivă. Atunci cînd investițiile sînt folosite pentru modernizarea capacităților existente, înlocuirea utilajelor vechi, uzate moral, cu altele noi, avînd performanțe ridicate, concretizate în produse de calitate superioară și consumuri reduse de materii prime sau energetice contribuie pe cale intensivă la dezvoltarea întreprinderilor.

O altă componentă importantă a politicii de investiții și, în același timp, o cale de creștere a eficienței economice a activității de producție o constituie mărimea la care trebuie construite întreprinderile, în special cele industriale. După cum se cunoaște, în țara noastră întreprinderile mari și foarte mari dețin o pondere importantă în numărul total de întreprinderi. Ele se întîlnesc nu numai în industria grea dar și în industria ușoară. Construcția unor unități mari a fost încurajată de avantajele certe pe care acestea le au în raport cu cele mici. Se știe că progresul tehnic poate fi valorificat mai bine în marile întreprinderi. De asemenea, investiția specifică și costurile unitare de producție sînt mai mici. Analiza obiectivă scoate însă în evidență și o serie de dezavantaje la această categorie de obiective, care provin, în special, din imposibilitatea cunoașterii și stăpînirii proceselor activităților complexe ce se desfășoară în asemenea întreprinderi și de aici imposibilitatea unei bune conduceri, a unui control exigent. Totodată, ele prezintă dezavantaje importante și în ceea ce privește competitivitatea în schimburile economice internaționale, generate, cel mai adesea, de neputința adaptării rapide, și în condiții de eficiență, la schimbările cererii pe piața mondială. De aceea, dezvoltarea intensivă a economiei impune optimizarea dimensionării obiectivelor de investiții pentru a asigura creșterea eficienței economice a activității desfășurate în cadrul lor. În viitor, construirea unor obiective de dimensiuni reduse se impune și pentru descongestionarea marilor orașe, valorificarea resurselor naturale locale, eliminarea navetismului.

O problemă cardinală a politicii investiționale este aceea a raportului optim în care investițiile se repartizează pe obiective noi, modernizări și reutilări. În timp ce calea extensivă presupune creșterea producției prin construirea de noi fonduri fixe, calea intensivă vizează modernizarea celor existente, înlocuirea utilajelor uzate fizic sau moral, cu altele noi, avînd parametri tehnico-economici superiori. În țara noastră acest raport a fost net favorabil obiectivelor noi, dar începînd cu cincinalul curent situația s-a modificat. În viitorul cincinal extinderea numărului de capacități de producție va avea loc numai în anumite condiții impuse de criteriile de eficiență economică, atenția fiind îndreptată spre modernizarea și reutilarea capacităților de producție existente. Se vor consolida astfel și mai mult condițiile pentru o dezvoltare intensivă și creșterea rolului investițiilor ca suport material al acesteia.

Ion IONIȚĂ

[1] **Nicolae Ceaușescu**, „Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului", prezentată la Plenara lărgită a Comitetului Central al P.C.R., 1—2 iunie, 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 26

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Contribuţii româneşti din perioada interbelică la analiza schimburilor neechivalente (III)

ACELAŞI autor citează părerea anterioară (1974) a lui Philippe Schmitter care scria că „În esenţă şi în germene, Manoilescu a anticipat argumentele centrale şi chiar unele puncte specifice a ceea ce... s-a numit mai tîrziu Doctrina... ECLA (Economic Commission for Latin America sau CEPAL în limba spaniolă – n.ns.)" şi trage concluzia că „opera românului merită astfel atenţia noastră" [24]). Există, desigur, şi alte argumente puternice în favoarea valorificării mai minuţioase a moştenirii teoretice din România interbelică referitoare la schimburile internaţionale neechivalente, în sprijinul „reconsiderării" istoriei gîndirii economice din ţara noastră, ca să folosim expresia lui G. Bachelard.

După părerea noastră, meritul cel mai mare al teoriei lui M. Manoilescu despre schimburile economice de pe piaţa mondială nu constă numai şi nu constă în primul rînd în prioritatea lui istorică, în comparaţie cu alţi cercetători nemarxişti ai aceleiaşi probleme, ci mai ales în realismul cu care a identificat şi în probitatea ştiinţifică de a fi recunoscut importanţa principial-metodologică a teoriei valorii bazată pe muncă (burgheză şi marxistă), atît pentru determinarea naturii reale a schimburilor (neechivalente) dintre ţările inegal dezvoltate, pe piaţa mondială, cît şi pentru caracterizarea calităţii activităţii economice a diferitelor ţări la un moment dat. Criteriul fundamental preconizat de M. Manoilescu în acest sens, şi anume productivitatea medie a muncii naţionale [25]), conduce în mod direct la legea obiectivă a economiei de timp de muncă, expresie a folosirii raţionale şi eficiente a potenţialului uman valid al fiecărei ţări.

Ca gînditor burghez, M. Manoilescu aduce o notă discordantă în teoria economică, comparativ cu ceilalţi economişti burghezi ai epocii din ţara noastră şi de peste hotare, care au respins teoria valorii bazată pe muncă drept punct de plecare al teoriei schimburilor comerciale internaţionale [25]), discordanţă care îl onorează însă şi îl avantajează pe plan cognitiv şi practic, în măsura în care s-a plasat de partea adevărului obiectiv şi deci al ştiinţei autentice, atît în probleme de microanaliză, cît mai ales în probleme de macro şi mondoanaliză. „Pentru a putea compara între ele două ramuri de producţie – scrie M. Manoilescu, în lucrarea sa din 1937 –, trebuie să avem o unitate comună de măsură, care să servească drept bază de apreciere a lor. Cel mai însemnat element comun tuturor ramurilor de producţie este **omul muncitor**", considerînd că „Soarta lui depinde în mare măsură de rezultatele economice pe care le obţine, respectiv de producţia netă pe locuitor" [26]). Extinzînd raţionamentul la scară macroeconomică şi mondoeconomică, M. Manoilescu generalizează, arătînd, pe bună dreptate, că „Toată viaţa economică şi întregul tablou al activităţii productive se reazimă în mod fundamental pe ideea muncii. **Munca este pentru valorile economice ceea ce este apa pentru organismele vii ; ea se incorporează în substanţa valorii întocmai cum apa se incorporează în substanţa vie. Ea este factorul principal al echilibrului economic, întocmai cum apa este factorul principal al echilibrului biologic.** De aceea – conchide autorul –, munca şi întrebuinţarea ei raţională domină toate problemele economice şi caracterizează tendinţa esenţială a oricărui organism economic" [27]).

M. Manoilescu are, desigur, şi alte contribuţii substanţiale în acest domeniu, printre care : o minuţioasă şi argumentată critică a teoriei costurilor comparative de producţie, în primele ei variante ; critica liberului schimb şi a unor insuficienţe ale protecţionismului empiric tradiţional etc., la care am făcut referire cu alte prilejuri [28]) şi nu insistăm acum. Concepţia lui M. Manoilescu despre comerţul internaţional prezintă interes în momentul de faţă şi pentru faptul că el a înţeles mai bine şi a folosit mai eficient în cercetarea ştiinţifică teoria valorii bazată pe muncă decît mulţi dintre urmaşii lui, respectiv contemporanii noştri, cu vederi politice mai radicale, ca de exemplu, A. Emmanuel [29]), după cum relevă criticile adresate aceastuia din urmă [30]).

Sub acest aspect, se pare că unele judecăţi de valoare asupra contribuţiei economistului român, făcute de exegeţi de peste hotare, sînt susceptibile de critici sau cel puţin de precizări substanţiale. Astfel, unii economişti au reţinut din opera lui M. Manoilescu numai probleme de politică economică (M. Moret, Ch. P. Kindlegerger, A. Emmanuel), ignorînd partea cea mai valoroasă a teoriei lui (mecanismul producerii schimbului neechivalent), construită pe temelia teoriei valorii-muncă [31]). Chiar şi J.O. Andersson, care recunoaşte unele deosebiri dintre viziunea lui M. Manoilescu şi viziunea lui A. Emmanuel despre schimburile internaţionale este departe de a reda fondul principal al acestor deosebiri [32]). Alţi economişti şi istorici contemporani ai doctrinelor economice nici măcar nu menţionează prezenţa (numele) lui Manoilescu în literatura de specialitate (P. A. Samuelson) sau fac referire la opera lui în legătură cu probleme minore (W. F. Stolper etc.) ori se limitează să citeze una din lucrările economistului român în lista bibliografică de la sfîrşitul studiilor proprii (H. G. Johnson), fără a face vreun comentariu asupra fondului de idei din lucrarea citată etc. [33]).

Cercetători marxişti şi radicali din perioada postbelică au reluat investigarea schimburilor neechivalente din comerţul internaţional, pe baza filonului clasic viguros al teoriei valorii-muncă [34]), reafirmînd importanţa instrumentarului analitic marxist în acest domeniu şi necesitatea îmbogăţirii lui pe baza datelor şi interpretărilor contemporane ale acestora (forme concrete de manifestare a legii valorii şi a legii plusvalorii pe diferite trepte de dezvoltare a capitalismului şi la diferite niveluri de funcţionare a acestuia). De pildă, gînditorul marxist finlandez J. O. Andersson arată că „Pentru a studia relaţiile dintre ţările dominante şi ţările dominate din epoca noastră trebuie

FIŞE

● *Publicarea la EDITURA POLITICĂ în versiune românească a Raportului privind „Relaţia dintre dezarmare şi dezvoltare" însuşit de Adunarea Generală a O.N.U. şi supus spre dezbaterea celei de a doua sesiuni speciale dedicate dezarmării, din 1982, are o dublă semnificaţie. Pe de o parte oferă publicului din ţara noastră prilejul de a cunoaşte nemijlocit un studiu de ampioare şi profunzime privind această problemă deosebit de complexă a zilelor noastre. Pe de altă parte permite reliefarea cu şi mai multă pregnanţă a realismului şi clarviziunii concepţiei noastre asupra raportului dezarmare-dezvoltare. Raportul, rod al colaborării unui mare număr de specialişti din diverse ţări, subliniază, în prealabil, implicaţiile cunoscute ale cursei înarmărilor asupra posibilităţilor de progres economic şi social : deturnarea resurselor financiare, irosirea celor materiale, întreţinerea unei puternice suprastructuri birocratice şi neproductive etc. Dar nu se limitează la aceste aspecte. Raportul propune o optică realistă în care problematica dezarmare-dezvoltare să fie gîndită în cadrul mai amplu al relaţiilor complexe ce se creează între dezarmare-securitate naţională şi internaţională — o nouă ordine economică internaţională-dezvoltare. După cum se subliniază şi în cuvîntul introductiv al cărţii, o asemenea perspectivă, ce porneşte de la cadrul şi problemele concrete ale comunităţii mondiale permite în mai mare măsură obţinerea unor succese palpabile în ce priveşte reducerea efortului militar pe plan mondial.*

Progresul tehnic şi gestiunea economică

● *Progresul tehnic produce mutaţii importante în ce priveşte structura organizatorică a producţiei. Urmărind factorii care frînează şi cei care stimulează promovarea noutăţilor tehnico-ştiinţifice,* Miroslav Rosicky *distinge două niveluri de manifestare pe care le analizează în detaliu în articolul „Organizace, chozrascot a vedeckotechicky pokrok" (Organizare, gestiune economică şi progres tehnico-ştiinţific), publicat în numărul 9/1984 al revistei* POLITICKA EKONOMIE. *Astfel, în condiţiile afirmării principiilor autogestiunii economice, se vădeşte că orientarea clasică a planului numai în funcţie de indicatori de producţie (fizici şi valorici) nu este de natură să stimuleze asimilarea operativă a noutăţilor tehnico-ştiinţifice. Obstacolele majore sînt localizate de autor în incapacitatea de a susţine financiar o politică investiţională adecvată, în care factorii de risc sînt mai pregnanţi, precum şi în mobilitatea relativ scăzută a planificării nomenclatorului de*

să ne bazăm pe teoria exploatării capitaliste, elaborată de Marx și alții. În loc de a înlătura teoria valorii-muncă atunci cînd se studiază relațiile economice internaționale, este necesar să vedem cum se manifestă legea valorii la nivel internațional, cum are loc transferul de valoare de la o țară la alta și cum afectează aceste transferuri respectivele țări exploatatoare și exploatate. Procedînd în acest fel — conchide autorul citat —, dezvăluim strînsa legătură dintre exploatarea internă și cea internațională"[35]). Propunerea economistului finlandez este, fără îndoială, justă și în literatura marxistă din perioada postbelică există contribuții substanțiale în această privință[36]).

Adăugăm faptul că rezolvarea acestei probleme ar fi considerabil ușurată dacă cercetătorii contemporani ar cunoaște temeinic toate eforturile anterioare depuse pe această linie. De un real folos în această privință ar putea fi și cîteva din lucrările lui M. Manoilescu, atît demonstrațiile teoretice cît și dovezile practice aduse de economistul român pentru a caracteriza natura reală a schimburilor economice de pe piața mondială (caracterul lor neechivalent), cauzele și consecințele lor imediate și pe termen lung pentru diferite tipuri de țări. Atrag atenția în mod deosebit observațiile lui pertinente privind raportul dintre costuri și prețuri, dintre costul în bani și costul în muncă, deosebirile dintre avantajul individual și avantajul național din comerțul internațional, dintre avantajul comercial și avantajul în producție al diferitelor țări, precum și numeroasele critici juste la adresa diferitelor variante ale teoriei costurilor comparative de producție și a diferitelor tipuri de politici comerciale externe (liber-schimbism, protecționism, integraționism).

În aceste condiții, în fața cercetătorilor contemporani apare în termeni mai complicați problema valorificării sau poate mai corect a revalorificării competente și eficiente a tradițiilor științifice din gîndirea economică mondială și națională. Printre altele, aceasta presupune și cunoașterea lucrărilor reprezentative ale gînditorilor respectivi. În cazul lui M. Manoilescu, aceasta presupune examinarea atentă cel puțin a trei lucrări elaborate de el și urmărirea progresului realizat de el în timp, de la o lucrare la alta, cu privire la analiza schimburilor economice internaționale și anume : ediția din anii 1929/1931 ale lucrării „Teoria protecționismului și a schimbului internațional", ediția din anul 1937 a lucrării publicate în limba germană sub titlul „Forțele productive naționale și comerțul exterior. O teorie a schimbului internațional de mărfuri", precum și traducerea (în manuscris) a acesteia, întocmită de M. Manoilescu însuși în anul 1944, cu unele precizări demne de luat în seamă pentru recunoașterea importanței hotărîtoare a teoriei valorii bazate pe muncă în explicarea conținutului real al schimburilor economice internaționale.

Dacă ar fi luate în considerare aceste lucrări fundamentale ale autorului și nu numai articole sau studii mai sumare, cum a procedat chiar și J.O. Andersson[37]), probabil că vor fi mai bine înțelese punctele solide ale demonstrației științifice a lui M. Manoilescu, ca și deosebirile, iar în unele privințe, chiar superioritatea lui față de alți cercetători ai acestei problematici, inclusiv A. Emmanuel, în problema prețurilor internaționale. Procedînd astfel, ar putea fi evitate unele aprecieri discutabile formulate la adresa economistului român în unele lucrări de specialitate, publicate în ultimul timp peste hotare[38]).

Importante contribuții la investigarea asimetriilor din economia mondială și a instabilității comerțului internațional, precum și a dezechilibrelor din comerțul exterior al României presocialiste, aduce și Mitiță Constantinescu (1890–1946). El judecă lucrurile tot prin prisma intereselor burgheziei naționale, ca și M. Manoilescu, dar pune accentul pe problemele de politică economică, respectiv pe sporirea rolului statului în organizarea și mai buna orientare a comerțului exterior al țării noastre. În cunoscuta sa lucrare „Politică economică aplicată" (1943), M. Constantinescu expune un „Plan de politică economică" în vederea reorganizării economiei naționale a României astfel încît să se îmbunătățească substanțial structura comerțului exterior al țării (diversificarea conținutului și a zonelor geografice în care se desfășoară acesta) și să se consolideze independența economică a țării „atît față de producțiunea altor țări, cît și față de hazardul conjuncturei internaționale", prin dubla industrializare a țării (pentru nevoi interne și pentru export), înlăturînd, totodată, și asimetria dintre industrie și agricultură[39]). Multe idei formulate de economistul român anticipează soluții pentru problemele cu care se confruntă azi țările în curs de dezvoltare, justificînd din plin valorificarea operei sale economice.

prof. dr. Sultana SUTĂ-SELEJAN

[23]) J.L. Love : Op. cit. p. 61
[24]) Mihail Manoilesco : Die nationalen Produktivkräfte..., ed. cit., p. 35—142
[25]) Bertil Ohlin : Interegional and International Trade, Cambridge, Harvard University Press, 1935. p. 571—590
[26]) M. Manoilesco : Op. cit., p. 67
[27]) Idem, p. 83
[28]) Sultana Sută-Selejan, Nicolae Sută : Concepția lui Mihail Manoilescu despre comerțul internațional capitalist, București, Litografia ASE, 1972, 125 pagini
[29]) Arghiri Emmanuel : L'échange inégal..., ed. cit., p. 86—118, 189—206, 342—415
[30]) Charles Bettelheim : Préface și Remarques théoriques, în A. Emmanuel, Op. cit., p. 9—21, 297—341 ; Samir Amin : L'échange inégal et la loi de la valeur. La fin d'un débat, Paris, Editions Anthropos — IDEP, 1973, p. 13—15, 51 ; Samir Amin : Le développement inégal. Essai sur les formations sociales du capitalisme périphérique, Paris, Les Editions de Minuit, 1973, p. 122—132 ; Arghiri Emmanuel, Eugenio Somaini, Luciano Boggio, Michele Salvati : Un débat sur l'échange inégal. Salaires, sous-développement, impérialisme, Paris, Maspero. 1975 ; Jan Otto Andersson : Studies in the Theory of Unequal Exchange between Nations. ABO Akademi, ABO 1976 etc.
[31]) A. Emmanuel : L'échange inégal..., ed. cit., p. 37
[32]) J. O. Andersson : Op. cit., p. 85—86
[33]) International Trade, edited by Jagdish Bhagwati, Penguin Books, 1969, p. 185, 217, 252. 268
[34]) Christian Palloix : L'économie mondiale capitaliste, tome I „Le stade concurrentiel", tome II „Le stade monopliste et l'impérialisme", Paris, Maspero, 1971 ; J. O. Andersson : Op. cit
[35]) J. O. Andersson : Op. cit., p. 22
[36]) Vezi : J. O. Andersson : The Soviet discussion on non-equivalent exchange, în Op. cit., p. 167—179
[37]) J. O. Andersson : Op. cit., p. 85—86, 185
[38]) M. Byé, G. Destanne de Bernis : Relations économiques internationales, I Échanges internationaux, Paris, Dalloz, 1977, p. 554
[39]) Mitiță Constantinescu : Politică economică aplicată, vol. 1, București, Editura „Tiparul Românesc" SAP, 1943, p. 113—119

produse finite care nu permite orientarea producției în funcție de o inovație eficientă.

Un alt nivel se regăsește în modul de alcătuire a macrostructurii industriale. Principiile organizării industriei în structură departamentală, observă autorul, se află frecvent în contradicție cu noile direcții de dezvoltare a științei și tehnicii moderne, frînînd indeosebi procesul de difuzare pe orizontală a noutăților de acest fel.

Mediu economic stimulativ

● *Ultimele decenii au atestat prezența viguroasă a țărilor în curs de dezvoltare în economia mondială, prezență cu efecte pozitive și pentru țările dezvoltate. Pentru a se menține echilibrul dezvoltării de ansamblu este necesar să fie depășite fenomenele de criză care au afectat profund majoritatea țărilor în curs de dezvoltare, opinează fostul secretar general al O.C.D.E.,* Emile van Lennep *în articolul „Un environnement propice à l'industrialisation à l'echelle mondiale", publicat în numărul din septembrie a.c. al revistei „L'OBSERVATEUR DE L'O.C.D.E.". Analizînd diversele experiențe naționale în anii actualei recesiuni economice, autorul constată că au înregistrat o redresare mai rapidă țările cu o economie internă eficientă, cu o piață internă diversificată dar care optaseră și pentru o deschidere pronunțată față de exterior. Îmbinarea acestor factori permite eliminarea distorsiunilor create de prețurile nereale ale factorilor de producție, de dezechilibrarea ratei de schimb etc. Totodată, subliniază autorul, redresarea economiei mondiale presupune crearea unui mediu economic stimulativ pentru țările în curs de dezvoltare. În cadrul unei asemenea viziuni se impun eliminarea practicilor protecționiste, stimularea investițiilor, controlul ferm al fluxurilor financiare și așezarea comerțului mondial pe baze echitabile.*

Analiza valorii

● *Analiza valorii reprezintă una dintre cele mai novatoare metode moderne de sporire a eficienței producției, cu largi posibilități de aplicare în economia națională. Importanța metodei constă în faptul că ea determină un nou mod de gîndire a destinației unui produs, în funcție de necesitățile concrete pe care le satisface, și de aceea nu poate fi străină activității fiecărui specialist. Pornind de la cerința eficientizării producției,* Ion Ioniță *a realizat volumul intitulat „Analiza valorii", care a fost tipărit recent la* EDITURA TEHNICĂ.

FIȘE

Autorul a optat pentru o prezentare precumpănitor didactică a problemelor : un capitol consacrat evidențierii caracteristicilor principale ale metodei, un altul vizînd metodologia aplicării analizei valorii la diverse grupe de produse și un al treilea consacrat unei analize de caz. Cu alte cuvinte, cititorul volumului are posibilitatea să cunoască bazele teoretice ale analizei valorii, principiile metodologico-operaționale și totodată să urmărească modul concret în care se poate aplica această metodă. Din această structurare a volumului se reliefează și utilitatea sa practică, precum și nivelul larg de accesibilitate, care nu cuprinde numai economiști ci, deopotrivă, și cadre cu pregătire tehnică.

DOCUMENTAR

Evoluția procesului de integrare în cadrul Comunității Economice Europene (I)

COMUNITATEA Economică Europeană s-a afirmat treptat ca o grupare cu o pondere considerabilă atît în economia mondială cît și în relațiile economice internaționale. Ea a apărut pe scena mondială ca un partener cu o identitate proprie, reprezentînd a doua putere economică a lumii capitaliste și prima putere comercială a lumii contemporane.

În același timp, dificultățile interne și externe cu care se confruntă Piața comună, precum și decalajele și deosebirile de interese în domeniul economic și social au avut efecte negative asupra adîncirii procesului de integrare. În prezent, se poate aprecia că unele obiective ale integrării vest-europene nu au fost atinse, cele realizate sînt considerate de statele membre ca fiind imperfecte, iar scadența altora este permanent amînată.

În optica „arhitecților" unificării vest-europene, Uniunea economică și monetară, eventual și politică, constituie scopul final al procesului de integrare. Înainte de a trece însă în mod efectiv la o integrare a politicilor economice și a instituțiilor, unificarea proiectată trece prin forme intermediare, mai întinse, de cooperare economică, cum sînt cele privind integrarea pieților, reprezentate de Uniunea Vamală și Piața comună.

Uniunea vamală, concepută de fondatorii Comunității Economice Europene, a fost și este considerată ca avînd un rol esențial în cadrul procesului de integrare vest-europeană, atît pentru repercusiunile sale politice și economice directe, pe plan intern și extern, cît și pentru faptul că aceasta constituie un instrument al politicii comunitare în alte domenii cuprinse în Tratatul de la Roma. În 1983, schimburile C.E.E. au reprezentat 31,4% din volumul total al comerțului mondial, în timp ce ponderea celor ale S.U.A. și Japoniei au fost de 10,7% și respectiv 8,1%. În general, se apreciază că de la crearea sa și pînă în prezent Uniunea Vamală a parcurs unele etape importante și a înregistrat o serie de progrese semnificative.

Considerată ca fiind principala realizare de pînă acum aceasta constituie, în același timp, un factor de perturbare a comerțului extracomunitar (vezi tabelul nr. 1). Poziția de forță pe care a dobîndit-o în comerțul mondial prin realizarea și lărgirea sa a fost consolidată de formarea zonei de liber schimb între C.E.E. și țările membre ale A.E.L.S.

Existența Uniunii Vamale nu a împiedicat însă unele state comunitare să adopte, în perioade dificile, măsuri protecționiste față de celelalte țări membre ale C.E.E. Totodată, deseori apar dificultăți în funcționarea Uniunii Vamale, datorită unor cauze determinate de existența unei serii de obstacole în libera circulație a mărfurilor, de divergențele reglementărilor naționale, de legislația comunitară. Uneori divergențele privind reglementările naționale ajung la situații deosebite, greu de depășit. Insuficiențe în sectorul vamal au apărut și în domeniul formalităților, ca și în cel al legislației vamale a C.E.E., căreia i se reproșează că este în general destul de complicată. Aceasta se compune dintr-o serie întreagă de reglementări specifice, care nu constituie pînă în prezent un ansamblu coerent.

Prevederile hotărîrilor luate la nivel comunitar sînt deseori rezultatul unor compromisuri dificile, care trebuie să țină seamă de interese divergente și de concepții diferite. La acestea se adaugă și faptul că restricțiile vamale și cantitative nu reprezintă decît partea vizibilă a unui iceberg, format din nenumărate alte reglementări fiscale, tehnice, sanitare și de altă natură, care creează permanent obstacole în fluxul mișcărilor de mărfuri. O mare parte dintre aceste bariere comerciale sînt stabilite în mod conștient și reprezintă, practic, o nouă formă de protecționism. Reglementările, aparent destinate apărării consumatorilor, mediului înconjurător, sănătății etc., vizează în realitate protejarea pieților și limitarea importurilor de produse concurențiale.

Politica agricolă comună, alături de Uniunea Vamală, este considerată ca fiind una dintre realizările de bază ale C.E.E., deși, încă de la creare, aceasta a antrenat nenumărate contradicții referitoare la existența și perspectivele sale.

După o perioadă destul de lungă de existență, se constată că bilanțul Pieței comune agricole este departe de a fi satisfăcător : politica agricolă comună a reușit să asigure o autosatisfacere a Comunității pentru marea majoritate a produselor agricole, o anumită stabilizare a pieților. Această politică a creat însă o serie de inconveniente prin fixarea prețurilor de intervenție la niveluri foarte ridicate, deseori cu mult superioare prețurilor agricole practicate pe piața mondială. Faptul ca atare se explică, în general, prin aceea că negocierile anuale pentru fixarea prețurilor comune sînt aliniate după prețurile de cost ale țării producătoare cu nivelul cel mai ridicat. Această situație a determinat agricultorii vest-europeni să producă în plus, formînd excedente crescînde de diverse produse care au fost cumpărate la prețuri comunitare garantate de Fondul European pentru Organizare și Garantare Agricolă (F.E.O.G.A.), stocate în stare proaspătă și apoi revîndute în pierdere.

Politica agricolă comună nu a exclus, totuși, dezvoltarea unor contradicții între țările mari producătoare (Franța și Italia) și țările mari consumatoare (R.F. Germania și Marea Britanie) în jurul finanțării acestei politici. Divergențele în acest domeniu au fost accentuate o dată cu trecerea la cursurile valutare flotante, ceea ce a determinat, pentru apărarea politicii agricole comune, complicarea mecanismului comunitar prin introducerea sistemului de compensații și a cursurilor „verzi". Avînd un caracter puternic protecționist, politica agricolă comună a suscitat încă de la punerea ei în aplicare numeroase frictiuni cu partenerii extracomunitari. În același timp, ea nu a putut rezolva toate problemele agriculturii comunitare și nu a putut împiedica persistența marilor disparități privind veniturile în cadrul sectorului agricol. La rîndul său, politica pieților și a prețurilor nu a putut evita dezechilibre grave pe diferite piețe agricole. Pentru multe produse din acest sector, dezechilibrul dintre ofertă și cerere este de natură structurală, tinzînd să se agraveze datorită faptului că producția crește mai rapid decît consumul.

Problemele subdezvoltării regionale au afectat, de asemenea, în mod serios politica agricolă comună. În acest sens, situația economică a regiunilor mediteraneene atrage atenția în mod deosebit. Comunitatea a adoptat diverse măsuri de îmbunătățire a organizării pieței, pentru produsele provenind din aceste regiuni și a structurilor agricole ; dar nici politica prețurilor și a pieților și nici politica socio-structurală nu au putut, ele singure, să rezolve problema subdezvoltării. Politica agricolă comună are de făcut față și altor probleme, cum ar fi fărîmițarea pieței unice provocată de dezordinile monetare în Comunitate, piețele parțiale fiind legate între ele prin sistemul de intervenții compensatorii.

Aderarea Marii Britanii la Piața comună a agravat și mai mult problema finanțării politicii agricole comune, în măsură în care Anglia este în mod tradițional o mare importatoare de produse agricole, la prețuri mici, din Australia și Noua Zeelandă. Ca urmare, Marea Britanie apreciază ca excesivă în raport cu cea a partenerilor săi contribuția ei la bugetul comunitar pe baza prelevărilor agricole la frontierele Pieței comune, fără să beneficieze însă, decît într-o proporție cu mult mai mică, de resursele alocate prin F.E.O.G.A. pentru îmbună-

Ponderea comerțului extracomunitar în totalul comerțului exterior al C.E.E. (%) — **Tabelul nr. 1**

		Belgia, Lux.	Danemarca	R.F.G.	Grecia	Franța	Irlanda	Italia	Olanda	Anglia	C.E.E.
Importuri	1958	45,3	41,0	65,6	46,7	73,3	28,2	70,5	49,7	79,5	66,1
	1972	28,6	54,0	45,3	45,0	43,6	28,3	50,3	37,5	68,1	47,2
	1982	38,9	51,2	50,9	53,5	49,2	25,6	58,1	46,0	59,1	51,0
Exporturi	1958	45,7	41,8	63,7	49,6	71,2	10,1	65,2	41,5	79,7	64,1
	1972	25,1	56,5	51,7	47,3	42,7	18,6	47,1	24,2	68,8	46,3
	1982	28,4	51,3	51,5	53,6	51,2	28,2	52,8	25,9	58,8	47,6

Sursa : European File

tăţirea propriilor sale structuri agricole. O politică de o asemenea amploare, cum este cea agricolă, care include interese absolut divergente, nu poate evita apariţia unor crize ciclice şi a unor tentative periodice de revizuire sau de reforme. Pînă în prezent, politica agricolă a făcut obiectul mai multor reexaminări. Unii dintre autorii acestor studii apreciază că politica agricolă comună este prea costisitoare, în măsura în care cheltuielile agricole ale C.E.E. reprezintă circa 70% din bugetul comunitar. Aderarea Greciei şi în viitor a Spaniei şi Portugaliei a creat şi va crea situaţii noi şi în ceea ce priveşte politica agricolă comunitară. Asimilarea agriculturilor acestora va pune în mod cert multiple probleme şi în special privind regiunile mediteraneene ale ţărilor Pieţei comune. Totodată, caracterul protecţionist al politicii agricole comune va antrena în continuare, numeroase fricţiuni între Comunitatea Economică Europeană şi partenerii săi extracomunitari, în special Statele Unite ale Americii.

Politica comună de dezvoltare regională,

menită să reducă decalajele existente între diferite ţări membre ale C.E.E. şi între diferite zone ale acesteia, deşi a fost concretizată prin înfiinţarea unui „fond european" în acest scop, nu a condus la rezultate practice sesizabile în cadrul Comunităţii. S-a acordat un anumit sprijin numai pentru finanţarea unor programe naţionale, opoziţia privind realizarea unei politici comunitare efective de dezvoltare regională venind, în principal, din partea statelor cu potenţial economic ridicat (R.F. Germania, Franţa, Danemarca), iar cererile cele mai insistente — din partea unor ţări ca Italia şi Irlanda, confruntate cu acute dezechilibre regionale.

Practic, Piaţa comună cunoaşte două categorii de regiuni cu „probleme" : regiunile agricole şi regiunile industriale. Primele sînt zone situate în principal în sudul Italiei, vestul Irlandei, vestul şi sud-vestul Franţei. Probleme de acelaşi gen se pun, deşi cu mai puţină acuitate, şi în alte părţi, cum este spre exemplu Ţara Galilor, Bavaria etc. În rezumat, aceste regiuni sînt caracterizate printr-o dependenţă excesivă de o agricultură cel mai adesea nerentabilă, printr-o emigraţie intensă, şomaj ridicat, nivel de viaţă scăzut, ca şi prin insuficienţa infrastructurilor.

A doua categorie de regiuni în dificultate sînt fostele zone industriale, în prezent în declin. În majoritatea cazurilor, declinul industriilor tradiţionale se explică prin epuizarea materiilor prime sau prin concurenţa altor ţări sau altor produse. Cazul cel mai frecvent întîlnit este industria siderurgică (tabelul nr. 2). Dar, un asemenea declin se constată, în acelaşi timp, şi în alte ramuri, cum sînt, spre exemplu, industria carboniferă, textilă sau cea a construcţiilor navale. Regiunile cele mai afectate sînt în cea mai mare parte situate în Marea Britanie şi în special în Ţara Galilor, Irlanda de Nord, ca şi în nordul Angliei. Situaţii similare există în sudul şi estul Belgiei, în provincia Limburg din Olanda, Ruhr şi Saar din R.F. Germania, ca şi în nordul şi estul Franţei.

În prezent, problemele cu care sînt confruntate aceste regiuni s-au agravat şi mai mult ca urmare a accelerării mutaţiilor industriale şi tehnologice, ca şi a crizei economice mondiale, care a provocat o creştere importantă a şomajului şi în alte sectoare şi regiuni industriale.

În cadrul Comunităţii există îngrijorarea că o serie de factori noi ar putea agrava dificultăţile existente la nivel regional. Printre aceştia se are în vedere, în primul rînd, faptul că vechile zone industriale comunitare vor fi supuse unei concurenţe crescînde din partea tinerelor industrii ale ţărilor în curs de dezvoltare. Pe de altă parte, aderarea Greciei la Comunitate şi — în perspectivă — a Spaniei şi Portugaliei va crea noi dificultăţi datorită faptului că acestea vor veni, în cadrul C.E.E., cu propriile lor probleme. În acelaşi timp, acestea vor contribui la agravarea situaţiei regiunilor celor mai sărace ale Comunităţii, deoarece principalele lor produse vor trebui să facă faţă concurenţei produselor similare provenite din ţările celor trei noi parteneri comunitari.

Politica industrială

se înscrie în ansamblul de măsuri şi iniţiative comunitare în vederea realizării progresive a Uniunii economice. În mod practic, necesitatea unei politici industriale în cadrul C.E.E. a fost impusă de formarea unui spaţiu economic omogen de proporţii mai mari, de creşterea eficienţei sistemului productiv şi de iniţierea unor acţiuni comune în sectoare specifice Comunităţii.

În ciuda eforturilor sale, Piaţa comună nu a reuşit pînă în prezent să elaboreze şi să realizeze o politică industrială comună privind soluţionarea gravelor probleme structurale cu care este confruntată industria ţărilor membre.

Singurul sector în care s-a elaborat un mecanism de politică industrială comună este industria siderurgică : „planul Davignon" prevede în special măsuri pentru limitarea posibilităţii ţărilor terţe de a pătrunde pe piaţa comunitară şi reducerea planificată a capacităţilor proprii de producţie. Dacă acţiunile comune împotriva ţărilor necomunitare au fost puse în aplicare, problema restructurării producţiei siderurgice a ţărilor membre a antrenat grave dificultăţi în acest sector, cu implicaţii mai largi, inclusiv pe plan social, care au condus la numeroase şi dificile negocieri, încheiate în luna octombrie 1980 prin proclamarea „stării de criză manifestă".

În contextul măsurilor anticriză în sectorul siderurgic, ulterior au avut loc o serie de negocieri cu ţările terţe producătoare de oţel, tocmai în scopul reducerii exporturilor acestora către Comunitate. De asemenea, în domeniul textil, Comisia C.E.E., prin reînnoirea acordului „multifibre", preconizează frînarea importurilor în acest sector.

Textilele şi oţelul nu sînt singurele preocupări prioritare actuale ale Comunităţii. În anul 1981 s-a trecut la „restructurarea" la nivel comunitar a marilor industrii : automobile, produsele chimice, textilele sintetice, electronică şi construcţii navale. În situaţia actuală, însă, nici Comisia C.E.E. şi nici Comunitatea în ansamblul său nu au competenţa, din punct de vedere juridic, de a interveni în asemenea probleme. Pentru ca restructurarea industrială să poată face faţă concurenţei Statelor Unite, Japoniei şi noilor ţări industrializate se are în vedere ca Piaţa comună să poată interveni în mod direct. Totodată, reorganizarea şi modernizarea industriei comunitare sînt strîns legate de relaţiile comerciale cu ţările terţe şi în mod deosebit cu Japonia, a cărei balanţă comercială cu Piaţa comună este excesiv excedentară. Se poate menţiona, de asemenea, că preocuparea Comunităţii pentru realizarea unor „mari corporaţii europene" care să poată concura cu marile companii transnaţionale create de capitalul monopolist american nu s-a concretizat pînă în prezent. Mai mult, Piaţa comună nu a putut întrevedea pătrunderea masivă a investiţiilor companiilor transnaţionale americane şi concurenţa acestora din interior.

Politica energetică

este constituită din decizii ale instituţiilor comunitare în domenii în care s-a considerat că o atitudine comună este posibilă, oportună sau urgentă. În ciuda acordului unanim al ţărilor membre privind necesitatea, în circumstanţele actuale, de a defini şi de a realiza o politică energetică comună, progresele sînt mici şi destul de lente. Se semnalează deseori mari întîrzieri de procedură între propunerile Comisiei şi deciziile Consiliului ministerial al Pieţei comune, astfel încît propunerile respective devin perimate, iar de cele mai multe ori nu se mai pot adapta la evoluţia rapidă a diferitelor situaţii care apar. De aceea, statele membre sînt nevoite de cele mai multe ori să ia fiecare pe cont propriu măsurile pe care le consideră necesare. Acest fapt lasă să se înţeleagă că politica energetică apare în prezent ca un mozaic incomplet de acţiuni fragmentare şi de importanţă inegală.

Tabelul nr. 2

Dinamica producţiei de oţel în ţări ale C.E.E. (mil. t.)

	1978	1983
Belgia	12,6	10,2
Danemarca	0,8	0,4
Franţa	22,8	17,6
R. F. Germania	41,2	36,1
Italia	24,2	21,6
Luxemburg	4,7	3,2
Olanda	5,5	4,4
Anglia	20,3	15,9

Sursa : O.N.U.

Creşterea brutală a preţului petrolului în 1973—1974 şi apoi din nou în 1979 şi 1980 a pus clar în evidenţă marea vulnerabilitate a C.E.E. privind aprovizionarea sa cu energie. Or, pînă în prezent, Comunitatea nu a reuşit să pună la punct o politică în acest domeniu, a cărui importanţă este tot mai evidentă.

Întreaga politică energetică la nivelul Comunităţii reflectă confruntarea unor poziţii divergente ale statelor membre referitoare la competenţele ce ar trebui să fie transferate organelor comunitare. Aceste divergenţe sînt şi consecinţa unor situaţii diferite privind gradul de dependenţă faţă de sursele externe de energie, ceea ce face ca ţările membre să fie preocupate, cu prioritate, de problemele concrete pe plan naţional şi în mai mică măsură de punerea în aplicare a unei politici energetice comune.

Dumitru OLARU

U. R. S. S.

Programul energetic – prioritate în dezvoltarea economiei

ÎN CADRUL programelor de dezvoltare a economiei sovietice o atenție primordială se acordă extinderii bazei energetice și de combustibili. În anii puterii sovietice au fost obținute în acest domeniu rezultate deosebite. Prin valorificarea resurselor considerabile de care dispune, U.R.S.S. produce în prezent 2 miliarde tone combustibil convențional, ceea ce reprezintă aproximativ 20% din consumul mondial. De altfel, Uniunea Sovietică este singura țară dezvoltată din punct de vedere industrial care își asigură în întregime necesitățile de energie din resurse proprii, avînd în același timp și disponibilități pentru export.

În perioada actuală, paralel cu asigurarea creșterii producției purtătorilor primari de energie, se pune cu mai multă acuitate problema utilizării eficiente a tuturor resurselor energetice. În acest sens, orientările fundamentale ale **Programului energetic de lungă durată al U.R.S.S.**, eșalonat pe două etape pînă în anul 2000, converg spre asigurarea tuturor măsurilor menite să contribuie la extinderea bazei energetice, perfecționarea calitativă a structurii acesteia și folosirea rațională a energiei: ● desfășurarea unei politici de economisire a resurselor, prin accelerarea progresului tehnico-științific în toate verigile economiei naționale și reducerea pe această bază a consumului de energie pe unitate de venit național (indicatorul respectiv va înregistra în perioada celor două decenii o reducere de 12—17%) ; ● accelerarea dezvoltării industriei gazelor pentru satisfacerea consumului intern și pentru export ; ● asigurarea unui nivel ridicat și stabil al extracției de țiței ; ● accelerarea dezvoltării energeticii nucleare pentru producția de energie electrică și termică și eliberarea, pe această bază, a unei cantități însemnate de combustibili organici, construirea de hidrocentrale cu lacuri de acumulare în partea europeană a U.R.S.S., în calitate de capacități de rezervă ; ● dezvoltarea producției de cărbune și accelerarea construcției în zonele răsăritene a unor termocentrale electrice puternice care să utilizeze acest cărbune ; ● punerea în exploatare în condiții de eficiență a resurselor hidroenergetice ale Siberiei, Orientului îndepărtat și Asiei mijlocii.

Datele tabelului ne dau o imagine sintetică asupra dinamicii principalilor indicatori ai dezvoltării producției de energie și combustibili în actualul cincinal. Creșterea în proporții diferite a producției, acum și în perspectivă, va determina modificări structurale în balanța de energie în concordanță cu opțiunile de bază în politica energetică a Uniunii Sovietice : înlocuirea combustibililor lichizi cu gaze naturale, creșterea ponderii tipurilor de energie obținute prin utilizarea energiei nucleare și a cărbunelui, precum și extinderea utilizării surselor de energie secundare și neconvenționale.

Producția de energie electrică realizată în centrale nucleare va spori substanțial ; în anul 1985 ponderea acestor centrale în producția totală de energie electrică se va ridica la peste 14% față de 5,6% în 1980. În prima etapă a programului, respectiv pînă la sfîrșitul acestui deceniu, se va extinde punerea în funcțiune a unor blocuri energetice de 1 000—1 500 MW și se va trece la o direcție principial nouă prin producția de energie termică în atomocentrale, atît pentru uz industrial (abur și apă), cît și pentru termoficarea marilor așezări urbane. Se are în vedere și construirea de centrale atomoelectrice de capacitate mică, pentru asigurarea necesarului de energie termică în zone izolate, greu accesibile. După 1990 se prevede realizarea de instalații experimentale pentru fuziunea nucleară.

În ceea ce privește producția de țiței, aceasta va înregistra o creștere continuă în întreaga perioadă de 20 de ani, zona principală de extracție constituind-o Siberia occidentală. Nivelurile prevăzute la extracția de țiței și condensat de gaz se vor realiza nu numai prin exploatarea de noi zăcăminte, ci și prin folosirea unor tehnologii avansate, care să permită creșterea coeficientului de extracție, îmbunătățirea calității și fiabilității instalațiilor de foraj și extracție. Este vorba de tehnologii perfecționate, bazate pe metode de acțiune fizico-chimică asupra straturilor de țiței, pe automatizarea sporită a proceselor de extracție. Paralel cu limitarea rolului păcurii în balanța energetică a termocentralelor, importante economii de țiței se vor obține prin trecerea la dieselizare, la utilizarea gazului comprimat și lichefiat drept combustibil pentru motoare etc.

Un rol de primă însemnătate în acoperirea necesităților energetice revine gazelor naturale, a căror producție sporește în acest cincinal cu aproape 50%. Rezervele de gaze de care dispune Uniunea Sovietică sînt imense. Numai în Siberia occidentală — principalul centru de exploatare a gazelor în cursul întregii perioade la care se referă programul — au fost puse în valoare zăcăminte ale căror rezerve depășesc 27 000 de miliarde mc. Este vorba de zăcămîntul de la Urengoi, cel mai mare din lume, aflat deja în exploatare, de cele de la Iamburg — a căror exploatare industrială va începe în 1986 —, Zapolarie, Medveji etc.

Extracția de cărbune va crește în primul rînd pe seama dezvoltării exploatărilor la zi, care vor furniza spre sfîrșitul celei de-a doua etape aproximativ 56—60% din volumul total al extracției de cărbune, față de 38% în 1980. În mod deosebit se vor dezvolta bazinele din zonele răsăritene : Kansk-Acinsk și Ekibastuz, Kuznețk, Iakuția de sud, Turgai și alte bazine din Siberia răsăriteană și Orientul îndepărtat. Cea mai importantă contribuție o va aduce complexul energetic Kansk-Acinsk, în cadrul căruia sînt amplasate exploatări cu capacități de pînă la 600 milioane tone pe an, centrale electrice cu putere instalată de 6 400 MW, întreprinderi de gazeificare a cărbunelui și de producție a combustibililor sintetici solizi.

Dezvoltarea bazei energetice și de combustibili în ritmurile și proporțiile prevăzute în Programul energetic va necesita importante cheltuieli materiale și financiare ; ponderea investițiilor alocate acestui sector se va ridica la aproximativ 20—22% din volumul total al investițiilor. Aceste eforturi sînt însă pe deplin justificate de rezultatele scontate, și anume obținerea unui efect economic care va depăși de 1,5—1,8 ori volumul investițiilor. Aproximativ jumătate din efectul anticipat se va realiza prin măsurile de economisire a energiei și circa un sfert prin substituirea combustibililor organici cu energie nucleară și hidraulică.

Traducerea în viață a prevederilor Programului energetic este una din condițiile esențiale pentru accelerarea procesului de dezvoltare intensivă a economiei sovietice, pentru sporirea substanțială a înzestrării energetice a muncii, îndeosebi a complexului agroindustrial, pentru folosirea mai rațională a potențialului productiv al țării.

Relațiile de conlucrare dintre România și U.R.S.S., principalul partener comercial al țării noastre, impulsionate în mod decisiv de întîlnirile la cel mai înalt nivel, cunosc un curs ascendent și o continuă diversificare, în cele mai variate domenii. Între care cel al energiei și combustibililor se înscrie ca deosebit de important. Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, efectuată la Moscova la începutul lunii iunie a anului curent, convorbirile cu tovarășul Konstantin Cernenko, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Sovietului Suprem al U.R.S.S., reprezintă prin rezultatele sale o contribuție esențială la promovarea și adîncirea tradiționalelor relații de prietenie, colaborare și bună vecinătate româno-sovietice. Înțelegerile convenite în ce privește creșterea substanțială a schimburilor economice și ridicarea la un nivel și mai înalt a colaborării și cooperării economice vizează atît măsuri imediate, cît și încheierea unor acorduri de lungă durată, care să dea perspectivă și stabilitate acestor raporturi, să asigure punerea tot mai largă în valoare a marilor posibilități de care dispun cele două țări.

G. STERE

Principalii indicatori ai dezvoltării producției de energie și combustibili

	UM.	1980	1985
Energie electrică (total)	mrd. kWh	1 295	1 555
din care :			
— centrale nucleare	„ „	73	220
— centrale hidraulice	„ „	184	230
Țiței (inclusiv condensat de gaze)	mil. t	603	630
Gaze naturale	mrd. mc	435	630
Cărbune	mil. t	716	775

Perfecționarea calificării forței de muncă

(Urmare din pag. 7)

iectului de Directive, urmează să se asigure formarea profesională a circa 2 milioane persoane din care peste 1 200 mii muncitori calificați — școala românească este racordată ferm la cerințele dezvoltării economico-sociale. Astfel, în cincinalul următor vor fi cuprinși la cursurile de zi și serale circa 60% din absolvenții treptei întîi, în timp ce învățămîntul profesional, judicios diversificat, va școlariza anual o treime din tinerii ce au absolvit 10 clase. Într-o proiecție ce cuprinde ca orizont de timp anul 2000 se preconizează, potrivit orientărilor cuprinse în Directivele celui de-al XIII-lea Congres, generalizarea celei de-a doua trepte de liceu astfel încît întreg tineretul să fie cuprins în învățămîntul de 12 ani.

Dimensiunile acestui autentic salt calitativ în domeniul pregătirii populației prin forme avansate de instruire pot fi evidențiate și printr-o simplă comparație : în anul școlar 1948/1949 elevii de liceu reprezentau numai 3% din populația școlară, iar în anul școlar 1975/1976, 17%. De asemenea, de la o structură modestă, ce cuprindea numai două specialități — licee pedagogice și licee real-umaniste —, în prezent s-a constituit o rețea complexă, cu zece profiluri distincte, care asigură tinerilor o pregătire de înalt nivel teoretic și practic.

Concomitent, în cadrul concepției de largă deschidere potrivit căreia într-o societate modernă pregătirea profesională dobîndește statutul unei activități cu caracter permanent, personalul muncitor din economie și alte sfere de activitate socială este integrat într-un sistem armonios de reciclare a cunoștințelor de specialitate. Această opțiune de politică educațională ce se va desfășura pe aceleași coordonate și în cincinalul viitor cînd se va asigura formarea profesională a unui număr de aproape 2 milioane de persoane, în timp ce programele de perfecționare a pregătirii profesionale vor cuprinde în cei cinci ani considerați circa 15 milioane de oameni ai muncii — este menită să asigure forței de muncă un atribut esențial al eficienței : mobilitate sporită. Mobilitate întrucît, așa cum o dovedește și practica altor țări, eliminarea posibilelor contradicții dintre schimbările tot mai alerte din economie și procesul de calificare presupune o concepție înprospătată permanent, flexibilă, aptă să încorporeze noi elemente ce se afirmă în practica socială.

Progresul tehnic, un reper major în orientarea calificării personalului

CAPACITATEA de previziune și forța modelatoare a documentelor programatice ce urmează să fie supuse dezbaterii apropiatului forum al comuniștilor români se reliefează și dintr-un alt unghi : acela al considerării, la nivelul vastelor sale implicații, a revoluției științifice și tehnice contemporane. Este cunoscut faptul că în anii construcției socialiste ponderea acestui factor calitativ a sporit progresiv pe măsură ce se dezvoltau economia de tip industrial-agrar și potențialul național de cercetare. Congresul al IX-lea al partidului, care a marcat o nouă și fertilă orientare privind valorificarea potențialului de creație tehnico-științific național, Congresul al XII-lea, care a adoptat Programul de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică cu deschidere pînă în anul 2000 au constituit elemente de referință în impulsionarea științei și tehnicii naționale.

În mod firesc și procesul de calificare nu poate fi conceput în exteriorul jaloanelor teoretice și operaționale ale acestei viziuni înnoitoare de amplă perspectivă. Dar proiecțiile cuprinse în aceste documente de excepțională însemnătate pentru viitorul patriei nu se limitează numai la afirmarea unor principii ; ele deschid un larg cîmp de analiză unor procese complementare, interdependente, cu reverberații multiple.

Introducerea progresului tehnic în ecuația calificării forței de muncă echivalează, după cum se afirmă adesea, cu o sporire a complexității problemelor în cauză. Acest lucru poate fi argumentat și pe baze intuitive. Dacă în linii generale există un decalaj potențial între activitatea productivă și asigurarea necesarului de cadre cu nivel de calificare și repartizate într-o structură a profesiunilor adecvată, o asemenea relație specifică îmbracă forme noi. Se poate susține că efectul principal este cel al măririi decalajului în cauză prin simplul fapt că structurile de producție se înnoiesc într-un ritm mai alert decît pînă în prezent. Chestiunea ridică însă și alte aspecte de fond. Astfel, se conturează necesitatea ca ambele procese — mutațiile din structura aparatului productiv și cele din sfera calificării — să fie concepute concomitent în funcție de un element comun — progresul tehnic ; deci premise noi pentru planificarea în perspectivă a activității din cele două sfere de activitate. Apare, de asemenea, necesară cunoașterea în profunzime a modurilor în care progresul tehnic influențează aceste domenii, precum și relațiile specifice care iau naștere.

Să ne referim, bunăoară, la două aspecte legate nemijlocit de evoluția economiei naționale. Unul din modurile de manifestare a influenței progresului tehnic asupra producției este cel al structurilor industriale. Promovarea unor ramuri industriale noi, de avangardă, ce încorporează cele mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii moderne, dinamica lor specifică presupune o descifrare a mecanismelor de evoluție a progresului tehnic, acest ultim factor fiind acela în funcție de care este orientată și pregătirea profesională a unui anumit volum al forței de muncă. În același timp, precizarea locului acestor ramuri în structura industrială se traduce, în termeni de politică a calificării, prin cerința de a stabili care este ponderea activităților tradiționale (ele însele suferind adesea modificări de substanță)comparativ cu noile profesiuni, în ce orizont de timp sînt proiectate schimbările.

Un al doilea aspect, de reală subtilitate, este cel al conținutului calificării ca atare. Desigur, în acest cîmp problematic există deja o serie de cunoștințe atestate, validate practic : creșterea nivelului intelectual al muncii în raport cu încărcătura sa fizică, redimensionarea structurilor profesionale prin sporirea ponderii celor racordate de noile descoperiri din știință și tehnică etc. Există însă și o serie de elemente care par să imprime un nou sens raportului dintre cerințele concrete ale producției, dintre structura fiecărui loc de muncă și conținutul calificării : de la un raport de subordonare spre unul de echivalență și poate chiar de supraordonare. Astfel, dacă o perioadă de timp nivelul de tehnicitate a fondurilor fixe a devansat întrucîtva nivelul de calificare a forței de muncă, în prezent, în condițiile dezvoltării preponderent intensive care presupune, printre altele, utilizarea eficientă și modernizarea potențialului tehnic acumulat, rolul forței de muncă devine mai activ.

Din acest unghi, implicațiile progresului tehnic contemporan se resimt tocmai prin accentuarea funcției creative a personalului. O pregătire profesională superioară — în spiritul principiilor politehnizării, ale policalificării, ale lărgirii orizontului de cultură generală, promovate de partidul nostru — își propune nu numai să asigure concordanța dintre structura locurilor de muncă și structura profesională a forței de muncă, ci o implicare superioară, competentă a acesteia la perfecționarea proceselor de producție. Dintr-un cadru prestabilit și oarecum strict delimitat, întreprinderea românească tinde să devină un cîmp de emulație creatoare, să se adapteze legităților înnoirii permanente ; să permită afirmarea uneia dintre cele mai recente și fertile modalități de progres tehnic — progresul tehnic de masă, fenomen caracteristic societății noastre, care a transformat prestigiul profesional din privilegiu al unor grupuri restrînse de populație într-un bun al întregii națiuni.

CONSTATAREA, cu valoare de adevăr sociologic, potrivit căreia profilul cetățeanului într-o societate modernă se calchiază, pînă la identificare, cu formația sa profesională, are forța de a pune în relief o altă dimensiune de maximă însemnătate a politicii științifice promovate de partid în domeniul calificării forței de muncă. În condițiile în care pregătirea profesională are un caracter de masă, este orientată ferm spre încorporarea celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, este grefată pe o bază de cunoștințe generale temeinice, acest proces dobîndește un caracter profund umanist și revoluționar. Sînt astfel trasate, în viziunea integratoare ce caracterizează modelul românesc de dezvoltare, noi jaloane ale omului nou, capabil să se înțeleagă mai bine pe sine și lumea în care trăiește ; să pătrundă cu mai multă ușurință complexitatea vieții contemporane, să se angajeze creator în vasta operă de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate.

Fără a fi epuizat, de bună seamă, multitudinea relațiilor pe care le afirmă factorul calificare în cadrul societății noastre se impune relevarea unui aspect de maximă sinteză : anume interdependența dintre nivelul pregătirii profesionale și bunăstarea socială. Constituie una din ideile fundamentale afirmate de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, legătura dintre calitatea muncii fiecăruia, creșterea avuției naționale și sporirea nivelului de trai. Or, a munci mai bine presupune desigur și disciplina muncii, și respectul pentru calitatea lucrului făcut cu mîna și mintea, dar, în esență și la un nivel social general, această etică a muncii se bazează pe capacitatea resursei umane de a se autovalorifica superior ; de a presta o muncă de calificare înaltă, care să substituie în tot mai mare măsură factorii naturali de producție cu acest inepuizabil izvor de progres economico-social care este mintea umană, creativitatea colectivă.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 44 din 2 noiembrie 1984

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XIII-LEA AL P.C.R.

Congresul al XII-lea — Congresul al XIII-lea — ample realizări în dezvoltarea multilaterală a patriei

- Temelii trainice ale progresului neîntrerupt și multilateral al României socialiste **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 2
- Strategie științifică de dezvoltare a forțelor de producție în profil teritorial **(Stere Gioga)** 4
- Perfecționarea calificării forței de muncă în sistemul factorilor intensivi ai dezvoltării **(Cristian Popescu)** 7
- Chimia — angrenată activ în valorificarea superioară a materiilor prime **(Nicoleta Hornianschi)** 8

— Dezbatere. Implicarea efectivă, cu eficiență sporită a cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale (III) 10

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Rezerve de creștere a producției de cărbune **(Ion Mărăscu, Mircea Guran)** 13

— Campania agricolă de toamnă. Arăturile adînci — condiție hotărîtoare pentru recoltele record din 1985 **(Ion Bianu)** 15

— Largă apreciere pe piața internațională pentru artizanatul românesc **(H. Hofman)** 17

— Măsuri stimulative pentru creșterea mai accentuată a eficienței economice **(Ioan Hidegcuti)** 19

— Cititorii au cuvîntul 21

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Un sistem economic complex, fundamental nou în activitatea de construcții-montaj (II) **(Petru Paul Cmit)** 22

IDEOLOGIE • TEORIE

— Orientări noi în domeniul investițiilor **(Ion Ioniță)** 24

— Școli • curente • economiști. Contribuții românești din perioada interbelică la analiza schimburilor neechivalente (III) **(Sultana Sută-Selejan)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Evoluția procesului de integrare în cadrul Comunității Economice Europene (I) **(Dumitru Olaru)** 28

— U.R.S.S. Programul energetic — prioritate în dezvoltarea economiei **(G. Stere)** 30

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— Lasting foundations for the continuous and multilateral development of the country **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 2
— A scientific strategy of development of the productive forces within the territory **(Stere Gioga)** 4
— The improvement of the manpower qualification in the system of intensive factors of development **(Cristian Popescu)** 7
— Chemistry — actively involved in the higher capitalization of the raw materials **(Nicoleta Hornianschi)** 8
— The effective, highly efficient involvement of scientific research in spurring the intensive development of the national economy. A debate (III) 10
— Growth reserves of the coal production **(Ion Mărăscu, Mircea Guran)** 13
— The autumn campaign. Deep tillings — a decisive condition for record crops in 1985 **(Ion Bianu)** 15
— High appraisal for the Romanian handicraft on the international market **(H. Hofman)** 17
— A complex economic system, basically new in the assembly construction activity (II) **(Petru Paul Cmit)** 22
— New directions in the investments field **(Ion Ioniță)** 24
— Schools • trends • economists. Romanian contributions between the two world wars to the analysis of the non-equivalent exchanges (III) **(Sultana Sută-Selejan)** 26
— The evolution of the integration process in the E.E.C. (I) **(Dumitru Olaru)** 28
— U.S.S.R. The energy programme — a priority in the development of the economy **(G. Stere)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Прочные основы неуклонного и многостороннего прогресса социалистической Румынии **(Думитру Чукур, Константин Попеску)** 2
— Научная стратегия развития производительных сил в территориальном разрезе **(Стере Джюга)** 4
— Совершенствование квалификации рабочей силы в системе интенсивных факторов развития **(Кристиан Попеску)** 7
— Химия — активное участие в наиболее эффективном использовании сырья **(Николета Хорняньски)** 8
— Обсуждение. Подлинное, всё более эффективное участие научных исследований в ускорении процессов интенсивного развития народного хозяйства (III) 10
— Резервы роста производства угля **(Ион Мэрэску, Мирча Гуран)** 13
— Осенняя сельскохозяйственная кампания. Глубокая вспашка — решающее условие рекордных урожаев в 1985 году **(Ион Биану)** 15
— Широкое признание румынских изделий народного искусства на международном рынке **(Х. Хофман)** 17
— Комплексная, существенно новая экономическая система в строительно-монтажной деятельности (II) **(Петру Паул Кмит)** 22
— Новые направления в области капиталовложений **(Ион Иониця)** 24
— Школы — течения — экономисты. Вклад румынских экономистов в анализ неэквивалентного обмена в период между двумя мировыми войнами (III) **(Султана Сутэ-Сележан)** 26
— Эволюция интеграционного процесса в рамках Европейского Экономического Сообщества (I) **(Думитру Олару)** 28
— СССР. Программа развития энергетики — приоритет экономического развития **(Дж. Стере)** 30

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac abonamente la „Revista economică" pe anul 1985. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

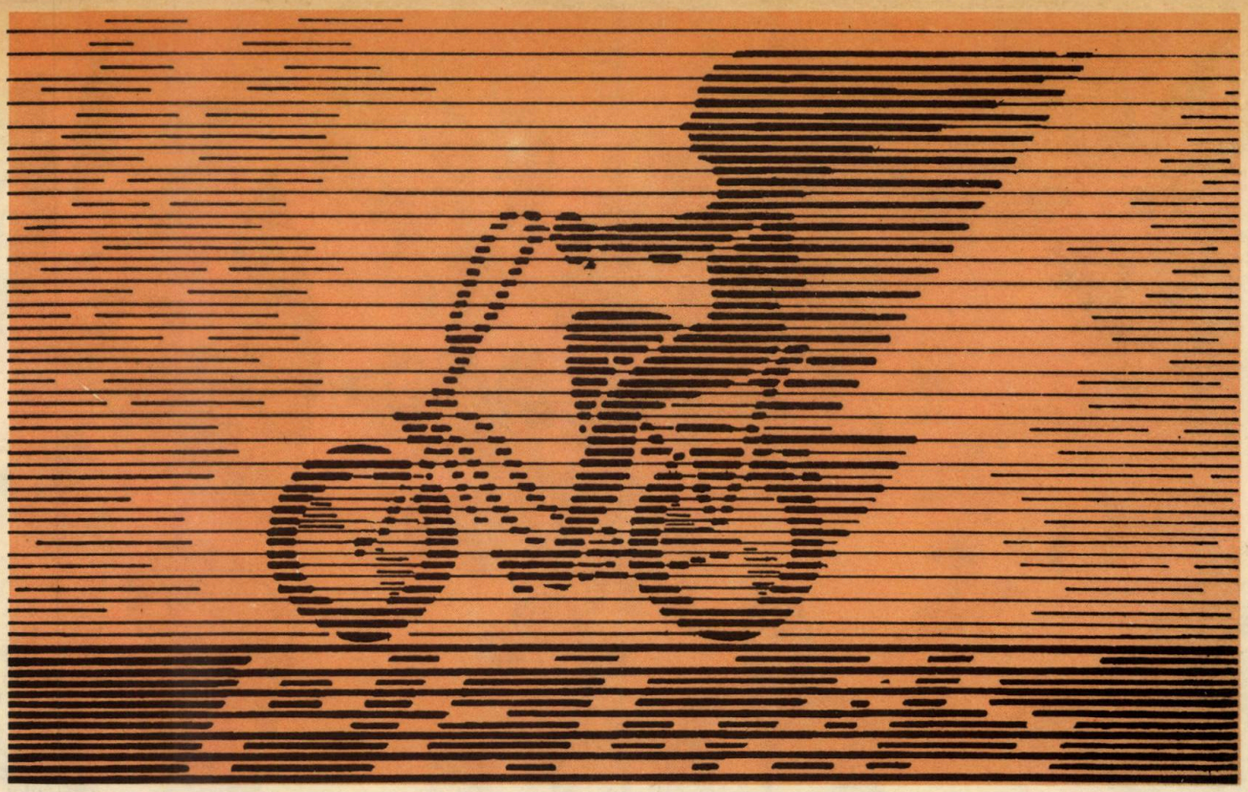

PEGAS – miraculosul cal înaripat
PEGAS – simbolul inspirației poetice
PEGAS – constelație din emisfera boreală
...dar și bicicleta PEGAS – vehicul fără... combustibil !
Folosind bicicleta PEGAS înlăturați sedentarismul, vă mențineți condiția fizică și permanenta bună dispoziție.
Utilă în deplasările la locul de muncă, cît și în cele de agrement, bicicleta PEGAS conferă nebănuite satisfacții.
Bicicleta PEGAS – de vînzare în toate magazinele specializate ale comerțului de stat.

PEGAS CLASIC, pentru bărbați	**preț 1 680 lei**
PEGAS CLASIC, pentru femei	**preț 1 710 lei**
PEGAS IDEAL, pentru bărbați	**preț 1 615 lei**
PEGAS IDEAL, pentru femei	**preț 1 640 lei**
PEGAS ROBUSTA, pentru fete	**preț 1 800 lei**
PEGAS ROBUSTA, pentru băieți (destinate copiilor între 6–10 ani)	**preț 1 809 lei**
PEGAS MODERN, pentru băieți și fete (destinate copiilor între 8–14 ani)	**preț 1 865 lei**
PEGAS COMODA, cu cadru rigid	**preț 1 690 lei**
PEGAS PRACTIC, cu cadru pliabil	**preț 1 920 lei**
ERGOCICLUL PEDALUX 3, bicicletă medicinală	**preț 1 550 lei**

De reținut !
Bicicletele PEGAS COMODA și PEGAS PRACTIC pot fi rulate de copii, adolescenți și adulți, ghidonul și șaua fiind reglabile pe înălțime.
Bicicleta PEGAS dispune de următoarele accesorii :

- **frînă față tip „cleste"**
- **clopoțel**
- **pompă de aer**
- **trusă cu scule**
- **apărătoare pentru lanț**
- **set catodioptrii**

De reținut !
Pentru antrenamente zilnice, la domiciliu, utilizați ergociclul PEDALUX 3.
PEDALUX 3 vă ajută să vă mențineți suplețea, înlătură obezitatea, fortifică sănătatea.

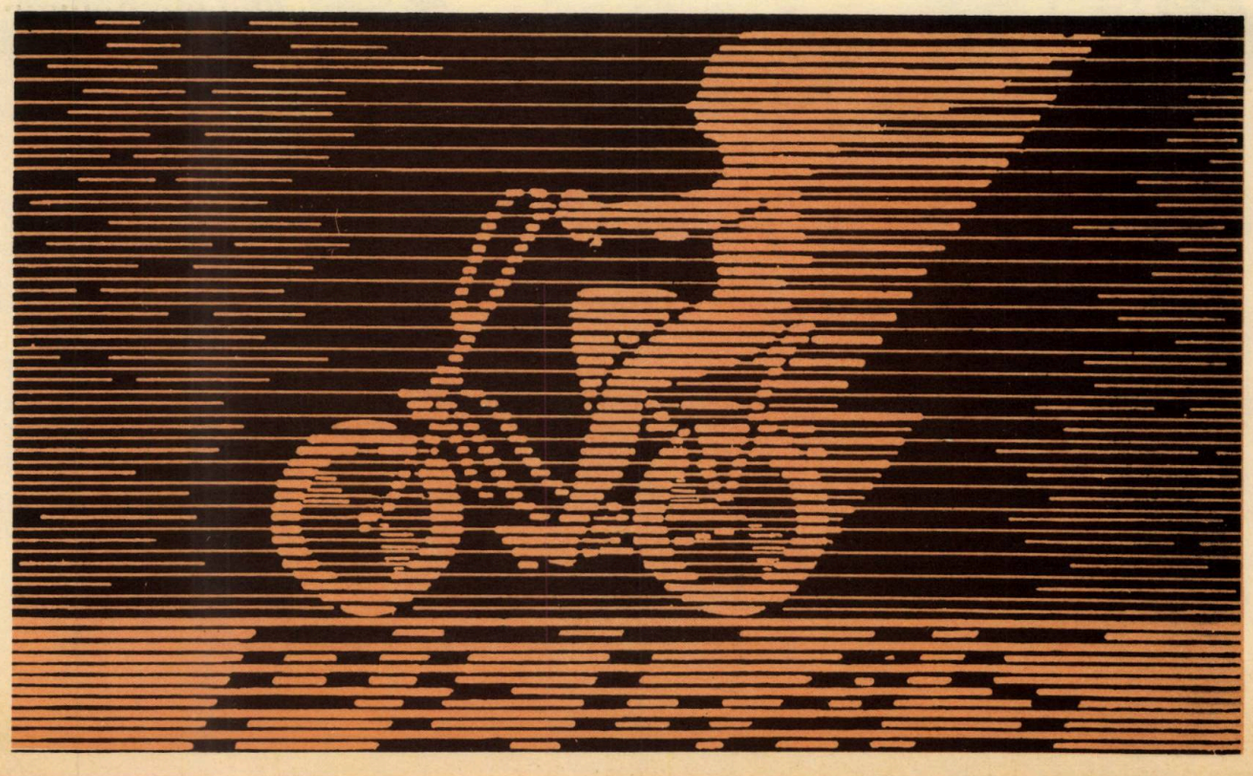

RECOM

Dacă vă place TOAMNA, bucurați-vă de ea !
Nu lăsați să treacă ultimele zile însorite fără a vă bucura de bogăția de culori a toamnei ! Vă așteaptă pădurile, parcurile, aleile troienite de frunze ruginii, străzile, sălile de concert și spectacol.
Pentru toate momentele toamnei,
pentru toate momentele zilei,
magazinele comerțului de stat au pregătite confecții de sezon adecvate : — rochii — fuste — bluze — pantaloni — taioare — costume — trenciuri — impermeabile — pardesie — scurte — jachete — mantouri.
Un anotimp nou, o nouă toaletă !
Natura și-a schimbat garderoba pentru toamnă. Dar dumneavoastră ?

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

04

CONGRESUL al XII-lea –
CONGRESUL al XIII-lea

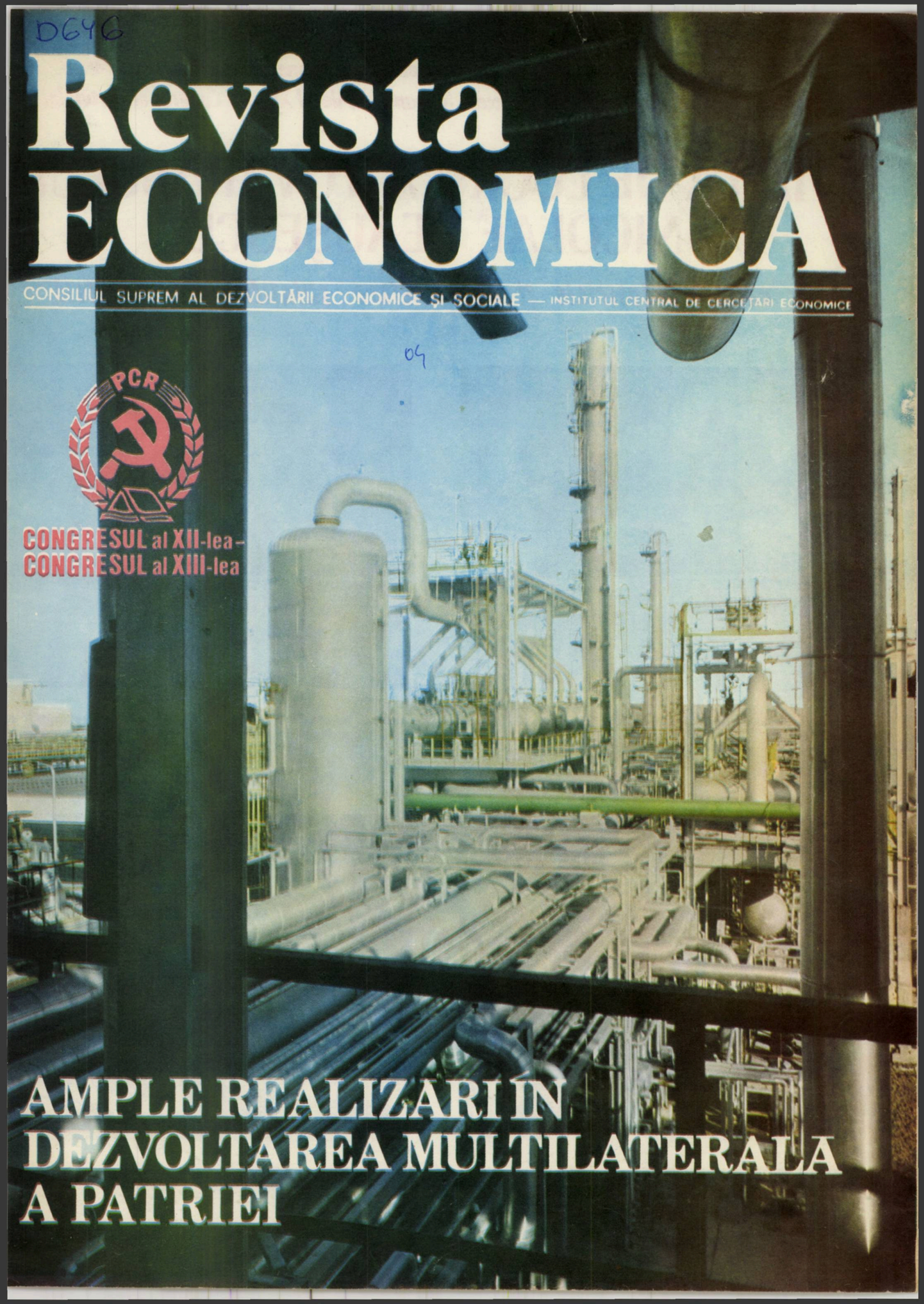

AMPLE REALIZĂRI ÎN DEZVOLTAREA MULTILATERALĂ A PATRIEI

Într-o atmosferă însufleţitoare, de puternic entuziasm, generată de hotărîrea fermă de a întîmpina cu noi şi importante succese în muncă cel de-al XIII-lea Congres al partidului

VIZITA DE LUCRU A TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

în unităţi industriale şi de cercetare ştiinţifică din Capitală

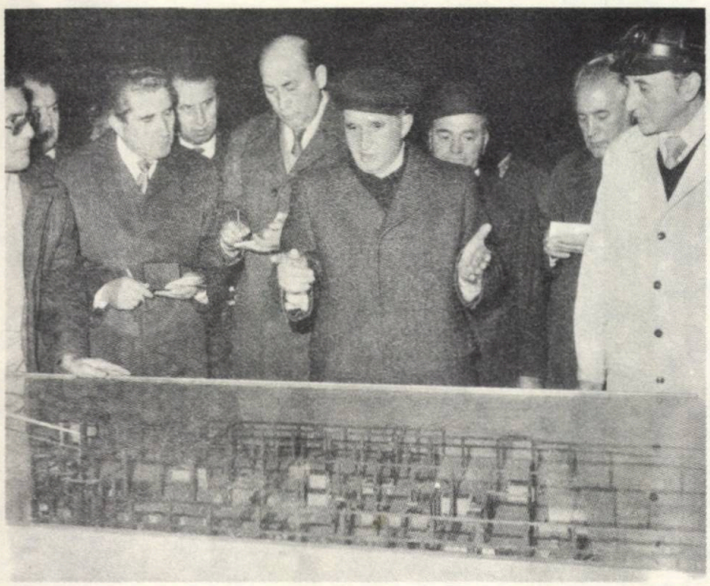

Indicaţii privind perfecţionarea activităţii la uzinele „23 August“

Analiză aprofundată la Institutul de cercetare ştiinţifică şi inginerie tehnologică pentru electronică

Aprecieri pozitive şi îndemnuri la perseverenţă pentru ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al producţiei la întreprinderea „Timpuri noi“

La întreprinderea textilă „Dacia“ se analizează probleme privind calitatea şi eficienţa producţiei

CONGRESUL AL XII-LEA — CONGRESUL AL XIII-LEA

ample realizări în dezvoltarea multilaterală a patriei

MAGYAR MUSZAKI MUZEUM ÉS KÖZLEKEDÉSTÖRTÉNETI MÚZEUM 1883

„Edificarea socialismului și comunismului presupune ridicarea la o viață nouă a tuturor localităților, pentru ca fiecare să poată duce o activitate înfloritoare, independentă în toate domeniile existenței sociale. Or, amplasarea teritorială judicioasă a diferitelor activități industriale, dezvoltarea forțelor de producție în toate zonele țării merg tocmai în direcția creării condițiilor pentru ridicarea tuturor localităților, a tuturor comunelor la un nivel superior de civilizație materială și spirituală".

NICOLAE CEAUȘESCU

Strategie științifică de dezvoltare a forțelor de producție în profil teritorial

● La sfîrșitul acestui cincinal — toate orașele și comunele vor dispune de unități cu activitate industrială ● Penetrarea largă a ramurilor tehnicii de vîrf ● Dezvoltarea puternică a industriei mici și artizanale ● Dimensiunea socială a dezvoltării

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru, prin orientarea unor importante fonduri de investiții spre județele mai puțin dezvoltate, prin construirea unor noi întreprinderi industriale s-a urmărit nu o simplă sporire a producției, ci asigurarea unui profil modern al acesteia la nivelul fiecărui județ și al întregii economii naționale. Nu s-a pus, evident, problema reproducerii identice a modelului macroindustrial la nivelul fiecărui județ. Procesul amplasării rationale în teritoriu a forțelor de producție a vizat dezvoltarea puternică a fiecărui județ, creșterea potențialului economic al acestora luînd în considerare cerințele, particularitățile și condițiile obiective existente pe plan local, în primul rînd baza de materii prime și resursele de muncă, inclusiv sub aspectul potențialului științific pentru ramurile tehnicii de vîrf. Acestea au fost elementele principale care au determinat schimbări în structura pe ramuri a industriei și conturarea unui anumit profil al județelor.

Profilul modern al economiei județelor

ASPECTUL care trebuie relevat de la bun început și care se impune ca o trăsătură cu caracter general îl constituie mărirea ponderii construcției de mașini și chimiei, cu subramurile lor cele mai dinamice — electronica, electrotehnica, petrochimia — ca urmare a dezvoltării în marea majoritate a județelor a acestor ramuri cu un rol activ în modernizarea producției și creșterea eficienței. În anul 1983 industria constructoare de mașini deținea între 30—40% din producția industrială totală a unor județe mai puțin dezvoltate în trecut, cum ar fi Teleorman, Dolj, Dîmbovița, Vaslui, Bistrița-Năsăud, Covasna.

În proporții deosebit de mari a crescut și ponderea industriei chimice ; ca urmare a dezvoltării acestei ramuri în ritmuri înalte, un număr de 7 județe considerate mai puțin dezvoltate în trecut — Argeș, Bacău, Vîlcea, Neamț, Iași, Dolj, Teleorman — dădeau în 1983 peste 37% din producția totală a industriei chimice (să precizăm, în acest context, că în perioada antebelică mai mult de două treimi din producția acestei ramuri se realiza în București, Valea Prahovei și zona Brașovului).

Într-o serie de alte județe, avîndu-se în vedere condițiile concrete, alte ramuri de bază ale industriei au înregistrat sporuri spectaculoase ale ponderilor — metalurgia feroasă în Galați (19,7% în 1950 și 26% în 1983), metalurgia neferoasă în Olt (20,1% în 1983, inexistentă în 1950), combustibilii în Argeș și Bacău. O dată cu creșterea ponderilor ramurilor de bază ale industriei, au scăzut ponderile industriei usoare și alimentare, deși în mod absolut producția acestor două ramuri a cunoscut o puternică dezvoltare: în județul Olt, de pildă, această din urmă ramură deținea în 1983 numai 2,2% din producția industrială, față de 72,7% în 1950. În județul Olt se obține în schimb astăzi întreaga producție de aluminiu și aluminiu pur a țării, tot așa cum în județul Argeș se produce întreaga cantitate de autoturisme de teren, în Bacău o importantă parte a producției de cauciuc sintetic, iar în Gorj cca 70% din producția de cărbune.

Profilul economic al județelor este întregit, mai ales în actualul cincinal, de dezvoltarea în proporții însemnate a industriei mici și artizanale, pe baza folosirii unor resurse locale de materii prime, cum sînt : piatra de carieră și de rîu, argilele, deșeurile de marmură, tufurile vulcanice, răchita, paiele și alte produse secundare din agricultură, unele materiale recuperabile și unele produse agricole disponibile la producători după îndeplinirea sarcinilor de livrări către stat. Producția acestor sectoare va contribui la aprovizionarea în condiții mai bune a populației cu o serie de articole de uz casnic și gospodăresc, materiale de construcții, unele produse alimentare etc.

Înfăptuită în mod planificat, printr-o acțiune centralizată, la scară macroeconomică, îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție a presupus și presupune în continuare mari cheltuieli materiale și financiare, realizarea unor ample programe de investiții. Eforturile în acest domeniu s-au intensificat în mod simțitor după Congresul al IX-lea al partidului, ca o expresie a creșterii preocupărilor pentru dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție pe întregul teritoriu. Numai în perioada 1981—1984 volumul investițiilor s-a ridicat la aproape 950 miliarde lei, urmînd ca în anii cincinalului viitor să atingă 1 350—1 400 miliarde lei.

În conformitate cu orientările stabilite, în scopul creșterii mai rapide a potențialului economic al zonelor cu un nivel mai scăzut de dezvoltare, sporuri mai accentuate ale volumului de

Prima parte a articolului a apărut în nr. 44 al revistei

Tabelul nr. 1

Gruparea județelor după valoarea fondurilor fixe

Fonduri fixe, la finele anului	1965	1975	1980	1984
Pînă la 10 miliarde lei	23	8	1	—
10,1— 20 " "	12	15	9	—
20,1— 30 " "	5	9	10	7
30,1— 40 " "	—	5	8	8
40,1— 60 " "	—	3	7	10
60,1— 80 " "	—	—	4	6
80,1—100 " "	1	—	1	5
Peste 100 " "	—	1	1	5

investiții se înregistrează în județele Botoșani, Ialomița, Mehedinți, Teleorman, Vaslui. Pentru stabilizarea forței de muncă și creșterea diversității sortimentale a producției, o deosebită atenție este acordată amplasării de capacități productive mai mici — în industriile alimentară, ușoară, materialelor de construcții, prelucrării lemnului, precum și în unele sectoare ale construcțiilor de mașini și industriei chimice. În mod practic, **pînă la sfîrșitul actualului cincinal toate orașele și comunele vor dispune de unități cu activitate industrială.**

De subliniat și cîteva orientări care demonstrează preocuparea pentru folosirea rațională, cu eficiență sporită, a investițiilor, ca și pentru creșterea gradului de ocupare a populației. Prima — în orașele cu industrie dezvoltată accentul se pune pe reutilarea și modernizarea capacităților existente, sporurile de producție urmînd a fi realizate înainte de toate prin creșterea productivității muncii. A doua — în localitățile în care, prin structura unităților existente, este ocupată în mai mare măsură forța de muncă bărbătească, vor fi amplasate cu prioritate obiective cu locuri de muncă pentru femei.

Prin realizarea amplului program de investiții, în perioada care a trecut de la Congresul al XII-lea al partidului au intrat în funcțiune aproximativ 1 550 obiective economice importante, între care Canalul Dunăre — Marea Neagră, Combinatul siderurgic Călărași (oțelăria electrică cu turnare continuă și laminorul de profile mijlocii), Întreprinderea metalurgică Focșani, Întreprinderea de produse electrotehnice și Întreprinderea mecanică Bistrița, hidrocentrala Sebeș-Alba și noi capacități de producere a energiei electrice la Turceni, Rovinari, la hidrocentralele de la Turnu, Tismana, Lotru-Brădișor, noi sonde pentru extracția țițeiului și gazelor, Întreprinderea de mase plastice Năsăud, s-au finalizat platformele industriale ale orașelor Bistrița, Sfîntu Gheorghe etc.

O dată cu aceasta a crescut în mod considerabil volumul fondurilor fixe, în primul rînd în județele cu un potențial economic mai scăzut : Bistrița-Năsăud, Botoșani, Călărași, Covasna, Ialomița, Mehedinți, Sălaj, Tulcea, Vrancea. S-au produs în acest fel și modificări în gruparea județelor după volumul fondurilor fixe (tabelul nr. 1). Aspectul care se impune a fi relevat cu prioritate este deplasarea județelor spre categoriile cu un volum mai mare de fonduri fixe; în acest an nici un județ nu are un volum de fonduri fixe mai mic de 20 miliarde lei, în timp ce în 1980 în această situație se aflau 10 județe, iar în 1965 marea lor majoritate : 35. În schimb, ca o expresie a creșterii potențialului economic al județelor, în anul 1984 un număr de 10 județe au un volum de fonduri fixe de peste 60 miliarde lei fiecare față de numai 2 în 1980. Cu un asemenea potențial, aflat în plină amplificare și modernizare, fiecare județ are posibilitatea să asigure sporirea continuă și diversificarea producției, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane.

Consecințe pe plan social

ȚELUL suprem al întregii politici a partidului, al preocupărilor susținute de dezvoltare și modernizare a forțelor de producție, de trecere la o nouă calitate, superioară, în întreaga activitate îl constituie creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii. Din acest punct de vedere îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție a determinat obținerea unor rezultate deosebit de importante, care se manifestă pe multiple planuri : mărirea gradului de ocupare a populației în industrie și în alte sectoare neagricole și pe această bază creșterea veniturilor sale, crearea unor noi orașe și centre muncitorești, dotate cu toate atributele civilizației moderne, îmbunătățirea condițiilor de locuit, sanitare, de educație și instrucție publică etc.

Vastul program de investiții realizat în ultimele cincinale, dezvoltarea puternică a industriei, a construcțiilor și transporturilor, a serviciilor și îmbunătățirea repartizării teritoriale a acestora au determinat sporirea simțitoare a numărului personalului în toate județele țării. În perioada 1950—1983 au fost create peste 5,4 milioane noi locuri de muncă, ceea ce a avut efecte pozitive directe pe planul emancipării sociale a întregului popor, al creșterii nivelului său de trai material și spiritual, al gradului general de civilizație. În 1983 numărul personalului muncitor era cu 260 000 mai mare față de 1980 și cu circa 3,3 milioane față de 1965. Creșteri importante s-au înregistrat și pe plan teritorial, la nivelul județelor, în funcție de mărimea acestora, de resursele de materii prime și forță de muncă, de gradul de echipare tehnică etc. Dacă numărul total al personalului s-a mărit cu peste 76% în 1983 față de 1965 (tabelul nr. 2), în județele în trecut mai puțin dezvoltate creșterile au fost mult mai mari : Sălaj 166%, Bistrița-Năsăud 155%, Olt 140%, Botoșani 135%, Covasna 130%, Vaslui 123% etc.

Dacă urmărim schimbările care au avut loc în gradul și structura de ocupare a populației, constatăm că populația ocupată în industrie și în alte activități neagricole a devenit precumpănitoare în cea mai mare parte a județelor. Ponderea populației respective pe ansamblul țării a crescut de la 50,9% în 1970 la 62,2% în 1975 și 71% în 1983. Printre județele care au înregistrat creșteri apropiate de aceste valori se află acum și județe cu un nivel mai scăzut de dezvoltare în trecut și în care populația ocupată în agricultură era majoritară.

Analiza modificărilor intervenite în gruparea județelor după numărul total al personalului muncitor (tabelul nr. 3) ne permite o caracterizare mai complexă a realizărilor obținute în acest domeniu : în anul 1965 erau 10 județe cu un număr al personalului mai mic de 150 la 1 000 de locuitori, pentru ca în 1984 în această categorie să nu rămînă nici un județ ; în 1980 numărul personalului în 9 județe era mai mic de 250, în timp ce în 1984 din această categorie mai fac parte 5 județe. Numărul personalului în cea mai mare parte a județelor — 23 — depășește în prezent 350, categorie în care în 1965 se situau doar 4 județe. Este vorba, evident, de o schimbare cantitativă dar care reflectă de fapt ample modificări calitative și are consecințe directe pe planul vieții oamenilor — ameliorarea condițiilor de muncă, creșterea veniturilor populației prin integrarea acesteia, în cadrul procesului de industrializare, în activități care solicită un grad mai ridicat de calificare.

Să ne referim, de pildă, la veniturile populației. Înainte de toate trebuie semnalat faptul că, pe măsura creării de noi locuri de muncă, un număr mai mare de membri ai unei familii sînt încadrați în producție, ceea ce înseamnă un spor de venituri. Veniturile reale ale populației — indicator sintetic atotcuprinzător pentru caracterizarea bunăstării — au fost în 1983 de peste 6 ori mai mari decît în 1950. Ultima

Tabelul nr. 2

Evoluția numărului de personal

	1965		1980		1983	
	mii persoane	%	mii persoane	%	mii persoane	%
Total	**4 305**	**100**	**7 340**	**170,5**	**7 600**	**176,5**
Bistrița-Năsăud	32,0	100	74,3	232,2	81,7	255,3
Botoșani	41,4	100	91,8	221,7	97,3	235,0
Covasna	32,6	100	70,4	215,9	75,1	230,4
Giurgiu	38,5	100	74,6	193,8	84,1	218,4
Harghita	59,7	100	114,1	191,1	117,4	196,4
Olt	57,2	100	126,8	221,7	137,7	240,7
Sălaj	26,3	100	64,0	243,3	80,0	266,2
Vaslui	48,7	100	100,1	205,4	108,7	223,2

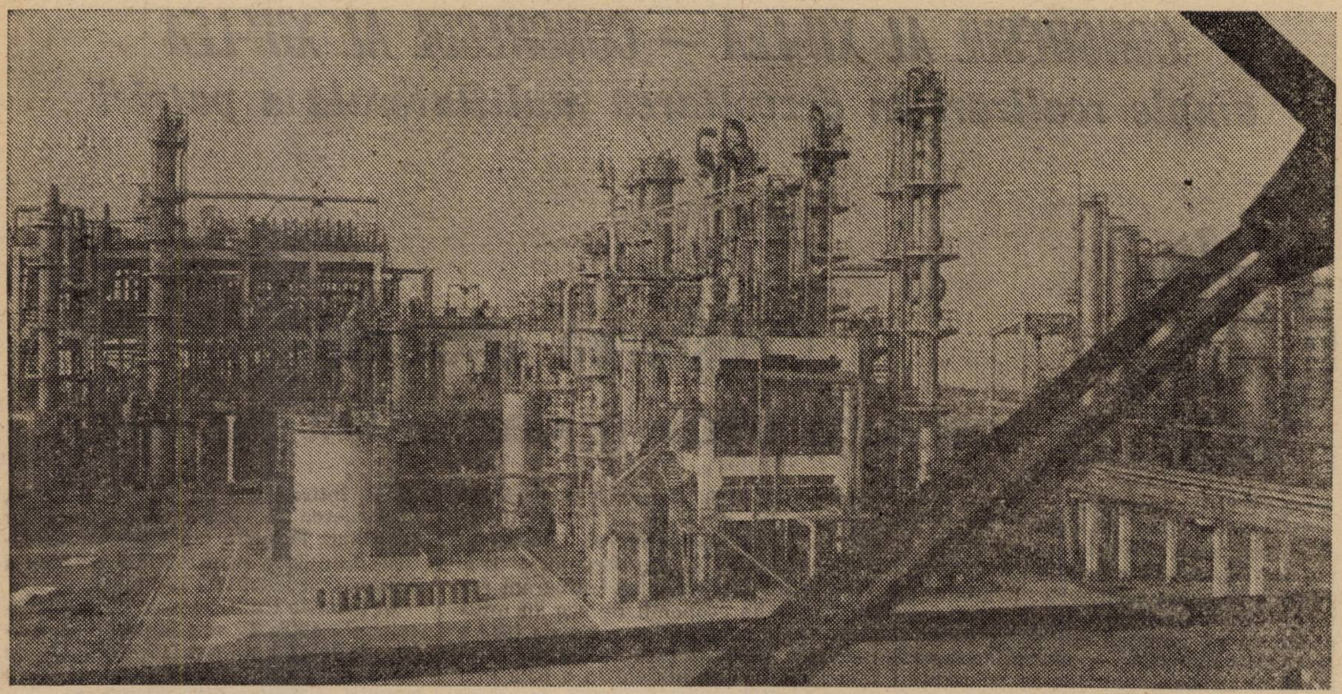

Combinatul chimic — una din marile și modernele întreprinderi intrate în funcțiune în ultimii ani în municipiul Giurgiu

Tabelul nr. 3

Gruparea județelor după numărul personalului muncitor total la 1 000 locuitori

Personal muncitor la 1 000 locuitori	Numărul județelor		
	1965	1980	1984
51—100	2	—	—
101—150	8	—	—
151—200	13	2	—
201—250	9	7	5
251—300	5	12	13
301—350	2	11	11
Peste 351	2	9	12

acțiune de majorare a retribuției întregului personal muncitor, desfășurată în perioada septembrie 1983 — august 1984 pe baza hotărîrii plenarei C.C. al P.C.R. din iunie 1983, a determinat ca retribuția medie nominală netă să se ridice la 2 925 lei. Avînd în vedere evoluția sub nivelul planificat a prețurilor, creșterea retribuției reale pe ansamblul economiei naționale este în acest an cu peste 6% mai mare față de 1980. Să adăugăm la aceasta și faptul că volumul cheltuielilor pentru acțiuni social-culturale de la bugetul statului reprezintă în prezent circa 12 700 lei pe o familie față de 10 440 în 1980.

unui volum sporit de mărfuri. Dacă analizăm situația din acest punct de vedere observăm că volumul mărfurilor vîndute pe locuitor într-un an era în 1965 de pînă la 3 000 lei în 21 de județe și că numai în 3 județe depășea 5 000 lei ; încă în 1982 în schimb nu mai exista nici un județ în care vînzările anuale de mărfuri pe locuitor să nu depășească 5 000 lei. Județele care cunosc în anii din urmă o dezvoltare mai puternică au înregistrat și creșterile cele mai mari ale vînzărilor de mărfuri.

Iată, așadar, ce influențe a avut îmbunătățirea repartizării teritoriale a forțelor de producție asupra utilizării mai raționale a forței de muncă și, implicit, asupra unei mai echitabile distribuiri a veniturilor.

Dezvoltarea puternică a industriei în toate județele țării, îmbunătățirea în general a amplasării forțelor de producție pe teritoriu au avut ca o consecință de importanță socială majoră creșterea gradului de urbanizare și, o dată cu aceasta, de dotare edilitar-gospodărească a localităților. În prezent peste jumătate din populația țării — mai exact 52,1% — locuiește în mediul urban, față de 33,7% în 1965 și 49,6% în 1980 (tabelul nr. 4). În fiecare județ, în fiecare localitate au fost construite sute și mii de noi locuințe (în total aproape 5 milioane în perioada 1951—1983, din care peste 469 000 în

Tabelul nr. 4

Repere ale intensificării procesului de urbanizare

	1965	1980	1983
Număr de orașe	163	233	237
Populația urbană *) (mil. locuitori)	6,4	11	11,7
Ponderea populației urbane în totalul populației (%)	33,7	49,6	52,1

*) Populația care locuiește în municipii, orașe și comune suburbane

Este evident că aceste realizări, de care a beneficiat populația din toate județele țării, au permis achiziționarea primii trei ani ai cincinalului actual), dotate cu elemente de înalt confort și utilitate, în stare să asigure condiții superioare de locuit. În cadrul procesului de sistematizare a localităților se urmărește transformarea treptată în orășele agroindustriale a unor centre comunale, care să fie înzestrate cu obiective social-culturale (de învățămînt, sănătate, cultură) și cu unități comerciale și de servicii astfel dimensionate încît să permită deservirea corespunzătoare a patru-cinci comune apropiate. O asemenea orientare reprezintă o etapă calitativ nouă în organizarea rețelei de localități, care va contribui la accelerarea procesului de urbanizare, de apropiere a condițiilor de muncă și de viață din mediul rural de cele din mediul urban.

Acestea sînt doar o parte din rezultatele pe plan social ale dezvoltării mai raționale a forțelor de producție în profil teritorial, care întregesc imaginea unui proces a cărui amploare și profunzime contribuie la atenuarea diferențelor dintre județe, la omogenizarea structurii sociale, la creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii de pe întreg cuprinsul țării.

■

REALIZĂRILE obținute pînă în prezent au determinat ca marea majoritate a județelor, caracterizate în trecut printr-un nivel scăzut de dezvoltare, să depășească această stare, atingînd, prin eforturi de investiții considerabile, indicatori economici și sociali care le situează în rîndul județelor dezvoltate. Altele, care beneficiază — cu deosebire în ultimii ani — de însemnate fonduri de investiții, sînt în plin proces de diversificare și de dezvoltare în ritm înalt a producției. Aceste realizări constituie o expresie a capacității partidului nostru de a rezolva această importantă problemă economico-socială și politică, de a asigura înflorirea tuturor județelor și localităților țării, creșterea continuă a nivelului de trai al tuturor locuitorilor ei.

Stere GIOGA

CONGRESUL AL XII-LEA — CONGRESUL AL XIII-LEA

ample realizări în dezvoltarea multilaterală a patriei

Creşterea eficienţei, caracteristică a dezvoltării actuale

PENTRU economia românească, economisirea maximă a tuturor resurselor materiale şi prelucrarea lor superioară reprezintă o cerinţă vitală a creşterii economice. Reproducţia de tip intensiv cere ca eficienţa economică să caracterizeze desfăşurarea producţiei materiale, în cadrul acesteia accentul de bază punîndu-se pe reducerea costurilor de producţie, criteriu definitoriu al nivelului eficienţei. Reducerea costurilor de producţie reprezintă factorul esenţial care asigură sporirea fondurilor necesare înfăptuirii reproducţiei socialiste lărgite şi creşterea nivelului de trai, apărarea monedei naţionale, stabilitatea preţurilor.

Menţinerea unui ritm înalt de creştere economică şi de economisire a muncii sociale, aprofundarea laturilor calitative ale întregii activităţi economice, orientări programatice ale Congresului al XII-lea şi Conferinţei Naţionale ale partidului, au făcut şi fac imperios necesară reducerea mai accentuată a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, astfel încît aceasta să ajungă la 58,5% în 1985 şi la 53% în 1990 faţă de 64,3% cît s-a realizat în 1980.

Exigenţele economice din etapa actuală şi în perspectivă solicită abordarea cu maximă responsabilitate a problemei costurilor de producţie, transpunerea integrală în viaţă a tuturor programelor adoptate privind reducerea suplimentară a costurilor şi cheltuielilor materiale în perioada 1983—1985, creşterea mai accentuată a productivităţii şi perfecţionarea organizării şi normării muncii în perioada 1983—1985 şi pînă în 1990, precum şi îmbunătăţirea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili şi energie, valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor în perioada 1983—1985 şi pînă în 1990.

În actualul cincinal — reduceri substanţiale ale costurilor de producţie

ÎN LUMINA hotărîrilor adoptate de Congresul al XII-lea al partidului, activitatea economică desfăşurată în cincinalul actual s-a caracterizat prin accentele deosebite puse pe problemele creşterii eficienţei, pe reducerea costurilor de producţie. Volumul de economii cumulat proiectat pentru perioada 1981—1985 se ridică la circa 200 miliarde lei, din care industriei îi revin peste 157 miliarde lei. Conferinţa Naţională a P.C.R. din decembrie 1982 a hotărît înfăptuirea unui program suplimentar de economii de cca 70 miliarde lei cumulat pentru perioada 1983—1985, iar plenara C.C. al P.C.R. din martie 1983 a amplificat la o cotă mai mare aceste sarcini — astfel, în anul 1985 urmează ca nivelul costurilor totale la 1 000 lei producţie marfă să se reducă în industria republicană faţă de 1980 cu 13,4%.

În perioada anilor 1981—1983, prin eforturile colectivelor din întreprinderi pentru reducerea consumurilor specifice de materii prime şi materiale, prin accentuarea proceselor de valorificare, creşterea productivităţii muncii, organizarea mai bună a fluxurilor tehnologice, creşterea indicilor de folosire a capacităţilor de producţie şi raţionalizarea cheltuielilor de producţie indirecte s-au obţinut o serie de rezultate pozitive în domeniul reducerii costurilor şi economisirii muncii sociale. Rezultate bune în primii trei ani ai cincinalului au obţinut în special întreprinderile din industria construcţiilor de maşini, electrotehnică şi electronică, din industria uşoară, din industria poligrafică, industria medicamentelor şi din unele subramuri industriale din industria chimică şi industria prelucrării lemnului şi materialelor de construcţii. Sarcinile suplimentare stabilite de Conferinţa Naţională a P.C.R. au fost îndeplinite integral de unităţile economice din cadrul industriei de maşini-unelte, electrotehnică şi electronică, din ramura transporturilor şi telecomunicaţiilor şi parţial de cele din cadrul industriei petrolului, industriei metalurgice, industriei construcţiilor de maşini, industriei chimice, uşoare, agriculturii şi industriei alimentare.

În ultimii doi ani ai actualului cincinal urmează să se obţină o reducere medie anuală a costurilor totale cu 44,3 lei/1000 lei producţie marfă, iar a celor materiale cu 31,7 lei, sarcini ce necesită o mobilizare sporită a tuturor întreprinderilor, a fiecărui om al muncii. Apreciem că realizarea lor este pe deplin posibilă avînd în vedere că, deşi în anii 1981—1983 s-au obţinut rezultate bune în domeniul reducerii costurilor, totuşi în întreprinderi există încă mari rezerve ; astfel, în unele unităţi s-au înregistrat depăşiri de consumuri planificate, întîrzieri la puneri în funcţiune, neatingerea la termen a parametrilor proiectaţi la noile obiective de investiţii, rămînerea în urmă faţă de plan a creşterii productivităţii muncii.

În primele trei trimestre din 1984, rezultatele obţinute sînt importante. Astfel, în industria republicană faţă de perioada corespunzătoare din 1983, în condiţii comparabile de preţuri s-a realizat o reducere a costurilor totale şi cheltuielilor materiale de producţie care reprezintă un volum de economii de 7,6 miliarde lei. Realizările obţinute au asigurat îndeplinirea integrală şi chiar îmbunătăţirea sarcinii suplimentare de reducere a costurilor hotărîte la Conferinţa Naţională a partidului din decembrie 1982. Astfel, au realizat integral prevederile întreprinderile din industria construcţiilor de maşini, industria de maşini-unelte, electrotehnică şi electronică, industria metalurgică, industria uşoară, din agricultură şi industria alimentară, transporturi şi telecomunicaţii.

Rezultatele vor putea fi şi mai bune dacă în toate centralele industriale se va acţiona mai hotărît pentru identificarea de noi soluţii tehnice, tehnologice şi organizatorice, pentru a transforma programul de măsuri pentru reducerea costurilor în instrument de conducere în desfăşurarea proceselor tehnico-economice. În toate centralele şi întreprinderile se cere acordată mai multă atenţie diminuării pierderilor tehnologice, efectuării de reparaţii curente şi capitale de calitate, blocării canalelor care conduc la depăşiri de consumuri specifice, cheltuieli neproductive şi în general la risipă de muncă socială. De aici şi obligaţia de a studia mai temeinic, ştiinţific, rezer-

Tabelul nr. 1

Reducerea costurilor în economie
— reduceri în% faţă de 1980 —

I = cheltuieli totale II = cheltuieli materiale		1985	1990
Industria republicană	I	13,4	25,7
	II	13,6	24,5
Construcţii-montaj	I	4,8	7,8
	II	3,2	5,2
Agricultura de stat	I	12,1	14,2
Transporturi	I	6,0	10,0

vele existente în întreprinderi şi a le atrage în circuitul economic, de aici necesitatea de a ancora puternic obiectivele din planul tehnic de sarcinile de reducere a costurilor de producţie.

Opţiuni şi priorităţi în perspectivă

PROIECTUL DE DIRECTIVE ale Congresului al XIII-lea al P.C.R. prevede ca în următorul cincinal, pe seama reducerii costurilor de producţie, să se realizeze un volum dublu de economii faţă de actualul cincinal. Numai în industria republicană, faţă de anul 1985, în 1990 costurile trebuie reduse cu 110 lei la 1 000 lei producţie marfă, respectiv cu 14,2%.

Efortul de reducere a costurilor este preluat de toate ramurile economiei naţionale, dar ponderea principală o deţine industria republicană (tabelul nr. 1). În cadrul industriei, sarcinile cele mai importante revin întreprinderilor din sectorul prelucrării intermediare şi, în special, al industriei produselor finale. Efort propriu însemnat în reducerea costurilor a fost planificat şi pentru întreprinderile din industria extractivă şi energetică, precum şi pentru unităţile cu producţie de masă. Principalii factori care trebuie să stea la baza realizării acestor sarcini sînt : realizarea producţiei în volumul şi structura planificate, reducerea normelor de consum, realizarea nivelului proiectat al productivităţii muncii, îmbunătăţirea indicilor de utilizare a capacităţilor de producţie, refolosirea, revalorificarea şi recondiţionarea materialelor, diminuarea cheltuielilor administrativ-gospodăreşti pe unitatea de produs.

Sînt prevăzute, totodată, însemnate îmbunătăţiri în fructificarea resurselor materiale, astfel încît valoarea producţiei materiale ce se va obţine pentru fiecare leu cheltuit cu materii prime, materiale, combustibil şi energie să crească în industria republicană în anul 1985 cu 129,5%, iar în anul 1990 cu 164,2% faţă de anul 1980 (tabelul nr. 2).

Sarcini de creştere mai accentuată sînt prevăzute şi pentru productivitatea socială a muncii, care în perioada 1965—1980 a sporit cu un ritm mediu anual de 8,5%, iar în industrie şi construcţii în aceeaşi perioadă a crescut de circa 2,8 ori. Faţă de 1980, productivitatea muncii în industria republicană urmează să fie în anul 1985 cu 41%, iar în anul 1990 de 2 ori mai mare.

Pentru sporirea în continuare mai accentuată a eficienţei economice, pentru reducerea substanţială a costurilor producţiei, programele aprobate, precum şi cele speciale pe produse pun accentul pe reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale, combustibili şi energie, reproiectarea produselor învechite, intensificarea recuperării şi reintroducerii în circuitul economic a tuturor materialelor refolosibile, uşurarea greutăţii produselor, perfecţionarea structurilor de producţie, extinderea meçanizării şi automatizării în toate ramurile, utilizarea completă a capacităţilor existente, scurtarea ciclului cercetare-proiectare-producţie. O deosebită atenţie se cere acordată atingerii parametrilor tehnici, calitativi şi economici înscrişi în documentaţiile aprobate la toate capacităţile ce se pun în funcţiune, efectuării la termenul stabilit şi de calitate a reparaţiilor capitale, recondiţionării pieselor de schimb, întăririi controlului de calitate pe faze ale producţiei. În unităţile economice ce cere ferm acţionat pentru blocarea tuturor căilor de risipă prin eliminarea cheltuielilor neproductive, a imobilizărilor financiare, lichidarea stocurilor supranormative, a cheltuielilor de transport-aprovizionare şi celor administrativ-gospodăreşti. Este necesar să se aibă în vedere în primul rînd reducerea costului unitar al produselor, apelîndu-se mai frecvent şi la metoda analizei critice a valorii la principalele produse şi în primul rînd la cele învechite sau cu parametri depăşiţi, cu consumuri mari de materii prime, materiale şi energie, la produsele nerentabile sau cu aport valutar scăzut.

Pentru îndeplinirea sarcinilor de reducere a costurilor de producţie, este necesar ca în toate unităţile economice să se întărească disciplina de plan a costurilor de producţie, să se introducă metodele perfecţionate de planificare, evidenţă şi calcul a costurilor, să sporească preocupările pentru urmărirea operativă în procesul de producţie a abaterilor de la normativele de costuri în vederea luării din timp a măsurilor de eliminare a neajunsurilor, să se defalce corespunzător planul costurilor iar realizarea lui să fie urmărită consecvent pe secţii, ateliere şi locuri de muncă. Programele de măsuri pentru reducerea costurilor trebuie să devină adevărate instrumente de conducere tehnico-economică, să fie actualizate sistematic, cuantificate corespunzător, să abordeze noi soluţii tehnice şi tehnologice şi mai ales să fie urmărite atent în vederea materializării tuturor economiilor proiectate. Întărirea sistematică a disciplinei costurilor, încadrarea riguroasă în cheltuielile planificate trebuie să constituie în toate întreprinderile un obiectiv prioritar în vederea îndeplinirii exemplare a prevederilor de reducere a cheltuielilor de producţie în anii 1984 şi 1985 şi abordarea pe baze trainice a cincinalului 1986—1990.

dr. Gh. ŞICĂ

Tabelul nr. 2

Creşterea valorii producţiei ce se va obţine la fiecare leu cheltuit cu materii prime, materiale, combustibili şi energie

— creşteri în % faţă de 1980 —

	1985	1990
Industria republicană din care :	129,5	164,2
Min. Ind. Construcţiilor de Maşini	150,5	203,1
Min. Ind. de Maşini-Unelte, Electrotehnică şi Electronică	130,0	177,1
Min. Ind. Metalurgice	130,3	162,2
Min. Ind. Chimice	132,7	165,6
Min. Ind. Lemnului şi Materialelor de Constructii	125,1	150,4
Min. Ind. Uşoare	128,3	160,3
Min. Agriculturii şi Ind. Alimentare	117,5	150,8

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Economii prin gospodărirea eficientă a resurselor

● La peste 795 milioane lei se ridică valoarea pieselor de schimb recuperate, recondiţionate şi refolosite în circuitul productiv de la începutul acestui an în **industria petrolului.** Au fost recondiţionate şi redate producţiei cantităţi mai mari de piese de schimb pentru utilaj petrolier, motoare termice şi compresoare, pentru tractoare şi instalaţii de foraj, alte subansamble, care au contribuit la reducerea substanţială a necesarului de astfel de materiale şi piese.

● Muncitorii şi specialiştii **Întreprinderii mecanice din oraşul dr. Petru Groza** au realizat de la începutul anului şi pînă acum o producţie suplimentară de peste 21 milioane lei, în condiţiile economisirii a 350 tone metal, 220 000 kWh energie electrică şi a 113 tone combustibil. De asemenea, prin înfăptuirea altor 11 obiective de cercetare, aflate pe agenda de lucru a colectivului, se vor asigura un spor anual de producţie de 15 milioane lei şi reducerea importurilor cu 3 milioane lei.

● În cadrul **Întreprinderii de mobilă din Gheorghieni, judeţul Harghita,** prin trecerea la croirea materialului lemnos după diagrame optimizate pe calculator şi la centralizarea operaţiilor de croire, s-a realizat în cele 10 luni ce au trecut, din acest an un număr de 15 noi produse de mic mobilier din lemnul care, anterior introducerii acestor măsuri, devenea inutilizabil. Un calcul făcut de specialişti arată că numai în acest an făurării de mobilă din Gheorghieni vor economisi o cantitate de material lemnos din care se vor produce în plus peste 50 de garnituri de mobilă.

● La **Întreprinderea de prospecţiuni şi explorări geologice din Cîmpulung Moldovenesc** s-au economisit în perioada parcursă din acest an peste 1 100 metri cubi lemn de mină, 150 tone ciment, 6,8 tone oţel şi 14,5 MWh energie electrică, ceea ce a permis diminuarea cheltuielilor la 1 000 lei producţie şi obţinerea unui beneficiu suplimentar în valoare de 3,5 milioane lei. De asemenea, la Exploatarea minieră Fundu Moldovei, economiile de materiale şi piese de schimb însumează aproape 1,9 milioane lei.

● Prin generalizarea unor tehnologii perfecţionate, **întreprinderea „Electroprecizia" — Săcele, din judeţul Braşov,** asigură o substanţială reducere a consumurilor materiale. Astfel, ca urmare a aplicării tehnologiei de forjare orbitală, în acest an se obţine o economie de peste 150 tone metal.

● La **întreprinderea „Electrotimiş" din Timişoara,** prin reproiectarea unor subansamble, greutatea maşinilor de prelucrat prin electroeroziune s-a micşorat cu peste 130 kg, a maşinilor de bobinat cu 16%, iar a celor de sudat electric prin presiune cu 5%, înregistrîndu-se substanţiale economii de laminate pline din oţel, aluminiu, cupru şi alte materiale. Concomitent, s-au aplicat tehnologii de reciclare a materialelor refolosibile de mici dimensiuni şi de recondiţionare a unor repere de la utilajele proprii de fabricaţie, ceea ce a permis economisirea unei cantităţi de aproape 200 tone diferite metale feroase şi neferoase.

CONGRESUL AL XII-LEA — CONGRESUL AL XIII-LEA

ample realizări în dezvoltarea multilaterală a patriei

INDUSTRIA UȘOARĂ PE COORDONATELE DEZVOLTĂRII INTENSIVE

ÎN PERIOADA ACTUALĂ industria ușoară *) se confruntă atît cu probleme comune întregii industrii cît și cu unele specifice. Orientările de bază referitoare la accentuarea laturilor calitative ale întregii activități, comune tuturor ramurilor industriale, conturate cu claritate în proiectul de Directive ale celui de al XIII-lea Congres al P.C.R., decurg din însăși esența creșterii economice de tip intensiv. Pentru ansamblul industriei, aceasta semnifică realizarea unor ritmuri înalte de creștere a activității productive în condițiile minimizării consumului de factori de producție cu caracter restrictiv (materii prime, combustibili și energie, resurse financiare și materiale destinate creării unor capacități noi de producție, forță de muncă etc.), concomitent cu maximizarea contribuției singurei resurse practic inepuizabile — potențialul creativ încorporat în mijloace de muncă și în tehnologii tot mai performante sau valorificat în conceperea și producerea bunurilor materiale.

Trăsături specifice — mutații structurale, calitative

ACCENTUAREA laturilor intensive ale creșterii economice este un proces de lungă durată, semnificînd o succesiune de combinări ale factorilor de producție, ordonate în funcție de evoluția ascendentă a contribuției celor de ordin calitativ. Etapele acestui proces parcurse pînă în prezent de ramurile industriei ușoare, reflectînd gradul de maturizare atins ca rezultat al particularităților formării și evoluției acestora, diferă de cele parcurse de alte ramuri, ceea ce conferă specificitate problemelor cu care se confruntă și priorităților care apar în perioada de trecere a întregii economii românești la creșterea economică de tip intensiv. Acest caracter specific este accentuat de natura resurselor antrenate, a bunurilor materiale pe care le creează, de evoluția cantitativă și, mai ales, calitativă a cerințelor pe care le satisfac, de gradul de participare la schimburile economice internaționale etc. În acest context, sînt evidențiate trăsăturile specifice ale evoluției ramurilor analizate, în funcție de care devine posibilă identificarea problemelor prioritare ce se cer soluționate și conturarea, pe această bază, a direcțiilor majore de acțiune pentru realizarea în cincinalul 1986—1990 și în perspectiva deceniului următor a obiectivelor prevăzute în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea.

O primă categorie de trăsături specifice derivă din particularitățile formării și evoluției acestui sector industrial. Cele patru ramuri principale din componența industriei ușoare considerate tradiționale au constituit, de regulă, componente importante ale nucleului de bază pe care s-au format complexele industriale în majoritatea țărilor. În cazul țării noastre, la începutul deceniului al șaselea, cînd a debutat procesul de industrializare socialistă, aceste ramuri realizau 23,3% din valoarea întregii producții industriale, utilizînd 23,6% din personalul muncitor ocupat în industrie. Se deduce, deci, că în țara noastră se acumulaseră unele tradiții importante în acest sector industrial, ceea ce a imprimat trăsături specifice dezvoltării sale ulterioare.

Este vorba, în primul rînd, de faptul că eforturile destinate dezvoltării acestor ramuri au fost orientate atît spre modernizarea puținelor capacități de producție preluate cu ocazia naționalizării, cît, mai ales, pentru crearea unui număr mare de capacități noi, îndeosebi în subramurile care asigură prelucrarea superioară a resurselor materiale antrenate. Deci, primele elemente de tip intensiv ale dezvoltării s-au conturat încă din etapa de început a procesului de industrializare din țara noastră (aspect asupra căruia vom insista în paragrafele următoare). În al doilea rînd, crearea de noi capacități de producție a asigurat, într-o perioadă relativ mai scurtă comparativ cu situația din alte ramuri industriale, reducerea și chiar eliminarea decalajelor pe care le înregistra țara noastră în comparație cu alte state din punct de vedere al nivelurilor medii pe locuitor la producția principalelor bunuri create în industria ușoară. Argumentăm această afirmație prin două exemple sugestive și anume : nivelurile medii pe locuitor ale producției de țesături de bumbac și de lînă (de 32,8 mp și respectiv 5,6 mp) realizate în România încă din anul 1978 erau comparabile cu cele din Cehoslovacia, Bulgaria și R.D. Germană, fiind superioare celor din U.R.S.S., Japonia, R.F. Germania etc. ; încă din anul 1970 producția medie de încălțăminte pe locuitor, de 3,5 perechi, era comparabilă sau superioară celei realizate în anul 1980 într-o serie de țări dezvoltate (3,9 perechi în Franța, 2,4 perechi în Anglia, 1,7 perechi în R.F. Germania, 2,2 perechi în S.U.A. etc.), România situîndu-se în prezent, prin prisma acestui indicator, în rîndul primelor 6 țări mari producătoare etc.

Corespunzător acestui stadiu de dezvoltare atins de ramurile principale ale industriei ușoare, în Raportul prezentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982, se sublinia : **„Industria ușoară a ajuns, de asemenea, la o dezvoltare care asigură în întregime satisfacerea, din punct de vedere cantitativ, a necesităților poporului nostru și realizarea unui export mai mare...“** Într-adevăr, la nivelul anului 1982, România a exportat sticlărie, ceramică fină de menaj, confecții textile și tricotaje în valoare de peste 8,2 miliarde lei, precum și 92,6 milioane mp de țesături, 3,7 miliarde mp de covoare, 22,6 milioane perechi de încălțăminte etc. Din unele studii efectuate recent a rezultat că, pentru astfel de bunuri, industria ușoară are asigurate segmente destul de stabile pe piețele externe, inclusiv pe cele cu devize convertibile. Se poate conchide, deci, că ramurile industriei ușoare au atins un grad ridicat de maturizare în raport cu care se conturează premise esențiale pentru asigurarea trecerii, aproape în exclusivitate, la dezvoltarea de tip intensiv.

A doua categorie de trăsături specifice derivă din faptul că ramurile industriei ușoare sînt preponderent producătoare de mărfuri industriale de larg consum, adică bunuri cu caracter final. Aceste trăsături imprimă specificitate priorităților care apar în perioada de trecere la creșterea economică de tip intensiv din mai multe puncte de vedere, printre care :

- pentru asigurarea valorificării superioare a resurselor materiale și energetice antrenate, adîncirea prelucrării — în sensul realizării de produse finite — nu se va situa pe primul plan în sistemul de priorități. Realizarea acestui obiectiv va fi condiționată hotărîtor de măsura în care se vor produce profunde modificări structurale ale producției în favoarea sortimentelor de calitate superioară, care încorporează creație estetică proprie ;
- eforturile din domeniul cercetării științifice specifice acestor ramuri este necesar să fie orientate prioritar spre elaborarea și implementarea unor tehnologii moderne, compatibile cu realizările de vîrf din alte ramuri industri-

*) Se au în vedere cele patru ramuri, considerate a fi de industrie ușoară, incluse în nomenclatura utilizată în lucrările de statistică, adică : sticlă, porțelan și faianță; textilă ; confecții ; pielărie, blănărie și încălțăminte. Din punct de vedere departamental, în industria ușoară se desfășoară și o serie de activități nespecifice ramurilor menționate și la care nu ne vom referi în acest articol.

ale (îndeosebi construcțiile de mașini și chimia), acestea din urmă condiționînd direct promovarea progresului tehnic în industria ușoară ;

● în ansamblul acțiunilor care vizează valorificarea potențialului creativ, este util să se acorde prioritate orientării eforturilor cercetării economice spre conturarea soluțiilor de stimulare a creației estetice, la nivelul fiecărui loc de muncă ;

● eficiența economică a întregii activități desfășurată în unitățile industriei ușoare este condiționată din ce în ce mai mult de realizarea pe piața internă și, mai ales, pe cea externă, a bunurilor create, ceea ce înseamnă că va fi necesar să se acorde o importanță crescîndă adaptabilității rapide a structurii producției la modificările cerințelor pieței.

Premise ale trecerii la dezvoltarea de tip intensiv

CA REZULTAT al gradului de maturizare atins în dezvoltarea ramurilor industriei ușoare, în perioadele anterioare au apărut și și-au sporit continuu contribuția la evoluția producției elemente specifice creșterii economice de tip intensiv. Vom argumenta cele afirmate prin evidențierea modului de combinare a principalilor factori de producție, cu deosebire în perioada 1965—1982.

Creșterea producției din ramurile industriei ușoare a devansat pe cea a eforturilor investiționale alocate acestora (în proporție de 5,4% în industria sticlei, porțelanului și faianței, de 20,9% în industria textilă, de 70,4% în confecții și de 40,6% în industria pielăriei, blănăriei și încălțămintei). Or, nu trebuie pierdut din vedere că eforturile investiționale aferente acestor ramuri au condus nu numai la o dezvoltare extensivă ci, într-o anumită măsură, și la una de tip intensiv, înțelegînd prin aceasta din urmă realizarea prioritară de capacități noi în subramurile care asigură adîncirea prelucrării materiilor prime.

Referitor la intensificarea procesului de adîncire a prelucrării materiilor prime și la modificările structurale ale producției în favoarea sortimentelor care le valorifică superior, sînt sugestive cîteva exemple, printre care :

a.) Creșterea valorii producției din industria sticlei, porțelanului și faianței a devansat pe cea fizică de geamuri, precum și pe cea de sticlărie de peste 2,6 ori. În același timp, valoarea producției de ceramică fină de menaj (exprimată în prețuri curente) a crescut de la numai 151 milioane lei în anul 1965 la 1 215 milioane lei în 1982. Or, potrivit unor calcule estimative, la un consum cumulat de o tonă combustibil convențional revine o valoare a producției de 2,5 ori mai mare în cazul sticlei albe comparativ cu geamul tras, de aproape 6 ori în cazul sticlei tehnice, de circa 13 ori în cel al porțelanului de menaj și de peste 23 ori în cel al porțelanului artistic.

b.) În cazul producției de articole textile este evidentă prioritatea acordată realizării de produse finite. Astfel, creșterea valorii producției de confecții (exprimată în prețuri comparabile) a devansat pe a celei fizice de fire de aproape 2,6 ori, iar pe a celei de țesături de peste 2,4 ori. De asemenea, creșterea producției fizice de tricotaje a devansat-o pe cea de fire în proporție de aproape 74%.

c.) Creșterea de peste 4 ori a valorii producției din industria pielăriei, blănăriei și încălțămintei — exprimată în prețuri comparabile — a fost generată, în principal, de cea fizică de încălțăminte (de peste 2,5 ori), care deține ponderea majoritară în ansamblul ramurii. Este de presupus că nivelul coeficientului de devansare (de 1,61) dintre creșterea întregului și cea a principalei componente se explică într-o proporție însemnată prin diversificarea producției de încălțăminte, îndeosebi pe seama sortimentelor de calitate superioară.

Unele elemente de tip intensiv s-au conturat, cu deosebire în perioada 1975—1982 și în ce privește utilizarea celuilalt factor de producție — forța de muncă. În perioada menționată, sporurile producției din ramurile industriei ușoare s-au realizat pe seama creșterii productivității muncii în proporții de 79—83%, față de 60—65% în perioada 1965—1975. Totuși, evoluția numerică a locurilor de muncă (factor de tip extensiv) a deținut o pondere ridicată în realizarea sporului de producție. De altfel, în anul 1982 ramurile industriei ușoare contribuiau în proporție de numai 13,9% la realizarea producției industriale din țara noastră, utilizînd 23,2% din ansamblul personalului muncitor din industrie. Adîncirea discrepanței dintre participarea industriei ușoare la realizarea producției industriale și ponderea ei în personalul muncitor (în anul 1950 proporțiile erau de 23,3% și, respectiv, 23,6%) se datorește evoluției mai lente a productivității muncii comparativ cu a celei pe ansamblul industriei, ceea ce și explică prioritatea ce trebuie acordată evoluției ascendente a acestui indicator în cincinalul următor și în perspectiva anilor '90.

Premiselor favorabile trecerii la creșterea economică de tip intensiv create de modul de combinare a factorilor de producție li se adaugă cele ce decurg din tendințele care se manifestă în evoluția cerințelor pieței interne și externe pe care le satisfac bunurile materiale create în industria ușoară. Fiind vorba de bunuri de uz curent și periodic, ca rezultat al evoluției ascendente a veniturilor reale, cerințele pieței manifestă tendința de saturare și de stabilizare relativă din punct de vedere cantitativ dar nu și calitativ. Referitor la evoluția cerințelor pieței interne, este de subliniat că procesul de saturare cantitativă și de deplasare a acestora spre sortimente de calitate superioară s-a intensificat încă din deceniul precedent. În ce privește exportul, care va deține o pondere crescîndă în ansamblul producției industriei ușoare, trebuie menționat că acesta a fost orientat cu prioritate spre țări socialiste europene și spre țări capitaliste dezvoltate.

V. BOGDAN
G. NICOLAE
M. COSTEA
V. RUSU

Realizări din actualul cincinal

● În anii 1981—1984 industriei ușoare i s-au alocat fonduri de investiții în valoare de 14 300 milioane lei. Pe această bază au fost realizate și puse în funcțiune un număr de 169 capacități noi de producție. Între acestea se numără : filaturile de fire tip bumbac de la Șimleu Silvaniei, Abrud, Dorohoi, Isaccea, Murgeni, Flămînzi ; integratele de in din Zalău și Jibou ; Țesătoria de bumbac Tibănești ; Întreprinderea de țesături tip mătase din Bistrița ; Țesătoria de mătase Lupeni ; întreprinderile de tricotaje din Panciu și Nehoiu ; Întreprinderea de covoare plușate Siret ; Întreprinderea de ață Rîmnicu Vilcea ; Întreprinderea de tricotaje Măcin ; Întreprinderea de stofe de mobilă Horezu etc.

● La principalele produse s-au înregistrat în anul 1984, față de 1980, următoarele creșteri : țesături tip lină 1,6%, covoare 17,7%, tricotaje 16,4%, confecții textile 26,6%, încălțăminte 1,4 %, articole de marochinărie 38,5%, ceramică de menaj 20,1%.

● Ca urmare a preocupărilor permanente pentru asigurarea integrală a nevoilor de consum, gama sortimentală a produselor din industria ușoară a cunoscut o diversificare continuă, în 1984 numărul sortimentelor aflate în fabricație (84 800) fiind cu peste 330% mai mare decît cel din 1980, ponderea producției produselor noi și reproiectate în totalul producției marfă ajungînd la 70%.

● Atenția acordată factorilor calitativi ai dezvoltării economice s-a materializat în : sporirea productivității muncii în 1984 față de 1980 cu 8,1% ; reducerea cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă cu 66,3 lei ; creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei cu 21,0% etc.

● În perioada 1981—1984 în industria ușoară au fost finalizate peste 833 obiective de cercetare, din care 723 tehnologii noi și modernizate. Printre acestea cele mai reprezentative sînt : filarea neconvențională cu capăt liber ; țeserea neconvențională fără suveică ; tricotarea după contur ; finisarea în medii de spumă cu ultrasunete și microunde ; încadrarea automată a tiparelor și reperelor etc.

Prevederi din proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al P.C.R.

● Producția industriei ușoare va crește în perioada 1986—1990 cu un ritm mediu anual de 5,5—5,8%.

● La principalele produse se prevăd pentru 1990 față de planul anului 1985 următoarele creșteri : țesături 116—123% ; tricotaje 125—130% ; confecții textile 130—140% ; încălțăminte 106—114%.

Implicarea efectivă, cu eficiență sporită a cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale (IV)

– DEZBATERE –

Iancu DRĂGAN : „În contextul problematicii complexe și, în același timp, deosebit de importante prin finalitatea măsurilor și acțiunilor propuse de participanții la această dezbatere, privind creșterea rolului cercetării științifice ca pîrghie de stimulare a dezvoltării economice de ansamblu, cercetării metalurgice îi revine un loc, aș putea spune, aparte. Aceasta pentru că cercetarea metalurgică este concomitent și veche și nouă ; veche prin tradiție, nouă prin inovație și multilateralitate. Iată de ce în intervenția mea mă voi opri, în special, asupra unor principale obiective ce ne preocupă și care de altfel se află înscrise în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al P.C.R.

Eforturile întreprinse pe linie de cercetare au permis realizarea în acest cincinal a unor sortimente de produse care au condus la o mai bună aprovizionare a economiei cu metal, la reducerea importurilor. Aș aminti în acest sens realizarea oțelurilor și aliajelor speciale destinate prelucrării în bare, laminate și sîrme cu caracteristici superioare pentru industriile de vîrf, produsele din ceramică tehnică, materiale compozite stratificate pentru centralele atomice, aviație, mecanică fină, produse realizate prin extrudare ca de pildă glisiera pentru lifturi de mare viteză, țevi din aliaje de tip special pentru bujii Diesel, țevi cu aripioare pentru energetică și altele. Pentru dezvoltarea bazei de materii prime și materiale, în viitorul cincinal este prevăzută implementarea unor noi tehnologii vizînd în principal sporirea producției de cocs, de carbonoase, valorificarea în condiții economice a zăcămintelor de minereu de fier și mangan din țară, cu conținuturi scăzute de metale.

În ce privește ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie, domenii de mare importanță pentru metalurgie, sînt prevăzute obiective de cercetare care urmăresc perfecționarea tehnologiilor de elaborare a oțelurilor în convertizor prin insuflarea combinată a oxigenului, prin implementarea tehnicii vidului, dezvoltarea tehnologiilor de insuflare a unor pulberi desulfurante și dezoxidante în oțelul lichid, perfecționarea tehnologiei de extrudare și laminare a țevilor și profilelor pline sau fasonate din oțeluri și aliaje speciale etc.

În vederea reducerii consumurilor specifice pe cantitatea de produs se preconizează extinderea turnării continue, cercetarea procedeelor de elaborare continuă a oțelurilor și turnarea sub presiune. De asemenea, sînt prevăzute cercetări cu privire la realizarea de noi prafuri de lubrifiante și exotermice, maselotiere cu densitate redusă și maselote deformabile, obținerea de noi geometrii ale lingotirelor pentru creșterea calității oțelurilor speciale și turnate în lingou. Cercetarea procedeelor de elaborare neconvențională, folosind plasma, va contribui la reducerea consumului de elemente de aliere cu circa 15 la sută și extinderea gradului de utilizare a deșeurilor tehnologice de oțeluri înalt aliate (inoxidabile, scule etc.).

În acest număr publicăm intervențiile tovarășilor : **Iancu DRĂGAN,** directorul Institutului central de cercetări metalurgice; **dr. ing. Ion HERA BUCUR,** Institutul de cercetare științifică, inginerie tehnologică și proiectare pentru sectoare calde ; **dr. Vasilie BOGDAN,** șef sector, Institutul de economie industrială ; **Ihor LEMNIJ,** cercetător principal, Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologice pentru construcția de mașini.

Impactul tehnologiilor avansate asupra activității de cercetare-producție

Domeniu de strictă actualitate cu repercusiuni economice directe, sporirea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii vizează, prin programele de cercetare întocmite, promovarea unor procedee tehnologice noi și îmbunătățite. Pentru procedele primare se are în vedere dezvoltarea în continuare a tehnologiilor de tratare a fontei în afara furnalului, în scopul diminuării conținutului de sulf, mangan și siliciu, cu efecte însemnate în ce privește creșterea randamentelor utilajelor precum și a anduranței căptușelii refractare. De asemenea, aplicarea tehnologiilor cu eficiență economică avansată (consumuri minime și productivității maxime), cum ar fi elaborarea oțelurilor prin procedee de folosire avansată a vidului, extinderea turnării continue, etc. permite creșterea ponderii oțelurilor de calitate și de masă realizate prin aceste procedee în totalul producției de metal. Se va accelera, totodată, tendința de implementare a tehnicilor de calcul electronic, a aparatelor de măsură și control și a roboților industriali în toate fazele principale ale procesului de producție din ramura metalurgică.

Ca urmare a eforturilor de modernizare a tehnologiilor de completare a unor dotări pe fluxuri de fabricație, metalurgia va realiza produse noi de mare eficiență, cu grad avansat de prelucrare. Aceste produse vor contribui la evitarea importurilor și, concomitent, la creșterea exporturilor de materiale și utilaje cu performanțe ridicate, asigurînd astfel participarea României, în condiții de eficiență sporită, la diviziunea internațională a muncii.

Sub conducerea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, în programele de cercetare au fost incluse și obiective care să fundamenteze obținerea de noi tehnologii. Astfel, pe lîngă cercetările privind mecanismele proceselor de reacție, transformare și modificări de proprietăți în timpul încălzirii pentru elaborare, deformare plastică și tratament termic la oțeluri, minereuri, materiale refractare, cocs, carbonoase, au fost preconizate obiective de străpungere tehnologică, cum sînt producerea continuă a cocsului, realizarea de materiale metalice cu structură ordonată sau neordonată (amorfă), la care lucrăm pe baza unui program comun cu Institutul central de fizică, utilizarea de noi tipuri de energii la elaborarea fontei și oțelului, turnarea sub presiune a metalului și altele".

Vasilie BOGDAN : „Desigur că o tematică atît de complexă cum este cea care face obiectul dezbaterii poate fi abordată în moduri și din unghiuri diferite, dar care au un numitor comun. Acesta constă în preocuparea generală pentru punerea în acțiune și orientarea tuturor elementelor sistemului cercetării științifice spre **accentuarea caracterului intensiv al dezvoltării economiei românești în perspectivă.** Or, acest obiectiv nu este definit numai în

Primele trei părți ale dezbaterii au apărut în numerele 41, 42 și 44 ale revistei.

raport cu evoluția sistemului respectiv ci, mai ales, cu cea a complexului economico-social național din care face parte. De aceea, în proiectul de Directive al celui de al XIII-lea Congres al P.C.R., rolul cercetării științifice în accentuarea caracterului intensiv al creșterii economice este conturat într-o viziune de ansamblu, unitară.

Într-un asemenea context, aspectele la care mă voi referi în intervenția mea vor fi abordate din perspectiva cercetării economice și au ca punct de plecare o comparație cifrică. Astfel, în perioada 1965—1982, indicele de creștere a venitului național a fost devansat de cel al producției industriale în proporție de 43 la sută. Pentru viitorul deceniu și jumătate, în proiectul de Directive se prevede ca indicele de creștere a venitului național să devanseze pe cel al producției din ramurile producătoare de bunuri materiale (industria, agricultura și construcțiile), care contribuiau împreună, la nivelul anului 1982, în proporție de 82,8% la realizarea acestuia. Se preconizează deci **stimularea creșterii mai rapide a părții nemateriale din ansamblul activităților productive.** Este posibil acest lucru ? Consider că da.

Stimularea creșterii părții nemateriale din activitățile productive

Potrivit concluziilor unor studii efectuate sub egida O.N.U., în perioada 1950—1968 produsul național brut al S.U.A. (exprimat în dolari constanți) s-a dublat, consumul de minereuri a crescut cu numai 30%, iar cel de combustibili cu 38%. De ce m-am referit la aceste aspecte cifrice ? Pentru că, după părerea mea, stimularea creșterii părții nemateriale din ansamblul activităților productive este condiționată strict de contribuția cercetării științifice, de cea a cunoașterii și creativității umane în general. Firește că am în vedere, în primul rînd, încorporarea creativității tehnico-științifice în bunurile materiale care vor fi create, problemă abordată pe larg în intervențiile anterioare.

În al doilea rînd, este vorba de contribuția pe care o poate avea cercetarea economică. Evident că rolul acesteia este deosebit de complex și nu îl voi aborda exhaustiv. O voi face doar din perspectiva evoluției producției industriale a bunurilor de uz individual. Din această perspectivă, cercetarea economică poate contribui la accentuarea caracterului intensiv al creșterii economice printr-un ansamblu de soluții, pentru o multitudine de probleme. Trei categorii de probleme consider că sînt mai importante.

Prima se referă la utilizarea pîrghiilor economice pentru **stimularea creativității estetice** la nivelul producătorilor direcți de bunuri de larg consum. Din cercetările noastre a rezultat că nivelul eficienței economice a consumului de resurse materiale și energetice, prin participarea României la schimburile economice internaționale cu asemenea bunuri, depinde direct de măsura în care acestea încorporează creație estetică proprie.

• Activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică în perioada 1981—1984 s-a concretizat în introducerea în producție sau modernizarea a circa 18 000 tipuri de mașini, utilaje, instalații, materiale și bunuri de consum și aplicarea a circa 5 600 tehnologii noi și perfecționate.

• Pe baza concepției tehnice proprii au fost realizate în perioada 1981—1984 produse noi a căror pondere reprezintă 95%.

• În perioada 1960—1984 au fost asimilate în fabricație, ca urmare a activității de cercetare științifică, inginerie tehnologică și proiectare, materiale și produse care au permis reducerea importului cu peste 9 miliarde lei.

• Producția industrială realizată în unitățile de cercetare științifică, inginerie tehnologică și proiectare reprezintă 14 miliarde lei, de șapte ori mai mare decît în anul 1980.

A doua categorie vizează necesitatea oferirii de soluții de ordin economic pentru problemele privind **dezvoltarea serviciilor declanșate pe piețele externe de bunurile de consum** create în țara noastră. Din investigațiile efectuate a rezultat că pentru o serie de bunuri de consum exportate încasările valutare realizate reprezintă o cotă destul de redusă din prețul cu amănuntul al acestora, de pe piețele țărilor importatoare. Deci, dezvoltarea serviciilor de desfacere poate contribui la

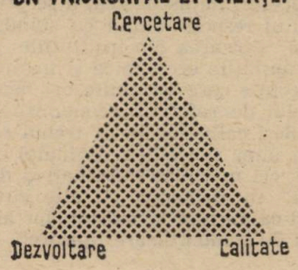

creșterea încasărilor valutare fără să antreneze consumuri materiale și energetice ridicate.

A treia categorie de probleme se referă la rolul producției industriale de bunuri de consum în **diminuarea riscului nerecuperării costurilor tot mai ridicate ale cercetării științifico-tehnice.** Prin natura lor și a cerințelor pe care le satisfac, aceste bunuri permit disiparea costurilor pe o masă mare de produse solicitate pe piața internă. **Diminuarea** riscului ar consta deci, pe de o parte, în **stabilirea de strategii selective** din domeniul cercetării tehnico-științifice (la care s-a referit amplu tovarășul Corneliu Russu) și în funcție de criteriul ce decurge din posibilitatea recuperării costurilor acestor cercetări prin intermediul bunurilor destinate pieței interne. Pe de altă parte, diminuarea riscului devine posibilă prin difuzarea rapidă a rezultatelor cercetării tehnico-științifice (chiar și a celor parțiale) în producția industrială a bunurilor de consum".

Ion HERA-BUCUR : „Una din principalele direcții ale cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic alături de cele menționate în dezbatere este și cea privind activitatea de standardizare și tipizare cu puternice implicații asupra înnoirii și modernizării producției, creșterii accentuate a productivității muncii și reducerii costurilor de fabricație. Există în prezent în țara noastră numeroase întreprinderi industriale și institute care au dobîndit o valoroasă experiență în aplicarea într-o formă superioară a standardizării și tipizării, respectiv concepția modulară. Tipizarea și modulizarea producției de motoare electrice, locomotive, transformatoare a permis, de pildă, întreprinderii „Electroputere" — Craiova accelerarea ritmului de proiectare, scurtarea duratei de asimilare, avantaje mari în fabricație.

Concepția modulară se aplică cu deosebită eficiență și în construcția sistemelor de dispozitive pentru prelucrări prin așchiere pe mașini-unelte universale sau cu comandă program care, împreună cu cele de control, ocupă circa 80 la sută din volumul de muncă al pregătirii tehnologice a fabricației atunci cînd sînt concepute în sistem clasic, adică dispozitive de sine stătătoare pentru o anumită piesă și pentru o anumită operație. Astfel, dispozitivele modulate-universale concepute în laboratoarele de profil de la Institutul Politehnic din București, Universitatea din Craiova, Universitatea din Brașov ș.a. asigură o înaltă flexibilitate dotării tehnologice în procesul de execuție a diferitelor produse, fiind folosite repetat în condițiile schimbării obiectelor producției, ceea ce asigură economisirea muncii de concepție și de execuție, reducerea consumurilor materiale și de energie, scurtarea ciclului de asimilare a echipamentului tehnologic pentru un nou produs sau proces tehnologic ș.a. La proiectarea instalațiilor tehnologice complexe de automatizare se utilizează scheme tip, detalii tip de montaj, programe tip de calcul, proiecte pentru module funcționale și echipamente automatizate în structură modulară. În toate acestea s-a urmărit ca, prin combinarea optimă — tehnică și economică — a unui număr minim de elemente simple, ingenios concepute însă, să se acopere diversitatea necesară de elemente complexe. După acest principiu, s-au unificat și modulat scheme de comandă, scheme de acționare, scheme de măsură și reglare, detalii de montaj la gospodăriile de cabluri ș.a., utilizîndu-se programe de proiectare pe calculator.

Ceea ce ni se pare important de arătat este însă faptul că prevederile din proiectul de Directive obligă la aprofundarea pe mai departe a elementelor teoretice și metodologice ale concep-

tului și, mai ales, la extinderea aplicării acestora în practica tuturor unităților de cercetare-proiectare și a întreprinderilor industriale cu specific adecvat, concepția modulară constituind unul din răspunsurile de bază pe care știința și tehnica contemporană îl oferă la soluționarea dilemei unificare-diversificare-specializare. Printre elementele teoretice și practice care trebuie cercetate în cazul proiectării construcțiilor modulate, rezolvarea lor fiind indispensabilă în procesul de creare a modulelor unificate, utilizabile în cadrul unor grupe de produse destinate mai multor sectoare și subramuri ale construcției de mașini, se pot menționa : ● stabilirea prin norme tehnice de ramură și standarde a seriilor tipodimensionale optime de module ce urmează a se asimila și fabrica ; ● determinarea domeniului de unificare și utilizare rațională a acestor module și testarea valențelor lor de rezistență și funcționalitate ; ● determinarea capacității portante a modulelor multifuncționale și a grupei lor de funcționare ; ● stabilirea duratei de viață optimă a modulelor utilizate în diferite combinații constructive și condiții de exploatare etc. Toate aceste aspecte pot constitui părți componente ale unei lucrări fundamentale privind metodologia de aplicare a concepției modulare, bazată pe o abordare globală a domeniului și pe analiza structural-funcțională a produselor și componentelor. Este important ca cercetarea să se finalizeze prin crearea sistemelor de module multifuncționale, unificate constructiv, utilizate la scara întregii economii naționale de către principalele subramuri și sectoare ale construcției de mașini.

Perfecționarea formelor de tipizare și standardizare

Soluționarea tuturor problemelor științifice, tehnice și practice decurgînd din proiectul de Directive, pentru domeniul respectiv, cere din partea factorilor implicați în activitatea de tipizare alinierea la un nou mod de a gîndi și acționa, infuzionat cu elemente dominant inovatoare și bazat pe un efort sporit de autoinstruire, cercetare și rezolvare a sarcinilor, cantonat în spații și dimensiuni largi ce privesc însuși fondul problematicii dezvoltării standardizării și tipizării din țara noastră. De asemenea, pe lîngă promovarea concepției modulare, unificării constructive și diversificării se impune perfecționarea formelor de tipizare și standardizare care au predominat pînă acum, bazate pe conceptul simplificare restrîngere sortotipodimensională, prin creșterea substanțială a ponderii standardelor, normelor tehnice de ramură și a altor documente normative elaborate prin metodele de optimizare tehnică și economică recomandate de știința și tehnica actuală. Este necesară, totodată, o mai bună corelare a documentațiilor de standardizare și tipizare elaborate în cadrul diferitelor unități economice, institute, catedre din învățămîntul superior ș.a., ținîndu-se seama de principiul sistemicității și al standardizării complexe. Puse de acord unele cu altele sub aspectul parametrilor și indicatorilor înscriși în ele, standardele pentru materii prime, materiale, componente, procese tehnologice, produse finale, construcție sau instalație tehnologică ș.a. vor deveni mai eficiente, asigurînd calitatea necesară a producției și respectiv consumurile specifice normate.

Practica mondială și realitățile noastre din ultimii ani indică drept necesară aplicarea în multe cazuri, mai ales pentru produsele cu ciclu lung de fabricație, supuse la frecvente modificări și asupra cărora acționează în mod accelerat procesul îmbătrînirii morale, a **standardelor premergătoare cu indicatori progresivi, determinați pe baza ultimelor cercetări științifice, brevete de invenții și documentații ale unor firme conducătoare în domeniu.** În astfel de standarde este estimat factorul dinamic la stabilirea nivelului tehnic al producției, fapt care face ca ele să devină mai viabile în timp, mai eficiente și mai rezulatative din punct de vedere social. Asemenea măsuri, coroborate cu **reducerea duratei de elaborare a standardelor prin aplicarea tehnicii electronice de calcul, definirea unitară a principalilor termeni vehiculați în standardizare și tipizare, implicarea mai intimă a organelor de standardizare în viața economică-industrială și instituirea prin lege a sistemului de standardizare și tipizare din țara noastră, pot spori evident contribuția acestor activități la progresul societății românești, deschizîndu-le noi orizonturi.** Este necesar, de asemenea, a se preciza și statutul responsabililor cu standardizarea și tipizarea din instituțiile centrale, unitățile economice și institutele de concepție care de multe ori îndeplinesc rolul de referenți economico-statistici, deși calitatea lor ar trebui să fie aceea a unor specialiști de înaltă competență, cei mai bine informați și documentați în domeniu, cu alte cuvinte factorul catalizator și îndrumător al activității de standardizare-tipizare".

Ihor LEMNIJ : „Dacă pentru știință scopul este descoperirea unor fenomene noi în natură și societate, descrierea adecvată în limbajul științific a acestor fenomene și integrarea acesteia într-un sistem unitar, pentru tehnică scopul suprem este **invenția,** adică crearea unui sistem tehnic (material sau conceptual nou) cu o valoare de întrebuințare nouă. Intrînd în sfera economicului, **invenția devine cel mai eficient instrument de concepție.** De fapt, activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică trebuie astăzi, mai mult ca oricînd, să contribuie la crearea de cît mai multe invenții, ele reprezentînd de fapt acele produse noi care se pot înscrie ca realizări peste nivelul mondial. Pe invenții de principiu cu autoritate socială mare s-au clădit mari întreprinderi, monopoluri, ramuri industriale. O însemnată parte din activitatea tehnică este însă consacrată „perfecționării" unor sisteme tehnice existente, care au dobîndit o mare inerție tehnică și economică. Și această activitate este un esențial instrument de concepție. Sisteme unice consacrate, cum sînt căile ferate, sistemul automobil, aviație, tehnologia prelucrării metalelor și multe altele resping din răsputeri invențiile de principiu care le-ar submina existența, dar absorb o mare și crescîndă cantitate de invenții „de perfecționare".

Invenția — cel mai eficient instrument de concepție

Am folosit înadins ghilimelele pentru a sugera că cuvîntul „perfecționare" nu înseamnă o activitate minoră, cu o încărcătură intelectuală minoră. Ne oprim asupra unui singur aspect. La sistemele-tehnice tradiționale, de exemplu la mașinile mecanice, industria producătoare a fiecărei componente, chiar și elementare, are nevoie de un volum important de cercetare inginerească. Producția de rulmenți, segmenți, pistoane, arbori cotiți și chiar și cea de șuruburi trebuie să fie dublată de o cercetare specializată. După o expresie a lui Mario Bunge, cunoscut filozof al științei, există o destul de largă zonă de interferență între știință și tehnică.

De fapt, rostul fundamental al inginerului modern este acela de a introduce cunoștințe științifice în producția de bunuri materiale. Numai că aceste cunoștințe nu provin, de regulă, din „zona de front" a științei, ci din cunoștințe științifice peste care disciplinele respective au trecut de mult. Știința este necesară inginerului pentru a măsura, calcula, prevedea modul de funcționare a sistemelor de care se ocupă. Inginerul nu este nici fizician, nici matematician, nici economist, dar posedă acele cunoștințe din aceste domenii de care are nevoie pentru a stăpîni sistemele sale tehnice. Dat fiind că sistemele tehnice tind să funcționeze în regimuri din ce în ce mai exigente (viteze, presiuni, temperaturi etc.) doza de cunoștințe științifice necesare tehnicii este în permanentă creștere și, ca atare, se accentuează și dependența tehnicii față de știință.

Dar pentru a face aceste sisteme să funcționeze în regim economic, cu performanțe suficiente, este nevoie de cunoștințe inginerești și științifice avansate, pentru materiale, calcule, testare etc. Un exemplu bine cunoscut este mașina de copiat uscat difuzată de firma Xerox. Invenția aparține unei persoane care nu avea cunoștințele necesare pentru a o aduce la stadiul de obiect vandabil. Inventatorul a formulat doar principiul, pe care oricare expert îl putea respinge cu siguranță (așa s-a și întîmplat). Numai aportul unor firme și instituții de cercetare de înalt nivel a permis micii firme „Haloid" să devină în scurt timp marele concern internațional Rank Xerox. Exemplul acesta nu arată numai diviziunea rolurilor dintre inventatorul individual și organizația inovatoare, ci și necesitatea **cooperării** între organizații de natură diferită, de producție și de cercetare, de cooperare între persoane cu pregătire diferită. Această cooperare nu se realizează numai în echipe organizate, ci și între indivizi și organizații independente."

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BĂRNEA
C. POPESCU

ÎN SPIRITUL ORIENTĂRILOR ȘI SARCINILOR STABILITE DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Activitate susținută pentru înfăptuirea exemplară a planului

Producția fizică — diversificare, calitate, eficiență

ÎN ACEASTĂ PERIOADĂ premergătoare Congresului al XIII-lea al partidului, eveniment de importanță deosebită în viața țării, în întreaga economie, în toate întreprinderile și centralele industriale se desfășoară ample acțiuni pentru realizarea exemplară a sarcinilor de plan și a angajamentelor asumate în întrecerea socialistă. În acest context rezultatele obținute în lărgirea bazei energetice, prin mobilizarea intensă și utilizarea rațională a tuturor resurselor, concomitent cu satisfacerea cerințelor mereu sporite de materii prime, materiale și combustibili contribuie la atingerea obiectivului de asigurare a independenței energetice a țării.

Acest imperativ a devenit și mai stringent în actuala etapă avînd în vedere, pe de o parte, perturbațiile grave care au afectat și afectează în continuare economia mondială, iar pe de altă parte importantele obiective de creștere prevăzute în programele de dezvoltare ale industriei românești pentru acest cincinal și deceniu. Așa cum aprecia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în actuala etapă **„dezvoltarea mai puternică a bazei proprii energetice și de materii prime — alături de dezvoltarea mai puternică a agriculturii, de acțiunea științei și cercetării — constituie cerințe hotărîtoare pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate".**

■

ÎNTREPRINDEREA **„Vitrometan" — Mediaș**, una dintre cele mai mari unități producătoare de articole din sticlărie (inclusiv cristal) din Europa, prin natura profilului său este o unitate energointensivă. Pornind tocmai de la această situație, specialiștii întreprinderii au gîndit, elaborat și aplicat un sistem de urmărire și asigurare a economisirii de resurse materiale și, îndeosebi, a energiei în toate sectoarele de activitate. Ca urmare, în primele 10 luni ale anului curent s-au economisit: **22,4 tcc combustibili, 65,4 MWh energie electrică și 1,20 lei la cheltuieli totale la 1 000 lei producție marfă.** Reducerea consumurilor normate, în coroborare cu creșterea productivității muncii și a indicilor de utilizare a fondurilor fixe au permis obținerea unor însemnate cantități de produse fizice peste plan : 2,2 milioane lei sticlărie pentru menaj, 764 mii bucăți borcane și alte produse din sticlă și cristal. Cu o pondere de peste 80% a producției destinate exportului, întreprinderea a reușit ca în luna octombrie a.c. să realizeze un export de peste 280 000 dolari, produsele unității fiind apreciate și cunoscute în zeci de țări ale lumii.

În strategia întreprinderii, acțiunile desfășurate pentru economisirea materiilor prime și energiei au vizat în principal.

1 **Modernizarea cuptoarelor**, acțiune complexă, cu adînci implicații pe linia economisirii gazului metan și a sporirii eficienței economice. La cuptorul nr. 5, care a constituit modelul pentru toate celelalte din unitate, au fost înălțate camerele regeneratoare pentru recuperarea avansată a căldurii gazelor arse. Acest fapt a determinat o creștere a suprafeței schimbului de căldură a ampielajului la 30 m^2/m^2, asigurîndu-se astfel evacuarea gazelor la inversor la 130°C. Pereții și bolta camerelor regeneratoare au fost izolate cu cărămizi diatomitice, bazinul de topire s-a adîncit la 1 100 mm, iar pereții cuvei s-au căptușit cu blocuri de șamotă C.A. 77-F.V.1 de 150 mm grosime. Vatra a fost izolată cu șamotă ușoară

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Producție fizică peste plan

● Onorîndu-și înainte de termen sarcinile de plan pe 10 luni, **colectivul Întreprinderii forestiere de exploatare și transport din Rîmnicu Vîlcea** a obținut pînă la 31 octombrie a.c. o producție marfă suplimentară evaluată la 12 milioane lei, o producție netă peste prevederi de circa 6 milioane lei, iar la producția fizică sporurile se materializează în 12 000 mc bușteni pentru industrializare, 3 000 mc cherestea, 4 000 mp uși-ferestre, 3 000 mc lemn celuloză. Aceste remarcabile succese au la bază depășirea cu 4,5% a productivității muncii planificate în condițiile reducerii cu 2,6% a cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă.

● **Colectivele exploatărilor din cadrul combinatului minier „Suceava" din Gura Humorului** consemnează, pînă la această dată, o depășire a producției marfă industriale de aproape 40 milioane lei. Acest spor valoric se concretizează în extragerea peste prevederi a peste 5 000 tone fier în minereu de mangan, 12 485 tone pirită, 3 000 tone barită preparată și alte însemnate cantități de minereuri neferoase.

● **Petroliștii din Țicleni** au ridicat la 3 000 de tone cantitatea de țiței obținută în plus de la începutul anului, îndeplinind astfel cu 5 zile mai devreme planul pe 10 luni la producția fizică. Paralel, ei au realizat suplimentar 2 300 tone gazolină, însemnate cantități de gaze naturale utilizabile și au depășit cu mai bine de 15 milioane lei producția netă.

● Colectivul de muncă al **întreprinderii de mobilă „1 Mai" din Satu Mare** a depășit cu 40% prevederile planului de export pentru perioada ianuarie-octombrie a.c. În acest an, cînd exportă 70% din producție, întreprinderea din Satu Mare a livrat partenerilor externi o cantitate de mobilă de 3 ori mai mare decît în aceeași perioadă a anului trecut.

● **Întreprinderea pentru mașini agricole și industrie alimentară Sibiu** și-a onorat sarcinile de plan pe întregul an, depășind pînă în prezent producția marfă cu 7,2 milioane lei. Unitatea a livrat suplimentar economiei naționale o largă gamă de piese de schimb pentru mașini și utilaje agricole.

● **Combinatul petrochimic din Pitești** a livrat, de la începutul anului, partenerilor de peste hotare însemnate cantități suplimentare de polietilenă, stiren, polistiren, negru de fum și alți compuși chimici, a căror valoare însumează aproape 160 milioane lei, ceea ce reprezintă îndeplinirea și depășirea planului pe perioada ianuarie-octombrie a.c.

● Înregistrînd o productivitate a muncii mai mare cu 7% față de nivelul prevăzut, **colectivul Întreprinderii de confecții din Scornicești** a realizat, peste prevederile de plan la zi, articole de îmbrăcăminte a căror valoare se ridică la peste 25 milioane lei.

pe o grosime de 450 mm, bolta cu două straturi de cărămidă silica (grosime 130 mm) și cu un strat de cărămidă diatomitică (grosime 64 mm), iar zidul inelar cu un rînd de cărămizi silica ușoară de 124 mm grosime. Efectele economice sînt evidente. Reducerea pierderilor de căldură prin izolări a condus la o economie postcalculată de 1 341 kcal/kg sticlă, rezultată din recuperarea primară, ceea ce echivalează cu o reducere a consumului de gaz metan cu 70 Nmc/h (bilanț termic).

La cuptoarele 6 și 8 au fost aduse, de asemenea, o serie de îmbunătățiri (bazinele de topire au fost adîncite la 1 200 mm, vetrele izolate cu o șamotă ușoară cu o grosime de 320 mm și, respectiv, 500 mm ș.a.), ceea ce a făcut posibilă reducerea consumului de gaz metan cu 60 Nmc/h și, respectiv, 90 Nmc/h, economisindu-se anual 1 638 tcc, respectiv 970 tcc.

Pe lîngă recuperarea primară a căldurii de la cele trei cuptoare, unitatea medieșană a cîștigat o bună experiență și în ce privește **recuperarea secundară.** Astfel, la bazinele de lucru ale cuptoarelor 1 și 7 au fost instalate recuperatoare pentru gaze arse-apă, tip Vitrometan, care permit încălzirea pavilionului administrativ. La cuptorul nr. 8 funcționează un recuperator de gaze arse-apă, asigurîndu-se astfel apă caldă sanitară la grupurile sociale aferente halelor 7 și 9. De asemenea, la cuptorul nr. 11, recuperatorul tip CRAC 15 încălzește spațiile de producție la secția cristal. La aceeași secție, la cuptorul de recoacere nr. 20, un schimbător cu fascicole de țevi asigură integral încălzirea apei tehnologice pentru lustruirea chimică.

Materializarea unui proiect elaborat de I.P.I.U., ce se află într-o fază avansată de execuție, va asigura, într-un viitor apropiat, recuperarea căldurii gazelor arse de la bazinele de topire ale cuptoarelor 1, 2, 6, 8 și 9, căldură dirijată atît pentru încălzirea spațiilor productive și neproductive din întreaga întreprindere, a apei sanitare și tehnologice, cît și (împreună cu gazele arse recuperate de la o altă întreprindere de pe platformă) a unui întreg cvartal de locuințe (peste 3 000 apartamente).

La acest capitol întreprinderea dispune încă de importante rezerve nevalorificate pe deplin. În acest scop, specialiștii de aici, în colaborare cu cei de la I.P.I.U., sînt chemați să găsească noi soluții tehnologice de recuperare și reintroducere în circuitul productiv a oricărei surse de căldură. Pe această linie, sînt demne de luat în seamă preocupările pentru determinarea soluțiilor tehnologice în vederea recuperării căldurii din atmosfera halelor unde se află cuptoarele, recuperare care ar avea un dublu efect : pe de o parte, obținerea unor importante cantități de căldură, deci de energie, iar pe de altă parte, îmbunătățirea în continuare a condițiilor de muncă, în sensul scăderii temperaturii din hale.

2 **Introducerea de tehnologii avansate de mare randament și productivitate.** Eforturile colectivului de oameni ai muncii din întreprindere s-au materializat în acest an în implementarea în procesul de producție a mai multor asemenea tehnologii, dintre care demnă de menționat, prin efectele ei, este cea de fasonare a corpurilor de iluminat pe mașini semiautomate prin presarea gurii acestora într-o preformă. Efectele economice ale noii tehnologii constau în reducerea greutății produsului cu 6% și, ca urmare, a consumului de energie și manoperă, creșterea productivității muncii cu 16% etc. În același timp, calitatea produselor s-a îmbunătățit prin asigurarea presării unor părți componente ale produsului (picior + corp pahar), iar gradul de înnobilare și, respectiv, de valorificare a masei de sticlă a crescut considerabil.

3 **Asimilarea unor noi produse, care să încorporeze în ele tot mai puține materii prime, materiale, combustibili și energie** și tot mai multă inteligență și gîndire tehnică. Printre produsele noi, executate mecanizat, la care se elimină calota (25% din greutatea produsului) și care au fost contractate pentru acest an se află o serie de pahare care se execută într-o gamă largă de modele și mărimi. Economia de energie obținută prin realizarea acestor produse este de peste 25%, iar productivitatea muncii a crescut de 5 ori.

■

EXPERIENȚA colectivului de oameni ai muncii din această întreprindere nu este, firește, singulară. Ea demonstrează faptul că, acolo unde există preocupare pentru depistarea unor soluții de economisire și valorificare superioară, pe această cale, a resurselor materiale și energetice, rezultatele economice obținute în realizarea producției și creșterea competitivității pe piața internă și externă sînt tot mai mari. Totodată, realizările obținute reliefează și un alt aspect și anume rezervele mari pe care întreprinderea, ca de altfel și alte unități economice de profil, le au în acțiunea de economisire a resurselor materiale și energetice ale țării. Spiritul gospodăresc, disciplina tehnologică, încadrarea în normele planificate sînt doar cîteva din direcțiile de acțiune care confirmă pe deplin ideea că cea mai ieftină resursă energetică este însăși utilizarea ei rațională.

Nicolae BLAGA
Sibiu

DIN CRONICA ÎNTRECERII

Noi capacități în circuitul productiv

● În cadrul **întreprinderii siderurgice „Oțelul Roșu"** a intrat în funcțiune prima capacitate de producție a noului laminor de benzi la rece. Aici se vor produce, pe baza tehnologiilor elaborate de specialiști din țară, laminate-benzi și table subțiri destinate confecționării de capsule pentru sticle, folosite la îmbutelierea sau conservarea de produse realizate în industria alimentară. Noul laminor de benzi la rece dispune de agregate de înaltă tehnicitate, produse în întregime în țară, care la atingerea parametrilor proiectați vor asigura realizarea unei producții anuale de circa 25 000 tone laminate, înlocuind astfel complet importul de produse siderurgice similare.

● La **Combinatul de articole tehnice din cauciuc de la Pitești** au intrat în probe tehnologice două noi capacități productive, amplasate pe spațiile existente. Executate de colectivul combinatului, în colaborare cu unități producătoare de utilaj chimic din țară, cele două linii tehnologice vor realiza anual 4 500 tone de benzi transportoare pentru industria minieră și 1 milion metri liniari de furtunuri de înaltă presiune într-o gamă largă de tipodimensiuni.

● În perimetrul **Întreprinderii de stofe de mobilă din Horezu** a fost integrată în circuitul productiv prima capacitate de 1,5 milioane mp stofe pe an. Echipată cu utilaje și mașini de țesut de mare productivitate, moderna unitate industrială va realiza anual, o dată cu atingerea parametrilor tehnico-economici prevăzuți, 4,5 milioane mp stofe de mobilă din lînă și înlocuitori, asigurînd astfel 50% din necesarul de asemenea țesături al fabricilor de mobilă din țara noastră.

● **În bazinul minier al Rodnei** a fost dată în exploatare o nouă și importantă capacitate de producție — **mina și flotația Făget**, din localitatea Valea Mare, județul Bistrița-Năsăud. Într-o primă etapă, noul obiectiv industrial va realiza anual 50 000 tone minereu complex, urmînd ca în final să pună la dispoziția economiei naționale 330 000 tone. De menționat că flotația reprezintă o premieră în industria noastră minieră, fiind construită la gura minei cu utilaje executate în țară.

● La **Întreprinderea de industrializare a lemnului din Tulcea** a fost pusă în funcțiune o modernă linie tehnologică de sortare și preindustrializare a lemnului, care a atins parametri proiectați cu patru luni mai devreme față de termenul prevăzut inițial. O dată cu racordarea la circuitul productiv a acestei noi capacități industriale, menită să valorifice superior materia primă lemnoasă din masivele nord-dobrogene, productivitatea muncii a sporit de 2,5 ori, iar indicele de valorificare pe cale industrială a lemnului a crescut de la 65 la 89%.

● În cadrul **Întreprinderii constructoare de mașini din Caransebeș** și-a început activitatea o nouă secție de producție. Aici se construiesc microhidroagregate destinate valorificării potențialului hidro-energetic al cursurilor de apă cu debite reduse. Primele două microturbine de tip elicoidal, realizate de constructorii de mașini din Caransebeș, vor funcționa în sistemul amenajărilor hidroenergetice de la Obreja, județul Caraș-Severin și Nedelea II din județul Prahova.

Accelerarea creșterii productivității muncii – cerință fundamentală a progresului economiei

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, maximizarea eficienței economice presupune îmbinarea optimă a factorilor de producție — intensivi și extensivi — pornind de la resursele existente, de la condițiile concrete din fiecare etapă de dezvoltare. Din această perspectivă, pe baza unei analize profunde a realităților economiei românești, a celor din economia mondială, partidul a orientat și orientează în mod ferm strategia creșterii economice în țara noastră în direcția amplificării treptate a rolului factorilor intensivi, avîndu-se în vedere atît cerințele sporirii eficienței și competitivității, condițiile internaționale concrete, respectiv criza mondială de materii prime și energie, cît și — cu atît mai mult în acest context — diminuarea potențialului factorilor de natură extensivă.

Accent susținut pe factorii intensivi

ÎN CADRUL dezvoltării cu precădere intensive a economiei românești, coordonata fundamentală o constituie sporirea productivității muncii sociale — proces care incorporează atît economisire de muncă vie cît și de muncă trecută. Pentru intervalul de timp 1971—1982 se poate releva astfel o creștere a productivității muncii în industrie de aproape 2 ori, în construcții-montaj de peste 2,1 ori, în transportul feroviar de 1,4 ori, în vreme ce ponderea cheltuielilor materiale în produsul social a cunoscut unele reduceri.

Să menționăm că în industrie, ramura conducătoare a economiei naționale, s-au consemnat cele mai înalte ritmuri de creștere a productivității. În fapt, aceasta s-a diferențiat în funcție de condițiile specifice fiecărei ramuri, pentru aceeași perioadă ritmuri superioare fiind înregistrate în construcții de mașini și prelucrarea metalelor (7,1%), chimie (5,6%), metalurgie feroasă (6,4%), materiale de construcții (5,8%) — în general domenii în care progresul tehnic a fost extins pe scară largă și a căror creștere cu precădere răspunde, nemijlocit, imperativelor revoluției din știința și tehnica contemporană, necesității ridicării nivelului general de dezvoltare al economiei românești. Este, de asemenea, important de arătat că, în industrie, sporul de producție industrială obținut pe seama creșterii productivității a crescut de la 54,1% în cincinalul 1971—1975 la 75,2% în cincinalul trecut, urmînd ca în acest cincinal să se realizeze peste 80%, corespunzător diminuîndu-se sporul de producție industrială obținut pe seama creșterii numărului de personal.

Una din semnificațiile deosebite ale sporirii productivității muncii sociale pentru progresul economiei noastre este evidențiată de valoarea tot mai mare pe care o reprezintă sporul de venit național realizat în condițiile creșterii cu un procent a productivității muncii — spor care revine, deci, în calcul, acestui procent — efect general al ridicării nivelului de dezvoltare a economiei și industrializării țării. Este ilustrativă astfel creșterea de peste 2,5 ori a sporului de venit național în perioada 1971—1982, ceea ce pune în lumină accentuarea tot mai pronunțată a caracterului intensiv al dezvoltării.

Pe același plan de maximă sinteză, această accentuare este pusă în evidență și de creșterea în perioada amintită de 3 ori a producției industriale, de aproape 1,8 ori a producției agricole, de peste 4 ori a volumului de comerț exterior, de peste 2,5 ori a venitului național și de 2,39 ori a produsului social, în vreme ce populația ocupată a crescut cu numai 11%. Dinamicile respective au avut loc în condițiile unei activități susținute de pregătire, învățare, de creștere continuă a nivelului de cunoștințe, determinînd amplificarea puternică a nivelului profesional și de calificare a oamenilor muncii. Să remarcăm, totodată, pentru aceeași ani, devansarea ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național, iar în ultima parte a intervalului chiar o accentuare în acest sens.

Desigur, în cadrul larg de analiză a eficienței economice, prezintă un deosebit interes corelație dintre dinamica productivității muncii în industrie și creșterea gradului de înzestrare tehnică a muncii în același domeniu, raport care exprimă dialectica acestor factori în reproducția lărgită. Bunăoară, dacă față de 1950, în anul 1982 productivitatea muncii amintită era de circa 10 ori mai mare, gradul de înzestrare tehnică a muncii a crescut de circa 8 ori, ceea ce relevă că fiecărui procent de înzestrare tehnică a muncii i-a corespuns o sporire mai mare a productivității. Totuși, comparativ cu eforturile mari desfășurate pentru introducerea progresului tehnic, cu posibilitățile existente în industrie și economie, așa cum a subliniat adeseori secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nivelul productivității muncii s-a situat și se situează încă sub posibilitățile existente, ceea ce impune preocupări mai susținute pentru creșterea acesteia, pentru valorificarea tuturor rezervelor și posibilităților în acest sens.

Automatizarea, robotizarea – valențe hotărîtoare

ÎN CE DIRECȚII s-a acționat însă și se acționează pentru ridicarea nivelului tehnic al producției, în mod deosebit în lumina sarcinii — prevăzută în Programul de creștere a productivității, respectiv în proiectul de Directive — de dublare a productivității muncii industriale în deceniul 1981—1990 ? Cerințele strategiei dezvoltării privind intensificarea și extinderea mecanizării și automatizării în industrie se regăsesc în principal în : mecanizarea și automatizarea producției în procesele de prelucrare, pe operații sau grupe de operații, și automatizarea proceselor de producție, respectiv a instalațiilor mai complexe.

În perimetrul primei direcții de acțiune se are în vedere industria prelucrătoare, producătoare de repere și produse (industria constructoare de mașini, ușoară etc.), iar în cadrul celei de-a doua direcții de preocupări se urmăresc procesele de producție cu caracter continuu din activitățile și industriile ce transportă și prelucrează mari cantități de materii prime (transporturi, industria energetică, chimică și petro-chimică, metalurgică, a materialelor de construcții ș.a.). Să menționăm, de asemenea, că în realizarea programului de dezvoltare a economiei, industria de automatizare este implicată în mod complex, atît prin valențele de mare importanță pe care le are în cadrul ramurii industriei construcțiilor de mașini, cît și prin efectele pe care le determină în toate sectoarele utilizatoare. În fapt, prin automatizare se realizează, concomitent cu sporirea producției, ridicarea calității și un nivel superior al eficienței economice, în mod deosebit ca urmare a sporirii productivității.

Așa cum se relevă în practică, dezvoltarea producției de utilaje tehnologice cu un nivel ridicat de automatizare, realizarea de mașini-agregat sau de linii de prelucrare complexă, cu regimuri au-

tomate de funcționare, introducerea sistemelor flexibile adaptive — toate acestea constituie orientări, procese care reduc treptat sfera de utilizare a mașinilor universale cu servire manuală. Este evident că, dacă în urmă cu un deceniu, regimurile automate de funcționare la mașinile unelte impuneau folosirea acestora cu precădere la producția de serie mare sau de masă, în această etapă, în condițiile apariției și folosirii echipamentelor cu comandă automată a mașinilor unelte și agregatelor de prelucrare — echipamente avînd la bază comanda numerică computerizată dispunînd de posibilitatea de programare și schimbare rapidă a programelor — mașinile unelte și agregatele de prelucrare cu regimuri de lucru automat sînt posibil de întrebuințat — și chiar indicate — și pentru producția de serie mică sau de unicate ; se creează astfel premise dintre cele mai importante pentru amplificarea productivității muncii în condițiile obținerii unor produse cu nivel competitiv și calitativ ridicat.

Echipamentele de comandă automată, sistem C.N.C. (comandă numerică computerizată) la mașinile unelte și la agregatele de prelucrare sînt acelea care au o capacitate ridicată de memorare pentru programare și acționează mai multe axe de prelucrare distincte — pînă la 10 — ceea ce le permite prelucrări de piese cu contururi foarte complexe. Agregatele de prelucrare sînt servite atît de comanda numerică propriu-zisă, cît și de automatele programabile — echipamente electronice care realizează, prin comutație statică, și, deci, fără nici o piesă în mișcare, programele de funcționare ale mașinii și schimbarea automată a sculei. Nu sînt necesare multe argumente pentru a demonstra că la actualul nivel general de dezvoltare a industriei, competitivitatea și eficiența impun ca operațiile de precizie să fie executate cu mașini-unelte specializate, comandate numeric.

Actuala dezvoltare a electronicii, introducerea în ritm accelerat a microelectronicii au condus, între altele, la miniaturizarea produselor, la lărgirea posibilităților de electronizare, cibernetizare și robotizare a producției, procese devenite tot mai pregnante în economia românească. Criza energetică mondială a stimulat producția de mijloace de automatizare, cibernetizarea, robotizarea, cu deosebire prin prisma amplificării cerințelor legate de controlul riguros al unor procese industriale, în special în domeniul legat de extragerea, prelucrarea și valorificarea resurselor energetice, cît și în industria metalurgică, chimie și construcții de mașini, sectoare de mare complexitate, cu unele locuri de muncă în condiții dificile, cu operații conducătoare unde se impun ritm și productivitate deosebit de înaltă.

Perspectiva : acțiuni complexe la nivelul marilor obiective prevăzute

ÎN VIITORUL cincinal este prevăzută o creștere importantă a productivității muncii : un ritm mediu anual de 10% în industrie, ritmuri ridicate fiind proiectate și pentru celelalte ramuri ale economiei. Pe această bază și pornindu-se de la realizările din acest cincinal, în industrie — așa cum arătam — se are în vedere dublarea productivității muncii în deceniul 1981—1990. Potrivit Programului de sporire a productivității, respectiv proiectului de Directive, creșterea productivității muncii se va realiza, în proporție de 55%, prin introducerea și generalizarea progresului tehnic, îndeosebi prin aplicarea tehnologiilor noi de fabricație, mecanizarea și automatizarea producției, dotarea cu mașini și instalații de înalt randament și modernizarea celor existente. Se are astfel în vedere o extindere puternică a sistemelor automatizate și mecanizate, ponderea producției industriale realizate în aceste sisteme urmînd să se ridice la 70% în 1987 și la peste 90% la sfîrșitul cincinalului. În același cadru se poate menționa că se va trece la realizarea pe scară largă de linii, secții și sectoare complet automatizate și robotizate.

Ceea ce este important de subliniat este și faptul că prevederile de sporire a productivității au fost proiectate în condițiile în care este concepută desfășurarea unor ample acțiuni pentru creșterea calității producției, pentru economisirea și valorificarea, la parametri cît mai înalți, a resurselor de materii prime, materiale, combustibili. Astfel, potrivit Programului de ridicare a calității producției ca și proiectului de Directive, se prevede ca ponderea produselor industriale ce se realizează la un nivel mondial ridicat să ajungă în 1990 la aproape 95%, iar 2—5% din producție să atingă performanțe superioare acestui nivel. Totodată, consumul energetic pe unitatea de venit național se va reduce cu peste 20% în 1990 față de 1985, consumurile specifice medii de materii prime și materiale urmînd, la rîndul lor, să cunoască importante reduceri. Ca efect al unor asemenea măsuri complexe, în cincinalul viitor va avea loc o creștere mai accentuată a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, calculat pe baza producției marfă industriale indicele respectiv urmînd să se majoreze cu 25—27% în 1990 față de 1985.

Acțiunile pregnant calitative, de creștere a productivității muncii, de ridicare a calității producției, de reducere a consumurilor energetice, de materii prime și materiale, de amplificare a gradului de valorificare a acestora — reflectînd accentuarea caracterului intensiv al reproducției lărgite — se vor regăsi nemijlocit în creșterea productivității muncii sociale, dinamică pe seama căreia va trebui să se obțină circa 85% din sporul de venit național pe cincinalul 1986—1990. Desigur că în acest scop cu contribuții hotărîtoare vor acționa activitatea de cercetare științifică, creativitatea larg desfășurată pe întreg perimetrul economiei, precum și ridicarea nivelului de pregătire profesională a tuturor oamenilor muncii, întărirea ordinei și disciplinei în toate unitățile economice.

Ion DUȚU

SESIUNE ȘTIINȚIFICĂ

In cinstea celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, la 2 noiembrie a.c. s-a desfășurat Sesiunea științifică a tinerilor cercetători, organizată de Institutul Central de Cercetări Economice, cu tema **„Dezvoltarea intensivă a economiei românești în lumina Proiectului de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român"**. Sesiunea a fost deschisă de prof. dr. Barbu Gh. Petrescu, director general al Institutului Central de Cercetări Economice, care a evidențiat profunda originalitate a concepției partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind creșterea rolului factorilor intensivi în dezvoltarea economiei românești — concepție strălucit materializată în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

In cele 35 de comunicări prezentate au fost abordate, în lumina proiectului de Directive, fenomene și procese de importanță majoră ale dezvoltării economiei noastre naționale, precum sporirea productivității muncii, modernizarea structurilor economice, ridicarea nivelului tehnic și a calității produselor, reducerea cheltuielilor materiale, specializarea și cooperarea în industria românească, creșterea eficienței exportului de produse prelucrate, perfecționarea planificării, a sistemului financiar, sporirea rolului pîrghiilor economico-financiare în ridicarea eficienței economice, aspecte ale dezvoltării intensive a producției agricole, a comerțului și serviciilor pentru populație.

Autorii au acordat o atenție sporită aspectelor legate de eficiența economică a obiectivelor de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic în toate ramurile de activitate.

Intr-o atmosferă de puternic entuziasm, participanții la sesiune au adresat o telegramă tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

COORDONATE ALE VALORIFICĂRII PRODUCȚIEI AGRICOLE

SATISFACEREA cerințelor mereu crescînde ale populației constituie țelul fundamental al politicii partidului nostru. Pentru atingerea acestui obiectiv sfera activităților productive s-a extins în mod considerabil, inclusiv în domeniul agriculturii. Prin dezvoltarea multilaterală, agricultura a fost cuprinsă în sisteme mari, cuprinzînd și activitățile de valorificare ca elemente inseparabile în asigurarea produselor alimentare și a materiilor prime necesare industriei.

Astfel, măsurile privind autoaprovizionarea și autoconducerea prevăd — pe lîngă perfecționarea în continuare a activității de producție — și valorificarea corespunzătoare a produselor agricole, întrucît acesta reprezintă unul din momentele reproducției sociale în care se înfăptuiește schimbul de mărfuri, asigurînd legătura necesară, neîntreruptă între producție și repartiție, pe de o parte, și consum, pe de altă parte.

Îmbunătățirea verigilor sistemului de valorificare

VERIGILE din acest sector al valorificării ce privesc depozitarea și păstrarea produselor agricole, asigurarea calității acestora, folosirea mai eficientă a bazei tehnico-materiale, reducerea cheltuielilor materiale, creșterea productivității muncii, diminuarea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie, contribuie atît la satisfacerea în condiții mai bune a nevoilor producției, în tot cursul anului, a cerințelor industriei și exportului, cît și la sporirea eficienței activității economice a unității agricole și de valorificare. De aici se poate deduce importanța acordată de statul nostru sporirii producției agricole, îmbunătățirii calității produselor, care atrage după sine necesitatea perfecționării metodelor de valorificare a produselor agricole.

Producția și valorificarea produselor trebuie privite în ansamblul relațiilor ce se creează între statul socialist și producătorii agricoli, în cadrul dezvoltării planice a economiei naționale. Circulația mărfurilor mijlocește legătura între agricultură și diferitele ramuri ale economiei naționale, în cadrul căreia unele apar față de celelalte în calitate de producători și respectiv de consumatori. Schimbul de mărfuri dintre oraș și sat, dintre diferitele zone și unități teritoriale care compun complexul economic național, dintre ramurile producătoare de bunuri de consum și populație sînt, de asemenea, forme concrete ale legăturii dintre producție și consum, realizate prin circulația mărfurilor.

Valorificarea producției agricole constituie ansamblul de operații cu caracter comercial de livrare a produselor agricole de către producător (furnizor) unor beneficiari, care pot fi : unități agricole, industriale, comerciale etc., potrivit condițiilor prevăzute în clauzele contractuale. Livrarea produselor poate avea loc fie prin trecerea acestora în mod direct de la producător la consumator, fie prin diferite verigi intermediare comerciale. Prin acest circuit, consumatorii determină întreprinderile să-și mobilizeze resursele pentru creșterea volumului producției, să îmbunătățească sortimentul și calitatea produselor, să reducă cheltuielile de producție.

Dezvoltarea proprietății cooperatiste, ca urmare a constituirii consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, sporirea producției agricole și implicit intensificarea schimbului de produse dintre sat și oraș, între industrie și agricultură au produs modificări și în celelalte faze : repartiție, schimb, consum. Însăși Hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la unele măsuri pentru realizarea programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială a populației, din 31 martie 1982, a subliniat necesitatea creșterii greutății la tăiere în vederea obținerii de producții animaliere tot mai mari. În acest sens, greutatea medie de tăiere la tineretul bovin va fi de cel puțin 400 kg, perioada de îngrășare fiind prelungită la peste doi ani. La acestea se adaugă și limitarea tăierilor la mieii de lapte, în vederea creșterii cantităților de carne în strictă corelare cu prevederile programului de autoaprovizionare și ale programului de sporire a efectivelor de ovine.

Valorificarea producției agricole îndeplinește în statul socialist sarcina aprovizionării ritmice a populației cu produse agricole, asigurării produselor pentru export și, legat direct de aceasta, rentabilizării unităților producătoare. Pentru a satisface aceste cerințe, vor trebui accentuate acțiunile de concentrare a producției agricole în întreprinderi și zone consacrate. În acest fel se crează premisele trecerii la forme organizatorice de integrare, fenomene necunoscute în agricultura tradițională. Optimizarea într-o concepție unitară a întregului proces de producție, aprovizionare, prelucrare, transport și manipulare, depozitare și distribuție a produselor se poate realiza numai în condițiile integrării — pe orizontală și verticală — a activității de producție și valorificare ; elementul integrator este reprezentat de activitățile de preluare, păstrare, industrializare și desfacere a produselor agricole.

Avantajele valorificării diferitelor produse prin forme organizatorice integrate apar sub trei aspecte :

- o comunitate de interese dintre agricultură și sectoarele de valorificare care duc la o completare reciprocă a activității lor ;

- activitățile de valorificare, ce preiau materiile prime, sînt nevoite să recurgă la o colaborare tot mai strînsă cu unele ramuri ale producției agricole (pomicultura, legumicultura etc.) ca urmare a progresului tehnic și a necesităților de raționalizare a consumului de resurse materiale. Astfel, paralel cu măsurile de intensificare a producției, se va dezvolta și îmbunătăți activitatea de valorificare a unor produse agricole. Sînt extinse și diversificate formele contractuale cu furnizorii de produse agricole pe perioade mai îndelungate, luîndu-se măsuri privind creșterea răspunderii față de îndeplinirea contractelor. Totodată, diviziunea muncii poate fi mai accentuată, posibilitățile devin mai mari ;

- toate măsurile care privesc agricultura, specializarea producției, tehnologia utilizată, volumul producției, ritmul livrărilorr etc.) au efecte și asupra activităților de valorificare.

Din analiza modului de valorificare a produselor practicat pînă în urmă cu cîțiva ani, s-a constatat că principalele neajunsuri au avut la bază un regim de prețuri nestimulatorii ; pornindu-se de la această situație s-a urmărit, corelarea pe principii economice a prețurilor de producție, de contractare și achiziție din agricultură. În cuvîntările secretarului general al partidului s-a subliniat de nenumărate ori, că măsurile de stimulare a producției agricole corespund unor cerințe obiective, acestea constituind o necesitate atît pentru înfăptuirea în condiții mai

bune a noului mecanism economico-financiar, cît și pentru existența unui raport echitabil între industrie și agricultură. Pe această bază s-a aprobat o serie de măsuri deosebit de importante, care se referă la : majorarea cu circa 12% și unificarea prețurilor în valorificarea produselor de la unitățile agricole de stat și unitățile cooperatiste ; stabilirea în mod progresiv a unor prime de producție în bani, în funcție de produsele și cantitățile livrate la fondul de stat ; acordarea unei compensații cooperativelor agricole de producție, pentru recuperarea cheltuielilor, care realizează obligațiile contractuale de anumite produse ; creșterea contribuției gospodăriilor populației la asigurarea și constituirea fondului de autoaprovizionare și a fondului de stat, la satisfacerea altor nevoi ale economiei naționale ; precizarea obligațiilor consiliilor populare în legătură cu realizarea, contractarea și predarea produselor agricole la fondul de autoaprovizionare și fondul de stat ; acordarea de avansuri bănești unităților agricole socialiste, membrilor cooperatori și altor producători agricoli care contractează produse agricole la fondul de stat.

Perfecționarea relațiilor contractuale

ÎN CONTEXTUL acestor măsuri s-au eliminat o serie de neajunsuri privind relațiile contractuale, întărirea disciplinei și răspunderii părților contractuale în executarea obligațiilor asumate.

Ca atare, în etapa actuală, contractul are un dublu rol : ca instrument de planificare și ca mijloc de concretizare a relațiilor economice dintre organizațiile socialiste. Crearea unei legături strînse între plan și contract reprezintă o trăsătură esențială a activității productive. În sfera valorificării producției agricole, după încheierea contractelor, întreprinderile beneficiare au obligația de a valorifica și constata condițiile tehnologie de realizare a producției, nediminuînd răspunderile conducerii unităților de producție agricole și a specialiștilor. Interferențele dintre producător și furnizor vizează și obligativitatea unităților agricole și a celorlalți producători agricoli de a cultiva integral și intensiv terenurile destinate producției vegetale, de a respecta regimul de producere, circulație și utilizare a semințelor și materialului săditor, de a executa la timp și în bune condiții tehnologiile de cultură, recoltarea producției obținute și livrarea acesteia în cantitățile și la termenele stabilite. În cazuri deosebite, cînd producția nu poate fi preluată integral de beneficiari, datorită insuficienței spațiului de depozitare sau imposibilității de a fi transportată, unitățile producătoare au obligația de a însiloza produsele în spații și condiții corespunzătoare ; în acest caz vor primi din partea unităților beneficiare contravaloarea cheltuielilor ocazinate de lucrările executate.

În sporirea continuă a producției animale, concretizarea noilor coordonate în valorificare au în vedere creditele, avansurile bănești, prețurile și primele pe baza produselor contractate, care vin în avantajul producătorului. Creditele primite (pînă la 60% din valoarea produselor contractate) se acordă de bancă în funcție de cheltuielile de producție ce se efectuează de unitățile agricole socialiste, în cadrul planului, potrivit tehnologiilor aprobate, ținînd seama de starea de vegetație a culturilor, de densitatea plantelor, de realizarea efectivelor și producției animaliere. În cazul constituirii unor stocuri de producție (materiale, furaje, animale tinere pentru creștere și îngrășare, care se livrează la o perioadă mai mare de an etc.), se pot de asemenea acorda credite de producție. În afară de aceasta, producătorii agricoli care contractează și livrează animale și lapte pot cumpăra la prețurile prevăzute de lege cantități de furaje concentrate. De asemenea, producătorii agricoli sînt sprijiniți prin asistență tehnică și mijloace financiare pentru îmbunătățirea și amenajarea pajiștilor naturale, prin dreptul de a folosi în condiții avantajoase pășunile și fînețele naturale — proprietate de stat, precum și pădurile pășunabile, de a beneficia de îndrumare tehnică de specialitate, asistență veterinară și medicamente de uz veterinar etc. Legat în mod direct de aceste aspecte se poate arăta și faptul că beneficiarul din sfera valorificării intervine în mod direct prin precizarea limitelor greutății de livrare a animalelor, alături de procurarea animalelor de producție și a reproducătorilor de rasă.

Permanentizarea unor condiții privind preluarea produselor agricole face necesară încheierea unor contracte de lungă durată, îndeosebi la produsele pentru care s-au format relații de continuitate între furnizori și beneficiari. Aceste relații contribuie la o mai bună orientare a producției agricole, în funcție de necesitățile de alcătuire a fondurilor de produse agricole și la o mai mare siguranță în realizarea veniturilor bănești ale unităților și producătorilor agricoli. În acest context apare ca necesară și urmărirea permanentă a realizării sarcinilor de plan pe întreprinderea de valorificare și pe fiecare magazin în parte, în funcție de situația realizărilor. Organizarea unei evidențe operative și statistice, care să asigure fondul de date necesare în elaborarea și fundamentarea planului, devine necesară atît la nivelul unităților agricole, cît și în centrele și întreprinderile de valorificare. Completarea informațiilor cu elemente din activitatea întreprinderii de valorificare, sub aspectul numărului și structurii populației, consumului de diferite produse pe un locuitor, volumului autoconsumului unităților agricole și a ponderii pieței țărănești face posibilă luarea celor mai adecvate decizii în sfera valorificării producției agricole.

În această situație, economistul unității agricole și cel al unității beneficiare sînt deopotrivă interesați în sporirea rentabilității unității lor, prin avantajele ce se pot crea reciproc. Primul, cunoscînd cerințele și prețurile în întreprinderea de valorificare, își va orienta structura producției unității în acest sens. Cel de-al doilea, respectiv economistul unității de valorificare, este interesat să coordoneze livrările de produse agricole în așa fel încît să răspundă prompt cerințelor, în funcție de ritmicitatea obținerii producției agricole, fără ca în procesul valorificării sau preluării produsului din întreprinderea proprie să se manifeste fenomene de stagnare sau aglomerare, fie din cauza sublivrării sau a supralivrării. Scopul ambelor părți îl constituie utilizarea tuturor rezervelor interne și reducerea continuă a costului produselor pentru rentabilizarea întreprinderii.

De aici concluzia că perfecționarea continuă a relațiilor privind valorificarea producției agricole este de natură să contribuie la îmbunătățirea și intensificarea schimbului de mărfuri dintre oraș și sat, la cointeresarea populației rurale în creșterea producției marfă și sporirea veniturilor bănești, toate acestea constituind o contribuție de seamă la dezvoltarea agriculturii, la îmbunătățirea în continuare a aprovizionării populației cu produse agroalimentare, la dezvoltarea economiei naționale în ansamblul său.

dr. Marian CONSTANTIN
Craiova

AGRORAMA

Valorificarea plantelor medicinale

● Institutul pentru industria plantelor medicinale din Poznan aduce o contribuție însemnată la punerea în valoare a uneia din bogățiile naturale ale Poloniei, prin cercetări multidisciplinare (botanică, producerea de semințe, agrotehnică, chimie analitică, fitochimie, tehnologie, farmacologie, economie) în vederea creării de materii prime, uleiuri esențiale și produse complexe utilizate în medicina curativă și profilactică. Institutul se ocupă, de asemenea, de experimentarea și organizarea culturilor de plante medicinale. El întreține relații de colaborare științifică cu institute analoage dintr-o serie de țări socialiste și țări capitaliste dezvoltate, iar în acest an a obținut autorizația de export pentru rezultate ale cercetărilor proprii, servicii, materii prime și semiproduse obținute în laboratoarele sale.

● Seva lăptoasă a arborelui Antiaris toxicaria, care crește în regiuni tropicale ale R. P. Chineze, este o otravă puternică. Cercetătorii de la Institutul pentru plante tropicale al Chinei de Sud și de la alte instituții științifice au obținut, prin rafinarea ei, diverse medicamente naturale foarte eficace : un tonic cardiac, un preparat pentru reglarea tensiunii arteriale, un stimulator muscular, un vomitiv, iar din fructele de Antiaris — un antipiretic și un medicament împotriva dizenteriei. Sînt în curs studii asupra posibilităților de introducere în cultură a acestui arbore și de valorificare în continuare a proprietăților sale curative.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Puncte de vedere

Sporirea eficienței gestiunii secțiilor de producție (II)

ÎN contextul procesului de consolidare continuă a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare a unităților economice, o contribuție însemnată este chemată să aducă întărirea și sporirea eficienței gestiunii economice a secțiilor de producție a fiecărei întreprinderi. Continuăm să prezentăm*) unele căi și mijloace de acțiune în acest sens, la nivelul subunităților întreprinderii.

5 O cerință de bază o reprezintă **folosirea pe scară tot mai largă a prelucrării automate a datelor** prin utilizarea calculatoarelor electronice de gestiune dar și a celor de proces, astfel încît conducerea economică a secției (economistul șef de secție) să se sprijine pe folosirea calculatoarelor de gestiune, iar conducerea tehnică pe folosirea calculatoarelor de proces etc., dar și pe cele de gestiune (în cazul programării și urmăririi producției de exemplu).

● Deoarece în cercetarea întreprinsă a rezultat că nu toate întreprinderile au organizate oficii de calcul, este evident că se impune organizarea unor asemenea compartimente în toate întreprinderile ce își propun îmbunătățirea efectivă a gestiunii economice la nivelul subunităților lor.

● În legătură cu folosirea calculatoarelor de gestiune sîntem de părere că se impune abordarea și rezolvarea de către fiecare întreprindere, cu sprijinul Institutului Central pentru Conducere și Informatică, a două probleme distincte, dar intercondiționate între ele, și anume a părții de software, respectiv a programelor și aplicațiilor necesare precum și a echipamentului (hardware) adecvat asigurării sporirii eficienței gestiunii economice a secțiilor de producție.

În privința programelor și aplicațiilor apreciem că apare ca necesară :

— realizarea unei baze de date de tip conversațional, globale pe întreprindere, de tip ierarhic descentralizat pe secții, ateliere, formații de lucru etc., respectiv cu subbaze de date pe secții ;

— realizarea unor aplicații care să permită elaborarea cu ajutorul calculatorului a balanțelor de verificare la nivelul secțiilor și întreprinderii dar și a bilanțului contabil pe întreaga întreprindere, aplicații de planificare și urmărirea costurilor și a producției nete etc.;

— aplicațiile realizate să permită de asemenea evidențierea și măsurarea operativă (la cerere) a tuturor indicatorilor dați la nivelul secțiilor de producție prin bugetul de venituri și cheltuieli și în mod deosebit a celor de efort, care în prezent, după părerea noastră, sînt cunoscuți uneori tardiv, greoi și inoperant ;

— de un real folos ar fi realizarea și a unor aplicații de optimizare care să permită conducerilor de secții să simuleze diferite programe de producție din care să aleagă variantele cele mai bune în domenii ca : reducerea consumurilor specifice și deci a costurilor, producția fizică cu beneficiu maxim etc.

Sîntem de părere că utilizarea pe scară cît mai largă a informaticii la nivelul secțiilor de producție este o problemă de maximă importanță nu numai în asigurarea condițiilor necesare de simulare și urmărire operativă a indicatorilor gestiunii economice dar, în același timp, și pentru ordonarea sistemului informațional și disciplinarea mai strictă a personalului, prin rigurozitatea solicitată de furnizarea datelor primare. Din experiența țării noastre și a altor țări rezultă totodată și necesitatea ca Institutul Central pentru Conducere și Informatică cît și centrele de calcul departamentale să se ocupe de realizarea pachetelor de program necesare, generalizabile pe întreaga economie, iar întreprinderile utilizatoare să se ocupe de realizarea și întreținerea bazei de date precum și de asigurarea echipamentului necesar. În legătură cu echipamentul, **subliniem existența unui echipament de calcul adecvat, de construcție românească, capabil să contribuie la sporirea eficienței gestiunii economice la nivelul secțiilor de producție,** avîndu-se în vedere de exemplu : concentratorul de date C.D.-80 cu microcalculator Felix M-18 înglobat, calculatoare electronice de tip CORAL sau de tip I-100 etc.

6 Cercetările întreprinse pun în evidență că eficiența gestiunii economice a secțiilor de producție este influențată hotărîtor de modul de organizare al întreprinderii și respectiv al secțiilor sale.

Gestiunea economică a secțiilor de producție este influențată hotărîtor de organizarea tehnologică a procesului de producție, iar fabricarea multor produse într-o singură secție (sau atelier) complică conducerea acestora în general și gestiunea economică în special. În scopul evitării unor asemenea situații insistăm din nou asupra necesității de a se asigura :

— trecerea de la organizarea actuală a secțiilor de producție după un unic criteriu, cel al formațiilor de lucru, la criteriul pe produs și criteriul tehnologic ;

— din punctul de vedere al ușurinței în urmărirea gestiunii economice, opinăm că cel mai indicat criteriu de constituire a secțiilor de producție ar fi cel pe produs sau grupe de produse. În acest caz, fiecare secție ar trebui să realizeze unul sau mai multe produse cu tehnologii asemănătoare, în întregime, pînă la predarea acestora la magazia de produse finite, ceea ce ar permite să se cunoască cu o mai mare ușurință și exactitate costurile, producția marfă, netă ba chiar și beneficiul, producția marfă vîndută și încasată etc;

— atunci cînd din cerințe determinate de creșterea productivității muncii, specializării etc. se impune organizarea secțiilor după criteriul tehnologic (secție de forjă, de prelucrări mecanice, de vopsitorie etc.) apare ca absolut necesară, după părerea noastră, separarea pe părți din produs (piese turnate, prelucrări mecanice etc.) încă din proiectare, a costurilor, respectiv a consumului de materii prime, materiale, energie precum și a consumului de muncă, dar și separarea valorii de producție globală și netă, astfel încît secțiile intermediare să-și poată identifica și urmări indicatorii de efort-efect și, respectiv, eficiența realizată pentru producția proprie ;

— în vederea evitării ținerii și pe atelierele de producție componente (ce nu au dreptul la personal economic) a evidențelor solicitate de instrucțiunile nr. 9 123/25.XI.1983 ale C.S.P. și M.F. la nivelul subunităților întreprinderii cît și pentru eliminarea unei verigi intermediare de conducere și organizare, opinăm pentru renunțarea la atelierele de producție ca părți componente ale secțiilor de producție, astfel încît secțiile de producție să fie constituite numai din formații de muncă. Aceasta presupune credem și reducerea dimensională a secțiilor de producție, cu atît mai mult cu cît în prezent mai există unele secții de producție egale sau chiar mai mari decît o întreagă întreprindere, mai ales în unități constructoare de mașini (ca număr de oameni și sarcini de plan), ceea ce în mod evident creează greutăți nu numai în desfășurarea unei gestiuni eficiente dar și în conducerea unor asemenea subunități de producție.

Este de reținut că implicarea mai activă a responsabilității și contribuției secțiilor de producție la îmbunătățirea rezultatelor obținute de întreprindere în cunoașterea și urmărirea îndeplinirii indicatorilor de plan, în stabilirea și compararea permanentă a eforturilor depuse cu efectele economice înregistrate este de natură să determine în mod substanțial desfășurarea la un nivel calitativ superior a activității economico-financiare în toate unitățile economice.

Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

*) Prima parte a acestui articol a fost publicată în „R.E." nr. 43 din 1984

Tribuna specialistului

Informatica și structurile organizatorice ale întreprinderii

ORIENTĂRILE și sarcinile principale ale planului cincinal 1986—1990, formulate în proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., implică în mod necesar creșterea tot mai accentuată a complexității problematicii și a volumului de informații la nivelul întreprinderii. În aceste condiții, a vorbi despre conducerea modernă a producției fără cibernetizare și informatizare prezintă un risc, deoarece astăzi se impune **un nou mod de abordare a fenomenelor,** care apelează la **metode, tehnici și instrumente** — modelele cibernetice, tehnicile de prelucrare automată a datelor, calculatoarele electronice — fundamental deosebite de cele tradiționale și **capabile să deschidă noi căi de acțiune pe linia creșterii eficienței întregului mecanism economic,** cu implicații favorabile pe plan social.

„În ceea ce privește orientările de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a României pînă în anul 2000, — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu —, avem în vedere o accentuare și mai puternică a laturilor calitative ale activității în toate domeniile vieții economice și sociale, o creștere mai puternică a productivității muncii, îndeosebi prin intensificarea procesului de electronizare, automatizare și robotizare a tuturor sectoarelor de activitate, a introducerii în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne"** [1]).

Într-un asemenea context se poate vorbi despre apariția atît a unui nou tip de conducător, cît și a unor **mutații importante în structurile organizatorice** tradiționale ale întreprinderilor. La cîteva aspecte legate de aceste mutații ne vom referi în cele ce urmează, vizînd îndeosebi unitățile care dispun (direct sau prin acces) de facilitățile tehnică de calcul, cele în care nivelul tehnic ridicat și dinamic al fabricației trebuie să-și găsească un corespondent pe plan organizatoric.

Specialiști și colective de profil

SE APRECIAZĂ, în general, că impactul informaticii asupra structurilor organizatorice este maxim în domeniul organizării conducerii, scăzînd treptat în intensitate asupra celorlalte două domenii : organizarea producției și, respectiv, a muncii.

Totuși, lucrurile s-au schimbat atît de mult, încît se pare că trebuie să mai reflectăm asupra acestei afirmații, prelucrarea automatizată a datelor nemaiputînd fi considerată ca un „instrument auxiliar în sprijinul procesului muncii, ci ca un instrument care să permită depășirea golurilor de comunicație între diversele procese de muncă și necesitățile lor informaționale" [2]). Așadar, implicarea tehnicilor și mijloacelor informaticii în procesele de muncă (industriale, neindustriale, de comunicație, de învățămînt) se profilează tot mai mult ca una din căile de bază pentru promovarea progresului tehnico-economic, desfășurîndu-se astăzi în cadrul unui nou domeniu, pe care, generic, îl denumim „informatică industrială".

În aceste condiții, introducerea unor tipuri de sisteme flexibile (programabile), bazate pe calculatoare electronice (inclusiv mini- și microcalculatoare, microprocesoare) duce la „schimbarea radicală a condițiilor de lucru pentru operatorii tehnologi", care sînt obligați să urmărească în prezent „un mare număr de aparate și semnalizări, «defilînd» în fața unor panouri sinoptice de mari dimensiuni și intervenind (ghidați în bună măsură de experiența proprie) asupra desfășurării procesului tehnologic prin modificarea «manuală» a valorilor de referință pentru anumiți parametri". Se poate spune, pe drept cuvînt, că apare problema unei „simbioze între inteligența naturală (I.N.) a operatorului uman și inteligența artificală (I.A) a sistemelor tehnice evoluate", prin intermediul unor posturi terminale de tip display, care oferă operatorilor, „automat și / sau la cerere, informații agregate despre desfășurarea procesului" [3]). Evident, astfel de transformări au loc nu numai în procesele industriale, ci și în cele neindustriale (energetică, transporturi etc.), precum și în activitățile de cercetare, proiectare (care, asistate de calculator, capătă noi valențe) și de învățămînt.

Se pune întrebarea : cum sînt pregătite structurile organizatorice din întreprinderi să suporte aceste transformări ? **Sînt oare create toate condițiile organizatorice pentru ca aceste tehnici și echipamente să poată fi utilizate cu eficiență maximă ?**

Se știe că de mai bine de 10 ani funcționează în întreprinderi oficii și stații de calcul, cu sarcini de implementare, exploatare și dezvoltare — în colaborare cu specialiștii din centre de calcul (teritoriale, ale ministerelor și centralelor) — a sistemelor informatice proprii, rolul deosebit de important al acestor compartimente în asemenea probleme fiind bine cunoscut. Se impune însă sublinierea unor aspecte importante care, după părerea noastră, pot avea o influență favorabilă asupra eficienței ce se așteaptă de la introducerea informaticii. Astfel, ar fi necesar ca structura **oficiilor de calcul** să fie dezvoltată potrivit necesităților actuale, prin **introducerea de noi funcțiuni** — cum sînt cele de administrator al bazei de date a întreprinderii, de analist de sistem-organizație, de specialist în modele de conducere. În același timp, se simte tot mai mult nevoia de a se înființa în întreprinderi **compartimente (colective)** noi, formate din specialiști cu pregătire în automatică, electronică și calculatoare, **capabile să poată aborda,** cu ajutorul noilor tehnici și instrumente, **problemele automatizărilor neconvenționale** [4]), moderne, din zona proceselor la care ne referream.

A devenit tot mai evident că asemenea probleme, de o mare complexitate și finețe, nu mai pot fi rezolvate cu metodele tradiționale ale specialiștilor din compartimentele mecano-energetice, o diferențiere de profil fiind mai mult decît necesară ; poate că ar fi bine să avem astfel de specialiști chiar în cadrul echipelor de conducere (de pildă, inginer-șef cu probleme de electronică, automatizare, informatică industrială [5]).

Legat de aceste aspecte, nu ar fi prematur să ne gîndim și la **pregătirea unor specialiști în domeniul ciberneticii tehnice.** O astfel de pregătire ar oferi o viziune de ansamblu, sistemică asupra problemelor conducerii tehnice și tehnologice moderne din întreprinderi. S-ar crea astfel și posibilitatea apariției unor interlocutori autorizați, pe problemele din zona informaticii industriale, pentru ciberneticienii economiști din întreprinderi, cu toate avantajele care ar decurge de aici pe linia realizării mai rapide în practică a acelor mult dorite **sisteme integrate de gestiune și automatizare,** capabile să asigure o mai bună platformă tehnico-economică și organizatorică pentru creșterea productivității muncii.

---

[1]) **Nicolae Ceaușescu,** Cuvîntare la Sesiunea solemnă a C.C. al P.C.R., Marii Adunări Naționale și Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, consacrată împlinirii a 40 de ani de la înfăptuirea actului revoluționar de la 23 August 1944. Scînteia, 23 august 1984

[2]) Vezi : Burkhard, H., Changes in the role and environment of EDP, Data exchange, nov.—dec. 1977

[3]) Vezi : Davidoviciu, A., Automatizarea flexibilă și roboții industriali. În : Știința și contemporaneitatea, Ed. politică, București, 1980

[4]) Este vorba de : noile tehnologii de automatizare bazate pe utilizarea calculatoarelor electronice, a minicalculatoarelor și microprocesoarelor, respectiv pe introducerea calculatoarelor de proces în conducerea-supravegherea proceselor industriale în flux continuu (chimie, metalurgie, industria alimentară, energetică etc.) sau a proceselor discontinue (discrete) de masă (industria pulberilor : ciment, morărit-panificație etc.) ; organizarea celulelor flexibile de fabricație cu roboți industriali în procesele discontinue, de serie ; utilizarea calculatoarelor electronice în activități neindustriale (construcții, transporturi etc.) ; promovarea cercetării și proiectării asistate de calculator (utilizînd interactiv baze de date, echipamente pentru desen automat sub controlul calculatorului, terminale grafice de tip display) ; aplicarea tehnicii de calcul în procesele de instruire a personalului (în dialog interactiv cu calculatorul) ; în fine, de promovarea microprocesoarelor în tot mai multe tipuri de instalații, echipamente și aparate, de la cele industriale pînă la cele de larg consum.

[5]) Vezi : Drăgănescu, M., A doua revoluție industrială. Microelectronica, automatica, informatica — factori determinanți, Ed. tehnică, București, 1980

Cerințe față de sistemul informatic

UNA DINTRE problemele-cheie legate de introducerea informaticii este aceea de a găsi cele mai bune soluții de creștere a eficienței acestei acțiuni (eficiență care a fost demonstrată atît în țara noastră, cît și în alte țări), și de a le găsi în condițiile în care, ca în orice direcție nouă, se întîmpină o serie de greutăți. Printre factorii „răspunzători" de aceste greutăți nu putem să-i neglijăm pe cei legați de structurile organizatorice, noțiunea de eficiență presupunînd, printre altele, o strînsă legătură între persoane și caracteristicile structurale și funcționale ale sistemelor la care ne referim (întreprinderile).

Se știe că nu orice structură organizatorică este capabilă „să suporte" un sistem informatic, acesta din urmă aducînd cu sine schimbări importante în cadrul întreprinderii, în ceea ce privește atît structura „profesională" a comunicațiilor, cît și metodele de lucru ale oamenilor din diferite compartimente și sectoare de activitate. Astfel, **structura comunicațiilor — să-i spunem (ca Alvin Toffler) „infostructura" — devine suport al organizării sistemului de conducere**, „canalele de comunicații, fluxurile de informații și punctele decizionale trecînd înaintea liniilor ierarhice, a nodurilor, a structurii (compartimente și persoane), a atribuțiilor corespunzătoare acestora."[6]) În aceste condiții, efectuarea unor modificări în structura organizatorică a întreprinderii — cerință inerentă progresului economic și social — fără adaptarea rapidă a sistemului informatic poate duce la apariția unor goluri, unor rupturi în asigurarea cu informații a nivelelor de conducere, cu toate consecințele negative care decurg de aici asupra întregii activități.

Ținînd seama de aceste aspecte, ar fi necesar ca, pe de o parte, structura organizatorică să ofere o mai mare flexibilitate la implementarea și exploatarea unui sistem informatic, iar pe de altă parte sistemul informatic să fie conceput de o asemenea manieră, încît să depindă cît mai puțin de modificările structurale ale organizației.

Dacă în ceea ce privește primul aspect, am făcut unele propuneri în cele de mai sus, legat de cel de al doilea ne gîndim, pe de o parte, la necesitatea introducerii unor **noi metode și tehnici în proiectarea sistemului informatic** (de pildă, abordarea arhitecturală[7]), superioară actualei abordări structural-funcționale, caz în care informatica s-ar putea cupla mult mai bine la structura organizatorică prin intermediul unei structuri de funcțiuni externe a organizației, determinată la rîndul său de cerințele de conducere la toate palierele de acces ale acestei), iar pe de altă parte, la înființarea unor **secții de exploatare de platformă**[8]) ale centrelor teritoriale de calcul electronic, amplasate în platforme industriale și care să deservească, în condiții mult mai bune decît în cazul unor prelucrări total centralizate sau descentralizate, întreprinderile din zonele respective. Se demonstrează că o asemenea soluție de organizare a prelucrărilor — să-i spunem de **descentralizare integrată** — este mult mai eficientă tehnic și economic decît aceea a unui centru de calcul teritorial cu exploatare unică sau a unor centre de calcul la întreprinderile beneficiare. S-ar asigura astfel, printre altele, și acel plus de flexibilitate de care vorbeam, inclusiv prin favorizarea lucrului în regim de teleprelucrare[9]).

Flexibilitatea organizatorică

ESTE EVIDENT că noile probleme puse de cibernetizare și informatizare[10]) presupun o creștere a flexibilității structurii organizatorice a întreprinderii, determinată de un nou sistem de comandă, control și comunicații, bazat pe prelucrarea automată a datelor. Aceasta înseamnă organizarea datelor în baze de date, cu posibilități multiple și relativ simple de acces din partea utilizatorilor neinformaticieni, oferirea unor posibilități largi de implementare a unor metode de optimizare și simulare în scopul unei mai bune fundamentări a actului de decizie, schimbarea rapidă a unor tehnologii de lucru prin modificarea unor programe de calcul (cu timpul, a unor programe de inteligență artificială) — în final cu implicații directe asupra modului de lucru al oamenilor, a raporturilor dintre ei în procesul muncii.

În aceste condiții, pentru **specialiștii în organizare și conducere** din compartimentele de profil ale întreprinderii se ridică probleme noi, pe care nu le mai pot rezolva cu metodele tradiționale, impunîndu-se o **strînsă colaborare cu specialiștii din oficiile și centrele de calcul.** Aceste probleme se referă la analiza și proiectarea unor bucle de reglaj pentru diferite nivele ale organizației, la determinarea condițiilor de stabilitate a întreprinderii în condițiile influenței unor factori perturbatori, la definirea unor modele de conducere (premergătoare modelelor de prelucrare automată a datelor), la determinarea condițiilor de optimalitate globală și, derivate din acestea, a celor parțiale, ținînd cont de cerințele noului mecanism economico-financiar. O astfel de colaborare s-ar putea realiza prin **coordonarea unitară** a acestor activități, caz în care ambele ar fi întărite.

Problemele ridicate nu sînt simple, dar le-am adus în discuție cu convingerea că avem capacitatea și posibilitatea de a le rezolva. Mai mult, avem exemplul personal și încurajarea permanentă a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a depăși gîndirea rutinieră, învechită și a promova cu mai mult curaj noul în toate domeniile de activitate. Dacă dorim să avem mai multă eficiență ca urmare a introducerii informaticii în întreprinderi, fără îndoială că și structurile noastre organizatorice trebuie să se adapteze corespunzător și din mers noilor condiții.

ing. Alexandru SOTIR
director tehnic, Centrul teritorial de calcul electronic Constanța

[6]) Vezi : Russu, C., Organizarea structural-informațională a întreprinderii, Ed. politică, București, 1978

[7]) Vezi, de pildă : Drăgănescu, M., Gîndirea arhitecturală. În : Știință și civilizație, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1981

[8]) Pe lîngă secțiile de exploatare s-ar putea dezvolta și nuclee puternice de proiectare, personalul acestora specializîndu-se pe anumite probleme, caracteristice întreprinderilor din platforma industrială deservită.

[9]) Printre avantaje nu putem să nu menționăm și altele, cum ar fi o încărcare echilibrată a calculatoarelor din dotare, un sistem unitar și bine organizat de exploatare, o reducere a costului liniilor de teleprelucrare prin micșorarea lungimii legăturilor față de cazul unui sistem centralizat.

[10]) Diferențiem aceste două acțiuni în sensul subordonării problemelor informaticii, orientate în general către prelucrarea automatizată a datelor, celor ale ciberneticii, respectiv ale conducerii științifice moderne (în sens foarte larg), cu alte cuvinte informatica ar putea fi privită ca un instrument modern de automatizare a conducerii.

PERISCOP

● **Băncile de date (BD) științifice și tehnice, conținînd informații faptice și bibliografice, cunosc o tot mai largă răspîndire în Japonia. Centrul național de informații științifico-tehnice JIST posedă 13 BD (dintre care 4 cu date din țară, iar restul de peste hotare), totalizînd 10 milioane de referințe ; un volum similar de informații cumulează cele 4 BD (din care 2 cu date interne) ale Centrului japonez de informații asupra brevetelor de invenții JAPATIC. Un mare număr de BD funcționează în instituțiile de învățămînt superior ; procesoarele centrelor de calcul de la 7 universități sînt conectate la rețeaua interuniversitară de informații, a cărei bază de prelucrare se află în orașul Tsukuba. În ultimii ani s-a mers pe linia unor ample programe de creare a unor sisteme specializate de BD : rețeaua interministerială de informații tehnico-științifice în domeniul chimiei, rețeaua RIPS (care cuprinde bazele de date de la 9 institute de cercetări din Tsukuba), sistemul de 20 BD în domeniul economiei, finanțelor și tehnologiei ale instituțiilor coordonate de Ministerul comerțului exterior și industriei — MITI, etc. Întrucît se folosesc pe scară largă surse de informații străine (CA SEARCH, INSPEC, BIOSIS ș.a.), s-a creat și este în curs de perfecționare un sistem de traducere automată din limba engleză în japoneză.**

● **Un nou concept, un nou termen, care se afirmă în contextul penetrării tot mai viguroase a tehnicii de calcul în activitățile întreprinderilor : productica. El înglobează într-un complex : conducerea producției cu ajutorul calculatorului, robotica, automatizarea, dezvoltarea comenzilor numerice, concepția asistată de calculator.**

● **La Centrul național francez de cercetări pentru telecomunicații, din Grenoble, a fost realizat primul tranzistor cu bază metalică — semiconductor-metal-semiconductor (S.M.S.), a cărui utilizare în construcția calculatoarelor va putea mări de aproape 10 ori viteza de transmitere a datelor în comparație cu cele mai rapide circuite existente (cele cu arseniură de galiu, care ating pînă la 4 GHz). Folosind o tehnologie de evaporare sub vid la 10^{-11} torr, cercetătorii au reușit să încrusteze într-un cristal de siliciu un strat metalic de cîteva miimi de micron, obținînd o disiliciură de cobalt cu o structură metalică apropiată de cea a siliciului. Baza S.M.S. — partea sa activă — este de o mie de ori mai subțire decît a unui component cu siliciu, ceea ce micșorează rezistivitatea sa de acces. Potrivit calculelor teoretice, viteza de comutare ar trebui să fie de peste 30 GHz, fără a necesita condiții deosebite (ca, de pildă, în cazul componentelor bazate pe efectul Josephson, care utilizează principiul supraconductivității și funcționează la 4°K).**

PROGRESUL ȘTIINȚIFICO-TEHNIC ȘI DEPLASĂRILE STRUCTURALE ÎN RAPORTUL INDUSTRIE-AGRICULTURĂ (I)

ANSAMBLUL riguros, original și armonios al proiectului Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000 transformă cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic în fundamente ale intrării țării noastre într-o fază nouă, superioară, a progresului său economico-social, în dimensiunea esențială a strategiei P.C.R. de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate. În această concepție, știința nu participă „din afară" la dezvoltarea societății socialiste, nu este un simplu mijloc de explicare și interpretare a fenomenelor și proceselor social-economice, ci ea devine elementul endogen, sine qua non, al dezvoltării sale prin inovare, devine componentă intrinsecă a societății socialiste, integrînd resorturile cele mai intime ale progresului economic și social al României. **„Știința și cultura — preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu — sînt componente inseparabile ale societății socialiste, factori obiectivi ai progresului social, ai înfăptuirii idealurilor de bunăstare și fericire ale oamenilor muncii".** (România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste, vol. 2, Ed. politică, București, 1968, p. 26).

În „arhitectura" proiectului Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., întregul complex economic național este conceput ca formă concretă a realizării funcției aplicative a științei, a transformării ei în forță productivă nemijlocită. În această lumină, în proiectul de Directive, pentru prima dată, cercetarea științifică nu mai apare ca o direcție între alte direcții, ci apare și este înscrisă ca direcție fundamentală, care integrează toate celelalte direcții de dezvoltare, toate domeniile de activitate. Industria, agricultura și celelalte ramuri ale economiei naționale, investițiile, comerțul exterior și cooperarea economică internațională, creșterea eficienței economice, formarea și perfecționarea pregătirii cadrelor, ridicarea calității vieții nu mai apar ca directive de sine stătătoare, ci toate sînt încorporate ca părți ale întregului și puse sub controlul acestui întreg pe care-l reprezintă cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și introducerea progresului tehnic, și care asigură funcționalitatea armonioasă și echilibrată a organismului social-economic în condițiile RST contemporane. **„Trăsătura caracteristică a revoluției tehnico-științifice contemporane** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este împletirea tot mai strînsă a științei cu producția, aplicarea rezultatelor cercetării științifice în industrie, agricultură, transporturi, în toate ramurile economiei, în organizarea și dirijarea producției și a proceselor economice".** (Op. cit., p. 529).

In acest context, cercetării economice îi revin generoase sarcini privind clarificarea locului, rolului și implicațiilor calitativ noi ale progresului științifico-tehnic în dezvoltarea economico-socială a României. Unul din imperativele clare adresate cercetării economice de către proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. este cel al studierii modernizării structurii economiei naționale și producției materiale în condițiile RST contemporane. Asupra acestei probleme vom zăbovi în continuare, miezul considerațiilor noastre fiind progresul științifico-tehnic și deplasările structurale în economie și politica economică, prin prisma raportului dintre industrie și agricultură, ca axă esențială a oricărei economii.

Cauzalitatea și mecanismul deplasărilor structurale în raportul industrie-agricultură

ȘTIINȚA contemporană a așezat conceptul de structură la fundamentul aparatului său categorial. Maniera structuralistă de abordare a fenomenelor și proceselor social-economice este un cîștig de necontestat pentru științele economice. S-au acumulat destule premise teoretico-metodologice pentru a considera că metoda structurală de cercetare a dezvoltării economice a evoluat de la accepțiunea structural-funcțională, clasică deja, conform căreia structura economică se concretizează într-o formă de organizare și funcționare, de ordonare și aranjare a elementelor sistemului economic, la accepțiunea modernă, determinist-cauzală, care consideră structura nu numai ca stare, ci și ca proces, structuralitatea fiind proprietatea generală a societății, a economiei de a se organiza, succesiv și permanent, în sisteme și structuri din ce în ce mai complexe, prin relații de ierarhizare și subordonare a elementelor sistemelor componente.

În ultimul timp, o preocupare constantă a cercetării economice pe baze structuraliste este analiza structurii pe ramuri a economiei. Dacă pînă nu demult abordarea structuralistă a acestei probleme se limita doar la surprinderea tipurilor de structuri economice, în ultimii ani cercetarea economică se străduiește să evidențieze și aspectul diacronic al mișcării structurii pe ramuri, interdependențele cauzale în procesul devenirii lor. Privită din această perspectivă, structura pe ramuri a economiei nu este un simplu inventar de ramuri, o configurație invariantă de elemente, ci este o entitate în transformare, un proces de trecere, în timp și spațiu, de la o stare structurală la alta, un proces care, asigurînd dinamicitatea elementelor existente și integrarea noilor elemente (ramuri) în întreg, conferă sistemului economic caracter omogen și echilibrat. Tot mai mulți autori plasează criteriul general și parametrul cauzal al deplasărilor structurale în interrelația agricultură-industrie, privită, pe bună dreptate, drept axă fundamentală a dezvoltării social-economice. În această interpretare, structura agrară și cea agrar-industrială sugerează preponderența agriculturii în procesul creșterii economice, iar structura industrial-agrară, industrial-dezvoltată și tehnologică implică rolul hotărîtor al industriei în procesul deplasărilor structurale.

Punctul logic și metodologic de pornire în demersul desprinderii cauzalității deplasărilor structurale în economie este teza materialismului istoric, conform căreia deplasările structurale în economie sînt determinate de starea istoricește determinată a forțelor productive, factorul esențial care impulsionează dezvoltarea acestora fiind progresul științifico-tehnic.

Evoluția logico-istorică a structurilor economice s-a accelerat cu atît mai mult cu cît s-au amplificat funcțiile rațională impuse de progresul științifico-tehnic și tehnologic. Inovarea în știință, tehnică, tehnologie a căpătat calitatea de prim factor al dezvoltării social-economice. Întotdeauna, deplasările structurale în economie au implicat o bază inovativă cu o determinare obiectivă, un mod obiectiv de inovare. De fiecare dată, inovarea în știință, tehnică și tehnologie au modificat structura pe ramuri a economiei, revoluționînd, în principal, industria și agricultura, ca ramuri de bază ale oricărei economii. Astfel, în domeniul industriei, progresul științifico-tehnic a determinat deplasarea calitativ-superioară a acesteia de la mica industrie bazată pe tehnica manuală, la marea industrie mașinistă întemeiată pe tehnica mecanică și electromecanică și la industria automatizată bazată pe tehnica electronică și informatică. În domeniul agriculturii, implicațiile progresului științifico-tehnic s-au concretizat în trecerea de la agricultura tradițională (preindustrială), la agricultura mașinistă, apoi la cea chimică și, în condițiile contemporane, la cea incipient ecologică (biologică). „În sfera agriculturii — scria Marx — marea industrie are efectul cel mai revoluționar... În locul celei mai conservatoare gospodării apare aplicarea tehnologică, conștientă a științei" [1]).

Desigur, primele inovații tehnice au provenit din agricultură (îngrășarea naturală a pămîntului, rotirea culturilor, plugul etc.), agricultura fiind prima revoluție în istoria dezvoltării

[1]) K. Marx, F. Engels, Opere, vol. 23, Ed. politică, 1966, p. 511

economico-sociale. În fond, în agricultură a avut loc, pentru prima dată, transformarea „uneltelor" endosomatice ale organismului uman în unelte (exosomatice) ale tehnicii de producție. Nevoia productivă de mijloace de producție (de tehnică) a determinat trecerea de la economia subzistenței la adevărata economie productivă. Așadar, inovațiile din agricultură au declanșat transmiterea treptată a funcțiilor forței de muncă asupra funcțiilor tehnicii (industriei).

Cercetarea istorică a implicațiilor progresului tehnic asupra structurii economiei ar însemna, deci, să începă cu structura agrară și să continue cu inventarierea cronologică a celorlalte tipuri de structuri, ceea ce ar fi atît irealizabil, cît și greșit, De aceea, singura metodă de abordare a deplasărilor generate de progresul tehnic în structura economiei este cea logico-istorică. Ea ne permite să sintetizăm istoria succedării structurilor economice și să înțelegem evoluția acestora din punctul de vedere al celor mai dezvoltate tipuri, cele pe care le îmbracă în condițiile contemporane, cînd structura industrial-agrară și cea industrial-dezvoltată au ajuns la maturitate deplină, prefigurîndu-se, totodată, structura viitorului — cea tehnologică. Tehnica industrială, ca cea mai dezvoltată și variată tehnică de producție, se confundă cu însești forțele productive ale societății, deoarece, după cum remarca Marx, „industria este raportul istoric real dintre natură și om" [2]), iar „istoria omenirii trebuie să fie întotdeauna studiată și tratată în legătură cu istoria industriei" [3]). De fapt, chiar și pe plan istoric, agricultura nu apare niciodată într-o formă pură în modurile de producție precapitaliste, deoarece mica industrie, industria auxiliară sătească (torsul, țesutul etc.) au compensat întotdeauna limitele folosirii timpului de muncă, limite datorate caracterului ciclic-natural al producției agricole. (Adeseori se consideră industria ca o formă a producției generată de industrializarea emanată de prima revoluție industrială, ceea ce este complet eronat, căci industrializarea nu a creat industria ca formă de producție, ci a așezat această formă pe baze mașiniste).

Atît din punct de vedere istoric cît și logic, producția socială, ca sistem global, poate surprinde interdependențele complexe dintre structurile sale, poate dezvălui funcționalitatea reală a economiei numai integrînd dezvoltarea și diversificarea tehnicii industriale. Desigur că punctul de inflexiune în dezvoltarea tehnicii de producție, în deplasarea structurii economice de la structura agrară la cea industrial-dezvoltată, și în raporturile dintre industrie și agricultură l-a constituit prima revoluție industrială. Dacă pînă atunci agricultura fusese ramura dominantă a economiei, care timp de milenii s-a autodezvoltat pe baza unei tehnici care provenea din ea însăși, deoarece descoperirea și perfecționarea uneltelor agricole erau rezultatele unei industrii din interiorul agriculturii, al unei „politehnici rurale", prima revoluție industrială a făcut tăietura și distincția netă între industrie și agricultură, între munca industrială și munca agricolă, între sat și oraș. Mașina primei revoluții industriale a rupt legătura milenară de rudenie dintre agricultură și industria meșteșugărească, manufacturieră, legătură care reunea formele incipiente, nedezvoltate ale amîndurora. Treptat, pe baza mecanizării, a electrificării și chimizării, are loc trecerea de la agricultura tradițională la agricultura mașinistă și chimică, iar structura agrară a economiei este înlocuită de cea agrar-industrială și industrial-agrară, pe măsura creșterii locului și rolului industriei în economia națională. Revoluția științifico-tehnică contemporană desemnează o nouă mare inflexiune în ciclicitatea raportului industrie-agricultură, creînd condiții pentru o nouă sinteză a celor două sectoare. Prefigurînd în mod genial această treaptă superioară a spiralei, Marx arăta că industrializarea „pregătește premisele materiale ale unei sinteze noi, superioare de unire a agriculturii cu industria" [4]). Deși mașinismul primei revoluții industriale a pus bazele industrializării agriculturii, acest proces se înfăptuiește abia în condițiile contemporane, cînd, în structura industrial-dezvoltată și cea incipient tehnologică, agricultura devine o autentică industrie (industrie agricolă), iar dihotomia industrie-agricultură rămîne valabilă numai prin prisma particularităților proceselor industriale în cele două sectoare.

Această evoluție a raportului între industrie și agricultură în diferite tipuri de structuri economice trebuie urmărită în strînsă legătură cu evoluția mecanismului inovării în triada știință-tehnică-tehnologie și a mecanismului transpunerii inovării în cele două ramuri de bază ale economiei. Dacă pînă la prima revoluție industrială știința, tehnica și tehnologia au avut mai mult de cîștigat de la producție, fiind îndatorate acesteia, de atunci încoace, și mai ales în condițiile RST contemporane, producția devine știință, tehnică și tehnologie materializate.

Interrelația știință-tehnică-tehnologie are o dialectică foarte complexă. În general, inovarea debutează prin „producția de noi cunoștințe" generată de știință. Inovarea în știință nu este însă un scop în sine ; fiind „comandată" de trebuințele economico-sociale, ea este urmată, mai devreme sau mai tîrziu, de inovarea tehnică. Tehnica este puntea de legătură între știință și producție ; ea este corelatul practic al științei. Din punct de vedere istoric tehnica a precedat știința. O îndelungată perioadă de vreme apariția de noi ramuri de producție s-a sprijinit în exclusivitate pe dezvoltarea tehnicii, tocmai în virtutea sensibilității mai accentuate a acesteia la impulsul trebuințelor economico-sociale. De-abia după revoluția științifică, desfășurată la sfîrșitul veacului al XVII-lea, care s-a soldat cu crearea științei moderne, s-au înregistrat primele relații sistematice ale științei cu tehnica. Doar la sfîrșitul secolului al XIX-lea, cînd prima revoluție industrială a atins apogeul, cînd știința a încetat să fie „infirmiera" tehnicii, au început să apară primele tehnici și industrii cu statut absolut științific (industria energiei electrice, electrotehnica, chimia). Toate industriile apărute ulterior au fost precedate de descoperiri științifice și impulsionate tot de știință. Revoluțiile științifice produc schimbări fundamentale în domeniul concepțiilor, în timp ce revoluțiile tehnice — în domeniul practicii, sau, cum se exprima J. Bernal, „primele semnifică evoluția cunoașterii, ultimele — evoluția putinței" [5]). Treptat, dialectica raportului știință-tehnică a devenit de forma : știința „înțelege cum se face" și abia apoi tehnica „face". Pietrele de hotar dintre procesele, multă vreme separate, de dezvoltare a științei și tehnicii au fost înlăturate de sinteza RST contemporane, care le-a integrat într-un proces unic în care știința este tehnică sistematizată, iar tehnica este știință materializată. Deplasările structurale în economie își găsesc, de asemenea, expresia în pătrunderea cuceririlor științei și tehnicii în tehnologie. Conceptul de tehnologie a evoluat de la interpretarea meșteșugărească a limbajului de atelier, la sensul de știință a procedeelor de fabricație și, de aici, la accepțiunea integratoare asupra tehnologiei ca știință a tehnicilor umane. Tehnologia devine principalul factor creator al ambianței științifico-tehnice și economico-sociale, devine o concepție asupra actului de creație general uman. RST este forma contemporană de manifestare a progresului științifico-tehnic și a inovării tehnologice, este procesul prin care creativitatea umană atinge acea culme care îngăduie ca orice activitate a omului, în orice ramură a producției, să fie, concomitent, producție propriu-zisă și aport la dezvoltarea științei, tehnicii și tehnologiei. Producția, știința, tehnica și tehnologia coexistă simultan și se sprijină unele pe altele, într-o autentică sincronie universală.

Progresul științifico-tehnic și inovarea tehnologică se implementează în moduri și ritmuri diferite în industrie și agricultură. Din punct de vedere structural-funcțional, pe măsura deplasărilor de la un tip de structură la altul, progresul științifico-tehnic transformă diversificarea ramurilor, subramurilor și producției într-o lege generală a reproducției sociale lărgite. Desigur, această diversificare este mult mai amplă și accelerată în industrie, în care, pe seama progresului științifico-tehnic s-a făcut trecerea succesivă de la mica industrie manufacturieră, la industria ușoară de tip mașinist, la ramurile industriei extractive, la ramurile de prelucrare inferioară a materiilor prime și materialelor, la ramurile de prelucrare superioară și la ramurile întemeiate pe cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică.

În agricultură, predominanța culturilor extensive și a creșterii animalelor în regim natural (specifică structurii agrare) este întreruptă de dezvoltarea producției vegetale pe baza culturilor intensive și de organizarea creșterii animalelor în unități specializate (în structura agrar-industrială), de creșterea stabilității producției vegetale și sporirea zootehniei pe baza accentuării intensivității producției agricole (în structura industrial-agrară), de preponderența zootehniei în totalul producției agricole (în structura industrial-dezvoltată) și de agricultura înfăptuită pe baza tehnologiilor genetice (în structura incipient tehnologică).

Toate aceste deplasări structurale sînt însoțite de diversificarea mijloacelor de muncă, a obiectelor muncii, a resurselor energetice și de mobilitatea profesională a forței de muncă.

dr. Alexandru CATANĂ
dr. Doina CATANĂ

[2]) K. Marx, F. Engels, Mici scrieri economice, Ed. politică, 1969, p. 108.
[3]) K. Marx, F. Engels, Opere, vol. 3, Ed. politică, 1958, p. 30
[4]) K. Marx, Bazele criticii economiei politice, vol. 1, Ed. politică, 1974, p. 39—46
[5]) J. Bernal, Știința în istoria societății, Ed. politică, 1964, p. 356

MAREA RĂSCOALĂ POPULARĂ DIN 1784 — ÎNCEPUTUL UNEI ERE NOI ÎN LUPTA DE EMANCIPARE SOCIALĂ ŞI NAŢIONALĂ A POPORULUI ROMÂN

LA ÎMPLINIREA A DOUĂ VEACURI de la istoricul eveniment, întregul nostru popor îşi îndreaptă gîndul spre marea ridicare la luptă pentru dreptate, libertate şi un trai mai bun, desfăşurată în 1784 pe pămîntul strămoşesc al Transilvaniei, dar cu profunde ecouri şi urmări pe întregul spaţiu românesc, cu adînci şi numeroase rezonanţe la scară europeană. Dînd o pregnantă expresie a acestui sentiment general, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia : **„Ne gîndim cu veneraţie la marile mişcări sociale şi răscoale populare conduse de Horea, Cloşca şi Crişan, de Tudor Vladimirescu şi de alţi tribuni ai poporului, mişcări care au aprins şi mai puternic vîlvătaia setei de libertate şi o viaţă mai bună a maselor asuprite şi împilate, au contribuit la accelerarea dezvoltării sociale a ţării".**

Înscrisă pentru totdeauna în memoria nepieritoare a naţiunii noastre, în panteonul celor mai alese simţiri cu care un popor îşi cinsteşte marii precursori şi eroi, marea răscoală populară de sub conducerea lui Horea, Cloşca şi Crişan îşi vădeşte, înainte de toate, — în perspectiva largă a timpului istoric ce ne desparte de ea — caracterul de eveniment de hotar între două epoci : epoca rînduielilor feudale — devenite perimate —, care ţineau poporul sub apăsarea unor structuri sociale şi instituţionale ce-şi epuizaseră capacitatea de a duce societatea înainte şi epoca de reînnoire a întregii societăţi pe baza principiilor de libertate şi dezvoltare democratică. Marea ridicare de mase din 1784 se înscrie în şirul memorabil al actelor de voinţă colectivă ale poporului nostru, care aveau să ducă la desfiinţarea iobăgiei şi a clăcii — deschizînd astfel drumul unui vast proces de modernizare multilaterală a întregii societăţi —, la scuturarea jugului străin şi cîştigarea independenţei, precum şi la făurirea în final a statului naţional unitar, adică a cadrului mult visat, necesar şi propice pentru afirmarea largă şi deplină a capacităţii de creaţie istorică a naţiunii române. Din această perspectivă, rememorarea cauzelor, rezultatelor imediate şi urmărilor marii răscoale populare din 1784 îşi relevă întreaga semnificaţie. Istoriografia românească a acumulat în toate aceste direcţii un uriaş material faptic şi interpretativ.

Cauzele marii răscoale îşi aveau, înainte de toate, rădăcinile într-un lung trecut de exploatare, asuprire, discriminare şi nedreptate, care ajunseseră să facă viaţa iobăgimii de nesuportat. În condiţiile trecerii de la feudalism spre capitalism, exploatarea feudală se intensificase în mod deosebit în cea de a doua jumătate a veacului al XVIII-lea. Asupra ţărănimii iobage din Transilvania — alcătuită în considerabilă majoritate din români — apăsa din greu robota (munca de clacă), aceasta fiind cauza principală a revoluţiei populare, a „focului ce mocnea sub cenuşă". Un document oficial din ajunul răscoalei menţiona fără echivoc „robotele nesfîrşite pe care trebuie să le presteze (iobagul — n.n.) cu vitele sau cu palmele săptămîni de-a rîndul". În fapt, iobagii trebuiau să presteze, pe săptămînă, pentru „domnii de pămînt" (nobili), 3 zile cu vitele sau 4 zile cu braţele, ceea ce revenea la 156 şi, respectiv, 208 zile pe an. Adesea ei nu primeau nici hrană pe timpul muncilor, erau obligaţi să muncească nu numai capii de familie, ci şi femeile şi copiii, nu le rămînea destul timp (sau pierdeau) timpul bun pentru a-şi lucra şi ogorul propriu. Iobagii mai trebuiau să efectueze pentru stăpînii feudali şi alte servicii (cărăuşii, munci la curte etc.), să dea dijmă din toate produsele vegetale şi din animale, să dea renta (censul) în bani şi „daturi" în natură, să plătească taxe pentru monopolurile senioriale, rezervate stăpînilor feudali prin reglementările în vigoare (morărit, pescuit, măcelărit, păşunat, tăierea lemnelor din pădure, crîşmărit).

La regimul „legal" se adăugau însă şi abuzurile într-o gamă extrem de largă şi cu intensităţi variabile de la o moşie la alta. Aşa fiind, nu e de mirare că acelaşi document din ajunul răscoalei menţiona : „Cu un cuvînt, necazurile şi poverile impuse supuşilor de domnii lor pămînteşti sînt fără sfîrşit, iar excesele la care sînt supuşi, pur şi simplu de necrezut".

Ţăranul iobag din Transilvania era însă exploatat nu numai de către nobilul „său" ci şi de către statul habsburgic, între cele două părţi interesate desfăşurîndu-se cel mai adesea o veritabilă „competiţie" pe spinarea aceluiaşi ţăran.

Lista taxelor către visteria imperială, pe care trebuie să le plătească ţărănimea transilvană, era şi ea foarte cuprinzătoare : taxe după semănături, taxe după fumuri (locuinţe), pe cap de locuitor, la care se mai adaugă (în caz de război) obligaţiile de încărtiruire a soldaţilor, rechiziţii etc.

Nu întîmplător, deci, în plîngerile ţăranilor revenea, adesea, ca un laitmotiv afirmaţia că „darea împăratului asupra noastră e foarte grea încît nu o mai putem purta" sau că „n-o mai putem birui". Abuzurile şi silniciile aparatului administrativ însoţeau, nelipsit, şi strîngerea dărilor către stat. Iar jignirea şi batjocorirea demnităţii de om a ţăranilor de către nobili, de slujitorii acestora şi de către slujbaşii statului erau un fapt curent, o stare permanentă.

Este deci, firesc, ca revolta şi protestul ţăranilor iobagi, împotriva nenumăratelor forme de exploatare şi asuprire să se fi revărsat într-un lung şir de frămîntări, ciocniri şi revolte mai mici, care presară drumul „spre 1784". Cum nu surprinde nici faptul că în deceniul opt al veacului al XVIII-lea exodul iobagilor români din Transilvania către Ţara Românească şi Moldova a atins un punct de apogeu. În Ţara Românească a fost însărcinat chiar un dregător special, cu rangul de ispravnic (adică al unui conducător de ţinut), să se ocupe de „aşezarea" în ţară a fraţilor veniţi masiv de peste munte.

Acest fenomen, amplu atestat istoriceşte, aduce în lumină un alt şir de cauze ale marii răscoale ţărăneşti din Transilvania anului 1784 : românii care alcătuiau peste două treimi din populaţie erau nu numai exploataţi, ci şi supuşi la asuprire şi discriminare naţională şi religioasă (confesională). Încă din 1437, după răscoala de la Bobîlna, cînd s-a încheiat „Unio trium nationum", alianţa dintre privilegiaţii celor trei naţiuni (nobilii maghiari, patriciatul săsesc şi pătura de fruntaşi ai secuilor), românii n-au fost recunoscuţi ca „naţiune", iar credinţa lor ortodoxă nu figura între cele patru „recepte" (recunoscute). Deşi autohtoni şi aflaţi în mare majoritate, românii erau astfel excluşi de la viaţa politică a Transilvaniei, fiind consideraţi „toleraţi" pe pămîntul lor strămoşesc ! Ca atare, ei erau lipsiţi de orice drepturi politice, iar religia lor era într-o situaţie de netă inferioritate faţă de religiile oficiale.

Exploatarea, asuprirea şi nedreptatea se împleteau în aşa fel încît românii — cei mai mulţi iobagi şi alcătuind majoritatea însemnată a populaţiei — aveau în faţă ca exploatatori şi asupritori pe privilegiaţii celorlalte naţiuni. Contradicţiile sociale, naţionale şi confesionale se împleteau astfel într-un chip de nedespărţit.

La aceste cauze generale, prezente în întreaga Transilvanie, se adăugau însă şi cauzele specifice din zona Munţilor Apuseni, care toate la un loc au făcut ca tocmai moţii — exploataţi atît ca ţărani, cît şi ca mineri — să fie iniţiatorii şi forţa de şoc a răscoalei. Din rîndurile lor s-a evidenţiat încă dinainte de răscoală Horea, exponent al înţelepciunii, experienţei de viaţă

și dîrzeniei populare, care a purtat de patru ori pe drumul Vienei plîngerile și doleanțele moților săi către „înălțatul împărat". Ipocrizia iosefinismului reformator, „luminat" — dar preocupat, în fond, de conservarea alcătuirii imperiale habsburgice — precum și unele inerente contradicții ale acestuia cu obtuzitatea de clasă (și de castă) a privilegiaților din Transilvania, au putut alimenta o vreme iluzii în rîndurile iobagilor români. Pe fundamentul social și național extrem de apăsător pentru români, iluzia țăranilor cu privire la „bunul împărat" — în opoziție cu nobilii cei răi — a putut chiar să joace un rol între factorii de declanșare nemijlocită a marii răscoale.

Ajungem, astfel, la factorii de ordin extern care — fără să joace un rol determinant — și-au adus totuși, într-o măsură sau alta, contribuția la pregătirea răscoalei, a climatului general în care ea avea să izbucnească și să se desfășoare. Ambianța general-europeană era dominată de numeroase frămîntări și răscoale cu ascuțiș antifeudal, unele dintre ele chiar în țări învecinate (Cehia, Rusia etc.). Răzbătuseră, apoi, în popor, ecourile ideologiei luminilor, cu acerba lor critică la adresa feudalismului și a regimurilor politice absolutiste, cu pledoaria sinceră, patetică, pentru dreptul natural al indivizilor și popoarelor la dezvoltare liberă, conformă cu voința lor proprie. Nu trebuie omis nici faptul că marea răscoală s-a situat în intervalul istoric cuprins între Revoluția americană, începută la 1775, și marea Revoluție franceză, declanșată în 1789.

Aceste ecouri parveneau pe meleagurile transilvănene nu atît direct, cît „filtrate" printr-o recepție specifică, purtînd amprenta ideologică a Școlii Ardelene, ai cărei corifei — ca și exponenții ei de mai mică anvergură — au răspîndit în rîndurile poporului ideile originii sale romane ; această origine, străveche și nobilă, împreună cu preponderența numerică, cu contribuția prioritară la sarcinile publice, constituiau, în viziunea Școlii Ardelene, tot atîtea titluri de îndreptățire pentru ca națiunea română să revendice un statut și un tratament egal cu toate celelalte. Iar această cerință trecea înaintea deosebirilor confesionale dintre „uniți" și „neuniți", comunitatea națională românească acționînd corelat pentru emanciparea sa socială și națională. Procesul de constituire a națiunii, de consolidare a conștiinței naționale făceau tot mai insuportabile exploatarea nobiliar-statală feudală, împletită strîns cu asuprirea străină, cu lipsa de drepturi politice.

În acest context general, intern și extern, s-a declanșat efectiv, la 2 noiembrie 1784, mișcarea ce s-a transformat rapid într-o mare răscoală populară, care a durat pînă la mijlocul lunii decembrie din același an. Principalele ei momente și evenimente fac de mult obiectul studiului în școli și facultăți. Vom releva, de aceea, numai faptul că, prin orientarea sa generală — îndreptată spre viitor — cît și prin mesajul programatic transmis posterității, marea mișcare populară, desfășurată în forma specifică a unei răscoale țărănești, a avut, prin conținut și semnificație, un profund caracter revoluționar. Forma ei exterioară de mare răscoală țărănească n-a fost decît haina pe care a îmbrăcat-o conținutul ei revoluționar, atît în plan social, cît și în plan național.

Dar nu numai atît. Prin programul său, așa cum a fost exprimat la 11 noiembrie 1784 în ultimatumul de la Deva, marea răscoală populară condusă de Horea, Cloșca și Crișan a dat expresie unui radicalism țărănesc care a depășit programele agrare ale revoluțiilor burgheze din secolul următor. Cu cinci ani înainte de marea Revoluție franceză — care avea să proclame unele principii similare — în ultimatumul de la Deva erau clar formulate : ștergerea iobăgiei, desființarea clasei feudale („Nobili să nu mai fie"), împroprietărirea țăranilor, indiferent de originea lor etnică, egalitatea supușilor în fața legii ; într-un cuvînt — lichidarea relațiilor și privilegiilor feudale.

Amploarea deosebită a răscoalei, precum și prevederi programatice ca cele de mai sus explică și ecoul ei deosebit, la scară internațională. Ambianța revoluționară a epocii favoriza, evident, această receptivitate. Peste 35 de ziare din întreaga Europă și din Statele Unite ale Americii — după cum relevă istoricul român Ștefan Pascu — publică sute și sute de știri cu privire la revoluția din Transilvania. Zeci de broșuri prelucrează aceste știri și le răspîndesc mai departe în variate pături sociale ale societății europene ; gravurile și stampele, distribuite mulțimilor în zilele și locurile de tîrguri și bîlciuri, popularizau marea ridicare din Transilvania.

Societatea europeană a timpului lua astfel cunoștință de situația insuportabilă în care era ținut poporul român din cuprinsul Transilvaniei ca și de voința lui hotărîtă, energică, de a-i pune capăt. Răzbăteau în conștiința opiniei publice și cercurilor politice de pe continent ideea romanității, autohtoniei, vechimii și permanenței românilor pe pămîntul lor strămoșesc, precum și aspirația lor de a se uni într-un singur stat, în perimetrul vechii Dacii, cu frații lor din Țara Românească și Moldova. Pregătindu-se de propria lor revoluție, exponenții cercurilor progresiste, revoluționare vedeau în marea răscoală a iobagilor români din Transilvania nu numai o încurajare pentru propria lor luptă ci și un exemplu viu de legitimitate a revoltei poporului împotriva perimatelor rînduieli economice și social-politice ale feudalismului.

Reprimarea răscoalei și executarea publică a lui Horea și Cloșca n-au putut opri din mersul lor inexorabil idealurile pentru care ei au luptat și s-au jertfit. Răscoala lui Horea a devenit un reper de conștiință pentru cei exploatați, demonstrîndu-le forța, arătînd că lupta n-a fost zadarnică, întărindu-le conștiința solidarității ca țărani și ca români, dar ea a devenit și un neliniștitor eveniment de referință și pentru nobili, care au avut a se teme, de atunci mereu, ca „lumea lui Horea" să nu reînvie, ca fapta lui îndrăzneață și dîrză să nu se repete. Mentalitatea publică, atît a celor exploatați, cît și a opresorilor a înregistrat — fiecare în felul ei — un salt, nemaiputînd să revină vreodată la ipostazele ei dinaintea răscoalei.

În epoca imediat următoare, Curtea de la Viena s-a văzut constrînsă să accepte unele măsuri de atenuare a celor mai apăsătoare forme de exploatare a iobagilor, de teama reizbucnirii uraganului popular. Aceste măsuri au culminat, în epocă, cu patenta imperială din 22 august 1785, prin care s-au desființat servitutea personală și legarea de glie a țăranilor, care se puteau acum muta în alte locuri, interzicîndu-se și o seamă de alte abuzuri nobiliare intrate „în uz" în relațiile lor cu țăranii. Deși sabotată de nobili, deși revocată după moartea lui Iosif al II-lea, patenta a rămas în amintirea țăranilor ca una din dovezile — fie și parțiale, fie și incomplete — că lupta lor nu a fost zadarnică.

Dezvăluind și dînd expresie crizei profunde a orînduirii feudale, marea răscoală populară de sub conducerea lui Horea, Cloșca și Crișan a constituit un punct de cotitură în lupta împotriva feudalismului, pentru desființarea iobăgiei și a robotei. Totodată, ea a deschis o epocă nouă în bătălia pentru emanciparea națională a poporului român din Transilvania, ca și de pe întreg cuprinsul țării. Aceasta își va afla o vie și apropiată (cronologic) expresie în memoriul din 1791 adresat Curții de la Viena (cunoscutul „Supplex Libellus Valachorum"), ca și în alte „supplex"-uri adresate ulterior.

Marele impuls inițial dat de ridicarea de masă din 1784 avea să se regăsească, în forme deplin maturizate programatic, în revoluția română de la 1848, cînd atît Nicolae Bălcescu, cît și Avram Iancu se socoteau continuatori ai operei inaugurate de Horea. Prin fapta sa, sublinia Nicolae Bălcescu, Horea a înscris „drepturile nației române și programa politică și socială a revoluțiilor viitoare". Iar această apreciere era valabilă pentru întregul spațiu al patriei române.

Marea răscoală populară condusă de Horea, Cloșca și Crișan se inserează, astfel, în suita marilor momente istorice care, continuînd cu revoluțiile de la 1821 și 1848, cu Unirea Principatelor din 1859 și cu proclamarea independenței de stat a României în 1877, a culminat prin făurirea statului național român unitar la 1 Decembrie 1918.

Lupta și jertfa maselor populare în marea bătălie socială și națională din 1784 ni se înfățișează astfel ca o treaptă spre înfăptuirile de astăzi ale țării, cînd visul lor de dreptate, libertate și un trai mai bun își găsește deplina împlinire și își dă roadele în condițiile României socialiste contemporane, care neîncetat urcă pe noi trepte de prosperitate și civilizație, de afirmare liberă, plenară a personalității umane, în condițiile unui profund democratism, ale întăririi continue a independenței și suveranității naționale.

conf. dr. Vasile BOZGA

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I)

NICOLAE BĂLCESCU, ceilalți gînditori pașoptiști de seamă considerau că pentru a deschide un drum larg progresului social și pentru a da democrației o bază trainică, revoluția antifeudală trebuia să rezolve problema fundamentală din acel timp – problema agrară[1]). Pentru a rezolva aceasta era necesar un complex de măsuri, printre care desființarea monopolului feudal asupra pămîntului și înlocuirea lui cu proprietatea privată de tip nou, liberă de servituți sau, cum preciza N. Bălcescu, „...înfăptuirea democratizării pămîntului prin împroprietărirea țăranilor"[2]).

Ion Ionescu de la Brad (1818–1891) a luat cunoștință și mai ales și-a însușit ideile progresiste ale revoluționarilor pașoptiști, alături de care a luptat și a suferit. Pînă în anul 1845 a apărat în presă cauza emancipării și a împroprietăririi țăranilor fără despăgubiri. Menționăm că Ion Ionescu a fost pedepsit cu „cuvenita dojană spre înfrînare" pentru conținutul articolului „Îmbunătățirii în agricultura noastră" aprobat de cenzură și publicat la 1844 în ziarul ieșean „Propășirea". Încă cu trei ani mai înainte de revoluția de la 1848, Ion Ionescu de la Brad scria în jurnalul „Naționalul" din Paris că în societatea românească totul este „pentru prinț și nobili, nimic pentru popor"[3]).

Întîlnirea de la Mînjina (azi comuna Costache Negri, județul Galați) de la 21 mai 1845, cînd a venit în contact cu militanți revoluționari români, printre care și Nicolae Bălcescu, a avut o influență hotărîtoare asupra lui Ion Ionescu. Argumentele istorice, economice și politice care au fost expuse atunci l-au determinat pe Ion Ionescu să recunoască că acestea „...m-au făcut să dobîndesc o convicțiune (convingere – n.n.) profundă că este de neapărată trebuință a se îmbunătăți materialicește și moralicește soarta țăranului nostru..."[4]). De aceea el a rămas pînă la sfîrșitul vieții „...un agitator revoluționar de mare clasă și înfăptuitor al problemelor legate de progresul agriculturii și al țărănimii..."[5]) și a fost „...un învățat militant, lipsit de orice înclinație către erudiția de cabinet, un luptător care a pus știința și puterea sa de muncă, cu ardoare și dezinteres, în serviciul națiunii române"[6]).

Pentru a se întîlni la Paris cu alți pașoptiști români, în vederea punerii la cale a mișcării revoluționare, Ion Ionescu s-a dus din nou în Franța în anul 1846 (fusese în perioada 1838–1840 la studii în Franța), cînd a frecventat și unele cursuri de perfecționare la Școala de agricultură de la Grignon (azi Școala națională superioară agronomică). Tot atunci a luat parte la dezbaterile organizației politice „Societatea studenților români" de la Paris, întîlnindu-se astfel din nou cu N. Bălcescu, M. Kogălniceanu, C. Negri, V. Alecsandri, I. Ghica, C. Scarlat Vîrnav și alții. Activitatea revoluționară l-a determinat ca la întoarcerea în țară (1846) să intre ca secretar și contabil pentru beizadea Grigore Sturdza, la moșia sa de la Săbăoani-Roman.

Programul împroprietăririi țăranilor clăcași a fost pus în discuție publică încă din anul 1846 „...în strigătele de alarmă și spre stupefacția boierilor ; revoluția de la 1848 veni să-l realizeze..."[7]).

Pentru tot ceea ce înfăptuise Ion Ionescu de la Brad pînă în luna august a anului 1848 (primul profesor de agronomie la Academia Mihăileană, publicarea a două cărți și a peste 20 de articole, propovăduirea ideilor revoluționare etc.), Guvernul provizoriu al Țării Românești l-a chemat din Moldova la București, numindu-l vicepreședinte al Comisiei proprietății, ce și-a început lucrările la 9/21 august 1848. Astfel, Ion Ionescu nota în 1889 că a fost „...chemat de N. Bălcescu, Eliad și Tell și am fugit de la Săbăoani. M-am dus de acolo noaptea pe jos la Mircești și am arătat lui Alecsandri scrisorile și el mi-a dat o căruță cu 2 cai și bani de cheltuială și am plecat pînă-n ziuă..."[8]) Tot agronomul mai arăta că „La vocea puternică a timpului aceluia, am lăsat totul la pămînt și am alergat în ajutorul și sprijinul intereselor celor mai vitale ale neamului românesc"[9]).

Ion Ionescu a fost considerat un adept al ideilor lui N. Bălcescu, care l-a prețuit ca pe un sprijinitor de nădejde al cauzei țărănimii.[10]) Aceasta este dovedit și de cuvintele scrise de Ion Ionescu

„FIȘE

● *În legătură cu noul mecanism economico-financiar dispunem de o bogată literatură de specialitate care abordează teoretic problematica, de acte normative și instrucțiuni care reglementează aspectele sale concrete. O oportună punte de legătură între cele două surse, utilă tuturor celor ce vor să înțeleagă cît mai intim spiritul și să cunoască într-o interpretare sintetică prevederile acestui sistem complex, o oferă lucrarea recent apărută la* EDITURA POLITICĂ : „Întrebări și răspunsuri despre noul mecanism economico-financiar", *semnată de* Ionel Dumbravă. *Satisfăcînd — prin logica de sistematizare și formula de redactare a materialului, prin explicarea clară a corelațiilor diferitelor elemente – cerințele de accesibilitate pentru un public larg, de la cadre de conducere, specialiști, oameni ai muncii din unitățile economice, pînă la studenți, autorul redă fundamentul, principiile, caracteristicile, componentele, instrumentele mecanismului economico-financiar, a rolului și importanței principalilor indicatori de eficiență. În mod pregnant este relevat caracterul dinamic al conceptelor mecanismului și al acțiunilor pentru înfăptuirea lor, reclamat de adaptarea permanentă la noile cerințe și condiții și validat de perfecționările aduse succesiv în cei peste 7 ani de aplicare și de cele previzibile în lumina celor mai recente documente de partid.*

Valorificarea resurselor și modelul de creștere economică

● *În condițiile accentuării caracteristicilor intensive ale reproducției și pe fondul restricțiilor generate de criza energetică și de materii prime, valorificarea superioară a resurselor dobîndește funcții economice noi, apreciază* M. Büchner și H. Willems *în articolul* „Zu einigen Fragen der höheren Veredlung von Energieträgern, Rohund Werkstoffen unter den Bedingungen der intensiv erweiterten Reproduktion" *(Cu privire la valorificarea superioară a resurselor în condițiile reproducției intensive lărgite) publicat în numărul 9/1984 al revistei* WIRSTSCHAFTSWISSENSCHAFT. Astfel, *în plan general valorificarea superioară a resurselor devine un indicator central în sistemul de evaluare a eficienței economice. În același timp, apreciază autorii, această reorientare a activității economice determină schimbări de substanță în întreg procesul economic și de-a lungul unei perioade mari de timp. Cele mai semnificative ar fi, după cum se arată în articol, următoarele : obținerea unei creșteri economice pe baza resurselor energetice și materiale aflate deja în circuitul economic național; asi-*

în „Pruncul Român" : „Toți ciți sîntem bogați sau săraci, mici sau mari, proprietari sau nu proprietari (...) pentru a avea o patrie, spre a o putea apăra și apăra naționalitatea noastră, este de neapărată trebuință a face pe țărani proprietar. Fără aceasta nu e viitor, nu e naționalitate..."[11]).

Activitatea lui Ion Ionescu în funcția amintită a fost deosebit de rodnică, el fiind caracterizat în comparație cu președintele comisiei — Alecu Racoviță — astfel : „Președintele, om cu totul șters, n-a avut aproape nici un rol în conducerea lucrărilor, de la care a și lipsit în mare parte, astfel conducerea comisiunii a revenit vice-președintelui... chemat anume de la Iași ca specialist"[12]). De asemenea, contribuția sa este redată și în stenogramele ședințelor comisiei[13]).

Ion Ionescu a izbutit „...în comisiunea deputaților boieri și țărani a face să se admită în unanimitate cele trei mari principii ale puterii și înavuțirii unei țări : 1) libertatea muncii, 2) dreptul de proprietate și de expropriațiune de către stat prin despăgubire și pentru cauză de utilitate publică și 3) că improprietărirea țăranilor este un caz urgent de interes public..."[14]). Dar la 19/31 august 1848, cînd trebuia să se hotărască situația improprietăririi clăcașilor (suprafața și modul despăgubirii), comisia a fost suspendată prin pătrunderea lui Heliade în sala de dezbatere și a citirii decretului Locotenenței domnești[15]).

După înfrîngerea revoluției de la 1848, Ion Ionescu de la Brad a împărtășit aceeași soartă cu ceilalți revoluționari pașoptiști — exilul —, care a durat peste 8 ani. Astfel, după contactul cu revoluționarii și țăranii din Transilvania, a redactat memoriul „Românul moșnean în țara sa", cu care s-a dus în Turcia pentru a prezenta la Înalta Poartă chestiunea țăranilor.

Ion Ionescu s-a întors în Moldova la sfîrșitul lunii iulie 1857, cînd a găsit „...întrunită Adunarea Consultativă, (22 septembrie — n.n.) în care erau reprezentanți și țărani, și m-am apucat iar de lucru de am scris prin jurnale și am susținut chestiunea țăranilor, pentru care fusesem desțărat și alungat"[16]). Cunoscîndu-i-se vederile sale politice, autorizația dată în 1857 lui Ion Ionescu pentru a edita „Jurnalul de agricultură" îi interzicea în mod expres „...de a se atinge cît de puțin sau a face aluzii de chestii contrare instituțiilor astăzi lucrătoare (marea proprietate — n.n.)". Această publicație a fost urmată de periodicul „Foaie de agricultură practică", tipărită tot de Ion Ionescu în ianuarie 1859, care era consacrată problemelor social-economice ale vremii — pe care le trată de pe poziții înaintate ale epocii. Scopul acestor publicații, așa cum îl formulează sub cenzură Ion Ionescu „...este de a ajuta la dobîndirea unei vieți mai fericite, la înavuțirea patriei"[17]). Dar unii ideologi reacționari au elaborat și răspîndit o serie de teorii menite să înfrumusețeze natura relațiilor de dependență feudală și să atenueze consecințele lor. Astfel era și concepția lui Barbu Catargiu, pe care a expus-o în 1860 în broșura „Încă cîteva idei asupra proprietății în Principatele Unite[18]).

Ion Ionescu a rămas un adept al ideilor pașoptiste, astfel că în anul 1861 spunea că „...regenerarea noastră trebuie să înceapă cu reformele sociale, cu emanciparea poporului și mai ales cu îmbunătățirea stării țăranilor"[19]). Ca o sfidare la adresa societății, în același an, scria „Ridic sus numele de țăran"[20]). Pentru activitatea depusă „...s-au supărat cu toții (moșierii — n.n.) ...și în 1861 m-au dat în judecată sub nume de agitator, fiindcă susținusem în presă emanciparea țăranilor ; ba încă au și izbutit de m-au condamnat... pe trei luni"[21]).

dr. ing. Ion MĂZĂREANU
prof. Ioan MĂȚĂ

---

[1]) Sultana Sută-Selejan — Gîndirea economică a lui Nicolae Bălcescu, Edit. Acad. R.S.R., București, 1967, p. 314

[2]) N. Bălcescu — Opere, vol. I, Edit. Acad. R.P.R., Buc., 1953, p. 310

[3]) V. Nechita — Probleme de politică economică și economie politică în opera lui Ion Ionescu de la Brad. În Probleme economice nr. 6, 1968, p. 47

[4]) Ion Ionescu de la Brad — Agricultura română de la Brad. În Opere agricole, vol. I, Edit. Acad. R.S.R., 1968, p. 513

[5]) Amilcar Vasiliu — Ion Ionescu de la Brad. Edit. Agrosilvică, Buc., 1967, p. 45

[6]) Gh. Zane — Ion Ionescu de la Brad. Viața economică, nr. 25 (252), 21 iunie, 1968.

[7]) N. Bălcescu — Chestiunea economică în Principatele Române, p. 89 în Opere, I, ediție critică cu o introducere de G. Zane, Buc., 1940

[8]) Ion Ionescu de la Brad — Viața mea de mine însumi, în Opere agricole, Edit. Acad. R.S.R., 1968, p. 624

[9]) A. Vasiliu — Op. cit. p. 46

[10]) Istoria României, Edit. Acad. R.P.R., Buc., 1964, vol. IV, p. 96

[11]) Ion Pătroiu — La cumpăna a două epoci 1849—1877, Scrisul Românesc, Craiova, 1933, p. 6

[12]) Gh. Șcurtulescu și alți deputați clăcași în Comisia pentru proprietate din 1848, despre suferințele și drepturile țărănimii muntene. În G. Zane — Texte din literatura economică în România, secolul XIX, vol. I, Edit. Acad. R.P.R., 1960, p. 413

[13]) Cornelia Bodea — 1848 la români. O istorie în date și mărturii, vol. II, Edit. Științ. și enciclop. Buc., 1982, p. 713—766

[14]) Ion Ionescu de la Brad — Agricultura română de la Brad, op. cit. p. 514

[15]) C. Căzănișteanu și colab. — Revoluția română din 1848, Ed. politică, Buc. 1969, p. 235

[16]) Ion Ionescu de la Brad — Viața mea de mine însumi, op. cit., p. 626

[17]) G. Zane — Texte din literatura economică în România, secolul XIX, vol. I, Edit. Acad. R.P.R., 1960, p. XXIII

[18]) Acte și legiuri privind chestia țărănească, seria I, vol. IV, Buc. 1908, p. 542—556

[19]) Ion Ionescu de la Brad — Calea noastră, Țăranul român, nr. 1, 12 XI 1861

[20]) G. Zane — op. cit. p. 326.

[21]) Ion Ionescu de la Brad — op. cit., p. 626—627

---

gurarea unui nivel superior de calificare a forței de muncă și acțiunea în sensul creșterii compoziției organice a fondurilor de producție ; remodelarea structurilor economice în direcția sporirii eficienței.

Factori de calitate în stimularea performanței individuale

● *De la tendința de uniformizare a nivelului retribuirii personalului productiv, conturată în anii '60, se constată în prezent în întreprinderile franceze orientarea opusă, de diferențiere a acestora. Atunci ca și acum, obiectivul este același — stimularea performanțelor în muncă, subliniază* Jean Meilhaud *în articolul* „L'individualisation des salaires gagne les ateliers", *publicat în suplimentul numărului 40/1984 al revistei* „L'USINE NOUVELLE". *Ceea ce diferă însă sînt criteriile în funcție de care se cer evaluate performanțele individuale. Astfel, dacă pînă nu de mult randamentul în muncă reprezenta criteriul de bază în comensurarea performanțelor individuale, actualmente se conturează o nouă ierarhie a acestora. Cel mai important element de apreciere devine astfel factorul calitativ, constată J.M., care devansează productivitatea muncii fizice ca atare. Această schimbare de optică pune însă în evidență și însemnate reconsiderări metodologice, care sînt pînă în prezent puțin controlate. Este vorba, după cum consideră autorul, de elaborarea unor criterii calitative în comensurarea performanțelor individuale și care, în linii generale, tind să se apropie de cele utilizate în cazul personalului de concepție și administrativ.*

Structurile cotidianului

● *Recent,* EDITURA MERIDIANE *a publicat o primă parte a unei lucrări de anvergură, elaborată de cunoscutul istoric francez* Fernand Braudel. *Este vorba despre cartea (în traducere și postfațată de Adrian Riza) intitulată deosebit de incitant* „Structurile cotidianului" *care în tripticul conceput de autor, e urmată de volumele „Jocurile schimbului" și „Timpul lumii". Ceea ce distinge cartea savantului francez de alte elaborări similare poate fi identificat pe două coordonate: integrarea spiritului istoric în cadrul mai larg al studiilor asupra devenirii sociale, pe de o parte, și înțelegerea fenomenului economic într-o perspectivă multidisciplinară, din perspectiva istoriei civilizațiilor. În mod concret perioada studiată este cea premergătoare revoluției industriale. Urmărirea fenomenelor economice se desfășoară însă după alte metode decît cele ale economiei clasice burgheze, anume după perspectiva complexității reale a vieții economice, proprii anumitor colectivități umane. Astfel, autorul interpretează prin filtrul său conceptual de vădită originalitate diversitatea civilizației medievale orientale și apusene, străduindu-se să se apropie — pe sine și pe cititor — de spiritul acelor vremuri. Elemente ale culturii materiale, practici economice, tipuri de organizare socială sînt reunite într-o sinteză de înalt rafinament intelectual, care ne apropie de o înțelegere mai realistă a acestei perioade a istoriei universale.*

FIȘE

O carte dedicată înfăptuirii Programului partidului de creștere mai accentuată a productivității muncii

ÎN SECȚIUNEA dedicată principalelor direcții ale cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000 consacră un punct special cercetării economice. În felul acesta, științele economice sînt puse pe același plan de însemnătate cu cercetările aplicative și ale dezvoltării tehnologice menite să asigure baza de materii prime, independența energetică, dezvoltarea pe baze moderne a agriculturii, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, creșterea calității vieții, cu ansamblul științelor fundamentale (matematică, fizică, chimie, biologie) și cu ansamblul științelor social-politice.

Fără îndoială, o asemenea tratare onorează pe cei ce lucrează în cercetarea economică și, totodată, le sporește considerabil responsabilitățile. Într-adevăr, proiectul de Directive nu se limitează la o orientare generală, de principiu, a cercetărilor economice, ci definește precis, prin enumerare, problemele spre care partidul cere să se concentreze atenția și precizează, în același timp, caracterul imediat aplicativ pe care urmează să-l capete lucrările. Este de la sine înțeles că în felul acesta sînt implicit delimitate și criteriile în virtutea cărora urmează să fie ierarhizate și evaluate nu numai programele de cercetare, dar și întreaga literatură economică.

În lumina considerentelor la care mă refer urmează să fie privită și lucrarea **„Productivitatea muncii în industrie"**, semnată de **Barbu Gh. Petrescu și Natalia V. Stoica**, apărută recent la „Editura politică", cea care conferă cărții prestigiosul său gir.

Prof. dr. Barbu Gh. Petrescu este, la ora actuală, unul dintre autorii cu cea mai laborioasă activitate publicistică: două cărți apărute anul acesta la interval de săptămîni — desigur, rod al unor eforturi desfășurate pe parcursul mai multor ani —, și o prezență frecventă, sistematică, în cotidiene și presa de specialitate. Atît cartea amintită anterior, cît și **„Eficiența economică a organizării moderne a transportului intern în întreprinderile constructoare de mașini"** (semnată împreună cu Tudor Finat și apărută în septembrie 1984 la „Editura Tehnică") reflectă o preocupare consecventă de situare a întregii activități publicistice pe coordonatele stabilite de conducerea partidului. Sînt concludente, în acest sens, atît tematica lucrărilor, cît și conținutul lor, care oglindesc fidelitatea permanentă cu indicațiile documentelor de partid.

Desigur, o asemenea caracterizare este general valabilă pentru literatura noastră economică închinată astăzi problemelor edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în România. O semnalez în mod special cu acest prilej deoarece lucrările semnate, singur sau în colaborare, de către prof. dr. Barbu Gh. Petrescu dau una dintre cele mai pregnante expresii acestei orientări.

Pentru a reveni numai la cartea dedicată productivității muncii industriale — problemă abordată de multe ori în literatura economică românească din ultimele două decenii, dar devenită de o stringentă actualitate mai ales ca urmare a hotărîrilor de partid referitoare la trecerea la o dezvoltare industrială de tip intensiv — este de menționat, de la început, că autorii, Barbu Gh. Petrescu și Natalia V. Stoica (apreciată pentru bogata și rodnica activitate desfășurată la Institutul Politehnic din București), își stabilesc drept obiectiv — așa cum se arată expres în introducere — de a pune la îndemîna cititorilor „un instrument util pentru aplicarea în viață a orientărilor și sarcinilor stabilite de partid în domeniul creșterii productivității muncii" (pag. 12—13).

Lucrarea se adresează în mod special cercetătorilor și specialiștilor din producție, tuturor celor care — spre a urma, din nou, pe autori — „la locul lor de muncă participă responsabil la concepera și aplicarea măsurilor menite să îndeplinească prevederile Programului de creștere mai accentuată a productivității muncii și de perfecționare a organizării și normării producției și muncii" (pag. 14—15).

Claritatea cu care autorii definesc obiectivul prioritar al cărții, dorința lor de a construi un instrument util pentru cei chemați să contribuie efectiv la înfăptuirea politicii partidului de ridicare a productivității muncii industriale obligă pe recenzent să privească în mod special modalitățile prin care este realizat acest proiect. În această ordine de preocupări, trei caracteristici de bază mi se par a defini lucrarea.

1. În primul rînd este vorba despre o prezentare sistemică și foarte precisă a concepției secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în legătură cu rolul industriei în strategia dezvoltării economico-sociale a României și cu problemele specifice pe care le pune pe ordinea de zi a preocupărilor creșterea productivității muncii. Pe un asemenea fundal sînt amplu prezentate realizările obținute în țara noastră, în mod special în ultimele două decenii. Cititorul are astfel o imagine clară a cadrului conceptual-politic de ansamblu în care autorii abordează problemele productivității muncii.

2. Din punct de vedere teoretic și practic sînt de relevat o serie de teze de importanță principială la care nici un cititor nu poate să nu subscrie. Spre a da numai cîteva exemple, în acest sens, vom aminti accentul pus pe problema calității, condiție hotărîtoare a progresului nostru industrial. Autorii arată, pe bună dreptate, că ridicarea calității produselor constituie astăzi o cale de importanță prioritară în efortul de economisire a muncii sociale și de asigurare a competitivității exporturilor românești (pag. 57).

În legătură cu creșterea accelerată a productivității muncii este evidențiat, cu deplin temei, rolul care revine introducerii progresului tehnic, reducerii cheltuielilor materiale, ridicării eficienței investițiilor, raționalei utilizări a fondurilor fixe și perfecționării formelor de cointeresare materială, considerată drept „una din pîrghiile hotărîtoare ale progresului industriei, ale progresului întregii noastre economii ale creativității" (pag. 132). Tot astfel, cînd se ocupă de factorii prioritari ai creșterii productivității muncii industriale, privită în corelație cu problemele calității și eficienței, lucrarea evidențiază cerința „asigurării condițiilor necesare folosirii superioare a influenței tuturor factorilor care impulsionează utilizarea intensivă a potențialului existent și sporirea lui în continuare" (pag. 137).

Factorii prioritari respectivi sînt tratați în mod distinct. Autorii încep prin a releva rolul factorului uman spre a sublinia că „forța de muncă și utilizarea sa rațională reprezintă factorul hotărîtor în sporirea continuă a rodniciei, a productivității muncii" (pag. 143). Analiza rolului factorului uman este circumscrisă la momentul procesului efectiv de producție, evidențiindu-se pe de o parte importanța unei solide culturi generale și tehnice, și pe de altă parte (pe baza unor minuțioase tabele) condițiile de microclimat și posibilitățile de optimizare a relațiilor om-mașină. Pe baza tendințelor mondiale de modernizare a producției industriale sînt prezentate, totodată, impactul progresului științifico-tehnic și importanța organizării muncii. În mod justificat, comparațiile pe plan internațional sînt utilizate de autori ca o pîrghie de stimulare a preocupărilor pentru atingerea obiectivelor stabilite de partid în acest domeniu.

3. În nemijlocită legătură cu obiectivul de a pune la îndemîna cititorilor un instrument util pentru înfăptuirea politicii partidului de creștere a productivității muncii industriale, autorii acordă un spațiu corespunzător problemelor metodologiei de calcul. Sînt analizate astfel mai multe modalități de determinare a productivității muncii și de stabilire a unor relații de calcul, în lumina cărora sînt puse în dezbatere și soluții proprii de perfecționare a metodologiei de calcul.

Caracterul aplicativ al lucrării este întregit printr-un bogat material-anexă care include Programul adoptat de plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din 14—15 noiembrie 1983 în problemele productivității, un util tabel referitor la funcțiile, meseriile și specialitățile personalului muncitor din industrie, numeroase scheme și relații de calcul, modele de fișe de măsuri sau pentru urmărirea în întreprinderi a evoluției productivității, precum și o serie de date semnificative referitoare la robotizarea proceselor industriale și automatizarea muncii pe plan mondial. În felul acesta autorii dau expresie preocupării de a se asigura urmărirea atentă și riguroasă a realizării sarcinilor de creștere a productivității muncii, considerată drept condiție importantă de înfăptuire a obiectivelor stabilite de partid în acest domeniu (pag. 277).

Privită prin prisma celor trei trăsături care consider că îi definesc orientarea și conținutul, lucrarea tovarășilor Barbu Gh. Petrescu și Natalia V. Stoica apare ca un însuflețit omagiu adus politicii economice promovată de partid sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu și, în același timp, ca o contribuție semnificativă pentru activitatea pe care economiștii sînt chemați să o desfășoare în slujba realizării hotărîrilor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român.

Costin MURGESCU

DOCUMENTAR

Evoluția procesului de integrare în cadrul Comunității Economice Europene (II)

Politica în domeniul cercetării științifice

este considerată ca fiind unul dintre fundamentele esențiale ale construcției vest-europene. În prezent, aceasta se dezvoltă în patru domenii importante : securitatea resurselor, menținerea competitivității industriei la nivel internațional, îmbunătățirea condițiilor de viață, protecția mediului înconjurător. Comunitatea și-a propus, în perspectivă, examinarea mijloacelor de raționalizare a mecanismelor de decizie în domeniul cercetării și controlul mai eficient al rezultatelor programului stabilit pentru perioada 1981—1985.

În practica realizării acestui deziderat apar deseori critici la adresa instrumentelor politicii de cercetare, iar anumite acțiuni indirecte s-au lovit de numeroase dificultăți structurale : încetineala procedurilor, diminuarea numărului de contracte, greutatea de a sintetiza rezultatele fragmentare etc. În același timp se acuză lipsa unei concepții uniforme a politicii de cercetare în toate statele membre, fapt pentru care obiectivele naționale nu pot fi definite corespunzător, de unde și dificultățile de a le compara.

Politica mediului înconjurător

s-a făcut tot mai mult simțită în ultima vreme și are ca obiectiv îmbunătățirea calității vieții, a mediului ambiant și a condițiilor de trai în cadrul Comunității. În principiu, politica mediului înconjurător se concentrează în jurul a două mari probleme : combaterea poluării, în general, și îmbunătățirea folosirii spațiului, mediului și resurselor naturale. În acest scop, Comunitatea a inițiat diverse măsuri privind protejarea și gestiunea apelor, purificarea atmosferei, eliminarea poluării sonore, controlul produselor chimice, conservarea florei și faunei, controlul asupra deșeurilor toxice, promovarea unor tehnologii adecvate. Specialiștii apreciază că problema politicii în domeniul mediului înconjurător, care a fost ridicată la nivel comunitar de mai multă vreme, a înregistrat unele rezultate. Rămîne de văzut, în continuare, în ce măsură politica în acest domeniu, ca o componentă a politicii economice generale, își va confirma și în viitor demarajul său actual.

Politica socială

decurge din obiectivul fundamental înscris în tratatul constitutiv, privind realizarea progresului social și economic în cadrul acestei organizații. În acest scop, s-a avut în vedere pentru început crearea unei piețe comune a locurilor de muncă, evitarea distorsiunilor determinate de concurența politicii sociale naționale și corijarea eventualelor consecințe negative ce ar putea apare ca urmare a avansării procesului de integrare. Datorită mutațiilor intervenite în domeniul economic și politic, pe plan social au apărut o serie de dificultăți noi care au afectat numeroase categorii de persoane, diverse profesiuni, precum și unele regiuni ale Comunității (vezi tabelul nr. 3).

Pentru toate țările Comunității Economice Europene, anii '70 s-au încheiat cu numeroase probleme nerezolvate, iar perspectivele pentru anii '80 nu sînt prea încurajatoare, în situația în care șomajul a înregistrat o creștere continuă (vezi tabelul nr. 4). În asemenea condiții, problema fundamentală a politicii sociale comune pentru actualul deceniu o constituie reducerea șomajului și restabilirea situației locurilor de muncă în cadrul Comunității.

Tabelul nr. 3

C.E.E. : evoluția principalilor indicatori sintetici

	1960—73	1973—80	1980—85 *)
P.I.B.	4,6	2,2	1,9
Indicele prețurilor	4,9	10,4	8,1
Investiții	5,4	0,7	1,1
Ocuparea forței de muncă	0,2	0,0	—0,2
Puterea de cumpărare a salariului/lucrător	5,0	2,0	0,8

*) prognoză
Sursa : C.E.E.

Politica instituțională

are în vedere întărirea instituțiilor comunitare ; în 1974, pe lîngă Consiliul ministerial ca organ decizional a fost instituit Consiliul European, la nivelul șefilor de stat sau de guvern. S-a încercat, de asemenea, să se confere Comisiei C.E.E. competențe mai largi ca organ executiv și de gestiune, peste prevederile Tratatului de la Roma, însă nu s-a reușit sporirea gradului de independență în raport cu celelalte instituții comunitare și în special față de Consiliul ministerial.

Comisia C.E.E., considerată de peste două decenii ca fiind embrionul unui viitor guvern vest-european supranațional, nu a îndeplinit pînă în prezent decît un rol de

Tabelul nr. 4

Evoluția șomajului în Piața comună

Țara	Rata șomajului (%)						Număr șomeri (mii)	
					august		august	
	70—79	1980	1981	1982	1983	1984	1983	1984
Belgia	2,2	9,4	11,6	13,9	15,4	15,6	627,9	636,1
Danemarca	1,0	6,2	8,3	9,1	9,7	9,7	258,8	259,0
R.F.G.	0,6	3,4	4,8	6,9	8,2	8,2	2 196,2	2 202,8
Grecia		(2,8)	(3,1)	(3,8)	1,8	1,4	38,7	50,3
Franța	1,3	6,4	7,8	8,3	8,5	9,8	1 394,0	2 241,4
Irlanda	5,3	8,3	10,4	12,1	15,3	16,9	193,9	214,2
Italia	4,4	8,0	8,8	9,9	11,5	12,7	2 604,5	2 863,6
Luxemburg	0,0	0,7	1,0	1,2	1,5	1,5	2,4	2,5
Olanda	1,0	4,8	7,2	10,4	14,8	15,0	827,5	839,6
Anglia	2,5	6,9	10,6	12,2	11,4	11,8	3 009,9	3 155,9
C.E.E.	2.0	6.2	8,1	9,4	10,1	10.7	11 694	12 424

Sursa : C.E.E.

inițiativă în politica de integrare și de executant al deciziilor luate de Consiliul ministerial sau Consiliul European.

Ostilitatea unor țări membre față de orice tendințe de integrare mai profundă, în numele principiului independenței naționale și dificultățile create de criza economică au condus la accentuarea politicilor naționale. În ceea ce privește sporirea competențelor Parlamentului European, ales pentru prima dată în anul 1979 prin vot universal direct, există încă o serie de rezerve din partea unor țări membre care consideră că această măsură le-ar afecta prea mult suveranitatea națională. De altfel, gradul de integrare în C.E.E. este foarte diferit și în alte domenii: pescuit, transporturi, turism etc.

Funcționarea instituțiilor comunitare trebuie să țină seama de „regula unanimității". Acest principiu, impus în 1966, presupune ca orice decizie importantă, care ar putea afecta interesele vitale ale unor țări membre, să fie adoptată în unanimitate. Dispoziția respectivă, care la început s-a preconizat a fi temporară, a devenit generală datorită refuzului țărilor membre de a trece peste interesele lor naționale.

Uniunea Economică și Monetară

a apărut ca urmare a preocupării susținătorilor integrării de a continua, într-o formă mai elaborată, construcția vest-europeană, dincolo de limitele Pieței comune, prin asigurarea armonizării politicilor economice. Dar, adîncirea procesului de integrare spre realizarea Uniunii Economice și Monetare se află de mai multă vreme în stadiul discuțiilor, fără perspectiva unei finalizări imediate.

Proiectul de transformare a Comunității într-o uniune economică și monetară, stabilit pe baza unui plan ale cărui etape au fost fixate în detaliu, n-a putut fi realizat dec într-o formă embrionară în cursul anilor '70. Planul respectiv, inițiat în 1960 și adoptat în februarie 1971, prevedea realizarea uniunii economice și monetare pînă la sfîrșitul anului 1980. Amînată datorită divergențelor dintre statele membre, agravate de criza economică mondială și de criza sistemului valutar internațional, problema a fost repusă la ordinea zilei în 1975, prin „raportul Tindemans". Perioada următoare a fost marcată printr-un interes crescînd față de ideea uniunii economice și monetare, care s-a concretizat prin crearea „Sistemului monetar european" (S.M.E.).

Această etapă constituie un pas modest, care a avut în vedere lansarea unei monede comune. Sistemul și-a propus ca prim obiectiv crearea unei zone de stabilitate monetară în țările membre ale C.E.E., printr-o cooperare mai strînsă în domeniul politicii monetare. Mecanismul său ar trebui să permită eliminarea fluctuațiilor excesive ale ratelor de schimb, reducînd astfel unul dintre factorii de incertitudine în relațiile economice dintre statele membre.

În concepția promotorilor „sistemului monetar european", acesta constituie o piesă de bază a procesului de integrare vest-europeană, elementul catalizator al altor politici necesare integrării. Bilanțul de pînă acum arată că relativa stabilitate a schimburilor și gestiunea mai realistă a cursurilor pot fi considerate printre aspectele pozitive ale S.M.E. Cu toate acestea, de la crearea sistemului au avut loc mai multe modificări ale cursului pivot, ajustările ratelor de schimb au devenit inevitabile, iar convergența economiilor rămîne o problemă ce ar urma să fie realizată în viitor (vezi tabelul nr. 5).

Sub impulsul dificultăților create de criza economică mondială și de situația din interiorul Comunității, în ultima vreme, problema relansării uniunii economice și monetare a fost reluată cu o intensitate crescîndă. O serie de inițiative au fost luate atît la nivel comunitar, cît și în mod independent, din partea unor state membre, dintre care în principal Franța, R.F. Germania și Italia.

La nivel comunitar, inițiativa a fost luată în cadrul Consiliului European, cunoscută sub denumirea „mandatul de la 30 mai 1980". Prin acest mandat s-a încredințat Comisiei C.E.E. sarcina de a pregăti și prezenta propunerile sale privind relansarea Comunității Economice Europene, astfel încît măsurile prioritare ce vor fi luate să constituie un factor de relansare generalizată a construcției comunitare.

Tabelul nr. 5

Ponderea monedelor țărilor comunitare în E.C.U.
(în %)

Moneda	1 ECU = suma a :	13 III IV 1975	31 XII 1979	12 VI 1980	5 V 1982	1983
marca vest-germană	0,828	27,3	33,0	32,3	35,5	36,6
fr. francez	1,15	19,5	19,8	19,4	17,4	16,8
lira sterlină	0,0885	17,5	13,3	16,1	15,8	15,1
florinul olandez	0,286	9,0	10,5	10,2	11,1	11,3
fr. belgian	3,66)	8,2	9,6	9,2	8,4	8,4
fr. lux.	0,14)					
lira italiană	109,0	14,0	9,5	8,9	8,1	8,1
coroana daneză	0,217	3,0	3,1	2,8	2,6	2,7
lira irlandeză	0,00759	1,5	1,2	1,1	1,1	1,0
		100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Uniunea Europeană

a constituit și reprezintă în continuare o temă de mare interes în cadrul procesului de integrare. Promotorii integrării au încercat, de-a lungul anilor, să traseze liniile generale ale construcției vest-europene și în special să definească elementul privind cadrul cooperării denumit „Uniunea Europeană". Ulterior, prin aderarea Marii Britanii, Danemarcei și Irlandei, mecanismul comunitar a fost îngreunat, iar reticențele unor țări membre față de ideea renunțării la prerogativele esențiale ale suveranității naționale au împiedicat adoptarea unor decizii corespunzătoare.

Elementele prezentate referitoare la evoluția procesului de integrare vest-europeană scot în evidență un bilanț contrastant, în sensul că Piața comună și-a făcut simțită prezența și s-a afirmat treptat, într-un sistem internațional destul de instabil, dar nu a reușit să-și întărească unitatea sa împrejurul politicilor comune și să-și asigure funcționarea echilibrată a instituțiilor sale. Inițiativele privind realizarea Uniunii Europene reprezintă o manifestare tot mai accentuată a diverselor forțe economice și politice, pentru evitarea unei eventuale dezintegrări a Comunității Economice Europene și, totodată, pentru a da un răspuns solidar problemelor cu care se confruntă. Deocamdată, este cert că Piața comună se află de mai multă vreme în căutarea unor surse de reînnoire, iar ansamblul de orientări privind viitorul Comunității axat pe relansarea integrării, dezvoltarea politicilor comunitare, reforma și adaptarea politicii agricole comune, precum și pe stabilirea corectivelor la problemele bugetare se desfășoară deosebit de lent. Cauzele acestei încetineli sînt multiple și diferite, dar două dintre ele sînt de o anvergură mai deosebită: criza economică cu aspectele sale specifice Comunității Economice Europene și diminuarea progresivă a consensului dintre statele membre ale C.E.E. fără de care o grupare economică de talia Pieței comune nu poate funcționa normal.

În acest context, în ultima vreme își face loc tot mai mult ideea ca multiplele probleme acumulate pe parcursul a peste două decenii și jumătate de la crearea C.E.E., privind viziunea integrării vest-europene în perspectivă și natura consensului, să fie discutate în cadrul unei noi conferințe de genul celei de la Messina, care ar presupune o mare dezbatere politică și o analiză profundă a disensiunilor interne ale actualei Comunități Economice Europene.

Dumitru OLARU

Energia regenerabilă din nou în actualitate

LA ZECE ani după primul șoc petrolier, politicile vest-europene privind sursele reînnoibile de energie nu au confirmat speranțele. Scăderea prețului petrolului, opțiunile în favoarea gazelor naturale și energiei nucleare au făcut ca o serie de țări vest-europene să nu mai acorde prea multă importanță energiei neconvențională. La această situație au mai contribuit problemele bugetare ale Pieței comune și — ceea ce este esențial — lipsa de voință în susținerea cercetărilor și aplicațiilor într-un domeniu de mare interes în viitor.

În aceste condiții, producția de energie obținută din surse regenerabile nu va acoperi, la începutul deceniului viitor, decît 2—3% din totalul cererii energetice în Europa occidentală, fapt care îi face pe specialiștii vest-europeni să se teamă de o viitoare penetrare puternică a industriei americane de profil pe piața europeană.

Al treilea plan comunitar (1983—1987), privind valorificarea surselor alternative cuprinde energia solară, biomasa, energia eoliană, geotermică, precum și măsuri vizînd economisirea energiei în general. Potrivit aprecierilor Comisiei C.E.E., numai folosirea biomasei ar permite să se producă pînă la 50 milioane tone echivalent petrol pe an, iar energia solară (pentru încălzire și apă caldă prin captatori) ar putea furniza, în anul 2000, între 40 și 70 milioane t e.p.

Se manifestă, de asemenea, o încetinire a cercetărilor în domeniul celulelor fotovoltaice cu siliciu folosite pentru trasformarea directă a energiei solare în energie electrică. În prezent, puține țări din cadrul Pieței comune au luat măsuri de încurajare asemănătoare celor din Statele Unite, în condițiile în care industria americană de profil se anunță a fi un concurent redutabil.

Experții Comisiei C.E.E. apreciază că energia geotermică ar putea furniza Pieței comune 5 milioane t e.p. în 1990 și 20 milioane t e.p. în anul 2000, adică echivalentul necesităților unui locuitor din 100. În ce privește energia eoliană, în special două țări, Danemarca și Olanda, s-au arătat interesate de stimularea acestei tehnologii.

Canada: prognoze macroeconomice

BUGETUL Canadei pentru anul financiar în curs se bazează pe ritmul de creștere relativ ridicat al P.N.B., care a fost de 3% anul trecut; prognozele indică un ritm mediu anual de 4% în intervalul 1985—1988, concomitent cu reducerea deficitului balanței de plăți. Ministerul de finanțe are în vedere o diminuare cu 2 mrd. dolari canadieni (de la 31,5 mrd.) a deficitului federal în 1983—84, care va trebui să reprezinte 6,9% din P.N.B. în 1984—85 și 4,7% în 1987—88. Inflația, prevăzută să se situeze la 5% față de 5,8% anul trecut este apreciată ca fiind încă la un nivel prea ridicat; oficialitățile își exprimă speranța că în viitorul apropiat inflația ar putea coborî ca urmare a privatizării unei părți însemnate a sectorului de stat, fapt care va atrage după sine reducerea cheltuielilor de la buget în scopul subvenționării întreprinderilor respective. O problemă încă nerezolvată va continua să o reprezinte șomajul, preconizat să se mențină la 10% din forța de muncă activă, cu toate că guvernul a anunțat lansarea unor programe vizînd stimularea încadrării forței de muncă.

O orientare nouă o constituie încurajarea deosebită, de către guvern, a investițiilor provenite din străinătate, care se realizează prin Agenția pentru aprobarea investițiilor străine. Măsura este apreciată de ziarul Financial Times *ca fiind în consens cu preocupările de reducere a șomajului, căruia guvernul nu-i mai poate face față exclusiv prin eforturi interne.*

Programe de dezvoltare

COLUMBIA: în viitor mare producător de cărbune

AVÎND cele mai mari rezerve de cărbune din America Latină (estimate în prezent la peste 20 mil. t), Columbia își propune ca în deceniile următoare să devină unul din principalii producători și exportatori ai acestei resurse. Extracția de cărbune energetic de calitate superioară este prevăzută să ajungă, în anul 2 000, la 80 mil. t, iar exportul la 60 mil. t.

Cel mai important zăcămînt al țării, situat în regiunea Cerrejon, dispune de rezerve de peste 3 miliarde tone cărbune cu putere calorică de 23 000 B.T.U. (1 B.T.U. = 0,252 calorii) pe kilogram, iar conținutul de sulf în cărbunele neîmbogățit este în medie de 0,6% și de cenușă de 7%. Potrivit proiectului de valorificare a zăcămîntului Cerrejon, extracția de cărbune din sectorul nordic al zonei (1 mil. t în 1984) va ajunge la 3 mil. t în 1985, 12 mil. t în 1989 și cîte 15 mil. t/an în perioada următoare. Studiile efectuate indică posibilitatea sporirii producției pînă la 25—30 mil. t/an.

La valorificarea părții centrale a zăcămîntului, societatea națională Carbocol acționează împreună cu un consorțiu de firme spaniole; aici, investițiile se ridică la 500 mil. dolari, iar producția de cărbune va ajunge după 1990 la aproximativ 5 mil. t/an.

În prezent, nivelul mediu lunar al extracției în zona sudică (cu rezerve estimate la 600 mil. t) este de 58,3 mii t. Cărbunele obținut este destinat atît consumului intern, cît și exportului. Producția este prevăzută să ajungă de la 970 mii t în 1984 și la aproape 1,5 mil. t pe an, în perioada 1985—1989, cu o posibilă extindere ulterioară pînă la 5—8 mil. t/an.

Societatea Carbocol a încheiat o serie de contracte pentru exportul cărbunelui din nordul exploatării Cerrejon, cu firme din Danemarca (27,5 mil. t, timp de 14 ani, începînd din 1986), Irlanda (1,8 mil. t, pe termen de 5 ani începînd din 1986) și Spania; firme din Franța, Italia, Suedia și Israel intenționează de asemenea să încheie astfel de contracte.

În contextul dezvoltării industriei carbonifere columbiene se preconizează și dezvoltarea altor zone ușor accesibile. Programul adoptat în 1982 prevede investiții însumînd 140 mil. dolari pentru realizarea a 11 proiecte de fundamentare tehnico-economică a exploatării unor zăcăminte din zone cum sînt La Loma, La Iagua, Santander del Norte (rezerve de cărbune de circa 4 miliarde tone, cu putere calorică de peste 26 000 B.T.U.), Cuandanamarca (2 miliarde tone).

Investițiile legate de industria carboniferă vizează și o serie de lucrări de infrastructură, printre care construcția unei căi ferate și a unui port de mare tonaj la Bahria de Portere, extinderea căii ferate din regiunea minieră Cuandanamarca și, în viitor, deschiderea căilor de acces pentru valorificarea zăcămintelor din zonele virgine dinspre litoralul vestic al țării.

În ultimii ani România a exportat în Columbia echipamente industriale, alte produse ale industriei construcțiilor de mașini, mijloace de transport, produse chimice, importînd din această țară produse alimentare și unele produse prelucrate.

Em. S.

Deprecierea cursului dolarului S.U.A.

ÎN PERIOADA 29 OCTOMBRIE — 2 NOIEMBRIE a.c. cursul **dolarului S.U.A.** față de majoritatea valutelor occidentale a continuat să se deprecieze, în principal ca efect al publicării unor date ce au venit să confirme aprecierile majorității observatorilor de pe piața valutară internațională cu privire la evoluția mai puțin favorabilă a activității economice în Statele Unite, precum și a noi date relevînd o încetinire a creșterii masei monetare în continuare (astfel, pe ncua săptămînă de raportare masa monetară în circulație a cunoscut o restringere cu 2,5 miliarde dolari, dincolo de reducerea anticipată pe piață), date care au alimentat speculațiile privind posibilitatea unei relaxări a politicii de credit de către autoritățile monetare centrale din Statele Unite în viitorul imediat.

Cursurile principalelor valute occidentale față de dolar au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de curs din zilele de 26 octombrie și 2 noiembrie a.c., iar în paranteză procentul de apreciere): **lira sterlină** 1,2225 și 1,2525 dolari/liră (+2,45 puncte procentuale, această valută fiind susținută de convenirea cotelor de producție între țările membre O.P.E.C. în vederea menținerii prețului internațional la țiței și afectată într-o oarecare măsură de amplificarea speculațiilor cu privire la posibilitatea unei reduceri a nivelului dobînzilor de bază de către marile bănci engleze de clearing), **francul elvețian** 2,49 și 2,4325 franci/dolar (+2,35 puncte procentuale), **marca vest-germană** 3,03 și 2,95 mărci/dolar (+2,7 puncte procentuale, apreciere de curs care a avut loc o dată cu transferarea de către investitori a unor fonduri tot mai mari din dolari în mărci vest-germane, în condițiile anticipării unei reduceri a dobînzilor la dolari, chiar dacă în cursul săptămînii datele economice publicate nu au fost de natură să exercite o influență favorabilă asupra cursului acestei valute), **francul francez** 9,29 și 9,07 franci/dolar (+2,45 puncte procentuale), **yenul japonez** 245,25 și 242,50 yeni/dolar (+1,15 puncte procentuale).

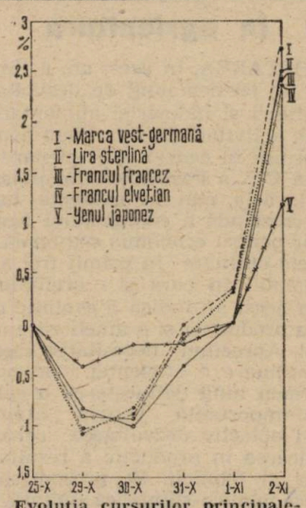

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 29 oct — 2 nov.; bază: 26 oct. 1984

Dobînzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat o evoluție general descendentă (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe termen de 6 luni cotate în zilele de 26 octombrie și 2 noiembrie a.c.): eurodolari 10,50 și 10,125% euromărci vest-germane 5,9375 și 5,875%, eurofranci elvețieni 5,125 și 5,125%, eurolire sterline 10,5625 și 10,375%, eurofranci francezi 11,50 și 11,125%.

Pe fondul slăbirii poziției dolarului și al anticipării unui nivel mai scăzut al dobînzilor, **prețul aurului** a marcat o revenire, situîndu-se la ultimul fixing din intervalul analizat la 343,10 dolari/uncie, comparativ cu 337,60 dolari/uncie cît atinsese la cel de al doilea fixing de la Londra de la sfîrșitul săptămînii precedente.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Încetinirea previzibilă a comerțului internațional

POTRIVIT unei prognoze din octombrie a.c. a principalelor institute vestgermane de cercetări economice, creșterea produsului social brut al țărilor occidentale industrializate ar urma să cunoască în 1985, în termeni reali, o încetinire de ritm, la 3%, după cel de circa 5% estimat pentru anul în curs (vezi tabelul). Reducerea cererii pe

Evoluția produsului social brut în țările occidentale dezvoltate
(± în % față de anul precedent)

	1983	1984 [1]	1985 [2]
Total țări occidentale industrializate	2,7	4,9	3,0
Europa occidentală	1,3	2,2	2,0
R.F. Germania	1,3	2,5	2,0
Franța	1,0	1,5	1,5
Anglia	3,2	2,0	2,0
Italia	— 1,2	2,5	2,5
S.U.A.	3,7	7,0	3,5
Japonia	3,0	5,5	4,0

[1]) estimări ; [2]) prognoză.
Sursa : Wochenbericht des Diw, 43/1984, p. 517

care o antrenează o asemenea evoluție urmează să determine o încetinire și în comerțul mondial, la un ritm mediu anual de circa 4% în 1985, după creșterea de 8—9% estimată pentru 1984. În primul semestru al anului 1984 sporul de volum al comerțului internațional a fost chiar de 11%, slăbind ulterior, în special sub efectul unei creșteri a dobînzilor pe piața financiară internațională și al scăderii prețurilor la materii prime (cu 2% în cazul exprimării acestora în drepturi speciale de tragere, mai puțin afectate de reprecierea dolarului american).

Bulgaria: modernizarea industriei chimice

ÎNTREGUL deceniu actual reprezintă pentru industria chimică bulgară o perioadă de dezvoltare dinamică și mai ales de modernizare structurală. În condițiile unor resurse de materii prime și energetice limitate, restructurarea producției vizează prelucrarea mai avansată a materiilor prime și materialelor, dezvoltarea chimiei de mic tonaj, introducerea de tehnologii perfecționate și înnoirea sortimentală. Dezvoltarea accelerată a chimiei de mic tonaj, a cărei producție va fi în cincinalul actual de două ori mai ridicată decît în cel precedent, se conturează ca principala orientare strategică în domeniul chimiei. Încă la începutul anilor '80 au fost introduse în fabricație o serie de produse noi cu utilizări industriale, au fost elaborate 23 noi tipuri de insectofungicide, 170 reactivi și substanțe de înaltă puritate, precum și 250 preparate pentru industria parfumurilor și cosmeticelor. Microbiologia a oferit la rîndul său mai multe produse noi, utilizate pentru accelerarea proceselor tehnologice in diferite ramuri. Prin ritmul de dezvoltare, industria farmaceutică se situează pe primul loc între subramurile industriei chimice.

Povara în creștere a datoriilor externe

DATORIA EXTERNĂ a țărilor în curs de dezvoltare (inclusiv cea pe termen scurt) s-a majorat de 2,5 ori în ultimii șapte ani. Și mai rapid, și anume de trei ori, a sporit în același interval serviciul acestei datorii (vezi graficul). Exprimat ca pondere din totalul încasărilor din export, serviciul datoriei respective s-a majorat de la 12,1% în 1977, la 20,7% anul trecut.

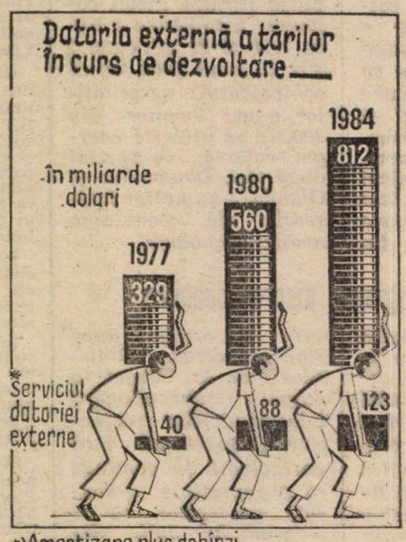

*) Amortizare plus dobînzi
după La Tribune d'Allemagne

Dificultatea cu care țările în curs de dezvoltare suportă povara crescîndă a datoriei externe este ilustrată și de cele 36 cazuri de reeșalonare a unei datorii în valoare de 67 miliarde dolari, înregistrate în 1983. Ca urmare a măsurilor de austeritate adoptate pentru restabilirea echilibrului balanței de plăți ca o condiție a reducerii datoriei — al căror efect s-a combinat cu cel al reducerii cererii externe, datorită recesiunii prelungite din Occident — pe ansamblul Americii Latine produsul intern brut a scăzut anual cu aproape 6%. El a coborît astfel aproape de nivelul său din 1976. Din același motiv, relevă Raportul asupra dezvoltării în lume 1984, editat de Banca mondială, produsul pe locuitor pe ansamblul țărilor slab dezvoltate din Africa s-a redus și el în toți anii de după 1980.

Cehoslovacia: servicii tehnico-științifice în agricultură

ADOPTAREA, în acest an, a Programului pe termen lung de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare și analiza activității în cele două domenii întreprinsă în cadrul unei plenare recente a C.C. a Partidului Comunist din Cehoslovacia pun în evidență importanța crescîndă a complexului agroalimentar pentru economia națională. Rezultatele obținute în primii trei ani ai cincinalului în curs și preliminările pentru acest an indică o evoluție dinamică a producției și o ameliorare a eficienței. Apreciind necesitatea creșterii în continuare a eficienței, programul pe termen lung definește ca o cale de primă importanță pentru atingerea acestui obiectiv dezvoltarea cercetării și aplicarea în producție a rezultatelor științei și tehnicii. Se preconizează o politică tehnico-științifică unitară, care să coordoneze activitatea de cercetare privind întregul complex agroalimentar. Între efectele transpunerii în practică a acestei orientări figurează crearea bazei necesare și extinderea prestării de servicii de natură tehnică și biologică în domeniul agriculturii și industriei alimentare. Se intenționează totodată instituirea unui sistem de reguli unitare, inclusiv referitoare la tarife, pentru unitățile care prestează asemenea servicii. Acestor măsuri li se adaugă cele vizînd creșterea nivelului tehnic și calitativ al mașinilor și utilajelor pentru complexul agroalimentar.

Perspectivele pescuitului pe plan mondial

NECESARUL mondial de pește — una din resursele naturale importante pe plan mondial în general, dar pentru țările în curs de dezvoltare în special — va crește, potrivit evaluărilor F.A.O., de la 76,9 milioane tone în 1980, la 113,5 milioane tone în anul 2000. Creșterea va fi sensibil mai rapidă în țările în curs de dezvoltare (vezi graficul). De menționat că în intervalul 1950—1980, producția mondială de pește a sporit deosebit de rapid (de aproape patru ori, de la 20 la 76,9 milioane tone). Din anii '70 s-a făcut remarcată însă o tendință de slăbire a ritmului, determinată de mai multe cauze : exploatarea excesivă a unor specii sau zone de pescuit, poluarea, creșterea costului carburanților, lipsa de materiale și instalații adecvate și a unor politici integrate de producție și comercializare. Dacă tendința va continua, la finele secolului se va înregistra un deficit al producției de pește de circa 20 milioane tone, în raport cu necesarul estimat. Pentru a contracara o asemenea evoluție, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (P.N.U.D.) propune o serie de măsuri, între care:

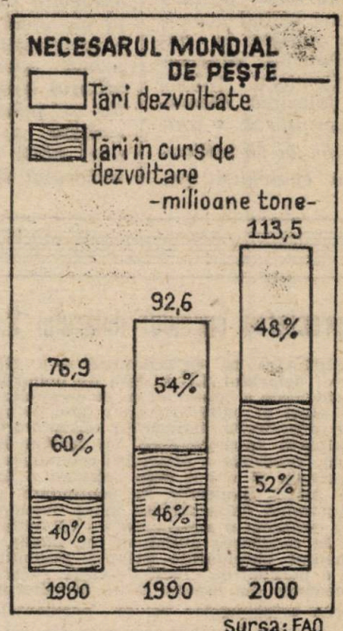

Sursa: FAO

● dezvoltarea cercetării în domeniul pescuitului și intensificarea explorării resurselor ; ● aplicarea tehnicilor moderne în piscicultură ; ● reducerea pierderilor după capturare prin utilizarea de metode și mijloace mai bune de refrigerare, transport și prelucrare ; ● exploatarea unor specii mai puțin cunoscute ; ● formarea de personal calificat.

GLOSAR

Consulting

ACTIVITATEA cunoscută sub denumirea de „consulting" este de fapt de o derivare din serviciile „engineering", de care se deosebește prin aceea că se circumstanțiază exclusiv la o asistență sub formă de consultații acordate beneficiarului. O firmă specializată în „consulting" nu va oferi tehnologie, sisteme și brevete proprii și nici nu va prelua o lucrare în antrepriză ca în cazul unor raporturi contractuale de „engineering", dar va putea asista clientul în toate fazele, de la pregătirea pînă la realizarea unui proiect, numai prin recomandările sale calificate. Agrearea acestor recomandări va presupune însă achiziționarea, uneori chiar prin intermediul consultantului, de know-how și utilaje considerate ca fiind corespunzătoare necesităților beneficiarului.

În mod concret, un contract de „consulting" are ca obiect o temă dată de beneficiar spre studiere firmei specializate, care este chemată să indice căile și mijloacele optime de realizare a planurilor, lucrărilor și activităților supuse examinării și avizării.

Există o mare diversitate de solicitări pentru o asemenea asistență. Spre exemplu, în țările dezvoltate firmele industriale și comerciale recurg adesea la un consultant, considerat ca prezentînd avantajul de a fi mai competent și mai obiectiv decît personalul propriu în identificarea problemelor și aprecierea perspectivelor unității în cauză. Diagnosticul rezultat din evaluări, comparații, corelări se cere urmat de un plan precis de acțiune, conținînd soluțiile tehnice și economice adecvate în situația constatată. Consultațiile se pot referi atît la activitatea de ansamblu cît și numai la aspecte sectoriale ca organizarea, desfacerea de mărfuri, asanarea financiară.

Activitatea de „consulting" a dobîndit o însemnătate deosebită mai ales pentru țările în curs de dezvoltare, lipsite de cadrele specializate necesare pentru valorificarea resurselor de care dispun și asigurarea progresului lor tehnic. În mod curent se apelează la o firmă de consultanță din străinătate pentru asistență la realizarea lucrărilor de investiții, la studii și proiecte de construcții civile, la sisteme de formare a personalului calificat. Uneori solicitarea se referă la teme de anvergură, cum ar fi organizarea planificării tehnice și economice, elaborarea de planuri de amenajare și dezvoltare în anumite sectoare de activitate sau chiar stabilirea programelor de dezvoltare pe termen lung a economiei naționale. Preferința țărilor respective se manifestă pentru un „consulting" de durată, care să nu se limiteze la avizarea inițială a unui plan sau a unei lucrări, ci să continue în toate fazele de realizare, pînă la momentul cînd se va considera că s-au format cadrele proprii necesare conducerii activității pe mai departe. Pornind de la cerințele crescînde la scară internațională, în multe țări au luat ființă organisme de stat specializate în „consulting", în intenția de a se coordona la un nivel statal activități ce deschid însemnate posibilități în ce privește exportul de bunuri și servicii.

Este de subliniat că Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, împreună cu afiliatele sale Asociația Internațională pentru Dezvoltare și Societatea Financiară Internațională, precum și diferitele programe O.N.U. de dezvoltare condiționează acordarea asistenței lor financiare de efectuarea prealabilă a unor studii și analize efectuate de firme avînd o competență recunoscută în activitatea de „consulting". În țara noastră există Institutul Român pentru Consultanță „Romconsult", iar o serie de întreprinderi de comerț exterior acordă servicii corespunzătoare avînd calitatea de consultanți internaționali.

Radu NEGREA

Informatică

Grigore Reidel, București — Salonul internațional al informaticii, telematicii, comunicațiilor și biromaticii, organizat anual la Paris, a ajuns în septembrie a.c. la cea de a 35-a ediție. Inițierea lui în 1950, într-o epocă în care informatica era încă la începuturile sale, ca Salon internațional al industriilor și comerțului de birou — pe scurt SICOB, prescurtare sub care este cunoscut și astăzi — era un semn al timpului. De-a lungul edițiilor sale succesive, salonul de la Paris, care în 1950 ocupa numai 7 000 mp, pentru ca în acest an să ajungă la 89 700 mp, și-a îmbogățit continuu profilul, în pas cu progresul furtunos al acestei ramuri de vîrf a economiei moderne. Ediția 1984 a atras peste 800 expozanți francezi și străini. Printre exponate o atenție specială au suscitat microcalculatoarele integrate, capabile să îndeplinească simultan trei sau chiar patru dintre cele cinci funcții principale care li se cer : scriere, calcul, clasificarea și trierea informațiilor, execuția de reprezentări grafice pe ecran sau pe hîrtie și comunicarea cu alte calculatoare. În privința acestui ultim aspect a fost prezentată interconectarea unor calculatoare cu ajutorul satelitului Telecom 1.

Inaugurînd salonul din acest an, primul ministru al Franței, Laurent Fabius, s-a referit la necesitatea extinderii utilizării mijloacelor informatice, ca o componentă de bază a modernizării economiei țării. În acest scop, a arătat el, începînd din 1987, fiecare absolvent de școală va fi beneficiat de o inițiere în informatică. În concordanță cu obiectivul citat, statul își propune să-și intensifice eforturile pentru pregătirea cadrelor de profesori și dotarea școlilor cu mijloacele informatice necesare (în prezent trei cincimi din liceele franceze dispun de calculatoare). Se preconizează, de asemenea, sporirea cu 10—15% după 1985, a efectivelor școlilor și institutelor superioare cu profil tehnic, în care se studiază și informatica. Îndeplinirea programului menționat va stimula considerabil creșterea productivității în munca de birou.

Muncă la domiciliu

Sorina Cristian, Videle — Munca la domiciliu pare într-adevăr să supraviețuiască și în țările puternic industrializate. În R.F.G., de pildă, sînt în prezent înregistrați circa 151 000 de salariați cu munca la domiciliu. În cea mai mare parte (94%) este vorba de femei, a căror prezență este mai accentuată în zonele puțin dezvoltate industrial ale țării, și care efectuează o muncă manuală. Ele produc dantele, broderii, cravate, plase de pescuit, lumînări, obiecte decorative etc.

Pentru întreprinzători sistemul muncii la domiciliu prezintă avantajul unor cheltuieli mai reduse de infrastructură, pe lîngă cel al unor costuri salariale mai reduse în raport cu cele prevăzute de obicei în convențiile colective. Salariaților respectivi, sistemul le permite să exercite o activitate fără a-și abandona obligațiile familiale, beneficiind în schimb de o protecție socială foarte redusă. Dezvoltarea telematicii pare să anunțe o nouă perioadă de avînt pentru munca la domiciliu, cu prețul dispariției unui mare număr de posturi ocupate de femei în munca de birou din întreprinderi și instituții.

Vin

Gheorghe Clopotaru, Zimnicea — Cel mai mare exportator mondial de vin rămîne Italia, care este și principalul producător mondial (71 milioane hl în 1981), urmată de Franța (57 milioane hl). Împreună, cele două țări obțin 41% din producția mondială de vin, sectorul viticol avînd o pondere considerabilă în valoarea producției agricole a celor două țări (9,2%, respectiv cît a grîului, în cazul Franței, și 8,9% în cel al Italiei).

Atît din cauza unei ușoare reduceri a consumului pe locuitor (de exemplu, în Piața comună, de la 51 litri pe locuitor și an în 1970, la 47 litri în 1981), pusă în legătură, între altele, cu campaniile împotriva alcoolismului în diverse țări, cît și datorită afirmării unor noi exportatori pe piața mondială, concurența pe piața mondială a vinului s-a accentuat mult în ultimii ani. În același timp, pe o serie de piețe importante se constată o deplasare a cererii de la vinurile zise de masă la cele marcă, care au devenit sectorul cel mai dinamic al cererii.

Restructurări în energetică

Liana Leca, București — În ultimul deceniu cantitatea de energie primară consumată pentru a obține o unitate de produs național brut s-a redus în S.U.A. cu circa 20% (vezi graficul) și se prevede că această tendință va continua. Sporirea eficienței consumului energetic reprezintă o componentă importantă a politicii guvernului de realizare a „nondependenței energetice", alături de lărgirea și diversificarea bazei energetice proprii. Ca urmare a acestei duble orientări, deși petrolul și gazele contează încă cu 68% în totalul consumului american de energie primară, importul net de petrol al S.U.A. a reprezentat în 1983 mai puțin decît jumătatea celui din 1977. Între sursele de energie a căror pondere se așteaptă să crească, chiar în condițiile unor măsuri severe de protecție a mediului, se numără cărbunele (prin eliminarea sulfului) și energia nucleară. În prezent se află în diferite faze de construcție în S.U.A. circa 40 centrale nucleare și, după cum afirma Danny J. Bogs, ministru adjunct al energiei, într-un interviu acordat revistei **Economic Impact** (nr. 3/1984), lipsa pentru moment a comenzilor de noi asemenea centrale, ca și de centrale pe bază de cărbune, se datorează, în primul rînd, reducerii relative a cererii de energie. O pondere în creștere față de actualul nivel de 8,5% se așteaptă și din partea surselor reînnoibile (hidroenergie, energie geotermică, biomasă ș.a.).

CONSUMUL DE ENERGIE IN S.U.A. PE 1 DOLAR PRODUS NAȚIONAL BRUT, 1973-1982

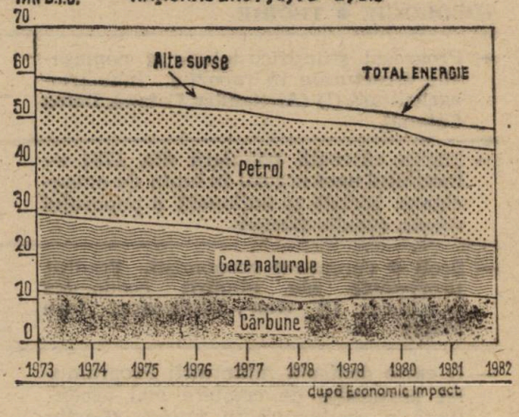

după Economic Impact

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 45 din 9 noiembrie 1984

ÎN ÎNTÎMPINAREA CONGRESULUI AL XIII-LEA AL P.C.R.

Congresul al XII-lea — Congresul al XIII-lea : ample realizări în dezvoltarea multilaterală a patriei

- Strategie științifică de dezvoltare a forțelor de producție în profil teritorial **(Stere Gioga)** 1
- Creșterea eficienței, caracteristică a dezvoltării actuale **(Gh. Șică)** 4
- Industria ușoară pe coordonatele dezvoltării intensive **(V. Bogdan, G. Nicolae, M. Costea, V. Rusu)** 6

— Dezbatere. Implicarea efectivă, cu eficiență sporită a cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale (IV) 8

ECONOMIE NAȚIONALĂ

— Producția fizică — diversificare, calitate, eficiență **(Nicolae Blaga)** 11

— Accelerarea creșterii productivității muncii — cerință fundamentală a progresului economiei **(Ion Dușu)** 13

— Coordonate ale valorificării producției agricole **(Marian Constantin)** 15

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Sporirea eficienței gestiunii secțiilor de producție (II) **(Ionel Dumbravă)** 17

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Tribuna specialistului. Informatica și structurile organizatorice ale întreprinderii **(Alexandru Sotir)** 18

IDEOLOGIE • TEORIE

— Progresul științifico-tehnic și deplasările structurale în raportul industrie-agricultură (I) **(Alexandru Cătană, Doina Cătană)** 20

— Marea răscoală populară din 1784 — începutul unei ere noi în lupta de emancipare socială și națională a poporului român **(Vasile Bozga)** 22

— Școli • curente • economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I) **(Ion Măzăreanu, Ioan Mâță)** 24

— O carte dedicată înfăptuirii Programului partidului de creștere mai accentuată a productivității muncii **(Costin Murgescu)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— Evoluția procesului de integrare în cadrul Comunității Economice Europene (II) **(Dumitru Olaru)** 27

— Tendințe — conjuncturi 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

— A scientific strategy of development of the productive forces within the territory **(Stere Gioga)** 1
— The efficiency increase — a characteristic of the present development **(Gh. Șică)** 4
— The light industry on the coordinates of the intensive development **(V. Bogdan, G. Nicolae, M. Costea, V. Rusu)** 6
— The effective, highly efficient involvement of scientific research in spurring the intensive development of the national economy. A debate. (IV) 8
— The speed-up of the productivity growth — a basic requirement of the progress of the economy **(Ion Dușu)** 13
— The increase of the efficiency of the management of industrial units (II) **(Ionel Dumbravă)** 17
— Informatics and the organizational structures of enterprises **(Alexandru Sotir)** 18
— The scientific and technical progress and the structural shifts in the industry — agriculture ratio (I) **(Alexandru Cătană, Doina Cătană)** 20
— The 1784 popular uprising — the beginning of an era of social and national emancipation of the Romanian people **(V. Bozga)** 22
— Schools • Currents • Economists. Progressist traditions of the Romanian economic thought (I) **(Ion Măzăreanu, Ioan Mâță)** 24
— A book dedicated to the carrying out of the party programme for a marked productivity increase **(Costin Murgescu)** 26
— The evolution of the integration process in the E.E.C. (II) **(Dumitru Olaru)** 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Научная стратегия развития производительных сил в территориальном разрезе **(Стере Джиога)** 1
— Рост эффективности — характеристика современного развития **(Г. Шикэ)** 4
— Легкая промышленность на координатах интенсивного развития **(В. Богдан, Г. Николае, М. Костя, В. Русу)** 6
— Обсуждение. Подлинное, все более эффективное участие научных исследований в ускорении процессов интенсивного развития народного хозяйства (IV) 8
— Ускорение роста производительности труда – главное требование прогресса экономики **(Ион Дуцу)** 13
— Повышение эффективности хозяйствования в производственных цехах (II) **(Ионел Думбравэ)** 17
— Информатика и организационные структуры предприятия **(Александру Сотир)** 18
— Научно-технический прогресс и структурные сдвиги в соотношении промышленность — сельское хозяйство (I) **(Александру Катанэ, Дойна Катанэ)** 20
— Велокое народное восстание 1784 года — начало эры национального и социального освобождения румынского народа **(Василе Бозга)** 22
— Школы • течения • экономисты. Прогрессивные традиции румынской экономической мысли (I) **(Ион Мэзэряну, Иоан Мыцэ)** 24
— Книга, посвященная осуществлению Программы партии по ускоренному росту производительности труда **(Костин Мурджеску)** 26
— Эволюция процесса интеграции в рамках Европейского Экономического Сообщества (II) **(Думитру Олару)** 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac abonamente la „Revista economică" pe anul 1985. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonîndu-vă din timp și pe termene cît mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă : P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

ÎNTREPRINDEREA DE APARATAJ ELECTRIC DE INSTALAȚII

Titu – județul Dimbovița – România Str. Gării nr. 79 Telefon: 14 79 55, 14 79 68

produce și livrează la export :
- siguranțe cu mare putere de rupere și ultrarigide la 660 V și 1 000 V,
- prize industriale,
- butoane de comandă,
- aparataj de joasă tensiune pentru instalații : prize simple, prize duble, triple și multiple, prize-ruletă și prize mignon ; întrerupătoare modernizate, dulii pentru tuburi fluorescente,
- corpuri de iluminat modernizate : veioze cu variator și senzor, lămpi de veghe,
- cleme de legătură

Dotarea tehnică superioară și gradul înalt de calificare a personalului, estetica produselor I.A.E.I. și rezistența acestora în funcționare sînt factori care au determinat ca marca întreprinderii noastre să fie cunoscută și apreciată nu numai în România, ci și în multe alte țări ca Austria, R.F.G., Grecia, R. P. Ungară, R. P. Polonă, R.A. Egipt, Liban, Iran etc.

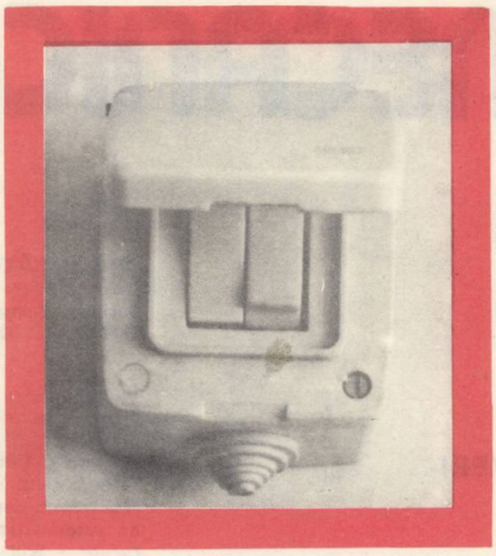

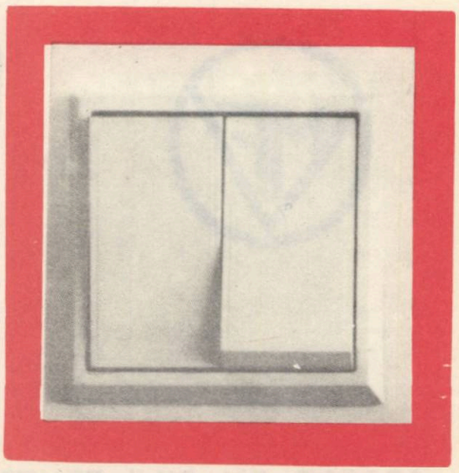

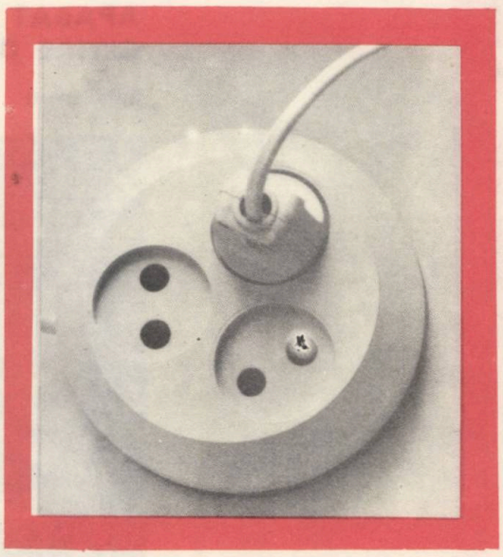

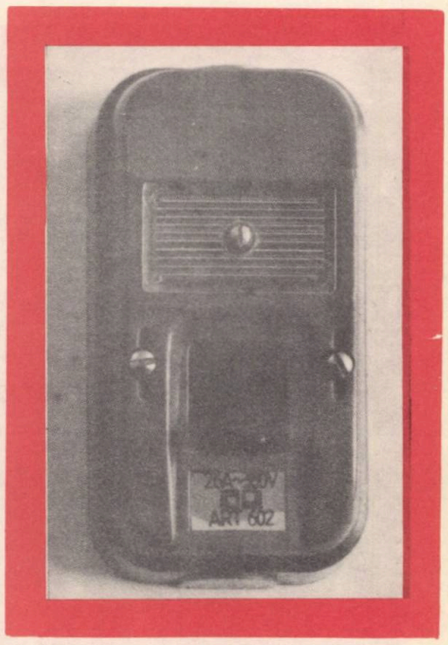

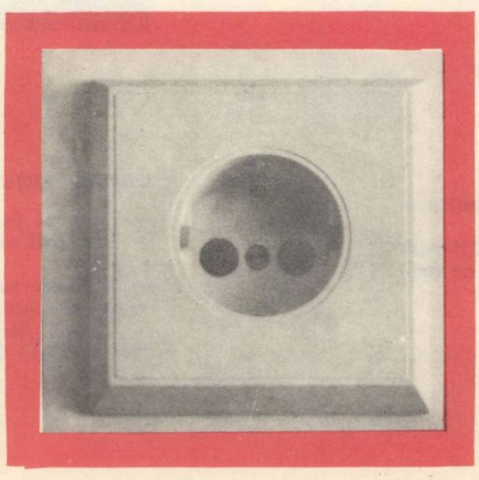

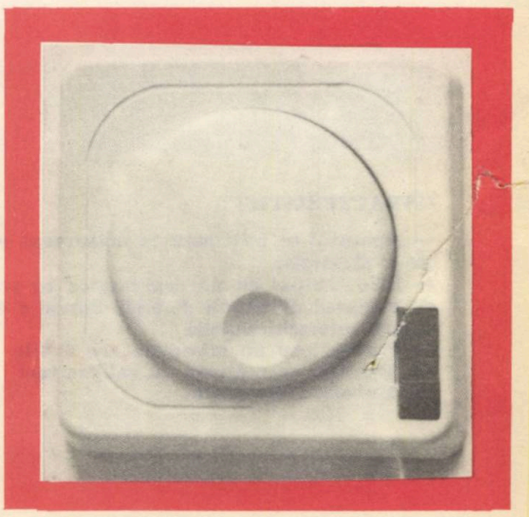

Exportator :
ELECTROEXPORTIMPORT,
București – România, Calea Victoriei 133, telefon 50 28 70, telex 11388.

1984 NOV 3 0

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ BUCUREȘTI

PRODUCĂTOR:
Întreprinderea Mecanică Fină
București-România -str. Popa Lazăr 9—19
Telefon: 35.00.00; Telex: 11.583

Întreprinderea Mecanică Fină București execută în cadrul programului său de fabricație și următoarele familii de produse:
Aparate și instrumente de măsură și control dimensional — Aparate și mecanisme de orologerie industrială — Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice — Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor și temperaturilor — Scule, portscule, dispozitive și matrițe — Produse din carburi metalice sinterizate — Scule diamantate — Pile și raşpele

APARAT CU BILE PENTRU VERIFICAT ALEZAJE 11—18 mm

0,002 mm

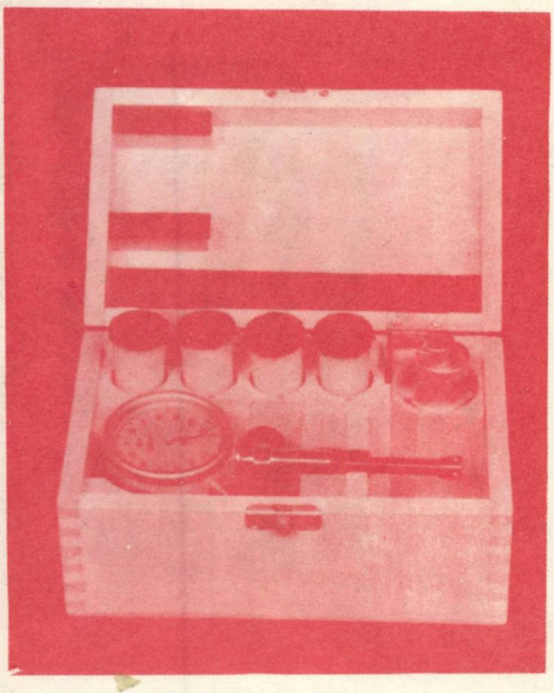

CARACTERISTICI :

— Aparatul se utilizează la măsurarea prin comparație a alezajelor
— Este echipat cu un comparator cu scală bilaterală cu valoarea diviziunii de 0,002 mm și 4 capete de măsurare interschimbabile
— Fiecare cap de măsurare are 4 bile
— Aparatul se reglează cu calibre inel
— Ambalaj : din lemn

APARAT DE MĂSURAT ALEZAJE CU CITIRE DIRECTĂ

0,002 mm

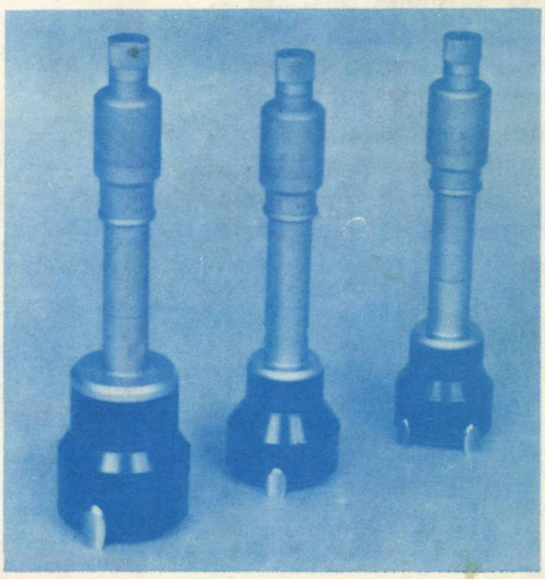

CARACTERISTICI :

— Interval de măsurare : 20...100 mm
— Aparatul este utilizat la măsurarea directă a alezajelor
— Reglarea se face cu calibru inel
— Suprafețele exterioare sint cromate mat
— Diviziunile și cifrele permit o citire comodă
— Ambalaj : din lemn

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Eveniment de excepţională însemnătate în viaţa poporului român

CONGRESUL AL XIII-LEA AL PARTIDULUI

Cu sentimente de profundă mîndrie patriotică
şi în deplină unanimitate
întregul partid şi popor susţin
realegerea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU
în funcţia supremă de secretar general al partidului

Sub semnul unității de nezdruncinat în jurul partidului, al secretarului său general, al angajamentului de a înfăptui neabătut hotărîrile ce le va adopta Congresul al XIII-lea

ÎN PREZENȚA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Conferința organizației de partid a municipiului București

Dînd expresie voinței unanime a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii din municipiul București, participanții au adoptat Hotărîrea Conferinței organizației municipale de partid a Capitalei cu privire la realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în suprema funcție de secretar general al Partidului Comunist Român

„Congresul al XIII-lea al partidului urmează să adopte Directivele privind dezvoltarea economico-socială pînă în 1990 şi pînă în 2000, să adopte hotărîri care dau o perspectivă luminoasă înfăptuirii Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare spre comunism a patriei noastre"

NICOLAE CEAUŞESCU

Congresul partidului — eveniment de excepţională însemnătate în viaţa poporului român

Barbu Gh. PETRESCU

ACUM, cînd ne mai despart doar puţine zile de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, întreaga noastră ţară trăieşte momente de înălţătoare efervescenţă politică şi patriotică. Este în tradiţia partidului nostru, îmbogăţită şi ridicată la cote superioare în anii de după 1965, ca marile forumuri ale comuniştilor români, Congresele şi Conferinţele Naţionale, să promoveze orientări şi idei călăuzitoare pentru activitatea întregului partid şi a ţării, pentru cursul istoric al societăţii româneşti, să reprezinte o contribuţie deosebită la îmbogăţirea gîndirii şi practicii revoluţionare universale.

Este perspectiva din care aceste evenimente de înaltă ţinută politică, revoluţionară, patriotică dobîndesc o însemnătate covîrşitoare în viaţa partidului şi a poporului român. Prin documentele elaborate şi adoptate, ele au marcat şi marchează marea regenerare a societăţii româneşti în evul său socialist, viitorul ei luminos pe drumul unei excepţionale creaţii istorice conştiente, gîndită şi transpusă în viaţă în anii de după Congresul al IX-lea al partidului cu contribuţia hotărîtoare şi sub strălucita conducere a tovarăşului **Nicolae Ceauşescu**, cel mai iubit fiu al naţiunii noastre, ctitorul şi arhitectul vizionar al României socialiste moderne.

■

PRIN hotărîrile pe care le va adopta, Congresul al XIII-lea al partidului, adevărat congres al întregii noastre naţiuni, va marca o nouă şi măreaţă etapă a ascensiunii ţării şi poporului român pe calea construcţiei celei mai înaintate, drepte şi umane dintre orînduiri. Aşa cum se subliniază în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului, la capătul acestei etape se va asigura înfăptuirea, în linii generale, a Programului partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, crearea condiţiilor necesare trecerii, în perioada următoare, la realizarea fazei superioare a societăţii socialiste, la construirea în România a comunismului, a acelei orînduiri care a reprezentat şi reprezintă visul de aur al omenirii. Constituie aceste măreţe ţeluri expresia celor mai ample dimensiuni ale vocaţiei constructive, de progres a poporului român, ilustrarea convingătoare a remarcabilei sale capacităţi de a înălţa necontenit minunatul edificiu socialist şi comunist al României.

Iată, asadar, o strălucită şi însufleţitoare prefigurare a României de mîine, aşezată temeinic pe uriaşele prefaceri revoluţionare din ultimele două decenii, care au schimbat din temelii viaţa poporului nostru. Se pun, astfel, mai limpede în lumină dimensiunile unei adevărate epoci, cea mai bogată în împliniri din multimilenara şi frămîntata istorie a ţării, epocă care poartă pe frontispiciul său pecetea gîndirii şi acţiunii strălucite ale marelui nostru conducător şi pe care, cu fierbinte mîndrie patriotică, întregul nostru popor o denumeşte **Epoca Nicolae Ceauşescu.** Excepţionala viziune şi concepţie a secretarului general al partidului asupra dezvoltării, spiritul său revoluţionar, profund, cutezător şi realist deopotrivă, imprimat în toate domeniile vieţii economico-sociale, activitatea sa neobosită dedicată progresului ţării, celor mai nobile aspiraţii umane de pace şi dreptate în lume au catalizat şi catalizează energiile şi forţa creatoare ale poporului român, eforturile naţiunii noastre. O naţiune care s-a voit, dintotdeauna, stăpînă în ţara ei, o naţiune dornică şi capabilă de a asigura progresul multilateral al ţării, de a-şi aduce contribuţia la îmbogăţirea tezaurului material şi spiritual al omenirii. Reprezintă toate acestea elemente promotoare ale celei mai grandioase istorii făurite pe pămîntul strămoşesc.

■

DÎND EXPRESIE voinţei unanime a comuniştilor, în deplin consens cu gîndurile şi năzuinţele fierbinţi ale întregului popor, în adunările generale şi conferinţele de partid, cu adînca satisfacţie şi legitimă mîndrie patriotică s-a exprimat adeziunea totală la Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. cu privire la realegerea la Congresul al XIII-lea a tovarăşului Nicolae Ceauşescu în funcţia supremă de secretar general al partidului. Pentru toţi comuniştii, pentru întreaga noastră naţiune, reinvestirea în cea mai înaltă funcţie de partid a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, eminent gînditor revoluţionar şi patriot înflăcărat, cel care şi-a dedicat întreaga viaţă înfăptuirii nobilelor idealuri de dreptate şi libertate, de progres, prosperitate şi pace ale poporului român, model superior al eroului comunist, constituie un act politic fundamental, o opţiune politică hotărîtoare pentru întreaga activitate viitoare a partidului, pentru progresul şi propăşirea ţării.

Această opţiune reprezintă chezăşia îndeplinirii cu succes a istoricelor hotărîri ce vor asigura realizarea fazei superioare a societăţii socialiste, construcţia comunismului în România, chezăşia ridicării patriei pe cele mai înalte culmi de civilizaţie, a afirmării cuvîntului românesc de pace şi dreptate în lume. Puternica însufleţire cu care toţi comuniştii, oamenii muncii de pe întregul cuprins al ţării şi-au afirmat dorinţa fierbinte ca tovarăşul Nicolae Ceauşescu să fie reinvestit în cea mai înaltă funcţie de conducere a partidului, demonstrează, cu deosebită vigoare, coeziunea indestructibilă, unitatea de voinţă, gînd şi faptă a întregii naţiuni în jurul partidului, al secretarului său general.

Acest act de excepţională însemnătate pentru întreaga activitate politică şi socială a poporului român se constituie într-un solemn legămînt al comuniştilor, al tuturor fiilor patriei, de a urma cu fermitate, neabătut, însufleţitorul exemplu al tovarăşului Nicolae Ceauşescu, de dăruire patriotică pentru binele şi progresul ţării şi poporului român, pentru edificarea socia-

Dialogul viu, direct al secretarului general al partidului cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale reprezintă o caracteristică definitorie a sistemului democrației noastre muncitorești, socialiste

lismului multilateral dezvoltat și a comunismului în România. El reprezintă, totodată, un fierbinte omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru modul magistral în care acționează în vederea elaborării și înfăptuirii politicii externe clarvăzătoare a partidului și statului nostru, militînd, în spiritul unei înalte responsabilități față de destinele poporului român și ale întregii omeniri, pentru cauza generală a socialismului și comunismului, pentru apărarea drepturilor fundamentale la viață, la pace și libertate ale oamenilor de pretutindeni, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

■

S-AU OBȚINUT, în perioada care a trecut de la Congresul al XII-lea al partidului, realizări dintre cele mai însemnate în dezvoltarea economico-socială a țării. În centrul preocupărilor s-au situat intensificarea laturilor calitative ale dezvoltării, înfăptuirea programelor de importanță națională — privind dezvoltarea mai puternică a bazei energetice și de materii prime, creșterea productivității muncii, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor și valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, obținerea unor producții sigure și stabile în agricultură etc. —, perfecționarea aplicării noului mecanism economico-financiar pe baza principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii.

În strînsă legătură cu aspectele nemijlocite ale dezvoltării calitative, și pe un plan dintre cele mai însemnate, se remarcă creșterea contribuției științei și cercetării științifice naționale — activități conduse cu înaltă competență de tovarășa academician doctor inginer **Elena Ceaușescu,** savant de renume mondial și remarcabil om politic — la realizarea marilor priorități ale economiei, la afirmarea creativității naționale, cu efecte de mare amplitudine în procesul complex de înfăptuire a progresului economico-social al României.

Așadar, orientări menite să permită dezvoltarea dinamică și armonioasă a economiei naționale, afirmarea ei în lume, în contextul unei competitivități sporite și chiar în condițiile complicate ale vieții internaționale din această perioadă, ale crizei economice mondiale. Din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, partidul nostru a acționat ferm pentru soluționarea complexelor probleme ce au apărut în procesul de realizare a actualului plan cincinal, pentru depășirea dificultăților generate de criza economică mondială. Sînt elemente care pun în lumină un model românesc al dezvoltării suplu și eficient, bazat pe acumulări judicioase, pe considerabile eforturi ale oamenilor muncii îndreptate cu precădere spre obiectivele calității și competitivității, spre valorificarea cît mai bună a întregului potențial de resurse materiale și de muncă, de creativitate ale națiunii.

Corespunzător importantelor realizări din economie, progrese de seamă s-au obținut în planul bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, de pe întreg cuprinsul țării. Este relevantă, bunăoară, creșterea cu 6% a retribuției reale — nivel superior celui prevăzut inițial — față de 1980, perioadă în care în cele mai multe din statele lumii a avut loc o scădere a nivelului de viață al celor ce muncesc.

Dintr-o asemenea perspectivă complexă, așa cum arăta secretarul general al partidului la Conferința organizației de partid a municipiului București, **„Putem spune că, prin eforturile susținute ale tuturor oamenilor muncii, ale întregului popor, sub conducerea partidului nostru au fost depășite cele mai multe greutăți care s-au manifestat în primii ani. Economia românească, depășind atît unele lipsuri proprii, cît și influențele provocate de criza economică mondială, a reușit să obțină rezultate importante în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, în ridicarea patriei noastre la un nou stadiu de dezvoltare".**

■

REMARCABILELE edificii economice ale **Epocii Ceaușescu,** realizările din acest cincinal fundamentează temeinic marile

opțiuni și obiective ale dezvoltării țării în cincinalul viitor cît și în perspectiva anului 2000 — pe care Congresul al XIII-lea al partidului urmează să le adopte. Înscris în mod armonios pe linia realizării țelurilor strategice stabilite prin Programul Partidului Comunist Român, planul cincinal 1986—1990, capitol important al proiectului de Directive, reprezintă o etapă superioară pe calea dezvoltării socialiste multilaterale a țării, a creșterii forței sale materiale și ridicării bunăstării întregului popor, a întăririi independenței și suveranității naționale.

În acest cadru, modelul românesc calitativ-intensiv al dezvoltării dobîndește noi și însemnate valențe și accente. Un obiectiv de seamă al cincinalului următor îl constituie dezvoltarea puternică, în continuare, a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale, creșterea puternic intensivă și armonioasă a economiei. Cu efecte de mare amplitudine urmează să se înscrie aplicarea largă a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane, afirmarea mai puternică a științei și creativității naționale — activități ce dobîndesc statutul celei mai însemnate componente a progresului economiei românești, statutul de factor hotărîtor al dezvoltării și perfecționării producției materiale, al asigurării progresului multilateral al întregii societăți. În acest sens, cu funcțiuni de prim ordin se înscrie cercetarea economică.

Corespunzător exigențelor etapei superioare care va fi parcursă, în anii 1986—1990 se vor produce mutații semnificative vizînd modernizarea structurii economiei. Este proiectat ca modernizările structurale să se implementeze tot mai profund în cadrul ramurilor, prioritate fiind acordată acelor subramuri care valorifică, în gradul cel mai înalt, resursele naționale și care satisfac, de asemenea în cel mai înalt grad, atît nevoile interne cît și cerințele de competitivitate pe plan internațional. Mutațiile structurale calitative și intensitatea puternică cu care acestea se produc — trăsătură definitorie a amplului proces de modernizare a economiei — pot fi urmărite pînă la produs.

Este, totodată, de remarcat că modernizarea structurilor economiei este concepută să se realizeze pornind de la adaptările impuse de fenomenele ce caracterizează criza economică mondială, cu deosebire pentru a preveni sau evita incidențele negative ale crizei mondiale ce se manifestă în domeniul energiei, al materiilor prime ș.a. În lumina strategiei complexe de dezvoltare preponderent calitativă a economiei românești, de asigurare a independenței energetice, în cincinalul viitor — așa cum se prevede în proiectul de Directive — vor continua eforturile pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime și resurse energetice, urmărindu-se reducerea continuă a dependenței de resursele externe la cea mai mare parte din materiile prime și materialele necesare economiei, asigurarea independenței energetice a țării.

O mare atenție se acordă agriculturii, respectiv asigurării unui raport optim între industrie și agricultură. Ramură de bază a economiei, aceasta din urmă va trebui să aducă o contribuție sporită la crearea venitului național, la progresul general al societății românești. Se va pune accentul pe realizarea lucrărilor de ameliorare a solului și creștere a fertilității pămîntului prin înfăptuirea unui vast program de irigații, de chimizare și mecanizare completă a lucrărilor agricole, creîndu-se toate condițiile pentru obținerea de producții sigure, înalte și stabile, care să asigure, în mod corespunzător, nevoile economiei naționale de materii prime și produse agricole, satisfacerea cerințelor de consum, științific fundamentate, ale populației, precum și crearea unor disponibilități pentru schimburile economice internaționale.

Se va acționa ferm pentru economisirea și valorificarea superioară a resurselor, pentru o înaltă calitate și competitivitate a produselor, pentru obținerea unei productivități ridicate — cadru în care cu valențe esențiale se înscriu automatizarea, microelectronizarea, robotizarea, desfășurate pe scară largă —, pentru finalizarea fiecărei activități cu o eficiență economică înaltă ; toate acestea presupun noi obiective, dar cu deosebire modernizarea și mai ales folosirea mai bună a celor existente, dotate tehnic la un nivel superior, utilizarea oricăror rezerve și posibilități de creștere calitativă a producției.

Un accent deosebit se pune pe amplificarea relațiilor economice internaționale, a cooperării în producție, știință și tehnică cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, asigurîndu-se participarea activă, cît mai avantajoasă a României la diviziunea internațională a muncii, la schimbul mondial de valori.

Va fi promovată cu consecvență politica de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, de ridicare economico-socială a tuturor județelor țării, în vederea creării unor condiții egale de muncă și viață pentru toți cetățenii patriei.

Proiectul de Directive se referă, totodată, la orientările dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1991—2000. Această dezvoltare, ce are la bază concepția revoluționară, științifică a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la căile edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism, urmează să materializeze accentuarea și mai puternică a laturilor calitativ-intensive ale activității în toate domeniile vieții economice și sociale.

Înfăptuirile în domeniul economiei vor permite sporirea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, în strînsă concordanță cu creșterea venitului național, cu ridicarea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție, cu dezvoltarea noastră generală. Societatea românească va face noi pași înainte pe calea diminuării deosebirilor dintre sat și oraș, dintre munca fizică și intelectuală ; se va asigura tot mai mult afirmarea plenară la conducerea și desfășurarea vieții economico-sociale a fiecărui om al muncii, creîndu-se astfel noi și însemnate premise pentru înflorirea personalității umane.

Crearea premiselor și condițiilor efective ale egalității, atît de drept cît și de fapt, a tuturor oamenilor muncii, de pe întreg cuprinsul țării, relevă sensul cel mai profund a ceea ce secretarul general al partidului sublinia la Conferința organizației de partid a municipiului București cu privire la democrația muncitorească, la democrația superioară a societății noastre : **„Democrația muncitorească, democrația generală din țara noastră constituie factorul de bază al dezvoltării cu succes a patriei, al participării conștiente a poporului la făurirea propriului său viitor, liber și fericit, la realizarea unui nou umanism, în care omul constituie totul și omului trebuie să i se închine tot ceea ce se realizează în societatea noastră".**

■

ÎNFĂPTUIREA obiectivelor dezvoltării economico-sociale a României în cincinalul în curs, în cel următor, cît și în perioada de pînă în anul 2000 va asigura parcurgerea unei noi și însemnate etape pe drumul de lumină al socialismului multilateral dezvoltat, va duce la întărirea și mai puternică a statului nostru socialist, a forței economice și sociale a societății românești. Marile realizări obținute de țara noastră, trecerea, într-un timp relativ scurt, a României într-un stadiu nou, superior, de țară socialistă dezvoltată, progresele care se vor realiza în planul eficienței și competitivității, al bunăstării vor afirma tot mai puternic superioritatea noii orînduiri sociale — care asigură punerea deplină în valoare a bogățiilor naționale în folosul întregii societăți, o viață liberă și fericită pentru toți cei ce muncesc, realizarea celor mai nobile idealuri de dreptate și echitate socială.

Eroicul nostru popor, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, în deplină unitate, sub conducerea consecventă și clarvăzătoare a partidului, a celui mai iubit fiu al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să acționeze, ca și pînă acum, cu toată hotărîrea și priceperea, într-un profund spirit revoluționar — permanent promotor al noului, perfecționărilor — să consacre întreaga putere de muncă și creație, talentul, înfăptuirii neabătute a măreților obiective ce vor fi adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului, Înaltul forum al comuniștilor români va deschide perspective dintre cele mai luminoase progresului economico-social al României, marilor strădanii de ridicare a poporului și țării noastre pe treptele cele mai înalte de progres și civilizație.

CONTRIBUȚII DE INESTIMABILĂ VALOARE ALE TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU LA ÎMBOGĂȚIREA TEORIEI ȘI PRACTICII CONSTRUCȚIEI SOCIALISMULUI

Mihai TODOSIA
Nicolae STOICA
Universitatea „Al. I. Cuza" Iași

GÎNDIREA și activitatea economică și social-politică românească contemporană poartă amprenta de creativitate și originalitate pe care le-a imprimat-o înalta personalitate a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Timp de aproape două decenii în fruntea conducerii partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a călăuzit poporul român în marele efort pentru făurirea unei economii moderne, a unei societăți mai bune și mai drepte. Edificarea noii societăți, profundele prefaceri care au avut loc în această perioadă de timp în viața țării, cît și pe plan mondial au impus un laborios proces teoretic pentru sintetizarea experienței dobîndite cît și de anticipare a viitorului, de descifrare a liniilor principale ale dezvoltării viitoare. Toate problemele majore ale construcției socialismului în patria noastră, precum și marile probleme ale vieții internaționale și-au găsit în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu interpretări realiste, clarvăzătoare, deschizătoare de noi orizonturi, cristalizate în teze de înaltă valoare științifică, precum și în concepte și categorii noi.

Opera economică a tovarășului Nicolae Ceaușescu a exercitat o influență determinantă asupra progresului economiei românești, a facilitat obținerea remarcabilelor rezultate pe care le-a obținut România. Bilanțul fructuos pe care-l realizează în prezent țara noastră în cel de-al 4-lea deceniu de la victoria revoluției din august 1944, precum și în preajma celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R. se datorește justeței liniei politice a partidului, orientărilor fundamentate științific, cuprinse în ampla operă a secretarului general al partidului. În această privință tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia: **„În anul 40 al revoluției sale, România înfățișează tabloul însuflețitor al unei țări cu o economie dinamică, cu o industrie modernă și o agricultură în plină dezvoltare, cu o știință, artă și cultură înfloritoare, în care tot ceea ce se făurește este pus în slujba poporului, a vieții sale libere și fericite".** (Cuvîntare la sesiunea solemnă comună a C.C. al P.C.R., Marii Adunări Naționale și Consiliului Național al F.D.U.S. consacrată împlinirii a 40 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, „Scînteia", 23 august 1984).

Limbajul elocvent al indicatorilor statistici, respectiv creșterea de peste 100 de ori a producției globale industriale, de peste 32 de ori a venitului național și de 7 ori a producției agricole atestă marele salt înainte și confirmă celebrele cuvinte care spun că „dacă cifrele nu guvernează lumea, arată cum este guvernată".

Obiectivele grandioase privind dezvoltarea României în anii următori — în perioada 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000 — au la bază ampla capacitate de analiză și previziune a tovarășului Nicolae Ceaușescu, evaluarea științifică a condițiilor interne și internaționale actuale și a tendințelor care se conturează.

În cele 4 decenii de revoluție social-politică și economică, România a parcurs mai multe etape istorice — de la orînduirea burghezo-moșierească bazată pe exploatare și asuprire, la societatea socialistă multilateral dezvoltată. Constituie o mare contribuție științifică a tovarășului Nicolae Ceaușescu definirea stadiului de dezvoltare a orînduirii sociale a țării. Cunoașterea caracteristicilor și a locului istoric al etapei date de evoluția socială are o importanță cardinală pentru stabilirea sarcinilor curente și jalonarea direcțiilor viitoare.

La Congresul al X-lea, la Conferința Națională a partidului din iulie 1972, tovarășul Nicolae Ceaușescu a definit și fundamentat conținutul și caracteristicile societății socialiste multilateral dezvoltate în România. Înalta contribuție teoretică a secretarului general decurge din faptul că, anterior, au fost utilizate alte expresii neconcludente pentru caracterizarea etapei. **„Dacă am fi spus că obiectivul de viitor este pur și simplu dezvoltarea socialismului,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, nu am fi dat o orientare clară pentru activitatea partidului și statului. Noi ne propunem să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor ramurilor vieții sociale, atît a economiei cît și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste. De aceea considerăm pe deplin corespunzătoare etapei istorice actuale formularea ca obiectiv fundamental al partidului — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Aceasta dă o orientare precisă activității partidului, muncii întregului popor".** (Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, 19—21 iulie 1972, Ed. politică, București, 1972, p. 86).

În viziunea secretarului general al partidului edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate necesită o perioadă îndelungată de cîteva planuri cincinale (1970—1990) pentru realizarea obiectivului de maturizare a societății socialiste sub aspect economic și social, pentru „perfecționarea organizării societății, a raporturilor socialiste de producție și a relațiilor dintre oameni", pentru „aplicarea cu consecvență în toate domeniile vieții sociale a principiilor echității socialiste".

În cincinalul viitor, 1986—1990, prin dezvoltarea puternică a forțelor de producție, a bazei tehnice materiale, se va realiza înfăptuirea în linii generale a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, se vor crea condițiile necesare trecerii, în perioada următoare, la realizarea fazei superioare a societății socialiste, la construcția comunismului în România.

Alături de elucidarea stadiului dezvoltării orînduirii noastre, o deosebită importanță teoretică și practică o reprezintă contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la definirea stadiului dezvoltării economice a României.

Ignorînd rolul forțelor de producție, mulți autori considerau că după edificarea economiei socialiste unitare, societatea întrunește atributele unui stat avansat. În scopul formulării clare a obiectivelor și sarcinilor dezvoltării viitoare era nevoie de definirea stadiului dezvoltării în raport de nivelul venitului național pe locuitor, a structurii economiei naționale și a altor indicatori.

Evidențiind rezultatele mari obținute în economie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat, totodată, că România, pornind în construirea socialismului de la un nivel scăzut nu a putut lichida decalajele față de țările dezvoltate și se află în stadiul de țară în curs de dezvoltare. La Conferința Națională a partidului din iulie 1972 tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că deși am obținut succese remarcabile în toate domeniile de activitate, am lichidat situația slabei dezvoltări pe care am moștenit-o, am construit o economie socialistă unitară, aceasta nu înseamnă însă că România a lichidat decalajul ce o mai desparte de țările dezvoltate din punct de vedere economic. Dacă din punct de vedere al orînduirii sociale, România se află în rîndul țărilor celor mai avansate, ea continuă încă să fie cu mult în urmă din punct de vedere al dezvoltării economice... Deci, conchidea secretarul general al partidului, aprecierea că România este o țară în curs de dezvoltare este o rea-

litate de care trebuie să ținem seama în trasarea obiectivelor noastre viitoare.

Precizarea stadiului în care se află țara noastră din punct de vedere economic prin expresia de „țară în curs de dezvoltare" a reprezentat o definire în termeni calitativi a stadiului de evoluție economică a țării, precizare indispensabilă pentru stabilirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale pe o perioadă îndelungată.

Marile progrese care au fost obținute de țara noastră au determinat schimbări economico-sociale calitative în domeniul economiei, științei și culturii, al nivelului de trai, fapt ce permite țării noastre să treacă într-o treaptă superioară de dezvoltare.

Subliniind perspectivele luminoase ale dezvoltării României în perioada viitoare, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„În cel de-al 5-lea deceniu va trebui să punem în centrul activității consolidarea tuturor realizărilor de pînă acum, întărirea poziției României de țară socialistă mediu dezvoltată și trecerea ei într-un stadiu nou, superior — cel de țară socialistă dezvoltată. Planul de dezvoltare economico-socială 1986—1990 și prevederile de perspectivă pînă în 2000 vor produce noi și mari transformări revoluționare în societatea românească, vor ridica poporul nostru pe o treaptă superioară a dezvoltării sale, vor consolida realizările în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și vor crea condițiile necesare trecerii spre înfăptuirea principiilor comuniste de viață în toate domeniile".** (Cuvîntare la sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al P.C.R., Marii Adunări Naționale și Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste consacrată împlinirii a 40 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, în „Scînteia" din 23 august 1984).

Progresele mari ale țării noastre se datoresc faptului că strategia dezvoltării Partidului Comunist Român, politica economică s-au bazat pe o gîndire economică fundamentată științific. Amplificarea acestor rezultate, în special după Congresul al IX-lea al P.C.R., sînt și urmarea faptului că gîndirea economică și social-politică românească s-a ridicat pe un plan superior. Plămădită în laboratorul realităților românești, gîndirea economică cuprinsă în documentele partidului nostru, în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, reflectă profund necesitățile dezvoltării rapide a României ținînd seama de potențele interne și de evoluția economică internațională. Una din opțiunile cele mai importante ale strategiei dezvoltării economice a României reflectate în viziunea secretarului general al partidului o reprezintă dezvoltarea multilaterală și armonioasă a economiei naționale, edificarea „Complexului economiei naționale". Profilul economiei românești a fost conceput nu unilateral, ci ca un ansamblu bine echilibrat, în care să se dezvolte puternic industria, agricultura, transporturile și celelalte ramuri ale economiei naționale. Subliniind cu consecvență necesitatea dezvoltării complexe și multilaterale a economiei naționale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„...în orientarea dezvoltării viitoare... avem în vedere să asigurăm dezvoltarea echilibrată a tuturor ramurilor economice... noi considerăm că România trebuie să aibă atît o industrie puternică, cît și o agricultură foarte dezvoltată".**

În strategia dezvoltării țării în toate etapele, industrializarea a reprezentat o constantă generală. Angajarea României pe magistrala industrializării a constituit factorul decisiv al lichidării înapoierii țării, al transformării României într-o țară cu o economie modernă. Congresul al IX-lea al partidului a constituit un moment de referință pentru cursul novator al dezvoltării în toate domeniile de activitate, inclusiv în domeniul industrializării, pentru impulsul dat dezvoltării ramurilor moderne ale industriei care fuseseră neglijate în practică anterior. Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au făcut eforturi pentru dezvoltarea unor ramuri noi ale industriei, ale ramurilor propulsoare ale progresului tehnic, ale unor ramuri de înaltă tehnicitate, pentru lichidarea rămînerilor în urmă în aceste domenii. Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în această privință : **„Deși partidul a avut o orientare foarte clară în problema industrializării — exprimată încă la Conferința Națională din 1945 — totuși, în practică, s-au manifestat uneori tendințe de subapreciere și chiar de neglijare a unor ramuri moderne. Așa se explică de ce abia în anii 1966—1968 s-au pus bazele industriei electronice, producției mijloacelor de automatizare, de autoturisme și altele, s-au amplificat construcția navală, producția de utilaje complexe și altele".** (Expunere la Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare municipale, orășenești și comunale, 4 februarie 1976, Ed. politică, București, 1976, p. 25).

Industrializarea pe un plan superior care se realizează în prezent în țara noastră în raport cu stadiul de dezvoltare la care a ajuns economia, cu exigențele progresului tehnic și în contextul existent al relațiilor economice internaționale este concepută în documentele Partidului Comunist Român, în viziunea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu ca o extrapolare a tendințelor anterioare, ci ca o îmbinare a continuității cu deschideri și orientări noi.

În cadrul complexului economiei naționale, agricultura românească a înregistrat, de asemenea, rezultate însemnate, asigurîndu-se la cele mai multe sortimente producții mari, semnificativă fiind pentru potențialul acestei ramuri obținerea unei producții de cereale de 1 tonă pe locuitor. În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu agricultura constituie una din ramurile de bază ale economiei naționale, una din ramurile a căror dezvoltare prioritară asigură și condiționează progresul societății noastre. În această privință tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Trebuie să punem pe primul plan creșterea producției de materii prime și surse energetice, precum și dezvoltarea puternică a agriculturii, aceste două sectoare avînd rolul hotărîtor în dezvoltarea generală a economiei, în asigurarea progresului multilateral al societății".** (Cuvîntare la Congresul al II-lea al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silviculturâ și gospodărirea apelor, 19 februarie 1981, Ed. politică, București, 1981, p. 16).

Pe baza eforturilor depuse pentru dezvoltarea agriculturii au fost obținute în acest domeniu mari rezultate. Aceste rezultate pot fi însă mult amplificate. Dezvoltarea economiei naționale cere valorificarea deplină a potențialului agriculturii noastre. Din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul

Știința românească angajată plenar în procesul dezvoltării

Activitatea de cercetare științifică națională a cunoscut în actualul cincinal o viguroasă dezvoltare. Orientată ferm în funcție de obiectivele prioritare de dezvoltare calitativă, înregistrînd ea însăși un pronunțat salt spre calitate și eficiență, cercetarea românească se prezintă în anul celui de al XIII-lea Congres al partidului cu importante realizări. Astfel, față de cincinalul precedent, în perioada 1981—1985 (anii 1984 și 1985 incluși pe bază de preliminări) au fost aplicate în producție de aproape două ori mai multe tehnologii noi, precum și numeroase obiective de mecanizare și automatizare (7 087 față de 3 810). Ponderea cea mai însemnată a revenit și revine în continuare cercetării de profil din domeniul construcțiilor de mașini, industriei ușoare și chimiei care asigură în actualul cincinal 1 909, 1 603 și 542 obiective din totalul menționat pe economie.

Concomitent cu aceste importante perfecționări tehnologice s-a întreprins un vast proces de asimilare în producție a unor mașini, utilaje, instalații, aparate noi, materiale și bunuri de consum de calitate superioară, cu posibilități de întrebuințare considerabil diversificate. Astfel, față de un număr de 16 904 produse asimilate în cincinalul precedent, în perioada 1981—1985 se consemnează o substanțială amplificare, ajungîndu-se la nivelul de 23 252 produse.

Potrivit estimărilor, valoarea producției realizate pe baza produselor noi și modernizate în economia națională sporește de la 95,2 mrd. lei în anul 1981 la 403 mrd. în ultimul an al acestui cincinal. La aceste importante efecte economice se adaugă și cele obținute ca urmare a creșterii activităților productive desfășurate în unitățile de cercetare. Concretizînd o indicație de mare însemnătate a conducerii superioare de partid, colectivele de cercetători s-au preocupat de creșterea valorii microproducției realizate, de adaptarea acesteia deopotrivă la cerințele cercetării și ale producției. În acest context, față de 2 448,7 milioane lei în anul 1981, la finele actualului an se va înregistra o valoare a microproducției de circa 14 000 milioane lei.

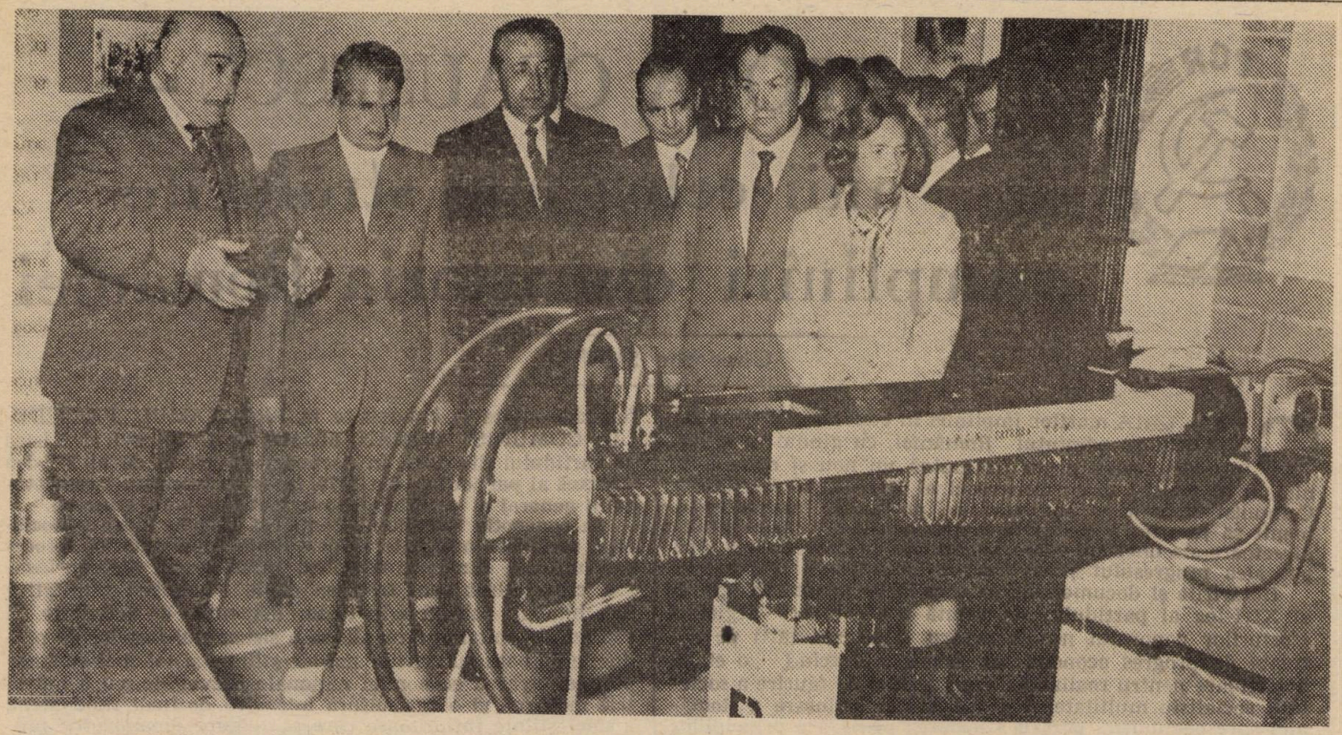

Cercetarea științifică românească s-a afirmat, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, ca un viguros factor de progres. În perioada 1965–1984 numărul personalului de cercetare a sporit de peste 5 ori, iar al unităților de profil s-a dublat. Răspunzînd îndemnurilor secretarului general al partidului, cercetătorii din diverse ramuri ale economiei au realizat, numai în ultimul deceniu, 7 700 de tehnologii noi, eficiente, competitive cu realizări similare pe plan mondial.

Nicolae Ceaușescu, a fost elaborat un amplu program pentru înfăptuirea unei noi revoluții în agricultură. Dispunem, realmente, de tot ce este necesar pentru a obține și în agricultură o cotitură radicală în realizarea prevederilor de creștere a producției. Noi avem posibilitatea să dublăm producția agricolă, ceea ce înseamnă o nouă revoluție în agricultură — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu. În această privință esențiale sînt folosirea rațională a fondului funciar, a fiecărui metru de pămînt, efectuarea la timp și în bune condiții a tuturor lucrărilor agricole, utilizarea eficientă a mijloacelor de mecanizare, asigurarea semințelor de calitate, îmbunătățirea raselor de animale.

Înfăptuirea unei noi revoluții agrare, îndeplinirea planurilor în agricultură, care în ultimii ani cuprind rate de creștere apropiate de cele ale industriei, implică nu numai dezvoltarea tehnicii și investiții, ci și o atitudine nouă și un spirit nou. **„Trebuie să introducem o gîndire și un spirit nou în agricultură**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu. Nu se poate ca pămîntul pe care-l avem să nu dea atît cît ne-am propus".**

În conceptul de dezvoltare partidul nostru, secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, includ ca o orientare fundamentală **dezvoltarea armonioasă, proporțională, echilibrată a economiei naționale.** În ultimii ani, alături de preocuparea pentru evoluția ascendentă a țării s-au impus reașezarea unor echilibre economice, constituirea unor noi echilibre și proporționalități superioare, asigurarea concordanțelor dintre diferite ramuri, sectoare și sfere economico-sociale.

Analizînd cu profunzime realitatea economică, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat la Conferința Națională a partidului din decembrie 1982 și în alte împrejurări existența unor contradicții în economie și a subliniat necesitatea adoptării de măsuri pentru asigurarea unei concordanțe între producție și consum, între consum și acumulare, precum și a echilibrelor între industria prelucrătoare și extractivă, între industrie și agricultură, între import și export, asigurarea echilibrului bugetar, financiar și monetar. **Dezvoltarea puternică a bazei proprii energetice și de materii prime** soluționează una din contradicțiile care s-au creat dintre ramurile prelucrătoare ce s-au dezvoltat puternic și sectorul primar — respectiv industria extractivă și agricultura ce s-au dezvoltat mai încet.

În direcția **dezvoltării bazei energetice, a realizării independenței energetice a țării** s-au făcut eforturi considerabile. Din inițiativa secretarului general al partidului a fost adoptat programul special în domeniul energeticii. O opțiune importantă a acestui program o reprezintă creșterea substanțială a producției de materii prime energetice, în special de cărbune și petrol. A da patriei mai mult cărbune, mai mult petrol, mai multe materiale energetice, mai multe minereuri și materii prime este chemarea adresată de tovarășul Nicolae Ceaușescu tuturor oamenilor muncii din aceste sectoare. Alte opțiuni importante ale programului sînt reducerea consumurilor de energie, orientarea producției materiale spre ramuri, subramuri și produse ce consumă cantități mici de energie, asigurarea independenței energetice. În această direcție au fost obținute rezultate însemnate care vor fi amplificate pe baza prevederilor Congresului al XIII-lea al P.C.R. Proiectul de Directive prevede îmbunătățirea structurii balanței energetice a țării prin reducerea ponderii hidrocarburilor și valorificarea și creșterea ponderii cărbunilor, în special a lignitului și șisturilor bituminoase, extinderea construcțiilor de hidrocentrale, accelerarea programului de construire a centralelor nucleare-electrice, precum și amplificarea folosirii surselor noi de energie — solară, geotermică, a vîntului, biogazului și biomasei. O mare importanță au îmbunătățirea continuă a organizării și exploatării sistemului energetic național, aplicarea unui regim sever de economisire a petrolului și gazelor, a tuturor combustibililor și energiei electrice.

În cadrul strategiei dezvoltării, partidul nostru, secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acordă o mare importanță alături de **perfecționarea structurii interramuri și intersectoriale a economiei naționale, îmbunătățirii structurii interioare a acestora, a microstructurii ramurilor și subramurilor.**

Analiza comparativă a structurii industriei pe ramurile sale mari, cu cea a țărilor dezvoltate arată că în această privință s-a realizat, în mare măsură, o structură optimă. Astfel, ponderea industriei constructoare de mașini, a industriei chimice, siderurgice etc. în totalul industriei țării noastre este comparabilă cu a statelor dezvoltate. Direcția restructurării industriei stabilită în orientările documentelor partidului nostru, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu urmăresc, în special, accentuarea dezvoltării ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate, de valorificare superioară a materiilor prime, a ramurilor mici consumatoare de materii prime și energie, a ramurilor și subramurilor de vîrf. Modernizarea structurii industriei, promovarea ramurilor și subramurilor eficiente se realizează asigurîndu-se acestora ritmuri superioare în planurile noastre de dezvoltare. Totodată, s-au adoptat măsuri de renunțare la unele capacități sau de reducere la strictul necesar, de micșorare a ritmurilor sectoarelor energointensive sau mai puțin eficiente.

EPOCA CEAUȘESCU – anii celor mai strălucite împliniri din istoria României

Gheorghe SURPAT

CU BUCURIA marilor împliniri în edificarea civilizației socialiste pe pămîntul României, cu gîndul la viitor, întregul nostru popor întîmpină un nou și mare eveniment al istoriei sale : Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român — moment de profundă semnificație, menit să înscrie în cartea devenirii noastre istorice liniile directoare ale unei noi etape, superioare de dezvoltare a țării pe calea progresului și civilizației socialiste și comuniste.

Hotărîrile și documentele pe care le va adopta Congresul al XIII-lea al partidului reprezintă o continuare legică a eforturilor poporului nostru pentru ridicarea țării pe noi trepte de progres economic și social. Marcînd o etapă hotărîtoare pentru realizarea Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, pentru afirmarea plenară a principiilor socialiste în toate sferele vieții sociale, Congresul al XIII-lea al partidului se înscrie — ca și Congresele al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și al XII-lea ale partidului — pe drept ca un eveniment de importanță crucială pentru prezentul și viitorul patriei.

Partidul Comunist Român se prezintă la cel de-al XIII-lea Congres înconjurat cu stimă și dragoste de întregul popor, care a analizat, dezbătut și aprobat proiectele de documente ce vor fi supuse marelui forum, cu sentimentul mobilizator că-și hotărăște cauza proprie. Acesta este contextul în care **întregul partid și popor au primit cu profundă satisfacție și unanimă aprobare Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al P.C.R. cu privire la realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit și stimat fiu al țării, la Congresul al XIII-lea în funcția supremă de secretar general al partidului.** Întreaga națiune vede în această opțiune politică fundamentală garanția sigură a îndeplinirii cu succes a istoricelor obiective ce vor fi adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului, a înfăptuirii celor mai înalte idealuri și aspirații ale sale de independență, libertate, progres și prosperitate, a ridicării patriei pe noi culmi ale civilizației socialiste și comuniste.

Cu aproape două decenii în urmă Congresul al IX-lea a inaugurat în istoria patriei noastre, în vasta operă de edificare a construcției socialiste, o epocă nouă, prin alegerea în fruntea partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu, înflăcărat revoluționar, strălucit strateg și doctrinar al progresului economic și social al țării, devotat trup și suflet cauzei partidului și poporului, neobosit luptător pentru triumful idealurilor nobile de independență și libertate, de colaborare și pace în lume, a cărui gîndire înnoitoare și activitate creatoare reprezintă o contribuție deosebită la însăși temelia liduiri sociale.

Epoca inaugurată de cel de al IX-lea Congres al partidului, epoca împlinirilor celor mai rodnice din întreaga istorie națională, în care teoria și practica construcției socialiste au căpătat noi dimensiuni, superioare, imprimate de gîndirea științifică, novatoare, profund revoluționară a secretarului general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, este epoca pe care poporul a legat-o trainic de numele și fapta sa, numind-o, cu legitimă mîndrie, EPOCA CEAUȘESCU.

Congresul al IX-lea al partidului, ținînd seama de stadiul edificării socialismului în țara noastră, a trasat cadrul și liniile directoare pentru consolidarea societății noastre socialiste, a bazei sale tehnico-materiale și crearea condițiilor în vederea trecerii la dezvoltarea multilaterală a socialismului. După etapa de consolidare a societății socialiste românești, realizată în cursul planului 1966—1970, Congresul al X-lea al partidului din 1969 a stabilit ca obiectiv central al etapei următoare făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Strategia și orientările tactice ale înfăptuirii societății socialiste multilateral dezvoltate în România au fost dezvoltate și îmbogățite în PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, adoptat de Congresul al XI-lea al partidului din 1974, în documentele celui de al XII-lea Congres al partidului din 1979, în opera teoretică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În concepția Partidului Comunist Român făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate reprezintă un proces revoluționar, dinamic, complex, multilateral, atotcuprinzător, caracterizat prin trecerea de la acumulări cantitative la schimbări calitative în toate domeniile de activitate. El vizează dezvoltarea armonioasă a sistemului forțelor de producție pe baza cuceririlor noi ale științei și tehnicii contemporane, crearea economiei naționale dezvoltate, cu o industrie modernă și o agricultură intensivă de înalt randament, a unei științe înfloritoare care să asigure dinamizarea producției materiale și perfecționarea întregii societăți, transformări revoluționare corespunzătoare în ansamblul relațiilor de producție și sociale, în existența și conștiința socială a maselor, perfecționarea permanentă a întregului sistem al suprastructurii, promovarea eticii și echității socialiste, afirmarea și înflorirea personalității umane. Meritul istoric al Congreselor IX, X, XI și XII constă în faptul că au rupt ferm cu manifestările de neîncredere în forța maselor populare, cu concepțiile dogmatice, rigide, ceea ce a permis descătușarea uriașelor energii creatoare ale clasei muncitoare, ale țărănimii și intelectualității, ale tuturor categoriilor sociale, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate.

În epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a promovat permanent un puternic spirit înnoitor în întreaga societate. Întreprinzînd un profund demers științific și o amplă activitate practică, Partidul Comunist Român și secretarul general al partidului au adus contribuții de seamă la îmbogățirea gîndirii social-politice contemporane în probleme teoretice și practice majore, cum sînt : dialectica relației general-particular, național-internațional, obiectiv-subiectiv în viața socială, conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată, raportul dialectic dintre partid și stat, dezvoltarea democrației socialiste și creșterea rolului statului democrației muncitorești, revoluționare, noțiunea de proprietate și proprietar, rolul națiunii în epoca actuală, geneza și mecanismul contradicțiilor în socialism, precum și căile soluționării lor, dinamica și complexitatea formării conștiinței înaintate, socialiste, procesele economico-sociale specifice contemporaneității și cerințelor aplicării unor noi principii în relațiile dintre state.

Definitorii pentru modul în care Partidul Comunist Român, secretarul său general au abordat problemele complexe ale construcției socialismului, ale contemporaneității sînt spiritul novator, conceperea teoriei socialismului științific ca știință revoluționară, vie și dinamică, a cărei viabilitate constă în permanenta adaptare la dezvoltarea societății, la marile cuceriri ale cunoașterii științifice. **„Noi am analizat și am tras o serie de concluzii din activitatea practică a partidului, a poporului nostru în construcția socialistă** — arăta secretarul general al partidului la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982. **Viața a confirmat multe legități, multe teze generale cu privire la construcția socialistă, dar, totodată, a infirmat o serie de teze, ne-a făcut să înțelegem că unele legități și teze generale nu mai corespund noii etape de dezvoltare a societății socialiste românești. Din aceasta am tras și trebuie să tragem concluziile corespunzătoare“.** Aplicarea creatoare a teoriei revoluționare în activitatea ideologică și politică a partidului nostru pornește de la adevărul că edificarea noii orînduiri sociale trebuie să se bazeze atît pe legitățile generale cît și pe realitățile economice, sociale, istorice ale fiecărui popor, ale

Dovadă pilduitoare a talentului și spiritului creator ale poporului român, autoturismele fabricate în țara noastră și-au cîștigat un binemeritat prestigiu pe piața mondială. De curînd autoturismul românesc de teren „ARO" a obținut noi confirmări internaționale ale calităților sale de excepție, ocupînd locul întîi la „Raliul faraonilor" desfășurat în Egipt și la Raliul automobilistic al Algeriei

fiecărei țări. Partidul nostru consideră necesară împletirea armonioasă în realizarea unității dialectice între adevărurile generale și realitățile concrete, economico-sociale, pentru a asigura desfășurarea cu succes a construcției socialiste și comuniste.

Tocmai această concepție științifică, profund novatoare, promovată consecvent de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care de la Congresul al IX-lea se află în fruntea partidului și statului nostru, și-a pus puternic amprenta asupra dinamismului și mutațiilor calitative în viața economică și social-politică a țării. Remarcabilele realizări obținute de partidul și poporul nostru sînt nemijlocit legate de promovarea curajoasă a noului în toate domeniile de activitate, de studierea profundă, obiectivă, a realității, a transformărilor care se produc în viață. Expresii elocvente ale manifestării spiritului științific, revoluționar sînt documentele adoptate de congresele și conferințele naționale ale partidului din perioada 1965—1984, opera secretarului general al partidului nostru.

Epoca inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului se caracterizează prin prefaceri profunde, calitative în toate domeniile vieții economice, politice și sociale, prin progrese grandioase în dezvoltarea țării pe calea socialismului. Ea ilustrează forța și superioritatea socialismului, capacitatea sa de a asigura dezvoltarea economică susținută a țării, ridicarea nivelului de viață, material și spiritual al poporului, adîncirea procesului de omogenizare socială, politică, morală a societății, înflorirea plenară a națiunii române și afirmarea amplă, fără precedent, a României socialiste pe plan mondial.

Progresul economic și social al țării s-a caracterizat prin integrarea mai profundă a dezvoltării economiei naționale în contextul revoluției tehnico-științifice, modernizarea tot mai accentuată a forțelor de producție, restructurarea modernă a întregii producții materiale și economice, menite să asigure o nouă calitate în toate sectoarele de activitate, creșterea productivității muncii, a eficienței producției, prin perfecționarea relațiilor de producție și sociale și lărgirea continuă a democrației muncitorești, dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii, ridicarea continuă a bunăstării întregului popor și crearea unei noi calități a vieții. S-a făurit o puternică și modernă industrie, care este capabilă să rezolve astăzi cele mai complexe cerințe ale economiei naționale. Producția industrială a țării este în prezent de peste 100 ori mai mare decît cea realizată în 1945, produsul social — de 28 de ori, iar venitul național — de 32 de ori.

Dispunînd de o dotare modernă, de specialiști și muncitori cu înaltă calificare, industria asigură înzestrarea tehnică a economiei naționale și soluționează cele mai complicate probleme tehnice, inclusiv în domeniile electronicii, utilajelor energetice, inclusiv atomo-nucleare, aviației și în alte sectoare de importanță deosebită. Totodată, România dispune astăzi de o puternică capacitate de cercetare științifică și tehnologică, aptă să contribuie la progresul continuu al industriei, al întregii economii naționale. Mărturie în acest sens sînt inaugurarea construcției primelor centrale atomoelectrice, realizarea primelor avioane de pasageri, a altor obiective de mare complexitate, printre care la loc de frunte se înscriu Canalul Dunăre—Marea Neagră, Metroul din Capitală etc.

Agricultura socialistă — cealaltă ramură de bază a economiei naționale —, reorganizată sub raport social prin cooperativizare și înzestrată tehnic de industria națională, deservită de o largă rețea de institute și baze de cercetări științifice, cunoscînd o creștere importantă a irigațiilor și îmbunătățirilor funciare, a chimizării, și-a sporit producția de 7 ori față de cea din anul 1945. În privința dezvoltării sale viitoare, apare cu totul semnificativ faptul că în 1984 s-a obținut cea mai mare producție de cereale din istoria României.

Desfășurarea industrializării în ritm susținut, politica consecventă a partidului nostru de repartizare rațională a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale din agricultură și din celelalte ramuri ale economiei naționale au reprezentat și constituie condițiile materiale pentru folosirea integrală a forței de muncă și obținerea veniturilor corespunzătoare calității și cantității muncii depuse. În perioada 1965—1983 s-au asigurat o sporire a numărului locurilor de muncă cu circa 3,3 milioane, o creștere continuă a fondului retribuției și a retribuției reale a oamenilor muncii, a veniturilor obținute din fondurile sociale de consum. Semnificativ este faptul că în anul 1984 veniturile reale ale populației sînt de peste 2,5 ori mai mari decît în 1965. În afara veniturilor directe obținute din muncă, cheltuielile social-culturale finanțate din bugetul statului, din veniturile întreprinderilor, ale organizațiilor cooperatiste, asigură celor ce muncesc venituri suplimentare în bunuri și servicii gratuite sau cu plată redusă. Între acestea menționăm : acordarea alocației de stat și altor ajutoare pentru 4,6 milioane copii ai oamenilor muncii ; întreținerea creșelor și grădinițelor pentru copii ; acordarea unor fonduri importante pentru ocrotirea sănătății populației etc. De asemenea, întregul tineret al țării învață în condițiile gratuității învățămîntului de toate gradele. Tineretul, toți cetățenii patriei au acces la toate formele de învățămînt. În anul de învățămînt 1984—1985 numărul total al copiilor și tinerilor cuprinși în rețeaua școlară este de peste 5 600 000, ceea ce reprezintă 25% din populația țării, față de 1 650 000 în 1938. În același an școlar numărul studenților este de 180 000 față de 26 500 în 1938, iar al personalului didactic de peste 265 000 față de circa 55 000. Totodată, 80% din populația țării beneficiază în prezent de locuințe noi.

CONGRESUL AL XIII-LEA AL PARTIDULUI

România s-a transformat într-o țară cu o economie industrial-agrară caracterizată prin schimbări radicale în baza materială, în nivelul și calitatea forțelor de producție, în structura socială, prin ridicarea gradului de civilizație a poporului, prin asigurarea participării active și efective a tuturor oamenilor muncii la viața politică și socială, la elaborarea și înfăptuirea deciziilor în cadrul larg al democrației noastre socialiste.

Dezvoltarea și modernizarea economiei naționale, sporirea continuă a venitului național au fost însoțite de reducerea treptată a decalajelor față de țările dezvoltate din punct de vedere economic. La numeroase produse industriale și agricole România s-a apropiat sau a egalat nivelurile realizate pe locuitor în prezent în țări dezvoltate din punct de vedere economic.

Marile noastre realizări se bazează pe eforturile poporului, pe munca și priceperea sa. Ele demonstrează uriașa forță a socialismului, justețea liniei politice generale a Partidului Comunist Român, a gîndirii secretarului său general, care într-un moment istoric crucial pentru destinele țării a făcut o opțiune strategică fundamentală — alocarea din venitul național a unei cote importante pentru dezvoltarea susținută a industriei. Faptul că în ultimii 20 de ani, peste 33% din venitul național a fost alocat în scopul dezvoltării economice și sociale a țării a condus la modificări structurale în economia națională, la dezvoltarea și modernizarea mijloacelor de producție, la promovarea tehnologiei moderne și realizarea de mutații calitative în compoziția și pregătirea oamenilor muncii. **„Dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu —, nu ar fi acționat pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate. Dezvoltarea puternică a industriei socialiste, amplasarea forțelor de producție și progresul industriei în toate județele au constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului, al trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism".**

Sprijinirea pe o economie complex dezvoltată, echilibrată a creat condiții favorabile României pentru a-și extinde și diversifica schimburile comerciale, pentru a promova forme variate de cooperare economică și tehnico-științifică pe baze avantajoase, în condiții de egalitate, pentru a lichida urmările vechilor relații de inechitate, din timpul cînd România era redusă la rolul de furnizoare de produse agricole și materii prime și importatoare de produse industriale. Acționînd în spiritul dezvoltării relațiilor cu toate țările lumii, — indiferent de sistemul social și politic — țara noastră și-a extins permanent relațiile cu alte state, întreținînd astăzi relații diplomatice și consulare cu 139 de țări și relații economice și tehnico-științifice cu 150 de state.

Înfăptuirile pe plan economic-social, politic și cultural-educativ au realizat acea sudură a conștiințelor, acea comunitate de gînduri și simțiri, de voință și acțiune care au dat unității național-statale temelii de nezdruncinat. Societatea noastră socialistă este o societate unită, formată din clase și categorii sociale legate prin aceleași interese și aspirații, care acționează în strînsă unitate pentru înfăptuirea politicii partidului, pentru ridicarea țării pe culmi tot mai înalte de progres și civilizație.

Oamenii muncii din țara noastră, fără deosebire de naționalitate, uniți în cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste, sub conducerea Partidului Comunist Român — centrul vital și conștiința națiunii — acționează într-o deplină coeziune moral-politică pe baza acelorași interese și aspirații supreme, își exercită dreptul de a fi pe deplin stăpîni pe destinele lor, de a-și făuri în mod conștient și liber viitorul socialist și comunist. Unitatea indestructibilă a națiunii noastre socialiste stă la temelia progresului țării, relevîndu-și marile virtuți în dinamizarea întregii opere de ascensiune istorică a națiunii noastre. Expresia cea mai elocventă a acestei unități o constituie deplina încredere cu care întregul popor urmează Partidul Comunist Român, pe secretarul său general, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, transpunînd în viață programele de dezvoltare a patriei, politica internațională, profund constructivă, de amplu ecou, a partidului și statului nostru.

Pe temelia de granit a unității moral-politice a poporului, a participării sale la asigurarea progresului economic și social al României se întemeiază atît politica internă, cît și politica externă a statului român, laturi care se condiționează dialectic. În anii care au trecut de la Congresul al IX-lea, urmînd cu încredere pe conducătorul său, poporul român îmbină activitatea pentru accelerarea progresului țării cu lupta pentru promovarea cauzei păcii. Pornind de la această politică consacrată păcii și progresului în lume, activitatea internațională a României este permanent orientată spre promovarea unei largi colaborări internaționale, a principiilor noi de relații între state : deplina egalitate în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc, nerecurgerea la amenințarea cu folosirea forței, respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe bogățiile naționale, pe destinele sale.

Marile realizări de pînă acum sînt garanția înfăptuirii obiectivelor ce vor fi stabilite de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român menite să asigure progresul economic și social multilateral al țării. **„Obiectivul fundamental al planului cincinal 1986—1990** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — îl va constitui dezvoltarea puternică, în continuare, a bazei tehnico-materiale, înfăptuirea în linii generale a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, crearea condițiilor necesare trecerii, în perioada următoare, la realizarea fazei superioare a societății socialiste, la construcția comunismului în România".** Orientările de bază în viitorul cincinal vor fi perfecționarea forțelor de producție, dezvoltarea intensivă a industriei, accentuarea specializării și integrării producției, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea mai puternică a productivității muncii, economisirea strictă și valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei. În agricultură se va acorda o atenție deosebită ameliorării solului și creșterii fertilității lui, creîndu-se condiții pentru ca agricultura să satisfacă pe deplin necesitățile economiei naționale de materii prime agricole și cerințele de consum ale populației, să asigure și unele disponibilități pentru export. Se va acționa pentru asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură, pentru dezvoltarea echilibrată a tuturor ramurilor economiei naționale, precum și pentru continuarea procesului de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării. Față de nivelul anului 1985, în perioada 1986—1990, producția marfă industrială va crește cu peste 35%, iar cea agricolă cu circa 30%. Toate acestea se vor produce și ca urmare a intensificării puternice a cercetării științifice, a accelerării introducerii progresului tehnic și a creșterii aportului acestuia la modernizarea economiei, la sporirea eficienței întregii activități economice și sociale. Succesele obținute pe planul dezvoltării producției materiale și a creșterii eficienței economice vor asigura sporirea venitului național și, pe această bază, ridicarea nivelului de trai al poporului.

În deceniul următor, cînd se vor accentua și mai mult laturile calitative în toate domeniile de activitate economică și socială, aceste procese vor fi ridicate pe un plan superior, prin creșterea și mai puternică a productivității muncii, îndeosebi prin intensificarea procesului de electronizare, automatizare și robotizare a tuturor sectoarelor de activitate. Ampla dezvoltare economico-socială va determina o continuă perfecționare a relațiilor de producție și sociale, va aduce profunde transformări în structura socială. Omogenizarea societății socialiste românești va ridica la un nivel superior activitatea întregului sistem al organismelor democrației noastre muncitorești revoluționare.

România anilor 2 000 va fi o țară socialistă multilateral dezvoltată, suverană și independentă. Concluzia ce se degajă din analiza realizărilor de pînă acum și din studierea documentelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2 000 este că **„dispunem** — cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — de tot ce este necesar pentru înfăptuirea acestor măreție obiective, pentru a asigura poporului nostru o viață tot mai demnă, liberă. Avem toate condițiile pentru a asigura națiunii noastre socialiste un loc demn în rîndul națiunilor lumii".**

Este convingerea de neclintit a poporului român că toate mărețele realizări pe care le-a obținut în anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, edificarea țării prospere și înfloritoare de astăzi, prestigiul fără precedent al României în lume sînt indisolubil legate de gîndirea și acțiunea, neobosit puse în slujba binelui națiunii, a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Puternic pătruns de acest adevăr, însuflețit de mărețele perspective ce le prefigurează documentele Congresului al XIII-lea al partidului, de îndemnurile, orientările și indicațiile iubitului conducător al partidului și statului, întregul popor român își exprimă voința de neclintit ca tovarășul Nicolae Ceaușescu să fie reinvestit în suprema funcție de secretar general al partidului, acționează cu toate forțele, strîns unit în jurul partidului, într-o atmosferă de puternică angajare patriotică și revoluționară, pentru progresul continuu al patriei socialiste, pentru ridicarea ei pe noi culmi de prosperitate și civilizație socialistă.

CONGRESUL XII — CONGRESUL XIII
ETAPĂ DE REMARCABILE ÎNFĂPTUIRI ÎN DEZVOLTAREA CALITATIVĂ A ECONOMIEI ROMÂNEȘTI

Nicolae IONESCU
directorul general al Direcției Centrale de Statistică

ÎN ACESTE ZILE, premergătoare marelui forum al comuniștilor români, în atmosfera de intensa efervescență politică, de avînt creator și adîncă încredere în viitorul luminos al patriei noastre socialiste, comuniștii, toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, își exprimă, prin noi și remarcabile succese, angajamentul plenar de a înfăptui în mod exemplar mărețele sarcini și obiective ce le revin din grandioasele programe de dezvoltare economico-socială adoptate de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului.

În perspectiva viitorului luminos al României socialiste, prefigurat în proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului, cu îndreptățită mîndrie patriotică privim realizările remarcabile obținute de poporul român, sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în perioada care a trecut de la cel de-al XII-lea Congres. Înfăptuirea hotărîrilor programatice adoptate de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului a asigurat ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a societății noastre, a întregii opere de edificare a socialismului și comunismului în România, deschizînd întregii noastre națiuni largi orizonturi de muncă și creație, un amplu și mobilizator program de înflorire multilaterală a României socialiste.

Amploarea și multitudinea realizărilor obținute de oamenii muncii în perioada care a trecut de la Congresul al XII-lea al partidului confirmă realismul politicii partidului și statului nostru de dezvoltare multilaterală a României, în condițiile agravării crizei economice mondiale, ale scăderii și stagnării activității productive în numeroase țări ale lumii. În aceste condiții internaționale nefavorabile, apare cu atît mai puternic rolul hotărîtor, determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu, promotor curajos al noului, al deschiderilor teoretice de o inestimabilă valoare practică; partidul nostru, secretarul său general, aplicînd creator adevărurile generale ale materialismului dialectic și istoric la condițiile României au dezvoltat o concepție clară, unitară, dinamică, cu privire la amplul proces de înaintare a României spre o nouă treaptă, superioară a dezvoltării sale economice și sociale.

Pornind de la obiectivul fundamental al actualului cincinal — continuarea, pe o treaptă superioară, a îndeplinirii Programului partidului, creșterea în ritm susținut a economiei naționale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale, consolidarea și mai puternică, pe această bază, a modului de producție socialist, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, întărirea independenței și suveranității patriei noastre socialiste — în perioada care a trecut de la cel de-al XII-lea Congres, oamenii muncii, în calitate de proprietari, producători și beneficiari ai tuturor bunurilor create, au valorificat cu o înaltă eficiență potențialul tehnic, material și experiența acumulată în anii construcției socialiste, asigurînd astfel dezvoltarea și mai puternică a economiei țării, a avuției naționale și, pe această bază, ridicarea nivelului de trai material și spiritual al poporului. Realizările importante obținute în primii patru ani ai actualului cincinal și prevederile pe anul 1985 asigură îndeplinirea în linii generale a planului pe perioada 1981—1985, a hotărîrilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului privind dezvoltarea industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale producției materiale, a științei, învățămîntului și culturii, creșterea nivelului de trai și a calității vieții întregului popor.

■

ÎN CENTRUL preocupărilor s-au situat intensificarea laturilor calitative ale creșterii economice, dezvoltarea armonioasă și perfecționarea activității tuturor domeniilor vieții economico-sociale.

Intensificarea procesului de structurare modernă a întregii producții materiale și, în primul rînd, a industriei — trăsătură definitorie a procesului de creștere și modernizare a economiei românești — are la bază concepția științifică, novatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind dezvoltarea prioritară a subramurilor și sectoarelor mici consumatoare de materii prime și energie, accentuarea rolului industriei prelucrătoare — chemată să valorifice superior resursele de materii prime și materiale de care dispunem — și diversificarea generală a producției ramurilor de vîrf ale industriei noastre.

În acest cincinal, așa cum au stabilit documentele Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, se află în plin proces de înfăptuire programele de creștere a productivității muncii, de perfecționare a proceselor de fabricație, de modernizare a mijloacelor de producție prin sporirea contribuției inteligenței tehnice creatoare românești.

Totodată, s-a acționat pentru înfăptuirea programelor speciale de importanță națională privind dezvoltarea mai puternică a bazei energetice și de materii prime. Sub conducerea și cu aportul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu au fost elaborate măsuri și programe de mare însemnătate pentru realizarea acestui obiectiv prioritar de importanță vitală pentru asigurarea independenței energetice a țării. De-a lungul anilor actualului cincinal, ramurile industriei extractive și energetice au cunoscut o continuă dezvoltare și modernizare, statul nostru afectînd importante fonduri de investiții în acest scop, iar cantitățile sporite de cărbune, minereuri, energie electrică și hidrocarburi au făcut posibilă acoperirea în tot mai mare măsură, din producția internă, a necesarului de resurse de energie și materii prime.

În industrie, în anul 1984 se realizează o producție marfă de circa 1 180 miliarde lei, iar prin îndeplinirea prevederilor pentru anul 1985 se va asigura, pe întregul cincinal, un ritm mediu anual de creștere a producției marfă industriale de 5,6%. Sporul de producție industrială realizat pînă acum, numai prin creșterea gradului de modernizare a utilajelor puse în funcțiune și perfecționarea pregătirii profesionale a forței de muncă, mai cu seamă în domeniile de vîrf și de maximă importanță ale economiei, se situează aproximativ la nivelul producției anului 1960. Pe această cale s-au obținut îmbunătățirea continuă a structurii producției industriale și ridicarea eficienței acesteia. Cu deosebire în ramurile industriei prelucrătoare, s-a acționat energic pentru realizarea unor produse cu nivel tehnic și calitativ ridicat, competitive pe plan mondial, corespunzător sarcinilor stabilite prin Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, pentru perioada 1983—1990. La scara întregii economii naționale aceste preocupări, aflate sub impactul dobîndirii unei noi calități a muncii și producției, s-au materializat într-un procent de peste 32% produse noi și modernizate introduse în fabricație numai în primii trei ani din actualul cincinal în industria republicană prelucrătoare.

În acest cincinal, sub semnul unei înalte calități, s-au introdus și extins în producție tehnologii noi și perfecționate, îndeosebi în ramurile construcțiilor de mașini, electronicii și electrotehnicii, mecanicii fine și opticii, metalurgiei, industriei extractive, chimiei, materialelor de construcții, asigurîndu-se astfel aproape 90% din necesarul de mașini și utilaje pentru programele de investiții. Potențialul industriei noastre siderurgice este concludent ilustrat de faptul că România deține în prezent locul 8 în lume și 7 în Europa în ce privește producția de oțel pe locuitor. De asemenea, este semnificativ să arătăm, pentru a caracteriza nivelul de dezvoltare a industriei noastre constructoare de mașini, că în prezent, de pe linia de montaj ies la fiecare 3 minute un autoturism, la 4 minute un tractor, la 32 secunde un aparat de radio, la 49 secunde un televizor.

S-a intensificat procesul de înnoire și îmbunătățire a structurii producției industriale, prin introducerea în fabricație și modernizarea a circa 18 000 tipuri de mașini, utilaje, instalații, materiale și bunuri de consum ; au fost aplicate în producție circa 5 600 tehnologii noi și perfecționate. În nomenclatorul producției noastre industriale de astăzi, o pondere din ce în ce mai importantă dețin mijloacele de automatizare a producției, ale tehnicii electronice de calcul — inclusiv microprocesoare și roboți industriali, mașini-unelte cu performanțe deosebite, instalații de foraj de mare adîncime și pentru forajul maritim, nave maritime de mare tonaj, aeronave și o gamă larg diversificată de autovehicule, utilaje pentru tehnica nucleară.

În perioada care a trecut de la Congresul al XII-lea al partidului au fost obținute realizări deosebite în modernizarea și intensificarea producției agricole, în înfăptuirea noii revoluții agrare, în spiritul orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu. În acest an, în ciuda condițiilor climatice mai puțin favorabile, în țara noastră s-a realizat cea mai bună recoltă la cereale păioase — grîu, orz — din istoria României, de peste 10 milioane tone. **„Rezultatele pe care le avem**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, cu prilejul „Zilei recoltei", **demonstrează cu putere superioritatea orînduirii noastre socialiste, a agriculturii de stat și cooperatiste, care dă posibilitate folosirii largi a mecanizării, chimizării, a aplicării cuceririlor științei — și face ca agricultura noastră să se înscrie cu pași fermi pe calea noii revoluții agrare, care înseamnă atît transformarea omului, dar și ridicarea producției agricole la un nivel superior".**

Este meritul incontestabil al secretarului general al partidului de a fi acționat cu consecvență și clarviziune revoluționară pentru înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului în domeniul agriculturii. Din inițiativa și sub directa îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu au fost elaborate și fundamentate programele speciale pentru dezvoltarea agriculturii. În ansamblul acestora, un loc important îl ocupă Programul național de îmbunătățiri funciare, aflat în plină realizare, cel mai grandios program de transformare a naturii, fără precedent în istoria patriei, avînd un rol determinant în realizarea unor recolte sigure și sporite, în dezvoltarea puternică a agriculturii. Totodată, s-a acționat energic pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale a agriculturii, pentru creșterea gradului de mecanizare și chimizare, pentru extinderea irigațiilor și a lucrărilor de îmbunătățiri funciare. Astfel, numai în primii ani ai actualului cincinal au fost amenajate pentru irigații suprafețe formînd puternice sisteme, printre care : Dăieni — Ostrov — Pecineaga, Mostiștea II, Viișoara, Gostinu — Greaca, Ialomița — Călmățui, Cîmpia Covurluiului.

Dacă România se înfățișează astăzi ca o țară cu o industrie modernă, de înaltă productivitate și eficiență, cu o agricultură avansată și un puternic potențial de cercetare științifică, aceasta este rezultatul nemijlocit al aplicării unei politici științifice, ferme de acumulare, al înfăptuirii sistematice a unor ample programe de investiții. Această opțiune politică și socială pentru o rată înaltă, optimă a acumulării reprezintă în viziunea partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, condiția hotărîtoare de care depind dezvoltarea și modernizarea în ritm înalt a forțelor de producție, sporirea continuă a puterii economice a țării și a venitului național și ridicarea, pe această bază, a gradului de civilizație al întregului nostru popor.

În perioada dintre Congresul al XII-lea și Congresul al XIII-lea ale partidului au fost realizate obiective de investiții care, prin mărime și complexitate, se impun ca adevărate simboluri ale construcției socialiste în **Epoca Ceaușescu.** Este suficient să menționăm Canalul Dunăre — Marea Neagră, cel mai reprezentativ obiectiv economic realizat în istoria României, metroul bucureștean, precum și numeroase alte unități și instalații de înaltă tehnicitate de pe platformele industriale, printre care : Combinatul siderurgic Călărași, Centrala termoelectrică Turceni (3×330 MW), hidrocentralele Șugag, Brezoi, Turnu, Tismana, Combinatul petrochimic Midia (capacități pentru prelucrarea țițeiului), întreprinderea de autoturisme „Oltcit"-Craiova, Combinatul chimic Giurgiu, întreprinderea „Microelectronica" București, Întreprinderea de utilaj minier Tîrgu Jiu. Valoarea fondurilor fixe puse în funcțiune în economia națională în perioada 1981—1984 este aproape egală cu întreg volumul de fonduri fixe existent în anul 1970, dîndu-se în exploatare circa 1 550 obiective industriale și agrozootehnice importante.

Repartizarea teritorială a forțelor de producție, organizarea judicioasă a întregului teritoriu al țării, dezvoltarea și înflorirea tuturor județelor patriei au reprezentat și reprezintă direcții fundamentale ale politicii Partidului Comunist Român privind construcția socialismului. **„Este știut că, dacă nu asigurăm o justă repartizare a forțelor de producție, ridicarea fiecărei localități,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, se produc inevitabil diferențe în condițiile de viață ale oamenilor muncii. Nu este suficient ca pe ansamblu să obținem un ritm bun de dezvoltare, trebuie să asigurăm ca acesta să se reflecte în viața fiecărei localități, a tuturor cetățenilor patriei. Iată de ce trebuie înțeles că, repartiția forțelor de producție, dezvoltarea economică și social-culturală a fiecărei localități sînt o condiție fundamentală a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România".**

Acest concept revoluționar, profund umanist și riguros științific, legat de realitățile noastre economico-sociale determinate istoric și avînd ca obiectiv, pe de o parte, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane din toate zonele și localitățile, iar pe de altă parte, crearea bazei materiale a deplinei egalități economico-sociale a tuturor cetățenilor țării, a fost elaborat și adoptat de Congresul al IX-lea al partidului, fiind îmbogățit și promovat cu consecvență de secretarul general al partidului. Materializarea acestei strategii a dezvoltării s-a constituit într-un proces continuu ascendent, astfel încît, după o primă etapă, în care în fiecare județ s-au asigurat capacități de producție de cel puțin 10 miliarde lei, Congresul al XII-lea a stabilit pen-

Știința românească angajată plenar în procesul dezvoltării

● **„Instalație de desulfurare a fontei în afara furnalului"** (producător I.C.P.P.A.M.—Galați). Procedeul este simplu, rapid, eficient și se realizează cu cheltuieli minime ; el permite obținerea unor economii anuale de 62 370 mii lei, iar prin desulfurarea fontei se creează posibilitatea obținerii unor oțeluri speciale.

● **„Cercetări privind realizarea produselor tubulare pentru forajul în mediu marin"** (Institutul de cercetări metalurgice). Tehnologia elaborată are caracter de premieră pe plan național, permite obținerea unor avantaje economice de 5 500 dolari/tonă și oferă posibilități de export.

● **„Catalizatori pe bază de litiu n — Butil-Litiu"** (realizator ICECHIM). Substanța obținută se folosește drept catalizator în sinteza cauciucurilor termoplaste de tip ELTAB. Noua tehnologie, care are la bază un brevet de invenție, este competitivă pe plan mondial, elimină importul, aduce beneficii de 11 500 mii lei anual.

● **„Tehnologie de îndepărtare avansată a substanțelor organice din apele naturale de suprafață"** (realizator ICECHIM). Noua realizare tehnică se află în curs de brevetare și prezintă avantajul că înlocuiește o tehnologie caracterizată printr-un consum de energie ridicat precum și de pierderi materiale în procesele tehnologice, de ordinul a 20—25%. ● **„Tehnologie de epurare a apelor reziduale provenite de la spălarea tancurilor petroliere"** (ICECHIM). Tehnologia realizată reprezintă o noutate pe plan național și permite, odată cu evitarea poluării apelor, recuperarea unor importante cantități de produse petroliere de înaltă puritate. ● **„Tehnologie pentru obținerea bisfenolului"** (ICECHIM). Noua soluție tehnologică concepută de cercetătorii chimiști permite, pentru prima oară, obținerea în țară a acestei substanțe, reducerea costurilor de producție prin eliminarea unor deficiențe ale vechilor instalații.

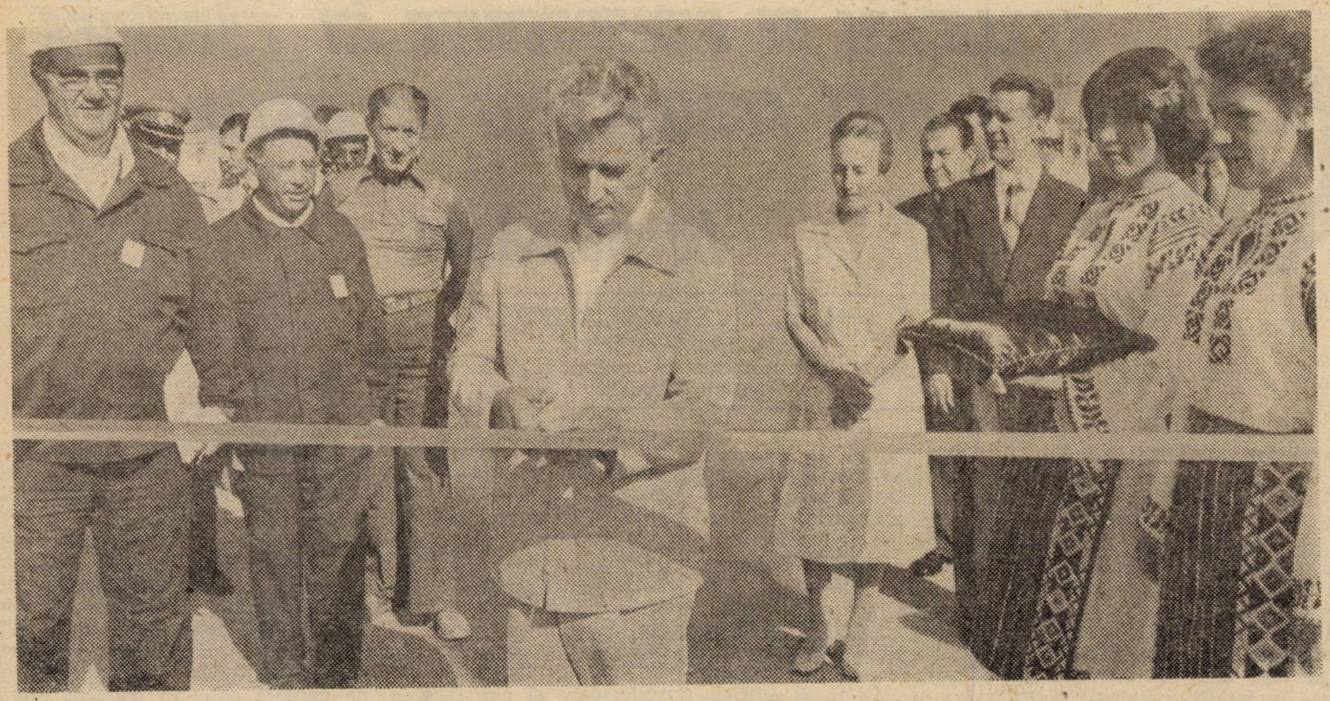

Pe baza unui amplu program de investiții, potențialul economic al țării s-a îmbogățit în ultimii ani cu numeroase obiective industriale de mare capacitate și complexitate, veritabile ctitorii ale Epocii Ceaușescu

tru perioada 1981—1985 continuarea politicii de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriu. S-au avut și se au în vedere dezvoltarea echilibrată, în perspectivă, a tuturor zonelor, apropierea județelor în ce privește nivelul producției globale pe locuitor și folosirea resurselor de muncă, sistematizarea și modernizarea localităților urbane și rurale, ridicarea gradului general de civilizație a tuturor regiunilor țării. Corespunzător acestei orientări, în actualul cincinal se acționează cu fermitate pentru înfăptuirea obiectivului calitativ superior ca în fiecare județ să se realizeze o producție în industrie, agricultură și alte activități economice de cel puțin 70 000 lei pe locuitor. În același timp, se asigură o mai bună utilizare a forței de muncă, prin creșterea la cel puțin 400 a numărului de persoane ocupate la 1 000 locuitori în fiecare județ.

■

O CONTRIBUȚIE esențială în realizarea marilor obiective stabilite de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului a adus-o cercetarea științifică românească fundamentală, aplicativă și de dezvoltare, în domenii prioritare : înfăptuirea programelor de dezvoltare, de lărgire și dezvoltare a bazei proprii de materii prime și energetice, reducerea consumurilor și valorificarea superioară a resurselor, sporirea exporturilor și diminuarea importurilor, creșterea productivității muncii, a eficienței economice în toate domeniile de activitate. Toate succesele obținute în acest important domeniu de activitate — cercetarea științifică națională — sînt legate nemijlocit de personalitatea proeminentă a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, savant de renume internațional, care prin neobosita sa activitate a conferit noi dimensiuni științei și tehnologiei românești.

În strategia edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră, creșterea continuă a productivității muncii a constituit și constituie o opțiune prioritară. Din inițiativa secretarului general al partidului, problema productivității muncii a ocupat un loc central în cadrul Conferinței Naționale din decembrie 1982, care a hotărît majorarea sarcinii de creștere a productivității muncii fixate de Congresul al XII-lea, astfel încît în 1990 productivitatea muncii în industrie să fie de peste două ori mai mare decît cea din 1980. Ca urmare, plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983 a adoptat Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, care stabilește măsurile și direcțiile de largă perspectivă menite să asigure realizarea, într-un timp scurt, a celor mai înalte niveluri de productivitate obținute pe plan mondial. Acest obiectiv, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie realizat prin modernizarea continuă a tehnologiilor de fabricație, automatizarea, robotizarea și cibernetizarea proceselor de producție, introducerea metodelor moderne de conducere, folosirea cît mai completă a capacităților de producție, a forței de muncă, îmbunătățirea asistenței tehnice pe toate schimburile de lucru, asigurîndu-se o strictă corelație între înaltul nivel tehnic de dotare și indicele de eficiență realizat.

În domeniul comerțului exterior s-a acționat pentru promovarea exporturilor și asigurarea importurilor în strictă concordanță cu necesitățile producției. Obiectivul prioritar al întregii activități de comerț exterior, în următoarea etapă, îl va constitui realizarea unei balanțe comerciale excedentare, care să asigure o balanță de plăți activă și să permită lichidarea datoriei externe în primii ani ai viitorului cincinal.

Rezultatele economice ale activității productive, datorită creșterii și modernizării producției în industrie, agricultură și celelalte ramuri, se vor finaliza în actualul cincinal în sporirea venitului național într-un ritm mediu anual de 7,8%, creîndu-se astfel condiții pentru înfăptuirea politicii partidului de ridicare a nivelului de trai, a calității vieții întregului nostru popor. Anul acesta, la 1 august, s-a încheiat acțiunea de majorare a retribuției personalului muncitor, asigurîndu-se, pe ansamblul economiei naționale, o creștere a retribuției reale de circa 6% față de anul 1980. Au fost, de asemenea, majorate pensiile pentru toate categoriile de pensionari, realizîndu-se în medie o creștere reală de circa 5%.

Totodată, în primii patru ani ai actualului cincinal, cheltuielile social-culturale ale statului însumează aproximativ 340 miliarde lei, revenind în 1984 circa 12 700 lei pe o familie, comparativ cu 10 440 lei în 1980.

Înfăptuirea programelor privind îmbunătățirea continuă a condițiilor de locuit, sistematizarea și modernizarea tuturor localităților și ridicarea gradului de urbanizare s-au concretizat prin realizarea pe întregul cincinal a circa 700 mii apartamente.

Creșterea producției materiale a fost însoțită de progresul celorlalte activități, țara noastră realizînd în acest cincinal o dezvoltare economico-socială multilaterală. A continuat să se extindă și să se modernizeze baza materială a învățămîntului, s-au amplificat activitățile de artă și cultură, s-au dezvoltat și îmbunătățit continuu asistența medicală, ocrotirea sănătății populației.

Elanul revoluționar, mîndria patriotică și încrederea nețărmurită cu care întregul popor întîmpină marele forum al comuniștilor, unitatea de neclintit în jurul iubitului nostru conducător, eminentă personalitate a contemporaneității, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cărui reinvestire în cea mai înaltă funcție, de secretar general al partidului, exprimă voința unanimă a întregii ființe românești, constituie garanția fermă a progresului și prosperității, a întăririi independenței și suveranității naționale, a afirmării plenare a dorinței de pace și colaborare a patriei noastre cu toate țările lumii.

REALIZĂRI ŞI PERSPECTIVE ÎN FĂURIREA UNEI AGRICULTURI INTENSIVE ÎN ROMÂNIA

prof. dr. ing. Ion CEAUŞESCU
ministru secretar de stat,
prim-vicepreşedinte al Comitetului de Stat
al Planificării

ÎN PREAJMA Congresului al XIII-lea al P.C.R., agricultura socialistă se prezintă cu rezultate remarcabile, ca urmare a politicii consecvente a partidului nostru, de a orienta dezvoltarea acestei ramuri de bază a economiei naţionale pe calea intensificării şi modernizării, a realizării unei agriculturi de mare randament, care să satisfacă în cît mai mare măsură cerinţele economiei naţionale. Definind rolul agriculturii în dezvoltarea economico-socială, secretarul general al partidului sublinia, încă la Congresul al IX-lea, că **fără o agricultură intensivă, modernă, de înaltă productivitate, bazată pe cele mai noi cuceriri ale ştiinţei, nu se pot asigura făurirea societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi edificarea comunismului în patria noastră.**

Concepţia de dezvoltare a agriculturii, înscrisă în Programul partidului de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism, care a stat la baza întregii activităţi practice în toate etapele de dezvoltare a agriculturii socialiste, se integrează ca un domeniu cu ample semnificaţii înnoitoare în bogatul tezaur al gîndirii social-politice a tovarăşului Nicolae Ceauşescu.

Calea dezvoltării intensive, aleasă de partid, a fost confirmată de realizările agriculturii noastre, îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., fiind singura alternativă care asigură necesarul de consum al populaţiei, dinamizînd în acelaşi timp o serie de ramuri ale economiei din amonte sau aval de agricultură, creînd importante surse de devize pentru acoperirea altor nevoi ale economiei naţionale.

Intensificare prin modernizare

UNA DINTRE TRĂSĂTURILE dominante ale procesului de intensificare a agriculturii a constituit-o modernizarea acesteia, prin introducerea rapidă şi multilaterală în practică a progresului tehnico-ştiinţific contemporan, prin creşterea fertilităţii solului şi capacităţii productive a acestuia, introducerea şi generalizarea tehnologiilor moderne de cultivare a pămîntului şi de creştere a animalelor, mecanizarea proceselor de producţie, folosirea diversificată a produselor chimice, sporirea potenţialului biologic al plantelor şi animalelor, concomitent cu ridicarea nivelului de calificare şi de utilizare eficientă a forţei de muncă.

La indicaţia conducerii partidului a crescut substanţial volumul investiţiilor alocate agriculturii, pentru dezvoltarea şi modernizarea bazei tehnico-materiale a producţiei vegetale şi animale, realizarea acţiunilor de îmbunătăţiri funciare, creşterea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole, construirea de spaţii pentru depozitarea producţiei şi altele.

Ca urmare a acestor orientări, **producţia agricolă a crescut continuu, în 1983 fiind de peste 2 ori mai mare faţă de anul 1965,** aşa cum reiese din datele tabelului nr. 1.

Tabelul nr. 1

Dinamica producţiei globale agricole în perioada 1965—1983 (%)

1961—1965 = 100

	1966—1970	1971—1975	1976—1980	1981—1983
Producţia globală agricolă — total	123,5	155,1	196,4	204,1
din care :				
— producţia vegetală	121,6	146,8	175,4	178,9
— producţia zootehnică	126,5	169,0	230,7	245,0

Totodată sînt de remarcat **mutaţiile calitative care au avut loc în structura producţiei globale,** prin creşterea ponderii producţiei animale în totalul producţiei agricole, caracteristică esenţială a unei agriculturi moderne, intensive.

Pămîntul — principalul mijloc de producţie în agricultură — a devenit o problemă de stat, o problemă a întregului popor. Creşterea suprafeţelor agricole, gospodărirea, ameliorarea şi folosirea raţională a pămîntului au stat permanent în atenţia partidului, pămîntul fiind, în concepţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu, avuţia naţională cea mai de preţ a poporului nostru, factor de bază în obţinerea de producţii agricole superioare şi satisfacerea, pe această cale, în condiţii mereu mai bune a necesarului de produse agroalimentare.

In ultimii 30 de ani suprafaţa agricolă a ţării a crescut cu cca 1 200 mii ha, din care 550 mii ha arabil. În acelaşi timp, pentru valorificarea mai bună a unor terenuri a avut loc şi modificarea în structură a categoriilor de folosinţă, în mod deosebit realizîndu-se creşterea suprafeţei ocupate cu vii şi livezi — de la 396 mii ha în 1950 la 651 mii ha în 1983.

În vederea creşterii fertilităţii solului şi a capacităţii de producţie a acestuia, Plenara C.C. al P.C.R. din martie 1970 a adoptat „Programul naţional privind gospodărirea raţională a resurselor de apă, extinderea lucrărilor de irigaţii, îndiguiri, desecări şi de combatere a eroziunii solului". Ca urmare a realizării prevederilor acestui program, pînă la finele anului 1983 s-a amenajat pentru irigat o suprafaţă de 2 657 mii ha (faţă de 222 mii în 1965), suprafaţa pe care s-au executat lucrări de desecare a ajuns la 2 698 mii ha (faţă de 789 mii ha) şi cea cu lucrări de combatere a eroziunii solului la 1 855 mii ha (faţă de 250 mii ha). Paralel cu aceasta s-au aplicat, pe pajiştile naturale, lucrări în complex sau de ameliorare pe cca 3,5 milioane ha.

Evidenţiind importanţa acordată lucrărilor de îmbunătăţiri funciare, ca principal factor de creştere a producţiei agricole, din iniţiativa secretarului general al partidului a fost elaborat „Programul naţional pentru asigurarea unor producţii agricole sigure şi stabile, prin creşterea potenţialului productiv al pămîntului, mai buna organizare şi folosire în mod unitar a terenurilor agricole, a întregii suprafeţe a ţării, realizarea irigaţiilor pe cca 55—60% din suprafaţa arabilă, a lucrărilor de desecări şi combaterea eroziunii solului", aprobat de Plenara C.C. al P.C.R. din 29—30 iunie 1983 şi adoptat de Marea Adunare Naţională. Acest program prevede intensificarea lucrărilor de îmbunătăţiri funciare, astfel ca suprafaţa irigată să ajungă la 5,5 milioane ha în 1989, suprafaţa cu lucrări de desecare la aproape 5 milioane ha în 1990, iar cea cu lucrări de combatere a eroziunii solului la 3 776 mii ha. Pentru creşterea potenţialului de producţie al solului, se vor corecta caracteristicile cu influenţe negative asupra producţiei, prin administrarea de amendamente pe terenurile cu soluri acide şi alcalice, vor fi executate lucrări de scarificare şi afînare adîncă pe terenurile tasate, precum şi alte lucrări agropedoameliorative. Întregul complex de lucrări se va fundamenta pe studii pedologice, agrochimice şi geotehnice.

Se apreciază că **numai prin realizarea lucrărilor prevăzute în programul de îmbunătăţiri funciare, capacitatea de producţie a solului poate spori cu cca 50% pe terenurile arabile, cu 25% la vii şi 20% la livezi.**

Obţinerea unor recolte mari pe unitatea de suprafaţă, care caracterizează o agricultură intensivă, nu se poate realiza fără **o aplicare raţională a îngrăşămintelor organice şi minerale.** Consumul de îngrăşăminte chimice a cunoscut ritmuri accelerate de creştere ; dacă în 1965 agricultura a beneficiat de 266,4 mii t substanţă activă, în 1983 acestea au depăşit 1 400 mii t, iar cantităţile de îngrăşăminte organice au crescut de la 22 milioane t la 30 milioane t. Paralel cu creşterea cantităţilor de îngrăşăminte chimice administrate, s-a îmbunătăţit şi structura

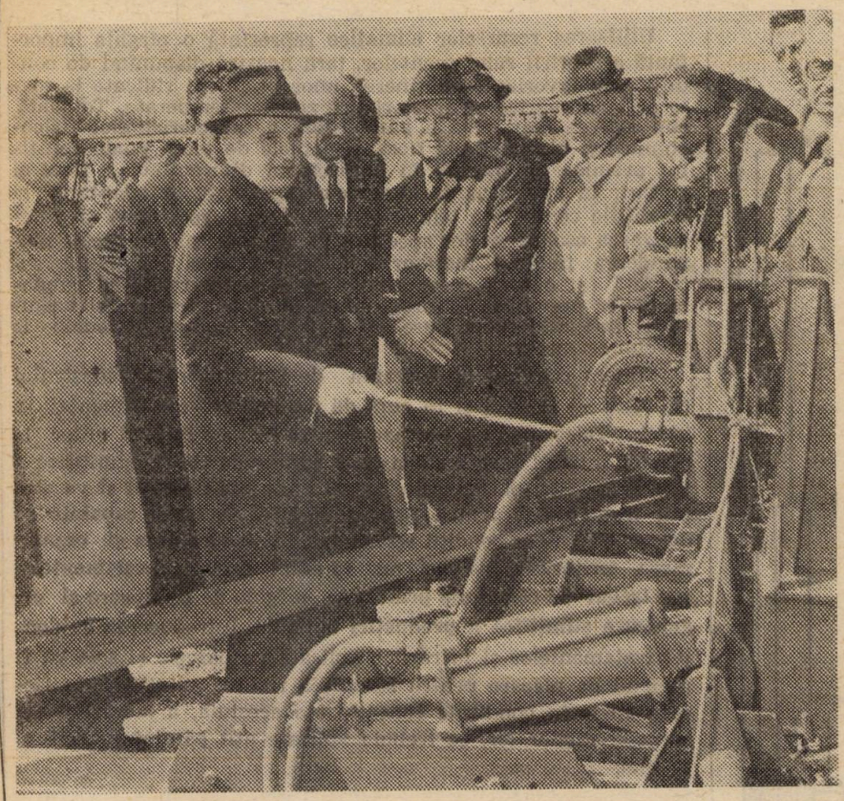

O componentă importantă a noii revoluții agrare, al cărei strateg este tovarășul Nicolae Ceaușescu, o reprezintă înzestrarea agriculturii cu mașini de înaltă performanță, capabile să asigure lărgirea continuă a gamei de lucrări mecanizate. Ca rezultat al dezvoltării rapide a producției de tractoare (în prezent la fiecare 4 minute se produce un tractor), suprafața arabilă ce revine pe un tractor fizic s-a redus la 59 ha în 1983, față de 121 ha în 1965

acestora, realizîndu-se un raport cît mai apropiat de optim între substanțele fertilizante. In perspectivă, cantitatea de îngrășăminte chimice va ajunge la 3,5—4,0 milioane t substanță activă, revenind 335—380 kg pe ha teren arabil. O atenție deosebită se va acorda lărgirii sortimentului de îngrășăminte cu noi tipuri, care să răspundă cerințelor diferențiate ale fiecărei culturi ; va crește ponderea îngrășămintelor lichide cu azot și a îngrășămintelor fosfatice complexe.

Un alt factor asupra căruia s-a acționat cu multă consecvență îl constituie **mecanizarea lucrărilor agricole**, bază a introducerii progresului tehnic în agricultură. Începînd cu 1965, potrivit indicațiilor date de secretarul general al Partidului Comunist Român, mecanizarea agriculturii a cunoscut o nouă și superioară etapă, caracterizată prin extinderea mecanizării lucrărilor în toate ramurile agriculturii, paralel cu crearea de noi mașini și perfecționarea celor existente, potrivit cerințelor agrotehnice moderne.

In perioada 1965—1984 s-a asigurat mecanizarea lucrărilor de bază din culturile de cîmp, din legumicultură, pomicultură și viticultură, din complexele zootehnice de tip industrial și din fermele zootehnice de tip gospodăresc. In acest cadru s-a acționat continuu pentru completarea și perfecționarea sistemei de mașini, care să asigure executarea calitativ superioară a lucrărilor agricole cu consumuri reduse de combustibil, cu o productivitate superioară a muncii și costuri reduse. Dezvoltarea industriei de mașini agricole a permis înzestrarea într-un timp scurt a agriculturii cu un număr sporit de tractoare și mașini agricole, ajungîndu-se în 1983 la un parc de 170 000 tractoare agricole (față de 81 350 existente în 1965) și la 53 800 combine pentru cereale (față de 292). În prezent, pe un tractor revin 63 ha de teren arabil, vii și livezi (față de 129 ha în 1965).

La sfîrșitul cincinalului viitor agricultura va dispune de 180 000 tractoare și de o sistemă de mașini de înaltă productivitate. În acest sens, conducerea partidului a trasat industriei constructoare de mașini și institutelor de cercetare și proiectare sarcina de a realiza tractoare și mașini agricole la nivelul celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Totodată, cercetarea științifică a fost chemată să-și intensifice activitatea pentru obținerea și folosirea de noi surse de energie : a soarelui, vîntului, biomasei, biogazului, apelor geotermale și a căldurii cedate în procesele de producție, ca mijloc important de economisire a energiei convenționale în agricultură.

Introducerea în cultură de noi soiuri și hibrizi a avut un caracter dinamic, constituind un element novator în tehnologia diferitelor culturi, care a contribuit direct la sporirea producțiilor medii. În ultimele două decenii au fost introduși în cultură hibrizi de porumb și noi soiuri de grîu, orz, floarea-soarelui, sfeclă de zahăr, de proveniență românească, cu potențial de producție mult mai ridicat decît cel caracteristic vechilor soiuri și populații. Concomitent s-a perfecționat și sistemul de producere a semințelor și materialului săditor, preconizîndu-se ca în viitor ponderea principală să fie deținută de verigile biologice superioare și în special de elită și din înmulțirea I.

Dezvoltarea agriculturii intensive a fost susținută de politica consecventă a partidului și statului de **asigurare și utilizare rațională a resurselor de muncă** din agricultură, de pregătirea și folosirea cît mai eficientă a cadrelor de specialiști agricoli. Necesitatea asigurării unei temeinice pregătiri profesionale pentru toate categoriile de oameni ai muncii care activează în producția agricolă a fost subliniată de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, care, la primul Congres al Consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, din aprilie 1977, arăta : **„Agricultura devine o înaltă specialitate — care cere cunoștințe deosebite — și trebuie să asigurăm tuturor celor care lucrează în acest domeniu cunoștințele profesionale necesare. Făcînd aceasta, asigurăm, realmente, toate condițiile pentru progresul tot mai rapid al agriculturii noastre".**

Numărul de specialiști agricoli cu studii superioare și medii care lucrează efectiv în unitățile de profil s-a dublat în perioada 1965—1982, ajungînd în prezent la peste 28 700 cadre cu studii superioare și 23 200 cu studii medii ; rezultate semnificative au fost obținute și în pregătirea profesională a membrilor cooperatori și îndeosebi a mecanicilor agricoli. Generalizarea în producție a progresului tehnic și a cuceririlor științifice, diversificarea tipurilor de tehnologii aplicate în diferite sectoare de activitate ale agriculturii, modificarea întregului sistem de organizare și execuție a lucrărilor agricole impun formarea unui lucrător agricol cu calificare și specializare înaltă, policalificat, ceea ce va permite realizarea unei productivități a muncii ridicate și a unor produse calitativ superioare.

Tabelul nr. 2

Evoluția producțiilor totale la principalele culturi, în perioada 1966—1982

— mii t medie anuală —

	1966—1970	1971—1975	1976—1980	1981—1982	Ritm mediu anual 1966—1982 (%)
Cereale boabe — total	12 727,3	14 813,7	19 383,2	21 139,9	4,0
— grîu-secară	4 748,9	5 449.7	6 153,7	5 925,3	1,8
— orz-orzoaică	532,1	845,1	1 981,1	2 811,4	11,9
— porumb	7 239,2	8 348,9	11 096,4	12 256,2	4,4
Floarea-soarelui	727,5	761,1	825,4	828,3	3,0
Sfeclă de zahăr	3 513,1	4 757,8	6 134,5	6 044,2	5,0
Cartofi	2 876,9	3 386,8	4 431,6	4 726,5	3,6
Legume de cîmp	2 087,9	2 675,3	3 523,3	4 549,1	6,1
Struguri	996,1	1 202,4	1 422,9	1 973,5	4,7
Fructe	1 321,9	1 098.4	1 468.8	1 696.3	3.7

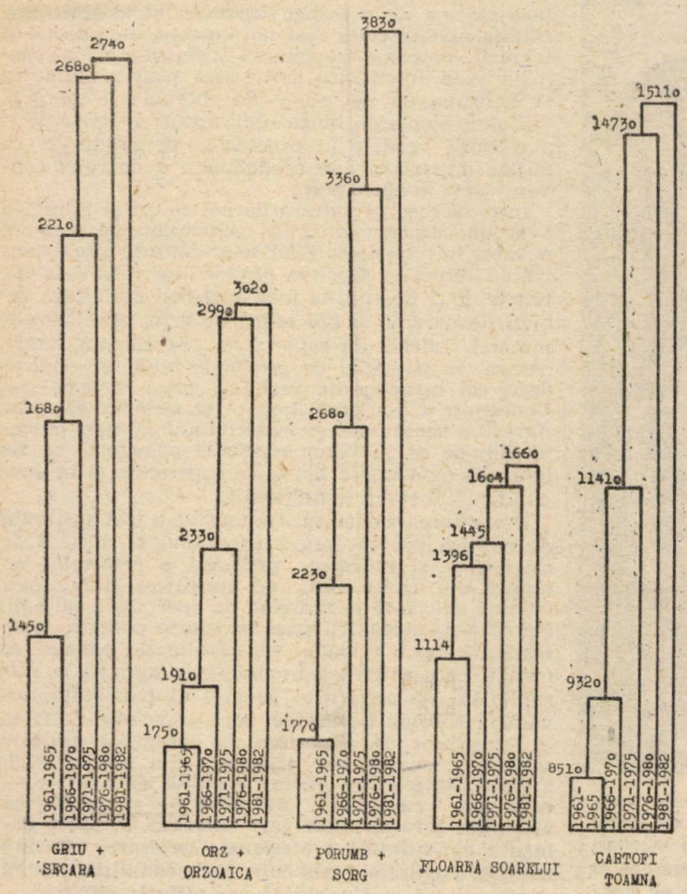

Aceasta va asigura, totodată, apropierea veniturilor celor ce lucrează în agricultură de veniturile ce se obţin în celelalte ramuri ale economiei naţionale. **Integrarea organică a învăţământului cu producţia şi cercetarea ştiinţifică** asigură garanţia îmbunătăţirii procesului instructiv-educativ de formare şi pregătire a lucrătorilor calificaţi şi a specialiştilor agricoli.

Pentru **crearea şi dezvoltarea bazei tehnico-materiale,** agricultura a beneficiat în perioada 1965—1983 de un volum de investiţii de peste 350 miliarde lei (fără a lua în calcul şi investiţiile din amonte de aceasta). În viitorul cincinal, pentru dezvoltarea şi modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii se vor aloca peste 190 miliarde lei.

Dinamică accentuată a producţiilor la toate culturile agricole

POLITICA DE DEZVOLTARE INTENSIVĂ a agriculturii, susţinută de eforturile materiale şi financiare ale statului, s-a reflectat în creşterea producţiilor medii şi totale la toate culturile agricole, după cum rezultă din datele tabelului nr. 2.

Ritmurile medii anuale de creştere, în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, realizate la principalele culturi vegetale — de 4% la cereale, 5% la sfecla de zahăr, 6,1% la legume, 4,7% la struguri şi 3,7% la fructe —, mult superioare ritmurilor medii anuale mondiale, demonstrează dinamismul şi posibilităţile agriculturii noastre socialiste.

Proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului stabileşte ca sarcină pentru agricultură obţinerea unor producţii totale superioare celor realizate pînă în prezent, ţinînd seama de dezvoltarea şi modernizarea în continuare a bazei tehnico-materiale, de îmbunătăţirea structurii şi zonării culturilor, creşterea susţinută a randamentelor la hectar.

În 1990 se estimează obţinerea unor producţii totale, considerabil superioare celor actuale (tabelul nr. 3).

Pentru realizarea nivelurilor de producţie şi a ritmurilor prevăzute în proiectul de Directive este necesară folosirea mai hotărîtă a tuturor pîrghiilor organizatorice, tehnice şi economice aflate la îndemîna fiecărui specialist din unităţile agricole.

Utilizarea resurselor climatice reprezintă o pîrghie importantă a sporirii randamentelor, ţara noastră dispunînd de condiţii care favorizează obţinerea unor producţii ridicate la toate culturile agricole caracteristice zonelor temperate. Totodată, **cunoaşterea mai bună a pămîntului,** a caracteristicilor fizico-chimice şi biologice ale fiecărei parcele de teren poate constitui premisa de plecare în amplasarea diferenţiată a fiecărei culturi, în stabilirea tratamentelor specifice, în adaptarea la condiţiile concrete a tehnologiilor-cadru, introducerea şi generalizarea asolamentelor specifice. Pe această cale va creşte răspunderea fiecărui lucrător care are în primire o anumită suprafaţă şi cultură, ceea ce va da garanţia realizării randamentelor prevăzute în programele speciale aprobate şi asigurării integrale cu produse agricole a economiei naţionale la nivelul cerinţelor.

Sîntem convinşi că lucrarea de introducere a cadastrului calitativ — iniţiată şi în curs de desfăşurare experimental în judeţul Teleorman —, prevăzută a se încheia în anul viitor la nivelul întregii ţări, va constitui baza repartizării ştiinţifice a producţiei agricole în teritoriu, va pune diagnosticul şi va stabili tratamentul pentru fiecare parcelă de teren capabilă să dea producţii în condiţii economice. **Sistematizarea şi organizarea teritoriului şi grefarea în acest cadru a asolamentelor vor trebui să constituie principala pîrghie de conducere şi organizare ştiinţifică a producţiei agricole.** Introducerea evidenţei tratamentelor şi lucrărilor aplicate pe parcele şi sole va fi punctul de plecare pentru stabilirea riguros ştiinţifică, în fiecare an şi în condiţiile concrete ale acestuia, a lucrărilor şi caracteristicilor lor, ce trebuie aplicate atît pămîntului, cît şi plantei.

Tabelul nr. 3

Producţiile totale la principalele produse vegetale în anul 1990

	Producţia totală mil. tone	Ritm mediu anual 1986—1990 (%)
Cereale	30,0—33,0	4,4— 5,4
Floarea-soarelui	1,4— 1,5	6,1— 7,1
Sfeclă de zahăr	10,0—11,0	5,4— 7,4
Soia	0,9— 1,0	11,8—13,8
Cartofi de toamnă	7,5— 7,8	5,4— 6,2
Legume de cîmp	9,0—10,0	8,6—10,0
Fructe	2,2— 3,3	6,7— 7,4
Struguri	2,4— 2,5	3,2— 3,4

O dată cu creşterea producţiei vegetale şi asigurarea unor producţii constante şi sporite, se va putea trece la reconsiderarea dimensionării categoriilor de folosinţă şi a structurii culturilor, pentru amplasarea acestora numai în zone de maximă favorabilitate, cu eficienţă economică sporită, realizabile cu mai puţină muncă vie şi materială pe unitatea de produs. Creşterea ponderii leguminoaselor perene şi pentru boabe va putea asigura o rotaţie stabilă a culturilor în funcţie de cerinţele biologice ale fiecărei culturi, iar solul va beneficia de un important aport pentru îmbunătăţirea proprietăţilor fizico-chimice, de importante cantităţi de azot sintetizat, fără consum de energie convenţională, furnizînd totodată cantităţi însemnate de proteine digestibile pentru hrana animalelor. Aplicarea asolamentelor cu plante amelioratoare, diferenţiate în regim irigat şi neirigat şi pe terenurile situate în pantă, pentru prevenirea şi combaterea eroziunii solului, va crea condiţii deosebit de favorabile pentru îmbinarea armonioasă a ramurilor de producţie şi va asigura un echilibru corespunzător între producţia vegetală şi cea animală. Totodată se va deschide şi posibilitatea extinderii metodelor de combatere integrată a dăunătorilor, reducînd necesarul de pesticide şi, în acelaşi timp, efectul poluant din sol, apă şi hrană prin limitarea reziduurilor greu biodegradabile.

Partea a doua a articolului va fi publicată în viitorul număr al revistei.

Economia României – ritmuri dinamice, printre cele mai înalte pe plan mondial

CREȘTEREA VENITULUI NAȚIONAL – TEMELIA PROGRESULUI PATRIEI

● Ca rezultat al creșterii producției materiale și al ridicării eficienței economice, **venitul național** sporește, pe ansamblul acestui cincinal, într-un ritm mediu anual **de 7,8%**.

● **Venitul național pe locuitor** a fost în 1983 de **3,37 ori** mai mare decît în 1965 (graficul nr. 1). De remarcat că

Graficul nr. 1

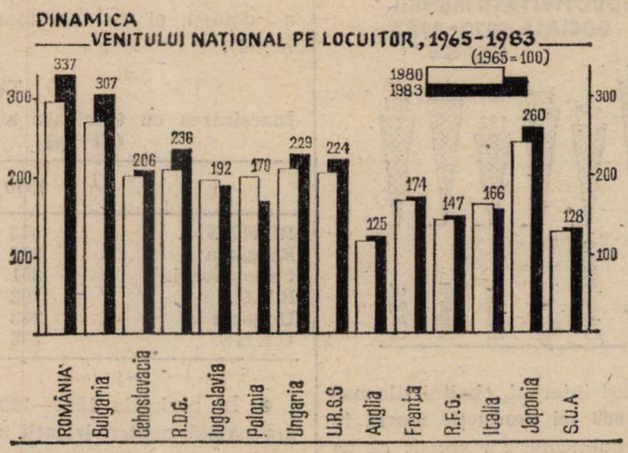

nivelul acestui indicator a crescut continuu, inclusiv în primii ani ai deceniului în curs, cînd într-o serie de țări s-a înregistrat o încetinire de ritm, o stagnare sau chiar un regres.

● Reflectînd opțiunea fermă pentru o rată înaltă a acumulării și creșterea continuă a venitului național, **volumul investițiilor** în economia națională, în primii patru ani ai actualului cincinal se ridică la aproape **950 miliarde lei.**

● **90% din valoarea fondurilor fixe** existente în economia națională au fost puse în funcțiune după 1965. În prezent, fiecare din județele țării dispune de fonduri fixe în valoare de peste 20 miliarde lei, față de numai 6 județe în 1965.

ÎNNOIRI STRUCTURALE ÎN INDUSTRIE

● În perioada 1965—1983 **producția industrială** globală a țării noastre a sporit **de peste 5,7 ori**, sensibil mai mult decît în alte țări ale lumii (graficul nr. 2) și **de 1,42 ori** mai rapid decît venitul național. Pe ansamblul cincinalului în curs, ritmul mediu de creștere a producției marfă industriale se prelimină la **5,6% pe an.**

● Concomitent s-au produs modificări substanțiale în structura producției industriale, datorită **dezvoltării mai rapide a ramurilor de bază,** de care depind introducerea progresului tehnic în toate ramurile economiei și valorificarea superioară a resurselor naturale și de muncă ale țării. Astfel, producția globală a **industriei constructoare de mașini** s-a majorat, între 1965 și 1984, **de 10,3 ori** (graficul nr. 3), ea asigurînd în prezent aproape 90% din necesarul de mașini și utilaje pentru programul de investiții. În cazul **industriei electronice și electrotehnice,** creșterea producției a fost și mai rapidă, și anume **de 13,5 ori.**

● **Producția de oțel** a României va depăși în acest an 655 kg pe locuitor, față de numai 34 kg în 1950, situîn-

Graficul nr. 2

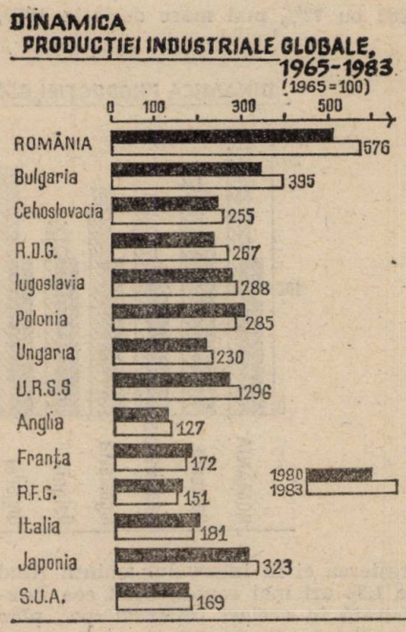

Graficul nr. 3

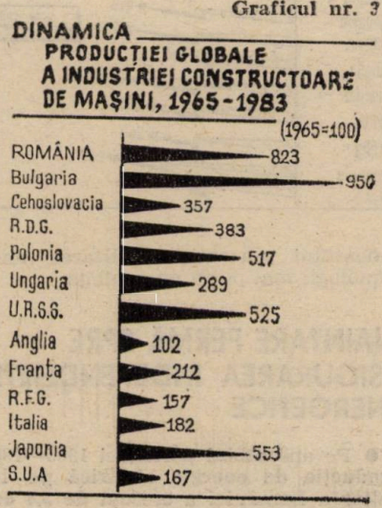

du-se la un nivel comparabil cu cel din țări cu o industrie siderurgică dezvoltată și întrecînd cu mult media mondială, care a fost de 139 kg în 1983 (tabelul nr. 1). Astfel, în anul 1983 România se situa pe locul 8 în lume și 7 în Europa în ce privește producția de oțel pe locuitor. Paralel **s-a îmbunătățit substanțial structura producției de oțel:** în 1984 oțelurile carbon de calitate și slab aliate reprezintă 46,8% din totalul producției de oțel, față de numai 31% în 1965 și 14% în 1950, iar ponderea oțelurilor aliate a crescut de la 5,6% în 1965 la 15,8% în 1984.

● Reflectînd necesarul în creștere de materiale de construcții al economiei naționale (700 000 apartamente prevăzute a se construi în actualul cincinal, precum și 1 550 obiective industriale și agrozootehnice importante numai în perioada 1981—1984), producția de **ciment** pe locuitor a fost în 1983 de 578 kg, de 3,1 ori mai mare decît media mondială. În același timp în industria

Tabelul nr. 1

Producția de oțel pe locuitor (kg)

	1965	1970	1983
ROMÂNIA	180	322	558
Bulgaria	72	212	316
Cehoslovacia	607	801	975
R.D.G.	256	296	432
Iugoslavia	91	109	180
Polonia	289	363	444
Ungaria	248	301	338
U.R.S.S.	395	477	560
Anglia	504	510	267
Franța	401	468	324
R.F.G.	648	743	580
Italia	246	322	386
Japonia	420	894	814
S.U.A.	613	596	330
Media mondială	141	162	139

Graficul nr. 4

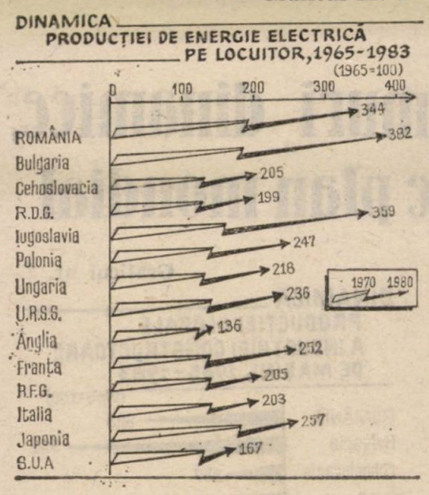

cimentului s-a extins utilizarea unor tehnologii mai puțin energofage.

ÎNAINTARE FERMĂ SPRE ASIGURAREA INDEPENDENȚEI ENERGETICE

● Pe ansamblul perioadei 1965—1983 **producția de energie electrică** pe locuitor a României a crescut **de 3,4 ori**, respectiv **de 1,9 ori** mai rapid decît cea mondială (graficul nr. 4), ajungînd la 3 115 kWh. Acest nivel este de 1,68 ori mai înalt decît cel mediu mondial, de 1 851 kWh.

● Totodată, prin aplicarea unor măsuri ferme pentru economisirea energiei electrice și combustibililor, **consumul energetic pe unitatea de venit național** este în acest an cu 18,5% mai redus decît în 1980.

● Din 1980 pînă la sfîrșitul anului 1984, **puterea instalată** în centralele electrice din țara noastră crește cu **peste 29%** (cu peste 46% în hidrocentrale și cu 24% în termocentrale, funcționînd îndeosebi pe bază de cărbune).

● În prezent, din producția totală de energie electrică 35,4% se obține în centralele pe bază de cărbune, iar 16,4% în hidrocentrale.

● În prezent **potențialul hidroenergetic** este valorificat în proporție de 100% pe Lotru, 91% pe Someș, 85% în sistemul Cerna—Motru—Tismana, 81% pe Sebeș, 68% pe Argeș, 46% pe Olt, 45% pe Dunăre.

● În perioada 1980—1984 au fost puse în funcțiune 5 500 **sonde noi** pentru extracția țițeiului și gazelor, iar **factorul final de recuperare** a țițeiului din zăcăminte a crescut de la 32% la 33,2%.

● Între 1965 și 1984 volumul extracției de **cărbune** a sporit de la 12,1 milioane t la 65,1 milioane t.

AFIRMAREA LATURILOR CALITATIVE ALE DEZVOLTĂRII

● **Venitul național creat de o persoană ocupată în sfera producției materiale** era, în 1983, **de 2,35 ori** mai mare decît în 1970 — dinamică ce situează România pe un loc de frunte pe plan mondial din acest punct de vedere (graficul nr. 5).

● **Productivitatea muncii în industrie** a sporit de **peste 2 ori**, între 1970 și 1983 (graficul nr. 6). Pe baza intensificării ritmurilor de creștere a productivității muncii în ultimii trei ani din actualul cincinal, nivelul productivității în industria republicană va fi, în 1985, **cu 41%** mai mare față de anul 1980.

● Prin creșterea productivității muncii s-a obținut după 1970 **peste 80% din sporul producției industriale**, față de 75% în anii 60 și numai 55% în anii 50.

● Reflectînd dezvoltarea susținută a ramurilor de bază ale industriei și ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, **gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei** este, în 1984, **cu 33%** mai mare decît în 1980.

Graficul nr. 5

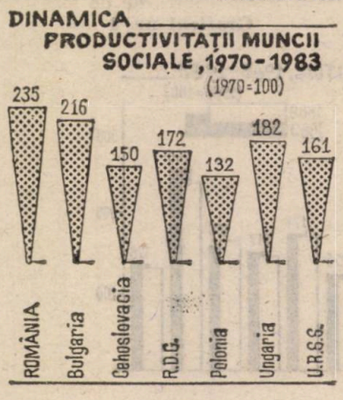

● În același interval, **cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă** în industria republicană au scăzut cu **aproape 10%**, iar cele totale cu **aproape 9%**.

PE COORDONATELE NOII REVOLUȚII AGRARE

● **Producția globală agricolă** era în 1983 cu **72% mai mare** decît în 1970, creșterea ei în intervalul amintit fiind **de 1,32 ori** mai rapidă decît cea înregistrată în același interval pe plan mondial (graficul nr. 7).

Graficul nr. 6

● **Investițiile alocate agriculturii** în actualul cincinal depășesc cu **30 miliarde lei** pe cele realizate în cincinalul 1976—1980.

● Creșterea gradului de **mecanizare** a agriculturii românești este pregnant ilustrată de majorarea de la 523 CP la ha în 1970, la 612 CP la ha în 1982 a dotării ei cu tractoare (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Înzestrarea cu tractoare a agriculturii (CP/ha)

	1970	1982
ROMÂNIA	523	612
Bulgaria	257	462
Cehoslovacia	251	397
R.D.G.	292	410
Ungaria	233	346
U.R.S.S.	232	427

● În perioada 1981—1984 suprafața amenajată pentru **irigații** a crescut cu aproape **1,2 milioane ha.** Ca urmare, amenajările pentru irigații cuprind astăzi **peste 25%** din suprafața arabilă a țării. Tot în acest răstimp au fost amenajate sisteme de **desecare** pe o suprafață totală de **780 000 ha** și executate lucrări pentru **combaterea eroziunii solului pe 500 000 ha.**

Graficul nr. 7

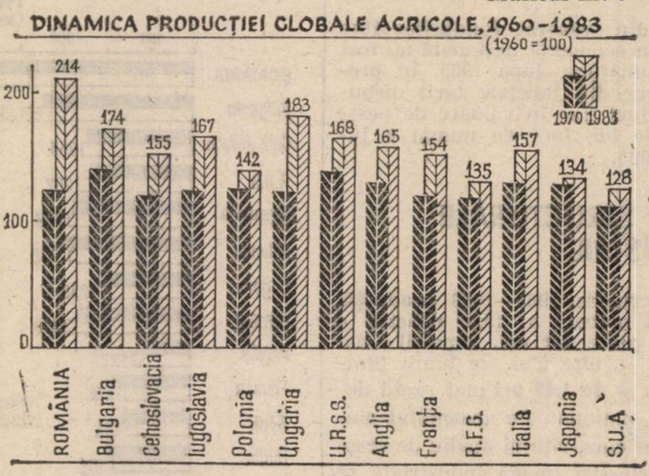

● În anul 1984, la cultura grîului, 216 unități au realizat **producții medii la hectar** mai mari de 5 000 kg, iar trei unități — de peste 8 000 kg.

● Pe baza unei producții înalte de legume (tabelul nr. 3), **consumul de legume pe locuitor** al țării noastre se situează printre cele mai mari din lume.

● Prin creșterea efectivelor și a producțiilor medii pe animal, ponderea **zootehniei** în totalul producției agricole a ajuns în 1984 **la 45%**, ceea ce ilustrează dezvoltarea intensivă a ramurii agriculturii.

PARTICIPARE ACTIVĂ LA CIRCUITUL ECONOMIC MONDIAL

● În perioada 1965—1983 **exportul** României a sporit de **12,8 ori, de 1,58 ori** mai rapid decît exportul mondial. Țara noastră întreține în prezent relații economice cu **150 de state.**

● **Creșterea exportului a devansat** în aceeași perioadă **de 3,66 ori,** pe aceea a venitului național și de **2,22 ori,** pe cea a producției industriale.

● Paralel **s-a îmbunătățit substanțial structura exportului.** Astfel, ponderea produselor prelucrate (grupele mașini, utilaje și mijloace de transport ; produse chimice, îngrășăminte, cauciuc ; mărfuri industriale de larg consum) a sporit **de la 36,2%** din totalul exportului, în 1965, **la circa 65%** în prezent.

● România este angajată în prezent în **peste 470** de acțiuni de **cooperare economică internațională,** între care 5 societăți mixte de producție în țara noastră și peste 110 acțiuni de cooperare și specializare în producție cu țările socialiste.

● România întreține relații în domeniul tehnico-științific cu un număr de 75 de țări ale lumii, față de 19 în 1965.

● Valoarea exportului și asistenței tehnice a unităților de cercetare științifică, inginerie tehnologică și dezvoltare a înregistrat o creștere de 2,2 ori în perioada 1980—1984.

● În actualul cincinal, România participă, în cooperare cu alte țări, la rezolvarea a 1 850 obiective de cercetare, din care 650 în cadrul C.A.E.R.

SCOPUL SUPREM – RIDICAREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI

● Pe baza dezvoltării rapide a economiei, în perioada 1965—1984 s-au creat **aproape 3,3 milioane noi locuri de muncă.**

● **Retribuția medie lunară** a personalului muncitor a sporit de la 1 028 lei, în 1965, **la 2 925 lei** în prezent.

● Concomitent, **veniturile** obținute de populație **din fondurile sociale de consum** au sporit de la 3 858 lei pe familie, în 1965, la **13 250 lei** în prezent.

Tabelul nr. 3

Producția de legume pe locuitor
(medii anuale, în kg)

	1971—1975	1976—1980	1981—1983
ROMÂNIA	128	161	200
Bulgaria	183	198	184
Cehoslovacia	74	67	69
R.D.G.	67	93	96
Iugoslavia	...	123	124
Polonia	114	120	126
Ungaria	156	168	146
U.R.S.S.	92	101	106

● **Numărul locuitorilor ce revin la un medic** a scăzut de la 682 în 1965 la 507 în acest an.

● **Ponderea populației școlare în populația totală a țării** a sporit de la 21,6% în 1965, la **25,1%** în prezent ; fiecare al patrulea locuitor al țării este elev sau student.

Graficul nr. 8

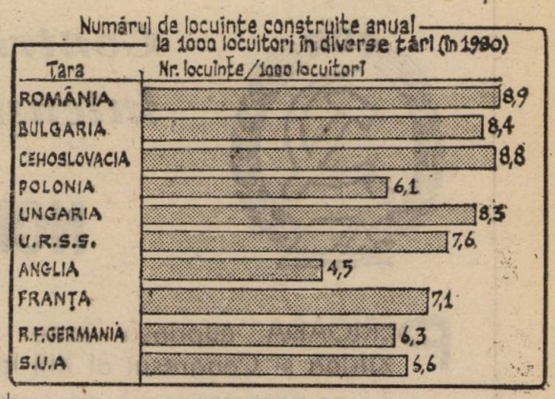

● După Congresul al IX-lea al P.C.R. **s-au mutat în locuințe noi aproape 40% din populația țării și circa două treimi din cea a orașelor.** În perioada 1965—1984 s-au mutat în **apartamente construite din fondurile statului de 6,7 ori** mai multe familii decît în perioada 1945—1964. Ritmul înalt al construcției de locuințe situează România pe un loc de frunte pe plan mondial (graficul nr. 8).

● A sporit înzestrarea populației cu **bunuri de consum de folosință îndelungată :** în 1982 reveneau, la 1 000 locuitori, de peste **2 ori** mai multe aparate de radio, față de 1965, **de 7,5 ori** mai multe televizoare, **de 8 ori** mai multe frigidere, **de 5,1 ori** mai multe mașini de spălat și **de 29 ori** mai multe autoturisme.

● Volumul **serviciilor** prestate către populație a sporit, din 1965 pînă în prezent, de **circa 6 ori,** ajungînd la 3 000 lei pe locuitor, anual.

Știința românească angajată plenar în procesul dezvoltării

● Invențiile reprezintă una dintre cele mai expresive și eficiente modalități de afirmare a creativității tehnice naționale. Ca urmare a creării unui cadru stimulativ deopotrivă la nivel material și spiritual și prin ridicarea continuă a nivelului de cultură tehnică al unor categorii tot mai largi de populație, invențiile au cunoscut o dinamică accentuată atît sub aspectul numărului cît și al efectelor. Bunăoară, față de un număr de 880 de invenții aplicate în anul 1965, cu o eficiență economică postcalculată de 543 560 mii lei, în anul 1983 s-au înregistrat 8 119 invenții aplicate cu o eficiență economică postcalculată de 4 634 700 mii lei. Iată și o altă comparație sugestivă : în perioada 1906—1950 au fost înregistrate 34 800 de cereri de brevet, în cincinalul 1951-1965, circa 12 770, în perioada 1966-1980 aproape 52 240, iar în primii trei ani ai actualului cincinal peste 10 119.

Vom evidenția, în continuare, o serie de invenții valoroase realizate în ultima perioadă și aplicate în diverse ramuri ale economiei.

Procedeu de obținere a izoprenului monomer din benzinele de piroliză, se aplică la Combinatul petrochimic Brazi, are următoarele efecte economice : reducerea consumurilor energetice, mărirea gradului de recuperare a izoprenului, micșorarea cheltuielilor materiale cu 50 000 lei anual ; **Procedeu pentru obținerea poliesterilor** — permite mărirea capacității instalației, cu un avantaj economic de 3 124 mii lei/an ; **Procedeu și reactiv de modificare oxidativă a negrului de fum** — se realizează o substanță de bază pentru industria de cerneluri tipografice și xerografice și pe această bază o reducere a importului cu 450 000 dolari anual ; **Compoziție preamestec pentru presare (PAPF) în construcțiile civile și industriale** — aplicarea invenției asigură o eficiență economică de 3 milioane lei anual ; **Materiale anticorozive și procedeu de obținere a acestora** — aduce avantaje economice de 14 milioane de lei anual ; **Dispozitive de comprimare rapidă a gazelor** — 200 milioane lei anual economii prin creșterea productivității muncii ; **Transportator alimentator cu semifabricate** — efecte economice în valoare de 13 956 000 lei prin reducerea importului ; **Recuperarea căldurii fizice a gazelor evacuate din cauperele furnalelor** — economii de energie de circa 5 kg cc/tona de fontă, iar prin generalizare se vor obține 140 milioane lei anual ; **Alumină sinterizată de tip tabular** — asigură economii valutare de 100 milioane lei anual ; **Procedeu și instalație pentru valorificarea deșeurilor din carburi metalice** — prin prelucrarea materialelor refolosibile se vor obține 24 milioane de lei anual ; **Procedeu pentru fabricarea unor reactivi de flotare colectori** — asigură economii valutare de 756 000 dolari anual ; **Dispozitiv de debitare prin forfecare și mașină de debitare prin forfecare** — eficiență economică de 1 500 000 lei anual, creșterea productivității muncii cu 270 000 lei anual, reducerea consumurilor materiale cu 1 130 000 lei/an ; **Procedeu de placare simultană prin sudură a două benzi electrod** — efecte economice de 3,8 milioane lei anual ; **Instalație de foraj antrenată electric prin convertizoare cu tiristoare** — asigură reducerea importului cu 1,5 milioane lei/bucată ; **Instalație pentru extragerea corpurilor feromagnetice din încărcături tehnologice** — asigură reducerea importului cu 2 milioane lei/bucata, diminuarea perioadei de stagnare cu 10%, creșterea producției de energie cu 15%.

Contribuție remarcabilă la dezvoltarea intensivă a economiei

NOI OBIECTIVE PE HARTA ȚĂRII

PERIOADA cuprinsă între Congresul al XII-lea și Congresul al XIII-lea ale partidului se caracterizează prin accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării, prin sporirea contribuției factorilor intensivi la creșterea economică. Aceste procese au fost impulsionate printr-un amplu efort investițional pentru realizarea unor noi obiective și modernizarea altora existente, care aduc o contribuție însemnată la dezvoltarea ramurilor de vîrf, promotoare ale progresului tehnico-științific, la intensificarea producției.

În primii patru ani ai cincinalului actual au fost conectate în circuitul productiv peste 1 550 capacități de producție industriale și agrozootehnice importante. În aceeași perioadă au fost date în folosință peste 520 000 apartamente și 4 200 săli de clasă ; au fost realizate mai bine de 30 000 locuri în internate școlare, 11 500 paturi în spitale, peste 33 000 locuri în creșe și grădinițe și au fost construite 300 laboratoare și 340 ateliere școlare, peste 150 săli de educație fizică și 110 cămine culturale cu peste 26 000 locuri. Aceste obiective se adaugă zecilor de mii de ctitorii în oțel, beton și sticlă realizate în anii construcției socialiste, creații ale geniului acestui popor care a transformat România într-o țară industrializată, cu o economie modernă, în plină dezvoltare.

Prezentăm în cele ce urmează cîteva din marile obiective intrate în funcțiune în acest cincinal și care aduc o contribuție esențială la creșterea potențialului productiv, la sporirea și diversificarea producției, la dezvoltarea și modernizarea economiei românești.

Canalul Dunăre–Marea Neagră, grandioasă construcție a socialismului

Nicolae OCĂNOAIA
director în Departamentul transporturilor navale din M.T.Tc.

NOUA cale de navigație trasată pe harta țării, canalul Dunăre — Marea Neagră, reprezintă — prin amploarea și complexitatea lucrărilor, ca și prin uriașul potențial uman și tehnic angrenat în realizarea sa — cea mai grandioasă construcție realizată din întreaga istorie a României. Canalul, inaugurat și dat în exploatare la 26 mai a.c., leagă portul maritim Constanța cu portul fluviar Cernavodă și, de acolo, prin Dunăre cu toate porturile țărilor riverane. Prin construirea canalului Rin—Main, se va asigura, în perspectivă, și legătura cu Marea Nordului.

Magistrala albastră, operă grandioasă a **Epocii Ceaușescu**, a gîndirii creatoare a poporului român, are o **lungime de 64,2 km, o lățime de 90,0 m și o adîncime de 7,0 m,** putînd asigura condiții pentru **navigația în deplină siguranță a navelor cu o capacitate de pînă la 5 000 tone.** La Cernavodă, locul de intrare în Dunăre, și la Agigea, locul de intrare în Marea Neagră, canalul are două ecluze gemene, proiectate și echipate la nivelul tehnicii mondiale. Ecluzele au o lungime de 310 m, o lățime de 25,0 m și o adîncime de 6,4 m și asigură ecluzarea în 24 de ore a 24 convoaie formate din 6 barje de 3 000 tone și un remorcher de 4 800 CP, ceea ce echivalează cu o capacitate de tranzitare prin ecluză a unui volum de mărfuri în ambele sensuri de circulație de 860 000 tone. Capacitatea de tranzit anuală a canalului, în ambele sensuri de circulație, este 75 mil. tone, asigurînd astfel condiții pentru transportul pe calea apei a mărfurilor din și spre portul Constanța via mare. La intrarea în Dunăre s-a construit portul Cernavodă, care poate opera un volum de mărfuri de 1,0 mil. tone/an, iar la Marea Neagră portul Constanța-Sud care, în final, va avea o capacitate anuală de operare de 150 mil. tone/an.

Pe traseul canalului sînt în curs de finalizare lucrările la porturile Basarabi și Medgidia, care vor asigura în anul 1985 condiții pentru operarea unui volum de mărfuri de 1,7 mil. tone. La intrarea canalului în portul Constanța-Sud este în curs de amenajare portul de deservire al canalului, precum și un perimetru cu regim de zonă liberă în care se prelimină a se organiza activități speciale de închiriere de platforme, dane, magazii, utilaje și instalații, precum și înființarea de întreprinderi românești, specializate, direct sau în cooperare cu firme și organizații economice străine, inclusiv prin constituirea de societăți mixte comerciale sau de producție, desfacere, financiare, bancare, de agrement și turism. În portul liber Constanța-Sud se pot aduce mărfuri cu nave de mare capacitate și cu taxe de depozitare mai mici decît în celelalte porturi care n-au regim de port liber.

Canalul Dunăre — Marea Neagră este o **apă navigabilă națională sub suveranitatea și jurisdicția exclusivă a statului român,** este administrată și exploatată de organizații de stat ale țării și este deschisă navigației pentru navele de transport de mărfuri și călători ale altor state, în condițiile stabilite de legislația țării noastre. La trecerea prin canal, precum și pentru folosirea porturilor și instalațiilor acestora se percep taxe ale căror niveluri

La finele anului 1985, comparativ cu 1965, capacitatea de transport a flotei fluviale a crescut de 4 ori, iar capacitatea de operare a porturilor fluviale de 6 ori. Volumul mărfurilor transportate pe Dunăre la finele anului 1985 va fi de 9,4 ori mai mare față de 1965. Flota fluvială a primit în dotare împingătoare moderne de mare capacitate (1 600 CP, 2 400 CP și 4 800 CP), iar flota nepropulsată barje de 1 500 tone, 2 000 tone și 3 000 tone. Au fost modernizate și dezvoltate porturile: Moldova Veche, Tișovița, Calafat, Giurgiu, Oltenița, Călărași, Măcin și s-au construit porturi moderne la Orșova, Zimnicea, C.S. Galați, Mahmudia, Tulcea, Sulina.

Magistrala albastră, Canalul Dunăre-Marea Neagră, cea mai grandioasă construcție realizată pînă acum în România, va dăinui peste veacuri ca o grăitoare mărturie a talentului și hărniciei poporului român, a capacității de efort și a vocației sale creatoare, admirabil puse în valoare de eminentul patriot și revoluționar – tovarășul Nicolae Ceaușescu

sînt stabilite de legislația română, avîndu-se în vedere nivelurile taxelor și practicile mondiale pentru asemenea operațiuni. Prin construirea și darea în exploatare a canalului distanța dintre porturile Cernavodă și Constanța se scurtează cu circa 400 km, ceea ce determină o reducere substanțială a cheltuielilor de transport ; s-au creat astfel condiții pentru utilizarea celui mai ieftin mijloc de transport, transportul fluvial.

Flota fluvială română transportă pe canal, în mod frecvent, din portul Constanța-Sud, minereu, cocs, cărbune pentru combinatele siderurgice de la Galați, Reșița și Hunedoara și fosfați pentru Combinatul chimic de la Tr. Măgurele și aduce în portul Constanța îngrășăminte și laminate care sînt destinate exportului. Avîndu-se în vedere avantajele economice evidente, canalul a început să fie folosit și de o serie de alte țări. Astfel, în ultimele săptămîni au trecut prin canal nave ale societăților de navigație din țările riverane Dunării și și-au manifestat intenția de a folosi canalul firme din Austria, Iugoslavia, Malayezia, India, S.U.A.

Totodată, ca o expresie a continuării politicii de dezvoltare a căilor navigabile interioare, la indicația secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a început construcția canalului navigabil Poarta Albă — Midia — Năvodari, ramură a canalului Dunăre — Marea Neagră, care va lega portul maritim Midia cu Magistrala albastră și, prin intermediul Dunării, cu țările din centrul Europei. Proiectul de Directive ale Congresului al XIII-lea al partidului prevede înzestrarea țării cu noua cale de transport pe apă, canalul București — Dunăre. Se realizează astfel o rețea de căi navigabile interioare care să pună în valoare potențialul hidraulic al Dunării, să creeze o legătură directă cu porturile maritime de la Marea Neagră și noile combinate industriale din țară, asigurînd condiții pentru transportul mărfurilor cu cheltuieli minime și importante economii de carburanți.

Pe Canalul Dunăre — Marea Neagră, cale navigabilă a României deschisă larg traficului internațional, s-a efectuat recent primul transport de mărfuri venind din R.F. Germania, cu destinația Orientul Apropiat. Este vorba de șlepul autopropulsat „Hanseat", cu o încărcătură de utilaje și produse ale industriei constructoare de mașini din R.F.G., care au fost transbordate în portul Constanța, pentru a ajunge în cel mai scurt timp la beneficiar.

Străbaterea canalului și trecerea prin ecluza de la Agigea s-au desfășurat în condiții de siguranță și de operativitate. Canalul își deschide astfel tot mai larg porțile traficului internațional de mărfuri, contribuind la stimularea colaborării economice reciproc avantajoase. Reprezentantul companiei de navigație fluvială „Bayerischer Lloyd", Klaus Ott, a declarat: „Canalul Dunăre — Marea Neagră oferă mari avantaje firmelor comerciale interesate în comerțul de mărfuri între centrul Europei și bazinul Mării Negre și al Mediteranei. Drumul este mai scurt cu 400 km, transbordarea mărfurilor în portul Constanța se face operativ, ecluzarea navelor nu ridică probleme tehnice pentru specialiștii români. Ne-am convins cu această ocazie că se poate coopera foarte bine cu organele românești de transport fluvial și maritim, pe bază de înțelegere și avantaj reciproc. Utilizarea canalului — drept cea mai scurtă cale spre mare — se dovedește a fi cea mai eficientă soluție comercială. Tocmai de aceea, dorim să deschidem o reprezentanță în portul Constanța, avînd în vedere amplificarea traficului nostru de mărfuri pe canal".

Hidrocentralele în strategia dezvoltării energeticii

George SIMIONESCU
Institutul de studii și proiectări hidroenergetice

CINE străbate astăzi țara, spre oricare punct cardinal al ei, va fi însoțit nu numai de imaginea întinselor cîmpii, a munților înveșmîntați cu nesfîrșite păduri, nu numai de mulțimea sondelor, a combinatelor metalurgice și chimice, a noilor șantiere, a orașelor și satelor atît de profund reînnoite în arhitectonica lor, dar și de nesfîrșitele linii de înaltă tensiune și de marile cetăți ale luminii. Nu mai puțin impunătoare se profilează această ultimă imagine privind harta sistemului electroenergetic național. Privind sclipirile stelelor albastre, semnificînd hidrocentralele, ca și pe cele roșii, care marchează termocentralele, avem imaginea uriașului efort al statului și poporului pentru a-și crea izvoare cît mai multe și mai puternice de lumină și forță. Între construcțiile și amenajările hidroenergetice de mari proporții, înfăptuite în perioada actualului cincinal, se află și cele de pe rîul Sebeș. Ce s-a realizat și se realizează în continuare de fapt aici ?

Din timpuri străvechi apele rîului Sebeș au fost folosite pentru transportul bușteni lor, pentru mori și pive pentru bătutul țesăturilor, din care o parte dăinuiesc și astăzi. Tot pe valea Sebeșului s-a inventat o roată cu făcaie, precursoarea turbinelor Pelton de astăzi. Dar adevărata valorificare a apelor rîului Sebeș s-a realizat și se realizează în anii socialismului, mai precis în ultimii ani.

Rîul Sebeș prezintă caracteristici energo-economice deosebit de importante și favorabile. Astfel, din partea superioară a bazinului, din munții Sebeșului, de sub Surianul și vîrful lui Pătru și pînă la vărsarea în Mureș, al cărui afluent este, Sebeșul are o cădere de 1 136 m, avînd un potențial tehnic amenajabil de 370 MW. Aceasta a determinat construirea de centrale electrice în punctele Frumoasa, Gîlceag, Șugag, Săsciori, Petrești și Sibișeni. Dintre acestea, centralele Gîlceag, Șugag și Petrești, cu o putere totală de 304,2 MW, au intrat în funcțiune în perioada dintre Congresele al XII-lea și al XIII-lea, iar centrala Săsciori, cu o putere instalată de 42 MW, este în execuție și va intra în funcțiune în 1985. Celelalte două centrale vor fi realizate în deceniul viitor.

Această eșalonare a realizării centralelor pe valea Sebeșului a ținut seama de considerente tehnico-economice și de necesitatea obținerii unei eficiențe maxime a investițiilor. Indicatorii tehnico-economici ai amenajării hidroenergetice a văii rîului Sebeș sînt extrem de favorabili, hidrocentralele, în special de la Gîlceag și Șugag, înscriindu-se printre cele mai avantajoase din țara noastră. Astfel, centralele Gîlceag și Șugag au o putere instalată de 150 MW fiecare, o producție de energie electrică în anul hidrologic mediu de 520 mil. kWh, la un cost al energiei electrice produse de 0,13 lei/kWh. Durata de recuperare a investiției totale este de 14 ani.

De la intrarea lor în funcțiune — Gîlceag în 1980, Petrești, în 1982 și Șugag în 1983 — aceste hidrocentrale au furnizat Sistemului energetic național peste 600 mil. kWh, dintre care peste 100 mil. kWh au fost produși suplimentar, prin racordarea la sistem mult mai devreme decît termenul planificat. Hidrocentrala Petrești, deși cu o putere instalată de numai 4,2 MW și o producție de 8 mil. kWh anual, joacă un rol însemnat în amenajarea hidroenergetică a rîului Sebeș, asigurînd, prin acumularea pe care o formează, redresarea debitelor uzinate de hidrocentralele din amonte și, în același timp, 2,0 m^3/sec. apă potabilă de cea mai bună calitate unui întreg sistem microregional deosebit de important, format din orașele Sebeș, Alba Iulia, Blaj și Aiud. De menționat este că, în cea mai mare parte, furnizarea apei în acest sistem se face gravitațional, consumul de energie electrică fiind foarte redus. Hidrocentrala Petrești este echipată și cu un grup de 200 kW care prelucrează energia debitului de servitute de 2,0 m^3/sec. care se lasă pentru folosința localităților situate în aval — Petrești, Sebeș și Lancrăm.

Dar, în afară de furnizarea de energie electrică și apă potabilă, prin amenajarea rîului Sebeș se rezolvă și alte probleme legate de atenuarea viiturilor și irigarea suprafețelor agricole din bazinul rîului Mureș. În schema de amenajare sînt prevăzute acumulările : Frumoasa, cu un volum util acumulat de 1,0 mil. m^3 ; Oașa, cu 126 mil. m^3 ; Tăn, cu 18,5 mil. m^3 ; Obrejii de Cîmpîlna, cu 3,0 mil. m^3 ; Petrești, cu 1,0 mil. m^3. Dintre acestea, acumulările Oașa, Tăn și Petrești sînt în funcțiune. Pentru realizarea schemei de amenajare s-au utilizat soluții moderne și eficiente prin folosirea din plin a caracteristicilor geomorfologice ale zonei.

Aducțiunile centralelor Gîlceag și Șugag sînt formate în cea mai mare parte din galerii subterane cu o lungime totală de 51,2 km, din care 22,2 km galerii de aducțiune principale și de fugă și 29,0 km aducțiuni secundare prin care se realizează concentrarea debitelor de apă pe firul principal de amenajare. Cele două centrale Gîlceag și Șugag sînt subterane și sînt echipate fiecare cu cîte două turbine de tip Francis a 75 MW fiecare. De asemenea, la centrala Gîlceag există și o stație de pompare cu un debit de 3,0 m^3/sec., înălțimea de pompaj fiind de 270 m iar puterea de 10 MW, prin care sînt pompate în lacul Oașa apele aduse din bazinul rîului.

Încadrate într-un vast program de dezvoltare a bazei energetice, aceste amenajări vor contribui la satisfacerea în condiții mai bune a necesităților economiei naționale, la atingerea obiectivului de asigurare a independenței energetice.

● În perioada 1980—1984 puterea instalată în centralele electrice din țara noastră crește cu peste 29%. De asemenea, puterea instalată sporește cu peste 46% în hidrocentrale și cu 24% în termocentrale.

● În prezent, potențialul hidroenergetic al principalelor rîuri din țara noastră este amenajat în proporție de 100% pe Lotru, 91% pe Someș, 85% în sistemul Cerna — Motru — Tismana, 81% pe Sebeș, 68% pe Argeș, 46% pe Olt, 45% pe Dunăre.

● Începînd cu anul 1980 au intrat anual în funcțiune un număr important de centrale hidroelectrice, a căror putere instalată însumează 1353,7 MW. Prin punerea în funcțiune a acestor hidrocentrale, dintre care citățm Zăvideni, Drăgășani, Slatina, Călimănești, Turnu — pe rîul Olt, Brădișor pe rîul Lotru, Tismana — în nordul Olteniei, Drăgan-Remeți în Munții Apuseni, Agigea — legată de ecluza de la Agigea a canalului Dunăre-Marea Neagră etc., în Sistemul energetic național au fost pulsați peste 4 miliarde kWh din care cel puțin 1 miliard kWh peste prevederile de plan. Un eveniment hidroenergetic deosebit va avea loc anul acesta prin intrarea în funcțiune a primelor blocuri energetice ale centralei hidroelectrice Porțile de Fier II, care împreună cu Porțile de Fier I, în funcțiune din 1971, constituie prima și cea mai importantă etapă în amenajarea Dunării.

● În ultimii 5 ani s-au pus în funcțiune noi capacități de producere a energiei electrice pe bază de cărbune la termocentralele Rovinari (330 MW), Doicești (400 MW), Mintia (210 MW).

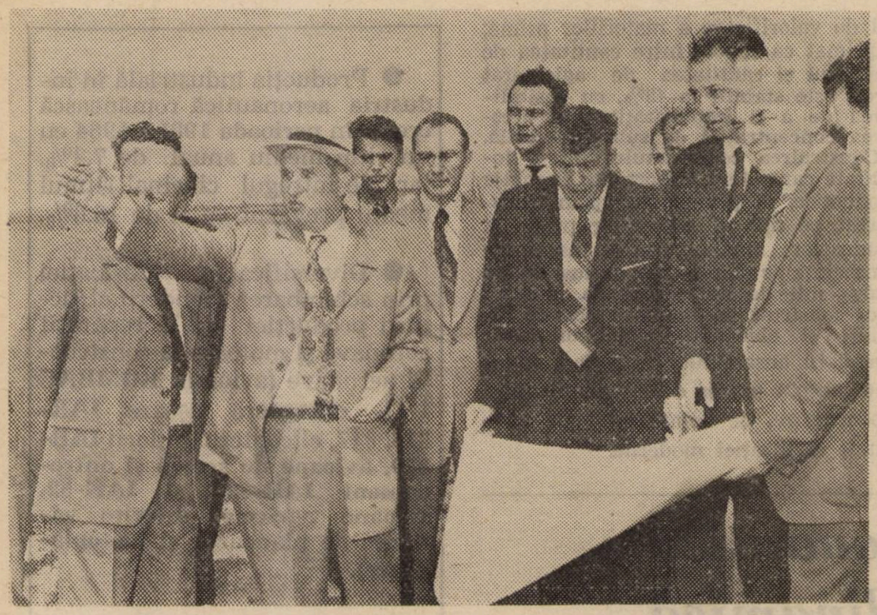

Tovarășul Nicolae Ceaușescu într-un fructuos dialog cu constructorii Combinatului siderurgic din Călărași, unitate care va aduce o contribuție importantă la diversificarea producției și îmbunătățirea calității produselor de prelucrare avansată

Un nou centru siderurgic – Călărași

Corneliu VELINCOV
director general,
Combinatul siderurgic Călărași

OBIECTIV INDUSTRIAL de mare importanță pentru țara noastră, Combinatul siderurgic de la Călărași, a cărui construcție a început în urmă cu aproape 8 ani, produce și livrează economiei — pe măsura intrării în funcțiune a diferitelor sectoare de producție — importante cantități de metal, sub formă de laminate, blumuri, table și benzi. **Combinatul este astfel conceput încît să asigure cea mai mare producție de oțel pe unitatea de suprafață construită,** prin proiectare prevăzîndu-se o dezvoltare cu capacități unitare foarte mari.

Prima etapă de construire a combinatului s-a concretizat în realizarea oțelăriei electrice cu turnare continuă și a laminorului de profile mijlocii, cu capacitatea de elaborare de 400 mii t/an oțel electric brut. În etapa I se realizează, astfel, primul flux siderurgic integrat vertical. Etapa a II-a marchează construirea a două fabrici de aglomerare a minereurilor de fier cu capacitatea de 4 000 mii tone/an fiecare, a celor două baterii de cocsificare a cărbunelui cu capacitatea de 850 mii t/an fiecare și a celor două furnale cu capacitatea de 2 700 mc volum util fiecare, a oțelăriei cu 3 convertizoare cu capacitatea de 160 t/șarjă fiecare și a instalațiilor de turnare continuă a oțelului în blumuri și brame.

Aceste obiective de bază vor fi deservite de capacități denumite generic sectoare auxiliare și anume: sectorul de întreținere, fabricile de oxigen, de var, de produse dolomitice și secțiile termoenergetice, electroenergetice, alimentare cu apă, hidrotehnic și construcții de interes general. **În 1987 se va realiza în cadrul combinatului primul flux metalurgic integrat orizontal și vertical,** iar în 1990 cel de-al doilea flux. La nivelul anului 1987 combinatul va avea în funcțiune capacități care, exprimate în producția de oțel, vor fi de 1 800 mii tone/an. În 1990 capacitățile intrate în funcțiune vor reprezenta 4 000 mii tone/an.

Încă din stadiul de proiectare, combinatul, care este dotat cu utilaje și echipamente de fabricație indigene în proporție de 90%, înglobează în structura sa cele mai noi cuceriri științifice și tehnice de pe plan mondial. Este demn de menționat că la proiectarea combinatului s-a ținut seama de introducerea elementelor moderne de tehnologie, de asigurarea mecanizării complete a operațiunilor tehnice, prevăzîndu-se controlul proceselor tehnologice prin calculatoare de proces. În același timp, se prevede dotarea cu roboți industriali specifici activităților în siderurgie, îndeosebi la locurile de muncă cu condiții mai grele și generalizarea unor tehnologii avansate ca: turnarea continuă a oțelului în blumuri și în brame; desulfurarea fontei în afara furnalului prin instalații de desulfurare; tratarea oțelului în vid cu aport de căldură; administrarea pulberilor reactive direct în oala de oțel; prelucrarea uleiului de creozot rezultat în procesul de cocsificare al cărbunelui pentru obținerea smoalei de impregnare pentru electrozi din grafit.

Complexitatea utilajelor tehnologice și a echipamentelor electrice și electronice din dotare impun realizarea

● La sfîrșitul anului 1983 industria siderurgică românească a produs 12,6 milioane tone oțel, 9,2 milioane tone laminate finite pline, 1,4 milioane tone țevi din oțel ● În perioada 1980—1984 industriei metalurgice i-au fost alocate investiții de peste 59 miliarde lei, care s-au concretizat în punerea în funcțiune a unor importante capacități de producție : laminoare de diferite profile la întreprinderile de țevi din Roman, București, Zalău, Hunedoara, Oțelul Roșu ; laminorul de tablă groasă nr. 2, oțelăria nr. 3 cu turnare continuă și furnalul nr. 6 de la Combinatul siderurgic din Galați etc. ● Diversificarea producției a condus la realizarea unor noi sortimente : table pentru pînze de fierăstraie circulare și plane, table groase de înaltă rezistență, table subțiri din oțeluri inoxidabile cu conținut scăzut de nichel, table subțiri din oțeluri de scule înalt aliate, diferite tipuri de țevi, feromangan cu conținut scăzut de carbon etc. ● Ponderea producției produselor noi în totalul producției marfă va reprezenta la finele anului 1984 peste 14%. ● Față de 1980, în 1984 se realizează, în special pe seama creșterii productivității muncii, însemnate sporuri de producție : la cocs metalurgic 68,8%, fontă 7,6%, oțel 11,8%, laminate finite 16,4%, table și benzi laminate la rece pentru industria electrotehnică 20,8%, țevi din oțel 12,7%. ● În perioada 1981—1984 s-au aplicat, la nivelul întregii industrii metalurgice, peste 126 de tehnologii avansate, mici consumatoare de manoperă și materiale, printre care : obținerea de bare forjate din aliaje pe bază de nichel-cobalt, utilizate în industria aeronautică, degazarea oțelurilor de înaltă puritate, fabricarea șamotelor silico-aluminoase și aluminoase în cuptoare termice, stabilizarea sîrmelor și toroanelor pentru betoanele precomprimate.

unui amplu proces de pregătire a cadrelor necesare exploatării capacităților de bază și auxiliare, precum și în activitatea de întreținere și reparații, activitate care se va baza, în principal, pe folosirea modulelor construite sau reparate în spații speciale. Prin proiectare și apoi prin dotare se creează condiții de lucru în deplină securitate și protecție a muncii, precum și de protecție a mediului înconjurător.

Începînd cu anul 1987 Combinatul siderurgic Călărași va realiza o gamă largă și diversificată sortotipodimensional atît pentru intern cît și pentru export: profile mijlocii fasonate, profile grele, semifabricate, șină C.F., table și benzi, produse secundare obținute din cocsificarea cărbunelui. Gradul de valorificare a materiilor prime, exprimat ca raport între cantitatea de oțel brut și cantitatea de aglomerat feros, este stabilit la 45%, cu posibilitatea de a fi îmbunătățit prin creșterea concentrației de substanță utilă.

Construirea combinatului într-o localitate care oferă importante avantaje economice, în primul rînd prin transportul pe apă al materiilor prime și produselor finale, are și însemnate consecințe pe plan social: au fost create cîteva mii de noi locuri de muncă; s-au construit un mare număr de locuințe și obiective social-culturale; orașul în ansamblul său a fost supus unui amplu proces de sistematizare și modernizare, de dotare cu toate atributele civilizației moderne.

Industria aeronautică – dezvoltare dinamică

Andrei CRISTEA
directorul întreprinderii „Aerofina"

INDUSTRIA AERONAUTICĂ ROMÂNĂ constituie o parte integrantă a grandioaselor realizări obținute de poporul nostru în edificarea socialistă a țării. Noile baze ale dezvoltării acestei ramuri de vîrf, în care țara noastră are vechi tradiții, au fost puse începînd cu anul 1968, industria aeronautică cunoscînd apoi o dezvoltare fără precedent în istoria țării noastre.

Aeronautica românească produce astăzi o gamă variată de aeronave de înaltă tehnicitate, apreciate atît în țară cît și peste hotare. Pentru fabricarea acestora dispunem de mari capacități de producție, create în ultimii 10-12 ani, dotate cu cele mai moderne mașini și utilaje folosite în acest domeniu. În afara capacităților productive existente, **în actualul cincinal au intrat în funcțiune:** Întreprinderea metalurgică română pentru aeronautică (parțial) din platforma Băneasa, care este destinată să producă întregul volum de piese turnate și forjate pentru toate aeronavele prevăzute în programul de dezvoltare a aviației; întreprinderea de echipamente aerospațiale „Aerofina" — București, destinată să fabrice aparatura și echipamentele cu care urmează a fi înzestrate toate variantele de aeronave care se fabrică în România; fabrica de agregate și echipamente pentru combustibil din cadrul întreprinderii „Turbomecanica" — București.

Atît prin elementele constructive, cît și prin cele de producție, întreprinderea de echipamente aerospațiale „Aerofina", una din unitățile ce a prins contur în perioada actualului cincinal, se înscrie în rîndul întreprinderilor de înaltă tehnicitate, care ilustrează în mod convingător progresele realizate de țara noastră în domeniul aeronauticii. „Aerofina" este concepută ca o capacitate de producție importantă pentru acoperirea necesităților interne și reducerea în acest mod a efortului valutar determinat de importul de aparate și echipamente de bord pentru aeronave. Proiectarea și execuția întreprinderii — amplasată în puternica platformă industrială Pipera, alături de întreprinderi cu tehnologii avansate, cum sînt „Electronica", „Calculatoare", I.E.M.I. etc., cu care desfășoară o intensă activitate de colaborare — a fost realizată de specialiști români.

Reunind la un loc cercetarea, proiectarea și producția **„Aerofina" prin specificul activității are un caracter de unicat, constituind o premieră în economia națională.** Desfășurarea activității de cercetare-proiectare paralel cu cea de producție, în cadrul aceleiași întreprinderi, constituie concretizarea indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a scurta la minimum ciclul cercetare-proiectare-producție. **Paleta tehnologică a întreprinderii este deosebit de vastă — de la mecanica ultrafină pînă la electronică și calculatoare — și acoperă întreaga gamă de echipamente de bord mecanice, electromecanice, giroscopice, electronice etc.** Produsele din profilul unității sînt destinate echipării aeronavelor construite de industria aeronautică română pentru nevoi interne și export.

Avînd în vedere specificul activității, întreprinderea are în dotare utilaje și echipamente de înaltă tehnicitate, cu performanțe deosebite, din care o mare parte sînt de producție românească. De asemenea, întreprinderea utilizează tehnologii noi, de vîrf, pentru asigurarea unei producții de foarte înaltă complexitate, cu condiționări deosebite privind calitatea, fiabilitatea și anduranța. În planul de cercetare al întreprinderii figurează în acest an un număr de 6 tehnologii noi, aflate în plină derulare, prin aplicarea cărora se va reduce simțitor importul. Aceste tehnologii permit un grad ridicat de valorificare a materiilor prime și materialelor în condițiile creșterii rentabilității fiecărui produs. În acest sens, trebuie subliniat că s-a urmărit ca procesul de producție să fie continuu îmbunătățit pe baza rezultatelor favorabile obținute în domeniul asimilărilor de către colectivul nostru. În prezent, **gradul de integrare este de peste 80%**, iar pentru viitorul apropiat importurile vor fi strict limitate la componente profesionale de înaltă performanță.

Întreprinderea, care dispune de personal de înaltă calificare în domeniul informaticii, de cercetări industriale și economice, se înscrie, din acest punct de vedere, pe coordonatele întreprinderii anului 2000. În primii patru ani de

● Producția industrială în industria aeronautică românească crește în perioada 1981—1984 cu un ritm mediu anual de 7,2%, iar pe întregul cincinal ritmul mediu prevăzut va fi de 15,6%.

● Diversificarea fabricației prin schimbarea ponderii structurii producției de la reparații aeronave și motoare la construcții aeronave **(avionul ROMBAC 1-11, elicoptere ușoare IAR-316, 317, elicoptere mijlocii IAR-330, avioane de școală și antrenament IAR-823 și IAK-52, avioane agricole, diferite variante de planoare și motoplanoare).**

● Noi capacități intrate în funcțiune în perioada 1981—1984: **Întreprinderea de avioane și Întreprinderea metalurgică românească pentru aeronautică (parțial pusă în funcțiune), ambele în platforma industrială Băneasa; fabrica de agregate și echipamente pentru combustibil din cadrul întreprinderii „Turbomecanica" — București, din platforma industrială Militari; întreprinderea de echipamente aerospațiale „Aerofina" din platforma industrială Pipera.**

● Produse și tehnologii de vîrf în aviatica românească: ● **fabricarea traductoarelor aeronautice de mare precizie și a unor elemente din aparatura giroscopică de bord;** ● **execuția înregistratoarelor de zbor și pilot automat;** ● **procedee și procese tehnologice de protecție a suprafeței pieselor care lucrează în condiții deosebite pe motoare;** ● **fabricarea echipamentelor de combustibil pentru aeronave;** ● **realizarea pieselor de aviație din superaliaje pe bază de cobalt. Efectul economic estimat pentru perioada 1981—1985 constă în reducerea efortului valutar al țării cu peste un milion dolari anual.**

Dezvoltarea industriei aeronautice — a cărei veche tradiție în țara noastră a fost reluată pe un plan superior, la inițiativa secretarului general al partidului — constituie o expresie a potențialului tehnic ridicat al economiei românești, capabilă să realizeze produse complexe, atît pentru nevoi interne, cît și pentru export. Una dintre cele mai de seamă realizări ale acestei ramuri o reprezintă avionul de pasageri „Rombac 1–11"

existență au fost obținute nenumărate realizări în domeniul cibernetizării activității, printre care : elaborarea limbajului IRI-2030 pentru programarea mașinilor cu comandă numerică și a unui pachet de programe pentru proiectarea intensivă și uzinarea reperelor de aviație (FCORE — mediu grafic în trei dimensiuni) ; aplicații în sensul clasic al informaticii, cum ar fi urmărirea lansării și derulării producției, evidența și calculul amortizării mijloacelor fixe, necesarul de aprovizionat etc. Realizările prezente ca și cele ce se vor finaliza în perioada imediat următoare demonstrează că, **prin aplicarea tehnicii de calcul, se realizează o creștere a productivității muncii cu cel puțin 20%.**

Datorită activității fecunde desfășurate pe linie de cercetare-producție, pînă în prezent **au fost asimilate în producție peste 60 tipuri de echipamente, toate realizate în concepție proprie.** Avînd parametri funcționali și calitativi superiori, la nivelul celor importate pînă în prezent, produsele realizate au fost montate pe aeronave la întreprinderile de specialitate din Brașov, Craiova și Bacău, întrunind aprecierile beneficiarilor. Concepția proprie a produselor, dotarea tehnologică a întreprinderii, nivelul ridicat al echipamentelor asigură valorificarea la un înalt nivel a potențialului uman și tehnic.

Rod al preocupărilor permanente ale conducerii de partid și de stat pentru dezvoltarea industriei aeronautice, întreprinderea își caută drumul cel mai scurt către vîrful piramidei industriei unde va trebui să ajungă la finele acestui cincinal, prin cercetarea, proiectarea, asimilarea și producția în serie a celor mai complexe echipamente pentru aeronave.

Amplificarea potențialului electronicii industriale

I. BREAZU
directorul Întreprinderii de electronică industrială și de automatizări Cluj-Napoca

IMAGINEA actuală a industriei electrotehnice și electronice o definește ca o ramură puternică, cu o producție în continuă dezvoltare și diversificare. Afirmarea și dezvoltarea ulterioară a acestei ramuri propulsoare a tehnicii de vîrf reprezintă rezultatul direct al politicii de industrializare socialistă a Partidului Comunist Român și își găsește o confirmare deplină în cele 64 de unități de profil existente în prezent pe harta economică a țării.

Creșterea rapidă și diversificarea continuă a producției au avut drept consecințe penetrarea tot mai largă a electronizării și automatizării în toate ramurile economiei naționale. În prezent, industria electrotehnică și electronică asigură celelalte ramuri industriale cu o serie de produse și echipamente de înaltă tehnicitate. Rezultatele obținute în dotarea cu aparatură și echipamente de profil a fabricilor de ciment și a celor din industria alimentară și ușoară, a rafinăriilor și furnalelor, a centralelor nuclearo-electrice, sînt o mărturie a gradului de maturitate tehnică și creativității colectivelor de oameni ai muncii din această ramură.

Înscriindu-se între principalele obiective investiționale din acest cincinal, **Întreprinderea de electronică industrială și de automatizări din Cluj-Napoca** este un exemplu din multe altele ale tendinței țării noastre de dezvoltare cu prioritate a industriilor de vîrf. Apărută pe harta economică a patriei cu patru ani în urmă, întreprinderea a fost amplasată pe platforma de electronică a municipiului alături de Facultatea de electronică, Liceul de informatică, filialele a trei institute de cercetare și inginerie tehnologică — I.P.A., I.T.C., I.C.S.I.T.E. — și Centrul teritorial de calcul electronic, asigurîndu-se astfel condiții pentru integrarea cercetării cu producția.

Prin eforturi susținute, întreprinderea și-a diversificat continuu profilul de fabricație, în prezent putînd să producă peste 100 de produse ale tehnicii de vîrf, atît de necesare tuturor ramurilor economice : ● **echipamente de teletransmisie și teleprelucrare de date :** MODEM-uri — pentru transmiterea de date, cu viteze între 100—19 200 biți/secundă — și TERMINALE — cu microprocesor și posibilități de programare, utilizate în prelucrarea datelor ; ● **echipamente pentru telemecanică :** posturi locale pentru sonde de țiței și gaze ; posturi dispecer pentru sonde de țiței și mine, cu microprocesor și posibilități de programare ; ● **elemente și echipamente pentru automatizare, destinate industriilor petroliere, ușoare, chimice, metalurgice, agriculturii și transporturilor :** traductoare electronice, indicatoare numerice, aparatură analitică, surse de alimentare modulare de laborator și pentru echipamente electronice, echipamente pentru semnalizare și protecție automată, echipamente de testare ; ● **aparate electronice pentru medicină, în următoarele domenii :** laborator și analize medicale, fizioterapie și recuperarea capacității de muncă, diagnostic și monitorizare, bloc operator, terapie intensivă.

În concordanță cu cerințele promovării progresului tehnic, întreprinderea dispune de o dotare cu echipamente și utilaje dintre cele mai moderne, care dau posibilitatea aplicării unor tehnologii avansate, cum ar fi : testarea pe echipamente asistate de calculator a plachetelor cu circuite imprimate echipate, lipirea componentelor electronice în instalații cu val de cositor, proiectarea asistată de calculator, prelucrarea pieselor prin electroeroziune, acoperiri galvanice fără cianuri etc.

În perioada următoare, prin eforturile comune ale cercetătorilor, vor fi introduse în fabricație noi tehnologii : implantarea semiautomată a componen-

● *În perioada acestui cincinal, producția industriei electrotehnice și electronice crește într-un ritm mediu anual de 30,8%, conturîndu-se bazele dezvoltării unor domenii noi de activitate cum sînt roboții și automatizările complexe cu roboți și microelectronica, cu primele microprocesoare.*

● *Prin diversificarea producției s-au realizat : echipamente de radiocomunicații și televizoare în circuit închis pentru diverse tipuri de utilizări ; sisteme de reglare automată a conducerii proceselor tehnologice cu microcalculatoare ; aparate și echipamente electronice pentru medicină ; comenzi numerice pentru mașini-unelte ; echipamente pentru centrale electrice nucleare ; servomotoare și micromotoare electrice pentru acționarea mecanismelor în automatizări.*

● *În 1984, față de 1980, producția acestei ramuri industriale înregistrează creșteri însemnate : la aparate de măsură și control electrotehnice 118,7%, frigidere 111,0%, echipamente de electronică industrială și profesională 113,6%, mijloace de automatizare electronice 174,8%, componente electronice 171,0%, mijloace ale tehnicii de calcul electronice 139,7%.*

telor electronice pe plachete cu circuite imprimate, testarea plachetelor echipate pe echipamente asistate de calculator cu programare automată, automatizarea proceselor de alimentare la operațiile de presare și ștanțare, asamblarea prin sertizare a conductoarelor și elementelor de conectare, curățirea cu ultrasunete a reperelor metalice în vederea pregătirii suprafețelor pentru galvanizare, încercări accelerate la testarea finală a produselor în vederea creșterii fiabilității acestora. Prin aplicarea acestor tehnologii moderne, de mare randament, se urmărește în special creșterea productivității muncii, al cărei nivel va fi în 1990 de 4 ori mai mare decît în 1980, reducerea consumurilor de materiale și sporirea gradului de valorificare a metalului cu 18%, reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă cu peste 170 lei.

Industria de utilaje grele — o noutate în profilul industrial al României

Alexandru DUMITRACHE
Haralamb NĂSTASE
Combinatul de utilaj greu Iași

ÎN CADRUL industriei construcțiilor de mașini, una din subramurile puternic dezvoltate o reprezintă cea producătoare de utilaje tehnologice complexe. Capacitățile de producție moderne, tehnologiile avansate, înalta calificare a cadrelor asigură realizarea oricărui utilaj complex, România înscriindu-se între principalele țări din lume producătoare de asemenea utilaje.

Cunoscîndu-se tendințele de dezvoltare pe plan mondial, precum și ale industriei noastre în domeniile nuclear, energetic, minier, chimic etc., conducerea superioară de partid a hotărît ca la Iași să se construiască unul din cele mai mari combinate ale țării, specializat în producerea de utilaje complexe grele. Lucrările de investiții, de mare tehnicitate, au început în 1976, la ele participînd 20 de institute și filiale de proiectare, 20 de unități de construcții și peste 60 de întreprinderi colaboratoare și furnizoare de utilaje. S-a parcurs un drum greu, cel de început, consumîndu-se pînă în prezent peste jumătate din valoarea totală a investițiilor prevăzute pînă la etapa finală. La terminarea investițiilor și punerea în funcțiune a tuturor capacităților de producție combinatul va constitui un adevărat oraș industrial, cu peste 23 mii oameni ai muncii pe o suprafață de 130 ha.

Combinatul ieșean a fost conceput ca o unitate integrată, cu tehnologii complete, prin care materia primă intrată în unitate se transformă și se livrează sub formă de utilaje tehnologice de mare complexitate. Ce elemente noi constructive și tehnologice înglobează acest mare combinat ?

Elaborarea oțelurilor se face în cuptoare electrice cu arc, de mare capacitate (50 și 100 tone), iar cu ajutorul instalațiilor pentru menținerea oțelului lichid de 150 tone capacitate se vor putea asigura, în viitor, lingouri de 400 tone, performanță încă nerealizată în Europa. Se va folosi în viitor și retopirea oțelului sub strat de zgură lichidă pentru lingourile și bramele de calitate superioară, necesare pentru utilajele centralelor atomoelectrice etc. La turnătoria de fontă s-au realizat încă de pe acum piese de peste 100 tone, o performanță în materie, folosindu-se cuptoarele de turnare cu inducție de 12,5 tone capacitate și melanjoarele cele mai mari din țară de 45 și 70 tone. Elaborarea fontelor modificate cu grafit lamelar, a fontelor cu grafit modular, precum și a fontelor aliate va reduce simțitor ponderea oțelurilor turnate pentru unele piese. Capacități mari și linii tehnologice pentru extrudarea la cald a oțelurilor se vor realiza într-o etapă viitoare. Tehnologia prin extrudare a pieselor va introduce o nouă concepție în organizarea prelucrărilor mecanice în construcția de mașini.

În domeniul tehnologiilor de prelucrare la rece, concepția de universalitate este, de asemenea, evidentă, deoarece se pot realiza ansambluri pentru pregătirea tolelor de oțel, prin alicare sau pasivizare, roluirea la 150 mm, linii automate și semiautomate de sudare cu flux sau în medii de gaze protectoare. Tăierea tablelor groase se realizează pe mașini semiautomate și automate, cu celulă fotoelectrică și după șablon.

Prelucrările mecanice se execută pe mașini-unelte de mare performanță. Se pot realiza strunjiri longitudinale pe strunguri echipate cu comandă numerică, pentru piese cu diametre de la 1 250 mm la 2 500 mm și lungimi pînă la 30 000 mm, piese cu greutatea între 15 tone și 300 tone. Operațiile de strunjire pe carusele se pot executa pe mașini cu comandă numerică, pentru piese cu diametre de la 1 600 mm la 16 000 mm, cuprinzînd o gamă largă de piese, cu greutatea între 2 tone și 400 tone. Pentru operațiile de alezare-frezare, cu diametre de 225—340 mm, dispunem de mașini cu comandă numerică, avînd cursa de 2 200 mm, pentru piese ce depășesc masa de 300 tone.

Toate laboratoarele și punctele de control calitativ au în dotare, de la aparatura clasică, la cea mai modernă și anume : instalații pentru controlul gama și Roentgen a sudurilor, cu grosimi pînă la 120 mm, aparate ultrasonice pentru controlul semifabricatelor și al pieselor prelucrate etc. În plus, dispunem de laboratoare pentru încercări mecanice și metalografice, de laboratoare chimice și pentru metrologie cu aparatură al cărei grad de precizie este de ordinul zecimilor de microni. Pentru controlul rapid al șarjelor întreprinderea este utilată cu aparatură specială, care analizează simultan 35 elemente la elaborarea oțelurilor, într-un timp de 1 minut și jumătate. În viitor, față de intensificarea controlului rapid pe toată durata procesului de elaborare a metalului lichid, se va introduce transportul pneumatic al probelor.

În prezent, combinatul ieșean a devenit unul dintre principalii furnizori de utilaje complexe cum sînt : cuptoare pentru încălzire și tratament termic, la care se adaugă și cele electrice cu arc pentru elaborarea oțelului, cu soluții originale de automatizare ; cilindri pentru laminoare ; utilaje pentru industria materialelor de construcții și refractare, mori și cuptoare rotative pentru ciment ; hidroagregate tip bulb care pot lucra în regim de turbină de pompă, și de generator ; instalații de vane tip fluture ; pompe centrifugale ; ciocane de forjare liberă de la 2 000 la 5 000 daN, putînd fi acționate cu abur sau aer la presiunea de 5—8 atm ; maxiprese de 63 000 daN și forța de 4 000 tf pentru presarea caroseriilor auto ; prese turnate din oțel de la 500 kg la 300 t (sablate în instalații cu alice sau electrohidraulice și tratate termic) etc.

Acoperind în condiții tot mai bune cerințele interne, produsele întreprinderii, care se desfac sub marca „Fortus", și-au cîștigat un binemeritat prestigiu și într-o serie de țări, între care U.R.S.S., China, Pakistan, Cehoslovacia, Egipt, Bulgaria, Polonia, India, Irak.

Dezvoltarea infrastructurilor portuare maritime

ing. Andrei ȚĂRU

PORTURILE MARITIME ale țării noastre, Constanța, Mangalia și Midia sînt amplasate pe coasta de vest a Mării Negre și asigură derularea a 85% din traficul românesc maritim de export-import și tranzit, restul de marfă derulîndu-se prin porturile fluvial-maritime Sulina, Tulcea, Galați (portul comercial și portul industrial) și Brăila, care sînt amplasate pe Dunărea maritimă.

Înainte de cel de-al II-lea război mondial România avea un singur port maritim, portul vechi Constanța, prin care se exportau produse ale solului (cereale, cherestea și produse petroliere) și se importau produse industriale, el fiind ca atare dimensionat pentru această structură de mărfuri și pentru tipurile de nave din acea vreme. După 40 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, care a marcat o eră nouă de profunde transformări revoluționare și care a deschis calea făuririi societății socialiste, România se prezintă astăzi ca o țară industrială-agrară cu o industrie puternică și cu o agricultură socialistă modernă, în plină dezvoltare.

În prezent România întreține relații economice cu 150 de țări ale lumii, volumul operațiunilor de comerț exterior fiind de 39 ori mai mare în acest an, față de anul 1950. În această perioadă, țara noastră sporindu-și puterea economică și diversificîndu-și producția, participă tot mai activ la diviziunea internațională a muncii, dezvoltă colaborarea și cooperarea internațională, exportul său crescînd de 50 ori față de anul 1950 și importul de 30 ori.

Corelat cu această creștere foarte dinamică a volumului de comerț exterior, conducerea superioară de partid a acordat o atenție deosebită dezvoltării porturilor maritime, pentru ca acestea să poată asigura condiții derulării traficului de export-import al țării, precum și pentru transportarea unui volum important de mărfuri pentru țările riverane Dunării. În ultimele două decenii au fost alocate fonduri importante pentru modernizarea și dezvoltarea porturilor Constanța, Galați și Brăila și au fost construite porturile Mangalia, Midia, Sulina și portul Combinatului Siderurgic Galați.

Portul Constanța-Sud — amplasat pe coasta de vest a Mării Negre, la circa 180 mile de Bosfor și 85 mile de gura brațului Sulina — a fost modernizat și dezvoltat sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care în numeroasele sale vizite de lucru și analize făcute în decursul ultimelor două decenii a indicat direcțiile de dezvoltare și dotare a portului, astfel încît să se înscrie în constelația porturilor mari ale lumii — Hamburg, Le Hâvre, Los Angeles, Vancouver etc. — și ca cel mai mare port din bazinul Mării Negre.

Capacitatea de operare a volumului de mărfuri de export-import și tranzit al portului Constanța a crescut de 8 ori, față de anul 1965, ocupînd o suprafață de 722 ha, care este apărată de 68 km diguri, asigurînd condiții pentru primirea mineralierelor de pînă la 65 000 tone și petroliere de 80—150 000 tone.

Portul dispune în prezent de 65 dane operative, care însumează 13 km cheiuri, cu o adîncime de la —8,50 m la —19,50 m, magazii de mărfuri generale, de mărfuri în vrac (îngrășăminte), depozite frigorifice, silozuri (cereale, fosfați, ciment), platforme amenajate pentru depozitarea mărfurilor, căi de comunicații feroviare și rutiere, instalații de telecomunicații, precum și de toate utilitățile necesare unei bune funcționări.

În port funcționează șapte întreprinderi de exploatare portuară, corespunzător sectoarelor economiei naționale, care au sarcini de export-import, via mare, respectiv :

— sectorul de cereale dotat cu silozuri și instalații moderne de mare capacitate, pentru manipularea cerealelor ;

— sectorul de minereu, cocs, cărbuni, dotat cu poduri descărcătoare de mare capacitate, precum și cu depozite echipate cu instalații pentru introducerea și scoaterea materiilor prime ;

— sectorul de folosință dotat cu poduri descărcătoare de mare capacitate, silozuri și instalații de benzi transportoare pentru predarea directă la vagoane ;

— sectorul de export îngrășăminte și ciment, dotat cu silozuri și instalații speciale pentru predarea mărfurilor la vane, în saci sau în vrac ;

— terminal de containere, dotat cu portainere și transtainere de mare capacitate, pentru manipularea containerelor de 20 și 40 picioare și platforme special amenajate pentru depozitarea lor — și terminal pentru nave Ro-Ro, dotat cu pod mobil ;

— sector de produse petroliere și chimice lichide, dotat cu rezervoare și instalații de pompare de mare capacitate ;

— sectorul de mărfuri generale, dotat cu magazii și platforme pentru depozitarea mărfurilor și cu macarale la chei de 5—16 tf, autostivuitoare pentru mecanizarea operațiunilor de încărcare-descărcare, atît în cala navelor cît și pe platforme și în magazii.

Portul are în dotare o flotă tehnică și de serviciu modernă și un corp de pilotaj bine instruit, asigurînd pentru toate navele intrarea și ieșirea din port, execuția manevrelor portuare în deplină siguranță. În cadrul portului funcționează filiale ale întreprinderilor de comerț exterior NAVLOMAR și ROMTRANS, ateliere de reparații etc care pot asigura toată gama de servicii solicitate de navele maritime străine.

În prezent sînt în curs de execuție digurile de adăpostire pentru extinderea portului Constanța spre sud, creîndu-se astfel o incintă portuară de circa 2 700 ha și posibilitatea de a crește capacitatea de trafic a portului, pe măsura evoluției necesităților economiei naționale, de încă 3 ori, față de anul 1985.

Sînt în curs de finalizare lucrările pentru dublarea capacității sectorului de minereu, cocs, cărbune, a portului fluvial pentru deservirea canalului Dunăre—Marea Neagră, a terminalului pentru operarea navelor specializate tip ferry-boat, capacitățile de operare portuare aferente acestor lucrări urmînd a fi date în funcțiune, eșalonat, pînă în anul 1990. Prin construirea și darea în exploatare, în luna mai 1984, a Canalului Dunăre—Marea Neagră, grandioasă construcție a Epocii Ceaușescu, portul Constanța este legat pe calea apei, prin intermediul fluviului Dunărea, de țările din centrul Europei, iar la terminarea lucrărilor de la canalul Rhin—Main, cu Marea Nordului. În acest fel, portul Constanța devine unul din cele mai mari porturi din lume, la care mărfurile pot fi transportate spre și din port, pe calea ferată, auto precum și cu cel mai ieftin mijloc de transport, transportul pe apă.

Portul Mangalia este situat, de asemenea, pe coasta de vest a Mării Negre, la circa 25 mile sud de portul Constanța, fiind o construcție în ansamblul său nouă, edificată la indicația secretarului general al partidului, pentru o utilizare cît mai eficientă a bazinului construit prin modernizarea și dezvoltarea Șantierului naval 2 Mai Mangalia. Acest port comercial maritim a fost dat în exploatare în anul 1983 și dispune de un bazin portuar de aproximativ 80 ha, cu o adîncime de —9,00 m, putînd primi nave maritime cu o capacitate de pînă la 10 000 tdw, două dane operative însumînd 0,8 km cheiuri, dotate cu macarale portal de 5 tf, platforme și magazii pentru depozitarea mărfurilor, utilități, căi de comunicații rutiere și este specializat pentru operarea mărfurilor generale. Sînt în curs de execuție și finalizare lucrările de racordare a portului la dispozitivul feroviar al Republicii Socialiste România.

În funcție de necesitățile economiei naționale, în perspectivă, capacitatea portului poate fi dublată în cadrul incintei actuale, prin construirea de noi cheiuri, dotate cu instalații moderne pentru operarea navelor.

Portul Midia, situat pe coasta de vest a Mării Negre, la circa 10 mile nord de portul Constanța, este un port construit la indicația și sub îndrumarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., și este amplasat în imediata apropiere a Combinatului petrochimic și a Combinatului de îngrășăminte chimice Năvodari. Prin prelungirea digurilor existente s-a amenajat o incintă portuară de circa 560 ha, asigurîndu-se adîncimi de la —8,00 la —10,00 m pentru primirea navelor maritime.

Portul este destinat pentru exportul de produse chimice al celor două combinate de la Năvodari, ca și exportului

(Continuare în pag. 30)

NICOLAE CEAUȘESCU — DIALOG PERMANENT CU MASELE, ACTIVITATE DINAMICĂ, NEOBOSITĂ ÎN SLUJBA ÎNFLORIRII PATRIEI

În întreaga perioadă de cînd se află la conducerea partidului și statului tovarășul Nicolae Ceaușescu a promovat un stil de muncă revoluționar, profund democratic, de consultare permanentă a activului de partid și de stat, a specialiștilor, de atragere a maselor la soluționarea tuturor problemelor care se ridică în procesul construcției socialiste. Activitatea sa în fruntea partidului și statului, frecventele vizite de lucru în județe, în unități economico-sociale, întîlnirile și consfătuirile cu reprezentanți ai oamenilor muncii din toate domeniile de activitate se constituie într-un viu și permanent dialog cu poporul, asupra tuturor problemelor care angajează politica internă și externă a României socialiste.

Definitoriu pentru stilul de muncă al tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt numeroasele întîlniri de lucru, participarea la congrese, conferințe, analize pe ramuri și domenii de activitate cu oameni ai muncii. Orientările și indicațiile date de conducătorul partidului și statului cu aceste prilejuri deschid, de fiecare dată, noi căi și luminoase perspective progresului multilateral al patriei.

Parcurgerea listei cuprinzînd selecțiuni din multitudinea acțiunilor inițiate de tovarășul Nicolae Ceaușescu sau desfășurate cu participarea sa nemijlocită în perioada de după Congresul al XII-lea, ne dă o imagine cuprinzătoare a activității dinamice a secretarului general al partidului, a muncii sale neobosite dedicată înfloririi României socialiste.

CONGRESE, CONSFĂTUIRI, CONFERINȚE, ȘEDINȚE DE LUCRU, ANALIZE PE RAMURI ȘI DOMENII DE ACTIVITATE

— **Congresul al II-lea al Frontului Democrației și Unității Socialiste** (17-18 ianuarie 1980) ;
— **Congresul Educației și Învățămîntului** (11-12 februarie 1980) ;
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R.** (25-26 februarie 1980) ;
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R.** (25 aprilie 1980) ;
— **Întîlnire cu reprezentanți ai oamenilor de știință din domeniul istoriei** (27 mai 1980) ;
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R.** (29-30 mai 1980) ;
— **Consfătuire de lucru cu cadrele din zootehnie** (21 iunie 1980) ;
— **Consfătuire cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, cooperația meșteșugărească, cooperația agricolă de producție și consiliile populare** (21 iunie 1980) ;
— **Congresul al II-lea al consiliilor populare** (12 septembrie 1980) ;
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R. cu activul din domeniul geologiei** (31 octombrie 1980) ;
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R.** (4 decembrie 1980) ;
— **Ședință de lucru pe probleme de agricultură — Brașov** (9 ianuarie 1981) ;
— **Congresul al II-lea al consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărănimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor** (19 februarie 1981) ;
— **Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România** (6 aprilie 1981) ;
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R.** (4 iunie 1981) ;
— **Conferința reprezentanților oamenilor muncii din București** (19 iunie 1981) ;
— **Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe** (24 iunie 1981) ;
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R. pe problemele agriculturii** (27-28 august 1981) ;
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R. cu cadrele din cercetare și învățămînt din agricultură, silvicultură și gospodărirea apelor** (10 septembrie 1981) ;
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R.** (22 ianuarie 1982) ;
— **Ședință de lucru comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale** (9 februarie 1982) ;
— **Ședință de lucru la C.C. al P.C.R.** (21 mai 1982) ;
— **Congresul al II-lea al educației politice și culturii socialiste** (25 iunie 1982) ;
— **Consfătuire de lucru cu cadrele de conducere din agricultura județului Constanța** (28 iulie 1982) ;
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R.** (20 august 1982) ;
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R.** (20-21 octombrie 1982) ;
— **Conferința Națională a Partidului Comunist Român** (16-18 decembrie 1982) ;
— **Consfătuire de lucru organizată la C.C. al P.C.R. cu cadre de conducere, specialiști și muncitori din industria minieră și geologie** (29 ianuarie 1983) ;
— **Conferința Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România** (11 februarie 1983) ;
— **Conferința pe țară a președinților consiliilor populare** (19 februarie 1983) ;
— **Consfătuire de lucru cu cadre de conducere și alți oameni ai muncii din industria petrolului** (10 martie 1983) ;
— **Ședință comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană** (31 martie 1983) ;
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R. cu cadre de conducere și specialiști din domeniul materialelor de construcții și construcțiilor** (20 aprilie 1983) ;
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R. pe problemele industriei și agriculturii** (27 mai 1983) ;
— **Consfătuire de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative** (2-3 august 1983) ;
— **Ședința comună a Consiliului național al agriculturii, industriei alimentare, silviculturii și gospodăririi apelor și a consfătuirii cu activul din industrie și investiții** (8 septembrie 1983) ;
— **Ședința comandamentului național pentru irigații, desecări și combaterea eroziunii solului** (7 decembrie 1983) ;
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R. pe probleme de agricultură** (9 decembrie 1983) ;
— **Consfătuire de lucru privind activitatea în agricultură, dezvoltarea mai puternică a producției vegetale și animale în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori și ale producătorilor particulari** (17 ianuarie 1984) ;
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R. consacrată analizării activității în industrie și investiții, asigurării măsurilor pentru înfăptuirea în cele mai bune condiții a sarcinilor pe acest an** (8 februarie 1984) ;
— **Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R. pe problemele agriculturii, industriei și activității de partid** (1 septembrie 1984) ;

VIZITE DE LUCRU

— **Inaugurarea oficială a metroului din București** (19 decembrie 1979) ;
— **Vizită de lucru în municipiul Brașov** (10 ianuarie 1980) ;
— **Vizită de lucru în Capitală** (28-29 februarie 1980) ;
— **Vizită de lucru în județele Ilfov și Ialomița** (3 aprilie 1980) ;

— **Vizită de lucru în întreprinderi bucureștene** (17 aprilie 1980) ;
— **Vizită de lucru în județele Brașov și Covasna** (19 aprilie 1980) ;
— **Vizită de lucru la Complexul expozițional Piața Scînteii** (22-23 aprilie 1980) ;
— **Vizită de lucru în județul Ilfov** (28 aprilie 1980) ;
— **Vizită de lucru la Întreprinderea chimică „Victoria" din Capitală** (10 iunie 1980) ;
— **Vizită de lucru la întreprinderea textilă „Aurora" din Capitală** (20 iunie 1980) ;
— **Vizită de lucru în unități agricole din județul Constanța** (4 iulie 1980) ;
— **Vizită de lucru în județul Constanța** (18 iulie 1980) ;
— **Vizită de lucru în județele Galați și Brăila** (6-7 august 1980) ;
— **Vizită de lucru în bazinul carbonifer al Olteniei, județul Gorj** (1 septembrie 1980) ;
— **Vizită de lucru în principalele piețe agroalimentare și numeroase unități comerciale din Capitală** (7 septembrie 1980) ;
— **Vizită de lucru în județul Iași și deschiderea anului de învățămînt** (15 septembrie 1980) ;
— **Vizită de lucru în județul Bacău** (24-25 septembrie 1980) ;
— **Vizită de lucru în județul Neamț** (26 septembrie 1980) ;
— **Vizită de lucru în unități ale agriculturii și industriei alimentare din municipiul București, județele Ilfov și Bacău** (28 octombrie 1980) ;
— **Vizită de lucru în municipiul Arad** (1 noiembrie 1980) ;
— **Vizită de lucru în județul Ilfov** (18 noiembrie 1980) ;
— **Vizită de lucru în municipiul Timișoara** (13 ianuarie 1981) ;
— **Vizită de lucru în județul Brașov** (15—16 ianuarie 1981) ;
— **Vizită de lucru la Complexul expozițional Piața Scînteii unde a examinat, împreună cu cadre de conducere din ministere economice și alte organe centrale, cu specialiști din unități de cercetare și proiectare, din centrale industriale și mari întreprinderi, stadiul acțiunii de tipizare a produselor industriale** (4 februarie 1981) ;
— **Vizită de lucru în întreprinderi din Capitală** (12 februarie 1981) ;
— **Vizită de lucru la Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii de la Băneasa unde s-a întîlnit cu specialiști din domeniul mecanizării agriculturii** (7 martie 1981) ;
— **Vizită de lucru în unități agricole din județele Giurgiu, Călărași și Ialomița** (1 aprilie 1981) ;
— **Vizită de lucru în unități agricole din județul Mureș** (7 aprilie 1981) ;
— **Vizită de lucru în unități agricole din județul Harghita** (8 aprilie 1981) ;
— **Vizită de lucru în județul Covasna** (9 aprilie 1981) ;
— **Vizită de lucru în unități agricole din județul Vrancea** (10 aprilie 1981) ;
— **Vizită de lucru în unități agricole și industriale din județul Argeș** (16 aprilie 1981) ;
— **Vizită de lucru în unități industriale și agricole din județele Sibiu Olt și Teleorman** (17 aprilie 1981)
— **Vizită de lucru în sectorul agricol Ilfov** (21 aprilie 1981) ;
— **Vizită de lucru în unități ale industriei constructoare de mașini din Capitală** (3 iunie 1981) ;
— **Vizită de lucru în unități industriale și agricole din județul Olt** (5 iunie 1981) ;
— **Vizită de lucru la obiective de interes cultural și economic din Capitală** (6 iunie 1981) ;
— **Vizită de lucru la Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea, județul Călărași** (27 iunie 1981) ;
— **Vizită de lucru în județul Gorj** (2 iulie 1981) ;
— **Vizită de lucru în județul Mehedinți** (3 iulie 1981) ;
— **Vizită de lucru în unități agricole din județul Constanța** (7 iulie 1981) ;
— **Vizită de lucru în județul Constanța** (15-16 iulie 1981) ;
— **Vizită la noul pod Grant din Capitală** (29 iulie 1981) ;
— **Vizită de lucru în județul Tulcea** (5—6 august 1981) ;
— **Vizită de lucru în municipiul București** (21 august 1981) ;
— **Vizită de lucru în județul Prahova** (3-4 septembrie 1981) ;
— **Vizită de lucru în județul Dolj** (14-15 septembrie 1981) ;
— **Vizită de lucru în județul Teleorman** (23 septembrie 1981) ;
— **Vizită de lucru în unități agricole din județul Călărași** (9 octombrie 1981) ;
— **Vizită de lucru în piețe agroalimentare, magazine comerciale și unități economice din Capitală** (10 octombrie 1981) ;
— **Vizită de lucru în județul Ialomița unde a examinat, împreună cu specialiști din agricultură și din industria construcțiilor de mașini, noile tipuri de combine și semănători menite să completeze gama utilajelor destinate creșterii gradului de mecanizare** (23 octombrie 1981) ;
— **Vizită de lucru în județele Brăila și Galați** (31 octombrie 1981) ;
— **Participare la sărbătorirea „Zilei recoltei", în municipiul Brăila** (1 noiembrie 1981) ;
— **Vizită de lucru în județul Ialomița unde a examinat, împreună cu specialiști din agricultură și industria construcțiilor de mașini, cu lucrători ai ogoarelor, noul tip de combină universală autopropulsată** (3 noiembrie 1981) ;
— **Vizită de lucru în județul Satu Mare** (4 noiembrie 1981) ;
— **Vizită de lucru în județul Maramureș** (5 noiembrie 1981) ;
— **Vizită de lucru în județul Sălaj** (6 noiembrie 1981) ;
— **Inaugurarea celui de-al doilea tronson al metroului bucureștean** (28 decembrie 1981) ;
— **Vizită de lucru la Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii de la Băneasa, unde s-a întîlnit cu specialiști din agricultură și industria construcțiilor de mașini** (29 ianuarie 1982) ;
— **Vizită de lucru în județul Brașov** (5 februarie 1982) ;
— **Vizită de lucru în județul Timiș** (19 februarie 1982) ;
— **Vizită de lucru în unități agricole din sectorul agricol Ilfov și județele Ialomița și Călărași** (12 martie 1982) ;
— **Pe terenurile Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea, județul Călărași, a examinat, împreună cu cadre de specialiști, rezultatele obținute în modernizarea unor mașini agricole, precum și stadiul de vegetație al culturilor** (19 mai 1982) ;
— **Vizită de lucru în județul Bihor** (9 iunie 1982) ;
— **Vizită de lucru în județul Arad** (10 iunie 1982) ;
— **Vizită de lucru în județul Botoșani** (1 iulie 1982) ;
— **Vizită de lucru în județul Suceava** (2 iulie 1982) ;
— **Vizită de lucru în unități agricole din județul Constanța** (7 iulie 1982) ;
— **Vizită de lucru în unități economice și la obiective social-edilitare din Capitală** (7 august 1982) ;
— **Vizită de lucru în unități industriale și agricole din județul Argeș** (11-12 august 1982) ;
— **Vizită de lucru în sectorul agricol Ilfov unde a analizat cu oameni ai muncii din domeniul construcțiilor de mașini agricole, cu specialiști, stadiul realizării utilajelor complexe necesare extinderii mecanizării agriculturii** (18 august 1982) ;
— **Vizită de lucru în județul Tulcea** (29 august 1982) ;
— **Vizită de lucru în județul Brașov** (30-31 august 1982) ;
— **Vizită de lucru în Capitală și deschiderea noului an de învățămînt** (16 septembrie 1982) ;
— **Vizită de lucru la Întreprinderea de avioane București** (20 septembrie 1982) ;
— **Vizită de lucru în unități agricole din județele Teleorman și Călărași** (21 septembrie 1982) ;
— **Vizită de lucru în județul Vaslui** (22 septembrie 1982) ;
— **Vizită de lucru în județul Iași** (23-24 septembrie 1982) ;
— **Vizită de lucru în județul Covasna** (28 septembrie 1982) ;
— **Vizită de lucru în piețe ale Capitalei** (3 octombrie 1982) ;
— **Vizită de lucru în unități producătoare de pîine și produse de panificație din Capitală** (15 octombrie 1982) ;
— **Vizită de lucru în unități industriale din județul Olt** (16 octombrie 1982) ;
— **Vizită de lucru la Pavilionul de mobilă din Parcul Herăstrău și la Întreprinderea de cercetare și producție de materiale semiconductoare a Institutului central de chimie** (18 octombrie 1982) ;
— **Vizită de lucru în mari întreprinderi și unități de cercetare și proiectare, precum și la obiective sociale din Capitală** (19 octombrie 1982) ;

— **Vizită de lucru în județul Constanța** (23 octombrie 1982) ;

— **Participare la sărbătorirea „Zilei recoltei" în municipiul Constanța** (24 octombrie 1982) ;

— **Vizită de lucru în Capitală, pe platforma industrială Brănești** (28 octombrie 1982) ;

— **Pe terenurile I.A.S. Afumați și la Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii de la Băneasa a examinat, împreună cu cadre de conducere și specialiști, soluțiile adoptate în realizarea unor mașini moderne destinate creșterii gradului de mecanizare în agricultură** (29 octombrie 1982) ;

— **Întîlnire de lucru în Capitală, cu specialiști din cercetare, proiectare și producție unde a analizat modul în care se îndeplinesc măsurile privind reproiectarea mobilierului în vederea reducerii consumurilor materiale și satisfacerii în condiții tot mai bune a exigențelor beneficiarilor** (13 noiembrie 1982) ;

— **Vizită de lucru la Întreprinderea avicolă de stat Buftea, sectorul agricol Ilfov** (8 decembrie 1982) ;

— **Dialog de lucru în Capitală, cu cadre de conducere și alți specialiști din industria ușoară și industria materialelor de construcții, unde a analizat măsurile și soluțiile preconizate pentru reducerea consumurilor de materii prime și materiale, de combustibili și energie, pentru aplicarea largă a tehnologiilor moderne** (10 decembrie 1982) ;

— **Vizită de lucru în unități industriale din Brașov** (18 ianuarie 1983) ;

— **Vizită în comuna Scorniceşti, județul Olt** (27 ianuarie 1983) ;

— **Vizită de lucru în unități ale industriei alimentare din Capitală** (28 ianuarie 1983) ;

— **Vizită de lucru în unități industriale din județul Prahova** (3 februarie 1983) ;

— **Vizită de lucru și participare la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea „23 August" din Capitală** (22 februarie 1983) ;

— **Vizită de lucru în unități petroliere din județul Prahova** (9 martie 1983) ;

— **Vizită de lucru în unități economice din Capitală** (8 aprilie 1983) ;

— **Vizită de lucru în județele Timiș și Caraș-Severin** (1-3 iunie 1983) ;

— **Vizită de lucru în institute de cercetare din Capitală** (9 iunie 1983) ;

— **Vizită de lucru în unități agricole din județul Constanța** (6 iulie 1983);

— **Inaugurarea noului tronson al metroului bucureștean** (19 august 1983) ;

— **Vizită de lucru în județul Tulcea** (26 august 1983) ;

— **Vizită de lucru în unități de cercetare și producție agricolă din județele Călărași și Ialomița** (1 septembrie 1983) ;

— **Vizită de lucru în județul Tulcea** (2-3 septembrie 1983) ;

— **Întîlnire de lucru cu specialiști din domeniul construcțiilor de mașini agricole și din agricultură, în sectorul agricol Ilfov și județul Giurgiu** (5 septembrie 1983) ;

— **Vizită de lucru în județele Mureș și Cluj** (12-14 septembrie 1983) ;

— **Participare la deschiderea noului an de învățămînt, în municipiul Cluj-Napoca** (15 septembrie 1983) ;

— **Vizită de lucru în unități de producție și de cercetare din agricultura județelor Olt și Giurgiu** (12 octombrie 1983) ;

— **Vizită de lucru în județele Dolj și Gorj** (22 noiembrie 1983) ;

— **Vizită de lucru în județul Constanța** (24-25 aprilie 1984) ;

— **Vizită de lucru în unități economice din Capitală** (26-27 aprilie 1984) ;

— **Vizită de lucru la Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii de la Băneasa, unde a analizat stadiul realizării unor mașini agricole moderne, de mare randament** (15 mai 1984) ;

— **Inaugurarea canalului Dunăre—Marea Neagră** (26 mai 1984) ;

— **Vizită de lucru în unități industriale din Capitală** (29 mai 1984) ;

— **Analiză — la Complexul expozițional din Piața Scînteii —, cu cadre de conducere și specialiști din industrie, a unor probleme fundamentale ale ridicării eficienței întregii activități economice** (15 iunie 1984);

— **Vizită de lucru în unități agricole din județele Olt, Teleorman și Giurgiu** (15 iunie 1984) ;

— **Inaugurarea lucrărilor de construcție de la „Casa Republicii" și Bulevardul „Victoria Socialismului"** (25 iunie 1984) ;

— **Vizită de lucru în județele Sibiu și Alba** (3-5 iulie 1984) ;

— **Vizită de lucru în unități agricole din județul Constanța** (12 iulie 1984) ;

— **Vizită de lucru în agricultura județului Constanța** (19 iulie 1984) ;

— **Inaugurarea Expoziției „Dezvoltarea economică și socială a României", impresionantă imagine a capacității creatoare a poporului nostru, a amplelor transformări revoluționare din anii socialismului, îndeosebi în perioada deschisă de Congresul al IX-lea al partidului** (20 august 1984) ;

— **Vizită de lucru la Institutul de cercetări pentru legumicultură și floricultură Vidra, județul Giurgiu** (11 septembrie 1984) ;

— **Vizită de lucru în județele Arad și Timiș** (13-14 septembrie 1984) ;

— **Participare la deschiderea noului an de învățămînt, în municipiul Timișoara** (15 septembrie 1984) ;

— **Vizită de lucru în unități de cercetare și producție agricolă, în întreprinderi ale industriei alimentare din județul Călărași și sectorul agricol Ilfov** (3 octombrie 1984) ;

— **Inaugurarea Tîrgului Internațional București** (11 octombrie 1984) ;

— **Vizită de lucru în județul Olt și participare la sărbătorirea „Zilei recoltei" care a avut loc în municipiul Slatina** (20-21 octombrie 1984) ;

— **Vizită de lucru pe șantierul complexului de lucrări hidrotehnice și de irigații Mostiștea** (31 octombrie 1984) ;

— **Vizită de lucru în unități economice și institute de cercetare științifică din Capitală** (1-2 noiembrie 1984) ;

Dezvoltarea infrastructurilor portuare maritime

(Urmare din pag. 29)

și importului de mărfuri generale al economiei naționale și poate asigura, în viitor, prin realizarea lucrărilor de amenajări interioare, o capacitate de trafic anuală de 20 milioane tone/an. Portul a fost dat în funcțiune în anul 1984, prin construirea a două dane pentru traficul de mărfuri generale.

În perioada 1985—1990 și în perspectivă pînă în anul 1995, în port urmează să se realizeze :

— un port de acostare și depozit pentru importul de amoniac și metanol lichid ;

— șantierul de reparații nave maritime Midia ;

— bază pentru flota de pescuit oceanic ;

— bază pentru export animale vii ;

— portul fluvial pentru deservirea canalului Poarta Albă—Midia, Năvodari.

Portul Midia este al doilea port maritim al țării care va fi legat pe calea apei, prin intermediul canalului Poarta Albă—Midia, Năvodari, canalului Dunăre—Marea Neagră, și în continuare pe fluviul Dunărea, cu țările din centrul Europei și prin intermediul canalului Rhin—Main, cu Marea Nordului.

În ultimele două decenii s-au modernizat și porturile fluvial-maritime Galați și Brăila, prin amenajarea unor noi fronturi de operare a mărfurilor și dotarea lor cu utilaje portuare moderne, capacitatea de operare a acestora pentru traficul maritim crescînd de 1,3 ori și respectiv 4 ori, față de anul 1965.

De asemenea, s-au construit și dat în exploatare : portul Combinatului Siderurgic Galați, cu un sector specializat pentru importul de minereu, cocs, cărbune și altul pentru exportul de produse siderurgice, portul industrial Tulcea, care deservește Combinatul metalurgic Tulcea, precum și portul Sulina cu regim de zonă liberă, administrat de Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale.

Oamenii muncii — beneficiarii dezvoltării economico-sociale

dr. Gavril HORJA

SUCCESELE de importanță istorică, în plan material și spiritual, obținute de poporul nostru în anii construcției socialiste și cu deosebire în anii de după Congresul al IX-lea al partidului sînt legate indisolubil de vasta activitate teoretică și practică desfășurată, cu ardentă pasiune revoluționară și înalt spirit patriotic, de Partidul Comunist Român, de cel mai fidel exponent al năzuințelor seculare de independență și prosperitate ale poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În toată această perioadă relativ scurtă, de 40 de ani, și îndeosebi în ultimele două decenii, de cînd la cîrma partidului și statului nostru se află eminentul conducător, cel mai iubit fiu al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, partidul comuniștilor români a încorporat, într-o sinteză unică, originală, ideile socialismului științific, dezvoltate și aplicate creator la condițiile României, transformînd în fapt istoric lupta înaintașilor, a muncitorilor și țăranilor, pentru neatîrnare și progres economico-social.

Grație politicii științifice, clarvăzătoare a partidului, oamenii muncii din țara noastră, în tripla lor calitate de proprietari, producători și beneficiari ai roadelor muncii lor, se bucură, în condițiile noii societăți, de o existență demnă și prosperă. Stăpîni pe destinul lor, cetățenii patriei noastre socialiste își împlinesc tot mai plenar aspirațiile și cerințele unui trai material și spiritual avansat, în deplină concordanță cu principiile superioare ale societății pe care o construiesc.

Creșterea continuă a bunăstării poporului nostru în anii actualului cincinal, amplele și profundele mutații cantitative și calitative ce s-au produs în nivelul de trai și civilizație al poporului reprezintă o trăsătură elocventă a umanismului orînduirii noastre. Aceste realizări de amplitudine istorică, ce vor fi îmbogățite în etapa nouă de dezvoltare pe care o deschide cel de-al XIII-lea Congres al partidului, au la bază strategia de înaltă ținută științifică a partidului, de progres al economiei și societății românești, fundamentată și tradusă în viață cu contribuția determinantă a secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Dezvoltarea economiei — premisa fundamentală a bunăstării

LA BAZA creșterii bunăstării oamenilor muncii, partidul a situat și situează politica de dezvoltare dinamică, în ritmuri susținute, tot mai pregnant calitativă a economiei naționale. Această dezvoltare, ce are în centrul ei sporirea și perfecționarea forțelor de producție, asigură resursele necesare îmbunătățirii vieții, demonstrînd în mod elocvent că marile progrese înregistrate pe toate planurile și raportate cu îndreptățită mîndrie patriotică de națiunea noastră sînt rodul nemijlocit al muncii sale ; că obiectivele prevăzute în documentele ce vor fi supuse spre dezbatere și aprobare apropiatului forum suprem al comuniștilor români se întemeiază hotărîtor pe activitatea fiecărui om al muncii.

Potrivit concepției științifice care se află la baza operei de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism, P.C.R. a legat strîns înfăptuirea obiectivului fundamental al noii orînduiri — creșterea bunăstării celor ce muncesc — de impulsionarea dezvoltării forțelor de producție, de creșterea potențialului economic al țării. Situînd în centrul întregii sale politici economice primatul producției materiale, dezvoltarea și perfecționarea forțelor de producție — temelia progresului general al societății — partidul a acționat cu fermitate pentru industrializarea țării, pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii, precum și a celorlalte ramuri productive în scopul sporirii venitului național și, pe această bază, al satisfacerii în cît mai bune condiții a cerințelor maselor largi de oameni ai muncii.

Acest proces de mare complexitate se reflectă convingător în dinamica principalilor indicatori ai dezvoltării economico-sociale. Numai în primii trei ani ai acestui cincinal, producția industrială a crescut cu 8,6%, iar producția agricolă cu aproape 5%. La rîndul lor, fondurile fixe industriale, componentă de bază a avuției naționale, au crescut cu 27,6%.

Dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție pe fondul preocupărilor consecvente afirmate de partidul și statul nostru pentru crearea unei economii moderne, cu o structură armonioasă, pentru asigurarea echilibrului în dezvoltarea tuturor zonelor, județelor și localităților patriei a creat fundamentul material al ridicării susținute a nivelului de trai și a calității vieții întregului popor. A dobîndit astfel consistența faptelor, a realității, esența profund umanistă a societății socialiste, în cadrul căreia, după cum afirma tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, scopul a tot ceea ce înfăptuim **„este fericirea întregii națiuni, înflorirea sa multilaterală, bunăstarea omului și afirmarea plenară a personalității sale"**.

În sporirea sistematică a nivelului de trai, un rol de primă importanță l-a jucat repartiția judicioasă a venitului național în fond de dezvoltare și fond de consum. Experiența țării noastre a demonstrat că alocarea an de an din venitul național a unei cote corespunzătoare pentru dezvoltarea economică, pentru desfășurarea reproducției lărgite a asigurat, concomitent, ritmuri susținute atît ale creșterii venitului național, cît și ale sporirii continue a fondului de consum destinat satisfacerii nevoilor materiale și spirituale ale populației. Asigurarea unei corelații juste între rata acumulării și a fondului de consum reflectă pregnant justețea liniei politice a partidului nostru de stabilire în mod științific a unui raport optim între acumulare și consum, avînd drept criteriu de optimizare creșterea neîntreruptă a bunăstării celor ce muncesc.

Veniturile populației — creșteri substanțiale

PROCESUL de creștere a nivelului de trai și a calității vieții, în strînsă legătură cu dezvoltarea generală a societății, poate fi urmărit pe mai multe planuri. Unul dintre acestea îl reprezintă veniturile populației. Din această perspectivă, pe baza dezvoltării producției materiale, a promovării unui raport just între fondul de acumulare și cel de consum, în contextul sporirii considerabile a venitului național, au crescut substanțial veniturile tuturor categoriilor de oameni ai muncii, atît a veniturilor directe provenite din muncă, cît și a celor obținute din fondul de consum social.

Prin asigurarea unei proporționalități corespunzătoare între retribuție — în funcție de continuitatea, calitatea și importanța socială a muncii — și partea din fondul de consum destinată satisfacerii unor nevoi social-culturale în mod gratuit de către stat sau cu plată redusă, precum și prin menținerea raportului de la 1 la 5,5 dintre retribuția minimă și cea maximă, au fost transpuse în practică principiile eticii și echității socialiste în politica de retribuire și ridicare a veniturilor populației.

În condițiile în care, în lumea capitalistă, locurile de muncă sînt continuu împuținate, iar numărul șomerilor a sporit la zeci de milioane, în România socialistă au fost create în anii postbelici peste 6 milioane noi locuri de muncă, garantîndu-se astfel în practică dreptul la muncă pentru toți cetățenii patriei, indiferent de naționalitate sau mediu de rezidență.

Un element calitativ superior în înfăptuirea liniei politice a partidului și statului nostru de creștere continuă a nivelului de trai îl constituie Programul adoptat de plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1983 privind creșterea retri-

buțiilor în acest cincinal. Elaborat din inițiativa și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, avînd ca direcții de bază generalizarea acordului global, creșterea ponderii părții variabile și legarea mai strînsă a veniturilor oamenilor muncii de rezultatele obținute în producție, aplicarea în practică a acestui program în cursul anilor 1983—1984 a condus la majorarea, în medie cu 10,4% pe economie, a retribuțiilor tuturor categoriilor de personal muncitor. S-a asigurat astfel o sporire a retribuției reale de 6% comparativ cu 1980, față de 5% cît s-a prevăzut inițial, această devansare datorîndu-se faptului că în 1984 indicele prețurilor la bunurile de consum a fost cu aproape 2% sub cel planificat. Concomitent cu sporirea retribuției medii nominale nete la 2 925 lei, au fost majorate în termeni reali cu 6% pensiile de asigurări sociale. La rîndul lor veniturile țărănimii, calculate pe o persoană activă, în condițiile sporirii producției vegetale și animale, vor fi în 1985 cu peste 12% mai mari față de 1980, ceea ce va crea premise superioare pentru apropierea și pe acest plan dintre oraș și sat, va contribui la întărirea continuă a alianței muncitorești-țărănești.

Prin majorările retribuțiilor din anii 1983—1984, oamenii muncii beneficiază de venituri suplimentare ce însumează anual peste 25 miliarde lei. După cum este prevăzut, la finele cincinalului actual retribuția nominală medie netă lunară va ajunge la 3 000 lei, față de 2 238 lei în 1980, iar retribuția reală va fi cu 8% superioară celei din 1980.

O politică socială profund umanistă

RIDICAREA sistematică a nivelului de trai și a calității vieții în țara noastră atestă cu putere caracterul profund umanist al politicii partidului care, după cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „pune pe prim plan omul, cu necesitățile sale, manifestarea plenară a personalității umane, realizarea unei societăți în care omul să se bucure din plin de cuceririle civilizației materiale și spirituale, să fie participant activ la făurirea propriului destin".**

În afara veniturilor directe obținute din muncă — considerate a fi sursă principală de venituri a oamenilor muncii — retribuția socială din fondul de consum social asigură populației venituri suplimentare în bunuri și servicii gratuite sau cu plată redusă, precum și în bani. Între acestea se cuvin a fi menționate gratuitatea învățămîntului de toate gradele și a asistenței medicale, alocații de stat pentru copii, burse pentru studenți și elevi, ajutoare familiale, indemnizații pentru incapacitate de muncă, pensii de asigurări sociale ; de asemenea, tot în acest cadru se includ contribuțiile statului pentru întreținerea creșelor, a grădinițelor de copii, a cămînelor pentru muncitori nefamiliști, a cantinelor etc. Asemenea venituri ale populației au crescut continuu, ridicîndu-se în medie pe o familie la 12 700 lei anual, respectiv o retribuție socială pentru fiecare locuitor al țării de circa 3 700 lei pe an.

De menționat este faptul că statul cheltuiește, în medie, circa 55 000 lei pentru ocrotirea sănătății fiecărui cetățean, calculată pe întreaga durată a vieții. În prezent, fondurile alocate de la buget pentru ocrotirea sănătății sînt de aproape 28 ori mai mari decît în 1950, acestea sporind de la 0,6 miliarde lei în 1950, la 4,8 miliarde lei în 1965 și 16,6 miliarde lei în 1984. Rezultat al măsurilor inițiate pentru ocrotirea sănătății și prevenirea îmbolnăvirilor, pentru ridicarea, în general, a nivelului de trai, durata medie a vieții a crescut în anii socialismului de la 42 ani în 1932 la circa 70 ani în 1983. Prin numărul de medici (44 510, în 1983 și 507 locuitori ce revin la un medic) România se situează în rîndul țărilor avansate din punctul de vedere al dotării cu cadre medicale, precum și al bazei materiale sanitare.

România socialistă se poate mîndri astăzi, pe bună dreptate, că în privința unor realizări social-culturale se află la niveluri comparabile cu unele dintre țările cele mai avansate din lume. Între acțiunile cu profundă semnificație se remarcă culturalizarea maselor populare, eradicarea încă din primii ani ai revoluției socialiste a analfabetismului moștenit de la regimul burghez, prelungirea duratei învățămîntului general, obligatoriu și gratuit, de la 4 la 7 și apoi la 8 ani, și mai apoi generalizarea gimnaziului și a primei trepte liceale.

Prin creșterea numărului de elevi și studenți de la 2,3 mil. și 51 mii, în 1945, la 4,6 mil. și respectiv 154 mii în 1984, circa un sfert din populația țării este cuprinsă astăzi în diferite forme de învățămînt. Toate aceste rea-

Știința românească angajată plenar în procesul dezvoltării

Soiuri și hibrizi de plante cu caracteristici superioare

● *Institutele și stațiunile de cercetări agricole au obținut în ultimul timp noi soiuri și hibrizi de plante, cu randamente la hectar sporite, cu mai mare rezistență la boli și dăunători și care se pretează la executarea mecanizată a lucrărilor de întreținere :* Moldova 83 *— soi de grîu de toamnă* (Stațiunea de cercetări agricole Podu Iloaiei, jud. Iași), *omologat pentru cultură în zona Moldovei ;* Gloria *— soi de secară* (Stațiunea de cercetări agricole Suceava), *zonat în nord-estul țării (zonele umede și mai reci) ;* Lovrin 390 *— hibrid simplu de porumb* (Stațiunea de cercetări agricole Lovrin, jud. Timiș) *— recomandat pentru producție în zona I de cultură din vestul țării și zona a II-a din sud ;* Lovrin 34 *(de la aceeași stațiune), soi timpuriu de grîu de toamnă, cu însușiri morfologice și fiziologice — în special rezistență la cădere și toleranță la boli și dăunători — ce asigură producții constant înalte, în special în zonele din vestul și sudul țării ;* Perlat 624 *— hibrid simplu de porumb pentru floricele* (Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea), *pentru sudul și vestul țării ;* Select *(același institut) — hibrid simplu de floarea-soarelui, cu un conținut ridicat de ulei în sămînță — omologat pentru cultură în vestul țării ;* Super *(realizat tot la* Fundulea), *hibrid trilinear de floarea-soarelui, la care producerea de sămînță prezintă o eficiență de trei ori mai mare față de hibrizii simpli — omologat pentru cultură în sudul țării ;* Danubian (la Fundulea) *— soi de soia bogat în proteină și cu capacitate de producție ridicată, îndeosebi în Dobrogea și Bărăgan, pe terenuri fertile și cu umiditate asigurată ;* Timburești *(creat la* Facultatea de agricultură a Universității din Craiova) *— soi de alune de pămînt (arahide) foarte rezistent la cădere și cu randamente mari pe terenurile nisipoase, cum sînt cele din incintele irigate din sudul Olteniei ;* Brînceni (Întreprinderea de producere și valorificare a bumbacului Brînceni, jud. Teleorman) *— soi de bumbac cu randament în fibră de 36,5-40% și o lungime a fibrei de 28,7-30,6 mm — omologat pentru zona favorabilă bumbacului din sud ;* Molovata 94, *soi de tutun oriental omologat pentru cultură în centrul și estul Moldovei și în Dobrogea — și* Băneasa, *soi de tutun semioriental, corespunzător zonei județelor Argeș, Dîmbovița, Teleorman, Giurgiu* (Stațiunea centrală de cercetări pentru cultura și industrializarea tutunului București) ; Feruma (Institutul de cercetare și producție pentru cultura pajiștilor Brașov) *— soi sintetic de Festuca rubra, omologat pentru zonele cu regim pluviometric ridicat (peste 700 mm anual).*

Leguminoasele din pajiștile semănate

● *Efectul productiv al speciilor leguminoase din pajiști — la o prezență de peste 10% în covorul vegetal — este echivalent cu efectul fertilizării cu circa 100 kg azot/ha/an. Măsurile tehnologice aplicate pajiștilor semănate cu graminee și leguminoase trebuie să vizeze menținerea unui raport echilibrat, timp cît mai îndelungat, între aceste grupe de plante furajere ; o importanță deosebită au asigurarea unui raport optim la semănat între speciile din amestec, aplicarea unei fertilizări cu NPK în doze moderate și exploatarea rațională a suprafețelor semănate.*

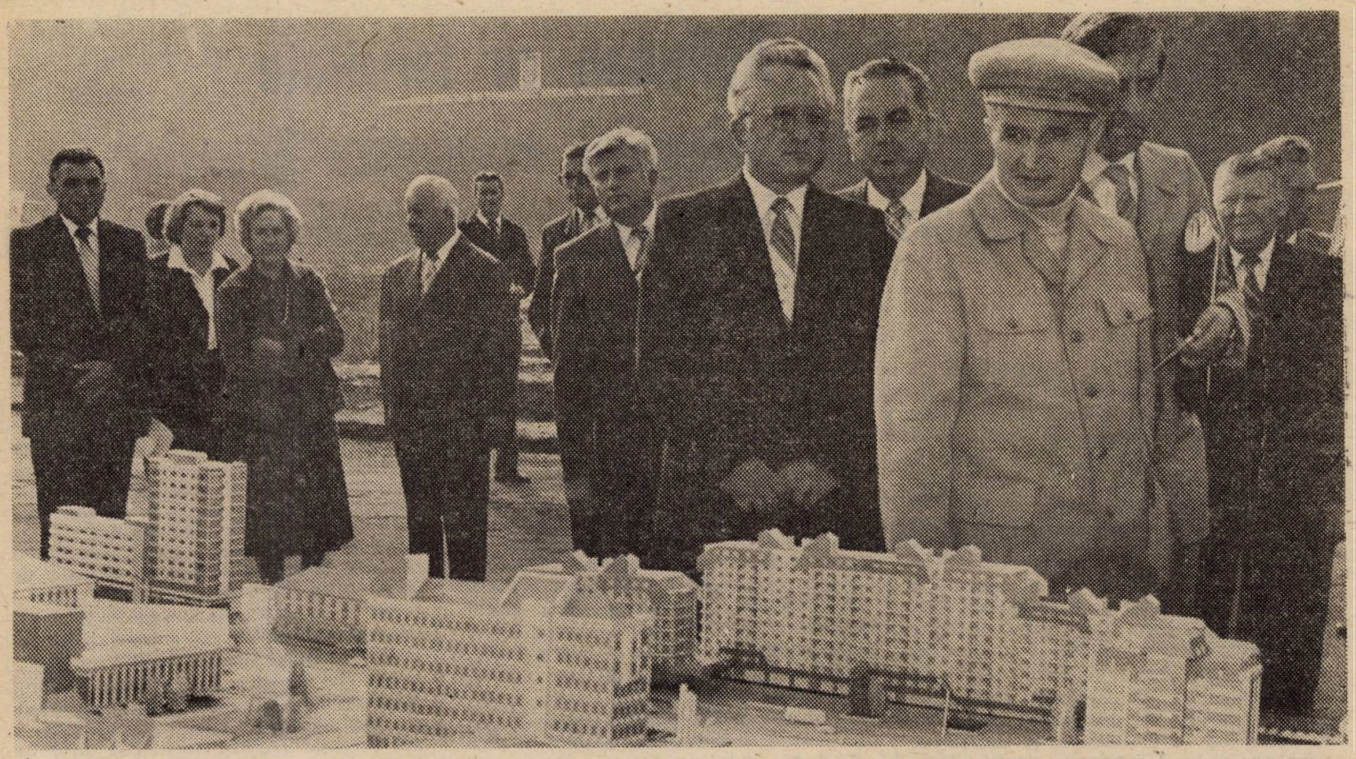

Ca expresie a grijii permanente a partidului, a secretarului său general pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale oamenilor muncii, astăzi peste 80% din populația țării locuiește în case noi. În prezent în fiecare zi 500 de familii se mută în case noi. Celor peste 3 milioane de locuințe construite în perioada 1965–1984 li se vor adăuga în cincinalul viitor încă 725 000

lizări ale învățămîntului românesc în anii socialismului, ca și accesul neîngrădit și real la învățămîntul liceal și universitar, al tuturor fiilor poporului reprezintă realizări de prestigiu ale politicii partidului și statului nostru de ridicare a nivelului de instruire și educație nouă, socialistă a întregului popor, de făurire a omului nou, constructor conștient al noii orînduiri.

Trepte superioare ale bunăstării

PROIECTUL Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000 deschid largi orizonturi ridicării pe noi trepte a nivelului de trai și a calității vieții poporului nostru. Temelia acestei ridicări a gradului de civilizație și cultură, de bunăstare materială și spirituală a celor ce muncesc o va constitui în continuare creșterea venitului național într-un ritm mediu anual de 7,6—8,3%, superior celui al produsului social, prin accentuarea acțiunii factorilor intensivi, calitativi ai creșterii și dezvoltării economice și îndeosebi prin dublarea productivității muncii pînă în 1990, față de 1980, ca urmare a promovării pe scară largă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne. Circa 70% din venitul național va fi repartizat pentru fondul de consum și maximum 30% pentru acumulare.

Potrivit proiectului de Directive, în cincinalul 1986—1990 se va asigura menținerea nivelului de trai realizat și creșterea veniturilor populației, a retribuției reale pe măsura sporirii venitului național și a productivității muncii, a reducerii costurilor de producție și îndeosebi a cheltuielilor materiale, a dezvoltării generale a societății. Corespunzător cerințelor obiective ale dezvoltării echilibrate a economiei se vor aplica cu fermitate principiile sistemului socialist de retribuire, se vor consolida corelațiile stimulative între veniturile diferitelor categorii de personal, se va asigura respectarea cu strictețe a principiului creșterii mai rapide a productivității muncii în raport cu sporirea retribuțiilor. Concomitent, se prevede o stabilitate corespunzătoare a prețurilor cu amănuntul și a tarifelor pentru servicii, indicele respectiv urmînd a fi menținut strict în limitele planificate de 1,1—1,3% anual.

Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist va spori la rîndul său cu 9—10% față de 1985, iar în consumul alimentar se vor transpune în practică prevederile programului de alimentație științifică a populației, în condițiile diminuării oricărei forme de risipă. Pentru satisfacerea mai bună a cerințelor de bunuri de folosință îndelungată se vor ameliora caracteristicile tehnice ale acestora, deopotrivă urmărindu-se reducerea consumurilor de materiale și energie. Volumul prestărilor de servicii va spori pînă în 1990 cu 68—76%, avîndu-se în vedere diversificarea acestora și ridicarea nivelului lor calitativ. Se va amplifica activitatea de turism și agrement. În anii 1986—1990 vor fi îmbunătățite în continuare condițiile de locuit, prin construirea a 725 mii locuințe noi, urmînd ca pînă în anul 2 000 să fie soluționată pe deplin problema locuințelor, asigurîndu-se în medie pentru fiecare locuitor o suprafață locuibilă de 14 mp care, împreună cu dependințele, va reprezenta 18—20 mp de persoană. Pe baza creșterii mai accentuate a productivității muncii se va generaliza treptat în întreaga economie săptămîna de lucru de 44 ore.

Dezvoltarea economico-socială a țării în cincinalul viitor și în continuare în următorul deceniu va permite ca după 1990 să se generalizeze și cea de-a doua treaptă a liceului, să se realizeze cuprinderea întregului tineret în învățămîntul de 12 ani. Totodată, se va îmbunătăți în continuare sistemul de ocrotire a sănătății, acordîndu-se prioritate acțiunilor profilactice, asigurării unei creșteri viguroase a populației. De asemenea, se vor crea condiții pentru dezvoltarea în continuare a culturii și artei socialiste, înflorirea întregii vieți spirituale a poporului, intensificarea activității politico-educative de formare a oamenilor muncii în spiritul înaltului umanism socialist, al principiilor eticii și echității socialiste.

ÎNFĂPTUIREA obiectivelor fundamentale ale dezvoltării economico-sociale în viitorul cincinal și în perioada pînă în anul 2 000 va asigura ridicarea României pe trepte tot mai înalte de progres și prosperitate. România, după cum se subliniază în proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., se va înfățișa la sfîrșitul acestui secol ca o țară socialistă multilateral dezvoltată, atît din punctul de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului general de viață și de civilizație al poporului, creîndu-se condițiile materiale de trecere la înfăptuirea și manifestarea tot mai largă în societatea noastră a principiilor comuniste de repartiție, de muncă și de viață, în toate domeniile de activitate.

Aplicarea cu fermitate a mecanismului economico-financiar, impuls în dezvoltarea calitativă a economiei

Gh. NICOLESCU

ÎN PERIOADA parcursă de la Congresul al XII-lea al P.C.R., în cadrul preocupărilor consecvente ale partidului nostru, ale secretarului său general, de perfecționare continuă a sistemului de conducere a economiei, au fost aduse contribuții majore la afirmarea puternică a mecanismului economico-financiar, care a constituit un factor activ în dezvoltarea calitativă a economiei, în ridicarea necontenită a nivelului de trai al tuturor celor ce muncesc. Este meritul deosebit al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a fi adus o contribuție originală, remarcabilă la fundamentarea și continua perfecționare a conducerii științifice, eficiente, democratice a economiei și societății, pornind de la necesitatea continuității preocupărilor de adaptare a mecanismului economico-financiar la cerințele în evoluție ale dezvoltării, de la bogata experiență acumulată în edificarea socialismului.

Toate realizările remarcabile în întreaga dezvoltare social-economică a țării, cu care poporul nostru întîmpină cel de-al XIII-lea Congres al partidului, sînt indisolubil legate de funcționarea cu o eficiență sporită a noului mecanism economico-financiar care a contribuit pe un plan superior la creșterea substanțială a eficienței economice, a venitului național și a avuției societății.

Element definitoriu al noului mecanism, conceptul original al tovarășului Nicolae Ceaușescu de așezare a întregii activități pe principiul autoconducerii muncitorești, al autogestiunii și autofinanțării — care au la bază îmbinarea dirijării unitare, pe baza planului național unic, a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate cu autonomia economico-financiară a unităților — **a avut ca efect creșterea participării conștiente și responsabile a tuturor oamenilor muncii, a întregului popor la procesul conducerii societății, a unităților economice și totodată la întărirea răspunderii fiecărei întreprinderi în realizarea integrală a prevederilor de plan, în utilizarea cu maximă eficiență a potențialului productiv.** Consolidarea autogestiunii economico-financiare a fiecărei unități economice este exprimată în anii acestui cincinal prin sporirea rolului organelor colective de conducere, al tuturor oamenilor muncii în obținerea unor rezultate superioare în : ● acoperirea cheltuielilor fiecărei întreprinderi din veniturile proprii ; ● realizarea unor beneficii sporite, a unei rentabilități corespunzătoare în raport cu fondurile materiale și bănești consumate ; ● constituirea din beneficiul realizat a fondurilor proprii necesare dezvoltării activității unității, înfăptuirea unui grad înalt de autofinanțare ; ● constituirea din beneficiul realizat a fondurilor de stimulare a colectivului de oameni ai muncii, realizarea unui grad înalt de cointeresare ; ● asigurarea restituirii din beneficiul realizat a fondurilor primite de la societate, pentru investiții și mijloace circulante ; ● sporirea contribuției, pe seama beneficiului realizat, la constituirea fondurilor necesare dezvoltării economico-sociale generale. Perfecționările aduse mecanismului economico-financiar converg către asigurarea condițiilor necesare întăririi autogestiunii fiecărei unități economico-sociale, care în prezent dispune de mijloacele și instrumentele necesare pentru exercitarea plenară, cu o înaltă eficiență a atribuțiilor și răspunderilor care îi revin din planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării.

În înfăptuirea autoconducerii muncitorești, în procesul consolidării autogestiunii economico-financiare și autofinanțării, organele de conducere colectivă ale unităților socialiste, în cadrul noului mecanism economico-financiar, utilizează **bugetul de venituri și cheltuieli** ; acesta reprezintă instrumentul de bază al conducerii activității financiare, al analizei și controlului, care sintetizează în expresie bănească activitatea desfășurată și eficiența ei. Pe linia atenției acordate în acest cincinal creșterii rolului și importanței bugetului de venituri și cheltuieli, atît în ce privește fundamentarea și realizarea prevederilor sale, cît și utilizarea lui ca instrument de conducere efectivă a proceselor economice și financiare din fiecare unitate se înscrie și **obligativitatea întocmirii, începînd cu acest an, a bugetelor de venituri și cheltuieli la nivelul fabricilor, secțiilor, șantierelor, fermelor și al altor subunități organizatorice ale întreprinderii,** care cuprind sarcinile proprii de producție, precum și limitele de cheltuieli, ceea ce permite organelor colective de decizie să aplice ferm principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii și la nivelul subunităților întreprinderii.

Pentru întărirea autogestiunii, o deosebită atenție a fost acordată creării tuturor condițiilor necesare pentru **obținerea unor realizări superioare la indicatorii de eficiență care reflectă rezultatele finale ale activității — beneficiul și rentabilitatea.** Preocupările colectivelor de oameni ai muncii de desfășurare a întregii activități de producție la cote ridicate de eficiență au fost sprijinite prin perfecționările aduse indicatorilor care exprimă sarcinile referitoare la scăderea costurilor de producție, îndeosebi a celor materiale, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei. Totodată, din inițiativa secretarului general al partidului, au fost elaborate programe speciale care să susțină, cu măsuri concrete tehnice, tehnologice și de organizare a producției și a muncii, realizarea sarcinilor de ridicare continuă a eficienței întregii activități. Ca rezultat al aplicării acestor măsuri, a cointeresării sporite a oamenilor muncii în obținerea unui randament financiar maxim de la fiecare leu investit sau cheltuit în producție, rentabilitatea în industria republicană a fost în anul 1983 de 17%, iar în primele nouă luni din 1984 costurile de producție au scăzut cu peste 6 miliarde lei, la care dacă adăugăm și reducerile de costuri din anul 1983 de 7 miliarde lei, rezultă că în mai puțin de 2 ani s-au obținut economii de peste 13 miliarde lei, sumă care va fi cu mult depășită pînă la finele acestui an, ceea ce asigură obținerea unor beneficii superioare, stabilitatea tuturor categoriilor de prețuri.

Important de subliniat este faptul că preocupările au fost orientate nu numai către asigurarea unei rentabilități corespunzătoare pe total economie sau minister, ci și pe fiecare întreprindere și produs în parte, în strînsă concordanță cu efortul real de producție depus ; recent a fost limitat nivelul rentabilității în industria orizontală. Astfel, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a hotărît stabilirea unor limite maxime ale rentabilității la unele produse și lucrări. Pentru produsele și subansamblele livrate de industria orizontală și pentru lucrările de reparații ale mașinilor și utilajelor, nivelul rentabilității a fost limitat la 10—15%, respectiv 8—12%, ceea se asigură mari avantaje economiei naționale, dat fiind că pe această bază prețurile de producție și livrare urmează să se reducă cu peste 15 miliarde lei, creîndu-se condiții pentru diminuarea în continuare a costurilor la produsele finale, precum și pentru reducerea prețurilor acestor produse.

Pentru **întărirea funcției beneficiului în consolidarea autogestiunii economico-financiare,** în cointeresarea mai puternică a întreprinderilor în realizarea veniturilor planificate, în îmbunătățirea ritmicității producției și a livrărilor, reducerea costurilor de producție și prevenirea imobilizărilor de fonduri în stocuri supranormative de materii prime sau produse finite, a fost sporit considerabil volumul părții din beneficiile realizate în cadrul planului și peste plan, rămase la dispoziția directă a unităților economice pentru constituirea fondurilor financiare proprii destinate autofinanțării și cointeresării colectivelor de oameni ai muncii. Aceasta îmbină în mod armonios interesele generale ale societății de sporire continuă a eficienței, rentabilității, cu interesele oamenilor muncii de a obține pe această cale venituri suplimentare în deplină concordanță cu rezultatele muncii depuse, reflectate

Potrivit orientărilor stabilite de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ramurile tehnicii de vîrf cunosc o puternică dezvoltare. În acest cadru, ponderea industriei electrotehnice și electronice în totalul industriei constructoare de mașini depășește în prezent 21%, nomenclatorul său de fabricație îmbogățindu-se continuu cu noi produse de mare complexitate

în realizarea și depășirea beneficiilor planificate.

Sporirea eficienței, obținerea unor beneficii majorate a avut ca efect **creșterea permanentă a gradului de autofinanțare a unităților economice.** Numai în anul 1983 fondurile proprii ale unităților economice, necesare pentru desfășurarea în condiții normale a procesului de aprovizionare, producție și desfacere, au crescut cu peste 53 miliarde lei față de 1981, ceea ce a avut ca efect scăderea relativă a volumului creditelor bancare și, respectiv, al dobînzilor suportate de întreprinderi. Conceptul cu privire la autogestiune, autofinanțare, potrivit căruia nu trebuie să existe sector de activitate, de producție materială și, în general, activitate umană care să nu se desfășoare pe baza principiului eficienței economice și rentabilității a devenit atotcuprinzător, aplicîndu-se și în unitățile social-culturale, instituții, unități administrativ-teritoriale etc., astfel încît fiecare unitate să obțină venituri cît mai mari pentru asigurarea fondurilor proprii necesare desfășurării activității. Întărirea autofinanțării reprezintă un puternic stimulent pentru toate unitățile, care, cunoscînd că pot folosi o parte sporită din beneficii pentru propria dezvoltare, depun eforturi sporite pentru a produce cu cheltuieli tot mai mici și a obține beneficii cît mai ridicate. Pe această bază ele își sporesc totodată contribuția la formarea fondurilor de care are nevoie societatea, la dezvoltarea rapidă a forțelor de producție.

Conferind cointeresării materiale un conținut mai bogat și profund, pe baza orientărilor stabilite de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982, **sistemul de retribuire a muncii a cunoscut importante îmbunătățiri.** Pentru legarea mai strînsă a veniturilor oamenilor muncii de rezultatele obținute în producție s-a trecut la aplicarea generalizată a acordului global ; în cadrul acțiunii de ridicare generală a veniturilor oamenilor muncii, care s-a încheiat la 1 august a.c., s-a asigurat, totodată, o sporire mai intensă a părții variabile a retribuției, în legătură directă cu rezultatele de ansamblu ale unității. În cadrul instituționalizării sistemului de participare a oamenilor muncii la beneficiile obținute, precum și a posibilității de utilizare a unei părți din beneficiu pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit și satisfacerea unor necesități social-culturale, deosebit de importante sînt măsurile de dublare a cotei de constituire a fondului de participare la realizarea producției, a beneficiilor precum și a cotei de constituire a fondurilor de premiere pentru realizări deosebite în muncă, de creștere a sporului de vechime.

O însemnătate deosebită în acest domeniu o reprezintă înscrierea, în cadrul recentei Hotărîri a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., a prevederii ca fondul de participare al oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor să fie majorat — cu mai mult de jumătate din sumele reprezentînd beneficii peste plan sau suplimentare obținute ca efect al aplicării măsurilor de creștere peste plan a productivității, de reducere a consumurilor materiale, de realizare a unor prețuri externe peste cele planificate, de aplicare a rezultatelor cercetării științifice, precum și a invențiilor și inovațiilor — dar să poată fi și micșorat cu jumătate din cuantumul amenzilor și penalizărilor suportate de întreprinderi. Este evident că aceste prevederi vor stimula și mai puternic activitatea creatoare a oamenilor muncii de identificare a unor noi posibilități de sporire a eficienței economice, și, pe această bază, de sporire a veniturilor lor.

Alături de toate aceste aspecte, este de remarcat faptul că, în anii actualului cincinal, mecanismul economico-financiar a fost perfecționat și în alte domenii importante : ● a fost intensificat procesul de dezvoltare în continuare a inițiativei și răspunderii unităților economice în planificarea și desfășurarea eficientă a propriei activități, de asigurare a celor mai potrivite pîrghii economico-financiare necesare pentru realizarea sarcinilor calitative ; ● a continuat îmbunătățirea sistemului de indicatori ai dezvoltării economico-sociale, prin trecerea mai accentuată de la indicatori cu caracter general, global, la cei cu precădere de natură calitativă ; ● s-a asigurat mai buna corelare, pe principii economice, a prețurilor de producție pe ramuri și subramuri, ceea ce a asigurat o evidențiere mai reală a aportului acestora la crearea venitului național ; ● au fost mai ferm aplicate principiile autoconducerii muncitorești și autogestiunii în activitatea de comerț exterior prin legarea mai strînsă a gestiunii unităților producătoare de rezultatele financiar-valutare ale exportului, ceea ce a determinat o sporire a preocupărilor pentru creșterea calității producției, realizarea acesteia la costuri cît mai scăzute și participarea mai activă a țării noastre la schimburile economice internaționale. În cadrul acestor preocupări, o deosebită însemnătate o prezintă recentele măsuri referitoare la reducerea nivelului dobînzilor la toate categoriile de credite și cu privire la îmbunătățirea cursului leului față de valutele altor state.

Măsurile de perfecționare a mecanismului economico-financiar, elaborate cu contribuția directă, deosebit de valoroasă, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, reflectă consecvența cu care partidul nostru, secretarul său general urmăresc aplicarea neabătută în viață a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, creșterea susținută a venitului național și, pe această bază, a nivelului de trai al poporului.

România, președintele Nicolae Ceaușescu — prezență activă în viața internațională

RETROSPECTIVA activității pe plan internațional în perioada dintre Congresul al XII-lea și Congresul al XIII-lea al partidului evidențiază, ca una din direcțiile fundamentale de acțiune, în acești cinci ani, dezvoltarea amplă a relațiilor internaționale ale partidului și statului nostru. Imaginea de ansamblu a relațiilor externe actuale ale Partidului Comunist Român, ale României, activitatea dinamică, deosebit de rodnică a tovarășului **Nicolae Ceaușescu**, ilustrează în chip grăitor, consecvența cu care au fost traduse în viață orientările și hotărîrile celui de-al XII-lea Congres al partidului, în acest domeniu.

● România întreține în prezent **raporturi diplomatice** cu 140 de state. De asemenea, țara noastră realizează **schimburi economice și comerciale** cu 150 de țări, de pe toate continentele.

● România este parte la 21 de **tratate** de prietenie, colaborare și asistență mutuală sau de prietenie și colaborare.

● Partidul Comunist Român întreține **relații de colaborare** cu peste 200 de partide comuniste și muncitorești, socialiste și social-democrate, partide de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare, mișcări de eliberare națională, alte forțe democratice.

● În perioada care a trecut de la Congresul al XII-lea, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a întreprins, împreună cu tovarășa **Elena Ceaușescu** peste 40 de **vizite oficiale** în țări de pe diferite continente.

● Președintele României a avut în acești ani **43** de întîlniri cu conducători de partid și de stat din țările socialiste, **62** de întîlniri cu șefi de stat din țări în curs de dezvoltare și nealiniate, **16** întîlniri cu șefi de stat și de guvern din țări capitaliste dezvoltate.

● Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a avut circa **80** de întîlniri cu conducători ai partidelor comuniste și muncitorești, peste **50** de întîlniri cu conducători ai partidelor socialiste și social-democrate, circa **80** de întîlniri cu conducători ai partidelor progresiste, democratice din țările în curs de dezvoltare, precum și ai mișcărilor de eliberare națională.

● Președintele României a adresat în această perioadă 24 de **mesaje** unor organizații și organisme internaționale.

● În cei cinci ani de la Congresul al XII-lea al partidului au fost semnate 4 **tratate** de prietenie și colaborare și 42 Declarații solemne sau Declarații comune, în care au fost consacrate : deplina egalitate în drepturi ; respectul independenței și suveranității naționale ; neamestecul în treburile interne ; avantajul reciproc, renunțarea la forță și la amenințarea cu forța ; respectarea dreptului fiecărui popor de a-și alege calea dezvoltării sale în mod liber.

● **În domeniul economic și comercial,** numărul total al acordurilor și convențiilor la nivel de stat și guvernamental încheiate de România cu alte țări se ridică la **775.** Numai în ultimii cinci ani au fost încheiate **175** de acorduri și convenții, dintre care **67** la nivel înalt.

● Potrivit documentelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., volumul comerțului exterior va spori în cincinalul 1986-1990 într-un ritm mediu anual de **7,1-7,7** la sută.

● Se va acorda o atenție deosebită creșterii exportului, care în cincinalul viitor va înregistra o sporire mai accentuată — de **52-56** la sută.

● Peste 20 000 de tineri de pe toate continentele studiază în institute de învățămînt superior din țara noastră.

O politică externă realistă, de largă audiență și recunoaștere internațională

DEZVOLTAREA AMPLĂ a relațiilor internaționale ale partidului și statului nostru se întemeiază pe concepția Partidului Comunist Român, a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** potrivit căreia însăși complexitatea deosebită a problemelor vieții internaționale actuale impune, mai mult ca oricînd, acțiunea unită a tuturor statelor și popoarelor, a tuturor forțelor progresiste, democratice ale contemporaneității, pentru asigurarea unui curs nou în viața internațională, care să garanteze pacea, independența, progresul tuturor națiunilor.

Propuneri constructive, în consens cu interesele vitale ale umanității

Frînarea cursei înarmărilor, înfăptuirea dezarmării, singura cale realistă spre instaurarea unei păci trainice, reprezintă un obiectiv fundamental al întregii politici externe a României socialiste, o cauză de înaltă responsabilitate promovată energic și neobosit de către tovarășul **Nicolae Ceaușescu.**

Sînt bine cunoscute, bucurîndu-se de un profund răsunet și o largă apreciere, pe toate meridianele globului, inițiativele președintelui țării noastre, realismul și caracterul profund constructiv al propunerilor românești, care, reunite într-un **amplu și coerent program de măsuri de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară,** sînt menite să deschidă calea unei lumi a păcii, colaborării și înțelegerii între popoare.

● **România** a înscris pe ordinea de zi a Adunării Generale a O.N.U. din **1979** punctul privind **„Reglementarea pașnică a diferendelor dintre state".**

● **La inițiativa țării noastre,** la care s-au raliat numeroase state, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat prin consens, în 1982, **„Declarația privind reglementarea pașnică a diferendelor internaționale".**

● În scopul creșterii rolului O.N.U. în soluționarea problemelor internaționale, România a propus crearea unei Comisii permanente pentru bune oficii, mediere și conciliere, pentru reglementarea diferendelor și prevenirea conflictelor între state. **Adunarea generală a O.N.U. a adoptat rezoluția prezentată de România,** împreună cu alte 32 de țări, în acest sens.

● **România sprijină încheierea unui Tratat universal de nerecurgere la forță în relațiile internaționale și a propus încheierea unei înțelegeri europene pentru nerecurgerea la forță.**

● **Inițiativa României privind dezvoltarea și întărirea bunei vecinătăți între state** a dus la **adoptarea de către Adunarea Generală a O.N.U. a proiectului de rezoluție prezentat de țara noastră,** împreună cu alte 28 de state.

Pentru dezarmare, pentru apărarea dreptului suprem al oamenilor la viață, la pace

1980 — Înscriind pe ordinea de zi a Adunării Generale a O.N.U. problema înghețării și reducerii bugetelor militare, **țara noastră a prezentat un document de lucru** privind principiile care trebuie să ghideze negocierea unor acorduri internaționale în acest sens.

1981 — Istoricele inițiative de pace și dezarmare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, din toamna anului 1981 și primăvara anului 1982, au determinat suita uriașelor adunări populare, care au culminat cu **APELUL POPORULUI ROMÂN,** însumînd 18 milioane de semnături, **trimis celei de-a doua sesiuni speciale a O.N.U. consacrată dezarmării.**

1982 — Militînd cu consecvență pentru crearea de zone denuclearizate în Balcani, în Europa de nord și în alte zone ale continentului, România **a propus organizarea unei întîlniri la nivel înalt a șefilor de stat și guvern din țările balcanice.**

1983 — Din inițiativa României, Adunarea Generală a O.N.U. a adop-

tat **o rezoluție vizînd oprirea amplasării noilor rachete americane în Europa Occidentală și a realizării măsurilor de răspuns anunțate de Uniunea Sovietică**, precum și **reluarea cît mai grabnică a tratativelor de la Geneva.**

1980—1983. La **REUNIUNEA GENERAL-EUROPEANĂ DE LA MADRID**, România a prezentat un șir de **importante propuneri**, dintre care **majoritatea și-au găsit reflectare în documentul final al reuniunii.**

1984 — LA CONFERINȚA DE LA STOCKHOLM pentru măsuri de încredere și securitate și pentru dezarmare în Europa, **România a prezentat un ansamblu de propuneri**, vizînd, între altele, consolidarea în continuare a angajamentului statelor de a nu recurge la forță sau la amenințarea cu forța în relațiile reciproce și a reafirmat necesitatea încheierii unui **Tratat general-european de nerecurgere la forță și la amenințarea cu forța.**

În perioada ultimilor cinci ani, România a participat în mod activ, prezentînd numeroase **inițiative și propuneri la întîlnirile la nivel de experți**, stabilite prin documentele reuniunilor general-europene, ca o modalitate practică de asigurare a continuității procesului de edificare a securității europene. Asemenea propuneri au fost avansate la : ● Forumul științific european de la Hamburg ; ● reuniunile de experți de la Montreux și Atena consacrate examinării și elaborării unei metode de reglementare pașnică a diferendelor ; ● reuniunea de experți de la La Valletta și seminarul de la Veneția dedicate cooperării economice, științifice și culturale în regiunea Mediteranei.

Oamenii de știință – militanți pentru cauza păcii

● Desfășurat sub înaltul patronaj al președintelui **Nicolae Ceaușescu, Simpozionul internațional „Oamenii de știință și pacea" (1981)**, prin larga participare și înalta ținută a dezbaterilor **s-a înscris ca unul din evenimentele cu profundă rezonanță în lumea științei.**

● Comitetul Național Român „Oamenii de știință și pacea", avînd în fruntea sa pe tovarășa academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, a propus **crearea, pe lîngă Conferința pentru dezarmare de la Geneva, a unui organism ad-hoc al oamenilor de știință.**

● Cu ocazia ședinței omagiale solemne de la Academia din Atena, tovarășa **Elena Ceaușescu** a prezentat propunerea privind **înființarea unui Comitet pentru dezvoltarea cooperării și colaborării tehnico-științifice în Balcani.**

● În semn de recunoaștere a bogatei activități pentru mobilizarea savanților și cercetătorilor la oprirea cursei înarmărilor, pentru folosirea științei exclusiv în scopuri pașnice, **Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea" i-a fost adresată invitația de a participa la sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării.**

Un valoros tezaur al gîndirii creatoare, revoluționare : OPERA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Case de editură din 33 de țări au publicat peste 140 volume din opera tovarășului Nicolae Ceaușescu sau scrieri consacrate vieții și activității sale, fapt ce constituie o expresie elocventă a uriașului prestigiu internațional, a inestimabilei contribuții a operelor tovarășului Nicolae Ceaușescu **la dezvoltarea creatoare a materialismului dialectic și istoric, la elucidarea unor complexe probleme ale gîndirii social-politice, economice și filozofice.**

Anul internațional al tineretului

DUPĂ proclamarea, la inițiativa țării noastre, a **Anului Internațional al Tineretului** pentru anul **1985**, România a adus și aduce o contribuție unanim recunoscută la pregătirea și marcarea corespunzătoare a acestui eveniment.

● **Ca o expresie a aportului esențial al țării noastre la promovarea aspirațiilor generației tinere, a ecoului larg internațional al concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu privind rolul și statutul tineretului contemporan,** Comitetul Consultativ al O.N.U. pentru Anul Internațional al Tineretului, organism cu largi atribuții în perspectiva A.I.T., a ales ca **președinte** pe tovarășul **Nicu Ceaușescu,** prim-secretar al C.C. al U.T.C., ministru pentru problemele tineretului.

● Pentru pregătirea A.I.T., țara noastră, **tineretul român au găzduit o serie de reuniuni internaționale cu o largă participare.** Între acestea s-au aflat Reuniunea regională europeană consacrată A.I.T., Masa rotundă de la Costinești intitulată „Tineretul anilor '80", reuniunea internațională cu tema „Contribuția tinerei generații la edificarea păcii și securității, la înfăptuirea dezarmării în Europa" (1980), seminarul internațional „Tineretul și studenții — solidaritate pentru pace, dezvoltare națională, dreptate socială și o nouă ordine economică internațională" (1983), a XXV-a Conferință generală a Mișcării Internaționale a Tineretului și Studenților pentru Națiunile Unite (1983), reuniunea „Cercetarea științifică a tineretului în perspectiva Anului Internațional al Tineretului" (1984).

● Comitetul consultativ al O.N.U. pentru A.I.T., al cărui președinte este tovarășul **Nicu Ceaușescu,** a hotărît, prin consens, să recomande :

— aprobarea, de către Adunarea generală, la a 40-a sesiune a sa din 1985, privind inițierea unui important număr de ședințe plenare dedicate politicilor și programelor în domeniul tineretului, care să fie desemnate drept **„Conferința Mondială a O.N.U. pentru A.I.T."**

— **organizarea,** în 1985, **a unei noi sesiuni a Comitetului consultativ al O.N.U. pentru A.I.T.,** cu scopul de a prezenta Adunării generale sugestii privind liniile directoare pentru programe de viitor în domeniul tineretului și urmărirea punerii lor în aplicare.

Pentru edificarea unei noi ordini economice, drepte și echitabile

ȚARA noastră a acționat și acționează pentru **întărirea solidarității și colaborării cu țările în curs de dezvoltare.** În acest sens au fost organizate la București trei **reuniuni ale „Grupului celor 77" (1979, 1982 și 1984).**

Documentul cuprinzînd poziția și propunerile României, prezentat la sesiunea a VI-a a U.N.C.T.A.D. din 1983, definește un **program concret și cuprinzător de măsuri** pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Pentru soluționarea problemelor stringente ale economiei mondiale, România a propus :

● Considerarea, cu prioritate, a efortului propriu al țărilor rămase în urmă, concomitent cu sporirea ajutorului internațional.

● Elaborarea unui program de perspectivă pînă în anul 2000, vizînd măsuri efective de dezvoltare mai intensă a economiei țărilor în curs de dezvoltare.

● Accesul larg, neîngrădit al acestor țări la cuceririle științei și tehnicii mondiale.

● Începerea cît mai grabnică, în cadrul O.N.U., a negocierilor globale multilaterale privind cele mai importante probleme economice ce confruntă lumea — materiile prime, energia, comerțul, dezvoltarea, problemele financiare.

● Crearea unui fond comun de dezvoltare, care să includă o parte substanțială din economiile realizate prin reducerea cheltuielilor militare.

● Stabilirea unor raporturi echitabile între prețurile materiilor prime și cele ale produselor industriale.

● Convocarea unei conferințe la nivel înalt a țărilor în curs de dezvoltare.

● Găsirea unei soluții echitabile la problema datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, reducerea substanțială, reeșalonarea pe termen lung sau anularea completă a datoriilor pentru țările cele mai sărace.

Prestigiul internaţional fără precedent al României, al preşedintelui Nicolae Ceauşescu

George MARIN

ÎNTREAGA EVOLUŢIE a societăţii omeneşti atestă că prestigiul dobîndit de o naţiune nu rezultă din jocul întîmplării, nu reprezintă un cadou oferit din bunăvoinţa cuiva ; el izvorăşte şi se impune ca urmare a forţei unor idei, a unor concepte, confirmate şi validate de viaţă.

Cu justificată mîndrie patriotică constatăm că ideile secretarului general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, personalitate proeminentă a lumii contemporane, gîndirea sa revoluţionară, materialist-dialectică, profund ştiinţifică şi novatoare, constituite în DOCTRINA CEAUŞESCU, demersul personal şi implicarea sa nemijlocită în elaborarea şi aplicarea strategiei dezvoltării economice şi sociale a României, ca şi în promovarea politicii de largă colaborare cu toate ţările, determină o activitate deosebit de susţinută pe făgaşul făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi creării condiţiilor necesare trecerii, în perioada următoare, la construirea comunismului, precum şi pe planul relaţiilor internaţionale. Creşterea prestigiului României în lume este indisolubil legată de această activitate intensă şi multilaterală, caracteristică EPOCII CEAUŞESCU.

Extrem de edificatoare sînt în această privinţă relaţiile pe care ţara noastră le întreţine astăzi cu peste 150 de ţări, precum şi relaţiile pe care P.C.R. le dezvoltă cu peste 200 de partide comuniste şi muncitoreşti, socialiste şi social-democrate, partide de guvernămînt din ţările în curs de dezvoltare, mişcări de eliberare naţională, alte forţe democratice, participarea României la 80 de organizaţii internaţionale guvernamentale şi la peste 700 de organisme neguvernamentale, la toate marile reuniuni şi dezbateri internaţionale, numeroasele propuneri constructive făcute pentru soluţionarea complexelor probleme ale lumii contemporane.

Contribuţia determinantă a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la creşterea fără precedent a prestigiului internaţional al României este elocvent reflectată de cele peste 40 de vizite oficiale efectuate, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în ţări de pe diferite continente, numai în perioada care a trecut de la Congresul al XII-lea al P.C.R., de cele 43 de întîlniri realizate în aceşti ani cu conducători de partid şi de stat din ţările socialiste, 62 de întîlniri cu şefi de stat din ţări în curs de dezvoltare şi nealiniate, 16 întîlniri cu şefi de stat şi de guvern din ţări capitaliste dezvoltate. Totodată, secretarul general al partidului a avut 80 de întîlniri cu conducători ai partidelor comuniste şi muncitoreşti, peste 50 de întîlniri cu conducători ai partidelor socialiste şi social-democrate, circa 80 de întîlniri cu conducători ai partidelor progresiste, democratice din ţările în curs de dezvoltare, precum şi ai mişcărilor de eliberare naţională.

Convorbirile ce au avut loc cu aceste prilejuri au permis examinarea largă a căilor şi modalităţilor de amplificare a relaţiilor de prietenie şi colaborare dintre România şi alte ţări, dintre P.C.R. şi alte partide şi formaţiuni politice, convenirea de noi măsuri pentru creşterea continuă a schimburilor economice, tehnice, ştiinţifice, culturale ş.a. De fiecare dată s-au realizat schimburi de opinii asupra celor mai diverse aspecte ale vieţii economice şi politice internaţionale, s-a degajat necesitatea unor măsuri ferme în vederea soluţionării marilor probleme care confruntă lumea contemporană.

În apărarea dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor, la viaţă

ÎN ACTUALELE ÎMPREJURĂRI internaţionale, cînd lumea manifestă o deosebită preocupare faţă de încordarea gravă la care s-a ajuns, ca urmare a intensificării politicii de menţinere şi de reîmpărţire a zonelor de influenţă, politicii de forţă şi de ameninţare cu forţa, agravării conflictelor dintre state şi apariţiei altora noi, accelerării cursei înarmărilor, în primul rînd a înarmărilor nucleare, un puternic ecou au aprecierile preşedintelui Nicolae Ceauşescu, propunerile României cu privire la înfăptuirea unor măsuri substanţiale de dezarmare, mai întîi de dezarmare nucleară, la apărarea dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor.

Cu mult interes şi adeziune tot mai largă sînt reţinute chemările militante ale României, ale preşedintelui Nicolae Ceauşescu la oprirea amplasării rachetelor nucleare americane cu rază medie de acţiune în Europa şi stabilirea unui program cu termen limită de retragere a celor deja instalate, încetarea aplicării contramăsurilor nucleare sovietice şi stabilirea unui program cu termen limită de anulare a acelor măsuri care au fost deja aplicate, reluarea grabnică a negocierilor sovieto-americane în vederea realizării unor acorduri corespunzătoare, care să asigure eliminarea rachetelor cu rază medie de acţiune din Europa, a rachetelor operativ-tactice, a tuturor armelor nucleare de pe continent, reluarea tratativelor în toate domeniile armamentelor nucleare şi organizarea unei conferinţe cu participarea tuturor statelor posesoare de asemenea armamente, în vederea opririi producerii de noi arme nucleare, a trecerii la reducerea treptată, pînă la eliminarea completă a acestora.

Mult apreciate sînt eforturile României în cadrul Conferinţei de la Stockholm pentru încredere, securitate şi dezarmare în Europa, unde, în conlucrare cu toate celelalte delegaţii participante, se străduieşte ca această conferinţă să contribuie, prin modul de desfăşurare şi rezultatele sale practice, la întărirea încrederii şi securităţii în Europa, să răspundă aşteptărilor popoarelor privind trecerea la dezarmare, şi în primul rînd la dezarmare nucleară, realizarea unei Europe unite, fără arme nucleare, a păcii şi colaborării între toate statele.

Aceluiaşi deziderat major trebuie să-i răspundă şi intensificarea negocierilor din cadrul Conferinţei de dezarmare de la Geneva, ajungerea neîntîrziată la un acord general acceptabil privind intensificarea şi distrugerea armelor chimice, convenirea de măsuri concrete în cadrul tratativelor de la Viena privind reducerea armamentelor şi trupelor în centrul Europei, convenirea unor măsuri concrete pentru încetarea cursei înarmărilor în spaţiul extraatmosferic.

De o deosebită utilitate ar fi crearea unor zone ale colaborării şi încrederii, lipsite de arme nucleare şi baze militare străine, în nordul şi centrul Europei, similare celei din Balcani, pentru care se pronunţă şi acţionează cu consecvenţă ţara noastră.

Avînd în vedere că în diferite regiuni ale lumii au loc confruntări şi conflicte armate, care produc uriaşe pierderi umane şi materiale, perpetuează încordarea şi neîncrederea, România consideră necesar — şi această opinie este larg împărtăşită pe plan internaţional — să se manifeste cea mai înaltă răspundere, în numele intereselor supreme ale popoarelor, şi să se acţioneze ferm pentru încetarea conflictelor militare şi trecerea la soluţionarea tuturor problemelor litigioase dintre state numai şi numai pe calea tratativelor.

O cale realistă pentru obţinerea de progrese în direcţia destinderii o constituie îngheţarea cheltuielilor militare de către toate statele, în primul rînd de către statele mari puternic înarmate, trecerea la reducerea bugetelor militare şi alocarea fondurilor astfel economisite atît pentru dezvoltarea şi soluţionarea unor probleme economice ale ţărilor care realizează reducerile, cît şi pentru sprijinirea eforturilor ţărilor în curs de dezvoltare.

De altfel, omenirea simte tot mai mult — aceasta şi ca urmare a crizei economice mondiale, a politicilor ob-

Intregul nostru popor își exprimă cu fermitate hotărîrea de a face totul pentru a contribui la oprirea cursei înarmărilor, la dezarmare, și în primul rînd la dezarmare nucleară, la crearea condițiilor pentru asigurarea dreptului fiecărui popor la o dezvoltare liberă și independentă

structioniste promovate de unele țări dezvoltate, inclusiv a politicii dobînzilor excesiv de înalte — că o cerință imperioasă a dezvoltării echilibrate a economiei mondiale, a stabilității economice și politice în lume o constituie lichidarea subdezvoltării, reducerea decalajelor dintre țările bogate și țările sărace, edificarea noii ordini economice internaționale.

Acțiune consecventă pentru instaurarea noii ordini economice internaționale

DEPĂȘIREA marilor dificultăți cu care sînt confruntate țările în curs de dezvoltare și crearea condițiilor pentru dezvoltarea echilibrată a economiei mondiale fac necesare multiple măsuri ferme, atît pe termen scurt, de urgență, cît și pe termen mai îndelungat.

Și din acest punct de vedere România se remarcă pe plan internațional prin programe consistente de acțiune. Astfel, ținînd seama de consecințele uriașei datorii externe a țărilor în curs de dezvoltare, România militează pentru o rezolvare globală a acestei probleme.

În paralel, România, alături de țările în curs de dezvoltare, consideră de maximă urgență eliminarea barierelor protecționiste și discriminărilor comerciale, asigurarea unor raporturi corespunzătoare între prețurile materiilor prime și produselor industriale, asigurarea accesului larg, neîngrădit, al țărilor în curs de dezvoltare la cuceririle științei și tehnologiei moderne, necesitatea unui transfer substanțial de tehnologii către aceste țări, în condiții avantajoase, care să corespundă nevoilor lor specifice de dezvoltare, combaterea practicii nocive a racolării de cadre din țările în curs de dezvoltare.

Pe termen mai îndelungat, reorganizarea sistemului monetar internațional pe baze noi, echitabile, cu respectarea strictă a principiilor noi ale relațiilor dintre state, astfel încît aceasta să contribuie la stimularea dezvoltării economice a fiecărei țări, și în primul rînd a celor în curs de dezvoltare, modificări de substanță în schimburile comerciale internaționale, în sistemul de funcționare a unor mecanisme economice și instituții internaționale ar putea fi obținute în urma negocierilor globale asupra cărora ar trebui să se convină cît mai urgent. Lansarea acestor negocieri, apreciază țara noastră, în cadrul unui comitet special sau al unei conferințe a O.N.U., cu participarea tuturor statelor, ar putea facilita elaborarea unui program de măsuri în vederea ajutorării țărilor în curs de dezvoltare, precum și a unui tratat general privind noile principii ale relațiilor economice internaționale.

Avînd în vedere că numeroasele programe și planuri de măsuri adoptate pînă în prezent, inclusiv strategia deceniului al treilea al dezvoltării nu au condus la ameliorarea situației țărilor în curs de dezvoltare, ceea ce menține stări de dezechilibru profund în economia mondială, că toate tratativele purtate pînă în prezent, în cadru mai restrîns sau mai larg, nu au dus practic la nici un rezultat, România, alături de țările în curs de dezvoltare, apreciază că, în eforturile de restructurare a relațiilor economice internaționale și de instaurare a noii ordini economice internaționale, de depășire a stării de subdezvoltare, un rol deosebit de important revine extinderii și adîncirii cooperării economice dintre țările în curs de dezvoltare, întăririi solidarității și unității lor de acțiune.

Propunerea României cu privire la organizarea unei conferințe la nivel înalt a țărilor în curs de dezvoltare întrunește o adeziune din ce în ce mai largă și, ca atare, țara noastră este gata să organizeze la București, în anul 1985, o reuniune deschisă participării tuturor țărilor în curs de dezvoltare pentru elaborarea unui plan de acțiune în vederea pregătirii conferinței, plan ce ar putea prevede întîlniri tematice ale experților pe probleme care ar face obiectul conferinței, folosirea mecanismelor existente în cadrul „Grupului celor 77", convocarea unei reuniuni ministeriale a Grupului celor 77 etc.

Prin preocuparea statornică pentru sporirea contribuției tineretului la soluționarea problemelor lumii contemporane, prin propuneri de largă rezonanță internațională care au dus la adoptarea mai multor rezoluții de către Adunarea Generală a O.N.U., inclusiv a hotărîrii privind proclamarea Anului Internațional al Tineretului în 1985, sub deviza „Participare, Dezvoltare, Pace", România, președintele său au pătruns adînc în inima și conștiința nu numai ale tinerei generații, dar și a umanității în general,

Ca semn de înaltă prețuire și recunoaștere a contribuției României la cauza păcii și colaborării internaționale, la promovarea intereselor vitale ale omenirii, ale tineretului, ca președinte al Comitetului Consultativ al O.N.U. pentru Anul Internațional al Tineretului a fost ales, după cum se știe, tovarășul Nicu Ceaușescu, prim-secretar al C.C. al U.T.C., ministrul pentru problemele tineretului din țara noastră.

Numeroase sînt coordonatele care atestă înaltul prestigiu de care se bucură astăzi în lume P.C.R., România, președintele Nicolae Ceaușescu. Pe măsura înaintării spre viitor, a transpunerii în viață a hotărîrilor Congresului al XIII-lea al P.C.R., fără îndoială că aceste coordonate se vor multiplica, la baza lor rămînînd constant, așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„hotărîrea fermă a României socialiste, a întregului popor român de a conlucra activ cu toate statele europene, cu toate țările, în interesul colaborării și păcii, al făuririi unei lumi mai drepte și mai bune, pentru libertatea și independența tuturor națiunilor planetei noastre".**

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 46 din 16 noiembrie 1984

— Congresul partidului — eveniment de excepţională însemnătate în viaţa poporului român **(Barbu Gh. Petrescu)** 2

— Contribuţii de inestimabilă valoare ale tovarăşului **NICOLAE CEAUŞESCU** la îmbogăţirea teoriei şi practicii construcţiei socialismului **(Mihai Todosia, Nicolae Stoica)** 5

— **EPOCA CEAUŞESCU** — anii celor mai strălucite împliniri din istoria României **(Gheorghe Surpat)** 8

Congresul XII — Congresul XIII, etapă de remarcabile înfăptuiri în dezvoltarea calitativă a economiei româneşti **(Nicolae Ionescu)** 11

— Realizări şi perspective în făurirea unei agriculturi intensive în România **(Ion Ceauşescu)** 14

— Economia României — ritmuri dinamice, printre cele mai înalte pe plan mondial 17

— Contribuţie remarcabilă la dezvoltarea intensivă a economiei. Noi obiective pe harta ţării 20

- Canalul Dunăre — Marea Neagră, grandioasă construcţie a socialismului **(Nicolae Ocănoaia)**
- Hidrocentralele în strategia dezvoltării energeticii **(George Simionescu)**
- Un nou centru siderurgic — Călăraşi **(Corneliu Velincov)**
- Industria aeronautică — dezvoltare dinamică **(Andrei Cristea)**
- Amplificarea potenţialului electronicii industriale **(I. Breazu)**
- Industria de utilaje grele — o noutate în profilul industrial al României **(Alexandru Dumitrache, Haralamb Năstase)**
- Dezvoltarea infrastructurilor portuare maritime **(Andrei Ţâru)**

— **NICOLAE CEAUŞESCU** — dialog permanent cu masele, activitate dinamică, neobosită în slujba înfloririi patriei 28

— Oamenii muncii — beneficiarii dezvoltării economico-sociale **(Gavril Horja)** 31

— Aplicarea cu fermitate a mecanismului economico-financiar, impuls în dezvoltarea calitativă a economiei **(Gh. Nicolescu)** 34

— România, preşedintele **NICOLAE CEAUŞESCU** — prezenţă activă în viaţa internaţională 36

— Prestigiul internaţional fără precedent al României, al preşedintelui **NICOLAE CEAUŞESCU (George Marin)** 38

IN THIS ISSUE

— The Party Congress — an event of exceptional significance in the life of the Romanian people **(Barbu Gh. Petrescu)** 2

— The invaluable contribution of comrade **NICOLAE CEAUŞESCU** to the enrichment of the theory and practice of the building of socialism **(Mihai Todosia, Nicolae Stoica)** 5

— The **CEAUŞESCU EPOCH** — the years of the most brilliant achievements in Romania's history **(Gheorghe Surpat)** 8

— The XII th Congress — The XIII th Congress — A period of remarkable accomplishments in the qualitative development of the Romanian economy **(Nicolae Ionescu)** 11

— Achievements and perspectives in the creation of an intensive agriculture in Romania **(Ion Ceauşescu)** 14

— Romania's economy — dynamic rhythms, among the highest in the world 17

— A remarkable contribution to the intensive economic development — The new industrial objectives on the country's map 20

- The Danube — Black Sea Canal — an imposing construction of socialism **(Nicolae Ocanoaia)**
- The hydro-power plants in the strategy of the energy potential growth **(George Simionescu)**
- A new metallurgic centre : Călăraşi **(Corneliu Velincov)**
- The aeronautic industry — a dynamic development **(Andrei Cristea)**
- The amplification of the industrial electronics potential **(I. Breazu)**
- The diversification of the equipment production **(Alexandru Dumitrache, Haralamb Năstase)**
- The development of the maritime harbour infrastructure **(Andrei Ţâru)**

— The permanent dialogue of comrade **NICOLAE CEAUŞESCU** with the people — a dynamic, sustained activity in the service of the country's prosperity 28

— The working people — the beneficiary of the economic and social development **(Gavril Horja)** 31

— The firm application of the economic and financial mechanism — an impulse in the qualitative development of economy **(Gh. Nicolescu)** 34

— Romania, president **NICOLAE CEAUŞESCU** — an active presence in international life 36

— The unprecedented international prestige of Romania, of president **NICOLAE CEAUŞESCU (George Marin)** 38

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Съезд партии — событие исключительной важности в жизни румынского народа **(Барбу Г. Петреску)** 2

— Вклад неизмеримой ценности товарища **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** в обогащение теории и практики строительства социализма **(Михай Тодосия, Николае Стойка)** 5

— **ЭПОХА ЧАУШЕСКУ** — годы самых блестящих достижений в истории Румынии **(Георге Сурпат)** 8

— XII-ый Съезд — XIII-ый Съезд: этап выдающихся успехов в качественном развитии румынской экономики **(Николае Ионеску)** 11

— Достижения и перспективы в создании интенсивного сельского хозяйства в Румынии **(Ион Чаушеску)** 14

— Экономика Румынии — динамичные темпы, одни из самых высоких в мировом плане 17

— Выдающийся вклад в интенсивное развитие экономики. Новые промышленные объекты на карте родины 20

- Канал Дунай — Черное море — великая стройка социализма **(Николае Оканоайя)** .....
- Гидроэлектростанции в стратегии роста энергетического потенциала **(Джордже Симионеску)** .....
- Новый металлургический центр — Кэлэраш **(Корнелиу Велинков)** .....
- Самолетостроение — динамичное развитие **(Андрей Кристя)**
- Рост потенциала промышленной электроники **(И. Брязу)** ..
- Диверсифицирование производства оборудования **(Александру Думитраке, Хараламб Нэстасе)** .....
- Развитие инфраструктуры морских портов **(Андрей Цыру)**

— **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ.** Постоянный диалог с массами — динамическая, неустанная деятельность на службе расцвета родины 28

— Трудящиеся — те, кто пользуется успехами социально-экономического развития **(Гаврил Хоржа)** 31

— Неуклонное применение финансово-экономического механизма — толчок в качественном развитии экономики **(Г. Николеску)** 34

— Румыния, президент **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** — активное участие в международной жизни 36

— Небывалый международный престиж Румынии, президента **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ (Джеордже Марин)** 38

NTREPRINDEREA DE APARATAJ ELECTRIC DE INSTALAȚII

Titu – județul Dimbovița – România Str. Gării nr. 79 Telefon: 14 79 55, 14 79 68

oduce și livrează la export :
siguranțe cu mare putere de rupere și ultrarigide la 660 V și 1 000 V,
prize industriale,
butoane de comandă,
aparataj de joasă tensiune pentru instalații : prize simple, prize duble, triple și multiple, prize-ruletă și prize mignon ; întrerupătoare modernizate, dulii pentru tuburi fluorescente,
corpuri de iluminat modernizate : veioze cu variator și senzor, lămpi de veghe,
cleme de legătură

Dotarea tehnică superioară și adul înalt de calificare a personalului, estetica produselor .E.I. și rezistența acestora în acționare sînt factori care au terminat ca marca întreprinrii noastre să fie cunoscută și reciată nu numai în România, și în multe alte țări ca Austria, F.G., Grecia, R. P. Ungară, P. Polonă, R.A. Egipt, Liban, n etc.

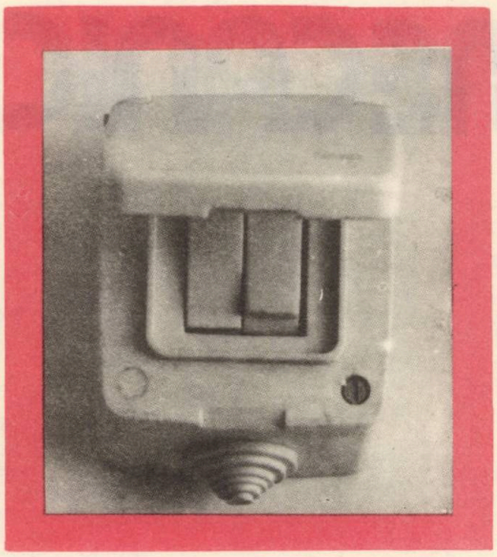

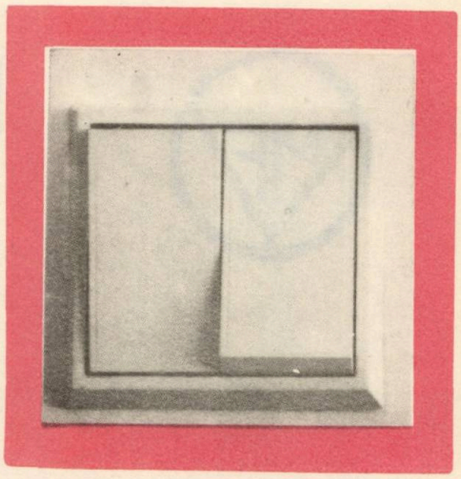

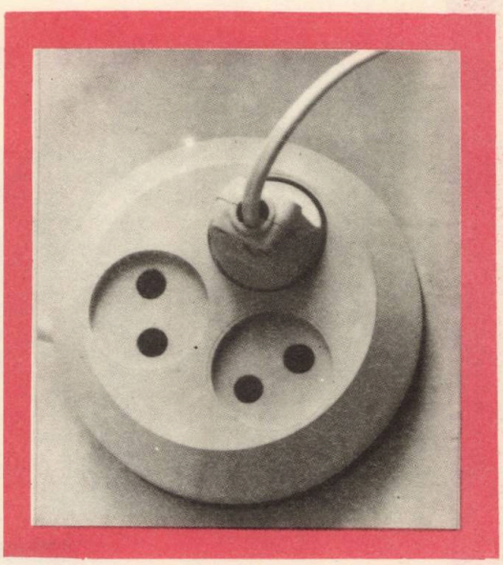

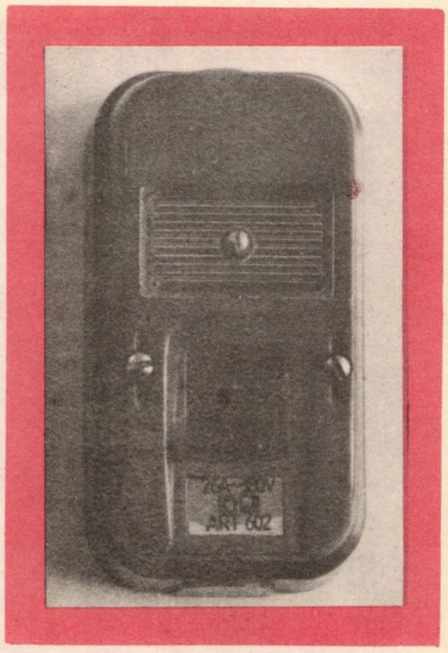

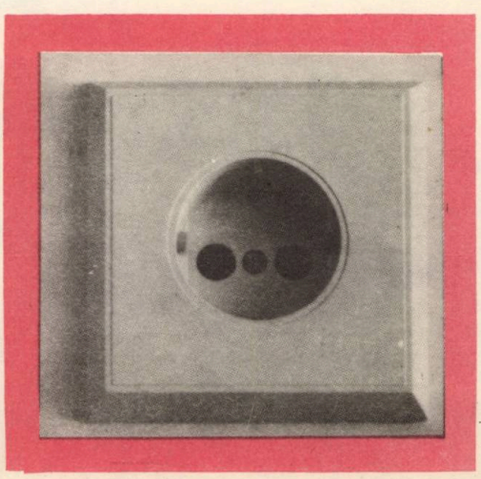

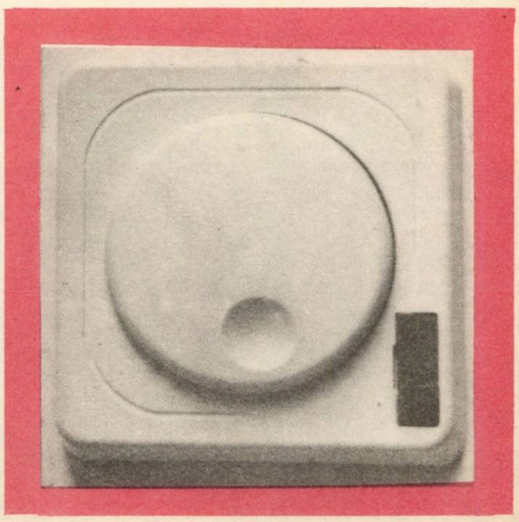

portator :
ECTROEXPORTIMPORT,
curești — România, Calea toriei 133, telefon 50 28 70, ex 11388.

1984 NOV 3 0

CENTRALA INDUSTRIALĂ MECANICĂ FINĂ

INTREPRINDEREA DE MECANICĂ FINĂ BUCUREȘTI

PRODUCĂTOR:
Întreprinderea Mecanică Fină
București-România -str. Popa Lazăr 9—19
Telefon: 35.00.00; Telex: 11.583

Întreprinderea Mecanică Fină București execută în cadrul programului său de fabricație și următoarele familii de produse:
Aparate și instrumente de măsură și control dimensional — Aparate și mecanisme de orologerie industrială — Aparate pentru controlul mărimilor termotehnice — Elemente de automatizare pentru reglarea presiunilor și temperaturilor — Scule, portscule, dispozitive și matrițe — Produse din carburi metalice sinterizate — Scule diamantate — Pile și raspele

APARAT CU BILE PENTRU VERIFICAT ALEZAJE 11—18 mm

0,002 mm

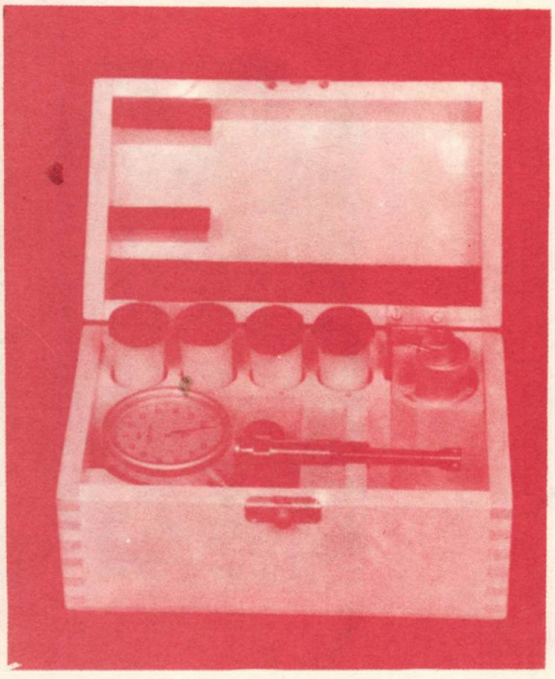

CARACTERISTICI :

— Aparatul se utilizează la măsurarea prin comparație a alezajelor
— Este echipat cu un comparator cu scală bilaterală cu valoarea diviziunii de 0,002 mm și 4 capete de măsurare interschimbabile
— Fiecare cap de măsurare are 4 bile
— Aparatul se reglează cu calibre inel
— Ambalaj : din lemn

APARAT DE MĂSURAT ALEZAJE CU CITIRE DIRECTĂ

0,002 mm

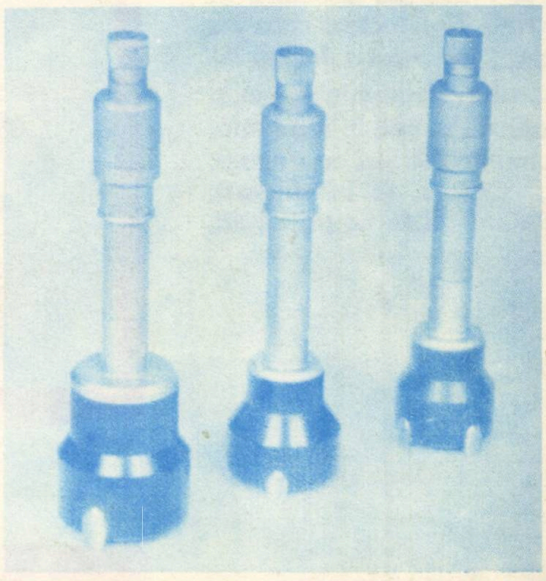

CARACTERISTICI :

— Interval de măsurare : 20...100 mm
— Aparatul este utilizat la măsurarea directă a alezajelor
— Reglarea se face cu calibru inel
— Suprafețele exterioare sînt cromate mat
— Diviziunile și cifrele permit o citire comodă
— Ambalaj : din lemn

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

CONGRESUL AL XIII-LEA AL PARTIDULUI — LARGI DESCHIDERI SPRE VIITORUL COMUNIST AL PATRIEI

Realegerea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU în funcţia supremă de secretar general al partidului — expresie a voinţei unanime a poporului, chezăşia progresului multilateral al României socialiste

Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român

Sentimente de înaltă mîndrie patriotică, unanimă satisfacţie faţă de realegerea tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU, cel mai iubit fiu al poporului, în funcţia supremă de secretar general al partidului

CONGRESUL AL XIII-LEA AL PARTIDULUI — LARGI DESCHIDERI SPRE VIITORUL COMUNIST AL PATRIEI

ZILELE celui de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, zile ce vor rămîne înscrise cu litere de aur în istoria patriei socialiste, au fost trăite de întregul popor la tensiunea cele mai înalte și înălțătoare sentimente patriotice și revoluționare. Gîndurile, inimile tuturor comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, au fost alături de delegații aflați în sala Congresului, care, îndeplinind mandatul ce le-a fost încredințat, au deliberat asupra muncii de pînă acum, asupra experienței dobîndite în măreața operă de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, au decis asupra direcțiilor dezvoltării viitoare a României socialiste.

Congresul partidului a fost, în fapt, Congresul națiunii întregi și, exprimînd voința națională, l-a reales în funcția supremă de secretar general al partidului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit și mai stimat fiu al acestor străvechi meleaguri, pe care, de milenii, ființează neamul românesc. Revoluționar pasionat, patriot înflăcărat, personalitate proeminentă a vieții internaționale contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a închinat întreaga sa viață, întreaga sa putere de muncă, de mai bine de cinci decenii, propășirii patriei și poporului său, edificării noii orînduiri sociale, care a eliberat omul de orice fel de asuprire — socială, economică, națională — dînd cîmp liber de afirmare și manifestare personalității umane. În actul solemn al realegerii tovarășului Nicolae Ceaușescu — exponentul cel mai demn și mai ferm al înaltelor idealuri democratice de dreptate și libertate națională și socială pentru a căror înfăptuire a luptat de veacuri, poporul nostru vede chezășia cea mai trainică a mersului său continuu ascendent spre orizonturile luminoase ale socialismului și comunismului, a înfloririi economice a țării și a sporirii prosperității sale, a apărării și întăririi continue a independenței și suveranității patriei socialiste, creșterii neîncetate a prestigiului ei în lume.

Poate mai puternic ca oricînd în zilele Congresului s-a făcut simțită unitatea de neclintit a poporului în jurul partidului, al secretarului său general. Este acea unitate revoluționară, a voințelor, a conștiințelor, care dă o forță de neînvins poporului în înfăptuirea operei complexe, nu lipsită de greutăți, dar atît de frumoasă a făuririi noii orînduiri. Este o mare onoare pentru generația noastră de a-și fi asumat răspunderea acestei misiuni istorice, este o mare fericire de a o îndeplini sub conducerea înțeleaptă, clarvăzătoare, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de al cărui nume sînt legate toate marile noastre înfăptuiri de pînă acum. Sîntem uniți prin cuvîntul partidului, al secretarului său general, prin vibranta sa chemare patriotică de a face totul pentru a ne ridica patria pe acel loc ce i se cuvine pe drept prin nepieritoarele merite ale poporului, și în zilele istorice ale Congresului al XIII-lea națiunea și-a exprimat răspicat voința sa unanimă, fermă, de a nu precupeți nimic pentru a îndeplini hotărîrile adoptate de Congres, hotărîri în care se află gravate viitoarele sale deveniri istorice.

Aflăm minunat prefigurat acest viitor în magistralul Raport prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu în fața celui de al XIII-lea Congres al partidului, amplu document de o inestimabilă valoare teoretică și practică pentru viața și munca poporului nostru. Prin numeroasele teze înnoitoare, prin dezvoltarea și precizarea unor concepte politico-ideologice, prin însăși strategia economică pe care o definește, Raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu a intrat în tezaurul de aur al gîndirii revoluționare românești, constituie o contribuție de cea mai mare valoare la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socia-

liste. Cu spiritul său profund științific, înnoitor, cu înalta sa capacitate de previziune, cu impresionantă cutezanță revoluționară, secretarul general al partidului a făcut o riguroasă analiză a stadiului dezvoltării noastre, a măreților noastre izbînzi, dar și a neajunsurilor care încă se mai constată, a tras concluziile care se impuneau din analiza experienței bogate pe care am acumulat-o, a trasat cu precizie liniile de forță pe care va acționa în continuare poporul român pentru a edifica pe deplin societatea socialistă multilateral dezvoltată, pentru a trece cu succes la făurirea comunismului. Se poate afirma, fără teamă de a greși, că sînt puține națiuni, care în această perioadă de crize, de incertitudini, de continue instabilități și fluctuații, dispun de o perspectivă clară, de o viziune bine conturată a viitorului lor, așa cum, datorită neobositei activități a partidului nostru, a secretarului său general, dispune în prezent poporul nostru. O imagine realistă, mobilizatoare, care însuflețește și unește masele de oameni ai muncii pentru transpunerea ei în realitate, o imagine proiectată pînă la sfîrșitul acestui mileniu, care dă scop, rațiune, coerență și certitudine întregii activități pe care o desfășurăm, tuturor eforturilor pe care le facem.

Avem certitudinea împlinirilor viitoare, datorită uriașelor realizări pe care le-am obținut pînă acum sub conducerea înțeleaptă, fermă, a partidului, a secretarului său general. Forța industrială a României socialiste este de peste 100 de ori mai mare decît cu patru decenii în urmă, producția agricolă de 7 ori mai mare, iar venitul național, baza creșterii necontenite a nivelului de trai, de 32 de ori mai mare. Dintr-o țară agrară, cu o industrie și o agricultură slab dezvoltată, România s-a transformat într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă și o agricultură socialistă în plină dezvoltare, o țară în care învățămîntul, știința, cultura au cunoscut o puternică dezvoltare, avînd un rol tot mai important în întreaga transformare revoluționară a patriei. Succese de mare însemnătate au fost înregistrate și în cursul acestui cincinal, în care s-au petrecut mari schimbări calitative în industria noastră socialistă, și, în general, în economia românească, accentul punîndu-se pe îmbunătățirea calității și ridicarea nivelului tehnic al produselor, pe creșterea productivității muncii care în anul 1985 va fi cu circa 29% mai mare decît în 1980. Semnificativ este faptul că, pe măsura depășirii unor greutăți și influențe ale crizei economice, ritmurile de creștere s-au accelerat, astfel că pe întregul cincinal producția industrială va înregistra un ritm anual de aproape 6%. Ceea ce a creat această posibilitate a fost tocmai politica justă a partidului care a concentrat forțe puternice pentru industrializarea țării, pentru dezvoltarea agriculturii, pentru progresul general al societății. Așa cum concluziona tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în urma analizei asupra modului cum s-au înfăptuit hotărîrile Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului **„Marile realizări obținute și în această perioadă demonstrează cu putere justețea politicii partidului nostru comunist care se călăuzește ferm după concepția revoluționară materialist-dialectică și istorică și aplică neabătut adevărurile general-valabile la condițiile concrete din țara noastră. Faptele, realitățile demonstrează că partidul își îndeplinește cu cinste înalta misiune istorică de a conduce poporul român pe calea socialismului și comunismului, a bunăstării și fericirii, a independenței și suveranității naționale".**

Pe temelia trainică a înfăptuirilor de pînă acum, poporul român intră, o dată cu cel de al XIII-lea Congres, în cea de a treia etapă a realizării Programului partidului, al cărei obiectiv fundamental îl constituie continuarea fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei spre comunism. Realizarea prevederilor Directivelor celui de al XIII-lea Congres va duce în cincinalul 1986—1990, așa cum preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „la creșterea în ritm înalt a economiei naționale, la ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres, la înfăptuirea în linii generale a obiectivelor Programului partidului. Ca urmare a transpunerii lor în viață,** arăta în continuare secretarul general al partidului, **putem spune că în 1990 România va intra într-o nouă etapă de dezvoltare economico-socială, va face un nou pas înainte pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism. Întregul nostru popor va urca noi trepte de civilizație și progres, de bunăstare materială și spirituală".**

Așadar, viitorul cincinal, 1986—1990, constituie o etapă deosebit de importantă în realizarea Programului partidului. Așa cum reiese cu claritate din Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu și din Directivele Congresului în cel de al optulea cincinal accentul se va pune pe realizarea unei noi calități a muncii și a vieții întregului popor, pe dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor industriale și asigurarea unui echilibru mai bun între diferite sectoare, înlăturîndu-se unele contradicții apărute la un moment dat. De asemenea, ținînd seama de tendințele generale ale dezvoltării economiei mondiale, de potențialul la care a ajuns industria noastră socialistă, o atenție deosebită se acordă noii revoluții tehnico-științifice, industria românească urmînd să se ridice la nivelul celor mai noi și mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. Ca atare, elementul calitativ nou îl constituie faptul că dezvoltarea industriei se va realiza în special prin modernizarea mijloacelor de muncă și a structurii producției, prin ridicarea nivelului tehnic și calitativ al acestora, prin introducerea continuă, pe scară largă, a tehnologiilor avansate, prin realizarea hotărîtă a programelor privind mecanizarea, automatizarea și robotizarea tuturor sectoarelor economice, realizarea unor produse noi, cu calități superioare, care să satisfacă în condiții tot mai bune cerințele tuturor ramurilor economiei naționale. Așa cum preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu „Pînă în anul 1990 se va încheia, în linii generale, reorganizarea intensivă a tuturor sectoarelor. Se va ajunge la un nivel general al producției industriei românești, precum și al calității și tehnicii acestei ramuri, comparabil cu cel din țările dezvoltate din punct de vedere economic".** Tocmai prin această prismă, în realizarea programului de dezvoltare economico-socială în cincinalul viitor, un rol de importanță deosebită îl au cercetarea științifică, introducerea rapidă în producție a rezultatelor cercetării, a noilor cuceriri ale științei și tehnicii moderne. Astfel, cercetării științifice românești îi revin sarcini de mare răspundere în realizarea a noi produse de înaltă competitivitate, valorificarea tot mai eficientă a resurselor economice, promovarea unor tehnologii cu consumuri materiale și energetice reduse, realizarea unor noi materiale cu caracteristici superioare, dezvoltarea pe baza unor soluții proprii a subramurilor de înaltă tehnicitate — electronica, microelectronica, energetica nucleară, biotehnologiile etc. **„În întreaga activitate științifică,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, trebuie să se manifeste cu putere spiritul revoluționar în abordarea cu toată îndrăzneala a marilor probleme, să se acționeze permanent pentru descoperirea a noi taine ale naturii și universului".**

Preponderența dezvoltării intensive a economiei românești în etapa următoare rezultă și din accentul care se pune și pe celelalte laturi calitative ale activității economice. În industria republicană în cincinalul viitor cheltuielile de producție vor trebui să se reducă cu circa 110 lei la 1 000 lei producție marfă, iar productivitatea muncii va crește, pe baza promovării largi a progresului tehnic, a organizării superioare a producției și a muncii, cu peste 60%, factori care vor asigura ridicarea eficienței și a competitivității economiei românești, sporirea și mai mare a bogăției naționale, a venitului național, baza sigură a dezvoltării societății noastre socialiste și a creșterii nivelului de trai și de civilizație al poporului. Deosebit de important și definitoriu pentru concepția economică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a partidului nostru, este faptul că în Raport se subliniază că agricultura va fi în continuare a doua ramură de bază a economiei naționale. **„Obiectivul fundamental,** arată tovarășul **Nicolae Ceaușescu, îl va constitui realizarea noii revoluții agrare, ce presupune transformarea generală a felului de muncă, de viață, de gîndire al țărănimii noastre cooperatiste, realizarea unei producții agricole care să satisfacă din plin necesitățile de consum ale întregului popor, precum și alte cerințe ale dezvoltării economiei naționale".**

O imagine deosebit de tonică, puternic mobilizatoare, oferă Raportul prezentat Congresului de către tovarășul Nicolae Ceaușescu asupra dezvoltării economiei și societății românești în următorul deceniu cînd, prin promovarea largă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne, va continua procesul revoluționar de formare și dezvoltare a bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate în vederea trecerii la comunism.

Pînă la sfîrșitul secolului industria românească se va ridica la un nou nivel tehnic și calitativ, se vor generaliza automatizarea, cibernetizarea și robotizarea producției și a altor activități, se va dezvolta puternic baza energetică și de materii prime, produsele românești se vor situa la nivelul celor mai bune produse realizate pe plan mondial, iar din punct de vedere al productivității muncii țara noastră se va număra printre cele mai avansate în acest domeniu. O dată cu dezvoltarea forțelor de producție și, pe această bază, se vor per-

CURIER
ECONOMIC – LEGISLATIV

CONTRIBUȚIA ORGANELOR ARBITRALE LA ASIGURAREA CALITĂȚII

In luna iunie a.c. a avut loc consfătuirea cu tema „Contribuția organelor arbitrale la asigurarea calității produselor și prestațiilor", organizată de Arbitrajul de stat interjudețean Suceava, cu sprijinul Arbitrajului de Stat Central și cu participarea Arbitrajului municipiului București și interjudețene Galați, Bacău, Iași, Constanța, Brașov și Ploiești.

Publicăm, în cele ce urmează, în rezumat, principalele comunicări dezbătute la consfătuire.

OBLIGAȚIILE BENEFICIARULUI VIZÎND ASIGURAREA CALITĂȚII PRODUSELOR LIVRATE. RĂSPUNDEREA PENTRU NEÎNDEPLINIREA ACESTOR OBLIGAȚII

În condițiile orînduirii socialiste, satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale oamenilor muncii — obiectivul principal al acestei orînduiri — reclamă nu numai sporirea cantității de produse ci și îmbunătățirea permanentă a calității acestor produse.

Este cunoscut că la realizarea prestației din contractul de furnizare, contribuie nu numai furnizorul ci și beneficiarul, pe principiul colaborării dintre furnizor și beneficiar, deopotrivă interesați la îndeplinirea sarcinilor de plan ce stau la baza contractului de furnizare pe care l-au încheiat.

Legea contractelor economice a instituit o serie de obligații — adevărate garanții juridice — menite să asigure realizarea de către furnizor și primirea de către beneficiar a unor produse de calitate corespunzătoare.

Obligațiile care vizează beneficiarul sînt : a. Obligația beneficiarului de a controla pe parcursul executării produsului contractat, modul cum furnizorul îndeplinește clauzele convenite cu privire la calitate. b. Dreptul și totodată obligația beneficiarului de a nu recepționa și accepta produsele necorespunzătoare calitativ.

Potrivit art. 37 din Legea nr. 71/1969 beneficiarul este obligat să verifice în condițiile legii, pe parcursul executării produsului contractat, modul în care furnizorul îndeplinește clauzele convenite cu privire la calitate.

În privința utilajelor, instalațiilor și altor produse de complexitate tehnică ridicată, art. 48 din Legea nr. 7/1977 prevede obligația beneficiarului de a face o verificare pe faze de fabricație și în final, și totodată să semnaleze eventualele deficiențe și să participe la luarea măsurilor necesare pentru remedierea lor.

Prin instituirea acestei obligații în sarcina beneficiarului, se urmărește asigurarea fabricării și introducerii în circuitul economic a unor produse corespunzătoare calitativ, prevenirea fabricării unor produse care nu corespund condițiilor de calitate convenite.

În cazul în care beneficiarul constată abateri de la prescripțiile de calitate, va semnala aceasta furnizorului care trebuie să ia toate măsurile care se impun.

Întrucît această verificare nu are valoarea unei recepții, constatarea nerespectării prescripțiilor de calitate nu angajează răspunderea furnizorului.

Nerespectarea de către beneficiar a obligației sale de verificare prevăzute de lege nu are consecințe asupra răspunderii furnizorului pentru livrarea unor produse calitativ necorespunzătoare în sensul restrîngerii sau înlăturării răspunderii acestuia.

Unitățile beneficiare au obligația să efectueze recepția produselor potrivit clauzelor contractului și „să preia numai acele produse care corespund normelor de calitate" potrivit art. 30 din Legea nr. 7/1977.

Dacă la recepție se constată că produsele sînt necorespunzătoare calitativ, beneficiarul este obligat să refuze recepția și primirea produselor. În acest caz, obligația furnizorului rămîne neexecutată cu toate consecințele pe care le implică acest fapt.

În cazul în care beneficiarul nu își îndeplinește obligația legală de a refuza produsele necorespunzătoare calitativ, ci le acceptă, se va angaja răspunderea sa potrivit art. 39 alin. 1 din Legea contractelor pentru paguba adusă avutului obștesc.

Legea instituie astfel implicit interdicția pentru beneficiar de a recepționa sau accepta produse de calitate necorespunzătoare, care în caz de încălcare atrage angajarea răspunderii sale pentru daune în repararea prejudiciului cauzat de această abatere.

Interdicția reiese implicit și din dispozițiile Legii nr. 7/1977 privind calitatea produselor și serviciilor.

Eficiența acestei interdicții cu răspunderea ce se angajează constă în faptul că determină o atitudine diligentă din partea beneficiarului, menită să împiedice introducerea în circuitul economic a produselor necorespunzătoare calitativ.

Deoarece legea instituie o răspundere și a beneficiarului, înseamnă că pagubele rezultate se repartizează pe ambele părți : furnizor și beneficiar, potrivit cu principiul culpei comune.

Supliment la
nr. 46-47 1984
Revista ECONOMICA

Paguba adusă avutului obștesc reprezintă în realitate paguba pe care una din părți a suportat-o, dar care fiind determinată de culpa celor două părți se impune ca parțial paguba să fie suportată și de partea în al cărei patrimoniu s-a produs.

Angajarea răspunderii beneficiarului nu implică deci întotdeauna diminuarea patrimoniului sau prin plata de despăgubiri ci în faptul că nu va putea recupera integral de la furnizor pagubele ce s-au produs în propriul său patrimoniu.

Beneficiarul este ținut să-și exercite dreptul de a nu accepta produsele necorespunzătoare calitativ și atunci cînd produsele, fiindu-i expediate de furnizor, cu ocazia primirii acestora constată că nu s-au respectat condițiile de calitate prevăzute în contract.

Practica arbitrală a stabilit că la primirea produselor la stația de destinație, beneficiarul trebuie să le verifice sub aspect cantitativ și calitativ.

Atestarea calității produselor prin documente de certificare a calității nu înlătură obligația verificării produselor cu ocazia recepției, după cum lipsurile calitative ale produselor pot fi reclamate chiar dacă delegatul beneficiarului a participat la recepția făcută la sediul furnizorului.

În ce privește produsele agrozootehnice, art. 4 lit. a din contractul model pentru furnizarea de produse agrozootehnice de către cooperativele agricole de producție, locul recepției este la furnizor, cu excepțiile prevăzute limitativ în contract.

Articolul 4 lit. f precizează că beneficiarul nu poate formula obiecțiuni cu privire la cantitate și calitate după ce produsele au fost predate-preluate, cu excepția viciilor ascunse.

Față de această prevedere, pentru ca beneficiarul să poată formula obiecțiuni cu privire la cantitate și calitate, el are îndatorirea de a trimite delegat competent să efectueze recepția, iar dacă nu-și îndeplinește această obligație și deleagă un șofer să ridice produsele — cum se întîmplă în marea majoritate a cazurilor — suportă riscurile legate de acest mod de a proceda.

Arbitrajul de Stat al Municipiului București a fost confruntat cu numeroase litigii în care cooperativele agricole de producție reclamau de la întreprinderile de legume și fructe plata unor sume de bani reprezentînd refuzuri parțiale din contravaloarea produselor livrate pe motiv că nu corespund calității înscrise în actele de livrare, procedînd la declasare.

Hotărîrile arbitrale pronunțate prin care s-au admis acțiunile au fost menținute de Primul Arbitru de Stat prin deciziile date.

În situația în care produsele sînt inutilizabile (rebuturi) beneficiarul are obligația de a le restitui furnizorului, caz în care obligația se consideră neexecutată cu toate consecințele sale.

Cînd produsele sînt necorespunzătoare calitativ, fără a fi însă inutilizabile, părțile pot conveni remedierea sau înlocuirea lor într-un anumit termen, fie la sediul beneficiarului, fie returnîndu-se furnizorului.

Beneficiarul trebuie deci să depună toate diligențele la recepționarea și primirea produselor, avînd în vedere atît interesele sale cît și cele ale economiei naționale.

Prin refuzul beneficiarului de a recepționa și accepta produse necorespunzătoare calitativ, furnizorul nu se eliberează de obligația de livrare fiind ținut în continuare să ofere produse de calitatea stabilită, și va fi considerat în întîrziere pe întreaga perioadă pînă la execuția prestației în condițiile de calitate stipulate în contract.

În litigiile soluționate s-a urmărit consecvent antrenarea răspunderii părții vinovate de producerea unor lipsuri calitative, fie că a fost vorba de furnizor sau de beneficiar.

S-a urmărit deci, traducerea în viață a documentelor de partid și de stat, a dispozițiilor legale referitoare la ridicarea necontenită a calității producției și a căutat să influențeze pozitiv eforturile depuse în această direcție de unitățile economice.

A. BUCURESCU
Arbitrajul de stat București

RĂSPUNDEREA FURNIZORULUI PENTRU CALITATEA NECORESPUNZĂTOARE A PRODUSELOR LIVRATE

Cadrul legislativ al problemei pe care o dezbatem, este dat de Legea contractelor economice nr. 71/1969, astfel cum a fost ea modificată în 1979 și de Legea calității produselor și serviciilor nr. 7/1977, care, pe lîngă răspunderea contractuală, instituie, în sarcina personalului muncitor și o răspundere disciplinară și o răspundere contravențională și o răspundere materială și chiar o răspundere penală.

Unitățile socialiste, prevede art. 38 din Legea contractelor economice, au obligația să livreze numai produse care corespund condițiilor de calitate prevăzute în contractele economice.

Or, ceea ce conferă calitate unui produs este ca el să fie corespunzător standardelor, normelor tehnice, caietelor de sarcini, contractelor economice, contractul fiind condiția de bază, pentru ca răspunderea pentru calitate să devină operantă.

În acest fel, ca și în cazul oricărui tip de răspundere contractuală, pentru ca să se poată vorbi de o răspundere specifică pentru livrarea unor produse necorespunzătoare din punct de vedere calitativ, se cer întrunite, cumulativ existența unui subiect care să răspundă pentru o faptă cauzatoare de prejudicii, existența unei fapte ilicite, constînd în neexecutarea obligațiilor contractuale, existența culpei și existența unui raport de cauzalitate între faptul neexecutării și producerea prejudiciului.

Subiect, în înțelesul răspunderii pentru livrarea produselor calitativ necorespunzătoare, este, de cele mai multe ori, furnizorul — în marea majoritate a cazurilor, producătorul efectiv al produselor — dar, el poate fi, în sens mai limitat și beneficiarul în situația în care, fie că, încălcîndu-și obligațiile contractuale asumate, fie că alături de furnizor, are o răspundere distinctă, derivînd din contract.

În lumina prevederilor Legii nr. 7/1977, se mai poate vorbi și de un subiect pasiv — o unitate de transport sau o unitate care preia, păstrează și desface produsele — unități care răspund dacă produsele au avut de suferit din punct de vedere calitativ.

Fapta ilicită care atrage răspunderea pentru livrarea unor produse calitativ necorespunzătoare în sarcina furnizorului producător sau pentru prestarea unor servicii necorespunzătoare, în sarcina prestatorului, este tocmai încălcarea standardelor, normelor tehnice și caietelor de sarcini, cît și a contractelor, în condițiile în care, la art. 33 din Legea nr. 71/1969, modificată, se prevede că, unitățile socialiste sînt obligate să execute contractele economice în natură, cu respectarea întocmai a cantității, calității, termenelor și celorlalte obligații asumate.

Culpa, condiție esențială ce guvernează problema răspunderii pentru livrarea de produse necorespunzătoare calitativ, a fost prevăzută, ca atare și de Legea nr. 71/1969 și de Legea nr. 7/1977, ea determinîndu-se în funcție de cuceririle la zi ale științei și tehnicii, de cerințele pieții interne și internaționale.

Culpa apare atît sub aspectul unei acțiuni (încălcarea normelor în baza cărora se determină calitatea), cît și sub aspectul unei inacțiuni, a unei omisiuni (fapta beneficiarului, de exemplu, de a nu verifica modul în care furnizorul și-a îndeplinit clauzele convenite cu privire la calitate, potrivit art. 37 din Legea contractelor economice sau fapta beneficiarului de a nu se îngriji de stipularea în contract a elementelor calitative, ce să-i satisfacă necesitățile concrete, situație în care, răspunderea furnizorului este antrenată numai pentru încălcarea standardelor, normelor tehnice, caietelor de sarcini, contractelor).

În sfîrșit, legătura cauzală între faptul livrării produselor necorespunzătoare calitativ și prejudiciu, se regăsește, în mod concret în neîndeplinirea obligațiilor asumate prin contract.

Materializarea cea mai evidentă a calității necorespunzătoare a unui produs (și mai rar a unui serviciu), este viciul de fabricație, adică, lipsa unor însușiri determinate care îl fac impropriu destinației date și îi micșorează valoarea.

O instituție de care răspunderea pentru livrarea produselor necorespunzătoare, este legată indisolubil, este garanția, adică asigurarea unei calități corespunzătoare a produselor și serviciilor de către fiecare unitate socialistă astfel încît, prevederile contractuale să fie îndeplinite întocmai.

Garanția trebuie prevăzută în contract, ea precedînd răspunderea, faptul că, prin art. 39 din Legea contractelor economice se prevede că, în perioada de garanție furnizorul răspunde pentru calitatea produselor, iar după expirarea acesteia, pentru viciile ascunse, constatate potrivit legii, ducînd la concluzia că, în materia dreptului economic, a contractelor economice, obligația de garanție are o sferă foarte largă (viciile aparente și viciile ascunse), ea derivînd fie din lege, fie din convenția părților, fie din ambele, în același timp.

Legat de obligația de garanție și mai departe de răspundere, este perioada sau termenul de garanție, definit la art. 31 alin. 2 din Legea nr. 7/1977, ea fiind limita de timp în cadrul căreia recondiționarea sau înlocuirea produsului se face pe seama și pe cheltuiala unității producătoare, dacă nu se dovedește că deficiența de calitate nu îi este imputabilă.

Același articol consacră și prevederea că, furnizorul poartă răspunderea pentru faptul livrării unor produse necorespunzătoare calitativ, cu vicii aparente, însă numai în termenul de garanție.

Termenul de garanție începe să curgă pentru furnizorul producător de la data livrării, a transmiterii dreptului de administrare, iar în cazul utilajelor complexe, realizate în cooperare, de la data livrării, efectuate de fiecare dintre furnizori.

Excepție face cazul prevăzut de art. 48 din Legea nr. 7/1977, cînd furnizorul nu a trimis actele de certificare, de atestare a calității, situație în care — beneficiarul, avînd obligația de a refuza primirea produselor — o livrare efectivă, nici nu a avut loc.

Pe lîngă termenul sau perioada de garanție, Legea calității produselor sau serviciilor, a instituit și existența unei perioade de utilizare normată, egală cu intervalul în cadrul căruia produsul, în condițiile de exploatare, depozitare și transport, stabilite potrivit normelor și normativelor tehnice, trebuie să-și mențină nemodificate caracteristicile funcționale (art. 31 alin. 4).

Dacă în termenul de garanție culpa furnizorului este prezumată, indiferent de natura viciilor, ascunse sau aparente, el răspunzînd pentru calitatea necorespunzătoare și într-un caz și în celălalt (sub rezerva că poate dovedi culpa cărăușului sau a beneficiarului), în cadrul termenului de utilizare normată culpa sa este limitată exclusiv, la viciile ascunse.

În sfîrșit, la art. 31 alin. ultim din Legea nr. 7/1977, este consacrat și termenul de valabilitate sau de utilizare limitată, care, ca în cazul medicamentelor sau produselor alimentare, înscris pe produs sau pe ambalaj, după caz, atenționează cărăușul, beneficiarul sau terțe persoane și, în primul rînd, consumatorii persoane fizice, asupra diligenței ce trebuie să o manifeste în aceste situații, el avînd, în fapt, același înțeles și aceleași funcții ca a termenelor de garanție și de utilizare normată, cu o sumă de drepturi, conferite în plus beneficiarului de a refuza produsele cu termen de valabilitate expirat sau cu vicii, descoperite chiar înăuntrul lui.

Răspunderea propriu-zisă a furnizorului de produse necorespunzătoare calitativ este legată de termenele de garanție și termenele de utilizare normată, Legea contractelor economice, prevăzînd expres, după cum s-a arătat că, în perioada de garanție furnizorul răspunde pentru calitatea produselor, iar după expirarea acesteia, pentru vicii ascunse, potrivit legii, numai că, în cazul viciilor constatate în perioada de garanție, culpa furnizorului, fiind prezumată, el trebuie să dovedească că respectivele vicii — aparente sau ascunse — s-au produs, eventual, din culpa beneficiarului sau a unei terțe unități socialiste, pe cînd, în cazul viciilor constatate în perioada de utilizare normată — vicii care, în aceste condiții sînt numai ascunse — sarcina probei că ele se datorează culpei furnizorului, revine, în exclusivitate beneficiarului.

Răspunderea furnizorului se concretizează, indiferent de momentul în care s-au constatat viciile și indiferent de natura acestora, prin repararea în natură și repararea prin echivalent.

Repararea în natură, prevăzută, de altfel, expres la art. 31 alin. 1 din Legea nr. 7/1977, se realizează prin remedierea (recondiționarea) produselor sau prin înlocuirea lor.

Aceste operațiuni se pot realiza fie la sediul unității furnizoare, în cazul în care recepția produselor se efectuează la aceasta, fie la sediul unității beneficiare în cazul în care, livrate fiind prin autorecepție, produsele au fost primite cu vicii, aparente sau ascunse, de către beneficiar.

În ambele cazuri, remedierea produselor necorespunzătoare calitativ, dacă nu se face chiar de furnizor, în orice caz, cheltuielile ocazionate de această operațiune, cad în sarcina sa.

Astfel, pe lîngă cheltuielile ocazionate de deplasarea personalului specializat, la sediul beneficiarului, în vederea efectuării recondiționărilor, furnizorul va suporta (aceasta și în cazul în care recondiționarea se face la sediul său), contravaloarea materialelor, manoperei, alte cheltuieli, care derivă din operațiunile de recondiționare.

Furnizorul nu poate solicita a i se acorda contravaloarea remedierilor, de dată ce obligația de remediere este și legală și contractuală, iar ceea ce a generat, necesitatea efectuării remedierilor, este chiar culpa sa (decizia PAS nr. 255/28.II.1982 a RRD nr. 9/1982).

Pînă la executarea remedierilor, produsul contractat (în situația în care livrarea a avut loc prin autorecepție) nu se consideră livrat, beneficiarul fiind în drept să refuze plata, ceea ce constituie un caz legal de refuz, prevăzut de Normele metodologice ale B.N. a R.S.R. (Decizia PAS nr. 3170/31.XII.1980 în R.R.D. nr. 8/1981 și Hotărîrea A.S.I. Suceava nr. 322/1971 în R.A.S. nr. 5/1971).

Dacă remedierea nu se efectuează în termen, beneficiarul dovedind că ulterior remedierii produsul nu mai poate fi folosit, furnizorul datorează penalitățile de întîrziere și de neexecutare, prevăzute de Legea contractelor economice.

Înlocuirea produselor în termen de garanție sau în termenul de utilizare normată, deși mai costisitoare în considerarea a ceea ce se cere astăzi, cu acuitate — economisirea materiilor prime, materialelor, combustibilului, energiei — este mai eficientă, ducînd, de la bun început, fie că recepția se face la furnizor, fie că recepția are loc la beneficiar, la înlăturarea completă a produselor necorespunzătoare calitativ, ea efectuîndu-se tot pe seama furnizorului care suportă toate cheltuielile legate de fabricarea și livrarea produselor necorespunzătoare, cît și acele cheltuieli care se nasc din restituirea acestor produse, în vederea înlocuirii lor.

Sînt frecvente cazurile cînd, de exemplu, beneficiarii de încălțăminte restituie încălțămintea, desperecheată sau prezentînd alte vicii de fabricație, furnizorilor producători solicitînd preschimbarea încălțămintei (mai rar recondiționarea ei) și pe lîngă aceasta, cheltuielile pe care le-au suportat și la primirea respectivelor cantități — dată fiind condiția de franco depozit furnizor — și cheltuielile ocazionate, efectiv, de restituire, în vederea înlocuirii (în speță, taxele de transport).

Ca și în cazul remedierilor (recondiționărilor), dacă înlocuirea produselor calitativ necorespunzătoare nu se face deloc sau nu se face în termen, beneficiarul, în considerarea faptului că produsele necorespunzătoare se consideră a nu fi livrate, este în drept a cere furnizorului penalități de întîrziere și după caz, chiar penalități de neexecutare.

Dacă nici remedierea (recondiționarea) produselor necorespunzătoare calitativ și nici înlocuirea lor nu mai este posibilă, produsele livrate, fiind predate, ca deșeu, IJRVMR, furnizorul nu poate obține decît contravaloarea de deșeu a acelor produse avînd obligația de a restitui prețul lor, be-

neficiarului, cu toate repercusiunile ce derivă din aplicarea noului mecanism economico-financiar.

S-a mai pus problema reducerii de preț, ca formă a răspunderii furnizorului pentru calitatea necorespunzătoare a produselor sale, ceea ce, însă, are un caracter limitat de aplicare și anume, numai la condițiile expres prevăzute de lege.

SCHORR KARL
Arbitrajul interjudețean Suceava

NOȚIUNEA DE CALITATE — JURIDICĂ ȘI ECONOMICĂ VICII APARENTE ȘI VICII ASCUNSE; CRITERII DE DETERMINARE ȘI CONSECINȚE

Legislația economică este supusă unui proces continuu de perfecționare, simplificare și unificare, caracteristic dinamismului vieții economice în etapa actuală și în perspectivă.

Noțiunea de calitate trebuie precizată, ținînd seama de trei aspecte și anume :

— tehnic, adică parametri care condiționează calitatea prestației și care corespund anumitor condiții fizice, chimice, organoleptice etc. ;

— economic, privind toate proprietățile care conferă prestației o valoare de întrebuințare cît mai ridicată și,

— juridic, care se referă la condițiile legale și contractuale de calitate.

În art. 3 din Legea nr. 7/1977 se găsesc toate trăsăturile esențiale ale conceptului de calitate, text de lege care precizează : „Calitatea produselor se realizează prin respectarea cerințelor tehnice, economice, constructiv-funcționale, estetice și de fiabilitate, în continuă perfecționare, care conferă acestora un grad înalt de utilitate economică și socială".

Deci, un produs este de bună calitate, în înțeles economic, dacă el corespunde stadiului de dezvoltare a tehnicii și exigențelor consumatorilor și dacă poate fi folosit conform destinației sale, iar din punct de vedere juridic, un produs este corespunzător calitativ, dacă însușirile sale sînt în deplină concordanță cu anumite condiții de calitate stabilite prin prevederi legale sau prin înțelegerea părților.

Aceste două aspecte — economic și juridic — sînt în interdependență, deoarece numai împreună ele reprezintă criteriul cel mai eficient pentru aprecierea produsului livrat și totodată pentru stabilirea răspunderii patrimoniale pentru nerespectarea condițiilor de calitate.

Din cele expuse, rezultă că, un produs pentru a fi considerat corespunzător calitativ, el trebuie să îndeplinească condițiile de calitate stabilite prin standarde, norme tehnice, caiete de sarcini sau contract.

Determinarea calității produselor se realizează prin recepția acestora, care, în sensul prevederilor art. 2 din Legea nr. 7/1977 și ale art. 22 lit. b din Legea nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, constă în examinarea organoleptică privind aspectul, culoarea, mirosul, gustul etc., examene microscopice, examene fizico-mecanice, care constau în verificarea rezistenței la frecare, rupere, tracțiune etc., controlul unor parametri — duritate, densitate etc. și examene de laborator, implicînd o serie de analize privind proprietățile fizice, chimice sau biologice ale produselor.

Lipsa conformității cu cerințele de calitate prevăzute în contract și în acte normative, indiferent de întinderea ei, constituie o trăsătură caracteristică noțiunii de viciu al produsului sau lucrării.

Deficiențele constatate cu ocazia recepției stabilite prin standardele de stat, ori norme tehnice, se numesc, în general, vicii aparente.

În definirea viciilor aparente, se ține seama de mijloacele folosite pentru verificare — obișnuite sau tehnice — și de momentul în care ele sînt descoperite, adică în fazele de fabricație, cu prilejul controlului făcut de beneficiar la furnizor, în momentul recepției, cu ocazia verificării destinație sau, în cadrul perioadei de garanție.

Prin vicii ascunse se înțeleg acele lipsuri calitative sau defecte care n-au fost și nu puteau fi constatate la recepție sau la sosirea produselor la destinație prin mijloace tehnice de verificare și recepționare curente și care fac improprii produsele pentru destinația în vederea căreia au fost contractate sau le micșorează utilitatea și valoarea. Deci, viciile ascunse existau în momentul recepției, dar n-au fost și nu puteau fi descoperite, datorită naturii lor.

În perioada anului 1983, precum și în 1984, Arbitrajul de stat interjudețean Galați a fost confruntat cu vicii de calitate ascunse la tineretului taurin livrat de asoc. economice intercooperatiste, astfel :

— recepția loturilor de animale se efectua loco-furnizor, prin recepționerii industriei cărnii și atestarea stării de sănătate, confirmată prin certificatul sanitar-veterinar emis de medicul veterinar din circumscripția respectivă ;

După sacrificare s-a constatat la unele din ele că aveau carne infestată cu T.B.C., dispunîndu-se de către medicul veterinar inspector de stat, trecerea cărnii (carcaselor) la sterilizare prin fierbere.

În rezolvarea litigiilor s-au pus următoarele probleme :

— dacă T.B.C.-ul este un viciu ascuns, atît timp cît starea sănătății animalelor la livrare, este confirmată de medicul veterinar al circumscripției sanitar-veterinare ;

— dacă procesul-verbal de sterilizare întocmit de medicul veterinar inspector de stat, poate constitui act constatator opozabil pîrîtei-furnizoare și

— dacă în asemenea cazuri, cînd recepția pe viu a animalelor s-a făcut loco-furnizor, pentru constatarea T.B.C.-ului în masa cărnii după sacrificare, își are aplicabilitate, prevederile Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/959.

Prin hotărîrile pronunțate, menținute prin deciiile P.A.S. s-au reținut următoarele :

— T.B.C.-ul constatat la examinarea organoleptică a animalului după sacrificare, constituie un viciu ascuns, ce nu putea fi descoperit de medicul veterinar de circumscripție, care a eliberat certificatul sanitar-veterinar, privind starea sănătății animalelor în momentul recepției loco-furnizor ;

— procesul-verbal de sterilizare, întocmit de medicul veterinar inspector de stat, constituie act constatator opozabil furnizorului, întrucît acest organ reprezintă autoritatea de stat, acordată prin Legea saniar-veterinară nr. 60 din 29 oct. 1974, acesta putînd să dispună orice măsuri care să apere sănătatea oamenilor. T.B.C.-ul este considerată o boală ce pune în pericol sănătatea publică și care nu poate fi depistată la recepția în viu a animalelor făcută loco-furnizor, ci numai după sacrificarea acestora, cînd se face controlul organoleptic sanitar-veterinar de către medicul veterinar inspector de stat, care avizează punerea în consum uman a cărnii provenită de la animalele sacrificate, sau să dispună măsurile corespunzătoare pentru cărnurile și organele inapte consumului uman.

În acest sens sînt prevederile art. 6 din Legea 60/1974 menționată, din care citățm : „medicii veterinari și medicii umani răspund împreună de stabilirea și aplicarea celor mai eficiente măsuri pentru prevenirea toxi-infecțiilor la om prin consum de alimente de origină animală", iar în art. 7 al. III se spune : „medicii veterinari inspectori de stat pot dispune distrugerea produselor de origină animală insalubre, reținerea celor suspecte de contaminare sau alterare", iar caracterul imperativ al măsurilor dispuse de aceștia, rezultă din art. 8 al legii citate, care spune : „măsurile stabilite de medicii veterinari inspectori de stat în exercitarea atribuțiilor ce le revin, sînt obligatorii pentru toate unitățile și persoanele fizice de pe teritoriul în care-și desfășoară activitatea" ;

— față de prevederile Legii nr. 60/1974, s-a considerat că nu-și are aplicabilitate în asemenea cazuri, Regulamentul aprobat prin H.C.M. 941/959, deoarece constatarea nu este făcută de beneficiarul produsului, ci este făcută de un organ care reprezintă autoritatea de stat în probleme sanitar-veterinare.

Prin deciziile P.A.S. menționate, au fost confirmate hotărîrile pronunțate, cu următoarea motivare : „Procesele-verbale de sterilizare au fost încheiate de un organ neutru de specialitate și deci sînt opozabile acesteia".

Cu asemenea litigii am fost confruntați pentru prima dată în anul 1983, ceea ce a impus luarea unor măsuri pentru evitarea lor și rezolvarea unor situații similare în faze de conciliere prearbitrală, în special pentru unitățile furnizoare, declarate cu mediu T.B.C.

În practica arbitrală, delimitarea viciilor ascunse de viciile aparente, necesită uneori un examen complex al situației de fapt, pentru evidențierea tuturor elementelor care pot conduce la adoptarea unor concluzii.

Criterii de distincție :

— viciile aparente trebuie descoperite în momentul cînd se face recepția produsului, folosindu-se mijloace obișnuite sau tehnice, care sînt prevăzute în mod legal. De exemplu, prin contract s-a prevăzut a se livra o anumită dimensiune de tablă de 1000×2000×8 și furnizorul trimite un produs cu aceleași caracteristici tehnice, dar în dimensiuni de 1000×2000×6, ceea ce înseamnă că tabla livrată este mai subțire cu 2 mm., deci un viciu de calitate ce trebuie descoperit la recepție, deoarece beneficiarul este obligat să măsoare grosimea cu șublerul, pentru a stabili corespunderea și din acest punct de vedere, situație în care produsul nu va fi acceptat la plată, fiind păstrat la dispoziția furnizorului în custodie, pentru a dispune asupra lui. Nedescoperirea acestui element al calității la recepția produsului și reclamarea lui ulterior, cînd tabla va fi dată în producție, nu poate duce la angajarea răspunderii furnizorului, întrucît această lipsă calitativă putea fi descoperită printr-o verificare efectivă și completă, în momentul primirii produsului ;

— viciile ascunse nu pot fi descoperite cu mijloacele tehnice obișnuite, cînd se face recepția produsului, dar trebuie să existe în acest moment, iar defecțiunea provocată va apare mai tîrziu ;

— unele vicii aparente pot fi remediate de furnizor sau în contul acestuia, produsul devenind utilizabil (ex : la recepția calitativă a unei cantități de vin îmbuteliat, se constată unele depuneri pe fundul sticlei, operațiune ce se remediază printr-o nouă filtrare și reîmbuteliere, operațiune făcută de furnizor sau pe seama lui ;

— viciile ascunse afectează produsele în sensul că acestea devin improprii destinației stabilită prin planul de producție sau le micșorează utilitatea lor ;

— dacă la viciul aparent, descoperit la recepție prin mijloace tehnice obișnuite, răspunderea poate fi localizată aproape exclusiv la furnizor sau rareori la cărăuș, care n-a efectuat transportul produsului în mod corespunzător, la viciile ascunse, stabilirea răspunderii între furnizor și beneficiar, creează probleme în modul de rezolvare ; au fost cazuri cînd prin expertiză tehnică s-a stabilit răspunderea beneficiarului, care a supus produsul unor tehnologii necorespunzătoare în procesul de producție, ajungîndu-se la rebutarea acestuia, asemenea situații fiind frecvente în metalurgie, cît și în agricultură, în special în zootehnie.

Criteriul potrivit căruia se stabilește dacă un anumit viciu este aparent sau ascuns, este de natură obiectivă, în baza căruia se va ajunge la concluzia dacă viciile trebuiau să fie sau nu observate cu ocazia recepției, a verificării la destinație, ori în cursul perioadei de garanție, iar nu de un criteriu subiectiv, în funcție de pregătirea, competența și modul de comportare a membrilor comisiei de recepție sau a celor care potrivit legii sînt îndreptățiți să efectueze verificarea calității.

În art. 31 din Legea nr. 7/1977, legea calității produselor și serviciilor se precizează că : „Unitățile producătoare răspund pentru orice deficiență de calitate apărută în termenul de garanție, precum și de eventualele vicii ascunse rezultate din fabricație, apărute în perioada de utilizare normată și sînt obligate să stabilească, în condițiile prevăzute în contracte, de comun acord cu beneficiarii și proiectanții, măsuri și termene de remediere sau de înlocuire a produselor corespunzătoare. În cazul în care furnizorul nu acceptă remedierea sau înlocuirea produselor, beneficiarii le vor restitui, solicitînd despăgubirile legale". Răspunderea reglementată de acest text de lege, este privită ca o răspundere bazată pe culpă, iar sumele acordate beneficiarilor sînt cu titlu de daune.

Acestea sînt cîteva din problemele mai importante, care am considerat necesar să fie tratate în tema propusă, dar cîmpul de discuții este mult mai vast și cu multiple implicații, aproape pentru fiecare caz în parte, dedus spre soluționarea organelor arbitrale.

Gr. JIANU
Arbitrajul interjudețean Galați

ASPECTE ÎN LEGĂTURĂ CU REGLEMENTAREA CALITĂȚII AMBALAJELOR

În orînduirea noastră socialistă, asigurarea calității constituie un obiectiv principal, care se realizează și perfecționează continuu în vederea satisfacerii cerințelor societății într-un grad superior. În acest context, calitatea ambalajelor constituie o preocupare de prim ordin, deoarece ele alcătuiesc valori însemnate în ansamblul economiei și au menirea să răspundă nevoilor de manipulare, transport, conservare și prezentare a mărfurilor.

Atunci cînd ambalajele sînt introduse în circuitul economic de către producătorul lor, fiind livrate în consecință ca marfă, unitățile socialiste sînt obligate să prevadă în contract caracteristicile de calitate ale ambalajelor respective, potrivit art. 27 lit. j din Legea nr. 7/1977, care au fost avute în vedere la perfectarea contractului economic de furnizare. Ambalajele noi se produc pe bază de standarde sau norme tehnice de ramură, iar pentru produsele destinate exportului pot fi executate pe bază de fișă tehnică convenită prin acordul părților, potrivit art. 4, alin. 1 și 2, lit. b din Normativul aprobat prin Ordinul M.A.T.M.C.G.F.F. nr. 96/1981. Introducerea în circuit a oricăror categorii de ambalaje, destinate consumului intern, se face cu respectarea normelor de tipizare, așa cum se arată în art. 3 alin. 1 din normativ.

Ambalarea mărfurilor se face în funcție de specificul fiecărei categorii de marfă. Nomenclatoarele ambalajelor folosite în circuitul economic, anexe la normativul amintit, prevăd tipurile calitative de ambalaje în raport cu produsul sau grupa de produse la care se utilizează. Ambalajele care nu se folosesc la același produs, dar pot fi reutilizate la alte categorii de produse, în procesul aprovizionării tehnico-materiale, se recuperează și urmează regimul stabilit pentru ambalajele acestor categorii de produse, potrivit art. 8 alin. 4 din normativ.

La livrarea cu mărfuri și la restituire, ambalajele refolosibile trebuie să corespundă condițiilor de calitate prevăzute în anexa nr. 6 la normativ, care prin natura lor rezultă că țin seama de uzura normală a ambalajelor în exploatare.

Calitatea ambalajelor în procesul lor de circulație se constată cu prilejul recepției efectuate în condițiile Regulamentului aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, unitățile socialiste fiind obligate să introducă în circuitul economic numai ambalajele care corespund normelor de calitate (art. 30 din Legea nr. 7/1977).

Practica arbitrală a statuat în sensul că este opozabilă expeditorului, constatarea efectuată în stația de destinație, cu ocazia preluării ambalajelor de la cărăuș, fiind de menționat că expeditorul nu poate răspunde decît de deficiențele existente în momentul expedierii ambalajelor, iar nu de cele intervenite după expedierea lor, în timpul transportului și al manipulărilor ulterioare (Dec. P.A.S. nr. 367/29 februarie 1984). Dacă verificarea se face mai tîrziu, această împrejurare nu este de natură să împiedice pe beneficiar de a formula obiecțiuni cu privire la calitatea ambalajelor, dacă poate dovedi că asemenea obiecțiuni sînt

întemeiate și lipsurile calitative invocate sînt imputabile expeditorului.

Verificarea calității ambalajelor efectuată în stația de destinație are, în principiu, ca efect înlăturarea dubiului cu privire la identitatea ambalajelor și a provenienței deficiențelor de la expediere.

În temeiul prevederilor art. 57 și urm. din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, beneficiarul este îndreptățit să procedeze la efectuarea operațiunilor de verificare în depozitul său, care în această situație sînt bineînțeles opozabile atunci cînd reflectă realitatea în mod obiectiv. Determinarea calității ambalajelor în depozit este astfel opozabilă dacă s-a stabilit identitatea ambalajelor verificate cu cele expediate și s-a putut examina în ce măsură ele îndeplineau condițiile de calitate, de a asigura integritatea produselor în mod corespunzător (Dec. P.A.S. nr. 632/30 martie 1984).

Potrivit art. 17 alin. 5 din Normativul menționat, respingerea la verificare a ambalajelor primite cu marfă nu antrenează respingerea mărfii conținute dacă aceasta îndeplinește condițiile de recepție cantitativă și calitativă. Recepția ambalajelor cu marfă nu trebuie deci să implice în mod nejustificat reducerea circulației mărfurilor.

Ambalajele circulă în sistemul economiei cu respectarea duratelor de serviciu și a ciclurilor de utilizare normate, care constituie elemente de folosire specifice fiecărui tip de ambalaj spre a fi considerate corespunzătoare calitativ sub aspectul rulajului lor. După îndeplinirea duratei de serviciu și a numărului de cicluri normate, ambalajele pot fi utilizate în continuare, dacă sînt în stare de funcționalitate ori pot fi reparate în vederea refolosirii lor (art. 30 alin. 2 pct. a și b din Decretul nr. 465/1979).

Art. 69 alin. 1 din normativ prevede în acest sens că ambalajele deteriorate cu durata de serviciu îndeplinită, care nu mai pot fi reparate, sînt considerate ajunse la limita de folosință și pot fi scoase din activ de către deținători, în condițiile legii. Scoaterea din circuitul economic a ambalajelor înainte de îndeplinirea duratelor de serviciu este interzisă potrivit legii.

Unele categorii de ambalaje se restituie în condițiile de calitate stabilite între părți, atunci cînd furnizorul și beneficiarul mărfii convin ca anumite operații de reparare-recondiționare să se execute la furnizorul mărfii în contul și pe cheltuiala beneficiarului, conform art. 17 alin. 3 din normativ. Se înțelege că în această situație condițiile de calitate convenite sînt sub nivelul celora prevăzute în anexa nr. 6 la normativ, operațiile de reparare avînd drept scop tocmai ajungerea la un asemenea nivel de calitate, în care ambalajele sînt considerate de categoria „bune".

În alte cazuri, ambalajele pot fi restituite în situația de a fi scoase din activ, atunci cînd părțile contractante convin ca scoaterea din activ a ambalajelor să se facă de furnizorul mărfii, în contul și pe cheltuiala beneficiarului, așa cum prevăd dispozițiile art. 69 alin. 2 din normativ (Des. P.A.S. nr. 48/31 ianuarie 1984).

În practica arbitrală s-a pus problema dacă ambalajele care au asigurat integritatea mărfii pînă la destinație pot fi considerate bune deși se prezintă cu unele deprecieri. Or, din cuprinsul normativului rezultă că asemenea ambalaje se pot considera corespunzătoare calitativ numai dacă îndeplinesc condițiile de calitate prevăzute în mod expres în anexa nr. 6 la normativ.

La o soluție în acest sens s-a ajuns de altfel încă în aplicarea art. 29 din Instrucțiunile aprobate prin Ordinul M.A.T.M.C.G.F.F. nr. 108/1975 (care și-au încetat valabilitatea la 31 august 1981 — prin aprobarea normativului citat), cînd s-a stabilit că ambalajele ce au suferit deprecieri se decontează dacă au asigurat integritatea produsului numai în măsura cînd sînt reglementare și complete, îndeplinind deci condițiile corespunzătoare pentru recuperarea lor. S-a avut în vedere că astfel de ambalaje pot fi considerate corespunzătoare calitativ în cazul cînd reprezintă, în continuare, valori de natură să fie reintroduse în circuitul economic.

Potrivit art. 4 lit. a din Decretul nr. 167/1958, în raporturile dintre organizațiile socialiste, termenul prescripției este de 6 luni în ce privește dreptul la orice acțiune izvorită din transmiterea unor produse calitativ necorespunzătoare.

Practica arbitrală a stabilit că noțiunea de „transmiterea unor produse" se referă la acele raporturi care implică trecerea unui drept de proprietate, respectiv de administrare directă, asupra unor bunuri de la o organizație socialistă la alta, cum ar fi cazul livrării de produse.

În consecință, nu se încadrează în prevederile art. 4 lit. a din Decretul nr. 167/1958, ci se prescrie în termenul prevăzut de art. 3 din același decret (18 luni), dreptul la acțiune privind lipsurile calitative ce se reclamă în legătură cu restituirea ambalajelor, operație care nu implică trecerea unui drept de proprietate, respectiv de administrare directă, asupra ambalajelor de la o organizație socialistă la alta.

În temeiul art. 47 pct. 1 lit. c din Legea contractelor economice nr. 71/1969, pentru nerestituirea în termen a ambalajelor se datorează penalitățile de întîrziere stabilite în acest scop.

În practica arbitrală s-a pus problema dacă beneficiara mărfurilor poate fi obligată la asemenea penalități în cazul primirii unor ambalaje în stare complet degradată. Deoarece este lipsită de eficiență economică restituirea unor ambalaje, care nu mai pot fi folosite, s-a stabilit că în aceste cazuri beneficiara mărfurilor nu datorează penalitățile pentru nerestituirea ambalajelor. Ambalajele pentru a putea fi restituite furnizorilor de marfă trebuie de altfel să îndeplinească unele condiții de calitate expres prevăzute de reglementarea în vigoare (Dec. P.A.S. nr. 1289 din 31 mai 1979).

I. DAVIDZON
Arbitrajul de Stat Central

UNELE ASPECTE PRIVIND RĂSPUNDEREA PENTRU CALITATEA MATERIALELOR DE CONSTRUCȚII LIVRATE ANTREPRENORULUI

Materialele prefabricate și celelalte materiale de construcții (cu excepția materialelor speciale procurate beneficiarului lucrării), se aprovizionează de către antreprenor în baza contractelor economice de furnizare încheiate cu unitățile producătoare, dar răspunderea pentru calitate în aceste contracte, prezintă și unele **aspecte specifice**, în cadrul legal general aplicabil contractelor încheiate pentru aprovizionarea tehnico-materială.

Potrivit art. 85 din Legea nr. 8/1977, pentru materialele și elementele de construcții și instalații produse în industrie se aplică prevederile Legii calității produselor și serviciilor nr. 7/1977.

În conformitate cu art. 89 din Legea nr. 8/1977, contractele economice încheiate de organizațiile de construcții-montaj cu furnizorii de materiale sau de elemente de construcții și instalații vor prevedea obligația respectării de către aceștia a condițiilor de calitate și de garanție pentru produsele livrate și a concordanței stricte între caracteristicile furniturii și certificatul de calitate însoțitor.

Alineatul 2 al art. 89 precizează că furnizorii-producători sînt obligați ca, în termen de 15 zile de la primirea comunicării unității de construcții-montaj, să remedieze sau să înlocuiască materialele sau elementele de construcții și de instalații necorespunzătoare din punct de vedere calitativ.

Considerăm că întrucît legea specială, în speță Legea nr. 8/1977, nu face distincție în art. 89 alin. 2, între acele deficiențe calitative ce constituie vicii aparente în momentul predării-preluării materialelor și între viciile ascunse

ce sînt descoperite ulterior, termenul de 15 zile în care unitatea furnizoare este obligată la remediere se va aplica și în cazul materialelor ce prezentau unele vicii aparente, ca de exemplu deficiențe de finisare, recepționat însă de către constructorul-beneficiar în contractul de furnizare, deci care nu au fost refuzate de constructor pentru acele deficiențe calitative.

Practic, obligația furnizorului de remediere sau înlocuire poate fi executată doar cu privire la viciile aparente și eventual, la viciile ascunse ce apar la materialele aprovizionate, **înainte de înglobarea lor în construcție.** După încorporarea materialelor în construcție, eventualele deficiențe ale materialelor puse în operă se analizează ca **deficiențe de construcție,** care pot fi constatate în timpul execuției, la recepția preliminară sau în perioada de garanție a obiectivului — și pe care, este obligat și le poate remedia doar antreprenorul dat fiind principiul unității și continuității procesului de producție și prevederile art. 61 din Legea nr. 8/1977.

În acest din urmă caz, reparația în natură — ne referim la obligația „de a face" a furnizorului care constă în recondiționarea sau înlocuirea materialelor necorespunzătoare calitativ —, se transformă în obligație de dezdăunare, antreprenorul fiind îndreptățit să ceară plata daunelor pentru remedierea deficiențelor pe seama furnizorului de materiale.

Termenul de 15 zile în care trebuie executate remedierile sau înlocuirile va curge de la data primirii de către furnizor a comunicării antreprenorului cu privire la deficiențele de calitate ale materialelor preluate, cu condiția ca această comunicare să se facă în cadrul perioadei de garanție sau de utilizare normată, după caz, și cu încadrarea în termenele de prescripție aplicabile în raport cu data la care trebuiau descoperite — avînd în vedere natura viciilor reclamate.

După primirea comunicării din partea unității de antrepriză există în sarcina furnizorului de materiale obligația distinctă de remediere sau de înlocuire a materialelor calitativ necorespunzătoare. Furnizorii răspund pentru daunele produse prin neexecutarea sau executarea cu întîrziere a acestei obligații, precizează expres art. 89 alin. 2 — fraza finală.

În ce privește curgerea termenului de prescripție pentru daunele cauzate antreprenorului prin livrarea materialelor cu deficiențe de calitate, termenul de 15 zile de la primirea comunicării, prevăzut de lege pentru executarea obligației de remediere de către furnizor, va avea ca efect suspendarea prescripției, astfel, în final, termenul în care poate fi exercitat dreptul la acțiune va fi de 6 luni și 15 zile, socotit de la data descoperirii viciilor.

În litigiile soluționate, deficiențele de calitate ale materialelor preluate constau, în general, în abateri de la planeitate, suprafețe cu rugozități și scurgeri de material, neexecutarea ultimului strat de finisaj la panourile de fațade, abateri dimensionale și de formă.

Deși aceste deficiențe erau aparente, materialele respective nu au fost refuzate cu ocazia ridicării și recepționării lor de către antreprenor „loco-fabrica furnizoare" ținînd cont de necesitatea realizării ritmice a planului de construcție a blocurilor.

De altfel, elementele de construcții prezentau doar deficiențe de finisare ce puteau fi remediate și în fapt, au fost remediate de către antreprenor pe șantier, prin executarea unor tencuieli de corectare-rectificare sau a unor finisaje suplimentare, cheltuielile de remediere formînd obiectul litigiilor.

Dovedindu-se că deficiențele de calitate au provenit din fabricație, Arbitrajul a reținut că (potrivit art. 85 și 89 din Legea nr. 8/77, art. 38 și 39 din Legea 71/1969 și art. 31 din Legea nr. 7/1977), furnizoarea este răspunzătoare pentru daunele produse antreprenorului prin livrarea materialelor de construcții calitativ necorespunzătoare.

Susținerea unității furnizoare că întrucît antreprenorul-reclamant a recepționat panourile prefabricate fără obiecțiuni, acesta nu mai este în drept să reclame deficiențele de calitate (vicii aparente), a fost înlăturată. Prin hotărîrile pronunțate s-a reținut că, în raporturile dintre unitățile socialiste, este de principiu că recepționarea unor produse cu vicii calitative nu decade pe beneficiar din dreptul de a le reclama în cadrul termenelor de prescripție, răspunderea furnizorului în termenul de garanție fiind angajată și pentru viciile aparente provenite din fabricație.

În consecință, furnizoarea a fost obligată la plata cheltuielilor de remediere cu titlu de daune în cuantum echivalent cu cheltuielile de remediere ce s-ar fi ocazionat în situația în care panourile ar fi fost refuzate la recepție sau dacă antreprenorul ar fi comunicat în termen existența deficiențelor, pentru ca fabrica furnizoare să-și poată îndeplini obligația de remediere. La stabilirea cuantumului datorat, s-au avut în vedere prev. art. 39 alin. 1 din Legea 71/1969, ale art. 30 din Legea nr. 7/1977 și ale art. 89 din Legea nr. 8/1977. Astfel, în cazul în care antreprenorul nu își îndeplinește obligația de a refuza la recepție produsele necorespunzătoare calitativ, ci le preia cu deficiențe și nici nu comunică furnizorului în termen existența deficiențelor pentru ca acesta să-și îndeplinească obligația de remediere-înlocuire, se va angaja și răspunderea antreprenorului pentru pagubele rezultate. Deci, cheltuielile de remediere efectuate de antreprenor în plus față de cele ce s-ar fi ocazionat dacă acesta își îndeplinea obligațiile prevăzute de lege și remedierea s-ar fi executat în termen de către furnizor, se vor localiza în patrimoniul antreprenorului.

În aceste litigii s-a pus și problema determinării naturii viciilor constatate (respectiv dacă se încadrează în categoria viciilor aparente sau în a celor ascunse), și a momentului în care trebuiau descoperite, aceste chestiuni avînd implicații practice în ce privește curgerea termenului de prescripție.

În speță privind materialele prefabricate, expertizele tehnice administrate au apreciat că deficientele de calitate ale panourilor puteau fi descoperite la data recepției acestora. Deci termenul de prescripție de 6 luni, conf. art. 4 lit. a și art. 10 din Decretul nr. 167/1958, ar începe să curgă de la data cînd antreprenorul a preluat materialele respective „loco-furnizor".

Cu toate acestea, P.A.S. a confirmat hotărîrile prin care s-a reținut că termenul de prescripție de 6 luni începe să curgă de la **data ultimei livrări de panouri pentru un anumit bloc.**

Această soluție se justifică avînd în vedere că, potrivit contractului și normativelor tehnice, panourile prefabricate trebuiau livrate pe blocuri și apartamente complete. Deși prefabricatele pentru un bloc se transportă și se preiau, separat (pe bucăți), ele făcînd parte dintr-un întreg în care urmează a fi încorporate, antreprenorul nu este în măsură **să descopere întinderea viciilor aparente** și implicit să stabilească cuantumul total al daunelor cauzate decît la primirea ultimului element al furniturii contractate.

În alte cazuri, s-a reținut că unele deficiențe de finisare (cum ar fi de exemplu, diferențele de culori — nuanțe la panourile de fațade finisate pentru un anumit bloc) au în realitate caracterul unor vicii ascunse întrucît verificarea panourilor cu ocazia preluării se face pe bucăți, succesiv, iar diferențele de finisare sau de colorit a suprafețelor aparente ale panourilor **puteau fi descoperite numai la terminarea asamblării lor în construcție.**

În litigiile privind apariția fenomenului de condens în apartamentele predate locatarilor, sau în cele privind apariția unor decolorări a mochetelor și a covoarelor din materiale plastice, s-a reținut că acestea reprezintă **vicii ascunse de construcție,** apariția cărora poate să fie determinată, printre alte cauze, de un **viciu ascuns de fabricație a prefabricatelor sau a celorlalte materiale incorporate în operă.**

În ce privește condensul, prin probatoriile administrate a rezultat că deficiențele prefabricatelor care au cauzat apariția condensului au constat în discontinuități sau subdimensionări ale termoizolației în cîmpul panourilor și în supradimensionarea față de proiect a nervurilor de beton din panouri, — acestea fiind indiscutabil, **viici ascunse ale materialelor.**

Cum, constructorul este obligat să remedieze — potrivit art. 59 al. final din Legea nr. 8/1977 — toate defectele de calitate ivite, care nu se datoresc culpei beneficiarului, antreprenorul va avea acțiune împotiva furnizorului în măsura în care dovedește că viciile apărute la lucrările executate s-au datorat unor defecte de fabricație ascunse a materialelor încorporate în operă, acțiune pe care o poate promova în cadrul termenului de prescripție de 6 luni de la data constatării viciilor.

Acțiunea constructorului împotriva furnizorului de materiale de construcții fiind o acțiune în repararea prejudiciului cauzat prin plata despăgubirilor, constructorul-reclamat va trebui să dovedească că prejudiciul echivalent cu valoarea lucrărilor de remediere este actual. Practica arbitrală este constantă în a considera că este supus reparării prin plata despăgubirilor numai prejudiciul **actual, adică prejudiciul care s-a produs : prejudiciul viitor,** deci care nu s-a produs încă — chiar dacă se va înregistra în viitor în patrimoniul reclamantului, — este supus reparării numai în momentul în care se va produse, deci cînd el a devenit actual ; repararea lui realizîndu-se printr-o nouă acțiune contra unității debitoare.

Ca atare, pentru a se încadra în termenul de prescripție care începe să curgă de la data preluării materialelor cu deficiențe de calitate aparente, de la data terminării livrării panourilor prefabricate pentru un anumit bloc ori de la data asamblării blocului, după caz, astfel cum am arătat mai sus, sau de la data descoperirii viciului ascuns al materialului care a provocat condensul sau alte vicii de construcție, antreprenorul va trebui să efectueze de îndată lucrările de remediere a deficiențelor materialelor respective ce au fost înglobate în lucrarea de construcție, pentru a fi în măsură să intenteze acțiunea în recuperarea prejudiciului cert, în termenul de prescripție legal.

Atunci cînd lucrările de remediere nu au putut fi însă executate în termenul de mai sus, pentru motive temeinice justificate, acesta poate cere, conf. art. 19 din Decr. 167/1958, **repunerea în termenul de prescripție, în termen de cel mult o lună de la terminarea lucrărilor.** P.A.S. a confirmat că necunoașterea întinderii daunei produse, prin livrarea unor prefabricate calitativ necorespunzătoare, **decît după remedierea respectivelor deficiențe,** a împiedicat pe reclamantul-constructor să formuleze o acțiune cu un obiect determinat, — ceea ce justifică repunerea sa în termenul de prescripție.

Fiind vorba de o repunere în termenul de prescripție și avînd în vedere că lucrările de remediere se execută în general la intervale mari de la data aprovizionării materialelor sau chiar de la data terminării construcției, deficiențele ce se reclamă și care au fost remediate trebuie să fi apărut în cadrul termenului de garanție a materialului de construcție, iar viciile ascunse să fi fost descoperite cel tîrziu la expirarea termenului de utilizare normată a materialului, întrucît după expirarea termenului de garanție este exclusă răspunderea furnizorului pentru vicii aparente, iar după expirarea duratei de utilizare normată și pentru viciile ascunse.

Or, repunerea în termenul de prescripție nu poate avea semnificația repunerii în termenul de garanție sau de utilizare normată, întrucît acestea nu au caracterul unor termene de prescripție, fiind termene limită pentru descoperirea viciilor aparente sau ascunse, după caz.

T. CREȚ
Arbitrajul interjudețean Oradea

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND RĂSPUNDEREA CONTRACTUALĂ A PROIECTANTULUI ȘI A CONSTRUCTORULUI PENTRU CALITATEA LUCRĂRILOR DE CONSTRUCȚII-MONTAJ

1. Considerații introductive

Dezvoltarea rapidă și continuă a societății socialiste multilateral dezvoltate este condiționată în mod obiectiv de acumulare. Efortul de acumulare al statului socialist se materializează, în primul rînd, în înfăptuirea unui amplu program de investiții, prin care se asigură creșterea în ritm susținut și perfecționarea forțelor de producție.

Înfăptuirea cantitativă a programului de investiții se conjugă cu preocuparea constantă pentru realizarea sub aspect calitativ a investițiilor. Într-adevăr, în condițiile revoluției științifice și tehnice contemporane se impune realizarea unor construcții durabile, cu o înaltă siguranță în exploatare și o bună funcționalitate, precum și îmbunătățirea permanentă a calității construcțiilor, în strictă concordanță cu nevoile generale ale dezvoltării societății noastre.

În scopul de a se asigura întărirea răspunderii contractuale a unităților de proiectare și de construcții-montaj privind calitatea construcțiilor a fost adoptată Legea nr. 8/1977 privind asigurarea durabilității, siguranței în exploatare, funcționalității și calității construcțiilor. Reglementări importante privind răspunderea pentru calitatea construcțiilor le conțin, de asemenea, Regulamentul privind contractul de proiectare, aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964 și Contractul-cadru de acord global prin preluarea în antrepriză a execuției lucrărilor de construcții-montaj la obiectivul de investiții, aprobat prin Decretul nr. 139 din 17 aprilie 1984.

2. Formele răspunderii contractuale a proiectantului și a constructorului pentru calitatea lucrărilor de construcții-montaj

Potrivit art. 90 din Legea nr. 8/1977 : „Constructorul și proiectantul răspund pentru viciile ascunse ale construcției, ivite într-un interval de 10 ani de la predare, precum și după împlinirea acestui termen, pe toată durata de serviciu normată pentru viciile rezultate din neîncadrarea construcției în gradul de seismicitate aprobat".

Prevederile mai sus reproduse reglementează, într-o formă sintetică, răspunderea patrimonială a proiectantului și a constructorului pentru viciile ascunse ale construcției. Dar răspunderea proiectantului și a constructorului pentru calitatea lucrărilor de construcții-montaj nu se rezumă la această formă de răspundere, ci îmbracă și alte modalități.

Principalele modalități ale răspunderii patrimoniale a proiectantului și a constructorului pentru calitatea lucrărilor de construcții-montaj sînt următoarele :

— răspunderea pentru calitatea documentației în timpul executării lucrărilor de construcții-montaj ;

— răspunderea pentru viciile lucrărilor înăuntrul termenului de garanție ;

— răspunderea pentru viciile ascunse ale construcției, după expirarea termenului de garanție, care îmbracă, la rîndul său, forma răspunderii decenale pentru viciile ascunse obișnuite și forma răspunderii pentru viciile ascunse rezultate din neîncadrarea construcției în gradul de seismicitate aprobat.

3. Răspunderea pentru calitatea soluțiilor din documentație în timpul executării lucrărilor de construcții-montaj

Potrivit art. 5, lit. o din Contractul cadru de acord global prin preluare în antrepriză a execuției lucrărilor de

construcții-montaj la obiectivul de investiții, aprobat prin Decr. nr. 139/1984, antreprenorul general este obligat să propună beneficiarului — acolo unde este cazul — cu avizul proiectantului, îmbunătățirea soluțiilor din documentații, în vederea reducerii consumurilor materiale și energetice, pentru creșterea productivității muncii și scurtarea duratei de execuție, precum și înlocuirii unor materiale sau detalii de execuție, în funcție de condițiile concrete de realizare a lucrărilor, pentru îmbunătățirea acestora.

În realitate, obligația constructorului de a formula obiecțiuni la documentație este mult mai cuprinzătoare, ea implicînd îndatorirea de a aduce la cunoștința beneficiarului neconcordanțele dintre proiecte și situația de pe teren, nerespectarea unor prescripții tehnice la întocmirea proiectelor, lipsa unor detalii care împiedică executarea lucrărilor etc.

În mod simetric dreptului constructorului de a cere înlăturarea din documentație a deficiențelor și omisiunilor care împiedică execuția lucrărilor, a fost prevăzută obligația corelativă a proiectantului de a efectua înlăturarea deficiențelor și omisiunilor din documentație, pe contul său. Astfel, potrivit pct. 32 din Instrucțiunile pentru aplicarea regulamentului privind contractul de proiectare, aprobat prin H.C.M. nr. 1002/1964, proiectantul general este obligat a verifica, controla și îndrepta fără plată orice lipsă semnalată de antreprenorul general și găsită întemeiată, privind nepotrivit sau omisiuni la piesele scrise și desenate, precum și modificările rezultate din obiecțiunile la proiecte și devize.

Așadar, recepția documentațiilor de investiții, prin care beneficiarul constată îndeplinirea obligațiilor proiectantului de a executa lucrările de proiectare conform prescripțiilor tehnice și a clauzelor contractuale, nu înlătură, în principiu, răspunderea proiectantului pentru viciile constatate în timpul execuției lucrărilor de construcții-montaj.

În adevăr, pentru ca executarea să libereze pe proiectant trebuie să fie corespunzătoare, adică să îndeplinească condițiile stabilite prin prescripțiile tehnice sau prin contract. Dacă după recepția documentației apar o serie de deficiențe, datorită unor vicii ascunse, rezultă că, în realitate, proiectantul nu și-a îndeplinit obligația de a executa o documentație de bună calitate, urmînd să fie ținut răspunzător pentru prejudiciile produse din această cauză.

Este și soluția la care s-a oprit legea. Astfel, potriv art. 13 din Regulamentul privind contractul de proiectare, terminarea lucrărilor de proiectare și predarea acestora beneficiarului, nu scutește pe proiectat de răspundere pentru lucrările executate. De asemenea, în art. 39 din Legea nr. 8/ 1977 se dispune că unitățile de proiectare poartă întreaga răspundere pentru asigurarea prin proiect a rezistenței, durabilității, siguranței în exploatare, bunei comportări în timp, precum și a celorlalte însușiri calitative specifice fiecărei construcții, în funcție de destinația sa și de condițiile prevăzute pentru realizarea și exploatarea acestuia.

4. Răspunderea pentru calitatea construcțiilor înăuntrul termenului de garanție

Potrivit art. 57 din Legea nr. 8/1977, recepția construcției constituie atestarea de către comisia de recepție a îndeplinirii condițiilor de calitate prevăzute în prescripțiile tehnice, în proiectele de execuție, în caietele de sarcini și în dispozițiile de șantier care au stat la baza executării construcției. Recepția fiecărui obiect de construcții se realizează în două etape : a. recepția preliminară ; b. recepția finală.

Potrivit noii reglementări a Legii nr. 8/1977 (art. 59 alin. 2), recepția preliminară se face numai la terminarea integrală a lucrărilor de construcții. Este interzisă darea în exploatare a obiectelor de investiții anterior admiterii lor la recepție (art. 15 din Legea nr. 8/1977).

De la data recepției preliminare curge termenul de garanție, care este de 3 ani pentru construcțiile din sectorul minier, hidroenergetice și baraje, de 2 ani pentru construcțiile termoenergetice, linii și stații electrice, de 1 an și 6 luni pentru construcțiile de locuințe și de 1 an pentru construcțiile industriale și toate celelalte categorii de construcții (art. 59 alin. 2 din Legea nr. 8/1977).

Se pune problema de a ști care este incidența admiterii la recepția preliminară a construcțiilor asupra răspunderii proiectantului și constructorului pentru calitatea acestora.

Răspunsul la problema pusă în discuție îl dă parțial art. 59 alin. final din Legea nr. 8/1977 și art. 5, lit. b din Contractul cadru de acord global prin preluare în antrepriză a execuției lucrărilor de construcții-montaj la obiectivul de investiții, în virtutea cărora unitatea de construcții-montaj este obligată să remedieze, fără plată, toate defectele de calitate ivite în perioada de garanție, care nu se datoresc culpei beneficiarului.

Răspunsul la întrebarea pusă este parțial, deoarece, se reglementează doar răspunderea constructorului pentru calitatea lucrărilor înăuntrul termenului de garanție. Or, după cum am învederat în cele ce precedă, recepția documentației nu înlătură, înăuntrul perioadei legale de garanție și nici ulterior, răspunderea proiectantului pentru viciile ascunse ale documentației.

Întrucît art. 59 din Legea nr. 8/1977 nu reglementează răspunderea proiectantului pentru calitatea documentației sub forma garanției de calitate, ca în cazul constructorului, răspunderea proiectantului pentru omisiunile sau deficiențele documentației este condiționată de dovedirea elementelor constitutive ale răspunderii contractuale.

Astfel fiind, în măsura în care proiectantul își îndeplinește cu întîrziere sau nu-și îndeplinește obligația de a remedia deficiențele documentației, apărute înăuntrul termenului de garanție, producînd daune beneficiarului, va fi ținut să se repare în condițiile răspunderii contractuale de drept comun.

Așadar, proiectantul răspunde, în principiu, de viciile documentației datorate faptei sale culpabile, constatate după recepția preliminară a lucrărilor, înăuntrul termenului de garanție. Angajarea răspunderii proiectantului în acest caz se lovește de o serie de dificultăți : lipsa în reglementarea specială a oricăror indicații privind condițiile în care această răspundere s-ar aplica, problema stabilirii momentului de cînd curge dreptul la acțiune pentru reclamarea viciilor documentației care au determinat deficiențele lucrărilor etc.

Nu mai puțin, în practica arbitrală și literatura juridică a fost admisă răspunderea proiectantului pentru deficiențele lucrărilor, datorate unor vicii ale documentației.

Referitor la data de la care începe să curgă prescripția extinctivă pentru viciile documentației apărute înăuntrul termenului de garanție, împărtășim opinia exprimată în literatura juridică că trebuie luată în considerație data recepției preliminare a lucrărilor de construcții-montaj.

→

Anunț important!

Prin H.C.M. nr. 190/1984 au fost aprobate „Normele maxime de perisabilități din activitatea de aprovizionare tehnico-materială și din rețeaua comercială", care, potrivit art. 2, „se aplică pentru produsele la care se referă aceste norme în întreaga economie, independent de subordonarea unității care le aplică".

Pentru a veni în sprijinul unităților economice, în suplimentul tematic „Apărarea avutului obștesc" vor fi publicate în întregime aceste norme, precum și condițiile în care pot fi acordate perisabilitățile stabilite.

Lucrarea va fi difuzată acelor unități care încheie — pînă la 10 decembrie a.c. — abonamente speciale la „Revista economică", în condițiile arătate în anunțul de la pag. 16.

Răspunderea constructorului în timpul perioadei legale de garanție îmbracă forma obligației acestuia de a remedia, fără plată, deficiențele lucrărilor de construcții-montaj determinate de fapta sa culpabilă. Pentru a obține remedierea de către constructor a deficiențelor apărute în cadrul termenului legal de garanție, beneficiarul va trebui să facă doar dovada că lucrările nu au ori nu au păstrat însușirile precizate prin contract și prevederile documentației, întrucît înăuntrul perioadei de garanție s-au ivit defecte.

Beneficiarul nu este ținut, însă, să facă proba că aceste vicii sînt aparente sau ascunse, ori dovada că viciile au existat la data recepției preliminare sau au intervenit în perioada de garanție, atîta vreme cît se invederează că lucrările nu au conservat însușirile pentru care s-a garantat.

Reiese că, prin efectul garanției de calitate, sarcina probei beneficiarului este mult simplificată față de constructor în raport cu proiectantul.

Astfel, în primul rînd, constructorul nu este răspunzător pentru deficiențele apărute în cursul termenului legal de garanție, datorate uzurii normale sau exploatării necorespunzătoare, care pune în discuție răspunderea beneficiarului.

În al doilea rînd, constructorul nu poate fi ținut răspunzător pentru viciile care se datoresc faptei culpabile a proiectantului, care, potrivit celor precizate mai sus, răspunde pentru defectele lucrărilor de construcții-montaj datorate unor vicii de proiectare. De asemenea, constructorul nu răspunde pentru viciile produse de fapta unui terț.

5. Răspunderea contractuală a proiectantului și constructorului pentru viciile ascunse ale lucrărilor

Examinînd, într-un studiu anterior, prevederile art. 1483 și 1902 C. civ., care reglementează răspunderea decenală a arhitectului și antreprenorului, arătam — pledînd pentru aplicarea acestor texte în raporturile de antrepriză dintre unitățile sociale — că rațiunile care au justificat edictarea acestei răspunderi agravate se regăsesc cu și mai puternic cuvînt în societatea noastră socialistă, care este interesată ca amplul său program de investiții să ducă la construirea unor mijloace fixe legate de sol durabile și de calitate corespunzătoare. Cu acest prilej, concludeam că: „Necesitatea păstrării acestei răspunderi, desigur într-o reglementare îmbunătățită, rezultă chiar din justificarea instituției în raporturile dintre organizațiile socialiste".

Este neîndoios că art. 90 din Legea nr. 8/1977 reglementează, într-o formă perfecționată, răspunderea decenală a proiectantului și a constructorului pentru viciile ascunse ale construcției.

Deosebirea esențială dintre cele două reglementări constă în aceea că în timp ce art. 1483 C. civ. limitează răspunderea decenală a arhitectului și constructorului la anumite vicii — ale pămîntului și de construcție, — care determină dărîmarea sau amenințarea cu dărîmarea a unei construcții, art. 90 din Legea nr. 8/1977 ține răspunzătoare unitățile de proiectare și de construcții-montaj pentru orice vicii ascunse, care apar în perioada de 10 ani.

Așadar, în prezent, nu se mai face deosebirea, cît privește răspunderea unităților socialiste de proiectare și de construcții-montaj, între vicii grave și cele obișnuite, durata răspunderii fiind aceeași, de 10 ani.

A doua deosebire de esență între cele două reglementări constă în faptul că, în art. 90 din Legea nr. 8/1977, este legiferată o nouă modalitate a răspunderii proiectantului și constructorului pentru viciile ascunse ale construcției și anume răspunderea rezultînd din neîncadrarea construcției în gradul de seismicitate aprobat, pe toată durata de serviciu normată.

In acest mod, s-a asigurat întărirea și sporirea considerabilă a răspunderii unităților de proiectare și de construcții-montaj pentru calitatea construcțiilor.

Potrivit art. 11 alin. 2 din D. nr. 167/1958: „Prescripția acțiunii privind viciile unei construcții începe să curgă de la data descoperirii viciilor, însă cel mai tîrziu la împlinirea a 3 ani de la predare".

În reglementarea anterioară Legii nr. 7/1977, prevederile mai sus reproduse — prin care se stabilesc atît momentul începerii curgerii prescripției pentru vicii ascunse, cît și durata răspunderii pentru viciile ascunse ale construcției — constituiau sediul răspunderii proiectantului și constructorului pentru viciile ascunse obișnuite ale construcției.

În ce ne privește, considerăm că prevederile art. 11 alin. 2 din D. nr. 167/1958 trebuie considerate parțial abrogate de art. 90 din Legea nr. 8/1977, dar numai cît privește durata sau întinderea în timp a răspunderii pentru viciile ascunse obișnuite ale construcției, termenul de 3 ani prevăzut de acest text fiind înlocuit cu cel de 10 ani din art. 90. Deci, problema datei de cînd curge termenul de 10 ani pentru descoperirea viciilor ascunse continuă să fie reglementată de art. 11 alin. 2 din Decr. nr. 167/1958.

După cum rezultă din economia art. 90 din Legea nr. 8/1977, termenul de 10 ani, înăuntrul căruia constructorul și proiectantul răspund pentru viciile ascunse ale construcției, curge de la predare — noțiune al cărui sens nu este lămurit în cuprinsul legii.

În practica arbitrală anterioară Legii nr. 8/1977, s-a statuat că prin noțiunea de predare urmează să înțelegem admiterea construcției la recepția finală, răspunderea pentru viciile ascunse ale construcției începînd să curgă de la expirarea perioadei legale de garanție.

Credem că nu există rațiuni suficiente pentru a modifica — în aplicarea noilor reglementări legale — această practică arbitrală.

Într-adevăr, art. 39 alin. 2 din Legea contractelor economice modificată și completată și art. 31 din Legea calității produselor și serviciilor nr. 7/1977 reglementează distinct și etapizat răspunderea bazată pe garanție și răspunderea pentru viciile ascunse ale prestației. Nu există rațiuni juridice care să justifice reglementarea diferențiată a răspunderii pentru calitatea prestației după cum contractul economic are ca obiect furnizarea de produse, executarea de lucrări sau prestarea de servicii. Dimpotrivă, toate rațiunile pledează pentru reglementarea unitară a răspunderii pentru calitatea prestației, fără a distinge felurile contractelor economice.

De aceea, considerăm că art. 90 din Legea nr. 8/1977 și art. 11 alin. 2 Decr. nr. 167/1958 trebuie interpretate nu literar, ci sistematic, în legătură cu dreptul comun al contractelor economice în materia răspunderii pentru calitatea prestației.

Interpretarea prevederilor în discuție pune în lumină că prin Legea nr. 8/1977 s-a urmărit nu atenuarea, ci, dimpotrivă, sporirea răspunderii tuturor unităților care realizează în colaborare investițiile, în scopul realizării unor investiții durabile și de bună calitate.

În afara răspunderii proiectantului și constructorului pentru viciile obișnuite ale construcției, art. 90 din Legea nr. 7/1977 reglementează răspunderea acestor unități pentru viciile ascunse rezultate din neîncadrarea construcției în gradul de seismicitate aprobat.

În acest caz, răspunderea proiectantului și constructorului este angajată în situația dărîmării totale sau parțiale a construcției, prin intervenirea unui seism, datorită neîncadrării în gradul de seismicitate aprobat. Răspunderea proiectantului și constructorului pentru viciile ascunse rezultate din neîncadrarea construcției în gradul de seismicitate aprobat există pe toată durata de serviciu normată a construcției.

6. Concluzii

Din enunțările făcute cu privire la răspunderea contractuală a proiectantului și a constructorului pentru calitatea lucrărilor, problemă ce prezintă o incontestabilă importanță teoretică și practică, se desprind o serie de concluzii.

a. intemeiate pe două contracte distincte, care au o individualitate autonomă, răspunderea proiectantului și a constructorului pentru calitatea construcțiilor are, totuși, un caracter unitar și urmărește aceeași finalitate : realizarea unor mijloace fixe legate de sol durabile și de bună calitate ;

b. Legea nr. 8/1977 privind asigurarea durabilității, siguranței în exploatare, funcționalității și calității construcțiilor nu conține o normă de principiu unitară privind răspunderea proiectantului și a constructorului pentru calitatea construcțiilor înăuntrul termenului legal de garanție, fiind reglementată într-o normă juridică incompletă doar răspunderea constructoului pentru defectele de calitate apărute în termenul de garanție. Fără a fi grefată pe obligația de garanție, răspunderea proiectantului pentru calitatea construcțiilor în termenul de garanție urmează principiile generale ale răspunderii contractuale pentru calitatea construcțiilor ;

c. prin reglementarea răspunderii decenale a proiectantului pentru viciile ascunse obișnuite ale construcției și a răspunderii pe toată durata de serviciu normată pentru viciile ascunse rezultate din neincadrarea construcției în gradul de seismicitate aprobat au fost create garanții suplimentare pentru asigurarea unor mijloace fixe de calitate, durabile și cu o înaltă siguranță în exploatare.

dr. **M. MIHAIL**
Arbitrajul de Stat Central

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND CALITATEA PRESTAȚIEI CĂRĂUȘULUI ÎN CADRUL CONTRACTULUI DE TRANSPORT PE CALEA FERATĂ ȘI IMPLICAȚII DECURGÎND DIN ACEASTA

1. Obligația asigurării capacităților de transport contractate

Contractul anual de transport pe calea ferată este acel contract ce se încheie în vederea îndeplinirii unor sarcini de plan, în care volumul de mărfuri ce formează obiectul contractelor de aprovizionare ori de livrare a materiilor prime, materialelor și combustibililor se corelează cu capacitățile de transport pe calea ferată, unitatea de transport avînd obligația de a asigura unității expeditoare vagoanele necesare pe categorii și trafícuri, la nivelul cantităților contractate, obligație ce este prevăzută de art. 1 din Normele metodologice de planificare și executare a transporturilor de mărfuri prevăzute în contractele anuale de prestări de transport pe calea ferată, aprobate prin Ordinul M.T.Tc. nr. 673/1976 și prin art. 3 din contractul economic model de prestații de transport pe calea ferată, la art. 5 din contractul model prevăzîndu-se totodată obligația comună a părților contractante de a respecta relațiilor de transport rezultate din calculele de optimizare.

Întrucît în practică apar cazuri în care, datorită nerespectării de către calea ferată a obligației de punere la dispoziția unităților expeditoare a capacităților de transport contractate, acestea ajung în situația de a nu-și mai putea valorifica în timp util și eficient produsele (cu deosebire în cazul mărfurilor perisabile și a celor cu termene de garanție reduse), se pune întrebarea care sînt consecințele acestei conduite culpabile pentru unitatea prestatoare și în ce condiții urmează a fi antrenată răspunderea sa.

În acest sens precizăm că, în temeiul dispozițiilor art. 25 din Normele metodologice emise în baza H.C.M. nr. 425/1975, se poate angaja răspunderea patrimonială a părții în culpă pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor de transport-zilnic, decadal sau lunar, ea datorînd celeilalte părți penalități, obligația de plată a acestora izvorînd din prevederile art. 11 din contractul de transport, art. 4 cap. IV din anexa 2 a H.C.M. nr. 425/1975 și art. 19 din H.C.M. nr. 57/1952, cuantumul penalităților datorate de calea ferată pentru nepunerea la dispoziție a vagoanelor fiind de 15 lei pe tonă.

În ceea ce privește limitele acestei răspunderi este de reținut faptul că, astfel precum s-a stabilit și prin Decizia P.A.S. nr. 3560/1978, indiferent de mărimea pagubei ce s-ar fi cauzat unității expeditoare, prin neasigurarea de către unitatea de transport a capacităților contractate, răspunderea căii ferate este limitată la plata de penalități, fără posibilitatea pentru expeditor de a cere daune în completarea acestora, făcîndu-se aplicațiunea principiului răspunderii limitate a căii ferate în mod simetric cu răspunderea limitată a expeditorilor și destinatarilor pentru neîncărcarea vagoanelor puse la dispoziție și pentru întîrzierea în efectuarea operațiunilor de încărcare-descărcare, situații în care partea în culpă datorează penalități sau taxe de locații. răspunderea față de calea ferată fiind limitată doar la plata acestora.

2. Punerea la dispoziția expeditorului a mijloacelor de transport

În cadrul celor stabilite prin programarea lunară a transporturilor contractate, ca și prin programările vagoanelor la încărcare întocmite de expeditor, cărăușul este obligat să pună la dispoziția unității expeditoare, în vederea încărcării, vagoane corespunzătoare, la art. 33(6) din Instrucția aprobată prin Ordinul M.T.Tc. nr. 986/1964 prevăzîndu-se pentru personalul căii ferate obligația de a asigura ca acestea să fie curate, să nu conțină resturi de mărfuri transportate anterior și să nu aibă găuri sau crăpături, prin care ploaia ori zăpada ar putea degrada mărfurile, sau prin care s-ar putea sustrage din conținut, pentru mărfurile, prevăzute în Indexul alfabetic al mărfurilor (T.L.M.—.C.F.R) cu semnul „D" existînd obligația de a se repartiza numai vagoane descoperite, pentru restul mărfurilor urmînd a se folosi vagoane acoperite, vagoane cisternă sau vagoane speciale, după caz.

Cel care are însă obligația legală de a verifica dacă vagoanele puse la dispoziție pentru încărcare corespund efectuării transportului în bune condiții, spre a se evita alterarea, degradarea, sustragerea, scurgerea sau pierderea mărfii este predătorul ; conform dispozițiilor art. 5(4) din T.L.M.—C.F.R. și art. 18 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 94/1959 urmînd ca, în cazul în care aceste condiții nu sînt întrunite, să se anunțe calea ferată, pentru a pune la dispoziție un alt vagon corespunzător, cărăușul trebuind să menționeze pe documentul de transport obiecțiunile predătorului și eventualul său refuz de a satisface cererea acestuia de înlocuire a mijlocului de transport pus la dispoziție.

În practica arbitrală s-a reținut că obligația cărăușului nu poate fi restrînsă doar la o simplă punere la dispoziția unității expeditoare a vagoanelor solicitate, stabilindu-se că, în situația în care transportul produselor ce sînt obligatorii a fi expediate în vagoane acoperite (ex. cerealele, cimentul etc.), se face în vagoane care nu asigură deplina integritate a acestora (cu deosebire în cazul vagoanelor tip FADS), iar la destinație se constată lipsuri cantitative ori calitative, urmează a fi antrenată răspunderea comună a furnizorului și a cărăușului, care prin utilizarea unui mijloc de transport necorespunzător și-au asumat în mod reciproc riscul folosirii lui (Deciziile P.A.S. nr. 1968/1982 și nr. 747/1982) ; calea ferată este însă singură răspunzătoare numai în cazul în care s-ar face dovada că paguba s-a datorat unor vicii ascunse ale mijlocului de transport, ce nu puteau fi sesizate la verificarea făcută de expeditor, cum ar fi cazul pieirii unor animale ca urmare a persistenței pe pereții vagonului a unor substanțe toxice rămase de la transporturi anterioare (Decizia P.A.S. nr. 2325/69).

De remarcat este faptul că, în unele situații, cum ar fi cazul transporturilor de produse petroliere în vagoane cisternă, calea ferată este cea care, pe bază de convenție, asigură prin personalul său verificarea tehnică a vagoanelor mai înainte de a fi puse la dispoziția unității expeditoare pentru încărcare, împrejurare în raport de care cărăușul urmează a răspunde singur pentru neajunsurile ivite pe parcurs din cauza executării necorespunzătoare a acestei obligații (Hotărîrea A.S.I. Iași nr. 675/1983).

3. Primirea mărfurilor spre transport

Un moment important al activității de transport este cel legat de luarea în primire a vagoanelor încărcate de către unitatea expeditoare întrucît, de modul în care părțile din contractul de transport își îndeplinesc obligațiile ce le revin, depinde în mare măsură realizarea cerinței asigurării integrității mărfii pe parcursul transportului de la furnizor la beneficiar.

În condițiile în care, potrivit dispozițiilor art. 50 pct. 7 din Regulamentul de transport al C.F.R., art. 6 pct. 1—4, din T.L.M.—C.F.R. și art. 22 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, furnizorul-expeditor este cel care răspunde de lipsurile și avariile ivite în parcurs din cauza folosirii unor ambalaje necorespunzătoare, ca și din cauza nerespectării normelor tehnice de ambalare, de încărcare și de fixare a mărfurilor în mijlocul de transport, prin art. 26 și 27 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, ale căror dispoziții sînt reluate în detaliu de art. 13 pct. 2 și art. 37 pct. 3 și 4 din Instrucția aprobată prin Ordinul M.T.Tc. 986/1964, se consacră obligația căii ferate de a verifica starea ambalajelor și respectarea de către predător a condițiilor tehnice de încărcare și fixare a mărfurilor în mijlocul de transport, precum și dreptul acesteia de a refuza primirea spre transport a coletelor necorespunzătoare ambalate, ori a mărfurilor încărcate fără respectarea regulilor tehnice de încărcare, fixare, a mărfurilor interzise la transport sau admise numai în condiții speciale, fără ca acestea să fie întrunite, primirea transportului creînd prezumția că el este în ordine, cu toate consecințele ce decurg din acest fapt pentru cărăuș.

Deci, plecînd de la nevoia asigurării integrității produselor, pe parcursul transportului, cu toate caracteristicile pe care această noțiune le presupune, cărăușul este obligat să intervină ori de cîte ori are posibilitatea reală de a verifica și sesiza nerespectarea de către expeditor a vreunei prescripții tehnice privind condițiile de transport a mărfurilor, fie refuzînd primirea transportului, fie luînd el însuși măsuri de protecție în parcurs, ținînd cont atît de indicațiile primite de la predător, cît și de natura mărfii.

Avînd în vedere această ultimă obligație, într-un litigiu născut între I.S.C.I.P. Vereşti și Regionala C.F. Iași, s-a antrenat răspunderea căii ferate pentru faptul că, deși cărăușul a constatat într-o stație din parcurs faptul că prelata cu care fusese acoperită marfa expediată într-un vagon de tip descoperit a fost smulsă de vînt, nu a luat măsura de a o înlocui, pasivitate ce a avut drept consecință pietrificarea unei părți din cantitatea de nutreturi combinate transportate, ca urmare a intemperiilor ivite pînă la destinație.

În mod similar s-au soluționat acțiunile introduse de diverse unități comerciale beneficiare, prin care acestea au solicitat obligarea căii ferate la plata de despăgubiri echivalente cu valoarea produselor avariate pe timpul transportului, cu deosebire a produselor îmbuteliate în sticle (ex. vin, ape minerale, uleiuri comestibile etc.), consecință a nerespectării diverselor indicații date de către predător prin mențiunile făcute pe scrisoarea de trăsură și etichetele aplicate pe mijlocul de transport, cum ar fi cele avertizînd asupra naturii fragile a produselor, ori a obligației de a nu se manevra cu violență vagonul, a nu se tampona, ori tîrî pe cocoașă (Hot. A.S.I. Iași nr. 60/1983, nr. 2621/1983, nr. 88/1983, nr. 1866/1983).

În alte situații însă (cum ar fi cazul unor transporturi de geam) a fost antrenată răspunderea comună a predătorului și respectiv a cărăușului, reținîndu-se că, datorită insuficienței ambalajului folosit de furnizor și a degradării în parcurs a prelatei utilizate la protejare mărfii, urmare intemperiilor ivite, s-a produs fenomenul de matizare a geamului, făcîndu-l inutilizabil (Hot. A.S.I. Iași nr. 3103/1983).

4. Executarea în termen a contractului de transport

O cerință esențială a unei prestații de transport calitativ corespunzătoare este aceea de a se executa în termen contractul de transport, asigurîndu-se predarea în timp util a mărfii către destinatarul indicat, neîndeplinirea corespunzătoare a acestei obligații putînd avea consecințe dintre cele mai negative, nu numai asupra calității mărfii transportate, prin înregistrarea unor alterări, diluări sau scăderi de greutate peste toleranțele legale, dar și cu privire la însăși existența și valoarea economică, ori de întrebuințare a produselor.

În general, termenele în care trebuie executat contractul de transport sînt cele prevăzute de art. 56 din Regulamentul de transport al C.F.R. și art. 3 din T.L.M.-C.F.R., pentru mărfurile perisabile și vietăți fiind prevăzute termene de expediere și transport cu mult mai reduse, calcularea tuturor acestora făcîndu-se conform celor stabilite la art. 3 pct. 5 din T.L.M.—C.F.R.

În principiu, în cazul depășirii termenului de transport, cărăușul este obligat a plăti destinatarului, conform dispozițiilor art. 78 din Regulamentul de transport al C.F.R., doar o cîtime din prețul transportului, ce variază în raport de timpul cu care s-a depășit termenul de eliberare aplicabil, despăgubire care nu poate depăși însă prețul prestației.

Același act normativ stabilește că, în caz de avarie, despăgubirea pentru depășirea termenului de eliberare se cumulează, dacă e cazul, cu despăgubirea prevăzută la art. 77, respectiv cu o sumă echivalentă cu valoarea deprecierii suferite de marfă.

În legătură cu aplicarea acestor dispoziții practica arbitrală, a stabilit că, în cazul în care, ca urmare a depășirii termenului de transport, beneficiarul-destinatar este pus în imposibilitate de a mai folosi marfa, fie datorită neputinței de a o mai valorifica, ori a depășirii termenului de garanție sau valabilitate, calea ferată este ținută de obligația de a despăgubi pe destinatar în limita contravalorii mărfii, reținîndu-se că noțiunea de avarie nu trebuie restînsă doar la caracteristicile tehnico-funcționale ale produsului, ci ea trebuie examinată în raport de gradul de utilitate și eficiență economică pe care îl mai poate asigura marfa, în legătură cu nevoia pentru care ea a fost creată, determinant fiind ceea ce s-ar putea numi uzura morală a produsului, care constă în pierderea totală sau parțială a calității sale în raport cu destinația avută inițial, chiar dacă sub raportul caracteristicilor funcționale acesta este integru (Decizia P.A.S. nr. 2421/1980).

În cazul mărfurilor perisabile, potrivit art. 38 din Instrucția pentru transportul mărfurilor perisabile și a vietăților, calea ferată răspunde pentru alterarea totală sau parțială a mărfurilor numai dacă timpul de executare a contractului de transport a fost depășit, în caz contrar răspunderea aparținînd predătorului. Spre deosebire de acest caz, în situația cînd, deși s-a depășit termenul de transport, mărfurile, care din cauza anumitor însușiri proprii sînt supuse unei pierderi din greutate, fără ca prin acest fapt să se fi ajuns la o depreciere calitativă, suferă o scădere naturală a greutății peste limitele admise, potrivit art. 43 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, cărăușul este ținut a răspunde numai pentru partea lipsă din greutate care depășește procentele de pierdere prevăzute în normativele referitoare la transport (normele de perisabilități pe timpul transportului stabilite de diverse organe centrale pentru unitățile din subordine nefiind opozabile căii ferate), întrucît în favoarea sa ope-

rează prezumția că paguba s-a produs din cauza unei scăderi naturale (Hot. A.S.I. Iași nr. 758/1984).

De asemenea este de menționat că practica arbitrală s-a oprit cu deosebire asupra raportului de cauzalitate dintre depășirea termenului de transport și eventuala depreciere calitativă a mărfii și mai puțin asupra gradului de satisfacere a unor formalități legale de încheierea actelor de constatare de către unitatea beneficiară. Spre exemplu prin Decizia P.A.S. nr. 3341/1983 reținîndu-se că, întrucît în discuție este calitatea necorespunzătoare a mărfii primite de unitatea destinatară, actul de constatare încheiat de aceasta (inițial doar de către comisia de recepție a beneficiarului și abia ulterior de către o comisie din care au făcut parte un delegat neutru și prepusul căii ferate) să fie considerat întocmit conform prevederilor art. 54 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, considerîndu-se că nu este de conceput ca marfa (în speță era vorba de articole de marochinărie) să se fi deteriorat la la o zi la alta și nu pe timpul celor cîteva luni în care transportul s-a aflat în paza căii ferate.

Se impune însă precizarea că tot practica arbitrală a stabilit, în cazul produselor avînd termen de garanție redus (cum ar fi spre exemplu băuturile răcoritoare), că răspunderea pentru depreciere calitativă a mărfii revine în exclusivitate predătorului, deși s-a depășit termenul de executare a transportului de către cărăuș, dacă la data predării mărfii către calea ferată se împlinise cel puțin 2/3 din termenul de garanție, socotindu-se că în perioada rămasă destinatarului i-ar fi lipsit timpul material necesar asigurării valorificării produselor în condiții de calitate corespunzătoare.

5. Eliberarea mărfurilor către unitatea destinatară

Finalitatea oricărui contract de transport o constituie eliberarea de către cărăuș a produselor ce i s-au încredințat de către predător unității destinatare, obligație consacrată prin art. 61 din Regulamentul de transport C.F.R. și de care art. 48 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 leagă momentul încetării răspunderii cărăușului pentru integritatea mărfii transportate ; calea ferată are în același timp, potrivit art. 62 din Regulamentul de transport al C.F.R. și art. 36 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, obligația de a dresa un proces verbal, prin care să constate starea și greutatea mărfii predate unității destinatare, ori de cîte ori, cu ocazia eliberării transportului, se constată urme de violare, pierderi, scurgeri, avarii sau scăderi în greutate.

În principiu, în cazul în care transportul se eliberează unei alte unități decît cea destinatară, iar aceasta din urmă a aderat la contractul de transport prin ridicarea unicatului scrisorii de trăsură și plata taxelor de transport, acest fapt dă dreptul la o acțiune în despăgubire numai împotriva cărăușului. Pe cale de excepție, cînd spre exemplu dreptul la acțiune împotriva căii ferate s-a stins prin prescripție, și s-a primit totuși acțiunea titularului dreptului de administrare directă a produselor în cauză, îndreptată împotriva unității deținătoare a bunurilor eliberate din eroarea căii ferate, aceasta a fost admisă pe temeiul principiului inadmisibilității îmbogățirii fără justă cauză a dobînditorului efectiv (Hot. A.S.I. Iași nr. 607/1984).

În ceea ce privește obligația căii ferate de a încheia un act constatator privitor la neajunsurile stabilite cu ocazia eliberării transportului, deși se referă la latura scriptică a activității cărăușului, ea are implicații deosebite asupra rezolvării ulterioare a eventualelor neajunsuri intervenite în raporturile dintre părțile din contractul de transport, avînd în vedere că de multe ori doar pe baza acestui document se pot stabili momentul și cauzele producerii neajunsurilor reclamate, întinderea prejudiciului și persoana răspunzătoare ; însușirea de către destinatar, fără obiecțiuni, a concluziilor căii ferate putînd avea consecințe deosebit de negative pentru interesele sale.

Astfel, în cauza ce a fost soluționată de către A.S.I. Iași prin Hotărîrea nr. 561/1984, s-a reținut că cererea unității destinatare de a fi repusă în termen, în raportul său cu calea ferată, pe motiv că nu a putut stabili în mod corect unitatea ce purta răspunderea pentru neajunsul reclamat, decît după ce furnizorul i-a pretins plata prețului refuzat nejustificat a-l achita, este nejustificată, ea rămînînd singură răspunzătoare de acceptarea fără obiecțiuni a concluziilor înserate în cuprinsul actului constatator încheiat de către calea ferată și de greșita apreciere a cauzelor, momentului și persoanei răspunzătoare de producerea avariilor reclamate.

Dan TABALTOC
Arbitrajul interjudețean Iași

OBLIGAȚIILE ȘI RĂSPUNDERILE CĂRĂUȘULUI ÎN LEGĂTURĂ CU PĂSTRAREA CALITĂȚII PRODUSELOR ÎN TIMPUL TRANSPORTULUI

Contractul de transport, fiind un contract de prestări de servicii, îi sînt aplicabile dispozițiile Legii nr. 71/1969, completată și modificată prin Legea nr. 3/1979, în măsura în care nu există reglementări speciale.

S-a urmărit prin aceasta alinierea contractului de transport la celelalte contracte economice, pentru a se da o reglementare unică, știut fiind că după obiectul și căile de înfăptuire, transporturilor pe calea ferată le sînt aplicabile dispozițiile Regulamentului de transport al C.F.R. din 27 august 1929 și tarifului local de mărfuri, transporturilor auto — Tariful unic pentru transporturile de mărfuri cu mijloace auto, stabilit în baza decretelor nr. 523/1973 și nr. 932/1980, iar transporturilor în trafic internațional — Convențiile CIM (relația vest) și SMGS (țările socialiste).

Obligațiile cărăușului pentru executarea contractului de transport izvorăsc din contractele anuale de prestații de transport pe calea ferată și cu mijloace auto, încheiate începînd cu anul 1976, potrivit Normelor metodologice de planificare și executarea a transporturilor de mărfuri, aprobate potrivit H.C.M. nr. 425/1975.

Scopul contractului de transport de mărfuri este transportarea mărfurilor dintr-un loc în altul în bune condițiuni și în termenul tarifar și predarea lor destinatarului în starea în care au fost primite.

Obligația esențială a cărăușului — aceasta este și, pentru realizarea ei trebuie să îndeplinească un șir de operațiuni, înainte, în timpul și după efectuarea transportului, operațiuni care, fiecare constituie obligații deosebite, toate însă decurgînd din obligația principală a efectuării transportului în bune condițiuni.

Încălcarea acestei obligații conduce la angajarea răspunderii cărăușului pentru pierderea totală sau parțială ori pentru avaria mărfii.

Regulamentul privind recepția, expediția și primirea mărfurilor, precum și stabilirea răspunderii expeditorului, cărăușului și destinatarului în circulația mărfurilor între organizațiile socialiste, aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, reglementează obligațiile unităților socialiste participante la circulația mărfurilor și răspunderea lor în cazul încălcării acestora.

Cărăușul este răspunzător pentru integritatea mărfurilor încredințate spre transport din momentul primirii lor și pînă la eliberarea lor către destinatar, adică din momentul în care cărăușul pune mijlocul de transport la dispoziția destinatarului, pentru descărcare.

Această răspundere este prevăzută la art. 38 din Regulament care stabilește o responsabilitate generală a cărăușului pentru toate situațiile.

Legiuitorul a făcut însă o distincție în legătură cu modul de stabilire a culpei ce stă la baza răspunderii cărăușului instituind o prezumție de culpă, în virtutea căreia acesta răspunde de cantitatea de marfă înscrisă în docu-

mentul de transport, în situațiile prevăzute la art. 39 alin. 1 și 2 din Regulament, adică atunci cînd cărăușul a cîntărit mărfurile sau nu le-a cîntărit deși cîntărirea lor era obligatorie.

În aceste cazuri expeditorul sau destinatarul nu are obligația să dovedească faptul că lipsa cantitativă s-a produs din vina cărăușului.

Cărăușul însă avînd pe lîngă atribuția principală de transport și pe cea a asigurării integrității mărfurilor ce i-au fost încredințate, dat fiind că lipsurile cantitative se pot datora și celorlalți participanți la circulația mărfurilor, legiuitorul a dat posibilitatea cărăușului, să dovedească, în condițiile art. 39 al. ultim din Regulament, că acestea nu s-au produs din vina sa.

Expeditorul sau destinatarul, participanți la circulația mărfurilor, cînd introduc o acțiune împotriva cărăușului, este necesar să facă dovadă că pierderea sau avaria s-a produs pe timpul transportului, în situațiile prevăzute la art. 40 al. 1 din Regulament.

Într-adevăr, în timpul transportului mărfurile, fără a fi afectate fizic cantitativ, pot să sufere avarii, adică micșorări ale valorii prin acționarea asupra unor însușiri ce formează conținutul calitativ al mărfii.

Avarierea poate să se producă prin denaturare, alterare, spargere, sfărîmare, ruginire, substituire etc.

Potrivit art. 47 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, pentru avarierea mărfurilor imputabilă cărăușului acesta este obligat a plăti ca despăgubire suma corespunzătoare cu deprecierea mărfii.

O caracteristică a despăgubirilor datorate de cărăuș pentru avarierea mărfurilor este aceea că ea se exprimă întotdeauna prin echivalent bănesc, cărăușul neputînd fi obligat să suporte pagube în natură sau să execute operațiuni de reparare a mărfurilor stricate sau deteriorate pe timpul transportului. S-a avut în vedere obiectul activității organizației de transport.

Gradul de depreciere al valorii mărfii, determinată procentual se stabilește prin proces-verbal de constatare încheiat de cărăuș în prezența — după caz — a predătorului sau destinatarului ori a unui terț, dacă constatarea este necesară și intervine pe parcursul transportului.

În caz de neînțelegere asupra procentului de depreciere a mărfii, acesta se stabilește prin expertiză al cărui obiect este strict limitat la procent, dar fiind că valoarea mărfii este determinată, potrivit art. 46 din Regulamentul, după criterii obiective și anume prețul din factura care însoțește transportul, iar cînd transportul se face fără factură, după prețul oficial stabilit de organele în drept; cînd un asemenea preț nu există, după prețul curent al produselor la locul și timpul predării, ținîndu-se seama atunci cînd este cazul și de gradul lor de uzură.

În legătură cu modalitatea de despăgubire pentru avarierea mărfii, s-a discutat dacă marfa poate fi preluată de cărăuș, pentru ca în acest fel unitatea socialistă păgubită să poată pretinde despăgubirile ce i s-ar cuveni în caz de pierdere a mărfii.

Credem că acest lucru este posibil numai în cazul cînd marfa, ca urmare avarierii, și-a pierdut valoarea economică, adică atunci cînd avaria suferită echivalează cu o pierdere totală.

Marfa avariată nu poate fi deci abandonată, în toate celelalte cazuri, predătorul sau destinatarul trebuind să o ridice și să-și compenseze dauna suferită prin despăgubirea cuvenită pentru avariere.

Din considerente de politică economică, legiuitorul a limitat răspunderea cărăușului pentru daunele cauzate beneficiarilor de transport din culpa sa.

Despăgubirile datorate de cărăuș sînt limitate la daunele efective, necuprinzînd și beneficiul nerealizat.

Limitarea privește numai cîștigul nerealizat care nu se include în calculul daunei, dar cărăușul răspunde integral de pagubele efective cauzate beneficiarului de transport în situația în care, de exemplu, o marfă avariată pe timpul transportului și din culpa sa trebuie remediată la furnizor, caz în care cărăușul este ținut să suporte și cheltuielile de transport ocazionate, dat fiind că au fost provocate în mod direct de executarea necorespunzătoare a contractului de transport.

Regulamentul privind circulația mărfurilor între organizațiile socialiste, aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 enumeră la art. 42, care reiterează prevederile art. 72 din Regulamentul de transport C.F.R., cauzele care pot duce la exonerarea de răspundere a cărăușului deoarece sînt străine activității acestuia și în consecință neimputabile lui.

S-a considerat că există unele împrejurări în care deși marfa s-a pierdut în total sau în parte, și-a micșorat greutatea sau s-a avariat, răspunderea cărăușului nu este cazul să fie antrenată tocmai datorită lipsei sale vădite de culpă.

Sarcina probei că pierderea sau avaria s-a produs din cauza respectivă este stabilită în mod diferit.

Cauzele de exonerare de răspundere a cărăușului, care trebuie dovedite de către acesta, sînt cele enumerate la art. 42 litera a, b, c, g, și m din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 și sînt: cazul de forță majoră, culpa expeditorului sau destinatarului; anumite însușiri proprii ale naturii produselor care pot provoca sfărîmarea, spargerea, ruginirea, alterarea sau consecințe asemănătoare, defecte de ambalaj ce nu au putut fi observate după aspectul exterior la primirea produselor spre transport și în sfîrșit diferența dintre cîntarul folosit la primirea spre transport și cel folosit la eliberarea lor către destinatar, adică atunci cînd lipsa nu este reală.

În ceea ce privește culpa expeditorului, aceasta se poate discuta atunci cînd avarierea mărfurilor este consecința încărcării lor într-un mijloc de transport necorespunzător.

Potrivit art. 18 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, expeditorul este obligat să verifice dacă mijlocul de transport pus la dispoziție de către cărăuș corespunde efectuării în bune condiții a transportului spre a se evita alterarea, degradarea, sustragerea, scurgerea sau pierderea mărfurilor ce urmează a fi transportate.

Dacă aceste condiții nu sînt întrunite, expeditorul trebuie să-l anunțe pe cărăuș, iar dacă acesta menține mijlocul de transport se va face mențiune despre aceasta pe documentul de transport. Dacă expeditorul acceptă mijloace de transport defecte, el își asumă riscul eventualelor pagube.

Obligația expeditorilor de a refuza vagoanele cu defecte și sancțiunea neîndeplinirii acestei obligații privește doar mijloacele de transport cu defecte aparente.

Atunci însă cînd cărăușul pune la dispoziție un mijloc de transport aparent corespunzător, adică cu defecte care nu au putut fi sesizate de expeditor înainte de încărcare, el răspunde pentru pagubele cauzate.

Este vorba de vicii ascunse care nu pot fi sesizate decît de persoane cu pregătire specială și pe care numai personalul cărăușului le poate cunoaște și sesiza și pentru care rămîne în întregime răspunzător de consecințele păgubitoare pentru beneficiarul de transport.

Cărăușul nu se poate apăra de răspundere pretinzînd că expeditorul a preluat asupra sa riscul pagubelor pricinuite prin faptul transportării mărfii într-un mijloc de transport cu vicii ascunse (defect, de ex.) și nu se poate apăra decît dovedind că pierderea sau avaria nu sînt urmarea directă a defectelor arătate de expeditor, ci a altor cauze pentru care nu are a răspunde.

Prin art. 18 sus arătat nu s-a urmărit anularea obligației cărăușului de a pune la dispoziția expeditorilor mijloace de transport apte pentru transportul mărfii la destinație.

Această obligație precede obligația expeditorilor de a verifica mijloacele de transport înainte de a le încărca,

cu alte cuvinte aceste obligații coexistă și nu se exclud fiind statornicite în vederea aceluiași scop și anume utilizarea rațională a mijloacelor de transport și apărarea avutului obștesc

Împrejurările enumerate la art. 42 literele d, e, f, i, k, l creează o prezumție de exonerare de răspundere a cărăușului pentru pierderea sau avarierea mărfii produsă din cauza lor.

În prezența acestor împrejurări răspunderea cărăușului nu poate fi angajată decît dacă cel care pretinde despăgubiri face proba contrarie, adică dovedește că pierderea sau avaria mărfii s-a produs printr-o încălcare a obligației contractuale de către cărăuș.

Astfel, referitor la pagubele produse pe timpul transportului, de exemplu, din cauza încărcării necorespunzătoare sau a supraîncărcării mijlocului de transport, răspunderea revine expeditorului.

Cărăușul are și el obligația statornicită la Cap. III din Regulament, de a verifica îndeplinirea de către expeditor a obligațiilor privitoare la încărcarea, stivuirea și ancorarea mărfii, dar el nu răspunde decît în cazul în care se stabilește expres o culpă în sarcina sa.

Desigur că, nu este scutit de răspundere cărăușul în cazurile în care intervin sustrageri sau denaturări la mărfuri pentru care se folosesc mijloace de transport deschise și la care pierderea sau avaria se produce din cauze inerente acestui fel de transport.

De asemenea, cărăușul este răspunzător de avaria sau pierderea mărfurilor și în situația în care deși are dreptul de a refuza primirea pentru transport a mărfurilor admise în condiții speciale, le acceptă fără ca acestea să fie îndeplinite. În acest caz se consideră că el înțelege să-și asume riscul.

Stabilirea organizației socialiste culpabilă pentru lipsuri cantitative și calitative trebuie făcută prin verificarea mărfurilor în diferitele momente pe care le reprezintă recepția și sosirea la destinație în vederea angajării răspunderii pentru aceste lipsuri.

Întocmirea actelor de constatare la destinație trebuie făcută în condițiile și cu respectarea Regulamentului menționat, pentru ca acestea să fie opozabile în raporturile cu cărăușul și furnizorul, dînd posibilitatea unității păgubite să acționeze pe cel în culpă de dauna înregistrată.

În sistemul dispozițiilor legale la care ne-am referit, există o precisă reglementare și delimitare a răspunderii tuturor factorilor care trebuie să contribuie la executarea în bune condițiuni a contractului de transport.

Numai respectarea cu simț de răspundere a acestor obligații de către toți participanții la circulația mărfurilor, exclude consecințele nedorite de natură să conducă la răspunderea contractuală pentru că, scopul nemijlocit al producției de mărfuri în socialism — de satisfacere a nevoilor materiale și culturale a oamenilor muncii — pune pe primul plan valoarea de întrebuințare a mărfii.

De aceea atîta timp cît prin contractele economice încheiate în baza sarcinilor de plan se realizează producerea anumitor mărfuri necesare societății acestea trebuie să nu fie înlocuite prin acordarea unui echivalent bănesc deoarece acesta nu poate satisface nevoile producției și consumului.

Organele arbitrale sesizate cu soluționarea unor litigii decurgînd din nerespectarea obligațiilor contractuale ale cărăușului în legătură cu păstrarea calității produselor pe timpul transportului au avut în vedere ca, în raport cu situația de fapt în fiecare caz în parte să aplice corect dispozițiile legale care reglementează răspunderea cărăușului și a participanților la circulația mărfurilor.

Directivele cuprinse în Hotărîrea Plenarei Consiliului Național al oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe din 13 decembrie 1983, constituie un îndreptar în activitatea organelor Arbitrajului de Stat pentru aplicarea fermă a dispozițiilor legale și sancționarea organizațiilor socialiste de transport în culpă pentru neasigurarea păstrării calității mărfurilor pe timpul transportului.

Mariana BARTOK
Arbitrajul de Stat Central

PRESCRIPȚIA ACȚIUNII ÎNTEMEIATĂ PE CALITATEA NECORESPUNZĂTOARE A PRODUSELOR LIVRATE

În practica arbitrală, s-a pus problema de a stabili incidența dispozițiilor noii legi a calității produselor și serviciilor asupra unor dispoziții cuprinse în Decretul nr. 167/1959 privind prescripția extinctivă.

Potrivit art. 31 din Legea calității produselor și serviciilor nr. 7/1977 „unitățile producătoare răspund pentru orice deficiență de calitate apărută în termenul de garanție precum și de eventualele vicii ascunse rezultate din fabricație apărute în perioada de utilizare normată și sînt obligate să stabilească, în condițiile prevăzute în contracte, de comun acord cu beneficiarii și proiectanții, măsuri și termen de remediere sau de înlocuire a produselor necorespunzătoare.

În cazul în care furnizorii nu acceptă remedierea sau înlocuirea produselor, beneficiarii le vor restitui solicitînd restituirea prețului, asigurîndu-se astfel condițiile pentru aplicarea efectivă în practică a prevederilor art. 15 din Legea nr. 71/1969 preluate și de Legea nr. 3/1979 în virtutea cărora unitatea furnizoare răspunde pentru calitatea produselor înăuntrul perioadei de garanție, iar după expirarea acesteia, pentru viciile ascunse constatate potrivit legii.

În temeiul noii reglementări, în practica arbitrală, s-a reținut că răspunderea unității furnizoare pentru vicii ascunse nu mai este limitată la termenul de un an socotit de la data livrării, prevăzut de art. 11 din Decretul 167/1958 sau de termenele de garanție legale ori convenționale.

Unitatea producătoare răspunde și pentru vicii ascunse apărute după împlinirea termenelor de mai sus pe toată perioada de utilizare normată, în măsura în care viciile se datoresc fabricației.

Într-adevăr, prin efectul art. 31 din Legea nr. 7/1977 termenul de un an prevăzut de art. 11 din Decretul 167/1958 a fost înlocuit cu perioada de utilizare normată — Decizia P.A.S. nr. 2060/1978 în R.P.D. nr. 12/1978, pg. 68.

Așadar, în sistemul actual al legislației economice, răspunderea furnizorului pentru calitatea prestației efectuate se prezintă sub trei forme :

— răspunderea pentru viciile aparente, constatate la recepție ;
— răspunderea pentru vicii, fără a distinge dacă sînt aparente sau ascunse, înăuntrul termenului de garanție ;
— răspunderea pentru viciile ascunse apărute după expirarea termenului de garanție, înăuntrul perioadei de utilizare normată.

Întrucît înăuntrul termenului de garanție prestația trebuie să-și conserve calitatea garantată, furnizorul răspunde fără a distinge dacă viciile existau sau nu la data recepției, fiind suficient să se facă dovada că prestația nu are ori nu a păstrat însușirile pentru care s-a garantat.

În perioada de utilizare normată în care produsul trebuie să-și mențină nemodificate caracteristicile funcționale, în condițiile în care au fost respectate cerințele de exploatare de depozitare, stabilite prin normele și normativele tehnice, furnizorul nu răspunde decît pentru viciile ascunse, preexistente livrării, întrucît o altă rezolvare ar înlătura orice distincție între termenul de garanție și perioada de utilizare normată.

In practica arbitrală s-a pus problema dacă prin intrarea în vigoare a Legii nr. 7/1977 a fost modificat termenul de prescripție privind reclamarea viciilor ascunse ale lucrului.

Conform art. 5 din Decretul 167/1958, dreptul la acțiune privitor la viciile ascunse ale unui lucru transmis este de 6 luni, în cazul în care viciile nu au fost ascunse cu viclenie. Prevederile art. 11 din Decret instituie ca moment al curgerii termenului de 6 luni, data descoperirii viciilor.

Pronunțîndu-se asupra problemei ridicate Primul arbitru de stat a statuat că, întrucît prevederile imperative ce reglementează prescripția extinctivă stabilesc că termenul de prescripție pentru reclamarea viciilor ascunse ale lucrului curge de la data descoperirii viciilor, nu se poate admite susținerea că acest termen curge din momentul expirării perioadei de garanție (Decizia P.A.S. nr. 2061/78).

Ca atare, dispozițiile art. 11, Decretul 167/1958 care precizează momentul de cînd începe să curgă termenul de prescripție se aplică coroborat cu prevederile citate ale Legii 7/1977.

Potrivit art. 4, lit. a din Decretul 167/1958 termenul de prescripție este limitat la 6 luni pentru „orice acțiune izvorîtă din transmiterea unor produse calitativ necorespunzătoare sau pentru netransmiterea în tot sau în parte a unor produse datorate.

Aceste dispoziții se referă la dreptul la acțiune al organizației beneficiare, iar nu la acțiunea furnizorului, deoarece beneficiara este cea care reclamă existența unor lipsuri calitative sau cantitative la produsele livrate.

În consecință, în cazul în care se refuză de către beneficiar plata produselor livrate pe motiv că s-au constatat lipsuri, cantitative sau calitative și furnizorul consideră neîntemeiat acest motiv, acțiunea furnizorului se prescrie în termenul general de 18 luni prevăzut de art. 3 din același Decret iar nu în termenul special de 6 luni.

În dosarul nr. 1596/1983 al Arbitrajului de Stat interjudețean București, reclamanta a solicitat obligarea pîrîtei la o sumă de bani reprezentînd preț.

Împotriva hotărîrii s-a formulat cerere de rearbitrare în care s-a invocat excepția de prescripție prevăzută de art. 4 lit. a din Decretul 167/1958. Prin decizia P.A.S. se confirmă soluția de la fond, constatîndu-se că excepția de prescripție invocată este neîntemeiată, întrucît dreptul la acțiune al furnizorului pentru plata prețului produselor refuzate de beneficiar se prescrie în termenul de 18 luni prevăzut de art. 3 din Decretul nr. 167/1958 întrucît furnizorul pretinde plata prețului.

Temeiul juridic al pretenției furnizorului nu se încadrează în prevederile art. 4, lit. a și ca atare acțiunea lui este supusă prescripției prevăzută de art. 3. În termenul de 6 luni prevăzut de art. 4, lit. a din Decret se înscrie dreptul la acțiune, exercitat de beneficiar, în cazul cînd se pretinde restituirea prețului produselor necorespunzătoare calitativ.

S-a pus problema de a ști dacă, în cazul livrării unor produse cu vicii ascunse care au fost recepționate de beneficiar este admisibilă sancționarea furnizorului cu penalități de întîrziere și de nelivrare.

S-a admis că furnizorul poate fi obligat la plata penalităților de întîrziere și nelivrare dacă nu a asigurat remedierea sau înlocuirea produselor calitativ necorespunzătoare, iar termenul este de 6 luni și curge de la data termenului stabilit prin convenție pentru remediere sau înlocuire.

Cu privire la viciile aparente ale produselor livrate, termenul de prescripție prevăzut de art. 4, lit. a din Decretul 167/1958 începe să curgă de la data prevăzută de art. 10 (adică de la data cînd produsele au fost efectiv preluate de organizația beneficiară, indiferent dacă a fost sau nu întocmit proces-verbal de constatare a lipsurilor'), iar în ceea ce privește viciile ascunse, art. 31 din Legea 7/1977 prevede că „unitățile producătoare răspund pentru orice deficiență de calitate apărută în termenul de garanție, precum și de eventualele vicii ascunse, rezultate din fabricație, apărute în perioada de utilizare normată".

În cazul cînd viciile ascunse au fost descoperite după expirarea termenului de garanție, termenul de prescripție prevăzut de art. 5, începe să curgă tot de la data descoperirii viciilor, dar cu condiția ca descoperirea lor să fie făcută în perioada de utilizare normată.

G. ȚILIMPEA
Arbitrajul interjudețean București

Redactor coordonator: dr. Al. DETEȘAN

Stimate cititor, pentru ce optați?

Nevoia de informare determină:

■ **PE TIPUL DE OM PREVĂZĂTOR:**

să se aboneze la „Revista economică", plătind o singură dată 260 lei, ceea ce îi asigură primirea cu regularitate, în tot cursul anului 1985, a revistei și a suplimentului săptămînal.

■ **PE TIPUL DE OM FOARTE PREVĂZĂTOR:**

să încheie un **abonament special**, la prețul de 340 lei, care îi asigură primirea suplimentară și a următoarelor lucrări tematice (a cca. 800 pag.):

- **„Apărarea avutului obștesc — legislație și practică"**
- **„Drepturile și obligațiile personalului"**

Deci, manifestîndu-vă opțiunea, veți da dovadă de spirit de prevedere, prudență și chibzuință **prin încheierea unui abonament special pentru anul 1985**, în condițiile prevăzute în modelul de comandă reprodus în pag. 16.

Tiparul I. P. „Informația" 23 noiembrie 1984. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

fecționa și relațiile de producție și sociale, se va accentua procesul de ștergere a deosebirilor de clasă și sociale, de omogenizare a societății socialiste românești, de formare a poporului unic muncitor. Se va realiza un înalt nivel al calității și muncii întregului popor, se va asigura satisfacerea cerințelor de consum, în conformitate cu normele științifice, înflorirea deplină, fizică și intelectuală, a personalității umane. Astfel, România va intra în mileniul al treilea ca o țară socialistă multilateral dezvoltată, atît din punct de vedere economic, cît și al învățămîntului, științei și culturii, al nivelului general de viață și civilizație al poporului, încheind o întreagă epocă revoluționară de dezvoltare ce a deschis poporului nostru drumul luminos de trecere spre o eră nouă — era comunismului.

De o inestimabilă valoare pentru înfăptuirea acestor măreție programe de dezvoltare a patriei noastre, de ridicare a ei pe culmile civilizației socialiste și comuniste, sînt orientările teoretice, profund originale, izvorîte din cercetarea atentă a realității pe care le cuprinde Raportul prezentat celui de-al XIII-lea Congres de secretarul general al partidului. În viziunea dialectică, profund științifică a tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra dezvoltării un rol important pentru asigurarea mersului neabătut înainte, pentru progresul economico-social multilateral îl are perfecționarea și funcționarea în cele mai bune condiții a mecanismului economico-financiar, care trebuie să îmbine în mod unitar proprietatea socialistă, modul de producție socialist, cu o largă inițiativă și cointeresare a maselor. De asemenea, sublinia secretarul general al partidului, este necesar să fie înțeles mai bine rolul legităților economice și să se aplice cerințele acestora la condițiile concrete ale dezvoltării economico-sociale a României în noua etapă. **„Înțelegerea și aplicarea legilor economice generale** — se arată în acest sens în Raport — **trebuie să aibă ca scop perfecționarea modului de producție socialist, a forțelor și relațiilor de producție și sociale. Să acționăm în mod conștient în aplicarea legilor economice, înlăturînd voluntarismul, dar și acționarea de la sine a acestora... aplicarea noului mecanism, a legilor economice generale nu trebuie să se desfășoare la voia întîmplării, ci să fie condusă în mod conștient. În aceasta constă rolul conducător al partidului, al statului socialist".**

O atenție deosebită acordă tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul său tocmai creșterii rolului conducător al partidului în organizarea și desfășurarea întregii opere de construcție socialistă ca și perfecționării activității statului, conducerii democratice a vieții economice și sociale. În concepția profund dialectică a secretarului general al partidului adîncirea democrației socialiste și creșterea rolului statului în conducerea unitară a societății nu sînt doi termeni care se contrapun ci, din contră, care trebuie să se îmbine armonios, după cum principiul autoconducerii și autogestiunii se îmbină cu acela al conducerii întregii activități economico-sociale pe baza planului național unic de dezvoltare, care asigură armonizarea intereselor fiecărui colectiv de oameni ai muncii cu interesele generale ale societății noastre socialiste, ale întregului popor.

Perfecționarea continuă a statului democrației muncitorești, revoluționare, dezvoltarea sistemului de organisme democratice ale oamenilor muncii, creșterea continuă a participării active a oamenilor muncii la conducerea statului, democratizarea tot mai largă a societății noastre nu înseamnă și nu poate însemna în nici un fel renunțarea sau diminuarea conducerii unitare a activității de stat. **„Viața, practica dezvoltării sociale,** precizează tovarășul **Nicolae Ceaușescu, pun în evidență lipsa de fundament științific și caracterul profund eronat al tezelor potrivit cărora ar trebui să se limiteze sau să se renunțe la rolul și funcțiile statului în conducerea activității economico-sociale",** tendința obiectivă, determinată de dezvoltarea societății fiind tocmai **„aceea a întăririi și perfecționării rolului și funcțiilor statului de organizator și conducător al întregii activități economico-sociale."**

Caracterul dialectic al gîndirii creatoare a secretarului general al partidului nostru se relevă o dată mai mult în concepția sa cu privire la continuitatea procesului revoluționar, în viziunea sa asupra caracterului de un puternic dinamism revoluționar al operei de edificare a noii orînduiri. **„În general,** arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, revoluția, procesul de transformare revoluționară a societății nu se încheie odată cu luarea puterii politice. Cucerirea puterii politice constituie un factor foarte important, dar reprezintă numai o etapă în lupta pentru înfăptuirea idealurilor de dreptate și echitate socială, pentru victoria socialismului și comunismului. Procesul revoluționar va continua și în societatea comunistă — practic, el nu se va încheia niciodată".**

În această viziune autentic revoluționară, omul, factorul hotărîtor al edificării noii orînduiri și beneficiarul direct al acestei opere uriașe trebuie el însuși să se perfecționeze neîncetat, să își ridice continuu nivelul conștiinței socialiste, să se formeze ca un om nou, corespunzător noii societăți. De aceea, secretarul general al partidului a acordat permanent și acordă o importanță deosebită activității politico-ideologice, de formare a omului nou, care este chemată să dezvolte spiritul revoluționar comunist, răspunderea față de cauza comunismului în patria noastră, precum și spiritul solidarității internaționale. După cum se arată în Raport, întreaga activitate politico-educativă trebuie să pună pe primul plan dezvoltarea patriotismului revoluționar socialist, a dragostei, răspunderii și atașamentului față de patrie și popor, față de cuceririle sale revoluționare, a hotărîrii de a lupta și munci pentru făurirea socialismului și comunismului, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului, pentru apărarea cuceririlor revoluționare, a independenței și suveranității țării, îmbinîndu-le în mod dialectic cu spiritul solidarității și prieteniei în lupta pentru progres economico-social, pentru colaborare și pace în lume. Activitatea de formare a omului nou, de ridicare a conștiinței sale socialiste are un caracter permanent și, așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Se impune deci să dezvoltăm și să îmbunătățim continuu concepția noastră revoluționară despre lume și viață, activitatea ideologică. Ceea ce am realizat pînă acum și ceea ce cunoaștem astăzi constituie baza pentru o nouă cunoaștere și o nouă dezvoltare a teoriei, a concepției despre lume și viață".**

Desigur, între politica internă și cea internațională a partidului există o strînsă unitate dialectică, deoarece înfăptuirea cu succes a planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială a patriei noastre este posibilă numai în condiții de pace și securitate internațională, de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Făcînd o profundă analiză a situației internaționale complexe care s-a creat, a gravității acestei situații, care poate amenința însăși soarta omenirii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele țării, a făcut încă o dată să se audă, de la înalta tribună a Congresului al XIII-lea, glasul rațiunii, al grijii pentru pacea și viitorul umanității. În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu problemele politice și cele economice mondiale se află într-o strînsă legătură și de aceea, așa cum se arată în Raport, realizarea noii ordini economice internaționale constituie o necesitate obiectivă pentru depășirea crizei economice actuale, pentru stabilitatea și dezvoltarea armonioasă a economiei mondiale, pentru progresul economic și social al fiecărui popor, pentru politica de destindere, de colaborare și pace. Reafirmarea politicii de pace și colaborare cu toate statele promovată de partidul și statul nostru, de încetățenire a principiilor de drept, de echitate, respect și egalitate în viața internațională, la Congresul partidului nostru apare ca o nouă contribuție la vasta activitate desfășurată în sprijinul cauzei apărării păcii, al făuririi unei lumi mai bune și mai drepte.

„Cincinalul viitor și liniile directoare ale dezvoltării pînă în anul 2000 — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — conturează un minunat program de largă perspectivă pentru transformarea revoluționară a societății românești, pentru făurirea unei civilizații materiale și spirituale superioare în România socialistă. În fața poporului român, a tinerelor generații ale patriei se deschide țelul măreț al unei uriașe activități creatoare pentru transformarea naturii, a societății și omului, pentru realizarea celor mai înalte aspirații de prosperitate și bunăstare, de dezvoltare liberă și democratică, de afirmare demnă și suverană a națiunii noastre socialiste. De rezultatele acestei măreție epoci revoluționare vor beneficia toți cetățenii de astăzi ai României socialiste, ca și urmașii lor, toți cei ce se vor naște, vor trăi și vor munci în societatea comunistă românească".**

Cuvinte înălțătoare, care au însuflețit puternic întreaga națiune, ferm hotărîtă să aducă la îndeplinire obiectivele stabilite de cel de al XIII-lea Congres al partidului, să-și dedice eforturile ridicării patriei libere și suverane pe noi culmi de civilizație și prosperitate, pe culmile socialismului și comunismului. Iar certitudinea acestor măreție realizări stă în faptul că în fruntea partidului a fost reales tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit și stimat fiu al poporului, eminentul său conducător revoluționar.

CONTRIBUȚII DE INESTIMABILĂ VALOARE ALE TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU LA ÎMBOGĂȚIREA TEORIEI ȘI PRACTICII CONSTRUCȚIEI SOCIALISMULUI

Mihai TODOSIA
Nicolae STOICA
Universitatea „Al. I. Cuza" Iași

ÎN VIZIUNEA tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la coordonatele dezvoltării economice, o direcție importantă o constituie **asigurarea îmbinării echilibrului optim teritorial, zonal cu cel al dezvoltării economiei naționale în ansamblu.** Astfel, programele dezvoltării economiei naționale au cuprins și cuprind prevederi pentru dezvoltarea forțelor de producție pe întreg teritoriul patriei noastre, pentru înflorirea tuturor localităților și județelor țării.

Alături de dezvoltarea marii producții industriale și agricole, o importanță decisivă pentru amplificarea vieții economice a tuturor localităților o are mai buna valorificare a resurselor în toate județele și localitățile, puternica dezvoltare a industriei mici. **„Problema surselor de materiale și energie trebuie să fie una din problemele principale ale activității tuturor consiliilor populare din fiecare localitate, de la comună pînă la județ"**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** (Cuvîntare la cel de-al II-lea Congres al consiliilor populare). În viziunea secretarului general al partidului problema materiilor prime și energiei nu este numai o problemă de nivel central, ea este o problemă generală, o problemă a fiecărei localități și fiecărui județ. Valorificarea resurselor locale permite dezvoltarea unei puternice industrii mici și a serviciilor care pot să contribuie substanțial la creșterea venitului național, la crearea de noi locuri de muncă, la asigurarea stabilității forței de muncă și la o mai bună aprovizionare a populației cu produse de serie mică sau de profil local.

În strategia dezvoltării, elaborată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, o problemă esențială o constituie corelația optimă dintre acumulare și consum. Întregul progres realizat de țara noastră, în special în ultimele două decenii, a fost legat indisolubil de o rată înaltă de acumulare. Opțiunea pentru o rată înaltă, optimă a acumulării reprezintă, în viziunea partidului nostru, a secretarului său general tovarășul Nicolae Ceaușescu, condiția hotărîtoare de care a depins și depinde dezvoltarea și modernizarea în ritm înalt a forțelor de producție, sporirea continuă a puterii economice a țării și a venitului național și ridicarea, pe această bază, a gradului de civilizație al întregului popor.

În cuvîntarea rostită de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Adunarea solemnă cu ocazia celei de-a 40-a aniversări a eliberării patriei, sînt expuse rațiunile profunde ale alocării unei rate înalte din venitul național pentru acumulare : **„Numai în ultimii 20 de ani am alocat peste o treime din venitul național pentru dezvoltarea economico-socială a țării. Acum cînd facem bilanțul celor 40 de ani de dezvoltare liberă, socialistă a patriei, putem afirma cu deplin temei că aceste eforturi au fost necesare, că am procedat just, că aceasta este în concordanță cu interesele națiunii noastre socialiste. Fără aceasta nu am fi putut obține marile realizări în construcția socialistă pe care le avem astăzi. Țara noastră ar fi continuat să rămînă o țară slab dezvoltată — ceea ce ar fi avut mari repercusiuni negative asupra destinelor poporului nostru, a nivelului său general de viață".**

Marile realizări dobîndite pe toate planurile nu sînt darul nimănui, ci sînt indispensabil legate de efortul propriu al poporului nostru, reflectate pregnant în rata înaltă a acumulării din venitul național. De nenumărate ori, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat cu mîndrie patriotică faptul că **„Nimic nu am primit gratuit ! Totul este muncă, rodul muncii poporului nostru, al eforturilor sale eroice !"**,

Înfăptuirea amplelor obiective formulate în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. de realizare în perioada 1986—1990 a unui volum de 1 350—1 400 miliarde lei reflectă consecvența cu care partidul acționează pentru asigurarea în continuare a dezvoltării ascendente, rapide, a economiei naționale, alocînd o rată înaltă optimă din venitul național în acest scop.

Realizarea unei creșteri economice intensive calitative în care accentul se pune pe calitate, productivitate, eficiență, constituie un imperativ al actualei etape de dezvoltare, unul din obiectivele majore ale planului cincinal actual și ale dezvoltării în perspectivă pe baza Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. Conceptul de creștere economică calitativ-intensivă și-a găsit o profundă fundamentare științifică în gîndirea economică a tovarășului Nicolae Ceaușescu concretizată în ample programe de dezvoltare. Realizarea dezvoltării intensive, calitative implică antrenarea amplă a cercetării științifice românești în dezvoltarea ramurilor de vîrf, în dezvoltarea electronicii și electrotehnicii, în automatizarea și robotizarea producției, în dezvoltarea de tehnologii noi. Programul de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică pe anii 1981—1990 și direcțiile principale pînă în anul 2000, elaborat din inițiativa și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, asigură angajarea potențialului științific românesc pe direcțiile prioritare ale îndeplinirii amplelor obiective de dezvoltare a țării în această perioadă.

Problema creșterii productivității muncii, a eficienței, reducerea cheltuielilor materiale ocupă un loc important în toate lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu. Trecerea la un nou stadiu de dezvoltare a patriei noastre impune realizarea unei noi calități și în domeniul creșterii mai puternice a productivității muncii. Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost elaborat un program special privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990. Realizările obținute, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, evidențiază justețea politicii partidului de creștere accentuată a **productivității muncii sociale, ca o resursă prioritară a dezvoltării și modernizării întregii economii.** În perioada 1965—1980, productivitatea muncii sociale a crescut într-un ritm mediu anual de 8,5 la sută. În această perioadă, în industrie și în construcții-montaj productivitatea muncii a crescut de circa 2,7 ori. Programul de largă perspectivă elaborat de partid a stabilit obiectivul cutezător, dar pe deplin realizabil, de dublare, într-o perioadă scurtă, a productivității muncii și, ca urmare, atingerea într-un timp scurt a nivelurilor de productivitate care se realizează în țările dezvoltate din Europa.

Tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a subliniat faptul că ținînd seama de rezervele existente în economia națională și de competiția care se desfășoară în lume pe plan economic, **„ritmurile prevăzute în dezvoltarea economiei naționale și în creșterea eficienței și productivității muncii trebuiesc conside-**

Prima parte a acestui articol a apărut în „Revista economică" nr. 46 din 16 noiembrie a.c. al revistei

rate minime și că, în fiecare an, trebuie să acționăm pentru îmbunătățirea lor". (Cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983)

Obiectivul atingerii cotelor înalte de productivitate și eficiență, așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, poate fi realizat pe baza introducerii mijloacelor moderne în toate domeniile — a automatizării, a electronizării, a robotizării unor sectoare de activitate. De asemenea, în această privință se impun modernizarea continuă a tehnologiilor de fabricație, mecanizarea și automatizarea proceselor de producție, introducerea largă a progresului tehnic.

Concepția generală a tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra dezvoltării include, ca o latură esențială, **criteriul raționalității, economicității, combaterii risipei, bunei gospodăriri.** În acest sens, o problemă de o deosebită importanță o reprezintă reducerea consumurilor specifice de materii prime, materiale și de energie. Calculele arată că, pe unitate de venit național, consumul de combustibil este la noi, mai mare decît în țările europene mai dezvoltate din cauza structurii energo-intensive a unor ramuri și activități, a folosirii insuficiente a tehnologiilor moderne, a deficiențelor în ce privește disciplina și buna gospodărire. Alinierea la parametrii mondiali impune perfecționarea și modernizarea în continuare a structurilor economice, aplicarea tehnologiilor moderne, buna gospodărire. Încă din faza de proiectare și de asimilare a produselor și tehnologiilor trebuie avute în vedere criteriul consumului minim material și energetic și al rentabilității maxime. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat cu multă exigență situația consumurilor specifice atrăgînd atenția asupra necesității încadrării unităților economice și ramurilor în prevederile stabilite.

O resursă importantă, insuficient exploatată o reprezintă, de asemenea, recuperarea, refolosirea și recondiționarea materialelor, a pieselor și subansamblelor vechi. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a insistat asupra necesității creării unei noi optici, unei noi viziuni cu privire la folosirea resurselor, a materiilor prime și materialelor, necesitatea reintroducerii în circuitul economic a materiilor prime și materialelor vechi. **„Trebuie să punem capăt conceptului care și-a făcut loc și la noi,** sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că orice lucru folosit un anumit timp trebuie să-l aruncăm, să nu ne mai ocupăm de recondiționarea lui. Tot ce se poate refolosi, să refolosim. Trebuie să recuperăm orice!"** Prin recuperare și refolosire asigurăm în unele sectoare peste 50 la sută din necesarul de materii prime. De asemenea, o cantitate însemnată de piese și subansamble din mașini și instalații dezafectate, recondiționate reintră în circuitul economic cu valoare de întrebuințare corespunzătoare, dar cu costuri sociale considerabil inferioare celor noi.

Dezvoltarea economică intensiv calitativă este în indisolubilă legătură cu aplicarea noului mecanism economico-financiar. Manifestînd o înaltă exigență față de calitatea procesului de conducere, tovarășul Nicolae Ceaușescu a acționat și acționează permanent pentru perfecționarea continuă a conducerii, organizării și planificării întregii economii potrivit condițiilor concrete ale țării noastre și obiectivelor etapei de dezvoltare economico-socială. În acest cadru un loc central l-au ocupat și perfecționarea formelor de conducere colectivă, trecerea la autoconducerea muncitorească și perfecționarea mecanismului economico-financiar pentru crearea condițiilor optime de mobilizare intensă a resurselor naționale și orientarea lor în direcția creșterii economice susținute, echilibrate și eficiente.

Măsurile de perfecționare a mecanismului economico-financiar adoptate în martie 1978 au urmărit în concepția conducerii partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, să creeze condițiile ca unitățile economice, organele de conducere colectivă, să dispună de pîrghii corespunzătoare pentru îndeplinirea efectivă a rolului și atribuțiilor ce le revin, pentru stimularea valorificării superioare a resurselor de care dispun și obținerea de rezultate economice superioare.

Arhitectura mecanismului economic este clădită pe o serie de principii, formulate sintetic de tovarășul Nicolae Ceaușescu care în esență urmăresc ca întreaga activitate să funcționeze pe principii economice, pe bugetele proprii, ca fiecare întreprindere să răspundă realmente de felul cum gospodărește mijloacele încredințate de societate și asigură o valorificare maximă; un maximum de randament, un maximum de economii și, desigur, o creștere maximă a beneficiilor, precum și vărsarea la buget a unei părți cît mai însemnate pentru interesele generale ale dezvoltării societății, ale ridicării bunăstării poporului nostru. În conturarea conceptului de autoconducere muncitorească și autogestiune, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus accentul pe buna gospodărire a mijloacelor de producție, pe așezarea întregii activități a unităților economice pe principii de economicitate, pe creșterea eficienței și rentabilității. **„Esența noului mecanism economic,** sublinia secretarul general al partidului, **constă tocmai în realizarea producției la cel mai înalt nivel calitativ, cu cele mai reduse cheltuieli materiale și de muncă, cu maximum de rentabilitate și beneficii".** (Expunere la Congresul al II-lea al consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe din 24 iunie 1981, Ed. politică, București, 1981).

O latură importantă a concepției secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu asupra mecanismului autoconducerii și autogestiunii o constituie încadrarea în aceste exigențe a tuturor unităților economice, din toate sectoarele, precum și a unităților teritorial-administrative. Elaborarea și urmărirea planurilor de producție ale țării nu numai în profil de ramură și departamental, ci și în profil teritorial, creșterea responsabilității organelor de decizie locală județeană pentru îndeplinirea planurilor economice de pe raza lor de activitate, contribuie la îndeplinirea mai bună a indicatorilor economici. Dispunînd de prerogative mai largi și de responsabilități mai mari și mai concrete, organele de decizie locală își valorifică mai amplu capacitatea politică și organizatorică în obținerea de rezultate economice superioare.

Dezvoltarea în noua etapă a mecanismului economico-financiar a inclus schimbări importante și în conceptul de proprietate, perfecționarea relațiilor de producție, a formelor de producție. O contribuție deosebită a adus tovarășul Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea teoriei economice a proprietății socialiste și a sistemului ei instituțional de organizare. **„Este necesar,** spunea **tovarășul Nicolae Ceaușescu, să aducem unele îmbunătățiri în ce privește noțiunea de proprietate, să întărim conștiința și manifestarea puternică a calității de proprietari a oamenilor muncii".** (Cuvîntare la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, Ed. politică, București, 1982, p. 32).

Socialismul realizează, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, o nouă formă de proprietate asupra mijloacelor de producție, proprietatea comună a oamenilor muncii, formă de proprietate care constituie una din legitățile obiective fundamentale și determinante în raport cu alte legi economice obiective. Numai pe această bază, a proprietății sociale comune a oamenilor muncii asupra tuturor mijloacelor de producție pot fi edificate cu succes socialismul și comunismul,

Schimbările de structură și funcționale care au avut loc în mecanismul economic și financiar duc la îmbunătățirea sistemului de planificare pe baza creșterii și mai puternice a rolului planului național unic, creșterea răspunderii și inițiativei colectivelor de oameni ai muncii pentru gospodărirea și dezvoltarea unității în care lucrează, la o mai mare cointeresare a întreprinderilor și oamenilor muncii pentru rezultatele activității economice, în centrul căreia să stea eficacitatea și calitatea.

Remarcabile contribuții la îmbogățirea gîndirii revoluționare și a practicii edificării noii orînduiri sociale aduce magistralul Raport prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de al XIII-lea Congres al partidului. Bogăția de idei și teze originale, novatoare cuprinse în Raport, — fie că este vorba de cerințele legilor obiective, de rolul statului în conducerea democratică a vieții economice și sociale, de perfecționarea mecanismului economico-financiar și consolidarea continuă a proprietății sociale comune a oamenilor muncii asupra mijloacelor de producție, sau de strategia și etapele edificării societății socialiste multilateral dezvoltate în practica noastră etc. — abia urmează să fie aprofundate de către cercetarea economică, să fie studiate de către toți comuniștii, de către toți oamenii muncii, făuritori conștienți ai viitorului luminos al României socialiste.

Vasta operă științifică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, expresie profundă a gîndirii sale revoluționare, reprezintă o forță dinamică, propulsoare a dezvoltării progresive a țării noastre, o contribuție inestimabilă la patrimoniul științei și culturii românești și universale, la tezaurul gîndirii și practicii construcției socialiste.

Ea reprezintă, totodată, prin scrierile publicate în zeci de țări, prin ideile și simțămintele transmise, mesajul de gîndire înțeleaptă a poporului român, de pace și colaborare sinceră cu toate popoarele, cu toate națiunile lumii.

Partidul Comunist Român — promotor al dezvoltării multilaterale a societăţii româneşti

Iulian POPESCU
Academia „Ştefan Gheorghiu"

MARELE FORUM al comuniştilor din România, întîmpinat cu un puternic avînt politic şi o impresionantă efervescenţă creatoare, a fost aşteptat cu mare intensitate, cu un înalt sentiment al răspunderii civice, politice şi patriotice de întregul popor, ca participant colectiv, prezent permanent, prin gînd şi faptă, la lucrările sale. Asemenea stare de spirit revoluţionară s-a datorat faptului că la Congresul al XIII-lea s-au dezbătut şi aprobat hotărîri şi documente de partid care vin să contureze, în practica înfăptuirii societăţii româneşti, cele mai nobile idealuri de progres, bunăstare şi pace ale poporului, care scot în evidenţă dimensiunile dezvoltării economice şi sociale a României, ţară socialistă cu un înalt grad de civilizaţie materială şi spirituală, în care omul este exemplul cel mai elocvent al tuturor împlinirilor. Acesta este motivul pentru care toţi oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, îşi exprimă deplina adeziune faţă de conţinutul documentelor adoptate şi hotărîrea nestrămutată de a munci fără preget pentru traducerea lor exemplară în viaţă.

Prin amploarea, importanţa problemelor dezbătute, profunzimea analizei ştiinţifice a activităţii politice, economice şi social-culturale, prin bogăţia de idei ce vor intra în tezaurul gîndirii teoretice a partidului în strînsă legătură cu munca practică de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, prin spiritul viu, novator al abordării problemelor fundamentale şi prin orientările clare indicate în toate domeniile, Congresul al XIII-lea constituie un moment de referinţă în dezvoltarea economico-socială a ţării, de reafirmare a potenţialului de devenire a societăţii româneşti contemporane.

Dînd glas dorinţei şi voinţei ferme şi înflăcărate a întregului popor, a muncitorilor, ţăranilor şi intelectualilor, fără deosebire de naţionalitate, Congresul a ales în funcţia supremă de secretar general al partidului pe tovarăşul Nicolae Ceauşescu, cel mai iubit fiu al poporului român. Această realegere este de fapt o expresie a deplinei încrederi de care se bucură tovarăşul Nicolae Ceauşescu în rîndurile întregii naţiuni, o recunoaştere a contribuţiei sale inestimabile la lupta pentru promovarea intereselor fundamentale de progres şi prosperitate ale patriei noastre. În acelaşi timp, acest act politic, de o deosebită responsabilitate comunistă, reprezintă cea mai sigură garanţie a înfăptuirii ferme a prevederilor Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R. şi drept urmare ridicarea României pe trepte tot mai înalte de progres şi civilizaţie, întărirea independenţei şi suveranităţii naţionale, afirmarea idealurilor nobile de pace, libertate şi manifestare plenară a internaţionalismului proletar.

Prin rolul determinant ce îi revine în organizarea şi conducerea politică nemijlocită a proceselor economico-sociale specifice noii orînduiri şi cu particularităţile fiecărei etape, partidul comunist, factor politic conducător, influenţează şi orientează dezvoltarea socială obiectivă, asigură un curs creator tuturor domeniilor vieţii, prin efortul permanent de studiere atentă şi profundă a realităţii interne şi internaţionale, în vederea justei evaluări a fenomenelor politice, economice şi sociale, a perspectivelor acestora de dezvoltare şi stabileşte — pe această bază — linia sa politică generală.

În concepţia partidului nostru, rolul factorului subiectiv este de a analiza deschis, principial activitatea economico-socială, de a studia şi înţelege fenomenele noi şi a asigura condiţiile politice, economice, organizatorice, care să permită dezvoltarea multilaterală, armonioasă a noii orînduiri.

Conducerea de către partid este astăzi efectiv exercitată — prin forme, mijloace şi metode specifice muncii de partid — în toate domeniile vieţii economico-sociale : producţia de bunuri materiale, activitatea ideologico-educativă, perfecţionarea relaţiilor sociale, viaţa ştiinţifică, artistică şi culturală, în învăţămînt, în toate unităţile şi colectivele de oameni ai muncii.

Aşa cum sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului **„rolul conducător al partidului nu reprezintă o lozincă sau o cerinţă abstractă, el se materializează în munca de zi cu zi a fiecărei organizaţii, a fiecărui organism de partid, a fiecărui comunist. Comuniştii nu au şi nu pot avea ţeluri mai măreţe decît de a face totul pentru înfăptuirea neabătută a Programului partidului, a politicii interne şi externe, de a servi în orice împrejurări interesele poporului, ale patriei, ale socialismului şi comunismului".**

În ultimul timp, în documentele de partid şi în opera teoretică a secretarului general al partidului nostru, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, au apărut, ca o realizare de o excepţională însemnătate, teze şi aprecieri noi referitoare la creşterea rolului şi locului partidului în societate, la conţinutul şi funcţiile statului socialist, la raportul dintre partid şi stat în actuala etapă. Este un fapt unanim recunoscut că asemenea precizări au intrat în fondul teoretic al ideologiei partidului nostru, ele fiind o dovadă grăitoare a activităţii sale creatoare, de îmbogăţire a teoriei revoluţionare a clasei muncitoare, dar şi cu reale implicaţii pe planul practicii politice, economice şi sociale, în perfecţionarea actului de conducere şi organizare a societăţii noastre socialiste.

În Expunerea la Plenara lărgită a Comitetului Central din 1—2 iunie 1982, secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** arăta : **„În actualul stadiu de dezvoltare a societăţii socialiste româneşti, în condiţiile dezvoltării democraţiei socialiste, ale perfecţionării cadrului democratic de participare a maselor populare la conducerea tuturor sectoarelor, partidului nostru îi revine înalta misiune de a constitui forţa politică organizatoare şi dinamizatoare a întregii activităţi economico-sociale. El reprezintă şi va reprezenta în continuare centrul vital al funcţionării societăţii noastre socialiste".**

Existenţa cadrului organizatoric democratic creat, la toate nivelurile, instaurarea şi manifestarea principiului autoconducerii muncitoreşti şi faptul că nu există unitate economică, colectiv de oameni ai muncii în care să nu activeze un nucleu de partid, permite exercitarea unei puternice influenţe politice şi ideologice, apte să mobilizeze toţi oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, la înfăptuirea politicii partidului. Adaptarea formelor şi metodelor de conducere politică, economică şi administrativă, în funcţie de conţinutul şi dinamica noilor structuri şi procese economico-sociale, în opera de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, are în vedere o conducere şi acţiune unitară ; funcţionarea activă şi plenară a principiului centralismului democratic, atît în activitatea de partid, cît şi de stat; o strînsă legătură între organele conducătoare şi masele de oameni ai muncii ; plan unic de dezvoltare ; îmbinarea armonioasă a conducerii unitare cu iniţiativa şi experienţa oamenilor ; participarea activă şi conştientă a întregului popor la elaborarea şi înfăptuirea politicii partidului în toate domeniile de activitate.

Partidul Comunist Român concepe înfăptuirea rolului său politic conducător ca fiind determinată de dezvoltarea formelor democratice de conducere a întregii societăţi, o componentă organică a adîncirii democraţiei muncitoreşti, revoluţionare. El conduce societatea românească socialistă, cum preciza tovarăşul **Nicolae Ceauşescu, „nu în numele ei împreună cu**

clasa muncitoare, cu toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, cu întregul popor" — (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 22, Ed. politică, București, 1982, p. 31).

În acest sens, în Programul partidului a fost înscrisă teza, de o deosebită valoare teoretică și practică, potrivit căreia, creșterea rolului politic conducător al partidului se realizează prin integrarea sa tot mai organică în viața societății, prin participarea membrilor săi la întreaga activitate economico-socială, în permanentă legătură cu masele de oameni ai muncii, cu întregul popor.

Fiind factorul politic coordonator, unificator și dinamizator al întregului popor, liantul creației istorice conștiente a maselor, partidul concepe și realizează creșterea rolului său coordonator în societate printr-o existență ideologică, structurală și organizatorică tot mai accentuată, mai firească, mai organică în viața acesteia, în scopul ridicării întregii societăți, în perspectiva istorică, la nivelul de conștiință și capacitate asemănătoare cu a sa. Este, după cum bine ne dăm seama, o operă istorică, de durată, care va modifica radical natura relațiilor sociale, prin schimbările produse în existența socială, ca și în conștiința socială socialistă, în spiritul principiilor și valorilor socialismului.

Funcționarea, la un nivel superior, a domeniului politic, condiție esențială pentru determinarea echilibrului și dezvoltării neîntrerupte a societății socialiste, se realizează printr-un proces de autoreglare în care factorul politic, de conducere a vieții economico-sociale, are rol hotărîtor.

În această ordine de idei se evidențiază semnificația vastei acțiuni, pe care o desfășoară P.C.R., de elaborare și înfăptuire a măsurilor de perfecționare neîncetată a formelor și metodelor de organizare și conducere a societății, menite să pună continuu de acord funcționarea întregului organism social cu cerințele concrete și condițiile obiective și subiective ale vieții economico-sociale. În acest proces își are locul și fenomenul integrării și existenței partidului în întreaga viață economică și socială a țării. Întărirea numerică, dar mai ales calitativă a partidului, perfecționarea permanentă a activității sale, ridicarea, la un nivel calitativ superior, a rolului statului în viața social-economică și dezvoltarea democrației muncitorești, revoluționare sînt menite să sporească eficiența pîrghiilor politice în conducerea societății, condiție esențială pentru asigurarea progresului multilateral al societății socialiste.

Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului : **„Este necesar să păstrăm permanent spiritul viu, novator, revoluționar al partidului, al activității teoretice și ideologice, să acționăm în permanență pentru perfecționarea și ridicarea rolului conducător al partidului în raport cu noile etape, cu cerințele dezvoltării economico-sociale, ale științei și culturii. Să facem totul pentru ca, întotdeauna, partidul nostru să rămînă un partid revoluționar, să dinamizeze întreaga dezvoltare, să mențină spiritul revoluționar, patriotic, de luptă al poporului nostru!... Numai un asemenea partid, cu cadre revoluționare, cu un spirit revoluționar de muncă și cu o concepție revoluționară despre lume, va putea să-și îndeplinească întotdeauna misiunea istorică de a conduce poporul nostru spre înaltele culmi ale civilizației socialiste, spre împlinirea visului de aur al omenirii — societatea comunistă !"**

Partidul Comunist Român acționează pentru perfecționarea continuă a activității organelor și organizațiilor de partid din fiecare unitate economico-socială, din fiecare colectiv de oameni ai muncii astfel încît acestea să-și îndeplinească, în cele mai bune condiții, misiunea de unire și mobilizare a maselor largi populare pentru traducerea în viață a politicii partidului, a sarcinilor dezvoltării economico-sociale.

Criteriul social de apreciere a calității și eficienței muncii organelor și organizațiilor de partid, deci al comuniștilor în general, îl constituie rezultatele concrete obținute de colectivele în interiorul cărora acționează în sfera economicului, în organizarea și conducerea muncii, în soluționarea problemelor sociale, în desfășurarea activității politico-educative. Semnificativă, în acest sens, este aprecierea făcută de secretarul general al partidului la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. pe problemele agriculturii, industriei și activității de partid, conform căreia **„activitatea de partid se reflectă în primul rînd în felul cum se realizează planul de dezvoltare economico-socială, de înfăptuire a politicii generale a partidului în toate domeniile. Deci rezultatele bune din industrie și agricultură, din cercetare sau din alte ramuri sînt rezultatele muncii de partid — așa cum minusurile care s-au manifestat oglindesc lipsurile serioase în activitatea organelor și organizațiilor de partid".**

În spiritul acestor orientări ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, organele și organizațiile de partid au misiunea să asigure sporirea rolului muncii politico-ideologice și cultural-educative în întreaga activitate socială în scopul mobilizării oamenilor muncii la înfăptuirea, în condiții ireproșabile, a sarcinilor ce le revin în producția materială, să cultive la aceștia conștiința de proprietar, producător și beneficiar al bunurilor materiale, atitudinea plină de grijă pentru gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și financiare încredințate de societate. Drept urmare, eficiența acestei activități să fie înțelegerea și îndeplinirea întocmai a îndatoririlor profesionale, politice și obștești, respectarea riguroasă a ordinii și disciplinei, exercitarea conștientă a drepturilor și libertăților, formularea nevoilor în funcție de posibilitățile existente și în limite științifice determinate. Munca de partid, organizată și desfășurată de organele și organizațiile de partid, asigură cultivarea spiritului receptiv față de progres, a combativității revoluționare față de tot ceea ce este depășit și retrograd, de manifestările antisociale, înțelegerea valențelor profund umaniste și umanizatoare ale muncii în societatea noastră.

Întregul sistem politic al societății noastre este condus și îndrumat de către P.C.R. Un rol deosebit, în cadrul acestui sistem, ocupă statul socialist, care, prin destinația sa, este instrumentul principal de construire a socialismului. Baza întregii activități a aparatului de stat o constituie politica partidului comunist, linia sa ideologică generală. Prezența membrilor de partid, ca și existența organelor și organizațiilor de partid în toate organele și instituțiile statului asigură promovarea fidelă a politicii partidului, prin activitatea statului. Controlul de partid, crearea funcțiilor duble, de partid și de stat, elaborarea de acte normative comune pentru organele de partid și cele de stat sînt alte modalități de asigurare a conducerii și îndrumării de către partid a statului.

Sub îndrumarea directă a partidului se iau măsuri privind perfecționarea permanentă a formelor de organizare și activitate a statului. Partidul comunist, fără a se contopi cu aparatul de stat, determină conținutul politic al activității acestuia pe linia realizării sarcinilor construcției socialiste, în strînsă corelare cu interesele tuturor celor ce muncesc. Fiecare din cele două organisme sociale își au rolul, locul, sarcinile și funcțiile lor distincte. Conducerea și îndrumarea de către partidul comunist a aparatului de stat socialist este o necesitate obiectivă, asigurarea ei permite sporirea eficacității întregii activități revoluționare de constituire a societății socialiste și comuniste, desfășurată de oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, conduși de clasa muncitoare, în frunte cu partidul său comunist.

Precizările pe care le-a făcut secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referitor la caracterul statului nostru în etapa actuală, la raportul dintre partid și stat, au menirea de a împrospăta și îmbogăți patrimoniul socialismului științific, de a deschide orizonturi fertile progresului gîndirii și practicii sociale. Pornindu-se de la nivelul atins în evoluția organelor de stat, de la trăsăturile caracteristice ale puterii de stat, de la necesitatea obiectivă de a găsi un concept care să corespundă realităților sociale noi și să evidențieze superioritatea socialismului și comunismului, ca orînduirile cele mai democratice și umane, s-a propus și a fost însușită de Conferința Națională a partidului, din decembrie 1982, ideea cu privire la renunțarea cu desăvîrșire la teza dictaturii proletariatului, ca necorespunzătoare pentru România de azi, și adoptarea tezei statului democrației muncitorești, revoluționare care dă o perspectivă nouă, superioară dezvoltării societății omenești.

Urmărindu-se fundamentarea științifică a atribuțiilor și misiunii celor doi factori ai sistemului de conducere politică — partidul și statul — pentru că în perspectivă, aceștia vor continua să aibă un rol deosebit în societatea socialistă românească, se urmărește înlăturarea oricăror suprapuneri și paralelisme între ele, îndeplinirea precisă și corectă a funcțiilor și sarcinilor specifice ce le revin în etapa actuală și în viitor. Avînd în vedere dezvoltarea economico-socială a țării noastre, fiecare organism al sistemului global are obligația să acționeze în spiritul legii, al intereselor poporului și al nevoilor țării îndeplinindu-și datoria față de clasa muncitoare și popor. **„Întărirea rolului de forță politică conducătoare a partidului în toate sectoarele de activitate** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu trebuie să ducă în nici un moment la dimi-**

(Continuare în pag. 16)

„Trebuie să fim pe deplin conștienți că dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, făurirea comunismului nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general. Numai în măsura în care știința românească se va angaja cu toate forțele în activitatea de cunoaștere și înțelegere a tainelor naturii și universului, patria noastră va putea să se mențină la un nivel de dezvoltare ridicat, va putea obține noi și noi succese pe calea progresului economico-social, își va întări continuu independența și suveranitatea națională, contribuind la dezvoltarea colaborării internaționale și realizarea păcii în lume".

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului)

ȘTIINȚA ROMÂNEASCĂ – IMPLICARE PUTERNICĂ ÎN DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A PATRIEI

Barbu Gh. PETRESCU

ÎN CONCEPȚIA partidului nostru, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului, întreaga strategie de făurire a orînduirii în care omul se bucură pe deplin de roadele muncii și creației sale sînt indisolubil legate de afirmarea largă a științei și a tehnicii, de efortul continuu pentru a încorpora cele mai avansate cuceriri ale creației și inteligenței umane.

Strălucită strategie a dezvoltării și afirmării științei și creativității naționale

O ASEMEANEA corelație este temeinic fundamentată pornind, în primul rînd, de la însești realitățile economico-sociale ale lumii în care trăim : o lume participantă la una din cele mai grandioase revoluții ale contemporaneității, la revoluția în știință, în tehnică și tehnologie ; o lume în care dezvoltarea științei și a tehnicii se relevă cu rol hotărîtor în transformările rapide ale forțelor de producție, imprimînd un spectaculos dinamism vieții economice și sociale ; o lume în care dezvoltarea oricărui sector al vieții economico-sociale, și cu atît mai mult progresul de ansamblu al unei economii, nu pot fi concepute fără cuceririle științei și tehnicii, fără aplicarea lor largă în producție.

Industria puternică, modernă de care dispune economia noastră, agricultura aflată în plin proces de intensivizare, economia, în tot mai mare măsură, multilateral dezvoltată, bunăstarea populației în continuă creștere — toate acestea constituie măreție succese ale perioadei de cea mai mare înflorire din întreaga istorie a țării, denumită cu îndreptățită mîndrie de către întregul popor **Epoca Ceaușescu.** Aceste realizări poartă amprenta preocupărilor, a eforturilor de mare amploare pentru așezarea dezvoltării economico-sociale a României pe temeliile fertile ale științei și tehnicii avansate.

Elaborînd opțiunile și coordonatele fundamentale ale modelului românesc al dezvoltării de perspectivă îndelungată, secretarul general al partidului a fundamentat o veritabilă strategie a dezvoltării științei și tehnicii în țara noastră care, în esență, are în vedere definirea științei ca cea mai puternică forță materială de producție, ca resursă inepuizabilă a dezvoltării ; amplificarea susținută a bazei materiale și umane a științei și cercetării ; legarea tot mai strînsă a cercetării de producție și învățămînt, proces cu impact și implicații pozitive puternice atît asupra științei ca atare, cît și asupra dezvoltării în ansamblu a societății, asupra culturii, pregătirii cadrelor ș.a. ; stabilirea unui raport optim între cercetarea fundamentală și cea aplicativă, pornind de la cerințele concrete de progres ale economiei cît și de la cerințele și exigențele evoluției în perspectivă a acesteia, asigurînd cercetării avansul necesar asupra practicii ; aplicarea cît mai rapidă a rezultatelor cercetării în producție și viața socială, generalizarea acestora etc. O asemenea strategie se regăsește esențialmente în dinamîsul și calitatea dezvoltării din ultimele două decenii ale economiei românești, în competitivitatea tot mai înaltă a produselor naționale pe piața mondială, în însăși cutezanța marilor obiective de progres și civilizație pe care ni le propunem, așa cum se relevă acestea în Documentele Congresului al XIII-lea al partidului : încheierea procesului de edificare a socialismului multilateral dezvoltat și trecerea, apoi, la construcția comunismului în România.

Este, deci, un mare merit al partidului nostru, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, strălucit strateg și ctitor al României socialiste moderne, de a fi imprimat cu consecvență — în condițiile unei economii mondiale de o complexitate și competitivitate fără precedent — orientarea hotărîtă a țării spre promovarea largă a științei și tehnicii înalte, spre încurajarea și stimularea largă a creativității naționale, fără de care dezvoltarea și progresul economiei naționale ar fi rămas mult în urmă. Tocmai dintr-o asemenea perspectivă complexă, sintetizînd în mod strălucit experiența și opțiunile respective ale dezvoltării României, apelînd la abordarea cutezătoare de către știința românească a marilor probleme ale progresului, în magistralul său Raport prezentat Congresului al XIII-lea al partidului — document programatic de excepțională însemnătate pentru întregul nostru popor — tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta că **„cercetarea științifică românească are marea răspundere de a soluționa mai rapid o serie de probleme de importanță hotărîtoare pentru dezvoltarea economico-socială a patriei noastre... În întreaga activitate științifică trebuie să se manifeste cu putere spiritul revoluționar în abordarea cu toată îndrăzneala a marilor probleme, să se acționeze permanent pentru descoperirea a noi și noi taine ale naturii și universului".** Relevă aceste cuvinte o nouă și însemnată expresie a modului în care secretarul general al

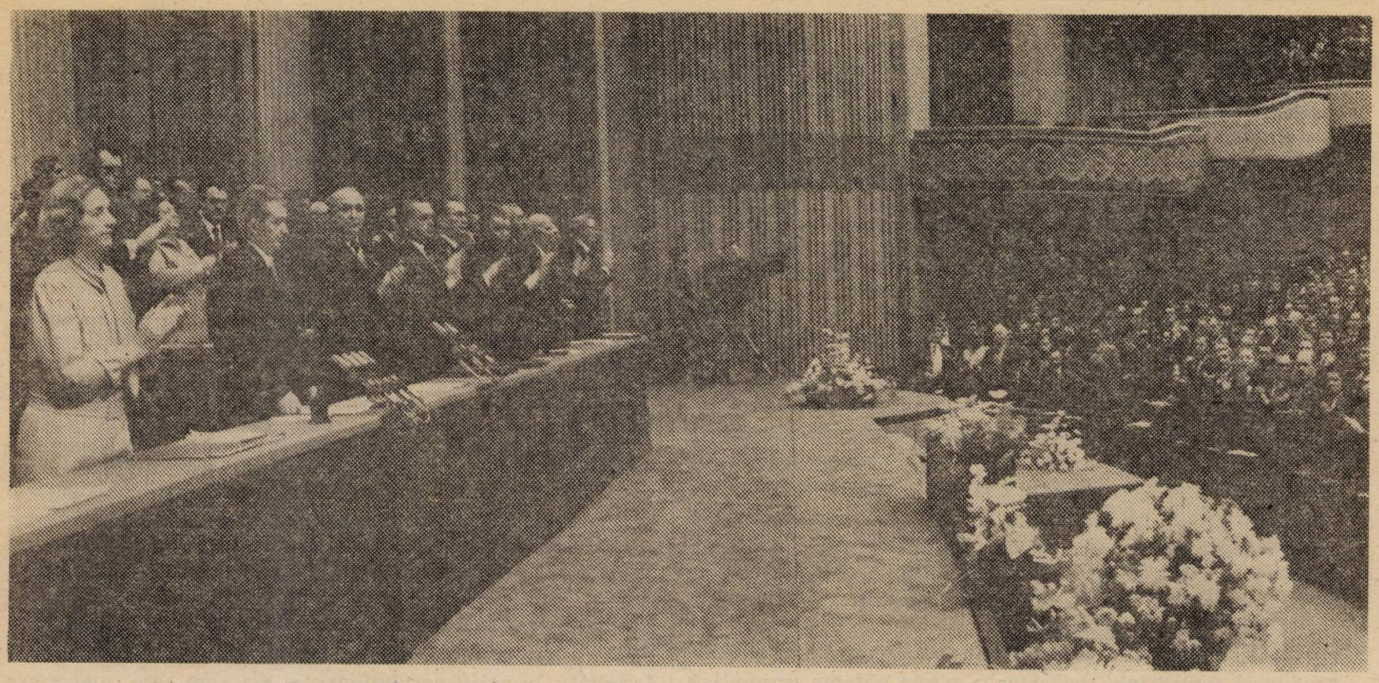

partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu, a condus și conduce destinele economiei și țării noastre. O nouă și însemnată expresie a faptului că realegerea de către Congresul al XIII-lea al partidului, de către toți comuniștii, de către întregul nostru popor, cu nețărmurită bucurie, cu adîncă stimă și recunoștință, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al națiunii noastre, în cea mai înaltă funcție de partid reprezintă chezășia cea mai sigură a înfăptuirii marilor țeluri și idealuri de progres pe care ni le propunem, a asigurării înaintării ferme a României pe calea făuririi celei mai avansate, drepte și umane dintre orînduiri.

Contribuții hotărîtoare ale cercetării științifice

AMPLOAREA remarcabilă pe care a dobîndit-o în anii de după 1965 dezvoltarea cercetării științifice, efervescența care caracterizează creativitatea națională, marile înfăptuiri ale științei, tehnicii și creației românești sînt indestructibil legate de numele tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, savant de renume mondial, personalitate politică proeminentă.

În domeniul științei și cercetării au fost elaborate un Program-directivă cu orizont 1990 și 2000, un program detaliat de obiective și activități pentru cincinalul 1986—1990 — numeroase sarcini din programele speciale pe domenii ale industriei și economiei fiind sau urmînd să fie finalizate cu contribuția hotărîtoare a cercetării științifice naționale.

Beneficiind de importante fonduri — în prezent, volumul total al cheltuielilor curente pentru activitatea de cercetare-dezvoltare-progres tehnic reprezintă circa 2% din venitul național, nivel similar cu media cheltuielilor respective din țările dezvoltate industrial — activitatea de cercetare și progres tehnic a fost extinsă în mod considerabil. Bunăoară, în prezent, în activitatea științifică și tehnică sînt angajate 235 000 persoane, din care 47% lucrează în institute de cercetare-dezvoltare și învățămînt, 23% în proiectare, și 30% în uzine ; comparativ cu anul 1965, numărul personalului va crește în 1985 de peste 9 ori. Din totalul forței de muncă cu specific de cercetare-progres tehnic, în 1983 ponderea personalului cu studii superioare reprezenta 40% ceea ce evidențiază un nivel cu peste 30% superior celui din 1975. Este, de asemenea, semnificativ că, în 1985, comparativ cu anul 1965, volumul activității de cercetare — exprimat în cheltuieli materiale — va crește de peste 14 ori, iar baza tehnico-materială a cercetării și ingineriei tehnologice de peste 17 ori.

Rezultatele obținute de cercetarea românească în ultimele două decenii, în ultimul cincinal, demonstrează în mod elocvent eficiența acestor eforturi. Bunăoară, din cele peste 8 000 obiective industriale puse în funcțiune începînd cu cincinalul 1966—1970, cele mai multe au la bază și încorporează realizări de vîrf din domeniul tehnicii și tehnologiei mondiale. Au fost concepute mii și mii de produse noi și reproiectate, mii de tehnologii de mare performanță, au fost realizate numeroase instalații complexe ; numai în ultimii 10 ani au fost aplicate în producție 7 700 tehnologii noi și perfecționate, o creștere substanțială reflectînd și curba valorii invențiilor aplicate în economie. În anii actualului cincinal au fost introduse în fabricație și modernizate circa 18 000 tipuri de mașini, utilaje, instalații, materiale și bunuri de consum ; în aceeași perioadă au fost aplicate în producție circa 5 600 tehnologii noi și perfecționate — în industria chimică, metalurgică, ușoară, în construcții de mașini, electrotehnică, electronică ș.a. Au fost aplicate peste 130 obiective de automatizare și mecanizare a proceselor de producție din industrie.

Ca urmare a unor asemenea acțiuni — care continuă și se amplifică în ultimii doi ani ai cincinalului în curs, răspunzînd unor obiective și sarcini exprese din Programul-Directivă, precum și din programele speciale de creștere a productivității, de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor, de asimilare a materialelor și echipamentelor pentru ramurile de vîrf ale industriei ș.a. — s-au obținut beneficii suplimentare, reducerea și substituirea importurilor, ca și creșterea exporturilor în valoare de mai multe zeci de miliarde lei etc. Totodată, pe baza acțiunilor menționate, se are în vedere ca, la sfîrșitul anului 1985, ponderea produselor noi și modernizate în totalul producției marfă planificate în ramurile prelucrătoare ale industriei să ajungă la 46% — ceea ce relevă un grad însemnat de înnoire a producției.

Perspectiva : un larg cîmp de afirmare a spiritului revoluționar, a cutezanței

POTRIVIT Directivelor adoptate de cel de al XIII-lea Congres al partidului, cincinalul 1986—1990 va asigura intrarea patriei noastre într-o fază nouă, superioară a progresului său economico-social, marcată puternic de creșterea rolului științei și tehnologiei în toate domeniile de activitate. După cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea economico-socială a țării, cu

precădere prin intensificarea în continuare a acțiunii factorilor calitativi ai dezvoltării, cer o susținută activitate în domeniul cercetării științifice. Așa cum sublinia tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, va avea loc o concentrare mai puternică a forțelor din instituțiile de cercetare în vederea soluționării problemelor tehnice și tehnologice ce se pun în fața întreprinderilor și economiei naționale, cercetarea științifică își va spori substanțial contribuția la promovarea progresului tehnico-științific în toate domeniile economiei naționale și ale vieții sociale, la asigurarea bazei de materii prime, a independenței energetice a țării, la dezvoltarea, pe baze moderne, a agriculturii, la crearea de noi mașini, utilaje și instalații de înaltă performanță, la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției.

Dublarea productivității muncii industriale pînă în 1990 față de 1980, respectiv creșterea acesteia cu circa 60% în 1990 față de 1985, presupun cu deosebire acțiunea cercetării științifice și dezvoltării tehnologice. Este semnificativ în acest sens că în proporție de circa 55%, creșterea amintită a productivității muncii se va realiza prin introducerea și generalizarea progresului tehnic, îndeosebi prin aplicarea tehnologiilor noi de fabricație, mecanizarea, automatizarea și robotizarea producției, dotarea cu mașini și instalații de înalt randament și modernizarea celor existente. Se vor extinde sistemele automatizate și mecanizate, ponderea producției industriale realizate în aceste sisteme urmînd să se ridice la 70% în 1987 și peste 90% la sfîrșitul cincinalului, cadru în care se va trece și la realizarea pe scară largă de linii, secții și sectoare complet automatizate.

Faptul că așa cum se prevede,ponderea produselor industriale care se realizează la nivel mondial ridicat va ajunge în 1990 la aproape 95%, iar 2—5% din producție urmează să atingă performanțe superioare acestui nivel, are în vedere, de asemenea, contribuția de amploare a cercetării. Practic, toate acțiunile de modernizare și reproiectare a produselor, de sporire a duratei și siguranței în funcționare, cele privind reducerea greutății și consumurilor specifice, sporirea randamentelor și diminuarea cheltuielilor pentru exploatare, întreținere și reparații, metodele moderne de analiză și control ale calității, în proiectarea și fabricația produselor presupun desfășurarea unor însemnate eforturi de cercetare, finalizarea cît mai rapidă a acestor eforturi și generalizarea experienței pozitive. Așa cum se subliniază în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, cercetarea științifică trebuie să susțină reducerea consumurilor de materii prime, combustibil și energie electrică, creșterea mai accentuată a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, în general, procesul complex de acțiuni și măsuri pe baza cărora se are în vedere diminuarea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social la 53% în 1990, nivel ce va reflecta eficiența și calitatea ridicate, ce vor caracteriza dezvoltarea economiei.

Așa cum sublinia la Congresul al XIII-lea al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu, în perspectiva anului 2000 cercetării științifice și tehnologice îi revin sarcini noi, de o însemnătate hotărîtoare. Activitatea de cercetare va trebui să ducă la valorificarea superioară a bogățiilor naționale, la dezvoltarea economiei pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. În mod deosebit, cercetarea științifică trebuie să studieze structura materiei, procesele fizico-chimice, biochimice și de inginerie genetică și, pe această bază, să realizeze noi materiale cu producții superioare, noi tehnologii, satisfăcînd astfel necesitățile societății noastre și sporind contribuția științei românești la îmbogățirea tezaurului cunoașterii universale.

Un loc important este acordat cercetării economice, chemată să contribuie cu soluții judicioase la înfăptuirea celor mai însemnate obiective ale dezvoltării : creșterea mai rapidă a eficienței, modernizarea în continuare a structurii producției materiale, sporirea productivității muncii, reducerea costurilor de producție, a consumurilor de materii prime, combustibili și energie, utilizarea intensivă a fondurilor fixe, ridicarea rentabilității, participarea activă a României la cooperarea economică și tehnico-științifică internațională. Urmează să fie avute cu deosebire în vedere problemele organizării, planificării și conducerii economiei naționale, ale perfecționării cadrului democratic de participare al oamenilor muncii la conducerea întregii activități economico-sociale, aplicarea și perfecționarea mecanismului economico-financiar, prețurile, problemele valutar-financiare, puterea de cumpărare a monedei naționale și convertibilitatea acesteia, circulația bănească.

Adînc pătrunși de sarcinile deosebite și de mare responsabilitate trasate de conducerea partidului cercetării economice în etapa actuală, ținînd seama și de unele neajunsuri care s-au manifestat în munca noastră, acționăm cu fermitate astfel ca cercetătorii, cadrele didactice, economiștii, în strînsă colaborare cu institutele de profil tehnic, cu specialiștii din întreprinderi și centrale, organizați în colective multidisciplinare, să desfășoare, pe o bază largă, investigații și studii privind nevoile producției, să evidențieze soluțiile practice, căile și mijloacele concrete de rezolvare a problemelor înaltei eficiențe și competitivități.

În întreaga noastră activitate acordăm o importanță deosebită indicațiilor tovarășei academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, care de la tribuna înaltului forum al comuniștilor arăta că trebuie **„să se acționeze cu mai multă fermitate, în spirit revoluționar — așa cum cere conducerea partidului — pentru perfecționarea continuă a întregii activități de cercetare, pentru creșterea rolului științei în înfăptuirea Programului partidului, în dezvoltarea mai puternică a patriei noastre, în ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului"**. Avem astfel în vedere ca cercetătorii, cadrele didactice, specialiștii din Institutul Central de Cercetări Economice să dea dovadă de o mai mare mobilitate, să se orienteze mai bine și rapid în realizarea noilor sarcini de cercetare, să urmărească consecvent tema pe care o cercetează, punînd un mai mare accent pe deplasarea activității la locul de producție, ajutînd în mod concret unitățile economice pentru găsirea celor mai bune căi de aplicare a soluțiilor cercetării, astfel încît să se obțină cele mai bune rezultate.

Vom pune în practică cu toată răspunderea sarcinilor care ne revin din documentele de partid, din programele speciale de cercetare. Sîntem conștienți că trebuie să acționăm cu mai multă hotărîre și cutezanță pentru promovarea unei gîndiri curajoase în cercetarea economică, așa cum ne-o cere tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, pentru promovarea mai mult în acest domeniu a unei viziuni adînc implicate în practica socială, în concretul proceselor și fenomenelor economice. Acționăm cu hotărîre pentru amplificarea cercetărilor teoretice referitoare la problemele dezvoltării economico-sociale a României. În acest sens, indicația formulată de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XIII-lea al partidului, potrivit căreia **„pornind de la studierea practicii, a experienței, a vieții, activitatea ideologică, cercetarea din domeniul științelor sociale trebuie să lumineze calea înaintării ferme a României spre cele mai înalte culmi ale comunismului"**, constituie cel mai prețios îndreptar pentru activitatea noastră, ale cărei cote calitative și de eficiență trebuie să se ridice la nivelul marilor exigențe ale timpului pe care îl trăim.

În procesul de îmbunătățire și ridicare calitativă a cercetării economice trebuie să înlăturăm din activitatea noastră orice forme și atitudini rutiniere, care împietează spiritul revoluționar, novator, promovat cu hotărîre de partid în toate domeniile vieții sociale, să cultivăm în rîndul cercetătorilor și economiștilor sentimentul mîndriei patriotice pentru creația științifică națională, pentru istoricele înfăptuiri ale României, devotamentul de nestrămutat pentru patria noastră, pentru Partidul Comunist Român și secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul revoluționar încercat al României.

Accentuarea laturilor intensive în dezvoltarea economiei

Corneliu RUSSU

FĂURIREA societății socialiste multilateral dezvoltate, etapă majoră a evoluției României în prezent și în perspectivă, antrenează continuu transformări profunde, revoluționare în toate domeniile vieții sociale, de la forțele de producție la conștiința oamenilor, transformări prin care se asigură înflorirea tuturor laturilor vieții economice și sociale. Pornind de la nivelul forțelor de producție, de la stadiul dezvoltării multilaterale a României, Congresul al XII-lea al partidului a stabilit obiectivul fundamental al realizării unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, în perioada dintre Congresul al XII-lea și Congresul al XIII-lea țara noastră a parcurs un drum important pe calea înfăptuirii Programului partidului, marcat, în esență, de trecerea la un nou stadiu de dezvoltare.

Prefigurînd tabloul tonifiant al dezvoltării economico-sociale a României în cincinalul și în deceniul următor, Raportul prezentat Congresului de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, magistral document de o inestimabilă valoare teoretică și practică, Directivele celui de-al XIII-lea Congres al partidului evidențiază, cu rigoarea caracteristică documentelor programatice ale partidului nostru, obiectivul fundamental și sarcinile de bază ale dezvoltării țării noastre în perioada următoare.

Sensul esențial al obiectivului și sarcinilor de bază, subliniat de secretarul general al partidului, constă în continuarea dezvoltării pe o treaptă superioară a economiei și a întregii activități sociale, cu alte cuvinte accentuarea caracterului intensiv al acestei dezvoltări, în cadrul căreia se amplifică și se adîncește rolul factorilor calitativi. Această orientare strategică, ce se înscrie în prevederile Programului partidului, se întemeiază pe nivelul înalt atins în dezvoltarea forțelor de producție, preconizată și în continuare, dinamismul economiei românești fiind, pe de o parte, reflexul nemijlocit al creșterii impetuoase a forțelor de producție, iar pe de altă parte, garanția sigură a capacității economiei noastre de a se ridica la un nivel superior de calitate, eficiență și competitivitate.

În acest sens, în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Congresul al XIII-lea marchează trecerea la cea de-a treia etapă a realizării Programului partidului. Obiectivul fundamental al cincinalului 1986—1990 îl constituie continuarea fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism.**

În vederea realizării acestui obiectiv vom acorda o atenție deosebită dezvoltării forțelor de producție, precum și perfecționării relațiilor sociale și de producție pe o bază nouă, continuînd cu fermitate procesul de transformare revoluționară a societății.

Se impune să acționăm cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea cerințelor dezvoltării, ale realizării unei noi calități a muncii și vieții întregului popor. În cincinalul viitor va trebui accentuată dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor industriale și asigurat un echilibru mai bun între diferite sectoare, înlăturîndu-se unele contradicții apărute la un moment dat.

Avînd în vedere tendințele generale ale dezvoltării mondiale, cît și forța industriei noastre socialiste, se impune să acordăm o atenție deosebită noii revoluții tehnico-științifice, astfel încît industria românească, întreaga economie să se ridice la nivelul celor mai noi și avansate cuceriri ale științei și tehnicii contemporane.“

Paralel cu evidențierea principalelor prevederi ale proiectului de Directive din care reiese cu claritate opțiunea fermă pentru realizarea în continuare a unei dezvoltări economice deopotrivă dinamice, în ritmuri susținute și intensive, la un nivel calitativ superior, prezentarea rațiunilor majore ale unei asemenea orientări permite înțelegerea de fond a resorturilor care o justifică și o fac obiectiv necesară, înțelegerea faptului esențial că, în raport cu stadiul de dezvoltare și condiția actuală a economiei românești, o asemenea opțiune este singura de natură să-i asigure înscrierea deplină în rîndul economiilor moderne și dezvoltate.

O primă rațiune este determinată de faptul că economia românească a atins un stadiu superior de dezvoltare la nivelul căruia se impune ca o necesitate obiectivă accentuarea caracterului intensiv al creșterii economice, sporirea apreciabilă a eficienței economice a întregii activități desfășurate. O asemenea necesitate privește, în fond, trecerea de la etapa anterioară, a acumulărilor precumpănitor cantitative necesare oricărei economii moderne, la cea a unei dezvoltări precumpănitor intensive, caracterizată printr-o calitate superioară în toate domeniile și laturile vieții sociale și, în primul rînd, în domeniul esențial pentru existența societății — cel economic.

Într-adevăr, dacă principalul obiectiv al primelor trei planuri cincinale care au acoperit perioada 1951—1965 a fost crearea bazei tehnico-materiale a economiei socialiste, a cincinalului 1966—1970 — dezvoltarea în continuare și consolidarea acestei baze, a cincinalului 1971—1975, primul plan cincinal al etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate — realizarea unor modificări importante în structura și volumul producției, a cincinalului 1976—1980 — accentuarea rolului industriei în întreaga economie națională, deceniul 1981—1990 a fost definit de Congresul al XII-lea al partidului drept „deceniul științei, tehnicii, calității și eficienței“, ceea ce înseamnă înscrierea dezvoltării economice în această perioadă pe coordonate noi, calitativ superioare, corespunzătoare gradului de maturitate economică și potențialului înalt tehnico-productiv care caracterizează în prezent economia românească, aflată în pragul însușirii depline a atributelor unei economii moderne. Aceste atribute înseamnă, în esență, un nivel ridicat al productivității muncii sociale, un consum de resurse materiale, energetice și de forță de muncă pe unitatea de venit național din ce în ce mai scăzut, o mobilitate tehnico-productivă în continuă creștere, capacitatea de a promova strategii de export ofensive și eficiente, de a avea o contribuție din ce în ce mai semnificativă la circuitul mondial de valori materiale și tehnico-științifice, caracteristici prefigurate, cu realism și clarviziune științifică, de Directivele Congresului al XIII-lea.

În acest sens, Directivele Congresului al XIII-lea al partidului prevăd creșterea substanțială a productivității muncii sociale, pe seama căreia urmează să se obțină circa 85% din sporul de venit național pe cincinal. În industrie, creșterea productivității muncii, determinată pe baza producției marfă, urmează să se facă într-un ritm mediu anual de 10%, dublîndu-se în 1990 față de 1980, în special pe seama extinderii mecanizării și automatizării producției și a robotizării crescînde a acesteia. Sînt cifre de maximă sinteză care ilustrează grăitor caracterul accentuat intensiv al creșterii economice a țării noastre în cursul următorului cincinal.

O a doua rațiune constă în necesitatea continuării procesului de dezvoltare armonioasă și echilibrată a complexului economic unitar național, a tuturor ramurilor economiei naționale, aceasta constituind o coordonată constantă a politicii economice a Partidului Comunist Român, care concepe procesul creșterii economice ca unul de formare, în primul rînd, a unui organism economic complex, modern, multilateral dezvoltat, cu structuri radical schimbate față de cele formate în decursul istoriei, în cadrul căruia se îmbină armonios industria, agricultura, con-

structiile, transporturile și celelalte ramuri ale activității economico-sociale.

Dezvoltarea mai tîrzie a capitalismului în România, faptul că revoluția industrială din țara noastră a avut limite puternice, moștenirea de la orînduirea precedentă a unor decalaje economice apreciabile față de țările dezvoltate au făcut ca Partidul Comunist să opteze hotărît pentru industrializarea rapidă a țării, concepută nu ca o simplă creștere a volumului producției industriale, ci ca un proces vast și de durată, cu implicații profunde asupra însuși statutului economic al țării. Drept urmare, industria s-a transformat în suportul tehnic al întregii economii naționale, devenind ramură conducătoare a economiei în sensul că ocupă ponderi semnificative în populația ocupată și în volumul fondurilor fixe și are contribuția cea mai importantă la crearea venitului național. În același timp, ținînd seama de potențialul ridicat al agriculturii țării noastre, aceasta reprezintă una din ramurile de cea mai mare importanță ale economiei naționale, căreia i s-a asigurat un rol esențial în procesul dezvoltării economice. Pe aceste baze, dezvoltarea susținută a agriculturii în strînsă legătură cu cea a industriei a constituit o caracteristică definitorie a creării și consolidării complexului economic național armonios dezvoltat, caracteristică ce se va menține și accentua și în perspectivă.

Dezvoltarea și consolidarea în continuare a complexului economic unitar național sînt prefigurate de Directivele Congresului al XIII-lea în termenii unei creșteri economice cu un echilibru mai judicios al ritmurilor de dezvoltare a ramurilor economice, cu o mai accentuată legătură între industrie și agricultură, în calitate de ramuri de bază ale economiei naționale.

Astfel, dezvoltarea industriei care, în cincinalul 1986—1990, va cunoaște un ritm mediu anual de 6,0—6,5%, se va face în următoarele direcții principale : dezvoltarea susținută a bazei de materii prime minerale și de energie în vederea asigurării în cît mai mare măsură din resurse proprii a necesarului economiei ; dezvoltarea bazei energetice ; dezvoltarea diferențiată a ramurilor prelucrătoare, în sensul creșterii mai rapide a celor de tehnicitate înaltă. Producția globală agricolă va spori într-un ritm mediu anual de 5,4—5,8%, asigurîndu-se dezvoltarea intensivă și modernizarea întregii agriculturi, accelerarea creșterii producției vegetale și animale prin mai buna organizare și folosire a suprafeței agricole și aplicarea cuceririlor științei agrozootehnice înaintate. Sarcini similare privind promovarea tehnologiilor de mare randament, adoptarea tehnicilor noi, moderne, a soluțiilor de eficiență superioară, creșterea susținută a productivității muncii sînt prevăzute, de asemenea, pentru celelalte ramuri ale economiei naționale, care se vor dezvolta în ritmuri corespunzătoare cerințelor acesteia și ale celor determinate de necesitatea ridicării calității vieții pentru toți oamenii muncii.

O altă rațiune este determinată de stadiul la care a ajuns procesul industrializării în țara noastră și de necesitatea obiectivă a continuării acestuia pe coordonatele desfășurării sale în contextul unei economii moderne, proprii unei țări dezvoltate din punct de vedere industrial. Într-adevăr, dezvoltarea intensivă a industriei și realizarea unor modificări structurale în cadrul acesteia în sensul creșterii simțitoare a ponderii ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate se înscriu în procesul legic al dezvoltării industriei și al evoluției structurilor industriale pe măsura dezvoltării economice a fiecărei țări.

Dacă se ține seama de legitățile generale ale dezvoltării industriei și formării structurilor economiei, în general, și ale industriei, în special — constituirea și dezvoltarea prioritară a ramurilor fundamentale ale industriei, transformarea industriei în ramură conducătoare a economiei, crearea și dezvoltarea ramurilor purtătoare de progres tehnic, creșterea ponderii activităților industriale și formarea subsistemelor industriale în cadrul celorlalte ramuri ale economiei naționale —, de faptul că realizarea acestor legități definește stadiul industrializării în fiecare țară, că în perioada 1948—1965, o dată cu formarea economiei socialiste unitare, în țara noastră s-au realizat primele două legități, iar în perioada nouă deschisă de Congresul al IX-lea al partidului din anul 1965 s-au realizat și vor continua să se accentueze celelalte două legități enumerate, apare la adevăratele ei dimensiuni justețea opțiunii majore formulate în Directivele Congresului al XIII-lea cu privire la dezvoltarea intensivă a industriei și modernizarea structurii acesteia prin creșterea prioritară a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate.

Potrivit acestei opțiuni, cele mai semnificative modificări structurale ale industriei preconizate de Congresul al XIII-lea vizează : reducerea ponderii producției subramurilor și grupelor de produse cu consum de muncă, de calificare și complexitate mai scăzute ; reducerea ponderii producției ramurilor și subramurilor mari consumatoare de materii prime, în special cele deficitare, și de resurse energetice ; creșterea ponderii producției ramurilor și subramurilor cu consum intensiv de fonduri de producție și de muncă superior calificată ; creșterea accelerată a producției ramurilor și subramurilor industriale de vîrf, purtătoare de progres tehnic, care încorporează un volum mare de muncă de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică.

Prevederile Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului cu privire la ritmurile diferite de dezvoltare pentru ramurile industriale ilustrează cifric, în mod grăitor, viitoarele modificări structurale : dacă ritmul mediu anual de creștere al producției marfă a întregii industrii urmează să fie, în cincinalul 1986—1990, de 6,0—6,5%, unele ramuri industriale vor cunoaște ritmuri de creștere mai reduse decît cel pe ansamblul industriei (metalurgia feroasă — 5,8—6,0%, industria materialelor de construcții — 5,0%, industria ușoară — 5,5—5,8%), în timp ce altele, care cuprind subramurile de înaltă tehnicitate, puternic purtătoare ale progresului tehnic , vor cunoaște ritmuri de creștere sensibil mai mari (construcții de mașini 7,0—7,5%, chimia — 8,5—9,0%). Diferențieri și mai accentuate sînt prevăzute, în cadrul ramurilor industriale, în favoarea subramurilor și grupelor de produse de tehnicitate superioară, care asigură valorificarea eficientă a materiilor prime, resurselor energetice și muncii sociale — componente electronice, mijloace de automatizare, echipamente de electronică industrială și profesională, mijloace ale tehnicii de calcul electronice, produse ale industriei de mecanică fină, roboți și manipulatoare, produse chimice de sinteză fină și de mic tonaj — materiale ultrapure, semiconductoare și monocristaline, reactivi de înaltă puritate etc.

Cheltuiala sporită de inteligență în activitățile de concepție constructivă și tehnologică a produselor și de pregătire a fabricației asigură premise indispensabile și determinante ale ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor românești, condiție esențială pentru sporirea competitivității acestora pe piețele externe. De altfel, necesitatea asigurării unui rol determinant al cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, al accelerării introducerii progresului tehnic în realizarea obiectivului major al dezvoltării intensive a tuturor ramurilor economiei naționale constituie o altă rațiune principală a opțiunii conturate prin Directivele Congresului al XIII-lea al partidului. Creșterea rolului menționat constituie una din caracteristicile definitorii ale economiei țărilor dezvoltate, în cadrul cărora se alocă un procent însemnat din produsul social sau din produsul lor intern brut pentru cheltuieli de cercetare-dezvoltare, se desfășoară intens cercetări fundamentale și aplicative concentrate, mai ales, asupra domeniilor de vîrf ale științei și tehnicii, se asigură un transfer rapid al rezultatelor cercetării-dezvoltării în activitatea productivă.

În țara noastră, volumul resurselor financiare destinate progresului tehnic a sporit apreciabil, de la aproximativ 5 miliarde lei în cincinalul 1961—1965 la peste 46 miliarde lei în perioada 1976—1980, urmînd să se ridice la circa 70 miliarde lei în cincinalul actual, de la 1,03% din venitul național în 1975 la circa 2% în 1982. Aceste ponderi, apropiate de cele realizate de țări puternic industrializate, dovedesc convingător importanța acordată de partidul și statul nostru progresului tehnic, considerat în Directivele Congresului al XIII-lea factor primordial al dezvoltării economico-sociale a țării.

Susținută prin asemenea eforturi, strategia partidului și statului nostru în domeniul științei și tehnicii prezintă următoarele trăsături : este organic legată de sarcinile actuale și viitoare ale etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de adîncire a laturilor calitative în toate domeniile vieții economice ; este orientată spre cerințele cele mai stringente ale dezvoltării economico-sociale a țării, acordînd prioritate unor domenii și probleme, ca: lărgirea bazei proprii de materii prime și de energie, restructurarea industriei în sensul creșterii simțitoare a ponderii producției subramurilor și grupelor de produse de prelucrare avansată, bazate pe cuceririle revoluției tehnico-științifice contemporane, realizarea revoluției agrare, creșterea însemnată a productivității muncii și extinderea mecanizării, automatizării și cibernetizării; promovează progresul tehnic de tip precumpănitor intensiv bazat, în primul rînd, pe stimularea și valorificarea cît mai înalt a creației tehnico-științifice originale ; ține seama de tendințele care se manifestă în știința și tehnica mondială, care sînt interpretate prin prisma cerințelor actuale și de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a țării noastre, a nive-

lului atins în această dezvoltare, a disponibilităţilor de resurse pentru progres tehnic.

Opţiunea fermă pentru realizarea în continuare a unei dezvoltări economico-sociale intensive formulată în documentele Congresului al XIII-lea al partidului este reflectată în modul cel mai grăitor de faptul că se prevede intensificarea acţiunii factorilor calitativi ai dezvoltării economice prin creşterea aportului cercetării ştiinţifice, dezvoltării tehnologice şi al introducerii progresului tehnic în toate ramurile. În industrie, de exemplu, 55% din creşterea productivităţii muncii — care va trebui să se dubleze în 1990 faţă de 1980 — se va realiza prin introducerea şi generalizarea progresului tehnic. Sarcini importante se prevăd pentru toate ramurile economiei naţionale în ceea ce priveşte sporirea contribuţiei activităţilor de cercetare-dezvoltare la creşterea productivităţii muncii, reducerea consumurilor materiale şi energetice, ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al producţiei, valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor şi energiei.

În sfîrşit, o altă raţiune a opţiunii ferme făcute prin Directivele Congresului al XIII-lea al partidului pentru continuarea dezvoltării susţinute şi intensive este determinată de nivelul actual înalt de dezvoltare a economiei româneşti care, pe de o parte, asigură condiţiile necesare creşterii susţinute a eficienţei întregii activităţi economice reflectată, printre altele, de valorificarea crescîndă a resurselor umane şi materiale angajate în activitatea productivă, iar pe de altă parte, face obiectiv necesară o asemenea creştere. Acest aspect a devenit pregnant după Congresul al IX-lea al partidului şi, cu deosebire, în ultimii ani cînd, în raport cu situaţia resurselor materiale şi energetice de care dispune ţara noastră, cu agravarea dificultăţilor de procurare a acestora de pe piaţa mondială, valorificarea lor superioară a devenit obiectivul esenţial al modernizării în continuare a economiei româneşti. Astfel, în perioada care a urmat Congresului al IX-lea, producţia unor bunuri rezultate din prelucrarea superioară a materiilor prime, care încorporează muncă superior calificată şi inteligenţă proprie, a înregistrat ritmuri mai înalte de creştere faţă de cel al întregii producţii industriale. O consecinţă importantă a modificărilor produse în structura economiei şi, mai ales, a industriei româneşti în perioada menţionată a fost reducerea semnificativă a consumului de materii prime şi de energie pe unitatea valorică de producţie. Astfel, comparativ cu situaţia din anul 1965, pentru realizarea unei producţii industriale în valoare de 1000 lei se consuma, în anul 1982, cu 17,4% mai puţină energie electrică, cu 38,4% mai puţin minereu de fier, cu 56% mai puţin ţiţei.

Este firesc ca aceste rezultate bune să fie amplificate în continuare pentru a contribui, în măsură crescîndă, la ridicarea nivelului de eficienţă a întregii activităţi productive, la sporirea competitivităţii produselor româneşti. În acest sens, Directivele Congresului al XIII-lea al partidului prevăd ca, pe baza reducerii consumurilor materiale şi energetice, perfecţionării tehnologiilor de fabricaţie, creşterii gradului de valorificare a materiilor prime, combustibililor şi energiei, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social să scadă în anul 1990 la circa 53%. De asemenea, pe baza introducerii susţinute, pe un front larg, a progresului tehnic, a folosirii eficiente a potenţialului tehnico-productiv acumulat, se vor asigura creşteri importante ale producţiei şi ale venitului naţional la 1000 lei fonduri fixe.

Conţinutul şi dimensiunile transformărilor calitative profunde care vor avea loc în economia românească potrivit prevederilor Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului se vor concretiza în transformarea acesteia într-o economie modernă, multilateral dezvoltată, eficientă şi competitivă, capabilă să asigure micşorarea continuă a decalajelor economice faţă de ţările dezvoltate. Pe coordonatele trasate în Raportul prezentat Congresului de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu şi în Directive se va asigura mobilizarea tuturor factorilor de creştere a productivităţii muncii sociale şi adoptarea celor mai adecvate căi de realizare a măreţelor obiective prevăzute pentru cincinalul următor, atingerea acestora semnificînd paşi importanţi făcuţi pe calea progresului economico-social neîntrerupt şi multilateral al ţării noastre.

REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE ÎN FĂURIREA UNEI AGRICULTURI INTENSIVE ÎN ROMÂNIA

prof. dr. ing. Ion CEAUȘESCU
ministru secretar de stat,
prim-vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării

ÎN CADRUL problematicii complexe dezbătute la Congresul al XIII-lea al partidului, un loc aparte l-au ocupat dezvoltarea și modernizarea în continuare a agriculturii, care va reprezenta și în viitor o ramură de bază a economiei naționale, cu influențe favorabile în satisfacerea cerințelor economiei naționale, în ridicarea nivelului de trai al întregului popor.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Raportul prezentat la Congres, **„Noua revoluție agrară are ca obiectiv principal dezvoltarea intensivă a producției, obținerea unor recolte record, sporirea pe această bază a contribuției agriculturii la dezvoltarea generală a țării"**.

Și în viitor se va pune accent pe dezvoltarea culturii cerealelor, legumiculturii, pomiculturii, viticulturii și creșterii animalelor.

Un obiectiv de mare importanță : dezvoltarea zootehniei

O PREOCUPARE DEOSEBITĂ a partidului în ansamblul măsurilor pentru mărirea continuă a producției agricole o constituie — alături de sporirea producției vegetale — **dezvoltarea creșterii animalelor.** Subliniind importanța zootehniei în dezvoltarea agriculturii, secretarul general al P.C.R. arăta, la Congresul al IX-lea al partidului : **„După cum se știe, într-o agricultură avansată, creșterea animalelor ocupă locul precumpănitor. De aceea, un alt obiectiv de mare importanță spre care trebuie să concentrăm eforturile este dezvoltarea zootehniei"**.

În acest sens, în unitățile agricole socialiste au fost extinse metodele moderne de creștere a animalelor, prin concentrarea acestora în ferme și complexe specializate, ceea ce a permis introducerea unor tehnologii moderne de creștere, mecanizarea lucrărilor care necesită un volum mare de muncă fizică, generalizarea adăpatului și mulsului mecanic, realizarea pe scară largă de acțiuni de selecție și îmbunătățire a raselor de animale.

În același timp, gospodăriile populației, crescătoare de animale au fost sprijinite cu reproducători de înaltă valoare biologică, cu medicamente și îndrumare tehnică zooveterinară, cu credite pentru procurări de animale și amenajări de adăposturi.

La baza politicii de dezvoltare a zootehniei, partidul a pus în permanență necesitatea asigurării unei baze furajere puternice, problemă esențială pentru realizarea producției animale. În acest sens, au fost afectate pentru furaje concentrate și de volum peste 45% din suprafața arabilă a țării, cca 1 milion ha furaje cultură dublă, 4,4 milioane ha pajiști naturale și aproape 3 milioane ha păduri pășunabile ; la acestea se adaugă melasa, borhotul și furajele proteice provenite din industria prelucrătoare. În vederea asigurării unor rații furajere echilibrate a fost dezvoltată industria de nutreturi combinate, cu o capacitate anuală de peste 7 milioane tone.

Tabelul nr. 4

Evoluția efectivelor de animale în perioada 1965—1983
(la sfîrșitul anului)

— mii capete —

	1965	1970	1975	1980	1983	Ritm mediu anual 1966—1983 (%)
Bovine	4 935	5 216	6 126	6 485	6 660	1,7
Porcine	5 365	6 359	8 813	11 542	13 056	5,1
Ovine și caprine	11 904	14 354	14 310	16 212	17 279	2,1
Păsări ouătoare	26 600	34 940	40 116	43 787	52 933	3,9

Prima parte a articolului a fost publicată în nr. 46, din 16 noiembrie a.c., al revistei.

Acțiunile întreprinse în realizarea politicii partidului în acest domeniu au avut ca efect sporirea continuă a numărului de animale la toate speciile, după cum rezultă din tabelul nr. 4.

Concomitent cu sporirea numărului de animale s-a îmbunătățit și calitatea acestora, ca urmare a creșterii ponderii raselor ameliorate.

În urma măsurilor complexe de intensificare și modernizare a creșterii animalelor, s-a obținut o sporire sensibilă a randamentelor și a greutății medii la sacrificare, ceea ce a contribuit la creșterea producției animaliere totale, în proporțiile redate în tabelul nr. 5.

Ca și în producția vegetală, și în zootehnie s-au înregistrat ritmuri medii anuale susținute de creștere în perioada 1965—1983, care le-au depășit pe cele obținute pe plan mondial.

Tabelul nr. 5

Evoluția producțiilor totale la principalele produse animaliere în perioada 1965—1983

		1965	1975	1983	Ritm mediu anual 1966-1983 (%)
Carne în viu — total	mii tone	1 116	2 063	2 242	3,9
Lapte — total	mii hl	32 518	44 421	52 492	2,7
Lînă	mii t	25,4	31,5	42,1	3,0
Ouă	mil. buc.	2 630	5 512	7 465	6,0

Directivele Congresului al XIII-lea pun un accent deosebit pe dezvoltarea zootehniei, a cărei pondere în producția agricolă va ajunge în 1990 la 46—48%. La sfîrșitul cincinalului viitor efectivele vor ajunge la 11 mil. bovine, 15 mil. porcine, 28 mil. ovine și caprine și 80 mil. păsări ouătoare. Promovarea în continuare a unor tehnologii perfecționate, asigurarea cantitativă și calitativă a furajelor necesare vor permite îmbunătățirea indicilor de natalitate, care se prevede ca în 1990 să ajungă la 89 viței la 100 de vaci și juninci, 1 700 purcei la 100 de scroafe și 120 miei la 100 de oi și mioare. Realizarea prevederilor referitoare la creșterea efectivelor de animale și a randamentelor acestora va asigura obținerea în cincinalul următor a unor producții totale animaliere sporite (tabelul nr. 6).

În perioada 1986—1990, sporirea numărului de animale se va realiza atît în sectorul socialist, cît și în gospodăriile populației, pentru a permite folosirea cu mai mare eficiență a capacităților de adăpostire existente în aceste gospodării, utilizarea mai rațională a tuturor resurselor de furaje și o mai completă ocupare a forței de muncă la sate. În acest context se va intensifica cooperarea între sectorul socialist și gospodăriile populației în creșterea și îngrășarea animalelor pe bază de contract, livrîndu-se populației animale de prăsilă din rase superioare și furaje, ceea ce va crea condiții favorabile pentru creșterea contribuției acestor gospodării la fondul de stat și la autoaprovizionarea teritorială.

În dimensionarea efectivelor de animale se urmărește sporirea mai accentuată a efectivelor de bovine și ovine, creșterea numărului de porcine va fi mai moderată, întrucît necesită cantități mai mari de furaje concentrate, cultivate și proteice.

Creșterea mai accentuată a bovinelor și ovinelor are în

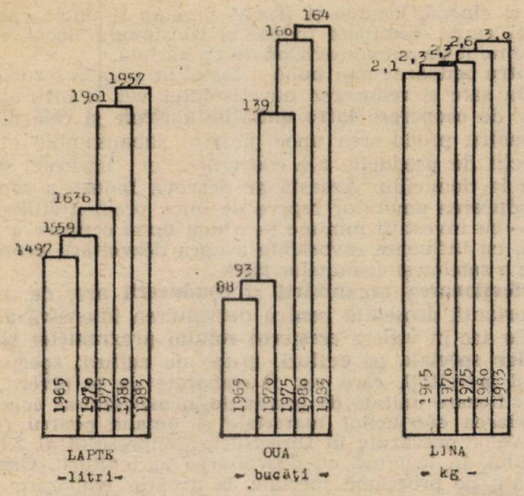

Evoluția producțiilor medii de lapte, ouă și lînă

vedere posibilitatea valorificării în condiții eficiente a pajiștilor naturale, pădurilor păşunabile şi produselor vegetale secundare. La aceasta se adaugă condiţiile bune de adăpostire create în ultimii ani, care oferă posibilităţi de creştere şi exploatare corespunzătoare, cu tehnologii perfecţionate şi un înalt grad de mecanizare a principalelor lucrări.

Atît în sectorul socialist, cît şi la gospodăriile populaţiei, bovinele şi ovinele trebuie să devină mijlocul principal de valorificare eficientă a resurselor ieftine de furaje disponibile din sectorul vegetal. În acest scop trebuie promovată înfiinţarea unor unităţi mici (microferme), uşor de executat cu mijloacele şi posibilităţile locale, avînd avantaje în reducerea distanţelor de transport, economie de combustibili şi investiţii, prin folosirea sau adaptarea unor mijloace fixe existente în teritoriu. Dimensiunea acestor microferme în cazul bovinelor poate fi de 25, 50, 100 capete, iar la ovine de 100 pînă la 500 capete, ceea ce permite înfiinţarea lor atît pe lîngă fermele vegetale şi horticole, cît şi pe lîngă unităţile de alt profil (unităţi silvice, consilii populare comunale, întreprinderi de pajişti, unităţi din industria alimentară etc.). Dezvoltarea efectivelor în ferme mici, în special la ovine, dă posibilitatea valorificării păşunilor greu accesibile, a poienilor izolate, digurilor de protecţie, marginilor drumurilor, precum şi a miriştilor (după recoltarea păioaselor şi porumbului). În zonele cu precipitaţii suficiente, miriştile pot fi folosite pentru cultură dublă prin păşunat, după eliberarea terenurilor de păioase sau direct prin reînsămînţare, cu condiţia de a nu deranja rotaţia culturilor şi de a respecta asolamentele.

Tabelul nr. 6

Producţiile totale la principalele produse animaliere în 1990

	Producţia totală	Ritm mediu anual 1986—1990 (%)
Carne în viu — total (mii t)	3 900— 4 000	6,7—7,1
Lapte de vacă — total (mii hl)	84 000—87 000	7,9—8,6
Ouă (mil. buc.)	9 000— 9 500	2,3—3,5
Lînă (t)	65 000—69 000	4,9—6,2

În sistemul de exploatare trebuie folosite mai mult condiţiile naturale de creştere, utilizînd pe perioade mai lungi de timp păşunile naturale sau cultivate, cu efecte favorabile asupra sănătăţii, reproducţiei animalelor şi asupra cantităţilor de carne şi lapte obţinute. O atenţie deosebită trebuie acordată asigurării cu ritmicitate a necesarului lunar de masă verde în perioada de vară, mai ales la ovine. Ţinînd seama de structura şi rotaţia culturilor, de eliberarea sezonieră a terenului şi asigurarea suprafeţelor necesare de păşunat prin miriști sau păşuni cultivate, în special în zonele din sudul ţării, unde suprafeţele de teren arabil sînt ocupate aproape tot timpul anului, este necesar ca fiecare unitate de producţie să-şi stabilească în cele mai mici detalii modul de asigurare lunară a resurselor de masă verde pentru aceste specii, prin organizarea conveierului verde. Pe baza acestor principii se poate realiza o dezvoltare intensivă a efectivelor de bovine şi ovine, fără a mai realiza complexe de mare capacitate, cu garanţia sigură a realizării unor animale sănătoase, apte pentru reproducţie şi cu potenţial maxim de producţie.

O pondere importantă în producţia totală de carne o vor deţine în continuare porcinele şi păsările, pentru creşterea cărora s-au alocat fonduri importante, atît pentru spaţiile de producţie — dotate cu instalaţii de nivel tehnic mondial — cît şi pentru material biologic. Dezvoltarea acestor specii urmează a se face în continuare numai pe seama realizării unei exploatări intensive, care să permită obţinerea de la aceleaşi efective a unei producţii mai mari, cu consumuri specifice reduse.

Deosebit de importantă pentru realizarea prevederilor programelor din aceste sectoare este **asigurarea cantitativă şi calitativă a furajelor.** În acest sens, aşa cum a indicat conducerea partidului, trebuie să se acţioneze cît mai energic pe linia creării condiţiilor necesare pentru creşterea răspunderii conducerii unităţilor zootehnice în asigurarea întregului necesar cantitativ şi calitativ de furaje. Repartizarea suprafeţelor de teren destinate producerii furajelor fiecărei unităţi zootehnice va elimina totodată verigile intermediare şi va reduce distanţele de transport.

Concomitent cu sporirea efectivelor şi a producţiei animaliere la principalele specii, trebuie concentrată atenţia şi spre realizarea programelor de creştere a iepurilor de casă, a viermilor de mătase — îndeletnicire cu vechi tradiţii în ţara noastră —, a animalelor de blană şi albinelor.

Sarcini actuale ale cercetării ştiinţifice din agricultură

PROCESUL de intensificare şi de modernizare a agriculturii, care este un proces continuu, nu poate fi conceput fără **participarea cercetării ştiinţifice,** căreia, corespunzător orientărilor din documentele Congresului al XIII-lea al partidului, îi revine în continuare sarcina **de a crea noi soiuri de plante şi rase de animale din ce în ce mai productive,** care să se încadreze cerinţelor unui consum redus de energie şi să valorifice cît mai bine condiţiile de mediu specifice ţării noastre.

Crearea unor soiuri cu potenţial biologic ridicat, care să producă pînă la 10 000 kg/ha de grîu, 18 000—20 000 kg/ha de porumb şi 5 000—6 000 kg/ha de floarea-soarelui şi soia, cu perioade mai scurte de vegetaţie, rezistente la boli şi cu conţinut ridicat de substanţe utile, este pe deplin posibilă.

Cercetările de inginerie genetică începute la noi, cu rezultate bune, ne dau speranţa că în perspectivă se vor putea realiza soiuri noi de plante neleguminoase, grîu, orz, porumb, floarea-soarelui, care vor avea şi proprietatea de fixare biologică a azotului, cu efecte economice deosebite în activitatea agricolă, ca urmare a revoluţionării tehnologiei de producere şi utilizare a îngrăşămintelor chimice cu azot. La plantele furajere, în afara cercetărilor privind creşterea conţinutului de proteine atît la concentratele cultivate cît şi la furajele de volum, a folosirii azotului neproteic, se impun soluţii diferenţiate şi mult mai eficiente pentru punerea în valoare, prin amenajare în complex, a tuturor categoriilor de pajişti care nu se pretează la cultivarea lor cu leguminoase perene, spre a se rezolva optim, într-o perioadă relativ scurtă, problema furajelor de volum.

În producţia animală se va urmări realizarea unor rase cu o mare capacitate de conversiune a elementelor nutritive din hrană. În acest sens, folosirea unor tehnici de vîrf, care tind să se generalizeze pe plan mondial — ca ingineria genetică şi transplantul de ovule la toate speciile — trebuie să depăşească stadiul actual de cercetare, să fie încheiată metoda de lucru în laborator şi să se definitiveze cît mai rapid rezultatele cercetării, pentru aplicarea directă în unităţile de producţie.

În legumicultură cercetările urmăresc să creeze soiuri şi hibrizi adaptaţi condiţiilor de cultură, corespunzător direcţiilor de valorificare, rezistenţi la boli şi la condiţii de mediu mai puţin favorabile ; la cartofi — crearea de noi ideotipuri, superioare tipurilor actuale, paralel cu punerea la punct şi generalizarea metodei de înmulţire a cartofului prin sămînţă. În pomicultură şi viticultură sarcina de bază o constituie crearea de soiuri care să permită valorificarea la maximum a terenurilor în pantă şi echiparea tehnică a teritoriului.

Cercetările în mecanizarea agriculturii vor fi orientate spre modernizarea concepţiei în construcţia de tractoare şi maşini agricole, în scopul reducerii consumului specific de combustibil şi metal, universalizării lor concomitent cu adîncirea acţiunii de tipizare şi restrîngere a numărului de tipodimensiuni.

Numai prin **integrarea cercetării cu producţia şi învăţămîntul** se poate asigura coordonarea eforturilor din aceste trei sectoare de activitate, în vederea realizării obiectivelor stabilite în programele speciale. Integrarea se realizează atît prin coordonarea planurilor de cercetare şi de învăţămînt, cît şi prin participarea cercetătorilor la acţiunile de dezvoltare tehnolo-

gică și de progres tehnic, prin elaborarea documentațiilor de investiții, formarea specialiștilor, producerea de sămînță, perfecționarea mașinilor și utilajelor etc.

Mutații calitative în concentrarea și specializarea producției

O CONDIȚIE de bază pentru realizarea cadrului de intensificare a agriculturii o constituie **concentrarea și specializarea producției.** Sfera și conținutul acestor noțiuni se cer a fi reconsiderate, în sensul că trebuie să se refere nu numai la aspecte cantitative, ci în mod deosebit este necesar să se aibă în vedere **aspectele calitative, legate de optimizarea dimensionării ramurilor de producție și intercondiționarea lor reciprocă.** Aceasta constituie, de fapt, conceptul de **integrare pe orizontală a unităților agricole,** ceea ce va asigura creșterea eficienței economice, stimularea cadrelor ce lucrează în agricultură și va crea posibilitatea perfecționării organizării și conducerii unităților. Se creează astfel condiții pentru aplicarea fermă a mecanismului economico-financiar, cu cele două laturi esențiale : autoconducerea și autogestiunea.

Cooperarea și asocierea între unități joacă, de asemenea, un rol important în procesul de intensificare și modernizare a agriculturii. Aceste acțiuni, care au început să fie organizate o dată cu înființarea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, vor trebui dezvoltate în viitorul cincinal, în sensul lărgirii integrării pe verticală, prin organizarea în cadrul industriei mici a activităților de prelucrare, industrializare și valorificare superioară a produselor agricole vegetale și animale.

Ținînd seama de experiența dobîndită de Consiliul unic agroindustrial Scornicești, subliniată de secretarul general al partidului cu prilejul sărbătoririi Zilei recoltei — 1984, se vor organiza **unități integrate** dimensionate la nivelul resurselor locale, care au avantajul reducerii substanțiale a cheltuielilor de transport și implicit de combustibili, folosirii forței de muncă locale, utilizării superioare a subproduselor rezultate din prelucrare. În aceste unități, de mici dimensiuni, se vor putea prelucra cereale, semințe oleaginoase, sfeclă de zahăr, tulpini de in și cînepă, legume și fructe, precum și unele cantități de lapte și carne, destinate îndeosebi consumului local, în cadrul programului de autoaprovizionare teritorială.

Pentru ocuparea mai bună a forței de muncă sezoniere existentă la sate și reducerea navetismului vor fi încurajate activitățile de **cooperare între unitățile agricole și cele din industrie,** pentru producerea unor piese și subansamble în ateliere sau secții de producție ale cooperativelor agricole, sau prin munca la domiciliu. Aceasta ar degreva industria republicană de producerea anumitor repere de mică productivitate, ar permite — cu investiții minime — o mai bună ocupare a forței de muncă, cu influențe favorabile asupra dezvoltării economice și sociale a satelor și comunelor țării.

Perfecționarea organizării și conducerii are, de asemenea, o importanță deosebită pentru dezvoltarea intensivă a agriculturii. Se are în vedere **creșterea rolului programelor și subprogramelor speciale** pe culturi, grupe de culturi, specii de animale și activități, care vor fi elaborate de la nivel național pînă la fiecare unitate de producție, urmărindu-se concentrarea și corelarea eforturilor materiale și umane pentru realizarea obiectivelor prevăzute în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, în legătură cu dezvoltarea agriculturii. Organizarea activității pe programe speciale, la a căror elaborare și urmărire a realizării sînt antrenați cei mai buni specialiști din producție, cercetare, învățămînt și organe centrale, vor permite valorificarea întregului potențial tehnico-științific și economic de care dispune agricultura și va mări răspunderile pe toate verigile, pînă la locul de producție, concomitent cu creșterea cointeresării fiecărui lucrător agricol. La elaborarea programelor speciale pentru agricultură se au în vedere prevederile Programului privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și ale Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibili și energie, aprobate de Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1983.

Intensificarea și modernizarea agriculturii, ca proces economic obiectiv, vor permite să se atingă sarcinile stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului pentru perioada următoare, accentuîndu-se astfel funcțiile agriculturii ca ramură de bază a economiei naționale, rolul ei în dezvoltarea economico-socială a țării, în ridicarea nivelului de trai al întregului popor.

P.C.R. — promotor al dezvoltării multilaterale a societății românești

(Urmare din pag. 7)

nuarea rolului statului socialist ca organ unitar de conducere a activității poporului în construirea socialismului și comunismului. Rolul de forță politică conducătoare al partidului impune o acțiune permanentă pentru creșterea răspunderii organelor de stat și a organismelor democratice de conducere a societății. Partidului îi revine misiunea de a acționa permanent pentru perfecționarea și creșterea rolului statului. ...Partidul nu trebuie să înlocuiască, ci să asigure buna funcționare a organelor de stat... Aceasta constituie misiunea istorică a partidului nostru în etapa actuală" — (Raport la Conferința Națională a P.C.R. 16—19 decembrie 1982, Ed. politică pag. 47—48).

În prodigioasa perioadă istorică de cînd se află în fruntea partidului și a țării, secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a militat consecvent pentru adaptarea rolului și funcțiilor statului la procesul continuu de democratizare generală a societății, pentru crearea și corecta funcționare a tuturor organismelor democrației socialiste, pentru necesitatea asigurării unui echilibru, a unei concordanțe și a intensificării conlucrării dintre organele de stat și cele ale autoconducerii muncitorești.

Dealtfel, linia generală a acestor transformări deschide largi perspective împletirii activității de partid, de stat și obștești, antrenării maselor și afirmării autoconducerii muncitorești în toate sectoarele de activitate. Este, în fond, aceasta, pregătirea, încă de pe acum, a trecerii la autoconducerea obștească a oamenilor muncii, la nivel macro-social, în comunismul deplin. **„Și în viitor** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — vom acționa pentru întărirea continuă a statului nostru, a democrației muncitorești, revoluționare, pentru perfecționarea planificării și conducerii activității economice și sociale, a întregii societăți, pentru creșterea continuă a rolului conducător al partidului în toate domeniile de activitate, văzînd în aceasta chezășia realizării tuturor năzuințelor poporului nostru".** (Cuvîntare la Sesiunea solemnă Comună a C.C. al P.C.R., M.A.N. și Consiliului Național al F.D.U.S., 22 august 1984, Ed politică, București, 1984, p. 25).

Bogata și rodnica activitate a partidului și statului nostru desfășurată în perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea, în vederea asigurării mersului înainte al societății românești, perfecționării necontenite a activității economice și a întregii vieți sociale n-a reprezentat desigur, un scop în sine. Măsurile adoptate și-au găsit un profund ecou în rîndurile întregii națiuni, dinamizînd-o și însuflețind-o în lupta pentru afirmarea progresului în toate sectoarele de activitate, mobilizînd-o spre noi succese în muncă. Datorită eforturilor constructive ale clasei muncitoare, țărănimii cooperatiste, intelectualității și ale celorlalți oameni ai muncii, țara noastră a cunoscut o dezvoltare echilibrată în toate domeniile de activitate.

Opțiunile pentru eficiență, pentru creșterea productivității muncii, pentru independență energetică, pentru creșterea continuă a rolului științei, pentru o restructurare a industriei, pentru lărgirea bazei proprii de materii prime, pentru înfăptuirea unei profunde revoluții în agricultură, pentru o dezvoltare echilibrată, armonioasă în teritoriu, pentru creșterea competitivității și participarea tot mai activă la circuitul economic mondial sînt cîteva dintre obiectivele care conturează concepția economică a partidului nostru și a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu și întreaga politică a partidului nostru. Desigur că îndeplinirea acestor idealuri, creșterea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, se întrepătrund organic cu acțiunea permanentă a partidului, a secretariului său general pentru lărgirea și perfecționarea democrației socialiste, a structurilor politice de participare a oamenilor muncii la conducerea societății, de manifestare nestingherită a personalității lor. Astfel organismele democrației noastre socialiste vor căpăta un conținut tot mai profund pentru că prevederile documentelor aprobate de Congresul al XIII-lea vor determina noi schimbări calitative în structura socială, va crește contribuția maselor de oameni ai muncii la conducerea conștientă a societății, la făurirea propriului destin. În același timp, va crește și mai puternic rolul conducător al partidului în societate, se va întări continuu legătura sa cu masele.

RAPORTUL

Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XII-lea și Congresul al XIII-lea și activitatea de viitor a partidului în vederea înfăptuirii obiectivelor dezvoltării economico-sociale în cincinalul 1986-1990 și, în perspectivă, pînă în anul 2000, a României

PREZENTAT DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

— Extrase —

Stimați tovarăși,

Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român reprezintă un nou eveniment de importanță deosebită în viața partidului și poporului nostru, în dezvoltarea economico-socială a patriei, în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Congresul va face bilanțul activității partidului, a întregului popor pentru realizarea planului cincinal 1981—1985 și va adopta Directivele privind dezvoltarea economico-socială a României în cel de-al 8-lea cincinal, 1986—1990, precum și orientările de perspectivă pînă în anul 2000.

Cel de-al XIII-lea Congres are loc la 3 luni după aniversarea a 40 de ani de la victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, care a deschis o nouă eră în istoria bimilenară a patriei noastre. Patruzeci de ani reprezintă, în istorie, o perioadă foarte scurtă; dar în acești ani poporul român, sub conducerea gloriosului nostru partid comunist, a parcurs mai multe etape istorice — de la societatea burghezo-moșierească la societatea socialistă multilateral dezvoltată. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Am înfăptuit un vast proces de profunde transformări revoluționare. Dintr-o țară agrară, cu o industrie și o agricultură slab dezvoltate, România s-a transformat într-o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă și o agricultură socialistă în plină dezvoltare. Comparativ cu anul 1945, producția industrială a țării este în 1984 de peste 100 ori mai mare, iar cea agricolă — de aproape 7 ori. Dezvoltarea în ritm intens a întregii economii naționale a dus la creșterea produsului social de 28 ori și a venitului național de 32 ori. Pe această bază a avut loc ridicarea neîntreruptă a nivelului de trai al întregului popor. În cursul celor patru decenii fondul de consum a crescut de 22 ori, s-au creat peste 6 milioane noi locuri de muncă, iar circa 80 la sută din populația țării s-a mutat în locuințe noi.

Puternica dezvoltare a forțelor de producție, făurirea noilor relații de producție și sociale au dus la transformarea revoluționară a structurii de clasă a societății socialiste românești. Totodată, s-au produs mari transformări revoluționare în nivelul de cultură și conștiință al întregului nostru popor. Învățămîntul, știința și cultura au cunoscut o puternică dezvoltare, avînd un rol tot mai însemnat în întreaga transformare revoluționară a patriei noastre. S-a ridicat continuu gradul de civilizație materială și spirituală al poporului.

Prin politica sa internațională, România s-a afirmat tot mai puternic ca un factor activ în lupta pentru colaborare, dezarmare și pace, pentru o lume mai dreaptă și mai bună.

Toate aceste remarcabile realizări au dus la creșterea forței materiale și spirituale a patriei, la întărirea independenței și suveranității României socialiste. **(Aplauze și urale puternice, îndelungate; se scandează „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul !").**

Clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, întregul popor român se prezintă la Congresul al XIII-lea al partidului cu înfăptuiri remarcabile în toate domeniile, cu hotărîrea fermă de a îndeplini în cele mai bune condiții planul cincinal 1981—1985, asigurînd astfel ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație.

Întregul popor, toți oamenii muncii din țara noastră privesc cu îndreptățită încredere lucrările Congresului comuniștilor, avînd ferma convingere că hotărîrile ce vor fi adoptate vor asigura înfăptuirea neabătută a Programului partidului, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a patriei, înaintarea fermă a României spre cea mai dreaptă și umană civilizație de pînă acum — societatea comunistă. **(Aplauze și urale puternice, îndelungate; se scandează „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu — reales la al XIII-lea Congres !").**

BILANȚUL ÎNDEPLINIRII HOTĂRÎRILOR CONGRESULUI AL XII-LEA ȘI CONFERINȚEI NAȚIONALE ALE PARTIDULUI

Stimați tovarăși,

În cei 5 ani care au trecut de la Congresul al XII-lea, partidul nostru a desfășurat o vastă activitate politică și organizatorică de unire a eforturilor întregului popor în vederea înfăptuirii celui de-al 7-lea cincinal, a obiectivelor privind realizarea unei noi calități a muncii și vieții, trecerii României la o nouă etapă de dezvoltare economico-socială.

Conferința Națională din 1982 a adus o serie de modificări și îmbunătățiri planului cincinal, în concordanță cu noile probleme apărute, atît ca urmare a unor contradicții interne, cît și a influenței crizei economice mondiale.

După cum este cunoscut, în primii doi ani, 1981—1982, ritmul de creștere a industriei a fost de 2,8 la sută, iar în 1983, de 4,8 la sută. În 1984 vom realiza un ritm de creștere a producției industriale de peste 6 la sută, iar planul pe 1985 prevede dezvoltarea industriei într-un ritm și mai mare. Pe această bază se poate aprecia că pe întregul cincinal producția industrială va crește față de 1980 într-un ritm anual de aproape 6 la sută.

Succese importante s-au realizat și în domeniul agriculturii, producția agricolă pe patru ani fiind cu circa 3 milioane tone mai mare decît media cincinalului anterior. Se poate prevedea că pe întregul cincinal producția agricolă va crește cu aproape 5 milioane tone față de cincinalul precedent. Anul acesta, deși în condiții climatice grele, am realizat o producție de cereale de peste 1 tonă pe locuitor. S-au dezvoltat, de asemenea, zootehnia și celelalte sectoare ale agriculturii noastre socialiste.

Succese importante s-au obținut în toate ramurile economiei naționale.

Se poate spune că, deși a trebuit să facem față unor greutăți deosebite, industria noastră a continuat să se dezvolte, constituind factorul dinamizator al întregii economii naționale. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Pe baza rezultatelor din cei 4 ani ai cincinalului actual și a prevederilor planului pe 1985 obținem realizări importante în dezvoltarea bazei energetice și de materii prime. Față de 1980, producția de energie electrică crește cu circa 14 la sută, iar producția de cărbune de peste două ori. S-a dezvoltat producția de cupru, zinc, plumb și alte minereuri. Producția industriei chimice sporește cu circa 39 la sută, a industriei metalurgice cu peste 32 la sută. Industria construcțiilor de mașini s-a dezvoltat într-un ritm intens, volumul producției crescînd, pe cincinal, cu circa 37 la sută în raport cu anul 1980. Totodată, s-au dezvoltat puternic industria ușoară, într-un ritm anual de peste 6 la sută, industria materialelor de construcții de aproape 4 la sută și industria alimentară de peste 4 la sută.

Ceea ce trebuie să subliniem în mod deosebit sînt marile schimbări calitative care au avut loc în acest cincinal în industria noastră socialistă. Pe baza măsurilor și programelor adoptate s-au obținut succese importante în îmbunătățirea calității și ridicarea nivelului tehnic al producției, precum și în creșterea productivității muncii, care în industria republicană va fi în 1985 cu circa 29 la sută mai mare decît în 1980.

S-au realizat progrese deosebite în mai buna organizare a producției și a muncii, în activitatea de tipizare și normare.

Succese importante s-au obținut, de asemenea, în dezvoltarea și modernizarea transporturilor, îndeosebi în creșterea puternică a transportului naval, maritim și fluvial.

În agricultură s-a realizat un vast program de irigații și îmbunătățiri funciare. În 1985 suprafețele irigate vor fi de peste 3,5 milioane hectare, ceea ce asigură înfăptuirea în bune condiții a programului de irigare a circa 60 la sută din suprafața arabilă a țării pînă în 1990.

Producțiile agricole obținute în acest cincinal au asigurat o bună aprovizionare a populației, au dus la creșterea contribuției agriculturii la dezvoltarea generală a patriei noastre.

Aplicîndu-se ferm politica de întărire și modernizare a bazei tehnico-materiale a societății, s-au alocat pentru fondul de dezvoltare circa 1 150 miliarde lei. Pe baza realizărilor de pînă acum și a prevederilor pentru 1985 se poate aprecia că în actualul cincinal vor intra în funcțiune peste 1 850 noi capacități de producție. O realizare de cea mai mare importanță, care demonstrează forța economiei noastre naționale și, totodată, uriașa capacitate creatoare a poporului nostru, o constituie darea în folosință, în acest an, a Canalului Dunăre — Marea Neagră. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Și în acest cincinal s-a acordat o atenție deosebită amplasării armonioase pe teritoriu a noilor unități economice, dezvoltării forțelor de producție în toate județele țării. Ca rezultat, la sfîrșitul anului 1985, toate județele vor realiza o producție pe locuitor de cel puțin 70 000 lei.

Stimați tovarăși,

Corespunzător cerințelor progresului economico-social al țării s-au dezvoltat schimburile și cooperarea în producție pe plan mondial, un rol important avîndu-l relațiile cu țările din C.A.E.R., cu toate țările socialiste. S-au extins, totodată, raporturile economice ale României cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu țările capitaliste dezvoltate. Volumul comerțului exterior va fi, în 1985, cu circa 28 la sută mai mare decît în 1980, crescînd într-un ritm mediu anual de peste 5 la sută. Pornindu-se de la posibilitățile reale ale economiei românești, de la capacitatea tehnică a industriei noastre, în acest cincinal s-a realizat creșterea continuă a exportului, în condițiile raționalizării și dimensionării importului la strictul necesar. În 1985 volumul exportului va fi cu 85 la sută mai mare decît în 1980, iar al importului cu circa 18 la sută mai mic.

Ca rezultat al marilor realizări obținute în dezvoltarea forțelor de producție, al creșterii susținute a potențialului economic, produsul social va fi, în 1985, cu 25 la sută mai mare decît în 1980, realizîndu-se un ritm de dezvoltare anual de circa 5 la sută. A crescut puternic bogăția națională. Mijloacele fixe vor fi în 1985 de 2 860 miliarde lei. A sporit, de asemenea, venitul național într-un ritm mediu anual de peste 7 la sută.

În concordanță cu hotărîrile Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale, pentru fondul de consum s-a alocat peste 69 la sută din venitul național, iar pentru fondul de dezvoltare circa 31 la sută. Pe această bază s-au asigurat înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială și, în același timp, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste. **(Aplauze puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul !").**

În urma creșterii retribuției tuturor oamenilor muncii, în 1984 retribuția reală este cu 6 la sută mai mare decît în 1980, iar în 1985 va fi cu circa 8 la sută mai mare. S-au majorat, de asemenea, pensiile cu circa 6 la sută.

În primii ani ai cincinalului s-au luat măsuri pentru îmbunătățirea prețurilor prin așezarea acestora pe principii economice și pentru menținerea lor în limitele planificate. În anul 1984 indicele evoluției prețurilor bunurilor de consum a fost mai mic decît cel planificat — ceea ce demonstrează justețea măsurilor luate de partidul nostru în acest domeniu.

Ţinînd seama de rolul important al preţurilor în stabilitatea economică şi în ridicarea nivelului de trai al oamenilor muncii, se va exercita un control riguros asupra evoluţiei acestora, asigurîndu-se ca şi în 1985 şi în anii viitori să nu crească peste prevederile din plan corelate cu preţurile internaţionale.

În acest cincinal sînt alocate sume importante pentru cheltuieli social-culturale, volumul acestora fiind de peste 430 miliarde lei.

Cheltuielile social-culturale pe o familie cresc de la 10 440 lei în 1980 la circa 13 000 lei în 1985.

Volumul mărfurilor desfăcute către populaţie sporeşte cu peste 7 la sută, iar prestările de servicii cu aproape 80 la sută faţă de 1980. Au continuat să se dezvolte construcţiile de locuinţe şi instituţii social-culturale. În cincinalul 1981—1985 se vor da în folosinţă circa 750 mii de noi apartamente, asigurîndu-se, în medie, peste 12 mp locuibili pe locuitor.

Şi în acest cincinal a continuat să se îmbunătăţească activitatea în domeniul învăţămîntului. S-au adoptat noi măsuri privind ridicarea nivelului general de pregătire a tineretului pe baza celor mai înalte cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, ale cunoaşterii umane.

O puternică intensificare a cunoscut cercetarea ştiinţifică, aducînd o contribuţie de însemnătate deosebită la întreaga dezvoltare economico-socială a patriei noastre.

S-a desfăşurat, de asemenea, o vastă activitate de educare şi formare a omului nou, constructor conştient al socialismului. Literatura, arta, întreaga creaţie cultural-artistică au adus o contribuţie valoroasă la activitatea de formare a omului nou, la dezvoltarea conştiinţei socialiste a maselor.

Se poate afirma că în cincinalul 1981—1985 s-au obţinut realizări de mare însemnătate în toate sectoarele vieţii economice şi sociale, ceea ce a dus la ridicarea patriei noastre la un nivel superior de civilizaţie. **(Aplauze puternice).**

În toată această perioadă s-a depus o activitate susţinută pentru depăşirea unor contradicţii, a unor greutăţi şi lipsuri. Trebuie menţionat că dacă în toate sectoarele s-ar fi lucrat cu mai mare răspundere, se puteau obţine realizări mult mai însemnate.

Pe ansamblu, putem spune cu îndreptăţită mîndrie că, sub conducerea partidului nostru, clasa muncitoare, ţărănimea, intelectualitatea, toţi oamenii muncii, fără deosebire de naţionalitate, întregul popor au acţionat cu hotărîre, înfăptuind neabătut politica internă şi externă a partidului şi statului, care corespunde pe deplin intereselor vitale, de bunăstare şi progres ale naţiunii noastre socialiste. **(Aplauze şi urale puternice ; se scandează îndelung „Ceauşescu şi poporul !").**

Acum, la Congresul al XIII-lea, pe baza faptelor, a realizărilor obţinute şi în acest cincinal, putem afirma cu toată tăria că partidul nostru a procedat just concentrînd forţe puternice pentru industrializarea ţării, pentru dezvoltarea agriculturii, pentru progresul general al forţelor de producţie. Putem spune că, dacă nu am fi realizat această puternică bază materială, societatea noastră socialistă nu ar fi putut depăşi greutăţile şi influenţele crizei economice, societatea noastră socialistă nu s-ar fi putut dezvolta în continuare. **(Aplauze puternice; urale; se scandează „Ceauşescu — P.C.R. !", „Ceauşescu şi poporul!", „Ceauşescu — reales la al XIII-lea Congres !").**

Marile realizări obţinute şi în această perioadă demonstrează cu putere justeţea politicii partidului nostru comunist, care se călăuzeşte ferm după

concepția revoluționară materialist-dialectică și istorică și aplică neabătut adevărurile general-valabile la condițiile concrete din țara noastră. Faptele, realitățile demonstrează că partidul își îndeplinește cu cinste înalta misiune istorică de a conduce poporul român pe calea socialismului și comunismului, a bunăstării și fericirii, a independenței și suveranității naționale. **(Aplauze și urale puternice; se scandează „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul!").**

Tot ce am înfăptuit este rezultatul muncii eroice, pline de abnegație, a minunatei noastre clase muncitoare, care își îndeplinește cu succes misiunea istorică de clasă conducătoare a societății socialiste românești, a minunatei țărănimi cooperatiste, care, în alianță cu clasa muncitoare, aduce o contribuție de seamă la întreaga dezvoltare a patriei, a noii noastre intelectualități, strîns legată de clasa muncitoare și țărănime, care are un rol tot mai important în transformarea revoluționară a societății. **(Aplauze puternice, prelungite).** Mersul nostru neabătut înainte este rodul activității tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, strîns unit în jurul partidului — forța politică conducătoare a națiunii noastre socialiste. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Pentru toate aceste mărețe realizări, de la înalta tribună a Congresului comuniștilor adresez clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, întregului popor cele mai calde felicitări și urarea de noi și noi succese în înfăptuirea neabătută a Programului partidului, în ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație! **(Aplauze și urale puternice, îndelungate; se scandează „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu și poporul!").**

Marile înfăptuiri din cincinalul 1981—1985 demonstrează forța economiei noastre, superioritatea socialismului, capacitatea creatoare a poporului român liber, stăpîn pe destinele sale, care își făurește în mod conștient propriul viitor de bunăstare și fericire.

Putem privi cu îndreptățită mîndrie drumul de glorioase victorii pe care l-am parcurs în cei 40 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională. Aceasta ne dă temei să avem deplină încredere în viitorul comunist, liber, al patriei noastre ! **(Urale și aplauze puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu—eroism, România—comunism !").**

DIRECȚIILE DE DEZVOLTARE ECONOMICO-SOCIALĂ ÎN CINCINALUL 1986 — 1990

Stimați tovarăși,

Congresul al XIII-lea marchează trecerea la cea de-a treia etapă a realizării Programului partidului. Obiectivul fundamental al cincinalului 1986—1990 îl constituie continuarea fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism.

În vederea realizării acestui obiectiv vom acorda o atenție deosebită dezvoltării forțelor de producție, precum și perfecționării relațiilor sociale și de producție pe o bază nouă, continuînd cu fermitate procesul de transformare revoluționară a societății.

Se impune să acționăm cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea cerințelor dezvoltării, ale realizării unei noi calități a muncii și vieții întregului popor. În cincinalul viitor va trebui accentuată dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor industriale și asigurat un echilibru mai bun între diferite sectoare, înlăturîndu-se unele contradicții apărute la un moment dat.

Avînd în vedere tendințele generale ale dezvoltării mondiale, cît și forța industriei noastre socialiste, se impune să acordăm o atenție deosebită noii revoluții tehnico-științifice, astfel încît industria românească, întreaga economie să se ridice la nivelul celor mai noi și avansate cuceriri ale științei și tehnicii contemporane.

În proiectul de Directive sînt redate pe larg prevederile dezvoltării economico-sociale în cincinalul viitor, de aceea nu voi intra în multe amănunte.

Și în cel de-al 8-lea plan cincinal vom pune pe primul plan dezvoltarea bazei energetice și de materii prime — condiție hotărîtoare pentru progresul întregii economii naționale. Producția de energie electrică va ajunge, în 1990, la 95—97 miliarde kWh. Se vor dezvolta puternic energia pe cărbune și șisturi bituminoase, ajungînd la aproape 38 miliarde kWh, precum și energia hidroelectrică și energia nucleară. Producția de cărbune va trebui să atingă cel puțin 100 milioane tone. O atenție deosebită va fi acordată noilor surse de energie — biomasa, energia vîntului, energia solară și altele. Vor fi puse în valoare noi minereuri, printre care cele de zinc și cupru. Se va intensifica activitatea de recuperare și refolosire a surselor de energie și materiale. Pe această bază, în multe sectoare va trebui să asigurăm 50 la sută și chiar peste 50 la sută din necesarul de materii prime. În același timp, este necesar să se acționeze cu toată hotărîrea în direcția perfecționării tehnologiilor, a reducerii consumului de energie și materiale pe unitatea de produs.

Trebuie să avem în vedere că și în viitor vom continua să importăm cantități mari de petrol, cărbune cocsificabil și gaze, precum și importante cantități de materii prime, minereu de fier și alte minereuri. Aceasta impune măsuri hotărîte în vederea dezvoltării cooperării în producție cu alte state, a realizării unor acorduri de lungă durată.

Prevederile din proiectul de Directive asigură condițiile unei bune aprovizionări tehnico-materiale pentru realizarea dezvoltării economico-sociale a țării.

Producția-marfă industrială urmează să crească în 1990, față de 1985, cu 34-37 la sută, într-un ritm mediu anual de circa 6—6,5 la sută. Ritmuri medii anuale de creștere mai mari sînt prevăzute pentru industria construcțiilor de mașini, de 7—7,5 la sută, și pentru industria chimică de 8,5—9 la sută. În cadrul industriei constructoare de mașini, producția industriei electronice, inclusiv a mijloacelor tehnicii de calcul, va crește pe cincinal cu 62—67 la sută, producția industriei de mecanică fină cu 48—55 la sută, iar cea de nave maritime pentru transportat mărfuri cu 34—36 la sută. Totodată, va crește producția industriei metalurgice într-un ritm mediu anual de circa 6 la sută, apropiat de cel prevăzut pentru întreaga industrie. Corespunzător proiectului de Directive, industria ușoară se va dezvolta într-un ritm mediu anual de 5,5—5,8 la sută, iar industria alimentară într-un ritm de 6,5—6,8 la sută.

Așa cum am menționat, în industrie vom pune în centrul activității dezvoltarea intensivă, realizarea unor produse noi, cu calități superioare, care să satisfacă în condiții tot mai bune cerințele tuturor ramurilor economiei naționale. Va trebui acționat cu hotărîre pentru înfăptuirea prevederilor programului privind ridicarea calității și nivelului tehnic al producției. Să ne propunem ca, în cincinalul viitor, industria românească să-și mențină și să-și consolideze pozițiile pe care le ocupă, să cucerească altele noi, să se ridice la un nivel și mai înalt pentru a putea fi competitivă, pentru a deține un loc mai de frunte în economia mondială din punct de vedere al nivelului tehnic și al calității. **(Aplauze puternice).**

Dezvoltarea industriei în cincinalul viitor se va realiza îndeosebi prin modernizarea mijloacelor de muncă și a structurii producției, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al acestora, introducerea continuă și aplicarea largă a tehnologiilor avansate.

Va trebui să realizăm cu hotărîre programele privind mecanizarea, automatizarea și robotizarea tuturor sectoarelor economice. Pînă în anul 1990 se va încheia, în linii generale, reorganizarea intensivă a tuturor sectoarelor. Se va ajunge la un nivel general al producției industriei românești, precum și al calității și tehnicii acestei ramuri, comparabil cu cel din țările dezvoltate din punct de vedere economic.

Sînt prevederi foarte importante, dar ele sînt pe măsura capacităților de producție, a oamenilor muncii din industria noastră — și avem convingerea că toate aceste prevederi se vor realiza cu succes. **(Aplauze puternice).**

Stimați tovarăși,

Agricultura va fi în continuare a doua ramură de bază a economiei naționale. Obiectivul fundamental îl va constitui realizarea noii revoluții agrare, ce presupune transformarea generală a felului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii noastre cooperatiste, realizarea unei producții agricole care să satisfacă din plin necesitățile de consum ale întregului popor, precum și alte cerințe ale dezvoltării economiei naționale.

Este necesar să înfăptuim neabătut programul de irigații și îmbunătățiri funciare, de creștere a potențialului productiv al pămîntului. Pînă în 1990 va trebui să realizăm irigarea a încă 2,5 milioane de hectare, să efectuăm lucrări de desecări și îmbunătățiri funciare pe circa 2 milioane hectare și să asigurăm o mai bună sistematizare și organizare a teritoriului în vederea folosirii corespunzătoare a întregii suprafețe, ca o condiție fundamentală pentru obținerea unor recolte mari și sigure.

Creșterea producției de cereale va continua să constituie un obiectiv important, urmînd să realizăm, la nivelul anului 1990, o producție de 30—32 milioane tone. Realizarea în acest an, de către unele unități agricole, a unor producții la grîu și orz de peste 8 000 kg la hectar, precum și recolte de porumb de 15 000—20 000 kg la hectar demonstrează marile posibilități de care dispune agricultura noastră socialistă. Noua revoluție agrară are ca obiectiv principal dezvoltarea intensivă a producției, obținerea unor recolte record, sporirea pe această bază a contribuției agriculturii la dezvoltarea generală a țării. Dispunem de condiții pentru obținerea unor recolte bogate de cereale pe mari suprafețe de terenuri, pentru înfăptuirea tuturor prevederilor cincinalului viitor.

Totodată, este necesar să obținem o creștere puternică a producției de plante tehnice și de legume. Producția de legume va trebui să satisfacă în cele mai bune condiții necesarul de consum al populației, precum și cerințele industriei și exportului. De asemenea, se impune să dezvoltăm și să modernizăm sectorul vitipomicol, să obținem o producție mai mare de struguri și fructe.

În domeniul creșterii animalelor va trebui ca pînă în 1990 să ajungem la 11 milioane de bovine, 15—16 milioane de porcine, 28—30 milioane de ovine și cel puțin 80 milioane de păsări ouătoare. În același timp, va trebui să crească efectivele la celelalte specii. O atenție deosebită este necesar să fie acordată creșterii producției animaliere, de carne, lapte, lînă, ouă.

În vederea realizării programului de creștere a producției va trebui să încheiem complet mecanizarea lucrărilor agricole și să asigurăm agriculturii cel puțin 300 kg de îngrășăminte substanță activă pe hectar, precum și erbicide, insecto-fungicide și alte substanțe chimice necesare. Se vor crea astfel condițiile unei agriculturi de înaltă productivitate și eficiență economică, așezată pe baze moderne, industriale.

Sîntem încredințați că, pornind de la realizările obținute în industrie și agricultură în decursul acestui cincinal, de la condițiile și posibilitățile materiale și umane de care dispunem, oamenii muncii din țara noastră vor face totul și în viitor pentru înfăptuirea exemplară a obiectivelor și sarcinilor noului plan cincinal, 1986—1990, pentru dezvoltarea unei industrii moderne, eficiente, a unei agriculturi intensive, de mare randament, care să satisfacă tot mai larg cerințele economiei naționale, ale ridicării nivelului de trai al întregului nostru popor. **(Aplauze și urale puternice; se scandează „Ceaușescu și poporul!").**

Stimați tovarăși,

În cincinalul 1986—1990 se prevede realizarea unui vast program de investiții însumînd 1 350—1 400 miliarde lei. Pe această bază vor fi construite și date în funcțiune peste 1 500 noi capacități de producție în toate ramurile economiei naționale. În cincinalul viitor va fi dat în folosință Canalul Poarta Albă-Midia-Năvodari și se va realiza în cea mai mare parte Canalul București-Dunăre.

Majoritatea investițiilor sînt orientate spre lărgirea bazei energetice și de materii prime, spre realizarea programului de dezvoltare intensivă, modernizare și ridicare a nivelului tehnic al industriei, a programului de irigații și îmbunătățiri funciare în agricultură, precum și a celui de mecanizare a agriculturii, transporturilor și altor sectoare de activitate. În viitor nu se va mai pune problema dezvoltării extensive a capacităților de producție, accentul va cădea pe modernizarea și ridicarea nivelului tehnic al capacităților existente.

În activitatea de construcții se va pune accentul pe industrializarea lucrărilor, folosirea prefabricatelor finisate industrial, promovarea tehnologiilor de execuție de mare randament, tipizarea construcțiilor în toate sectoarele. În domeniul construcțiilor de locuințe, odată cu îmbunătățirea structurii spațiului de locuit, se va acorda o atenție deosebită arhitecturii acestora, urmărindu-se valorificarea creației și tradițiilor românești, îmbinarea utilului cu frumosul, a eficienței cu modernul. Construcțiile de locuințe de la sate se vor realiza pe baza planurilor de sistematizare a localităților și a proiectelor tip, ceea ce va contribui la ridicarea nivelului de trai al populației rurale și apropierea condițiilor de viață ale acesteia de cele din mediul urban.

Este necesar să luăm toate măsurile pentru a realiza în cele mai bune condiții programul de investiții, pentru a scurta durata realizării obiectivelor și a asigura creșterea eficienței tuturor lucrărilor de investiții. Execuția noilor obiective trebuie să aibă la bază temeinica fundamentare a utilității lor, ținîndu-se seama de necesitatea folosirii intensive a capacităților existente, de folosirea eficientă a forței de muncă și creșterea productivității muncii, de reducerea costurilor la produsele obținute pe seama investițiilor făcute.

În general, marele volum de investiții ce se va realiza în cincinalul viitor trebuie să ducă la creșterea fondurilor fixe, a bogăției naționale, la dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale moderne a societății noastre socialiste. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Stimați tovarăși,

În realizarea programului de dezvoltare economico-socială în cincinalul viitor, un rol de importanță deosebită îl au cercetarea științifică, introducerea cu rapiditate și fermitate în producție a rezultatelor cercetării, a noilor cuceriri ale științei și tehnicii moderne.

Cercetarea științifică românească are marea răspundere de a soluționa mai rapid o serie de probleme de importanță hotărîtoare pentru dezvoltarea economico-socială a patriei noastre.

Potrivit prevederilor Programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe perioada 1986—1990, activitatea de cercetare va trebui să asigure creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirea structurii producției și valorificarea tot mai eficientă a resurselor economice, sporirea gradului de competitivitate a produselor românești. Pînă în 1990, circa 95 la sută din produsele românești trebuie să fie din punct de vedere tehnic și calitativ la nivelul celor existente pe plan mondial, iar cel puțin într-un procent de 2—5 la sută să realizăm produse cu asemenea parametri tehnici și calitativi care să situeze România pe primul loc în lume. **(Aplauze puternice, prelungite).** Numai astfel știința și tehnica românească vor putea să se afirme pe plan internațional, să aibă un rol important în dezvoltarea progresistă, generală a patriei.

Un rol hotărîtor revine cercetării științifice în direcția ridicării eficienței activității în investiții, promovării unor tehnologii cu consumuri materiale și energetice reduse. Prin introducerea unor noi tehnologii va trebui să crească gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei cu circa 70 la sută față de nivelul anului 1980.

Cercetarea științifică trebuie să realizeze noi materiale și noi sortimente superioare de metale, mase plastice, fibre și alte produse diverse, materiale electronice noi și altele. O atenție deosebită va trebui acordată electronicii și microelectronicii, realizării de noi mașini și motoare cu un consum redus de combustibili și carburanți. În agricultură cercetarea științifică va fi orientată în direcția valorificării fondului funciar, realizării de noi soiuri de hibrizi și plante agricole și horticole, ameliorării genetice a speciilor de animale, în vederea obținerii unor producții agricole vegetale și animale ridicate.

Programul de cercetare asigură îmbinarea organică a cercetării aplicative cu cercetarea fundamentală, în matematică, fizică, chimie, biologie, medicină și alte domenii, sporind aportul științei la înfăptuirea cincinalului 1986—1990, cît și la asigurarea de soluții tehnice pentru înfăptuirea obiectivelor dezvoltării economico-sociale a țării în perioada de după 1990. În întreaga activitate științifică trebuie să se manifeste cu putere spiritul revoluționar în abordarea cu toată îndrăzneala a marilor probleme, să se acționeze permanent pentru descoperirea a noi și noi taine ale naturii și universului.

Este necesar să perfecționăm și să ridicăm continuu nivelul general al în-

tregului învățămînt, asigurînd pentru toate sectoarele cadre bine pregătite, cu înalte cunoștințe profesionale, tehnice și științifice.

O atenție deosebită va trebui să se acorde pregătirii forței de muncă, în raport cu prevederile programelor de dezvoltare a fiecărei ramuri. În mod deosebit este necesar să acordăm atenție pregătirii forței de muncă pentru sectoarele minier și petrolier, precum și îmbunătățirii pregătirii forței de muncă din agricultură. În această activitate trebuie să pornim de la cerințele diviziunii muncii în societatea noastră, ale dezvoltării echilibrate a tuturor ramurilor economice, de la faptul că, în orice sector, munca constituie o datorie, o onoare, o cinste, că este la fel de importantă activitatea din electronică și cea din agricultură, activitatea minieră, ca și cea din construcțiile de mașini. Fiecare sector de activitate își are rolul și importanța sa în dezvoltarea armonioasă a societății — și trebuie să asigurăm pregătirea profesională corespunzătoare, la nivelul cerințelor tehnicii moderne, a tuturor cadrelor.

Ridicarea nivelului pregătirii profesionale și tehnice pe baza celor mai noi cuceriri ale științei constituie factorul determinant al dezvoltării economico-sociale, al făuririi cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la edificarea comunismului în România. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Stimați tovarăși,

În realizarea prevederilor planului cincinal viitor un rol important are dezvoltarea relațiilor economice internaționale și a cooperării în producție cu alte state. România va acționa cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea înțelegerilor privind perfecționarea activității C.A.E.R.-ului, dezvoltarea schimburilor economice și cooperării în producție. Vom participa activ la coordonarea planurilor, la specializarea în producție și la activitatea de cercetare științifică și tehnică comună, astfel încît C.A.E.R.-ul să aibă un rol tot mai important în dezvoltarea economico-socială a țărilor membre, în edificarea socialismului și comunismului, în ridicarea bunăstării popoarelor noastre. **(Aplauze puternice, prelungite).** Vom extinde schimburile economice și cooperarea în producție cu toate țările socialiste. În același timp, România va acționa pentru lărgirea în continuare a relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Un accent deosebit vom pune pe dezvoltarea cooperării în producție, ca factor important al relațiilor economice internaționale. Vom acorda o atenție deosebită încheierii de acorduri de lungă durată, care să dea o perspectivă sigură schimburilor noastre economice și cooperării în producție. Vom promova cu hotărîre sistemul de compensare, asigurînd astfel condițiile extinderii mai puternice a schimburilor economice cu diferite state.

Va trebui să luăm toate măsurile pentru realizarea unei balanțe comerciale și de plăți active, acționînd ferm ca, în primii ani ai cincinalului viitor, să lichidăm complet datoria externă și să consolidăm rezerva valutară a statului. **(Aplauze puternice).**

Pornind de la rolul important pe care îl au schimburile economice și cooperarea în producție pentru dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, este necesar să luăm toate măsurile pentru a asigura creșterea schimburilor internaționale cu 41—45 la sută. Totodată, va trebui să acționăm pentru ridicarea calității și competitivității produselor românești pe piața internațională, pentru participarea tot mai activă a României la diviziunea internațională a muncii — ca factor important al colaborării și păcii în lume. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Stimați tovarăși,

Dezvoltarea puternică a industriei, agriculturii și celorlalte sectoare economice, creșterea productivității și eficienței economice vor duce la sporirea importantă a produsului social, care va ajunge la 2 575—2 700 miliarde lei, crescînd anual într-un ritm de circa 5—5,7 la sută.

Venitul național va ajunge la 1 200 miliarde lei, crescînd într-un ritm mediu anual de circa 8 la sută. Și în continuare vom asigura o justă repartizare a venitului național pentru fondul de consum și fondul de dezvoltare, circa 70 la sută din venitul național fiind destinat fondului de consum, iar 30 la sută fondului de dezvoltare. Considerăm că aceste proporții corespund stadiului actual de dezvoltare a țării noastre și asigură atît condițiile necesare ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului, cît și dezvoltării economico-sociale, realizării bazei materiale necesare înfăptuirii obiectivului fundamental — făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și crearea condițiilor materiale pentru trecerea la făurirea societății comuniste. **(Aplauze puternice, prelungite).** Acumularea, deci alocarea unui procent important din venitul național pentru dezvoltare, constituie o necesitate obiectivă, o lege a construcției socialiste, pentru progresul general al societății și ridicarea bunăstării materiale și spirituale a poporului. Se poate spune că numai alocarea a 28—32 la sută din venitul național asigură reproducția lărgită și viitorul liber și independent al unei națiuni, al unui popor. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Pe baza vastului program de investiții ce se va realiza în cincinalul următor, pînă în 1990 fondurile fixe vor ajunge la circa 3 500 miliarde lei.

O atenție deosebită va trebui să acordăm perfecționării și funcționării în cele mai bune condiții a noului mecanism economico-financiar. Va trebui să înțelegem bine rolul legităților economice și să aplicăm cerințele acestora la condițiile concrete ale dezvoltării economico-sociale a României în noua etapă.

Un rol important îl au consolidarea și dezvoltarea în continuare a proprietății socialiste de stat și cooperatiste, ca bază trainică a făuririi socialismului și comunismului. Întreaga dezvoltare a societății omenești atestă că fiecare orînduire socială a avut și își are forma proprie de proprietate asupra mijloacelor de producție.

Socialismul realizează o nouă formă de proprietate asupra mijloacelor de producție — proprietatea comună a oamenilor muncii — de stat și cooperatistă. Această formă de proprietate asupra mijloacelor de producție constituie una din legitățile obiective fundamentale și determinante în raport cu alte legi economice obiective.

Socialismul și comunismul se pot edifica cu succes numai pe baza proprietății sociale comune a oamenilor muncii asupra tuturor mijloacelor de producție. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Pornind de la proprietatea comună, un rol de mare însemnătate îl are repartiția produsului social și a venitului național pe principii socialiste de echitate și dreptate socială, în raport cu munca fiecăruia.

Are o mare importanță, de asemenea, aplicarea legii valorii în socialism și a altor legități obiective. Înțelegerea și aplicarea legilor economice generale trebuie să aibă ca scop perfecționarea modului de producție socialist, a forțelor și relațiilor de producție și sociale. Să acționăm în mod conștient în aplicarea legilor economice, înlăturînd voluntarismul, dar și acționarea de la sine a acestora. Noul mecanism economico-financiar trebuie să îmbine în mod unitar proprietatea socialistă, modul de producție socialist, cu o largă inițiativă și cointeresare materială a maselor. Deci aplicarea noului mecanism, a legilor economice generale nu trebuie să se desfășoare la voia întîmplării, ci să fie condusă în mod conștient. În aceasta constă rolul conducător al partidului, al statului socialist. **(Aplauze puternice).**

Va trebui să acționăm cu toată fermitatea pentru așezarea întregii activități economico-sociale pe principiul autoconducerii și autogestiunii, făcînd totul ca fiecare unitate să obțină creșterea continuă a eficienței economice și rentabilității. Societatea socialistă nu se poate dezvolta decît pe baza unei înalte eficiențe și rentabilități în toate domeniile.

O atenție deosebită trebuie acordată înfăptuirii sarcinilor de reducere a cheltuielilor de producție în industria republicană prevăzute în cincinalul viitor — de circa 110 lei la 1 000 lei producție-marfă. Cu cît vom asigura reducerea cheltuielilor materiale și de producție și creșterea rentabilității și eficienței, cu atît vom determina o sporire mai mare a bogăției naționale, a venitului național — baza sigură a dezvoltării societății noastre socialiste și a ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului. **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Un obiectiv principal al cincinalului 1986—1990 îl constituie creșterea productivității muncii pe baza organizării mai bune a producției și a muncii, precum și a automatizării, cibernetizării și robotizării producției. În conformitate cu programul special privind productivitatea muncii și cu prevederile din Directive, pînă în 1990 productivitatea muncii va crește cu peste 60 la sută față de 1985. O atenție deosebită este necesar să se acorde realizării unor linii moderne automate, pe baza automatizării și robotizării, în primul rînd în sectoarele unde se cer eforturi mai mari și sînt condiții mai grele de muncă. Nu trebuie să uităm nici un moment că numai pe baza creșterii productivității

muncii vom putea asigura dezvoltarea economico-socială și vom face ca produsele românești să fie competitive pe plan internațional.

Autoconducerea și autogestiunea economico-financiară impun, totodată, aplicarea fermă a principiilor noului sistem de retribuire — acordul global — legarea strînsă a veniturilor fiecărui om al muncii de rezultatele concrete ale activității desfășurate. Trebuie să pornim permanent de la principiul că în socialism nimeni nu poate trăi fără să muncească, pe seama muncii altuia. **(Aplauze puternice, prelungite).** Fiecare cetățean are datoria de onoare de a depune o activitate utilă în raport cu cerințele societății și cu pregătirea sa. Socialismul și comunismul sînt expresia muncii libere a tuturor oamenilor muncii. Trebuie să pornim permanent de la cerința „Nici muncă fără pîine, nici pîine fără muncă !" **(Aplauze puternice, prelungite).**

Trebuie să se țină seama că mărimea retribuției depinde direct de nivelul și evoluția veniturilor nete ale fiecărei unități economice. Totodată, este necesar să subliniem că dezvoltarea continuă și echilibrată a economiei presupune creșterea mai rapidă a productivității muncii în raport cu sporirea retribuției. Iată de ce îndeplinirea riguroasă a tuturor sarcinilor de plan, gospodărirea cu maximă eficiență a fondurilor materiale și financiare încredințate de societate fiecărei unități economice reprezintă condiții esențiale ale creșterii veniturilor în sistemul acordului global.

Realizarea autogestiunii economico-financiare necesită măsuri de perfecționare a sistemului de acordare a creditelor unităților economice, în funcție de specificul producției, obiectul creditării, durata și garanția returnării lor. În acest sens au fost reduse nivelurile dobînzilor la toate categoriile de credite și îmbunătățit regimul penalizărilor. Deoarece penalizările sînt rezultatul activității necorespunzătoare a unui anumit colectiv, în viitor acesta va plăti penalizările din fondul de participare a oamenilor muncii la beneficii. Considerăm că în acest fel se va stimula cointeresarea colectivelor din întreprinderi în îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, creșterea veniturilor unităților economice și, în funcție de acestea, a părții variabile ce revine oamenilor muncii din fondul de beneficii.

Pe baza progresului economico-social, a creșterii productivității și eficienței economice vom asigura menținerea și întărirea puterii de cumpărare a leului și, ca atare, menținerea nivelului de trai material și spiritual pe care l-am realizat și creșterea lui în continuare ca urmare a dezvoltării forței materiale a patriei noastre. Tot ceea ce creăm în România este destinat dezvoltării generale a patriei și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului — țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm, cu succes, în România. **(Aplauze și urale puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul !", „Ceaușescu — reales la al XIII-lea Congres !").**

Stimați tovarăși,

Potrivit prevederilor proiectului Programului-directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții pe perioada 1986—1990 — document pus în dezbaterea Congresului — în următorul cincinal volumul produselor de consum vîndute populației va crește cu circa 10 la sută. Se va asigura stabilitatea prețurilor cu amănuntul și a tarifelor pentru servicii în limitele planificate. O dezvoltare puternică vor cunoaște prestările de servicii, care vor crește cu 68-76 la sută.

Se va perfecționa în continuare asistența sanitară, punîndu-se un accent deosebit pe prevenirea și apărarea sănătății poporului, pe creșterea natalității, ca cerință obiectivă a dezvoltării și menținerii tinereții națiunii noastre socialiste. Prin măsurile care se prevăd a fi realizate trebuie să se ajungă la un nivel de natalitate de cel puțin 18-20 la mia de locuitori — aceasta constituind o necesitate obiectivă pentru împiedicarea îmbătrînirii populației, păstrarea unui raport corespunzător de vîrstă, asigurarea tinereții permanente a poporului și dezvoltarea națiunii noastre socialiste. **(Aplauze puternice).**

Tot în cincinalul viitor populația ocupată va crește la 11,5 milioane persoane, din care circa 73 la sută își vor desfășura activitatea în industrie și în alte sectoare neagricole, iar circa 27 la sută în agricultură. Se vor crea noi locuri de muncă, numărul personalului muncitor urmînd să crească cu 2,5—3,5 la sută. Se va trece la săptămîna de lucru de 44 de ore.

În perioada 1986—1990 se vor construi 750 000 de apartamente, ceea ce va asigura îmbunătățirea condițiilor de locuit ale populației.

Prevederile proiectului de Directive vor duce la creșterea în ritm înalt a economiei naționale, la ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres, la înfăptuirea în linii generale a obiectivelor Programului partidului. Ca urmare a transpunerii lor în viață, putem spune că în 1990 România va intra într-o nouă etapă de dezvoltare economico-socială, va face un nou pas înainte pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism. Întregul nostru popor va urca noi trepte de civilizație și progres, de bunăstare materială și spirituală. **(Aplauze și urale puternice ; se scandează îndelung „Ceaușescu și poporul !", „Ceaușescu — reales la al XIII-lea Congres !").**

ORIENTĂRILE DE PERSPECTIVĂ PRIVIND DEZVOLTAREA ECONOMICO-SOCIALĂ A ROMÂNIEI PÎNĂ ÎN ANUL 2000

Stimați tovarăși,

În ultimul deceniu al secolului al XX-lea, prin promovarea largă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne, va continua procesul revoluționar de formare și dezvoltare a bazei tehnico-materiale a societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru trecerea la societatea comunistă.

În anul 2000, România va deveni o țară industrial-agrară, multilateral dezvoltată, care va asigura condiții de viață, conform cerințelor științifice, pentru dezvoltarea sănătoasă, fizică și intelectuală, a tuturor cetățenilor patriei noastre.

Pe baza dezvoltării puternice a forțelor de producție se vor perfecționa relațiile de producție și sociale. Vor dispărea o serie de deosebiri dintre munca fizică și intelectuală, se vor apropia mult condițiile de muncă din diferite sectoare de activitate ale societății. Vor dispărea multe din deosebirile de azi dintre clase, dintre categoriile sociale, accentuîndu-se procesul de ștergere a deosebirilor de clasă și sociale, de omogenizare a societății socialiste românești, de formare a poporului unic muncitor al României socialiste.

Producția industrială va ajunge în anul 2000 la 2 800—3 200 miliarde lei. În următorii 15 ani, producția-marfă industrială va crește de 2,1—2,4 ori. Se poate afirma că, la sfîrșitul secolului, industria românească se va ridica la un nou nivel calitativ și tehnic, produsele românești situîndu-se la nivelul celor mai bune produse realizate pe plan mondial. Se vor generaliza automatizarea, cibernetizarea și robotizarea producției și a altor activități economico-sociale.

Pînă în anul 2000 trebuie să obținem o creștere a productivității muncii care să situeze țara noastră printre țările cele mai avansate în acest domeniu.

Se va dezvolta puternic baza energetică și de materii prime în vederea asigurării, în continuare, a progresului economico-social al întregii țări. Va trebui să încheiem, practic, cercetarea și prospecțiunile geologice pentru cunoașterea potențialului național de rezerve energetice minerale, a structurilor geologice — inclusiv la mare adîncime — precum și a platformei maritime continentale. În același timp, vor trebui elaborate noi tehnologii pentru valorificarea com-

pletă a substanțelor utile din zăcămintele descoperite, pentru reciclarea productivă a tuturor materiilor prime și materialelor refolosibile.

Pînă în 1990 se va încheia construcția centralelor termoelectrice pe cărbuni și șisturi bituminoase, iar pînă în 1995 se vor realiza cele mai importante construcții hidroenergetice. În următorii 10 ani va cunoaște o puternică dezvoltare energetica nucleară prin darea în folosință, pînă în 1993—1994, a circa 12 000 MW putere instalată în centralele nucleare. Se poate spune că, pe această bază, pînă în 1995 vom asigura în mod corespunzător necesitățile energetice ale țării.

În același timp, se vor intensifica eforturile pentru noi surse de energie. În mod deosebit va trebui să ne concentrăm forțele spre reactorii nucleari rapizi, spre folosirea energiei solare și a altor surse, care să asigure, pe termen lung, necesarul energetic al țării.

Producția agricolă urmează să crească, pînă în anul 2000, de circa 2 ori. Va trebui să se încheie procesul de organizare a teritoriului, de amenajare a solului și irigare a tuturor suprafețelor cu condiții adecvate — reprezentînd circa 6,5—7 milioane hectare — în vederea sporirii potențialului productiv și folosirii eficiente a întregului fond funciar.

Așa cum am menționat, încă în cincinalul 1986—1990 se vor asigura mecanizarea complexă a tuturor lucrărilor agricole, chimizarea la nivelul cerințelor unei agriculturi intensive și realizarea de noi soiuri de semințe de cereale și plante de înaltă productivitate, de noi rase de animale. Pe această bază, vom asigura în viitor o producție anuală de cel puțin 35 milioane tone cereale, precum și o creștere puternică a producției la plante tehnice, legume, struguri și fructe.

În zootehnie, realizarea efectivelor de animale prevăzute pînă în 1990 corespunde pe deplin condițiilor țării noastre și asigură integral cerințele economiei naționale.

Sarcini importante vor reveni, în această perioadă, cercetării științifice și tehnologice. Activitatea de cercetare trebuie să ducă la valorificarea superioară a bogățiilor naționale, la dezvoltarea economiei pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. În mod deosebit, cercetarea științifică trebuie să studieze temeinic structura materiei, procesele fizico-chimice, biochimice și de inginerie genetică și, pe această bază, să realizeze noi materiale cu proprietăți superioare, noi tehnologii, satisfăcind astfel necesitățile societății noastre și sporind contribuția științei românești la îmbogățirea tezaurului cunoașterii universale. Cercetarea științifică românească trebuie să participe mai activ — în colaborare cu țările din C.A.E.R., cu alte state ale lumii — la studierea oceanelor, a spațiului cosmic, precum și în domeniul noilor surse de energie.

Trebuie să fim pe deplin conștienți că dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, făurirea comunismului nu se pot realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane în general. Numai în măsura în care știința românească se va angaja cu toate forțele în activitatea de cunoaștere și înțelegere a tainelor naturii și universului, patria noastră va putea să se mențină la un nivel de dezvoltare ridicat, va putea obține noi și noi succese pe calea progresului economico-social, își va întări continuu independența și suveranitatea națională, contribuind la dezvoltarea colaborării internaționale și realizarea păcii în lume. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Un rol important îl vor avea, în perioada următorilor 15 ani, perfecționarea învățămîntului și pregătirea teoretică a forței de muncă a tineretului, a cadrelor, pentru a răspunde noilor cerințe ale dezvoltării economico-sociale, exigențelor științei și tehnicii moderne. Vom asigura cuprinderea întregului tineret în învățămîntul de 12 ani, perfecționarea și legarea tot mai strînsă a învățămîntului cu cercetarea și producția. Trebuie să asigurăm reciclarea și ridicarea continuă a gradului de calificare profesională și tehnică a oamenilor muncii. Să acționăm în așa fel încît întregul tineret să aibă o pregătire multilaterală, să poată trece ușor, în raport de cerințele dezvoltării economico-sociale, de la o activitate la alta.

Ridicarea pregătirii profesionale și tehnice, a nivelului general de cultură și cunoștințe științifice al întregii populații va reprezenta un factor calitativ de importanță deosebită în formarea omului nou — constructor conștient al socialismului și comunismului — în asigurarea participării active a tuturor cetățenilor patriei noastre la înfăptuirea celei mai drepte societăți din lume, în afirmarea personalității umane, la împletirea armonioasă a intereselor personale cu cerințele generale ale societății.

Dezvoltarea economico-socială puternică, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al economiei naționale vor crea condiții pentru participarea și mai activă a României la diviziunea internațională a muncii, la schimburile economice mondiale, la cooperarea în producție, știință și tehnică.

Dezvoltarea economico-socială, sporirea eficienței și rentabilității economice, reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, sporirea productivității muncii vor determina creșterea în anul 2000, față de 1985, de 2,3—2,6 ori a venitului național. Pînă la sfîrșitul secolului vom realiza un venit național de 72—82 mii lei anual pe locuitor.

Și în continuare, în conformitate cu cerințele legilor obiective ale dezvoltării economice-sociale, partidul și statul nostru vor urmări cu toată consecvența îmbinarea armonioasă a cerințelor de consum cu interesele dezvoltării societății, asigurînd un raport optim între fondul de consum și fondul de dezvoltare economico-socială.

Se poate afirma cu deplin temei că în această perioadă se va realiza un înalt nivel al calității muncii și vieții întregului popor, se va asigura satisfacerea cerințelor de consum, în conformitate cu normele științifice, pentru dezvoltarea și apărarea sănătății poporului, înflorirea deplină, fizică și intelectuală, a personalității umane.

Pe baza volumului important de construcții de locuințe ce se va realiza în această perioadă, pînă în anul 2000 se va asigura în medie pentru fiecare locuitor o suprafață locuibilă de 14 mp și, împreună cu dependințele, de 18—20 mp. Practic, fiecare cetățean al României socialiste va dispune de o cameră de locuit cu dependințele corespunzătoare.

În această perioadă vom acorda o atenție deosebită organizării teritoriale și sistematizării tuturor localităților țării, va continua acțiunea de dezvoltare a activităților industriale în toate localitățile. De asemenea, se va asigura dezvoltarea corespunzătoare în toate localitățile a învățămîntului, a activității culturale și de ocrotire a sănătății. Pe această bază, vom realiza o apropiere tot mai mare a condițiilor de muncă și viață de la sate de cele de la orașe — factor important în procesul revoluționar de dispariție a deosebirilor de clasă și omogenizare a societății noastre socialiste.

În anul 2000 România va fi o țară socialistă multilateral dezvoltată atît din punctul de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului general de viață și civilizație al poporului. Se poate afirma că România va încheia o întreagă epocă revoluționară de dezvoltare, realizînd condițiile trecerii la manifestarea tot mai largă în societatea noastră a principiilor comuniste de repartiție, de muncă și de viață. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Realizarea măreților obiective ale dezvoltării economico-sociale, ce vor fi adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului, va deschide poporului nostru drumul luminos de trecere spre o eră nouă — era comunismului ! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Cincinalul viitor și liniile directoare ale dezvoltării pînă în anul 2 000 conturează un minunat program de largă perspectivă pentru transformarea revoluționară a societății românești, pentru făurirea unei civilizații materiale și spirituale superioare în România socialistă. În fața poporului român, a tinerelor generații ale patriei se deschide țelul măreț al unei uriașe activități creatoare pentru transformarea naturii, a societății și omului, pentru realizarea celor mai înalte aspirații de prosperitate și bunăstare, de dezvoltare liberă și democratică, de afirmare demnă și suverană a națiunii noastre socialiste. De rezultatele acestei măreți epoci revoluționare vor beneficia toți cetățenii de astăzi ai României socialiste ca și urmașii lor, toți cei ce se vor naște, vor trăi și vor munci în societatea comunistă românească. **(Aplauze și urale puternice ; se scandează „Ceaușescu și poporul !").**

Fără îndoială că transformarea în fapte, în realitate, a acestui însuflețitor program cere, în continuare, din partea întregului nostru popor, eforturi susținute, o activitate intensă și multilaterală, pasiune revoluționară, spirit de abnegație și dăruire. Pe drumul pe care îl avem de parcurs va trebui să învingem încă unele greutăți, să soluționăm probleme noi, complexe, să ne confruntăm și să depășim o serie de dificultăți inerente desfășurării unei asemenea opere grandioase. Vom urca și vom străbate noi căi nebătătorite, necunoscute — ceea ce impune să fim animați permanent de un spirit cutezător, de hotărîrea de a promova tot ce este nou și înaintat în gîndirea și practica socială, de a însuși și aplica în viață cele mai noi cuceriri ale geniului uman, tezaurul cunoașterii universale. Pornind pe noul drum, să fim conștienți că nimic nu se poate realiza fără muncă, fără eforturi, fără consum de energie și inteligență creatoare, fără spirit revoluționar, devotament și abnegație. Să unim deci toate forțele poporului, să concentrăm toate mijloacele de care dispunem pentru a duce mai departe procesul revoluționar al dezvoltării societății noastre, pentru a ridica pe o treaptă nouă opera istorică pe care eroicul nostru popor o înfăptuiește în România, sub conducerea gloriosului partid comunist. **(Aplauze și urale puternice, prelungite ; se scandează „Ceaușescu — P.C.R. !", „Ceaușescu — reales la al XIII-lea Congres !")**

Creşterea puternică a venitului naţional — condiţie hotărîtoare a progresului economiei şi bunăstării

dr. A. ROSEN

CONGRESUL al XIII-lea al Partidului Comunist Român, eveniment remarcabil în devenirea socialistă a patriei, a constituit un minunat prilej de evaluare lucidă a rezultatelor prestigioase obţinute de poporul nostru în ultimele patru decenii de făurire a noii orînduiri în ţara noastră şi îndeosebi în perioada de după Congresul al IX-lea, a actualului cincinal, a dat măsura capacităţii prospective a partidului în frunte cu secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu. În acest cadru de exigentă analiză revoluţionară Raportul prezentat de secretarul general al partidului se constituie într-un magistral document teoretic şi cu înalte valenţe practice, care stabileşte cu clarviziune obiectivele dezvoltării viitoare, deschide un drum luminos propăşirii continue a patriei. **„Marile înfăptuiri din cincinalul 1981—1985,** se arată în Raport, **demonstrează forţa economiei noastre, superioritatea socialismului, capacitatea creatoare a poporului român liber, stăpîn pe destinele sale, care îşi făureşte în mod conştient propriul viitor de bunăstare şi fericire".**

În ansamblul închegat de teze teoretice care întruchipează în cel mai înalt grad gîndirea revoluţionară, profund ştiinţifică şi patriotică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu se distinge, prin însemnătatea şi continuitatea opţiunii de politică economică, atenţia care se acordă şi în viitor creşterii susţinute a venitului naţional. Categorie economică de maximă sinteză şi expresivitate a calităţii dezvoltării macrosociale, resursă de bază a reluării procesului reproducţiei socialiste lărgite şi a ridicării continue a nivelului de trai material şi spiritual al poporului, venitul naţional se situează în centrul concepţiei privind progresul viguros al complexului economic naţional. Astfel, potrivit documentelor de excepţională însemnătate adoptate de înaltul forum al comuniştilor români, venitul naţional urmează să sporească într-un ritm mediu anual mai înalt decît în actualul cincinal: de 7,6—8,3% faţă de 7,8% în perioada 1981—1985. Totodată, ca o expresie a preocupării pentru accentuarea laturilor intensive ale dezvoltării, se prevede în continuare ca ritmul de creştere a venitului naţional să fie superior celui de creştere a produsului social.

Ritmurile prevăzute de creştere a venitului naţional pentru cincinalul următor, proporţionalitatea judicios dimensionată faţă de alţi indicatori de bază ce caracterizează procesul dezvoltării au la bază acumulările înfăptuite în precedentele perioade cincinale, saltul calitativ realizat îndeosebi după anul 1965 în toate sferele activităţii economice. Se cere, totodată, subliniată fermitatea ce caracterizează opţiunile de politică economică promovată de partid, de secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, care au situat permanent în centrul strategiei de dezvoltare, al creşterii bunăstării întregului popor, necesitatea sporirii continue şi substanţiale a venitului naţional, utilizării sale tot mai eficiente.

Semnificativ pentru dezvoltarea dinamică şi intensivă a economiei noastre este faptul că în anul 1984 urmează să se realizeze un venit naţional care depăşeşte de 32 de ori nivelul din 1945, creştere mai rapidă decît a produsului social (28 ori) ca urmare a sporirii — mai ales în ultimele cincinale — a preocupărilor pentru reducerea cheltuielilor materiale, a ponderii acestora în produsul social. Sporirea în ritm înalt a produsului social şi venitului naţional ilustrează procesul susţinut al creşterii economice, ţara noastră situîndu-se printre statele cu economiile cele mai dinamice din lume. La aceasta a contribuit, în principal, consecvenţa cu care s-a înfăptuit politica de industrializare a ţării, de creştere puternică a producţiei industriale, de dezvoltare şi modernizare a agriculturii, aceste două ramuri de bază ale economiei româneşti contribuind cu circa 4/5 la crearea venitului naţional.

Dinamismul economiei noastre este totodată rezultatul politicii promovate de Partidul Comunist Român în ceea ce priveşte repartizarea venitului naţional pentru consum şi acumulare, în ultimele două decenii alocîndu-se pentru acumulare o rată înaltă, circa 1/3 din venitul naţional, ceea ce a influenţat favorabil creşterea în ritm rapid a venitului naţional, al cărui volum în continuă sporire a permis atît majorarea resurselor destinate avuţiei naţionale acumulate (fondurile fixe, de exemplu, sînt în 1984 de 16 ori mai mari decît în 1945, în timp ce în 1965 creşterea a fost de 3,1 ori faţă de 1945), cît şi a resurselor repartizate pentru creşterea nivelului de trai (fondul de consum va fi în 1984 de 22 ori mai mare decît în 1945). **„Acumularea, deci alocarea unui procent important din venitul naţional pentru dezvoltare,** subliniază secretarul general al partidului în Raportul prezentat la Congres, **constituie o necesitate obiectivă, o lege a construcţiei socialiste, pentru progresul general al societăţii şi ridicarea bunăstării materiale şi spirituale a poporului. Se poate spune că numai alocarea a 28—32 la sută din venitul naţional asigură reproducţia lărgită şi viitorul liber şi independent al unei naţiuni, al unui popor".**

Opţiunea partidului nostru pentru o rată înaltă a acumulării, judicios dimensionată în cadrul repartizării venitului naţional pentru consum şi acumulare, a acţionat şi acţionează ca factor accelerator al progresului economico-social, ceea ce demonstrează interdependenţa dintre mărimea şi eficienţa acumulării, viteza creşterii economice, a venitului naţional şi resursele destinate consumului populaţiei.

■

OBIECTIVELE dezvoltării economico-sociale, realizarea unei noi calităţi a muncii şi a vieţii, prefigurate de Congresul al XII-lea şi Conferinţa Naţională ale partidului pentru actualul cincinal au ridicat pe un plan nou, superior relaţia dintre creşterea venitului naţional şi dezvoltarea intensivă ; au fost stabilite căi şi mijloace pentru accentuarea acţiunii factorilor calitativi, de eficienţă ai activităţii economice, pentru sporirea contribuţiei acestora la creşterea venitului naţional. Ridicarea eficienţei în toate ramurile reprezintă principiul fundamental al conducerii ştiinţifice a economiei naţionale, al aplicării noului mecanism economico-financiar, cu efecte nemijlocite asupra sporirii rodniciei muncii sociale, a venitului naţional şi ridicării pe această bază a bunăstării naţiunii noastre socialiste.

Pentru înfăptuirea obiectivelor privind dezvoltarea economiei, în condiţiile accentuării rolului factorilor intensivi, în anii actualului cincinal a fost adoptat şi transpus în practică un ansamblu de măsuri şi programe speciale privind îmbunătăţirea nivelului tehnic şi calitativ al produselor, reducerea mai puternică a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili şi energie, sporirea mai accentuată a productivităţii muncii, privind intensificarea recuperării materialelor refolosibile, cu consecinţe favorabile asupra diminuării costurilor de producţie, îndeosebi a cheltuielilor materiale şi respectiv asupra creşterii venitului naţional. Au fost adoptate, de asemenea, programe speciale privind dezvoltarea mai puternică a bazei proprii de materii prime şi de resurse energetice, pentru realizarea unor producţii sigure şi stabile în agricultură. Este de relevat că sub incidenţa revoluţiei tehnico-ştiinţifice, a prevederii unor ritmuri susţinute de creştere economică, a venitului naţional, în situaţia în care s-au accentuat restricţiile în ce priveşte resursele de materii prime, direcţia prioritară în care s-a acţionat în anii actualului cincinal şi se va acţiona şi în viitor constă în dezvoltarea acelor ramuri, subramuri şi grupe de produse industriale cu consumuri mai mici de materii prime şi energie, concomitent cu modernizarea structurilor de producţie, capabile să asigure utilizarea cu maximum de eficienţă a resurselor materiale şi umane.

În creşterea realizată a venitului naţional, cît şi în prevederile de plan pentru sporirea acestuia se îmbină efectele orientării stabilite de conducerea partidului şi statului nostru pentru o dezvoltare dinamică şi intensivă, pentru creşterea în ritm susţinut a producţiei materiale, respectiv a produsului social, în condiţiile realizării unor mutaţii calitative în struc-

tura acestuia, în sensul diminuării componentei care reprezintă valoarea cheltuielilor materiale de producție și sporirii corespunzătoare a celeilalte componente care constituie valoarea nou creată, venitul național.

Caracteristic pentru actualul cincinal este faptul că volumul produsului social se realizează cu un consum de muncă materializată relativ mai mic decît în perioada precedentă, ceea ce se reflectă în reducerea an de an a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, reducere care — conform programelor speciale adoptate — va fi mai accentuată în anii 1984 și 1985 decît în 1981—1983, atît pe ansamblul economiei cît și în fiecare ramură a producției materiale. Ca urmare a acțiunilor constante întreprinse pentru diminuarea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie pe unitatea de produs și folosirea mai bună a capacităților de producție, pentru realizarea unor produse cu un grad mai înalt de prelucrare a resurselor materiale, ponderea cheltuielilor materiale s-a redus în prezent la circa 60% din produsul social, fiind, în condiții de prețuri comparabile, mai mică decît în anul 1980. La aceasta a contribuit reducerea costurilor de producție, a cheltuielilor materiale ; astfel, în industrie, cheltuielile materiale la 1000 lei producție marfă urmează să se reducă în anul 1985 cu 81 lei față de 1980, depășind prevederile inițiale ale cincinalului.

Schimbările arătate în structura produsului social — expresie a efectului accentuării laturilor calitative ale activității economice — au condus la creșterea într-un ritm mai rapid, în anii actualului cincinal, a venitului național (7,8%) decît a produsului social (4,7%). Este de subliniat că, în timp ce în 1976—1980 coeficientul de devansare a ritmului mediu anual de creștere a produsului social de către venitul național a fost de 1,03, în perioada 1981—1985 acest coeficient urmează să ajungă la 1,66, ceea ce exprimă pregnant accentuarea proceselor intensive în economia noastră.

Este totodată semnificativ faptul că economiile obținute prin diminuarea consumurilor materiale, a costurilor de producție urmează să fie realizate în condițiile ridicării în continuare a calității și fiabilității produselor, așa cum s-a prevăzut în programul special adoptat în acest domeniu pe perioada 1983—1985 și pînă în 1990.

Efectul de ansamblu al economisirii muncii materializate (prin reducerea prevăzută a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social), cît și al economisirii muncii vii ca urmare a sarcinilor stabilite prin programul special privind creșterea mai accentuată a productivității muncii este reflectat sintetic de creșterea productivității muncii sociale, de contribuția hotărîtoare a acesteia la sporul venitului național în perioada 1981—1985.

■

TRECEREA la dezvoltarea intensivă a economiei are ca obiectiv nu numai sfera creării venitului național, ci și pe aceea a utilizării acestuia. În legătură cu aceasta este de relevat că opțiunea pentru o rată înaltă a acumulării este conjugată cu preocuparea continuă pentru realizarea unei eficiențe sporite a fondurilor alocate în acest scop, respectiv pentru creșterea avuției materiale acumulate în fonduri fixe și stocuri materiale. Astfel, la dimensionarea investițiilor s-a acționat mai intens pentru micșorarea investiției specifice, reducerea ponderii volumului de construcții-montaj în totalul investițiilor, scurtarea duratei de execuție a lucrărilor etc., concomitent cu măsurile întreprinse pentru folosirea mai judicioasă a capacităților de producție existente.

După cum a indicat în repetate rînduri conducerea partidului, eforturile făcute pentru echiparea cu instalații și utilaje moderne a tuturor ramurilor economiei naționale, pentru creșterea fondurilor fixe, al căror nivel a ajuns în prezent la circa 2 600 miliarde lei, marcînd un spor de aproape 750 miliarde lei în anii 1981—1984 (egal cu volumul fondurilor fixe existent în țara noastră în anul 1970) impun preocupări sporite pentru gospodărirea lor cît mai eficientă, pentru obținerea unui nivel mai ridicat al producției și venitului național, raportate la unitatea de fonduri fixe. În ceea ce privește raportul dintre creșterea venitului național și rata acumulării este de relevat că în cincinalul 1981—1985 pentru creșterea cu 1 procent în medie anual a venitului național se alocă acumulării 4 procente din venitul național utilizat pentru consum și acumulare, în timp ce în perioada precedentă de cinci ani au fost necesare 5 procente pentru creșterea anuală cu 1 procent a venitului național, ceea ce exprimă sporirea eficienței resurselor destinate dezvoltării.

Relația dintre produsul social, venitul național și rata acumulării este prezentată în tabel.

Trecerea la dezvoltarea intensivă a economiei în anii actualului cincinal, concentrarea într-o măsură sporită a preocupărilor tuturor colectivelor de oameni ai muncii spre accentuarea laturilor calitative, a eficienței, au avut o influență hotărîtoare asupra creșterii venitului național, a avuției generale a țării și bunăstării populației, ceea ce contribuie în mod hotărîtor la înfăptuirea obiectivelor fundamentale stabilite de Congresul al XII-lea al partidului pentru această etapă de dezvoltare.

— procente —

	Cincinalul 1976—1980	Cincinalul 1981—1985
— Ritmul mediu anual de creștere a :		
● produsului social	7,0	4,7
● venitului național	7,2	7,8
— Ponderea acumulării în venitul național utilizat pentru consum și acumulare	36,3	cca 31,0

■

OBIECTIVELE și sarcinile majore înscrise în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului reliefează cu pregnanță că, pe baza accentuării aportului cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, influența factorilor intensivi devine determinantă pentru creșterea în ritm înalt a venitului național în perioada 1986—1990 și într-o perspectivă mai îndelungată. Intensificarea în continuare a acțiunii factorilor calitativi ai creșterii economice are la bază realizările obținute în cincinalul actual și prevederile programelor speciale, programe ce vizează ridicarea eficienței economice, în primul rînd prin accentuarea creșterii productivității muncii, economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice, diminuarea costurilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale, în condițiile ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor. Creșterea economică intensivă în anii viitori se va realiza, potrivit documentelor adoptate de înaltul forum al comuniștilor români, prin modernizarea în continuare a structurilor de producție, dezvoltarea ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate, care valorifică superior resursele materiale și de muncă și aduc o contribuție importantă la crearea venitului național.

Într-o formă generală, aportul factorilor intensivi la creșterea venitului național este reliefat de creșterea în ritm înalt a productivității muncii sociale, pe seama căreia va trebui să se obțină circa 85% din sporul venitului național în anul 1990 față de 1985. Această prevedere a Directivelor Congresului al XIII-lea ia în considerare realizarea unei creșteri mai accentuate a productivității muncii decît în actualul cincinal, în industrie și construcții urmînd să se realizeze dublarea productivității muncii în 1990 față de 1980. S-a avut în vedere totodată efectul reducerii în continuare a consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, al îmbunătățirii folosirii capacităților de producție, care pe ansamblul economiei va conduce la diminuarea cheltuielilor materiale pe unitatea de venit național cu circa 20% în 1990 față de 1985. Ca urmare, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social va scădea la circa 53% în anul 1990, pe această cale prevăzîndu-se să se realizeze aproximativ 35% din sporul venitului național în cincinalul viitor.

Conform documentelor programatice adoptate recent, intensificarea acțiunii factorilor calitativi în perioada 1986—1990 va avea loc în condițiile dezvoltării dinamice a economiei naționale, în primul rînd a industriei și agriculturii. Expresie a opțiunii pentru o dezvoltare dinamică și eficientă în cincinalul viitor, venitul național va spori într-un ritm înalt (7,6—8,3% în medie anual) devansînd ritmul de creștere a produsului social (5,0—5,7%). Corespunzător obiectivelor și sarcinilor noii etape de dezvoltare a societății noastre, Directivele prevăd repartizarea resurselor sporite ale venitului național în proporție de circa 70% pentru fondul de consum și maximum 30% pentru acumulare, asigurîndu-se astfel amplificarea în continuare a avuției naționale și creșterea nivelului de trai al populației.

Înfăptuirea obiectivelor de creștere dinamică și intensivă a economiei noastre în cincinalul 1986—1990 și în perspectivă va duce la întărirea forței economice și sociale a societății noastre socialiste. Aceste măreție obiective de propășire a națiunii noastre prevăzute de documentele programatice ale celui de al XIII-lea Congres al partidului își află în realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de secretar general al partidului temeiul și chezășia înfăptuirii lor exemplare.

DIVERSITATE, CALITATE, EFICIENȚĂ — PRIORITĂȚI ALE DEZVOLTĂRII ÎN VIITORUL CINCINAL

ÎNTREGUL nostru popor a primit cu o vie satisfacție desfășurarea lucrărilor Congresului al XIII-lea al P.C.R., documentele adoptate cu acest prilej, exprimîndu-și convingerea că realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de secretar general al partidului constituie chezășia înfăptuirii amplului program de dezvoltare multilaterală a patriei noastre. Hotărîrea fermă cu care cei ce muncesc au trecut la realizarea noilor obiective, la găsirea soluțiilor tehnico-economice menite să contribuie la înfăptuirea neabătută a prevederilor de plan demonstrează adeziunea tuturor oamenilor muncii la politica partidului, la opțiunile de înaintare fermă a economiei pe calea dezvoltării sale multilaterale și eficiente.

Documentele adoptate de Congresul al XIII-lea al P.C.R. orientează dezvoltarea economiei spre accentuarea proceselor intensive, spre diversificarea tot mai largă a producției în concordanță cu cerințele tuturor ramurilor economiei naționale, creșterea calității și sporirea eficienței. „Dezvoltarea industriei în cincinalul viitor — *sublinia secretarul general al partidului, tovarășul* Nicolae Ceaușescu *în Raportul prezentat Congresului* — se va realiza îndeosebi prin modernizarea mijloacelor de muncă și a structurii producției, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al acestora, introducerea continuă și aplicarea largă a tehnologiilor avansate". *Aceste trăsături definitorii ale economiei românești, rezultat al acumulărilor cantitative și modificărilor calitative înregistrate în dezvoltarea diferitelor sectoare și ramuri de activitate definesc coordonatele evoluției prezente și, mai ales, viitoare, caracterizate prin penetrarea domeniilor de vîrf promotoare ale progresului tehnico-științific, sporirea rolului creației tehnice originale în rezolvarea problemelor curente și de perspectivă ale producției, creșterea rodniciei muncii sociale și a rentabilității.*

Opțiuni ferme pentru o nouă calitate

Iulian PLOȘTINARU

AFIRMAREA elementelor calitative în întreaga dezvoltare economico-socială a țării reprezintă elementul definitoriu al concepției partidului nostru privind căile asigurării progresului multilateral al patriei. Beneficiind de gîndirea profund științifică, clarvăzătoare, de ideile originale, permanent împrospătate și aflate în perfectă armonie cu schimbările ce au loc în practica socială, proprii secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, concepția privind accentuarea factorilor calitativi, intensivi ai dezvoltării a polarizat întregul efort teoretic și practic al partidului, al întregului popor.

Realismul și valoarea științifică a concepției privind dezvoltarea precumpănitor calitativă a economiei naționale au fost puse în evidență de strălucitul bilanț cuprins în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de al XIII-lea Congres. **„Ceea ce trebuie să subliniem în mod deosebit,** se arată în acest document de excepțională însemnătate, **sînt marile schimbări calitative care au avut loc în acest cincinal în industria noastră socialistă. Pe baza măsurilor și programelor adoptate, s-au obținut succese importante în îmbunătățirea calității și ridicării nivelului tehnic al producției, precum și în creșterea productivității muncii, care în industria republicană va fi în 1985 cu circa 29 la sută mai mare decît în 1980".** Totodată, împlinirile pe tărîmul economiei, al tuturor sferelor de activitate vor fi continuate, ridicate pe noi trepte tocmai prin unitatea și continuitatea de concepție, prin situarea și în viitorul cincinal, în centrul strategiei de dezvoltare, a factorilor calitativi. Adecvați în permanență la realitățile în continuă schimbare survenite în economia românească și în lume, factorii calitativi — productivitate, eficiență, calitate, rentabilitate etc. — vor permite valorificarea superioară a potențialului național de resurse prin munca neobosită, creatoare, a întregului popor și în beneficiul deplin al acestuia.

La nivelul strategiei de conducere a societății noastre, afirmarea noii calități a constituit și constituie expresia unei profunde analize competente și cutezătoare privind stadiul înregistrat în dezvoltarea forțelor de producție, a relațiilor socialiste de producție, a întregii societăți ; totodată, s-au trasat liniile majore ale devenirii economico-sociale a patriei evaluate în funcție de însăși menirea socialismului — ridicarea permanentă a bunăstării celor ce muncesc.

Opțiunea fundamentală pentru accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării a semnificat — alături de încărcătura sa mobilizatoare, deosebit de importantă — și declanșarea unui amplu efort colectiv, stimulat și călăuzit în chip strălucit de tovarășul Nicolae Ceaușescu, eminent om politic și conducător revoluționar, de regîndire a unor procese economice și sociale de mare anvergură. Astfel, au fost perfecționate modalitățile de elaborare a planului național prin accentuarea rolului indicatorilor și pîrghiilor ce stimulează dezvoltarea economică intensivă, au fost stabilite noi ierarhii între diversele capitole de plan, s-a pus un accent sporit pe utilizarea acelor instrumente de planificare ce impulsionează valorificarea superioară a resurselor, creșterea calității și competitivității. Toate aceste reelaborări conceptuale s-au desfășurat în cadrul mai larg al asigurării unui nou echilibru al dezvoltării prin realizarea unor noi proporții între ramurile de bază ale economiei — industria și agricultura —, între ramurile extractive și cele prelucrătoare etc.

Profunzimea concepției privind afirmarea mai puternică a factorilor calitativi se reliefează puternic dacă avem în vedere faptul că aceasta s-a întemeiat și se întemeiază în continuare pe participarea tuturor colectivelor de oameni ai muncii. Aplicarea noului mecanism economico-financiar, ca o expresie a perfecționării principiilor autoconducerii și autogestiunii muncitorești, îmbunătățirea — în același cadru — a sistemului de retribuire a muncii au contribuit efectiv la realizarea concretă a noii calități : la fiecare loc de muncă, în fiecare unitate productivă, în toate domeniile de activitate.

Realizările obținute în înfăptuirea prevederilor actualului cincinal sînt marcate pregnant de acțiunile hotărîte inițiate și realizate sub conducerea partidului nostru, personal a secretarului său general, pentru continuarea pe o treaptă superioară a dezvoltării calitative a economiei, dezvoltarea armonioasă și perfecționarea activității tuturor domeniilor vieții economico-sociale, pentru înlăturarea unor contra-

dicții apărute în dezvoltarea economiei naționale, pentru depășirea greutăților determinate de criza economică mondială. În acest cincinal, așa cum se subliniază și în Raportul prezentat Congresului al XIII-lea de tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a acționat cu fermitate pentru înfăptuirea prevederilor programelor speciale privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor și valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor și combustibililor, intensificarea recuperării materialelor refolosibile, diminuarea costurilor și îndeosebi a cheltuielilor materiale, creșterea mai accentuată a productivității muncii, a rentabilității și eficienței economice în toate domeniile de activitate. Astfel, în industrie a continuat procesul de înnoire și îmbunătățire a structurii producției industriale prin introducerea în fabricație și modernizarea a circa 18 000 tipuri de mașini, utilaje, instalații, materiale și bunuri de consum, prin aplicarea în producție a 5 600 tehnologii noi și perfecționate, majoritatea acestora avînd la bază efortul și contribuția cercetării științifice și ingineriei tehnologice naționale.

În concepția partidului nostru, crearea unei economii moderne, de înaltă productivitate și eficiență este de neconceput, în actualele împrejurări economice internaționale, influențate major de criza economică mondială și de concurența acerbă pe piața internațională a produselor, fără asigurarea unui nivel tehnic și calitativ înalt al produselor industriale, care să le confere acestora competitivitate față de oricare produs de pe plan internațional. Tocmai în acest sens au fost adoptate o serie de programe speciale care marchează trecerea cu hotărîre la aplicarea unui ansamblu complex de măsuri tehnice, economice și organizatorice destinate ridicării eficienței activităților productive și a nivelului calitativ și de competitivitate al produselor. Măsurile de ansamblu precum și programele concrete adoptate de ministerele economice vor crea premisele ca la sfîrșitul acestui deceniu, 95% din produsele industriale să fie la nivel mondial ridicat, iar 2—5% să fie peste nivelul atins pe plan mondial.

Calitatea produselor și serviciilor devine una din cele mai importante forme de materializare a capacității de creație, a disciplinei și atitudinii socialiste față de muncă, prin care lucrătorii din economie participă la perfecționarea dotării tehnice a activității economice, creșterea productivității muncii, valorificarea eficientă a resurselor țării, satisfacerea cerințelor populației, mărirea competitivității produselor românești pe piața externă. Statul asigură, prin planul unic de dezvoltare economico-socială, condițiile necesare pentru îmbunătățirea performanțelor și competitivității produselor și a calității serviciilor în concordanță cu cele mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice și cu cerințele creșterii eficienței activității în toate ramurile economiei.

Semnificative pentru dimensiunile saltului calitativ realizat de economia națională în actualul cincinal sînt produsele pe care le realizează industria construcțiilor de mașini, performanțele acestora, știut fiind că performanțele tehnice reprezintă principala componentă a nivelului calitativ a acestor produse. Exemple ca turboagregatele de 330 MW, instalațiile de foraj pentru adîncimi ce depășesc 10 000 m, platformele de foraj marin, mașinile-unelte cu comandă program, centrele de prelucrare, excavatoarele cu cupă de 10 m^3, locomotivele electrice de 5 100 kw, navele maritime de 150 000 tdw, motoarele cu combustie internă de 30 000 CP, avioanele de pasageri tip Rombac 1—11, basculantele de 110 t, cazanele de 1 035 t abur/h, minicalculatoarele, microprocesoarele, sistemele automate de calcul atestă atît potențialul tehnic și creativ atins de industria românească, cît și preocuparea pentru ridicarea competitivității produselor industriale, în special a celor cu nivel tehnic ridicat, care valorifică superior resursele consumate.

Imaginea țării noastre la sfîrșitul acestui deceniu și acestui secol, orizontul ei luminos de prosperitate și bunăstare prefigurate în Directivele Congresului al XIII-lea, în magistralul Raport prezentat înaltului forum al comuniștilor de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, încorporează ca un dat fundamental afirmarea unei noi calități, superioare, în toate domeniile de activitate. Stabilind drept obiectiv fundamental al cincinalului viitor — cea de a treia etapă a realizării Programului partidului — dezvoltarea puternică, în continuare, a forțelor de producție, a bazei tehnico-materiale a societății, și ca primă orientare de bază realizarea unei creșteri economice intensive prin modernizarea în continuare a structurilor de producție, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirea productivității muncii, accentuarea specializării și integrării producției, Directivele celui de al XIII-lea Congres al P.C.R. creează condiții superioare pentru creșterea substanțială a eficienței economice în toate ramurile și sectoarele de activitate din economie și sporirea în ritm susținut a masei venitului național. Amplificarea și diversificarea producției materiale concomitent cu creșterea calității produselor și a eficienței economice a producției vor asigura creșterea venitului național cu 44—49% în anul 1990 față de prevederile de plan ale anului 1985, — expresie sintetică a eficienței complexului economic național — ceea ce va reprezenta mai mult decît dublul venitului național realizat în anul 1980. Potrivit prevederilor, cincinalul viitor, concomitent cu menținerea dinamismului creșterii producției materiale, va fi caracterizat într-o măsură și mai importantă, definitorie, prin accentuarea mutațiilor calitativ-intensive, trăsătură care marchează noua etapă, superioară, a procesului de realizare a unei noi calități în economie. Noua calitate va semnifica și în continuare modernizarea structurilor economiei naționale atît prin modificarea configurației macroeconomice, cît și prin modificări ale structurii producției în cadrul ramurilor și subramurilor industriale, schimbări substanțiale producîndu-se la nivelul grupelor de produse și al proceselor tehnologice de bază. Creșterea diferențiată a ramurilor economiei naționale va asigura astfel o dezvoltare optimă a sistemului în ansamblul său, ceea ce va contribui la creșterea în continuare a eficienței activității economico-sociale. Pe ansamblul economiei, creșterea producției nete va devansa atît pe cea a producției marfă industrială cît și pe cea a producției globale agricole, evidențiind caracterul intensiv al creșterii economice, al eficienței ansamblului economiei. „Se impune, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu, să acționăm cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea cerințelor dezvoltării, ale realizării unei noi calități a muncii și vieții întregului popor. În cincinalul viitor va trebui accentuată dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor industriale și asigurat un echilibru mai bun între diferite sectoare, înlăturîndu-se unele contradicții apărute la un moment dat".**

Modificările structurale anticipate a surveni în cadrul industriei vor asigura creșterea contribuției subramurilor purtătoare de progres tehnic la realizarea venitului național, a subramurilor care valorifică superior resursele materiale, — automatica, electrotehnica, mecanica fină, energetica nucleară, optica, echipamentele industriale complexe, producția de oțeluri speciale, de produse chimice de sinteză fină și de mic tonaj etc. În același timp, accentuarea laturilor intensiv-calitative ale dezvoltării economice va fi marcată puternic de creșterea rolului științei și tehnologiei în toate domeniile de activitate. Cercetarea științifică, după cum se stabilește în documentele celui de al XIII-lea Congres, își va concentra efortul pentru sporirea contribuției la asigurarea bazei de materii prime, la asigurarea independenței energetice a țării, la dezvoltarea agriculturii pe baze moderne, la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, la creșterea calității vieții în general.

Prin ansamblul de măsuri inițiate pentru intensificarea acțiunii factorilor calitativi ai dezvoltării economice în viitorul cincinal, concomitent cu creșterea substanțială a productivității muncii și a ridicării nivelului tehnic și calitativ al producției se vor asigura reducerea consumurilor de materii prime, combustibil și energie electrică (consumul energetic pe unitatea de venit național va fi cu 20% mai mic în anul 1990 față de 1985) și creșterea mai accentuată a gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei (indicele de valorificare va fi mai mare cu 25—27% în anul 1990 față de 1985 — calculat pe baza producției marfă industrială).

Prin introducerea unor noi tehnologii va trebui să crească gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei cu circa 70% față de nivelul anului 1980.

Dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și în perspectiva anului 2 000, prefigurată în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, evidențiază opțiunea fermă a partidului nostru pentru o calitate superioară în toate domeniile de activitate, factor major de accelerare a creșterii forței economice a societății noastre.

Dezvoltarea și gospodărirea rațională a bazei energetice

ing. Vasile CONSTANTIN
director I.P.E.G. Oltenia

UNUL din obiectivele fundamentale stabilite de documentele Congresului al XIII-lea al partidului îl constituie dezvoltarea puternică a bazei energetice și folosirea rațională a tuturor resurselor de energie. **„Și în cel de-al 8-lea plan cincinal** — se subliniază în Raportul prezentat Congresului de tovarășul **Nicolae Ceaușescu — vom pune pe primul plan dezvoltarea bazei energetice și de materii prime — condiție hotărîtoare pentru progresul întregii economii naționale".** Dacă ne referim la producția de cărbune, aceasta urmează să atingă în viitorul cincinal, potrivit prevederilor din Directive, cel puțin 100 milioane tone, din care $^2/_3$ să se obțină din cariere. Aceste prevederi au la bază atît rezultatele obținute pînă în prezent, cît și condițiile geologo-morfologice de care dispune țara noastră. Fundamentarea nivelurilor menționate ale producției de cărbune se întemeiază pe o amplă investigare a zonelor susceptibile a fi purtătoare a unor asemenea resurse. În acest an, Întreprinderii de prospecțiuni și explorări geologice Oltenia (care are ca obiect de activitate punerea în valoare a zăcămintelor de substanțe minerale utile de pe raza a 4 județe — Dolj, Gorj, Vîlcea și Mehedinți) i-au revenit sarcini superioare perioadelor anterioare, reflectate în dinamica principalilor indicatori : volumul de finanțare a lucrărilor geologice 222% (față de 1983), volumul lucrărilor de foraj cu sondeze 181%, volumul lucrărilor miniere 220%, volumul lucrărilor de foraj cu sonde 180%.

Pentru realizarea acestor sarcini, programele de măsuri urmăresc cu prioritate stabilirea factorilor cu influență pozitivă și a verigilor de bază asupra cărora să se acționeze pentru realizarea tuturor indicatorilor de plan. În acest cadru, o atenție deosebită se acordă organizării superioare a procesului de producție și a muncii, îmbunătățirii dotării tehnice și materiale, asigurării cu forță de muncă și a unor condiții de viață cît mai bune pentru toate brigăzile de lucru. Sînt acțiuni menite să asigure premisele necesare sporirii în și mai mare măsură a volumului de rezerve utilizabile de cărbuni, minereuri de metale neferoase și auro-argentifere, minereuri nemetalifere și roci utile.

Un rol important în accelerarea procesului de identificare și punere în valoare a noi resurse naturale utile revine promovării largi a progresului tehnic, introducerii și extinderii tehnologiilor avansate. În această privință se au în vedere : ● săparea puțului de la Schela pentru antracit, în condiții foarte grele de avansare, cu cofraj glisant și încărcare cu greiferul; ● traversarea nisipurilor acvifere prin metode combinate de foraj de drenare de la suprafață și instalații de vacuumare cu filtre circulare în subteran la lucrările de deschidere prin plane înclinate ; de asemenea, pentru executarea lucrărilor de pregătire prin stratele de cărbune sub nivelul hidrostatic se folosesc foraje de cădere, filtre de injecție cu aer comprimat și filtre penetrante din subteran etc. ; ● introducerea pe scară largă a combinelor de înaintare CI-M pentru creșterea vitezelor de avansare pe formație în galerii ; ● crearea stațiilor subterane pentru studierea și găsirea celor mai adecvate profile de lucrări miniere și tipuri de susținere pentru stabilirea unor tehnologii adecvate la exploatarea zăcămintelor situate în condiții grele. În activitatea de foraj atenția specialiștilor va fi îndreptată spre reducerea consumului de chimicale la foraje prin folosirea materialelor de blocaj cum ar fi moldotanul, trecerea la tubarea forajelor pentru cercetarea hidrogeologică cu filtru dublu montate de la suprafață, executarea de suitori executați de la suprafață și echipați, scurtînd astfel timpul aferent lucrărilor de pregătire etc.

O altă direcție importantă de acțiune o reprezintă încadrarea strictă în normele și normativele de consum de materiale, forță de muncă și piese de schimb. În acest sens se va urmări, în primul rînd, creșterea susținută a productivității muncii atît printr-o mai bună organizare a procesului de producție, cît și printr-o pregătire corespunzătoare a personalului muncitor. Creșterea ponderii personalului care lucrează în activități direct productive va reprezenta o altă coordonată a muncii noastre în vederea încadrării riguroase în normele și normativele planificate. Încă din acest an măsurile întreprinse au făcut posibil ca din numărul total al personalului din activitatea geologică 82,99% să reprezinte personal direct productiv, 13,67% indirect productiv și 3,36% personal de servire. Experiența acumulată a demonstrat că nivelurile atinse în acest domeniu pot fi în continuare îmbunătățite în favoarea personalului direct productiv.

Sarcini importante ne revin în continuare în dinamizarea procesului de punere în valoare a zăcămintelor, cu precădere a celor aflate în condiții geologice dificile. Aș aminti în acest sens acțiunile întreprinse încă din acest an de colectivul întreprinderii noastre pentru mai rapida punere în valoare a rezervelor de cărbune de pe teritoriul combinatelor miniere Rovinari și Motru și a întreprinderilor miniere Mehedinți și Horezu. Lucrările miniere de la Negomir se constituie nu numai ca o premieră tehnică, ci, mai mult, ele contribuie la stabilirea unor tehnologii originale românești ce vor fi aplicate în viitor și pentru alte rezerve de lignit situate în condiții similare.

Pentru viitorul cincinal, prin aplicarea pe scară largă a metodelor complexe de investigare geologică la suprafață și prin sondele de cercetare, prin creșterea exactității în conturarea zonelor cu resurse utilizabile, ne propunem să clarificăm potențialul de rezerve de lignit pe teritoriile județelor Dolj, Gorj, Vîlcea și Mehedinți. În acest fel vom contribui la mai buna cunoaștere a bogățiilor minerale ale subsolului patriei, la asigurarea unei părți tot mai importante din necesarul de materii prime din resurse indigene, sarcină prioritară pusă în fața noastră de Congresul al XIII-lea al P.C.R.

Orientări consecvente spre creșterea eficienței economice

Ionel DOBRIN
director comercial,
Combinatul siderurgic Hunedoara

DEZVOLTAREA industriei siderurgice, făurirea unei baze puternice producătoare de metal, capabilă să satisfacă cele mai variate nevoi ale ramurilor producătoare din economie și să participe competitiv la schimburile internaționale reprezintă o orientare de bază în politica economică a partidului nostru, care se regăsește și în documentele Congresului al XIII-lea.

Așa cum sublinia secretarul general al partidului în Raportul Comitetului Central, în perioada următoare producția industriei metalurgice va crește **„într-un ritm mediu anual de circa 6 la sută, apropiat de cel prevăzut pentru întreaga industrie".**

În lumina acestor documente, colectivului de oameni ai muncii din Combinatul siderurgic din Hunedoara îi revin sarcini deosebite atît din punct de vedere cantitativ, cît mai ales calitativ. Să menționăm mai întîi faptul că în anii actualului cincinal au fost obținute o serie de realizări importante — creșterea producției cu 8,8% la cocs metalurgic, 1,7% la fontă de afînare și de turnătorie, 2,6% la oțel martin și electric, 2,2% la laminate finite pline. Toate aceste sporuri au avut la bază dezvoltarea capacităților de producție, promovarea în ritm susținut a tehnologiilor moderne, extinderea continuă a mecanizării și automatizării proceselor de producție și de muncă. Au fost puse în funcțiune noi capacități de producție prin finalizarea lucrărilor la laminorul de semifabricate nr. II și la instalația de elaborare a oțelurilor aliate în vid. De asemenea, prin modernizarea furnalului 9 au fost îmbunătățiți parametrii funcționali îndeosebi prin reducerea consumului de cocs cu aproape 10 kg/t, iar productivitatea muncii a crescut cu 1,2%. Totodată, prin modernizarea uneia din primele capacități de producție din uzina de laminare — laminorul bluming 1 000 — s-au creat condiții pentru laminarea unei game largi de oțeluri aliate și inoxidabile, a crescut greutatea lingoului utilizat de la 7 la 10 tone și s-au înlocuit acționările electrice cu echipamente proiectate și realizate în țară, cu randamente energetice sporite.

Condițiile tehnico-materiale create au permis aplicarea sistematică a unor programe de înnoire a tehnologiilor și produselor fabricate și livrate beneficiarilor din economie, creșterea continuă a nivelului garanțiilor de marcă și prelucrabilitate la sortimentele de metal livrate atît beneficiarilor interni cît și la export. Astfel, 263 mărci de oțel se realizează cu ajutorul unor tehnologii noi, iar un număr de 218 mărci de oțel și 47 tipodimensiuni de laminate au fost produse pentru prima oară în cursul actualului cincinal. Este semnificativ, de asemenea, faptul că în aceeași perioadă au fost omologate în conformitate cu prevederile normelor de calitate un număr de 274 produse. Aceasta a permis ca în acest an 43,7% din producția totală de laminate finite să o reprezinte produsele destinate prelucrării la cald și la rece, prin forjare, matrițare, tragere, precum și profilele speciale. Colaborarea cu institutul central de cercetări și centrul propriu de cercetare a făcut posibil ca, în acest cincinal, să se organizeze producția a numeroase mărci și tipodimensiuni de laminate în scopul înlocuirii unor sortimente costisitoare din import, destinate producției de rulmenți, după diferite licențe, a sîrmelor pentru sudură, cordului metalic, echipamentelor nucleare-energetice și instalațiilor de foraj.

■

SCHIMBĂRILE survenite în structura producției pentru beneficiarii interni au permis și îmbunătățirea calitativ-dimensională a fondului de marfă oferit la export, element esențial în lărgirea ariei geografice a piețelor de export, asigurarea pe termen lung a portofoliului de comenzi și creșterea eficienței exportului. În condițiile în care elementele de criză economică manifestate pe plan mondial au menținut o conjunctură nefavorabilă pe piața produselor siderurgice, volumul producției pentru export atinge în acest an la C.S. Hunedoara nivelul de 29% din totalul producției de laminate finite, cu o zonă ce cuprinde beneficiari din 35 de țări. Pentru a asigura competitivitatea produselor pe aceste piețe, structura sortimentelor oferite s-a îmbunătățit continuu, în special prin reducerea treptată a așa-ziselor oțeluri „comerciale". Comparativ cu 1983, exportul de oțeluri carbon de calitate, al oțelurilor destinate prelucrării prin forjare, matrițare, tragere etc. a crescut cu 29,0%, ceea ce a favorizat și o creștere a prețurilor medii la această grupă de produse de 30,9%.

Realizări importante au fost obținute și în ce privește reducerea cheltuielilor materiale, care în 1984 sînt mai mici comparativ cu 1983 cu 5,52 lei/1000 lei producție marfă. În principal, reducerea cheltuielilor de producție se localizează în stadiile de prelucrare primară, care încorporează maximum de muncă vie și materializată și determină, în ultimă instanță, nivelul costurilor pe întregul flux de producție. Reducerea cheltuielilor materiale este reflectată nemijlocit în creșterea volumului de beneficii, respectiv în rentabilitatea produselor livrate economiei, sarcina planificată la acest indicator fiind depășită cu aproape 90 milioane lei.

Un factor esențial în obținerea acestor rezultate l-a constituit aplicarea consecventă a programelor de măsuri de reducere a consumurilor de materii prime, materiale, energie, combustibili care vizează aproape toate domeniile de activitate tehnică, organizatorică și de conducere din fiecare secție și uzină. Astfel, consumul de cocs s-a redus în acest cincinal cu aproape 15 kg/tona de fontă, consumul de metal pe tona de laminate finite a scăzut cu 75 kg, iar consumul total de energie s-a diminuat de la 1,410 Gcal/1000 lei producție marfă la 1,320 Gcal/1000 lei producție marfă.

Folosirea resurselor autohtone a condus de asemenea la însemnate reduceri ale cheltuielilor materiale pe unitatea de produs. În producția de cocs, de pildă, au fost elaborate și aplicate rețete cu o participare în șarjă a 7,4% cărbuni energetici cu proprietăți slab cocsificabile din Valea Jiului, ceea ce a permis o participare a cărbunilor indigeni de 49,5% în consumul total de cărbuni. Printr-o strînsă colaborare a specialiștilor noștri cu Combinatul chimic Turnu Măgurele s-au găsit soluții de îmbunătățire a parametrilor calitativi ai peletelor obținute din valorificarea cenușilor de pirită, astfel încît în acest an vor fi introduse în consum 130 000 tone, prin reducerea corespunzătoare a importului de minereuri.

Pe aceleași coordonate de preocupări se înscrie și creșterea continuă a ponderii încărcăturii de fier vechi în oțelăriile martin, care a condus la valorificarea suplimentară în acest cincinal a peste 280 000 tone deșeuri metalice, cu influențe corespunzătoare în reducerea importului de materii prime. Se remarcă în acest context preocuparea constantă pentru valorificarea cît mai completă a fierului pe toate fluxurile de fabricație, fapt ce a condus la un grad de utilizare de peste 95,1%. Materialele refolosibile utilizate în acest an în producția de metal reprezintă 25,04% din costul materiilor prime și materialelor aprovizionate, iar resursele energetice refolosibile reprezintă în balanța de combustibil peste 61%, respectiv echivalentul a peste 125 000 tone combustibil convențional. Eficiența acestor căi este materializată în final în creșterea gradului de valorificare cu 110 lei/tonă comparativ cu anul precedent (în prețuri constante).

■

DIRECTIVELE Congresului al XIII-lea al partidului stabilesc noi și importante sarcini pentru dezvoltarea industriei siderurgice. Realizarea acestora impune perfecționarea continuă a activității, concentrarea atenției în domeniile hotărîtoare pentru îmbunătățirea laturilor calitative ale producției și a muncii, pentru obținerea unei eficiențe ridicate. În acest sens în cadrul combinatului se au în vedere: ● adaptarea structurii sortimentale a producției, îndeosebi de laminate finite, în concordanță cu programele prioritare ale economiei naționale și cu evoluția conjuncturii pe piețele externe; ● ridicarea nivelului calitativ al produselor, îndeosebi prin finisarea avansată a acestora și extinderea garanțiilor de prelucrabilitate corespunzător domeniilor de utilizare; ● valorificarea superioară a resurselor de materii prime, materiale, energie și combustibil, atît prin reducerea consumurilor specifice, cît și pe seama obținerii unor produse cu valoare de întrebuințare tot mai ridicată; ● creșterea gradului de recuperare și valorificare a materialelor, prin organizarea adecvată a acestor activități și perfecționarea tehnologiilor.

Îmbinarea armonioasă a inițiativei maselor, a consiliilor oamenilor muncii cu principiul conducerii unitare a tuturor sectoarelor

TEMĂ dominantă a dezbaterilor și documentelor Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, **orientarea fermă spre realizarea unei creșteri economice intensive** — axată pe coordonatele eficienței și calității și avînd ca suport solid dezvoltarea puternică, în continuare, a forțelor de producție, modernizarea continuă a structurilor de producție, a bazei tehnico-materiale, intensificarea cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, accelerarea introducerii progresului tehnic — **a fost unanim apreciată de marele forum al comuniștilor ca o expresie definitorie a gîndirii creatoare și acțiunii revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu,** ca o garanție pentru înfăptuirea în linii generale, în cincinalul viitor, a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru crearea condițiilor necesare trecerii, în perioada următoare, la realizarea fazei superioare a societății socialiste, la construcția comunismului în România.

Intensivitatea, eficiența, calitatea exprimă prin excelență **procese economice dinamice și adaptative,** nivelul lor raportînd continuu existentul la posibil, posibilul la imperativ, imperativul la stările și evoluțiile pe plan mondial și anume din eșalonul superior al acestuia, în care urmărim să ne înscriem pentru satisfacerea propriilor noastre aspirații spre trepte tot mai înalte de progres și civilizație și pentru participarea tot mai intensă a României la diviziunea internațională a muncii, la schimbul de valori materiale și spirituale. Opțiunile macroeconomice în domeniu, înscrise în Directivele Congresului, cuprind — cu valoare integratoare definitorie — **„îmbunătățirea în continuare a planificării, conducerii și organizării economico-sociale, a întregului ansamblu al relațiilor sociale, corespunzător cerințelor noii etape de dezvoltare a societății noastre, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare".** Implicată prioritar în înfăptuirea acestor opțiuni, sfera microeconomică — beneficiind de participarea largă a oamenilor muncii proprietari, producători și beneficiari, la rezolvarea problemelor, de cointeresarea lor în rezultatele activității productive și în buna gospodărire a mijloacelor încredințate, de îmbinarea răspunderii colective cu cea individuală, a intereselor individuale și colective cu cele ale societății în ansamblu — trebuie să se înscrie, începînd de la principiile și practica de conducere și organizare, în comandamentul dinamismului și adaptabilității.

Pentru a se obține în decursul cincinalului viitor, în medie anuală, o devansare cu 2,6 puncte procentuale a creșterii venitului național față de cea a produsului social, industria trebuie să realizeze în acest interval un decalaj pozitiv de 4 puncte între creșterea producției nete și cea a producției marfă, un spor al productivității muncii de 10% pe an, reducerea cu circa 110 lei a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă (din care cu peste 80 lei a cheltuielilor materiale), majorarea cu 25—27% a indicelui de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei, să aducă aproape 95% din produsele sale la nivel mondial ridicat, iar 2—5% peste acest nivel. Progresului tehnic și tehnologic îi revine rolul precumpănitor în această evoluție cu atribut de profundă mutație calitativă, care vizează într-un complex unitar și interdependent toate laturile eficienței. Dar substanța materială a progresului tehnic o creează și utilizează oamenii. Pentru emanarea și valorificarea în ritm rapid și la cote ridicate a progresului tehnic, **se cere intensificată în continuare modernizarea nu numai a structurilor de producție, ci și a celor de conducere și organizare,** prin așezarea mai solidă a acestora din urmă pe baze științifice, afirmarea unor sisteme de relații simple, dezbărate de orice balast, înalt operaționale, capabile să cupleze sinergic potențialul uman cu cel tehnico-material prin dezvoltarea inițiativei, creativității, consolidarea ordinii, adîncirea responsabilității.

Sub unghi teoretic și practic are, în acest sens, o profundă semnificație sublinierea de principiu făcută de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** în Raportul Comitetului Central, prezentat la Congresul al XIII-lea :

> **„Puternica dezvoltare a forțelor de producție, amplificarea fără precedent a activităților economico-sociale impun ca o necesitate obiectivă perfecționarea și creșterea rolului statului pentru asigurarea dezvoltării unitare și armonioase a societății. Înlăturarea birocratismului, lărgirea atribuțiilor organelor locale, ale centralelor și întreprinderilor sînt cerințe importante în perfecționarea activității de conducere și planificare, care trebuie să ducă la creșterea și nu la reducerea rolului statului. Este, de asemenea, necesară îmbinarea armonioasă a activității organelor de stat cu aceea a noilor organisme democratice. Conducerea pe baza planului național unic necesită lărgirea rolului și atribuțiilor ministerelor, centralelor și consiliilor oamenilor muncii din toate unitățile economico-sociale. Aceasta trebuie să se realizeze pe baza principiului centralismului democratic, ce îmbină armonios inițiativa largă a maselor, a consiliilor oamenilor muncii cu principiul conducerii unice a tuturor sectoarelor."**

În spiritul consecvent revoluționar ce a caracterizat strategia de creștere economico-socială din ultimele două decenii, conducerea partidului și statului nostru a avut și are permanent în vedere perfecționarea sistemului de organizare și conducere a economiei, potrivit cerințelor și condițiilor fiecărei etape, pe coordonatele dezvoltării democrației socialiste, ale principiilor centralismului democratic. Negînd imobilismul, consolidînd sursele rezultatelor ce asigură progresul și blocîndu-le pe cele ale neajunsurilor, identificînd contradicțiile apărute și acționînd pentru rezolvarea lor, această perfecționare — ce respectă ciclul științific interpretarea realității—concept—experimentare—omologare—generalizare — se înscrie de pe acum, prin elemente doar aparent disparate, pe liniile de forță imprimate prin Directivele Congresului.

Rol sporit al unităților productive de bază

DUPĂ CUM ESTE cunoscut, între măsurile elaborate recent din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru perfecționarea în continuare a mecanismului economico-financiar, pentru întărirea autoconducerii și autogestiunii — măsuri aprobate prin Hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — o importanță deosebită are și aceea ca fondul de participare la beneficii al întreprinderilor să fie majorat cu o parte (de 50% în primul an și 25% în al doilea) din sumele realizate ca efect al identificării și valorificării posibilităților de creștere peste prevederile de plan a productivității muncii și de reducere a consumurilor materiale, efect care să se regăsească în beneficii suplimentare. Cota menționată se adaugă fondului pe total întreprindere, dar se repartizează exclusiv acelor colective de oameni ai muncii, care au participat nemijlocit la obținerea rezultatelor respective.

Am menționat în contextul temei această măsură, pentru că — în afară de caracterul ei stimulativ și de principiul echității ce se reflectă în dispoziția finală — ea reliefează o dată mai mult atenția ce se dă în prezent **înfăptuirii obiectivelor de eficiență începînd de la unitățile productive de bază ale întreprinderilor.**

Generalizarea acordului global, care leagă mai strîns veniturile oamenilor muncii de rezultatele cantitative și calitative obținute în activitate, pornește de la caracterul îndeobște colectiv al muncii pentru realizarea unui produs, unei lucrări etc. Reflectarea acestui caracter pe planul retribuirii se cerea completată — mai precis, fundamentată — pe planul organizării. În această idee s-a trecut la **constituirea brigăzilor** de antre-

priză în construcții-montaj, a brigăzilor în ramura petrolului, a unor formații complexe de lucru similare (cu diferențieri în funcție de specificul activității) în geologie, distribuția energiei electrice, silvicultură, transporturi navale, transporturi auto internaționale; într-o fază avansată de pregătire a unei astfel de organizări se află mineritul, producția de energie electrică, industria ușoară, cea chimică, urmînd ca, treptat, ea să fie introdusă și în celelalte ramuri. Brigăzile și alte formații de acest fel — muncitori, maiștri, personal tehnic operativ, conducere — se constituie pe baze democratice, cuprind de regulă personalul din **activitățile (fluxul tehnologic) ce participă la realizarea unui produs finit** — sau a unui ciclu complet, relativ independent, din procesul de realizare a acestuia, au un grad înalt de **autonomie în dimensionarea efectivului lor** potrivit sarcinilor fizice de producție și în alegerea căilor celor mai adecvate pentru îndeplinirea acestora și sînt retribuite dintr-o sumă globală ce reprezintă plata manoperei pentru producția executată. Ele sînt direct cointeresate în creșterea productivității muncii, întrucît suma globală rămîne aceeași, indiferent de numărul personalului cu care — și de termenul la care — s-a executat volumul contractat al producției (deci cîștigurile cresc cînd se lucrează cu oameni mai puțini și / sau cînd producția de calitate corespunzătoare este obținută în devans față de termenul stabilit — și scad în situația contrară); sînt cointeresate de asemenea în respectarea și diminuarea normelor privind consumul de materiale și în diminuarea lui, întrucît suportă contravaloarea oricăror depășiri. Recenta măsură, amintită mai sus, întărește acest stimulent. Rezultatele bune obținute de numeroase brigăzi din construcții, din activitatea de foraj și extracție a țițeiului și gazului metan confirmă avantajele acestui sistem.

Perfecționarea structurii de concepție și funcționale a întreprinderilor

AȘEZAREA pe baze contractuale a relațiilor reciproce referitoare la activitatea productivă între conducerea întreprinderii și brigăzi înseamnă **răspunderi comune și obligații reciproce de un tip nou,** derivînd din retribuirea în acord global a întregului personal al unității economice, deci din cointeresarea aparatului funcțional al acesteia în realizările brigăzilor. Se cere un plus de promptitudine, de operativitate în asigurarea lor nepreferențială și deplină cu resursele, serviciile și asistența necesare; se cere ca raționalizarea personalului din compartimentele funcționale să nu se transforme în tendința de încărcare a brigăzilor cu un balast nedorit și inutil. Iar dincolo de nivelul întreprinderii, dar în folosul acesteia, se cere ca metodologia de aplicare a acordului global să fie și ea raționalizată, pentru a aduce și menține la minimum raportul dintre numărul oamenilor hîrtiilor și numărul celor productivi.

În general, în perioada rămasă din acest an și prima parte a celui viitor — în cadrul acțiunilor complexe de pregătire și realizare a condițiilor necesare îndeplinirii indicatorilor cantitativi și calitativi ai planului pe 1985 și a obiectivelor de eficiență stabilite de Congres pentru cel de-al 3-lea cincinal — consiliile de conducere ale unităților economice au îndatorirea ca, beneficiind de posibilitățile de elasticitate structurală conferite de litera și spiritul legii, să-și reorganizeze compartimentele în așa fel încît **toate funcțiunile, toate activitățile să fie orientate spre producție** și să vină în întîmpinarea nevoilor ei, printr-o intimă și permanentă legătură previzională și corectivă. Includem în această adaptare și — ori, mai degrabă, în primul rînd — **munca de concepție. Acum,** și nu mai tîrziu (cînd poate fi prea tîrziu față de ritmurile pe care Directivele le imprimă creșterii eficienței și calității) să se facă pasul decisiv de la abordarea încă, uneori, timidă și rutinieră a proiectării de produse și tehnologii, la integrarea ei într-o **activitate complexă de cercetare uzinală-proiectare-realizare,** care să concentreze, pe cît cu putință multidisciplinar, cele mai valoroase cadre de specialiști, oamenii cei mai deschiși prin aptitudini și atitudini spre nou. Întreprinderile, centralele trebuie să înțeleagă bine că aceasta nu este o chestiune de decor, de prestigiu, ci **un imperativ economic al momentului actual și al unei perioade de largă perspectivă.** Experiența unor întreprinderi cu grad ridicat de asimilare a noului a demonstrat că prin constituirea unor compartimente, secții etc. cu acest profil (uneori integrate cu secțiile de bază), sub coordonarea institutelor de specialitate, **îmbinarea cercetare-producție devine mai organică, stimulentele psihice și materiale acționează mai dinamizator.** Un efect similar se așteaptă de la **dezvoltarea microproducției în institutele de cercetări,** prin subunități care nu numai să servească testării soluțiilor, ci și să asigure economia națională cu aparatură și alte produse de serie mică, realizate la cel mai înalt nivel tehnic și servind, eventual, ca modele de referință pentru noi realizări în întreprinderi.

Redefiniri în organizarea și atribuțiile centralelor

ARĂTAM mai sus că un criteriu de bază în constituirea brigăzilor este acela al realizării produsului finit. **Orientarea** nu spre producție în general, ci **spre produsul fizic** reprezintă nu numai o coordonată de esență a noului mecanism economico-financiar, ci **o cerință a unei conduceri și organizări moderne, care vizează cu precădere efectul economico-social al activității.**

În aplicarea prevederii de principiu din Legea nr. 5/1978 : „Perfecționarea sistemului de organizare și conducere a economiei se realizează în condițiile concentrării producției în mari unități economice, ale profilării și specializării unităților de producție, ale folosirii cît mai depline și introducerii rapide în producție a rezultatelor cercetărilor științifice" au intervenit interpretări diverse, experimentări de mai scurtă sau mai lungă durată ale unor formule sau altora, comportamente diferite ale centralelor în asumarea și înfăptuirea funcțiilor și atribuțiilor specifice (ceea ce în unele cazuri a dus la transpunerea într-un aparat greoi — dereglînd funcționarea întreprinderilor pe care sînt grefate, la complicarea inutilă a relațiilor în interiorul sistemului propriu și cu exteriorul). Noul mecanism economic, orientarea spre produs, cuprinderea și soluționarea într-o viziune unitară a obiectivelor din Directivele Congresului al XIII-lea, creșterea capacității de reacție rapidă la noile cerințe și oportunități impun **o redefinire a rolului centralelor** în sistemul economiei românești. Referindu-se la creșterea atribuțiilor și rolului centralelor, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia :

> **„Ca titulare de plan, ele trebuie să asigure conducerea unitară a sectoarelor respective de activitate, concomitent cu creșterea rolului și atribuțiilor consiliilor oamenilor muncii, ale adunărilor generale ce răspund de buna gospodărire a părții din avuția națională încredințată colectivelor respective, acționînd pentru folosirea la maximum a mijloacelor materiale și financiare, a forței de muncă, pentru creșterea producției și realizarea unei eficiențe cît mai înalte."**

Din punctul de vedere al conducerii unitare, practica a demonstrat că fărîmițarea unuia și aceluiași profil al gamei de produse, cu similitudine tehnologică (automobile și tractoare, prelucrarea bumbacului, utilajul tehnologic ș.a.) pe mai multe centrale a făcut să se piardă din caracterul unitar al viziunii și coordonării. Unele măsuri organizatorice adoptate recent sugerează o mutație, pe linia creării de **centrale puternice, care să cuprindă în întregime cîte o subramură,** eventual înglobînd chiar și unele unități din alt domeniu tehnologic, dar al căror obiect principal de activitate îl constituie participarea cu anumite repere la realizarea produselor finite ale subramurii respective. O asemenea concentrare și specializare pe orizontală (paralel cu creșterea gradului de integrare a producției în marile întreprinderi) va însemna și **limitarea cooperării cu unități din afara centralei,** ceea ce va evita nu numai dificultățile și neconcordanțele în asigurarea la timp a necesarului de furnituri, ci și încărcarea costului produsului finit cu cote succesiv adăugate de beneficii la diferite repere și componente. Acest efect va fi întărit ca urmare a aplicării prevederilor din recenta Hotărîre a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., referitoare la plafonarea rentabilității pentru produsele și subansamblele livrate de industria orizontală pentru a fi încorporate, prin montaj, în produse finite, precum și pentru piesele de schimb. Totodată, prin construirea în mod unitar a planului după principiul produsului finit, se va putea contracara tendința unor întreprinderi de a-și folosi ingeniozitatea nu atît în sensul diminuării efective a costurilor de fabricație și a prețurilor de livrare ale pieselor și subansamblelor, ci în „manipularea" sortimentelor și a prețurilor pentru a realiza beneficii fără eforturi corespunzătoare. Căci, așa cum preciza secretarul general al partidului :

> **„Nu putem lăsa fiecare întreprindere să producă ce vrea sau să contracteze ce dorește... Deci fiecare unitate de producție trebuie să țină seama de necesitățile generale, să se încadreze în prevederile stabilite prin planul unic de dezvoltare economică și socială."**

Accentul pus în Directivele Congresului, în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu pe orientările de bază din cincinalul viitor va trebui să-și găsească o reflectare și în

organizarea internă a centralelor. Problemele de **cercetare-dezvoltare-progres tehnic,** cu impactul lor major asupra tehnologiilor, a calității, productivității, consumurilor, capătă o asemenea amploare încît conducerea previzională a activităților din acest domeniu nu se va mai putea exercita împreună cu cea a coordonării producției, cu rezolvarea problemelor zilnice. La centralele recent reorganizate, aceste funcții au fost separate (ceea ce nu exclude, ci implică strînsa lor cooperare) sub forma a două direcții distincte. O atribuție importantă a direcției tehnice ia naștere în legătură cu dimensionarea anuală a personalului de concepție în funcție de volumul activității de cercetare-proiectare, ceea ce pune și mai insistent la ordinea zilei **concepția elastică asupra organizării acestei activități,** substituirea structurii rigide cu o structură bazată în principal pe colective pluridisciplinare pe grupe de produse, pe proiecte, pe teme de interes comun pentru ansamblul subramurii. Într-un imperativ major al noului cincinal — **creșterea ponderii exportului** în volumul total al producției — derivă și necesitatea dezvoltării și întăririi în consecință a compartimentelor de comerț exterior (coordonate de un director adjunct), a asigurării capacității de contractare și urmărire a derulării contractelor. Legat de aceasta vor fi, probabil, necesare perfecționări pe linia unei mai mari elasticități în mecanismul de planificare a aprovizionării și chiar în bază normativă a sistemului de contractare; căci este anormal și antieconomic ca o întreprindere producătoare să fie obligată la livrări către beneficiari insolvabili, ca o întreprindere să nu poată realiza montajul final și exportul produselor sale pentru că unii furnizori în cooperare nu-și îndeplinesc obligațiile. Cît privește creditarea stocurilor create ca urmare a unor astfel de situații, principiile ce au servit ca temei recentei hotărîri a conducerii de partid cu privire la reducerea nivelului dobînzilor trebuie să determine băncile și la aplicarea diferențiată, între limitele admise, a procentajului dobînzilor, ținînd seama de cauzele reale care necesită solicitarea-acordarea de credite. Aceasta ar corespunde pe deplin indicației din Raportul la Congres, privind perfecționarea sistemului de creditare a unităților economice ca o necesitate pentru realizarea autogestiunii economico-financiare, creditele urmînd să fie acordate în funcție de specificul producției, obiectul creditării, durata și garanția returnării lor.

Astfel de centrale puternice, cuprinzătoare vor avea posibilitatea de a regla la un nivel calitativ superior, în propriul lor sistem, **relațiile de planificare cu unitățile componente și afiliate,** pornind de la prevederile din planul național unic și ținînd seama de inițiativa fiecărei unități în realizarea exemplară a sarcinilor de plan, în ridicarea nivelului tehnic și a calității producției, în perfecționarea continuă a activității economice. Elaborarea planului de către unități, adoptarea sa de către consiliile oamenilor muncii și adunările generale trebuie să asigure realizarea în cele mai bune condiții a obligațiilor ce revin fiecărui colectiv din planul general, cu corelarea strictă **între cerință** (contracte) și **potențial** (capacități).

Creșterea rolului și răspunderii colectivelor de conducere din fiecare minister implică și perfecționarea stilului lor de muncă, accentuînd preocupările de perspectivă. Spiritul în care s-a procedat la îmbunătățirea organizării, în 1983, a Ministerului Industriei Lemnului și Materialelor de Construcții, iar în acest an la cea a Ministerului Industriei Ușoare și Ministerului Construcțiilor Industriale (în care a fost înglobat și Departamentul pentru construcții în străinătate) demonstrează orientarea spre **o structură mai suplă a ministerelor,** spre înlocuirea tutelei mărunte (mergînd uneori pînă la urmărirea realizării planului pe repere) din partea acestora, cu **exercitarea plenară a atribuțiilor de fond ce le revin.**

Pe măsura dezvoltării inițiativei colectivelor de muncă în realizarea planului, pe măsura lărgirii bazei reprezentative a deciziilor, pe măsură ce crește răspunderea organizațiilor economice în satisfacerea intereselor economiei naționale, ale societății, exprimate în documentele de partid și în planul național unic, pe măsură ce se accentuează rolul pîrghiilor economice, **principiul centralismului democratic se întărește, perfecționarea continuă a mecanismului economic își sporește contribuția la rezolvarea problemelor dezvoltării intensive, echilibrate, proporționale a economiei naționale, devine mai puternică și mai efectivă unirea eforturilor oamenilor muncii pentru transpunerea în viață a politicii partidului de ridicare a patriei noastre la un nou stadiu de progres și civilizație.**

În ampla deschidere spre nou, spre intensivitate, calitate și eficiență înaltă în activitatea economico-socială, pe care o prilejuiește Congresul al XIII-lea, **perfecționarea organizării și conducerii apare ca un indispensabil element dinamizator,** în care fundamentarea științifică, democrația muncitorească, revoluționară și factorii dialectic determinanți pentru funcționarea în bune condiții a acesteia — spiritul de răspundere, ordinea, disciplina — se îngemănează într-o viziune modernă, profund umanistă ce pune **pe prim plan omul,** căruia trebuie să i se închine tot ceea ce se realizează în societatea noastră, **poporul** ce participă conștient la făurirea propriului său viitor, liber și fericit. În aceasta constă sensul profund al tezei formulate la Congres de către secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu :**

„În întreaga activitate a organelor de stat, a organelor democrației muncitorești trebuie să se manifeste cu putere inițiativa, spiritul de răspundere, disciplina și ordinea, condiții necesare pentru buna funcționare a statului democrației muncitorești, revoluționare."

Dorin CONSTANTINESCU

Imperativul de „a învăța să organizăm"

DIN DOCUMENTELE Congresului al XIII-lea al partidului, din programul special privind productivitatea muncii rezultă, pentru activitatea de organizare din unitățile economice, imperativul de a atinge performanțe mult mai mari decît pînă acum. Frecventele modificări în structura producției, în baza tehnică, în metodele de muncă impun ca ea să fie flexibilă, adaptabilă la noile condiții, pentru a contribui la utilizarea optimă a resurselor — de unde necesitatea de „a învăța să organizăm".

Centrul de perfecționare profesională din Bușteni al Ministerului Industriei Lemnului și Materialelor de Construcții și-a propus să înarmeze participanții la majoritatea programelor cu unele metode de cercetare și analiză sistematică a proceselor de producție și a locurilor de muncă, în ideea reducerii ciclului de fabricație și a timpului încorporat în fiecare produs. 45% dintre cursanții șefi de secție care elaborează studii pentru ciclul II al programelor își aleg teme ce vizează reorganizarea procesului de producție, urmărind ca prin eforturi mici să se obțină efecte mari în creșterea producției, a productivității muncii și micșorarea costurilor de fabricație. Alți 40% s-au ocupat de îmbunătățirea parametrilor funcționali ai utilajelor din combinatele și întreprinderile de produse din lemn, de realizarea unor mașini și dispozitive noi care măresc productivitatea muncii — de pildă : mașină de lustruit (Arad), dispozitiv pneumatic de asamblare a scaunelor (Sighet), mașină de șlefuit șipci și canturi profilate (Timișoara), modernizarea mașinii de îmbinat cu fir fuzibil (Reghin) ș.a. Reducerea consumurilor materiale a fost abordată de 10% dintre cursanți, cu soluții vizînd introducerea de tehnologii noi, valorificarea deșeurilor din fabricație, metode de muncă îmbunătățite, care au dus îndeosebi la economii de cherestea din stejar. Restul de 5% au rezolvat teme legate de condițiile de muncă, înlocuirea unor materiale deficitare etc.

Din discuțiile cu cursanții s-au desprins unele aspecte demne de luat în considerație : ● intervenția de organizare nu trebuie să se desfășoare doar spontan, cînd apar probleme ce frînează procesul de producție, ci e necesar să existe **un portofoliu de acțiuni „în rezervă",** care să fie puse în aplicare pe măsură ce se ivesc necesitățile și se asigură condițiile pentru aceasta ; ● **timpul economisit pe seama mai bunei organizări a proceselor de muncă este mai mic decît cel ce se pierde din alte cauze,** a căror eliminare trebuie să stea în atenția conducerii întreprinderilor ; ● este neechitabil și nestimulativ ca o secție sau o întreprindere care, valorificînd posibilitățile de organizare superioară, obține un spor suplimentar de productivitate să primească, în anul următor, aproximativ aceeași sarcină de creștere a acestui indicator ca altă unitate care nu a luat măsuri în acest sens ; ● un studiu de organizare care nu are la bază **o cercetare analitică și sistematică** nu va putea fi argumentat, acceptat și implementat ; ● se cere **un sistem informațional mai complet și mai operativ,** pentru a se evita căutarea de diferite soluții unor probleme deja rezolvate corespunzător în alte întreprinderi.

Trebuie stimulat și generalizat exemplul oamenilor care au o minte organizată, disting problemele esențiale de cele de rutină, lucrează metodic și au rezultate bune. Profilul lucrătorului în cincinalul viitor trebuie să poarte cu tărie această trăsătură ce să caracterizeze omul în toate activitățile ce le desfășoară — și care poate fi formată în mare măsură în cadrul perfecționării profesionale.

dr. ing. Remus MICU
Bușteni

Conștiința socialistă – factor dinamizator de ridicare a României pe noi trepte de dezvoltare

DEZVOLTAREA economico-socială a țării noastre în cincinalul 1986—1990 și în perspectivă pînă în anul 2000, în concordanță cu obiectivele și sarcinile înscrise în Raportul prezentat Congresului al XIII-lea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, depinde în măsură hotărîtoare de oameni, de gradul înalt de pregătire profesională și conștiință, de integrarea cît mai eficientă a gîndirii și acțiunii lor în această mare operă constructivă. Calitatea umană superioară, necesară economiei naționale românești, în dinamica sa continuă, include în sine, ca pe o componentă organică, pe lîngă pregătire profesională ridicată, o înaltă conștiință socialistă. În procesul de dezvoltare economico-socială de mare anvergură a patriei noastre, înfățișat magistral în Raport, cu înaltă înțelepciune și clarviziune de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, se acordă o mare atenție ridicării conștiinței socialiste și formării omului nou. În acest sens, secretarul general al partidului nostru spunea că **„Va trebui să fie intensificată activitatea multilaterală de ridicare a conștiinței socialiste, revoluționare a tuturor oamenilor muncii", ...„să dezvoltăm și să îmbunătățim continuu concepția noastră revoluționară despre lume și viață, activitatea ideologică".**

În concepția partidului nostru, conștiința înaintată a oamenilor înseamnă o fizionomie moral-politică nouă, un mod superior de a gîndi și a acționa în procesul muncii și în comportamentul lor general, un grad ridicat de cunoștințe politice, ideologice și culturale, preocupare pentru perfecționarea pregătirii profesionale, participare activă la găsirea căilor corespunzătoare mersului ascendent al societății noastre, luptă hotărîtă pentru promovarea noului, a spiritului de etică și echitate socialistă, grijă deosebită pentru apărarea și dezvoltarea avutului obștesc, devotament și răspundere față de patrie și popor, disciplină liber consimțită etc.

Momentul esențial al manifestării conștiinței înaintate și a responsabilității oamenilor îl reprezintă activitatea lor în producție; cantitatea și calitatea muncii, aportul la progresul economico-social al țării reflectă însăși transformarea potențialului lor profesional și politico-ideologic în rezultate concrete. Viața demonstrează că instruirea profesională, gradul mai înalt al conștiinței, dezvoltarea spirituală generală ale proprietarilor socialiști le amplifică răspunderea cu care privesc propriile atribuții și sarcini, determinîndu-i să fie mai exigenți față de ei înșiși și față de munca altora, să frîneze atitudini incompatibile cu progresul, să pună în valoare rezerve interne din unități economice și social-culturale etc. Totodată, conștiința înaintată și responsabilitatea se reflectă pozitiv în calitatea vieții oamenilor, deoarece ele contribuie la creșterea venitului național — ca suport material al nivelului de trai, la promovarea cinstei, modestiei și corectitudinii, a încrederii reciproce, stimei și spiritului de întrajutorare între membrii societății etc.

În anii de pînă acum ai construcției socialiste, odată cu parcurgerea mai multor etape de dezvoltare, cu marile progrese înregistrate în industrie și agricultură, în construcții, transporturi și circulația mărfurilor, în domeniul învățămîntului, ocrotirii sănătății, artei și culturii s-au produs însemnate mutații în domeniul conștiinței oamenilor ; activitatea politico-educativă, larg desfășurată, a îndeplinit un deosebit de important rol în formarea omului nou, înaintat, al societății noastre socialiste. În acest context, este necesar să fie luat în considerare faptul subliniat de tovarășul Nicolae Ceaușescu că oamenii cu o înaltă calificare și cu o conștiință înaintată reprezintă o condiție hotărîtoare a progresului pe toate planurile, că ei sînt forța primordială a edificării socialismului și comunismului. Dar nu numai atît. Oamenii muncii în dinamica lor calitativă, de la o etapă la alta, sînt și **un rezultat** al făuririi socialismului ; marile izbînzi obținute în creșterea producției, a avuției naționale stau la baza ridicării consumului de bunuri și servicii, a dezvoltării lor spirituale generale. Totodată, instaurarea și dezvoltarea proprietății socialiste, a relațiilor de producție socialiste în ansamblul lor au determinat modificări corespunzătoare în conștiința oamenilor, în modul lor de a gîndi și acționa. În acest sens, se poate spune că majoritatea celor ce muncesc astăzi, în cele mai diferite domenii de activitate, s-au format și s-au dezvoltat odată cu patria socialistă, cu progresul ei neîntrerupt.

Conștiința înaintată și responsabilitatea în muncă nu reprezintă ceva care s-ar încheia la un moment dat al evoluției socialismului, ci au un caracter dinamic, se impun cu necesitate în fiecare etapă a progresului economico-social, însă în condiții noi sub impulsul unor cerințe noi, fiind organic legate de obiectivele și sarcinile stabilite și îmbogățindu-și conținutul în concordanță cu problemele pe care societatea le are de rezolvat. Astfel, etapa actuală, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu impune exigențe noi calității factorului uman, pregătirii profesionale, conștiinței și responsabilității celor ce muncesc ; o însemnătate deosebită capătă acum adîncirea spiritului revoluționar al conștiinței socialiste, cerință a progresului mai rapid al societății noastre socialiste. Progresul neîntrerupt și multilateral al României socialiste în etapa actuală și în perspectivă prin munca unită a tuturor cetățenilor patriei, sub conducerea partidului, necesită ca **„În întreaga activitate politico-educativă de formare a omului nou** — așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al partidului — **trebuie să punem pe prim plan dezvoltarea patriotismului revoluționar socialist, a dragostei față de patrie, a răspunderii și atașamentului față de popor, față de cuceririle sale revoluționare, a hotăririi de a lupta și munci pentru făurirea socialismului și comunismului, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului, pentru apărarea cuceririlor revoluționare, a independenței și suveranității României".**

În lumina sarcinilor, a obiectivelor ce se desprind din magistralul Raport prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu Congresului, din Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, în perioada ce urmează, pînă în anul 2000, în procesul economico-social al țării noastre o însemnătate deosebită capătă, după cum se știe, intensificarea factorilor calitativi ai dezvoltării, realizarea unei creșteri economice intensive, în condițiile sporirii eficienței muncii.

Îndeplinirea la un nivel mereu mai înalt a exigențelor pe care le implică trecerea la o calitate nouă în întreaga activitate necesită în primul rînd o calitate superioară a factorului uman. Aceasta atrage după sine exigențe noi în planul conștiinței și responsabilității atît ale fiecărui om al muncii în parte, cît și ale organelor de conducere colectivă din întreprinderi, centrale și ministere, din unitățile cooperatiste și cele administrativ-teritoriale etc., în sfera producției materiale, ca și în cea a serviciilor. Întotdeauna există o strînsă legătură între conștiință, responsabilitate și participare ; gradul tot mai înalt al conștiinței atrage după sine responsabilitate mai ridicată care, la rîndu-i, duce la participarea mai intensă, mai eficientă a fiecăruia în producția socială.

O importanță deosebită are, în această perioadă, întărirea conștiinței și manifestarea mai puternică a calității de proprietari socialiști a oamenilor muncii. Dezvoltarea conștiinței de proprietar socialist asupra mijloacelor de producție și beneficiar al rezultatelor dobîndite stimulează interesul oamenilor în apărarea și dezvoltarea avutului obștesc, în realizarea unui aport maxim la progresul economico-social, duce la creșterea responsabilității lor în procesul muncii. Cantitatea și calitatea roadelor muncii în toată diversitatea lor — la nivelul noilor exigențe ale cincinalului 1986—1990 și pînă în anul 2000 — trebuie să reflecte transformarea potențialului profesional și

politico-ideologic al oamenilor în efecte mereu mai mari la fiecare unitate de efort. Pentru a sublinia caracterul cuprinzător al necesităţii unei conştiinţe şi responsabilităţi înaintate menţionăm faptul că diversităţii largi de activităţi socialmente utile, existente la un moment dat, îi corespund, după cum e şi firesc, forme, de asemenea, diversificate în care se concretizează responsabilitatea oamenilor. Produsul finit, ca expresie sintetică a muncii care se desfăşoară în etapa actuală şi în perspectivă se reflectă fie în bunuri materiale ale celor care lucrează în industrie, agricultură, construcţii, fie în forţa de muncă înalt calificată şi cu conştiinţă înaintată, ca rezultat al instruirii, fie în creaţii ştiinţifice şi tehnice care impulsionează mersul înainte — oferite de activitatea de cercetare, fie în refacerea şi menţinerea stării de sănătate şi a capacităţii de muncă a oamenilor — prin activitatea din cadrul reţelei sanitare, fie în aprovizionarea cu mărfuri, în serviciile publice etc.

În spiritul orientărilor şi indicaţiilor tovarăşului Nicolae Ceauşescu, al Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului, în următorii 15 ani vor avea loc salturi calitative de mare anvergură : crearea premiselor trecerii la comunism şi tendinţa intrării României în rîndul ţărilor socialiste dezvoltate. Astfel, calitatea de producător, proprietar socialist şi beneficiar al rezultatelor ce se obţin impune, într-un grad sporit faţă de etapele precedente, ca fiecare om al muncii să fie conştient de rolul său în realizarea obiectivelor stabilite şi să participe în deplină cunoştinţă de cauză la edificarea propriului viitor. Prevederile cuprinse în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului privind creşterea producţiei, a produsului social şi venitului naţional, dezvoltarea ştiinţei, învăţămîntului, artei şi culturii, ridicarea nivelului de trai etc. pun în relief procesul de făurire, în anii următori, a unei vieţi materiale şi spirituale înaintate a poporului român, care implică participare responsabilă, spirit revoluţionar în muncă, punerea în valoare în interesul progresului general a întregului potenţial profesional, politico-ideologic şi cultural, a capacităţii tehnice, ştiinţifice şi organizatorice de care dispun oamenii. **„Trebuie să fim deplin conştienţi că asigurarea mersului înainte pe drumul progresului şi civilizaţiei** — spunea tovarăşul **Nicolae Ceauşescu — ne impune să muncim mai bine, să trecem la o calitate a muncii nouă, mai complexă, bazată pe ridicarea nivelului de pregătire profesională, tehnică, ştiinţifică şi culturală. În acest mod este necesar să asigurăm o valorificare superioară atît a materiilor prime, cît şi a forţei de muncă, a inteligenţei creatoare a poporului, factor determinant al făuririi cu succes a socialismului şi comunismului“.** (România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Ed. politică, Buc., 1981, vol. 20, p. 33)

Spiritul de raţionalitate şi înţelepciunea partidului nostru în dezvoltarea economico-socială îşi găsesc reflectarea şi în faptul că, la baza creşterii eficienţei şi calităţii, aşează promovarea noului sub forma cuceririlor ştiinţei şi tehnicii moderne în toate ramurile de activitate atît în procesele de execuţie nemijlocită a produselor şi serviciilor, cît şi în domeniul organizării şi conducerii. Pătrunderea noului presupune o amplă înţelegere a acestei necesităţi, conştiinţă şi răspundere în activitatea ştiinţifică, în aplicarea rapidă şi eficientă a cuceririlor ştiinţei şi tehnicii, în lupta între idei şi deprinderi depăşite şi modul nou de percepere a lucrurilor impus de noile condiţii. Manifestarea conştiinţei şi responsabilităţii în promovarea noului în condiţiile legăturilor, ale dependenţelor şi interdependenţelor dintre activităţi presupune nu numai capacitate, calităţi individuale şi colective, ci şi asigurarea la toate locurile de muncă a unui **climat de răspundere, de atitudine înaintată.**

Rolul deosebit al conştiinţei înaintate şi responsabilităţii în etapa actuală şi în perspectivă, pînă în anul 2000, este determinat şi de necesitatea afirmării tot mai puternice a principiilor socialismului şi de crearea condiţiilor materiale de **„trecere la înfăptuirea şi la manifestarea tot mai largă, în societatea noastră,** — aşa cum afirma tovarăşul **Nicolae Ceauşescu,** în cuvîntarea la sesiunea solemnă din august 1984 — **a principiilor comuniste de repartiţie, de muncă şi de viaţă în toate domeniile de activitate“.** Gradul tot mai înalt de instruire şi educaţie întăreşte şi dezvoltă la toţi oamenii conştiinţa faptului că munca este unica sursă de venituri şi existenţă, necesitatea de a pune în interesul producţiei sociale întreaga putere de muncă, de a face ca, peste tot, timpul de lucru să fie folosit la maxim. În acest context general utilizarea cu eficienţă sporită a resurselor materiale şi băneşti, întărirea ordinii şi disciplinei în toate unităţile trebuie să devină o componentă organică a gîndirii şi acţiunii tuturor oamenilor muncii. Reducerea consumului energetic pe unitatea de venit naţional cu 20 la sută, creşterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor şi energiei cu 25—27 la sută în 1990 faţă de 1985, ca, de altfel, toate obiectivele stabilite de Congresul al XIII-lea, reprezintă cerinţe noi care solicită şi conştiinţă şi răspundere la un nivel superior.

Dialectica dezvoltării este de aşa natură încît afirmarea tot mai deplină a principiilor socialismului creează premisele propriei lor depăşiri, ale trecerii treptate la comunism ; condiţiile materiale superioare produc modificări corespunzătoare în conştiinţa şi comportamentul oamenilor. Recunoscînd primatul condiţiilor vieţii materiale asupra conştiinţei, partidul nostru, secretarul său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, au în vedere, totodată, rolul deosebit al acesteia din urmă în procesul dezvoltării materiale a societăţii. De aceea, în viitor, se impune să se acţioneze astfel încît **„nivelul conştiinţei să devanseze cu ceva nivelul realizărilor dobîndite în dezvoltarea bazei materiale, tocmai pentru a putea înţelege mai bine evenimentele, cerinţele dezvoltării sociale, ale noului şi a acţiona în deplină concordanţă cu legităţile generale obiective în vederea înfăptuirii neabătute a politicii interne şi externe a României socialiste, a partidului nostru comunist“. (Nicolae Ceauşescu —** Op. cit, vol. 20, p. 66.)

Deşi conştiinţa şi responsabilitatea în muncă reprezintă o cerinţă obiectivă a mersului nostru înainte, dezvoltarea lor nu se realizează de la sine, automat, fără luptă. Rolul hotărîtor în acest proces de mare complexitate îl are activitatea, larg desfăşurată, de instruire şi educare, condusă de către partid, de ridicare a calificării profesionale şi a gradului de pregătire politică, ideologică şi culturală a maselor, de formare a omului nou.

Aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în calitatea lor de proprietari, producători şi beneficiari, oamenii muncii trebuie să-şi manifeste priceperea nu numai în exercitarea funcţiilor ce le revin prin profilul profesional, specialitatea pe care o au, ci trebuie să participe activ la conducerea activităţii, la adoptarea deciziilor, la elaborarea şi înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-sociale a ţării. Cadrul larg al democraţiei noastre socialiste oferă din plin posibilitatea valorificării gîndirii colective. Comisiile oamenilor muncii — organe colective de conducere din întreprinderi şi centrale, din celelalte unităţi, din ministere şi instituţii centrale, precum şi adunările generale ale oamenilor muncii asigură posibilitatea reală a afirmării iniţiativei şi înţelepciunii colective ca factor de progres în domeniul producţiei, în gospodărirea avutului obştesc, în întărirea proprietăţii socialiste, îmbunătăţirea condiţiilor de muncă şi de viaţă.

Posibilitatea de a participa eficient la conducere este condiţionată de pregătirea profesională şi conştiinţa înaintată, în cadrul cărora o importanţă deosebită au cunoştinţele economice. Acestea asigură oamenilor competenţă, capacitatea de a lua parte în cunoştinţă de cauză şi cu simţul răspunderii la dezbaterea problemelor conducerii şi la adoptarea hotărîrilor. Ridicarea nivelului de pregătire şi conştiinţă asigură creşterea potenţialului de gîndire ştiinţifică în procesul conducerii al fiecărui lucrător, pe toate treptele structurii organizatorice, care, la rîndu-i, sporeşte însăşi forţa de decizie a întregului organ colectiv de conducere, deziderat fundamental al dezvoltării democraţiei.

Transpunerea în viaţă a obiectivelor politicii partidului şi statului nostru privind dezvoltarea economico-socială a ţării noastre în anii ce urmează necesită perfecţionări şi în domeniul planificării, conducerii şi organizării economico-sociale, a întregului ansamblu de relaţii sociale. În acest proces, de mare însemnătate este întărirea autoconducerii muncitoreşti şi autogestiunii economico-financiare, ca expresie a dezvoltării democratismului socialist. Calitatea şi competenţa oamenilor muncii condiţionează priceperea lor de gestionare raţională a resurselor, le cultivă o atitudine înaintată faţă de muncă şi avutul obştesc, le asigură capacitatea de a fi buni gospodari, de a măsura ştiinţific efortul şi efectul obţinut, de a combina şi stimula factorii de creştere economică şi optimizare. Se valorifică, astfel, mai eficient cadrul democratic de participare directă a oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor vieţii economice şi sociale.

Prin conţinutul lor, obiectivele şi sarcinile stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului deschid perspective luminoase dezvoltării economico-sociale a patriei noastre, ridicării ei pe noi trepte de progres şi civilizaţie, mobilizînd şi dinamizînd energiile, capacitatea creatoare a întregului popor.

Constantin ENACHE

O politică de pace şi colaborare cu toate ţările lumii

MAGISTRALUL RAPORT prezentat de tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU la marele forum al comuniştilor, înfăţişînd pe larg profundele prefaceri pe care le-a cunoscut România în toate domeniile vieţii economice şi sociale, precum şi perspectivele luminoase de dezvoltare a ţării în următorii ani, a abordat în acelaşi timp problemele prioritare ale vieţii internaţionale, pe baza unei analize profund ştiinţifice asupra evoluţiei situaţiei pe plan mondial. Aşa cum sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, desfăşurarea evenimentelor internaţionale din ultimii ani a confirmat pe deplin justeţea aprecierilor şi orientărilor stabilite de Congresul al XII-lea şi de Conferinţa Naţională ale partidului.

Ideile şi propunerile de largă recunoaştere şi ecou internaţional prezentate în Raport, cu privire la posibilităţile de soluţionare a problemelor complexe cu care este confruntată lumea contemporană atestă spiritul realist şi înalta răspundere manifestată de conducătorul partidului şi statului nostru, faţă de interesele vitale ale poporului român, ale întregii omeniri, faţă de soarta păcii şi progresului pe planeta noastră.

Faptul că popoarele, forţele progresiste şi antiimperialiste au reuşit să împiedice pînă în prezent declanşarea unui nou război de proporţii mondiale este conceput de secretarul general al partidului nostru ca o bază de pornire pentru acţiuni ferme, de mare intensitate şi amploare, menite să ducă la depăşirea încordării grave prin care trece omenirea.

După cum se subliniază în Raport tensiunea, de o acuitate fără precedent, este generată de accentuarea politicii de forţă şi de ameninţare cu forţa, de menţinerea şi tendinţa de reîmpărţire a zonelor de influenţă, de încercarea cercurilor imperialiste de a frîna procesul marilor transformări revoluţionare din zilele noastre. S-au agravat vechile conflicte şi au apărut altele noi, s-au amplificat manifestările actualei crize economice, care afectează practic toate statele, şi în mod deosebit ţările în curs de dezvoltare, accentuînd tot mai mult instabilitatea economică şi politică mondială.

O atenţie cu totul deosebită este acordată de România, prin cuvîntul autorizat al preşedintelui Nicolae Ceauşescu, situaţiei create prin accelerarea cursei înarmărilor, şi în primul rînd a înarmărilor nucleare — sursă de sporire a pericolului unui nou război care, în actualele împrejurări s-ar transforma, inevitabil, într-un război termonuclear nimicitor. Politica înarmărilor a făcut ca în arsenalele militare, şi cu precădere în cele nucleare, să se acumuleze un uriaş potenţial exploziv. O atmosferă deosebit de încărcată a apărut în Europa, prin concentrarea în această zonă a celor mai importante acumulări de arme clasice şi nucleare, a căror forţă de distrugere pune în pericol pacea şi viaţa nu numai pe continent, ci în întreaga lume. Trecerea la amplasarea de către S.U.A. a rachetelor nucleare cu rază medie de acţiune în ţări din vestul Europei şi, ca urmare, la contramăsurile nucleare anunţate de Uniunea Sovietică a înrăutăţit şi mai mult situaţia din Europa şi întreaga situaţie mondială. În actualele împrejurări internaţionale, România, preşedintele Nicolae Ceauşescu consideră că problema fundamentală a epocii noastre o constituie oprirea cursei înarmărilor şi trecerea la înfăptuirea unor măsuri substanţiale de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, apărarea dreptului suprem al oamenilor la existenţă, la viaţă, la libertate şi independenţă, la pace.

Cu fermitatea care caracterizează poziţia României, consecvent susţinută şi exprimată, cu convingerea că popoarele pot schimba cursul periculos al escaladării înarmării, preşedintele Nicolae Ceauşescu se pronunţă şi militează în fruntea poporului român pentru oprirea atît a amplasării rachetelor nucleare americane cu rază medie de acţiune în Europa cît şi a realizării contramăsurilor Uniunii Sovietice, şi stabilirea unui program cu termen-limită de retragere a celor instalate pînă acum. Totodată, România apreciază că trebuie făcut totul pentru reluarea grabnică, cu toată seriozitatea şi răspunderea, a negocierilor sovieto-americane în vederea realizării unor acorduri corespunzătoare, care să asigure eliminarea tuturor rachetelor cu rază medie de acţiune din Europa, şi, apoi, a tuturor armelor nucleare de pe continent.

Dat fiind că rachetele cu rază medie de acţiune privesc în primul rînd ţările europene, România consideră că este necesar ca statele de pe continentul nostru, în primul rînd ţările din N.A.T.O. şi din Pactul de la Varşovia, să participe într-o formă corespunzătoare la negocierile pentru realizarea unui acord privind eliminarea armelor nucleare din Europa.

Dînd expresie voinţei şi aspiraţiilor fundamentale de pace ale întregului popor român, de la înalta tribună a Congresului al XIII-lea al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a adresat o vibrantă chemare tuturor forţelor iubitoare de pace din lume, tuturor celor care, prin voinţa şi acţiunea lor fermă pot şi trebuie să contribuie decisiv la oprirea cursei înarmărilor.

Pericolul grav pe care îl prezintă escaladarea înarmărilor face, totodată, necesar să se ţină seama mai mult decît oricînd de faptul că folosirea chiar şi numai a unei părţi din armele nucleare existente poate duce la distrugerea întregii civilizaţii umane. Pe fundalul acestei realităţi, se proiectează cu strălucite valenţe umaniste chemarea preşedintelui României socialiste de a se face totul, de a se da dovadă de toată răspunderea pentru soarta popoarelor şi de a se trece la oprirea producerii noilor arme nucleare, la lichidarea celor existente, în concordanţă deplină cu interesele tuturor naţiunilor lumii.

Prezentă activ, cu iniţiative larg apreciate în lume, la forumurile internaţionale consacrate problematicii păcii, România acordă o mare însemnătate lucrărilor Conferinţei de la Stockholm pentru încredere, securitate şi dezarmare în Europa, angajîndu-se să acţioneze în continuare, cu toate forţele, pentru încheierea acestei conferinţe cu rezultate pe măsura aşteptărilor popoarelor.

Ca ţară situată în zona balcanică a Europei, România se pronunţă şi acţionează fără întrerupere pentru dezvoltarea colaborării cu toate statele din Balcani, pentru întărirea încrederii şi cooperării între aceste ţări şi pentru transformarea regiunii într-o zonă fără arme nucleare şi fără baze militare străine. De la înalta tribună a Congresului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a adresat un apel tuturor ţărilor balcanice de a-şi întări colaborarea şi de a acţiona pentru asigurarea păcii. Totodată, România salută şi susţine propunerile de creare a unor asemenea zone în nordul şi centrul Europei, precum şi în alte regiuni ale lumii, considerînd realizarea lor ca o

parte importantă a luptei pentru dezarmare generală, și în primul rînd pentru dezarmarea nucleară.

Subliniind că în prezent toate popoarele, toate statele își manifestă preocuparea pentru a se pune capăt cursului periculos al evenimentelor, pentru a se opri cursa înarmărilor și a se trece la dezarmare, în primul rînd la dezarmare nucleară, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** atrăgea însă atenția că **„numai declarațiile nu sînt suficiente, oricîte propuneri constructive ar conține ele. Este necesar și este timpul să se treacă de la vorbe la fapte"**. În concepția României, trebuie să se oprească creșterea cheltuielilor militare și să se treacă de îndată la reducerea cu cel puțin 10% a acestor cheltuieli, urmînd ca în viitor să se stabilească un program concret și real de reducere anuală a cheltuielilor militare. Este totodată necesar să se treacă la reducerea armamentelor și armatelor, în primul rînd ale celor două blocuri militare — N.A.T.O. și Pactul de la Varșovia —, să se reducă caracterul militar al celor două blocuri, să se creeze condițiile în vederea desființării concomitente atît a blocului N.A.T.O. cît și a Pactului de la Varșovia, ca un pas hotărîtor pe calea dezarmării și păcii.

Intensificarea militarizării spațiului cosmic impune, în concepția României, oprirea oricăror acțiuni de folosire a acestuia în scopuri militare ; țara noastră consideră necesar ca Organizația Națiunilor Unite să-și asume răspunderea realizării unui tratat internațional cu privire la spațiul cosmic, avîndu-se în vedere organizarea unei conferințe mondiale și, eventual, crearea în cadrul O.N.U. a unui organism special pentru apărarea spațiului cosmic.

Faptul că și astăzi au loc în diferite părți ale lumii confruntări și conflicte armate soldate cu mari pierderi umane și materiale constituie una din cauzele esențiale ale încordării deosebit de grave a situației internaționale, a creșterii pericolului unei noi conflagrații de mari proporții. În acest context, România, președintele Nicolae Ceaușescu consideră că trebuie să se facă totul pentru eliminarea focarelor de încordare și pentru trecerea la soluționarea tuturor problemelor litigioase dintre state exclusiv pe calea tratativelor, prin mijloace pașnice. **„Oricît de îndelungate și grele ar fi tratativele** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu —, negocierile pașnice reprezintă singura cale rațională de soluționare a problemelor litigioase dintre state, singura alternativă la conflicte și războaie"**.

Apreciind că Organizației Națiunilor Unite îi revin sarcini sporite în acest sens, România consideră ca fiind de cea mai mare însemnătate crearea, în cadrul O.N.U., a unui organism special pentru bune oficii, mediere și conciliere, potrivit propunerii prezentate de țara noastră împreună cu alte state, la O.N.U., propunere ce se înscrie în spiritul Declarației privind reglementarea pașnică a diferendelor internaționale.

De o atenție deosebită se bucură propunerile României, reafirmate în raportul prezentat la Congres de secretarul general al partidului, vizînd căile de reducere a decalajelor economice dintre țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate și problematica instaurării unei noi ordini economice mondiale. Propunerile susținute de România au în vedere întărirea solidarității și colaborării țărilor în curs de dezvoltare, asigurarea — de către țările dezvoltate — a accesului tuturor țărilor la cuceririle științei și culturii, realizarea unei soluționări globale a datoriilor țărilor în curs de dezvoltare.

Aceste măsuri, alături de cele vizînd reorganizarea sistemului monetar internațional, elaborarea codului de conduită privind transferul de tehnologie, statuarea unui cadru adecvat de cooperare internațională, constituie — după părerea României — o necesitate obiectivă și o garanție a dezvoltării tuturor națiunilor, un factor hotărîtor pentru colaborare și pace în lume.

Soluționarea globală a problemelor economico-financiare, realizarea noii ordini economice internaționale reprezintă, în concepția României, singura cale pentru depășirea crizei economice actuale, pentru stabilitatea și dezvoltarea armonioasă a economiei mondiale.

Intensa activitate internațională desfășurată de România și-a căpătat concretizarea în dezvoltarea fructuoasă și activă a colaborării cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, astfel că în prezent România întreține relații economice și diplomatice cu 155 de state din întreaga lume. În Raportul prezentat în fața comuniștilor români de tovarășul Nicolae Ceaușescu, se face o amplă analiză a relațiilor de deosebită importanță pe care România le dezvoltă cu țările socialiste, în primul rînd cu statele vecine, cu Uniunea Sovietică și se subliniază hotărîrea partidului și statului nostru de a acționa pe mai departe pentru întărirea solidarității și colaborării dintre toate țările socialiste — element de o deosebită însemnătate pentru întreaga viață internațională, pentru creșterea prestigiului socialismului în lume. România înțelege, în același timp, să dezvolte larg relațiile cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, în general cu țările mici și mijlocii, progresul acestora fiind considerat ca o parte integrantă a dezvoltării întregii comunități internaționale. În spiritul principiilor coexistenței pașnice, România extinde relațiile și cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, pe baza principiilor de drept internațional promovate neabătut în politica noastră externă și avînd în vedere necesitatea ca fiecare popor să fie liber să-și aleagă calea dezvoltării economice și sociale pe care o dorește.

Partidul Comunist Român, conducătorul încercat al poporului român, dezvoltă largi relații de colaborare cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste și social-democrate, cu alte partide democratice, progresiste, cu mișcările de eliberare națională, cu forțele progresiste și antiimperialiste de pretutindeni. Amplificarea acestor raporturi are la bază concepția revoluționară după care se orientează activitatea partidului nostru, potrivit căreia întărirea colaborării tuturor partidelor și forțelor democratice și progresiste constituie — mai ales în actualele condiții internaționale — un factor de importanță decisivă pentru soluționarea democratică a problemelor mari ce confruntă lumea, pentru independență, pentru progresul și pacea omenirii. Pornind de la aceste convingeri, de la principiile care și-au dovedit pe deplin valabilitatea și a căror aplicare a adus României un binemeritat prestigiu internațional, țara noastră este ferm hotărîtă să acționeze și în viitor pentru a dezvolta larg relații cu toate țările, cu toate forțele progresiste. Dincolo de deosebirile de orînduiri sociale, de concepții politice și filozofice deosebite, de orice divergențe, popoarele pot și trebuie să acționeze în deplin consens, cu hotărîre, pentru salvgardarea intereselor supreme ale omenirii. Găsindu-și o tot mai largă audiență pe toate meridianele, chemările însuflețitoare adresate de secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, îndeamnă la unirea tuturor eforturilor, pînă nu va fi prea tîrziu, pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru împiedicarea unei catastrofe nucleare, pentru asigurarea dreptului la viață al popoarelor.

Profundul ecou internațional pe care îl are în aceste zile mesajul României este dovada recunoașterii politicii consecvent revoluționare, pătrunsă de un înalt umanism, a țării noastre, a Partidului Comunist Român sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, în consens cu aspirațiile fundamentale ale omenirii. Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în suprema funcție de secretar general al Partidului Comunist Român, expresia voinței unanime a comuniștilor români, a oamenilor muncii din țara noastră, fără deosebire de naționalitate, constituie chezășia înfăptuirii neabătute a politicii externe constructive și clarvăzătoare a partidului și statului nostru, contribuind astfel la eforturile pentru realizarea unei lumi mai bune și mai drepte și la creșterea prestigiului României în lume.

Emilian STANCU

Decalajele tehnologice și perpetuarea subdezvoltării

ȘTIINȚA și tehnica au devenit în epoca noastră, de veritabilă revoluție în aceste domenii, un factor esențial în accelerarea progresului economic și social. Ele ocupă din acest motiv un loc central în ansamblul politicii economice a statelor, devenind o parte integrantă a programelor lor naționale de dezvoltare. De o deosebită actualitate, mai ales în condițiile actualei revoluții tehnico-științifice, este aplicarea largă a tehnologiilor moderne în sfera producției materiale în țările în curs de dezvoltare, ca o condiție hotărîtoare pentru lichidarea subdezvoltării și a decalajelor care le separă de țările avansate. Aceasta cu atît mai mult cu cît, așa cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul prezentat la cel de al XIII-lea Congres al partidului, decalajele dintre țările bogate și sărace nu au încetat să se adîncească în ultimii ani.

„Din păcate, pe arena internațională — sublinia cu alt prilej tovarășul **Nicolae Ceaușescu — se manifestă încă puternice tendințe de monopol al științei și tehnicii, de folosire a acestora ca instrument de presiune și dominație asupra țărilor și popoarelor mai slab dezvoltate, de amestec în treburile lor interne și știrbire a independenței și suveranității naționale".**

Într-adevăr, în domeniul transferului de tehnologie, țările în curs de dezvoltare sînt confruntate cu puternice mecanisme și practici inechitabile, discriminatorii, cu o multitudine de bariere fățișe sau ascunse, de natură să conducă la perpetuarea și accentuarea decalajelor, la creșterea dependenței acestor țări de cele dezvoltate.

Îngrădirea și limitarea accesului țărilor în curs de dezvoltare la tehnicile și tehnologiile moderne, pe de o parte, și dezvoltarea explozivă a științei în țările avansate, pe de altă parte, au determinat în special în ultimele trei decenii o creștere fără precedent a distanței care separă pe planul dezvoltării tehnologice cele două grupuri de țări. Desigur, capacitatea științifică și tehnică a unei țări comportă numeroase laturi complexe și o comensurare directă a acesteia este dificilă. Cîteva elemente reflectă însă sugestiv decalajele existente în acest domeniu.

Astfel, de exemplu, deși în țările în curs de dezvoltare trăiesc 2/3 din populația lumii, produsul intern brut cumulat al acestor țări este de 4—5 ori mai mic decît cel al țărilor dezvoltate ; produsul intern brut pe locuitor este în medie de 11—12 ori mai mic ; producția industrială totală era mai mică de 5,5 ori, iar producția industrială pe locuitor, de peste 13 ori. Conform unor estimări ale ONUDI, nivelul productivității muncii era mai scăzut în țările în curs de dezvoltare comparativ cu cel din țările capitaliste dezvoltate de peste 12 ori în agricultură, de 6 ori pe ansamblul industriei, de peste 7 ori în industria bunurilor de consum, de peste 8 ori în industria producătoare de bunuri intermediare etc.

De asemenea, decalajele tehnologice se reflectă și în unele aspecte structurale ale economiilor țărilor în curs de dezvoltare, care determină în final și încadrarea acestora în diviziunea internațională a muncii și în comerțul mondial. Astfel, aceste țări realizează un sfert din producția mondială de minereuri metalifere, dar numai 4,1% din producția mondială de produse de metal ; realizează o treime din producția mondială de țiței și gaze naturale, dar numai 7,5% din producția mondială de produse chimice și petrochimice ; concentrează circa 28% din producția agricolă mondială, dar numai 6,9% din producția mondială de mașini și utilaje agricole etc. Țările în curs de dezvoltare nu asigură decît 8% din producția mondială de motoare electrice, 6,6% din cea de mașini textile, 3% din producția de strunguri, 0,1% din cea de mașini pentru prelucrarea lemnului etc., continuînd să fie, în consecință, dependente în proporție de circa 80% de exportul de energie, materii prime industriale și produse agroalimentare.

Importante asimetrii se manifestă între țările în curs de dezvoltare și cele dezvoltate și în activitatea de cercetare științifică. Este semnificativ faptul că, conform unor estimări UNCTAD, în țările în curs de dezvoltare lucrează în activitatea de cercetare-dezvoltare de 6 ori mai puțini oameni de știință și ingineri decît în țările capitaliste dezvoltate. Cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare sînt pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare de peste 42 ori mai mici decît pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate, iar, raportate pe locuitor, ele sînt de peste 111 ori mai mici.

Transferul tehnologiilor moderne către țările în curs de dezvoltare nu numai că este limitat, îngrădit, dar se efectuează și pe seama unui transfer inechitabil, disproporționat de resurse materiale și financiare din aceste țări către cele dezvoltate. Se poate spune fără teamă de a greși că costul acestor transferuri pentru țările în curs de dezvoltare este cel mai adesea exagerat și pentru unele dintre ele chiar prohibitiv. În loc ca noile tehnologii să conducă la o ameliorare a situației economico-financiare în țările care le asimilează, ele conduc uneori, dimpotrivă, la creșterea gradului lor de îndatorare externă, la pierderi de produs național. Astfel, un recent studiu al ONUDI estima că plățile directe pentru transferul de tehnologie (licențe, brevete, know-how și servicii specializate) s-au majorat pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare de la 1 miliard dolari în 1975 la 6 miliarde dolari în prezent. Plățile indirecte (prilejuite de achiziționarea utilajelor, a altor materiale și plata personalului străin care acordă asistența tehnică) s-au majorat în perioada menționată de la 6 la 12 miliarde dolari. În paralel, pierderile pe termen lung ale țărilor în curs de dezvoltare cauzate de dependența de furnizorul extern de tehnologie (achizițiile suplimentare de materii prime, materiale, piese de schimb și asistență tehnică), de achiziționarea unor tehnologii inadecvate, precum și pierderile izvorîte din nedezvoltarea propriilor capacități de cercetare ar reprezenta alți 30—50 miliarde dolari anual. Reiese din aceste estimări că, în prezent, transferul de tehnologie costă țările în curs de dezvoltare (sub o formă sau alta) între 12 și 25% din produsul lor intern cumulat, proporție deosebit de înaltă, ținînd cont de posibilitățile de acumulare și de disponibilitățile valutare limitate ale acestor țări.

Pe de altă parte, se constată că actuala criză a economiei mondiale a dus la accentuarea accelerată a decalajelor tehnologice care separă țările în curs de dezvoltare de cele avansate și a diferențierilor dintre însești țările în curs de dezvoltare. Criza a intensificat preocupările țărilor dezvoltate pentru punerea la punct a unor noi tehnologii, care la rîndul lor să răspundă mai bine constrîngerilor generate de criză și să le ajute la depășirea lor. Noile tehnologii, apărute în ultimii ani, și care se apreciază că reprezintă în ansamblul lor un moment de discontinuitate în dezvoltarea științei, oferă de regulă soluții radical noi, capabile să conducă la economii importante de materii prime, energie, forță de muncă și, pe această bază, la creșterea eficienței întregii activități economice. Diseminarea lor relativ rapidă în economiile țărilor dezvoltate le ajută la adaptarea mai rapidă la condițiile generate de criză și le conferă un avans tehnologic hotărîtor față de restul țărilor. Acesta este și unul din motivele pentru care țările posesoare refuză de obicei transferul noilor tehnologii

către alte state. Perpetuarea acestei atitudini ar putea conduce la apariția unui nou tip de colonialism, a așa-numitului „colonialism tehnologic".

Conștiente de pericolele generate de adîncirea decalajelor tehnologice, numeroase țări în curs de dezvoltare au depus eforturi susținute pentru asimilarea unor tehnologii moderne, obținînd unele succese în unul sau mai multe domenii. Asemenea țări au înțeles că pentru lichidarea subdezvoltării, tehnologiile moderne sînt indispensabile. În acest context aprecierile generale, de ansamblu, asupra nivelului de dezvoltare tehnologică a țărilor în curs de dezvoltare, asupra rezultatelor obținute de acestea în direcția atenuării decalajelor, marchează mari diferențe de la o țară la alta. Astfel, de exemplu, ponderea țărilor în curs de dezvoltare în valoarea adăugată de industria prelucrătoare mondială s-a majorat de la 8,1% în 1983 la 11% în 1982. Dar, un număr de numai 10 țări în curs de dezvoltare asigurau în 1980 circa 70% din valoarea adăugată realizată de industria prelucrătoare din toate țările în curs de dezvoltare. La polul opus se situează țările cel mai puțin dezvoltate, a căror pondere în valoarea adăugată de industria prelucrătoare a scăzut. În 1980, acest grup de țări, care concentra 51% din populația țărilor în curs de dezvoltare, realiza numai 11% din valoarea adăugată de industria prelucrătoare din aceste țări.

Analizele evidențiază faptul că, dovedind receptivitate la tendințele economiei mondiale, pe baza unor eforturi proprii susținute, unele țări în curs de dezvoltare au reușit, prin transferuri de tehnologii moderne, să se integreze mai adînc și pe poziții mai bune în diviziunea internațională a muncii. Un exemplu semnificativ este locul dobîndit de cîteva țări în curs de dezvoltare asiatice în producția mondială de aparatură electronică de larg consum. Acest grup de țări asigura în 1980 aproape 58% din producția mondială de aparate de radio (față de numai 23,1% în 1966), peste 20% din producția mondială de magnetofoane și aparate de redat sunetul (numai 0,9% în 1966) și 16,4% din producția mondială de televizoare (1% în 1966).

Asemenea exemple ilustrează faptul că adîncirea decalajelor ce le separă de țările dezvoltate nu reprezintă o lege implacabilă pentru toate țările în curs de dezvoltare. Inițiativa, rapiditatea deciziilor, intensificarea eforturilor proprii, concentrarea experienței și capacității științifice în anumite direcții judicios selectate permit unora dintre țările în curs de dezvoltare nu numai să nu se depărteze de țările dezvoltate din punct de vedere tehnologic, dar chiar să se apropie de acestea.

Eforturile țărilor în curs de dezvoltare trebuie însoțite, pe plan internațional, de modificarea condițiilor în care are loc transferul de tehnologie, de o puternică intensificare a cooperării economice și tehnico-științifice, inclusiv a așa-numitei cooperări sud-sud. În acest context de ansamblu, de o deosebită actualitate este teza românească conform căreia este de neconceput o nouă ordine economică internațională fără o nouă ordine tehnologică.

Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** de la înalta tribună a celui de al XIII-lea Congres al partidului, **„Este și în interesul țărilor dezvoltate de a se ajunge în cel mai scurt timp la soluționarea globală a tuturor problemelor economice și financiare mondiale, la realizarea unor noi relații economice internaționale"**. În acest scop, releva tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Sînt necesare negocieri reale între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, cu privire la ansamblul dezvoltării economico-sociale, pentru stabilirea unui program general de sprijinire a eforturilor de lichidare a subdezvoltării"**. O asemenea soluționare globală, arăta secretarul general al partidului nostru, va avea o mare însemnătate pentru întreaga dezvoltare mondială, pentru progresul economic și social al fiecărui popor, pentru politica de destindere, colaborare și pace.

Nicolae Laurențiu OS
I.E.M.

Programe de dezvoltare

Grecia: priorități pe termen lung în economie

PROGRAMUL guvernamental vizînd revitalizarea sectoarelor de bază ale economiei elene se realizează în condițiile unei relansări sensibile în 1984. În cadrul procesului de modernizare a economiei elene pe termen lung, industria a ajuns să dețină circa o treime din P.N.B. al țării, iar produsele industriale asigură aproape jumătate din totalul exporturilor, prioritățile de politică economică îndreptîndu-se către dezvoltarea pieței interne, diversificarea posibilităților de export și reducerea dependenței de import. Pe acest fond se explică interesul pentru valorificarea resurselor minerale disponibile.

În sectorul energetic se remarcă încercarea de a reduce dependența Greciei de importul de țiței. Programul energetic pentru perioada 1981—1990, elaborat în acest sens, prevede ca reducerea dependenței de import să se realizeze prin construirea de hidrocentrale și centrale termoelectrice pe bază de lignit. În ultimul deceniu al secolului nostru, producția de energie va fi bazată în proporție de 80% pe lignit și 20% pe hidroenergie. Ponderea țițeiului în producția de energie primară a țării a fost de 26,5% în 1982, 32,7% în 1981 și 37,2% în 1980, în timp ce ponderea lignitului ajunsese deja la 56,5% în 1982. Ponderea centralelor electrice pe bază de surse energetice interne urmează să ajungă la sfîrșitul anilor '80 la 84% în totalul producției de energie electrică. Programul prevede construirea pînă în 1990 a 8 termocentrale pe bază de lignit și a 7 hidrocentrale, acestea din urmă însumînd 1 257 MW, ceea ce va da hidroenergiei o pondere de 12% în balanța energetică a țării. Pînă la sfîrșitul anului 1986 se prevăd următoarele acțiuni: completarea hidrocentralei Stratos, de pe riul Achelloos, cu alte două capacități de 150 MW; dezvoltarea resurselor naturale de energie (depozitele de turbă de la Philippi); dezvoltarea zăcămintelor de țiței și gaze naturale descoperite în zona Katakolon.

Programul energetic a luat în considerație o creștere anuală de 5,5% a consumului de energie. Cheltuielile pentru îndeplinirea programului energetic se vor cifra la circa 560 miliarde drahme, pentru perioada 1981—1985. Se prevede alocarea de fonduri însemnate pentru lucrările de prospectare în domeniul petrolier, paralel cu inițierea unor programe de folosire a energiei solare și a uraniului ca surse de energie.

Investițiile de stat în proiecte energetice se vor cifra la 440 miliarde drahme (circa 5 miliarde dolari S.U.A.) în perioada 1984—1988. În acest interval, numărul de centrale electrice al țării va spori cu șase noi termocentrale pe cărbune, cu o putere instalată de 1 800 MW și cu zece noi hidrocentrale, cu o putere totală de 785 MW. Pentru perioada 1988—1993 este planificată construirea a încă două termocentrale pe cărbune, cu o putere instalată de 1 800 MW și a zece noi hidrocentrale, cu o putere totală de 785 MW. Pentru perioada 1988—1993 este planificată construirea a încă două termocentrale pe cărbune, cu o putere totală instalată de 600 MW, și a zece hidrocentrale totalizînd 1 059 MW.

Un loc important în industria elenă îl ocupă sectorul minier, în cadrul căruia există în prezent preocupări pentru extinderea uzinei de ferocrom de la Tsigeli și dezvoltarea exploatării de bauxită de la Ghion.

Relațiile economice dintre România și Grecia se dezvoltă necontenit, prin amplificarea și diversificarea într-un ritm intens a schimburilor comerciale dintre cele două țări. Totodată, au fost identificate noi posibilități de cooperare economică în domenii de interes reciproc, cum sînt realizarea unor obiective în domeniul petrochimiei, producerea în comun de echipamente pentru centralele hidroelectrice, efectuarea de prospecțiuni și foraje petroliere, acțiuni în sectorul telecomunicațiilor, construcțiilor navale, transportului feroviar, maritim, rutier și aerian, constituirea de noi societăți mixte în cercetarea științifică și altele. Între România și Grecia s-a convenit extinderea cadrului juridic prin negocierea unui program pe termen lung privind cooperarea economică.

Pentru evoluția favorabilă a relațiilor economice dintre cele două țări, un rol însemnat l-au avut întîlnirile la nivel înalt, care au constituit contribuția de cea mai mare însemnătate la lărgirea și diversificarea relațiilor tradiționale de prietenie dintre România și Grecia, la cauza păcii, înțelegerii dintre cele două țări și popoare.

Florina OLTEANU
I.E.M.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 47 din 23 noiembrie 1984

CONGRESUL AL XIII-LEA AL P.C.R.

— **RAPORTUL COMITETULUI CENTRAL cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XII-lea și Congresul al XIII-lea și activitatea de viitor a partidului în vederea înfăptuirii obiectivelor dezvoltării economico-sociale în cincinalul 1986—1990 și, în perspectivă, pînă în anul 2000, a României, prezentat de TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU** (extrase) **I — VIII**

— Congresul al XIII-lea al partidului — largi deschideri spre viitorul comunist al patriei 1

— Contribuții de inestimabilă valoare ale tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialismului **(Mihai Todosia, Nicolae Stoica)** 4

— Partidul Comunist Român — promotor al dezvoltării multilaterale a societății românești **(Iulian Popescu)** 6

— Știința românească — implicare puternică în dezvoltarea economico-socială a patriei **(Barbu Gh. Petrescu)** 8

— Accentuarea laturilor intensive în dezvoltarea economiei **(Corneliu Russu)** 11

— Realizări și perspective în făurirea unei agriculturi intensive în România **(Ion Ceaușescu)** 14

— Creșterea puternică a venitului național — condiție hotărîtoare a progresului economiei și bunăstării **(A. Rosen)** 17

— Diversitate, calitate, eficiență — priorități ale dezvoltării în viitorul cincinal

● Opțiuni ferme pentru o nouă calitate **(Iulian Ploștinaru)** 19

● Dezvoltarea și gospodărirea rațională a bazei energetice **(Vasile Constantin)** 21

● Orientări consecvente spre creșterea eficienței economice **(Ionel Dobrin)** 21

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Îmbinarea armonioasă a inițiativei maselor, a consiliilor oamenilor muncii cu principiul conducerii unitare a tuturor sectoarelor **(Dorin Constantinescu)** 23

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Conștiința socialistă — factor dinamizator de ridicare a României pe noi trepte de dezvoltare **(Constantin Enache)** 26

ECONOMIE MONDIALĂ

— O politică de pace și colaborare cu toate țările lumii **(Emilian Stancu)** 28

— Decalajele tehnologice și perpetuarea subdezvoltării **(Nicolae Laurențiu Os)** 30

ÎN SUPLIMENT : Curier economic legislativ.

IN THIS ISSUE

The **REPORT** of the **CENTRAL COMMITTEE** concerning the activity of the Romanian Communist Party between the XII Congress and the XIII Congress and the future activity of the party for carrying out the objectives of Romania's economic and social development in the 1986—1990 five-year plan and in the long-term plan until 2000 presented by **COMRADE NICOLAE CEAUȘESCU** (excerpts) (I—VIII)

— The XIII Party Congress — large prospects for the communist future of our homeland 1

— The invaluable contribution of comrade Nicolae Ceaușescu to the enrichment of the theory and practice of the building of socialism **(Mihai Todosia, Nicolae Stoica)** 4

— The Romanian Communist Party — the promoter of the multilateral development of the Romanian society **(Iulian Popescu)** 6

— The Romanian science — an intense integration in the economic and social development of our homeland **(Barbu Gh. Petrescu)** 8

— The increase of the intensive sides in the economic development **(Corneliu Russu)** 11

— Achievements and prospects in the creation of an intensive agriculture in Romania **(Ion Ceaușescu)** 14

— The intense growth of the national income — a decisive condition of the economic progress and wellbeing **(A. Rosen)** 17

— Diversity, quality, efficiency — priorities of development in the future five-year plan

● A firm option for a new 'quality **(Iulian Ploștinaru)** 19

● The development and rational management of the energetic basis **(Vasile Constantin)** 21

● A consistent orientation towards the efficiency growth **(Ionel Dobrin)** 21

— The harmonious fusion of the vast initiative of the masses, of the working people's councils with the principle of the unitary management of all sectors **(Dorin Constantinescu)** 23

— The socialist consciousness — a stimulating factor of raising Romania to new stages of development **(Constantin Enache)** 26

— A policy of peace and collaboration with all countries of the world **(Emilian Stancu)** 28

— The technological gaps and the maintenance of underdevelopment **(Nicolae Laurențiu Os)** 30

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

ДОКЛАД ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА о деятельности Румынской Коммунистической Партии в период между XII-ым и XIII—ым Съездами и о будущей деятельности партии в целях осуществления задач социально-экономического развития Румынии в пятилетие 1986—1990 г.г. и на перспективу до 2000 года, представленный товарищем **НИКОЛАЕ ЧАУШЕСКУ** (в сокращенной форме). I—VIII

— XIII-ый Съезд партии — широкие перспективы коммунистического будущего родины 1

— Неоценимый вклад товарища Николае Чаушеску в обогащение теории и практики строительства социализма **(Михай Тодосия, Николае Стойка)** 4

— Румынская Коммунистическая Партия — инициатор многостороннего развития румынского общества **(Юлиан Попеску)** 6

— Румынская наука — активное участие в социально-экономическом развитии родины **(Барбу Г. Петреску)** 8

— Усиление интенсивных сторон в развитии экономики **(Корнелиу Руссу)** 11

— Достижения и перспективы в создании интенсивного сельского хозяйства в Румынии **(Ион Чаушеску)** 14

— Быстрый рост национального дохода — решающее условие прогресса экономики и благосостояния **(А. Росен)** 17

— Разнообразие, качество, эффективность — приоритеты развития в будущие пятилете

• Твердая ориентировка на новое качество **(Юлиан Плоштинару)** 19

• Развитие и рациональное хозяйствование энергетической базы **(Василе Константин)** 21

• Последовательная ориентировка на повышение эффективности **(Ионел Добрин)** 21

— Гармоничное сочетание широкой инициативы масс, советов трудящихся с принципом единого руководства всех отраслей **(Дорин Константинеску)** 23

— Социалистическое сознание — динамичный фактор поднятия Румынии на новые ступени развития **(Константин Енаке)** 26

— Политика мира и сотрудничества со всеми странами мира **(Эмилиан Станку)** 28

— Технологические разрывы и увековечение слаборазвитости **(Николае Лауренцию Ос)** 30

Întreprinderea de producţie industrială pentru construcţii căi ferate-Harghita
I.P.I.C.C.F. Harghita

Miercurea Ciuc, str. Harghita nr. 37

Produce şi livrează pe bază de comandă fermă

FOREZA ROTOPERCUTANTĂ FRP-H-105

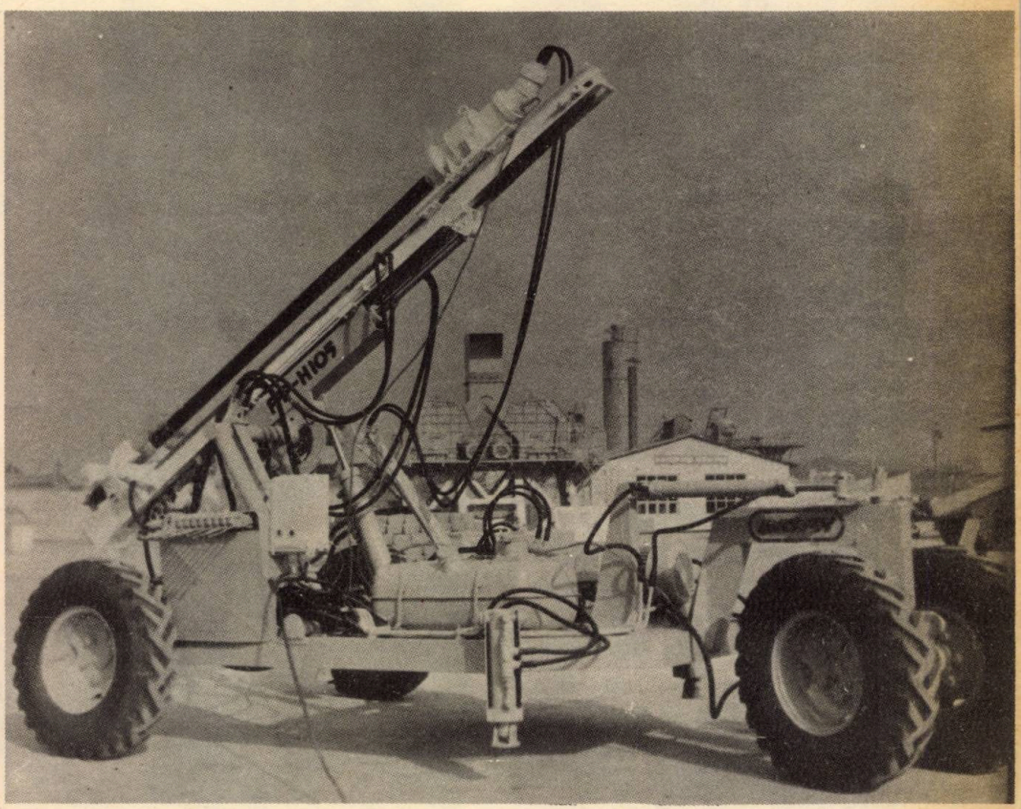

Utilajul de mare randament este destinat executării găurilor de împuşcare la lucrările de derocare din cariere şi exploatări miniere la zi.

Utilajul este prevăzut cu ciocane de fund şi, pe lîngă echipamentul de forare, înglobează şi sursa de aer comprimat formată din două electrocompresoare EC-10.

Caracteristici tehnice :

– viteza medie de forare în roci dure : 13 m/oră

– diametrul găurii forate : 105 mm

– adîncimea de forare economică : 40 m

– presiunea aerului comprimat : 10–12 bar.

– debitul de aer necesar percutorului : 8–10 mc/min.

Comenzile pentru 1985 se pot depune la sediul I.P.I.C.C.F. „Harghita", iar relaţii suplimentare se pot obţine prin telex 67248 sau telefon 958/1 30 40, 1 30 45.

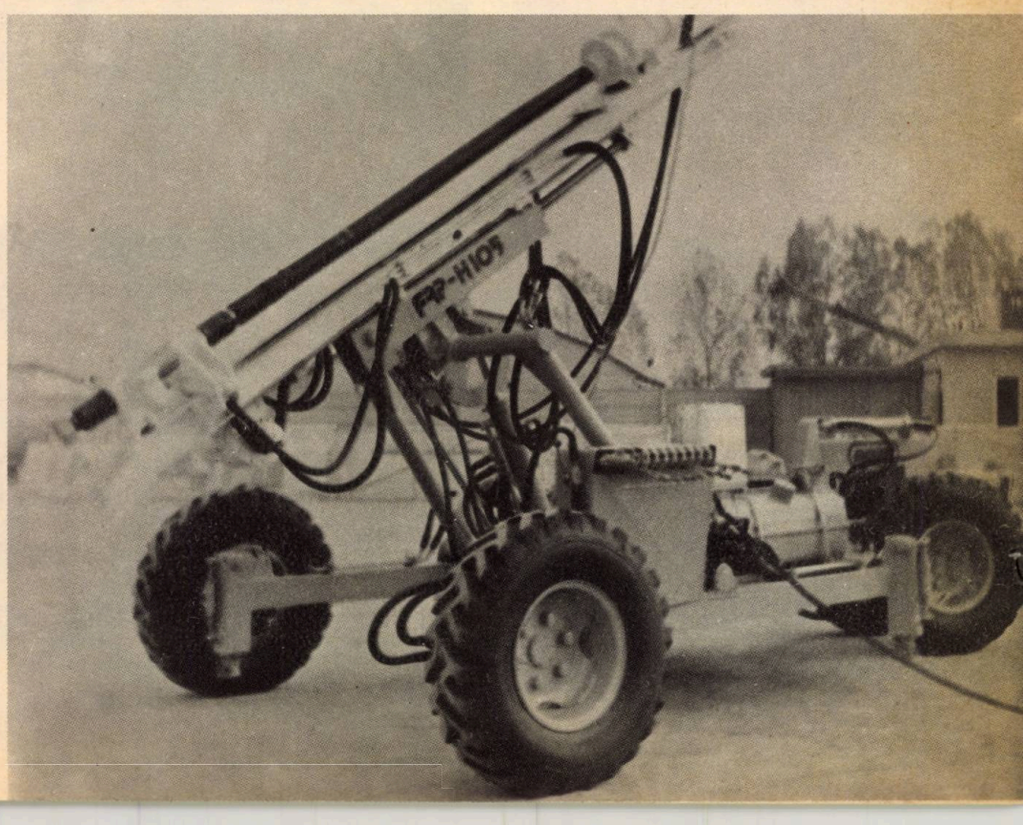

ÎNTREPRINDEREA DE APARATAJ ELECTRIC DE INSTALAȚI

Titu – județul Dîmbovița – România Str. Gării nr. 79 Telefon: 14 79 55, 14 79 68

produce și livrează la export :
- siguranțe cu mare putere de rupere și ultrarigide la 660 V și 1 000 V,
- prize industriale,
- butoane de comandă,
- aparataj de joasă tensiune pentru instalații : prize simple, prize duble, triple și multiple, prize-ruletă și prize mignon ; întrerupătoare modernizate, dulii pentru tuburi fluorescente,
- corpuri de iluminat modernizate : veioze cu variator și senzor, lămpi de veghe,
- cleme de legătură

Dotarea tehnică superioară și gradul înalt de calificare a personalului, estetica produselor I.A.E.I. și rezistența acestora în funcționare sînt factori care au determinat ca marca întreprinderii noastre să fie cunoscută și apreciată nu numai în România, ci și în multe alte țări ca Austria, R.F.G., Grecia, R. P. Ungară, R. P. Polonă, R.A. Egipt, Liban, Iran etc.

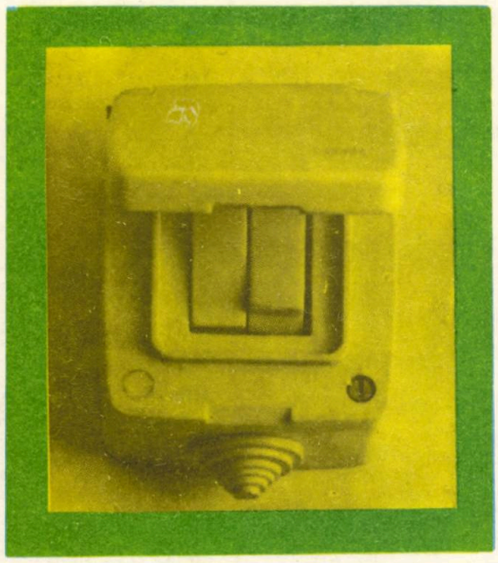

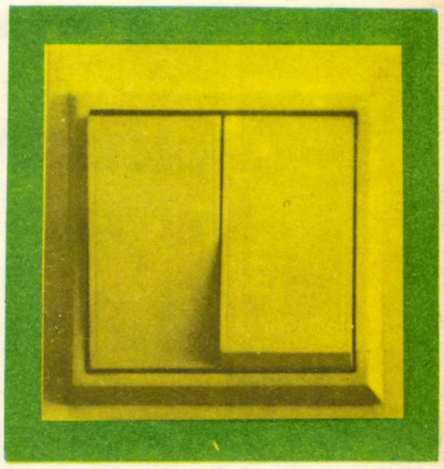

1984 DEC. 4

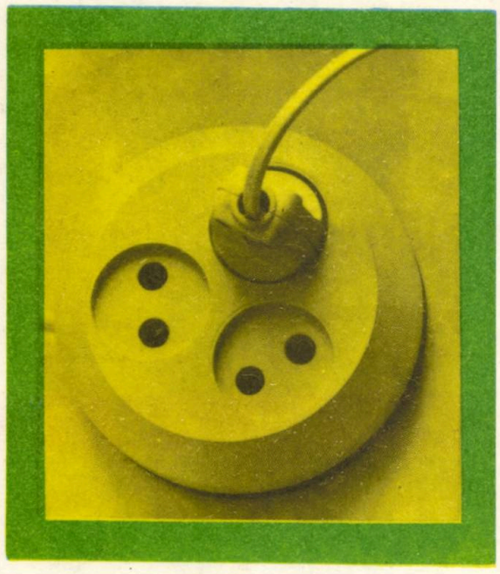

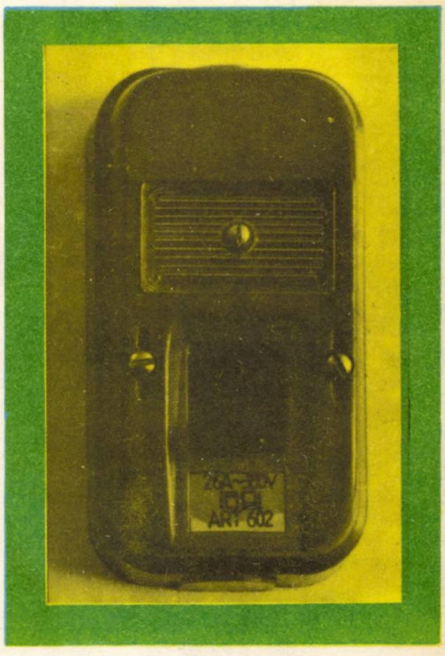

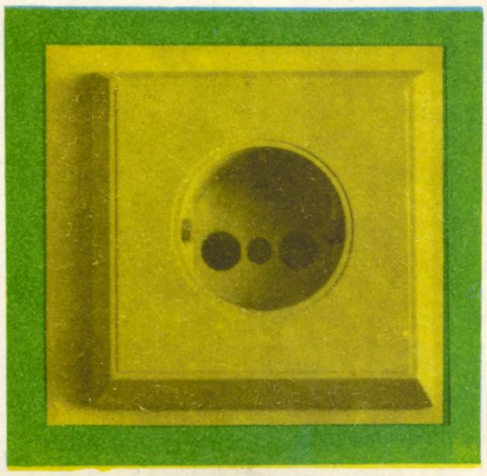

Exportator :
ELECTROEXPORTIMPORT,
București – România, Calea Victoriei 133, telefon 50 28 70, telex 11388.

Lei 5
(inclusiv suplimentul)

D646

Revista ECONOMICA

04

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Congresul al XIII-lea al partidului

UNANIMĂ ŞI ENTUZIASTĂ APROBARE, ANGAJARE FERMĂ ÎN ÎNFĂPTUIREA HOTĂRÎRILOR ADOPTATE

Numărul 48 ● Vineri 30 noiembrie 1984

LA INVITAȚIA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU, VIZITA OFICIALĂ A PREȘEDINTELUI REPUBLICII ELENE, CONSTANTIN KARAMANLIS

Important moment în dezvoltarea relațiilor dintre România și Grecia, expresie a voinței comune de întărire a colaborării multilaterale, în interesul reciproc, al cauzei păcii și înțelegerii în Balcani și pe întreg continentul

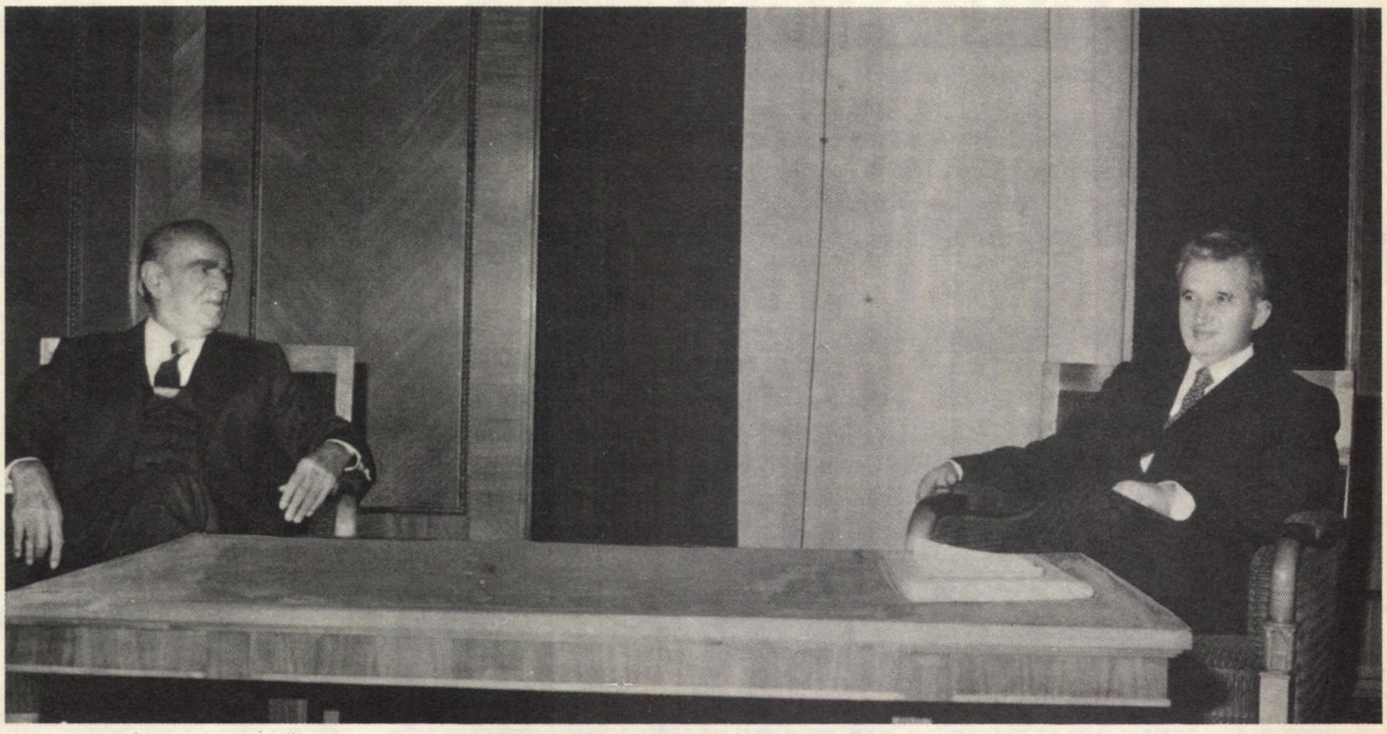

„Acționînd cu fermitate, în toate sectoarele, pentru înfăptuirea hotărîrilor adoptate de Congres, vom asigura realizarea neabătută a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintare spre comunism, de ridicare continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului, de întărire a independenței României!"

NICOLAE CEAUȘESCU

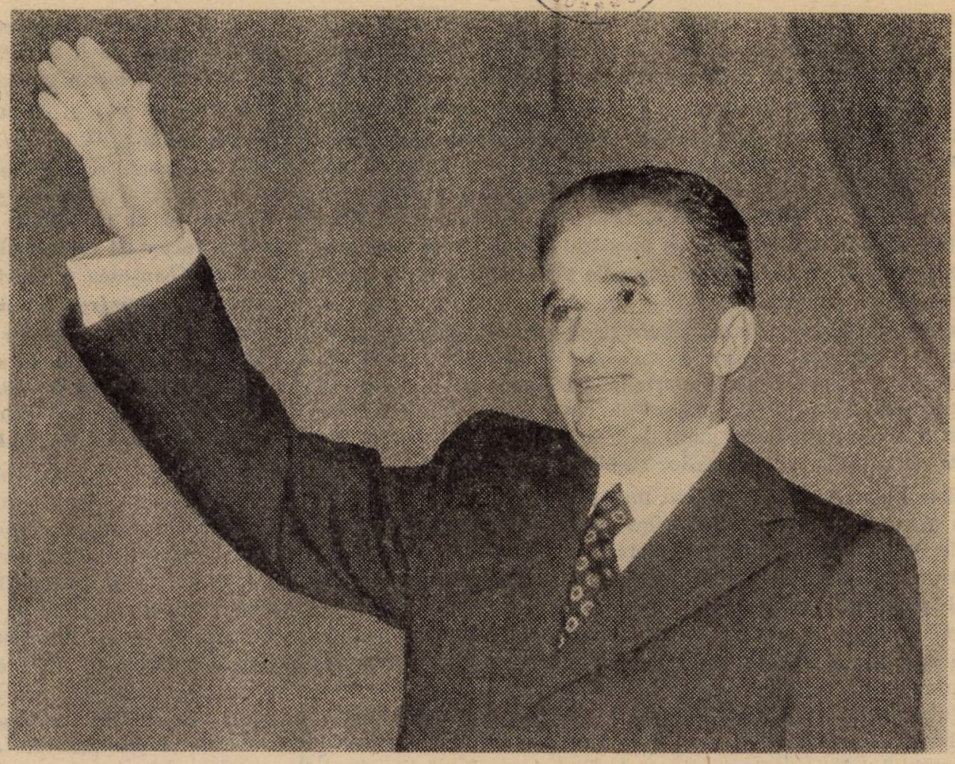

Documentele Congresului – amplu program de acțiune

UNANIMĂ ȘI ENTUZIASTĂ APROBARE, ANGAJARE FERMĂ ÎN ÎNFĂPTUIREA HOTĂRÎRILOR ADOPTATE

EVENIMENT de însemnătate deosebită în viața partidului, a întregii țări, Congresul al XIII-lea a dezbătut și adoptat un vast și mobilizator program de dezvoltare economico-socială a patriei în viitorul cincinal și, în perspectivă, pînă la sfîrșitul mileniului.

Întreaga desfășurare a lucrărilor Congresului a confirmat pe deplin rolul partidului de centru vital al societății noastre, de forță capabilă să mobilizeze, să unească și să conducă energiile creatoare ale națiunii pentru ridicarea țării noastre pe trepte noi de progres și civilizație. Făcînd dovada unei uriașe forțe politico-organizatorice, a capacității sale de a elabora pe baze revoluționare, profund științifice și realiste o strategie a dezvoltării capabilă să deschidă largi orizonturi ascensiunii societății românești, partidul s-a dovedit la înălțimea misiunii sale istorice, exercitîndu-și exemplar rolul de forță politică conducătoare a operei de construcție socialistă. Nivelul politico-ideologic înalt și spiritul militant care au caracterizat întreaga desfășurare a dezbaterilor au scos pregnant în evidență înalta responsabilitate revoluționară a partidului față de cauza socialismului și comunismului, față de destinele patriei noastre.

Pregătirea și desfășurarea lucrărilor marelui forum al comuniștilor, ampla dezbatere în întregul partid, cu întregul popor a proiectelor de documente, larga participare la dezbateri în cadrul lucrărilor în plen și pe secțiuni ale Congresului, numeroasele propuneri privind căile și mijloacele de transpunere în viață a obiectivelor adoptate au prilejuit o elocventă manifestare a democrației partidului nostru, a profundului democratism al orînduirii noastre. Adevărat forum al întregii noastre națiuni, Congresul al XIII-lea a confirmat în mod strălucit faptul că în România socialistă strategia dezvoltării social-economice este opera întregului popor, că hotărîrile adoptate constituie întruchiparea gîndirii și voinței întregii națiuni.

Exprimînd voința fermă a tuturor comuniștilor, sentimentele de dragoste și stimă profundă ale întregului popor, Congresul a reales în funcția supremă de secretar general al Partidului Comunist Român pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al națiunii noastre, conducătorul încercat al partidului și poporului român, personalitate de înalt prestigiu și autoritate

DOCUMENTELE CONGRESULUI — AMPLU PROGRAM DE ACȚIUNE

a vieții politice contemporane, de gîndirea și activitatea căruia sînt strîns legate marile noastre împliniri. Dedicîndu-și întreaga viață și activitate de strălucit militant revoluționar și patriot înflăcărat împlinirii idealurilor de libertate și independență ale națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus o contribuție hotărîtoare la fundamentarea Programului partidului, la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, la elaborarea și înfăptuirea neabătută a politicii interne și externe a partidului și statului, a adus României un prestigiu internațional fără precedent, a făcut ca pretutindeni numele țării noastre să fie rostit cu respect și admirație. Înaltul forum al comuniștilor a dat glas unanimei convingeri a națiunii noastre că reinvestirea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de secretar general al partidului, act politic de importanță fundamentală, în deplină concordanță cu interesele majore ale națiunii noastre socialiste, constituie cea mai sigură garanție a înfăptuirii neabătute a tuturor obiectivelor și hotărîrilor stabilite de Congres.

Este de subliniat că deplina unanimitate cu care înaltul forum al comuniștilor a adoptat linia politică generală și orientările de perspectivă ale partidului, documentele prezentate, hotărîrea unanimă și puternicul entuziasm manifestat cu prilejul realegerii tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția supremă de secretar general al partidului au constituit o puternică expresie a unității de gîndire, voință și acțiune a tuturor comuniștilor, a întregii națiuni, a unității indestructibile dintre partid și popor, a adeziunii ferme a tuturor oamenilor muncii la politica partidului. Așa cum sublinia secretarul general al partidului în cuvîntarea ținută la încheierea lucrărilor Congresului, **„toate documentele supuse dezbaterii Congresului au fost adoptate în deplină unanimitate, oglindind voința partidului, a poporului nostru de a acționa cu fermitate pentru înfăptuirea neabătută a acestor hotărîri, deoarece ele reprezintă viitorul națiunii noastre. Ele dau o perspectivă luminoasă întregii noastre națiuni — de a-și asigura un nivel tot mai înalt de dezvoltare economică, socială, științifică, culturală, de a ocupa un loc demn în rîndul națiunilor libere ale lumii“.**

Expresie strălucită a forței de creație istorică a partidului nostru comunist, magistralul Raport prezentat în fața Congresului de către tovarășul Nicolae Ceaușescu constituie o demonstrație elocventă de înțelegere profund științifică și realistă a aplicării legilor generale ale dezvoltării economico-sociale, ale revoluției și construcției socialiste și comuniste la condițiile concrete ale țării noastre. În cadrul acestui document programatic de excepțională valoare teoretică și practică, împletirea într-o viziune armonioasă și unitară a analizei multilaterale a realizărilor obținute și a drumului parcurs în acest cincinal de poporul nostru, cu fundamentarea clarvăzătoare a direcțiilor principale spre care trebuie concentrate prioritar eforturile partidului, ale întregului popor pentru înfăptuirea obiectivelor celei de-a treia etape de realizare a Programului partidului, relevă dimensiunile impresionante ale puterii creatoare a unui popor liber, stăpîn pe soarta sa, care-și făurește o țară tot mai înfloritoare și puternică sub conducerea înțeleaptă a partidului comunist.

Semnificativ pentru adînca putere de pătrundere și înțelegere a dialecticii vieții sociale de care dă dovadă partidul nostru, secretarul său general, este faptul că în Raport se formulează teze teoretice noi privitoare la fenomenele economice și politice actuale și la soluțiile revoluționare care se impun, la stadiul istoric în care se găsește procesul edificării noii societăți în România. În acest context, deosebit de importante sînt conceptele și tezele cu privire la creșterea rolului conducător al partidului în societate, în organizarea și desfășurarea întregii opere de construcție socialistă, perfecționarea activității statului și organelor sale, a întregului sistem de conducere democratică a vieții economice și sociale, permanența spiritului revoluționar — ce vin să îmbogățească teoria mereu înnoitoare a socialismului științific. Avînd în vedere excepționala sa însemnătate teoretică și practică, **în Rezoluția Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român se subliniază că înaltul forum al comuniștilor a hotărît ca Raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu să devină programul de muncă și luptă al partidului, al întregului popor, să stea la baza activității viitoare a tuturor organelor și organizațiilor de partid pentru unirea și mobilizarea tuturor oamenilor muncii în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru ridicarea țării pe noi culmi de progres și civilizație, pentru înaintarea fermă a României spre comunism.**

În vederea realizării obiectivului fundamental stabilit de Congres pentru planul cincinal 1986-1990 — continuarea fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintarea României spre comunism — o atenție deosebită se va acorda dezvoltării forțelor de producție, precum și perfecționării relațiilor de producție și sociale pe o bază nouă, continuîndu-se cu fermitate procesul de transformare revoluționară a societății. În acest cadru, întreaga concepție ce fundamentează măsurile prevăzute în Raport, în Directive, în celelalte documente adoptate, menite să asigure soluționarea problemelor esențiale ale dezvoltării economice și sociale, este axată pe afirmarea și mai puternică a imperativului dezvoltării intensive, a creșterii puternice a calității și competitivității întregii producții, a eficienței economice.

Congresul partidului a stabilit țeluri și obiective clare, orientări concrete în muncă și acțiune, în deplină concordanță cu valorosul potențial uman, material, productiv disponibil. Esențiale sînt acum activitatea, munca avîntată pentru înfăptuirea hotărîrilor adoptate. În acest scop, organele și organizațiile de partid sînt chemate să desfășoare o vastă muncă politico-organizatorică, de stabilire a direcțiilor concrete de acțiune, în toate unitățile, concentrînd eforturile spre ceea ce este esențial la fiecare loc de muncă. Desigur, acest lucru nu este ușor, necesită eforturi susținute și învingerea multor greutăți. Dar, așa cum sublinia secretarul general al partidului, avem o călăuză sigură — socialismul științific, materialismul dialectic și istoric, avem un partid care știe să învingă greutățile, să asigure mersul ferm înainte al întregului popor, sub conducerea comuniștilor, spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație.

Este datoria de înaltă responsabilitate a organelor și organizațiilor de partid să-și perfecționeze necontenit stilul și metodele de muncă, să acționeze neabătut în vederea mobilizării ample a energiilor creatoare ale tuturor colectivelor de oameni ai muncii pentru punerea cît mai operativă și completă în valoare a tuturor resurselor disponibile, pentru ridicarea pe un plan superior a întrecerii socialiste. Este imperios necesar ca toate colectivele din unitățile economice, toți oamenii muncii să-și intensifice eforturile astfel încît să se asigure realizarea exemplară a prevederilor planului pe 1984 la toți indicatorii. Fiecare comunist, fiecare cetățean are datoria de înaltă responsabilitate revoluționară de a face totul pentru realizarea în cele mai bune condițiuni a hotărîrilor și documentelor adoptate, pentru creșterea pe această bază a bunăstării materiale și spirituale a poporului, pentru înflorirea patriei socialiste, pentru transformarea României într-o țară puternic dezvoltată.

B. PĂDURE

D646

relații
financiar-valutare
și comerciale internaționale

Ghidul lucrătorului de comerț exterior

Băncile și criza sistemului financiar internațional

1. In perioada premergătoare primului șoc al prețurilor petrolului, țările în curs de dezvoltare și-au finanțat deficitele relativ modeste ale balanțelor de plăți curente prin intermediul transferurilor oficiale de capital, al investițiilor externe directe și al creditelor de import. La finele anului 1973 mai puțin de o treime din angajamentele lor externe erau contractate cu băncile internaționale. Sub impactul creșterii facturii petroliere și al recesiunii din țările dezvoltate, deficitul global al acestor țări a crescut într-o perioadă scurtă de la o medie de 7 miliarde dolari între 1970—1973 la 31 miliarde dolari în 1975. Dacă țările dezvoltate au putut să facă față necesităților crescînde de lichiditate internațională, atrăgînd capitalurile țărilor exportatoare de petrol și împrumutîndu-se pe piața internațională, a obligațiunilor, țările în curs de dezvoltare nemembre ale OPEC, sprijinite insuficient de aportul oficial de capital din țările dezvoltate, au fost nevoite să recurgă la creditul bancar internațional. În același timp, băncile din țările capitaliste dezvoltate, impulsionate de creșterea excedentelor valutare ale țărilor OPEC și confruntate cu o cerere relativ redusă de credite pe piața internă, au avut atît posibilitatea cît și interesul să-și plaseze fondurile în țările în curs de dezvoltare solicitante, transformînd depozitele pe termen scurt în împrumuturi pe termen mediu și lung prin intermediul tehnicii creditelor, „roll-over". Rezultatul a fost dublarea angajamentelor țărilor în curs de dezvoltare față de sistemul bancar internațional, acestea ajungînd în 1975 la 61 miliarde dolari.

Începînd cu anul 1976 băncile, îngrijorate de situația financiară a țărilor lumii a treia, au trecut la practicarea unor marje mai ridicate ale dobînzilor la împrumuturile consimțite acestora. Ca urmare a adoptării de către țările în curs de dezvoltare a unor măsuri mai eficiente de stabilizare a poziției lor externe, ca și a relativei relansări economice din țările dezvoltate, deficitul curent exprimat în termeni comparabili, al țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, s-a redus la începutul celei de a doua jumătăți a deceniului trecut la nivelul din perioada anterioară primului șoc petrolier. De aceea aceste țări au putut să angajeze în anii care au urmat (1976—1977) noi împrumuturi bancare internaționale, pe care le-au afectat în bună măsură întăririi poziției rezervelor lor internaționale.

Eforturile de ajustare economică întreprinse cu succes de țările lumii a treia au creat în 1977 un climat favorabil țărilor debitoare. Lichiditățile care au alimentat piața de capital în anii 1977—1978, în condițiile restrîngerii excendentelor valutare ale țărilor membre ale OPEC, au provenit în mare măsură din deficitele importante ale balanței de plăți a Statelor Unite. Acestea au redus cererea de capital de împrumut pentru finanțarea balanțelor de plăți în general și au sporit oferta de fonduri disponibile pentru creditarea pieții internaționale.

Băncile s-au angajat într-o concurență acerbă în anii 1978—1979, reducînd marjele dobînzilor la niveluri care nu le-au mai permis crearea de rezerve și consimțînd totodată împrumuturi fără a acorda o atenție prea mare situației economice a țărilor debitoare. Pe de altă parte, în condițiile create, multe țări în curs de dezvoltare și-au sporit angajamentele pe piața internațională de capital. În consecință, deficitul extern al țărilor în curs de dezvoltare nemembre ale OPEC s-a ridicat în 1979 la 40 mlrd dolari. La finele anului 1979, angajamentele totale ale țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol față de sistemul bancar internațional se ridicau la 67 mlrd. dolari.

Corolarul finanțării masive a balanțelor deficitare cu ajutorul fondurilor bancare a fost creșterea vulnerabilității țărilor în curs de dezvoltare debitoare, pe de o parte datorită creșterii creditelor externe remunerate prin intermediul dobînzilor variabile, iar pe de altă parte datorită reducerii scadenței medii a împrumuturilor față de cea din perioada anterioară anului 1974.

Grava deteriorare a situației financiare internaționale care a survenit în anii care au urmat s-a datorat unei întregi serii de factori dintre care, fără să intrăm în detalii îi reținem pe următorii:

— al doilea șoc petrolier, declanșat în 1979 care a condus la restrîngerea activității economice din numeroase țări importatoare și în același timp la creșterea necesarului de lichiditate internațională datorită creșterii inflaționiste a prețurilor ;

— adoptarea în majoritatea țărilor capitaliste industrializate a politicilor antiinflaționiste, cu implicațiile lor de ordin protecționist asupra comerțului mondial, însoțite de deteriorarea raportului de schimb al țărilor lumii a treia precum și incidența escaladării ratelor dobînzilor ca urmare a eforturilor de stăvilire a creșterii prețurilor în țările dezvoltate, care a generat o creștere explozivă a costurilor serviciului datoriei externe și acoperirea tot mai dificilă a acestuia;

— creșterea cursului dolarului american, ca urmare a politicii antiinflaționiste și a dobînzilor ridicate pe piața S.U.A., care a determinat agravarea datoriilor externe exprimate în principal în această monedă;

— deteriorarea situației financiare internaționale și desfășurarea unei serii de evenimente politice (cum ar fi spre exemplu conflictul insulelor Falkland) care au impus sistemului bancar internațional o atitudine mai rezervată

Supliment la
nr. 48 1984
Revista ECONOMICA

în consimțirea de noi credite țărilor în curs de dezvoltare.

În perioada care a urmat anului 1979 băncile au reacționat totuși insuficient la modificarea situației existente în domeniul plăților internaționale. Afluxul de noi fonduri înregistrat, cererea relativ scăzută de credite pe pieţele interne și menținerea în limite considerate suportabile a pierderilor rezultate din activitatea internațională, au făcut ca poziția băncilor față de riscuri să se materializeze numai într-o atitudine mai selectivă față de debitorii individuali. Acordarea de noi credite către țările în curs de dezvoltare nemembre ale OPEC a continuat totuși, dar într-un ritm inferior ritmului de creștere a deficitelor de plăți ale țărilor debitoare. Țările deficitare, tributare importurilor de petrol și cele ale căror angajamente externe atinseseră niveluri deja ridicate au fost nevoite să accepte marje ale dobînzilor ceva mai mari. Debitorii de prim ordin însă — printre care se număra și Mexicul pînă în 1981 — au putut să obțină în continuare credite în condiții destul de avantajoase. Unele bănci de mică importanță s-au abținut de a mai participa la consorțiile care acordau credite țărilor care prezentau un anumit nivel de risc, dar marile bănci au recurs la creditele „club" (club-loans) sau au consimțit individual noi credite. În plus, dacă autoritățile de control financiar îndemnau băncile la o oarecare moderație, factorii guvernamentali solicitau însă adesea participarea băncilor la finanțarea proiectelor legate de export.

Pe de altă parte, țările în curs de dezvoltare debitoare, membre ale OPEC au continuat să prefere apelurile adresate sistemului bancar internațional celor către Fondul Monetar Internațional, în bună măsură datorită faptului că creditele bancare nu presupuneau condiții de politică economică internă. În același timp, fondurile de care puteau beneficia din partea F.M.I erau cu mult inferioare necesităților de finanțare ale deficitelor externe, cel puțin pînă în 1980 cînd Fondul a trecut la o politică de acces mai larg la resursele sale.

În 1982, climatul financiar internațional s-a resimțit puternic ca urmare a prelungirii peste așteptări a recesiunii țărilor industrializate, cu impactul său profund asupra situației financiare a întreprinderilor din aceste țări, care a generat creșterea accentuată a creanțelor insolvabile. Falimentele răsunătoare ale unor companii și instituții financiare, deficitele balanțelor de plăți înregistrate de țări ca Mexic, Brazilia, Argentina precum și incertitudinile care au planat asupra prețului petrolului, au ridicat semne de întrebare asupra stabilității sistemului financiar internațional. În aceste condiții s-au făcut auzite opinii care imputau băncilor o oarecare ușurință și lipsă de previziune în acordarea de credite anumitor țări în curs de dezvoltare, de-a lungul întregii perioade 1974—1981. Dar băncile nu sînt singurele care poartă responsabilitatea situației create.

În primul rînd nu trebuie neglijat faptul că ajutorul oficial, inclusiv cel acordat prin intermediul FMI și al Băncii Mondiale țărilor în curs de dezvoltare, nu a reușit să facă față gravelor probleme de plăți și de echilibru de balanță externă ale lumii a treia. Nu este greu de imaginat ce s-ar fi întîmplat dacă băncile după 1974 ar fi întrerupt consimțirea de noi credite nu numai țărilor în curs de dezvoltare, ci chiar și întreprinderilor din propriile lor țări, care s-au confruntat și se mai confruntă încă cu dificultățile generate de criza economică. Rezultatul ar fi fost o prăbușire financiară și economică globală.

În al doilea rînd trebuie arătat că situația economică internațională a cunoscut bulversări fără precedent, într-un interval de timp relativ scurt. Astfel, ulterior primului șoc petrolier, economia mondială s-a confruntat cu o perioadă inflaționistă foarte acută, numeroase țări înregistrînd ritmuri de creștere a prețurilor exprimate prin două sau chiar trei cifre. Celui de-al doilea șoc petrolier din 1979 i-au urmat politicile antiinflaționiste însoțite de dobînzile foarte ridicate, de protecționism și de deteriorarea raportului de schimb al țărilor în curs de dezvoltare. În aceste condiții nu se poate spune că a fost ușor de evaluat perspectiva economică reală și riscurile viitoare. Indiscutabil, politica inflaționistă, din perioada 1977—1978 a Statelor Unite și a țărilor industrializate a facilitat creșterea spectaculoasă a ofertei de fonduri disponibile pentru împrumut, nefiind deci just să se impute atît ofertanților cît și beneficiarilor de credite lipsa de moderație, cînd, tocmai expansiunea monetară a fost scopul urmărit. Dezvoltarea pieții creditelor internaționale urmată în mod neprevăzut de cea de a doua mare creștere a prețurilor petroliere au constituit însă principalele cauze ale crizei financiare declanșate ulterior.

Nu mai puțin lipsită de importanță a fost insuficienta experiență atît a creditorilor cît și a debitorilor în ceea ce privește rezolvarea problemelor de lichiditate internațională mai ales ale țărilor lumii a treia, în condițiile unei recesiuni fără precedent. Crize au mai avut loc și în trecut, dar diviziunea internațională a muncii, schimburile de mărfuri, interdependența economiilor naționale, relațiile financiare și de credit nu aveau nici pe departe amploarea și complexitatea pe care o înregistrează în zilele noastre.

Sistemele și mecanismele existente au rămas în urma evoluției economice mondiale. De altfel una dintre criticile aduse chiar sistemului monetar internațional de la Bretton Woods era incapacitatea sa de a asigura lichiditatea internațională suficientă funcționării în bune condițiuni a relațiilor de plăți internaționale. Creditele bancare au constituit prin urmare o soluție, cu toate că acestea au reușit, abia în ani '80, să asigure funcționarea unui sistem și el inechitabil de relații economice internaționale. Eșecul s-a materializat de altfel în restrîngerea creditelor bancare acordate pieții internaționale după cel de-al doilea semestru al anului 1982 și în special a creditelor acordate țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol, ale căror angajamente totale față de bănci s-au redus în 1983 la un total de 40 miliarde de dolari.

Emanuel ODOBESCU
Banca pentru agricultură și industrie alimentară

Relații financiare internaționale

Cooperarea monetar-financiară între țările în curs de dezvoltare

Recomandările care se fac pe linia acordării unei mai mari priorități cooperării monetar-financiare dintre țările în curs de dezvoltare se bazează pe rolul esențial de catalizator pe care acest domeniu al colaborării îl are pentru realizarea celorlalte măsuri și activități de cooperare economică.

Accentele puse pe extinderea cooperării monetar-financiare reciproce se înscriu în coordonatele generale de căutare a unor noi modalități de procurare de resurse financiare suplimentare necesare dezvoltării economice a țărilor rămase în urmă, în condițiile unor mijloace financiare proprii cu totul insuficiente, și al nivelului nesatisfăcător al celor furnizate pe cale bi- și multilaterală prin mecanismele de finanțare ale țărilor dezvoltate sau ale organismelor internaționale specializate.

Problema dobîndește o deosebită acuitate, reclamînd măsuri urgente și pertinente, mai ales în ultimii ani, cînd, dat fiind contextul mondial, în care poliferează factori potrivnici și care scapă de sub controlul țărilor în curs de dezvoltare — inflația, instabilitatea monetară, fluctuații bruște și necontrolate ale prețurilor „privatizarea" sistemului monetar-financiar internațional, rezultatele nesatisfăcătoare ale „reformei evoluționiste" a sistemului monetar internațional, recesiunea din principalele state industrializate, în-

tensificarea măsurilor cu caracter protecționist etc. — situația țărilor în curs de dezvoltare s-a deteriorat și agravat, conducînd la cumularea unei uriașe datorii externe (circa 850 miliarde de dolari la începutul anului 1984 formată din împrumuturile pe termen mediu și lung de 755 miliarde $ și creditele pe termen scurt).

În aceste condiții devine clar că menținerea actualelor tendințe manifestate în relațiile comerciale și financiare internaționale, care duc la creșterea din ce în ce mai mare a poverii datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, va avea efecte deosebit de grave asupra evoluției generale a economiei lor.

Prin urmare, aprecierea cu luciditate a situației financiare externe actuale și previzibile a țărilor în curs de dezvoltare în sensul unei capacități obiectiv reduse de obținere a resurselor necesare acoperirii datoriilor lor externe, ridică problema unei soluționări echitabile, în cadrul unei largi colaborări internaționale în domeniul comercial, monetar și financiar care să asigure intensificarea fluxurilor de resurse financiare externe, inclusiv ameliorarea condițiilor de acordare a împrumuturilor și ajutoarelor destinate țărilor în curs de dezvoltare.

De partea lor, țările în curs de dezvoltare au intensificat cooperarea monetar-financiară la nivel subregional, și regional, prin participarea majorității lor la sisteme de compensații, la acorduri de credite, uniuni monetare, bănci de dezvoltare și fonduri de garantare, iar în unele cazuri și la societăți de investiții. Unele grupuri și-au creat în ultimii ani noi mecanisme financiare destinate să faciliteze investițiile în întreprinderi și programe comune, iar altele și-au întărit mecanismele lor de creditare în vederea susținerii reciproce a balanțelor de plăți. În realizarea tuturor acestor operațiuni țările în curs de dezvoltare au fost puternic sprijinite de UNCTAD, prin intermediul serviciilor sale consultative interregionale și în cadrul proiectelor de asistență tehnică finanțate de PNUD.

Dacă la nivel subregional și regional s-au realizat progrese notabile pe calea amplificării cooperării monetar-financiare reciproce la nivel regional sau interregional nivelul cooperării respective este redus, în fază incipientă, urmînd ca în perioada următoare să se întreprindă acțiuni de amploare în acest sens.

În studiul „Acords de paiements et expansion des échanges entre pays en voie de développement", Rapport du Groupe d'experts, efectuat de un grup de experți UNCTAD în vederea clasificării diferitelor acorduri de plăți în funcție de anumite criterii financiare importante (cum ar fi : obiectivele economice, dispozițiile specifice în materie de credit, gradul de amortizare al politicilor preconizate etc.) a condus la concluzia că țările în curs de dezvoltare folosesc trei principale categorii de aranjamente : acordurile de clîring (sau de compensație), acordurile de credit și uniunile monetare. Grupul de experți a estimat că „simplele uniuni de plăți" și „simplele fonduri de rezervă" sînt variante ale acordurilor de credit clasice.

Această clasificare s-a apreciat ca fiind foarte utilă, întrucît o formulă globală care să reunească acordurile de compensație poate fi considerată ca o problemă tehnică, în timp ce încheierea acordurilor de credit incumbă drepturi și obligații ce țin de politica generală a unui stat, iar integrarea sistemelor monetare naționale într-o uniune monetară este prin excelență o decizie politică.

În prezent cooperarea monetară a țărilor în curs de dezvoltare este concepută sub forma a două mecanisme importante : sistemul de compensare reciprocă a plăților și sistemul de susținere reciprocă a balanțelor de plăți externe și are drept scop facilitarea procesului de liberalizare a schimburilor comerciale și a plăților dintre statele participante.

Cum am mai spus, în ultimii ani acțiunile de cooperare monetară dintre țările în curs de dezvoltare s-au intensificat mult : dacă la nivelul anului 1974 existau numai două mecanisme de compensare și două acorduri de credit în vigoare în America Latină, în prezent funcționează 7 acorduri de compensare („Uniunea asiatică de compensare", „Facilitarea multilaterală de compensare a Comunității Caraibelor", „Banca de compensație din America Centrală", „Sistemul monetar al Comunității economice a țărilor Marilor Lacuri", „Sistemul de plăți al Asociației latino-americane a liberului schimb" și „Camera de compensare din Africa de Vest") la care participă 47 de țări și se negociază alte 3 acorduri la care să participe alte 34 de țări, dintre care 20 țări membre ale Fondului monetar arab și există, de asemenea 5 acorduri de credit cum sînt : „Fondul monetar arab", „Fondul de rezervă andin", „Acordul de credite reciproce al ASEAN", „Fondul de stabilizare monetară al Americii Centrale", „Acordul de asistență financiară al ALALE", funcționînd în Asia, Africa și America Latină. În ceea ce privesc uniunile monetare, numărul lor a rămas neschimbat, două în Africa occidentală și centrală (Uniunea monetară a Africii centrale" și „Uniunea monetară a Africii occidentale").

Cu toate că există deosebiri între aceste acorduri monetare, obiectul lor de activitate este în general destinat reglementării soldurilor debitoare și creditoare rezultate din tranzacțiile comerciale și alte operațiuni curente dintre țările în curs de dezvoltare, calculele efectuîndu-se în monede convertibile reciproc convenite.

În ceea ce privesc sistemele de credit, în pofida obiectivelor lor diferite, în conformitate cu interesele specifice ale țărilor participante, au un scop comun și anume completarea susținerii financiare a balanțelor de plăți furnizate de FMI, în vederea evitării restricțiilor de convertibilitate și/sau instabilității cursurilor de schimb. În general aceste acorduri vizează operații mult mai complexe.

Cu toate că fondurile acordate de cele cinci acorduri de creditare sînt modeste, comparativ cu nevoile foarte mari ale țărilor membre, se consideră totuși că ele pot constitui o completare neneglijabilă la creditele acordate de FMI, mai ales că vin în sprijinul țărilor fără rezerve și cu balanțe de plăți vulnerabile acordîndu-le împrumuturi în condiții mai favorabile de rambursare și marje de trageri automate mai generoase.

Referitor la uniunile de plăți globale de tip clasic, se consideră că există o serie de impedimente în realizarea lor fiind necesară, totodată, îndeplinirea prealabilă a unor condiții dificile de întrunit la majoritatea țărilor în curs de dezvoltare.

De aceea se apreciază că în viitor o cooperare monetară întărită și lărgită între țările în curs de dezvoltare ar trebui să fie bazată pe tipuri de aranjamente multilaterale care, fără să dea inițial rezultate spectaculoase au dat sau dau dovadă în practică de aceste rezultate și implică angajamente financiare și politice acceptabile. În plus, cum s-a indicat mai sus, majoritatea aranjamentelor monetare existente sînt de creație foarte recentă, astfel că acumularea de experiență poate fi premisa necesară în acest domeniu pentru a se întreprinde executarea de proiecte mai ambițioase.

Ca și în cazul cooperării monetare și cooperarea financiară a țărilor în curs de dezvoltare s-a intensificat considerabil în ultima perioadă, îndeosebi prin participarea activă a țărilor membre OPEC. Pînă la acea dată, alături de organizații financiare de competență regională (ex. Banca Africană de Dezvoltare — BAD) funcționau și unele de competență subregională (Banca de dezvoltare a Africii de Est, Societatea financiară de investiții etc.). Ulterior, menite să sprijine în special țările cel mai puțin dezvoltate, au fost create de către unele instituții interarabe preexistente (Liga Statelor Arabe, Organizația Țărilor Arabe Exportatoare de Petrol etc.) organisme financiare specializate.

Dintre instituțiile financiare respective un rol deosebit în promovarea cooperării Sud-Sud îl deține Banca Africană de Dezvoltare (BAD) — singura instituție de acest fel la care participă numai țări în curs de dezvoltare. Scopul activității îl reprezintă cu prioritate finanțarea proiectelor și programelor de investiții, promovarea dezvoltării economice a regiunii, prin mobilizarea și de resurse financiare externe. Pentru extinderea volumului celei din urmă activități amintite, BAD și-a creat două instituții specializate :

Societatea Financiară Internațională pentru Dezvoltarea Africii (SIFIDA) și Fondul African de Dezvoltare (FAD). Cu toate că fondurile BAD sînt modeste, este remarcabil faptul că ele sînt utilizate atît pentru realizarea unor programe naționale de investiții în statele membre, cît și pentru finanțarea unor proiecte multilaterale, inclusiv la nivelul grupărilor subregionale.

Cooperarea financiară la nivel subregional se realizează de organismele financiare constituite odată cu grupările economice integrate respective ca de exemplu : Banca Centramericană de Integrare Economică (BCIE) în cadrul PCAC, Societatea Andină de Dezvoltare (SAD) în cadrul Pactului Andin, Banca de Dezvoltare a Caraibelor (BDC) în cadrul Comunității Caraibiene, Banca de Dezvoltare a Africii de Est (BDAE) în cadrul CEA și Fondul de întrajutorare și garantare a împrumuturilor Consiliului Antantei (FIGICA) în cadrul Consiliului Antantei. În general fondurile folosite pentru finanțări sînt modeste și reflectă caracterul integrationist al organizațiilor respective, iar structura pe sectoare de activități diferă în funcție de nivelul de dezvoltare al țărilor membre, de structurile economiilor naționale, în special gradul de înzestrare cu infrastructuri. O suplimentare considerabilă a finanțării dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare s-a înregistrat prin operațiunile financiare ale țărilor membre OPEC, mijloc important de cooperare economică intraregională în favoarea țărilor lumii a treia.

Această acțiune — se apreciază — a constituit prima contribuție financiară de mai mare anvergură pornită din interiorul țărilor în curs de dezvoltare orientată spre un asemenea scop și totodată una din căile posibile de realizare, parțială, a năzuinței lor de reducere a dependenței față de exterior și în special față de țările industrializate.

Numărul instituțiilor multilaterale de finanțare a dezvoltării țărilor în curs de dezvoltare crește permanent, iar instituțiile numeroase deja existente și-au extins continuu și și-au intensificat operațiunile în vederea satisfacerii nevoilor crescînde la nivel regional și subregional.

La nivel interregional un moment important îl reprezintă crearea „Federației mondiale a instituțiilor financiare pentru dezvoltare" (FEDIME). Cu toate acestea se apreciază că baza financiară a numeroase instituții multilaterale de finanțare a dezvoltării este din ce în ce mai mică comparativ cu nevoile țărilor membre, instituțiile respective nefiind adesea în măsură să sprijine proiectele specifice de investiții comune ale țărilor în dezvoltare. De aceea în cadrul UNCAD se întreprind studii de depistare a noi inițiative și posibilități de amplificare a finanțării reciproce a dezvoltării.

Participanții la Conferința la nivel înalt asupra cooperării economice între țările în curs de dezvoltare, de la Caracas au recomandat în acest sens crearea unui grup de experți însărcinați cu examinarea diverselor propuneri formulate de țările nealiniate și de „Grupul celor 77" în vederea stabilirii unor măsuri concrete de cooperare financiară în domeniul finanțării dezvoltării, în special punerea în funcțiune a „Fondului de solidaritate al țărilor nealiniate" și crearea unei bănci a țărilor în curs de dezvoltare.

În cadrul preocupărilor recente de adîncire și intensificare a cooperării monetar-financiare a țărilor în curs de dezvoltare subliniem că politicile și măsurile adoptate trebuie să fie realiste și pragmatice, în care scop se impune studierea atentă a motivelor anterioare de succes, dar și de eșecuri, precum și acordarea unei atenții mai mari constrîngerilor în special atitudinilor care se opun investițiilor și ajutorului pentru dezvoltare [1]).

dr. S. ARSENE

[1])La aceste aspecte se referă pe larg „Rapport de la Table ronde CNUCED/CEESTEM/RCCDC sur la coopération économique entre pays en développement", Mexico 22—29 novembre 1982, UNCTAD/ECDC/TA/15, 1982.

Politici comerciale

Strategia comercială a firmelor japoneze

Comercializarea unui produs trebuie înțeleasă ca un proces complex de desfășurare a unor servicii, care nu se referă numai la vînzarea propriu-zisă a produsului, ci cuprinde și o serie de servicii anterioare și posterioare vînzării.

În Japonia, la activitatea de promovare pe piețele externe participă atît statul, cît și firmele particulare, gradul lor de participare nefiind uniform în toate fazele procesului de comercializare. Efortul de promovare a produselor japoneze la export este suportat în principal de către firmele particulare, statul asumîndu-și o funcție complementară, în sensul creării unui cadru general de natură politico-economică, care să favorizeze efortul firmelor particulare.

ACTIVITATEA PROMOȚIONALĂ A STATULUI

Statul intervine în cîteva faze ale comercializării produselor la export :

a) **În faza de cunoaștere a mediului extern produsului,** statul acționează, prin diferite organizații guvernamentale, în direcția colectării de date și efectuării unor analize macro-economice referitoare la condițiile pieței externe. Studiile elaborate în acest scop cuprind, de regulă, principalele caracteristici ale produselor cerute pe piața externă, structura canalelor de comercializare, modul de desfășurare a reclamei, publicității și ce servicii post-vînzare trebuie asigurate.

O astfel de organizație guvernamentală specializată în studierea de ansamblu a piețelor internaționale de mărfuri este JETRO (Japan External Trade Organization), care elaborează studii asupra piețelor externe pentru diferite categorii de mărfuri, pe care le pune la dispoziția asociațiilor japoneze, de producători și exportatori și firmelor japoneze interesate.

b) **În faza de promovare a produselor naționale,** statul participă la prezentarea produselor japoneze pe diferitele piețe externe, în următoarele moduri :

— finanțează parțial sau integral participarea firmelor japoneze la diferite expoziții, saloane specializate și tîrguri internaționale de mărfuri din străinătate.

— organizează seminarii, simpozioane și alte manifestări asemănătoare, în scopul cunoașterii particularităților diferitelor piețe externe și prezentării produselor firmelor japoneze în alte țări cu cerere potențială ;

— organizează și finanțează deplasarea unor delegații comerciale pentru promovarea exporturilor către piețele externe de interes.

c) **În faza asigurării plăților către firmele exportatoare,** statul asigură finanțarea clienților străini cu ajutorul creditelor de export și finanțarea exportatorilor niponi în cadrul unor scheme de asigurare a riscurilor de neplată a contravalorii mărfurilor exportate.

Din enumerarea acestora rezultă că deși statul nu participă direct la comercializarea produselor japoneze, el caută să întărească forța de concurență a firmelor exportatoare, în vederea asigurării unor poziții competitive pentru produsele acestora pe piețele externe.

Multe din organizațiile guvernamentale din Japonia, care desfășoară activități aferente operațiunilor de comerț exterior, și-au creat vaste rețele de reprezentare în țară și în străinătate. Un exemplu semnificativ în acest sens îl constituie JETRO, care în martie 1983 avea 1200 de salariați, din care 600 lucrau la sediu și în celelalte 30 de birouri din țară, iar restul la cele 77 de birouri ale organizației din străinătate. Din cei 600 de salariați, care lucrau în alte țări, jumătate erau de naționalitate japoneză și cealaltă jumătate era reprezentată de angajați locali din țările unde funcționau birourile.

Reprezentanțele externe și personalul care lucrează în străinătate pentru primele nouă firme comerciale din Japonia în anul financiar 1982/1983

Denumirea firmei	Birouri de reprezentare în străinătate			Companii în străinătate (filiala și societăți mixte)				TOTAL			
	Locuri	Personal		Locuri	Nr. de companii	Personal		Locuri	Personal		Total
		japonez	local			japonez	local		japonez	local	
Mitsubishi	93	422	2.473	25	63	542	1.935	156	964	4.408	5.372
Mitsui	85	394	961	26	64	587	1.491	149	981	2.452	3.433
C. Itoh	66	417	1.072	18	45	427	878	111	844	1.950	2.794
Marubeni	83	508	1.323	22	54	536	1.222	137	1.044	2.545	3.589
Sumitomo	82	347	911	19	43	400	860	125	747	1.771	2.518
Nissho-Iwai	83	330	869	19	45	338	752	128	668	1.621	2.289
Kanematsu-Gosho	43	129	435	13	28	199	541	71	328	976	1.304
Toyo Menka	56	228	642	10	29	194	437	85	422	1.079	1.501
Nichimen	52	131	389	17	30	183	417	82	314	806	1.120
Total	643	2.906	9.075	69	401	3.406	8.533	1.044	6.312	17.608	23.920

Personalul și cifrele de comerț exterior ale primelor nouă firme comerciale din Japonia în anul financiar 1982/1983

Denumirea firmei	Total general	în Japonia	Personal cu activități de comerț exterior în străinătate					Cifră de comerț exterior (mil. $)
			Total		Japonezi		Străini	
			Nr.	(%)	Nr.	%	Nr.	
Mitsubishi	10.578	5.206	5.372	50,8	964	15,6	4.408	41.669
Mitsui	8.390	4.957	3.433	40,9	981	16,5	2.452	38.345
C. Itoh	6.150	3.356	2.794	45,4	844	20,1	1.950	29.969
Marubeni	7.683	4.094	3.589	46,7	1.044	20,3	2.545	33.076
Sumitomo	4.992	2.474	2.518	50,4	747	23,2	1.771	24.720
Nissho-Iwai	5.585	3.296	2.289	41,0	668	16,9	1.621	23.510
Kanematsu Gosho	2.378	1.074	1.304	54,8	328	23,4	976	7.973
Toyo Menka	3.001	1.500	1.501	50,0	422	22,0	1.079	10.962
Nichimen	3.151	2.031	1.120	35,5	314	13,4	806	10.426
TOTAL	51.980	27.988	23.920	46,1	6.312	22,5	17.608	220.650

SURSA : Journal of Trade and Industry — nr. 2/1984.

Bugetul său era în anul financiar 1983 de cca. 100 milioane dolari, din care o parte de cca. 60% era finanțată de către Ministerul Comerțului Internațional și Industriei și restul era asigurat prin fonduri provenite din partea autorităților prefecturale, asociații de producători și exportatori și companii particulare.

Birourile situate în țări străine sînt împărțite în două categorii :

— Centre de comerț — care au în jur de 10 salariați. Cel mai mare astfel de centru de comerț se află în prezent la New York, funcționînd cu 40 de salariați.

— Birouri de reprezentață — care au pînă la 5 salariați.

Astfel de centre se află în prezent, în toate capitalele țărilor dezvoltate și ale unor țări în curs de dezvoltare, cu importanță în aprovizionarea cu materii prime a Japoniei.

PARTICIPAREA FIRMELOR JAPONEZE LA ACTIVITATEA DE PROMOVARE

În Japonia, activitatea practică de comerț exterior este desfășurată, fie direct de **firmele producătoare și de engineering**, fie de **firmele comerciale specializate**, care lucrează pe bază de comision. Aceste firme au rol decisiv în comercializarea produselor de import și export, alocînd sume importante în acest scop.

Organizarea activității de comerț exterior a întreprinderii producătoare este determinată, în principal, de structura nomenclatorului de export, volumul cifrei de afaceri și specificul piețelor externe (vezi tabelele).

Procesul de comercializare efectivă a produselor este susținut prin importante campanii de reclamă și publicitate, volumul cheltuielilor efectuate în acest scop de firmele japoneze ajungînd să dețină anual o pondere de cca. 1,5—2% în produsul social brut și de 2—3% în cheltuielile consumatorilor.

Dîndu-și seama de importanța campaniilor de reclamă și publicitate, toate firmele interesate în realizări la export își alocă mari cote de cheltuieli din bugetele lor pentru promovarea vînzărilor pe piețele externe. La exportul bunurilor de consum aceste cote ating niveluri foarte ridicate. Dacă se consideră spre exemplu, numai exportul japonez de produse cosmetice, se constată că firmele nipone alocă pentru promovarea vînzărilor cca, 7—10% din bugetele lor.

Cu toate că în multe cazuri cheltuielile totale efectuate pentru cunoașterea condițiilor piețelor externe, formarea unei bune rețele de comercializare și a unei bune imagini a produselor pe piețele de export ating cifre impresionante, ele nu sînt neglijate de firmele japoneze cu politici ofensive de export.

Atîta timp cît aceste cheltuieli pot fi acoperite prin prețul de export, astfel încît din vînzarea produsului să se realizeze și un profit, toate aceste firme nu ezită să efectueze astfel de cheltuieli pentru a-și asigura poziții cît mai favorabile pe piață în raport cu concurența.

C. FĂCIU

Marketing

Publicitatea și reclama în acțiune pe piața occidentală

Potrivit unei analize recent publicate în revista de specialitate „European Advertising Review", ultima recesiune care a afectat economia mondială (1981—1982) a avut repercusiuni mai reduse asupra activității de publicitate și de reclamă, decît asupra restului domeniilor economice. Mai mult, activitatea de publicitate și de reclamă a avut mai puțin de suferit decît în cursul recesiunii din 1974—1975, deoarece firmele au învățat adevărata valoare a acestei activități. Menținerea unui nivel ridicat al cheltuielilor de publicitate și de reclamă în perioada 1981—1982 a fost determinată, în principal, de următorii factori :

— evoluția ascendentă a cheltuielilor de consum și a profiturilor firmelor industriale (supranumite „barometre" ale evoluției viitoare a activității de publicitate și de reclamă) ;

— concentrarea efectelor negative ale ultimei recesiuni economice asupra sectoarelor tradiționale (industria extractivă, industria siderurgică, industria de construcții navale) și nu asupra industriei bunurilor de consum, care este principala beneficiară a activității de publicitate și de reclamă ;

— revoluția tehnologică a dezvoltat atît obiectul de activitate a acestui sector prin apariția permanentă de noi produse, cît și noi mijloace ale comunicării de masă.

Pentru a înțelege mai bine specificul evoluției activității de publicitate și de reclamă vom prezenta evoluția și perspectivele ei de dezvoltare pe principalele zone.

Europa occidentală

Circa 68% din cheltuielile de publicitate și reclamă efectuate de 10 țări vest-europene (cuprinse în analiza menționată) în 1983 s-au concentrat în Marea Britanie (30,8%), R. F. Germania (22,7%) și Franța (14,3%). Potrivit prognozei elaborate de specialiști, pînă în 1987 cheltuielile de publicitate și de reclamă în Europa occidentală se vor majora față de 1982, cu 15—20% conform variantei pesimiste, sau se vor dubla conform variantei optimiste.

Pentru a înțelege mai bine gradul de participare al diferitelor mijloace de mass-media, prezentăm exemplul Marii Britanii, unde în 1983, din cheltuielile totale de publicitate și reclamă 57,7% au revenit publicității prin ziare și publicații, 28,6% celei prin televiziune, 7,7% lei publicității prin poștă (directe) la cumpărător, 3,5% celei prin afișaj, 2,1% celei prin radio și 0,4% celei prin cinema.

În prognoza menționată se apreciază că în Europa occidentală, noile tehnologii de transmitere a mesajelor publicitare nu vor înlocui cu totul, pînă în 1990 mijloacele tradiționale mass-media. Locuințele vest-europene nu vor fi dotate în perioada anvizajată în proporția de masă cu receptori pentru semnalele prin satelit, nici cu terminale video la domiciliu pentru accesul la băncile de date ; de aceea se presupune că mijloacele convenționale de comunicații vor absorbi în continuare majoritatea cheltuielilor de publicitate. Printre schimbările posibile pe termen scurt se estimează că va avea loc o creștere a ponderii cheltuielilor pentru reclamele comerciale prin T.V., paralel cu menținerea volumului cheltuielilor de reclamă prin ziare și publicații.

S.U.A.

Sectorul de publicitate și de reclamă în S.U.A. a avut, de asemenea, o evoluție net ascendentă, fiind dominat de folosirea reclamelor și publicității prin T.V. În 1983, cheltuielile de publicitate prin T.V. au însumat 16,1 miliarde dolari, iar în semestrul I — 1984 s-a înregistrat o nouă majorare de 17% (stimulată mai ales de ultima ediție a Jocurilor Olimpice). Cea mai mare agenție de publicitate americană Joung & Rubican a alocat în 1983 circa 57% din bugetul clienților săi (936 milioane dolari), reclamei prin T.V. În ultimii 5 ani a avut loc o reducere a ponderii cheltuielilor de publicitate prin T.V., de la 91%, la 77% în favoarea terminalelor T.V. la domiciliu pentru acces la băncile de date și a videocasetofoanelor. Agențiile de publicitate americane văd în televiziune mijlocul cel mai eficient de comunicare simultană cu un număr mare de oameni. Printre principalii clienți ai spațiului publicitar T.V., în S.U.A. menționăm următoarele firme : General Food Corporation (243 milioane dolari în 1983), American Home Products (197 milioane dolari), General Motors (227 milioane dolari), General Mills (213 milioane dolari). Stimulată de lansarea de noi produse, firma Proctor și Gamble a alocat în 1983 publicității prin T.V. 600 milioane dolari ; circa 100 milioane dolari a costat publicitatea unui singur produs nou — sucurile „Citrons Hill". Pentru a-și menține o cotă de peste 10% din piața americană de sucuri de fructe firma Proctor & Gamble a distribuit în peste 60% din gospodăriile americane mostre gratuite. Lupta de concurență afectează în S.U.A. piața alimentelor congelate, a brînzeturilor, a produselor de panificație, nemaifiind suficientă notorietatea mărcii de fabricație. Mări-

Evoluția cheltuielilor de publicitate — reclamă în Europa occidentală (prețuri constante în 1982)

(milioane dolari)

Anii	Austria	Belgia	Franța	R. F. Germania	Grecia	Italia	Olanda	Spania	Elveția	Marea Britanie
1977	252,2	451,2	2964,3	3924,8	158,7	1433,6	1335,8	1113,6	729,2	4614,4
1978	308,0	538,8	3250,1	4976,9	190,8	1594,7	1657,0	1148,5	1042,7	5733,5
1979	366,0	643,6	3617,1	5833,0	187,4	1798,7	1858,0	1462,3	1166,0	6518,4
1980	401,9	655,3	3719,8	5912,7	153,6	1955,1	1652,5	1394,3	1162,8	7211,9
1981	291,8	483,0	2890,0	4508,3	143,9	1641,2	1294,1	1273,6	1003,0	6125,4
1982	292,1	395,1	2500,4	4059,7	131,0	1524,8	1156,5	1270,5	979,3	5470,0
1983	310,5	425,2	2567,0	4077,0	137,3	1656,3	1161,0	1098,6	990,6	5537,0
1984	321,2	435,6	2594,8	4103,7	146,0	1801,2	1168,2	1130,3	1004,9	5640,2
1985	331,9	461,1	2653,7	4247,3	154,8	1932,0	1176,0	1162,0	1019,2	5743,5
1986	342,6	478,4	2738,3	4401,2	163,6	2122,7	1183,5	1193,8	1033,0	5845,0
1987	353,3	500,1	2790,4	4537,4	171,3	2317,0	1190,6	1225,5	1047,3	5948,2
Ponderea în P.N.B. în 1982	0,6	0,5	0,6	0,8	0,5	0,7	1,2	1,1	1,6	2,2

Sursa : Calculat după datele cuprinse în „Advertising" — Financial Times, 2 oct. 1984 și în „National Accounts of O.E.C.D. Countries 1984, vol. 1.

rea concurenței a stimulat activitatea de creativitate pentru diversificarea formelor de publicitate (muzică, grafică, imagini stilizate). Semnificativ în acest sens este că un film publicitar destinat calculatoarelor produse de firma „Apple" a ciștigat marele premiu la festivalul filmului de publicitate de la Cannes din 1984. Un număr de agenții s-au specializat în melodii de publicitate pentru video-show (Music Television), în tot mai multe publicații apar imagini grafice stilizate și colorate.

Japonia

Cea mai mare agenție de publicitate din lume este firma niponă Dentsu, care și-a concentrat activitatea pe piața internă. Din cheltuielile totale de publicitate ale Japoniei, de 12 miliarde dolari, firmei Dentsu îi revin 25%, urmată la distanță de firma Hakubodo cu 10%. Dentsu este puternic implantată în mijloacele de comunicare în masă japoneze, în special în cele de tip electronic. După al doilea război mondial, Dentsu a sprijinit înființarea emisiunilor de publicitate radio și TV, de asemenea a cumpărat acțiuni la Tokyo Broadcasting System (una dintre primele 5 stații T.V. cu publicitate comercială din Japonia) și la Video Research (echivalentul nipon al firmei americane A.C. Nielsen). În schimb, acțiunile firmei Dentsu sînt controlate în mod majoritar de cea mai mare agenție de știri japoneză „Kyoto News Service".

Pentru a apăra cît mai bine interesele clienților lor, firme publicitare ca Dentsu și Hakubodo și-au compartimentat activitatea pe firme sau uneori chiar pe produse. Pentru a menține un control cît mai bun asupra agențiilor publicitare, firmele industriale japoneze selecționează uneori o agenție pentru activitatea de creativitate și se adresează alteia pentru a cumpăra spațiul publicitar, sau încredințează linii de produse diferite, unor agenții diferite pentru a asigura un grad mai mare de flexibilitate acestor operații. Gradul ridicat de concentrare al activității de publicitate în mîna cîtorva firme mari reflectă gradul înalt de concentrare din economia niponă. Se va menține și în perspectiva anilor următori. Agențiile publicitare duc o luptă acerbă în menținerea spațiului lor publicitar, mai ales în domeniile noi ca terminalele T.V. la domiciliu cu acces la bănci de date, inclusiv a posibilității de tipărire a filmelor videopublicitare.

Carmen DAMSA
cercetător științific principal
Institutul de Economie Mondială

documentar

Rolul operațiunilor în contrapartidă în dezvoltarea comerțului exterior al R. S. România

Creșterea permanentă a gradului de interdependență dintre economiile naționale impune eforturi deosebite pe linia îmbunătățirii relațiilor economice internaționale. O necesitate obiectivă a evoluției ascendente a tuturor acestor economii, fără excepție, o constituie participarea la circuitul economic mondial. Comerțul exterior a devenit un sector de activitate economică de interes vital pentru mersul înainte al fiecărei economii naționale privite ca celulă de bază a economiei mondiale.

O componentă a procesului de ajustare a mecanismelor tradiționale, fenomen care caracterizează actualele relații economice internaționale, constă în tendința de extindere și diversificare a formelor de finanțare și de plată, a celor de comerț și cooperare. În acest proces complex, un rol însemnat îl deține extinderea încă de pe la jumătatea anilor 1960, mai ales în cadrul schimburilor dintre țările socialiste și cele capitaliste, a operațiunilor în contrapartidă. Aceste operațiuni au luat proporții considerabile în deceniul trecut și cu deosebire în ultimii ani.

În ultimul timp, operațiunile în contrapartidă cunosc o extindere tot mai mare datorită unei serii întregi de factori :

— criza financiar-valutară internațională: instabilitatea sistemului valutar; flotarea generalizată a valutelor vestice; inflația care se menține la proporții mari în multe țări; penuria de lichidități internaționale; ratele înalte ale dobînzilor; acumularea unor datorii externe considerabile etc.;

— criza energetică și de materii prime, o altă componentă de bază a crizei economice mondiale, expresie a crizei actualei ordini economice existente; perioada abundenței materiilor prime și a energiei ieftine, în ciuda unor tendințe conjuncturale pe termen scurt, pare a se fi încheiat;

— inechitatea schimburilor generată de ordinea economică internațională perimată: degradarea accentuată a raportului de schimb în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare generată în mare măsură de tendințele divergente și contradictorii din domeniul prețurilor pe piața mondială; marile deficite ale balanțelor comerciale și de plăți, ale numeroaselor țări ale lumii în care se localizează, ca atare, o penurie exagerată de lichidități internaționale.

În aceste condiții, avantajele care decurg din utilizarea pe scară largă a operațiunilor în contrapartidă sînt evidente:

— presupun evitarea efortului valutar, degrevînd balanțele comerciale și de plăți pentru importuri;

— permit sporirea volumului de mărfuri exportate, uneori chiar dacă mărfurile în cauză au un plasament mai dificil pe pieţele externe în condițiile altor forme comerciale;

— depășesc barierele existente în unele state privind transferul valutelor;

— fac posibilă stingerea unei părți din datoria trecută prin exportul de mărfuri sau permit recuperarea unor creanțe;

— prilejuiesc penetrarea pe pieţe greu accesibile, putînd genera astfel chiar o cerere ulterioară de mărfuri ;

— permit efectuarea unor importuri de necesitate și a unor importuri de tehnologii înaintate corespunzător cerințelor modernizării în perspectivă ;

— fac posibilă plasarea unor mărfuri care în anumite momente conjuncturale nu își găsesc desfacere pe piața internă, neexistînd contract pe piața externă ;

— contribuie la diversificarea gamei sortimentale de mărfuri pe piața internă prin aducerea unor mărfuri care se obțin de regulă pe devize convertibile ;

— creează posibilități de aprovizionare avantajoasă, putînd deveni chiar un factor psihologic în raporturile comerciale cu partenerii tradiționali;

— oferă posibilitatea unor relații pe termen lung prin cunoașterea exigențelor unei pieţe și ocazia de adaptare rapidă la aceste exigențe.

Avînd în vedere aceste avantaje, precum și altele la care ne vom referi pe parcurs, operațiunile în contrapartidă devin un instrument comercial de primă importanță în comerțul exterior al țării noastre. Aceasta cu atît mai mult în contextul participării active, caracteristice României, la diviziunea internațională a muncii, strîns legat de aplicarea noului mecanism economico-financiar în activitatea de comerț exterior.

Legea nr. 12/1980 la art. 18, alin. 2 stipulează asigurarea, concomitent cu importul, a realizării exportului. Conexarea celor două contracte se realizează printr-o convenție a părților din primul contract prin care vînzătorul se obligă să încheie sau să facă să se încheie, de către o altă persoană, un contract de cumpărare internațională de mărfuri din țara importatorului, de o anumită valoare. Legea particularizează astfel practic cerințele noului mecanism eco-

nomico-financiar, oferind un cadru deschis și elastic pentru dezvoltarea operațiunilor în contrapartidă.

Avînd în vedere varietatea și complexitatea acestor operațiuni, ca de altfel și diversitatea punctelor de vedere din literatura de specialitate, o delimitare mai precisă ridică unele dificultăți. Aceasta cu atît mai mult cu cît prin mobilitatea operațiunilor în discuție, punctele de întrepătrundere sînt numeroase și o clasificare rigidă este departe de a cuprinde toate formele. Încercînd totuși o diferențiere, în ciuda conținutului care rămîne practic același, putem deosebi următoarele categorii :

a) **Compensații : particulare (individuale) : simple ; progresive (bilaterale lărgite ; triunghiulare ; multiple — în lanț) ;**

— globale : clearing, barter.

b) **Operațiuni paralele (conexate, conjugate, de reciprocitate) : propriu-zise ; adresate.**

Tehnica compensațiilor constă în schimbul de mărfuri și prestări de servicii între două sau mai multe firme din țări diferite, schimburi echivalente efectuate fără folosirea lichidităților. De menționat că, chiar și compensațiile simple sînt mai complexe decît operațiunile de import și de export obișnuite. Spre deosebire însă de compensațiile simple și cele progresive, care în majoritatea lor reprezintă tranzacții de moment — în sensul că se derulează și iau sfîrșit într-o perioadă scurtă de timp de 4—8 luni — barter-ul desemnează un acord de clearing la nivel microeconomic pe o perioadă de 1—2 ani, venind astfel în întîmpinarea cerințelor de asigurare a unor operațiuni sigure, eficiente și de durată.

Operațiunile paralele, care se caracterizează prin legarea unui import de un export concomitent sau a unui export de un import fără ca acesta să fie de regulă de valoare egală, au ca particularitate faptul că plata se efectuează sau printr-o modalitate de plată convenită (acreditiv, incasso) sau — în cazul importatorului inițial — parte „în cash" parte în produse (în timp ce exportatorul inițial plătește mărfurile în contrapartidă numai „în cash"). Cea mai utilizată variantă este prima, dar ca valoare efectivă cele mai dezvoltate operațiuni sînt cele de cooperare industrială — „angajamentele de compensație" sau „formula românească de cooperare" — care însă se întind pe o perioadă de 10—20 ani și constau practic într-o cumpărare de utilaje tehnologice, know-how, licențe de la un partener occidental, acesta angajîndu-se să cumpere produsele rezultate în urma aplicării acestor tehnologii. Din statisticile C.E.E./O.N.U. rezultă că începînd din 1980 și pînă la sfîrșitul anului în curs, exportul țărilor socialiste europene efectuat în cadrul operațiunilor în contrapartidă va totaliza circa 15 milioane dolari S.U.A., aproximativ 40% din aces total export către țările capitaliste fiind reprezentat de operațiunile paralele. În ceea ce privește valoarea totală a comerțului bilateral se poate aprecia că operațiunile în contrapartidă dețin pînă la 40%.

Menționăm că alte țări socialiste au atins trepte diferite în dezvoltarea și derularea acestor operațiuni, acordînd atenție uneia sau alteia dintre categorii în funcție de specificul și particularitățile economiei naționale respective. Astfel, în timp ce țara noastră încurajează orice formă de operațiuni în contrapartidă, oferind în principal produse manufacturate, U.R.S.S. și Polonia sprijină aranjamentele de compensație în care produsele oferite în general în contrapartidă sînt materii prime, petrol și gaze naturale, respectiv cărbune.

Oricum, față de poziția favorabilă adoptată de țările socialiste, unele firme vestice resping încă acest gen de operațiuni, vrînd să evite apariția pe propriile piețe a unor potențiali concurenți. Aceasta în pofida faptului că — fiind interesate atît în aprovizionarea cu unele materii prime, semifabricate, produse finite la prețuri mai mici decît pe segmentele de piață occidentale la care au acces, cît și în exportul nu numai al produselor care pe propria piață se află într-o fază avansată a ciclului de viață dar și al tehnologiilor la care este necesară recuperarea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare — firmele în cauză se văd nevoite a recurge la operațiunile în contrapartidă, de unde și tendințele care se evidențiază pe linie organizatorică (formarea compartimentelor specializate cu experți în domeniu; încheierea de protocoale, în care se precizează mărimea contrapartidei, cu ministerele economice din țările socialiste; crearea rețelelor de depozite pentru reambalarea și refinisarea mărfurilor de contrapartidă; colaborarea strînsă cu casele de comenzi și de asigurare etc.).

În acest context, valorificarea optimă de către întreprinderile noastre de comerț exterior a operațiunilor în contrapartidă presupune a ține cont permanent de o serie de aspecte actuale și de perspectivă, printre care se cuvine a sublinia următoarele :

— contractele trebuie să prevadă garanții uzuale ferme care să asigure părții române certitudinea realizării obligațiilor de preluare și plată a mărfurilor (corelarea condițiilor și termenelor de plată, a clauzelor de penalizare, garanțiilor și răspunderilor, arbitrajului, forței majore, a datelor de intrare în vigoare a celor două contracte) ;

— solicitarea unor cote de contrapartidă mergînd pînă la 100% din valoarea contractului de import (pentru mărfurile de importanță deosebită pentru economia românească cota de contrapartidă este de 30—40%).

— coordonarea operațiunilor de contrapartidă la nivelul M.C.E.C.E.I. ;

— operativitate în găsirea mărfurilor de completare, de legătură;

— preocuparea de a obține prețuri cît mai mari la produsele exportate în contrapartidă și de a percepe un comision pentru faptul că mărfurile românești oferă posibilitatea comercializării lor;

— intensificarea controlului părții române asupra mărfurilor livrate în contrapartidă, cu atît mai mult în cazul preluării acestora de către terți;

— contactul permanent cu piața externă, urmărind comportamentul în consum al mărfurilor livrate;

— asigurarea în condiții cît mai bune a pieselor de schimb necesare și a service-ului ;

— preocuparea constantă de îmbunătățire a calității produselor livrate a design-ului ;

— cointeresarea partenerului străin de a contribui, orientat și dirijat prin contract cu documentații, informații, îmbunătățiri la ridicarea nivelului tehnico-calitativ al produselor;

— crearea unui sistem informațional cît mai cuprinzător, care să conțină datele necesare cunoașterii piețelor și produselor respective;

— întocmirea periodică a unor studii de piață externă pe produse și țări, care să reprezinte un adevărat ghid pentru lucrătorii de comerț exterior.

— pariciparea la tîrguri și expoziții internaționale pe piețele care prezintă interes pentru operațiunile în cauză;

— organizarea de simpozioane cu caracter publicitar și reclamă pentru produsele disponibile la exportul în contrapartidă.

Perpetuarea dezechilibrelor în economia mondială, pe de o parte și continuarea eforturilor poporului nostru pe calea unei dezvoltări economice multilaterale, pe de altă parte, fac ca operațiunile în contrapartidă să devină tot mai mult o soluție preferată, fiind destinate în principal sporirii exporturilor țării noastre. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul la Congresul al XIII-lea al P.C.R. : „Vom promova cu hotărîre sistemul de compensare, asigurînd astfel condițiile extinderii mai puternice a schimburilor economice cu diferite state".

Theodor PURCAREA

Redactor coordonator : dr. Ioan GEORGESCU

conducere

Inovația — condiții de fond ale obiectului reglementării

1. Potrivit art. 65 din Legea nr. 62/1974 (în continuare, ori de cîte ori se va indica un articol fără a se preciza și actul normativ, se va înțelege că este vorba de dispozițiile Legii nr. 62/1974 privind invențiile și inovațiile), „Constituie inovație realizarea tehnică care prezintă noutate pe plan național, progres și avantaje economice ori sociale, rezolvă o problemă în industrie sau în orice domeniu al economiei, științei, culturii, ocrotirii sănătății și apărării țării sau în orice alt domeniu al vieții economico-sociale și nu a mai fost aplicată pe teritoriul Republicii Socialiste România". Din cuprinsul acestui text legal, desprindem următoarele condiții de fond ale obiectului reglementării:

a) Inovația este o **creație intelectuală.** (În același sens, A. Petrescu, Prelegerile din anul universitar 1981/1982 ale Cursului de Drept de proprietate industrială de la Facultatea de Drept din București. S-a arătat, de asemenea, că „Inovația este o operă de creație intelectuală, întrucît presupune o **adaptare,** la condițiile locale, a unei soluții cunoscute tehnicii mondiale" — Y. Eminescu, **Tratat de proprietate industrială. Vol. I. Creații noi,** Ed. Academiei, București, 1982, p. 154. Totuși, în sensul că inovația nu ar fi o „creație științifică și tehnică", vezi Gh. Iliescu, **Proprietatea industrială,** Institutul de Învățămînt Superior Sibiu, Facultatea de Drept economic-administrativ, Sibiu, 1981, p. 129). Această caracteristică se regăsește și la invenție (art. 10). Deși — spre deosebire de art. 10 — legea nu utilizează în art. 65 termenul „creație", ci pe acela de „realizare", este totuși vădit că aceasta nu are drept consecință o distincție semantică, din moment ce o „realizare" ca aceea despre care este vorba implică necesarmente un efort al minții omenești, nefiind suficientă numai o dibăcie manuală care să fi generat rezultatul. În orice caz, sub acest aspect legea este perfectibilă și — în opinia noastră — reprezintă chiar un regres de tehnică legislativă față de reglementarea anterioară (Decretul nr. 884/1967), care în art. 32 alin. 1 vorbea despre „rezolvarea unei probleme", ceea ce sugera în mai mare măsură caracterul de creație intelectuală. Socotim, așadar, că o înlocuire a termenului „realizare" cu acela de „creație" este nu numai posibilă, ci și indicată.

Ca formă de creație intelectuală, inovația nu poate fi obținută decît de către om, și anume numai în calitatea acestuia de persoană fizică (una sau un grup de persoane fizice). Tot astfel, se înțelege că este exclusă din sfera noțiunii orice creație a naturii.

b) Inovația este o **soluție a unei probleme** (În același sens, vezi St. Cărpenaru, **Drept civil. Drepturile de creație intelectuală,** ed. a II-a, Universitatea din București, 1979, p. 78; A. Petrescu, **op. cit.**; Y. Eminescu, **op. cit.,** p. 154; Gh. Iliescu, **op. cit.,** p. 134), ca și invenția, deși — spre deosebire de art. 10 — legea nu utilizează în art. 65 termenul „soluție", dar arată expres — ceea ce credem că este suficient spre a sugera existența condiției de care ne ocupăm — că inovația „rezolvă o problemă". Această condiție înseamnă, printre altele, că nu este inovație simpla punere a unei probleme (chiar dacă efortul ar fi mai mare) ori soluția incompletă, precum și că problema poate aparține nu numai industriei (în înțelesul său restrîns, diferit de cel larg utilizat în art. 1.3. al Convenției de la Paris din anul 1883), ci și oricărui „domeniu al economiei, științei, culturii, ocrotirii sănătății și apărării țării sau în orice alt domeniu al vieții economico-sociale...". (În literatura de specialitate — vezi Y. Eminescu, **op. cit.,** p. 154, nota 4 — s-a observat pe bună dreptate că nu se înțelege de ce, comparativ cu art. 65 referitor la inovație, în art. 10 sînt enumerate aceleași domenii, mai puțin cel al culturii. La această observație, adăugăm că — în opinia noastră — invenția poate privi, totuși, și domeniul culturii, prevalînd — față de menționata absență relevată de comparație — exprimarea expresă „sau în orice alt domeniu al vieții economice și sociale").

c) Inovația este o **soluție tehnică,** la fel ca și invenția, ceea ce rezultă în mod expres din textul art. 65. Constatăm că, în raport cu legislația anterioară (care, în art. 33 din Decretul nr. 884/1967, definea raționalizarea ca fiind „rezolvarea unor **probleme de organizare a producției** din orice ramură a economiei naționale" — s.n., L. M.), în prezent sînt reținute de reglementare numai soluțiile tehnice, iar nu și cele de organizare a producției.

Această condiție exclude din noțiunea juridică de inovație soluțiile care nu produc efecte tehnice, cu caracter practic, ci au o natură abstractă, cum ar fi, bunăoară, metodele financiare, de contabilitate, metodele pedagogice sau creațiile estetice.

d) Inovația prezintă **noutate pe plan național,** spre deosebire de invenție, care prezintă noutate pe plan mondial. Este o însemnată „inovație" față de reglementările anterioare (H.C.M. nr. 2267/1953 și Decretul nr. 884/1967), care raportau noutatea la stadiul tehnicii din întreprinderea în care îmbunătățirea tehnică era propusă spre aplicare (cum procedează, de altfel, toate celelalte legislații din lume care reglementează — într-o formă sau alta — propunerile cu caracter de noutate relativă).

A APĂRUT

„ALMANAHUL SATELOR" 1985

EDITAT DE GAZETA

„AGRICULTURA SOCIALISTĂ"

Agricultură — actualitate, perspective, speranțe. ● Cum putem prevedea starea vremii. ● Peste 200 de sfaturi practice pentru gospodari și gospodine. ● Juristul nostru la dispoziția dv. ● „Trei triunghiuri ale morții ?" — Afacerea ucigașă — Misiune cu totul deosebită. ● Cîntecul veșnic tînăr. ● Euro'84. ● Olimpiada Los Angeles 1984.

Vi-l puteți procura de la chioșcurile de difuzare a presei din orașe și sate. Prețul unui exemplar de peste 200 pagini, frumos ilustrate, este de numai 18 lei.

Dacă, în cazul invenției, art. 10 oferă printr-o formulare expresă criteriul — obiectiv — de apreciere a noutății („stadiul cunoscut al tehnicii mondiale"), art. 65 nu mai utilizează aceeași tehnică legislativă (deși cuvintele „pe plan național" puteau fi comod înlocuite de cuvintele „față de stadiul cunoscut al tehnicii naționale"). Cu toate acestea, apreciem că tăcerea legii nu poate împiedica analogia dintre reglementările în general apropiate, uneori identice, ale celor două forme de creație intelectuală tehnică, ceea ce impune consecința statuării „stadiului cunoscut al tehnicii naționale" drept criteriu obiectiv de apreciere a noutății inovației. (S-a remarcat însă, pe bună dreptate, că „raportarea noutății inovațiilor la **stadiul național** al tehnicii presupune o evidență **centralizată pe scară națională a inovațiilor**, care nu există încă" — Y. Eminescu, **loc. cit.**).

Sub un alt aspect, dacă — în cazul invenției — noutatea este absolută în timp și spațiu, cît privește inovația noutatea ei este **absolută numai în timp**, dar **relativă în spațiu.** Aceasta înseamnă, **mai întîi,** că nu este permis ca referitor la propunerea de soluție să existe o anterioritate pe plan național, deci — într-o formulare provizorie — să nu se mai fi făcut **niciodată** o astfel de propunere în țară. Amendamentul ce trebuie adus acestei din urmă precizări rezultă din cuvintele finale ale art. 65 : „nu a mai fost aplicată pe teritoriul Republicii Socialiste România". Pe bună dreptate s-a remarcat (vezi A. Petrescu, **op. cit.** ; Y. Eminescu, **loc. cit.**) că — deși, la prima vedere, această adăugire finală este inutilă, fiind implicată în condiția noutății pe plan național — rostul ei este de a statornici ca unică anterioritate **aplicarea pe plan național** a propunerii de inovație, iar nu și alte anterorități, cum — bunăoară — în materie de invenție sînt avute în vedere anteriorități scrise.

În al doilea rînd, sublinierea că, în cazul inovației, noutatea este relativă în spațiu semnifică împrejurarea că este permisă calificarea ca inovație a unei propuneri de soluție chiar dacă anterior aceasta a fost brevetată, făcută publică ori aplicată în străinătate.

În tăcerea totală a legii și a literaturii de specialitate, socotim că momentul la care se face aprecierea noutății nu poate fi altul decît cel al înregistrării propunerii la una dintre organizațiile la care se referă art. 66 („Cererea de inovație se înregistrează la organizația socialistă la care este încadrat autorul sau la organizația socialistă la care se poate aplica.

Propunerea de inovație care se referă la apărarea țării se înregistrează la Ministerul Apărării Naționale sau la Ministerul de Interne"). Adăugăm că în materie de inovații nu există priorități excepționale, care — fiind reglementate cu titlu de excepție în materie de invenții (art. 19—21) — nu pot fi extinse la alte forme de creație intelectuală industrială.

e) Inovația este o creație care, așa cum rezultă explicit din art. 65, prezintă progres, caracteristică asemănătoare (dar nu identică) celei de „progres tehnic" întîlnită la invenție. Spre deosebire de art. 10, textul legal amintit nu mai precizează că progresul se raportează la „stadiul cunoscut al tehnicii mondiale", ceea ce a permis literaturii de specialitate să arate că „în art. 65 termenul progres este utilizat în alt sens decît acela în care îl interpretează practica în aplicarea art. 10 privitor la invenții" (Y. Eminescu, **loc. cit.**), adică în această materie este vorba de un înțeles larg — „progres tehnic, dar și social". (Totuși, pentru o formulare din care rezultă că se are în vedere numai progresul tehnic, a se vedea I. Macovei, **Protecția creației industriale,** Ed. Junimea, Iași, 1984, p. 151).

Necesitatea statornicirii, ca o condiție distinctă față de noutate, a cerinței progresului (chiar și dacă ar fi numai tehnic, la fel ca și noutatea) derivă din aceea că, deși orice progres este o noutate, nu tot ceea ce reprezintă noutate constituie în același timp și un progres. De bună seamă, existența progresului este apreciată, ca și pentru noutate, la momentul înregistrării propunerii la una dintre organizațiile prevăzute de art. 66, fără putința vreunei excepții.

f) Inovația este o soluție aplicabilă industrial, ca și invenția, deși caracterul de aplicabilitate nu este, precum în art. 10, menționat expres. Dar art. 65 cere ca inovația să prezinte „avantaje economice ori sociale", ceea ce nu se poate constata decît dacă soluția este aplicabilă. (În același sens, vezi Y. Eminescu, **loc. cit.** ; A. Petrescu, **op. cit.**). Adăugăm că, dacă nu am da acest înțeles cuvintelor reproduse, ele ar trebui subsumate condiției de „progres", ceea ce formularea utilizată în art. 65 („progres și avantaje economice ori sociale") nu permite. În orice caz, și sub acest aspect textul art. 65 este perfectibil din punctul de vedere al tehnicii legislative. Această din urmă observație însoțește, deopotrivă, constatarea că — la fel ca pentru invenție, în art. 10 — legea nu precizează **în terminis** caracterul **industrial** al aplicării. Nu este mai puțin adevărat că o altă soluție nu este posibilă, întrucît acest caracter ține de însăși natura proprietății industriale.

Condiția pe care o analizăm înseamnă, printre altele : că este necesară o aplicabilitate repetată ; că nu interesează dacă este posibilă o aplicare imediată, fiind suficientă posibilitatea aplicării în viitor, oricît de îndepărtat ar fi acesta ; în sfîrșit, că termenului „industrial" i se conferă (așa cum rezultă din expresia „în orice alt domeniu al vieții economico-sociale") un înțeles foarte larg, în consens cu cel instituit prin art. 1.3. al Convenției de la Paris din 1883.

La finele enumerării condițiilor — pozitive — de fond ale obiectului reglementării cuprinse în art. 65, constatăm că, în materia inovației, spre deosebire de cea a invenției (unde sînt edictate dispozițiile art. 12 : „Invențiile care contravin legilor, regulilor de conviețuire socialistă sau care prin aplicarea lor ar afecta negativ dezvoltarea societății, nu sînt invenții brevetabile"), legiuitorul nu statornicește în mod expres condiții negative de fond. Pe de altă parte, analizîndu-se cuprinsul art. 12, în literatura de specialitate (vezi A. Petrescu, **op. cit.**) s-a arătat că acest text legal putea chiar să și lipsească (deși — incontestabil — prezența sa în forma actuală a legii este utilă și constituie rodul unei bune tehnici legislative), din moment ce — în absența sa — oricum ar fi acționat dispozițiile mai generale, ale art. 1—3 din Decretul nr. 31/1954 privitor la persoanele fizice și persoanele juridice. Concluzionăm astfel că — deși Legea nr. 62/1974 nu o spune în mod expres și în materie de inovație — o altă condiție de fond a obiectului este reprezentată de **inadmisibilitatea reținerii ca inovație a soluției care contravine legilor sau regulilor de conviețuire socialistă.**

2. Analizarea condițiilor de fond ale obiectului reglementării în materie de inovație ne prilejuiește observația că această formă de creație intelectuală industrială prezintă toate caracteristicile obiectelor care au vocația de a fi protejate prin dreptul de proprietate industrială. Natura inovației nu este diferită de cea a celorlalte creații care se află deja în cîmpul proprietății industriale iar o evoluție legislativă în sensul instituirii și în această materie a unui drept temporar de folosință exclusivă nu ar întîlni nici un impediment de ordin teoretic.

3. Pe parcursul analizei de mai sus am făcut unele observații critice sub aspectul tehnicii legislative utilizate în cuprinsul art. 65. În scopul împlinirii acestor observații și în perspectiva îmbunătățirii continue a legislației în domeniul proprietății industriale, oferim spre analiză următoarea propunere de redactare a textului legal cuprinzînd definiția inovației : „Constituie inovație creația care prezintă noutate față de stadiul cunoscut al tehnicii naționale, progres și posibilitate de aplicare industrială cu avantaje economice ori sociale, soluționînd tehnic o problemă în orice domeniu al vieții economico-sociale, dacă nu a mai fost aplicată pe teritoriul Republicii Socialiste România".

asistent **Lucian MIHAI**
Facultatea de Drept din București

contract economic

Aspecte specifice privind descărcarea și manipularea mărfurilor în portul Constanța

Relațiile dintre întreprinderile de exploatare portuară specializate, în contextul organizatoric stabilit prin Decretul Consiliului de Stat nr. 293/5.VIII.1978 cu privire la unele măsuri de organizare a activității în portul Constanța, publicat în B. Of. I 73/9.VII.1978, referindu-ne la descărcarea și manipularea mărfurilor, prezintă aspecte complexe, pe măsura complexității, diversității și caracterului specific al activității portuare. Pentru a sublinia complexitatea acestor noi relații economico-juridice dintre organizațiile specializate de prestări servicii din portul Constanța, ne vom referi, în cele ce urmează la unele aspecte, așa cum au fost precizate de practica arbitrală.

1. Prin contractul de prestări servicii încheiat de I.P.N.C. Ovidiu, în calitate de beneficiară importatoare și Întreprinderea Silozul Constanța, ca prestatoare de servicii portuare, s-a stabilit clauza potrivit căreia, prestatoarea de servicii s-a obligat să asigure dană operativă pentru acostarea navelor care sosesc în port încărcate cu șrot de soia și făină de pește din import, imediat după sosire.

În prezența acestei clauze din contractul de prestări servicii portuare, s-a pus problema riscului, în cazurile în care portul este congestionat și unitatea prestatoare de servicii nu dispune de dană operativă liberă la sosirea navelor cu produsele prevăzute în contractul de prestații, pe care prestatoarea s-a obligat să le descarce cu prioritate.

Față de principiul, de altfel conform cu uzul portului Constanța, în sensul căruia importatorul răspunde pentru corelarea sosire navă — asigurare dană operativă pentru descărcarea mărfii, prestatoarea de servicii a considerat că riscul lipsei de dană în situația cînd portul este congestionat, este al întreprinderii beneficiare.

În cadrul unui litigiu arbitral, prin hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 4615/3.XI.1981 (nepublicată), s-a stabilit că față de prevederile contractului de prestări servicii la care ne-am referit mai sus, riscul pentru lipsa de dană, revine prestatoarei portuare, aceasta asumîndu-și obligația să asigure dană operativă imediat după sosirea navei.

În fapt, răspunderea prestatoarei de servicii izvorăște din contractul de servicii portuare, din nerespectarea unei obligații contractuale, aceea de a pune la dispoziție dana operativă la sosirea navei supuse prestației portuare, față de care încălcare de obligație contractuală, răspunde cu daune echivalente cu contrastaliile plătite de importatoare armatorului pe perioada cînd nava a așteptat în radă din lipsa danei operative. Nu este cazul transferării riscului de la o unitate la alta, o încălcare a principiului la care ne-am referit, ci de o răspundere contractuală pe ideea de culpă, pentru lipsa de dană operativă, indiferent de cauză, răspunderea potrivit contractului de prestări servicii, fiind a unității prestatoare.

2. O altă problemă la care dorim să ne referim, este aceea a răspunderii prestatoarei de servicii portuare pentru nerealizarea normelor portuare datorită naturii mărfii. Astfel, unitatea de prestări servicii portuare, nu și-a realizat norma de descărcare mecanizată a produsului șrot de soia datorită faptului că acesta s-a tasat pe timpul transportului în așa măsură, încît nu a fost posibilă descărcarea mărfii mecanizată cu utilajele portuare, fiind necesară dislocarea acesteia cu unelte manuale. În aceste condiții, nu s-au realizat normele portuare stabilite pentru utilajele mecanizate și prevăzute în relația de operare a navei și astfel beneficiara importatoare a achitat armatorului contrastalii.

Potrivit legii, ne referim la Decretul Consiliului de Stat nr. 309/1978, pentru nerespectarea normelor portuare, răspunde prestatoarea de servicii. În situațiile în care, nerealizarea normelor portuare, nu a fost posibilă datorită naturii mărfii, pentru daunele rezultate ca urmare a plății unor contrastalii, nu răspunde prestatoarea de servicii portuare, operațiunea normată, nefiind posibil de aplicat tocmai datorită naturii mărfii, situație în care, daunele urmează a se localiza la beneficiara mărfii, în măsura în care nu a fost posibilă tratarea cazului cu armatorul, în sensul anulării contrastaliilor pe această cauză.

Tasarea mărfii intervenind pe timpul transportului maritim, în limitele căruia riscul transportului este al beneficiarului importator, evident că și consecințele urmează a se localiza la acesta, inclusiv acelea legate de descărcarea mărfii, de dificultățile provocate de tasare, cum ar fi nerealizarea normelor portuare de descărcare mecanizată datorită naturii mărfii supusă operațiunilor portuare de descărcare.

3. În situațiile în care, navele nu pot fi descărcate la danele întreprinderilor specializate și din dispoziția Comandamentului portuar și la înțelegerea unității importatoare cu acelea prestatoare de servicii portuare, navele sînt introduse pentru descărcare la dane nespecializate, unde prestatoarea nu realizează normele portuare stabilite pentru danele specializate, din diferite cauze, asupra cărora vom reveni, s-a pus problema dacă răspunderea pentru daunele rezultate din plata contrastaliilor, revine întreprinderii care operează nava sau celei specializate care nu a operat nava din lipsă de dană.

Prin Decizia P.A.S. nr. 3620/30.XII.1982 (nepublicată) s-a reținut că o navă încărcată cu cereale, nu a putut fi operată la danele întreprinderii specializată, Silozul port Constanța, care erau ocupate cu alte nave și a fost introdusă la o dană nespecializată, a I.E.P.-M.T.Tc. pentru descărcarea cerealelor. Norma de descărcare contractată pentru dana operativă specializată a fost de 3 000 to/zi, în timp ce la dana nespecializată, s-a realizat doar 1 800 to/zi.

Prestatoarea de servicii nespecializate, nu a obiectat norma contractuală în ședința de comandament portuar și nici nu a solicitat vagoane la nivelul pretinselor posibilități de 1 800 to/zi, motive pentru care s-a reținut de organul arbitral, prezumția că prestatoarea de servicii, de fapt, avea posibilitatea realizării normei contractuale, în raport de care normă, a fost antrenată răspunderea acestei prestatoare, de fapt pentru daunele provenite din plata contrastaliilor către armator.

Nerealizarea normei contractuale sau a celei portuare la daunele nespecializate, din anumite cauze, cum ar fi lipsa de echipe de docheri, lipsa unor utilaje sau defectarea acestora, atrage răspunderea prestatoarei de servicii care operează nava, întrucît prin asumarea obligației de a presta servicii la danele sale nespecializate, și-a asumat implicit și răspunderea pentru realizarea normelor contractuale și portuare, orice nerealizare constituind o culpă care prejudiciază pe beneficiara importatoare.

Evident că în situațiile în care în cadrul comandamentului portuar, prestătoarea ocazională, demonstrează că în lipsa unor utilaje specializate și a unor condiții de operare la nivelul normelor contractuale sau portuare pentru dana specializată, nu-i posibilă realizarea acestor norme, iar interesele economiei justifică operarea navei și în asemenea condiții, este necesar ca părțile — beneficiar importator — prestator ocazional, să stabilească prin forme contractuale condițiile noi de operare și responsabilitățile corespunzătoare.

4. În acest context, considerăm că trebuie examinată și răspunderea Direcției C.F.R. Constanța port, în legătură cu asigurarea numărului de vagoane pentru descărcarea mărfurilor la danele nespecializate, în raport de programele comandamentului portuar, stabilite la nivelul normelor contractuale și portuare.

În măsura în care în comandamentul portuar s-a stabilit dana nespecializată pentru operarea unei nave, fără alte precizări cu privire la normele contractuale și portuare, Direcția C.F.R. Constanța port, are obligația să asigure numărul de vagoane la nivelul programului corespunzător, aceasta neputînd invoca anumite motive legate de posibilitățile de fapt de operare la dana nespecializată, în justificarea nerealizării programului stabilit de comandament. Mutatis mutandis, cînd prin programul Comandamentului și convenția beneficiarului importator încheiată cu prestatoarea de fapt, se stabilesc alte norme de operare diferite de cele contractuale sau portuare, în raport de care se solicită vagoanele, calea ferată nu va putea pune la dispoziția prestatoarei nespecializate, vagoanele la nivelul capacității de operare a danei specializate pentru care era stabilit planul inițial de vagoane, ci la nivelul noilor norme, conform celor dispuse de comandament.

Obligația Direcției C.F.R. Constanța port, de a pune la dispoziție vagoanele pentru nava sub operațiuni, se face conform programului Comandamentului portuar, de aceea în cazul producerii de contrastalii pentru lipsa de vagoane, acestei unități îi revine sarcina probei, în sensul că s-a conformat programului, că a pus la dispoziție vagoanele prevăzute, iar contrastaliile s-au datorat altor cauze și nu lipsei de vagoane, a unor probleme privind manevra, pentru care răspunde cărăușul feroviar.

Ne-am referit numai la unele aspecte privind relațiile dintre organizațiile specializate de prestații portuare, în condițiile organizatorice actuale ale portului Constanța, dorind să subliniem importanța stabilirii unor relații contractuale de prestații de servicii portuare, pe care le impun anumite situații economice de colaborare cu clauze mobilizatorii care să vizeze, în primul rînd, operativitatea în prestații și reducerea la minimum posibil a contrastaliilor.

Iulian LASCU

Raporturi de muncă

Obligația unității de a determina existența prejudiciului real pentru antrenarea răspunderii materiale

Dispoziția, cu valoare de principiu, înscrisă în art. 102 din Codul muncii, potrivit căreia persoanele încadrate în muncă răspund pentru pagubele aduse avutului obștesc din vina și în legătură cu urmarea lor, evidențiază faptul că **prejudiciul adus proprietății socialiste reprezintă** elementul definitoriu, condiție sine qua non, a răspunderii materiale. Prejudiciul, condiție necesară dar nu și suficientă, pentru a da naștere răspunderii materiale în sarcina persoanelor încadrate trebuie să fie produs cu **vinovăție** și în **legătură cu munca** persoanei ; în același timp trebuie să fie **efectiv, real, cert** și **actual.** Aceasta înseamnă că ori de cîte ori se produce o modificare negativă în patrimoniul unităților, fie prin diminuarea activului, prin faptele de sustrageri, distrugeri, degradări, pierderi etc., fie prin creșterea pasivului patrimonial, prin plata unor penalități sau amenzi, conducerea unității, compartimentele de specialitate, sînt obligate să analizeze cauzele producerii pagubei și apoi documentat să hotărască dacă sînt împlinite cerințele legii pentru antrenarea răspunderii materiale ori dacă aceasta este înlăturată. În mod concret, în toate cazurile trebuie să se stabilească inexistența culpei în producerea pagubei pentru a opera exonerarea de răspundere. Apărarea valorilor materiale și spirituale aparținînd întregului popor, ca îndatorire fundamentală a fiecărui om al muncii, nu poate fi limitată numai la atitudinea de abținere de a nu aduce pagube și la acțiunile preventive desfășurate în acest scop, ci trebuie extinsă și asupra **recuperării,** ori de cîte ori sînt împlinite condițiile legii, a oricărei pagube aduse patrimoniului socialist. Aceasta înseamnă că în toate situațiile în care se pune în evidență o pagubă în cadrul unității socialiste, trebuie să se acționeze cu maximă diligență pentru a stabili, pe baza prevederilor legii, dacă există în mod **real** și **cert** un prejudiciu și dacă de producerea lui se face vinovată o persoană încadrată pentru a hotărî o măsură temeinică și legală, de răspundere materială ori de exonerare de răspundere. Speța pe care o comentăm în continuare, constituie un argument pentru afirmațiile făcute. Prin actul organului de control se reține faptul că, în cadrul parcului auto au fost depășite cheltuielile de reparații și întreținere curente normate prin ordinul ministrului transporturilor și telecomunicațiilor nr. 2174/1976. Se reține, de asemenea că depășirile se circumscriu numai la unele autovehicule din cadrul parcului auto și că acestea se datoresc unor fapte culpabile, constînd în **înlocuiri fictive sau nejustificate** de piese și ansamble. La alte autovehicule s-au recuperat economii la reparații curente și întreținere, iar pe ansamblu, economiile (85 000) sînt mai mari decît depășirile (80 000) efectuate în aceeași perioadă, în cadrul parcului auto la întreținieri și reparații curente. **Există ori nu există o pagubă în patrimoniul unității ?** S-a concluzionat în final că nu sînt îndeplinite condițiile răspunderii materiale prevăzute de art. 102 din Codul muncii, neexistînd o pagubă în patrimoniul unității, deoarece în aceeași perioadă pe întreg parcul auto s-au realizat economii la întreținieri și reparații curente care întrec cuantumul depășirii.

Numai aparent o asemenea soluție este legală, fiindcă prin actul de control s-a arătat în mod concret că au fost făcute înlocuiri fictive și nejustificate de piese și ansamble la mai multe autovehicule. Așa fiind nu se poate susține că nu există prejudiciu și nici culpă în depășirea cheltuielilor de întreținieri și reparații curente.

Astfel cum a hotărît și instanța supremă (dec. civ. nr. 5/1983), depășirea cheltuielilor normate este o chestiune care se stabilește în concret în cazul fiecărui vehicul. Depășirile făcute cu fiecare vehicul constituie o pagubă pentru avutul obștesc în sensul art. 102 din Codul muncii, imputabilă persoanei vinovate. Faptul că, datorită preocupărilor pozitive ale unor conducători auto, s-a prevăzut durata de funcționare, fără reparații, a unor vehicule, și s-au realizat astfel economii, nu constituie un motiv de înlăturare a răspunderii materiale de îndată ce s-a creat un prejudiciu prin înlocuiri fictive și nejustificate de piese și ansamble de către unii conducători auto.

Dacă actul organului de control nu conține elemente suficiente pentru formarea convingerii asupra prejudiciului și culpei, înainte de a hotărî, este necesar să se dispună efectuarea de probe, inclusiv expertize tehnice, pentru a se stabili în concret, fiecare cheltuială utilă pe bază de documentație care să reprezinte certitudinea necesității, dar și a realității înlocuirilor, pentru a stabili apoi limitele în care se justifică ori nu imputația.

dr. Iosif R. URS

Regimul juridic al concediilor fără plată, învoirilor și absențelor nemotivate

1. Prin Decretul nr. 338/1983, ce a modificat art. 9 al Legii nr. 26/1967 privind concediul de odihnă al personalului muncitor, s-a creat un nou regim juridic referitor la concediile fără plată și la absențele nemotivate.

Potrivit acestor modificări, „concediile fără plată se pot acorda numai în condițiile și pe durata stabilită potrivit legii" (art. 9, alin. 1).

În prezent, există mai multe acte normative care reglementează concediile fără plată, unele necesare satisfacerii unor interese ale persoanelor încadrate în muncă, altele necesare satisfacerii unor interese ale unității sau obștești. În prima categorie intră, de exemplu : concediile de studii, reglementate prin H.C.M. nr. 1052/1962, republicată în 1967, privind îmbunătățirea învățămîntului seral și fără frecvență de cultură generală și superior, H.C.M. nr. 2910/1967 pentru aplicarea Decretului nr. 1058/1967 privind titlurile științifice în R.S.R., Decretul nr. 95/1975 privind trimiterea la studii, doctorat și specializarea în străinătate ; concediul fără plată de 5 zile înainte de data prezentării la centrul militar pentru recruții chemați la încorporare în vederea îndeplinirii serviciului militar, care la data chemării au calitate de persoane încadrate în muncă, în scopul rezolvării problemelor personale și familiale (art. 92 lit. f din Legea nr. 14/1972); concediul fără plată ce se poate acorda la cerere personalului didactic (art. 58 și art. 155 din Statutul personalului didactic — Legea nr. 61969) etc. În a doua categorie intră, în primul rînd, concediile fără plată acordate de unitățile cu activitate sezonieră și de alte unități în situații deosebite, datorită întreruperii sau reducerii activității, care pot ajunge pînă la 120 de zile anual, conform art. 127 din Codul muncii (Pentru enumerarea actelor normative ce reglementează concediul fără plată în acest sens, în diferite domenii, a se vedea Legislația întreprinderii de la A la Z, 1984, p. 239).

Pînă la modificarea adusă art. 9 din Legea nr. 26/1967 prin Decretul nr. 338/1983, în temeiul art. 127 din Codul muncii potrivit căruia în situații deosebite și alte unități pot acorda concedii fără plată pe o perioadă determinată și cum condițiile de acordare a unor astfel de concedii nu au fost stabilite prin hotărîre a Consiliului de Miniștri, așa cum prevede acest articol, în practică, acordarea concediilor fără plată, precum și cazurile și condițiile de acordare a lor, era la libera apreciere a fiecărei unități.

După modificarea respectivă însă, orice concediu fără plată se poate da numai dacă există o reglementare legală care să prevadă posibilitatea acordării unui asemenea concediu, precum și durata acestuia. Dacă nu există o astfel de reglementare nu se poate acorda nici concediu fără plată.

Modificarea în discuție adusă art. 9 din Legea nr. 26/1967 nu face nici o referire la învoiri. Și nici altă reglementare nu arată ce se înțelege prin acestea.

După o opinie, prin învoire trebuie să se înțeleagă o fracțiune din timpul unei singure zi (Dreptul muncii, tratat. vol. 2, p. 173 și vol. 3, p. 403). Spre deosebire de această opinie considerăm că noțiunea de învoire este mult mai largă, ea putînd desemna nu numai o fracțiune din timpul unei singure zi, ci și o zi sau cîteva zile întregi, cînd persoana, cu aprobarea conducerii, nu este prezentă la locul de muncă. În sprijinul acestei afirmații sînt, de exemplu, dispozițiile art. 12 din Decretul nr. 246/1977, conform cărora persoanele ce au avut mai mult de 12 zile de concediu fără plată, învoiri sau absențe nemotivate de la începutul anului calendaristic, nu primesc alocația de stat în luna în care intervine o nouă învoire, concediu fără plată sau absență nemotivată. În acest text, deci, prin învoiri se înțeleg zilele libere. (Aceasta este dealtfel și practica organelor Ministerului Muncii cu privire la acordarea alocației de stat pentru copii).

Perioada învoită, fie că este o fracțiune din timpul unei singure zi, fie că este o zi sau mai multe, în general, nu se retribuie întrucît nu s-a prestat munca. Dar nu mai puțin adevărat este și faptul că perioadele din timpul de lucru în care nu se lucrează, avînd loc compensarea orelor în care s-a prestat munca peste durata normală a timpului de lucru (art. 120 din Codul muncii), sau s-a asigurat serviciul pe unitate (art. 123 din cod), sînt luate ca urmare a învoirii date de conducerea unității și se retribuie.

Art. 9 din Legea nr. 26/1967 referindu-se numai la concediul fără plată nu și la învoiri, vor urma regimul acestuia numai acele învoiri care au caracter de concediu fără plată și anume, zilele întregi ce nu se retribuie.

Drept urmare, nici asemenea învoiri nu pot fi acordate decît în măsura în care anumite acte normative prevăd o astfel de acordare (sub formă de concediu fără plată).

Absențele nemotivate sînt, desigur, perioadele de timp — de regulă, zilele — cînd persoana nu este prezentă la locul de muncă fără să aibă vreo justificare legală (concediu de odihnă, medical, fără plată, învoiri etc.). Bineînțeles că aceste absențe, nefiind permise, atrag răspunderea disciplinară a persoanei vinovate și alte consecințe negative pentru ea.

2. Conform art. 9 alin. 2 din Legea nr. 26/1967 — modificat prin Decretul nr. 338/1983 — „Pentru personalul muncitor care a beneficiat, în ultimele 12 luni premergătoare acordării concediului de odihnă, de concedii fără plată a căror durată însumată depășește această durată".

Așadar, chiar dacă legea prevede acordarea concediului fără plată, totuși, perioada de timp ce depășește 30 de zile de astfel de concediu atrage reducerea corespunzătoare a concediului de odihnă.

Menționăm că această reducere poate ajunge la anularea totală a concediului de odihnă, întrucît textul nu prevede un plafon maxim al acesteia. Dar, oricît de mare ar fi durata concediului fără plată el nu poate atrage decît anularea totală a concediului de odihnă pe anul în curs, fără să influențeze și durata concediului de odihnă pe anul următor.

Totodată, menționăm că pot exista concedii fără plată care, indiferent de durata lor, nu atrag reducerea concediului de odihnă, și anume, atunci cînd între cele două categorii de concedii trece un interval de timp mai mare de 12 luni.

Deși modificarea adusă art. 9 din Legea nr. 26/1967 nu se referă și la indemnizația pentru concediul de odihnă, în practică se consideră că reducerea acestui concediu implică și reducerea corespunzătoare a indemnizației de concediu. Adică, această indemnizație se cuvine în cuantum calculat în funcție de numărul zilelor de concediu care rămîn să se efectueze. Așa fiind, dacă concediul de odihnă a fost anulat, tot astfel a fost anulată și indemnizația de concediu.

În conformitate cu prevederile art. 9 alin. 1 din Legea nr. 26/1967, modificat prin Decretul nr. 338/1983, reducerea concediului de odihnă nu operează în cazul în care concediul fără plată a fost acordat datorită reducerii temporare a activității unității. Este logic ca, în acest caz, să nu aibă loc reducerea, avînd în vedere că s-a acordat concediul fără plată în interesul unității și nu în interesul persoanei încadrate în muncă.

Așa cum arătam, învoirile nu sînt reglementate de nici un act normativ. Drept consecință, ele vor avea un regim diferit în funcție de natura lor. Astfel, cele ce au caracterul de concediu fără plată vor urma regimul acestui concediu. Învoirile ce privesc o fracțiune din timpul unei zile lucrătoare nu urmează același regim, fiind de neconceput să fie considerat concediu fără plată un interval, de o oră sau mai multe din cursul aceleiași zile de lucru. Ca atare, astfel de învoiri pot fi acordate fără să afecteze concediu legal de odihnă. De asemenea, este cu totul rațional să nu afecteze acest concediu compensările zilelor în care s-a prestat munca peste durata normală a timpului de lucru, sau s-a asigurat serviciul pe unitate. În schimb învoirile acordate nelegal vor urma soarta absențelor nemotivate.

Potrivit art. 9 alin. 4 din Legea nr. 26/1967, modificat, „Absenţele nemotivate se scad din durata legală a concediului de odihnă".

Prin urmare, există deosebire, pe planul reducerii concediului de odihnă, între concediile fără plată şi absenţele nemotivate. Pe cînd primele atrag reducerea concediului de odihnă numai pentru perioada ce depăşeşte 30 de zile, absenţele nemotivate atrag această reducere indiferent de numărul lor; chiar şi o absenţă va avea influenţă asupra concediului de odihnă.

Deşi nu se prevede, tot la fel, ca în cazul concediului fără plată, se vor avea în vedere pentru reducerea concediului de odihnă absenţele nemotivate ce s-au înregistrat pe ultimele 12 luni premergătoare acordării acestui concediu.

Evident că absenţele nemotivate vor atrage nu numai reducerea concediului de odihnă al persoanei vinovate, dar şi sancţionarea ei disciplinară, aceste absenţe fiind abateri de la disciplina muncii.

O altă consecinţă importantă a concediilor fără plată şi a absenţelor nemotivate este prevăzută de art. 9 din Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat şi asistenţă socială, aşa cum a fost modificat prin Decretul nr. 339/1983. Potrivit alin. 2 al acestui articol, „Absenţele nemotivate şi concediile fără plată se însumează anual şi se scad din vechimea în muncă".

Trebuie precizat că, avînd loc scăderea din vechimea în muncă a absenţelor nemotivate şi a concediilor fără plată, în acelaşi timp, acestea vor influenţa, implicit, în aceeaşi măsură, vechimea în specialitate, ca şi vechimea neîntreruptă în muncă.

Mai se impune precizarea, că va atrage scăderea din concediul de odihnă orice concediu fără plată, indiferent de durata sa, adică chiar dacă depăşeşte sau nu 30 de zile. În consecinţă şi cîteva zile de asemenea concediu vor determina scăderea corespunzătoare a vechimii în muncă. Pe planul influenţei asupra vechimii în muncă între concediul fără plată şi absenţele nemotivate nu există nici o deosebire.

3. Conform art. 9 alin 5, din Legea nr. 26/1967 „Conducerea unităţii este obligată să afişeze, trimestrial, numele persoanelor şi numărul de zile ce se scad din concediul de odihnă al acestora, pentru concedii fără plată şi absenţe nemotivate". Asemănător, art. 9 alin. 3 din Legea nr. 3/1977 prevede : „Conducerea unităţii este obligată să afişeze numele persoanelor şi numărul zilelor ce se scad din vechimea în muncă pentru absenţe nemotivate şi concedii fără plată".

Raţiunea celor două prevederi este dublă. Pe de o parte, personalul muncitor ia cunoştinţă de reducerile respective, persoana ce se consideră nedreptăţită de măsura luată de unitate putînd formula contestaţie la organul de jurisdicţie a muncii competent. Pe de altă parte, se aduc la cunoştinţa oamenilor muncii din unitate cazurile de concedii fără plată şi absenţe nemotivate şi consecinţele acestora.

Alexandru ŢICLEA

Anunţ important!

Prin H.C.M. nr. 190/1984 au fost aprobate „Normele maxime de perisabilităţi din activitatea de aprovizionare tehnico-materială şi din reţeaua comercială", care, potrivit art. 2, „se aplică pentru produsele la care se referă aceste norme în întreaga economie, independent de subordonarea unităţii care le aplică".

Pentru a veni în sprijinul unităţilor economice, în suplimentul tematic „Apărarea avutului obştesc" vor fi publicate în întregime aceste norme, precum şi condiţiile în care pot fi acordate perisabilităţile stabilite.

Lucrarea va fi difuzată acelor unităţi care încheie — pînă la 10 decembrie a.c. — abonamente speciale la „Revista economică", în condiţiile arătate în anunţul de la pag. 16.

Practică arbitrală comentată

● PREŢ APLICABIL

Pentru facturarea produselor la un anumit preţ trebuie să rezulte din documentele de livrare elementele corespunzătoare. Astfel, nu se poate încasa preţul stabilit pentru box-paleţi din cherestea de răşinoase dacă materia de fabricaţie nu a fost trecută în contract şi nici din procesul-verbal de recepţie nu rezultă acest element. Antecalculaţia prezentată de unitatea furnizoare nu poate face dovada felului de box-paleţi ce i s-a livrat unei anumite unităţi beneficiare (Decizia P.A.S. nr. 1889/1984).

● REMEDIERI — SANCŢIUNI

Pentru întîrziere în efectuarea remedierilor generate de deficienţele constatate la recepţia lucrărilor, legislaţia aplicabilă nu prevede plata de penalităţi. Neefectuarea remedierilor este sancţionată numai prin retragerea de către unitatea beneficiară din contul unităţii constructoare a echivalentului valoric al lucrărilor nerealizate. În situaţia întîrzierii remedierilor, daunele sînt admisibile numai dacă unitatea reclamantă dovedeşte legătură de cauzalitate între neexecutarea lucrărilor şi anumite prejudicii avute. În această privinţă nu este suficientă prezentarea unor facturi din care rezultă că unitatea beneficiară a plătit altor unităţi efectuarea unor lucrări. Pentru obţinerea daunelor era necesară şi dovedirea împrejurărilor că lucrările plătite au fost necesare din cauza neexecutării corespunzătoare a lucrărilor de construcţii (Decizia P.A.S. nr. 1715/1984)

● LIPSURI LA DESTINAŢIE — CONSTATARE

Apariţia unor lipsuri la destinaţie presupune în primul rînd, aplicarea prevederilor art. 36 din Regulamentul aprobat de H.C.M. nr. 941/1959. Potrivit acestui temei legal, unitatea destinatară trebuie să anunţe imediat şeful staţiei ori înlocuitorul său să se prezinte pentru constatarea cauzelor prejudiciului. Numai dacă unul dintre aceştia, deşi a fost anunţat, nu se prezintă ori fiind de faţă refuză să îndeplinească stabilirea constatărilor necesare se poate folosi procedura prevăzută de art. 70 din Regulamentul menţionat. În consecinţă, actele întocmite la destinaţie, în prezenţa unui delegat neutru, nu sînt opozabile cărăuşului fără anunţarea prealabilă a şefului staţiei. Furnizoarea dovedind că a expediat întreaga cantitate contractată, lipsurile la destinaţie se suportă de unitatea beneficiară (Decizia P.A.S. nr. 1859/1984)

● INIŢIATIVE ÎN EXECUTARE — LIMITE

Potrivit normelor tehnice de ramură şi clauzelor din contract, unitatea furnizoare avea obligaţia să expedieze produsele în vagoane C.F.R. acoperite. Totuşi, din propria sa iniţiativă unitatea furnizoare a expediat

marfa în autoizoterme, incluzînd în factură cheltuielile corespunzătoare, ceea ce a generat litigiul arbitral. În motivarea acțiunii sale, unitatea furnizoare a invocat buletinele meteorologice, apărute în presă în perioada livrării, prin care se prevedea o temperatură ridicată, peste limita stabilită pentru păstrarea produselor. Unitatea beneficiară a dovedit că, în aceeași perioadă, produsele din categoria celor contractate, expediate de alte unități furnizoare, au circulat în bune condițiuni în vagoane C.F.R. acoperite. Considerîndu-se folosirea autoizotermelor nejustificată, cheltuielile legate de aceste mijloace de transport trebuie să fie suportate de unitatea furnizoare. (Decizia P.A.S. nr. 1812/1984).

Notă : Această decizie evidențiază limitele inițierii unor acțiuni pentru executarea obligațiilor contractuale. După cum rezultă, inițierea unor acțiuni noi, neprevăzute în contract, nu poate depăși normele tehnice de ramură, alte reglementări, prin care sînt sintetizate cerințele reale de desfășurare a activității. Numai în situații concrete, reale, deosebite s-ar putea întreprinde acțiuni distincte care să justifice anumite cheltuieli în plus. Totodată, se precizează consecințele datelor din buletinele meteorologice asupra modului de îndeplinire a obligațiilor contractuale. Prin caracterul probabil, buletinele meteorologice nu pot constitui probe certe în privința temperaturii la data livrării. Numai însușirea buletinelor meteorologice și stabilirea unor acțiuni speciale de către un organ de stat competent poate impune obligații noi în legătură cu executarea contractului.

● **ADAPTAREA CONTRACTULUI**

Art. 27 alin. 2 din Legea nr. 71/1969 prevede obligația părților contractante de a adapta contractul în situația modificării repartiției pe baza căruia s-a încheiat. Suplimentîndu-se repartiția, unitățile în cauză urmau să stabilească de comun acord prin grafice de livrare ori acte adiționale la contract livrarea cantității acordate în plus. În lipsa unui acord expres între părți, nu se poate considera că livrarea produselor din repartiția modificată ar avea caracter contractual. Drept urmare, unitatea beneficiară nu poate obține penalități pentru întîrziere în legătură cu suplimentarea repartiției. Modificarea actului de planificare a repartiției acționează de drept asupra contractului numai în situația reducerii cantității prevăzute inițial în faza încheierii contractului (Dec. P.A.S. nr. 2063/1984).

● **ANULAREA REPARTIȚIEI — EFECTE**

Anularea repartiției pentru trim. IV al anului de plan nu scutește de răspundere pentru nelivrarea produselor în trim. III. Obligativitatea executării în natură menținîndu-se pînă la sfîrșitul anului de plan, unitatea furnizoare avea obligația să livreze și, corespunzător, unitatea beneficiară avea obligația să primească și să plătească produsele a căror livrare trebuia să se efectueze în trim. III. Unitatea beneficiară nu-și poate justifica refuzul de plată prin comunicarea de renunțare adresată unității furnizoare, dacă nu dovedește elementele cerute de art. 40 lit. b din Legea nr. 71/1969 (Dec. P.A.S. nr. 1554/1984).

Mihai PASCU

Întrebări și răspunsuri

● **DOINA COMȘA, Brașov** — Potrivit prevederilor Decretului nr. 162/1978, îndemnizația se stabilește în raport de retribuția tarifară realizată la funcțiile îndeplinite în ultimele 12 luni anterioare trimiterii în străinătate, în cazul soțului dv. la funcția de subinginer și nu la funcția de subinginer principal, în care, de altfel, nici nu putea fi promovat în anul 1982, întrucît fiind plecat din țară nu avea cum să se prezinte la examenul sau concursul prevăzut de Legea nr. 12/1971 pentru încadrarea în această funcție.

● **FLORIANA PREJBEANU, București** — Punctul de vedere al conducerii unității în problema ridicată de dv. în scrisoare este corect.

● **EVA OLASZ, Arad** — Deoarece, așa cum știți și dv., nu îndepliniți condițiile legale de studii și vechime pentru a fi încadrată în funcția de contabil principal și ați acceptat să fiți trecută în funcția de contabil, nu vi se putea stabili o altă retribuție, mai mare decît aceea prevăzută de Legea nr. 57/1974 pentru ultima clasă și gradația corespunzătoare acestei funcții.

● **GHEORGHE JIRU, Constanța** — Prevederile art. 35 lit. C din Legea nr. 57/1974 se aplică numai absolvenților învățămîntului superior, cursuri de zi. Stabilirea retribuției absolvenților învățămîntului superior, cursuri serale sau fără frecvență, se face potrivit dispozițiilor art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974, astfel încît, dacă retribuția care vi s-a fixat la funcția de economist anul II de activitate este mai mare decît retribuția pe care ați avut-o la funcția de lucrător comercial, înseamnă că aceasta a fost legal stabilită. Perioada lucrată ca lucrător comercial nu vă conferă vechime în funcții economice cu pregătire medie.

● **GABRIELA RĂDUCANU, Brașov** — Perioadele menționate de dv. pot fi luate în considerare la stabilirea vechimii în funcții economice cu pregătire medie.

● **MARIN B. AMZA, Craiova** — În situația dv. vi s-a stabilit corect retribuția la clasă și în raport de prevederile pct. 12 din anexa nr. 6 la Decretul nr. 100/1979. Trebuie însă să se menționeze gradația $5^1/_2$ și nu gradația 6.

● **ALDEA ALIOR, Bistrița** — Treptele de retribuire se pot acorda, în condițiile prevăzute la art. 15—17 din Legea nr. 57/1974, persoanelor a căror retribuție este stabilită pe categorii de încadrare sau unele funcții, iar gradațiile se pot acorda, în condițiile prevăzute la art. 33 din aceeași lege, persoanelor încadrate în funcții tehnice, economice, de altă specialitate, administrative, de deservire și de pază. Treptele și gradațiile se acordă fără susținerea unui examen sau concurs, pe baza calităților personale și a rezultatelor obținute în activitatea profesională, potrivit aprecierii conducerii unității. Încadrarea și promovarea în categorii superioare de încadrare se face prin examen sau concurs susținut în fața comisiei tehnice de încadrare și promovare a muncitorilor, a cărei componență și funcționare este reglementată de dispozițiile art. 8 din Legea nr. 12/1971. Condițiile pentru încadrarea și promovarea în categorii superioare sînt prevăzute la art. 22 din aceeași lege. Retribuția corespunzătoare fiecărei categorii de încadrare este diferențiată potrivit rețelelor tarifare stabilite pe ramuri, subramuri sau activități din cadrul economiei, conform prevederilor art. 18 din Legea nr. 54/1974. Pentru plata pensiei de întreținere stabilită printr-o hotărîre judecătorească este necesar să înființați o poprire asupra retribuției debitorului obligat prin hotărîre la o astfel de plată la unitatea unde acesta lucrează.

● **CĂTĂLIN MOISUC, Ploiești** — Potrivit prevederilor art. 14 lit. f. alin. 3 din Decretul nr. 54/1975, indemnizația de instalare se acordă absolvenților cu examen de diplomă repartizați în comune, cu condiția ca aceștia să-și stabilească domiciliul în localitățile în care se află unitățile în care au fost repartizați, respectiv să-și schimbe domiciliul stabil în aceste comune. Nu este suficient să-și stabilească numai

reședința, adică să locuiască efectiv în acea localitate cu viza de flotant. Dispozițiile art. 75 din Legea nr. 57/1974 referitoare la indemnizațiile de tarnsferare nu au nici o aplicabilitate în materia indemnizației de instalare reglementată de Decretul nr. 54/1975. În consecință dv. și soția aveți dreptul la indemnizația de instalare numai dacă vă schimbați domiciliul în comuna în care își au sediul unitățile la care ați fost repartizați.

● **VASILE BANEA, Suceava** — Analogia pe care încercați să o faceți nu este corectă, întrucît prevederile art. 15 din Decretul nr. 335/1983 se referă la bazele de aprovizionare tehnico-materială, care sînt unități comerciale și nu de producție industrială. Problema pe care o ridicați este interesantă și credem că-și poate găsi o soluționare numai în urma sesizării Ministerului Muncii prin organul central căruia îi este subordonată unitatea dv.

● **TR. GHEORGHIȚA, Timișoara** — Din cele relatate de dv. în scrisoare, cît și din dispozițiile legale în vigoare, rezultă că măsura luată de Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale din Timișoara este legală. Potrivit Decretului nr. 445/1978, unitățile productive din industriile expres menționate pot încadra temporar, pe perioade de pînă la 2—3 luni într-un an calendaristic, muncitori calificați, maiștri, tehnicieni, ingineri și alt personal tehnic poductiv, care au și calitatea de pensionari. Pe timpul încadrării în muncă, pensionarii primesc retribuția pentru munca prestată, pensia integrală și celelalte drepturi pe care le au în calitate de pensionari. În conformitate cu prevederile art. 62 din Legea nr. 3/1977 atît pensionarii cît și unitățile au obligația ca în termen de 15 zile să comunice organului de pensie încadrarea temporară.

● **MARCELA I. BUȘE, Reșița** — În conformitate cu dispozițiile H.C.M. nr. 1052/1962, puteți beneficia de concediu fără plată pentru pregătirea și susținerea examenelor, cel mult 30 de zile într-un an calendaristic.

● **VASILE COMĂNESCU, Timișoara** — Controlul medical la reîncadrare îl fac toate persoanele care au întrerupt activitatea o perioadă mai mare de 6 luni.

● **CORNEL DINCĂ, Corbii Mari, Dîmbovița** — La întrebările puse de dv. vă comunicăm că potrivit dispozițiilor art. 100 lit. c din Codul muncii, se poate diminua retribuția tarifară cu 5—10% pe o perioadă de 1—3 luni pentru neîndeplinirea unor obligații. Menționăm că în cazul cînd o persoană a lucrat și a fost pontată, iar după terminarea programului s-a internat în spital, dacă în certificatul de concediu medical se cuprinde și acea zi, pentru munca prestată se plătește retribuție, nu concediul medical. La art. 6 din H.C.M. nr. 880/1963 se precizează că în cazul cînd în primele 3 zile de concediu medical pentru boală obișnuită se cuprind și una sau două zile de sărbătoare, reducerea cu 50% a indemnizației se face numai la una sau două zile, după caz, deci la zile calendaristice. De sîmbătă liberă beneficiază toate persoanele, indiferent de numărul zilelor lucrate în cursul unei luni.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

În atenția cititorilor!

Pentru a veni în sprijinul lucrătorilor din unitățile economice de stat și cooperatiste, consiliilor populare și tuturor celorlalte instituții bugetare, în anul 1985 vom edita următoarele lucrări:

● „Apărarea avutului obștesc" din administrarea unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică privind: patrimoniul, gestiuni — gestionari, controlul, preventiv, financiar și gestionar, răspunderea materială, civilă și penală, expertiza contabilă, constituirea titlurilor executorii și realizarea lor.

● „Drepturile și obligațiile personalului" din unitățile economice de stat și cooperatiste, precum și cele bugetare.

Pentru a vă asigura primirea cu regularitate a revistei, a suplimentului săptămînal, și a lucrărilor menționate, vă invităm să emiteți comanda dv., potrivit modelului de formular de mai jos.

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . (mandatul poștal din ziua de . . . . .)* v-am expediat suma de . . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd ... abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim, pe lîngă revistă (inclusiv suplimentul săptămînal) și cîte un exemplar din lucrările pe care le veți edita în anul 1985.

Cu stimă,
(Semnătura abonatului)

* Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică" — 1985.

Tiparul I. P. „Informația" 30 noiembrie 1984. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

Transformări profunde în structurile economiei

CONGRESUL al XIII-lea al Partidului Comunist Român, care a hotărît direcțiile dezvoltării economiei noastre naționale în următorul cincinal și în viitorul deceniu, pune în lumină un moment deosebit al dezvoltării forțelor de producție și structurilor de ramură și teritoriale, al progresului tehnico-științific și al creșterii eficienței activității economico-sociale etc. Este vorba de încheierea unei etape importante în dezvoltarea structurilor economiei naționale, a unei etape complexe în dezvoltarea țării, rezultat al eforturilor eroice pentru industrializare și dezvoltare ale poporului nostru, ale clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității.

Despre amploarea acestor eforturi mărturisesc rata înaltă a acumulării, care în ultimii 20 de ani s-a situat la circa 1/3 din venitul național — ceea ce înseamnă că pentru fiecare leu cheltuit în țara noastră pentru satisfacerea unei necesități de trai, 50 de bani s-au cheltuit pentru acumulare —, mobilizarea și folosirea intensă a unor resurse de investiții — volumul lor se situează numai în acest cincinal la circa 1200 miliarde lei —, importantele resurse cheltuite în societate pentru dezvoltarea învățămîntului și cercetării științifice, care au favorizat creșterea și mobilizarea intensă a potențialului de inteligență al poporului român. Ca urmare, în 35 de ani de construcție socialistă, ritmul mediu anual de mărire a venitului național a fost de aproape 9%, iar al producției industriale de peste 11%, România fiind probabil singura țară din lume care a realizat asemenea ritmuri o perioadă de timp atît de îndelungată.

Dacă ținem seama de faptul că în 1950 în industrie lucra numai 12% din populația ocupată a țării, în timp ce în agricultură 74%, că produsul net al industriei raportat la numărul locuitorilor era de numai circa 45 dolari (la puterea de cumpărare a acestora din 1970), putem să afirmăm că în ciuda eforturilor făcute în cele 6—7 decenii precedente pentru industrializare, România se afla, la debutul construcției socialismului, abia în stadiul celor mai modeste începuturi ale acestui proces. În esență, industrializarea țării noastre este o realizare a socialismului, acest proces prelungindu-se de fapt numai circa 4 decenii, față de circa 2 secole în Anglia și peste un secol și jumătate în celelalte țări occidentale, inclusiv în S.U.A.

Pentru România, ca pentru oricare altă țară care depășește îndelungatul stadiu agrar de dezvoltare a economiei, industrializarea a însemnat restructurarea din temelii a vieții economice, crearea unor noi structuri tehnice, de ramură și teritoriale ale producției, trecerea pe o treaptă superioară de cultură materială etc.

În anul Congresului al XIII-lea al partidului nostru, Republica Socialistă România este o țară industrial-agrară cu o industrie puternică și înalt diversificată, în care alături de vechile ramuri extractive s-au dezvoltat puternic ramurile prelucrătoare, cele decisive pentru progresul oricărei economii — energetica, siderurgia, chimia și construcțiile de mașini —, inclusiv acele subramuri pe care le numim generatoare de progres tehnic contemporan — electronica și electrotehnica, construcțiile de mașini-unelte înalt echipate electronic etc. —; cu o agricultură de asemenea dezvoltată și diversificată, care oferă nu numai o producție de cereale de peste o tonă pe locuitor, dar și importante producții în domeniul zootehniei, plantelor tehnice, pomiculturii, viticulturii etc.; cu un sistem de transporturi amplu și eficient; cu o puternică cercetare științifică și un învățămînt avansat etc.

O etapă calitativ nouă în procesul dezvoltării industriei

ÎN ACEȘTI ANI, România intră într-o etapă superioară de progres al forțelor de producție, în care esențiale sînt consolidarea și dezvoltarea intensivă a industriei, creșterea competitivității, a nivelului tehnic și calității ei. **„Să ne propunem** spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu, ca în cincinalul viitor industria noastră să-și mențină și să-și consolideze pozițiile pe care le ocupă, să cucerească altele noi, să se ridice la un nivel și mai înalt pentru a fi competitivă, pentru a deține un loc mai de frunte în economia mondială din punct de vedere al nivelului tehnic și al calității".** Această etapă, pe care au cunoscut-o toate țările care s-au industrializat deja și o vor cunoaște, fără îndoială, toate țările aflate astăzi în curs de dezvoltare, s-a prelungit în actualele țări dezvoltate mai multe decenii. Ea se caracterizează prin ample restructurări tehnice ale industriei și ale economiei și trecerea la dezvoltarea intensivă a industriei, construcțiilor și transporturilor, prin modificări esențiale ale structurilor economiei, între care esențiale sînt încetarea creșterii și apoi scăderea ponderii industriei în totalul populației active, prin trecerea la dezvoltarea cu alte obiective a structurilor teritoriale, prin creșteri substanțiale ale eficienței economice, mărirea mai substanțială a productivității muncii și a gradului de valorificare a resurselor naturale, prin realizări spectaculoase pe planul măririi sortimentului de producție și al calității produselor etc.

În condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane, obiectivele dezvoltării economiei naționale în această etapă sînt, în orice țară care încheie industrializarea, considerabil mai complexe și mai dificile decît oricînd în trecut, cînd progresele tehnicii și ale științei erau incomparabil mai lente și mai puțin spectaculoase. Înainte de toate, trebuie să avem în vedere faptul că țările care se industrializează în timpul nostru ca urmare a accelerării cuceririlor tehnico-științifice sînt nevoite să folosească pentru progresul lor industrial și economic tehnici de niveluri adesea foarte diferite, deși, multe dintre ele, cu deosebire țările socialiste, inclusiv România, s-au orientat și se orientează, de fiecare dată cînd fac investiții, spre tehnica cea mai nouă; dar ele așează tehnicile cele mai noi alături de tehnici mai vechi, care și ele au fost noi atunci cînd au fost introduse și puse la rîndul lor lîngă tehnici mai vechi ș.a.m.d. În economia acestor țări se formează un soi aparte de „pluralism tehnologic", a cărui esență este folosirea concomitentă de tehnici de niveluri dintre cele mai diferite.

Desfășurînd industrializarea în condițiile actualei revoluții în tehnică și știință, spre deosebire de trecut, cînd cea mai importantă sarcină tehnică era simpla extindere a mașinismului în economie, orice țară trebuie să treacă la înlăturarea hotărîtă a vechilor tehnici și la înlocuirea lor cu tehnicile avansate. Referindu-se la țara noastră, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** spunea la recenta Conferință a organizației de partid a Capitalei: **„e inadmisibil să ai o secție modernă sau o întreprindere la nivelul cel mai înalt, și, alături să ai o secție sau o altă întreprindere la un nivel de acum 20 de ani".**

Complexitatea problemelor dezvoltării economiei naționale este accentuată în timpul nostru de criza economică mondială, de crizele energiei și materiilor prime, a producției agricole și a alimentației, de cea a comerțului internațional și a relațiilor valutar-financiare internaționale etc. care o însoțesc, de tarele actualei ordini economice internaționale și de dezordinea din relațiile economice internaționale etc.

În plus, în virtutea particularităților naționale ale dezvoltării forțelor de producție și ale industrializării, obiectivele progresului economico-social ale fiecărei țări capătă trăsături specifice. În România, complexitatea dezvoltării economico-sociale a sporit în condițiile în care în economie s-au format la un moment dat unele disproporții sau contradicții, cum sînt cele analizate pe larg de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a Partidului Comunist Român din decembrie 1982 — și anume între nivelul de dezvoltare a industriei și baza energetică și de materii prime a economiei, între dezvoltarea mai rapidă a industriei și dezvoltarea mai înceată a agriculturii, între cerințele de consum ale populației și nivelul producției etc. —, cărora în Raportul prezentat Congresului al XIII-lea secretarul general al partidului le-a formulat noi și înalt fundamentate soluții.

Unul dintre cele mai importante obiective ale dezvoltării noastre în viitorii ani îl constituie intensificarea progresului tehnico-științific. Acum capătă o însemnătate deosebită înlocuirea tehnicilor învechite cu tehnici noi, înlăturarea pluralismului tehnologic. Este necesar să se procedeze **„în așa fel**, spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu, încît toate întreprinderile să devină întreprinderi de înalt nivel tehnic, cu o bună organizare a producției și a muncii, cu muncitori de înaltă calificare, cu asigurarea unei producții care să fie competitivă și comparabilă cu cele mai bune produse similare pe plan mondial".** În viitorul cincinal și în continuare, dezvoltarea industriei nu se va mai

întemeia pe atragerea de noi brațe de muncă, ci, așa cum se arăta la Congres, prin modernizarea mijloacelor de muncă și a structurii producției, ridicarea nivelului tehnic și calitativ al acestora, introducerea largă și aplicarea tehnologiilor avansate. Restructurările tehnice ale economiei, a căror esență o constituie înnoirea hotărîtă a tehnicilor de producție, reprezintă condiția esențială pentru modernizarea structurilor de ramură ale industriei și ale economiei în ansamblul ei. Generalizarea tehnicilor avansate reprezintă premisa hotărîtoare pentru mărirea productivității muncii, în primul rînd în industrie, pentru creșterea ei cu 60% în intervalul 1986—1990, pentru valorificarea înaltă a resurselor de materii prime și energetice, pentru obținerea unor parametri înalți de calitate a produselor și creșterea competitivității lor pe piețele externe etc.

Creșterile atît de înalte ale productivității muncii în industrie pun în lumină trecerea decisă la intensificarea dezvoltării ei și a tuturor subramurilor industriale. Sporurile de producție industrială vor fi obținute nu ca pînă în 1980, în proporție de 60—80% pe seama creșterii productivității muncii (restul de 20—40% fiind realizate prin creșterea numărului personalului muncitor), ci exclusiv pe seama măririi productivității ; mai mult, aceste sporuri vor fi înfăptuite în condițiile reducerii numărului și ponderii celor ocupați în industrie, căci aceasta înseamnă o creștere a productivității muncii în industria republicană cu 10% în medie pe an, iar a producției marfă cu numai 6—6,5% în viitorul cincinal.

Structuri moderne, eficiente

O ASEMENEA dezvoltare industrială presupune un salt amplu în domeniul structurilor de ramură ale economiei ; vom comprima în acest fel noua etapă de consolidare și dezvoltare a industriei la un număr mai mic de ani decît în țările care s-au industrializat în trecut — probabil 8—10 — și ne vom apropia mai curînd de țările dezvoltate din punctul de vedere al forțelor de producție. Un asemenea salt este posibil. Salturi de același tip s-au mai realizat în trecut ; dintre acestea fac parte trecerea încă de la începutul industrializării socialiste la creșterea cu precădere a producției mijloacelor de producție, sau trecerea la producerea de mașini și tehnici complexe chiar din momentul creării construcțiilor de mașini. Se înțelege că o asemenea dezvoltare nu este lesnicioasă ; dimpotrivă. Dar, ea este posibilă. Obiectivele stabilite de Congresul al XIII-lea dovedesc acest lucru. Reducerea însemnătății industriei în ocuparea brațelor de muncă nu numai că nu va duce la șomaj, dar va permite, în ansamblul economiei, pe lîngă încadrarea în muncă a noilor generații, și creșterea cu circa 1 milion de persoane a populației ocupate și, mai departe, sporirea gradului de folosire a resurselor de muncă — condiție esențială atît pentru valorificarea celei mai importante forțe de producție a societății, dar și pentru creșterea nivelului de trai.

Ramurile cele mai dinamice ale industriei vor fi chimia, cu un ritm mediu anual de mărire a producției de 8,5—9% și construcțiile de mașini, cu 7—7,5% ; în cadrul acestora din urmă, industria electronică, inclusiv a mijloacelor tehnice de calcul va spori cu 62—67% (față de 34—37% cît va fi sporul întregii producții industriale), industria de mecanică fină cu 48—55%. Foarte semnificativ ni se pare faptul că în viitorul cincinal industria ușoară își va mări producția într-un ritm mediu anual de 5,5—5,8%, apropiat de cel al ansamblului industriei, iar industria alimentară, într-un ritm superior, de 6,5—6,8%. Firește, în viitorul cincinal, pe primul plan rămîne dezvoltarea bazei energetice și de materii prime a economiei.

Aceste orientări, în condițiile promovării consecvente a progresului tehnico-științific, rămîn, în esență, decisive pentru dezvoltarea structurilor industriei noastre și în deceniul următor.

Tehnicile de producție avansate, generalizate în întreaga industrie, ne vor permite trecerea la fabricarea de produse tot mai complexe, cu performanțe tot mai înalte, care să încorporeze cuceririle cele mai noi ale științei și tehnicii, gîndirea creatoare avansată. Astfel, se vor îmbunătăți substanțial raporturile dintre producțiile energo-intensive și mari consumatoare de materii prime, specifice unei industrii puțin dezvoltate sau chiar industriei anilor 1930—1950 din actualele țări dezvoltate, și producțiile care solicită mai ales inteligența tehnică și științifică avansată și mai puțin consumuri materile sau energetice. Aceasta este prima semnificație a obiectivelor privind realizarea de produse la nivel mondial, a unor priorități în acest domeniu.

Prevederile din Directivele Congresului al XIII-lea urmăresc constituirea unor noi raporturi între industrie și agricultură, corelația dintre cele două ramuri de bază rămînînd în continuare axul structurilor de ramură ale economiei noastre. Înlăturarea disproporțiilor dintre cele două ramuri, dezvoltarea susținută a bazei tehnice-materiale și creșterea mai rapidă a producției agricole reprezintă principala trăsătură a dezvoltării structurilor economiei românești în viitorul cincinal.

Congresul al XIII-lea al partidului a hotărît modalități eficiente de înfăptuire a actualei revoluții agrare. Ritmurile de creștere ale producției agricole prevăzute pentru cincinalul viitor (5% în medie pe an) sînt cele mai apropiate de pînă acum de cele ale industriei. Se va dezvolta o avansată și eficientă bază tehnico-materială a acestei ramuri, cu o înaltă înzestrare tehnică a muncii, cu realizări remarcabile pe tărîmul ameliorării fondului funciar, al irigațiilor și gospodăririi apelor etc. Pe această bază, ne propunem ca în 1990 să ajungem la o producție de cereale de circa 1,25—1,33 tone pe locuitor, la un număr de animale care asigură o încărcare ridicată a terenului agricol, la obținerea de producții înalte în domeniul viticulturii și pomiculturii, al plantelor tehnice.

Dar, poate una dintre cele mai importante înfăptuiri în domeniul revoluției agrare va fi reducerea substanțială a fenomenului de îmbătrînire și feminizare a forței de muncă din agricultură. Aceasta se va realiza, firește, prin întoarcerea în agricultură a unei părți a celor care au părăsit nejustificat această ramură pentru locuri de muncă în industrie și construcții, dar mai ales prin atragerea unei părți însemnate a noilor generații de tineri care intră în muncă. S-ar putea ca numărul populației agricole să cunoască o oarecare creștere în viitorul cincinal, deși ponderea celor care lucrează în această ramură se va reduce de la circa 29% în prezent, la circa 27% în 1990. Se creează însă condițiile necesare ca prin ieșirile masive de populație vîrstnică din agricultură mai ales în viitorul deceniu, către anul 2000, cînd ponderea acestei populații va fi de circa 20%, structurile pe sexe și pe vîrste ale celor rămași să fie apropiate de ceea ce dorim și este necesar.

În viitorul cincinal, judecat din punctul de vedere al aportului lor la crearea venitului național sau în ce privește numărul populației ocupate, raportul dintre industrie și agricultură nu va cunoaște, probabil, modificări esențiale. Nici nu se poate altfel ; important este însă faptul că vor fi stopate vechile tendințe care au înrăutățit structurile demografice ale celor ocupați în agricultură, că, prin investițiile pentru dezvoltarea bazei materiale a acestei ramuri, forța de muncă plecată va putea fi înlocuită cu mijloace tehnice corespunzătoare.

Așa cum prevăd Directivele Congresului al XIII-lea, după 1990 va avea loc o relansare a deplasărilor de forță de muncă din agricultură, proces inevitabil pe măsura progresului industrial și tehnico-științific al oricărei țări care se dezvoltă ; sensul acestor deplasări nu va mai fi nici industria, nici construcțiile, ci celelalte ramuri neagricole, cele chemate prin serviciile pe care le creează să asigure progresul în continuare rapid al economiei, mărirea eficienței economice.

Foarte importante pentru configurația viitoarelor structuri de ramură ale economiei noastre sînt obiectivele privitoare la dezvoltarea celorlalte ramuri. Între acestea, un loc deosebit revine transporturilor, a căror dezvoltare va avea loc în direcția extinderii sistemului național unitar. Este posibilă o oarecare creștere a ponderii transporturilor în ansamblul indicatorilor sintetici ai economiei și în totalul populației ocupate. Deosebit de importantă este dezvoltarea transportului fluvial, care va cunoaște însemnate dotări tehnice și va folosi noile căi navigabile ale țării — Canalul Dunăre-Marea Neagră, cu viitoarea sa ramificație, Canalul Poarta Albă-Midia-Năvodari și apoi și Canalul București-Dunăre. Spectaculoasă rămîne în continuare dezvoltarea flotei noastre maritime, care va ajunge la un tonaj de aproape 8 milioane tdw.

O ramură care va cunoaște o puternică dezvoltare intensivă va fi cea a construcțiilor, în care productivitatea muncii în deceniul 1980—1990, ca și în industrie, urmează să se dubleze. S-ar putea chiar ca ponderea construcțiilor în venitul național și în numărul populației active să se reducă substanțial, așa cum se întîmplă în toate țările pe măsură ce ating cote superioare de dezvoltare.

Vor cunoaște creșteri însemnate asemenea ramuri cum sînt gospodăria comunală și serviciile de consum pentru populație, ramurile producătoare de servicii productive etc. Cele mai spectaculoase creșteri le va cunoaște, firește, cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și proiectarea, căci așa cum spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „în realizarea programului de dezvoltare economico-socială în cincinalul viitor, un rol de o importanță deosebită îl au cercetarea științifică, introducerea cu rapiditate și fermitate în producție a rezultatelor cercetării, a noilor cuceriri ale științei și tehnicii moderne“.** Alături de cercetarea științifică, o semnificativă dezvoltare va cunoaște și învățămîntul în legătură cu cuprinderea în școala

Ion BLAGA

(Continuare în pag. 8)

DIVERSITATE, CALITATE, EFICIENȚĂ — PRIORITĂȚI ALE DEZVOLTĂRII ÎN VIITORUL CINCINAL

Acțiuni complexe pentru dezvoltarea bazei de materii prime

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor pentru înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială a țării noastre, un loc prioritar îl ocupă asigurarea cantitativă și calitativă a resurselor de materii prime, materiale, combustibil și energie. Acțiunile desfășurate în acest sens au permis, mai ales în actualul cincinal, identificarea și punerea în valoare a unor importante zăcăminte minerale, cu implicații favorabile în ce privește mai buna aprovizionare a economiei naționale din resurse proprii.

Documentele programatice ale Congresului al XIII-lea al P.C.R. accentuează necesitatea dezvoltării în continuare a bazei energetice și de materii prime. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Și în cel de-al 8-lea plan cincinal vom pune pe primul plan dezvoltarea bazei energetice și de materii prime — condiție hotărîtoare pentru progresul întregii economii naționale".**

În acest context, o deosebită importanță prezintă **creșterea accentuată a resurselor minerale** (metalifere și nemetalifere) necesare diferitelor ramuri și sectoare de activitate din economie. Pentru aceasta se cere acționat pe multiple planuri. În primul rînd, în acest proces este implicată **cercetarea geologică** care, utilizînd tehnici moderne, urmează să identifice și să contureze cît mai concret noile zăcăminte de pe întregul teritoriu al țării, astfel încît **rezervele minerale noi descoperite să acopere cel puțin nivelul prevăzut al extracției,** precum și să stabilească soluțiile economice de valorificare eficientă a acestora. De altfel, orientările de perspectivă ale dezvoltării economico-sociale a României în perioada 1990—2000 prevăd încheierea investigării complexe a potențialului național de resurse minerale, a structurii geologice, inclusiv a celor de mare adîncime și valorificarea complexă a substanțelor utile din zăcămintele descoperite.

În domeniul **minereurilor feroase,** creșterea volumului de resurse utile, însumînd peste 11% din actualul potențial, va conduce la majorarea gradului de asigurare a producției din rezerve proprii. Dezvoltarea extracției de minereu de fier și mangan, susținută de importante eforturi investiționale pentru cercetarea geologică și deschiderea de noi exploatări, cît și pentru modernizarea utilajelor și echipamentelor de lucru, va contribui la acoperirea în mai mare măsură a necesarului de asemenea resurse al economiei.

Pentru perioada 1986—1990, eforturile de menținere și dezvoltare a capacităților de producție existente vor fi completate cu cele implicate în atragerea în circuitul economic a noi zăcăminte și punerea în funcțiune a unor unități miniere în zonele Dobrogea, Suceava și Cîmpulung Moldovenesc, ceea ce va determina o majorare a gradului de asigurare din producția internă a necesarului de minereuri de fier și mangan. Prin cumularea eforturilor de cercetare științifică cu cele de dezvoltare a activității miniere și cele necesitate de producerea de echipamente speciale solicitate de procedeele tehnologice de extracție și preparare se va asigura un nivel aproape constant al producției de minereu de fier, corespunzător sarcinilor ce revin activității din această subramură a industriei extractive.

În ce privește **minereurile neferoase,** eforturile de cercetare geologică au determinat importante creșteri ale rezervelor prin identificarea și atragerea în circuitul economic a noi zăcăminte. Astfel, peste 93% din necesarul de plumb în concentrate, peste 95% din cel de zinc în concentrate și peste 90% din cel de cupru în concentrate a fost asigurat din extracția internă. În viitorul cincinal, în concordanță cu necesitățile economiei naționale cercetarea geologică va trebui să asigure creșterea patrimoniului național cu noi rezerve, paralel cu atragerea în circuitul economic a noi zăcăminte de minereuri neferoase cu condiții tehnico-economice eficiente de valorificare.

Sporirea producției miniere în următoarea perioadă va fi influențată de un complex de factori cantitativi (în care rolul principal îl deține volumul rezervelor geologice atrase în circuitul economic) și calitativi (conținutul de metal neferos din masa minieră și posibilitățile tehnologice de recuperare a acestora prin actualele tehnologii). Acordarea unor importante investiții, paralel cu un efort susținut de cercetare geologică și tehnologică vor determina sporirea producției de minereuri neferoase și, în special, a celei de minereuri cuprifere. Astfel, prin intrarea în funcțiune la întreaga capacitate a exploatărilor de minereuri cuprifere cu conținut redus de cupru de la Moldova Nouă și Roșia Poieni, se va asigura atît o producție minieră sporită, cît, mai ales, o valorificare tot mai eficientă a resurselor economice de care dispune țara noastră.

În sectorul minereurilor neferoase creșterea producției va fi realizată în principal prin dezvoltarea accentuată a extracției de minereuri cuprifere. În același timp, pentru acoperirea necesarului crescînd al economiei naționale de cupru, zinc, plumb și aluminiu, accentul va fi pus pe valorificarea superioară a tuturor materiilor prime indigene, inclusiv a celor rezultate din acțiunile de recuperare și reintroducere în circuitul economic a metalelor neferoase obținute din consumul productiv al populației. În acest scop, o atenție crescîndă se va acorda **dezvoltării și extinderii tehnologiilor de recuperare a metalelor neferoase,** atît din masa minieră extrasă, cît și din haldele vechi de mină, iazuri de decantare, zguri metalurgice. Prin toate aceste măsuri se va crea baza materială pentru **obținerea în întregime din producția internă a plumbului și aluminiului, a peste 84% din necesarul de cupru electrolitic și peste 93% din cel de zinc rafinat.**

Eforturi susținute vor fi depuse pentru **valorificarea zăcămintelor de elemente rare și disperse, precum și a rocilor utile,** pentru a căror exploatare s-au făcut și se vor face în viitorul cincinal eforturi susținute. Îndeosebi, se va acționa pentru **identificarea și punerea în evidență a unor zăcăminte de molibden, bismut, nichel, litiu, tantal și niobiu, aluviuni titano-zirconifere** etc., paralel cu atragerea în circuitul economic a unora dintre ele. În prezent, se exploatează eficient din punct de vedere economic zăcămintele de molibden. Pentru cincinalul viitor, așa cum prevăd Directivele, printr-o susținută activitate de cercetare științifică, prin atragerea în circuitul economic a noi zăcăminte se va extinde producția acestor metale și a celor greu fuzibile și a aliajelor de titan și zirconiu.

Înfăptuirea acestui important obiectiv presupune mobilizarea în mai mare măsură a cercetării geologice, a unităților de exploatare pentru îmbunătățirea ritmului de atragere a noi resurse metalifere și nemetalifere în circuitul economic, astfel încît solicitările economiei naționale să fie acoperite cît mai bine, prevederile planurilor de dezvoltare economico-socială să poată fi înfăptuite la cotele prevăzute.

Viorica RĂDUCANU
Rodica MIROIU
Angela FILIP

Penetrarea microelectronicii și tehnicii de calcul în procesele industriale

ÎN CONDIȚIILE revoluției tehnico-științifice contemporane și ale dezvoltării calitativ-intensive a economiei naționale, orientările formulate de Congresul al XIII-lea al P.C.R. prevăd, pentru cel de-al 8-lea plan cincinal, dezvoltarea prioritară a ramurilor de vîrf, de înaltă tehnicitate și, în special, a microelectronicii și tehnicii de calcul. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat Congresului **„O atenție deosebită va trebui acordată electronicii și microelectronicii, realizării de noi mașini și motoare cu un consum redus de combustibili și carburanți".**

În acest context, răspunderi deosebite revin și unităților **Centralei industriale de electronică și tehnică de calcul** care, atît în acest cincinal, cît mai ales în perioada 1986—1990 și în perspectiva anului 2000 urmează să-și diversifice fabricația și să asigure o gamă largă de produse solicitate de economia națională. Elocventă în această privință este depășirea planului în perioada 1981—1984 la componente electronice cu 42,7%, la produse ale tehnicii de calcul cu 25,3% și la piese de schimb cu 37,9%. Ponderea produselor noi și modernizate în valoarea producției marfă a reprezentat în 1981 — 21%, în 1982 — 43%, în 1983 — 55,8%, iar în 1984 peste 70%.

■

Au fost asimilate și introduse în producția de serie noi componente electronice *(tiristoare și tranzistoare de medie și mare putere, condensatoare de pornire motoare, circuite integrate liniare pentru bunuri de larg consum, circuite integrate în tehnologia CMOS, microprocesoare, memorii, circuite la comandă în tehnica monocip și unicip, afișoare, potențiometre cu performanțe ridicate etc.)*; produse pentru tehnica de calcul *(minicalculatoare din familia „Independent", „Coral", microcalculatoare M 18 și 118, o gamă largă de display-uri Alfa numerice și semigrafice — DAF 2010, 2015, 2020 — familia Diagram 2030, plotere, imprimante matriciale)*; bunuri electronice de larg consum *(televizoare cu consum redus de energie electrică, cu taster omniprogramabil, în casetă de masă plastică, televizoare color binormă, bistander, radiocasetofoane stereo auto, portabile, combine muzicale, incinte acustice, noi tipuri de radioreceptoare)*; produse de electronică profesională *(tipuri de radiotelefoane fixe, mobile, portabile, stații de radionavigație maritimă, aparate tensometrice, AMC-uri electronice)*; produse ale tehnicii vidului *solicitate la export (lămpi fluorescente standard și miniatură, lămpi electrice cu incandescență tubulare, miniatură, subminiatură, componente pentru programele auto, nuclear, de navigație, semnalizări ornamentale etc.)*.

Practic, nu există domenii ale industriei în care produsele fabricate în unitățile centralei (îndeosebi I.P.R.S. Băneasa, „Electronica", „Microelectronica", Întreprinderea de calculatoare, Întreprinderea de echipamente periferice din București, Întreprinderea de produse electrotehnice și electrice Curtea de Argeș, „Steaua electrică" — Fieni etc.) să nu fie prezente. Prin traducerea în viață a programelor pentru automatizarea, robotizarea și cibernetizarea producției în scopul sporirii productivității muncii, creșterii nivelului tehnic și calitativ al producției și a eficienței economice se vor realiza noi progrese, așa cum se prevede de altfel în Directivele Congresului al XIII-lea.

■

UN DOMENIU în care microelectronica și tehnica de calcul își vor aduce în mai mare măsură contribuția la dezvoltarea calitativ-intensivă a economiei este cel al **economisirii de energie electrică și combustibili prin optimizarea proceselor tehnologice în industrie,** a distribuției de energie și eliminarea pierderilor. De altfel, această problemă constituie un obiectiv prioritar și în acest cincinal. Prin acțiunile desfășurate întreprinderile de electronică și electrotehnică au contribuit la diminuarea consumurilor de acest gen în diverse sectoare de activitate. Iată cîteva exemple edificatoare în acest sens. La Întreprinderea de aluminiu Slatina, prin conducerea procesului de electroliză cu ajutorul calculatorului de proces se obține o economie de peste 200 kWh pe tona de aluminiu, creșterea randamentului instalațiilor de la 87% la 90% și un spor de productivitate de 1%, optimizarea funcționării motorului cu microprocesor; la I.R.E. Suceava, tot prin intermediul minicalculatoarelor electronice în configurație cu un sistem grafic se optimizează distribuția energiei electrice, se elimină pierderile și se obține o creștere a siguranței în funcționare, realizîndu-se o economie de circa 20 000 kWh anual și circa 35 tone combustibil convențional. De asemenea, prin introducerea calculatorului electronic în procesul de producție la C.S. Hunedoara s-a obținut o reducere a consumului de energie electrică cu 4%, iar la Combinatul chimic Rm. Vîlcea, prin controlul și optimizarea liniei de electroliză la soda caustică, se vor realiza, începînd din 1985, importante economii de energie electrică.

Dar, implicarea tehnicii de calcul în industrie nu se oprește numai la stadiul de conducere și optimizare a proceselor industriale complexe; ea începe, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, încă din faza de proiectare a produselor și elaborare a tehnologiilor de fabricație, înscriindu-se ca un instrument care aduce o nouă calitate în activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic. Se poate aprecia că **cercetarea-proiectarea asistată de calculator realizează o reducere a timpului de cercetare-proiectare de minimum 20%.** Numai pentru sectorul cel mai deficitar al proiectării — scule, dispozitive și matrițe — prin punerea la punct a programelor în 2 și 3 dimensiuni se preliminează o creștere de capacități de circa 15%. Realizări în această direcție au în prezent Institutul de cercetare, inginerie tehnologică și producție industrială pentru tehnica de calcul din București, Întreprinderea de echipamente periferice București, Întreprinderea de piese radio și semiconductori Băneasa, Centrul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru semiconductori etc.

Avînd în vedere că echipamentele necesare implementării proiectării de S.D.V.-uri asistată de calculator se produc în țară, se întrevede pentru viitorul cincinal o largă aplicabilitate a acestora în unitățile direct productive din economia națională. Proiectarea sistemelor complexe sau a microprocesoarelor nu se poate concepe astăzi fără ajutorul calculatoarelor electronice care pot vehicula o imensă cantitate de date și cu viteze de sute de mii sau milioane de operații pe secundă, selectînd cele mai optime soluții. Dar domeniile în care tehnica de calcul și, implicit, microelectronica vor fi prezente activ în procesul de producție și de luare a deciziilor nu se limitează numai la aceste exemple, ci cuprind o paletă mult mai largă: ● sprijinirea deciziei de conducere operativă a producției în rafinării și în alte procese similare; ● programarea și controlul execuției proiectelor bazate pe metoda analizei drumului critic; ● calculul și urmărirea operativă a costurilor normate de producție; ● conducerea cu calculator a proceselor tehnologice din fabricile de peletizare a minereurilor de fier și a sectoarelor auxiliare acestora; ● sistem interactiv de urmărire distribuită a indicatorilor de plan, angajamentelor și hotărîrilor, asigurării stocurilor și consumurilor în profil teritorial; ● conducerea dispecerilor zonali (teritoriali) în rețelele de distribuție a energiei electrice; ● conducerea supravegheată cu microcalculator a procesului de fabricare a celulozei sulfat la C.C.H. Dej și a procesului de fierbere a celulozei cu microcontrolere supervizate de calculator la C.C.H. Suceava.

ing. Eugen PREOTU
director tehnic
Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul

Creșterea și diversificarea producției textile

PENTRU industria ușoară, creșterea și diversificarea producției, asigurarea unor produse cu calități superioare, mobilitatea fabricației în raport de schimbările în evoluția modei și solicitările beneficiarilor interni și externi reprezintă obiective de maximă importanță. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** sublinia în Raportul prezentat la cel de al XIII-lea Congres al P.C.R.: **„va trebui să se asigure creșterea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirea structurii producției**

și valorificarea tot mai eficientă a resurselor economice, sporirea gradului de competitivitate a produselor românești".

Un sector important în cadrul industriei ușoare îl reprezintă producția de articole textile, care are menirea să asigure cantități sporite de țesături, tricotaje și confecții pentru acoperirea nevoilor interne ale populației și satisfacerea cerințelor partenerilor externi. Diversificarea producției, îmbunătățirea calității produselor textile sînt strîns legate de nivelul calitativ și cantitativ al materiilor prime necesare. Baza de materii prime necesară acestui sector industrial este asigurată, în principal, din producția autohtonă (63% în 1983 față de 57% în 1965), consecință firească a coroborării acțiunii mai multor factori, între care cei mai semnificativi pot fi considerați: ● dezvoltarea culturilor proprii de plante textile și a șeptelului; ● creșterea producției autohtone de fibre și fire chimice; ● atragerea în circuitul economic a materialelor recuperabile textile; ● perfecționarea tehnologiilor care permit reducerea consumurilor specifice.

■

DEZVOLTAREA acestei baze de materii prime s-a realizat, în parte, **prin intermediul produselor agricole.** Astfel, în perioada 1965—1982, producția de in pentru fuior a crescut cu 31%, cea de cînepă pentru fuior cu peste 62%, cea de lînă cu 55,3%, iar producția de fibre și fire chimice a crescut de 11 ori. Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. prevăd, pentru perioada 1986—1990, sporirea culturilor de plante tehnice precum și a șeptelului, astfel încît agricultura să asigure necesarul de resurse regenerabile necesare industriei textile. Ca urmare, producția de in pentru fuior va spori, în perioada amintită, față de cincinalul actual, cu 183—219%, producția de cînepă pentru fuior cu 166—180%, producția de lînă cu 127—135%. De asemenea, se vor extinde suprafețele cultivate cu bumbac.

Creșterea și diversificarea producției textile reprezintă consecința firească a rezultatelor obținute în **domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice**, care a reușit să obțină fire și fibre chimice capabile să înlocuiască fibra de bumbac, conferind totodată calități superioare produselor textile tip bumbac. Producția autohtonă de fibre și fire chimice, îndeosebi a celor sintetice, a apărut și s-a dezvoltat în anii construcției socialiste, realizîndu-se în 1982 o cantitate de peste 222 000 tone față de circa 850 tone în 1965. Ritmurile înalte de dezvoltare înregistrate în industria textilă din țara noastră, caracterul restrictiv al resurselor naturale, necesitatea îmbunătățirii proprietăților estetice au determinat atragerea fibrelor chimice în consumul productiv într-o proporție mai mare decît a celor tradiționale de tipul lînii, inului, cînepii.

O astfel de orientare a structurii bazei de materii prime se reflectă în calitatea produselor textile. Cînd se afirmă acest lucru se are în vedere faptul că fibrele chimice au proprietăți fizice superioare celor regenerabile, dar prezintă totuși unele inconveniente în raport cu cele naturale. Pentru a compensa aceste deficiențe, fibrele chimice participă la obținerea fibrelor textile, de regulă, în combinație cu cele de origine animală și/sau vegetală, sub forma unor amestecuri de așa-zise fire „tip", ceea ce permite obținerea unor articole cu proprietăți igienico-sanitare superioare celor realizate numai din fibre chimice (dar inferioare celor obținute numai din fibre naturale). Faptul că, în structura fibrelor „tip", fibrele chimice dețin o pondere importantă, uneori majoritară, face ca, în raport cu cerințele consumatorilor, calitatea acestora să nu satisfacă integral solicitările beneficiarilor.

Se resimte deci necesitatea ca, în perspectivă, structura compoziției fibroase a bazei de materii prime să fie astfel orientată încît să permită **realizarea de articole textile cu conținut sporit de fibre naturale**, care să asigure produse de calitate, compatibile cu cerințele utilizatorilor. Aceasta cu atît mai mult cu cît, deși baza de materii prime a fost asigurată, în principal, prin intermediul producției autohtone, dependența industriei textile de import nu este de numai 37%, ci mult mai mare, dacă avem în vedere faptul că materia primă necesară realizării fibrelor chimice (țițeiul și, uneori, celuloza) este asigurată în proporție importantă din import. Această dependență indirectă este mai concludentă în cazul producției de fire tip bumbac. Astfel, producția medie de fire de bumbac pe locuitor a crescut cu 64,7% în anul 1982 față de 1970, în timp ce importul de bumbac pe locuitor a înregistrat o creștere de numai 46%. Cifrele confirmă, o dată în plus, faptul că resursele materiale necesare evoluției producției de articole tip bumbac s-au asigurat prin atragerea în circuitul economic a fibrelor din producția autohtonă de tipul celor chimice.

■

CONSECINȚA economică a acestei structuri a bazei de materii prime trebuie analizată și prin prisma faptului că producția țării noastre de articole textile este orientată, cu prioritate, spre satisfacerea cerințelor populației autohtone, ceea ce diminuează posibilitățile recuperării efortului valutar implicat de procurarea materiei prime de bază. De aceea, în orientarea structurii bazei de materii prime necesară industriei textile trebuie avut în vedere faptul că avantajul cu privire la amestecul de fibre s-a diminuat datorită evoluției prețurilor fibrei de bumbac care, în 1982, se situau sub nivelul prețului unei tone de fibre sintetice. De asemenea, procesul tehnologic de obținere a fibrelor celulozice antrenează un consum important de energie și utilizarea unor produse chimice și dispozitive antipoluante costisitoare, ceea ce face să-și piardă avantajul prețului față de cel al fibrelor sintetice.

Reducerea dependenței în asigurarea bazei de materii prime textile de o resursă cu caracter restrictiv care, în perspectivă, este de așteptat să determine sporirea efortului valutar implicat, poate fi realizată, după părerea noastră, prin **cuprinderea în amestecul de fibre tip bumbac și a fibrelor autohtone de in și cînepă.** În acest mod va crește calitatea produselor textile sub aspectul proprietăților igienico-sanitare, ceea ce poate avea ca efect pozitiv sporirea exportului de astfel de bunuri. Va fi posibilă deci, pe de o parte, recuperarea efortului valutar implicat de importul de bumbac, iar pe de altă parte, diminuarea relativă a celui pentru obținerea resurselor necesare producerii fibrelor chimice. O asemenea opțiune se justifică chiar și în condițiile în care producția de fibre și fire chimice se valorifică superior în comparație cu țițeiul autohton, dacă avem în vedere faptul că realizarea obiectivelor de conservare a energiei pentru asigurarea independenței energetice va conduce la un sistem de noi priorități, iar resursele de petrol ale țării sînt limitate.

Tendința de utilizare a amestecului de fibre nu este specifică numai țării noastre, ci se manifestă și pe plan mondial, dar în alte proporții. Țările europene membre ale C.A.E.R. și-au orientat într-o mare măsură consumul de resurse spre cele naturale, ponderea fibrelor chimice situîndu-se sub nivelul celei din țara noastră. În 1982, spre exemplu, fibrele chimice dețineau în consumul total al industriei textile 59% în cazul Bulgariei, 54,6% al Poloniei, 56,9% al Cehoslovaciei și numai 34,6% în cel al U.R.S.S., față de 58,9% în cel al țării noastre. Chiar dacă în perspectiva mai îndelungată se prefigurează posibilitatea realizării produselor în exclusivitate din fibre chimice, deocamdată, în consumul de materii prime de bază ponderea acestora la nivel mondial s-a stabilizat la circa 43%. Aceasta se explică prin faptul că realizarea unor produse cu conținut sporit de fibre chimice este condiționată strîns de **asigurarea unor tehnologii capabile să realizeze fibre și fire chimice cu calități igienico-sanitare comparabile cu cele de origine animală și vegetală.** Pe plan mondial s-au conturat de acum tehnologii care asigură realizarea de fibre celulozice, cum sînt fibrele modale AVRIL III și PRIMA ondulate chimic și care au proprietăți apropiate de cele ale fibrei de bumbac, cum sînt: uniformitatea, absorbția coloranților și a altor compuși chimici, stabilitatea dimensiunilor și, totodată, conferă produselor tușeul și proprietăți igienico-sanitare similare celor realizate din fibra de bumbac pieptănat.

Toate acestea conduc la concluzia că, pe plan mondial, nu se acceptă la export decît produse care conțin un procent mare de fibre ce asigură acestora proprietăți igienico-sanitare similare celor obținute din fibre naturale. Întrucît țările importatoare de produse textile pot absorbi o parte din produsele românești dar, în același timp, impun restricții în legătură cu conținutul de fibre chimice, apare firească orientarea cuprinsă în Direc-

tivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. cu privire la modificarea în perspectivă a structurii consumului de materii prime în limitele celor practicate pe plan mondial. Potrivit acestei prevederi, creșterea producției de fibre vegetale și animale va devansa în cincinalul viitor pe cea a producției de fibre celulozice și sintetice.

■

PENTRU reducerea dependenței industriei textile de resursele deficitare s-au conturat și alte orientări. Una dintre acestea se referă la utilizarea în amestecurile de fibre a celor rezultate din materialele textile recuperate. Reciclarea resurselor în acest domeniu este posibilă însă numai pentru asigurarea bazei de materii prime a anumitor produse textile și anume a acelora pentru care s-au creat tehnologii ce permit realizarea unor articole de calitate corespunzătoare cerințelor consumatorilor din țara noastră, dar și a beneficiarilor externi (cum sînt, spre exemplu, textilele nețesute). Utilizarea fibrelor de acest tip în fabricația tuturor produselor textile poate avea ca efect diminuarea duratei de utilizare prin reducerea rezistenței la uzura fizică. De aceea, considerăm că, în perspectivă, este util ca materialele recuperabile să participe la structura bazei de materii prime textile numai pentru anumite produse și numai în proporții care nu afectează calitatea acestora.

O altă modalitate de influențare a structurii producției de articole textile constă în **reducerea greutății produselor.** Efectul acestei orientări poate fi pozitiv pentru unele bunuri dacă se materializează în produse cu grad ridicat de finețe, fără însă să fie însoțite de reducerea rezistenței (element principal în funcție de care se apreciază purtabilitatea). Aplicarea nediferențiată a acestor măsuri poate avea însă unele efecte negative directe și propagate. Din prima categorie sînt de menționat: scăderea calității prin afectarea proprietăților igienico-sanitare și prin reducerea rezistenței. Cealaltă categorie este o consecință firească a celei dintîi și se referă la stimularea artificială a consumului total de bunuri textile datorită reducerii duratei lor de utilizare, pe de o parte, iar pe de altă parte, prin suplimentarea consumurilor propagate.

Această modalitate de reducere a dependenței în perspectivă a producției de consumul de resurse este posibilă dacă este aplicată diferențiat, pe tipuri de produse, în interdependență directă cu perfecționarea tehnologiilor de realizare a unor fibre cu finețe și rezistență mare. Potrivit prevederilor Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990 rezistența țesăturilor se va menține la nivel ridicat prin folosirea de fibre mai fine și creșterea desimii, concomitent cu reducerea consumurilor pe metru pătrat.

Așadar, în perspectivă este necesar ca **evoluția structurii bazei de materii prime să fie orientată,** după părerea noastră, **astfel încît să se asigure realizarea unei structuri sortimentale a producției de articole textile corespunzătoare calitativ cu cerințele consumatorilor din țara noastră și să permită,** în același timp, **penetrarea cu produse textile românești pe noi segmente de piețe externe.** Realizarea acestor obiective impune unele direcții de acțiune cum sînt: ● asigurarea structurii bazei de materii prime textile astfel încît resursele regenerabile la unele produse să dețină ponderea majoritară (bineînțeles că utilizarea produselor regenerabile autohtone presupune obținerea fibrelor de lungime și calitate corespunzătoare) ; ● participarea materialelor recuperabile la asigurarea bazei de materii prime să fie diferențiată de la produs la produs fără a se regăsi în compoziția tuturor articolelor textile; ● tehnologiile de obținere a fibrelor chimice să se îmbunătățească în sensul asigurării unor fibre și fire chimice cu proprietăți igienico-sanitare comparabile cu cele ale fibrelor naturale ; ● perfecționarea tehnologiilor de obținere a fibrelor de finețe superioară astfel încît produsele textile să fie ușoare și compacte.

Ecaterina DEACONESCU

Transformări profunde în structurile economiei

(Urmare din pag. 4)

obligatorie de 12 ani a întregului tineret de vîrstă școlară și cu dezvoltarea învățămîntului superior în concordanță cu nevoile de cadre cu pregătire superioară ale economiei noastre.

Pînă la urmă, toate schimbările în structurile tehnice și de ramură ale economiei reflectă dezvoltarea obiectivă a diviziunii muncii în concordanță cu progresul forțelor de producție. În viitorul cincinal, acestea presupun alte orientări în ocuparea și folosirea forței de muncă, noi direcții ale deplasărilor în structura de ramură a populației active, noi modalități de încadrare în muncă a tinerelor generații, alături de ample deplasări în nivelul de pregătire și structurile profesionale ale celor ce muncesc. Aceste schimbări implică aspirațiile, dorințele și, firește, interesele membrilor societății noastre și, ca orice schimbări pe acest tărîm, ele nu sînt simple. Corespunzător, o deosebită importanță capătă în acest context activitatea de pregătire a forței de muncă care trebuie realizată strict în concordanță cu prevederile programelor de dezvoltare ale fiecărei ramuri. **„În această activitate,** spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu, trebuie să pornim de la cerințele diviziunii muncii în societatea noastră, ale dezvoltării echilibrate a tuturor ramurilor economice, de la faptul că, în orice sector, munca constituie o datorie, o onoare, o cinste, că este la fel de importantă activitatea din electronică și cea din agricultură, activitatea minieră, ca și cea din construcțiile de mașini. Fiecare sector de activitate își are rolul și importanța sa în dezvoltarea armonioasă a societății".**

Schimbările tehnice și modificările în structurile de ramură vor fi însoțite, se înțelege, de schimbări în structurile teritoriale ale economiei, cerute de necesitatea de a se dezvolta mai rapid pe planul dezvoltării industriei, al economiei în general și al condițiilor de muncă și de viață, un număr de județe. Obiectivul fundamental formulat de Congresul al XIII-lea pe acest tărîm, ca în 1990 nici un județ să nu aibă un volum de activitate sub 80 000 lei pe locuitor, în condițiile în care numai 4 județe vor avea sub 90 000 lei, iar 29 peste 100 000 lei, ni se pare a fi foarte important.

ÎN ANSAMBLU, în viitorul cincinal, economia noastră națională va cunoaște puternice schimbări structurale cu deosebire pe plan tehnic ; aceste schimbări vor determina transformări substanțiale în cadrul ramurilor și subramurilor economice, noi raporturi între producțiile clasice și cele avansate care valorifică înalt cuceririle tehnico-științifice ale timpului și resursele economice ale țării, creșterea ponderii produselor și activităților performante. În ceea ce privește structurile de ramură, mai semnificativă decît schimbarea ponderii diferitelor ramuri și subramuri din punctul de vedere al ocupării populației ca și al contribuției lor la crearea venitului național ni se pare a fi afirmarea unor noi sensuri ale deplasărilor în aceste structuri și, finalmente, realizarea unui echilibru superior al economiei. Noile sensuri afirmate în viitorul cincinal se vor accentua în următorii ani pînă la transformarea României, la sfîrșitul deceniului viitor, într-o țară industrial-agrară multilateral dezvoltată, a cărei economie, în multe privințe, va avea performanțe similare cu cele ale celor mai dezvoltate țări.

REVOLUȚIA AGRARĂ ROMÂNEASCĂ ÎNTR-O NOUĂ ETAPĂ (I)

CONGRESUL AL XIII-LEA al partidului — care a stabilit sarcinile și obiectivele trecerii la cea de-a treia etapă a realizării Programului partidului, a aprobat Directivele cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986-1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000, elaborate cu contribuția directă și hotărîtoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În concordanță cu imperativele realizării obiectivului fundamental al viitorului plan cincinal, Congresul a stabilit că în agricultură — a doua ramură de bază a economiei naționale — obiectivul fundamental îl constituie înfăptuirea noii revoluții agrare, care presupune transformarea generală a felului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii noastre cooperatiste, realizarea unei producții agricole care să satisfacă din plin necesitățile de consum ale întregului popor, precum și alte cerințe ale dezvoltării economiei naționale. Realizarea noii revoluții agrare — orientare care întruchipează gîndirea teoretică creatoare și cutezătoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, fundamentată pe cunoașterea profundă a realităților agriculturii noastre, a marilor resurse de care dispune această ramură — este pe deplin posibil de realizat în această etapă, avînd în vedere acumulările cantitative din ultimii ani, capacitatea și condițiile create acestei ramuri de a realiza un adevărat salt calitativ atît ca tehnicitate, randamente cît și din punct de vedere al conștiinței agricultorilor.

Amplificarea puternică a bazei tehnico-materiale și amenajarea teritoriului

NOUA REVOLUȚIE agrară presupune o agricultură de înaltă productivitate și eficiență economică, așezată pe baze moderne, industriale. Pentru țara noastră, unde dezvoltarea și modernizarea continuă a economiei naționale se bazează pe forțele proprii, continuarea dezvoltării intensive răspunde unei cerințe legice, unei necesități obiective a progresului economic și social. De aceea, în Directivele partidului s-a prevăzut că în acest cincinal, pentru dezvoltarea unei puternice baze tehnico-materiale vor fi alocate investiții de peste 190 miliarde lei, destinate realizării programului de îmbunătățiri funciare, mecanizării complexe a lucrărilor agricole, precum și a prevederilor din programele speciale pe produse sau grupe de produse. Alocarea unor fonduri sporite de investiții pentru creșterea continuă a potențialului productiv al pămîntului este de natură să asigure înfăptuirea obiectivelor prevăzute prin grandiosul program de transformare a naturii, elaborat din inițiativa și sub directa îndrumare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Între obiectivele stabilite pentru asigurarea unei producții agricole sigure și stabile se înscriu majorarea suprafeței agricole cu peste 500 mii ha, realizarea unor lucrări de amenajare de irigații pe o suprafață de 1,8—2,3 milioane hectare, desecări pe 1,5 milioane hectare, combaterea eroziunii solului pe 800 mii hectare, lucrări de modernizare a sistemelor hidroameliorative existente.

Suprafața agricolă va ajunge în 1990 la 15,5 milioane hectare, prin introducerea în cultură a unor terenuri neagricole și îndeosebi neproductive, care vor fi identificate în vederea punerii lor în valoare. Darea în circuitul agricol a acestor terenuri necesită un ansamblu de măsuri complexe constînd, în principal, după caz, din îndiguiri, regularizări de rîuri, stingere de torenți, nivelări capitale, copertări cu strat gros de sol fertil sau material fin pămîntos propriu creării de noi soluri, lucrări geotehnice și hidrotehnice, irigații etc. Perioada de ameliorare (de 3-5 ani, în unele cazuri chiar pînă la 8 ani), precum și volumul mare de investiții impun măsuri ferme de îmbunătățire a tehnologiilor de combatere a fenomenelor și proceselor dăunătoare fertilității solului (eroziune, aciditate, sărăturare, poluare chimică și altele) și de îmbunătățire a sistemelor de agricultură specifice diferitelor condiții pedoclimatice, inclusiv a tehnologiilor de cultură necesare protecției și sporirii capacității productive a solului.

Revoluția agrară impune realizarea unor recolte mari, constante, care să depindă cît mai puțin posibil de condițiile climatice. De aceea, în acest cincinal se vor extinde amenajările de **irigații** cu peste 2,0 milioane hectare. Noile amenajări se vor realiza în spațiul Dunăre, Jiu, Olt, Argeș, în bazinele hidrografice ale Siretului pentru irigarea unor suprafețe din Podișul Moldovei, precum și pentru irigarea Bărăganului de Nord, prin intermediul canalului magistral Siret-Ialomița. Dunărea va constitui principala sursă de apă pentru amenajările de orezării, care se vor executa în cadrul programului de extindere a acestei culturi. Un program de asemenea amploare presupune adoptarea unor soluții constructive superioare, care să asigure efectuarea la timp, de calitate și cu eficiență maximă a lucrărilor prevăzute. Astfel, lucrările de îmbunătățiri funciare se vor proiecta și realiza într-o concepție unitară în cadrul fiecărui bazin hidrografic, în corelare cu cele de gospodărire a apelor, cu amenajările hidroenergetice și amenajările silvopastorale. Se vor extinde amenajările pentru irigarea prin brazde, în funcție de condițiile concrete de teren. Acolo unde este posibil, se va folosi aducțiunea apei pe curbele de nivel și dirijarea gravitațională, în scopul economisirii energiei, cu folosirea acestui sistem și pentru suprafețele cultivate cu vii și livezi. La dimensionarea sistemelor de irigații se va ține seama de regimul precipitațiilor și de repartizarea rațională a acestora în timpul anului, asigurîndu-se norme de udare diferențiat pe zone, pentru completarea necesarului de apă al culturilor. În cadrul modernizării și completării sistemelor de irigații, se vor lua măsuri pentru înlocuirea agregatelor termice cu stații de pompare electrice (în vederea economisirii carburanților), impermeabilizarea canalelor pentru reducerea pierderilor de apă, ceea ce conduce la mărirea randamentului de folosire a sistemelor și posibilităților de extindere de noi amenajări.

O altă acțiune importantă de ridicare a potențialului productiv al solului o constituie **combaterea excesului de umiditate.** Lucrările pentru eliminarea excesului de umiditate se vor proiecta, de asemenea, în complex, pe bazine hidrografice sau unități naturale, în corelare cu lucrările de gospodărire a apelor și cu cele agropedoameliorative, ținîndu-se seama de necesitatea reținerii unui volum cît mai mare de apă pe cursurile superioare ale rîurilor, atît pentru prevenirea inundațiilor, cît și pentru unele folosințe în perioadele de deficit de precipitații. La proiectarea rețelelor de desecare se va ține seama ca amplasarea canalelor să se facă în zonele cele mai joase, folosindu-se ca emisari văile naturale, iar la completarea sistemelor vechi de desecare, din zonele de vest și de nord ale țării, se va avea în vedere utilizarea traseelor canalelor executate anterior.

Combaterea eroziunii solului este o acțiune deosebit de importantă, destinată atît recuperării pentru agricultură a unor terenuri degradate cît și ridicării capacității de producție a unor terenuri în curs de degradare. Aceste lucrări se vor executa cu prioritate în zonele erodate din Podișul Moldovei, Podișul Transilvaniei și dealurile subcarpatice, pe bazine hidrografice și în complex cu amenajările silvopastorale, în scopul creșterii suprafețelor cultivate, protejării amenajărilor cu scop hidroenergetic prin reducerea pierderilor anuale de sol și ridicării capacității de producție a terenurilor erodate.

O mai bună **sistematizare și organizare a teritoriului** va permite, așa cum a subliniat secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, folosirea corespunzătoare a întregii suprafețe, ca o condiție fundamentală pentru obținerea

unor recolte mari și sigure. Organizarea teritoriului și asolamentelor pe ferme în toate unitățile agricole din cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste se va încheia pînă la jumătatea anului viitor și va asigura stabilitate fermelor și structurii culturilor pe întreaga durată a viitorului cincinal.

Mecanizarea completă a lucrărilor agricole constituie o orientare principală în dezvoltarea și revoluționarea bazei tehnice a agriculturii. Pînă la sfîrșitul cincinalului, agricultura va dispune de 180 mii tractoare și de o sistemă de mașini de înaltă productivitate, care vor efectua simultan mai multe operații. Baza energetică din agricultura țării noastre se va dezvolta în direcția măririi în continuare a puterii tractoarelor pentru creșterea capacității de lucru, diversificării optime a tipurilor de tractoare pentru adaptarea mai bună la cerințele noilor tehnologii, creșterea calității tractoarelor și perfecționării lor constructive, în vederea reducerii consumului de combustibil și de metal și mărirea siguranței în exploatare. Concomitent cu optimizarea dotării cu tractoare și mașini, se va acționa pentru utilizarea cît mai completă a mijloacelor mecanice din dotare. Se va intensifica mecanizarea proceselor de producție în zootehnie. La taurine, de exemplu, se va generaliza mulsul mecanic, evacuarea dejecțiilor, distribuirea hranei și adăpatul la nivel constant — lucrări care consumă cel mai mare volum de muncă.

Chimizarea agriculturii va continua să constituie și în viitor o orientare de bază în intensificarea producției. Așa cum rezultă și din magistralul Raport prezentat Congresului de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cincinalul viitor agricultura va primi cel puțin 300 kg de îngrășăminte chimice la hectar, precum și erbicide, insectofungicide și alte substanțe chimice. Se va trece la folosirea pe scară largă a îngrășămintelor cu adaos de microelemente, a celor cu solubilitate lentă, cu inhibatori de nitrificare, se va extinde utilizarea îngrășămintelor lichide și se vor îmbunătăți tehnologiile de utilizare, prin aplicarea acestora concomitent cu apa de irigații, cu pesticide sau în complex cu alte lucrări agricole. În cadrul programului complex de menținere și ridicare a fertilității solurilor, o atenție deosebită urmează a se acorda acțiunilor de fertilizare cu îngrășăminte organice, amendare, scarificare și afînare. Pentru diminuarea efectelor toxice și de poluare a mediului înconjurător, se va promova și generaliza sistemul integrat de prevenire și combatere a bolilor, dăunătorilor și buruienilor prin îmbinarea rațională a mijloacelor chimice cu cele biologice, folosirea metodelor fizico-mecanice și aplicarea întregului complex de măsuri agrofitotehnice.

Eforturile pentru amplificarea în viitorul cincinal a acțiunilor în domeniul lucrărilor de îmbunătățiri funciare, a mecanizării complete și a extinderii chimizării, paralel cu creșterea aportului științei agricole, vor contribui la revoluționarea producției agricole din țara noastră.

Dinamismul producției agricole

SATISFACEREA nevoilor economiei naționale cu materii prime agricole, a cerințelor de consum științific fundamentate ale populației, precum și crearea unor disponibilități pentru schimburile internaționale necesită sporirea susținută a producției agricole. **„Noua revoluție agrară** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la cel de al XIII-lea Congres al partidului — **are ca obiectiv principal dezvoltarea intensivă a producției, obținerea unor recolte record, sporirea pe această bază a contribuției agriculturii la dezvoltarea generală a țării".**

Agricultura va cunoaște un puternic dinamism, ritmul de creștere a producției globale de 5,4—5,8% fiind apropiat de cel al producției industriale, ceea ce va permite realizarea unui raport optim între agricultură și industrie, o apropiere și concordanță corespunzătoare între aceste ramuri hotărîtoare pentru făurirea socialismului și comunismului, pentru ridicarea bunăstării generale a poporului. Agricultura își va aduce o contribuție tot mai mare la formarea venitului național prin creșterea mai accentuată a producției nete 7,1—7,5%, care se va obține prin accentuarea laturilor calitative, prin utilizarea cu maximum de randament a capacităților de producție, economisirea combustibilului și energiei, folosirea rațională a forței de muncă, reducerea costurilor (îndeosebi a celor materiale), creșterea substanțială a eficienței economice în toate sectoarele de activitate.

Producția de cereale va ajunge în 1990 la 30-33 milioane de tone. În perioada următoare, accentul se va pune pe creșterea mai rapidă a producțiilor medii, care vor atinge 4 000-4 200 kg grîu și secară la hectar și 5 500—6 000 kg porumb la hectar, prin folosirea unor soiuri și hibrizi cu potențial ridicat de producție, aplicarea cu rigurozitate a normelor cu privire la asigurarea densității plantelor, efectuarea tuturor lucrărilor în epoca optimă și de bună calitate, îmbunătățirea continuă a tehnologiilor de întreținere și recoltare. O atenție deosebită se va acorda culturilor intensive, care urmează să ocupe peste 200 mii ha de grîu-secară (cu peste 8 000 kg/ha), iar pe 35-40% din suprafața cultivată se vor obține cel puțin 5 000 kg/ha. La porumb, pe mai mult de 500 mii ha se va obține o producție de 20 000 kg știuleți la hectar și va crește numărul unităților cu producție de minimum 10 000 kg/ha.

În fiecare unitate se vor organiza loturi de culturi intensive de grîu și porumb, care treptat vor fi extinse pe suprafețe cît mai mari, atît în sistem irigat cît și neirigat. Realizarea producției de cereale necesită îmbunătățirea zonării culturilor cerealiere pe macrozone și microzone (corelat cu creșterea suprafețelor irigate, îndeosebi la porumb), prin repartizarea cerealelor în zone favorabile, în cadrul asolamentelor organizate pe unități și ferme. Se vor aplica tehnologii perfecționate și unitare pentru toate sectoarele și se vor generaliza în cultură cele mai productive soiuri și hibrizi de plante.

Culturile tehnice vor continua să constituie și în viitor o preocupare majoră, urmînd ca randamentele să crească mult la soia, sfeclă de zahăr, floarea-soarelui, in și cînepă pentru fibră, în așa fel ca să satisfacă în mai mare măsură nevoile de materii prime ale industriei. Producția totală va ajunge în 1990 la 1 400-1 500 mii tone de floarea-soarelui, 10 000-11 000 mii tone de sfeclă de zahăr, 900—1 000 mii tone de soia, 900—1 050 mii tone de in și cînepă pentru fibră.

Asemănător, în legumicultură producția va cunoaște sporuri importante ; ea va ajunge la 9-10 milioane tone de legume de cîmp și 7,5-7,8 milioane tone de cartofi de toamnă. Va crește, de asemenea, suprafața ocupată cu cultură intensivă, urmînd ca aceasta să ajungă la peste 50 mii hectare cu cartofi de toamnă, cu un randament de 40—50 mii kg/ha. Nivelurile ce urmează a fi atinse se vor obține prin folosirea intensivă a perimetrului legumicol, creșterea mai accentuată a randamentului și folosirea judicioasă a bazei tehnico-materiale. Se vor stabili totodată tehnologii de cultură specifice fiecărei zone și microzone și o structură sortimentală optimă în cadrul fiecărui perimetru legumicol, astfel încît să existe o folosire intensivă a pămîntului și realizarea unor randamente superioare, de calitate și în condiții de eficiență.

Pomicultura se va dezvolta în continuare pentru a se ajunge la o producție de 3,2-3,3 milioane tone de fructe, astfel încît să asigure consumul populației și un disponibil pentru export. Acțiunile ce se vor desfășura în acest sector vor fi orientate spre creșterea potențialului de producție al plantațiilor existente, prin lucrări de modernizare și înlocuirea celor cu potențial scăzut cu plantații de tip intensiv și superintensiv, în cadrul cărora se va acționa pentru creșterea ponderii speciilor deficitare : cais, cireș, vișin, piersic, prun, nuc etc.

Producția totală de struguri va ajunge în 1990 la 2,4-2,5 milioane tone. Va continua acțiunea de îmbunătățire a structurii patrimoniului viticol, prin înființarea unor plantații pe terenuri în pantă din zonele consacrate, cu soiuri pentru struguri de masă și pentru vin, de mare randament, și defrișarea treptată a viilor bătrîne, neeconomicoase, începînd cu cele amplasate în zonele de cîmpie.

Realizarea în mod constant într-un număr de unități a unor producții medii la hectar de 5 000-7 000 kg grîu și orz, de 3 000-10 000 kg porumb și 50 000 kg sfeclă de zahăr, confirmă potențialul ridicat al soiurilor și hibrizilor, ilustrează capacitatea oamenilor muncii din agricultură de a aplica ferm normele și regulile științei agricole și constituie o garanție sigură că se vor putea realiza obiectivele noii revoluții agrare.

Ovidiu POPESCU
director adjunct în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Comerțul exterior în perspectiva viitorului cincinal

DIRECTIVELE cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2 000, adoptate de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, prefigurează, într-un tot unitar și armonios, noua etapă de înaintare a țării noastre pe o cale mereu ascendentă de progres multilateral și propășire.

Directivele acordă — așa cum era și firesc — un loc important **comerțului exterior și cooperării economice internaționale**, care, în actuala etapă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, de trecere a României la stadiul de țară socialistă cu un nivel mediu de dezvoltare, dobîndesc **un loc prioritar în ansamblul activității economice a României socialiste.**

Ca și pentru celelalte ramuri și sectoare de activitate, obiectivele stabilite pentru acest domeniu — elaborate din inițiativa și pe baza gîndirii novatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — pornesc de la specificul și realitățile economiei românești, avînd un fundament trainic în realizările obținute în toate domeniile de economia noastră națională, mereu mai dinamică și mai prosperă. Comerțul exterior și cooperarea economică internațională a României au beneficiat permanent de linii directoare stabilite cu clarviziune, dezvoltîndu-se și adaptîndu-se în corelare cu accentuarea procesului diviziunii internaționale a muncii. Transformările cele mai profunde în acest domeniu au avut loc în perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, în prezent schimburile noastre economice desfășurîndu-se pe baze reciproc avantajoase, cu mai mult de 140 de țări din toate continentele, față de numai 28 de țări în 1965.

Analiza de ansamblu a economiei românești, a modului în care ea participă la procesul diviziunii internaționale a muncii evidențiază faptul că **pe fondul creșterii absolute substanțiale a producției industriale are loc, concomitent, o creștere relativă a ponderii produselor destinate exportului** ; în prezent, aceasta este de circa 30%, iar în unele subramuri — tractoare, autoturisme de teren, utilaje tehnologice pentru industria materialelor de construcții și chimică, confecții, încălțăminte etc. — producția destinată exportului este preponderentă. Comerțul exterior, ca toate ramurile de producție și sectoarele de activitate ale economiei noastre, este angajat plenar în înfăptuirea obiectivului prioritar ce i-a fost stabilit pentru perioada actualului cincinal, de a realiza o balanță comercială activă, care să asigure o balanță de plăți externe echilibrată și consolidarea rezervelor valutare ale țării.

Prin măsurile ce au fost adoptate, la indicația și sub îndrumarea nemijlocită a secretarului general al partidului au fost obținute rezultate care confirmă înaltul potențial al economiei românești. Într-o perioadă de puternică și complexă criză economică mondială, comerțul exterior al României a realizat o balanță comercială cu un sold activ de peste 300 milioane dolari în anul 1981, de 1,8 miliarde dolari în anul 1982 și de 2,4 miliarde dolari în 1983. Se creează astfel condiții pentru plata obligațiilor asumate de țara noastră, fapt confirmat de reducerea într-o perioadă de doi ani — 1982—1983 — a datoriei externe cu peste 25%. Asemenea rezultate, înregistrate în contextul creșterii datoriei externe în întreaga lume (volumul ei în țările în curs de dezvoltare a atins cifra record de peste 700 miliarde de dolari), au contribuit la creșterea prestigiului internațional al României, la aprecierea unanimă a justeței politicii economice izvorîtă din concepția științifică a conducătorului ei.

■

CONTINUÎND și dezvoltînd, în concordanță cu cerințele actualei etape, orientările cuprinse în Programul partidului, Directivele Congresului al XIII-lea stabilesc pentru perioada 1986—1990, ca obiectiv primordial în acest domeniu, **realizarea unei balanțe comerciale excedentare, care să asigure o balanță de plăți active și să permită lichidarea datoriei externe în primii ani ai cincinalului viitor, precum și consolidarea rezervelor valutare ale țării.** În acest sens, în magistralul Raport prezentat la Congres, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia : **„Va trebui să luăm toate măsurile pentru realizarea unei balanțe comerciale și de plăți active, acționînd ferm ca, în primii ani ai cincinalului viitor, să lichidăm complet datoria externă și să consolidăm rezerva valutară a statului".**

Pentru realizarea unui asemenea obiectiv major, cu consecințe dintre cele mai favorabile pentru dezvoltarea pe mai departe a economiei naționale, pentru sporirea venitului național și creșterea nivelului de trai, ca urmare a stingerii datoriei externe și respectiv a plății de rate și dobînzi, **comerțul exterior va crește în cincinalul viitor în ritmuri mai înalte decît produsul social, venitul național, producția industrială și ceilalți indicatori sintetici ai economiei.** Volumul său va spori cu **41—45%** în comparație cu perioada 1981—1985, o atenție cu totul deosebită acordîndu-se **exportului,** care va avea o evoluție mult mai dinamică decît media pe ansamblul comerțului exterior, respectiv **52—56%.** Evoluția prevăzută pentru export reprezintă factorul esențial ce va contribui la realizarea în anii viitori a unei balanțe comerciale active și a unei balanțe de plăți excedentare.

O asemenea dinamică se îmbină cu o altă direcție hotărîtoare a cincinalului viitor, privind **schimbările profunde ce vor interveni în structura exportului românesc.**

Dezvoltarea de pînă în prezent și cea prevăzută a industriei și îndeosebi a ramurilor de vîrf ale construcției de mașini, cum sînt electrotehnica, electronica, hidraulica, utilajele tehnologice, va face ca în perioada 1986—1990 ponderea acestor ramuri în exporturi să crească permanent, an de an. În acest context este de subliniat faptul că, potrivit programelor de dezvoltare a comerțului exterior, **ponderea construcției de mașini în exportul României va ajunge la circa o treime, iar împreună cu industria siderurgică și cea chimică — la peste 60%.**

Creșterea contribuției construcției de mașini, în mărime absolută și ca pondere, în ansamblul exportului se îmbină cu modificări în structura produselor ce se exportă de către această ramură, ca laturi inseparabile ale aceluiași proces care condiționează în mod nemijlocit eficiența exportului. Astfel, o pondere însemnată o va deține exportul de **utilaje tehnologice și instalații complexe,** integrate în acțiuni ample de realizare „la cheie" de obiective industriale — fabrici de ciment și alte materiale de construcții, de produse chimice, rafinării și uzine petrochimice, combinate siderurgice etc. — care vor valorifica superior materii prime și materiale din țările în care vor fi construite și vor încorpora în proporție însemnată munca și creativitatea românească, atît la stabilirea tehnologiilor de fabricație, la elaborarea proiectelor, fabricarea instalațiilor, cît și la efectuarea montajului și pregătirea exploatării obiectivelor industriale. De asemenea, va continua și se va diversifica exportul de **autovehicule** de toate categoriile — într-o gamă variată, pe baza unei permanente modernizări a soluțiilor constructive și a îmbunătățirii parametrilor de exploatare —, a **locomotivelor** și a **materialului rulant,** îmbinîndu-se, la această categorie de mașini și utilaje, exportul sub formă completă cu cel de piese și subansamble, în concordanță cu cerințele pieței și cu necesitatea sporirii eficienței economice. Creșteri substanțiale ca volum și ca pondere în ansamblul ra-

murii va cunoaște exportul produselor din ramurile de vîrf ale construcției de mașini — **electrotehnica și electronica.**

În industria chimică se va reduce treptat ponderea produselor de mare tonaj, ineficiente sub aspectul consumului de energie comparativ cu valoarea ce se poate realiza prin valorificarea lor la export, crescînd în schimb ponderea **produselor chimice de mic tonaj,** care dau posibilitatea obținerii unor prețuri pe unitate de zeci de ori mai mari, datorită valorificării net superioare a materiilor prime și încorporării rezultatelor unor intense cercetări proprii. Dezvoltarea de capacități de producție moderne și realizarea, de către cercetarea științifică din România, a unor mari progrese în domeniul chimiei, asigură condițiile ca în următorii ani să sporească substanțial, ca mărime absolută și ca pondere, exportul de **medicamente, fire și fibre sintetice, coloranți, pigmenți, lacuri și vopsele** și alte produse chimice care vor contribui în mod nemijlocit la creșterea eficienței economice a exporturilor din acest domeniu.

Măsuri similare, vizînd îmbunătățirea calității, diversificarea gamei sortimentale, modernizarea și reproiectarea produselor pentru a deveni tot mai competitive pe piețele externe sînt stabilite pentru toate ramurile industriale, care își vor mări contribuția la realizarea exportului în cincinalul viitor : siderurgia, industria ușoară, cea a mobilei, cea a materialelor de construcții.

■

DOCUMENTELE Congresului al XIII-lea al partidului stabilesc o puternică dezvoltare a comerțului exterior al României pe toate grupele de state și zonele geografice ale lumii. Reafirmînd principiul că **România va extinde în continuare relațiile economice cu toate statele,** pe baza principiilor respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, Directivele Congresului prevăd, ca un principiu esențial în domeniul comerțului exterior, amplificarea în continuare a schimburilor comerciale și a cooperării cu toate țările socialiste, care vor continua să dețină ponderea principală în comerțul exterior, paralel cu lărgirea relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare. Totodată, pe baza principiilor politicii externe a partidului și statului va fi promovată colaborarea economică și tehnico-științifică cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială.

În relațiile cu **țările socialiste,** prin acordurile de lungă durată și prin protocoalele comerciale încheiate cu fiecare țară, s-au asigurat și se creează în continuare bazele pentru schimburi comerciale ample și stabile. Ponderea țărilor socialiste în comerțul exterior al țării noastre a crescut de la 45% în anul 1975, la aproape 53% în anul trecut, nivel ce va înregistra o anumită creștere în anii viitori. Paralel cu exportul reciproc de mașini, utilaje și instalații și echipamente, se va asigura din aceste țări o bună parte din necesarul de materii prime și materiale de bază al industriei : minereu de fier, cărbuni cocsificabili, gaze naturale, feroaliaje, materiale neferoase, bumbac ș.a.

Țările în curs de dezvoltare care dispun de mari rezerve de materii prime ,a căror punere în valoare necesită mașini, utilaje și echipamente pe care industria noastră le poate asigura, oferă perspective largi pentru dezvoltarea în continuare a comerțului reciproc. Ponderea lor în comerțul nostru exterior a sporit de la numai 7,2% în 1965 la 18,5% în anul 1975 și peste 23% în anul 1983. Vizitele la nivel înalt efectuate de tovarășul Nicole Ceaușescu în numeroase state din această grupă, înțelegerile și documentele semnate cu asemenea prilejuri, prestigiul de care se bucură politica partidului nostru în relațiile cu aceste țări reprezintă premise esențiale pentru amplificarea comerțului exterior și a cooperării economice internaționale cu țările în curs de dezvoltare. Se au în vedere acțiunile de cooperare ce pot fi realizate cu aceste țări și importul direct, în contrapartidă cu exportul de mărfuri românești, a unor materii prime ce se realizează în aceste țări, renunțîndu-se la practica din anii precedenți, de a procura o parte din aceste materii prime prin societăți comerciale intermediare cu sediul în țări capitaliste dezvoltate.

Creșterea volumului schimburilor comerciale reprezintă un proces tot mai complex în actuala etapă de dezvoltare a economiei mondiale, care se caracterizează prin renunțarea la formele comerțului tradițional — de încheiere de operațiuni independente de vînzare sau cumpărare — și înlocuirea lor cu **forme superioare, în contextul cărora cooperarea economică și tehnico-științifică ocupă un loc din ce în ce mai important.** Referindu-se la această problemă, Directivele Congresului al XIII-lea precizează : „Cooperarea economică și tehnico-științifică va ocupa și în anii viitori un loc important în relațiile cu alte țări, urmînd să aducă o contribuție esențială la acoperirea necesarului de materii prime și resurse energetice, la specializarea reciproc avantajoasă a producției. Se vor extinde formele superioare de cooperare — construirea și exploatarea în comun a unor capacități de producție, înființarea de societăți mixte pentru exportul unor produse, executarea în comun a unor obiective pe terțe piețe, asigurîndu-se ridicarea substanțială a eficienței economice a acestei activități".

În domeniul cooperării au fost înregistrate progrese însemnate, prin numeroase obiective industriale, agrozootehnice, de transporturi executate sau în curs de realizare pe terțe piețe : rafinării, fabrici de ciment, de produse sodice, filaturi, centrale electrice, poduri, porturi, ferme agricole și zootehnice, mari sisteme de irigații care sînt puse în exploatare în alte țări — ca și prin societăți mixte ce își desfășoară activitatea în țara noastră : pentru fabricarea de automobile, elemente periferice pentru calculatoare, reductoare etc.

Pentru îmbunătățirea condițiilor de valorificare a mărfurilor la export, care să contribuie la apropierea desfacerii de consumatorii finali, sporind eficiența economică, au fost înființate și își desfășoară activitatea cu bune rezultate 32 de societăți comerciale mixte sau proprii, care cuprind în sfera lor de activitate un număr mare de produse și importante zone geografice. Dezvoltarea în continuare, în anii viitori, a acestor forme superioare de cooperare reprezintă o necesitate obiectivă, un factor important ce va contribui la realizarea sarcinilor ce revin comerțului exterior din documentele Congresului al XIII-lea.

■

SPORIREA EXPORTULUI țării noastre în viitorul cincinal în ritmuri tot mai înalte necesită, ca o primă și esențială condiție, **asigurarea de contracte ferme și comenzi pentru întregul fond de marfă planificat pentru export.** Realizarea acestei sarcini impune o **creștere a rolului centralelor industriale,** care trebuie să devină veriga principală în desfășurarea întregului proces de producție și valorificare a produselor și — pe baza sarcinilor de plan pentru producție, aprovizionare, comerț exterior, financiar — să lucreze nemijlocit cu organele centrale și cu partenerii din țară și străinătate, să participe nemijlocit, alături de întreprinderile de comerț exterior, la încheierea contractelor externe, spre a stabili, cu calificarea și competența pe care le au, parametrii tehnici, condițiile și termenele de livrare de așa natură, încît să sporească eficiența economică. Competențele largi ce vor reveni centralelor vor fi îmbinate cu răspunderea lor nemijlocită pentru asigurarea cu contracte și realizarea acestora în condițiile și termenele convenite cu partenerii externi.

Organele și unitățile ce au sarcini în domeniul comerțului exterior și cooperării economice internaționale au acționat și acționează cu fermitate pentru a pregăti condițiile necesare realizării prevederilor din proiectul de plan pe anul 1985 și pentru perioada 1986—1990. Pe baza indicațiilor secretarului general al partidului au fost luate măsuri pentru ca, paralel cu încheierea de contracte externe care să acopere pînă la 31 decembrie a.c. cel puțin 50—55% din exportul pe anul viitor, să se încheie **contracte de lungă durată** pentru cincinalul următor, care să dea certitudine și stabilitate activității de comerț exterior în anii viitori. Rezultatele obținute pînă în prezent prin încheierea unui volum însemnat de contracte pe 3—5 ani — în funcție de specificul mărfurilor — și intensificarea acestei activități în perioada următoare vor duce la așezarea pe baze corespunzătoare, sigure a exportului și importului.

Prevederile în domeniul comerțului exterior din documentele Congresului al XIII-lea al partidului pot și trebuie să fie realizate și depășite. Toți cei ce își desfășoară activitatea în acest sector sînt puternic mobilizați de îndemnul și orientarea date, la Congres, de tovarășul **Nicolae Ceaușescu :**

„Pornind de la rolul important pe care îl au schimburile economice și cooperarea în producție pentru dezvoltarea economico-socială a patriei noastre, este necesar să luăm toate măsurile pentru a asigura creșterea schimburilor internaționale cu 41—45 la sută. Totodată va trebui să acționăm pentru ridicarea calității și competitivității produselor românești pe piața internațională, pentru participarea tot mai activă a României la diviziunea internațională a muncii — ca factor important al colaborării și păcii în lume".

Ion STANCIU
adjunct al ministrului comerțului exterior și cooperării economice internaționale

Aplicarea cu fermitate a mecanismului economico-financiar — impuls în dezvoltarea calitativă a economiei

DOCUMENT programatic de o excepțională importanță teoretică și practică, Raportul magistral prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la Congresul al XIII-lea al P.C.R., aduce o contribuție remarcabilă, originală, la perfecționarea conducerii vieții economico-sociale, a întregii societăți socialiste. Pe baza cunoașterii legităților dezvoltării generale a societății, a aplicării cerințelor acestora la condițiile concrete ale țării noastre, a valoroasei experiențe acumulate pînă acum, și ținînd seama de stadiul de dezvoltare a societății socialiste românești, este subliniată necesitatea obiectivă pentru înfăptuirea cincinalului viitor, a creșterii și mai puternice a rolului statului în planificarea, organizarea și conducerea unitară, pe baza planului național unic, a întregii activități economico-sociale. În acest cadru, o atenție deosebită se acordă în continuare perfecționării și funcționării în cele mai bune condiții a noului mecanism economico-financiar. Așa după cum arăta secretarul general al partidului **„înțelegerea și aplicarea legilor economice generale trebuie să aibă ca scop perfecționarea modului de producție socialist, a forțelor și relațiilor de producție și sociale. Să acționăm în mod conștient în aplicarea legilor economice înlăturînd voluntarismul, dar și acționarea de la sine a acestora. Noul mecanism economico-financiar trebuie să îmbine în mod unitar proprietatea socialistă, modul de producție socialist, cu o largă inițiativă și cointeresare materială a maselor. Deci aplicarea noului mecanism, a legilor economice generale nu trebuie să se desfășoare la voia întîmplării, ci să fie condusă în mod conștient. În aceasta constă rolul conducător al partidului, al statului socialist“.**

În concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, **conducerea pe bază de plan a întregii activități economico-sociale trebuie să se realizeze în condițiile aplicării cu hotărîre a principiului autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare,** care asigură creșterea inițiativei și răspunderii tuturor colectivelor de oameni ai muncii, a fiecărei unități, în realizarea exemplară a sarcinilor de plan, în ridicarea nivelului tehnic, a calității și competitivității producției, în maximizarea veniturilor și minimizarea cheltuielilor, în gospodărirea cu o eficiență înaltă a fondurilor materiale și bănești încredințate de societate spre administrare. În calitate de producător, de proprietar al unei părți a avuției naționale — proprietate a întregului popor — și de beneficiar al acesteia, fiecare colectiv de oameni ai muncii poartă răspunderea comună deplină asupra gospodăririi și dezvoltării unității în care lucrează, și, ca urmare, trebuie să depună toate eforturile pentru utilizarea în grad cît mai înalt a valorosului potențial material, tehnic, uman și financiar de care dispune. În cadrul autoconducerii și autogestiunii, lărgirea atribuțiilor adunărilor generale, ale consiliilor oamenilor muncii din unitățile economice de a adopta hotărîri în toate problemele privind planurile și activitatea economico-socială trebuie să se îmbine armonios cu realizarea prevederilor planurilor naționale de dezvoltare unitară, să conducă la creșterea rolului, răspunderii și participării acestor organe la organizarea în cele mai bune condiții și desfășurarea cu o eficiență înaltă a întregii activități economice.

Documentele Congresului al XIII-lea al partidului acordă o importanță deosebită problemelor legate de funcționarea cu eficiență sporită a mecanismului economico-financiar, ca element de cea mai mare însemnătate în procesul dezvoltării economico-sociale a țării în viitorul cincinal, a cărui trăsătură definitorie o constituie creșterea puternică a eficienței, accentuarea laturilor intensiv-calitative ale activității în toate domeniile.

Orientările ferme privind conducerea pe bază de plan a întregii activități, consolidarea și ridicarea **pe trepte superioare a procesului de așezare a întregii activități pe principii economice, de eficiență înaltă,** impun ca în cadrul autoconducerii muncitorești, autogestiunii și autofinanțării, întreprinderile să acorde prioritate, în conformitate cu prevederile din Directive, factorilor de sporire a realizărilor la capitolul venituri : ● reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibili și energie, care să determine ca ponderea cheltuielilor materiale în produsul social să scadă la circa 53% în 1990, iar cheltuielile totale la 1 000 lei producție marfă să se reducă în industrie republicană cu circa 110 lei pe parcursul cincinalului ; ● ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, astfel ca ponderea produselor industriale care se realizează la nivel mondial ridicat să ajungă în 1990 la circa 95%, iar la 2—5% din producție să se atingă performanțe superioare acestui nivel; ● sporirea indicelui de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, calculat pe baza producției marfă industriale, cu 25—27% în 1990 față de 1985 ; ● creșterea în ritm înalt a productivității muncii în unitățile industriale — în medie cu 10% pe an —, precum și în unități de construcții, transporturi, agricultură etc. ; ● utilizarea cu randament maxim a capacităților de producție ; ● recuperarea și refolosirea resurselor materiale și energetice rezultate din procesele de producție și consum. Expresii relevante ale accentuării laturilor calitative, de eficiență le reprezintă și prevederile potrivit cărora ritmurile de creștere a producției industriale marfă și producției globale agricole vor fi devansate de cele ale producțiilor nete din aceste ramuri, element care contribuie la asigurarea creșterii în continuare a venitului național în ritm superior celui pe care îl va înregistra produsul social.

În acest context, apare cu claritate faptul că în realizarea unui nivel superior al eficienței, aplicarea fermă a noului mecanism economico-financiar este indisolubil legată de intensificarea puternică a cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, accentuarea introducerii progresului tehnic, de creșterea însemnată a rolului științei și tehnologiei în toate domeniile, în rezolvarea tuturor marilor priorități ale dezvoltării.

Repartizarea a circa 30% din venitul național pentru acumulare în perioada 1986—1990, importantă opțiune a dezvoltării în continuare în ritm ascendent a economiei noastre, necesitate obiectivă a construcției socialiste, solicită o preocupare sporită din partea unităților beneficiare, a organelor financiar-bancare, a tuturor celorlalți factori implicați pentru **utilizarea cît mai eficientă a însemnatelor resurse financiare alocate programului de investiții,** dînd prioritate modernizărilor, introducerii de noi tehnologii de înaltă productivitate, scurtării duratelor de execuție a noilor obiective, atingerii la termen a parametrilor proiectați la capacitățile puse în funcțiune.

O atenție deosebită se acordă în continuare aplicării ferme a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare și valutare în domeniul comerțului exterior. Așa cum reiese din documentele Congresului al XIII-lea, un obiectiv primordial îl constituie realizarea unei balanțe comerciale excedentare, care să asigure o balanță de plăți activă și să permită lichidarea datoriei externe în primii ani ai cincinalului, consolidarea rezervelor valutare ale țării. Înfăptuirea acestor cerințe, impune concentrarea acțiunii pîrghiilor economico-financiare pentru realizarea exemplară a programelor de export de către fiecare unitate economică, amplificarea relațiilor economice cu alte țări, ridicarea calității și competitivității produselor românești, participarea cît mai activă, eficientă a țării noastre la diviziunea internațională a muncii.

Dezvoltarea în ritmuri susținute a economiei românești, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, creșterea susținută a eficienței

*) Prima parte a acestui articol a fost publicată în Revista economică nr. 46/1984

în întreaga activitate productivă au creat și vor crea în continuare condiții pentru înfăptuirea prevederii înscrise în Directive de sporire a puterii monedei naționale în raport cu alte valute. Semnificativ în acest sens este faptul că, de curînd, ținînd seama de stabilitatea prețurilor cu amănuntul în țara noastră, de perfecționarea prețurilor de producție pe baza realizării programelor de ridicare a nivelului tehnic și calitativ al produselor, creșterea productivității muncii, reducerea costurilor de producție și valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei a fost îmbunătățit cursul leului în raport cu valutele altor state.

Consolidarea puternică în continuare a autogestiunii și autofinanțării face necesară **intensificarea eforturilor pentru ca fiecare unitate economică să obțină creșterea continuă a eficienței economice și rentabilității.** Așa după cum se subliniază în Raport, **„societatea socialistă nu se poate dezvolta decît pe baza unei înalte eficiențe și rentabilități în toate domeniile".** În cadrul aplicării ferme a noului mecanism economico-financiar, care îmbină armonios interesele oamenilor muncii, ale întreprinderilor cu cele ale economiei naționale în ansamblul său, în toate unitățile se cer sporite substanțial preocupările pentru obținerea unor beneficii cît mai mari — dat fiind că acestea reprezintă sursa de bază pentru constituirea fondurilor proprii ale întreprinderii, inclusiv a fondului de participare a oamenilor muncii la realizarea producției, a beneficiilor și la împărțirea beneficiilor — ceea ce va determina totodată și creșterea aportului la constituirea fondurilor necesare dezvoltării generale a societății.

Pentru realizarea unor beneficii și rentabilități înalte, o atenție deosebită trebuie acordată înfăptuirii exemplare a sarcinilor de reducere a cheltuielilor de producție prevăzute pentru cincinalul următor, creșterii productivității muncii pe baza organizării mai bune a producției și a muncii, precum și a automatizării, cibernetizării și robotizării producției ; o mare însemnătate o deține în acest proces aplicarea fermă a principiilor noului sistem de retribuire — acordul global —, legarea strînsă a veniturilor fiecărui om al muncii de rezultatele concrete ale activității desfășurate. În condițiile în care dezvoltarea continuă și echilibrată a economiei impune creșterea mai rapidă a productivității muncii în raport cu sporirea retribuției, și ținînd seama că mărimea retribuției depinde direct de nivelul și evoluția veniturilor nete ale fiecărei unități economice, apare cu claritate în evidență faptul că îndeplinirea riguroasă a tuturor sarcinilor de plan, gospodărirea cu maximă eficiență a fondurilor materiale și financiare reprezintă condiții esențiale ale creșterii veniturilor în sistemul acordului global.

O importanță majoră în stimularea mai puternică a colectivelor din întreprinderi în îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, creșterea veniturilor unităților economice și în funcție de acestea a părții variabile ce revine oamenilor muncii din fondul de beneficii o au recentele măsuri de reducere a nivelului dobînzilor la toate categoriile de credite, precum și de îmbunătățire a regimului penalizărilor ; penalizările fiind rezultatul activității necorespunzătoare a unui anumit colectiv, ele se vor suporta în proporție de 50% din fondul de participare al oamenilor muncii la beneficii din respectiva unitate. În acest fel se asigură pe de o parte noi condiții de funcționare cu o eficiență superioară a mecanismului economico-financiar, de utilizare mai bună a fondurilor de producție, sporirea venitului net, a acumulărilor unităților economice, pe de altă parte realizîndu-se o legare mai directă a veniturilor fiecărui om al muncii de rezultatele muncii depuse, de veniturile unității în care își desfășoară activitatea, de sporirea contribuției acesteia la creșterea venitului național și a avuției sociale.

Sînt create în acest fel condiții stimulative pentru utilizarea cu maximă eficiență a resurselor materiale și financiare, întărirea ordinii și disciplinei de plan și financiare în toate unitățile, asigurarea echilibrului financiar și monetar, a unei circulații bănești sănătoase, întărirea puterii de cumpărare a leului — sarcini de maximă însemnătate cuprinse în documentele Congresului al XIII-lea al partidului.

În acest scop, în toate întreprinderile trebuie adîncit procesul de planificare economico-financiară; este necesar ca întreaga activitate să fie judicios planificată, științific condusă, rațional desfășurată și riguros controlată în vederea mobilizării superioare a potențialului productiv. Se cer cît mai complet valorificate toate condițiile create pentru creșterea inițiativei și răspunderilor întreprinderilor și centralelor în soluționarea problemelor apărute în întreaga lor activitate, pentru amplificarea rolului organelor de conducere colectivă, a adunărilor generale, sporirea răspunderii fiecărui om al muncii în gospodărirea rațională a avuției naționale încredințate fiecărei unități, în îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan, minimizarea consumurilor de resurse și maximizarea rezultatelor obținute, creșterea continuă a eficienței.

Înfăptuirea neabătută a obiectivelor și sarcinilor înscrise în Directivele celui de-al XIII-lea Congres al partidului va contribui la funcționarea cu eficiență superioară a mecanismului economic și, pe această bază, la creșterea venitului național și a nivelului de trai, la întărirea forței economice și sociale a societății noastre.

Gh. NICOLESCU

Știința românească — angajată plenar în procesul dezvoltării

● **„Instalație de evaporare în vid cu incinta de ∅ 800 mm tip IEV/340"** (realizată de Întreprinderea de aparatură nucleară și avînd ca beneficiar Întreprinderea de cinescoape). Instalația servește la realizarea depunerilor de straturi subțiri metalice și nemetalice prin evaporare, transport și condensare în vid. Tehnologia și instalația, realizate exclusiv cu materiale și piese indigene, are performanțe la nivel mondial. Cu largi sfere de utilizare — activitatea de producție și cercetare din domeniile opticii, microelectronicii și acoperirile funcționale decorative și de protecție — noua realizare tehnică elimină un import în valoare de 34,5 milioane lei. ● **Regulator de turație pentru hidroagregat modernizat REH 76 M — echipament comandă"** (produs realizat la secția de producție industrială a Institutului de proiectare pentru automatizări). Este destinat reglării automate a turației hidroagregatelor cu unul sau două organe de reglare. Instalația prezintă o serie de avantaje economice substanțiale : elimină în întregime importul (circa 10 000 dolari/an), asigură economisirea metalului (7 055 kg/an) precum și o economie de energie de peste 120 000 000 kWh/an. ● **Regulator de turație pentru motoare diesel ale locomotivelor diesel-hidraulice** (autor : Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini-unelte și agregate „Titan"). Instalația asigură controlul cuplului motor prin controlul asupra turației și efectuează reglarea automată a turațiilor prin reglarea debitului de combustibil. Fiind un produs nou realizat în țară, cu performanțe similare celor înregistrate pe plan mondial, regulatorul asigură reducerea anuală a importului cu 0,5 milioane dolari, obținerea de către utilizator a unor beneficii anuale de 10 milioane lei, precum și un spor de producție evaluat la 34 milioane lei anual. Totodată, prin caracteristicile sale tehnice superioare, produsul poate dobîndi numeroase utilizări. ● **„Instalație cu microunde pentru încălzirea materialelor sub formă de foi"** (realizator : Institutul de cercetări și proiectări energetice). Utilajul folosește la eliminarea solvenților din lacurile de impregnare, cu utilizări largi în industria textilă și cea a prelucrării lemnului. În rîndul avantajelor economice pe care le prezintă recenta realizare tehnică, pot fi enumerate : înlocuiește tehnologiile actuale mari consumatoare de energie, sporește productivitatea muncii, asigură o creștere valorică a producției de 6 000 000 lei anual și un spor de beneficii de 454 460 lei anual. ● Același institut de cercetare a realizat și tehnologia **„Sursă statică de putere reactivă reglabilă în trepte tip SSPRR-1"**, destinată compensării variațiilor rapide de putere reactivă și limitării variațiilor de tensiune, produse de consumatori cu regim greu de funcționare. Fiind un produs realizat pentru prima oară în țară, instalația soluționează o serie de probleme tehnice complexe : viteză de răspuns ridicată, întreținere lesnicioasă etc. În același timp oferă și avantaje economice : la producția de echipamente prevăzută pentru următorii cinci ani se estimează economii valutare de 2 170 000 lei/anual, un sport valoric al producției de 4 636 000 lei/an și reducerea importului cu 66 000 dolari anual. ● **„Ciment expansiv pentru sondele de gaze"** (realizat de Institutul de cercetări și proiectări pentru industria lianților și azbocimentului). Este utilizat la etanșeizarea coloanelor de foraj și extracție față de peretele puțului de sondă pentru a se preîntîmpina pierderile de gaze. Produsul prezintă avantajul că se poate realiza din materii prime uzuale, elimină importul în valoare de 360 000 dolari anual, preîntîmpină pierderea unui volum de gaze de 8 400 000 mc/an.

CALITATEA ȘI EFICIENȚA — criterii esențiale în perfecționarea planificării

ÎN magistralul Raport prezentat la Congresul al XIII-lea, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, sublinia necesitatea asigurării continue a unei concordanțe cît mai depline între nivelul de dezvoltare a forțelor de producție, condițiile economice, sociale, politice în care se manifestă acestea și formele procesului de conducere și organizare socială. Dintr-o asemenea perspectivă complexă — reflectînd, în fapt cerințele înlăturării voluntarismului dar și a acțiunii de la sine a legilor economice, cerințele mai bunei articulări a componentelor economiei, ale creșterii flexibilității producției față de exigențele dezvoltării calitativ superioare, ale armonizării, pe un plan superior, a intereselor individuale cu ccle colective — cu deosebire în ultimele două decenii în România s-a desfășurat o vastă activitate de perfecționare. Aceasta a fost și este întemeiată pe un cadru legislativ complex, elaborat și aplicat într-o viziune unitară asupra tuturor laturilor dezvoltării.

Asigurarea dezvoltării unitare și armonioase

CEEA CE SE URMĂREȘTE astfel este crearea unui sistem de planificare, conducere, organizare și urmărire a realizării planului, dinamic și eficient. La dispoziția unităților economice, a organelor de conducere de la diferite niveluri au fost și sînt puse acele metode și pîrghii apte să asigure cointeresarea colectivelor de muncă și individuală în scopul unei cît mai bune valorificări a potențialului național de resurse și forță de muncă, al promovării eficienței și factorilor calitativi ca elemente de referință și criteriu sintetic în activitate.

Firește că aceste orientări au un caracter cu precădere economic. Esența lor însă, semnificațiile lor, modul în care sînt aplicate derivă din însăși esența democratică, profund umanistă, a politicii partidului, reflectată, între altele, de o înțelegere superioară a acțiunii principiului centralismului democratic — principiu pe care se întemeiază întreaga viață socială din România. Tocmai în acest sens, în anii de după Congresul al IX-lea al partidului au fost concepute și aplicate măsuri pentru democratizarea cadrului organizatoric al economiei, pentru lărgirea și amplificarea continuă a participării oamenilor muncii, a colectivelor de muncă la conducere, la luarea deciziilor și la realizarea acestora. Pe un loc important se remarcă astfel instituționalizarea conducerii colective pe toate treptele organizatorice ca și măsurile menite să asigure — pe fondul grupării întreprinderilor în centrale, al împărțirii administrativ teritoriale a țării avînd ca unități de bază comuna, orașul, municipiul, județul — apropierea conducerii de producție, stimularea, pe multiple planuri, a participării întregului personal la conducerea și desfășurarea activităților.

Ca expresie nemijlocită a participării largi și responsabile a oamenilor muncii din toate sectoarele de activitate la conducerea economiei au fost create organisme politice larg reprezentative care, în cel mai profund spirit democratic, dezbat, aprofundează și adoptă programele de dezvoltare economico-socială a României, obiectivele majore de progres și căile înfăptuirii lor. Tocmai în lumina unor asemenea coordonate definitorii au fost și sînt gîndite mecanismul de funcționare al economiei, respectiv perfecționarea conducerii și planificării acesteia — parte integrantă a mecanismului amintit.

În întreg acest cadru de orientări și opțiuni ce promovează antrenarea puternică a fiecărei întreprinderi, a fiecărei unități, a fiecărui om al muncii la progresul economiei, se relevă cu pregnanță — fapt subliniat expres de secretarul general al partidului în Raportul prezentat Congresului — creșterea rolului statului ca o premisă hotărîtoare pentru asigurarea dezvoltării unitare și armonioase a societății, pentru înfăptuirea intereselor generale ale oamenilor muncii. Condițiile dezvoltării și diversificării fără precedent a forțelor de producție — condiții care caracterizează actualmente evoluția societății românești și care conferă noi și însemnate valențe inițiativei, creativității, participării efective a celor ce muncesc la conducerea și desfășurarea activităților — relevă chiar mai pregnant această amplificare a rolului statului pentru bararea oricăror canale de risipă a muncii sociale. Există o experiență grăitoare, există o practică care demonstrează că numai pe această cale se pot preveni dezorganizarea activității, apariția unor disproporții, a unor contradicții cu grave repercusiuni asupra făuririi țelurilor generale ale societății.

Atitudinea împotriva birocratismului, înlăturarea acestuia, lărgirea atribuțiilor organelor locale, ale centralelor și întreprinderilor sînt obiective dintre cele mai importante în perfecționarea activității de conducere și planificare. Dar ele nu presupun nicidecum diminuarea rolului statului în conducerea unitară a activității economico-sociale pe baza planului național unic, statul reprezentînd titularul de drept și de fapt al acestui plan. Este deosebit de important ca drepturile, atribuțiile, obligațiile adunărilor generale, ale consiliilor oamenilor muncii de a adopta hotărîri în toate problemele privind activitatea economico-socială respectivă, inițiativele în acest sens, autoconducerea și autogestiunea să fie desfășurate nu în afara planului național unic — emanație a însăși creației colective a întregului nostru popor condus de partidul său comunist, expresie a intereselor naționale — ci în cadrul acestui plan.

Și în viitor, mai sublinia secretarul general al partidului, cu cît se va amplifica și diversifica dezvoltarea economico-socială, cu atît mai mult se va impune asigurarea conducerii într-o concepție unică, pe baza centralismului democratic, a întregii activități. Funcțiile statului de organizare și conducere conștientă a activității nu vor dispare niciodată, fiind necesar ca societatea să dispună întotdeauna de organisme centrale proprii care să asigure conducerea activității pe baza aplicării legităților sociale.

Sînt toate aceste idei și teze ale tovarășului Nicolae Ceaușescu depozitare ale unui mare potențial de progres și ele luminează mai pregnant criteriile calității și eficienței ca elemente de continuitate ale întregii perfecționări a activității de planificare în anii de după 1965.

În pas cu exigențele actualei etape

ÎN ACEST SENS o direcție însemnată de acțiune a constituit-o și o constituie îmbunătățirea metodologiei de elaborare a planului, în concordanță cu orientările ferme ale economiei spre valorificarea mai bună a muncii sociale. Încă din primii ani de după Congresul al IX-lea al partidului a fost elaborat și aplicat conceptul de plan național unic de dezvoltare economico-socială, evidențiind folosirea riguroasă de către partid a legităților obiective corespunzător condițiilor concrete din țara noastră, realizarea conducerii unitare, pe baza unui program unic, a întregii activități. Trebuie, de asemenea, relevată instituirea, pe scară largă, a activității de prognoze, de depistare și evaluare a tendințelor de dezvoltare. Procesul de elaborare a planurilor cincinale și anuale, a oricăror schițe de program se întemeiază astfel, între altele, pe un cuprinzător sistem de studii de prognoză — de perspectivă medie și îndelungată, desfășurate pe principalele sectoare ale vieții sociale și în profil teritorial, ceea ce sporește gradul de realism al prevederilor. În condițiile desfășurării acestor studii au fost adoptate programe, cu un larg orizont de timp, în domeniul calității și productivității, cercetării științifice și dezvoltării tehnologice, mai bunei folosiri a pămîntului și obținerii unor recolte sigure și stabile, în domeniul energiei, fondului forestier, programe pe produse, resurse etc.

De o mare însemnătate s-a vădit și se vădește îmbunătățirea structurii planului național unic, amplificarea profilelor de elaborare a planului. În prezent, acestea sînt profilul **departamental** — pe ministere, de **ramură** — pe ramuri ale economiei naționale, și **teritorial** — pe județe, municipii, orașe, comune. De asemenea, centralele primesc direct sarcini ce decurg din planul național unic. Să menționăm, în același sens, că integrate organic cu dezvoltarea echilibrată și proporțională a întregii economii naționale, planurile în profil teritorial se concretizează în obiective, sarcini, indicatori pentru toate unitățile administrativ-teritoriale : județe, municipii și orașe, comune. Organele locale la nivelele amintite răspund de realizarea integrală a sarcinilor de plan din zonele respective. Prin aceasta s-au asigurat o mai bună cunoaștere atît a unor cerințe de dezvoltare, cît și a unor posibilități, conjugarea mai eficientă a eforturilor în scopul creșterii echilibrate, eficiente a economiei.

Funcționalitate superioară

PE FONDUL preocupărilor larg desfășurate pentru a asigura o funcționalitate superioară economiei, elementele fundamentale ale actualului mecanism economico-financiar, elemente de bază ale perfecționării planificării economiei, au fost adoptate la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român din martie 1978. Pe parcursul anilor care au urmat s-au realizat o serie de îmbunătățiri, perfecționări impuse de cerințele practicii economice, îndreptate cu precădere spre dezvoltarea mai mult a inițiativei și răspunderii întreprinderilor și centralelor în planificarea și

desfășurarea propriei activități, spre așezarea autoconducerii muncitorești pe o bază trainică, spre asigurarea, în mod unitar, atît la nivel micro cît și macroeconomic a celor mai potrivite pîrghii economice și financiare pentru realizarea sarcinilor.

Pe un plan de maximă importanță se vădește îmbunătățirea sistemului de indicatori ai dezvoltării economico-sociale, acțiune cu efecte hotărîtoare pentru înfăptuirea obiectivelor de calitate și eficiență, pentru progresul economiei. În acest sens este semnificativă trecerea de la indicatori cu caracter general, global, la cei cu precădere de natură calitativă, care stimulează, nemijlocit, acțiunea factorilor intensivi de creștere și care reflectă în mod superior cerințele și realitățile complexe ale economiei. În lumina acestei orientări au fost instituiți ca indicatori de bază : producția fizică, producția marfă, producția marfă vîndută și încasată și producția netă — pentru ramuri principale ale economiei și pe întreaga filieră de agregare ; fondurile fixe ce se pun în funcțiune, precum și noile capacități ce vor intra în producție în anul de plan — pentru sectorul de investiții ; cursul de revenire al produselor, aportul valutar la export și soldul dintre import și export — pentru sectorul comerțului exterior ; beneficiu — pentru sectorul financiar etc.

Important de subliniat este faptul că, în întreg acest proces, s-a acordat prioritate indicatorilor care exprimă activități finale și care pun nemijlocit în lumină valoarea nou creată și contribuția unităților la producerea venitului național. În acest scop, la început, s-a trecut la înlocuirea indicatorului valoarea producției globale cu valoarea producției nete, indicator de bază în funcție de care se calcula și elibera fondul de retribuție. Aceasta a stimulat orientarea întreprinderilor către sporirea efortului propriu, a valorii nou create. Dar, așa după cum a dovedit practica, utilizarea la eliberarea fondului de retribuire doar a acestui criteriu — respectiv gradul de îndeplinire a producției nete planificate — deși a stimulat reducerea cheltuielilor materiale de producție și creșterea producției nete, aportul unităților industriale la sporirea venitului național, s-a dovedit insuficientă. Întreprinderile nu au manifestat în toate cazurile preocupare corespunzătoare pentru realizarea ritmică a producției, pentru expedierea operativă a produselor la beneficiari și pentru încasarea operativă a valorii producției de la beneficiari ș.a. Acest fapt a determinat reconsiderarea rolului și funcțiilor indicatorului producția marfă vîndută și încasată, care — ca și indicatorul producția fizică — a fost inclus în sistemul indicatorilor planului național unic de dezvoltare economico-socială și în sistemul de indicatori ai cointeresării materiale. Instituiți odată cu generalizarea formei de retribuire în acord global, aprecierea activității în funcție de acești indicatori corelați a adus o contribuție esențială la cointeresarea întreprinderilor în realizarea cu strictețe a planului fizic, a sortimentelor necesare economiei și beneficiarilor externi, a unei productivități și calități superioare și a unor costuri reduse contribuind la constituirea, la termen, a fondurilor autofinanțării.

Exprimarea fizică a indicatorilor, cu deosebire a producției, creșterea ponderii și importanței indicatorilor în expresie fizică au reprezentat alte opțiuni menite să răspundă obiectivelor de calitate și eficiență, să amplifice gradul de realism al prevederilor, să constituie factori de regăsire optimă a sarcinilor valorice în producția efectivă, „chei" de realizare a echilibrului de plan pe toate verigile și treptele de agregare. Este perspectiva din care au fost nominalizate noi sarcini și extinse nomenclatoarele pentru producția în unități naturale ; a fost lărgită utilizarea indicatorilor fizici pentru export, import și cooperări în producție ; s-au stabilit mai concret și detaliat sarcinile privind îmbunătățirea calității producției. Totodată, s-au nominalizat toate obiectivele de investiții, indiferent de volumul acestora și s-a stabilit un raport îmbunătățit între volumul investițiilor și al fondurilor fixe puse în funcțiune. În domeniul productivității, s-au realizat și se realizează extinderea indicatorilor în unități fizice — pe baza consumurilor totale de muncă, pe produse, activități sau lucrări — fundamentarea creșterii acesteia în funcție de contribuția fiecărui factor de influență : introducerea și generalizarea progresului tehnic, ridicarea nivelului calificării personalului muncitor, perfecționarea organizării producției și muncii. Pe această bază s-a urmărit și se urmărește, între altele, înlăturarea neajunsurilor ivite ca urmare a necorelărilor între sarcinile valorice și producția, productivitatea fizică obținute, eliminîndu-se planificarea exclusiv valorică ce putea perturba atît echilibrul de plan cît și organizarea superioară a activității.

Imperative fundamentale s-au relevat și se relevă în industria și economia românească în direcția economisirii și folosirii la cote cît mai înalte de eficiență a potențialului național de resurse și energie, a materiilor prime, materialelor și energiei intrate în circuitul economic. Răspunzînd în mod direct unor asemenea cerințe vitale pentru progresul economiei, o atenție deosebită s-a acordat și se acordă indicatorilor care exprimă gradul de valorificare a materiilor prime și eficiența economică. Pe un plan însemnat au fost ridicați indicatorii care reflectă expres gradul de valorificare și economisire a energiei și resurselor de materii prime și materiale — coeficienții de utilizare, sarcina de reducere a consumurilor materiale pe produs, indicii de consum material și energetic la un anume volum de producție sau valoare nou creată, producția obținută pe unitatea de materie primă, normele și normativele de consum etc.

Cuprinderea prin planul național unic, într-o măsură tot mai mare, a consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie, cu norme și normative de consum și valorificare a resurselor, se înscrie ca o importantă măsură — în plină desfășurare. Afirmația are la bază extinderea, în continuare, a normelor de consum pe produse fizice precum și a indicatorilor de valorificare superioară a materiilor prime, materialelor, energiei și combustibilului ; lărgirea, tot mai mult, a nomenclatorului balanțelor materiale, atît în planul cincinal, cît și în planurile anuale, cuprinderea în balanțele materiale, în mod distinct, a materialelor și produselor recuperabile și refolosibile etc.

Răspunzînd acelorași cerințe ale economisirii și eficienței, activității superior organizate, a crescut rolul contractelor economice în fundamentarea planului. Tot în scopul articulării superioare a planului național acționează crearea sistemului unitar de programe speciale pe produse, subramuri, activități și probleme de sinteză în vederea soluționării efective a oricăror probleme ale dezvoltării sectoarelor economiei.

Promovarea susținută a științei și tehnologiei avansate, a progresului tehnic în întreaga economie, prioritate vitală a dezvoltării economiei românești în actuala perioadă, a constituit și constituie unul din cele mai importante obiective ale perfecționării activității de planificare. În ultimii ani, în plan — alături de indicatorii cu privire la produsele noi și modernizate, deosebit de necesari, dar reflectînd, cu precădere, nu atît eficiența introducerii progresului tehnic cît mai ales dimensiunile lui cantitative — au fost introduși indicatori cu privire la termenele și condițiile de aplicare în practică a obiectivelor de cercetare științifică și inginerie tehnologică, cei cu privirile la efectele respective scontate etc. Expresie a însăși importanței acordate, asemenea activități au fost cuprinse într-o secțiune distinctă a planului, care, în timp, a cunoscut o sensibilă amplificare. Corespunzător marilor sarcini și obiective ale cercetării în acești ani, în cincinalul următor, deosebit de însemnată este reflectarea aportului cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, prin indicatori adecvați, în toate secțiunile de plan.

Măsuri calitative de anvergură au fost întreprinse în domeniul planificării teritoriale. Tocmai pentru a stimula dezvoltarea multilaterală a economiei fiecărui județ, a industriei, dar și a agriculturii, a transportului, comerțului, tuturor celorlalte ramuri, pentru a asigura noi și importante premise ale dezvoltării teritoriale armonioase a forțelor de producție, pentru cincinalul 1981—1985 a fost elaborat indicatorul cu privire la realizarea unui produs global de cel puțin 70 000 lei pe locuitor la nivelul fiecărui județ — din care 50 000 lei în industrie, iar restul în agricultură, în celelalte domenii. Pentru cincinalul viitor se are în vedere ca în nici un județ volumul respectiv al activității economice să nu fie mai mic de 80 000 lei.

Obținerea unor rezultate superioare în activitatea de planificare impune, firește, examinarea complexului sistem de indicatori ai planului în vederea eliminării — în situațiile în care există — a unor indicatori derivați unul din celălalt, a paralelismelor care pot apare între indicatorii și normativele de plan. Creșterea în mai mare măsură în activitatea de planificare, a rolului ministerelor, centralelor industriale și întreprinderilor — subiecți ai producției — în sensul conceput de partid, ar putea asigura o mai bună integrare în circuitul economic a rezervelor și posibilităților de dezvoltare calitativă a producției, a inteligenței, creativității și profesionalismului fiecărui om al muncii. După cum utile se vădesc perfecționările planificării pe termen scurt, în scopul creării condițiilor necesare luării în considerare a cerințelor care apar în cursul execuției planului, a adaptării operative a producției și bazei materiale la cerințele beneficiarilor interni și externi.

DESIGUR, perfecționările din activitatea de planificare sînt mai numeroase — ele se vădesc, de pildă, în domeniul planificării financiare, dintre care unele foarte recente. Esențiale sînt însă, pe întreaga filieră de conducere și planificare a economiei, cunoașterea realităților, competența, inițiativa, operativitatea, rezolvarea efectivă a problemelor. Totodată, corespunzător concepției dinamice privind progresul economiei românești, elaborată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la noi exigențe în dezvoltare acționează noi perfecționări. Toate acestea pun în lumină marea actualitate a preocupărilor calitative în domeniul planificării, pentru a se răspunde în mod adecvat, superior, obiectivelor cutezătoare de dezvoltare economico-socială a României.

Dan POPESCU

Documentele Congresului — amplu program de acțiune

Rol sporit al organelor locale în conducerea întregii activități economico-sociale din teritoriu

DOCUMENTELE Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, primite cu vie satisfacție și legitimă mîndrie patriotică de întregul popor, se constituie într-un amplu program, științific fundamentat, de dezvoltare economică și socială a țării în noua etapă, deschizînd noi și luminoase perspective pentru progresul multilateral al societății socialiste românești, pentru creșterea bunăstării materiale și spirituale a națiunii. În ansamblul problematicii atît de complexe abordate la Congres și care-și găsește reflectarea în hotărîrile adoptate, un loc aparte dețin principiile directoare și sarcinile concrete privind dezvoltarea economico-socială în profil teritorial și perfecționarea conducerii acestui proces. În acest sens, marele forum al comuniștilor a adoptat **Programul directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1986—1990.**

Pentru organele locale, baza teoretică și practică a programului de acțiune din perioada următoare pentru înfăptuirea obiectivelor stabilite de Congres o reprezintă indicația din Raportul prezentat de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu :**

„În întreaga activitate a organelor de stat, a organelor democrației muncitorești trebuie să se manifeste cu putere inițiativa, spiritul de răspundere, disciplina și ordinea, condiții necesare pentru buna funcționare a statului democrației muncitorești, revoluționare...

Este necesar să crească rolul consiliilor populare județene, orășenești și comunale — organe locale democratice ale puterii de stat — în conducerea întregii activități economico-sociale. Consiliile populare trebuie să acționeze cu toată răspunderea pentru buna gospodărire și dezvoltarea fiecărei localități, pentru a asigura cetățenilor condiții de viață și muncă, de învățămînt, cultură, sănătate cît mai bune, în conformitate cu prevederile planului, cu politica partidului de ridicare a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii.

În întreaga lor activitate privind buna gospodărire și dezvoltare economico-socială a fiecărei localități, consiliile populare trebuie să se sprijine pe participarea largă a tuturor cetățenilor, veghind permanent la înfăptuirea neabătută a planului, la respectarea legilor și normelor de conviețuire socială."

PORNIND de la aceste comandamente, de la principiul centralismului democratic, al conducerii într-o concepție unică a întregii activități, organele locale trebuie să se implice profund în înfăptuirea obiectivelor principale ale dezvoltării economico-sociale a țării, stabilite în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului.

Problematica specifică a conducerii sistemelor teritoriale capătă, în perioada actuală, o importanță deosebită prin aceea că, în același timp cu întărirea caracterului și conținutul unitar al conducerii societății în ansamblu, au cunoscut o mare dezvoltare formele democrației socialiste, oamenii muncii fiind chemați să participe activ, în cadrul local, la rezolvarea problemelor din comuna, zona, orașul, județul în care trăiesc și muncesc. Concepția originală a partidului nostru cu privire la dezvoltarea în profil teritorial se bazează pe participarea largă a oamenilor muncii la conducerea localităților, precum și pe extinderea atribuțiilor și responsabilităților ce revin organelor de conducere politică și administrativă a sistemelor teritoriale. Departe de a fi o activitate specializată, îngust-administrativă, **conducerea în profil teritorial impune o perspectivă politică și socială largă, care să îmbine inițiativa maselor cu creșterea răspunderii organelor de conducere locală,** astfel încît acestea să dea un conținut tot mai profund activității lor, să fie tot mai strîns legate de mase, să acționeze cu eficiență sporită pentru soluționarea justă și operativă a problemelor dezvoltării economico-sociale în profil teritorial. Desfășurînd o activitate operativă de îndeplinire în zona respectivă a orientărilor strategice stabilite la nivelul întregii societăți, conducerea de la nivelul teritoriului este chemată să traducă în practică, împreună cu conducerile unităților de bază, obiectivele particulare care decurg din programele de dezvoltare economico-socială. La această activitate, prin organele colective de conducere, prin diferite forme de dezbatere și de adoptare a deciziilor, iau parte un număr mare de activiști de partid și de stat, muncitori și specialiști care urmăresc să rezolve cît mai bine diversitatea problemelor care se pun conducerii localităților, a unităților teritoriale.

Desigur, creșterea nivelului de eficiență a activității de conducere la acest nivel nu se desfășoară de la sine, ci necesită un studiu amănunțit asupra problemelor specifice, asupra formelor și metodelor celor mai adecvate, prin intermediul cărora se realizează obiectivele vizate. În această direcție, documentele recentului Congres, alte documente ale partidului nostru — cu privire la sarcinile organelor de partid, ale consiliilor populare, ale organizațiilor de masă și obștești din teritoriu, prevederile Programului-Directivă de dezvoltare în profil teritorial constituie o bază teoretică și metodologică de cea mai mare importanță pentru practica întregii activități de conducere de la acest nivel.

SUB RAPORTUL conținutului său, procesul de conducere ce se desfășoară la nivelul sistemelor teritoriale pune probleme teoretice și metodologice deosebite în raport cu cele cu care se confruntă conducerea unităților economice de bază — întreprinderile de producție. În timp ce obiectivele acestora din urmă sînt mai restrînse și în general specializate, obiectivele conducerii în profil teritorial au un caracter extrem de complex, înscriindu-se într-o arie foarte largă de domenii. De asemenea, modul de exercitare, natura metodelor aplicate, raporturile sociale care se dezvoltă aici, conținutul atribuțiilor și responsabilităților sînt altele decît cele pe care le regăsim în cazul conducerii întreprinderii.

În același timp, o distincție clară trebuie să operăm și în ceea ce privește problematica pe care o pune conducerea unităților teritoriale în raport cu cea a conducerii societății luată în întregul său. În primul rînd, toate sistemele teritoriale sînt integrate organic în ansamblul societății și dependente de ea, societatea caracterizîndu-se prin unitate deplină sub raport politic, administrativ și economic. Conducerea societății socialiste, exercitată de Partidul Comunist Român și de organele statului, cu participarea organizațiilor de masă și obștești, elaborează strategia dezvoltării unitare, pe care, cu mijloacele lor specifice, sistemele locale sînt chemate să o traducă în practică. Ca părți indisolubile ale societății și subordonate acesteia, conducerilor locale la nivelul județelor, orașelor și comunelor le revine sarcina să desfășoare — ținînd seama de particularitățile, resursele și potențialitățile locale — o activitate conformă cu orientările de bază, comune pentru tot teritoriul național. Ele îndeplinesc astfel, în modul lor specific, unele din cele mai importante funcții și obiective pe care societatea însăși nu le poate realiza decît prin intermediul activității care se desfășoară în cadrul unităților teritoriale. În plus, interdependența care este proprie tuturor unităților locale, interacțiunea organică în care ele se angajează în cadrul relației centralizatoare pe care o exercită statul mărește gradul de complexitate a conducerii sistemelor locale. În acest sens, o perspectivă nouă o aduce orientarea spre crearea unor organe specifice de conducere teritorială, pe zone, chemate să coreleze mai bine activitatea politică, economică și socială din zona respectivă.

În raza de cuprindere a consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, de pildă, practica a impus nevoia creării unui consiliu de conducere al consiliilor populare, în scopul unirii tuturor forțelor pentru buna desfășurare a întregii activități. Pe de altă parte, un rol însemnat în domeniul lor propriu revine consiliilor județene ale oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe.

Sub aspectul naturii și conținutului, sistemele teritoriale cunosc un număr de componente specifice prin care se individualizează în raport cu conducerea unităților economice de bază, dar în același timp în raport și cu conducerea societății, ale cărui părți se constituie în cadrul organizării politico-administrative.

PREOCUPAREA de căpetenie a activității de conducere în profil teritorial va trebui să o constituie, în cincinalul viitor *participarea intensă la înfăptuirea obiectivelor economico-sociale rezultate din documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R.*, printre care :

- amplasarea rațională a forțelor de producție în teritoriu, ridicarea economico-socială a tuturor județelor țării, în vederea creării unor condiții egale de muncă și de viitor pentru toți cetățenii patriei ;
- realizarea în fiecare județ a unui volum de activitate economică pe locuitor de cel puțin 80 000 de lei anual. În anul 1990, acest volum urmează să fie : în 4 județe — între 80 și 90 mii de lei, în 8 județe — între 90 și 100 mii de lei, în 29 de județe — de peste 100 mii de lei ;
- creșterea producției industriei mici într-un ritm mediu anual de peste 6% și orientarea ei în direcția valorificării materiilor prime și materialelor locale, a unor resurse agricole și subproduse industriale ;
- dezvoltarea orașelor și transformarea unor centre comunale în orășele agroindustriale, astfel încît populația din mediul urban să atingă o pondere de 57—58%.
- sporirea în continuare a gradului de ocupare a forței de muncă. În anul 1990, din populația ocupată în economia națională (care va reprezenta 48% din populația totală a țării) circa 73% urmează să lucreze în ramurile neagricole, iar în agricultură 27%, asigurîndu-se îmbunătățirea structurii pe virste a populației active din acest sector ;
- dezvoltarea rețelei comerciale, asigurarea amplasării judicioase a unităților pe teritoriu, în concordanță cu dezvoltarea social-economică a fiecărui județ și a fiecărei localități ;
- sporirea cu 68—76% a volumului prestărilor de servicii, diversificarea acestora și creșterea cu prioritate a celor solicitate mai intens de populație, amplificarea activității de turism și agrement ;
- îmbunătățirea în continuare a condițiilor de locuit — prin realizarea a 725 mii de locuințe noi, a sistemului de ocrotire a sănătății — prin folosirea mai bună a puternicei baze materiale existente ;
- dezvoltarea activității politico-educative, crearea în continuare a condițiilor pentru dezvoltarea culturii și artei socialiste ;
- accelerarea procesului de organizare teritorială și de sistematizare a tuturor localităților țării, astfel ca acest proces să se încheie pînă la sfîrșitul deceniului viitor.

Acestea se disting prin :

- **componenta organizării politice** specifice în structura teritorială dată. Astfel în teritoriu, își exercită rolul lor fundamental politic, în primul rînd organele de partid, dar și organele locale de stat și organizațiile de masă și obștești. În acest cadru, un loc deosebit în activitatea de conducere revine organelor puterii de stat, care, după cum se știe, sînt reprezentate atît în procesul de conducere la nivelul întregii societăți, cît și prin organe locale la nivelul sistemelor teritoriale ;
- **componenta economică,** ce se manifestă cel mai evident. prin responsabilitatea pe care o are conducerea sistemului teritorial în calitatea sa de titular de plan, nu numai în raport cu unitățile economice de interes local și care intră în subordinea directă a consiliului popular, ci și față de orice altă unitate, indiferent de domeniu și de tipul de subordonare al acesteia pe plan departamental.

În domeniul activității economice, conducerea în profil teritorial are atribuții specifice, care nu se interferează cu cele ale organelor de decizie de la nivelul unităților de producție, ci se înscrie în aria atribuțiilor sale de fundamentare a strategiilor de dezvoltare economică a zonei, de armonizare a obiectivelor și echilibrare a intereselor unităților economice de pe teritoriu (în planul autoaprovizionării, de exemplu, sau al transportului, al asigurării cu forță de muncă etc.), precum și de coordonare și îndrumare directă a activităților acestora. Desigur, prin importanța ei, componenta economică influențează înseși obiectivele conducerii din cadrul celorlalte componente, dar, în același timp, dezvoltarea economică este ea însăși determinată, în mare măsură, de natura deciziilor luate de fiecare dintre acestea ;

- **o componentă administrativă,** care se evidențiază în primul rînd prin statutul și rolul organelor locale ale administrației cu atribuții specifice în ceea ce privește organizarea și coordonarea serviciilor administrative cerute de funcționarea unității teritoriale date, a întregii vieți sociale în teritoriu ;
- **o componentă socială,** incluzînd atît domeniul propriu-zis al rezolvării problemelor de ordin social ale populației (locuință, aprovizionare etc.), dar și aspectele care țin de activitatea culturală, învățămînt, sănătate etc. ;
- o componentă specifică conducerii în profil teritorial se referă la **caracteristica spațială,** decurgînd din faptul că unitățile teritoriale se manifestă ca sisteme ce se delimitează într-un anumit spațiu, într-o anumită arie geografică, în mod necesar amenajabilă. Ca urmare, conducerii din acest domeniu îi revin anumite sarcini în ce privește organizarea spațio-teritorială, sistematizarea sa, proiectarea unor rețele de comunicații și de transport, în general rezolvarea unor probleme determinate de influența pe care o prezintă relația spațială, ca o componentă specifică.

Conducerea teritorială desfășoară deci activități în vederea realizării unor obiective în planul vieții politice, de partid și de stat (ceea ce a determinat constituirea unor organe de conducere politică la nivel de județ, oraș și comună, cu dublă natură, de partid și de stat), a unor obiective de natură productiv-economică, dar și de ordin administrativ, precum și în domeniul culturii, sănătății etc. În acest fel, **ca urmare a diversității extrem de vaste a obiectivelor sale, activitatea de conducere în profil teritorial capătă o dimensiune integratoare, cu un conținut de mare complexitate.**

„SISTEMUL TERITORIAL", ca obiect al actului de conducere, își dezvăluie complexitatea nu numai sub forma multiplelor sale laturi și obiective, ci și prin aceea că dezvoltă o dinamică a sa proprie, o mobilitate continuă — care derivă atît din natura influenței exterioare nivelului local dat, cît și din mișcarea sa proprie, internă, ca urmare a interacțiunii dintre diferitele sale laturi și componente, a intereselor și tendințelor particulare pe care acestea le prezintă. Se dezvoltă aici un proces permanent de schimbare a raporturilor dintre instituțiile și unitățile sale de bază, apar mișcări demografice în timp scurt, se ivesc noi interese și nevoi, aspirații și atitudini, se schimbă conținutul cerințelor sociale, dar și disponibilul de resurse etc. Toate acestea fac ca activitatea de conducere să capete într-adevăr un caracter extrem de complex, necesitînd, pe lîngă multiple cunoștințe de specialitate, mai ales o largă perspectivă politică. Interacțiunea factorilor implicați în unitățile teritoriale este atît de puternică, încît pentru activitatea de conducere apare evident că „orice este legat de orice", ceea ce dă teritoriului o structură tipică de **sistem integrat.** Pentru a-și realiza obiectivele multiple, conducerea practică în teritoriu trebuie să desfășoare în permanență o **analiză sistematică a tipurilor de factori care intervin,** precum și **a modului în care ei se intercondiționează** și, în final, să opereze **o selecție a obiectivelor prioritare** care să concentreze în cea mai mare măsură eforturile de soluționare.

Cu toate că județele, orașele și chiar comunele cuprind în aria lor unități de bază cu obiective strict delimitate de natură economică, administrativă, edilitară, instituții culturale, asociații etc. cu relativă autonomie, activității de conducere la nivel teritorial îi incumbă totuși atribuții și responsabilități concrete și operative în ceea ce privește **crearea condițiilor pentru ca aceste unități să realizeze obiectivele ce le revin,** sarcina de **a asigura prin măsuri de armonizare** — acte normative cu caracter local, decizii etc. — **funcționalitatea globală a unității teritorial-administrative de care răspunde.** Prin aceasta, conducerea în profil teritorial capătă în final o pregnantă **dimensiune socială de reglare** a funcționalității întregului ansamblu. Dacă, de exemplu, din perspectiva unității economico-productive factorul forță de muncă este văzut, mai ales (desigur, nu numai) în calitatea sa de participant la activitatea productivă prioritară a acelei unități cu funcție bine delimitată și precizată, conducerii sistemului teritorial îi incumbă față de personalul muncitor răspunderi cu mult mai largi, vizîndu-l sub toate laturile sale sociale (avînd în vedere că și activitatea productivă este, în sens larg, tot o activitate socială). Astfel, acestui nivel de conducere îi revine sarcina să satisfacă necesarul de forță de muncă și nevoia de locuri de muncă pentru ca oamenii să-și realizeze funcția lor socială de bază — munca —, iar totodată să ia în considerare și să rezolve și nevoile lor de locuință, de servicii sociale și servicii edilitare, de odihnă și sănătate, de manifestare politică și culturală, de consum și transport, să se ocupe și de influențarea comportamentului lor social, de educația politică și instrucția profesională. Analizînd tendința de creștere a interacțiunii care se manifestă actualmente pe plan local (interferența, de exemplu, a activităților economice cu factori de natură socială, administrativă, ecologică etc.), este de presupus că în viitor, în mai mare măsură, activitatea de conducere teritorială va cuprinde nu numai unitățile delimitate de organizarea politico-administrativă, ci se va extinde și la zone specifice, la complexe teritoriale de interes agricol, industrial (minerit), turistic etc., la rezolvarea într-o viziune integratoare a obiectivelor economico-sociale ce revin la acest nivel din planul național unic, din politica de ansamblu a partidului și statului nostru.

dr. Haralambie ENE

Perfecționarea relațiilor de producție și sociale, preocupare fundamentală a partidului (I)

PRIN FAPTUL că a învins capitalismul și a condus la făurirea societății socialiste unitare, făcînd ca, în conformitate cu caracterul social al forțelor de producție, să se afirme proprietatea socială asupra mijloacelor de producție și repartiția după cantitatea, calitatea și rezultatele muncii prestate de fiecare, revoluția socialistă a creat o concordanță de ansamblu a relațiilor cu forțele de producție, punînd capăt contradicției fundamentale a capitalismului — dintre caracterul social al producției și însușirea capitalistă a rezultatelor — ca și celorlalte contradicții specifice acestei orînduiri bazate pe exploatarea omului de către om. Rolul motrice al acestei concordanțe pentru dezvoltarea forțelor de producție apare spectacular în dezvoltarea vertiginoasă a economiei românești în anii socialismului.

Concordanța relațiilor economice socialiste cu forțele de producție nu trebuie însă înțeleasă în sens absolut, ci ca relativă, nu static, ci dinamic. Întrucît și socialismului îi este proprie legea dezvoltării mai rapide a forțelor de producție comparativ cu mișcarea relațiilor de producție, în mod obiectiv reînnoirea la un nivel mereu mai înalt a concordanței relațiilor cu forțele de producție apare ca o necesitate de prim ordin. Acum, însă, contradicția dintre forțe și relații nu mai ajunge să cuprindă simultan ansamblul relațiilor de producție, întrucît pe măsură ce o latură sau alta a lor rămîne în urmă față de forțe, ea poate fi perfecționată de către societate, restabilindu-se concordanța cuvenită. Această posibilitate există și poate fi transformată în realitate datorită faptului că, în condițiile proprietății sociale asupra mijloacelor de producție, interesele vitale, fundamentale ale membrilor societății sînt comune, conducerea conștientă sincronizată a economiei reprezintă o necesitate obiectivă, iar inițiativa social-economică aparține celor ce muncesc, deci celor interesați în asigurarea curentă a concordanței. Mișcarea înainte a relațiilor socialiste depinde, însă, într-o măsură esențială și de calitatea suprastructurilor politice, juridice etc., întrucît ele influențează activ baza care le-a generat. De aici importanța deosebită a dinamismului și maleabilității acestora spre a evita apariția unor fenomene de conservatorism ce, inevitabil, ar frîna atît progresul relațiilor, cît și, prin ele, pe acela al forțelor de producție.

În acest context, cunoașterea, studierea și preocuparea pentru învingerea contradicțiilor din viața economico-socială s-a dovedit o preocupare fundamentală în concepția, strategia și tactica partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Pornind de la faptul că relațiile de producție sînt înainte de toate, interese, partidul a pus în relief, pe de o parte, importanța excepțională a depistării și învingerii temporal optime a contradicțiilor din viața economico-socială, iar, pe de altă parte că, deși neantagoniste prin natura lor, totuși, datorită unor cauze îndeosebi de natură subiectivă, este posibil ca una sau alta dintre contradicții, ori mai multe îngemănate, să capete intensitate, iar atunci cînd soluționarea lor a întîrziat grav, să genereze chiar frămîntări sociale. Încă în 1967, secretarul general al Partidului Comunist Român preciza : **„Trebuie să ținem seama de faptul că unele contradicții care apar în procesul dezvoltării sociale în orînduirea socialistă, dacă nu sînt rezolvate la timp, pot căpăta un caracter antagonist, pot determina frămîntări și convulsii în cadrul societății"**. În concepția partidului nostru, deci, preocuparea pentru concordanța relațiilor socialiste cu nivelul forțelor de producție trebuie să fie permanentă. Exprimînd această preocupare, în Raportul Comitetului Central la cel de al XIII-lea Congres al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Înțelegerea și aplicarea legilor economice generale trebuie să aibe ca scop perfecționarea modului de producție socialist, a forțelor și relațiilor de producție și sociale"**, pentru ca tot atunci să precizeze : **„vom acorda o deosebită atenție dezvoltării forțelor de producție, precum și perfecționării relațiilor sociale și de producție pe o bază nouă, continuînd cu fermitate procesul de transformare revoluționară a societății"**.

Însemnătatea metodologică și consecințele pozițiilor de principiu ale partidului nostru sînt deosebit de mari.

În primul rînd, străbătînd procesul de dezvoltare al întregii formațiuni social-economice, fiecare domeniu al economiei și fiecare relație, contradicțiile se găsesc în întregul sistem economic, se întrepătrund și se interferează. Deci ele trebuie înțelese sistemic. Însuși sistemul de legi economice obiective, ca și fiecare lege în parte nu poate fi înțeles în profunzime și utilizat corect dacă nu este examinat în strînsă conexiune cu sistemul de contradicții sau, ca în cazul unei legi, cu contradicția care își croiește prin ea drum spre dezlegare.

În al doilea rînd, caracterul de sistem al contradicțiilor atrage atenția asupra faptului că apariția, desfășurarea și învingerea fiecăreia din ele nu pot fi concepute în afara interdependențelor reale și că față de fiecare contradicție economică în parte, celelalte sau, în orice caz, un număr din ele, atît din interiorul elementului structural dat, cît și al microstructurii, al macrostructurii și chiar al mondostructurii, exercită o influență, că, prin urmare, fiecare contradicție afectează pe celelalte, dar și este influențată sau, într-un anumit sens, supradeterminată de celelalte. Prin urmare, datorită însăși naturii lor complexe, măsurile cu caracter economic și social se vor concepe și aplicate ținînd seama de ansamblul relațiilor și corelațiilor, de întregul mecanism al economiei și societății, de logica internă a sistemului în dinamica lui, de faptul că învingerea contradicțiilor se cere a fi întreprinsă nu tratîndu-le izolat, separat una de alta, ci privindu-le în interacțiunea lor, sistemic. De aici și elaborarea de către partid a unei strategii a mișcării economice și sociale pe termen lung, aceea a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

În al treilea rînd, caracterul contradicțiilor în economia socialistă, ca și faptul că întreaga societate întemeiată pe proprietatea colectivă asupra mijloacelor de producție este interesată în învingerea sau depășirea lor, arată că în socialism există condițiile necesare pentru dezvăluirea la timp a contradicțiilor apărute în procesul dezvoltării social-economice și pentru învingerea lor în mod organizat, în interesul progresului societății. Forma planică de mișcare a economiei oferă, în acest sens, posibilitatea unei acțiuni coordonate și eficace din partea societății. Transformarea posibilității în realitate presupune, bineînțeles, elaborarea de către partid a unei politici economice științifice, întemeiată pe studierea realităților, a legilor sociale obiective și a contradicțiilor existente sau care pot apărea, aplicînd dialectica materialistă la condițiile istorice concrete, corespunzător caracteristicilor și sarcinilor fiecărei etape. Dar nu numai atît. Toate acestea presupun, pe de o parte, însușirea temeinică a politicii economice științifice a partidului de către mase, transformarea ei în propria lor politică, iar pe de altă parte, crearea cadrului organizatoric necesar ca fiecare membru al societății să-și poată aduce contribuția pozitivă la conducerea economiei, a treburilor țării și la înfăptuirea judicioasă a politicii stabilite. Într-adevăr, dacă contradicțiile sînt sursa mișcării și ele străbat toată țesătura formațiunii social-economice, atunci la învingerea lor trebuie să participe cu întreaga energie și inteligență toți purtătorii formațiunii socialiste. De aici și necesitatea adîncirii și perfecționării sistematice a democratismului economic socialist, ca și a ridicării continue a gradului de pricepere profesională și gospodărească, a nivelului de conștiință economică și cetățenească socialistă a fiecărui membru al societății.

În al patrulea rînd, creșterea rolului activ al factorului subiectiv în efortul pentru învingerea contradicțiilor, intervenția sa în însăși dialectica ce guvernează societatea socialistă, a rolului conducător al partidului în această operă vastă de reînnoire și dezvoltare a societății nu trebuie privite în afara eficienței economice și sociale, acestea două interconditionîndu-se. Or, eficiența rezolvării contradicțiilor, ca de altfel eficiența tuturor acțiunilor economice, nu se află în afara factorului timp. Ea presupune studierea aprofundată a realităților și contradicțiilor, elaborarea pe această bază a unor previziuni și prognoze multilaterale pe termen lung, mijlociu și scurt, pregătirea minuțioasă și din timp a măsurilor de politică economică, adoptarea lor temporal optimă, îmbinarea armonioasă a

dinamismului cu stabilitatea în măsurile economice spre a obține din fiecare, pe cît posibil, maximum de folos și a evita pierderile. Este suficient de amintit că orice întîrziere în adaptarea relațiilor de producție la nivelul atins de forțele de producție și cerințele progresului științific-tehnic nu poate decît să atragă după ea pierderi exponențiale din avantajul de motor al relațiilor. De aici și sarcina științei economice a socialismului, de a studia măsura în care diferitele laturi ale relațiilor de producție influențează asupra progresului științific, tehnic și economic, asupra nivelului de trai și de cultură al populației și să prevadă din timp direcțiile în care trebuie aduse perfecționări.

În al cincilea rînd, partidul acordă un loc excepțional factorului uman în sistemul forțelor de producție și, de aici, importanța deosebită a asigurării concordanței relațiilor înainte de toate, cu caracterul și nivelul forțelor umane de producție.

Criteriul general și fundamental al perfecționării relațiilor de producție, în concepția Partidului Comunist Român, constă în sporirea eficienței economice și sociale cu care funcționează economia noastră. Începînd de la Congresul al IX-lea, Conferința Națională din 1967, Congresul al X-lea și Conferința Națională din 1972 a fost concentrată atenția asupra acestui lucru, iar congresele și conferințele naționale ulterioare au dezvoltat și fundamentat această concepție. „Directivele C.C. al P.C.R. cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale corespunzător condițiilor noii etape de dezvoltare socialistă a României", de pildă, subliniau în 1967 că **formele și metodele de conducere a economiei socialiste nu constituie un scop în sine, ci trebuie să reprezinte, în fiecare etapă, pîrghii eficiente în valorificarea muncii sociale și a bogățiilor materiale, în canalizarea eforturilor spre realizarea progresului social.**

La rîndul ei, activitatea de perfecționare a relațiilor socialiste de producție constituie o operă conștientă condusă de partid și folosindu-se în acest scop statul socialist ca instrument al poporului. Drept urmare, perfecționarea relațiilor de producție impune și perfecționarea statului socialist. **„Perfecționarea activității statului democrației muncitorești, revoluționare, dezvoltarea sistemului de organisme democratice ale oamenilor muncii din diferite sectoare** — sublinia secretarul general al partidului la Congresul al XIII-lea — **va duce la creșterea continuă a participării active a maselor populare la conducerea statului, a întregii vieți economico-sociale, la democratizarea tot mai largă a societății noastre".**

Ținînd seama de locul pe care **relațiile de proprietate** îl ocupă în sistemul relațiilor de producție, partidul a așezat preocuparea pentru perfecționarea lor în centrul activității sale. Preocuparea privește toate elementele structurale ale proprietății (aproprierea ca dispoziție generală privind obiectul proprietății, ca utilizare planificată a acestuia, ca participare efectivă la opera de gestionare economică a obiectului proprietății și, în fine, ca beneficiare de fructele gestionării, respectiv gospodăririi, obiectului proprietății), precum și formele ei.

În domeniul aproprierii ca dispoziție colectivă privind mijloacele de producție — caracteristică ce exclude existența claselor exploatatoare — de o mare însemnătate este precizarea făcută de secretarul general al partidului, la Plenara din iunie 1982, că **„în mod greșit se identifică proprietatea socială, proprietatea întregului popor, cu proprietatea de stat. Statul nu este și nu trebuie să fie proprietar în sensul juridic al cuvîntului ; proprietatea socială aparține poporului".** Iar apoi : **„Statul nu este decît un instrument în mîna clasei muncitoare, a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, al întregului popor, în înfăptuirea organizată a dezvoltării economico-sociale".** Drept urmare, în calitate de proprietar, poporul este acela care trebuie să exercite atributele proprietății, lucru de cea mai mare însemnătate practică și cu un puternic rol în întărirea conștiinței și manifestării practice eficiente a calității de proprietar a oamenilor muncii. Termenul „proprietate socialistă de stat" nu înseamnă deci decît proprietate comună a întregului popor, calificativului „de stat" revenindu-i aici misiunea de a pune în lumină instrumentul folosit de popor în procesul exercitării proprietății sale comune asupra mijloacelor de producție. Ca reprezentant al întregului popor, statul trebuie să vegheze ca obiectul proprietății acestuia să fie cît mai bine gospodărit, să se dezvolte și să nu fie risipit. Odată însă cu creșterea rolului statului în conducerea activității economico-sociale, trebuie dezvoltat și întărit controlul proprietarilor, al maselor populare, asupra organelor de stat.

Tot în domeniul aproprierii ca dispoziție colectivă privind mijloacele de producție, procesul de perfecționare a inclus și angrenarea oamenilor muncii prin contribuții personale directe, nemijlocite și voluntare, la sporirea obiectului proprietății comune, nu numai în cadrul proprietății cooperatiste, ci și în acela al proprietății întregului popor, ceea ce imprimă proprietății colective asupra mijloacelor de producție un caracter mai complex decît înainte și, între altele, are menirea de a spori preocuparea personală a celor ce muncesc pentru exercitarea eficientă a calității lor de coproprietari. „Legea privind participarea, cu părți sociale, a oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondului de dezvoltare economică", adoptată în urma propunerilor făcute de secretarul general al partidului în iunie 1982, acționează tocmai în această direcție și contribuie, astfel, la învingerea mai rapidă a contradicțiilor dintre conștiința de proprietari asociați, insuficient dezvoltată, la unii dintre membrii societății și calitatea lor obiectivă de stăpîni colectivi ai mijloacelor de producție.

Perfecționarea proprietății socialiste sub aspectul aproprierii ca dispoziție privind mijloacele de producție se desfășoară și prin conlucrarea dintre unitățile economice bazate pe proprietatea întregului popor cu cele bazate pe proprietatea de grup, cooperatistă prin dezvoltarea unei proprietăți mixte bazate pe această conlucrare și crearea consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, din toate punctele de vedere înregistrîndu-se o extindere a gradului de socializare, lucru firesc, dacă ne gîndim că înaintarea spre comunism implică și formarea proprietății comuniste unice.

În ce privește aproprierea mijloacelor de producție ca utilizare efectivă și nemijlocită a lor în procesul economic, opera de perfecționare a fost îndreptată spre îmbunătățirea modului de cuprindere planificată a forței de muncă — proprietate personală — în procesul reproducției lărgite, odată cu preocuparea generală pentru perfecționarea mai departe a planificării economico-sociale. Înnoirile aduse legii planificării, legii conducerii unităților economice, ca și planurile cincinale stau mărturie acestui efort. Este, totodată semnificativ că acțiunea se referă nu numai la asigurarea locurilor de muncă, ci la pregătirea cadrelor pentru a corespunde utilizării eficace a mijloacelor de producție de un nivel tehnico-științific tot mai înalt. Astfel, în condițiile în care se prevede accelerarea introducerii progresului științific și tehnic în economie, „Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000" conțin un capitol consacrat special populației, forței de muncă, formării și perfecționării cadrelor, care, odată mai mult, evidențiază și efortul pentru omogenizarea crescîndă, pe o bază nouă, a societății noastre socialiste. **„In timp ce capitalismul proclamă drepturi formale, societatea noastră socialistă** — arăta secretarul general al partidului — **asigură drepturile esențiale ale omului — dreptul la muncă, la învățătură, la ocrotirea sănătății, retribuție egală la muncă egală, egalitate deplină între cetățeni fără deosebire de sex sau naționalitate",**

Un accent cu totul deosebit pune partidul pe perfecționarea acelei componente structurale a relației de proprietate, care privește aproprierea ca participare efectivă a proprietarilor socialiști uniți la gestionarea și gospodărirea responsabilă a obiectului proprietății lor comune. **„Oamenii muncii dintr-o întreprindere** — afirmă secretarul general al partidului — **trebuie să înțeleagă faptul că ei sînt proprietarii acelei întreprinderi, că ei poartă direct răspunderea pentru păstrarea și apărarea proprietății, pentru dezvoltarea ei, că datoria lor este de a obține, cu mijloacele de care dispun, creșterea continuă a eficienței economice, asigurînd pe această cale și mijloacele necesare retribuirii lor și participării la beneficii și mijloace necesare acumulării, dezvoltării forțelor de producție, precum și satisfacerea unor necesități generale ale statului, apărării țării".**

Un accent cu totul deosebit pune partidul pe perfecționarea acelei componente structurale a relației de proprietate, care privește aproprierea ca participare efectivă a proprietarilor socialiști uniți la gestionarea și gospodărirea responsabilă a obiectului proprietății lor comune. **„Oamenii muncii dintr-o întreprindere** — afirmă secretarul general al partidului — **trebuie să înțeleagă faptul că ei sînt proprietarii acelei întreprinderi, că ei poartă direct răspunderea pentru păstrarea și apărarea proprietății, pentru dezvoltarea ei, că datoria lor este de a obține, cu mijloacele de care dispun, creșterea continuă a eficienței economice, asigurînd pe această cale și mijloacele necesare retribuirii lor și participării la beneficii și mijloace necesare acumulării, dezvoltării forțelor de producție, precum și satisfacerea unor necesități generale ale statului, apărării țării".**

Cu alte cuvinte, în exercitarea acestei laturi esențiale a proprietății — ca, de altfel, și în celelalte amintite deja — își află sorgintea și rațiunea autoconducerea celor ce muncesc și autogestiunea economică, promovate și perfecționate sistematic de partid. În fond, tocmai prin exercitarea practică a autoconducerii și a autogestiunii economice a unităților, ca și prin participarea efectivă la soluționarea marilor probleme ale economiei naționale sau locale și participarea prin reprezentanți aleși la adoptarea respectivelor decizii, își pot realiza oamenii muncii o componentă fundamentală a calității lor de proprietari socialiști uniți ai mijloacelor de producție. Participarea la gestionarea eficientă a obiectului proprietății socialiste implică, deci, incontestabil, exercitarea efectivă de către cei ce muncesc a dreptului lor la inițiativă, dezbatere și decizie economică, drept inerent calității de proprietar și de cea mai mare însemnătate pentru realizarea personalității umane, atît la nivel individual, cît și la nivel colectiv. Prin aceasta apare cu claritate și forță deosebirea radicală dintre socialism și capitalism.

prof. dr. doc. N.N. CONSTANTINESCU

(Continuare în pag. 23)

Democrația muncitorească, revoluționară — factor determinant în făurirea socialismului și comunismului

EVENIMENT de amplă semnificație istorică pentru destinele României socialiste, Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român a adoptat, într-un climat de înaltă răspundere revoluționară, patriotică, programul de muncă și viață al întregii noastre națiuni pentru anii unui nou cincinal și, în perspectivă, pînă la orizontul anului 2000. Transformarea în fapte, în realitate, a acestui însuflețitor program este garantată de reinvestirea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al partidului ca urmare a voinței ferme, unanime a comuniștilor, a întregului popor.

Document programatic de excepțională importanță teoretică și practică, Raportul, prezentat Congresului de către secretarul general al partidului, face o magistrală analiză, de înaltă rigoare științifică, a realităților românești contemporane. Totodată, prin spiritul său revoluționar, vizionar, reliefează cu profundă pătrundere și înțelegere a dialecticii vieții sociale noi concepte și teze de inestimabilă valoare ce vin să îmbogățească teoria mereu vie, înnoitoare a socialismului științific. Nucleul focalizator al acestor teze și concluzii îl constituie ideea că socialismul, ca tip nou, superior de progres social, este indisolubil legat de democrație, că democrația socialistă reprezintă o condiție necesară și, totodată, parte integrantă a procesului de făurire a noii orînduiri.

Iată de ce cucerirea fundamentală din anii construcției socialiste — revoluționarea relațiilor de producție și sociale prin lichidarea proprietății private care genera asuprire și exploatare și pe acest temei crearea unei puternice baze tehnico-materiale — a fost însoțită de un alt proces intrinsec noii orînduiri, **procesul făuririi și dezvoltării democrației socialiste.** Firește, afirmarea și aplicarea principiilor democrației socialiste s-au realizat și se realizează în cadrul unui proces îndelungat, desfășurat sub conducerea Partidului Comunist Român, cu deosebire în ultimele decenii de cînd la cîrma țării și partidului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Concepție originală, novatoare cu privire la conducerea vieții sociale

DEZVOLTAREA consecvent democratică a societății noastre constituie unul din domeniile în care s-a manifestat și se manifestă în modul cel mai pregnant caracterul original și novator al gîndirii tovarășului Nicolae Ceaușescu, funcția de inovație socială exercitată de partid ca forță politică conducătoare.

Ca urmare a liniei înnoitoare imprimate cursului istoriei noastre de către cel de-al IX-lea Congres, partidul, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, a întreprins o tenace și temeinică activitate de perfecționare a relațiilor sociale, acordînd o atenție de prim ordin dezvoltării democrației socialiste, ca latură esențială a operei de construcție socialistă și comunistă. Așezarea pe baze democratice a tuturor compartimentelor societății noastre, crearea condițiilor ca oamenii muncii să participe la conducerea societății, să-și exercite nestingheriți largile drepturi și libertăți ce le-au fost conferite, să se dezvolte în conformitate cu capacitățile de care dispun, reprezintă opera conștientă a întregului nostru popor condus de partidul său comunist. Rezultatul acestei activități creatoare este întruchipat în **făurirea unui sistem unitar, armonios și funcțional, în continuă dezvoltare și perfecționare, al democrației muncitorești, revoluționare.**

În concepția partidului nostru, democrația socialistă este un proces complex, cu determinări calitative, care exprimă esența noii orînduiri, unitatea organică dintre socialism și democratismul relațiilor sociale. Înrădăcinată puternic în toate compartimentele societății, democrația noastră socialist-muncitorească a descătușat energia creatoare a omului, a creat condiții pentru dezvoltarea multilaterală a membrilor societății. Această funcție socială esențială a democrației noastre n-ar fi fost posibilă dacă ea n-ar acționa atît în **plan politic,** prin manifestarea neîngrădită a poporului ca titular plenar și legitim al puterii de stat, în **plan economic,** prin asigurarea condițiilor de manifestare a tuturor oamenilor muncii ca proprietari, producători și beneficiari ai rezultatelor muncii lor, cît și în **plan social,** prin crearea unor asemenea relații sociale și a unui astfel de raport între individ și stat, între individ și societate, încît să fie promovate consecvent valorile fundamentale ale societății noastre.

În cadrul acestui proces de continuă dezvoltare a democrației, au fost create condițiile necesare înfăptuirii **libertății individuale și sociale,** întruchipată în sistemul largilor drepturi și libertăți cetățenești, dar și în înaltele răspunderi față de societate și popor, a unei **autentice egalități sociale și naționale,** prezentă în toate domeniile vieții economice, politice, juridice, sociale și culturale, precum și a **principiilor eticii și echității socialiste,** care decurg din însăși esența orînduirii noastre.

Perfecționarea democratismului socialist în consonanță cu principiile umanismului revoluționar constituie o necesitate permanentă și nicidecum o acțiune conjuncturală sau care ar putea fi cîndva socotită încheiată. **„Procesul adîncirii și perfecționării democrației socialiste** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — nu poate fi considerat încheiat ; el se desfășoară paralel cu dezvoltarea întregii noastre orînduiri"** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 4, Ed. politică, București, 1970, p. 308). Întregul proces de dezvoltare a democrației socialiste înfăptuit din inițiativa partidului, în condițiile creșterii rolului său politic-ideologic, se realizează în sensul principiilor generale ale teoriei revoluționare, în sensul necesității istorice, care este și sensul voit de popor. Adîncirea democrației socialiste decurge în mod organic din necesitatea perfectibilității societății noastre, care conține în sine posibilitatea obiectivă, ca, pe măsura dezvoltării sale, trăsăturile democratice și umaniste să se afirme în toate compartimentele vieții sociale.

Una din încercările ideologiei burgheze de a denatura conținutul democrației socialiste constă în identificarea acesteia cu un pretins proces de uniformizare a oamenilor. Nimic nu-i mai străin însă spiritului democrației socialiste decît o asemenea pretinsă uniformizare. Prin întregul său conținut, prin formele și mecanismele de funcționare, democrația noastră muncitorească oferă atît cadrul social care permite realizarea personalității de tip socialist, cît și mijloacele politice adecvate împlinirii și dezvoltării omului. Democrația socialistă asigură îmbinarea armonioasă a intereselor generale cu cele personale, facilitînd integrarea individului în complexitatea relațiilor sociale. Totodată, democrația noastră socialistă înfăptuiește un real proces de diferențiere a membrilor societății, creînd condiții pentru afirmarea multiplelor calități individuale ale membrilor colectivității. Ea răspunde țelurilor profund umaniste ale ridicării omului la rangul de stăpîn al relațiilor și mișcării sociale, de făuritor activ și conștient al noii societăți.

Definitoriu pentru concepția și practica politică a partidului nostru, a secretarului său general, este faptul că **democrația muncitorească-socialistă se constituie ca unul din factorii determinanți ai făuririi socialismului și comunismului în România.** De aceea, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază necesitatea ca partidul și statul să acționeze pentru creșterea continuă a rolului activ al democrației, pentru ca aceasta să devină o forță motrice fundamentală a progresului multilateral al patriei, să se reflecte într-o activitate creatoare, eficientă și responsabilă a tuturor cetățenilor țării.

Evident funcțiile și rolul democrației socialiste nu se realizează de la sine. Comoditatea în gîndire și acțiune, formalismul, birocratismul, lipsa de ordine și de disciplină, nerespectarea legilor, ca și atitudinea de dispreț și lipsă de receptivitate față

de opiniile exprimate de mase contravin cerințelor afirmării democrației noastre muncitorești. De aceea, dezvoltarea democrației socialiste se realizează, în mod inevitabil, în luptă cu asemenea fenomene negative, implicînd înrădăcinarea tot mai puternică și cuprinzătoare a exigențelor și stilului de muncă revoluționar în toate domeniile de activitate, promovarea largă a culturii politice. **„Întărirea ordinii și legalității socialiste** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la cel de al XIII-lea Congres al partidului — **se condiționează reciproc, constituind o cerință legică a dezvoltării democrației muncitorești revoluționare".**

Participarea efectivă a maselor la conducerea societății

ÎN CONCEPȚIA P.C.R., participarea la conducerea societății constituie esența democrației socialiste și în cele din urmă însăși esența noii orînduiri. Participarea întruchipează toate dimensiunile democratismului nostru, penetrează întregul edificiu social al exercitării drepturilor și libertăților cetățenești. Participarea exprimă posibilitatea practică și reală a tuturor cetățenilor, apți sub raport juridic, de a lua parte la conducerea societății, conducere concepută și aplicată în unitatea dialectică a elementelor sale constitutive : elaborarea și adoptarea deciziilor, traducerea în viață a hotărîrilor, controlul asupra felului în care sînt realizate deciziile. **„Dezvoltarea societății socialiste** — releva tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este nemijlocit legată de existența unui larg cadru democratic care să asigure participarea tuturor categoriilor sociale, a maselor largi populare, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, la conducerea diferitelor sectoare de activitate"** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 25, București, Ed. politică, 1984, p. 36).

Realizarea participării maselor largi de oameni ai muncii la conducerea societății constituie un proces îndelungat, în cadrul căruia evoluează și se perfecționează permanent atît formele organizatorice, instituționale, cît și subiectul activ — oamenii muncii. Evoluția ascendentă a societății socialiste necesită înfăptuirea unei permanente concordanțe între caracterul tot mai social al puterii, cadrul instituțional-organizatoric de care cetățenii dispun pentru participarea plenară și nemijlocită la exercitarea funcțiilor de conducere pe toate treptele societății și gradul lor de pregătire și competență, nivelul lor politico-ideologic, de conștiință, de cunoaștere și înțelegere a legilor obiective ale dezvoltării sociale.

În concepția partidului nostru, așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, forma cea mai înaltă a democrației este **participarea directă a poporului la conducerea societății.** Conducerea directă a societății de către masele largi populare, de către întregul popor apare ca o necesitate obiectivă a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră. De aceea, ca urmare a numeroaselor măsuri luate, în special după cel de-al IX-lea Congres al partidului, **procesul afirmării și dezvoltării democrației în țara noastră se caracterizează prin aceea că cetățenii participă la conducerea societății nu numai prin reprezentanții aleși în diversele organe, ci și în mod direct, nemijlocit.**

O expresie originală a modului de exercitare a democrației directe în țara noastră o constituie dialogul viu, permanent și operativ între partid și mase, între cei investiți cu funcții de conducere și colectivele de oameni ai muncii. Această metodă de conducere a vieții sociale, bazată pe comunicarea nemijlocită a factorilor de cea mai înaltă răspundere cu masele largi de oameni ai muncii, pe discutarea în spirit de încredere și receptivitate a tuturor problemelor dezvoltării construcției socialiste, a devenit o practică curentă, o trăsătură dominantă a vieții noastre statale și obștești.

Dintre formele și metodele care au căpătat o largă consacrare în activitatea politică și organizatorică a P.C.R., de promovare a dialogului cu masele menționăm : vizitele de lucru ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în toate județele țării, în întreprinderi și instituții, în cadrul cărora se discută și se rezolvă la fața locului, cu colectivele respective, probleme esențiale ale activității acestora ; dezbaterea cu întregul popor a problemelor fundamentale ale politicii interne și externe, prin publicarea prealabilă a proiectelor de directive și hotărîri ale congreselor partidului ca și a principalelor proiecte de legi înainte de a fi adoptate ; promovarea largă a criticii și autocriticii în viața socială, ca formă de manifestare a luptei dintre vechi și nou ; stimularea opiniei publice ca factor important de control social.

Forma principală a participării directe a maselor la conducerea societății o constituie **autoconducerea muncitorească,** expresie a afirmării crescînde a rolului clasei muncitoare de clasă conducătoare în societate. Ca urmare a activității neobosite a partidului, a secretarului său general, au fost create numeroase organisme ale autoconducerii muncitorești ; consiliile oamenilor muncii și adunările generale — organe de conducere ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor din întreprinderi și instituții — consiliile județene, consiliile naționale și congresele oamenilor muncii din industrie, agricultură, învățămînt, știință, cultură care asigură participarea organizată a maselor largi la conducerea întregii societăți. Un rol de prim ordin în înfăptuirea autoconducerii în patria noastră revine și consiliilor populare, organe ale autoconducerii teritoriale, care constituie nu numai unități de bază teritorial-administrative ci și unități economico-sociale.

Subliniind necesitatea creșterii rolului consiliilor de conducere și adunărilor generale, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** preciza că **„adunările generale trebuie să dezbată și să adopte hotăriri cu privire la întreaga activitate economico-financiară"** a întreprinderilor, că acestea au **„menirea să aprobe activitatea consiliilor de conducere, precum și componența acestor consilii, inclusiv a cadrelor de conducere, directori, directori adjuncți și alții"**, că trebuie **„să facem totul ca adunările generale, consiliile de conducere ale unităților economico-sociale să răspundă rolului important pe care îl au în democrația noastră economico-socială, în conducerea diferitelor sectoare de activitate"** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 24, Ed. politică, București, 1983, p. 34).

În concepția partidului nostru, autoconducerea și autogestiunea reprezintă o înaltă școală politică, de educare socialistă a maselor, de creștere a răspunderii fiecăruia față de el însuși, față de unitatea în care muncește, față de întreaga noastră societate. Chiar unitățile bugetare, inclusiv cele din învățămînt, știință și cultură, precum și unitățile administrativ-teritoriale (comunele, orașele și județele) trebuie să ajungă în cîțiva ani să-și organizeze activitatea pe principiile autoconducerii și autogestiunii economico-financiare.

O expresie a grijii și preocupării partidului pentru continua dezvoltare a democrației socialiste, pentru rezolvarea problemelor concrete ale vieții oamenilor muncii o constituie **îmbinarea autoconducerii cu autoaprovizionarea teritorială.** Practica a dovedit că autoconducerea și autoaprovizionarea constituie o cale realistă și eficientă în vederea mobilizării resurselor ce există în fiecare județ și localitate pentru sporirea producției de bunuri alimentare. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, problemele aprovizionării constituie și ele un domeniu în care oamenii muncii, potrivit cerințelor autoconducerii, trebuie să-și asume răspunderea și să participe nemijlocit la soluționarea lor.

Măsurile de continuă adîncire și perfecționare a democrației noastre socialiste în variatele ei forme, reprezentative sau directe, pornesc de la principiul îmbinării conducerii unitare, pe baza planului unic, a activității de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, cu principiul autoconducerii și autogestiunii unităților administrative și de producție. În acest sens, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** sublinia că **„este necesar să asigurăm conducerea întregii activități economico-sociale atît pe baza principiului centralismului democratic — lichidînd cu hotărîre centralismul excesiv și rigid —, cît și pe baza principiului autoconducerii, care trebuie să ducă la creșterea răspunderii, a puterii de decizie și acțiune a organelor locale, a centralelor și întreprinderilor, veghind însă și acționînd pentru înlăturarea oricăror tendințe anarhice de patriotism local — cum se spune —, de încălcare a legilor și hotărîrilor obligatorii pentru toți cetățenii patriei"** (România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 15, Ed. politică, București, 1978, p. 591—592).

Sistemul democrației muncitorești, revoluționare — sistem al guvernării societății de către popor

ÎN SOCIETATEA noastră puterea clasei muncitoare, a întregului popor se materializează într-un sistem democratic, corespunzător esenței puterii și care obiectivează concepția revoluționară a partidului privind organizarea și funcționarea unei societăți fără clase cu interese opuse, bazată pe dreptate socială și națională.

Astăzi, puterea poporului se manifestă în forme multiple, conducerea societății realizîndu-se printr-un larg cadru instituțional-organizatoric denumit **sistemul democrației muncitorești revoluționare,** alcătuit din : Partidul Comunist Român, avînd rolul conducător, statul socialist cu organele sale, organizațiile de masă și obștești, Frontul Democrației și Unității Socialiste, modalitățile de participare directă cu corolarul lor

firesc autoconducerea și autogestiunea muncitorească. Așadar, sistemul îmbină elementele statale cu cele obștești, democrația reprezentativă cu cea directă, conducerea unitară la nivel societal cu formele autoconducerii muncitorești a oamenilor muncii la toate nivelurile și în toate domeniile activității economico-sociale. Acest edificiu, original și unic în felul său, poartă pecetea gîndirii revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. **De o excepțională importanță la edificarea sistemului a fost teza secretarului general al partidului potrivit căreia noțiunea de dictatură a proletariatului nu mai corespunde realităților social-politice actuale din România.** Renunțarea la noțiunea de dictatură a proletariatului și **adoptarea tezei statului democrației muncitorești revoluționare** sînt temeinic legitimate de realitățile societății noastre, dintre care menționăm : dispariția proletariatului, în sensul de clasă exploatată și lipsită de mijloace de producție și transformarea lui în clasă muncitoare nouă, care deține, împreună cu ceilalți oameni ai muncii, atît mijloacele de producție, cît și puterea politică ; eliminarea claselor exploatatoare și pierderea de către puterea de stat din țara noastră a caracterului de dictatură, de dominație a unei clase asupra alteia, deoarece dispărînd antagonismul, între clasele și categoriile sociale de oameni ai muncii s-au stabilit relații de colaborare, prietenie și întrajutorare, bazate pe comunitatea de interese fundamentale ; crearea unui sistem al democrației socialiste care asigură participarea activă a maselor largi de cetățeni la conducerea societății. Astăzi, între cetățeni și stat sînt statornicite raporturi radical noi, în sensul că organismele statului aflate sub controlul oamenilor muncii promovează interesele întregii națiuni socialiste.

Ansamblul de organisme democratice care formează un mecanism suplu de guvernare a societății de către popor comportă încă, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, perfecționări și reașezări, mai ales în ce privește armonizarea elementelor sale componente pentru evitarea paralelismelor și suprapunerilor, pentru întrepătrunderea activității lor potrivit criteriilor eficienței. În actuala etapă de dezvoltare a democrației socialiste din țara noastră devine nu numai posibilă dar și stringent necesară îmbinarea, întrepătrunderea activității puterii de stat cu a celorlalte forme de organizare și conducere social-economică. Ideea-forță a perfecționării întregii conduceri și organizări sociale este **îmbinarea formelor democrației reprezentative, statale cu formele autoconducerii muncitorești,** bazate, în principal, pe participarea nemijlocită a maselor largi populare la luarea deciziilor la toate nivelurile.

Perfecționarea activității statului, dezvoltarea sistemului de organisme democratice ale oamenilor muncii vor duce la creșterea continuă a participării maselor populare la conducerea statului, la democratizarea tot mai largă a societății noastre. **„Dar** — așa cum preciza tovarășul **Nicolae Ceaușescu** de la înalta tribună a celui de al XIII-lea Congres al partidului — **participarea activă a maselor populare la conducerea statului, dezvoltarea democrației muncitorești, revoluționare nu presupun în nici un fel renunțarea sau diminuarea conducerii unitare a activității de stat... Dimpotrivă, puternica dezvoltare a forțelor de producție, amplificarea fără precedent a activităților economico-sociale impun ca o necesitate obiectivă perfecționarea și creșterea rolului statului pentru asigurarea dezvoltării unitare și armonioase a societății".**

Este meritul gîndirii novatoare și acțiunii politice creatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu că, pornind de la adevărurile generale ale dezvoltării sociale, de la realitățile istorice și naționale ale României, a fost creat un sistem de guvernare a societății fără egal, superior oricărei democrații burgheze, sistem care asigură participarea efectivă a întregului popor la făurirea conștientă a propriului destin. **Aceasta ne îndreptățește să afirmăm că am realizat o concordanță între dezvoltarea forțelor de producție ale societății socialiste românești în general și cadrul democratic de participare la conducere.**

Democrația este cosubstanțială socialismului, reprezintă o necesitate a înfăptuirii aspirației de emancipare socială și națională a maselor, de realizare plenară a personalității umane, fiind totodată o dimensiune fundamentală a perfecționării și progresului noii orînduiri. Fără dezvoltarea și perfecționarea democrației, noua orînduire nu-și poate manifesta superioritatea în istorie, iar partidul clasei muncitoare nu-și poate îndeplini rolul de forță politică conducătoare. Pornind de la acest adevăr de esență al teoriei socialismului științific, Partidul Comunist Român face din continua democratizare a tuturor relațiilor sociale din patria noastră un obiectiv fundamental al strategiei sale de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a țării spre comunism, rațiunea însăși a întregii sale politici.

Procesul dialectic de edificare și dezvoltare a democrației socialiste, de continuă perfecționare a întregului nostru sistem politic și social demonstrează cu putere spiritul profund înnoitor, originalitatea strategiei românești de atragere a maselor la guvernarea societății, rolul hotărîtor al Partidului Comunist Român în asigurarea tuturor condițiilor pentru dezvoltarea autentic democratică a patriei noastre, România socialistă.

Una din direcțiile fundamentale ale dezvoltării României în etapa următoare, stabilite de **marele Forum al comuniștilor,** este perfecționarea în continuare a organizării și conducerii organismului nostru social, care va marca un nou stadiu în dezvoltarea democratismului ce caracterizează orînduirea noastră, o nouă și puternică deschidere spre afirmarea creativității maselor și realizarea plenară a personalității umane. **„Vom face totul** — spunea tovarășul **Nicolae Ceaușescu — pentru a dezvolta continuu cadrul democratic al societății noastre, deoarece avem ferma convingere că democrația și socialismul, participarea poporului la conducerea societății constituie chezășia adevăratei libertăți a poporului, a oamenilor, chezășia victoriei socialismului și comunismului".**

Cele aproape două decenii de strălucită ctitorie inaugurată de cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român relevă cu forța expresivă a evidenței indestructibila unitate și coeziune a națiunii noastre în jurul partidului și al secretarului său general și, în același timp, certitudinea îndeplinirii exemplare a hotărîrilor adoptate de cel de-al XIII-lea Congres, angajarea fermă a întregului popor de a munci cu dăruire pentru ridicarea patriei noastre, România socialistă, pe noi culmi de progres și civilizație.

Marin NEAGU

Perfecționarea relațiilor de producție și sociale, preocupare fundamentală a partidului

(Urmare din pag. 20)

Intrucît orice nerealizare pe acest tărîm esențial al proprietății socialiste nu poate decît să genereze fenomene de alienare, de înstrăinare, cu consecințe nu numai economice, dar și sociale, partidul, secretarul său general nutresc o grijă permanentă pentru perfecționarea autoconducerii celor ce muncesc și autogestiunii economice, ca bază a acesteia, punînd un accent tot mai însemnat pe sporirea ponderii formelor de democrație economică directă și îmbinarea tot mai strînsă a lor cu formele reprezentative, ceea ce a dat naștere unui sistem original de organisme ale democrației socialiste românești. **„Formele de proprietate, de producție și repartiție socialiste** — afirmă tovarășul **Nicolae Ceaușescu — constituie expresia celei mai înalte democrații muncitorești, a faptului că clasa muncitoare, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, sînt organizatorii întregii activități de producție, sînt adevărații stăpîni ai avuției naționale. Pornind de la aceasta este necesar să acționăm cu toată fermitatea în vederea perfecționării și dezvoltării continue a democrației muncitorești, a autoconducerii și autogestiunii, forma cea mai corespunzătoare condițiilor țării noastre, de manifestare a rolului de forță conducătoare în societate al clasei muncitoare".**

În fine, perfecționarea relațiilor de proprietate a fost desfășurată pe linia beneficierii de către oamenii muncii, proprietari socialiști uniți, de roadele gestionării și gospodăririi obiectului proprietății lor, cu alte cuvinte, calitatea de proprietar o include și pe aceea de beneficiar. Este subliniat, cu acest prilej, faptul că, prin însăși natura ei, proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție constituie baza economică a ridicării bunăstării celor ce muncesc și condiția realizării și prosperării proprietății personale pe temeiul muncii proprii a fiecăruia.

Întreaga activitate de perfecționare a relațiilor de proprietate promovată de partid evidențiază că atributele proprietății socialiste constituie un sistem din care nu poate fi omisă nici o componentă fără a-i afecta esențial calitatea. Ca subiect al proprietății, poporul este acela care trebuie să exercite toate atributele acestuia. Pornind tocmai de aici, Partidul Comunist Român a elaborat ideea profund științifică și realistă potrivit căreia proprietatea întregului popor constituie temelia independenței și suveranității națiunii socialiste, ca și cea a conducerii planificate a ansamblului economiei naționale.

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Tradiţii progresiste ale gîndirii economice româneşti (II)

IN ANII de pînă la reforma agrară, Ion Ionescu de la Brad a militat pentru înfiinţarea unei ferme-model, a scris şi tipărit cărţi (în 1861, ediţia a III-a a „Calendarului pentru bunul cultivator") şi articole, a militat pentru introducerea maşinilor în agricultura noastră. Astfel, în perioada 1861–1863, Ion Ionescu a editat la Bucureşti gazeta săptămînală, intitulată semnificativ, „Ţeranul român", chemînd pentru îmbunătăţirea stării ţăranilor. El dorea ca „Ţeranii să devie cetăţeni şi liberi prin a lor improprietărire..."[22], arătîndu-se prin aceasta un constant susţinător al traducerii în viaţă a articolului 13 din programul de la Islaz. Această publicaţie, susţinînd cu ardoare (şi prin pana lui Ion Ionescu) interesele ţărănimii, a jucat un rol însemnat în pregătirea atmosferei generale pentru reforma agrară din 1864[23].

Să notăm şi faptul că la 12/24 decembrie 1863, întreaga ţară a primit cu o vie satisfacţie proiectul de lege privind secularizarea averilor mănăstireşti. Adunarea a votat proiectul de legé cu entuziasm, prin 77 de voturi pentru, faţă de trei voturi împotrivă. Prin promulgarea legii secularizării, a fost recuperat cca un sfert din pămîntul ţării (25,26%)[24].

Prezenţa activă a lui Ion Ionescu de la Brad s-a făcut simţită în preajma, în timpul şi perioada imediat următoare a actului agrar de la 1864. El a colaborat cu M. Kogălniceanu şi chiar cu domnitorul Alexandru Ioan Cuza în elaborarea proiectului legii agrare, introducînd idei şi unele concepţii paşoptiste[25]. Domnitorul a fost sfătuit să urgenteze improprietărirea şi de alţi progresişti ai timpului, ca : Dimitrie Bolintineanu, Costache Negri şi alţii.

Reforma agrară a fost preconizată în proiectul legii rurale propus la 1860 de Comisia centrală de la Focşani, document ce a fost îmbunătăţit de Adunarea Moldovei din anul 1861 şi dezbătut apoi de Adunarea de la Bucureşti (iunie 1862). Proiectul de lege rurală a fost depus de M. Kogălniceanu pe la mijlocul lunii martie 1864 şi a fost publicat în foaia oficială, ceea ce a dus (cum era de aşteptat) la o mare vîlvă : „De trei zile, scria Românul, nu mai este în nici o casă, în nici o prăvălie, altă convorbire, altă dezbatere decît aceea a legii rurale"[26].

La 14 august 1864, domnitorul Al .I. Cuza, asumîndu-şi puteri discreţionare şi ajutat de cîţiva oameni de stat, dar mai ales sprijinit de popor, a sancţionat şi promulgat legec rurală, care a fost publicată a doua zi (15 aug.) în Monitorul Principatelor Unite. În proclamaţie domnitorului către sătenii clăcaşi se spunea : „Îndelungata voastră aşteptare, mareo făgăduială dată vouă de înaltele puteri ale Europei prin articolul 46 al Convenţiunii, interesul patriei, asigurarea proprietăţii fonciare şi dorinţa mea cea mai vie s-a împlinit. Claca este desfiinţată pentru de-a pururea şi de astăzi voi sînteţi proprietari liberi pe locurile supuse stăpînirii voastre, în întinderea hotărîtă prin legile în fiinţă"[27].

Salutînd cu entuziasm decretarea legii rurale, Ion Ionescu de la Brad îşi oferă serviciile guvernului pentru a contribui din plin, cu cunoştinţele lui, la aplicarea acesteia în teren. La 28 noiembrie 1864 Ion Ionescu a fost numit inspector general al agriculturii, post foarte important, de mare răspundere, unic în ambele principate. A muncit mult şi cu pasiune în această funcţie, sau cum arăta el: „...am umblat atît de iute prin toată ţara şi am izbutit cu ajutorul propagării ideii ca... în primăvara anului 1865 (la 23 aprilie – n.n.) să fie toţi ţăranii deşteptaţi pentru emanciparea şi împroprietărirea lor"[28].

Documentîndu-se pentru studiile sale monografice şi datorită funcţiei pe care o deţinea, Ion Ionescu de la Brad a avut posibilitatea de a cunoaşte amănunţit şi modul practic de înfăptuire a legii rurale de la 1864. Pentru judeţul Dorohoi el sintetiza că reforma „...se poate enunţa în trei cuvinte: îngustare în locurile de hrană, sporirea în locurile de case şi grădini şi micşorarea simţitoare (17 552 de fălci), în sumă totală a pămîntului ce aveau ţăranii încă de la 1859"[29].

Făcînd referiri la judeţul Mehedinţi, Ion Ionescu arăta că legea rurală „a dezrobit" proprietatea care fusese condiţionată, transformînd-o în proprietate absolută. „Dezrobindu-se proprietatea, s-au emancipat clăcaşii, căci din minutul ce proprietarul nu este obligat a da pămînt clăcaşilor, nici clăcaşii nu sînt obligaţi a da

FIŞE

BIBLIOTECA OECONOMICA
Institutul de Economie Socialistă

FONDURILE SOCIALE DE CONSUM

Editura Academiei
Republicii Socialiste România

● *Recenta lucrare elaborată de un colectiv de cercetători din cadrul Institutului de economie socialistă sub titlul* „Fondurile sociale de consum" *analizează una dintre principalele componente ale strategiei partidului nostru de ridicare a nivelului de trai. Elaborat sub redacţia lui* Grigore Vilceanu, *a Mariei Poenaru şi a Mariei Molnar, volumul tipărit la* EDITURA ACADEMIEI *prezintă o analiză complexă a fenomenului ; deopotrivă la nivel macroeconomic, unde sînt investigate corelaţiile cu alţi indicatori sintetici, şi la nivel concret din perspectiva surselor, a modului de constituire şi a celui de utilizare. Astfel, un prim capitol de carte este consacrat aspectelor teoretice privind fondurile sociale de consum, pentru ca următorul să surprindă, în articulaţiile sale majore, mecanismul de funcţionare a acestei importante categorii economice. Capitolele următoare ale cărţii se concentrează asupra anatomiei procesului, analizînd – atît static cît şi în dinamică – formarea, finanţarea şi repartizarea fondurilor sociale de consum, cu un accent vădit asupra eficienţei economico-sociale a utilizării acestora. Tocmai această perspectivă largă asupra eficienţei permite evidenţierea substanţei umaniste a concepţiei partidului nostru care urmăreşte orientarea acestor fonduri spre împlinirea unor aspiraţii şi cerinţe ale tuturor categoriilor de populaţie – de instruire, de lărgire a orizontului cultural, de îmbunătăţire a stării de sănătate.*

Rată de schimb

● *În strategia creşterii eficienţei economice, determinarea ratei de schimb în relaţiile comerciale internaţionale dobîndeşte o importanţă deosebită, apreciază* Petr Chvojka *în articolul* „K problematice menoveho kursu za socialismu" *(Rata de schimb în socialism) publicat în numărul 9/1984 al revistei* POLITICKA EKONOMIE. *În analiza problemei trebuie să se ţină seama însă de mutaţiile ce au survenit în timp: sporirea complexităţii activităţii interne, pe de o parte, şi dezechilibrarea sistemului financiar mondial. Tocmai de aceea, la nivel conceptual pot fi precizate două accepţiuni ale noţiunii de rată de schimb, ambele avînd drept premisă stabilirea unei rate reale. Potrivit opiniilor exprimate de P.C., prima se referă la înţelegerea în sens larg a conceptului care porneşte de la asigurarea prin plan a unei balanţe de plăţi echilibrate. A doua accepţiune este legată de realizarea efectivă a acestui echilibru în funcţie de oportunităţile pe care le oferă economia mondială. Deşi se completează reciproc, cele două aspecte vădesc în practică şi elemente contradictorii. Armonizarea acestora ar presupune, după cum argumentează autorul, aplicarea în permanenţă a unei rate de schimb optime, bazată pe o evaluare cît mai reală a raportului dintre moneda naţională şi valutele internaţionale.*

Populaţie şi dezvoltare

● *Articolul* Population mondiale et développement: *un important changement de perspective (Populaţie mondială şi dezvoltare : o importantă schimbare de perspectivă), apărut în revista* LE MONDE DIPLOMATIQUE *(august 1984) sub semnătura lui* Jacques Valin *subliniază, în lumina experienţei acumulate de diverse ţări dezvoltate şi în curs de dezvoltare în ultimul deceniu, caracterul realist al Planului de acţiune adoptat de Conferinţa mondială a populaţiei de la Bucureşti din 1974. Acest program, scrie J. V., se bazează pe „recunoaşterea înţeleaptă a unei duble imposibilităţi: aceea de a rezolva problema demografică fără dezvoltare economică şi socială şi aceea de a ieşi din subdezvoltare fără stăpînirea creşterii demografice". Experienţa a arătat că trebuie progresat simultan pe ambele fron-*

munca, clăcașii au rămas liberi și... s-au improprietărit cu despăgubire pe pămînturile ce stăpîneau și pentru care făceau clacа" [30]). Constatările lui Ion Ionescu subliniază faptul că arendașii și moșierii, cu concursul aparatului administrativ, au reușit în multe locuri să-și însușească pămînturile productive ale clăcașilor, îndu-le acestora la improprietărire locurile cele mai rele sau suprafețe mai mici de pămînt decît cele prevăzute. Pentru județul Mehedinți Ion Ionescu menționa : „Mai pretutindeni clăcașii au fost strămutați din pămînturile lor și la puține moșii li s-au dat pămîntul de aceeași calitate ca acelea ce li s-au luat. În genere, s-au luat pămînturile cele bune și s-au dat altele rele" [31]).

Aceeași situație a întîlnit-o și în județul Putna, unde legea „nu s-a aplicat cu toată sinceritatea" [32]). În acest județ au fost foarte mulți săteni excluși de la improprietărire, existînd o diferență mare între felul cum s-a aplicat legea rurală pe domeniile statului și pe moșiile particulare. Astfel „În genere vorbind — scria Ion Ionescu — putem spune că pe domeniile statului s-au improprietărit cît s-au putut mai mulți clăcași iară pe proprietățile particulare cît s-au putut mai puțini" [33]).

Așa după cum se cunoaște, improprietărirea s-a făcut prin despăgubirea moșierilor, idee la care s-a alăturat și Ion Ionescu de la Brad, datorită influenței puternice exercitată de liberalismul burghez. Acest curent considera exproprierea fără indemnizație drept o măsură socialistă sau comunistă, deși aceasta nu era decît o măsură burghezo-democratică radicală.

Prin prisma „despăgubirii" ca și a felului în care a fost realizată în mai multe locuri din țară, în dauna a ceea ce de drept ar fi meritat țăranii, improprietărirea pe baza legii rurale din 1864 a reprezentat în același timp și o concesie făcută clasei feudale reacționare. În acest sens, Ion Ionescu de la Brad și-a dat seama că acum țăranii au intrat din „robia pămîntului" într-o „nouă robie", cea a banilor, și a militat pentru salvarea lor prin mijloace corespunzătoare (organizarea unor instituții de credit sătesc și a băncilor sătești [34]).

După reforma agrară din 1864, proprietatea țărănească din România a cunoscut o fărîmițare continuă, datorită înmulțirii populației rurale și a menținerii regimului succesoral egalitar (articolul 7 al legii, modificat la 13 februarie 1879, prevedea principiul înalienabilității loturilor de improprietărire pe termen de 30 de ani). Astfel, datorită partajării pămîntului prin succesiuni, proprietatea țărănească a scăzut din 1864 (cînd media statistică era de 4,06 ha) la numai 3,2 ha în anul 1905 [35]).

Faptul că aplicarea articolelor 5 și 6 din Legea rurală era mereu amînată, determină în anul 1876 pe Ion Ionescu să sprijine în Parlament, ca deputat al colegiului al IV-lea de Roman, improprietărirea însurăților. În calitatea sa de deputat dădea raport alegătorilor săi (țăranii), evidențiindu-se în scrierile sale că era un apărător al acestora [36]).

Reforma agrară din anul 1864 a pus capăt dominației relațiilor feudale și a deschis drumul relațiilor capitaliste în agricultură, fiind considerată ca „...unul dintre cele mai de seamă evenimente din istoria României moderne" [37]). Dar problema țărănească, pentru care a luptat cu atîta ardoare Ion Ionescu de la Brad, s-a rezolvat numai după 80 de ani, în condițiile deschiderilor realizate de actul insurecțional de la 23 August 1944. Astăzi oamenii ogoarelor, aflați în cincinalul revoluției tehnico-științifice, participă activ la înfăptuirea noii revoluții din agricultura țării.

dr. ing. Ion MĂZĂREANU
prof. Ioan MĂȚĂ

[22]) N. Adăniloaie, D. Berindei — Reforma agrară din 1864, Edit. Acad. R.S.R., Buc., 1967, p. 131
[23]) Ibidem, p. 8
[24]) C. C. Giurăscu — Suprafața moșiilor mănăstirești secularizate. În Studii, nr. 2, 1959, p. 156 ; Istoria României, op. cit., p. 362
[25]) C. Sandu-Ville — Cîte ceva despre gîndurile și faptele agronomice ale lui Ion Ionescu de la Brad. Probleme agricole, nr. 6, 1968, p. 19
[26]) Marin Mihalache, Cuza Vodă, Edit. Tineretului, Buc., 1967, p. 169
[27]) D. C. Sturdza-Scheianu, Radu Rosetti — Acte și legiuri privitoare la chestia țărănească, seria I, vol. II, Buc, 1907, p. 890—891
[28]) Ion Ionescu de la Brad, op. cit., p. 627
[29]) Idem, Agricultura română din județul Dorohoi, Buc., 1866, p. 17
[30]) Idem, Agricultura română din județul Mehedinți, Buc., 1868, p. 151—155
[31]) Ibidem, p. 150
[32]) Idem, Agricultura română din județul Putna, Buc., 1869, p. 89
[33]) Ibidem, p. 87
[34]) O. Bădina — Ion Ionescu de la Brad. Cîteva aspecte mai puțin cunoscute. În „Ion Ionescu de la Brad — Aniversarea a 150 de ani de la naștere", Bacău, 1968, p. 214
[35]) C. Garoflid — Chestia agrară în România, Buc., 1920, p. 227—228
[36]) Ion Ionescu de la Brad — Dările de seamă către alegătorii colegiului al IV-lea de Roman din partea deputatului lor, Ioan Ionescu de la Brad. În Opere agricole, vol. I, Ed. Acad. R.S.R., 1968, p. 443—498
[37]) Istoria României, loc. cit., vol. IV, p. 385

turi, de unde necesitatea nu numai de a integra programele demografice în programele economice și sociale, ci și de a le orienta pe acestea spre satisfacerea nevoilor fundamentale imediate ale populației.

Referindu-se la diversitatea situațiilor existente azi în lume, autorul constată că în vreme ce unele țări în curs de dezvoltare au luat măsuri pentru stabilizarea numărului populației lor, o serie de țări dezvoltate își exprimă dimpotrivă preocuparea pentru stimularea natalității populației lor, aflată pe cale de descreștere și deci de îmbătrînire.

Învățămînt tehnologic

● *Pentru prima oară în Franța a fost constituit un departament special în cadrul sistemului de învățămînt care se ocupă de învățămîntul tehnic. Motivul acestei inițiative organizatorice constă în necesitatea de a echilibra progresul tehnic cu cererile de personal calificat, indeosebi în domeniul noilor tehnologii — se arată în articolul „L'enseignement technique plus près de l'industrie" publicat în revista „L'USINE NOUVELLE" (nr. 43 a.c.). Obiectivele pe care și le propune noul sistem pot fi sintetizate astfel: modernizarea sistemului educativ ca atare, difuziunea rapidă și eficientă a cunoștințelor tehnice la toate nivelurile învățămîntului general, dezvoltarea formelor de pregătire profesională permanentă. Transpunerea în practică a obiectivelor vizate nu este simplă, se arată în articol, deoarece ea presupune schimbarea a numeroase atitudini și structuri organizatorice — de la imaginea pe care o are tehnologia la nivelul opiniei publice la îndepărtarea unor atitudini inerțiale și a unor interese de grup în chiar sistemul de învățămînt. Direcțiile de acțiune cele mai promițătoare ar fi o mai bună articulare a învățămîntului cu cerințele producției și modernizarea principiilor pedagogice pe baza cărora se face transferul de cunoștințe tehnologice la diferite niveluri.*

Sistemul asigurărilor sociale de stat

● *Lucrarea recent apărută a conf. univ.* Ilie Rimniceanu *consacrată asigurărilor de stat — „Asigurările de Stat în Republica Socialistă România", EDITURA „DACIA", Cluj, 1984 — are menirea să umple un gol resimțit de mai multă vreme în literatura noastră didactică și economică. Autorul acestui volum, cadru didactic al Facultății de studii economice a Universității clujene, este un vechi și bun cunoscător nu numai al problemelor teoretice și practice de asigurări, ci și al rolului pe care această activitate mai puțin abordată îl îndeplinește într-o societate înaintată și într-o economie dezvoltată.*

Lucrarea menționată cuprinde atît considerații teoretice generale, cît și elemente tehnice privind diferitele ramuri și feluri de asigurare ce se practică astăzi în țara noastră (condiții de asigurare și prevederi legate de lichidarea daunelor și plata sumelor asigurate). Ea este folositoare nu numai studenților facultăților economice (ar fi greșit să se creadă că numai celor care studiază finanțele ; orice economist și orice inginer economist trebuie să posede în bagajul său de cunoștințe noțiunile de bază despre asigurări) ci și lucrătorilor din sectorul de asigurări, din transporturi și din comerțul exterior, oricărui cetățean al unei societăți aflate în plină dezvoltare.

FIȘE

Recomandînd cu toată căldura această apariție, considerăm că ar fi trebuit amplificată partea privitoare la teoria asigurărilor, abordînd teme aflate încă în suspensie, de pe poziția nu numai a unui economist financiar, ci a unui economist de largă viziune. Autorul posedă toate calitățile pentru a putea prezenta și a pune în discuție probleme ca, de exemplu : asigurarea bunurilor statului în societatea socialistă, temă care trebuie analizată în lumina evoluției în perspectivă a mecanismului economico-financiar ; extinderea asigurărilor de viață în sectoarele de credit pentru populație (construirea de locuințe proprietate personală, vînzările pe credit etc.) ; extinderea asigurărilor facultative de pensii și de accidente în completarea asigurărilor sociale ; probleme ale extinderii relațiilor de asigurare în străinătate ; utilizarea serviciilor financiare pentru simplificarea operațiunilor de plată a primelor de asigurare ale populației. **(dr. Octavian Ghibu)**

CONGRESUL AL XIII-LEA AL P.C.R. –
ORIENTĂRI PROGRAMATICE ALE POLITICII EXTERNE ROMÂNEȘTI

O cerință vitală: oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare

EVOLUȚIA din ultimii ani a evenimentelor pe arena mondială — marcată de o agravare fără precedent a încordării internaționale în condițiile intensificării cursei înarmărilor și de creșterea pericolului unui nou război mondial — demonstrează justețea concepției partidului nostru, a secretarului său general, reafirmată la cel de al XIII-lea Congres al P.C.R., potrivit căreia problema fundamentală a epocii contemporane este oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, și trecerea la dezarmare.

Acumularea unor uriașe stocuri de arme cu o putere de distrugere fără precedent, capabile să facă să dispară însăși viața pe planeta noastră, a creat o situație cu totul nouă, în care războiul nu mai este posibil de conceput. În condițiile în care armele existente sînt suficiente pentru a distruge de mai multe ori întreaga omenire, nu poate exista nici un fel de justificare pentru continuarea cursei înarmărilor, pentru experimentarea și producerea de noi arme nucleare. Teza, care stă la baza actualei spirale a înarmărilor nucleare, că mai multe arme asigură o mai mare securitate, reprezintă numai o iluzie înșelătoare; în fapt, ele sporesc și mai mult — așa cum demonstrează realitatea zilelor noastre — sentimentul de insecuritate al celor două părți și pericolul declanșării unui război mondial, care s-ar transforma inevitabil într-un război nuclear, ce ar însemna sfîrșitul civilizației umane.

Este ferma convingere a partidului nostru că, acționîndu-se cu toată răspunderea și manifestîndu-se voința politică necesară, este posibil să se inverseze tendința de escaladare a cursei înarmărilor și să se realizeze un echilibru bazat nu pe creșterea, ci pe diminuarea efectivelor armate și a armamentelor, începînd cu cele nucleare.

Înaltă răspundere față de destinele omenirii, față de progresul economico-social

CURSA ÎNARMĂRILOR are multiple efecte nefaste asupra tuturor țărilor chiar și fără ca armele respective să fie utilizate. Pentru a folosi cuvintele Raportului din 1980 al Comisiei independente asupra problemelor dezvoltării internaționale, intitulat „Nord-Sud : un program pentru supraviețuire", „mai multe arme nu fac lumea mai sigură, ci doar mai săracă". Cheltuielile militare, al căror nivel anual pe plan mondial este estimat de Anuarul S.I.P.R.I. 1984 la 750—800 miliarde dolari, în prețuri curente, au devenit o povară de nesuportat pe umerii tuturor popoarelor [1]). În ultimii 30 de ani, apreciază la rîndul său studiul Centrului Națiunilor Unite pentru dezarmare consacrat relației dintre dezarmare și dezvoltare, supus sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. din 1982, consacrată dezarmării, 5 pînă la 8% din producția mondială a fost alocată în scopuri militare. Aceasta în vreme ce, potrivit datelor U.N.I.C.E.F., anual în lume mor de foame și din cauza lipsei asistenței medicale circa 17 milioane de copii, iar după datele U.N.E.S.C.O. cel puțin 800 milioane de adulți, concentrați în covîrșitoare majoritate în țările slab dezvoltate, sînt analfabeți. Alăturarea datelor de mai sus nu este întîmplătoare, ținînd seama că cursa înarmărilor și dezvoltarea se află într-o relație de incompatibilitate pe planul utilizării unor resurse prin natura lor limitate, cheltuielile militare reprezentînd prin definiție un consum neproductiv al resurselor și nu o creștere a investițiilor.

Cu atît mai apăsătoare a devenit povara cheltuielilor militare — al căror ritm mediu anual de creștere s-a accentuat, potrivit datelor S.I.P.R.I., de la 2,4% în perioada 1975—1979 la 3,3% în intervalul 1979—1983 — în condițiile ritmurilor lente de creștere economică înregistrate aproape pretutindeni în lume în ultimii ani. Aceste ritmuri lente de creștere economică, combinate cu necesitatea — în scopul combaterii inflației — a reducerii marilor deficite bugetare consemnate frecvent în ultimii ani, au accentuat și mai mult competiția între sectoarele militar și civil ale economiei. În același sens a acționat și sporirea permanentă a costului bunurilor și serviciilor militare, devenite tot mai complexe, al căror ritm a întrecut adesea ritmul general al inflației.

Consecințele evoluției divergente a indicatorilor creșterii economice și cheltuielilor militare sînt cu atît mai dureroase în cazul țărilor în curs de dezvoltare, antrenate și ele din ce în ce mai mult în spirala cursei înarmărilor, din cauza atît a încordării generale pe plan mondial, cît și a unor conflicte regionale de origine mai veche sau mai nouă [2]). Astfel, potrivit ultimului anuar al S.I.P.R.I., în ciuda recesiunii survenite în 1980—1982, cînd produsul lor intern brut a crescut în medie cu numai 0,2% pe an, ritmul sporirii cheltuielilor militare ale țărilor latinoamericane a rămas la fel de susținut ca în deceniul anterior, depășind 11% pe an. Ca urmare, ponderea cheltuielilor militare în P.I.B. s-a mărit în majoritatea țărilor amintite. O tendință similară, constată experții S.I.P.R.I., s-a înregistrat și în Asia de Sud și într-o serie de țări din Extremul Orient, unde ponderea cheltuielilor militare în P.I.B. a ajuns să fie similară celei din țări dezvoltate, cu un produs pe locuitor de 10 ori mai mare. În Orientul Mijlociu, cheltuielile militare atît în expresie absolută pe locuitor, cît și ca procent din produsul național brut și în cheltuielile publice se numără printre cele mai ridicate din lume. Pe continentul african, deși produsul intern brut a sporit în medie cu numai 2,1% pe an în perioada 1973—1979, cheltuielile militare au cunoscut un ritm mediu anual de creștere de 6%. Chiar dacă ponderea cheltuielilor militare în P.I.B. rămîne încă modestă în Africa, consecințele sale sînt extrem de dureroase, ținînd seama că pe acest continent se află multe dintre cele mai puțin dezvoltate state ale lumii.

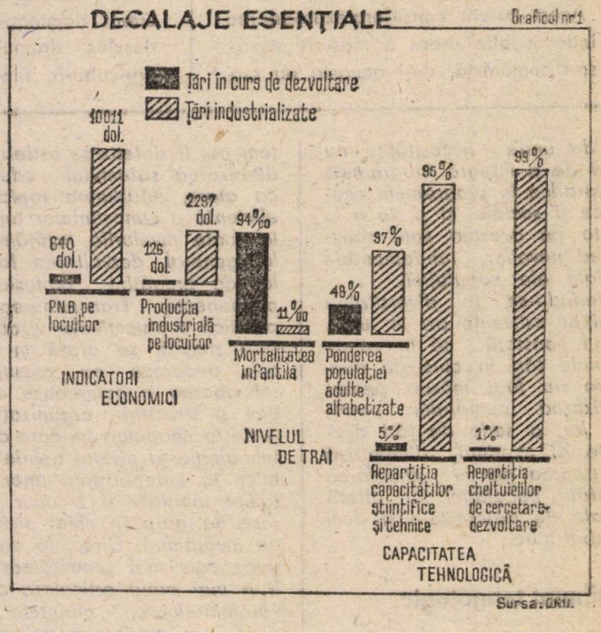

Cheltuielile militare nu numai că reduc și mai mult capacitatea — și așa insuficientă — de acumulare internă, dar deturnează, prin importul de arme, în aceleași scopuri de consum neproductiv, și o parte din sursele externe de finanțare. Deși ritmul creșterii comerțului mondial cu arme a stagnat după 1980 datorită dificultăților economice ale țărilor în curs de dezvoltare,

[1]) World Armaments and Disarmament, S.I.P.R.I. Yearbook 1984, Taylor and Francis, London and Philadelphia, 1984, p. 61

[2]) După unele estimații citate de agenția D.P.A., anul trecut peste un sfert din statele lumii erau angajate în conflicte armate desfășurate pe teritoriul lor sau în afara granițelor lor naționale. În conflictele militare desfășurate în lume după 1945 și-au pierdut viața 9 milioane de civili.

Graficul nr. 2

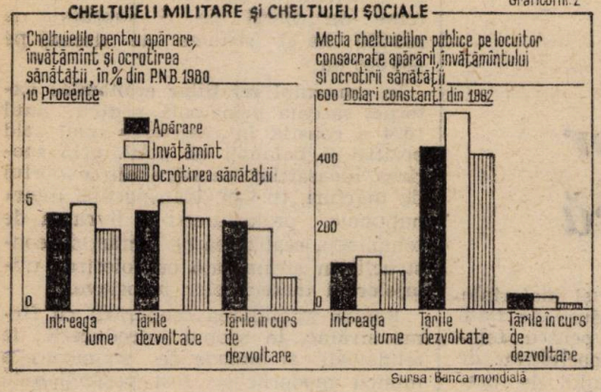

Sursa: Banca mondială

valoarea importurilor de arme ale „lumii a treia", care reprezintă circa 65% din totalul mondial, rămîne considerabilă, fiind estimată (în prețuri constante din 1975) la aproape 73 miliarde dolari pe ansamblul perioadei 1979—1983. Așa cum subliniază anuarul citat al S.I.P.R.I. „importurile de arme și tehnologie militară sînt o povară economică pentru toate țările, dar în special pentru cele cu încasări valutare limitate. Actuala îndatorare extremă a multor țări ale lumii a treia este agravată de importurile de arme". (p. 207). Desigur, o contribuție esențială la atingerea actualelor proporții a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare au avut-o nivelul exorbitant al dobînzilor la creditele internaționale și reducerea încasărilor din exportul de produse primare al acestor țări datorită recesiunii. Astfel, potrivit datelor Băncii mondiale, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol ponderea plăților în contul serviciului datoriei externe exprimată ca procent din încasările lor din exportul de bunuri și servicii a sporit de la 14,8% în 1980 la 20,1% în 1983, depășind 50% în cazul Americii Latine.

Contribuția importurilor de arme, parte din ele realizate pe credit, la totalul datoriei externe acumulate de țările „lumii a treia" este estimată de studii recente ale unor organisme internaționale, citate de experții S.I.P.R.I., la circa un sfert. Potrivit unor estimații ale Băncii centrale a Argentinei, de pildă, efectuate la începutul anului trecut, cel puțin 5 miliarde de dolari din datoria externă a acestei țări se datorează importurilor de arme efectuate între 1978 și sfîrșitul anului 1982.

După cum notează experții S.I.P.R.I., dacă importurile de arme contribuie direct la creșterea proporțiilor datoriei externe, și așa suficient de împovărătoare, un rol similar revine — indirect — și cheltuielilor militare interne prin agravarea deficitelor bugetare, pentru a căror finanțare este necesar să se recurgă la credite externe. Chiar cînd o țară în curs de dezvoltare este, paradoxal, și o mare producătoare de arme, astfel că importurile de arme nu contribuie cu mult la datoria externă, amploarea cheltuielilor militare deturnează totuși importante resurse interne și reduce șansele depășirii dificultăților financiare, constată raportul citat.

Ne-am referit aici numai la unele din implicațiile economice ale comerțului cu arme. Deloc neglijabile sînt însă și cele politice, tentativele exportatorilor de a exercita o influență asupra politicii interne și externe a țărilor cumpărătoare, chiar dacă numărul furnizorilor potențiali a crescut și, o dată cu acesta, și concurența între producătorii de arme de toate tipurile (motiv pentru care sporește ponderea considerentelor economice în efectuarea tranzacțiilor, pe seama celor politice, net predominante pînă nu demult). „Armele rămîn un instrument cheie de politică externă", conchid experții S.I.P.R.I. Programele de „ajutor militar" și de instruire a cadrelor, este de părere la rîndul său revista iugoslavă „Medjunarodna politika", „constituie în mod sigur una din formele cele mai eficiente ale infiltrării marilor puteri în țările în curs de dezvoltare".

Dezarmarea — factor de lichidare a subdezvoltării

ÎN TOATE CAZURILE este vorba de deturnarea unor importante resurse naturale, financiare și umane ce ar putea fi folosite pentru accelerarea dezvoltării economice și sociale, satisfacerea unor trebuințe esențiale ale populației și reducerea pe această bază a decalajelor considerabile care le separă de țările dezvoltate ale lumii, atît în ceea ce privește capacitatea de a beneficia de rezultatele progresului științifico-tehnic contemporan, cît și aceea de a-l genera (vezi graficul nr. 1).

Potrivit unor estimații ale S.I.P.R.I., anul trecut s-au cheltuit în lume pentru cercetare în scopuri militare circa 60 miliarde dolari. Într-o epocă în care știința a devenit o forță nemijlocită de producție, utilizarea în scopuri militare a circa un sfert din cheltuielile mondiale de cercetare-dezvoltare și din cadrele inginerești și de oameni de știință angajați în cercetare constituie o risipă cu vaste consecințe economice și sociale. Reflectînd caracterul tot mai pronunțat calitativ pe care îl îmbracă cursa contemporană a înarmărilor, concentrarea geografică a cheltuielilor de cercetare în scopuri militare este mult mai mare decît cea a ansamblului cheltuielilor militare : astfel, celor mai mari două puteri militare ale lumii le revin 50% din totalul cheltuielilor militare mondiale, dar 80% din cele de cercetare-dezvoltare militară, iar primelor șase puteri militare — 90%. Statistici disponibile pentru o serie de țări nesocialiste relevă că ponderea cheltuielilor pentru cercetare-dezvoltare militară în totalul cheltuielilor (publice și particulare) de cercetare-dezvoltare era în perioada 1976—1979 de 29,3% în Anglia, 25,4% în S.U.A., 19,6% în Franța, 15,1% în India, 14,2% în Suedia etc.

Referindu-ne la imensa risipă pe care o reprezintă cursa contemporană a înarmărilor, avem în vedere nu numai resursele materiale și umane destinate unor scopuri militare în înseși țările în curs de dezvoltare — ale căror alocații militare, de patru ori mai mari, în dolari constanți, decît în urmă cu două decenii, aproape le egalează pe cele destinate învățămîntului și ocrotirii sănătății luate la un loc (vezi graficul nr. 2), ci și resursele utilizate de țările dezvoltate în scopuri militare, care constituie 84% din totalul cheltuielilor militare mondiale. Statisticile relevă că mai mult de jumătate din țările occidentale dezvoltate, de pildă cheltuiesc în scopuri militare, pe locuitor, o sumă mai mare decît produsul național brut pe locuitor al unui mare număr de țări în curs de dezvoltare.

Păstrîndu-și actualul ritm de creștere, cheltuielile militare mondiale, în absența unor măsuri eficiente de dezarmare, ar putea atinge în curînd nivelul de 1.000 miliarde dolari, în vreme ce o serie de probleme globale ale întregii omeniri nu pot fi rezolvate din lipsă de fonduri. Este suficient să amintim aici că țările occidentale dezvoltate au cheltuit în 1981 peste 4,9% din produsul lor național brut pentru apărare, față de numai 0,3% în scopul asistenței publice pentru dezvoltare. [3]

Abstracție făcînd de pericolul crescînd de distrugere a civilizației umane, poate o lume confruntată cu o încetinire generală a creșterii economice și cu importante decalaje în dezvoltare să-și permită în continuare cheltuieli militare de o asemenea amploare ? Categoric nu, răspunde studiul O.N.U. consacrat relației dintre dezarmare și dezvoltare, deoarece „cursa înarmărilor și subdezvoltarea nu constituie două probleme, ci una singură. Ele trebuie rezolvate împreună, sau nici una nu va fi rezolvată vreodată".

Considerînd că numai declarațiile nu sînt suficiente, oricîte propuneri constructive ar conține ele, și că este timpul să se treacă de la vorbe la fapte, Raportul prezentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la cel de al XIII-lea Congres al partidului subliniază că **„Se impune să se oprească creșterea cheltuielilor militare și să se treacă de îndată la reducerea cu cel puțin 10% a acestor cheltuieli, urmînd ca în viitor să se stabilească un program concret și real de reducere anuală a cheltuielilor militare. Concomitent să se treacă la reducerea armamentelor și armatelor, în primul rînd ale celor două blocuri militare — N.A.T.O. și Pactul de la Varșovia".**

În contextul acestor exigențe, reține fără îndoială atenția adoptarea prin consens, la O.N.U., la 20 noiembrie 1984, de către Comitetul politic pentru problemele dezarmării și securității internaționale, a rezoluției inițiate de România privind înghețarea și reducerea bugetelor militare, la care s-au alăturat în calitate de coautori alte 14 state, din toate regiunile lumii.

Rezoluția lansează un apel tuturor statelor, în primul rînd celor puternic înarmate, să manifeste moderație în stabilirea cheltuielilor lor militare și să aloce fondurile astfel eliberate dezvoltării economice și sociale, în primul rînd în folosul țărilor în curs de dezvoltare. Comisiei O.N.U. pentru dezarmare îi este încredințată sarcina de a continua identificarea și elaborarea principiilor care să conducă acțiunile statelor în domeniul înghețării și reducerii bugetelor militare, în vederea finalizării lor în 1985.

Adoptarea prin consens a acestei rezoluții confirmă încă o dată audiența largă de care se bucură pe plan internațional acțiunea constantă a României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, pentru oprirea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, pentru concentrarea eforturilor și resurselor popoarelor în scopul dezvoltării lor economice și sociale, la adăpost de amenințarea războiului.

Dinu DRAGOMIRESCU

[3] Rapport sur le développement dans le monde 1984, Banque mondiale, Washington, D.C., 1984, p. 172

R.S.F. IUGOSLAVIA

Repere ale programelor de dezvoltare economică

APLICAREA în acest an, considerat de importanţă crucială, a orientărilor „Programului pe termen lung de stabilizare economică" (adoptat în 1983) s-a concentrat asupra definirii principalelor sarcini ale economiei naţionale. În acest sens, o serie de măsuri de politică economică şi-au propus relansarea producţiei, îmbunătăţirea aprovizionării, îndeosebi cu surse energetice, încetinirea creşterii preţurilor interne prin înlăturarea cauzelor care o generează, intensificarea exportului în scopul majorării contribuţiei acestuia la rambursarea datoriei externe, dezvoltarea republicilor şi provinciilor rămase în urmă din punct de vedere economic etc. Expresia concretă a acestor măsuri o reprezintă **obiectivele macroeconomice** pentru anul în curs, respectiv creşterea produsului social cu 2%, a producţiei industriale cu 3%, a producţiei agricole cu 2%, a exporturilor cu 16% (din care cele cu plata în valută convertibilă cu 20%), sporirea numărului locurilor de muncă în sfera productivă cu 2%.

Orientările politicii de **investiţii** vizează crearea condiţiilor pentru îndeplinirea principalelor sarcini de producţie şi atenuarea disproporţiilor structurale. Se acordă o atenţie deosebită ridicării sensibile a eficienţei investiţiilor capitale, reducerii investiţiilor în sfera neproductivă, alocării ponderii majoritare a fondurilor de investiţii pentru finalizarea obiectivelor aflate în construcţie. Au prioritate obiectivele care permit majorarea exportului de mărfuri şi servicii, contribuie la sporirea producţiei de materii prime şi materiale, substituind produse de import, precum şi cele care conduc la creşterea producţiei de purtători de energie autohtoni şi de produse alimentare.

Un criteriu important în orientarea investiţiilor îl constituie accelerarea progresului tehnico-ştiinţific. Dat fiind că aproximativ 80% din produsele şi programele de producţie existente, din tehnologiile şi formele organizatorice actuale trebuie înlocuite cu altele noi, astfel încît să se ţină seama de cerinţele şi cerinţele pieţei mondiale, se apreciază că Iugoslavia trebuie să treacă la un nou ciclu de dezvoltare, care se va baza pe ştiinţă şi tehnologie.

În **industrie** eforturile au fost orientate în direcţia înviorării şi restructurării activităţii, modernizării bazei productive, urmărindu-se creşterea producţiei în ansamblu şi în mod special a celei destinate exportului. Una din problemele majore constă în asigurarea aprovizionării industriei cu combustibili, materii prime şi materiale. Majorarea ofertei de produse de bază este însoţită de măsuri pentru folosirea mai completă a capacităţilor de producţie, ridicarea gradului de prelucrare a materiilor prime autohtone, corelarea activităţii furnizorilor acestora cu cea a producătorilor de produse finite, extinderea folosirii şi prelucrarea raţională a materiilor prime secundare.

În domeniul energeticii, satisfacerea unui necesar de consum sporit (evaluat pentru întregul an 1984 la 73 miliarde kWh energie electrică, peste 63 milioane tone cărbune, circa 16 milioane tone petrol şi derivate ale acestuia, 6,7 miliarde metri cubi de gaze şi 4 milioane tone cărbune cocsificabil) a impus adoptarea unor sarcini de accelerare a producţiei naţionale : creşterea producţiei de cărbune cu 10%, a celei de cocs cu 33%, de gaze naturale cu 17,5%, de energie electrică cu 5,7%.

In acelaşi timp se au în vedere măsuri pe termen mediu şi lung. In asigurarea necesarului de energie electrică în perspectivă, accentul se pune pe exploatarea potentialului hidroenergetic (se află în curs de execuţie sau proiectare 26 hidrocentrale numai în bazinele rîurilor Drina şi Moracea), pe sporirea extracţiei şi utilizării lignitului şi cărbunelui brun, precum şi pe intensificarea lucrărilor de prospectare a zăcămintelor de cărbune, minereu de uraniu, ţiţei şi gaze naturale. Un rol important revine programelor nucleare pe perioada 1984—2000, care prevăd construirea a 6 centrale nucleare, cu o putere instalată de aproximativ 6 000 MW.

Dezvoltarea **agriculturii** se înscrie ca una din priorităţile majore ale programelor de dezvoltare economică. Pentru susţinerea realizării obiectivelor în acest domeniu, în anul 1984 au fost adoptate măsuri vizînd : corelarea preţurilor la principalele produse ; crearea condiţiilor pentru aprovizionarea neîntreruptă a agriculturii cu mijloace tehnice şi materiale (asigurarea resurselor valutare pentru importul de materii prime destinate producţiei de îngrăşăminte chimice, antidăunători, piese de schimb pentru tehnica agricolă) ; stimularea agriculturii în regiunile de deal şi munte (în special creşterea bovinelor şi ovinelor) ; sporirea producţiei culturilor furajere, oleaginoase, de legume şi fructe. Se preconizează, de asemenea, dezvoltarea şi folosirea mai eficientă a sistemului de irigaţii şi drenaj. În acest sens se prevede ca pînă la sfîrşitul anului 1985 să fie construite şi date în exploatare sisteme de irigaţii pe o suprafaţă de 136 000 ha şi sisteme de drenaj pe 460 000 ha.

În domeniul **relaţiilor economice externe,** sarcina principală pentru anul 1984 a constat în realizarea unui sold pozitiv al balanţei de plăţi, prin sporirea încasărilor valutare din exportul de mărfuri, turism, transporturi internaţionale, proiectarea şi livrarea de tehnologii, realizarea de lucrări de construcţii în străinătate cu folosirea utilajelor şi materialelor iugoslave.

Pentru stimularea cooperării cu firme străine, în scopul introducerii de tehnologii şi metode de organizare a muncii moderne a fost perfecţionată legislaţia în acest domeniu, permiţîndu-se participarea unor firme străine cu fonduri de investiţii la activitatea unităţilor iugoslave.

Potrivit aprecierilor oficiale, o evaluare de ansamblu a modului de înfăptuire a programului de stabilizare şi a politicii de dezvoltare pune în evidenţă că atît în anul 1983 cît şi în anul curent au fost obţinute rezultate importante, care se reflectă în primul rînd în creşterea producţiei industriale şi dinamizarea altor activităţi economice, în îmbunătăţirea situaţiei relaţiilor economice cu străinătatea, în repartiţia mai raţională a venitului naţional şi în moderarea consumului intern. Pornind de la posibilităţile actuale ale economiei se estimează că în 1985 producţia industrială ar putea să înregistreze un spor de 3—4%, producţia agricolă o creştere cu cel puţin 2—3%, ceea ce creează premisele majorării produsului social global cu 2—3% faţă de 1984.

Relaţiile de colaborare pe multiple planuri între **România şi Iugoslavia** cunosc o evoluţie ascendentă, puternic stimulată de întîlnirile frecvente la nivel înalt, devenite tradiţionale. Vizita de prietenie întreprinsă în Iugoslavia în luna aprilie a acestui an de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, la invitaţia conducerii de partid şi de stat din ţara prietenă se înscrie ca o contribuţie deosebită la dezvoltarea relaţiilor bilaterale.

Ţinînd seama de direcţiile prioritare ale programelor de dezvoltare economico-socială ale ambelor ţări, cu acest prilej s-au convenit măsuri pentru a asigura perspective stabile colaborării bilaterale, acţionîndu-se pentru intensificarea cooperării industriale pe termen lung, în primul rînd în domenii cum sînt industria energetică, chimică, metalurgică, electronică, constructoare de maşini, măsuri a căror transpunere în viaţă constituie o preocupare principală a Comisiei mixte româno-iugoslave de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică şi a organelor de resort din cele două ţări.

Marilena IVAN
I.E.M.

R.P.S. ALBANIA

Dezvoltarea și diversificarea structurilor productive

INIȚIAT în perioada imediat următoare actului istoric al eliberării țării, din noiembrie 1944, procesul de constituire și dezvoltare a structurilor productive în diferite sectoare ale economiei continuă și în prezent. O caracteristică a etapei actuale constă în îmbinarea diversificării structurale cu acțiunile vizînd trecerea treptată la dezvoltarea pe baze preponderent intensive.

Apreciată drept una din condițiile esențiale ale industrializării, **energetica** reprezintă, așa cum subliniază presa albaneză, un domeniu în care s-au obținut rezultate importante. Dezvoltarea în ritm accelerat este ilustrată de realizarea, în ultimii ani, a unei producții de energie electrică de peste 4 ori mai mare decît în 1970 și de 18 ori mai ridicată decît în 1960. Această tendință este un rezultat al valorificării, în capacități nou construite, a resurselor proprii și în primul rînd a celor de cărbune și hidroenergetice. Crearea sistemului energetic național, în măsură să satisfacă necesitățile în creștere ale sectorului industrial și ale agriculturii, a permis totodată încheierea, încă în 1970, a electrificării rurale. În ceea ce privește structura balanței energetice naționale, este de menționat că resurselor amintite li se adaugă țițeiul și gazele naturale, a căror prospectare și exploatare s-a intensificat mai ales în ultimii ani.

Valorificarea **bazei de materii prime** minerale reprezintă, alături de energetică, una din prioritățile pe termen lung în dezvoltarea economiei Albaniei, reflectată corespunzător și în modul de alocare a fondurilor de investiții. În condițiile favorabile ale unei înzestrări naturale cu rezerve însemnate de minereuri metalifere, **siderurgia și metalurgia neferoasă** s-au constituit în ramuri de primă importanță, cu producție orientată în mare măsură spre export.

Dezvoltarea **siderurgiei** a fost impulsionată după anii '60, ca urmare a creării combinatului de la Elbasan, un complex de întreprinderi interconectate din punct de vedere tehnologic. Prelucrînd minereurile de fier și nichel, combinatul asigură o gamă variată de produse: fontă, oțel beton, tablă subțire și groasă, oțel profilat, oțeluri aliate etc. De asemenea, combinatul produce materiale refractare pentru industria metalurgică și alte ramuri. Producția de oțel, a cărei gamă sortimentală depășește 50 de mărci de fabricație, a evoluat ascendent, depășind în 1982 de 2,5 ori nivelul anului 1975. Prelucrarea în țară a minereurilor de fier și crom a înregistrat progrese după construirea capacității de la Burrel.

O dezvoltare deosebit de susținută a cunoscut prelucrarea cuprului, transformată într-o modernă industrie de prelucrare, cu uzine amplasate nu numai la Rubik, centrul tradițional, ci și în alte zone. În prezent, întreaga cantitate de minereu de cupru este prelucrată în țară. În anul 1982 producția de sîrmă și cabluri de cupru era de 2 ori mai ridicată decît în 1970. Din cele peste 600 de sortimente de produse din cupru realizate de industria albaneză, un număr însemnat se aliniază standardelor internaționale de calitate, fiind destinate în mare parte exportului.

Considerată în ansamblu, **producția industrială** a Albaniei depășea, în 1983, de 37 de ori nivelul anului 1950, contribuția sa la formarea venitului național cifrîndu-se la peste 41%. Orientările planului de dezvoltare a industriei în anul 1984 indică o concentrare a eforturilor pentru menținerea unui ritm ridicat, acordîndu-se prioritate în continuare dezvoltării industriei energiei electrice, extracției țițeiului, atragerii în circuitul economic a unor cantități sporite de minerale, extinderii producției de bunuri de consum. Îmbunătățirea structurii industriei grele și utilizarea mai largă a factorilor intensivi de creștere se înscriu, de asemenea, între orientările majore ale dezvoltării industriale.

În **agricultură**, sector caracterizat prin dezvoltarea cu precădere a producției în sectorul de stat și în zonele de șes, în ultimii ani s-a trecut la impulsionarea activității în sectorul cooperatist și în zonele de deal și munte. Necesitatea valorificării mai bune a potențialului agricol existent, în condițiile tendinței de reducere relativă a suprafețelor arabile, a condus la adoptarea unor măsuri vizînd îmbunătățirea structurilor productive și în acest domeniu de activitate, concomitent cu trecerea la dezvoltarea de tip intensiv.

O primă etapă a ansamblului de măsuri puse în aplicare vizează o zonă agricolă de peste 100 000 hectare din depresiunea de coastă, urmărind creșterea rapidă a volumului producției vegetale și animaliere. Investițiile sporite alocate contribuie la rezolvarea unor probleme importante și actuale pentru întreaga agricultură, cum sînt: conservarea și creșterea fertilității solului prin îmbunătățiri funciare, inclusiv lucrări de drenare; introducerea în continuare în producție a mijloacelor tehnice moderne; crearea bazei furajere necesare creșterii intensive a animalelor; mai buna zonare și extinderea culturii cerealelor panificabile, avîndu-se în vedere condițiile pedologice și baza materială și tehnică; perfecționarea concentrării și specializării producției agricole și a creșterii animalelor pe districte și zone; acordarea unei atenții speciale organizării studiilor de prognoză; sporirea eficienței economice a fondurilor fixe și a investițiilor.

În realizarea acestor sarcini un rol în creștere se atribuie aplicării rezultatelor cercetării științifice. În țară funcționează șase institute și 10 stațiuni de cercetare, precum și 30 de catedre în unități de învățămînt superior. Totodată, specialiști și lucrători din practică desfășoară activități științifice cu caracter aplicativ în domenii dintre cele mai variate.

Intensificarea agriculturii presupune, între altele, dezvoltarea producției de îngrășăminte chimice. În cadrul fabricii de superfosfați din districtul Kruja s-a trecut, de exemplu, la construirea unor secții noi, dotate cu tehnologie modernă, ceea ce va permite sporirea cu 50% a producției actuale. Materia primă utilizată este de proveniență autohtonă.

Schimburile externe, condiționate de posibilitățile actuale și de necesitățile economiei naționale, cunosc o evoluție dinamică. În anul 1983, comparativ cu 1982, au fost exportate cantități sporite de minereu de crom, bauxită, pirite, ciment, covoare, tutun și țigări, legume proaspete. În nomenclatorul de export au dobîndit poziții semnificative sau au fost introduse ca articole noi produse cum sînt: gaze lichefiate, dolomită, cuarț, margarină și altele. S-a înregistrat o tendință de ameliorare a raportului între produsele prelucrate și cele cu grad redus de prelucrare, precum și o îmbunătățire a orientării geografice a exportului. În relația de decontare în valută convertibilă, necesitățile de import au fost acoperite prin încasările din export, asigurîndu-se o balanță comercială activă.

Relațiile economice **româno-albaneze** înregistrează o tendință de dezvoltare și diversificare în condiții reciproc avantajoase. Nomenclatorul actual al schimburilor include la exportul României o serie de produse ale construcției de mașini (autoturisme de teren și autoutilitare, tractoare, utilaj petrolier, aparataj electric de înaltă și joasă tensiune, rulmenți), ale industriei siderurgice (țevi și laminate din oțel), precum și produse ale industriei chimice. În livrările țării partenere se regăsesc o serie de produse specifice nomenclatorului său de export, între care minereuri și concentrate de crom, conductori de cupru, bitum petrolier, cărbune energetic, sulf, țesături și unele produse agroalimentare.

Clava CRAIU
I.E.M.

Tehnologiile industriale de vîrf

ANALIȘTI americani prognozează că, la nivel mondial, vînzările de semiconductori vor crește cu numai 15,8% în 1985, față de un spor de 54,9% în 1984. Cifra vînzărilor pentru 1983 a fost de 17,2 mrd. dolari, iar pentru 1984 se anticipează livrări însumînd 26,7 mrd. dolari. Vînzările japoneze au crescut de la 5,5 mrd., la 8,5 mrd. dolari anul acesta, fiind așteptate să ajungă la 9,97 mrd. dolari în 1985. În Europa occidentală, vînzările externe vor totaliza 4,6 mrd. dolari în 1984, față de 3 mrd. dolari anul trecut. Pe primul loc în lume se situează Statele Unite, cu vînzări de 26,7 mrd. dolari în 1984 (față de 11,9 mrd. dolari în 1983), prognozele pentru 1985 mergînd pînă la suma de 30,9 mrd. dolari, respectiv o creștere de 15—20%.

Deși fără precizări în legătură cu cauza fenomenului, presa occidentală face loc temerilor specialiștilor referitor la tendința de încetinire a creșterii livrărilor americane, tendință devenită manifestă în prima parte a acestui an. De altfel și un alt sector al industriei de vîrf americane, cel al producției de fibre optice, este afectat sub raportul competitivității prețului pe piețele externe. În acest caz, Departamentul Comerțului al S.U.A. consideră că guvernul american alocă pentru cercetare-dezvoltare și producție fonduri inferioare ca mărime față de Japonia și Europa occidentală. Faptul este de natură să genereze temeri legate de posibilitatea ca S.U.A. să-și mențină primul loc în lume la producția de fibre optice. În prezent vînzările americane însumează 560 mil. dolari, dintr-un total de 900 mil. dolari al comerțului mondial cu fibre optice.

Contrapartida — o formă viabilă de comerț

„COMERȚUL în contrapartidă va tinde să crească considerabil în următorii ani, ca principală formă de comerț exterior a țărilor în curs de dezvoltare confruntate cu probleme financiare și economice", se arată într-un studiu prezentat recent la o conferință internațională asupra acestei probleme, de către Herbert Stepic, director executiv al Companiei austriece Unico Trading Handelsgesellschaft. Studiul citat apreciază că pînă în 1988, circa 40% din totalul comerțului mondial se va efectua sub forma contrapartidei, cea mai mare creștere urmînd să provină din partea țărilor în curs de dezvoltare. Țările socialiste, care au inițiat acest sistem, dețin în prezent ponderea majoritară în acest tip de comerț.

Povara datoriei externe, împreună cu lipsa de fonduri valutare și necesitatea economisirii devizelor au determinat reducerea severă a importurilor și utilizarea contrapartidei ca o soluție viabilă într-o serie de țări în curs de dezvoltare. Apelarea la comerțul în contrapartidă este tot mai mult considerată — susține de asemenea sursa citată — ca o cale de evitare a protecționismului din ce în ce mai pronunțat, practicat în relațiile comerciale internaționale de către unele țări industrializate.

Spre deosebire de țările socialiste, apreciază H. Stepic, țările în curs de dezvoltare au o experiență redusă în folosirea formelor moderne de comerț.

Programe de dezvoltare

R. P. MONGOLĂ: transformări de anvergură în viața economico-socială

ÎN CELE ȘASE DECENII care au trecut de la proclamarea republicii, Mongolia socialistă a înregistrat pe parcursul mai multor etape transformări de anvergură în organizarea vieții economico-sociale. Înlăturarea relațiilor și structurilor feudale, constituirea bazelor pentru dezvoltarea unei economii socialiste au reprezentat un proces relativ rapid, desfășurat în perioada antebelică, urmat de etapele diversificării structurale, ale consolidării agriculturii și industriei.

Edificatoare poate fi considerată creșterea contribuției industriei la formarea venitului național, de la 14,6% în 1960 la 32% în prezent. Rezultate importante s-au înregistrat în agricultură, după încheierea, la începutul anilor '60, a procesului de cooperativizare. În zootehnie, care furnizează 76% din întreaga producție agricolă, s-au obținut în ultimele două decenii creșteri ale livrărilor de carne, lînă și însemnate sporuri ale efectivelor de ovine.

În ultimii ani, economia națională cunoaște un proces de dinamizare, în conformitate cu orientările programatice ale Partidului Popular Revoluționar Mongol. Tendința este ilustrată convingător de rezultatele din anul 1983 — creșterea cu 5,8% a venitului național, sporuri importante în producția de energie electrică (16,7%), tricotaje (56,6%), încălțăminte de piele (28,9%), conserve de carne (10,6%), ca și de obiectivele propuse pentru anul curent, caracterizate sintetic de dinamica venitului național (6%), producției agricole (9%) și a celei industriale (7,8%).

Cursul favorabil al relațiilor de colaborare româno-mongole a fost impulsionat în mod deosebit de convorbirile la cel mai înalt nivel, desfășurate la București în iunie 1983. Tratatul de prietenie și colaborare între cele două țări prietene, semnat cu acest prilej, deschide noi perspective de întărire și dezvoltare a relațiilor bilaterale de conlucrare pe multiple planuri. Rezultatele pozitive obținute în cursul anilor în domeniul colaborării economice, apreciate favorabil în Comunicatul comun din vara anului trecut, și-au găsit concretizarea, între altele, în realizarea cu utilaje și asistență tehnică românești a unor obiective importante pentru economia mongolă, în dezvoltarea schimburilor comerciale bilaterale. În spiritul orientărilor convenite la nivel înalt, organele de resort din cele două țări acționează în prezent pentru punerea în valoare a posibilităților sporite de colaborare oferite de însești programele de dezvoltare economică a celor două țări în etapa actuală și în perspectivă.

Pavel CERNA

Date de prognoză

Piața comunitară a tablelor acoperite în anii '80

TABLELE acoperite reprezintă, alături de țevile din oțel, unul din puținele segmente ale pieței capitaliste a oțelului, care au rezistat mai bine crizei și care totodată au încă resurse importante de creștere a consumului în anii '80, avînd în vedere evoluția favorabilă a cererii pentru produse laminate cu straturi protectoare anticorozive din partea industriei construcțiilor, industriei de automobile și industriei de bunuri electrocasnice de folosință îndelungată. Semnificative în acest sens sînt și rezultatele unui studiu cuprinzător efectuat în 1984 de Institutul Battelle asupra situației tablelor acoperite, în anii '80, în Piața comună.

Conform prognozei elaborate de Institutul Battelle, în anul 1990 consumul de tablă zincată, prin imersiune, la cald, al țărilor Pieței comune se va situa la un nivel de 4,4 milioane tone, înregistrînd o majorare cu 25 % față de anul 1981. Principalul domeniu de utilizare al acestui produs este industria construcțiilor (circa 80 % din consumul comunitar), cererea din partea acestui sector apreciindu-se că se va majora cu un ritm mediu anual de 2 % în următorii 4—5 ani. În schimb cererea din partea industriei de automobile va crește mult mai rapid, de circa 3 ori, în acest deceniu.

În ceea ce privește tabla zincată electrolitic, un produs relativ nou, care se utilizează în industria construcțiilor (60 % în consumul comunitar), industria de automobile (20 %) și industria de bunuri electrocasnice (20 %), prognoza Institutului Battelle apreciază un ritm mediu de creștere a consumului comunitar de 8 % în anii 1985—1990, comparativ cu 20 % în perioada 1981—1985.

Consumul de table acoperite cu mase plastice al Pieței comune, care în anul 1981 s-a situat la un nivel de 841 mii tone (din care 71 % în industria construcțiilor la acoperiri exterioare și interioare ale clădirilor, lifturilor precum și la producția de mobilă de birou) și 19 % în industria de mijloace de transport, se prognozează că va înregistra pe ansamblu în perioada 1981—1990 un ritm mediu anual de creștere de 6,8 %. Ca urmare, specialiștii de la Institutul Battelle consideră că pentru satisfacerea necesarului în creștere este necesară o extindere a capacităților de producție cu 600 mii tone în perioada 1985—1990.

Consumul de tablă cositorită și tablă cromată este realizat în țările Pieței comune cu precădere în industria ambalajelor (85—95 %), din care ambalaje pentru produse alimentare circa 45—70 %, iar ambalaje pentru băuturi — aproximativ 5—20 %. Alte utilizări sînt în industria jucăriilor și industria electrotehnică. Tabla cromată este mult mai ieftină decît tabla cositorită, dar spre deosebire de aceasta are o rezistență mai redusă la ambutisare și totodată la utilizarea sa se produce o uzură mai rapidă a utilajului de presă. În consumul total de tablă cositorită și cromată, ponderea tablei cromate — după ce a crescut de la 4 % în 1970 la 8,6 % în 1981 — se apreciază că se va majora la 15 % în 1990. Experții consideră că pentru satisfacerea necesarului crescînd de tablă cromată al Pieței comune este recomandabilă reprofilarea unor capacități de 300 mii tone/an care produc în prezent tabla cositorită.

În ceea ce privește tabla aluminizată, 85 % din consum este destinat fabricării țevilor de eșapament pentru automobile. Se apreciază că în următorii 4—5 ani toate țevile de eșapament pentru automobilele produse în Piața comună vor utiliza tabla aluminizată.

N. NISTORESCU

GLOSAR

„Costul renunțării la alternativă"

UN CONCEPT fundamental al analizei economice neoclasice și consolidat în teoria economică este cel de „cost al renunțării la alternativă" (în limba engleză „opportunity cost"). În esență, conceptul semnifică că totalitatea costurilor oricărui act sau proces de producție poate fi echivalată cu cel mai mare efect (cîștig, utilitate), care s-ar obține prin utilizarea resurselor într-un alt domeniu (scop). Se poate observa că existența acestui concept și operaționalizarea lui pornesc și se bazează pe caracterul **limitat** al resurselor în natură. „Costul renunțării la alternativă" apare deci într-o lume în care resursele disponibile pentru acoperirea diverselor nevoi sînt limitate, astfel încît acestea din urmă nu pot fi satisfăcute în același grad. Dacă resursele nu ar fi limitate, nici o activitate productivă nu ar putea fi întreprinsă în detrimentul alteia, prin renunțarea la aceasta și deci „costul renunțării la alternativă" al oricărei acțiuni — sau altfel spus, valoarea „celei mai bune" alternative — ar fi zero. Evident, într-o lume cu resurse limitate, aceste costuri nu pot fi decît pozitive.

În economie, aceste costuri sînt exprimate pe piață de prețurile monetare, care au rolul de a semnaliza dinamica cererii și a ofertei de bunuri și factori de producție, de a ghida procesul de alocare a resurselor. De aceea, economistul acordă o mare atenție evoluției prețurilor. Aceste prețuri pot să nu reflecte în mod exact „costul renunțării la alternativă" al diverselor resurse atunci cînd — din diverse cauze — piața nu relevă valoarea celei mai favorabile utilizări a lor. Într-o asemenea situație, economistul trebuie să suplinească — prin analiză economică — „miopia" pieței, să identifice toate beneficiile sacrificate prin efectuarea unei acțiuni. În acest context s-a dezvoltat așa-numita analiză cost-beneficiu, care poate fi aplicată în cele mai diverse domenii și care poate lua în calcul costuri și avantaje sociale, politice, culturale etc. Se vorbește de altfel și se folosesc în investigațiile concrete costuri la nivelul individului, la nivel colectiv, sau la nivel societal. Tot imperfecțiunile pieței au condus și la elaborarea noțiunii de „preț-umbră", precum și a metodelor de construire și folosire empirică a acestora. În general, aceste prețuri se referă la acele bunuri care nu intră în circuitul schimbului sau nu beneficiază de prețuri monetare corespunzătoare ; ele se construiesc pe baza estimării ratelor marginale de substituție în consum și ale ratelor marginale de transformare în producție.

Este bine cunoscut că în teoria comerțului internațional s-a făcut larg apel — îndeosebi prin Haberler — la costurile alternative pentru explicarea raționalității schimbului, considerîndu-se că astfel s-ar depăși insuficiențele teoretice și operaționale ale teoriei ricardiene a avantajului relativ bazată pe valoarea-muncă. Trebuie să subliniem însă că teoria costurilor alternative nu este ireconciliabilă cu o abordare **evoluată** a teoriei valorii muncă — în care factorul de producție este văzut în diferite ipostaze și sub calități diferite — ca fundament al clarificării desfășurării schimburilor internaționale. Dovadă a acestui lucru o constituie lucrarea de referință a laureatului premiului Nobel pentru economie L.V. Kantorovici („Calculul utilizării optime a resurselor"), folosirea pe scară largă de către planificatorii centrali din economiile socialiste a prețurilor-umbră etc.

Dan DĂIANU

Premiul Nobel pentru economie 1984

Ion Jalbă, Tîrgu Neamț — Reputatul economist britanic Sir Richard Stone, profesor la Universitatea Cambridge, laureatul premiului Nobel pentru științe economice din 1984, este primul economist din Marea Britanie căruia i se acordă premiul singur. Reamintim că înaintea lui, alți trei economiști britanici — J. Hicks în 1972, J. Meade în 1977, A. Lewis în 1979 — au împărțit premiul cu cîte un economist dintr-o altă țară.

După cum motivează Academia suedeză de științe în declarația sa, deciziă a răsplătit eforturile și rezultatele lui Richard Stone în domeniul **analizei macroeconomice**. Astfel, lucrările sale „au deschis drumuri noi în elaborarea unui sistem de contabilitate generală la nivelul întregii economii, prin care s-au îmbunătățit în mod radical fundamentele analizei economice empirice". În virstă acum de 71 de ani, R. Stone a dezvoltat modele de statistică macroeconomică care sînt, în prezent, larg utilizate de guvernele țărilor occidentale industrializate, ale multor țări în curs de dezvoltare, de numeroase bănci și organizații internaționale în evaluarea situației economice generale, a stării balanței de plăți etc.

R. Stone s-a născut în 1913 la Londra. În timpul celui de al doilea război mondial a fost membru al cabinetului britanic. Din 1955 a ocupat postul de profesor de finanțe la Universitatea Cambridge, de unde s-a retras în 1980 din activitatea de predare permanentă. El a rămas însă mai departe membru al corpului profesoral al acestei universități.

Valoarea fiecărui Premiu Nobel este în acest an de 1 650 000 coroane suedeze (200 000 dolari).

Populație urbană

Daniela Dumănoiu, Năsăud — În țările dezvoltate ponderea populației urbane este în momentul de față de aproape 75% și se prognozează că spre anul 2000 ea se va stabiliza la circa 80%. Pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare populația rurală este încă majoritară (57%) ; procentajul respectiv ajunge la 75% în zona tropicală a Africii, în China și în India. Pînă la sfîrșitul secolului populația urbană va deveni majoritară (51%) și în țările în curs de dezvoltare, atît pe seama sporului natural cît mai ales pe cea a sporului migratoriu. Paralel va crește numărul aglomerărilor urbane cu mai mult de 10 milioane de locuitori, de la 13 în prezent la circa 25 la sfîrșitul secolului. Între ele pe primul loc se va situa Ciudad de Mexico, cu 31 milioane de locuitori, ceea ce reprezintă mai mult decît actualele populații ale Algeriei și Tunisiei luate la un loc, urmat de Sao Paulo.

Ținînd seama de implicațiile negative multiple ale acestui mod anarhic de urbanizare, Conferința internațională a populației, desfășurată în capitala mexicană în luna august a.c., a invitat statele participante „să promoveze o dezvoltare regională mai echitabilă și să creeze rețele de orașe mici și mijlocii".

În țara noastră populația urbană reprezenta în 1982 48,4% din total. Din totalul populației urbane 13,7% locuia în cele 137 orașe de pînă la 20 000 de locuitori, 16,1% în orașe cuprinse între 20 000 și 50 000 locuitori, 15,2% în cele 57 orașe cu 50 000—100 000 locuitori, iar 11,8% în 9 orașe cu o populație între 100 000 și 200 000 de locuitori și 43,2% în cele 11 orașe de peste 200 000 locuitori, între care și Bucureștiul, unde locuiește 18,2% din populația României.

Prognoze demografice

Doina Someșan, Beclean — 1) O analiză retrospectivă scoate în evidență că prognozele făcute de O.N.U. în ultimele două decenii în privința creșterii populației globului se dovedesc surprinzător de exacte, datorită faptului că au luat în calcul tendința de scădere a fertilității într-un moment în care ea abia începea să se contureze. Eventualele diferențe care apar se datoresc mai curînd erorilor din datele de bază, ce aveau să fie constatate cu ocazia unor recensăminte ulterioare, în țări cu o pondere mare în populația mondială. Astfel, de exemplu, în ipoteza lor „medie", cea mai probabilă, prognozele din 1963 arătau că în 1985 populația globului va fi de 4,75 miliarde de oameni. Azi se știe că ea va fi de 4,83 miliarde.

2) Experții O.N.U. consideră că pînă în anul 2 025 populația Chinei va spori cu 40%, ajungînd la 1,4 miliarde oameni, față de 1,06 miliarde în 1985, pentru ca apoi în ipoteza continuării actualei politici demografice să înceapă să scadă. India, a cărei populație s-a dublat între 1950 și 1985, va ajunge în anul 2 025 la 1,23 miliarde de locuitori, pentru a o egala ulterior pe cea a Chinei. Cea mai importantă creștere a numărului populației se va consemna însă în următoarele patru decenii în cazul Africii și anume o triplare. La sfîrșitul secolului viitor, pe continentul african vor trăi cel puțin 2,6 miliarde de oameni, aproape dublul populației din toate țările dezvoltate luate la un loc.

Echilibru ecologic

Anca Preda, Brașov — Considerate drept o delicatesă de către gastronomi, picioarele de broască se bucură de o cerere în continuă creștere în țările dezvoltate. În R.F.G., de pildă, s-au importat anul trecut aproape 540 tone — picioarele din spate a 12 milioane de broaște. Se apreciază că în lume sînt omorîte anual pentru a fi consumate circa 200 milioane de broaște, din care 77 milioane numai în Bangladesh, principalul exportator mondial (3 200 t) și totodată una din cele mai sărace țări ale lumii (un venit național pe locuitor de numai 144 dolari). La prima vedere încasările țării de pe urma acestui export (7,5 milioane dolari în 1983) constituie un element pozitiv. În realitate, demonstrează experți ai F.A.O. citați de săptămînalul **Die Zeit**, exterminarea masivă a broaștelor creează un grav dezechilibru ecologic datorită faptului că ele se hrănesc mai ales cu insecte (cum sînt țînțarii, mușteleț etc.) dăunătoare atît pentru recoltele de orez și pentru arbori, cît și pentru sănătatea oamenilor, insectele respective fiind și vectorii unor maladii contagioase. Pentru a înlocui acest dușman natural al dăunătorilor, statul trebuie să importe insecticide. În felul acesta, dintr-un cîștig, exportul de broaște devine un factor de agravare a foametei și de înrăutățire a stării de sănătate a populației. Ținînd seama că sacrificarea broaștelor reprezintă o veritabilă „bombă ecologică", unele țări din Asia (ca de exemplu R. P. Chineză) au reglementat sever comercializarea lor, iar „Fondul mondial pentru fauna sălbatică" (WWF) a lansat o amplă campanie în țările dezvoltate pentru descurajarea cererii.

Aur

Dorina Bazavan, Lugoj — Ghana (țară a cărei denumire pînă la cucerirea independenței, în 1960, era Coasta de Aur) a extras anul trecut 380 000 uncii de aur fin, comparativ cu 700 000 uncii în 1973. Pentru a compensa scăderea volumului livrărilor de cacao (de la 500 000 t în 1965 la circa 200 000 t pe an în prezent) și a prețului acestui produs, care reprezintă principalul său articol de export, Ghana își propune — cu sprijinul Băncii Mondiale și al F.M.I. — să redreseze extracția de aur la 1 milion de uncii pe an pînă în 1990. În perspectiva sfîrșitului de secol, extracția de aur ar urma să ajungă la 2 milioane uncii pe an. Recenta devalorizare a monedei ghaneze (1 dolar este egal acum cu 38,50 cedi, față de 2,75 cedi în octombrie 1983) a contribuit la rentabilizarea exploatării unor importante minereuri secundare. Veniturile suplimentare obținute de Ghana în acest mod urmează a fi afectate în primul rînd dezvoltării agriculturii și industriei lemnului.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 48 din 30 noiembrie 1984

DOCUMENTELE CONGRESULUI — AMPLU PROGRAM DE ACȚIUNE

— Unanimă și entuziastă aprobare, angajare fermă în înfăptuirea hotărîrilor adoptate **(B. Pădure)** 1

— Transformări profunde în structurile economiei **(Ion Blaga)** 3

— Diversitate, calitate, eficiență — priorități ale dezvoltării în viitorul cincinal
- Acțiuni complexe pentru dezvoltarea bazei de materii prime **(Viorica Răducanu, Rodica Miroiu, Angela Filip)** 5
- Penetrarea microelectronicii și tehnicii de calcul în procesele industriale **(Eugen Preotu)** 6
- Creșterea și diversificarea producției textile **(Ecaterina Deaconescu)** 7

— Revoluția agrară românească într-o nouă etapă (I) **(Ovidiu Popescu)** 9

— Comerțul exterior în perspectiva viitorului cincinal **(Ion Stanciu)** 11

— Aplicarea cu fermitate a mecanismului economico-financiar — impuls în dezvoltarea calitativă a economiei **(Gh. Nicolescu)** 13

— Calitatea și eficiența — criterii esențiale în perfecționarea planificării **(Dan Popescu)** 15

CONDUCERE • ORGANIZARE

— Rol sporit al organelor locale în conducerea întregii activități economico-sociale din teritoriu **(Haralambie Ene)** 17

IDEOLOGIE • TEORIE

— Perfecționarea relațiilor de producție și sociale, preocupare fundamentală a partidului (I) **(N. N. Constantinescu)** 19

— Democrația muncitorească, revoluționară — factor determinant în făurirea socialismului și comunismului **(Marin Neagu)** 21

— Școli • curente • economiști. Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (II) **(Ion Măzăreanu, Ioan Mâță)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— O cerință vitală : oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare **(Dinu Dragomirescu)** 26

— R.S.F. Iugoslavia. Repere ale programelor de dezvoltare economică **(Marilena Ivan)** 28

— R.P.S. Albania. Dezvoltarea și diversificarea structurilor productive **(Clava Craiu)** 29

— Tendințe — conjuncturi 30

— Curier 31

IN SUPLIMENT : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

— Unanimous and enthusiastic approval, firm commitment to carry out the adopted decisions **(B. Pădure)** 1

— Profound changes in economic structures **(Ion Blaga)** 3

— The Romanian agricultural revolution in a new stage (I) **(Ovidiu Popescu)** 9

— Foreign trade in view of the next five-year plan **(Ion Stanciu)** 11

— The firm application of the economic and financial mechanism — an impulse in the qualitative development of economy **(Gh. Nicolescu)** 13

— Quality and efficiency — essential criteria in improving the planning **(Dan Popescu)** 15

— Increased role of local bodies in the management of the whole economic and social activities within the territory **(Haralambie Ene)** 17

— The improvement of social and production relations, a fundamental concern of the party (I) **(N.N. Constantinescu)** 19

— The workers' revolutionary democracy — a decisive factor in the building of socialism and communism **(Marin Neagu)** 21

— Schools • trends • economists — Progressive traditions of the Romanian economic thought (II) **(Ion Măzăreanu, Ioan Mâță)** 24

— A vital requirement : the end of the arms race and the transition to disarmament **(Dinu Dragomirescu)** 26

— S.F.R. Yugoslavia — Landmarks of economic development programmes **(Marilena Ivan)** 28

— P.S.R. Albania — The development and the diversification of productive structures **(Clara Craiu)** 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

— Единодушное и энтузиастское одобрение, твердое обещание выполнить принятые решения **(Б. Пэдуре)** 1

— Глубокие преобразования в структуре экономики **(Ион Блага)** 3

— Румынская аграрная революция на новом этапе (I) **(Овидиу Попеску)** 9

— Внешняя торговля в перспективе будущей пятилетки **(Ион Станчу)** 11

— Неуклонное применение финансово-экономического механизма — стимулент качественного развития экономики **(Г. Николеску)** 13

— Качество и эффективность-важнейшие критерии совершенствования планирования **(Дан Попеску)** 15

— Растущая роль местных органов в руководстве всей общественно-экономической деятельностью на территории **(Харалам-бие Ене)** 17

— Совершенствование общественных и производственных отношений — главная забота партии (I) **(Н.Н. Константинеску)** .. 19

— Революционная рабочая демократия — определяющий фактор построения социализма и коммунизма **(Марин Нягу)** 21

— Школы — течения — экономисты. Прогрессивные традиции румынской экономической мысли (II) **(Ион Мэзэряну, Иоан Мыцэ)** 24

— Требование жизни: прекращение гонки вооружения и переход к разоружению **(Дину Драгомиреску)** 26

— СФР Югославия. Рубежы программ экономического развития **(Марилена Иван)** 28

— НСР Альбания. Развитие и диверсифицирование производственных структур **(Клава Краю)** 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac abonamente la „Revista economică" pe anul 1985 ; prețul unui abonament anual (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei.

Pentru anul 1985 se pot face și abonamente speciale, la prețul de 340 lei, care dau dreptul — pe lîngă revistă (inclusiv suplimentul săptămînal) — și la primirea a două suplimente tematice : „Apărarea avutului obștesc din patrimoniul unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică" (inclusiv noile norme de perisabilități) ; „Drepturile și obligațiile personalului".

Abonamentele se fac prin oficiile P.T.T.R. sau în contul I.S.I.A.P. (Intreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii nr. 1) nr. 64 51 502 28 B.N.R.S.R., filiala sectorului 1, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

UMBRELE

PLOUĂ? NU-I NIMIC!
UMBRELA VĂ APĂRĂ DE PLOAIE

În magazinele comerțului de stat există un bogat și variat sortiment de umbrele pentru toate preferințele :

- pentru bărbați — clasice, automate și rabatabile automate ;
- pentru femei și adolescente — rabatabile și rabatabile cu deschidere automată. Materialele textile au desene florale sau geometrice, în cele mai variate combinații cromatice, care pot fi ușor asortate la orice ținută ;
- pentru copii — clasice, în culori foarte frumoase, cu desene de animale și personaje din basme.

Magazinele comerțului de stat vă invită să alegeți și să cumpărați umbrele colorate, moderne, practice.

UMBRELA — UN CADOU FRUMOS ȘI UTIL !

1984 DEC 14

LUNA DECEMBRIE — LUNA CADOURILOR

Pentru bucuria soției sau a soțului...
Pentru zîmbetul fericit al copiilor...
Pentru surprize plăcute...

LUNA CADOURILOR ne dă posibilitatea să oferim celor dragi cadoul potrivit !

Pentru LUNA CADOURILOR, magazinele comerțului de stat au și pregătit cele mai frumoase articole de sezon, ce pot constitui cadouri utile și atrăgătoare : fuste pantalon, pantaloni și salopete matlasate, bluze tricotate, pălării, căciuli, cravate, poșete, fulare, baticuri, mănuși, seturi de mică marochinărie.

Oricare dintre aceste produse, cît și altele, prezente în magazinele comerțului de stat din sectorul textile-încălțăminte, poate fi cadoul dorit. Numai vizitînd magazinele comerțului de stat din sectorul textile-încălțăminte puteți alege cadoul potrivit pentru fiecare !

NU UITAȚI !

LUNA DECEMBRIE — LUNA CADOURILOR ! Magazinele comerțului de stat vă așteaptă !

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

Accentuarea factorilor intensivi ai dezvoltării

Numărul 49 ● Vineri 7 decembrie 1984

Creşterea producţiei industriale şi lărgirea bazei de materii prime şi energetice

DINAMICA PRODUCŢIEI MARFĂ INDUSTRIALE

-în procente-

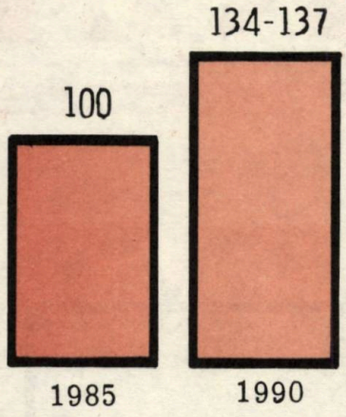

DINAMICA PRODUCŢIEI NETE INDUSTRIALE

-în procente-

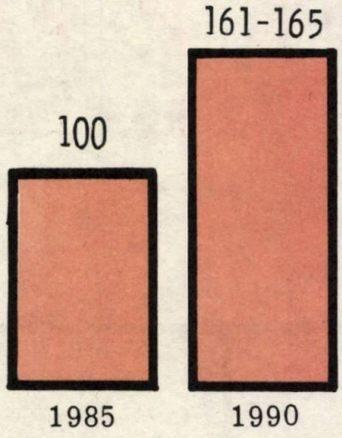

DEVANSAREA RITMULUI MEDIU ANUAL DE CREŞTERE A PRODUCŢIEI MARFĂ DE CĂTRE CEL AL PRODUCŢIEI NETE ÎN INDUSTRIE

-în procente-

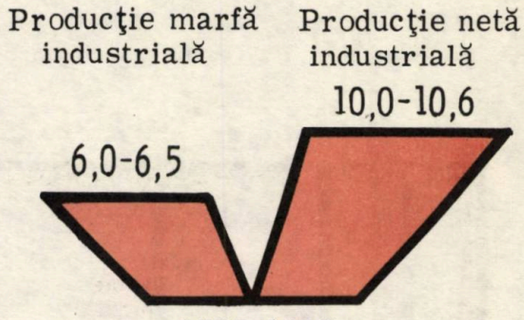

PRODUCŢIA DE CĂRBUNE

-milioane tone-

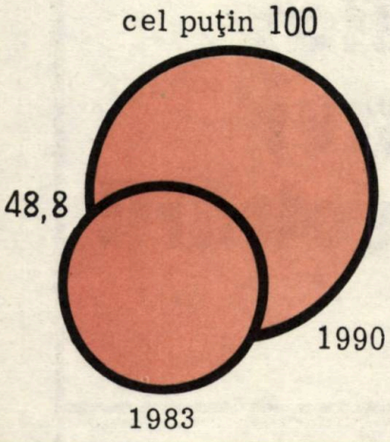

PRODUCŢIA DE LIGNIT ŞI CĂRBUNE BRUN

-milioane tone-

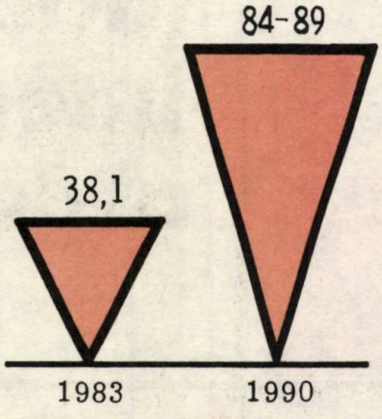

CREŞTEREA FACTORULUI FINAL DE RECUPERARE A REZERVELOR DE ŢIŢEI DIN ZĂCĂMINTE

-în procente-

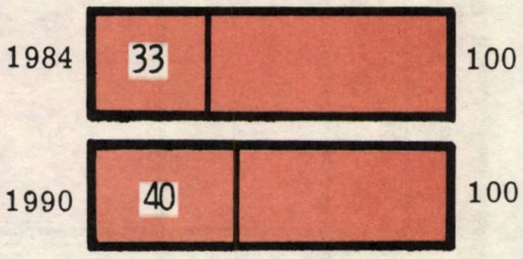

PRODUCŢIA DE ENERGIE ELECTRICĂ

-miliarde kWh-

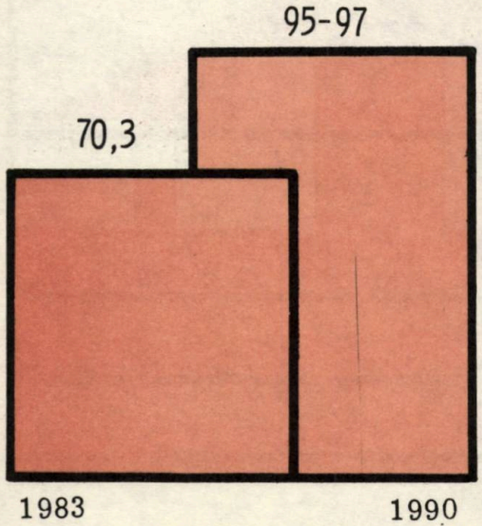

STRUCTURA PRODUCŢIEI DE ENERGIE ELECTRICĂ PE SURSE DE COMBUSTIBILI FOLOSITI

-miliarde kWh-

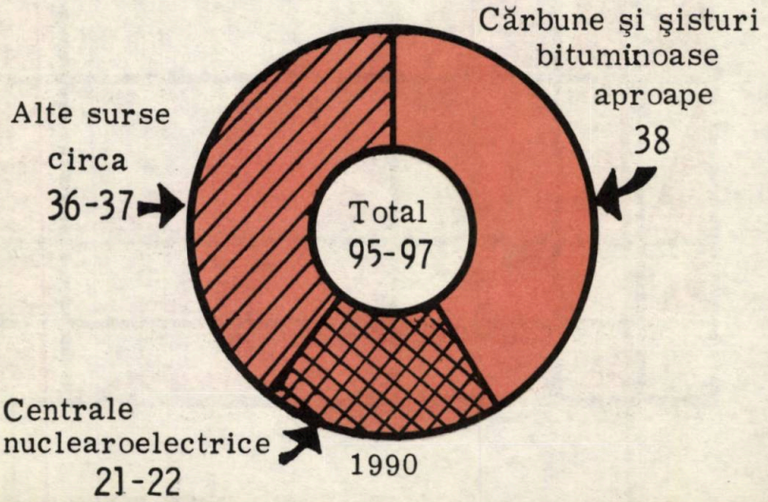

D646

CASA JUDEȚEANĂ A PENSIONARILOR BISTRIȚA-NĂSĂUD 1983

PROBLEME ALE ACTIVITĂȚII

CONSILIILOR POPULARE

Construcțiile de locuințe de la un cincinal la altul

Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, eveniment de importanță istorică în mersul ascendent al societății românești spre comunism a adoptat documente de o valoare inestimabilă pentru dezvoltarea în continuare a României socialiste pe noi culmi de civilizație și progres, pentru creșterea bunăstării materiale a întregului popor și ridicarea nivelului general de viață al locuitorilor patriei noastre.

Realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, fiul cel mai iubit al națiunii noastre, conducător încercat al partidului și statului, revoluționar și patriot înflăcărat, personalitate deosebită a vieții politice internaționale, în funcția de secretar general al Partidului Comunist Român, constituie chezășia sigură a înaintării neabătute a patriei noastre, sub conducerea clarvăzătoare a partidului, pe calea edificării societății socialiste și comuniste, a împlinirii a celor mai înalte aspirații de progres, bunăstare și pace ale poporului român.

Documentele de mare valoare științifică și politică adoptate de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, ale căror teze și idei, profund originale și specifice țării noastre, ce poartă amprenta geniului creator și revoluționar al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, deschid consiliilor populare și comitetelor (birourilor) lor executive căi noi și impresionante pentru dezvoltarea multilaterală și echilibrată a tuturor județelor și localităților, pentru creșterea bazei tehnico-materiale din fiecare județ precum și a nivelului edilitar-gospodăresc al localităților urbane și rurale.

Pornindu-se de la remarcabile realizări obținute pînă în prezent în toate domeniile vieții economico-sociale, de la baza tehnico-materială creată în toate județele țării, de la sistemul complex și integral de dotări și echipamente tehnice și edilitare, pe baza hotărîrilor Congresului se va trece la noi acțiuni care să asigure realizarea în anul 1990, a noi trepte de dezvoltare care să perfecționeze în continuare structura economică și socială a teritoriului țării, a fiecărui județ și localitate.

Consiliile populare vor trebui să acționeze cu hotărîre pentru dezvoltarea activităților din industrie, prin modernizarea acesteia și creșterea productivității muncii, din agricultură și zootehnie, precum și din alte ramuri, în vederea realizării unui volum de activități economice în fiecare județ de cel puțin 80.000 lei pe locuitor. Pentru atingerea acestui țel, unele județe (Bistrița-Năsăud, Botoșani, Buzău, Giurgiu, Maramureș, Satu Mare, Suceava, Teleorman, Vaslui, Vrancea) vor cunoaște ritmuri mai înalte de dezvoltare și în acest mod se vor crea condiții pentru valorificarea mai bună a întregului potențial existent pe întreg teritoriul țării.

Noi și deosebite eforturi vor trebui întreprinse pentru perfecționarea sistemului de centrale și rețele electrice precum și centrale termice, amplificarea lucrărilor de amenajare și regularizare a bazinelor hidrografice, sporirea căilor navigabile, modernizarea rețelelor de drumuri și transport. Beneficiind de rezultatele excepționale și experiența acumulată în realizarea construcției canalului Dunăre—Marea Neagră, lucrare genială ce înmagazinează potențialul tehnic și științific al economiei românești, se va acționa în continuare pentru edificarea altor lucrări similare, care să sporească zestrea căilor navigabile ale României.

Pe baza sarcinilor stabilite de Congres, a orientărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, consiliile populare sînt chemate să depună noi eforturi constructive pentru continuarea sistematizării localităților urbane și rurale, urmărindu-se folosirea rațională a terenului, perfecționarea organizării funcționale a zonelor aferente producției, locuințelor și dotărilor, îmbunătățirea relațiilor de circulație și transport în vederea creșterii eficienței economice și sociale a investițiilor și ridicării calității vieții.

Acțiuni importante vor trebui depuse pentru definitivarea zonelor centrale și ansamblurilor de locuințe începute din municipii și orașe pentru edificarea în continuare a celor 300—400 localități rurale prevăzute a deveni centre urbane, pentru ștergerea treptată a deosebirilor dintre sat și oraș. În Capitală se vor termina lucrările noului centru civic, grandioasă lucrare pentru epoca cea mai fertilă din istoria României, Epoca Ceaușescu. Consiliile populare vor trebui să mobilizeze în cea mai mare măsură eforturile creatoare ale populației din comune pentru ridicarea nivelului edilitar gospodăresc al acestora.

Concentrarea noilor construcții în centrele civice ale satelor reședință de comună, preocuparea pentru reducerea perimetrelor construibile și redarea terenurilor în folosința agricolă trebuie să stea la baza dezvoltării satului românesc.

O atenție deosebită urmează a fi acordată dezvoltării industriei mici și prestărilor de servicii, prin folosirea resurselor locale, în vederea ocupării mai bune a forței de muncă.

Supliment la
nr. 49 1984
Revista ECONOMICA

In concepția Partidului Comunist Român de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră, de creștere continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor, de dezvoltare armonioasă a tuturor județelor țării, construcția de locuințe s-a înscris și se înscrie ca un obiectiv principal al politicii partidului și statului nostru. Concomitent cu dezvoltarea impetuoasă economico-socială a țării, modernizarea într-un ritm accelerat a bazei tehnico-materiale a societății, în organizarea și construcția de noi și moderne zone și platforme industriale în toate județele țării, au fost alocate importante fonduri de investiții pentru dezvoltarea continuă a construcțiilor de locuințe.

Astfel, în perioada 1951—1983 s-au construit peste 4,9 milioane de locuințe din fondurile statului și din fondurile populației, ceea ce a condus ca 2/3 din populația țării să beneficieze de locuințe noi. Numai în cincinalul 1976—1980 au fost construite și date în folosința oamenilor muncii de la orașe și sate peste 840 mii de locuințe din fondurile statului și din fondurile populației cu sprijinul statului în credite și execuție, precum și din fondurile proprii ale populației, în regie.

Realizarea noilor construcții de locuințe a permis să se îmbunătățească an de an condițiile de locuit, astfel ajungîndu-se să revină, în medie, fiecărui locuitor o suprafață de cca 10 mp. În cincinalul 1981—1985 se vor da în folosință circa 750 mii de noi apartamente asigurîndu-se, în medie, peste 12 mp locuibili pe locuitor. Concomitent, s-a îmbunătățit dotarea locuințelor, a sporit gradul de confort și funcționalitatea acestora, crescînd ponderea apartamentelor cu 3 și mai multe camere.

Amplasarea în teritoriu al locuințelor s-a făcut într-o concepție unitară, pe baza schițelor și detaliilor de sistematizare aprobate, avînd în vedere folosirea rațională a terenului și valorificarea tradițiilor arhitecturii locale.

Acționînd în spiritul sarcinilor, orientărilor și indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare împreună cu comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, au desfășurat o muncă intensă pentru îmbunătățirea activității de realizare a construcțiilor de locuințe, punînd un accent deosebit pe ridicarea nivelului calitativ și funcțional al noilor locuințe care se execută în acest an, pe creșterea mai accentuată a productivității muncii și a gradului de industrializare în execuția lucrărilor, reducerea consumurilor de materiale, combustibili și energie, a costurilor de producție, în vederea sporirii eficienței economice a întregii activități în acest sector.

Ca urmare a măsurilor și acțiunilor întreprinse încă de la începutul acestui an pentru o mai bună organizare a producției și a muncii, concentrarea mijloacelor și forței de muncă existente, în principal la construcțiile de locuințe și la lucrările tehnico-edilitare aferente, utilizarea mai rațională a forței de muncă, mijloacelor din dotare și resurselor materiale alocate, în anul 1984 s-a reușit, în mai multe județe să se obțină rezultate mai bune în comparație cu anii anteriori.

Pe ansamblul consiliilor populare, în perioada 1 ianuarie — 31 octombrie a.c., planul de investiții aferent construcțiilor de locuințe a fost îndeplinit în proporție de 105,6% cu o depășire de 1.028 milioane lei, în condițiile reducerii cheltuielilor la 1 000 lei producție de construcții-montaj cu 8,8 lei.

Fizic, consiliile populare au realizat și dat în folosință 91.792 apartamente.

În același timp, au fost realizate și puse în funcțiune o serie de obiective edilitar-gospodărești necesare funcționării în bune condițiuni a noilor ansambluri de locuințe și pentru îmbunătățirea parametrilor de funcționare la unele cvartale existente.

Din cele 30 mii apartamente rămase de realizat de către consiliile populare, pe lunile noiembrie și decembrie a.c., la 14 mii apartamente se execută lucrările de finisaj, iar 16 mii apartamente se află în stadiu avansat de execuție a structurilor de rezistență, concomitent cu realizarea lucrărilor de instalații și finisaje interioare și exterioare.

Acțiuni importante au fost întreprinse în toate județele pentru mai buna pregătire a planului de construcții de locuințe pe anul 1985. Astfel, Comitetul pentru Problemele Consiliilor populare împreună cu comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, au luat măsuri asigurînd amplasamente și documentații pentru întreg planul de locuințe pe anul 1985, iar pînă la 31.X.1984 au fost atacate 45.000 apartamente, din care cca 20.000 apartamente cu structura închisă.

Documentele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român stabilesc și pentru constructorii de locuințe, pentru consiliile populare sarcini mobilizatoare, între care, la loc de frunte se află construirea în cincinalul viitor, a unui număr de 750.000 locuințe.. În acest mod se va trece pe o treaptă superioară în soluționarea problemelor de locuire a populației și îmbunătățirea confortului. Noile construcții ce se vor realiza pe baza proiectelor elaborate cu suprafețe locuibile și utile majorate, precum și cu termoizolația îmbunătățită, vor reprezenta pași calitativi superiori în conceptul de îmbunătățire a vieții populației.

Consiliile populare, cu sprijinul Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare, puternic mobilizate de Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2 000, vor intensifica acțiunile și măsurile econcrete pentru realizarea integrală și depășirea planului de construcții de locuințe.

În acest sens sînt luate măsuri pentru concentrarea mijloacelor de producție, a forței de muncă și resurselor materiale. Un accent deosebit se va pune în continuarea pe aducerea la îndeplinire a măsurilor din programul de creștere mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii, adoptat de Marea Adunare Națională, pe realizarea lucrărilor cu înalt nivel calitativ, pe sporirea productivității muncii și industrializarea într-o și mai mare măsură a lucrărilor de construcții.

Se vor intensifica acțiunile pentru mai buna organizare a producției și a muncii, în condițiile organizării unităților de construcții-montaj, în vederea preluării execuției lucrărilor în antrepriză și retribuirii în acord global a personalului muncitor din activitatea de construcții-montaj.

Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare, împreună cu consiliile populare în colaborare cu organele centrale de sinteză și unitățile producătoare, vor urmări și sprijini, în continuare, activitatea de construcții de locuințe, în vederea îndeplinirii ritmice a sarcinilor fizice, în condiții de calitate și eficiență economică sporită.

Preocuparea biroului executiv al consiliului popular orășenesc pentru realizarea angajamentului asumat în întrecerea socialistă

Decretul nr. 71/1978, modificat și completat în anul 1981, creează cadrul legal și propice, pentru cei care ne desfășurăm activitatea la organele locale ale puterii și administrației de stat, în vederea antrenării maselor de cetățeni la acțiuni organizate, de îndeplinire și depășire a sarcinilor de plan ce revin consiliilor populare, la îmbunătățirea calității produselor și a serviciilor, la aplicarea, cu deplină eficiență a principiilor autoconducerii muncitorești,

autogestiunii economico-financare și al autofinanțării unităților administrativ-teritoriale, precum și pentru dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii către populație, realizarea sarcinilor social-culturale și a celor privind sistematizarea teritoriului și localităților, înfăptuirea prin contribuția bănească și în muncă a cetățenilor a unor măsuri de bună gospodărire și înfrumusețare a localităților.

Cei 14 indicatori care stau la baza aprecierii rezultatelor și punctajul ce se acordă în întrecerea socialistă dintre consiliile populare municipale, ale sectoarelor municipiului București și orășenești, îi considerăm deosebit de mobilizatori și posibil de realizat și chiar depășit. Într-adevăr, orice consiliu popular orășenesc dispune de posibilități suficiente pentru a da în folosință locuințele planificate a fi construite, a realiza producția netă industrială, volumul prestărilor de servicii către populație, veniturile proprii la bugetele locale, planul livrărilor de mărfuri către fondul pieței, reparațiile la fondul locativ de stat, producția fizică industrială și alți indicatori prevăzuți de Decretul nr. 71/1978.

Conștient de aceste posibilități, Biroul executiv al Consiliului popular al orașului Pucioasa, județul Dîmbovița, acordă o mare atenție organizării și desfășurării întrecerii socialiste pe anul 1984, ca urmare la chemarea lansată de Consiliul popular al municipiului Alba Iulia.

Unele preocupări ale noastre pentru fundamentarea răspunsului la chemare, credem că pot prezenta interes.

Așa, bunăoară, imediat după apariția chemării la întrecere, în Biroul executiv al Consiliului nostru popular s-au studiat, cu multă grijă posibilitățile ce le avem pentru a participa la întrecere cu succes și s-a stabilit o listă de obiective care, pentru a fi mai temeinic fundamentate le-am supus spre dezbatere în adunări, consfătuiri cu masele de cetățeni și oameni ai muncii, pe circumscripții electorale, precum și în întreprinderi și instituții.

Toate propunerile făcute la aceste dezbateri au fost reținute și definitivate în cadrul unei ședințe de lucru a Comisiei orășenești de sprijinire a realizării obiectivelor asumate în întrecere din care, după cum se știe, fac parte pe lîngă reprezentanții consiliilor populare, delegați ai organizațiilor de tineret, de femei, sportive, ai organelor locale și specialiști din domeniile de activitate care fac obiectul întrecerii.

Ca urmare a acestor pregătiri, am reușit să stabilim, în întrecerea socialistă pe anul 1984, obiective mobilizatoare, iar multe din ele le-am realizat și depășit, încă în cinstea celei de a 40-a aniversări a eliberării patriei.

Așa, de pildă, în legătură cu indicatorul „darea în folosință a locuințelor", noi ne-am propus să realizăm, în acest an 74 de apartamente. Acest angajament a fost deja depășit și pînă la sfîrșitul anului vom realiza în total 147 de apartamente.

Cu două luni înainte de încheierea anului ne situăm pe un loc bun și în ceea ce privește realizarea angajamentului de reducere a consumurilor normate de combustibili, carburanți, energie electrică și materii prime. Astfel, am reușit să depășim deja angajamentul de a economisi 10 t ciment, 17 t metal, 12 mc material lemnos.

Ne-am străduit, de asemenea, să ne realizăm angajamentele în domeniile industriei mici și al prestărilor de servicii. Astfel, față de angajamentul de a da peste plan o producție industrială și prestări servicii în valoare de 540 mii lei, am realizat, numai în primele 9 luni ale anului, o producție în valoare de 569 mii lei, din care prestări de servicii peste 150 mii lei.

Consiliul popular al orașului Pucioasa a organizat, ca unități anexe proprii, în baza Legii nr. 2/1980 un număr de 7 secții de industrie mică și prestări servicii, în cadrul cărora am realizat, în 1983, un plan de 1.139 mii lei, iar în anul 1984 vom realiza peste 1.550 mii lei. Pe cele 9 luni ale acestui an am realizat producție și volum de servicii în valoare de peste 1.467 mii lei.

În preocupările noastre stă și creșterea veniturilor proprii ale bugetului Consiliului popular, unde am prevăzut să realizăm 16.399,4 mii lei, dar vom obține 16.516,9 mii, cu o depășire de 7 la sută. Consiliul popular orășenesc se autofinanțează și dă la bugetul Consiliului popular județean 6.391,6 mii lei.

În munca noastră punem accent pe participarea cetățenilor la autogospodărirea localității. Astfel, avem ca angajament realizarea prin muncă patriotică a unor lucrări în valoare de peste 13,7 mil. lei, revenind pe cap de locuitor suma de 906 lei. În primele 10 luni din acest an am executat prin muncă patriotică, lucrări ca : amenajări spații verzi pe 8,5 mii m.p., plantarea a mii de pomi, arbori și arbuști ; amenajări de șanțuri în lungime de 25,5 mii ml ; reparații de străzi în lungime de 1,2 mii ml ; amenajări la 6 terenuri sportive și locuri de joacă pentru copii etc. S-au colectat și predat de la gospodăriile populației peste 290 t fier, 67 t hîrtie, 8,4 t textile, 27 mii buc. sticle, 32 mii buc. borcane și alte materiale, prin cele 2 chioșcuri înființate în localitatea noastră.

De asemenea, circuitului agricol am redat suprafața de 1,5 ha.

În domeniul reducerii consumului de energie electrică și gaze am obținut de asemenea rezultate bune. Astfel, față de angajamentul de 30 mii kWh, am obținut în total 50 mii kWh, din care : la iluminatul public — 10 mii kWh; consumatorii casnici — 30 mii kWh, iar la unitățile economice — 10 mii kWh.

În ce privește consumul de gaze, ne-am angajat să facem o economie de 0,6 mii mc și pe 9 luni am realizat o economie de 0,8 mii mc ; din care numai la gospodăriile populației cantitatea de 0,3 mii mc. prin următoarele măsuri : sistematizarea arzătoarelor și a receptorilor de ardere, înlocuirea arzătoarelor, reparații la timp și intervenții prompte la remedierea defecțiunilor.

Paralel cu preocuparea pentru realizarea indicatorilor întrecerii socialiste între orașe, Biroul executiv al Consiliului popular al orașului Pucioasa a urmărit realizarea prevederilor programului de autoconducere și autoaprovizionare a populației. În acest scop am urmărit ca suprafața de 466 ha teren arabil, existentă în gospodăriile populației, să fie cultivată în întregime cu porumb, cartofi, fasole și legume. Producțiile obținute pe aceste terenuri depășesc cu mult angajamentele asumate.

Preocupări am manifestat și pentru creșterea efectivelor de animale la gospodăriile populației. Astfel, la bovine, se prevede ca pînă la sfîrșitul anului să ajungem la 1.378 capete. La ovine, avem în plan să ajungem la 1.730 și avem deja 2.127 cap., cu o depășire de 397 capete. La porcine, planul de 2.060 cap. îl depășim de pe acum cu 523 cap. La păsări, depășim planul de 30.000 cap. cu 10 mii cap., iar la iepuri de casă cu 1.000 buc.

Obținerea acestor rezultate în întrecerea socialistă a fost posibilă pentru că problema realizării angajamentelor asumate s-a urmărit cu consecvență, prezentîndu-se periodic, în legătură cu aceasta, informări în biroul executiv al Consiliului popular și rapoarte în sesiuni. Totodată, urmărirea realizării angajamentelor asumate în întrecere a constituit o preocupare permanentă și pentru cei 27 deputați ai consiliului popular.

Consiliul popular al orașului Pucioasa, comisia locală de urmărire a întrecerii s-au mobilizat pentru a îndeplini și depăși integral, angajamentele în întrecere, în cinstea celui de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român.

ION DROGOREANU
vicepreședinte al Biroului executiv al Consiliului popular al orașului Pucioasa, județul Dîmbovița

Trei ani consecutiv pe locul I în întrecerea socialistă dintre consiliile populare

— Însemnări despre activitatea Biroului executiv al Consiliului popular al comunei Jilava, sectorul agricol Ilfov —

Pentru orice consiliu popular, participarea la întrecerea socialistă dintre organele locale ale puterii de stat reprezintă un prilej deosebit de favorabil de a pune în valoare toate rezervele materiale și umane ce se pot găsi în unitatea administrativ-teritorială respectivă, capacitatea sa de organizare și antrenare a maselor de cetățeni în acțiuni susținute de realizare și depășire a angajamentelor asumate.

Participarea la întrecerea pe țară dintre consiliile populare, nu este un lucru ușor. Consiliile populare comunale, de exemplu, care se întrec între ele, sînt în număr de 2 705. Din acestea, 11 se pot situa, virtual, pe locul 1 pe țară și pot fi răsplătite cu înaltul „Ordin al muncii", clasa I-a și premii în bani.

Dar ca să ajungi pe acest înalt podium, al onoarei și răsplatei, este nevoie de o muncă susținută pentru a realiza și depăși, acumulînd un număr corespunzător de puncte pozitive, 18 indicatori importanți cum sînt : producția fizică agricolă la 2 din produsele vegetale și la 2 din produsele animaliere cu pondere în cadrul planului, precum și livrările la fondul de stat la aceleași produse (grîu, porumb, carne, lapte) ; efectivele de animale la gospodăriile populației (bovine, porcine, ovine) ; veniturile proprii la bugetele locale ; obiectivele de interes obștesc executate prin contribuția bănească a locuitorilor ; suprafața redată circuitului agricol ; prestările de servicii către populație ; obiectivele din schițele și detaliile de sistematizare ; recuperarea resurselor materiale refolosibile și resurselor energetice ; lucrările realizate prin muncă patriotică.

Abia cînd aprofundezi importanța acestor indicatori, cînd îți dai seama că ei sînt de maximă eficiență economică și socială, abia atunci realizezi că îndeplinirea și depășirea lor necesită o activitate fără preget în toate sectoarele vieții unei localități, că este nevoie de un stat major politic care să organizeze și să dirijeze bătălia pentru traducerea în viață a angajamentului luat.

In fiecare an, unele unități administrativ-teritoriale reușesc nu numai să realizeze dar și să depășească substanțial principalii indicatori ai întrecerii socialiste dintre consiliile populare. Una dintre aceste unități, al cărei organ de conducere pe linie de stat se situează de 3 ani consecutiv pe locul I în întrecerea socialistă pe țară, este comuna Jilava, din Sectorul agricol Ilfov, municipiul București.

După ce, în perioada anilor 1977—1980, comuna s-a situat pe primele locuri în întrecerea socialistă pe țară, în 1981, această localitate a făcut un salt important, stabilindu-se statornic pe locul I la această întrecere, loc pe care l-a menținut atît în 1982 cît și în 1983, iar rezultatele pe primele 10 luni din 1984 sînt de asemenea bune.

În 1981, de exemplu, comuna și-a realizat și depășit producțiile planificate atît în sectorul vegetal cît și în cel animalier. La legume, de exemplu, cultură bine dezvoltată în această comună, planul producției a fost depășit cu 176 t, iar la carne cu 82 t, corespunzător crescînd și volumul livrărilor la fondul de stat. Prin realizarea și depășirea tuturor indicatorilor întrecerii socialiste, consiliul popular al comunei Jilava a obținut, în 1981, un mare număr de puncte pozitive. Numai valoarea acțiunilor efectuate prin muncă patriotică s-a ridicat la 3 150 lei pe locuitor.

Realizări și mai mari a obținut populația comunei Jilava în întrecerea socialistă organizată în anul 1982. Ca să prezentăm numai 2 date, menționăm faptul că în comună s-a realizat o producție de porumb de 3 331 t, față de 1 324 t cît se prevedea în plan, iar valoarea lucrărilor efectuate prin muncă patriotică înregistra 3 205 lei pe cap de locuitor.

În anul 1983, prevederile planului producției fizice vegetale a fost depășit cu 582 t, cea de legume cu 795 t, iar producția de lapte cu 250 hl. Ca urmare, la fondul de stat s-a livrat mai mult cu 155 t porumb și 2 590 hl. lapte. Valoarea acțiunilor patriotice pe cap de locuitor a crescut la 4 500 lei.

În sfîrșit, pe 9 luni din acest an, Consiliul popular al comunei Jilava se înscrie cu depășiri substanțiale a indicatorilor de bază ai întrecerii socialiste ; producția fizică la porumb — 135,4 la sută, legume — 136,6 la sută, carne — 299 la sută, lapte — 105,7 la sută. Livrările la aceste produse marchează, de asemenea, cote ridicate ; legume — 121,2 la sută, carne — 250,3 la sută, lapte — 110,2 la sută etc.

În acest an au cunoscut o creștere simțitoare și efectivele de animale la gospodăriile populației, procentele de realizare a planului fiind de : 126,0 la sută la bovine, 196,0 la sută la porcine și 145,4 la sută la ovine. De asemenea, a fost îndeplinită în proporție de 150 la sută sarcina redării în circuitul agricol a suprafețelor prevăzute, 107,0 la sută prestațiile de servicii către populație, 113,6 la sută recuperarea resurselor materiale refolosibile și resurselor energetice. Valoarea lucrărilor realizate prin muncă patriotică a totalizat, numai pe 9 luni : 3 195,7 puncte.

Discutînd cauzele acestor realizări cu cadrele de conducere ale comunei — tovarășa Ileana Vișu, primarul localității, Ștefan Velciu — vicepreședintele consiliului popular, Aurel Stanciu — secretarul biroului executiv, Edith Pop — contabila consiliului popular și, în același timp, locțiitorul secretarului comitetului comunal de partid, toți oameni cu multă experiență, putere de muncă și spirit de dăruire, — reușesc să desprind cîteva din „secretele" care ridică Jilava în rîndul comunelor fruntașe ale țării.

Este vorba de practicarea unui stil și a unor metode eficiente, a unui spirit de muncă revoluționar, așa cum se cere în documentele de partid. El constă atît într-o bună organizare a muncii, într-o repartizare judicioasă a sarcinilor pe toți cei care au menirea să le ducă la îndeplinire, un control permanent asupra modului de îndeplinire a celor stabilite care se face în organul local de partid și în cel al puterii și administrației de stat.

Dintre documentele care atestă buna organizare a muncii reține atenția, pentru importanța pe care a avut-o în realizarea sarcinilor economice, un program de măsuri al Comitetului comunal de partid, încă din 1981 privind acțiunile tehnico-organizatorice ce vor fi întreprinse pentru realizarea autoconducerii comunei. Pornindu-se de la suprafața agricolă a comunei (2 013,8 ha, din care 1 825 ha arabil, iar din acestea 1 538 ha revenind C.A.P.-ului), în planul respectiv, întocmit cu sprijinul organelor agricole ale Capitalei, s-au stabilit principalele obiective care trebuiau realizate în perspectivă, prin unirea tuturor forțelor. Pe primul plan al acestor preocupări s-au aflat folosirea judicioasă a fondului funciar și creșterea suprafeței arabile.

Pentru creșterea suprafeței agricole cu numai 8 ha, de exemplu, s-a mers pînă la sublinierea fiecărei posibilități care putea fi valorificată. Astfel, s-a urmărit : defrișarea mărăcinișurilor, a tuturor pîlcurilor de arboret pe suprafață de 1,5 ha,; desființarea unor drumuri inutile și îngustarea celor care depășesc nevoile stricte pe o suprafață de 0,50 ha ; reducerea suprafețelor de teren nefolosit în curțile gospodăriilor populației și utilizarea lor în producția agricolă, suprafețe ce totalizau 2,5 ha ; strîngerea și transportul diferitelor materiale de construcții (reziduri, molozuri, gunoaie) și redare la circuitul agricol a suprafeței de 0,5 ha ; dimensionarea curților întreprinderilor și instituțiilor de pe raza comunei la strictul necesar.

Planul de măsuri respectiv a cuprins prevederi clare și cu privire la cultura plantelor de cîmp. Bunăoară, s-a stabilit că în comuna Jilava, la grîu să se asigure o densitate optimă de 550—600 plante la metru pătrat, iar pentru fertilizarea solului să se administreze 25 kg substanță activă la ha.

Asemenea obiective s-au stabilit și în ce privește cultura porumbului, legumicultură, cartofi, fructe și struguri de

masă, creşterea efectivelor de animale şi asigurarea bazei furajere.

In acelaşi plan de măsuri s-au înscris prevederi cu privire la îmbunătăţirea organizării şi conducerii tuturor activităţilor economico-sociale. Astfel s-a prevăzut ca membrii Comitetului comunal de partid şi ai Biroului executiv al Consiliului popular comunal Jilava să fie repartizaţi pe sectoare de activitate şi să raporteze periodic asupra modului în care se înfăptuiesc cele stabilite.

Prin acelaşi document s-au trasat sarcini tuturor cadrelor care pot îndeplini un anumit rol la realizarea obiecivelor propuse (birourile organizaţiilor de bază, colective de conducere ale unităţilor socialiste, deputaţii consiliului popular comunal, cadrele didactice şi medicale şi alţi specialişti care îşi desfăşoară activitatea pe teritoriul localităţii).

Toate aceste importante prevederi s-au regăsit şi în planurile de muncă ale consiliului popular comunal şi biroului său executiv.

O practică bună existentă în acest consiliu popular este cuprinderea importantelor obiective ce urmează a fi analizate în decursul unui an în organul local al puterii de stat şi în cel al administraţiei, într-un plan ce se întocmeşte judicios la începutul anului, cu date şi răspunderi precise. In conformitate cu acest plan, defalcat ulterior pe trimestre şi actualizat, în consiliul popular şi în biroul său executiv se dezbat şi se adoptă hotărîri şi decizii în problemele fundamentale ale actviităţii economico-sociale.

De-a lungul ultimilor 4 ani se întîlnesc adeseori, în aceste planuri, analize şi informări făcute în organul local al puterii sau în cel al administraţiei de stat asupra unor probleme ca : realizarea planurilor de cultură şi a controalelor la gospodăriile populaţiei ; creşterea animalelor în gospodăriile cetăţenilor, economisirea energiei, combustibilului şi recuperarea materialelor refolosibile ; recoltarea şi valorificarea legumelor şi altor produse agroalimentare ; realizarea prevederilor bugetului local ; întreţinerea curăţeniei şi îmbunătăţirea aspectului general estetic al comunei şi multe alte probleme.

Important de subliniat este şi faptul că nu există sesiune şi şedinţă, de birou executiv al consiliului popular la care să nu se prezinte cîte o scurtă informare asupra modului cum s-au realizat sarcinile trasate la ultima întrunire a acestor organe.

O altă cauză a realizărilor remarcabile pe care le înregistrează consiliul popular al comunei Jilava se explică prin legătura strînsă ce există între acesta şi masele de cetăţeni. Orice acţiune pe care o întreprinde organul local al puterii şi administraţiei de stat are în vedere toate posibilităţile de antrenare a cetăţenilor la realizarea obiectivelor stabilite.

Din multiplele exemple care ilustrează grija organului local pentru realizarea sarcinilor cu participarea directă a cetăţenilor se impun a fi prezentate doar cîteva.

Prin comună trece apa Sabarului. In anii cu precipitaţii mai bogate, în unele locuri apele acestui pîriu se revărsau provocînd inundaţii. Tocmai pentru a preveni astfel de situaţii, în anii 1982, 1983 şi în acest an s-au efectuat mari lucrări de taluzare şi îndiguire a malului Sabarului pe raza comunei, atît prin acţiuni patriotice cît şi pentru contribuţia în muncă a populaţiei. Numai în acest an la astfel de lucrări au luat parte peste 1 500 de cetăţeni. Munca depusă aici valorează 640 mii lei.

Cetăţenii au răspuns cu multă înţelegere şi la alte chemări ale organelor locale de partid şi de stat. Prin participarea lor patriotică în comuna Jilava, în 9 luni din acest an s-a curăţat molozul de pe 10 000 mp străzi, s-au decolmatat 80 000 mp canale, s-au refăcut 112 000 ml şanţuri, s-au reparat şi vopsit 18.000 ml garduri, s-au întreţinut 200 000 mp de faţade de clădiri, s-au colectat 20 t fier vechi, 44 t hîrtie etc. Prin contribuţia în muncă cu braţele şi cu atelajele, cetăţenii comunei au realizat lucrări la care valoarea manoperei este de peste 30 milioane lei.

Desigur, la toate aceste lucrări şi-au adus contribuţia şi colectivele de muncă ale tuturor unităţilor de pe platforma industrială care a luat fiinţă în comuna Jilava.

In acţiunile de realizarea sarcinilor economice şi sociale se situează pe primele locuri Cooperativa agricolă de producţie, care are în fruntea sa pe un talentat şi harnic gospodar, tovarăşul Vasile Voicu, deputat în consiliul popular comunal, precum şi pe Maria Ţone, vicepreşedintele cooperativei, care se ocupă de zootehnie şi Petre Ioniţă, şeful fermei legumicole.

Alţi oameni cu spirit gospodăresc cu care se mîndreşte comuna sînt : Nicolae Toader, Alexandru Toma, Marin Anghelescu şi alţii. Nicolae Toader, de exemplu, este brigadier la C.A.P., deputat la consiliul popular al Capitalei. In fiecare an el contractează şi livrează la fondul de stat produse ca : un tăuraş, 1 porc, 10 kg carne de pasăre, 250 buc ouă, aproape 1 000 kg legume.

De curînd, comuna Jilava a ajuns în posesia planului de contractare şi preluare la fondul de stat a produselor agricole de la gospodăriile populaţiei, pe anul 1985. Pentru cunoaşterea sarcinilor ce revin fiecărei gospodării, pe lîngă consiliul popular comunal s-au creat 6 colective de muncă repartizate pe sectoare şi circumscripţii electorale, din care fac parte cadre de conducere şi personalul consiliului popular, deputaţi, cadre didactice. Colectivele se deplasează la circumscripţiile electorale şi discută cu cetăţenii, lămurindu-i asupra avantajelor contractării surplusului de produse agricole.

Şi nu încape îndoială că prin contribuţia tuturor locuitorilor în frunte cu comuniştii, Consiliul popular al comunei Jilava va reuşi să se menţină în continuare printre unităţile administrativ-teritoriale fruntaşe ale ţării.

VASILE INOAN

Ocrotirea minorilor — preocupare de seamă a comitetului executiv

Reglementările din legislaţia noastră privind ocrotirea minorilor, în general, şi, în special, a unor categorii de minori prevăzute de Legea nr. 3/1970, exprimă în modul cel mai pregnant caracterul democratic şi profund unitar al politicii partidului şi statului nostru, al concepţiei tovarăşului Nicolae Ceauşescu, privind adîncirea şi perfecţionarea participării oamenilor muncii la conducerea tuturor domeniilor de activitate.

Reglementările cuprinse, atît în legea cadru, cît şi în îndrumările date de Comisia centrală pentru ocrotirea minorilor în aplicarea legii sus menţionate, creează cadrul optim de rezolvare competentă, operativă şi în spirit profund umanist a problematicii specifice, care nu de puţine ori aduce în prim plan minori cu probleme familiale, sanitare şi de altă natură, cu totul deosebite.

Practica de zi cu zi a Comisiei pentru ocrotirea unor categorii de minori ce funcţionează pe lîngă Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 4 al municipiului Bucureşti, confirmă, prin hotărîrile adoptate, eficacitatea socială a măsurilor de ocrotire de care beneficiază anual un număr de peste 400 de minori, ai căror părinţi sînt decedaţi, necunoscuţi sau în orice altă situaţie care duce la instituirea tutelei ; deci, a orfanilor, a minorilor deficienţi fizic, psihic şi senzorial, a acelora care nu beneficiază în familie de condiţii optime pentru dezvoltarea fizică, morală şi intelectuală, precum şi a minorilor care săvîrşesc fapte antisociale sau sînt predispuşi să le comită.

In sistemul unitar al democraţiei noastre socialiste, muncitoreşti, revoluţionare, preocuparea Comitetului executiv a fost aceea de a atrage în cadrul Comisiei pentru ocrotirea unor categorii de minori cadre bine pregătite

politic și profesional, cu vastă experiență pedagogică și educativă, manifestînd sensibilitate deosebită în abordarea situațiilor de viață complexe, cu care se confruntă unii minori aflați în evidența autorității tutelare.

Comisia noastră se întrunește bilunar, avînd asigurate condiții optime pentru audierea părinților, a minorilor și a celorlalte persoane care sînt implicate în situațiile ce necesită luarea măsurilor de ocrotire.

Ședințele sînt conduse de președintele comisiei — secretarul Comitetului executiv — sau de locțiitorul acestuia — șeful Sectorului administrației locale de stat și secretariat. La ele participă, cu regularitate, toți membrii comisiei sau supleanții acestora, desemnați prin decizia Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului București. Cazurile supuse dezbaterii sînt cercetate, în prealabil, pe teren de către inspectorii autorității tutelare care sînt invitați în ședință, pentru a contribui la clarificarea și soluționarea dosarelor ce se află pe rolul comisiei.

Nu am reușit în suficientă măsură să antrenăm în efectuarea anchetelor sociale membrii colectivelor de sprijin ale autorității tutelare și asistenței sociale, constituite la nivelul unității noastre administrativ-teritoriale printr-o hotărîre a Consiliului popular. Punem un accent deosebit pe investigarea profundă a cazurilor, anchetele sociale avînd la bază o bogată informație furnizată de comitetele de cetățeni, asociațiile de locatari, conducerile unităților școlare și a cadrelor medicale din cadrul Policlinicii de pediatrie, reprezentată, bineînțeles, și în cadrul comisiei de ocrotire. Nu putem omite nici contribuția directorilor unităților de ocrotire cu care se ține o legătură permanentă și care sprijină comisia pentru internarea imediată a cazurilor de minori ce necesită măsuri urgente de ocrotire.

Ședințele comisiei sînt o tribună de dezbatere a cauzelor ce au determinat luarea măsurilor de ocrotire, frecvente fiind situațiile în care părinții destabilizați moral sînt trași la răspundere, mergîndu-se pînă la punerea acestora în discuția colectivelor de muncă sau a colectivităților din care provin aceștia. Au fost cazuri cînd la sesizarea comisiei, Comitetul executiv a intentat acțiune pentru decăderea din drepturile părintești.

Comisia a luat măsuri de ocrotire și față de unii minori ai căror părinți nu aveau domiciliul stabil pe raza municipiului București, dar erau încadrați în unitățile economice de mai mulți ani și aveau reședința în sector. Această orientare a comisiei s-a întemeiat pe criteriul soluționării operative a cazurilor respective, fiind în interesul minorilor de a fi ocrotiți de urgență, chiar dacă dispozițiile legale prevăd luarea acestor măsuri numai de către Comisia de ocrotire de la domiciliul stabil al părinților.

Procesul de intensă industrializare și urbanizare al sectorului a impus atragerea forței de muncă din diferite localități ale țării. Acest fenomen a condus la formarea de numeroase familii organizate, capabile să asigure condiții normale de creștere și educare a copiilor. Totodată, datorită unor dificultăți de acomodare și din alte cauze s-au destrămat unele familii, chiar cu mai mulți copii, a căror dezvoltare, creștere și educare nu a mai putut fi asigurată în bune condițiuni în mediul familial.

În activitatea comisiei ne-am confruntat și cu cazuri de minori proveniți din afara căsătoriei și nerecunoscuți de tată, în anumite situații mama refuzînd chiar să divulge identitatea acestuia. Aceste cazuri au fost soluționate în baza legii, prin internarea minorilor în leagăne, uneori chiar direct din maternitate. Cazurile respective au fost preluate de organele competente, în scopul identificării tatălui.

Datele furnizate de Comisia pentru ocrotirea minorilor a permis autorității tutelare să orienteze unele familii care nu pot avea copii, să înfieze unii minori sănătoși fizic și psihic ce se află internați în unități de ocrotire. Unii minori care au fost crescuți de mici în familia bunicilor sau altor rude au fost încredințați acestora spre creștere și educare sau dați în plasament familial.

O grijă deosebită a fost acordată ocrotirii minorilor deficienți, aceștia fiind școlarizați în cadrul învățămîntului special, în școli ajutătoare cu internat și semi-internat, precum și în școli ajutătoare cu case de copii, unde beneficiază de personal specializat în scopul recuperării.

Comitetul executiv inițiază periodic acțiuni de vizitare a celor 7 unități de ocrotire de pe teritoriul sectorului, acordînd sprijin substanțial și eficient în rezolvarea unor probleme de ordin gospodăresc, administrativ și putem exemplifica cu punerea la dispoziție a unui nou local pentru Casa de copii școlari nr. 7, unde cei ocrotiți beneficiază de dormitoare confortabile, săli de meditații, sală de spectacol, terenuri de joacă și sport.

Cu sprijinul permanent al Comitetului de partid al sectorului, fiecare unitate de ocrotire a fost dată în patronajul unor unități economice situate în apropiere, care execută unele amenajări, reamenajări, repararea unor instalații, și dotarea cu aparate de joacă etc.

Atunci cînd comisia este sesizată de către unii părinți că la unele școli ajutătoare nu întreg personalul își îndeplinește cu conștiinciozitate atribuțiile ce-i revin, ea intervine prompt pentru remedierea lipsurilor semnalate.

Pentru minorii care ridică probleme comportamentale, se întocmesc dosare de către autoritatea tutelară care sînt înaintate — cu punctul de vedere al Comitetului executiv — la Comisia de ocrotire a minorilor a municipiului București, pentru emiterea hotărîrilor de internare în conformitate cu prevederile art. 1 lit. d din Legea nr. 3/1970, cazurile respective rămînînd în evidența noastră.

La stabilirea contribuțiilor bănești s-au avut în vedere, atît retribuțiile luate în calcul, cît și greutățile materiale ale unor familii, fiecare caz fiind soluționat diferențiat, cu mult discernămînt și cu respectarea prevederilor legale, încît nici o hotărîre luată de către Comisie nu a fost invalidată de organele de procuratură sau de alte organe ce ne-au controlat activitatea.

Sîntem conștienți că ocrotirea minorilor constituie un proces complex, plin de dificultăți dar și de satisfacții care ne obligă permanent să ne îmbunătățim stilul și metodele de muncă, să fim cît mai receptivi și să antrenăm toți factorii cărora le incumbă responsabilități în creșterea, educarea și ocrotirea tinerei generații.

Cristian Mihai SORTA
secretar al Comitetului executiv al Consiliului popular
al sectorului 4, București

Obligația ratificării deciziilor emise în regimul art. 51 din Legea nr. 57/1968

O problemă importantă în ce privește activitatea decizională desfășurată de comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, potrivit prevederilor art. 60 din Legea nr. 57/1968, modificată și completată, ni se pare cea prevăzută în art. 51 din acest act normativ, potrivit căruia „în intervalul dintre sesiunile consiliilor populare, comitetele sau birourile lor executive îndeplinesc și atribuțiile consiliilor populare, cu excepția celor prevăzute la art. 41 (anumite litere), **supunînd deciziile adoptate ratificării consiliilor populare la prima sesiune a acestora** (subl. n.).

Vom avea în vedere, pe fondul obligativității ratificării acestor decizii în prima sesiune, — punct de vedere pe care îl susținem — aspecte legate de natura juridică a atribuțiilor exercitate de organele executive în perioada dintre sesiunile consiliului popular, regimul juridic al actelor (deciziilor) emise în baza art. 51 din Legea nr. 57/1968 și, în mod special, aspecte legate de omisiunea ratificării și răspunderea pe care o implică aceasta.

Raliindu-ne unor opinii exprimate în literatura de specialitate, susținem că atribuțiile exercitate de către comitetele și birourile executive ale consiliilor populare între sesiuni sînt atribuții de natură administrativă, prin ele realizîndu-se o activitate executivă și nu exercitarea puterii de stat.

Potrivit Constituției, nici un organ nu poate exercita o activitate diferită de natura sa.

Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare fiind definite atît de Constituție cît și de Legea nr. 57/1968 ca organe ale administrație de stat nu pot fi în măsură să exercite atribuții, care prin natura lor, conturează conținutul activității de exercitare a puterii de stat.

În perioada exercitării atribuțiilor prevăzute de art. 51 din Legea nr. 57/1968, comitetele și birourile executive ale consiliilor populare nu devin organe ale puterii de stat, ele rămînînd pe mai departe organe locale ale administrației de stat cu competență materială generală.

Referitor la regimul juridic al actelor emise de organul executiv în perioada dintre sesiunile consiliului popular, precizăm că împărtășim punctul de vedere potrivit căruia acestor acte le este aplicabil un regim juridic administrativ, dar specific. Această specificitate este dată tocmai de faptul că deciziile emise de comitetele și birourilor executive, în exercitarea atribuțiilor consiliului popular în perioada dintre sesiuni, sînt acte temporare, care primesc un caracter definitiv, tocmai prin ratificarea lor în prima sesiune a consiliului popular. Se remarcă aici ideea, atît de plastic exprimată în literatura de specialitate [1] a unui „paralelism necesar" între elementele de drept administrativ și cele de drept constituțional. De aceea, susținem teza importanței pe care o are actul ratificării în procesul devenirii deciziei comitetului (biroului) executiv, un act administrativ, cu caracter definitiv pentru unitatea administrativ teritorială în care își produce efectele.

Considerăm că din modul imperativ în care se pune problema ratificării deciziilor emise în regimul art. 51 din Legea nr. 57/1968 — în prima sesiune a consiliului popular reiese că ratificarea nu este doar o modalitate de control a felului în care comitetul sau biroul executiv i-a exercitat atribuțiile specifice, ci un act de aprobare.

Supunerea deciziilor emise potrivit prevederilor art. 51, spre ratificare în prima sesiune a consiliului popular trebuie considerată ca o obligativitate ce ține de însăși natura raporturilor juridice care se stabilesc între consiliul popular și organul său executiv.

A considera omisiunea supunerii spre ratificarea consiliului popular a unei decizii, în situațiile prevăzute de lege, ca pe un fapt oarecare sau ratificarea ca pe o sarcină facultativă (ce poate fi făcută într-o sesiune sau alta) înseamnă a nu acorda importanța cuvenită actelor administrative, autorității pe care acestea trebuie să o aibă în aplicarea prevederilor documentelor de partid și a legilor statului.

Nu împărtășim opinia potrivit căreia „această omisiune poate atrage doar răspunderea politică a comitetului (biroului) executiv față de consiliul popular" [2].

Este cunoscut faptul că întreaga activitate a consiliilor populare și a comitetelor (birourilor) lor executive are un pronunțat caracter politic, la baza ei stînd documentele partidului, cuvîntările și indicațiile secretarului general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu, care stabilesc cu clarviziune liniile directoare ale întregii activități economico-sociale din țara noastră.

Conducerea întregii activități de către organul de partid și cu atît mai mult la nivelul consiliului popular, unde unii dintre membrii organului său executiv — deputați — sînt și cadre cu funcții de răspundere (secretari) la nivelul comitetului de partid județean, municipal, orășenesc și comunal, implică nemijlocit și răspunderea politică a tuturor membrilor comitetelor și birourilor executive și necondiționat și a organului executiv pe care îl compun.

În concluzie, nu se poate pune în cazul în discuție doar problema răspunderii politice a organului executiv față de consiliul popular pentru omisiunea de-a supune ratificării, în prima sesiune deciziile adoptate în exercitarea atribuțiilor organului puterii de stat. Aceasta nu în ideea minimalizării rolului răspunderii politice în activitatea comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare, pentru că aceasta (răspunderea politică) este o problemă de fond care stă în centrul atenției organului executiv, ci tocmai pentru faptul că neglijarea unor atribuții proprii atrage după sine măsuri sancționatorii specifice.

Omisiunea organului executiv de supunere a deciziei emise în baza art. 51 din Legea nr. 57/1968 spre ratificarea consiliului popular poate fi interpretată ca o sustragere de la răspundere a celui care a emis-o, acesta cunoscînd faptul că actul are unele vicii de fond care ar putea atrage după sine anularea lui.

În condițiile unui control legal organizat din partea consiliului popular asupra activității organului său executiv prin formele cunoscute (comisiile permanente care potrivit art. 65 lit. „c" din Legea nr. 57/1968 „avizează proiectele de hotărîri și de decizii elaborate de comitetul sau biroul executiv, care urmează să fie supuse spre adoptare sau spre ratificare consiliului popular", dreptul deputaților de a pune întrebări și de a face interpelări, conducerea unui „scadențar" al principalelor sarcini scadente etc.), nu se poate admite posibilitatea unei omisiuni întîmplătoare a supunerii ratificării în prima sesiune a deciziilor emise de către comitetele (birourile) executive ale consiliilor populare între sesiuni, în regimul prevăzut de art. 51 din Legea nr. 57/1968.

Admițînd ideea că deciziile emise de organele executive între sesiunile consiliului popular în exercitarea atribuțiilor acestuia sînt „acte temporare" susținem faptul că ratificarea nu este doar o modalitate de control — așa cum am arătat —, prin ea dîndu-se caracter definitiv actului respectiv (și realizîndu-se o întregire a forței juridice a acestuia), măsura ratificării fiind un act de aprobare. Este deci mai mult decît o simplă constatare a organului puterii de stat asupra modului în care comitetul (biroul) executiv i-a exercitat atribuțiile între sesiuni. Se poate spune, în plus că, aprobarea deciziilor, prin ratificare, este o modalitate de însușire de către consiliul popular a măsurilor stabilite prin actul administrativ (decizie).

În literatura de specialitate [3] cazurile de neratificare a deciziilor se discută sub două aspecte : pe de-o parte, ca omisiune de a supune ratificării și pe de altă parte ca refuz de ratificare. Fie că este vorba despre omisiunea de a supune ratificării (care nu poate fi întîmplătoare), fie că este vorba de refuzul de ratificare, avem în vedere de fapt o singură problemă și anume existența unor decizii neratificate, deci neaprobate (neînsușite) de consiliul popular și consecințele juridice ale acestei situații

Fără a susține teza convertibilității deciziei, a căror adepți sînt de părere că neratificarea ar fi „o modalitate atipică" de ieșire din vigoare a actului, considerăm că refuzul ratificării, concretizat în hotărîrea consiliului popular, atrage după sine anularea efectelor dispozițiilor actului comitetului (biroului) executiv.

Mircea CAPOTESCU,

inspector la Consiliul popular județean Hunedoara

NOTA REDACȚIEI

Avînd în vedere importanța problemei ridicată în scrisoarea de mai sus, rugăm și pe alți tovarăși care activează în acest domeniu să-și exprime părerea.

[1]. Antonie Iorgovan — Drept administrativ și știința administrației. Tipografia Universității, București, 1983, p. 265.

[2]. Ilie Iovănaș — Drept administrativ și elemente ale științei administrației. Ed. Didact. și Ped., București, 1977, p. 158.

[3]. A. Iorgovan — op cit. p. 279.

Agenda consiliilor populare

Atribuții ale consiliilor populare cu privire la planificarea teritorială a dezvoltării economico-sociale

Așa cum se arată în preambulul Legii nr. 8/1972, republicată în 1979, dezvoltarea economico-socială se realizează pe baza planului național unic, asigurînd înfăptuirea obiectivelor programului Partidului Comunist Român, creșterea forțelor de producție, crearea unei economii moderne, de înaltă eficiență, în vederea ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

Consiliile populare, în calitate de organe locale ale puterii, răspund de întreaga activitate locală de stat asigurînd dezvoltarea planificată, multilaterală, economică, social-culturală și edilitar-gospodărească a unităților administrativ-teritoriale în care sînt alese.

Potrivit art. 20 din Legea nr. 57/1968, republicată în 1980, „În conformitate cu prevederile planului național unic de dezvoltare economico-socială, consiliile populare răspund de elaborarea și înfăptuirea planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, organizează, îndrumă și controlează îndeplinirea sarcinilor de plan de către toate unitățile economice, indiferent de subordonarea acestora.

Consiliile populare iau măsuri pentru dezvoltarea industriei, agriculturii, transporturilor, serviciilor și celorlalte ramuri economice, pentru valorificarea deplină a resurselor locale, contribuind la creșterea potențialului economic pe întreg teritoriul țării, la ridicarea continuă a calității vieții tuturor cetățenilor patriei".

Avînd în vedere aceste prevederi, precum și pe cele ale Legii nr. 8/1972, atribuțiile consiliilor populare în domeniul planificării teritoriale a dezvoltării economico-sociale se referă la elaborarea, aprobarea și realizarea planurilor de dezvoltare economico-socială.

Elaborarea planurilor. Conform prevederilor Legii nr. 8/1972, planurile de dezvoltare economico-socială sînt cincinale și anuale. În profil teritorial aceste planuri se elaborează, prevăzîndu-se principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale, pe comune, orașe, municipii și județe (art. 7 lit. c).

Subliniem că alături de planul de dezvoltare economico-socială în profil teritorial se elaborează și planul producției agricole al unității teritorial-administrative (art. 34).

Activitatea de elaborare a planurilor cincinale, (și anuale) pornește de la unitățile de bază economic, social-culturale și teritorial-administrative.

Pentru încadrarea propunerilor unităților în opțiunile generale ale dezvoltării economice, se elaborează niveluri orientative și normative de plan. Aceste niveluri se elaborează și se desfășoară pe ansamblul economiei, pe ministere, ramuri și în profil teritorial, de către Comitetul de Stat al Planificării, în colaborare cu alte organe centrale prevăzute de art. 13 lit. c. din lege, inclusiv cu Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare.

La rîndul lor, comitetele executive ale consiliilor populare județene le transmit, prin secțiile de planificare, comitetelor și birourilor executive ale consiliilor populare comunale, orășenești și municipale.

Respectarea nivelurilor orientative și a normativelor de plan este obligatorie în procesul elaborării propunerilor de plan, întocmirea acestor propuneri făcîndu-se pe baza prevederilor pe care le cuprind.

Potrivit art. 20 din Legea nr. 8/1972 planul anual actualizează, pe baza contractelor economice, sarcinile cincinalului pentru anul respectiv ținînd seama de resursele noi apărute, de posibilitățile de utilizare mai bună a fondurilor de producție și a forței de muncă, de stadiul realizării programului de investiții, de evoluția cererii pe piață, internă și externă, precum și de alte elemente, care fac necesară adaptarea prevederilor inițiale în scopul menținerii dinamismului și echilibrului în economie, al înfăptuirii în bune condiții a prevederilor planului cincinal.

În conformitate cu prevederile art. 52 lit. a din Legea nr. 57/1968 și ale art. 57 din Legea nr. 8/1972, proiectul planului de dezvoltare economico-socială a unităților administrativ-teritoriale se elaborează de comitetele, după caz, birourile executive ale consiliilor populare, pe baza unei strînse conlucrări, cu unitățile economice și social-culturale de pe teritoriul respectiv, indiferent de subordonare, cu centralele, ministerele și celelalte organe centrale industriale.

În scopul elaborării proiectelor de plan în profil teritorial, unitățile economice și social-culturale, indiferent de subordonare, transmit comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare pe teritoriul cărora își desfășoară activitatea proiectele lor de plan.

Conținutul proiectelor de plan. În cazul comunelor, orașelor și municipiilor proiectele planului cuprind: activitatea de producție industrială, agricolă, de construcții, transporturi, circulație a mărfurilor, prestări de servicii, social-culturală și de gospodărie comunală desfășurată de unitățile din subordinea consiliului popular comunal, orășenesc și municipal și de unitățile cooperatiste; activitatea desfășurată pe teritoriul comunei, orașului și municipiului de unitățile din subordinea consiliului popular județean și de cele de interes republican; contribuția gospodăriilor personale ale membrilor cooperativelor agricole de producție, a gospodăriilor individuale și a meseriașilor necooperativizați la constituirea resurselor centralizate ale statului și la satisfacerea nevoilor de bunuri și servicii ale populației; lucrările de interes obștesc ce se efectuează prin contribuția în bani și în muncă a locuitorilor. (art. 58 din Legea nr. 8/1972).

În cazul județelor, proiectele planurilor cincinale și anuale cuprind: planurile de dezvoltare economico-socială a comunelor, orașelor și municipiilor; activitatea unităților economice și social-culturale direct subordonate consiliului popular județean și al municipiului București, precum și activitatea desfășurată pe teritoriul județului de toate unitățile economice și social-culturale de interes republican; lucrările de interes obștesc ce se efectuează prin contribuția în bani și în muncă a locuitorilor. (art. 59 alin. 2).

Adoptarea planurilor

După ce au fost întocmite, proiectele planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, se supun dezbaterii și adoptării consiliilor populare.

Adoptarea acestor planuri de către consiliile populare în sesiunii reprezintă una din atribuțiile importante ale organelor respective prevăzută atît de Legea nr. 57/1968 (art. 41 lit. a) cît și de Legea nr. 8/1972 (art. 16, 21, 59 și 60).

Menționăm că adoptarea planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial este de competența exclusivă a consiliilor populare nu și a comitetelor sau birourilor lor executive.

Înainte de a fi supuse adoptării proiectele planurilor se dezbat în adunările cetățenilor (art. 71 lit. a din Legea nr. 57/1968).

Evident că sarcina convocării consiliilor populare și a pregătirii lucrărilor sesiunilor revine comitetelor sau birourilor executive ale acestor organe, care prezintă proiectele de plan spre adoptare. După ce acestea au fost adoptate, comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare comunale, orășenești și municipale le transmit comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București (art. 59 alin. 1 din Legea nr. 8/1972). Mai departe, proiectele de plan precum și planurile de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, se transmit Comitetului de Stat al Planificării (art. 60 alin. 2.)

Perioada de adoptare a planurilor. Potrivit art. 21 din Legea nr. 8/1972, prevederile de plan se dezbat și se adoptă în cursul trimestrului III al anului premergător anului de plan. Tot astfel, planul cincinal urmează să fie adoptat în anul premergător duratei acestui plan, aceeași perioadă.

Modificarea planurilor. Deși prevederile planurilor cincinale și anuale sînt obligatorii, totuși ele se pot modifica în condițiile legii, cu obligația de a se stabili măsurile necesare pentru menținerea proporțiilor, ritmurilor și echilibrului planificat (art. 23 din Legea nr. 8/1972).

Prin urmare, modificarea poate interveni numai dacă prin lege se stabilește (în perioada realizării planului) că trebuie să se facă modificarea.

Modificările de plan pot avea loc numai pentru perioadele de plan viitoare, nu și pentru perioadele expirate. Aceste modificări se efectuează numai după dezbaterea acestora cu organele de conducere colectivă ale unităților respective.

Realizarea planurilor. Conform art. 41 lit. c din Legea nr. 57/1968, consiliile populare hotărăsc în problemele privind planul economic-social local și răspund de realizarea acestuia; urmăresc înfăptuirea planului de dezvoltare economico-socială în profil teritorial; hotărăsc în probleme privind sistematizarea teritoriului și a localităților, concentrarea obiectivelor economice, realizarea investițiilor, dezvoltarea industriei mici, creșterea producției agricole, folosirea fondului funciar, gospodărirea apelor și executarea lucrărilor privind amenajarea bazinelor hidrografice, dezvoltarea silviculturii, gospodărirea pădurilor și pășunilor comunale, protecția mediului înconjurător, desfășurarea activității comerciale și de prestări servicii, dezvoltarea activității de învățămînt, cultură, sănătate și asistență socială, rezolvarea sarcinilor referitoare la apărarea națională.

Precizăm că aceste atribuții, în intervalul dintre sesiunile consiliilor populare, sînt îndeplinite de comitetele sau birourile lor executive.

Desigur că nu consiliile populare realizează efectiv prevederile planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, ci unitățile economice, social-culturale, de stat și cooperatiste existente în unitățile administrativ-teritoriale respective. Consiliile populare asigură însă îndrumarea, coordonarea și cotrolul înfăptuirii acestui plan.

Cu privire la executarea planului de către unitățile de interes republican, consiliile populare județene, municipale, orășenești și comunale au următoarele drepturi și obligații: a) exercită controlul asupra activității economice și sprijină organele de conducere colectivă în stabilirea măsurilor necesare pentru îndeplinirea integrală a sarcinilor de plan; b) avizează, ținînd seama de gradul de utilizare a potențialului existent, dezvoltarea capacităților de producție și amplasarea de noi capacități sau obiective de investiții; c) avizează amplasamentele pentru construcția de locuințe și alte investiții cu caracter social care se realizează din fondurile proprii ale întreprinderilor de interes republican; d) adoptă, în colaborare cu organele centrale de specialitate, măsuri pentru protejarea mediului ambiant, prevenirea poluării aerului și apelor, precum și a degradării solului; exercită controlul riguros asupra modului în care unitățile economice folosesc fondurile destinate acestor lucrări (art. 61 din Legea nr. 8/1972).

Cu privire la realizarea planului de către unitățile de interes local, atribuțiile consiliilor populare sînt mult mai largi. Astfel, conform art. 52 din Legea nr. 57/1968 comitetele sau birourile executive ale consiliilor populare repartizează sarcinile ce revin unităților subordonate din planul de dezvoltare economico-socială în profil teritorial; stabilesc măsurile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor repartizate și răspund de realizarea lor; întocmesc dări de seamă cu privire la îndeplinirea planului de către unitățile subordonate (lit. b); conduc, îndrumă și controlează activitatea unităților economice subordonate; iau măsuri pentru dezvoltarea industriei mici și extinderea cooperării cu întreprinderile de interes republican; organizează punerea în valoare a resurselor locale; asigură îmbogățirea sortimentelor de mărfuri și sporirea bunurilor de consum, îmbunătățirea calității produselor și a prestărilor de servicii, reducerea costurilor și creșterea rentabilității unităților economice subordonate; iau măsuri pentru realizarea de economii și înlăturarea oricărei risipe în consumul de energie electrică, carburanți și de alte materii prime și materiale (lit. c).

În cazul unităților înființate de consiliile populare în temeiul Legii nr. 7/1971, republicată în 1973, aceste organe au în domeniul planificării și atribuții asemănătoare cu cele ale unităților economice.

A. MIZILEANU

Organele competente să soluționeze plîngerea împotriva proceselor-verbale de constatare a contravențiilor prevăzute de Legea nr. 10/1982

Legea nr. 10/1982 cu privire la obligațiile și răspunderile consiliilor populare, unităților socialiste și ale cetățenilor pentru buna gospodărire, întreținere și curățenie a localităților urbane și rurale, păstrarea ordinii și disciplinei publice nu prevede organele sau persoanele competente să soluționeze plîngerea împotriva proceselor-verbale de constatare a contravențiilor prevăzute de această lege. În schimb, în art. 32 se arată: „Contravențiilor prevăzute de prezenta lege le sînt aplicabile prevederile Legii nr. 32/1968 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor".

Potrivit dispozițiilor Legii nr. 32/1968 organul competent să soluționeze plîngerea împotriva procesului-verbal de contravenție este diferit după cum contravenientul este persoană fizică sau persoană juridică, precum și în cazul persoanelor fizice după valoarea amenzii prevăzută pentru acea faptă.

In cazul persoanelor fizice. Regula este cea a soluționării plîngerii pe cale ierarhică atunci cînd pentru contravenția săvîrșită actul normativ prevede o amendă de pînă la 1 000 lei și de judecătorie cînd se prevede o amendă de peste 1 000 lei.

În acest sens, art. 32 pct. a din Legea nr. 32/1968 prevede: „Dacă agentul constatator a aplicat sancțiunea, a stabilit despăgubirea sau a dispus confiscarea, plîngerea se soluționează în cazul contravențiilor prevăzute în actele normative emise de Consiliul de Miniștri de către conducătorul organului din care face parte agentul constatator sau de către un alt angajat, ierarhic superior agentului constatator, împuternicit de conducătorul acestui organ.

Dacă contravenția a fost constatată de conducătorul organului, plîngerea se soluționează de către conducătorul organului ierarhic superior.

În cazul în care procesul-verbal a fost întocmit de primar, plîngerea se soluționează de comitetul executiv al consiliului popular.

Dacă procesul-verbal a fost întocmit de șeful de serviciu sau secție al unei organizații socialiste, ori de cei

asimilați acestora, plîngerea se soluționează de conducătorul organizației în care a fost săvîrșită contravenția".

Deși Legea nr. 10/1982 nu este un act normativ emis de Consiliul de Miniștri, ci de forul legislativ suprem — Marea Adunare Națională — totuși, în lipsa altei reglementări, vor trebui să aibă aplicare aceleași dispoziții ale art. 32 din Legea nr. 32/1968.

Pentru a ști ce anume organe sînt competente să soluționeze plîngerea împotriva proceselor-verbale de sancționare a contravențiilor prevăzute de Legea nr. 10/1982 trebuie arătate care sînt organele competente să constate contravențiile și să aplice sancțiunile reglementate de această lege.

Potrivit art. 31 din legea respectivă „Constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor prevăzute în prezenta lege se fac de către primarii municipiilor, sectoarelor municipiului București, orașelor și comunelor, de către persoanele împuternicite în acest scop de comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, precum și de către ofițerii și subofițerii de miliție.

De asemenea, constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor prevăzute în prezenta lege se fac de către persoanele care, potrivit dispozițiilor legale, au competența de a constata și sancționa contravențiile le normele igienico-sanitare și la regulile de folosire a mijloacelor de transport și a dotării acestora din sistemul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor".

Deci, în cazul în care primarul a constatat contravenția și a aplicat sancțiunea, plîngerea se soluționează de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular, așa cum se prevede expres în art. 30 din Legea nr. 32/1968. În cazul în care constatarea contravenției și aplicarea sancțiunii s-au făcut de un lucrător de miliție, plîngerea se soluționează, evident, de conducătorul organului din care acesta face parte.

O discuție mai aprofundată necesită situația în care constatarea contravenției și aplicarea sancțiunii s-au făcut de către persoanele împuternicite în acest scop și de comitetele și birourile executive ale consiliilor populare. În primul rînd, aceste persoane pot fi încadrate în diverse locuri de muncă și chiar unități. Astfel ele pot face parte din aparatul propriu al comitetului sau biroului executiv al consiliului popular, din organele de specialitate ale administrației de stat, din alte unități. În afară de aceasta pot fi membri ai comitetului sau biroului executiv al consiliului popular, etc. Prin urmare, se ridică întrebarea dacă în cazul persoanelor respective, plîngerea se soluționează de conducătorul organului în care acestea sînt încadrate, de comitetul sau biroul executiv care le-a împuternicit, ori de către primar.

Considerăm că se exclude încă de la început competența soluționării plîngerii de către conducătorul organului în care este încadrat în muncă agentul constatator (cu excepția cazului cînd face parte din aparatul propriu al comitetului sau biroului executiv al consiliului popular) și avînd în vedere că legea prevede situația în care comitetul sau biroul executiv al consiliului popular are competența soluționării plîngerii (și anume, atunci cînd aplicarea sancțiunii s-a făcut de către primar) mai apreciem că dacă constatarea contravenției și aplicarea sancțiunii s-au făcut de persoanele împuternicite de comitetul sau biroul executiv al consiliului popular, plîngerea se soluționează de către primar.

În situația în care constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor s-au făcut de către persoanele ce au competența de a constata și sancționa contravențiile la normele igienico-sanitare, desigur că plîngerea se va soluționa de organele indicate în actele normative care stabilesc o asemenea competență.

Cele mai importante acte normative în acest domeniu sînt H.C.M. nr. 2506/1969 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele legale de igienă și de prevenirea și combaterea bolilor transmisibile și Decretul nr. 253/1978 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele sanitare veterinare.

Astfel, art. 47 din H.C.M. nr. 2506/1969 prevede:

„Dacă potrivit dispozițiilor din prezenta hotărîre, sancțiunea pentru fapta săvîrșită este amenda pînă la 1000 lei plîngerea împotriva procesului-verbal de constatare a contravenției se soluționează după cum urmează:

a) de medicul responsabil al laboratorului de epidemiologie din policlinica teritorială, în cazul proceselor-verbale încheiate de agenții constatatori din raza teritorială a policlinicii;

b) de inspectorul sanitar de stat șef județean, în cazul proceselor-verbale încheiate de inspectorii sanitari de stat și medicii igieniști și epidemiologi din inspectoratul sanitar de stat județean, precum și de medicul responsabil al laboratorului de epidemiologie din policlinica teritorială;

c) de directorul direcției sanitare județene în cazul proceselor-evrbale încheiate de inspectorul sanitar de stat șef județean sau de conducătorii celorlalte unități medicale subordonate direcției sanitare județene;

d) de conducătorul organului din care face parte agentul constatator, în cazul proceselor-verbale încheiate de personalul medico-sanitar prevăzut de art. 36 din prezenta hotărîre, precum și de ofițerii sau subofițerii de miliție;

e) de comitetul executiv al consiliului popular, în cazul în care procesul-verbal a fost încheiat de primar;

f) de conducătorul organizației socialiste în care s-a săvîrșit contravenția în cazul proceselor-verbale încheiate de șefii de servicii sau secții ori asimilați lor din organizația respectivă;

g) de conducătorul organului ierarhic superior aceluia din care face parte agentul constatator, în cazul proceselor-verbale încheiate de conducătorii organelor de miliție sau ai direcțiilor și unităților medicale prevăzute de art. 36".

Tot astfel, în art. 5 din Decretul nr. 253/1978 se arată că în cazul contravențiilor pentru care se prevede o amendă pînă la 1 000 lei plîngerea se soluționează de:

— Inspecția de stat sanitară veterinară din Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, pentru contravențiile constatate de către personalul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare sau de împuterniciții în acest scop din alte ministere și organe centrale;

— șefii inspectoratelor sanitare veterinare județene pentru contravențiile constatate de personalul din rețeaua sanitară veterinară a consiliilor populare.

În situația în care constatarea contravențiilor și aplicarea sancțiunilor s-au făcut de către persoanele care au

competența de a constata și sancționa contravențiile la regulile de folosire a mijloacelor de transport și a dotărilor acestora din sistemul Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor, plîngerea se va soluționa, la fel, de organele prevăzute în actele normative care stabilesc o asemenea competență.

În acest domeniu există mai multe acte normative unele centrale, altele locale, unele prevăd expres ce organe sînt competente să soluționeze plîngerea, altele nu. Regula însă este aceeași, a soluționării plîngerii pe cale ierarhică. De exemplu, H.C.M. nr. 2507/1969 pentru stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele privind transporturile pe calea ferată ,auto, pe apele naționale și teritoriale, precum și folosirea și menținerea în bună stare a drumurilor naționale prevede în art. 22 alin. 3 că plîngerea se soluționează de către conducătorul organului din care face parte agentul constatator, sau de către o altă persoană ierarhic superioară agentului constatator, împuternicit de conducătorul acestui organ. Tot asemănător, art. 40 din Decretul nr. 468/1977 cu privire la efectuarea transporturilor cu autovehicule prevede că plîngerea se soluționează de directorul întreprinderii de transporturi auto căruia îi este subordonat inspectorul șef care a aplicat sancțiunea. În schimb, de pildă, Decretul nr. 314/1980 pentru stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele privind călătoria cu metroul nu stabilește expres o asemenea competență, ci face trimitere la dispozițiile Legii nr. 32/1968, fiind valabilă, așadar, regula generală.

Conform art. 34 din Legea nr. 32/1968, atunci cînd actul normativ prevede o amendă de peste 1000 lei plîngerea se soluționează de judecătoria în a cărei rază teritorială a fost săvîrșită contravenția. Menționăm că Legea nr. 10/1982 prevede o astfel de amendă pentru contravențiile înscrise la art. 30 lit. b, c și d.

În cazul persoanelor juridice. De asemenea, Legea nr. 10/1982 nu indică organele competente să soluționeze plîngerea împotriva proceselor-verbale de contravenție aplicate persoanelor juridice. De aceea, trebuie făcut în continuare apel la dispozițiile Legii nr. 32/1968. Potrivit art. 35 din această lege, „în cazul amenzii aplicate unei persoane juridice, plîngerea acesteia se rezolvă de organul indicat în legea sau decretul care prevede sancționarea persoanei juridice. Dacă legea sau decretul nu indică un asemenea organ, plîngerea se rezolvă de conducătorul organului central al administrației de stat în a cărei ramură sau domeniu de activitate s-a comis contravenția, ori de un angajat, avînd cel puțin funcția de director, împuternicit de conducerea organului central".

Legea nr. 10/1982 neindicînd organul competent să soluționeze plîngerea împotriva sancțiunii contravenționale aplicată persoanelor juridice, ar rezulta că aceasta urmează să se rezolve de conducătorul organului central al administrației de stat în a cărei ramură sau domeniu de activitate s-a comis contravenția, ori de către un împuternicit al acestui organ. În practică, plîngerea persoanelor juridice împotriva proceselor-verbale de sancționare a contravențiilor prevăzute de legea respectivă se rezolvă de președintele comitetului executiv al consiliului popular județean al unității administrativ-teritoriale în raza căreia s-a săvîrșit contravenția, sau de un împuternicit al acestui organ.

Apreciem că acest mod de suplinire a prevederilor legale nu este cel mai indicat și de aceea ar trebui de lege ferenda să se stabilească ce organe sînt competente să soluționeze plîngerea persoanelor juridice împotriva proceselor-verbale de sancționare a contravențiilor prevăzute de Legea nr. 10/1982.

Alexandru ȚICLEA

Comunicări C.P.C.P.

● Comitetele și birourile executive ale consiliilor populare au obligația de a asigura toate condițiile pentru aplicarea riguroasă a prevederilor Decretului nr. 257/1982 privind regimul de funcționare a instalațiilor de prelucrat lemn în cherestea. În acest sens, se cere organelor locale ale puterii și administrației de stat să prevîntîmpine repetarea unor nereguli constatate de Ministerul Silviculturii cum sînt : funcționarea unor instalații aparținînd unităților agricole cooperatiste și altor deținători, fără autorizații legale ; primirea și preluarea, la unele instalații de debitat, a unor cantități de materiale lemnoase fără forme legale de proveniență prin care se favorizează tăierile ilegale de arbori ; lipsa de evidențe corespunzătoare pentru materialele lemnoase aduse spre prelucrare, precum și pentru cheresteau rezultată ; neperceperea, la unele instalații ale unităților agricole cooperatiste, a uiumului legal datorat ; nepredarea, la unitățile MILMC, a uiumului perceput, la unele instalații ale consiliilor populare din zonele necooperativizate ; autorizarea de către Administrația financiară județeană, pe baza Legii nr. 13/1968, a funcționării, în cadrul atelierelor de tîmplărie ale persoanelor particulare a unor instalații de prelucrat scîndură, la care se debitează și lemn în cherestea ; încălcarea, de către comitetele executive ale unor consilii populare județene, a prevederilor art. 25 din Decretul nr. 257/1982 și ca urmare împuternicirea birourilor executive ale unor consilii populare subordonate să-și elibereze singure autorizații de funcționare a unor instalații de debitat cherestea. **(Comunicarea C.P.C.P. nr. 10.950/1984).**

● Ministerul Petrolului, prin telexul nr. GU nr. 5003/ 9.X.1984 face cunoscut organelor interesate că, în conformitate cu Hotărîrea nr.45 din 25 septembrie 1984 a Consiliului de coordonare a dezvoltării bazei energetice și funcționării sistemului energetic național, cu începere din luna octombrie a.c. se interzice modificarea repartițiilor de gaze naturale la unitățile consumatoare pe parcursul lunii de plan și după expirarea acestei ; suplimentarea cotelor din balanță pentru titularii de plan, din rezerva MATMCGFF se va face numai înaintea începerii lunii de plan. **(Comunicarea C.P.C.P. nr. 10.314/1984).**

● Din controalele și analizele efectuate în județe, precum și din informările Băncii de Investiții rezultă existența unor deficiențe în legătură cu modul de aplicare a prevederilor Decretului nr. 93/1984 privind retribuirea personalului muncitor în acord global, prin preluarea lucrărilor în antrepriză, pentru înlăturarea cărora se cere consiliilor populare să adopte următoarele măsuri :

— în acele locuri în care sumele prevăzute în contracte pentru plata manoperei nu au fost stabilite în concordanță cu sarcina anuală de creștere a productivității muncii, se va trece de urgență la contractarea manoperei prevăzute în contractele de acord global, asigurîndu-se corelarea acesteia cu sarcina anuală de creștere a productivității muncii, astfel încît ponderea manoperei totale în volumul producției de construcții-montaj contractate, pe trimestrele II—IV 1984 să fie în limita ponderii fondului de retribuire în volumul producției de construcții-montaj planificate pe aceeași perioadă ;

— deoarece în multe județe cotele procentuale de manoperă, pentru plata personalului retribuit în cotă, au fost stabilite și transmise unităților antrepriză de construcții-montaj la nivelul sau aproape la nivelul celor maxime repartizate prin plan, fără să se analizeze și să se asigure o concordanță deplină cu volumul, natura și structura organizatorică adoptată după definitivarea acțiunii de reorganizare, este necesar să se revadă și să se redimensioneze cota procentuală pe trimestrele II—IV 1984, în cadrul limitelor repartizate prin plan, urmărindu-se asigurarea, în trimestrul IV a.c. a unui fond de retribuire lunar, relativ constant, pentru personalul retribuit din cotă, în raport cu structura organizatorică adoptată și necesitatea asigurării unei corelații corespunzătoare, pe ansamblul activității, între retribuția medie și ceilalți indicatori de plan ;

— constatîndu-se în multe unități de antrepriză, întîrzieri mari, nejustificate, la întocmirea documentațiilor necesare restituirii, în condițiile legii, a diferențelor de 20 la sută pentru obiectivele și lucrările terminate și recepționate, se cere definitivarea urgentă a documentațiilor aferente astfel încît să se poată restitui sumele pentru toate obiectivele și lucrările recepționate ;

— deoarece mai există lucrări, în planul unităților de antrepriză, care nu au documentații de execuție, amplasamente libere, finanțare deschisă etc., în conformitate cu dispozițiile legii să fie atenționați toți beneficiarii pentru a înlătura aceste neajunsuri și a preîntîmpina repetarea lor în 1985 ;

— pe toate șantierele să se acorde mai mare atenție organizării producției și a muncii, folosirii rationale a forței de muncă și a mijloacelor din dotare, efectuării unor lucrări de calitate ;

— să se intensifice măsurile pentru înfăptuirea neabătută a sarcinilor din programele speciale privind creșterea mai accentuată a productivității muncii în execuția lucrărilor, punîndu-se un accent mai mare pe promovarea tehnologiilor avansate de execuție, extinderea mecanizării, întărirea ordinei și disciplinei, folosirea deplină a fondului de timp, ridicarea nivelului de calificare și de pregătire profesională a întregului personal, creșterea exigenței pentru calitatea și eficiența întregii activități.

— în comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București să se analizeze lunar modul cum se îndeplinesc măsurile indicate mai sus. **(Comunicarea C.P.C.P. nr. 9.950/1984).**

● **În vederea închirierii tuturor apartamentelor din fondul** locativ de stat, care au fost date în folosință, a încasării restanțelor la chirii și pentru satisfacerea în și mai bune condiții a nevoilor de locuit ale populației, se vor lua de urgență, următoarele măsuri :

— comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București vor reinventaria în termen de 10 zile oate apartamentele din fondul de stat date în folosință și neînchiriate, stabilind, concomitent, cauzele care au determinat această situație, unitățile din subordine și persoanele care se fac vinovate de neîndeplinirea sarcinilor și măsurilor transmise anterior pentru lichidarea unor astfel de situații ;

— comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, împreună cu întreprinderile (grupurile) de gospodărie comunală și locativă vor identifica unitățile care prin neîndeplinirea atribuțiilor ce le revin potrivit legii au determinat neînchirierea apartamentelor ce le-au fost repartizate. În cazul în care aceste unități nu vor desemna imediat beneficiarii, vor proceda la repartizarea apartamentelor respective altor unități, care se vor conforma acestei cerințe, respectînd bineînțeles prevederile legale ;

— comitetele și birourile executive ale consiliilor populare, în cursul lunilor octombrie și noiembrie 1984 vor instrui comisiile sociale de pe lîngă consiliile oamenilor muncii și organele sindicale din unități cu privire la modalitățile practice de aducere la îndeplinire a atribuțiilor legale pe care le au în atribuirea locuințelor din fondul locativ de stat ;

— comitetele și birourile executive ale consiliilor populare vor asigura respectarea strictă a prevederilor legale și indicațiilor primite cu privire la condițiile ce trebuie să fie îndeplinite de construcțiile de locuințe la recepția preliminară și vor acționa pentru eliminarea, încă din timpul execuției, a deficiențelor constatate frecvent la recepțiile preliminare, precum și a celor care apar în perioada de garanție ;

La apartamentele care nu s-au ocupat din cauza existenței unor deficiențe de calitate, se va acționa operativ pentru executarea remedierilor care să ducă la asigurarea condițiilor normale de locuit și se va urmări atribuirea și închirierea lor imediat. Totodată, se va acorda o atenție deosebită lucrărilor de remediere eficientă și rapidă a apartamentelor cu fenomen de condens ;

— comitetele și birourile executive ale consiliilor populare vor reanaliza situația apartamentelor neînchiriate, reținute pentru familiile ale căror locuințe urmează a se demola pentru necesități de sistematizare. Se va avea în vedere măsura transmisă ca o asemenea reținere să se facă numai pe cel mult 30 zile și numai pe bază de programe aprobate, prin care se asigură coordonarea acțiunilor de demolare cu darea în folosință a apartamentelor ;

— comitetele executive ale consiliilor populare județene vor stabili localitățile în care nu se mai solicită locuințe din fondul de stat și există un număr de apartamente neînchiriate de peste 1 an și vor lua măsurile prevăzute la pct. 3 lit. d din anexa nr. 22 la H.C.M. nr. 86 din 16 mai 1984. **(Comunicarea C.P.C.P. nr. 10.150/1984).**

● **Între Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare** și Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare s-a încheiat Convenția nr. 1019/12.IX.1984, potrivit căreia se va organiza, — prin consiliile populare județene și al municipiului București — creșterea iepurilor de casă pentru export, care se vor prelua prin unitățile specializate ale M.A.I.A., în vederea exportului lor. În baza acestui act, s-au adus la cunoștință comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, precum și a întreprinderilor avicole de stat, următoarele dispoziții:

Comitetele executive ale consiliilor populare județene vor lua măsuri pentru organizarea, în unitățile din subordine, a activității de creștere a iepurilor pentru export, iar Centrala pentru producția avicolă, prin întreprinderile avicole de stat, care au abatoare specializate în localitățile Piatra Neamț, Băicoi-Prahova, Băiculești, Argeș, Sibiu, Arad și Baia Mare — va organiza activitatea de preluare și prelucrare a iepurilor crescuți de unitățile consiliilor populare.

În vederea derulării în condiții corespunzătoare a acestei acțiuni se precizează :

1. **Consiliile populare județene**, prin unitățile din subordine, vor comunica lunar întreprinderii avicole de stat cea mai apropiată (cu abator de iepuri), cantitățile de iepuri care vor fi livrate în luna respectivă.

2. Iepurii se vor expedia la abatorul de iepuri la datele convenite, în loturi omogene — tineret în greutate de minimum 2,5 kg. bucata — care să îndeplinească condițiile tehnice cerute de partenerii externi.

3. **Întreprinderile avicole de stat** cu abatoare de iepuri, vor recepționa conform normelor în vigoare, iepurii pri-

miți de la unitățile consiliilor populare și vor achita către acestea contravaloarea în lei la prețurile legale în vigoare (Decret nr. 70/1984) ;

4. Întreaga cantitate de carne aptă pentru export, rezultată în urma sacrificării lotului de iepuri primit, va fi prelucrată în abatoare conform specificațiilor convenite de I.C.E. „Prodexport" cu partenerii externi.

5. Întreprinderile avicole de stat vor confirma la I.C.E. „Prodexport", prin facturi proforma, întreaga cantitate de carne de iepuri expediată la export, provenită de la unitățile consiliilor populare.

6. I.C.E. „Prodexport" va confirma lunar consiliilor populare județene valoarea în valută a cantităților de carne de iepuri livrată la export care urmează să fie inclusă în raportările statistice.

7. Pe baza confirmărilor primite de la I.C.E. „Prodexport", consiliul popular județean și unitățile din subordine vor raporta ca realizare la export, în dările de seamă statistice, valoarea în valută aferentă cantităților de carne livrată. **(Comunicare comună a C.P.C.P. nr. 9750/1984 și a Centralei pentru producție avicolă nr. 5177/1984).**

● În vederea respectării întocmai a Programului de măsuri din 19 iunie 1984 privind producția noilor panouri mari de fațadă cu izolație termică îmbunătățită, conform prevederilor Decretului nr. 256/1984 se cer comitetelor executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, următoarele :

— definitivarea necesarului și a cotelor de vată minerală și profile metalice, pentru tr. IV 1984 și anul 1985 și încheierea contractelor cu furnizorii ;

— asigurarea tiparelor, pentru producerea panourilor de fațadă cu termoizolație îmbunătățită, cel tîrziu pînă la 15 nov. 1984 pentru locuințele care încep în acest an ;

— stabilirea tehnologiilor de producere a elementelor de fațadă cu termoizolație îmbunătățită, gata finisate în unitățile de prefabricate, pe tipuri de blocuri de locuințe ;

— instruirea personalului din poligoanele de prefabricate în vederea organizării producției noilor tipuri de panouri de fațadă prefabricate, astfel încît construcțiile de locuințe din frontul de lucru 1984—1985 și cele prevăzute în planul pe anul 1985 să se realizeze numai cu panouri de fațadă prefabricate cu termoizolație îmbunătățită, finisate în unitățile producătoare ;

— stabilirea unor măsuri ferme, astfel că toate construcțiile noi de locuințe din frontul de lucru 1984—1985, să fie realizate cu termoizolație îmbunătățită.

Totodată se face precizarea că pentru realizarea clădirilor de locuit pe baza proiectului tip T. 770, proiectul de tipare se poate comanda la Institutul de proiectare pentru construcții tipizate. **(Comunicarea C.P.C.P. nr. 9800/1984).**

● Întreprinderea de comerț exterior „Terra" este solicitată să ofere la export articole de gospodărie țărănească vechi sau scoase din uz, cum sînt : căruțe, roți de căruțe, roabe cu roți de lemn, cahle și sobe de teracotă, butoaie de lemn, butoaie de bere, hîrdaie, pluguri, balcoane din fier forjat din demolări, oale și ulcioare din ceramică, căldări lucrate manual, trăsuri.

Produsele, solicitate de o firmă din R.F. Germania, trebuie să fie vechi, fără a fi antichități și să nu fie susceptibile de a intra în patrimoniul național. Destinația dată de clientul extern acestor produse este în principal decorarea locuințelor și grădinilor.

Dat fiind interesul manifestat de firma parteneră pentru această ofertă, consiliilor populare li se cere să analizeze posibilitatea colectării de la populație a unor articole din cele prezentate mai sus în vederea constituirii unei oferte comune a consiliilor populare pentru export.

Evaluarea acestor produse și valorificarea lor la export vor fi făcute conform legii, prin unitățile de consignație (fiind produse vechi) și prin I.C.E. „Terra".

Produsele exportate efectiv vor fi plătite în lei celor care le furnizează, iar contravaloarea lor în valută se va înregistra ca export al consiliilor populare. **(Comunicarea C.P.C.P. nr. 9660/1984).**

ERATĂ

Alineatul final al preambulului la formularele tipizate comune pentru deciziile de atribuire și respectiv, transmitere de terenuri pentru construcții, publicate în suplimentul nr. 42/1984, pag. 6 și 7, va avea următorul conținut :

„În temeiul art. 52 lit. h și a art. 60 din Legea nr. 57/1968 de organizare și funcționare a consiliilor populare, cu modificările ulterioare".

COLECTIVUL REDACȚIONAL

Ioan Ciobotaru (coordonator), **Vasile Inoan** (secretar de redacție), **Constantin Jalbă, Nădejde Șerban, Mircea Preda, Florin Vasilescu, Ion Zidaru** (membri) — activiști ai Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare și unităților acestuia.

Colaborările la Suplimentul „PROBLEME ALE CONSILIILOR POPULARE" se înaintează pe adresa : COMITETUL PENTRU PROBLEMELE CONSILIILOR POPULARE — **Centrul de perfecționare a cadrelor,** str. Occidentului nr. 14, telefon 50.45.43, sau 17.01.60 (797), — Sectorului 1, Cod 78111, București, Oficiul P.T.T.R. 12.

A APĂRUT

„ALMANAHUL SATELOR" 1985

EDITAT DE GAZETA

„AGRICULTURA SOCIALISTĂ"

Agricultură — actualitate, perspective, speranțe. ● Cum putem prevedea starea vremii. ● Peste 200 de sfaturi practice pentru gospodari și gospodine. ● Juristul nostru la dispoziția dv. ● „Trei triunghiuri ale morții ?" — Afacerea ucigașă — Misiune cu totul deosebită. ● Cîntecul veșnic tînăr. ● Euro'84. ● Olimpiada Los Angeles 1984.

Vi-l puteți procura de la chioșcurile de difuzare a presei din orașe și sate. Prețul unui exemplar de peste 200 pagini, frumos ilustrate, este de numai 18 lei.

Practică arbitrală comentată

● DATA LIVRĂRII

Potrivit art. 41 lit. b din Legea nr. 71/1969, produsele trec în patrimoniul unității beneficiare pe data predării către organizația de transport. În raport cu această dată se apreciază dacă livrarea a fost întîrziată sau nu. Unitatea beneficiară pîrîtă și-a justificat refuzul de a primi și plăti produsele pe considerentul primirii acestora în anul de plan următor, deși au fost expediate în luna decembrie a anului pentru care se încheiase contractul. Primirea produselor în alt an de plan, în sine, nu poate fi considerată o livrare întîrziată. Nefiind vorba de o livrare întîrziată, unitatea beneficiară nu-și poate justifica refuzul prin cantitatea de produse pe care le are în stoc. În conformitate cu art. 40 lit. b din Legea nr. 71/1969, depășirea stocurilor normate justifică refuzul primirii produselor numai în situația unei livrări întîrziate (Dec. P.A.S. nr. 2033/1984).

● SORTIMENT — RĂSPUNDERE

Livrarea altui sortiment dintr-un produs nu se poate justifica prin condițiile tehnice improprii ale unității furnizoare. Așa cum s-a constatat, utilajul a devenit necorespunzător prin neefectuarea reparațiilor și înlocuirilor în perioada necesară, ceea ce a dus la pierderea unor performanțe tehnice. În consecință, unitatea furnizoare a fost obligată la plata de daune pentru acoperirea prejudiciilor avute de unitatea beneficiară prin utilizarea altui sortiment din produs (Dec. P.A.S. nr. 2079/1984).

● DEȘEURI METALICE — LIVRARE

Prin art. 37 lit. d din Decretul nr. 465/1979 privind recuperarea și valorificarea resurselor materiale refolosibile, utilizarea și circulația ambalajelor, s-a stabilit obligația unităților furnizoare de deșeuri metalice de a le livra pregătite prin balotare, presare, brichetare în vederea folosirii optime a mijloacelor de transport. Această obligație nu poate fi înlocuită de prevederea Stas-ului nr. 6058/1978 care arată că, deșeurile metalice pot fi livrate nepregătite în raport cu sortimentul pe care urmează să-l realizeze unitatea beneficiară. După cum rezultă, în cadrul stas-ului menționat, pregătirea deseurilor metalice are alt sens, referindu-se la modul de utilizare de către unitatea beneficiară. Nerespectarea de către unitatea furnizoare a obligației prevăzute de art. 37 din Decretul nr. 465/1979 duce la aplicarea sporului de 50% din tariful normal de transport pentru încărcarea vagoanelor la mai puțin de jumătate din capacitate. Acest spor de tarif, deși nu reprezintă o penalitate, urmează să fie suportat de unitatea furnizoare, deoarece condiția „franco" este „vagon stație de expediție" (Dec. P.A.S. nr. 1728/1984).

● COMUNICAREA FORȚEI MAJORE

Potrivit art. 46 alin. 1 din Legea nr. 71/1969, unitatea furnizoare are obligația să-i comunice unității beneficiare apariția împrejurării de forță majoră, precum și actele doveditoare corespunzătoare. Aceasta nu implică și confirmarea forței majore de către arbitraj ; cerința confirmării fiind prevăzută de lege numai pentru produse cuprinse în balanțe, după distincțiile stabilite în alin. 2 al prevederii legale menționate. Astfel, în litigiul arbitral s-a constatat că unitatea furizoare i-a comunicat unității benficiare actele doveditoare ale împrejurării de forță majoră, într-un contract pentru produse care nu circulă pe bază de repartiție, înainte de introducerea acțiunii de arbitraj. În această situație, cheltuielilie de arbitrare urmează să fie suportate de unitatea beneficiară reclamată (Dec. P.A.S. nr. 1910/1984).

● TERENURI AGRICOLE — OBLIGAȚII

Potrivit at. 17 din Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar, beneficiarii de investiții au obligația de a recupera o suprafață de teren egală cu cea ocupată definitiv. Prin stabilirea acestei obligații s-a avut în vedere menținerea integrității fondului funciar unic al țării. Pe lîngă obligația recuperării unei suprafețe de teren, în mod distinct, anexa nr. 3 pct. B a Legii nr. 59/1974 prevede despăgubirile ce se plătesc pentru folosirea temporară a terenurilor unităților deținătoare. De aceea, dacă o unitate și-a îndeplinit obligația de recuperare a unei suprafețe agricole, dar a continuat să ocupe terenul agricol al unității reclamante, îi datorează acesteia despăgubirile prevăzute de lege. În adoptarea soluției, s-a avut în vedere că unitatea pîrîtă n-a obținut aprobarea de scoatere definitivă a terenului în cauză din circuitul agricol. Or, în această situație este vorba tot de o folosire temporară a terenului agricol (Dec. P.A.S. nr. 1477/1984).

● DIFERENȚE DE PREȚ - PRESCRIPȚIE

Acțiunea unității furnizoare pentru obligarea unității beneficiare la plata unei diferențe de preț, produsele facturîndu-se la un preț mai mic decît cel legal, nu are drept obiect daune. De aceea, termenul de prescripție este de 6 luni, prevăzut în mod distinct de art. 4 lit. c din Decretul nr. 167/1958 privitor la prescripția extinctivă. Soluția se impune prin faptul că, lipsa pe care o are unitatea furnizoare în patrimoniul său, provine din aplicarea eronată a prevederilor referitoare la preț, împrejurare pentru care s-a stabilit un termen special de prescripție (Dec. P.A.S. nr. 1648/1984).

● AMBALAJE — GARANȚIE

Sumele ce se achită de unitățile beneficiare unităților furnizoare pentru ambalajele în care li se livrează produsele nu se includ în noțiunea de preț. Aceste sume, restituindu-se unităților beneficiare în urma returnării ambalajelor, au caracterul unei garanții. În consecință, dacă unitatea furnizoare întîrzie în restituirea sumelor primite pentru ambalaje nu se află în întîrziere în legătură cu plata prețului. Datorită naturii juridice distincte a sumelor primite de unitatea furnizoare pentru ambalajele ce i se restituie, penalitățile prevăzute de art. 47 pct. 5 din Legea nr. 71/1969 nu sînt aplicabile (Dec. P.A.S. nr. 1873/1984).

Mihai PASCU

Întrebări și răspunsuri

● ION STEGARU, Craiova — Potrivit scrisorii comune a Comitetului pentru Poblemele Consiliilor Populare nr. 4470/1984 și a Ministerului Muncii nr. 15322/1984 trimisă comitetelor executive ale consiliilor populare județene și municipiului București, începînd cu data de 1 mai 1984 indemnizația administratorilor asociațiilor de locatari cu peste 450 de membri s-a majorat la 1212 lei lunar. Pensionarii pentru munca depusă și limita de vîrstă pot lucra la asociațiile de locatari cu plata unei îndemnizații, în condițiile art. 6 din Legea nr. 3/1977. Indemnizația și pensia să nu depășească retribuția actualizată a funcției avute la data pensionării. În situația cînd indemnizația împreună cu pensia de asigurări sociale depășesc această retribuție, reducerea pe perioada cît pensionarul este administrator se face din pensie.

● RADU GHEMEȘ, Mediaș — Din concediul de odihnă se scad concediile fără plată, prevăzute de lege, care depășesc 30 de zile, în ultimele 12 luni, precum și absențele nemotivate (Decretul nr. 338/1983). Din cele relatate

de dv. rezultă că nu ați absentat nemotivat și că cele 3 zile vi s-au scăzut din concediul de odihnă. În această situație conducerea unității poate aproba — la cererea dv. — să efectuați 3 zile plătite din concediul de odihnă.

● **LASZLO BOTÁR, Miercurea Ciuc** — În situația în care după absolvirea Institutului de arte plastice și decorative „Ion Andreescu", ați fost repartizat la Întreprinderea de tractoare din Miercurea Ciuc și unitatea a solicitat și a obținut apobarea pentru dv. a unui post de desenator artistic similar funcției de desenator artistic din sectorul de editură, potrivit prevederilor din anexa nr. V pct. 22, coroborate cu cele din anexa IV—VII—B, pct. 1, lit. B, la Legea nr. 57/1974, ați fost încadrat corect la clasa 11 în primul an de activitate. În ipoteza în care unitatea nu a solicitat sau nu a obținut un atare post, legal nu vă putea încadra și ca atare contractul dv. de muncă este lovit de nulitate.

● **GRUP DE SPECIALIȘTI, Sibiu** — În raport de prevederile art. 116, 120 și 124 din Codul Muncii, timpul lucrat peste durata normală a zilei de lucru, precum și cel lucrat în zilele de duminică sau alte zile nelucrătoare este considerat ca timp lucrat în ore suplimentare. Se compensează cu timp liber corespunzător, urmînd ca în medie să nu se depășească lunar, trimestrial, semestrial sau anual, după caz, durata normală a zilei de muncă. În ipoteza în care un specialist din agricultură este chemat să lucreze suplimentar peste durata normală a zilei de muncă, inclusiv duminica, printr-o dispoziție expresă a conducerii unității, și din vina sa nu se prezintă la lucru, aceasta constituie o încălcare a obligațiilor de muncă, respectiv o abatere disciplinară, fiind pasibil de aplicarea unei sancțiuni disciplinare.

● **GHEORGHE VERNESCU, Topleț** — Potrivit dispozițiilor art. 6 lit. d din Legea nr. 12/1971, prin absolvenți ai învățămîntului superior se înțeleg cadrele care, după absolvirea studiilor respective, au promovat examenul de diplomă. În consecință, puteți fi încadrat în funcția de economist după promovarea acestui examen.

● **BARNA-ȘTEFAN HERMAN, Carei** — În raport de situația prezentată în scrisoare, la stabilirea retribuției dv. pentru funcția de jurisconsult, unitatea putea aplica prevederile art. 200, alin. 3, lit. c din Legea nr. 57/1974. După 30—90 de zile de la încadrarea la nivelul de bază al funcției de jurisconsult vă putea acorda un număr de gradații potrivit criteriilor de la art. 200 alin. 2 din lege. În prezent, retribuția stabilită fiind legală și termenul de 90 de zile de la încadrare fiind depășit, acordarea unor gradații nu se mai poate face decît în condițiile art. 33 din Legea nr. 57/1974.

● **MIHAIL PREIS, Orșova** — În situația în care ați fost reținut de conducerea unității să plecați în concediu de odihnă în ziua planificată de la începutul lunii august și ați fost replanificat să plecați în ziua de 21 august 1984, atunci indemnizația pentru concediu de odihnă trebuia să vi se calculeze și să vi se plătească corespunzător peioadei 21 august — 10 septembrie. Pentru zilele lucrate în cursul lunii august trebuia să vi se plătească retribuția cu sporul aferent depășirii planului de producție pe această lună.

● **ALEXANDRU FARKAȘ, Satu Mare** — Potrivit prevederilor Legii nr. 12/1971, în funcțiile pentru care se prevăd studii economice superioare pot fi încadrate numai persoanele care au absolvit învățămîntul superior economic cu examen de diplomă. Funcțiile de casier, controlor, recepționer și tehnician principal nu sînt funcții economice care să vă confere o atare vechime în specialitate utilă pentru ocuparea unor funcții economice. Cu privire la pretențiile dv. referitoare la acordarea unor premieri pentru inovații, aveți deschisă calea unei acțiuni la instanțele judecătorești, singurele competente să se pronunțe în astfel de litigii.

● **ELENA MORARU, Dej** — Prin „altă localitate" în sensul prevederilor art. 75 din Legea nr. 57/1974 se înțelege o altă localitate decît aceea în care persoana respectivă are domiciliul și unitatea sediul. În consecință, întrucît persoana la care vă referiți s-a transferat în interesul serviciului în localitatea unde are domiciliul, nu îndeplinește condițiile legii pentru a beneficia de drepturile de transferare prevăzute de dispozițiile legale menționate mai sus.

● **VASILICA RADU, BUZOIANU CARMEN, Răcari, Dîmbovița** — Întrucît faceți parte din categoria personalului tehnic, economic, de altă specialitate și administrativ și prestați activitate corespunzătoare acestei categorii, primiți retribuția aferentă în raport de realizarea indicatorilor stabiliți pentru acest personal potrivit prevederilor Decretului nr. 335/1983, fiind irelevant faptul că în primul an de activitate plata retribuției se face din fondul total de retribuire.

● **KURT RAMPENSTRANCH, Agnita** — Prin stabilirea domiciliului în localitatea în care se află unitatea, în sensul prevederilor art. 14 lit. f din Decretul nr. 54/1975, se înțelege schimbarea domiciliului în localitatea unde se află sediul unității. Nu este suficientă numai mutarea efectivă în acea localitate prin stabilirea temporară a reședinței cu viză de flotant. Dovada schimbării domiciliului se face cu mențiunea corespunzătoare a organelor de miliție înscrisă în buletinul de identitate.

● **ION PRICOP, Brașov** — Puteți fi încadrat și retribuit corespunzător funcției de consilier juridic principal (care coordonează activitatea juridică) dacă în statul de funcții al unității există un asemenea post. Potrivit unor precizări ale organelor centrale competente, astfel de posturi pot fi prevăzute în statele de funcții numai la unitățile unde în compartimentul juridic lucrează mai mult de cinci juriști.

● **PETRE CREȚU, Călărași** — Nu vă putem transmite un răspuns precis, deoarece nu ne indicați grupa de ramuri și gradul unității sau nivelul de bază al funcției de subinginer din unitatea dv. întrucît retribuția dv. trebuie să fie stabilită, potrivit prevederilor art. 35 lit. b din Legea nr. 57/1974, corespunzător anului II de activitate al funcției de subinginer, dacă în unitatea dv. nivelul de bază al funcției de subinginer este la clasa 19, înseamnă că, în raport de prevederile de la pct. B din anexa nr. VII din lege, retribuția vi s-a stabilit corect la clasa 16.

● **GHEORGHE BOGDAN, Baia Mare** — În conformitate cu dispozițiile Decretului nr. 246/1977 alocația de stat pentru copii se stabilește pe baza veniturilor rezultate din însumarea retribuției tarifare și a sumelor care potrivit legii fac parte din retribuție. În cazul relatat de dv. indemnizația de conducere (contabil șef) nu face parte din retribuție.

● **GHEORGHE TRIFAN, București** — potrivit prevederilor art. 35 alin. 2 din Legea nr. 5/1973, sînt exceptate de la majorarea chiriei prevăzută în alin. 1 persoanele încadrate cu contract de muncă transferate în interes de serviciu, timp de 5 ani, de la data transferului. Deși legea nu precizează, se înțelege că se referă la situațiile cînd transferul a avut loc dintr-o localitate în alta. Legea nu condiționează acordarea acestei scutiri de anumite condiții de vîrstă.

● **ÎNTREPRINDEREA GRANITUL, București** — Legea nr. 22/1969 instituie și reglementează două categorii de garanții — în numerar și suplimentare. Constituirea garanției în numerar de către gestionar nu exclude și existența garanției suplimentare. Ministerele și celelalte organe centrale stabilesc plafoanele valorice și condițiile în care este obligatorie și constituirea unor garanții suplimentare. În baza art. 41 din legea citată și ministerul în a cărei subordonare sînteți a emis instrucțiuni în acest sens. Legea nr. 22/1969, în art. 10, prevede și posibilitatea constituirii unor garanții supli-

mentare asumate de terțe persoane — prin întocmirea unor înscrisuri autentificate — de a acoperi pagubele cauzate de gestionar, fie integral, fie pentru o sumă determinată. Garanția suplimentară poate fi constituită și în numerar, prin depunerea și consemnarea ei în favoarea unității socialiste. Ea trebuie depusă integral de terți sau chiar de către gestionar, nefiind admisă reținerea în rate.

● **ION POPESCU, Ploiești** — Potrivit prevederilor art. 728 din Codul civil, nimeni nu poate fi obligat a rămîne în indiviziune. Cu ocazia ieșirii din indiviziune, coproprietarii pot conveni singuri, sau pot solicita instanței ca, odată cu ieșirea din indiviziune, să procedeze și la recunoașterea și stabilirea pretențiilor reciproce derivînd din chirii încasate, reparații efectuate, impozite și taxe plătite etc. Aceste drepturi de creanță pot fi solicitate numai pe o perioadă de 3 ani anterioară cererii introduse la judecătorie, potrivit prevederilor Decretului nr. 167/1958.

● **NICOLAE TURICĂ, Craiova** — Cheltuielile făcute cu deplasările de către adminisratorul asociației de locatari, în interesul acesteia (la unitățile C.E.C., la furnizori etc.) trebuie considerate cheltuieli comune ce intră în categoria celor administrativ-gospodărești și se suportă de membri potrivit pct. 12 din Normele aprobate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 30/1983. Administratorul poate cumula pensia (inclusiv pensia suplimentară) cu indemnizația ce o primește de la asociația locatarilor.

● **EUGEN RĂDULESCU, București** — Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 256/1984 se abrogă, printre altele, și pct. 3 și 7 din anexa nr. 6 a Decretului nr. 216/1981. Prevederile abrogate stabilesc norme pentru recalcularea prețurilor ; ele nu se referă la dreptul persoanelor care au contractat locuințe de a renunța la contractele încheiate.

● **ASOCIAȚIA LOCATARI RACOKZI nr. 102, Cluj-Napoca** — Potrivit prevederilor pct. 1 lit. a alin. final din normele aprobate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 30/1983, cheltuielile pentru lucrările de întreținere și reparații (inclusiv înlocuiri), efectuate pe părțile și instalațiile comune care prin lege cad în sarcina proprietarilor, se repartizează proporțional cu cota-parte indiviză deținută de fiecare proprietar asupra acestor părți și instalații.

● **GETA MIHAI, Bistrița,** — Amenzile contravenționale aplicate de organele I.J.T.L. nu au fost afectate de Decretul de amnistie și grațiere din august 1984. Ele sînt datorate în continuare.

● **DUCA GRIGORE, Ploiești** — Dacă sînteți proprietarul apartamentului pe care îl locuiți, cheltuielile pentru lucrările de întreținere și reparațiile ascensorului se repartizează proporțional cu cota parte indiviză ce o dețineți în calitatea dv. de proprietar asupra părților și instalațiilor comune (inclusiv ascensorul), chiar dacă apartamentul este situat la parter. Cît privește cheltuielile aferente energiei electrice consumate pentru funcționarea ascensoarelor, acestea nu se suportă de locatarii de la parter dacă imobilul nu are băi, spălătorii, uscătorii, etc. la etajele superioare (pct. 9 lit. c din Normele citate).

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Vreți să aveți noile norme de perisabilități ce se aplică în toate unitățile ?

Încheiați de îndată abonamente speciale ce vă dau dreptul să primiți „Revista economică" (inclusiv Suplimentul săptămînal), precum și următoarele lucrări (a cîte 800 pagini) :

● **„Apărarea avutului obștesc" din administrarea unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică privind: patrimoniul, gestiuni — gestionari, controlul preventiv, financiar și gestionar, răspunderea materială, civilă și penală, expertiza contabilă, constituirea titlurilor executorii și realizarea lor precum și noile norme de perisabilități, aprobate prin H.C.M. nr. 190/1984, care se aplică în toate unitățile economice (inclusiv cele comerciale de stat și cooperatiste).**

● **„Drepturile și obligațiile personalului" din unitățile economice de stat și cooperatiste, precum și cele bugetare.**

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . . : (mandatul poștal din ziua de . . . . .) * v-am expediat suma de . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd . . . abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim, pe lîngă revistă (inclusiv Suplimentul săptămînal) și cîte un exemplar din lucrările pe care le veți edita în anul 1985.

Cu stimă,

(semnătura abonatului)

* **Pe dispoziția de plată și pe mandatul poștal scrieți în mod vizibil mențiunea „Abonamente la Revista economică" — 1985.**

Tiparul I. P. „Informația" 7 decembrie 1984. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

MUZEUL NAȚIONAL AL LITERATURII ROMÂNE 1883

Accentuarea rolului factorilor intensivi ai dezvoltării economico-sociale

EVENIMENT de însemnătate istorică în viața partidului și poporului nostru, Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român a stabilit sarcinile și obiectivele trecerii la cea de-a treia etapă a realizării Programului partidului. În ansamblul direcțiilor de acțiune pentru înfăptuirea obiectivului fundamental al cincinalului viitor — continuarea fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism — cu o contribuție hotărîtoare se înscrie sporirea puternică a eficienței economice, accentuarea rolului factorilor intensivi ai dezvoltării economice și sociale. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea, **„se impune să acționăm cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea cerințelor dezvoltării, ale realizării unei noi calități a muncii și vieții întregului popor. În cincinalul viitor va trebui accentuată dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor industriale și asigurat un echilibru mai bun între diferite sectoare, înlăturîndu-se unele contradicții apărute la un moment dat".**

Necesitatea accentuării rolului factorilor intensivi în etapa actuală și în perspectivă este determinată de cerința înfăptuirii unei reproducții lărgite de tip intensiv care să asigure utilizarea cu maximum de randament a tuturor resurselor materiale și de muncă disponibile, realizarea unor ritmuri susținute de creștere economică, participarea cu eficiență sporită a țării noastre la circuitul economic mondial.

Creșterea substanțială a eficienței economice este nu numai necesară, ci și posibilă, ținînd seama de stadiul atins în dezvoltarea forțelor de producție, de rezervele existente în ceea ce privește utilizarea cu maximum de randament a potențialului existent, producția pe unitatea de fonduri fixe și productivitatea muncii fiind în țara noastră mai reduse față de țările dezvoltate, iar consumul de materii prime și energie pe unitatea de venit național mai mare.

Semnificația economică și necesitatea creșterii eficienței utilizării factorilor de producție pot fi evidențiate de rezultatele unor calcule estimative care arată că în prezent majorarea cu 1% a productivității muncii sociale poate asigura un spor al venitului național de 7—8 miliarde lei. Același spor pe cale extensivă ar putea fi obținut printr-o creștere a populației ocupate în sfera productivă de peste 93 mii persoane.

Prin obiectivele și orientările pe care le cuprind, Directivele cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000 asigură premise pentru înfăptuirea unor corelații și trăsături caracteristice unei dezvoltări intensive atît la nivel macro cît și microeconomic, în profil de ramură și teritorial. Dintre acestea menționăm : devansarea creșterii produsului social de către venitul național ; sporirea eficienței acumulării ; devansarea dinamicii fondurilor fixe productive de către cea a venitului național ; reducerea consumului de energie și a cheltuielilor materiale pe unitatea de produs social și venit național ; contribuția cu peste 50% a factorilor intensivi la obținerea sporului venitului național etc.

Integrarea largă a factorilor intensivi în procesul dezvoltării economico-sociale

MATERIALIZÎND concepția științifică, realistă și originală a secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la asigurarea unei dezvoltări intensive a economiei, Directivele cuprind obiective și sarcini care asigură integrarea largă a factorilor intensivi în procesul creșterii economice prin sporirea productivității muncii, ridicarea permanentă a nivelului tehnic și calitativ al produselor, accentuarea specializării și integrării producției în vederea utilizării cu maximum de randament a capacităților, economisirea strictă și valorificarea superioară a materiilor prime, combustibililor și energiei, recuperarea și refolosirea resurselor rezultate din procesele de producție și consum, reducerea costurilor de producție, cu deosebire a cheltuielilor materiale, creșterea substanțială a eficienței economice în toate ramurile și sectoarele de activitate economico-socială. Nivelurile unor indicatori care evidențiază laturile intensive ale creșterii economice în cincinalul 1986—1990 sînt prezentate în tabel.

Ansamblul orientărilor privind accentuarea rolului factorilor intensivi ai creșterii economice în cincinalul viitor asigură o sporire a eficienței acumulării. Astfel, în perioada 1986—1990 la un procent ritm mediu anual de creștere a venitului național revin 3,7 procente de acumulare față de 5,0 în 1976—1980 și circa 4,4 în cincinalul actual. Această tendință este rezultatul influenței unui complex de factori, printre care menționăm : îmbunătățirea structurii și eficienței utilizării

Indicatori	1986—1990
1. Coeficientul eficienței acumulării (raportul dintre creșterea în procente a venitului național și rata acumulării)	1,56
2. Indicele de devansare a ritmului de creștere a produsului social de către ritmul venitului național	1,40—1,60
3. Ritmul mediu anual de creștere a productivității muncii (%) în :	
— industrie	10,0
— întreprinderi agricole de stat	6,5
— transporturi feroviare	4,8
— transporturi auto	5,9
— construcții	dublarea în 1990 față de anul 1980
4. Ponderea produselor industriale la nivel mondial ridicat în 1990 (%)	95,0
5. Reducerea consumului de energie pe unitatea de venit național în 1990 față de 1985 (%)	20,0
6. Creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei în 1990 față de 1985 (%)	25—27
7. Reducerea cheltuielilor materiale la 1000 lei producție marfă în industria republicană în 1990 față de 1985 — lei	peste 80
8. Ponderea cheltuielilor materiale în produsul social în anul 1990 (%)	53,0
9. Sporul venitului național pe seama creșterii productivității muncii sociale (%)	85,0
10. Contribuția factorilor intensivi la sporul venitului național, calculată pe baza analizei multifactoriale (%)	50—55

fondului de acumulare ; orientarea programului de investiții cu prioritate spre dezvoltarea și modernizarea potențialului productiv (circa 90%) ; reducerea duratei de transformare a investițiilor în fonduri fixe ; ridicarea gradului de utilizare a capacităților de producție existente și a celor noi puse în funcțiune ; sporirea în ritm susținut a producției materiale ca urmare a creșterii substanțiale a productivității muncii ; reducerea consumurilor specifice de materii prime, combustibili și energie și valorificarea superioară a acestora ; diminuarea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social.

O altă corelație de ansamblu, caracteristică dezvoltării economice intensive, este devansarea ritmului de creștere a produsului social (5,0—5,7% în perioada 1986—1990) de către cel al venitului național (circa 8%) ca efect al sporirii gradului de valorificare a resurselor materiale, reflectat de reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social la 53% în 1990 față de circa 60% în prezent. Întreaga semnificație a reducerii ponderii cheltuielilor materiale în produsul social ne apare mult mai clar dacă avem în vedere volumele de producție crescute de la un an la altul. Astfel, valoarea unui procent de reducere a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social care reprezintă în 1984 circa 18 mrd. lei, va ajunge la circa 20 mrd. lei în 1985 și 26—27 mrd. lei în 1990. Prin reducerea prevăzută a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social se va obține pe cincinal un spor de venit național de circa 145 mrd. lei.

Prin sporirea productivității muncii și ridicarea gradului de valorificare a resurselor materiale — obiecte ale muncii și mijloace de muncă — se vor crea condiții ca în cincinalul viitor contribuția factorilor intensivi la creșterea venitului național, calculată pe baza analizei multifactoriale, să se ma-

joreze la 50—55% comparativ cu circa o treime în ultimele două decenii.

Dezvoltarea puternică a industriei, agriculturii și a celorlalte sectoare economice, în condițiile accentuării rolului factorilor intensivi, va crea condiții ca în 1990 venitul național să ajungă la 1200 miliarde lei, sporind într-un ritm mediu anual de circa 8%, ceea ce va menține România printre țările cu un înalt dinamism al creșterii economice.

Sporirea aportului cercetării științifice la creșterea mai accentuată a eficienței economice

DEZVOLTAREA intensivă a economiei naționale în cincinalul 1986—1990 va fi puternic sprijinită de creșterea rolului științei și tehnologiei în toate domeniile de activitate. Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al partidului, **„în realizarea programului de dezvoltare economico-socială în cincinalul viitor, un rol de importanță deosebită îl au cercetarea științifică, introducerea cu rapiditate și fermitate în producție a rezultatelor cercetării, a noilor cuceriri ale științei și tehnicii moderne. Cercetarea științifică românească are marea răspundere de a soluționa mai rapid o serie de probleme de importanță hotărîtoare pentru dezvoltarea economico-socială a patriei noastre".**

În ansamblul direcțiilor de acțiune stabilite de documentele Congresului al XIII-lea al partidului pentru creșterea mai accentuată a eficienței economice, pe un prim plan se înscriu prevederile Programului de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe perioada 1986—1990, care asigură sporirea rolului activității de cercetare în ridicarea substanțială a nivelului tehnic și calitativ al produselor, îmbunătățirea structurii producției și valorificarea tot mai eficientă a resurselor, sporirea gradului de competitivitate a produselor românești. Potrivit sarcinilor stabilite, prin modernizarea și reproiectarea produselor, generalizarea metodelor moderne de analiză și control ale calității în proiectare și fabricație, se va asigura ca în 1990 circa 95% din produsele românești să fie din punct de vedere tehnic și calitativ la nivelul celor existente pe plan mondial, iar cel puțin 2—5% să fie produse cu asemenea parametri tehnici și calitativi care să situeze România pe primul loc în lume.

Un rol hotărîtor revine cercetării științifice — așa cum sublinia secretarul general al partidului — în domeniul ridicării eficienței activității de investiții, prin promovarea unor tehnologii moderne, care să asigure consumuri materiale și energetice mai reduse, astfel încît gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei să se majoreze cu circa 70% (în 1990 față de 1980) și reducerea pe cincinal a consumului de energie pe unitatea de venit național cu peste 20%.

Rezultatele activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică vor contribui în mod hotărîtor la creșterea prevăzută a productivității muncii, factor determinant al dezvoltării economice intensive. Creșterea productivității muncii se va realiza în proporție de circa 55% prin introducerea și generalizarea progresului tehnic, îndeosebi prin aplicarea tehnologiilor noi de fabricație, accentuarea procesului de automatizare, electronizare și robotizare.

Modernizarea structurilor, asigurarea unei dezvoltări armonioase și echilibrate a economiei naționale

ACCENTUAREA rolului factorilor intensivi ai dezvoltării în viitorul cincinal va fi susținută de modernizarea structurilor economiei naționale, de asigurarea unui echilibru mai bun între diferite sectoare. În acest cadru, se va situa în continuare pe primul plan lărgirea bazei energetice și de materii prime — condiție hotărîtoare pentru dezvoltarea dinamică a întregii economii naționale —, se va accentua procesul de modernizare a structurii producției industriale prin creșterea cu prioritate a ramurilor de înaltă tehnicitate, care valorifică superior materiile prime, resursele energetice și de muncă socială și asigură promovarea largă a progresului tehnic, o competitivitate ridicată a produselor românești pe piețele externe. Această orientare se regăsește în ritmurile medii anuale mai mari pe care le vor înregistra industria construcțiilor de mașini (7,0—7,5% în perioada 1986—1990) și industria chimică (8,5—9%) comparativ cu 6—6,5% pe ansamblul industriei. De asemenea, în cadrul ramurilor și subramurilor vor fi promovate ample mutații în structura producției în favoarea unor produse de nivel tehnic ridicat, cum sînt, de exemplu, produsele industriei electronice și mijloacele tehnicii de calcul (care vor crește cu 62—67% în 1990 față de 1985) și produsele industriei de mecanică fină (48—55%).

În concordanță cu obiectivul fundamental al cincinalului viitor, o orientare esențială o constituie asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură, în condițiile continuării pe o treaptă superioară a politicii de industrializare și a sporirii rolului agriculturii la progresul general al societății. Accentuarea laturilor intensive ale dezvoltării economice va fi susținută de dezvoltarea intensivă și modernizarea întregii agriculturi, pe baza accelerării creșterii producției vegetale și animale. În cadrul producției agricole — care va spori pe cincinal cu 5,4—5,8% — se va pune un accent deosebit pe dezvoltarea zootehniei, ponderea acesteia urmînd să ajungă la 46—48% în 1990.

Sporirea eficienței generale a muncii sociale va fi sprijinită, de asemenea, de dezvoltarea și modernizarea celorlalte ramuri și sectoare de activitate ale economiei naționale.

Valorificarea superioară a resurselor

O TRĂSĂTURĂ definitorie prin care se afirmă creșterea rolului factorilor intensivi în dezvoltarea economico-socială în cincinalul viitor o constituie valorificarea superioară a resurselor prin creșterea puternică a productivității muncii, sporirea eficienței fondurilor fixe și reducerea mai accentuată a cheltuielilor de producție, îndeosebi a cheltuielilor materiale.

În dezvoltarea intensivă a economiei naționale un factor hotărîtor îl reprezintă sporirea productivității muncii sociale. Aflată sub influența unui complex de factori tehnici, economici și sociali, creșterea productivității muncii sociale în viitorul cincinal și în perspectivă se bazează pe modernizarea mai intensă a structurii ramurilor și subramurilor economiei naționale, pe măsurile și acțiunile care vizează introducerea și generalizarea progresului tehnic, prin automatizarea, electronizarea și robotizarea producției, perfecționarea organizării producției și a muncii, folosirea deplină a capacităților de producție și a forței de muncă, perfecționarea continuă a pregătirii profesionale a populației ocupate în ramurile producției materiale.

În concordanță cu măsurile stabilite de Programul de creștere mai accentuată a productivității muncii, Directivele prevăd sporirea productivității muncii în industrie într-un ritm mediu anual de 10%, care asigură dublarea acesteia în 1990 față de 1980, ceea ce va permite atingerea nivelurilor obținute în țările dezvoltate industrial din Europa. Ritmuri susținute de creștere a productivității muncii sînt prevăzute și în construcții (care vor asigura dublarea în 1990 față de 1980), în întreprinderile agricole de stat (ritm mediul anual 6,5% în perioada 1986—1990), transporturi feroviare (4,8%) și auto (5,9%). Pe această bază se va obține o creștere substanțială a productivității muncii sociale care va asigura circa 85% din sporul venitului național.

Creșterea eficienței producției materiale este pregnant marcată de reducerea cheltuielilor de producție și îndeosebi a cheltuielilor materiale. În anul 1990 față de anul 1985 cheltuielile materiale la 1000 lei producție marfă vor fi reduse cu peste 80 lei iar cheltuielile totale cu circa 110 lei. Orientarea spre reducerea costurilor de producție, îndeosebi a celor materiale, apare cu atît mai întemeiată dacă avem în vedere resursele limitate de materii prime și energie de care dispune economia noastră națională. Pe de altă parte, participarea tot mai activă și eficientă a economiei românești la schimbul mondial de valori impune ca produsele pe care le fabricăm să încorporeze consumuri și cheltuieli materiale cît mai reduse, să fie competitive, să aducă un aport valutar sporit. Ca urmare a orientărilor promovate de Directive se asigură o reducere a cheltuielilor materiale pe unitatea de venit național de 20% în 1990 față de 1980.

O altă direcție de acțiune pentru creșterea mai accentuată a eficienței economice o constituie sporirea eficienței utilizării capacităților de producție prin creșterea producției și venitului național la 1000 lei fonduri fixe. Realizarea acestui obiectiv — așa cum se arată în Directive — impune ca în fiecare unitate să se acționeze pentru încărcarea deplină a capacităților productive, perfecționarea organizării producției și muncii, întărirea și respectarea strictă a disciplinei tehnologice, efectuarea la timp și de bună calitate a reparațiilor capitale și reviziilor tehnice, exploatarea cu maximum de randament a tuturor mașinilor, utilajelor și instalațiilor.

Realizarea obiectivelor stabilite în domeniul accentuării rolului factorilor intensivi ai dezvoltării economico-sociale în cincinalul viitor și în perspectivă va crea condiții pentru creșterea în ritm susținut a venitului național, sursa de bază în asigurarea dezvoltării puternice a forțelor de producție și a ridicării nivelului de trai, pentru ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație.

dr. St. MILITARU

Realizarea integrală a producției pe acest an — la baza pregătirii planului pe 1985

PREGĂTIREA temeinică a tuturor condițiilor tehnico-materiale necesare demarării cu bune rezultate a producției în 1985 reprezintă un obiectiv prioritar al activității fiecărei întreprinderi și centrale industriale, de care depinde îndeplinirea cu succes a sarcinilor de plan atît în anul viitor cît și pe întregul cincinal. În ansamblul factorilor care determină obținerea rezultatelor preconizate pentru 1985, un loc deosebit de important îl ocupă **realizarea prevederilor de plan pe acest an, în condiții de înaltă calitate și eficiență.** De altfel, modul de realizare a sarcinilor pe acest an va influența hotărîtor nivelurile de producție din 1985 și, în final, gradul de îndeplinire a planului cincinal.

Ritmuri sporite în înnoirea și modernizarea producției

ACȚIUNILE întreprinse și măsurile luate de la începutul anului și apoi pe parcurs au făcut posibile, la întreprinderea „Timpuri Noi", realizarea și chiar depășirea prevederilor de plan la producția fizică, în structura sortimentală aprobată, pe 11 luni din acest an (tabelul nr. 1). Rezultate deosebite au fost înregistrate și la ceilalți principali indicatori, ceea ce dă garanția îndeplinirii integrale a sarcinilor planificate pentru 1984 (tabelul nr. 2). La sfîrșitul acestui an, producția industrială va fi cu 240 milioane mai mare decît cea obținută în 1980, fără investiții suplimentare în noi capacități și forță de muncă.

Tabelul nr. 1

Situația realizării producției fizice pe 11 luni din 1984

Indicatorul	%
Putere	107,72
Debit	101,55
Motoare-clasa D 120	104,96
Compresoare clasa C5—C10	101,43
navale	105,24

Trăsătura definitorie a activității desfășurată în acest an, ca de altfel în întreaga perioadă parcursă din actualul cincinal, o reprezintă **permanenta preocupare pentru realizarea coordonatelor majore de dezvoltare a economiei românești : progres tehnic-calitate-eficiență.** În acest sens, atenția întregului colectiv s-a îndreptat spre asigurarea tuturor condițiilor necesare **ridicării mai accentuate a nivelului tehnic și calitativ al produselor** prin : ● reorganizarea fluxurilor tehnologice pe baze mai raționale ; ● implementarea organizării și lansării producției pe calculator electronic ; ● accelerarea modernizării produselor, asimilarea de noi tehnologii și produse. La baza realizării acestui obiectiv major al activității a stat principiul conform căruia calitatea unui produs înseamnă respectarea celor 2 componente ale sale : **calitatea concepției** — a modelului specificat al produsului — **și calitatea execuției** (fabricației), respectiv fidelitatea cu care modelul specificat este reprodus în produse, prin intermediul unui proces de producție special organizat.

Formarea unei baze superioare de cunoștințe tehnico-științifice în cadrul colectivului întreprinderii a permis **realizarea unor produse în premieră națională,** printre care : compresoare pentru industria navală, industria petrolieră, inclusiv platformele de foraj marin, rețele de metrou etc. Recent, s-a finalizat primul lot de 25 de electrocompresoare pentru gaz metan, care vor utiliza stațiile de îmbuteliere din țară ale rețelei naționale de transport auto. Asimilarea produselor noi, reproiectarea și modernizarea an de an a producției tradiționale — la parametri tehnico-calitativi superiori, în concordanță cu solicitările beneficiarilor — au condus la modernizarea fabricației, **produsele noi și modernizate constituind în prezent peste 80%.**

Tabelul nr. 2

Evoluția principalilor indicatori economici

Indicatorul	1984 1983 %	Preliminat 1984 %	Plan 1985 1984 %
Producție marfă	109,40	101,03	108,97
Productivitatea muncii (raportată la producția marfă)	111,02	100,67	108,29
Export	100,56	100,05	137,02
Cheltuieli la — totale	94,54	99,05	97,68
1 000 lei producție marfă — materiale	93,22	98,67	96,76

Conturarea unei viziuni noi în domeniul tehnologiei, introducerea rapidă a progresului tehnic au avut ca rezultat **aplicarea și extinderea a circa 50 de procedee tehnologice noi.** În sectoarele calde — turnătorie, tratamente-termice, forjă — tehnologiile noi asimilate au avut ca scop **reducerea consumurilor de materii prime și energie,** în paralel cu **asigurarea calității sporite a semifabricatelor.** S-au asimilat și extins : ● turnarea sub presiune a pieselor de aluminiu de mare complexitate — culase și cartere de compresoare — reducîndu-se în medie cu 45—50% consumul de aluminiu : ponderea reperelor din aluminiu turnate sub presiune va ajunge la finele actualului cincinal la 50,3% ; ● tehnologia de obținere a cilindrilor și culaselor de motor prin aplicarea procedeului de formare-turnare în forme coji de nisip peliculizat ; ● tehnologia de nitrurare ionică, cu consecințe directe asupra reducerii ciclului de fabricație și creșterii considerabile a fiabilității pieselor tratate termic.

În sectoarele de prelucrări mecanice și montaj s-au extins prelucrarea pe agregate specializate multipost a carterelor, arborilor, bielelor și cilindrilor și procedeele de prelucrări cu scule multiplăcuță pe mașini cu comandă program și centru de prelucrare. Totodată, au fost asimilate, la fabricația compresoarelor, repere de complexitate realizate din materiale sinterizate, extrudate la rece sau materiale compozite. Calitatea și fiabilitatea unor subansamble complexe au crescut în acest fel prin realizarea lor din elemente componente simple și asamblate prin procedeul de brazare (lipirea pieselor la temperatură controlată).

Creșterea fiabilității și mentenabilității produselor

ÎNSUȘINDU-ȘI orientările Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., în care se subliniază necesitatea realizării unor produse de înalt nivel tehnic și calitativ, creșterea prioritară a producției de înaltă tehnicitate, care valorifică cu maximă eficiență materiile prime, resursele energetice și munca socială, colectivul de oameni ai muncii din cadrul întreprinderii noastre a stabilit, pe baza acestora, tendințele și direcțiile dezvoltării intensive

ing. Carol DINA
directorul întreprinderii „Timpuri Noi" București

(Continuare în pag. 14)

Economisirea energiei: priorități, soluții

ASIGURAREA bazei energetice și creșterea producției de energie electrică și termică reprezintă un obiectiv prioritar al politicii economice a partidului nostru. În Raportul prezentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congresul al XIII-lea al P.C.R. se sublinia : **„Și în cel de-al 8-lea plan cincinal vom pune pe primul plan dezvoltarea bazei energetice și de materii prime — condiție hotărîtoare pentru progresul întregii economii naționale"**. An de an investițiile alocate acestor sectoare s-au finalizat în creșterea producției de cărbune, în punerea în funcțiune a noi grupuri energetice, a unor noi complexe hidroenergetice și centrale termoelectrice. De la începutul actualului cincinal și pînă în prezent a fost realizat un număr important de obiective energetice, puterea totală instalată sporind, de la începutul cincinalului și pînă în prezent, cu aproape 15%.

Măsurile și acțiunile întreprinse în acest an, ca de altfel pe întregul cincinal (modernizarea unor grupuri energetice, utilizarea mai deplină a capacității celor în funcțiune, reducerea duratei de revizii și reparații, îmbunătățirea calității și asigurarea ritmicității în aprovizionarea cu cărbune etc.) au făcut posibilă sporirea permanentă a producției de energie, care, practic, acoperă mai bine ca în anii trecuți nevoile consumatorilor din economie. În același timp, eforturile depuse de marea majoritate a unităților pentru încadrarea strictă în cotele de consum alocate, introducerea unor tehnologii avansate și asimilarea unor produse mici consumatoare de energie, raționalizarea consumurilor energetice și termice etc. se concretizează în economisirea unor importante cantități de energie și combustibil. Cu toate acestea, experiența de producție din fiecare întreprindere demonstrează că există încă mari rezerve de reducere a consumurilor energetice, între care cea mai importantă și la îndemîna oricui este **economisirea, gospodărirea rațională a acesteia.**

Consum rațional, la nivelul cotelor repartizate

INTRAREA în sezonul de iarnă, cînd consumurile devin inerent mult mai ridicate, cu vîrfuri extrem de mari, la care se mai adaugă și unele neajunsuri, cum ar fi nefuncționarea la capacitate a unor grupuri energetice, întîrzierea în punerea în exploatare a tuturor obiectivelor hidro și termoelectrice, au consecințe directe asupra nivelului producției de energie electrică obținută, impunînd **redimensionarea consumului** în funcție de necesitățile producției, ale consumului public și casnic, **fără însă a afecta activitatea economică, nivelul de realizare a prevederilor de plan.** Pornind de la implicațiile pe care le poate genera o asemenea stare de lucruri, de la necesitatea funcționării în continuare, în condiții de înaltă eficiență, a tuturor ramurilor și sectoarelor de activitate, de la importanța stabilizării la un nivel optim de producție-consum a sistemului energetic național, a fost adoptat, pentru perioada vîrfului de iarnă 1984—1985, un **Program de măsuri pentru asigurarea producției de energie electrică** care să acopere integral nevoile reale ale consumatorilor, cît și **pentru reducerea în continuare a consumului de combustibil și energie.**

În ansamblul măsurilor stabilite prin program, un loc aparte îl ocupă cele referitoare la **încadrarea fermă a tuturor consumatorilor în cantitățile de energie electrică și termică repartizate.** Semnificativ este faptul că, o dată cu stabilirea cotelor de energie și combustibili pe fiecare ramură și sector de activitate, au fost create toate condițiile pentru ca activitatea economică să se poată desfășura normal, fără întreruperi, în concordanță cu obiectivele înscrise în planul național unic, astfel încît **cantitatea totală de energie furnizată de sistemul energetic național să acopere în întregime necesitățile de consum, inclusiv în perioada vîrfurilor de sarcină de dimineață și seară.** Menținerea acestei corelații este deosebit de importantă, dacă avem în vedere faptul că orice depășire a cotelor alocate are efecte nedorite atît asupra unor consumatori (chiar dintre cei disciplinați), cît și asupra sistemului energetic național în ansamblu, prin aceea că favorizează „căderile" pe rețelele electrice, care de fapt înseamnă opriri neplanificate ale producției în diferite ramuri economice.

Iată de ce este necesar ca fiecare întreprindere, centrală, minister și județ — în special în cazul marilor consumatori sau acolo unde consumul este foarte ridicat — să ia din vreme măsurile tehnico-organizatorice necesare care să asigure **încadrarea strictă în cotele de energie alocate,** nedepășirea consumurilor normate și economisirea pe cît posibil a unor cantități suplimentare de combustibili și energie. Analiza situațiilor existente demonstrează că în numeroase întreprinderi și centrale industriale, precum și în unele ramuri economice (industria constructoare de mașini, ușoară, minieră etc.) se pot obține producții suplimentare (luna noiembrie a.c.) chiar cu un consum mai redus. În același timp, însă, o serie de ministere (Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Petrolului, Ministerul Chimiei, Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor), precum și unele consilii populare au înregistrat depășiri ale cotelor de energie repartizate. Pot fi date în acest sens exemple de unități mari consumatoare de energie electrică și combustibili (Combinatul petrochimic Borzești, Combinatul minier Valea Jiului, Centrala gazului metan Mediaș, Întreprinderea de aluminiu Slatina, Întreprinderea de osii și boghiuri Bals, Trustul de foraj-extracție Tg. Jiu etc.) care în ultima perioadă a lunii noiembrie au înregistrat depășiri însemnate ale repartițiilor de energie electrică și termică.

Tocmai aceste situații, care afectează considerabil balanța energetică și dezechilibrează sistemul energetic național, demonstrează, o dată în plus, oportunitatea și importanța măsurilor adoptate pentru neadmiterea depășirii cotelor planificate. Se poate spune chiar că aceste măsuri au rolul de a stimula în mai mare măsură colectivele de oameni ai muncii din fiecare întreprindere pentru eliminarea pe orice cale a risipei și reducerea consumurilor nejustificate, pentru depistarea și valorificarea tuturor rezervelor disponibile în această direcție.

Este vorba, în primul rînd, de **menținerea în actualitate și respectarea strictă a bilanțurilor energetice din fiecare unitate economică,** pentru asigurarea derulării ritmice a producției în cotele stabilite și chiar reducerea în continuare sub aceste cote a consumurilor de energie și combustibil. În acest context, de o deosebită importanță sînt **identificarea și punerea rapidă în circuitul productiv a tuturor resurselor refolosibile.** Evident, în anii din urmă, în această direcție au fost făcute progrese mari în majoritatea întreprinderilor. Dar tot atît de adevărat este faptul că există încă în acest domeniu însemnate resurse nevalorificate (aburi, căldura apelor și a materialelor în procesele tehnologice, gaze care se ard încă la faclă etc.). Importanța deosebită a acestei căi de economisire a resurselor energetice din sistemul național a fost subliniată în mod expres de secretarul general al partidului la lucrările Congresului al XIII-lea, relevîndu-se **necesitatea reintroducerii în circuitul economic a tuturor resurselor energetice refolosibile generate de procesele de fabricație.** Folosirea acestora cît mai eficient poate conduce la sporirea resurselor proprii energetice și la reducerea, în același timp, a consumului din sistemul energetic național.

Alte rezerve însemnate se regăsesc și în ce privește **optimizarea consumurilor de energie electrică atît în sectoarele tehnologice cît și în cele netehnologice,** economisirea mai severă a energiei electrice în orele vîrfului de consum de dimineață și seară (evitarea funcționării receptoarelor electrice și termice în orele de vîrf de sarcină, devansarea programului de lucru al schimbului II după vîrful de sarcină de seară, folosirea în mai mare măsură a luminii zilei, reprogramarea lucrărilor de intervenții tehnice, întreținere și reparații la utilajele mari consumatoare în perioada vîrfului de sarcină etc.).

Pe de altă parte, se impun măsuri mai hotărîte pentru **urmărirea operativă, pe întregul flux de fabricație, a consumurilor energetice** — funcționarea instalațiilor tehnologice cu randamente ridicate, înlocuirea tuturor receptorilor supradimensionați, respectarea strictă a tehnologiilor de fabricație, eliminarea pierderilor prin neetanșeități etc. — în scopul prevenirii oricărei risipe și gospodăririi rationale, eficiente a resurselor energetice. Toate aceste măsuri au drept scop crearea condițiilor pentru neîntreruperea activității la nici o întreprindere și unitate economică, realizarea integrală a prevederilor de plan, inclusiv a contractelor

pentru export, în condiții de înaltă eficiență economică și de calitate ridicată.

Măsuri similare au fost adoptate și în legătură cu **raționalizarea consumurilor energetice la ceilalți consumatori neindustriali** — avem în vedere atît consumul și iluminatul public, celelalte activități generale, cît și consumul populației. Aceste măsuri au la bază necesitatea eliminării în primul rînd a consumurilor neraționale, a risipei, dar, în același timp, au menirea de a pune la adăpost sistemul energetic național de fluctuațiile care pot apărea în anumite perioade de consum. Dacă luăm în considerare faptul că în sistemul energetic național sînt racordați peste 6 000 000 de consumatori casnici și că fiecare dintre aceștia, în perioada vîrfului de sarcină de seară, utilizează cel puțin un bec de 60 W, necesarul de putere numai pentru această categorie se ridică la cel puțin 360 MW. Aceasta și explică faptul că măsurile preconizate fac apel la menținerea unui echilibru optim al sistemului energetic național — asigurînd însă necesarul de energie electrică și termică pentru fiecare consumator în parte —, la economisirea, de către fiecare cetățean, la locul său de muncă și acasă, a energiei electrice și combustibilului.

Producția de energie corespunzător capacității fiecărei termocentrale

IMPORTANTE economii de combustibil și energie pot fi obținute și prin asigurarea condițiilor necesare **funcționării neîntrerupte, la randamentele stabilite, a tuturor centralelor electrice, în special a celor pe cărbune.** Exemplul multor termocentrale, cum este cazul celei de la Ișalnița, demonstrează că respectarea strictă a condițiilor de exploatare, întreținerea corespunzătoare și la timp a grupurilor energetice sînt acțiuni eficiente, menite să asigure funcționarea neîntreruptă a tuturor centralelor, producții sporite de energie electrică. În acest sens, măsurile adoptate recent prevăd răspunderi concrete pentru fiecare factor implicat în programul energetic. În primul rînd, acestea vizează **efectuarea de cea mai bună calitate și în termene scurte a lucrărilor de revizii și reparații,** precum și supravegherea atentă și întreținerea în perfectă stare tehnică a tuturor instalațiilor și agregatelor energetice. Demn de menționat este faptul că, în cursul acestui an, prin grija deosebită a conducerii superioare de partid, personal a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au fost luate din timp o serie de măsuri privind modernizarea agregatelor energetice, în special a celor aferente grupurilor de 330 MW și, implicit, creș-terea considerabilă a puterii medii produse în centralele pe cărbune. Cu toate acestea, disponibilitatea de timp a blocurilor energetice s-a menținut încă la un nivel relativ scăzut, concretizat în numărul și durata mare a opririlor accidentale, ceea ce s-a reflectat în nivelul mai redus al producției de energie electrică (centralele de la Turceni, Rovinari etc.).

În același timp, la aceleași centrale, precum și la cele de la Oradea, Mintia etc., s-au menținut încă unele deficiențe în ce privește finalizarea tuturor lucrărilor la gospodăriile de cărbune și, legat de aceasta, în constituirea unor stocuri de cărbune cît mai ridicate la termocentrale. Experiența din iarna anului 1983—1984 a demonstrat ce efecte pot avea nefinalizarea lucrărilor la depozite și neurmărirea atentă a constituirii stocurilor de cărbune la termocentrale. Iată de ce măsurile adoptate recent au în vedere tocmai prevenirea manifestării unor asemenea neajunsuri și asigurarea funcționării la capacitatea stabilită și pentru o perioadă cît mai lungă de timp a tuturor centralelor electrice pe bază de cărbune.

Pentru aceasta, alături de eforturile energeticienilor, se impun măsuri hotărîte și în cadrul unităților aparținînd de M.I.C.M. în vederea ridicării calității și fiabilității utilajelor tehnologice și urmărirea atentă la beneficiari a comportamentului acestora pentru luarea măsurilor operative, atunci cînd este cazul, de remediere a eventualelor defecțiuni. Totodată, răspunderi deosebite revin și unităților Ministerului Minelor pentru creșterea substanțială a producției de cărbune și îmbunătățirea calității acestuia, astfel încît prin cantitățile puse la dispoziție centralelor să se asigure folosirea la parametri normali a instalațiilor și agregatelor energetice, cu efecte pozitive asupra obținerii unor producții înalte și stabile de energie electrică atît în perioada imediat următoare cît și în perspectivă. Se simte din acest punct de vedere necesitatea creșterii mai susținute a producției de cărbune, întăririi sprijinului pe care industria minieră îl poate oferi în asigurarea ritmicității livrărilor și sporirea puterii calorice a cărbunelui.

Aplicarea consecventă și de către toți factorii implicați a programului unitar de măsuri stabilit va asigura condițiile necesare funcționării eficiente a întregului complex economico-social, realizării integrale a prevederilor de plan pe acest an și demarcarea cu succes a producției în 1985, economisirii unor importante cantități de energie și combustibili și menținerii unui echilibru necesar al sistemului energetic național.

Victor MIREA
director comercial
Centrala industrială de rețele electrice

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Emițător-receptor pentru legături radio la distanțe maxime de 15 km

PRINTRE noile produse de înaltă performanță, asimilate în fabricația curentă de către Întreprinderea de electronică industrială București, se înscrie și acest tip de emițător-receptor care, prin performanțe, prin soluțiile tehnico-constructive, prin tehnologiile de fabricație utilizate, se situează la nivelul celor mai moderne produse destinate radiocomunicațiilor.

Stația radio-emisie-recepție funcționează în banda de frecvență de 44 MHz ÷ 54 MHz, pe frecvențe fixe, avînd un ecart între ele de 25 KHz și permite luarea legăturii radio la distanța maximă de 15 km. Principalele lanțuri funcționale care intră în componența acestei stații radio sînt : sintetizorul de frecvență, emițătorul, receptorul și circuitele de alimentare și de polarizare. Ele sînt în așa mod realizate încît intrarea în legătură și menținerea legăturii radio stabilite se fac fără acord. În mod de lucru „economizor", consumul redus al stației permite o autonomie mai mare de zece ore, cu fiecare dintre cele trei baterii de acumulatoare CdNi etanșe din dotare. Circuitele de alimentare sînt astfel construite încît parametrii stației radio nu se modifică la variații de pînă la 15% ale tensiunii de alimentare. Stația radio-emisie-recepție este etanșă la pătrunderea apei și poate funcționa în condiții de umiditate ridicată. Materialele și tehnologiile folosite la realizarea șasiului, a panoului frontal și a cutiei de protecție asigură produsului o robustețe deosebită.

Aparatul poate lucra într-un mediu cu temperaturi variind de la —35°C pînă la +50°C, avînd la emisie o putere de ieșire de RF de 1 W, cu o deviație de frecvență de ±5 KHz, atenuarea armonicilor superioare fiind de 50 dB, iar la recepție o sensibilitate de 1 μV, la un raport semnal/zgomot de 20 dB; selectivitatea față de canalul alăturat este de 60 dB iar distorsiunile neliniare pe linie radio sînt de 10%. Banda de audio frecvență este cuprinsă între 300 și 3 400 Hz. Aparatul are dimensiuni reduse (75 x 210 x 230 mm) și cîntărește 4 kilograme.

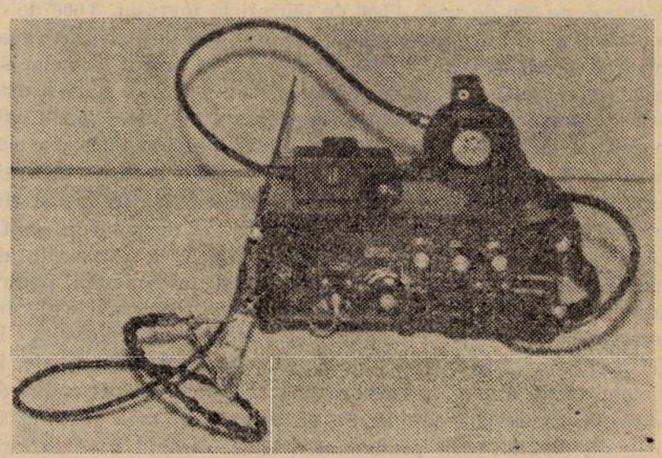

E.C.

REVOLUȚIA AGRARĂ ROMÂNEASCĂ ÎNTR-O NOUĂ ETAPĂ (II)

ÎN STRATEGIA GENERALĂ a intensificării și revoluționării agriculturii, o direcție prioritară în viitorul cincinal o constituie intensificarea și modernizarea procesului de creștere a animalelor. Ponderea producției animale în totalul producției globale agricole va ajunge în 1990 la 46—48%, iar efectivele de animale la 11 milioane de bovine, 15 milioane de porcine, 28 milioane de ovine și 80 milioane de păsări ouătoare. Eficiența economică a creșterii animalelor va spori, în principal, prin creșterea randamentelor, care vor ajunge în unitățile agricole de stat la 4 500—5 000 litri de lapte de vacă, circa 5 kg de lînă și 225—230 ouă, iar în cooperativele agricole de producție la 2 700—3 000 litri de lapte de vacă, circa 3,5 kg de lînă și 220—225 ouă. Producția totală animalieră va spori continuu în acest cincinal, în 1990 urmînd să ajungă la 3 900—4 000 mii tone de carne în viu, 84 000—87 000 mii hl de lapte de vacă, 9 000—9 500 milioane de ouă, 65 000—69 000 tone de lînă.

Creșterea animalelor — domeniu prioritar

REALIZAREA acestor sarcini va necesita acțiuni în direcția **creșterii în ritm mai susținut a efectivelor și producțiilor animaliere**, în mod deosebit a bovinelor și ovinelor, specii de animale ce urmează a fi dezvoltate în toate zonele țării, dar mai ales în cele cu suprafețe mari de pajiști naturale, în toate sectoarele de proprietate.

Pe baza orientărilor și indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia numeroaselor vizite de lucru efectuate în județe și unități de producție, noile capacități de producție urmează a fi realizate prin construirea de **grajduri de bovine și saivane de oi, cu soluții tehnologice și constructive ieftine,** pînă la capacități maxime de 500 de vaci, 1 500 de tăurași la îngrășat, 3 000 de oi matcă, 100 de mii berbecuți la îngrășat, precum și prin organizarea de **microferme** de 25—50 de vaci, în cadrul fermelor de producție cerealieră, horticole sau mixte, peste tot unde există sau se pot crea condiții tehnice și materiale necesare. Complexele industriale de creștere a bovinelor și ovinelor se vor menține la numărul actual, luîndu-se măsuri pentru modernizarea lor prin soluții tehnologice și constructive ieftine și eficiente. Efectivele de porcine și păsări se vor dezvolta în profil teritorial la capacități care să asigure acoperirea necesarului de carne și ouă al fiecărui județ, precum și un disponibil pentru fondul centralizat al statului. Paralel cu complexele de tip industrial, efectivele de porcine și păsări se vor dezvolta în ferme specializate în cadrul unităților agricole cooperatiste, în sistem gospodăresc, în spații temporar libere, pe perioada de vară, cu amenajări simple. Se va acționa în mod susținut în vederea diversificării producției avicole, urmînd a se extinde creșterea rațelor, gîștelor și curcilor, precum și a iepurilor de casă. Apicultura și sericicultura vor fi practicate mai larg, în toate zonele favorabile din punctul de vedere al resurselor naturale.

Concomitent cu dezvoltarea rapidă a creșterii animalelor în sectorul socialist al agriculturii, care va deține în continuare ponderea principală, un rol important urmează a se acorda creșterii și îngrășării animalelor în gospodăriile personale ale membrilor cooperatori și ale producătorilor particulari, pentru a se utiliza mai rațional toate resursele de furaje, spațiile de adăpostire existente și forța de muncă ; în acest scop se va asigura livrarea contra cost de animale de prăsilă și de producție din rase superioare, atît pentru reproducție, cît și pentru contractare în vederea valorificării la fondul de stat.

În **domeniul bazei furajere,** Directivele celui de al XIII-lea Congres al partidului prevăd în continuare asigurarea unei balanțe furajere echilibrate cantitativ și calitativ, în concordanță cu efectivele de animale, structura acestora și nivelurile de producție. Cea mai mare atenție va fi acordată producției de **cereale furajere,** iar pentru lichidarea deficitului de proteină se vor îmbunătăți tehnologiile de cultură la soia și floarea soarelui și se vor extinde în cultură mazărea, lintea, bobul și alte leguminoase bogate în proteină. Se va acționa cu fermitate pentru **îmbunătățirea structurii plantelor de nutreț,** prin extinderea suprafețelor cultivate cu trifoliene, porumb de siloz și rădăcinoase furajere și pentru creșterea substanțială a producțiilor medii de masă verde atît de pe terenurile cultivate în ogor propriu, cît și de pe cele cu culturi duble. Măsuri deosebite vor fi luate pentru sporirea producției de masă verde de pe pășunile și fînețele naturale, precum și din pădurile pășunabile, prin efectuarea de lucrări în complex pentru ameliorarea acestora. Se vor valorifica mai complet subprodusele din producția vegetală (paie, pleavă, ciocălăi, capitule de floarea-soarelui etc.), prin aplicarea unor metode și procedee tehnice care să asigure creșterea valorii nutritive și a gradului de consumabilitate a acestora.

Realizarea prevederilor cincinalului viitor necesită intensificarea activității de cercetare științifică în domeniul **ameliorării raselor și a tehnologiilor** de creștere și exploatare, în vederea obținerii unor producții mari, îmbunătățirii calității produselor și a randamentelor de prelucrare industrială, reducerii consumurilor specifice și a cheltuielilor de producție. Cercetarea științifică își va lărgi sfera preocupărilor în domeniul producerii și folosirii furajelor, urmărind elaborarea unor structuri mai eficiente a culturilor furajere pentru fiecare sistem amenajat pentru irigat, îndeosebi extinderea culturilor duble, în așa fel încît, în mod sigur și stabil, să se poată realiza două culturi pe an și, pe această cale, o bază furajeră echilibrată și îndestulătoare pentru fiecare unitate care dispune de teren irigat.

Perfecționarea planificării și conducerii agriculturii

DEZVOLTAREA și modernizarea agriculturii sînt strict dependente de perfecționarea continuă a formelor și metodelor de conducere și planificare la toate eșaloanele. Această cerință obiectivă, decurgînd din evoluția corelației dialectice dintre forțele și relațiile de producție, se află în permanență în atenția partidului.

În lumina orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, cuprinse în magistralul Raport prezentat Congresului al XIII-lea al partidului, privind perfecționarea întregului sistem de conducere democratică a vieții economice și sociale în acest cincinal se vor întreprinde măsuri ferme de **îmbunătățire a planificării și conducerii agriculturii** la toate nivelurile.

Aceste măsuri vor trebui să asigure realizarea principiului centralismului democratic, care îmbracă armonios inițiativa largă a maselor, a consiliilor oamenilor muncii cu principiul conducerii unitare pe baza planului național unic de dezvoltare economico-socială. Întreaga experiență demonstrează că realizarea obligatorie a sarcinilor cuprinse în planul național unic reprezintă o condiție esențială a înfăptuirii centralismului democratic — principiu fundamental al organizării și conducerii vieții economico-sociale, garanția dezvoltării echilibrate a tuturor sectoarelor producției materiale. Tocmai de aceea — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat Congresului — trebuie **„să avem permanent în vedere că nu putem slăbi sub nici o formă conducerea unitară a activității economico-sociale pe baza planului unic — care trebuie să îmbine interesele fiecărei unități, ale fiecărui colectiv de oameni ai muncii cu interesele generale ale societății noastre socialiste, ale întregului popor. Dacă am renunța la principiul conducerii pe baza planului unic de dezvoltare economico-socială, s-ar produce, inevitabil, dezorganizarea activității, ar apărea o serie de contradicții, cu repercusiuni grave asupra făuririi societății socialiste, a dezvoltării patriei și ridicării nivelului de trai material și spiritual al poporului."**

În perioada următoare, se va trece la elaborarea și fundamentarea mai detaliată a indicatorilor de plan pentru cincinalul viitor pe ramuri, sectoare, în profil teritorial și pe fiecare unitate agricolă, acordîndu-se o atenție mai mare corelării indicatorilor de bază materială cu condițiile concrete zonale pentru realizarea unor producții înalte, sigure și stabile.

Pornind de la premisa că planul are funcția de a sincroniza întreaga activitate economică și că fiecare județ dispune de largi posibilități pentru o dezvoltare agricolă diversificată, **planificarea teritorială se va face în strînsă corelație cu cerințele zonării** — care are rolul de a fundamenta pe baze riguros științifice potențialul de producție al fiecărei zone agricole cu gradul de concentrare și specializare a producției, cu profilul zonei și, în funcție de aceasta, cu perspectivele de dezvoltare a agriculturii. La nivel județean, pe baza studiilor și programelor privind proporțiile, nivelurile, ritmurile și căile de dezvoltare în perspectivă a producției, se va trece la elaborarea planurilor cincinale pe fiecare unitate și la defalcarea lor pe ferme și sectoare de activitate. În condițiile noului mecanism economico-financiar, toate unitățile vor urmări să-și asigure echilibrul financiar prin realizarea unor **corelații corespunzătoare între producție, venituri și cheltuieli,** pe cît posibil pe fiecare activitate de producție și în mod obligatoriu pe ansamblul unității. Pe această bază se va asigura rentabilizarea tuturor unităților de producție agricolă, obținerea unor beneficii cît mai mari, care să asigure aplicarea autogestiunii și constituirea fondurilor prevăzute în statut.

Transformarea felului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii cooperatiste

REALIZAREA obiectivelor noii revoluții agrare, ale dezvoltării și modernizării agriculturii necesită și perfecționarea pregătirii profesionale și politice a lucrătorilor din agricultură, revoluționarea gîndirii tuturor celor ce muncesc în această ramură.

Procesul de mecanizare completă a agriculturii, introducerea și generalizarea tehnologiilor moderne cer **ridicarea permanentă a calificării profesionale** a tuturor celor ce lucrează în agricultură, **policalificarea** lor pentru a poseda cunoștințele tehnice și economice necesare unei agriculturi moderne, de înaltă productivitate. Agricultura are nevoie de un important număr de lucrători calificați, care trebuie recrutați și pregătiți din rîndul tineretului, capabili să utilizeze eficient baza tehnico-materială de care dispune. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** cu prilejul deschiderii anului de învățămînt '84, **„Trebuie să educăm copiii și să dezvoltăm la aceștia dragostea de muncă în toate domeniile, acolo unde are nevoie societatea noastră socialistă, în raport cu diviziunea muncii care se creează ca rezultat al dezvoltării generale. Munca în agricultură nu este cu nimic mai prejos decît în electronică ; dacă vreți, chiar, în multe privințe ea este mai importantă, pentru că... este vorba de cunoașterea biologiei, de cunoașterea tainelor plantelor, deci de cunoașterea tainelor naturii — și aceasta înseamnă un nivel înalt al agriculturii noastre și al lucrătorilor din agricultură".**

Formarea unui număr suficient de cadre calificate face necesar să se studieze posibilitatea organizării de **școli tehnice — profesionale cu durata de 3 ani,** în care să fie admiși absolvenții clasei a VIII-a, școli care să fie echivalente cu treapta I de liceu, și să se desființeze actualele școli profesionale agroindustriale, în care sînt primiți absolvenții clasei a X-a. Pentru a asigura conducerea operativă a formațiilor de lucru din ferme, este necesar să se organizeze, ca în industrie, **pregătirea maiștrilor** și în specialitățile agricultură, horticultură (pomicultură, viticultură, legumicultură) și zootehnie. Totodată, pentru a stimula creșterea producției agricole în zonele montane, se pot organiza licee și școli profesionale în care să fie pregătiți viitorii gospodari ai acestor zone, unde urmează a se pune accentul pe formarea tinerilor în domeniul zootehniei.

Atragerea și stabilizarea forței de muncă tinere la sate au devenit o necesitate obiectivă, avînd în vedere faptul că în ultima perioadă populația activă din agricultură a scăzut continuu. **Stabilizarea și îmbunătățirea structurii de vîrstă a populației agricole** necesită luarea unui complex de măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă, sporirea veniturilor și ridicarea calității vieții în mediul rural. În viitorul cincinal vor spori veniturile reale ale țărănimii, provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale, ca urmare a creșterii cointeresării oamenilor muncii care lucrează în agricultură, pentru realizarea unei producții cît mai mari, în condiții de eficiență ridicată ; se vor îmbunătăți sistemul și formele de organizare a muncii în acord global. Apreciem că este necesar să se studieze posibilitatea ca, treptat, să se asigure membrilor cooperatori niveluri de retribuire și drepturi sociale (în special pentru copii, sistem de pensionare, concedii, asistență medicală), similare cu cele ce se acordă personalului muncitor din unitățile de stat. În același timp, pentru asigurarea unor condiții de viață similare cu ale celor ce lucrează în alte ramuri ale economiei, se poate organiza munca în schimburi, în mod deosebit la creșterea animalelor și executarea mecanizată a unor lucrări agricole.

Revoluția agrară trebuie să marcheze în conștiința agricultorilor interesul permanent și responsabilitatea pentru promovarea și aplicarea a tot ce este mai avansat în știință și tehnologia agricolă, preluarea și generalizarea experienței unităților fruntașe și **afirmarea unui stil de muncă revoluționar, de înaltă responsabilitate și exigență** — cerințe obligatorii în realizarea tuturor sarcinilor în domeniul agriculturii, prevăzute în documentele celui de-al XIII-lea Congres al partidului. Specialiștii sînt chemați ca în noul cincinal să îmbine armonios știința și practica, să se preocupe continuu de cunoașterea celor mai noi cuceriri ale științei, pe care să le aplice în producție, în funcție de cerințele locale. Transpunerea în viață a sarcinilor stabilite, realizarea exemplară a indicatorilor de plan cer luarea unor măsuri tehnice și organizatorice judicioase, mutarea centrului de greutate a muncii direct în ferme, acolo unde se desfășoară activitatea practică, concretă, cu influență directă asupra rezultatelor de producție.

Țărănimea, mecanizatorii, specialiștii, toți oamenii muncii de pe ogoare vor acționa și în viitor în deplină unitate pentru îndeplinirea măreților obiective stabilite pentru agricultură de către Congresul al XIII-lea al partidului, contribuind astfel la întărirea forței materiale a patriei, a independenței și suveranității naționale, la înaintarea fermă a țării pe calea construirii societății socialiste multilateral dezvoltate.

Ovidiu POPESCU
director adjunct în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Creșterea aportului cercetării științifice la dezvoltarea intensivă a agriculturii (II)

Dezbatere

MARELE forum al comuniștilor, Congresul al XIII-lea al partidului, a pus în fața agriculturii sarcini tot mai mari și mai complexe. Rezultatele obținute pînă acum demonstrează justețea politicii partidului în acest domeniu. Producțiile record consemnate în agricultură scot în evidență rezervele incontestabile în sporirea randamentelor la hectar și pe animal, în conformitate cu sarcinile trasate.

Saltările viitoare ce urmează a se realiza în agricultură sînt expresia firească a implementării cuceririlor științifice. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în magistralul Raport prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al partidului, și în viitor în agricultură **„cercetarea științifică va fi orientată în direcția valorificării fondului funciar, realizării de noi soiuri de hibrizi și plante agricole și horticole, ameliorării genetice a speciilor de animale, în vederea obținerii unor producții agricole vegetale și animale ridicate"**.

Începînd cu acest număr, reluăm dezbaterea noastră referitoare la contribuția cercetării științifice în sporirea producției agricole. Își exprimă opiniile : **dr. ing. Horațiu Ioanițoaia**, Institutul de cercetare și inginerie tehnologică pentru irigații și drenaj Băneasa (jud. Giurgiu) ; **dr. ing. Ion Picu**, Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea (jud. Călărași) ; **dr. doc. Zenovie Stănescu**, Institutul de cercetare și producție pentru cultura și industrializarea sfeclei de zahăr și substanțe dulci Fundulea (jud. Călărași).

Exploatarea rațională a sistemelor de irigații

H. Ioanițoaia : „La ora actuală, exploatarea sistemelor de irigații este realizată la nivel județean. Tot la nivel județean funcționează și întreprinderile de construcții pentru îmbunătățiri funciare. Deci, există posibilitatea și obligativitatea unei strînse colaborări între constructori și cel care urmează să preia lucrările respective. Unele deficiențe ce apar se constată încă de la preluarea amenajărilor de către unitatea de exploatare, iar constructorul are obligația ca într-un termen de 1—2 ani de la punerea în funcțiune a capacității respective să le remedieze. Pe parcursul exploatării — întrucît orice lucrare are o anumită durată de serviciu — se înregistrează, de asemenea, unele deficiențe ; ele se rezolvă, de regulă, de către întreprinderea de exploatare, care dispune de fonduri proprii și de utilaje corespunzătoare pentru remediere.

Dacă cel care exploatează sistemul este o unitate diferită de cel care construiește, există mai multă exigență în preluarea sistemului respectiv. Sigur că despărțirea din punct de vedere organizatoric a acestor două unități ar fi mai indicată, după cum este obligatoriu ca beneficiarul, întreprinderea care urmează să exploateze terenurile, să urmărească în timpul execuției prin diriginți de șantier sistematic modul în care se realizează calitatea lucrărilor respective.

Mai trebuie să subliniez faptul că la ora actuală lucrările de îmbunătățiri funciare trebuie să se încadreze în niște **baremuri**, care se referă atît la valoarea de investiție, precum și la cantitatea de materiale care trebuie introduse în construcția respectivă. În acest sens trebuie reținut că lucrările se realizează cu un anumit efort financiar, resursele fiind alocate și dirijate potrivit etapei de dezvoltare în care ne aflăm și duratei de serviciu pentru care sînt executate lucrările. Ulterior, într-o altă etapă de dezvoltare, cînd vom avea posibilități mai mari de creștere a investițiilor pentru îmbunătățiri funciare, problema se va pune în alți termeni"..

I. Picu : „Legat de această problemă se pune întrebarea dacă să admitem rabat la calitate pentru a putea realiza, din fondurile alocate, suprafețele preconizate sau să limităm volumul lucrărilor de investiții — deci suprafețele — la posibilitățile financiare pe care le avem în etapa actuală. Cred că acest aspect trebuie analizat foarte bine, atît din punctul de vedere al eficienței economice a lucrărilor de îmbunătățiri funciare, cît mai ales sub raportul eficienței lor în exploatare ; deci, luînd în considerație urmările pe care acestea le au ulterior, în activitatea agricolă. Aici se află, de fapt, sursa celor mai mari neajunsuri din punct de vedere economic. Astfel, **unele lucrări de irigații** care se execută la noi **sînt mult depășite din punct de vedere tehnic** de ceea ce se realizează, ceea ce se cunoaște la ora actuală în alte țări ; or, trebuie să avem în vedere că un sistem de irigații îl construim nu pentru 10—15 ani, ci poate pentru o sută de ani sau mai mult.

Cel mai clar exemplu în legătură cu funcționarea defectuoasă a unor amenajări este modul în care a fost concepută aplicarea irigațiilor, prin **transportul manual al conductelor de irigare**. Din cauza lipsei de forță de muncă nu putem să folosim irigația la capacitatea ei și, cu toate acestea, continuăm să amenajăm sisteme de irigații bazate pe mutarea manuală a conductelor".

H. Ioanițoaia : „În sensul celor spuse de tovarășul Picu în ceea ce privește dotarea cu echipamente a amenajărilor de irigații, amintesc că la proiectare se prevede să se utilizeze ceea ce oferă la ora actuală industria noastră. Dacă aceasta ar asigura utilaje, echipamente pentru mecanizarea sută la sută a amenajărilor, în proiecte s-ar prevedea echipamentele respective ; or, în momentul de față doar circa 20% din amenajări sînt înzestrate cu echipamente mobile automate, mecanizate, restul sînt echipamente care se mută manual.

Dacă industria constructoare de mașini va asigura pe o scară mai mare instalații de udare mecanizată, automatizate, acestea s-ar introduce și în proiecte, și în producție. Desigur că **instalația pivot** care poate să deservească mecanizat, automatizat suprafețe de ordinul de 60—80 de hectare este ideală, dar un asemenea pivot încă nu se fabrică, industria urmează să-l omologheze și să-l producă începînd, probabil, cu anul 1985. Deci, toate amenajările de pînă acum urmează să fie echipate în continuare cu instalațiile care se produc în țară. Că producția agricolă trebuie să împingă din urmă industria constructoare de mașini, aceasta este un alt aspect al problemei".

Nivelarea terenurilor irigate

Z. Stănescu : „Într-adevăr, s-au amenajat foarte mari suprafețe cu cheltuieli considerabile dar, așa cum s-a spus, aici, există și neajunsuri la aceste amenajări. De unele dintre ele mi-am dat seama cu prilejul cercetărilor asupra culturii sfeclei de zahăr.

În primul rînd, **multe amenajări nu au o nivelare suficientă**, din care cauză apa bălțește, iar sfecla și alte plante care au producția principală în pămînt, într-un timp scurt (cîteva zile) putrezesc ; așa se explică de ce în culturile de sfeclă irigate sînt foarte multe goluri sau plantele sînt invadate de boli. Totodată, nu pretutindeni se execută sisteme de evacuare a apei. Apa rămîne în crovuri, în depresiuni mici, cu urmările amintite.

O a doua problemă : cred că **sistemul de irigații prin aspersiune nu este adecvat la toate plantele și în toate zonele.** Pentru unele este bun, pentru altele mai puțin bun. Acolo unde sînt frecvente vînturile puternice, irigînd prin aspersiune creăm mari neuniformități în dezvoltarea plantelor, întrucît unele locuri primesc prea multă apă, altele prea puțină".

H. Ioanițoaia : „În legătură cu nivelarea terenurilor irigate, trebuie precizat că aceasta este o lucrare foarte costisitoare. Un metru cub de terasamente pentru nivelare costă circa 18—20 de lei. Ca să putem face nivelări capitale ne trebuie cel puțin cîteva mii de metri cubi de terasamente la hectar. Considerînd numai o mie de metri cubi, înseamnă 20 mii de lei la hectar ; dar, de fapt, este necesară o cantitate de ordinul a 4—5 mii de metri cubi la hectar. În asemenea condiții, practic realizarea nivelării e prohibitivă. Pe terenurile care necesită lucrări de modelare, de nivelare ușoară pentru combaterea excesului de umiditate se fac la ora actuală investiții în care se introduc lucrări ce ajung pînă la 400—500 de metri cubi la hectar, cu un cost de pînă la 10 mii de lei. Dar în Bărăgan — unde crovurile sînt mai adînci de un metru — nici această investiție nu este suficientă.

Aici trebuie să intervină și **deținătorii de teren.** La petice de pămînt de — să spunem — 100 de metri pătrați, dacă se

creează condiții de evacuare a excesului de umiditate, adică dacă există un canal la 400—500 de metri distanță, o rigolă se poate face de către însuși deținătorul de teren.

Să dăm numai un exemplu. În zona din nordul Capitalei s-au amenajat cu eforturi mari și sînt în curs de dezvoltare lucrări de combatere a excesului de umiditate, fără precedent în ceea ce privește concepția, soluția și investiția (circa 30 de mii de lei la hectar numai la lucrările de desecare). În gama de lucrări, executate în perioada 1978—1982, au fost cuprinse și modelări — nivelări de crovuri. La ora actuală ele nu mai pot să-și atingă scopul, fiindcă deținătorul de teren nu a făcut nimic pentru întreținerea lor, ci, dimpotrivă, prin modul în care a lucrat terenul, a făcut ca modelările-nivelările realizate de către constructor să fie parțial degradate. Concret : la C.A.P. Tunari, din cele circa 1 600 de hectare de teren arabil, înainte de amenajare (terminată în 1980), 300 de hectare erau permanent sau cvasipermanent afectate de exces de umiditate. În primăvara anului 1981 — perioadă cu exces de umiditate, după o iarnă ploioasă — suprafața respectivă n-a mai fost afectată de exces de umiditate ; or, deși iarna 1983/1984 a fost mai puțin ploioasă decît cea din 1980/1981, în primăvara acestui an au început să apară, ca niște pecingini, bălțiri, și asta pentru că în mai mult de 3 ani unitatea respectivă nu a mișcat un metru cub de pămînt ca să întrețină lucrările executate.

Se investesc bani foarte mulți, sume fără precedent, dar nu pretutindeni se face totul pentru ca aceste cheltuieli din avuția națională să nu însemne pierderi, ci să aducă venituri. De bună seamă, doar puține unități dispun de mijloace adecvate pentru întreținere ; dar la nivel de C.U.A.S.C., la nivel județean trebuie rezolvată în mod corespunzător această dotare. Stațiunile de mașini ar trebui să aibă în parcul de mașini nivelatoare, buldozere. Cît despre peticele mici de cîteva zeci de metri pătrați, combaterea umidității excesive este o treabă elementară, ce poate fi rezolvată cu mijloace simple. **La nivel de parcelă trebuie să intervină mai mult deținătorii de teren, decît statul.**"

Irigarea terenurilor în pantă : alte tehnologii ?

H. Ioanițoaia : „Cîteva cuvinte despre terenurile în pantă. Amenajările de irigații s-au dezvoltat la noi pînă la ora actuală pe terenuri cu pante mici, de regulă pînă la 3—4 la mie. În perspectiva apropiată urmează să se amenajeze pentru irigații și terenuri cu pante mai mari. Ei bine, în asemenea condiții atît schema de amenajare, cît și lucrările respective trebuie să fie adecvate noilor condiții de relief. Pe terenurile care au pante mai mari de 7—8 la mie și chiar mai mult, urmează să se facă și amenajări speciale antierozionale. Dar să nu uităm că și pe terenuri cu pante mici, o proastă gospodărire a apelor poate duce totuși la **fenomene de șiroire** și, deci, de erodare superficială a solului. Asemenea cazuri sînt frecvente în Dobrogea, datorită îndeosebi faptului că modul în care se aplică udarea nu este corelat cu necesarul real de apă al terenului respectiv. Se știe că staționarea unui echipament pe o anumită suprafață trebuie să dureze numai atît cît să se administreze cantitatea de apă necesară completării deficitului de umiditate. Dar dacă pentru completarea acestui deficit este nevoie ca echipamentul să stea, să zicem, 6 sau 8 ore și el stă 16 sau 18 ore, vă dați seama că aceste neconcordanțe pot duce la fenomene de șiroire și **eroziune superficială** a solului pe terenurile în pantă, iar pe celelalte — la pierderi inutile de apă, la ridicarea nivelului apelor subterane, cu fenomenele secundare amintite."

Soluții adecvate în cultura cerealelor și a plantelor tehnice

I. Picu : „În condițiile tehnologiilor actuale, care sînt tot mai complicate tehnic și mai costisitoare, practic devine nerentabil să facem agricultură pe un teren care nu este corespunzător din punctul de vedere al ameliorării acestuia. De calitatea lucrărilor de îmbunătățiri funciare depind în cea mai mare măsură eficiența activității agricole pe aceste terenuri și implicit eficiența economică a agriculturii și recuperarea investițiilor care s-au făcut. Din păcate, în multe cazuri lucrările de îmbunătățiri funciare nu sînt finalizate și deseori chiar din punctul de vedere al proiectării nu s-a adoptat soluția corespunzătoare și, ca urmare, rezultatele ce se obțin pe aceste suprafețe nu se ridică, în aceste cazuri, la nivelul așteptat. Este vorba, în special, de suprafețele irigate, precum și de cele erodate sau salinizate.

Institutul de cercetări pentru cereale și plante tehnice de la Fundulea este implicat în realizarea obiectivelor prevăzute de Congresul al XIII-lea al partidului ; prin specificul pe care-l are, institutul elaborează noi soluții și, deci, reprezintă factorul de progres tehnic în agricultură pe mai bine de 80% din suprafața arabilă a țării. Acțiunea este canalizată pe două căi : pentru deservirea agriculturii și pentru progresul tehnic al acesteia ; prima cale este aceea a perfecționării continue a soiurilor, hibrizilor (deci a plantelor), iar a doua cale — prin tehnologiile de cultură a acestora. Așa cum este cunoscut, potențialul de producție al soiurilor și hibrizilor existente în cultură la ora actuală și a celor care urmează să fie introduse în etapa imediat următoare este destul de ridicat. La porumb, hibrizii noi au potențial de pînă la 18—20 de tone boabe la hectar, la grîu soiurile noi introduse depășesc 8 tone la hectar; producții ridicate se obțin și la floarea soarelui (peste 4 000 kg/ha), soia, fasole, mazăre, precum și la plantele tehnice (in, cînepă). Pentru crearea unor soiuri cu un ridicat potențial productiv se utilizează metode moderne, bazate pe **cercetări de genetică** (inclusiv cele de inginerie genetică), care vor fi mult dezvoltate în cincinalul viitor și vor duce la apariția, neîndoielnică, a unor soiuri cu potențial de producție foarte ridicat.

O caracteristică a cercetărilor și obiectivele de cercetare din etapa care urmează constă în aceea **de a consolida nivelul ridicat al producției noilor soiuri create,** urmărindu-se în mod deosebit introducerea în structura genetică a unor caracteristici privind rezistența la condițiile nefavorabile de mediu (arșiță, geruri etc), la atacul de boli care provoacă mari pagube agriculturii și determină, pe de altă parte, un consum ridicat de pesticide — cu efectele cunoscute în poluarea mediului și a produselor, toate acestea contribuind la creșterea stabilității producției.

Cu privire la problema noilor tehnologii, care sînt deja recomandate și care se vor introduce în producție în etapa următoare, cercetările sînt orientate cu precădere către **raționalizarea consumurilor de materiale și de energie,** astfel încît în cincinalul următor să producem tona de produse agricole cu consumuri mai reduse și să ne înscriem la nivelul consumurilor realizate pe plan mondial. În acest scop se fac o serie de cercetări cu privire la **utilizarea mai eficientă a asolamentului,** ca mijloc de mărire a producției și de refacere și menținere a fertilității solului. Sînt preocupări și în direcția **valorificării eficiente a îngrășămintelor.** Din îngrășămintele aplicate, spre exemplu, la azot cantitatea valorificată prin recoltă este destul de redusă (circa 60—70% în cele mai frecvente cazuri).

Institutul de cercetări de la Fundulea se ocupă și de tehnologia culturilor pe terenurile irigate și pe cele neirigate, urmărind elaborarea de soluții adecvate unei agriculturi cît mai intensive. Acest obiectiv este prioritar în condiții de irigare, pentru că, așa cum s-a mai arătat în dezbaterea noastră, investițiile care se fac pe aceste suprafețe nu pot fi recuperate decît în condițiile unei agriculturi foarte intensive. În acest sens, este necesar ca în unitățile care au suprafețe amenajate pentru irigat să existe posibilitatea valorificării cît mai complete a sezonului de vegetație, fie prin folosirea de soiuri și hibrizi cu perioadă de vegetație mai lungă, fie prin realizarea a două recolte pe an, respectiv prin sistemul de culturi succesive, care pînă în prezent dă rezultate bune în cazul culturilor realizate după orz și/sau după grîul de toamnă, fie că este vorba de culturi pentru boabe, fie că este vorba de culturile furajere.

Cercetările viitoare, în special în domeniul tehnologiei culturilor, este necesar să fie îmbunătățite în direcția **cooperării multilaterale a disciplinelor** care concură la realizarea unei tehnologii. În viitor, apare tot mai mult necesitatea dezvoltării cooperării în cadrul institutelor aparținînd Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și cu institute din afara acestui minister, pentru rezolvarea unor probleme majore, cum ar fi, de exemplu, problema chimizării.

În această direcție s-au făcut unele progrese, dar agricultura este încă puțin sprijinită în ce privește sortimentul de erbicide, fiind în cea mai mare parte tributară importului la unele erbicide de bază și pentru principalele culturi. La cultura porumbului, de exemplu, nu dispunem în prezent de sortimentul de erbicide necesar ca să ridicăm producția la nivelul posibilităților pe care le avem în țară. Or, dezvoltarea colaborării între I.C.P.C.T. Fundulea și Institutul de chimie ar fi de mare utilitate pentru economia națională. De asemenea, este de mare însemnătate dezvoltarea mai amplă a colaborării între institutul de la Fundulea (care elaborează tehnologiile culturilor) și Institutul de cercetări pentru mecanizarea agriculturii; toate mașinile agricole pentru cereale și plante tehnice care se construiesc în țară trebuie să capete avizul institutului de la Fundulea și să fie concepute pentru a satisface în totalitate cerințele tehnologice impuse de culturile respective. Colaborări similare sînt necesare și cu Institutul de irigații și drenaje Băneasa-Giurgiu, cu Institutul de pedologie și agrochimie, precum și cu Institutul de economie agrară ; cu acesta din urmă s-au inițiat deja unele colaborări în privința eficienței economiei".

Dezbatere consemnată de
dr. Gh. N. IOSIF

COMERȚUL SOCIALIST PE COORDONATELE PROGRESULUI

DOCUMENTELE celui de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român prevăd dezvoltarea în continuare a comerțului socialist și prestărilor de servicii potrivit Programului-directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții pe perioada 1986—1990. În Raportul prezentat la Congres de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, se arată că : **„Potrivit prevederilor proiectului Programului-directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții pe perioada 1986—1990 — document pus în dezbaterea Congresului — în următorul cincinal volumul produselor de consum vîndute populației va crește cu circa 10 la sută. Se va asigura stabilitatea prețurilor cu amănuntul și a tarifelor pentru servicii în limitele planificate."**

Programul privind modernizarea activității comerciale în perioada 1984—1985 și pînă în 1990, adoptat în cadrul ultimei sesiuni a Consiliului pentru coordonarea și îndrumarea activității de aprovizionare și prestare de servicii către populație, este menit să asigure introducerea accentuată a noului în toate fazele activității comerciale, constituirea și structurarea fondului de mărfuri în cadrul sistemului de colaborare cu furnizorii, livrarea produselor la unități, pregătirea și prezentarea la vînzare a întregului sortiment comercial, desfășurarea relației vînzător-cumpărător în condiții moderne și civilizate.

Programul urmărește transpunerea în viață a indicațiilor și orientărilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, referitoare la asigurarea bunei aprovizionări a populației, a obiectivelor prevăzute în Directivele Congresului al XIII-lea al Partidului Comunist Român, cu privire la înnoirea și diversificarea bunurilor de consum, alimentației științifice, dezvoltarea și amplasarea judicioasă a rețelei de unități, desfășurarea activității comerciale cu o înaltă eficiență economică.

Promovarea autogospodăririi în profil teritorial

PROMOVAREA LARGĂ a principiilor autoconducerii și autogestiunii în profil teritorial este reflectată în programul de modernizare, prin atribuțiile ce revin consiliilor populare județene, direcțiilor și întreprinderilor comerciale. Se prevede ca la nivelul fiecărui județ să se elaboreze programe proprii, care să cuprindă obiectivele și sarcinile concrete de modernizare a activității comerciale din zonă.

În cele ce urmează ne vom referi la cîteva din principalele obiective care vor figura în programele județene de modernizare a comerțului și anume : înnoirea mai rapidă a fondului de mărfuri, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale, ridicarea nivelului de pregătire a personalului și servirea civilizată a cumpărătorilor, dezvoltarea cercetării științifice, a proiectării și soluțiilor arhitecturale moderne, a informaticii.

Organele locale ale puterii de stat au atribuții și răspunderi sensibil sporite în asigurarea constituirii fondului de produse de bază, repartizarea acestuia, asigurarea transportului și depozitării lor corespunzătoare, în crearea condițiilor de desfacere prin asigurarea și întreținerea spațiilor comerciale, pregătirea forței de muncă. În contextul aplicării noului mecanism economic, creșterea autonomiei județelor se manifestă pe 3 coordonate de bază și anume : autoconducere, autoaprovizionare, autofinanțare. Experiența de pînă acum arată că există o strînsă corelație între activitatea de autoaprovizionare, autofinanțare și autoconducere în sensul că, dezvoltînd mica industrie, cu rol tot mai important în autoaprovizionarea locală, consiliile populare își creează fondurile necesare autofinanțării, care la rîndul lor permit creșterea gradului de inițiativă locală, în autoconducere.

În înfăptuirea Programului privind autoconducerea, autoaprovizionarea teritorială și prestările de servicii în 1981—1985, adoptat de Conferința Națională a partidului, consiliilor populare le revin sarcini importante pe linia asigurării folosirii fiecărei suprafețe de pămînt, creșterii în fiecare gospodărie a populației a unui număr de animale, planificării producției agricole, astfel încît să se realizeze fondul de produse la nivelul cerințelor de consum ale populației prin punerea integrală în valoare a resurselor și posibilităților locale.

Așa cum arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, comerțul reprezintă o continuare a procesului de producție, astfel că activitatea comercială nu face decît să reflecte modul în care societatea, respectiv industria și agricultura, asigură produsele necesare consumului.

Dezvoltarea în continuare, în ritmuri susținute, a economiei naționale, potrivit programelor stabilite, creșterea continuă a bunăstării populației se reflectă în sporirea an de an a livrărilor de mărfuri la fondul pieței, și, pe această bază, a vînzărilor de mărfuri cu amănuntul.

Astfel, desfacerile de mărfuri către populație sînt în acest an de 20 de ori mai mari față de 1950. În prezent populația a numai două județe altădată rămase în urmă — Argeș și Bacău — cumpără tot atîtea mărfuri cîte cumpăra în 1950 întreaga populație a țării. Gama sortimentală a ofertei de mărfuri cuprinde în prezent peste 320 000 de produse de toate categoriile, față de numai 65 000 de produse în 1950. S-a intensificat în ultimele două decenii procesul de dotare a gospodăriilor cu bunuri de folosință îndelungată, vînzările anuale de televizoare înregistrînd în 1983 nivelul de peste 250 000 bucăți față de circa 150 000 în 1965, la frigidere 320 000 bucăți față de 120 000 buc., la mobilă circa 6 miliarde lei față de aproape 2 miliarde, la autoturisme peste 40 000 buc., față de 9 000 în 1965. În prezent una din două familii are televizor, aparat de radio și frigider, două din cinci familii au mașini de spălat rufe, una din cinci familii are aspirator de praf, una din zece familii are autoturism, aproape jumătate din familii care se mută anual în case noi dețin locuințe proprietate personală.

Expresie a grijii și atenției deosebite a conducerii de partid și de stat, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, pentru asigurarea bunei aprovizionări a populației, prin comerțul socialist se vor desface în anul 1985 mărfuri în valoare totală de peste 270 miliarde lei, iar în anul 1990 de peste 300 miliarde lei, cu 9—10% mai mult decît în anul 1985.

Înfăptuirea prevederilor Programului privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990, precum și a programelor speciale pentru perioada 1986—1990 pe grupe de produse, privind creșterea producției, diversificarea sortimentală și ridicarea calității bunurilor de consum va contribui în mod hotărîtor la sporirea în continuare a desfacerilor de mărfuri și asigurarea bunei aprovizionări a populației.

În perioada 1986—1990, comerțul socialist va beneficia de importante fonduri de investiții, care asigură creșterea gradului de dotare cu rețea comercială, corespunzător volumului de desfacere prevăzut. Din fondurile de investiții alocate se va realiza o creștere importantă a suprafeței comerciale utile în rețeaua cu amănuntul și de alimentație publică la parterul blocurilor de locuințe, în piețele agroalimentare, în construcții comerciale independente.

O atenție specială se va acorda dezvoltării și modernizării rețelei comerciale din Capitală, din alte mari localități urbane ale țării, de pe litoralul Mării Negre, din centre muncitorești, astfel încît acestea să devină centre etalon, care asigură promovarea noului și a înaltei calități la nivelul fondului de mărfuri, al tehnologiilor comerciale moderne, al bunei serviri a populației. Noile obiective de investiții vor avea la bază proiectele tip aprobate, cu tehnologii moderne de organizare rațională a activității comerciale, mai eficiente sub raportul utilizării forței de muncă și al indicatorilor economico-financiari.

Soluții moderne, adică funcționale, estetice

ÎN **dezvoltarea echilibrată a rețelei de desfacere** corespunzător cerințelor de satisfacere a diferitelor nevoi de consum de mărfuri și de servicii ale populației și utilizarea eficientă a suprafețelor comerciale se cere a se acționa pentru :

- dimensionarea optimă, profilarea și amplasarea judicioasă a unităților comerciale, de alimentație publică și prestări de servicii, pe baza unor studii concrete, ținînd seama de frecvența cererii și puterea de cumpărare, zona de amplasare, distanța dintre unitățile de același profil, obiceiurile de consum și de cumpărare ale populației, exigențele sporite pentru creșterea încasărilor medii din desfaceri și prestări de servicii pe

un mp suprafață comercială și pe un lucrător, precum și a rentabilității. Aceste studii se vor fundamenta și pe baza elementelor din schițele de sistematizare, elaborate sub coordonarea Comitetului pentru Problemele Consiliilor Populare ;

● revitalizarea și modernizarea centrelor și vadurilor comerciale tradiționale din orașe, precum și a unor artere comerciale — inclusiv cele de penetrație în oraș — cu o rețea de magazine profilate pe complexe de nevoi ; pentru zona Lipscani din municipiul București se va elabora un program special ;

● modernizarea și redarea în circuitul comercial a unor pasaje din marile orașe (exemplu : Hanul Gabroveni, pasajele de pe Calea Victoriei din Capitală etc.) ;

● extinderea, diversificarea și modernizarea activității comerciale în zonele destinate circulației pietonale, în pasajele subterane și din apropierea stațiilor de metrou din Capitală ;

● modernizarea activității de comercializare a legumelor și fructelor în cadrul unităților specializate, inclusiv de tip „Fortuna", în piețele agroalimentare, în comerțul stradal ;

● realizarea pe principii unitare a unei rețele comerciale moderne, cu servire rapidă, pe platformele industriale și în vecinătatea marilor colectivități de muncă ;

● revitalizarea și intensificarea activității comerciale în tîrguri și bîlciuri ;

● practicarea unui comerț activ în localitățile turistice, balneoclimaterice, la punctele de frontieră, pe căile de comunicație cu mare trafic internațional, asigurîndu-se extinderea și modernizarea rețelei comerciale pentru desfacerea unui sortiment mai larg de mărfuri indigene ;

● intensificarea preocupărilor, la nivel de județ, localitate, zonă și unitate comercială, pentru crearea și punerea mai bună în valoare a unor elemente de personalitate a unității și a rețelei, prin : vitrine, firme, mobilier, mod de prezentare a produselor, organizare interioară, sortiment comercial specific, ținuta și comportarea personalului.

În scopul **îmbunătățirii structurii rețelei comerciale,** pentru adaptarea optimă a acesteia la evoluția cerințelor și a veniturilor populației, la înnoirea și diversificarea fondului de mărfuri, pentru practicarea unor tehnologii comerciale moderne, cu eficiență economică ridicată și cu influențe favorabile asupra creșterii timpului liber al cumpărătorilor, se va acționa pentru :

— Asigurarea, pe localități și zone ale acestora, a unui raport optim între rețeaua de unități specializate și unitățile de mari suprafețe, cu profil complex, corelat cu : mărimea și structura populației de aprovizionat, creșterea și diversificarea fondului de marfă pe principalele grupe de produse, importanța socio-economică și dezvoltarea urbanistică a localităților, schițele și detaliile de sistematizare, structura constructivă a spațiilor afectate activității comerciale.

— Stabilirea judicioasă a profilului fiecărei unități comerciale, în limitele normativelor de suprafață pe categorii de localități și zone de amplasare, urmărindu-se crearea unor condiții moderne, civilizate și eficiente pentru prezentarea și vînzarea mărfurilor.

— Continuarea specializării rețelei comerciale, prin creșterea numărului și ponderii unor profile ce și-au dovedit necesitatea și eficiența. În anul 1990 față de 1983, în mediul urban, numărul unităților va crește de 4,4 ori la unitățile de pește și preparate culinare pe bază de pește, de 1,4 ori la patiserii-covrigării, de 2 ori la ceainării, de 1,4 ori la unități și raioane „Gospodina", de 1,4 ori la magazine tip „Materna", de 4,4 ori la magazinele cu articole pentru tineret, de 1,6 ori la unitățile pentru desfacerea de utilaje, unelte și scule de uz agricol și grădinărit etc. Se vor realiza noi magazine specializate de îmbrăcăminte și de încălțăminte de tipul „Totul pentru bărbați" și „Totul pentru femei". De asemenea, se vor extinde unitățile pentru desfacerea unei game largi de articole destinate sportului și turismului.

— Îmbunătățirea structurii rețelei comerciale prin organizarea de noi tipuri de unități : magazine sau raioane specializate în comercializarea de **produse alimentare** pentru copii, tineret, persoane în vîrstă, a produselor dietetice ; în **alimentația publică** : unități cu un sortiment specific de semipreparate, preparate și băuturi nealcoolice cu frecvență mare în consum și servire rapidă ; cu activități diferențiate pe parcursul zilei (pensiune pentru servirea micului dejun și a prînzului, discotecă după-amiaza, restaurant seara) ; de tip pensiune pentru adulți în zonele aglomerate din municipii și orașe, pentru tineret în apropierea școlilor și unităților de învățămînt superior ; culinare de tip „bîrt economic", specializate în desfacerea anumitor preparate, amplasate, de regulă, în apropierea gărilor, autogărilor, piețelor și altor zone aglomerate ; localuri familiale pentru vîrstnici ; magazine cu **mărfuri industriale** de cerere curentă, amplasate în apropierea locuințelor (pentru lenjerie de corp, ciorapi, batiste, articole de uz casnic etc) ; magazine sau raioane specializate pentru vînzarea unor produse industriale semifinite și a unor subansamble (îmbrăcăminte, marochinărie, piese de mobilier, aparate de uz casnic, aparatură, electronică etc.), în vederea confecționării, asamblării sau montării la domiciliu ; **unități comerciale reprezentative,** la nivelul reședințelor de județ și al altor mari centre urbane, specializate în comercializarea unor grupe de mărfuri, pe complexe de nevoi sau categorii de cumpărători : librărie centrală de tipul „Casa cărții" ; magazin central de jucării „Lumea copiilor" ; articole pentru dezvoltarea creației și îndemînării la copii și tineret „Tehnium" ; articole și accesorii de învățămînt și de practică în producție pentru elevi și studenți ; articole diverse pentru folosirea și petrecerea timpului liber, „Lucrează-ți singur" ; magazine pentru desfacerea confecțiilor din blănuri naturale și a unor articole complementare, în localitățile urbane cu o populație de peste 30 000 de locuitori ; magazine-depozit pentru **vînzarea cu amănuntul a mărfurilor prin corespondență și pe bază de modele,** care să comercializeze articole de menaj, produse electrocasnice și electronice, îmbrăcăminte și articole pentru sport și vacanță, articole culturale și pentru dotarea locuințelor, produse chimice ; **magazine cu vînzare pe bază de catalog și precomandă,** pentru : cadouri, bijuterii, articole de îmbrăcăminte și încălțăminte de serie scurtă și de calitate superioară, articole de voiaj, diverse produse destinate muncii în gospodărie și petrecerii timpului liber etc ; unități specializate „Consignația", pentru : articole de îmbrăcăminte și încălțăminte de copii și tineret, jucării, articole de marochinărie, articole de modă etc ; rețea tipizată de chioșcuri și puncte de vînzare cu profil mixt, cu un sortiment specific de articole de uz curent (igienă, cosmetică, cadouri, cărți, papetărie, țigări, presă, galanterie, marochinărie, ciorapi, gablonțuri), amplasate în locuri cu trafic intens — gări, porturi fluviale și maritime, pasaje, stații de metrou, piețe, obiective sportive, zone de agrement ș.a. —, cu un program adecvat, în raport cu intensitatea fluxului de cumpărători ; o structură modernizată și îmbunătățită de unități de alimentație publică și puncte de vînzare, cu un sortiment specific, amplasate în trenuri, pe vapoare și avioane.

Sistem de distribuție de mare productivitate

ÎN RIDICAREA nivelului de servire a cumpărătorilor, creșterea eficienței economice a fiecărei unități comerciale și sporirea aportului comerțului la ridicarea calității vieții, un factor hotărîtor îl constituie **modernizarea tehnologiilor comerciale,** îmbunătățirea condițiilor de prezentare și vînzare a mărfurilor în magazinele și unitățile de alimentație publică, de la orașe și sate. În acest scop, se va acționa, într-o concepție unitară, pentru modernizarea și reamenajarea interiorului și exteriorului unităților comerciale și de alimentație publică.

Se are în vedere asigurarea în fiecare unitate comercială a unor fluxuri optime de circulație a cumpărătorilor și mărfurilor, pentru accesul cît mai direct și comod la produs, fără întreruperi, în întreaga durată a programului de funcționare, cu posibilități de trecere lesnicioasă de la un raion la altul, dintr-o unitate în alta.

În amplasarea rațională în magazine de mari suprafețe, cu profil complex sau specializate, a raioanelor, punctelor de vînzare și a grupelor de mărfuri, pe baza unor criterii și norme fundamentate științific, se va ține seama de caracteristicile fondului de mărfuri, comportamentului de cumpărare, cerințele unei aprovizionări abundente și diversificate în sala de vînzare, precum și ale utilizării cu maximă eficiență a spațiilor comerciale și a forței de muncă.

Se vor promova în sortimentul comercial noi grupe de mărfuri și se va adapta corespunzător organizarea interioară a sălii de vînzare, astfel : **în magazinele alimentare generale :** legume și fructe preambalate, pîine și produse de panificație, un sortiment specific de uz curent cu articole de papetărie, electrice, de uz casnic etc ; **în magazinele universale :** presă, cărți, obiecte de artă și reproduceri, flori și raioane speciale pentru vînzarea produselor de marcă, de înalt nivel calitativ ; **— în magazinele specializate de confecții :** articole din blănuri naturale, marochinărie fină și încălțăminte pentru ocazii.

Va crește gradul de dotare tehnică a unităților comerciale și de alimentație publică, pentru facilitarea și modernizarea operațiilor de pregătire prealabilă, de prezentare și vînzare a produselor, asigurîndu-se introducerea, extinderea și înnoirea unor utilaje și piese de mobilier comerciale, cum sînt : utilaje pentru decongelare, sortare, spălare, curățire și porționare a

dr. Constantin IUREA

(Continuare în pag. 19)

AUTOFINANȚAREA — cerință a dezvoltării economice intensive

ÎNTREAGA dezvoltare a economiei românești în etapa actuală și în perspectivă, conturată cu claritate în documentele Congresului al XIII-lea al partidului, este orientată spre accentuarea caracterului intensiv al acesteia, spre creșterea eficienței activității fiecărei unități economice. Subliniind această cerință, în Raportul prezentat la Congres, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„Va trebui să acționăm cu toată fermitatea pentru așezarea întregii activități economico-sociale pe principiul autoconducerii și autogestiunii, făcînd totul ca fiecare unitate să obțină creșterea continuă a eficienței economice și rentabilității".**

Necesitatea autogestiunii și autofinanțării s-a impus în mod deosebit în ultimii ani, cînd realizarea unei eficiențe economice corespunzătoare s-a transformat dintr-o cerință cu caracter general, aplicabilă la nivel global, într-o cerință concretă față de activitatea fiecărei unități economice. Determinarea cît mai exactă a gradului de autosusținere a efortului investițional necesar dezvoltării unei ramuri economice prezintă o importanță deosebită pentru aprecierea stadiului de dezvoltare a acesteia, a eficienței utilizării mijloacelor de care dispune și, prin urmare, pentru evaluarea cît mai precisă, în termeni foarte sintetici, a complexității problemelor cu care se confruntă și a amploarei măsurilor care se impun pentru soluționarea lor. Utilitatea realizării unei astfel de aprecieri decurge din aceea că natura și sensul opțiunilor de orientare a evoluției fiecărei ramuri economice în viitor depind în mare măsură de nivelul calitativ atins în dezvoltarea ei, sintetic exprimat prin capacitatea sa de autosusținere din punct de vedere economic. Pe baza unei astfel de aprecieri poate fi concepută reanalizarea proceselor și fenomenelor economice, a proceselor de specializare, cooperare și integrare a producției, a diversificării producției, a măsurii în care aceste procese favorizează creșterea productivității muncii și realizarea unor produse de înaltă tehnicitate, calitate și eficiență economică.

Tipul de venit net luat în considerare și baza de repartizare a acestuia pe ramuri

GRADUL de autofinanțare a dezvoltării diferitelor ramuri ale producției materiale poate fi examinat prin prisma relației existente între contribuția acestora la crearea venitului net al societății și participarea lor la utilizarea volumului total al investițiilor în sfera producției materiale. În acest mod se poate releva situația specifică fiecărei ramuri față de situația existentă pe ansamblul sferei producției materiale în ceea ce privește proporția dintre venitul net creat și investițiile utilizate. Relația dintre venitul net și investiții urmează a fi analizată nu pentru aprecierea eficienței investițiilor, ci pentru stabilirea provenienței acestora, întrucît venitul net este examinat, de această dată, nu ca rezultat al investiției, ci ca sursă a acesteia. Astfel, venitul net creat într-o anumită perioadă de timp poate fi asociat cu investițiile utilizate numai în perioada respectivă, spre deosebire de cazul în care se pune problema studierii eficienței investițiilor, cînd trebuie luat în considerare fenomenul de întîrziere (lagul) în apariția efectelor economice ale acestora.

În ce privește venitul net, pot fi luate în considerare **două variante** ale acestuia și anume : 1) varianta în care **venitul net este cel din statisticile curente,** corespunzător unor rate ale acestuia diferențiate pe ramuri ; 2) varianta în care **venitul net este reconsiderat,** pe baza adoptării ipotezei conform căreia rata sa din fiecare ramură este egală cu rata medie a venitului net determinată la nivelul întregii sfere a producției materiale. Evidențierea acestora este necesară pentru a surprinde influența exercitată de prețuri asupra unor indicatori economici și, implicit, asupra mărimii venitului net atribuit diferitelor ramuri. Adoptarea, cu scop metodologic, a ipotezei privind egalitatea ratelor de venit net din toate ramurile producției materiale poate ajuta, după părerea noastră, la realizarea unei determinări mai exacte a contribuției reale a ramurilor economice la crearea venitului net al societății și a venitului național.

Așa cum se apreciază în literatura de specialitate, preocupările în domeniul dimensionării venitului net pe ramuri și pe produse, al modelării prețurilor țintesc la măsurarea exactă și controlul consumului de muncă socială.[1]) Indiscutabil, în cadrul politicii de prețuri, care ține seama de cerințele majore ale economiei, de caracterul complex și dinamic al acesteia, nu se poate pune problema utilizării în mod rigid a unei rate unice a venitului net, pentru toate ramurile producției materiale. O astfel de condiție nu poate fi impusă dintr-o dată, aceasta neînsemnînd, pe de altă parte, că pot fi negate necesitatea și posibilitatea realizării tendinței de egalizare a ratelor venitului net din ramurile producției materiale. Această tendință favorizează îndeplinirea funcției prețurilor de măsură a valorii, ceea ce este extrem de important pentru crearea condițiilor necesare aprecierii cît mai exacte a eficienței economice în diferite sectoare ale economiei naționale. De altfel, funcția prețurilor de pîrghie economică nu poate să se realizeze plenar dacă se află în disonanță cu cea de măsură a valorii. Consonanța dintre cele două funcții principale ale prețurilor se manifestă prin succesiunea dintre evoluția divergentă a ratelor de venit net pe ramuri, subramuri, grupe de produse etc. — datorită îndeplinirii funcției prețurilor de pîrghie economică — și evoluția convergentă a acestora, ca urmare a îndeplinirii funcției de măsură a valorii. **Acest lucru presupune un proces de reglaj al ratelor de venit net, astfel încît acestea să evolueze între limite acceptabile din punctul de vedere al ambelor funcții principale ale prețurilor.** Pentru a face distincție între venitul net recalculat pe ramură în funcție de rata medie a acestuia și cel utilizat în formarea prețurilor, propunem acceptarea convenției ca, în continuare, primul să fie denumit **venit net-valoare,** iar al doilea **venit net-preț,** întrucît primul corespunde valorii mărfii, iar cel de al doilea prețului acesteia.

În ceea ce privește baza de repartizare pe ramuri a venitului net, după cum este cunoscut, aceasta poate fi reprezentată de cheltuielile de producție, de fondul de retribuții, de fondurile de producție etc. Acceptînd repartizarea pe ramuri a venitului net-valoare proporțional cu costurile de producție, considerăm că, în ceea ce privește repartizarea venitului net-preț, practica economică poate impune în anumite etape adoptarea și a altor soluții, corespunzător cerințelor concrete ale politicii de prețuri. Dar acestea sînt totuși probleme diferite. Într-un caz este vorba de încercarea de a pune în evidență aportul fiecărei ramuri la constituirea venitului net total al societății, iar în celălalt caz de formarea prețurilor.

Alegerea **cheltuielilor de producție ca bază de repartizare a venitului net-valoare pe ramuri** este întemeiată pe faptul că acestea reprezintă singura estimație disponibilă, în expresie valorică, a timpului de muncă total consumat (direct și indirect) pentru realizarea producției. Ea este cu atît mai exactă cu cît se asigură ca venitul net stratificat în costurile de producție, în fiecare ramură, să fie proporțional cu consumul de muncă socială necesară realizării producției respective. Acest lucru poate fi obținut pe baza unor recalculări care asigură trecerea de la repartizarea pe ramuri a venitului net-preț la repartizarea pe ramuri a venitului net-valoare.

Reconsiderarea contribuției ramurilor la crearea venitului net

PRINCIPIUL de bază după care apreciem că poate fi realizată o astfel de reconsiderare constă în aceea că, la nivelul ramurilor, aceleași cantități totale de timp de muncă omogenă consumată și aceleași cheltuieli de producție (ca expresie valorică a cantității de timp de muncă consumat), le corespund același plusprodus și, respectiv, același venit net-valoare. Așadar, măsura în care costurile de producție reflectă timpul de muncă socialmente necesar este dependentă de modul în care, în etapele anterioare, a fost repartizat venitul net pe ramuri, deci de stratificarea acestuia în funcție de felul în care sînt diferențiate pe ramuri ratele venitului net. De aceea, la reconsiderarea mărimii venitului net pe ramuri, luîndu-se în calcul rata medie a acestuia existentă pe întreaga sferă a producției materiale (deci la determinarea venitului net-valoare

[1]) C. Ionete. Prețurile și echilibrul dinamic al economiei. Editura științifică și enciclopedică, București, 1983, p. 149

pe ramuri), este necesară nu o simplă repartizare a masei venitului net proporțională cu costurile de producție, ci o recalculare a majorității elementelor de cheltuieli.

Astfel, se modifică conținutul de venit net al fluxurilor materiale dintre ramuri și, prin urmare, nivelurile la care sînt evaluate consumurile materiale ale fiecărei ramuri ; mai departe, se schimbă nivelul costurilor totale de producție, precum și al produsului global al fiecărei ramuri și, în acest mod, însuși nivelul venitului net al ramurilor, de la a cărui reconsiderare s-a pornit, ajungîndu-se la o nouă rată a venitului net. Printr-un proces de calcul repetitiv, corespunzător de altfel procesului real de stabilire a unor rate noi ale venitului net, se poate ajunge într-un număr finit de iterații la atingerea obiectivului fixat, și anume la asigurarea unicității pe ramuri a ratei venitului net, care a rezultat în urma reconsiderării iterative a fluxurilor dintre ramuri, a costurilor de producție și a produsului global al fiecărei ramuri.

Toate aceste recalculări sînt posibile grație informațiilor extrem de prețioase conținute de balanța legăturilor dintre ramuri, cu care se poate aproxima timpul de muncă social-mente necesar realizării producției în diferite ramuri ale economiei naționale și, pe această bază, se poate dimensiona corespunzător plusprodusul, respectiv venitul net. Așa cum se arată în literatura economică, „balanța legăturilor dintre ramuri — care oglindește totalitatea interinfluențelor dintre diferitele fragmente ale muncii — este un instrument corespunzător pentru calcularea cheltuielilor de muncă socialmente necesare..." [2]), sau, așa cum se exprimă un alt autor, „prin despuierea celor mai intime relații cantitative și funcționale ce stau la baza formării produsului social și a venitului național, pe elementele structurale ale acestora, balanța interramuri asigură condiții pentru cunoașterea la nivel macroeconomic a consumului de muncă socială ce constituie substanța prețurilor... Dar anomaliile de preț, concretizate în regula abaterii acestora de la valoare, au constituit o frînă în conducerea economică. Pentru restabilirea apropierii prețurilor de valoare s-a identificat calea normării venitului net folosind balanța legăturilor dintre ramuri". [3])

O altă problemă care se ridică este cea privind **oportunitatea asocierii unei părți din amortismentul fondurilor fixe cu venitul net creat într-o ramură** dată a producției materiale. Pornind de la observația că fondul anual de amortizare este mai mare decît fondurile fixe scoase din funcțiune în cursul unui an, unii autori apreciază că diferența dintre cele două mărimi constituie venit net creat în anul considerat și, prin urmare, determinarea venitului național creat în anul respectiv trebuie să se facă prin scăderea din produsul social nu a amortismentului (împreună cu celelalte cheltuieli materiale), ci a fondurilor fixe scoase din uz. **După părerea noastră, diferența dintre fondul de amortizare și fondurile fixe scoase din uz nu reprezintă venit net creat în anul respectiv și, prin urmare, ea nu constituie o sursă nouă a reproducției lărgite, ci o consecință a acesteia *).** Dacă nu ar fi așa atunci ar însemna că fondurile fixe au însușirea de a genera noi fonduri, care permit reluarea procesului de producție la scară tot mai mare, adică și-ar asigura autoreproducția lărgită, ceea ce desigur nu poate fi adevărat. Amortizarea fondurilor fixe dintr-o ramură nu poate fi deci privită ca un rezultat al activității din anul respectiv, motiv pentru care nu poate fi asociată cu venitul net creat în acea ramură ; ea se datorează unor acumulări din perioade anterioare și unui venit net creat nu numai în această ramură, ci și în alte ramuri ale producției materiale (ramura în discuție este beneficiara acestui venit net, dar nu și unica lui creatoare).

Determinarea gradului de autofinanțare a efortului investițional la nivelul ramurilor

GRADUL de autofinanțare a efortului investițional pentru dezvoltarea unei ramuri economice, pe seama venitului net creat în aceasta, poate fi exprimat, într-o formulare foarte sintetică, ca un raport între ponderea ramurii respective în venitul net total și ponderea aceleiași ramuri în volumul total al investițiilor utilizate în sfera producției materiale sau, altfel spus, ca raport între venitul net creat ce revine la 1 leu investit în ramura considerată și venitul net creat ce revine la 1 leu investit în întreaga sferă a producției materiale. Matematic, acest lucru poate fi exprimat prin intermediul formulei (1), în care : G_j = gradul de autofinanțare a efortului investițional al ramurii j, pe seama venitului net creat în această ramură ; V_j = venitul net creat în ramura j ; I_j = investițiile realizate (utilizate) în ramura j ; n = numărul de ramuri.

În scopul creării unor posibilități sporite de analiză, care să permită evidențierea influenței exercitate de diferențierea pe ramuri a ratelor de venit net asupra aprecierii gradului de autofinanțare a efortului investițional al unei ramuri, venitul net poate fi exprimat în trei variante (A, B și C). **În varianta A** se ia în considerare venitul net efectiv realizat pe ramuri, înregistrat în situațiile statistice curente (venitul net-preț), iar în variantele B și C se utilizează venitul net recalculat pe ramuri în funcție de rata medie a acestuia determinată pe întreaga sferă a producției materiale (venitul net-valoare), luînd drept bază de calcul cheltuielile de producție care conțin venit net stratificat, dar corectat cu rata medie a venitului net (varianta B), și — respectiv — cheltuielile de producție din care se elimină venitul net stratificat (varianta C).

Varianta B. Reconsiderarea venitului net creat de fiecare ramură este posibilă cu ajutorul informațiilor oferite de balanțele legăturilor dintre ramuri, care permit luarea în considerare a corelațiilor existente între diferiți indicatori macroeconomici și a conexiunilor multiple dintre ramuri. În scopul arătat, pentru simplificarea prezentării, vom utiliza următoarele notații, în care indicii k au semnificația de variantă a B.L.R. **), iar indicele j — de ramură a producției materiale (industrie, construcții, agricultură, etc.) și anume : $X_j^{(k)}$ reprezintă fluxul de producție fabricată în ramura i (inclusiv din importul de producție din profilul acestei ramuri) și consumată în ramura j, în varianta k de B.L.R. (k = 1, 2, ...F) ; $X_j^{(k)}$ = total utilizări de producție din profilul ramurii j ; $P_j^{(k)}$ = produsul global intern al ramurii j ; M_j = importul de produse specifice ramurii j ; $C_j^{(k)}$ = cheltuielile totale de producție în ramura j ; A_j = amortizarea fon-

RELAȚII DE CALCUL

Pentru varianta B:

$$G_j = \frac{V_j}{I_j} : \frac{\sum_{j=1}^{n} V_j}{\sum_{j=1}^{n} I_j} \quad (1); \quad \frac{V_j^{(F)}}{C_j^{(F)}} = \frac{\sum_{j=1}^{n} V_j^{(F)}}{\sum_{j=1}^{n} C_j^{(F)}} \quad (2);$$

$$\alpha_j^{(K)} = \frac{C_j^{(k)}}{P_j^{(k)}} : \frac{\sum_{j=1}^{n} C_j^{(k)}}{\sum_{j=1}^{n} P_j^{(k)}} \quad (3); \quad X_{ji}^{(k+1)} = X_{ji}^{(k)} \cdot \alpha_j^{(k)} \quad (4);$$

$$C_j^{(k+1)} = \sum_{i=1}^{n} X_{ij}^{(k+1)} + A_j + R_j \quad (5); \quad X_j^{(k+1)} = X_j^{(k)} \cdot \alpha_j^{(k)} \quad (6);$$

$$P_j^{(k+1)} = X_1^{k+1)} - M_j \quad (7); \quad V_j = P_j^{(k+1)} - C_j^{(k+1)} \quad (8).$$

Pentru varianta C

$P = Z \cdot (I - B)^{-1} = Z \cdot D$ (9), în care:

$B = \| b_{ij} \|_{n \cdot n}$; $b_{ij} = \frac{X_{ij}}{P_i}$; $Z = \| Z_j \|_{1 \cdot n}$; $Z_j = A_j + R_j + V_j$,

$D = \| d_{ij} \|_{n \cdot n}$; $C = (A + R) \ (I - B)^{-1}$ (10);

$C = (Z - V) \cdot (I - B)^{-1}$ (11) în care: $C = \| c_j \|_{1 \cdot n}$ c_j reprezentînd costul reconsiderat al produsului global al ramurii j.

$$V_j = \frac{C_j}{\sum_{j=1}^{n} C_j} \cdot \sum_{j=1}^{n} V_j \quad (12)$$

---

[2]) Em. Dobrescu, Optimul economiei socialiste, Editura politică, București, 1975, p. 343

[3]) C. Ionete, lucr. cit., p. 156 și 157

*) Această diferență apare în anii care au fost precedați de o suită de ani în care procesul de producție s-a reluat la scară tot mai mare, astfel încît, în anul de referință, structura pe vîrste a fondurilor fixe este net favorabilă anilor mai recenți și defavorabilă anilor mai îndepărtați. De altfel, fondurile fixe cele mai vechi, care în condiții normale sînt casate înaintea celor mai puțin vechi, au contribuția cea mai redusă la crearea produsului social și a venitului național din anul respectiv și asocierea numai a lor cu acești indicatori sintetici ar fi, după părerea noastră, nejustificată

**) Varianta inițială, cea elaborată de D.C.S., corespunde lui K=1, iar cea finală, în care rata venitului net din fiecare ramură este egală cu cea medie determinată pe întreaga sferă a producției materiale, corespunde lui K=F

durilor fixe în ramura j ; R_j = retribuțiile în ramura j ; $V_j^{(k)}$ = venitul net realizat în ramura j ; $\alpha_j^{(k)}$ = raportul dintre valoarea producției (cheltuielile totale de producție + + venitul net) din varianta k + 1 de B.L.R., caracterizată printr-o anumită rată a venitului net (venit net/cheltuieli totale de producție) și cea din varianta k de B.L.R., caracterizată printr-o altă rată a venitului net. Prin urmare, cu notațiile propuse, se poate spune că se urmărește trecerea de la $V_j^{(1)}$ la $V_j^{(F)}$, astfel încît să se asigure egalitatea din relația (2) pentru j = 1, 2 ..., n, în care $V_j^{(1)}$ și $V_j^{(F)}$ reprezintă venitul net realizat în ramura j conform variantei inițiale și, respectiv, celei finale de B.L.R.

Realizarea acestei treceri este posibilă printr-un calcul iterativ, care reflectă legăturile directe și indirecte existente între ramurile producției materiale și care se realizează pe baza formulelor (3), (4), (5), (6), (7), și (8) aplicate în etape succesive, corespunzătoare lui k = 1, 2, ..., F, pentru j = 1, 2, ..., n. De precizat că, fiind de aceeași natură, $V_j^{(k+1)}$ poate înlocui pe V_j în formula (1). Aplicarea în etape succesive a acestor formule se face astfel încît dispersia valorilor ratelor venitului net din ramurile producției materiale să tindă către zero. Din punct de vedere practic, este suficient să se realizeze un număr redus de iterații (în cazul unei B.L.R. agregate cu 8 ramuri au fost suficiente 7 iterații pentru ca valorile finale ale ratelor venitului net să difere între ele cu mai puțin de 0,1%), pentru ca această dispersie să se situeze sub un plafon convenabil, suficient de redus și dinainte stabilit.

Varianta C. Pe baza informațiilor conținute de balanța legăturilor dintre ramuri este posibilă evaluarea producției la un cost care nu conține venit net stratificat în diferite faze anterioare de producție. În acest scop se ia în considerare relația existentă între vectorul produsului global și vectorul valorii adăugate — care poate fi evidențiată prin intermediul relației (9) și a celor ajutătoare — în care simbolurile au următoarele semnificații : I = matricea unitate ; B = matricea coeficienților de repartiție a producției ; Z = vectorul linie al valorii adăugate ; X_{ij} = fluxul de producție fabricată în ramura i și consumată în ramura j ; P_i = produsul global intern al ramurii i ; Z_j = valoarea adăugată în ramura j ; A_j = amortizarea fondurilor fixe în ramura j ; R_j = retribuțiile în ramura j ; V_j = venitul net realizat în ramura j ; D = matricea coeficienților totali de repartiție ; d_{ij} = produsul global din ramura j ce revine la o unitate de valoare adăugată în ramura i ; n = numărul de ramuri ale producției materiale.

Prin înlocuirea valorii adăugate, cu amortizarea plus retribuțiile (deci eliminînd venitul net), se obține nivelul reconsiderat al costului de producție conform relației (10) sau (11). În continuare, repartizarea venitului net pe ramuri se face în raport cu ponderea fiecărei ramuri în suma costurilor reconsiderate ale produsului global total, utilizînd formula (12).

Prin compararea rezultatelor obținute în varianta B sau C cu cele obținute în varianta A se poate aprecia măsura în care, în statistica curentă, este supraevoluată sau subevoluată ponderea diferitelor ramuri ale producției materiale în venitul net al societății, cu implicații asupra aprecierii gradului de autofinanțare a dezvoltării acestor ramuri.

Alexandru MIHĂILESCU

Realizarea integrală a producției pe acest an — la baza pregătirii planului pe 1985

(Urmare din pag. 3)

pentru 1986—1990 și perioada următoare.

În primul rînd, atenția specialiștilor va fi îndreptată spre **extinderea fabricației de produse de ridicat nivel tehnic și calitativ,** în special compresoare de gaze și procese tehnologice complexe, compresoare fără ungere cu debite 0,7—10 m³/min. la presiuni de 6—9 bar, compresoare pentru aer și gaz metan la presiuni ridicate 6—200 bar, compresoare centrifugale cu debite 35—100 m³/min. la presiuni de 8—9 bar etc. În acest fel, **ponderea produselor care se realizează la nivel mondial ridicat va reprezenta în cincinalul următor aproape 95% din totalul fabricației.** Aceste produse — din care multe sînt realizate ca prototip, fiind testate în instalațiile tehnologice complexe fabricate de economia românească — se vor caracteriza prin înalți parametri tehnico-economici, funcționali și estetici.

În același timp, se va finaliza acțiunea de **modernizare și reproiectare a produselor** pentru a asigura acestora competitivitate și eficiență superioare. În acest sens, va continua **acțiunea de constituire în întreprindere a băncii de date tehnice și economice privitoare la fabricația compresoarelor din întreaga lume.** Pe baza acestor date se vor adapta standardele produselor noastre la condițiile de calitate ale produselor similare la nivel mondial ridicat. Acest lucru implică însă dezvoltarea, în continuare, în strînsă legătură a cercetării științifice și inovației tehnologice, astfel încît nivelul concepției și proiectării produselor să fie bine adaptat posibilităților tehnice și tehnologice de care dispunem.

Paralel cu aceasta, se va urmări **creșterea fiabilității și mentenabilității produselor, a duratei și siguranței în funcționare a acestora,** sporirea randamentelor lor și diminuarea cheltuielilor pentru exploatare, întreținere și reparații. Avem în curs de elaborare pentru perioada următoare un program vast de modernizare a standurilor pentru includerea în cadrul testelor de încercare a produsului și a condițiilor specifice în care lucrează acestea. Dotarea în cursul anului viitor cu un **calculator românesc de mare capacitate** ne va permite implementarea în fabricația întreprinderii a gestiunii calității produselor, ca metodă de optimizare modernă a costurilor calității.

În sfîrșit, **va fi întărit controlul de calitate al tuturor produselor realizate** prin creșterea ponderii metodelor moderne de control și a autocontrolului. Se va extinde, astfel, prin colaborare cu institutele de proiectare și cercetare specializate **controlul activ și preventiv** la fabricația unor repere importante din componența produselor — cilindri, pistoane, biele, arbori. Totodată, se vor înlocui asamblările manuale cu agregate specializate, realizate prin concepție proprie și autoutilare, concomitent cu extinderea controlului.

Realizarea produselor întreprinderii în condiții de înaltă competitivitate presupune : ● înlocuirea unor fluxuri tehnologice mari consumatoare de materii prime și energie cu linii tehnologice specializate, care să favorizeze aplicarea de tehnologii cu randamente ridicate ; ● elaborarea de tehnologii de grup pentru produse sau piese asemănătoare sub raport constructiv sau tehnologic (culase, biele, arbori cotiți), care să permită execuția acestora în celule de fabricație organizate, într-o concepție modulară și multifuncțională ; ● realizarea unor programe care vizează crearea condițiilor optime de valorificare a cuplului progres tehnic-organizare, urmărindu-se, în special, aspectul tehnologic al organizării (conceperea structurilor organizatorice care să asigure o mare flexibilitate fabricației, deci realizarea, în condiții de calitate deosebite, a unei mari varietăți de produse în conformitate cu cerințele beneficiarilor interni și externi).

Pe fondul acestor priorități ale perfecționării activității de concepție și proiectare în fabricația întreprinderii, o importanță deosebită o au și acțiunile îndreptate spre **folosirea la un nivel superior a potențialului productiv și uman,** prin realizarea unui cadru funcțional optim de utilizare de către personalul muncitor a mijloacelor de muncă și a obiectelor muncii. Efectele combinate ale activității permanente de modernizare a fabricației cît și a ridicării gradului de specializare a personalului muncitor, în paralel cu realizarea indicatorilor de plan, va conduce și la îndeplinirea și depășirea principalilor indicatori economico-financiari.

CITITORII AU CUVÎNTUL

În atenția factorilor de decizie

ÎN LEGĂTURĂ cu articolul „Optimizarea transportului pe calea ferată", publicat în „Revista economică" nr. 24, consider oportun să subliniez două aspecte legate de timpul de staționare la încărcare-descărcare a vagoanelor și de modul cum se încarcă acestea la capacitatea lor portantă. Se știe că operațiunile de încărcare-descărcare a vagoanelor sînt incluse în contractul de transport pe calea ferată și se execută, potrivit legii, fie de stațiile C.F.R., fie de beneficiarii transporturilor. Autorul articolului sus-amintit se referă la imobilizările importante de vagoane din partea beneficiarilor, care nu se organizează corespunzător pentru executarea respectivelor operații zi și noapte, indiferent de datele calendaristice, pentru care, de altfel, sînt sancționați cu locații. Este o realitate care trebuie să constituie o preocupare permanentă a conducerilor unităților beneficiare. Nu s-a insistat însă și asupra consecințelor extinderii transportului containerizat, a marșrutelor asupra condițiilor și posibilităților de descărcare a unor beneficiari, împrejurări care au determinat organizarea tehnică a stațiilor și înființarea I.E.C. în subordinea Regionalelor C.F.R., unități care, pe bază de contract de prestații servicii, execută operațiunile de descărcare-încărcare a mărfurilor din aceste categorii și transportul la domiciliu.

Exprimăm părerea ca, prin specializare, prin introducerea unor procedee tehnice de înaltă productivitate, stațiile C.F.R. să preia operarea vagoanelor, mai ales pe liniile publice, pentru beneficiarii care nu se pot organiza la nivelul actual, iar cu privire la marii beneficiari să contribuie în dirijarea investițiilor corelate cu dezvoltarea și ritmul impus de rularea eficientă a vagoanelor.

Printr-un rol mai activ al stațiilor C.F.R., a cărăușului, este posibilă și îmbunătățirea capacității portante a vagoanelor, fiind mult prea frecvente cazurile în care beneficiarii nu dispun de utilaje corespunzătoare pentru încărcarea-descărcarea mărfurilor de mare greutate și voluminoase. Stațiile se rezumă la obligația din plan de a pune vagoanele la dispoziția beneficiarilor, fără a se mai preocupa de condițiile de care dispun aceștia. Dotarea tehnică pentru operațiunile de încărcare-descărcare ar trebui să privească unitatea specializată a Regionalei — a stației C.F.R., evident, în schimbul prețului corespunzător al prestațiilor pe bază de contracte de prestații.

Iulian LASCU
Constanța

Propuneri pe marginea materialelor publicate

REFERINDU-NE la articolul intitulat „Creșterea gradului de valorificare a produselor siderurgice", publicat în nr. 9 al R.E., vom menționa că în anul 1984, comparativ cu realizările anului 1983, s-a prevăzut dezvoltarea în ritm mai susținut a producției de oțeluri cu înalte caracteristici fizico-mecanice. De asemenea, față de o creștere medie a producției de oțel cu 18,2%, la produsele cu prelucrări superioare, cum sînt țevile, creșterea este de 24,1%. Evidențiem creșterea ponderii oțelului turnat continuu cu cca 35% în 1984 față de 1983; asimilarea și introducerea în fabricație a unor sortimente noi, cu caracteristici superioare, finisare avansată, compoziție și structură metalografică garantate pentru diverse utilizări, precizie dimensională; introducerea și extinderea metodelor moderne de control al calității produselor; aplicarea și extinderea tehnologiilor moderne, dintre care menționăm tratarea în vid a oțelului, barbotarea cu gaze inerte, tratamente termice controlate etc.

În acțiunea de creștere a eficienței economice a produselor siderurgice o atenție deosebită se acordă reducerii consumurilor de materii prime și materiale, diminuării consumului specific de metal, care în cadrul ramurii metalurgice se exprimă prin „scoaterea de laminate finite pline din tona de oțel". Importanța deosebită a acestei sarcini se poate exprima prin faptul că îmbunătățirea cu un procent a scoaterii de metal reprezintă aducerea în circuitul economic, prin prelucrarea în produse laminate, a cca 130 000 tone metal. Ca producător și consumator de materiale refractare M.I.M. va lua măsuri în continuare pentru realizarea acestor produse la un nivel calitativ mai bun, solicitînd și sprijinul Ministerului Minelor, furnizorul materiei prime de bază — argila refractară — de a se încadra cu strictețe în normele de calitate în vigoare. Considerăm necesar ca și Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodăririi Fondurilor Fixe să asigure prelucrarea unor cantități sporite de sutaje în bazele proprii, în special pentru fondul pieței și mica industrie.

I. POTOCEANU
director în Ministerul Industriei Metalurgice

Măsuri pentru rezolvarea problemelor sesizate în revistă

AM CITIT cu atenție articolul din „Revista economică" (nr. 9) intitulat „Rezerve de reducere a consumurilor de materii prime și energetice".

Desigur, și în cadrul sectorului nostru se urmărește obținerea unor rezultate cît mai bune pe linia rezolvării problemei reducerii consumului de metal la sortimentul fizic — piese de schimb și utilaje — pe care îl execută întreprinderile mecanice pentru agricultură și industrie alimentară, consum care se situează peste nivelul minim posibil de atins în actualele condiții tehnologice. În acest scop, la fiecare unitate din subordinea Direcției generale economice pentru mecanizarea agriculturii s-au întocmit planuri de acțiune privind măsurile și căile de reducere a consumului de metal în care sînt prevăzute reproiectarea unor produse, modernizarea unor procese tehnologice de fabricație, respectarea strictă a disciplinei tehnologice și gospodărirea mai bună a resurselor materiale.

P. ANDREI
director în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

★

ARTICOLUL cu privire la reducerea greutății produselor industriei constructoare de mașini și aplicarea corectă a tehnologiilor avansate la fabricarea produselor a accentuat preocuparea permanentă a tuturor lucrătorilor din întreprinderi, institute de profil, centrale industriale, precum și din minister, care se ocupă de planul tehnic. În acest sens vă informăm că atît planul tehnic pe 1984, cît și propunerile de plan pentru anul 1985 cuprind, în general, măsuri de perfecționare a activității de proiectare de produse noi și reproiectare de produse modernizate, care să răspundă cerințelor actuale pe plan mondial din punct de vedere al reducerii consumurilor de combustibil și energie (în fabricație și exploatare), al reducerii consumului de metal și încadrării în cotele alocate, precum și îmbunătățirea parametrilor funcționali și calitativi.

Cu ocazia publicării articolului am solicitat tuturor unităților subordonate M.I.C.M. o mai strînsă colaborare, între proiectanți și executanți, pentru analizarea și rezolvarea problemei reducerii substanțiale a consumurilor la toate produsele din fabricație.

Șerban TEODORESCU
director în M.I.C.M.

★

LA OBIECTIVELE menționate în articolul „Accelerarea punerii în funcțiune a noilor capacități energetice" (R.E. nr. 24), există, într-adevăr, restanțe în ceea ce privește obligațiile noastre de furnitură. Fără a dori să minimalizăm ponderea factorilor depinzînd de întreprinderea noastră în această situație, este neapărat necesar să prezentăm cîțiva dintre cei mai importanți factori ce au influențat această situație. Astfel, semifabricatele turnate și forjate ce trebuiau realizate în cadrul sectorului primar propriu nu au putut fi realizate în termen deoarece cuptoarele electrice de la oțelăria specială nu au fost aprovizionate ritmic, și la calitatea cerută cu electrozi de la Întreprinderea de produse cărbunoase Slatina. Neasigurarea cantităților de feroaliaje necesare a influențat, de asemenea, asupra realizării semifabricatelor (și prin aceasta și asupra produselor finite), dat fiind faptul că pentru aceste utilaje sînt necesare calități deosebite de oțeluri în conformitate cu prevederile documentației.

Conștienți de răspunderile ce revin întreprinderii noastre în realizarea programului hidroenergetic național, colectivul întreprinderii noastre este hotărît să elimine deficiențele existente ce depind de activitatea noastră și să realizeze o îmbunătățire substanțială a activității în ceea ce privește termenele și calitatea lucrărilor. Considerăm însă că și în aceste condiții s-ar fi putut înregistra rezultate mai bune dacă ar fi existat din partea M.E.E. mai mult sprijin și colaborare și dacă s-ar fi stabilit din timp de către acesta, în calitate de beneficiar, o ordine reală de urgențe și priorități pentru livrarea hidroagregatelor.

Dorim să mulțumim R.E. pentru preocuparea și sprijinul acordat și sperăm că pentru viitor colaborarea cu beneficiarii noștri se va putea face mai operativ.

Vasile USCAT
director al Întreprinderii de construcții de mașini din Reșița

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Consideraţii privind creşterea contribuţiei progresului tehnic la îmbunătăţirea calităţii şi eficienţei producţiei

ÎNFĂPTUIREA importantelor obiective de dezvoltare pentru viitorul cincinal şi în perspectiva anului 2000, prevăzute în documentele celui de al XIII-lea Congres al partidului, necesită impulsionarea şi valorificarea într-o măsură mult sporită a progresului tehnic. Practic, întreaga dezvoltare economică şi socială — de la ramurile producţiei materiale şi pînă la nivel de întreprindere şi produs — va fi orientată în funcţie de cele mai avansate cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii contemporane, astfel încît să se asigure modernizarea structurilor industriale, reducerea consumurilor de materii prime şi energetice, îmbunătăţirea calităţii şi competitivităţii produselor.

În acest amplu proces de modernizare a întregii activităţi economice un rol esenţial revine instrumentelor de planificare. Apare astfel necesar ca indicatorii de plan folosiţi să permită individualizarea cît mai exactă a produselor care încorporează progres tehnic — sau, într-o altă formulare — în ce măsură produsele fabricate de o anumită unitate au la bază soluţii tehnice moderne, de înalt randament. O asemenea cîntărire a importanţei ce este acordată progresului tehnic în activitatea globală a întreprinderilor nu are numai un caracter statistic, ci ar permite evaluarea eficienţei procesului de înnoire pe obiective concrete, ar oferi baza unor analize judicioase de orientare a sa pe termen lung, armonizarea cu celelalte activităţi productive.

Elemente de comensurare a efectelor progresului tehnic

O PRIMĂ ACŢIUNE ce ne apare necesară este aceea a precizării formelor de materializare a rezultatelor cercetării la nivel de produse, stabilirea unor grupe de încadrare, a ponderilor optime între acestea — în funcţie de specificul de fabricaţie şi de orientarea de ansamblu a întreprinderii. Analiza unor produse în funcţie de criteriile enumerate ne-a sugerat stabilirea unor astfel de grupe, după cum urmează :

grupa I — produsele noi şi cele modernizate ; **grupa II** — produsele noi şi cele modernizate ce se fabrică prima dată în anul de plan ; **grupa III** — produsele noi şi cele modernizate ce se realizează cu tehnologii noi sau perfecţionate ; **grupa IV** — produsele noi şi cele modernizate ce se realizează cu tehnologii noi sau perfecţionate şi cu sisteme noi de mecanizare şi automatizare ; **grupa V** — produsele noi şi cele modernizate ce se realizează cu tehnologii noi sau perfecţionate şi cu sisteme cibernetice sau cu roboţi industriali ; **grupa VI** — produsele ce se realizează cu tehnologii noi sau perfecţionate, fără a fi produse noi sau modernizate ; **grupa VII** — produsele ce se realizează cu tehnologii noi sau perfecţionate şi cu sisteme noi de mecanizare şi automatizare, fără a fi produse noi sau modernizate ; **grupa VIII** — produsele ce se realizează cu tehnologii noi sau perfecţionate şi cu sisteme cibernetice sau cu roboţi industriali, fără a fi produse noi sau modernizate; **grupa IX** — produsele ce se realizează cu sisteme noi de mecanizare şi automatizare, însă fără tehnologii noi sau perfecţionate şi fără a fi produse noi sau modernizate ; **grupa X** — produsele ce se realizează cu sisteme cibernetice sau cu roboţi industriali, însă fără tehnologii noi sau perfecţionate şi fără a fi produse noi sau modernizate.

Se observă că aceste zece grupe de produse se diferenţiază în două categorii distincte, prima a produselor noi şi a celor modernizate, iar a doua a produselor fabricate cu aportul progresului tehnic, însă fără a fi produse noi sau modernizate în sensul în care acestea sînt acceptate ca atare în economia noastră. În cea de a doua categorie — cu un grad mai ridicat de complexitate din punct de vedere al progresului tehnic — avem în vedere produsele ce s-au asimilat în fabricaţie anterior cincinalului în curs de desfăşurare, care, potrivit metodologiei practicate în prezent, nu se iau în considerare la dimensionarea gradului de înnoire a producţiei aşa cum acesta este conceput în planificare. Este de remarcat, totodată, că în cadrul acestor două categorii de produse, grupele II—V sînt derivate din grupa I, iar grupele VII—X din grupa VI. Grupele derivate înfăţişează o structură a fiecărei categorii de produse în raport cu progresul tehnic, mai exact în raport cu densitatea acestuia, în creştere de la grupă la grupă, creştere care — în mod normal — ar fi de aşteptat să aibă loc şi în raport cu rezultatele producţiei, sub aspecte de ordin calitativ şi de eficienţă a acesteia.

Tabelul nr. 1

Grupele de produse	Numărul de produse	Producţia marfă (mil. lei)	Ponderea (%)	
			în numărul total de produse	în producţia marfă totală
TOTAL PRODUSE				
din care :				
— grupa I				
— grupa II				
.				
.				
.				
— grupa X				

Gruparea prezentată nu epuizează, desigur, posibilităţile de distingere a produselor realizate cu aportul progresului tehnic. Ar mai putea să prezinte interes, de asemenea, grupele de produse fabricate cu aportul progresului tehnic materializat în instalaţii şi utilaje tehnologice noi şi modernizate, precum şi cele formate numai din produse noi, îndeosebi atunci cînd se urmăreşte o analiză mai adîncită în direcţiile pe care le avem în vedere şi la care, cum se va vedea, ne vom referi în continuare.

Pentru a trece la aspecte mai concrete ale problematicii abordate, cu caracter destul de complex, să vedem ce avantaje oferă genul prezentat de grupare a produselor. Prima constatare care se impune însă este aceea că gruparea utilizată nu cuprinde toate produsele ce compun într-o perioadă de plan producţia fizică şi marfă la nivelul întreprinderilor, centralelor industriale etc., diferenţa constînd tocmai în produsele fabricate fără aportul progresului tehnic, a căror existenţă ca atare rezultă din faptul că avem în vedere doar progresul tehnic materializat în producţie într-o perioadă limitată de timp, pe care o vom preciza mai departe.

O primă utilitate practică a grupelor prezentate constă în faptul că acestea permit cunoaşterea proporţiei în care volumul fabricaţiei dintr-un an se realizează cu aportul progresului tehnic. Cunoscînd această proporţie, devine posibilă luarea măsurilor care — corespunzător cerinţelor — pot conduce la corectarea sa prin acţiuni de promovare a progresului tehnic, începînd cu cercetarea ştiinţifică şi dezvoltarea tehnologică cînd este cazul, rezultatele urmînd a fi obţinute în anii următori, uneori chiar în anul imediat următor. Respectiva proporţie poate fi determinată simplu şi sugestiv prin următoarele elemente cuprinse în tabelul nr. 1. Valorile din tabel, cu excepţia ponderilor, ce corespund grupelor derivate II—V, respectiv VII—IX, decurg din cele aferente grupei I, respectiv grupei VI care, însumate, dau totalitatea produselor fabricate cu aportul progresului tehnic. În cazurile în care un acelaşi produs corespunde cîtorva dintre grupele derivate, el se va încadra numai în una dintre acestea, care prezintă cele mai mari avantaje pentru unitatea economică producătoare concretă. Principala utilitate a modului prezentat de grupare a produselor rezidă însă în evidenţierea concludentă a contribuţiei progresului tehnic la înfăptuirea obiectivelor în domeniul calităţii şi eficienţei producţiei. Cunoaşterea acestei contribuţii creează premise pentru o mai riguroasă dirijare a promovării progresului tehnic, nu doar sub aspecte ale amplorii şi intensităţii, ci şi ale calităţii acestuia. Pornim de la faptul că, atunci cînd amploarea şi intensitatea promovării sînt asigurate,

Tabelul nr. 2

Grupele de produse	Numărul de produse	Producţia marfă (mil. lei)	Ponderea (%)	
			în numărul total de produse	în producţia marfă totală
A. Aportul progresului tehnic la realizarea prevederilor în domeniul calităţii producţiei				
TOTAL PRODUSE				
— cu nivel tehnic şi calitativ mondial				
— cu nivel tehnic şi calitativ superior nivelului mondial din care :				
grupa I				
1. produse cu nivel tehnic şi calitativ mondial				
2. produse cu nivel tehnic şi calitativ superior nivelului mondial				
grupa II				
1.				
2.				
.				
.				
.				
grupa X				
1.				
2.				

aportul progresului tehnic ar putea să apară totuşi nesatisfăcător, datorită calităţii necorespunzătoare a soluţiilor prin care este materializat, uneori şi datorită slabei exploatări a acestor soluţii.

Cu elementele prezentate în tabelul anterior, aportul progresului tehnic la realizarea prevederilor de plan şi din programe în domeniul calităţii şi eficienţei producţiei poate fi evidenţiat sintetic (tabelul nr. 2).

Alături de capitolul A în tabelul respectiv poate fi cuprins şi un altul — capitolul B —, care se referă la aportul progresului tehnic la realizarea nivelului planificat de eficienţă a producţiei. Tot în acest capitol, în continuare, mai pot fi cuprinse produsele ce se realizează cu un nivel al consumului de combustibili şi energie, cu o productivitate a muncii precum şi cu un grad de valorificare a materiilor prime şi materialelor peste sau sub media acestora la întreaga producţie marfă, după caz. Mai pot fi cuprinse, de asemenea, produsele ce contribuie la realizarea exportului şi cele ce reduc importurile la beneficiarii lor interni.

Contrapunînd numărul de produse şi valorile producţiei marfă din cele două tabele aferente fiecărei grupe, diferenţele în minus din cel de al doilea tabel semnifică neajunsuri de ordin calitativ sau de altă natură ale progresului tehnic ce au concurat la realizarea produselor respective. Aceste neajunsuri trebuie identificate în raport cu conţinutul lor concret, în vederea stabilirii măsurilor de remediere a situaţiilor la care conduc. În felul acesta se pot obţine informaţii edificatoare asupra aportului pe care îl are progresul tehnic, de mare utilitate pentru o mai bună dirijare a promovării acestuia pe bază de plan.

Grupele de produse şi elementele (indicatorii) din tabele pot fi utilizate şi ca mijloace eficiente ale planului pentru cuprinderea în acesta a unor sarnici sui-generis, apte să determine legarea într-un tot a progresului tehnic, a calităţii şi eficienţei producţiei, oferind un sistem de lucru în planificare ce poate conduce la obţinerea unor realizări remarcabile în fiecare dintre aceste trei direcţii, de o deosebită importanţă în dezvoltarea economiei. Interpretat ca subsistem în cadrul sistemelor de asigurare a calităţii şi a eficienţei producţiei, adoptarea unui astfel de sistem în practica economică, îndeosebi în planificare, ar putea să conducă la o mai bună şi mai sigură rezolvare a problemelor din domeniile la care se referă. Este vorba, în principal, de determinarea mai riguroasă prin plan a aportului necesar din partea progresului tehnic la atingerea unor ponderi corespunzătoare ale producţiei pe seama produselor cu nivel tehnic şi calitativ mondial şi superior acestuia, precum şi la atingerea unui grad înalt de valorificare superioară a materiilor prime şi materialelor, a unor costuri şi cheltuieli materiale de producţie sensibil reduse, respectiv a unor productivităţi ale muncii accentuat ridicate, atît la nivelul unităţilor de producţie şi al centralelor, cît şi la nivelul ministerelor precum şi al industriei în ansamblul ei.

Normarea ciclului de competitivitate al produselor

ÎMPĂRŢIREA produselor din fabricaţie în produse realizate cu şi fără aportul progresului tehnic, aşa cum arătam mai sus, ţine seama şi de faptul că după consumarea unei anumite perioade de timp soluţiile prin care acesta s-a materializat în producţie încetează de a mai fi competitive. Avem în vedere intervalul de timp dintre momentul aplicării soluţiilor respective în producţie şi cel al apariţiei în ţară sau în străinătate a unor soluţii noi, similare celor aplicate sau cu funcţionalitate similară, dar superioare sub aspectul performanţelor tehnice şi calitative şi al avantajelor tehnico-economice şi sociale pe care le prezintă.

Există două momente la care se raportează apariţia soluţiilor noi la care ne referim. Primul este momentul cînd astfel de soluţii apar în proiectare, cel de-al doilea cînd apar în producţie. În funcţie de anumite considerente, în principal de natură economică, se poate lua în considerare unul sau celălalt dintre aceste două momente, deşi preferabil ar fi să se ia în seamă, în toate cazurile, primul. Practic însă, detectarea ambelor momente este anevoioasă, îndeosebi cînd noile soluţii de progres tehnic apar în străinătate ; de existenţa acestora se află, de regulă, în momentul apariţiei lor pe piaţă, fapt ce face ca multe dintre soluţiile de progres tehnic aplicate în propria producţie să se dovedească perimate sau într-o fază avansată de uzură morală. Pentru depăşirea acestui important inconvenient se poate recurge la o **normare** a duratei perioadelor de timp în care se aproximează menţinerea competitivităţii soluţiilor de progres tehnic aplicate, deci obţinerea din partea acestuia a unui aport substanţial la înregistrarea de rezultate avansate în producţie.

Să considerăm, spre exemplu, că progresul tehnic s-a materializat în producţie prin fabricarea de maşini-utilaje, mai precis, de produse din familia maşinilor-unelte, grupa maşinilor de aşchiere a metalelor, subgrupa strungurilor automate de un anumit gen. Competitivitatea progresului tehnic materializat în producţie prin fabricarea unor astfel de produse ar putea fi normată pe o perioadă de 8—12 ani, cifrele avînd şi ele, desigur, un caracter exemplificativ, iar intervalul dintre ele corespunzînd cerinţelor de diferenţiere a acestei durate pe mai multe tipuri posibile de strunguri în cadrul respectivei grupe de produse. Sensul în care trebuie înţeleasă o astfel de perioadă este acela că, pe parcursul ei, strungurile luate în considerare contează ca produse ce se realizează cu aportul progresului tehnic. Evident, în cazurile în care, în decursul perioadei normate, apar tipuri sau modele noi de produse, similare celor existente în fabricaţie, însă superioare acestora, produsele în fabricaţie trebuie eliminate din rîndul celor ce se realizează cu aportul progresului tehnic, fără a se sista însă şi producerea lor în continuare, dacă nu există alte motive întemeiate în această privinţă.

Concepînd în acest mod normarea în timp a competitivităţii progresului tehnic materializat în producţie rezultă că produsele fabricate cu aportul acestuia ar suporta schimbări repetate atît prin eliminări din, cît şi prin promovări în rîndul lor, proces ce ar corespunde naturii dinamice a progresului tehnic ca fenomen economic şi social. Schimbările menţionate pot fi operate în mod organizat, o dată cu efectuarea lucrărilor de plan, ele putînd să prezinte interes şi prin faptul că ar evidenţia apariţia dezechilibrelor dintre eliminarea şi completarea produselor ce se realizează cu aportul progresului tehnic, oferind astfel temeiuri în plus pentru a se acţiona în direcţia promovării mai intense a acestuia, iar cînd este cazul şi în direcţia antrenării suplimentare a contribuţiei cercetării ştiinţifice şi dezvoltării tehnologice.

Efectuarea practică a normării pe care o avem în vedere poate întîmpina unele dificultăţi, datorită în principal lipsei de informaţii specifice, care pot fi totuşi asigurate cu un conţinut corespunzător prin organizarea adecvată a unei activităţi constante în acest scop, în unităţile de cercetare ştiinţifică, inginerie tehnologică, de proiectare şi producţie. Vor trebui să fie asigurate, de asemenea, pe baze unitare din punct de vedere instituţional şi organizatoric, competenţele de elaborare, avizare şi aprobare a normelor privind duratele perioadelor de menţinere a competitivităţii soluţiilor de progres tehnic aplicate, precum şi competenţele de revizuire-reactualizare a acestor norme, după instituirea lor.

Eforturile necesare în aceste direcţii cît şi pentru traducerea în practică a întregului sistem de lucru descris ar putea contribui substanţial — prin efectele utilizării acestuia, aplicat cu mijloace simple, de folosinţă obişnuită, ca un complex de metode noi, eficiente — la accelerarea introducerii progresului tehnic, la ridicarea calităţii şi eficienţei producţiei.

Aurel BÎRSAN

Concepție științifică, de largă perspectivă asupra pregătirii forței de muncă

ÎN NOUA ETAPĂ de dezvoltare pe baze intensive a economiei românești, pentru care Congresul al XIII-lea al P.C.R. a adoptat programul ce direcționează, în fond, prioritățile optimizării creșterii mai accentuate a eficienței economice, **ridicarea nivelului pregătirii profesionale și tehnice pe baza celor mai noi cuceriri ale științei** constituie — potrivit aprecierii făcute de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Raportul la Congres — **„factorul determinant al dezvoltării economico-sociale, al făuririi cu succes a societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerii la edificarea comunismului în România"**.

Competența profesională, formată pe baza asimilării organice a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în procesul instructiv-educativ și dezvoltată mereu, în raport cu noile exigențe pe care le ridică progresul susținut și multilateral, trebuie să constituie izvorul de energie care alimentează calitatea muncii în toate sectoarele producției sociale.

Astăzi, cînd avem un puternic și modern învățămînt, integrat organic cu cerințele producției și ale cercetării științifice avansate, putem să spunem că pregătirea profesională poate deveni acel element ce întreține spiritul creator în competiția cu noi înșine și cu cei pe care trebuie să-i ajungem și să-i depășim. Marile realizări obținute în toate domeniile de activitate, ca și perspectivele luminoase ce rezultă din documentele Congresului sînt indisolubil legate și determinate de pregătirea forței de muncă, de capacitatea oamenilor de a rezolva, de pe poziția celor mai noi cuceriri ale științei, problemele pe care le ridică continuarea dezvoltării economico-sociale independente într-o lume cu interdependențe crescînde

Factor decisiv al creșterii economice

ÎN CONTEXTUL factorilor intensivi, calitativi, forța de muncă constituie principala forță de producție care prin structura sa, prin distribuția în teritoriu și pe ramuri ale economiei naționale, prin nivelul de calificare și prin componența profesiunilor exercitate, prin raționalizarea cu care este folosită influențează hotărîtor creșterea economică în perioada actuală și în perspectivă.

Partidul și statul nostru au acordat și acordă o atenție deosebită **garantării dreptului la muncă** pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de sex și de naționalitate, **creării permanente de noi locuri de muncă** în raport cu dezvoltarea economico-socială echilibrată a județelor și localităților, precum și **asigurării necesarului de forță de muncă** pe ansamblul economiei și pe fiecare dintre ramurile acesteia. În 1983, comparativ cu nivelul din 1950, s-a înregistrat o creștere a populației ocupate cu 24,8%, iar a numărului personalului muncitor — de 3,57 ori. După cum se prevede în Directivele Congresului al XIII-lea, în anul 1990 populația ocupată va ajunge la 11,5 milioane de persoane (48% din totalul populației), din care 73% vor lucra în ramurile neagricole, iar în agricultură 27%; personalul muncitor va număra 7,8—7,9 milioane de persoane. Aceste prevederi reflectă sporirea resurselor de muncă, în strînsă legătură cu creșterea economică și cu modernizarea economiei naționale.

Un aspect fundamental al potențării resurselor de muncă îl constituie **calificarea și perfecționarea profesională a forței de muncă.** Acestea dobîndesc în țara noastră valențe noi și o importanță deosebită datorită amplificării progresului tehnico-științific, modificărilor structurale din economie, accentuării laturilor intensive, calitative ale creșterii economice, necesității de a se ridica substanțial productivitatea muncii, de a se îmbunătăți nivelul tehnic și calitativ al produselor, potrivit programelor speciale în aceste domenii.

Un proces dinamic, cu accentuat caracter anticipativ

PREGĂTIREA și perfecționarea forței de muncă se caracterizează printr-o serie largă de elemente care definesc **concepția strategică științifică, originală, profund revoluționară a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.**

Un prim aspect al acestei strategii constă în faptul că pregătirea și perfecționarea forței de muncă constituie **un proces de interes general, ce se înfăptuiește de societate în mod planificat și prin alocarea unor importante fonduri.** Planul pregătirii forței de muncă este o componentă esențială a planului național unic de dezvoltare economico-socială, menită să asigure cadrele necesare tuturor ramurilor economiei naționale, tuturor județelor și localităților țării, în cantitatea, calitatea și structura corespunzătoare. Cheltuielile finanțate de la bugetul de stat pentru învățămînt cresc în actualul cincinal, față de cele din perioada 1976—1980 cu peste 36%. Pregătirea tinerei generații în strînsă legătură cu cerințele practicii, ale producției sociale se asigură prin accentuarea continuă a politehnizării și pe baza **integrării organice a învățămîntului cu producția și cercetarea științifică** — coordonată fundamentală a școlii românești moderne. Prin plan se stabilesc în corelație cu fondurile pentru pregătire, cu intensitatea și diversitatea cerințelor de forță de muncă calificată, proporțiile optime între contingentele de cadre calificate prin diferite forme. Se pune accentul pe extinderea formelor complexe de calificare — școli profesionale și licee industriale — în concordanță cu sporirea nivelului de pregătire generală a noilor generații și diminuarea relativă a ponderii calificării prin cursuri de scurtă durată.

Este un merit esențial al partidului nostru că a urmărit și urmărește cu consecvență **caracterul anticipativ** al pregătirii și perfecționării forței de muncă. Menit să preceadă intrarea în funcțiune a noilor obiective economice, să devanseze dezvoltarea ramurilor economico-sociale, procesul de calificare este astfel organizat încît să încorporeze cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, să asigure fiecărui om al muncii posibilități largi de adaptare la o gamă cît mai diversificată și mai complexă de activități, de cerințe ale dezvoltării tehnice și tehnologice. Acest aspect este cu atît mai important în contextul intensificării introducerii unor noi tehnologii de fabricație, al extinderii mecanizării și automatizării, al introducerii robotizării și cibernetizării producției.

Toate acestea impun o temeinică pregătire profesională, o adaptare permanentă a calificării la noile cerințe ale producției moderne, ale calității superioare, ale eficienței economice tot mai înalte. În această lumină apare limpede însemnătatea principiilor care călăuzesc în prezent și vor orienta pentru o perioadă mai mare de timp procesul de formare și perfecționare a forței de muncă: **politehnizarea, policalificarea, reciclarea periodică a cunoștințelor profesionale,** pe fondul general al ridicării nivelului de cultură al tinerelor generații, al întregului nostru popor.

Experiența dobîndită în anii edificării socialiste, îndeosebi în ultimii 20 de ani, demonstrează că în soluționarea problemelor calificării și perfecționării profesionale, ale potențării resurselor de muncă se impune luarea în considerare a **conținutului concret-istoric** al calificării, a **caracterului său dinamic,** determinat de factorii materiali ai producției, de esența relațiilor de producție și de acțiunea tot mai importantă a factorilor de conștiință. Transpuse în planul procesului de calificare, aceste exigențe s-au concretizat și se vor concretiza și mai pregnant în sporirea nivelului de calificare de la o etapă la alta, în asigurarea unui profil larg de calificare oamenilor muncii, care să permită pregătirea forței de muncă în meserii complexe, corespunzătoare progresului tehnico-științific contemporan. Astfel, în anul 1982, ponderea muncitorilor calificați în economia noastră ajunsese la circa 90%, în unele ramuri fiind mai ridicată. Nivelul calificării crește în actualul cincinal prin pregătirea unui număr de 1750 mii de muncitori calificați și 300 mii de tehnicieni, maiștri, de ingineri și alte cadre de specialitate; anul viitor se va încheia reciclarea întregului personal muncitor, prin toate formele prevăzute de lege. În perioada anilor 1986—1987 se va desfășura o nouă etapă de perfecționare a pregătirii profesionale, în care accentul va fi pus pe însușirea cunoștințelor necesare conducerii mașinilor, utilajelor și instalațiilor moderne din dotarea unităților, participarea directă la perfecționarea tehnologiilor de fabricație, însușirea și aplicarea măsurilor de organizare rațională a producției și a muncii. După anul 1987, ținînd seama de accentuarea sarcinilor calitative ale producției, întregul personal

muncitor va dobîndi, în cadrul programelor de reciclare, cunoştinţe teoretice şi practice corespunzătoare mînuirii noilor mijloace care vor intra în dotarea întreprinderilor; se va acţiona pentru ridicarea nivelului de calificare şi pregătire profesională, tehnică şi ştiinţifică a întregului personal muncitor, în directă corelare cu gradul de dotare a industriei noastre, cu exigenţele impuse de revoluţia ştiinţifică şi tehnică şi cu cerinţele de calitate din întreaga activitate economică.

Asigurarea necesarului de cadre în cincinalul viitor impune formarea profesională a unui număr de aproape 2 milioane de persoane; urmează ca în intervalul 1986—1990 să fie pregătiţi peste 1,2 milioane de muncitori calificaţi, tehnicieni şi maiştri şi 146 mii de ingineri şi alte cadre de specialitate cu studii superioare, îndeosebi pentru ramurile de bază — construcţia de maşini, metalurgie, industria minieră, petrolieră, chimică, a materialelor de construcţii, iar pentru agricultură să se asigure formarea a 590 mii de persoane calificate. Programele de perfecţionare a pregătirii profesionale vor cuprinde anual circa 3 milioane de persoane; se va pune accentul pe însuşirea mai multor meserii, creîndu-se astfel condiţii pentru adaptarea rapidă la nevoile producţiei materiale.

Asemenea direcţii de acţiune pentru îmbunătăţirea procesului de formare şi perfecţionare a forţei de muncă ţin seama şi de faptul că progresul tehnico-ştiinţific determină **sporirea interdependenţelor dintre activitatea diferitelor categorii de personal muncitor**, precum şi de **creşterea importanţei pregătirii economice**, a cunoştinţelor economice ale tuturor oamenilor muncii.

Formarea şi perfecţionarea profesională : cunoştinţe + conştiinţă revoluţionară

ÎN ACEASTĂ PERSPECTIVĂ, **calificarea presupune un ansamblu de cunoştinţe tehnice, ştiinţifice, economice şi deprinderi practice, precum şi o atitudine de conştiinţă politică, de responsabilitate comunistă din partea fiecărui om al muncii pentru activitatea ce o desfăşoară.** Organismele autoconducerii muncitoreşti, conlucrînd cu organele şi organizaţiile de sindicat şi tineret sub conducerea organizaţiilor de partid, trebuie să desfăşoare o muncă susţinută, organizată, în domeniul calificării şi creşterii nivelului acesteia în corelaţie directă cu cerinţele producţiei moderne, ale obţinerii unei calităţi şi eficienţe superioare în toate sectoarele de activitate.

Pentru următoarea etapă de dezvoltare economico-socială, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** sublinia că este necesar **„să perfecţionăm şi să ridicăm continuu nivelul general al întregului învăţămînt, asigurînd pentru toate sectoarele cadre bine pregătite, cu înalte cunoştinţe profesionale, tehnice şi ştiinţifice“.** În acest context, o importanţă deosebită are pregătirea forţei de muncă în raport cu exigenţele înfăptuirii programelor de dezvoltare a fiecărei ramuri, pornindu-se de la cerinţele diviziunii muncii în societatea noastră, ale dezvoltării echilibrate a tuturor ramurilor economice, de la faptul că **„în orice sector, munca constituie o datorie, o onoare, o cinste, că este la fel de importantă activitatea din electronică şi cea din agricultură, activitatea minieră, ca şi cea din construcţiile de maşini“.**

În viziunea documentelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., ridicarea pregătirii profesionale şi tehnice, a nivelului general de cultură şi cunoştinţe ştiinţifice ale întregii populaţii va reprezenta un factor calitativ de importanţă deosebită în formarea omului nou — constructor conştient al socialismului şi comunismului, în asigurarea participării active a tuturor cetăţenilor patriei noastre la înfăptuirea celei mai drepte societăţi din lume, în afirmarea personalităţii umane, în împletirea armonioasă a intereselor personale cu cerinţele generale ale societăţii.

dr. Dumitru CIUCUR
dr. Constantin POPESCU

. Comerţul socialist .

(Urmare din pag. 11)

peştelui, cărnii şi preparatelor din carne, legumelor, fructelor — în magazine alimentare generale, hale agroalimentare şi în unităţi de legume-fructe, pentru sortimentul comercial specific ; vitrine şi camere frigorifice pentru unităţile alimentare, reproiectate la un consum redus de metal şi energie electrică, cu parametri de exploatare îmbunătăţiţi ; utilaje moderne pentru activitatea de producţie din alimentaţia publică : roboţi de bucătărie, cuptoare cu microunde, maşini de spălat şi curăţat cartofi şi legume, maşini de spălat şi clătit vesela, instalaţii de îmbuteliat şi pasteurizat preparate semilichide şi lichide, maşini de fabricat îngheţată etc. ; dispozitive, aparate şi maşini pentru călcat, refrişat, tăiat, măsurat, fasonat, festonat, cusut şi brodat articole de confecţii, ţesături, galanterie, pălării, perdele, covoare, mochete, lenjerie de pat etc. ; aparate pentru încercat şi verificat bunuri electrocasnice, becuri electrice, baterii, rezistenţe, aparate de măsură, generatoare de miră pentru televizoare, pompe pentru umflat, mese pentru probat jucăriile, standuri de încercări, pupitre, cabine şi mobilier pentru audiţii muzicale ş.a. ; automate comerciale, case de marcat electronice de afişare numerică şi memorie pentru culegerea datelor privind vînzările de mărfuri în structură sortimentală, cîntare electronice care calculează şi afişează valoarea cumpărăturii, case de marcat cu eliberarea automată a restului — corelate cu posibilităţile de asimilare şi producere în ţară ; mobilier pentru promovarea produselor noi şi efectuarea demonstraţiilor practice, adaptat specificului diferitelor grupe de mărfuri alimentare, textile-încălţăminte, bunuri de folosinţă îndelungată ; linii de mobilier comercial modern cu un grad ridicat de specializare, tipizate pe anumite profile de unităţi (pescării, legume-fructe, dulciuri, produse conservate prin frig, ţesături fine, galanterie bărbaţi şi femei, lenjerie femei, ciorapi, mercerie, marochinărie, confecţii din blănuri naturale, jucării, articole electrocasnice, de fierărie, sanitare, piese de schimb etc).

Se va îmbunătăţi şi moderniza iluminatul în unităţile comerciale şi de alimentaţie publică pentru realizarea unei ambianţe mai atractive, corelat cu normele de economisire a resurselor de energie. Se va asigura valorificarea la maximum a iluminatului natural, prin amplasarea şi reamplasarea cît mai corespunzătoare a mobilierului comercial în raport cu sursa de lumină, dimensionarea adecvată a pieselor de mobilier comercial, realizarea unei cromatici moderne şi eficiente a interiorului unităţii şi a mobilierului, extinderea dotării cu oglinzi.

Pentru îmbunătăţirea substanţială a expunerii mărfurilor, se va asigura o prezentare în condiţii deosebite a magazinelor, pe baza „Criteriilor-cadru privind aranjarea vitrinelor, realizarea faţadelor şi a firmelor, etalarea mărfurilor în vitrine şi în interioarele magazinelor“, creîndu-se condiţii pentru : punerea cît mai deplină în valoare a produselor, sub aspect funcţional, estetic, de prospeţime, de noutate, de aliniere la modă etc. ; înlesnirea procesului de cumpărare şi vînzare, pe baza asocierii şi vecinătăţii raţionale şi eficiente a diferitelor produse, grupe de produse şi articole, pe destinaţii de folosinţă, utilizatori, clase de calitate, paletă coloristică etc.

În acest scop se vor dezvolta, perfecţiona şi moderniza producţia de utilaje şi mijloace specifice cu grad ridicat de funcţionalitate şi estetică pentru expunerea mărfurilor (manechine, busturi, suporţi, mobilier de sticlă, vitrine interioare etc.), precum şi o gamă diversificată de materiale pentru amenajarea vitrinelor şi a interiorului unităţilor comerciale.

Îmbunătăţirea aspectului exterior al unităţilor comerciale şi de alimentaţie publică se va obţine prin proiectarea şi realizarea de faţade, firme şi parasolare moderne, atractive, cu o ţinută estetică care să asigure o notă specifică.

Extinderea şi **modernizarea comerţului stradal** în condiţii de atractivitate sporite şi eficienţă ridicată se vor realiza, de asemenea prin : adaptarea operativă a nomenclatoarelor de mărfuri, utilizarea noilor modele-tip de tonete specializate pe grupe de mărfuri, cu un grad superior de funcţionalitate şi estetică, identificarea şi utilizarea celor mai bune amplasamente.

În scopul creşterii eficienţei economice şi sociale a activităţii comerciale, al valorificării la un grad superior a fondului de mărfuri, al ridicării nivelului de servire şi reducerii timpului afectat cumpărăturilor, ţinînd seama de interesul deosebit arătat de populaţie pentru **practicarea formelor moderne de desfacere**, se va acţiona pentru extinderea continuă a acestora, precum şi pentru **intensificarea activităţii de promovare a vînzărilor şi de extindere a serviciilor comerciale.**

Perfecționarea relațiilor de producție și sociale, preocupare fundamentală a partidului (II)

PERFECȚIONAREA relațiilor de proprietate este însoțită de o preocupare continuă pentru **perfecționarea celor de repartiție,** punctul principal de conexiune între relațiile de repartiție și cele de proprietate constituindu-l faptul că oamenii muncii, proprietari socialiști uniți, beneficiază de roadele muncii lor, ale gestionării și gospodăririi obiectului proprietății lor. **„Pornind de la proprietatea comună** — se arată în Raportul Comitetului Central la cel de-al XIII-lea Congres al partidului — **un rol de mare însemnătate îl are repartiția produsului social și a venitului național pe principii socialiste de echitate și dreptate socială, în raport cu munca fiecăruia."**

Relațiile de producție fiind, înainte de toate, interese — personale, de grup și generale — acestea sînt puse în mișcare prin cointeresarea economică, în stare să le armonizeze desfășurarea potrivit nevoilor de progres economic și social al națiunii. Viața a arătat că modalitățile de cointeresare sînt cele care se cer cel mai repede puse în concordanță cu nivelul forțelor de producție umane pentru ca acestea din urmă să se miște rapid, iar creșterea productivității muncii și, în general, a eficienței economice să se producă cu toată energia posibilă, real și sistemic. Or, acest lucru presupune luarea în considerare a problemelor care izvorăsc din raportul interese economice — forțe de producție, deci a problemelor repartiției.

Așa cum arată experiența țării noastre, cointeresarea materială trebuie înțeleasă, în primul rînd, ca o unitate dialectică a stimulentelor și răspunderilor, omiterea uneia din laturi putînd produce efecte nedorite. În al doilea rînd, stimulentele care se cer cel mai rapid puse în concordanță cu dezvoltarea forțelor de producție sînt cele personale și de grup, bineînțeles pe fondul respectării intereselor generale. Așa se și explică faptul că, succesiv, au fost adoptate măsuri de perfecționare a cointeresării materiale personale și colective la intervale relativ scurte, scopul lor fiind creșterea mai intensă a productivității muncii, accelerarea progresului tehnic, utilizarea mai rațională a resurselor, sporirea generală a eficienței economice ș.a.m.d. Aici intră măsuri ca cele privind perfecționarea formelor de repartiție după muncă, participarea la beneficii, mișcarea ratei dobînzii, pîrghia prețurilor ș.a.m.d.

Intrarea într-o perioadă în care factorii intensivi au devenit decisivi pentru creșterea economică a țării ridică exigențe noi față de sistemul de cointeresare materială, necesitînd perfecționarea lui mai departe spre a stimula puternic progresul științei, tehnicii și tehnologiei noastre, introducerea și extinderea accelerată a lui în producție, sporirea productivității muncii, reducerea consumurilor materiale pe unitatea de efect util și ridicarea calității produselor la cotele internaționale înalte prevăzute de Congres. Referitor la această problematică, în Raportul prezentat de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Congres se precizează : **„Societatea noastră asigură o repartiție echitabilă între oamenii muncii în raport cu activitatea depusă și, în același timp, creșterea continuă a cointeresării materiale, ținînd seama de diviziunea muncii, de contribuția pe care fiecare categorie sau om al muncii o aduce la dezvoltarea economico-socială a țării"**, și, totodată, trasează sarcina să se **„studieze noile probleme care apar în sistemul de repartiție și de muncă, în înfăptuirea principiilor eticii și echității socialiste, în realizarea raportului optim între veniturile mari și mici".**

Evident, totdeauna și inevitabil, repartiția este legată de producție : nu se poate împărți între membrii societății decît ceea ce se produce. Drept urmare, cointeresarea materială trebuie să asigure sporul cantitativ, calitativ și eficiența economică a producției, iar progresele producției să conducă la sporirea recompensei materiale a celor care le-au realizat ș.a.m.d. Numai respectarea acestei dialectici a cointeresării materiale — desigur fără a omite importanța stimulilor morali — poate asigura înaintarea forțelor de producție spre acel stadiu superior care va permite, în condițiile trecerii la comunism, introducerea principiilor comuniste de muncă, repartiție și viață, spre care ne conduce partidul. **„Trebuie să se țină seama** — se arată în Raportul la recentul Congres — **că mărimea retribuției depinde direct de nivelul și evoluția veniturilor nete ale fiecărei unități economice. Totodată, este necesar să subliniem că dezvoltarea continuă și echilibrată a economiei presupune creșterea mai rapidă a productivității muncii în raport cu sporirea retribuției. Iată de ce îndeplinirea riguroasă a tuturor sarcinilor de plan, gospodărirea cu maximă eficiență a fondurilor materiale și financiare încredințate de societate fiecărei unități economice reprezintă condiții esențiale ale creșterii veniturilor în sistemul acordului global".**

Un vast domeniu al activității de perfecționare a relațiilor de producție promovată de partid îl constituie **schimbul de activități.** Avem aici în vedere schimbul de activități sub toate formele lui, determinate de procesul de diviziune și cooperare a muncii. Este vorba, deci, atît de schimbul de activități în interiorul fiecărei unități, cît și de acela dintre unități, dintre ramuri, dintre unități și populație ș.a.m.d. Învingerea contradicțiilor apărute între dezvoltarea forțelor de producție și schimbul de activități în interiorul unităților economice, al secțiilor și al atelierelor, a presupus și presupune, prin natura ei, preocupări în direcția unei mai bune utilizări a cadrelor, a unei mai bune organizări a producției, aprovizionării și transportului intern, a preciziei, promptitudinii, eficacității și evidenței consumurilor de muncă vie și materializată, ca și o preocupare susținută pentru raționalizarea sistematică a întregii activități. Totodată, necesită o mai mare atenție raportul dinamic dintre dezvoltarea forțelor de producție și schimbul de mărfuri. Practica a arătat că organizațiile care acționează în această sferă a schimbului rămîn, de obicei, ca activitate, în urma necesităților forțelor de producție. În acest sens, contradicția se desfășoară în două principale direcții. Una dintre ele este aceea a contradicției dintre necesitățile funcționării forțelor de producție crescînde și aprovizionarea tehnică materială defectuoasă a unităților. Soluția constînd în îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, partidul a acționat prin crearea unui minister al aprovizionării tehnico-materiale, prin sporirea rolului contractelor economice și disciplinei contractuale, ca și prin lărgirea bazei proprii de energie și materii prime. În același sens acționează și măsurile cu privire la autodotare, care se cere, totodată, bine îngemănată cu acțiunea de modernizare a bazei tehnico-materiale și de sporire a eficienței tehnice și economice cu care este aceasta utilizată. O a doua direcție o indică contradicția dintre principala forță de producție a societății — omul care muncește și comerțul cu bunuri de consum. Pentru învingerea ei, așa cum arată Directivele Congresului al XIII-lea, se acționează pe linia extinderii rețelei unităților comerciale și îmbunătățirea repartizării lor teritoriale, pentru sporirea producției bunurilor de consum și a calității lor, pentru îmbunătățirea metodelor de servire etc. Evident, luarea în considerare a factorului timp este și în acest caz de cea mai mare importanță.

Precizînd țelul strategic general al dezvoltării economice și sociale a României în următorii cincisprezece ani și punînd în lumină legătura indisolubilă dintre consum și producție, Directivele Congresului al XIII-lea arată : „România se va înfățișa la sfîrșitul acestui secol ca o țară socialistă multilateral dezvoltată, atît din punctul de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului general de viață și de civilizație al poporului. Pe această bază se vor crea condițiile materiale necesare care vor asigura trecerea la înfăptuirea și manifestarea tot mai largă în societatea noastră a principiilor comuniste de repartiție, de muncă și de viață, în toate domeniile de activitate".

Așadar, dialectica desfășurării contradicției dintre forțe și relații în socialism și lupta pentru învingerea ei prin înaintarea pe drumul progresului pun în evidență strategia pe termen lung a partidului, potrivit căreia, la capătul unei anumite

etape, în funcție de dezvoltarea forțelor de producție, relațiile socialiste trebuie să atingă, ca ansamblu, un anumit nivel de dezvoltare și de perfecționare, el însuși cu rol de pregătire pentru nivelul ce urmează a fi realizat în etapa următoare. Sarcinile făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate sînt, în mare măsură, tocmai astfel de sarcini. E de la sine înțeles că în acest context trebuie cuprinsă și opera de perfecționare a mecanismului de funcționare a economiei naționale.

Produs al dezvoltării istorice, **mecanismul de funcționare a economiei socialiste** românești exprimă, în diferitele sale etape, gradul de dezvoltare a forțelor de producție și diviziunii sociale a muncii în țara noastră, nivelul maturizării relațiilor de producție și ai perfecționării suprastructurii, evoluția structurii sociale a țării, contextul internațional în care se desfășoară viața economică, gradul de pregătire, cultură și experiență economică și politică a populației în general și al cadrelor în special, măsura cunoașterii și utilizării legilor economice obiective, eficiența modului în care partidul formulează, iar statul socialist realizează practic politica economică, dezvoltarea și perfecționarea democratismului economic socialist etc. În calitatea de expresie a bazei, care nu poate sta pe loc din cauza dezvoltării forțelor de producție, mecanismul de funcționare al economiei socialiste nu poate fi și el decît tot într-o continuă mișcare pe linia adaptării la noile condiții de progres. Din acest punct de vedere, perfecționarea sa reprezintă o modalitate proprie orînduirii socialiste de adaptare a relațiilor de producție la nivelul forțelor umane și materiale de producție. Stabilitatea sa nu poate însemna, însă, înțepenire, ci o stabilitate dinamică. Obiectiv, sensul general și criteriul fundamental al înnoirii mecanismului economic nu poate fi altul decît acela al ridicării gradului de eficiență tehnică și economică cu care sînt utilizate diferitele categorii de resurse (umane, naturale, științifice, financiare etc.) în vederea satisfacerii nevoilor materiale și spirituale aflate în continuă creștere ale tuturor membrilor societății. De aceea, formulînd cu concizie conținutul esențial al noului mecanism economico-financiar promovat începînd din 1978, partidul a arătat că esența lui constă în realizarea producției la cel mai înalt nivel calitativ, cu cele mai reduse cheltuieli materiale și de muncă vie pe unitatea de efect util și, pe această bază, cu maximum de rentabilitate. În același timp, desfășurîndu-se pe baza proprietății colective asupra mijloacelor de producție, mecanismul de funcționare a economiei noastre, prin natura lui, presupune și un larg și crescînd democratism economic. Consiliile oamenilor muncii și adunările generale, consiliile județene, consiliile naționale, congresele oamenilor muncii din industrie, agricultură, învățămînt, știință, cultură sînt menite să asigure participarea organizată a maselor largi la conducerea activității economice și financiare, a întregii societăți. **„Noul mecanism economico-financiar — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu** la cel de-al XIII-lea Congres **— trebuie să îmbine în mod unitar proprietatea socialistă, modul de producție socialist, cu o largă inițiativă și cointeresare materială a maselor".**

Desigur, ar fi nerealist ca noul mecanism economic să fie privit ca ceva finit, care nu mai poate fi perfecționat. Dimpotrivă, și lucrul este pe deplin firesc. Dacă se ține seama de schimbarea continuă a condițiilor, mecanismul economic trebuie privit ca perfectibil. De aceea, Directivele pentru perioada 1986—1990 prevăd între sarcinile principale : „îmbunătățirea în continuare a planificării, conducerii și organizării economico-sociale, a întregului ansamblu al relațiilor sociale, corespunzător cerințelor noii etape de dezvoltare a societății noastre, aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar, întărirea autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare" ca și „perfecționarea sistemului organismelor democrației muncitorești, revoluționare, creșterea rolului lor în conducerea tuturor sectoarelor de activitate, în asigurarea participării oamenilor muncii la elaborarea și înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială a țării".

Așa cum arată întreaga experiență istorică, societatea socialistă are marele avantaj de a oferi membrilor ei posibilitatea să contribuie sistematic la perfecționarea relațiilor economice și sociale, la înaintarea spre o nouă treaptă, superioară, cea comunistă, ceea ce presupune realizarea în proporții sporite a creativității omului ca ființă socială, a personalității sale individuale și colective. Iar pentru acest proces creșterea rolului conducător al partidului în societate, în organizarea și desfășurarea întregii opere de construcție socialistă este esențială, ca și a rolului statului socialist în conducerea unitară a societății.

Ținînd seama de natura sistemului economic socialist, de avantajul mare pe care-l oferă posibilitatea conducerii planice a economiei spre a asigura progresul rapid al societății, de faptul că societatea are nevoie de organisme centrale să-i asigure conducerea activității economico-sociale spre țelurile pe care și le propune și învingerea sistematică în acest scop a contradicțiilor ce apar, rolul statului socialist ca instrument al poporului muncitor este de cea mai mare însemnătate în realizarea conducerii unitare a economiei naționale și ridicarea ei pe treptele calitative înalte preconizate de partid. De altfel, nu este nevoie de nici o demonstrație pentru a se înțelege că o societate bazată pe proprietatea comună a oamenilor muncii asupra mijloacelor de producție nu se poate dispensa de organizarea și conducerea conștientă a activității sale, spre țelurile pe care și le propune.

Rolul statului socialist trebuie văzut ca un rol pozitiv, creativ, generat de popor, în care conducerea unitară a ansamblului economiei naționale se conjugă armonios cu autogestiunea economică și autoconducerea muncitorească, pentru ca societatea să beneficieze maxim atît de avantajele conducerii unitare, cît și de cele ale autogestiunii și autoconducerii. Desigur, raportul între elementele care trebuie angrenate are un caracter istoric, dar societatea trebuie să-l subordoneze de fiecare dată criteriului eficienței economice și sociale maxime. Respectarea în practică a acestui criteriu presupune evitarea exagerărilor dăunătoare într-o direcție sau alta. Simțul măsurii este în această privință de cea mai mare importanță. De altfel, însuși Karl Marx atrăgea atenția că orice idee împinsă la absurd se poate transforma în contrariul ei. De aceea, perfecționarea activității statului și organelor sale, a întregului sistem de conducere democratică a vieții economice și sociale, cerută de secretarul general al partidului la recentul Congres, pune în centrul ei tocmai sporirea eficienței economice și sociale a activității.

Cu acest prilej, merită subliniată și preocuparea foarte serioasă a partidului pentru combaterea birocratismului și a cauzelor care îl generează: voluntarismul, desconsiderarea competențelor legale, incompetența, fuga de răspundere, rigiditatea în gîndire și acțiune, nerespectarea exigențelor legilor economice obiective și a scopului suprem al producției socialiste — ridicarea bunăstării materiale și spirituale, a calității vieții tuturor membrilor societății. Tocmai de aceea, subliniază partidul, organele de stat trebuie să se afle permanent sub controlul poporului muncitor. Așa cum se precizează în Raportul prezentat de secretarul general la recentul Congres, **„în întreaga activitate a organelor de stat, a organelor democrației muncitorești trebuie să se manifeste cu putere inițiativa, spiritul de răspundere, disciplina și ordinea, condiții necesare pentru buna funcționare a statului democrației muncitorești, revoluționare".** Iar apoi : **„Un rol important în realizarea marilor sarcini care ne stau în față au organismele democrației noastre noi, revoluționare, care unesc elanul și energiile maselor largi populare, asigură dezbaterea problemelor construcției socialismului și participarea efectivă a oamenilor muncii la conducerea tuturor domeniilor, la înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului".** Iar a conduce înseamnă a participa efectiv, competent și responsabil la organizarea eficace a activității, la analizarea și dezbaterea problemelor, la adoptarea și transpunerea în viață a deciziilor, la controlul asupra modului de înfăptuire a lor, la asigurarea utilizării cu maximum de eficiență economică și socială a obiectului proprietății comune a poporului. Aici, unitatea dintre vorbă și faptă sînt decisive.

Creșterea orientată spre optimul economico-social presupune, așadar, o reproducere a relațiilor de producție și sociale într-un mod sistematic perfecționat pentru că numai așa pot fi învinse contradicțiile, stimulată dezvoltarea mai departe a forțelor de producție și asigurată înaintarea spre comunism. Iar în acest context, **adîncirea și perfecționarea democratismului constituie calea magistrală.** În mod firesc, deci, partidul cere tuturor celor care lucrează pe tărîmul științelor sociale cercetarea prioritară a relațiilor de producție și sociale, a democratismului socialist, a mecanismului de funcționare a economiei și societății, a legităților înaintării spre comunism.

prof. dr. doc. N.N. CONSTANTINESCU

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Ideea de progres economic în gîndirea românească din a doua jumătate a secolului al XIX-lea (I)

REVOLUŢIA de la 1848, Unirea Moldovei şi Ţării Româneşti la 1859, cucerirea independenţei în 1877, au reprezentat momente cruciale în viaţa poporului român ; ele au dat un impuls deosebit de puternic dezvoltării economiei şi spiritualităţii româneşti. Dar, cu toate realizările istorice obţinute de poporul român în ascensiunea sa generală, se mai menţineau încă mulţi factori care frînau dezvoltarea social-economică şi spirituală a României. Această situaţie a generat în cea de a II-a jumătate a secolului trecut, o literatură specifică, care reflectă preocuparea a numeroşi patrioţi pentru găsirea cauzelor care frînau progresul social-economic în scopul accelerării lui şi al situării României pe treapta ţărilor dezvoltate. Preocupaţi de ideea progresului, numeroşi oameni de ştiinţă ca Dionisie Pop Marţian, George Barijiu, Ion Ionescu de la Brad, Mihail Kogălniceanu, A.D. Xenopol, Constantin Dobrogeanu-Gherea, ş.a. au explicat în numeroase lucrări că România era, în cea de a doua jumătate a secolului trecut, o ţară slabă din punct de vedere economic.

Printre cauzele care au frînat sau mai frînau încă dezvoltarea economiei româneşti, se relevau în special, următoarele : a) menţinerea îndelungată a ţărilor române sub dominaţia străină – a Moldovei şi Ţării Româneşti sub suzeranitatea turcească şi a Transilvaniei sub ocupaţia austro-ungară ; o mare parte din plusprodusul creat de poporul român (adeseori şi o parte din produsul necesar) a fost astfel preluat, sub diferite forme, de către puterile amintite (jaf direct, sistem financiar, obligaţia de a întreţine armatele puterilor dominante, monopolul asupra comerţului, schimburi neechivalente etc.) [1]). În felul acesta acumularea primitivă a capitalului a fost frînată şi întîrziată mult (D.P. Marţian, George Barijiu, P.S. Aurelian etc.) ;
b) menţinerea îndelungată a relaţiilor feudale pe teritoriul ţării – pînă la reforma agrară în 1848 în Transilvania şi 1864 în Principatele Române Unite – şi a unor puternice rămăşiţe ale aceloraşi relaţii şi după reformele amintite ;
c) lipsa statului naţional unitar. Menţinerea Transilvaniei sub dominaţia austro-ungară, pînă în 1918, a stînjenit atît dezvoltarea economică a acesteia cît şi pe aceea a Regatului Român. Clasele dominante din Austro-Ungaria n-au făcut în Transilvania investiţii conforme cu necesităţile ei. Printr-un sistem apăsător de impozite, prin obligaţiile militare, prin impunerea unui comerţ inechitabil, printr-un aparat administrativ iraţional şi birocratic şi prin alte mijloace au fost pompate mari părţi din venitul naţional al Transilvaniei spre regiunile dezvoltate ale imperiului ; d) menţinerea în Transilvania a corporaţiilor meşteşugăreşti pînă la începutul anilor '70 ai secolului al XIX-lea a frînat şi ea modernizarea economiei, în pas cu cerinţele timpului. e) Mai tîrziu s-a adăugat exploatarea exercitată de capitalul străin prin investiţii directe sau împrumuturile acordate statului român. Prin profiturile şi dobînzile pompate peste graniţă de acest capital, s-a frînat mult acumularea capitalurilor româneşti şi, prin aceasta, dezvoltarea forţelor şi relaţiilor de producţie capitaliste.

În aceste condiţii, ideea ridicării poporului român pe o treaptă superioară materială şi spirituală s-a impus ca o cerinţă obiectivă, izvorîtă din necesităţile timpului şi împrejurările concret-istorice din România celei de a doua jumătăţi a secolului al XIX-lea. Oamenii de ştiinţă preocupaţi de soarta şi viitorul ţării, au înţeles că se impuneau măsuri de lichidare urgentă a stării de înapoiere socială şi economică în care se găsea poporul român. Dionisie Pop Marţian, Ion Ionescu de la Brad, George Barijiu, P.S. Aurelian, A.D. Xenopol, B.D. Haşdeu, Ştefan Pop, Ioan Roman, Mihail Kogălniceanu, Eugen Brote, Constantin Dobrogeanu Gherea, Constantin Mille şi mulţi alţii au propus un adevărat program străbătut de generoasa idee a accelerării progresului social-economic al poporului român. Ei au fost preocupaţi de evoluţia ascendentă în domeniul relaţiilor sociale, de îmbunătăţirea condiţiilor umane şi ridicarea pe o treaptă superioară de viaţă a poporului român. Ideea de progres a fost astfel una dintre cele mai generoase idei ale gîndirii româneşti care a precedat secolul al XIX-lea. Ea a fost preocuparea principală a unei pleiade de oameni înaintaţi : burghezi democraţi, revoluţionari democraţi, socialişti premarxişti, socialişti marxişti şi alţii. Preocupaţi de ideea generală, ei au pus însă un accent deosebit pe coordonatele progresului economic.

Progresul economic, demonstrau oamenii de ştiinţă români, constituia în perioada respectivă o necesitate obiectivă, imperioasă, fără de care poporului român i s-ar fi barat calea spre progres şi în alte domenii ale vieţii sociale. Progresul economic era considerat mijloc de menţinere a emancipării naţionale şi de menţinere a independenţei şi suveranităţii ţării. Starea de înapoiere a ţării, decalajul care o despărţea de ţările capitaliste dezvoltate, impunea cu acuitate realizarea în ritm accelerat a dezvoltării economice. „Am zis de multe ori – scria un economist şi agronom român – că lumea înaintează, progresează, şi încă cu paşi repezi, şi care nu înaintează cu paşi egali cu lumea, acela rămîne îndărăpt şi lumea trece peste el, îl copleşeşte la pămînt, el regresează" [2]). În fond economistul respectiv acreditează ideea că pentru români progresul economic era o problemă de a fi sau a nu fi, o condiţie a menţinerii sale ca popor, ca naţiune de sine stătătoare.

Înaintarea accelerată, situarea poporului român pe o treaptă superioară din punct de vedere economic constituie, potrivit părerii lui Dionisie Pop Marţian, garanţia sigură a independenţei politice şi naţionale. O dată cîştigată independenţa politică şi naţională, ea

---

FIŞE

INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE
Institutul de Economie Socialistă

Retribuţia – pîrghie a folosirii eficiente a forţei de muncă

— CU REFERIRE LA INDUSTRIE —

Sub redacţia dr. GHEORGHE RĂBOACĂ

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
Bucureşti 1984

● *Lucrarea* „Retribuţia – pîrghie a folosirii eficiente a forţei de muncă" *realizată de un colectiv de cercetători din cadrul Institutului de economie socialistă (coordonator dr.* Gheorghe Răboacă) *publicată recent la* EDITURA ACADEMIEI, *abordează o problemă de indiscutabilă actualitate practică şi teoretică. Adaptarea sistemului de retribuire la noul context economico-financiar, la obiectivele dezvoltării actuale şi de perspectivă ale economiei a determinat o serie de efecte cu caracter complex, care îşi află în volum o amplă tratare. Astfel, retribuţia este analizată în corelaţie cu o serie de aspecte privitoare la nevoi, interese, principiile repartiţiei socialiste etc fiind avansate şi propuneri de armonizare a acestora.*

În cadrul măsurilor vizate autorii procedează iniţial la o tratare sistemică a retribuţiei din perspectiva principalelor componente ale sistemului de retribuire : retribuţia tarifară, normarea muncii, formele de retribuire, premierea şi participarea la beneficii. Pe parcursul volumului sînt adîncite şi o serie de corelaţii economice complexe, între care legătura dintre nivelul retribuirii şi calitatea muncii prestate în contextul afirmării puternice a revoluţiei tehnico-ştiinţifice, influenţa acestui sistem asupra stimulării creşterii productivităţii muncii şi a structurilor socio-economice.

Eficienţa pe termen lung

● *În contextul lărgirii autonomiei întreprinderilor şi a accentuării cerinţelor de creştere a rentabilităţii, întreprinderile ungare sînt supuse unei duble constrîngeri – observă* Vilmos Saghy *în articolul* „A szocialista vallalatok irányitásának mechanizmusáról" *(Mecanismul de control al întreprinderilor socialiste) publicat în numărul din octombrie a.c. al revistei* KOZGAZDASAGI SZEMLE. *Este vorba despre o ierarhizare a obiectivelor economice, prioritare devenind sarcinile imediate de producţie sau, dimpotrivă, maximizarea eficienţei întreprinderii pe termen lung. Această din urmă tendinţă, afirmată puternic în ultima vreme în economia ungară, deşi pozitivă nu este lipsită de aspecte contradictorii. În primul rînd ar fi vorba, după cum observă autorul, de recunoaşterea la reala importanţă a factorilor concurenţiali şi a capacităţii de competitivitate care pot, în timp, să influenţeze nivelul de eficienţă. Pe de altă parte, eficienţa pe termen lung presupune o anume limitare a retribuţiilor personalului, în perioadele apropi-*

se putea menține numai dacă țara își va crea o economie puternică dezvoltată. „A tracta pentru bunurile nedependintei (independenței, n.n. T.I.) politice și a neglija bunurile materiale este a necunoaște temelia pe care trebe (să) se sprijine nu numai nedependința națională, dar chiar și simpla existență a unui popor" [3]). În concepția amintită, deci, însăși existența unui popor depindea de crearea unui suport economic puternic. Progresul economic și social realizat de poporul român ca urmare a condițiilor favorabile create de Unirea de la 1859, de reformele agrare și de cucerirea independenței de stat în 1877, trebuia dublat de o bază materială corespunzătoare. Astfel independența politică și națională era amenințată tot mai mult de țările puternic dezvoltate economic. „Orice popor sărac (slab dezvoltat din punct de vedere economic n.n.T.I.), va fi și va rămîne totdeauna șerbul altor popoare bogate (dezvoltate din punct de vedere economic n..nT.I.) Acesta este un adevăr, o axiomă de care sînt pătrunși toți publiciștii și toți economiștii naționali" [4]).

Interpretînd progresul ca un proces complex, multilateral, reprezentanții înaintați ai gîndirii sociale din a doua jumătate a secolului al XX-lea au militat pentru ca poporului român să i se asigure condiții optime de dezvoltare spirituală, politică, socială și economică. Ei porneau de la ideea că rolul cel mai important în asigurarea progresului general revine progresului economic, că la baza progresului multilateral este necesar să fie așezat progresul economic. O asemenea opțiune decurgea din însăși înțelegerea rolului hotărîtor pe care îl au elementele economice în desfășurarea vieții omenești. A.D. Xenopol, sublinia cu claritate că producția materială, înțeleasă de el ca proces economic, este aceea care stă la baza propășirii generale. „Îndreptarea buneistări materiale a unui popor, afirma A.D. Xenopol, este condița cea dintîi a oricărui progres" [5]). Materialul constituia, după părerea marelui istoric, mijlocul și condiția necesară a vieții spirituale, a științei, literaturii și artei. Pledînd pentru progres economic, considerat condiție fundamentală a perfecționării spirituale și intelectuale, A.D. Xenopol, ca și alți oameni de știință, nu absolutiza însă rolul economicului. El nu neglija influența altor laturi ale vieții sociale asupra economicului.

Dacă dezvoltarea economică reprezenta – după concepția oamenilor înaintați ai vremii – calea de bază a realizării progresului general, industria reprezenta la rîndul ei, una din căile particulare de bază ale progresului economic. Desigur, chiar dacă afirmau categoric așa cum o făcea B.P. Hașdeu în 1869, că „Manufactura pentru Romînia este o chestiune de viață sau de moarte" [6]), gînditorii români nu absolutizau, totuși, rolul industriei. Industria era considerată cale de bază a realizării progresului economic numai în corelație cu alte ramuri ale economiei naționale, cărora trebuia să le influiențeze pozitiv dezvoltarea, dar și de care, la rîndul său, trebuie să fie susținută.

Exprimînd această idee, A.D. Xenopol scria cu privire la agricultură că aceasta „are nevoie pentru a înflori de o industrie puternic dezvoltată care să meargă alăturea cu ea și pe același pămînt pentru că numai din susținerile lor mutuale se pot dezvolta ambele aceste ramuri de cultură omenească" [7]). Xenopol, ca și alți oameni de știință, înțelegea că fără industrie starea agriculturii nu se poate îndrepta corespunzător cerințelor timpului. La rîndul său, reaua stare a agriculturii românești „împiedică chiar avîntul industrial". Dar istoricul și economistul român releva că progresul economic nu poate fi redus numai la echilibrarea dezvoltării dintre industrie și agricultură, el trebuie extins la realizarea echilibrului între toate ramurile economiei naționale : industria și agricultura pe de o parte și comerț și transport pe de altă parte.

Industria era considerată baza progresului economic pentru că de existența ei depindea prelucrarea și valorificarea superioară a avuțiilor naturale ale țării. Subliniind această idee, George Barițiu scria cu referire la Transilvania următoarele : „...pînă mai zac felurime de minerale în sinul pămîntului nostru care, fiindu-ne lene a le căuta și găti acasă, pînă mai văz eu trufașii codri cu felurime de arbori de lucrat dintr-înșii tot felul de mobile trebuincioase, pînă cînd ne zac băile de fier nelucrate și noi aducem cuțite, coase, ace și cuie încă din țară străină, pînă atunci eu nu voi să cred că sîntem săraci" [8]). Ideea necesității valorificării industriale a bogatelor resurse de care dispunea poporul român, ca factor al progresului economic, ideea exprimată de Barițiu încă în prima jumătate a secolului al XIX-lea, a străbătut ca un fir roșu întreaga gîndire socială românească și în cea de a doua jumătate a secolului respectiv.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

---

[1]) Dionisie Pop Marțian în studiul : „Proprietatea de pămînt și naționalitatea", publicat în anul 1861 și George Barițiu în articolul : „Agricultura, industria și comerțul Principatelor Unite către Transilvania", indicau pentru Principatele Unite următoarele căi de scurgere a venitului național peste hotare : a) trimiterea peste granță de către mănăstirile închinate, a celei mai mări părți a veniturilor lor jefuite de la populația românească ; b) absentarea cu anii din țară și petrecerea timpului în țări străine de către un mare număr de familii boierești ; c) Rivalitățile mai multor familii boierești pentru tronurile Principatelor..." au scos anual din țară așa zicînd cu carele și cu corăbiile, despre care pot să mărturisească în cuget miniștrii, cizirii, dragomanii și pașii", agenții consulari trimiși de Paris, Londra în Principate etc. ; d) tributul anual ce se mai plătea Porții : e) veniturile negustorilor, meseriașilor și diplomaților străini care rămîneau în Principatele Române numai pînă se înavuțeau, după care se retrăgeau cu averile lor în țările de unde veniseră. etc.

[2]) Stefan Pop, Necesitatea reuniunilor economice la români. „Economulu", anul I, nr. 15 din 1/13 sept. 1373.

[3]) Dionisie Pop Marțian, Opere economice, Editura științifică, București, 1961, p. 175.

[4]) George Baritiu, Luptele pe terenul național economic, în „Observatoriulu", anul III, nr. 87, 29/10 noiembrie 1880.

[5]) A. D. Xenopol, Studii asupra stării noastre actuale, în „Convorbiri literare", anul XI, nr. 1, 1877, p. 7.

[6]) „Traian" anul I, nr. 79, 8 nov. 1869, p. 319.

[7]) A. D. Xenopol, Studii asupra stării noastre actuale, în „Convorbiri literare, an. XI, nr. 1, 1877, p. 8.

[8]) George Baritiu, Cîteva aieptări, Asupra sărăciei ce se vede a ne copleși în Transilvania, „Gazeta Transilvaniei", an. II, nr. 18, 28 mai, 1839.

---

ate. În sfîrșit, un al treilea element vizează o chestiune de mentalitate. Proiectarea activității unei întreprinderi în perspectiva eficienței pe termen îndelungat lasă adesea impresia că astfel de probleme ar fi de natura și competența exclusivă a unor specialiști, ar avea o puternică încărcătură birocratică.

Productivitatea – progres sau regres ?

● *Într-un interviu acordat revistei „ECONOMIC IMPACT" (nr. 4/1984) un cunoscut expert american – John Kendrick – încearcă să analizeze evoluția economiei S.U.A. din ultimii ani prin prisma productivității muncii (titlul articolului „Factors that point to improvement"). Ideea în jurul căreia își organizează autorul argumentele este de a dovedi că sporul constant al productivității muncii din ultima vreme nu are un caracter accidental, că acesta se va menține ca tendință. Această afirmație poate fi susținută, opinează autorul, dacă sînt analizate cauzele ce au condus la reducerea productivității muncii în economia americană. Or, se observă că multe dintre acestea și-au diminuat substanțial efectele – presiunea energetică, lipsa de experiență profesională a unor largi categorii ale forței de muncă, subutilizarea fondurilor ș.a. Totodată, apreciază autorul, în condițiile crizei au avut loc o serie de reconsiderări ale activității economice care, în prezent și în perioada următoare, vor avea influențe pozitive. Este vorba, în primul rînd, despre atenția sporită care se acordă impulsionării inovației la toate eșaloanele de activitate. Tot în acest cadru sînt circumscrise și schimbările de optică din sfera managementului unde se accentuează rolul stilului democratic, participativ.*

Seminar economic internațional

● *Sub auspiciile Ministerului Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, Asociației române de marketing și Comisiei Comunității Economice Europene (C.E.E.) au avut loc la București, în zilele de 27–29 noiembrie, lucrările Seminarului internațional cu tema „Publicitate la export", manifestare înscrisă în cadrul acțiunilor întreprinse de România și C.E.E. pentru dezvoltarea schimburilor reciproce de mărfuri. În deschiderea seminarului au rostit alocuțiuni Nicolae Andrei, adjunct al ministrului comerțului exterior și cooperării economice internaționale și Armand Imbert, administratorul principal al Comisiei C.E.E. În timpul lucrărilor – la care au luat parte numeroși specialiști din ministere economice, centrale industriale, întreprinderi de comerț exterior și unități industriale producătoare pentru export, cadre didactice și studenți din învățămîntul economic superior din țara noastră, precum și reprezentanți ai C.E.E. – au fost abordate probleme privind perfecționarea continuă a metodelor și mijloacelor vizînd creșterea și diversificarea exportului de produse pe piețele țărilor membre ale Comunității Economice Europene.*

FIȘE

Dezvoltarea intensivă a agriculturii în condițiile economiei de energie

ÎNTR-O perioadă în care lumea întreagă a devenit conștientă că resursele materiale sînt limitate crește din ce în ce mai mult rolul activității de cercetare în găsirea de noi soluții pentru propulsarea progresului economic. Viața a demonstrat că reducerea consumurilor de materii prime, de energie depinde într-o foarte mare măsură de sporirea consumului de „materie cenușie". Ne referim în primul rînd la investiția de inteligență, care nu numai că este din ce în ce mai rentabilă, dar se dovedește a fi și din ce în ce mai necesară. Acestui deziderat îi răspunde și lucrarea apărută în cadrul editurii „Ceres" intitulată „Eficiența intensificării agriculturii și economia de energie"*) elaborată de dr. N. Brașoveanu. În lucrare sînt prezentate, în mod sintetic, concluziile rezultate dintr-o temeinică analiză, pe baza unui bogat material faptic, caracteristicile, avantajele și limitele procesului de intensificare din agricultură în condițiile penuriei de energie.

Valoarea lucrării rezidă, în special, în modul concret în care sînt abordate principalele probleme ridicate de eficiența investițiilor, a folosirii resurselor naturale și umane. În acest context se acreditează ideea pe care autorul o susține cu numeroase exemplificări practice, potrivit căreia procesul creșterii economice în agricultură presupune redimensionarea pe teritoriu a proporției culturilor energointensive și energoextensive, elaborarea unor tehnologii cu consumuri reduse de energie precum și reconsiderarea unor tipuri de agricultură mai puțin costisitoare.

Este de remarcat bogata informare statistică, judicios utilizată de autor pentru caracterizarea situațiilor de fapt supuse analizei, încercarea reușită de a rezolva și de a da răspuns unei ecuații pe cît de dificilă pe atît de necesară, ecuația intensificare-economie de energie. În acest scop autorul relevă aportul unor resurse materiale și biologice, în combinațiile lor optime cu mijloace economice, determinînd coeficienții privind aportul și efectul economic pentru fiecare dintre factorii progresului tehnic, în profil teritorial și pe culturi.

Folosind în largă măsură rezultatele celor mai noi cercetări din țară și de peste hotare precum și experiența unităților agricole de producție, întemeindu-se pe o bogată bibliografie, lucrarea are meritul cert de a prezenta soluții pentru rezolvarea unor importante probleme legate de eficiența utilizării factorilor de progres tehnic și reducerea consumului de energie în agricultură.

Metoda de analiză utilizată de autor oferă, la rîndul său, posibilitatea obținerii unor informații concludente care să permită adoptarea de către organele de decizie a unor măsuri concrete pentru rentabilizarea producției agricole. Sub acest aspect considerăm că lucrarea prezintă un interes deosebit atît pentru specialiștii din producție, cercetare și învățămînt cît și pentru organele de decizie din agricultură, constituind un instrument practic de lucru și, totodată, un model de analiză și cunoaștere a situației reale, element deosebit de important în efortul pentru valorificarea completă, superioară, a resurselor existente în această ramură de bază a economiei naționale.

Petre SĂBĂDEANU

*) **N. Brașoveanu, „Eficiența intensificării agriculturii și economia de energie",** Editura Ceres, 1983

Coordonate ale sporirii producției zootehnice

APARIȚIA, la Editura Ceres, a lucrării „Economia și organizarea producției de lapte" *) vine în întîmpinarea interesului sporit manifestat de un cerc tot mai larg de specialiști și de cadre de conducere pentru problemele complexe și presante ale acestui domeniu. Dezvoltarea producției de lapte, în vederea asigurării necesarului de consum al populației — în conformitate cu însăși prevederile Programului de alimentație științifică a acesteia — precum și în vederea sporirii exportului de produse lactate necesită o serie de investigații ample și, bineînțeles, preconizarea unor soluții raționale, moderne, pentru organizarea pe baze științifice a activității fermelor de vaci de lapte, pentru ridicarea pe o treaptă superioară a eficienței economice în aceste unități.

Răspunzînd unor asemenea cerințe și exigențe în concordanță cu obiectivele Programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială — program bazat pe o concepție nouă privind utilizarea resurselor agriculturii și dezvoltarea producției agroalimentare, care practic prefigurează mutații structurale calitative în consumul populației —, lucrarea menționată reușește, într-o manieră competentă, cuprinzătoare și sistematică, să generalizeze experiența și activitatea fermelor de vaci de lapte organizate pe criterii de eficiență care realizează randamente ridicate. Pe de altă parte, volumul urmărește să prezinte un sistem științific de modele econometrice menite să îmbunătățească simțitor organizarea activității în aceste ferme. Vizînd aspecte de bază, cu rol hotărîtor în dezvoltarea și în creșterea eficienței economice a producției de lapte în țara noastră, lucrarea se remarcă printr-o problematică densă și judicios structurată, o mare parte a sa fiind consacrată unor probleme „cheie" legate de optimizarea bazei furajere, de sistemele de creștere a vacilor de lapte, precum și de sporirea producției și a eficienței laptelui de vacă. O carte riguroasă prin alcătuirea sa, un îndrumar prețios pentru specialiștii care trebuie să răspundă exigențelor mereu crescînde impuse de noua revoluție agrară pe linia strategiei dezvoltării zootehniei în țara noastră.

Îmbinînd abordarea macroeconomică cu cea microeconomică în ceea ce privește realizarea producției de lapte în profil teritorial, autorii au putut releva, convingător, argumentat, pe o bază cuprinzătoare de situații și de cifre prelucrate științific, posibilitățile ample de dezvoltare a fermelor de vaci de lapte, într-o mare diversitate de sisteme de producție. Prezentarea selectivă a principalelor căi de sporire a producției de lapte și de ridicare a eficienței economice în acest domeniu constituie, de asemenea, o reușită a lucrării, decurgînd, logic, din însăși evidențierea clară, sistematică a tendințelor și alternativelor în organizarea științifică a producției de lapte. Iar, printr-o modelare matematică atentă și adecvată a particularităților acestui domeniu, bazată pe o analiză complexă a rezultatelor cercetării științifice și a practicii economice a fost posibilă conturarea unor soluții care permit o selectare riguroasă a celor mai potrivite modele de organizare a producției și a muncii în acest domeniu. Cititorul dobîndește astfel o viziune de ansamblu în ceea ce privește dezvoltarea actuală și de perspectivă a creșterii vacilor de lapte în țara noastră, lucru facilitat de preocuparea autorilor de a aborda sistematic economia și organizarea producției de lapte în stadiile genetică, ameliorare și selecție, organizarea fermelor de producție, prelucrarea și valorificarea laptelui și a produselor lactate.

Nu putem să nu remarcăm și faptul că ceea ce sporește considerabil valoarea cognitivă a lucrării este, printre altele, materialul informațional bogat, prelucrat cu grijă în tabele sistematice, în grafice, în hărți. Aproape că nu există concluzii și soluții avansate de autori care să nu fie bazate pe calcule riguroase, pe nenumărate constatări din practica țării noastre, dar și din alte țări. Redactată cu grijă și într-un stil clar, lucrarea poate fi utilă și în activitatea studenților.

Apreciind conținutul lucrării socotim că prin publicarea ei autorii își aduc un aport substanțial la elucidarea numeroaselor aspecte pe care le ridică asigurarea producției de lapte.

Constantin C. COJOCARU

*) **Gheorghe Iosif, Letiția Zahiu, Gheorghe Frățilă, „Economia și organizarea producției de lapte",** Editura Ceres, 1984

Opțiuni în strategiile economice

Reorientări în dezvoltarea industriei chimice pe plan mondial

PE FONDUL CRIZEI prelungite din economia mondială, al mutațiilor în diviziunea internațională a muncii, industria chimică se află în prezent sub semnul unor redefiniri în raport cu noile tendințe structurale ale vieții economice internaționale, cu noile condiții tehnologice, comerciale și financiare.

Redimensionări în țările occidentale

ÎN PRIMELE două decenii postbelice, în condițiile unei tendințe ferm ascendente a cererii, chimia de bază a cunoscut performanțe excepționale, expresie a rolului pe care această subramură îl joacă în furnizarea de resurse primare și intermediare pentru întreaga economie. O contribuție însemnată revine petrochimiei, domeniu care a beneficiat o lungă perioadă de condiții tehnologice și economice dintre cele mai favorabile.

Este semnificativ faptul că în perioada respectivă producția de etilenă și propilenă a crescut de 6 ori mai mult decît ansamblul industriei în țările membre ale O.C.D.E., consumul mondial de fibre sintetice a sporit de 68 de ori, cel de mase plastice de 18 ori, iar de cauciuc sintetic de 9 ori.

La începutul anilor '70, în țările occidentale chimia intră într-o nouă fază de dezvoltare, în care performanța cantitativă — sporirea ritmului creșterii — este tot mai mult subordonată cerințelor ridicării gradului de prelucrare, reorientării structurale a ofertei în strînsă legătură cu necesitățile consumului final. În mod corespunzător, ritmul de creștere al producției de bază se reduce sensibil (3—4% în petrochimie față de peste 15% în perioada anterioară), reflectînd tendința de temporizare a cererii.

Redimensionările din industria chimică occidentală nu sînt decît reflectarea cerințelor generale ale restructurării economice impuse de noile condiții ale dezvoltării industriale în perioada actuală, de schimbările radicale produse în deceniul opt pe piața internațională a energiei. Exemplul cel mai pregnant de redimensionare este Japonia unde, în contexul unor restructurări de ansamblu în industrie, s-a procedat la reducerea drastică a numărului întreprinderilor producătoare de produse chimice de bază, în condițiile orientării spre produsele de calitate superioară și cu valoare adăugată ridicată. Conform unui program de restructurare a industriei petrochimice, pînă în 1985 se va reduce cu 36% capacitatea de producție la polietilenă și cu cel puțin 24% la polimerii grei. Deși mai puțin tranșantă decît în Japonia, redimensionarea industriei chimice este caracteristică și pentru Europa occidentală, unde, după unele estimări, actuala capacitate excedentară de producție din chimia grea va trebui să se reducă într-o perioadă de cîțiva ani cu circa o treime. În petrochimie, în perioada 1980—1983 s-au redus capacitățile cu 21% la etilenă, cu 19% la polistiren și cu 12% la PVC, dar firma britanică British Petroleum Chemicals estimează că în continuare capacitatea petrochimică în Europa occidentală va trebui redusă cu încă 20%.

Restrîngerea producției în sectoarele chimiei de bază s-a realizat paralel cu adîncirea specializării în producție în vederea creșterii competitivității externe, cu orientarea mai accentuată spre „produsele speciale", ale chimiei fine și de mic tonaj. Astfel, în perioada 1970—1980 produsele farmaceutice, pesticidele, alte produse ale chimiei fine cunosc o importantă creștere în producția marilor firme occidentale : la B.A.S.F. de la 20% la 30%, Bayer de la 32% la 42%, Hoechst de la 30% la 40%, I.C.I. de la 17% la 27%. Dow Europe, cunoscut mai ales ca producător de produse chimice de bază, a abandonat fabricarea de fibre chimice și PVC ; din 1981 această firmă realizează o treime din cifra de afaceri din produse farmaceutice și alte produse cu valoare unitară ridicată.

Statul joacă un rol activ în acest proces. În Japonia, Ministerul Comerțului Internațional și Industriei, care a sprijinit dezvoltarea industriei petrochimice în anii '60, încurajează în prezent orientarea spre produsele speciale și spre dezvoltarea și perfecționarea tehnologiilor, prin subsidii, scutiri de taxe, finanțarea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare.

Restructurarea chimiei occidentale a fost impulsionată de noul preț al hidrocarburilor pe piața mondială, de efectele crizei energetice asupra structurii și corelațiilor de prețuri la produsele chimice. După cum se știe, produsele chimice de bază sînt puternic intensive în resursele afectate de criză. În țările dezvoltate, care dispun de importante capacități de producție în acest domeniu, fabricarea produselor chimice absorbea în deceniul trecut peste o șesime din energia comercială totală consumată în industria prelucrătoare (în Japonia peste o pătrime).

Raportul dintre prețul materiei prime și prețul produselor chimice de bază a evoluat defavorabil pentru acestea din urmă. La începutul deceniului trecut, în producția de etilenă, de exemplu, costul naftei era rapid recuperat din valoarea ridicată a produselor derivate ; după prima creștere a prețului țițeiului, prețul naftei a crescut cu 300—400%, în timp ce prețul etilenei a crescut cu 100—200%, cel al maselor plastice (polietilena) cu 50—100%.

Noul preț al hidrocarburilor a dus la majorarea accentuată a ponderii cheltuielilor variabile în cheltuielile totale de producție ale ramurii ; la sfîrșitul anilor '70, cheltuielile variabile reprezentau 60—80% în producția de îngrășăminte, 45—75% în cea de mase plastice, peste 50% la fibre sintetice. La etilenă, costurile variabile au ajuns de la 44% în 1974 la circa trei pătrimi în 1977. Reducerea corespunzătoare a ponderii cheltuielilor constante a făcut ca — pe măsura măririi scării producției (economia de serie mare) — tendința de scădere a costului unitar să fie puternic încetinită sau chiar răsturnată în măsura în care raportul materie primă-produse de bază sau intermediare crește sensibil. În aceste condiții și ținînd seama de faptul că necesitățile de materii prime sînt mai mari în primele stadii de prelucrare, firmele occidentale s-au orientat tot mai mult spre fazele de prelucrare avansată, prelungind realizarea producției pînă la acele stadii care asigură nu numai recuperarea resurselor primare, ci și valorificarea economică corespunzătoare a acestora.

Mutații în diviziunea internațională a muncii

REDIMENSIONAREA industriei chimice în țările capitaliste dezvoltate are loc în contextul unor mutații importante în diviziunea internațională a muncii, al unor „delocalizări" în industria mondială. Creșterea cheltuielilor variabile și reducerea celor fixe pe unitatea de produs, caracterul intensiv în resurse costisitoare al chimiei de bază au dus la deteriorarea gravă a competitivității marilor capacități de producție situate în țările occidentale, în speță vest-europene, și la creșterea eficienței producției în zonele bogate în hidrocarburi.

În anii '80 un nou val de delocalizări privește industria petrochimică, iar sensul acestora este dinspre țările vest-europene spre regiunile bogate în hidrocarburi, beneficiare în prezent ale unor avantaje comparative majore. Costul de producție al etilenei este în regiunea Golfului Persic cu 46% mai redus decît în S.U.A., al metanolului cu 70% mai redus, al amoniacului cu 52% mai redus. Avantajele legate de costuri de exploatare compensează valoarea ridicată a investițiilor (o uzină chimică construită în Asia de Vest costă cu două treimi mai mult decît în Europa), asigurînd o poziție competitivă ridicată noilor producători.

Mutațiile în chimia mondială au loc în condițiile în care, în unele țări în curs de dezvoltare, industria chimică a ajuns în prezent la faza sa de creștere susținută — parcursă de țările avansate în anii '60 — caracterizată printr-un trend puternic ascendent al cererii. În perioada 1970—1982, în timp ce industria prelucrătoare în ansamblu a crescut în țările în curs de dezvoltare de 1,67 ori, industria chimică (inclusiv fabricarea de derivați din petrol și cărbune și industria cauciucului) a crescut de 2,2 ori. Perspectivele cele mai favorabile se profilează în petrochimie ; conform datelor O.N.U.D.I. ponderea țărilor în curs de dezvoltare în consumul mondial va crește în acest deceniu de la 6,9% la 17,3% la olefine, de la 16,4% la 27,5% la mase plastice și de la 24% la 34% la fibre sintetice.

Totuși, afirmarea țărilor în curs de dezvoltare în industria chimică mondială are un caracter diferențiat, imperfect și se realizează pe fondul profund asimetric al diviziunii interna-

Ritmul creşterii consumului la unele produse petrochimice în perioada 1980—1990

(ritm mediu anual, în %)

Produse	America de Nord	Europa occidentală	Japonia	America Latină	Africa de Nord şi Orientul Mijlociu	Asia de Sud-Est
Acid acetic	1,3	3,8	3,9	8,0	2,2	9,7
Etilenă	4,0	2,2	0,0	6,9	9,5	7,8
Metanol	1,3	3,0	0,5	6,5	7,9	9,2
PVC	5,0	2,1	0,0	6,4	5,7	9,6
Polipropilenă	5,8	6,9	—0,4	9,1	13,9	9,8
Polistiren	3,3	2,6	1,8	8,1	6,6	10,3
Propilenă	6,0	4,9	4,6	8,8	55,6	9,0
Total produse petrochimice	5,2	3,7	0,9	8,2	7,6	9,0
Ponderea în consumul mondial de produse petrochimice în 1990	34,94	25,66	8,43	6,67	1,34	4,91

Sursa : UNIDO/IS./427

ţionale a muncii. În 1980, ponderea lumii a treia în totalul mondial era de 7,7% în industria chimică, faţă de 64,3% ponderea ţărilor capitaliste dezvoltate, de 14,6% la fabricarea de derivaţi din cărbune şi petrol (faţă de 43,9%) şi de 11,3% la fabricarea de obiecte din materiale plastice (faţă de 78,7%) (document ID/304). Prognozele arată că decalajul se va menţine şi în perspectiva anului 1990 ; ponderea Japoniei în consumul de produse petrochimice va depăşi ponderea Americii Latine, Africii de Nord şi Orientului Mijlociu, luate împreună (vezi tabelul).

Performanţele relativ ridicate ale ţărilor în curs de dezvoltare sînt înainte de toate opera unui număr relativ redus de ţări, cele mai avansate din acest grup, care concentrează marea majoritate a producţiei şi exportului lor. În petrochimie, realizările deosebite sînt localizate în principal în ţările exportatoare de petrol : la mijlocul deceniului trecut acestea deţineau circa 40% din capacitatea de producţie din lumea a treia la etilenă şi circa 50% la metanol. În ultimii ani, capacitatea de producţie în aceste ţări a crescut considerabil şi poziţia lor urmează să se întărească în continuare : pînă la mijlocul deceniului se preconizează intrarea în funcţiune a 20 de noi uzine în Arabia Saudită, Irak, Kuweit şi Qatar (în 1983 capacitatea petrochimică a ţărilor O.A.P.E.C. a crescut cu 55% faţă de anul anterior) ; proiecte importante sînt în curs de realizare şi în America Latină (mai ales în Venezuela, Mexic).

Accesul mai larg al ţărilor în curs de dezvoltare la diferitele sectoare ale chimiei este îngrădit de cauze care ţin de trăsăturile generale ale subdezvoltării. După cum s-a relevat la un recent simpozion internaţional (document O.N.U.D.I. ID/314), tendinţa de escaladare a cheltuielilor fixe în ţările în curs de dezvoltare, puternic factor inhibant al noilor investiţii, este determinată (pe exemplul uzinelor de îngrăşăminte chimice) de costul ridicat al echipamentului de import, lipsuri în pregătirea şi fundamentarea proiectului, managementul neadecvat, costul excesiv al finanţării, inflaţia etc.

Limitată deci la un număr redus de ţări, pătrunderea ţărilor în curs de dezvoltare pe piaţa chimică mondială se realizează cu prioritate în sectoarele grele ale chimiei, în producţia de bază şi intermediară. O serie de factori frînează dezvoltarea sectoarelor de prelucrare mai înaltă : capacitatea tehnologică redusă şi lipsa de personal specializat, dificultăţile de creare a unui sector propriu, competitiv de cercetare-dezvoltare ; problemele legate de crearea unui sistem de marketing şi comercializare adecvat, precum şi, în mod deosebit, imposibilitatea finanţării unor astfel de proiecte. Numai în cazul ţărilor cu un venit mai ridicat, întîlnim încercări mai ferme de dezvoltare a chimiei fine şi de mic tonaj. În 1976, Consiliul Uniunii Economice Arabe a creat o companie specializată în scopul coordonării eforturilor de dezvoltare a industriei farmaceutice în cele 17 ţări membre.

În schimb, ţările occidentale, în faţa reducerii eficienţei producţiei în chimia grea şi a necesităţii delocalizării, paralel cu orientarea spre produsele de valoare ridicată îşi îndreaptă tot mai mult atenţia spre valorificarea avansului lor tehnologic, dezvoltă activităţile de cercetare-dezvoltare, controlînd piaţa internaţională a transferului de tehnologie. Societatea olandeză D.S.M. a închis, în 1982, 20% din instalaţiile de fabricare a polietilenei de joasă densitate, consacrîndu-se mai mult exportului de licenţe şi know-how.

Cooperarea industrială — o alternativă eficientă

REORIENTĂRILE în industria chimică mondială se realizează pe coordonatele unei structuri specifice, caracterizată prin gradul ridicat de concentrare şi monopolizare a tehnologiei, producţiei şi desfacerii (vezi studiul UNCTAD ST/MD/23) ; un număr relativ redus de mari întreprinderi din Europa occidentală, S.U.A. şi Japonia (circa 25) domină producţia şi comerţul internaţional. Principalele firme posedă un număr însemnat de filiale şi întreprinderi dependente în ţările dezvoltate şi în cele în curs de dezvoltare, între ele existînd strînse legături economico-financiare şi organizatorice, ceea ce face ca o bună parte din comerţul mondial cu produse chimice să se realizeze de fapt între marile firme şi filialele lor.

Prin intermediul filialelor, firmele transnaţionale occidentale orientează producţia în ţările în curs de dezvoltare spre produsele chimice de bază şi intermediare, transferate apoi cu avantaje substanţiale de costuri spre uzinele de prelucrare mai avansată din Occident. Într-o măsură însemnată, poziţia dominantă a firmelor occidentale este asigurată prin practicile comerciale restrictive ale ţărilor capitaliste dezvoltate : frînarea transferului de tehnologie către ţările în curs de dezvoltare, bariere tarifare şi netarifare la importul de produse prelucrate etc.

În ultimul deceniu, firmele occidentale au procedat la noi fuzionări şi achiziţii pentru crearea de conglomerate verticale şi creşterea competitivităţii pe piaţa mondială — expresie a luptei pentru pieţe într-o perioadă de mari răsturnări în raporturile internaţionale de preţuri.

În aceste condiţii se evidenţiază tot mai mult importanţa formelor şi tehnicilor moderne de realizare a legăturilor economice internaţionale, în principal a cooperării industriale, pentru consacrarea reală a ţărilor în curs de dezvoltare ca producători şi exportatori de produse chimice, pentru extinderea acestei industrii în noi regiuni din lumea a treia. Practica internaţională, confirmată şi de experienţa marilor producători în petrochimie, arată că efectele economice favorabile, competitivitatea, precum şi gradul de încredere pe care îl reprezintă pe piaţa mondială cresc odată cu sporirea dimensiunilor firmei. Or, ţinînd seama de condiţiile specifice ale ţărilor în curs de dezvoltare, de opţiunea multora din aceste ţări spre o dezvoltare independentă şi limitarea imixtiunii societăţilor transnaţionale, formele cooperării industriale îşi dovedesc aici pe deplin rolul progresist. În perioada 1984—1990 se vor realiza în ţările în curs de dezvoltare 254 noi uzine petrochimice, necesitînd un volum de investiţii de 37 miliarde dolari, din care 23 miliarde în valută. Cooperarea este chemată să joace un rol important în realizarea acestor proiecte.

Făcînd o trecere în revistă a posibilităţilor de cooperare între ţările în curs de dezvoltare în domeniul petrochimiei, studiul ONUDI IS/376 evidenţiază cîteva forme mai importante : producţia în comun, crearea de întreprinderi comune, activităţi comune de cercetare-dezvoltare, acţiuni comune de marketing, asistenţă, tehnică de specialitate reciprocă.

Factor de întărire a cooperării Sud-Sud, de creştere a autonomiei faţă de societăţile transnaţionale, cooperarea industrială este în acelaşi timp un important mijloc de punere pe baze noi a relaţiilor Nord-Sud, o alternativă superioară, în raport cu integrarea verticală în cadrul marilor firme cu sediul în ţările occidentale.

În ultimii ani cooperarea tripartită între întreprinderi din ţări socialiste şi firme occidentale, cu participarea firmelor locale, a devenit o modalitate preferată de realizare a unor uzine chimice şi petrochimice în ţările în curs de dezvoltare. Un recent studiu UNCTAD (TD/B/1 000), relevă faptul că bunurile intermediare reprezintă circa 30% din totalul cazurilor de cooperare tripartită, majoritatea fiind constituite din produse chimice.

România, ţară cu bogată experienţă în domeniul petrochimic, este una din primele ţări socialiste care au promovat pe scară largă cooperarea industrială cu ţările în curs de dezvoltare, inclusiv cooperarea tripartită, avînd, după cum apreciază studiul citat, cel mai mare număr de parteneri şi cea mai mare diversificare geografică a tranzacţiilor dintre ţările socialiste europene. Printre acţiunile de cooperare realizate de întreprinderile româneşti în ţările în curs de dezvoltare se numără cele privind construirea de rafinării în Siria, Iordania şi Pakistan, construirea a două uzine pentru producerea acidului sulfuric în Egipt. Principalii parteneri occidentali în domeniul chimiei şi petrochimiei provin din Italia şi Franţa, precum şi, în ultima perioadă, din R.F.G. şi Statele Unite, iar circa 90% din proiectele realizate au inclus şi participarea firmelor locale.

Ioan POPA

Mutații în diviziunea internațională a muncii

DACĂ pînă nu de mult se înregistra fenomenul de trecere a unor industrii din țările dezvoltate în cele în curs de dezvoltare, în prezent se conturează o inversare de tendință, cu efecte în sensul pierderii de locuri de muncă în țările lumii a treia.

Perioada caracterizată prin creșterea salariilor în țările industrializate a oferit țărilor în curs de dezvoltare avantaje, date fiind costurile mai scăzute de producție în aceste țări, volumul mare de forță de muncă disponibilă, condiții favorabile pentru investiții. După cum arată publicația Development and Cooperation, *cheltuielile de producție erau, în medie, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare cu 50% mai mici decît în R. F. Germania, de pildă.*

Tabloul pare să se modifice radical în viitor. Dezvoltarea producției de microcalculatoare privează țările lumii a treia de principalul lor avantaj, cel al cheltuielilor scăzute cu forța de muncă. Fenomenul are la bază mai multe cauze : în primul rînd, creșterea gradului de tehnicitate a producției nu mai necesită o intensitate la fel de mare a forței de muncă folosite. Tehnologiile bazate pe automatizare și robotizare reduc cheltuielile de producție și timpul de muncă, astfel că producerea unui televizor în culori, de exemplu, necesită numai 100 de minute, față de 700 minute cu puțin timp în urmă. Dacă forța de muncă folosită direct în procesul de producție reprezintă, de exemplu, 10% din totalul cheltuielilor, diferențele în cheltuielile cu forța de muncă, în țări cu salarii scăzute nu mai sînt în prezent semnificative. În plus, asistăm la o sporire semnificativă a salariilor în multe țări în curs de dezvoltare, creșteri procentuale relativ mai mari decît cele înregistrate în același timp în unele țări industrializate.

Impactul acestor modificări asupra diviziunii internaționale a muncii este considerabil. Țările în curs de dezvoltare pot mai greu să-și mențină competitivitatea față de țările industrializate, dacă nu vor trece la aplicarea de noi tehnologii. Se constată, de altfel, că unele din aceste țări fac eforturi pentru a trece de la producții aparținînd industriei ușoare la industrii de vîrf, cu programe de calificare corespunzătoare a forței de muncă deși, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare este evidentă lipsa de mijloace necesare în ce privește capitalul, forța de muncă cu nivel ridicat de calificare și posibilități reale de adaptare.

Dacă țările în curs de dezvoltare nu vor mai putea valorifica avantajele comparative derivate din cheltuielile scăzute cu forța de muncă, se apreciază că strategia industrializării lor va fi afectată; se vor reduce investițiile efectuate în țările în curs de dezvoltare și ca atare, se va diminua capacitatea de export a acestor țări.

Această tendință reduce, de asemenea, posibilitatea realizării obiectivului ca în țările în curs de dezvoltare să se creeze circa 550 milioane de locuri de muncă suplimentare pînă în anul 2000 — apreciază revista „Development and Cooperation".

Programe de dezvoltare

BURUNDI: proiecte în industria prelucrătoare

ÎN PERIOADA celui de-al patrulea plan cincinal de dezvoltare (anii 1983—1987), un domeniu de interes prioritar îl reprezintă industria prelucrătoare, unde se prevede inițierea unui număr de peste 50 proiecte mari de investiții.

Investițiile de circa 12,4 miliarde franci burundezi sînt prevăzute în perioada 1983—1987, pentru dezvoltarea energeticii și aprovizionării cu apă potabilă. Accentul principal se pune pe exploatarea potențialului hidroenergetic, apreciat la circa 500 MW, din care în prezent se utilizează numai 30 MW. Pentru creșterea gradului de valorificare a acestui potențial se va executa un studiu preliminar asupra centrelor optime de amplasare a hidrocentralelor, precum și asupra realizării rețelei de distribuție a energiei electrice. În prezent se află deja în curs de execuție trei hidrocentrale, dintre care se remarcă îndeosebi cea de la Rwegura, care în final va avea o putere instalată de 18 MW (investiție de 5,38 miliarde franci burundezi).

În industria chimică se preconizează construirea unei capacități de producție pentru îngrășăminte fosfatice cu capacitate de 100 mii tone/an, care va permite atît înlocuirea importurilor, cît și realizarea unui export de 1,9 miliarde franci burundezi pînă la finele perioadei de plan. Producția de îngrășăminte va permite valorificarea superioară a zăcămintelor de fosfați de la Matongo. Alte proiecte se referă la capacități de ambalaje din mase plastice, medicamente și articole din mase plastice.

În industria materialelor de construcții se prevede punerea în funcțiune a unei fabrici de ciment de 120 mii tone, a unei capacități de produse ceramice și a unei fabrici de cărămizi.

Un număr de circa 20 de proiecte sînt prevăzute în domeniul industriei alimentare și de prelucrare a unor produse agricole. Dintre acestea se remarcă o fabrică de zahăr cu o capacitate de producție de 15 mii tone la Mosso, o distilerie pentru prelucrarea trestiei de zahăr și a melasei, în cadrul fabricii de la Mosso, care va permite producerea a circa 4 milioane hl de alcool pe an, punerea în funcțiune a două capacități de prelucrare a cafelei la Bujumbura și Gitega, ceea ce va permite creșterea medie anuală cu 3—6% a exportului de cafea, principalul articol la exportul țării (investiție de 2 miliarde franci burundezi).

Pentru activitatea de construcții urbane, planul cincinal 1983—1987 prevede efectuarea unui volum de investiții de 14 miliarde franci burundezi, obiectivele principale fiind creșterea numărului de locuințe, construcții cu caracter social și extinderea rețelei de căi rutiere în Bujumbura și în alte localități. Numărul necesar de locuințe suplimentare este apreciat la 5 290 în capitala Bujumbura și la 1 500 în celelalte 16 localități.

Cadrul juridic deosebit de larg creat în relațiile economice dintre Burundi și România este de natură să permită creșterea volumului schimburilor comerciale, cît și a cooperării în domenii de interes comun — în sectoarele minier, industrial, agricol și al transporturilor.

N.N.

Dolarul SUA: consolidare puternică

ÎN PERIOADA 26—29 XI 1984 **dolarul S.U.A.** și-a consolidat puternic poziția față de principalele valute occidentale întărire accentuată.

Închiderea pieței americane vineri, 30 noiembrie a.c., a găsit dolarul S.U.A. într-o poziție nu prea depărtată de cele mai înalte niveluri atinse vreodată față de marca vest-germană, francul francez și lira sterlină. Întărirea apare cu atît mai surprinzătoare cu cît în cursul acestei săptămîni marile bănci americane și-au micșorat dobînda preferențială („prime-rate") de la 11,75 la 11,5, una dintre ele — Chase Manhattan — mergînd chiar pînă la 11,25.

Printre factorii care au dus la aprecierea dolarului S.U.A. se numără : scăderea deficitului balanței comerciale cu 3,5 miliarde dolari și surprinzătoarea creștere, de 6,7 miliarde dolari, a M 1 (principalul indicator al masei monetare în circulație în S.U.A.), precum și elementul tehnic de suport pentru dolar, reprezentat de cererea pur comercială de dolari a marilor corporații internaționale.

Operatorii valutari din băncile principalelor centre financiar-monetare ale lumii, mulți dintre ei purtînd încă în memorie experiențele neplăcute cauzate de masivele intervenții ale băncilor centrale vest-europene (în special Bundesbank-ul vest german), au în vedere astfel de posibile intervenții și evită să-și lase poziții deschise pe mișcări atît de largi ale cursului dolarului.

Marca vest-germană a fost cea mai afectată de creșterea dolarului, parțial și datorită reticenței autorităților financiare federale de a insista în politica menținerii ratei scontului și ratei „lombard" la nivele care ar permite valutei naționale să țină piept cît de cît masivei ascensiuni a dolarului american. Pare însă surprinzătoare influența minoră exercitată de surplusul de 3,8 miliarde de mărci în octombrie (față de 5,3 miliarde în septembrie) al balanței comerciale vest-germane, care în alte condiții ar fi ajutat marca vest-germană să urce la nivele mai acceptabile.

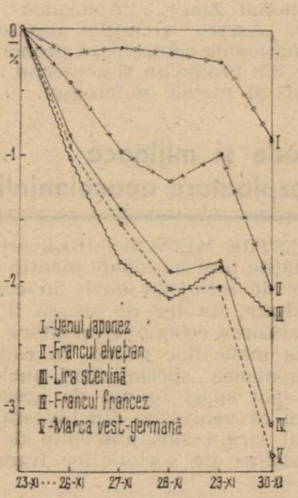

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 26 — 30 XI ; bază : 23 XI 1984

În partea a doua a intervalului **lira sterlină** a evitat o scădere prea accentuată, datorită în special aprecierii prețului petrolului pe piețele mondiale.

Yenul japonez, pe de altă parte, s-a menținut într-o poziție deosebit de puternică față de dolarul S.U.A., deprecierea sa fiind minimă în raport cu celelalte valute analizate.

Principalele valute occidentale au evoluat astfel față de dolar, în săptămîna 26—30 noiembrie 1984 (bază 23 noiembrie) : **lira sterlină** — niveluri între 1,2250 și 1,1975 (depreciere — 2,24%) ; **francul elvețian** — 2,50 și 2,5510 (depreciere — 2,04%) ; **marca vest-germană** — 3,0125 și 3,1140 (depreciere — 3,37%) ; **francul francez** — 9,24 și 9,5270 (depreciere — 3,11%) ; **yenul japonez** — 245—247,40 (depreciere — 0,98%).

În aceeași perioadă, dobînzile la perioada de referință de 6 luni analizată, la nivel LIBOR (dobînda de referință de pe piața londoneză) au înregistrat următoarele nivele : **dolarul S.U.A.** — 9,5% cu mici fluctuații de pînă la 0,125% ; **marca vest-germană** — 5,75%, în ușoară scădere ; **francul elvețian** — 5%, în ușoară creștere.

La începutul săptămînii, **prețul aurului** se afla la un nivel de 340 dolari/uncie după care a scăzut continuu, ajungînd, la închiderea piețelor europene vineri — pînă la 328 dolari/uncie.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

SOCIETĂȚILE TRANSNAȚIONALE — O REALITATE CONTRADICTORIE A LUMII CONTEMPORANE

Proporțiile crescînde ale activității societăților transnaționale

TRĂSĂTURĂ distinctă a economiei mondiale postbelice, existența și funcționarea societăților transnaționale ocupă un loc important în mecanismul exploatării de tip neocolonialist a țărilor „lumii a treia". Estimate la circa 11 000, dintre care cele mai puternice 250 își au sediul central în 15 țări capitaliste dezvoltate, ele dispun de circa 27 000 filiale implantate în țările nesocialiste în curs de dezvoltare [1]). Societățile transnaționale sînt organizate fie sub forma unor gigantice monopoluri internaționale ce integrează pe verticală sau orizontală producția industrială din cele mai diferite ramuri, incluzînd de regulă și comercializarea produselor, fie sub forma de conglomerate de unități din ramuri și activități extrem de diverse (industrii, servicii, cercetare-dezvoltare etc.). Industria petrolului reprezintă un domeniu preferat (în 1980, 7 din primele 10 societăți activau în această ramură) pentru marile corporații transnaționale, al căror scop rezidă în obținerea profiturilor ridicate de monopol, prin exploatarea forței de muncă pe plan internațional.

Fluxul investițiilor directe în străinătate ale societăților transnaționale s-a intensificat considerabil ; după o creștere cu 15% pe an în decursul anilor '60, în perioada 1970—1980 acesta a înregistrat o triplare. În acest ultim interval ponderea cifrei de afaceri a filialelor străine ale societăților transnaționale a sporit de la 30%, în 1971, la circa 40% în 1980.

Activitățile societăților transnaționale în țările în curs de dezvoltare, deși pot stimula o anumită dezvoltare a forțelor de producție, conduc la multiple distorsiuni în economie, la dependență economică, la deteriorarea balanței de plăți a acestor țări. Datele oficiale O.N.U. evidențiază că, din suma prețurilor finale ale materiilor prime provenite din țările în curs de dezvoltare, societățile transnaționale de transport, asigurări și comercializare încasează aproape 90%. În anul 1933, numai societățile transnaționale implantate în America Latină au obținut profituri de 100 miliarde dolari.

Societățile transnaționale participă la înfăptuirea scopurilor strategice neocolonialiste prin densa rețea de filiale pe care le au în țările în curs de dezvoltare.

Din analiza datelor O.N.U. privind repartiția pe țări în curs de dezvoltare și pe țări de origine a filialelor societăților transnaționale în 1980, rezultă că în America Latină predomină societățile transnaționale ale S.U.A., care dețin 62% din totalul filialelor, înregistrînd ponderi superioare mediei în Haiti (89,5%), Mexic (79,9%), Guatemala (78,2%), Honduras (78.6%), Columbia (73%), Costa Rica (77,5%), Venezuela (74%), Ecuador (72,2%), Peru (65,3%), Bolivia (68,6%). În Africa predomină societățile transnaționale franceze, cu precădere în Togo, Gabon, Republica Malgașă, Senegal, Camerun, Burkina Faso (Volta Superioară), Benin, iar cele engleze — în Botswana, Ghana, Kenya, Nigeria, Zambia. S.U.A. dețin poziții dominante în Liberia, Egipt, precum și în Kuweit, Liban, Arabia Saudită, Emiratele Arabe Unite, Oman.

În prezent, în cursul luptei pentru sfere de influență și dominație, se remarcă tendințele de creștere a rolului societăților transnaționale japoneze și vest-europene, în detrimentul celor americane.

Expansiunea societăților transnaționale în economia țărilor în curs de dezvoltare este stimulată și de existența în aceste țări a forței de muncă ieftină, a unor importante resurse naturale ; în general, aici salariile muncitorilor și funcționarilor sînt de circa 10—15 ori mai mici decît în țările capitaliste dezvoltate. În ceea ce privește resursele naturale, țările în curs de dezvoltare reprezintă furnizori cu ponderi deosebit de ridicate în livrările mondiale de fosfați, minereu de fier, minereuri de cupru, bauxită, mangan etc. În subsolul Africii se află peste 90% din zăcămintele mondiale de diamante, platină, minereu de crom. În țările Orientului Apropiat și Mijlociu sînt dispuse 63% din zăcămintele mondiale de petrol. De aceea, pozițiile societăților transnaționale sînt puternice în domeniul materiilor prime și prelucrării lor tot în țările în curs de dezvoltare. („International Zinc", „Anaconda", „Amex", „Aserco" și multe alte societăți transnaționale controlează proporții decisive din producția și comerțul cu minereuri și metale neferoase).

Metode și mijloace de exploatare neocolonialistă

PRINTRE MECANISMELE prin care societățile transnaționale mențin în sfera lor de influență țările în curs de dezvoltare, un loc de seamă îl ocupă specializarea economiei acestora în extracția materiilor prime. În cadrul unei asemenea „specializări", unele state nu-și pot spori fondul de acumulare, pentru că veniturile din investițiile de capital străin sînt absorbite de țările de origine ale societăților transnaționale.

O altă cale de a menține țările în curs de dezvoltare în dependență o constituie monopolizarea de către societățile transnaționale a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, inclusiv în domeniul tehnologiilor extractive. Potrivit datelor UNCTAD, cheltuielile țărilor în curs de dezvoltare pentru dobîndirea de tehnologii din țările capitaliste dezvoltate s-au ridicat în anul 1980 la circa 20 miliarde dolari. Contracararea procesului sistematic de spoliere, care ignoră interesele de dezvoltare și de progres ale popoarelor respective, impune cu necesitate întărirea solidarității țărilor în curs de dezvoltare, instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

Urmărind obținerea de profituri maxime, societățile transnaționale dezvoltă în țările „lumii a treia" numai acele ramuri și activități aducătoare de asemenea profituri, indiferent de prioritățile economico-sociale ale țărilor în care s-au implantat, beneficiind în acest scop de forță de muncă ieftină, precum și de piețe de desfacere avantajoase, influențînd păstrarea în țările gazdă a unor structuri economice dependente de economia țărilor capitaliste dezvoltate. Avînd în vedere marile resurse naturale (minereuri, combustibili etc.) de care dispune „lumea a treia", pozițiile societăților transnaționale în țările în curs de dezvoltare sînt deosebit de puternice în domeniul materiilor prime și al prelucrării acestora. După unele estimări, se apreciază că, în general, peste o cincime din economia țărilor în curs de dezvoltare se află sub controlul corporațiilor transnaționale care, adesea, domină în întregime sectoarele industriei extractive și de prelucrare primară din aceste țări [2]).

Sustrăgînd controlului autorităților statale ale țărilor gazdă importante prerogative din domeniile fiscal, monetar, comercial și chiar sectoare întregi ale economiei naționale, activitatea societăților transnaționale lezează în mod direct suveranitatea și independența statelor în curs de dezvoltare, știrbind, totodată, exercitarea dreptului acestora de a dispune integral și liber de resursele lor economice, în folosul propriei dezvoltări. Prin implantarea lor nemijlocită în economia țărilor în curs de dezvoltare, societățile transnaționale înlocuiesc forma fățișă a exploatării colonialiste cu forma mascată de tip neocolonialist ce se pretinde, chipurile, a fi un „ajutor" sau „sprijin" al dezvoltării țărilor rămase în urmă. Realitatea demonstrează însă că orice investiție a firmelor transnaționale făcută fie în țări în curs de dezvoltare, fie în țări dezvoltate și avînd drept mobil profitul ridicat de monopol, nu este de regulă în concordanță cu interesele reale ale popoarelor țărilor gazdă, mai ales cînd acestea sînt țări în curs de dezvoltare.

---

[1]) Les sociétés transnationales dans le développement mondial, N.U., New York, 1983.

[2]) Ilie Șerbănescu, Corporațiile transnaționale, București, Ed. politică, 1973, p. 179—180.

Efectele negative ale practicilor corporațiilor transnaționale asupra țărilor în curs de dezvoltare au fost sintetizate, între altele, într-un studiu al O.N.U. privind Asia și Zona Pacificului, în care se arăta că societățile transnaționale promovează față de țările „lumii a treia" o politică de dictat, iar în relațiile comerciale cu ele uzează de o serie de practici restrictive, dezavantajoase, de spoliere a resurselor materiale, umane și financiare ale tinerelor state. Repercusiunile negative ale activităților societăților transnaționale au dus și duc la creșterea continuă a datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare. Caracterul exploatator al societăților transnaționale față de țările în curs de dezvoltare este recunoscut, în mod deschis, în cel de-al 3-lea Raport către Clubul de la Roma, elaborat sub coordonarea lui J. Tinbergen, potrivit căruia „a devenit evident că dezvoltarea sprijinită de corporațiile transnaționale, în special în lumea a treia, nu corespunde întotdeauna nevoilor sociale și în special ale săracilor" [3]).

Recunoașterea expresă a impactului negativ al societăților transnaționale asupra economiilor țărilor în curs de dezvoltare apare, cu toată claritatea, încă din 1974, cînd în Studiul experților O.N.U. se afirmă că societățile transnaționale „prin natura lor tind să accentueze mai mult decît să reducă inegalitățile, în absența unor politici guvernamentale proprii și chiar a unor reforme sociale, cînd este necesar" [4]).

Monopolizînd rezultatele revoluției tehnico-științifice, corporațiile transnaționale folosesc transferul de tehnologie spre țările în curs de dezvoltare ca pe un nou instrument al dependenței acestora față de țările capitaliste dezvoltate, adăugînd astfel la celelalte practici spoliatoare, folosite în acest scop și pe aceea a neocolonialismului tehnologic.

Profitînd de necesarul ridicat de tehnică și tehnologie al țărilor în curs de dezvoltare, marile companii transnaționale livrează țărilor în curs de dezvoltare această tehnică la prețuri de monopol exorbitante însoțite, de regulă, de clauze și restricții ce depășesc cadrul unor tranzacții normale. În acest sens, un raport al O.C.D.E. relata, de pildă, că în cadrul furnizării de tehnici pentru industria farmaceutică din țările în curs de dezvoltare, unele firme occidentale vînd anumite produse chimice utilizate în cadrul tehnologiilor exportate, la prețuri cu 100% pînă la 500% mai mari decît prețurile normale. Se estimează că anual țările în curs de dezvoltare plătesc circa 10 miliarde dolari pentru transferul de tehnologie, sub formă de redevențe pentru licențe, servicii de consulting-engineering, know-how, mărci de fabricație etc. Dar avantajele transferului de tehnologie al țărilor capitaliste dezvoltate spre cele în curs de dezvoltare nu se rezumă numai la încasările imediate, ci el se completează cu o suită de avantaje ulterioare referitoare la controlul pieților din țările importatoare de tehnică, accesul cu prioritate la sursele de materii prime ale acestora, precum și la exploatarea forței de muncă din aceste țări. Adăugînd la toate aceste practici neocolonialiste faptul că, de regulă, tehnologia transferată în condiții dictate de interesele marelui capital monopolist, de multe ori nu este adaptată nevoilor și condițiilor de producție specifice țărilor în curs de dezvoltare, adeseori acest transfer de tehnologie servește prea puțin interesele țărilor în curs de dezvoltare.

Activitatea societăților transnaționale vizează, deci, trecerea de la colonialismul direct al statelor capitaliste dezvoltate la cel indirect și mascat, realizat în Africa, Asia și America Latină, unde aceste societăți au acaparat o mare parte a resurselor de materii prime. Cu ajutorul și prin intermediul acestor monopoluri internaționale unele țări occidentale încearcă să-și perpetueze dominația economică și politică, să-și reîmpartă zonele de influență, barînd calea progresului, a eliberării depline naționale și sociale a popoarelor din „lumea a treia".

Gama metodelor de obținere a profiturilor și altor avantaje, la care recurg societățile transnaționale, este extrem de vastă. După cum se sublinia într-un serial publicat în 1978, de ziarul marocan „Al Bayane", aria acestor metode se extinde de la „intervenția militară directă și comploturi pentru răsturnarea guvernelor ostile, pînă la blocada economică sau sprijinirea forțelor de dreapta, cărora li se furnizează arme și bani, în schimbul garanției că transnaționalele ar putea să exploateze bogățiile naturale ale țărilor beneficiare".

Goana după profit, adîncirea luptei de concurență pentru cucerirea de noi piețe, ca și împotrivirea tot mai accentuată a factorilor politico-sociali din diverse țări fac ca sferele de influență și dominație să aibă un caracter labil, să se modifice în funcție de o multitudine de condiții, să se creeze noi monopoluri supranaționale care acționează, sub diferite forme, pentru aservirea mai ales a statelor în curs de dezvoltare.

Devenite adevărate centre economice pe plan mondial, a căror putere este uneori comparabilă cu cea a unor întregi națiuni, societățile transnaționale, prin esența și mecanismele lor de acțiune, duc inevitabil la adîncirea și amplificarea contradicțiilor capitalismului. Realitatea demonstrează că aceste societăți nu pot constitui în nici un caz „prima formă a administrației mondiale", așa cum încearcă să susțină reprezentanți ai unor doctrine burgheze contemporane [5]).

Codul de conduită — o necesitate obiectivă

CONSECINȚELE activității societăților transnaționale sînt, în general, contradictorii. Aceste activități pot determina, pe de o parte, dezvoltarea unor sectoare ale economiei în conformitate cu interesele de ansamblu ale statelor naționale. Pe de altă parte, societățile transnaționale dezvoltă direct alte sectoare economice, în conformitate cu interesele proprii, cu mobilul lor diferit — profitul, în măsura în care acțiunile lor nu sînt supuse controlului statelor naționale, nu corespund intereselor și aspirațiilor de dezvoltare ale acestora. În cazul în care acțiunile societăților transnaționale în alte țări se realizează pe baza unor acorduri, care au la bază principiile respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, avantajului reciproc, iar acțiunile acestora sînt integrate în planurile și prioritățile de ansamblu ale statelor naționale, acțiunile societăților transnaționale pot deveni acțiuni de cooperare pe baze reciproc avantajoase. De aceea, pornindu-se de la realitatea obiectivă a existenței în economia mondială contemporană a marilor companii și societăți transnaționale, esențial este ca statele în curs de dezvoltare împreună cu întreaga comunitate internațională să impună acestora raporturi corespunzătoare, care să nu lezeze independența și suveranitatea statelor în care își desfășoară activitatea. Problema este, deci, nu de a respinge, pur și simplu, ideea legăturilor economice cu societățile transnaționale, ci de a le impune forme de natură să ducă la o reală cooperare, mai precis, forme care să nu permită companiilor respective să obțină controlul asupra unor sectoare ale economiei naționale sau să-și pună în aplicare practicile specifice prin care pot afecta interesele diverselor țări.

Multiplele influențe contradictorii ale societăților transnaționale au determinat din partea unor state și în general pe plan internațional preocupări tot mai intense de reglementare a activităților lor, în concordanță cu cerințele unei cooperări egale și echitabile, care să servească interesele reale ale dezvoltării și progresului tuturor popoarelor. În acest sens, s-a pus problema elaborării și adoptării unui Cod de conduită pentru societățile transnaționale, constituindu-se o comisie interguvernamentală pentru societățile transnaționale — organ consultativ pe lîngă Consiliul Economic și Social al O.N.U. —, precum și un grup de lucru, compus din reprezentanți a 48 de state, între care și România, pentru elaborarea unui asemenea cod. Acțiunea de elaborare a codului reprezintă o parte integrantă a procesului de perfecționare a principiilor și normelor menite să stea la baza raporturilor internaționale, să creeze condiții pentru ca investițiile societăților transnaționale să completeze și nu să înlocuiască investițiile naționale, avînd menirea să contribuie, pe bază reciproc avantajoasă, la intensificarea cooperării în producție cu întreprinderile din țările de amplasare a societăților transnaționale. De altfel, într-un domeniu de asemenea foarte important, cel al transferului de tehnologie, problema unui cod de conduită este supusă unei noi examinări în aceste zile, sub auspiciile U.N.C.T.A.D.

conf. dr. Eliza NASTA

[3]) Restructurarea ordinii internaționale — al treilea raport către Clubul de la Roma. București, Ed. politică, 1978, p. 97.

[4]) Effets des sociétés multinationales sur le développement et sur les relations internationales, N.U., Département des affaires économiques et sociales, New York, 1974, p. 29.

[5]) J.K. Galbraith, „Les multinationales c'est l'avenir", în Le Figaro, 3—4.IV.1978.

Restructurări energetice pe termen lung

STUDII ale Agenției Internaționale pentru Energie estimează că pe ansamblul țărilor membre ale acestui organism, consumul energetic va înregistra, pînă la finele secolului, restructurări importante. Reducerea ponderii țițeiului în consumul de energie de la 51,4% în 1973, la 43,5% în 1983 va constitui în continuare o tendință caracteristică pentru anul 2000, avansîndu-se ca probabilă o cotă de 33%. Descreșterea relativă a importanței țițeiului va avea loc în condițiile majorării ponderii altor combustibili. În varianta de prognoză elaborată de AIE, cărbunele va deține 30% din consum, comparativ cu 25% în prezent, energia nucleară 11% (față de 5%), hidroenergia și alte surse regenerabile 9% (7%). Gazele naturale, a treia sursă ca importanță, vor înregistra o ușoară diminuare a ponderii, de la 19,5 la 17%. Acoperirea necesarului de țiței al țărilor industrializate, chiar în condițiile reducerii ponderii sale în consumul energetic total, va face necesare importuri sporite, în condițiile în care producția proprie a acestor țări se prevede să scadă, de la 754 milioane tone în 1983, la 643 milioane tone în 2000. Producția de cărbune, în schimb, ca urmare a unor creșteri previzibile în SUA, Canada și Australia și în condițiile menținerii la niveluri relativ constante în țările europene, va înregistra, la nivelul întregului grup de țări industrializate membre ale AEI, o creștere susținută în intervalul pînă la finele secolului. În ce privește energia nucleoelectrică, cele mai recente aprecieri (deși revizuite în sensul reducerii față de prognoze anterioare) evaluează ca probabilă aproape o dublare a puterii instalate în 1990 (226 mii MW) față de 1982 (119 mii MW) pe ansamblul țărilor membre ale AEI.

Ungaria: evoluții industriale

POTRIVIT informațiilor publicate în buletinul „Hungaropress" al Camerei de Comerț a Ungariei, în perioada ianuarie—septembrie a.c. industria metalurgică și construcția de mașini au înregistrat o creștere cu 2% a producției față de perioada corespunzătoare a anului precedent. Cantitatea de fontă brută corespunde nivelului anticipat, iar la producția de oțel, laminate și alte produse metalurgice s-au înregistrat depășiri. În construcția de mașini, evoluția pe ramuri a fost diferențiată. Producția de mașini și echipamente electrotehnice și de mijloace de telecomunicații a marcat creșteri superioare mediei, în timp ce la aparate de precizie și la bunuri de consum din nomenclatorul ramurii rezultatele s-au situat sub medie. Ministerul Industriei al R.P. Ungare, într-o analiză a activității acestei ramuri industriale, sesiza faptul că nelivrarea la termen a anumitor produse ale construcției de mașini s-a datorat în mare măsură dificultăților la importul unor componente și materiale necesare, respectiv prelungirii considerabile a timpului afectat negocierilor, însoțită de creșterea cu 15—20% a prețurilor de import la asemenea produse. Exportul întreprinderilor ungare a înregistrat creșteri în special în relațiile cu țările socialiste. Sporurile la livrările cu plata în valută convertibilă s-au situat, conform sursei citate, sub prevederi.

Proporțiile șomajului în O.C.D.E.

ANALIZÎND evoluția în timp a raportului între numărul șomerilor și populația aptă de muncă pe o perioadă relativ îndelungată (1966—1984); revista **The Economist** constată o înrăutățire considerabilă a acestui indicator, începînd din perioada imediat următoare primului șoc petrolier (vezi graficul). Pentru principalele 7 țări industrializate considerate împreună, indicatorul a înregistrat o dublare, media oscilînd în ultimii ani în jurul a 5% (cu variații importante de la o țară la alta). Numărul șomerilor ar fi înregistrat deci o creștere chiar în condițiile menținerii constante a populației apte de muncă. Ținînd însă seama de faptul că, în intervalul 1966—1984, aceasta a înregistrat în cele 7 țări o creștere absolută cu 56 milioane persoane, semnificația reală a raportului amintit este considerabil amplificată. În același timp, se constată că în unele țări, cum sînt Spania, Belgia și Olanda, numărul șomerilor a înregistrat creșteri și mai rapide atingînd 15—20% din totalul forței de muncă.

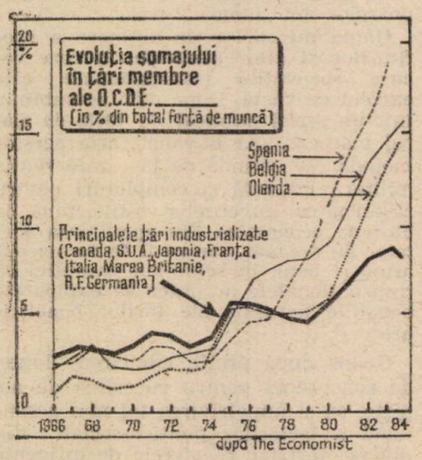

după The Economist

R.P.D. Coreeană: consolidarea bazei tehnico-materiale

ÎN conformitate cu orientările majore ale strategiei de dezvoltare, baza tehnico-materială a diferitelor sectoare ale economiei naționale a R.P.D. Coreene se află în plin proces de diversificare și consolidare. Construcția de mașini asigură satisfacerea necesarului intern la majoritatea produselor, de la mijloace de transport de diverse tipuri, mașini-unelte de prelucrare a metalelor, la instalații tehnologice complete. Una din capacitățile cele mai importante, combinatul de mașini grele de la Daian, produce, de exemplu, echipamente pentru hidro și termocentrale, laminoare, instalații pentru industria chimică. Industria metalurgică dispune, la rîndul său, de mari capacități pentru extracția și prelucrarea minereurilor. La combinatul minier din Keumdeuk, o nouă secție de îmbogățire prelucrează circa 10 milioane tone minereuri pe an. Uzina siderurgică Kim Tchaik, situată în nord-estul țării, a fost modernizată și extinsă recent, pînă la capacitatea de 6 milioane tone metal anual. În domeniul chimiei, consolidarea bazei tehnico-materiale se concretizează în special în modernizarea fabricilor amplasate în centre industriale cum sînt Hamheung, Tcheungdjin, Andjou și Sinydjou. În agricultură, eforturile de sporire a înzestrării cu tractoare și mașini agricole sînt însoțite de lucrări importante pentru extinderea sistemului de irigații, care dispune în prezent de 1500 baraje și 23 700 stații de pompare.

Dezvoltarea comerțului „Sud-Sud"

STUDII ale UNCTAD sesizează că schimburile comerciale între țările în curs de dezvoltare dobîndesc o importanță crescîndă, în cadrul acestora conturîndu-se mai multe categorii de fluxuri : comerțul cu produse manufacturate al țărilor recent industrializate ; achizițiile de țiței ale țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de petrol (care dețin circa 50% din volumul valoric al comerțului „Sud—Sud") ; importurile de materii prime, altele decît țițeiul, efectuate de țările recent industrializate, slab înzestrate cu resurse minerale ; comerțul reciproc al țărilor în curs de dezvoltare învecinate, favorizat de apariția grupărilor de integrare regională și subregională. Potrivit experților UNCTAD, dezvoltarea în continuare a schimburilor economice „Sud—Sud" presupune măsuri de facilitare, a căror oportunitate rezultă din însăși experiența acumulată în acest domeniu. Astfel, aranjamentele de liberalizare a comerțului între țările care dispun încă din etapa actuală de un anumit potențial industrial trebuie să fie urmate de integrarea progresivă a țărilor mai puțin dezvoltate într-un sistem de preferințe stimulativ pentru exporturile lor. Băncilor regionale și subregionale de dezvoltare le revine un rol în creștere, fiind apreciată ca oportună însăși crearea unei „Bănci a Sudului", date fiind dificultățile cunoscute create de actuala organizare a sistemului financiar internațional.

GLOSAR

Prețurile-umbră

UN TERMEN frecvent utilizat în programare este cel de preț-umbră, sau de „evaluare obiectiv determinată" (preț optim). Nevoia estimării unor asemenea prețuri a fost puternic resimțită pentru resursele limitate, în vederea gestionării lor cît mai eficiente, obiectul de studiu al optimizării unei probleme de programare liniară fiind tocmai resursele de care dispunem din abundență. Prețul-umbră, sau prețul optim, reprezintă o normă de eficiență a folosirii resurselor, sau fabricării produselor, rezultată dintr-un program optim de producție. Acest program optim de producție presupune într-o primă fază maximizarea în condițiile unor prețuri date, a unei funcții-obiectiv care este supusă restricțiilor reprezentate de disponibilitatea diverselor resurse (inputuri) și posibilitățile tehnologice de combinare a diverșilor factori de producție. De la această fază, denumită „primală" se ajunge la problema **duală** care constă în minimizarea unei funcții-obiectiv corespondente celei din problema primală. Variabilele în soluția problemei duale pot fi interpretate ca prețuri-umbră. Dacă o resursă oarecare (materie primă, semifabricat, utilaj, etc.) s-ar găsi din abundență, aceasta ar apărea în soluția finală optimă cu prețul egal cu zero, indiferent care ar fi valoarea sa reală calculată după timpul de muncă încorporat. Aceasta înseamnă că munca cheltuită pentru obținerea de resurse aflate deja într-o stare de supraabundență nu este utilă social-mente, nefiind deci recunoscută în schimburile de activități umane. O resursă are un preț mai mare decît zero atunci cînd capătă caracterul de factor variabil și restrictiv pentru producția socială. Deci, dacă pentru o anumită perioadă de timp, considerăm disponibilitățile de resurse ca date, folosind duala ajungem la estimarea prețurilor diverșilor factori în raport cu restricțiile existente, prețuri care exprimă contribuția pe care o are existența sau lipsa factorului de producție la mărimea valorii optime. Prețurile-umbră folosite în practica economică ajută la reducerea consumurilor de resurse, implicit la minimizarea costurilor de producție. Utilitatea lor este mare, ele putînd fi folosite atît la nivelul întregii economii naționale — în planificarea dezvoltării ramurilor în raport cu nevoile revelate și resursele disponibile — cît și la nivelul unui singur proiect industrial. Cu cît prețurile ce operează în economie sînt mai deformate, cu atît mai mare este utilitatea practică a folosirii prețurilor-umbră. Prin urmare, se pot calcula prețuri-umbră și pentru resursele de muncă, cursul de schimb al valutei naționale, creditul intern etc. Totodată se pot estima valori economice sub forma prețurilor-umbră și pentru diverse bunuri publice (avantaje sociale), sau pierderi sociale, care nu intră în mod obișnuit în circuitul valorilor de schimb și, deci, nu au prețuri oficiale (de piață, sau administrate). În literatura economică din țările socialiste contribuții deosebite în acest domeniu au adus L. V. Kantorovici, V. V. Novojilov, J. Kornai și alții.

Dan DĂIANU

Comerț cu arme

Ion Stamatescu, Cimpina — Afirmația din articolul „O cerință vitală : oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare", apărut în nr. 48 din 30 noiembrie 1984 al revistei noastre, la care vă referiți, are în vedere faptul că numărul țărilor producătoare de arme majore a continuat să crească în ultimii ani și că odată cu el s-a lărgit și grupul țărilor exportatoare de asemenea arme, inclusiv cu unele țări în curs de dezvoltare. Ponderea acestor din urmă țări în importul de arme al statelor „lumii a treia" este în prezent de circa 3,7%. În plus, o serie de arme se produc sub licență în țările în curs de dezvoltare. Ținînd seama de costul ridicat și în creștere al cercetării, dezvoltării, producerii și testării de noi arme, țările producătoare de arme se străduiesc să le promoveze și la export, pentru a-și recupera aceste cheltuieli prin serii mai lungi de fabricație. Confruntate cu o serie de dificultăți economice și cu riscul unor tensiuni sociale din cauza sacrificării unor programe sociale pe altarul cursei înarmărilor, după cum se relevă în **Anuarul S.I.P.R.I. 1984**, multe țări dezvoltate producătoare de arme încearcă deci să atenueze prin export presiunile la care sînt supuse bugetele lor naționale.

Pe de altă parte, așa cum s-a mai arătat, țările în curs de dezvoltare importatoare de arme, pe teritoriul cărora s-au desfășurat cele mai multe din conflictele locale postbelice, reprezintă veritabile poligoane de încercare pentru noile generații de armamente convenționale puse la punct în țările dezvoltate, care efectuează imensa majoritate a cheltuielilor mondiale de cercetare-dezvoltare în scopuri militare. Experții S.I.P.R.I. văd în aceste considerente economice una din cauzele pentru care anumite conflicte regionale — ce durează de mai mulți ani și care s-ar fi stins în condițiile unui embargo efectiv asupra livrărilor de arme către părțile implicate — continuă și în prezent, cu importante pierderi umane și materiale pentru ambele părți.

Bancnote

Pavel Diaconescu, Buhuși — Rațiunile pentru care bancnotele în circulație în Japonia (de 1 000, 5 000 și 10 000 de yeni) au început să fie înlocuite la 1 noiembrie a.c. cu altele noi, de mai mici dimensiuni, sînt economia de spațiu la depozitare și reducerea costului imprimării. De asemenea, prin creșterea complexității portretelor de pe bancnote (reprezentînd actualmente mari personalități culturale din istoria Japoniei), acestea au devenit practic aproape imposibil de falsificat. Cu această ocazie, bancnota de 500 yeni a fost înlocuită de o monedă metalică. Costul operației de înlocuire a bancnotelor a fost estimat la aproape 250 milioane de dolari, la care se adaugă alte milioane de dolari pentru transformarea celor circa 300 000 automate care vînd diverse produse, utilizînd bancnote. Operația de înlocuire a vechilor bancnote, pregătită de cîțiva ani, se apreciază că va fi încheiată în circa șase luni.

Producții pe locuitor

Aldea Alior, Bistrița — 1) Pe cap de locuitor al globului producția de uleiuri comestibile a sporit, după datele unor organizații internaționale, de la 4,3 kg, în 1960, la 7,9 kg în 1980, an în care producția mondială a fost estimată la 34,8 milioane tone. În țara noastră producția pe locuitor (depășind 15 kg) întrece cu mult media mondială. Pe continentul european, printre țările cu cele mai înalte producții de ulei pe locuitor se numără în 1983 Olanda (45,1 kg) Belgia (30,5 kg) și Ungaria (23,1 kg). 2) Cele mai noi date de care dispunem privind producția mondială de zahăr privesc anul 1982. În acel an nivelul producției din ambele surse (trestie și sfeclă de zahăr), a fost de 99,1 milioane tone. Țara cu cea mai mare producție este U.R.S.S. (12,4 milioane t în 1983). Pe locuitor cel mai înalt nivel al producției se consemnează în cazul Cubei (759 kg în 1982). În țara noastră volumul producției pe locuitor (26,5 kg în 1982) se situează deasupra mediei mondiale (21,6 kg în același an). 3) În ce privește întrebările privind activitatea și viața cosmonauților, v-am sugera să vă adresați revistei „Magazin".

4) La celelalte întrebări vom încerca să vă răspundem într-un număr viitor.

Piață liberă

Dan Florescu, Iași — 1) Așa-numita „piață liberă" a petrolului, funcționînd în esență pe bază de telefon și telex, are ca principale centre Rotterdam și Houston. Ponderea sa în comerțul mondial cu petrol a crescut de la sub 5% în deceniul trecut, la un nivel estimat între 20 și 40% astăzi. O dată cu creșterea ponderii pieței libere, prețurile pe această piață cunosc o evoluție mai puțin eratică. Reflectînd excedentul relativ al ofertei, în raport cu cererea, prețul mediu al pieței libere se situează încă sub cel de referință al O.P.E.C. (vezi graficul).

Întrucît prețul petrolului este exprimat în dolari, monedă care a cunoscut o repreciere în ultimul an, prețul real al petrolului exprimat în monedele principalelor țări consumatoare a sporit. Această creștere de preț a acționat în sensul frînării sporirii cererii de petrol, exercitînd astfel o anumită presiune asupra prețului petrolului exprimat în dolari. Pe de altă parte, creșterea cursului dolarului a majorat puterea de cumpărare a încasărilor țărilor petroliere, ale căror achiziții se fac în bună măsură pe alte piețe decît cea a S.U.A.

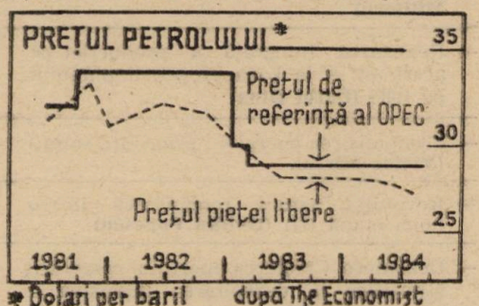

Odată cu sporirea rolului pieței libere și al contractelor pe termen scurt, relevă **Raportul anual 1984 al Băncii Mondiale**, se mențin însă și incertitudinile privind evoluția viitoare a pieței petrolului.

Salon auto

Sorin Mrejeru, Cîmpina — 1) La Salonul automobilistic ce se va ține în ianuarie 1985, la Stockholm — primul din capitala Suediei după 23 de ani — vor fi expuse între 300 și 400 modele de autoturisme, din toate mărcile reprezentate pe piața suedeză. Întrucît la jumătatea acestui deceniu în lume se aniversează centenarul automobilului, Salonul va găzdui și o expoziție retrospectivă privind evoluția acestui mijloc de transport. Cel mai vechi exponat va fi un automobil „Vabis", produs în Suedia în 1897. O altă expoziție din cadrul Salonului va fi dedicată, după cum relatează buletinul **Schweden-technica**, radiourilor, casetofoanelor și telefoanelor auto (inclusiv celor digitale, care cîștigă tot mai mult teren).

2) Șoseaua la care vă referiți, dintre Kiruna (cunoscut centru suedez de exploatare a minereului de fier, situat la 150 km nord de Cercul polar) și portul norvegian Narvik, dată în funcțiune de tronsonul suedez de 132 km în 1982, a fost terminată în toamna aceasta și pe sectorul norvegian, mai scurt dar la fel de dificil datorită condițiilor climatice aspre, mai ales că lucrările nu s-au întrerupt nici în timpul iernii. Prin construirea acestei artere rutiere se speră să fie impulsionat turismul în Laponia, în perioada „nopților albe".

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 49 din 7 decembrie 1984

DOCUMENTELE CONGRESULUI — AMPLU PROGRAM DE ACȚIUNE

— Accentuarea rolului factorilor intensivi ai dezvoltării economico-sociale **(St. Militaru)** 1

— Realizarea integrală a producției pe acest an — la baza pregătirii planului pe 1985 **(Carol Dina)** 3

— Economisirea energiei : priorități, soluții **(Victor Mirea)** 4

— Revoluția agrară românească într-o nouă etapă (II) **(Ovidiu Popescu)** 6

— Dezbatere. Creșterea aportului cercetării științifice la dezvoltarea intensivă a agriculturii (II) 8

— Comerțul socialist pe coordonatele progresului **(Constantin Iurea)** 10

— Autofinanțarea — cerință a dezvoltării economice intensive **(Alexandru Mihăilescu)** 12

— Cititorii au cuvîntul 15

ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Considerații privind creșterea contribuției progresului tehnic la îmbunătățirea calității și eficienței producției **(Aurel Birsan)** 16

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Concepție științifică, de largă perspectivă asupra pregătirii forței de muncă **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 18

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Perfecționarea relațiilor de producție și sociale, preocupare fundamentală a partidului (II) **(N.N. Constantinescu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Ideea de progres economic în gîndirea românească din a doua jumătate a secolului al XIX-lea (I) **(Toader Ionescu)** 22

— Dezvoltarea intensivă a agriculturii în condițiile economiei de energie **(Petre Săbădeanu)** ; Coordonate ale sporirii producției zootehnice **(Constantin C. Cojocaru)** 24

ECONOMIE MONDIALĂ

— Reorientări în dezvoltarea industriei chimice pe plan mondial **(Ioan Popa)** 25

— Tendințe — conjuncturi 27

— Societățile transnaționale — o realitate contradictorie a lumii contemporane **(Eliza Nasta)** 28

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

— The increase of the intensive factors role of the economic development **(St. Militaru)** 1

— The complete fulfilment of this years production — the basis for the preparation of the 1985 plan **(Carol Dina)** 3

— Energy saving : priorities, solutions **(Victor Mirea)** 4

— The Romanian agricultural revolution in a new stage (II) **(Ovidiu Popescu)** 6

— The increase of the scientific research share to the intensive development of agriculture. A debate (II) 8

— The socialist commerce on the progress coordinates **(Constantin Iurea)** 10

— Self-financing — a requirement of the intensive economic development **(Alexandru Mihăilescu)** 12

— Considerations on the increase of the technical progress contribution to quality improvement and production efficiency **(Aurel Birsan)** 16

— A comprehensive scientific concept on labour force training **(Dumitru Ciucur, Constantin Popescu)** 18

— The improvement of social and production relations, a fundamental concern of the party (II) **(N.N. Constantinescu)** 20

— Schools ● currents ● economists. The idea of economic progress in the Romanian thought in the latter half of the XIX-th century (I) **(Toader Ionescu)** 22

— The intensive development of agriculture under the energy saving conditions **(Petre Săbădeanu)** ; Coordinates of the increase of the zootechnic production **(Constantin C. Cojocaru)** 24

— Reorientations in the chemical industry development at world level **(Ioan Popa)** 25

— Transnational companies — a contradictory reality of the contemporary world **(Eliza Nasta)** 28

И СОДЕРЖАНИЯ

— Усиление роли интенсивных факторов экономического развития **(Ст. Милитару)** 1

— Выполнение плана производства в текущем году — основа подготовки плана на 1985 год **(Карол Дина)** 3

— Экономия энергии: приоритеты, решения **(Виктор Мирэ)** 4

— Аграрная революция в Румынии на новом этапе (II) **(Овидиу Попеску)** 6

— Дискуссия. Повышение вклада научных исследований в интенсивное развитие сельского хозяйства (II) 8

— Социалистическая торговля на координатах прогресса **(Константин Юря)** 10

— Самофинансирование — требование интенсивного экономического развития **(Александру Михэилеску)** 12

— Соображения по поводу повышения вклада технического прогресса в улучшение качества и эффективности продукции **(Аурел Бырсан)** 16

— Широкоперспективная научная конценция о подготовке трудовых ресурсов **(Думитру Чукур, Константин Попеску)** 18

— Совершенствование общественных и производственных отношений — одна из главных забот партии (II) **(Н.Н. Константинеску)** 20

— Школы — течения — экономисты. Идея экономического прогресса в румынской мысли второй половины XIX-го века (I) **(Тоадер Ионеску)** 22

— Интенсивное развитие сельского хозяйства в условиях экономии энергии **(Петре Сэбэдяну)**; Координаты роста животноводческой продукции **(Константин К. Кожокару)** 24

— Изменения в ориентации развития химической промышленности в мировом плане **(Иоан Попа)** 25

— Транснациональные общества — противоречивая действительность современного мира **(Элиза Наста)** 28

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac abonamente la „Revista economică" pe anul 1985 ; prețul unui abonament anual (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei.

Pentru anul 1985 se pot face și abonamente speciale, la prețul de 340 lei, care dau dreptul — pe lîngă revistă (inclusiv suplimentul săptămînal) — și la primirea a două suplimente tematice : „Apărarea avutului obștesc din patrimoniul unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică" (inclusiv noile norme de perisabilități) ; „Drepturile și obligațiile personalului".

Abonamentele se fac prin oficiile P.T.T.R. sau în contul I.S.I.A.P. (Intreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii nr. 1) nr. 64 51 502 28 B.N.R.S.R., filiala sectorului 1, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Printre asigurările facultative care se pot încheia de tre o persoană este și „Asigurarea mixtă de viață".
Această asigurare dă posibilitatea asiguratului să nomisească, în mod planificat, o anumită sumă de ni, pe care o va primi la expirarea duratei asigurării. todată, o astfel de asigurare constituie un sprijin bă- c pentru cel care o contractează sau pentru familia în cazurile de producere a unor evenimente nepre- ute și nedorite.
Pentru a răspunde unor cerințe ale populației, asigu- ea mixtă de viață se practică și în alte variante, rea- te prin extinderea protecției asupra unui număr mai e de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate azul survenirii unor anumite categorii de evenimente urate etc.

- Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilita- cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de fa- e în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia nd încasa suma asigurată, în funcție de evenimen- sigurat întîmplat.
- Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de ac- nte este o variantă la care suma asigurată, stabilită ru urmările accidentelor, este majorată față de suma ăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în aceas- igurare.

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracteristici comune, dintre care enumerăm :

- Sînt accesibile persoanele în vîrstă de la 16 pînă la 65 ani.
- Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.
- Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de termenul pentru care se face asigurarea și de mărimea sumei asigurate.

La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se primesc concomitent cu o indemnizație de 10%.

- Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 de lei din suma asigurată.
- Dacă asiguratul a suferit un accident de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de un an de la accident), primește suma asigurată înscrisă în poliță, în caz de invaliditate totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, în caz de invaliditate parțială. După primirea acestor sume, asigurarea continuă pentru suma înscrisă în poliță și pentru drepturile ce decurg din aceasta, sumele ulterioare acordîndu-se independent de cele pentru invaliditate permanentă.
- Asiguratul are posibilitatea de a modifica pe durata asigurării datele prevăzute în poliță referitoare la : beneficiar, cuantumul sumei, termenul de expirare, precum și de a opta pentru altă formă de asigurare, cu adaptarea, după caz, a primei de plată.
- Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă.

Pentru a beneficia neîntrerupt de foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca primele să fie achitate la termenele stabilite

Cei interesați mai pot contracta la ADAS și alte forme de asigurări de viață, cum ar fi :

- Asigurarea de economie și de invaliditate permanentă din accidente
- Asigurarea cu termen fix
- Asigurarea cu indemnizație pe timp limitat
- Asigurarea viageră (cu primă unică sau cu plata primelor pe timp limitat).

Pentru orice informații în legătură cu încheierea de asigurări, plata primelor, primirea de despăgubiri etc., vă puteți adresa „Cabinetului pentru relații cu publicul" — care funcționează la sediul fiecărei sucursale ADAS —, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

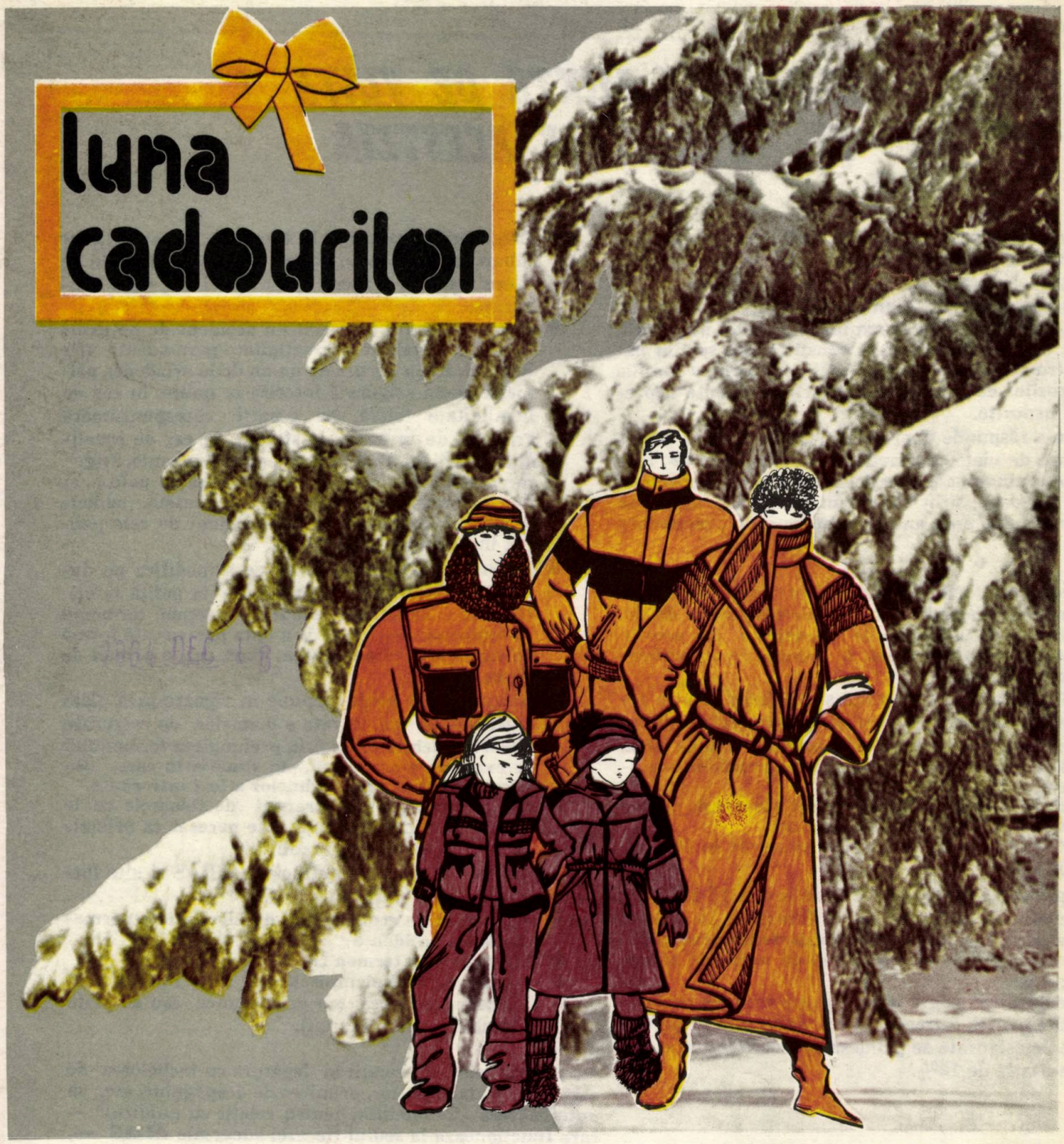

LUNA DECEMBRIE — LUNA CADOURILOR

Pentru bucuria soției sau a soțului...
Pentru zîmbetul fericit al copiilor...
Pentru surprize plăcute...

LUNA CADOURILOR ne dă posibilitatea să oferim celor dragi cadoul potrivit !

Pentru LUNA CADOURILOR, magazinele comerțului de stat au și pregătit cele mai frumoase articole de sezon, ce pot constitui cadouri utile și atrăgătoare : fuste pantalon, pantaloni și salopete matlasate, bluze tricotate, pălării, căciuli, cravate, poșete, fulare, baticuri, mănuși, seturi de mică marochinărie.

Oricare dintre aceste produse, cît și altele, prezente în magazinele comerțului de stat din sectorul textile-încălțăminte, poate fi cadoul dorit. Numai vizitînd magazinele comerțului de stat din sectorul textile-încălțăminte puteți alege cadoul potrivit pentru fiecare !

NU UITAȚI !

LUNA DECEMBRIE — LUNA CADOURILOR ! Magazinele comerțului de stat vă așteaptă !

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

CALITATE
EFICIENŢĂ
COMPETITIVITATE

TRĂSĂTURI ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEŞTI ÎN 1985

Numărul 50 ● Vineri 14 decembrie 1984

Sub preşedinţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu

PLENARA COMUNĂ A C.C. AL P.C.R. ŞI A CONSILIULUI SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE

Plenara a aprobat, în unanimitate, proiectele Planului naţional unic de dezvoltare economico-socială pe anul 1985, Planului de dezvoltare a agriculturii şi industriei alimentare pe anul 1985, Bugetului de stat pe anul 1985 şi Programul privind autoconducerea şi autoaprovizionarea pentru asigurarea bunei aprovizionări a populaţiei cu produse agroalimentare şi bunuri industriale de consum pe perioada 1 octombrie 1984 —30 septembrie 1985.

PLENARA CONSILIULUI NAȚIONAL AL OAMENILOR MUNCII

Calitate, eficiență, competitivitate — trăsături ale dezvoltării economiei românești în anul 1985

CA ÎN FIECARE AN, au fost aceste zile de decembrie bogate în evenimente cu semnificații deosebite pentru viața economico-socială a României. Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, au avut loc Plenara Comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, precum și Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, care au dezbătut și aprobat proiectele planurilor de dezvoltare ale economiei românești în anul următor — ale planului național unic, planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare, bugetului de stat — precum și Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea pentru asigurarea bunei aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe perioada ultimului semestru al anului în curs și primelor nouă luni din anul viitor. În cuvîntările rostite de secretarul general al partidului au fost puse în lumină obiectivele și sarcinile de bază ale dezvoltării în anul următor, cerințele și exigențele concrete, măsurile necesare de întreprins, pentru întregul nostru popor cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu constituind strălucite programe de acțiune imediată și precisă.

Proiectele planurilor de dezvoltare, ca și Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea au fost apoi examinate și adoptate de forul legislativ suprem al țării — Marea Adunare Națională.

Pe întreg parcursul dezbaterilor a fost subliniată contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea și fundamentarea documentelor adoptate, aflate în deplină concordanță cu orientările cuprinse în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea al partidului, cu hotărîrile marelui forum al comuniștilor. A fost subliniat rolul esențial al secretarului general al partidului în accentuarea intensificării laturilor calitative ale creșterii economice, dezvoltării armonioase a tuturor ramurilor economiei, sporirii susținute a eficienței economice, în stimularea energiei creatoare a întregului popor, mobilizarea tuturor resurselor naționale pentru îndeplinirea actualului cincinal, pentru realizarea unei noi calități a muncii și a vieții și ridicarea țării pe noi culmi de progres și civilizație.

■

ÎN SUITA anilor perioadei 1981—1985, anul 1985 ocupă un loc aparte. El este anul de încheiere a cincinalului în curs, în care se finalizează obiective și acțiuni începute anterior. După cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, **„Prin realizarea planului pe 1985, asigurăm îndeplinirea întregului cincinal 1981—1985, așa cum a fost el stabilit de Conferința Națională a partidului. Prin aceasta, patria noastră va parcurge încă o etapă importantă în realizarea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism".**

Deopotrivă anul 1985 se înscrie ca premergător debutului cincinalului viitor, un an, așadar, de legătură între două etape de mare însemnătate pe drumul dezvoltării tot mai pregnant intensive a economiei românești, creind premisele necesare trecerii cu succes la îndeplinirea obiectivelor stabilite de Congresul al XIII-lea al partidului pentru perioada 1986—1990.

Ceea ce se remarcă chiar și dintr-o privire succintă asupra nivelurilor indicatorilor economico-sociali pe anul 1985 (vezi

tabelul) este dinamismul dezvoltării. Ritmuri susținute de creștere sînt prevăzute pentru producția industrială (7,5% la producția marfă), pentru producția agricolă (6,0—6,8% la producția globală), pentru investiții și comerț exterior (8,3% și respectiv 15%), pentru produsul social și venitul național (7,0% și respectiv 10,0%), în ce privește productivitatea muncii (14,7% în industria republicană, calculată pe baza producției marfă) etc. Sînt niveluri ridicate, cu atît mai evidente în condițiile creșterii economice moderate sau chiar ale reculului care se consemnează în nu puține state dezvoltate ale lumii. Și este esențial de arătat că proiecția acestei dezvoltări dinamice se bizuie în foarte mică măsură pe activitatea factorilor cantitativi, extensivi și în mod fundamental pe continuarea și chiar accentuarea mutațiilor și transformărilor calitative caracteristice actualei etape de progres economico-social al României, pe efectele ce urmează să fie dezvoltate de creșterea calității, a eficienței și competitivității produselor din economia românească.

Sînt deosebit de elocvente astfel cîteva niveluri și corelații de sinteză : devansarea pregnantă a creșterii valorii producției marfă industriale de către creșterea valorii producției nete industriale ; ritmurile accentuate de creștere a productivității muncii atît în industrie cît și în activitatea de construcții-montaj (13,4% calculat pe baza producției de construcții-montaj), precum și de reducere a cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă, îndeosebi pe seama diminuării cheltuielilor materiale ; nivelurile foarte apropiate de creștere a producției industriale și agricole punînd mai pregnant în lumină caracterul multilateral și diversificat al dezvoltării economiei ; ritmul cel mai înalt între indicatorii sintetici ai dezvoltării — 15% — pe care îl deține activitatea de comerț exterior, expresie a cerințelor de creștere și diversificare a exporturilor, de concepere rațională și utilizare judicioasă a importurilor, de realizare a unui sold activ însemnat în balanța comercială, reflectînd practic necesitatea implicării și mai puternice, la nivelul amplelor posibilități create, a inteligenței și priceperii românești în circuitul mondial de valori ; ecartul important dintre nivelul de creștere al venitului național și cel al produsului social relevînd, în planul cel mai general, opțiunea hotărîtă a industriei — o parte însemnată a produsului social și venitului național fiind creată în industrie — și economiei spre valorificarea tot mai înaltă a potențialului național de resurse materiale și forță de muncă. Să notăm, totodată, în această direcție, aportul cercetării științifice, al creativității românești în înfăptuirea tuturor obiectivelor dezvoltării, precum și faptul că circa 85% din sporul venitului național urmează să fie obținut pe seama creșterii productivității muncii sociale — procese deosebit de semnificative pentru anvergura și profunzimea mutațiilor ce s-au petrecut și se petrec în continuare în dezvoltarea economiei.

Ne-am referit la cîteva corelații și niveluri de sinteză ale planului. Dar cum se reflectă preocuparea hotărîtă spre calitate, spre o dezvoltare echilibrată și eficientă, spre competitivitate în sectoarele și domeniile concrete ale dezvoltării economiei în anul următor ?

Un important accent se pune pe înfăptuirea exemplară a priorităților din această etapă de progres al țării. Așa cum arăta secretarul general al partidului la Plenara Comună a Comitetului Central al partidului și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, preocupări și eforturi însemnate sînt consacrate dezvoltării bazei energetice și de materii prime. Producția de cărbune urmează să atingă 64,3 mil. tone, cea de țiței extras 12,6 mil. tone, de gaz metan 33 mrd. mc, iar producția de energie electrică aproape 77 mrd. kWh. Exigențe deosebite se relevă în acest cadru în ce privește realizarea întocmai a producțiilor prevăzute în industria extractivă ; în ce privește buna funcționare a unităților energetice, îndeosebi a centralelor energetice pe cărbune — care lucrează încă cu mult sub capacitatea existentă — a celorlalte centrale și hidrocentralelor — domeniu în care se vădesc mari rezerve și care prin preocuparea susținută a comitetelor județene de partid, a ministerului energiei, ministerului minelor și celorlalte ministere trebuie cît mai rapid valorificate ; în ce privește recuperarea și refolosirea materialelor, avînd în vedere că pe această cale trebuie acoperită o parte însemnată din necesarul bunei aprovizionări, atît în domeniul energetic cît și al materiilor prime și materialelor ; în ce privește reducerea mai hotărîtă pe unitatea de produs a consumurilor energetice, precum și de materii prime — încă ridicate comparativ cu cele practicate pe plan mondial și chiar față de normele de consum stabilite.

O mare atenție trebuie acordată ridicării nivelului tehnic și calității produselor, proces susținut de desfășurarea în continuare a mutațiilor structurale în favoarea activităților puternic promotoare ale progresului tehnic și complex prelucrătoare, de creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției, de asimilarea unui mare număr de noi produse și tehnologii. Potrivit prevederilor din plan, respectiv ale programului în domeniul calității, tocmai pe această bază se are în vedere ca în 1985 ponderea produselor situate la nivel mondial ridicat să crească pînă la aproape 70%, nivel aproape de potențialul și resursele existente ; să menționăm în acest sens importantele producții ce urmează să se obțină în anul viitor în domeniul mijloacelor de automatizare, electrotehnice și electronice și tehnicii de calcul electronic, produselor de mecanică fină, optică, echipamente și elemente hidraulice și pneumatice, mașinilor unelte de performanță pentru așchierea metalelor, mașinilor și utilajelor tehnologice pentru industrie etc. Constituie toate acestea temeiuri pentru creșterea productivității muncii prin mecanizarea, automatizarea și robotizarea diferitelor sectoare de activitate, așa cum s-a hotărît la recentul Congres al partidului.

■

ÎN DOMENIUL AGRICULTURII sînt prevăzute, așa cum arătam, sarcini de mare importanță. Pe un loc de seamă se relevă obținerea în anul viitor a unei recolte de circa 1 200 kg cereale pe locuitor, a unor însemnate producții de legume, precum și de plante tehnice etc. În domeniul zootehniei se au în vedere atît creșterea efectivelor de animale, cît și a producției de carne, lapte, ouă, lînă ș.a. În acest scop, alături de măsurile vizînd folosirea rațională a pămîntului, a tuturor suprafețelor, au fost prevăzute mijloacele tehnice necesare, realizarea unor importante lucrări de desecări, de combatere a eroziunii solului, agropedoameliorative etc. ; o mare importanță a fost acordată lucrărilor de irigații. Toate acestea impun măsuri hotărîte pentru întărirea și creșterea spiritului de răspundere în întreprinderile agricole de stat, în cooperativele agricole de producție, în stațiunile de mașini agricole. **„Să asigurăm creșterea răspunderii tuturor oamenilor muncii din agricultură, a cooperatorilor, a întregii țărănimi, în așa fel încît, și în acest domeniu, anul 1985 — ultimul an al cincinalului — să ducă la obținerea celor mai mari recolte de pînă acum“**, sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** la Plenara Comună a Comitetului Central al partidului și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale.

Principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale în anul 1985

(în %, calculat pe baza prețurilor la 31 X 1984)

Indicatorul	Creștere față de 1984
Produsul social	7,0
Venitul național	10,0
Producția industrială	
valoarea producției marfă	7,5
valoarea producției nete	13,5
Producția agricolă	
valoarea producției globale	6,0— 6,8
valoarea producției nete	9,0—10,0
Investiții totale în economie	8,3
Volumul comerțului exterior	15,0
Productivitatea muncii în industria republicană (calc. pe baza valorii producției marfă)	14,7
Reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă în industria republicană	6,7
Retribuție medie reală (creștere față de 1980)	3,0
Veniturile reale ale țărănimii provenite din munca în C.A.P. și gosp. personale pe o pers. activă (creștere față de 1980)	12,2
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul	1,0— 1,5
Prestările de servicii pentru populație	15,0

Programul de investiții pe anul viitor asigură punerea în funcțiune a 250 capacități importante industriale și agrozootehnice și este îndreptat cu precădere spre înfăptuirea obiectivelor prioritare ale economiei : lărgirea și dezvoltarea bazei de materii prime și energie; realizarea programului de dezvoltare intensivă ; modernizarea și ridicarea nivelului tehnic al industriei ; reducerea consumurilor de energie, de materii prime și materiale ; asimilarea de noi produse ; valorificarea superioară a resurselor recuperabile și refolosibile; creșterea productivității și a eficienței ; sporirea puternică a producției agricole etc. Pentru orientarea spre dezvoltarea pregnant calitativă și intensivă a economiei este semnificativ, totodată, că investițiile vor fi acordate cu prioritate pen-

tru lucrări de modernizări și reutilări ale capacităților existente, prin care să se asigure o mai bună profilare, integrare și specializare a producției, creșterea eficienței economice. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, trebuie luate toate măsurile **„pentru a asigura la timp proiectele și documentațiile necesare, pentru a se întocmi la timp proiectele de execuție, pentru a începe la termenele stabilite și a executa în bune condiții, în conformitate cu prevederile planului, toate investițiile pe anul viitor"** — acestea avînd o mare importanță nu numai pentru anul 1985, sau nu atît pentru acest an, cît pentru anul 1986 și viitorii ani ai cincinalului următor.

În realizarea obiectivelor prioritare, a tuturor transformărilor calitative prevăzute, în accentuarea factorilor intensivi ai dezvoltării, pentru sporirea calității și competitivității în industrie și economie, un aport hotărîtor, nemijlocit urmează să îl aducă activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, larg desfășurată pe întreg perimetrul de creștere și dezvoltare al economiei românești. Planul cuprinde 3 500 de obiective principale în acest sens, din care o mare parte se va finaliza în producție chiar în anul viitor, contribuind esențialmente la asigurarea dezvoltării bazei proprii de materii prime și energie, la valorificarea superioară a acestora, la ridicarea susținută a nivelului tehnic și calitativ al produselor, la extinderea mecanizării și automatizării proceselor de fabricație, în sfîrșit, la creșterea mai rapidă a productivității și eficienței generale a producției. Este semnificativ astfel că prin creșterea continuă a gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție, prin modernizarea tehnologiilor și a produselor existente, prin asimilarea de noi produse și tehnologii — acțiuni fundamentate, în mod hotărîtor, de cercetarea și creativitatea originale — se va asigura 52% din sporul productivității muncii în 1985 față de anul 1980 ; elocvent este și faptul că prin creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și energiei urmează să se obțină peste o treime din sporul față de acest an al producției industriale.

Un aport însemnat în înfăptuirea obiectivelor de eficiență și calitate urmează să-l aducă activitatea de nivel profesional tot mai ridicat pe care o va presta — în condițiile desfășurării eforturilor pentru ridicarea continuă a nivelului de calificare și cunoștințe — personalul din economie. În această direcție este de notat faptul că, în anul 1985, numărul de personal muncitor din economie se va ridica la peste 7 600 mii persoane, urmînd să intre în producție 300 mii muncitori calificați prin învățămîntul profesional și liceal de specialitate — proces cu reverberații însemnate în ce privește progresul economiei și cu atît mai bogat în semnificații în condițiile în care în numeroase din statele dezvoltate ale lumii șomajul se vădește ca un fenomen cu o continuă amplificare.

Creșterea prevăzută a venitului național pe baza acțiunii cu precădere a factorilor intensivi ai dezvoltării va permite constituirea resurselor necesare asigurării bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii — țelul suprem al întregii politici a partidului. În anul viitor, sporul retribuției reale a tuturor categoriilor de oameni ai muncii va ajunge la 8% față de 1980 ; în ce privește veniturile țărănimii provenite din munca în cooperativele agricole de producție și gospodăriile personale, pe o persoană activă, sporul respectiv va fi de peste 12%. Sînt prevăzute importante măsuri privind construcțiile de locuințe, îmbunătățirea asistenței sanitare, în domeniul învățămîntului și culturii ș.a.

■

AȘA CUM SUBLINIA secretarul general al partidului trebuie făcut totul pentru a încheia actualul cincinal cu rezultate bune în toate domeniile de activitate. Pentru înfăptuirea prevederilor, esențiale sînt acum acțiunile hotărîte și măsurile operative pentru ridicarea calitativă a tuturor activităților, pentru folosirea la un nivel cît mai înalt a capacităților de producție și de creativitate ale națiunii. Se impune utilizarea tuturor resurselor și posibilităților de pe plan local, pentru a se asigura autofinanțarea activității în majoritatea județelor țării. Este necesară acțiunea tuturor pîrghiilor și stimulentelor necesare pentru aplicarea la nivelul concepției sale superioare a mecanismului economic — în scopul de a pune mai mult în valoare inițiativa și priceperea întregului personal muncitor din economie. Trebuie acționat cu hotărîre pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a planului pe acest an — realizări pe care se sprijină în mod esențial sarcinile și prevederile anului 1985. Și există toate posibilitățile pentru ca, prin eforturi intense, printr-o organizare superioară a activităților, economia românească să se ridice în continuare la noi cote de calitate și eficiență.

Dan POPESCU

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

„AFP-230" — o nouă mașină orizontală de alezat și frezat piese de mari dimensiuni

PENTRU prelucrarea unei game largi de piese turnate și sudate de foarte mari dimensiuni și greutăți Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București a realizat un nou tip de mașină orizontală de alezat și frezat. Simbolizată cu indicativul AFP-230, ea se înscrie printre cele mai mari, mai moderne și mai complexe mașini-unelte pe care le execută, în prezent, industria noastră. Pot fi prelucrate cu mare precizie și cu înaltă productivitate piese de tipul carcaselor, batiurilor, meselor, într-o varietate dimensională mare și cu o configurație complicată, pe suprafețe situate la adîncimi greu accesibile, prin operații de frezare, găurire, alezare, strunjire, filetare. Regimurile de așchiere folosite sînt intesive, mașina putînd executa atît operații de degroșare, cît și operații de finisare, aceasta ca urmare a construcției deosebit de robuste.

Mașina este realizată cu afișaj de cote, dar poate fi echipată cu comandă numerică datorită comenzii automate a schimbării vitezelor și avansurilor și construcției mecanismelor de avans cu preluare de jocuri. Comenzile amintite sînt plasate centralizat pe un panou suspendat. AFP-230 are un montant deplasabil transversal (pe axa X), cu păpușa în consolă așezată pe partea dreaptă, deplasabilă vertical pe montant (pe axa Y), folosind un mecanism pinion cremalieră. Deplasarea transversală a acestui montant se face cu ajutorul unei sănii care se deplasează pe batiu prin intermediul unui mecanism pinion — cremalieră. Construcția montantului este sudată cu pereți rigidizați cu nervuri.

Cutia de viteze este acționată de un motor de curent continuu și asigură schimbarea ușoară a turațiilor. Mecanismele de avansuri — și ele acționate de motoare de curent continuu — au un domeniu larg de reglaj. Scula se strînge automat cu

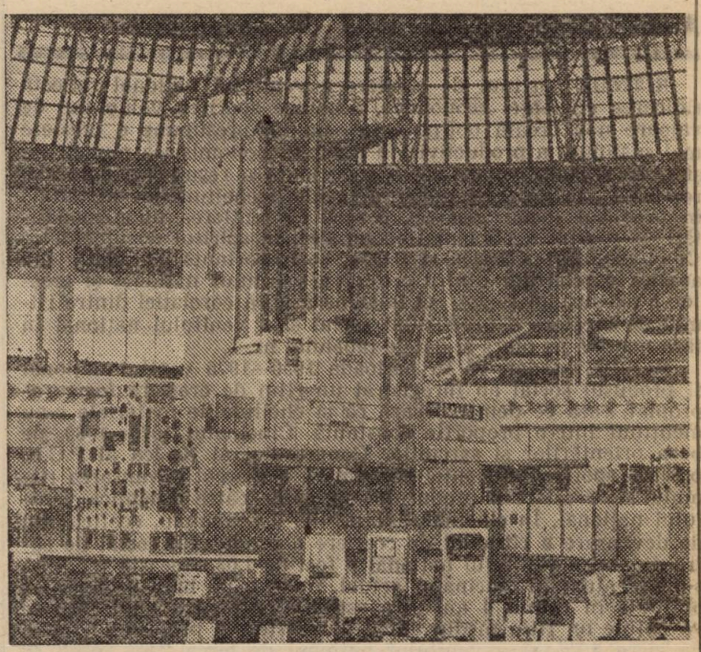

ajutorul unui dispozitiv. Arborele de alezare al acestei mașini are diametrul de 230 mm, iar cel de frezare de 340 mm. Vitezele de avans rapid pe toate axele (x, y, w, z) sînt cuprinse între 4—200 mm/min, iar turațiile arborelui principal sînt reglabile continuu în domeniul 2—400 rot/min. Mașina are greutatea de 240 tone, înălțimea de 11 m, lățimea de 9,3 m și lungimea de 20,6 m.

E.C.

Documentele Congresului al XIII-lea — vast program de acțiune

Devansarea creșterii produsului social de către dinamica venitului național — expresie a intensificării acțiunii factorilor calitativi

DOCUMENTELE adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului, expresie a generalizării experienței acumulate de țara noastră pe drumul făuririi unei economii moderne, intensive, au formulat importante concluzii menite să contribuie la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialiste. Pe această linie se înscriu și tezele referitoare la creșterea mai accentuată a venitului național față de cea a produsului social, ca expresie a intensificării în continuare a acțiunii factorilor calitativi ai dezvoltării economice, a creșterii mai susținute a eficienței. În Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., pornind de la obiectivul fundamental al viitorului plan cincinal, una din orientările și sarcinile principale se referă la **crearea condițiilor pentru creșterea în ritm susținut a venitului național, atît prin sporirea producției de bunuri materiale și servicii, cît și prin reducerea, în continuare, a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social.** Această tendință se va accentua în deceniul 1991—2000, în care dezvoltarea producției de bunuri materiale și servicii, sporirea eficienței activității economice și reducerea în continuare a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social vor determina în următorii 15 ani o creștere de 2,3—2,6 ori a venitului național. Așadar, asigurarea unui ritm susținut de creștere a venitului național în etapa actuală și în perspectivă are o semnificație deosebită pentru sporirea eficienței economice, pentru satisfacerea nevoilor reproducției lărgite, precum și pentru ridicarea nivelului de trai și a calității vieții întregului popor.

Amplificarea coeficientului de devansare

RITMUL susținut de creștere a venitului național reflectă ridicarea eficienței economice, deoarece sporirea volumului de valoare nou creată obținută într-un an presupune o creștere mai susținută a productivității muncii, economisirea muncii vii și materializate, valorificarea superioară a resurselor naturale, reducerea, în aceste condiții, a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social. Așadar, pentru evidențierea unor modalități de sporire a eficienței economice, în spiritul documentelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., o importanță deosebită are analiza corelațiilor dintre creșterea venitului național și creșterea produsului social. O imagine asupra corelației dintre ritmul de creștere a produsului social și a venitului național în țara noastră ne oferă și datele tabelului nr. 1.

Rezultă, așadar, că în perioada 1950—1975 venitul național și produsul social au înregistrat un ritm de creștere foarte apropiat, ceea ce demonstrează că și cheltuielile materiale s-au menținut într-o proporție constantă. Cincinalul 1976—1980, pe baza orientărilor și sarcinilor Congresului al XI-lea al P.C.R. privind sporirea eficienței economice, a marcat devansarea ritmului de creștere a produsului social de către dinamica venitului național. În cincinalul respectiv, de exemplu, coeficientul de devansare a ritmului de creștere a produsului social de către dinamica venitului național a fost de 1,03. Această tendință s-a accentuat în cincinalul actual, în care pe baza realizărilor obținute în primii 4 ani și a estimărilor pentru anul 1985 se va obține un ritm mediu anual de creștere a produsului social de circa 4,7% și a venitului național de circa 7,8%, ceea ce va permite ridicarea coeficientului de devansare a ritmului de creștere a produsului social de către dinamica venitului național la 1,66. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la Congresul al XIII-lea al P.C.R., **„Ca rezultat al marilor realizări obținute în dezvoltarea forțelor de producție, al creșterii susținute a potențialului economic, produsul social va fi, în 1985, cu 25% mai mare decît în 1980, realizîndu-se un ritm de dezvoltare anual de circa 5%... A sporit, de asemenea, venitul național într-un ritm mediu anual de peste 7%."**

Realizări deosebite pe această linie vor fi înregistrate și în cincinalul 1986—1990. Astfel, produsul social va spori cu 27—32%, ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de creștere de 5,0—5,7%, iar venitul național va crește cu 44—49%, corespunzător unui ritm mediu anual de creștere de 7,6—8,3%. Așadar, atît cincinalul 1981—1985, cît și cincinalul 1986—1990 vor însemna un salt în sporirea eficienței economice, întrucît la nivelul economiei naționale, dinamica mai accentuată a venitului național față de ritmul de creștere a produsului social reprezintă expresia cea mai sintetică a sporirii eficienței economice.

Imperativul reducerii în continuare a cheltuielilor materiale

DOCUMENTELE Congresului al XIII-lea al P.C.R. indică, totodată, factorii și căile prin care se va acționa pentru creșterea într-un ritm susținut a venitului național și devansarea de către acesta a dinamicii produsului social. Astfel, din formularea orientărilor și sarcinilor principale ale cincinalului 1986—1990 rezultă că unul din factorii de creștere a venitului național în etapa actuală îl constituie **reducerea în continuare a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social.** Această influență se explică prin aceea că atît cheltuielile materiale, cît și venitul național sînt componente ale produsului social, adică ale întregii producții obținute într-o perioadă de timp determinată, de obicei un an. În consecință, orice reducere a cheltuielilor de producție, în principal, a cheltuielilor materiale, se reflectă direct în sporirea venitului național și în primul rînd în partea acestuia reprezentată de plusprodus.

Pentru etapa actuală, reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social și sporirea pe această cale a venitului național, reprezintă o **necesitate** care decurge din tendința ge-

Tabelul nr. 1

Dinamica produsului social și a venitului național

	1951 = 100			*Ritmul mediu anual de creștere				
	1965	1975	1983	1966 1983	1970 1983	1976 1983	1981 1985	1986 1990
Produsul social	414	10 ori	15 ori	7,6	7,2	5,1	4,7	5,0—5,7
Venitul național	413	10 ori	16 ori	7,7	7,7	5,6	7,8	7,6—8,3
Coeficientul de devansare a ritmului de creștere a produsului social de către dinamica venitului național (rîndul 2 : rîndul 1)				1,01	1,07	1,1	1,66	1,52—1,46

nerală de creștere a proporțiilor producției, ceea ce presupune atragerea în circuitul economic a noi resurse de materii prime și energie. Această tendință are loc într-o etapă în care unele fenomene ale economiei mondiale generate de criza economică, de împletirea acesteia cu criza energetică, a materiilor prime etc. ridică tot mai acut problema asigurării bazei proprii de materii prime și valorificarea superioară a acestora. În aceste condiții este imperios necesară utilizarea cu maximum de eficiență a fiecărei unități de materie primă și energie, prin valorificarea superioară a tuturor resurselor atrase în circuitul economic, obținerea din fiecare unitate de materie primă a unei cantități sporite de produse finite, de înalt nivel tehnic și care să încorporeze muncă de înaltă calificare, mai multă inteligență. Dacă avem în vedere că unele materii prime, materiale, combustibili, utilaje etc. se importă, valorificarea superioară a acestora va însemna atît reducerea cheltuielilor materiale cît și economisirea valutei, diminuarea importului, obținerea, deci, a unor efecte economice mai mari, concretizate în sporul anual de venit național obținut în raport cu efortul material pe care societatea îl face pentru desfășurarea procesului de reproducție socială lărgită.

Exigențele stadiului actual de dezvoltare economico-socială a României presupun concentrarea eforturilor asupra nivelului tehnic și competitiv al produselor, introducerea în fabricație numai a produselor cu performanțe tehnice și de calitate la nivelul realizărilor obținute pe plan mondial — proces care în mod obiectiv presupune valorificarea superioară a materiilor prime, reducerea greutății produselor, îmbunătățirea parametrilor tehnico-economici ai acestora, cu implicații directe asupra reducerii cheltuielilor materiale și obținerii unui volum sporit de valoare nou creată și în special de plusprodus. Constituie acestea premise însemnate pentru însăși dezvoltarea în ritm susținut a economiei și asigurarea unor condiții de muncă și viață tot mai bune pentru întreaga populație.

Marea actualitate a problemei reducerii în continuare a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social și sporirea pe această bază, în ritm susținut, a venitului național, în cincinalul 1986—1990 și în perspectivă, mai decurge și din cerințele trecerii la faza superioară a societății socialiste, la construcția comunismului în România, ceea ce impune menținerea unui ritm susținut de creștere a venitului național pentru a asigura dezvoltarea și perfecționarea în continuare a forțelor de producție, modernizarea bazei tehnico-materiale, înfăptuirea unor ample transformări pe plan economic și social-cultural, în scopul ridicării nivelului de trai și a calității vieții întregului popor.

În țara noastră există, totodată, importante rezerve pentru creșterea în ritm susținut a venitului național pe calea reducerii cheltuielilor materiale. Semnificative în acest sens sînt și datele statistice din tabelul nr. 2. Așa cum se desprinde din tabel, dinamica produsului social, a cheltuielilor materiale, a venitului național, ca și ponderea cheltuielilor materiale în produsul social demonstrează existența unor importante rezerve pentru creșterea în ritm susținut a venitului național în cincinalul viitor și în perspectivă, prin reducerea cheltuielilor materiale. Astfel, cu toate eforturile făcute pînă în prezent pe linia dezvoltării și modernizării aparatului de producție, cheltuielile materiale au cunoscut o dinamică mai accentuată comparativ cu ritmul de creștere a produsului social. De asemenea, ponderea cheltuielilor materiale în produsul social este încă mare, din acest punct de vedere țara noastră situîndu-se peste nivelul respectiv înregistrat în țările cu o economie dezvoltată. De aceea, progresul accelerat al țării impune o veritabilă cotitură în ceea ce privește reducerea cheltuielilor materiale și sporirea pe această cale a venitului național — temelia reproducției lărgite și a înfăptuirii unor ample programe privind ridicarea nivelului de trai al populației.

Tabelul nr . 2

Dinamica produsului social, a cheltuielilor materiale, a venitului național și structura produsului social

Anii	Dinamica			Ponderea în produsul social a :	
	Produsului social	Cheltuielilor materiale	Venitului național	Cheltuielilor materiale	Venitului național
1965	100	100	100	56,9	43,1
1975	251	275	247	62,3	37,7
1980	351	367	351	59,5	40,5
1983	373	412	382	62,9	37,1

Rezervele de creștere a venitului național sînt demonstrate și de faptul că reducerea cu un procent a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social echivala cu un spor de venit național de 8,64 miliarde lei în 1975, de circa 12,5 miliarde lei în anul 1980, de peste 17,7 miliarde lei în 1983 și se estimează la circa 19 miliarde lei în 1985 și la aproximativ 27 miliarde lei în 1990. Reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social pînă în anul 1990 la 53% va însemna, deci, obținerea pe seama acestui factor a circa 35% din sporul venitului național în cincinalul viitor. Înfăptuirea acestor sarcini este posibilă numai prin intensificarea în continuare, în actualul deceniu, a acțiunii factorilor calitativi ai dezvoltării economice, prin creșterea aportului activității de cercetare științifică și de introducere a progresului tehnic în toate domeniile.

Efecte de anvergură ale sporirii productivității muncii sociale

REDUCEREA substanțială a ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, creșterea pe această cale într-un ritm susținut a venitului național în cincinalul 1986—1990 trebuie corelate cu sarcinile reieșite din „Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii în perioada 1983—1985 și pînă în 1990" și „Programul privind îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor de materii prime, de combustibil și energie și valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor în perioada 1983—1985 și pînă în 1990". În condițiile în care peste 60% din produsul social și, respectiv, din venitul național se obțin din industrie, dublarea productivității muncii în 1990 față de 1980 în această ramură va însemna și sporirea aportului productivității la producerea venitului național. Astfel, se apreciază că circa 85% din sporul venitului național în anul 1990 față de 1985 va fi obținut pe seama creșterii productivității muncii sociale.

Accentuarea laturilor de ordin calitativ ale dezvoltării economiei noastre naționale în cincinalul viitor, creșterea mai accentuată a productivității muncii exercită o puternică influență asupra reducerii cheltuielilor materiale și sporirii venitului național. Astfel, pentru creșterea productivității muncii este necesară introducerea progresului tehnic, perfecționarea tehnologiilor de fabricație, extinderea automatizării și robotizării, cu efecte directe asupra valorificării resurselor de materii prime, materiale, combustibil și creșterea, pe această cale, a valorii nou create, în special a plusprodusului. De asemenea, creșterea productivității muncii duce la obținerea unor mijloace de muncă mai perfecționate, cu randament superior și la o valoare consumată mai mică. Prin utilizarea acestor mijloace de muncă mai ieftine în diferite ramuri ale producției materiale se asigură reducerea costurilor de producție și creșterea în ritm susținut a venitului național. Așadar, sarcinile privind creșterea mai accentuată a productivității muncii în deceniul 1981—1990 vor avea implicații largi și pe o perioadă îndelungată de timp asupra dinamicii venitului național, asigurînd și în perspectivă devansarea ritmului de creștere a produsului social de către ritmul de creștere a venitului național.

În direcția reducerii ponderii cheltuielilor materiale în produsul social și creșterii într-un ritm susținut a venitului național influențează și măsurile privind ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției, reducerea consumurilor de materii prime, combustibil și energie electrică, sporirea mai accentuată a gradului de valorificare a resurselor materiale. Așa cum se subliniază în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R., pentru ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției se vor lua măsuri în vederea modernizării și reproiectării producției, asigurîndu-se reducerea greutății și consumurilor specifice, diminuarea cheltuielilor pentru exploatare, întreținere și reparații și deci și reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social. De asemenea, prin intensificarea activității de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică se va asigura diminuarea consumurilor de materii prime, combustibil și energie electrică. Totodată, prin măsurile referitoare la introducerea și generalizarea tehnologiilor noi, cu randamente ridicate, se va asigura în 1990 față de 1985 o diminuare

dr. Constantin BĂRBĂCIORU
Craiova

(Continuare în pag. 13)

Documentele Congresului al XIII-lea — vast program de acțiune

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Productivitatea muncii — în concordanță cu nivelul tehnic

ÎN ANSAMBLUL factorilor care concură la obținerea unor rezultate superioare în activitatea economică, productivitatea muncii ocupă un loc principal. Prin multiplele și profundele influențe pe care le exercită asupra tuturor laturilor activității productive, creșterea permanentă a rodniciei muncii aduce o contribuție însemnată la asigurarea unei dezvoltări economice de tip intensiv, caracterizată printr-un accent deosebit pus pe factorii calitativi. Între unitățile economice care au obținut rezultate bune în primele 11 luni ale acestui an în valorificarea deplină a rezervelor de sporire a productivității muncii și, pe această bază, au reușit să-și îndeplinească sarcinile de producție asumate prin plan se numără și **întreprinderea „Electrobanat" din Timișoara**, unitate reprezentativă a industriei noastre electrotehnice *).

Acțiunile și măsurile întreprinse de la începutul anului și pînă în prezent pentru asigurarea unui nivel cît mai înalt al productivității muncii — 100,5%, gradul de realizare a planului — în coroborare cu cele vizînd gospodărirea judicioasă a materiilor prime și materialelor, reducerea costurilor de producție, utilizarea eficientă a mijloacelor productive ș.a. au permis obținerea unor bune rezultate în realizarea sarcinilor de plan. Astfel, **producția fizică a fost îndeplinită în procent de 102,6%, ceea ce a asigurat o producție marfă suplimentară de 13,3 mil. lei, exportul a fost depășit cu 28,7%, iar nivelul cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă a fost redus cu 2,4 lei.** La aceste succese, o contribuție de bază au adus, așa cum am menționat, acțiunile inițiate în vederea realizării unor niveluri superioare de productivitate, astfel încît să se asigure utilizarea superioară a potențialului tehnic și uman de care dispune întreprinderea. În ce au constat acestea ?

1 Pe baza sarcinilor de plan pentru acest an, încă din 1983, au fost inițiate o serie de **acțiuni pentru depistarea și punerea în evidență a tuturor rezervelor interne existente.** Pe această bază, în programul special întocmit pentru fundamentarea creșterii productivității muncii, care **prevede pentru acest an obținerea unei economii relative de peste 470 persoane,** a fost inclusă o gamă variată de măsuri cu responsabilități repartizate pe secții, locuri de muncă și persoane în vederea realizării acestora la termenele fixate, cu maximum de eficiență.

2 **Introducerea în producție a unor noi produse sau modernizarea celor existente, astfel încît să se asigure integral nevoile economici la un nivel tehnic și calitativ ridicat.** De altfel, toate produsele realizate — în marea lor majoritate rod al activității proprii de cercetare-proiectare — sînt verificate și atestate în laboratoarele specializate ale întreprinderii, dotate cu echipamente la nivelul tehnicii actuale și deservite de specialiști de înaltă calificare.

Procesul de înnoire a fabricației este cît se poate de bine caracterizat de **ponderea producției produselor noi și modernizate în totalul producției marfă** care în primele 9 luni ale anului **se situează la 71%, față de 61,5% planificat.** Dintre produsele noi asimilate, care, pe lîngă creșterea rodniciei muncii, asigură și utilizarea rațională a materiilor prime și materialelor, precum și reducerea importurilor, se numără : set far asimetric 2FA-3-145 pentru autocamioane, cu o eficiență anuală estimată la peste 1 milion lei, felinar de navigație fluvială și maritimă, diferite corpuri de iluminat echipate cu surse luminoase cu halogen, lămpi de semnalizare multifuncționale etc.

3 **Perfecționarea tehnologiilor existente și introducerea altora moderne,** mici consumatoare de materiale și forță de muncă. Astfel, pentru realizarea dispersorului pentru lampa spate de la autoturismul Dacia 1 310, tehnologia de injecție utilizată a făcut posibilă renunțarea la importul unor mașini de injecție, realizîndu-se și o reducere de circa 30% a consumului de materiale. O eficiență ridicată prezintă și tehnologia de realizare prin crestare-profilare fără detașare de material a elementelor rezistive de la rezistențele de pornire destinate echipării macaralelor și podurilor rulante, care asigură, față de vechea tehnologie, o economie relativă de 17 persoane și o reducere de circa 650 mii lei/an a costurilor de producție.

O creștere de peste 3 ori a productivității muncii este asigurată în prezent de linia specializată de realizare a reperelor „șină" și „armătură" de la corpurile de iluminat fluorescent tip FIA, linie realizată de specialiștii întreprinderii în colaborare cu Institutul politehnic „Traian Vuia" din Timișoara. De asemenea, noua tehnologie de acoperire electrochimică în instalație automată de galvanizare oferă atît premisele necesare creșterii calității la această operație, cît și o productivitate mult sporită, concretizată printr-o economie relativă anuală de peste 7 persoane.

4 **Utilizarea eficientă a mijloacelor tehnice existente în dotarea întreprinderii** a constituit, de asemenea, o importantă sursă de creștere a productivității muncii. O contribuție importantă la atingerea acestui obiectiv a adus-o organizarea producției în flux, pe linii specializate. Totodată, măsurile inițiate pentru perfecționarea și creșterea operativității activității de întreținere și reparații, respectarea prevederilor tehnologice, utilizarea mașinilor conform cărții lor tehnice au făcut ca, în primele 11 luni ale anului curent, prin reducerea numărului de opriri accidentale și a timpului de staționare în reparații, **indicele de utili-**

Traian GAȘPAR
inginer-șef la întreprinderea „Electrobanat"-Timișoara

(Continuare în pag. 21)

*) Pe lîngă cele două mari grupe de produse tradiționale — corpuri de iluminat și elemente galvanice și baterii — întreprinderea furnizează diverșilor beneficiari redresoare pentru locomotive electrice, mecanisme pentru acționarea întrerupătoarelor de medie tensiune, echipamente electromecanice pentru instalații de ridicat și transportat ș.a.

Documentele Congresului al XIII-lea — vast program de acțiune

Exigențe ale dezvoltării intensive a industriei ușoare

EVOLUȚIA și stadiul atins în dezvoltarea ramurilor industriei ușoare, realizările obținute în satisfacerea din punct de vedere cantitativ a cerințelor populației din țara noastră, precum și în promovarea exporturilor au creat premise favorabile trecerii la accentuarea caracterului intensiv al creșterii economice în acest sector industrial *). Orientările conținute în Raportul prezentat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Congresului al XIII-lea al P.C.R. și Directivele adoptate vizează atît imprimarea unor ritmuri susținute de creștere a valorii producției acestor ramuri (de 5,5—5,8% față de 6—6,5% pe ansamblul producției-marfă industriale), cît, mai ales, accentuarea rolului factorilor intensivi de creștere economică.

Corespunzător acestor orientări, chiar în condițiile imprimării unor ritmuri de creștere superioare celor din alte țări, industria ușoară va continua să-și reducă ponderea în ansamblul producției-marfă industriale din țara noastră. Trebuie precizat însă că, pe termen lung, reducerea ponderii ramurilor industriei ușoare este firească, deoarece bunurile pe care le creează sînt destinate să satisfacă un anumit gen de cerințe care, în timp, manifestă tendința de saturare cantitativă, devenind inelastice în raport cu creșterea veniturilor. De altfel, așa cum rezultă din unele studii de prognoză referitoare la evoluția în perspectivă a producției în industria textilă, a confecțiilor, a pielăriei, blănăriei și încălțămintei (care dețineau în anul 1982 peste 94% din producția principalelor ramuri ale industriei ușoare din România), această tendință este specifică tuturor țărilor care au depășit un anumit stadiu de dezvoltare industrială. Astfel, se estimează că cele trei ramuri menționate vor deține în anul 1990 doar 6,9% din industria prelucrătoare a principalelor țări din Europa occidentală, față de 11,4% în anul 1966, iar în S.U.A. 6,7%, față de 7,9%. Concomitent, pentru țările menționate se prognozează un ritm mediu anual de creștere a producției acestor ramuri în perioada 1978—1990 de numai 1,78% și, respectiv, 2,09%.

Valorificarea superioară a resurselor

IMPRIMAREA unor ritmuri relativ ridicate de dezvoltare a ramurilor industriei ușoare în țara noastră în cincinalul următor este justificată din mai multe puncte de vedere. Este vorba, în primul rînd, de faptul că prin intermediul acestora **se valorifică superior o serie de resurse regenerabile provenite din agricultură.** Astfel, realizarea obiectivelor referitoare la sporirea producției agricole va asigura reducerea dependenței creșterii producției unor subramuri ale industriei ușoare de importul de resurse. Spre exemplu, indicele de creștere a producției de in pentru fibră urmează să devanseze pe cel al producției de țesături în proporție de 58—78%, cel al producției de cînepă pentru fibră în proporție de 43—46%, iar cel al producției de lînă în proporție de 9—10%. De asemenea, producția de carne în viu (generatoare, în parte, și de piei naturale) urmează să devanseze pe cea de încălțăminte în proporție de 24—30%.

În al doilea rînd, sporurile de producție fizică, îndeosebi în cazul produselor rezultate din faze intermediare de prelucrare (fire, țesături, semifabricate din piele naturală etc.), pot fi realizate prin **mai buna utilizare a capacităților de producție existente.** Rezerve importante de capacități se înregistrează în prezent cu deosebire în industria inului, cînepii și iutei, precum și în tăbăcării. Prelucrarea unor cantități suplimentare de materii prime ce vor fi furnizate de agricultură nu va antrena, deci, eforturi investiționale pentru realizarea de capacități noi de producție. În ceea ce privește creșterea producției fizice de bunuri finite (tricotaje, confecții, încălțăminte etc.), **sporurile vor putea fi realizate atît prin creșterea productivității muncii** în cadrul unităților existente, **cît și prin implicarea într-o mai mare măsură a industriei mici în producția de articole textile, încălțăminte și de marochinărie.**

În al treilea rînd, **este necesară continuarea procesului de valorificare superioară a resurselor materiale și energetice** antrenate în industria ușoară, început încă din deceniul precedent (spre exemplu, în perioada 1971—1980 valoarea producției de confecții, exprimată în prețuri comparabile, ce revenea în medie la un metru pătrat de țesături a crescut cu aproape 75%). De aceea, potrivit prevederilor programului adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 14—15 noiembrie 1983, valoarea producției industriale ce se va obține în industria ușoară pentru fiecare leu cheltuit cu materiile prime, materialele, combustibilii și energia va trebui să fie, în 1990, cu 60,8% mai mare decît nivelul realizat în anul 1980. Așa se explică de ce pentru deceniul actual se preconizează ca indicele de creștere a valorii producției de confecții să-l devanseze pe al celei de țesături în proporție de 35—38%.

În al patrulea rînd, ramurile industriei ușoare dispun de forța de muncă calificată necesară realizării sporurilor fizice de producție prin creșterea productivității muncii. În plus, spre deosebire de situația din alte ramuri industriale, creșterea valorică a producției poate fi realizată, într-o proporție însemnată, prin promovarea creației estetice, ceea ce, în final, s-ar traduce în creșterea eficienței utilizării forței de muncă.

Din perspectiva dezvoltării de tip intensiv, realizarea acestor obiective va fi condiționată însă de măsura în care se va acționa în direcția unor modernizări de fond în domeniul tehnologic, organizatoric și în cel al structurii de fabricație, precum și în cea a promovării exporturilor prin oferte de produse competitive pe piața externă. Aceasta întrucît nivelurile preconizate, atît pentru producția fizică, cît și pentru cea valorică, vor depăși într-o proporție crescîndă cerințele populației autohtone. Pe aceste coordonate încercăm conturarea unor direcții de acțiune pentru realizarea obiectivelor preconizate în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R.

Modernizarea tehnologică, un obiectiv prioritar

DEZVOLTAREA de tip intensiv a ramurilor industriei ușoare este firesc să aibă drept finalitate ridicarea nivelului calitativ și estetic al produselor, concomitent cu creșterea competitivității lor pe piața externă. Deoarece calitatea și competitivitatea sînt noțiuni complexe, orice obiectiv stabilit în raport cu ele poate fi realizat doar prin intermediul unui ansamblu de acțiuni convergente, vizînd întreaga „viață economică" a produselor.

Principalele direcții de acțiune decurg din faptul că ramurile industriei ușoare sînt nu numai simple beneficiare ale progresului tehnic propagat de celelalte sectoare industriale, ci și susținătoare ale eforturilor sociale din sfera cercetării științifice. De fapt, aceste ramuri asigură disiparea costurilor tot mai ridicate ale introducerii progresului tehnic pe o masă mare de produse și, pe această bază, recuperarea integrală și într-un termen scurt a eforturilor sociale din activitatea de cercetare științifică. Se justifică, deci, opțiunea pentru modernizarea tehnologică de fond a ramurilor industriei ușoare, vizînd reducerea și eliminarea treptată a unor decalaje pe care le mai înregistrează țara noastră comparativ cu realizările de vîrf pe plan mondial în ceea ce privește :promovarea tehnologiilor neconvenționale, îndeosebi în fazele de prelucrare a materiilor prime ; asigurarea dotării tehnice corespunzător cerințelor aplicării unor tehnologii performante ; înlocuirea resurselor naturale cu caracter restrictiv antrenate în aceste ramuri prin intermediul unor materiale ale căror proprietăți fizico-chimice și, mai ales, igienico-sanitare sînt compatibile cu cerințele pieței.

*) Aceste aspecte au fost abordate de autori într-un articol publicat în nr. 45/1984 al Revistei economice

În strînsă interdependență cu strategiile adoptate, referitoare la modernizarea industriei românești, orientarea prioritară a eforturilor investiționale din ramurile industriei ușoare în direcția reducerii și eliminării acestor decalaje ar avea ca efect tocmai accentuarea rolului factorilor intensivi ai creșterii economice, adică : reducerea consumurilor tehnologice, creșterea productivității muncii, ridicarea nivelului calitativ și estetic al produselor etc.

Direcțiile concrete de acțiune pot fi evidențiate mai clar prin compararea rezultatelor obținute prin intermediul procedeelor tehnologice clasice cu cele ce pot fi realizate prin implementarea unor tehnologii noi. Astfel, în ceea ce privește promovarea unor noi tehnologii neconvenționale, de înaltă eficiență, direcție principală de acțiune precizată în Directive, sînt de menționat următoarele aspecte principale : ● înlocuirea procedeelor tehnologice clasice din filaturile de bumbac cu tehnologii neconvenționale (utilizate în prezent în U.R.S.S., R. F. Germania, Anglia, S.U.A. etc) ar conduce la o creștere de 2,7—4,3 ori a vitezei de debitare ; ● în filaturile de in și cînepă, promovarea unor tehnologii de tipul celor utilizate în prezent în U.R.S.S. și Austria ar permite creșterea de aproape 4 ori a vitezei de debitare ; ● extinderea utilizării sistemului de confecționare prin injectare directă pe fețe a tălpilor de încălțăminte ar conduce la un consum extrem de redus de manoperă; ● introducerea la scară industrială a procedeului de fabricație a geamurilor prin flotare ar însemna o creștere de 8 ori a productivității muncii în comparație cu nivelul atins prin procedee clasice, ar elimina o serie de operații tehnologice mari consumatoare de energie (spre exemplu, cele de șlefuire mecanică), efectul final constînd în reducerea costurilor unitare de circa 4 ori. Toate aceste exemple conduc la concluzia că realizarea, într-un timp relativ scurt, a unor mutații calitative de amploare în ramurile industriei ușoare este condiționată strict de modernizarea de fond a tehnologiilor de fabricație.

Promovarea noilor tehnologii este dependentă de măsura în care industria construcțiilor de mașini va asigura utilaje și instalații cu parametri corespunzători. Realizările de vîrf din acest domeniu, prezentate la expoziția I.T.M.A. '83 de la Milano, conturează tendința clară de incorporare masivă a electronicii în sistemele de comandă și control a funcționării utilajelor și instalațiilor pentru industria textilă, îndeosebi sub forma calculatoarelor de proces. Cîteva exemple comparative sînt sugestive pentru a ilustra efectele modernizării utilajelor și instalațiilor îndeosebi asupra reducerii consumurilor tehnologice și a creșterii productivității muncii, printre care : ● în comparație cu mașinile de filat cu inele pentru bumbac, cele neconvenționale realizate pe plan mondial asigură viteze de debitare de 21—28 ori mai mari ; ● cele mai noi instalații de albit în lățime a țesăturilor de bumbac realizate pe plan mondial au viteze de lucru cu circa 2,5 ori mai mari decît cele clasice, consumurile specifice de abur pe care le antrenează funcționarea lor sînt reduse la jumătate față de nivelurile actuale, iar cele de apă sînt de 3—5 ori mai mici ; ● noua instalație de vopsit țesături și tricotaje prezentată la expoziția menționată, dotată cu calculator de proces, realizează viteze de lucru de 2,5—8 ori mai mari decît cele clasice, iar consumul de compuși chimici este de 3 ori mai redus etc.

În raport cu perfecționările tehnologice de amploare realizate în ramuri ale industriei ușoare se explică de ce în acest sector industrial, considerat tradițional, s-au realizat creșteri rapide ale productivității muncii. Sporul producției din unele ramuri ale industriei ușoare dintr-o serie de țări s-a realizat, în ultimii ani, aproape în exclusivitate pe seama creșterii productivității muncii, care a compensat, în multe cazuri, reducerea absolută a numărului de lucrători. Spre exemplu, în condițiile unor creșteri ale producției de pînă la 27% în perioada 1975—1981, personalul muncitor s-a redus cu 1,7—12,5% în Cehoslovacia și cu 8,3—11,4% în Ungaria. De asemenea, în condițiile unei creșteri de 12—20% a producției articolelor textile din Austria, în perioada 1970—1979 numărul de lucrători s-a redus în proporție de 3—26%.

Îmbinarea strategiilor de producție cu cele de comercializare

ÎN ANSAMBLUL acțiunilor menite să conducă la accentuarea caracterului intensiv al dezvoltării ramurilor industriei ușoare o pondere deloc neglijabilă o dețin cele de natură economică sau organizatorică. Se are în vedere, în primul rînd, **reducerea presiunii exercitate de dezvoltarea acestor ramuri asupra resurselor cu caracter restrictiv printr-o orientare corespunzătoare a structurii fabricației.** Și în acest caz, unele exemple comparative permit conturarea de direcții practice de acțiune, printre care :

● **Orientarea prioritară a structurii producției,** îndeosebi a celei destinate exportului, **spre sortimente „ușoare"**, care antrenează consumuri reduse de materii prime, contribuind în schimb la valorificarea creației estetice proprii. Spre exemplu, în producția autohtonă de încălțăminte din piele, cea pentru bărbați, caracterizată printr-o greutate medie mai ridicată (și, implicit, printr-un consum superior de materii prime), deține o pondere de circa 47%, iar cea pentru femei de 28%, în timp ce în cazul Ungariei proporțiile sînt de 19% și, respectiv, 46%, iar în cel al Italiei de 22% și, respectiv, 67%.

● Reproiectarea de fond a fabricației unor produse, în concordanță cu promovarea tehnologiilor moderne de fabricație, vizînd reducerea **greutății acestora și, pe această bază, a consumului de resurse materiale și energetice.** Exemplul industriei sticlei este tipic în acest sens. O butelie de sticlă tip Bordo realizată în țara noastră cîntărește 520 g față de circa 200 g în cazul Franței și S.U.A. ; o sticlă de bere cu o capacitate de 0,5 litri realizată în țara noastră are, în medie, o greutate superioară cu 44% celei fabricate în țările menționate.

● **Creșterea ponderii sortimentelor fabricate din materiale de calitate superioară,** ale căror proprietăți igienico-sanitare permit substituirea unor resurse naturale cu caracter restrictiv. Astfel, în ansamblul producției de încălțăminte realizată în țara noastră, cea cu talpă executată din poliuretan deține o pondere de circa 5%, față de 15% în Ungaria și Polonia și 17% în țări capitaliste dezvoltate.

● **Specializarea și profilarea unor secții de producție în realizarea de bunuri destinate exportului** capabile să realizeze, în condiții de eficiență economică, serii mici de fabricație, compatibile cu cerințele beneficiarilor externi. Este deosebit de sugestiv în acest sens faptul că, pentru o întreprindere din țara noastră, mare producătoare de încălțăminte, este suficientă din punct de vedere economic lansarea în fabricație a unor comenzi de minimum 2 000 perechi. Or, peste 60% din comenzile primite de pe piețele externe cu devize convertibile se referă la cantități mai mici de 1 000 perechi.

Valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice antrenate în ramurile industriei ușoare este posibilă nu numai pe seama perfecționării tehnologice și economico-organizatorice, ci și prin **diversificarea formelor de comercializare pe piețele externe a bunurilor materiale create.** Se conturează, deci, direcții de acțiune compatibile cu orientările conținute în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R., referitoare la promovarea schimburilor economice internaționale, inclusiv prin cooperarea în domeniul producției și comercializării produselor.

Direcțiile de acțiune în acest domeniu vizează realizarea de încasări valutare nu numai pe seama producerii mărfurilor industriale de larg consum, specifice industriei ușoare, ci și din serviciile de desfacere pe piețele cu devize convertibile. Această afirmație are la bază faptul că întreprinderile producătoare și exportatoare de articole textile și de încălțăminte realizează încasări valutare care reprezintă doar 30—38% din prețul cu amănuntul cu care sînt vîndute aceste bunuri pe piețele unor țări dezvoltate din punct de vedere industrial. Ponderea principală în prețul cu amănuntul îl dețin serviciile de transport și, mai ales, cele de desfacere (adaosul angrosiștilor și cel al detaliștilor). Întrucît creșterea ponderii serviciilor în ansamblul activității economico-sociale este trăsătura esențială a unei economii moderne, este firesc ca, și în cazul țării noastre, să se intensifice în perspectivă preocupările din domeniul cercetării economice care vizează **realizarea caracterului intensiv al dezvoltării ramurilor industriei ușoare pe seama serviciilor de diferite tipuri pe care le propagă bunurile materiale create în acest sector industrial.** De altfel, asemenea servicii asigură încasări valutare fără să antreneze consumuri importante de resurse materiale și energetice, ceea ce și explică faptul că într-o serie de țări dezvoltate se asigură o îmbinare judicioasă a strategiilor de producție a bunurilor materiale cu cele de comercializare a acestora.

V. BOGDAN
Gh. NICOLAE
M. COSTEA
V. RUSU

Documentele Congresului al XIII-lea — vast program de acțiune

Valorificarea deplină, eficientă a resurselor pentru sporirea producției agricole

DOCUMENTELE Congresului al XIII-lea al partidului prevăd continuarea procesului de dezvoltare intensivă și modernizare a întregii agriculturi, accelerarea creșterii producției vegetale și animale prin mai buna organizare și folosire a întregii suprafețe agricole a țării, aplicarea cuceririlor științei agrozootehnice înaintate. În lumina acestor directive trebuie apreciate rezultatele obținute de oamenii muncii din agricultură în 1984 și abordate sarcinile ce le revin în ultimul an al actualului cincinal.

Planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe anul 1985, elaborat cu contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aprobat de recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și devenit lege prin adoptarea de către Marea Adunare Națională, deschide noi perspective luminoase, mobilizatoare, pentru intensificarea și modernizarea în continuare a acestei ramuri de bază a economiei naționale pentru înfăptuirea noii revoluții agrare, ce presupune transformarea generală a felului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii noastre, a tuturor lucrătorilor din agricultură, realizarea unei producții agricole care să satisfacă din plin necesitățile de consum ale întregului popor, precum și alte cerințe ale economiei naționale. Orientările, direcțiile majore de dezvoltare a agriculturii, programele și măsurile stabilite sînt expresia concepției novatoare a secretarului general al partidului nostru, privind realizarea unei agriculturi intensive, de înaltă productivitate, sporirea aportului acestei ramuri la progresul general al țării.

Aplicîndu-se în viață indicațiile, orientările și îndemnurile tovarășului Nicolae Ceaușescu, date cu prilejul întîlnirilor cu activul din agricultură, ca și cu ocazia numeroaselor vizite de lucru efectuate în unitățile agricole, în acest an s-a reușit să se obțină cea mai bună recoltă de cereale, cu toate că în toamna precedentă și în primăvară, condițiile au fost mai grele, datorită secetei prelungite. Rezultate bune s-au înregistrat și în zootehnie ; au crescut atît efectivele de animale, cît și producția de carne, lapte și ouă. Toate acestea sînt rodul măsurilor stabilite de conducerea partidului și statului, al bazei tehnico-materiale asigurate, precum și al muncii pline de abnegație a mecanizatorilor, țăranilor cooperatori și specialiștilor din agricultura noastră.

Anul agricol 1984 : rezultate bune dar și neajunsuri din care avem de învățat

ÎN PRODUCȚIA VEGETALĂ, un număr sporit de unități au obținut recolte mari la hectar, ca urmare a respectării tehnologiilor și executării lucrărilor agricole la timp și de bună calitate. La cultura grîului 216 unități au recoltat de pe 157 mii hectare, în medie peste 5000 kg/ha, iar în 3 unități, producția a fost de peste 8000 kg/ha ; recoltele cele mai bune le-au obținut județele Olt (4610 kg/ha), Brăila (4312 kg/ha), Timiș (4197 kg/ha), Arad (4020 kg/ha) și Sectorul agricol Ilfov (4014 kg/ha).

Și la porumb, principala cultură cerealieră din țara noastră 141 de unități au obținut peste 15 000 kg/ha porumb știuleți. Producții mari pe suprafețele cultivate în sistem intensiv au obținut cooperativele agricole de producție Scornicești (26 443 kg/ha), Vădăstrița (24 530 kg/ha), Urzica (24 350 kg/ha), Mărgineni (22 100 kg/ha), Ianca (21 600 kg/ha) și Gostavățu (20 950 kg/ha), din județul Olt, „Ogorul Nou" Pecica-Arad, (21 865 kg/ha), Topolovățu Mare — Timiș (20 530 kg/ha). Producția totală de cereale a reprezentat peste 1 000 kg pe locuitor, îndeplinindu-se astfel una din sarcinile de seamă ale agriculturii, prevăzută în Programul partidului.

Randamente însemnate au fost realizate și la celelalte culturi. Astfel, la floarea-soarelui 57 unități agricole au obținut o recoltă medie de peste 3000 kg/ha. La soia au realizat recolte de peste 2500 kg/ha 59 de unități agricole, dintre care se evidențiază 10 cooperative agricole din județul Olt.

La legume, nivelul recoltelor obținute în județele Brăila, Arad, Olt, Bihor, Timiș, Sectorul agricol Ilfov ș.a. demonstrează că există mari posibilități de sporire a producției — posibilități ce nu au fost în mod corespunzător valorificate de unele unități din județele Gorj, Dîmbovița, Prahova, Dolj ș. a., diferențele mari de producții dintre unități și chiar dintre județe cu condiții pedoclimatice asemănătoare explicîndu-se prin gradul diferit de preocupare pentru buna organizare a muncii și pentru aplicarea corectă a tehnologiilor.

În zootehnie s-a acționat cu mai multă fermitate pentru respectarea prevederilor legale și a normelor cu privire la furajarea, îngrijirea și păstrarea sănătății animalelor. La sfîrșitul lunii trecute efectivele de animale erau mai mari, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, cu 404,4 mii bovine, 1501,9 mii porcine și 962,1 mii ovine, cele mai bune rezultate fiind obținute în județele : Botoșani, Buzău, Iași, Prahova, Suceava ș.a. ; aceste importante creșteri au fost determinate de îmbunătățirea prolificității și natalității. Producția medie de lapte de vacă a sporit pe 11 luni din acest an, față de aceeași perioadă din 1983, cu 173 litri în întreprinderile agricole de stat și 113 litri în cooperativele agricole de producție.

Cu toate acestea, rezultatele obținute nu sînt pe măsura posibilităților și la nivelele prevăzute în planurile și programele de creștere a efectivelor și a producțiilor animaliere. Principalele cauze ale acestei situații constau, îndeosebi, în insuficienta preocupare pentru îmbunătățirea structurii plantelor de nutreț (creșterea ponderii leguminoaselor, producerea unui siloz de bună calitate, organizarea de pajiști cultivate și ameliorarea celor naturale), pentru îmbunătățirea indicilor de natalitate, modernizarea fermelor de vaci, întronarea unui spirit de ordine și disciplină în toate fermele. Neajunsurile în aplicarea normelor tehnologice, mai ales în furajarea porcilor grași, calitatea uneori necorespunzătoare a furajelor, neasigurarea capacităților de îngrășare necesare, mai ales în sectoarele gospodărești, au determinat sporuri mici de greutate, cu influențe negative asupra producției de carne. A întîrziat punerea în funcțiune a unor investiții noi, prevăzute cu sarcină de livrare la fondul de stat — îndeosebi în sectorul cooperatist din județele Bihor, Ialomița, Mehedinți, Tulcea, Arad, Dolj. Cantitățile de produse animale livrate la fondul de stat puteau fi mai mari, dacă în toate unitățile și județele se acorda o atenție sporită calității producției obținute, dacă valorificarea acesteia către unitățile contractante se făcea sub supravegherea cadrelor de conducere, tehnice și economice din ferme.

S-au întîmpinat unele greutăți în asigurarea nutreturilor concentrate și mai ales a celor proteice. În ce privește furajele de volum, în multe unități de producție s-a manifestat o insuficientă preocupare din partea cadrelor de conducere și tehnice pentru asigurarea cantităților necesare hrănirii animalelor (la fînuri, de pildă, s-au asigurat pînă la 30 noiembrie a.c. numai 78 % din necesarul pentru iarnă).

Nerealizarea cantităților de nutreturi de volum prevăzute se datorește, în principal, nerespectării tehnologiilor stabilite pentru culturile furajere și neajunsurilor și greutăților la recoltare, pierderilor înregistrate într-o serie de

unități ca urmare a depozitării necorespunzătoare.

Realizarea sarcinilor mari pe care le avem în zootehnie obligă cadrele din minister, direcțiile agricole județene, consiliile unice agroindustriale și din unități să elimine cu fermitate și operativitate neajunsurile care mai există, să acționeze neabătut pentru creșterea răspunderii, întăririi ordinii și disciplinei la toate eșaloanele, pînă la nivelul fiecărei ferme zootehnice. Trebuie făcut totul pentru îndeplinirea prevederilor din programele prioritare de dezvoltare a zootehniei, referitoare la sporirea în ritmuri mai înalte a efectivelor de animale, îndeosebi a bovinelor și ovinelor, pentru dezvoltarea creșterii animalelor în sectorul gospodăriilor populației, în fiecare unitate, peste tot unde există sau se pot crea condiții.

În anul viitor — cele mai mari producții din cincinal

AȘA CUM SUBLINIA secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în Cuvîntarea la recenta plenară comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, „în agricultură **„va trebui să acționăm pentru consolidarea rezultatelor bune obținute, să facem totul pentru a realiza în anul viitor o recoltă de circa 1200 kg cereale pe locuitor, ...să acordăm o atenție corespunzătoare plantelor tehnice, horticulturii, realizării programelor din zootehnie, atît în ce privește creșterea efectivelor de animale, cît și a producției animaliere, de carne, lapte, ouă, lînă și altele.“** Planul pe anul 1985 prevede creșterea în continuare a producției la cereale și plante tehnice, cultura cerealelor constituind un obiectiv de prim ordin pentru economia națională. O atenție deosebită se va acorda realizării producțiilor prevăzute pe suprafața de 1308 mii hectare, care se va cultiva în sistem intensiv — cu porumb pe 636 mii ha (20 mii kg la ha), grîu pe 225 mii hectare (8 mii kg la ha), sfeclă de zahăr pe 187 mii ha (40—50 mii kg la ha), floarea soarelui pe 106 mii ha (3500 kg la ha), soia pe 88 mii ha (3 mii kg la ha), in fibră pe 15 mii ha (6 mii kg la ha) și cartofi de toamnă pe 49 mii ha (40—50 mii kg la ha).

De asemenea, este prevăzut să se realizeze o producție suplimentară de 2 milioane ha, în cultură dublă și succesivă după recoltarea cerealelor de vară — din care porumb boabe pe 600 mii ha, soia și floarea soarelui pe cîte 100 mii ha, legume pe 190 mii ha, sfeclă de zahăr pe 50 mii ha, fasole pe 35 mii ha, in pentru fibră și cînepă pe cîte 25 mii ha. De aceea, în programele unităților trebuie stabilită o asemenea eșalonare a lucrărilor, care să asigure recoltarea în timp scurt a orzului și grîului și pregătirea imediată a terenului pentru însămînțarea acestor culturi pînă cel tîrziu la 5 iulie, fertilizarea, întreținerea și irigarea acestora, creîndu-se astfel condițiile necesare dezvoltării plantelor.

Se impune cunoașterea de pe acum și generalizarea experienței unităților fruntașe, în ce privește aplicarea strictă a tehnologiilor-cadru de cultură, care să fie adaptate la condițiile specifice fiecărei microzone. Pînă la sfîrșitul lunii februarie vor fi pregătite și distribuite semințe din soiurile și hibrizii cei mai valoroși, cu potențial ridicat de producție ; fiecare unitate, respectînd zonarea stabilită prin tehnologii urmează să folosească 2—3 soiuri sau hibrizi care să asigure eșalonarea ajungerii la maturitate și a recoltării. Organele agricole județene vor asigura, în perioada optimă și cu prioritate, fermelor și unităților și fermelor specializate, autorizate de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, ca producătoare de semințe, întreaga bază materială necesară executării lucrărilor agricole prevăzute în tehnologia specifică.

Creșterea nivelului calitativ al lucrărilor de cultivare a cerealelor și plantelor tehnice presupune următoarele acțiuni :

— amplasarea culturilor în cadrul asolamentelor organizate pe unități și ferme sau grupe de ferme, avînd ca bază sola cu dimensiuni mai mici și concentrarea culturilor tehnice într-un număr mai redus de unități, în zonele și microzonele cele mai favorabile, ceea ce să ducă la sporirea producției, folosirea cu randament ridicat a mijloacelor mecanice, reducerea consumului de carburanți și organizarea mai bună a producției și a muncii ;

— însămînțarea tuturor culturilor într-un pat germinativ bine pregătit și nivelat, în perioada optimă stabilită pentru fiecare cultură, asigurîndu-se densitățile prevăzute ;

— întreținerea culturilor la timp și de bună calitate, menținînd-se solele curate de buruieni pe toată perioada de vegetație și asigurîndu-se densitățile stabilite la recoltare ;

— fertilizarea cu îngrășăminte organice, folosind toate stocurile de gunoi existente în fermele și complexele zootehnice. Îngrășămintele chimice repartizate urmează a fi folosite cu prioritate la culturile tehnice și îndeosebi pentru culturile intensive, aplicîndu-se pe fiecare solă dozele stabilite numai în funcție de cartarea agrochimică și de ceilalți factori care determină fertilizarea optimă;

— folosirea eficientă a suprafețelor amenajate pentru irigat, pe care vor fi amplasate cu prioritate culturile intensive de porumb, sfeclă de zahăr, soia, floarea-soarelui, luîndu-se toate măsurile pentru asigurarea apei necesare în perioadele critice pentru plante. Se va extinde sistemul de irigații pe brazde, îndeosebi la cultura porumbului și vor fi organizate echipe specializate de lucru pentru a executa udările, în perioadele de vîrf, zi și noapte ;

— urmărirea permanentă a evoluției bolilor și dăunătorilor, luîndu-se măsuri efective de prevenire și combatere la timp a acestora, cu doze moderate de pesticide, spre a se evita poluarea mediului înconjurător cu cloroderivate ;

— organizarea temeinică a recoltării, strîngerea și depozitarea întregii producții în timp scurt și fără pierderi.

În vederea realizării unor producții vegetale sporite în anul viitor, se cere din partea ministerului, direcțiilor agricole județene și conducerilor unităților să acorde o atenție deosebită folosirii intensive a pămîntului, creșterii suprafeței agricole și îndeosebi a celei arabile, ridicării potențialului productiv prin înfăptuirea programului de amenajări pentru irigații și a celorlalte lucrări de îmbunătățiri funciare, precum și generalizării aplicării măsurilor agropedoameliorative. Se prevede ca prin luarea în cultură a noi terenuri, suprafața agricolă să crească cu 35 mii ha, iar cea arabilă cu 80 mii ha, astfel ca la finele anului 1985 suprafața agricolă a țării să ajungă la 15 030 mii ha, iar cea arabilă la 10 030 mii ha. O atenție deosebită se va acorda realizării programului de amenajare a Deltei Dunării pentru punerea în valoare a resurselor naturale ale acesteia, executării pe suprafețele prevăzute a lucrărilor de irigații și desecări. În scopul prevenirii și combaterii eroziunii solului pe terenurile în pantă din zona colinară, se vor finaliza lucrările de amenajare antierozionale pe 64 000 ha în cadrul celor 35 de perimetre-etalon, organizate după metodele Stațiunii Perieni, și se vor extinde astfel de lucrări pe majoritatea terenurilor în pantă. Vor continua lucrările de ameliorare a sărăturilor, de fixare a nisipurilor, de organizare și îmbunătățire a pajiștilor slab productive din zonele colinare. Întreaga activitate de gospodărire a fondului funciar se va desfășura într-o concepție unitară, pe baza sistematizării și organizării teritoriului din toate unitățile agricole. Ca atare, în 1985 se va definitiva organizarea teritoriului și a asolamentelor, asigurîndu-se gruparea mai economică a culturilor în funcție de favorabilitate, relief, dispersarea terenurilor, sistemul de cultură (irigat, neirigat) și de lucrările antierozionale. Se va acționa de asemenea pentru organizarea asolamentelor pe unități, ferme și grupe de ferme, cu sole de dimensiuni mai mici (100—200 ha), care asigură o exploatare rațională a mijloacelor mecanice.

În vederea îmbunătățirii radicale a activității din zootehnie, în centrul preocupărilor tuturor cadrelor, vor sta asigurarea unei baze furajere corespunzătoare cantitativ și calitativ, îmbunătățirea structurii plantelor de nutreț prin creșterea ponderii leguminoaselor perene, a porumbului de siloz și a rădăcinoaselor, organizarea producerii întregului necesar de semințe de plante furajere, din categorii biologice superioare. Asigurarea integrală a necesarului de furaje proteice din resurse interne se va situa în centrul atenției, ca o acțiune de importanță națională, de care depinde hotărîtor realizarea planului de efective, producții și a fondului de stat.

În spiritul orientărilor și indicațiilor conducerii partidului vom promova, în continuare, tehnologii simple și eficiente, cu consumuri reduse de energie, organizînd creșterea animalelor — începînd de la desprimăvărare și pînă toamna tîrziu — în principal pe pășuni naturale și cultivate. Pe baza analizelor la nivelul fiecărui județ și fiecărei unități agricole, se va acționa pentru asigurarea integrală a capacităților de creștere și îngrășare a animalelor, pentru urgentarea încheierii lucrărilor de modernizare a fermelor, amenajarea de maternități, creșe pentru tineret, sectoare de creștere a viețelelor și mieluților de prăsilă.

SARCINILE ce revin agriculturii sînt mobilizatoare, și există toate condițiile pentru realizarea lor întocmai, astfel încît să se pună bazele importantelor creșteri cantitative și calitative prevăzute, pentru perioada 1986—1990, în Documentele Congresului al XIII-lea al partidului.

dr. Teodor MARIAN
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Documentele Congresului al XIII-lea — vast program de acțiune

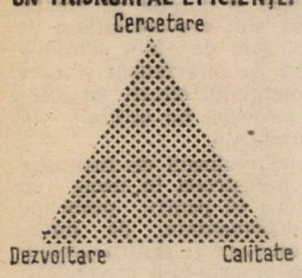

Implicarea efectivă, cu eficiență sporită a cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale (V)

Dezbatere

DIN MULTITUDINEA aspectelor pe care le conturează afirmarea puternică a științei, tehnicii și tehnologiei ca factor de progres economic și social, în lumina documentelor de însemnătate națională adoptate de cel de-al XIII-lea Congres al partidului, dezbaterea organizată de „Revista Economică" a abordat în numerele sale anterioare câteva, deosebit de însemnate: modul de elaborare și orientare a strategiei de dezvoltare a cercetării științifice, la nivel macro și de ramură; mecanismul inovației; raportul dintre tehnică și economie în asigurarea competitivității produselor etc. Ne propunem în acest număr să grupăm o serie de intervenții ale participanților la dezbatere subsumate unei problematici de larg interes pentru progresul general al economiei naționale — **raportul dialectic, complex, variabil în timp dintre cercetare și producție.**

Gavrilă Sonea: „Raportul amintit, dintre cercetare și producție poate fi abordat pe mai multe niveluri. M-aș opri, la început, asupra aspectelor mai generale care se leagă în mod necesar de însăși strategia de dezvoltare economico-socială elaborată de partid. Astfel, ca o problemă a conducerii complexului economico-național, se conturează necesitatea amplificării capacității activității de cercetare în orientarea proceselor economice, a producției ca atare. Această latură — afirmată și pe plan mondial — este deosebit de limpede subliniată în documentele recentului forum al comuniștilor, întreaga dezvoltare a economiei fiind corelată cu progresele anticipate în activitatea de cercetare.

Cercetarea — resursă de bază a dezvoltării

În această privință, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, accentua **necesitatea ca cercetarea** să rezolve nu numai probleme legate de activitatea curentă sau pe termen scurt, ci în mod deosebit **să orienteze și să stea la baza fundamentării dezvoltării economiei cu o eficiență înaltă și pe termen lung.**

Ca un corolar, creșterea funcției cercetării de a orienta și a sprijini în proporție și mai mare fundamentarea dezvoltării economice într-o viziune pe termen lung va amplifica firesc volumul activității de planificare pe termen lung și, în mod deosebit, al lucrărilor de prognoză axate pe dezvoltarea științei și tehnologiei, dar și al celorlalte prognoze privind domeniul economic și social în ansamblu.

O altă problemă la care aș dori să mă refer, formulată de altfel și în tematica dezbaterii,se referă la activitatea din întreprinderi. Transpunerea în viață cu eficiență corespunzătoare a obiectivelor și sarcinilor care rezultă din directivele Congresului, din alte hotărîri de partid și de stat impune realizarea unei **modificări în structura activităților din întreprinderile noastre, în mod deosebit în ceea ce privește relația dintre cercetare și producție.** Aceasta pentru a asigura creșterea competitivității produselor respective pe piața externă și cu deosebire pentru creșterea aportului comerțului nostru exterior la sporirea venitului național. Practica, realitatea demonstrează că nivelul competitiv este legat în mare măsură de contribuția pe care cercetarea științifică națională o are în implementarea realizărilor științei și tehnologiei avansate în diferitele sectoare de activitate. Or, un asemenea grad superior de implicare presupune o activitate foarte largă și un efort corespunzător de cercetare nu numai în cadrul rețelei unităților de cercetare științifică, institutelor de proiectare, ci și în cadrul întreprinderilor.

În acest număr publicăm intervențiile tovarășilor: **Gavrilă SONEA,** șeful sectorului prognoza dezvoltării științei și tehnologiei din cadrul C.N.S.T., **Corneliu RUSSU,** directorul Institutului de economie industrială, **Constantin CIOFU,** director științific al Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnicii, **Cezar MEREUȚĂ,** șef colectiv cercetare-proiectare echipamente energetice și surse noi, întreprinderea „Autobuzul București

De asemenea, o problemă foarte importantă este aceea cu privire la **tematica activității de cercetare din întreprinderi.** Noi avem un număr mare de compartimente de concepție, de ordinul a 1 500 numai în industrie. Fără îndoială că aceste nuclee de cercetare, încadrate și cu un număr corespunzător de specialiști, pot să abordeze și să rezolve o serie de probleme majore, aceasta tocmai pentru a elibera forțele din unitățile de cercetare, care este necesar să se ocupe și să rezolve probleme de maximă importanță pentru progresul științei, pentru progresul economiei noastre. În această direcție, conducerea noastră, personal tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu au dat o serie de indicații în sensul unei mai judicioase și mai temeinice stabiliri a problematicii de cercetare din întreprinderi, respectiv rezolvării în mai mare măsură de către forțele de cercetare din întreprinderi a problemelor pe care le pune dezvoltarea economică a acestora.

Tot în acest cadru aș supune atenției dumneavoastră un alt aspect deosebit de important care decurge din cerințele continuării pe un plan superior a revoluției tehnico-științifice în țara noastră, anume **creația științifică și tehnică de masă,** în mod deosebit desfășurarea acestei activități în cadrul întreprinderilor. Înfăptuirea și afirmarea plenară a revoluției tehnico-științifice în toate ramurile reclamă obiectiv participarea unor mase tot mai largi la această activitate, practic a întregului popor. Aceasta apare ca o problemă de importanță capitală, întrucît în condițiile în care țara noastră este deficitară în ce privește o serie de resurse, are un potențial material limitat, inteligența, capacitatea de creație reprezintă cea mai mare sursă de progres și în același timp inepuizabila bogăție a poporului nostru, o bogăție care poate să fie folosită cu maximă eficiență pentru realizarea marilor obiective ale dezvoltării țării".

Constantin Ciofu: „O latură importantă a apropierii eficiente a cercetării

de producție o reprezintă dezvoltarea ingineriei tehnologice. Pe plan internațional, dezvoltarea ingineriei tehnologice, adică transformarea noilor soluții teoretice, a schemelor, a rețetelor, a formulelor de conversie și algoritmi, de calcule în produse industriale cu indicatori economici certi, comensurabili, cu soluții tehnologice optime în funcție de condițiile de dotare existente etc., se situează în centrul managementului științific. Această tendință evidențiază faptul că ingineria tehnologică nu este o chestiune pur organizatorică, ci apare ca o mutație în procesul convertirii cunoștințelor științifice în produse și servicii cu calități superioare.

Partea cea mai bine plătită și cea mai căutată în echipele de cercetare o reprezintă, de altfel, tocmai ingineria tehnologică care este chemată să transforme multitudinea de brevete care stau în seifurile marilor întreprinderi — sau, cum este la noi, stau la O.S.I.M. — în bunuri materiale, în metode de conducere și așa mai departe.

O verigă de legătură între știință și producție: ingineria tehnologică

Or, trebuie acordată o mai mare importanță valențelor pe care le dă ingineria tehnologică și structurile din institutele de cercetare aferente acesteia, structuri care au rămas aceleași de multă vreme. Creșterea productivității muncii în cercetare, reducerea duratei de implementare în industrie a cercetărilor — deci mărirea competivității industriei — se află în mare măsură condiționate de existența personalului calificat pentru a transforma ideile, schemele, algoritmele în produse industriale. Asta înseamnă că în echipa de cercetare sau în laboratorul de cercetare, pe lîngă cercetătorul științific, trebuie să lucreze ingineri proiectanți principali pînă la nivelul celei mai înalte categorii, ingineri tehnologi care nu trebuie neapărat să fie electricieni, pot să fie și chimiști, pot să fie și metalurgiști, ingineri principali I și II, chimiști principali I și II cu o bogată pregătire profesională și practică ; din păcate, acești profesioniști lipsesc în multe din laboratoarele de cercetare și inginerie tehnologică actuale.

Ar trebui să reflectăm la acele restricții legale care există în ce privește angajarea în rețeaua de cercetare a inginerilor proiectanți principali și a tehnologilor principali, aspect care nu are un caracter de particularitate la noi la institut, ci are un grad destul de mare de generalitate în institutele mari de cercetări. În esență, trebuie să avem cu toții o nouă înțelegere asupra virtuților economice ale ingineriei tehnologice, să o evaluăm corect și să o promovăm din aproape în aproape".

Cezar Mereuță : În primul rînd, reținînd faptul esențial pentru industria noastră în prezent și în dezvoltarea imediată, că progresul tehnic nu poate să nu fie legat de partea economică, mi se pare că o prioritate absolută este aceea de a analiza impactul acestuia asupra structurilor organizatorice ale întreprinderilor industriale în evoluția lor ; de fapt, nu putem vorbi de o întreprindere a anului 2000 fără să ținem seama că schimbările acestea se efectuează pas cu pas și se realizează prin schmibarea de mentalitate a unei părți foarte importante din dotarea umană a întreprinderii.

Ce se constată ? Primul impact care se resimte astăzi — nu este vorba de o problemă de viitor, nici măcar de viitor imediat — este **problema elasticității întreprinderii industriale.** În ce sens ? O perioadă foarte lungă mentalitatea în întreprinderile industriale și în întreprinderile mari îndeosebi — pentru că discutăm acum de întreprinderile mari — era aceea că o asemenea unitate industrială a fost dimensionată cu un echipament tehnologic care să realizeze un anume produs de serie mare și că diversificarea acestuia se punea în mai mică măsură. Astfel, ne găsim în situația în care linii tehnologice importante au fost gîndite cu multă vreme în urmă pentru un anumit produs sau o anume clasă de produse, în funcție de dimensiuni bine stabilite și la care puteau fi aduse anumite îmbunătățiri, îmbunătățiri însă care să țină seama de calitatea produsului aceluia și nu de realizarea altui produs, deci de creșterea fiabilității subansamblelor etc.

Această chestiune este de fapt o problemă, pe de o parte, de proiectare a echipamentelor tehnologice, iar, pe de altă parte, mai ales o problemă de mentalitate, întrucît compartimentele de concepție de care vorbea tovarășul Sonea înainte, care într-adevăr sînt la nivel de 1 500 și care reprezintă foarte puternice forțe, au fost formate ca să gîndească un singur produs. Tocmai de aceea noi, cei care lucrăm în industrie, ne confruntăm cu această inerție de formație profesională și cred că asta este o prioritate actuală de a gîndi structurile organizatorice în întreprinderi astfel încît să se permită elasticitatea abordării mai multor produse, de fapt a celor pe care le cere piața.

Înnoirea produselor, efect al înnoirii gîndirii tehnice și economice

O altă problemă pe care aș ridica-o se referă la **cercetarea de produs** — subunități mici integrate de cercetare, proiectare și microproducție. Acest experiment se face acum la noi în uzină ; s-a creat o asemenea subunitate în ideea de a încerca să legăm cele trei faze la nivelul cercetării, dar și al aplicării cercetării, adică să nu ne limităm la realizarea numai a unui echipament, ci să urmărim și implementarea echipamentului sau subansamblului respectiv în echipamentul tehnologic în regim de microproducție, astfel încît acest circuit de la cercetare la producție să fie substanțial comprimat și, în momentul cînd sîntem siguri de rezultatul cercetării respective, să avem și garanția asimilării acesteia. De exemplu, în cazul particular al tehnologiei solare, avem în vedere o astfel de subunitate de cercetare — proiectare cu aplicație și cu o microproducție extinsă atît nu-mai cît să valideze rezultatele și utilizarea tehnologiilor respective".

Corneliu Russu : „M-aș referi în continuarea ideilor expuse în cadrul dezbaterilor la un alt plan pe care se poate facilita apropierea cercetării de producție : **utilizarea superioară a potențialului financiar de care dispune cercetarea științifică,** dezvoltarea tehnologică, precum și a celui de creație și inovare care sînt grevate adesea de existența unor tare de ordin administrativ care țin de birocratism și care fac ca din potențialul efectiv de creație numai o parte să fie utilizată în procesul de producție.

O investigație realizată de Institutul de economie industrială în urmă cu cîțiva ani releva că pentru probleme de cercetare-documentare, de informare și documentare și pentru probleme de creație propriu-zisă cercetătorii — cel puțin cei din institutele investigate — consumau ca timp mai puțin decît pentru problemele de avizări, obținerea de materiale necesare, probleme de omologări și așa mai departe. Acest mod de repartizare a sarcinilor de muncă este legat, evident, de cadrul organizatoric. Și aici apar o serie de neajunsuri ; în primul rînd cadrul organizatoric propriu-zis al cercetării-dezvoltării, cadru organizatoric care are suficientă suplețe, dar care în același timp nu permite întru totul o direcționare și soluționarea adecvate a problemelor ridicate de activitatea de cercetare.

Economia națională dispune, așa cum s-a arătat, de numeroase compartimente de cercetare în întreprinderile industriale românești. Dar ce fac cele mai multe din aceste compartimente altceva decît adaptări constructive, unele îmbunătățiri tehnologice nesemnificative și, nu arareori, sub presiunea realizării planului de contracte, mai fac și alte activități care ies complet din sfera cercetării și ingineriei. De pildă, am întîlnit cazuri în care un institut de cercetări făcea normare de consumuri pentru că așa găsise posibilitatea să încheie un contract cu o unitate beneficiară. Iată deci că problema se pune, după opinia mea, nu atît în sensul extinderii acestor compartimente, cît în primul rînd al îmbunătățirii funcționalității lor, al rolului lor, al atribuțiilor care le sînt desemnate în raport cu institutele de cercetări.

Să facem un efort de memorie. Cu 10—15 ani în urmă aceste compartimente de cercetare-dezvoltare în unitățile productive erau cele care rezolvau cea mai mare parte din problemele de inginerie tehnologică ale unităților productive și adesea cele legate de cercetare. Or, constatăm că în momentul de față unitatea este cuprinsă într-un sistem contractual destul de stufos în care, așa cum arăta tovarășul Ciofu, nu întotdeauna primează considerentele privind acuitatea cerinței sociale pentru un anumit obiectiv, ci probleme de facilitate a cercetării, probleme de rapiditate cu care se termină realizarea obiectivului tehnic respectiv și așa mai departe. Sînt situații de natură nu să stimuleze, ci, într-o bună măsură, să afecteze eficiența cercetării."

V. BOESCU
C. BĂRNEA
C. POPESCU

OPINII

Organizarea rațională, eficientă a activității de transport feroviar uzinal

ORGANIZAREA rațională a activității pe căile ferate uzinale presupune găsirea celor mai favorabile soluții, astfel încît cheltuielile pentru transportul intern să se situeze la cote cît mai reduse.

Din analiza efectuată în zona industrială Sibiu-Vest, unde sînt amplasate 12 mari unități economice de diferite profiluri, apare justificată o reorganizare a acestei activități, avînd în vedere gradul mare de dispersare a mijloacelor de transport feroviar pentru manevre de vagoane și a forței de muncă, indicii scăzuți de utilizare a capacităților de transport, rezultatele financiare defavorabile obținute. O situație similară se întîlnește și în cazul activității de transport pe calea ferată ce se desfășoară în cadrul Bazei județene de aprovizionare tehnico-materială Sibiu, unde, la nivelul aceluiași an, cheltuielile ocazionate de desfășurarea acestei activități depășesc de aproape 3 ori volumul prestațiilor, iar indicii de utilizare a parcului de vagoane sînt foarte scăzuți.

În scopul rentabilizării activității de transport feroviar, atît din cadrul bazei de aprovizionare, cît și din cadrul zonei industriale la care ne referim considerăm că ar fi utilă luarea următoarelor măsuri :

■ trecerea în exploatare a manevrei vagoanelor pe liniile industriale la o unitate de profil din sistemul C.F.R., care ar putea realiza astfel totalitatea manevrelor din stație ;

■ transferarea către această unitate, sau la depourile C.F.R., a locomotivelor existente în dotarea unităților precum și a întregului personal deservent ;

■ întreținerea liniilor industriale să se realizeze de către secțiile linii din sistemul C.F.R. prin contract de prestații și servicii încheiat cu unitățile deținătoare de linii industriale ;

■ avizarea vagoanelor să fie făcută în momentul punerii la dispoziție la fronturile de lucru stabilite, moment din care va începe curgerea timpului de încărcare — descărcare normat pe tipuri de vagoane, predarea-primirea acestora urmînd a se face la fronturile de lucru pe documente aprobate de C.F.R., cu respectarea condițiilor R.I.V. și H.C.M. nr. 941/1959.

Reorganizarea activității de manevră a vagoanelor în sensul celor expuse se va concretiza, la nivelul zonei industriale Sibiu-Vest, în următoarele efecte economice :

— creșterea coeficientului de utilizare a capacității de tractare prin mărirea numărului de vagoane din convoi, față de prezent, cînd se înregistrează frecvente cazuri de intrare sau ieșire din stație cu numai unul sau două vagoane ;

— reducerea transportului auto pentru transcontainere, containere și colетărie prin folosirea vagoanelor goale care circulă pe distanța stația C.F.R.— fronturile de încărcare-descărcare ale unităților beneficiare ;

— efectuarea la timp și de calitate a reviziilor curente, intervențiilor și reparațiilor de către personalul calificat al depourilor, în prezent unitățile deținătoare neavînd condițiile tehnice ce se impun pentru astfel de reparații ;

— sporirea de peste 5 ori a productivității muncii și disponibilizarea a 57 posturi ;

— reducerea de 3 ori a consumului de carburanți și lubrifianți față de consumul actual, inclusiv al consumurilor neproductive de carburanți pentru menținerea la cald a locomotivelor în sezonul rece ;

— diminuarea costurilor de producție sau de circulație la unitățile economice din zonă cu 2 392 mii lei anual ;

— disponibilizarea a 3 locomotive ce vor putea fi exploatate eficient în cadrul C.F.R., a 2 remize pentru locomotive construite în incinta unităților din zonă, care pot fi destinate astfel altor scopuri productive ;

— creșterea indicelui de utilizare a parcului, reducerea curselor izolate ale locomotivelor, diminuarea numărului de opriri printr-o mai bună organizare și urmărire a circulației în condiții de siguranță.

La nivelul B.J.A.T.M.-Sibiu efectele economice ale restructurării activității de transport pe calea ferată se vor concretiza în : reducerea cheltuielilor de circulație ale unității cu 4%, respectiv 1 177 mii lei anual ; creșterea productivității muncii cu 8,25% ; eliminarea consumului neproductiv de motorină pentru menținerea la cald a locomotivei în sezonul rece ; diminuarea imobilizărilor de vagoane generate de lipsa de combustibil, defectarea locomotivei sau a liniei.

Transferarea activității de transport pe calea ferată de la unitățile economice la C.F.R. va conduce la creșterea eficienței economice la nivel micro și macroeconomic, avînd în vedere supradotarea existentă în cazul analizat, care de altfel nu este singular în economie, situații asemănătoare întîlnindu-se la nivelul județului Sibiu și pe liniile industriale Sibiu-Est, precum și în municipiul Mediaș. Optimizarea organizării întregului sistem de transporturi, care trebuie să asigure o eficiență economică maximă, cu o reducere substanțială a cheltuielilor, constituie o necesitate actuală, o sarcină ce decurge din obiectivele principale ale politicii partidului în domeniul perfecționării, organizării și conducerii științifice a activității economice.

Gheorghe NICOLAESCU
contabil-șef la B.J.A.T.M.-Sibiu

Devansarea creșterii produsului social de către dinamica venitului național

(Urmare din pag. 3)

a consumului energetic pe unitatea de venit național cu peste 20%.

Devansarea ritmului de creștere a produsului social de către dinamica venitului național în cincinalul 1986—1990 se asigură și prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei. În industrie, calculat pe baza producției-marfă, indicele de valorificare în 1990 față de 1985 se va majora cu 25—27%. Pentru înfăptuirea acestor obiective se va acționa pe linia modernizării structurilor producției, ridicării permanente a nivelului tehnic și calitativ al produselor, sporirii productivității muncii, economisirii stricte și valorificării superioare a materiilor prime, combustibililor și energiei, recuperării și refolosirii resurselor rezultate din procesele de producție și consum și, în ultimă instanță, reducerii costurilor de producție, cu deosebire a cheltuielilor materiale.

Realizarea sarcinilor privind reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social și creșterea în ritm susținut a venitului național depinde, în ultimă instanță, de activitatea fiecărei întreprinderi, a fiecărei unități din ramurile producției materiale, care trebuie să-și dimensioneze judicios necesarul de materii prime, materiale, combustibil și energie, să respecte normele de consum, să perfecționeze tehnologiile de fabricație în vederea valorificării superioare a tuturor resurselor și să obțină produse de înalt nivel tehnic și calitativ, cu cheltuieli minime și un venit net maxim. În această direcție pot fi utilizate în mai mare măsură pîrghiile economice, în special beneficiul, care este repartizat pentru modernizarea aparatului de producție și pentru cointeresarea materială a lucrătorilor în vederea obținerii unor produse de calitate superioară, cu un nivel mai redus al costurilor. De asemenea, sistemul de retribuire, prin menținerea în cadrul unor criterii ale acordului global a sarcinilor care vizează economisirea materiilor prime și materialelor, a combustibililor și energiei, poate contribui la reducerea cheltuielilor materiale.

Sarcinile privind devansarea creșterii produsului social de către dinamica venitului național în cincinalul 1986—1990 sînt realiste, ele țin seama de stadiul de dezvoltare economico-socială a țării noastre, de posibilitățile oferite de revoluția științifică-tehnică contemporană. Obiectivele menționate, semnificația lor reflectă, totodată, o importantă contribuție a partidului nostru, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la îmbogățirea teoriei și practicii referitoare la creșterea rolului factorilor intensivi, a eficienței economice în etapa actuală.

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Costuri reduse, beneficii sporite prin creșterea calității producției

RIDICAREA nivelului tehnic-calitativ al întregii producții realizate constituie pentru fiecare întreprindere — așa cum se subliniază în documentele Congresului al XIII-lea al P.C.R. — un obiectiv major, de maximă însemnătate, a cărui îndeplinire în condiții de eficiență ridicată determină nu numai satisfacerea la un nivel superior a cerințelor la beneficiari, ci și costuri reduse și beneficii sporite la producători. În contextul preocupărilor de această natură se înscrie și **activitatea desfășurată în cadrul cercurilor tehnice de calitate din cadrul Întreprinderii de mecanică poligrafică din București.** Ele au adus o contribuție de fond la realizările bune obținute în întreprindere, în primele 10 luni ale acestui an, în reducerea cu circa 10 lei față de plan a cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă, în diminuarea costurilor totale de producție, în depășirea nivelului planificat al producției marfă vîndută și încasată cu 5,7% și a beneficiilor planificate cu 10,7%. **Obiectivul principal** al activității acestor cercuri îl constituie asigurarea realizării în practică a obiectivelor prioritare stabilite în cadrul programelor de ridicare a nivelului calitativ al produselor întreprinderii, precum și, în mod corelat, a celorlalte programe speciale stabilite. În cadrul lor, se au în vedere mobilizarea la nivel superior a resurselor de creativitate a tuturor colectivelor de oameni ai muncii, antrenarea și concentrarea eforturilor factorilor hotărîtori de concepție, organizare, execuție și control pentru asigurarea unei calități și competitivități înalte, obținute cu costuri reduse și beneficii însemnate.

Cercurile tehnice de calitate din cadrul întreprinderii — 14 la număr — inițiate și organizate de C.O.M. din unitate după adoptarea în anul 1983 a programelor de creștere mai accentuată a productivității, de reducere a costurilor și îmbunătățire a calității produselor, **sînt formate la nivelul formațiilor de muncă** în funcție de specificul activității (turnătorii, strungărie, frezăj, ajustaj, montaj, reparații capitale, SDV, service, mecano-energetice etc.). Ele **sînt conduse de șefii formațiilor respective** care au răspunderea pentru întreaga activitate desfășurată la nivelul formației, care sînt în grad înalt interesați ca munca în care sînt implicați să se situeze la un nivel înalt de calitate și eficiență. În fiecare din aceste cercuri au fost repartizate cadre tehnico-inginerești (ca număr diferit de la formație la formație : între 3 și 10 cadre) din compartimentele de cercetare-proiectare-CTC-producție-aprovizionare, cele mai implicate în specificul activității formației respective. Tot din aceste cercuri mai fac parte muncitorii CTC pentru formațiile respective, cît și muncitorii specialiști care dau numai lucrări de înaltă calitate. Se are în vedere pe parcurs ca, în măsura în care și alți muncitori execută numai lucrări de calitate, aceștia să fie cooptați în aceste cercuri ; acceptarea unui lucrător constituie un test și o atestare stimulativă a nivelului calitativ înalt la care își desfășoară activitatea și a rolului lor în activitatea formației.

Activitatea în cadrul cercurilor antrenează deci cadre de bază din secțiile producției — muncitori, maiștri, tehnicieni și ingineri —, precum și specialiști din compartimentele de concepție, anume desemnați să acționeze în cadrul cercurilor. Practic, cercul tehnic este deschis tuturor celor care se preocupă de îmbunătățirea calității produselor, de promovarea tehnologiilor noi, a metodelor moderne active și preventive de optimizare a costurilor calității, de control tehnic de calitate, în scopul reducerii costurilor și sporirii beneficiilor. **Se urmărește ca, în final, toată formația să fie înca-**

Instrumente ale consolidării autogestiunii

Bugetul de venituri și cheltuieli la nivel de secție

PE BAZA principiului autogestiunii, a prevederilor de plan, fiecare întreprindere și centrală elaborează un buget propriu de venituri și cheltuieli, instrument eficace pentru urmărirea realizării veniturilor, asigurarea echilibrului între încasări și plăți, fundamentarea deciziilor în domeniul financiar. Prin defalcarea lui pe secții, ateliere și chiar formații de lucru se are în vedere ca bugetul de venituri și cheltuieli să devină un instrument cu eficacitate tot mai mare în urmărirea realizării veniturilor și, în special, în luarea deciziilor în timp util atunci cînd apar abateri de la prevederile de plan la nivelul subunităților întreprinderii.

În acest context, am dori să evidențiem faptul că modul de întocmire a unor bugete de cheltuieli la nivel de secții nu are, după părerea noastră, eficiența economică dorită la capitolul „cheltuielile comune de secție". Și aceasta deoarece, după cum știm, ele reprezintă cheltuieli complexe, a căror planificare este greoaie și cu atît mai mult urmărirea lor este dificilă pentru luarea în timp util a unor decizii pentru înlăturarea unor abateri de la prevederile de plan. Experiența Întreprinderii de rulmenți din Alexandria, care și în anii anteriori a întocmit bugete de cheltuieli la nivel de secție, a condus la concluzia că pentru „cheltuielile comune de secție" — deși s-a reușit nominalizarea și fundamentarea a 90% din cheltuielile complexe (urmărirea acestora făcîndu-se zilnic pe „fișe plafon de cheltuieli" în baza „bonurilor de consum" pentru consumul de materiale și pe „fișe plafon de cheltuieli" corelate cu planul de reparații curente, revizii tehnice și reparații capitale) — rezultatele obținute nu au corespuns în totalitate scopului urmărit.

A fost necesar un studiu asupra posibilităților de întocmire a unor bugete de cheltuieli mai cuprinzătoare, plecînd de la profilul întreprinderii și de la modul de organizare a fluxului tehnologic. Astfel, a fost extinsă aria de cuprindere a cheltuielilor pe secții, bugetele de cheltuieli cuprinzînd cheltuielile cu materia primă, cheltuielile comune ale secției și retribuțiile directe. Avantajul acestor bugete de cheltuieli mai cuprinzătoare constă în faptul că :

— normele de consum la materia primă, care are o pondere în total costuri materiale de 40%, se pot urmări zilnic ;

— orice abatere în plus de la consumul specific poate fi depistată imediat, luîndu-se măsuri pentru eliminarea cauzei (cum ar fi, de exemplu, uzura prematură a S.D.V.-urilor, care duce la mărirea adaosului de prelucrare sau apariția unor defecțiuni tehnice la mașinile de forjare etc.) ;

— se instituie un control permanent, operativ, asupra pierderilor tehnologice (rebuturilor), putîndu-se lua măsurile cele mai eficiente de minimizare a acestora ;

— apare posibilitatea efectuării unor analize periodice — zilnice și decadale — a cheltuielilor comune de secție în vederea minimizării acestora sau a reducerii lor în situa-

dată în cercul tehnic de calitate, dar în mod treptat, numai pe baza rezultatelor confirmate.

Aceste cercuri tehnice de calitate au ca responsabil pe șeful formației respective, au un secretar (unul din inginerii cei mai capabili din cerc) și ceilalți membri ; ei întocmesc un plan de acțiune ale cărui obiective sînt derivate din cele trei programe prioritare : ● de creștere a productivității muncii, ● de reducere a cheltuielilor, ● de ridicare a calității produselor. Aceste programe cuprind în primul rînd măsuri la nivelul formației respective și apoi măsuri la nivelul unității.

Este de semnalat că în cadrul Întreprinderii de mecanică poligrafică există o tradiție ca fiecare cadru tehnico-ingineresc să realizeze și să finalizeze anual o problemă tehnico-economică deosebită (aceasta în afara sarcinilor sale obișnuite de serviciu). O dată cu crearea cercurilor tehnice de calitate aceste cadre, care sînt membre ale diverselor cercuri, au fost orientate să-și aleagă spre realizare probleme deosebite din activitatea formației respective.

Cercurile țin ședințe săptămînal, joia, în afara orelor de serviciu ; una din ședințe, în cadrul lunii, este obligatoriu de instruire-specializare a întregului personal al formației. Celelalte trei ședințe sînt de studiu și analiză pentru realizarea obiectivelor programelor prioritare. (de fapt, tot acțiuni concrete care contribuie la ridicarea cunoștințelor profesionale, a specializării cadrelor), de rezolvare a unor probleme ivite și legate de calitatea documentațiilor tehnice, S.D.V.-urilor-A.M.C.-urilor folosite, de ridicarea calității produselor executate ș.a. Trebuie menționat faptul că, dacă pe parcurs se ivesc probleme deosebite, acestea sînt analizate operativ și dacă este cazul se prelucrează cu tot colectivul, constituind mijloace eficiente de corectare și prevenire a defectelor de calitate, de ridicare a calificării profesionale, de specializare, de diminuare a cheltuielilor generate de rebuturi.

Fiecare cerc tehnic de calitate are și un organ de exprimare propagandistic-vizuală numit Tribuna strungarului, a frezorului, a ajustorului, a montatorului etc., care cuprinde rubrici distincte privind întrecerea socialistă — cu evidențierea fruntașilor lună de lună și pe an —, rubrica tehnicii noi, cea a calității și a eficienței. De menționat faptul că, locul pe care îl ocupă fiecare membru al formației în întrecerea socialistă anuală și lunară, inițiativa, preocupările și rezultatele obținute în ridicarea calității și eficienței producției joacă un rol important în aprecierea activității sale.

De asemenea, **aceste cercuri sînt antrenate în anul 1984 într-un concurs cu premii** al cercurilor de calitate pe întreprindere, în care intră numai cercurile care realizează cel puțin 100 000 lei economii suplimentare față de bugetele acordate, în condițiile în care produsele realizate sînt de calitate superioară. Desigur, acest aspect ridică probleme foarte serioase de analiză, evidență și urmărire a nivelului calitativ și a economiilor înregistrate pentru care membrii cercului sînt stimulați special.

Pînă în prezent, **rezultate deosebite s-au obținut în cadrul cercurilor tehnice de la turnătorii, de la ajustaj, de la montaj și de la „service".** Astfel, prin acțiunile și măsurile întreprinse în cadrul cercului tehnic de calitate de la turnătorii, s-a reușit ca numărul de rebuturi interne și pe flux să se reducă cu peste 50% față de aceeași perioadă a anului trecut, ca urmare a aplicării unui set de circa 40 de măsuri tehnico-organizatorice, printre care calificarea și policalificarea muncitorilor pentru întreaga paletă de operații de formare-turnare specifice activităților respective ; generalizarea executării miezurilor de rășini foramice ; controlul și corectarea modelelor după fiecare turnare ; extinderea formării la crud pentru piese care se pretează la aceasta ; elaborarea aliajelor neferoase în creuzete ; efectuarea de analize-diagnostic a tuturor factorilor ce concură la creșterea eficienței și îmbunătățirea calității pieselor etc. Aceste măsuri au influențat direct, pe lîngă aspectele de calitate propriu-zise, și creșterea productivității muncii și reducerea cheltuielilor materiale și de producție. De asemenea, rezultatele bune obținute în cadrul cercului tehnic de calitate de la montaj se datoresc instruirii personalului pentru cunoașterea întregii game de operații specifice activităților de ajustaj-montaj-reglare, pentru respectarea prevederilor înscrise în documentațiile de execuție, pentru generalizarea trasajului preliminar, interoperațional și final, aplicarea controlului interfazic, conceperea și utilizarea de S.D.V.-uri adecvate pentru operațiile de montaj-reglaj etc., ceea ce a determinat ca în acest sector, în anul 1984, să nu se înregistreze rebuturi.

Se are în vedere ca un asemenea mod de lucru cu eficiența superioară, atestată prin munca și activitatea colectivelor acestor cercuri de calitate, să fie generalizat. De fapt, cercul tehnic de calitate urmărește ca din problema calității, a controlului de calitate să facă o problemă prioritară, permanentă, de climat și educație care să asigure în întreaga întreprindere realizarea întocmai a unei eficiențe înalte.

Pavel FOIAȘ
directorul Întreprinderii de mecanică poligrafică București

ția în care, datorită unor întreruperi accidentale, sînt necesare cheltuieli suplimentare ;

— devine posibilă depistarea la timp a unor operațiuni suplimentare neprevăzute în tehnologie, care ar duce la cheltuieli mai mari.

Rezultatele obținute în acest an confirmă eficiența economică a „bugetelor de cheltuieli" la nivelul prezentat, astfel că față de aceeași perioadă a anului precedent rezultatele economice înregistrate sînt mult superioare, prin reducerea cheltuielilor cu materia primă, a cheltuielilor comune de secție, a cheltuielilor cu retribuțiile directe, în condițiile obținerii unei producții nete mai mari.

Considerăm însă că și defalcarea bugetului de venituri și cheltuieli în acest mod nu corespunde cerințelor actuale de ridicare mai accentuată a eficienței economice, a producției și a muncii. De aceea, am gîndit întocmirea „bugetelor de venituri și cheltuieli" la nivel de secții în așa fel încît să cuprindă inclusiv cota de beneficiu pe fiecare secție în parte. Lucrarea implică la început un volum mare de muncă, dar, considerăm noi, dă rezultate foarte bune.

Bugetul de venituri și cheltuieli la nivel de secție în noua metodologie constă în planificarea costurilor de producție a semifabricatelor la nivel de secții prin :

- *întocmirea calculației de plan pe produs pe fiecare secție — pentru cheltuielile directe (materii prime și materiale, retribuții directe, impozit, C.A.S. etc) ;*
- *stabilirea pierderilor tehnologice (a rebutului) pe fiecare secție ;*
- *întocmirea „bugetelor de cheltuieli" — pentru „cheltuielile comune ale secției", aferente fiecărei secții ;*
- *stabilirea coeficientului de „cheltuieli generale ale întreprinderii" pe fiecare secție ;*
- *stabilirea cotei de beneficiu pentru fiecare secție în parte. Criteriul de defalcare a beneficiului a fost ales retribuția directă.*

Calcularea în acest fel a „bugetelor de venituri și cheltuieli" la nivel de secție prezintă următoarele avantaje :

— oferă posibilitatea defalcării beneficiului și a producției nete la nivel de secție ;

— răspunde cerinței de întărire a autoconducerii și a autogestiunii economice ;

— duce la întărirea răspunderii fiecărui om al muncii la locul său de muncă, putîndu-se identifica ușor cauzele care au dus la nerealizarea veniturilor și la depășirea cheltuielilor ;

— bugetul de venituri și cheltuieli pe secții devine un instrument operativ și eficient de luare imediată a celor mai bune măsuri în reducerea cheltuielilor materiale și a creșterii productivității muncii ;

— stimulează introducerea unor tehnologii noi care să ducă la reducerea consumului de materii prime, materiale, combustibil și energie etc. ;

— devine un instrument eficient de măsurare a eficienței muncii fiecărei secții ;

— pot fi traduse în fapt, în condiții de eficiență superioară, principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire a muncii și de repartiție a veniturilor oamenilor muncii.

Considerăm că metoda poate fi generalizată în fabricația de rulmenți, unde tehnologiile sînt similare și organizarea producției nu diferă cu mult de la o întreprindere la alta.

ec. Stelian ȚUGUREL
contabil șef al Întreprinderii de rulmenți Alexandria

Prin modernizarea echipamentului și tehnologiilor – productivitate, calitate, eficiență

DOCUMENTELE Congresului al XIII-lea al partidului au reliefat puternic necesitatea continuării și amplificării procesului de dezvoltare intensivă a economiei noastre, în cadrul căruia puternica bază materială creată în perioada construcției socialiste și mai cu seamă în ultimii douăzeci de ani să fie pusă pe deplin în valoare, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Trei direcții convergente, definite ca prioritare pentru viitorul cincinal, urmează să asigure caracterul intensiv al dezvoltării : **mărirea eficienței economice, ridicarea nivelului tehnic-calitativ al produselor, creșterea productivității muncii** — care în 1990 să fie cu peste 60% superioară celei din 1985 și dublă față de cea din anul 1980. Referindu-se la însemnătatea deosebită a acestui ultim obiectiv, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, subliniază în Raportul la Congres : **„Nu trebuie să uităm nici un moment că numai pe baza creșterii productivității muncii vom putea asigura dezvoltarea economico-socială și vom face ca produsele românești să fie competitive pe plan internațional".**

Orientare fermă spre automatizarea, robotizarea, cibernetizarea producției

ADUCEREA într-un interval scurt a tuturor produselor noastre cel puțin la parametrii de calitate, consumuri de muncă și cheltuieli materiale ce se obțin în țări cu economie dezvoltată impune să se asigure un ritm accelerat și un caracter continuu acțiunilor de modernizare a capacităților de producție, de înlocuire a tehnicilor și tehnologiilor învechite pe baza promovării largi a mecanizării, robotizării, electronizării, cibernetizării și automatizării proceselor de producție — elemente fundamentale ale introducerii și generalizării progresului tehnic, pe seama căruia se vor realiza 55% din sporul de productivitate. Ponderea producției industriale realizate în sisteme automatizate și mecanizate urmează să se ridice la 70% în 1987 și la peste 90% la sfîrșitul cincinalului viitor ; se va trece la realizarea pe scară largă de linii, secții și sectoare complet automatizate și robotizate.

Întreprinderile industriei de mașini-unelte, electronice și electrotehnice, prin profilul lor de posesoare și promotoare ale unor tehnici și tehnologii de vîrf, prin produsele realizate, au implicații deosebit de pozitive în toate ramurile economiei naționale în ce privește mărirea productivității muncii, a eficienței și creșterea calității. Este, deci, firesc ca oamenii muncii din această industrie să fie preocupați într-un înalt grad de accelerarea progresului tehnic, de introducerea prin concepție și în producție a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii moderne, a celor mai perfecționate metode de organizare a conducerii, producției și muncii.

Acțiuni concrete în întreprinderi

ANALIZE recente cu specialiști din activitatea de proiectare din 7 întreprinderi ale ramurii, din municipiul București, au scos în evidență existența unei astfel de preocupări, obținerea pe baza lor a unor rezultate elocvente și căile concrete de realizare a 32 de acțiuni cu importante efecte previzibile în cele trei direcții amintite, prin introducerea de :

● **module de producție flexibile.** Se au în vedere organizarea și echiparea adecvată a unor unități de producție capabile să execute o gamă variată de repere în serii mici și mijlocii, la nivelul de productivitate al seriilor mari de fabricație. Este, de altfel, un prim pas în crearea condițiilor preliminare pentru trecerea la producția automată flexibilă ;

● **sisteme de manipulare automate și linii de transfer.** Acestea constituie o etapă superioară de mecanizare a unor procese tehnologice pentru operații specializate ;

● **automatizări complexe, roboți, manipulatoare,** care să înlocuiască omul la executarea unor operații grele sau în condiții dificile de mediu ;

● **modernizări de utilaje, instalații și procedee tehnologice.** Este vorba, deci, de etape care pot fi realizate atît izolat, în funcție de specificul producției întreprinderii respective, cît și toate deodată, în locuri de muncă diferite, pe același flux de fabricație.

Aceste acțiuni sînt o continuare a unora în curs de introducere sau experimentare, cum sînt liniile automate sau flexibile de prelucrare, robotizate, pentru fabricația de echipamente hidraulice la întreprinderile „Balanța"-Sibiu, „Steaua roșie"-București, Întreprinderea de scule și elemente hidraulice Focșani și altele. Ele înglobează cele mai noi cuceriri ale tehnicii românești : roboți și manipulatoare, conducerea cu calculatorul a proceselor de producție, instalații moderne de prelucrare,

Robotica – la startul integrării masive în producție

ANUL ACESTA și următorii doi vor marca punerea bazelor pentru înfăptuirea prevederilor din Directivele Congresului al XIII-lea al partidului în legătură cu introducerea masivă a roboților în industrie. Pe coordonatele Programului național de robotizare, în înfăptuirea căruia se află antrenate o serie de ministere și instituții centrale și din care se desprinde o dialectică specifică a alinierii prin forțe proprii la cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în acest domeniu, se poate aprecia că ne aflăm în faza unei acumulări calitative ce va garanta din start o înaltă eficiență tehnico-economică a saltului cantitativ. Cu contribuția unui număr important de specialiști din institutele de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare, din învățămîntul superior, din unități productive (menționăm doar cu titlu de exemplificare : Institutul politehnic Timișoara ; institute ca „Titan", I.P.A., I.C.I., Institutul pentru sectoare calde, I.F.T.N. ; întreprinderi din sectorul electrotehnicii și electronicii, ca „Electromotor" și „Electrotimiș" din Timișoara, „Automatica" — București ; întreprinderi de mașini-unelte și întreprinderi mecanice, cum sînt cele din București, Arad, Timișoara, Suceava, Bacău) se află în diferite faze de realizare — omologate în producție sau ca prototip, în curs de omologare, în faza de construcție a prototipului sau de proiectare — familii de manipulatoare, de roboți (lucrînd în coordonate cilindrice, polare, sferice, cu 5 grade de libertate), cu acționare electrică, hidraulică sau pneumatică, cu comenzi punct cu punct sau secvențiale, avînd capacități de manipulare, caracteristici constructive și tehnico-funcționale adecvate unor utilizări variate în care vor putea substitui munca manuală la operații repetitive sau ce se execută în condiții grele.

Iată o listă parțială, dar ilustrativă pentru posibilitățile pe care le va oferi în curînd robotica românească :

● ROBOȚI : *REMT 2 — pentru transport interfazic, deservirea cuptoarelor verticale și de tratament termic ; REMT 1 — pentru deservirea mașinilor-unelte și a preselor ; RIP 63 — pentru sudare în puncte, debavurarea pieselor turnate și deservirea mașinilor-unelte; RIC 25—5 — pentru deservirea mașinilor-unelte ; REMT 3 — pentru transport interfazic, deservirea mașinilor-unelte, a preselor, a mașinilor de prelucrat mase plastice ; RIP 6,3 — pentru sudare cu arc, transport interfazic, paletizare, deservirea mașinilor-unelte și preselor ; RIS 63 — pentru alimentarea utilajelor de forjare, deservirea mașinilor-unelte și preselor etc. Acestor tipuri, cu capacități în gama 6,3—25—63—100 kg, urmează să li se adauge doi miniroboți (1,25 kg) pentru industria electrotehnică ;*

● MANIPULATOARE *(cu program fix), în diverse tipodimensiuni și cu capacități mari, pentru : deservirea utilajelor de forjare : dezbaterea formelor ; deservirea strungurilor-carusel, a mașinilor agregat, a dispozitivelor de control ; deservirea liniei flexibile de mașini-unelte pentru prelucrarea roților dințate și a liniei automate pentru prelucrarea cămășilor de cilindru de motoare diesel ; pentru curățirea corpurilor navelor ; manipulatoare-portal sau atașate ș.a.*

A.R.

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

Determinarea nivelului ritmicității în fabricație

CERINȚĂ a legii dezvoltării planice proporționale a economiei naționale, **realizarea ritmică a producției** este, în același timp, o condiție obligatorie pentru obținerea unor niveluri superioare ale indicatorilor economico-financiari în activitatea întreprinderilor. Sînt cunoscute care pot fi urmările unei fabricații neritmice : pe scurt — suprasolicitarea, la sfîrșitul perioadelor de plan, a utilajelor și mașinilor, precum și a forței de muncă, cu toate implicațiile negative ce decurg din aceasta : produse de calitate necorespunzătoare ; neonorarea la timp a sarcinilor de livrare, prevăzute în contractele economice etc.

În cele de mai jos ne propunem să oferim un instrument metodologic pentru justa **determinare a nivelului ritmicității fabricației** într-o perioadă dată, astfel ca, pornind de la nivelul real, astfel determinat, să se poată lua măsurile cele mai adecvate de îmbunătățire în această direcție a activității întreprinderilor.

Dar, mai întîi, ce trebuie înțeles prin ritmicitate a fabricației ? Răspunsul la întrebare este hotărîtor pentru conceperea indicatorului care să măsoare nivelul acesteia.

După părerea noastră, prin ritmicitate se înțelege **fabricarea produselor, a semifabricatelor, subansamblelor sau pieselor în strînsă concordanță cu graficul zilnic, pe schimb, orar sau chiar pe minut.**

În ce măsură răspunde acestei definiții metodologia folosită curent în practica determinării nivelului ritmicității fabricării producției ? În ce măsură criticile făcute acestei metodologii, precum și diversele propuneri formulate, oferă soluții bazate pe criterii fundamentate riguros științific ?

Incercînd o generalizare a indicatorilor propuși pentru determinarea nivelului ritmicității, i-am putea grupa în felul următor :

— greutatea specifică a producției efectiv fabricate decadal în volumul **efectiv** lunar, trimestrial și anual al producției ;

— greutatea specifică a producției efectiv fabricate decadal în volumul **planificat** lunar, trimestrial, anual al producției ;

— compararea producției medii zilnice planificate cu cea efectivă în diferite decade ;

— coeficientul de ritmicitate, calculat ca raport al producției fabricate în limitele planului și volumul planificat al acestuia — și care exprimă **greutatea specifică a producției fabricate fără încălcarea graficului de producție ;**

— stabilirea numărului de zile în care graficul zilnic de producție a fost încălcat în cadrul unei luni ;

— raportul dintre neîndeplinirea planului în fiecare zi a decadei și volumul decadal de producție planificat, în expresie valorică ;

— raportul dintre producția fabricată în prima decadă și producția fabricată în ultima decadă a lunii anterioare, a trimestrului sau anului anterior ;

— compararea greutății specifice a producției decadale efective și planificate în cadrul unei luni, unui trimestru și an ;

— indicatorul mediu al neritmicității, care se determină ca raport între suma abaterilor de la planul de producție (în procente) în fiecare zi și numărul de zile lucrătoare din perioada respectivă ;

— raportul dintre producția considerată în contul îndeplinirii planului în mod ritmic, cu respectarea cadenței planificate a producției și producția efectiv fabricată.

Toate aceste modalități de calcul, cu excepția primelor două, oferă o evaluare justă a nivelului ritmicității fabricării producției pe luni, trimestrial, anual, dar **nu răspund satisfăcător necesităților de analiză economică operativă.** De ce ?

● În primul rînd în majoritatea metodologiilor se folosesc **date medii,** pe decadă, în principal care nu reflectă ritmicitatea în cadrul decadei : neîndeplinirea, uneori substanțială, a sarcinilor de plan în primele zile, așa cum se întîmplă nu de puține ori, poate fi compensată prin depășiri ale sarcinilor de plan în ultimele zile ale decadei. În afară de aceasta, în primele două modalități de calcul al nivelului ritmicității nu se ia în considerare numărul de zile lucrătoare, de ore în fiecare decadă, ceea ce poate duce, uneori, la concluzii greșite. Metoda decadală nu poate fi folosită nici în cazurile, în care, datorită particularităților fabricației, se impune o planificare neuniformă a sarcinilor de producție — cum este cazul întreprinderilor cu producție de unicate sau de serie mică — și cînd nivelul sarcinilor se stabilește în funcție de prevederile contractelor privind cantitățile și termenele de livrare. Pe de altă parte, metoda decadală nu permite o comparare obiectivă a ritmicității fabricației, în cadrul uneia și aceleiași întreprinderi în diferite decade, sau în diferite secții ori întreprinderi. Presupunerea că, în condițiile unei producții în fiecare decadă de aproximativ 1/3 din volumul lunar al producției fabricate, activitatea întreprinderii ar fi ritmică, duce la imposibilitatea de a compara din acest punct de vedere întreprinderi care lucrează mai mult sau mai puțin ritmic.

● În al doilea rînd, în cele mai multe din aceste modalități, calculul se face pe baza indicatorului valoric — **producția-marfă;** or, așa cum este cunoscut, nu puține sînt cazurile cînd de-a lungul unor zile sau al unei decade întregi planul se depășește la unele produse cu valori unitare mari și nu se îndeplinește la produse cu valori unitare mai mici, sau invers. Ca urmare, se creează impresia unei ritmicități sau neritmicități a fabricării producției.

● În al treilea rînd, indicatorii ritmicității producției obținuți pe aceste căi, folosind asemenea metodologii, în cea mai mare parte ajung la cunoștința colectivelor de muncă

Supliment la nr. 50 1984 Revista ECONOMICA

respective numai la sfîrşitul anului, trimestrului, iar în cel mai bun caz la sfîrşitul lunii, ceea ce nu permite înlăturarea operativă a cauzelor care generează neritmicitate în fabricaţie.

Pentru înlăturarea acestor aspecte relevate se propune un indicator, care, după părerea noastră, reflectă ideal înţelegerea dată de noi noţiunii de ritmicitate a producţiei — şi anume :

$$Kr = \frac{Qe - \Sigma\Delta q}{Qpl} \cdot 100$$

în care: Qe reprezintă volumul efectiv al producţiei fabricată într-o lună (în expresie valorică); Qpl - volumul planificat al producţiei în luna respectivă (în expresie valorică), $\Sigma\Delta q$ - suma abaterilor de la plan (în expresie valorică).

După cum se vede din relaţie, în determinarea nivelului ritmicităţii se iau în considerare atît nerealizările faţă de plan, cît şi depăşirile acesteia. Or, pînă în prezent, se consideră activitate neritmică, atunci cînd întreprinderea nu-şi realizează într-o anumită perioadă sarcinile planificate, iar în perioada următoare îşi recuperează rămînerea în urmă prin lucru în asalt.

Pentru a ilustra sensul real al ritmicităţii şi modul de determinare a nivelului acesteia, prezentăm în tabel un exemplu ipotetic.

Ziua din lună	Sarcina planif. de prod. zilnică x (mii lei)	Producţia efectivă zilnică (mii lei)	Abateri absolute (mii lei)	
			depăşire	neîndeplinire
1	556,4	202	-	- 354,4
2	556,4	101	-	- 455,4
3	556,4	52	-	- 504,4
...	...	...	...	...
12	556,4	614	+ 576	-
13	556,4	539	-	- 174
14	556,4	873	+ 316,6	-
...	...	...	...	...
30	556,4	831	+ 274,6	-
Total lună	13910	14078	+3164,8	-2296,8

x **Se admite o constanţă a nivelului planificat al producţiei zilnice**

Deci : Kr = [(14078—6161,6) : 13910] x 100 = 56,8%.

Comparînd abaterile cu sarcinile de plan, se obţin : **pozitive :** (3164,8 : 1391,0) x 100 = 22,7% ; **negative :** (2996,8 : 1391) x 100 = 21,6%.

Dacă 22,7% din producţie s-a obţinut peste plan, în schimb 21,6% din producţia planificată nu s-a realizat. Sarcina lunară planificată a fost depăşită cu (22,7—21,6) = 1,1%. Procentul îndeplinirii planului este : (14 078 : 13 910) x 100 = 101,1%.

Indicatorii astfel calculaţi, care reflectă mărimea abaterilor de la sarcinile de plan, propunem să fie denumiţi **coeficienţi ai neritmicităţii fabricării producţiei** (Knr). Ei pot fi calculaţi în două feluri :

$$K_{nr\ pozitiv} = \frac{\sum_{i=1}^{n} (q_{ie} - q_{ipl})}{Q_{pl}} \cdot 100, \text{ dacă } q_e > q_{pl}$$

$$K_{nr\ negativ} = \frac{\sum_{i=1}^{n} (q_{ie} - q_{ipl})}{Q_{pl}} \cdot 100$$

Coeficientul generalizat al neritmicităţii se determină cu relaţia alăturată :

$$K_{gnr} = \frac{\sum_{i=1}^{n} (q_{ie} - q_{ipl})}{Q_{pl}} \cdot 100$$

Suma coeficientului neritmicităţii şi a coeficientului ritmicităţii este egală cu procentul de îndeplinire a planului :

$$44,3 + 56,8 = 101,1\%$$

De o deosebită importanţă este stabilirea efectelor negative ale neritmicităţii de azi a producţiei asupra rezultatelor activităţii viitoare. Acest lucru este posibil de realizat făcînd analiza funcţiei de autocorelaţie a coeficienţilor de neritmicitate, în condiţiile în care succesiunea coeficienţilor în timp a fost considerată ca proces aleator staţionar.

Metoda propusă permite **controlul ritmicităţii fabricării producţiei** în fiecare schimb şi/sau zi, în toate verigile structurale ale întreprinderii şi pe toate perioadele — decade, lună, trimestre, an. De asemenea, ea serveşte la **elaborarea prognozei cadenţei necesare** în perioadele de timp următoare, cu luarea în considerare a abaterilor relevate în perioadele anterioare. În acest scop, se poate folosi cu succes metoda autocorelaţiei coeficienţilor ritmicităţii.

prof. dr. Paraschiv VAGU

Optimizarea proceselor tehnologice după cerinţe ergonomice

O SERIE DE CERCETĂRI de ergonomie efectuate în ultimii ani de către colectivul de specialitate din Institutul de igienă şi sănătate publică — Bucureşti au abordat locuri de muncă reprezentative din diferite sectoare industriale, cu procese automatizate, semiautomatizate, manual-mecanizate şi manuale, existente în producţia modernă. Putem menţiona, în acest sens, cercetările desfăşurate la maşini automate şi semiautomate de aşchiere a metalelor din industria construcţiilor de maşini, la cuptoare Siemens-Martin din oţelării, la utilaje din exploatarea şi industrializarea lemnului, la montajul manual al pieselor în industria electronică, la controlul de calitate al produselor, la terminale cu ecran în domeniul calculatoarelor. S-au urmărit caracteristicile şi funcţionalitatea sistemelor „om-maşină-mediu", relaţiile dintre componentele acestora şi modul lor de intercondiţionare, punîndu-se accentul pe evidenţierea comportamentului, a adaptabilităţii şi integrării organismului uman la condiţiile noilor tehnologii, a factorilor şi nivelului de solicitare a acestuia, în vederea reducerii şi eliminării cauzelor de suprasolicitare, a optimizării muncii. Concluziile rezultate pot constitui orientări şi indicaţii pentru optimizarea activităţii de muncă şi sistemelor în conformitate cu cerinţele ergonomice.

În cadrul unui proces tehnologic acţionează **oameni** şi **utilaje** în anumite condiţii de **mediu**, în vederea realizării de bunuri materiale. Optimizarea ergonomică a sistemului „om — mijloace de muncă — mediu de producţie" se realizează prin adaptarea reciprocă a celor trei componente din structura sa. **Omul-operator rămîne elementul de bază şi în tehnologiile automatizate** ; din punct de vedere ergonomic, în contextul tehnicii moderne, omul-operator este figura centrală a sistemelor de muncă, urmărindu-se adaptarea maşinii la om, construirea maşinilor sau sistemelor, organizarea activităţii şi a locului de muncă în aşa fel, încît acestea să fie adaptate la capacităţile şi limitele umane. De aceea, **la proiectarea şi introducerea noilor tehnologii trebuie să se pornească nu numai de la criteriile de productivitate a utilajului, ci şi de la necesitatea adaptării lui la caracteristicile organismului uman.**

La baza optimizării se impun două categorii de cerinţe :

— **cerințe privind confortul uman,** care au în vedere posibilitățile și particularitățile omului, cu limitele care rezultă din natura sa biologică ;

— **cerințe de eficiență,** cu caracter social-economic, care au în vedere realizarea sarcinilor impuse sistemelor la un nivel superior, precum și menținerea și promovarea stării de sănătate și a capacității de muncă ale omului.

Evaluarea și optimizarea sistemelor din punctul de vedere al factorului uman se poate face după diferite criterii — igienice, antropometrice, fiziologice, psihologice și psihofiziologice, psihosociale, care constituie baza principalelor cerințe ergonomice. Acestea se concretizează în valori fizice, chimice, biologice, fiziologice, psihofiziologice, reprezentînd indicatori și parametri ce evidențiază anumite caracteristici ale sistemelor, un îndreptar pentru utilizarea și introducerea rațională și eficientă în practică a principiilor ergonomice. Unii indicatori sînt normați și au fost incluși în diferite materiale normative sau standarde naționale și/sau internaționale, din categoria lor făcînd parte în special indicatorii igienici, reprezentați prin valorile-limită ale factorilor de mediu (microclimă, iluminat, zgomot și vibrații, pulberi, substanțe toxice). Alți indicatori sînt normați parțial, cum este cazul celor antropometrici (dimensiunea mobilierului de lucru, unele dimensiuni ale mașinilor) sau fiziologici (clasificarea intensității efortului fizic după cheltuiala de energie a organismului uman, limitele greutăților ce pot fi transportate manual), iar unii indicatori (psihologici, psihosociali) nu au fost normați pînă în prezent.

Criteriile de eficiență se concretizează prin indicatori sociali și economici. Ele evidențiază starea funcțională a sistemelor, echilibrul sau dezechilibrul acestora, apariția unor disfuncții în cadrul lor, cu repercusiuni negative asupra omului (accidente de muncă, boli profesionale, morbiditate cu incapacitate temporară de muncă, absențe, fluctuația personalului muncitor) și/sau asupra producției (rebuturi, scăderea productivității muncii etc.).

Optimizarea ergonomică a muncii se poate face în faza de proiectare și construcție (ergonomia de concepție) sau în cazul sistemelor aflate în funcțiune (ergonomia de corecție). În general, în industrie există ambele posibilități ; **este necesar să predomine ergonomia de concepție,** pentru a se reduce, pe cît posibil, intervențiile ulterioare, care sînt mai puțin eficiente și chiar mai costisitoare.

Acțiunea de optimizare include trei etape :

— determinarea caracteristicilor sistemelor și a cerințelor lor ergonomice ;

— stabilirea, pe baza cerințelor ergonomice, a mijloacelor de intervenție pentru optimizare ;

— evaluarea eficienței mijloacelor de intervenție ergonomică.

Pentru a putea stabili principalele cerințe ergonomice și modul lor de aplicare la un sistem existent sau un sistem care se proiectează, este necesar să se cunoască în mod detaliat componentele sistemului respectiv și interrelațiile lor funcționale, modul de participare a omului la desfășurarea procesului tehnologic, repartizarea sarcinilor între acesta și instalația tehnică. Se urmăresc caracteristicile utilajelor (dimensiuni, amplasare, forțele de acționare aplicate de executant, modul de prezentare a informațiilor), caracteristicile materiilor prime și auxiliare, ale produselor intermediare și finite, succesiunea diferitelor operații și faze, necesitățile de deplasare, transportul manual de greutăți, ritmul de desfășurare a lucrărilor, poziția executantului în timpul lucrului (ortostatică ori șezînd — permanent sau alternativ ; poziții vicioase — aplecat, ghemuit, în genunchi, culcat) și mișcările acestuia (frecvență, amplitudine, direcții).

Un element urmărit este mediul de muncă, cu factorii care îl caracterizează — fizici (microclimă, iluminat, oscilații mecanice, radiații, presiune), chimici (substanțe toxice) sau biologici (germeni patogeni, paraziți, animale agresive), în strînsă relație cu caracteristicile constructive ale încăperii de lucru și ale instalațiilor de ventilare, încălzit și iluminat.

Se analizează **solicitările generale ale organismului uman** (consumul de energie privind efortul fizic, solicitările termice), precum și **solicitările diferitelor sisteme și aparate ale acestuia** în funcție de activitatea desfășurată (aparatul cardiovasculan, analizatorii — vizual, auditiv, tactil etc., atenția — concentrată și/sau distributivă, memoria imediată sau gîndirea tehnică etc.).

În ce privește ambianța psihosocială, se urmăresc relațiile interumane, relațiile ierarhice, motivația, disciplina la locul de muncă (și, dacă este cazul, și pe ansamblul secției sau chiar al întreprinderii). De exemplu, în cadrul controlului de calitate al produselor pot apare probleme de relație indirectă cu fazele anterioare de realizare a acestora, în care lucrează alți executanți și funcționează alte utilaje, de activitatea lor depinzînd calitatea produselor obținute.

Stabilirea acestor caracteristici ale sistemelor se realizează prin analiza lor ergonomică. În cazul proiectării unor sisteme noi, ponderea principală a analizei se axează pe cunoașterea scopului și funcțiilor sistemului și a poziției omului în cadrul acestuia, a sarcinilor ce revin omului și mașinii, a posibilităților omului de a realiza sarcinile respective în condiții optime din punctul de vedere al păstrării sănătății și capacității sale de muncă. Analiza unor sisteme similare în stare de funcțiune poate da informații privind caracteristicile acestora. În cazul sistemelor existente, analiza ergonomică se efectuează prin observații și măsurători directe ale condițiilor de muncă — privind utilajele, mediul în care se desfășoară activitatea, reacțiile organismului uman — constituind **diagnosticul ergonomic.** Datele obținute în analiza ergonomică reprezintă baza elaborării mijloacelor de intervenție pentru aplicarea cerințelor ergonomice.

În cadrul optimizării sistemelor, care are la bază adaptarea reciprocă a celor trei componente — om, mijloace de muncă și mediu de producție —, căile de adaptare a omului sînt limitate de natura sa biologică. Dezvoltarea economico-socială la un nivel tot mai ridicat în țara noastră asigură, însă, **posibilități crescînde de adaptare a organismului la activitatea productivă,** prin multiple mijloace : pregătirea și perfecționarea profesională, orientarea și selecția profesională, supravegherea stării de sănătate prin examene medicale la încadrarea în muncă și control medical periodic, raționalizarea mișcărilor și a poziției corpului în timpul muncii, călirea organismului prin sport și prin odihnă activă cu folosirea rațională a factorilor naturali (aer, apă, soare). Totuși, o pondere mare în cadrul optimizării revine mijloacelor de **adaptare a mașinilor și a factorilor de mediu la posibilitățile morfo-funcționale ale organismului uman.** Pentru realizarea optimizării se aplică mijloace capabile să ducă la obținerea condițiilor stabilite prin norme, sau indicate de diferite studii și cercetări în cazul factorilor nenormați.

În ceea ce privește **evaluarea eficienței** mijloacelor de intervenție ergonomică, posibilitățile sînt mai reduse în faza de proiectare, atunci cînd este vorba de construcția unor sisteme noi (în asemenea situație se poate recurge la experimentare în condiții de laborator, microproducție sau stație-pilot, determinîndu-se valoarea indicatorilor obținuți). În cadrul sistemelor existente, eficiența intervențiilor făcute se stabilește prin compararea valorilor indicatorilor, determinate înainte și după intervenție ; acestea din urmă trebuie să se apropie de indicatorii și parametrii corespunzători cerințelor ergonomice (privind factorul uman, factorii economico-sociali).

Alături de criteriile de eficiență economică directă (producție, productivitate, beneficii etc.), un rol important îl au și indicatorii și parametrii care evidențiază modificarea pozitivă a condițiilor de muncă în conformitate cu cerințele ergonomice privind factorul uman. Ca urmare, eliminarea factorilor nocivi fizici sau chimici din mediul de lucru, reducerea eforturilor fizice sau neuropsihice, eliminarea sau reducerea îmbolnăvirilor profesionale și a accidentelor de muncă, reducerea morbidității cu incapacitate temporară de muncă reprezintă criterii importante de apreciere a eficienței mijloacelor de intervenție ergonomică.

În tehnologiile moderne automatizate, conducerea operațiilor și acționarea utilajelor la nivelul tabloului de comandă constituie o caracteristică definitorie, determinînd o nouă profesiune, cu cerințe superioare de pregătire. În cazul instalațiilor complexe din energetică, industria petrochimică sau chimică, operatorul de la tabloul de comandă este legat indirect de sistemul tehnic, care se găsește dispersat la distanță de acesta. În instalațiile limitate, însă, cum este cazul forjării automate, operatorul se află lîngă utilajele pe care le comandă de la tablou, putîndu-le supraveghea direct; în general, operatorul și tabloul de comandă funcționează într-o cabină — și astfel se formează, în cadrul sistemului de forjare, un alt sistem, alcătuit din operator, tabloul de comandă și mediul din cabina respectivă. Cercetările efectuate au pus în evidență probleme legate de condițiile de mediu din cabină. Astfel, a apărut necesară asigurarea unui sistem de ventilare a acesteia, pentru realizarea microclimei stabilite de norme și evitarea poluării atmosferei cu pulberi și oxid de carbon; pentru protecția față de radiațiile calorice, emise de piesele ce se forjează, s-a indicat confecționarea suprafeței vitrate a cabinei dintr-un material termoizolant. O problemă de mediu o constituie și iluminatul, care trebuie să asigure urmărirea forjării în hală, a indicațiilor de pe tabloul de comandă, fără a se produce reflectări jenante și străluciri care reduc vizibilitatea și sensibilitatea ochiului la lumină. Sînt necesare și izolarea fonică a cabinei față de zgomotul din hală, precum și vibroamortizarea acesteia la nivelul fundației față de trepidațiile produse de presa de forjare și care se transmit cabinei prin pardoseala halei.

Construcția pupitrului de comandă, distribuția comenzilor și dispozitivelor de semnalizare pe suprafața acestuia trebuie, de asemenea, să corespundă cerințelor organismului uman. La stabilirea dimensiunilor suprafeței de lucru se cer luate în considerare zonele normale (optime) și maxime de efectuare a mișcărilor de către membrele superioare; comenzile cu frecvență mare de folosire să fie amplasate cît mai anterior față de corpul operatorului, fiind incluse, pe cît posibil, în zonele optime de mișcare a membrelor superioare, precum și în zona vizuală accesibilă fără mișcări laterale de amplitudine mare ale capului. Confortul necesar operatorului presupune, de asemenea, dotarea cabinei cu un scaun reglabil în înălțime și cu suprafața de șezut reglabilă în direcție antero-posterioară, putîndu-se, astfel, apropia sau îndepărta de pupitrul de comandă. Pentru asigurarea unui cîmp vizual larg spre hala de forjare în toate direcțiile, care să includă toate utilajele și dispozitivele de forjare, se impune corelarea înălțimii minime a planului de forjare (masa presei) cu înălțimea maximă a pupitrului de comandă și cu distanța de la sol pînă la marginea inferioară a suprafeței vitrate a cabinei.

Însușirile psihofiziologice pe care trebuie să le prezinte operatorul de la tabloul de comandă, în vederea îndeplinirii în bune condiții a sarcinilor de muncă, sînt: integritatea funcțiilor vizuale, acuitate auditivă normală și „auz profesional", sensibilitate proprioceptivă și simț chinestezic dezvoltat pentru controlul corectitudinii comenzilor, integritatea anatomică și funcțională a aparatului locomotor, procese intelectuale dezvoltate (spirit de observație, atenție concentrată și distributivă, memorie de scurtă și de lungă durată, reprezentări spațiale de mișcare și tehnico-constructive), abilități motorii (timp de reacție bun, o bună coordonare ochi-mînă-picior pentru executarea comenzilor acționate manual și a celor cu pedale, siguranța mișcărilor mîinii). În pregătirea profesională a operatorilor urmează a fi luate în considerație: asigurarea cunoștințelor de bază privind procesul forjării, elementele constructive ale instalațiilor și funcționarea optimă a presei, pentru sesizarea defecțiunilor; formarea sistemului de deprinderi necesare efectuării comenzilor de forjare.

dr. Hilda HERMAN

Automatizarea procesului de luare a deciziilor

ACUMULĂRILE cantitative și calitative în informatica aplicativă s-au concretizat în realizarea de sisteme sau aplicații informatice la nivelul unităților economice și al unor activități importante din economia națională. Favorizată de dotarea cu tehnică de calcul electronic, automatizarea proceselor informaționale s-a bazat pe ample acțiuni de analiză și proiectare a modului de funcționare a mecanismelor economice. Sistemele informatice existente încorporează produse-program (lanțuri de programe) de gestionare a colecțiilor de date privind statica și dinamica organismelor economice. Ele sînt menite, în principal, să alimenteze organele de conducere și de execuție cu informații — necesare desfășurării acțiunilor — asupra stării și funcționării unităților economice pe nivele organizatorice. În acest mod, este urmărit modul de exercitare a funcțiilor pe care le îndeplinește organismul în care se exploatează sistemul informatic.

Complexitatea crescîndă a fenomenelor și a proceselor economico-sociale, dificultățile pe care acestea le implică în procesele decizionale impun lărgirea sferei de aplicabilitate a informaticii în tratarea datelor, prin trecerea la realizarea de **sisteme informatice conversaționale și cu funcționare în timp real.** Așa cum robotica industrială este chemată să automatizeze procesele de producție, la fel sistemele informatice trebuie să asigure automatizarea proceselor de luare a deciziilor. Prin aceasta, personalul de conducere și execuție este eliberat de efectuarea unor lucrări de rutină, avînd posibilitatea să se concentreze asupra activităților inovatoare, de creație. Pentru realizarea acestui deziderat, sînt necesare **lărgirea și completarea funcțiilor sistemelor informatice,** cu implicații majore asupra eficienței.

Punctul de plecare în automatizarea procesului de luare a deciziilor îl constituie produsele-program existente — încorporate (în general) în biblioteci de programe și subprograme — și colecțiile de date (fișiere, baze de date) asupra stării și amplasării elementelor din unitățile economice. Prin înlănțuirea de produse-program, în funcție de necesitățile de informare, se realizează alimentarea promptă a factorilor de decizie cu informații complexe de comandă a modului de funcționare a mecanismelor economice. În astfel de înlănțuiri, produsele-program se comportă ca module asamblate în vederea exercitării funcțiilor de conducere (previziune, organizare, decizie, coordonare, control), luînd în considerare ansamblul informațiilor disponibile.

Pentru exercitarea funcției de **previziune,** sînt determinante modulele privind corelația, regresia și predicția fenomenelor economice. Înlănțuirea acestora se bazează pe exploatarea colecțiilor de date relative la starea resurselor pe un număr reprezentativ de perioade de gestiune și asupra conexiunilor dintre sistemul economic și mediul exterior. Se mai au în vedere: informațiile privind evoluția previzibilă a factorilor de interacțiune care concură la exercitarea în bune condiții a funcțiilor de execuție; corelațiile dintre factori, intensitatea și sensul legăturilor dintre aceștia; concluziile studiilor asupra nivelului rezervelor de resurse și a posibilităților de exploatare a lor; analiza tendințelor manifestate în evoluția nevoii sociale, orientările care apar în preferințele consumatorilor finali; evoluția veniturilor și a cheltuielilor; stabilitatea și adaptabilitatea traiectoriei de evoluție a organismului pe ansamblu și pe componente, tensiunile interne care provoacă oscilații de la traiectorie etc. Spre exemplu, pentru previziunea volumului producției-marfă este necesară înlănțuirea de module de corelație și regresie, extrapolare și interpolare a seriilor dinamice privind desfacerea produselor. Modulul de corelație și regresie are funcția de a furniza decidenților informații asupra intensității și a formei legăturilor din-

tre factorii care concură la realizarea producției-marfă. Prin calcule de ajustare a seriilor dinamice se vizualizează cea mai probabilă traiectorie de evoluție a indicatorului. Pe orizontul de plan, modulul de extrapolare și interpolare redă informații privind mărimea scontată a producției-marfă în raport cu condițiile viitoare de desfășurare a activităților. Rezultă scenarii ale desfacerii de mărfuri, care permit organelor de conducere să cunoască și să aleagă cea mai adecvată strategie pentru condiții date ale producției. Decizia automată, bazată pe confruntarea opțiunilor decidenților, va reda politica de desfacere a producției, adaptată conjuncturii existente și previzibile în cadrul macrosistemului.

Exercitarea funcției de **organizare** impune cuplarea prin sistem informatic de module relative la gestionarea resurselor și structura organizatorică pe care se bazează. Dezvoltarea sau restrîngerea volumului de activitate se regăsesc, prin exploatarea lanțului de module, în informații privind structura organizatorică aptă să asigure cea mai bună amplasare și exploatare în spațiu și timp a resurselor. Spre exemplu, pe baza colecțiilor de date privind mijloacele și fondurile întreprinderii, sînt concepute sau exploatate module de cunoaștere a ponderii fiecărei categorii de elemente în ansamblul patrimoniului, a modului cum este asigurată autogestiunea acestuia, precum și a mutațiilor care au loc în raportul dintre categoriile de resurse. Cuplarea de module de gestiune a datelor privind legislația economică asupra organizării producției și a muncii asigură obținerea de informații privind modalitățile de adaptare a structurii existente la noile condiții de funcționare a organismului. În final, sistemul informatic este în măsură să redea structura optimală care se impune să fie adoptată luînd în considerare factorii determinanți, interacțiunea dintre aceștia, criteriile de eficiență economică.

Decizia (comanda) în desfășurarea proceselor economice se regăsește în exercitarea celorlalte funcții ale conducerii. Pentru proceduri speciale de fixare a politicii globale a sistemului sau pentru acțiuni cu caracter complex, automatizarea procesului de luare a deciziilor implică adăugarea de module prin care să se asigure armonizarea și ierarhizarea variantelor de programe privind desfășurarea acțiunilor, astfel încît să se obțină agregarea optimală a sistemului de indicatori, norme și normative prin care se exprimă obiectivele și sarcinile sistemului economic.

În vederea **coordonării** acțiunilor și asigurării condițiilor pentru reglarea și autoreglarea funcționării organismului economic, urmează a se cupla module de zonare, ordonanțare, lansare și urmărire a consumurilor de resurse. Informația rezultată devine materializarea principiului de conducere „prin excepții", potrivit căruia fiecare responsabil din structura organizatorică să dispună de soluții la problemele ce intervin în sfera sa de atribuții. Prin aceasta se asigură o delimitare mai clară a autorității și a responsabilității decidenților, contribuind la adîncirea cooperării și a specializării în cadrul unităților economice și al nivelelor organizatorice superioare.

Realizarea funcției de **control** are ca elemente de bază module de evidență și analiză economică prin care se asigură alimentarea cu informații a celorlalte componente informatice. Prin module de evidență economică, de calculație a costurilor, de analiză factorială, de studiu al variației fenomenelor etc. sînt obținute semnale și știri asupra modului cum sînt îndeplinite obiectivele sistemului economic. Aceste informații asigură închiderea circuitelor informaționale ale procesului de luare a deciziilor. Prin ele se alimentează celelalte lanțuri de module cu datele necesare luării celor mai corespunzătoare hotăriri asupra funcționării dinamice a mecanismelor economice.

În exercitarea fiecărei funcții de conducere și a ansamblului acestora, prin sisteme informatice, procedurile de lucru încorporează trei componente majore: formularea problemei decizionale, baza de module (produse-program) de soluționare a problemelor și procesul de luare automată a deciziilor. Pentru o conlucrare eficace și o comunicație accesibilă între specialiști, problemele decizionale trebuie formulate într-un limbaj adecvat procesului de tratare a informațiilor. În formulare nu este suficientă enunțarea problemei, ci sînt necesare detalii asupra împrejurărilor în care este solicitată intervenția decidenților. Un mijloc eficace de analiză și prezentare logică a problemelor decizionale sînt **tabelele de decizii.** În urmaa analizei aprofundate a fenomenelor, o tabelă de decizii redă criteriile (condițiile) care intervin în soluționarea problemei, regulile logice care corespund nivelelor posibile ale criteriilor folosite și acțiunile (deciziile) ce se impun a fi efectuate cînd regulile sînt îndeplinite. Modulele necesare a fi înlănțuite pentru rezolvarea problemei sînt selectate avîndu-se în vedere selecția acțiunilor din tabela de decizii. Prin modul distinct, tabela de decizii poate fi convertită direct în produs-program. Pentru ansamblul de probleme decizionale care intervin într-un ciclu decizional, modulele necesare constituie baza de produse-program, încorporată în biblioteci specifice procesului de luare automată a deciziilor. În cazuri concrete, prin formulări specifice calculului predicatelor)conjuncții, disjuncții, negații etc.) vor fi selectate din bază și înlănțuite acele module care asigură soluționarea problemei decizionale. Cu ajutorul terminalelor, decizia este adusă la cunoștință factorilor răspunzători cu aplicarea ei.

UN EXEMPLU de automatizare a procesului de luare a deciziilor este aplicația informatică privind pregătirea, organizarea și desfășurarea admiterii în învățămîntul superior, realizată la Facultatea de matematică din Cluj-Napoca.

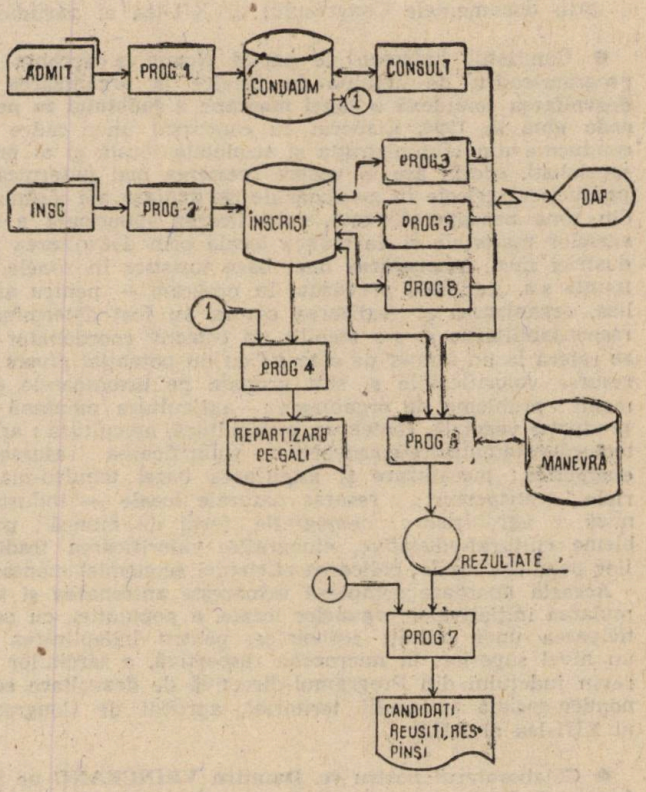

După o analiză detaliată a problemei, în contextul realizărilor informatice din instituție, s-a creat o colecție de date (CONDADM) cu informații privind condițiile de desfășurare a admiterii (PROG1). În regim conversațional, de la terminal se asigură actualizarea colecției și vizualizarea informațiilor dorite (CONSULT). Pentru perioada de înscriere a candidaților, s-a conceput un modul (PROG 3) prin care, de la terminal, datele sînt incorporate într-un fișier cu acces direct (ÎNSCRIȘI). La terminarea perioadei de înscriere, prin exploatarea fișierului (PROG 4) sînt obținute liste de control și de repartizare a candidaților pe

săli. În timpul desfășurării concursului, de la terminal este realizată actualizarea fișierului privind candidații, prin înscrierea absenților de la fiecare probă și a exmatriculaților (PROG 5). După corectarea lucrărilor, printr-un modul distinct creat, sînt asigurate introducerea notelor și validarea rezultatelor (PROG 6). Sortarea datelor după criteriile impuse este urmată de listarea candidaților admiși și a celor respinși (PROG 7). În regim conversațional, lanțul de module mai asigură obținerea de situații statistice asupra admiterii (PROG 8). Aplicația, a cărei schemă globală este prezentată în fig. din pag. 5, are largi posibilități de adaptare și integrare în ansamblul sistemelor informatice din unități de învățămînt superior.

Florian BOIAN, Zoltán KÁSA,
Dumitru OPREAN, Leon ȚÂMBULEA
Universitatea din Cluj-Napoca

INFORMAȚII DIN ACTUALITATE

RELAȚIILE de mai jos asupra a două acțiuni inițiate de Comitetul P.C.R. al județului Neamț, diferite ca obiective și ca amploare dar vizînd deopotrivă rezolvarea unor probleme actuale și de perspectivă legate de valorificarea superioară a resurselor în scopul dezvoltării economico-sociale accelerate, ilustrează promptitudinea cu care se trece la materializarea obiectivelor stabilite prin documentele Congresului al XII-lea al partidului.

● Comitetul județean de partid Neamț a aprobat un program-cadru de acțiune cu privire la **organizarea și dezvoltarea complexă a zonei montane a județului în perioada pînă în 1990.** Elaborat cu concursul unor cadre de conducere din administrația și economia locală și al unor specialiști, acesta are în vedere creșterea mai puternică a producției agricole în gospodăriile particulare ale țărănimii din zona necooperativizată, valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă locale prin dezvoltarea industriei mici, amenajarea unei baze turistice în zonele de munte ș.a. Acțiunile prevăzute în program — pentru analiza, organizarea și realizarea cărora au fost determinate responsabilitățile și s-a stabilit un colectiv coordonator — se referă la un număr de comune cu un potențial divers de resurse valorificabile și sînt grupate pe următoarele domenii : probleme de organizare ; agricultura montană — producție vegetală, zootehnie, piscicultură, apicultură ; arhitectură-sistematizare-construcții : valorificarea resurselor energetice ; mecanizare și asigurarea bazei tehnico-materiale ; transporturi ; resurse naturale locale — industria mică — agroturism ; demografie, forță de muncă ; probleme cultural-educative, etnografie, valorificarea tradițiilor populare locale; ridicarea eficienței economiei montane.

Această abordare complexă urmărește antrenarea și stimularea inițiativelor organelor locale, a populației, cu participarea unor unități economice, pentru îndeplinirea la un nivel superior, în microzona respectivă, a sarcinilor ce revin județului din Programul-directivă de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, aprobat de Congresul al XIII-lea al P.C.R.

● Colaboratorul nostru **ec. Dumitru VRÎNCEANU** ne informează despre un schimb de experiență pe tema **creșterii mai accentuate a productivității muncii,** la care au luat parte șefii compartimentelor de organizare din principalele unități industriale și de construcții din județ, președinții comitetelor sindicatelor, responsabilii comisiilor pentru creșterea productivității muncii. Organizatorii — cabinetul județean de organizare economico-socială și consiliul județean al sindicatelor — și-au propus să demonstreze că în materie de productivitate se pot oricînd găsi, în orice unitate economică — indiferent de ramură, de mărime, de nivelul dotării — soluții noi, eficiente, pe care să fie fundamentate sporurile importante prevăzute pentru perioada pînă în 1990. Astfel, la Bicaz — orașul în care s-a desfășurat acțiunea — participanții au vizitat locuri de muncă model, aflate la extreme diferite ale înzestrării tehnice și tehnologice : atelierul cuptoare de clincher al fabricii de ciment Tașca din cadrul Combinatului de lianți și azbociment — cu un înalt grad de automatizare, incluzînd calculator de proces și televiziune în circuit închis; două puncte de lucru ale cooperativei meșteșugărești „Bicazul", unde buna organizare și autoutilarea au asigurat reducerea substanțială a consumului de manoperă pe unitatea de produs.

C.L.A. — Bicaz a prezentat programul propriu de creștere a productivității muncii pe anul în curs (preluat ca model de celelalte unități reprezentate la schimbul de experiență), sistemul de urmărire a aplicării măsurilor cuprinse în acesta, stadiul de pregătire a programului pe 1985, metodele folosite de compartimentele de resort și comisiile pe domenii pentru a transforma progresul tehnic și organizatoric într-o preocupare de masă, un sistem de indicatori pentru aprecierea eficienței organizării unui loc de muncă model.

DOCUMENTAR EXTERN

Idei și experiențe în tripticul învățămînt-cercetare-producție

● O școală profesională din R.D. Germană a fost organizată și dotată pentru a servi ca „stație-pilot" de testare a posibilităților de utilizare a mijloacelor automate de instruire. Aici a fost realizată de către cursanții înșiși, din subansamble și piese tipizate ale sistemului hardware Ursamat 4 000, aflate în fabricație de serie, o instalație experimentală ce poate fi utilizată, în general, în învățămîntul profesional, iar îndeosebi pentru pregătirea specialiștilor în folosirea aparaturii automate de conducere a proceselor de producție și a tehnicii de măsură și control.

● Datele statistice asupra structurii șomerilor din Belgia arată că riscul tinerilor de a nu găsi de lucru este cu atît mai mare, cu cît nivelul lor de pregătire școlară este mai scăzut. 71 la sută dintre tinerii șomeri (60 la sută în cazul fetelor) nu au absolvit decît prima treaptă a școlii medii ; în cazul absolvenților de facultăți, în vîrstă de pînă la 25 de ani, nu reușesc să găsească de lucru 5,7 la sută dintre tineri și 3 la sută dintre fete (ceea ce nu înseamnă că toți cei care găsesc un post lucrează în specialitatea și la nivelul pregătirii lor). Într-un studiu asupra căilor ce pot ameliora această situație (dar care nu abordează cauzele economico-sociale ale șomajului), P. van de Cruyce propune ca în programa de învățămînt, atît general cît și profesional, să se țină seama de direcțiile de bază ale evoluțiilor din sfera muncii : ritmurile mai rapide de introducere în producție a tehnologiilor noi ; influența acestora asupra structurii pe profesii și nivel de calificare a forței de muncă și asupra caracterului funcțiilor încredințate muncitorilor (multe profesii dispar, ori se transformă radical, apar funcții noi) ; diferențierea muncii și a metodelor de organizare a ei, în funcție de mărimea întreprinderilor și de metodele de conducere ; evoluția importanței muncii în sistemul valorilor umane. În aceste condiții, apar necesar să se renunțe la opoziția dintre învățămîntul de cultură generală și cel tehnic, la specializarea tot mai distinctă a acestora. Învățămîntul trebuie să urmărească în primul rînd să dezvolte la individ ansamblul aptitudinilor și atitudinilor care-i constituie individualitatea în viața socială și profesională ; să promoveze deprinderile muncii colective, spiritul de cooperare.

● Între un institut de învățămînt superior și o mare firmă din industria alimentară, din Statele Unite, se realizează pe bază de contract o colaborare care constituie o formă originală a practicii în producție a studenților. În fiecare an, după un semestru de studii, aceștia lucrează în întreprindere, cu program întreg, o perioadă compactă de 6 luni, fiind retribuiți cu salarii al căror nivel depinde de sarcinile individuale de producție, de experiența și stagiul în muncă, precum și de rezultatele la învățătură. Dacă la încheierea studiilor ei primesc un post în întreprinderea respectivă, stagiul în întreprindere ca student li se consideră ca vechime în muncă. Firma este interesată în desfășurarea în bune condiții a acestui tip de „învățămînt combinat", deoarece în acest fel își asigură forță de muncă posedînd un nivel profesional destul de ridicat, ceea ce compensează dificultățile în adaptarea la lucru a fiecărei noi serii de studenți.

● Pornind de la elementele pozitive ale unei experiențe pedagogice realizate în U.R.S.S. în deceniile 3—4, un studiu al lui I. Beregovoi, publicat în revista sovietică „EKO", propune reorganizarea învățămîntului într-o viziune complexă, care pe lîngă instituțiile preșcolare și școlile de diferite grade, să antreneze în mod organizat, la pregătirea multilaterală a tineretului, familia și mediul social — palatele pionierilor, cluburile pentru copii și adolescenți, stațiunile tinerilor tehnicieni, naturaliști ș.a. Veriga centrală a structurii sistemului ar urma să o constituie uniunile pedagogice științifice și de producție, care să înglobeze la nivel teritorial toate instituțiile de învățămînt, sub coordonarea institutelor pedagogice de grad universitar și a institutelor de cercetări cu profil pedagogic. Uniunile ar urma să aibă relații organizate cu un număr de întreprinderi industriale și agricole care să le fie subordonate din punct de vedere pedagogic și care să colaboreze cu școlile în pregătirea cadrelor de muncitori, tehnicieni, ingineri etc. de care au nevoie. Autorul consideră că un asemenea sistem ar dezvolta inițiativa și creativitatea cadrelor didactice, le-ar ridica prestigiul profesional, ar duce la îmbunătățirea calității învățămîntului, ar asigura familiei elevului un sprijin pedagogic calificat, dar mai cu seamă — prin îmbinarea învățămînt-cercetare-producție realizată într-o optică pedagogică — ar duce la crearea unor noi metode de mare eficiență în procesul de învățare și educare, datorită cărora s-ar accelera însușirea și fixarea cunoștințelor, astfel încît elevilor și studenților le-ar ajunge timpul și pentru muncă, și pentru odihnă, sport, artă, contactul cu părinții etc. În favoarea trecerii treptate la o astfel de organizare pledează experimente ce se desfășoară în prezent cu rezultate semnificative. Institutul pedagogic din Poltava realizează un program complex care cuprinde orientarea profesională, selecția și pregătirea preuniversitară a tinerilor talente pedagogice din cele 300 de școli ale regiunii. Institutul pedagogic din Tomsk are în subordine un liceu industrial, o școală generală și o grădiniță de copii. La Novosibirsk, institutul regional de perfecționare a cadrelor didactice s-a contopit cu institutul pedagogic. Pentru prima dată în sistemul de învățămînt tehnico-profesional din U.R.S.S. a luat ființă, la Sverdlovsk, un institut tehnic-pedagogic care pregătește cadre didactice necesare liceelor industriale și școlilor profesionale.

Depozite înalte

La Ciechanow, în R.P. Polonă, s-a construit un depozit înalt, dotat cu sistem de evidență a stocurilor, introducere și scoatere a materialelor comandat de un calculator electronic, care ține seama de cele mai noi realizări tehnice în materie. El este destinat depozitării și distribuției la unitățile din zonă a pieselor de schimb pentru mașini agricole (3 depozite similare se află în execuție în alte regiuni), putînd stoca 7 000 de sortotipodimensiuni de piese, în containere metalice de 1240×835×970 mm, de 1240×835×450 mm și pe palete din lemn de 1200×800×360 mm, cu sarcina maximă a unei unități de încărcătură de 900 kg. Construcția, cu un volum de 33 500 mc, are ca schelet însești structurile din profile metalice ale șirurilor de rafturi, închiderea din panouri multistrat, iar învelitoarea din tablă ondulată galvanizată. Cele 9 șiruri de rafturi, de 12 m înălțime, pot primi un total de 13 524 containere și palete.

Etape în proiectarea organizării

Ca o formă de perfecționare a conducerii activității unităților economice, I. Kilvacev, de la Institutul de învățămînt superior de economie națională din Varna, propune metoda „proiectării locale a organizării", care se realizează în 4 etape :

1) etapa de **diagnosticare**, în care se identifică părțile negative și neajunsurile în funcționarea sistemului de conducere al întreprinderii respective, se analizează influența acestuia asupra asigurării tehnico-materiale a producției și folosirii mijloacelor de producție, asupra situației și caracterului forței de muncă, asupra procesului de deservire a producției ;

2) etapa de **analiză**, în care informațiile obținute sînt sistematizate și prelucrate, se relevă cauzele neajunsurilor în sistemul de conducere, se face distincția între cauzele cu caracter episodic și cele cu acțiune sistematică, se formulează direcțiile fundamentale de îmbunătățire a sistemului ;

3) etapa **constructivă**, în care se definesc căile de rezolvare a problemelor, se elaborează proiecte de măsuri pentru înlăturarea cauzelor deficiențelor sistemului de conducere — cauze de ordin exterior (influența lipsei de competență a unor eșaloane superioare întreprinderii, recomandări eronate ale unor institute de cercetări, dificultăți în relațiile cu alte unități economice etc.) și de ordin intern (ignorarea obiectivelor conducerii, insuficiența și lipsa de precizie a informațiilor asupra activității de producție, caracterul dezordonat al mecanismului organizatoric, controlul nesatisfăcător asupra întreprinderii în ansamblu și a subdiviziunilor ei, încălcarea legislației ș.a.) ;

4) etapa de **transformare**, în care se stabilesc sarcinile pentru implementarea proiectelor de organizare și se apreciază rezultatele obținute.

Automatizarea conducerii și gestiunii fabricilor de beton-marfă

Producția de beton-marfă (preparat în instalații centralizat și livrat la diferiți utilizatori pe bază de comenzi directe) trebuie să se caracterizeze printr-o mare disponibilitate — capacitatea de a satisface comenzile în cel mai scurt timp de la primirea lor sau la ore stabilite prin acestea. Atunci cînd fabricația se realizează în mai multe instalații, fiecare cu cheltuieli de producție diferite, cu grade diferite de încărcare a capacității acestora și a mijloacelor de transport ținînd seama și de multitudinea beneficiarilor și de distanțele diverse la care se fac livrările, apar probleme complexe de gestiune, de stăpînire a costurilor, de programare, de elaborare și circulație a documentelor. Automatizarea gestiunii, folosind echipamentele de calcul electronic, contribuie la raționalizarea și optimizarea acestor activități, la reducerea numărului de personal implicat ; totodată ea asigură creșterea volumului și ritmicității producției și a folosirii mijloacelor de transport, organizarea producției după criterii economice, mărirea disponibilității și flexibilității (trecerea de la o marcă de la alta), reducerea timpilor de livrare a betonului proaspăt.

În cadrul experimentului „modelul Düsseldorf", efectuat în R.F. Germania, s-a realizat și aplicat sistemul informatic „TRAS" de livrare și facturare a betonului-marfă în cadrul unui complex de centrale de preparare (cu o producție medie de 60, 80, 85 și 100 mii mc), situate în localități cu o distanță maximă între ele de 10 km. Ținînd seama de cerințele de fiabilitate (funcționarea cu întreținere

minimă într-un mediu cu praf, vibrații și variații de temperatură), s-a ales sistemul hardware IDM 8100. Cele 4 fabrici de beton sînt conectate la calculatorul central; fiecare dintre ele dispune de un terminal, o imprimantă și un decodificator de benzi magnetice pentru parcul auto. La administrația centrală a complexului se află patru console cu display și o imprimantă pentru listele cumulative. Software-ul a fost astfel conceput, încît din procesul complex de prelucrare automată a datelor să rezulte informații simple și fiabile pentru operatorii de la preparare și livrare, asigurîndu-se controlul rapid al principalelor funcțiuni, al disponibilităților și al livrărilor.

La primirea comenzii telefonice a clientului, administratorul complexului de fabrici de beton solicită și obține de la calculator date privind : alte lucrări sau alți beneficiari pentru care trebuie făcute livrări periodice regulate ; disponibilul de materiale necesare ; eventuale întîrzieri de plată ale clientului respectiv pentru livrări anterioare. În funcție de aceste informații, administratorul transmite comanda la fabrica cea mai apropiată, dacă gradul de încărcare a acesteia permite furnizarea cantității respective în termenul cerut, iar dacă nu, la următoarea. În cazul cînd comanda este pentru aceeași zi, el modifică programarea fabricației și analizează disponibilul de mijloace de transport. Datele privind comanda apar pe consola fabricii respective, operîndu-se totodată, înregistrarea necesarului de materiale pentru completarea stocului curent. Vehiculele se alocă automat după capacitate (5 sau 10 mc), de către calculator, care le trece în memorie de la poziția „liber" la poziția „ocupat". La terminarea fiecărei șarje în instalația de preparare, operatorul o înregistrează pe imprimanta terminalului.

Sistemul asigură editarea următoarelor liste : ordinea în care trebuie satisfăcute comenzile și datele asupra acestora ; șarjele realizate ; materialele necesare, în funcție de comenzi; statistici pe tipuri de ciment, parc auto, producție de beton. De asemenea mai pot fi obținute unele liste complementare — lunare sau anuale.

Toate comenzile satisfăcute în decursul unei zile se înregistrează într-o listă pe baza căreia se poate face facturarea, direct și rapid.

Se are în vedere dezvoltarea sistemului „TRAS" pentru conexiunea cu sistemele destinate de comandă ale instalațiilor (înregistrarea automată la cîntărire a cantităților de materiale efectiv consumate și a celor de beton produse).

Estimarea eficienței economice a cercetării

Ritmul de creștere a cheltuielilor pentru cercetare științifică și dezvoltare tehnologică (CS)în Ungaria l-a depășit, în ultimii 20 de ani, pe cel al creșterii venitului național. Din fondurile alocate în actualul cincinal pentru acest domeniu de activitate, 4/5 sînt destinate cercetărilor în ramurile producției materiale. Remarcînd că structura resurselor alocate este similară cu cea din țările cele mai dezvoltate, T. László (într-un articol din revista „Ipargazdaság") consideră că sub raportul efort/efect, comparația relevă o situație dezavantajoasă a R.P.U. Autorul subliniază dificultățile, recunoscute în numeroase țări, pe care le prezintă stabilirea unei metodologii de evaluare economică a rezultatelor CS : informații autentice în vederea aplicării indicatorilor de eficiență se pot obține numai în legătură cu programele ce cuprind întregul proces de introducere a progresului tehnic ; este necesară o mare elasticitate în considerarea diferențelor dintre calculele de eficiență la nivel micro- și macroeconomic ; comparațiile trebuie făcute pe termen lung. O astfel de metodologie, însă numai pentru nivelul întreprinderilor, a fost elaborată în Ungaria de către o comisie constituită de Comitetul de stat pentru dezvoltare tehnică, Academia de științe și Ministerul Finanțelor.

Stimați cititori,

În vederea detalierii programului tematic pe anul 1985 al revistei noastre, axat pe ampla problematică economică rezultată din documentele Congresului al XIII-lea al partidului, apelăm — ca și cu alte prilejuri anterioare — la sprijinul dv.

Adresăm, deci, acelora dintre dv. care urmăresc rubrica R. E. **„Conducere-organizare"** și suplimentul lunar **„Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice"** invitația de a ne face propuneri privind :

- I. **îmbunătățirea ariei tematice de ansamblu** a acestei secțiuni a revistei — obiective prioritare, raportul actualitate-perspectivă, diversificare, ponderea articolelor cu caracter de orientare, de dezbatere, de schimb de experiență, de informare, metodologic etc. ;

- II. **teme concrete** a căror tratare, de către autori competenți, v-ar fi utilă pentru documentare în domeniul dv. de activitate.

Iar întrucît progresele pe care dorim să le realizăm pentru a satisface mai bine cerințele dv. se cer raportate la o apreciere obiectivă a punctelor tari și a celor slabe de pînă acum, ne-ar fi de deosebit folos să cunoaștem opinia dv. asupra oportunității și utilității unor dezbateri și cicluri de articole publicate de noi în acest an, pe teme ca : **(A)** raportul progres tehnic — perfecționarea organizării în complexul căilor și mijloacelor de creștere mai accentuată a productivității muncii ; **(B)** aplicarea acordului global și reorganizarea în acest sens a unităților productive de bază din întreprinderi ; **(C)** creativitatea — resursă a dezvoltării ; **(D)** creșterea rolului și răspunderii organismelor democrației muncitorești din unitățile economice — consiliile oamenilor muncii, adunările generale ; **(E)** conducerea, concepția și fabricația asistate de calculator ; **(F)** metode de optimizare a deciziilor — precum și în legătură cu **(G)** creșterea spațiului acordat în Supliment rubricii „Documentar extern" și introducerea în revistă a rubricii de informații „Periscop". (Aprecierea o puteți face notînd doar literele corespunzătoare temelor ce v-au reținut interesul și acordîndu-le calificative, în ordine crescătoare, de la 1 la 5). De bunăseamă, ne vor fi utile orice alte observații și sugestii pentru ridicarea nivelului calitativ al conținutului și formei materialelor publicate, pentru lărgirea ariei lor de cuprindere potrivit cu implicarea tot mai profundă în activitatea de conducere și organizare a tuturor categoriilor de oameni ai muncii din unitățile economice.

Pentru ca orientarea tematică să corespundă cît mai fidel structurii profesionale a cititorilor, vă rugăm să precizați funcția dv. și specificul unității unde lucrați ; iar dacă doriți să ne onorați cu contribuția dv., în calitate de colaborator, la tratarea temelor care vă — și ne — preocupă, să menționați numele dv., adresa (inclusiv numărul telefonului) la care vă putem contacta și subiectul în legătură cu care ați fi interesat să ne scrieți.

Așteptînd răspunsul dv. (pe adresa : Revista economică, secțiunea conducere-organizare, 70159 București, Bd. Magheru 28–30) **pînă la finele lunii în curs,** redacția vă mulțumește anticipat.

Redactor coordonator: **Dorin CONSTANTINESCU**

contract economic

Închiriere de fapt a unor spații frigorifice și livrare de frig

Potrivit principiilor ce se desprind din Legea contractelor economice nr. 71/1969 așa cum a fost modificată și completată prin legea nr. 3/1979, relațiile economice dintre unitățile socialiste, de orice natură, trebuie să facă obiect de contract economic, de comandă confirmată sau comandă urmată de executare.

Cu toată această obligație legală, care de altfel, are corespondentul și în prevederile Codului civil român, sînt frecvente situațiile în care intervin relații de fapt între unitățile socialiste, în executarea cărora, apar neînțelegeri între părți, iar în soluționarea acestora, în lipsa unor prevederi contractuale, localizarea răspunderii în sarcina părților, prezintă anumite dificultăți.

O astfel de relație economică, de fapt la care urmează să ne referim, privește închirierea unor spații frigorifice și livrarea de frig.

Astfel, între Întreprinderea comerțului cu ridicata pentru produse alimentare Călărași în calitate de depozitară și Întreprinderea agricolă de stat Ostrov, jud. Constanța, ca deponentă, prin persoane neautorizate, a intervenit o minută prin care deponenta a pus la dispoziția depozitarei un depozit frigorific în care s-au depozitat diferite cantități și sortimente de pește oceanic congelat.

În timpul depozitării produsului, s-a defectat o conductă subterană care alimenta cu apă compresoarele depozitului, situație în care, acestea n-au produs frig pe o perioadă de 2 zile, perioadă în care peștele congelat depozitat s-a decongelat și degradat.

Depozitara a formulat acțiune împotriva deponentei în vederea antrenării răspunderii acesteia pentru dauna rezultată din degradarea produsului, invocînd răspunderea deponentei pentru defectarea instalației frigorifice și degradarea produsului în condițiile art. 999 și 1001 din Codul civil român, în timp ce pîrîta a invocat în apărare, lipsa raportului juridic dintre părți, lipsa unor obligații pentru asigurarea anumitei temperaturi în depozit, pentru menținerea calității produsului și lipsa de cauzalitate între condițiile de depozitare și degradarea produsului.

Arbitrajul de Stat interjudețean Constanța prin hotărîrea nr. 3347 din 15.XII.1983 confirmată de Primul Arbitru de Stat prin Decizia 885 din 30.III.1984 (nejustificate), a admis acțiunea și a obligat pe pîrîta deponentă să plătească reclamantei depozitare, cu titlu de daune contra valoarea produsului degradat în baza art. 1000 al. 1 și 1002 din Codul civil român.

Speța la care ne-am referit, pune în discuție, mai multe probleme pe care dorim să le subliniem, prezentînd un interes atît practic cît și teoretic.

1. Cu privire la relația contractuală, obiectată de deponentă, într-adevăr între părți nu s-a încheiat un contract de depozit, ci o minută semnată de depozitară prin șeful de depozit și de deponentă prin șeful fabricii de gheață, ambele persoane care nu reprezentau unitățile și nici nu aveau delegație de reprezentare, sub care aspect, minuta încheiată, nu putea produce efecte juridice, mai ales că deponenta a contestat calitatea șefului de fabrică de a încheia acte valabile în numele unității. În aceste condiții, apare ca nerelevantă examinarea conținutului minutei, astfel încheiată, ca lipsa unor clauze cu privire la nivelul temperaturii în depozit, la condițiile de depozitare, de plată etc.

În lipsa contractului de depozit și livrare de frig, dar în situația unui depozit de fapt, depozitarea unor cantități importante de pește congelat, manipularea acestuia, plata și încasarea chiriei pentru depozit și a agentului frig, s-a pus problema dacă există o răspundere a deponentului pentru daunele rezultate din motive ce aparțin acestuia.

Din soluția de referire pronunțată de Arbitrajul de Stat interjudețean Constanța se desprinde un răspuns afirmativ, pentru daune urmînd a răspunde partea în culpă.

Practica arbitrală a reținut constant răspunderea limitată a părților în cazul relațiilor necontractuale și anume răspunderea furnizorului pentru calitatea produselor livrate, pentru cantitatea facturată, precum și răspunderea corelativă a beneficiarului pentru plata prețului produselor primite, pentru restituirea ambalajelor. Temeiul acestei răspunderi îl găsim în principiile dreptului economic, în

→

Stimate cititor, pentru ce optați?

Nevoia de informare determină :

■ **PE TIPUL DE OM PREVĂZĂTOR :**

să se aboneze la „Revista economică", plătind o singură dată 260 lei, ceea ce îi asigură primirea cu regularitate, în tot cursul anului 1985, a revistei și a suplimentului săptămînal.

■ **PE TIPUL DE OM FOARTE PREVĂZĂTOR:**

să încheie un **abonament special,** la prețul de 340 lei, care îi asigură primirea suplimentară și a următoarelor lucrări tematice (a cca. 800 pag.) :

- **„Apărarea avutului obștesc — legislație și practică"**
- **„Drepturile și obligațiile personalului"**

Deci, manifestîndu-vă opțiunea, veți da dovadă de spirit de prevedere, prudență și chibzuință **prin încheierea unui abonament special pentru anul 1985,** în condițiile prevăzute în modelul de comandă reprodus în pag. 16.

diferitele acte normative ca Legea nr. 7/1977 privind calitatea produselor, Legea finanțelor și Normele metodologice BN nr. 2/1982, Ordinul MAGF 96/1981.

În afara actelor normative la care ne-am referit, răspunderea pentru daune în cazul unor relații necontractuale, rezultă și din prevederile art. 1000 al. 1 și 1002 din Codul civil român.

Concluzia care se desprinde din cele mai sus relatate este că deponentul răspunde pentru daunele produse depozitului și în lipsa unui contract de depozit.

Ne-am referit la o răspundere limitată, față de răspunderea contractuală, în limitele căreia, în situația daunelor, acestea se acordă în completarea penalităților, în măsura în care prin penalități nu se acoperă integral daunele, acțiunea în daune fiind subsecventă penalităților, reclamanta urmînd să dovedească numai daunele care depășesc nivelul penalităților. Am făcut această precizare pentru a sublinia că în situația existenței contractului, daunele acoperite prin penalități se pot reclama în termenul de prescripție de 6 luni conform art. 4 lit. c din Decretul 167/1958, diferența de daune neacoperită prin penalități fiind posibil de reclamat în 18 luni, ca de altfel și daunele rezultate din relații necontractuale, conform art. 3 din același act normativ.

2. Reținînd răspunderea pentru daune a deponentului și în situația lipsei contractului, deci în cazul depozitului de fapt, ne vom referi la situația invocată de deponentă și anume că nu ar răspunde pentru degradarea produselor depozitate, întrucît părțile nu au stabilit prin contract condițiile de depozitare, modul de depozitare, nivelul frigului, al temperaturii în depozit.

Prin minuta încheiată de persoanele neautorizate de cele două unități, s-a făcut mențiunea închirierii unui spațiu frigorific cu destinație specială „pentru a se putea păstra alimente alterabile congelate introduse în depozit", fără alte precizări în legătură cu nivelul temperaturii în depozit. Din această formulare a rezultat caracterul de fapt specific al depozitării, părțile cunoscînd obiectul depozitului — alimente alterabile congelate —, pentru menținerea în această stare, deponentul prin punerea la dispoziție a spațiului frigorific și-a asumat implicit obligația asigurării agentului frig la nivelul păstrării alimentelor congelate.

În fapt, pe o perioadă între 1.II. — 28.V.1983, deponentul a asigurat agentul frig, deci condițiile specifice de depozitare, la nivelul păstrării alimentelor congelate.

Nu era cazul, față de caracterul specific al depozitului, de obiectul cunoscut de deponentă, să existe alte precizări cu privire la nivelul temperaturii în depozit, acesta prezumîndu-se la nivelul asigurării stării de congelare a alimentelor alterabile congelate, din depozit. Referirea și compararea cu alte încăperi și produse depozitate — struguri, piersici, gheață — neinfluențate ca urmare a defectării conductei subterane, nu influențează răspunderea deponentului, diferind condițiile de depozitare și obiectul depozitului.

3. S-a mai pus în discuție de către deponentă și lipsa de cauzalitate între condițiile de depozitare și degradarea produsului.

În măsura în care deponenta răspunde pentru funcționalitatea spațiului închiriat și pentru furnizarea de frig, raportul de cauzalitate între condițiile de depozitare și degradarea produsului, se prezumă, iar limitarea răspunderii sau exonerarea de răspundere referindu-ne la condițiile speței pe care o examinăm, reclamă unele precizări.

Deși s-a contestat de deponentă raportul de cauzalitate între defectarea conductei și degradarea produsului, din actele dosarului a rezultat fără echivoc, că prin defectarea conductei subterane, pentru aprovizionarea cu apă a compresoarelor, s-a influențat funcționarea acestora și implicit nivelul temperaturii în depozit, iar ca urmare a nivelului temperaturii, s-a produs degradarea mărfii prin decongelarea acesteia. Faptele nu au fost contestate, iar interpretarea cauzalității de către deponentă nu are un suport logic, organele de specialitate constatînd degradarea produselor ca urmare a condițiilor necorespunzătoare de depozitare, ca o consecință a defectării conductei și nefuncționării corespunzătoare a compresoarelor.

Acest raport de cauzalitate probat prin faptele și actele încheiate de organele de specialitate, s-a putut prezuma și din activitatea de depozit pe perioada anterioară defectării conductei pe intervalul 1.II—28.V.1982 în care depozitara a operat importante cantități de pește congelat, dat în consum și care a corespuns calitativ.

Deponenta a mai pus în discuție problema riscului depozitului, invocînd forța majoră, defectarea unei conducte îngropate, care a fost cauza neproducerii frigului de către compresoare.

Este adevărat, că în caz de forță majoră, riscul pentru degradarea mărfii depozitate este al proprietarului mărfii, respectiv al depozitarului și nu al deponentului.

În speță, deși s-a defectat o conductă îngropată, situație de forță mjoră pînă în momentul descoperirii defecțiunii, nu ne găsim în prezența unui caz de forță majoră, lipsa apei, sau cantitatea insuficientă a acesteia, a influențat funcționarea compresoarelor, utilaje în urmărirea exclusivă a deponentei. Apoi, deponenta descoperind defecțiunea, cu implicații asupra condițiilor de depozitare, avea obligația să sesizeze pe depozitară în vederea dispunerii unor măsuri cu privire la depozit, ceea ce nu a făcut și deci a fost în culpă.

Decizia P.A.S. la care ne-am referit, a făcut o justă aplicare a principiilor economice privind răspunderea deponentului în cazul depozitului de fapt, noi în concluzie, încercînd să subliniem importanța încheierii contractului economic de depozit și furnizare de frig, necesitatea stabilirii unor clauze specifice acestui contract, condițiile de depozitare și mai ales clauze privind răspunderea părților, de natură a preveni unele daune pentru economie ce se pot produce tocmai din lipsa unor prevederi și obligații precis determinate.

Iulian LASCU

comerț exterior

Cumpărarea de mărfuri înlocuitoare în vînzarea comercială internațională

1. Neexecutarea obligației esențiale a vînzătorului de a livra marfa contractată poate atrage împotriva sa sancțiuni patrimoniale diferențiate, în funcție de opțiunea exercitată de cumpărător. În mod obișnuit acesta pretinde despăgubiri echivalente cu prejudiciul suferit prin neprimirea produselor respective și eventual rezoluțiunea contractului, în caz de neexecutare totală. În relațiile de comerț exterior i se recunoaște în plus dreptul de a-și procura, în condițiile legii, de la un terț furnizor marfa pe care vînzătorul originar refuză sau întîrzie nejustificat să i-o pună la dispoziția. Această din urmă sancțiune patrimonială prezintă o utilitate practică neîndoielnică, deoarece are ca rezultat, în fond, o **executare în natură**, iar nu prin echivalent a obligației de livrare din primul contract.

Prerogativa astfel recunoscută cumpărătorului își găsește fundamentul în însești dispozițiile legale, așa cum a precizat hotărîrea C.A.B. nr. 161 din 15 iunie 1979: „Obligațiile de a face, care nu implică o contribuție personală a debitorului, cum este în speță obligația vînzătorului de a preda cumpărătorului din străinătate o anumită cantitate de lemn de fag, pot fi executate silit în natură și anume pe calea prevăzută de art. 1077 din Codul civil".

Textul citat dispune că în situația în care debitorul (inclusiv vînzătorul) nu-și execută de bunăvoie obligațiile,

creditorul (aşadar cumpărătorul) poate fi autorizat să le aducă el la îndeplinire, pe cheltuiala celuilalt contractant. După ce prestaţia datorată a fost realizată în modul arătat, debitorul trebuie să plătească creditorului (cumpărătorului) sumele cheltuite sau diferenţele eventual suportate faţă de preţul stabilit prin contractul iniţial.

2. Exercitarea dreptului menţionat al cumpărătorului a ridicat problema dacă i se aplică dispoziţiile de drept comun, mai sus citate, care sînt mai rigide, deoarece condiţionează procurarea de mărfuri înlocuitoare de o prealabilă autorizare obţinută de la instanţa judecătorească teritorial competentă, sau acelea mai simple din Codul comercial. Practica arbitrală s-a orientat în sensul că materia beneficiază, în relaţiile economice internaţionale, de regimul statornicit de art. 68 din C. com., text rămas în vigoare pînă în prezent, dar aplicabil numai în activitatea de comerţ exterior. Dispoziţia menţionată recunoaşte în mod expres dreptul cumpărătorului „de a face să se cumpere lucrul" în cazul nelivrării mărfii de către vînzător, fără să mai pretindă vreo autorizare judiciară, vădit improprie în condiţiile schimburilor economice internaţionale.

3. Textul citat impune mai întîi ca produsul substituit să fie similar cu acel pe care vînzătorul iniţial se obligase să-l livreze. Echivalenţa trebuie să existe din punct de vedere sortimental, al cantităţii şi al calităţii.

În sensul arătat s-a pronunţat în mod constant practica arbitrală. Astfel în litigiul soluţionat prin hotărîrea nr. 27 din 12 iunie 1972, obiectul contractului originar l-a format o anumită cantitate de sămînţă de cînepă furajeră (negerminativă). Întrucît vînzătorul nu şi-a îndeplinit obligaţia de a livra această marfă, cumpărătorul şi-a procurat de pe piaţa olandeză aceeaşi cantitate de sămînţă, însă de cînepă germinativă (iar nu furajeră), pe care apoi a predat-o clienţilor săi locali. Modul de procedare al cumpărătorului din străinătate a fost considerat de C.A.B., pe drept cuvînt, ca abuziv, sămînţa germinativă fiind mai scumpă decît cea furajeră. În motivarea hotărîrii citate s-a reţinut că „există culpă în sarcina cumpărătorului, din moment ce nu a făcut cu nimic dovada că nu putea să-şi procure de pe piaţă o marfă similară celei pe care avea la rîndul său obligaţia să o livreze propriilor săi clienţi".

4. În legătură cu art. 68 C. com. s-a pus problema dacă această reglementare are caracter imperativ sau numai supletiv de voinţă, atunci cînd dispune că marfa înlocuitoare urmează să fie procurată prin intermediul unui ofiţer public, cu alte cuvinte la bursă.

Practica arbitrală a considerat, pe drept cuvînt, că textul are o valoare interpretativă a intenţiei cumpărătorului. Astfel prin hotărîrea C.A.B. nr. 158 din 19 iunie 1980 s-a decis că, în afară de posibilitatea de a recurge la o cumpărare prin bursa de mărfuri, „i se recunoaşte în general dreptul de a proceda direct la o cumpărare de înlocuire". Mai mult decît atît, hotărîrea menţionată a precizat că „şi în cazul în care cumpărătorul nu a efectuat o cumpărare de înlocuire prin bursă, el beneficiază totuşi de dreptul de a fi despăgubit în condiţiile art. 68 C. com., obţinînd diferenţa în plus de preţ pe care a plătit-o".

5. Neexecutarea obligaţiei de a livra marfa convenită atrage, desigur, răspunderea contractuală a vînzătorului, în conformitate cu dispoziţiile art. 1082—1085 C. civ., pentru daunele pe care le provoacă astfel cumpărătorului. În sensul arătat, hotărîrea C.A.B. nr. 161 din 15 iunie 1979 a statuat, pe drept cuvînt, că „pentru a se putea trece la procedura de executare în natură, prevăzută de art. 68 C. com., trebuie ca neexecutarea obligaţiei de livrare să fie **imputabilă** vînzătorului, fiind **rezultatul culpei** sau cel puţin al faptei sale".

Tot în conformitate cu dreptul comun, vînzătorul se poate prevala în cadrul aplicării art. 68 de temeiurile exoneratorii de răspundere şi anume forţa majoră, faptul terţului sau culpa cumpărătorului. Astfel C.A.B. a decis prin hotărîrea citată că sancţiunea instituită de art. 68 poate interveni „numai dacă nu a existat vreo cauză străină, neimputabilă, care să fi împiedicat pe vînzător să-şi execute obligaţia de livrare".

Un exemplu în sensul celor arătate ni-l oferă hotărîrea C.A.B. nr. 27 din 12 iunie 1973. În acea speţă, cumpărătorul din străinătate încetase la un moment dat, fără justificare, să emită acreditivele aferente livrărilor convenite, deşi trebuia să le deschidă anticipat, şi totuşi şi-a procurat marfă de înlocuire din ţara sa. În această situaţie, C.A.B. a apreciat că „vînzătorul era în drept să sisteze executarea propriilor sale obligaţii, în temeiul excepţiei **non adimpleti contractus**, înscrisă în art. 1322 C. civ. — text aplicabil în cauză cu titlul de **lex causae** — potrivit căruia vînzătorul nu este dator să predea lucrul dacă cumpărătorul nu plăteşte preţul şi nu are dat de vînzător un termen pentru plată". Exonerarea de răspundere a vînzătorului şi deci excluderea aplicării art. 68 C. com. s-a întemeiat în acest caz pe faptul culpabil al cocontractantului.

Practica arbitrală a decis de asemenea că **refuzul abuziv** al cumpărătorului din străinătate de a primi marfa oferită de vînzătorul iniţial, potrivit contractului pe care îl încheiaseră, nu îndreptăţeşte procurarea unor produse similare de înlocuire de la un alt furnizor. În sensul arătat s-a pronunţat C.A.B. prin hotărîrea nr. 106 din 22 aprilie 1980.

6. Aplicarea art. 68 C. com. presupune, pe lîngă culpa, desigur prezumată a vînzătorului, existenţa unui **prejudiciu al cumpărătorului**, ca şi legătura de cauzalitate între neexecutarea contractului iniţial şi paguba astfel suferită.

Despăgubirile pe care cumpărătorul le poate reclama, în condiţiile arătate, în cazul nelivrării mărfii, includ potrivit art. 68 alin. 4, două componente distincte, pe de-o parte „diferenţa în mai mult dintre preţul plătit a doua oară şi acela convenit cu primul vînzător", iar în plus eventuale alte despăgubiri, „dacă ele se cuvin".

7. Sarcina de a face dovada preţului la care s-a obţinut marfa de înlocuire incumbă firesc cumpărătorului, în conformitate cu regula generală din art. 1191 C. civ. Această probă variază însă după împrejurări, astfel cum a stabilit hotărîrea C.A.B. nr. 158 din 19 iunie 1980.

Dacă marfa a fost procurată prin intermediul unui „ofiţer public" aşa cum prevede art. 68 C. com., „dovada se face, a precizat C.A.B., cu actele pe care acesta le întocmeşte".

În cadrul unei cumpărări directe de pe piaţă a mărfii de înlocuire — în cazurile în care este admisibilă — „dovada se face, precizează aceeaşi hotărîre arbitrală, cu factură sau cu alte acte din care să rezulte cu certitudine că s-a procedat la o asemenea cumpărare, cît şi preţul plătit".

Preţul astfel determinat constituie în principiu criteriul de care depinde cuantumul diferenţei imputabile vînzătorului, cu titlul de daune cuvenite cumpărătorului. Totuşi organul de jurisdicţie are căderea să aprecieze dacă despăgubirile astfel calculate sînt echitabile, rezervîndu-şi dreptul de a le reduce, în măsura în care se învederează excesive.

8. Pretenţia cumpărătorului de a obţine de la cocontractantul culpabil de neexecutare nu numai diferenţa de preţ examinată mai sus, ci în plus şi alte daune pe care le-a suferit este subordonată, potrivit practicii arbitrale, condiţiei de ordin general ca „prejudiciul să fie direct şi previzibil, astfel cum stabileşte art. 1085 C. civ. în cadrul răspunderii contractuale". În sensul arătat s-a pronunţat hotărîrea C.A.B. nr. 106 din 22 aprilie 1980. În acelaşi sens C.A.B. a mai precizat, prin hotărîrea nr. 158 din 19 iunie 1980, că „la diferenţa de preţ pot fi adăugate şi eventuale cheltuieli suportate de cumpărător, dacă au fost efectuate în mod rezonabil, ca urmare a neexecutării integrale sau parţiale a contractului de vînzare".

Asemenea daune pot să consiste, aşa cum se desprinde din hotărîrea C.A.B. nr. 27 din 13 iulie 1972, printre altele, în diferenţa de taxe de transport, dacă distanţa dintre locul de livrare stabilit prin contractul iniţial de vînzare şi sediul clienţilor cumpărătorului este mai scurtă decît ruta de la locul de livrare a mărfii de înlocuire, pînă la aceiaşi clienţi. Condiţia arătată nu se consideră însă îndeplinită dacă sediile subdobînditorilor sînt răspîndite în puncte geografice multiple şi distanţele mai mici se compensează practic cu altele mai lungi.

Astfel în speța menționată, distanța de la locul de livrare a mărfii de înlocuire (Amsterdam, în Olanda) și pînă la clientul din St. Polen (Austria) era desigur mai mare decît de la locul de livrare stipulat în contractul inițial (Furth im Walde, la frontiera sud-estică a R. F. Germania) și pînă la St. Polen, dar mai scurtă între Amsterdam și Bremen (sediul altui client) decît de la Furth im Walde pînă la Bremen. În consecință, C.A.B. a reținut prin hotărîrea citată că „transporturile mai puțin costisitoare au compensat în fapt distanțele mai mari parcurse din Olanda pînă în Austria. Rezultă astfel că în speță nu au existat daune izvorîte din diferențe de fracht".

dr. O. CĂPAȚINA

Drept și uzanțe internaționale

Caracteristici ale prescripției extinctive în litigiile de comerț exterior

1. În litigiile de comerț exterior părțile au dreptul, în materia prescripției extinctive, de a dispune de obiectul procesului și de mijloacele de apărare, pe cînd în diferendele fără elemente de extraneitate dispozițiile Decretului nr. 167/1958 se aplică în mod obligator, fiind imperative. În sensul arătat, art. 1 alin. 2 prevede că orice clauză care se abate de la regimul legal al prescripției este nulă. Dată fiind generalitatea formulării din textul citat, această nulitate, desigur absolută, se referă atît la încălcarea dispozițiilor Decretului nr. 167/1958, cît și la nesocotirea prevederilor din alte acte normative aplicabile prescripției extinctive și care au fost menținute și în prezent în vigoare. În concordanță cu caracterul imperativ amintit, atît instanțele judecătorești, cît și arbitrajul de stat sînt obligate ca, din oficiu, să cerceteze dacă dreptul material la acțiune sau la executarea silită este prescris (art. 18). Rolul atribuit astfel organului de jurisdicție echivalează cu înlăturarea principiului disponibilității.

Spre deosebire de cele arătate, în relațiile de comerț exterior părțile pot supune prescripția extinctivă, direct sau prin referire, unei legi străine sau echității și sînt îndreptățite, în limite pe care urmează să le precizăm, să renunțe la efectele tardivității acțiunii judiciare sau arbitrale de comerț exterior. Facultățile menționate dau desigur expresie principiului disponibilității.

2. Posibilitatea de a face inaplicabile dispozițiile Decretului nr. 167/1958 există mai întîi, în materia contractelor de comerț exterior, de cîte ori părțile atribuie, printr-o clauză de **electio juris**, incidență unei legi străine.

Este adevărat că în asemenea cazuri, **lex voluntatis** nu privește direct și nemijlocit însăși prescripția extinctivă, ci contractul a cărui executare a dat naștere dreptului material la acțiune. Dar prescripția fiind supusă, conform dreptului internațional privat român, tocmai legii aplicabile operațiunii respective, înseamnă că în fond voința părților are astfel puterea, în temeiul principiului disponibilității, consacrat explicit de art. 63, lit. c din Legea nr. 71/1969 a contractelor econmoice, ca pe o cale indirectă să emancipeze raporturile lor juridice de sub imperiul reglementărilor imperative ale Decretului nr. 167/1958 sau, mai larg, ale legii române.

3. Aceste dispoziții pot fi de asemenea înlăturate, dacă părțile au decis ca litigiul să fie soluționat în echitate. Facultatea arătată există numai în cadrul unei convenții arbitrale de comerț exterior, iar nu și dacă litigiile sînt supuse instanțelor judecătorești.

Dreptul părțile de a consimți prin convenția arbitrală ca eventualele lor diferende să fie rezolvate nu **în jure**, ci **ex aequo et bono** se întemeiază pe art. 356 din Codul de procedură civilă, cît și pe prevederile art. VI, § 2 din Convenția europeană de arbitraj comercial internațional, încheiată la Geneva la 21 aprilie 1961 și ratificată de România prin Decretul nr. 281 din 25 iunie 1963. În acest sens s-a pronunțat Comisia de arbitraj pentru comerțul exterior de la București (C.A.B.) prin hotărîrea nr. 214 din 31 octombrie 1978.

Consimțămîntul părților ca litigiul să fie soluționat în baza echității produce, printre altele, efectul de a exclude pierderea dreptului material la acțiune prin prescripție. Aceasta devine inoperantă, astfel că tardivitatea acțiunii arbitrale nu mai poate fi invocată sub nici o formă, deoarece, așa cum a reținut hotărîrea C.A.B. menționată, „o asemenea apărare constituie o problemă de drept, care ar împiedica, dacă ar fi admisă, o soluționare în fond a pricinii, încălcîndu-se voința părților, care au avut în vedere o rezolvare inspirată exclusiv de echitate".

În orice caz, convenția arbitrală prin care se consimte ca diferendul să fie tranșat în temeiul echității produce efecte numai în faza de **cognitio** a procesului, cu alte cuvinte numai referitor la dreptul material la acțiune, dar nu și în faza de **executio**, care este de sine stătătoare și supusă ca atare regulilor sale proprii, sustrase principiului disponibilității.

3. În fine dispozițiile Decretului nr. 167/1958 pot fi înlăturate în litigiile de comerț exterior prin renunțarea la efectele prescripției. O asemenea manifestare de voință se poate materializa fie într-un act juridic care să-i dea o expresie directă (a), fie pe cale indirectă, prin abținerea de a invoca tardivitatea acțiunii (b).

a) Părție beneficiază **eo ipso** de dreptul de a renunța la efectele prescripției extinctive de cîte ori organul de jurisdicție urmează să aplice cu titlul de **lex causae** o lege străină care conferă caracter interpretativ de voință reglementărilor referitoare la prescripția extinctivă.

Renunțarea **in terminis** este, credem, deopotrivă posibilă în litigiile de comerț exterior, chiar dacă titlul de **lex causae** revine Decretului nr. 167/1958, din moment ce caracterul imperativ al dispozițiilor sale este limitat, în virtutea principiului disponibilității, numai la acțiunile fără elemente de extraneitate. În diferendele cu parteneri străini a rămas cu alte cuvinte aplicabil în continuare regimul din Codul civil, potrivit căruia se admite renunțarea la prescripția extinctivă, sub singura condiție ca termenul să fi fost împlinit. Renunțarea anticipată este, cu alte cuvinte, lovită de nulitate în temeiul art. 1838 din Codul citat.

Renunțarea poate fi atît expresă, cît și tacită; în acest ultim caz trebuie să rezulte dintr-un fapt care presupune delăsarea dreptului cîștigat, cum se exprimă art. 1839 din Codul civil. În sensul arătat, C.A.B. a decis că vînzătorul care, după ce a cerut prin întîmpinare respingerea ca prescrisă a acțiunii arbitrale de comerț exterior introdusă împotriva sa, a plătit totuși de bunăvoie suma cerută de către reclamant, a renunțat în acest mod implicit la excepția respectivă și deci la efectele prescripției (hotărîrea nr. 30 din 6 februarie 1981).

Renunțarea, fie expresă, fie tacită, produce desigur consecințe juridice numai în raporturile dintre debitor și creditorul său.

b) Tot ca efect al principiului disponibilității în litigiile de comerț exterior prescripția nu operează din oficiu. Potrivit art. 1841 din Codul civil, care a rămas aplicabil în continuare în relațiile litigoase cu elemente de extraneitate, judecătorii nu pot să declare tardivă o acțiune civilă — inclusiv comercială — dacă cel interesat nu invocă această apărare.

Textul arătat se învederează aplicabil **per a fortiori** în diferendele supuse spre soluționare arbitrajului comercial internațional, dată fiind natura nestatală a acestor organe de jurisdicție, cît și ponderea decisivă pe care o deține într-o asemenea instanță voința părților. Ele încheie convenția arbitrală în considerarea, printre altele, și a incidenței mai largi ce revine principiului disponibilității în raporturile lor litigioase. De altfel arbitrii, spre deosebire de judecători, nefiind investiți cu **imperium**, nu ar putea

nici din acest punct de vedere să se prevaleze din proprie inițiativă de tardivitatea acțiunii, deoarece ar însemna să contrazică intenția diferită a pîrîtului.

Punctul de vedere arătat își află o confirmare expresă în temeiul § 95 din Condițiile generale C.A.E.R. de livrare a mărfurilor 1968/1975'1979, potrivit căruia „prescripția se aplică de către arbitraj dacă debitorul o invocă". Aceeași soluție este deopotrivă valabilă în cadrul Condițiilor generale C.A.E.R. de montaj 1973, (§ 63), cît și în conformitate cu § 34, pct. 3 din Condițiile generale C.A.E.R. de deservire tehnică a mașinilor 1973.

Sub toate aspectele arătate, regimul prescripției extinctive în litigiile de comerț exterior se distanțează vădit de sistemul Decretului nr. 167/1958, care, întemeiat pe norme imperative, face inoperant principiul disponibilității în raporturile fără elemente de extraneitate.

dr. O. CAPAȚÎNA

Sesizarea organelor de urmărire penală în cadrul răspunderii materiale

Plenul Tribunalului Suprem, prin decizia de îndrumare nr. 1 din 16 februarie 1976 (pct.) 4 a statuat că plîngerea făcută de unitate organului de urmărire penală suspendă termenul de 60 de zile prevăzut de art. 108 alin. 2 din Codul muncii, care reîncepe să curgă de la înregistrarea la unitate a ordonanței de încetare a urmăririi penale sau de scoatere de sub urmărire, prevederile art. 15 alin. 2 din Decretul nr. 167/1958 fiind aplicabile. Această soluție creatoare a instanței noastre supreme a fost și este aplicată de instanțele judecătorești inferioare. Tot prin această decizie s-a mai dat și următoarea îndrumare: „faptul că unitatea se poate plînge împotriva ordonanței penale nu este de natură să împiedice emiterea deciziei de imputare. În caz de redeschidere a urmăririi penale, organul de jurisdicție a muncii, sesizat cu judecarea contestației împotriva deciziei de imputare, va suspenda însă judecata pînă la soluționarea definitivă a cauzei penale". În îndrumările date de Plenul Tribunalului Suprem la care ne-am referit, s-a făcut aplicarea a principiului de drept: „penalul ține în loc civilul", consacrat prin art. 19 alin. 2 Cod. proc. pen.

Pînă în ultimul timp, instanța noastră supremă nu a făcut aplicarea acestui principiu și cu referire la comportamentul persoanei fizice, autoare a pagubei, care nu a contestat decizia de imputre emisă împotriva sa, în situația cînd există și o reclamație penală. În argumentarea soluției la care s-a oprit — concretizată prin deciziile secției civile nr. 2472/1983 și nr. 193 din 28 ianuarie 1984 — Tribunalul Suprem a argumentat că este de neconceput ca persoana încadrată în muncă, odată chemată în fața organelor de urmărire penală să răspundă de paguba cauzată unității să fie pusă în situația de a promova imediat și un proces civil pentru aceeași pagubă care proces, dacă ar fi fost declanșat, înaintea sesizării organelor penale, trebuia să fie suspendat. Prin deciziile pronunțate (menționate mai sus), instanța supremă motivează astfel soluția ce au îmbrățișat-o și care este considerată temeinică și legală și de către Procurorul general:

„Nu se poate admite că suspendarea operează numai în favoarea unității în ceea ce privește aplicarea art. 108 alin. 2 din Codul muncii, nu și în favoarea contestatorului referitor la termenul de sesizare prevăzut de art. 176 alin. 1 din același cod, deoarece s-ar încălca principiul egalității părților în fața legii".

O asemenea egalitate de tratament juridic și de protecție a mai arătat instanța supremă, nu pot fi asigurate, dacă numai în favoarea unității se recunoaște dreptul de a emite decizia de imputare în astfel de situații, reținîndu-se că pe durata urmăririi penale termenul respectiv a fost suspendat numai în favoarea unității, dacă aceeași suspendare nu s-ar recunoaște și persoanei încadrate în muncă în legătură cu termenul de 30 de zile pentru sesizarea organelor de jurisdicția muncii.

Prin admiterea recursurilor extraordinare promovate de Procurorul general, s-a considerat de către Tribunalul Suprem că astfel de contestații, introduse după expirarea termenului de 30 de zile de la comunicarea deciziilor de imputare, prevăzute de art. 176 alin. 2 din Codul muncii, nu sînt prescrise, dacă unitatea a sesizat și organele de urmărire penală. Acest termen începe a curge de la data comunicării celui în cauză a ordonanței de încetare a urmăririi penale sau de scoatere de sub urmărire.

Realizînd o egalitate efectivă de tratament a părților în fața justiției, principiu de simetrie juridică, concretizat prin prevederile art. 7 din Legea nr. 58/1968 potrivit cărora „Justiția se înfăptuiește în mod egal pentru toate persoanele", instanța noastră supremă a înfăptuit un act de justiție și de echitate.

Dr. C. JORNESCU

A APĂRUT

„ALMANAHUL SATELOR" 1985

EDITAT DE GAZETA

„AGRICULTURA SOCIALISTĂ"

Agricultură — actualitate, perspective, speranțe. ● Cum putem prevedea starea vremii. ● Peste 200 de sfaturi practice pentru gospodari și gospodine. ● Juristul nostru la dispoziția dv. ● „Trei triunghiuri ale morții ?" — Afacerea ucigașă — Misiune cu totul deosebită. ● Cîntecul veșnic tînăr. ● Euro'84. ● Olimpiada Los Angeles 1984.

Vi-l puteți procura de la chioșcurile de difuzare a presei din orașe și sate. Prețul unui exemplar de peste 200 pagini, frumos ilustrate, este de numai 18 lei.

Apărarea avutului obștesc

PRELUAREA MĂRFURILOR DE LA CĂRĂUȘ. Potrivit prevederilor art. 29, 35, 37, 50 și 51 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, produsele se pot considera eliberarte de cărăuș numai după verificarea integrității lor după ce cărăușul a pus la dispoziția delegatului destinatarului mijlocul de transport pentru descărcare. Potrivit art. 29, la eliberarea mărfurilor către destinatar, cărăușul este obligat să procedeze la recîntărirea lor, în cazul în care : mijlocul de transport poartă urme de violare, sustragere, scurgere, pierdere sau avariere ; mărfurile au fost transbordate sau transvazate dintr-un mijloc de transport în altul și nu au fost cîntărite cu această ocazie ; mărfurile transportate auto neînsoțite, au fost predate spre transport după greutate ; destinatarul cere în scris recîntărirea și stația are pod-basculă corespunzător, are locomotivă de manevră liberă și capacitatea de prelucrare a stației nu este depășită. La transporturile auto cărăușul este obligat a proceda la cîntărire numai dacă există posibilități tehnice. În baza art. 31, cîntărirea se va efectua în prezența delegatului destinatarului. Potrivit art. 35, la destinație cărăușul este obligat să procedeze împreună cu delegatul destinatarului (și a membrilor comisiei de primire ce eventual sînt de față) și la verificarea sigiliilor, a semnelor sau marcajelor, a mijlocului de transport, precum și a coletelor, la deschiderea mijlocului de transport și la verificarea sumară a conținutului său. Dacă totul este găsit în ordine, cărușul va elibera coletele sau va pune mijlocul de transport la dispoziția destinatarului pentru descărcare. În baza art. 36, în cazul în care se constată urme de violare, pierderi, scurgeri, alterări, avarii, substituiri, diluări sau scădere din greutate peste toleranța legală, mijlocul de transport nu se va deschide sau nu se va descărca și va fi anunțat imediat șeful unității de transport sau înlocuitorul său. Determinarea lipsurilor cantitative se va face în raport cu elementele specificative de determinare arătate în actele de livrare și documentele de transport care însoțesc transportul, luîndu-se în toate cazurile în considerare și tara vagonului în vederea stabilirii greutății bruto sau neto a încărcăturii. Cînd la mărfurile transportate pe calea ferată în vrac și pentru care cîntărirea este obligatorie, se constată o diferență de greutate la cîntărirea bruto, se va cîntări în mod obligatoriu și vagonul gol dacă a trecut mai mult de un an de la ultima verificare a tarei, stabilindu-se tara exactă, spre a se putea constata diferența de greutate la marfa neto. Șeful unității de transport sau înlocuitorul său va dresa de îndată un proces-verbal de constatare. Procesul-verbal va fi semnat de organul care a făcut constatarea, de cărăuș, de delegatul destinatarului etc. indicîndu-se și adresa fiecărui semnatar. **Practică arbitrală.** Potrivit art. 36 alin. 2 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, determinarea lipsurilor cantitative la destinație se va face în raport cu elementele specificative de determinare arătate în actele de livrare și documentele de transport care însoțesc transportul. **În situația în** care transportul nu este însoțit de actele de livrare, acestea nefiind trimis de furnizoare, beneficiara-destinatară nu are posibilitatea încheierii unor acte de constatare pentru eventualele lipsuri și, ca atare, va proceda la verificarea și recepționarea mărfii întocmind o notă de recepție. Actul de recepție — care, în speță, a fost întocmit și în prezența delegatului neutru — este opozabil furnizoarei, astfel că beneficiara nu datorează decît prețul produselor recepționate. (Dec. P.A.S. nr. 441/1981). Potrivit art. 38 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, cărăușul poartă răspunderea integrității mărfurilor primite spre transport, din momentul preluării și pînă la predarea către destinatar. Atunci cînd pe avizul de expediere care a însoțit marfa, conducătorul auto, prepus al unei unități socialiste de transport, semnează de primire, iar la destinație nu există semnătura și ștampila beneficiarului mărfii, pusă pe avizul de expediere sau pe documentul de transport cărăușul nu poate dovedi executarea contractului de transport. (Dec. P.A.S. nr. 2605/1980). Potrivit art. 58, 62 și 70 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, în situația în care unitatea destinatară constată lipsuri cantitative, are obligația să încheie proces-verbal de constatare în prezența delegatului cărăușului sau, în lipsa acestuia, a unui delegat neutru, în care să se menționeze starea vagonului, lipsurile constatate, cauzele producerii acestora, elementele de determinare etc. În lipsa procesului-verbal încheiat în condițiile sus-menționate nu se poate face dovada lipsurilor în condiții de opozabilitate față de cărăuș. Bonurile de cîntărire, chiar dacă cîntărirea s-a făcut pe cîntar autorizat nu pot suplini lipsa procesului-verbal de constatare. În speță, unitatea destinatară a primit o cantitate de porumb știuleți, procedînd la recîntărirea lui pe un cîntar recunoscut de CFR, dar fără să încheie procesul-verbal de constatare, cerut de prevederile legale aplicabile în materie, bazîndu-și acțiunea doar pe bonurile de cîntărire din care rezultă lipsa reclamată (Dec. P.A.S. nr. 2261/1982). Dacă unitatea destinatară a primit fără obiecții vagoanele sosite care i-au fost puse la dispoziție de către cărăuș, consemnîndu-se în procesul-verbal comercial că vagoanele au fost acoperite, cu sigiliile intacte și fără scurgeri sau urme de violare, iar cîntărirea s-a făcut pe cîntarul stației CF.R de destinație, încheierea ulterioară a altor acte de constatare, de către unitatea destinatară, chiar dacă acestă operație s-a făcut în prezența organelor de miliție și s-a solicitat și participarea cărăușului la recîntărire, nu prezintă relevanță juridică. Actele de constatare încheiate în aceste condiții nu sînt opozabile cărăușului. În speță, unitatea beneficiară a primit fără obiecții vagoanele ce i-au fost puse la dispoziție de către cărăuș, însă la o săptămînă de la primire, cu ocazia descărcării vagoanelor și recîntăririi fracționate a produselor, s-au constatat lipsuri cantitative consemnate într-un proces-verbal întocmit în prezența organelor de miliție. A fost invitat și cărăușul la această constatare însă nu s-a prezentat. În plus, actul de constatare nu era opozabil cărăușului și pentru că, potrivit art. 42 lit. m din Regulamentul aprobat prin H.C.M. 941/1959, atunci cînd lipsurile cantitative se datoresc diferenței dintre cîntarul folosit la primirea transportului și cel folosit la eliberarea acestuia cărăușul este scutit de răspundere Or, în speță, nu numai că lipsurile cantitative nu s-au datorat diferențelor de cîntar, ci ele au rezultat din cîntăriri fracționate, efectuate ulterior primirii fără obiecții, a transportului de către unitatea beneficiară. (Dec. P.A.S. nr. 551/1982).

ABUZUL DE ÎNCREDERE SĂVÎRȘIT ÎN PAGUBA AVUTUL OBȘTESC — potrivit art. 227 cod. pen. — „se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 4 ani. 1. **Elemente definitorii.** Din definiția prevăzută de Cod. pen. în art. 213, desprindem că abuzul de încredere reglementat la art. 227 Cod pen., constă în însușirea unui bun mobil ce aparține avutului obștesc, deținut cu orice titlu, sau dispunerea de acest bun pe nedrept, ori refuzul de a-l restitui. Rezultă că această infracțiune este o formă de sustragere de bunuri din avutul obștesc, ce se realizează prin trecerea ilicită în patrimoniul făptuitorului a bunului care se află în detenția sa licită. Se cer îndeplinite două condiții ce privesc bunul în momentul săvîrșirii infracțiunii : să fie un bun mobil ce aparține avutului obștesc ; bunul să se afle în detenția licită a făptuitorului în baza unor raporturi juridice civile netranslative de proprietate ori în baza unor raporturi de dreptul muncii. Activitatea de intervertire abuzivă a titlului juridic al deținîtorii bunului și de trecere a bunului din detenția licită în stăpînire ilicită se poate realiza în trei modalități : a) **însușirea bunului,** însemnînd o trecere abuzivă a acestuia în patrimoniul făptuitorului, considerîndu-l un bun propriu ; b) **dispunerea de bun pe nedrept,** conținînd în săvîrșirea unor acte de dispoziție, pe care potrivit titlului deținerii, nu era îndreptățit să le facă (înstrăinare, consumare) ; c) **refuzul de a restitui bunul** deținut, adică **manifestarea de**

voință, (expresă ori tacită) de a nu restitui bunul la termenul stabilit ori la cererea organizației socialiste și de a-l reține pentru sine în mod abuziv. Făptuitorul, poate fi persoana care deține un bun ce aparține avutului obștesc în baza unui titlu juridic ce derivă dintr-un raport patrimonial netranslativ de proprietate (depozit, locațiune, transport) sau de dreptul muncii (unelte de muncă, echipament de protecție). Abuzul de încredere se săvîrșește cu intenție directă, autorul fiind conștient de obligația sa de păstrare și restituire a bunului, dar totuși îl însușește, dispune de bun ori refuză să-l restituie pe nedrept, adică ilicit. 2. **Practică judecătorească.** Întrucît odată cu încheierea contractului pentru îngrășare de animale, animalul contractat trece în proprietatea organizației socialiste contractante, rămînînd în deținerea producătorului numai în scopul creșterii și îngrășării, înstrăinarea animalului de către producător, cu rea-credință, constituie infracțiunea de abuz de încredere în paguba avutului obștesc, iar nu o faptă de natură civilă, care ar atrage doar aplicarea prevederilor D. nr. 274/1954. Trib. Suprem. Dec. pen. nr. 1194/1973. Însușirea de către o persoană încadrată în muncă a unor bunuri — ca materiale, unelte haine de protecție ș.a. — primite cu inventar pentru a fi utilizate în procesul de muncă, nu constituie infracțiunea de delapidare, ci aceea de abuz de încredere în paguba avutului obștesc, deoarece primirea și deținerea acestor bunuri mobile în baza unui inventar, nu constituie o activitate de gestionare, în sensul art. 223 C. pen., ci deținere în baza raporturilor de muncă existente între inculpat și unitate (Trib. Suprem. Dec. pen. nr. 1003/1972). Fapta unui cioban de a-și fi însușit o oaie, proprietatea C.A.P., aflată în paza sa constituie infracțiunea de abuz de încredere, iar nu aceea de furt în paguba avutului obștesc. (Trib. Suprem. Dec. pen. nr. 943/1971). Fapta cooperatorului agricol, conducător de atelaj de a-și, însuși o parte dintr-o cantitate de vin încredințată spre transport nu constituie infracțiunea de furt, ci aceea de abuz de încredere în paguba avutului obștesc, chiar dacă transportul este pus sub supravegherea unor delegați ai cooperativei. (Trib. Suprem Dec. pen. nr. 863/1970). Fapta unui gestionar de a-și fi însușit unele materiale ce i s-au lăsat în custodie, aparținînd unității în care este încadrat în muncă, și care au fost depozitate în magazia unde erau păstrate și bunurile pe care le gestiona, constituie infracțiunea de abuz de încredere în paguba avutului obștesc, iar nu aceea de delapidare. Calitatea de gestionar a inculpatului nu poate îndreptăți calificarea faptei ca delapidare, cîtă vreme însușirea nu a privit bunuri aflate în gestiunea sa, ci bunuri deținute cu alt titlu (Trib. jud. Bistrița-Năsăud, Dec. pen. nr. 73/1971). Pentru ca să poată constitui infracțiunea de abuz de încredere, refuzul restituirii unui bun trebuie să aibă loc față de proprietarul bunului, de mandatarul acestuia sau de acela de la care a fost primit, nu și față de orice altă persoană care ar pretinde un drept asupra bunului respectiv. De aceea, fapta inculpatei, membră C.A.P., care primise un car spre folosință de la C.A.P., de a fi refuzat să predea acel care unui alt membru C.A.P., îndrituit și el să-l folosească, nu se încadrează în dispozițiile art. 227 Cod pen. (Trib. jud. Bistrița-Năsăud, Dec. pen. nr. 525/1970). Fapta unei persoane care, avînd în pază și îngrijire oile unei cooperative agricole de producție, pe baza unui contract încheiat cu cooperativa, își însușește unele din acele oi constituie infracțiunea de abuz de încredere în paguba avutului obștesc, iar nu aceea de furt în paguba avutului obștesc. (Trib. jud. Hunedoara, Dec. pen. nr. 582/1973). Persoana încadrată în muncă într-o organizație socialistă, care își însușește scule din cele ce i-au fost încredințate pentru a fi folosite în procesul de producție, săvîrșește infracțiunea de abuz de încredere în paguba avutului obștesc. (Trib. jud. Hunedoara, Dec. pen. nr. 867/1970). Fapta unui păstor de la o C.A.P. de a-și însuși un animal din turma cooperativei, pe care o avea în pază pe baza contractului încheiat cu aceasta, nu întrunește elementele infracțiunii de furt în paguba avutului obștesc ci pe acelea ale infracțiunii de abuz de încredere în paguba avutului obștesc (Trib. jud. Brașov Dec. pen. nr. 553/1979).

Întrebări și răspunsuri

● **NICOLAE CIOCOIU, București** — Potrivit prevederilor pct. 6 din anexa 3 la Decretul nr. 198/1980, privind atribuirea de burse și alte forme de sprijin material elevilor și studenților, absolvenții treptei I de liceu precum și absolvenții școlii profesionale care urmează școli de ofițeri ori sînt încadrați ca ofițeri sau subofițeri activi nu au obligația să restituie contravaloarea bursei sau îndemnizației de care au beneficiat în cadrul școlarizării profesionale.

● **CORNEL POPESCU, Craiova** — Potrivit prevederilor pct. 5 lit. e alin. 2 din Normele aprobate prin Hotărîrea C.P.C.P. nr. 30/1983, numai pentru garajele dotate prin construcție sau amenajări ulterioare cu corpuri de încălzire, în cazul în care este posibil, se poate proceda — cu respectarea normelor și normativelor tehnice, precum și cu acordul proprietarului — la dezafectarea sau reducerea suprafeței de radiație, cu condiția de a nu se schimba echilibrul termic al construcțiilor în care sînt situate. În afară de normele de mai sus nu există altă reglementare referitoare la blindarea, izolarea, închiderea, sigilarea instalației de încălzire, motiv pentru care operația executată la care vă referiți nu are temei legal.

● **S.M.A. TÎRNAVA, Sibiu** — 1) Problemele la care vă referiți la punctele 1 și 2 sînt reglementate de art. 8 și 16 din Legea nr. 3/1982 privind participarea cu părți sociale a oamenilor muncii la fondul de dezvoltare economică. 2) În ceea ce privește transferul părților sociale depuse în cazul schimbării locului de muncă al titularului, acesta se face potrivit art. 8 din Legea nr. 3/1982 și a Normelor metodologice nr. 1503/1983, emise de Ministerul Finanțelor, pe baza „Dispoziției de plată", cod 14-3-12 m. Sumele transferate la altă unitate se înscriu pe ultima pagină a carnetului în coloana 3, după înscrierea ultimului sold al depunerilor în coloana 2.

● **MARIA CIOBANU, Caracal** — Vă informăm că, potrivit pct. 2 lit. t din anexa nr. 2 la Regulamentul vamal, introducerea în țară de către persoanele fizice a autoturismelor cu consum de benzină sub 11 litri la 100 km este permisă numai cu plata taxelor vamale în valută, care sînt egale cu 100% la valoare. Potrivit pct. 8 din anexa nr. 5 la Regulamentul vamal, valoarea în vamă a autoturismelor introduse în țară pentru care plata taxelor vamale se face în valută reprezintă prețul de vînzare cu amănuntul din țara de origine, din anul fabricației, prevăzut în catalogul de prețuri. În lipsa catalogului se ia în considerare prețul de factură pentru un autoturism nou.

● **DIMITRIE CHIȘ, Arad** — Direcția circulației bănești din Banca Națională ne scrie că răspunsul publicat în nr. 36 al suplimentului nostru trebuie înțeles astfel: „În conformitate cu prevederile art. 8 (4) din Decretul nr. 325/1983 pentru stabilirea sumelor ce se acordă din fondul de participare se stabilește o singură proporție, deci nu se face o proporție separată din cota de 15%".

● **ION LĂZĂRESCU, str. N. Krupskaia nr. 6, bloc 1, scara B, ap. 32, Ploiești** — pune la dispoziția celor interesați colecția „Revistei economice" pe anul 1980 de la numerele 22 la 52 și completă pe anii 1981, 1982 și 1983.

● **GHEORGHE FILIMON, Craiova** Potrivit prevederilor pct. 13 din Normele aprobate prin Hotărîrea nr. 30/1983 a C.P.C.P., deținătorii suprafețelor de locuit care primesc alte persoane în locuința lor sînt obligați să contribuie și pentru acestea la plata cheltuielilor comune, dacă durata primiri depășește 15 zile (ziua considerîndu-se 24 de ore neîntrerupte), în cadrul aceleiași luni calendaristice. Plata acestor cheltuieli se face pentru întreaga lună. Persoanele care lipsesc temporar din imobil una sau mai multe luni calendaristice și care, pe timpul absenței își păstrează, potrivit legii, dreptul de folosință asupra suprafeței locative pe care o dețin, pot fi scutite pe lunile respective numai de plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, ridicării gunoaielor menajere (cu excepția procurării recipienților de colectare a gunoaielor), a vidanjării, consumului de energie electrică, combustibilului necesar preparării apei calde și consumului de gaze repartizat pe numărul de porsoane. Pentru a beneficia de aceste scutiri persoanele în cauză trebuie să lipsească toată luna calendaristică. Dacă locuiește numai cîteva zile din lună nu poate fi scutit de plata cheltuielilor aferente. Încăperilor destinate spălătoriilor, uscătoriilor etc nu li se poate da o altă destinație. Administratorul asociației trebue să nu aibă antecedente pentru fapte penale care interzic accesul la funcția de gestionar.

● **IAVOROV ȘTEFAN, Cugir, Alba** — Potrivit prevederilor art. 62 alin. 3 din Legea nr. 4/1981, asociațiile de locatari sînt obligate să depună unităților de gospodărie comunale (furnizoare sau prestatoare) o sumă care nu poate depăși valoarea consumului mediu sau a serviciilor pe timp de 45 zile. Suma plătită se restituie la încetarea contractului dintre asociație și unitatea de gospodărie comunală, după scăderea debitelor datorate de asociație.

● **OPREA MARIN, Cîmpeni, Alba** — Potrivit prevederilor cap. A lit. c din anexa nr. 3 la H.C.M. nr. 860/1973, proprietarul este obligat să înlocuiască, parțial sau total, elementele de construcții și instalații din interiorul apartamentelor, indiferent de vechimea acestora, ori de cîte ori se constată, de organele competente, că necesitatea efectuării acestor lucrări a fost determinată de vicii de construcții și de orice alte cauze care nu pot fi imputate chiriașului.

● **ASOCIAȚIA DE LOCATARI nr. 113, Oradea** — Din coroborarea prevederilor cuprinse în actele normative, cheltuielile de folosință a părților și instalațiilor comune nu se împart pe numărul de scări. Acest criteriu nu este cunoscut în legislație. Unele cheltuieli se împart în funcție de numărul ds persoane, altele în raport cu suprafața locuibilă, ori în funcție de cota parte de proprietate indiviză asupra acestor părți și instalații comune. Locatarii care au plătit în plus (adică mai mult decît prevede legea) cheltuieli comune pentru folosirea părților și instalațiilor comune ale clădirii, au dreptul să-și reclame sumele plătite necuvenit pe o perioadă de maximum trei ani anteriori.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEȘAN

Vreți să aveți noile norme de perisabilități ce se aplică în toate unitățile ?

Încheiați de îndată abonamente speciale ce vă dau dreptul să primiți „Revista economică" (inclusiv Suplimentul săptămînal), precum și următoarele lucrări (a cîte 800 pagini) :

● **„Apărarea avutului obștesc" din administrarea unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică privind: patrimoniul, gestiuni — gestionari, controlul preventiv, financiar și gestionar, răspunderea materială, civilă și penală, expertiza contabilă, constituirea titlurilor executorii și realizarea lor precum și noile norme de perisabilități, aprobate prin H.C.M. nr. 190/1984, care se aplică în toate unitățile economice (inclusiv cele comerciale de stat și cooperatiste).**

● **„Drepturile și obligațiile personalului" din unitățile economice de stat și cooperatiste, precum și cele bugetare.**

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din . . . . . (mandatul poștal din ziua de . . . . .) * v-am expediat suma de . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd . . . abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim, pe lîngă revistă (inclusiv Suplimentul săptămînal) și cîte nu exemplar din lucrările pe care le veți edita în anul 1985.

Cu stimă,

(semnătura abonatului)

IMPORTANT !

Abonamentele care vor intra după data de 20 decembrie costă numai 320 lei și dau dreptul la revistă și la suplimentul săptămînal începînd cu luna februarie 1985.

Tiparul I. P. „Informația", 14 decembrie 1984. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

Condiții pentru eficiența introducerii și utilizării roboților

CA ORICE tehnologie de vîrf, **robotizarea nu poate fi încorporată cu succes într-un sistem de producție fără o prealabilă pregătire tehnică și organizatorică** (la rîndul ei precedată de depășirea „momentului psihologic" al reacției de respingere a unei astfel de grefe, ceea ce presupune sensibilizarea, informarea detaliată și convingerea fundamentată pe calcul economic a cadrelor — începînd cu cele de conducere — de care depinde succesul implementării).

Menționăm numai cîteva dintre cerințele acestei pregătiri, care implică asimilarea noului pe fondul unei **noi atitudini,** subliniind că omiterea ori rezolvarea necorespunzătoare a uneia sau alteia dintre ele poate compromite nu numai efectele tehnico-economice, ci și dezvoltarea ulterioară a robotizării în întreprinderea respectivă :

- **organizarea în întreprindere a unei grupe de specialiști pentru introducerea robotizării ;**
- **analiza fluxului tehnologic existent,** a implicațiilor determinate de introducerea roboților **și adaptarea corespunzătoare a acestuia** (reamplasarea, modernizarea, înlocuirea unor utilaje) ;
- **formarea personalului muncitor specializat în întreținerea mijloacelor robotizate ;**
- **analiza reperelor și adaptarea lor pentru robotizare** prin eventuale modificări constructive și tehnologice ;
- **executarea reperelor în strictă conformitate cu prevederile documentației constructive și tehnologice** (toleranțe, calitate, materiale) ;
- **asigurarea unei stricte discipline tehnologice pe întregul flux de fabricație.**

mecanisme și echipamente de automatizare electronice, mecanică fină, hidraulică, mașini-unelte cu comandă-program ș.a.

Efecte economice pe multiple planuri

EFECTELE ECONOMICE ce se obțin prin promovarea acestor acțiuni, prin implementarea lor în producție, corespund unei largi palete de cerințe și caracteristici ale unei producții moderne, intensive : ● **creșterea productivității muncii ;** ● **reducerea consumurilor de materiale și energie, cu implicații pozitive în reducerea costurilor de producție ;** ● mărirea beneficiilor ; ● creșterea producției-marfă ; ● lărgirea posibilităților de export ; ● înlocuirea muncii fizice grele, a celei în mediu toxic, îmbunătățirea în ansamblu a condițiilor de lucru; ● menținerea unui ritm constant al fabricației (în principal prin introducerea roboților) ; ● sporirea eficienței investițiilor ; ● asigurarea flexibilității producției potrivit cerințelor beneficiarilor interni și externi ; ● influențe pozitive asupra nivelului de calificare și specializare a personalului muncitor.

Astfel de rezultate ale aplicării celor mai moderne tehnologii în prelucrări mecanice, montaj de piese și subansamble, tratamente termice, în recuperarea și refolosirea resurselor secundare, în reducerea consumurilor tehnologice de materiale, gaz metan, energie electrică și termică, în testarea automată, în automatizarea depozitării și transporturilor etc. au fost demonstrate, printre altele, de experiența unor întreprinderi bucureștene, cum sînt cea de cinescoape, cea de mecanică fină, „Acumulatorul" și altele.

Eficiența economică superioară ce rezultă din estimările pentru cele 32 de acțiuni constituie argumentul pentru a ataca pe un front larg, în perioada următoare, modernizarea tehnologiilor de fabricație și în alte întreprinderi. Acest început trebuie urmărit și supus atenției specialiștilor, în vederea creării unei opinii largi pentru buna pregătire a aplicării prevederilor Directivelor congresului partidului. Totodată, introducerea permanentă a noutăților tehnice în producție, modernizarea pe scară largă a tehnologiilor necesită completarea și actualizarea cunoștințelor prin **perfecționarea pregătirii profesionale a specialiștilor** din institute și întreprinderi, **conlucrarea lor permanentă, multidisciplinară,** ca și **o mai bună fundamentare a efectelor economice.**

Cum cuantificăm eficiența investițiilor pentru modernizări ?

ETAPA pe care o parcurgem cere și adoptarea unor metodologii multicriteriale de calcul al eficienței investițiilor. Simpla evidențiere a sporului de producție ce se obține pe un leu investit sau la o mie de lei mijloace fixe noi este depășită. Fundamentarea eficienței economice trebuie completată cu **cuantificarea unor factori noi ce apar în procesul de introducere a progresului tehnic.**

Dată fiind varietatea mare a locurilor de muncă unde se aplică noile tehnologii, efectele economice concrete pe fiecare acțiune sînt diferit cuantificate : reducerea duratei de prelucrare pe mașini sau de montaj (număr de oameni sau de ore), economie de energie (kWh), de gaze naturale (tcc), diminuarea rebuturilor (mil. lei), îmbunătățirea calității, diminuarea costurilor de producție (lei/1 000 lei producție), creșterea producției (mil. lei).

Toate aceste efecte, de interes major pentru economia națională, trebuie avute în vedere la fundamentarea, analiza și aprobarea investițiilor. Consider, de aceea, că **perfecționarea metodologiei de calcul al eficienței,** ținînd seama de complexul comandamentelor economice care rezultă din documentele de partid, constituie o problemă de cea mai mare actualitate, la rezolvarea căreia ar trebui să participe nu numai organismele de sinteză, ci și cercetarea economică și un cerc cît mai larg de specialiști.

Sandu SEGAL

PERISCOP

● **Efectele economice ale aplicării tehnologiilor de grup.** Potrivit rezultatelor unei anchete prin metoda Delphi, efectuată de către Institutul internațional pentru tehnologia construcțiilor de mașini în rîndul a numeroși specialiști în legătură cu progresele previzibile în domeniu în următorii 10—15 ani, se apreciază că 75% din întreprinderile cu acest profil vor aplica pe scară largă metoda tehnologiilor de grup (TG), prin care se reduce considerabil timpul de pregătire a producției datorită unificării și tipizării la maximum a parametrilor constructivi ai reperelor și a proceselor tehnologice, se promovează ridicarea nivelului dotării tehnice, creșterea gradului de mecanizare și automatizare a producției, se asigură o bază de standarde și informații, se creează condiții pentru automatizarea muncii de proiectare cu ajutorul tehnicii de calcul și pentru introducerea/consolidarea sistemelor automate de conducere a întreprinderilor cu producție atît de serie, cît și de unicate. Cercetări întreprinse în Marea Britanie, Statele Unite, R.F. Germania, Olanda și alte țări au arătat că TG este larg considerată ca bază a noilor sisteme de producție de orice volum : în forma sa superioară, metoda presupune execuția reperelor în celule și secții flexibile, dotate cu mașini automate sau semiautomate cu comandă numerică prin calculator, transportoare automate și sistem automat de conducere a producției — sau chiar în întreprinderi complet automatizate. Rezultatele obținute de firme din diferite țări occidentale arată că prin aplicarea TG se asigură o mai mare regularitate în respectarea termenelor de livrare a reperelor, se reduce numărul controlorilor din producție în medie cu 17%, cel al personalului utilizat pentru manipulări și transport intern cu 37%, scade volumul producției neterminate, viteza de rotație a fondurilor circulante crește în medie cu 56%, perioada de asimilare a produselor noi se scurtează cu pînă la 60%, iar cea de la primirea comenzii pînă la expedierea produselor finite — cu circa 40%. În R.D. Germană a fost introdusă clasificarea de stat a reperelor, care servește ca document de bază în organizarea de secții, sectoare și întreprinderi specializate pe familii de piese și crearea de linii în flux după metoda TG (cum s-a procedat, de pildă, la întreprinderile de mașini-unelte din Karl-Marx-Stadt, la uzina de strunguri-revolver din Leipzig, la întreprinderea „Karl Zeiss"-Jena).

● **Robotul potrivit la locul potrivit.** Circa 90% din roboții aflați în exploatare în Bulgaria au 3—6 grade de libertate. Dar extinderea folosirii lor — arată V. Iotov și S. Encev, într-un articol din revista „Ikonomika i organizațiia" — este frînată de faptul că nu totdeauna se ține seama de posibilitățile reale ale acestora. Astfel, uneori se prevăd roboți pentru manipularea unor piese a căror greutate le depășește capacitatea, sau a căror viteză nu e corelată cu viteza de lucru a mașinilor deservite etc. Autorii subliniază totodată necesitatea de a se elabora un sistem perfecționat de apreciere a eficienței economice a introducerii în producție a roboților și de a se stabili stimulente mai puternice pentru această introducere.

● **Extinderea utilizării centrelor de prelucrare.** Datele unei prognoze arată că în Statele Unite parcul de centre de prelucrare în industria construcțiilor de mașini va crește, în intervalul 1983—1990, în medie cu 8,4% pe an. Un ritm asemănător va cunoaște dotarea cu mașini-unelte cu comandă numerică CNC. Sistemele de mașini bazate pe centre de prelucrare asigură — în comparație cu complexele tradiționale de mașini-unelte — creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor și duratei de schimbare a sortimentului de piese prelucrate, folosirea mai eficientă a suprafețelor de producție, înlesnirea automatizării operațiilor auxiliare (transport intern, depozitare).

PUNCTE DE VEDERE

Contribuţia serviciilor pentru populaţie la creşterea economică

ESTE CUNOSCUT faptul că una din direcţiile esenţiale de creştere a nivelului de trai şi a calităţii vieţii o constituie dezvoltarea continuă a serviciilor de consum pentru populaţie. De aceea, în toate programele de creştere a nivelului de trai, elaborate după Congresul al IX-lea al partidului, din iniţiativa şi cu contribuţia hotărîtoare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, evoluţiei acestui element important al consumului populaţiei i se acordă un loc însemnat. În Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arată că şi în perioada 1986—1990 **„O dezvoltare puternică vor cunoaşte prestările de servicii, care vor creşte cu 68—76 la sută".**

Sporirea producţiei de bunuri materiale şi servicii constituie, aşa cum se arată şi în Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, o cale importantă nu numai pentru creşterea nivelului de trai şi calităţii vieţii, ci şi pentru creşterea în ritm susţinut a venitului naţional, problemă de care ne vom ocupa în studiul de faţă.

■

DESĂVÎRŞIREA mecanismului socialist al reproducţiei forţei de muncă cuprinde, ca element esenţial, alături de consumul de mijloace materiale şi consumul de servicii individuale şi sociale. Această necesitate este amplificată şi de transformările care intervin în interiorul factorului obiectiv al procesului de producţie şi care se reflectă în munca însăşi privită ca activitate, în locul şi rolul factorului uman în sistemul producţiei sociale.

Analiza influenţei serviciilor pentru populaţie asupra creşterii economice, în speţă asupra produsului social şi venitului naţional, impune o cercetare amănunţită a fenomenelor şi proceselor economice, dincolo de stricta împărţire a muncii în productivă şi neproductivă. De asemenea, trebuie evidenţiat rolul pe care îl au diferitele servicii destinate consumului populaţiei, mai exact activităţile prestate pentru producerea acestora, în potenţarea factorilor de creştere economică.

În acest context, problemele de eficienţă a serviciilor de consum dobîndesc o importanţă deosebită. Aceasta se explică, în principal, prin două aspecte : în primul rînd, prin rolul însemnat al acestei sfere în economia naţională şi în satisfacerea cerinţelor mereu sporite şi calitativ schimbate ale populaţiei şi, în al doilea rînd, prin influenţa lor crescîndă asupra tuturor etapelor producţiei sociale şi creşterii eficienţei lor.

Pornind de la legătura cauzală dintre venitul naţional şi factorii care-l determină, nu putem să nu remarcăm că de dezvoltarea serviciilor din fondurile sociale, care influenţează cantitatea şi calitatea resurselor de muncă în producţia materială depinde într-o anumită măsură şi productivitatea muncii. Dacă se realizează corelarea justă a creşterii gradului de complexitate a muncii cu cea a productivităţii muncii, influenţa serviciilor se materializează ulterior în producţie, prin creşterea volumului muncii productive, prin schimbarea structurii producţiei sociale şi a valorilor individuale şi totale create în producţia materială, prin sporul de venit naţional.

Prin prisma unor asemenea consideraţii ce evidenţiază rolul hotărîtor al forţei de muncă în crearea şi sporirea volumului produsului social şi a venitului naţional, am încercat să evaluăm contribuţia serviciilor de consum pentru populaţie la creşterea economică. Faptul că sfera serviciilor exercită o influenţă esenţială asupra eficienţei producţiei sociale, asupra productivităţii muncii sociale este de necontestat. Deosebit de anevoioasă este însă problema evaluării acestei influenţe, dificultate care se datorează nu numai complexităţii serviciilor, ceea ce îngreunează considerabil determinarea strictă a părţii care le revine, dar şi faptului că între consumul de servicii şi producţie există legături multiple.

Din acest motiv, atît desprinderea din densitatea de influenţe a acelora legate nemijlocit de producţie, cît şi evaluarea lor sînt, inevitabil, în mare măsură convenţionale.

Întrucît forţa de muncă este creatoare de valori materiale şi spirituale numai în procesul de muncă, de activitate socialmente utilă — posterior de regulă consumului de servicii —, determinarea influenţei acestora din urmă asupra mărimii venitului naţional este metodologic fundamentată pe comensurarea efectelor rezultate din folosirea acestora.

Astăzi, tot mai mult se acceptă faptul că activităţile prestatoare de servicii pentru consumul populaţiei contribuie la crearea sau la sporirea produsului social şi a venitului naţional, fie direct ca activităţi productive, fie indirect prin multiple influenţe în direcţia potenţării factorilor de creştere economică, fie prin ambele modalităţi de intervenţie concomitent.

După cum se ştie, venitul naţional se calculează numai pentru sfera producţiei materiale. Or, sfera serviciilor exercită o influenţă esenţială asupra creşterii volumului venitului naţional şi mai ales asupra fondului de consum. Metodologia actuală de calcul nu reflectă însă în totalitate tendinţele de amplificare a procesului reproducţiei, a activităţilor care creează sau asigură condiţii pentru crearea venitului naţional. Realizarea acestuia este determinată nu numai de elementele materiale ale procesului de producţie, ci tot mai mult de o serie de activităţi exterioare producţiei materiale nemijlocite, a căror contribuţie, indispensabilă procesului productiv însuşi, este acceptată teoretic, dar nereflectată în practică pînă în prezent în indicatorii de rezultat ai activităţii economice. Aceşti indicatori includ numai o parte a activităţii care se depune în cadrul societăţii, respectiv numai producţia materială de bunuri şi servicii productive [1]). În afara sferei de cuprindere a acestor indicatori, rămîne cea mai mare parte a activităţii desfăşurate în sfera serviciilor de consum, ceea ce determină anumite limite ale acestor indicatori, dintre care cea mai importantă este nereflectarea corectă de către aceştia a structurii nevoii sociale şi a gradului ei de acoperire prin utilizarea venitului naţional. Venitul naţional, calculat după metodologia actuală, care are desigur o importanţă hotărîtoare pentru exprimarea activităţii sociale, nu oferă posibilitatea cunoaşterii complete a dezvoltării economiei naţionale. Prin neincluderea serviciilor de consum în calculul său, acest indicator nu oglindeşte ansamblul valorilor de întrebuinţare, materiale şi nemateriale, care stau la dispoziţia societăţii. Din acest motiv, fondul de consum, chiar după îmbunătăţirile metodologice introduse, prin extinderea sferei de cuprindere a venitului naţional la o serie de activităţi prestatoare de servicii, nu reflectă întreaga valoare a serviciilor ce fac obiectul consumului. Acesta are o sferă mai largă decît fondul de consum, întrucît cuprinde totalitatea serviciilor plătite şi gratuite sau cu înlesniri de plată, la valoarea lor integrală (aşa cum se procedează la determinarea veniturilor totale reale ale populaţiei), adică cuprinde şi partea de muncă vie pentru acele servicii care se includ în fondul de consum numai cu valoarea cheltuielilor materiale.

1) În prezent, în calculul venitului naţional se includ numai următoarele servicii de consum prestate populaţiei: transportul de persoane, telecomunicaţiile pentru servirea populaţiei, turismul internaţional, activitatea hotelieră, spălătoriile şi curăţătoriile chimice, activitatea studiourilor foto, executarea unor obiective sau lucrări la comanda populaţiei, serviciile casnice de reparare şi întreţinere a bunurilor de folosinţă îndelungată, proiectarea şi construirea locuinţelor proprietate personală, distribuirea energiei electrice şi termice pentru uz casnic, distribuirea apei potabile.

În măsura în care acceptăm criteriul că sfera creatoare de venit național — în sensul ei cel mai larg — trebuie să exprime corespondența rezultatelor muncii cu anumite trebuințe reale ale producției materiale sau ale populației, considerăm că includerea serviciilor de consum pentru populație în venitul național ar contribui la exprimarea într-un mod unitar, adecvat, a complexității consumului actual, a mărimii fondului de consum total și a veniturilor reale, la aprecierea mai exactă a nivelului de trai.

Includerea serviciilor de consum pentru populație în calculul venitului național ar crea posibilitatea stabilirii unor corelații și proporții mai apropiate de funcționarea reală a economiei, ar reflecta mai bine structura economică și ar asigura corelarea indicatorilor de rezultate cu indicatorii de utilizare a resurselor materiale, umane și financiare cu care se desfășoară activitățile de servicii.

Conform metodologiei actuale, în venitul național se include o parte reprezentînd circa 40% din totalitatea serviciilor de consum. Cea mai mare parte a produsului net din activitatea serviciilor rămîne neevidențiată în indicatorii sintetici ai activității economice, întrucît munca în serviciile nemateriale este considerată neproductivă, prin natura și funcțiile sociale îndeplinite. Dar în etapa actuală a dezvoltării producției sociale se alocă serviciilor de consum nemateriale un volum de resurse ce depășea în anul 1983 suma de 34 miliarde lei. Aceste servicii condiționează reproducția forței de muncă și devin într-o măsură crescîndă ramuri ale reproducției sociale. Contribuția lor se materializează direct într-un spor de potențial material și uman, într-un spor de valoare proporțional cu volumul cheltuielilor de muncă socialmente necesare în vederea realizării obiectivului lor, spor care ar putea fi considerat venit net creat de aceste activități.

În acest fel, s-ar putea delimita contribuția lucrătorilor din serviciile de consum nemateriale de care beneficiază lucrătorii sferei materiale, cărora li se atribuie, în prezent, întregul spor de valoare nou creată în societate. Partea evidențiată în prezent, în venitul național reprezintă numai produsul net al categoriilor de servicii prestate pentru populație, al căror caracter productiv este recunoscut. Includerea lor în venitul național se fundamentează pe o caracteristică esențială și anume pe faptul că ele participă la producerea venitului național, la distribuirea valorii nou create între prestatorii de servicii și la redistribuirea venitului național.

Prestarea serviciilor presupune însă și trecerea unei părți din veniturile primare de la populație la unitățile prestatoare de servicii, deci o redistribuire a venitului național, trecerea unor venituri primare de la populație la unități socialiste, fără de care nu poate avea loc distribuirea valorii nou create în cadrul unităților respective.

Același proces are loc, cu unele particularități, și în cazul serviciilor de consum nemateriale, neevidențiate în prezent în venitul național. Și aceste servicii presupun, în primul rînd, o redistribuire a venitului național, care are loc atît în cazurile în care serviciile sînt prestate populației sau altor beneficiari în mod gratuit, cît și în cazurile în care sînt prestate contra plată.

Valoarea nou creată însă în sfera producției materiale pe seama căreia are loc redistribuirea venitului național nu se datorează în exclusivitate muncii din această sferă, ci, parțial, ea include valoarea nou creată de sporul de potențial uman a cărui sursă este munca în serviciile de învățămînt, ocrotire a sănătății, cultură, artă, sport.

În literatura economică se consideră că întreținerea materială a acestor servicii se realizează pe seama produsului creat numai în producția materială, îndeosebi a plusprodusului și, în acest fel, venitul net este izvorul resurselor financiare destinate lor. Se mai consideră că, întrucît partea din produsul social material aferentă consumului celor ocupați în sfera serviciilor socialculturale nu intră nemijlocit în consumul producătorilor, sursa veniturilor celor ocupați cu satisfacerea gratuită a nevoilor social-culturale ale acestora o constituie venitul net creat numai de lucrătorii din sfera producției materiale. Tot mai mult, în ultimul timp, în literatura de specialitate se regăsește însă și concepția — pe care o considerăm deplin justificată din punct de vedere teoretic — conform căreia sfera creatoare de venit național, de produs necesar și plusprodus este în realitate mult mai largă decît producția materială, cuprinzînd și serviciile legate de reproducția forței de muncă finanțate din fondurile sociale de consum.

Dacă s-ar recunoaște și serviciilor de învățămînt, ocrotire a sănătății, cultură și artă, în general acelor activități care se leagă direct de reproducția forței de muncă, caracterul productiv, la fel ca producției de bunuri și servicii materiale, am putea aprecia venitul lor net echivalent cu volumul de economii de muncă socială obținut pe seama lor în producția materială sau, altfel spus, produsul nou creat, nematerial, din aceste servicii ar fi echivalent, în procesul reproducției forței de muncă, cu valoarea nou creată în ramurile producției materiale de același volum de muncă.

Calculele noastre, efectuate pe baza celor menționate, arată că în anul 1932 serviciilor nemateriale pentru populație le-ar corespunde un venit net de 13 miliarde lei. Sub raport cantitativ, deși aceste servicii sînt finanțate aproape integral prin intermediul bugetului de stat, ele participă indirect la crearea veniturilor primare ale statului, prin sporul de venit net creat în sfera producției materiale realizat pe seama influenței lor asupra potențialului creator de bunuri și servicii materiale.

Aparent consumatoare de venit național prin procesul redistribuirii lor, serviciile pentru populație din această categorie creează, chiar dacă indirect și neevidențiat în prezent în indicatorii sintetici, suportul lor material, prin ridicarea eficienței lor economico-sociale și sporirea masei venitului net. Prin luarea în calcul a contribuției serviciilor nemateriale, rata medie a rentabilității serviciilor de consum pentru populație ar crește cu aproape 15%.

Susținem părerea că elementele care formează volumul total al consumului de servicii social-culturale gratuite sau cu tarif redus (cheltuielile materiale și forța de muncă) de care beneficiază oamenii muncii prin intermediul fondurilor sociale de consum au ca sursă produsul necesar material sau nematerial creat de către aceștia prin propria activitate. Această parte este reprezentată de fapt de produsul realizat în timpul de muncă al fiecărui lucrător pe care acesta îl cedează (în procesul formării fondurilor sociale de consum) lucrătorilor din învățămînt, cultură, artă, ocrotirea sănătății în schimbul (mijlocit de sistemul fondurilor sociale de consum) serviciilor de care beneficiază fără plată din partea sferei de activități social-culturale.

Într-o primă aproximație, includerea întregului produs net realizat în serviciile de consum (materiale și nemateriale) în venitul național ar determina o creștere a acestuia față de metodologia actuală cu peste 4%. Dacă evaluăm serviciile prestate populației ținînd cont și de elemente ale produsului pentru societate realizat de lucrătorii din serviciile gratuite sau cu tarif redus, volumul recalculat al venitului național pentru anul 1982 ar fi mai mare decît venitul național material cu 50 miliarde lei.

În ceea ce privește structura utilizării finale, această mărire a venitului național se răsfrînge asupra fondului de consum, în sensul măririi acestuia cu aproape 20 miliarde lei pentru anul 1982. Deși aparent de mică mărime, efectele asupra consumului populației se concretizează în creșterea cu 5% a fondului de consum pe locuitor. Considerăm însă că prin reliefarea în acest fel a contribuției ansamblului serviciilor de consum pentru populație atît la creșterea economică, cît și în consumul populației se creează posibilitatea ca fondul de consum — indicator principal al nivelului de trai — să fie redat în mod complet, respectiv cu acea parte care exprimă valoarea reală a tuturor serviciilor pe care le consumă populația.

În al doilea rînd, evidențiind astfel contribuția serviciilor pentru populație, volumul lor devine comparabil cu consumul de bunuri și servicii procurate pe baza veniturilor bănești din muncă și din fondurile sociale de consum.

Serviciile de consum pentru populație constituie unul din factorii implicați în reproducția socială lărgită și, prin intermediul lor, produsul social și venitul național sînt distribuiți și redistribuiți în vederea reluării pe scară lărgită a producției și consumului populației. Totodată, serviciile de consum își aduc contribuția la sporirea producției materiale și nemateriale, a avuției naționale. La un moment dat, aceasta depinde de volumul muncii concrete cheltuite și de eficiența acesteia. Serviciile influențează ambele laturi. Pe de o parte, ele sînt o componentă a muncii sociale utile cheltuite și, în măsura în care corespund nevoii sociale, contribuie la creșterea avuției naționale. Pe de altă parte, acționînd asupra potențialului forței de muncă, ele contribuie la sporirea productivității muncii, a venitului național și a produsului social, transformîndu-se în factori importanți ai dezvoltării economico-sociale.

Gr. VĂLCEANU
Hilde PUWAK
Institutul de Economie Socialistă

CONSEMNĂRI

Interdependențe și contradicții în economia mondială

Indubitabil cartea profesorului Alexandru Puiu, **„Evoluții contradictorii în economia mondială"**, apărută la Editura politică, trezește un mare interes deoarece autorul reușește să atragă atenția, chiar celui mai avizat cititor, prin analizele competente și curajoase, originale pe care le efectuează asupra unor elemente fundamentale și a unor nuanțe noi, specifice, de certă semnificație, survenite în sensul și dimensiunile marilor dezechilibre din viața economică a lumii, în dinamica lor complexă tot mai greu de urmărit. Lucrarea se înscrie, fără doar și poate, ca rezultatul unui efort meritoriu în căutările de soluții pentru depășirea crizei în diversele ei ipostaze. Fără a ne propune o analiză critică exhaustivă asupra lucrării, ci privind-o opțional, în viziunea structurală și metodologică selectivă a autorului, numai din punctul de vedere al cerințelor ce stau în fața gîndirii economice românești, credem că în primul rînd se impune faptul că ne găsim în fața unei reale contribuții la îmbogățirea literaturii economice din țara noastră privind elucidarea tendințelor majore ale lumii contemporane, identificarea dimensiunilor și direcțiilor inedite ale acțiunii acestora, a impactului lor complex, contradictoriu și, uneori, greu de individualizat, asupra procesului dezvoltării. Este neîndoielnic faptul că, în cadrul problematicii și spațiului pe care selectiv și le-a propus, autorul oferă o imagine de puternică valoare sugestivă, în parte inedită, în concepție autentic românească, privind cîteva din tendințele majore ce se afirmă, tot mai coercitiv pe ecranul lumii contemporane. Analizele sale conturează multe din problemele și întrebările deosebit de grele pe care evoluțiile din economia mondială le ridică în fața practicii politice și cărora gîndirea economică trebuie să le ofere răspunsurile pertinente pe care popoarele le așteaptă.

Pentru atitudinea riguros științifică a autorului este relevantă opțiunea fermă pentru investigarea, fără modele preconcepute, fără închistări teoretico-ideologice, a fenomenelor ce constituie conținutul viu, dinamic al realităților lumii contemporane, a ceea ce se întîmplă în economia mondială sub ochii noștri. Complexitatea vieții economice mondiale, dezechilibrele sale și particularitățile de durată, numărul acestora, incidențele crizei structurale contemporane asupra componentelor economiei mondiale, asupra economiilor naționale și, în acest context, și asupra economiei românești sînt analizate cu competență și înfățișate cursiv, într-o fluență și expresivitate descătușate de rutina aprecierilor conformiste. Selectarea deliberată a problemelor financiar-valutare, comerțul international și a economiei înarmărilor punctează evident componentele cele mai acute și mai actuale ale crizei economiei mondiale și ordinii sale și mărturisește indirect o concepție închegată asupra dinamicii fenomenelor asupra cărora autorul și-a concentrat atenția. Plasarea întregii analize în contextul proiectării sistemice a economiei mondiale și a conceptului românesc privind ordinea internațională este însoțită, practic, de subliniera preempțiunii fenomenului național, a economiilor naționale ca entitate fundamentală, esențială a sistemului și ca unică ipostază valabilă a aprecierii finalității circuitelor economice mondiale, valorilor și valabilității ordinii internaționale.

Lucrarea aduce deschideri noi în descifrarea amplificării tendințelor evoluției către o economie mondială multipolară ; surprinde, în dinamica raportului de forțe în lumea capitalistă, trecerea de la „sfidarea" americană la așa-numitul fenomen japonez, relevă noi criterii ale managementului, concretizate în special în maximizarea profitului imediat, sesizează tendințele privind înnoirea tehnologiei impuse de cerințele ieșirii din criză și oferă, prin date cu deosebită forță ilustrativă, o imagine veridică și convingătoare a jafului internațional mijlocit de cursa înarmărilor, caracterul prădalnic și dezechilibrant la nivel mondial al acestui fenomen.

În general, abordarea uneori corelată a fenomenelor de criză și a căutărilor privind reechilibrarea economiei mondiale conduc la explicații riguroase și la concluzii corecte privind, de exemplu, împletirea, pentru prima dată, în acest grad, a fenomenelor ce compun criza economică mondială, ori deformarea și desincronizarea ciclurilor tradiționale ale economiei capitaliste, ca și a strategiei forțelor economice față de situații concrete ce cunosc evoluții deosebit de dinamice și, în multe privințe, greu de prevăzut.

Găsim în lucrare estimații pertinente ale unor cauze cu valabilitate mai îndelungată ale dezechilibrelor ; cazul încetinirii creșterii productivității muncii, proveniența complexă și diferită a actualei datorii externe, a dezechilibrelor sistemului monetar-valutar și de credit; sînt remarcabile aparatul științific însoțitor, autoritatea surselor prin graiul cărora sînt înfățișate, în ipostaze foarte concrete, problemele energiei, materiilor prime, tehnologiei, reducerii vulnerabilității față de petrol, impactul politicii muncii, a salariilor, a pregătirii cadrelor ; sînt deosebit de instructive și convingătoare datele ce ilustrează impactul sinuos și contradictoriu al cursei înarmărilor, al manifestărilor contemporane și consecințelor economiei militarizării lumii asupra echilibrelor mondiale, asupra relației național-internațional în segmentul economic al vieții mondiale.

Întîlnim unele abordări noi în legătură cu necesitatea explicitării complexității interrelațiilor economice mondiale pornind de la totalitatea contradicțiilor lumii de astăzi și de la globalizarea a tot mai numeroase probleme. Este relevantă constatarea că actuala criză economică nu s-a oprit la granița țărilor socialiste și că unele din statele ce edifică noua orînduire au fost afectate, este adevărat, în mod diferit, potrivit capacității fiecăruia de a rezista șocurilor crizei, nivelului diferit al dezvoltării economice, gradului, de asemenea diferit, al asigurării cu resurse proprii, cu factori de producție primari (energie, materii prime) ori în funcție de condiția de exportatori ori importatori ai acestora. Este remarcabilă actualitatea documentării ca și încercarea, în bună măsură reușită, de a oferi cititorului, avizat sau neavizat, un gen aparte de „carte deschisă" prin întrebările pe care le sugerează, prin incertitudinile remarcate în evoluția multora din fenomenele studiate.

Ca în cazul oricărui elaborat în care consistența de idei se găsește în largul său, cititorul este incitat la considerații, la aprecieri critice asupra analizei dinamicii vieții economice mondiale făcute, în general, în literatura de specialitate românească și, desigur, și asupra metodologiei de ansamblu adoptată de autor. În această direcție considerăm că amploarea interdependențelor mondiale solicită, în prezent, în mod necesar, depășirea unei abordări singularizate extreme a fenomenelor economice din lumea contemporană. Analiza care ni se înfățișează este oarecum stingherită tocmai de un anume „exces de individualizare". a fenomenelor economice planetare, de tratare uneori „în sine" a domeniilor selectate. Or, în realitate ne găsim într-o economie mondială unică, în care se manifestă o intercondiționare în creștere atît în relațiile dintre economiile naționale, cît și în interinfluența, tot mai strînsă, tot mai sufocantă, a diferitelor segmente ale economiei mondiale. În al doilea rînd, astăzi nu mai este posibilă o izolare a fenomenelor economice mondiale de cele politice pentru că interpenetrarea politicului și economicului în viața internațională este atît de violentă, am putea spune, încît unele fenomene aproape că nici nu mai pot fi identificate singular și nici

măcar apreciate prioritar în lumina caracteristicilor sale economice, politice ori chiar militare strategice. Informația bogată, deși selecționată de autor cu multă grijă și competență, nu este însă valorificată pînă la capăt pentru a evidenția tocmai impactul întrepătrunderii tuturor sectoarelor vieții mondiale asupra întregului sistem internațional, cu referire specială la ordinea economică.

De aceea, segmentele analizate se proiectează numai parțial ca ipostaze componente ale crizei ansamblului relațiilor internaționale, ale dezechilibrului mondial global, ale crizei economice și politice internaționale care se dovedește tot mai refractară progresului economic. Astfel, lucrarea înfățișează cu multă competență comerțul internațional, dar numai în ipostaza, de altfel deosebit de actuală, de factor al unei creșteri economice asimetrice, contradictorii și polarizante, ce conduce la adîncirea decalajelor dintre țări ; de asemenea, prezintă „economia militarizării", marcînd aspectele nocive ale cursei înarmărilor, dar în ipostaza exclusiv economică. Un oarecare exces de singularizare este sesizabil și în analiza crizei valutar-financiare, respectiv a datoriei externe, sau a crizei hidrocarburilor, în timp ce realitatea este că întregul sistem internațional este în criză : nu e vorba de „crize sectoriale" separate, ci de un dezechilibru global care nu se manifestă ca o însumare a dereglării diverselor planuri ale vieții social-economice și politice la nivel mondial ci printr-un proces de interpenetrare a tuturor acestor domenii sub semnul de necontestat al creșterii rolului factorului politic, al statului îndeosebi, în multiple direcții, am putea spune global chiar. Relațiile comerciale, valutar-financiare poartă tot mai mult marca politicilor oficiale, restrictive ori stimulatorii, uneori agresive, subordonate unor considerente strategice, elaborate în termenii confruntărilor pentru zone de influență și dominație. Este adevărat că autorul, conștient de caracterul global al crizei mondiale contemporane, îl menționează de mai multe ori, dar analiza este orientată în mod prioritar pe unele componente ale acesteia. Desigur că o tratare exhaustivă ar fi necesitat o cercetare și o lucrare de dimensiuni mai mari, dar facem această observație și ca o sugestie pentru viitoare investigații.

Credem că trebuie ținut seama de faptul că în confruntarea de idei asupra cauzelor dereglărilor economice mondiale este tot mai frecventă înțelegerea crizei ordinii economice mondiale ca reflectare a efectului cumulat al tuturor contradicțiilor mondiale și sub impactul perturbator global al unor fenomene ce acționează asupra tuturor planurilor vieții internaționale. Curajul cu care autorul s-a desprins de schemele mai vechi ale analizei vieții economice mondiale și care mai sînt și azi prezentate în unele lucrări, sugerează cerința valorificării mai ample, pe mai departe, a unor concepte românești de mare valoare științifică ce și-au dovedit din plin fertilitatea, precum unitatea economiei mondiale, caracterul complex al dezechilibrelor mondiale, trăsăturile epocii noastre. Pe această bază devine posibilă evidențierea unitară și globală a impactului vieții politico-militare asupra încetinirii creșterii economice, asupra inegalității în dezvoltarea forțelor de producție, a stagnării prelungite a creșterii economice paralel cu accelerarea cursei înarmărilor.

În ansamblu, consemnăm lucrarea „Evoluții contradictorii în economia mondială" ca o certă reușită a cercetării economice românești; este o lucrare care ridică numeroase întrebări de importanță fundamentală pentru prezentul și viitorul omenirii, în care găsim răspunsuri competente și curajoase la multe dintre acestea, care îndeamnă la noi cercetări de pe pozițiile partidului nostru pentru găsirea soluțiilor adecvate la marile probleme ale contemporaneității. Prin conținutul său științific ridicat și investigarea atentă a realităților celor mai semnificative ale economiei mondiale lucrarea prezintă un interes real pentru un cerc larg de cititori.

prof. dr. Mircea NICOLAESCU

Productivitatea muncii — în concordanță cu nivelul tehnic

(Urmare din pag. 6)

zare a fondului de timp disponibil al mașinilor și instalațiilor să se situeze la 87,3% față de 86,5% cît era planificat. Aceasta a influențat pozitiv nivelul productivității muncii.

5 **Creșterea gradului de mecanizare și automatizare a proceselor de producție.** Prin mecanizarea operațiilor din depozitele de materiale, a operației de închidere a bateriilor R-20 cu rondea superioară din mase plastice, de pildă, s-a reușit ca nivelul productivității muncii să sporească cu 1—3%. Și alte acțiuni asemănătoare desfășurate în secțiile de producție vor determina însemnate sporuri la indicatorul productivitatea muncii.

6 În ansamblul acțiunilor inițiate în vederea asigurării unui nivel corespunzător al productivității muncii, un loc important l-a ocupat și îl ocupă în continuare cele vizînd **perfecționarea organizării producției și a muncii la fiecare loc de muncă, atelier și secție de producție,** asigurarea unor condiții optime desfășurării activității productive. În acest context, preocupările colectivului de muncă au fost îndreptate atît spre activitățile direct productive, cît și spre cele auxiliare și de servire, continuîndu-se a se adopta cele mai eficiente forme de organizare care să asigure ritmicitate și continuitate proceselor de muncă. Astfel, sectorizarea activității de montaj a corpurilor de iluminat, în sensul delimitării montajului farurilor de cel al lămpilor a permis o mai bună coordonare a activităților, o mai eficientă organizare a muncii la fiecare loc de muncă, o aprovizionare materială ritmică. Ca urmare, productivitatea muncii a crescut cu 1—2% la fiecare loc de muncă, sporind considerabil cantitatea de produse finite obținută într-un schimb. De asemenea, organizarea unor locuri de muncă ergonomice în cadrul montajului pe bandă al corpurilor de iluminat industrial a condus la diminuarea efortului fizic, la creșterea ritmului de lucru și deci la sporirea considerabilă a cantităților de produse obținute într-o unitate de timp.

■

ÎN 1985 productivitatea muncii urmează să crească cu 11,3% față de acest an, asigurînd întregul spor de producție prevăzut prin plan. În urma unor studii și acțiuni întreprinse a fost întocmit, ca și în ceilalți ani, programul de fundamentare a creșterii productivității muncii. Programul întocmit asigură, prin cele peste 90 de măsuri pe care le conține, obținerea unei economii relative anuale de peste 600 persoane, accentul fiind pus pe acțiunile ce vizează promovarea progresului tehnic (peste 80% din întregul spor de productivitate se prevede a se obține pe această cale) prin : asimilarea în fabricație a unor noi produse (lămpi și corpuri de iluminat pentru autovehicule, industriale etc.), introducerea unor tehnologii avansate, creșterea gradului de automatizare și mecanizare a producției ș.a. O contribuție însemnată în sporirea rodniciei muncii vor avea și acțiunile inițiate în direcția organizării superioare a producției și a muncii (reorganizarea fluxurilor tehnologice din cadrul secției de fabricație a corpurilor de iluminat fluorescente, îmbunătățirea organizării activităților din atelierul de vopsitorie etc.), prin intermediul cărora se va obține o economie relativă de peste 70 persoane.

Prin măsurile preconizate, oamenii muncii din întreprinderea „Electrobanat"-Timișoara, puternic angrenați în înfăptuirea măreților obiective cuprinse în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. sînt hotărîți să încheie cel de-al patrulea an din actualul cincinal cu rezultate remarcabile în producție, să asigure astfel o bază solidă activității din 1985.

Ideea de progres economic în gîndirea românească din a doua jumătate a secolului al XIX-lea (II)

PROGRESUL economic, factor principal al progresului social, era privit de oamenii de ştiinţă români ca mijloc de emancipare în dublu sens: emanciparea omului de sub dominaţia altui om şi emanciparea omului de sub dominaţia naturii. Observind corelaţia dintre ambele laturi ale procesului de emancipare umană, omul de ştiinţă şi omul politic Mihail Kogălniceanu scria că: „oricare să fie propăşirea omului în arte, în ştiinţe, în industrie (ca mijloc de pătrundere a tainelor naturii şi folosirii darurilor sale puse la dispoziţia omului, n.n. T.I.), dacă el nu-şi izbindeşte drepturile sale, ca cetăţean, civilizaţia nu este deplină" [9]). Aşadar, era necesar ca progresul economic să fie însoţit de progresul intelectual şi moral al omului, de libertăţi politice şi sociale. Se afirma adesea că, fără un anumit echilibru între laturile progresului general, nu este posibil progresul într-un anumit domeniu al vieţii sociale. Extinzind aceeaşi idee de la situaţia omului ca individ la situaţia unei ţări ca entitate colectivă separată, Ion Roman considera că progresul economic constituie condiţia fundamentală a emancipării şi libertăţii atit din punct de vedere politic cit şi economic. Progresul economic, la rîndul său, considera Ion Roman, era condiţionat de libertatea fiecărei ţări de a dispune şi valorifica resursele naturale şi umane de pe teritoriul său, între libertatea economică şi politică, pe de o parte, şi progresul economic, pe de alta, fiind o puternică intercondiţionare. Libertatea presupune progresul, progresul presupune şi condiţionează libertatea. „Deci e lucru constatat, scria Ion Roman, cum că un popor poate deveni liber şi independent, numai în acea proporţiune în care poate produce şi valora productele sale, iar aceasta o poate face numai în acea măsură, în care poate dispune de forţele naturii spre serviciul său. Toate acestea se pot ajunge numai dacă omul nu va fi împiedecat spre progres" [10]). Este în realitate o referire la situaţia specifică a românilor transilvăneni, care, din cauza menţinerii lor sub ocupaţie austro-ungară, nu-şi puteau valorifica în voie avuţiile naturale existente pe teritoriul Transilvaniei. Numai cînd Transilvania va fi eliberată naţional şi politic, locuitorilor săi le vor fi create condiţii mai favorabile unui progres multilateral.

Conştienţi de importanţa deosebită a progresului economic, oamenii de ştiinţă din România au criticat guvernele conservatoare şi liberale pentru că nu elaborau politici economice în vederea progresului multilateral. Indiferenţa guvernelor — arătau ei — avea ca efect menţinerea ţării într-o stare economică necorespunzătoare. Pentru a ieşi din această situaţie se impunea cu acuitate întreprinderea de măsuri pentru înscrierea României pe calea unui progres economic multilateral. Privit ca un proces complex, progresul economic necesita înfăptuirea unor măsuri şi reforme de natură economică propriu-zisă, de natură financiară, de natură tehnică, la care să se adauge măsuri de natură socială, politică, culturală etc. Ion Ionescu de la Brad, de exemplu, propunea organizarea de întreprinderi de stat pentru exploatarea unora dintre bogăţiile subsolului ţării, modernizarea căilor de comunicaţie, înfiinţarea unor ferme-model, acordarea de către stat a unor credite cu dobînzi reduse pentru înfiinţarea de întreprinderi, scutiri vamale la importul de maşini, organizarea creditului ţărănesc, dezvoltarea învăţămîntului tehnic şi agronomic, măsuri de ridicare a nivelului de cultură al maselor etc.

Subliniind că slaba dezvoltare a economiei româneşti impunea ca statul român să depună eforturi deosebite în vederea dezvoltării unei economii multilaterale, P.S. Aurelian scria: „Cînd istoria conţine atîtea învăţăminte, cînd fapte contemporane ne arată unde ajung staturile care nu tractează cu toată seriozitatea cuvenită afacerile lor economice, este de datoria noastră ca să nu facem un pas fără a cugeta matur la consecinţele întreprinderilor noastre economice" [11]). P. S. Aurelian atrăgea atenţia că dacă guvernele nu vor lua măsuri de dezvoltare a industriei, limitînd economia numai la agricultură, România se va găsi în situaţia unei ţări staţionare perpetuu, expunîndu-se unor mari pericole economice şi politice. O politică economică ştiinţifică apărea astfel evident necesar obiectivă. „Staturi mari, scria economistul român, conduse de celebrităţi politice, au fost expuse la cele mai mari dezastre economice din cauza unei politici comerciale (economice, n.n. T.I.) necorespunzătoare cu starea de dezvoltare a naţiunii lor" [12]). Însăşi istoria pleda pentru o politică ştiinţifică, adecvată cerinţelor şi condiţiilor poporului român.

Preocupaţi de ideea progresului economic, oamenii de ştiinţă români din cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea n-au minimalizat, însă, rolul progresului cultural, social şi politic în viaţa unui popor. Dimpotrivă. Ei au explicat, adeseori, că numai atunci putem vorbi de un real progres economic cînd acesta este însoţit de un corespunzător progres cultural, prin care ei înţelegeau: lichidarea analfabetismului, răspîndirea cunoştinţelor ştiinţifice în rîndurile maselor populare, dezvoltarea şcolilor de toate gradele, la care se adăuga realizarea egalităţii economice, politice şi naţionale. „În adevăr, — scria un profesor transilvănean —, dacă urmărim cu luare-aminte istoria progresului, aflăm că orice izbîndă realizată pe terenul intereselor materiale (economice, n.n. T.I.), a fost însoţită de o înaintare imediată a culturii intelectuale, şi din contră, orice pas înapoi în privinţa materială (nivel de dezvoltare economică, n.n. T.I.) a fost însoţit de o scădere corespunzătoare a culturei intelectuale şi morale... În adevăr, popoarele bogate (în sensul de economic, n.n.) — conchide profesorul transilvănean — au fost totdeauna şi culte, din contră popoarele sărace (tot în sensul de economic, n.n.) totdeauna au fost şi sînt şi astăzi înapoiate în cultură" [13]).

Progresul economic era înţeles de re-

FIŞE

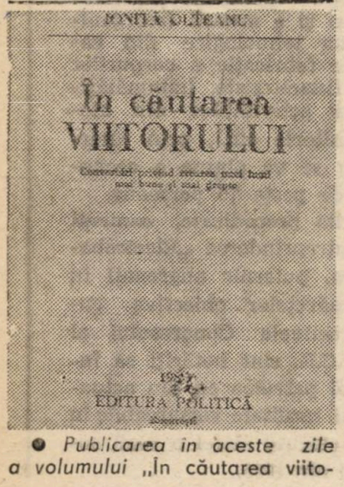

● *Publicarea în aceste zile a volumului „În căutarea viitorului" marchează un moment de continuitate în preocupările cercetătorului şi publicistului economist Ioniţă Olteanu, continuitate ce poate fi evidenţiată pe două planuri: pe de o parte, al sferei problematice asupra căreia se apleacă autorul, iar pe de altă parte, al manierei de elaborare şi prezentare a cărţii. Într-adevăr, împărtăşind opinia semnatarului volumului, consecvenţa cu care se apelează la „dialog" ca modalitate de organizare a materialului este îndreptăţită de înseşi temele abordate, de efortul permanent de a scruta viitorul sub nenumăratele sale laturi, din punctul de vedere al fenomenelor accesibile cercetării dar şi al celor bănuite numai, identificate pe cale deductivă.*

Modul în care au fost structurate secţiunile cărţii vădeşte faptul că Ioniţă Olteanu a dorit — şi a realizat — împreună cu personalităţile intervievate nu numai o proiecţie în spirit scientist. Dimpotrivă, în consens deplin cu gravitatea şi complexitatea problemelor cu care se confruntă lumea contemporană autorul a imprimat acestei ample dezbateri un caracter constructiv, a îngemănat constatarea faptelor cu efortul de a căuta soluţii. „În ce lume trăim?", „Ceva trebuie schimbat", „Ce lume construim?" — cele trei secţiuni ale cărţii evidenţiază pregnant logica autorului care procedează iniţial la o diagnoză a lumii contemporane pentru ca apoi să deschidă largi cîmpuri de investigare şi reflecţie. Personalităţile intervievate — între care Aurelio Peccei, Costin Murgescu, Johan Galtung, François Perroux, Tudorel Postolache ş.a. —, intervenţiile de rafinament intelectual ale autorului, tematica extrem de diversă şi stilul alert în care este redactat recomandă volumul „În căutarea viitorului" drept o lucrare de actualitate, accesibilă unui larg public de cititori.

Costul poluării

● *Trei autori* — A. Cerna, Z. Lamser şi E. Tosovska — *dezbat în studiul „Pojeti a funkce ekologickych nakladu", (Conceptul şi funcţiile costurilor ecologice) publicat în numărul 10/1984 al revistei „POLITICKA EKONOMIE", o problemă deosebit de importantă a actualei*

prezentanții vremii ca un proces social-istoric calitativ, de înaintare a unei economii naționale de la inferior la superior, dar care poate fi măsurat prin indicatori cantitativi : sporirea productivității muncii sociale, sporirea produsului social total și a venitului național pe locuitor. El presupunea modernizarea structurii pe ramuri a economiei naționale, dezvoltarea forțelor de producție, aplicarea mai largă a rezultatelor cercetării științifice în producție, perfecționarea diviziunii sociale. Pornind de la realitățile naționale, oamenii de știință au susținut necesitatea corelării diferiților factori ai progresului economic. Dar intervenția conștientă, promptă, multilaterală în desfășurarea proceselor economice nu a fost văzută în mod ideatic de toți reprezentanții înaintați. Reprezentanții burgheziei, de exemplu, vedeau sprijinirea progresului economic în limitele și în cadrul unei economii capitaliste democratice, lipsită de marile convulsii sociale ale occidentului. Majoritatea dintre ei au fost adepții ideii protejării economiei naționale atît pe plan intern cît și în relațiile externe. Unii — puțini la număr — au fost adepții liberschimbismului. A predominat însă ideea politicii protecționiste, care s-a dovedit mai adecvată condițiilor concret-istorice ale României.

Numai reprezentanții gîndirii socialiste doreau un progres economic dincolo de limitele și cadrul capitalismului, în interiorul unei noi orînduiri — orînduirea socialistă. Militînd pentru realizarea unui progres economic lipsit de exploatarea omului de către om, socialiștii porneau de la ideea că dezvoltarea economică conține germenii prefacerilor structurale ale societății, iar fără edificarea unei industrii puternice este imposibilă dezvoltarea complexă, multilaterală a economiei naționale. Factorul principal, care duce la schimbarea și transformarea societății, susțineau socialiștii, este dezvoltarea economică, iar aceasta, la rîndul său, este condiționată de industrializare, de aplicarea cuceririlor tehnico-științifice în producție. „Dezvoltarea producției economice — scria C. Dobrogeanu Gherea — hotărăște în primul rînd dezvoltarea și schimbarea societății și iarăși temeiiile economice ale unei societăți, adică forma ei de producere, apropiere și distribuirea productelor și relațiilor sociale provocate de ele sînt acele care dau caracterul distinctiv unei societăți, deosebesc o societate de alta" [14]). Socialiștii considerau că progresul economic, realizat printr-o industrializare intensivă, creează premisele unui „progres echivalent în domeniul politic și social, căci — după cum sublinia Iosif Nădejde — se știe că instituțiile sociale și politice sînt condiționate și produse de situația economică" [15]). Socialiștii înțelegeau, în mod științific, corelația dintre forțele de producție și progresul economic ca progres al relațiilor de producție, iar progresul acestora era privit, la rîndul său, în strînsă corelație cu alte laturi ale relațiilor sociale.

Industrializarea, cale principală de înfăptuire a progresului economic, era privită de socialiști ca fiind condiția esențială a creării premiselor revoluției socialiste. Ei demonstrau că pe măsura dezvoltării industriale, a progresului producției economice, clasei muncitoare îi incumbă rolul de a preface societatea burgheză în cea socialistă, după cum și burghezia, la rîndul ei, a avut rolul de a preface societatea feudală în burgheză. Avînd perspectiva istorică clară, socialiștii explicau că mașinile își vor pierde în socialism caracterul de capital; din instrument de exploatare și asuprire se vor transforma în mijloc de sporire a bogăției sociale, destinată satisfacerii trebuințelor reale ale producătorilor.

În concluzie, putem deci aprecia că în frontul înaintat al gîndirii progresiste românești din secolul al XIX-lea, un loc de seamă l-au ocupat adepții accelerării progresului social-economic al țării. Animați de idealuri progresiste, de grijă pentru soarta țării, ei s-au preocupat să găsească soluții care să schimbe situația social-economică a țării. Ei au atras atenția că acest lucru nu se poate înfăptui fără dezvoltarea economică multilaterală, în primul rînd industrială. Ei au afirmat cu vigoare o concepție democratică, au manifestat simpatie față de masele populare, luînd atitudine împotriva vechii clase boierești și a ideologilor acesteia. Au combătut cu vehemență teoria „României, țară eminamente agricolă". Ideea progresului economic s-a cristalizat și s-a dezvoltat în focul unei lupte acerbe împotriva teoriilor conservatoare în care își găseau reflectarea, în primul rînd, interesele marii moșierimi.

Adepții progresului economic au criticat teoriile care considerau că știința economică trebuie să fie universală, să facă abstracție de naționalitate. Referindu-se, de exemplu, la economia politică, ca parte integrantă a gîndirii economice, ei arătau că economia politică are, într-adevăr, legi generale, dar acestea nu trebuie situate în mod abstract, deoarece ele acționează în condiții concrete. Economia politică nu trebuie să se bazeze pe speculațiuni abstracte, să se mărginească la experimente cosmopolite ; ea trebuie să țină seama de varietățile care există în cadrul unei economii naționale, să studieze și să interpreteze faptele. Exprimînd aceste considerente în numele adepților ideii de progres economic, B. P. Hasdeu considera că invocarea cerințelor legilor economice obiective devine „o pură speculație", dacă aceste cerințe nu sînt confruntate cu condițiile concret-istorice, înțelegînd prin aceasta că trebuia ținut seama de stadiul de dezvoltare economică a țării.

Indiferent de pozițiile pe care s-au situat — democrat burgheze sau socialiste — oamenii de știință din România celei de a doua jumătăți a secolului al XIX-lea au fost animați de umanism, de dorința sinceră de a îmbunătăți soarta poporului român, de a-l ridica la nivelul popoarelor dezvoltate din punct de vedere economic. Progresul economic, fiind considerat factorul principal al ridicării României pe o treaptă mai înaltă de progres social, politic, cultural și moral, era deci normal să polarizeze în jurul său numeroase discuții, care s-au dovedit fructuoase și purtate la nivel științific.

conf. dr. Toader IONESCU
Cluj-Napoca

[9]) Mihail Kogălniceanu, Scrieri alese, ediția a II-a, București, 1956, p. 242
[10]) Ion Roman, Sistemele național-economice : „Comerciului liberu", „Protecțiunea muncii", în : Economulu, anul VIII, nr. 1 din 1/13 ianuarie, 1890
[11]) Petru S. Aurelian, Opere economice, Editura Academiei, București, 1967, p. 114
[12]) Ibidem, p. 113
[13]) D. Comșa, Studii asupra stării noastre economice, în „Foișoara Telegrafului Român", anul I, nr. 1, 1 febr. 1876, p. 5
[14]) Lucrătorul Român, 5 noiembrie 1894
[15]) Jos Despotismul !... 27 ianuarie 1905

dezvoltări economice și sociale a R.S. Cehoslovace. Este vorba despre costurile ecologice privite deopotrivă sub aspect teoretico-metodologic și sub aspectul implicațiilor economice concrete. Pentru a pătrunde mai bine în complexa problematică a costurilor ecologice apare necesitatea, subliniază autorii, ca în cadrul lor să fie precizate două subcategorii: a) pagubele de ordin economic apărute ca urmare a poluării mediului, evaluate fie în termeni de compensare bănească a pagubei, fie sub aspectul costurilor implicate de limitarea pagubelor; b) costurile conservării mediului, care cuprind în esență eforturile bănești și materiale destinate captării agenților poluanți și elaborării unor tehnologii apte să anihileze caracterul nociv al substanțelor conținute. Elaborarea unui sistem riguros de evaluare a costurilor poluării apare autorilor a fi îngreunată în prezent de dificultățile pe care le prezintă identificarea și evaluarea surselor de poluare. În același timp se dovedesc anevoioase încercările de integrare a indicatorilor de cost al poluării în sistemul indicatorilor macroeconomici.

Echilibru financiar și dezvoltare

● *Cea mai recentă apariție a publicației trimestriale franceze „REVUE TIERS MONDE" este consacrată integral unei probleme deosebit de însemnate a lumii contemporane : creșterea datoriei financiare a țărilor în curs de dezvoltare. Această delicată realitate este abordată monografic — din multitudinea unghiurilor și aspectelor economice și sociale pe care le prezintă. Urmărind — concomitent cu complexitatea cauzelor care au condus la această stare disfuncțională a economiei mondiale — să sugereze soluții de înlăturare a sa, autorii au subsumat întreaga dezbatere corelației : creșterea datoriei externe-dezvoltare. Din această perspectivă, o primă parte a studiilor este concentrată asupra cauzelor care au generat creșterea alarmantă a datoriei externe : politica financiară și bancară a țărilor dezvoltate,*

FIȘE

exporturile de tehnologie dezavantajoase pentru importatori, politici de industrializare aflate în contradicție cu prețul resurselor materiale și energetice. Urmărind să degajeze soluții posibile de reechilibrare a balanței de plăți a țărilor în curs de dezvoltare, studiile reunite în volum proiectează succesiv analiza de la cadre mai restrînse la altele mai generale formulînd, în final, întrebarea dacă actuala criză pune în discuție înseși modelele de dezvoltare adoptate de țările în curs de dezvoltare.

„Economia subterană" — un sector în expansiune al societății capitaliste contemporane

IDEEA statornicirii unui „cod moral" menit să instituie încredere, onestitate și disciplină în desfășurarea activității economice și-a făcut apariția de multă vreme, încă de la începuturile consolidării orînduirii capitaliste. Pledoaria pentru respectarea anumitor principii etice în viața economică poate fi întîlnită încă la Adam Smith, care insista asupra imperativului „tranzacțiilor loiale". Vădind preocupare pentru necontenita stare conflictuală proprie orînduirii capitaliste, autorii occidentali contemporani pretind că — dirijat de un ansamblu de reguli morale — comportamentul economic ar putea evolua spre sentimente de loialitate reciprocă, conlucrare, căutare de avantaje mutuale și, în ultimă analiză, coeziune socială. Se imaginează astfel, teoretic, un cadru economico-social din care ar fi treptat eliminate dereglările esențiale ale pieței, ciocnirile de interese, atacarea necruțătoare a concurenților, conflictele ireductibile, așadar tocmai ce este definitoriu pentru capitalismul ajuns în faza monopolistă.

Este cît se poate de evidentă neconcordanța acestor considerațiuni teoretice cu situația concretă, respectiv neputința materializării lor ținînd seama de realitățile economiei capitaliste, mai marcată ca oricînd de tensiuni și interese antagonice. O ilustrare din cele mai grăitoare a condițiilor și tendințelor actuale o oferă în fapt fenomenul constituirii și dezvoltării necontenite în lumea capitalului a unei economii paralele, funcționînd cu totul în afara sferei de incidență a reglementărilor legale.

Neclaritatea analizei macroeconomice

DUPĂ cum s-a comentat adeseori în ultimii ani, un număr crescînd de analiști au un sentiment de incertitudine în abordarea macroeconomică a situației țărilor occidentale din cauza a nenumărate simptome incoerente, date contradictorii, aspecte de neînțeles. Verificarea faptelor a dus la concluzia că la originea acestei derute se află existența unui întreg sector economic invizibil, a cărui activitate scapă organelor publice de evidență și control, astfel încît se situează în afara contabilității naționale și nu mai poate fi urmărit și cunoscut în evoluție (vezi graficul).

Acest sector în care se derulează toate genurile de afaceri este alcătuit din două componente : una monetară, în care banii servesc drept mijloc de schimb în circulația mărfurilor și serviciilor și una nemonetară, în care se practică trocul, respectiv schimbul în natură. În sfera de cuprindere a economiei subterane, neoficiale, intră toate veniturile efectiv realizate, dar nedeclarate total sau parțial cu scopul evaziunii fiscale, al ocolirii unor reglementări legale, al evitării complicațiilor și costurilor livrării de informații ori pur și simplu din neîncredere față de puterea publică. Deși o parte din veniturile escamotate reprezintă sume modice cîștigate de salariați, meseriași, fermieri, mici întreprinzători, ponderea principală o dețin, după toate informațiile existente, societățile capitaliste, începînd cu cele de talie medie și mergînd pînă la giganții monopoliști, care sînt cel mai bine utilați pentru mistificarea afacerilor și profitului.

Se impune precizarea că activitatea economică ascunsă constă numai în parte din prestații, operațiuni sau tranzacții obișnuite, cu caracter productiv, pe care cei ce le efectuează nu le fac cunoscute din motivele precizate. O proporție însemnată, dificil însă de măsurat, din activitățile economiei subterane o reprezintă afacerile care prin obiect și mobiluri contravin intereselor generale ale societății, avînd un caracter infracțional.

Analizele, previziunile și, implicit, recomandările de politică economică, fiind fundamentate pe datele statistice oficiale, devin, din pricina necuprinderii întregii activități producătoare de avuție națională, tot mai puțin corelate cu realitatea, dovedindu-se adesea dăunător de eronate. Se afirmă, de altfel, că amploarea crescîndă a sectorului economic invizibil explică 35% din erorile previziunilor privind volumul producției, 46% din cele referitoare la rata inflației și 40% din greșelile în anticipările asupra ratei șomajului pe care le-au comis în ultimele două decenii consilierii economici ai președinților S.U.A. Pentru că indicatorii clasici oferă o imagine deformată a situației economice, teoreticienii ca și factorii responsabili care trebuie să ia măsurile cuvenite reacționează la semnale inexacte.

Din unele date și comentarii rezultă că numai componenta monetară a sectorului invizibil a crescut în S.U.A. de la 100 la 600 miliarde dolari în cursul anilor '70, reprezentînd între 16 și 27% din produsul național brut, iar în Anglia a sporit, în același interval, de la 4 la 28 miliarde lire sterline, situîndu-se în jur de 15% din produsul național brut. Este concludent faptul că dintr-o anchetă a Serviciului Federal de Impozite din S.U.A. privind numai persoanele fizice a reieșit că în 1976 valoarea cu care au fost diminuate la declarare veniturile realizate de această categorie de contribuabili se ridica la o sumă cuprinsă între 100 și 135 miliarde dolari, adică între 9,3 și 12,6% din totalul impozabil declarat, de atunci evaziunea fiscală cunoscînd o creștere la un volum cel puțin dublu al omisiunilor intenționate.

În funcție de autori, cifrele privind afacerile invizibile diferă, fapt explicabil dată fiind dificultatea reconstituirii pe baza unor elemente parțiale, incomplete, a întregului fenomen analizat. Publicația americană **Bussines Week** arăta, de pildă, că economia paralelă existentă în S.U.A. la începutul anilor '80 ar fi depășit 30% din produsul național brut, cifrîndu-se deci la peste 800 miliarde dolari. Buletinul **Prospects**, editat de Société de Banque Suisse, consemna în numărul din mai 1984 că proporția maximă emisă ca ipoteză cu privire la sectorul economic invizibil din S.U.A. se ridică la circa 34% din produsul național brut, ceea ce ar însemna că în ultimii ani ar fi depășit 1 000 miliarde dolari, alte procente revelatoare fiind 33% în Italia, peste 26% în R. F. Germania, 17% în Suedia. Iar într-un studiu apărut la sfîrșitul anului 1983 în **Finance and Development**, publicație editată de Fondul Monetar Internațional, se afirma că mărimea acestui sector economic neoficial față de produsul național brut s-ar ridica pînă la circa 22% în S.U.A., 20% în Canada și Italia, 14% în Belgia și Suedia și aproape 50% în India.

De menționat că după unele aprecieri, din cele peste 80 000 miliarde lire cît se consideră că ar însuma în Italia economia „submarină", cum este ea denumită în această țară, veniturile realizate din acte infracționale reprezintă între $\frac{1}{3}$ și $\frac{1}{2}$ din total. În ce privește S.U.A., pe baza datelor statistice furnizate de autoritățile fiscale și a constatărilor Ministerului Justiției s-a ajuns la concluzia că peste 30% din volumul economiei subterane apare ca produs al unor activități definitoriu ilegale.

O pluralitate cauzală

ABORDÎND cauzalitatea fenomenului, numeroși specialiști au identificat creșterea puternică a impozitelor din țările occidentale ca un principal factor stimulator de evaziune fiscală, reușita sustragerii materiei impozabile soldîndu-se, în condițiile date, cu păstrarea unor sume substanțiale. Nu degeaba s-a și făcut afirmația că atunci cînd nivelul impozitelor este ridicat și costul onestității devine ridicat.

Date statistice demonstrează că, într-adevăr, proporția prelevărilor fiscale din produsul național brut a crescut de la un nivel ce se situa în jur de 30% în anii '60 la peste 50% în cursul ultimilor ani, presiunea fiscală cea mai accentuată constatîndu-se în S.U.A., Anglia, țările scandinave, adică acolo unde apare și o economie subterană în continuă extindere. Și, pe măsură ce fiscalitatea devine mai apăsătoare sporesc avantajele nete ale evaziunii și, ca atare, volumul fondurilor scoase în afara circuitelor aflate sub controlul autorităților.

Observatori lucizi ai realităților lumii capitaliste contemporane au sesizat faptul că nu numai impozitele mari, ci întregul mod de așezare și prelevare fiscală, precum și opțiunile în distribuirea alocațiilor bugetare, cînd sînt considerate inechitabile de populație, devin o cauză a eschivării parțiale sau chiar totale de la obligațiile legale de plată, ducînd implicit la lăr-

Dezvoltarea estimată a componentei monetare a economiei «subterane» în S.U.A și Anglia (1960-1980)

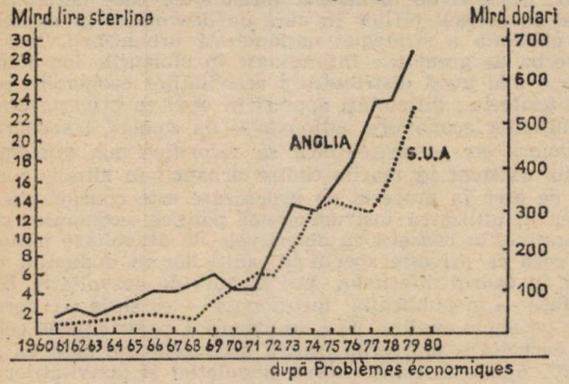

după Problèmes économiques

girea economiei subterane. Este semnificativă, de altfel, reacția constatată în multe țări față de folosirea tot mai accentuată a pîrghiei impozitelor indirecte și diferitelor taxe de consum. De pildă, taxa asupra valorii adăugate (TVA), generalizată în țările Pieței comune, se consideră că a determinat o proliferare nemaiîntîlnită a unor mici întreprinderi, dificil de ținut sub control, care oferă mărfuri și servicii la prețuri degrevate de orice fel de impozite și taxe. Există estimări că numai în Italia evaziunea în privința taxei asupra valorii adăugate ar atinge circa 50% din totalul tranzacțiilor susceptibile a intra sub incidența acestei prelevări.

O evidentă contribuție în același sens o are și amplificarea fără precedent a cotizațiilor pentru asigurările sociale, care prin volumul sumelor percepute de la salariați și societățile care îi retribuie trebuie să fie considerate mai curînd drept o componentă fiscală importantă. În unele țări vest-europene contribuțiile pentru asigurările sociale au ajuns să reprezinte peste 40% din totalul rețetelor fiscale, ceea ce pune sub semnul întrebării însuși caracterul acestor prelevări și rolul lor efectiv pe plan social.

Țărilor cu economie de piață aflate încă în curs de dezvoltare le este specific un alt gen de evaziune și respectiv de proliferare a sectorului economic invizibil. În țările care impun taxe vamale ridicate la import, în unele cazuri depășind chiar 100% din valoarea mărfii, s-a extins pe o scară largă contrabanda, în special cu produse de volum mic și valoare mare, cum sînt aparatele electronice. Totodată, contrabanda cunoaște o puternică creștere și în țări cu taxe ridicate și interdicții la export, scoaterea clandestină a unor mărfuri, cum sînt mai ales metalele și pietrele prețioase, soldîndu-se cu importante profituri. Cu atît mai rentabile și mai lesne de realizat apar ieșirile oculte de fonduri și valori din țările cu regim valutar restrictiv, fiind cunoscut că numai între 1979 și 1982 exodul clandestin de capital dintr-un număr de opt țări în curs de dezvoltare — Brazilia, Mexic, Argentina, Venezuela, Indonezia, Egipt, Filipine și Nigeria — a atins 71 milioane dolari, accentuînd creșterea datoriei lor externe în perioada de referință.

Un important factor determinant al dezvoltării economiei neoficiale în lumea capitalistă îl reprezintă și interesul ocolirii reglementărilor legale în vigoare, așa cum sînt, de exemplu, cele privind controlul prețurilor, raționalizarea unor produse, cotele de import și interdicțiile de export, a căror nesocotire dă posibilitatea încheierii unor afaceri mănoase. În fapt, încălcarea oricăror forme de interdicție și control duce la formarea unei „burse negre", a unei piețe ascunse pentru producție și comercializare, în cadrul căreia se realizează însemnate venituri, ce vor scăpa în general evidențelor oficiale.

În mod deosebit întreprinderile capitaliste caută să încalce legislația muncii și prevederilor sociale, urmărind prin prezentarea de date incomplete ori trucate să nu respecte drepturile legale ale salariaților, precum și să evite suportarea unor impozite, taxe și contribuții corespunzătoare cu forța de muncă utilizată. Ca urmare, în ultimii ani s-a dezvoltat o importantă „bursă neagră" a forței de muncă, afectînd nu numai interesele statului pe plan fiscal, ci în primul rînd pe acelea ale angajaților.

În S.U.A. și în țările vest-europene munca „neagră" cunoaște o amploare fără precedent datorită în special existenței unei mase de muncitori clandestini, formată din imigranți fără forme legale în regulă, tineri sau chiar copii, șomeri și locuitori provenind din zonele rurale, adică din cei nevoiți din cauza unei situații de inferioritate să accepte orice condiții de retribuție și de lucru. Potrivit unor estimări, munca clandestină ar reprezenta în S.U.A. 10% din totalul forței de muncă ocupate, în Italia 20%, în Anglia 8%. La începutul anilor '80, în țările membre ale Pieței comune existau circa 16 milioane de muncitori clandestini, care trebuiau adăugați celor 12 milioane șomeri înregistrați pentru a avea o imagine mai apropiată de realitate a gradului de angrenare în procesul economic a populației active.

Tot ca o cauză majoră a dezvoltării economiei subterane se înscrie și prohibiția prin dispoziții legale a anumitor activități sau a producerii anumitor mărfuri. Aduse din străinătate sau produse pe ascuns în țară, mărfurile lovite de interdicție totală sînt totuși comercializate, dar pe sub mînă, prin intermediul unor rețele largi, bine organizate, care fac afaceri deosebit de rentabile fără a plăti impozite sau taxe. Din categoria activităților scoase în afara legii fac parte și jocurile clandestine de noroc, împrumuturile date cu dobînzi disproporționate, cămătărești, traficul cu diferite forme de valori interzise deținerii de către particulari.

În sfîrșit, în studiile consacrate acestei teme se subliniază în mod deosebit ca unul dintre factorii atît direcți, cît și favorizanți ai economiei subterane hipertrofierea și corupția birocrației, în toate țările occidentale izbucnind frecvent scandaluri legate de persoane deținînd funcții publice pe care le folosesc pentru a realiza însemnate avantaje materiale proprii. În acest fel se pot obține, contra mită, tot felul de autorizații, licențe, concesiuni, aprobări de import, comenzi publice și alte aranjamente mai mult sau mai puțin legale, fără a mai vorbi de reduceri sau chiar exonerări de impozite, precum și de mușamalizări de evaziune fiscală, ceea ce contribuie la dezvoltarea sectorului invizibil prin scoaterea unor mari afaceri și venituri în afara controlului public. În mod simptomatic, la sfîrșitul anului 1983 s-a declanșat în S.U.A. unul dintre cele mai mari scandaluri legate de o tentativă de corupție care dă măsura mizelor în joc în domeniul fiscal. Un mare proprietar de terenuri și vite din Georgia a oferit unui agent al Serviciului Federal de Impozite sumai de 500 000 dolari în numerar și titluri negociabile pentru a obține scutiri de impozite aferente unui venit de 6 milioane de dolari realizat în cursul exercițiului încheiat, aceasta fiind cea mai mare ofertă de mită — neacceptată și dată publicității — din istoria fiscului american.

Consecințele dezvoltării economiei subterane în lumea capitalistă se identifică pe multiple planuri, determinînd o agravare evidentă a problemelor sociale. Faptul că importante sume nu sînt supuse impozitării se repercutează direct asupra veniturilor și implicit a cheltuielilor bugetare, fiind știut că de obicei măsurile de austeritate afectează cu precădere alocațiile în scopuri sociale. Potrivit chiar unor declarații oficiale, cu doi ani în urmă bugetul S.U.A. a fost privat din pricina diferitelor forme de evaziune fiscală de venituri în sumă de peste 90 miliarde dolari, adică jumătate din cît a ajuns în ultimii ani deficitul exercițiului public în această țară. De asemenea, desfășurarea clandestină a unui mare volum de afaceri accentuează inechitatea în repartiția veniturilor și în suportarea poverii impozitelor, prin creșterea bunăstării celor ce profită de pe urma economiei subterane. De multe ori, în comentarii apărute în țările occidentale s-a atras atenția asupra consecințelor pasivității arătate de autorități în fața unor activități ce creează flagrante inechități pentru majoritatea populației, în special pentru salariați, care plătesc impozite și taxe ridicate, în timp ce unii care cîștigă incomparabil mai mult, adeseori chiar din surse infracționale, nu suportă deloc sau prea puțin sarcini fiscale. Deosebit de îngrijorătoare apare și agravarea în general a condițiilor de lucru datorită unei adevărate expansiuni a „bursei negre" a forței de muncă, ce folosește ca mijloc de presiune existența unei importante mase de manevră formată de muncitori clandestini. Acesta este indicat ca un motiv al faptului că o serie de profesii și de categorii ale oamenilor muncii au un regim vădit inferior celui anterior, fiind supuse unor presiuni cu repercusiuni negative pe termen lung.

Antiteza dintre inaplicabilele considerații teoretice asupra imperativelor „moralei economice" și realitățile izbitoare ale economiei subterane pune o dată mai mult în evidență caracterul ireductibil al contradicțiilor profunde, proprii unei orînduiri fundamentate pe interesul individual în dauna celui colectiv, contradicții ce nu își pot afla rezolvarea în paleative enunțate cu nesocotirea condițiilor obiective. În mod semnificativ, chiar specialiști occidentali ajung la concluzia că din cauza dezvoltării sectorului economic paralel se manifestă în rîndurile populației o nemulțumire crescîndă față de incapacitatea guvernelor de a administra satisfăcător economia națională, ceea ce nu face decît să deterioreze structurile sociale și politice, ducînd la o lipsă de încredere tot mai pronunțată în autoritățile publice.

Radu NEGREA

URBANIZAREA — o componentă a dezvoltării

FENOMEN caracteristic al ultimilor 30 de ani, accentuarea urbanizării va ridica în viitor probleme noi, pe multiple planuri. Dacă în 1950 raportul între locuitorii din oraşe şi cei din mediul rural era de 1 : 3, acest raport ajunsese deja în 1980 la 2 : 5, iar prognozele indică faptul că în 2025 jumătate din populaţia globului va locui în oraşe. Deşi la prima vedere s-ar părea că lumea viitorului va fi concentrată în oraşe uriaşe, vor apare diferenţieri sensibile pe zone geografice şi economice. Astfel, estul Asiei va avea numai jumătate din populaţie în aglomerări urbane; în regiunile industrializate din Europa, America de Nord şi U.R.S.S. procesul de urbanizare va cunoaşte o cvasistagnare. Ca fenomen general se poate spune însă că tot mai mulţi locuitori ai ţărilor în curs de dezvoltare se vor muta la oraşe, în timp ce în ţările dezvoltate aşezările urbane vor constitui zona de atracţie pentru o parte a populaţiei.

Raportat la nivelul de dezvoltare al ţărilor lumii a treia, procesul de urbanizare pune probleme deosebite, cu atît mai mult cu cît populaţia urbană în aceste ţări creşte într-un ritm de 4% anual, faţă de numai 1,7% în ţările industrializate.

În studiul său „The Urban Future : Challenge and Policy Implications", publicat în revista **Development journal of the Society for International Development**, Sabah El Shaks trage, cu just temei, concluzia că „principala alternativă a viitorului urbanizării, la nivel naţional şi internaţional, constă în primul rînd în capacitatea noastră de a dezvolta economia şi de a distribui echitabil rezultatele acesteia, într-un efort menit să atenueze impactul nedorit al proceselor de tranziţie socială şi spaţială".

Una dintre problemele cele mai controversate în legătură cu evoluţiile şi strategiile procesului de urbanizare este aceea a tendinţei de concentrare a populaţiilor în mari centre urbane. Dacă realitatea demonstrează accentuarea concentrării urbane (a nu se confunda cu procesul de urbanizare ca atare), tot mai mulţi specialişti se ridică în favoarea deconcentrării, a menţinerii unor oraşe de mărime medie, acordînd în acelaşi timp atenţie sporită rolului pe care trebuie să îl deţină oraşele mici.

Probabil că specialiştii vor trebui să reflecteze mai mult asupra cultivării valenţelor oraşelor mici, inclusiv datorită faptului că marile oraşe, în continuă expansiune, devin din ce în ce mai puţin capabile să-şi rezolve propriile probleme.

Este, desigur, de menţionat dificultatea care determină în general insuccesul ţărilor în curs de dezvoltare în implementarea eficientă a strategiei naţionale a urbanizării. Mai întîi este vorba de greutăţile întîmpinate în eforturile lor pentru a realiza o mai bună distribuire a activităţilor economice pe întregul teritoriu; dificultăţi apar şi în ceea ce priveşte abordarea politicilor economice naţionale — în comerţ, transport, infrastructură etc. — astfel încît să valorifice mai eficient potenţialul existent în marile centre urbane; în sfîrşit, o cauză tipică de eşec în procesul de urbanizare este considerată dificultatea în utilizarea instrumentelor politice, economice şi administrative, în consens cu obiectivele de dezvoltare naţională.

În ceea ce priveşte specificul politicilor în domeniul urbanizării, în cadrul diferitelor ţări în curs de dezvoltare, **B. Renaud** face — în publicaţia menţionată — o serie de aprecieri bazate pe unele analize. Aşa, de exemplu, pentru ţările cel mai puţin dezvoltate, eforturile pentru deconcentrare apar ca „premature", deoarece concentrarea populaţiei şi activităţilor economice în jurul centrelor urbane puternice este necesară pentru a maximiza utilizarea capacităţilor de conducere şi organizare şi a forţei de muncă cu calificare superioară. O altă categorie o reprezintă ţările mari dar cu venit pe locuitor scăzut, în care „mărimea absolută a sectorului urban şi ponderea lui relativ redusă în totalul populaţiei arată că strategiile obişnuite urbanizare-industrializare nu vor reuşi curînd să se adapteze unei populaţii în creştere". Aceasta ar reclama două strategii, una urbană şi alta rurală, perfect compatibile între ele, dezvoltarea sectorului agricol şi asigurarea unei infrastructuri naţionale care să sprijine activităţile agricole şi să favorizeze dezvoltarea în perspectivă a unui sistem echilibrat de oraşe.

Încercînd o sintetizare a celor prezentate, se poate afirma că urbanizarea, aşa cum este ea circumscrisă astăzi şi în perspectivă procesului general de dezvoltare, poate şi trebuie să fie un factor dinamizator, un promotor al progresului, cu atît mai mult cu cît mulţi o consideră un proces ireversibil. Problema este de a se elabora strategiile naţionale de urbanizare în aşa fel încît, pornind de la specificul naţional, acestea să răspundă cît mai adecvat şi eficient cerinţelor impuse de procesul dezvoltării social-economice.

C. CHIFANE DRĂGUŞANI

Sănătatea — prioritate neglijată

ASIGURAREA SĂNĂTĂŢII — condiţie elementară a dezvoltării economice şi sociale — se dovedeşte tot mai mult a fi rezultanta acţiunii unui complex de factori în care, alături de îngrijirea medicală propriu-zisă, intră alimentaţia, igiena mediului de viaţă, accesul la surse curate de apă etc.

PREŢUL SĂNĂTĂŢII

Asistenţa medicală de bază - incluzînd igiena, personal calificat, profilaxia bolilor infecţioase şi medicamente esenţiale - ar presupune cheltuieli suplimentare de 50 mrd. dolari/an în următorii 20 de ani, sau 12,5 dolari/persoană anual

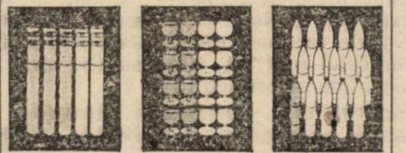

2/3 din cheltuielile pentru ţigări

1/2 din cheltuielile pentru băuturi alcoolice

1/15 din cheltuielile militare mondiale

Sursa: O.M.S.

În prezent, potrivit datelor F.A.O., aproape 700 milioane de oameni din zonele rurale ale ţărilor în curs de dezvoltare, adică aproximativ unul din trei locuitori ai globului sînt ameninţaţi de malnutriţie şi trăiesc în condiţii de sărăcie absolută, fără ca în viitor să se întrevadă posibilitatea unei îmbunătăţiri substanţiale a situaţiei lor.

În ce priveşte preocuparea directă pentru sănătate, ca un element activ de politică naţională, aceasta se situează mult în urma altor priorităţi în ţările în curs de dezvoltare. Studii ale Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii (O.M.S.) arată că investiţiile în domeniul sănătăţii pot genera, în agricultură, de exemplu, producţii cu valoare de cîteva ori sporită, decît în cazul lipsei unei asistenţe medicale adecvate. Este greu de crezut însă că simpla neînţelegere, de către factorii de decizie, a funcţiei productive a sănătăţii în procesul dezvoltării ar fi singura şi cea mai importantă cauză a neglijării rolului ocrotirii sănătăţii în ţările sărace. Tocmai faptul că sănătatea este suma acţiunii mai multor factori duce la concluzia privind imposibilitatea în care se află aceste ţări de a aloca resursele necesare unei atari priorităţi, în condiţiile unui sistem mondial care

Profunde decalaje mondiale

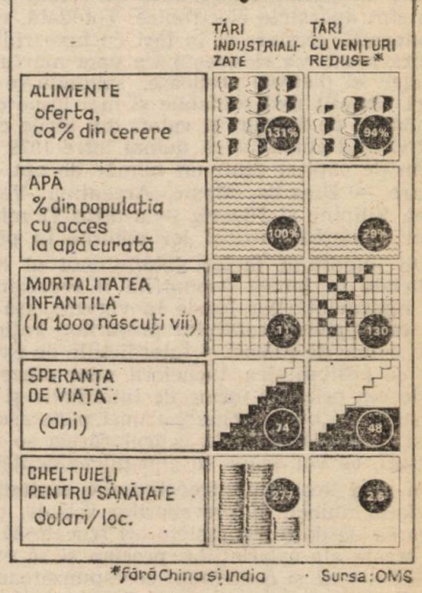

*fără China şi India · Sursa: OMS

îşi permite să perpetueze uriaşe dezechilibre, să prolifereze cheltuieli iraţionale pentru înarmare (după cum rezultă din graficele realizate de O.M.S., pe care le reproducem alăturat), generînd decalaje în creştere între ţările lumii.

Em. STANCU

U. R. S. S.

Rezultate în utilizarea factorilor intensivi de creştere

ACTUALUL cincinal constituie o etapă importantă în realizarea sarcinii trasate de Congresul al XXVI-lea al P.C.U.S., de trecere a economiei naţionale pe calea dezvoltării preponderent intensive. Datele referitoare la dezvoltarea economiei în primii trei ani ai cincinalului, ca şi datele parţiale privind rezultatele obţinute în primele trei trimestre ale anului curent evidenţiază, în mod concret, utilizarea într-o măsură tot mai mare a factorilor intensivi de creştere.

Şi în cursul anului curent s-a remarcat continuarea tendinţei manifestate în anul anterior, de accelerare a ritmurilor de creştere economică, de îmbunătăţire a indicatorilor calitativi în numeroase domenii de activitate. În industrie, ramură de importanţă decisivă pentru economia naţională, ritmul de creştere a producţiei în primii doi ani ai cincinalului a fost în medie de 3,1%, crescînd la 4% în 1983 şi 4,1% în primele trei trimestre ale anului 1984. S-au accelerat de asemenea ritmurile de creştere a productivităţii muncii, care în 1981—1982 s-au cifrat la 2,4%, în 1983 la 3,5%, iar în perioada ianuarie—septembrie a.c. la 3,7%.

Aceste tendinţe de dinamizare a creşterii sînt rezultatul înfăptuirii unui complex de măsuri adoptate de conducerea de partid şi de stat a U.R.S.S. privind dezvoltarea producţiei sociale, întărirea disciplinei şi îmbunătăţirea organizării, stimularea iniţiativei maselor de oameni ai muncii, perfecţionarea mecanismului economic.

Adîncirea proceselor de dezvoltare intensivă se reflectă şi în creşterea ponderii sporului de producţie obţinut pe seama creşterii productivităţii muncii : 75% din sporul producţiei industriale în cincinalul 1976—1980, 81% în medie în primii trei ani ai cincinalului actual şi 94% în primele nouă luni a.c.

Ridicarea eficienţei construcţiilor capitale îşi găseşte expresia în dinamica unor indicatori importanţi, cum sînt creşterea volumului investiţiilor capitale şi a volumului fondurilor fixe puse în exploatare. Conform datelor disponibile, referitoare la primul semestru al anului 1984, investiţiile din fondurile statului au crescut faţă de perioada de comparaţie cu 2%, iar punerea în funcţiune de fonduri fixe realizate din investiţii din fondurile statului cu 9%, ceea ce atestă accelerarea finalizării investiţiilor şi îmbunătăţirea situaţiei în domeniul construcţiilor neterminate. În întreaga ţară au fost puse în funcţiune 133 obiective de importanţă deosebită.

În agricultură rezultatele măsurilor de intensificare adoptate în conformitate cu Programul alimentar pot fi ilustrate, de exemplu, prin cîteva cifre privind realizările în domeniul zootehniei. În comparaţie cu 1981—1982, în 1983—1984 producţia medie anuală de lapte a crescut cu 7,4 milioane tone, cea de carne cu 1,4 milioane tone, iar producţia de ouă cu 4,6 miliarde bucăţi, ceea ce a permis îmbunătăţirea corespunzătoare a aprovizionării populaţiei cu produse alimentare.

Principala modalitate de intensificare a creşterii economice în general o constituie accelerarea progresului tehnico-ştiinţific, înnoirea bazei tehnice a producţiei, introducerea de tehnici şi tehnologii eficiente, de noi tipuri de materii prime şi materiale. În acest domeniu se pot menţiona crearea, în primele nouă luni ale anului curent, a circa 1 500 prototipuri de maşini, utilaje, aparate, instrumente şi mijloace de automatizare, precum şi asimilarea în fabricaţie a peste 2 000 poziţii noi în producţia de semifabricate şi materiale industriale. Totodată, în industrie se remarcă introducerea accelerată a unor tipuri perfecţionate de utilaje, ceea ce permite extinderea automatizării proceselor de producţie şi ridicarea nivelului tehnic. Producţia de maşini-unelte aşchietoare cu comandă numerică a crescut, de exemplu, cu 21% faţă de primele trei trimestre ale anului trecut, cea de roboţi industriali cu 33%, iar producţia de mijloace de tehnică de calcul şi componente pentru acestea cu 12%. În perioada de la începutul cincinalului actual au fost puse în funcţiune peste 1 200 sisteme automatizate de conducere a proceselor tehnologice.

La intensificarea producţiei în toate ramurile economiei naţionale contribuie, de asemenea, dezvoltarea accelerată a producţiilor furnizate de diferite subramuri ale industriei chimice. Producţia de răşini sintetice şi mase plastice a sporit în primele trei trimestre ale anului 1984, comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent, cu 9%, iar cea de fibre şi fire chimice cu 5%. În anii de la începutul cincinalului utilizarea de produse şi materiale realizate de industria chimică a crescut cu 40% în construcţia de maşini, cu 50% în industria uşoară, cu 35% în agricultură. Industria chimică livrează numai complexului agroindustrial peste 200 tipuri diferite de materiale, între care îngrăşăminte minerale, insectofungicide, adaosuri furajere, vitamine de uz zootehnic.

Creşterea eficienţei producţiei impune introducerea de tehnologii cu cantităţi reduse de deşeuri sau chiar fără reziduuri, precum şi cu consumuri specifice reduse de materii prime şi energie.

Pentru întregul an 1984, întărirea regimului de utilizare raţională a resurselor de combustibili şi energie, de reducere a consumurilor de forţă de muncă s-au concretizat şi în asumarea de către oamenii muncii a unor angajamente de creştere peste plan a productivităţii muncii (cu 1%), concomitent cu o reducere suplimentară a costurilor (cu 0,5%). Totodată, dacă în anul 1983 ponderea producţiei de înaltă calitate în volumul producţiei supuse atestării a fost de 39%, în prima jumătate a anului 1984 aceasta a sporit la 44%.

Efectele intensificării creşterii se răsfrîng şi în domeniul ridicării nivelului de trai. Conform datelor statistice, în prima jumătate a anului curent retribuţia medie a muncitorilor şi funcţionarilor s-a majorat în medie cu 2,4%, veniturile lucrătorilor din colhozuri cu 3%, iar populaţia a primit din fondurile sociale de consum plăţi şi servicii în sumă de 67 miliarde ruble, cu 2,7 miliarde ruble mai mult decît în perioada de comparaţie din anul anterior.

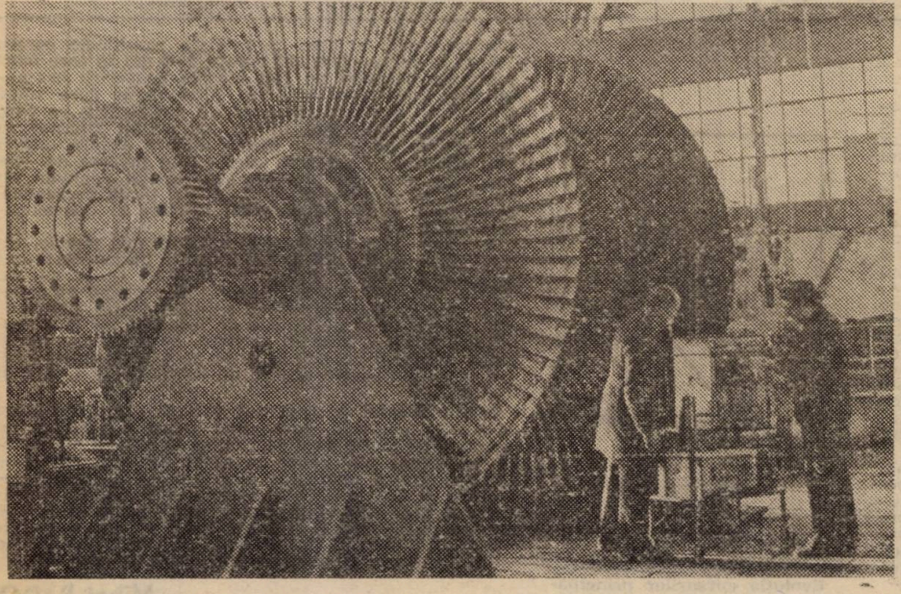

Dezvoltarea şi modernizarea producţiei de utilaje energetice — una din priorităţile construcţiei de maşini în U.R.S.S.

Margarita PANOVA
„Ekonomiceskaia gazeta"

Perspective în energetica nucleară

UN STUDIU recent apărut în Buletinul Agenției internaționale pentru energie atomică examinează principalii factori care influențează comerțul internațional cu centrale nucleare și combustibil nuclear, încercînd să desprindă totodată principalele tendințe în evoluția de viitor. În prezent funcționează sau se află în construcție centrale nucleare în 32 de țări ale lumii ; circa 10 din aceste țări au industrii în măsură să le permită construirea pe plan intern de asemenea centrale, în timp ce celelalte sînt obligate să recurgă la importuri.

Analizînd evoluția de pînă acum, se evidențiază faptul că țări ca Franța și R.F.G., altădată importatoare de tehnologii pentru primii lor reactori cu apă sub presiune, și-au dobîndit autonomia trecînd deja în rîndul exportatorilor. Industria japoneză are autonomie totală, fără a realiza însă exporturi de echipamente nucleare, din rațiuni politice. Autonomia caracterizează și alte țări, ca de exemplu Cehoslovacia și Italia și în viitor se va extinde și în țări în curs de dezvoltare, cum este cazul Indiei. Trebuie, totodată, semnalat faptul că au început să se organizeze asociații ale producătorilor, ceea ce ar putea face ca experiența dobîndită de cele mai avansate țări în curs de dezvoltare să poată constitui un factor de influențare asupra activității de export promovată de furnizorii tradiționali.

În țările nesocialiste, capacitatea totală de construire a centralelor nucleare este estimată la circa 60 GW pe an, nivel atins ca urmare a fluxului mare de comenzi apărute în perioada 1972—1974. Ulterior, comenzile nu s-au mai menținut la nivelul inițial, astfel că, în prezent, industria de reactori nucleari lucrează numai cu 20—30% din capacitatea totală. Se explică astfel interesul sporit pentru realizarea de exporturi, inclusiv ca o condiție pentru a se putea evita restructurări însemnate în industria occidentală.

În țările occidentale industrializate, 137 din cele 149 de centrale nucleare aflate în construcție au o putere instalată de peste 800 MW. În țările în curs de dezvoltare sînt puțini reactori de peste 600 MW, ceea ce explică, cel puțin în parte, revenirea interesului, în multe țări exportatoare, pentru reactori de capacitate mică și medie, respectiv de 200 la 600 MW. Creșterea disponibilităților de reactori de acest tip ar trebui, în principiu, să permită introducerea energiei nucleare în 10—15 țări în curs de dezvoltare.

În ce privește piața uraniului, se constată tendința de reducere a resurselor recuperabile la prețuri reduse, concomitent cu creșterea prețurilor de producție.

Cea mai mare parte a cantităților de uraniu comercializat face obiectul contractelor pe termen lung, piața pe termen scurt fiind neglijabilă. După o perioadă caracterizată prin prețuri deosebit de scăzute, la sfîrșitul anilor '60 și începutul anilor '70, creșterea bruscă din 1974 a făcut ca prețul să ajungă la 40—45 dolari/livră de oxid de uraniu, la livrările pe termen scurt. Diminuarea progresivă a programelor nucleare în țările nesocialiste face ca în prezent cererea de oxid de uraniu să se situeze sub previziunile întocmite cu numai cinci ani în urmă.

În ceea ce privește perspectivele, A.I.E.A. consideră că puterea nucleară instalată în țările nesocialiste va ajunge, de la 260 GW în 1985, la 350—480 GW în anul 2000. Numai în următorii opt ani se așteaptă comenzi însumînd între 90 și 220 GW. Țările în curs de dezvoltare vor conta cu numai 12% din totalul creșterii prevăzute pînă la sfîrșitul mileniului.

Programe de dezvoltare

R. P. Bulgaria: modernizarea construcției de mașini

EVOLUȚIA VIITOARE a industriei constructoare de mașini din Bulgaria va avea loc, după cum subliniază presa de specialitate din această țară, în condițiile transpunerii în practică a unor noi orientări, decurgînd din Programul pe termen lung de îmbunătățire a calității, adoptat în martie 1984.

Una dintre sarcinile cele mai importante în domeniul construcției de mașini constă în creșterea fiabilității și preciziei **mașinilor pentru prelucrarea metalelor.** La începutul cincinalului următor vor fi introduse în fabricație noi mașini-unelte de înaltă precizie, corespunzătoare exigențelor unor subramuri de vîrf cum sînt industria electronică și producția de aparate de măsură și control.

O altă orientare vizează dezvoltarea accelerată a producției de **sisteme automatizate și flexibile,** precum și de linii tehnologice complete. În perioada 1990—2000, aceste categorii vor deține ponderea majoritară în programele de fabricație.

În producția de **electro și motocare,** domeniu în care construcția de mașini bulgară este specializată, accentul principal se va pune pe creșterea fiabilității produselor, în primul rînd prin ridicarea calității pieselor și componentelor, urmărindu-se totodată creșterea performanțelor tehnice.

Corespunzător necesităților de aplicare a unor tehnologii noi în pregătirea solului și cultura plantelor, încă din anul 1985 se va trece la organizarea producției unor **mașini agricole** perfecționate, între care cele permițînd executarea simultană a mai multor lucrări.

Construcția de **mașini grele** este subordonată din punct de vedere structural sarcinilor de restructurare și dezvoltare în perspectivă ale industriei extractive, siderurgiei, energeticii și chimiei.

În cincinalul 1986—1990 **construcția navală** va fi marcată de creșterea gradului de automatizare și electronizare, pentru sporirea performanțelor în exploatare. Concomitent se are în vedere aplicarea de tehnologii moderne pentru mecanizarea lucrărilor de încărcare-descărcare a mărfurilor în porturi.

Industria **electronică,** una dintre subramurile cele mai dinamice, constituie la rîndul său obiectul unor preocupări susținute de ridicare a nivelului calitativ. În cursul perioadei 1986—1990 se vor asimila în fabricație o nouă generație de microcalculatoare, noi tipuri de echipamente periferice și suporturi magnetice pentru informație și un sistem de teleprelucrare a datelor dotat cu terminale grafice color.

Ioachim SILVESTRU

EVOLUȚII MONETARE

Tendințe caracteristice sfîrșitului de an

SĂPTĂMÎNA 3—7 DECEMBRIE 1984 a fost caracterizată pe piețele financiare ale lumii de două tendințe contradictorii în ceea ce privește evoluția cursurilor monetare : pe de o parte scăderea cursului **dolarului S.U.A.** față de principalele valute occidentale, fenomen datorat apropierii sfîrșitului de an calendaristic (de remarcat că în ultimii 10 ani dolarul S.U.A. a avut întotdeauna tendință de scădere în această perioadă a anului) și intervențiilor Bundesbank, iar pe de altă parte tendința contrară de creștere a valutei americane susținut pe piață mai ales spre sfîrșitul săptămînii de doi indicatori economici din S.U.A. Este vorba de scăderea ratei șomajului în S.U.A. de la 7,4% în octombrie la 7,2% în noiembrie, fenomen care mai întotdeauna, așa cum se exprimă plastic comentatorii financiari, duce dolarul într-o stare de euforie, și de creșterea cu 2,2 miliarde a masei monetare în circulație în S.U.A., creștere interpretată în cercurile bancare ca o relaxare a politicii Băncii Federale de Rezerve americane față de nivelul dobînzilor, lucru care la rîndul său influențează favorabil domeniul sensibil al investițiilor.

În legătură cu intervențiile făcute de Bundesbank, intervenții detectate mai mult decît declarate de operatorii sau purtătorii de cuvînt ai importantei instituții federale, ele se pare că au țintit mai ales spre stabilizarea cursului dolarului în general decît spre aducerea acestuia la niveluri de sub 3 mărci, niveluri care păreau la un moment dat acceptabile pentru Banca Centrală a R.F.G

Tot din piața financiară vest-germană, o dată cu apropierea sfîrșitului de an, parvin știri îmbucurătoare pentru marile bănci Deutsche Bank, Dresdner și Commerzbank în ceea ce privește rezultatele pentru 1984 și în perspectivă 1985 : după 2—3 ani în care mari părți din beneficii au fost alocate acoperirii așa-numitelor 'bad debts' (fonduri direcționate spre surse care dintr-un motiv sau altul nu pot replăti) se pare că situația financiară se va îmbunătăți simțitor în 1985. Știrea nu a avut efecte majore asupra **mărcii vest-germane,** după cum nici efecte inverse de scădere ale francului elvețian sau pesetei spaniole nu au fost înregistrate pe piețele din țările respective, ca urmare a unor comentarii apărute în cercuri financiar-bancare din aceste țări.

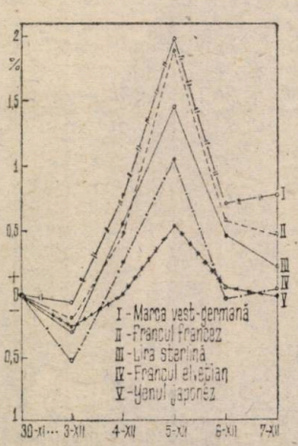

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 3 — 7 XII ; bază : 30 XI 1984

Dobînzile la dolar au avut niveluri mai stabile, ele situîndu-se la niveluri de 8,5—9 pentru perioadele scurte și între 9,75 — la 6 luni — și 10,375 — la un an. **Marca vest-germană** a prezentat și probabil va menține pînă la sfîrșitul anului niveluri foarte stabile — 5,75 pentru toate perioadele de referință de la 1 săptămînă la 1 an. **Francul elvețian,** de asemenea foarte stabil, prezintă dobînzi la nivel de 5,125 din nou pentru toate perioadele clasice de referință de 1, 3, 6 și 12 luni.

Prețul aurului a prezentat variații destul de mari în ultima perioadă, prezentînd totuși o tendință de scădere, de la 330 de dolari uncia la 327. Se apreciază că nu există alte cauze în afară de cele cunoscute deja, și anume soliditatea dolarului S.U.A., prețul petrolului și dobînzile încă ridicate în S.U.A. Ca următor punct de rezistență major apare acum prețul de 300 de dolari uncia, punct care a mai constituit obiect de discuții și speculații în august 1979, cînd părea, e drept pe celălalt sens, greu de trecut.

Mihai RĂDOI
Cătălin MOISUC

Exodul de inteligență – un veritabil transfer invers de tehnologie

ÎN CONDIȚIILE afirmării revoluției tehnico-științifice asigurarea oricărei economii naționale cu cadre bine pregătite capătă o importanță aparte, întrucît crearea de tehnici și tehnologii moderne, precum și folosirea lor sînt condiționate de activitatea oamenilor de știință și a specialiștilor. Or, decalajele cele mai mari existente în prezent între țările lumii sînt tocmai cele tehnologice. Astfel, din totalul cadrelor cu studii superioare 90% lucrează în țările dezvoltate, acestora revenindu-le circa 115 specialiști la 100 000 de locuitori, față de numai 69 în America Latină, 22 în Asia și doar 4 în Africa. Referitor la asistența medicală, potrivit datelor Organizației Mondiale a Sănătății, în Asia un medic revine la 6 000 de locuitori, în Africa la 8 000 de locuitori, pe cînd în statele avansate 1 medic revine la mai puțin de 1 000 de locuitori. Iată de ce practica racolării de cadre din țările mai sărace de către țările dezvoltate apare cu atît mai nocivă.

Ca element nou al fenomenului migrației internaționale a forței de muncă remarcăm accentuarea caracterului său selectiv, sporirea numărului specialiștilor imigranți. Astfel, pe lîngă cei peste 15 milioane muncitori de peste graniță, numai spre S.U.A., Canada și Marea Britanie au migrat, în ultimii 20 de ani, aproximativ 500 000 de specialiști.

Potrivit „Raportului anual pe 1984 asupra dezvoltării în lume" publicat de Banca Mondială, trei sferturi din cei aproape 500 000 de specialiști și tehnicieni străini care s-au stabilit în S.U.A. între 1969 și 1979 proveneau din țări în curs de dezvoltare și aproape jumătate din Asia. În cursul anilor 70, notează raportul citat, acest exod a contat cu aproape 30% în creșterea numărului medicilor și personalului medical al S.U.A., cu 12% în creșterea numărului inginerilor și cu 8% în cel al cercetătorilor științifici.

Prin consecințele sale, acest exod de inteligență a fost asemănat cu un veritabil transfer invers de tehnologie. Importul amintit de „aur cenușiu" aduce țărilor capitaliste dezvoltate nu numai profituri considerabile, ca rezultat direct al exploatării acestui valoros potențial uman, ci și substanțiale economii legate de școlarizare, cheltuielile respective fiind suportate de către țările de origine ale specialiștilor imigranți. Dintr-un recent studiu elaborat de UNCTAD rezultă că din numărul total al studenților proveniți din țări asiatice, care se pregătesc în S.U.A., peste 90% nu mai revin în țările de baștină. Se menționează, de asemenea, că personalul medical străin atras din afară a scutit această țară de înființarea a 12 institute superioare de învățămînt medical. Pentru statele dezvoltate economiile sînt cu atît mai mari cu cît, în multe cazuri, învățămîntul superior este subvenționat din fonduri publice, în proporții care pot ajunge și la 45% din cheltuieli. Sosirea unor specialiști gata formați le scutește să mai utilizeze aceste subvenții. În același timp inteligența străină contribuie la potențarea capacității tehnico-științifice, de invenție a țărilor avansate, decalajele tehnologice amplificîndu-se, astfel, tot mai mult.

În plus, caracterul selectiv al migrației internaționale a forței de muncă creează posibilitatea pentru țările dezvoltate să-și asigure mai rapid cadrele în funcție de fluctuațiile cererii. Astfel, de pildă, în S.U.A. proporția medicilor și personalului medical în totalul imigranților liber profesioniști proveniți din țări în curs de dezvoltare a crescut de la 12% în 1969 la aproape 25% în 1973, pentru a se reduce apoi la 11% în 1979, ca urmare a creșterii numărului medicilor pregătiți în țară.

În țările în curs de dezvoltare, victime ale „exodului de inteligență", asistăm la agravarea penuriei de tehnicieni, în primul rînd în regiunile lor mai puțin dezvoltate, la imposibilitatea folosirii propriilor specialiști pentru formarea de cadre naționale, la reducerea posibilităților de promovare a cuceririlor tehnico-științifice, la menținerea unui nivel scăzut al productivității muncii, la diminuarea resurselor de creștere economică. Costul total al acestor pierderi este dificil de estimat. În orice caz — constată experții B.I.R.D. — „emigrația specialiștilor reprezintă o pierdere mai grea decît simpla pierdere a valorii monetare a serviciilor lor".

Instabilitatea economiei capitaliste, prelungirea recesiunii, creșterea fără precedent a ratei șomajului, inclusiv în rîndul cadrelor științifice și inginerești, a înrăutățit situația lucrătorilor străini, ei fiind primii supuși concedierilor.

Așa cum a declarat nu o dată de la înalta tribună a Adunării Generale a O.N.U., România atribuie cea mai mare importanță problemei combaterii practicii profund nocive a racolării de cadre din țările în curs de dezvoltare, care privează aceste state de un element esențial al potențialului lor de dezvoltare economică și socială. Apreciind activitatea desfășurată de către grupul de experți guvernamentali special creat în cadrul UNCTAD, România este de părere că este necesară intensificarea eforturilor în vederea elaborării în cel mai scurt timp a unui cadru adecvat de cooperare internațională, care să prevină consecințele negative ale racolării de cadre calificate din țările în curs de dezvoltare de către țările dezvoltate.

Totodată, solidară cu lupta tinerelor state pentru eliminarea subdezvoltării, România socialistă pune un accent deosebit pe extinderea relațiilor economice, politice și culturale cu aceste țări, oferind și în direcția pregătirii de cadre cu înaltă calificare un semnificativ exemplu. Astfel, în unitățile de învățămînt superior din patria noastră, alături de studenții români, se pregătesc astăzi circa 20 000 tineri străini, majoritatea din țări în curs de dezvoltare, ei beneficiind de condiții optime pentru o temeinică pregătire.

Ștefan GHEORGHE

● Deși se apreciază că în lume trăiesc astăzi 90% din totalul oamenilor de știință, inginerilor și tehnicienilor cunoscuți în istorie, imensa lor majoritate, peste 90%, își desfășoară activitatea în țările dezvoltate. În nici un domeniu decalajul dintre țările industrializate și cele în curs de dezvoltare nu este mai însemnat ca în domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice.

● La fiecare 100 000 de locuitori reveneau, în medie, în deceniul trecut 3,8 oameni de știință și ingineri în opt țări din Africa pentru care existau date statistice, 22 în Asia și 69 în America Latină, față de 112 în țările industrializate. Practica neocolonialistă a racolării de cadre de specialiști din țările în curs de dezvoltare promovată de marile monopoluri adîncește și mai mult dependența tehnologică a „lumii a treia" de statele industrializate, care decurge din decalajele prezentate.

● Potrivit datelor U.N.E.S.C.O., decalajul educațional exprimat prin cheltuielile publice pentru învățămînt față de Bangladesh, de pildă, atinge 357:1 în cazul R.F.G., 417:1 în cazul S.U.A., 450:1 în cazul Elveției și 611:1 în cazul Suediei, fiind astfel de 3—5 ori mai mare decît decalajul economic.

● „Fuga creierelor — se arată într-un studiu al U.N.C.T.A.D. — constituie, fără îndoială, unul din factorii esențiali care alimentează dezvoltarea inegală a economiei mondiale. Cum ar putea fi, oare, lichidate sărăcia și mizeria atît timp cît persistă racolarea specialiștilor de care țările în curs de dezvoltare duc o lipsă cronică ?".

Stocurile și securitatea alimentară

STUDII și rapoarte ale F.A.O. subliniază că în condițiile actuale, cu toate progresele înregistrate, factorii de risc în domeniul agriculturii periclitează încă securitatea alimentară, pentru a cărei garantare, chiar la un nivel minim, soluția principală imediată o constituie stocurile, în primul rînd de cereale. Indicatorul principal în acest caz îl constituie proporția din consumul anual mediu care poate fi acoperită prin stocurile existente, proporție care

Stocurile mondiale de cereale

	milioane tone	% din consumul mondial
1980	257,7	18
1982	281,5	18
1984	279,0	17

în ultimii ani a oscilat în jurul unor valori critice (vezi tabelul). Astfel, chiar în condițiile unei producții de cereale record estimate pentru acest an la circa 1 756 milioane tone, cu aproape 120 milioane tone mai mult decît în 1983, stocurile se vor situa la 279 milioane tone, ceea ce potrivit evaluărilor F.A.O. ar reprezenta 17% din consumul mondial, procent estimat ca minim pentru garantarea securității alimentare pe plan mondial. Cifrele respective nu iau în considerație însă inegalitățile în repartizarea producției și stocurilor între regiunile producătoare. Aceasta se reflectă, între altele, în faptul că țările în curs de dezvoltare au fost nevoite și în acest an să importe mari cantități de cereale (circa 96 milioane tone), fără ca aceasta să constituie, mai ales în cazul țărilor africane grav afectate de secetă, pentru al treilea an consecutiv, o soluție în problema alimentației.

Polonia — premise economice favorabile

ÎN EVOLUȚIA economiei poloneze, planul de dezvoltare pe perioada 1983—1985, avînd ca obiective principale reluarea creșterii și restabilirea unor corelații economice de bază, prezintă o importanță deosebită. Obiectivele anunțate pentru ultimul an al perioadei de plan (în cursul căreia venitul național va crește cu 3—3,5%, producția industrială cu 4—4,5%, exportul cu 7,1—7,2%, iar livrările de mărfuri și servicii către populație cu 4—4,4%) reprezintă, așa cum atestă evaluări făcute de presa poloneză, premise favorabile pentru îndeplinirea și chiar depășirea unor sarcini de bază ale planului pe trei ani. Se menționează, de exemplu, potrivit ultimelor date, o creștere sensibil mai rapidă a venitului național în întreaga perioadă 1981—1985 (de 15,3—15,9%), în comparație cu prevederile inițiale (10—11,7%). Reducerea medie anuală în acest interval a consumului de materiale și de energie în industrie (2—2,5% și respectiv 2,5%) se va situa în limite comparabile cu cele anticipate anterior. În cadrul schimburilor externe o depășire a obiectivelor propuse vor înregistra livrările spre țările socialiste. Progrese importante se realizează, de asemenea, în direcția îmbunătățirii unei corelații considerate ca avînd importanță deosebită, respectiv a celei dintre veniturile bănești și livrările de bunuri de consum pentru populație.

„Viitorul automobilului"

SUB ACEST titlu, un amplu studiu realizat de cercetătorii de la Massachusetts Institute of Technology conduce la concluzia că actuala revoluție tehnico-științifică a răsturnat în mare parte perspectivele ce se întrevedeau, pînă nu demult, în industria și pe piața automobilului. Studiul notează ca aspecte noi următoarele: ● trecerea la producția asistată de calculator a redus cheltuielile de producție, astfel

Graficul nr. 1

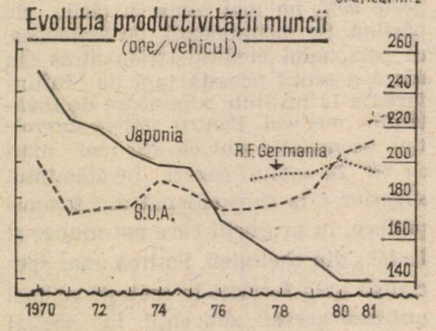

că nivelul de 500 mii vehicule pe an nu mai este considerat drept limita minimă pentru producția rentabilă a unei întreprinderi; ● dezvoltarea tehnologiilor în domeniul componentelor a făcut posibilă creșterea producției de vehicule economice sub raportul consumului de carburant; ● s-a accelerat ritmul schimbărilor tehnologice, în special sub influența Japoniei care folosește la maximum sisteme flexibile de producție, cu efecte în direcția creșterii productivității muncii (vezi graficul nr. 1).

Tipizarea subansamblelor va face ca atenția să se concentreze prioritar asupra fazei de asamblare, pentru o adaptare rapidă la cererea de moment a pieței. Pe de altă parte, activitatea de asamblare se va apropia tot mai mult de piețele de desfacere, dat fiind că folosirea sistemelor flexibile de producție reduce importanța diferențelor în cheltuielile cu forța de muncă pe unitatea de produs.

În ce privește piața, se constată că reducerea barierelor tarifare a permis producătorilor europeni accesul la economia de scară largă, cu efecte în sensul că aceștia au reușit să depășească ponderea S.U.A. în producția de automobile destinate atît pieței interne, cît și exportului (vezi graficul nr. 2).

Graficul nr. 2

Distribuția regională a producției mondiale de automobile

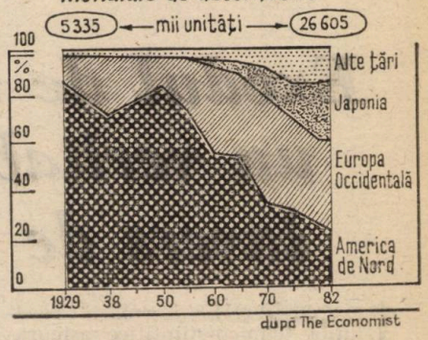

după The Economist

Prognoze economice vest-europene

CREȘTEREA economică în țările vest-europene va fi caracterizată în anul 1985 prin menținerea unor ritmuri lente, comparabile cu cele din anul în curs. Surse ale Pieței comune indică pentru anul viitor, pe baza prognozelor efectuate pentru un număr de 16 țări vest-europene, un ritm mediu de creștere a produsului național brut de circa 2,1%, cu diferențieri relativ importante pe țări (vezi tabelul).

Dinamica P.N.B. în unele țări vest-europene (în %)

	1984 (estimări)	1985 (prognoze)
Anglia	2,5	2,8
Franța	1,3	1,3
R. F. Germania	2,5	2,0
Italia	2,5	3,0
Olanda	1,5	2,0
Belgia	1,0	1,0
Grecia	1,8	2,3
Irlanda	3,6	2,5
Danemarca	3,5	3,0
Austria	2,5	2,0
Suedia	2,8	1,3
Norvegia	2,0	1,6
Finlanda	4,0	4,0
Portugalia	—1,4	3,1
Spania	1,8	...

Sursa : C.E.E.

Cu toate că modificările intervenite în economia țărilor respective și în conjunctura internațională stimulează într-o anumită măsură importurile, în special spre S.U.A., ponderea țărilor vest-europene în comerțul mondial manifestă o tendință de reducere. Nerezolvarea problemelor legate de șomaj și creșterea în unele domenii a decalajului tehnologic față de S.U.A. sînt considerate printre cele mai importante dificultăți cu care guvernele vest-europene continuă să fie confruntate.

GLOSAR

Calendar

CALENDARUL reprezintă un sistem de împărțire a timpului în ani, luni și zile, bazat pe fenomene astronomice periodice (mișcarea de revoluție a Pămîntului în jurul Soarelui, a Lunii în jurul Pămîntului, respectiv rotația Pămîntului în jurul axei proprii). El își trage numele de la romani, de la prima zi a lunii — KALENDAE. Pînă la reforma lui Julius Caesar din anul 45 î.e.n., anul la romani avea 355 de zile, grupate în 12 luni. Pînă la domnia lui Numa Pompilius (715—673 î.e.n.) anul avea doar 10 luni, ceea ce se reflectă în denumirile lunilor : astfel Quintilis și Sextilis (ulterior iulie și august, după numele creatorilor Imperiului roman) indicau ordinea 5 și 6, la fel ca și September, October, November (luna a 7-a, a 8-a și a 9-a), iar December era luna a zecea și deci ultima a anului ; lunile ianuarie și februarie au fost adăugate ulterior.

În ce privește durata lunilor, patru aveau 31 de zile, șapte — 29 de zile, iar februarie doar 28 de zile. În cadrul lunii, zilele erau delimitate în raport cu fazele lunii (Nonae, Idus și Kalendae).

Datorită diferenței de 10 zile și un sfert între anul roman (de 355 de zile) și cel natural-solar (de 365/364 de zile), la fiecare doi ani se intercala o lună suplimentară de, alternativ, 22 sau 23 zile.

Sistemul era imprecis și dădea loc la multe confuzii, de aceea Caesar a reformat calendarul roman cu ajutorul savantului grec-alexandrin Sosigenes, intercalînd, în anul 46 î.e.n., un număr de 90 de zile. De la 1 ianuarie 45 î.e.n. Caesar a introdus un nou calendar, ce avea să fie denumit ulterior **calendarul iulian**. Cu o durată de 365 de zile și 6 ore, acesta era format din 12 luni și anume 11 luni de cîte 31 sau 30 de zile, plus luna februarie, care o dată la 4 ani avea 29 de zile în loc de 28, anul respectiv fiind denumit bisect.

Calendarul iulian a fost modificat în anul 1582, din inițiativa papei Grigore al XII-lea, deoarece între anul calculat de astronomul Sosigenes și anul tropic exista în realitate o diferență de 11 minute și 14 secunde, de a cărei acumulare în timp a trebuit să se țină seama. Noul calendar, denumit **gregorian**, a fost adoptat imediat de Italia și Franța, apoi și de alte țări catolice, iar după 1700, treptat, și de cele protestante, pe cînd cel iulian, zis de „stil vechi", a dăinuit în țările ortodoxe pînă în secolul 20. Țara noastră a adoptat calendarul gregorian în 1919. Astăzi în întreaga lume este în vigoare calendarul gregorian.

Sărbătorirea zilei a șaptea (duminica) a fost preluată din tradiția ebraică, iar împăratul roman Constantin cel Mare (306—337) a fixat-o ca fiind ziua Soarelui.

Emilia TOMESCU

Calculatorul în școală

Cornelia Craioveanu, București — Calculatorul electronic, în variantele lui de mici dimensiuni, a pătruns și în școală. În cazul unui sfert din școlile vest-germane, de pildă, însușirea cunoștințelor necesare în acest scop a fost inclusă în programa de învățămînt ca disciplină obligatorie, după cum relevă o anchetă întreprinsă în R.F.G. în primăvara acestui an. În jumătate din școlile care au furnizat răspunsuri, informatica este o materie facultativă, iar în 20 % dintre ele se studiază numai în timpul vacanțelor, în grupuri de elevi interesați. Cele circa 50 000 de microcalculatoare de care dispun azi școlile vest-germane (mai ales liceele) sînt utilizate în primul rînd la orele de matematică și fizică, dar un număr crescînd de școli le utilizează și la învățarea limbilor străine și la orele de sociologie. Ancheta a scos în evidență că 85 % din școlile care nu posedă încă un microcalculator intenționează să-și procure unul, astfel încît se apreciază că în următorii doi-trei ani numărul microcalculatoarelor școlare va spori de 4 ori. Potrivit datelor Ministerului federal al învățămîntului, acum numai 15 % din școli posedă sau au acces la un calculator.

Unul din principalele obstacole în calea răspîndirii utilizării calculatoarelor în școală rămîne totuși lipsa cunoștințelor de informatică la o parte considerabilă din cadrele didactice. Or, este de părere Heinz Riesenhuber ministrul federal al cercetării, „într-o societate informatizată absolvenții de școală analfabeți în materie de calculatoare au un viitor extrem de nesigur".

Piața comună

Ioan Todoruț, Beluș — 1) Datele statistice potrivit cărora țările Pieței comune vest-europene contau în 1982 cu 18,7 % în comerțul mondial (față de 14,5 % S.U.A. și 8,4 % Japonia) nu includ comerțul intracomunitar.

2) Ponderea comerțului intracomunitar (import și export) în totalul comerțului exterior al statelor membre ale Pieței comune a sporit între 1958 și 1982 de la 35 % la aproape 51 %, datorită desființării barierelor vamale și restricțiilor cantitative în comerțul dintre țările membre (cu excepția Greciei, care a aderat mai recent la C.E.E. și în cazul căreia desființarea barierelor vamale este eșalonată pînă în 1986). În ultimul deceniu ea a cunoscut totuși un ușor regres.

Creșterea în ultimul deceniu a ponderii comerțului extracomunitar (mai sensibilă la capitolul importuri) se datorește în cea mai mare parte costului sporit al petrolului importat de țările C.E.E. și necesității de a echilibra acest import prin exporturi sporite. Deși ponderea combustibilului importat în consumul net de energie al C.E.E. s-a redus de la 62 % în 1970 la 46 % în 1982, costul energiei importate a sporit de 27 ori între 1958 și 1982. Ca urmare ponderea energiei în importul C.E.E. s-a dublat. De notat că excedentul comercial al țărilor Pieței comune la capitolul produse industriale nu este suficient pentru a compensa deficitele înregistrate în comerțul cu produse agricole, materii prime și mai ales energie.

3) Reținem ca interesante sugestiile dumneavoastră.

Hidrocentrală

Gheorghe Tecuță, Filiași — Primele două turbine (cu o putere instalată totală de 1 400 MW) ale hidrocentralei Itaipu, construită în cooperare de Brazilia și Paraguay pe fluviul de graniță Parana au fost puse în funcțiune, la 25 octombrie a.c. Restul de 16 turbine urmează să intre treptat în funcțiune, pînă în 1989. Hidrocentrala Itaipu, a cărei construcție a început acum zece ani, va fi cea mai mare din lume. Investițiile necesare pentru construirea centralei propriu-zise și a barajului de acumulare înalt de 196 metri sînt estimate acum la 9,5 miliarde dolari, față de 3—5 miliarde cît se prevedea inițial. Experții subliniază totuși că acest efort financiar considerabil nu a contribuit cu mai mult de 2 pînă la 2,5 % în totalul datoriei externe a Braziliei, datorită contribuției majoritare a firmelor naționale la construirea hidrocentralei, care devenise extrem de necesară datorită creșterii rapide (cu pînă la 11—12 % pe an) a consumului de energie electrică.

Datorie externă

Doina Deleanu, Drobeta-Turnu Severin — Pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare ponderea serviciului datoriei externe în totalul încasărilor din exportul lor de bunuri și servicii depășește acum 20 %, față de 13,7 % în 1970 și 14,8 % în 1980. Există însă țări în cazul cărora volumul serviciului datoriei este superior veniturilor provenind de pe urma exporturilor. Una dintre ele este Ecuadorul, care a anunțat oficial că nu va avea posibilitatea, din acest motiv, să achite în 1985 serviciul din acel an al datoriei externe, estimat la 1,4 miliarde dolari. Datoria externă a Ecuadorului se ridică la aproape 7 miliarde dolari.

O altă țară care a anunțat că va solicita creditorilor săi reeșalonarea datoriei scadente pe 1985 este Coasta de Fildeș, în pofida unei sporiri a veniturilor realizate de pe urma exporturilor de cacao.

Gaze naturale

Gheorghe Purdea, Cehu Silvaniei — Evoluția ponderii gazelor naturale în balanța energetică a diverselor țări nu urmează în mod necesar aceeași tendință. Există țări cu resurse bogate, în care aceasta înregistrează o creștere. Cazul U.R.S.S. nu este singular. Și în Franța ponderea gazelor naturale (care au înlocuit vechiul gaz zis „aerian", obținut pe bază de cărbune sau produse petroliere) în balanța energetică a sporit de la 1 % în urmă cu circa două decenii la peste 15 % în 1983 și urmează să ajungă la circa 15 % în 1990.

Diferențele mari dintre nivelul consumului din lunile de iarnă, care sînt luni de vîrf și cel din timpul verii (raportul între cele două consumuri ajunge la 5:1 în regiunea pariziană, de pildă) a determinat amenajarea în Franța, în saline părăsite, a 13 rezervoare subterane de gaze. Aceste rezervoare, care conțin fiecare mai multe sute de milioane de metri cubi de gaze naturale, joacă rolul de regulator al ofertei în fața unei cereri care înregistrează variații rapide și de proporții.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 50 din 14 decembrie 1984

— Calitate, eficiență, competitivitate, trăsături ale dezvoltării economiei românești în anul 1985 **(Dan Popescu)** 1

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Documentele Congresului al XIII-lea — vast program de acțiune

● Devansarea creșterii produsului social de către dinamica venitului național — expresie a intensificării acțiunii factorilor calitativi **(Constantin Bărbăcioru)** 4

● Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Productivitatea muncii — în concordanță cu nivelul tehnic **(Traian Gașpar)** 6

● Exigențe ale dezvoltării intensive a industriei ușoare **(V. Bogdan, Gh. Nicolae, M. Costea, V. Rusu)** 7

● Valorificarea deplină, eficientă a resurselor pentru sporirea producției agricole **(Teodor Marian)** 9

● Dezbatere. Implicarea efectivă, cu eficiență sporită a cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale (V) 11

— Organizarea rațională, eficientă a activității de transport feroviar uzinal **(Gheorghe Nicolaescu)** 13

— Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acțiuni, rezultate. Costuri reduse, beneficii sporite prin creșterea calității producției **(Pavel Foiaș)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Prin modernizarea echipamentului și tehnologiilor — productivitate, calitate, eficiență **(Sandu Segal)** 16

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Contribuția serviciilor pentru populație la creșterea economică **(Gr. Vâlceanu, Hilde Puwak)** 18

— Consemnări. Interdependențe și contradicții în economia mondială **(Mircea Nicolaescu)** 20

— Școli ● curente ● economiști. Ideea de progres economic în gîndirea românească din a doua jumătate a secolului al XIX-lea (II) **(Toader Ionescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— „Economia subterană" — un sector în expansiune al societății capitaliste contemporane **(Radu Negrea)** 24

— Forumul dezvoltării 26

— U.R.S.S. Rezultate în utilizarea factorilor intensivi de creștere **(Margarita Panova)** 27

— Tendințe — conjuncturi 28

— Exodul de inteligență — un veritabil transfer invers de tehnologie **(Ștefan Gheorghe)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economico-legislativ.

IN THIS ISSUE

— Quality, efficiency, competitiveness — features of the development of the Romanian economy in 1985 **(Dan Popescu)** 1

— The outrunning of the social product growth by the national income dynamics — an expression of the intensification of the action of qualitative factors **(Constantin Bărbăcioru)** 4

— The exemplary fulfilment of the plan tasks. The work productivity in step with the technical level **(Traian Gașpar)** 6

— Exigences of the intensive development of the light industry **(V. Bogdan, Gh. Nicolae, M. Costea, V. Rusu)** 7

— The complete, efficient capitalization of resources in order to increase the agricultural production **(Teodor Marian)** 9

— The effective, highly efficient involvement of scientific research in spurring the intensive development of the national economy. A debate (V) 11

— Entreprise self-management : responsibilities, actions, results. Reduced costs, increased benefits by improving the product quality **(Pavel Foiaș)** 14

— Productivity, quality, efficiency — by modernizing equipment and technologies **(Sandu Segal)** 16

— The contribution of services for population to the economic growth **(Gr. Vălceanu, Hilde Puwak)** 18

— Notes. Interdependences and contradictions in the world economy **(Mircea Nicolaescu)** 20

— Schools ● trends ● economists. The idea of economic progress in the economic thought in the latter half of the XIX-th century (II) **(Toader Ionescu)** 22

— The underground economy —an expanding sector of the contemporary capitalist society **(Radu Negrea)** 24

— U.S.S.R. Results in the utilization ot the intensive growth factors **(Margarita Panova)** 27

И СОДЕРЖАНИЯ

— Качество, эффективность, конкурентоспособность — черты развития румынской экономики в 1985 году **(Дан Попеску)** 1

— Опережающий рост национального дохода по сравнению с валовым общественным продуктом — выражение усиления действия качественных факторов **(Константин Бэрбэчору)** 4

— Примерное выполнение плановых заданий. Производительность труда в соответствие с техническим уровнем **(Траян Гашпар)** .. 6

— Требования интенсивного развития легкой промышленности **(В. Богдан, Г. Николае, М. Костя, В. Русу)** 7

— Полное, эффективное освоение ресурсов роста сельскохозяйственного производства **(Теодор Марин)** 9

— Обсуждение. Действенное, все более эффективное участие научных исследований в стимулировании процессов интенсивного развития народного хозяйства 11

— Самохозяйствование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Пониженные затраты, повышенная прибыль путем улучшения качества изделий **(Павел Фояш)** 14

— Через модернизацию оборудования и технологий к производительности, качеству, эффективности **(Санду Сегал)** 16

— Вклад услуг населению в экономический рост **(Гр. Вылчану, Хильде Пувак)** 18

— Заметки. Взаимозависимость и противоречия в мировой экономике — **(Мирча Николаеску)** 20

— Школы — течения — экономисты. Идея экономического прогресса в мышлении румынских экономистов второй половины XIX-го века (II) **(Тоадер Ионеску)** 22

— Подпольная экономика — растущий сектор современного капиталистического общества **(Раду Негря)** 24

— СССР. Результаты использования интенсивных факторов роста **(Маргарита Панова)** 27

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac abonamente la „Revista economică" pe anul 1985 ; prețul unui abonament anual (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei.

Pentru anul 1985 se pot face și abonamente speciale, la prețul de 340 lei, care dau dreptul — pe lîngă revistă (inclusiv suplimentul săptămînal) — și la primirea a două suplimente tematice : „Apărarea avutului obștesc din patrimoniul unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică" (inclusiv noile norme de perisabilități) ; „Drepturile și obligațiile personalului".

Abonamentele se fac prin oficiile P.T.T.R. sau în contul I.S.I.A.P. (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii nr. 1) nr. 64 51 502 28 B.N.R.S.R., filiala sectorului 1, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Printre asigurările facultative care se pot încheia de ătre o persoană este și „Asigurarea mixtă de viață".

Această asigurare dă posibilitatea asiguratului să conomisească, în mod planificat, o anumită sumă de ani, pe care o va primi la expirarea duratei asigurării. otodată, o astfel de asigurare constituie un sprijin băesc pentru cel care o contractează sau pentru familia a, în cazurile de producere a unor evenimente neprezute și nedorite.

Pentru a răspunde unor cerințe ale populației, asigurea mixtă de viață se practică și în alte variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai are de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente igurate etc.

- Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia utînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimenul asigurat întîmplat.
- Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată, stabilită entru urmările accidentelor, este majorată față de suma revăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în aceasi asigurare.

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracristici comune, dintre care enumerăm :

- Sînt accesibile persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 ani.
- Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.
- Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de termenul pentru care se face asigurarea și de mărimea sumei asigurate.
- La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se primesc concomitent cu o indemnizație de 10%.
- Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 de lei din suma asigurată.
- Dacă asiguratul a suferit un accident de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de un an de la accident), primește suma asigurată înscrisă în poliță, în caz de invaliditate totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, în caz de invaliditate parțială. După primirea acestor sume, asigurarea continuă pentru suma înscrisă în poliță și pentru drepturile ce decurg din aceasta, sumele ulterioare acordîndu-se independent de cele pentru invaliditate permanentă.
- Asiguratul are posibilitatea de a modifica pe durata asigurării datele prevăzute în poliță referitoare la : beneficiar, cuantumul sumei, termenul de expirare, precum și de a opta pentru altă formă de asigurare, cu adaptarea, după caz, a primei de plată.
- Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă.

Pentru a beneficia neîntrerupt de foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca primele să fie achitate la termenele stabilite

Cei interesați mai pot contracta la ADAS și alte forme de asigurări de viață, cum ar fi :

- Asigurarea de economie și de invaliditate permanentă din accidente
- Asigurarea cu termen fix
- Asigurarea cu indemnizație pe timp limitat
- Asigurarea viageră (cu primă unică sau cu plata primelor pe timp limitat).

Pentru orice informații în legătură cu încheierea de asigurări, plata primelor, primirea de despăgubiri etc., vă puteți adresa „Cabinetului pentru relații cu publicul" — care funcționează la sediul fiecărei sucursale ADAS —, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

1985 IAN 4

luna cadourilor

LUNA DECEMBRIE — LUNA CADOURILOR

Pentru bucuria soției sau a soțului...
Pentru zîmbetul fericit al copiilor...
Pentru surprize plăcute...

LUNA CADOURILOR ne dă posibilitatea să oferim celor dragi cadoul potrivit !

Pentru LUNA CADOURILOR, magazinele comerțului de stat au și pregătit cele mai frumoase articole de sezon, ce pot constitui cadouri utile și atrăgătoare : fuste pantalon, pantaloni și salopete matlasate, bluze tricotate, pălării, căciuli, cravate, poșete, fulare, baticuri, mănuși, seturi de mică marochinărie.

Oricare dintre aceste produse, cît și altele, prezente în magazinele comerțului de stat din sectorul textile-încălțăminte, poate fi cadoul dorit. Numai vizitînd magazinele comerțului de stat din sectorul textile-încălțăminte puteți alege cadoul potrivit pentru fiecare !

NU UITAȚI !

LUNA DECEMBRIE — LUNA CADOURILOR ! Magazinele comerțului de stat vă așteaptă !

Lei 5

D 646

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

Cerinţe ale realizării unei producţii agricole sigure şi stabile

Numărul 51 ● Vineri 21 decembrie 1984

ORGANIZATĂ DIN INIŢIATIVA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

Consfătuirea de lucru pe problemele agriculturii

Consfătuirea de lucru a prilejuit o amplă şi aprofundată analiză asupra activităţii desfăşurate în acest an în agricultură şi a stabilit măsuri pentru înfăptuirea în cele mai bune condiţii a prevederilor planului pe 1985

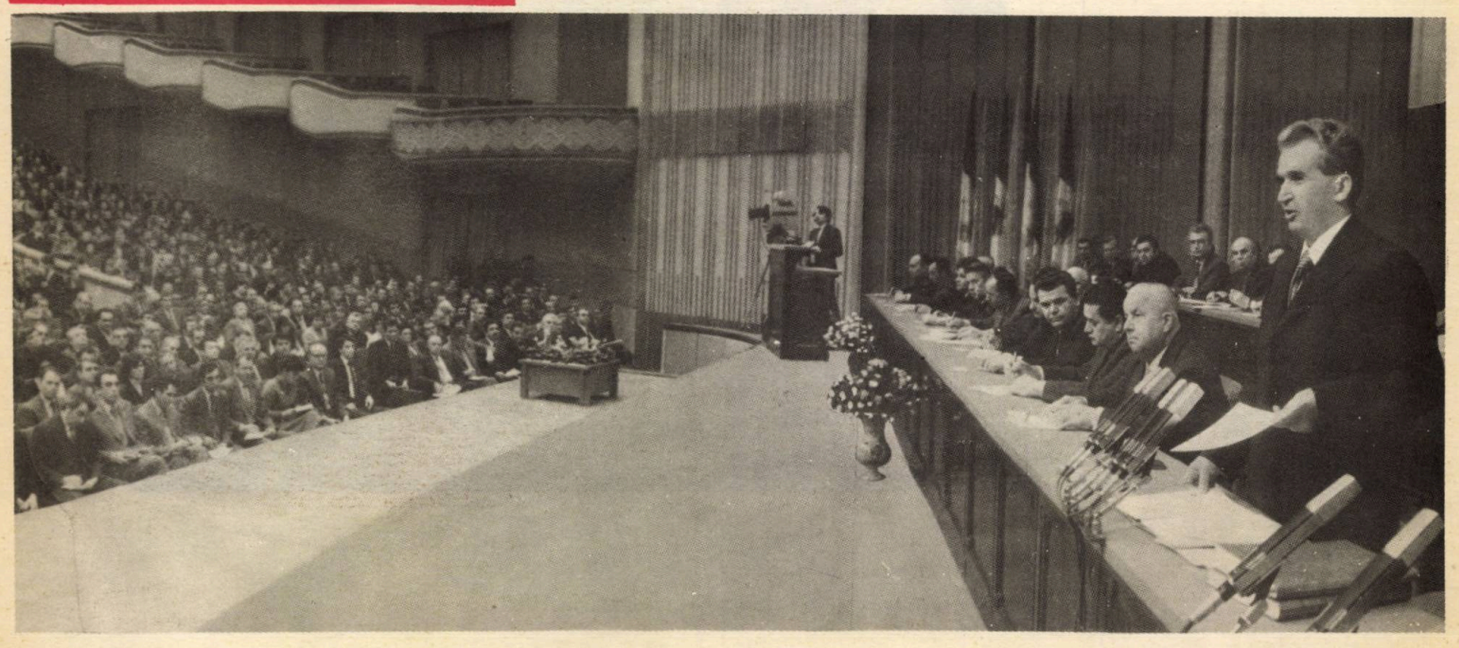

LA INVITAȚIA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

MSZMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGA MARXIZMUS-LENINIZMUS INTÉZETÉNEK KÖNYVTÁRA 1883

expresie a cursului mereu ascendent al tradiționalelor legături româno-bulgare, a voinței comune de a extinde conlucrarea multilaterală, în interesul construcției socialiste, al cauzei păcii și înțelegerii în Balcani, Europa și întreaga lume

VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A TOVARĂȘULUI TODOR JIVKOV

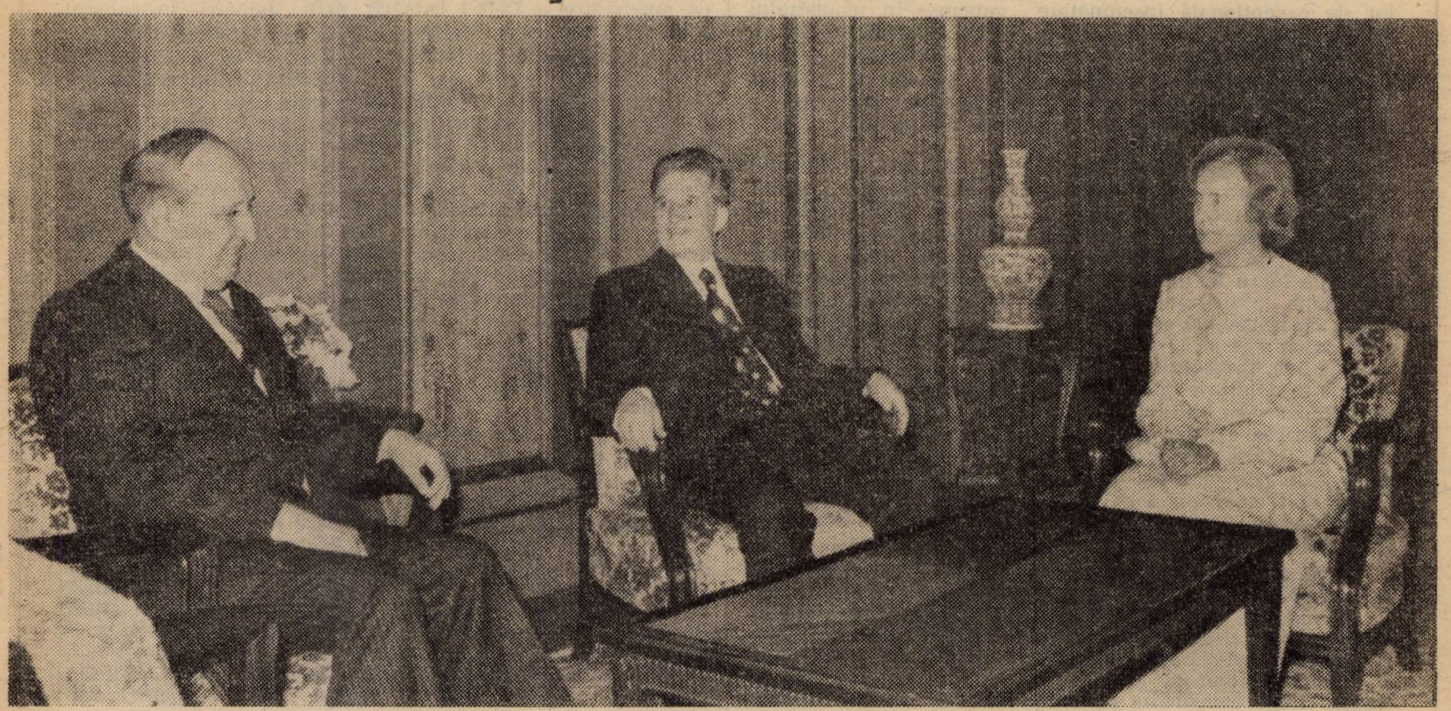

Cerințe ale realizării unei producții agricole sigure și stabile

CONSFĂTUIREA de lucru pe problemele agriculturii și Plenara lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor, care și-au desfășurat lucrările la scurt timp după cel de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, au analizat cu responsabilitate și înaltă exigență comunistă, în mod critic și autocritic, în spiritul orientărilor și sarcinilor de excepțională însemnătate cuprinse în magistralul Raport prezentat în fața marelui forum al comuniștilor de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, activitatea desfășurată în agricultură în acest an, stabilind măsurile și căile pentru realizarea în cele mai bune condiții a planului pe 1985, an hotărîtor pentru îndeplinirea actualului cincinal.

Deși seceta prelungită din toamna lui 1983 și deficitul termic din vara acestui an au produs dificultăți, s-a reușit — prin aplicarea indicațiilor, orientărilor și îndemnurilor secretarului general al partidului, date cu prilejul întîlnirilor cu activul din agricultură și cu ocazia numeroaselor vizite de lucru în unitățile agricole — să se obțină rezultate bune la toate culturile. Menționăm în mod deosebit faptul că la cereale s-a înregistrat cea mai mare recoltă de pînă acum: peste 23 milioane tone (mai mult de 1 000 kg pe locuitor), îndeplinindu-se astfel una din sarcinile de seamă ale agriculturii, prevăzută în Programul partidului. Recolte bune s-au obținut și la celelalte culturi.

Realizarea acestor producții a fost posibilă îndeosebi datorită obținerii unor recolte record într-un număr sporit de unități. Așa cum s-a subliniat la consfătuire, acolo unde s-a muncit cu răspundere, unde toate lucrările s-au executat la timp și de cea mai bună calitate, iar recoltarea s-a făcut fără pierderi, au fost obținute producții mari.

După cum s-a relevat în cadrul dezbaterilor, dacă în toate unitățile și județele s-ar fi lucrat cu mai mult spirit de răspundere, s-ar fi acordat atenție corespunzătoare realizării la timp și în bune condiții a tuturor lucrărilor agricole, s-ar fi putut obține o recoltă mult mai mare. Așa cum a subliniat tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „este necesar să tragem toate concluziile și învățămintele, atît din rezultatele bune, cît și din minusurile și lipsurile care s-au manifestat în acest an, și să luăm toate măsurile, să acționăm cu hotărîre pentru îmbunătățirea activității în toate sectoarele, pentru a demonstra, încă în anul viitor, marile posibilități ale agriculturii socialiste românești, forța și capacitatea creatoare ale tuturor oamenilor muncii din agricultură, a țărănimii noastre".**

1985 — anul unor producții record

PLANUL pe anul 1985 — ultimul din actualul cincinal și bază pentru cincinalul viitor — stabilește sporirea în continuare a producției agroalimentare la un nivel care să asigure înfăptuirea programului de autoconducere și autoaprovizionare, cît și satisfacerea celorlalte cerințe ale economiei naționale. Se prevede să se realizeze, în condiții climatice normale, o producție de aproape 30 milioane tone de cereale, peste 10 milioane tone de sfeclă de zahăr, aproape 1,3 milioane tone de floarea-soarelui și rapiță, aproape 0,9 milioane tone de soia, peste un milion tone de in și cînepă pentru fibră, peste 6,5 milioane tone de cartofi de toamnă, 7,5 milioane tone de legume, 2,8 milioane tone de fructe, 2,2 milioane tone de struguri.

Atingerea acestor niveluri necesită să se acorde o atenție deosebită folosirii intensive a pămîntului, creșterii suprafeței agricole și îndeosebi a celei arabile, ridicării potențialului ei productiv prin înfăptuirea programului de irigații și îmbunătățiri funciare și generalizării aplicării măsurilor agropedoameliorative. Se va acționa în continuare pentru luarea în cultură a unor terenuri și creșterea suprafeței agricole cu 35 mii ha, iar a celei arabile cu 60 mii ha, astfel ca la finele anului 1985 suprafața agricolă a țării să ajungă la 15 030 mii ha, iar cea arabilă la 10 030 mii ha. O atenție deosebită se va acorda realizării programului de amenajare a Deltei Dunării, prin punerea în valoare maximă a resurselor naturale ale acesteia. Întreaga activitate de gospodărire a fondului funciar se va desfășura într-o concepție unitară, pe baza sistematizării și organizării teritoriului din toate unitățile agricole. Anul viitor se va definitiva organizarea teritoriului și a asolamentelor, asigurîndu-se gruparea mai economică a culturilor în funcție de favorabilitate, relief, dispersarea terenurilor, sistemul de cultură și de lucrări antierozionale. Se va acționa pentru organizarea asolamentelor pe unități, ferme și grupe de ferme, cu sole de dimensiuni mai mici (100—200 ha), care asigură o exploatare rațională a terenurilor, folosirea cu randament a mijloacelor mecanice, reducerea consumurilor de carburanți, executarea la nivel calitativ ridicat a lucrărilor, buna organizare a producției și a muncii. O atenție deosebită se va acorda respectării rotației culturilor în cadrul fiecărui asolament, în scopul creșterii producției și eficienței acesteia, prevenirii și combaterii bolilor și dăunătorilor.

Este necesar, de asemenea, să se acorde o atenție aparte realizării producțiilor record pe suprafețele — de peste 1,3 milioane hectare — cultivate în sistem intensiv. Pe mai mult de 600 mii hectare se va obține o producție medie de 20 000 kg știuleți la hectar, iar pe 225 mii ha producția de grîu va ajunge la 8 000 kg la hectar. Pe suprafețe însemnate sînt prevăzute să se realizeze randamente record la hectar: 3 000 kg la soia, 3 500 kg la floarea-soarelui, 40 000—50 000 kg la sfeclă la hectar, 6 000 kg la in fibră, 40—50 mii kg la cartofi. De aceea, se impune să se ia încă de pe acum toate măsurile pentru amplasarea acestor culturi pe terenurile cu condițiile naturale cele mai favorabile, unde să se execute întregul complex de măsuri pentru amplasarea acestor culturi.

Un loc deosebit în cadrul dezbaterilor a fost acordat necesității generalizării experienței înaintate a unităților fruntașe. Rezultatele obținute de acestea trebuie să constituie puncte de referință pentru toate unitățile din agricultura noastră, în vederea obținerii în anul viitor a unor producții agricole cît mai mari. În centrul atenției tuturor cadrelor tehnice, mecanizatorilor, cooperatorilor, a întregii țărănimi vor sta aplicarea strictă a tehnologiilor-cadru de cultură, care vor fi adaptate la condițiile specifice fiecărei zone, precum și asigurarea semințelor din soiurile și hibrizii cei mai valoroși, cu potențial de producție ridicat. Fiecare unitate, respectînd zonarea stabilită va folosi 2—3 soiuri sau hibrizi, care vor asigura eșalonarea ajungerii la maturitate și recoltarea optimă. Se va acționa pentru însămînțarea tuturor culturilor numai în arătură adîncă de toamnă, într-un pat germinativ bine pregătit și nivelat, în perioade optime stabilite pentru fiecare cultură, asigurîndu-se densitățile prevăzute. Trebuie ca, prin întreținerea culturilor la timp și de bună calitate să se mențină solele curate de buruieni pe toată perioada de vegetație și să se asigure densitățile stabilite la recoltare. Acțiuni energice se desfășoară în direcția fertilizării cu îngrășăminte organice; îngrășămintele chimice se vor folosi cu prioritate la culturile tehnice și îndeosebi pentru culturile intensive, aplicînd pe fiecare solă dozele stabilite numai în funcție de cartarea agrochimică și de ceilalți factori care determină fertilizarea optimă. Se cer întreprinse din timp măsuri de prevenire și combatere a bolilor și dăunătorilor, cu doze moderate de pesticide.

În cadrul dezbaterilor, o atenție deosebită s-a acordat înfăptuirii întocmai a Programului național pentru obținerea unor producții sigure și stabile, a celorlalte programe speciale și prioritare elaborate din inițiativa și sub îndrumarea directă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În anul 1985 urmează să se realizeze 400 mii ha amenajări pentru irigații (astfel încît la finele anului suprafața să ajungă la 3 700 mii ha), 275 mii ha lucrări de desecări, 146,6 mii ha lucrări de combatere a eroziunii solului, 272,6 mii ha lucrări agropedoameliorative de amendare, 193 mii ha lucrări de scarificare și pe 1 825,2 mii ha lucrări de afînare adîncă. Folosirea eficientă a suprafețelor amenajate pentru irigat impune amplasarea cu prioritate, pe aceste terenuri, a culturilor intensive de porumb, sfeclă de zahăr, soia, floarea-soarelui, luîndu-se toate măsurile pentru asigurarea apei necesare plantelor în perioadele critice. În domeniul tehnologiilor de irigare, se va extinde sistemul prin brazde, în mod deosebit la cultura porumbului, unde urmează a fi organizate echipe specializate de lucru pentru perioadele de vîrf.

În legumicultură, pentru realizarea sarcinilor mari prevăzute pentru anul viitor, s-a subliniat că este necesar să se treacă de îndată la amplasarea culturilor pe terenuri corespunzătoare și amenajate pentru irigat, la pregătirea și asigurarea semințelor, a spațiilor pentru producerea răsadurilor, repararea solariilor, transportul și fertilizarea cu îngrășăminte organice, concomitent cu organizarea mai bună a muncii și activității în fiecare fermă și unitate agricolă.

Îmbunătățirea activității în viticultură și realizarea nivelului prevăzut al producției de struguri face necesară amplasarea plantațiilor noi numai pe terenuri în pantă și în zone colinare, îmbunătățind structura patrimoniului viticol prin mărirea ponderii soiurilor pentru strugurii de masă și cu funcții mixte și a soiurilor de mare producție pentru vin. Se va acorda o mai mare atenție efectuării riguroase a tuturor lucrărilor de tăieri, întreținere și tratamente, strîngerii fără pierderi și valorificării integrale a producției.

Și în pomicultură se va acționa cu fermitate pentru modernizarea și întreținerea plantațiilor existente, concentrarea și specializarea producției în bazine și masive pomicole în sistem intensiv (pe terenuri în pantă din zonele colinare), îmbunătățirea structurii pe specii și soiuri, precum și pentru extinderea suprafețelor de arbuști fructiferi, în conformitate cu programul aprobat, pe baza căruia pînă în 1987 să avem plantate 32 000 ha cu arbuști.

Zootehnia — domeniu prioritar

ÎN ACEST AN s-a acționat cu mai multă fermitate pentru întărirea ordinii și disciplinei, creșterea răspunderii în fermele zootehnice, respectarea prevederilor legale cu privire la furajarea, îngrijirea și păstrarea sănătății animalelor. Au fost obținute unele rezultate bune în sporirea efectivelor de bovine, porcine și ovine, creșterea randamentelor medii pe animal la laptele de vacă și de oaie, la lînă, ouă și alte produse, precum și în ceea ce privește livrarea la fondul de stat a unor cantități mai mari de carne, lapte și ouă. A crescut substanțial contribuția gospodăriilor populației la constituirea fondului de stat. Cu toate acestea, în activitatea desfășurată s-au manifestat unele lipsuri și neajunsuri (nivelul ridicat al mortalităților, natalități scăzute, tăieri nejustificate de bovine și ovine, producții medii sub posibilități, preocupări insuficiente în domeniul bazei furajere etc.) care au făcut ca rezultatele obținute să nu se ridice la nivelul prevederilor din plan. Cele mai mari greutăți s-au întîmpinat în asigurarea nutreturilor concentrate și mai ales a celor proteice, ca urmare a recoltelor mici de soia și floarea-soarelui din unele unități.

Sarcinile pe 1985 impun lichidarea hotărîtă a acestor neajunsuri, ținînd seama de accentul deosebit ce se pune pe dezvoltarea zootehniei, sector de bază al unei agriculturi moderne, intensive. Efectivele de animale vor ajunge la sfîrșitul anului 1985 la 9 milioane bovine, 15 milioane porcine, 23 milioane ovine și caprine și 64 milioane păsări ouătoare. Prin sporirea producțiilor medii și a greutăților la sacrificare va crește producția de carne în viu la peste 3 milioane tone, cea de lapte de vacă și bivoliță — la peste 60 milioane hl, cea de ouă — la 7,8 miliarde bucăți. S-au stabilit sarcini sporite în ceea ce privește livrările la fondul de stat, în corelare cu programul de autoconducere și autoaprovizionare, în vederea asigurării unei bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare.

Realizarea sarcinilor mari ce revin zootehniei din planul pe anul 1985 obligă toate cadrele tehnice din unități, consiliile unice agroindustriale, direcții județene și minister să elimine cu fermitate și operativitate neajunsurile care mai există, să acționeze neabătut pentru creșterea răspunderii și întărirea ordinii și disciplinei la toate eșaloanele, pînă la nivelul fiecărei ferme zootehnice. În vederea îmbunătățirii radicale a activității din zootehnie, în centrul preocupărilor vor sta asigurarea unei baze furajere corespunzătoare cantitativ și calitativ, îmbunătățirea structurii plantelor de nutreț prin creșterea ponderii leguminoaselor perene, a porumbului siloz și a rădăcinoaselor, folosirea cu eficiență maximă a celor peste 4 milioane de hectare de pajiști naturale și 3 milioane hectare de păduri pășunabile. Se va generaliza experiența pozitivă acumulată de județele Olt, Teleorman, Timiș, Argeș, Arad și altele privind strîngerea paielor, cocenilor, plevei, vrejurilor de leguminoase și altor subproduse vegetale și ridicarea valorii nutritive a acestora prin diferite procedee de prelucrare.

În spiritul orientărilor și indicațiilor date de secretarul general al partidului, se vor promova în continuare tehnologii simple și eficiente, cu consumuri reduse de energie, organizînd creșterea animalelor, începînd de la desprimăvărare și pînă toamna tîrziu, în principal pe pășuni naturale și cultivate. Va fi extinsă organizarea de microferme zootehnice pe lîngă fermele de producție vegetale și horticole, întreprinderi industriale, unități de alimentație publică și altele, pentru valorificarea produselor secundare și a reziduurilor furajere.

Concomitent cu dezvoltarea mai accentuată a zootehniei în sectorul socialist, se va acorda o atenție mai mare creșterii și îngrășării animalelor în gospodăriile populației, punîndu-se un mai mare accent pe lărgirea cooperării acestora cu unitățile socialiste.

Rolul hotărîtor al stațiunilor de mecanizare în creșterea producției

ÎN REALIZAREA marilor sarcini ce revin agriculturii în anul viitor, un rol deosebit îl are mecanizarea, deoarece de modul în care sînt executate lucrările agricole mecanizate, de calitatea acestora depinde în mare măsură producția ce se obține. La consfătuire s-a subliniat că activitatea stațiunilor pentru mecanizarea agriculturii a marcat o îmbunătățire în ceea ce privește executarea la timp și de calitate a lucrărilor agricole, recoltele bune obținute în numeroase unități agricole datorîndu-se în mare măsură activității mecanizatorilor, răspunderii lor față de soarta producției. Totuși, s-au mai înregistrat cazuri de lipsă de grijă față de calitatea reparațiilor și a întreținerii utilajelor, de asigurarea asistenței tehnice în cîmp.

Participanții la discuții s-au angajat să acționeze în așa fel încît marile investiții pe care le-a făcut statul în domeniul mecanizării agriculturii să se reflecte în mod corespunzător în creșterea producției. Se va acționa cu mai multă fermitate pentru realizarea unui număr cît mai mare de agregate combinate, în vederea executării mai multor lucrări la o singură trecere și reducerii consumului de combustibili. Se vor realiza 28 moduri de agregare, care vor însuma peste 60 000 de agregate combinate. Calitatea reparațiilor ce vor fi efectuate în această iarnă se va îmbunătăți, ca urmare a noilor tehnologii introduse în ateliere și centre specializate, a dotării acestora cu scule, dispozitive și verificatoare și a întăririi controlului tehnic de calitate pe faze de reparații.

Eficiență economică maximă

ÎN CADRUL dezbaterilor a fost subliniată importanța care trebuie acordată realizării unor producții nu numai superioare cantitativ și calitativ, dar și în condiții de eficiență economică maximă. Anul 1985 va trebui să consti-

Ovidiu POPESCU
director adjunct la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

(Continuare în pag. 7)

Documentele Congresului al XIII-lea al partidului — vast program de acțiune

Asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură, expresie a progresului continuu și multilateral al economiei

ÎN CADRUL strategiei de dezvoltare preponderent calitativă a economiei naționale, cincinalul 1981—1985 a consemnat inițierea și înfăptuirea unor acțiuni de mare însemnătate și cuprindere, acțiuni inspirate de gîndirea novatoare, științifică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Elaborate într-un cadru unitar ce îmbină prezentul și perspectiva, ce cuprinde toate nivelurile complexului economic național — niveluri de întreprindere și departamental, în profil teritorial etc. — aceste acțiuni, care au dobîndit forma unor programe concrete, detaliate, precise, s-au întemeiat deopotrivă pe realizările obținute în perioadele precedente și pe direcțiile majore în funcție de care se cer orientate eforturile întregii națiuni.

În cadrul acestei concepții, afirmarea necesității de a se asigura un nou echilibru al dezvoltării, noi proporții și ritmuri de creștere ale diferitelor ramuri și subramuri ale economiei noastre ocupă un loc central, determinat atît de implicațiile teoretice și strategice asumate, cît și de efectele practice urmărite pe o perioadă lungă de timp. Avînd în vedere înaintarea rapidă înregistrată în dezvoltarea forțelor de producție, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al partidului **„Se impune să acționăm cu toată hotărîrea pentru înfăptuirea cerințelor dezvoltării, ale realizării unei noi calități a muncii și vieții întregului popor. În cincinalul viitor va trebui accentuată dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor industriale și asigurat un echilibru mai bun între diferite sectoare, înlăturîndu-se unele contradicții apărute la un moment dat".**

Un element de fond al concepției privind remodelarea structurilor îl reprezintă optimizarea dinamică, în consens cu noile cerințe ale progresului economico-social, a raportului dintre industrie și agricultură. Asigurarea unui raport optim între industrie, agricultură și celelalte ramuri ale economiei naționale, în concordanță cu obiectivele creșterii economice intensive, cu politica de amplasare rațională a forțelor de producție pe teritoriu, cu politica de investiții constituie, așa după cum se relevă și în Directivele celui de-al XIII-lea Congres al partidului, o necesitate obiectivă și pentru dezvoltarea puternică, în continuare, a forțelor de producție, pentru înfăptuirea obiectivului fundamental al planului cincinal 1986—1990. Totodată, dezvoltarea armonioasă și echilibrată a tuturor ramurilor economiei se corelează cu programele speciale de importanță națională privind dezvoltarea mai puternică a bazei energetice și de materii prime, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea consumurilor și valorificarea superioară a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei, realizarea unor producții sigure și stabile în agricultură, creșterea mai accentuată a productivității muncii, a rentabilității și eficienței economice în toate domeniile de activitate.

Realizarea unui echilibru dinamic între ramurile economiei are în vedere dezvoltarea fiecărui sector și domeniu de activitate, ca și funcționarea optimă a complexului economic național ca organism unitar și multifuncțional. În același timp, Directivele celui de-al XIII-lea Congres aprofundează modificări structurale impuse de dezvoltarea calitativă a economiei naționale în condițiile complicate ale vieții internaționale, ale crizei economiei mondiale. Concepția cu privire la asigurarea dezvoltării armonioase a tuturor ramurilor economiei reliefează și o altă caracteristică a acestor importante documente programatice, și anume faptul că nu extrapolează pur și simplu tendințele conturate pînă în prezent, nu se limitează la simpla stabilire a proporțiilor economice dintre ramuri, ci se extinde asupra cunoașterii științifice a legăturilor complexe dintre ele, a legităților ce guvernează evoluția lor, a factorilor și a criteriilor tehnico-economice și sociale de reglare a structurilor economice, într-o concepție unitară și de largă perspectivă.

Proporții judicioase, ritmuri susținute de creștere

ÎN CONCEPȚIA partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, industria și agricultura reprezintă ramuri hotărîtoare în dezvoltarea economico-socială a țării, în făurirea socialismului și comunismului, în asigurarea bunăstării poporului și, ca urmare, raportul dintre ele reprezintă o proporție fundamentală. Schimbarea structurii economiei naționale de la o țară slab dezvoltată, cu o industrie și o agricultură înapoiate, la o țară industrial-agrară, cu o industrie modernă puternică și cu o agricultură modernă, în plină dezvoltare, reflectă mutații profunde în raportul dintre industrie și agricultură. Aceste modificări structurale au fost determinate de înfăptuirea industrializării socialiste cu rolul său hotărîtor în evoluția structurilor de ramură și teritoriale ale complexului economic național, de transformarea socialistă a agriculturii și apoi de dezvoltarea sa intensivă și de amplificarea relațiilor dintre cele două ramuri etc.

În același timp, pe parcursul desfășurării acestor procese au apărut o serie de neconcordanțe între dezvoltarea mai puternică a industriei și dezvoltarea mai lentă a agriculturii.

Înscrierea în Directivele Congresului al XIII-lea a unor măsuri ferme de asigurare a raportului optim dintre industrie și agricultură este temeinic justificată de practica economică și socială care a demonstrat că orice subapreciere a unuia dintre aceste principale sectoare economice, orice rămînere în urmă a unuia sau altuia pot provoca disproporții în dezvoltarea economică generală, pot avea reper-

cusiuni negative asupra întregii vieți sociale. De aici, luarea în considerare a factorilor de care depinde realizarea acestui raport și anume : adaptarea producției industriei și agriculturii la nevoile sociale ; folosirea intensivă a capacităților de producție ; valorificarea superioară a resurselor de materii prime și energie ; utilizarea eficientă a forței de muncă ; creșterea contribuției ambelor ramuri la crearea venitului național ; accelerarea introducerii progresului tehnic ; participarea într-o mai mare măsură a celor două ramuri la schimburile externe etc.

Componentă a optimului macroeconomic, raportul optim industrie-agricultură reprezintă acel nivel al dezvoltării economice intensive, pe baza cuceririlor științei și tehnologiei moderne, la care producția celor două ramuri corespunde necesităților membrilor societății. De aici rezultă compatibilitatea raportului optim cu folosirea intensivă a factorilor materiali și a forței de muncă, cu repartizarea rațională a forțelor de producție în profil de ramură și teritorial, cu rentabilitatea și eficiența economică.

Complexitatea raportului decurge din faptul că spațiul său de manifestare interferează cu proporții economice fundamentale, cum sînt cele dintre producție și consum, dintre resurse și nevoia socială, dintre producția mijloacelor de producție și producția bunurilor de consum.

Caracterul dinamic al raportului industrie-agricultură este oglindit de ritmurile de creștere a producției celor două ramuri prevăzute în cincinalul 1986—1990 și anume : 5,4—5,8% la producția globală agricolă, 7,1—7,5% la producția netă agricolă, 6,0—6,5% la producția marfă industrială și 10,0—10,6% la producția netă industrială. Se remarcă astfel o apropiere a ritmurilor medii anuale de creștere a producției agricole de ritmurile producției industriale. Optimizarea raportului industrie-agricultură este subordonată scopului producției socialiste exprimat de legea fundamentală a socialismului : creșterea bunăstării membrilor societății pe măsura sporirii venitului național și a productivității muncii, dezvoltării generale a societății.

Dinamismul celor două ramuri de bază ale economiei este susținut printr-un efort investițional considerabil, ca și de repartizarea forței de muncă cu o pregătire corespunzătoare cerințelor progresului tehnic. În acest sens, în cincinalul 1986—1990, agricultura va beneficia de un volum de peste 190 miliarde lei investiții și de forță de muncă în proporție de 27% din populația ocupată a țării. Investițiile din agricultură sînt destinate programului de irigații, de chimizare și mecanizare completă a lucrărilor agricole, creîndu-se, astfel, toate condițiile pentru obținerea unor producții sigure, înalte și stabile, care să asigure în mod corespunzător nevoile economiei de materii prime agricole, satisfacerea cerințelor de consum și crearea unor disponibilități pentru schimburile economice internaționale. Obiectivele investiționale se vor realiza cu sprijinul industriei construcțiilor de mașini, industriei chimice, metalurgiei, energeticii și al celorlalte ramuri ale economiei.

Relațiile industrie—agricultură în perspectiva noilor exigențe calitative

CREȘTEREA în ritm susținut a agriculturii, apropierea unora dintre parametri evoluției sale de cei înregistrați în industrie exprimă una din laturile procesului de asigurare a unui nou echilibru al dezvoltării, și anume înlăturarea unor rămîneri în urmă ale acestei ramuri, înregistrate în unele perioade anterioare. Atunci cînd se au în vedere îndeosebi obiectivele de perspectivă, această opțiune majoră a politicii noastre economice subliniază însă și alte elemente calitative care au la bază funcționalitatea mult mai complexă a acestor ramuri economice în impulsionarea factorilor intensivi ai creșterii. Astfel, activitatea din ambele domenii se desfășoară sub semnul realizării unei noi calități, a creșterii eficienței economice, a valorificării superioare a resurselor ; sînt proiectate noi relații între industrie și agricultură, sînt gîndite cu luciditate influențele pe care aceste evoluții le vor avea în planuri sociale mai largi, cum sînt cele ale ocupării forței de muncă, ale veniturilor celor care lucrează în cele două ramuri economice de bază, ale apropierii acestora sub aspectul nivelului de pregătire, al conținutului muncii.

Din perspectiva amintită, o caracteristică esențială a realizării raportului optim între industrie și agricultură, așa cum apare conturat în Directive, este faptul că apropierea nivelurilor de dezvoltare a celor două ramuri se va face prin contribuția hotărîtoare a industriei la accelerarea introducerii progresului tehnic în agricultură. Astfel, industria își va spori preocupările pentru modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii cu echipamente multifuncționale, tractoare și o sistemă de mașini adaptate la condițiile de sol, relief, dar și de eficiență economică ; va pune la dispoziția agriculturii îngrășăminte chimice complexe și antidăunători în sortimente nepoluante și cu eficacitate prelungită ; va fi mai receptivă la cerințele de progres ale agriculturii.

Un rol important în dezvoltarea intensivă și modernizarea întregii agriculturi îl vor avea concentrarea mai puternică a forțelor din institutele proprii de cercetare științifică și orientarea acestora spre elaborarea și aplicarea soluțiilor de punere în valoare a resurselor naturale ale agriculturii și în primul rînd a pămîntului, componentă de bază a avuției naționale. Echilibrul dintre industrie și agricultură se va realiza astfel în condițiile unei folosiri cît mai bune a resurselor naturale, de muncă, tehnice și financiare de care dispune societatea.

În același timp, apropierea și egalizarea nivelurilor de eficiență economică a celor două ramuri sînt condiționate de creșterea productivității muncii în ritmurile planificate, de 10% în industrie și de 6,5% în agricultura sectorului socialist de stat, de ridicarea calității producției, de reducerea consumurilor de materii prime, combustibili și energie, de folosirea eficientă a potențialului productiv al ambelor ramuri.

Optimizarea raportului industrie-agricultură va produce, în planul relațiilor sociale, noi schimbări pe calea lichidării deosebirilor esențiale dintre munca din agricultură și cea din industrie, va determina o mai strînsă apropiere între muncitori, țărani, intelectuali, în sensul tendinței de omogenizare a societății noastre socialiste. Prin apropierea agriculturii de industrie, prin industrializarea unor importante activități agricole, se manifestă un nou mod de apreciere a muncii agricole și de aici o stabilitate mai mare a forței de muncă tinere în agricultură, cu implicații deosebite asupra contribuției acestei ramuri la creșterea venitului național. Se optimizează însăși structura muncitorului productiv colectiv, a cărui forță creatoare este rezultanta cooperării producătorilor din toate domeniile de activitate, cu efecte pozitive asupra îmbunătățirii rezultatelor din această ramură și implicit din întreaga economie națională. În acest fel, ridicînd pe o treaptă superioară importantele realizări obținute de poporul nostru în cincinalele precedente, obiectivele prevăzute în Directivele celui de-al XIII-lea Congres al partidului vor da un nou impuls dezvoltării preponderent calitative a economiei naționale, vor crea condiții superioare de afirmare a forței creatoare a societății socialiste românești.

Aura CONSTANTINESCU
G. CONSTANTIN

Documentele Congresului al XIII-lea al partidului — vast program de acțiune

Soluții de reducere mai accentuată a consumurilor materiale

DEZVOLTAREA în ritmuri susținute a economiei naționale, creșterea ponderii factorilor intensivi, sporirea continuă a eficienței economice —obiective fundamentale ale dezvoltării economiei românești — impun, din partea tuturor unităților economice, amplificarea eforturilor în direcția reducerii consumurilor materiale și energetice, utilizarea cu spirit gospodăresc a tuturor resurselor. La recenta plenară a C.C. al P.C.R. tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta în legătură cu aceasta că **„este necesar să acționăm cu toată hotărirea pentru a ne înscrie obligatoriu în normele de consum și a acționa, în continuare, anul viitor, pentru reducerea acestora și pentru elaborarea de noi norme, mai reduse, de consumuri energetice și de materii prime și materiale".**

Economisirea resurselor materiale și energetice, reducerea continuă a consumurilor și imobilizărilor în stocuri prin măsuri tehnice, tehnologice și organizatorice adecvate, luate la toate nivelurile ierarhice, au drept rezultantă o dinamică mai accentuată a producției, accelerarea vitezei de rotație în toate fazele circuitului economic, creșterea eficienței economice în ansamblu. Consecințele economice ale reducerii consumurilor materiale și energetice în ramurile prelucrătoare sînt puse pregnant în evidență dacă se analizează indicatorul **consum cumulat de resurse**, care reflectă efortul social depus nu numai în stadiul final al producției, ci și în cele intermediare precedente. Astfel, spre exemplu, pentru o tonă de fontă sau oțel sînt necesare 1,6 tone minereu de fier, pentru o tonă de tablă groasă consumul cumulat este de 2,5 tone de minereu, iar pentru o tonă de utilaje (strunguri Carusel) de 5,15 tone minereu ; o tonă de alumină calcinată se obține din 2,35 tone bauxită, în timp ce pentru o tonă de bare trase sînt necesare 6,35 tone bauxită. Este evident deci că, prin adîncirea gradului de prelucrare a resurselor materiale și energetice, prin reducerea consumurilor (directe și intermediare), prin perfecționarea activității de recuperare și refolosire a resurselor în procesele de producție se creează posibilitatea obținerii unei producții suplimentare cu același volum de resurse, eliberîndu-se fonduri însemnate pentru investiții și economisindu-se fondul valutar necesar importurilor.

În unitățile economice cheltuielile cu materii prime și materiale dețin ponderea cea mai ridicată în structura costurilor de producție, tendința de creștere a acesteia reprezentînd, în general, un fenomen obiectiv, dat fiind faptul că, o dată cu sporirea productivității muncii un muncitor transformă o cantitate mai mare de resurse materiale încorporate într-o producție marfă sporită. În același timp, viteza de rotație a obiectelor muncii este mai mare decît cea a mijloacelor de muncă și, ca urmare, sporirea volumului producției printr-o mai bună utilizare a factorilor de producție determină creșterea ponderii cheltuielilor cu materiale ; greutatea specifică mare a cheltuielilor materiale în costul producției marfă este cauzată și de unele fenomene subiective, provocate de anumite deficiențe tehnico-organizatorice care se mai manifestă încă în activitatea unităților economice. Între principalele măsuri tehnico-organizatorice ce pot fi inițiate în vederea gestionării eficiente a resurselor materiale și energetice, în consens cu prevederile programatice stabilite la Congresul al XIII-lea al P.C.R., se pot menționa :

■ **Îmbunătățirea structurii producției,** în sensul creșterii ponderii produselor cu grad înalt de tehnicitate și cu pondere ridicată a manoperei de calificare superioară și a muncii de concepție. Prin simplificarea constructivă a produselor, bazată pe aplicarea principiilor analizei și a ingineriei valorii la nivel de subansamblu și reper constructiv, prin tipizarea și miniaturizarea subproduselor, prin proiectarea modulară a ansamblelor și prin stabilirea unor coeficienți de siguranță rațională se asigură, încă din faza de concepție, premisele necesare sporirii eficienței în utilizarea resurselor materiale și energetice. De altfel, așa cum s-a subliniat la Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 8 XII a.c. și la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii, perfecționarea activităților de tipizare, standardizare și normare tehnică constituie un factor important în folosirea cu maximum de randament a capacităților de producție, valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice, reducerea consumurilor și a costurilor de fabricație, sporirea eficienței întregii activități economice.

Experiența multor întreprinderi dovedește că adaosurile mari de prelucrare și numărul ridicat al fazelor de fabricație nu sînt, inevitabil, determinate de necesități tehnologice, ci de menținerea unor tehnologii învechite și a unei organizări defectuoase a fabricației. Spre exemplu, în industria constructoare de mașini, secțiile de prelucrare la cald și cele de debitare deschid ciclul proceselor de fabricație furnizînd celorlalte secții semifabricatele (turnate, forjate sau debitate) necesare; adaosurile mari la turnare, forjare sau debitare determină consumuri tehnologice ridicate, sporirea volumului prelucrărilor prin așchiere și a cheltuielilor de prelucrare, scăderea calității reperelor (pe măsură ce adîncimea de așchiere se mărește scade calitatea suprafeței pieselor turnate). Extinderea și generalizarea procedeelor de turnare, forjare sau debitare de precizie, extrudarea la cald și la rece, sinterizarea din pulberi metalice etc. pot duce la reducerea adaosurilor de prelucrare în medie cu 65% și a consumurilor de manoperă cu 50%, unele repere putîndu-se obține direct la parametri ceruți.

Un aport însemnat la îmbunătățirea structurilor de producție îl poate aduce și **informatica.** Proiectarea produselor și a tehnologiilor de fabricație asistată de calculator asigură condiții de optimizare a fabricației, sporește calitatea și precizia acțiunilor de proiectare, programare, lansare și urmărire a producției.

■ **Perfecționarea relațiilor economice, juridice și financiare dintre unități economice** astfel încît să se asigure derularea cu maximum de eficiență a circuitului intrări-ieșiri în vederea optimizării fluxurilor materiale interne și a relațiilor dintre furnizori, baze de aprovizionare și beneficiari. În majoritatea întreprinderilor, necesarul de materiale se calculează prin însumări succesive, rezultînd necesarul total, fără să se precizeze dimensiunile optime la care să se facă aprovizionarea. În afară de aceasta, negocierile precontractuale cu furnizorii nu se bazează întotdeauna pe informații riguroase asupra optimizării dimensiunilor subansamblelor și a reperelor de aprovizionat.

La determinarea coeficienților de utilizare a materialelor pentru aprovizionarea cu subansamble (laminate, table, țevi etc.) nu se au în vedere în suficientă măsură structura producției și posibilitatea croirii-debitării combinate, ceea ce face ca în documentația tehnică și tehnologică acești coeficienți să aibă un nivel scăzut, cu variații mari de la un reper la altul. De exemplu, pentru fabricarea utilajelor alimentare coeficienții de utilizare a materialelor variază între 30—60% pentru laminate din oțel hexagonal și rotund, între 20—96% pentru tablă din inox și de construcții, între 26—83% pentru profile din cupru și alamă. Aceste variații denotă rezerve interne potențiale de mobilizat în vederea valorificării superioare a fiecărei unități de materie primă. Prin croirea-debitarea combinată, sortarea materialelor refolosibile și folosirea lor pentru confecționarea altor repere de dimensiuni mai mici se

asigură creșterea coeficienților de utilizare a materialelor și, prin aceasta, economisirea unor importante cantități de resurse materiale și energetice.

Îmbunătățirea relațiilor dintre unități economice este condiționată și de **perfecționarea activității de planificare a aprovizionării materiale**. Faptul că planul de aprovizionare se întocmește cu 6—8 luni înaintea începerii anului de plan face ca fundamentarea lui să nu fie suficient de riguroasă. La acea dată, în planul de producție și de desfacere nu este nominalizată producția fizică pentru anul de plan, iar pentru unele produse nu este definitivată documentația constructivă și tehnologică. În aceste condiții, cotele de materiale și repartițiile primite de la coordonatorii de balanțe nu satisfac, în toate cazurile, nevoile reale ale întreprinderilor. Evitarea unor astfel de neajunsuri se poate asigura prin creșterea operativității în planificarea producției și prin aplicarea prevederilor privind extinderea caracterului previzional al contractelor economice.

De asemenea, se impune ca **termenele de aprovizionare și cantitățile optime de aprovizionat să se stabilească și în funcție de modul cum este organizată lansarea în fabricație a comenzilor** (pe repere, subansamble sau produse). Pentru produsele cu ciclu de fabricație lung nu este economic să se prevadă aprovizionarea întregii game sortimentale de materiale pînă la data lansării în fabricație ; această aprovizionare se poate face succesiv, pe faze ale procesului de producție. Procesul de optimizare a planului de aprovizionare trebuie să se bazeze pe utilizarea procedeelor de optimizare dinamică a stocurilor cu ajutorul tehnicii electronice de calcul, care să ducă la eliminarea stocurilor supranormative și la asigurarea continuității producției, în condițiile minimizării imobilizărilor de fonduri. În același timp, compartimentele de aprovizionare urmează să-și aducă pe deplin contribuția cerută de normele legale (Legea nr. 3/1979), în vederea zonării aprovizionărilor, optimizării transporturilor, determinării cantităților și a intervalelor optime de aprovizionare.

Întărirea ordinii și a disciplinei în gestionarea resurselor materiale la furnizor și la beneficiar este asigurată și prin folosirea unităților de măsură de lungime sau de suprafață. Pentru întreprinderile constructoare de mașini aplicarea acestei măsuri face posibilă perceperea de bonificații de la furnizorii care nu respectă clauzele contractuale privind dimensiunile laminatelor livrate. Întreprinderile beneficiare pot acorda sporuri față de prețul laminatelor dacă acestea se livrează la dimensiuni fixe sau multiple. Bonificațiile urmează să aibă un caracter stimulativ, atît asupra furnizorului, în vederea livrării laminatelor la alte dimensiuni prin comenzi speciale, cît și asupra beneficiarului, astfel încît economiile obținute pe această cale să fie mai mari decît bonificațiile acordate.

■ **Dezvoltarea cu prioritate a ramurilor, subramurilor și tehnologiilor care asigură înfăptuirea procesului circular activ al tuturor resurselor rezultate în urma proceselor de producție și consum.** Paralel cu accentuarea preocupărilor pentru reproiectarea reperelor și a produselor în vederea reducerii gabaritului și a dimensiunilor pe unitatea funcțională, pentru creșterea coeficientului de utilizare a materialelor, în cadrul întreprinderilor trebuie căutate noi soluții tehnico-organizatorice menite să ducă la sporirea gradului de recuperare și reutilizare a materialelor refolosibile. Potrivit prevederilor legale, unitățile economice socialiste sînt obligate ca, anual, concomitent cu celelalte lucrări de planificare, să întocmească și bilanțuri materiale care să cuprindă : ● cantitățile de materii prime și materiale ce urmează a fi introduse în procesul de fabricație ; ● cantitățile de materii prime și materiale care se vor regăsi în produsele sau reperele fabricate (consumul net), stabilite în funcție de normele de consum (consumul brut) și coeficienții de utilizare ; ● cantitățile și structura materialelor refolosibile rezultate din fabricație ; ● volumul pierderilor.

Adeseori, balanțele materiale se întocmesc mai mult pentru a satisface cerințele normelor legale și nu pentru a îndeplini rolul de instrumente de planificare, analiză și control asupra aprovizionării, consumului și recirculării materiilor prime și materialelor. Contribuția lor la **optimizarea proceselor de aprovizionare și producție s-ar concretiza în mai mare măsură dacă acestea ar fi întocmite pe grupe de materiale, cu defalcări pe secții de producție.** Pentru individualizarea, încă din faza de planificare, a responsabilităților privind recuperarea și valorificarea materialelor refolosibile, este necesar să se treacă la defalcarea coeficienților pe secții și sectoare de muncă.

■ **Întărirea răspunderii și accentuarea cointeresării colectivelor de lucrători în gestionarea eficientă a resurselor.** Reducerea cheltuielilor cu materialele influențează nemijlocit atît autofinanțarea și autogestiunea unităților economice socialiste, cît și cîștigurile bănești individuale ale oamenilor muncii. Diminuarea cheltuielilor materiale are ca efect realizarea și depășirea indicatorilor în funcție de care se determină fondul de retribuire (producția fizică, valoarea exportului, producția netă, producția marfă vîndută și încasată). Prin economisirea resurselor materiale și bănești sporește fondul de participare a oamenilor muncii la realizarea producției și a beneficiilor.

Ioan OPREAN
Dumitru OPREAN
Universitatea din Cluj-Napoca

Cerințe ale realizării unei producții agricole sigure și stabile

(Urmare din pag. 3)

tuie, din acest punct de vedere, un an de cotitură. Se preconizează un complex de măsuri care să ducă la scăderea ponderii cheltuielilor materiale, sporirii productivității muncii și a eficienței folosirii fondurilor de producție, ridicarea rentabilității fiecărei activități, la fiecare cultură și fiecare specie de animale. Imperativul este : producții cît mai mari, cu un consum minim de materii prime, materiale, furaje, combustibili, pentru a asigura o corelare optimă între producție, venituri și cheltuieli. O atenție prioritară trebuie acordată în continuare reducerii consumului de combustibil, energie termică și electrică; în acest scop vor fi generalizate noile tehnologii de producție cu consumuri reduse de muncă și energie. La amenajările pentru irigații, unde se localizează cele mai ridicate consumuri de energie electrică, trebuie necondiționat asigurate înlăturarea pierderilor de apă și folosirea cu eficiență sporită a capacităților stațiilor de pompare. Gospodărirea judicioasă a mijloacelor materiale și bănești, încadrarea în nivelul prevăzut al cheltuielilor, reducerea și eliminarea cheltuielilor neproductive, a scăzămintelor și pierderilor trebuie să constituie o preocupare esențială pentru fiecare lucrător din agricultură.

Sarcinile sporite din 1985 impun totodată perfecționarea formelor și metodelor de organizare și conducere a unităților agricole, îmbunătățirea organizării producției și a muncii, urmărindu-se, în principal, întărirea răspunderii fiecărui lucrător pentru executarea la timp și de calitate a lucrărilor și obținerea producțiilor prevăzute în contractul de acord global, mobilizării exemplare a tuturor oamenilor muncii din agricultură pentru îndeplinirea sarcinilor de plan, întăririi economico-organizatorice a fiecărei unități, în condițiile creșterii rentabilității pe ansamblu și la fiecare produs și asigurării unei eficiențe maxime în toate sectoarele de activitate.

Documentele Congresului al XIII-lea al partidului — vast program de acțiune

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

Punerea la termen în funcțiune a noilor capacități de producție

REALIZAREA și punerea în funcțiune la termen a tuturor obiectivelor de investiții constituie o premisă de bază a procesului de dezvoltare a economiei noastre naționale, asigurîndu-se astfel condițiile necesare creșterii producției și diversificării acesteia. Este justificată în aceste condiții adoptarea tuturor măsurilor tehnice, tehnologice și organizatorice necesare pentru imprimarea unui ritm susținut de execuție pe toate șantierele, organizarea superioară a muncii, realizarea lucrărilor în termenele planificate. Așa cum sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la recenta Plenară comună a C.C. al P.C.R. și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale **„trebuie să luăm toate măsurile pentru a asigura la timp proiectele și documentațiile necesare, pentru a se întocmi la timp proiectele de execuție, pentru a începe la termenele stabilite și a executa în bune condiții, în conformitate cu prevederile planului, toate investițiile pe anul viitor".**

■

CA URMARE a aplicării ferme a măsurilor tehnico-organizatorice stabilite, a preocupărilor pe linia desfășurării ritmice, eficiente a activității, la nivelul întregului an în cadrul Antreprizei de construcții din Ploiești principalii indicatori vor fi, realizați peste prevederile de plan, ceea ce va constitui o bază solidă pentru activitatea din anul viitor. Astfel, producția finită va fi realizată în procent de 100,5% — spor de producție față de 1983 de 18% —, producția globală 100,0%, productivitatea muncii 107%, iar cheltuielile la 1 000 lei producție marfă vor fi reduse cu 3,99 lei. În ceea ce privește punerile în funcțiune, pînă la finele anului numărul acestora se va ridica la 29, amplificînd astfel potențialul tehnic și social al județului Prahova.

Una din principalele direcții de acțiune care a stat la baza acestor rezultate o constituie **creșterea permanentă a productivității muncii** în toate sectoarele de activitate. Prin măsurile inițiate s-a reușit obținerea unei creșteri de 15% a productivității muncii, față de anul 1983, ceea ce a permis îmbunătățirea substanțială a modului de utilizare a factorilor tehnic și uman. Printre măsurile inițiate în acest scop se numără : ● creșterea gradului de mecanizare a lucrărilor de terasamente prin achiziționarea unor mașini și utilaje (ponderea lucrărilor executate mecanizat a ajuns la 88%) ; ● sporirea gradului de industrializare a lucrărilor de betoane, în care scop s-a urmărit ca punerea în operă a betonului să se realizeze într-un procent cît mai mare prin intermediul pompelor și a benelor, precum și să se majoreze indicele de prefabricare a elementelor de beton armat ; ● aplicarea în toate sectoarele de activitate a unor tehnologii de execuție ce impun un consum redus de manoperă, materiale, combustibili și energie etc.

O atenție deosebită a fost acordată **asigurării unei aprovizionări ritmice** a tuturor fronturilor de lucru cu materiale, organizîndu-se în acest scop un sistem centralizat de transport a acestora. În acest fel, de la depozitele centrale de materiale de construcții, elemente prefabricate și confecții metalice, în baza comenzilor săptămînale ale brigăzilor, resursele materiale sînt transportate la punctele de lucru, creîndu-se astfel posibilitatea unei aprovizionări ritmice, a respectării stricte a normelor de consum și a cunoașterii permanente a stocurilor existente.

În realizarea cu bune rezultate a sarcinilor pe acest an un rol deosebit l-a avut și aplicarea prevederilor decretelor nr. 92 și 93/1984 privind **organizarea retribuirii muncii în acord global.** În baza acestor decrete, au fost luate operativ măsuri de organizare de brigăzi complexe cărora, conform contractelor de preluare în antrepriză a lucrărilor de construcții-montaj, li s-au asigurat toate condițiile necesare desfășurării activității. Organizarea brigăzilor complexe și necesitatea ridicării continue a calității lucrărilor au impus îndreptarea atenției spre **creșterea numărului de muncitori calificați și sporirea gradului de policalificare a acestora.** În acest scop, în cadrul diferitelor unități de construcții s-au organizat cursuri de calificare pentru meseriile de zidari și fierari-betoniști, precum și de perfecționare și policalificare a întregului personal muncitor.

■

PENTRU anul 1985 planul prevede sarcini sporite față de 1984 la toți indicatorii. În vederea realizării obiectivelor pe care le avem de îndeplinit, încă din luna septembrie a.c. au fost inițiate acțiuni pentru pregătirea, din toate punctele de vedere, a activității. Astfel, Antrepriza a ținut o permanentă legătură cu toți beneficiarii, întocmindu-se fișele de lucrări pentru toate obiectivele de investiții. Prin intermediul acestora au fost stabilite, în concordanță cu termenele finale de punere în funcțiune și de comun acord cu institutele de proiectare, termenele de asigurare cu documentația de execuție, de predare a amplasamentelor, de deschidere a finanțării. Cu toate că în trimestrul IV a.c. s-a ținut permanent legătura cu beneficiarii, apreciem că, în momentul de față, situația este nesatisfăcătoare în special pentru lucrările noi. În conformitate cu prevederile decretului 265/1984 trebuia ca, pînă la data de 1 X a.c., să fim în posesia documentațiilor de execuție pentru toate obiectivele prevăzute în planul anului viitor. Or, pînă în prezent, documentația de execuție este asigurată în proporție de numai 12,65%, ceea ce va avea repercusiuni negative asupra desfășurării în bune condiții a activității.

În asigurarea unei activități ritmice, susținute și pentru respectarea întocmai a termenelor de punere în funcțiune un aport deosebit îl vor aduce, ca și în acest an, măsurile și acțiunile ce vor fi inițiate pentru **creșterea în continuare a productivității muncii,** care va trebui să sporească cu 17,5% față de 1984. Pentru aceasta vor fi amplificate preocupările pentru mecanizarea lucrărilor de finisaje (tencuieli, zugrăveli, vopsitorii), creșterea gradului de industrializare a lucrărilor prin utilizarea în mai mare măsură a elementelor prefabricate și creșterea gradului de tipi-

zare a construcțiilor, promovarea unor tehnologii de mare randament.

În vederea evidențierii exacte a consumului de manoperă și reducerii permanente a acestuia, în cadrul atelierului propriu de proiectare s-a trecut la **elaborarea de tehnologii detaliate de execuție** pentru principalele obiective de investiții : dezvoltarea și modernizarea fabricii de produse refractare „Vulturul"-Comarnic, modernizarea capacităților de producție la Întreprinderea de sticlărie Azuga, dezvoltarea instalației de aditivi pentru motorină și ulei la Combinatul petrochimic Teleajen ș.a. Prin intermediul acestor tehnologii se va putea urmări permanent consumul de manoperă și se va crea posibilitatea de intervenție acolo unde acesta se depășește.

Un loc important în ansamblul acțiunilor inițiate pentru realizarea integrală a sarcinilor de plan pe anul viitor îl ocupă cele referitoare la **perfecționarea organizării producției și a muncii în toate sectoarele de activitate.** Printre acestea se numără : ● centralizarea echipelor de fierari betoniști la nivelul platformelor Brazi și Teleajen, în vederea utilizării eficiente a acestora ; ● tăierea și montarea centralizată a geamurilor ; ● reducerea numărului de lucrări atacate simultan, conform unui grafic întocmit la nivelul întreprizei, astfel încît să se asigure creșterea gradului de asigurare cu resurse și cu mijloace de mecanizare adecvate ș.a. Prin astfel de măsuri se va asigura o derulare normală a activității, respectarea termenelor intermediare și finale de execuție, creșterea calității lucrărilor.

O influență deosebită asupra desfășurării normale a activității o va avea **perfecționarea în continuare a organizării retribuirii muncii în acord global.** Pentru aceasta, împreună cu Centrul de organizare și cibernetică în construcții din București sîntem în fază de finalizare a unui sistem de prelucrare automată a datelor necesare încheierii contractelor de acord global, care va permite comensurarea exactă a diferitelor cote de manoperă și materiale, precum și urmărirea operativă a realizărilor la nivel de brigadă.

ANUL 1985, ultimul an al actualului cincinal, constituie și pentru constructorii antreprizei noastre un an hotărîtor pentru realizarea cu bune rezultate a sarcinilor de plan pe acest cincinal. Aplicarea fermă a măsurilor și acțiunilor pe care ni le-am propus prin programele special întocmite, precum și a altora care vor fi inițiate pe parcursul desfășurării activității va asigura condițiile necesare realizării și depășirii sarcinilor de plan, punerii în funcțiune la termenele planificate a tuturor obiectivelor de investiții pe care le avem de realizat.

Gheorghe GHIORGHIU
inginer șef la Antrepriza de construcții Ploiești

Noi resurse în circuitul economic

Coloranții vegetali

CU TOATE că procedeele de vopsire cu coloranți vegetali folosite înainte vreme în sfera meșteșugărească și manufacturieră nu ni s-au păstrat decît în mică măsură, rețetele pentru vopsitul cînepii, inului, lînii sau borangicului, care s-au mai păstrat în diferite zone geografice, permit revitalizarea unei activități care, astăzi, sub semnul crizei de energie, atrag din nou interesul. Prin experimentarea practică a unora din ele se poate elabora o paletă diversă de culori pentru vopsirea materialelor textile, a fibrelor, firelor sau țesăturilor întrebuințate pentru realizarea unor produse artizanale de mică serie și unicate, piese de vestimentație, tapiserii, țesături decorative cu alesături etc. Pe lîngă tonurile calde ale gamei de roșu, o largă paletă de galben, brunurile de nuanțe maronii sau cafenii, albastrul pal sau movul deschis, obținute prin prelucrarea unor plante, concurează cu cele mai rafinate cromatici elaborate de tehnologii chimiști ai industriei moderne.

La baza acestor culori și nuanțe se găsesc substanțe extrase în cea mai mare parte din modeste plante ale pădurii sau pajiștilor, sau chiar din unele care în mod normal ne servesc ca hrană. Este vorba de arinul, arțarul, stejarul, mesteacănul, răchita roșie, mărul pădureț, nucul, dudul, prunul, socul, măceșul, lemnul cîinesc, cătina, zdrevițul, aliorul, brîndușa, drobița, măcrișul, păpădia, sfecla roșie, ceapa etc., ale căror scoarțe, crengi, frunze, flori sau fructe, fierte sau macerate, dau amintitele culori. O serie de coloranți (purpura, garanța, orleanul, santanul, băcanul, kermesul, turnesolul) se obțineau din plante sau animale încă din antichitate, iar pînă la descoperirea coloranților de sinteză erau cultivate unele plante tinctoriale.

Experimentările realizate de cooperativele „Sucevița"-Rădăuți și „Arta Maramureșeană" — Secția Dragomirești au dat bune rezultate, obținîndu-se o interesantă paletă de culori, valorificată în covoare țesute, cu o pronunțată notă de specific local. Spre a împărtăși și altora din experiența tehnicii populare, vom prezenta cîteva exemple de procedee întrebuințate în trecut în cîteva zone ale țării :

1) **Vopsitul în flotă cu colorant obținut prin fierbere.** Coaja, tulpinile sau crengile unor plante se mărunțesc prin tocare sau pisare în piuliță (frunzele rămîn întregi) și se fierb ; lichidul colorat obținut se strecoară, adăugîndu-se drept mordant borș, oțet de fructe, sare, cenușă. Materialul destinat a fi vopsit poate fi „împietrit" prin introducerea într-o baie de decoct de știe (Rumex Patientia).

2) **Vopsitul „în cuib" în colorant obținut prin macerare.** Plantele tinctoriale proaspăt culese se pun într-un cazan cositorit, se acoperă cu apă de ploaie și se așează într-un loc cald (în funcție de nuanța dorită), unde rămîn 1—2 zile la macerat. Materialul textil se introduce în vas în straturi, intercalînd între ele cîte un strat de plante macerate și turnînd apoi zeama obținută anterior.

Prin intermediul acestor procedee se pot obține următoarele culori : ● **galben deschis :** florile de drobiță (Genista Tinctoria) pisate și amestecate cu piatră acră (alaun) se așează „în cuib" cu firele (scularile), adăugîndu-se borș și încălzindu-se încet, pe lîngă foc. Fixarea are loc cu leșie călduță ; ● **galben intens :** fructele de agud (Morus Nigra) se fierb cu alaun, iar materialul se introduce în zeama caldă ; ● **galben roșcat :** cojile de ceapă se fierb și se strecoară. Sculele muiate în apă se fierb în flotă pe foc domol, apoi se adaugă o lingură de alaun pisat ; ● **roșu :** 10—15 kg de frunze de măr pădureț și floare de șovîrf (Origanum Vulgare), culese din iulie și uscate la umbră, se macerează cu borș circa 3 zile. Firele ce urmează a fi vopsite se așează „în cuib" (zeama macerată se completează cu borș proaspăt) și se fierb 2 ore. Fixarea are loc cu 100 g piatră acră. Culoarea este mai vie dacă se face întîi un vopsit în galben ; ● **verde :** fructele de lemn cîinesc (Ligustrum Vulgare) se zdrobesc și se pun la macerat cu apă pînă fac o spumă verzuie. Lichidul se strecoară peste fire, care se fierb circa 1/2 oră cu un adaos de 100 g alaun. Se clătește cu borș ; ● **negru :** scoarța de arțar (3 kg) și de arin (1 kg) se fierbe în 10 litri de apă de ploaie, adăugîndu-se 1/4 kg calaican și 100 g alaun. Firele se fierb 2—3 ore, se clătesc și se usucă.

Vopsitul cu acești coloranți permite obținerea unei game largi de nuanțe și culori, plăcute la vedere, armonioase, pastelate, proprii vestimentației de ocazie și ambianței interiorului modern.

H. HOFFMANN

Documentele Congresului al XIII-lea al partidului — vast program de acțiune

RIDICAREA CALITĂȚII ȘI DIVERSIFICAREA PRODUCȚIEI BUNURILOR ELECTRONICE DE FOLOSINȚĂ ÎNDELUNGATĂ

ÎN STRÎNSĂ concordanță cu potențialul economic acumulat de țara noastră, diversificarea și îmbunătățirea calității bunurilor de consum și a serviciilor către populație constituie unul din obiectivele majore înscrise în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. Înfăptuirea planară a acestui obiectiv presupune ca fiecare sector din industria bunurilor de consum să se racordeze cît mai deplin la modificările structurale ale cererii de pe piața internă și externă, la tendințele majore ale diversificării și înnoirii producției înregistrate pe plan mondial, precum și la realizările de vîrf din ramurile industriale din amonte, purtătoare și propagatoare ale progresului tehnic. Din această perspectivă vom aborda, în cele ce urmează, unele aspecte referitoare la premisele și tendințele diversificării și înnoirii producției bunurilor electronice de consum în cincinalul 1986—1990 și în perspectiva anului 2000.

Mutații pozitive în structura cererii

DEZVOLTAREA continuă a industriei românești de aparatură electronică de consum s-a materializat în crearea unor capacități de producție moderne, capabile să asigure creșterea gradului de dotare a populației cu astfel de bunuri și să ofere disponibilități pentru export. Utilizarea eficientă a tuturor resurselor materiale și umane antrenate în această activitate industrială, în contextul intensificării rolului factorilor intensivi în realizarea producției, este condiționată, în bună măsură, de modul în care se asigură echilibrul dinamic între nivelul și structura ofertei pe de o parte și cerințele populației pe de altă parte. De aceea, un element deosebit de important care va marca mult mai intens ca pînă în prezent evoluția producției de bunuri electronice de folosință îndelungată îl constituie **accentuarea procesului de eterogenizare a cererii,** proces cu implicații directe asupra diversificării și înnoirii producției.

Rezultantă nemijlocită a acumulării la populație a unui parc însemnat de bunuri electronice de folosință îndelungată și a uzurii fizice și morale a acestuia, **cererea de înlocuire** a atins, încă de pe acum, niveluri semnificative. Astfel, în 1983, peste 50% din vînzările de radioreceptoare și aproape 40% din cele de televizoare erau destinate înlocuirii. După unele estimații, cererea de înlocuire este prezentă chiar și în cazul unor bunuri electronice ca : magnetofoane (cu 6% din vînzări), picupuri și casetofoane (4%), care este de presupus că vor intra masiv în dotarea populației în următorii ani.

O serie de cercetări selective au scos în evidență faptul că, din totalul gospodăriilor care posedă radioreceptoare, aproape 11% au în dotare două sau mai multe aparate. De asemenea, în cazul televizoarelor, magnetofoanelor, casetofoanelor și al picupurilor ponderea vînzărilor destinate dotării multiple se situa, încă din anul 1982, în intervalul 4—7%. Apariția **cererii pentru dotare multiplă** este consecința unui proces legic de divizare din ce în ce mai fină a sistemului de trebuințe, ceea ce implică o adîncire a diversificării bunurilor în cadrul aceleiași funcționalități de bază.

După cum este știut, satisfacerea anumitor trebuințe ale populației determină apariția altora noi, fenomen ce acționează direct asupra procesului de diversificare permanentă a producției. Astfel, spre exemplu, înzestrarea populației cu autoturisme a atras după sine necesitatea diversificării producției de aparatură electronică de redare a sunetului, fiind introdusă în fabricație o gamă largă de radioreceptoare, casetofoane și radiocasetofoane incorporabile în bordul autoturismelor. Prin urmare, **cererea complementară,** apărînd la intersecția diferitelor categorii de trebuințe, va constitui, în următorul cincinal și în perspectiva anului 2000, unul din factorii cei mai dinamici care vor amplifica diversificarea și înnoirea producției.

Maturizarea industriei electronice de bunuri de consum din țara noastră și acumularea unui potențial productiv ce depășește capacitatea de absorbție a pieței interne impune **orientarea spre export a unei părți din ce în ce mai mari din producție.** În acest mod apar noi factori ce influențează diversificarea și înnoirea producției și care decurg din caracteristicile pieței externe căreia îi sînt destinate bunurile. Evident, nu se poate pune problema diversificării producției românești de aparatură electronică în raport cu multitudinea segmentelor de consumatori ce compun mozaicul divizat al pieței mondiale, ci numai cea a adaptării cît mai complete a acesteia la caracteristicile acelor segmente de piață, bine definite, cărora li se adresează oferta de export.

În realizarea unui echilibru cît mai deplin între producție și cerințele populației, alături de aceste modificări în structura cererii globale, trebuie ținut cont și de faptul că, de la un anumit nivel al dezvoltării economice, procesul de diversificare intră și sub incidența unor factori de natură subiectivă (cum ar fi preferințele, gusturile etc.), care acționează în sensul personalizării cererii. Racordată încă din acest cincinal la această tendință obiectivă, industria electronică de bunuri de consum din țara noastră produce deja radioreceptoare și televizoare într-o gamă de peste 16 modele și 18 variante.

Din acest sumar tablou al structurii previzibile a cererii rezultă că, în viitor, oferta de aparatură electronică destinată populației nu se va mai afla în fața unei cereri relativ omogene — cum este cea pentru prima dotare — ci a uneia eterogene, cu un grad ridicat de personalizare, fapt pentru care, așa cum rezultă din Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. una dintre direcțiile majore de orientare a producției bunurilor de consum în cincinalul 1986—1990 și în perspectiva anului 2000 o constituie tocmai diversificarea, înnoirea și ridicarea nivelului calitativ al producției.

Efectele promovării progresului tehnic

PROGRESELE înregistrate în toate subramurile industriei electronice s-au datorat, în cea mai mare parte, revoluției tehnologice din domeniul componentelor și, în special, din cel al circuitelor integrate și microelectronicii. De aceea, în evoluția industriei electronice din țara noastră în cincinalul următor și în perspectiva anului 2000 un accent deosebit se pune tocmai pe **dezvoltarea în ritmuri rapide a producției de componente și a celei de microelectronică.** Edificator în acest sens este faptul că ritmul mediul anual de creștere a producției de componente de 19—20% prevăzut pentru perioada 1986—1990 este cu mult superior celui ce caracterizează dezvoltarea industriei electronice în ansamblul ei (10,1—10,8%). De fapt, aceasta este una dintre premisele de bază ale realizării unui salt calitativ ce se va reflecta pe multiple planuri și în producția de bunuri electronice de consum.

O primă consecință importantă a evoluției rapide a progresului tehnic în domeniul componentelor electronice, ilustrată semnificativ de creșterea capacității de implementare (integrare) pe o pastilă de siliciu a unui număr din ce în ce mai mare de componente „elementare", o constituie **mărirea flexibilității tehnologiilor de fabricație a aparaturii electronice.** Aceasta este generată de faptul că circuitele integrate devin ele însele componente electronice, preluînd funcțiile complexe ale unor întregi module funcționale și permițînd, de fapt, substituirea în mare parte a tehnologiilor clasice de fabricare a aparaturii electronice prin altele mult mai flexibile, specifice microelectronicii. În aceste condiții, procesul de diversificare a aparaturii electronice destinată satisfacerii unor cerințe ale populației se simplifică considerabil ca urmare a utilizării unui

număr mai redus de componente complexe cu funcțiuni standardizate. De asemenea, acționînd pe fondul scăderii rapide a prețului componentelor, această flexibilizare tehnologică va determina, în viitor, migrarea unei game largi de produse electronice din domeniul utilizării industriale în sfera consumului (minicalculatoarele constituie deja un exemplu clasic).

A doua consecință majoră a progresului tehnic în domeniul componentelor și microelectronicii o constituie **ridicarea performanțelor aparaturii electronice destinate unor segmente largi de consumatori.** Aceasta se concretizează în : ● lărgirea gamei de capabilități ; ● îmbunătățirea calității sunetului și imaginii ; ● facilitarea cuplajelor între bunuri în lanțuri cu funcționalități multiple ; ● creșterea fiabilității ; ● reducerea consumului de energie etc., ceea ce face ca diferențele între aparatura profesională și cea destinată marelui public, destul de pregnante în

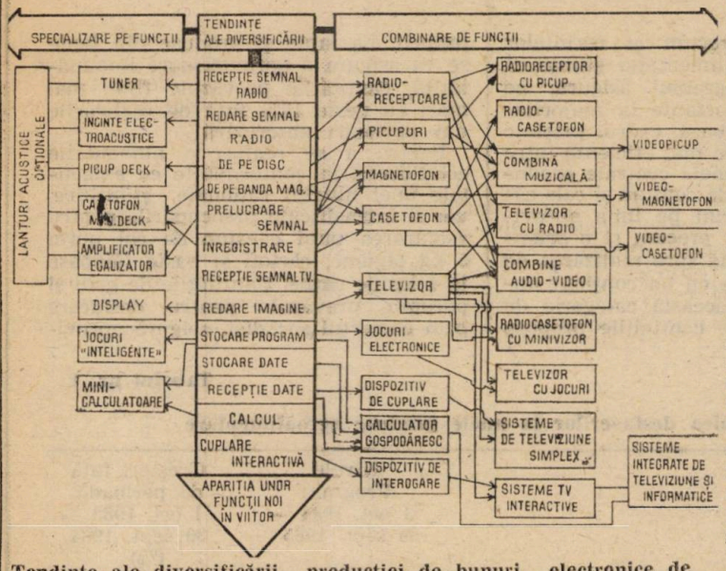

Tendințe ale diversificării producției de bunuri electronice de folosință îndelungată

anii '70, să se estompeze. Urmarea firească a acestui fapt o constituie accentuarea incompatibilității dintre două generații succesive de aparate, motiv pentru care eforturile de cercetare-proiectare în domeniul aparaturii electronice destinate populației se vor concentra în viitor, cu prioritate, spre conceperea unor bunuri complet noi, și mai puțin spre ameliorarea performanțelor celor intrate deja în uz.

Promovarea largă a progresului tehnic în microelectronică constituie de asemenea unul din factorii principali de creștere a eficienței economice atît sub aspectul sporirii productivității muncii, cît și sub cel al reducerii costurilor de producție. Astfel, scăderea numărului de componente încorporate în aparatura electronică (spre exemplu, circuitul integrat HA //235 substituie în schema constructivă a unui televizor 7 tranzistori, două diode, o bobină reglabilă, 6 condensatori și 15 rezistențe) conduce, pe de o parte, la eliminarea unor operații de montaj și testare a ansamblului astfel constituit, iar pe de altă parte, facilitează introducerea automatizării.

Importanța acestui factor (reducerea numărului de componente) pentru asigurarea unei productivități sporite în producția de aparatură electronică este relevată de rezultatele obținute de unele țări cu o industrie electronică dezvoltată. Astfel, după unele estimări, reducerea în perioada 1974—1978 cu 43% a numărului de componente în televizoarele de fabricație japoneză și ridicarea gradului de automatizare a procesului tehnologic de la 16% la 75% au avut drept urmare o creștere de peste două ori a productivității muncii în fazele de montaj. De asemenea, scăderea rapidă a prețului componentelor, tendință obiectivă imprimată de revoluția tehnologică în domeniul microelectronicii, constituie, cu siguranță, unul din factorii determinanți ai reducerii costurilor de producție a bunurilor electronice de larg consum. Cînd se afirmă acest lucru se are în vedere faptul că peste 90% din totalul cheltuielilor materiale reprezintă valoarea componentelor electronice.

Bunurile electronice destinate populației nu constituie însă numai un receptor pasiv al progresului tehnic propagat de industria componentelor. Datorită destinației, producția acestor bunuri are un caracter de masă, care se răsfrînge și asupra necesarului de componente (în prezent, pe plan mondial, circa 20% din consumul de componente electronice este absorbit de aparatura electronică destinată populației). Or, masa producției a devenit unul din mijloacele esențiale ale recuperării cheltuielilor crescînde, de cercetare și introducere a noilor tehnologii din industria componentelor electronice, în condițiile scăderii rapide a prețurilor produselor din această subramură industrială de vîrf. Din acest punct de vedere, diversificarea aparaturii electronice și lărgirea cîmpului de utilizare, chiar și prin migrarea acesteia din sfera producției în cea a consumului de masă, devin elementele unei strategii ce vizează creșterea masei producției.

Tendințe ale diversificării, cerințe ale adaptării producției

ATÎT MUTAȚIILE din structura cererii cît și progresul tehnic foarte dinamic în domeniul componentelor au provocat modificări de esență în evoluția bunurilor electronice destinate populației. Expresia cea mai elocventă a acestor modificări o constituie diversificarea permanentă a producției. Cuprinsă în Directivele Congresului al XIII-lea al P.C.R. ca un obiectiv important al orientării producției bunurilor de consum, diversificarea îmbracă forme specifice fiecărei categorii de produse. De aici derivă, ca o premisă indispensabilă orientării producției de aparatură electronică destinată populației, necesitatea conturării principalelor tendințe ale diversificării în perspectiva următorilor 15 ani. Fără a epuiza multitudinea aspectelor pe care le presupune evoluția procesului de diversificare, mai ales într-un domeniu atît de dinamic cum este cel al electronicii, se poate considera totuși că aceasta se va circumscrie tendințelor prefigurate în schemă.

Satisfacerea concomitentă a mai multor nevoi complementare ale populației, precum și progresul tehnic în domeniul componentelor miniaturizate, au generat, ca o primă tendință majoră în diversificarea bunurilor electronice, **apariția unor noi aparate cu funcționalități complexe, rezultate prin cuplarea ON-LINE a funcțiilor aparaturii de bază.** Într-o astfel de tendință s-a înscris în țara noastră, încă de pe acum, mai ales producția de aparatură de înregistrare și redare a sunetului, putîndu-se cita, în acest sens, introducerea în fabricație a radiocasetofoanelor și a combinelor muzicale monolit. Datorită unui preț mai mic în raport cu numărul sporit de capabilități, acest gen de aparatură va înregistra, în viitor, o expansiune rapidă.

O a doua tendință de diversificare a producției bunurilor electronice, într-un anumit fel opusă primei, o constituie **specializarea unor aparate pe funcții primare,** prin cuplarea cărora se obțin lanțurile electroacustice, ceea ce a determinat apariția amplificatoarelor, tunerelor, casetofoanelor și picupurilor deck etc. Este important de menționat că primele aparate componente ale lanțurilor electroacustice au început să se producă și în țara noastră încă din acest cincinal. Se apreciază că penetrarea în consum a acestui gen de aparatură se va caracteriza, cel puțin în cincinalul următor, printr-o evoluție specifică primei faze a procesului de dotare. În perspectivă, accelerarea acestui proces se poate realiza și prin menținerea posibilității de achiziționare secvențială a componentelor unor lanțuri electroacustice complexe.

Cea de-a treia tendință de diversificare vizează **lărgirea gamei funcțiilor primare** (recepție, redare, înregistrare a sunetului sau imaginii) ale aparaturii electronice tradiționale (spre exemplu, integrarea funcțiilor specifice informaticii). În acest context, pe lîngă apariția unor noi bunuri, se va produce o adaptare a celor deja existente la cerințele integrării lor în sisteme complexe multifuncționale (telematica). Un exemplu semnificativ în acest sens îl constituie televizorul, care va cunoaște transformări de fond datorită unui amplu proces de trecere spre periteleviziune (ansamblu de servicii și sisteme susceptibile de a-l utiliza drept terminal de vizualizare). Chiar dacă bunurile electronice de masă (televizoare, radioreceptoare, magnetofoane, picupuri) sînt supuse unui proces intens de transformare, conform tendințelor conturate, ele vor continua totuși să facă parte din nomenclatorul bunurilor electronice. Este de presupus, însă, că vor evolua în două direcții diametral opuse, una specifică aparaturii profesionale de înaltă performanță, iar cealaltă caracterizată prin performanțe specifice aparaturii destinate satisfacerii unor cerințe complementare.

Pe fondul acestor tendințe, procesul de diversificare va fi influențat și de alți factori care concură la adîncirea sa pe fiecare tip de aparat, de redare a sunetului (monofonie, stereofonie, cuadrofonie) sau imaginii (alb-negru, color, stereoscopie) și pe forme de prezentare (dimensiuni, capabilități, design etc). Așadar, în următorul cincinal — și chiar într-o perspectivă mai îndelungată — industria electronică a bunurilor de consum se va înscrie într-un amplu proces de transformare, atît în planul diversificării și ridicării nivelului calitativ al producției, cît și în cel al creșterii mai accentuate a eficienței economice.

Sorin DINCĂ
Mihai STOICA

Programul de aprovizionare a populației

Aprovizionarea ritmică a populației cu mărfuri de sezon de bună calitate

MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ a dezbătut și aprobat **Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea pentru asigurarea bunei aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe perioada 1 octombrie 1984—30 septembrie 1985**, elaborat pe baza indicațiilor și orientărilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Prin obiectivele sale, care reflectă grija partidului și statului nostru pentru satisfacerea cerințelor oamenilor muncii, asigurarea bunei aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și industriale specifice fiecărui sezon, într-o gamă sortimentală diversificată, în concordanță cu creșterea veniturilor, acest document cu putere de lege se integrează Programului-directivă de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții.

În august 1984 s-a încheiat acțiunea de majorare a retribuțiilor oamenilor muncii și a tuturor categoriilor de pensii. În anul viitor urmează să aibă loc creșterea în continuare a veniturilor oamenilor muncii, astfel încît retribuția reală va ajunge să fie cu 8% mai mare față de 1980. Sporirea veniturilor populației, concomitent cu dezvoltarea producției agricole și mărirea potențialului industriei, au permis creșterea desfacerilor la toate grupele de produse, diversificarea sortimentală și îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor.

Subliniem că aceste realizări s-au obținut în condițiile recesiunii economice mondiale, care se manifestă în țările capitaliste dezvoltate prin șomaj, reducerea nivelului de trai al maselor muncitoare.

Prevederile din Program se întemeiază pe realizările obținute de poporul nostru în îndeplinirea actualului cincinal, în creșterea și modernizarea forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării, sporirea avuției naționale, a produsului social și venitului național, ridicarea, în continuare, a bunăstării oamenilor muncii.

Programul exprimă cu putere grija statornică și preocuparea permanentă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru ridicarea nivelului de trai și a gradului de civilizație al întregului popor — țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o făurim în România, pentru realizarea și în acest domeniu al vieții noastre sociale, a cerințelor noii calități.

Nivelurile de desfacere stabilite corespund indicatorilor planului de stat pe anul 1985, prevederilor din Programul de autoconducere și autoaprovizionare în profil teritorial pentru perioada 1984—1985, precum și cerințelor Programului de alimentație științifică a populației. Programul asigură, pe lîngă creșteri importante la majoritatea produselor de bază, cadrul prielnic pentru o conlucrare mai eficientă între ministerele și organele centrale producătoare de bunuri de consum și cele cărora le revin sarcini pe linia aprovizionării populației, precum și o orientare mai pronunțată spre realizarea de produse alimentare cu un conținut nutritiv ridicat. La această categorie de produse alimentare cantitățile propuse în Program (tabelul nr. 1) au fost fundamentate în raport cu cerințele alimentației echilibrate, diferențiată în funcție de structura populației, ramura de activitate, efortul fizic, condițiile locului de muncă, precum și în funcție de posibilitățile oferite de producție.

Față de perioada anterioară, au fost prevăzute sporuri importante la principalele produse : la carne tăiată și păsări vii s-au prevăzut în plus 77,1 mii tone, la preparatele de carne 121,4 mii tone, lapte de consum aproape 1,2 milioane hectolitri, produse lactate 600 mii hectolitri, brînzeturi 7,6 mii tone, cartofi 211,9 mii tone, legume de cîmp 428,8 mii tone, fructe 104,1 mii tone. Creșteri însemnate sînt prevăzute și la alte produse agroalimentare. Pe întreaga perioadă a desfășurării programului, pentru populația prevăzută a se aproviziona prin comerțul socialist se asigură în medie pe un locuitor cantitatea de 71 kg carne, produse din carne, pește și produse din pește, la care se adaogă circa 6 kg carne și produse din carne provenite din cumpărările de pe piața țărănească și din gospodăriile proprii. La lapte și produse din lapte se va asigura o aprovizionare îmbunătățită, cantitățile prevăzute fiind mai mari cu peste 17% față de realizările din perioada anterioară.

Pentru a se realiza o alimentație echilibrată, în conformitate cu exigențele unei nutriții raționale, științifice, vor fi intensificate preocupările pentru asigurarea unui consum de cel puțin 5 kg legume, cartofi și paste făinoase la 1 kg de carne. Cantitățile de grîu și porumb, prevăzute pentru desfacere prin comerțul socialist, asigură aprovizionarea populației din orașe și centre muncitorești, a personalului muncitor navetist, a locuitorilor din zonele de deal și de munte neproducătoare de cereale, precum și a celorlalte categorii stabilite prin lege. Aprovizionarea cu grîu pentru pîine și porumb pentru mălai a populației din mediul rural în zonele producătoare de cereale se asigură de către cooperativele agricole de producție, din cantitățile prevăzute pentru retribuirea muncii.

Aprovizionarea cu produse industriale ocupă, de asemenea, un loc important în program, prevăzîndu-se creșteri însemnate, în raport cu specificul cererii și resursele existente. Producătorii au obligația să asigure sortimente de îmbrăcăminte și încălțăminte de sezon, produse noi confortabile, moderne, care să valorifice superior resursele materiale de care dispunem. În cadrul acțiunii de modernizare se vor realiza sortimente de îmbrăcăminte, pe clase de calitate, care să răspundă în mai mare măsură exigențelor și preferințelor oamenilor muncii.

Tabelul nr. 1

Dinamica desfacerilor la unele produse agroalimentare

Mărfuri	Nivele Program 1 oct. 1984 — 30 sept. 1985	Creșteri față de perioada 1 oct. 1983 — 30 sept. 1984 (%)
Carne tăiată (mii t.)	478	122
Preparate din carne (mii t.)	361	151
Preparate culinare (mii t.)	40	159
Conserve din carne (mii t.)	40	132
Pește proaspăt și congelat (mii t.)	139	137
Lapte de consum (hl.)	6 830	121
Produse lactate proaspete (hl.)	3 360	122
Brînzeturi (mii t.)	80	111
Unt (mii t.)	33	120
Ouă (mil. buc.)	2 502	113
Cartofi toamnă (mii t.)	852	116
Cartofi timpurii vară (mii t.)	230	172
Legume de cîmp (mii t.)	1 380	145
Fructe (mii t.)	165	238

Tabelul nr. 2

Dinamica desfacerilor la unele bunuri de folosință îndelungată

Mărfuri	Nivele Program 1 oct. 1984 — 30 sept. 1985	Creșteri față de perioada 1 oct. 1983 — 30 sept. 1984 (%)
Aparate radio (mii buc.)	425	114
Televizoare (mii buc.)	348	135
Mașini spălat rufe (mii buc.)	340	150
Mașini de cusut (mii buc.)	72,5	131
Aspiratoare de praf (mii buc.)	147	124
Mobilă (mil. lei)	7 510	142
Biciclete (mii buc.)	205	136
Motorete (mii buc.)	5,2	153
Frigidere (mii buc.)	175	103
Mașini și reșouri pentru gaze (mii buc.)	108	110

La desfacerile de bunuri de folosință îndelungată (tabelul nr. 2), cantitățile oferite populației vor spori în medie cu 30%. Vor fi livrate 425 mii aparate de radio, 348 mii de televizoare, 340 mii de mașini de spălat, mobilă în valoare de peste 7,5 miliarde lei și alte produse de înalt nivel calitativ și într-o structură diversificată. În program au fost prevăzute cantități sporite de unelte și utilaje de uz agricol destinate gospodăriilor individuale, concomitent cu dezvoltarea rețelei specializate pentru desfacerea acestora.

Pentru ridicarea calității asistenței medicale a populației, în program au fost prevăzute cantitățile necesare de medicamente, repartizate pe județe în funcție de nevoile reale ale acestora. O atenție deosebită a fost acordată asigurării medicamentelor antigripale, solicitate îndeosebi în sezonul rece, precum și produselor farmaceutice cu rol important în menținerea stării de sănătate a populației.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale, condiția esențială, hotărîtoare pentru asigurarea unei bune aprovizionări cu produse agroalimentare o constituie realizarea producțiilor planificate în sectorul culturilor vegetale și al creșterii animalelor, precum și livrarea la fondul de stat a cantităților planificate. Buna funcționare a autoconducerii și autoaprovizionării în profil teritorial presupun realizarea integrală și ritmică a intrărilor la fondul de stat la nivelul planului stabilit pe fiecare județ, în vederea constituirii fondului centralizat al statului și acoperirii nevoilor proprii de consum. De asemenea, trebuie să se acționeze pentru sporirea contractărilor și achizițiilor de produse alimentare din gospodăriile populației.

Este necesar ca încă din 1985, un număr tot mai mare de județe să-și asigure din producția proprie cantitățile necesare de carne, lapte și legume, astfel încît să nu mai apeleze la fondul centralizat al statului. În acest sens se cere acționat ca fiecare familie care dispune de condițiile necesare să crească în gospodăria proprie cît mai multe animale și păsări, să aibă grădini de legume și zarzavaturi. Prin dezvoltarea producției agricole în gospodăriile anexe de pe lîngă unitățile de alimentație publică și consumurile colective din întreprinderile economice, școli, spitale ,creșe, grădinițe, va putea crește gradul de acoperire din producție proprie a consumului acestor unități.

O atenție deosebită se va acorda folosirii mai bune a resurselor de produse agroalimentare și în primul rînd a legumelor, peștelui, pastelor făinoase, cartofilor, pentru creșterea producției și a desfacerilor de preparate și semipreparate „gospodina". Pentru ușurarea muncii femeilor, vor fi înființate noi puncte de desfacere a preparatelor și semipreparatelor culinare pe platformele industriale și în apropierea marilor unități economice. Se prevede ca Ministerul Comerțului Interior și consiliile populare să ia măsuri pentru mai buna organizare a comerțului în piețe, tîrguri, oboare și alte locuri de desfacere, urmărindu-se asigurarea calității produselor și a condițiilor igienico-sanitare, respectarea prețurilor de mercurial.

O preocupare deosebită trebuie să manifeste producătorii și organele comerciale pentru realizarea și desfacerea unei game cît mai largi de produse pentru copii. Se impun eforturi susținute în direcția realizării unor produse alimentare cu valoare nutritivă ridicată, ca și a unor sortimente de îmbrăcăminte și încălțăminte ușoare și comode.

Pentru realizarea unei cît mai bune aprovizionări cu produse industriale, ministerele și organele centrale producătoare de bunuri de consum au datoria să asigure realizarea integrală a planului de producție și livrare ritmică la fondul pieței, în structura contractată și pe clase de calitate a produselor, iar Ministerul Comerțului Interior să repartizeze judicios fondul de marfă în teritoriu.

Planul național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1985 prevede un volum total al desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist, de 274 miliarde lei, iar în domeniul prestărilor de servicii pentru populație de 42,3 miliarde lei. Legea planului stabilește ca organele centrale, împreună cu producătorii de bunuri de consum, să ia măsuri pentru înfăptuirea integrală a prevederilor Programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială prin :

— creșterea producției agricole vegetale și animale în toate unitățile de stat și cooperatiste, realizarea intrărilor la fondul de stat la nivelul stabilit pentru fiecare județ și valorificarea în mai mare măsură a resurselor din gospodăriile populației ;

— livrarea integrală și ritmică către populație a mărfurilor prevăzute în plan în condiții de calitate și într-o structură sortimentală diversificată, pentru satisfacerea cerințelor diferitelor categorii de consumatori ;

— dezvoltarea alimentației publice, creșterea și diversificarea producției și desfacerii de preparate și semipreparate culinare ; îmbunătățirea aprovizionării cantinelor, alimentației publice și celorlalte consumuri colective prin dezvoltarea producției de carne, lapte și produse din lapte, ouă, legume, cartofi și fructe în gospodăriile anexe ale unităților economice și social-culturale, în vederea acoperirii în mai mare măsură a necesarului din aceste resurse ;

— intensificarea desfacerilor de mărfuri nealimentare în mediul rural, concomitent cu sporirea cantităților de produse agricole preluate la fondul de stat prin contractări și achiziții de la populație ;

— repartizarea judicioasă pe teritoriu a fondului de marfă destinat aprovizionării populației, acordîndu-se prioritate orașelor mari, centrelor muncitorești și stațiunilor balneoclimaterice ;

— perfecționarea și dezvoltarea în continuare a activității de prestări de servicii, lărgirea gamei și rețelei serviciilor prestate populației, îmbunătățirea calității acestora în concordanță cu cerințele populației, folosirea eficientă a capacităților existente și a forței de muncă locale ;

— reducerea cheltuielilor de circulație prin utilizarea la maximum a bazei tehnico-materiale de care dispun unitățile comerciale, reducerea cheltuielilor de transport și depozitare și încadrarea în stocurile de mărfuri planificate.

Ministerul Turismului, împreună cu Ministerul Comerțului Interior și consiliile populare, vor trebui să asigure buna organizare a activității turistice, a comerțului și alimentației publice pe litoral și în stațiunile balneoclimaterice, potrivit prevederilor Programului special întocmit pentru sezonul estival. De asemenea, va fi îmbunătățită aprovizionarea cu produse industriale în mediul rural, inclusiv cu mărfuri destinate schimbului cu produse agroalimentare.

Pentru ridicarea continuă a calității servirii populației, Ministerul Comerțului Interior, Uniunea Centrală a Cooperativelor de Producție, Achiziții și Desfacerea Mărfurilor, ministerele care au în subordine unități de desfacere, comitetele executive ale consiliilor populare trebuie să vegheze permanent la respectarea de către întregul personal din comerț a regulilor de comerț, a disciplinei, a normelor de etică și echitate socialistă.

dr. V. DINCĂ

BUGETUL PE 1985 — mobilizarea intensă a resurselor dezvoltării

ÎNTREG conținutul Bugetului de stat pe anul 1985, recent adoptat de Marea Adunare Națională, are la bază orientările și obiectivele fundamentale cuprinse în Raportul secretarului general al partidului și în celelalte documente ale Congresului al XIII-lea al P.C.R., care au în vedere intensificarea laturilor calitative ale dezvoltării, aplicarea cu fermitate a mecanismului economico-financiar, sporirea eficienței în întreaga activitate. Prevederile bugetului au fost elaborate în întregime sub conducerea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu ; fundamentarea indicatorilor de venituri și cheltuieli prevăzuți pentru anul 1985 s-a efectuat pe baza analizelor întreprinse împreună cu întreprinderile, centralele, ministerele, comitetele executive ale consiliilor populare și cu celelalte organe centrale de sinteză.

Ca principal instrument de conducere a activității economice și sociale prin pîrghia finanțelor, bugetul pe anul 1985 asigură resursele necesare și repartizarea acestora în concordanță cu obiectivele Planului național unic de dezvoltare economico-socială, pentru finanțarea acțiunilor social-culturale, a cheltuielilor privind apărarea țării și a altor nevoi ale societății. Prin prevederile sale, bugetul reflectă sarcini importante de sporire a eficienței economice și sociale în toate domeniile de activitate. Totodată, asigură desfășurarea activității economice și sociale în condiții de echilibru financiar și monetar. Veniturile centralizate ale statului sînt stabilite la suma de 362,6 miliarde lei, iar în cadrul cheltuielilor de același cuantum, sînt cuprinse rezerve de 57,6 miliarde lei, ceea ce scoate în evidență faptul că sînt asigurate posibilități de acoperire financiară a unor nevoi suplimentare ce vor apare pe parcursul execuției și că încă din faza de plan a fost conceput un buget excedentar, menit să contribuie la consolidarea în continuare a echilibrului financiar al economiei pe seama resurselor interne, la întărirea monedei naționale.

Nivelurile de venituri, cheltuieli și rezerve prevăzute reflectă aplicarea consecventă a principiilor politicii economico-financiare, stabilite de conducerea partidului și statului nostru privind autoconducerea muncitorească, autogestiunea economico-financiară, așezarea întregii activități a unităților pe criteriile rentabilității și eficienței, reducerii mai substanțiale a cheltuielilor de producție și, îndeosebi, a celor materiale, creșterii mai accentuate a productivității muncii, aplicării unui regim sever de economii în toate domeniile de activitate, asigurării stabilității prețurilor, întăririi ordinii și disciplinei în utilizarea fondurilor statului.

■

VENITURILE bugetului prevăzute pentru anul 1985 provin, în proporție de 96,4% din total, de la unitățile de stat, reprezentînd în principal vărsăminte de beneficii, prelevarea pentru societate, impozitul pe circulația mărfurilor, taxa pentru folosirea terenurilor și alte vărsăminte la buget ale unităților socialiste ; unitățile din sectorul cooperatist contribuie la constituirea veniturilor statului cu 2,4% din totalul veniturilor bugetului de stat, iar populația cu 1,2%. Este de subliniat în acest context că prevederile înscrise reflectă **o sporire a gradului de autofinanțare a unităților economice, a unor instituții și activități social-culturale.** Din beneficiile unităților economice au fost prevăzute sume importante pentru constituirea fondurilor proprii de dezvoltare economică a acestora și de cointeresare a personalului muncitor din fiecare unitate. Aplicarea consecventă a principiului autofinanțării în dezvoltarea fiecărei unități economice aduce o contribuție esențială la orientarea activității întreprinderii în direcția creșterii eficienței economice, a rentabilității.

Cheltuielile bugetului pe anul 1985 sînt orientate îndeosebi pentru înfăptuirea politicii partidului și statului nostru privind asigurarea finanțării obiectivelor prevăzute în planul național unic de dezvoltare economico-socială și a acțiunilor social-culturale. La acoperirea cheltuielilor pentru finanțarea economiei naționale, pe lîngă fondurile proprii ale unităților economice și credite bancare, în anul viitor se alocă de la bugetul de stat suma de 189,7 miliarde lei. Importante sume sînt prevăzute în bugetul de stat pentru cercetare științifică, pentru prospecțiuni și lucrări geologice, finanțarea acțiunilor agrozooveterinare, întreținerea și repararea drumurilor și pădurilor, acțiuni de gospodărie comunală ș.a. Totodată, este de semnalat că cheltuielile pentru acțiunile social-culturale ce se finanțează, potrivit legii, de la bugetul de stat și din veniturile proprii ale unităților economice socialiste, instituțiilor și organizațiilor de masă și obștești au fost prevăzute la suma însemnată de 105,8 miliarde lei.

Important de reținut este faptul că la stabilirea prevederilor de cheltuieli s-a avut în vedere utilizarea cu maximum de economicitate a fondurilor alocate, gospodărirea cu grijă a bazei materiale existente, aplicarea unui regim sever de economii, prevenirea oricărei risipe.

Un loc important în cadrul bugetului îl ocupă prevederile de venituri și cheltuieli privind bugetele locale, care însumează pentru anul următor 57,7 miliarde lei, menite să asigure finanțarea economiei locale, a cheltuielilor de gospodărie comunală, precum și a acțiunilor social-culturale, ce revin, potrivit legii, consiliilor populare ale județelor, municipiilor, orașelor și comunelor. Acoperirea cheltuielilor din bugetele locale este prevăzută a se realiza din venituri proprii ale economiei locale în sumă de 33 miliarde lei, iar diferența din sume alocate din bugetul republican.

Toate prevederile bugetului pe anul 1985 au la bază, în esență, rezultatele deosebite obținute în dezvoltarea economico-socială a țării și obiectivele planului pentru anul următor. Ele au fost stabilite în corelație cu prevederile celorlalte planuri financiare componente ale sistemului de planuri financiare prevăzute de Legea finanțelor, cum sînt bugetele de venituri și cheltuieli ale unităților economice și instituțiilor, planul financiar centralizat, balanța veniturilor și cheltuielilor bănești ale populației, planurile anuale de credite, indicatorii prevăzuți în bugetul de stat și în planul financiar centralizat fiind apoi desfășurați pe ministere, celelalte organe centrale și locale și pe centrale.

■

ÎN ACEST context, din prevederile bugetului pe anul viitor rezultă pentru toate unitățile economice sarcini deosebite pe linia activității economico-financiare, pentru îndeplinirea cărora, în funcție de specificul fiecărei unități economice, instituții sau organ central și local, după caz, se cer elaborate programe concrete cu obiective precise și responsabilități pe subunități, compartimente și locuri de muncă. Stabilirea acestor obiective, urmărirea, analiza periodică a îndeplinirilor și acționarea la timp pentru prevenirea rămînerilor în urmă sînt acțiuni imperios necesare.

CURIER
ECONOMIC – LEGISLATIV

Reguli și uzanțe uniforme privind acreditivele documentare

REVIZUITE ÎN 1983 – PUBLICAȚIA CAMEREI DE COMERȚ INTERNAȚIONAL nr. 400

A. DISPOZIȚII GENERALE ȘI DEFINIȚII

Articolul 1

Aceste articole se aplică tuturor acreditivelor documentare, inclusiv scrisorilor de credit „Stand-By", în măsura în care pot fi aplicabile, și obligă toate părțile implicate în acestea, în afara cazului cînd s-a convenit altfel în mod expres. Acestea vor fi incorporate în fiecare acreditiv documentar prin stipularea în acreditiv a unui text indicînd că acreditivul respectiv este supus Regulilor și Uzanțelor Uniforme privind Acreditivele Documentare, Revizuite în 1983, Publicația Camerei de Comerț Internaționale nr. 400.

Articolul 2

Pentru scopurile acestor articole, expresiile „acreditiv(e) documentar(e)" și „(scrisoare(i), de credit Stand-By" folosite al.i, (de aici înainte numite „acreditiv(e)", înseamnă orice aranjament, oricum ar fi denumit sau descris, prin care o bancă (banca emitentă), acționînd la cererea și după instrucțiunile unui client (ordonatorul acreditivului):

(I) urmează să efectueze o plată către un terț (beneficiarul) sau la ordinul acestuia, sau să plătească sau să accepte cambii (trate) trase de către beneficiar, sau

(II) autoriză o altă bancă să efectueze o asemenea plată, sau să plătească, sau să accepte sau să negocieze asemenea cambii (trate) contra documentelor stipulate, cu condiția ca termenii și condițiile acreditivului să fie respectate.

Articolul 3

Acreditivele, prin natura lor, sînt tranzacții separate de vînzări sau alt(e) contract(e) care pot sta la baza lor, iar băncile nu sînt în nici un fel implicate sau obligate de un asemenea contract(e), chiar dacă în acreditiv este inclusă o referință la un asemenea contract(e), oricare ar fi această referință.

Articolul 4

În operațiunile de acreditare, toate părțile interesate iau în considerare documentele și nu mărfurile, serviciile și/sau alte prestații la care documentele pot să se refere.

Articolul 5

Instrucțiunile pentru emiterea acreditivelor, acreditivele înseși, instrucțiunile pentru orice modificare a acestora și modificările înseși, trebuie să fie complete și precise.

Pentru a evita confuziile și neînțelegerile, băncile trebuie să descurajeze orice încercare de a include detalii excesive în acreditive sau în orice modificare a acestora.

Articolul 6

Un beneficiar nu se poate prevala în nici un caz de relațiile contractuale existente între bănci sau între ordonatorul acreditivului și banca emitentă.

B. FORMA ȘI NOTIFICAREA ACREDITIVELOR

Articolul 7

a) Acreditivele pot fi: (I) revocabile, sau (II) irevocabile.

b) Toate acreditivele, în consecință, trebuie să indice clar dacă sînt revocabile sau irevocabile.

c) În lipsa unei asemenea indicații, acreditivul va fi considerat ca fiind revocabil.

Articolul 8

Un acreditiv poate fi avizat unui beneficiar printr-o altă bancă (banca avizatoare), fără angajament din partea băncii avizatoare, dar acea bancă va avea o grijă rezonabilă pentru verificarea autenticității aparente a acreditivului pe care îl avizează.

Articolul 9

a) Un acreditiv revocabil poate fi modificat sau anulat de către banca emitentă în orice moment și fără o avizare prealabilă a beneficiarului.

b) Totuși, banca emitentă este obligată să: (I) ramburseze sucursala sau banca la care un acreditiv revocabil a fost făcut utilizabil pentru plata la vedere, acceptare sau negociere pentru orice plată, acceptare sau negociere efectuată de o asemenea sucursală sau bancă anterior primirii de către aceasta a avizării modificării sau anulării, contra documente care apar a fi în conformitate cu termenii și condițiile acreditivului.

(II) ramburseze sucursala sau banca la care un acreditiv revocabil a fost făcut utilizabil pentru plată diferată, dacă o asemenea sucursală sau bancă a acceptat, anterior primirii de către aceasta a modificării, sau anulării, documente care apar a fi în conformitate cu termenii și condițiile acreditivului.

Supliment la
nr. 51 1984
Revista ECONOMICA

Articolul 10

a) Un acreditiv irevocabil constituie un angajament ferm al băncii, emitente, cu condiția ca documentele stipulate să fie prezentate și ca termenii și condițiile acreditivului să fie respectate:

(I) dacă acreditivul prevede plata la vedere — să plătească sau că plata va fi efectuată:

(II) dacă acreditivul prevede plată diferată — să plătească sau că plata va fi efectuată la data (ele) determinabilă (e) în conformitate cu stipulațiile acreditivului;

(III) dacă acreditivul prevede acceptarea — să accepte trate trase de către beneficiar, dacă acreditivul stipulează că acestea urmează să fie trase asupra băncii emitente, sau să fie răspunzătoare pentru acceptarea și plata lor la scadență, dacă acreditivul stipulează ca ele să fie trase asupra ordonatorului acreditivului sau asupra oricărui alt tras stipulat în acreditiv;

(IV) dacă acreditivul prevede negocierea — să plătească fără drept de recurs împotriva trăgătorilor și/sau deținătorilor de bună credință, trata(ele) trasă(e) de beneficiar, la vedere sau la termen, asupra ordonatorului acreditivului sau asupra oricărui alt tras stipulat în acreditiv — dar altul decît banca emitentă însăși, sau să asigure negocierea de către altă bancă și să plătească, ca mai sus, dacă o astfel de negociere nu este efectuată.

b) Cînd o bancă emitentă autorizează sau solicită unei alte bănci să confirme acreditivul său irevocabil și aceasta din urmă a adăugat confirmarea sa, o asemenea confirmare constituie un angajament ferm al unei astfel de bănci (banca confirmatoare), adăugîndu-se la cel al băncii emitente, cu condiția ca documentele stipulate să fie prezentate și termenii și condițiile acreditivului să fie respectate.

(i) dacă acreditivul prevede plata la vedere — să plătească sau că plata va fi efectuată;

(ii) dacă acreditivul prevede plată diferată — să plătească sau că plata va fi efectuată la data(ele) determinabilă(e) în conformitate cu stipulațiile din acreditiv;

(iii) dacă acreditivul prevede acceptarea — să accepte trate trase de către beneficiar, dacă acreditivul stipulează că acestea urmează să fie trase asupra băncii confirmatoare, sau să fie răspunzătoare pentru acceptarea și plata lor la scadență, dacă acreditivul stipulează că ele urmează să fie trase asupra ordonatorului acreditivului sau asupra oricărui alt tras stipulat în acreditiv;

(iv) dacă acreditivul prevede negocierea — să negocieze fără drept de recurs împotriva trăgătorilor și/sau deținătorilor de bună credință, trata(ele) trasă(e) de către beneficiar, la vedere sau la termen, asupra băncii emitente sau asupra ordonatorului acreditivului sau asupra oricărui alt tras stipulat în acreditiv — dar altul decît banca confirmatoare însăși.

c) Dacă o bancă este autorizată sau solicitată de către banca emitentă să adauge confirmarea sa la un acreditiv, dar nu este dispusă să o facă, trebuie să informeze fără întîrziere despre aceasta banca emitentă. Dacă banca emitentă nu specifică altfel în autorizarea sau solicitarea sa de confirmare, banca avizatoare va aviza acreditivul beneficiarului, fără să adauge confirmarea sa.

d) Astfel de angajamente nu pot fi nici modificate nici anulate fără acordul băncii emitente, al băncii confirmatoare (dacă este cazul) și al beneficiarului. Acceptarea parțială a modificărilor conținute în unul și același aviz de modificare, nu este valabilă fără acordul tuturor părților mai sus numite.

Articolul 11

a) Toate acreditivele trebuie să indice clar dacă sînt utilizabile prin plată la vedere, prin plată diferată, prin acceptare sau prin negociere.

b) Toate acreditivele trebuie să desemneze banca (banca desemnată) care este autorizată să plătească (banca plătitoare), sau să accepte trate (banca acceptatoare) sau să negocieze (banca negociatoare), în afară de cazul cînd acreditivul prevede negocierea de către oricare bancă (banca negociatoare).

c) În afară de cazul cînd banca desemnată este banca emitentă sau banca confirmatoare, desemnarea sa de către banca emitentă nu constituie nici un angajament pentru banca desemnată să plătească, să accepte sau să negocieze.

d) Prin desemnarea unei bănci — alta decît banca emitentă însăși — sau prin autorizarea negocierii de către oricare bancă, sau prin autorizarea sau solicitarea unei bănci de a adăuga confirmarea sa, banca emitentă autoriză o asemenea bancă să plătească, să accepte sau să negocieze după cum este cazul, contra documente care apar a fi în conformitate cu termenii și condițiile acreditivului și se angajează să ramburseze o asemenea bancă în conformitate cu prevederile acestor articole.

Articolul 12

a) Cînd o bancă emitentă dă instrucțiuni unei bănci (banca avizatoare) prin orice mod de teletransmitere să avizeze un acreditiv sau o modificare a unui acreditiv, și intenționează ca o confirmare letrică prin poștă să fie instrumentul operativ care permite utilizarea acreditivului, sau modificarea operativă a acestuia, teletransmiterea trebuie să specifice „detalii complete urmează" (sau cuvinte cu sens similar) sau că, confirmarea letrică va fi instrumentul operativ al acreditivului sau modificarea operativă. Banca emitentă trebuie să trimită fără întîrziere instrumentul operativ al acreditivului sau modificarea operativă la această bancă avizatoare.

b) Teletransmiterea va fi considerată ca fiind instrumentul operativ al acreditivului sau modificarea operativă, și nici o confirmare letrică prin poștă nu trebuie să fie trimisă, în afară de cazul în care teletransmiterea specifică „detalii complete urmează" (sau cuvinte cu sens similar), sau specifică că confirmarea letrică este instrumentul operativ al acreditivului sau modificarea operativă.

c) O teletransmitere destinată de către banca emitentă să servească ca instrument operativ al acreditivului, trebuie să indice clar că acreditivul este supus Regulilor și Uzanțelor Uniforme privind acreditivele documentare, revizuite în 1983, publicația Camerei de Comerț Internaționale nr. 400.

d) Dacă o bancă utilizează serviciile unei alte bănci sau ale altor bănci (banca(ile) avizatoare pentru avizarea acreditivului la beneficiar, trebuie să utilizeze de asemenea serviciile aceleiași (acelorași) bănci pentru avizarea modificărilor.

e) Băncile vor fi răspunzătoare pentru orice consecințe rezultînd din nerespectarea de către ele a procedurilor stabilite în paragrafele precedente.

Articolul 13

Cînd o bancă primește instrucțiuni să emită, să confirme sau să avizeze un acreditiv similar ca termeni cu unul anterior emis, confirmat sau avizat (acreditiv similar) și acreditivul anterior a fost subiectul unor modificări, se va înțelege că acreditivul similar nu va include nici o astfel de modificare, în afara cazului cînd instrucțiunile specifică clar modificarea(ile) care urmează să se aplice acreditivului similar. Băncile trebuie să descurajeze transmiterea de instrucțiuni de emitere, confirmare sau avizare a acreditivelor în acest mod.

Articolul 14

Dacă se primesc instrucțiuni incomplete sau neclare pentru emiterea, confirmarea, avizarea sau modificarea unui acreditiv, banca solicitată să acționeze după asemenea instrucțiuni poate da o notificare preliminară beneficiarului, numai cu titlu informativ și fără nici o responsabilitate din partea sa. Acreditivul va fi emis, confirmat, avizat sau modificat, numai cînd informațiile necesare vor fi

fost primite şi dacă banca este atunci dispusă să acţioneze potrivit instrucţiunilor. Băncile trebuie să asigure fără întîrziere informaţiile necesare.

C. OBLIGAŢII ŞI RĂSPUNDERI

Articolul 15

Băncile trebuie să examineze toate documentele cu o grijă rezonabilă pentru a constata că ele apar a fi în conformitate cu termenii şi condiţiile acreditivului. Documentele care apar că nu concordă între ale, vor fi considerate că apar a nu fi în conformitate cu termenii şi condiţiile acreditivului.

Articolul 16

a) Dacă o bancă astfel autorizată efectuează o plată sau îşi asumă un angajament de plată diferată, sau acceptă sau negociază contra documente, care apar a fi în conformitate cu termenii şi condiţiile acreditivului, partea care dă o astfel de autorizare va fi obligată să ramburseze banca care a efectuat plata sau şi-a asumat angajamentul de plată diferată sau a acceptat sau a negociat, şi să accepte documentele.

b) Dacă, după primirea documentelor, banca emitentă consideră că apar a nu fi în conformitate cu termenii şi condiţiile acreditivului, va trebui să decidă numai pe baza documentelor, dacă acceptă aceste documente sau le refuză şi le reclamă că apar a nu fi în conformitate cu termenii şi condiţiile acreditivului.

c) Banca emitentă va avea un termen rezonabil în care să examineze documentele şi să decidă, ca mai sus, dacă acceptă sau refuză documentele.

d) Dacă banca emitentă decide să refuze documentele, ea trebuie să notifice, în acest sens, fără întîrziere printr-un mijloc de telecomunicare, sau dacă aceasta nu este posibil, prin alte mijloace rapide, banca de la care a primit documentele (banca remitentă), sau beneficiarul, dacă a primit documentele direct de la acesta. O asemenea notificare trebuie să specifice neregularităţile pe baza cărora banca emitentă refuză documentele şi trebuie de asemenea, să specifice dacă documentele sînt ţinute la dispoziţia prezentatorului (banca remitentă sau beneficiarul, după cum este cazul) sau le returnează acestuia. Banca emitentă va fi atunci îndreptăţită să ceară băncii remitente restituirea oricărei rambursări care putea să se fi făcut de către această bancă.

e) Dacă banca emitentă omite să acţioneze în conformitate cu prevederile paragrafelor c) şi d) ale acestui articol şi/sau omite să ţină documentele la dispoziţia prezentatorului sau să i le returneze acestuia, banca emitentă va fi privată de dreptul de a reclama că documentele nu sînt în conformitate cu termenii şi condiţiile acreditivului.

f) Dacă banca remitentă atrage atenţia băncii emitente asupra oricăror neregularităţi existente în documente sau avizează banca emitentă că a plătit, şi-a asumat un angajament de plată diferată, a acceptat sau a negociat sub rezervă sau contra unei scrisori de garanţie referitoare la aceste neregularităţi, banca emitentă nu va fi prin aceasta scutită de nici una din obligaţiile sale ce decurg din prevederile acestui articol. O astfel de rezervă sau scrisoare de garanţie priveşte numai relaţiile dintre banca remitentă şi partea către care rezerva a fost făcută, sau de la care, sau în numele căreia, scrisoarea de garanţie a fost obţinută.

Articolul 17

Băncile nu-şi asumă nici o obligaţie sau răspundere pentru forma, suficienţa, exactitatea, autenticitatea, falsificarea sau efectul legal al oricărui document, sau pentru condiţiile generale şi/sau speciale stipulate în documente sau supraadăugate pe acestea ; de asemenea, ele nu-şi asumă nici o obligaţie sau răspundere pentru descrierea, cantitatea, greutatea, calitatea, starea, ambalajul, livrarea, valoarea sau existenţa mărfurilor reprezentate de orice document, sau pentru buna credinţă sau actele şi/sau omisiunile, solvabilitatea, îndeplinirea obligaţiilor sau reputaţia expeditorilor, transportorilor sau asiguratorilor mărfurilor sau oricărei alte persoane, oricare ar fi ea.

Articolul 18

Băncile nu-şi asumă nici o obligaţie sau răspundere pentru consecinţele rezultînd din întîrzierea şi/sau pierderea în cursul transportului a oricăror mesaje, scrisori sau documente, sau pentru întîrziere, mutilare sau alte erori survenite în cursul transmiterii oricărei telecomunicări.

Băncile nu-şi asumă nici o obligaţie sau răspundere pentru erorile în traducerea sau interpretarea termenilor tehnici, şi-şi rezervă dreptul de a transmite termenii şi condiţiile acreditivului fără să-i traducă.

Articolul 19

Băncile nu-şi asumă nici o obligaţie sau răspundere pentru consecinţele rezultînd din întreruperea activităţii lor provocate de calamităţi naturale, revolte, tulburări civile, insurecţii, războaie sau oricare alte cauze în afara controlului lor, sau cele provocate de greve şi look-outs. În afara cazului cînd sînt expres autorizate, băncile, după reluarea activităţii lor, nu-şi vor asuma nici un angajament de plată diferată, nu vor efectua plata, accepta sau negocia în cadrul acreditivelor care au expirat în perioada unei asemenea întreruperi a activităţii lor.

Articolul 20

a) Băncile, utilizînd serviciile altei bănci sau ale altor bănci, pentru a da curs instrucţiunilor ordonatorului acreditivului, fac aceasta pe contul şi pe riscul ordonatorului.

b) Băncile nu-şi asumă nici o obligaţie sau răspundere dacă instrucţiunile pe care ele le transmit nu sînt îndeplinite, chiar dacă ele însele au avut iniţiativa în alegerea acelei (acelor) alte bănci.

c) Ordonatorul acreditivului va trebui să-şi asume toate obligaţiile şi răspunderile impuse de legile şi uzanţele existente în ţările străine şi să îndemnizeze băncile pentru toate consecinţele ce ar putea să rezultate din acestea.

Articolul 21

a) Dacă banca emitentă înţelege ca rambursul la care este îndreptăţită banca plătitoare, acceptatoare sau negociatoare să fie obţinut de către această bancă de la o altă sucursală sau filială a băncii emitente sau de la o terţă bancă (toate acestea denumite de aici înainte „bancă rambursatoare" banca emitentă va transmite în timp util băncii rambursatoare instrucţiunile corespunzătoare sau autorizarea de a onora asemenea cereri de ramburs şi fără a condiţiona ca banca îndreptăţită să ceară rambursul, să fie obligată a certifica băncii rambursatoare conformitatea cu termenii şi condiţiile acreditivului.

b) O bancă emitentă nu va fi scutită de nici una din obligaţiile sale de a asigura ea însăşi rambursul, dacă şi cînd acesta nu a fost efectuat de către banca rambursatoare.

c) Banca emitentă va fi răspunzătoare faţă de banca plătitoare, acceptatoare sau negociatoare, pentru orice pierdere de dobîndă, dacă rambursul nu este asigurat la prima cerere adresată băncii rambursatoare, sau în alt mod specificat în acreditiv, sau printr-un acord mutual, după caz.

D. DOCUMENTE

Articolul 22

a) Toate instrucţiunile privind emiterea acreditivelor şi acreditivele înseşi şi, unde este aplicabil, toate instrucţiunile pentru modificarea acreditivului şi modificările înseşi, trebuie să specifice în mod precis documentele contra cărora urmează să se efectueze plata, acceptarea sau negocierea.

b) Termeni ca „de prima clasă" (first class), „bine cunoscut" (well known), „calificat" (qualified), „independent" (independent), „oficial" (official) sau termeni similari nu vor

fi utilizați pentru a descrie emitenții oricăror documente ce urmează a fi prezentate în cadrul unui acreditiv. Dacă asemenea termeni sînt încorporați în clauzele acreditivului, băncile vor accepta documentele respective așa cum sînt prezentate, cu condiția ca acestea să apară a fi în conformitate cu ceilalți termeni și condiții ale acreditivului.

c) Dacă în acreditiv nu s-a stipulat altfel, băncile vor accepta drept originale documentele întocmite sau care apar a fi întocmite :

(I) prin sisteme de reproducere grafică ;

(II) prin sisteme automatizate sau computerizate sau ca rezultat al acestora ;

(III) ca exemplare pe hîrtie carbon ; dacă acestea sînt marcate ca originale, întotdeauna cu condiția ca, atunci cînd este necesar, asemenea documente să apară a fi fost autentificate.

Articolul 23

Cînd este cerută prezentarea altor documente decît documentele de transport, documentele de asigurare și facturile comerciale, acreditivul trebuie să stipuleze de către cine urmează a fi emise asemenea documente, precum și denumirea lor sau datele pe care acestea trebuie să le conțină.

Dacă acreditivul nu stipulează ca mai sus, băncile vor accepta asemenea documente așa cum sînt prezentate, cu condiția ca datele conținute în acestea să facă posibilă stabilirea legăturii între mărfurile și/sau serviciile la care aceste documente se referă și cele la care se referă factura (facturile) comercială(e) prezentată(e) sau cele indicate în acreditiv, dacă acreditivul nu stipulează prezentarea unei facturi comerciale.

Articolul 24

Dacă în acreditiv nu s-a stipulat altfel, băncile vor accepta un document purtînd o dată de emitere anterioară aceleia de emitere a acreditivului, cu condiția ca acest document să fie prezentat în limitele de timp stabilite în acreditiv și în aceste articole.

D.1. DOCUMENTE DE TRANSPORT (DOCUMENTE INDICÎND ÎNCĂRCAREA LA BORD SAU EXPEDIEREA SAU PRELUAREA SPRE ÎNCĂRCARE („PRISE EN CHARGE")

Articolul 25

Dacă un acreditiv care cere un document de transport nu stipulează că acesta trebuie să fie un conosament maritim (conosament oceanic sau conosament acoperind transportul pe mare) sau o recipisă poștală sau un certificat de expediere prin poștă :

a) băncile vor accepta, dacă în acreditiv nu se stipulează altfel, un document de transport care :

(I) apare a fi fost emis de către un transportator denumit, sau de către agentul acestuia, și

(II) indică expedierea mărfurilor sau preluarea spre încărcare („prise en charge"), sau încărcarea la bord, după caz, și

(III) constă dintr-un set complet de originale emise destinate expeditorului, dacă s-au emis mai multe originale, și

(IV) satisface toate celelalte stipulații din acreditiv.

b) Cu respectarea celor de mai sus și dacă în acreditiv nu se stipulează altfel, băncile nu vor respinge un document de transport care :

(I) poartă un titlu ca „Conosament de transport combinat", „Document de transport combinat", „Conosament de transport combinat sau conosament de la port la port" sau un titlu sau o combinație de titluri cu scop sau efect similar, și/sau

(II) indică unele sau toate condițiile de transport prin referire la o sursă sau un alt document decît documentul de transport însuși (document de transport în formă scurtă/ „blank back transport document" și/sau

(III) indică un loc de preluare spre încărcare („prise en charge") diferit de portul de încărcare și/sau un loc de destinație finală diferit de portul de descărcare, și/sau

(IV) se referă la încărcături ca acelea în containere sau pe palete și în alte mijloace similare, și/sau

(V) conține indicația „prevăzut" („intended") sau un termen similar în legătură cu vasul sau alte mijloace de transport și/sau portul de încărcare și/sau portul de descărcare.

c) Dacă în acreditiv nu se stipulează altfel, în cazul transportului pe mare sau prin mai multe moduri de transport, dar care includ transportul pe mare, băncile vor respinge un document de transport care :

(I) menționează că este supus unui contract „charter party" și/sau

(II) menționează că vasul de transport este propulsat numai cu pînze.

d) Dacă nu se stipulează altfel în acreditiv, băncile vor respinge un document de transport emis de un tranzitar, în afara cazului cînd este un Conosament de transport combinat FIATA aprobat de Camera de Comerț Internațională sau cînd documentul stipulează în alt mod că este emis de un tranzitar acționînd în calitate de transportator sau agent al unui transportator denumit.

Articolul 26

Dacă un acreditiv care cere un document de transport stipulează conosamentul maritim drept un asemenea document :

a) Băncile vor accepta, dacă în acreditiv nu se stipulează altfel, un document care :

(I) apare a fi fost emis de către un transportator denumit sau de către agentul acestuia, și

(II) arată că mărfurile au fost încărcate la bord sau îmbarcate pe un vas nominat, și

(III) constă dintr-un set complet de originale emise, destinate expeditorului, în cazul în care au fost emise mai multe originale, și

(IV) satisface toate celelalte stipulații din acreditiv.

b) Cu respectarea celor de mai sus și dacă în acreditiv nu se stipulează altfel, băncile nu vor respinge un document care :

(I) poartă un titlu ca „Conosament de transport combinat", „Document de transport combinat", „Conosament de transport combinat sau Conosament de la port la port" sa un titlu sau o combinație de titluri cu scop și efect similar, și/sau

(II) indică unele sau toate condițiile de transport prin referire la o sursă sau un alt document decît documentul de transport însuși (document de transport forma scurtă / „blank back transport document") și/sau

(III) indică un loc al preluării spre încărcare („prise en charge") diferit de portul de încărcare și/sau un loc al destinației finale diferit de portul de descărcare, și/sau

(IV) — se referă la încărcături ca acelea în containere sau pe palete și în alte mijloace similare.

c) Dacă în acreditiv nu se stipulează altfel, băncile vor respinge un document care :

(I) menționează că este supus unui contract de „chater party" și/sau

(II) menționează că vasul de transport este propulsat numai cu pînze și/sau

(III) conține indicația „prevăzut" (intended") sau un termen similar în legătură cu :

— vasul și/sau portul de încărcare, în afara cazului cînd documentul poartă o adnotare „la bord", conform art. 27 (b) și de asemenea indică și portul real de descărcare, și/sau

— portul de descărcare, în afară de cazul cînd locul destinației finale indicat pe document este altul decît portul de descărcare, și/sau

(IV) este emis de un tranzitar — în afară de cazul cînd se menționează că este emis de către un tranzitar care acționează în calitate de transportator sau agent al unui transportator denumit.

Articolul 27

a) Dacă un acreditiv nu cere în mod expres un document de transport „la bord" sau dacă acesta nu este în contradicție cu alte stipulații din acreditiv sau cu articolul 26, băncile vor accepta un document de transport indicînd că mărfurile au fost preluate spre încărcare („prise en charge") sau primite pentru îmbarcare.

b) Încărcarea la bord sau îmbarcarea pe un vas pot fi probate fie printr-un document de transport purtînd o mențiune care indică încărcarea la bordul unui vas nominat, sau îmbarcarea pe un vas nominat, fie, în cazul unui document de transport stipulînd „primit pentru îmbarcare", printr-o adnotare de încărcare la bord pe documentul de transport, semnată sau parafată și datată de către transportator sau agentul acestuia, iar data acestei adnotări va fi considerată ca dată a încărcării la bordul vasului nominat sau a îmbarcării pe vasul nominat.

Articolul 28

a) În cazul transportului pe mare, sau prin mai multe moduri de transport, dar care includ și transportul pe mare, băncile vor refuza un document de transport menționînd că mărfurile sînt sau vor fi încărcate pe punte, în afară de cazul cînd acreditivul autorizează în mod expres aceasta.

b) Băncile nu vor refuza un document de transport care conține o clauză tipărită că mărfurile pot să fie transportate pe punte, cu condiția ca în aceasta să nu se menționeze în mod expres că mărfurile sînt sau vor fi încărcate pe punte.

Articolul 29

a) Pentru scopurile acestui articol, transbordarea înseamnă transferul și reîncărcarea în cursul transportului de la portul de încărcare sau locul de expediere sau de preluare spre încărcare („prise en charge") pînă la portul de descărcare sau locul de destinație, fie de pe un mijloc de transport sau vas pe un alt mijloc de transport sau vas, în cadrul aceluiași mod de transport, fie de la un mod de transport la un alt mod de transport.

b) Dacă transbordarea nu este interzisă prin condițiile acreditivului, băncile vor accepta documente de transport indicînd că mărfurile vor fi transbordate, cu condiția ca întregul transport să fie acoperit de unul și același document de transport.

c) Chiar dacă transbordarea este interzisă prin condițiile acreditivului, băncile vor accepta documente de transport care :

(I) conțin încorporate clauze tipărite menționînd că transportorul are dreptul de a transborda, sau

(II) menționează sau indică faptul că transbordarea va avea loc sau ar putea să aibă loc, atunci cînd acreditivul stipulează un document de transport combinat, sau indică un transport de la un loc de preluare spre încărcare („prise en charge") la un loc de destinație finală, prin moduri diferite de transport, incluzînd un transport pe mare, cu condiția ca întregul transport să fie acoperit prin unul și același document de transport, sau

(III) menționează sau indică faptul că mărfurile sînt în container(e), trailer(e), barje („LASH barges") și alte mijloace similare și vor fi transportate de la locul de preluare spre încărcare („prise en charge") la locul destinației finale în același container(e), trailer(e), barje („LASH barges) și în alte mijloace similare în cadrul unuia și aceluiași document de transport ;

(IV) menționează sau indică drept loc de primire și/sau de destinație finală o stație de containere (C.F.S. — Container freight station) sau o arie de containere (C.Y. — Container Yard), în, sau asociat cu, portul de încărcare și/sau portul de destinație.

Articolul 30

Dacă acreditivul stipulează expedierea mărfurilor prin poștă și cere prezentarea unei recipise poștale sau a unui certificat de expediere prin poștă, băncile vor accepta o asemenea recipisă poștală sau certificat de expediere prin poștă dacă apare a fi fost ștampilat sau autentificat în alt mod și datat în locul de unde acreditivul stipulează că mărfurile urmează să fie expediate.

Articolul 31

a) Dacă în acreditiv nu se stipulează altfel, sau dacă nu sînt în contradicție cu vreunul dintre documentele prezentate în cadrul acreditivului, băncile vor accepta documente de transport menționînd că navlul sau cheltuielile de transport (de aici înainte denumite „navlu") vor trebui încă să fie plătite.

b) Dacă un acreditiv stipulează că documentul de transport trebuie să indice că navlul a fost plătit sau plătit în avans, băncile vor accepta un document de transport pe care apar marcate prin ștampilare sau în alt mod mențiuni indicînd în mod clar plata sau plata în avans a navlului, sau pe care plata navlului este indicată prin alte mijloace.

c) Expresiile „navlu plătibil în avans" sau „navlu de plătit în avans" („freight prepayable" or „freight to be prepaid") sau expresii cu sens similar, dacă ele apar pe documentele de transport, nu vor fi acceptate ca o dovadă a plății navlului.

d) Băncile vor accepta documente de transport purtînd o mențiune prin ștampilare sau în alt mod cu privire la costuri adiționale față de cheltuielile de transport, cum ar fi costurile sau debursurile angajate în legătură cu încărcarea, cu descărcarea sau cu operații similare, în afară de cazurile cînd condițiile acreditivului interzic în mod expres o astfel de mențiune.

Articolul 32

Dacă în acreditiv nu se stipulează altfel, băncile vor accepta documente de transport care poartă pe recto * o clauză cum ar fi „greutatea și numărătoarea declarate de expeditor", sau „declarat a conține pe spusele expeditorului" („shippers load and count" or „said by shipper to contain") sau termeni cu sens similar.

Articolul 33

Dacă în acreditiv nu se stipulează altfel, băncile vor accepta documente de transport indicînd ca expeditor al mărfii o altă parte decît beneficiarul acreditivului.

Articolul 34

a) Un document de transport curat („clean") este un document care nu poartă nici o clauză sau adnotare adăugată care să declare în mod expres o stare defectuoasă a mărfii și/sau a ambalajului.

b) Băncile vor refuza documente de transport purtînd asemenea clauze sau adnotări, în afară de cazul cînd acreditivul stipulează în mod expres clauzele sau adnotările care pot fi acceptate.

c) Băncile vor considera respectată condiția cerută expres de un acreditiv ca un document de transport să poarte clauza „curat la bord" („clean on board") dacă acest document de transport satisface dispozițiile din acest articol și din articolul 27 (b).

D. 2. DOCUMENTE DE ASIGURARE

Articolul 35

a) Documentele de asigurare trebuie să fie cele stipulate în acreditiv și trebuie să fie emise și/sau semnate de către companiile de asigurare sau de către asiguratori sau de către agenții acestora.

b) Notele de acoperire emise de către brokeri nu vor fi acceptate în afară de cazul cînd acreditivul autorizează în mod expres acest lucru.

*) Prima pagină a unei foi scrise (tipărite).

Articolul 36

Dacă în acreditiv nu se stipulează altfel sau dacă din documentul(ele) de asigurare nu reiese că acoperirea este efectivă cel mai tîrziu de la data încărcării la bord sau a expedierii sau a preluării spre încărcare („prise en charge"), băncile vor refuza documentele de asigurare prezentate care poartă o dată posterioară datei de încărcare la bord sau de expediere sau de preluare spre încărcare („prise en charge") a mărfurilor indicate pe documentul(ele) de transport.

Articolul 37

a) Dacă în acreditiv nu se stipulează altfel, documentul de asigurare trebuie să fie exprimat în aceeași monedă ca și acreditivul.

b) Dacă în acreditiv nu se stipulează altfel, valoarea minimă pentru care documentul de asigurare trebuie să indice că acoperirea prin asigurare a fost efectuată, este valoarea C.I.F. (cost, asigurare și transport... port de destinație desemnat) sau valoarea C.I.P. (cheltuieli de transport plătite și asigurarea plătită pînă la..., un punct de destinație desemnat) a mărfurilor, după caz, plus 10%. Totuși, dacă băncile nu pot să determine valoarea C.I.F. sau C.I.P., după caz, din documentele prezentate, ele vor accepta ca o astfel de valoare minimă suma care este mai mare dintre suma pentru care este cerută plata, acceptarea sau negocierea în cadrul acreditivului, și suma totală din factura comercială.

Articolul 38

a) Acreditivele trebuie să stipuleze tipul de asigurare cerut și, dacă este cazul, riscurile adiționale care trebuie să fie acoperite. Termeni imprecișii ca „riscuri obișnuite" sau „riscuri curente" („usual risks" or „customary risks") nu trebuie să fie utilizați; dacă vor fi utilizați, băncile vor accepta documentele de asigurare așa cum sînt prezentate, și nu-și vor asuma nici o responsabilitate pentru orice riscuri care nu sînt acoperite.

b) În lipsa unor stipulații specifice în acreditiv, băncile vor accepta documentele de asigurare așa cum sînt prezentate și nu-și vor asuma nici o responsabilitate pentru oricare riscuri care nu sînt acoperite.

Articolul 39

Cînd un acreditiv stipulează „asigurare contra tuturor riscurilor", băncile vor accepta un document de asigurare care conține orice clauză sau adnotație „toate riscurile" (all risks"), fie că poartă sau nu titlul „toate riscurile", chiar dacă indică că anumite riscuri sînt excluse și nu-și vor asuma nici o responsabilitate pentru orice risc(uri) neacoperit(e).

Articolul 40

Băncile vor accepta un document de asigurare indicînd că acoperirea este supusă „franșizei", fie că se referă la o franșiză atinsă sau la o franșiză dedusă, dacă în acreditiv nu este stipulat în mod expres că asigurarea trebuie să fie emisă fără un procentaj de franșiză.

D. 3. FACTURA COMERCIALĂ

Articolul 41

a) Dacă în acreditiv nu este stipulat altfel, facturile comerciale trebuie să fie întocmite pe numele ordonatorului acreditivului.

b) Dacă în acreditiv nu se stipulează altfel, băncile pot refuza facturile comerciale emise pentru o sumă superioară valorii permise prin acreditiv. Totuși, dacă o bancă autorizată să plătească, să-și asume un angajament de plată diferată, să accepte sau să negocieze în cadrul acreditivului, acceptă astfel de facturi, decizia sa va angaja toate părțile, cu condiția ca această bancă să nu fi plătit, să nu-și fi asumat un angajament de plată diferată, să nu fi acceptat sau negociat pentru o sumă superioară valorii permise prin acreditiv.

c) Descrierea mărfurilor în facturile comerciale trebuie să corespundă cu descrierea din acreditiv. În toate celelalte documente, mărfurile pot fi descrise în termeni generali care să nu fie în contradicție cu descrierea mărfurilor din acreditiv.

D. 4. ALTE DOCUMENTE

Articolul 42

Dacă un acreditiv cere o atestare sau o certificare a greutății în cazul altor transporturi decît pe mare, băncile vor accepta o ștampilă de greutate sau o declarație de greutate care apare a fi fost aplicată pe documentul de transport de către transportator sau agentul său, dacă în acreditiv nu se stipulează în mod expres că atestarea sau certificarea greutății trebuie să fie dată printr-un document separat.

E. DISPOZIȚII DIVERSE

CANTITATE ȘI SUMĂ

Articolul 43

a) Cuvintele „aproximativ" sau „circa" („about", „circa") sau alte expresii similare folosite în legătură cu valoarea acreditivului sau cantitatea sau prețul unitar, menționate în acreditiv, urmează a fi interpretate ca permițînd o diferență de maximum 10% mai mult sau 10% mai puțin asupra valorii sau cantității sau prețului unitar la care se referă.

b) Dacă un acreditiv nu stipulează că cantitatea de mărfuri specificată trebuie să nu fie nici depășită nici redusă, o toleranță de 5% în plus sau în minus va fi admisă, chiar dacă expedierile parțiale nu sînt permise, dar totdeauna cu condiția ca suma tragerilor să nu depășească valoarea acreditivului. Această toleranță nu se aplică în cazul în care acreditivul stipulează cantitatea într-un număr specificat de unități de ambalaj sau de articole individualizate.

TRAGERI ȘI/SAU EXPEDIERI PARȚIALE

Articolul 44

a) Tragerile și/sau expedierile parțiale sînt permise, dacă în acreditiv nu se stipulează altfel.

b) Expedierile pe mare, sau prin mai multe moduri de transport, dar incluzînd transportul pe mare, făcute pe același vas și pentru aceeași călătorie, nu vor fi considerate ca expedieri parțiale, chiar dacă documentele de transport indicînd încărcarea la bord poartă date de emitere diferite și/sau indică porturi de încărcare la bord diferite.

c) Expedierile făcute prin poștă nu vor fi considerate ca expedieri parțiale, dacă recipisele sau certificate de expediere poștale apar a fi fost ștampilate sau autentificate în alt mod în locul de emitere acreditivul stipulează că mărfurile trebuie expediate și poartă aceeași dată.

d) Expedierile făcute prin alte moduri de transport decît cele descrise la paragrafele „b" și „c" din acest articol, nu sînt considerate ca expedieri parțiale, cu condiția ca documentele de transport să fie emise de același transportor sau de către agentul său și să indice aceeași dată de emitere, același loc de expediere sau de preluare spre încărcare („prise en charge") și aceeași destinație.

TRAGERI ŞI/SAU EXPEDIERI ÎN TRANŞE

Articolul 45

Dacă acreditivul stipulează trageri şi/sau expedieri în tranşe în cadrul unor perioade determinate şi dacă o tranşă nu a fost trasă şi/sau expediată în cadrul perioadei permise pentru această tranşă, acreditivul încetează să mai fie utilizabil pentru aceasta şi pentru toate tranşele ulterioare dacă în acreditiv nu se stipulează altfel.

DATA DE VALABILITATE ŞI PREZENTAREA

Articolul 46

a) Toate acreditivele trebuie să stipuleze o dată de valabilitate pentru prezentarea documentelor pentru plată, acceptare sau negociere.

b) Exceptînd cazurile prevăzute în art. 48 (a) documentele trebuie să fie prezentate la sau înaintea datei de valabilitate.

c) Dacă o bancă emitentă menţionează că acreditivul urmează să fie utilizabil „pentru o lună", „pentru 6 luni" sau pentru alte perioade, dar nu specifică data de la care curge acest termen, data emiterii acreditivului de către banca emitentă va fi considerată ca prima zi de la care acest termen începe să curgă. Băncile trebuie să descurajeze indicarea datei de valabilitate a acreditivului în acest fel.

Articolul 47

a) În plus faţă de stipularea unei date de valabilitate pentru prezentarea documentelor, orice acreditiv care cere un document de transport trebuie de asemenea să stipuleze o perioadă determinată de timp după data emiterii documentului(lor) de transport, în cursul căreia trebuie să fie făcută prezentarea documentelor pentru plată, acceptare sau negociere. Dacă o astfel de perioadă de timp nu este stipulată, băncile vor refuza documentele care vor fi prezentate mai tîrziu de 21 zile după data emiterii documentului sau documentelor de transport. În toate cazurile, totuşi, documentele trebuie să fie prezentate nu mai tîrziu de data valabilităţii acreditivului.

b) Pentru scopul acestor articole, data emiterii unui document (e) de transport va fi considerată a fi :

(I) în cazul unui document de transport făcînd dovada de expediere, sau de preluare spre încărcare („prise en charge") sau de primire a mărfurilor pentru îmbarcare pe un mod de transport, altul decît cel aerian — data emiterii indicată pe documentul de transport sau data ştampilei de recepţie de pe acesta, care din ele este mai tîrzie ;

(II) în cazul unui document de transport făcînd dovada unui transport aerian-data emiterii indicată pe documentul de transport sau, dacă acreditivul stipulează că documentul de transport trebuie să indice data zborului efectiv — data zborului efectiv aşa cum este indicată de documentul de transport ;

(III) în cazul unui document de transport făcînd dovada încărcării la bord pe un vas nominat — data emiterii documentului de transport sau în cazul unei adnotări la bord, conform art. 27 (b), data unei astfel de adnotări ;

(IV) în cazul în care se aplică art. 44 (b) — data determinată ca mai sus a ultimului document de transport emis.

Articolul 48

a) Dacă data de valabilitate a acreditivului şi/sau ultima zi a perioadei de timp pentru prezentarea documentelor, începînd de la data emiterii documentului (lor) de transport, stipulată în acreditiv sau aplicabilă în virtutea articolului 47, cade într-o zi în care banca la care trebuie să fie prezentate documentele este închisă pentru alte motive decît cele indicate în Articolul 19, data de valabilitate stipulată şi/sau ultima zi a perioadei de timp pentru prezentarea documentelor începînd de la data emiterii documentului(lor) de transport, după caz, va fi prelungită pînă la prima zi lucrătoare următoare cînd această bancă va fi deschisă.

b) Data limită de încărcare la bord sau de expediere sau de preluare spre încărcare („prise en charge"), nu va fi prelungită pe motivul prelungirii datei de valabilitate a acreditivului şi/sau a perioadei de timp pentru prezentarea documentelor începînd de la data de emitere a documentului(lor) de transport în conformitate cu prezentul articol. Dacă în acreditiv sau modificările acestuia nu se stipulează o asemenea dată limită de expediere, băncile vor refuza documentele de transport care indică o dată de emitere posterioară datei de valabilitate stipulată în acreditiv sau în modificările aduse acestuia.

c) Banca la care se prezintă documentele în prima zi lucrătoare următoare, trebuie să adauge pe documente certificarea sa că documentele au fost prezentate în termenele prelungite în conformitate cu art. 48 (a) al Regulilor şi Uzanţelor Uniforme privind Acreditivele Documentare, revizuite în 1983, publicaţia Camerei de Comerţ Internaţionale nr. 400.

Articolul 49

Băncile nu sînt obligate să accepte prezentarea documentelor în afara orelor de deschidere a ghişeelor lor.

INCĂRCAREA LA BORD, EXPEDIEREA ŞI PRELUAREA SPRE INCĂRCARE („PRISE EN CHARGE") (EXPEDIEREA)

Articolul 50

a) Dacă în acreditiv nu se stipulează altfel, expresia „expediere" utilizată pentru a stipula data cea mai apropiată şi/sau data limită de expediere, va fi înţeleasă ca incluzînd expresiile „încărcare la bord", „expediere" şi „preluare spre încărcare" („prise en charge").

b) Data emiterii documentului de transport, determinată în conformitate cu articolul 47 (b), va fi considerată ca fiind dată de expediere.

c) Expresii ca „prompt", „imediat", „cel mai curînd posibil" („prompt", „immediately", „as soon as possible"), sau expresii similare, nu trebuie folosite. Dacă ele sînt folosite, băncile le vor interpreta ca stipulînd că expedierea urmează să fie făcută în 30 zile de la data emiterii acreditivului de către banca emitentă.

d) Dacă se foloseşte expresia „în jur de" („on or about") sau expresii similare, băncile le vor interpreta ca stipulînd că expedierea urmează să fie făcută în timpul unei perioade de la 5 zile înainte pînă la 5 zile după data specificată, ambele zile limită fiind incluse.

TERMENI PRIVIND DATA

Articolul 51

Cuvintele „la data de", „pînă la", „de la", („to", „until", „till", „from") şi alte expresii similare folosite în acreditiv pentru a defini orice termen privind data, vor fi înţelese ca incluzînd data menţionată. Cuvîntul „după", va fi înţeles ca excluzînd data menţionată.

Articolul 52

Termenii „prima jumătate", „a doua jumătate" a unei luni, vor fi înţeleşi ca de la 1 la 15 inclusiv şi respectiv, de la 16 pînă în ultima zi a lunii inclusiv.

Articolul 53

Termenii „începutul", „mijlocul" sau „sfîrşitul lunii" („begining", „middle" or „end of month") vor fi interpretaţi ca de la 1 la 10 inclusiv, de la 11 la 20 inclusiv şi respectiv de la 21 pînă în ultima zi a lunii inclusiv.

F. TRANSFERUL

Articolul 54

a) Un acreditiv transferabil este un acreditiv în virtutea căruia beneficiarul său are dreptul să solicite băncii însărcinate cu efectuarea plății sau acceptării sau oricărei bănci abilitate, a efectua negocierea, să facă acreditivul utilizabil în întregime sau parțial pentru unul sau mai mulți terți (beneficiari secunzi).

b) Un acreditiv poate fi transferat numai dacă este în mod expres desemnat ca „transferabil" de către banca emitentă.

Termeni ca „divizibil", „fracționabil", „cesionabil" sau „transmisibil" nu adaugă nimic semnificației termenului „transferabil" și nu vor fi folosiți.

c) Banca solicitată să efectueze transferul (banca care transferă), indiferent dacă a confirmat sau nu acreditivul, nu va avea nici o obligație să efectueze acest transfer, decît în măsura și în limitele în care o astfel de bancă a consimțit în mod expres.

d) Spezele bancare aferente transferurilor sînt în sarcina primului beneficiar, dacă în acreditiv nu se stipulează altfel. Banca care transferă nu va avea nici o obligație să efectueze transferul, atîta timp cît aceste speze bancare nu-i vor fi fost plătite.

e) Un acreditiv transferabil poate fi transferat numai o singură dată. Fracțiuni dintr-un acreditiv transferabil (care în total nu trebuie să depășească valoarea acreditivului) pot fi transferate în mod separat, cu condiția ca expedierile parțiale să nu fie interzise și totalul acestor transferuri va fi considerat ca fiind un singur transfer al acreditivului. Acreditivul poate fi transferat numai la termenii și condițiile specificate în acreditivul inițial, cu excepția valorii acreditivului, a prețurilor unitare indicate în acesta, a datei de valabilitate, a datei limită pentru prezentarea documentelor în conformitate cu articolul 47 și a termenului de expediere, care, toate sau fiecare, pot fi reduse sau scurtate, sau a procentajului pentru care acoperirea prin asigurare trebuia să fie efectuată, care poate fi majorat în așa fel încît să se asigure totalul acoperirii stipulate în acreditivul inițial sau în aceste articole.

In plus, numele primului beneficiar poate fi substituit celui al ordonatorului acreditivului, dar dacă, conform acreditivului inițial, numele ordonatorului trebuie să apară pe un alt document decît factura, această cerință trebuie respectată.

f) Primul beneficiar are dreptul să substituie propriile sale facturi (și tratele, dacă acreditivul stipulează că urmează să fie trase trate asupra ordonatorului) în schimbul celor ale beneficiarului secund, pentru sume care nu pot să depășească valoarea acreditivului inițial, și pentru prețurile unitare inițiale dacă sînt stipulate în acreditiv ; în momentul unei astfel de substituiri de facturi (și trate), primul beneficiar poate că tragă asupra acreditivului pentru diferențe, dacă este cazul, între propriile facturi și cele ale beneficiarului secund. Cînd un acreditiv a fost transferat și primul beneficiar trebuie să furnizeze propriile sale facturi (și trate) în schimbul facturilor (și tratelor) beneficiarului secund, dar omite să facă acest lucru la prima cerere, banca plătitoare, acceptatoare sau negociatoare are dreptul să remită băncii emitente documentele primite în cadrul acreditivului incluzînd facturile (și tratele) beneficiarului secund și aceasta fără nici o responsabilitate față de primul beneficiar.

g) Dacă în acreditiv nu se stipulează altfel, primul beneficiar al unui acreditiv transferabil, poate să solicite ca acreditivul să fie transferat la un beneficiar secund în aceeași țară sau în altă țară. În plus, dacă în acreditiv nu se stipulează altfel, primul beneficiar va avea dreptul să solicite ca plata sau negocierea, să fie efectuată în favoarea beneficiarului secund în locul unde acreditivul a fost transferat, pînă la și inclusiv data valabilității acreditivului inițial, și aceasta fără a prejudicia dreptul primului beneficiar de a substitui propriile sale facturi și trate (dacă este cazul), în schimbul celor ale beneficiarului secund și să ceară orice diferență care îi este datorată.

CESIUNEA PRODUSULUI ACREDITIVULUI

Articolul 55

Faptul că un acreditiv nu este desemnat ca transferabil nu afectează dreptul beneficiarului de a cesiona orice drept de creanță la care poate fi, sau poate deveni, îndreptățit, în cadrul unui asemenea acreditiv, în conformitate cu dispozițiile legii aplicabile.

Vreți să aveți noile norme de perisabilități ce se aplică în toate unitățile ?

Încheiați de îndată abonamente speciale ce vă dau dreptul să primiți „Revista economică" (inclusiv Suplimentul săptămînal), precum și următoarele lucrări (a cîte 800 pagini) :

- **„Apărarea avutului obștesc" din administrarea unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică privind: patrimoniul, gestiuni — gestionari, controlul preventiv, financiar și gestionar, răspunderea materială, civilă și penală, expertiza contabilă, constituirea titlurilor executorii și realizarea lor precum și noile norme de perisabilități, aprobate prin H.C.M. nr. 190/1984, care se aplică în toate unitățile economice (inclusiv cele comerciale de stat și cooperatiste).**

- **„Drepturile și obligațiile personalului" din unitățile economice de stat și cooperatiste, precum și cele bugetare.**

(adresa completă a abonatului, fără a folosi inițiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"

BUCUREȘTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziția de plată nr. . . . . din : : : : : (mandatul poștal din ziua de . . . . .) v-am expediat suma de . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, București, reprezentînd . . . abonamente speciale a 340 lei.

Am luat cunoștință că fiecare abonament special dă dreptul să primim, pe lîngă revistă (inclusiv Suplimentul săptămînal) și cîte nu exemplar din lucrările pe care le veți edita în anul 1985.

Cu stimă,

(semnătura abonatului)

IMPORTANT !

Abonamentele care vor intra după data de 25 decembrie costă numai 320 lei și dau dreptul la revistă și la suplimentul săptămînal începînd cu luna februarie 1985.

Tiparul I. P. „Informația", 21 decembrie 1984. Prețul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

● Pe prim plan se situează măsurile tehnico-organizatorice pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor ce revin fiecărei unități din planul economic. În acest context trebuie avute în vedere măsurile de **realizare integrală a sarcinilor privind producția fizică, producția netă, producția-marfă vîndută și încasată,** creșterea mai accentuată a prestărilor de servicii, îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor, reducerea substanțială a cheltuielilor de producție, cu deosebire a celor materiale prin diminuarea consumurilor de materii prime și materiale, economisirea combustibililor și a oricărei surse de energie, recuperarea și utilizarea materialelor refolosibile, restrîngerea la strictul necesar a cheltuielilor indirecte și a celor administrativ-gospodărești.

● De deosebită importanță pentru realizarea la nivelul prevăzut a veniturilor înscrise în bugetul de stat pe anul 1985 și a celorlalte venituri de la dispoziția unităților economice sînt **măsurile necesare de luat în vederea sporirii rentabilității și eficienței activității de ansamblu a fiecărei unități, a fiecărui produs, obținerii la fiecare leu cheltuit a unei eficiențe maxime.** Numai prin luarea din timp a măsurilor necesare se poate asigura realizarea de către fiecare unitate economică a sarcinilor de beneficii, a vărsămintelor la buget din beneficii și prelevarea pentru societate, a resurselor planificate pentru restituirea fondurilor primite de la societate.

● În atenția organelor colective de conducere din fiecare unitate economică trebuie să stea aplicarea fermă a programului special privind **creșterea mai accentuată a productivității muncii,** asigurîndu-se, prin acțiuni concrete, perfecționarea organizării și normării muncii, generalizarea tehnologiilor avansate, sporirea gradului de mecanizare, automatizare și robotizare a proceselor de fabricație, creșterea nivelului de calificare și perfecționare a pregătirii profesionale, întărirea ordinii și disciplinei în producție, utilizarea eficientă a întregului personal muncitor pe baza măsurilor stabilite privind aplicarea acordului global în industrie, agricultură, construcții, transporturi și în alte domenii de activitate.

● Volumul important al fondurilor alocate în anul 1985 pentru investiții totale în economie, **necesită măsuri hotărîte pentru utilizarea cît mai eficientă a acestora, reducerea costului lucrărilor, a investiției specifice, a duratelor de execuție, concentrarea eforturilor pentru punerea în funcțiune la termen a noilor obiective, realizarea în întregime și la termen a parametrilor proiectați.** Fiecare leu investit trebuie să aducă un spor maxim de beneficiu.

● În planificarea financiară pe anul 1985 a fost avută în vedere alocarea fondurilor necesare pentru finanțarea mijloacelor circulante ale fiecărei unități economice din beneficii proprii, credite bancare și de la bugetul de stat. **Important este să sporească substanțial aportul propriu al fiecărei unități în acest proces ; pentru sporirea eficienței fondurilor alocate este necesar să se ia măsuri pentru încadrarea în normele de stoc și normativele mijloacelor circulante, lichidarea și prevenirea imobilizărilor de fonduri** în stocuri de valori materiale și alte active, eliminarea creditelor nerambursate la scadență și a plăților restante, încadrarea în viteza de rotație a mijloacelor circulante aprobată, accelerarea decontărilor și desfășurarea activității în condiții de echilibru permanent între încasări și plăți.

● Sarcinile stabilite pentru anul 1985 de consolidare în continuare a echilibrului valutar și asigurare a rezervelor valutare necesare impun ca în unitățile care au în plan sarcini pentru export să se acționeze pentru **îndeplinirea integrală și în condiții calitativ superioare a producției destinate exportului,** sporirea aportului valutar, valorificarea superioară a produselor românești pe piața externă.

● **Sporirea gradului de autofinanțare a unităților social-culturale, precum și a celor administrativ-teritoriale** constituie o sarcină importantă, izvorîtă din legea bugetară pe anul viitor. Creșterea veniturilor proprii și, pe această bază, a gradului de autofinanțare constituie direcția principală în acest domeniu. Pentru unitățile administrativ-teritoriale, legea bugetară pe anul viitor prevede elaborarea de către comitetele executive ale consiliilor populare a unor programe speciale care să asigure trecerea treptată la autofinanțarea integrală a bugetelor locale. Căile ce trebuie avute în vedere în acest scop privesc extinderea în continuare a industriei mici, a prestărilor de servicii și altor activități economice, stabilirea justă a impozitelor și taxelor locale și realizarea integrală a acestora, reducerea cheltuielilor la strictul necesar.

● În înfăptuirea amplului program mobilizator pentru creșterea eficienței activității în toate domeniile, reflectat prin prevederile bugetului de stat, **un rol important revine întregului aparat financiar-bancar,** care trebuie să acționeze cu toată răspunderea pentru aplicarea cu fermitate a mecanismului economico-financiar, întărirea ordinii și disciplinei financiare, utilizarea rațională și eficientă a fondurilor, întărirea controlului financiar-bancar, îndeosebi a controlului preventiv, aducînd o contribuție mereu mai însemnată la înfăptuirea programelor privind dezvoltarea economico-socială a țării și ridicarea nivelului de trai al poporului.

Gheorghe BOULESCU

Accelerarea rotației mijloacelor circulante

Comprimarea perioadei de decontare

PENTRU accelerarea rotației mijloacelor circulante, o deosebită importanță prezintă comprimarea perioadei de decontare a contravalorii mărfurilor livrate între unitățile economice furnizoare și beneficiare. În vederea scurtării perioadei de decontare — a cărei lungime creează în prezent anumite greutăți întreprinderilor în asigurarea capacității lor de plată, a echilibrului financiar, propunem :

● *extinderea modalității de decontare între unitățile economice efectuată prin dispoziție de încasare cu factură, cu decontare imediată și posibilitatea de refuz ulterior și în cazul livrării mărfurilor prin delegați precum și în relațiile dintre cooperativele meșteșugărești și U.J.C.M. ;*

● *revizuirea și reformularea punctului 104 din normele metodologice ale B.N.R.S.R. nr. 2/1980, care prevăd că în situația cînd produsele cuprinse în factură au fost primite și recepționate în totalitate de plătitori cu cel puțin 2 zile înainte de expirarea termenului de acceptare, acestea trebuie să fie acceptate la plată la termenul stabilit, dar numai în cazul în care termenul de acceptare este de cel mult 3 zile. Pentru că, în situația cînd în această perioadă apare și o simbătă liberă, decontările întîrzie cu încă 2 zile. Pentru înlăturarea acestui neajuns, se propune ca, atunci cînd produsele cuprinse în factură au fost primite și verificate în totalitate înainte de expirarea termenului de acceptare, cumpărătorul să fie obligat să ceară acceptarea plății în termenul stabilit de bancă pentru plata din proprie inițiativă ;*

● *în vederea întregirii mai rapide a mijloacelor circulante prin accelerarea operațiunii de decontare a ambalajelor, propunem anularea prevederilor circularei nr. 10/1981 ale B.N.R.S.R., referitor la nota de la punctul 14, alineatul 3 din normele metodologice nr. 2/1980, menținîndu-se formularea inițială din normele metodologice nr. 2/1980 ale B.N.R.S.R. privind efectele plăților între unitățile socialiste, și anume : „plata să fie făcută fără factură pentru ambalajele care circulă cu regim de restituire și sînt incluse în prețul mărfii". Menționăm că, după părerea noastră, actualul sistem practicat pentru decontarea ambalajelor, pe lîngă că determină un volum mare de instrumente de decontare, întîrzie remiterea sumelor de la beneficiari la furnizori și determină un volum mare de corespondență, deoarece livrările acestora se efectuează în tranzit achitat sau organizat ;*

● *deoarece întreprinderile de transporturi își creează imobilizări de fonduri în campaniile de preluare a produselor agricole prin faptul că efectuează transporturi de produse de la C.A.P. la beneficiari cu maximă urgență pentru a se evita degradarea acestora, fără să mai aștepte comanda C.A.P.-ului și prezentarea adeverinței de disponibil (conform normelor metodologice), se propune ca, în toate cazurile, obligația plății să revină unității care a preluat produsele agricole, aceasta recuperîndu-și sumele din valorile ce se cuvin C.A.P.-urilor pentru plata produselor agricole.*

dr. Ioan OȚELEA
directorul sucursalei județene Mureș a Băncii Naționale a R.S.R.

INFORMATICA ŞI STRUCTURA DE ORGANIZARE A ÎNTREPRINDERII

ORIENTĂRILE şi indicaţiile date de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în Raportul la Congresul al XIII-lea — reafirmate şi aprofundate recent în cuvîntările secretarului general al partidului la Plenara comună a C.C. al P.C.R. şi Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice şi Sociale şi la Plenara Consiliului Naţional al Oamenilor Muncii — cu privire la creşterea rolului, atribuţiilor şi răspunderilor ce revin conducerilor centralelor şi întreprinderilor accentuează importanţa creşterii **eficienţei muncii de conducere** prin **consolidarea bazei ei ştiinţifice**. Ceea ce, în condiţiile şi cu posibilităţile de azi, înseamnă şi **o implicare mai profundă, mai la obiect a informaticii.**

Pe drept cuvînt se aprecia că a proceda la perfecţionarea conducerii întreprinderilor exclusiv pe baza informaticii poate deveni un mit foarte costisitor şi poate chiar dăunător, dacă nu se are în vedere, mai întîi de toate, perfecţionarea organizării întreprinderii şi a structurii sale de organizare ; întotdeauna **organizarea ar trebui să preceadă informatica, iar informatica să slujească organizarea** [1]).

În ţara noastră, la nivel naţional s-a realizat această prioritate în timp : bazele structurilor de organizare ale întreprinderilor au fost puse prin Decretul nr. 162/1973, iar bazele organizării activităţilor de informatică ceva mai tîrziu, prin Decretul nr. 499/1973 privind organizarea unitară a activităţii de informatică şi unele măsuri pentru îmbunătăţirea elaborării sistemelor de conducere economică şi prin instrucţiunile — elaborate de Institutul central pentru conducere şi informatică şi intrate în vigoare în 1974 — privind conţinutul-cadru al unui sistem informatic complet pentru întreprinderi şi centrale industriale. În vreme ce structura de organizare a întreprinderilor cuprinde, ca subsisteme, structura de producţie, cea de concepţie şi cea funcţională, structura de organizare a sistemului informatic pentru conducere (la nivelul întreprinderii) se referă la : planificarea tehnico-economică şi investiţii ; conducerea operativă a producţiei ; pregătirea tehnică a fabricaţiei ; activitatea financiar-contabilă ; forţa de muncă şi consumul de manoperă ; aprovizionare-desfacere ; import-export.

Se observă, din cele de mai sus, că : **subsistemele structurii de organizare** au în vedere, pentru a asigura desfăşurarea în bune condiţii a funcţiilor întreprinderilor, comasarea unor activităţi omogene şi specializate, **atît pe verticală cît şi pe orizontală**, în cadrul unor compartimente subordonate ierarhic unei funcţii din conducerea acesteia ; **subsistemele informatice** au în vedere prelucrarea informaţiilor din activităţi omogene şi specializate reunite în cadrul unor funcţiuni — deci, o concentrare **pe verticală** şi mai puţin pe orizontală (ceea ce confirmă, de altfel, constatarea pe un plan mai general — la nivel mondial chiar — că apariţia calculatorului a marcat tendinţa spre centralizare, dar ulterior, masiva implementare a informaticii a dus la descentralizare, cu posibilitatea dialogului direct om-calculator).

În spiritul prevederilor din documentele Congresului al XIII-lea al partidului în legătură cu perfecţionarea conducerii şi organizării economico-sociale, afirmarea mai puternică a principiilor autogestiunii economice şi autoconducerii muncitoreşti, adîncirea diferitelor laturi ale mecanismului economico-financiar, apare necesară **o mai accentuată descentralizare în cadrul întreprinderii,** prin delegarea de responsabilităţi şi competenţe compartimentelor, secţiilor, atelierelor de producţie, în limita bugetelor proprii de venituri şi cheltuieli şi în condiţiile aplicării corecte a sistemului de retribuire a muncii. Toate acestea implică, fără îndoială, perfecţionarea sistemului informatic, a subsistemelor sale, în sensul ca acestea **să ofere informaţii utile luării deciziilor nu numai conducerii întreprinderii, dar şi conducătorilor din structurile de producţie, funcţională şi de cercetare-proiectare.**

Dacă informatica are posibilitatea de a se adapta structurii de organizare, datorită informaticii distribuite, la rîndul ei structura de organizare trebuie să devină mai maleabilă, corespunzător cerinţelor noi, între care şi cele derivînd din influenţa informaticii [2]), după o anumită perioadă de implementare şi generalizare a sistemului informatic în ansamblu, sau chiar numai a unor subsisteme. Aceasta cu atît mai mult, cu cît amintitele instrucţiuni din anul 1974 au ţinut seama, la acea vreme, îndeosebi de realizarea unor sisteme informatice pentru conducerea întreprinderilor şi a centralelor şi mai puţin a celor pentru conducerea proceselor tehnologice, cărora li se acordă în prezent o atenţie deosebită.

Se poate deci afirma că, pornind de la experienţa căpătată în implementarea sistemelor informatice pentru conducerea întreprinderii, ar trebui acţionat — în actuala etapă — simultan în două direcţii principale :

1) **perfecţionarea sistemului informatic pentru conducere,** ca atare, luînd în consideraţie şi implicaţiile, apărute între timp, ale noului mecanism economico-financiar, autogestiunii şi autoconducerii muncitoreşti ;

2) **perfecţionarea organizării** în general **şi a structurii de organizare** în special.

Implicaţiile mecanismului economico-financiar asupra sistemului informatic pentru conducere

ADOPTAREA şi perfecţionarea succesivă a noului mecanism economico-financiar, bazat pe autoconducere şi autogestiune, au avut din acest punct de vedere cel puţin următoarele implicaţii :

— principalul obiectiv al întreprinderilor, dar şi al secţiilor şi atelierelor de producţie a devenit realizarea producţiei fizice planificate şi cu precădere a producţiei pentru export, în condiţii de eficienţă economică (maximizarea producţiei nete şi a beneficiului, minimizarea costurilor şi a consumurilor specifice). În acest context au fost promovate metode de conducere adecvate, printre care conducerea prin costuri ; în unele unităţi economice (de pildă, la Întreprinderea de celuloză şi hîrtie Palas-Constanţa, prin Centrul teritorial de calcul electronic) au fost realizate aplicaţii de sinteză anume concepute pentru planificarea şi urmărirea realizării costurilor, respectiv a producţiei nete ;

— autoconducerea muncitorească şi autogestiunea economico-financiară au devenit principii nu numai de conducere, dar şi de organizare, implicînd cunoaşterea de către fiecare subsistem al structurii de organizare (secţie, atelier, formaţie de lucru chiar, alte compartimente de producţie sau funcţionale) a sarcinilor proprii, materializate în propriul buget de venituri şi cheltuieli, instituţionalizat ca obligatoriu de la începutul acestui an ;

— nu se poate vorbi despre deplina autogestiune economico-financiară a întreprinderii, ca latură inseparabilă a autoconducerii muncitoreşti, fără a se implementa gestiunea economică a subsistemelor ei organizatorice — respectiv a secţiilor, atelierelor, brigăzilor de producţie. Aceasta a devenit nu numai o necesitate, dar şi o obligaţie, rezultată din orientările şi sarcinile date de secretarul general al partidului, ca şi din reglementările în vigoare, menite a contribui la perfecţionarea mecanismului economico-financiar.

Toate acestea solicită, desigur, nu numai perfecţionarea instrucţiunilor din 1974, dar şi a sistemului informatic pentru conducerea strategică-tactică şi cea operativă corespunzător actualilor indicatori de bază. Plasarea acestor indicatori în centrul informaţiilor destinate tabloului de bord, pe care sistemul informatic perfecţionat le-ar genera pentru conducerea nu numai a întreprinderii, dar şi a compartimentelor din structura organizatorică, ar asigura descentralizarea în luarea deciziilor, pe baza principiului autoconducerii muncitoreşti şi al conducerii colective.

Direcţiile unei integrări imperios necesare

IMPLICAŢIILE implementării informaticii asupra organizării în general şi a structurii de organizare în special se manifestă sub multiple aspecte, încă insuficient studiate, dar de care trebuie să se ţină seama, cel puţin în următoarele domenii ;

— în **metodele de conducere,** prin aceea că perfecţionarea sistemului informatic pentru conducere solicită şi cristalizarea unor metode de conducere — prin costuri, prin bugete, prin obiective, prin proiecte etc., cu folosirea calculatorului electronic. La rîndul lor, astfel de metode influenţează sistemul infor-

[1]) Negoiţă, C.V., Organizare şi informatică, Revista economică, nr. 17, 1979

[2]) Drăgănescu, M., Guran, M., Davidoviciu, A., Direcţii noi de cercetare şi de activităţi în domeniul informaticii, Revista economică, nr. 1 şi 2, 1980

matic, organizarea sa, în sensul că prelucrarea informațiilor trebuie să aibă în centrul preocupărilor obiectivele urmărite de una sau alta dintre metodele de conducere, adaptate în funcție de specificul întreprinderii sau al ramurii ;

— **în tehnicile de conducere** informatica poate asigura conducerea economică pe baza modelelor matematice, ceea ce reprezintă, de fapt, un excepțional salt calitativ, modelarea multicriterială fiind o adevărată resursă economică. (Dintr-un studiu efectuat anul acesta în 27 de unități economice din municipiul Constanța a rezultat însă că luarea deciziilor cu ajutorul calculatorului, prin realizarea unor modele de optimizare și simulare, este utilizată în foarte mică măsură — deși majoritatea întreprinderilor au propus, pentru activitatea viitoare, un mare număr de modele referitoare la optimizarea stocurilor de materii prime și materiale, a execuției proiectelor prin metoda drumului critic, a proceselor de încărcare și descărcare, a repartizării navelor la dane, a planului de producție etc.). Ar trebui ca modelele de optimizare și simulare să nu lipsească din arsenalul instrumentelor de conducere la nivel de întreprindere, fabrică, secție de producție, mai ales în condițiile în care problemele privind creșterea productivității muncii, îmbunătățirea calității, reducerea costurilor — imperative prioritare ale unităților economice — sînt în același timp probleme tipice de optimizare cu restricții. Adoptarea deciziilor pe baza simulării unor modele poate, în același timp, să influențeze pozitiv dezvoltarea luării în colectiv a deciziilor nu numai la nivelul întreprinderii, dar și al subunităților sale, respectiv ridicarea pe o treaptă superioară a conducerii colective și a autoconducerii muncitorești ;

— în **pregătirea fabricației**, proiectarea asistată de calculator este de natură a influența structura de organizare a atelierelor de proiectare, precum și fișa postului multora dintre proiectanți ;

— în **metodele și tehnicile de evidență.** Folosirea în acest scop a informaticii în compartimentele structurii funcționale, dar și a celei de producție poate modifica atît structura lor, cît mai ales fișele posturilor, atribuțiile de serviciu, urmărindu-se să se evite cu desăvîrșire menținerea în paralel a evidenței „clasice" din sistemul informațional, care ar duce la creșterea și folosirea ineficientă a personalului neproductiv în evidență și prelucrarea informațiilor.

Procedeele de pregătire, transmitere, prelucrare și valorificare a informațiilor, folosite de informatică, pot influența desigur atît structura de organizare a diverselor compartimente (funcționale mai ales), cît și atribuțiile și competențele de luare a deciziilor, în sensul creșterii gradului de delegare ca urmare a existenței unor informații multiple și pertinente pe diferite trepte ierarhice. În același timp ar trebui să se asigure un sistem informatic structurat pentru conducerea sistemului de producție și a fenomenelor economice de care răspund aceste compartimente.

Așa cum s-a mai subliniat în revistă [3]), folosirea metodelor și tehnicilor informatice solicită ca metodologiile privind activitățile de planificare, statistică, evidență contabilă și financiară, costuri, normare, programarea producției etc., precum și regulamentele de organizare și funcționare a unităților, atribuțiile specifice și diagramele de relații ale compartimentelor, fișele de posturi ale personalului de conducere și administrație să fie concepute și aplicate în contextul realizării obiectivului urmărit prin integrarea informaticii — ridicarea gradului de cibernetizare a activității umane, sporirea continuă a productivității muncii și economisirea resurselor materiale.

Pe de altă parte, **implementarea sistemelor informatice pentru conducerea proceselor tehnologice** — informatica industrială **— implică unele modificări în structura de organizare a întreprinderilor :** în cea de producție în primul rînd, dar și în cea de concepție. (De pildă, introducerea unor celule flexibile de fabricație cu mașini cu comandă numerică și roboți industriali în întreprinderile constructoare de mașini ridică problema revizuirii actualelor principii de organizare a secțiilor și atelierelor de producție, ce au în vedere constituirea acestora în funcție de numărul formațiilor de lucru componente — dîndu-se posibilitatea organizării unor secții, ateliere etc. după criteriul numărului și componenței celulelor de fabricație, respectiv organizarea după principii tehnologice și informatice). Tot așa, introducerea calculatorului de proces în procesele de producție continue (cum se preconizează de pildă la I.C.H. Palas-Constanța, pentru fabricarea hîrtiei de scris-tipar) va conduce la modificarea structurii de organizare a secțiilor de producție, din punctul de vedere al numărului, dar și al compoziției personalului. Informatica industrială începe deja să ridice unele probleme legate de modificarea structurii unor compartimente funcționale și de concepție — de exemplu a oficiului de calcul, în care ar trebui să se afle de pe acum ingineri electroniști pentru pregătirea instalațiilor în vederea montării calculatoarelor de proces.

ÎN CONCLUZIE : **prin prisma cerințelor informaticii, structura de organizare se cere a fi mult mai flexibilă** decît cea adoptată în urmă cu mai bine de 10 ani. Desigur că pentru luarea unor decizii în acest sens, ar fi util **experimentul,** în care scop sugerăm realizarea unor variante de organizare la nivelul unor întreprinderi sau chiar centrale, care au experiența și cunoștințele necesare în domeniul informaticii.

În același timp trebuie subliniat că reușita implementării sistemelor informatice, dar și a perfecționării structurii de organizare, a motivării personalului vor depinde în mod hotărîtor **de atitudinea conducerii întreprinderilor** utilizatoare ale sistemelor informatice ; această atitudine putînd fi diferită în funcție de cunoștințele generale din domeniul organizării și informaticii, se impune în continuare acordarea unei atenții deosebite perfecționării pregătirii tuturor cadrelor de conducere (de la șefii de compartimente și ateliere pînă la directorii de întreprinderi) în aceste domenii hotărîtoare pentru dezvoltarea intensivă a economiei românești.

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

[3]) Pescaru, V., Integrarea sistemelor informatice în structurile organizatorice, Revista economică, nr. 32, 1980

PERISCOP

● **„TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI — implicații organizaționale"**, astfel își intitulează John Heap, de la Institutul de servicii de management din Londra, un articol publicat în „Management Services" (oct. 1984). Redăm, pe scurt, cîteva din considerațiile autorului.

O organizație este o structură ce asigură legătura între oameni și sarcinile pe care ei le au de îndeplinit ; totodată, această legătură se realizează prin tehnologiile folosite. Deseori, cînd într-o organizație se introduce tehnologia informației (T.I.) apare tendința de concentrare a atenției asupra sarcinilor și tehnologiei, neglijîndu-se efectele posibile asupra structurii organizaționale și asupra oamenilor implicați, efecte determinante pentru obținerea sporului de productivitate urmărit. Or : informația nu respectă delimitările funcționale — compartimentele specializate, coordonate la nivelul conducerii (de exemplu : o comandă primită de un producător de la un beneficiar interesează majoritatea acestor compartimente) — de unde rezultă necesitatea de a aborda informația și T.I. la scara sistemului întreprindere în ansamblu ; pe de altă parte, informația poate căpăta forme diferite pentru a satisface cerințe diferite, este aptă de rafinări succesive pentru a corespunde nevoilor diverselor nivele și funcțiuni din cadrul organizației (vezi fig).

Dacă sistemele informaționale tradiționale se concentrau asupra furnizării informațiilor pentru urmărirea execuției la nivelele inferioare, dezvoltarea tehnicii de calcul electronice și a software-ului, ca și introducerea unei game mai largi de echipamente ale T.I. permite satisfacerea nevoilor nivelelor superioare. În același timp, în condițiile complexității crescînde a problemelor de conducere, care determină tendința de descentralizare prin transferul unor responsabilități și unor procese de luare a deciziilor la locul unde se produc informațiile, introducerea T.I. permite circulația cu mare viteză a informațiilor pentru decizie în orice punct al organizației.

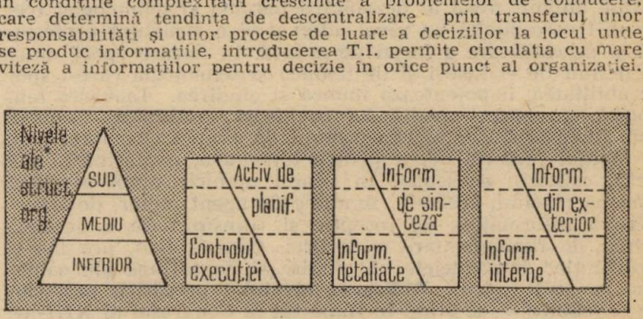

Din aceste implicații rezultă posibilitatea și oportunitatea reproiectării structurilor potrivit fluxurilor de informații, asigurîndu-se ca fiecare verigă organizatorică să dispună de informații la zi și relevante pentru necesitățile proprii. Desigur, aceasta va determina schimbări în conținutul muncii oamenilor, în relațiile funcționale dintre ei, în libertatea lor de acțiune, ceea ce presupune ca introducerea T.I. să se facă nu prin soluții parțiale, ci într-o viziune complexă, coezivă, pentru întregul sistem al organizației.

Progresul ştiinţifico-tehnic şi deplasările structurale (II)

DIVERSIFICAREA mijloacelor de muncă, datorată progresului ştiinţifico-tehnic şi inovării tehnologice, este stimulentul primar al diversificării producţiei atît în industrie cît şi în agricultură. Nivelul, caracterul şi intensitatea diversificării mijloacelor de muncă indică gradul de mobilitate şi de adaptare a structurii economiei la mutaţiile provocate de progresul ştiinţifico-tehnic, determină, în ultimă instanţă, eficienţa economică a întregii producţii sociale. Evoluţia mijloacelor de muncă de la cele mai simple unelte la mijloacele de muncă mecanice, apoi la cele informaţionale şi la cele mecano-informaţionale necesare automatizării producţiei este rezultatul unui continuu progres ştiinţifico-tehnic. De aceea, sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Raportul la Congresul al XIII-lea — **„dezvoltarea industriei în cincinalul viitor se va realiza îndeosebi prin modernizarea mijloacelor de muncă şi a structurii producţiei, ridicarea nivelului tehnic şi calitativ al acestora... Va trebui să realizăm cu hotărîre programele privind mecanizarea, automatizarea şi robotizarea tuturor sectoarelor economice. Pînă în anul 1990 se va încheia, în linii generale, reorganizarea intensivă a tuturor sectoarelor. Se va ajunge la un nivel general al producţiei industriei româneşti, precum şi al calităţii şi tehnicii acestei ramuri, comparabil cu cel din ţările dezvoltate din punct de vedere economic“.**

De fiecare dată, revoluţiile în domeniul mijloacelor de muncă au fost însoţite, în mod logic, de ample modificări în nomenclatorul de materii prime şi materiale. Astăzi universul materialelor utilizate de civilizaţia industrială însumează peste 2 000 000 de tipuri ; se cunosc peste 5 000 000 de compuşi chimici, din care peste 80 000 se fabrică numai din petrol. În condiţiile limitării resurselor naturale, progresul ştiinţifico-tehnic şi tehnologic va face saltul de la „epoca mineritului“ la „epoca substituenţilor“ şi va transforma tehnologiile într-un autentic „zăcămînt“ de resurse. **„Cercetarea ştiinţifică** — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Raportul la Congresul al XIII-lea — **trebuie să realizeze noi materiale şi noi sortimente superioare de metale, mase plastice, fibre şi alte produse diverse, materiale electronice noi şi altele“.**

În termeni relativ similari se pune şi problema implicaţiilor progresului ştiinţifico-tehnic asupra surselor de energie. Istoria tehnicii şi tehnologiei este indispensabil legată de diversificarea surselor de energie. „Şocul petrolului“, apusul „epocii de aur“ a hidrocarburilor au deplasat opţiunile energetice de la deciziile tactice, de moment şi de loc, la cele strategice, pe termen lung. Ca şi în cazul materiilor prime, impactul inovării tehnologice asupra surselor de energie este evident. În condiţiile actuale asistăm nu atît la o criză a resurselor fizice de energie, cît la o criză a tehnologiilor energofage actuale care au un randament global al energiei de numai 15%. Criza de materii prime şi energie implică, în spiritul Directivelor Congresului al XIII-lea, o afirmare a ingeniozităţii şi inventivităţii cercetării proprii în domeniul tehnologiilor, aceasta trebuind să încurajeze explorarea unor domenii necercetate, căci forţa de creaţie şi inteligenţă românească constituie, fără putinţă de tăgadă, „materie primă“ şi „energie“ inepuizabile.

Unui anumit nivel al dezvoltării tehnicii şi tehnologiei trebuie să-i corespundă un nivel adecvat şi o structură profesională şi de calificare a forţei de muncă. În fiecare epocă omul este definit de el însuşi şi de tehnica şi tehnologia care-i sporesc abilitatea, îi potenţează munca şi gîndirea. Inovarea tehnologică, producînd modificări în însuşi conţinutul muncii, scoate lucrătorul din vechea postură de simplu executant care şi-a învăţat meseria odată pentru totdeauna, conferindu-i noi funcţii, calitativ deosebite. În istoria tehnicii, omul a trecut pe seama maşinii, succesiv, funcţiile de agent motor, de transmitere a informaţiei, de recepţie şi transformare a acesteia şi chiar de fundamentare a deciziei. Concomitent, are loc şi o „revoluţie“ în modelele de gîndire şi de acţiune ale oamenilor. În acest spirit, **„Ridicarea nivelului pregătirii profesionale şi tehnice** — se arată în Raportul la Congresul al XIII-lea — **pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei, constituie factorul determinant al dezvoltării economiei socialiste, al făuririi cu succes a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi trecerii la edificarea comunismului în România“.**

Directivele Congresului al XIII-lea prevăd pregătirea, în perioada 1986—1990, a peste 1 200 mii muncitori calificaţi, tehnicieni şi maiştri şi 146 mii specialişti cu studii superioare, precum şi perfecţionarea pregătirii profesionale anuale a cca. 3 milioane persoane.

Progresul ştiinţifico-tehnic al tuturor acestor factori de producţie a adîncit tot mai mult interdependenţele dintre ramurile economiei naţionale şi în special pe cea dintre industrie şi agricultură. Industria devine ramura care „indică rangul şi influenţa tuturor celorlalte producţii şi ale cărei relaţii, de aceea, indică rangul, influenţa tuturor celorlalte relaţii. Este o iluminare generală în care sînt scufundate toate celelalte culori şi care le modifică specificul. Este un eter deosebit care determină greutatea specifică a oricărei existenţe care se conturează în el“ [7]). Această observaţie stă la baza a ceea ce astăzi exprimă conţinutul termenilor de „ramură conducătoare“ şi de „relaţii ierarhice în economie“.

Industria ca ramură conducătoare asigură funcţionalitatea structurii economiei, imprimă relaţia de determinare integratoare a structurii şi caracterul de sistem al economiei naţionale. Ea stă la baza autoproducerii structurii pe ramuri, a diversificării continue a acesteia, creează mijloacele materiale ale transformării calitative a structurii, modelează, direct sau indirect, prin volumul şi calitatea producţiei, toate celelalte ramuri ale economiei. Reproducerea şi diversificarea industriei provoacă reproducerea şi diversificarea celorlalte ramuri, fiind generatoare de progres tehnic şi propulsoare a acesteia în întreaga economie. **„Industria** — sublinia tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Raportul la Congresul al XIII-lea — **constituie factorul dinamizator al întregii economii naţionale“.** Industria ca ramură conducătoare implică o structură ierarhică a economiei naţionale, tipică pentru economia industrială dezvoltată, furnizînd outputuri pentru celelalte ramuri ale economiei, în special pentru agricultură.

Structura ierarhică a economiei naţionale nu impietează însă asupra rolului agriculturii de ramură de bază a economiei naţionale şi nu semnifică incompatibilitatea agriculturii cu eficienţa, cu ştiinţa şi tehnica înaintată. Locul agriculturii într-o structură economică modernă este pregătit de marile descoperiri ştiinţifico-tehnice adresate acestui sector. **„În agricultură** — se arată în Raport — **cercetarea ştiinţifică va fi orientată în direcţia valorificării fondului funciar, realizării de noi soiuri de hibrizi şi plante agricole şi horticole, ameliorării genetice a speciilor de animale, în vederea obţinerii unor producţii vegetale şi animale ridicate... Se vor crea astfel condiţiile unei agriculturi de înaltă productivitate şi eficienţă economică, aşezată pe baze moderne, industriale“.**

O economie cu o structură modernă este cea care industrializează agricultura. Considerarea agriculturii ca ramură de bază în structura economiei nu este un semn de înapoiere economică. Ceea ce se cere azi aprofundat este căutarea proporţiei optime între industrie şi agricultură, dozarea cît mai raţională şi mai conformă cerinţelor, potenţelor şi condiţiilor concrete pentru asigurarea unei dezvoltări economico-sociale armonioase şi eficiente. **„Agricultura** — întăreşte din nou tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Raportul la Congresul al XIII-lea — **va fi în continuare a doua ramură de bază a economiei naţionale“.**

În concepţia partidului nostru, a secretarului său general, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, logica obiectivă a deplasărilor structurale în raportul dintre industrie şi agricultură se reflectă într-o logică a politicii economice. Politica economică a raportului industrie-agricultură nu este elaborată pe baza unor principii abstracte, ci surprinde procesualitatea obiectivă a deplasărilor structurale în acest raport. În această optică, o politică economică autentic ştiinţifică apare ca act economic real. Referindu-se la politica raportului dintre industrie şi agricultură în economia românească dintr-o anumită perioadă, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta că **„o bună perioadă de timp, importanţa agriculturii în ansamblul economiei naţionale a fost grav subestimată. Aceasta a avut drept consecinţă neglijarea dezvoltării bazei tehnico-materiale, slaba dotare cu tractoare şi maşini agricole, lipsa de preocupare pentru asigurarea îngrăşămintelor, a altor produse necesare chimizării agriculturii, ignorarea activităţii de irigaţii, în general a lucrărilor de îmbunătăţiri funciare“.** (România pe drumul construirii societăţii socialiste multilateral dezvoltate, vol. 14, Ed. politică, Bucureşti, 1977, p. 246.). Pe baza unui efect negativ de propagare, această subestimare a generat atenţia insuficientă faţă de agricultură în domeniul dotării tehnice şi al investiţiilor, nivelul scăzut al productivităţii muncii în agricultură, lipsa de preocupare a unor organe centrale de decizie faţă de complexitatea problemei agrare, subestimarea problemei forţei de muncă în agricultură, lipsa unor forme corespunzătoare de stimulare materială a lu-

*) Prima parte a acestui studiu a apărut în numărul 45 din 9 noiembrie 1984

7) K. Marx, op. cit. p. 39—40

crătorilor din agricultură, corelarea nejudicioasă a prețurilor produselor agricole cu cele ale produselor industriale, etc.

Subliniind din nou importanța unui raport optim între industrie și agricultură, la Congresul al II-lea al țărănimii, secretarul general al partidului atrăgea atenția asupra deficiențelor provocate de conceperea necorespunzătoare a acestui raport : **„În lumina experienței construcției socialismului din țara noastră, apare acum foarte evident că teza industrializării prioritare în detrimentul dezvoltării și modernizării agriculturii a dus, de fapt, la neglijarea importanței creșterii producției agricole. Aplicarea acestei orientări determină disproporții în dezvoltarea economico-socială, influențează negativ asupra nivelului de trai al populației"**. Această importantă apreciere are, pe lîngă implicațiile sale practice, profunde rezonanțe teoretice și politico-ideologice. Departe de a nega necesitatea continuării industrializării în România, teza președintelui României este, pe de o parte, tocmai o clarificare și o întărire a necesității obiective a continuării pe o treaptă superioară a industrializării în țara noastră și, pe de altă parte, un aport original la îmbogățirea teoriei economice despre industrializare. Prin teza sa, tovarășul Nicolae Ceaușescu face, de fapt, critica înțelegerii înguste a industrializării ca simplă dezvoltare a industriei sau ca dezvoltare permanent prioritară a acesteia, lăsînd să se întrevadă sensul larg, cuprinzător și autentic științific al conceptului de industrializare. Din această opinie nu rezultă nicidecum renunțarea la industrializare, ci, dimpotrivă, reiese necesitatea obiectivă a continuării industrializării, astfel încît agricultura să devină o industrie agricolă. În acest spirit, în Raportul la Congresul al XIII-lea, secretarul general al partidului arată că **„partidul nostru a procedat just concentrînd forțe puternice pentru industrializarea țării, pentru dezvoltarea agriculturii, pentru progresul general al forțelor de producție. Putem spune că, dacă nu am fi realizat această puternică bază materială, societatea noastră nu ar fi putut depăși greutățile și influențele crizei economice, societatea noastră socialistă nu s-ar fi putut dezvolta în continuare"**.

Fundamentînd necesitatea obiectivă a înfăptuirii unei noi revoluții agrare în România, secretarul general al partidului nostru evidențiază însăși necesitatea continuării pe o treaptă superioară a industrializării, pe baza cunoașterii legilor obiective generale ale acestui proces. Noua revoluție agrară nu se poate înfăptui în sine, ci numai prin intermediul industrializării, ea presupunînd „cuplajul" agriculturii la industrie, ceea ce înseamnă o revoluție a structurii economiei naționale în general, a interrelației industrie-agricultură în special. Actualmente, arată secretarul general al partidului, în țara noastră **„există o anumită disproporție și contradicție între dezvoltarea puternică a industriei și dezvoltarea mai înceată a agriculturii" (Nicolae Ceaușescu,** Raport la Conferința Națională a P.C.R., decembrie 1982, Ed. politică, 1982, p. 38—39). Această contradicție se manifestă în multiple direcții. În primul rînd, ea apare în domeniul înzestrării tehnice a celor două sectoare. Astfel, în țara noastră, gradul înzestrării tehnice a muncii, exprimat în fonduri fixe pe o persoană ocupată, evidențiază azi un decalaj de circa 4 la 1 între industrie și agricultură, în condițiile în care pe plan mondial, atît în țările socialiste cît și în cele capitaliste are loc o apropiere a gradului de înzestrare tehnică din agricultură de cel din industrie, sau chiar o depășire a acestuia din urmă. De exemplu, raportul industri agricultură, în privința înzestrării tehnice, este de 2 la 1 î Bulgaria și Polonia și de 1,2 la 1 în U.R.S.S. și R.D.G. î R.F.G., S.U.A. și alte țări avansate, decalajul de înzestrare tehnică este invers, raportul industrie-agricultură fiind de 1 la 2 sau chiar 1 la 3 [8]). Din această evoluție se poate desprinde o concluzie teoretică conform căreia, dacă mașinismul primei revoluții industriale a generat acțiunea legii creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție în special pentru industrie, în condițiile contemporane, se poate vorbi de o creștere cu precădere a producției mijloacelor de producție pentru agricultură și celelalte ramuri ale economiei.

În al doilea rînd, disproporția industrie-agricultură se manifestă prin decalajul dintre nivelurile productivității muncii în cele două ramuri. Exprimat în venit național creat de o persoană, acest decalaj este de 4 la 1, fiind, logic, de mărimea celui al înzestrării tehnice, de care depinde, în principal, creșterea productivității muncii. În țările avansate, productivitatea în agricultură este apropiată de cea din industrie, sau chiar mai mare. Sensul acestei mișcări este, ca și în cazul înzestrării tehnice, legic. Este vorba de legea ciclicității evoluției productivității muncii în agricultură și industrie de-a lungul deplasărilor structurale în economie, conform căreia, „în modurile de producție precapitaliste agricultura era mai productivă decît in dustria deoarece natura participă la munca omului ca un organism, în timp ce în industrie, în locul forțelor naturale, era folosită aproape exclusiv forța omenească. În perioada de creștere impetuoasă a producției capitaliste, creșterea productivității muncii în industrie, în comparație cu agricultura, are un ritm foarte rapid... Ulterior, productivitatea muncii crește și în industrie și în agricultură, deși într-un ritm inegal. Dar, pe o anumită treaptă de dezvoltare a industriei, această disproporție trebuie să înceapă să scadă, adică productivitatea agriculturii trebuie să crească relativ mai repede decît productivitatea i dustriei." [9]).

În al treilea rînd, disproporția industrie-agricultură decurge și din repartiția excesiv prioritară, în anumite perioade, a investițiilor în industrie. Astfel, între 1950—1980, decalajul între volumul investițiilor alocate industriei și agriculturii s-a mișcat între 5,7 la 1 în cincinalul 1951—1956, 3,9 la 1 în perioada 1976—1980 ; în 1980 el a fost de 3,9 la 1, iar în 1981 de 3,1 la 1. [10]) Analiza formelor de manifestare a contradicției industrie-agricultură ar putea continua și cu alte aspecte. Tocmai de aceea, **„în cincinalul viitor —** se specifică în Raportul la Congresul al XIII-lea — **va trebui accentuată dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor și asigurat un echilibru mai bun între diferitele sectoare, înlăturîndu-se unele contradicții apărute la un moment dat"**.

Iată de ce dimensiunea fundamentală a politicii economice în actualul cincinal și în perspectiva celui viitor este continuarea procesului de industrializare, pe temeiul căreia se va înfăptui o nouă revoluție în agricultură. Dacă prima revoluție agrară în țara noastră a fost o revoluție a relațiilor sociale din agricultură, noua revoluție agrară va avea, cu precădere, un conținut științific, tehnic, tehnologic, căci, așa cum subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** ea **„privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică"** (Cuvîntare la Congresul al II-lea al Consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, Ed. cit., p. 19). Privită la modul cel mai pragmatic, noua revoluție agrară va necesita creșterea puternică a producției agricole pe baza cercetării științifice. Din punct de vedere tehnic, înfăptuirea noii revoluții agrare va determina ca, în perspectiva anului 1990, înzestrarea tehnică a agriculturii să fie aproximativ egală cu cea a industriei. **„În vederea realizării programului de creștere a producției —** subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Congresul al XIII-lea — **va trebui să încheiem complet mecanizarea lucrărilor agricole și să asigurăm agriculturii cel puțin 300 kg de îngrășăminte substanță activă pe hectar, precum și erbicide, insecto-fungicide și alte substanțe chimice necesare"**. Referitor la productivitatea muncii se preconizează micșorarea decalajului între industrie și agricultură și chiar anularea lui, estimîndu-se, pentru 1990, o creștere a productivității muncii de 12 ori față de 1970. În domeniul investițiilor, conform Directivelor, agricultura va beneficia în cincinalul 1986—1990 de un fond de investiții de circa 190 miliarde lei.

Dincolo de aceste aspecte utilitar-pragmatice, în viziunea P.C.R. noua revoluție agrară implică o regîndire a întregii „probleme agrare". În primul rînd, revoluționarea agriculturii presupune reconsiderarea rolului ei în structura economiei naționale, prin scientizarea, tehnicizarea, profesionalizarea și eficientizarea ei. În al doilea rînd, prin implicațiile sale sociale, noua revoluție agrară necesită reconsiderarea stării țărănimii, a rosturilor ei, a posibilităților ei creatoare. Dezvoltarea spiritului revoluționar al țărănimii, pe care-l presupune revoluționarea agriculturii, este asigurată de baza materială avansată de care va dispune agricultura în viitorul cincinal, de condițiile tehnico-materiale și cultural-spirituale ce vor fi puse la dispoziția țărănimii cooperatiste. Acum se pune problema unei noi conștiințe profesionale, morale și politice a țărănimii, care se poate realiza numai prin crearea unor astfel de condiții în agricultură care să imprime conștientizarea de către țărănime a intereselor, scopurilor și responsabilităților sale în etapa actuală. Toate aceste aspecte sînt sintetizate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în Raportul la Congresul al XIII-lea, în care subliniază, referitor la agricultură, că **„obiectivul fundamental îl va constitui realizarea noii revoluții agrare, ce presupune transformarea generală a felului de muncă, de viață și de gîndire al țărănimii noastre cooperatiste"**.

În spiritul Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., optimizarea raportului industrie-agricultură este un obiectiv fundamental al progresului economico-social al României în cincinalul următor. Economia multilateral dezvoltată a României în anul 1990 și în perspectiva anului 2000 va fi un organism economic diversificat în care se vor îmbina în mod echilibrat și armonios industria, agricultura și celelalte ramuri ale economiei, în care se vor amplifica intensivitatea, calitatea și eficacitatea dezvoltării economice, pe temeiul celor mai noi izbînzi ale științei, tehnicii și tehnologiei.

Alexandru CATANĂ
Doina CATANĂ

[8]) O. Parpală, Economia și politica agrară în R.S.R., Ed. didactică și pedagogică, 1980, p. 156
[9]) K. Marx, Teorii asupra plusvalorii, partea a doua, Ed. politică, 1960, p. 86
[10]) Calculat conform Anuarului statistic al R.S.R., D.C.S., 1982, p. 196.

„Evaluarea tehnologiei"

O ABORDARE terminologică a variatelor definiţii date acestui concept în lucrările de specialitate *) relevă faptul că există o serie de elemente centrale, trăsături sau caracteristici strîns legate între ele, ce pot fi incluse în formula „Evaluarea tehnologiei" (ET) şi care formează sfera conceptului sau în ultimă instanţă un posibil glosar de semnificaţii date acestuia.

Aceste caracteristici sînt :

1. **Conducerea şi controlul tehnologiei** (progresului tehnologic) de către societate. „Conducerea socială a tehnologiei" implică faptul că aceasta din urmă trebuie direcţionată către atingerea unor obiective care să contribuie la bunăstarea generală a societăţii ; un studiu de ET este util în măsura în care va furniza o evaluare şi comparaţie obiectivă a unor opţiuni alternative viabile şi va analiza toate felurile de consecinţe ale tehnologiei (inclusiv sociale, culturale, de mediu, politice), nu doar cele relevate de o cercetare tehnică şi economică. ET porneşte deci de la valori şi obiective politice, sociale, încercînd să exploreze gama largă de mijloace ce pot satisface nevoi sociale sau rezolva o anume problemă. Istoric, aceasta reprezintă o tendinţă ulterioară în evoluţia conceptului, la început el avînd sensul mai restrîns de „analiză esenţialmente operaţională a unor tehnologii particulare definite concret şi precis" ; evaluarea pornea de la o tehnologie, nu implica obiective sociale şi sfîrşea odată ce efectele tuturor deciziilor de implementare erau analizate, nedepăşind frontierele unei analize tehnologice lărgite.

2. **Impactul total** (întreaga gamă de consecinţe) **al tehnologiei asupra societăţii ;** efecte de ordin multiplu (secundare, terţiare, directe/indirecte, favorabile/nefavorabile, pe termen lung/scurt, **cu accent pe efecte indirecte, nedorite**) rezultînd din introducerea/modificarea/extinderea unei tehnologii. Importanţa găsirii unor mecanisme care să permită controlul efectelor indirecte comparîndu-le cu avantajele imediate a reieşit atunci cînd s-a văzut că tehnologia poate avea atît efecte benefice, cît şi nedorite, atunci cînd s-au identificat efecte secundare, terţiare etc., deosebite de efectele primare şi care erau adesea mai puternice şi mai durabile ca beneficiile potenţiale ale tehnologiei. Efectele indirecte şi în special cele nedezirabile, ce apar în timp, au făcut ca atenţia în studiile de ET să se îndrepte spre acestea, care fac ca progresul tehnologic să nu mai fie considerat numai în termenii unor calcule cost-beneficiu, ci şi în funcţie de impacte largi, sociale.

3. **Sursă de informare (unealtă) pentru procesul de decizie.** Evaluarea tehnologiei intră în procesul de decizie politică, scopul său fiind acela de a furniza informaţii acestui proces, oferind factorilor de decizie opţiuni, alternative şi consecinţe analizate (grupuri de obiective alternative cu trăsăturile opţiunilor de acţiune pentru fiecare grup şi o descriere completă a impactelor ce vor apare dacă acea opţiune este pusă în aplicare). Un proces de conexiune inversă (feed-back) are loc pornind de la procesul de decizie. Efectele unei tehnologii nu depind numai de caracteristicile tehnologiei şi societăţii la un moment dat, ci şi de opţiunile politice pe care societatea le face pentru a ghida şi influenţa tehnologia respectivă.

4. **Efecte asupra unor grupuri variate constituente.** ET include nevoile unor grupuri diverse, acesta fiind un prim pas către o tehnologie „participativă".

5. **Abordarea multidisciplinară.** ET cuprinde aspecte variate — economice, sociale, culturale, de mediu, politice — implicit o cooperare a mai multor discipline ce trebuie să găsească un numitor comun pentru a unifica şi interpreta datele.

6. **Proces iterativ.** ET este privită ca un proces continuu iterativ ce analizează interrelaţia dintre schimbarea tehnologică şi socială.

În concluzie, conceptul „evaluarea tehnologiei" a fost relativ recent introdus (1966), nu se găseşte încă în dicţionare, dar s-a răspîndit foarte repede, datorită, evident, actualităţii problemei. Toate definiţiile date conceptului, chiar dacă variază în anumite elemente, pornesc de la o serie de premise comune, şi anume :

a) noţiunea de ET implică o interacţiune între „tehnologie" pe de o parte şi „societate" pe de alta ;

b) implementarea unei noi tehnologii sau extinderea uneia vechi trebuie să fie o opţiune societală conştientă ;

c) în general, nu tehnologia în sine este nocivă, ci mai degrabă felul cum se face conducerea sa, care nu a ţinut cont întotdeauna de intersele pe termen lung ale societăţii ca întreg.

Evaluarea tehnologiei este denumită fie **metodă de analiză** sau **cercetare asupra strategiei politice** sau **proces de planificare şi previziune** sau **clasă de studii politice** . Conceptul nu este stabil în timp şi spaţiu, reflectînd de fapt o realitate în schimbare. S-a observat că la început accentul se punea pe latura economică, corespunzător unei faze de dezvoltare impetuoasă, apoi însă a fost descoperită şi importanţa componentei sociale, tehnologia avînd şi efecte nedorite în această privinţă, precum şi a deciziei politice în legătură cu progresul tehnologic. Accepţiunea s-a lărgit şi s-a nuanţat. Contextele social-economice diferite determină o oarecare ambiguitate a conceptului la nivelul formulării ; aceasta însă nu joacă un rol negativ deoarece permite, în funcţie de diverse nevoi sociale sau stadii de dezvoltare, ca acest concept să fie adaptat în funcţie de necesităţi. În diverse ţări, conceptul de evaluarea tehnologiei are înţelesuri, accente şi premise deosebite. În ţările dezvoltate capitaliste (unde ET a apărut în primul rînd ca o reacţie critică a opiniei publice faţă de activităţile tehnologice din sectorul particular, ale diverselor corporaţii şi firme care dezvoltau noi tehnologii axate în primul rînd pe satisfacerea propriilor interese şi nu ale societăţii în general), accentul în studiile de ET este pus pe evaluarea efectelor indirecte, negative. La nivel neinstituţionalizat, al firmelor, se practică „evaluări inverse ale tehnologiei" prin care se încearcă anticiparea dezvoltărilor societale viitoare pentru a analiza efectele potenţiale ale acestora asupra firmei. Încercările sporadice de a examina felul în care tehnologiile promovate de firmele particulare influenţează problemele sociale mai largi (volumul cel mai mare de analize fiind legate de efecte asupra mediului) sînt privite adesea ca „justificări" sau sînt întreprinse doar pentru a satisface reglementări obligatorii. ET este deci considerată şi un mecanism de „apărare" al firmelor, de exemplu faţă de numărul mare de procese ce li se intentează, fiind o metodă de a anticipa astfel de probleme înainte de a se face investiţii prea mari pentru introducerea unui nou produs.

În ţările socialiste, preocupările de a evalua impactul tehnologiei asupra societăţii au apărut din necesităţi derivate din procesul de prognoză şi planificare a economiei naţionale, în special în domeniul cercetării ştiinţifice şi dezvoltării tehnologice. În ţările în curs de dezvoltare, ET este un rezultat al nevoii de a selecţiona tehnologii adecvate contextului economic-social-politic specific ţării, pe baza obiectivelor de dezvoltare naţională.

Reiese deci că ET nu are înţelesuri contradictorii care ne-ar putea îndreptăţi să căutăm un sinonim de înlocuire pentru unele dintre sensuri, pentru a evita confuzia. Aceste sensuri pe care le-am definit separat **nu se exclud, ci se completează ;** ET se referă la detectarea şi determinarea efectelor indirecte negative şi găsirea unor variante mai acceptabile socialmente, dar include şi stăpînirea şi gestiunea sau controlul şi conducerea tehnologiei, precum şi examinarea noilor tehnici pentru a şti dacă li se pot da aplicaţii noi pe plan social etc., etc. Încercarea de a-i clarifica sensurile este de fapt o analiză a bogăţiei semantice, a varietăţii domeniilor acoperite de acest concept.

Într-o lucrare recentă românească**) autorii avansează ca echivalent al termenului englezesc „assessment" pe cel de evaluarea impactului, astfel încît „technology assessment" devine „evaluarea impactului tehnologiei", — EIT. Sfera noţiunii se lărgeşte prin adăugarea impactului ştiinţei, aşa că studiul analizează de fapt „evaluarea impactului dezvoltării ştiinţei şi tehnologiei asupra sistemului social-economic". „Studierea impactului ar fi atunci „activitatea de identificare şi/sau prognoză, analiză, estimare şi evaluare propriu-zisă a tuturor efectelor dezvoltării S + T asupra celorlalte sisteme ale macrosistemului social-economic ; scopul acestei activităţi este crearea unei baze lărgite de informaţii pentru procesele de decizie".

Ioana DRAGOMIRESCU
Centrul de Cercetări Sociologice

*) În lb. engleză — „Technology assessment" — termen folosit pentru prima oară de E.Q. Daddario, într-un raport din 1966 al unui subcomitet al Comisiei pentru Ştiinţă şi Astronautică, organ al Camerei Reprezentanţilor a S.U.A. ; în lb. franceză — „évaluation de la technologie"

**) A. M. Sandi, I. Ionescu-Sisești „Progres ştiinţific şi tehnologic — dezvoltare socială", „Viitorul social" nr. 4, 1984

Politici comerciale în relațiile economice internaționale

LA OPT ANI după apariția primului său volum consacrat politicii comerciale („Tendințe în politica comercială a țărilor vest-europene în condițiile integrării economice", București, Editura politică, 1976), Aurel Ghibuțiu propune cititorului o nouă lucrare) care suscită interesul deopotrivă prin latura sa științifică, avînd în vedere actualitatea fenomenului căruia îi este dedicată, și prin caracterul de utilitate imediată pe care îl prezintă pentru un cerc larg de specialiști și lucrători din sfera relațiilor economice internaționale ale României. Noul său volum se înscrie pe deplin în eforturile pe care cercetarea economică națională le depune în scopul sprijinirii directe a activității practice de comerț exterior, în concordanță cu indicațiile secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru ridicarea calității muncii în acest important domeniu de activitate, pentru creșterea și diversificarea activității de comerț exterior.*

Aurel Ghibuțiu a scris această carte cu o permanentă grijă pentru ceea ce editorii numesc perenitatea volumului. Căci nu atît efectele sau măsurile propriu-zise de politică comercială dau substanță cărții de față, cît mai ales tratarea problemelor de economie, a politicii comerciale, ceea ce invită la reflecție permanentă. Autorul consideră că politica comercială — această prelungire în exterior a politicii economice — trebuie gîndită și înțeleasă nu doar prin prisma intereselor de moment ale unei economii naționale, ci și prin aceea a efectelor pe care ea le va genera în relațiile internaționale și a căror consecință se va resimți și asupra respectivei economii. Întreaga tratare a teoriei politicii tarifare și netarifare, amplu reprezentată în volum, este o demonstrare a acestor intercondiționări. Rolul deosebit pe care îl au politicile comerciale promovate de state în relațiile internaționale este evidențiat și de faptul că însăși restructurarea sistemului de comerț internațional pe bazele noii ordini economice este condiționată de caracterul de consens sau de conflict pe care statele îl imprimă acestora. Ca atare, instrumentele, măsurile, reglementările legale adoptate de state, care intră în sfera largă a politicii comerciale, au un rol ce depășește realizarea practică a unor simple tranzacții comerciale internaționale.

Din modul de abordare a problematicii se evidențiază faptul că autorul nu limitează orizontul cărții doar la conținutul teoretic al politicii comerciale. Acuitatea fenomenelor de criză, manifestate cu violență și în sfera comerțului internațional, este subliniată în carte prin analiza atentă care se întreprinde asupra instrumentelor noi ale politicii comerciale, asupra tendințelor de evoluție a conținutului acesteia în formele și particularitățile proprii fiecărui stat. Din acest punct de vedere suscită interes teza dezvoltată de autor cu privire la diferențierea, prin politicile comerciale, a interdependențelor „simetrice" de cele „asimetrice", care iau forme funcționale nu numai între țări, ci și între subsistemele de tranzacții ce se desfășoară în cadrul economiei mondiale, imprimînd și consolidînd caracterul orizontal sau vertical al tipului de raporturi din diviziunea muncii între state cu nivel apropiat sau aflate pe trepte diferite de dezvoltare economică. Specificul fiecărui tip de asemenea raporturi, din punctul de vedere al modului în care ele sînt determinate de conținutul real al politicii comerciale, este analizat în subcapitolele dedicate instituționalizării relațiilor comerciale, mai întîi la nivel global prin G.A.T.T. și U.N.C.T.A.D. și apoi la nivel regional între grupări de state.

O contribuție însemnată o aduce autorul la studiul și înțelegerea, pe baza principiilor materialismului dialectic, a politicii comerciale a țărilor socialiste, al cărei conținut este confundat, de regulă, în literatura economică occidentală cu cel al planului. Or, așa cum afirmă autorul referindu-se la politica tarifară a țărilor socialiste, unul din rolurile fundamentale pe care îl îndeplinește tariful vamal este acela de a realiza o mai bună reflectare a prețurilor de import, a prețurilor externe (internaționale) în prețurile interne, cu ridicata și de consum, el fiind totodată un instrument economico-financiar care orientează în mod ferm achiziția unor produse cu precădere din producția autohtonă în raport cu importul.

Conferind volumului alături de caracterul său științific și pe cel de instrument de lucru, autorul tratează în ultimul capitol, conceput ca un corolar al precedentelor, politica comercială a României socialiste, în dubla sa funcție de parte constitutivă a întregii politici economice de dezvoltare economică a țării și de parte a politicii externe. Este relevat, sub acest din urmă aspect, caracterul său activ, militant pentru așezarea pe principii noi, de echitate și avantaj reciproc a relațiilor comerciale internaționale, în cadrul preocupărilor constante ale partidului și statului nostru de făurire a noii ordini economice internaționale, în spiritul contribuțiilor teoretice și practice aduse în acest sens de tovarășul Nicolae Ceaușescu. În funcția sa de componentă a politicii economice, prin politica comercială a țării se promovează și se apără independența economică națională, în contextul interdependențelor în creștere dintre economiile naționale ale țărilor lumii în epoca contemporană, se promovează participarea echitabilă, eficientă a țării — prin exporturi și importuri, ca și prin acțiuni de cooperare economică și tehnico-științifică, în toate formele sale — la diviziunea internațională a muncii. Această sinteză a rolului activ ce revine politicii comerciale românești este importantă atît pentru înțelegerea complexului de măsuri legislative pe care organismele naționale sînt îndrituite să le aplice, cît și pentru partenerii economici ai României, care doresc să dezvolte schimburile comerciale și de cooperare cu țara noastră pe baza avantajului reciproc.

Aurel Ghibuțiu circumscrie conținutul și obiectivele politicii comerciale românești în cadrul noului mecanism economico-financiar din țara noastră, reliefînd că instrumentele de politică comercială sub forma pîrghiilor economico-financiare și valutare proprii autoconducerii muncitorești și autogestiunii în activitatea de comerț exterior și cooperare economică internațională au scopul de a influența activitatea și atitudinea întreprinderilor angajate în mod direct sau indirect în contractele externe. În același timp, un spațiu amplu este acordat în volum conținutului propunerilor și acțiunilor de politică comercială ale României în consens cu principiile și obiectivele politicii noastre externe de extindere a relațiilor cu toate statele și în spiritul ideilor promovate de țara noastră în mod constant pentru democratizarea relațiilor economice internaționale. În acest context se constituie ca o lectură pasionantă paginile pe care autorul le dedică motivațiilor protecționismului contemporan și din care se desprinde prevalența cauzelor politice asupra celor economice.

Fără îndoială, interesul pentru această carte este suscitat, deopotrivă, de densitatea ei analitică și de cuprinderea, într-un număr de pagini relativ restrîns, a unei diversități de instrumente de politică comercială și de caracteristici ale acesteia, așa cum este ea aplicată de statele participante în calitate de subiecți în relațiile internaționale. Relevarea caracterului preponderent conflictual al politicilor comerciale contemporane, mai întîi la nivel inter-statal și apoi între grupări de state, a deplasării protecției spre sfera netarifară dinspre cea tarifară, în contextul în care statele nu dispun de mijloace echivalente de ripostă, trezește cititorului preocupare pentru a discerne în ce măsură caracterul activ îmbinat cu cel pasiv al politicii comerciale se mai menține sau poate fi recondus spre echilibrul necesar. În această arie de preocupări, autorul conduce cu abilitate cititorul spre înțelegerea rolului în creștere pe care intervenția statului în economie îl exercită și care concepe politica comercială ca un atribut al suveranității naționale.

dr. Eugen DIJMĂRESCU

*) **Aurel Ghibuțiu, „Politici comerciale în relațiile economice internaționale"**, Editura științifică și Enciclopedică, București, 1984

ŞCOLI ● CURENTE ● ECONOMIŞTI

Economistul Ion N. Angelescu

SE ÎMPLINESC, anul acesta, 100 de ani de la nașterea aceluia care a fost Ion N. Angelescu, unul din cei mai fecunzi economiști de profesie ai noștri din ajunul primului război mondial și deceniul care i-a urmat. Într-o viață scurtă, care nu a durat decît 46 de ani (s-a născut la 16 decembrie 1884 și a murit la 16 februarie 1930), el s-a distins printr-o muncă intensă de cercetare științifică și o laborioasă activitate didactică, precum și printr-o preocupare susținută pentru dezvoltarea publicisticii economice românești. Din păcate, opera lui a fost puțin studiată.

După studii efectuate la Universitatea din München, unde și-a luat doctoratul în științe economice, întors în țară, s-a consacrat cercetărilor economice. Încă în 1909 a tipărit lucrarea **Originea răzeșilor și moșnenilor. Caracterul codevălmășiei lor.** În 1912 publică **Principii de metodă și regularități statistice, Mișcarea criminalității în România în ultimii 35 de ani** (în germană) și **Despre mortalitate,** pentru ca în 1913 să dea tiparului două lucrări noi: **Cooperația și socialismul în Europa** și **Asigurările sociale în statele moderne.** În 1914 a publicat, între altele, **Evoluția comerțului exterior al României** (în franceză), **Mișcarea cooperatistă în România** (tot în franceză) și lucrarea, care a stîrnit mult interes, **Cunoașterea și conducerea pieții economice** (cu o a doua ediție în 1915).

Așa cum se vede, dintr-un început, preocupările sale s-au îndreptat spre istoria economică, statistică, cooperație, studiul pieței și metoda în știința economică. Ulterior se vor adăuga domenii noi.

Pe baza activității desfășurate, la 20 februarie 1915, a fost numit conferențiar la catedra de istoria comerțului la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București, iar la 22 octombrie 1918, profesor definitiv. În această calitate, va publica în 1915: **Istoria comerțului universal în legătură cu istoria economică și cu istoria culturii popoarelor** (lecțiunea de deschidere a cursului, care pune ea însăși în lumină concepția largă a autorului), **Începuturile capitalismului modern, Istoria luptelor pentru expansiunea economică (sec. 16–20)** și **Istoria comerțului** (curs pentru studenți). Nu uită însă preocupările teoretice și statistice și, în același an, dă spre lumină tiparului **Avuția națională a României,** pentru ca în 1916, an crucial pentru țara noastră, prelegerile sale de deschidere a cursurilor să fie publicate sub titlul semnificativ: **„Puterea economică și puterea politică".** Tot în 1916, publică **Evoluția economică a Țărilor Românești** (vol. I. **Economia familială și agrară. Economia orășenească),** pentru ca în 1919, la Geneva și Paris, să vadă lumina tiparului volumul întîi din **Histoire économique des Roumains.**

Dacă înainte de primul război mondial, **Economia națională** fusese singura revistă economică larg cunoscută, în care se concentrau studiile puținilor economiști existenți la noi pe atunci, spre sfîrșitul războiului, așa cum remarcă I. N. Angelescu în articolul scris cu prilejul aniversării semicentenarului acestei publicații, „apar sforțări colective solidare din care rezultă reviste noi, cum sînt Analele statistice și economice, un fel de reînviere a Analelor lui Dionisie Martian, dar cu un alt suflet și cu altă factură". Fondator și codirector al noilor „Anale..." era însuși I. N. Angelescu. El va fi fost de altfel și director al organului oficial al Ministerului Industriei și Comerțului, **Correspondance économique.**

Anii postbelici au îndreptat tot mai mult activitatea lui Angelescu spre problemele financiare, monetare, comerciale și industriale ale României, lucru favorizat mult și de faptul că, pe parcurs, a devenit secretar general al Ministerului Industriei și Comerțului, deputat, iar de la 1 martie 1925 a fost transferat, la cererea sa, ca profesor la catedra de știință și legislație financiară; din 1924 pînă în 1929 a fost și rector al Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București.

În noile condiții, cercetările sale s-au concretizat în studii ca: **Politica economică a României Mari** (1919), **Îndrumări de politică economică și financiară a României** (1920), **Politica economică a României față de politica economică imperialistă** (1923), **L'accroissement de la production et son influence sur les variations du change en Roumanie** (1924, idem în engleză), **Les nouvelles tendances de l'économie internationale** (extras din „Analele statistice și economice", 1925), **Mase de manevră valutară** (extras din aceeași revistă, 1925), **Les finances publiques et la situation monétaire en Roumanie** (în volumul colectiv „Situation et organisation économique de la Roumanie en 1926"), **Stabilizarea monetară în Europa și consecințele ei economice** (lucrare colectivă în cadrul „Asociației generale a economiștilor din România", 1928), **Tehnica stabilizării leului** (1928). În calitatea sa de profesor de finanțe a publicat cursul de **Știință și legislație financiară.** În 1929 a apărut **Avuția națională și venitul național. Repartizarea lor,** în „Analele statistice și economice".

Parcurgerea, oricît de succintă, a principalelor teme ale preocupărilor sale științifice vădește în I. N. Angelescu un economist activ al epocii sale, prezent în multe din principalele ramuri ale științei economice de atunci. Totodată, ca rector al Academiei de Înalte Studii Industriale și Comerciale din București, de numele său se leagă efortul uriaș pentru acel timp de a asigura acestui înalt așezămînt de știință și cultură economică o clădire corespunzătoare. Tot lui avea să i se datoreze înființarea în 1927 a bibliotecii A.I.S.C.I., ajunsă, apoi, către sfîrșitul perioadei interbelice, cea mai importantă bibliotecă economică din sud-estul Europei.

Așa cum s-a putut observa, un loc important în opera lui I. N. Angelescu a o-

FIȘE

Colocviu național

● *În cursul acestei săptămîni s-au desfășurat lucrările Colocviului național privind orientările actuale în gîndirea economică contemporană, prestigioasă manifestare științifică organizată de Institutul de economie socialistă din cadrul Institutului Central de Cercetări Economice. Comunicările susținute de cadre care activează în cercetarea economică, de cadre universitare și alți specialiști au fost axate pe o problemă de mare actualitate pentru cercetarea economică în general precum și pentru practica economică din țara noastră, și anume aspectele teoretice și practice ale adaptării economiilor naționale la procesele și fenomenele din economia mondială. După cele prof. dr. Barbu Gh. Petrescu, director general al Institutului Central de Cercetări Economice, a rostit cuvîntul de deschidere al reuniunii științifice, în cadrul căruia a fost evidențiată contribuția strălucită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la îmbogățirea tezaurului de gîndire și acțiune revoluționară contemporane, participanții la dezbatere au susținut comunicările grupate tematic în trei secțiuni. O primă secțiune a fost axată pe aspecte ale evoluției economiei naționale în contextul amplelor schimbări calitative prefigurate de Congresul al XIII-lea și al mutațiilor anticipate la nivelul economiei mondiale. Celelalte comunicări au abordat, pe de o parte, aspecte esențiale ale evoluției economiei mondiale (secțiunea a II-a) iar, pe de altă parte, modul în care aceste schimbări se reflectă la nivelul doctrinelor economice (secțiunea a III-a). În încheierea lucrărilor colocviului, într-o atmosferă de înaltă responsabilitate și efervescență creatoare, participanții au adresat o telegramă tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului.*

● *Volumul publicat la „EDITURA CERES" sub titlul „Economia funciară" (autori I. Bold, S. Hartia, V. Niță, D. Teaci) tratează o temă de cert interes pentru progresul agriculturii românești: cum să sporim, în limite raționale, și cum să îmbogățim calitățile solului în condițiile în care activitățile industriale, urbanizarea, exploatarea terenurilor prin sisteme*

ION BOLD, SERGIU HARTIA, VASILE NIȚĂ, DUMITRU TEACI

ECONOMIA FUNCIARĂ

intensive au un efect opus, cu caracter entropic. Volumul are un caracter, în bună măsură, didactic, caracter evidențiat deopotrivă de modul în care a fost alcătuit și stilul de redactare. Astfel, autorii, pentru o cît mai limpede expunere a problematicii, consacră prima secțiune a volumului precizării aspectelor teoretice, metodologice, organizatorice a ceeo ce reprezintă economia funcia-

cupat istoria economică. El este de fapt unul din primii care a încercat să prezinte într-o formă cuprinzătoare evoluția vieții economice rurale și urbane la români de-a lungul cîtorva secole și astfel să pună, implicit, în evidență modul în care factorul economic a contribuit la afirmarea națiunii române ; îi revine, de asemenea, meritul de a fi tratat istoria noastră economică în conexiune explicită cu cea europeană și chiar universală. Lucrările lui, **Evoluția economică a Țărilor Românești** (vol. I **Economia familială agrară. Economia orășenească**) și **Histoire économique des Roumains** (care, sub o formă mai amplă, o cuprinde în cea mai mare parte pe prima), dar nu numai ele stau mărturie în această privință. De fapt, volumul „Evoluția economică a Țărilor Românești" constituie, în concepția lui, „nucleul unei opere mai întinse" pe care urma s-o intituleze **Tratat complet de istorie economică românească.** Din păcate, schimbîndu-și direcția preocupărilor, nu a dus această promisiune la capăt. Oricum, aria cuprinzătoare a problematicii abordate în primul volum stă mărturie viziunii complexe și capacităților sale de cercetare și sinteză: elementele primordiale ale instituțiilor economice ale românilor, feudalismul agrar la români, unitatea economică în epoca familială și agrară, bunurile, producerea și circulația lor în epoca familială și agrară în România, nașterea orașelor la noi și alcătuirea populației lor înainte de secolul al XIX-lea, organizarea profesională a populației orașelor, raporturile comerciale externe ale românilor pînă la sfîrșitul dominației corporațiilor, schimbul, valoarea relativă a mărfurilor, instrumentele de schimb, piețele, operațiile financiare și mijloacele de transport pînă în secolul al XVIII-lea etc.

Se observă, deci, la Angelescu, un accent deosebit pe istoria relațiilor de producție. Un merit este demonstrarea existenței feudalismului în istoria românilor, într-o perioadă în care, nu o dată, se afirma că acesta nu ar fi existat la noi. De asemenea, merită subliniat că el studiază apariția feudalismului pe întregul teritoriu românesc și, punînd în evidență influența pe care au exercitat-o slavii, germanii și maghiarii, subliniază ca fundamentală „moștenirea romană a organizației agrare. Această organizație – continuă el – se păstrase ca o temelie și pe ea se construise feudalismul agrar, care domina și în secolul al XVII-lea, după cum dovedesc raporturile dintre plugari și boieri, consfințite în legiuirile agrare de care am vorbit" [1]) (este vorba de legiuirile bizantine, care se traduceau și se potriveau a fi aplicate la români în secolele XV–XVII – n.n.).

Merită atenție și preocuparea sa – care merge pînă la lucrarea „Origina răzeșilor și moșnenilor. Caracterul codevălmășiei lor" – de a pune în legătură codevălmășia și proveniența moșnenilor și răzeșilor cu proprietatea comună primitivă, subliniind, totodată, că „Numai privite comparativ, în timp și spațiu, problemele economice își pot găsi explicațiunea lor și prin aceasta pot fi dezlegate de prejudecățile, care se substituiesc utilității" [2]).

În viziunea lui Angelescu, primul volum al „Evoluției economiei Țărilor Românești" urma a servi drept un fel de introducere la volumul II, pe care-l considera esențial și „destinat studiului aprofundat al epocii Economiei Naționale a Românilor și raporturilor noastre economice sub dominația Economiei internaționale" [3]).

Este cu acest prilej de remarcat că, spre deosebire de alți economiști interbelici, care au scris ulterior, Angelescu vedea corect începerea procesului de disoluție a economiei feudale și de formare a relațiilor capitaliste începînd nu din 1829 (pacea de la Adrianopole), ci din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, ceea ce reprezintă un merit al său. Referindu-se la volumul al II-lea, el scrie clar că „se va întinde peste o parte din secolul al XVIII-lea, peste tot secolul al XIX-lea și peste începutul secolului nostru" [4]).

Urmărind tratarea întregii noastre istorii economice, Angelescu căuta să asigure nu numai cunoașterea ei de către români și facerea ei cunoscută peste hotare, dar și folosirea ei pentru înțelegerea problemelor contemporane. I. N. Angelescu a fost un militant ardent pentru independența economică a României în condițiile în care, pe de o parte, interdependențele economice internaționale creșteau, iar pe de alta marile puteri imperialiste ale timpului – care învinseseră Germania în primul război mondial – căutau să-și sporească dominația economică, dar și politică asupra României de atunci.

Este interesant de remarcat că el observa cu luciditate interdependențele și necesitatea participării active a țării la circuitul economic mondial, ca și rolul colaborării cu capitalul străin, dar sublinia, totodată, tabloul contradictoriu al relațiilor economice și politice internaționale, politica de dominare și asuprire a unor țări mai slabe de către puterile imperialiste. Desmințind afirmația că o dată cu înfrîngerea Germaniei s-ar fi înlăturat dominațiile, el scria în 1923 în lucrarea Politica economică a României față de politica imperialistă : „Economiile naționale ale diverselor popoare de azi stau într-o strînsă legătură de dependență reciprocă și în multe cazuri unele sînt dominate și altele aservite. Războiul mondial din urmă n-a suprimat dominațiile și aservirile, dar a schimbat în parte pe dominanți și dominați" [5]). În aceste condiții, sublinia el : „...politica noastră economică nu se poate hotărî fără să ținem seama de legăturile economiei noastre naționale cu economia internațională și de politica economică a statelor mari, care domină și condiționează viața economică internațională. A ține seama de politica economică mondială nu înseamnă [însă] a o urma sau a ne supune tendințelor ei. Cîteva state mari au impus și au dominat întotdeauna această politică economică mondială, fie printr-un acord între ele, fie prin lupte de secole la care au angajat, conștient sau nu, pe mai toate celelalte state ale lumii. Datoria conducătorilor oricărui popor, care nu înțelege să fie aservit, este →

[1]) I. N. Angelescu, **Evoluția economică a Țărilor Românești,** vol. I, **Economia familială și agrară. Economia orășenească,** București, 1918 (dar pe coperta interioară 1916), p 32.

[2]) I. N. Angelescu, **Origina răzeșilor și moșnenilor. Caracterul codevălmășiei lor. Studii sociale.** Fascicola I, Pitești, 1909, p. 6

[3]) I. N. Angelescu, **Evoluția economică a Țărilor Românești,** vol. 1. **Economia familială și agrară. Economia orășenească,** București, 1918 (1916), p. 4

[4]) Op. cit. p. 5

[5]) I. N. Angelescu, **Politica economică a României față de politica imperialistă,** București, 1923, p. 7

ră. În acest context larg sînt inserate analize ample privind politica românească în domeniul conservării fondului funciar, cele mai multe din acestea avînd la bază o înțelegere pluridisciplinară a realităților, perspectivă impusă de însăși complexitatea domeniului cercetat. Nu sînt ignorate, în cadrul lucrării, nici referirile la experiența altor țări precum și proiecțiile pentru o perspectivă largă de timp.

Mecanism economic

● *În mod firesc, modificarea condițiilor în care se derulează activitatea economică impune perfecționarea continuă a mecanismului economic. În prezent, pentru economia bulgară, elementele cele mai importante care au survenit – avînd adesea un caracter restrictiv – sînt cele legate de imperativul reducerii consumurilor energetice și materiale, al creșterii calității și competitivității produselor – afirmă K. Ivanov – în articolul „Noi aspecte ale mecanismului economic" publicat în revista „IKONOMICESKA MISL" (numărul 6/1984). Ca un răspuns, au fost inițiate o serie de măsuri privind adaptarea mecanismului economic în acest sens. O primă inițiativă constă în îmbinarea pe o bază nouă a stimulentelor și a penalizărilor legate de indicatorii de valorificare a resurselor, dimensionați prin plan. În același cadru de perfecționări, se înscriu măsurile privind asigurarea unor legături mai directe între producători și piață (deopotrivă internă și externă), precum și lărgirea atribuțiilor colectivelor de oameni ai muncii în dimensionarea și executarea exemplară a sarcinilor de producție.*

Știința și viața

● *Selecția de eseuri ale omului de știință austriac* Hans Selye *pe care* EDITURA POLITICĂ *o oferă cititorilor din țară noastră sub titlul „Știința și viața" (Colecția „Idei contemporane") propune o optică oarecum diferită asupra locului și rolului cercetătorului și ale cercetării științifice în lumea contemporană. Este vorba despre analiza acestor probleme de certă actualitate filtrate prin experiența personală a autorului. Valoarea cărții este ridicată, de altfel, tocmai de specificul acestei experiențe de cercetător : domeniul de bază este cel al biologiei dar optica apare cu mult mai largă, extinsă la domeniile de graniță între științele vieții și cele sociale. Conceptul pe care este clădită concepția autorului,*

FIȘE

ca de altfel și a volumului (concept ce a făcut epocă în ultimele decenii), este cel de stress. Urmărind să relieteze deopotrivă condiționarea biologică, psihologică, sociologică a acestui fenomen specific timpurilor noastre, H.S. extinde frecvent considerațiile de strictă specialitate la sfere mai largi precum epistemologia științelor sociale, corelațiile interdisciplinare ș.a. Un alt element important în economia volumului îl reprezintă analizele pertinente privind mecanismele cercetării – de la cele de strategie la cele emoționale și volitive care determină accentuate particularități ale acestei activități.

←

de a-şi impune o directivă potrivit cu interesele acestuia, indiferent dacă este în armonie sau în conflict cu tendinţele politicii economice mondiale" [6]). Iar răspunzînd celor care mascau practicile dominaţiei imperialiste pe care le promovau în numele tehnicii moderne sub pretenţia priorităţii unor aşa-zise „interese universale", I. N. Angelescu preciza : „Pentru noi nu are nici o valoare şi nici o utilitate o tehnică economică mai dezvoltată şi o viaţă universală mai bună, cîtă vreme ea se realizează cu preţul distrugerii sau slăbirii economiei noastre naţionale" [7]). Era aici o idee care avea să se apropie de una, ulterioară, a lui Nicolae Titulescu. Luînd atitudine faţă de pretenţiile Germaniei hitleriste potrivit cărora interdependenţele internaţionale ar fi cerut renunţarea la suveranitatea naţională a ţărilor mai mici, Titulescu spunea : **prin natura ei, interdependenţa presupune independenţa ; acolo unde nu există independenţă, nu există nici interdependenţă, ci doar dependenţă.**

Deşi de pe poziţii burgheze, nu-i lipsită de interes nici caracterizarea dată de Angelescu capitalistului, caracterizare care sfisia unele mituri ce se încerca a fi acreditate : „Capitalistul, prin definiţia şi esenţa lui, nu este un umanitarist şi ar fi o glumă să i se spună că vine pentru opere de binefacere. Înlesnirile ce se fac capitalului care vine să se fructifice, fie din ţară, fie din afară, trebuiesc cîntărite şi plătite cu foloase aduse muncii naţionale şi bogăţiilor latente ale ţării" [8]). Iar în faţa pretenţiei capitalului monopolist străin că el intra în ţară ca să ajute România, economistul român răspundea : „...capitalul străin nu ne ajută, ci se ajută pe sine" [9]).

Examinarea operei lui I. N. Angelescu pune în lumină un economist care abordă problemele de pe poziţii burghezo-democratice, înţelegînd necesitatea unor reforme economice dar păstrînd cadrul burghez. În acest context, lucrarea **Cooperaţia şi socialismul în Europa,** celelalte lucrări consacrate cooperaţiei, ca şi capitolul **Solidarismul social-economic** scris de el pentru volumul „Doctrinele partidelor politice" publicat de Institutul Social Român, îl arată ca pe un susţinător, de pe poziţiile burgheziei naţionale, al solidarismului social-economic între clasele sociale, urmînd ca în acest scop să fie folosite cooperaţia, sindicalismul şi asigurările sociale. Cît priveşte rolul statului în economie, el se ridica împotriva celor care-l negau, afirmînd că acesta avea deja cîteva puncte cîştigate de la care nu se mai putea da înapoi (siguranţa publică, apărarea naţională, elementele care condiţionează funcţionarea vieţii economice, apărarea în faţa dominaţiei economice străine) şi preciza că „pînă unde se întinde acţiunea economică a statului, sub forma regiei proprii, este o chestiune de oportunitate, în raport cu dezvoltarea economică a ţării şi deci poate forma obiectul programelor politice" [10]).

În ce priveşte unirea forţelor de luptă contra politicii economice imperialiste duse faţă de România, I. N. Angelescu trecea peste deosebirile de concepţii politice. El sublinia că „o aversiune firească împotriva politicii economice imperialiste trebuie să se ridice din rîndurile acelor care urăsc capitalismul, cu toate urmările şi mai ales exuberanţele lui, şi luptă pentru întronarea unei alte ordini economice. Prin urmare, toţi acei care se îndreaptă spre socializarea bunurilor, mai exact a fabricilor, spre proprietatea de muncă în agricultură şi chiar spre o organizare cooperatistă a întregii vieţi economice, nu pot admite şi trebuie să se opună tendinţelor politicii economice imperialiste" [11]).

Multă atenţie a acordat. I. N. Angelescu analizei teoretice şi practice a mecanismului de funcţionare a economiei capitaliste de atunci. Principala sa lucrare consacrată acestor probleme o reprezintă **Cunoaşterea şi conducerea pieţii economice.** „Am intitulat lucrarea de faţă **„Cunoaşterea şi conducerea pieţii economice"** — scria el — pentru că a cunoaşte este scopul oricărei lucrări de ştiinţă economică şi a conduce este scopul oricărei politici economice ; iar lucrarea aceasta are ca obiect analizarea normelor de conducere scoase din legile mecanismului vieţii economice" [12]). Autorul examinează mecanismul economic din timp de pace şi din timp de război, expune necesitatea urmăririi „fenomenelor multiple" inclusiv al producţiei, rolul pieţei mărfurilor şi al celei financiare, fluctuaţia preţurilor, concentrarea economiei naţionale, solidaritatea pieţelor economice şi influenţa pieţei internaţionale asupra economiilor naţionale, crizele, centralizarea şi guvernarea vieţii economice de către stat etc. În cadrul ultimei probleme, ce ilustrează rolul mare pe care îl ocupa statul în concepţia sa economică, luînd în considerare şi fenomenul războiului, I. N. Angelescu ajungea la concluzia că „este nevoie de crearea unei instituţii centrale, a unei **Comisii Centrale Economice,** de unde să pornească puterea motrice a noului aparat al economiei naţionale" [13]).

Autorul îmbină cercetarea istorică cu analiza cantitativă a fenomenelor. În acest context, o dată cu cercetarea proceselor pe exemplul Franţei, Angliei şi Germaniei, introduce pe larg în analiză problemele evoluţiei economice româneşti, cu accent deosebit pe anii 1880—1912 pentru care, de altfel, construieşte indicii simptomelor producţiei şi diagrama producţiei, indicii factorilor circulaţiei şi diagrama acesteia, indicii factorilor consumului şi diagrama consumului, indicii factorilor sociali şi demografici care — cu toată penuria de date statistice, mai ales industriale, de care se lovea autorul — prezintă interes şi azi. Totodată, el stabileşte indicele global („totalizator") al evoluţiei economice a României de la 1880 la 1912, punînd în evidenţă momentele de avînt şi depresiune din interiorul perioadei, ceea ce nu poate să nu fie recunoscut ca un merit al său.

Profesorul I. N. Angelescu a fost unul dintre primii noştri economişti de profesie, care a abordat amplu problemele metodei de cercetare economică, atît sub aspectul metodologiei generale, cît şi sub acela consacrat unui anumit domeniu.

Începîndu-şi activitatea într-un moment în care disputa pentru sau contra metodelor inductivă şi deductivă era ceva obişnuit, economistul român arăta că polemica provenea din cauza confuziei făcute între unele procese logice ale gîndirii şi aplicările lor la anumite domenii de studiu. Încă în „Principii de metodă şi regularităţi statistice" (1912), el sublinia că metodele deductive şi inductive se întrebuinţează în orice ştiinţă consolidată, dar dobîndesc înfăţişări deosebite după ramurile de ştiinţă la care se aplică. În ştiinţa economică, remarca el, procedeul logic al deducţiei ia forma specială a metodei cantitative sau statistice, sub toate nuanţele şi înfăţişările ei, iar procedeul logic al inducţiei pe cea a metodei istorice. Iar în 1913, în prefaţa la „Asigurările sociale în statele moderne", îşi fixa poziţia în felul următor : „Obiectul studiilor economice este cunoaşterea, explicarea şi conducerea organizaţiei economice actuale. Aceasta este însă mai întîi un produs istoric. Prin analiza aprofundată şi conştientă a întîmplărilor trecute, se găsesc puterile care au determinat forma organizării de astăzi. Din compararea acestor puteri, factori ai evoluţiei economice, se cunoaşte tendinţa evoluţiei. Atît ne dă analiza istorică. Puterile conducătoare se prefac şi raporturile cantitative dintre ele se schimbă, adică direcţia rezultantei factorilor evoluţiei nu e dată şi astăzi de acelaşi factor ca în trecut. Pentru faza actuală a evoluţiei — obiectul principal al studiilor noastre — ne trebuie noi elemente metodologice. Toţi factorii care lucrează actualmente la menţinerea sau prefacerea organizaţiei existente trebuie măsuraţi şi cîntăriţi. Avem mijloace pentru a exprima chiar calităţile în mod cantitativ. Cu chipul acesta, mărimea şi greutatea factorilor de natură materială sau morală ne dă putinţa să cunoaştem, dacă avem de-a face cu un echilibru al forţelor în acţiune, sau dacă ne găsim în cursul unei prefaceri, precum şi în ce direcţie ne îndreptăm. Atît ne dă procedeul statistic" [14]). Avem aici, însă, prezentată doar o parte a concepţiei sale asupra metodei. Ea avea să fie expusă mai complet ceva mai tîrziu, în 1914, în felul următor : „După această metodă, orice fenomen economic trebuie urmărit în întreaga lui evoluţie, de la apariţia lui şi pînă la forma actuală, pentru a cunoaşte cauzele care l-au produs şi i-au determinat mersul. Partea istorică a metodei nu exclude însă deducţia şi nu are nimic de-a face cu chestiunea dacă în ştiinţa economiei publice se întrebuinţează deducţia sau inducţia. Aceste forme ale gîndirii omeneşti, aceste metode din punctul de vedere al logicii, se aplică ambele în mai toate ştiinţele ; în matematică se aplică şi inducţia, după cum în fizică se aplică şi deducţia. E destul să amintesc de cercetările matematicianului Poincaré în această privinţă. Dar, în aplicarea lor, aceste metode logice dobîndesc forme deosebite, după ştiinţele unde sînt aplicate, devenind metodele speciale ale acestor ştiinţe. În ştiinţa economiei politice avem de-a face cu o înfăţişare istorică a metodei, în înţelesul de mai sus. Dar urmărind fenomenul economic pînă astăzi, aceasta nu e suficient pentru a-i vedea, pentru a-i întrevedea mersul viitor, adică tendinţa evoluţiei economice. Pentru aceasta e nevoie să cunoaştem puterea lui în raport cu puterea altor fenomene economice coexistente şi din acest raport de forţe să putem trage rezultanta, tendinţa evoluţiei. Aici intervine partea statistică a metodei, transformînd pînă la un anumit punct şi calităţile în cantităţi şi... prefăcînd, pen-

---

[6]) Ibid. p. 3—8
[7]) Op. cit. p. 40
[8]) Op. cit. p. 11
[9]) Op. cit. p. 9
[10]) I. N. Angelescu, **Politica economică a României faţă de politica imperialistă,** Bucureşti, 1923, p. 61
[11]) Op. cit. p. 12
[12]) I. N. Angelescu, **Cunoaşterea şi conducerea pieţii economice,** ed. a II-a, Bucureşti, 1915, p. 5
[13]) Op. cit. p. XVI
[14]) I. N. Angelescu, **Asigurările sociale în statele moderne,** Bucureşti, 1913, prefaţă.

tru cine e în stare să înțeleagă, știința economiei politice dintr-o frazeologie goală într-o ramură de cercetări exacte" [15]).

Examinarea acestor extrase caracteristice pentru concepția lui I. N. Angelescu despre metodă îl arată ca pe un economist evoluat și, din multe puncte de vedere, mai înaintat decît numeroși economiști nu numai români dar și occidentali din epocă – evident nu cuprindem aici pe cei marxiști.

Pentru el sînt însă caracteristice nu numai îmbinarea organică a logicului cu istoricul, a analizei calitative cu cea cantitativă, cercetarea mișcării factorilor cauzali și a raporturilor dintre ei în determinarea rezultantei, dar și cererea expresă, enunțată încă în 1909, în „Originа răzeșilor și moșnenilor", ca problemele economice să fie examinate comparativ, în timp și spațiu, numai pe această cale putîndu-le asigura o explicație deplin corectă și elimina prejudecățile.

Vorbind de problema metodei în concepția lui I. N. Angelescu merită subliniat și faptul că el acorda analizei istorice nu numai un rol deosebit în înțelegerea prezentului, dar și, în îmbinare cu cercetarea acestuia, în înțelegerea mișcării viitoare a fenomenelor. Pe această bază, tocmai, considera esențial rolul prospectiv al științei economice. **„Singurul criteriu de judecată exactă în chestiunile de care vorbim** – scria el – **ni-l dă urmărirea evoluției trecute.** Cu acest criteriu se poate constata ceea ce a consacrat viața de pînă acum și a ceea ce s-a dovedit a avea mai multă trăinicie ; iar în conflictele vieții actuale, măsurînd forțele tradiționale, istorice, precum și raporturile de astăzi dintre ele, se poate prevedea de partea căror cerințe va fi victoria și care este soluția ce trebuie adoptată pentru a nu întîrzia un mers firesc al lucrurilor. Acesta este de altfel rolul unei științe economice sau sociale în genere și, dacă nu e acesta, nu e știință" [16]).

În același timp, pentru el cercetarea istorică a fenomenelor nu înseamnă descrierea acestora și pierderea în amănunte, ci, ca să spunem așa, realizarea unei istorii trecute prin rațiune, a unei istorii raționate lucid. Acest lucru îi va permite să atragă atenția asupra rolului factorului economic în viața popoarelor, ca și asupra locului cauzelor economice în izbucnirea războaielor de-a lungul istoriei. „Înlănțuind... ceea ce este accidental și aparent în istoria economică a popoarelor – sublinia el – studiul mai adînc al acesteia ne arată că întotdeauna **înălțarea sau căderea unui popor față de altele au fost rezultatul unor împrejurări economice favorabile sau nefavorabile și apoi că cele mai multe din războaie dintre popoare,** care umplu paginile istoriei politice, **au fost pornite, în ultimă analiză, din motive economice"** [17]). Nu-i scapă nici temelia economică a claselor și luptei de clasă : „...în interiorul unui popor, conflictele și luptele de clasă se razimă pe diferența între interesele economice ale claselor și întotdeauna s-a impus organizarea economică potrivită intereselor celor mai puternici economiceşte" [18]). Iar în alt loc : „Din toată evoluția vieții economice trecute, rezultă că puterea politică a fost întotdeauna în mîinile acelei clase care a dispus de cea mai mare bogăție, bineînțeles de bogăția specială fiecărei epoci" [19]).

În lumina celor de mai sus, se impune atenției și modul în care era caracterizată situația din societatea românească a timpului său. Pe baza datelor statistice oficiale, el punea în evidență „cît de neegală este împărțirea avuțiilor între locuitorii unei țări. Cei săraci sînt cei mai mulți și cea mai mare avuție este în mîinile celor mai puțini" [20]). De asemenea, observa importanța organizării maselor țărănești și a proletariatului pentru îmbunătățirea soartei lor : „Lipsa de organizare solidă [ca] și bogăția covîrșitoare a marilor proprietari și capitaliști a împiedicat acest proletariat să-și îmbunătățească soarta obținînd condiții mai avantajoase de muncă" [21]). Elocvent este și modul în care Angelescu caracteriza situația din punctul de vedere al repartiției avuției naționale : „Din avuția națională a țării noastre nu a trecut mult spre masele muncitoare agricole și industriale ; dimpotrivă, avuția pe cap de locuitor în mase s-a redus. Urmarea acestei situații a fost că întreaga putere politică se află în mîna marilor proprietari și a burghezimii îmbogățite. Țărănimea, micii meseriași și proletarii industriali și comerciali formează din punct de vedere politic o «clientelă» romană". Iar apoi, luînd poziție față de cei care reduceau problemele democrației la înlocuirea votului cenzitar cu cel universal : „Democratizarea formală, juridică, trecerea dreptului de vot la masele mari ale poporului sărac nu va atinge întru nimic puterea politică a claselor bogate. Schimbările acestea formale nu fac decît să mărească «clientela». Deplasarea puterii politice din mîinile celor puțini, bogați, în mîinile maselor poporului nu se va face decît în urma împrăștierii bogățiilor în rîndurile celor mulți. De aceea, marea reformă, pe care o așteaptă timpul nostru, nu va fi una juridică, formală, ci una economică, reală, de schimbare a repartizării avuțiilor. Prin schimbarea repartizării avuțiilor se deplasează puterea politică reală și prin aceasta se schimbă într-adevăr ordinea de drept, nu se creează drept în coduri, ci drept care trăiește în viața economică și socială" [21]).

Această concluzie, la Angelescu, nu-i singulară. Într-o altă, bunăoară, după ce arătase pieirea feudalismului, trecînd la caracterizarea capitalismului, Angelescu avea să declare : „Bogăția, care apare acum sub forma capitalului productiv – deoarece capitalul sustras din producție nu are prea mare importanță în organizarea legăturilor economice dintre oameni – se acumulează fără nici o piedică. **Rezultatul a fost o totală deposedare a maselor de orice instrument de producție.** Cea mai înaintată viață economică era aceea în care oamenii erau împărțiți în capitaliști și proletari sau întreprinzători și salariați. Acumularea nu mai avea limită și miliardarii apăreau pe măsură ce numărul proletarilor se mărea. Era foarte simplu să se observe, cum a remarcat Karl Marx, că o astfel de organizație economică mergea cu pași repezi spre distrugerea ei însăși. După deposedarea celor mai mulți, acei cîțiva magnați ai capitalului erau să fie la rîndul lor deposedați – „expropriați", cum ar zice Marx – de către proletari, ca să înceapă de la capăt o altă viață în locul aceleia care s-ar fi distrus singură, printr-o extrem de neegală repartizare a bogățiilor. Dar dacă nu s-a ajuns la acumularea aceasta, pe care pretindea că o vede Marx, pericolul unui dezastru al organizației economice moderne nu e cu totul înlăturat" [22])

Aceste ultime cuvinte publicate în 1916, deci cu un an înainte ca sistemul capitalist internațional să fi suferit prima spărtură și încă una foarte puternică, arată realismul lui Angelescu. De altfel, tot realismul este acela care l-a ajutat să observe și rolul organizațiilor monopoliste : „Trusturile sau cartelurile – scria el – unde apar, pun stăpînire pe nervul vietii unui popor" [23]).

Prin aceste constatări privind capitalismul, I.N. Angelescu se dovedea cel mai înaintat economist oficial din țara noastră pînă la cel de-al doilea război mondial. Dar el nu va trage din respectivele constatări concluzii în sensul mișcării societății spre socialism. În optica sa, acesta avea o înfățișare care nu o depășea prea mult pe aceea a propagandei antisocialiste vulgare, prezentîndu-l că pe „o egalitate în sărăcie" [24]).

Pentru el, soluția ar fi constat în solidarismul social-economic de pe pozițiile proprietății private care, fără a elimina esența capitalismului, trebuia să-i înlăture excesele ; cum am mai arătat, cooperația, sindicalismul, asigurările sociale, dar și rolul de arbitru al statului în confruntarea forțelor sociale constituiau instrumentele care ar fi urmat să servească acestui scop. Cu alte cuvinte, concepția sa despre viitor nu o depășea pe aceea a reformismului burghez. În această contradicție, dintre numeroasele observații și concluzii științifice, uneori cu caracter dialectic, pe care le punea în lumină cu prilejul analizei capitalismului și pseudo-soluția de natură burgheză pe care voia s-o dea conflictului antagonic dintre exploatați și exploatatori, va consta, în fond, una dintre manifestările esențiale ale poziției de clasă a lui Angelescu. Avem aici, prezentă de fapt, o dovadă clară că în condițiile existenței claselor sociale antagoniste metoda de cercetare în știința economică nu poate ocoli problema poziției de clasă, după cum, evident, nu o poate ocoli nici pe cea național-statală.

Acum, la un secol de la nașterea lui I.N. Angelescu, cercetătorul lucrărilor sale află în el un economist de înaltă cultură, viguros patriot, extrem de activ, care, în ciuda limitelor sale istorice și de clasă, concentrîndu-și atenția asupra unei multitudini de probleme ale științei economice, s-a străduit, nu o dată cu succes, să împingă lucrurile înainte. Desigur că astăzi, în lumina progresului istoric și a dezvoltărilor uriașe ale științei economice și celei istorice, operei sale i se pot aduce numeroase critici, dar atunci cînd a fost scrisă ea a exprimat destul de complex, de pe poziții democratice, frămîntările și zbuciumul vieții economice și ale științei care o cercetează. Această operă, care merită a fi cunoscută și analizată, ar fi putut fi, desigur, mai mare și poate chiar mai profundă dacă și viața lui I.N. Angelescu nu ar fi fost atît de scurtă.

prof. dr. doc.
N.N. CONSTANTINESCU

---

[15]) I. N. Angelescu, **În jurul scrierii Cooperația și Socialismul în Europa.** Citatul reluat de I. N. A. în lucrarea **Cunoașterea și conducerea pieții economice.** Vezi ed. a II-a, 1915, p. 8

[16]) I. N. Angelescu, **Puterea economică și puterea politică,** București, 1916, p. 4

[17]) Op. cit. p. 4

[18]) Op. cit. p. 4

[19]) Op. cit. p. 33

[20]) Op. cit. p. 26

[21]) Op. cit. p. 38

[22]) Ibidem

[23]) Op. cit. p. 29

[24]) Ibidem

[25]) Op. cit. p. 26

PERSISTENȚA CRIZEI MONETARE

EVOLUȚIA economiei țărilor capitaliste în ultimii ani este puternic marcată de manifestările profunde ale crizei monetare permanentizate. Aceasta s-a împletit în primii ani ai deceniului nostru cu una din cele mai puternice crize economice ciclice din perioada de după cel de al doilea război mondial. Unii economiști din țările occidentale au avansat ipoteza că, acționîndu-se pentru redresarea economiei în condiții de reducere a ritmului inflației, se va pune capăt și crizei monetare, oarecum ca o consecință. Lucrurile nu s-au petrecut însă așa.

Un domeniu în care criza monetară se manifestă puternic și continuu este acela al oscilării valorii monedelor și a cursurilor de schimb. Valoarea monedelor este reflectată în puterea lor de cumpărare, iar cursurile de schimb, teoretic, exprimă o oarecare egalitate a puterilor de cumpărare. Aceasta înseamnă că prețurile bunurilor de consum sînt astfel formate încît o monedă (dolar, franc francez, marcă vest-germană etc.) permite cumpărarea aproximativ a aceleiași cantități de mărfuri în țară cît și în străinătate. În condițiile economiilor de „piață liberă", deficitele sau excedentele balanței de plăți curente ar trebui să aducă, în timp, echivalența puterilor de cumpărare. Or, se constată că de la suspendarea convertibilității dolarului din 1973 și trecerea la cursuri fluctuante nu au mai existat limite și nici mecanism corector ca în condițiile Acordului de la Bretton Woods. Convertibilitatea a devenit doar o operațiune de schimb între monede la cursul pieței.

Cu toate fluctuațiile mari și continue ce le înregistrează de 11 ani, dolarul și-a accentuat rolul de monedă internațională. Beneficiind de privilegiul că „1 dolar = 1 dolar", autoritățile din S.U.A. l-au „abandonat" pe piețele valutare devenite foarte speculative. După 1973 o perioadă s-a speculat pe scăderea dolarului (à la baisse), ajungîndu-se, de exemplu, ca în octombrie 1978 dolarul să coteze 3,99 franci francezi, iar față de marca vest-germană să atingă cel mai scăzut nivel, 1,72 mărci pentru un dolar în ianuarie 1980. Subevaluarea dolarului varia în jur de 30%. Ulterior prin măsurile adoptate de Sistemul Rezervei Federale (banca centrală a S.U.A.), cunoscută sub denumirea prescurtată de FED, au crescut mult dobînzile, s-a restrîns masa monetară, cu prețul celei mai grele recesiuni economice postbelice, s-a redus ritmul inflației. Drept urmare speculațiile pe piața valutară și-au schimbat sensul, începînd să se mizeze pe creșterea dolarului (à la hausse). S-a ajuns la supraevaluarea dolarului, în ciuda tezelor teoretice, în condiții de deficite crescînde ale balanței de plăți curente.

După unele evaluări ale O.C.D.E. [1]) cursurile care ar echivala puterile de cumpărare în perioada actuală ar fi de 6,65 franci francezi și, respectiv, 2,34 mărci vest-germane pentru un dolar. Din aceste calcule rezultă că este vorba de o supraevaluare a dolarului cu 46% față de francul francez și cu 33% față de marcă (vezi tabelul nr. 1). După calculele unor experți ai F.M.I. supraevaluarea dolarului ar fi de circa 20%.

Așa cum se desprinde din cifrele tabelului, în perioada 1970—1973, dolarul era, de asemenea, supraevaluat și. sub presiunea celorlalte țări, S.U.A. au fost nevoite să-și devalorizeze moneda de două ori (în decembrie 1971 și în februarie 1973), făcînd uz de mecanismul corector prevăzut de Acordul de la Bretton Woods, cursurile rămînînd fixe.

Din aprilie 1973 s-a trecut la cursuri fluctuante. Ritmurile diferite de inflație au modificat ulterior raportul puterilor de cumpărare, dolarul a început să fie subevaluat, atingînd, așa cum am mai arătat, cel mai scăzut nivel în ianuarie 1980. De atunci, cursul dolarului crește, devenind supraevaluat. Aceasta datorită faptului că dobînzile nu sînt menținute la un nivel corespunzător stabilității dolarului în jurul parității puterii sale de cumpărare. Din contra, dobînzile înalte contribuie la întărirea supraevaluării. Menținerea dobînzilor la nivel ridicat se datorează necesităților de fonduri pentru acoperirea deficitului bugetar, prevăzut pentru anul acesta la circa 200 miliarde dolari. Adăugîndu-se la acesta deficitul comerțului exterior, apare evident că cererea mare de fonduri duce la dobînzi ridicate și dacă nu ar fi fondurile atrase din străinătate, dobînda în S.U.A. s-ar urca la 17—19%.

Creșterea rolului dolarului în tranzacțiile comerciale și preponderența obținută în operațiunile financiare face ca dobînzile pe termen scurt, mijlociu și lung pe piețele valutare internaționale să fie aliniate după dobînzile din S.U.A. Hegemonia financiară a S.U.A. a avut și are urmări nefaste pentru restul lumii cu economie de piață. Așa cum remarcă Jean Denizet, dificultățile economice își au, în parte, originea în rolul mondial al unei monede instabile [2]). Fluctuațiile dolarului față de principalele monede ale țărilor industrializate sînt mult influențate de speculația activă de pe piețele valutare. Pentru a descuraja speculația și a frîna devalorizarea mărcii vest-germane, Banca Centrală a R.F.G. a intervenit în 21 septembrie 1984 — spre sfîrșitul zilei de lucru, vînzînd în două ore peste 600 milioane dolari și provocînd scăderea cursului acestuia de la 3,17 mărci, cît ajunsese în cursul zilei, la 3,06 mărci la închidere. Pentru exemplificarea amplorarei fluctuațiilor în ultimele luni, redăm în tabelul nr. 2 cotațiile dolarului față de monedele a cinci țări industrializate.

Așa cum se vede din tabelul nr. 2, dolarul, care este supraevaluat, își menține poziția, speculațiile făcîndu-se pe piețe în sensul creșterii (à la hausse). Intervențiile directe sau mai puțin directe ale băncilor centrale au reușit doar ca la 16 noiembrie 1984, de pildă, cursurile să fie mai aproape de cele din 2 august 1984. Privind raporturile dintre celelalte monede, așa cum se desprind din graficul alăturat, ele s-au menținut mai stabile datorită „sistemului monetar european", în cadrul căruia se mențin cursuri fixe

Tabelul nr. 1

Cursurile dolarului și diferențele de prețuri în raport de prețurile americane
(în procente)

Anul	Cursul dolarului în franci francezi, medii anuale	Diferențe ale prețurilor franceze (în %)	Cursul dolarului în mărci vest-germane	Diferențele prețurilor vest-germane (în %)
1970	5,55	—19	3,66	—17
1971	5,54	—19	3,49	—11
1972	5,04	— 9	3,18	— 2
1973	4,45	+ 5	2,67	+18
1974	4,80	0	2,59	+19
1975	4,28	+16	2,46	+22
1976	4,77	+ 8	2,52	+17
1977	4,91	+ 8	2,32	+24
1978	4,51	+20	2,01	+38
1979	4,25	+29	1,83	+45
1980	4,23	+33	1,81	+40
1981	5,43	+ 6	2,26	+ 7
1982	6,57	— 2	2,42	— 7
1983	7,62	—15	2,55	— 7
21.9.1984	9,71 *	—32	3,17 *	—26

* Cursul zilei
Sursa : statisticile O.C.D.E.

[1]) OCDE, Comptes nationaux 1953—1982, p. 101

[2]) Jean Denizet, Le dollar égoiste, „L'Expansion", 19 octombrie 1984

cu limite de ±2,25% (lira italiană are ±5%), fluctuațiile față de dolar făcîndu-se în comun. Chiar dacă francul elvețian și lira sterlină nu sînt incluse în sistemul monetar european, băncile centrale respective caută să le mențină cursurile oarecum aliniate (vezi graficul). Supraevaluarea dolarului a contribuit mult la creșterea deficitului balanței de comerț exterior a S.U.A. Așa cum se constată însă, dacă cursul de schimb influențează prompt deficitul, acesta deși în creștere nu se reflectă prin influențe negative asupra cursului. Este o anomalie, pe care mulți economiști o apreciază ca foarte periculoasă și care se consideră că nu poate dura mult. S.U.A. își acoperă datoria cu emisiune de dolari pe care — deocamdată — toată lumea îi acceptă. Fiind însă vorba de o monedă „mondială" care este în același timp și o monedă națională ce servește ca instrument de politică economică internă, pericolele pentru economia țărilor capitaliste sînt deosebit de mari.

Manifestările crizei monetare se reflectă și în deplasările masive de fonduri spre S.U.A., precum și în „accidentele" bancare care dovedesc o serie de fisuri și șubrezenia chiar a unora din băncile mari.

Atrase de dobînzile ridicate, fondurile care se transferă în S.U.A. nu sînt îndreptate în principal spre investiții directe — cum s-ar putea crede — avînd în vedere și o serie de înlesniri fiscale acordate. Economiștii de la Union de Banques Suisses susțin că doar 22% din totalul fondurilor intrate în S.U.A. sînt investiții directe, restul îl reprezintă împrumuturi externe ale băncilor americane. Astfel, în afară de marele risc al scăderii puternice a cursului există și riscul ca unele bănci să intre în dificultate. Accidentele bancare s-au înmulțit după falimentul băncii Herstatt din R.F.G. din 1976. Ultimele cazuri, cel al băncii Continental Illinois (a 8-a bancă ca mărime în S.U.A.) și Banca Johnson Matthey în Anglia, care au trebuit preluate imediat de FED și, respectiv, de Banca Angliei, au creat numeroase îngrijorări.

Dacă pentru economia S.U.A., supraevaluarea dolarului a provocat o agravare a deficitului balanței de comerț exterior (produsele de import devenind mai ieftine, în timp ce exportul fiind mai scump este mai puțin competitiv), pentru celelalte țări și îndeosebi pentru țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol consecințele au fost mult mai grave și mai complexe, respectiv o înrăutățire a situației lor economice în general. Aceasta s-a datorat în primul rînd scumpirii importului de produse strict necesare, al căror preț este exprimat în dolari, cum ar fi în primul rînd petrolul. Dacă aparent prețul petrolului a scăzut de la 34 dolari barilul la 29 dolari și chiar la ceva mai puțin, în practică, reducerea de pînă la 20% la preț este nu numai anihilată, ci cu mult depășită de supraevaluarea dolarului.

Tabelul nr. 2

Cotațiile dolarului în monedele a cinci țări industrializate
(cursurile la închiderea zilei)

La data de	Mărci vest-germane	Franci francezi	Franci elvețieni	Yeni japonezi	Lira sterlină (cotația dolari/liră)
2 august 1984	2,8910	8,8725	2,4480	245	1,3115
15 august	2,8755	8,8225	2,4050	241	1,3200
31 august	2,8865	8,8600	2,4070	241,65	1,3078
10 septembrie	2,9905	9,1760	2,4885	245,60	1,2765
21 septembrie	3,17				
	3,0600	9,4000	2,5025	243,10	1,2470
1 octombrie	3,0575	9,3750	2,5180	246,28	1,2372
15 octombrie	3,1430	9,6175	2,5730	248,87	1,2098
30 octombrie	3,0465	9,3450	2,5080	245,50	1,2117
5 noiembrie	2,9320	9,0190	2,4090	242,30	1,2645
16 noiembrie	2,9635	9,0990	2,4455	242,50	1,2590

Sursa : UBS, „Foreign Exchange News", nr. 15/84, noiembrie 1984

Povara dobînzilor ridicate este accentuată de prețul mai mare la care se procură dolarii. De exemplu, produsele vîndute în țările Pieței comune în franci francezi, mărci vest-germane etc. aduc valute care, transformate în dolari (căci dobînzile la credite sînt în majoritate plătibile în dolari), produc pierderi de 20—30% la cumpărarea dolarilor supraevaluați.

O consecință deosebit de gravă este fuga capitalurilor din toate țările, dar în special din țările în curs de dezvoltare, spre S.U.A., atrase de dobînzile ridicate și de calcule speculative privind posibilitatea creșterii în continuare a supraevaluării dolarului. Aceasta are efecte negative grave asupra dezvoltării țărilor respective, care sînt lipsite astfel de posibilități de investiții. Așa cum arată Yannick Le Gac în „Le Figaro" din 10—11 noiembrie 1984, ieșirile de fonduri din R.F.G. către S.U.A. dau de gîndit autorităților vest-germane, care au lăsat să se înțeleagă că în cazul cînd scurgerile economiilor monetare ale populației R.F.G. către S.U.A. nu vor înceta, s-ar putea să fie nevoite să adopte măsuri de control asupra mișcărilor de fonduri între R.F.G. și restul lumii.

O scădere a cursului dolarului față de celelalte monede de circulație mondială în viitorul apropiat este, de fapt, mai mult exprimarea unei dorințe decît o perspectivă clară rezultată din măsuri concrete de reducere a deficitului bugetar al S.U.A., care să micșoreze cererea de dolari și să producă o scădere simțitoare a dobînzilor. Prin aceasta s-ar schimba direcția de circulație a fondurilor : în loc să intre în S.U.A., ele ar începe să iasă din S.U.A. Evident că o asemenea inversare de tendință ar contribui la realizarea unui echilibru, la mai multă stabilitate pe piețele valutare și la posibilitatea adoptării a o serie de măsuri comune pe linia combaterii efectelor crizei economice și monetare.

Numeroși bancheri se abțin însă de la prognoze și mai ales de la măsuri riscante care ar putea să le producă pierderi. Experiența din vară — cînd o serie de instituții financiare s-au lăsat convinse de prognozele scăderii cursului dolarului, demonstrate logic după toate teoriile clasice, și au vîndut cantități importante de dolari, înregistrînd pierderi mari — a determinat adoptarea unei atitudini precaute și efectuarea de operațiuni pe termene scurte sau cu acoperirea riscului.

Multe țări în curs de dezvoltare tind să micșoreze riscurile de pierderi din devalorizări mari și rapide sau revalorizări importante, prin diversificarea rezervelor lor valutare, asigurarea debitelor și creditelor prin operațiuni la termen, lărgirea piețelor de desfacere a produselor lor și diversificarea acestora. Acolo unde există posibilitate, se realizează și contracte de lungă durată de cooperare și schimb de bunuri la prețuri echivalente evidențiate în monede de cont sau în monedele naționale ale țărilor contractante.

Ținînd seama de evoluțiile prezentate, țara noastră este de părere că, în interesul întregii dezvoltări economice mondiale, se impune o reorganizare a sistemului monetar internațional, pe baze noi, echitabile, cu respectarea strictă a principiilor noi ale relațiilor dintre state, astfel încît aceasta să contribuie la stimularea dezvoltării economice a fiecărei țări și în primul rînd a celor în curs de dezvoltare.

dr. Dorel OPRESCU

Variația cursului a cinci monede occidentale în raport de francul elvețian

Curs mediu lunar; media anului 1982 = 100

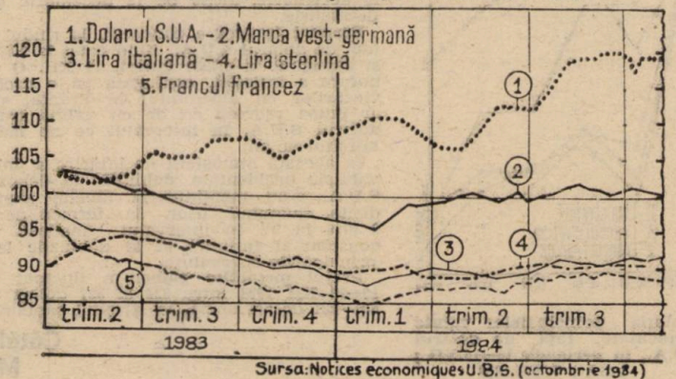

Sursa: Notices économiques U.B.S. (octombrie 1984)

Piața tricotajelor

Deși nu se poate vorbi de un „boom" al tricotajelor ca în anii '60, consumul mondial de tricotaje a marcat în ultimii ani o tendință ușoară de creștere, fiind stimulat în mare măsură de creșterea gradului de purtabilitate și de întreținerea ușoară, cu un efort minim, a materialelor. Totodată, utilizarea pe scară industrială a fibrelor sintetice a contribuit substanțial la dezvoltarea rapidă a industriei tricotajelor și implicit a consumului acestor produse.

● *Analizat pe cele două categorii principale de tricotaje — lenjerie și îmbrăcăminte exterioară* — consumul este dominat din punct de vedere cantitativ de lenjeria tricotată *(peste 60% în Piața comună, de exemplu), articolelor de îmbrăcăminte exterioară revenindu-le o pondere comparativ mai mică. Această tendință a fost amplificată în ultimii ani de cererea sporită pentru bluze tip „T-shirt", care sînt incluse la grupa de lenjerie tricotată.*

● Preferințele de consum se îndreaptă tot mai mult spre articolele tricotate din fire naturale *(îndeosebi la lenjerie), deși ponderea cea mai mare continuă și vor continua să o dețină articolele din fire și fibre chimice. În cadrul acestora cele mai cerute vor fi în continuare firele și fibrele poliesterice, datorită aspectului și caracteristicilor lor de purtabilitate mai apropiate de cele ale fibrelor naturale, precum și capacității de a înlocui atît lîna, cît și bumbacul sau mătasea.*

● Cerințele modei impun pe de o parte utilizarea unor fire într-o gamă foarte variată *(ca de exemplu tricotaje din fire în amestec, cu efect de relief, tricotaje din fire de bumbac sau tip bumbac, lînă, mătase înnobilate cu fire Lurex, tricoturi din fire bumbac mercerizate în bucată pentru a conferi produselor un grad ridicat de luciu),* iar pe de altă parte modele cu grad ridicat de complexitate în execuție *(garnituri contrastante, tricotaje cu broderii, combinații de culori, garnituri din alte materiale, ca piele, țesături lînă sau tip lînă).*

De notat că, cu cît articolele de tricotaje sînt mai elaborate, crește gradul de valorificare a materiei prime ; de exemplu, puloverele pentru femei și rochiile din bumbac, ce implică modele cu grad ridicat de complexitate, au un grad de valorificare de circa două ori și respectiv de trei ori mai mare comparativ cu lenjeria de bumbac pentru bărbați.

● În tehnologiile de finisare *a tricoturilor accentul se va pune pe procedeele mecanice, pentru a răspunde exigențelor consumatorilor (nesifonabilitate) sau diferitelor legislații (procedee nepoluante, procedee ignifuge), ținîndu-se cont totodată de necesitatea economisirii apei și a energiei. Tendințele care se manifestă în privința tehnologiilor de finisare a tricoturilor pot fi sintetizate astfel : scurtarea timpului afectat anumitor faze (de exemplu la vopsit) ; reducerea temperaturii reacțiilor chimice ; recuperarea adjuvanților și a energiei ; vaporizarea la temperatură ridicată ; creșterea vitezei de pasaj în procesul tehnologic ; concentrarea băilor de colorant.*

● *Dintre* obiectivele pe care și le propun chimiștii în perspectiva anului 1990 în domeniul produselor textile — *inclusiv tricoturi — menționăm :*

— coloranți și adjuvanți care să poată fi folosiți la toate fibrele ; coloranți care se consumă în totalitate fără a avea efect poluant ; coloranți care să servească în același timp și ca apret ; recuperarea totală a ingredienților care nu au fost absorbiți integral.

● *În ultimii ani se observă un interes sporit pentru* realizarea mercerizării la tricotaje.

Virginia CĂMPEANU

Programe de dezvoltare

TURCIA — priorități în energetică

INDUSTRIA energetică va deține un loc important în cadrul planului cincinal pe perioada 1985—1989. Astfel, în anul 1989 capacitatea instalată a centralelor electrice ar urma să atingă un nivel de 13 000 MW, ceea ce înseamnă o creștere cu 87% (cu 6065 MW) comparativ cu anul 1983. Creșterea se va face atît prin majorarea capacității termocentralelor (cu 2414 MW), cît și a hidrocentralelor (cu 3561 MW). În felul acesta, în anul 1989, Turcia va putea realiza o producție de 50,7 miliarde kWh, înregistrînd astfel o creștere cu 82% comparativ cu anul 1983. Un aport însemnat la majorarea producției vor trebui să-l aducă termocentralele pe bază de lignit de slabă calitate, a cărui producție ar urma să reprezinte circa 52 milioane tone în 1989, față de 21 milioane tone în anul 1983. Întreprinderea de stat pentru producerea energiei electrice Turkiye Elektrik Kurumu prevede ca termocentralele pe bază de cărbune să fie echipate cu instalații de desulfurare, care au ca scop atît protecția mediului, cît și creșterea eficienței funcționării centralelor electrice. Într-o primă etapă, cu astfel de instalații, pentru care furnizorii străini vor fi solicitați să efectueze contracte de livrare la cheie, pe baza unor licitații internaționale, vor fi utilate termocentralele Cayirhan și Can. Conform studiilor de fezabilitate, costul instalației de desulfurare de la termocentrala Cayirhan este apreciat la circa 27 milioane dolari. Termocentrala Can ar urma să fie echipată, de asemenea, și cu o instalație suplimentară de obținere a sulfului din gazele reziduale.

Planul cincinal prevede, totodată, creșterea utilizării resurselor naționale de energie, statul urmînd să stimuleze intensificarea cooperării cu firme străine în domeniul exploatării țițeiului, gazului metan și realizării de alte proiecte din domeniul energetic.

De remarcat că planul cincinal de dezvoltare a Turciei în anii 1985—1989 prevede un volum de investiții care, pe ansamblul economiei, ar urma să se situeze la circa 14 400 miliarde lire turcești (1 dolar S.U.A. = 370 lire turcești), din care 41,9% în industrie, 11,4% în agricultură și 46,7% pentru dezvoltarea serviciilor. Produsul intern brut se prevede să înregistreze un ritm mediu anual de creștere de 6,3%, majorarea pe locuitor fiind de 4%. Creșterea medie anuală a producției de energie electrică (+ 11%) se preconizează să devanseze creșterea producției industriei prelucrătoare (7,3%), a serviciilor (+6,4%) și agriculturii (3,6%). Pe ansamblu, ponderea industriei în produsul intern brut ar urma să se majoreze la 33,7% în 1989, comparativ cu 31,9% în 1984.

În anul 1982, schimburile comerciale între România și Turcia au atins un nivel de 2,92 miliarde lei, structura comerțului reciproc înregistrînd o diversificare continuă. Astfel, în anul 1982 România a exportat în Turcia, printre altele, mașini și utilaje agricole, mașini și utilaje pentru industria construcțiilor, material rulant de cale ferată, cazane cu abur, motoare, profile din oțel, tablă groasă și tablă subțire din oțel, țevi sudate și fără sudură, mase plastice, îngrășăminte azotoase, alte produse ale chimiei organice și anorganice, hîrtie de tipar, fibre textile, produse petroliere și a importat feroaliaje, medicamente, produse petroliere, concentrate de minereu de crom, minerale refractare, bumbac, semințe oleaginoase, melasă, citrice, alte fructe și legume.

N.N.

1984 — an record în falimente bancare

ÎN ACEASTĂ SĂPTĂMÎNĂ s-a anunțat cel de-al 76-lea faliment bancar în S.U.A. fără a se exclude posibilitatea ca numărul acestora să mai crească pînă la sfîrșitul anului. În acest context, 1984 depășește anul 1937, cu 75 bănci dizolvate, devenind al doilea an financiar nefast după 1933, cînd peste 4 000 de bănci americane au dat faliment.

Pentru sistemul bancar din S.U.A., care cuprinde aproximativ 14 700 bănci, cifra de 76 falimente pare mică pentru 1984, dar implicațiile sînt importante mai ales că majoritatea băncilor dizolvate erau bănci regionale, implicate în finanțări în sectorul agrar, sector care a generat divergențe serioase între S.U.A. și Piața comună.

Dolarul S.U.A., sub semnul încrederii în economia americană, a cunoscut în perioada 10—14 decembrie 1984 o însemnată repreciere față de principalele eurovalute în ciuda intervenției băncilor centrale vesteuropene vizînd limitarea creșterii cursului dolarului și respectiv reducerea impactului negativ asupra prețurilor la importurile lor. Piața, lipsită de entuziasm în așteptarea sfîrșitului de an, a fost animată totuși de publicarea unor date privind economia americană pe luna noiembrie (creșterea masei monetare în circulație în S.U.A., date privind producția industrială, indicele vînzărilor „en detail").

În S.U.A., creșterea cu 1,8 miliarde dolari a vînzărilor cu amănuntul pe luna noiembrie a întrecut așteptările, ajutînd dolarul să rămînă ferm pe piețele externe, fiind cotat la închiderea din 14 decembrie la 3.092 mărci vest-germane. Dolarul a fost cumpărat masiv, pe toate piețele, cu precădere pe cea americană.

În ce privește **lira sterlină,** valuta „petro-sensibilă", ea nu a putut înfrunta în această săptămînă căderea prețului petrolului, rămînînd în continuare vulnerabilă, în așteptarea rezultatelor reuniunii O.P.E.C. de la Geneva, de săptămîna viitoare. Ea a fost cotată, 1,1905 după 1,1960 dolari anterior.

Francul elvețian, în consens cu celelalte eurovalute, a cunoscut o slăbire continuă, cursul său față de dolarul S.U.A. fluctuînd conform unui grafic descendent, de la 2,54 pe data de 10 decembrie la 2,5520 miercuri, 12 decembrie, și la 2,5550 vineri, 14 decembrie.

Într-o economie ce dă semne de slăbire, **yenul japonez** a fost cotat față de dolarul S.U.A. la 247,60 pe 10 decembrie, 246,90 pe 12 decembrie și 247,70 pe 14 decembrie.

Francul francez a cunoscut, la rîndul său, o slăbire față de dolarul S.U.A., fiind cotat la 9,4770 luni, 10.XII. și ajungînd la 9,4930 vineri, 14 XII. O oarecare ameliorare a inflației, conjugată cu o ușoară creștere a vînzărilor cu amănuntul în Franța, sînt factori ce ar putea redresa cît de cît valuta franceză față de dolarul S.U.A. în intervalul ce ne mai desparte de sfîrșitul de an.

În această atmosferă de întărire a dolarului față de valutele occidentale, **dobînzile** la depozitele în dolari S.U.A. s-au menținut la nivelul săptămînii precedente, fluctuînd ușor, la termen de 1 lună, de la 9 3/16 la 9% în intervalul analizat. Același nivel constant îl întîlnim și la dobînzile la fondurile în principalele eurovalute.

Prețul **metalului galben** a fluctuat în intervalul 10—14 XII 1984 între 324 și 327 dolari uncia, față de 330—331 dolari uncia, la sfîrșitul săptămînii trecute.

Cătălin MOISUC
Mihai RĂDOI

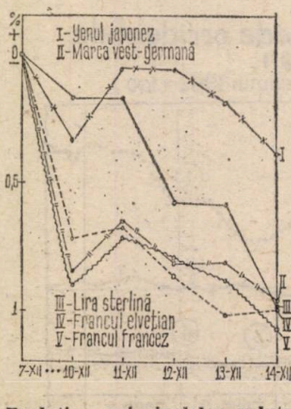

Evoluția principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 10—14.XII ; bază : 7.XII.1984

R.P. POLONĂ

Perfecționarea planificării în cadrul reformei economice

SARCINA principală a reformei economice poloneze constă în introducerea în practică a unui sistem de gospodărire, care să asigure un ritm înalt de dezvoltare, precum și o eficiență socială ridicată a factorilor de producție. Acest obiectiv se realizează atît pe calea întăririi funcțiilor strategice ale planificării centrale, cît și pe calea lărgirii considerabile a autonomiei întreprinderilor. Capacitatea economiei naționale de a satisface cerințele sociale depinde în mare măsură de modul cum funcționează verigile ei de bază — întreprinderile. Conform principiilor reformei, activitatea întreprinderilor se bazează pe autonomie și autofinanțare.

Concomitent cu lărgirea autonomiei întreprinderilor se pune accent pe autoadministrarea acestora de către colectivele de oameni ai muncii, în conformitate cu unul din principiile fundamentale ale orînduirii socialiste, principiul participării maselor la conducerea statului și economiei.

Principiul autonomiei prevede că întreprinderea ia decizii referitoare la întreaga sa activitate, conducîndu-se după criteriul maximizării indicatorilor de eficiență. Autonomia nu poate fi înțeleasă în mod absolut, întrucît întreprinderea reprezintă numai o verigă a întregii economii naționale, iar activitatea sa trebuie să fie sincronizată cu scopurile și condițiile de dezvoltare social-economică a țării.

Principiul autofinanțării presupune că întreprinderea își acoperă cheltuielile din încasări și este pe deplin răspunzătoare de rezultatele gospodăririi sale. Aceasta nu înseamnă că în noul sistem economic a fost eliminată noțiunea de subvenție ; respectiva categorie economică se menține, dar s-a schimbat în mod esențial conținutul său social-economic. Dacă înainte subvențiile serveau egalizării nivelurilor de rentabilitate, în cadrul noului sistem ele urmează să exprime înainte de toate preferințele sociale privind stimularea anumitor direcții ale producției și consumului.

Aplicarea principiilor menționate are loc în condițiile unor perfecționări ale conducerii planificate, a căror prezentare constituie obiectul prezentului articol. În cadrul noului sistem de funcționare a economiei poloneze, la nivel central sînt adoptate decizii macroeconomice, înscrise în plan, prin care se stabilesc : cifrele de bază referitoare la ritmurile și structurile de dezvoltare a economiei naționale ; raportul dintre consum și acumulare în venitul național ; proporțiile de repartizare a acumulării ; orientările procesului investițional, inclusiv nominalizarea obiectivelor celor mai importante ; proporțiile de repartizare a fondului de consum în consum individual și consum colectiv ; direcțiile principale de sporire a consumului individual, definindu-se nivelul consumului la cele mai importante produse și prestări de servicii ; direcțiile de dezvoltare a tehnicii ; repartizarea teritorială a forțelor de producție, precum și dezvoltarea obiectivelor social-culturale în structură teritorială ; direcțiile de dezvoltare a colaborării economice și tehnico-științifice cu străinătatea, în special cu țările membre ale C.A.E.R. ; corelațiile de bază care contribuie la menținerea echilibrului în balanța de plăți, în activitatea de aprovizionare și cooperare, în activitatea de investiții, precum și balanțele principalelor produse.

În cadrul reformei economice au fost create garanții instituțional-juridice privind procesul de elaborare a planurilor centrale, precum și controlul îndeplinirii lor. Acest lucru își găsește expresia înainte de toate în definirea lipsită de echivoc a formelor și procedurii de participare a organelor reprezentative la toate nivelurile, a sindicatelor și organizațiilor social-politice, a instituțiilor științifice ca și a marilor întreprinderi la elaborarea planurilor centrale. În acest context, legea referitoare la planificare prevede că societatea trebuie să fie informată cu privire la variantele de proiect ale planului cincinal și ale planurilor anuale, proiecte care reprezintă obiect de largă dezbatere. Conform legii, a crescut rolul Seimului (Parlamentului) în luarea de decizii strategice, se garantează influența decisivă a celui mai înalt organ reprezentativ în alegerea direcțiilor de dezvoltare a țării. Principiul analizării de către Seim a diferitelor variante de plan cincinal răspunde printre altele acestui scop.

Legea privind planificarea social-economică reglementează funcțiile planurilor cu diferite orizonturi de timp. Se consideră că instrumentul de bază al politicii social-economice este planul național social-economic cincinal, aprobat de Seim și verificat anual din punct de vedere al derulării sale și al noilor condiții, care pot face necesare eventuale corijări. Conform principiilor acceptate, planul central anual concretizează planul național social-economic (cincinal) și este un document intern al guvernului. Nivelul la care guvernul răspunde de realizarea politicii trasate de Seim este planul național social-economic (cincinal).

Legea referitoare la planificarea social-economică impune obligația integrării planificării materiale cu planificarea financiară, datorită importanței instrumentelor economice necesare pentru asigurarea îndeplinirii planului central. Ca urmare a integrării acestor două tipuri de activitate de planificare, planul central reprezintă baza și definește direcțiile politicii de prețuri, a politicii de credit, a politicii impozitelor etc.

Se aplică diferite forme de influențare de către organele de stat a întreprinderilor, ceea ce face posibilă direcționarea eficientă a activității lor în vederea atingerii scopurilor politicii social-economice. Înainte de toate, organele centrale dețin poziția cheie în ce privește dimensiunile și structura potențialului de producție al țării. La nivel național sînt nominalizate așa-numitele investiții centrale și se asigură realizarea lor. Ele cuprind construcția celor mai importante obiective din punct de vedere al modelării structurii economice a țării. Organele de stat influențează eficient dimensiunile și direcțiile investițiilor întreprinderilor prin reglarea modului de repartizare a amortizării, respectiv partea care rămîne în întreprindere și partea vărsată la buget, precum și prin intermediul politicii de credit dirijată central.

Dacă este vorba de asigurarea concordanței între obiectivele privind dimensiunile și structura producției și cele referitoare la modul de utilizare a factorilor de producție, rolul cel mai important îl joacă instrumentele și parametrii economici, care influențează indicatorii activității economice ai întreprinderii (beneficiu, producția netă etc.) și repartizarea rezultatului financiar în întreprindere.

Conform legii, organul de stat poate impune întreprinderii obligația de a include în planul propriu anumite sarcini sau să traseze sarcini în afara planului, dacă acest lucru este absolut necesar din punct de vedere al capacității de apărare a țării, în cazul calamităților naturale sau în scopul respectării obligațiilor pe plan internațional. Îndeplinirea sarcinii are loc pe bază de înțelegere între întreprindere și unitatea organizatorică indicată de către organul de stat. În cazul impunerii de sarcini întreprinderii, organul de stat este obligat să-i asigure mijloacele necesare în vederea realizării lor.

O metodă esențială de influențare a structurii sortimentale a producției și de armonizare a planului întreprinderilor cu planul central o constituie așa numitele comenzi guvernamentale de materiale și produse. Lista produselor din comenzile guvernamentale este stabilită în planul central anual. De regulă este vorba de materii prime și materiale, produse destinate pieței, dintre cele mai deficitare și totodată de mare importanță. Comenzile guvernamentale cuprind de asemenea mărfurile mai importante destinate exportului.

Karol SZWARC
„Zycie gospodarcze"
Varșovia

Evaluări privind economia mondială

APRECIERILE diferitelor surse de specialitate privind dinamica economiei mondiale în 1983—1984 şi prognozele privind anul 1985 pun în evidenţă evoluţii sensibil diferenţiate pe zone, care fac dificilă o caracterizare relevantă a situaţiei de ansamblu. La acestea se adaugă dificultăţile de evaluare, generate de fluctuaţiile cursurilor valutare şi mişcarea preţurilor internaţionale. Raportul G.A.T.T. privind comerţul internaţional în 1983—1984 semnalează, de exemplu, pentru anul 1983, o reducere cu 2% a volumului valoric al schimburilor mondiale, în timp ce în expresie fizică acestea au marcat o creştere cu 2%. Pentru anul 1984, se estimează o creştere a volumului valoric al comerţului internaţional, exprimat în dolari, între 5—7%, de data aceasta superioară celei în volum fizic. Referitor la ritmurile de creştere economică, evaluări recente indică pentru ţările dezvoltate industrial o tendinţă de accelerare în anul curent (în medie +5% faţă de 1983). În cazul ţărilor în curs de dezvoltare, ritmul mediu de creştere estimat pentru acest an este de circa 3,7%. Chiar în cadrul aceloraşi zone dinamica economiei variază de la o ţară la alta. Între ţările industrializate, S.U.A. se înscrie cu creşterea cea mai susţinută (7,2%), urmată de Canada şi Japonia, cu ritmuri de circa 5%, şi de ţările vest-europene (3% în medie). Inegalităţi şi mai pronunţate se constată în grupa ţărilor în curs de dezvoltare (6% în ţările asiatice, faţă de 1% în America Latină).

R. D. Germană — orientări preliminare pentru 1986-1990

LUCRĂRILE de elaborare a planului de dezvoltare a economiei R.D. Germane în cincinalul 1986—1990 sînt în prezent în curs de desfăşurare, iar direcţiile principale pentru mai multe domenii au fost deja stabilite. Documentele Plenarei C.C. al P.S.U.G. de la finele lunii noiembrie a.c. pun în evidenţă cîteva orientări preliminare care vor sta la baza dezvoltării în viitorul cincinal. Astfel, se apreciază că un important progres trebuie realizat în direcţia creşterii gradului de prelucrare a materiilor prime, ceea ce implică în mod corespunzător utilizarea celor mai noi tehnologii şi procedee de fabricaţie. Concomitent, un accent deosebit se pune pe valorificarea cu precădere a resurselor proprii de materii prime. În acest context se precizează de exemplu că folosirea lignitului drept combustibil necesită tehnologii noi, care să permită la nivelul anului 1990 reducerea cu 65 milioane tone a consumului acestui purtător de energie şi utilizarea lui în cantităţi sporite în industria chimică şi metalurgică. Cerinţelor generale ale creşterii productivităţii muncii la nivelul întregii economii naţionale trebuie să le răspundă un ansamblu de măsuri, între care se înscrie ca prioritară aplicarea microelectronicii pe scară largă. Derivate din această orientare se conturează două direcţii principale de acţiune, strîns corelate, respectiv introducerea de tehnologii şi utilaje moderne în însăşi producţia de componente microelectronice şi asigurarea din producţie proprie a unor materiale speciale necesare acesteia, de către alte ramuri industriale, între care metalurgia, industria chimică, industria sticlei şi ceramicii.

Restricţiile de finanţare şi datoria externă

PROCESUL de înăsprire a condiţiilor de creditare pe plan internaţional înregistrează noi evoluţii, în condiţiile în care situaţia datoriei externe a unui mare număr de ţări în curs de dezvoltare cunoaşte o agravare continuă. În acest sens pot fi menţionate restricţiile suplimentare introduse de Fondul Monetar Internaţional prin revizuirea condiţiilor de acordare a împrumuturilor. După cum este cunoscut, limitele maxime ale împrumuturilor sînt definite ca un procent aplicat la volumul în dolari al cotei de participare a ţărilor la fond. Noile reglementări situează împrumuturile maxime în limita a 408—450% din cota ţării respective, faţă de 500% anterior. Modificări similare au fost operate şi în cazul limitelor pentru împrumuturi pe diferite termene. Este afectată mai ales capacitatea ţărilor în curs de dezvoltare de a efectua noi împrumuturi, avînd în vedere inegalităţile în ce priveşte cotele de participare la fond. Ele se situează între nivelul cel mai ridicat, de aproape 18 miliarde dolari în cazul S.U.A. şi numai cîteva milioane dolari în cazul unor ţări în curs de dezvoltare cu potenţial economic redus. Această nouă categorie de restricţii apare într-o perioadă cînd situaţia datoriei externe a ţărilor în curs de dezvoltare, de ordinul a 700 miliarde dolari, înregistrează evoluţii critice în primul rînd sub aspectul creşterii volumului absolut, prin acumularea dobînzilor. Datoria externă a Americii Latine, reprezentînd aproape jumătate din totalul menţionat, a crescut numai în ultimii doi ani cu 88 miliarde dolari, la un nivel de circa 360 miliarde dolari în 1984. Se estimează că fiecare procent de majorare a dobînzilor externe înseamnă o creştere cu 3,5 miliarde dolari a datoriei ţărilor din această regiune.

Cuba: prelucrarea ţiţeiului

DEZVOLTAREA industriei de prelucrare a ţiţeiului reprezintă un domeniu în care se înregistrează eforturi pentru sporirea capacităţilor de prelucrare şi îmbunătăţirea tehnologiilor, în funcţie de posibilităţile de aprovizionare cu materie primă şi de necesarul în creştere de produse petroliere al diferitelor sectoare ale economiei naţionale cubaneze. Capacitatea de rafinare a ţiţeiului, însumînd 6,5 milioane tone/an în 1984, va fi majorată în continuare, prin construirea unei noi rafinării la Cienfuegos (3 milioane tone în prima etapă) şi extinderea celei de la Santiago de Cuba la 1,5 milioane tone. Extracţia ţiţeiului din zăcăminte proprii, activitate de dată relativ recentă, se cifrează în prezent la 700 mii tone anual, fiind prevăzută atingerea nivelului de 2 milioane tone la sfîrşitul acestui deceniu.

Pregătirile în domeniul tehnologiei vizează crearea posibilităţilor de rafinare a ţiţeiului din producţie naţională, de tip greu, în amestec cu ţiţei provenit din import. Producţia de lubrifianţi se cifrează la 140 mii tone în prezent, faţă de numai 6,5 mii tone în 1959.

Proiecte de asistenţă ale F.A.O.

ÎNTRE mijloacele de acţiune ale F.A.O. pentru creşterea producţiei alimentare şi îmbunătăţirea aprovizionării un loc important revine proiectelor de asistenţă, repartizate pe cîteva destinaţii principale : culturi vegetale, zootehnie, pescuit, comercializare. „Raportul privind alimentaţia mondială în 1984" precizează că se află în curs de implementare un număr total de peste 2 000 de asemenea proiecte, însumînd un buget total de circa 1,1 miliarde dolari (vezi tabelul).

	Număr de proiecte	Buget total (mil. dolari)
Culturi vegetale	935	530,6
Zootehnie	476	354,2
Pescuit	352	188,6
Comercializarea produselor alimetare	270	75,0

Sursa : F.A.O.

În fiecare din domeniile menţionate proiectele de asistenţă urmăresc obiective specifice, a căror ordine de prioritate se determină în funcţie de necesităţi. Ierarhizate după volumul fondurilor alocate, cele mai importante proiecte în fitotehnie se referă la ameliorarea plantelor şi resurselor genetice, protecţia culturilor, producţia de seminţe selecţionate, mecanizare, depozitare şi prevenirea pierderilor, iar în zootehnie se concentrează în domeniile selecţiei animalelor, organizării producţiei şi protecţiei sanitare.

GLOSAR

Program financiar (I)

ÎN ultima perioadă în teorie dar mai ales în practica economică se utilizează tot mai frecvent **programul financiar,** care aproape prin consens a fost definit ca fiind un ansamblu de măsuri menite să conducă la realizarea unor obiective economice determinate, într-o anumită perioadă de timp. În literatura de specialitate, oarecum săracă în această privință, corelat cu această primă noțiune a mai fost definită și activitatea de **programare financiară,** care cuprinde formularea obiectivelor economice, domeniile în care se va acționa, în principal cel monetar, fiscal și al balanței de plăți, precum și instrumentele propuse. De notat că frecvent se întîlnesc și denumiri cum ar fi cele de programe de asanare, programe de ajustare, programe de redresare. În ceea ce ne privește, considerăm că termenul de program financiar este cel mai adecvat și că, în fapt, el le înglobează și pe celelalte menționate mai sus.

Într-o tratare mai detaliată a unui program financiar se pornește de la premisa că există relații relativ stabile între anumite variabile financiare — de exemplu banii, creditul intern — și cele nefinanciare și că primele variabile pot fi controlate de autoritățile monetare dintr-o anumită țară, în așa fel încît să poată fi influențate dimensiunile reale ale economiei. În cadrul unui program financiar sînt analizate, și în mod corespunzător sînt stabilite, sarcini și măsuri referitoare la evoluția preturilor interne, a cursurilor valutare, a rezervelor internaționale de plăți. Se stabilesc, de asemenea, corelații între consum, investiții publice sau private și nivelul real al veniturilor. Concomitent se au în vedere modificările ce vor interveni în sectorul extern (mișcările de capital, soldul relațiilor comerciale, al plăților și încasărilor în valută etc.) în perioada pentru care este elaborat programul.

Perioada acoperită de un program financiar poate fi scurtă (1 an), medie (2—3 ani) sau lungă (peste 3 ani) și este aleasă în funcție de situația economică generală a țării care elaborează programul. La rîndul ei, durata programului are consecințe directe asupra ansamblului de măsuri pe care îl va conține programul final. Astfel, în timp ce programele pe termen scurt se concentrează, în principal, asupra măsurilor de reducere a consumului comparativ cu veniturile și îmbunătățirea corespunzătoare a situației balanței de plăți, în cadrul programelor pe termen lung se pune un accent deosebit pe măsuri de politică economică, vizînd dezechilibre structurale, cum ar fi cele privind reorientarea investițiilor, ajustarea prețurilor interne etc., care în final să conducă la reorientări în alocarea resurselor, modificarea sau reformarea pur și simplu a sistemului de taxe, de control al cheltuielilor și îmbunătățirea sistemului de conducere a întreprinderilor publice.

Deși intitulate programe financiare, acestea conțin în cele mai multe cazuri și măsuri nefinanciare, unele dintre acestea putînd avea, în anumite situații, importante implicații de ordin social.

Dintre tehnicile utilizate în elaborarea unui program financiar, reținem atenția — în ultima perioadă — modelele econometrice, în cadrul cărora se fixează sarcinile ce urmează a fi atinse, se introduc valorile prognozate ale variabilelor independente și apoi, prin rezolvarea modelelor, se calculează valorile altor variabile financiare pe baza cărora urmează să se stabilească măsurile ce trebuie întreprinse.

În general rezultatele obținute prezintă un grad ridicat de acuratețe, analiza economică și judecata celor ce elaborează programul putînd contribui la fundamentarea deciziilor.

Alexandru TĂNASE
Ion IONIȚĂ

Energie reînnoibilă

Liliana Mocanu, București — Brazilia utilizează drept carburant pentru circa 1 milion de autoturisme alcoolul etilic, produs mai ales din trestie de zahăr, ceea ce a contribuit la diminuarea considerabilă a importului de petrol al țării.

Potrivit unui recent studiu al Organizației Internaționale a Muncii consacrat analizării experienței braziliene, alcoolul etilic apare ca una din cele mai atrăgătoare surse reînnoibile de energie pentru o serie de țări în curs de dezvoltare importatoare de petrol, fiind singurul produs care poate înlocui direct carburanții derivați din petrol. Studiul relevă că există și alte țări care, pe o scară mai redusă, au optat pentru producerea acestui carburant: India (care este al doilea mare producător mondial), Indonezia, Kenya, Malawi, Filipine, Sri Lanka, Thailanda, Zimbabwe.

Economia Islandei

Pompilia Diplan, Satu Mare — În Islanda nu s-a descoperit pentru moment petrol nici pe uscat nici off-shore, însă țara a obținut o participare la exploatarea, care va începe în curînd, a zăcămintelor de petrol din arhipelagul norvegian Jan Mayen. Lipsită și de cărbune, Islanda se bazează în mare măsură pe valorificarea riurilor și cascadelor sale, al căror potențial (pînă acum numai parțial utilizat) este estimat la circa 25 000 GWh pe an. În ceea ce privește cantitatea totală de energie electrică ce s-ar putea obține prin valorificarea potențialului geotermic al acestei insule vulcanice din Oceanul Atlantic, ea este estimată la circa 80 000 GWh pe an, respectiv mai mult decît triplul potențialului hidroenergetic. Deocamdată, cu ajutorul energiei geotermice se asigură încălzirea locuințelor a două treimi din cei 240 000 de locuitori ai Islandei, cu un cost cu 21% mai scăzut decît în cazul utilizării păcurii și cu 50% decît la încălzirea electrică. Pe baza aceleiași surse de energie abundente și total nepoluante sînt încălzite numeroase sere și piscine (existente nu numai în orașe ci și în sate) și se asigură energia necesară mai multor întreprinderi industriale.

Se apreciază că valorificarea pe scară largă a considerabilelor resurse energetice de care dispune Islanda va începe atunci cînd se va găsi modalitatea tehnică de a exporta energie electrică din această țară insulară.

Stimularea progresului tehnic

Șerban Gancevici, București — Una din explicațiile dezvoltării tehnologice și industriale rapide a Japoniei în ultimele decenii și implicit ale sporirii competitivității produselor sale pe piața mondială o constituie disponibilitatea în țară a capitalului necesar în acest scop, în condiții accesibile. La rîndul său, aceasta se datorește mai multor factori. Unul dintre ei îl reprezintă, după cum subliniază revista engleză **Management Today** (iunie 1984), rata economisirii considerabil mai înaltă în Japonia în raport cu alte țări occidentale industrializate. Astfel, în anii '60 și '70 rata economisirii naționale brute (care include, în principal, amortizarea și investițiile nete) a oscilat între 32 și 40% din produsul național brut, față de o medie de 24% în Franța și R.F.G., 20% în Anglia și 17% în S.U.A. În cazul particularilor, decalajul în ce privește rata economisirii era și mai ridicat (20% în Japonia, față de 16% în Franța, 14% în R.F.G., 6% în S.U.A.). Aceste diferențe au la bază factori culturali și instituționali specifici, dar mai ales un ansamblu de măsuri adoptate în Japonia pentru stimularea economisirii și investițiilor. De pildă, dobînzile pentru sumele economisite sînt, pînă la un anumit nivel, scutite de impozite, în vreme ce creditul de consum, care descurajează economisirea, este în mod deliberat limitat. Rata înaltă a economisirii și dimensiunile reduse ale creditului de consum favorizează menținerea unui nivel redus al dobînzilor, asigurînd accesibilitatea capitalului, inclusiv pentru întreprinderile mijlocii și mici. Menținerea unui nivel scăzut al dobînzilor este facilitată și de neutilizarea acestei pîrghii de către guvern pentru soluționarea unor probleme macroeconomice cum ar fi combaterea inflației, așa cum se întîmplă în alte țări, cu atît mai mult cu cît ritmul inflației este redus în Japonia (1,9% în 1983).

Investițiile sînt încurajate în mod expres și prin existența posibilității de amortizare accelerată în anumite sectoare către care guvernul nipon urmărește să atragă investițiile, precum și prin degrevări fiscale stimulînd cercetarea și dezvoltarea, ca și investițiile în industrii de vîrf sau cu valoare adăugată ridicată.

Reciclare

Liviu Martinescu, Suceava — Potrivit unor estimații citate la o conferință internațională pe tema reciclării materialelor secundare desfășurată recent în Olanda, reluate de revista **Wirtschaft und Produktivität,** în prezent există posibilitatea reciclării a circa 20% din produsele din mase plastice, cu perspectiva dublării acestei ponderi pînă în 1990. Recuperarea materialelor plastice prezintă o dublă importanță: pe de o parte se economisesc materii prime, iar pe de alta se reduc emisiunile extrem de nocive ce rezultau din arderea deșeurilor din mase plastice (care nu sînt biodegradabile) de pe rampele de gunoaie.

Turism

Corneliu Droc, București — Fenomenul constatat în Valea Regilor din Egipt, de deteriorare lentă dar continuă a decorației murale a mormintelor faraonilor, vechi de peste 3 000 de ani, de pe malul vestic al Nilului, din dreptul orașului Luxor, este similar cu cel semnalat și la alte monumente chiar cu mult mai noi din diverse părți ale lumii. Este vorba de zgîrieturi, spălăcirea culorilor, ștergerea desenelor și inscripțiilor, fisuri în pereți etc. Ca aproape pretutindeni, cauza principală a acestor fenomene, ce în absența unor măsuri radicale riscă să distrugă pînă la sfîrșitul secolului nostru decorația murală a celebrelor morminte egiptene, o constituie turismul, ale cărui proporții au crescut la dimensiuni fără precedent în istorie. Distrugerea decorației se produce atît prin atingerea pereților înguști, cît și prin ridicarea gradului de umiditate și a concentrației în bioxid de carbon a aerului din aceste monumente, vizitate zilnic de un mare număr de oameni. Alți factori nocivi legați de turism sînt trepidațiile și emanațiile autocarelor grele, ca și vibrațiile provocate de avioanele cu reacție care zboară în apropiere. În sfîrșit, experții apreciază că ridicarea nivelului apei freatice în sol, ca urmare a construirii barajului de la Assuan de pe Nil, a majorat gradul de salinitate al solului, determinînd apariția pe pereții monumentelor a unor broboane de sare. Unii experți afirmă de asemenea că lacul de acumulare creat de acest baraj ar fi determinat o sporire a sensibilității tectonice a regiunii, de natură să grăbească apariția fisurilor în pereți.

După cum relatează **Frankfurter Allgemeine Zeitung,** există numeroase propuneri de măsuri pentru atenuarea fenomenelor de degradare a acestui patrimoniu istoric și artistic unic al umanității (interzicerea prin rotație a vizitării unor morminte, crearea unor sisteme de aerisire și de drenare, de izolare etc). Adoptarea lor ar afecta fără îndoială într-o măsură veniturile în valută pe care le aduce fluxul nestăvilit al vizitatorilor. Dar în absența unor asemenea măsuri afluxul de vizitatori amenință să distrugă însuși motivul care l-a provocat.

Revista ECONOMICĂ

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 51 din 21 decembrie 1984

— Consfătuirea de lucru pe problemele agriculturii. Cerințe ale realizării unei producții agricole sigure și stabile **(Ovidiu Popescu)** 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

Documentele Congresului al XIII-lea al partidului — vast program de acțiune

- Asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură, expresie a progresului continuu și multilateral al economiei **(Aura Constantinescu, G. Constantin)** 4
- Soluții de reducere mai accentuată a consumurilor materiale **(Ioan Oprean, Dumitru Oprean)** 6
- Punerea la termen în funcțiune a noilor capacități de producție **(Gheorghe Ghiorghiu)** 8
- Noi resurse în circuitul economic. Coloranții vegetali **(H. Hoffmann)** 9
- Ridicarea calității și diversificarea producției bunurilor electronice de folosință îndelungată **(Sorin Dincă, Mihai Stoica)** 10

— Aprovizionarea ritmică a populației cu mărfuri de sezon de bună calitate **(V. Dincă)** 12

— Bugetul pe 1985 — mobilizarea intensă a resurselor dezvoltării **(Gheorghe Boulescu)** 14

CONDUCERE ● ORGANIZARE

— Informatica și structura de organizare a întreprinderii **(Ionel Dumbravă)** 16

IDEOLOGIE ● TEORIE

— Progresul științifico-tehnic și deplasările structurale (II) **(Alexandru Cătană, Doina Cătană)** 18

— „Evaluarea tehnologiei" **(Ioana Dragomirescu)** 20

— Politici comerciale în relațiile economice internaționale **(Eugen Dijmărescu)** 21

— Școli ● curente ● economiști. Economistul Ion N. Angelescu **(N.N. Constantinescu)** 22

ECONOMIE MONDIALĂ

— Persistența crizei monetare **(Dorel Oprescu)** 26

— Tendințe — conjuncturi 28

— R.P. Polonă. Perfecționarea planificării în cadrul reformei economice **(Karol Szwarc)** 29

— Mondorama 30

— Curier 31

ÎN SUPLIMENT : Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

- Requirements of a safe and stable agricultural production **(Ovidiu Popescu)** 2
- Ensuring an optimum industry-agriculture ratio — an expression of the continuous and multilateral progress of the economy **(A. Constantinescu, G. Constantin)** 4
- Solutions for an increased cut of material consumptions **(Ioan Oprean, Dumitru Oprean)** 6
- Raising quality and diversification of the production of long-life electronic goods **(Sorin Dincă, Mihai Stoica)** 10
- The rhythmic supply of the people with season high quality goods **(V. Dincă)** 12
- The 1985 budget — the intense mobilization of development resources **(Gheorghe Boulescu)** 14
- Informatics and the organizational structure of enterprises **(Ionel Dumbravă)** 16
- The scientific and technical progress and the structural shifts (II) **(Alexandru Cătană, Doina Cătană)** 18
- „Technology assessment" **(Ioana Dragomirescu)** 20
- Trade policies in the economic international relations **(Eugen Dijmărescu)** 21
- Schools ● trends ● economists. Economist Ion N. Angelescu **(N.N. Constantinescu)** 22
- The maintenance of the monetary crisis **(Dorel Oprescu)** 26
- The Polish People's Republic. The improvement of planning within the economic reform **(Karol Szwarc)** 29

И СОДЕРЖАНИЯ

— Условия получения надежной и устойчивой сельскохозяйственной продукции **(Овидиу Попеску)** 2
— Обеспечение оптимального соотношения между промышленностью и сельским хозяйством — выражение непрерывного и многостороннего прогресса экономики **(Аура Константинеску, Г. Константин)** 4
— Решения по усиленному снижению материальных затрат **(Иоан Оприн, Думитру Оприн)** 6
— Повышение качества и диверсифицирование производства электротоваров длительного пользования **(Сорин Динкэ, Михай Стойка)** 10
— Ритмичное снабжение населения сезонными товарами хорошего качества **(В. Динкэ)** 12
— Бюджет — интенсивная мобилизация ресурсов развития на 1985 году **(Георге Боулеску)** 14
— Информатика и организационная структура предприятия **(Ионел Думбрэвэ)** 16
— Научно-технический прогресс и структурные сдвиги (II) **(Александру Катанэ, Дойна Катанэ)** 18
— «Оценка технологии» **(Иоана Драгомиреску)** 20
— Торговая политика в международных экономических отношениях **(Эуджен Дижмэреску)** 21
— Школы — течения — экономисты. Экономист Ион Н. Анджелеску **(Н.Н. Константинеску)** 22
— Продолжительность валютного кризиса **(Дорел Опреску)** 26
— Польская Народная Республика. Совершенствование планирования в рамках экономической реформы **(Карол Шварц)** .. 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ"!

Anunțăm cititorii noștri că se fac abonamente la „Revista economică" pe anul 1985 ; prețul unui abonament anual (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei.

Pentru anul 1985 se pot face și abonamente speciale, la prețul de 340 lei, care dau dreptul — pe lîngă revistă (inclusiv suplimentul săptămînal) — și la primirea a două suplimente tematice : „Apărarea avutului obștesc din patrimoniul unităților de stat și cooperatiste — legislație și practică" (inclusiv noile norme de perisabilități) ; „Drepturile și obligațiile personalului".

Abonamentele se fac prin oficiile P.T.T.R. sau în contul I.S.I.A.P. (Intreprinderea de stat pentru imprimate și administrarea publicațiilor, Piața Scînteii nr. 1) nr. 64 51 502 28 B.N.R.S.R., filiala sectorului 1, București.

Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64—66.

Redacția și administrația : 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

ASIGURAREA MIXTĂ DE VIAȚĂ ȘI VARIANTELE ACESTEIA

Printre asigurările facultative care se pot încheia de ătre o persoană este și „Asigurarea mixtă de viață".

Această asigurare dă posibilitatea asiguratului să conomisească, în mod planificat, o anumită sumă de ani, pe care o va primi la expirarea duratei asigurării. otodată, o astfel de asigurare constituie un sprijin băesc pentru cel care o contractează sau pentru familia a, în cazurile de producere a unor evenimente neprezute și nedorite.

Pentru a răspunde unor cerințe ale populației, asigurea mixtă de viață se practică și în alte variante, realizate prin extinderea protecției asupra unui număr mai are de persoane, prin suplimentarea sumei asigurate cazul survenirii unor anumite categorii de evenimente igurate etc.

- Asigurarea familială mixtă de viață dă posibilitatea cuprinderii în asigurare a tuturor membrilor de familie în vîrstă de la 5 la 65 de ani, oricare din aceștia utînd încasa suma asigurată, în funcție de evenimentul asigurat întîmplat.
- Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este o variantă la care suma asigurată, stabilită entru urmările accidentelor, este majorată față de suma revăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în aceasi asigurare.

Asigurările mixte de viață prezintă o serie de caracristici comune, dintre care enumerăm :

- Sînt accesibile persoanelor în vîrstă de la 16 pînă la 65 ani.
- Se pot contracta pe termene de la 5 la 15 ani.
- Primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei ce se asigură, de termenul pentru care se face asigurarea și de mărimea sumei asigurate.
- La expirarea asigurărilor la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, sumele asigurate se primesc concomitent cu o indemnizație de 10%.
- Asigurările participă la tragerile de amortizare lunare, acordîndu-se pentru fiecare combinație de litere ieșită la tragere 1 000 de lei din suma asigurată.
- Dacă asiguratul a suferit un accident de pe urma căruia s-a stabilit o invaliditate permanentă (fie imediat, fie în decurs de un an de la accident), primește suma asigurată înscrisă în poliță, în caz de invaliditate totală, sau o parte corespunzătoare gradului de invaliditate stabilit, în caz de invaliditate parțială. După primirea acestor sume, asigurarea continuă pentru suma înscrisă în poliță și pentru drepturile ce decurg din aceasta, sumele ulterioare acordîndu-se independent de cele pentru invaliditate permanentă.
- Asiguratul are posibilitatea de a modifica pe durata asigurării datele prevăzute în poliță referitoare la : beneficiar, cuantumul sumei, termenul de expirare, precum și de a opta pentru altă formă de asigurare, cu adaptarea, după caz, a primei de plată.
- Asigurarea se poate repune în vigoare prin plata dintr-o dată sau în rate a primelor de asigurare rămase neachitate, ori prin prelungirea termenului de expirare a asigurării, în situația în care, din diferite motive, plata primelor a fost întreruptă.

Pentru a beneficia neîntrerupt de foloasele ce le oferă asigurările mixte de viață, este necesar ca primele să fie achitate la termenele stabilite

Cei interesați mai pot contracta la ADAS și alte forme de asigurări de viață, cum ar fi :

- Asigurarea de economie și de invaliditate permanentă din accidente
- Asigurarea cu termen fix
- Asigurarea cu indemnizație pe timp limitat
- Asigurarea viageră (cu primă unică sau cu plata primelor pe timp limitat).

Pentru orice informații în legătură cu încheierea de asigurări, plata primelor, primirea de despăgubiri etc., vă puteți adresa „Cabinetului pentru relații cu publicul" — care funcționează la sediul fiecărei sucursale ADAS —, punctelor operative de lucru sau inspectorilor ADAS.

adas
ADMINISTRAȚIA ASIGURĂRILOR DE STAT

9085 IAN 4

LUNA DECEMBRIE — LUNA CADOURILOR

Pentru bucuria soției sau a soțului...
Pentru zîmbetul fericit al copiilor...
Pentru surprize plăcute...

LUNA CADOURILOR ne dă posibilitatea să oferim celor dragi cadoul potrivit !

Pentru LUNA CADOURILOR, magazinele comerțului de stat au și pregătit cele mai frumoase articole de sezon, ce pot constitui cadouri utile și atrăgătoare : fuste pantalon, pantaloni și salopete matlasate, bluze tricotate, pălării, căciuli, cravate, poșete, fulare, baticuri, mănuși, seturi de mică marochinărie.

Oricare dintre aceste produse, cît și altele, prezente în magazinele comerțului de stat din sectorul textile-încălțăminte, poate fi cadoul dorit. Numai vizitînd magazinele comerțului de stat din sectorul textile-încălțăminte puteți alege cadoul potrivit pentru fiecare !

NU UITAȚI !

LUNA DECEMBRIE — LUNA CADOURILOR ! Magazinele comerțului de stat vă așteaptă !

Lei 5

D646

Revista ECONOMICA

04

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ŞI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ROMÂNIA ANILOR '90

Numărul 52 ● Vineri 28 decembrie 1984

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII ECONOMIEI ROMÂNEŞTI ÎN 1985

DINAMICA PRODUSULUI SOCIAL
-în procente-

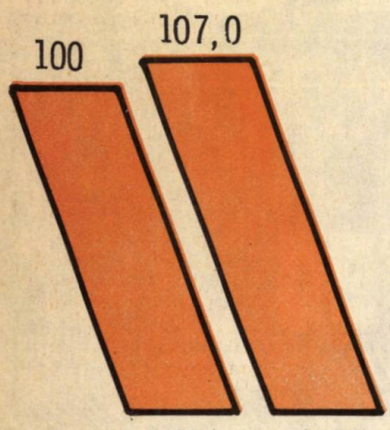

DINAMICA VENITULUI NAŢIONAL
-în procente-

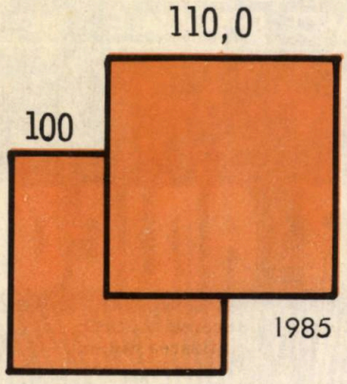

PRODUCŢIA INDUSTRIALĂ
-în procente-

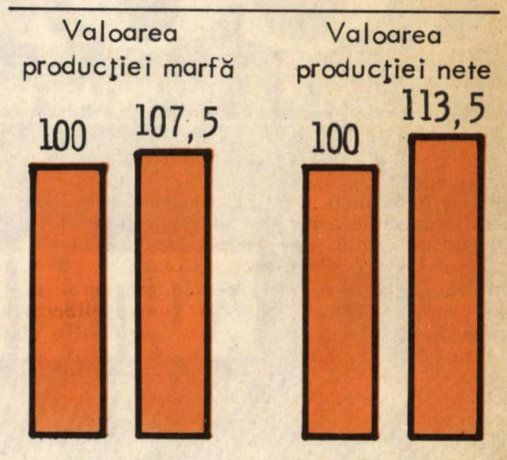

PRODUCŢIA AGRICOLĂ
-în procente-

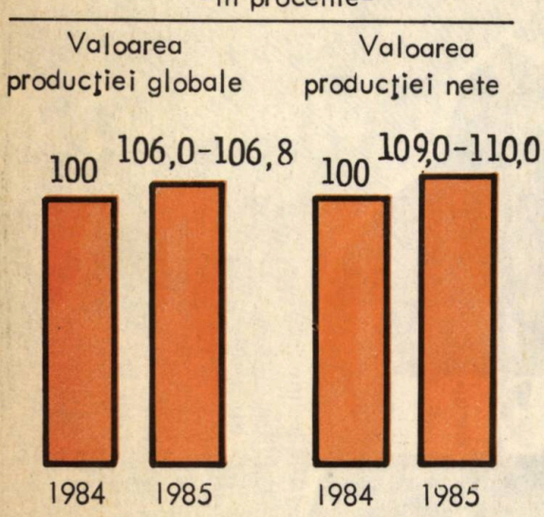

INVESTIŢII TOTALE ÎN ECONOMIE
-în procente-

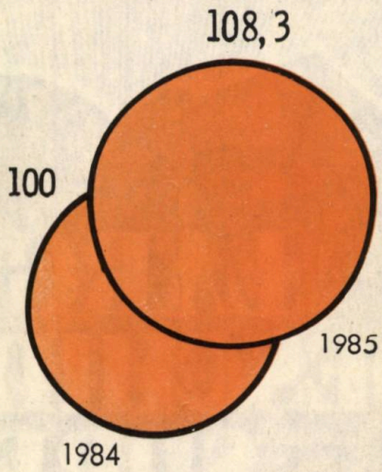

VOLUMUL COMERŢULUI EXTERIOR
-în procente-

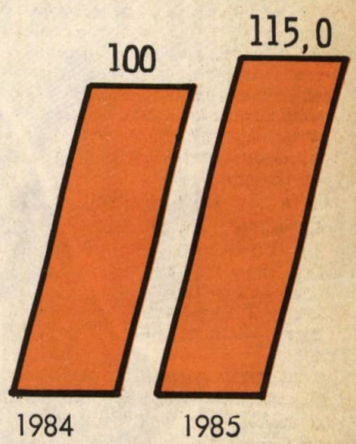

PRODUCTIVITATEA MUNCII ÎN INDUSTRIA REPUBLICANĂ
(calculată pe baza valorii producţiei marfă)
-în procente-

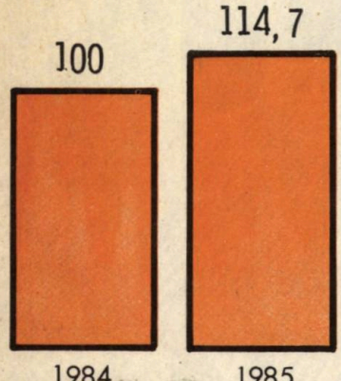

DESFACERILE DE MĂRFURI CU AMĂNUNTUL
-în procente-

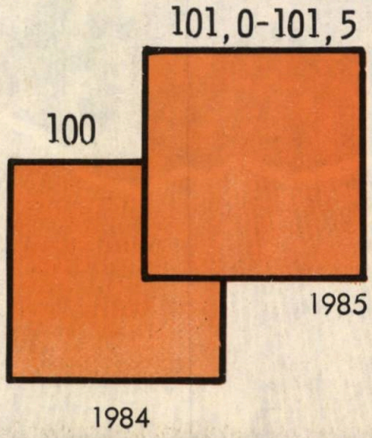

PRESTĂRILE DE SERVICII PENTRU POPULAŢIE
-în procente-

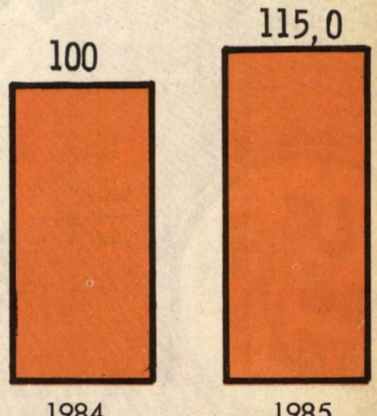

REPUBLICA, LA ANIVERSARE

LA 30 DECEMBRIE Republica noastră împlinește 37 de ani. În acest an, momentul aniversar vine să întregească seria marilor sărbători ale poporului român — cea de-a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 și Congresul al XIII-lea al partidului, înaltul forum care a reales în suprema funcție de secretar general pe cel mai iubit fiu al națiunii, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În conștiința poporului nostru, Ziua proclamării Republicii se înscrie ca un moment de aleasă semnificație, ce a inaugurat o epocă nouă în istoria multimilenară a neamului. Proclamarea Republicii la 30 Decembrie 1947 a venit să consfințească străvechile aspirații ale poporului de libertate, egalitate și dreptate socială, de progres și bunăstare. Așa cum arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Crearea republicii constituie o încununare a luptei duse de-a lungul secolelor de poporul român, de forțele sale înaintate pentru eliberarea națională și socială, pentru neatîrnare, progres social și o viață mai bună".**

Actul popular de la 30 Decembrie 1947, prin care a fost abolită monarhia și prin care puterea a fost preluată de clasa muncitoare în alianță cu țărănimea, a constituit o opțiune politică majoră, un eveniment revoluționar cu adînci semnificații în istoria poporului român, marcînd în fapt trecerea României la construcția societății socialiste. Așa cum se sublinia în Raportul Comitetului Central al partidului prezentat la cel de-al XIII-lea Congres, răsturnarea orînduirii burghezo-moșierești, lichidarea exploatării și asupririi sociale și naționale în țara noastră constituie cea mai mare cucerire revoluționară a poporului român, asigurîndu-i posibilitatea de a fi liber și stăpîn pe destinul său, de a-și lua soarta în propriile mîini, de a se bucura de cele mai largi drepturi și libertăți democratice.

Actul revoluționar din decembrie 1947 a oferit, așadar, cadrul instituțional adecvat profundelor transformări economice și sociale implicate de construirea noii orînduiri în țara noastră. Anii ce au urmat instaurării regimului democrat-popular au fost ani de mari cuceriri revoluționare, determinante pentru înfăptuirea socialismului pe pămîntul românesc — naționalizarea, act hotărîtor pentru crearea proprietății întregului popor asupra principalelor mijloace de producție, făurirea, pe baza economiei planificate, a unei puternice baze tehnico-materiale, în cadrul căreia rolul conducător a revenit industriei socialiste, încheierea cooperativizării agriculturii — revoluție profundă în viața țărănimii, care a marcat generalizarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie. Triumful deplin al socialismului la orașe și sate, lichidarea pentru totdeauna a exploatării omului de către om reprezintă cea mai mare victorie politică a partidului nostru după cucerirea puterii.

Un moment de referință în istoria contemporană a României l-a marcat anul 1965, cînd a avut loc Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român și cînd a fost proclamată Republica Socialistă România, an ce a deschis o eră nouă în destinul luminos al țării. Ultimii douăzeci de ani reprezintă perioada cea mai fertilă din istoria țării, perioada unor realizări fără precedent în toate domeniile construcției socialiste, a unei profunde democratizări a societății noastre. Alegerea la 28 martie 1974 ca președinte al Republicii Socialiste România a tovarășului Nicolae Ceaușescu a consacrat exemplara identitate de țeluri și idealuri a strălucitului strateg al partidului și statului cu cele ale patriei noastre socialiste.

La cea de-a 37-a aniversare, România se înfățișează ca o Republică a unei democrații autentice, socialiste, muncitorești, bazată pe un ansamblu de instituții democratice, ce asigură participarea nemijlocită la conducere a tuturor celor ce muncesc.

Urmare a vastului proces de profunde transformări revoluționare din anii construcției socialiste, România, dintr-o țară agrară, cu o industrie și o agricultură slab dezvoltate, a ajuns astăzi o țară industrial-agrară, cu o industrie puternică, modernă și o agricultură socialistă în plină dezvoltare. Comparativ cu anul 1945, producția industrială a țării este în 1984 de peste 100 ori mai mare, iar cea agricolă — de aproape 7 ori. Dezvoltarea în ritm intens a întregii economii naționale a dus la creșterea produsului social de 28 ori și a venitului național de 32 ori.

În același timp, așa cum evidențiază Raportul la Congresul al XIII-lea, puternica dezvoltare a forțelor de producție, făurirea noilor relații de producție și sociale au dus la transformarea revoluționară a structurii de clasă a societății socialiste românești. S-au produs mari transformări în nivelul de cultură și conștiință al întregului nostru popor. Învățămîntul, știința și cultura au cunoscut o puternică dezvoltare, aducîndu-și un aport tot mai însemnat la înflorirea multilaterală a patriei. O preocupare permanentă a partidului și statului o constituie perfecționarea conducerii societății, planificarea și organizarea pe baze științifice a întregii vieți sociale, dezvoltarea democrației socialiste. Rod al acestei preocupări, a fost creat cadrul organizatoric optim la toate nivelurile, care asigură participarea efectivă a maselor de oameni ai muncii la elaborarea politicii de dezvoltare multilaterală a patriei, la buna gospodărire a unităților economico-sociale, la conducerea întregii societăți. Referindu-se la acest aspect, secretarul general al partidului sublinia la cel de-al XIII-lea Congres: **„Perfecționarea activității statului democrației muncitorești, revoluționare, dezvoltarea sistemului de organisme democratice ale oamenilor muncii din diferite sectoare va duce la creșterea continuă a participării active a maselor populare la conducerea statului, a întregii vieți economico-sociale, la democratizarea tot mai largă a societății noastre".**

Marile succese obținute de țara noastră în opera de edificare a noii orînduiri sociale sînt asociate cu prestigiul fără precedent de care se bucură azi România în lume. Acest prestigiu internațional este urmarea firească a consecvenței cu care Republica Socialistă România a promovat o politică activă de colaborare multilaterală cu toate țările lumii, militînd cu fermitate pentru afirmarea nobilelor idealuri de libertate, dreptate socială, progres, pentru statornicirea în relațiile dintre state a principiilor deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

Prin glasul autorizat al președintelui său, România socialistă se pronunță pentru crearea unui climat de încredere și colaborare neîngrădită între toate statele lumii, pentru oprirea periculoasei curse a înarmărilor, pentru realizarea dezarmării generale, pentru instaurarea unei noi ordini economice mondiale, care să asigure accesul larg al țărilor în curs de dezvoltare la cuceririle științei și tehnologiei moderne, ale civilizației contemporane, pentru edificarea unei lumi a păcii și colaborării, a încrederii și prieteniei între națiuni. Partidul și statul nostru socialist au făcut din promovarea și respectarea acestor înalte **idealuri cheia** de boltă a politicii externe românești, prin care **România** și-a cîștigat prieteni apropiați pe toate meridianele globului și un binemeritat prestigiu în rîndul națiunilor lumii.

Înaltul for al partidului nostru, întrunit recent, a trasat direcțiile și obiectivele dezvoltării economico-sociale în cincinalul 1986—1990 și, în perspectivă, pînă în anul 2000, care constituie, de fapt, continuarea fermă a politicii de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism. Realizarea prevederilor din Directivele Congresului al XIII-lea implică dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, perfecționarea relațiilor sociale și de producție, realizarea unei noi calități a muncii și vieții întregului popor, accentuarea dezvoltării intensive a tuturor ramurilor industriale și asigurarea unui echilibru mai bun între diferitele sectoare ale economiei naționale, intensificarea procesului de omogenizare a societății socialiste românești.

Conștienți de complexitatea și amplitudinea răspunderilor și îndatoririlor ce le revin în măreața operă de construire a socialismului și comunismului pe pămîntul românesc, oamenii muncii din țara noastră au întîmpinat aniversarea Republicii angajați cu toate forțele pentru a face din România o națiune tot mai prosperă și înfloritoare, cu un înalt grad de civilizație și progres, de bunăstare materială și spirituală.

Strălucitul bilanț cu care se prezintă poporul nostru la cea de-a 37-a aniversare a Republicii constituie garanția înfăptuirii în continuare, în cele mai bune condiții, a obiectivelor Programului partidului, a ridicării României pe noi trepte de civilizație socialistă și comunistă.

Privind cu îndreptățită mîndrie la România de azi și cu deplină încredere la România de mîine, să urăm Republicii, la aniversare, un fierbinte LA MULȚI ANI!

V. NEGOIȚĂ

„În 1990 România va intra într-o nouă etapă de dezvoltare economico-socială, va face un nou pas înainte pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și al înaintării spre comunism. Întregul nostru popor va urca noi trepte de civilizație și progres, de bunăstare materială și spirituală".

NICOLAE CEAUȘESCU

DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII CALITATIVE A ECONOMIEI

S-A DESFĂȘURAT ACEST AN, 1984, sub semnul muncii entuziaste a întregului popor, al înaltei creații spirituale cu care au fost întîmpinate cele două mari evenimente din viața partidului și a țării : jubileul istoricului act de la 23 August 1944 și Congresul al XIII-lea al partidului. A fost un an în care s-au făcut bilanțuri, strălucite bilanțuri ale celor 40 de ani de făurire a României noi. Pe parcursul acestui timp se detașează cu pregnanță, prin anvergura deosebită a împlinirilor țării și poporului român, perioada de după Congresul al IX-lea al partidului, de cînd destinele României sînt cu strălucire conduse de cel mai iubit fiu al națiunii noastre, de marele patriot și revoluționar, personalitate proeminentă a contemporaneității, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului și președintele României. Este o perioadă eroică, în care România și-a făurit o economie modernă, tot mai eficient structurată și competitivă, aptă să pună în valoare marile calități de hărnicie și inteligență ale poporului, este perioada în care țara, prin succesele sale, prin politica internă și externă înțeleaptă, a dobîndit un prestigiu fără precedent în lume.

Și a mai fost 1984 anul în care au fost dezbătute și adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului obiective de mare amplitudine, politică, economică, socială. Ele marchează trecerea la o nouă etapă a realizării Programului partidului, o etapă la capătul căreia, în 1990, se va asigura înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate, respectiv crearea condițiilor necesare trecerii, în perioada următoare, la realizarea fazei superioare a societății socialiste, la construcția comunismului în România.

Iată, așadar, la orizontul anului 1990, imaginea robustă, optimistă a României, iată liniile definitorii ale unei magistrale strategii politice, revoluționare, gîndită într-un profund spirit științific, cu realism dar și cu cutezanță, și înfăptuită cu consecvență etapă cu etapă. O strategie menită să ridice România în rîndul statelor dezvoltate ale lumii, dedicată în toate componentele ei omului, bunăstării sale, promovării celor mai nobile idealuri umane, ale muncii, păcii, dreptății.

Să urmărim, în lumina Raportului prezentat Congresului de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în lumina Directivelor, a celorlalte documente adoptate de Congres, resorturile economice ale acestei strategii, ale progresului țării în anul următor și viitorul cincinal — resorturi ce pot fi, toate, înmănuncheate sub deviza de ample semnificații a accentuării mai puternice a factorilor calitativi intensivi ai dezvoltării economiei. Care sînt orientările, componentele fundamentale ale acestei devize politice, în ce direcții și cu ce pîrghii se acționează, cu ce eficiență, ce efecte urmează să fie obținute ?

Calitatea și eficiența activităților — vectori ai progresului economiei

DEZVOLTAREA puternică a forțelor de producție în viitorul cincinal este reflectată de ritmurile ridicate proiectate pentru principalii indicatori (tabelul). Progresul susținut al economiei, atingerea marilor țeluri strategice propuse impun asemenea ritmuri mai ales dacă ele se bazează nu atît pe un consum direct proporțional de resurse materiale și forță de muncă ci, cu precădere, pe continuarea și accentuarea unor mutații structurale calitative, pe amplificarea eficienței și competitivității activităților, pe economisirea și valorificarea cît mai înaltă, cu efecte economico-sociale cît mai ample, a întregului potențial național de muncă și creație. Dovezi deosebit de elocvente se relevă din examinarea aceluiași tablou sinoptic al dezvoltării României în 1986—1990. Iată, bunăoară, o sensibilă devansare a ritmului de creștere a produsului social de către cel al venitului național, expresie dintre cele mai semnificative ale preocupărilor pentru calitate și eficiență. Iată, totodată, că ritmurile de creștere pentru investiții și numărul de personal muncitor (1,8—2,5% și 0,5—0,7%) sînt mai mici comparativ atît cu ceilalți indicatori ai dezvoltării în perioada amintită, cît și cu cincinalul actual, în speță perioada primilor trei ani (4,2% și 2,4%) — ceea ce pune în lumină o altă și însemnată expresie a preocupărilor pentru creșterea calității și eficienței. Exprimînd aceleași opțiuni, sînt notabile, totodată, ritmul ridicat de creștere a volumului comerțului exterior, ca și devansarea dinamicii activităților globale de către cea a activităților finale, ca producția marfă, netă etc.

Legat de cele arătate, trebuie subliniat faptul că nu atît reducerea de ritm pentru investiții și numărul de personal sînt relevante pentru aprecierea opțiunilor și direcțiilor dezvoltării de perspectivă ale economiei românești. În fapt, pornind de la baza superioară de raportare a anului 1985, și corespunzător cerințelor dezvoltării, și pentru primul indicator, ca și pentru cel de al doilea, se evidențiază creșteri absolute însemnate. Astfel, economia românească va beneficia în cincinalul viitor de un program de investiții însumînd 1 350—1 400 mld. lei — substanțial mai mare decît cel al actualului cincinal —, urmînd să fie puse în funcțiune peste 1 500 noi capacități de producție în toate ramurile economiei, iar numărul de personal muncitor va crește cu cîteva sute de mii. Esențial este, de asemenea, faptul că prin felul în care a fost concepută structura investițiilor și a personalului, caracterul extensiv al acestor factori își pierde sensibil din însemnătate, în avantajul transformării lor în factori calitativi ai progresului economiei, acțiunea lor fiind nemijlocit consacrată realizării marilor priorități ale dezvoltării : lărgirea și amplificarea bazei de materii prime și energie, sporirea puternică a productivității și a calității producției, creșterea mai pronunțată a producției agricole etc.

În investiții, accentul va cădea pe realizarea de obiective de prospecțiuni și explorări geologice, în industria extractivă și energetică — cu deosebire combustibil solid, energie atomică și energii neconvenționale — pe obiective vizînd modernizarea și ridicarea nivelului tehnic al industriei, înfăptuirea programului de irigații și îmbunătățiri funciare în agricultură precum și a celui de mecanizare a agriculturii, transporturilor și altor sectoare de activitate, pe obiective avînd cu precădere în vedere nu dezvoltarea extensivă a capacităților de producție, ci ridicarea nivelului tehnic al capacităților existente.

În ce privește numărul de personal, creșterea respectivă va fi mai puțin îndreptată spre industrie, fiind vizate mai ales celelalte domenii precum agricultura și sectorul terțiar. Sînt semnificative, astfel, sarcina de dublare în industrie a productivității în deceniul 1981—1990, respectiv un ritm mediu anual de creștere de 10% pentru cincinalul 1986—1990, superior celui al producției marfă și practic egal cu cel al producției nete, ceea ce, în general, semnifică nu atît noi locuri de muncă în acest domeniu, cît utilizarea cu mult mai eficientă a personalului deja existent. Pentru agricultură, însă, corelația între producție și productivitate îmbracă noi aspecte, pentru acest sector de bază al economiei urmărindu-se atragerea de noi contingente, în scopul de a acoperi cît mai rapid deficitul de forță de muncă de vîrstă tînără și medie. În ce privește sectorul terțiar, prezintă cu deosebire interes faptul că prestările de servicii pentru populație vor cunoaște cel mai înalt ritm de creștere între principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale. În aprecierea evoluției numărului de personal trebuie ținut seama și de pregătirea profesională tot mai ridicată a personalului muncitor ce intră în producție, practic, exclusiv prin licee, școli de specialitate, învățămînt superior.

DIN SUMARUL „REVISTEI ECONOMICE" PE ANUL 1984

I. EDITORIALE

— Primatul factorilor calitativi, al eficienței și competitivității **(D. Popescu)** 5
— Puternică emulație pentru îndeplinirea și depășirea indicatorilor de plan **(C. Damian)** 6
— Îndeplinirea integrală la înalt nivel calitativ a sarcinilor de plan **(B. Pădure)** 6
— Obiective precise, acțiuni hotărîte pentru realizarea exemplară a planului **(D. Popescu)** 13
— Un nou și important eveniment în evoluția tradiționalelor relații româno-bulgare **(E. Stancu)** 14
— Importantă contribuție la extinderea tradiționalelor relații de prietenie și colaborare româno-iugoslave **(I. Silvestru)** 16
— 1 Mai — sub semnul eforturilor pentru dezvoltarea economico-socială a patriei **(C. Popescu)** 17
— Un program concret de perfecționare a întregii activități economice **(B. G. Petrescu)** 19
— Moment important în amplificarea relațiilor internaționale ale României socialiste **(E. Stancu)** 20
— Ridicarea pe o treaptă superioară a întregii activități din agricultură **(O. Popescu)** 21
— Un eveniment de deosebită însemnătate pentru întărirea prieteniei și colaborării româno-sovietice **(E. Stancu)** 23
— O nouă și importantă contribuție la dezvoltarea colaborării româno-polone **(I. Silvestru)** 24
— România — noi trepte pe drumul progresului și civilizației socialiste **(D. Condrea)** 27
— Congresul al IX-lea — moment hotărîtor în istoria contemporană a patriei **(M. D. Popescu)** 29
— Eveniment memorabil pentru destinele poporului român. Decenii de nouă și măreață istorie a patriei **(B. G. Petrescu)** 34
— Sărbătorirea glorioasei aniversări a poporului român **(N. Ionescu)** 35
— Un vast program în slujba înfloririi patriei **(B. G. Petrescu)** 36
— Activitate susținută pentru realizarea obiectivelor economice **(D. Popescu)** 36
— Învățămîntul românesc, în strînsă legătură cu cerințele de progres ale țării **(V. Negoiță)** 38
— Congresul partidului — eveniment de excepțională însemnătate în viața poporului român **(B. G. Petrescu)** 45
— Congresul al XIII-lea al partidului — largi deschideri spre viitorul comunist al patriei 47
— Unanimă și entuziastă aprobare, angajare fermă în înfăptuirea hotărîrilor adoptate **(B. Pădure)** 48
— Calitatea, eficiența, competitivitatea — trăsături ale dezvoltării economiei românești în anul 1985 **(D. Popescu)** 50
— Cerințe ale realizării unei producții agricole sigure și stabile **(O. Popescu)** 51
— Republica, la aniversare **(V. Negoiță)** 52

II. NICOLAE CEAUȘESCU — SPIRIT REVOLUȚIONAR, NOVATOR ÎN GÎNDIRE ȘI ACȚIUNE

— Contribuții de inestimabilă valoare la îmbogățirea teoriei și practicii edificării economiei socialiste **(G. Postelnicu)** 2
— O viziune originală, revoluționară cu privire la democratismul statului nostru socialist **(M. Neagu)** 3
— Rolul revoluției tehnico-științifice în gîndirea tovarășului Nicolae Ceaușescu **(C. Bârlă)** 3
— Concepția președintelui Nicolae Ceaușescu privind promovarea unor noi relații economice internaționale **(A. Puiu)** 3
— O strălucită strategie a dezvoltării multilaterale a României socialiste **(B. G. Petrescu)** 4
— Concepția revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la partidul comunist ca centru vital al națiunii **(I. Popescu)** 4
— Accentuarea factorilor intensivi în realizarea reproducției — orientare hotărîtoare pentru dezvoltarea țării **(I. Văduva)** 4
— Opțiuni pentru dezvoltarea agriculturii ca ramură fundamentală a economiei naționale **(O. Parpală)** 4
— Inițiativele președintelui Nicolae Ceaușescu pe arena internațională — expresie a unei politici consecvente de pace și colaborare între state **(T. Chebeleu)** 4
— Strălucită strategie de dezvoltare economico-socială a României **(B. G. Petrescu)** 12
— Concepția profund științifică asupra creșterii calitative a economiei românești **(V. Cornescu)** 12
— Orientări de largă perspectivă în modernizarea structurilor de producție **(I. Popescu, V. Bălașa)** 12
— Coordonate ale asigurării echilibrului economic în procesul dezvoltării **(D. Ciucur, C. Popescu)** 12
— Gîndire novatoare cu privire la raportul dialectic dintre partid și stat **(C. Aristide)** 12
— Inițiativele profund umaniste ale președintelui Nicolae Ceaușescu pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte **(G. Marin)** 12

III. 40 DE ANI DE LA REVOLUȚIA DE ELIBERARE SOCIALĂ ȘI NAȚIONALĂ, ANTIFASCISTĂ ȘI ANTIIMPERIALISTĂ

— 23 August 1944 — act istoric cu adînci rezonanțe pentru progresul economiei românești (I, II, III) **(G. Crețoiu)** 13, 14, 15
— O nouă etapă în dezvoltarea calitativă a economiei **(A. M. Vrabie)** 16

Supliment la nr. 52 1984

Revista ECONOMICA

— Unitatea poporului în jurul partidului — condiție determinantă a victoriei revoluției și construcției socialismului **(G. Surpat)** 17
— Partidul revoluționar al clasei muncitoare, centrul vital al societății noastre socialiste **(I. Mesaroș)** 18
— Efortul economic al României în războiul antihitlerist (I, II) **(I. Perț)** 18, 19
— România, participantă activă la circuitul economic mondial **(G. Marin)** 19
— Modificări structurale în dezvoltarea teritorială a forțelor de producție (I, II) **(G. Horja)** 20, 22
— Accentuarea dezvoltării intensive — componentă esențială a progresului României **(B. G. Petrescu)** 21
— Structura funcțională și dezvoltarea economiei socialiste (I, II) **(D. Dăianu)**
— Creșterea eficienței economice prin modernizarea structurilor de producție **(G. Postelnicu)** 22
— Momente hotărîtoare în opera de transformare revoluționară, socialistă a României **(G. Surpat)** 23
— Creșterea și modernizarea fondurilor fixe, a potențialului productiv al țării (I, II) **(M. Mehedințu)** 23, 25
— Avuția națională — generator al dezvoltării economico-sociale a României (I, II) **(M. Mănescu)** 24, 25
— Dezvoltare-bunăstare : coordonate fundamentale ale unei strălucite strategii de progres al României (I, II) **(D. Ciucur, C. Popescu)** 25, 27
— O politică de largă perspectivă de dezvoltare a bazei de materii prime și energetice **(I. Folea)** 25
— Clasa muncitoare și partidul ei politic — promotori ai idealurilor de dreptate socială și libertate națională **(G. Tudor)** 27
— Comerțul socialist — puternic angrenat în înfăptuirea politicii partidului de ridicare a nivelului de trai **(C. Iurea)** 28
— Mutații de anvergură în structura socială a țării **(M. Voiculescu)** 28
— Nicolae Ceaușescu — strategul făuririi unei economii moderne, multilateral dezvoltate **(C. Bărbăcioru)** 29
— Progresele de anvergură ale economiei — confirmarea unei strălucite strategii de dezvoltare a țării (I, II) **(V. Cornescu)** 29, 30
— Concepție de largă perspectivă privind dezvoltarea prioritară a ramurilor tehnicii de vîrf **(B. G. Petrescu)** 29
— O politică dinamică de dezvoltare economică și de creștere a bunăstării **(A. Vrabie)** 29
— Viziune novatoare asupra perfecționării sistemului de conducere și planificare a economiei **(E. Mihuleac)** 29
— Viguroasă afirmare a creativității tehnice naționale **(C. Popescu)** 29
— Deschidere largă spre o lume a păcii și colaborării internaționale **(N. Chilie)** 29
— Transformări înnoitoare în dezvoltarea economico-socială în profil teritorial **(R. Bălan)** 30
— Creșterea susținută a veniturilor oamenilor muncii **(H. Puwak)** 31
— Strategii științifice, ritmuri înalte ale sporirii productivității muncii **(N. Alecu)** 31
— Rezistența și efortul economic ale poporului român în lupta victorioasă împotriva fascismului (I, II) **(I. I. Adam)** 31, 32
— Conceptul de conducere modernă a economiei **(M. Dumitrescu)** 32
— Făurirea unei agriculturi moderne, intensive de înaltă productivitate **(G. Frățilă)** 32
— Dinamică și eficiență — trăsături definitorii ale dezvoltării în profil teritorial **(V. Marcoșanu)** 32
— Mutații de amploare în configurația economico-socială a țării **(A. A. Floareș)** 32
— O concepție profund umanistă cu privire la dezvoltarea teritorială a forțelor de producție **(S. Baciu)** 33
— Programele de investiții — factor hotărîtor în strategia progresului României **(C. Lazăr)** 33
— Înflorirea orașelor patriei — grandioasă operă a evului socialist **(V. Cucu)** 33
— Satul românesc pe coordonatele civilizației socialiste **(I. Matei)** 33
— Județul Tulcea : impetuoasă dezvoltare economico-socială **(I. Anastasiu)** 33
— Împrejurările interne și internaționale ale revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă **(I. Coman)** 33
— Nicolae Ceaușescu — strategul făuririi istoriei contemporane a României **(I. Florea)** 34
— Concepția revoluționară, științifică a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate **(I. Văduva)** 34
— Conducerea de către partid — chezășia propășirii continue a societății românești **(M. Neagu)** 34
— Amploarea efortului României în lupta pentru eliberarea patriei și pentru victoria împotriva fascismului **(M. Mușat)** 34
— Politica partidului de dezvoltare impetuoasă a industriei **(C. Russu, V. Bogdan)** 34
— Făurirea unei agriculturi intensive, moderne — obiectiv central al politicii agrare a partidului **(M. Popescu)** 34
— Promovarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, factor esențial în strategia progresului României **(M. Florescu)** 34
— Gîndire novatoare cu privire la perfecționarea mecanismului economico-financiar **(C. Iuga)** 34
— Realizări de anvergură istorică în ridicarea nivelului de trai și a calității vieții **(C. Grigorescu)** 34
— Amplitudinea socială a dezvoltării României **(C. Bărbăcioru)** 34
— Economia românească — dinamici printre cele mai ridicate din lume 34
— Participarea activă a României la circuitul economic mondial **(C. Murgescu)** 34
— Epoca Ceaușescu : prestigiu fără precedent al României în conștiința umanității **(C. Oancea)** 34
— O grandioasă ilustrare a dezvoltării impetuoase economico-sociale a României socialiste **(I. Georgescu)** 35
— Magistrala concepție cu privire la progresul economico-social **(P. Pânzaru)** 35
— Președintele Nicolae Ceaușescu, promotor consecvent al unei politici de pace și colaborare între popoare **(T. Pop)** 35
— Remarcabile împliniri, perspective luminoase în dezvoltarea economico-socială **(V. Bărbuleț)** 35

*

— Aeronautica — ramură de vîrf a economiei românești **(T. Chirică)** 19
— Canalul Dunăre-Marea Neagră — o impunătoare construcție a socialismului **(V. Bulucea)** 21
— Canalul Dunăre-Marea Neagră, o grandioasă realizare a întregului popor în anii luminoși ai epocii Ceaușescu **(C. Popescu)** 22
— Tractoarele românești pe meridianele lumii **(V. Necșoiu)** 24
— O politică dinamică de dezvoltare a industriei de mașini-unelte **(T. Gorceag)** 25
— Industria românească de rulmenți : loc de frunte în economia mondială **(G. Badea)** 27
— Chimia românească — dinamism, eficiență **(G. Dinu)** 28
— Construcția de nave — tehnicitate, diversificare **(M. Iordan)** 30
— Construcția de locuințe — constantă a politicii partidului de ridicare a nivelului de trai **(R. Dragomirescu)** 31

— Politică dinamică de dezvoltare a ramurilor tehnicii de vîrf — industria electrotehnică și electronică **(A. Necula)** 31
— Dezvoltarea energeticii românești **(M. Duma)** 32
— Extinderea și diversificarea serviciilor de consum — componentă a politicii de ridicare a nivelului de trai **(G. Teoderașcu)** 33
— Informatica — ramură de vîrf a economiei românești **(M. Drăgănescu, N. Prodan)** 33

IV. CONGRESUL AL XIII-LEA AL P.C.R.

— Calitatea și eficiența — trăsături definitorii ale dezvoltării **(D. Popescu)** 37
— Amplificarea rolului cercetării științifice în dezvoltarea eficientă a economiei **(G. Șonea)** 37
— Creșterea productivității muncii — obiectiv de anvergură în strategia dezvoltării **(V. Cornescu)** 37
— Diminuarea costurilor în procesul dezvoltării intensive **(P. Rotaru)** 37
— Priorități calitative în dezvoltarea industriei românești **(D. Ciucur, C. Popescu)** 38
— Asimilarea rapidă în producție a științei și tehnologiei avansate — cerință a afirmării noii calități **(C. Popescu)** 38
— Făurirea unei agriculturi intensive, moderne, de înaltă productivitate **(G. N. Iosif)** 38
— Creșterea gradului de utilizare a potențialului productiv — resursă majoră de sporire a producției **(G. Oltean)** 38
— Modernizarea structurilor de producție și creșterea intensivă a economiei **(G. Crețoiu)** 39
— Sporirea puternică a venitului național — factor fundamental al progresului economiei și bunăstării **(A. Rosen, S. Militaru)** 39
— Industria metalurgică — structuri moderne, calitate, eficență **(N. Agachi)** 39
— Creșterea nivelului de trai — finalitate supremă a dezvoltării **(H. Puwak)** 40
— Programele de investiții în strategia progresului României (I, II) **(C. Lazăr)** 40, 41
— Mutații calitative în fabricația mașinilor-unelte pentru prelucrarea metalului **(E. Pelinescu)** 40
— Accelerarea ritmului de asimilare a utilajelor miniere **(O. Mihăescu)** 41
— Transporturile, în pas cu revoluția dinamică a economiei **(N. Stere, I. Roșu)** 41
— Implicarea efectivă, cu eficiență sporită a cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale (I, II, III, IV, V, VI) (dezbatere) 41, 42, 44, 45, 50, 52
— Transformări calitative profunde în procesul dezvoltării **(D. Rădulea)** 42
— Exigențe ale dezvoltării unei zootehnii moderne **(G. N. Iosif)** 42
— Producții mari — condiție a unei mai bune aprovizionări cu produse agroalimentare **(O. Popescu)** 43
— Creșterea eficienței acumulării în procesul dezvoltării calitative **(G. Obreja, S. Militaru)** 43
— Diversificare, calitate, eficiență — priorități ale producției materiale ● Produse de calitate ridicată, în sortimentele solicitate de beneficiari **(S. Ionete)** ● Pe prim plan — asigurarea bazei energetice **(N. Bejan)** ● Productivitatea muncii în deplină concordanță cu nivelul dotării tehnice **(M. Huculescu)** ● Eficiență sporită prin ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime **(M. Apetrei)** 43
— Creșterea aportului cercetării științifice la dezvoltarea intensivă a agriculturii (I, II) (dezbatere) 43, 49
— Temelii trainice ale progresului neîntrerupt și multilateral al României socialiste **(D. Ciucur, C. Popescu)** 44
— Strategie științifică de dezvoltare a forțelor de producție în profil teritorial (I, II) **(S. Gioga)** 44, 45
— Perfecționarea calificării forței de muncă în sistemul factorilor intensivi ai dezvoltării **(C. Popescu)** 44
— Chimia — angrenată activ în valorificarea superioară a materiilor prime **(H. Hornianschi)** 44
— Creșterea eficienței, caracteristică a dezvoltării actuale **(G. Șică)** 45
— Industria ușoară pe coordonatele dezvoltării intensive **(V. Bogdan, G. Nicolae, M. Costea, V. Rusu)** 45
— Contribuții de inestimabilă valoare ale tovarășului Nicolae Ceaușescu la îmbogățirea teoriei și practicii construcției socialismului (I, II) **(M. Todosia, N. Stoica)** 46, 47
— Epoca Ceaușescu — anii celor mai strălucite împliniri din istoria României **(G. Surpat)** 46
— Congresul XII — Congresul XIII, etapă de remarcabile înfăptuiri în dezvoltarea calitativă a economiei românești **(N. Ionescu)** 46
— Realizări și perspective în făurirea unei agriculturi intensive în România (I, II) **(I. Ceaușescu)** 46, 47
— Economia României — ritmuri dinamice printre cele mai înalte pe plan mondial 46
— Contribuție remarcabilă la dezvoltarea intensivă a economiei. Noi obiective pe harta țării ● Canalul Dunăre-Marea Neagră, grandioasă construcție a socialismului **(N. Ocănoaia)** ● Hidrocentralele în strategia dezvoltării energeticii **(G. Simionescu)** ● Un nou centru siderurgic — Călărași **(C. Velincov)** ● Industria aeronautică — dezvoltare dinamică **(A. Cristea)** ● Amplificarea potențialului electronicii industriale **(I. Breazu)** ● Industria de utilaje grele — o noutate în profilul industrial al României **(A. Dumitrache, H. Năstase)** ● Dezvoltarea infrastructurilor portuare maritime **(A. Țâru)** 46
— Nicolae Ceaușescu — dialog permanent cu masele, activitate dinamică, neobosită în slujba înfloririi patriei 46
— Oamenii muncii — beneficiarii dezvoltării economico-sociale **(G. Horja)** 46
— Aplicarea cu fermitate a mecanismului economico-financiar, impuls în dezvoltarea calitativă a economiei (I, II) **(G. Nicolescu)** 46, 48
— România, președintele Nicolae Ceaușescu — prezență activă în viața internațională 46
— Prestigiul internațional fără precedent al României, al președintelui Nicolae Ceaușescu **(G. Marin)** 46
— Partidul Comunist Român — promotor al dezvoltării multilaterale a societății românești **(I. Popescu)** 47
— Știința românească — implicare puternică în dezvoltarea economico-socială a patriei **(B. G. Petrescu)** 47
— Accentuarea laturilor intensive în dezvoltarea economiei **(C. Russu)** 47
— Creșterea puternică a venitului național — condiție hotărîtoare a progresului economiei și bunăstării **(A. Rosen)** 47
— Opțiuni ferme pentru o nouă calitate **(I. Ploștinaru)** 47
— Dezvoltarea și gospodărirea rațională a bazei energetice **(V. Constantin)** 47
— Orientări consecvente spre creșterea eficienței economice **(I. Dobrin)** 47
— Calitatea și eficiența — criterii esențiale în perfecționarea planificării **(D. Popescu)** 48
— Devansarea creșterii produsului social de către dinamica venitului național — expresie a intensificării acțiunii factorilor calitativi **(C. Bărbicioru)** 50
— Exigențe ale dezvoltării intensive a industriei ușoare **(V. Bogdan, G. Nicolae, M. Costea, V. Rusu)** 50
— Asigurarea unui raport optim între industrie și agricultură — expresie a progresului continuu și multilateral al economiei **(A. Constantinescu, G. Constantin)** 51
— Ridicarea calității și diversificarea producției bunurilor electrice de folosință îndelungată **(S. Dincă, M. Stoica)** 51

V. ECONOMIE NAȚIONALĂ*

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Economisirea resurselor materiale

— Posibilități de folosire rațională a resurselor energetice **(I. Drăgan)** 1
— Eficiența extinderii utilizării pompelor de căldură **(M. G. Pop, F. Chiriac, M. Ghițulescu, V. Gorduș, A. Negrea, V. Minea)** 1
— Randamente înalte la extracția cărbunelui **(C. Răduț)** 2
— Debit maxim de producția la fiecare sondă **(Ș. Costea)** 2
— De la tratarea globală la fundamentarea concretă a măsurilor de economisire **(I. Crețu)** 5
— Instalații de acumulare a căldurii în centralele termoelectrice **(A. Mihăilă, C. Bilegan, A. Predica, C. Staicu)** 5
— Economisirea și valorificarea superioară a resurselor materiale — coordonată de bază a creșterii eficienței **(I. Ploștinaru)** 6
— Consumurile energetice, sub nivelul cotelor repartizate **(P. Fluture)** 7
— Cum se acționează pentru economisirea resurselor energetice (I, II) (dezbatere) 10, 11
— Soluții eficiente pentru sporirea producției de cărbune **(A. Galiceanu, C. Enache)** 11
— Cum se acționează pentru sporirea producției de cărbune **(C. Gorie)** 13
— Economisirea energiei : de la producător la utilizator **(I. Benkö)** 14
— Materialele refolosibile — o alternativă de înaltă eficiență **(N. Blaga)** 14
— Cercetarea geologică și cerințele punerii în valoare a noilor zăcăminte **(N. Berinde)** 15
— Un filon de mare eficiență : resursele refolosibile **(S. Buligescu)** 17
— Soluții de utilizare rațională a resurselor energetice **(N. Blaga)** 19
— Diminuarea consumurilor normate de materii prime **(M. Romaniță)** 22
— Acțiuni complexe pentru sporirea producției de țiței **(D. Davițoiu)** 23
— Soluții pentru reducerea consumului de carburanți **(I. Benea, P. Pantea, P. Dumbravă)** 35
— Încadrarea strictă în normele de consum planificate **(M. Romaniță)** 41
— Sporirea producției de țiței prin creșterea factorului final de recuperare din zăcământ **(S. Costea)** 43
— Economisirea energiei : priorități, soluții **(V. Mirea)** 49
— Soluții de reducere mai accentuată a consumurilor materiale **(I. Oprean, D. Oprean)** 51
— Noi resurse în circuitul economic. Coloranții vegetali **(H. Hoffman)** 51

Forța de muncă, productivitatea muncii, prețuri, retribuție, nivel de trai

— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției **(L. Mihăilescu)** 5
— Considerații privind conținutul și cuantificarea productivității muncii (I, II, III) **(B. G. Petrescu)** 6, 7, 8
— Majorarea retribuțiilor unor noi categorii de oameni ai muncii **(T. Mihalcea)** 8
— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției **(G. Toma)** 13
— Acordul global — împletire strînsă între interesele individuale și cele colective (I, II) 14, 15
— Productivitatea muncii — factor strategic hotărîtor al ridicării calitative a economiei românești (I, II, III) **(B. G. Petrescu)**, 15, 16, 17
— Implicațiile progresului tehnic asupra creșterii productivității muncii **(P. Panțiru)** 16
— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției **(G. Dumitrescu)** 17
— Perfecționarea planificării — pîrghie esențială de sporire a eficienței utilizării forței de muncă **(O. Naneș, C. Ciutacu)** 18
— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției **(A. Constantin)** 22
— Noi categorii de oameni ai muncii beneficiază de majorarea retribuției **(L. Chisăgiu)** 26
— Creșterea și diversificarea ofertei de bunuri de consum **(C. Tudose)** 32
— Intensificarea activității de economisire — expresie a creșterii veniturilor bănești ale populației **(M. Popovici)** 43
— Accelerarea creșterii productivității muncii — cerință fundamentală a progresului economiei **(I. Duțu)** 45
— Concepție științifică de largă perspectivă asupra pregătirii forței de muncă **(D. Ciucur, C. Popescu)** 49
— Aprovizionarea ritmică a populației cu mărfuri de sezon de bună calitate **(V. Dincă)** 51

Aprovizionarea tehnico-materială

— Priorități în mecanismul aprovizionării tehnico-materiale **(A. Orvas)** 3
— Concepție unitară, operativitate, eficiență în aprovizionarea cu metal **(M. Antoniu)** 24
— Argumente pentru recuperarea și refolosirea pieselor de schimb uzate **(A. Mărăndel)** 35

Pregătirea și realizarea planului

— Sporirea producției prin valorificarea superioară a materiilor prime **(C. Gorie)** 1
— Nivelul tehnic și calitativ al produselor — în centrul preocupărilor **(V. Coandă)** 3
— Înnoirea și modernizarea producției **(C. Dina)** 4
— Producția fizică — îndeplinită ritmic, la toate sortimentele **(V. Boescu, C. Gorie)** 5
— Productivitate-calitate, o relație economică de bază **(E. V. Burtea)** 6
— Creșterea producției prin folosirea rațională a fondurilor fixe **(V. Furnică)** 7
— Dinamismul producției — îmbinarea preocupărilor curente cu cele de perspectivă **(V. Matache)** 9
— Creșterea productivității muncii la nivelul dotării tehnice și umane **(I. Dobrin)** 12
— Flexibilitate și adaptabilitate la cerințele beneficiarilor **(C. Gorie)** 16
— Înnoirea și diversificarea produselor — premise ale creșterii competitivității **(C. Gorie)** 18
— Calitatea produselor — în centrul preocupărilor **(C. Gorie)** 20
— Acțiuni concrete de sporire a productivității muncii **(C. Gorie)** 21
— Creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor **(I. Bologa)** 25
— Acțiuni complexe în sprijinul sporirii eficienței **(N. Blaga)** 25
— Producția fizică — îndeplinită ritmic, integral **(M. Voinea)** 27
— Acțiuni convergente pentru punerea în funcțiune la termen a noilor obiective **(N. Prisecaru)** 29
— Acțiuni complexe pentru sporirea productivității muncii **(E. Andrunache)** 30
— Rezerve de creștere a productivității muncii **(I. Duțu)** 32
— Producția fizică în structura sortimentală planificată — îndeplinită ritmic, integral **(G. Zamfirescu)** 33
— Reducerea accentuată a cheltuielilor materiale **(S. Țugurel)** 35

* *O parte din materialele aparținînd acestei secțiuni sînt trecute în sumar la secțiunile III și IV.*

— Creşterea şi diversificarea producţiei **(I. Costin)** 36
— Elemente calitative ale îndeplinirii producţiei fizice **(C. Gorie)** 37
— Acordul global — element stimulativ în valorificarea maximă a potenţialului întreprinderii **(A. Birău)** 39
— Producţia fizică îndeplinită ritmic, la toate sortimentele **(I. Răvar)** 40
— Prioritate producţiei de export şi onorării la termen a contractelor **(C. Gorie)** 42
— Rezerve de creştere a producţiei de cărbune **(I. Mărăscu, M. Guran)** 44
— Producţia fizică — diversificare, calitate, eficienţă **(N. Blaga)** 45
— Realizarea integrală a producţiei pe acest an — la baza pregătirii planului pe 1985 **(C. Dina)** 49
— Productivitatea muncii în concordanţă cu nivelul tehnic **(T. Gaşpar)** 50

Autogestiunea în întreprinderi : răspunderi, acţiuni, rezultate

— Realizarea beneficiilor — autofinanţare, dezvoltare, cointeresare **(G. Boulescu)** 2
— Exigenţe ale creşterii eficienţei activităţii productive **(R. Ciurileanu)** 3
— Bugetul de venituri şi cheltuieli — instrument de întărire a autogestiunii **(N. Săvoiu)** 5
— Responsabilităţi şi exigenţe în utilizarea raţională a fondului de retribuire **(C. Basno)** 6
— Sporirea rolului sistemului financiar-bancar în funcţionarea eficientă a mecanismului economic **(P. Gigea)** 7
— Beneficiul — pîrghie de ridicare a nivelului calitativ al produselor **(C. Tudoran, C. Prigoreanu)** 18
— Sporirea rolului sistemului bancar în utilizarea raţională a fondului de retribuire **(V. Răuţă)** 9
— Implicaţiile calităţii în procesul autofinanţării **(B. Pădure)** 10
— Controlul financiar şi întărirea autogestiunii **(R. Ciurileanu)** 11
— De la credit la autofinanţare **(A. Berea, R. Cristescu)** 13
— Reducerea cheltuielilor — realizările în confruntare cu prevederile **(T. Onofrei)** 14
— Prevenirea şi lichidarea stocurilor de materiale **(N. Hirizan)** 15
— Conducerea modernă a producţiei : condiţie şi stimul în funcţionarea mecanismului economic (I, II) **(A. Olaru)** 16, 17
— Cum se asigură creşterea în devans a productivităţii muncii faţă de retribuţie **(A. Cozoş)** 18
— Realizarea ritmică a producţiei fizice şi a producţiei marfă **(G. Voinea, D. Bucătaru)** 19
— Resurse de sporire a beneficiilor **(D. Vrînceanu)** 20
— Exigenţă maximă în gospodărirea fondurilor întreprinderilor **(V. Pop)** 21
— Bugetul de venituri şi cheltuieli la nivelul subunităţilor **(B. Pădure)** 22
— Controlul financiar preventiv pe o treaptă calitativ superioară **(C. C. Dinu)** 23
— Echilibru permanent între încasări şi plăţi **(D. Purice)** 25
— Cum pot fi asigurate la timp capacitatea de plată şi decontările ? **(I. Oţelea)** 27
— O cerinţă a eficienţei : beneficii sporite în fiecare unitate economică **(D. Rusu, G. Becheru)** 28
— Disciplina financiară — între constatări şi cerinţe **(I. Drăghici)** 30
— Minimizarea cheltuielilor, maximizarea veniturilor **(G. David)** 31
— Funcţionarea eficientă a mecanismului economico-financiar (I, II) **(I. Hidegcuti, I. Verboncu)** 36, 39
— Consolidarea autogestiunii economico-financiare în fiecare unitate economică **(G. Boulescu)** 37
— Coordonate ale unei circulaţii băneşti sănătoase, echilibrate **(G. Şicâ)** 38
— Surse de asigurare a rentabilităţii **(A. Cozoş)** 41
— Realizarea producţiei marfă vîndută şi încasată şi menţinerea echilibrului financiar **(N. Grigore)** 41
— Gestiunea economică a secţiilor de producţie (I, II) **(I. Dumbravă)** 43, 45
— Autofinanţarea — cerinţă a dezvoltării economice intensive **(A. Mihăilescu)** 49
— Costuri reduse, beneficii sporite prin creşterea calităţii produselor **(P. Foiaş)** 50
— Bugetul pe 1985 — mobilizarea intensă a resurselor dezvoltării **(G. Boulescu)** 51

Investiţii, construcţii

— Intrarea în funcţiune la termenele stabilite a noilor obiective **(A. Tache)** 1
— Intrarea la termen în funcţiune a noilor capacităţi de producţie **(I. Lae)** 8
— Strategia investiţională privită prin prisma raportului dintre fondurile fixe şi investiţii **(M. Şuvelea)** 12
— Investiţiile — ample programe de realizare a noi obiective **(N. Georgescu, V. Spiru)** 17
— Accelerarea punerii în funcţiune a noilor capacităţi energetice **(G. Cocoş)** 24
— Structura tehnico-materială a investiţiilor în context cu cerinţele dezvoltării industriei **(M. Şuvelea)** 25
— Acţiuni convergente pentru punerea în funcţiune la termenele planificate a noilor obiective **(I. Lae)** 37
— Concentrarea eforturilor pentru realizarea integrală a planului de investiţii **(A. Zăvoianu)** 38
— Punerea la termen în funcţiune a noilor capacităţi de producţie **(G. Ghiorghiu)** 51

Eficienţă economică, calitate

— Acţiunea unor pîrghii valorice în procesul de intensificare a utilizării resurselor **(C. Marin, S. Predoi, M. Popescu, C. Vasilescu)** 2
— Promovarea tehnologiilor avansate — sursă de sporire a productivităţii şi de reducere a consumurilor materiale **(I. Hera-Bucur)** 2
— Reducerea costurilor de producţie — imperativ de mare actualitate **(G. Şicâ)** 7
— Exigenţe ale extinderii cooperării interuzinale **(D. Mărguş)** 8
— Rezerve de reducere a consumurilor de materii prime şi energetice **(M. Pîrjol)** 9
— Creşterea gradului de valorificare a produselor siderurgice **(V. Răducanu)** 9
— Creşterea indicilor de utilizare a maşinilor şi utilajelor. Semnificaţia unor rezerve între „planificat" şi „realizat" **(H. Pincas, P. Dragu)** 10
— Coordonate ale corelaţiei dintre creşterea productivităţii şi progresul tehnic **(B. G. Petrescu)** 10
— Specializarea şi exigenţele creşterii eficienţei **(I. Calboreanu)** 11
— Dimensiuni ale înnoirii şi diversificării produselor **(V. Ghişe, S. Mureşan)** 13
— Soluţii actuale şi preocupări de perspectivă pentru reducerea consumului de manoperă **(S. Gheorghe)** 14
— Specializarea şi exigenţele creşterii eficienţei **(I. Calboreanu)** 15
— Resurse pentru utilizarea la întreaga capacitate a fondurilor fixe **(C. Ciocan)** 16

— Impactul tehnologiilor avansate asupra creşterii productivităţii muncii **(I. Hera-Bucur)** 18
— Noi cerinţe în organizarea şi desfăşurarea reparaţiilor capitale **(G. Manea)** 19
— Cooperarea interuzinală şi exigenţele eficienţei (I, II) (dezbatere) 20, 23
— Calcularea şi disciplina costurilor în sprijinul reducerii cheltuielilor de producţie **(G. Şica)** 22
— Reducerea consumurilor materiale în strategia creşterii eficienţei **(I. Ploştinaru)** 25
— Cooperarea interuzinală şi exigenţele eficienţei **(I. Calboreanu)** 25
— Înnoirea şi diversificarea producţiei — o cerinţă a economiei moderne (I, II) (dezbatere) 27, 28
— Automatizarea producţiei — factor important de creştere a productivităţii muncii **(M. Sîrbu)** 28
— Cooperarea interuzinală şi exigenţele eficienţei **(P. Rotaru)** 29
— Planurile tehnice şi accelerarea înnoirii şi modernizării producţiei (I, II, III) (dezbatere) 30, 32, 33
— În industria uşoară : modernizarea producţiei — o cerinţă prioritară **(S. Ştefănescu)** 31
— Reducerea cheltuielilor materiale la 1 000 lei producţie marfă (I, II, III) (dezbatere) 38, 39, 40
— Asigurarea calităţii la nivelul prevederilor din contracte — sursă de beneficii **(S. Şerban)** 39
— Cooperarea dintre marea şi mica industrie, sursă de creştere a eficienţei economice **(A. Gavriluc)** 42
— Eficienţa economică : concept, funcţiuni, evaluare **(I. Ploştinaru)** 42
— Cooperarea interuzinală şi exigenţele eficienţei **(D. Mărguş)** 43
— Măsuri stimulative pentru creşterea mai accentuată a eficienţei economice **(I. Hideşcuti)** 44
— Diversitate, calitate, eficienţă — priorităţi ale dezvoltării în viitorul cincinal. Acţiuni complexe pentru dezvoltarea bazei de materii prime **(V. Răducanu, R. Miroiu, A. Filip)** ● Penetrarea microelectronicii şi tehnicii de calcul în procesele industriale **(E. Preotu)** ● Creşterea şi diversificarea producţiei textile **(E. Deaconescu)** 48
— Dimensiuni ale dezvoltării calitative a economiei româneşti **(P. Dan)** 52

Agricultură

— Anul 1984 trebuie să ducă, în agricultură, la o îmbunătăţire substanţială a întregii activităţi **(I. Teşu)** 1
— O ecuaţie complexă : economia de energie şi dezvoltarea intensivă a agriculturii **(N. Braşoveanu)** 2
— Respectarea întocmai a tehnologiilor — condiţie esenţială în realizarea unor recolte înalte **(G. N. Iosif)** 3
— Noua revoluţie agrară şi factorul uman (I, II) **(I. Stănescu)** 3, 5
— Puternic stimulent în valorificarea potenţialului gospodăriilor populaţiei pentru creşterea producţiei agricole **(R. Voicu)** 4
— Recensămîntul animalelor domestice. O acţiune importantă pentru fundamentarea programelor de dezvoltare a zootehniei **(I. Mehedinţu)** 5
— Amenajarea şi exploatarea eficientă a sistemelor de îmbunătăţiri funciare **(M. Grigoriu)** 6
— Dezvoltarea în profil teritorial a producţiei de lapte de vacă **(L. Zahiu, G. Frăţilă, G. N. Iosif)** 7
— Creşterea producţiei şi a eficienţei economice la cultura de soia **(I. Dincu)** 8
— Zootehnia — în corelaţie cu dezvoltarea bazei furajere **(P. Săbădeanu)** 8
— Un complex de măsuri pentru asigurarea unei producţii viticole record în acest an **(G. N. Iosif)** 9
— Priorităţi în campania agricolă de primăvară **(O. Popescu)** 10
— Noua revoluţie în agricultură — componentă de bază a progresului economico-social (I, II) **(A. Ignat)** 10, 11
— Organizarea teritoriului şi asolamentelor în unităţile agricole socialiste (I, II) **(I. Bold)** 11, 12
— Dinamica şi structura mijloacelor fixe şi circulante **(C. C. Cojocaru)** 13
— Timpul prielnic, condiţiile create obligă la accelerarea maximă a lucrărilor **(G. N. Iosif)** 14
— Corelaţia costuri-preţuri de vînzare la unele produse animaliere **(M. Boţa)** 15
— Creşterea producţiei agricole în strînsă concordanţă cu programul de autoaprovizionare **(O. Popescu, R. Creţoiu)** 16
— Cerinţe şi posibilităţi pentru realizarea ritmică a producţiei de legume proaspete **(B. Mănescu)** 17
— Utilizarea energiei solare în economia rurală **(O. Parpală)** 18
— Eficienţa combaterii agenţilor patogeni, dăunătorilor şi buruienilor **(M. Zaharia)** 19
— Probleme ale amplasării culturilor de legume în condiţiile autoaprovizionării teritoriale **(R. Voicu, T. Moga, G. Ovidiu)** 20
— Elemente care influenţează rentabilitatea în producţia de carne de pasăre **(N. David, G. Frăţilă, O. Grasu)** 20
— Rezerve de creştere a producţiei şi a rentabilităţii la cultura inului **(N. Lagadin, G. N. Iosif)** 21
— Organizarea teritoriului — baza gospodăririi raţionale şi de sporire a eficienţei producţiei agricole **(I. Bold)** 22
— Dimensiunea resurselor furajere şi a efectivelor de animale în profil teritorial **(N. Braşoveanu)** 23
— Posibilităţi de sporire a eficienţei economice în pomicultură **(C. Mănescu)** 24
— Lucrările de sezon — executate exemplar **(G. N. Iosif)** 25
— Mecanizare-organizare-tehnologii în sprijinul creşterii producţiei agricole **(I. Bianu)** 26
— Direcţii ale perfecţionării normării muncii în agricultura cooperatistă **(C. Ciutacu)** 27
— Însămînţarea culturilor succesive pe întreaga suprafaţă prevăzută **(I. Bianu)** 28
— O structură unitară a sistemului de autoconducere în profil teritorial a agriculturii **(O. Parpală)** 29
— Organizarea eficientă a recoltării legumelor **(N. Lagadin, G. N. Iosif, D. Anghel)** 30
— Corelaţia calitate-preţ în sistemul cointeresării producătorilor agricoli **(I. Mănoiu, I. Pană, V. Pană)** 31
— Reconsiderări necesare în economia resurselor furajere pe teritoriu **(N. Braşoveanu** 33
— Valorificarea deplină a potenţialului productiv în sporirea producţiei agricole vegetale **(O. Gheorghiu)** 35
— Perfecţionarea corelaţiilor în domeniul creşterii ovinelor **(L. Zahiu, V. Manole)** 35
— Priorităţi în valorificarea resurselor de sporire a producţiei agricole **(O. Popescu)** 36
— Rotaţia culturilor — o acţiune de importanţă deosebită pentru asigurarea unor randamente înalte **(N. Lagadin)** 37
— Autoaprovizionarea alimentară teritorială şi valorificarea integrală, superioară a tuturor resurselor locale de producţie agricolă (I, II) **(O. Parpală)** 39, 40
— Tripticul tehnică-organizare-eficienţă în campania de însămînţări **(I. Bianu)** 41
— Fundamentarea riguroasă a rentabilităţii produselor agricole **(C. C. Cojocaru)** 41
— Rezerve de creştere a potenţialului productiv al fondului funciar **(L. Zahiu, N. David, R. Voicu)** 42
— Arăturile adînci — condiţie hotărîtoare pentru recoltele record din 1935 **(I. Bianu)** 44
— Coordonate ale valorificării producţiei agricole **(M. Constantin)** 45
— Revoluţia agrară românească într-o nouă etapă, (I, II) **(O. Popescu)** 48, 49
— Valorificarea deplină, eficientă a resurselor pentru sporirea producţiei agricole **(T. Marian)** 50
— Coordonate actuale ale noii revoluţii agrare **(G. N. Iosif)** 52

Transporturi

— Considerații privind conceptul și indicatorii de eficiență în transporturi **(E. Gavrilă, E. Tănăsescu)** 14
— Transporturile auto — în deplină concordanță cu cerințele beneficiarilor **(P. Terbescu)** 18
— Optimizarea transportului pe calea ferată **(A. D. Popa)** 24
— Organizarea rațională, eficientă a activității de transport feroviar uzinal **(G. Nicolescu)** 50

Comerț interior, industrie mică, servicii, turism

— Industria mică — valorificarea eficientă a resurselor materiale **(G. Rizea)** 4
— Revitalizarea vadurilor comerciale **(S. Gronski, I. Costache)** 5
— Mica industrie și valorificarea marilor resurse locale disponibile **(N. Blaga)** 8
— Serviciile de consum pentru populație în 1984 **(G. Teodoraşcu)** 11
— Căi de creștere a încasărilor din turismul internațional **(C. Gavrilescu)** 20
— Valorificarea complexă a potențialului turistic **(N. Ciordaș)** 30
— Comerțul, participant activ la asigurarea calității ofertei de bunuri de consum **(I. Georgescu)** 37
— Mica industrie rurală — element cu ample posibilități de afirmare în peisajul economico-social al satului românesc **(D. Vrinceanu)** 39
— Comerțul socialist pe coordonatele progresului **(C. Iurea)** 49

Comerț exterior

— Asigurarea portofoliului de contracte la nivelul planului de export **(G. Păunescu)** 2
— U.R.S.S. — principalul partener comercial al României **(F. Măgereanu)** 6
— Programele de marketing în comercializarea eficientă a confecțiilor **(S. Mâșu)** 7
— Promovarea exporturilor complexe **(N. Popovici)** 8
— Coordonatele unui program de marketing pentru exportul de produse chimice **(C. Lazăr)** 8
— Promovarea exporturilor complexe **(V. Icleanu, D. Șerbănescu)** 10
— Dinamism și flexibilitate în realizarea planului de export **(I. Maravela, N. Frățiloiu)** 13
— Exporturile complexe și creșterea eficienței **(A. Olariu)** 15
— O strategie dinamică a exportului în domeniul tehnică de vîrf **(P. Constantin)** 19
— Considerații privind corelația comerț exterior — venit național **(C. Bărbăcioru)** 20
— Perfecționarea sistemului informațional al întreprinderii de comerț exterior, în concordanță cu cerințele actuale ale exportului **(I. Maravela, N. Frățiloiu)** 24
— Creșterea exportului pe baza efortului creator propriu **(S. Grama)** 25
— Dezvoltarea și perfecționarea colaborării, în interesul reciproc, al cauzei socialismului și păcii **(I. Silvestru)** 25
— Realizările de vîrf în înlocuirea importurilor — cale pentru dezvoltarea unui export competitiv **(R. Frățilă)** 27
— Producția de export — adaptată cerințelor actuale ale pieței internaționale **(M. Cartaș)** 31
— Posibilități de creștere a eficienței comerțului exterior **(A. Constantinescu, V. Babiuc)** 37
— Funcționalitate sporită mecanismului de comerț exterior (I, II) **(I. Georgescu)** 38, 39
— Tîrgul internațional București — prestigioasă manifestare economico-comercială **(N. Andrei)** 40
— Prezențe de prestigiu la T.I.B. '84. Microelectronica și informatica românească **(I. Georgescu)** 41
— Cea de-a X-a ediție a T.I.B. Prestigioasă manifestare economică internațională **(O. Moarcăș)** 42
— Prezențe de prestigiu la T.I.B. '84. Chimia românească **(I. Georgescu)** 42
— Funcționarea cu eficiență sporită a mecanismului de comerț exterior **(I. Georgescu, I. Maravela, O. Rujan)** 43
— Largă apreciere pe piața internațională pentru artizanatul românesc **(H. Hofman)** 44
— Comerțul exterior în perspectiva viitorului cincinal **(I. Stanciu)** 48
— Priorități și perspective în dezvoltarea comerțului exterior **(A. Puiu)** 52

VI. CONDUCERE ● ORGANIZARE

Autoconducere, autogestiune, autofinanțare

— Stimularea și valorificarea producției de idei, element inseparabil al autoconducerii muncitorești **(R. Micu)** 1
— Fermitate în aplicarea măsurilor care fundamentează indicatorii de plan **(C. Damian)** 4
— Specializare-cooperare ; implicațiile unui proces complex asupra eficienței producției **(S. Matei, G. Băileșteanu)**
— Fundamentarea și respectarea riguroasă a reducerii consumurilor **(C. Ioniță)** 15
— Inițiativa, participarea — expresie a noii atitudini față de muncă **(V. Andronache, E. Teodoru, D. Vrinceanu)** 19
— Participare largă, eficacitate înaltă în analiza și rezolvarea problemelor **(O. Nicolescu, I. Verboncu)** 25
— Angajare fermă pentru încheierea cu rezultate cît mai bune a anului 1984 **(A. Rusu)** 30
— Școlile de inventică — mijloc de stimulare a procesului creativ în tehnică **(V. Belousov)** 31
— Pregătire temeinică, înaltă eficiență a adunărilor generale ale oamenilor muncii **(A. Rusu)** 41
— Îmbinarea armonioasă a inițiativei maselor, a consiliilor oamenilor muncii cu principiul conducerii unitare a tuturor sectoarelor **(D. Constantinescu)** 47
— Rol sporit al organelor locale în conducerea întregii activități economico-sociale din teritoriu **(H. Enc)** 48

Organizarea conducerii

— Rationalitatea structurilor de producție ale noilor capacități industriale **(R. Crișan, I. S. Pop, D. Purdea)** 2
— Costul noncalității **(N. Caragea)** 3
— Calitatea stilului de muncă, determinantă a calității deciziilor **(M. Șerb)** 5
— O structură organizatorică adecvată valorificării superioare a potențialului de concepție **(D. N. Dobrescu, G. Petre)** 7
— Studiul nivelului tehnic **(S. Ciurea)** 10
— Noile cerințe și creșterea calității muncii de conducere a unităților **(S. Ciurea)** 14
— Cerințe, posibilități și limite ale flexibilității organizatorice 16
— Strategia inovațională și creșterea eficienței **(I. Dumbravă)** 18
— Producția pentru export — prioritate în programarea fabricației **(M. Fediuc, G. Moldoveanu)** 22
— Integrarea activității de concepție în structura de producție **(D. Constantinescu)** 23
— Planificarea creativității **(A. Teodorescu)** 26
— Metode științifice, operativitate, eficientă în munca de conducere a unităților agricole **(C. Marian)** 27
— O nouă calitate a conducerii la nivel microeconomic **(I. Dumbravă)** 35
— Un sistem economic complex, fundamental nou în activitatea de construcții-montaj (I, II) **(P. P. Cnit)** 43, 44

Oraganizarea producției și a muncii

— Sistemul de lucru în antrepriză, formă organizatorică adecvată aplicării acordului global în construcții-montaj **(D. Constantinescu)** 6
— Imperativul unei organizări judicioase, pe baze științifice, a activității de întreținere și reparații **(V. Răducu)** 8
— La baza ritmicității producției — o programare riguroasă **(M. Fediuc, G. Moldoveanu)** 8
— Relațiile întreprindere-brigăzi în sistemul de antrepriză în construcții-montaj **(E. Cazan, N. Pîrjol, N. Scorțariu)** 10
— Implicații ale organizării asupra eficienței controlului de calitate **(D. Vrînceanu)** 17
— Aplicarea fermă a principiilor antreprizei și acordului global în construcții-montaj **(D. Condrea)** 20
— „Funcția calității" — un concept avansat, cu cerințe organizatorice specifice **(D. Stoichițoiu)** 28
— Perfecționarea organizării producției și a muncii — factor de sporire a productivității **(I. Ploștinaru)** 36
— Progres tehnic, organizare : direcții convergente la sporirea eficienței (I, II) **(C. Bărbulescu)** 37, 38
— Inovatorii, inventatorii — promotori ai noului, militanți pentru progresul tehnic **(C. Damian)** 40
— Prin mai buna organizare — valorificarea optimă a informației în produse competitive **(M. Carp)** 40
— Fermitate, responsabilitate în aplicarea programelor de creștere a productivității muncii **(S. Gheorghe)** 42
— Prin modernizarea echipamentului și tehnologiilor — productivitate, calitate, eficiență **(S. Segal)** 50

Informatică

— Impactul calculatorului electronic în agricultură **(V. Pescaru)** 11
— Contribuția informaticii industriale la creșterea productivității muncii **(D. M. Dobrescu)** 21
— Informatica și structurile organizatorice ale întreprinderii **(A. Sotir)** 45
— Informatica și structura de organizare a întreprinderii **(I. Dumbravă)** 51

VII. ȘTIINȚĂ — TEHNOLOGIE — EFICIENȚĂ

— Activitate prodigioasă în domeniul creației științifice, în slujba propășirii patriei **(M. Ionescu)** 1
— Cercetarea economică — contribuție sporită la înfăptuirea progresului calitativ al economiei românești **(B. G. Petrescu)** 1
— Deschideri tehnologice în domeniul metalurgiei **(S. Gâdea)** 1
— Mecanismul dezvoltării tehnologice și progresul economic **(C. Popescu)** 8
— Energia solară în ansamblul noilor surse energetice (I, II) **(M. Florescu)** 9, 11
— Noile tehnologii : concept, pondere, efecte economice **(C. Popescu)** 13
— Beneficiul — indicator calitativ de comensurare a eficienței înnoirii și modernizării producției **(P. Rotaru)** 15
— Creșterea gradului de valorificare economică a progresului tehnic **(R. Bălănescu, G. Țone)** 23
— Coordonate ale promovării progresului tehnic **(B. G. Petrescu)** 24, 25
— Progresul tehnic și strategia modernizării industriei românești **(B. G. Petrescu)** 30
— Impactul progresului tehnic asupra creșterii productivității muncii **(E. Cioflan, C. Lazăr, A. Pascal, G. Gorincu)** 39
— Considerații privind creșterea aportului progresului tehnic la îmbunătățirea calității și eficienței producției **(A. Bârsan)** 49
— Microelectronica — tehnologia fiabilizării și miniaturizării echipamentelor electronice **(I. Bătrîna)** 52
— Integrarea roboților în structurile industriale de producție **(A. V. Gheorghe)** 52
— Chimia la confluența a două milenii **(A. Sever-Banciu)** 52
— Direcții și efecte ale investigării spațiului cosmic **(C. Cloșcă, I. Cloșcă)** 52
— Biotehnologia și perspectivele sale industriale **(E. Odobescu)** 52
— Vocația transdisciplinarității **(P. Pânzaru)** 52

VIII. IDEOLOGIE ● TEORIE*)

Teorie economică, ideologie, educație

— Creșterea productivității muncii — obiectiv de importanță națională (I, II) **(I. Rădulescu)** 1, 2
— Conceptul de creștere economică în socialism **(A. M. Vrabie)** 1
— Unitatea națională — permanență a istoriei poporului român **(G. Surpat)** 2
— Moment crucial în constituirea statului național român modern **(M. Mușat)** 3
— Impulsionarea dezvoltării economice sub influența unirii **(V. Nicolae)** 3
— Masele populare — factorul decisiv în înfăptuirea unirii **(I. Ardeleanu)** 3
— Factorii calitativi în dezvoltarea sistemelor economico-sociale **(A. Tașnadi)** 5
— Conținutul forțelor productive contemporane **(A. Cătană, D. Cătană)** 6
— Autoconducere și perfecționare în procesualitatea dezvoltării democrației socialiste (I, II) **(D. Iacob)** 7, 8
— Gîndirea economică în acțiune — o cerință esențială a dezvoltării intensive **(I. Văduva)** 8
— Cuantificarea eficienței economice și a productivității muncii (I, II) **(M. Horovitz)** 10, 11
— Adaptarea la restricțiile crizei sau începutul unui ciclu de reinnoire globală a bazei tehnologice ? **(M .D. Popescu)** 11, 14, 20
— Tehnologia conducerii, subsistem al științei conducerii dezvoltării economico-sociale a țării noastre **(E. Mihuleac)** 12
— Optimul economic general, rentabilitatea și finanțele întreprinderilor **(V. Turliu)** 13
— Autonomia și interdependențele sistemului bănesc **(C. Ionete)** 15
— Probleme privind cuantificarea eficienței economice (I, II) **(I. Capanu, P. Wagner)** 16, 17
— Tehnologia conducerii, subsistem al științei conducerii dezvoltării economico-sociale **(E. Mihuleac)** 16
— Unele considerente cu privire la dialogul interdisciplinar al științei economice (I, II) **(C. Munteanu)** 18, 19
— Structura funcțională și dezvoltarea economiei socialiste (I, II) **(D. Băianu)** 19, 22
— Posibilitatea elaborării anuale a balanței legăturilor dintre ramuri într-o nouă variantă **(M. Voica)** 23
— Informație-comunicație și dezvoltare (I, II, III) **(I. Olteanu)** 23, 24, 25
— Repartizarea fondurilor sociale de consum (I, II) **(G. Vâlceanu, M. Molnar)** 24, 27
— Probleme ale reproducției economice de tip intensiv **(G. Postelnicu)** 25
— Promovarea tehnologiilor avansate — opțiune fundamentală a strategiei de dezvoltare **(M. Florescu)** 26
— Impactul microprocesoarelor asupra economiei **(M. Davidoviciu)** 26
— Cercetarea științifică și reproducția socială contemporană (I, II) **(A. Cătană, D. Cătană)** 28, 29
— Informația, parte a avuției naționale **(M. Drăgănescu)** 28
— Preocupări și contribuții românești în domeniul metodologiei științei economice **(N. N. Constantinescu)** 30
— Prognozele și evaluarea limitelor **(I. Lemnij)** 31

** O parte din materialele aparținînd acestei secțiuni sînt trecute în sumar la secțiunile II, III și IV.*

— Posibilități de exprimare a eficienței activității economice **(G. Răducanu)** 32
— Conducerea de către partid — chezășie a dezvoltării democrației muncitorești, revoluționare **(I. Popescu)** 35
— Probleme teoretice și practice ale tipului de preț în socialism **(F. Kiss)** 36
— Gestiunea resurselor și sistemul de prețuri din economie (I, II) **(A. Dochia)** 37, 38
— Economia națională, complexul economic național : concepte, caracteristici, legi ale dezvoltării (I, II) **(G. Badrus)** 39, 40
— Posibilități de conversie a extraeconomicului în economic **(A. Gheorghiu, L. Dumitrache, R. Stroe, V. Părăușanu)** 42
— Un model de analiză a modificării structurii investițiilor pe stadii de dezvoltare economică **(L. Albu)** 41
— Corelații între indicatorii eficienței economice (I, II) **(P. Wagner, L. Croitoru, B. Teodoriu)** 42, 43
— Orientări noi în domeniul investițiilor **(I. Ioniță)** 44
— Progresul științifico-tehnic și deplasările structurale în raportul industrie — agricultură (I) **(A. Catană, D. Catană)** 45, 51
— Marea răscoală populară din 1784 — începutul unei ere noi în lupta de emancipare socială și națională a poporului român **(V. Bozga)** 45
— Conștiința socialistă — factor dinamizator de ridicare a României pe noi trepte de dezvoltare **(C. Enache)** 47
— Transformări profunde în structurile economiei **(I. Blaga)** 48
— Perfecționarea relațiilor de producție și sociale, preocupare fundamentală a partidului (I, II) **(N. N. Constantinescu)** 48, 49
— Democrația muncitorească, revoluționară — factor determinant în făurirea socialismului și comunismului **(M. Neagu)** 48
— Accentuarea rolului factorilor intensivi ai dezvoltării economice **(S. Militaru)** 49
— Contribuția serviciilor pentru populație la creșterea economică **(G. Vâlceanu, H. Puwak)** 50
— „Evaluarea tehnologiei" **(I. Dragomirescu)** 51
— Particularități ale reproducției forțelor de producție în economia contemporană **(M. D. Popescu)** 52
— Dezvoltarea puternică a forțelor de producție — factor fundamental al progresului multilateral al țării (I) **(V. Bălașa, I. Popescu)** 52
— Noi trepte de progres în afirmarea plenară a civilizației socialiste **(C. Popescu)** 52
— Reorientări în strategiile de dezvoltare **(E. Stancu)** 52
— Sectorul terțiar — de la neproductiv la productiv **(I. Lemnij)** 52

Consemnări

— Paradigma entropiei și implicațiile globale **(M. C. Demetrescu)** 8
— O pledoarie pentru oprirea cursei înarmărilor **(V. Duculescu)** 8
— Enigmele și paradigmele materiei **(I. Ianoși)** 33
— Industrializarea **(T. Postolache)** 38
— Avuția națională, concept pivot al științei economice **(I. Nicolae-Vă ianu)** 42
— Interdependențe și contradicții în economia mondială **(M. Nicolaescu)** 50

Școli ● Curente ● Economiști

— Economiști români, militanți pentru unitate națională (I, II) **(I. Bulborea)** 2, 3
— Permanența ideii de unitate în gîndirea economică din Transilvania (1848—1918) (I, II, III, IV) **(I. Ionescu, I. Pinczés)** 4, 5, 6, 7
— „Economia ofertei" — o variantă neoclasică (I, II, III) **(I. Lupu, P. P. Fudulu)** 8, 9, 10
— Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești — Ion Ionescu de la Brad (I, II) **(V. Ionescu-Sișești)** 11, 12
— Considerații de esență monetaristă asupra inflației (I, II) **(D. Dăianu)** 13, 14
— Condiția umană și socială — obiect de confruntări doctrinare **(I. Florea)** 15
— Controverse teoretice privind actuala criză economică mondială (I, II, III, IV) **(S. Sută-Selejan)** 16, 17, 18, 19
— Antroprocentrismul gîndirii economice radicale americane contemporane **(L. Druguș)** 20
— Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I, II) **(D. Mureșan)** 21, 22
— Limite ale metodelor neomarginaliste cu privire la organizațiile economice internaționale (I, II) **(C. Munteanu)** 23, 24
— Teorii de orientare neoclasică cu privire la relațiile monetar-valutare (I, II) **(L. C. Ionescu)** 25, 26
— Confruntări de idei în problemele dezvoltării. (I, II) **(I. Cristescu)** 27, 28
— Gîndirea românească interbelică cu privire la avuția națională **(N. Marcu, L. Turdeanu)** 30
— Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești **(V. C. Nechita)** 31
— „Avuția națională" în gîndirea economică occidentală contemporană **(I. Petrișor)** 32

→

Stimate cititor, pentru ce optați?

Nevoia de informare determină :

■ **PE TIPUL DE OM PREVĂZĂTOR :**

să se aboneze la „Revista economică", plătind o singură dată 260 lei, ceea ce îi asigură primirea cu regularitate, în tot cursul anului 1985, a revistei și a suplimentului săptămînal.

■ **PE TIPUL DE OM FOARTE PREVĂZĂTOR:**

să încheie un **abonament special,** la prețul de 340 lei, care îi asigură primirea suplimentară și a următoarelor lucrări tematice (a cca. 800 pag.) :

● **„Apărarea avutului obștesc — legislație și practică"**

● **„Drepturile și obligațiile personalului"**

Deci, manifestîndu-vă opțiunea, veți da dovadă de spirit de prevedere, prudență și chibzuință **prin încheierea unui abonament special pentru anul 1985,** în condițiile prevăzute în modelul de comandă reprodus în pag. 16.

— Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I, II) (G. Ciulbea) 35, 36
— Dimensiunea paradigmatică a monetarismului (D. Dăianu) 37
— Confruntări doctrinare în jurul teoriei costurilor comparative (I, II, III, IV) (I. Nicolae-Văleanu) 38, 39, 40, 41
— Contribuții românești din perioada interbelică la analiza schimburilor neechivalente (I, II, III) (S. Sută-Selejan (42, 43, 44)
— Tradiții progresiste ale gîndirii economice românești (I, II) (I. Măzăreanu, I. Mâță) 45, 48
— Ideea de progres economic în gîndirea românească din a doua jumătate a secolului al XIX-lea (I, II). (T. Ionescu) 49, 50
— Economistul I. N. Angelescu (N. N. Constantinescu) 51

Recenzii

— Transferurile tehnologice și dezvoltarea economică (C. Popescu) 5
— Coordonate ale procesului de pregătire a cadrelor de conducere (P. Vagu) 10
— Eficiența economică în agricultură : elemente de metodologie (N. Sabin) 10
— O abordare modernă a teoriei comerțului internațional (I. Lemnij) 14
— Școala românească de statistică (A. Barb) 17
— Modele matematice în economie (O. Rujan) 17
— Teoria valorii muncă — problemă fundamentală a științei economice (T. Lazăr) 37
— O dezbatere de actualitate : munca productivă și muncitorul productiv colectiv (V. Cornescu) 39
— O carte dedicată înfăptuirii Programului partidului de creștere mai accentuată a productivității muncii (C. Murgescu) 45
— Dezvoltarea intensivă a agriculturii în condițiile economiei de energie (P. Săbădeanu) 49
— Coordonate ale sporirii producției zootehnice (C. C. Cojocaru) 49
— Politici comerciale în relațiile economice internaționale (E. Dijmărescu) 51

Om — tehnică — mediu

— Corelații optime între dotarea tehnică și nivelul forței de muncă (V. Țibea) 6
— Ecodezvoltarea — un deziderat realizabil (V. Negoiță) 10
— Cauze și forme ale degradării mediului (V. Negoiță) 21
— Valoarea economică a cercetării geologice tezaurizate (H. P. Hann) 37
— Dezvoltarea telematicii — sistemele videotex în România (C. Șerbu) 43

Convorbiri economice

— Problemele globale impun o largă colaborare (I. Bognar) 2
— Soluții compatibile problemelor globale (A.K.N. Reddy) 9
— O.N.U.D.I. IV : evaluări ale strategiei de dezvoltare industrială (G. Gouri) 26
— Cercetarea viitorului pentru o lume a păcii (C. J. Dede) 27

IX. ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

— Făurirea economiei socialiste unitare în România (P. A. Goga) 5
— Dezvoltarea economiei naționale în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism (I. Popescu) 6
— Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție (V. Nicolau) 7
— Dezvoltarea planificată a economiei naționale (G. I. Tomescu) 8
— Politica industrială a Partidului Comunist Român (G. P. Tănase) 8
— Modernizarea structurii economiei românești (S. Lințaru) 11
— Indicatorii activității economice (P. Constantin) 12
— Productivitatea muncii (C. Enache) 13
— Retribuirea după muncă (G. Horja) 14
— Fondurile întreprinderii și autogestiunea economico-financiară (G. Părăian) 15
— Producția de mărfuri în socialism (M. Curteanu) 16
— Prețul și rentabilitatea (I. Gavrilă) 17
— Venitul național și fondul național de dezvoltare economico-socială (G. Manea) 18
— Reproducția socialistă (D. Ciucur) 19
— Politica P.C.R. de creștere continuă a nivelului de trai al poporului (E. V. Nasta) 20
— Economia țărilor socialiste (C. Toma) 21
— Capitalismul monopolist (C. Gogoneață) 22
— Lichidarea subdezvoltării — problemă majoră a contemporaneității (C. Angelescu) 23
— Activitatea României pentru instaurarea noii ordini economice internaționale (I. Avram) 24
— România în circuitul economic mondial (M. Coșea) 26

X. ECONOMIE MONDIALĂ

Lupta pentru încetarea cursei înarmărilor, dezarmare și pace. Cerințe ale instaurării unei noi ordini economice internaționale. Relații economice și cooperare internațională.

— Ieșirea din actuala criză cere alte mijloace decît cele „tradiționale" (N. S. Stănescu) 1
— Pentru diminuarea încordării internaționale, pentru pace și dezarmare (V. Duculescu) 2
— Agricultura la orizontul 2000 (E. Buciuman) 2
— Incidența negativă a instabilității valutare asupra economiei mondiale (I, II) (R. Negrea), 3, 4
— Politici industriale de restructurare (E. Dijmărescu) 3
— Aplicarea nediscriminatorie a tratamentului mai favorabil față de țările în curs de dezvoltare — cerință majoră a cooperării economice internaționale (V. Aldea)
— În căutarea unor alternative energetice nepetroliere (D. Dragomirescu) 7
— Limitarea consumului furajer de cereale — o resursă alimentară importantă) (O. Parpală) 8
— Tendințe actuale în diviziunea mondială a muncii (F. Popescu) 11
— Mecanisme ale declanșării crizelor economice mondiale (I, II) (N. S. Stănescu) 12, 18
— Investițiile și conjunctura economică mondială (I, II) (I. Românu) 13, 14
— Petrolul : o piață cu evoluții semnificative (A. S. Banciu) 14
— Responsabilitatea organismelor valutar-financiare internaționale în lupta împotriva crizei (C. C. Kirițescu) 16
— Contribuții la restructurarea relațiilor economice internaționale (I, II) (V. Aldea) 23, 24
— Dobînzile înalte — frînă a redresării economice și accelerator al crizei monetar-financiare (D. Oprescu) 28
— Industria — forță motrice a dezvoltării economice naționale și mondiale (A. Ghibuțiu) 32
— Tehnologiile „de vîrf", teren al unei intense competiții internaționale (D. Dăianu) 35
— Considerente cu privire la sistemul bănesc internațional actual (B. Zaharescu) 38
— Agricultura europeană către sfîrșitul secolului XX (E. Odobescu) 39
— Cooperarea — singura opțiune pentru îmbunătățirea relațiilor valutar-financiare internaționale (C. C. Kiriţescu) 40

— Direcții de modernizare a agriculturii în lume **(E. Odobescu)** 43
— O politică de pace și colaborare cu toate țările lumii **(E. Stancu)** 47
— O cerință vitală : oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare **(D. Dragomirescu)** 48
— Reorientări în dezvoltarea industriei chimice pe plan mondial **(I. Popa)** 49

Economia țărilor socialiste

— Republica Cuba : valorificarea resurselor interne de materii prime **(N. Isar)** 1
— Dezvoltarea și perfecționarea colaborării dintre țările socialiste membre ale C.A.E.R. **(I. V. Totu)** 4
— U.R.S.S. Direcții prioritare în dezvoltarea construcției de mașini **(I. Silvestru)** 5
— R.S. Cehoslovacă. O abordare mai activă a politicii de export **(M. Svecova)** 6
— R. P. Ungară. Obiective prioritare ale dezvoltării **(N. Isar)** 13
— U.R.S.S. Valorificarea resurselor de dezvoltare a complexului agroindustrial **(I. Silvestru)** 16
— R. D. Germană. Orientări actuale în creșterea economică de tip intensiv **(I. Silvestru)** 16
— R.P. Chineză. Opțiuni în dezvoltarea hidroenergetică **(M. Pisică)** 17
— R.S. Cehoslovacă. Orientări actuale în economie **(I. Georgescu)** 18
— R.D. Germană. Dezvoltarea microelectronicii industriale **(C. Bârnea)** 21
— U.R.S.S. Priorități în dezvoltarea economică **(I. Silvestru)**
— R.P. Polonă. Obiective ale procesului de consolidare a economiei **(P. Cerna)** 22
— R.P.D. Coreeană. Repere ale dezvoltării economice în deceniul actual **(P. Cerna)** 24
— R.P. Mongolă. Accelerarea dezvoltării economico-sociale **(I. Silvestru)** 27
— R.P. Polonă. Rezultate pozitive în aplicarea reformei economice **(I. Silvestru)** 29
— R.P Chineză. Coordonate ale procesului de dezvoltare și modernizare a economiei **(I. Silvestru)** 33
— R.S. Vietnam. Opțiuni ale strategiei de dezvoltare în anii '80 **(P. Cerna)** 35
— R.P. Bulgaria. O țară industrial-agrară în plin proces de modernizare **(D. Dragomirescu)** 36
— R.P.D. Coreeană. Eforturi pentru realizarea unor obiective de amploare **(I. Silvestru)** 36
— R.D. Germană. Promovarea schimburilor externe și a progresului tehnic — obiectiv major al Tîrgului internațional de la Leipzig **(I. Silvestru)** 38
— R.P. Chineză. Direcții majore ale modernizării economiei **(D. Dăianu)** 39
— R. D. Germană. Strategia economică pentru anii '80 : concepție și obiective **(G. Bordon)** 40
— R.P. Bulgaria. O ramură de bază a economiei — turismul **(D. Dragomirescu)** 42
— U.R.S.S. Programul energetic — prioritate în dezvoltarea economiei **(G. Stere)** 44
— R. S. F. Iugoslavia. Repere ale programelor de dezvoltare economică **(M. Ivan)** 48
— R.P.S. Albania. Dezvoltarea și diversificarea structurilor productive **(C. Craiu)** 48
— R. P. Mongolă. Transformări de anvergură în viața economico-socială **(P. Cerna)** 48
— U.R.S.S. Rezultate în utilizarea factorilor intensivi de creștere **(M. Panova)** 50
— R.P. Bulgaria. Modernizarea construcției de mașini **(I. Silvestru)** 50
— R.P. Polonă. Perfecționarea planificării în cadrul reformei economice **(K. Szwarc)** 51
— Agricultura — o ramură de bază a economiei 52

Economia țărilor capitaliste dezvoltate

— Rolul comerțului exterior în stimularea industrializării țărilor în curs de dezvoltare **(C. Munteanu)** 5
— Incertitudini sub semnul marilor deficite bugetare **(D. Dăianu)** 6
— Preponderența factorilor intenționali în evoluția cursului dolarului **(R. Negrea)** 15
— Șomajul — atribut inevitabil al sistemului exploatării capitaliste **(I. Cristescu)** 17
— „Războiul cerealelor" — formă de manifestare a contradicțiilor dintre S.U.A. și C.E.E. **(V. Cîmpeanu)** 21
— Înviorarea economiei în țările occidentale industrializate — un fenomen de durată ? **(D. Oprescu)** 22
— Internaționalizarea activității bancare — evoluție caracteristică sistemului financiar capitalist **(R. Negrea)** 25
— Politicile economice și comerciale în condiții de criză **(E. Dijmărescu)** 26
— Japonia : structurile industriale ale viitorului **(C. Fâciu)** 38
— Tendințe în restructurarea siderurgiei occidentale **(N. Nistorescu)** 41
— R. F. Germania. Intensificarea producției ramurilor de vîrf ale industriei **(L. Rădulescu)** 41
— Tendințe în dezvoltarea construcțiilor de mașini în țările industrializate **(I. Lemnij)** 42
— Evoluția procesului de integrare în cadrul Comunității Economice Europene (I, II) **(D. Olaru)** 44, 45
— Societățile transnaționale — o realitate contradictorie a lumii contemporane **(E. Nasta)** 49
— „Economia subterană" — un sector în expansiune al societății capitaliste contemporane **(R. Negrea)** 50
— Persistența crizei monetare **(D. Oprescu)** 51
— Conjunctură economică internațională ascendentă în 1984, moderare probabilă în 1985 **(A. Ghibuțiu)** 52

Economia țărilor în curs de dezvoltare

— Criza datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare **(M. Isărescu)** 8
— Un important pas înainte în cooperarea economică între țările în curs de dezvoltare în domeniul alimentației și agriculturii **(V. Aldea)** 15
— Pakistan. Priorități în economie **(N. L. Os)** 18
— Confruntări pe plan internațional privind subdezvoltarea și căile de eradicare a acesteia (I, II) **(A. Ghibuțiu)** 19, 20
— Siria. Obiective ale diversificării economiei naționale **(N. L. Os)** 19
— Al treilea deceniu al dezvoltării : evaluări, tendințe **(G. Marin, I. Barac)** 27
— Grupul celor 77 — expresie a unității de acțiune și a colaborării țărilor în curs de dezvoltare **(V. Aldea)** 30
— Industrializarea țărilor în curs de dezvoltare în fața unor noi exigențe **(G. Marin)** 31
— Educația și formarea profesională — o condiție esențială pentru atenuarea decalajelor economice **(I. Dimitriu)** 37
— Orizont 2000 în agricultura țărilor în curs de dezvoltare **(D. Dragomirescu)** 43
— Decalajele tehnologice și perpetuarea subdezvoltării **(N. L. Os)** 47
— Exodul de inteligență — un veritabil transfer invers de tehnologie **(S. Gheorghe)** 50

XI. ALTE RUBRICI

● Comentariu la un grafic ● Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești ● Note ● Opinii ● Tribuna „R. E." ● Cititorii au cuvîntul ● Mapamond tehnico-științific ● Fișe ● Forumul dezvoltării ● Programe de dezvoltare ● Evoluții monetare ● Statistică internațională ● Priorități și orientări în dezvoltare ● Din presa străină ● Mondorama ● Curier ● Glosar.

Din sumarul „R. E." Supliment

CURIER ECONOMIC-LEGISLATIV

● **Organizare — conducere**

— Un caz particular de sistare a livrărilor, 1
— Apărarea secretului de stat în materie de invenţii, 2
— Paza bunurilor, 5
— Îmbunătăţirea organizării unităţilor de construcţii-montaj în vederea preluării execuţiei lucrărilor în antrepriză, 18
— Răspunderea pentru neefectuarea legală a inventarierilor, 19
— Inovaţia — condiţii de fond, 48

● **Drept economic — practică arbitrală**

— Consecinţe ale neprimirii unor produse din import, 2
— Consecinţele nefectuării unor comunicări, 2
— Conţinutul contractelor economice, 5
— Regimul juridic al ambalajelor provenite de la mărfurile din import, 5
— Momentul şi efectele eliberării transportului de către cărăuş, 7
— Autoritatea lucrului judecat şi litisdependenţa, 9
— Conexitatea litigiului arbitral, 10
— Clauze contractuale şi înţelegeri nelegale, 11, 19
— Momentul începerii curgerii termenelor de prescripţie, 13
— Suspendarea şi întreruperea prescripţiei, 16
— Clauză penală nelegală — consecinţe, 21
— Consecinţe ale neîndeplinirii actelor procesuale în termen, 21
— Contracte economice imperfecte
— Contractul de acord global prin preluarea în antrepriză a lucrărilor de construcţii-montaj, 28, 37
— Recîntărirea vagoanelor — lipsuri cantitative, 28
— Lipsuri cantitative, la destinaţie, 30
— Repunerea în termene de prescripţie, 30
— Cerinţe ale rezolvării neînţelegerilor precontractuale, 32
— Înlocuirea furnizorului, 44
— Aspecte specifice privind descărcarea şi manipularea mărfurilor în portul Constanţa, 48
— Închiriere de fapt a unor spaţii frigorifice şi livrare de frig, 50
— Practică arbitrală comentată : 1, 5, 8, 16, 17, 33, 38, 43, 48

● **Drept şi uzanţe internaţionale**

— Regimul juridic în materia titlurilor de protecţie a invenţiilor, 2
— Regimul mostrelor în activitatea de comerţ exterior, 7
— Răspunderea în cadrul convenţiei S.M.P.S., 8
— Transportul de mesagerii în cadrul Convenţiei S.M.P.S., 8
— Momentul final al curgerii dobînzilor, moratorii, 8
— Garantarea vînzărilor pe credit prin cambii, 9
— Încărcarea în nave — întîrzieri în operare, 10
— Convertirea monedei de calcul în monedă de plată, 18
— Raporturi între acordurile comerciale şi contractele de comerţ exterior, 19
— Executarea obligaţiilor cambiale în relaţiile internaţionale, 21
— Factoringul internaţional, 37
— Efectele juridice ale autorizaţiei de export-import, 37
— Particularităţi ale tranzacţiei în activitatea de comerţ exterior, 40
— Participarea la un tîrg internaţional din străinătate, 44
— Cumpărarea de mărfuri înlocuitoare în vînzarea comercială internaţională, 50
— Caracteristici ale prescripţiei extinctive în litigiile de comerţ exterior, 50
— Reguli şi uzanţe uniforme privind acreditivele documentare — revizuite în 1983 — Publicaţia nr. 400, 51

● **Raporturi de muncă — jurisdicţii**

— Aspecte privind raporturile de muncă din cooperaţia meşteşugărească, 2, 5
— Contractul de muncă al absolventului din învăţămîntul superior, 2
— Compunerea comisiilor de judecată din organizaţiile cooperatiste, 2
— Caracterul hotărîrilor comisiei de judecată — consecinţe, 2
— Din legislaţia retribuirii muncii, 2, 8, 13
— Repunerea în termen în dreptul muncii, 5
— Încadrarea în muncă a minorilor, 7
— Soluţionarea litigiilor de muncă de către instanţele judecătoreşti, 8
— Despăgubiri cuvenite în cazul modificării şi suspendării contractului de muncă, 13
— Efectele suspendării contractului de muncă, 16
— Drepturile şi înlesnirile ce se acordă în funcţie de veniturile titularilor, 19
— Consideraţii asupra practicii aplicării prevederilor art. 64, lit. t şi art. 64 lit. x din Legea nr. 5/1978, 20
— Condiţiile de validitate ale contractului de muncă la domiciliu, 21
— Munca la domiciliu în baza unei convenţii civile, 22
— Carnetul de muncă, 30
— Efectele nulităţii contractului de muncă cu privire la retribuirea muncii, 38
— Răspunderea materială, 39, 40
— Rectificarea înscrierilor din carnetul de muncă, 40
— Promovarea discutabilă în categorie, 45
— Regimul juridic al concediilor fără plată, învoirilor şi absenţelor nemotivate, 48
— Sesizarea organelor de urmărire penală în cadrul răspunderii materiale, 50

● **Financiar-contabilitate**

— Calculul veniturilor anuale pentru sumele depuse ca parte socială, 2
— Refuzul de plată justificat... prin afirmaţii false, 2
— Ce este producţia netă şi cum se determină gradul de realizare a valorii ei ?, 2
— Evaluarea construcţiilor, terenurilor şi plantaţiilor ce se preiau, cu plată, în proprietatea statului, 15, 17
— Implicaţii ale neomologării produselor şi lipsei preţurilor, 5
— Unele aspecte privind termenele referitoare la inventarierea patrimoniului, 8
— Urmărirea unor datorii pe cale notarială, 12
— Unitatea obligată la plata alocaţiei de stat pe timpul procesului de divorţ, 22
— Sursele şi procedura de finanţare a mijloacelor circulante şi a cercetării de dezvoltare şi perfecţionare, 27
— Fişier legislativ — contravenţii, 2, 10, 13, 16, 20, 32, 37

● **Agenda consiliilor populare**

— Autorizaţia de înstrăinare a construcţiilor, 8
— Activitatea notarială a birourilor executive ale consiliilor populare, 11
— Contribuţia bănească şi în muncă, 18
— Despre antecontractul de vînzare-cumpărare a construcţiei şi posibilitatea valorificării acestuia prin intermediul instanţei de judecată, 19
— Transmiterea prin act juridic a terenurilor agricole, 28

— Numele soţului supravieţuitor, 41
— Despre noţiunea „Interesul minorului", 43
— Vezi şi numerele tematice „Probleme ale consiliilor populare" : 3, 15, 21, 29, 33, 42, 49

RELAŢII FINANCIAR-VALUTARE ŞI COMERCIALE INTERNAŢIONALE

În numărul 1 :

— Comerţul internaţional în contrapartidă
— Situaţia monetar-financiară internaţională
— Pieţele obligaţiunilor
— Procesul redresării economice inegale în ţările capitaliste dezvoltate
— Mecanismul de stimulare a exportului

În numărul 7 :

— Cercetarea economică în domeniul comerţului exterior
— Perspectiva eurodolarilor
— Cererea de energie pe plan mondial
— Hedging
— Operaţiuni în contrapartidă
— O.C.D.E. — criterii de competitivitate

În numărul 11 :

— Reguli uniforme privind evaluarea în vamă a mărfurilor
— Industria farmaceutică — restructurări
— Specificul programului de marketing
— Protecţionismul agricol
— Cooperarea între ţările în curs de dezvoltare

În numărul 16 :

— Tehnica contractării exporturilor
— Criza sistemului financiar internaţional
— Spreadingul — operaţiune de aport valutar

În numărul 20 :

— Transferul net în defavoarea lumii a treia
— Piaţa maşinilor şi utilajelor
— Protecţionismul agricol
— Organisme de promovare — Jetro

În numărul 24 :

— Credite de export
— Criteriul intensităţii energetice a ramurilor
— Subramuri specializate ale exporturilor cehoslovace
— Prognoza culturilor agricole

În numărul 30

— Creditele de export
— Hedging
— Rolul Fondului Monetar Internaţional
— Activitatea Camerei de Comerţ a R.P. Ungare

În numărul 39

— Esenţa crizei sistemului financiar internaţional
— Transformarea economiei americane din exportator în importator de capital
— Operarea la bursele de mărfuri
— Organizarea exportului japonez de instalaţii complexe

În numărul 43

— Evaluarea proiectelor de cooperare
— Banca Internaţională de Colaborare Economică
— Industria petrochimică — restructurări
— Comerţul în contrapartidă
— Cateringul

În numărul 48 :

— Băncile şi criza sistemului financiar internaţional
— Cooperarea monetar-financiară între ţările în curs de dezvoltare
— Strategia comercială a firmelor japoneze
— Publicitatea şi reclama în acţiune pe piaţa occidentală
— Rolul operaţiunilor în contrapartidă în dezvoltarea comerţului exterior al R.S. România

GENERALIZAREA EXPERIENŢEI ÎNAINTATE ÎN UNITĂŢILE ECONOMICE

În numărul 4 :

— Domenii noi de aplicare a analizei valorii
— Eficienţă sporită a proiectelor de investiţii
— Atribuţiile compartimentelor funcţionale
— Armonizarea intereselor prestatorului şi beneficiarului de servicii
— Documentar extern

În numărul 9 :

— Fabricaţia asistată de calculator
— Productivitatea fizică a muncii şi consumul de manoperă pe operaţii
— Cerinţe organizatorice privind retribuirea muncii în acord global
— Abordarea interdisciplinară a creativităţii
— Documentar extern

În numărul 13 :

— Selecţia, repartizarea şi integrarea profesională a noilor cadre
— Noi realizări în activitatea de perfecţionare a sistemului informaţional
— O nouă metodă de perfecţionare a structurilor organizatorice
— Documentar extern

În numărul 18 :

— Determinarea capacităţilor de producţie în unităţile de construcţii-montaj
— Organizarea în timp a funcţionării unei celule de fabricaţie asistată de robot industrial
— Folosirea metodei graficelor-reţea pentru [illegible] necesarului de piese şi subansamble
— Documentar extern

În numărul 22 :

— Exigenţe metodologice ale aplicării formei de retribuire în acord global
— Cerinţe şi orientări actuale în perfecţionarea cadrelor de conducere
— Documentar extern

În numărul 27 :

— Conducerea prin costuri a activităţii antreprizelor
— Informatica şi îmbunătăţirile funciare
— Documentar extern

În numărul 32

— Programarea operativă a lucrărilor de întreţinere utilaje
— Tipizarea produselor-program
— Selecţia şi introducerea tehnicii de calcul în unităţile industriale
— Documentar extern

În numărul 38 :
— Decizia în unitățile agricole și suportul ei informațional
— Analiza fluxului informațional utilizat în lansarea producției
— Factorii psihologici ai creșterii productivității muncii
— Documentar extern

În numărul 41 :
— Probleme de conducere și organizare a activității de cercetare-dezvoltare
— Sistemul informatic de conducere operativă a producției în rafinării
— Rolul comunicării și participării în introducerea progresului tehnic
— Documentar extern

În numărul 45 :
— În întîmpinarea Congresului partidului — înalte performanțe în muncă
— Fundamentarea propunerilor de plan în profil teritorial cu ajutorul proiectării asistate de calculator
— Sisteme informatice asociate funcțiilor conducerii
— Documentar extern

În numărul 50 :
— Determinarea nivelului ritmicității în fabricație
— Optimizarea proceselor tehnologice după cerințe ergonomice
— Automatizarea procesului de luare a deciziilor
— Documentar extern

NUMERE CONSACRATE UNEI SINGURE TEME :

— Consultații în ajutorul celor ce studiază în învățămîntul politico-ideologic, 6, 16
— Probleme ale consiliilor populare, 3, 15, 21, 29, 33, 42, 49
— Apărarea avutului obștesc, 31, 35, 40
— Patrimoniul unităților socialiste, 23
— Comisiile de judecată — competență și procedură de soluționare a litigiilor de muncă, 12
— Microelectronica — factor de sporire a productivității și eficienței producției, 26
— Stabilirea cotelor pentru cheltuieli comune, datorate de locatari, 17
— Contractele de exporturi complexe și gestiunea lor, 25
— Contribuția organelor arbitrale la asigurarea calității, 44

Întrebări și răspunsuri

● **I. VINTILA, Brașov** — întreabă cum se stabilește răspunderea patrimonială a celor care nu au luat măsuri pentru ca un gestionar să constituie garanții. Legea nr. 22/1969, art. 228, alin. 2, prevede că are o răspundere solidară cu gestionarul care a produs o pagubă în gestiune „cel vinovat de nerespectarea dispozițiilor prevăzute în capitolul III, în limita garanției neconstituite". Capitolul III din lege se referă la garanții și reglementează constituirea garanției (respectiv încheierea contractelor pentru garanție în numerar și pentru garanțiile suplimentare), reținerea ratelor lunare ori depunerea garanției integrale, reîntregirea garanției în cazul descompletării sau a recalculării și completării acesteia. Toate aceste operațiuni fac parte din atribuțiile persoanelor din conducerea întreprinderii (director, care semnează contractele, contabil șef, care răspunde de efectuarea lunară a controlului ierarhic operativ curent asupra constituirii garanțiilor și reținerii ratelor) cît și a persoanelor din compartimentul personal și financiar. Acestea au obligația de a anunța orice încadrare a unei persoane în funcția de gestionar sau cogestionar, iar compartimentul financiar este dator a proceda la rețineri în completarea garanției, la majorarea ei etc. Trib. Suprem a decis că nu este suficient numai să se semneze contractul de garanție, mai ales cînd garantul nu este prezent ; se impune să se verifice veridicitatea actului astfel încheiat, în caz contrar va opera răspunderea de care ne ocupăm, dacă ulterior se dovedește fictivitatea lui (Dec. pen. nr. 2989/1975). **Cuantumul despăgubirii** la care poate fi obligată persoana vinovată se limitează la valoarea garanției neconstituite, răspunderea sa fiind solidară cu aceea a gestionarului. De regulă, răspunderea se stabilește în cadrul procesului penal privind pe gestionarul care a provocat pagube în gestiune, persoana vinovată de neconstituirea garanțiilor fiind introdusă în proces în calitate de parte responsabilă civilmente.

● **C. PETRESCU, București** — întreabă pentru ce fapte culpabile pot răspunde patrimonial persoanele care desfășoară o activitate de import. O astfel de răspundere se naște în cazurile în care se încalcă unele norme de drept specifice, iar ca urmare se produce o pagubă avutului obștesc. Redăm unele din aceste activități. 1. **Fișa de import** este documentul în care beneficiarul final concretizează parametrii tehnico-calitativi ai produsului ce urmează a fi importat. Legat de acest document se pot declanșa răspunderi materiale (și, chiar penale) din mai multe cauze : a) Întocmirea necorespunzătoare de către beneficiarul final, fie prin indicarea unor date eronate, fie incomplete, care conduc la imposibilitatea folosirii produsului în scopul pentru care a fost importat; în astfel de situații răspunderea materială pentru paguba creată în gestiunea unității beneficiare revine acelor persoane care au elaborat defectuos fișa tehnică, precum și celor care, potrivit atribuțiilor de serviciu nu au controlat dacă a fost bine întocmită. b) Importul unor produse similare, fără avizul beneficiarului, care nu corespund prevederilor din fișa tehnică și nu pot fi folosite potrivit destinației lor. Răspunderea revine, potrivit Legii nr. 12/1980 și a contractului economic de comision pentru import, întreprinderii de comerț exterior comisionară, care va imputa valoarea pagubei persoanelor vinovate de nerespectarea prevederilor din fișa tehnică. Valoarea pagubei este egală cu suma la care a fost obligată să o plătească întreprinderea de comerț exterior, beneficiarului de import. c) Nerenunțarea în timp util la unele importuri prevăzute în fișele tehnice constituie o altă cauză care poate conduce la răspundere materială. Astfel, într-un litigiu beneficiarul final a invocat refuzul de plată pe motivul că în termen legal a anunțat anularea fișelor de import pentru piese de schimb, motivat pe considerentul că utilajul a fost scos din folosință. În asemenea situații, paguba se localizează la acea unitate care nu a făcut demersurile necesare și posibile pentru a opri importul : baza de aprovizionare, coordonatorul de balanță sau întreprinderea de comerț exterior importatoare. Paguba rezultată se impută persoanelor vinovate de încălcarea atribuțiilor de serviciu. 2. **Recepția produselor,** potrivit D. nr. 686/1973 și Legii nr. 12/1980 se face de unitățile beneficiare de importuri, sub aspect calitativ și cantitativ în termenele și în condițiile convenite prin contract cu partenerul extern. Dacă din neefectuarea în timp util sau efectuarea defectuoasă a recepției se pierde termenul de reclamație sau nu se demonstrează culpa vînzătorului extern și, pe cale de consecință, nu se pot recupera daunele înregistrate, paguba astfel produsă se impută persoanelor care se fac vinovate de încălcarea normelor în acest domeniu de activitate. 3. **Reclamațiile externe** privind calitatea necorespunzătoare, lipsuri

cantitative sau întîrzierea în livrarea produselor de import constituie principala cale de dezdăunare a beneficiarilor pentru pagubele suferite. Dacă din neformularea lor la timp potrivit prevederilor contractuale (sau potrivit C.G.L.-C.A.E.R. 1963/75) se pierde dreptul la despăgubiri, paguba astfel înregistrată se impută persoanelor vinovate, fie din unităţile beneficiare, fie din cadrul întreprinderii de comerţ exterior importatoare, după caz. De asemenea, neurmărirea încasării penalităţilor de întîrziere în executarea contractului extern constituie o pagubă egală cu valoarea în lei a acestor penalităţi, ce se impută persoanelor vinovate din cadrul întreprinderii de comerţ exterior, parte în contractul extern.

● **D. DUMITRU, Oradea** — întreabă ce cuprinde Ordinul M.C.I. nr. 12/1984. Prin acest ordin au fost aprobate norme privind „Măsuri pentru prevenirea pagubelor şi îmbunătăţirea activităţii de apărare a avutului obştesc în comerţ precum şi pentru întărirea ordinii şi disciplinei în muncă", care are următoarele capitole : I. Selecţionarea, încadrarea, menţinerea şi promovarea personalului muncitor din comerţ ; II. Constituirea de garanţii materiale ; III. Instruirea personalului gestionar şi a celui legat de gestiune; IV. Controlul direct al conducătorului unităţii (întreprinderii) ; V. Controlul ierarhic operativ-curent ; VI. Controlul financiar preventiv ; VII. Formularea cu regim special ; VIII. Inventarierea mărfurilor, ambalajelor şi altor valori ; IX. Ţinerea evidenţelor primare şi contabile ; X. Recuperarea şi lichidarea pagubelor ; XI. Raportări de pagube şi plusuri deosebite ; XII. Acţiuni politico-educative pentru întărirea ordinii şi disciplinei în muncă şi pentru prevenirea păgubirii avutului obştesc. În cuprinsul lucrării „Apărarea avutului obştesc", ce va apare în ianuarie 1985, în cadrul a diferiţi termeni au fost redate normele stabilite prin ordinul menţionat.

● **E. BIBICESCU, Bucureşti** — întreabă ce este o zonă liberă. Este un teren delimitat, îngrădit şi păzit, în cadrul căruia se pot face operaţiuni de descărcare, depozitare, prelucrare şi expediere a mărfurilor, fără a fi supus formalităţilor vamale ale ţării pe teritoriul căreia se află zona liberă. Scopul înfiinţării unei zone libere este acela de a favoriza dezvoltarea economică a unei anumite regiuni sau de a facilita şi mări traficul de mărfuri, în special al celor de tranzit. Pentru a corespunde scopului în care sînt înfiinţate, zonele libere sînt amplasate de obicei în porturi, dar ele pot exista şi în aeroporturi, staţii importante de cale ferată sau în alte puncte din interiorul sau de la frontiera unei ţări. În ţara noastră au fost înfiinţate două zone libere — Sulina şi Constanţa-Sud. Intensificarea activităţii în aceste zone conduce la dezvoltarea traficului de mărfuri, în special pe Canalul Dunăre — Marea Neagră, activitate ce va contribui la majorarea încasărilor valutare.

● **A. ROŞU, Bucureşti,** iată răspunsul la întrebarea dv. : Viteza de rotaţie a mijloacelor circulante indică pe total sau pe elemente componente gradul de intensificare a folosirii acestora în activitatea productivă a unităţilor economice. Reflectă dinamica succesiunii aprovizionare — producţie — desfacere, scoţînd în evidenţă deficienţele apărute în acest circuit, generatoare de cheltuieli nejustificate. Pentru continua accelerare a vitezei de rotaţie a mijloacelor circulante — cale importantă de ridicarea eficienţei economice — este imperios necesar să se reducă la strictul necesar stocurile de materii prime, materiale, piese de schimb etc., prin lichidarea celor supranormative şi să prevină fabricarea de mărfuri fără desfacere asigurată. Pentru a ilustra viteza de rotaţie se impune determinarea coeficientului de folosire a mijloacelor circulante, care este un răspuns între suma medie a mijloacelor circulante folosite într-o anumită perioadă şi valoarea producţiei realizate. Cu cît coeficientul este mai mic eficienţa mijloacelor circulante este mai mare.

● **I.I.S. „13 Decembrie", Sibiu** — Potrivit Legii nr. 7/1977 art. 43 al. 2: „numirea, schimbarea din funcţie, sancţionarea disciplinară sau desfacerea contractului de muncă a personalului din serviciile, birourile şi colectivele independente de control tehnic al calităţii se fac de către conducătorul unităţii, cu acordul inspectoratului judeţean sau al municipiului Bucureşti pentru controlul calităţii produselor. Pentru şeful acestor compartimente este necesar acordul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor şi al organului ierarhic superior". Această prevedere este o consecinţă a faptului că, potrivit art. 42 al. 2 din aceeaşi lege, serviciile, birourile şi colectivele de control tehnic al calităţii sînt în dublă subordonare, atît a conducătorului unităţii, cît şi a inspectoratelor judeţene şi al municipiului Bucureşti pentru controlul calităţii produselor. Din cele de mai sus rezultă că, potrivit legii, nu este necesar acordul Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor în cazul stabilirii răspunderii materiale a personalului din activitatea în discuţie. Alta este însă situaţia personalului din compartimentele de control tehnic al calităţii produselor care, prin decret al Consiliului de Stat, a fost trecut în subordinea I.G.S.C.C.P. Într-o astfel de situaţie este personalul din activitatea de control tehnic al calităţii produselor finite, inclusiv şeful compartimentului de control tehnic de calitate, din unităţile Ministerului Industriei Uşoare, care a fost trecut în subordinea directă a I.G.S.C.C.P. prin Decretul Consiliului de Stat nr. 99 din 30 iulie 1975. Pentru acest personal măsurile prevăzute în art. 43 al. 2 din Legea nr. 7/1977 se iau de către Inspectoratele judeţene sau al municipiului Bucureşti pentru controlul calităţii produselor, respectiv Inspectoratul General de Stat pentru Controlul Calităţii Produselor pentru şefii compartimentelor, nicidecum de către conducerile unităţilor în cadrul cărora activează. Potrivit adresei circulare a I.G.S.C.C.P. şi M.I.U. (nr. 386/15 IV 1981 şi respectiv nr. 688/15 IV 1981) pct. 8 „decizia de imputare pentru pagube cauzate de personalul din activitatea de control tehnic al calităţii produselor finite se emite de Inspectorul şef al Inspectoratului competent teritorial pe baza documentaţiei elaborată şi înaintată de întreprindere".

● **C. LUNGU, Bucureşti** — întreabă cine aprobă scăderea din gestiune a unor mărfuri degradate. Potrivit H.C.M. 1885/1970, art. 12, „lipsurile constate la inventariere, dacă se datorează vinei cuiva, se recuperează potrivit legii de la cei vinovaţi. În cazurile în care, după o temeinică cercetare din partea organelor de control financiar intern sau a organului anume desemnat de conducătorul unităţii economice, s-a dovedit că lipsurile nu se datoresc vinei cuiva, acestea se trec pe seama cheltuielilor de producţie sau de circulaţie, după caz, astfel: a) lipsurile în limita normelor legale de scăzăminte, cu aprobarea conducătorului unităţii economice respective ; b) lipsurile peste limita normelor legale de scăzăminte : **la unităţile economice de subordonare republicană:** sumele pînă la 500 lei, la organizaţiile comerciale, pentru fiecare gestiune şi fiecare inventariere, cu aprobarea conducătorului organizaţiei comerciale respective; sumele pînă la 5 000 lei pentru fiecare gestiune şi fiecare inventariere, cu aprobarea conducătorului centralei sau unităţii cu statut de centrală; sumele între 501 lei, respectiv 5 001 lei şi 15 000 lei pentru fiecare gestiune şi fiecare inventariere, cu aprobarea ministrului sau conducătorului organului central; sumele peste 15 000 lei pentru fiecare gestiune şi fiecare inventariere, cu aprobarea vicepreşedintelui Consiliului de Miniştri care coordonează ramura respectivă; **la unităţile economice de subordonare locală:** sumele pînă la 500 lei, la organizaţiile comerciale, pentru fiecare gestiune şi fiecare inventariere, cu aprobarea conducătorului organizaţiei comerciale respective; sumele pînă la 2 000 lei pentru fiecare gestiune şi fiecare inventariere, cu aprobarea conducătorului direcţiei de resort din cadrul consiliului popular judeţean sau al municipiului Bucureşti; sumele peste această limită, pînă la 15 000 lei pentru fiecare

gestiune şi fiecare inventariere, cu aprobarea preşedintelui comitetului executiv al consiliului popular judeţean sau al municipiului Bucureşti; sumele peste 15 000 lei pentru fiecare gestiune şi fiecare inventariere, cu aprobarea Consiliului de Miniştri. Art. 15 prevede că „pentru lipsuri, sustrageri şi orice alte fapte generatoare de pagube, în toate cazurile în care asemenea fapte constituie infracţiuni, conducătorul unităţii economice păgubite este obligat să sesizeze organele de urmărire penală, în condiţiile şi în termenul stabilit de lege". Noţiunea de „lipsuri" folosită de actul normativ menţionat este explicată de M.F. prin avizul de principiu, cu nr. 150548/1971, dat la cererea M.C.I., care prevede : „Pierderile din degradări, alterări, spargeri etc., peste normele legale de scăzăminte, ce se produc la unele mărfuri în timpul depozitării sau desfacerii lor, care nu se datoresc vinei cuiva, stabilite pentru fiecare caz în parte prin procese-verbale încheiate de comisii de scădere anume constituite, pot fi trecute pe seama cheltuielilor de circulaţie sau de producţie, potrivit competenţelor stabilite prin art. 12, litera b, din H.C.M. nr. 1885/1970". Din textul redat rezultă că : lipsurile pot îmbrăca forma unor mărfuri (produse) degradate, alterate, sparte etc.; constatarea unor astfel de lipsuri trebuie să fie făcută pentru fiecare caz în parte de o comisie anume constituită; lipsurile să nu se datoreze culpei vreunei persoane, deoarece în caz contrar ele atrag răspunderea materială a celor în cauză.

● **DEPOZITELE DE MĂRFURI, Drăgăşani** — În baza prevederilor Legii nr. 1/1977 privind impozitul pe fondul total de retribuire al unităţilor socialiste de stat, persoanele fără copii, căsătorite sau necăsătorite în vîrstă de peste 25 de ani, care muncesc în unităţile economice de stat şi instituţiile de stat, au obligaţia de a plăti o contribuţie fixă, lunară, diferenţiată în funcţie de retribuţia tarifară de încadrare. Persoanele care nu pot avea copii, indiferent din ce motive (sterilitate, boală, vîrstă înaintată etc.) nu sînt exonerate de la plata contribuţiei fixe, lunare. Prevederile de la art. 24 din Legea nr. 1/1977 prin care se menţionează că se exceptează de la obligaţia de plată a contribuţiei persoanele care au invaliditate de gradele I sau II şi soţii acestora pe timpul cît durează invaliditatea se referă la invaliditatea de muncă şi nu la posibilitatea de a avea sau nu copii. În acest sens sînt şi precizările făcute de Ministerul Muncii cu adresa nr. 84206/1979 pentru persoanele care nu sînt pensionari de invaliditate, însă se încadrează într-unul din gradele de invaliditate de muncă prevăzute de lege. Astfel, potrivit precizărilor respective, pentru celelalte persoane, care nu sînt pensionari de invaliditate, oficiile de expertiză medicală vor certifica sub semnătură, ştampilă şi parafă, pe actele medicale eliberate de către medicii de specialitate din dispensarele policlinici ale spitalelor teritoriale că „Potrivit criteriilor de expertiză medicală, se încadrează în gradul I (II) de invaliditate". Certificarea este valabilă numai în cadrul anului calendaristic în care a fost dată.

● **VASILE POPESCU, Ploieşti** — Suplimentul la revista noastră nr. 34 a fost încorporat în paginile revistei, care la numărul respectiv a apărut cu 48 pagini.

Redactor responsabil Supliment „R. E." dr. AL. DETEŞAN

CITITORI !

Aţi scăpat din vedere să vă abonaţi pe anul 1985 ?

Lacuna dv. este suplinită prin posibilitatea creată de redacţie, prin prelungirea termenului de abonare pînă la 20 ianuarie 1985.

Încheiaţi, deci, de îndată abonamente speciale ce vă dau dreptul să primiţi „Revista economică" (inclusiv Suplimentul săptămînal), începînd cu luna februarie 1985, precum şi următoarele lucrări (a cîte 800 pagini) :

● „Apărarea avutului obştesc" din administrarea unităţilor de stat şi cooperatiste — legislaţie şi practică privind : patrimoniul, gestiuni — gestionari, controlul preventiv, financiar şi gestionar, răspunderea materială, civilă şi penală, expertiza contabilă, constituirea titlurilor executorii şi realizarea lor precum şi noile norme de perisabilităţi, aprobate prin H.C.M. nr. 190/1984, care se aplică în toate unităţile economice (inclusiv cele comerciale de stat şi cooperatiste).

● „Drepturile şi obligaţiile personalului" din unităţile economice de stat şi cooperatiste, precum şi cele bugetare.

(adresa completă a abonatului, fără a folosi iniţiale)

Către

„REVISTA ECONOMICĂ"
BUCUREŞTI, Bd. Magheru, 30, cod. 70159

Prin dispoziţia de plată nr. . . . . din . . . . . (mandatul poştal din ziua de . . . . .) v-am expediat suma de . . . lei în contul ISIAP (Întreprinderea de stat pentru imprimate şi administrarea publicaţiilor, Piaţa Scînteii, 1) nr. 64 51 502 28 BNRSR, Filiala Sector 1, Bucureşti, reprezentînd . . . . abonamente speciale a 320 lei.

Am luat cunoştinţă că fiecare abonament special dă dreptul să primim, începînd cu luna februarie 1985, „Revista economică), (inclusiv Suplimentul săptămînal), precum şi cîte un exemplar din lucrările pe care le veţi edita.

Cu stimă,
(semnătura abonatului)

Tiparul I. P. „Informaţia", 28 decembrie 1984. Preţul „Revistei economice", inclusiv Suplimentul — lei 5.

Principalii indicatori ai dezvoltării economico-sociale a României în cincinalul 1986—1990

— în procente —

	Prevederi față de plan 1985	Ritm mediu anual 1986—1990
Produsul social	127—132	5,0—5,7
Venitul național	144—149	7,6—8,3
Producția marfă industrială	134—137	6,0—6,5
Producția netă industrială	161—165	10,0—10,6
Producția globală agricolă (media anuală pe perioada de 5 ani)	130—133	5,4—5,8
Producția netă agricolă (media anuală pe perioada de 5 ani)	140—144	7,1—7,5
Volumul investițiilor în economia națională (pe perioada de 5 ani)	109—113	1,8—2,5
Volumul comerțului exterior (pe perioada de 5 ani)	141—145	7,1—7,7
Numărul de personal muncitor	102,5—103,5	0,5—0,7
Productivitatea muncii în industria republicană (calculată pe baza producției marfă)	161	10,0
Reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă în industria republicană — lei	circa 110	
Desfacerile de mărfuri cu amănuntul	109—110	1,7—2,0
Prestările de servicii pentru populație	168—176	11—12

Obiectivul sintetic : valorificarea înaltă a întregului potențial național

AM INFĂȚIȘAT cîteva opțiuni ale dezvoltării privite într-o perspectivă generală, care trebuie, firește, completate cu mai multe unghiuri de abordare și aspecte concrete, de detaliu. Așadar, într-o perioadă străbătută esențialmente, pe plan mondial, de cea mai modernă ipostază a revoluției tehnico-științifice, de restricțiile crizei mondiale de materii prime și energie, de avatarurile unei situații politice complexe și contradictorii, într-o perioadă în care industria și economia noastră au dobîndit deja un potențial cantitativ și calitativ notabil, pentru modelul românesc al dezvoltării este definitorie însemnătatea majoră ce se acordă activităților complex prelucrătoare. Acelor activități promotoare puternice, la scara întregii economii, a celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, care valorifică în mod superior resursele naționale. Industria electronică, inclusiv a mijloacelor tehnicii de calcul, crește cu un ritm mai mare de 10%, ritmuri asemănătoare de creștere fiind proiectate pentru industria de mecanică fină, electrotehnică, de mașini-unelte complexe, pentru producția de nave maritime de transportat mărfuri, pentru producția de oțeluri superioare, chimia de sinteză fină și mic tonaj etc.

Tocmai în acest context, potrivit programelor de însemnătate națională adoptate, fundamentate pînă la nivelul detaliilor, se au în vedere creșterea de productivitate amintită ca și obținerea unui amplu progres calitativ pentru întreaga producție industrială, astfel ca la finele actualului deceniu 95% din totalul produselor să se situeze la nivelul mondial, iar 2—5% peste acest nivel ; nu este vorba, deci, de compararea a ceea ce vom realiza în domeniul calității în 1990 cu ceea ce obțin în prezent statele dezvoltate ale lumii, ci cu ceea ce vor obține ele în perspectiva încheierii deceniului. Sînt obiective de o mare anvergură, care evidențiază un veritabil salt calitativ-intensiv în dezvoltare, depășind toate sarcinile anterioare în aceste domenii ; asemenea proiecții se relevă cu efecte decisive în promovarea susținută a exporturilor românești, în ce privește dobîndirea unei poziții mai active, mai avansate a industriei și economiei naționale în circuitul mondial de valori.

Reflex direct al acțiunilor vizînd valorificarea intensivă și economisirea potențialului național, în cincinalul viitor consumul energetic pe unitatea de venit național se va diminua cu 20%, cu niveluri de asemenea importante urmînd să se reducă consumurile specifice medii la materii prime și materiale de bază, ca de exemplu laminate feroase, metale neferoase, cocs, produse chimice, materii prime pentru industria ușoară etc. În aceste condiții, gradul de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei va crește cu 25—27% în 1990 față de 1985, ceea ce, raportat la nivelul anului 1980, reprezintă o creștere de 70%. Efectele acestor măsuri se vor regăsi, în mod nemijlocit, în reducerea ponderii cheltuielilor materiale în produsul social, la circa 53% în 1990, ceea ce reprezintă un nivel comparabil cu cele consemnate astăzi pe plan mondial de țările cu economii dezvoltate.

Funcțiile hotărîtoare ale științei și creativității naționale

UN APORT hotărîtor în soluționarea tuturor acestor probleme de importanță hotărîtoare pentru dezvoltarea economico-socială a țării urmează să-l aducă cercetarea științifică românească, introducerea cu rapiditate și fermitate în producție a rezultatelor cercetării, a celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii mondiale. Să notăm, bunăoară, că cercetarea științifică trebuie să realizeze noi materiale și noi sortimente de metale, mase plastice, fibre și alte produse diverse, materiale electronice noi. Puternica dezvoltare a electronicii și microelectronicii, a roboticii, extinderea largă a sistemelor mecanizate, automatizate, în așa fel încît pe aceste sisteme să se obțină, pînă la sfîrșitul cincinalului, peste 90% din producția industrială, conceperea și promovarea susținută a noilor tehnologii, de înaltă performanță tehnică și economică — activități care, împreună, susțin 55% din creșterea productivității, precum și, în proporții importante, amplificarea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei — se bazează, de asemenea, cu precădere, pe efectele cercetărilor și ale aplicării acestora în producție. Calitatea înaltă a producției, reînnoirea continuă a gamei de fabricație, tehnologiile cu privire la refolosirea materiilor prime și materialelor, la recircularea produselor ; realizarea de noi soiuri de hibrizi și plante agricole și horticole, ameliorarea genetică a speciilor de animale precum și alte acțiuni în vederea obținerii unor producții agricole vegetale și animale ridicate sînt posibile tot ca urmare a activității susținute de cercetare științifică și progres tehnic. Iată, cum, desfășurată larg pe întreg perimetrul dezvoltării, în toate ramurile și sectoarele, cu responsabilități de mare însemnătate în procesul de accentuare a factorilor calitativ-intensivi, creativitatea națională se înscrie ca un factor decisiv în demersul amplu, complex, de aliniere a industriei și economiei naționale la nivelul exigențelor de calitate, eficiență și competitivitate caracteristice economiilor dezvoltate ale lumii. Este însăși condiția **sine qua non** a acestei alinieri.

Cu valențe importante se înscriu perfecționarea și funcționarea în cele mai bune condiții a noului mecanism economico-financiar, autoconducerea și autogestiunea economico-financiară în condițiile aplicării ferme a principiilor sistemului de retribuire, respectiv ale legării mai strînse a veniturilor fiecărui om al muncii de rezultatele concrete ale activității desfășurate. Pun în lumină toate acestea o înțelegere superioară a funcționalității economiei, proces în care pîrghiile financiare și cointeresarea dețin un loc fundamental, o înțelegere superioară a rolului legităților economice și a aplicării cerințelor acestora la condițiile concrete ale dezvoltării economico-sociale a României în noua etapă. Să amintim, totodată, rolul hotărîtor atribuit în procesul dezvoltării pregătirii și acțiunii profesionale ale forței de muncă, cadru în care se vor întreprinde noi și importante măsuri pentru o mai bună integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția, pentru mai buna însușire a deprinderilor profesionale necesare specialistului modern. Universul de gîndire și acțiune al acestuia a devenit astăzi — și cu atît mai mult va deveni în viitor — de o complexitate fără precedent, în continuă schimbare, de o mare și rapidă receptivitate la tot ce apare nou, competitiv, eficient. Într-un asemenea context, competența, cu atît mai dificil de cîștigat, a dobîndit și dobîndește tot mai mult statutul unei „chei miraculoase" pentru soluționarea tuturor problemelor. Un statut ce trebuie respectat. Se afirmă în acest sens că, în prezent, „activitatea la pătrat, impune competențe la cub", dicton care exprimă, cît se poate de semnificativ, pretențiile uriașe față de specialist ale acestui timp al dezvoltării eficiente și competitive.

■

BUNĂSTAREA oamenilor muncii, noile și însemnatele progrese în planul vieții moderne și civilizației, proiectate pentru România următorului cincinal, sînt în mod indestructibil legate, de înfăptuirea întocmai a marilor obiective de calitate și eficiență, ale dezvoltării și progresului care au fost adoptate pentru economia românească. Pentru cincinalul viitor, desigur, dar și pentru anul viitor, hotărîtor pentru realizarea întocmai a sarcinilor acestui cincinal, fundamentul cel mai puternic pentru ridicarea pe mai departe a țării pe noi culmi de progres și civilizație. Stă în puterea fiecăruia dintre noi de a face România mai frumoasă, de a ne face viața îmbelșugată, de a face ca societatea noastră să urce noi și însemnate trepte pe drumul prosperității.

P. DAN

„Istoria omenirii, deci și istoria poporului român, este istoria dezvol tării forțelor de producție și a relațiilor sociale"

NICOLAE CEAUȘESCU

Dezvoltarea puternică a forțelor de producție — factor fundamental al progresului multilateral al țării (I)

PĂTRUNSĂ de înaltă responsabilitate față de prezentul și viitorul patriei, față de interesele actuale și de perspectivă ale poporului, fundamentată pe cunoașterea profundă a realității economico-sociale interne și internaționale, a legilor obiective, pe aplicarea consecventă a dialecticii materialiste în determinarea tendințelor evoluției proceselor și fenomenelor economice, strategia economică a Partidului Comunist Român reprezintă o operă armonioasă și integratoare de o deosebită valoare științifică și practică.

Factor esențial al progresului social-economic, dezvoltarea forțelor de producție a constituit și constituie coordonata majoră a strategiei științifice profund revoluționare a partidului nostru de edificare a unei economii moderne, de înaltă eficiență, în cadrul căreia multilateralitatea dezvoltării concretizează chintesența progresului nostru social-economic.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, economia socialistă multilateral dezvoltată implică dezvoltarea continuă a forțelor de producție, crearea unei economii avansate, în cadrul căreia ramurile de bază — industria și agricultura — se îmbină armonios, în contextul unei dezvoltări echilibrat dinamice a întregului complex economic național. Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în țara noastră subliniază ca principală direcție de acțiune „creșterea puternică a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice, astfel încît să se poată asigura sporirea continuă a producției de bunuri materiale în vederea satisfacerii largi a necesităților de consum ale întregului popor, dezvoltarea multilaterală a societății".

Elaborate într-o concepție revoluționară, științifică și unitară, fundamentînd coordonatele esențiale, căile și mijloacele asigurării progresului multilateral al patriei noastre, documentele Congresului al XIII-lea evidențiază cu pregnanță consecvența cu care partidul nostru, secretarul său general au urmărit și urmăresc dezvoltarea forțelor de producție, a structurilor tehnico-productive, social-economice și politice. Dezvoltarea puternică, în continuare, a forțelor de producție reprezintă factorul determinant, hotărîtor al edificării unei economii moderne și eficiente, capabilă să permită României ca în anul 2000 să fie „o țară socialistă multilateral dezvoltată atît din punctul de vedere al industriei, agriculturii, învățămîntului, științei și culturii, cît și al nivelului general de viață și civilizație al poporului". Progresul economico-social multilateral al patriei noastre a avut drept suport fundamental dezvoltarea puternică a forțelor de producție, promovarea fermă a politicii de industrializare socialistă a țării, făurirea și dezvoltarea unei puternice baze tehnico-materiale, promovarea consecventă a celor mai noi și mai eficiente cuceriri ale științei și tehnicii.

Argumentele acestei strategii se regăsesc deopotrivă și în experiența altor țări dezvoltate, experiență ce demonstrează cu putere că numai evoluția cantitativ-calitativă și structurală a forțelor de producție poate crea condițiile progresului neîntrerupt și multilateral al întregii economii naționale, ale realizării unor transformări profunde și complexe în întreaga viață social-economică.

Aplicînd creator principiile materialismului dialectic și istoric la condițiile concrete ale țării noastre, partidul nostru în întreaga sa activitate, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** pornește **„de la adevărul confirmat de însăși evoluția istorică a omenirii, conform căruia dezvoltarea forțelor de producție, condițiile existenței materiale determină atît caracterul relațiilor de producție, al muncii, întregul mod de producție, cît și concepțiile politice și filozofice, nivelul gîndirii și conștiinței oamenilor, activitatea lor creatoare, progresul general al societății umane".**

În concepția partidului nostru, a secretarului său general tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltarea multilaterală a societății noastre socialiste presupune dezvoltarea continuă a tuturor componentelor formațiunii social-economice, a tuturor laturilor vieții sociale — baza materială, conducerea și dezvoltarea democrației, rolul tot mai important al științei, activitatea ideologică, politico-educativă.

Se poate afirma că, în ultimă instanță, argumentele economice, sociale și politice ce exprimă unitatea dialectică dintre exigențele legilor economice obiective și condițiile concret-istorice naționale și internaționale în care urmează să ne dezvoltăm explică și rolul fundamental al forțelor de producție în asigurarea progresului societății. Teza potrivit căreia progresul social și corolarul său, sporirea gradului de civilizație socialistă se realizează pe baza dezvoltării susținute a forțelor de producție, a diviziunii sociale a muncii, simultan cu perfecționarea continuă a relațiilor de producție este de o excepțională însemnătate teoretică și practică.

Abordarea într-o viziune dialectică, istorică, a conceptului de progres social și promovarea sistematică a parametrilor săi definitorii explică profundele transformări revoluționare multidimensionale ale societății românești. Aceleași criterii obiective, fundamentale ale progresului social constituie, totodată, elementele-cadru, vectorii consolidării și amplificării realizărilor obținute.

Practic însăși evidența faptelor demonstrează că la baza marilor realizări ale poporului nostru în ansamblul vieții social-economice a stat și stă în continuare politica partidului de dezvoltare a forțelor de producție. Experiența noastră, dar și a altor țări, confirmă că modernizarea și creșterea continuă a celei mai dinamice și revoluționare laturi a oricărui mod de producție — forțele de producție — reprezintă nu numai factorul hotărîtor al victoriei noii orînduiri, dar și temelia obiectivă, trainică, a transformărilor profunde, de mare complexitate, ce le va cunoaște societatea noastră în etapa următoare.

În cei 40 de ani de la revoluția de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă, România socialistă, liberă și cu adevărat independentă, a obținut prin eforturile poporului său, sub conducerea partidului, succese istorice remarcabile în toate domeniile vieții social-economice. Într-o perioadă istorică scurtă, România a devenit o țară industrial-agrară cu o industrie modernă, de înaltă competitivitate, capabilă să asigure o creștere economică dinamică și eficientă, cu o agri-

cultură socialistă modernă, în plină dezvoltare. Dezvoltarea și modernizarea continuă a forțelor de producție, perfecționarea bazei tehnico-materiale a societății, promovarea fermă a politicii de industrializare socialistă pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane, dezvoltarea intensivă a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale, accentuarea factorilor calitativi ai dezvoltării reprezintă condițiile hotărîtoare, absolut necesare, pentru consolidarea realizărilor de pînă acum, pentru întărirea pozițiilor României de țară socialistă mediu dezvoltată și trecerea ei într-un stadiu superior — cel de țară socialistă dezvoltată.

În ansamblul perioadei de construcție socialistă, cele două decenii care au urmat Congresului al IX-lea al partidului reprezintă epoca cea mai bogată în realizări cu adevărat revoluționare în toate domeniile : economic, social și politic, epoca cea mai luminoasă din istoria multimilenară a poporului nostru, numită de către întreaga noastră națiune, cu justificată mîndrie patriotică, „Epoca Ceaușescu". Dinamismul susținut al creșterii economice, ritmul înalt al sporirii produsului social și venitului național pe ansamblu și pe locuitor constituie o caracteristică de bază a evoluției economiei românești în întreaga perioadă a construcției socialiste, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului.

Necesitatea respectării și înfăptuirii exigențelor legităților generale în raport cu realitățile concret-istorice ale țării noastre a constituit și constituie singura modalitate viabilă de afirmare practică a principiilor generale ale socialismului științific. **„Practica construcției socialiste** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu — atestă cu putere de netăgăduit că făurirea socialismului trebuie să se bazeze atît pe legitățile generale, cît și pe realitățile economice, sociale, istorice și naționale ale fiecărui popor, ale fiecărei țări".**

Pornind de la rolul determinant al eforturilor proprii în înfăptuirea unei economii naționale moderne, multilateral și echilibrat dezvoltată, eficientă, dinamică și competitivă, partidul nostru, secretarul său general au demonstrat nu numai necesitatea teoretică ci și posibilitatea practică a dezvoltării și modernizării forțelor de producție, prin crearea unei puternice baze tehnico-materiale, astfel încît țara noastră să se înscrie pe coordonatele progresului social-economic, ale prosperității, îmbunătățirii calității vieții întregului popor. Interdependența efort propriu-dezvoltare este sinonimă, în strategia și tactica politicii economice a partidului nostru, cu relațiile acumulare-industrializare-dezvoltare multilaterală.

De aceea, alocarea unei părți importante din venitul național pentru acumulare, în virtutea unei raționalități economice ce are în vedere ansamblul intereselor poporului nostru, prezente și de perspectivă, economice, sociale, politice constituie una dintre expresiile majore ale adecvării politicii partidului nostru la condițiile contemporane ale României socialiste. În acest sens, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, remarca : **„Întreaga dezvoltare a economiei românești s-a bazat pe eforturile proprii ale poporului român. Am alocat în ultimii 20—30 ani peste o treime din venitul național și au fost ani cînd am ajuns la 35 la sută — în scopul acumulării și dezvoltării social-economice".**

Dacă în primele trei cincinale am asistat la o evoluție oarecum contradictorie a politicii de acumulare (o scădere puternică a ratei acumulării de la 24,3% în cincinalul 1951—1955 la 17,1% în cincinalul 1956—1960, urmată de o creștere procentuală la fel de puternică în perioada 1961—1965), după anul 1965, după istoricul Congres al IX-lea, se constată că opțiunea pentru o rată înaltă a acumulării a constituit o permanență a politicii economice a partidului nostru.

Înfăptuirea politicii consecvente de acumulare și investiții, orientarea cu preponderență a resurselor materiale și umane spre făurirea, dezvoltarea și modernizarea continuă a bazei tehnico-materiale au avut și au un rol de excepțională însemnătate în realizările obținute în trecerea la un nou stadiu de dezvoltare. La baza eforturilor de dezvoltare economico-socială în acest cincinal a stat, între altele, realizarea unui volum de investiții de aproape 950 miliarde lei, dîndu-se în exploatare 1 550 obiective industriale și agrozootehnice importante. Fundamentarea științifică a dimensiunilor acumulării, asigurarea mijloacelor necesare atît pentru înfăptuirea reproducției socialiste lărgite, cît și pentru sporirea sistematică a bunăstării membrilor societății constituie o coordonată esențială a strategiei economice a României. Deși este mai mică față de deceniul trecut, rata acumulării de 30% prevăzută pentru cincinalul 1986—1990 este rațional dimensionată, ea asigurînd o creștere a volumului investițiilor în perioada 1986—1990 de 17% comparativ cu cincinalul actual.

Suport fundamental al amplificării potențialului productiv al economiei naționale, evoluția investițiilor reflectă atît preocuparea constantă a partidului nostru de a asigura „motoarele" creșterii economice, cît și sporirea substanțială a forței economice a țării, a capacității sale de a mobiliza, repartiza și utiliza eficient un volum tot mai mare de resurse destinate progresului.

Rezultatele obținute demonstrează vigoarea, capacitatea industriei noastre, a economiei naționale de a depăși, nu atît pe baza eforturilor cantitative, cît mai ales a mutațiilor calitative, restricțiile și dificultățile generate de criza mondială de materii prime și energie, de conjunctura economică mondială extrem de complexă și contradictorie.

În același timp, evoluția economiei noastre naționale, dinamismul acesteia constituie argumentul hotărîtor al superiorității relațiilor de producție socialiste, al noilor structuri politice și social-economice, socialismul asigurînd condiții optime pentru dezvoltarea puternică a forțelor de producție. Purtînd amprenta strălucitei personalități a tovarășului Nicolae Ceaușescu, realizările cu adevărat istorice obținute în acești ani pun în lumină caracterul creator, științific, realist și profund umanist al politicii partidului, politică ce se identifică pe deplin cu năzuințele și interesele vitale ale întregii națiuni. **„Marile succese obținute în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate demonstrează cu putere justețea politicii partidului nostru, dau o pregnantă expresie modului creator în care Partidul Comunist Român aplică principiile și adevărurile general valabile ale socialismului științific la condițiile concrete din România".**

Dată fiind unitatea dialectică dintre progresul tehnico-științific, progresul economic și calitatea vieții, realizările obținute evidențiază legătura indisolubilă dintre dezvoltarea forțelor de producție și evoluția nivelului de trai. **„Tot ceea ce creăm în România** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este destinat dezvoltării generale a patriei și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului — țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm, cu succes, în România".**

Dinamismul deosebit al forțelor de producție, edificarea unei economii moderne și eficiente s-au materializat, îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului, în creșterea sistematică a avuției naționale și ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii. În comparație cu anul 1945, produsul social este în 1984 de 28 ori mai mare, iar venitul național de 32 de ori. În aceeași perioadă, producția industrială a crescut de peste 100 ori, iar cea agricolă de aproape 7 ori. Pe această bază a fost posibilă ridicarea sistematică a nivelului de trai, fondul de consum crescînd de 22 ori, s-au creat peste 6 milioane noi locuri de muncă, iar circa 80% din populația țării s-a mutat în locuințe noi.

Ca urmare a încheierii acțiunii de majorare a retribuției personalului muncitor la 1 august anul acesta, față de 1980 se asigură o creștere a retribuției reale de 6%, iar pe întregul cincinal de 8%. În primii patru ani ai actualului cincinal, cheltuielile social-culturale ale statului — prin intermediul cărora se asigură satisfacerea unor importante nevoi social-culturale ale tuturor locuitorilor — însumează aproximativ 340 miliarde lei, în 1984 revenind circa 12 700 lei pe o familie față de 10 440 lei în 1980 ; veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum ce revin pe o familie sînt în acest an de 17 ori mai mari decît în 1950 și de 3,4 ori față de 1965.

Ampla dezvoltare a economiei naționale în anii construcției socialiste reprezintă punctul de plecare, temelia propulsării societății la niveluri tot mai înalte. Realizările și transformările profunde din economia națională constituie totodată un puternic stimulent pentru activitățile viitoare, garanția certă a parcurgerii cu succes a traiectoriilor către noile orizonturi ale progresului rapid și multilateral prevăzute de Congresul al XIII-lea al partidului.

V. BĂLAȘA
I. POPESCU

COORDONATE ACTUALE ALE NOII REVOLUȚII AGRARE

PORNIND de la politica promovată consecvent de către partid, în ultimele două decenii, privind dezvoltarea și modernizarea agriculturii, ca una din ramurile de bază care condiționează progresul economico-social general al societății noastre, documentele celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R. cuprind orientări și sarcini de mare însemnătate pentru înfăptuirea revoluției agrare în România, care să asigure trecerea la o nouă calitate în întreaga activitate din domeniul producției agroalimentare în cincinalul viitor și în ultimul deceniu al secolului.

Punînd la baza fundamentării științifice a noii revoluții în agricultură teza profund realistă, potrivit căreia problema alimentară condiționează tot mai mult dezvoltarea social-economică a omenirii, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, a formulat în mod strălucit obiectivele noii revoluții agrare în conformitate cu cerințele economiei naționale și programul de creștere a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor : **„Ne propunem, de fapt, să realizăm o adevărată revoluție agrară în ce privește producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială generală din satele noastre. Va trebui făcut totul pentru obținerea unor producții vegetale și animale superioare, la nivelul unităților fruntașe, care să permită satisfacerea cerințelor științific fundamentate ale consumului populației, precum și celelalte nevoi ale economiei naționale".**

Congresul a accentuat în mod deosebit rolul agriculturii în strategia dezvoltării de ansamblu a economiei naționale, ținîndu-se seama de necesitatea creșterii contribuției acestei ramuri la crearea venitului național, la satisfacerea cerințelor de consum pentru întreaga populație, la aprovizionarea industriei prelucrătoare cu materii prime, precum și la asigurarea unor disponibilități sporite pentru export. În cincinalul viitor, un obiectiv esențial îl constituie continuarea înfăptuirii unei profunde mutații cuprinzînd atît baza tehnico-materială, cît și organizarea producției. În acest scop se vor asigura folosirea rațională a întregului fond funciar, încheierea procesului de raionare a culturilor și de stabilire a asolamentelor, mecanizarea complexă a lucrărilor și chimizarea producției, modernizarea integrală a patrimoniului pomiviticol, creșterea în continuare a efectivelor și ameliorarea raselor de animale, rezolvarea radicală a problemei furajelor. Aceste orientări vizează accelerarea procesului de dezvoltare intensivă și de modernizare a agriculturii, ca ramură prioritară a economiei românești.

O puternică bază tehnico-materială

DEZVOLTAREA și modernizarea bazei tehnico-materiale a agriculturii a constituit și constituie o coordonată fundamentală a politicii agrare a partidului și statului. Caracteristică în acest sens este creșterea continuă a investițiilor. Pentru progresul agriculturii, de cea mai mare însemnătate este modul cum sînt folosite investițiile, direcțiile către care sînt îndreptate. Conducerea partidului și statului, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu au orientat cu hotărîre investițiile alocate agriculturii spre dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale în principalele domenii de activitate, ceea ce asigură nemijlocit creșterea producției agricole și a eficienței economice.

Amenajările pentru irigații au ocupat și vor ocupa și în viitorul cincinal ponderea principală în cadrul fondurilor de investiții alocate pentru lucrările de îmbunătățiri funciare. Eforturi însemnate s-au făcut pentru combaterea eroziunii solului, a excesului de umiditate, pentru valorificarea terenurilor nisipoase, corectarea solurilor acide și sărăturate, executarea de lucrări de îndiguiri și desecări etc.

Scoaterea în evidență a avantajelor organizării agriculturii în țara noastră în mari unități socialiste, cu un grad înalt de concentrare și specializare a producției, capabile să asigure ridicarea productivității muncii, a impus creșterea înzestrării cu tractoare și mașini agricole, prin alocarea unei însemnate părți a investițiilor pentru mecanizarea completă și complexă a agriculturii. Alături de mecanizare, chimizarea proceselor de producție s-a afirmat ca unul dintre factorii principali ai revoluției tehnico-științifice în agricultura României.

Realizarea unei agriculturi moderne în țara noastră a presupus — concomitent cu rezolvarea problemei cerealelor — sporirea considerabilă a producției zootehnice ; creșterea ponderii acesteia în producția globală agricolă la aproape 50% a constituit și constituie unul din obiectivele majore ale politicii agrare a partidului nostru. În acest sens, s-a trecut la elaborarea și transpunerea în viață a programului național de dezvoltare a zootehniei.

Înfăptuirea unei noi revoluții agrare, obiectiv de seamă stabilit de Congresul al XII-lea al P.C.R., înseamnă o cotitură radicală atît în ceea ce privește folosirea superioară a potențialului existent, creșterea nivelului tehnic și a dotării materiale, cît și o mai bună organizare și conducere a agriculturii, care să se materializeze într-un adevărat salt calitativ în sporirea producției, a productivității și a eficienței economice. Eforturile pentru dezvoltarea și modernizarea agriculturii au imprimat producției un puternic dinamism, concretizat în atingerea unui ritm înalt de creștere, superior celor înregistrate pe ansamblul agriculturii mondiale, ceea ce creează premisele pentru apropierea treptată de nivelul agriculturii moderne din țările dezvoltate economic.

Scopul fundamental al noii revoluții agrare îl constituie sporirea accelerată a producției vegetale și animale. Noua orientare este dată de creșterea mai accentuată a producției animaliere, determinată în primul rînd de modificarea structurii consumului alimentar al populației. O gîndire nouă cu privire la așezarea pe baze economice echitabile a relațiilor industrie-agricultură, a infrastructurilor rurale, a apropierii și lichidării deosebirilor esențiale dintre sat și oraș este dată de atragerea la munca agricolă efectivă a tuturor locuitorilor din mediul rural. Criza mondială a energiei și materiilor prime își pune amprenta și asupra structurii economiei noastre naționale, impunînd restricții în consumul energetic și gestiunea superioară a resurselor de materii prime. Sînt necesare proiecte noi în domeniul unor tehnologii capabile să valorifice resursele umane și materiale locale, în condiții de eficiență economică sporită. De exemplu, un rol deosebit trebuie acordat utilizării la maximum a resurselor ieftine (pășuni, fînețe, producția secundară etc.).

Utilizarea eficientă a resurselor materiale și energetice

PRINTRE DIRECȚIILE și modalitățile menite să contribuie la perfecționarea structurilor economice și organizatorice care pot duce la o utilizare rațională și eficientă a resurselor materiale și umane din agricultură, menționăm : îmbunătățirea structurilor de producție și economice ; perfecționarea structurilor organizatorice și de conducere ; utilizarea eficientă a resurselor materiale, a forței de muncă (inclusiv a specialiștilor) ; creșterea cointeresării materiale ; perfecționarea relațiilor interumane, creșterea responsabilității individuale, întărirea ordinii și disciplinei etc.

Reconsiderarea rolului agriculturii este menționată, în documentele Congresului al XIII-lea al partidului, nu numai ca o necesitate, ci și ca o condiție a dezvoltării viitoare a economiei românești. În acest sens au loc și reorientări importante în destinația pe ramuri a investițiilor. În cincinalul ce urmează, agricultura va beneficia de circa 190 miliarde de lei, fonduri ce vor fi orientate în principal în domeniul îmbunătățirilor funciare (și în mod deosebit în irigații), de calitatea pămîntului și organizarea folosirii lui depinzînd nivelul randamentelor la hectar și, în mod indirect, cel al producțiilor animaliere.

Soluționarea judicioasă a problemei asigurării necesarului de resurse energetice a devenit, în contextul noii revoluții agrare, unul din factorii hotărîtori ai dezvoltării forțelor de producție în agricultură. Principala modalitate de a face față cerințelor energetice sporite o constituie economisirea, gospodărirea chibzuită a acestor resurse, concomitent cu adoptarea unor soluții pentru utilizarea a noi surse de energie. Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000, elaborat sub îndrumarea secretarului general al partidului, stabilește sarcini precise în acest sens. Un consum însemnat de resurse energetice înregistrează activitatea de transport a mijloacelor de producție cu care se aprovizionează agricultura ; obiectivul major care trebuie urmărit îl constituie perfecționarea acesteia, în așa fel încît să se lichideze transporturile inutile, încrucișate, să folosească cu maximum de

eficiență capacitatea de transport, mijloacele optime în așa fel încît satisfacerea cu promptitudine a cerințelor de transport ale unităților agricole productive să aibă loc în condițiile diminuării consumului de resurse energetice primare.

În condițiile agriculturii din țara noastră, noua revoluție agrară înseamnă și perfecționarea aprovizionării agriculturii cu mijloace de producție capabile să permită desfășurarea în condiții optime a proceselor de producție ; un loc esențial în acest sens l-a avut stabilirea în mod continuu a celor mai economicoase rute de transport. Ca atare, rezultatele obținute la nivel macroeconomic sînt deosebit de semnificative. Orientările viitoare sînt îndreptate în direcția intensificării preocupărilor spre a găsi soluții eficiente în vederea raționalizării activității de transport și, deci, a consumului energetic.

O corelație esențială : existentul și necesarul de forță de muncă

ÎN AGRICULTURĂ, o resursă importantă o constituie utilizarea deplină a forței de muncă. Această problemă se pune sub două aspecte, și anume : a) utilizarea extensivă a forței de muncă (în cooperativele agricole de producție — norme de muncă pe un participant la muncă pe un an) ; b) utilizarea intensivă (exprimată prin randamentul pe schimb). Se poate aprecia că principalii factori cuantificabili ai utilizării forței de muncă sînt sezonalitatea, condițiile climatice și gradul de asigurare cu forța de muncă. În condițiile în care acești factori au un nivel optim de manifestare (grad de sezonalitate minim, timp utilizabil lunar maxim, asigurarea integrală cu forță de muncă la nivelul necesarului) se poate vorbi de valorificarea eficientă a resurselor umane din fiecare unitate de producție. Modificările care apar în corelația acestor factori, schimbarea echilibrului optim determină un nivel scăzut al utilizării forței de muncă, cu efecte negative în ce privește rezultatele activității productive.

Apreciem că este posibil ca în toate consiliile agroindustriale, în unitățile și fermele componente ale acestora să fie create condițiile manifestării optime a factorilor privind utilizarea forței de muncă. Rezolvarea unor astfel de probleme este condiționată de materializarea rolului integrator ce revine consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste. Prin natura lor, aceste consilii vor trebui să îmbine în mod armonios activitățile de producție agricole cu cele de industrializare (prelucrare), asigurînd, pe lîngă o valorificare eficientă a resurselor materiale și umane locale, și o stabilizare a forței de muncă în mediul rural. Extinderea în fiecare consiliu agroindustrial a unor sectoare industriale va permite totodată creșterea și dezvoltarea armonioasă a tuturor localităților din mediul rural, consolidarea economică a unităților agricole, ca urmare a faptului că prin prelucrarea și industrializarea produselor crește volumul rezultatelor economico-financiare pozitive.

Accelerarea și dezvoltarea ramurilor agricole intensive fac necesară abordarea nivelului și eficienței forței de muncă de pe alte poziții. Valorificarea superioară a resurselor de producție locale este strîns legată de diversificarea activității productive. Accentuarea procesului de integrare reclamă apariția unor noi profesii în mediul rural, pe lîngă cele obișnuite, cum ar fi de pildă cele legate de industrializarea și valorificarea produselor agricole. Mutațiile care vor avea loc în acest domeniu schimbă sensibil structura forței de muncă din mediul rural, existînd chiar tendința policalificării personalului muncitor. De pildă, amplasarea unor unități agroalimentare de dimensiuni reduse — cu activitate sezonieră — în mediul rural valorifică eficient resursele umane din cooperativele agricole de producție, tocmai în perioada cînd volumul activităților din agricultură este mai redus.

Importanța și stabilitatea forței de muncă

CREAREA ȘI DEZVOLTAREA unei agriculturi moderne, intensive, a cărei producție să atingă în viitorul cincinal nivelul randamentelor din țările cu o agricultură avansată sînt condiționate de gradul de stabilitate a forței de muncă și de ocupare a ei, de eficiența economică și socială a muncii. Un element esențial în viitor îl constituie conceperea unității agricole în structura social-economică și culturală a așezării rurale, aflată într-un proces continuu de transformare, de înnoire, în contextul microzonei. Abordarea într-o viziune dialectică a agriculturii, integrînd activitatea de producție cu problemele sociale proprii acestei ramuri va schimba și mai mult, în viitor, mentalitatea despre meseria de agricultor. Înțeleasă în trecut ca o activitate rudimentară, care nu necesita un bagaj deosebit de cunoștințe, ea s-a transformat în mod continuu în anii socialismului, o dată cu trecerea la agricultura de tip intensiv, antrenînd transformări profunde nu numai în domeniul forțelor de producție, ci și în concepția și gîndirea oamenilor din mediul rural. Extinderea mecanizării, a chimizării, înfăptuirea unor vaste programe de îmbunătățiri funciare, crearea și generalizarea unor noi soiuri și hibrizi de plante, ameliorarea raselor de animale sînt argumente care scot în evidență complexitatea muncii din agricultură. Faptul că omul acționează cu dotarea tehnică necesară asupra organismelor vii ale plantelor și animalelor sporește și mai mult caracterul responsabil al activității din agricultură. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, cu ocazia deschiderii anului de învățămînt '84, **„munca în agricultură nu este cu nimic mai prejos decît în electronică ; dacă vreți, chiar, în multe privințe ea este mai importantă, pentru că... este vorba de cunoașterea biologiei, de cunoașterea tainelor plantelor, deci de cunoașterea tainelor naturii — și aceasta înseamnă un nivel înalt al agriculturii noastre și al lucrătorilor din agricultură".**

Stabilitatea forței de muncă în agricultură este influențată de sistemul de muncă, de sistemul cointeresării materiale, de structura organizatorică, în general de climatul specific unității, de psihologia socială a colectivității rurale, de psihologia individuală.

În viitorii ani, în agricultură, o influență deosebită asupra creșterii productivității muncii, sporirii cointeresării materiale directe și asupra stabilității resurselor de muncă o va avea **gradul de consolidare tehnică, economică și socială a unităților agricole.** Modificările ce urmează să intervină în structura forței de muncă ocupată în agricultură, în stabilizarea ei în mediul rural, și în special în unitățile agricole cooperatiste — care dețineau în 1983 circa 67% din suprafața totală cultivată — sînt determinate de o serie de factori de natură diferită. Exodul de forță de muncă din mediul rural spre alte ramuri neagricole a luat naștere ca urmare a factorilor economici și sociali care în condițiile noii revoluții agrare, al noilor coordonate ale complexului economic național, își schimbă natura, sensul și puterea de influență. Se afirmă tot mai mult, tot mai puternic apropierea condițiilor de muncă din agricultură de cele din industrie, element esențial în creșterea productivității muncii și, deci, a veniturilor celor ce lucrează în agricultură.

Pe această linie se impun în continuare noi măsuri de perfecționare a organizării muncii, a sistemului de stimulare materială și morală, lărgirea posibilităților de ocupare integrală, dezvoltarea bazei tehnico-materiale, reprofilarea unor unități, specializarea producției, dezvoltarea întreprinderilor anexe industriale etc.

Transformarea radicală a ruralului

ÎN PERSPECTIVĂ, cooperativa agricolă de producție, prin funcțiile sale economice, sociale și politice va constitui nu numai unitatea de bază în creșterea producției și productivității muncii în agricultura cooperatistă, dar și un factor important în acțiunea de dezvoltare și civilizație a mediului rural. Creșterea productivității muncii și a eficienței ei în unitățile agricole nu mai poate fi concepută în afara creșterii nivelului de instruire și de calificare. Interacțiunea dintre cooperativa agricolă de producție și așezarea rurală se realizează din perspectiva modernizării mediului rural, a transformărilor economice și social-culturale determinate de politica partidului și statului nostru pentru ridicarea condițiilor din satul românesc la nivelul celor din oraș. În acest sens un rol deosebit îl are modernizarea, care reprezintă un element fundamental de stabilizare a forței de muncă în agricultură.

Noua revoluție agrară din țara noastră va transforma în mod radical satele și comunele patriei. Ea presupune o schimbare radicală și în ceea ce privește dotările sociale, sectorul terțiar în ansamblu, astfel încît condițiile de viață ale locuitorilor din mediul rural să se apropie de cele ale locuitorilor din mediul urban. Situația actuală și perspectiva viitorilor ani explică intensitatea legăturilor dintre sat și oraș. Perfecționarea și diversificarea serviciilor, extinderea și modernizarea căilor și mijloacelor de comunicație, construirea de locuințe confortabile vor permite o reducere considerabilă a fluctuației forței de muncă la sate. Dacă considerăm, de pildă, stadiul locuințelor date în folosință în perioada 1981—1983 în comunele din țara noastră rezultă că cele construite din fondurile statului, întreprinderilor și ale organizațiilor cooperatiste și obștești au sporit cu circa 13,4%, iar cele din fondurile populației cu forțe proprii

dr. Gh. N. IOSIF

(Continuare în pag. 10)

Priorităţi şi perspective în dezvoltarea comerţului exterior

ÎN CADRUL amplului program de dezvoltare social-economică, trasat de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, o componentă esenţială, o orientare de bază o constituie participarea tot mai activă a ţării noastre la circuitul economic mondial.

„În realizarea prevederilor planului cincinal viitor — arăta tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** în Raportul la Congresul al XIII-lea al P.C.R. — **un rol important are dezvoltarea relaţiilor economice internaţionale şi a cooperării în producţie cu alte state.“**

România a acţionat în anii construirii socialismului, cu deosebire după Congresul al IX-lea al P.C.R., şi va acţiona în continuare, cu intensitate sporită, pentru amplificarea relaţiilor economice internaţionale, a cooperării în producţie, ştiinţă şi tehnică cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială, pe baza principiilor respectării independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc.

Impactul dinamismului industriei şi agriculturii asupra participării la circuitul economic mondial

RITMURILE rapide ale dezvoltării schimburilor economice ale României în ultimele decenii au un trainic suport în marile realizări economice obţinute de poporul român, sub conducerea partidului, în construcţia economică socialistă. În ultimii 40 de ani producţia industrială a sporit de peste 100 de ori, iar cea agricolă de circa 7 ori. Pe această bază s-a dezvoltat continuu avuţia naţională, fondurile fixe fiind de 16 ori mai mari decît în urmă cu 4 decenii. Totodată a avut loc o diversificare a industriei româneşti pe seama dezvoltării puternice a ramurilor prelucrătoare, inclusiv a celor purtătoare de progres tehnic.

Dezvoltarea multilaterală şi în ritm susţinut a economiei naţionale a permis **participarea tot mai activă a României la diviziunea internaţională a muncii, la circuitul mondial de valori materiale şi spirituale.** Volumul comerţului exterior este în prezent de cca. 40 de ori mai mare decît în anul 1950, schimburile comerciale externe şi cooperarea economică internaţională devenind astfel o importantă latură a întregii activităţi economice, cu un însemnat aport la crearea venitului naţional şi la creşterea avuţiei naţionale. Dezvoltarea industriei prelucrătoare — pentru care militaseră încă din secolul trecut o serie de oameni progresişti, între care economişti, şi care înregistrase anumite succese în perioada dintre cele două războaie mondiale — abia în anii construirii socialismului s-a afirmat pe planul exportului, în componentele sale cele mai importante : construcţii de maşini, produse chimice, bunuri industriale de consum. În pas cu progresele realizate pe ansamblul economiei, comerţul exterior a obţinut rezultate de seamă, nu numai din punct de vedere cantitativ, ci şi calitativ, notabile fiind, în acest sens, importantele mutaţii care au avut loc în structura schimburilor noastre externe, ca şi capacitatea economiei româneşti de a angaja exporturi masive de maşini şi utilaje, produse chimice, bunuri industriale de consum, precum şi exporturi complexe, de mari şi puternice obiective industriale, din domeniul construcţiilor, al transporturilor, agriculturii, social-cultural.

Ca urmare a intrării industriei româneşti în etapa dezvoltării intensive, pe baza prevederilor referitoare la dezvoltarea şi modernizarea în continuare atît a industriei, cît şi a celorlalte ramuri care produc pentru export, a dezvoltării prioritare a domeniilor de înaltă concentraţie tehnică şi tehnologică, se preconizează un dinamism susţinut al comerţului nostru exterior, creşterea eficienţei participării noastre la circuitul economic mondial. Astfel, în anul 1985, ultimul an al cincinalului în curs, volumul comerţului exterior va creşte cu 15%, un ritm deosebit de înalt avînd în vedere condiţiile contradictorii ale economiei mondiale, iar în cincinalul viitor acest volum va spori cu 41—45%, faţă de perioada 1981—1985. Demn de relevat este şi faptul că ritmul mediu anual de creştere a volumului comerţului exterior — de 7,1—7,7% pentru perioada 1986—1990 — este superior celui prevăzut pentru produsul social şi producţia industrială, ceea ce demonstrează rolul tot mai important al participării la diviziunea internaţională a muncii în reproducţia lărgită a forţelor de producţie din ţara noastră. Această evoluţie se înscrie, de altfel, în tendinţa de durată a economiei mondiale, în care, în pofida unor vicisitudini temporare, continuă procesul de **adîncire a interdependenţelor economice dintre state.**

Într-adevăr, în multitudinea de scenarii întocmite pe plan mondial, — atît cele mai optimiste, cît şi cele mai moderate — care iau în considerare ipoteza depăşirii sistemului de crize care au dus economia mondială în pragul dezastrului economic financiar, se subliniază, ca o constantă de prim rang, adîncirea interdependenţelor economice prin schimburi de mărfuri descătuşate de actualele măsuri protecţioniste şi discriminatorii, prin cooperări în producţie, în ştiinţă şi tehnică, în formarea cadrelor de specialişti prin schimbul de informaţii utile progresului fiecărei economii naţionale şi tuturor luate împreună. Ponderea ridicată pe care exportul o deţine în producţia unor produse cum sînt : utilajul petrolier, tractoarele, autovehiculele, maşinile-unelte de prelucrare a metalelor, mobila, alte bunuri de consum relevă, totodată, impactul complex al comerţului exterior în creşterea economică, în folosirea capacităţilor de producţie şi a forţei de muncă, în crearea venitului naţional etc. Totodată, importurile, cu deosebire cele de materii prime, combustibili şi energie, au o contribuţie însemnată la susţinerea programelor de dezvoltare a economiilor naţionale.

Balanţa comercială activă — condiţie esenţială a echilibrului valutar

O DINAMICĂ mai accentuată o va cunoaşte în următorul cincinal exportul, al cărui volum va creşte cu 52—56%, asigurînd obţinerea unor excedente însemnate ale balanţei comerciale. După o îndelungată perioadă de timp în care balanţa noastră comercială s-a soldat cu deficite, în ultimii ani, prin eforturi susţinute, situaţia s-a inversat : în 1982, s-a înregistrat un excedent de 1,8 miliarde de dolari, iar în 1983 de 2,4 miliarde de dolari. Această orientare se întemeiază în principal pe cerinţa de a lichida, într-o perioadă cît mai scurtă, datoria externă care s-a acumulat în anumite condiţii, deosebit de complexe, mai ales ca urmare a crizei economice şi financiar-monetare internaţionale, dar şi a unor contradicţii economice interne. Dintre ţările debitoare, România este una din puţinele care au reuşit, prin efortul propriu, să-şi achite în prima jumătate a acestui deceniu o parte a datoriei externe. Avînd în vedere menţinerea în continuare a instabilităţii monetare internaţionale, a ratelor înalte ale dobînzilor, care fac creditele greu accesibile, ţara noastră îşi propune să lichideze complet datoria externă. În acest sens, în Raportul la Congresul al XIII-lea, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu** arăta : **„Va trebui să luăm toate măsurile pentru realizarea unei balanţe comerciale şi de plăţi active, acţionînd ferm ca, în primii ani ai cincinalului viitor, să lichidăm complet datoria externă şi să consolidăm rezerva valutară a statului“.**

Acest important obiectiv presupune obţinerea în continuare a unor balanţe comerciale excedentare. Dacă în ultimii ani aceste excedente s-au realizat în principal prin diminuarea importurilor, în perioada următoare pe primul plan va trece promovarea mai accentuată a exportului, pe o bază stabilă asigurată prin dezvoltarea susţinută a producţiei pentru export şi ridicarea calităţii acesteia, printr-o intensă activitate de comercializare, prin contracte pe termen lung şi alte măsuri promoţionale. Corelată cu dimensionarea judicioasă a importului, ţinînd seama de cerinţele reale ale economiei naţionale, creşterea exportului se înscrie ca o trăsătură definitorie a unei politici economice care se bazează pe menţinerea unui echilibru durabil în relaţiile economice externe, precum şi în creşterea economică în general. Stabilirea unui raport optim între volumul exportului şi cel al importului este rezultanta a numeroşi factori cu profunde consecinţe pe termen lung în evoluţia economiei naţionale, în promovarea progresului ştiinţific-tehnic în economie, în

folosirea capacităților de producție existente și în politica de investiții, în asigurarea economiei cu materii prime și alte produse necesare, în diversificarea fondului de consum, în asigurarea mijloacelor de plată necesare pentru reducerea și, dacă este posibil, evitarea unor influențe negative datorate instabilității monetare și dobînzilor ridicate care au devenit regulă pe piața mondială.

Impactul hotărîtor al structurii și calității producției de export asupra eficienței participării la diviziunea internațională a muncii

DINAMISMUL și eficiența economică a comerțului nostru exterior în cincinalul care urmează și în întreaga perioadă care a mai rămas pînă la sfîrșitul acestui mileniu sînt condiționate de o serie de factori, printre care un rol prioritar îl dețin **dezvoltarea producției de export, restructurarea treptată și ridicarea mai fermă a calității acesteia.** Direcțiile de dezvoltare trasate de Congresul al XIII-lea al P.C.R. pornesc de la analiza atentă a realităților din economia românească și de la tendințele ce se manifestă pe plan mondial, de la cerința încadrării cu o eficiență sporită a economiei românești în diviziunea internațională a muncii. Stadiul atins de dezvoltarea forțelor de producție în țara noastră, experiența dobîndită în conducerea macro- și microeconomică, forțele științifice și tehnice de care dispune economia națională fac posibilă trecerea hotărîtă la dezvoltarea intensivă, în care pe prim plan stau creșterea productivității muncii, valorificarea superioară, cu eficiență sporită a resurselor materiale și umane, ridicarea calității producției. Aceasta reprezintă nu numai o posibilitate, dar și o cerință fundamentală pentru progresul pe mai departe al economiei românești, pentru încadrarea cît mai avantajoasă a acesteia în circuitul economic mondial. **„Să ne propunem** — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** secretarul general al partidului —, **ca în cincinalul viitor industria noastră să-și mențină și să-și consolideze pozițiile pe care le ocupă, să cucerească altele noi, să se ridice la un nivel și mai înalt pentru a fi competitivă, pentru a deține un loc mai de frunte în economia mondială din punct de vedere al nivelului tehnic și al calității".** În condițiile revoluției științifico-tehnice contemporane, cînd omenirea se află în fața unor profunde prefaceri tehnice și tehnologice care — corespunzător unor prognoze demne de luat în seamă — în cîteva decenii vor schimba considerabil atît economia, cît și modul de viață al oamenilor, este firesc și pe deplin necesar ca fiecare țară să fie profund preocupată de strategiile sale macro- și microeconomice atît pe termen scurt și mediu, cît și pe termen lung. Perspectiva epuizării unor resurse naturale neregenerabile face ca această problemă să se pună din ce în ce mai mult, cu toată grija, mai ales în țările care dispun de rezerve modeste de asemenea resurse naturale, cum este și țara noastră.

În aceste condiții cu și mai multă atenție trebuie analizate riscurile pe care le comportă organizarea unei producții de export bazată în exclusivitate sau în mod hotărîtor pe resurse procurate din străinătate. Avem în vedere riscurile care pot apare pe de o parte **în domeniul procurării resurselor din import** (explozii de prețuri, politici restrictive la exportul unor resurse din partea țărilor care le dețin, cheltuieli mari cu transportul etc.), iar pe de altă parte **în sfera exportului** (lipsa de debușee, competitivitatea redusă a unor produse exportate, politici protecționiste ale partenerilor comerciali etc.).

Programul de provomare a progresului tehnic, dezvoltarea mai accentuată a producției unor mărfuri care valorifică superior resursele naturale, de inteligență și de muncă asigură condițiile pentru dinamismul cantitativ și al eficienței comerțului nostru exterior în cincinalul următor și într-o perspectivă mai largă. Pe această linie se înscriu și prevederile ca ponderea produselor industriale realizate la nivel mondial ridicat să ajungă în 1990 la aproape 95 % din total, iar 2—5 % din producție să atingă performanțe superioare acestui nivel. Îndeplinirea acestui program îndrăznet necesită angajarea și cointeresarea morală și materială a unor forțe imense — atît a celor creatoare, de cercetare și proiectare, cît și a celor de execuție, creîndu-se astfel o largă mișcare pentru ridicarea calității, la nivelul tuturor verigilor și în primul rînd în unitățile de învățămînt și cercetare și în cele producătoare, acolo unde se decide calitatea produselor. Folosirea judicioasă a ridicării calității produselor ca element esențial de penetrare mai puternică pe piața mondială și de creștere a eficienței exporturilor în cincinalul următor și în ultimul deceniu al acestui secol presupune totodată o vastă acțiune de creare și de impunere, printr-o susținută activitate promoțională, a unor mărci de produse românești pe piețele externe.

Concomitent cu ridicarea calității produselor exportate, cu întărirea în general a disciplinei în respectarea calității la toate produsele exportate (știut fiind că și în prezent exportul nostru cuprinde numeroase produse de calitate), a devenit evidentă cerința unei ample activități de **restructurare a producției de export. Această acțiune se înscrie în programul de modernizare a întregii economii românești, trasat de Congresul al XIII-lea al P.C.R.** Asemenea restructurări devin posibile și necesare în condițiile dezvoltării intensive în numeroase domenii ale economiei naționale. De pildă, valorificarea metalului prin producție de export, în condițiile în care industria noastră siderurgică este bazată în mod hotărîtor pe importul de minereuri de fier, de alte minereuri și produse minerale, cocs și cărbune cocsificabil, va suferi cu siguranță, în cincinalele următoare, mutații structurale sensibile în sensul creșterii gradului de valorificare a tonei de produse printr-o prelucrare adîncită. Asemenea mutații sînt necesare pornind chiar de la faza metalurgie ; de pildă, ponderea tablelor subțiri și a benzilor în totalul producției și al exportului va trebui să crească considerabil, în dauna tablei groase, (a cărei pondere este astăzi, la noi, una dintre cele mai ridicate pe plan mondial). Rolul esențial în valorificarea metalului la export se va realiza, în continuare, prin dezvoltarea producției de construcții de mașini și îmbunătățirea mai accelerată a structurii acesteia. Ca urmare a politicii Partidului Comunist Român de industrializare puternică a țării, care a acordat și acordă o atenție prioritară construcțiilor de mașini, produsele acestei ramuri dețin o pondere de circa o treime în exporturile românești. Obiectivul ca pînă în 1990 peste 96 % din producția-marfă a acestei industrii să fie constituită din produse noi și reproiectate, situate la un nivel ridicat al performanțelor tehnice și calitative, va crea premise solide pentru dezvoltarea exportului și creșterea eficienței acestuia. Printre prioritățile de export ale acestei ramuri menționăm : mijloacele de transport, utilajele tehnologice, utilajul minier, petrolier, energetic, mașinile și utilajele agricole, produsele electronice, electrotehnice ș.a. Analiza acestor direcții ale dezvoltării producției de export în perspectiva următorilor 10—15 ani relevă pe de o parte luarea în considerare a unor domenii în care deja sub raportul competitivității ne înscriem la nivelul cerințelor mondiale, iar pe de altă parte dezvoltarea prioritară a producției acelor produse care asigură o înaltă valorificare a resurselor materiale și umane printr-o foarte înaltă concentrație tehnică și tehnologică.

Mutații importante în structura ofertei de export vor cunoaște și produsele chimice, punîndu-se accentul pe cele complexe și pe cele de mic tonaj, care conferă un grad sporit de eficiență și de valorificare a materiilor prime.

O evidentă tendință de deplasare spre bunuri de calitate superioară va cunoaște oferta de export și a celorlalte ramuri ale industriei și agriculturii.

Rolul important al conducerii și al tehnicilor de comerț exterior

CALITATEA rezultatelor în ceea ce privește participarea economiei românești la diviziunea internațională a muncii în anii următori și într-o perspectivă mai îndelungată, la orizontul anului 2000, depinde de **perfecționarea în continuare a mecanismului economico-financiar, a raporturilor plan-piață în activitatea de comerț exterior.** Fundamentarea planurilor și programelor de comerț exterior necesită, mai cu seamă în actualele condiții de pe piața mondială, o cunoaștere sistematică aprofundată, pe criterii științifice, atît a capacității reale a ofertei proprii, cît și a ofertei concurenței, precum și analiza cererii în dinamica sa pe piețele externe. Ca atare, îndeplinirea sarcinilor mobilizatoare stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R. privind dezvoltarea comerțului exterior și creșterea eficienței acestuia necesită **intensificarea cercetării pieței mondiale,** realizarea acestei activități, cu deplină competență profesională, în mod sistematic și permanent. (Firmele din țările industriale dezvoltate care au obținut în ultimele decenii succese notabile în activitatea de export și-au bazat expansiunea pe eforturi considerabile în domeniul cunoașterii piețelor externe și implementării strategiilor de marketing pe aceste piețe, cu mijloace adecvate). Alături de cercetarea piețelor externe, o susținută și inteligentă activitate de **publicitate comercială, de introducere prin mijloace comerciale adecvate a unor mărci prestigioase românești în circuitul mondial,** precum și un **„service" corespunzător înaltelor exigențe actuale** pot contribui într-o măsură însemnată la ridicarea competitivității mărfurilor românești, la promovarea durabilă și eficientă a schimburilor comerciale externe. Diversitatea condițiilor în care se acționează pe piața mondială, ca urmare a particularităților atît ale diferitelor grupe de produse, cît mai ales ale piețelor externe necesită **perfecționarea în continuare a strategiei de comercializare,** folosirea în mod adecvat a unora dintre numeroasele metode și tehnici de comercializare practicate pe plan

mondial. Astfel, o serie de întreprinderi românești au dobîndit deja o experiență bogată în **participarea la licitațiile internaționale.** O mai susținută activitate de îmbunătățire a acestei participări — prin satisfacerea cu mai multă rigurozitate și operativitate a „caietelor de sarcini" sau „de condiții" prezentate de partenerii externi, prevederea în oferte a unor prețuri care să se înscrie în evoluția reală a cerințelor piețelor externe, respectarea ireproșabilă a contractelor încheiate în urma cîștigării unor licitații — va proiecta unitățile noastre de comerț exterior într-o situație mult mai favorabilă pe piața mondială și se va solda cu creșterea numărului de licitații cîștigate. De asemenea, extinderea și mai ales folosirea mai nuanțată, cu mai multă elasticitate, a **operațiunilor de contrapartidă** vor spori contribuția acestora la promovarea exporturilor românești, la satisfacerea unor cerințe de import, evitîndu-se riscul monetar, cu menținerea unui nivel convenabil al beneficiului comercial și al aportului valutar.

Competența și creativitatea tehnicienilor, economiștilor și altor specialiști din patria noastră sînt larg demonstrate și recunoscute; printr-o folosire mai judicioasă a acestui potențial și printr-un management de export adecvat, în perioada următoare **se va putea valorifica în proporții crescînde inteligența românească în relațiile economice internaționale, prin exportul de consulting-engineering, know-how, licențierea de brevete de invenții** etc. Asemenea exporturi, importante prin ele însele, au totodată un rol — care în unele cazuri se dovedește esențial — în promovarea vînzărilor de mașini, utilaje și instalații complexe. Un loc însemnat în dinamizarea comerțului nostru exterior în anii următori ar putea să-l dețină **operațiunile comerciale destinate în mod prioritar aportului valutar — reexporturi, operațiuni de switch, de bursă, de leasing etc.** În ultimii ani s-a produs, la noi, o diminuare a volumului lor valoric ; relansarea și extinderea acestor operațiuni depind de numeroși factori, printre care : disponibilitățile monetare, competența și profilul moral al lucrătorilor comerciali, atitudinea față de riscurile de un grad superior pe care le comportă asemenea forme de comerț exterior, elasticitatea în aprecierea rezultatelor (raportîndu-le la anumite perioade și nu la fiecare operațiune în parte). Faptul că numeroase operațiuni comerciale au loc în condiții de risc trebuie considerat nu numai prin prisma eventualității unor pierderi, ci și prin cea a posibilității obținerii unor cîștiguri, dacă actul comercial este pregătit și înfăptuit de specialiști cu o pregătire și o experiență corespunzătoare cerințelor complexe contemporane.

O largă deschidere spre colaborare și cooperare economică internațională

ÎN RELAȚIILE economice externe ale țării noastre un loc însemnat îl dețin — și îl vor deține într-o măsură crescîndă — colaborarea și **cooperarea economică internațională**, componentă importantă a politicii partidului și statului nostru. România întreține în prezent relații economice cu cca. 150 de țări din toate continentele. Ca urmare îndeosebi a eforturilor depuse de președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, România s-a înscris printre cele mai active țări în promovarea cooperării ca o formă modernă a relațiilor economice internaționale, în instituționalizarea acestei cooperări. Numeroase acțiuni de această natură, cum sînt societățile mixte de producție, de comerț sau în domeniul bancar, acțiuni de subproducție sau subcontractare, producția la comandă, livrarea de utilaje pe credite rambursabile în produse, programe comune de cercetare științifică, oferte comune pe terțe piețe — dacă sînt bine pregătite, perfectate într-un cadru contractual adecvat și susținute de o activitate economică corespunzătoare cerințelor — aduc stabilitate și avantaje reciproce certe, pot contribui cu eficacitate la dezvoltarea și modernizarea economiei românești și a țărilor partenere, la aprovizionarea în condiții avantajoase a economiei naționale cu mașini, utilaje, materii prime, combustibil, energie, cu bunuri de consum care să diversifice oferta pe piața internă pentru satisfacerea cerințelor populației. În acest an, potrivit unor estimări preliminare, prin acțiunile de cooperare economică internațională s-au derulat peste 27% din exporturile românești și s-au asigurat aproape 20% din materiile prime necesare economiei naționale. Dezvoltarea cooperării economice este strîns legată de adîncirea specializării internaționale a producției, care la rîndul său se dovedește a rămîne o cerință de prim ordin în realizarea unei competitivități ridicate a produselor pentru toate țările și cu deosebire pentru cele mici și mijlocii.

Extinderea și perfecționarea activității de cooperare și specializare internațională a producției se înscriu ca cerințe esențiale pentru situarea economiei românești, în următorii 10—15 ani, pe o poziție tot mai bună în diviziunea internațională a muncii.

În centrul atenției partidului și statului nostru se află permanent preocuparea pentru **extinderea și adîncirea relațiilor de colaborare economică cu țările socialiste,** care dețin peste 50% din volumul total al raporturilor economice externe ale țării noastre. România va acționa consecvent pentru extinderea și adîncirea colaborării economice și tehnico-științifice în cadrul C.A.E.R., în interesul dezvoltării economico-sociale a fiecărei țări membre, al întăririi prestigiului socialismului în lume. Situînd în centrul politicii sale externe dezvoltarea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, România va extinde, în același timp, **relațiile economice cu țările în curs de dezvoltare,** va întări solidaritatea și conlucrarea cu aceste state în scopul asigurării progresului lor economic și social. Totodată, în spiritul principiilor coexistenței pașnice, România **va dezvolta relații economice cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduirea socială, inclusiv cu țările capitaliste dezvoltate.** În acest amplu proces, se vor urmări participarea sporită a României la cooperarea și specializarea în producție cu alte țări, realizarea de acorduri de lungă durată — care să asigure dezvoltarea pe baze stabile, de perspectivă, atît a exporturilor, cît și a importurilor —, precum și extinderea formelor superioare de cooperare.

Consecventă principiilor de politică externă promovate și pînă în prezent, țara noastră va acționa în continuare pentru **lichidarea subdezvoltării și înfăptuirea noii ordini economice internaționale,** care să permită dezvoltarea schimburilor comerciale și cooperării economice pe baze echitabile și deplin democratice, să asigure participarea activă și în condiții de avantaj reciproc a tuturor țărilor la circuitul economic mondial, accesul fără restricții la știința și tehnologiile moderne, eliminarea oricăror bariere și discriminări în raporturile dintre state. Potrivit politicii sale tradiționale de dezvoltare a raporturilor cu toate statele lumii, România socialistă va acționa și în viitor, așa cum a subliniat în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru amplificarea continuă a relațiilor sale externe, cu convingerea că această orientare corespunde pe deplin intereselor vitale ale poporului român, cauzei păcii și înțelegerii pe planeta noastră.

dr. Alexandru PUIU

Coordonate actuale ale noii revoluții agrare

(Urmare din pag. 7)

— cu 3,6%. Drumurile județene și comunale s-au îmbunătățit, în sensul creșterii ponderii celor modernizate (de la 5,52% în 1981, la 5,74% în 1983) și a celor cu îmbrăcăminți asfaltice de tip ușor (de la 29,5% la 30,5%). Perfecționarea căilor de comunicație rutieră s-a realizat în toate județele țării, astfel încît practic nu mai există zonă unde să nu fi pătruns acest element al civilizației moderne. Și în viitor, se vor extinde și generaliza în satele și comunele noastre rețeaua de drumuri modernizate, pe lîngă alte elemente de infrastructură și echipare a teritoriului. Comerțul cooperatist a sporit în ultimii ani cu circa 850 de unități cu amănuntul și de alimentație publică, ceea ce demonstrează o îmbunătățire a aprovizionării în mediul rural. Ca atare, prin unitățile comerțului socialist cooperatist s-a desfăcut în 1983 un volum de mărfuri cu 15,6% superior față de 1980.

Creșterea gradului de cultură în mediul rural se exprimă în primul rînd în numărul sporit de școli și licee, din rîndul elevilor acestora pregătindu-se viitoarele cadre pentru agricultură. Numărul liceelor agroindustriale a crescut continuu, astfel că în prezent este cu circa 48% mai mare decît în urmă cu 8—9 ani, iar numărul elevilor a sporit de aproximativ 4,5 ori ; la aceștia se mai adaugă și absolvenții celor 70 de școli profesionale pentru agricultură și silvicultură existente.

Față de această situație, un număr sporit de specialiști sînt anual dirijați spre agricultură. Numai anul trecut circa 2 050 de specialiști au fost repartizați în unități agricole, contribuind astfel la plasarea României pe unul din primele locuri în Europa în ceea ce privește numărul specialiștilor raportați la suprafața agricolă a țării.

Dotarea tehnică materială a agriculturii, noua orientare în domeniul valorificării resurselor existente vor contribui la sporirea în continuare a randamentelor medii la hectar și pe animal, la consolidarea puterii economice a unităților agricole, la creșterea și dezvoltarea localităților rurale. Realizările obținute în primii patru ani ai actualului cincinal în agricultură creează toate condițiile pentru înfăptuirea, în linii generale, a hotărîrilor în acest domeniu ale Congresului al XIII-lea al partidului. România va obține astfel noi și importante succese pe linia ridicării bunăstării întregului popor.

Noi trepte de progres în afirmarea plenară a civilizației socialiste

CELE MAI frecvente elemente de referință, atunci cînd este evidențiat impresionantul salt pe care l-a realizat poporul nostru în cele patru decenii de construcție socialistă pe planul creșterii susținute a nivelului său de trai material și spiritual, sînt alese din sfera economică sau a efectelor antrenate de acest subsistem al societății. Lucrul apare pe deplin firesc. El este îndreptățit, pe de o parte, de logica unei îndelungate istorii, deopotrivă naționale și universale, care a dovedit că progresul unui popor este indestructibil legat de dezvoltarea economică, de progresele înregistrate în planul dezvoltării forțelor de producție ; pe de altă parte, această accentuare sistematică și necesară se înscrie în concepția lucidă privind dialectica socială fundamentată de socialismul științific și aplicată creator de partidul nostru în funcție de realitățile sociale, de specificul societății românești.

Din acest punct de vedere realizările obținute de poporul nostru sînt cu adevărat remarcabile. Creșterea producției industriale de circa o sută de ori în patru decenii, a producției agricole de 3,5 ori din 1950 încoace, a veniturilor reale ale populației de peste 6 ori în aceeași perioadă (pentru a ne referi numai la unul dintre indicatorii cei mai expresivi ai nivelului de trai) oferă o imagine sugestivă, pe deplin convingătoare, a succeselor dobîndite de un popor decis să înlăture o subdezvoltare seculară cauzată în mare măsură de o conjunctură istorică adversă. Și totuși, măreția acestei acțiuni de proporții covîrșitoare, în care o națiune a pornit decisă să-și împlinească menirea, să-și descătușeze energiile creatoare spre propria sa propășire, sub conducerea vizionară a Partidului Comunist Român, nu este redată decît în parte prin aceste referințe. Există un cadru mult mai larg, mai cuprinzător și mai expresiv de raportare — anume ceea ce numim în limbajul curent edificarea civilizației socialiste românești.

Studiile, care nu au o prea îndelungată istorie, asupra civilizațiilor vădesc calități deosebite (alături de unele imprecizii inevitabile) tocmai prin faptul că proiectează asupra devenirii umanității o imagine integratoare, rotunjită și mai apropiată de sensul general al devenirii. Acestea nu se opresc numai la dimensiunea economică sau la cea politică, nu reține întîmplarea și nu absolutizează legicul, ci își propun să proiecteze o viziune de ansamblu în care toate elementele constitutive ale universului social al unei epoci se integrează, se intercondiționează, se explică reciproc în mod mai profund și mai clar. Or, astăzi, în România socialistă se făurește o civilizație originală. Nu este vorba numai de înnoirea bazei tehnico-materiale sau de schimbarea structurii producției, ci de prefaceri concomitente în toate sferele vieții sociale, schimbări de fond exprimate deosebit de pătrunzător prin conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată. După cum arăta, cu puternica intuiție asupra realităților în devenire, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, „Noi ne propunem să asigurăm o dezvoltare multilaterală a societății, înflorirea tuturor laturilor vieții sociale, atît a economiei cît și a științei și culturii, perfecționarea conducerii, formarea omului nou, promovarea eticii și echității socialiste"**.

Desigur că devenirea unui ansamblu social presupune evoluții în toate compartimentele sale. Elementul specific ce dă reliefuri inconfundabile modelului românesc de dezvoltare socialistă este faptul că dezvoltarea dinamică și echilibrată este asumată ca o premisă fundamentală a întregii opere de edificare a noii orînduiri pe pămîntul patriei noastre. În același timp, avem de-a face cu o acțiune constructivă, în care principiul se îngemănează perfect cu acțiunea practică, în care proiecțiile pe plan ideatic își extrag seva din și se revarsă benefic asupra concretului, a realității sociale. Se îngemănează în acest uriaș laborator de creație socială, în care activează întreaga națiune, tradiția și inovația, se împletesc într-o continuitate și îmbogățire proprii marilor construcții istorice aspirațiile seculare de progres și bunăstare, de independență ale poporului nostru cu idealurile consacrate ale umanismului socialist, ale cărui coordonate sînt devenirea și deplina afirmare a capacităților fiecăruia prin și spre binele întregii colectivități.

Vast laborator al creației sociale

RECURSUL la forța elementului economic de a susține aceste progrese are temeiuri adînci, desprinse, așa cum ne-am referit, deopotrivă din logica istorică a dezvoltării și din configurația specifică a procesului de făurire a societății socialiste în țara noastră. Un reporter ar apela pentru evidențierea acestor realități la imaginea sugestivă a marilor opere ale construcției socialiste, între care cele mai recente : Transfăgărășanul, Canalul Dunăre — Marea Neagră, noul centru civic al Capitalei etc. Un spirit mai riguros ar face apel la cifre, subliniind dimensiunile dezvoltării măsurabile în indicatori sintetici precum creșterea venitului național și a produsului social, a producției globale, a productivității muncii. Vom opta pentru un alt limbaj, anume ceea ce exprimau latinii prin formularea „fabricando fabricamur" — făcînd, înveți să faci.

Amploarea acestui act, deosebit de semnificativ din perspectiva făuririi civilizației socialiste, este pusă în lumină dacă avem în vedere că într-o perioadă istorică extrem de scurtă un întreg popor a purces la făurirea unei civilizații industriale, în cel mai deplin sens al cuvîntului. Au fost construite fabrici, dar în același timp am învățat să le construim și să muncim în ele. Ne-am deprins cu disciplina industrială, cu o suprastructură tot mai complexă fără de care nici un organism industrial nu poate progresa. Am învățat să facem agricultură modernă, tradiții seculare adînc înrădăcinate în practica și spiritul unor întregi generații au fost înlocuite de o gîndire împrospătată, modernă, în consens cu progresele lumii în care trăim. Am construit orașe și am învățat să viețuim în mediul urban dar și să apropiem necontenit satul de nivelul de civilizație al orașului. Sînt comprimate în aceste simple observații procese de o complexitate fără precedent, care au antrenat largi categorii ale populației, situîndu-le într-o confruntare inovativă cu propria lor experiență și cu noile exigențe ale civilizației socialiste.

Dar extinderea și profunzimea în noul spațiu social a acestor prefaceri vizează deja o perioadă care poate fi integrată în istoria societății noastre socialiste. Nici nu s-au cristalizat și sedimentat îndeajuns noile deprinderi și noile elemente care întregesc modul de viață al poporului nostru și un nou prag se cere surmontat : trecerea de la dezvoltarea preponderent extensivă la cea predominant intensivă. Desigur, în planul teoriei economice, proporțiile și căile de realizare ale procesului sînt precis stabilite. După cum se subliniază în documentele celui de al XIII-lea Congres al partidului, care conferă noi reliefuri unei gîndiri politice al cărei promotor ferm este secretarul general al partidului, se pune acut problema valorificării superioare a resurselor — atît materiale cît și umane —, a creșterii productivității muncii și a calității și competitivității produselor etc.

Dar toate aceste prefaceri necesare sînt realizate de cei care pînă mai ieri erau țărani, care au devenit ulterior lucrători industriali într-o structură ce punea pe primul plan executarea unor sarcini de producție într-un cadru prestabilit. De cei care într-un timp foarte scurt trebuie să realizeze o adevărată mutație în planul mentalității. Să gîndească în termeni de eficiență, de rentabilitate, să înțeleagă contextul general în care evoluează economia națională. Este o trecere covîrșitoare, și nicidecum netedă, de la a gîndi în spirit economic modern, la a integra factorul economic în spații de raportare mai largi, în a fi sensibil și eficient, sub aspect practic, la noile restricții pe care le presupune progresul în lumea contemporană : împutinarea resurselor naturale, cu adînci influențe asupra modului de viață al fiecăruia, constrîngerile de natură ecologică etc. Este un proces de dimensiuni sociale ținînd seama că trebuie învinsă rutina, promovat în permanență un spirit de autodepășire, asimilarea adaptării la schimbare ca un principiu fundamental al vieții cotidiene.

Mutații calitative în structura și dimensiunile societății românești

TOATE aceste mutații precizate cu o deosebită clarviziune în documentele celui de al XIII-lea Congres au un suport concret, puternic. Ele se bazează pe acumulări substanțiale și prefaceri calitative petrecute în substanța pură a societății românești de astăzi, în structura și dinamica socială al cărei sens dominant este definit de făurirea unei societăți omogene, în care ritmează același puls vital imprimat de idealurile și aspirațiile de propășire comune. Proiectînd aceste evoluții la orizontul anului 2000, secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, sublinia în Raportul prezentat celui de al XIII-lea Congres că **„vor dispărea multe din deosebirile de astăzi dintre clase, dintre categoriile sociale, accentuîndu-se procesul de ștergere a deosebirilor de clasă și sociale, de omogenizare a societății socialiste românești, de formare a poporului unic muncitor al României socialiste"**.

Acest sens spre omogenizare socială generală își află temeiuri solide în mutațiile de ordin politic ce s-au petrecut în țara noastră o dată cu instaurarea orînduirii socialiste. Eliminarea claselor antagoniste și stabilirea unor relații de colaborare între clase și grupuri sociale prietene, stabilirea unor obiective de dezvoltare asumate în mod general, conducerea unitară de către partid a întregii activități conferă o realitate superioară acestui cadru politic de largă afirmare și împlinire. În același timp, s-au desfășurat ori se află în plină desfășurare o serie de procese de natură sociologică, ce conferă cadrului politic general viabilitate, dinamism, îl umplu cu un conținut nou.

Cu siguranță, cea mai importantă mutație o reprezintă deplasarea unei importante părți a populației agricole spre activități cu caracter industrial, dar și spre cele legate de domenii specifice unei societăți avansate, precum cercetare științifică, învățămînt, cultură, administrație, spre acel ansamblu cunoscut sub denumirea generică de suprastructură socială. Este semnificativ faptul că, pe fondul sporirii în continuare a populației ocupate pe ansamblul economiei, în perspectiva anului 1990, circa 73% va activa în domenii cu profil neagricol și 27% în agricultură. De altfel, însuși profilul muncii agricole se schimbă fundamental, aceasta dobîndind în mod pregnant caracterul unei activități de tip industrial, bazată pe cele mai avansate cuceriri ale științei și desfășurată în concordanță cu rigorile de disciplină industrială și o nouă etică a muncii desprinsă din aceste condiții radical schimbate.

Omogenizarea pe fondul participării generale la făurirea societății de tip industrial-agrar a înregistrat în timp și alte forme concrete. Au apărut largi categorii cu statut ocupațional dublu, care practică deopotrivă meserii cu profil industrial, dar participă și la dezvoltarea producției agricole. Economia la nivelul nucleelor familiale a căpătat noi determinări. Aproape că nu există familie în cadrul căreia cel puțin un membru să nu presteze activități neagricole. S-a înregistrat în toți acești ani de profunde transformări o apropiere a statutului profesional între bărbați și femei.

De asemenea, procesul de omogenizare se desfășoară și în planul relațiilor între generații. O parte importantă a populației active se află încă la prima generație de lucrători industriali, care stăpînesc deci deopotrivă practica agricolă și pe cea specific industrială, capabilă — în baza acestei policalificări — să înțeleagă imperativele momentului și să-și însușească un comportament de muncă modern. Toate aceste elemente, cărora lî se adaugă altele de mai restrînsă întindere, conferă strucurii sociale a României socialiste o favorabilă diversitate în unitate, asigură dinamism și receptivitate, un suflu nou, permanent împrospătat din izvorul viu al lumii pe care o clădim.

Funcțiile și efectele hotărîtoare ale învățării

DAR poate cele mai semnificative progrese înregistrate în anii construcției socialiste — care au avut drept element propulsor și au stimulat, la rîndu-le, dezvoltarea accelerată a forțelor de producție — sînt cele din sfera învățămîntului și culturii, a ridicării nivelului general de pregătire al întregii populații. Desigur, pe primul plan se situează accesul neîngrădit la binefacerile culturii naționale și mondiale. A fost eliminată în acest fel o contradicție seculară ce îngăduia coexistența unei profunde stări de înnapoiere pentru largi categorii de populație și un spirit creator viu, ardent, manifestat deopotrivă la nivelul culturii populare și al celei reprezentate prin ilustre personalități ale neamului românesc. Barierele sociale care condamnaseră generații întregi la neștiință de carte au fost dezrămate, analfabetismul eradicat în timp scurt, milioane de tineri integrați în diferite forme de învățămînt.

Această opțiune de larg orizont social își va afla noi împliniri în cincinalul viitor și în perspectiva sfîrșitului de secol XX. După cum se subliniază în Directivele celui de al XIII-lea Congres al partidului, în cincinalul 1986—1990 se va asigura formarea profesională a aproape două milioane de persoane. Vor fi cuprinși în treapta întîia a învățămîntului liceal toți absolvenții clasei a VIII-a, în timp ce, din numărul total al acestora, peste 90% vor urma licee industriale și agroindustriale. Cît privește anul 2000 este stabilit drept obiectiv generalizarea celei de a doua trepte de liceu, întregul tineret urmînd să fie cuprins în învățămîntul de doisprezece ani.

Se reliefează puternic din aceste date, care pot fi cu mult detaliate spre întregirea imaginii, nu numai efortul asumat conștient de a ridica întregul popor spre culmile cele mai înalte ale cunoașterii umane, dar cu deosebire înțelegerea rolului învățămîntului din perspectiva multiplei sale funcționalități socio-economice. Poate pe această dimensiune, clarviziunea partidului nostru este mai puternic subliniată decît în oricare altă latură a politicii promovată în domeniul învățămîntului. A asigura supleță și eficiență sistemului general de pregătire a populației în condițiile deosebit de complexe ale societății noastre, ale lumii în care trăim — iată o măsură a creativității în conducerea proceselor sociale.

În complexul funcțiilor ce revin învățămîntului în societatea românească de azi și de mîine, cea economică, productivă în sens larg, deține supremația. Accentul este pe deplin justificat dacă avem în vedere amploarea procesului de dezvoltare, atributele calitativ-intensive pe care le deține acest factor de progres. Dar a afirma numai necesitatea acestei corespondențe legice, cauzale, nu înseamnă și soluționarea sa integrală. Elementul de originalitate intervine tocmai la acel nivel în care sistemul de învățămînt este acordat cu mutațiile ce au loc în sfera producției și a cercetării științifice, cu volumul și structura cunoștințelor acumulate de umanitate la un moment dat, cu cerințele economice curente și de perspectivă. În același timp, fapt care reliefează sugestiv gîndirea avansată a partidului nostru cu privire la rolul învățămîntului în făurirea societății socialiste, a civilizației de tip nou, sînt analizate și corect orientate funcțiile sociale ale învățămîntului. Or, pe acest plan mutațiile sînt tot atît de profunde și cu efecte comparabile cu cele consemnate pe dimensiunea economică. Să ne oprim doar la cîteva aspecte. Caracterul de masă al învățămîntului românesc, funcțiile sale tot mai amplificate care îl situează în centrul mecanismelor de promovare socială, dimensiunea sociologică pe care o impune asigurarea, în orice moment al evoluției sociale, a unor largi contingente de tineri care învață.

Este limpede, bunăoară, că un învățămînt de masă situează în noi raporturi funcțiile selective și de promovabilitate a celor cuprinși în procesul de învățămînt cu cele de asigurare a unui nivel general de pregătire înalt. Filtrate prin intermediul structurilor de promovare socială, funcțiile învățămîntului socialist se amplifică considerabil. Nivelul de instruire, profilul de calificare etc. se impun tot mai puternic drept pîrghie de ierarhizare socială (și nu numai profesională), condiționează într-o măsură crescută destinul profesional (însăși viața) a numeroase contingente de populație. Totodată, un învățămînt de masă presupune o experiență comună pentru sute de mii de tineri, însușirea unor deprinderi comune, asimilarea unei viziuni larg împărtășite, avansate asupra lumii și vieții. Aceste funcții deosebit de complexe sînt întregite cu cele care incumbă efectiv sistemului de instruire: funcția formativă, de factor activ în formarea unei conștiințe înaintate, în modelarea omului nou în spiritul principiilor socialismului și comunismului.

Proiectat din multitudinea laturilor sale, a evoluției dinamice, în care specificul și generalul se împletesc indestructibil, în care nivelul social și cel individual se armonizează printr-o raportare creatoare reciprocă, procesul făuririi civilizației socialiste românești apare în autentica sa măreție, de vastă operă constructivă, conștientă, durată de popor pentru propria sa binefacere.

Cristian POPESCU

Microelectronica — tehnologia fiabilizării și miniaturizării echipamentelor electronice

MICROELECTRONICA este inovația industrială în scopul creșterii eficienței economice a construcției de mașini* ; nu este o opțiune *), este soluția tehnico-economică pentru concurența internațională din deceniile IX, X și în continuare. Această definiție pragmatică a microelectronicii exprimă obiectivele progresului tehnologic al tuturor produselor industriei de mașini moderne în structura cărora echipamentele electronice au ponderi de 40—80% din valoarea lor de schimb. Fiabilizarea progresivă asigură valori de întrebuințare crescătoare, iar miniaturizarea reduce consumurile materiale și energetice în fabricația și în exploatarea mașinilor moderne.

Modul în care se realizează aceste deziderate tehnologice este bazat pe inteligența artificială[1]) a instalațiilor electronice susținută **funcțional** de către programe informaționale și **material** de către microprocesoare, de circuite logice și liniare și de memorii electronice de mare capacitate în volum fizic mic. Acestea sînt circuitele microelectronice ale căror dimensiuni se înjumătățesc la fiecare 5 ani și ale căror costuri se reduc cu 28% la fiecare dublare a volumului producției.

S-au dezvoltat astfel industrii de circuite electronice integrate în siliciu, care asigură echipamentelor și sistemelor informatice redundanța necesară siguranței în funcționare[2]) și flexibilitatea necesară inteligenței artificiale, pentru realizarea automatizărilor eficiente de procese tehnologice, de activități administrative și pentru automatizări complexe ale conducerii de sisteme economice sau sociale.

Industriile și procesele economice și sociale din România solicită mijloace electronice pentru realizarea saltului de productivitate planificat, iar industria electronică își dezvoltă capacitățile de producție și de concepție pentru a-și crea componentele, echipamentele tehnologice și programele informatice necesare unei integrări[3]) maxime a tehnologiilor electronice : (1) servicii de instalare și de întreținere, (2) fabricații de aparate și de echipamente electronice specializate, (3) fabricație de calculatoare și de programe informatice, (4) fabricații de componente și utilaje tehnologice și (5) fabricații de materiale de puritate electronică.

■

TEHNOLOGIILE componentelor electronice au **importanța economică** de asigurare materială a continuității fabricațiilor de echipamente electronice și **importanța politică** a independenței dezvoltării produselor noi ale industriei electronice, fiind denumite „industria grea" a domeniului construcțiilor de mașini electrotehnice, electronice și mecanice.

Acordîndu-se importanță domeniului componentelor electronice încă prin hotărîrile Congresului al IX-lea al P.C.R., au fost orientate în mod conștient dezvoltările de capacități pentru producție și pentru cercetare științifică, spre asigurarea unor tehnologii integrate sau, altfel zis, independente de politicile de embargou ale statelor monopoliste. Această politică industrială a avut rezultate remarcabile în domeniul minicalculatoarelor electronice și în domeniul echipamentelor de radiocomunicații profesionale, realizîndu-se omologări internaționale excepționale și surprinzătoare care au atras comenzi și contracte pentru exporturi în R.P. Chineză, R.D. Germană, R.S. Cehoslovacă, Uniunea Sovietică și R.P. Ungară, la produse realizate prin concepție proprie.

Componentele electronice sînt considerate de proiectanții echipamentelor electronice ca elemente sau module funcționale și constructive ale echipamentelor ; sînt urmărite ca produse ale unui intens progres tehnologic care susține o competiție internațională a componentelor electronice, cu performanțe orientate pe aplicații[4]) astfel : **costurile reduse** sînt priorități ale aparatelor electronice de larg consum, **fiabilitatea** — condiție pentru aviație, transporturi, centrale nucleare și automatizări complexe, **consumul mic de energie electrică** — condiție pentru echipamentele mobile, portabile, sau plasate la distanțe mari, **dimensiunile** — importante pentru aviație și calculatoare, **viteza funcționării** este împărțită în clase corespunzătoare dinamicii proceselor deservite.

Programele speciale pentru energetică, pentru informatică, pentru agricultură și alimentație și pentru exportul de mașini mecanice, electrotehnice și electronice solicită componente electronice în 304 clase tehnologice, dintre care în anul 1984 s-au fabricat în România 153 clase tehnologice care se vor dezvolta în cincinalul 1986—1990 la 268 clase tehnologice ; asigurarea tuturor claselor și tipurilor de componente electronice necesare industriei electronice are ca soluție cooperarea internațională. Țările membre ale C.A.E.R. își asigură baza de componente electronice prin **schimburi comerciale echilibrate,** deoarece fabricațiile de componente electronice din toate țările folosesc importuri reziduale pe devize convertibile pentru materiale, pentru subansamble și pentru utilaje ce se fabrică în lume la un număr redus de producători care asigură randamentele competitive în tehnologiile componentelor electronice.

■

PROBLEMELE mondiale ale energiei și materiilor prime au produs mutații financiare și umane pe problemele tehnologice ale optimizărilor automate, ale cibernetizării celor mai complexe procese tehnice, economice și sociale, ale căror soluții se găsesc în tehnologiile **dispozitivelor semiconductoare,** forțînd integrarea în plachetele de siliciu a funcțiilor din ce în ce mai complexe ale inteligenței ; astfel, progresul tehnologic în domeniul componentelor semiconductoare continuă și pe durata recesiunilor economice, **subvenționat fiind de bugete naționale și militare** prin programe de dezvoltare prioritară.

Evoluția componentelor electronice semiconductoare de la **dispozitive discrete** la **circuite cu funcții simple,** integrate într-o structură de siliciu, și, în prezent, la **circuite cu funcții complexe,** integrate în structuri monolitice de siliciu, este marcată de schimbarea radicală a purtătorilor de informații tehnologice ; dispozitivele semiconductoare discrete au proliferat prin **documentații tehnologice,** circuitele integrate simple prin **specialiștii tehnologi și proiectanți,** iar **tehnologiile circuitelor integrate complexe nu pot fi transmise fără utilaje**[5]). Sînt utilaje automatizate din motive tehnice în primul rînd, care realizează elemente constructive submicronice, corelează parametri fizico-chimici cu precizii moleculare și asigură produse cu varietate foarte mare de funcții.

Tehnologiile circuitelor integrate avansate (VLSI) necesită o generație nouă de utilaje tehnologice (un modul tehnologic conține 50—60 tipuri de utilaje) care să prelucreze plachete de siliciu cu diametrul pînă la 150 mm, să realizeze cu precizii de 0,2 microni elemente funcționale cu dimensiuni sub 1 micron și în adîncimea de 10—15 microni în monocristalul plachetei să realizeze 6—10 straturi de rețele funcționale.

Utilajele competitive în perioada 1987—1990 sînt utilaje de mare productivitate, organizate pe grupuri de procese tehnologice ale căror fluxuri materiale și informaționale sînt conduse automat de calculatoare electronice. Structurile „hardware" și „software" ale utilajelor tehnologice necesare fabricării circuitelor integrate „VLSI" sînt neutilizabile fără programele specifice fiecărei funcții de circuit electronic pe care îl va produce în serie, sau fără programele specifice fiecărui proces de prelucrare a structurilor de siliciu ; cu alte cuvinte, achiziționarea unui utilaj tehnologic împreună cu documentația sa de exploatare reprezintă doar 20—25% din valoarea sa de întrebuințare.

Concentrări de forțe pentru proiectarea și modernizarea continuă a utilajelor tehnologice și asigurarea capacităților de producție pentru utilaje tehnologice se pot realiza pentru tot nomenclatorul de utilaje, **numai prin cooperări și specializări internaționale** la care pot participa și țări indus-

*) ...este ca o febră a aurului : cei care nu se grăbesc vor pierde ocazia ; cei care nu reușesc să preia conducerea sînt pentru totdeauna lăsați în urmă ; cei care nu izbutesc să participe la competiție sînt handicapați pentru totdeauna... (Michel Schwartz, Responsabilitatea guvernamentală față de tehnologie, politica în legătură cu microelectronica în Europa Occidentală, 1981).

triale medii şi mici ; acestea sînt cointeresate la efort pentru echilibrarea importurilor necesare dotării cu toate tipurile de utilaje ale unui modul tehnologic, care pentru fabricarea circuitelor integrate avansate (VLSI) însumează valori de investiţii de 25—30 mil. $.

Majoritatea producătorilor de utilaje tehnologice pentru componente electronice asamblează elemente constructive şi funcţionale realizate prin tehnologii specifice maşinilor-unelte, elementelor de mecanică fină şi optică, instalaţiilor de bord pentru aeronautică, instalaţiilor pentru chimia şi metalurgia monocristalelor — pentru care, **vidul înalt** necesar utilajelor pentru electronică, **precizia mare, temperaturile înalte, siguranţa în funcţionare şi rezistenţa la substanţe corozive,** sînt condiţii cu norme speciale care impun reproiectări şi suplimentări de operaţii tehnologice faţă de cele ale maşinilor clasice de prelucrări mecanice, chimice sau termice ; aceste eforturi suplimentare sînt acceptate cu inerţie din cauza duratei mici (4—5 ani) a ciclului de uzură morală a utilajelor pentru tehnologiile microelectronicii.

Cooperarea „autoutilărilor" industriei electronice cu capacităţile de producţie ale industriilor de maşini-unelte, de elemente de mecanică fină şi optică, de instalaţii speciale pentru temperaturi înalte, presiuni mari şi atac chimic intens **este o necesitate fundamentală a dezvoltărilor planificate în cincinalul 1986—1990,** atît pentru satisfacerea necesarului de elemente al producţiei de utilaje cît şi pentru încărcarea capacităţilor de producţie existente în industriile colaboratoare amintite mai sus, cu produse complexe şi cu desfacere asigurată prin specializarea internaţională a industriei de componente microelectronice.

Necesarul intern de utilaje tehnologice pentru componentele microelectronice fiind mult mai mic decît cererea de utilaje la nivelul tuturor ţărilor membre ale C.A.E.R., prin specializarea capacităţilor noastre de producţie de utilaje din industriile amintite mai sus se realizează resursele valutare necesare importurilor pentru completările de utilaje necesare, importurilor reziduale de materiale şi de semifabricate necesare producţiei de circuite integrate avansate (VLSI).

Programul de cooperare şi specializare angajat de ţările membre ale C.A.E.R., între care şi de România, pentru a-şi satisface reciproc necesarul de materiale, de componente microelectronice şi de utilaje tehnologice, conţine obiective tehnologice care reduc întîrzierea în competiţia internaţională a progresului tehnologic, (marcată în anul 1982 ca fiind de cca 5 ani) la lucrările de miniaturizare, de fiabilizare şi de creştere a productivităţii muncii astfel ca, în anul 1989, componentele microelectronice solicitate de industriile electronice să devină competitive şi să satisfacă întregul necesar al acestora.

■

TEHNOLOGIILE pretenţioase ale microelectronicii prelucrează materiale ce se realizează ca produse de vîrf în mai multe industrii[6] ; practic, toate industriile contribuie în mod normal la asigurarea microelectronicii cu materiale, piese de schimb şi accesorii.

În afară de marea lor diversitate (solvenţi, acizi, săruri, cerneluri, gaze, apă deionizată, monocristale, metale, sticlărie, filtre, developanţi, fotorezişti, răşini, diluanţi etc.) o caracteristică esenţială este gradul înalt de perfecţiune şi performanţe la care sînt cerute ; ca exemplu, chimicalele de procesare trebuie să fie livrate şi manipulate la conţinuturi de impurităţi atomice sub 0,1 părţi pe milion şi la conţinuturi de particule insolubile de 1 micron — sub 10 000 pe litru. Puritatea compoziţiei şi condiţiile de curăţenie la manipularea acestor chimicale se extind şi la ambalajele acestora.

Programul de asimilare în România a materialelor necesare microelectronicii prevede o asigurare de 25% din nomenclator la nivelul anului 1985 şi o completare prin schimburi echilibrate cu ţările membre ale C.A.E.R. de încă 15%, urmînd ca, prin convenţia de specializare pentru microelectronică, în cincinalul 1986—1990 să se asigure prin livrări reciproce întregul necesar de materiale primare şi auxiliare.

■

PROBLEMELE tehnico-organizatorice ale dezvoltării circuitelor microelectronice în România au fost prezentate în lucrarea[7]) cu concluzii referitoare la reducerea decalajului tehnologic existent în anul 1983 şi la valorificarea potenţialului uman şi material de care dispunem în platforma industrială Băneasa. Implicaţiile de natură socială ale dezvoltării microelectronicii sînt studiate continuu atît la nivel guvernamentale cît şi în academiile de ştiinţe ale tuturor statelor cu dezvoltări economico-sociale intensive, rezultînd obiective ale politicii de dezvoltare industrială şi ale politicii social-culturale. Direcţiile cercetării fundamentale necesare microelectronicii deceniului X au fost prezentate Academiei de Ştiinţe a R.S. România prin lucrarea profesorului Mihai Drăgănescu[8]), care susţine realizarea obiectivelor stabilite prin hotărîrile Congresului al XIII-lea al P.C.R. pentru „dezvoltarea economico-socială în cincinalul 1986—1990" şi a obiectivelor pentru „dezvoltarea economico-socială a României pînă în anul 2000".

În prezent, microelectronica din platforma Băneasa are concretizate următoarele obiective ale progresului tehnologic din care derivă sarcini pentru toate ramurile economiei naţionale : 1. realizarea, prin forţe proprii, a unui număr relativ mare de familii de tehnologii şi utilaje tehnologice pentru programul de microelectronică propriu şi pentru participarea ţării noastre la programul de dotare cu tehnică de calcul a ţărilor membre ale C.A.E.R. ; 2. asimilarea, prin forţe proprii, a materialelor specifice tehnologiilor componentelor microelectronice ; 3. consolidarea rezultatelor competitive obţinute pînă în prezent, astfel ca la unele din familiile de componente electronice din programul actual să se atingă nivelul tehnic mondial şi, corespunzător, să se realizeze un export consistent ; 4. abordarea în cercetare a unor direcţii de perspectivă astfel încît, în viitor, să existe în ţară produse şi tehnologii realizate la niveluri de performanţe care să depăşească nivelul mondial. Obiectivele enumerate mai sus constituie datele unei dezvoltări fără precedent în istoria dezvoltării industriei electronice naţionale şi sînt comparabile, ca nivel de cutezanţă, cu programul similar al Japoniei sau al altor ţări avansate în acelaşi domeniu[9]).

Între condiţiile necesare acestei dezvoltări, cea mai fezabilă — care nu implică cheltuieli în devize convertibile şi dificultăţi ca cele legate de politici de embargou — pare a fi asigurarea cu cadre tehnice, anume cu **ingineri de microelectronică,** prin înfiinţarea secţiilor de „Semiconductoare" şi „Microcalculatoare" la Facultatea de electronică a Institutului Politehnic Bucureşti, care să asigure necesarul de aproximativ 100 absolvenţi/an pentru cele 10 unităţi tehnologice ale platformei industriale Băneasa.

În încheiere, desprindem o serie de concluzii mai importante :

1. Microelectronica este soluţia tehnico-economică a competitivităţii produselor industriei construcţiilor de maşini mecanice, electrotehnice şi electronice ; este tehnologia care asigură creşterea productivităţii programate în deceniile IX şi X. La acest efort tehnologic se angajează toate ţările cu programe de dezvoltare intensivă.

2. Eficienţa economică a producţiei industriale de componente microelectronice şi independenţa dezvoltării produselor noi care conţin echipamente microelectronice se asigură prin participare activă la cooperare-specializare internaţională ; cooperarea angajată începînd din anul 1982 în acest domeniu, cu ţările membre ale C.A.E.R., va asigura necesarul de componente microelectronice al industriei de calculatoare.

3. Industria componentelor microelectronice devine o industrie de convergenţă pentru celelalte industrii, în care este necesar să se specializeze capacităţi de producţie şi de cercetare-proiectare, pentru materiale, semifabricate şi utilaje cu condiţii tehnice speciale ; astfel de produse vor avea cereri pe piaţa internaţională în deceniile IX, X şi în continuare.

4. Implicaţiile sociale ale proliferării microelectronicii converg spre dezvoltarea spirituală a omului a cărui pregătire ca om al muncii se impune a fi regîndită atît pentru lucrătorii direcţi ai domeniului microelectronicii cît şi pentru lucrătorii domeniilor beneficiare de echipamente microelectronice.

dr. Ioan BĂTRÂNA

---

[1]) Mihai Drăgănescu, Dezvoltarea economico-socială în perspectiva celei de-a doua revoluţii industriale, Era Socialistă, nr. 19, 1978
[2]) D. K. Lynn, C. S. Meyer, D. J. Hamilton, Retrospect and prospect, Cpt., nr. 16, Analysis and design of integrated circuits, Mc G—H, N. Y. 1967
[3]) Mihai Drăgănescu, Electronica în România — Text pregătitor pentru termenul „Electronica", din Enciclopedia României, 1979
[4]) Ioan Bătrâna, Probleme şi obiective ale dezvoltării tehnologiilor componentelor electronice semiconductoare, Automatica şi Electronica, nr. 1, 1984
[5]) Ioan Bătrâna, Utilajele de producţie — obiective majore ale cercetărilor tehnologice pentru componente electronice, CAS, 1984
[6]) Constantin Bulucea, Asupra materialelor pentru microelectronică, 1960
[7]) Radu Bârsan, Asupra unor aspecte specifice ale cercetării şi producţiei de structuri pentru circuite integrate MOS/LSI, 1983
[8]) Mihai Drăgănescu, Problemele microelectronicii, 1984
[9]) Constantin Bulucea, Notă privind introducerea profilelor de specializare „Semiconductoare" şi „Microcalculatoare" la Facultatea de electronică, 1984

Integrarea roboților în structurile industriale de producție

ROBOȚII INDUSTRIALI, ca un element de vîrf al tehnologiei moderne, joacă un rol substanțial în schimbarea structurilor industriale de producție, în creșterea productivității muncii și, în final, a calității și eficienței proceselor tehnologice, precum și a produselor. Robotica deschide, în același timp, drumuri spectaculoase și în alte domenii ale tehnicii — spre exemplu automatizarea, utilizarea mai complexă a sistemelor de calcul de proces —, stimulînd totodată pregătirea cadrelor la un înalt nivel de cunoaștere în domenii noi, începînd cu mecanica fină, ergonomia, organizarea producției, pînă la informatică, inteligență artificială, microelectronică și ingineria sistemelor de producție.

În țara noastră, atenția deosebită ce se acordă creșterii eficienței activității de producție, modernizării și utilizării intensive a mijloacelor de producție în condițiile introducerii largi a tehnicii noi, a celor mai remarcabile descoperiri științifice și tehnice, capătă noi dimensiuni prin orientările și sarcinile rezultate din documentele Congresului al XIII-lea al partidului.

Întrucît utilizarea roboților va reprezenta în cincinalul următor una din căile ce vor conduce la creșterea producției și productivității muncii în întreprinderi industriale atît mari, cît și mijlocii și mici, sînt necesare încă de pe acum eforturi de implantare a lor pe liniile de producție, astfel încît să se cîștige experiență în acest sens, ca și pentru a asimila noi generații de roboți în concordanță cu necesitățile reale ale producției în diferite sectoare de activitate.

În acest sens, referindu-se, în Cuvîntarea la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii, la sarcinile planului pe anul 1985, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta: **„Este necesar să acționăm cu fermitate în direcția creșterii mai puternice a productivității muncii, prin mai buna organizare a producției și a muncii, introducerea mai rapidă a mecanizării, automatizării și robotizării proceselor de producție“,**

Principalul avantaj: flexibilitatea

ROBOTUL se deosebește de alte echipamente dintr-un mediu industrial în special prin modul în care poate fi controlat și prin varietatea largă de aplicații la care poate răspunde pe aceeași structură fizică.

Fig. 1

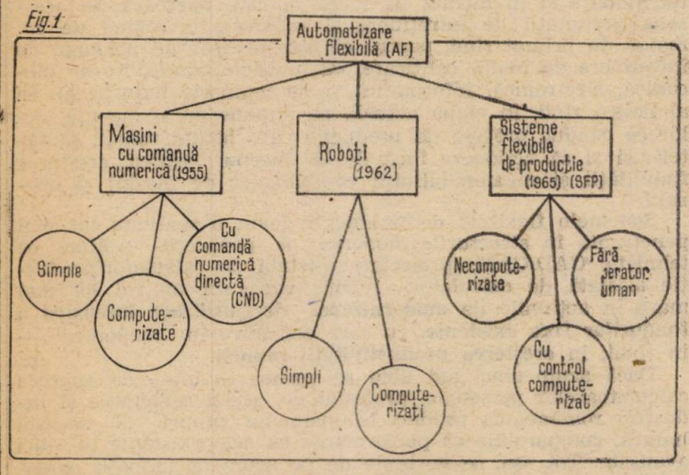

Avantajul major constă în **flexibilitate**: „el poate să intervină în realizarea diverselor produse în cadrul unei linii de fabricație, pe măsură ce se schimbă cererea pentru aceste produse; el poate fi reprogramat pentru a face față unor schimbări minore în structura produsului sau atunci cînd se introduce un produs complet nou“ [1]). În acest mod producția de serie mare și foarte mare devine mult mai flexibilă, în sensul posibilităților de adaptare la schimbarea volumului și a tipului de produse, iar în producția de serie mică se pot înregistra salturi importante ale productivității muncii, realizîndu-se competitiv loturi mici de produse. Situîndu-se, în acțiunea de creștere a productivității muncii, pe poziția unui rival important al „automatizărilor grele“ sau al „mașinilor dedicate“, el contribuie deci la asigurarea gradului de flexibilitate necesar fabricației pentru a răspunde rapid schimbărilor în opțiunile beneficiarilor, element important în condițiile concurenței internaționale.

Tabelul nr. 1

CARACTERISTICI	TIPURI DE AUTOMATIZARE: MAȘINI STANDARD	MAȘINI SPECIALE (DEDICATE)	LINII DE TRANSFER	CONTROL NUMERIC SIMPLU	CONTROL NUMERIC COMPUTERIZAT	CND	SPF FĂRĂ CALCULATOR	SPF CU CALCULATOR	SPF FĂRĂ OPERATOR UMAN
OPERAȚII ON-MAȘINĂ	x	x	x						
MAȘINI PROGRAMABILE				x	x	x	x	x	x
TRANSFER ȘI STOCARE AUTOMATE							x	x	x
ASAMBLARE AUTOMATĂ									x
CONTROL AUTOMAT									x
PROIECTARE ASISTATĂ DE CALCULATOR									x
CONDUCERE ASISTATĂ DE CALCULATOR									x

Ca element structural, în cadrul unor procese de producție, robotul este capabil să îndeplinească **o varietate mare de funcțiuni.** El poate fi utilizat pentru a realiza astăzi o anume activitate și una nouă mîine, fără schimbări în structura lui fizică, datorită posibilității de a fi reprogramat în mod corespunzător. Ca atare, el se integrează în conceptul mai larg de **automatizare flexibilă** (fig. 1) [2]).

În tabelul nr. 1 sînt prezentate caracteristicile specifice ale diferitelor tipuri de automatizare flexibilă. Devine, în prezent, tot mai clar că AF se deplasează către zona producției asistate de calculator, ce include într-o pondere mare robotul.

Adaptare la domenii de aplicare tot mai largi

DOMENIILE de aplicare ale roboților s-au diversificat; astfel ei se folosesc pentru sudura prin puncte sau cu arc, manipulare și transport, vopsitorie, asamblare, iar pentru viitor se întrevăd tipuri evoluate, cu capacități vizuale și tactile, precum și roboți inteligenți. Varietatea structurală a acestor echipamente complexe cuprinde roboți care lucrează în coordonate carteziene (compuși dintr-o coloană și un braț — utilizați în special la sudura prin puncte sau cu arc), în coordonate cilindrice (specializați pentru activități cu sarcini grele de manipulare și asamblare — compuși dintr-o coloană ce se rotește și un braț), în coordonate polare.

Cele mai recente evoluții pe plan mondial în domeniul roboților industriali se bazează în special pe progresele rapide în microelectronică și, mai recent, în inteligența artificială, teoria programării și a realizării sistemelor expert. Memorii RAM sau, mai recent, memorii cu bule magnetice au fost încorporate în structura robotilor pentru a preveni discontinuitățile în funcționare la întreruperea alimentării cu energie electrică. Se realizează, de asemenea, trecerea de la microprocesoare de tip 8 biți la cele cu 16 biți, care corespund nevoilor prelucrării unor complexe mai mari de operații și de date și controlului realizării unor toleranțe foarte mici la diversele activități efectuate de robot. S-au creat, totodată, limbaje speciale de programare, cum ar fi VAL; în alte limbaje, mai evoluate, inginerul descrie problema, iar robotul sortează modul optim de rezolvare a ei (RAPT — Robot Automatic Programming Tool, AML — A Manipulator Language, EMULA ș.a.).

[1]) John Hartley — Robots at work (A practical guide for engineers and managers), IFS Publications Ltd., U.K., North Holland Publishing Company, 1983

[2]) Heinz-Dieter Hanstein, Harry Maier — The diffusion of flexible automation and robots, WP-81-152, November 1981, IIASA, Austria

Criterii de determinare a eficienței economice

PENETRAREA roboților în structurile industriale moderne nu este o chestiune de simplu prestigiu tehnologic, nici de modă, ci o necesitate stringentă și pe termen lung. Ea împlinește cerințele eficienței tehnico-economice, în măsura în care dirijarea ei se supune legilor obiective ale acesteia.

În fig. 2 este prezentată schematic structura efectelor tehnice și economice ale introducerii roboților.

În aprecierea aspectelor tehnice și economice trebuie avut în vedere că roboții industriali sînt echipamente relativ scumpe (numai costul de instalare reprezintă pînă la 20 % din valoarea lor), iar pentru a se asigura eficiența, investiția aferentă trebuie să poată fi recuperată într-o perioadă de timp relativ scurtă, ceea ce presupune asigurarea condițiilor pentru funcționarea lor continuă. Cheltuielile orare de operare au — potrivit datelor din literatura străină — următoarea structură : amortizare + instalare (64%), consum de energie electrică (7,4%), întreruperi tehnologice (7,4%), întreținere și reparații (21,2%).

Eficiența economică a introducerii unui robot se poate calcula utilizînd criteriul **termenului de recuperare** sau cel al **cheltuielilor totale anuale.** Acești indicatori depind, evident, de **numărul orelor de utilizare zilnică** (numărul de schimburi) și se raportează la numărul de **personal uman înlocuit,** care diferă după tipul de aplicație a robotului considerat (tabelul nr. 2) [3]).

Calculele economice arată că termenul de recuperare a investiției în sistemele de roboți este de 1 pînă la 3,5 ani, la o durată de viață a unui robot de circa 5—6 ani. Elementele de eficiență economică trebuie judecate în ansamblul investițiilor conexe aferente pentru cuplarea structurilor robotice cu echipamentele existente în întreprindere, care nu au fost sau nu pot fi robotizate. Robotul are și efecte economice pozitive „ascunse", spre exemplu el nu omite nici unul din punctele de sudură și nu le plasează la intervale neregulate, cum se întîmplă la executarea manuală a operației.

Viteza de penetrare a roboților în structurile de producție la nivelul economiei naționale depinde de o serie întreagă de factori, printre care : numărul de locuri de muncă ce se pretează la acțiuni de robotizare ; numărul de personal muncitor

Tabelul nr. 2

Aplicația	Numărul de schimburi		
	1	2	3
Asamblare și manipulare	0,3-1,0	0,6-2,0	1,0-3,0
Sudură prin puncte	0,7-0,9	1,5-1,75	2,1-2,5
Sudură cu arc	0,5-0,75	1,0-1,5	1,5-2,2

în industria constructoare de mașini, electrotehnică și electronică, în minerit, în construcții și alte ramuri unde există activități cu posibilități de robotizare ; ponderea personalului direct productiv în totalul personalului ; numărul de schimburi ; numărul de personal uman care ar putea fi înlocuit de către un robot.

Soluțiile de perspectivă pentru roboți mult mai eficienți includ dezvoltarea unor caracteristici de văz, tactile și de învățare. Există, totuși, din partea constructorilor de echipamente robotice rețineri referitoare la adoptarea pe scară mare a unor astfel de soluții în viitorul apropiat.

O direcție cu totul diferită de utilizare a roboților o reprezintă cea a transportului intern uzinal, utilizînd cărucioare-robot, acționate prin cablu sau dirijate de benzi metalice magnetice la suprafața pardoselii. Asemenea sisteme pot fi cuplate cu centre de prelucrare sau roboți, conducînd la o mai mare flexibilitate și eficacitate.

Pregătirea asimilării noii tehnologii

TREBUIE PRECIZAT că introducerea roboților în structurile industriale presupune reproiectări, elaborarea de proceduri specifice ; adeseori aceste activități aduc un plus de ca-

[3]) J. Hartley, op. cit.

Fig. 2

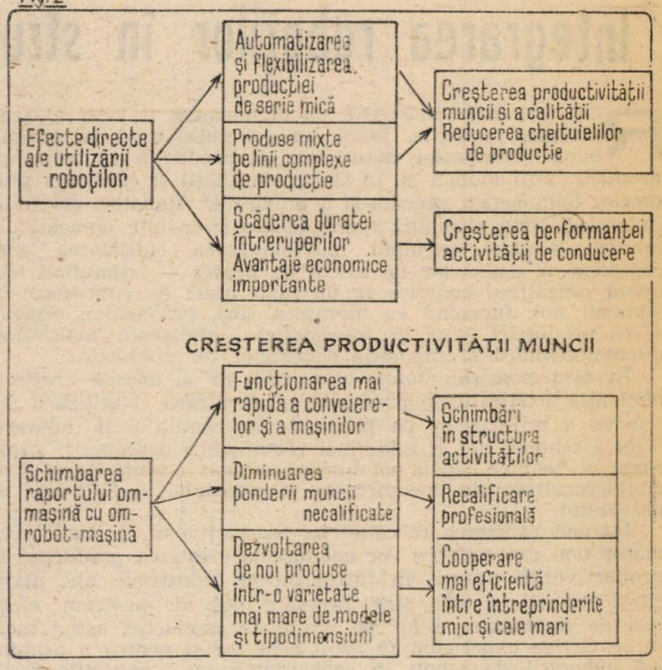

litate, prin aceea că se micșorează toleranțele la prelucrare și respectiv asamblare, se acceptă doar o tehnologie de lucru bine definită, care să conducă la creșterea fiabilității produsului final. Implantarea roboților nu presupune doar simpla lor instalare ; ea solicită o abordare de **inginerie de sistem,** de la reproiectarea și adaptarea produselor la noile standarde solicitate, pînă la reproiectarea organizatorică și tehnologică a liniilor de producție.

Nu orice activitate de montaj realizată cu destul de multă ușurință și abilitate de către operatorul uman poate fi lesne însușită de către un robot. Uneori acest lucru se poate face doar după reproiectarea și modularizarea reperului ce urmează să se integreze într-un ansamblu complex. Evident că în această etapă se pot folosi metode moderne, de pildă analiza valorii, în vederea asigurării unei compatibilități funcționale și de asamblare a produsului.

În evaluarea complexă a eficienței tehnice și economice a roboților, un loc important îl joacă, desigur, siguranța lor în funcționare și în mediul de lucru în care operează. În acest sens, activității de întreținere și reparație îi revine un rol major. În primul rînd, pentru că este necesar un personal de întreținere de înaltă calificare, cu multiple cunoștințe de mecanică, electronică, informatică și de inginerie industrială. În al doilea rînd, în etapa actuală se impune cu stringență, celor ce conduc procese de producție care includ roboți, să înțeleagă și să acționeze încă de la început pentru creșterea fiabilității și mentenabilității complexelor de mașini și operații.

Sistemele flexibile de producție devin o realitate tot mai penetrantă în structurile moderne de producție. Alături de tehnicile CAD/CAM (proiectare asistată de calculator/producție asistată de calculator), roboții vor juca un rol tot mai mare în acțiunile de **modernizare,** de **utilizare intensivă a fondurilor fixe existente,** cu care pot intra în „cooperare" — în final, în **creșterea productivității muncii.**

Dacă acum cinci ani abia se vorbea în lume de apariția calculatoarelor personale, profesionale, astăzi cercetarea și industria românească produc echipamente proprii de această natură, comparabile ca performanțe cu cele existente în țări avansate. Tot așa, se vorbește de pe acum de „roboții personali", ce ar urma să apară în jurul anilor 1995—2000, perspectivă care credem că va prezenta interes și pentru dezvoltarea economico-socială a țării noastre.

Cercetarea și industria românească de roboți s-au angajat puternic, pentru înfăptuirea prevederilor din Directivele Congresului al XIII-lea al partidului, în conceperea, fabricarea și utilizarea acestei tehnologii de vîrf — robotica. Succesul penetrării roboților va fi determinat deopotrivă de activitatea proiectanților și realizatorilor și de atitudinea mulțimii utilizatorilor potențiali, de capacitatea acestora de a introduce eficient, sub raport tehnic și economic, astfel de echipamente ce implică o mare complexitate tehnologică și organizatorică.

dr. Adrian V. GHEORGHE

Chimia la confluența a două milenii

APROPIEREA de confluența a două milenii prilejuiește reflecții de natură diversă, în care fantezia se împletește armonios cu judecata riguroasă, rațională. Fiind vorba despre o etapizare de mare întindere, asemenea evaluări au mai puțin caracterul de istorie a unei anumite discipline cît rolul unei gîndiri sintetice, de apreciere a unui moment de împlinire a civilizației umane. Un astfel de prilej îl poate reprezenta interpretarea devenirii unei științe particulare cum este chimia.

În anul 965, din China, a fost adusă în Europa pulberea neagră — un amestec de cărbune, sulf și azotat de potasiu. Înainte de a se încheia mileniul I se menționează că la Goslar, o localitate germană de la poalele munților Hartz, se exploata o mină de argint și cupru unde se făcea și separarea acestor metale.

O mie de ani mai tîrziu, în ultimul sfert al mileniului nostru apare mașina cu abur a lui Watt și apoi marea industrie. Cărbunii aduceau nu numai energia care să înlocuiască și înmiiască forța omului, ci și materii prime pentru industria chimică, gudroanele (baza de coloranți, medicamente, parfumuri etc.). Fierul asigura osatura acestei epoci, iar aburul mișcarea : mașinile de mină, cele textile și apoi locomotiva și vaporul. Epoca mașinismului își face astfel intrarea triumfală în istorie, creînd și o clasă nouă socială, a muncitorimii.

Țițeiul, cunoscut din antichitate dar nevalorificat, a fost reconsiderat, constatîndu-se abia acum mai bine de un secol că are putere calorică de două-trei ori mai mare decît cărbunele și este de două-trei ori mai ieftin decît acesta ; motive suficiente ca să se substituie cărbunilor și să dea unei omeniri pasionate de viteză automobilul și avionul. Țițeiul oferea totodată materii prime din cele mai variate pentru industria chimică, prilejuind realizarea unei grandioase industrii petrochimice care ne-a dat materiale plastice, fibre sintetice, cauciucuri sintetice, detergenți, piele sintetică, insecticide etc. Chimia a devenit astfel strîns legată de celelalte ramuri industriale ; ea nici nu mai putea fi tratată separat, căci s-a întins ca un păienjeniș și a pătruns în toate celelalte ramuri industriale.

Chimia teoretică are puternice tangențe cu numeroase domenii ale științei și legături extrem de strînse cu aproape toate sectoarele industriei. Chimia dă filozofiei și fizicii suportul material elaborării de teorii, permite biologiei și medicinei înțelegerea mai profundă a fenomenelor vieții și înlesnește crearea de medicamente din cele mai neprevăzute, dă mineralogiei și metalurgiei metode mai eficiente pentru extragerea și prelucrarea metalelor, dă agriculturii îngrășăminte, ierbicide și insecticide, industriei textile fibre artificiale și sintetice precum și coloranți și mordanți ; extrage din țițeiul unsuros carburanți pentru rachete, iar prin diferite prelucrări cauciucuri sintetice cu proprietăți deosebite.

Și am putea continua cu astfel de exemplificări de cea mai mare însemnătate ; dar și cele menționate sînt suficiente pentru a arăta legăturile strînse dintre chimie și celelalte ramuri, în a ne familiariza cu noțiunile de astrochimie, fizico-chimie, electrochimie, biochimie, agrochimie etc.

Ne apropiem rapid de mileniul al treilea, mileniu care în primele două decenii nu va mai avea petrol și gaze naturale decît în cantități infime, iar după primele trei secole nu va mai avea cărbuni. Zăcămintele de uraniu și căderile de apă nu vor putea înlocui aceste două surse mari de energie cu care omenirea s-a obișnuit de secole, așa că energia viitorului va trebui căutată în soare. De altfel, primele decenii ale mileniului trei vor trebui să facă dovada ingeniozității omului pentru rezolvarea problemei energiei ieftine și nelimitate care va trebui să provină din soare, dar nu vor fi neglijate nici energii încă minore cum sînt cele produse de biomasă.

Industria chimică este o mare consumatoare de energie și deci are nevoie, mai mult decît celelalte ramuri industriale, de energie ieftină. Fără realizarea acestui progres, știința și tehnica vor avea o dezvoltare mult încetinită. Dar chimia mai are nevoie de materii prime variate și în cantități mari, practic nelimitate. Și aici dificultățile vor fi numeroase și nu ușor de soluționat. Fără gudroane din cărbune, fără produse de bază ale industriei petrolului, cu minereuri sărăcite în conținutul metalic situația nu va fi ușoară. Se va merge desigur spre folosirea metalelor excedentare — aluminiu, fier, magneziu și spre extragerea de pe fundul mărilor și al oceanelor a unor cantități imense de noduli care conțin mangan, nichel și cobalt. Pe baza acestora chimia va reuși să realizeze alte aliaje din metalele care se găsesc în continuare în cantități importante și va căuta să înlocuiască, în toate sectoarele unde este posibil, metalele cu materiale plastice.

Materiale plastice ? Da, desigur și fiindcă ele (în afară de acetilenă, care se obține din cărbune și var) se fabrică din materii prime ce rezultă din cărbune sau petrol, dar se va trece cît mai repede spre o nouă bază de materii prime, cea vegetală. Aceasta și în special cerealele se reîmprospătează în fiecare an. Teoretic, recolte cît mai bogate vor asigura nu numai alimente ci și materii prime pentru industria chimică. Se poate folosi, deci, amidonul din porumb pentru a se ajunge la glucoză și alcool etilic și apoi la etilenă și butadienă, baza de materii prime pentru materiale plastice, cauciucuri sintetice etc. Din deșeurile de la trestia de zahăr se pot obține eteri, esteri, uretan, materiale plastice, iar din melasa sfeclei de zahăr se poate fabrica alcool etilic și etilena — baza petrochimiei actuale. Deșeurile de orez pot da detergenți, materiale adezive pentru fabricile de hîrtie și pentru industria textilă.

Pentru a se putea ridica producția agricolă în mod substanțial este nevoie în primul rînd de îngrășăminte chimice și în special de cele cu azot. Azot ? Să nu uităm că atmosfera conține 4/5 de azot pe care Haber încă de aproape un secol l-a putut folosi la sinteza amoniacului de la care se trece cu ușurință la îngrășăminte eficiente cu azot (azotat de amoniu).

Și importanța chimizării lemnului va fi reanalizată în viitor, căci din deșeurile lemnoase se pot obține o serie de produse chimice și nu va putea fi neglijată chimizarea ligninei. După extragerea celulozei din lemn, folosită pentru fabricarea hîrtiei și a unor fibre artificiale, este normal ca și lignina să beneficieze de o chimizare superioară celei de azi.

În afară de perspectivele apropiate ale chimizării prin procedee existente deja, ușor de întrezărit, apar din nou deschideri spre progrese chimice substanțiale. Unul din alimentele de bază ale omului și a unor animale este desigur proteina. Chimiștii au putut realiza proteina din petrol cu ajutorul unor bacterii care ajută la fixarea pe țiței (care conține carbon și hidrogen) a azotului. Dar biochimia celulei cu cromozomii săi și acizii nucleici este ca bacteriile în perioada lui L. Pasteur. Progresele uriașe care au fost făcute de atunci se estimează că vor fi făcute și în viitorul apropiat. Oare nu în laborator a reușit Fr. Haber sinteza amoniacului și abia după cîțiva ani ea a fost transferată de C. Bosch în procedeu industrial ?

Industria chimică mai are nevoie de hidrogen și oxigen. Ambele se găsesc în apă în cantități nelimitate. Metodele de obținere a lor sînt demult cunoscute. Chimia organică de sinteză necesită cantități importante de clor. Nu este o problemă, căci clorura de sodiu se găsește în natură atît în mine cît și în apele mărilor, în cantități nelimitate.

Iată cum, în preajma confluenței a două milenii, cînd omenirea a secătuit practic materii prime limitate, noul mileniu, cu toate greutățile pe care le are de învins de la început, va putea fi controlat și dus spre noi succese care să asigure nevoile omului și viitorul omenirii.

Axente SEVER-BANCIU

Direcţii şi efecte ale investigării spaţiului cosmic

REALIZĂRILE de excepţie ale revoluţiei ştiinţifice şi tehnice, care au deschis activităţii umane o nouă dimensiune — **dimensiunea cosmică** — au permis ca în cursul unei singure generaţii să se înregistreze succese epocale: de la lansarea primului satelit al Pămîntului, efectuarea zborurilor spaţiale cu fiinţe umane la bord, trimiterea oamenilor şi vehiculelor robot pe Lună şi a rachetelor spaţiale spre Marte şi Venus, pînă la organizarea de misiuni dincolo de Jupiter şi Saturn şi plasarea pe orbită terestră a staţiilor spaţiale. În ciuda unor severe constrîngeri, determinate de costul ridicat al explorării, spaţiul a devenit un stimulent al progresului uman, oferind perspectiva unor soluţii problemelor acute de pe Terra. Circa 150 de state utilizează deja comunicaţiile spaţiale şi peste 220 de sateliţi de telecomunicaţii cu obiective diverse — ştiinţifice, experimentale, lucrative — sînt în serviciu în întreaga lume. Peste 100 de state au utilizat pînă în prezent date transmise prin sateliţi de telecomunicaţie, iar circa 40 dintre ele sînt membre ale serviciilor internaţionale de telecomunicaţii prin satelit — Intersputnik, Intelsat, Inmarsat.

În acelaşi timp însă, tendinţele recente de extindere a cursei înarmărilor la spaţiul extraatmosferic au deschis o nouă arenă de confruntare, suscitînd o vie îngrijorare pentru întreaga comunitate internaţională. **„Intensificarea măsurilor de militarizare a spaţiului cosmic** — aprecia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, în Raportul prezentat la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R. — **măreşte considerabil pericolul unei catastrofe nucleare. În general, folosirea abuzivă a Cosmosului, fără nici un control, reprezintă un grav pericol pentru echilibrul ecologic, pentru viaţa omenirii, a planetei noastre".**

Progresele rapide ale ştiinţelor şi tehnicilor spaţiale au permis să se lărgească şi să se multiplice aplicaţiile şi utilizările Cosmosului. Astfel, la acest sfîrşit de secol şi de mileniu, omul a dobîndit mijloacele necesare pentru a-şi lărgi spaţiul de acţiune, pentru a explora noi posibilităţi de cunoaştere şi de satisfacere a nevoilor sale.

Pînă nu de mult domeniul de activitate umană se limita aproape exclusiv la spaţiile de suprafaţă ale apelor şi la zona de uscat a Pămîntului, din care numai ceva mai mult de jumătate era folosită mai intens. După estimaţii autorizate există prea puţine speranţe ca pe viitor situaţia să se schimbe sensibil. Ştiinţa şi tehnologia contemporană produc, însă, impulsuri puternice în direcţia utilizării, cu intensitate crescîndă, a acelor spaţii planetare neospitaliere, considerate pînă nu demult inaccesibile activităţii economice rentabile.

Ce aşteaptă omenirea de la Cosmos ?

Iată o întrebare simplă, firească, pe care şi-o pun nu numai oamenii politici, diplomaţii, ci şi cercetătorii în diverse specialităţi — fizicieni, biologi, economişti, matematicieni, politologi, jurişti etc., şi nu în ultimul rînd militarii.

Explorarea Cosmosului — o prioritate actuală a omenirii ?

UNUL din imperativele lumii contemporane reclamă ca, prin eforturi unite şi într-un spirit de solidaritate, să fie eradicată mizerie în care trăieşte peste 2/3 din populaţia globului şi să fie asigurat viitorul paşnic al întregii omeniri.

Explorarea spaţiului extraatmosferic şi a corpurilor cereşti răspunde acestui imperativ ? Sau este o extravaganţă a unui grup restrîns de state bogate ?

Sînt întrebări, alături de multe altele, luate în considerare cu toată seriozitatea, atît de reprezentanţii oficiali ai statelor cît şi de oamenii de ştiinţă de pretutindeni. Răspunsurile ce se caută în numeroasele reuniuni şi organizaţii internaţionale guvernamentale, precum şi în forumuri ştiinţifice special create în acest scop se înscriu pe un segment ce porneşte de la o negaţie categorică pînă la o afirmaţie fermă.

Istoricul britanic Arnold Toynbee oferă un răspuns tranşant : „În situaţia actuală, explorarea spaţiului pare a fi o bizarerie ce nu se justifică, căci i s-a dat curs liber în detrimentul populaţiilor sărace. Eu cred că generaţiile viitoare o vor condamna retrospectiv ca fiind o nebunie antisocială a unei minorităţi bogate, întocmai ca în construirea piramidelor egiptene sau a palatului de la Versailles din timpul lui Ludovic al XIV-lea" (Arnold Toynbee, Daisaku Ikeda, **Choisir la vie. Un dialogue**, Editions Albin Michel, Paris, 1981, p. 198).

Refuzul lui Toynbee de a accepta această nouă acţiune umană este motivat de faptul că în prezent ea n-ar fi justificată de un interes ştiinţific sau de progresul economic şi social. După opinia lui, în realitate n-ar fi vorba decît de o competiţie între superputeri, a cărei miză o constituie prestigiul, la fel ca şi în ce priveşte proiectarea în domeniul armelor nucleare. În plus, el apreciază că „n-ar trebui să se dea prioritate cheltuielilor enorme pe care le antrenează explorarea spaţiului, atunci cînd cea mai mare parte a omenirii trăieşte în sărăcie, lipsită de minimum necesar de hrană, îmbrăcăminte şi locuinţe".

Pe o poziţie asemănătoare s-au situat şi autorii Raportului către Clubul de la Roma intitulat **„Restructurarea ordinii internaţionale"**, coordonat de profesorul olandez Jan Tinbergen, laureat al Premiului Nobel pentru economie, care aprecia : „Spaţiul a oferit superputerilor noi posibilităţi de a-şi extinde sfera de influenţă, şi aşa enormă : prin spionaj, prin detectarea rezervelor şi resurselor necunoscute şi prin posibilităţile pe care sateliţii de comunicaţii le oferă pentru influenţarea atitudinilor şi percepţiilor oamenilor de pretutindeni. De asemenea, spaţiul este mediul folosit de cele mai distrugătoare arme ale omului, iar armele spaţiale au devenit un domeniu al faptelor şi totodată al speculaţiilor".

Ca gestionară a patrimoniului său comun, omenirea poate aprecia judecăţile binare ale iluştrilor savanţi, britanic şi olandez, ca înglobînd un sîmbure de adevăr : umanitatea dispune de resurse relativ limitate, a căror utilizare ridică probleme de prioritate şi că în nici un caz, în această optică, investiţiile enorme, materiale şi de inteligenţă, alocate în explorarea Cosmosului, nu s-ar putea înscrie printre astfel de priorităţi. Dar privind lucrurile retrospectiv constatăm că nu întotdeauna dezvoltarea ştiinţei s-a găsit motivată de interesele prioritare ale umanităţii. Pe de altă parte, nu se poate pune semnul egalităţii între „interesele naţionale" ale cîtorva state privilegiate, şi care vor încerca, evident, să-şi menţină aceste privilegii şi în Cosmos, şi interesele care animă aspiraţiile spre progres şi prosperitate ale popoarelor. Nu trebuie uitat, de asemenea, că datorită ştiinţei, umanitatea a făcut progrese colosale în trecut şi, indubitabil, va face altele şi în viitor.

Progrese colosale au fost înregistrate şi în ştiinţele şi tehnologiile spaţiale, care pot juca un rol important în soluţionarea numeroaselor probleme economice, sociale şi de altă natură cu care lumea contemporană se găseşte confruntată. Dar explorarea spaţiului şi aplicaţiile practice ale cercetării spaţiale sînt, prin natura lor, de **interes general,** iar problema avantajelor se pune în mod **concret.**

Care vor fi, deci, beneficiile concrete ale fiecăreia din cele aproape 170 de ţări cîte există actualmente pe glob, şi mai ales ale ţărilor în curs de dezvoltare, ale ţărilor mici şi mijlocii, care nu dispun de mijloace şi resurse care să le permită să-şi organizeze un program spaţial independent ? Multe din aceste ţări au adus şi aduc contribuţii importante la ştiinţa şi cercetarea spaţială şi sînt, pe deasupra, obiectiv îndrituite la beneficiile acestui patrimoniu comun al umanităţii. Răspunzînd la această stringentă întrebare, fostul secretar general al O.N.U., Kurt Waldheim, spunea : „Este intenţia noastră fermă, a tuturor, ca explorarea şi utilizarea spaţiului extraatmosferic să fie conduse în interesul şi pentru beneficiul întregii umanităţi şi ca fructele acestei mari întreprinderi umane să fie împărţite pe ansamblul naţiunilor, independent de gradul lor de dezvoltare economică şi tehnică".

Cu aceste gînduri şi speranţe priveşte omenirea contemporană spre Cosmos.

Contribuţii la progresul ştiinţei

CU MULT timp în urmă, oamenii de ştiinţă anticipau că activităţile spaţiale de orientare extraterestră pot aduce soluţii unor probleme fundamentale, cum ar fi cele ale naturii universului, originii materiei, evoluţiei sistemului solar, precum şi cea a originii şi viitorului însăşi vieţii pe Pămînt.

ȘTIINȚA ÎN CONFRUNTARE CREATOARE CU CERINȚELE ECONOMIEI

Progresele înregistrate în cele aproape trei decenii de cînd omul a intrat în **Era Cosmică** au început să confirme aceste previziuni, dînd o nouă perspectivă asupra sistemului nostru solar și a propriei noastre planete și posibilitatea de a înțelege o serie de fenomene biologice, a raporturilor dintre om și natură și a cuteza să se răspundă la ancestralele întrebări : cine sîntem ? de unde venim ? încotro ne îndreptăm ? Omul a căpătat, totodată, posibilitatea de a cerceta **in vivo** celelalte planete ale sistemului solar, celelalte stele și galaxii și să privească tot mai departe, pînă la originile lumii.

Orientarea activității umane spre zonele din afara Pămîntului are ca obiectiv și obținerea unor avantaje pragmatice, imediate și de perspectivă. Numeroase studii efectuate pînă în prezent prevăd o intensificare a utilizării tehnicilor spațiale către sfîrșitul acestui secol, cea mai mare șansă de perfecționare avînd tehnicile de explorare, producție și administrare a resurselor de pe Terra, inclusiv producerea de energie solară, cele de protecție a mediului înconjurător și de previziune. Încă de pe acum cunosc o largă dezvoltare domenii noi de activitate ca : teleobservarea Pămîntului prin sateliți, radiodifuziunea directă prin sateliți, comunicațiile spațiale, meteorologia spațială, construcția sateliților de navigație ș.a.

Fiind indisolubil legate de contextul socio-economic, politic, cultural etc., științele și tehnologia, inclusiv științele și tehnologiile spațiale au vocația de a servi cauza progresului tuturor statelor, în toate domeniile de activitate. Fără a putea pretinde că vor aduce soluții tuturor problemelor complexe ale fiecărui stat, ele creează premisele pentru stimularea dezvoltării economico-sociale a acestora. Condiția esențială pentru utilizarea spațiului extraatmosferic în scopuri pașnice o constituie menținerea păcii și securității în Cosmos și interzicerea cursei înarmărilor în această zonă.

Dezvoltarea rapidă a științelor și tehnologiilor spațiale a creat posibilități pentru cercetări experimentale și aplicații importante. Astfel, au fost elaborate o serie de proiecte vizînd organizarea Anului Internațional al Soarelui Calm, anchete emise prin radiofaruri, telemăsura continuă de semnale provenite de la anumiți sateliți ș.a.

Care este stadiul pregătirilor pe Terra pentru cucerirea Cosmosului ?

Științele și tehnologiile spațiale, care au progresat într-un ritm exponențial, au deschis calea unor importante descoperiri științifice și a elaborării unor teorii care au sugerat noi experiențe. La numai zece ani de la lansarea primului satelit artificial al Pămîntului, un întreg sistem de telecomunicații a intrat în fază operativă, deservind în prezent sectoare întregi de activitate. Pe sol au fost montate telescoape ultraperfecționate care au permis să se facă o serie de descoperiri surprinzătoare : s-a descoperit și studiat un mare număr de stele și de nori reci și s-a constatat că numeroase obiecte cosmice emit mari cantități de energie în infraroșu. Observațiile, efectuate prin baloane și de la sol în ultimii 30 de ani, au dovedit că spectrul energiei cosmice este extrem de vast și energiile cele mai ridicate se situează mult peste ceea ce se poate obține în laborator.

Au fost create mijloace care au permis apropierea de alte corpuri cerești pentru a le studia de aproape sau de la fața locului, studiile cele mai intense fiind făcute asupra Lunii, cum era și firesc. Studierea în zeci și zeci de laboratoare din lumea întreagă a materialelor aduse de astronauții americani și de sondele automate sovictice de pe Lună au permis să se obțină noi și prețioase informații asupra compoziției chimice, structurii și evoluției Lunii, istoricului formării craterelor de pe Lună și preistoria razelor cosmice de slabă energie și sistemului solar.

Alte două obiective — Venus (interesantă pentru că în ce privește dimensiunile și distanța față de Soare se aseamănă mult cu Pămîntul) și Marte — fost fost vizitate de sonde automate sovietice și americane, care au depus instrumente de cercetare. Sonde planetare au fost trimise și în direcția planetelor uriașe — Jupiter (cea mai mare din sistemul solar, avînd o masă superioară masei tuturor planetelor laolaltă), Saturn și Uranus. Soarele a constituit și constituie și el obiectul unei intense și atente observații și cercetări.

Rezumînd, în numai 25—30 de ani imaginea omului asupra universului a suferit modificări fundamentale. În același timp, trebuie să recunoaștem că nu sîntem decît la început. Pe măsură ce științele spațiale vor dobîndi o ordine de precădere mai înaltă, iar cooperarea internațională va intra în obișnuit, sînt de așteptat noi descoperiri.

Primele aplicații tehnologice

ÎN STRATEGIA cuceririi Cosmosului, activitatea experimentală ocupă un loc aparte. În baza datelor furnizate de știință s-au putut determina, cu precizie din ce în ce mai mare, activitățile care se pot desfășura în spațiul extraatmosferic și pe corpurile cerești, ținînd seama de particularitățile acestora : absența aproape totală a gravitației, vid aproape absolut ș.a.

Primele experiențe în mediul spațial au fost efectuate în domenii de activitate specifice, între care fizica fluidelor, chimie, metalurgie și producerea monocristalelor. S-a urmărit fabricarea unor produse a căror realizare pe Terra este foarte costisitoare și cu un grad de puritate și de perfecțiune greu de obținut. În cadrul unor programe întreprinse de U.R.S.S. și Organizația Intercosmos (la bordul navelor Saliut-6 și de S.U.A., cu navele Skylab, Apollo (14, 16 și 17) s-a reușit fabricarea de monocristale, un tip de semiconductori foarte importanți, studierea fuziunii și solidificării metalelor, realizarea unor aplicații ale electroforezei, sudura cu fascicole de electroni etc.

Experiențele făcute pînă în prezent îngăduie o rază de optimism în ce privește fabricarea unor produse farmaceutice greu sau imposibil de realizat pe pămînt. Sistemul de experimentări în domeniul fluidelor a permis studierea unor fenomene prin utilizarea tehnicilor de observație optică. Deși în aceste domenii mai sînt multe de făcut și numai printr-o largă difuzare a rezultatelor experimentale se va accelera progresul, se estimează că producerea de materiale noi în spațiu va deveni într-un viitor nu prea îndepărtat foarte rentabilă. Experiențe foarte complexe au fost făcute în spațiul extraatmosferic asupra animalelor și a oamenilor. După primii sateliți cu diferite viețuitoare la bord au urmat imediat misiuni, din ce în ce mai lungi, cu aparate spațiale locuite de oameni. În condițiile unor zboruri prelungite, omul a dovedit că este capabil să se adapteze condițiilor de imponderabilitate și să execute sarcini din ce în ce mai complexe. Zborurile spațiale au constituit pentru medicină și biologie un cadru de cercetare absolut nou, unde teoria nu permitea să se facă previziuni verificabile. În baza experiențelor efectuate în ultimii 20—25 de ani, în special a celor realizate de U.R.S.S. și S.U.A., au fost puse la punct importante mijloace experimentale de cercetări privind :

— fenomenele fiziologice fundamentale legate de cele trei sisteme senzoriale principale — vestibular, somatosenzorial și vizual — de care depind orientarea, comenzile și locomoția ;

— fenomenele cardiovasculare și condiționarea sistemului vascular în timpul unei perioade prelungite de imponderabilitate ;

— efectele posibile ale microponderabilității asupra cineticii proliferării celulelor ;

— biologia celulară și monocelulară.

Din datele obținute pînă în prezent s-a degajat concluzia că șederea prelungită a omului în Cosmos nu este nici imposibilă, nici periculoasă. O asemenea concluzie este fundamentală dacă se raportează la marile structuri ce se urmărește a fi asamblate în spațiul extraatmosferic, dintre care unele sînt deja cuprinse în diverse planuri și programe.

Sumara prezentare a activităților pe Terra în vederea „cuceririi" Cosmosului îngăduie deja schițarea cîtorva direcții de acțiune în spațiul extraterestru și pe corpurile cerești cu incidențe asupra activității terestre.

Pînă la sfîrșitul secolului puține sînt domeniile care nu vor fi afectate de noile activități spațiale, ori de aplicarea cercetării sau a tehnicilor evidențiate prin explorarea spațiului extraatmosferic.

Pentru marele salt al omului în spațiu au fost puse la punct materiale, componente electronice, calculatoare, utilaje mecanice, instrumente medicale și surse de energie de concepție nouă. După primele etape se constată că o serie de tehnici concepute în acest scop oferă deja posibilități de aplicare pentru problemele arzătoare și presante de pe Pămînt.

Sateliții de telecomunicații au fost concepuți pentru ca într-un viitor imediat previzibil să asigure un volum considerabil de transmisii telefonice, prin telex, ori prin televiziune, precum și prin diverse mijloace de difuzare de imagini în facsimil și de date.

Fabricatele spațiale, realizate experimental de către astronauți vor oferi avantaje de altă natură : mediul spațial — vid și imponderabil — va permite folosirea de metode de fabricare care nu vor fi utilizabile pe Terra, supusă legilor gravitației.

În momentul în care pe Terra s-a stabilit cu precizie data cînd va fi extras ultimul baril de petrol și ultima tonă de cărbune, tehnologiile spațiale oferă deja soluții pentru construirea de centrale electrice solare pe orbite geostaționare, capabile să satisfacă din plin nevoile energetice ale omenirii. Teledetecția resurselor terestre de pe platforme spațiale poate prezenta un mare interes pentru dezvoltarea economică a fiecărei țări, în special a țărilor în curs de dezvoltare și pentru protecția mediului înconjurător.

Carmen CLOȘCĂ
Ionel CLOȘCĂ

Biotehnologia şi perspectivele sale industriale

PÎNĂ NU de mult, biologia era considerată drept o ştiinţă a cărei sferă de existenţă şi aplicare nu depăşea lumea laboratoarelor. În ultimii ani însă, în special datorită progreselor importante făcute de cercetarea fundamentală şi aplicativă, biologia a pătruns în domeniul industrial. În multe ţări din lume s-a conturat deja un nou mediu tehnologic, tot atît de important pentru economie ca şi alte industrii.

Biologia modernă dispune de un potenţial deosebit de larg. Ea este într-adevăr foarte diversificată şi reprezintă probabil sectorul ştiinţelor naturii care grupează numărul cel mai mare de discipline : biochimie, biofizică, genetică, enzimologie, microbiologie, biologie moleculară şi celulară, fiziologie, imunologie, anatomie vegetală şi animală, ecologie şi altele. Domeniile de aplicare ale biotehnologiei şi bioindustriei sînt deci deosebit de vaste, la fel de vaste, poate, ca şi cele ale chimiei. Se întrevăd în general aplicaţii în domeniul sănătăţii, producţiei energetice, protecţiei mediului înconjurător, industriei agroalimentare, chimiei etc.

În cele ce urmează ne propunem să trecem în revistă o serie de posibilităţi de utilizare a potenţialului de sinteză pe care îl au microorganismele. Aşa cum se cunoaşte, metabolismul acestora este extrem de activ, viteza lor de înmulţire fiind foarte mare. O singură celulă ar putea, multiplicîndu-se, să producă o masă echivalentă cu cea a globului pămîntesc în numai cîteva zile. În acelaşi timp, o celulă poate, în condiţii prielnice, să fabrice cu un randament extraordinar de ridicat, în comparaţie cu dimensiunile sale, o anumită substanţă. Aceste valenţe sînt din ce în ce mai bine înţelese de om şi capătă tot mai mult o utilizare industrială.

În sectorul **agriculturii,** microbiologia se împleteşte cu genetica. În acest sens, o primă direcţie de cercetare o constituie ameliorarea randamentelor agricole. Se pun mari speranţe în realizarea unor specii de bacterii adaptate la o cultură sau alta şi care să fixeze azotul atmosferic, în scopul economisirii energiei prin reducerea consumului de îngrăşăminte chimice. Aşa cum se cunoaşte, în prezent numai unele leguminoase beneficiază de o capacitate suficient de mare pentru a fixa azotul necesar din aer cu ajutorul microorganismelor. La majoritatea celorlalte plante de cultură acesta trebuie furnizat sub formă de îngrăşăminte chimice. Fixarea chimică naturală este în prezent de ordinul a 20 de milioane tone pe an, în timp ce producţia de îngrăşăminte azotoase de sinteză se ridică la peste 60 de milioane tone pe an. Pe viitor, o soluţie ideală va fi transferul în codul genetic al plantelor de cultură a genelor bacteriene care determină fixarea azotului.

Tot pentru creşterea randamentelor agricole se fac cercetări în direcţia realizării de hormoni care să stimuleze şi accelereze creşterea, în direcţia ameliorării procesului de fotosinteză precum şi în domeniul protecţiei plantelor, preconizîndu-se utilizarea în locul pesticidelor a unei serii de bacili împotriva unor larve sau a păduchilor de frunze.

Una din problemele care confruntă securitatea alimentară mondială este cea a proteinelor. Viitorul aprovizionării cu aceste substanţe este apreciat de către specialişti ca sumbru. Dacă nu se vor găsi alte resurse de producere a proteinelor decît cele clasice, deficitul mondial va fi în anul 2000 de 120 milioane tone pe an. Omenirea are, prin urmare, nevoie de proteine, indiferent de originea lor. Proteinele rezultate din organismele unicelulare ar putea fi produse în cantităţi nelimitate şi cu o productivitate mult superioară faţă de cele provenite din transformarea proteinelor vegetale în proteine de origine animală prin intermediul zootehniei. Se ştie deja că bacteriile, drojdiile, ciupercile se pot dezvolta cu un randament satisfăcător în parafina de petrol. Este în general admis că o tonă de hidrocarburi parafinice ar permite obţinerea a 12 tone de drojdie uscată cu un conţinut de 75% proteine. Substanţe ca metanolul sau etanolul permit în prezent producerea în lume a 170 de mii de tone pe an proteine microbiene destinate consumului animal.

Pe de altă parte, cercetările urmăresc şi alte surse proteice exploatabile în condiţii de economicitate sporită. Astfel, în Suedia se produc proteine din reziduurile provenite din cartofi : un microorganism hidrolizează amidonul, în timp ce altul consumă zahărul rezultat, sintetizînd proteine. În Franţa se produc proteine din melasă, amidon de cartofi, precum şi din alte deşeuri alimentare. Trebuie însă recunoscut că preţul proteinelor microbiologice continuă să fie cu 30% mai ridicat decît al celor provenite din soia. Viitorul lor depinde, prin urmare, de măsurile ce se vor lua pentru protecţia mediului şi de evoluţia cererii şi preţurilor mondiale.

Industria alimentară este poate cel mai vechi utilizator al biotehnologiei, conservarea prin fermentaţie fiind cunoscută din cele mai vechi timpuri.

Numărul de aplicaţii teoretice ale enzimelor este în momentul de faţă cu totul impresionant, dar numai puţine dintre ele au cunoscut o utilizare la scară industrială. Să dăm cîteva exemple. În industria amidonului se realizează lichefierea, zaharificarea şi izomerizarea cu ajutorul a trei enzime pentru obţinerea produselor zaharoase. În industria berii se foloseşte papaina pentru prevenirea precipitării la rece. În panificaţie se utilizează amilaze pentru a întîrzia uscarea biscuiţilor. În industria zahărului s-au pus la punct procedee de preparare a zahărului hidrolizat pornind de la zaharoză. Valoarea producţiei mondiale de enzime este de ordinul sutelor de milioane de dolari pe an. Două treimi din această producţie se utilizează în scopuri alimentare, iar restul în industria textilă, a detergenţilor şi ca reactivi de analiză.

În domeniul **energiei,** schematic, biotehnologia intervine în două momente : transformarea biomasei în materie care fermentează pentru (a) producerea pe cale aerobă de alcooluri utilizabile drept carburant sau (b) producerea anaerobă de metan. Cel mai mult se aşteaptă de la hidroliza enzimatică a celulozei şi a amilaceelor. Aceste procese chimice au loc pe cale naturală în seminţele care încolţesc sau în fructele coapte. Ele produc zahăr şi permit utilizarea ulterioară a acestuia pentru obţinerea de alcool prin intermediul fermenţilor. Deşi investiţiile într-o asemenea industrie sînt încă destul de costisitoare, în prezent este absolut sigur că celuloza constituie produsul hidrocarbonat cel mai puternic absorbant de energie de care dispune lumea. Utilizarea sa ca sursă de energie reprezintă unul din procedeele cele mai interesante de reciclare a deşeurilor şi subproduselor din lemn, precum şi a celor agricole şi alimentare, existînd deja aplicaţii în unele ţări cu un bogat potenţial forestier, ca Suedia şi Canada.

Sfera „energetică" a biotehnologiei este cu atît mai interesantă cu cît ea este legată în mod direct de un alt imperativ major al zilelor noastre : depoluarea. La majoritatea staţiilor

Un sector cu largi aplicaţii în industria japoneză

ÎN JAPONIA, biotehnologia a pătruns în domenii ca alimentaţia, chimia, prelucrarea lemnului şi celulozei, mai întîi prin intermediul centrelor universitare, urmate apoi de întreprinderile productive. În prezent, 157 companii desfăşoară activităţi de cercetare-dezvoltare, cea mai mare parte în domeniul chimiei — 60, farmaceutică — 23, prelucrarea lemnului — 13. În ce priveşte tehnologiile aplicate, pe primele locuri se situează firmele activînd în folosirea enzimelor, tehnologii de fermentare, studierea microorganismelor, realizarea de mutaţii genetice, fuziunea celulară, tehnologii de recombinare a ADN, bioreactivi etc.

Buletinul JETRO „Biotechnology equipment" (septembrie 1984) consemnează următoarele date statistice legate de situaţia acestui sector în Japonia :

Numărul firmelor angajate în cercetare-dezvoltare :	**157**
Cheltuieli totale de cercetare-dezvoltare :	**47 mrd. yeni (cca 1,1% din totalul ind. prelucrătoare)**
Număr de cercetători :	**aprox. 4 000 (cca 1,6% din totalul ind. prelucrătoare)**
Rata anuală de creştere a cheltuielilor de cercetare-dezvoltare :	**20% (rata pentru totalul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare este de 10%)**
Rata anuală de creştere a numărului cercetătorilor :	**12% (rata de creştere pentru total cercetători : 3,5%)**

Dimensiunile pieței bioindustriilor

INFORMAȚIILE cu privire la producția mondială a bioindustriilor au un grad de certitudine redus. Statisticile oficiale nu înregistrează cu atare date cu privire la acest nou tip de industrie. Secretul care învăluie multe dintre activitățile desfășurate în domeniu precum și dificultățile de clasificare contribuie în bună măsură la imposibilitatea dimensionării exacte a pieței.

Se poate însă obține o imagine, cel puțin aproximativă, cu privire la dezvoltarea prezentă și previzibilă a biotehnologiilor, pe baza aprecierilor făcute de unele organisme sau de diferiți specialiști și oameni de afaceri. Astfel, un raport înaintat în 1980 guvernului francez, sub titlul „Biotehnologia mîine", aprecia că în 1990 cifra de afaceri mondială în acest sector se va ridica la 170 de miliarde de franci francezi, dar că ea va ajunge la 400 de miliarde către finele secolului.

În domeniul produselor chimice organice de sinteză, J. Leslie Glick, director general al firmei Genex Corp, evalua piața la circa 12—13 miliarde de dolari pe an, fiind convins că bacteriile pot fi larg folosite în chimia organică, dovedindu-se mai eficiente și mai economice decît tehnicile actuale. Aceasta este valabil pentru o mulțime de produse chimice care servesc la fabricarea coloranților sau detergenților. Glick a reperat de asemenea o altă piață susceptibilă de a aduce 20 de miliarde de dolari pe an, și anume cea a maselor plastice, cauciucului sintetic și insecticidelor.

Valoarea producției mondiale a enzimelor este estimată la 1,5 miliarde de franci francezi, din care 60% se alocă industriei alimentare.

Perspectivele interesante pe care le oferă biotehnologia stimulează atît lumea științifică cît și pe cea de afaceri. Astfel, numai în Statele Unite au apărut peste 200 de societăți particulare care au ca obiectiv cercetarea și exploatarea comercială a noilor tehnologii biologice. De altfel, instituții cu caracter mai mult sau mai puțin oficial, printre care Institutul Național pentru Sănătate și Fundația Națională de Științe, finanțează în această țară peste 1 000 de proiecte pentru care sînt alocați mai mult de 100 de milioane de dolari pe an.

Problema fondurilor și a implementării în producție este unul din motivele care frînează proliferarea rapidă a întreprinderilor bioindustriale. Societățile mici, chiar dacă obțin unele rezultate științifice, nu reușesc întotdeauna să se afirme pe piață, dînd faliment așa cum s-a întîmplat cu firmele americane Southern Biotech, din Florida, sau J.M. Kligore (care perfecționase o metodă de producere a interferonului pe bază de celule sanguine).

Genetech, Cetus, Genex și Biogen sînt cele mai renumite nume în domeniu. Acestea beneficiază însă de sprijinul marii industrii. Astfel, în 1979 Standard Oil Co., urmînd exemplul lui Indiana Standard și al lui National Distillers & Chemical Co., a achiziționat 24,6% din acțiunile firmei Cetus. O societate de produse farmaceutice a plătit în același an cu 8 miliarde de dolari un pachet de acțiuni al firmei Biogen. Cel mai mare acționar al lui Biogen este însă Inco Ltd., importantă corporație metalurgică, interesată în spălarea bacteriană a metalelor. Genex are și ea acțiunile împărțite la diverse mari firme, cum ar fi Koppers Co. (în domeniul metalurgiei) și Emerson Electric (electrotehnică).

Cooperările sînt și ele de natură să susțină financiar cercetările în domeniul microbiologiei. Genetech a realizat un acord cu Eli Lilly & Co. pentru comercializarea procedeului de fabricare a insulinei. Cetus a creat o colaborare cu National Distillers pentru realizarea unei uzine pilot de producere a alcoolului printr-un procedeu de fermentație nou iar cu Standard Oil un acord pentru construirea unei unități industriale de producere a unei întregi game de produse chimice intermediare.

Tot peste Atlantic s-au pus bazele unor așa-numite „complexe academico-industriale". Astfel, Monsanto Company (chimie) a încheiat un acord cu Washington University căreia îi varsă un total de 23 de milioane de dolari eșalonat pe cinci ani, începînd cu 1980, pentru a face cercetări în domeniul sănătății.

În Europa Occidentală, progresele realizate sînt mai puțin spectaculoase (deși o serie de premiere sînt în curs de pregătire), fapt pentru care numeroși oameni de știință și economiști critică flexibilitatea insuficientă, dificultatea sau imposibilitatea de a crea structuri evolutive mixte (cercetare-producție), care să permită transferul rezultatelor cercetării spre exterior.

de epurare a apelor uzate se folosesc proprietățile microorganismelor de a digera și distruge anumite substanțe nocive, mai ales în cazul poluării de natură organică. Se disting în acest sens două procedee : (a) epurarea aerobă, în care microorganismele „consumă" substanțele poluante și (b) epurarea anaerobă, în urma căreia se obține metan. Gazul produs reduce practic la zero energia necesară procesului de epurare, putîndu-se spera și la un excedent utilizabil în alte scopuri.

Din contextul energetic nu poate fi exclus potențialul mediului acvatic. Au devenit cunoscute experiențele făcute cu o algă unicelulară de apă dulce „Botryococcus Braunu", care acumulează în masa sa globule de hidrocarburi foarte apropiate de cele ale petrolului. Această veritabilă „plantă de petrol" poate produce în mediu natural 2,5 tone de hidrocarburi pe hectar pe an, dar este de așteptat un randament de zece ori mai mare în cazul culturilor industriale.

Chimia este unul din domeniile care ar putea suferi transformări spectaculoase prin asimilarea procedeelor biotehnologice. Către finele secolului XX este de așteptat să se dezvolte un nou tip de industrie chimică, „celulo-chimia" sau „organochimia", avînd avantajele unor condiții de presiune și temperatură mai moderate, cu consum redus de energie și fiind infinit mai puțin poluantă. În acest sector, biologia poate interveni fie prin producerea de materii prime utilizabile în cadrul industriei chimice clasice, fie prin producerea unor substanțe cu o mare valoare adăugată, pornind de la procedee care reconstituie procesele biologice. Redăm mai jos o serie de aplicații interesante :

— Bioplasticele. Materialele plastice pun în prezent mari probleme în ceea ce privește poluarea mediului. Nefiind degradate natural de enzimele bacteriene, ele sînt dificil de reciclat, se acumulează ca deșeuri și duc la producerea unor substanțe toxice atunci cînd sînt arse. Plasticele biodegradabile sînt foarte costisitoare. Combinarea materialelor plastice de sinteză cu biomateriale poate conduce la soluții avantajoase. Astfel, în Japonia și Australia se folosesc deja bioplastice obținute pe bază de polipeptide susceptibile a fi degradate ușor de mediul înconjurător. O serie de polimeri biodegradabili au fost produși și în Marea Britanie, prin utilizarea amidonului.

— Biomaterialele. Este vorba de materiale compatibile cu celulele vii, cu aplicații în fabricarea protezelor, traductoarelor, captatoarelor.

— Biometalurgia. Spălarea bacteriană a minereurilor sulfuroase se realizează cu ajutorul unui microorganism numit „Thiobacillus Feroxidans". Acest procedeu utilizat la cupru încă din antichitate se practică astăzi în mod curent în numeroase țări ale lumii, printre care Uniunea Sovietică, Statele Unite, R.P. Polonă, Canada, Australia. El prezintă perspective interesante pentru recuperarea deșeurilor minerale și utilizarea minereurilor sărace.

— Bioluminescența și biomagnetismul sînt proprietăți de care dispun unele bacterii. Înțelegerea reacțiilor chimice de bază care conduc la producerea luminescenței sau care dau posibilitatea microorganismelor să înmagazineze substanțe magnetice și să se orienteze într-un cîmp magnetic, ar putea deschide perspective nebănuite anumitor ramuri industriale.

În domeniul **sănătății,** aplicațiile industriale ale geneticii și microbiologiei sînt cele mai rapide. Impulsul inițial a fost dat de dezvoltarea spectaculoasă a industriei antibioticelor după cel de al doilea război mondial. În general se consideră ca fiind importante două tipuri de bioproducții pentru acest domeniu : (a) extracțiile și purificările pornind de la microorganisme și (b) producțiile de microorganisme și de celule noi prin manipulare genetică. Printre realizările cele mai spectaculoase se pot cita grefarea pe o bacterie a genei stomatostatinei, o peptidă secretată de hipotalamus, care inhibă secretarea de către hipofiză a hormonului creșterii, precum și obținerea interferonului (substanță antivirotică și poate anticanceroasă), a hormonului creșterii și a insulinei. Acestea sînt rezultatul recombinărilor genetice și implantării lor în bacterii și celule, dînd o imagine semnificativă asupra perspectivelor pe care le deschide genetica pentru industria farmaceutică.

Tot în domeniul sănătății se fac cunoscute aplicațiile importante ale biologiei în perfecționarea tehnicilor de diagnostic precum și în punerea la punct a metodelor de „trimitere" și „fixare" a medicamentelor în mediul de destinație.

Emanuel ODOBESCU

Vocaţia transdisciplinarităţii)*

ASPIRAŢIA de a adecva cunoaşterea filosofico-ştiinţifică şi conceptele pe care aceasta se bazează, la realitate este veche şi legitimă. Astăzi ea este mai puternică decît oricînd. O dovadă elocventă o constituie frecvenţa şi febrilitatea discuţiilor privind necesitatea abordărilor transdisciplinare, ca etapă superioară a investigaţiilor inter- şi multidisciplinare[1]). Deşi rămîn încă multe lucruri de clarificat, indubitabil e faptul că promotorii transdisciplinarităţii[2]) nu vor să instituie un sistem de „canoane" gnoseologice, ci să promoveze **un spirit nou** în cunoaşterea filosofico-ştiinţifică, **spiritul unităţii cunoştinţelor,** al conlucrării teoretico-metodologice între **toate** ramurile cunoaşterii, ale căror bogate achiziţii să le facă comunicante şi cumulative.

„Am moştenit de la predecesorii noştri aspiraţia ardentă spre o cunoaştere integrală, atotcuprinzătoare. Însă dezvoltarea diferitelor ramuri ale cunoaşterii, atît ca arie de cuprindere cît şi ca profunzime, ne-a pus în faţa unei dileme ciudate. Ne dăm limpede seama că abia acum începem să căpătăm materialul trainic care ne va permite să legăm într-un tot cunoştinţele dobîndite ; dar, pe de altă parte, a devenit practic imposibil ca o singură minte să poată stăpîni mai mult decît un infim fragment specializat din această sumă totală de cunoştinţe" [3]).

Am moştenit, în acelaşi timp, tot atîtea clasificări ale ştiinţelor cîte teorii şi filosofii le-au fost consacrate[4]). Iar „comunicare dintre susţinătorii unor teorii diferite este — cum spune Th. Kuhn — inevitabil parţială ; ceea ce fiecare consideră drept fapte, depinde în parte de teoria pe care el o îmbrăţişează"[5]). În ce priveşte economia politică, constată Tudorel Postolache, „oricare ar fi sistemul de clasificare a ştiinţelor pe care-l adoptăm, diferitele componente ale sistemului ştiinţelor economice se plasează în zone diferite"[6]). Fiecare teorie cade inevitabil victimă schematizărilor şi în loc să statueze **unitatea internă a cunoaşterii,** a ştiinţelor, operează separaţii, fie şi relative, dar artificiale. Distincţiile trec pe primul plan, legăturile şi corelaţiile pe plan secund. „Cultivînd totuşi cu încăpăţînare analiza, disjuncţia, clasificarea, ştiinţele obţin, în cele din urmă, un întins repertoriu de convenţii care au privilegiul de a îngădui utilizarea naturii, fără înţelegerea ei reală"[7]).

Schemele de clasificare a ştiinţelor în general, a ştiinţelor socio-umane în special, rezistă tot mai puţin confruntării cu starea reală a acestora şi mai ales cu puternicele tendinţe de colaborare, integrare, cu procesul ce conduce prin inter- şi multidisciplinaritate la transdisciplinaritate. „Exigenţa actuală a interdisciplinarităţii... reprezintă, pe de o parte, expresia limitelor pe care diferenţierea o implică, cît şi, pe de altă parte, dezideratul depăşirii graniţelor dintre discipline, devenite tot mai superficiale" [8]).

Transdisciplinaritatea se află efectiv la „ordinea zilei"[9]), constatîndu-se că izolarea tradiţională, academistă, produsă şi perpetuată de sistemele de învăţămînt universitar[10]) între reprezentanţii diferitelor ştiinţe ale naturii şi social-umaniste, în chiar interiorul celor două ramuri este o piedică serioasă în calea progresului ştiinţelor şi aplicării rezultatelor cunoaşterii în viaţa socială pentru ameliorarea condiţiei umane. „Conştiinţa impasului în care se află cunoaşterea de sine a omului contemporan a determinat o tendinţă de trecere de la cercetările strict specializate la abordări globale, interdisciplinare, singurele în măsură să ofere o imagine de ansamblu despre „anatomia" şi „fiziologia" societăţii moderne şi, mai ales, să ofere căi şi soluţii, perspective de evitare şi înlăturare a profundelor dezechilibre ale vieţii economice contemporane... Multitudinea de lucrări de sinteză care completează şi precizează cunoştinţele noastre ne orientează către un pisc de unde se în-

prof. Petru PÂNZARU

(Continuare în pag. 29)

*) Extrase din volumul „Viaţa sub privirile filosofiei şi ale ştiinţelor contemporane" (capitolele : „Transdisciplinaritatea — un teritoriu epistemologic de cucerit" şi „Asupra conceptelor transspecifice"), în curs de apariţie la Editura Albatros

[1]) Oferind o sinteză a discuţiilor purtate pe tema „Interdisciplinaritatea în învăţămîntul superior", în cadrul unui colocviu (noiembrie 1981), S. Marcus se referea la un document UNESCO în care se stabilesc patru faze ale colaborărilor între diferite ştiinţe şi anume : 1) multidisciplinaritatea (asamblarea diverselor discipline) ; 2) pluridisciplinaritatea (alăturarea unor discipline conexe ; 3) interdisciplinaritatea (atacarea concentrică a unor probleme complexe de către diverse discipline) ; şi 4) transdisciplinaritatea (reunirea unui grup de discipline pentru studiul unui complex de probleme interrelate). Noi considerăm — ca şi Niko Jahiel — că e artificial a se vorbi despre **multi** şi **pluri**disciplinaritate ca despre faze, forme **diferite** în cercetare, ambele desemnînd colaborarea mai mult sau mai puţin reuşită, strînsă şi de durată a mai multor discipline diverse în studierea unei problematici definite sau în curs de definire. În ce priveşte interdisciplinaritatea, tocmai aceasta ar reuni discipline conexe. În toate aceste faze sau forme de colaborare, disciplinele de bază îşi păstrează în fond individualitatea sau cel mult dau naştere unor ştiinţe „de graniţă", mai exact care desfiinţează graniţele tradiţionale între discipline conexe (biochimie, de pildă). În schimb **transdisciplinaritatea** (care nu e un alt termen pentru a desemna multi, pluri sau interdisciplinaritatea) **e o stare calitativ nouă a cercetării ştiinţifico-filosofice,** în care se produce joncţiunea internă, organică (nu alăturarea, adiţionarea mecanică) a filosofiei cu ştiinţele naturii şi sociale, a ştiinţelor naturii cu cele socio-umane, centrate toate pe studierea „fenomenului uman" în totalitatea determinărilor şi manifestărilor sale, cu relevarea constantelor şi varietăţii specifice vieţii sociale

[2]) Vezi volumul „Interdisciplinarité et sciences humaines", vol. I, editat de UNESCO, Paris 1983.

[3]) E. Schrödinger, „Ce este viaţa ?", Ed. politică, 1980

[4]) J. Piaget în capitolul „Les deux problèmes principaux de l'epistemologie des sciences de l'homme" din volumul : „Logique et connaissance scientifique", (pag. 1 115—1 129) distinge un grup de discipline avînd ca obiect activitatea oamenilor (ştiinţe nomotetice) : sociologia, antropologia culturală, psihologia, estetica experimentală, lingvistica, economia politică, econometria, demografia, logica simbolică, epistemologia, istoria ştiinţelor ; un al doilea grup de discipline istorice în sens larg care nu caută legi : istoria, filologia, critica literară ; apoi grupul disciplinelor juridice, dominate de norme ; în fine grupul disciplinelor filosofice : morala, metafizica, teoria cunoaşterii (pag. 1 116—1 118) ; Julien Freund în „Théories des sciences humaines" (P.U.F. — 1973) face şi el o tentativă de inventariere, mai mult decît de clasificare a ştiinţelor umane prin care înţelege „disciplinele care au ca obiect cercetarea diverselor activităţi umane ca implicînd raporturi ale oamenilor între ei şi al oamenilor cu lucrurile ca operele, instituţiile şi relaţiile care rezultă" (pag. 7). Caracterul convenţional şi arbitrar al tentativei de inventariere a ştiinţelor umane întreprinse de autor rezultă din enumerarea lor : economie, sociologie, antropologie, geografie, etnologie, lingvistică, istorie (politică, a ştiinţei, a filosofiei, a artei), pedagogie, politologie, arheologie, filologie, tehnologie, polemologie, mitologie, gerontologie

[5]) Th. Kuhn, „Tensiunea esenţială", Ed. ştiinţifică, 1982, pag. 378

[6]) Tudorel Postolache, „Restructurări în economia politică", Ed. politică, 1981, pag. 88

[7]) Andrei Pleşu, „Ştiinţele şi sentimentul naturii" în : „Pitoresc şi melancolie", Ed. Univers, 1980, pag. 43

[8]) Cătălin Zamfir, „Unitate şi diversitate în dezvoltarea ştiinţelor sociale", în volumul : „Concepţii asupra dezvoltării ştiinţei", Ed. politică, 1978, pag. 190

[9]) „Inter şi transdisciplinaritatea". Dezbateri actuale. Caiet documentar nr. 6/1983 cu studiu introductiv de Nicolae Lotreanu, Acad. Şt. Gheorghiu, 1984

[10]) „Este necesar să evităm specializările arbitrare ale departamentelor universitare... Pericolul de a lua prea în serios compartimentarea universitară a ştiinţelor sociale constă în teza adiacentă că instituţiile economice, politice şi alte instituţii sociale alcătuiesc fiecare un sistem autonom... Este însă clar că modelul în care societatea este privită ca fiind compusă din ordine instituţionale autonome nu reprezintă unicul model pe care se poate lucra în ştiinţele sociale... Înţelegerea acestui lucru constituie unul din factorii care acţionează în direcţia unificării ştiinţelor sociale" (W. Mills, „Imaginaţia sociologică", Ed. politică, 1975 pag. 202)

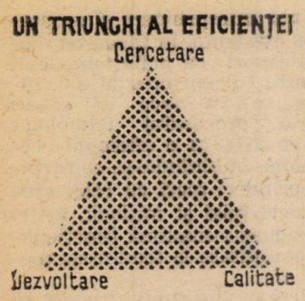

Implicarea efectivă, cu eficienţă sporită a cercetării ştiinţifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naţionale (VI)

Dezbatere

— Cum se prefigurează întreprinderea la orizontul anului 2000 —

DIRECTIVELE Congresului al XIII-lea al P.C.R. prefigurează, în linii generale, fizionomia micro şi macrosistemului economic, conceput ca un organism unitar, ce integrează tendinţele intra şi interdisciplinare care concură la ridicarea nivelului tehnic-calitativ şi a eficienţei întregii activităţi economico-sociale. În acest context, conturarea fizionomiei întreprinderii anului 2000 este nu numai un exerciţiu de inteligenţă, ci presupune o minuţioasă analiză a etapelor posibile şi eficienţei potenţiale a măsurilor economice preconizate, prin previziunea elaborată pe baza tendinţelor în evoluţia societăţii în ansamblu.

În cadrul problematicii dezbaterii **„Implicarea efectivă, cu eficienţă sporită a cercetării ştiinţifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naţionale“**, participanţii s-au referit şi la locul şi rolul întreprinderii anului 2000, la elaborarea, în lumina documentelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., a strategiilor de dezvoltare a societăţii româneşti.

Corneliu RUSSU : „Directivele Congresului al XIII-lea al partidului prefigurează, cu realism şi profund spirit ştiinţific, pe baza unei concepţii revoluţionare, perspectivele dezvoltării economico-sociale a ţării noastre pînă la sfîrşitul acestui secol. Liniile de forţă ale acestei dezvoltări constau în accentuarea mai puternică a laturilor calitative ale activităţii în toate domeniile vieţii economice şi sociale, creşterea substanţială a productivităţii muncii, îndeosebi prin promovarea largă a noilor cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, perfecţionarea continuă a relaţiilor de producţie socialiste.

Accentuarea flexibilităţii dimensionale

Intensificarea şi concentrarea eforturilor pe aceste coordonate presupun, printre altele, pregătirea temeinică şi realizarea treptată a unor **mutaţii profunde în configuraţia structurală, funcţionalitatea şi formele de manifestare, în cadrul economiei naţionale şi în relaţiile externe, ale întreprinderilor,** în calitatea lor de componente de bază ale complexului economic unitar naţional, al căror rol în realizarea măreţelor obiective stabilite în Directive este, în consecinţă, determinant.

Ceea ce se poate afirma astăzi cu certitudine este că întreprinderile viitorului vor fi, înainte de toate, **profund novative şi înalt competitive,** şansele lor de menţinere şi dezvoltare fiind condiţionate, în mod decisiv, de potenţialul lor creativ afirmat pe toate planurile — tehnic, tehnologic, comercial, social, ecologic etc. —, de capacitatea

În acest număr publicăm intervenţiile tovarăşilor : **Corneliu Russu,** directorul Institutului de economie industrială ; prof. dr. ing. **Constantin Bărbulescu,** Academia de Studii Economice Bucureşti ; **Aristide Predoi,** directorul Institutului de proiectări pentru automatizări.

lor de a fi performante în ce priveşte calitatea produselor, serviciilor şi lucrărilor realizate, productivitatea muncii, costurile de producţie, economia de timp. Întreprinderile novative ale viitorului vor avea centrată strategia dezvoltării pe realizarea unor produse, lucrări sau servicii noi, generarea şi aplicarea „noului“ devenind imperativul esenţial al activităţii acestora.

Dobîndirea treptată a acestor caracteristici presupune **accentuarea în viitor a flexibilităţii dimensionale,** a configuraţiei şi funcţionalităţii întreprinderilor. Flexibilitatea dimensională va fi impusă de însăşi variaţia în limite sensibil mai largi decît în prezent a capacităţilor de producţie, a forţei de muncă disponibile, variaţie determinată de o mai puternică racordare a întreprinderilor la cererile pieţei interne şi externe. Flexibilitatea configuraţiei structurale va consta în adoptarea tot mai frecventă a organizării matriciale (concomitent pe activităţi şi produse sau servicii) şi a celei pe proiect. În sfîrşit, flexibilitatea funcţională priveşte mecanismele de desfăşurare a diferitelor activităţi ale întreprinderilor, care vor atinge un grad de supleţe şi de autoreglare mult sporit faţă de nivelul actual.

Adîncirea caracterului novativ al întreprinderilor viitorului se va asigura prin **creşterea apreciabilă a ponderii compartimentelor de concepţie,** paralel cu deplasarea masivă a personalului de specialitate din compartimentele de producţie în cele care desfăşoară activităţi pregătitoare producţiei. Aceste modificări ample vor fi impuse de utilizarea în întreprinderile viitorului a unei „tehnologii intelectuale“, bazată precumpănitor pe cunoştinţele ştiinţifico-tehnice cele mai noi.

Sisteme informatice de gestiune şi proces

Paralel cu aceste modificări, în condiţiile extinderii continue a automatizării şi robotizării producţiei, a informatizării întreprinderilor, este de presupus că se va produce **descentralizarea puternică a activităţilor acestora,** la care va conduce treptat intensificarea delegărilor în cadrul structurilor organizatorice şi o redistribuire a competenţelor decizionale. La descentralizarea activităţilor întreprinderii va contribui, în măsură semnificativă, generalizarea şi perfecţionarea sistemelor informatice de gestiune şi de proces. În acest context, se va produce o „descentralizare centralizată“, în sensul că, paralel cu descentralizarea de gestiune şi de producţie, combinată, eventual, cu descentralizarea teritorială, care va asigura multiplicarea spectaculoasă a unităţilor de dimensiuni mici (mult mai suple din punct de vedere tehnologic şi organizatoric), se poate asigura păstrarea unui control centralizat al modului de desfăşurare a activităţilor.

Se va produce, de asemenea, **intensificarea legăturilor comunicaţionale** în interiorul întreprinderilor şi între acestea şi mediul lor de acţiune. În condiţiile informatizării avansate a întreprinderilor, care oferă accesul larg la informaţiile existente şi permite transmiterea acestora prin proceduri automatizate, comunicaţiile între funcţii şi compartimente vor asigura, cu precădere, vehicularea elementelor de creativitate, inovative, ceea ce va semnifica ridicarea apreciabilă a conţinutului calitativ al mesajelor comunicaţionale.

Intensificarea comunicaţiilor întreprinderilor viitorului cu mediul lor de acţiune va însemna, totodată, multiplicarea considerabilă a „punctelor lor de contact“ cu mediul respectiv, prin care se vor vehicula rapid, în ambele sensuri, informaţii care, pe de o parte, vor servi întreprinderilor pentru adaptarea lor operativă la modificările mediului, iar pe de altă parte vor permite acestuia din urmă să sesizeze capacitatea de adaptare a întreprinderilor şi să valideze eficienţa activităţii acestora.

În sfîrşit, se poate anticipa că în întreprinderile viitorului **se va accentua simţitor rolul factorilor psiho-sociali.** Adîncirea continuă în ţara noastră a democraţiei socialiste, consolidarea autoconducerii muncitoreşti asigură premise solide şi favorizante pentru mani-

festarea factorilor psiho-sociali la dimensiuni și la un nivel calitativ mult superioare, în sensul că : spiritul inovativ, care va caracteriza întreprinderile viitorului, va favoriza din plin manifestarea valorilor autentice, a capacității creative a oamenilor muncii ; integrarea oamenilor muncii în întreprinderi se va face mai profund și va avea mai multe mobiluri psiho-sociale ; eforturile de înțelegere și satisfacere a nevoilor și aspirațiilor fiecărui om al muncii vor fi intensificate, pentru a asigura astfel, în mai mare măsură, condițiile necesare resimțirii de către acesta a unui grad superior de satisfacție în muncă și atingerea unui nivel mai înalt de productivitate. Strategia socială a întreprinderilor va fi astfel concepută, definită și aplicată încît să asigure. personalului acestora satisfacții cît mai depline, iar lor însăși posibilități sporite de coordonare a personalului, de concentrare eficace a eforturilor.

Încercarea de a prefigura „fizionomia" întreprinderilor viitorului, ale căror forme tipice de manifestare vor fi spiritul inovativ și competitivitatea ridicată, s-a făcut în intenția desfășurării elementelor cheie ale unei strategii destinate să imprime întreprinderilor de astăzi atributele celor evoluate de mîine. O asemenea strategie se bazează pe orientările majore conținute în documentele de partid și urmărește modelarea întreprinderilor de mîine, capabile să susțină, prin activitatea lor, eforturile pe care le reclamă, în continuare, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate".

Constantin BĂRBULESCU : „Conducerea strategică, avînd ca obiective creșterea continuă a competitivității și perfecționarea structurilor organizatorice în raport cu cele mai noi realizări ale revoluției științifico-tehnice trebuie să aibă o imagine cît mai reprezentativă asupra întreprinderii viitorului, pentru a asigura din timp condițiile necesare realizării cerințelor acesteia. Acest lucru este cu atît mai important cu cît, în condițiile actuale, asistăm la cea de a 2-a revoluție științifico-tehnică, a cărei amploare, profunzime și viteză determină și va determina într-o și mai mare măsură în viitor mutații spectaculoase în baza tehnico-materială a întreprinderilor și în structurile lor organizatorice.

Întreprinderea viitorului va reflecta în mod direct, pe toate planurile, efectele celei de a 2-a revoluții științifico-tehnice determinate de dezvoltarea microelectronicii, automaticii și informaticii prin intermediul microprocesoarelor și roboților industriali. Întreprinderea viitorului, ca unitate tehnico-productivă de bază, se va prezenta ca o structură ierarhizată de celule de mașini-unelte cu comandă numerică, alimentată de roboți, cu funcționarea și fluxul de fabricație optimizate prin intermediul unei rețele de calculatoare și minicalculatoare pe baza unei scheme extrem de flexibile.

În întreprinderea viitorului o extindere tot mai mare o va căpăta utilizarea roboților industriali — integrați în procesele industriale — care, cu dispozitive cu funcționare automată reprogramabilă, pot să efectueze operații și succesiuni de operații cu un grad de complexitate tot mai ridicat. Realizările existente și programele de cercetare aflate în curs de realizare demonstrează marile perspective ale utilizării roboților industriali, aceștia evoluînd de la manipulatoarele simple, cu secvențe de lucru limitate și dispunînd de 2—3 grade de libertate și de un sistem rigid de programare, la roboții prevăzuți cu inteligență artificială, care pot înțelege comenzile umane exprimate prin limbaj natural, pot să se adapteze diferitelor situații imprevizibile din mediul exterior și să găsească soluții la problemele necunoscute cu care sîntem confruntați. Folosirea roboților industriali și a microprocesoarelor își va găsi o largă extindere și în cadrul întreprinderilor cu o producție de serie mică și de unicate care, într-o industrie modernă, reprezintă circa 75—80%.

Structuri mobile în organizarea proceselor productive

Trecerea de la tehnologia mecanică la tehnologia electronică și informatizată determină **mutații în numărul și structura forței de muncă.** Ca urmare a automatizării simple a proceselor de producție, va crește puternic productivitatea muncii. Muncitorii din întreprinderea viitorului urmează să conducă procesul de producție de la terminale la calculatoare, legate direct la procesul de producție, munca lor semănînd cu cea a operatorilor de calculator de azi. Ca urmare a schimbărilor rapide în baza tehnico-materială, personalul muncitor va trebui să aibă o mare mobilitate pe profesii și meserii (un muncitor se estimează că își va schimba specificul muncii de 3—4 ori în perioada de viață activă, comparativ cu de 1—2 ori în prezent), calificarea forței de muncă avînd un rol hotărîtor, iar interacțiunea om-mașină devenind mult mai complexă prin posibilitatea de dialogare oferită de calculatorul electronic.

Întreprinderea viitorului se va caracteriza, pe lîngă larga extindere a automatizării simple, prin **aplicarea largă a informaticii de gestiune** (de conducere) și **a celei de proiectare,** constituindu-se sisteme integrate proiectare-producție-gestiune, avînd ca liant informatica care să asigure o productivitate superioară în comparație cu sistemele separate, neinformatizate. Se estimează, de pildă, că **prin crearea unui sistem integrat de proiectare-producție se va înregistra o creștere a productivității de 30—60 ori.**

Priorități și cerințe ale strategiei conducerii

Pentru întreprinderea viitorului vor fi caracterizate unele priorități și cerințe ale strategiei conducerii. Pe baza cercetărilor și a prognozelor efectuate se estimează că, în viitor, dezvoltarea intensivă a producției va necesita schimbarea raportului dintre construirea de noi întreprinderi și modernizarea celor existente, în favoarea modernizării în raport cu noile tehnologii apărute. Pentru întreprinderile noi, dimensionarea se va face în raport cu specificul procesului tehnologic și pentru a se asigura o eficiență economică maximă, îmbinîndu-se construirea de întreprinderi mari cu realizarea de întreprinderi mici și mijlocii, astfel încît să se asigure o maximă funcționalitate și adaptabilitate la tendințele pieței.

Întreprinderea viitorului trebuie să fie condusă de **cadre foarte bine pregătite,** care să favorizeze transformarea acesteia într-o unitate competitiv-inovatoare, să asigure un climat de muncă și de viață optim. În strategia conducerii întreprinderii viitorului se va pune un accent deosebit pe **funcțiunea de cercetare-dezvoltare și pe cea comercială,** pornind de la faptul că asigurarea unui grad înalt de competitivitate nu este posibilă fără înnoirea continuă a produselor și tehnologiilor, iar viabilitatea întreprinderii nu este posibilă decît în măsura în care produsele fabricate vor avea posibilitatea de desfacere".

Aristide PREDOI: „Consecințele pătrunderii tot mai largi a tehnicilor de vîrf în cele mai variate domenii de activitate ale unităților, schimbarea caracterului muncii, modificarea raportului dintre om și mașină, urmările cu caracter revoluționar asupra specificului activităților din producția materială și din alte domenii constituie — așa cum au subliniat antevorbitorii — probleme de importanță deosebită pentru etapele următoare. Datorită progreselor ce se vor realiza în tehnicile de vîrf, în relația om-tehnică, respectiv om-mașină, în condițiile introducerii automatizării și robotizării sub impactul microelectronicii și informaticii de proces, vor avea loc mutații și distribuții ale forței de muncă între diferite domenii și ramuri de activitate, mutații în calitatea muncii și a vieții, cît și în ceea ce privește creșterea productivității muncii și a timpului liber, raportat la timpul de muncă.

Întreprinderea anului 2000 va diferi structural de cea a zilelor noastre și va purta amprenta generației de tehnică de vîrf care va domina toate ramurile vieții social-economice. Fără nici o exagerare se va putea trece la o producție informatizată, a unei societăți informatizate, în care profesiile vor diferi total față de cele de azi, iar activitatea muncitorului sau funcționarului va fi mai degrabă apropiată de cea a unui operator la un sistem de calcul de azi. Sub impactul progresului microelectronicii, care va conduce la generația a 5-a de automatizare cu o totală prezență a celulelor flexibile de producție ce vor încorpora și activitățile tehnice, tehnologice, comerciale, financiare și sociale, rolul omului va fi concentrat într-o proporție de peste 90% la realizarea de programe software. Acest lucru va reprezenta, în mod neîndoielnic, o altă structură de meserii și preocupări, altă structură organizatorică, altă structură a celor trei opturi care caracterizează viața cotidiană a oricăruia dintre noi".

Dezbatere consemnată de
V. BOESCU
C. BĂRNEA
P. CRISTEA

MAPAMOND TEHNICO-ȘTIINȚIFIC

• Industria mecanică – noi posibilități de progres

REFLECȚIILE în plan mai general asupra declanșării unei noi revoluții industriale prin penetrarea masivă a tehnologiilor de vîrf proiectează, de regulă, o imagine oarecum brutală asupra devenirii sistemelor economice industriale, pe plan național și mondial; termenii de înlocuire a unor tehnologii prin altele, de ruptură tehnologică revin adesea în limbajul specialiștilor. Și totuși, unele studii recente au pus în evidență imprecizia unor asemenea reprezentări, militînd, dimpotrivă, pentru termeni mai puțin agresivi cum sînt cei de adaptare, de îmbinare pe noi principii tehnologice etc.

Un exemplu frecvent invocat în acest sens este cel al industriei mecanice (și chiar al industriei prelucrătoare în sens larg). Se părea că în primele faze ale crizei economice, cînd speranța în capacitatea propulsoare a noilor tehnologii (îndeosebi microelectronica) devenise unanimă, aceste ramuri industriale tradiționale vor ocupa un rol periferic. Treptat, pe măsură ce procesul de implementare a noilor tehnologii s-a rafinat, a devenit evident că aceste elemente ale sistemului industrial și tehnologic nu pot progresa decît prin recurs la sprijinul reciproc. Simpla constatare că într-un atelier flexibil 40% din investiții revin utilajelor de prelucrare, 30% sistemelor de transport și depozitare și 30% echipamentelor informatice a proiectat într-o lumină nouă însăși logica industrială a progresului tehnic. Pentru a beneficia de roadele informaticii este nevoie de noi utilaje mecanice, mai performante, adaptate noilor sarcini de producție.

Această direcție de evoluție tehnologică reprezintă, pentru mulți specialiști, o realitate a viitorului apropiat și un pilon al revoluției industriale care se anunță. S-au găsit și expresii semantice care să se calchieze pe această devenire în peisajul industrial. Francezii i-au spus „productique", asociind acestui termen deopotrivă o încărcătură teoretică (o nouă disciplină de investigație) și un sens practic. Este vorba, în esență, de automatizarea integrală a industriilor prelucrătoare (spre deosebire de industriile care au la bază procese continui și care au beneficiat de la început de un grad avansat de automatizare) prin încorporarea a cinci mari familii de echipamente și servicii: utilaje prelucrătoare de concepție avansată, roboți evoluați, informatică industrială, sisteme de proiectare și producție dirijate prin calculator, ingineria sistemelor. Iar în acest efort de informatizare a producției mecanica reprezintă elementul fundamental pentru proiectarea, construirea și funcționarea tuturor utilajelor, pentru realizarea tuturor componentelor unei fabricații automatizate.

Ceea ce se impune de la început ca un element inedit este optica asupra noilor procese industriale. În locul tradiționalei separații între partea mecanică, cea electrică și cea electronică a unui echipament sau proces, apar elemente de intradisciplinaritate, de comunicare intensă și de fond. Această tendință își vădește deja semnificațiile economice complexe. În primul rînd, apreciază specialiștii, asistăm la o remodelare a structurilor industriale, proces în care ramuri industriale tradiționale cunosc adevărate prefaceri (atît sub impulsul recentelor progrese tehnologice, cît și al avansurilor în propriile domenii), în timp ce noile tehnologii descoperă imensele avantaje practice ale unor ramuri industriale mature. Se conturează deja o ramură industrială nouă care se va impune prin competitivitate ridicată pe piețele consacrate și va forța înființarea unor noi piețe de desfacere. Pe de altă parte, însăși rețeaua de unități industriale va înregistra o considerabilă diversificare și adaptabilitate.

Efecte importante sînt anticipate și în alte planuri. Bunăoară, noul univers industrial nu va putea ființa decît printr-o masivă recalificare a cadrelor (deopotrivă la utilizatori și la producători) pentru a se evita ecartul, păgubitor sub aspect economic, între nivelul de tehnicitate al mijloacelor de producție și capacitatea personalului de a le utiliza intensiv. Totodată, efecte importante se vor resimți la nivelul cercetării. Se anticipează, ca soluție eficientă, organizarea unor nuclee de cercetare restrînse (pînă la zece persoane) cu profil interdisciplinar și cu largi atribuții — tehnice, financiare, organizatorice, de marketing —, pentru realizarea unui produs sau a unei familii de produse.

• Robotica japoneză: un model infailibil?

CONSIDERAREA Japoniei ca un reper însemnat în producția mondială de roboți reprezintă un fapt peremptoriu, dar cel mai adesea comparațiile se limitează la un nivel cantitativ — parcul de roboți, generațiile de roboți, numărul acestora aflați în funcțiune în diferite ramuri etc. Reflecțiile asupra roboticii japoneze se dovedesc cu mult mai consistente, apreciază anumiți analiști ai problemei, atunci cînd realizările din această țară sînt privite într-un context mai larg, sînt comparate cu realizările lui Henry Ford în domeniul automobilului sau ale lui Thomas Watson în cel al calculatorului; cu alte cuvinte, a le privi nu ca pe succese izolate ci ca rod al unei experiențe industriale originale.

Din perspectiva relevată, o analiză care își propune să rețină cauzele ce au condus la progresul roboticii japoneze ar trebui să sublinieze diversitatea și ierarhia acestora, pe de o parte, iar pe de altă parte să se desfășoare pe două planuri, intim corelate — perfecționarea roboților ca atare și creșterea competitivității acelor unități și ramuri de producție care încorporează în fluxurile lor tehnologice asemenea utilaje avansate. În ce privește cauzele, se apreciază că factorul declanșator, alături de o mentalitate larg răspîndită cu privire la necesitatea promovării progresului tehnic în general, îl reprezintă anumite prognoze asupra forței de muncă japoneze, elaborate în deceniul șapte, și care prognosticau un important deficit. Tocmai de aceea robotizarea, ce are drept efect și substituirea operatorilor umani, a apărut ca o promisiune. Odată conștientizată problema, s-a trecut la elaborarea soluțiilor, o primă inițiativă constînd în înființarea unui organism național de coordonare ale cărui atribuții de bază constau în: sensibilizarea opiniei publice și mai ales a mediului industrial, asigurarea unei informări cuprinzătoare și de largă accesibilitate asupra celor mai recente evoluții în domeniul respectiv, înlesniri financiare acordate deopotrivă producătorilor și utilizatorilor de roboți. Acest organism specializat a fost treptat extins și completat cu un sistem legislativ stimulator, cu o rețea de laboratoare de cercetare legate de robotică, susținută de guvern.

Succesele înregistrate în ultima vreme în acest domeniu ar avea, potrivit unor aprecieri de natură comparativă, și alte resorturi. Bunăoară, însăși alcătuirea actuală a rețelei de fabricație și cercetare ar oferi avantaje pe termen lung: numărul și tipul de întreprinderi care realizează integral sau contribuie la realizarea roboților industriali (alături de unități gigant ființează sute de unități mici și mijlocii) permite o pronunțată diversificare a producției; faptul că tot mai multe întreprinderi produc roboți pentru propria lor folosință (deci robotizarea producției de roboți); atenția specială care se acordă calității produselor și mai cu seamă integrării superioare sub aspect funcțional în procese tehnologice specifice. Acest din urmă aspect se împletește, de altfel, cu o opțiune ce ar putea fi considerată strategică și anume orientarea spre fabricarea de roboți specializați, și în mai mică măsură spre cei de întrebuințare generală cum este cazul în S.U.A.

Nu puțini sînt cei care situează în centrul analizei anumite particularități ale structurilor sociale japoneze cum ar fi, de pildă, sistemul „contractelor de muncă pe viață" și care înlătură în bună măsură rezervele față de presiunile pe care le vor exercita roboții asupra locurilor de muncă. Dar atenția este concentrată îndeosebi asupra sistemului de pregătire profesională și de reciclare a populației active care pare să reprezinte principala soluție față de schimbările declanșate în acest plan de importantele mutații tehnologice ale acestui sfîrșit de secol. Interesantă și eficientă într-un context socio-economic precis, experiența japoneză nu poate fi transpusă ca atare aiurea; de unde necesitatea evaluării lucide a tuturor factorilor, a efectelor complexe pe care dezvoltarea roboticii le poate declanșa pe termen lung.

• Strategii în dezvoltarea științifică

COMPARAȚIILE privind potențialul de cercetare științifică al țărilor capitaliste dezvoltate au, evident, o pronunțată tentă politică, dar ele permit în același timp conturarea mai exactă a forțelor care se angajează în acest efort considerabil care conține în sine germenele progresului industrial și economic. Se afirmă, astfel, că Europa, leagănul civilizației industriale, s-ar afla într-o poziție de inferioritate. Astfel, deși investițiile pentru cercetare efectuate de țările Pieței comune sînt sensibil apropiate de cele ale principalilor competitori — S.U.A. și Japonia (de circa 2% din P.N.B. în 1980), rezultatele ar fi mult mai modeste. Bunăoară, aceste țări cheltuiesc de două ori mai mult decît Japonia în industria microprocesoarelor, dar ele nu acoperă decît 10% din piața mondială și 40% din cerințele interne. Dacă adăugăm acestui fapt constatarea că, sub aspect numeric și al nivelului de competență profesională nu se constată diferențieri semnificative, o primă direcție de analiză se impune: cum este utilizat acest potențial?

Anumite studii precizează o serie de simptome: scăderea considerabilă a creativității și „productivității" sistemelor de cercetare, insuficiența cercetării interdisciplinare, articulațiile fragile existente între cercetarea fundamentală și cea aplicativă etc. Alți analiști localizează deficiențele cu predilecție în sfera managementului activității de cercetare. Spre deosebire de americani și japonezi care au inovat nu numai în spațiul propriu-zis tehnologic ci și în cel al cadrului economic și social de promovare a progesului tehnic, țările capitaliste occidentale ar fi adoptat o manieră prea tradiționalistă — explicabilă în parte și prin sistemul de valori și cultura existente. Astfel ar fi necesară o nouă înțelegere a raportului dintre securitate și risc, dintre certitudine și imprevizibil în promovarea progresului tehnic. Un semn al întîrzierii pe acest plan ar consta tocmai în cuantumul modest al capitalului de risc ce este vehiculat pe piața tehnologică. De asemenea, legăturile dintre mediul de cercetare și cel al producției — legături ce dobîndesc un conținut nou și deosebit de complex în zilele noastre — sînt rigide și au adesea un sens divergent.

Desigur, există și numeroase inițiative menite să relanseze țările occidentale în competiția tehnologică mondială. Obiectivele generale sînt stabilite în corelație directă cu actuala situație economică și gîndite să atenueze o serie de tendințe negative între care: criza economică și creșterea șomajului, reducerea competitivității îndeosebi în sferele cercetării științifice, dar și în industrie și agricultură, gestiunea resurselor materiale și energetice, preîntîmpinarea unor disfuncționalități de ordin social determinate de dezvoltarea noilor tehnologii, îndeosebi a informaticii.

Semnificative sînt și schimbările de accent de la o perioadă la alta. După cum se relevă din datele tabelului pentru următorii trei ani se remarcă o diminuare netă a efortului financiar destinat cercetării în domeniul energetic în favoarea celor care privesc creșterea competitivității industriale.

Repartiția bugetului pentru cercetare-dezvoltare la nivelul țărilor Pieței comune

(procente)

Obiectivul	Programul cadru pentru 1984—1987	Programul precedent
Stimularea competitivității în agricultură	3,5	1,9
Stimularea competitivității în industrie	28,2	16,8
Ameliorarea gestiunii materiilor prime	2,1	1,4
Ameliorarea gestiunii resurselor energetice	47,2	65,4
Ajutorul pentru dezvoltare	4,0	7,0
Îmbunătățirea condițiilor de viață și muncă	10,3	9,7
Creșterea eficienței potențialului tehnico-științific	2,3	0,0
Acțiuni de cooperare	2,4	4

• Universul muncii sub incidența schimbărilor tehnologice

ASUSȚINE necesitatea unor interogații privind efectele noilor tehnologii asupra structurii și dinamicii forței de muncă este cît se poate de îndreptățit întrucît, dintotdeauna, dar mai cu seamă în era industrializării, schimbările tehnologice au influențat considerabil distribuția, ierarhiile profesionale și însuși conținutul muncii; după cum perfect valide sînt încercările de a anticipa efectele acestui factor omniprezent în lumea de astăzi asupra balanței locurilor de muncă — într-un cadru mai restrîns — sau asupra funcțiilor culturale și psihologice ale unor tipuri de activități predominante — nivel de aspirații, împlinire în profesiune etc. Și totuși, un domeniu de investigație atît de incitant nu a coborît decît fragmentar în sfera certitudinilor; speculația, fantezia, anticipația prevalează în fața unor analize riguroase capabile să aducă răspunsurile dorite.

Există totuși anumite cîștiguri autentificate. Astfel, se știe că tehnologiile informatice bazate pe microelectronică vor antrena schimbări de fond în toate sectoarele de activitate, de la producția de fabrică la sfera serviciilor, a cercetării științifice, chiar și a mediului domestic. Poate tocmai această constatare îi îndeamnă pe unii cercetători ai fenomenului să fixeze jaloanele investigației nu la nivel concret, ci în planul unor reflecții mai largi care ar cuprinde parametri de felul: microprocesorul și robotul vor ridica nivelul automatizării pînă la acel nivel în care pentru o bună parte a populației prestarea unei activități concrete nu va mai avea semnificație socială?; noile profesiuni vor antrena și satisfacții superioare pentru cei ce le prestează?; care va fi locul social și dinamica mobilității profesionale?

Evident, ca în orice problemă deschisă, acest punct de vedere — considerat prea abstract — nu se bucură de o acceptare unanimă. Cercetătorii credincioși crezului analizei empirice preferă să generalizeze pe baza faptelor observate. Orientate în acest sens, o serie de studii au pornit de la ierarhizarea tipurilor de automatizare (ce încorporează evident noile tehnologii) și decelarea legăturilor ce se creează cu conținutul muncii. Au fost astfel determinate patru tipuri de automatizare: a) o automatizare izolată în cadrul unui anumit sistem de fabricație: agentul uman ocupă un loc secundar față de mașină și riscă să fie devalorizat de îndată ce sînt schimbate tehnologia sau sarcinile de muncă; b) automatizarea unor unități de producție cu flux tehnologic relativ stabil (rafinăriile, de pildă); problemele calității muncii apar îndeosebi în legătură cu monotonia activității și izolarea operatorilor; c) automatizarea unor procese sau a unor unități complete de fabricație cu grad sporit de flexibilitate a producției; această mobilitate a producției reclamă o puternică intervenție a omului în funcții de proiectare a proceselor și de control pe faze tehnologice; d) automatizarea integrală, în care întreaga activitate — de la proiectare la fabricație și desfacere — este condusă prin calculator; funcțiile agenților umani se deplasează în sfera concepției dar și a întreținerii utilajelor tot mai sofisticate.

Aceste tipuri de automatizare (care într-o structură industrială se regăsesc în proporții diferite, ceea ce atestă viabilitatea pluralismului tehnologic), determină mutații difertie în ceea ce privește conținutul muncii. Totuși, ca o orientare generală se remarcă o tendință de polarizare a profesiunilor — calificările intermediare tradiționale, legate de manevrarea directă a utilajelor sînt în măsură tot mai mare înlocuite de mașini, și deci eliminate; același risc apare și pentru o parte a meseriilor de birou: dactilografie, stenografie etc. Pe de altă parte, sporește grupul profesiunilor legate nemijlocit de controlul și orientarea noilor procese tehnologice. Potrivit unor estimări, în Italia, în anul 1990 noile locuri de muncă vor fi create urmînd următoarea ierarhie: experți și personal utilizat în tehnici informaționale, experți și tehnicieni de profil general, specialiști în exploatarea noilor tehnici agricole, în robotică, specialiști în problema energetice, în producerea și utilizarea de materiale speciale, specialiști în biotehnologie ș.a.

De la analiza concretă a schimbărilor ce au loc în conținutul muncii sub influența progresului tehnic, alte studii se concentrează asupra unor probleme de ansamblu. Astfel, se avansează ideea că în condițiile noii revoluții industriale se va produce o deplasare spre o economie bazată pe munca domestică. Argumentele menite să susțină acest scenariu pornesc de la o calitate mai puțin subliniată a noilor tehnologii — aceea de a permite o descentralizare spațială a numeroase activități economice și sociale, fără ca acest fapt să afecteze eficiența.

pagini realizate de
Petre CRISTIAN

Simptome ale procesului de modificare a bazei tehnice a societății

Particularități ale reproducției forțelor de producție în economia contemporană

ÎNAINTE de a investiga particularitățile reproducției forțelor de producție în economia contemporană se cuvine să precizăm pe scurt ce conținut acordăm termenului de „economie contemporană". Evident, este vorba de economia mondială în ansamblul ei. Precizăm totodată că ne referim la o perioadă relativ restrînsă, respectiv de la sfîrșitul anilor '70 pînă în prezent.

Analiza vieții economice a lumii în această perioadă s-a bucurat de o deosebită atenție din partea cercetătorilor datorită profundelor și deosebit de persistentelor dezechilibre ce au modificat radical aspectul și ritmul creșterii economice din toate țările, intensitatea și fluxurile comerțului internațional, raporturile financiar-valutare dintre state și ponderea țărilor în ierarhia producției și comerțului mondial.

Literatura economică a consemnat analize aprofundate ale diverselor crize — energetice, de materii prime, financiare, valutare etc., dar segmentele vieții economice investigate au fost adesea numai parțial proiectate ca ipostaze componente ale crizei ansamblului relațiilor economice mondiale. În ultima perioadă se remarcă însă evoluția către aprecierea crizei economice mondiale ca o reflectare a consecințelor acumulării unor contradicții mondiale determinate de caracterul inadecvat al ordinii economice și politice internaționale actuale și se exprimă dezideratul înfăptuirii unei noi ordini economice.

În acest sens trebuie subliniată contribuția președintelui României — tovarășul Nicolae Ceaușescu la evaluarea cu spirit realist a trăsăturilor caracteristice ale epocii contemporane, la definirea caracterului complex al dezechilibrelor mondiale, la fundamentarea principiilor ce se cer așezate la temelia unei noi ordini economice și politice mondiale. Valoarea științifică, realismul și obiectivitatea conceptelor românești referitoare la aceste aspecte au fost recunoscute pe plan internațional și se bucură de o deosebită apreciere.

Observarea cu obiectivitate a fenomenelor economice atît de contradictorii, a fluctuațiilor bruște de prețuri și monetar valutare, a curbei creșterii economice din diferite state și a evoluției comerțului mondial, fără a ne lăsa influențați de prejudecăți ori distrași de elemente neesențiale, conjuncturale, efemere — și încercarea de a decela trăsăturile cu caracter de generalitate, relațiile dintre elementele componente ale economiei lumii și tendințele de dezvoltare în scopul aprecierii corecte a gradului de complexitate a fenomenelor economico-sociale noi și deci a **schimbărilor profunde ce se petrec** — constituie la ora actuală o problemă prioritară.

Sindrom general de adaptare

DIN ACEASTĂ perspectivă s-ar putea avansa ipoteza că valurile crizelor ce s-au succedat, perturbările creșterii economice, disfuncționalitățile comerțului mondial, creșterea datoriilor externe ale statelor, accentuarea concurenței, nu sînt altceva decît **simptome ale unui sindrom general de adaptare la noile condiții**, cerințe și restricții ale lumii contemporane. Acest sindrom de adaptare se reflectă în schimbarea **tipului de reproducție a forțelor de producție**, în trecerea la constituirea unei **noi baze tehnice** a societății întemeiate pe un tip deosebit calitativ de creștere economică axat pe principii și sisteme de valori proprii.

Noul tip de reproducție a forțelor de producție ce este în curs de constituire este categoric diferit de cel cunoscut în întreaga lume și se bazează pe tehnologii noi generate de actuala revoluție tehnico-științifică. Este cunoscut că, în general, în ultimul secol reproducția forțelor de producție fie că era simplă ori lărgită, intensivă ori extensivă presupunea reproducerea aproximativ aceluiași tip de tehnologii (aceasta nu excludea faptul că aveau loc perfecționări continue ale tehnicilor, instrumentelor și tehnologiilor). În ultima perioadă însă, se constată faptul că reproducția se întemeiază pe alt tip de bază tehnică în cadrul căreia rolul primordial și dinamizator revine noilor tehnologii — microelectronica, energiile neconvenționale, biotehnologiile, noile materiale, informația.

Dacă lucrurile stau într-adevăr așa, recunoașterea faptului că parcurgem o perioadă de adaptare la nou, că se modifică baza tehnico-materială a societății ar avea o importanță deosebită pentru orientarea dezvoltării economice la nivel național și planetar.

Problema identificării, recunoașterii și definirii problemelor noi este hotărîtoare pentru înțelegerea modului și direcțiilor în care se transformă viața economică. Dacă procesul de modificare a bazei tehnico-materiale constituie un sindrom general de adaptare la noile condiții, studierea sistematică a acestuia ar putea oferi o bază solidă de fundamentare a străduințelor îndreptate spre ieșirea din criză. Cu ajutorul unor investigații științifice obiective poate că am reușit să contribuim la perfecționarea mecanismului economic în vederea adaptării la rigorile crizei. Cele mai multe aspecte de bază ale modificărilor petrecute sub impactul crizei sînt cunoscute, analizate, diagnosticate în întreaga lume. Ceea ce este nou e faptul că prin ipoteza referitoare la interpretarea schimbării tipului de reproducție drept sindrom de adaptare ne putem da seama mai bine de conexiunile dintre faptele cunoscute, că putem realiza o legătură logică între observațiile disparate privind diferite influențe și modificări care în fapt sînt manifestările individuale ale unui sindrom coerent și unitar de adaptare la nou.

Din păcate, în momentul de față nu dispunem de suficiente dovezi, mai bine zis de date statistice adecvate, care să reflecte modificările de fond ale procesului reproducției forțelor de producție în toate componentele lor, să evidențieze schimbările ce se produc în baza tehnică a societății, în structurile economice ale statelor, fapt ce poate face ca în ochii unora această ipoteză să poată apare absurdă. Simpla existență a unei plaje atît de întinsă de păreri referitoare la criză considerată ca — structurală, ciclică, de sistem, etc. dovedește că procesul bulversărilor economiei mondiale actuale nu este suficient maturizat pentru a putea fi cercetat în toată profunzimea, cu ajutorul metodelor și instrumentelor științelor economice, statistice, matematice. Dealtfel, introducerea unei viziuni noi asupra crizei economice mondiale, considerarea ei ca sindrom de adaptare la noile condiții generează un ansamblu de dificultăți derivate din faptul că atît terminologia economică folosită în mod curent cît și instrumentarul statistic actual nu sînt adecvate, nu sînt de natură să exprime aspectele caracteristice noi ale fenomenelor economice actuale. Apare necesitatea găsirii și a unor termeni noi care să exprime tipul de reproducție radical distinct ce este în curs de constituire și caracteristicile bazei tehnice noi ce se prefigurează. De asemenea, se cer analizate și definite modalitățile de reacție ale diferitelor state la impulsurile crizei economice mondiale. Maniera actuală de reflectare a parametrilor și structurii economiilor naționale în statistica

mondială din păcate nu scoate în evidență tocmai elementele noi, ponderea și direcția schimbărilor.

Ipoteza că noul tip de reproducție reprezintă un sindrom de adaptare permite concentrarea pe o bază comună a tuturor observațiilor parțiale despre manifestările crizei în diferitele segmente și domenii economico-sociale și în diferite țări. După cum se știe, fiecare țară a reacționat la criza mondială într-un mod specific, avînd timpi de reacție diferiți. Dar observarea în timp și spațiu a strategiilor economice adoptate îndeosebi de statele industrial dezvoltate — dar nu numai de ele — în timpul crizei relevă faptul că, **în esență, cele mai multe reacții** fundamentale **sînt relativ identice.** Bunăoară reacția la primele creșteri bruște ale prețurilor la hidrocarburi a fost în toate statele importatoare asemănătoare : reducerea drastică a consumului prin comprimarea activității industriilor mari consumatoare de energie și materii prime, utilizarea economicoasă a energiei, diversificarea surselor, creșterea preocupării pentru refolosirea și reciclarea materialelor și a energiei de potențial redus, preocuparea pentru miniaturizare, etc. Aceste măsuri reflectate în politicile tuturor statelor — indiferent de orînduire socială, nivel de dezvoltare etc., atestă faptul că criza actuală nu a acționat ca o simplă criză de sistem, sau ciclică ci, ca un veritabil sindrom de adaptare.

Germenii noului

PRIN ALT TIP de reproducție a forțelor de producție înțelegem o manieră de reproducție diferită de cele cunoscute sub denumirea de reproducție simplă ori lărgită, intensivă sau extensivă. Aceasta înseamnă că în perioada crizei s-a remarcat apariția — în multe țări industrial dezvoltate — a unor elemente noi ce pot fi considerate drept **germeni ai unei noi baze tehnico-materiale** a societății. Printre simptomele schimbării bazei tehnice a societății (consecințe ale reflexului de adaptare la restricțiile crizei) amintim :

1) **Modificarea** profundă, rapidă și dramatică a **structurilor economice** ale statelor — creșterea accelerată a ponderii noilor tehnologii (microelectronica, telecomunicațiile, informatica) și reducerea drastică a industriilor energointensive.

2) **Schimbarea bazei energetice** — tendința accentuată de realizare a independenței energetice a statelor prin descoperirea de noi resurse, stimularea tehnologiilor neconvenționale de producere a energiei, prin reciclarea energiilor de potențial redus și prin accentuarea preocupărilor de economisire a energiei.

3) **Apariția unor noi ramuri industriale** ce se dezvoltă în ritmuri accelerate — de reciclare și refolosire a materialelor, de prevenire a poluării.

4) **Diversificarea obiectelor muncii** prin apariția și extinderea folosirii unor noi materiale : fibre de sticlă, materiale ceramice, compozite, etc.

5) Un domeniu cu mare perspectivă de extindere este cel alimentat de cercetările de **biotehnologie** ale cărui aplicații în industria chimică, farmaceutică, alimentară, în agricultură, industria chimică, metalurgică etc. cunosc ritmuri din ce în ce mai înalte.

6) Un impact tot mai important asupra întregii vieți economice a lumii are **informația** devenită **resursă indispensabilă a economiei moderne.** Amploarea aplicațiilor noilor tehnologii, a tehnicilor informaționale a făcut ca informația prin produsele ei — știința, competența profesională, creativitatea — să dobîndească o pondere tot mai însemnată în structurile economice ale statelor industrial dezvoltate. În S.U.A. sectorul terțiar producător de servicii utilizează 70% din populația ocupată, iar mai mult de 2/3 din aceasta este reprezentată de domeniul informațional. În Franța și Germania federală în sectoarele informaționale sînt antrenate 50—60% din populația ocupată.

Ne-am referit la cîteva domenii și la unele aspecte noi referitoare la actualul ciclu de reînnoire a bazei tehnice a societății. Este incontestabil rolul important îndeplinit în acest proces de transformare a profilului economic al lumii de către revoluția tehnico-științifică actuală. Se cere remarcat însă faptul că procesul de înnoire a bazei tehnice a unei societăți este un proces cu caracter revoluționar care se desfășoară în timp și spațiu și determină reacții diferite în funcție de condițiile particulare, de potențialul de resurse — naturale, financiare, de forță de muncă — și de structurile de producție ale fiecărei economii, de gradul de antrenare în diviziunea internațională a muncii și de mulți alți factori de ordin social-politic.

Ar fi o eroare să se creadă că— prin faptul că noile tehnologii se încadrează în rigorile de economicitate — consumuri energetice și materiale reduse, evită poluarea, etc — acestea vor înlocui actualul aparat de producție al statelor în întregul său. O anumită perioadă de timp — în unele țări probabil destul de îndelungată — tehnologiile clasice vor continua să fie folosite concomitent cu noile tehnologii întrucît nu se poate renunța dintr-o dată la imensele valori materiale realizate prin eforturile de investiții ale unor generații întregi. Ceea ce este însă evident pretutindeni este tendința de dotare a instalațiilor și tehnologiilor mecanice clasice cu instrumente microelectronice menite să le sporească performanțele.

„Un ghem de contradicții"

AM APRECIAT modificarea tipului de reproducție a forțelor de producție ca pe o reacție de apărare a economiilor naționale față de noile restricții ale crizei. În această ordine de idei se cuvine să amintim succint considerentele noastre referitoare la factorii determinanți ai crizei. Înțelegem criza economică mondială ca pe o reflectare a acumulării unui ghem de contradicții decurgînd din maniera în care Omul acționează asupra Naturii cu ajutorul Tehnicii, din atitudinea sa față de mediul ambiant în general, pe de o parte, și din caracterul necorespunzător al principiilor de relații pe care se întemeiază ordinea politică și economică actuală, relațiile dintre oameni, pe de altă parte.

Viziunea eronată prin care omul se situa deasupra naturii considerîndu-se stăpîn al ei a imprimat orientarea progresului tehnic și economic în ultimele trei secole și principiile de funcționare a economiei ; aceasta a condus la constituirea tipului de reproducție extensiv, ori intensiv caracterizat de o creștere precumpănitor cantitativă bazată pe tehnici și tehnologii mecanice, liniare. Extinderea la nivel planetar a tipului respectiv de creștere și de baza tehnică materială a condus la creșterea exponențială a consumurilor energetice și de materii prime neregenerabile care a culminat cu declanșarea crizei. Tipul liniar de creștere prin consumurile materiale exagerate precum și prin celelalte principii de funcționare printre care amintim centralizarea excesivă care a dus la gigantismul industrial și al așezărilor urbane au provocat acumularea unor imense cantități de deșeuri și reziduuri în sol, ape, atmosferă. Dereglarea diverselor planuri ale vieții economice și politice a lumii are loc concomitent cu un proces de adîncire a interdependențelor dintre state, cu creșterea rolului intereselor politice ale statelor și cu impactul crescînd al militarizării asupra încetinirii creșterii economice, asupra adîncirii inegalităților în dezvoltarea forțelor de producție ale statelor.

Ilustrativ în acest sens este faptul că relațiile comerciale, valutar-financiare sînt tot mai mult subordonate politicilor oficiale restrictive, ori stimulatorii, cel mai adesea agresive, elaborate pe baza considerentelor de ordin strategic. Politicile discriminatorii, protecționiste ale marilor puteri industriale contribuie la adîncirea continuă a decalajelor economice dintre state.

Nu putem încheia scurta incursiune în domeniul cauzelor declanșării crizei economice mondiale și deci și ale reflexului de adaptare la noile condiții și restricții fără a aminti cîteva din consecințele negative ale creșterii de tip liniar asupra mediului ambiant puternic agravate și de accentuarea cursei înarmărilor. Consecințele extinderii acestui tip de bază tehnico-materială se constată la nivel planetar. Organismele O.N.U. specializate avertizează că poluarea generată de zonele intens industrializate, are efecte pe întreaga suprafață a Terrei, că se constată un proces de degradare a solurilor agricole prin eroziune, salinizare și deșertificare care atinge proporții de peste 30% din suprafața arabilă. Ploile acide

datorate poluării atmosferei au provocat distrugerea a sute de mii de hectare de pădure în Europa și S.U.A. și moartea elementelor vieții din numeroase lacuri.

Același „mecanism de reacție"

ÎNȚELEGEREA strictei interdependențe dintre dezvoltarea economică și mediul natural în cadrul căruia se desfășoară, a interdependențelor și intercondiționărilor economice ale fiecărei țări cu viața internațională este imperios necesară pentru descifrarea caracteristicilor și tendințelor noului tip de reproducție, a aspectelor specifice ale bazei tehnice a societății viitoare și pentru adoptarea unor soluții optime, referitoare la asigurarea progresului economico-social în condițiile menținerii și protejării echilibrelor mediului natural și ale unor relații pașnice de colaborare și cooperare între toate statele. Dacă acceptăm ipoteza că procesul constituirii unui nou tip de reproducție nu este altceva decît un sindrom, o reacție de apărare a organismului economic, la restricțiile generate de criză, atunci este necesar să studiem cu atenție „mecanismul de reacție" prin care diferite state au încercat să-și adapteze structurile economice la noile tendințe, căile pe care se produc diferite modificări organice, profunde, în toate componentele forțelor de producție ale societății contemporane. Dacă realmente este vorba de o reacție de adaptare atunci trebuie acceptată și premisa că există mijloace prin care statele se pot adapta la restricții, căi și mijloace pe care le pot folosi în scopul stimulării unei dezvoltări economico-sociale armonioase și raționale.

Elucidarea definitivă a traiectoriilor agenților declanșatori ai crizei mondiale actuale cade în sarcina cercetărilor ulterioare : în prezent putem afirma doar că aceștia declanșează în mod selectiv în anumite ramuri economice și țări influențe deosebit de puternice. Evident, fiecare țară a reacționat altfel la criză, acest lucru, însă, se explică pînă la un anumit grad prin însușirile sale, prin potențialul tehnico-economic și financiar, prin poziția pe care o ocupă în diviziunea mondială a muncii.

Dar o serie de trăsături comune, de maniere de orientare a structurilor economice, de modificări ale comportamentelor economice ale majorității statelor sînt demne de toată atenția întrucît ar putea conduce la extragerea unor concluzii valabile pentru orientarea strategiilor de adaptare ale oricărei țări. Am subliniat mai înainte modificarea structurilor economice ale tuturor statelor prin restrîngerea industriilor mari consumatoare de energie și materii prime și prin creșterea impetuoasă (ritmuri de pînă la 100%) a noilor tehnologii. Ceea ce este nou în această perioadă este faptul că nu se mai conturează un „model" de structură tipic, ci fiecare țară tinde să-și proiecteze noile structuri **în funcție de baza proprie** de resurse naturale de care dispune.

Așadar, am putea semnala **tendința de orientare condiționată prioritar în raport cu potențialul propriu de resurse naturale și energetice.** Aproape că nu există stat care să nu fi adoptat în această perioadă programe de cercetare și dezvoltare în vederea asigurării independenței energetice și față de resursele de bază. Sub influența restricțiilor energetice, dar și a celor decurgînd din criza mediului ambiant se constată orientări spre economisirea resurselor pe calea reducerii drastice a consumurilor, dar și prin stimularea creșterii preocupărilor pentru calitatea și durabilitatea produselor, pentru refolosirea, recondiționarea, reciclarea materialelor și a energiei. Au apărut numeroase industrii consacrate acestor domenii, precum și pentru producerea unor instrumente de protecție a mediului, de evitare a poluării. Ponderea acestor produse în structura industrială și în comerțul mondial este în plină extensiune, dar asupra acestor aspecte vom reveni într-un studiu viitor.

Maria D. POPESCU

Vocația transdisciplinarității

(Urmare din pag. 22)

trezărește UNITATEA PROFUNDĂ A CUNOȘTINȚELOR care impune un fantastic efort de CORELARE A ȘTIINȚELOR NATURII CU CELE SOCIALE pentru a realiza o VIZIUNE GLOBALĂ ASUPRA REALITĂȚII"[11]),

Numai dacă ne situăm pe poziția TOTALITĂȚII, a întregului, a sistemului și INTERACȚIUNII între sisteme vom înțelege corect fenomenele sociale pe care le cercetăm. De pe această „esplanadă a totalității", nu numai peisajul social apare viu și veridic, dar și elementele sale componente își capătă contur și sens.

În principiu, necesitatea obiectivă a transdisciplinarității rezidă în faptul că realitatea primordială : VIAȚA — ce se constituie în obiect de investigație științifică — este prin natura ei transspecifică**). Iar pentru științele socio-umane, nevoia stringentă de transdisciplinaritate rezultă din caracterul transspecific al omului însuși. Două sau mai multe procese (elemente constitutive ale vieții sociale) pot să interfereze, să se intercondiționeze, să fie interdependente și complementare, rămînînd însă în esență (calitativ) aceleași, nemodificîndu-și structura și funcțiile, necontopindu-se într-un nou fenomen calitativ, **diferit** de elementele care au intrat în interacțiune, deci necăpătînd o structură și funcții noi. În schimb, **fenomenul transspecific este acela în interiorul căruia interferențele, intercondiționările etc. „s-au topit", au dat naștere unui fapt nou** sub raport calitativ și stabil, reprezentînd, împreună cu altele similare, „anatomia și fiziologia" organismului social, pilonii de susținere ai edificiului vieții sociale. Exact cum sugera Ortega y Gosset cînd scria că „în sinteza faptelor, acestea dispar ca un aliment bine asimilat și rămîn din ele numai vigoarea existențială" („Meditații despre Don Quijote", pag. 46). În conceptele transspecifice se condensează tocmai „vigoarea existențială".

Azi, spre deosebire de trecut, cel mai bun sfetnic al științelor socio-umane contemporane este cel ce le stimulează deschiderea, spiritul transdisciplinar, disponibilitatea de a regîndi și redefini aparatul conceptual, teoretic și metodologic prin prisma transdisciplinarității. Impulsul spre o atare deschidere rezidă în convingerea că realitatea socio-umană pe care o studiază și despre care trebuie să rostească propoziții veridice nu poate fi fragmentată fără a fi mortificată. Investigația științifică nu are nimic comun cu... autopsia „organismului" social și nici cu declararea necesității de a studia societatea ca întreg viu, urmată însă de practicarea analizelor segmentare, nonintegrative, nondialectice.

De aceea, întregul bagaj de teorii și concepte, întreaga baterie de metode și tehnici de cercetare trebuie puse în lucrare pentru cunoașterea, explicarea și înțelegerea rețelei complexe de interdependențe și conexiuni dintre diferitele componente ale socialului, în contextul larg al problemelor globale ce confruntă omenirea de azi, probleme realmente noi și cu caracter dramatic. Înțelegerea complexității face ca transdisciplinaritatea să devină un adevărat imperativ epistemologic și practic.

[11]) Maria D. Popescu, „Economie și ecologie : abordări paralele sau interdisciplinare ?", în volumul : „Problemele globale și viitorul omenirii", Ed. politică, 1982, pag. 470 și 477 (sublinierile și majusculele ne aparțin).

**) Dacă termenul transdisciplinaritate s-a încetățenit relativ rapid, astăzi fiind frecvent utilizat, în schimb termenul de „transspecific", sau „transspecificitate" n-a intrat încă în uz și poate șoca un timp. Motiv suficient pentru a stărui asupra conținutului și funcțiilor sale. Dar oare cuvîntul „transspecific" nu e doar un subterfugiu lingvistic, pur verbal, menit să îngrașe terenul speculației „pe marginea științei" ? Punerea sa în circulație nu se datorează oare intenției secrete de a avea oricînd la îndemînă un „joly-jocker" epistemologic ? Răspunsul nostru este negativ. Transspecificitatea este în natura lucrurilor, este un „dat", are un caracter obiectiv.

Reorientări în strategia de dezvoltare

PRIMUL dintr-o serie anuală de evaluări globale, raportul asupra situației mondiale în 1984 *), realizat de prestigiosul institut american Worldwatch, sub conducerea prof. Lester R. Brown, își propune să analizeze modul în care schimbările survenite în baza de materii prime și energie au modificat sau pot influența evoluția economiei mondiale. Prezentăm aici concluziile acestui raport, parțial sintetizate de însuși directorul institutului, în publicația O.N.U. Development Forum **).

ÎN MAI multe domenii importante, raportul a constatat că unele țări au înregistrat progrese pe calea elaborării și punerii în aplicare a unor strategii viabile de dezvoltare. Rezultate foarte apropiate de nivelul dorit s-au obținut într-un singur domeniu însă, și anume cel al reducerii dependenței de petrol. Ele sînt evidențiate de declinul activităților economice bazate pe această sursă de energie.

Domeniile de activitate în care progresele sînt, după părerea autorului, sub nivelul așteptărilor includ utilizarea solurilor, stabilizarea creșterii populației mondiale, dezvoltarea surselor de energie reînnoibile, reciclarea materialelor, protejarea sistemelor de sprijin biologic (cum sînt pădurile) și demilitarizarea economiei mondiale.

Utilizarea necorespunzătoare a solurilor tinde să afecteze la modul cel mai grav progresul economic pe termen lung în lume. Pe glob se pierd cantități de teren arabil incomparabil mai mari decît în trecut și puține țări, fie ele industrializate sau în curs de dezvoltare, au luat măsuri eficace împotriva pericolului care grevează asupra agriculturii, ca mijloc de subzistență. Concret, aproape jumătate din culturile agricole mondiale sînt amenințate să fie private de terenuri arabile, într-un ritm alarmant. Chiar în Statele Unite, pierderea de teren arabil datorită eroziunii solului depășește procesul de atragere în circuit a noi terenuri, pe mai mult de o treime din suprafețele cultivabile. Excedentele recoltelor americane, citate uneori ca semn al unei agriculturi sănătoase, sînt cel puțin în parte rezultatul cultivării intensive a unor soluri erodate care, în mod normal, nu ar fi trebuit cultivate.

Tabelul nr. 1

Resurse mondiale deturnate către scopuri militare

Resurse	Utilizate în scopuri militare
PNB mondial	561 mrd. dolari 6% din produsul mondial brut
Forță de muncă	50 milioane muncitori
Terenuri	1% din suprafața de uscat a globului
Fonduri pentru știință și tehnologie	23% din totalul cheltuielilor pentru știință și tehnologie
Personal științific și de cercetare	22% din totalul mondial

Sursa : Estimări ale Worldwatch Institute, cf. Inga Thorsson „Guns and butter : Can the World have both ?" International Labour Review 1983

Rezervele mondiale de hrană existente la începutul anilor '80 au atins niveluri deosebit de ridicate în ultimul deceniu, dar acest rezultat a avut la bază un element nedorit : lipsa de progrese în direcția creșterii puterii de cumpărare a populației și a consumului de alimente pe locuitor, în țările sărace ale lumii. Randamentul mondial la cereale, care crescuse constant de la jumătatea secolului pînă în 1973, ulterior nu a mai înregistrat decît sporuri minime.

Secolul actual a cunoscut presiuni deosebit de mari exercitate asupra sistemelor biologice de sprijin, cum sînt, de pildă, **pădurile.** În fiecare an dispar păduri care, spre exemplu, egalează ca suprafață teritoriul Ungariei. Despădurirea amenință astăzi majoritatea țărilor lumii a treia cu toate consecințele economice și ecologice pe care acest proces le atrage după sine pe termen lung.

În ce privește **energia,** dacă dependența față de petrol s-a redus, progresele realizate pentru substituirea cu alte surse de energie sînt nesatisfăcătoare. Previziunile potrivit cărora energia nucleară va înlocui în mare măsură petrolul nu s-au realizat încă. Numai în cîteva țări energia nucleară concurează noile termocentrale pe cărbune în ce privește randamentul energetic.

*) Lester R. Brown et al., **State of the world 1984,** A Worldwatch Institute Report on Progress Towards a Sustainable Society

**) Vezi și interviul acordat de Lester R. Brown publicației noastre, apărut în Revista economică nr. 52/1983

Tabelul nr. 2

Costuri estimative ale energiei electrice produse în unități noi
(în dolari 1982)

Surse sau tehnologii energetice	1983	1990
	(cenți/kWh)	
Nucleară	10—12	14—16
Cărbune	5—7	8—10
Hidrocentrale mici	8—10	10—12
Producerea combinată de căldură și energie	4—6	4—6
Biomasă	8—15	7—10
Energie eoliană	15—20	6—10
Celule fotovoltaice	50—100	10—20

Unele succese pot fi menționate în domeniul folosirii **resurselor regenerabile.** Mai mult de cinci milioane de case, spre exemplu, sînt încălzite astăzi în lume cu ajutorul panourilor solare. Pe măsură ce prețul energiei s-a majorat, reciclarea materialelor a devenit tot mai necesară. Cu toate acestea, la o serie de materiale de bază, ca hîrtia, oțelul și aluminiul, reciclarea se realizează numai în proporție de 1/4.

Raportul Worldwatch evidențiază concluzia că un proces constant de dezvoltare impune **redefinirea priorităților.** În țările în curs de dezvoltare este necesară creșterea de patru ori a cheltuielilor consacrate planificării familiale, pentru ca stabilizarea populației să devină un obiectiv realist. În aceleași țări ar trebui să existe de 13 ori mai mulți arbori în vederea asigurării aprovizionării cu lemn de foc în viitor. În ce privește eroziunea solurilor, Banca Mondială estimează că, chiar dacă împrumuturile anuale, cifrate la 11 mrd. dolari, ar fi alocate exclusiv programului de conservare a solurilor, acțiunea ar fi insuficientă pentru echilibrarea situației din lumea a treia. Nu este exclusă nici adaptarea indicatorilor economici considerați în evaluarea progresului.

Raportul Worldwatch menționează, spre exemplificare, un singur aspect, cel al efectului paradoxal pe care îl are asupra P.N.B.-ului, în sensul menținerii constante sau chiar a reducerii acestuia, efectuarea de investiții în utilaje și aparatură de înaltă tehnicitate cu viață îndelungată, în timp ce întreținerea, repararea și recondiționarea utilajelor clasice se reflectă în sporirea aparentă a P.N.B.

Un set de indicatori economici în măsură să evalueze progresul către o societate pe care autorii raportului o numesc „autosusținută" („sustainable society") ar trebui să includă date privind, de exemplu, reciclarea principalelor resurse, cum sînt oțelul, aluminiul, sticla și hîrtia. Societatea de consum s-a bazat pe energie ieftină, pe o abundență de materii prime, dar a nu înțelege că aceste vremuri sînt depășite înseamnă o autocondamnare la diminuarea nivelului de trai al populației. Publicarea la intervale scurte a datelor privind reciclarea materialelor ar da atît populației cît și factorilor de decizie o imagine clară asupra importanței acestui proces, subliniază autorii.

Schimbările în valoarea relativă a diferiților factori de producție impun, la rîndul lor, noi indicatori economici. Pînă în 1973, am asistat la reducerea prețului energiei, în timp ce forța de muncă devenea tot mai scumpă. După acea dată, trendul s-a inversat, în condițiile creșterii mai rapide a costurilor energetice față de cele determinate de folosirea forței de muncă. Acest fapt impune să se acorde o atenție sporită eficienței în domeniul utilizării energiei, în special în ce privește petrolul. Astfel, cantitatea de petrol necesară pentru a produce un spor de 1 000 dolari al P.N.B. ar putea constitui un indicator util pentru a aprecia măsura în care o societate se poate dispensa de această sursă de energie, pe cît de utilă pe atît de puțin disponibilă. La fel se poate raționa referitor la faptul că, în condițiile în care suprafața arabilă este aproximativ constantă, crește importanța randamentului terenurilor cultivate. Aceasta nu înseamnă diminuarea importanței productivității muncii, ci subliniază faptul că rentabilitatea folosirii energiei și a pămîntului constituie elementele principale pentru creșterea productivității muncii.

Dată fiind sporirea presiunilor asupra bazei de materii prime, raportul Worldwatch apreciază ca utilă **orientarea stra-**

DEZVOLTAREA — O PROBLEMĂ MAJORĂ A CONTEMPORANEITĂȚII

RAPORTUL „WORLDWATCH" SUBLINIAZĂ :

- *Valoarea importurilor de arme ale lumii a treia a depășit valoarea importurilor de cereale*
- *Achiziționarea de arme a contribuit la amplificarea uriașelor datorii care împovărează în prezent țările în curs de dezvoltare*
- *Producția agricolă a Africii a scăzut cu 11% din 1970 pînă în prezent*
- *Privită retrospectiv, creșterea prețurilor țițeiului a avut și consecințe în sensul stimulării cercetărilor vizînd valorificarea altor surse de energie*
- *Evaluarea corelată a considerentelor de ordin geologic, economic și psihologic conduce la concluzia că la sfîrșitul secolului producția de țiței va fi sub cea actuală*
- *Declinul în fertilitatea solului este mascat în mare parte de progresul tehnologic*
- *Erodarea solurilor face ca terenurile agricole să se reducă la scară mondială cu 7% într-un interval de numai 10 ani*
- *Conversiunea terenurilor împădurite în terenuri arabile este principala cauză a despăduririlor în regiunile tropicale*
- *Regiunile în care se constată moartea lacurilor pot fi rapid confruntate și cu moartea pădurilor*
- *Pentru a se atinge nivelul cerut de nevoile de consum la nivelul anului 2000, este necesar ca actualul ritm de plantare de păduri să fie majorat de 13 ori*
- *Reciclarea a jumătate din hîrtia folosită în prezent ar putea acoperi aproape 75% din cererea de hîrtie nouă și ar salva 8 milioane ha de păduri de la tăiere pentru producerea de hîrtie*
- *În 1981, în Statele Unite au fost reciclate jumătate din ambalajele metalice de băuturi ; în același an, în Japonia s-a produs mai mult aluminiu din surse secundare decît din cele primare*
- *Recuperarea, într-un singur oraș din S.U.A., a sticlelor folosite a însemnat fonduri de 1 milion de dolari economisiți în numai 18 luni*
- *Rata de recuperare a hîrtiei, aluminiului, fierului și oțelului poate fi dublată sau chiar triplată în condițiile actuale, pe plan mondial*
- *Unul dintre sectoarele care oferă cele mai mari posibilități în ce privește folosirea forței de muncă îl constituie reciclarea materialelor*
- *Sursele regenerabile de energie asigură aproximativ 18% din energia necesară în lume, în special sub forma hidroenergiei și a lemnului de foc*
- *În lume sînt astăzi planificate a fi construite 8 600 centrale eoliene cu o capacitate totală de 1 500 MW*
- *Pe plan mondial se află în funcțiune astăzi peste 130 centrale geotermice, dispuse în mai mult de 12 țări*
- *Confruntate cu datorii externe împovărătoare, multe țări nu-și mai pot permite să importe petrol destinat necesităților crescînde ale consumului auto*
- *În timp ce suprafața terenurilor agricole pe locuitor s-a redus cu o treime, consumul de îngrășăminte pe locuitor a crescut de cinci ori*
- *Astăzi este mai ridicat decît oricînd numărul țărilor amenințate de foamete.*
- *Introducerea unor noi indicatori economici orientați direct spre satisfacerea necesităților de bază ar putea facilita eforturile pentru realizarea unei creșteri susținute*

tegiilor către asigurarea trebuințelor de bază, calitatea vieții urmînd să fie analizată sau comensurată și prin alți indicatori în afară de venit. Dacă luăm spre exemplu alimentele care constituie o necesitate de bază, indicatori cum sînt consumul de cereale pe locuitor sau caloriile obținute ar putea să dea dimensiunea reală a nivelului de trai. În ce privește indicatorii sociali, speranța medie de viață, mortalitatea infantilă și alfabetizarea pot reliefa un anumit nivel de bunăstare atins. Asemenea indicatori ar fi deosebit de util de urmărit în special în țările în curs de dezvoltare, în condiții de consum minim de resurse.

Potrivit raportului Worldwatch, și alte elemente pot fi luate în considerație în vederea progresului către o societate cu creștere susținută, capabilă să-și autosatisfacă cerințele prin economii de materii prime, energie și forță de muncă, prin conservarea, reciclarea și valorificarea superioară a resurselor. Sugestiile făcute de Lester R. Brown subliniază necesitatea orientării către economisire, odată cu realizarea de produse de calitate superioară și durabile, ceea ce numai aparent înseamnă încetinirea creșterii produsului național brut, dar care, în realitate, conduc la o dezvoltare economică complexă.

Mobilizarea resurselor financiare necesare s-ar putea face, în mare măsură, pe calea reducerii cheltuielilor militare. Fără a mai menționa situația înarmărilor în țările industrializate, se remarcă faptul că chiar și țările în curs de dezvoltare cheltuiesc în prezent mai mult pentru importul de arme decît pentru achiziționarea de cereale. În consecință, numeroase țări în curs de dezvoltare, mai mult decît sărace și suferind excesiv de pe urma malnutriției, sînt mai bine înarmate decît în trecut.

Pentru milioane de ființe umane, amenințarea cu **declinul nivelului de trai** a devenit realitate. Unele țări au încercat să întîrzie acest declin îndatorîndu-se excesiv față de străinătate. Pe termen lung, numai o reformulare totală a strategiilor de dezvoltare va da rezultatele dorite, iar prioritățile nu mai pot fi amînate. Dintr-un punct de vedere optimist, — arată autorul — putem considera că ne-am creat singuri problemele cu care sîntem confruntați. Stă deci în puterea noastră să le controlăm. O serie de piedici în calea progresului economic susținut au fost înlăturate de cel puțin cîteva țări. Nu este vorba numai de tehnologii sau de resurse, ci și de un proces de conștientizare și de voință politică. Numai consolidarea acestor două obiective poate duce la formularea unei politici susceptibile de a repune lumea pe calea progresului susținut, în scopul îmbunătățirii de ansamblu a condiției umane.

Em. STANCU

Tabelul nr. 3

Consumul de oțel și refolosirea fierului vechi

(1980—1982)

Țara	Consum anual oțel/locuitor în kg	Nivel de recuperare [1] %
Belgia-Luxemburg	323	40
Anglia	324	35
Statele Unite	507	35
Olanda	327	35
Japonia	628	31
Polonia	526	31
Cehoslovacia	728	30
Spania	233	29
R.F. Germania	548	27
Italia	457	24
Suedia	496	24
Brazilia	132	21
India	18	21

[1]) Fier vechi colectat (fără deșeurile de la oțelării plus exporturile nete), ca procent din oțelul consumat ; media anilor 1980—1982

Surse : Estimări Worldwatch Institute bazate pe : U.S. Bureau of Mines, Minerals Yearbook, 1981, Vol. III (Wash., 1982), Statistical Abstracts, 1982 (Washington, U.S. Government Printing Office, 1983) ; date furnizate de Biroul internațional al recuperării, Bruxelles.

Tabelul nr. 4

Reciclarea hîrtiei

Țara	Consum anual de hîrtie/loc. (kg)	Nivel de recuperare [1] (procente)
Mexic	...	50
Japonia	147	45
Olanda	157	43
Spania	70	40
Ungaria	60	37
R.F. Germania	157	35
Suedia	216	34
Italia	93	29
Brazilia	29	29
Australia	133	28
Statele Unite	263	26
Canada	189	18
Filipine	10	16
Nigeria	3	2
Estimări mondiale	36	24

[1]) Hîrtie veche colectată, ca procent din totalul hîrtiei consumate ; media anilor 1978—1980

Surse : F.A.O., Advisory Committee on Pulp and Paper, Waste Paper Data 1978—80 , Rome, 1981

SECTORUL TERȚIAR — DE LA NEPRODUCTIV LA PRODUCTIV

FAPTUL că, în ultimul timp, în țările dezvoltate crește continuu ponderea sectorului terțiar în economia națională este bine cunoscut și a fost corect prevăzut de economiștii anilor '40. Astăzi sectorul producător de servicii utilizează aproximativ 70% din populația ocupată în S.U.A., de exemplu, și creșterea acestei ponderi continuă. Tendința se manifestă în mod clar și în celelalte țări dezvoltate. Astfel, în Japonia, țară care a trecut mai tîrziu la procesul de modernizare, ponderea sectorului terțiar a crescut de la 9,9% în 1934—1936 la 27,6% în 1975 [1]). Tendința a fost și aici constantă.

O expresie a adîncirii diviziunii sociale a muncii

ATUNCI cînd peste două treimi din populația unei țări mari este cuprinsă în servicii, se pun, desigur, o serie de întrebări : care este natura reală a acestei cifre ? Cum s-a ajuns aici ? Ce sînt la urma urmei serviciile ?

Londra victoriană era plină de valeți și slujnice. Ponderea serviciilor era destul de mare și la începutul secolului nostru. Toate datele arată că serviciile din zilele noastre sînt însă de altă natură decît cu un secol în urmă. Cu toate acestea structura internă pe genuri de activitate a sectorului terțiar a fost insuficient studiată, deși anumite segmente ale sale s-au bucurat de atenția unor economiști reputați. Dar nu există o imagine de ansamblu, așa cum există în cazul structurii pe ramuri a industriei, reflectată în aproape toate anuarele statistice naționale.

Fără îndoială, creșterea sectorului terțiar la proporțiile actuale a fost posibilă datorită sporirii continue a productivității muncii în agricultură și industrie. Din considerațiile noastre ulterioare va rezulta însă că, la rîndul său, **creșterea productivității muncii** și a productivității totale **a fost puternic favorizată de dezvoltarea sectorului terțiar,** în componentele lui esențiale : ocrotirea sănătății, învățămîntul, cercetarea, mulțimea de activități care facilitează legăturile dintre unitățile economice.

În parte, cifra reprezentînd sectorul terțiar este o iluzie statistică. Creșterea economică este simultană cu adîncirea diviziunii sociale a muncii. Activități înainte integrate în întreprinderi industriale devin treptat independente, organizate în unități separate, ceea ce contribuie la creșterea eficienței și productivității. Fenomenul este cunoscut încă din agricultură. Este evident că hrana populației țărilor dezvoltate nu este produsă numai de cele 3—5 procente de populație agricolă. O mulțime de activități anterior integrate în gospodăriile agricole au devenit ramuri industriale : producția de mijloace de producție pentru agricultură (mecanice, chimice, biologice, transporturi, telecomunicații) și prelucrarea produselor agricole în industria alimentară, ramură ajunsă prin aportul construcției de mașini la un înalt grad de rafinament tehnic. La un loc, ponderea ramurilor care se ocupă de alimentația populației este un multiplu al ponderii agriculturii propriu-zise.

Tot astfel și în legătură cu industria : o mulțime de foste activități industriale au trecut în sectorul terțiar. Unele din aceste activități sînt esențiale pentru funcționarea întreprinderilor și totuși acestea au renunțat la ele : este vorba de proiectare, alte servicii inginerești, curățenie, informare, contabilitate, o gamă de servicii financiare, o variată gamă de activități de expertiză, de reclamă, marketing, prognoză, ambalare și multe altele. Toate aceste activități s-au constituit în firme specializate în principal din considerente de eficiență pur și simplu, căci firmele specializate de inginerie, de pildă, care avînd un număr mare de clienți își folosesc în mod intens forța de muncă de înaltă calificare, pe cînd, în întreprinderile producătoare de bunuri, unii experți erau strict necesari, dar puteau fi utilizați doar din cînd în cînd. Un caz extrem : în toate ramurile industriei petroliere sînt necesari specialiști în prevenirea, stingerea și evaluarea pagubelor produse de incendii etc. Datorită însă activității preventive, asemenea incendii sînt rare. De aceea acești specialiști se concentrează în firme specializate care intervin la nevoie la orice cerere.

Dar natura tehnologiei și a pieței face ca în unele ramuri industriale și chiar în mari complexe de ramuri, cum este industria constructoare de mașini, să predomine întreprinderile mici și mijlocii, unele chiar pitice. O firmă constructoare de mașini cu 5—10 salariați nu poate avea printre acești cîțiva salariați nici măcar un contabil. Proprietarul, uneori inginer, este nevoit să apeleze la firme specializate pentru multe servicii. Întreprinderile mici constructoare de mașini fără ingineri sînt destul de numeroase. Ele pot primi asistență tehnică de la beneficiar, dacă acesta posedă expertiza tehnică necesară și este dispus să o ofere subfurnizorilor lui, sau de la firmele de engineering.

Astfel, în Statele Unite, chiar în perioadele de profundă recesiune, ramura industrială a ingineriei a crescut într-un ritm mediu anual de 14,5%, în 1982—1983. În 1983 încasările totale ale acestei ramuri industriale americane au totalizat 33,5 miliarde dolari, crescînd în plină criză cu 5,1% față de anul precedent [2]). În același an în inginerie au lucrat 633 000 de oameni. Firmele de inginerie fac un export important, mai ales în țările exportatoare de petrol.

În ultimii ani, o dezvoltare la fel de rapidă au cunoscut firmele informaționale, care culeg, concentrează, stochează și distribuie informație de toate felurile, oarecum asemănătoare cu I.N.I.D. din țara noastră. Cele două recesiuni ale deceniului trecut nu au stînjenit ci, dimpotrivă, au stimulat dezvoltarea acestui gen de comerț. Inițial, chiar și în țările dezvoltate, industria informațională a lucrat cu mijloace meșteșugărești. Treptat, și în acest domeniu a pătruns calculatorul. Numai în Europa occidentală cifra de afaceri a întreprinderilor informaționale dotate cu calculatoare a crescut de la 123 milioane dolari la 185 milioane dolari. Potrivit unor cifre statistice, în 1982, în lumea capitalistă, funcționau 1 314 baze de date. În S.U.A. 50% din aceste baze sînt profilate pe probleme economice. În orice caz, cele din ultima categorie sînt pe plan mondial mai numeroase decît bazele de date tehnice.

Sectorul bancar și financiar ocupă o numeroasă forță de muncă, în ciuda faptului că și aici și-a făcut loc și s-a extins automatizarea cu ajutorul calculatoarelor electronice. Rețeaua financiar-bancară a țărilor capitaliste este complicată, iar băncile îndeplinesc și ele unele funcții care anterior erau exercitate de întreprinderile producătoare de bunuri, Una din aceste funcții, actualmente îndeplinită de bănci este ținerea contabilității pentru clienți. Un rol important în activitatea financiară a țărilor capitaliste îl îndeplinesc societățile de asigurări, casele de pensii și alte instituții, participînd de pildă la finanțarea investițiilor.

În general se poate spune că funcția cea mai importantă pe care o îndeplinește sectorul terțiar pentru sectorul secundar este **funcția de legătură.** Dat fiind numărul foarte mare și crescînd al unităților din economia națională, realizarea legăturilor fizice dintre ele — materiale (transporturile), financiare și informaționale — necesită în măsură tot mai mare activități specializate. Procesul de producție modern este un proces multiuzinal, la care participă adeseori întreprinderi situate la mari distanțe fizice, uneori pe continente diferite. Organizarea unui proces de producție la care participă unități aflate la mii de kilometri distanță a devenit posibilă datorită. dezvoltării și ieftinirii transporturilor, mai ales a celor aeriene, și telecomunicațiilor. Telecomunicațiile au devenit atît de importante, încît pentru ele s-au făcut eforturi financiare și tehnologice deosebite, realizîndu-se și utilizîndu-se pe scară mare sateliții de telecomunicații. O mare parte din cercetarea și industria electronică lucrează pentru telecomunicații. Sistemul modern de telecomunicații permite interconectarea bazelor de date pe plan internațional și intercontinental, el permite firmelor trans-

1) A.W. Burks, Japan, Profile of a Post-industrial Power, Boulder, Colorado, 1981.
2) U S. Industrial Outlook, 1984

naționale să-și controleze filialele îndepărtate.

Electronica a reclamat unele servicii specifice. Necesarul de programe și limbaje ale calculatoarelor a generat o întreagă ramură producătoare de software. Este desigur o chestiune de clasificare dacă această ramură produce bunuri sau servicii. Dacă sînt bunuri, ele sînt bunuri pur conceptuale.

O activitate larg răspîndită sînt serviciile de consultații. Firmele de consultații acoperă o gamă largă de probleme, dintre care o parte sînt probleme de legătură. Marketingul este poate cea mai cunoscută activitate de acest gen. Dar se vînd consultații tehnice (o parte de către firmele de inginerie amintite mai sus), consultații de investiții, consultații financiare (o parte dintre acestea sînt acordate de bănci).

O funcție foarte voluminoasă în economia capitalistă modernă este funcția de **distribuție**, care realizează legătura dintre producători și consumatori. În condițiile producției centralizate distribuția este vitală. O companie producătoare de băuturi nealcoolice este în proporție de 90% distribuție. Organizarea și stăpînirea unei rețele de desfacere atît de întinse cere un efort susținut și minuțios. Fără rețeaua ei de desfacere o firmă ca cea producătoare de Pepsi Cola ar fi un mic atelier local, oricît de bun ar fi produsul.

Centralizarea producției și descentralizarea desfacerii este deosebit de complexă în industria de automobile. Este bine știut faptul că la producția unui automobil participă zeci de mii de uzine dispersate pe teritorii vaste. Dar pînă la urmă întreaga această producție de piese și subansamble ajunge la uzina centrală de montaj. De aici ea este distribuită prin rețeaua comercială care împînzește întregul teritoriu al unei țări ca S.U.A. sau Canada, de pildă. Rețeaua aceasta este controlată de conducerile marilor companii de automobile. Succesul unei mărci de automobil depinde în bună măsură de ea.

Este un lucru bine cunoscut că serviciul de după vînzare este un fel de componentă a oricărei mașini. Dat fiind că realizarea unei mașini cu fiabilitate totală nu este cu putință, service-ul este componenta care acoperă diferența dintre fiabilitatea reală și fiabilitatea ideală. Automobilul ca sistem a generat, în afară de serviciile tehnice, o întreagă gamă de servicii care contribuie la creșterea sectorului terțiar : distribuția benzinei, moteluri, hoteluri, cabane, întreaga gamă de servicii pentru siguranța circulației. De fapt, toate produsele industriei construcțiilor de mașini generează servicii tehnice. Mașinile utilizate de publicul larg cum sînt mașinile de transport generează însă și servicii netehnice. Astfel, aeroporturile sînt pline de restaurante, magazine, chioșcuri, cabinete medicale, frizerii etc. Traficul aerian ca și cel feroviar stimulează construcțiile de hoteluri etc.

Mijloace de producție de natură conceptuală

AM SUBLINIAT pînă acum funcțiile de legătură ale sectorului terțiar și funcția de asigurare a fiabilității. Importante sînt și funcțiile **generatoare de resurse** ale acestui sector, dar aceste funcții sînt mai bine cunoscute.

Cercetările lui Fritz Machlup au dus la concluzia că **învățămîntul** este cea mai mare ramură economică americană. Amplificarea resurselor umane este rezultatul creșterii gradului de instruire a populației ocupate, permițînd ridicarea productivității muncii. Învățămîntul transmite din generație în generație cunoștințele acumulate, avînd deci și o funcție de conservare, de întreținere a stocului de cunoștințe.

Funcția generatoare de resurse a **cercetării** este și mai evidentă. Desigur, prin cercetare se înțeleg o mulțime de activități foarte diferite și o punere în ordine a componentelor acestor activități ar merita o investigație specială. Prin exemplul ce urmează am dori să punem în evidență funcția generatoare de resurse a cercetării în sectorul primar și secundar. De exemplu, în sectorul primar cercetarea a permis abordarea unor noi tipuri de zăcăminte de țiței cum sînt cele de pe platourile continentale sau de la mari adîncimi. În sectorul secundar, datorită progresului tehnic, s-au redus consumurile specifice de energie și de materii prime. În felul acesta s-a ajuns la oprirea creșterii prețurilor țițeiului și chiar la scăderea acestora. Viziunile catastrofice de la începuturile anilor '70 s-au dovedit a fi premature.

Cercetarea amplifică resursa forță de muncă prin creșterea continuă a gradului de automatizare nu numai a proceselor de producție de bunuri. Prin acțiune inversă, progresul automatizării impune creșterea continuă a volumului de muncă din sectorul cercetării. La rîndul lui, sectorul de ocrotire a sănătății amplifică resursa forță de muncă prin protejarea resurselor fizice și nervoase ale omului în condițiile de mare solicitare ale societății moderne ; se reduc absențele de la lucru ; longevitatea continuă să crească, permițînd utilizarea mai îndelungată a experienței cadrelor în vîrstă.

Pînă acum am discutat desprinderea din sectorul secundar și trecerea în sectorul terțiar a unor activități prin adîncirea diviziunii muncii. Dar în același timp are loc **în cadrul sectorului secundar o amplificare a activităților de servicii.** Din acest punct de vedere un singur exemplu este revelator. Honeywell, una din marile firme producătoare de calculatoare electronice, este compusă din 50 de uzine și alte unități economice, cu 88 000 de salariați. În anii '50 circa 70% din aceștia lucrau în uzinele producătoare de bunuri și 30% în afara uzinelor propriu-zise. În anii '70 cifrele s-au inversat, 70% din personal lucrează în activități care nu sînt legate direct de producția de bunuri și numai 30% nu sînt ceea ce s-ar numi, după o terminologie devenită evident inadecvată, direct productivi.

În primul rînd acesta este un efect al automatizării proceselor. Dar, în al doilea rînd, însăși automatizarea a impus o creștere uriașă a volumului activității de concepție. Componentele ca și sistemele electronice s-au ieftinit într-un mod precipitat. În același timp însă utilizarea completă a mașinilor presupune, după cum am mai arătat, dotarea lor cu programe și limbaje. Crearea acestora nu se poate automatiza. Ele sînt rodul muncii unor specialiști de foarte înaltă calificare. De aceea, toate marile firme electronice au un considerabil personal de cercetare, inclusiv în domeniul științelor fundamentale. La aceasta se adaugă rețeaua de servicii post-vînzare.

Fenomene similare au avut loc și în alte ramuri industriale. Toate companiile mari din domeniile cu tehnicitate înaltă au în componența lor laboratoare de cercetare. Aceasta se referă în egală măsură la firmele electronice, la cele de automobile, la „marile" firme din industria mașinilor-unelte (aceste companii sînt totuși foarte mici în comparație cu cele din alte ramuri), la firmele din industria chimică și, mai ales, la cele din industria aerospațială și electrotehnică. De exemplu, firmele din industria aerospațială cheltuiesc mult mai mult pentru cercetare decît pentru investiții (de peste 4 ori mai mult). În industria electrotehnică și în construcția de aparate proporția este mult mai mică, dar și aici cheltuielile de cercetare sînt mai mari decît cele de investiții.

Revenirea economiei țărilor dezvoltate la evoluția ciclică solicită și mai mult activitatea de cercetare. Ascuțirea concurenței, îngustarea pieților în timpul recesiunii silește firmele să caute produse și procese noi sau să caute produse și procese specializate pentru segmente de piață încă neabordate. În felul acesta activitățile terțiare tind să se amplifice în cadrul întreprinderilor din sectorul secundar.

Multe firme își organizează în mod direct, fără a concesiona altora, serviciile post-vînzare, au propriile lor rețele de desfacere, propriile lor servicii de marketing și de prognoză, propriile lor cantine, magazine și cabinete medicale. Multe firme au propriile lor instituții de pregătire și de reciclare a cadrelor. În felul acesta terțiarul este prezent în cadrul secundarului.

Creșterea generală a componentei conceptuale în industria modernă, indiferent de forma organizatorică, pune delicate probleme statisticii și interpretării datelor. De fapt, frontierele dintre cele trei sectoare nu sînt atît de clare cum ar părea la prima vedere. Neclaritatea poate conduce la controverse asupra unor probleme esențiale, cum este de pildă tăgăduirea rolului progresului tehnic în creșterea economică de către unii economiști americani. Totuși oamenii de decizie acordă o mare importanță cercetării ca factor generator de resurse. Este bine cunoscută acțiunea guvernului (prin Ministerul Comerțului Internațional și Industriei) și a patronatului japonez în vederea unei cotituri radicale spre știința fundamentală.

Deși sectorul terțiar cuprinde o mulțime de servicii personale, partea lui activă este strîns legată de sectorul secundar și de cel primar, livrîndu-le continuu o varietate de resurse de creștere sau cel puțin de atenuare a acțiunii factorilor generatori de stagnare. Cu alte cuvinte, această parte activă generează un gen deosebit de mijloace de producție de natură preponderent conceptuală.

Ihor LEMNIJ

Conjunctură economică internațională ascendentă în 1984, moderare probabilă în 1985

ABORDAREA evoluției situației economice internaționale în cursul acestui an evidențiază cu claritate extinderea la un număr sporit de țări a mersului ascendent al creșterii economice, început în 1983, chiar dacă se mențin diferențe însemnate de la un grup de țări la altul, chiar de la o țară la alta, ca și de la un sector economic la altul. Reînvigorarea creșterii economice amorsată încă din anul 1983, după o stagnare sau chiar un declin economic prelungit timp de trei-patru ani —, a făcut ca pe ansamblul mondial anul care se încheie să fie cel mai bun din punct de vedere al performanțelor economice din ultimii șase ani. Conform unor estimări elaborate în cadrul unor organisme economice internaționale cu vocație universală, așa cum sînt UNCTAD și FMI, creșterea produsului mondial brut a fost în termeni reali de 3,5—4,0%, după ce în 1981 aceasta a fost de 1,6%, în 1982 a fost nulă, în 1983 de 1,9%. Ea se situează astfel la nivelul mediei anilor 1975—1980 de 3,9%. Practic, toate grupele mari de țări ale lumii au înregistrat în 1984 ritmuri pozitive, ascendente, spre deosebire de anul 1983 cînd țările în curs de dezvoltare pe ansamblu au înregistrat o scădere a produsului lor brut. În cazul țărilor dezvoltate membre ale O.C.D.E. ritmul preliminat de 4,75% al creșterii P.N.B. este cel mai ridicat de după 1976.

Factori stimulatori

ROLUL IMPORTANT pe care îl joacă economia americană în influențarea conjuncturii economice internaționale s-a putut ilustra în 1984 prin faptul că „boom"-ul economic înregistrat în primul semestru al anului a condus la creșterea rapidă a importurilor în această țară, stimulînd exporturile — și producția — principalelor furnizoare ale acestei țări. Astfel, creșterea importurilor americane cu 31,6% în perioada semestrul I 1983 — semestrul I 1984 diferențiată pe țări de proveniență — în principal din zona Pacificului : America Latină, Canada, Japonia, Asia de Sud-Est, în mai mică măsură din Europa occidentală — și pe grupe de produse — în principal importuri de produse manufacturate (în mai mică măsură au crescut importurile de produse agroalimentare și de materii prime) — au condus la sprijinirea accelerării creșterii economice în zonele menționate. Cu alte cuvinte, **climatul economic internațional s-a îmbunătățit în 1984**, continuînd tendința începută în 1983, și asigurînd, deci, factorul exogen stimulator pentru dezvoltarea ascendentă a economiilor. O serie de țări capitaliste dezvoltate sau în curs de dezvoltare nu au avut însă factorii endogeni favorabili pentru sprijinirea creșterii produsului social și îmbunătățirea în general a situației economice prin lichidarea unor dezechilibre interne comerciale, financiare, valutare etc. Astfel, țările vest-europene au continuat să fie confruntate și în 1984 cu dezechilibre structurale manifestate prin șomaj ridicat, nivel al inflației superior celui din S.U.A. sau Japonia, conflicte sociale active (mari greve ale minerilor sau siderurgiștilor) care afectează producția și utilizarea capacităților de producție etc.

Conjunctura economică internațională în 1984 a continuat să fie influențată de **menținerea unui nivel ridicat al dobînzilor**, ceea ce a împiedicat relansarea investițiilor pe o scară apreciabilă, care să stimuleze creșterea economică. De asemenea, climatul economic internațional a fost și în 1984 influențat de **menținerea unui curs ridicat al dolarului** în raport cu alte monede occidentale ca urmare a faptului că moneda americană a beneficiat, pe lîngă nivelul ridicat al dobînzilor, de : creșterea economică susținută din S.U.A., de creșterea deosebit de rapidă — după o lungă perioadă de stagnare — a comerțului internațional, ceea ce a condus la o cerere ridicată de dolari ca mijloace de plată în tranzacțiile comerciale internaționale, profiturile efective ridicate din plasamentele americane în Europa occidentală și Japonia. Slăbiciunea unor monede occidentale este legată și de situația economică stagnantă și conflictele sociale din Europa occidentală, ca și în general de rolul diferit pe care îl joacă aceste monede în raport cu dolarul în sistemul financiar și de plăți internațional.

Pe ansamblul economiei mondiale se poate constata că **reînviorarea economică din 1984 prezintă diferențieri față de ciclurile economice anterioare**, printre care următoarele par a fi esențiale : nivelul real al dobînzilor este încă ridicat, ceea ce și într-o perspectivă mai îndelungată constituie o frînă în calea expansiunii economice descurajînd investițiile ; persistența fragilității situației financiare pe plan național în multe state capitaliste dezvoltate și în curs de dezvoltare, precum și pe plan internațional, ca urmare a unor reziduuri ale inflației din trecut (în acest sens, relativa ușurare a poverii datoriei externe pentru țările în curs de dezvoltare în 1984 nu poate avea decît un caracter temporar, de scurtă durată). La rîndul lor deficitul comercial și al balanței de plăți curente al S.U.A. și ascensiunea cursului dolarului, care au stimulat importurile în S.U.A., nu pot fi factori care să susțină la nesfîrșit reînviorarea economică internațională. Alte trăsături specifice sînt ritmul, lent al reînvigorării activității economice în multe state capitaliste dezvoltate și menținerea șomajului la un nivel care are implicații sociale serioase, în special asupra tineretului ,împiedicînd orice optimism care să stimuleze investițiile ; fragilitatea perspectivelor pe linia combaterii inflației, ca urmare a necreării unei baze reale pentru menținerea unor echilibre economice.

În aceste condiții economice și financiare internaționale conjunctura economică a țărilor capitaliste dezvoltate și a țărilor în curs de dezvoltare, deși cea mai bună din ultimii șase ani, nu asigură baze trainice pentru menținerea ei în continuare. Pentru anul 1985 observatorii se așteaptă la o încetinire a ritmului de creștere economică și la manifestarea unor noi dificultăți structurale pe plan economic intern și internațional. **Criza economică mondială nu a fost, deci, depășită**, evoluția sa ciclică fiind în continuare preocupantă, iar aspectele structurale, de durată, dezechilibrele și disfuncționalitățile sistemului actual de relații economice internaționale nefiind în nici un fel soluționate. Ca urmare, optimismul cu privire la dezvoltarea economică viitoare pe plan internațional trebuie să fie precaut.

Așa cum arătam, creșterea economică în țările capitaliste dezvoltate a fost în 1984 diferențiată pe regiuni geografice : accelerată în S.U.A. și în Japonia și mai lentă, de-abia în acest an înscrisă pe o orientare ascendentă, în Europa occidentală. Astfel, pe baza unor date preliminare, notăm că în Statele Unite ale Americii creșterea economică a cunoscut o evoluție ascendentă puternică în prima parte a anului, cînd față de un ritm de creștere a produsului național brut înregistrat în 1983 de 3,75%, în primul semestru a.c. P.N.B. a sporit (ca ritm anual) cu 8%, pentru ca în trimestrul III a.c. ritmul să scadă (tot pe bază anuală) la 1,9%. Pe ansamblul anului creșterea P.N.B. este estimată la circa 6,5%. În Japonia creșterea economică s-a accelerat în anul fiscal 1984 față de anul precedent de la 3,0% la 5,3%. Totuși ritmul de sporire a P.N.B. în trimestrul III (calculat pe bază anuală), de 3%, este cel mai scăzut din ultimul an și jumătate, reflectînd direct încetinirea creșterii economice în S.U.A.

În toate țările capitaliste dezvoltate, cu excepția notabilă a Japoniei, **creșterea prețurilor de consum**, care măsoară inflația, a fost în 1984 mai lentă decît în anul 1983, în cele mai multe țări capitaliste dezvoltate inflația fiind acum exprimată în cifre de ordinul unităților ; în **S.U.A.**, o scădere de la 3,7% la 3,25%, în **Piața comună** vest-europeană de la 6,2% la 5,1%, în **Japonia** însă o creștere de la 1,6% în 1983 la 2,25% în 1984. Se poate observa menținerea ratei inflației la niveluri încă ridicate în Italia (10,3% în 1984 față de 15,1%), Grecia 18,5% (19,0%) ca și succesul unor țări capitaliste dezvoltate în reducerea nivelului inflației : Anglia 5,1% în 1983 și 1984 față de 16,8% în 1980, Franța 7,6% în 1984 față de 13,1% în 1980 etc. ; nivelul cel mai scăzut al inflației pe plan comunitar a fost înregistrat în R.F. Germania, și anume de 2,9% în 1983 și de 2,3% în 1984. Pe ansamblul țărilor O.C.D.E. rata preliminată a inflației, de 5%, este cea mai redusă de după 1972.

Persistența unui nivel ridicat al șomajului

DACĂ pe planul luptei împotriva inflației se poate considera că reînviorarea economică în 1983 și mai ales în 1984 a înregistrat unele succese în mai multe țări capitaliste dezvoltate, pe planul combaterii **șomajului** rezultatele sînt mult mai slabe. După cum se știe, actualul șomaj din țările capitaliste dezvoltate are nu numai un caracter **conjunctural**, adică dependent numai de evoluția ciclului economic și care ar putea fi absorbit odată cu reînviorarea economică, ci și **structural**, determinat de alte cauze, mai profunde. Tocmai de aceea reînviorarea economică din țările capitaliste nu a putut absorbi

decît în unele țări și în mică măsură șomajul (vezi graficul). O sporire a locurilor de muncă s-a înregistrat în S.U.A., unde și rata șomajului a scăzut ușor, de la circa 9% în 1983 la 7,0% în 1984. **Rata șomajului** a rămas relativ scăzută — raportată la situația din alte țări capitaliste — în Japonia la 2,7% în 1984, dar a crescut în Piața comună, unde și așa era situată la un nivel ridicat (de la 10,6% în 1983, la 11,0% în 1984), cu perspectiva de a crește în continuare, în ciuda unei ușoare înviorări a activității economice.

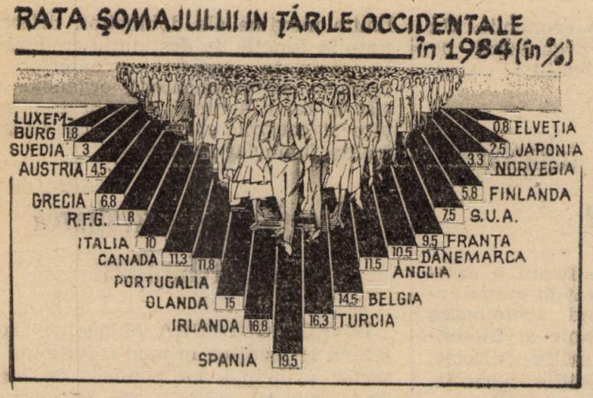

Creșterea economică a fost diferențiată și **în țările în curs de dezvoltare** în funcție de stimulentele pe care le-a asigurat pentru creșterea exporturilor lor reînviorarea economică din țările capitaliste dezvoltate. Așa cum se știe, în fapt, ritmurile creșterii economice din țările în curs de dezvoltare nu urmăresc ciclul economic internațional atît de fidel ca cele din țările capitaliste dezvoltate, ci se exprimă mai curînd în creșteri dezechilibrate pe plan sectorial, în sporirea dependenței de economiile țărilor dezvoltate și în efecte sociale. Astfel, stagnarea și reducerea producției industriale, agricole și de servicii pentru consumul populației, în special de alimente, are loc simultan cu o creștere a producției intensive în capital orientată spre piețele externe, controlată de multe ori de societățile transnaționale ; consecința este accentuarea unor dezechilibre dintre producția orientată spre piața internă și cea orientată spre piața externă, în detrimentul consumului intern.

Întrucît reînviorarea economică în Europa occidentală a fost în 1984 destul de slabă, cererea de materii prime și de produse agroalimentare din țările africane și țările în curs de dezvoltare din Europa meridională nu a constituit un stimulent puternic pentru relansarea economiilor țărilor furnizoare în cauză. În schimb, reînviorarea economică din S.U.A. a condus la sporirea cererii de produse prelucrate, pe care această țară le procură și din țările în curs de dezvoltare din Asia de Sud-Est și America Latină. Acesta este contextul economic internațional în care țările asiatice în curs de dezvoltare au cunoscut un ritm de creștere a produsului intern brut de 6,5% în 1983 și de 7,5% în 1984, iar cele din America Latină după o scădere a acestui indicator cu 2,3% în 1983 au înregistrat în 1984 o creștere a produsului intern brut de 1% ; în țările din Orientul Apropiat ritmul de creștere a P.I.B. a fost de circa 4% în 1983 și 1984, iar în Africa creșterea a fost de la 0,1% în 1983 la 3% în 1984.

Se poate constata că îmbunătățirea de ansamblu a situației creșterii economice a țărilor în curs de dezvoltare în 1984 față de 1983 (produsul intern brut cumulat în aceste țări crescînd cu 2,1% în 1984, față de o scădere cu 1,3% în 1983) a condus, în anul care se încheie, la o **oarecare îmbunătățire a situației** lor **financiare externe** : exporturile lor au crescut, încasările lor au sporit relativ, plățile lor s-au diminuat, iar deficitele lor de plăți s-au redus ; aceasta s-a oglindit în relativa ușurare a poverii datoriei externe (plățile în contul datoriei externe pe termen scurt fiind în 1984 de circa 16% din totalul datoriei externe, față de 21% în 1982).

Situația economică a țărilor în curs de dezvoltare a continuat, deci, să fie dependentă în mare măsură de conjunctura economică internațională. La rîndul ei, situația financiară a țărilor în curs de dezvoltare este dependentă de situația balanțelor de plăți externe curente. Față de anul 1983, în 1984 s-a înregistrat o ameliorare a situației balanțelor de plăți curente a țărilor în curs de dezvoltare, reducîndu-se deficitele de plăți. Din păcate, aceasta s-a produs mai ales pe seama reducerii importurilor și nu atît pe seama sporirii exporturilor. Țările în curs de dezvoltare asiatice și-au redus în 1984 deficitele de plăți curente la 8 miliarde dolari de la 11 miliarde dolari în 1983, țările Americii Latine de la 17 la 15 miliarde dolari, iar țările africane de la 11 miliarde dolari la 9 miliarde dolari.

Reînviorare în comerțul mondial

COMERȚUL MONDIAL a cunoscut, după mai mulți ani de stagnare, o reînviorare susținută în 1984, volumul schimburilor comerciale crescînd cu 8—9% față de numai 2% în 1983 ; acest „boom" al comerțului mondial se explică cu precădere prin creșterea importurilor americane (cu 30%), dar și printr-o oarecare sporire a importurilor țărilor exportatoare de petrol și a celorlalte țări în curs de dezvoltare. În 1984 **prețurile produselor de bază** exprimate în dolari nu au crescut decît moderat în raport cu alte faze de expansiune a producției și comerțului din ciclurile economice anterioare ; exprimate în unitatea monetară comunitară (E.C.U.) prețurile produselor de bază au crescut în 1983 cu 11% și în 1984 cu 13%. Faptul că prețurile produselor de bază nu au crescut mult în timpul reînviorării activității economice internaționale are semnificația producerii unor procese de substituire. **Cererea de petrol a crescut, de asemenea, extrem de puțin** față de ciclurile economice anterioare, subliniind existența unor procese de substituire. Astfel, în 1984, cererea mondială de petrol a crescut cu 2,3%. După ce în semestrul I 1984 pe plan internațional s-a manifestat o supraproducție de țiței, s-a revenit la o producție mai redusă, menținîndu-se prețul oficial al țițeiului pe piața internațională la 29 dolari barilul. Prețul mediu de export al țițeiului a scăzut însă de la 28,46 dolari barilul în 1983, la 27 dolari barilul în 1984, cu perspectiva de a scădea la 26 dolari barilul în 1985. Este adevărat că această scădere a fost contracarată de reprecierea cursului dolarului.

Perspectivele conjuncturii economice internaționale pentru 1985 depind de mai mulți factori printre care : dimensiunea încetinirii creșterii economice în S.U.A., evoluția în continuare a comerțului mondial, evoluția prețurilor produselor de bază, nivelul dobînzilor în S.U.A. și pe piața internațională a creditului, evoluția cursului dolarului etc. Se apreciază însă că **creșterea produsului brut mondial va cunoaște o încetinire în 1985**, după ritmul alert din 1984 ; încetinirea creșterii economice se va produce practic în țările capitaliste dezvoltate. S.U.A. urmează să înregistreze o creștere a produsului național brut de circa 3% ; creșterea produsului intern brut în Europa occidentală, în 1985, se apreciază că va fi superioară celei din 1984, marcînd un decalaj conjunctural față de S.U.A. și față de Japonia, a cărei creștere, de asemenea, se va încetini ușor față de cea înregistrată în 1984 (la ritmuri cuprinse între 3,7% și 4,6%). Creșterea economică — consideră experții — va fi superioară celei din 1984 în țările în curs de dezvoltare, atît în țările exportatoare de petrol, cît și în cele importatoare de petrol. Volumul comerțului mondial urmează să crească în 1985 cu circa 5%, un rol revenind creșterii mai moderate a importurilor americane în 1985 ; de asemenea, țările în curs de dezvoltare își vor majora importurile cu circa 6% ; relativa stagnare a prețurilor produselor de bază va continua și în 1985 : prețurile materiilor prime neenergetice vor crește cu circa 2%, pe ansamblul produselor de bază prețurile nefiind așteptate să crească cu mai mult de 1% exprimate în dolari și cu 4% exprimate în ECU.

Pentru 1985 se anticipează menținerea dobînzilor la un nivel nominal ridicat și situarea nivelului dobînzilor reale (dobînzile nominale minus rata inflației) la nivelul înregistrat în 1984. Între nivelul dobînzii în S.U.A. și cel din alte țări capitaliste dezvoltate se va accentua ecartul existent în 1984, iar dobînda pentru eurodolari (pe termen de trei luni) se presupune că va spori de la 11,3% în 1984 la 12% în 1985. Cu toate aceste elemente, care în mod obișnuit ar favoriza **cursul dolarului**, acesta ar putea scădea ușor în 1985, ținînd seama și de o nouă agravare a deficitului balanței comerciale a S.U.A. de la circa 100 miliarde dolari în 1984 la circa 125 miliarde dolari în 1985.

În țările în curs de dezvoltare în 1985 ritmul creșterii economice se va menține aproximativ la nivelul anului 1984, cu posibilitatea de a se reduce ritmul de creștere în acele țări în care aceasta este dependentă de cererea pentru exporturi, care ar putea să slăbească în 1985. De aceea, după cum apreciază recentul Raport anual al GATT asupra comerțului internațional în 1983—1984, „un efort mai hotărît al principalelor țări de a dezarma forțele protecționiste ar putea susține și prelungi redresarea". Așadar, climatul economic internațional continuă să rămînă dependent de străduințele unor țări capitaliste dezvoltate de a arunca pe umerii altor țări, în primul rînd ai celor în curs de dezvoltare, dificultățile economice, globalizînd dezechilibrele economice proprii și disfuncționalitățile sistemului economic internațional actual bazat în mare măsură pe funcționarea anarhică a economiei de piață.

dr. Aurel Ghibuțiu

Țări socialiste

Agricultura – o ramură de bază a economiei

U.R.S.S. – integrarea agroindustrială

DEZVOLTAREA complexului agroindustrial se desfășoară în cadrul oferit de orientările pe termen lung ale Programului alimentar al U.R.S.S. Prin programele de măsuri în domenii determinate, adoptate ulterior, cum este cel referitor la lucrările de îmbunătățiri funciare (octombrie 1984), se urmărește accelerarea transpunerii în practică a direcțiilor cardinale de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare. Una dintre cele mai importante orientări constă în integrarea agroindustrială. Procesul de dezvoltare a verigilor de bază, centralele agroindustriale, urmărește îmbunătățirea mecanismului de conducere în profil teritorial și de ramură, asigurarea convergenței intereselor departamentale, creșterea cointeresării materiale. Anvergura acestui proces este ilustrată de constituirea a peste 3 100 centrale agroindustriale, care reunesc 52 000 colhozuri și sovhozuri, 7 500 întreprinderi industriale și 23 000 organizații de deservire. În acest cadru, pe lîngă îmbunătățirea asigurării cu sisteme de mașini pentru mecanizarea complexă a producției agricole, schimbări structurale importante se prevăd în activitatea de achiziționare, depozitare, prelucrare și desfacere a producției, în special sub aspectul dezvoltării infrastructurii și înnoirii tehnologice.

Bulgaria – asigurarea forței de muncă

INTENSIFICAREA agriculturii bulgare implică, pe lîngă măsurile de ordin tehnico-economic vizînd modernizarea acestui sector, aplicarea unor măsuri sociale menite să asigure forța de muncă necesară, prin stabilizarea populației rurale și în special a tinerilor. Se acționează cu precădere în direcția mecanizării operațiilor grele sau neatrăgătoare, sarcina fiind în linii generale rezolvată în sectorul culturilor cerealiere, vinificației și parțial în legumicultură și zootehnie, acestea din urmă continuînd însă să solicite relativ multă forță de muncă. În același timp se urmărește îmbunătățirea condițiilor de locuit, asigurarea cu cantine a lucrătorilor din anumite sectoare, reducerea treptată a timpului săptămînal de muncă în zootehnie. Se apreciază că la atragerea forței de muncă în agricultură contribuie însăși punerea în practică a noului mecanism economic. Un rol stimulator revine organizării pe brigăzi a muncii în agricultură, cu retribuirea în acord.

R.D. Germană – tehnologii complexe

PROCESUL de intensificare a agriculturii este caracterizat în etapa actuală prin măsuri vizînd schimbarea proporțiilor între zootehnie și fitotehnie, intensificarea legăturilor directe, de cooperare între unitățile agricole, creșterea gradului de mecanizare. Industria constructoare de mașini și institutele de cercetare tehnologică în domeniul agriculturii și industriei alimentare au ca obiectiv principal elaborarea de tehnologii complexe. În anumite cazuri sistemele de mașini permit deja realizarea unor cicluri complete, de la lucrările de pregătire a solului, recoltarea și transportul materiei prime, pînă la obținerea produsului finit. O altă direcție prioritară în procesul de intensificare a agriculturii, alături de dotarea tehnică, o reprezintă asigurarea regimului de umiditate necesar terenurilor aflate în cultură, prin sisteme de drenare și control al nivelului apelor freatice și prin lucrări de irigații ; în prezent sînt irigate circa 25 la sută din totalul suprafețelor cultivate.

Iugoslavia – compensații economice

REALIZAREA obiectivelor de creștere a producției și exportului de mărfuri agroalimentare în anii 1985—1986, integrate într-un program pe termen lung de dezvoltare a sectorului agroindustrial, este condiționată de aplicarea unor măsuri economice adecvate. Între acestea se apreciază că un rol important revine practicării unei politici de prețuri, care să garanteze venituri satisfăcătoare pentru producători, fără a afecta excesiv bugetul consumatorilor. Satisfacerea acestor condiții presupune menținerea și eventual extinderea sistemului existent de compensații economice acordate la achiziționarea materialelor mai importante necesare procesului de producție în agricultură. Scopul principal al compensațiilor îl reprezintă limitarea creșterii costurilor și indirect a prețurilor de desfacere a produselor agroalimentare. De asemenea, se preconizează măsuri vizînd crearea unor condiții mai favorabile de creditare a producției, stocurilor și rezervelor, inclusiv prin stabilirea unor limite maxime ale dobînzilor, diferențiate în funcție de destinația creditelor. În domeniul comerțului exterior cu produse agroalimentare, organelor de stat le revin atribuții sporite de orientare și control, exercitate prin instrumente financiar-valutare.

Mongolia – dezvoltarea bazei furajere

ÎN AGRICULTURA Mongoliei, zootehnia se menține în mod tradițional ca sector principal, cu pondere de peste 60 la sută, în ultimii ani înregistrîndu-se noi progrese și în domeniul culturilor vegetale alimentare și în dezvoltarea bazei furajere. Problema cea mai importantă în acest ultim domeniu constă în realizarea unor amenajări hidrotehnice care să permită valorificarea mai bună a pășunilor naturale. Investițiile alocate de stat în acest scop în cincinalul actual s-au dublat în comparație cu cel precedent. Potrivit planului, în perioada 1981—1985 s-a prevăzut amenajarea a circa 1 milion hectare pășuni irigate, precum și efectuarea de lucrări de irigații pe o suprafață de 6 milioane hectare pășuni naturale. Desfășurarea de cercetări geofizice complexe, elaborarea unor programe de utilizare și conservare a resurselor de apă ale țării creează premise pentru dezvoltarea intensivă a zootehniei și a agriculturii în ansamblu, a cărei producție globală urmează să crească în deceniul actual cu circa 50 la sută.

Vietnam – stimularea micii producții

ÎN AGRICULTURA vietnameză, în care rolul conducător revine fermelor de stat și cooperativelor agricole, contribuția așa-numitei economii de tip familial constă în principal în suplimentarea unor producții obținute în cantități insuficiente în sectoarele de stat și cooperatist, între care legume, fructe, carne, ouă, lapte. Potrivit orientărilor programatice stimularea în stadiul actual a micii producții agricole de tip familial trebuie condusă și sprijinită pentru a deveni o componentă a economiei socialiste. Pentru aceasta s-au adoptat măsuri permițînd ca prin sistematizarea rurală și a zonelor suburbane să se rezerve loturi cu suprafață adecvată fiecărei familii. Fermele de stat pot ceda în același scop suprafețe de teren cadrelor și muncitorilor. De asemenea, întreprinderile agricole de stat și cele cooperatiste contribuie la susținerea micii producții agricole familiale prin furnizarea de semințe, furaje, materii prime, echipamente și unelte necesare producției.

R.P. Chineză — reforma rurală

APLICATĂ începînd din anul 1979 reforma economică în agricultură a înregistrat rezultate pozitive, exprimate sintetic prin creşterea producţiei agricole în ultimii 5 ani într-un ritm mediu de 7,5 la sută (faţă de 3,2 la sută într-o perioadă anterioară de peste 2 de ani). Între principalele măsuri de stimulare a producătorilor agricoli se înscriu majorările preţurilor de achiziţie la produsele cele mai importante, reducerea sau scutirea de anumite impozite, diminuarea cantităţilor de cereale achiziţionate direct de către stat. Se apreciază că un rol deosebit revine trecerii la sistemul de atribuire a unor loturi de teren pentru cultivare de către familii sau brigăzi ţărăneşti. Conceput pe baze contractuale, noul sistem nu modifică natura proprietăţii, ci conferă producătorilor dreptul de folosinţă asupra terenurilor, întărind responsabilitatea şi cointeresarea în legătură cu rezultatele producţiei. Contractele economice precizează suprafaţa de teren şi nivelul minim al producţiei, impozitele către stat şi contribuţia la fondul de acumulare, stipulînd în acelaşi timp drepturi ale producătorilor, între care cele privind utilizarea inventarului agricol aparţinînd unităţilor socialiste.

Cehoslovacia — aplicaţii tehnico-ştiinţifice

SUBLINIIND necesitatea creşterii în continuare a eficienţei, programul pe termen lung de dezvoltare a agriculturii şi industriei alimentare defineşte ca mijloc esenţial de atingere a acestui obiectiv accelerarea cercetării ştiinţifice şi aplicarea mai rapidă în practică a rezultatelor ştiinţei şi tehnicii. Se preconizează elaborarea unei politici tehnico-ştiinţifice unitare, care să coordoneze activitatea de cercetare privind întregul complex agroalimentar. Între efectele transpunerii în practică ale acestei orientări figurează crearea bazei necesare şi extinderea prestării de servicii de natură tehnică şi biologică în domeniul agriculturii şi industriei alimentare. Analize întreprinse în anul 1984 în Cehoslovacia au accentuat importanţa instituirii unui sistem de reguli unitare, inclusiv referitoare la tarife pentru unităţile care acordă asemenea servicii. Acestor măsuri li se adaugă cele vizînd creşterea nivelului tehnic şi calitativ al maşinilor şi utilajelor pentru complexul agroalimentar.

Ungaria — investiţii selective

ÎN PROCESUL trecerii la dezvoltarea de tip intensiv a agriculturii, demarat în anii '70, politica de investiţii urmăreşte asigurarea de mijloace tehnice moderne şi a materialului biologic de calitate. Investiţiile în infrastructură, care într-o etapă anterioară reprezentau direcţia principală, în special în marile unităţi agricole, evoluează mult mai lent. La nivelul întregului sector agricol, obiectivele actuale ale politicii de investiţii sînt : dezvoltarea producţiilor de export, continuarea procesului de modernizare a culturii cerealelor, raţionalizarea consumurilor de energie şi materiale, substituirea unor utilaje şi materiale importate şi reducerea pierderilor din producţie. Stimularea unităţilor producătoare pentru transpunerea în practică a acestor orientări selective se realizează prin modificarea reglementărilor privind preţurile, precum şi prin acordarea de credite preferenţiale şi subvenţii. În acelaşi timp, o tendinţă în curs de accentuare constă în antrenarea unei participări sporite a fondurilor proprii ale unităţilor la realizarea obiectivelor de investiţii.

R.P.D. Coreeană — sporirea fondului funciar

LUCRĂRILE ample pentru realizarea unor obiective importante din domeniul amenajărilor hidrotehnice şi funciare contribuie la majorarea considerabilă a suprafeţei cultivate. În prezent R. P. D. Coreeană dispune de terenuri afectate culturilor cerealiere de bază însumînd 1,5 milioane hectare. Atragerea în circuitul agricol a 300 mii hectare terenuri sărături oase, unul dintre marile obiective de amenajări funciare, va permite suplimentarea acestor suprafeţe şi realizarea unei producţii anuale de 10 milioane tone de orez. La rîndul său, proiectul de introducere în circuit a 200 mii hectare de noi terenuri agricole este destinat extinderii culturilor de plante oleaginoase şi sfeclă de zahăr. La asigurarea apei necesare pentru irigarea noilor terenuri de pe litoralul vestic al ţării contribuie decisiv construirea ecluzei de la Nampo. Pe de altă parte, realizarea hidrocentralei de la Taitcheun contribuie la irigarea unei suprafeţe de 110 mii hectare pentru orezării.

Cuba — baza tehnico-materială

ÎN PERIOADA care a trecut de la aplicarea reformei agrare din 1959, în zonele rurale ale Cubei au fost construite peste 3 000 obiective agricole şi industriale, urmărindu-se între altele ocuparea cît mai completă a forţei de muncă. Parcul de tractoare a crescut în intervalul respectiv de circa 8 ori, cantităţile de îngrăşăminte chimice livrate agriculturii de 10 ori, suprafeţele irigate de 4 ori. În mecanizarea celei mai importante lucrări agricole, recoltarea trestiei de zahăr, progrese deosebite s-au înregistrat mai ales în ultimul deceniu, numărul de lucrători reducîndu-se de la 350 mii în 1970, la 80 mii în prezent. În procesul de socializare, după dezvoltarea cu precădere a sectorului agricol de stat, în prezent se pune un accent deosebit pe extinderea cooperativizării, care urmează să fie încheiată la începutul deceniului următor.

Polonia — autosatisfacerea alimentară

STABILIREA unui echilibru între consumul alimentar şi producţia agricolă naţională reprezintă un obiectiv major al politicii economice şi sociale. Măsurile de stimulare şi susţinere a agriculturii sînt adaptate condiţiilor specifice de funcţionare a acestui sector al economiei poloneze. Una din sarcinile cele mai importante constă în asigurarea de mijloace tehnice adecvate micilor ferme agricole, care deţin 75 la sută din terenurile arabile. Progrese în acest sens s-au înregistrat în ultimii ani, prin adaptarea programelor de fabricaţie ale industriei constructoare de maşini agricole. Eforturile de îmbunătăţire a aprovizionării tehnico-materiale a agriculturii şi de dezvoltare a industriei alimentare îşi găsesc expresia în alocarea în acest scop a unei părţi însemnate din volumul total al investiţiilor realizate în economia naţională (circa 30 la sută în 1983). Un rol important revine măsurilor de stimulare a producătorilor agricoli, asigurării accesului la mijloace de producţie şi fonduri de investiţii.

Albania — zonarea şi specializarea producţiei

VALORIFICAREA sporită a bazei materiale existente şi a condiţiilor naturale reprezintă unul din criteriile de bază ale îmbunătăţirii modului de organizare a producţiei agricole. În cultura cerealelor de exemplu se trece la concentrarea producţiei de porumb pe suprafeţele irigate, iar în zootehnie la creşterea ovinelor în special în zonele de deal şi munte. Se accentuează concentrarea şi specializarea producţiei agricole pe districte şi zone. Astfel, cultura tutunului este concentrată în 13 districte (comparativ cu 20 anterior), iar cea a orezului în 5 districte (faţă de 8 în anii precedenţi). Procesul este însoţit de o specializare a producţiei în cadrul unităţilor agricole. Brigăzile de producţie au în sarcină numai 2—3 culturi vegetale, faţă de 7—8 în practica anilor trecuţi, iar în domeniul zootehniei, odată cu constituirea unor mari complexe de creştere a bovinelor, porcinelor şi păsărilor se organizează sectoare specializate pentru producţia de lapte, carne şi ouă.

Grupaj realizat de
Ioachim SILVESTRU

ȘANTIER EDITORIAL 1985

O evocare — Nicolae Titulescu

(Acad. **Vasile Malinschi : „Economia — Dreptul — Diplomația în viziunea lui N. Titulescu"**, Editura Academiei)

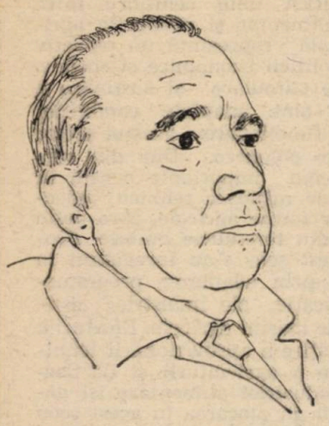

● Prin personalitatea sa de diplomat, Nicolae Titulescu stimulează în mod îndreptățit interesul nostru. Mai inedită este însă analiza activității sale din perspectivă economică.

— Într-adevăr, este mai puțin cunoscut faptul că după obținerea titlului de doctor în drept și revenirea în țară, Nicolae Titulescu debutează ca profesor-suplinitor la catedra de drept civil a Facultății juridice de la Iași, iar mai tîrziu devine titular la aceeași disciplină în cadrul Facultății de drept a Universității din București. Din primii ani ai acestei activități didactice, el elaborează o seamă de lucrări valoroase, printre care un loc deosebit, prin profunda lor originalitate, revine observațiilor cu privire la reorganizarea facultăților de drept. Considerînd că „economia politică domină dreptul", Titulescu propunea extinderea predării acestei materii la doi ani, astfel încît pe lîngă aspectele teoretice să poată fi tratate cît mai amplu și problemele concrete ale economiei naționale. El sugera totodată introducerea unui curs de istorie a doctrinelor economice, precum și predarea sociologiei.

Afirmînd în mod clar și categoric prioritatea cauzală și ascendența determinantă a economiei politice asupra dreptului — și deci a factorilor economici asupra fenomenului juridic — N. Titulescu recomanda ca toate disciplinele juridice — inclusiv dreptul roman —, pentru a nu rămîne în continuare doar o simplă și inutilă „arheologie juridică", să fie predate în spiritul materialismului istoric, adică evidențiindu-se mereu împrejurările social-economice concrete care au condiționat apariția, conținutul și evoluția diferitelor inechități juridice, inclusiv în domeniul dreptului românesc. Dreptul civil și apoi dreptul comercial erau considerate de el ca fiind cele mai importante discipline juridice, întrucît acestea reflectă și reglementează cele mai intime și esențiale raporturi economice între indivizi și grupuri sociale, afirmînd că, în fond, teoria obligațiilor și materia contractelor constituie cea mai importantă latură a dreptului internațional.

● Ați relevat îndeosebi apropierea sa pe plan intelectual de problematica economică. S-au răsfrînt în vreun fel aceste concepții și asupra activității sale politice ?

— Așa după cum mi-am propus să subliniez în lucrare, același interes față de problemele social-economice l-a confirmat Nicolae Titulescu și în calitate de deputat, ridicînd cu mult curaj problema reformei agrare în favoarea țăranilor și combătînd ferm poziția retrogradă a partidului conservator. Ca ministru al finanțelor a prezentat în Parlament (1920) legea impozitelor directe în locul sistemului de impozite indirecte, mult mai dezavantajos pentru contribuabilii din categoriile sociale cu venituri reduse. Ca diplomat a susținut cu mult succes interesele țării în procesul optanților și apoi în problema reparațiilor și datoriilor de război. Numit ministru de externe, promovînd și mai activ interesele României pe plan internațional, Nicolae Titulescu a inițiat organizarea în cadrul acestui minister a Diviziei economice, încadrată cu specialiști dintre cei mai competenți ca pregătire și experiență practică. Ales în două rînduri (1930 și 1931) președinte al Adunării Societății Națiunilor, a apreciat în mod deosebit activitatea Comisiei economico-financiare a acestui for.

În general, se poate susține cu solide argumente că în activitatea diplomatică a lui N. Titulescu problemele economice, financiare și comerciale ocupă un loc primordial, fiind considerate ca o premisă majoră a unei păci durabile, cauză căreia i-a consacrat întreaga sa energie și strălucire intelectuală asociate cu un excepțional talent oratoric.

Gîndire și practică economică în capitalismul contemporan

(Sorica Sava (coordonator) *) : „Neokeynesismul în contemporaneitatea economică", Editura Academiei)

● Care este rațiunea pentru care, din multitudinea curentelor de gîndire economică burgheză, v-ați oprit asupra neokeynesismului ?

— Lucrarea „Neokeynesismul în contemporaneitatea economică" ce urmează să apară la Editura Academiei R.S.R. înmănunchează o serie de studii dintr-o suită consacrată analizei gîndirii economice occidentale contemporane. Așadar, acest volum consemnează rezultatele doar ale unei etape din cercetările întreprinse în cadrul Institutului de economie socialistă de către un colectiv de cercetători și cadre didactice universitare privind marile orientări în jurul cărora se grupează teoreticienii nemarxiști ai economiei. În alegerea acestui subiect de studiu am fost animați de dorința de a răspunde unei cerințe precise și anume aceleia de cunoaștere analitică a postulatelor, conceptelor, a instrumentelor metodologice și a aplicațiilor operaționale ale teoriilor economice occidentale.

Am considerat că interesul pentru cunoașterea acestora derivă din faptul că dezvoltarea societății contemporane reprezintă, într-o măsură sau alta, rezultatul nu numai al acțiunii obiective a unor factori economici și sociali, științifici și tehnici, interni și externi, ci și rezultatul unor acțiuni conștiente, organizate, al unei politici economice în care își găsesc reflectarea anumite concepții și teorii economice. În acest cadru, studiile noastre despre neokeynesiști — curent apreciat în însești rîndurile extrem de neomogene ale economiștilor nemarxiști drept „o viguroasă școală de gîndire" — înlesnesc cunoașterea uneia din orientările fundamentale cu care își împarte cîmpul de investigație teoria neoclasică — ambele reprezentînd părți constitutive ale așa-denumitei „teorii economice academice" — și înțelegerea unuia dintre curentele doctrinare postbelice ale cărui idei de bază au fost și sînt implicate în practica economică a multor state capitaliste dezvoltate și chiar și în unele țări în curs de dezvoltare.

● În ce registru conceptual au proiectat autorii analiza acestei importante școli de gîndire economică nemarxistă ?

— În cercetarea gîndirii neokeynesiste, noi am adoptat o abordare problematică ce s-a oprit asupra unor aspecte considerate semnificative, atît pentru prezentarea caracteristicilor ce o definesc cît și pentru înțelegerea contingenței acestuia cu unele fenomene actuale ale lumii capitaliste occidentale : recesiunea, stagnarea și încetinirea creșterii economice, adîncirea inechităților sociale, somajul de mari proporții, escaladarea dezechilibrelor bugetare, tensiuni monetar-valutare continue, instabilitatea economică ș.a. Sînt cuprinse astfel în lucrare o serie de studii în care s-au urmărit conceptele neokeynesiste pe probleme cum ar fi repartiția veniturilor, creșterea economică, ocuparea forței de muncă, aspecte monetare, de politică fiscală, politică valutară, precum și reflectarea și analiza realităților economice în modele și tehnici de analiză neokeynesiste.

Totodată ținînd seama de pragmatismul mai mult sau mai puțin pronunțat într-un aspect sau altul al gîndirii neokeynesiste, în volum relevăm și aplicații ale acestuia în politica economică a statelor occidentale de-a lungul a cel puțin trei decenii postbelice.

---

*) Alături de Sorica Sava, coordonator și autor, la realizarea volumului contribuie : Ion Bulborea, Daniel Dăianu, Ion Lupu, Eufrosina Ionescu, Lucian Ionescu, Virgil Ionescu, Grigore Spinu, Marina Rudăreanu, Sultana Sută-Selejan.

ŞANTIER EDITORIAL 1985

Creşterea eficienţei economice — obiectiv peren

(Constantin Enescu : „Eficienţa comerţului exterior şi a cooperării economice internaţionale", Editura Academiei)

● Tema pe care v-aţi propus-o prezintă o dublă dificultate : a determinării eficienţei în general şi a domeniului la care se aplică în acest caz — respectiv eficienţa comerţului exterior şi a cooperării economice internaţionale. Care este maniera dv. de abordare ?

— Ţinînd seama de influenţele multiple ale comerţului exterior asupra creşterii economice am privit problematica eficienţei comerţului exterior, în primul rînd, prin prisma cerinţei fundamentale de participare activă şi eficientă a României la diviziunea internaţională a muncii, care presupune un raport echitabil, avantajos, între efecte şi efort. În acest context, eficienţa apare în legătură directă cu criteriul economisirii muncii sociale şi al aportului comerţului exterior şi cooperării economice internaţionale la dezvoltarea forţelor de producţie şi introducerea progresului tehnic, factori cu influenţe deosebite asupra creşterii economice. Prin analiza efectelor de natură valorică şi a celor de natură materială am căutat să definesc laturile cantitative — întruchipate în efectele directe şi imediate — şi cele calitative — reflectate în efectele indirecte şi de perspectivă — ale eficienţei economice a comerţului exterior şi să fundamentez o serie de indicatori de eficienţă.

● Cooperarea economică internaţională vădeşte importante particularităţi. Cum sînt acestea reflectate în lucrare, din unghiul evaluării eficienţei?

— Prin prisma atît a avantajelor valorice absolute, durabile şi stabile, cît şi a celor relative, s-a tratat şi eficienţa cooperării economice internaţionale. Criteriul de bază al aprecierii raportului efecte-efort a fost îndreptat cu prioritate spre primul aspect, cel al avantajelor absolute rezultate din productivitatea muncii. Acest criteriu s-a avut în vedere atît în domeniul cooperării în producţie (specializare, coproducţie), cît şi în cel al cooperării tehnico-ştiinţifice (cu prioritate în ce priveşte transferul internaţional de licenţe) sau al comercializării produselor prin alte forme de cooperare. Un loc aparte îl deţine evaluarea efectelor de antrenare în cazul exporturilor cu grad înalt sau mediu de complexitate, realizate prin diferite forme de cooperare economică internaţională şi care amplifică posibilităţile de export de inteligenţă, de valorificare mai bună a creaţiei tehnice româneşti pe piaţa internaţională.

Problematica eficienţei comerţului exterior şi cooperării economice internaţionale s-a abordat ţinînd seama şi de accentuarea proceselor şi fenomenelor actuale din economia mondială, evidenţiind posibilităţile de evaluare şi prevenire a riscurilor din participarea la schimburile economice internaţionale şi din acţiunile de cooperare. Pe această linie am analizat corelaţiile dintre eficienţă şi valoarea internaţională a mărfurilor, raportul dintre valoarea internaţională a mărfurilor şi costurile naţionale, efectele multiple ale inflaţiei contemporane asupra preţurilor internaţionale etc., toate problemele tratate fiind circumscrise criteriilor de eficienţă în procesul dezvoltării intensive a economiei naţionale.

● Şi cîteva cuvinte despre publicul căruia i se adresează volumul...

— Cartea care urmează să apară în 1985 este concepută ca un tratat teoretic, dar prezintă, după opinia mea, şi un interes practic deosebit. Primatul — în abordarea atît a formelor de determinare a eficienţei, cît şi a modalităţilor de creştere a acesteia — îl deţine exportul, întrucît sporirea producţiei pentru export — în condiţii de eficienţă şi echilibrare valutar-financiară — reprezintă în prezent problema prioritară a economiei naţionale, a ministerelor şi unităţilor economice. Din aceste considerente cartea se adresează în primul rînd lucrătorilor din industrie şi unităţile de comerţ exterior şi celor care se pregătesc să lucreze în aceste domenii.

Informatica în societate

(Nicolae Badea-Dincă, Florin Păunescu, Eugen Stăicuţ : „Informatizarea societăţii, — un fenomen inevitabil", Editura ştiinţifică şi enciclopedică)

● Iată, mărturisim, un titlu incitant şi prin tematică şi prin formulare. Reprezintă informatizarea societăţii moderne un proces deziderabil ?

— Poate că nu există o temă mai des abordată — şi mai vulnerabilă totodată — decît cea a efectelor informaticii asupra societăţii contemporane. Pentru a evita speculaţiile am căutat să ne întemeiem ipotezele, demonstraţiile şi argumentele pe analize de fond. Am pornit astfel de la ideea că nivelul de complexitate structurală şi funcţională a societăţii moderne şi creşterea interdependenţei în cadrul ei forţează capacitatea umană să înţeleagă şi să rezolve cu succes multitudinea de probleme cu care se confruntă individul sau indivizii în comunitate. Informatizarea, aplicată în mod selectiv în raport cu domeniul specific, apare, în mod potenţial, ca o soluţie adecvată de surmontare a multora din aceste probleme. În practică, acest proces se face tot mai mult simţit în majoritatea aspectelor funcţionale ale societăţii, cu tendinţa de accentuare a efectelor deja înregistrate.

Extinderea introducerii informaticii va avea, fără îndoială, o influenţă majoră în conducerea societăţii, în viaţa economică şi individuală, dar şi asupra valorilor umanităţii şi a modului de a percepe lumea. Caracterul acestor efecte va depinde, în mod hotărîtor, de viziunea în care se desfăşoară procesul de informatizare. Strategia adecvată care se conturează este **automatizarea** acelor funcţii pe care oamenii par să nu fie capabili să le execute în mod adecvat şi asistarea oamenilor la îndeplinirea cu succes — odată cu creşterea în amploare şi complexitate — a sarcinilor cu care se confruntă. În paralel se urmăreşte facilitarea comunicării între oameni, în scopul asigurării condiţiilor propice funcţionării societăţii, ca întreg, în mod efectiv la un nivel mult mai înalt de complexitate.

● În ce mod abordaţi relaţiile dintre problemele de ordin tehnic şi social în procesul dezvoltării informaticii ?

— În raport cu revoluţia industrială, tehnologiile informaţionale pot în mod similar să contribuie la sporirea capacităţii, preciziei şi abilităţii minţii umane. Atingerea acestui deziderat nu constituie o sarcină uşoară, estimîndu-se că impactul aplicării informaticii în economie şi societate va avea un caracter profund şi se va desfăşura pe termen lung. Chiar şi în cele mai favorabile circumstanţe se pot produce multe conflicte între noul mod de funcţionare a societăţii şi obişnuinţele, mentalităţile tradiţionale, care vor trebui inevitabil substituite. Dacă aceste conflicte vor avea o mai mică amploare pentru cei care trăiesc într-un mediu tangenţial inovaţiei tehnice şi tehnologice, în schimb pentru o mare parte a populaţiei acestea pot fi de-a dreptul frustrante. Pentru a elimina şi atenua cît mai mult posibilele efecte negative, trecerea la o societate informatizată trebuie să fie însoţită de o pregătire conştientă, care să cuprindă, deopotrivă, pe adulţii de astăzi, dar mai ales pe cei ai societăţii viitoare.

● Ce planuri înglobează conceptul de „informatizare" a societăţii ?

— În lucrare am urmărit o evaluare sintetică a tematicii abordate, scoţînd în evidenţă aspectele esenţiale ale dezvoltării informaticii şi ale consecinţelor aplicării ei în societate. Prezentarea unor elemente generale privind tehnologia informaţiei, dezvoltarea, poziţia şi rolul său în societate se îmbină cu analiza principalelor aspecte ale utilizării informaticii în diferite domenii ale economiei şi vieţii societăţii, văzute prin prisma efectelor benefice, dar în acelaşi timp semnalîndu-se disfuncţionalităţile pe care le ridică.

Considerînd informaţia ca element fundamental al activităţii umane, alături de energie şi materiile prime, ne-am străduit să punem în evidenţă rolul pe care aceasta îl joacă în producţia de bunuri materiale, precum şi faptul că ea constituie esenţa tuturor activităţilor intelectuale ale omului, de la conducere, educaţie, artă sau viaţa colectivă şi individuală, la întreţinerea şi extinderea patrimoniului de cunoştinţe ale umanităţii. Dar volumul nu are un caracter exclusiv teoretic, general. Dimpotrivă, am abordat problema aplicării sale în cele mai diverse domenii ale societăţii : activitatea de conducere, industrie, servicii, ştiinţă şi tehnologie, asistenţă socială, protecţia mediului, educaţie, etc.

Interviuri consemnate de
C. BOGDĂNESCU
Desene de Tudor SCHOR

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 52 din 28 decembrie 1984

— Republica, la aniversare **(V. Negoiță)** 1

ROMÂNIA LA ORIZONTUL ANILOR '90

— Dimensiuni ale dezvoltării calitative a economiei **(P. Dan)** 2

— Dezvoltarea puternică a forțelor de producție — factor fundamental al progresului multilateral al țării (I) **(V. Bălașa, I. Popescu)** 4

— Coordonate actuale ale noii revoluții agrare **(Gh. N. Iosif)** 6

— Priorități și perspective în dezvoltarea comerțului exterior **(Alexandru Puiu)** 8

— Noi trepte de progres în afirmarea plenară a civilizației socialiste **(Cristian Popescu)** 11

ȘTIINȚA ÎN CONFRUNTARE CREATOARE CU CERINȚELE ECONOMIEI

— Microelectronica — tehnologia fiabilizării și miniaturizării echipamentelor electronice **(Ioan Bătrâna)** 13

— Integrarea roboților în structurile industriale de producție **(Adrian V. Gheorghe)** 15

— Chimia la confluența a două milenii **(Axente Sever-Banciu)** 17

— Direcții și efecte ale investigării spațiului cosmic **(Carmen Cloșcă, Ionel Cloșcă)** 18

— Biotehnologia și perspectivele sale industriale **(Emanuel Odobescu)** 20

— Vocația transdisciplinarității **(Petru Pânzaru)** 22

— Implicarea efectivă, cu eficiență sporită a cercetării științifice în impulsionarea proceselor de dezvoltare intensivă a economiei naționale (VI) (dezbatere) 23

— Mapamond tehnico-științific 25

DEZVOLTAREA — O PROBLEMĂ MAJORĂ A CONTEMPORANEITĂȚII

— Particularități ale reproducției forțelor de producție în economia contemporană **(Maria D. Popescu)** 27

— Reorientări în strategia de dezvoltare **(Em. Stancu)** 30

— Sectorul terțiar — de la neproductiv la productiv **(Ihor Lemnij)** 32

ECONOMIE MONDIALĂ

— Conjunctură economică internațională ascendentă în 1984, moderare probabilă în 1985 **(Aurel Ghibuțiu)** 34

— Țări socialiste. Agricultura — o ramură de bază a economiei 36

— Șantier editorial 1985 38

IN THIS ISSUE

— The Republic, on its anniversary **(V. Negoiță)** 1
— Coordinates of the qualitative development of the economy **(P. Dan)** 2
— The intense development of the productive forces — a fundamental factor of the multilateral progress of our country (I) **(V. Bălașa, I. Popescu)** 4
— Present coordinates of the new agricultural revolution **(Gh. N. Iosif)** 6
— Priorities and prospects in the development of foreign trade **Alexandru Puiu)** 8
— New stages of progress in the full affirmation of the socialist civilization **(Cristian Popescu)** 11
— Microelectronics — the technology of the reliability and miniaturation of the electronic equipment **(Ioan Bătrâna)** 13
— Robots integration in the industrial production structures **(Adrian V. Gheorghe)** 15
— Chemistry at the confluence of two millenia **(Axente Sever-Banciu)** 17
— Directions and effects of the outer space investigation **(Carmen Cloșcă, Ionel Cloșcă)** 18
— Biotechnologies and their industrial prospects **(Emanuel Odobescu)** 20
— The transdisciplinary vocation **(Petru Pânzaru)** 22
— The effective highly efficient involvement of scientific research in spurring the intensive development of the national economy. A debate (VI) 23
— Characteristics of the reproduction of the productive forces in the contemporary economy **(Maria D. Popescu)** 27
— Reorientations in the development strategies **(Em. Stancu)** 30
— The tertiary sector — from non-productive to productive **(Ihor Lemnij)** 32
— A rising international economic conjuncture in 1984, a probable moderation in 1985 **(Aurel Ghibuțiu)** 34
— Socialist countries. Agriculture — a basic branch of the economy 36
— Editorial workshop 1985 38

В СОДЕРЖАНИИ

— Празднование Республики **(В. Негоицэ)** 1
— Черты качественного развития румынской экономики **(И. Дан)** 2
— Усиленное развитие производительных сил — основной фактор всестороннего прогресса страны (I) **(В. Бэлаша, И. Попеску)** 4
— Актуальные координаты новой аграрной революции **(Г.Н. Иосиф)** 6
— Приоритеты и перспективы в развитии внешней торговли **(Александру Пую)** 8
— Новые ступени прогресса в пленарном утверждении социалистической цивилизации **(Кристиан Попеску)** 11
— Микроэлектроника — технология прочности и миниатюризации электронного оборудования **(Иоан Бэтрына)** 13
— Интеграция роботов в производственные промышленные структуры **(Адриан В. Георге)** 15
— Химия — на стыке двух тысячелетий **(Аксенте Север-Банчу)** 17
— Направления и результаты изучения космического пространства **(Кармен Клошкэ, Ионел Клошкэ)** 18
— Биотехнологии и их промышленные перспективы **(Эмануэл Одобеску)** 20
— Трансдисциплинарное призвание **(Петру Пынзару)** 22
— Реальное, все более эффективное участие научных исследований в стимулировании процессов интенсивного развития народного хозяйства (VI) (Обсуждение) 23
— Особенности воспроизводства производительных сил в современной экономике **(Мария Д. Попеску)** 27
— Изменения ориентации в стратегиях развития **(Эм. Станку)** 30
— Третичный сектор — от непроизводственного к производственному **(Игорь Лемний)** 32
— Повышающая международная экономическая конъюнктура 1984 года, возможное замедление на 1985 год **(Аурел Гибуцяу)** 34
— Социалистические страны. Сельское хозяйство—одна из главных отраслей экономики 36
— Издательские проекты 1985 38

Redacția „Revistei economice" urează tuturor cititorilor și colaboratorilor LA MULȚI ANI!

CADOURI
PENTRU POMUL DE IARNĂ

Copiii se pregătesc pentru POMUL DE IARNĂ

Părinți și bunici !

Pregătiți-vă și dvs. pentru POMUL DE IARNĂ, vizitînd chiar de azi magazinele comerțului de stat din sectorul confecții-tricotaje-încălțăminte. Aveți posibilitatea să alegeți cele mai frumoase și utile cadouri, care vor fi o surpriză plăcută pentru cei mici.

Iată cîteva sugestii de articole ce pot fi oferite în dar :

— articole oricînd binevenite: maieuri și chiloței, ciorapi, dresuri, batiste, cămăși de noapte, pijamale și papuci ;

— articole specifice sezonului rece : căciuliță tricotate și din blană sintetică, fulare și mănuși, salopete și costumașe matlasate, ghete și cizme din piele și înlocuitori ;

— articole pentru nou-născuți : costumașe, botoșei, ghetuțe, port-bebe ;

— articole care pot completa garderoba celor mici cu ultimele modele de : rochițe din diftină sau stofă, cămăși, fuste, pantaloni, treninguri, pantofi, ghete de baschet și tenișI, bascuri și baticuri.

Cadouri frumoase. Cadouri utile. Cadouri ideale pentru POMUL DE IARNĂ !

1985 JAN 3 0

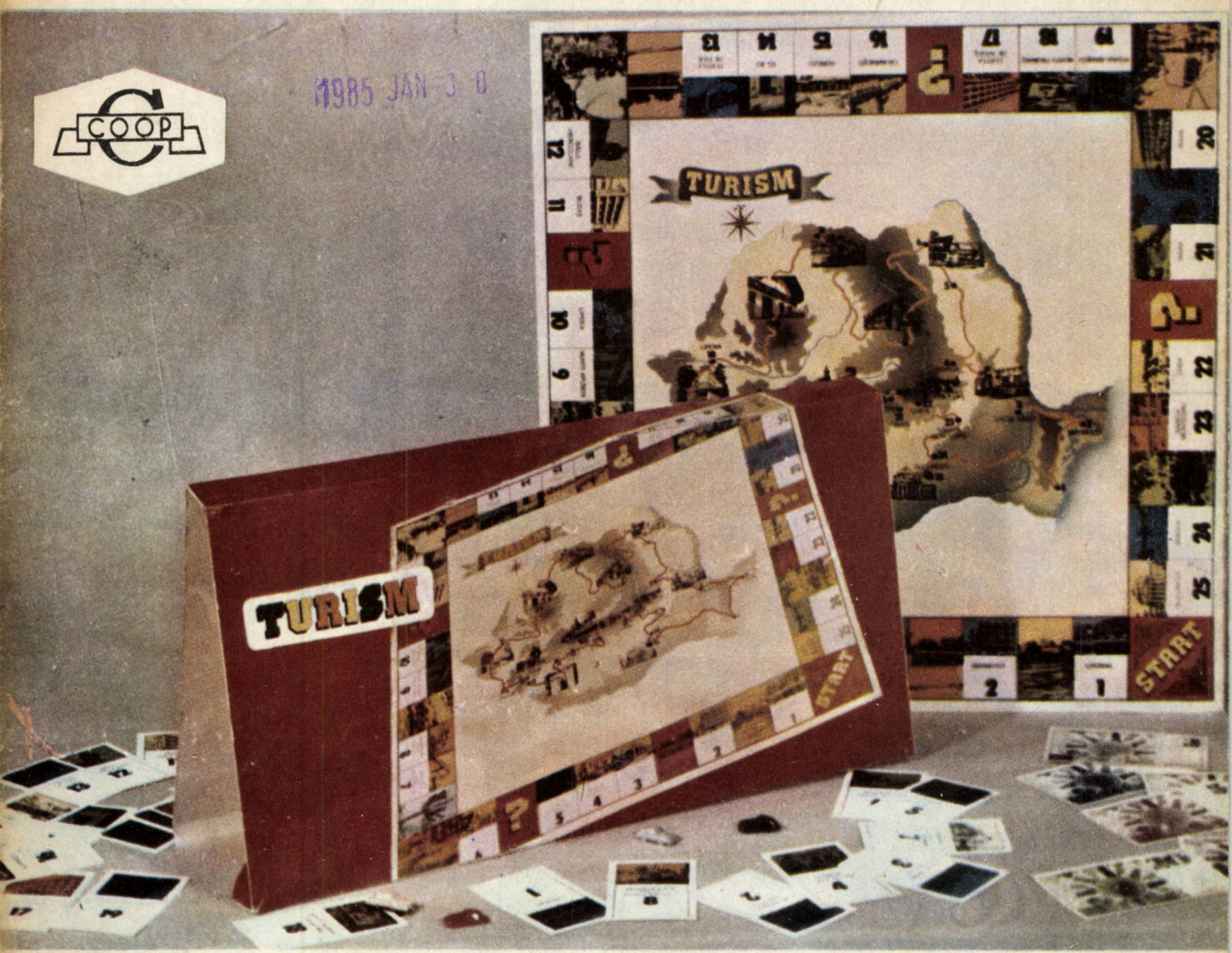

Răspunzînd solicitărilor și interesului manifestat de public pentru jocurile logice, Centrocoop asigură producția și desfacerea acestora în magazinele cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor din întreaga țară.

În București, RECOOP pune în vînzare ultimele noutăți în materie de jocuri logice la magazinele proprii din : B-dul Republicii nr. 80 A, Calea Moșilor nr. 135, str. 13 Decembrie nr. 26, precum și în raioanele specializate amenajate în magazinele COOP din str. Brezoianu 29, B-dul N. Titulescu 92, Magazinul EXPOART din pasajul Victoriei (Calea Victoriei nr. 16–18) sau la raionul de jucării al magazinului Bucur-Obor.

La cerere, se pot expedia la domiciliu prin unitățile „Comerțul prin coletărie" sau „Cartea prin poștă", str. Vulturi nr. 31, sector 3, București, cod. 74123. Se onorează comenzi în valoare totală de minimum 100 lei ; plata se face ramburs la primirea coletului.

Sugestii privind jocurile lansate sau crearea de noi jocuri, precum și comenzi din partea unităților comerciale se primesc la RECOOP, str. Sf. Ștefan nr. 21, sector 2, cod 70306. Telefon 13 81 75 și 13 62 60. Telex : 10393.

Lei 5
(inclusiv suplimen